Naangmini
Yelihung Pegi'yiruu

Bibles International®
609 36th Street SE
Grand Rapids, Michigan USA
49548

The Holy Bible
In Waalii
5M

ISBN 1-59645-111-4 bonded leather
ISBN 1-59645-112-2 soft cover
© 2009
Bibles International®
The Bible Society of Baptist Mid-Missions

'Layiri Kokoree

'Munpiilee Gbangu 1
'Yiibu Gbangu 111
'Liivai Gbangu 207
Soribu Gbangu 275
Duturoonomi Gbangu 375
'Joosua Gbangu 458
Saringmaariba Gbangu 515
'Ruut Gbangu 571
Fora Saamiu-el Gbangu 579
'Yiilung Saamiu-el Gbangu 650
Fora Na'mine Gbangu 711
'Yiilung Na'mine Gbangu 786
Fora Tung'kori Gbangu 857
'Yiilung Tung'kori Gbangu 931
Eezira Gbangu 1016
'Niihemaiya Gbangu 1040
Eesiter Gbangu 1074
'Joob Gbangu 1090
'Yieme Gbangu 1164
Yeng Yeli'bie Gbangu 1385
Ikilisiasitiz Gbangu 1458
Soolomong 'Yienii Gbangu 1481
Ai'zeeya Gbangu 1496
Jeremaiya Gbangu 1650
Jeremaiya Laa'dimii Gbangu 1802
'Iziiki-el Gbangu 1821
Daaniel Gbangu 1945
'Hozeeya Gbangu 1979
'Joo-el Gbangu 2004
'Eemos Gbangu 2015
'Obadaiya Gbangu 2035
'Joona Gbangu 2038
Maika Gbangu 2043
'Nee-hum Gbangu 2057
Habaakuk Gbangu 2064
Zefanaiya Gbangu 2072
Haagai Gbangu 2080
Zekaraiya Gbangu 2084
Maalakai Gbangu 2107

'Layiri Paalaa

'Maatiu Gbangu 2117
Maaki Gbangu 2193
'Luki Gbangu 2241
Joon Gbangu 2329
A 'Bi-tunihi Tuma Gbangu 2388
'Rom Gbangu 2466
Fora Korinti Gbangu 2500
'Yiilung Korinti Gbangu 2531
'Galeetiya Gbangu 2552
Eefesus Gbangu 2563
Filiipai Gbangu 2574
Koloosi Gbangu 2582
Fora Tesalonaika Gbangu 2590
'Yiilung Tesalonaika Gbangu 2597
Fora Tiimoti Gbangu 2601
'Yiilung Tiimoti Gbangu 2610
Taitus Gbangu 2616
'Failiimong Gbangu 2620
'Hiiburihi Gbangu 2622
'Jeemes Gbangu 2647
Fora 'Pii-ter Gbangu 2655
'Yiilung 'Pii-ter Gbangu 2664
Fora Joon Gbangu 2670
'Yiilung Joon Gbangu 2678
Taalung Joon Gbangu 2679
'Juud Gbangu 2680
'Yesu 'Kristo Yeli'yuoruu Gbangu . 2683

Naangmini 'Layiri Koree

'Munpiilee Gbangu

1 A 'munpiileeng Naangmini daang naangye sagbani aning 'teng-gbani.
2 A 'teng-gbani daang ba tari 'bigihee, a i kpali. Ka sagiluu daang 'bi a kon'julingu 'jung. Ka Naangmini Sie 'bi a kuonhi 'jung a yuora kaara.

'Be-fora

3 Ka Naangmini yeli: Chaanii, wa 'piili 'bibe. Ka chaanii daang 'bibe.
4 Ka Naangmini nye a chaanii ka u sumang. Ka Naangmini weli a chaanii 'yi a sagiluung.
5 Ka Naangmini daang buong a chaanii ka Ngminaa. A sagiluu ming, ung buomuu ka 'Yienguu. Ka a 'ji-maarii aning a 'beeguu daang i a 'be-fora.

'Yiilung 'beu

6 Ka Naangmini yeli: 'Vu-yelingu, wa 'bi a kuonhi gaalinggang, ka u weli kuonhi a 'yi kuonhing.
7 Bila ka Naangmini daang maali a 'vu-yelingu, a weli kuonhi ni ang 'bi a 'vu-yelingu 'muning a 'yi kuonhi ni ang 'bi a 'vu-yelingu saa'jung. Ka bila daang tung.
8 Ka Naangmini daang buong a 'vu-yelingu ka Sagbani. Ka a 'ji-maarii aning a 'beeguu daang i a 'yiilung 'beu.

Taalung 'beu

9 Ka Naangmini yeli ka a kuonhi ang 'bi a sagbani luong laanhi lang taa 'jiyening che ka 'jikuongee 'yi. Ka bila daang tung.
10 Ka Naangmini daang buong a 'jikuongee ka 'Teng-gbani. A kuonhi ni ang lang taa ni ming, ung buomaa ka Mama. Ka Naangmini daang nye ka bila sumang.
11 'Beng la ka Naangmini yeli ka a 'teng-gbani 'buli bung'bunihi, bung'bunihi ang na inna 'bie, aning daari. Kanga jaa na mang ngmangye u minga 'irii ngmama 'teng-gbaning, ka 'bie 'bi a 'puuhing. Ka bila daang tung.
12 Ka 'teng-gbani daang 'buli bung'bunihi, bung'bunihi ang inna 'bie a 'irii 'puong, aning daari, ka a ngmana a 'irii ngmama ka 'bie 'bi a 'puuhing.

Ka Naangmini daang nye ka bila sumang.
13 Ka a 'ji-maarii aning a 'beeguu daang i a taalung 'beu.

Naahung 'beu

14 Ka Naangmini yeli ka chaanihi 'bi sagbani 'vu-yelingu ni 'puong, a weli ngminaa a 'yi 'yienguung. Ka a chaanihi ahi 'ku 'bigihibuhi, aning 'yuoni wagirihi, aning 'beri aning 'yuomo.
15 A na iye chaanihi sagbani 'vu-yelingu ni 'puong a chaana 'teng-gbani. Ka bila daang tung.
16 Ka Naangmini daang maali chaanbera a'yi. Ka bungkpong daana tari 'suobu kpiengu ngminaa. Ka bung'bile ni ming tari 'suobu kpiengu 'yienguu. Ung maali a ngmari'bie ming.
17 Ka Naangmini daang 'bi-maa a sagbani 'vu-yelingu ni 'puong ka a 'kuro 'teng-gbani chaanii,
18 a tari 'suobu kpiengu ngminaa aning 'yienguu, a weli chaanii a 'yi sagiluung. Ka Naangmini daang nye ka bila sumang.
19 Ka a 'ji-maarii aning a 'beeguu daang i a naahung 'beu.

'Nuulung 'beu

20 Ka Naangmini yeli ka bungnaang'voe ang yuora pa a kuong yaga jaa, ka bungegirihi mang egira a 'teng-gbani saa'ju 'vu-yelingu ni 'puong.
21 Bila ka Naangmini daang naang mani 'puo 'dung-bera aning bungnaang'vori jaa aning bungyuoraa jaa. Anang daang 'ugi a kuonhing yaga jaa, kanga jaa aning u 'irii, aning bungegiruu ning kpangkpama jaa aning u 'irii. Ka Naangmini daang nye ka bila sumang.
22 Ka Naangmini daang pegaa a yeli: Ye 'ugi a wahi, a pa kuonhi ang 'bi a mamang, ka bungegirihi wahi 'teng-gbaning.
23 Ka a 'ji-maarii aning a 'beeguu daang i a 'nuulung 'beu.

'Beri ayuobi 'beu

24 Ka Naangmini yeli ka 'teng-gbani waaning bungnaang'voe a 'irii 'puong, a waaning 'nii, aning bung'vuurihi aning mo'duunhi a 'teng-gbaning ning a 'irii. Ka bila daang tung.
25 Ka Naangmini daang maali mo'duunhi a 'teng-gbaning ning a 'irii, aning 'yiri 'dung-bera ning a 'irii, aning bung jaa ang 'vuuro a 'teng-gbaning

ning a 'irii. Ka Naangmini daang nye ka a sumang.
26 Ka Naangmini yeli: Ti maali ninsaalaa ti 'berihung 'puong, ka ba ahi ti 'worihung 'puong. Ka ba tari 'suobu kpiengu mani jima ingang, aning sagbani bungegirihi ingang, aning 'nii ingang, aning 'teng-gbani jaang, aning bung'vuuree jaa ang 'vuuro 'teng-gbaning ingang.
27 Bila ka Naangmini daang naang ninsaalaa u minga 'berihung 'puong. Naangmini 'berihung 'puong ung naamuu. Dau aning poga ung naangba.
28 'Beng la ka Naangmini daang pegiba. Ka Naangmini yeli 'kubo: Ye dogi 'biihi a 'ugi, a paali 'teng-gbani, a 'sigihuu. Ye tari 'suobu kpiengu mani jima ingang, aning sagbani bungegirihi ingang, aning bung'vori jaa ang yuora 'teng-gbaning ingang.
29 Ka Naangmini yeli: Ye nye, n 'kuyeng bung'bunihi jaa ang ngmana ngmama 'teng-gbani jaang, aning dau jaa 'bie ang 'bi u ngmanii 'puong ka a i siimaa a 'kuye.
30 Mo'duunhi jaa ming ang 'bi 'teng-gbaning, aning sagbani bungegirihi jaa, aning bung jaa ang 'vuuro 'teng-gbaning a tari 'nyivori, n diye vamaahuu bung jaa 'kua ka a i siimaa. Ka bila daang tung.
31 Ka Naangmini daang nye bung jaa ung maali ang suma yaga. Ka a 'ji-maarii aning a 'beeguu daang i a 'beri ayuobi 'beu.

2 Bila ka sagbama aning 'teng-gbani naangbu daang baahi aning a bungjemaa jaa ang 'bi a 'puuhing.

'Beri ayo'poin 'beu

2 A 'beri ayo'poin daari ka Naangmini daang baahi u tuma ni ung tung ni. Ung peenhi a 'beri ayo'poin daari a 'yi u tuma ni jaa ung daang tung ning.
3 Ka Naangmini daang pegi a 'beri ayo'poin daari a weluu 'bing ung i 'forifori, 'bojung a daari la ung peenhi a 'yi u tuma ni jaa ung daang naang a maali ni ingang.

Dau aning poga 'munpiilee

4 A sagbama aning a 'teng-gbani yela la nga sanga ni bang naamaa, a 'beu nga 'puong Ba Tari Baahaa Daana Naangmini ang maali 'teng-gbani

aning sagbama.
5 A sanga ka yoo bungburuu jaa daang nang ba 'yi a 'teng-gbaning. Yoo vaahuu jaa ming daang nang ba 'buli. Ba Tari Baahaa Daana Naangmini daang nang ba i ka saa wa 'teng-gbaning. Ninsaalaa ming daang 'chibe a na ko a 'teng-gbani.
6 Che gbangkola daang mang 'yiye 'teng-gbaning a 'do a maa 'tenge jaa.
7 Ka Ba Tari Baahaa Daana Naangmini daang maali dau a 'yi 'tenge taning. Ung vuunhi 'nyivori vuunhung ing u nyibogiring. Ka dau daang leu ning'vori.
8 Ka Ba Tari Baahaa Daana Naangmini daang maali dabaga sa'muni seng, 'Iiding 'puong. Ung di a dau ni ung daang naang ni ing 'be.
9 Ka Ba Tari Baahaa Daana Naangmini daang i ka da'irii jaa, dau jaa ang suma nyiibung, a i sung 'diibung daang 'buli 'teng-gbaning. Ka 'nyivori dau ni ming daang ahi a dabaga gaalinggang, aning sung aning beu bangbu dau ni.
10 Ka mani da mang 'yi 'Iiding a maara a dabaga. A 'yi 'beng la ung daang 'po a leu man'juri anaahi.
11 A fora man'ju 'yuori la Paisong. Unang 'puoro a 'gine Haavila paaluu jaa, 'beng la ka salima 'be ni.
12 A paaluu sannii ni sumang. Deliyam* aning oniks* 'kuurii daang 'biye 'beng.
13 A 'yiilung man'ju 'yuori la Gaihong. Unang 'puoro 'gine Kuus paaluu jaa ni.
14 A taalung man'ju ni 'yuori la Taigiris. Unang ming 'puoro gara Asiiriya sa'muni seng ni. A naahung man'ju la 'Yufireetis.
15 Ka Ba Tari Baahaa Daana Naangmini daang di a dau ing 'Iiding dabaga ni 'puong, ka u maanuu a kaaruu.
16 Ka Ba Tari Baahaa Daana Naangmini daang 'ku a dau nuori a yeli: I na tuong 'diye a dabaga dau jaa ngmanii ing buora.
17 Che a sung aning beu bangbu dau ni, ta wa 'dire u ngmanii, 'bojung daari ni ing na 'diu, i na 'kping pielaang.
18 Ka Ba Tari Baahaa Daana Naangmini daang yeli: A ba suma ka dau *

2:12 deliyam aning oniks — A iye 'ku-nanee bii boori bungnanee daa ang i too. ('Yiibu G. 25:7; Soribu G. 11:7)

'yong 'bibe. N na maaliye sunna ang sigihi a 'kuu.
19 Ka Ba Tari Baahaa Daana Naangmini daang me moo 'dungo jaa aning sagbani bungegiruu jaa a 'yi taning, a waanaa a dau seng ka u nye bila ni ung na 'kua 'yoe a buonaa. Bila ni jaa a dau ang daang mang buong a bungnaang'vori jaa, u 'yuori mang la bila.
20 Ka a dau daang 'ku 'yiri 'duunhi jaa aning a sagbani bungegirihi 'yoe, aning mo'duunhi jaa. Che sunna ang sigi 'ku Aadam yeng daang nang ba 'chibe.
21 Ka Ba Tari Baahaa Daana Naangmini daang veng ka gbiengkpong nyogi a dau. U gbieng ni 'puong ung daang 'ihi a dau nyekau'biri kanga a che la pogi 'be aning inggbani.
22 A nyekau'biri ni Ba Tari Baahaa Daana Naangmini ang daang 'ihi a dau ingang ni, ung daang diu maali poga, a diu waaning a dau seng.
23 Ka a dau yeli: Pampana, n kaba kanga aning n inggbani chelii la nga. Ba na buomuung ka Poga, 'bojung dau ingang bang 'ihuu.
24 Bila 'jung ka dau na mang bahi u ba aning u ma, a che weli ti mari u poga, ka ba leu inggbani bung'yeni.
25 Ba jaa daang iye kpala, a dau aning u poga ni. Che ba daang ba jora 'vii.

A 'pigihibu

3 Ka waahuu daang i dawari yaga a gaa moo 'duunhi jaa Ba Tari Baahaa Daana Naangmini ang maali. Ung daang yeli 'ku a poga: Naangmini siring yeliyeng ka ye ta 'dire a dabaga dau la dau jaa?
2 Ka a poga yeli 'ku a waahuu: Ti na tuong 'diye a dabaga daari ni ngmama.
3 Che a dau ni ang 'bi a dabaga gaalinggang ni ngmanii, Naangmini yeliyeng: Ye ta wa 'diruu bii a fiinhuu, a ira wa 'kpi.
4 'Beng la ka a waahuu yeli 'ku a poga: Ye kung 'kpi pielaang.
5 'Bojung Naangmini bangyeng ka daari ni jaa yeng na 'diu, ye 'ningbie na 'yuohing, ka ye 'woning ngmima, a banna beu aning sung.
6 Sanga ni a poga ang daang wa nye ka a dau sumang 'diibung, a suma 'ningbiring, a na veng ka u 'ningbiri 'yuo, ung kpehi u ngmanii a di 'di. Ung la kpehi a 'ku u sira ang 'bi u seng, ung ming di 'di.
7 'Beng la ka ba jaa 'ningbie daang 'yuohi, bang bang ka ba iye kpala.

Bila 'jung bang daang se kangkanga vaari lang taa a maali ba miihi 'mung-pagirihi.

8 'Beng la bang daang 'wong Ba Tari Baahaa Daana Naangmini dangbu sanga ni ung daang 'chene a dabaga 'puong a 'beu nga seseu daabu wagiri. Ka Aadam aning u poga ni sogili ba miihi a dabaga daari 'puong a 'yi Ba Tari Baahaa Daana Naangmini seng.

9 Che ka Ba Tari Baahaa Daana Naangmini daang buong Aadam a yeli 'kuu: 'Yening ing 'be?

10 Ung die yeli: N 'wongye i dangbu a dabaga 'puong, ka dabieng kpema, mang i kpali ni 'jung. Mang sogili.

11 Ung yeli: Ning'buong yeli 'kui ka i iye kpali? I 'diye ngmanii a 'yi dau ni mang 'kui nuori ka i ta wa 'dire ni bi?

12 Ka a dau yeli: A poga ni ing di ing che ka u 'bi n seng ni, unang 'kumo a dau ngmanii, mang 'di.

13 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana Naangmini yeli 'ku a poga: 'Bo la ing i nga? Ka a poga yeli: Waahuung belingma, mang 'di.

14 Ka Ba Tari Baahaa Daana Naangmini yeli 'ku a waahuu: Ing i bila ni 'jung, i iye bungtuuruu a gaa 'yiri 'duunhi jaa aning mo'duunhi jaa. I 'puo ing na mang di 'vuuro a mang 'dire tani i 'nyivori 'beri jaang.

15 N na 'bingye dong i ning a poga kpachagang, a 'bimuu i buurii aning u buurii kpachagang. U na ngmahiye i 'ju, ka i ming dung u gbering.

16 Ung yeli 'ku a poga: N na paahiye i ingbaahi i 'puo taribung. Ingbaahi 'puong ing na mang dogi 'biihi. I buobu na ahiye i sira ingang, ka u tari 'suobu kpiengu i ingang.

17 Ung yeli 'ku Aadam* ming: Duhibeu kpeye a 'teng-gbani i 'jung. Nimiha 'puong ing na mang 'di i siimaa i 'nyivori 'beri jaang, 'bojung i chelihiye i poga nuori a 'di dau ni yela mang 'kui nuori a yeli: Ta wa 'diruu.

18 Guohi ming aning bung'chugirihi ung na mang 'buli a 'kui, ka i 'dire a 'tenge bung'bunihi.

19 I 'ningbisogo waluu 'puhibu 'puong ing na mang 'di siimaa a gara wagiri ing daang na la ti leu kpe 'teng-gbani, 'bojung u ingang la ing 'yi. 'Bojung tani lii, tani ing na la leu kpe.

*
3:17 Aadam 'muni la jie.

20 Ka Aadam daang 'ku u poga ni 'yuori ka 'Iiv*, 'bojung una daang la bung'vori jaa ma.
21 Ka Ba Tari Baahaa Daana Naangmini daang di gbama a maali bungyerihi pogi Aadam aning u poga.
22 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana Naangmini yeli: Nye, a dau leuyeng a 'woningti a banna sung aning beu. Pampana, ka u ta wa tie u 'nu a kpehi a 'nyivori dau ni ming a 'di, a 'bibe a gara wagiri jaa 'jung,
23 Ba Tari Baahaa Daana Naangmini daang karuung ung 'yi 'Iiding dabaga ni 'puong. U daang karuung ka u ti kuora 'teng-gbani ning bang daang 'ihuu ni.
24 Bila 'jung ung daang kari a dau 'yining baahi, ung di cheribihi 'mine 'bing 'Iiding dabaga ni sa'muni seng, aning 'buung-jinti 'takobi ang leura 'jie la 'jie jaa, a legira a 'nyivori dau ni sori.

'Keen aning 'Ee-bel yela

4 Ka Aadam daang bang u poga 'Iiv. Ung daang tari 'puo, a dogi 'Keen. Ung yeli: N nyiye dau a 'yi Ba Tari Baahaa Daana seng.
2 Ung daang la dogi, a dogi u yau 'Ee-bel. Ka 'Ee-bel daang i pichiina, che ka 'Keen daang i 'teng-gbani kuoraa.
3 Wagiri kangang ka 'Keen daang waaning 'kuubu a wa 'ku Ba Tari Baahaa Daana a 'yi a 'teng-gbani bungkuorihi 'puong.
4 Che ka 'Ee-bel ming daang waaning u 'dungbilii ni 'bi-forihi aning a nengkpaang. Ka Ba Tari Baahaa Daana daang kahing 'Ee-bel aning u 'kuubu ni.
5 Che u daang ba kahing 'Keen aning u 'kuubu. Ka 'suuri daang kpe 'Keen yaga jaa, ka u 'ningbiri saang.
6 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Keen: Wala 'jung ka 'suuri kpei? Wala 'jung ming ka i 'ningbiri saang?
7 Ka inang tuna sung, i na iye diebu, che bii wala? Che ka inang ba tuna sung, beu chelihiye i 'di-nuoring. Ing i u bungbuoruu, che ang i daga ka i tari kpiengu u ingang.
8 Ka 'Keen aning u yau 'Ee-bel daang yera yela. Sanga ni bang daang wa 'bi moong, ka 'Keen 'ihi u yau 'Ee-bel ingang a kuu.

*
3:20 'Iiv 'muni la 'vori. (Nie ang 'kuro 'vorihung.) U ning u 'ju la Hawaa.

'Munpiilee Gbangu 4

9 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'ku 'Keen: 'Yening ka i yau 'Ee-bel 'be? Ung die yeli: N ba bang. Maang la n yau kaara bi?
10 Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Wala ing i nga? I yau jiing kokori 'yireye 'teng-gbani a 'kono innima.
11 Pampana duhibeu 'biye i ingang a 'yi 'teng-gbaning, unang 'yuo u nuori a die i yau jiing i 'nung ni.
12 Sanga ni ing na mang ko a 'tenge, u kung mang la maali a 'kui. I na iye yuoraa, a i nie ang laana 'teng-gbaning.
13 Ka 'Keen daang yeli 'ku Ba Tari Baahaa Daana: N dogihibu ni iye kpong yaga a gaama.
14 Nye, i karimang bahi a 'beu ngang 'teng-gbaning, ka i 'ningbiri kung la nyirima. N na iye yuoraa aning nie ang laana 'teng-gbaning. A bila 'puong ka nie jaang nyima, u na kumang.
15 Che ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kuu: Bila naani. Nie ni jaa ang na ku 'Keen, sannaa gberi buyo'poin na waye u daana ingang. Ka Ba Tari Baahaa Daana daang di 'sieree mari 'Keen ingang, ka nie jaa ta wa nyiu a kuu 'jung.
16 Ka 'Keen daang 'yi Ba Tari Baahaa Daana seng a gaa ti kpiera Nood paaluung, 'Iiding sa'muni seng.
17 Ka 'Keen daang bang u poga, ung tari 'puo a dogi 'Iinok. Ung daang me 'yiri a buona a 'yiri 'yuori u 'bi-dau ni 'yuori, 'Iinok.
18 Ka 'Iinok daang dogi Airad, ka Airad dogi 'Mehuuje-el, ka 'Mehuuje-el dogi Metuusela, ka Metuusela dogi 'Lee-mek.
19 Ka 'Lee-mek daang di pogiba ba'yi. Kanga 'yuori daang la 'Eeda. Kanga ming 'yuori la Ziila.
20 Ka 'Eeda daang dogi 'Jeebal. Una daang la banani ang kpiera tentihi 'puong a tari 'duunhi ni ba.
21 U yau 'yuori daang la 'Juubal. Una daang la banani jaa ang ngmira 'koni aning wie ni ba.
22 Ka Ziila, ung ming dogi 'Tuubal 'Keen. Una daang la yaawa aning 'kuri jaa maana. 'Tuubal 'Keen yaupoga daang la 'Neeyama.
23 Ka 'Lee-mek daang yeli 'ku u pogiba 'Eeda aning Ziila: Ye 'wong n kokori, yena 'Lee-mek pogiba. Ye chelihi 'wong n yeliyaga. N kuye dau, ung ingma dangii 'jung, a ku 'bi-polii ung ngmima 'jung.
24 Ka 'Keen saning na naa gberi buyo'poin, yeliminga, 'Lee-mek sani na

naaye gberi lijaata aning 'pie aning ayo'poin (77).

Ba dogiye Seet

25 Ka Aadam daang la bang u poga. Ung dogi 'bi-dau a 'kuu 'yuori ka Seet* a yeli: Naangmini la 'kumong 'bi-jaala 'Ee-bel bogung, 'Keen ang kuu ni 'jung.
26 Ka Seet ming daang dogi 'bi-dau, a 'kuu 'yuori 'Iinos. A wagiri ka ninsaaliba daang 'piili a buona Ba Tari Baahaa Daana 'yuori.

Aadam wagiri a gara 'Noowa wagiri

5 Aadam buurigbee yela ang seu la nga. A wagiri ni Naangmini ang daang naang dau ni, Naangmini 'berihung 'puong ung daang naamuu.
2 Dau aning poga ung daang naangba. Sanga ni ung daang wa naangba ni, ung pegiba a 'ku ba 'yuori ka Aadam.
3 Aadam ang daang 'bibe 'yuomo koo aning 'pihita ung dogi 'bi-dau u 'berihung ingang, u minga 'worihung 'puong, a 'kuu 'yuori ka Seet.
4 Aadam ang daang wa dogi Seet 'puoring, u 'beri daang iye 'yuomo koohi a'nii. Ung la dogi 'bi-daba aning 'bi-pogiba.
5 A 'beri ni jaa Aadam ang daang 'bibe daang iye 'yuomo koohi awai aning 'pihita (930), che ung daang 'kpi.
6 Ka Seet daang 'bibe 'yuomo koo aning a'nu, a dogi 'Iinos.
7 Seet ang wa dogi 'Iinos, a 'puoring ung daang 'bibe 'yuomo koohi a'nii aning 'yuomo ayo'poin (807), a la dogi 'bi-daba aning 'bi-pogiba.
8 Ka Seet 'yuomo jaa daang i 'yuomo koohi awai aning 'pie aning a'yi (912), che ung daang 'kpi.
9 Ka 'Iinos daang 'bibe 'yuomo lijaanaahi aning 'pie, a dogi 'Ke-ainang.
10 'Iinos ang wa dogi 'Ke-ainang, a 'puoring ung daang 'bibe 'yuomo koohi a'nii aning 'pie aning a'nu (815). Ung la dogi 'bi-daba aning 'bi-pogiba.
11 Ka 'Iinos 'beri jaa daang i 'yuomo koohi awai aning a'nu (905), che ung daang 'kpi.
12 Ka 'Ke-ainang daang 'bibe 'yuomo lijaata aning 'pie a dogi 'Maheelaliiyel.

*
4:25 Seet 'muni la nga — U 'bingye. Unani Naangmini ang 'ihi ka u ahi 'Ee-bel bogung.

'Munpiilee Gbangu 5

13 'Ke-ainang ang wa dogi 'Maheelaliiyel, a 'puoring ung daang i 'yuomo koohi a'nii aning lijaa'yi (840). Ung la dogi 'bi-daba aning 'bi-pogiba.
14 Ka 'Ke-ainang 'beri jaa daang i 'yuomo koohi awai aning 'pie (910) che ung 'kpi.
15 Ka 'Maheelaliiyel daang 'bibe 'yuomo lijaata aning a'nu a dogi 'Jee-red.
16 'Maheelaliiyel ang wa dogi 'Jee-red, a 'puoring ung daang 'bibe 'yuomo koohi a'nii aning 'pihita (830). Ung la dogi 'bi-daba aning 'bi-pogiba.
17 Ka 'Maheelaliiyel 'beri jaa daang i 'yuomo koohi a'nii aning lijaanaahi aning 'pie aning a'nu (895), che ung daang 'kpi.
18 Ka 'Jee-red daang 'bibe 'yuomo koo aning lijaata aning a'yi (162), a dogi 'Iinok.
19 'Jee-red ang wa dogi 'Iinok, a 'puoring ung daang 'bibe 'yuomo koohi a'nii, a la dogi 'bi-daba aning 'bi-pogiba.
20 Ka 'Jee-red 'beri jaa daang i 'yuomo koohi awai aning lijaata aning a'yi (962), che ung daang 'kpi.
21 Ka 'Iinok daang 'bibe 'yuomo lijaata aning a'nu a dogi Metuusala.
22 'Iinok ang wa dogi Metuusala, a 'puoring ka u ning Naangmini daang 'chene 'yuomo koohi ata 'puong. Ung la dogi 'bi-daba aning 'bi-pogiba.
23 Ka 'Iinok 'beri jaa daang i 'yuomo koohi ata aning lijaata aning a'nu (365).
24 Ka 'Iinok daang 'chene aning Naangmini. U ba la wa 'bibe, 'bojung Naangmini daang diung.
25 Ka Metuusala daang 'bibe 'yuomo koo aning lijaanaahi aning ayo'poin (187) a dogi 'Lee-mek.
26 Metuusala ang wa dogi 'Lee-mek, a 'puoring ung daang 'bibe 'yuomo koohi ayo'poin aning lijaanaahi aning a'yi (782), a la dogi 'bi-daba aning 'bi-pogiba.
27 Ka Metuusala 'beri jaa daang i 'yuomo koohi awai aning lijaata aning awai (969), che ung daang 'kpi.
28 Ka 'Lee-mek daang 'bibe 'yuomo koo aning lijaanaahi aning a'yi (182), a dogi 'bi-dau.
29 Ung 'kuu 'yuori 'Noowa* a yeli: Ngang na maa ti 'suhu a'wo ti tuma *

5:29 'Noowa — U ning u 'ju la 'Nuuhu.

aning ti 'nuuhi tungkpienhi iinhing, a 'teng-gbani Ba Tari Baahaa Daana ang duhi beu ing ni 'jung.
30 'Lee-mek ang wa dogi 'Noowa, a 'puoring ung daang i 'yuomo koohi a'nu aning lijaanaahi aning 'pie aning a'nu (595). Ung la dogi 'bi-daba aning 'bi-pogiba.
31 Ka 'Lee-mek 'beri jaa daang i 'yuomo koohi ayo'poin aning lijaata aning 'pie aning ayo'poin (777), che ung daang 'kpi.
32 Ka 'Noowa daang i 'yuomo koohi a'nu. Ung dogi Seem, aning Haam, aning 'Jee-fet.

Ninsaalaa beulung, Naangmini bunye

6 'Beng la, sanga ni ninsaaliba ang daang wa 'piili 'ugiro 'teng-gbaning, bang daang dogi 'bi-pogiba.
2 Ka Naangmini 'bi-daba daang nye ninsaaliba 'bi-pogiba ni ka ba sumang. Bang daang di banani jaa bang 'lugihi, bang i ba pogiba.
3 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli: N sie kung moora aning ninsaalaa wagiri jaang, 'bojung u ming iye inggbandaana. U 'beri na iye 'yuomo koo aning lijeri.
4 'Dongkihi daang 'biye 'teng-gbaning ana 'beri ning. A bila 'puoring ming, sanga ni Naangmini 'bi-daba ni ang mang wa kpe a ninsaaliba 'bi-pogiba seng, ba da mang dogiye 'biihi a 'kubo. Ba ning ba 'jung daang i sang'konkoruu gandaba ni, niba 'yoe ang 'do.
5 Ka Ba Tari Baahaa Daana Naangmini daang nye ka ninsaalaa beulung iye kpong 'teng-gbaning, ka u 'sikiri tieha 'leebu jaa da mang i beu 'yong a gara.
6 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang i a'wo ung kuring maali ninsaalaa 'teng-gbaning, ka u 'puo daang saang.
7 Bila la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli: N na nyuongye ninsaalaa, una mang naang ni, a 'yi 'teng-gbaning. N na nyuongye ninsaalaa, aning 'dungo aning bung'vuuruu, aning sagbani bungegirihi jaa. N na iye bila 'bojung n 'puo saangyeng aning mang maalaa.
8 Che ka 'Noowa daang nye bunye Ba Tari Baahaa Daana 'ningbieng.
9 'Noowa jemani yela la nga. 'Noowa daang iye dausun'tuuro, a paali u jemanihi ning. Ka 'Noowa aning Naangmini daang 'chene.
10 Ka 'Noowa daang dogi 'bi-daba bata: Seem, Haam, aning 'Jee-fet.

'Munpiilee Gbangu 6

11 Ka a 'teng-gbani daang saang Naangmini 'ningbi-tooring, ka 'teng-gbani paali aning jeni.
12 Ka Naangmini daang 'liinhe 'teng-gbani ka u saangye siringkoni, 'bojung ninsaalaa jaa daang saangye u sori 'teng-gbaning.
13 Ka Naangmini yeli 'ku 'Noowa: Ninsaaliba jaa baahibu wayeng n 'ningbi-tooring, 'bojung 'teng-gbani paaliyeng aning jeni a 'tuuro ba jaa iinhing. Pielaang, n na nyuongbang aning a 'teng-gbani.
14 Maali 'gbori aning 'goo-fer* daari a 'ku i minga. Maali 'deri a 'gbori 'puong, a marihi u 'puo aning u 'puori aning 'sugini.
15 Bila ni ing na maaluu la nga. A 'gbori yogu na iye 'kiyubitihi koohi ata. Ka u yelingu i 'kiyubitihi lijaa'yi aning 'pie. Ka u 'duobu i 'kiyubitihi 'pihita.
16 I na ingye a 'gbori 'tokoro. 'Kiyubit singbu 'puong ing na baahuu saa'jung. Ing a 'gbori 'di-nuori u 'lomboring. Maaluu ka u tari 'muni 'jie, aning 'yiilung 'jie, aning taalung 'jie.
17 Nye, maang minga waananiye kontaalii 'teng-gbaning, ka n wa nyuong inggbandaana jaa ingang 'nyivori vuunhuu ang 'be a 'yi sagbani luong. Bung jaa ang 'bi 'teng-gbaning na 'kping.
18 Che n na 'bingye n 'layiri anii. I na wa kpeye a 'gbori 'puo, ina, aning i 'bi-daba, aning i poga, aning i 'bi-daba pogiba, ka ba kpe paahi i ingang.
19 Inggbandaana jaa bung'vori jaa, i na mang waaningye u 'irii jaa a'yi a wa ing a 'gbori 'puong a kaara ka a i 'voe i seng. A na mang iye bungdau aning bungpoga.
20 Bungegirihi aning a baluu, 'duunhi aning a baluu, 'teng-gbani bung'vuuruu jaa aning u baluu, 'irii jaa buunhu a'yi na mang waye i seng ka i kaaraa ka a i 'voe.
21 Di siin'diruu jaa, a laanhaa 'bing ka a i siimaa a 'kui, a 'ku a ming.
22 Bila ka 'Noowa daang i. Yeli ni jaa Naangmini ang daang 'kuu nuori ka u i, bila ung daang i.

*
6:14 'goo-fer dau — Niba ba bang dau ni buurii ang la a dau nga. 'Jie nga 'yong ung 'be Baibul 'puong.

A kontaalii yela

7 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Noowa: I ning i 'deu niba jaa wa kpe a 'gbori, 'bojung ina mang nye ing i sun'tuuro n 'ningbi-tooring a jemani nga 'puong.
2 'Dungo jaa ang i 'forifori, mang nyogihi a'yi a'yi 'muno ayo'poin, kanga jaa bungdau aning u poga. 'Dungo ming ang ba i 'forifori, mang nyogihi a'yi, bungdau aning u poga.
3 A sagbani bungegirihi ming, a'yi a'yi ing na nyogihaa 'muno ayo'poin, kanga jaa bungdau aning bungpoga. Ka a buurii i 'vori 'bi 'teng-gbani jaang.
4 'Beri ayo'poin nang na tang, che ka n veng ka saa wa 'teng-gbaning ngmintoonhi lijaa'yi aning 'yienhi lijaa'yi. Bung'vori jaa mang maali, ka n nyuomuu a 'yi 'teng-gbaning.
5 Ka 'Noowa daang tung bila ni jaa Ba Tari Baahaa Daana ang 'ku nuori ka u tung.
6 'Noowa daang iye 'yuomo koohi ayuobi sanga ni a kontaalii kuonhi ang wa 'teng-gbani.
7 Ka 'Noowa daang ti kpe a 'gbori, ka u 'bi-daba aning u poga aning u 'bi-daba pogiba daang ti kpe paahuu a kontaalii kuonhi yela.
8 'Dungo ang i 'forifori, aning 'dungo ang ba i 'forifori, aning bungegirihi baluu, aning bung jaa ang 'vuuro 'teng-gbaning,
9 a a'yi a'yi daang kpeye 'Noowa seng a 'gbori 'puong, a bungdau aning a bungpoga a'wo Naangmini ang daang 'ku 'Noowa nuori bila ni.
10 'Beri ayo'poin ang daang wa pari, ka a kontaalii kuonhi daang wa 'teng-gbaning.
11 'Noowa 'nyivori 'yuomo koohi ayuobi 'puong, a 'yiilung 'chiu, 'beri 'pie aning ayo'poin daari, a daari ning u 'ju ka Naangmini daang 'yuo a kongkpong 'julingu kong'ningbie jaa, aning sagbani 'tokorihi ni ming.
12 Ka saa daang wa 'teng-gbaning ngmintoonhi lijaa'yi aning 'yienhi lijaa'yi.
13 A daari ning u 'ju ka 'Noowa aning Seem aning Haam aning 'Jee-fet, 'Noowa 'bi-daba ni, aning 'Noowa poga aning u 'bi-daba pogiba, bang kpe a 'gbori.
14 Bana aning mo'dungo jaa aning a baluu, aning 'yiri 'dungo jaa aning a baluu, aning bung'vuuruu jaa ang 'vuuro 'teng-gbaning aning a baluu,

aning bungegirihi jaa aning a baluu, aning 'nobilii 'irii jaa baluu daang kpeyeng.
15 Ang daang kpe a 'gbori 'puo 'Noowa seng, inggbandaana jaa ingang 'nyivori vuunhung ang 'be, a jaa a'yi a'yi.
16 Anani ang daang kpe, a inggbandaana jaa bungdau aning bungpogang daang kpe, a'wo Naangmini ang daang 'kuu nuori bila ni. Ka Ba Tari Baahaa Daana paguu ing a 'puong.
17 Ka a kontaalii daang waana 'teng-gbaning 'beri lijaa'yi. A kuonhi ang daang maaling paaha ni, ang daang di a 'gbori 'doning ung 'do yaga a 'gaali 'teng-gbani.
18 Ka a kuonhi daang 'gaali yaga jaa a paahi yaga jaa 'teng-gbaning. Ka a 'gbori daang 'daane a kuonhi 'jung.
19 Ka a kuonhi daang 'gaali yaga jaa 'teng-gbaning, ka a tan'duorihi jaa ang 'bi sagbani jaa luong daang pagi.
20 'Kiyubitihi 'pie aning a'nu ka a kuonhi daang maaling 'do saa'ju yaga sing, ka tangbera daang pagi.
21 Ka inggbandaana jaa ang 'chene 'teng-gbaning daang 'kpi. Bungegirihi aning 'yiri 'duunhi aning mo'duunhi, aning bung'vuuruu jaa ang 'vuuro 'teng-gbaning, aning ninsaalaa jaang daang 'kpi.
22 Buunhu jaa nyibogiring 'nyivori vuunhung ang daang 'bibe, buunhu ni jaa ang daang 'bi 'teng-gbani 'jikuongeeng, ang jaa daang 'kpi.
23 Ka bung'vori jaa ang daang 'bi 'teng-gbaning daang nyuong. Ninsaalaa aning 'duunhi, aning bung'vuurihi, aning sagbani bungegirihi, ang daang nyuong 'yi 'teng-gbaning. Ka 'Noowa 'yong daang kpeling a tari 'nyivori aning banani niu ang 'bi a 'gbori 'puong ni.
24 Ka a kuong daang pagi 'teng-gbani yaga jaa 'beri koo aning lijaa'yi aning 'pie (150).

8 Ka Naangmini daang tiehi 'Noowa yela aning bung'vori jaa aning a mo'duunhi jaa ang daang 'bi u seng a 'gbori 'puong. Ka Naangmini daang i ka seseu daa 'teng-gbani 'jung, ka a kuonhi daang 'sigi.
2 Ka a kon'julingu kon'ningbie ming aning a sagbani 'tokorihi ni daang ngmaa. Ka a saa ang daang 'yire sagbani ni yuo.
3 Ka a kuonhi daang 'sigire 'teng-gbaning a gara. 'Beri koo aning lijaa'yi aning 'pie (150) ang wa pari, ka a kuong daang 'sigi.

4 A 'chiuri ayo'poin 'puong, a 'chiu dau 'pie aning ayo'poin daari ka a 'gbori daang wa ahi Aararat taanhi ni 'jung.
5 Ka a kuonhi daang 'sigire wagiri jaang a gara a 'chiu 'pie daana 'puong. A 'chiu 'pie daana 'puong, u 'be-fora daari ka a taanhi 'juri daang nyiihi.
6 'Beri lijaa'yi ang daang wa baahi ka 'Noowa 'yuo a 'gbori ni ung daang maali ni 'tokoro.
7 Ung 'ihi galinggaa bahi. Ung yo laana a gara sanga ni a kuonhi ang wa nyuuhi 'teng-gbaning.
8 Ung daang la bahi ngmanii ming, ung 'yi u seng gaa ka u ti nye ka a kuonhi 'yi 'teng-gbaning 'sigi bii.
9 Che a ngmanii daang ba nye u gberi doo 'jie. Ung leu gaa u seng a 'gbori 'puong, 'bojung a kuonhi daang nang 'biye 'teng-gbani 'ju jaang. 'Beng la ung di u 'nu tie a nyoguu a taruu kpening u seng a 'gbori 'puong.
10 Ung nang chelihi 'beri ayo'poin 'mine ming, a la 'ihi a ngmanii a 'gbori 'puong bahi.
11 Ka a ngmanii daang wa kpe u seng 'ji-maarii, ka dau kanga bang buona ooliv vamaahuu daang ngmaa 'bi u nuoring. 'Beng la ka 'Noowa daang bang ka a kuonhi 'yiye 'teng-gbani 'sigi.
12 Ung daang nang chelihi 'beri ayo'poin 'mine ming, a 'ihi a ngmanii bahi. U ba la leu wa u seng.
13 A 'yuong-koohi ayuobi aning 'yeni 'puong, a fora 'chiu 'be-fora daari, ka a kuonhi daang nyuuhi a 'yi 'teng-gbaning. Ka 'Noowa daang nyogi a 'gbori pagiraa 'yuo, a 'liinhi, ka 'teng-gbani daang 'koro.
14 A 'yiilung 'chiu 'puong, a 'chiu dau lijeri ning ayo'poin daari, ka 'teng-gbani 'ko baahi.
15 Ka Naangmini daang yeli 'ku 'Noowa:
16 'Yi a 'gboring, ina aning i poga, aning i 'bi-daba, aning i 'bi-daba pogiba ang 'bi i seng.
17 'Yi ning bungvuunhuu jaa ang 'bi i seng a paahi i ingang, inggbandaana baluu jaa. 'Yining bungegirihi, aning 'dungo, aning bung'vuuruu jaa ang 'vuuro 'teng-gbaning, ka a 'ugi yaga jaa 'teng-gbaning, a tari 'biihi, a wahi 'teng-gbaning.
18 Ka 'Noowa daang 'yi, ka u 'bi-daba, aning u poga, aning u 'bi-daba pogiba 'yi paahi u ingang.

19 Ka a 'duunhi jaa, bung'vuuruu jaa, aning bungegirihi jaa, aning bung jaa ang daang 'vuuro 'tengeng aning a 'irii, ang daang 'yi a 'gbori 'puong.
20 'Beng la ka 'Noowa daang me sarika 'ihijie a 'ku Ba Tari Baahaa Daana, a nyogihi 'dungforiforihi ni, aning bungegiri'foriforihi ni 'mine a 'ihi sarika nyugirihi a sarika 'ihijieng.
21 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'wong 'nyuu-noo. Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli u 'sikiring: N kung la duhi beu ing 'teng-gbani jaa ninsaalaa 'jung, 'haali gba ka ninsaalaa 'sikiri tiehang i beu a 'yi u 'biilung. N kung la nyuong bungvuunhuu jaa ming a'wo mang tung bila nga.
22 A 'teng-gbani 'biibu 'puong, bungburi sanga aning bungche sanga, oori aning tuluu, seu sanga aning 'uonii sanga, ngminaa aning 'yienguu daang kung baahi.

9 'Beng la ka Naangmini daang pegi 'Noowa aning u 'bi-daba a yeli 'kubo: Ye dogi 'biihi a 'ugi, a paali 'teng-gbani.
2 Ye dabieng aning ye dabieng kpiengaa na 'biye 'teng-gbani 'duunhi jaa ingang, aning sagbani bungegiraa jaa ingang, aning bung jaa ang 'vuuro 'teng-gbaning ingang, aning a mani jima jaa ingang. Ye 'nung mang dia ing.
3 Bung'chenee jaa ang i 'vori, a na iye siimaa a 'kuye. A'wo vapora ang i siimaa a 'kuye bila, n 'kuyeng buunhu jaa.
4 Che ye ta mang oora a neni a lang ning a jiing, ana la a 'nyivori.
5 Pielaang, n na jugihiye ye 'nyivori jiing yela. N na boang a 'yi 'dungo jaa seng, a boa a 'yi ninsaalaa 'nung. Nie jaa bieri bii yau 'nung mang na bo ninsaalaa 'nyivori.
6 Nie jaa ang 'kiri ninsaalaa jiing, ninsaalaang na 'kiri u ming jiing, 'bojung Naangmini 'berihung 'puong ung maali ninsaalaa.
7 Yena, ye dogira 'biihi a 'ugiro. Ye dogira yaga jaa 'teng-gbaning, a 'ugiro 'be.
8 'Beng la ka Naangmini daang yeli 'ku 'Noowa aning u 'bi-daba ang 'bi u seng:
9 Nye, maang 'binne n 'layiri aningye, aning ye buurii ang 'tuuro ye 'puoring.
10 N 'binnuung aning bungnaang'vori jaa ang 'bi ye seng, bungegirihi aning 'nii, aning 'dungo jaa ang paahi ye ingang, anani jaa ang 'yi a

'gbori 'puong, 'teng-gbani 'dungo jaa.

11 N 'bingye n 'layiri aningye. Kontaalii kuonhi daang kung la nyuong inggbandaana jaa ming. Kontaalii ming daang kung la 'bibe a na nyuong 'teng-gbani.

12 Ka Naangmini daang yeli: A 'layiri 'sieree la nga. Una mang 'bing aningye aning bungnaang'vori jaa ang 'bi ye seng kpachagang ni, a gara jemanihi ang ba tari baahaa.

13 N 'binniye n sa'suo savaalii 'puong. U na iye a 'layiri 'sieree n ning 'teng-gbani kpachagang.

14 A na mang ing, sanga ni mang na waaning savaala ka a wa 'gaali 'teng-gbani, a sa'suo na mang 'yiye a savaala 'puong.

15 N na tiehiye n 'layiri ni yela, unang 'bi n niye aning inggbandaana jaa bungnaang'vori kpachagang ni. A kuonhi kung la leu kontaalii jaa a na nyuong inggbandaana jaa.

16 Sanga ni a sa'suo ang na mang wa 'bi a savaala 'puong, n na mang 'liinhuung a tiehi 'layiri ni ang ba tari baahibu ni yela. Unang 'bi Naangmini aning inggbandaana jaa bungnaang'vori ang 'bi 'teng-gbaning kpachagang ni.

17 Ka Naangmini yeli 'ku 'Noowa: A 'layiri mang 'bing n ning inggbandaana jaa ang 'bi 'teng-gbaning kpachagang ni, u 'sieree la bila.

18 'Noowa 'bi-daba ang daang 'yi a 'gbori 'puong la: Seem, aning Haam, aning 'Jee-fet. Haam daang la 'Keenan ba.

19 'Noowa 'bi-daba bata ni la bama. A 'yi ba ingang ka dunee jaa daang pa.

20 Ka 'Noowa daang 'piili a i kuoraa. Ung daang ko 'girep yoo.

21 Ung daang 'nyu a 'girep daang a 'bugi, a yaahi u tent 'puong.

22 Ka Haam, 'Keenan ba ni daang nye u ba yaahibu, a yeli u ba'biihi ba'yi ni ang daang 'bi 'yengeng ni.

23 Che ka Seem aning 'Jee-fet daang di tani a dogili ba bagi'bieng a 'cheng 'puori 'puori a ti pagi ba ba yaahibu ni. Ka ba 'ningbisogihi daang 'biri, ba ba nye ba ba yaahibu ni.

24 Ka 'Noowa 'ningbiri daang wa 'yuo u 'bugibu ning. Ung bang bila ni u 'yiilung 'bi-dau ni ang iu.

25 Ung yeli: Duhibeu 'biye 'Keenan ingang. U na iye 'yemihi 'yeme a 'ku u ba'biihi.

26 Ung daang la yeli: Pegiri la Ba Tari Baahaa Daana, Seem Naangmini ni. 'Keenan na iye Seem 'yeme.
27 Naangmini na ing ka 'Jee-fet i yelingu. U na kpieriye Seem tentihing, ka 'Keenan i Seem 'yeme.
28 A kontaalii 'puoring ka 'Noowa daang i 'yuomo koohi ata aning lijaa'yi aning 'pie (350).
29 Ka 'Noowa 'beri jaa daang i 'yuomo koohi awai aning lijaa'yi aning 'pie (950), che ung daang 'kpi.

10 'Noowa 'bi-daba ni, Seem, Haam aning 'Jee-fet buurigbee yela ang seu la nga. Ba daang dogiye 'bi-daba a kontaalii 'puoring.
2 'Jee-fet 'bi-daba daang la 'Goo-mer, 'Meegog, 'Madeeyai, 'Jeevang, 'Tuubal, 'Mii-sek aning Tairas.
3 'Goo-mer 'bi-daba daang la: Aasikenaz, Raifat aning Togaarima.
4 'Jeevang 'bi-daba daang la 'Ilaisaa, Taarisis, Kiitim aning 'Doodanim.
5 A 'tuuro bama iinhing la ka a Ninjaani mannoe paalihi daang 'po ba 'teng-gbamang, kanga jaa aning u kokori, aning ba 'di-noe ba paalihi 'puong.
6 Haam 'bi-daba daang la Kuus, Miizi'reyim, Fuut aning 'Keenan.
7 Kuus 'bi-daba daang la Seeba, Haavila, Saabita, 'Reeyamaa aning Saabi'tika. 'Reeyamaa 'bi-daba daang la 'Siiba aning 'Diidang.
8 Ka Kuus daang dogi Niimirod, unang daang 'piili ka u i gandau duneeng ni.
9 U daang iye nankpaangkpong Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. Bila 'jung bang mang yeli: 'Haali ung 'woning Niimirod a nankpaangkpong Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.
10 U naalung paaluu 'munpiilee daang la Baabel, aning 'Ii-rek, aning Aakad, aning Kaaline, Sainar paaluung.
11 Ung daang 'yi a paaluu ning a ti kpe Asiiriya a me Niineve, aning 'Rihoobot Iir, 'Keela,
12 aning 'Riiseng ang 'bi Niineve aning 'Keela kpachagang. U ning u 'ju daang la 'yi-kpong.
13 Ka Miizi'reyim daang dogi Luud niba, Aanam niba, Le'heeb niba, Naafituh niba,
14 Patiruusim niba, aning Kaasi'lu niba, aning Kaafitor niba. Kaasi'lu

baluu la Filiisitiya niba.
15 Ka 'Keenan daang dogi Saidong, u 'bi-fora, aning Heet.
16 Ka 'Keenan la dogi 'Jii-bus niba, Aamor niba aning Guurigas niba.
17 Unang la dogi Haiv niba, Aarika niba aning Sainai niba.
18 U ning u 'jung la dogi Aarivad niba, Zeemar niba, aning 'Heemat niba.
A 'puoring ka 'Keenan niba 'di-noe daang yaari 'jiihing.
19 Ka a 'Keenan niba 'teng-gbani bogu daang 'yi Saidong a'wo ing waana
'Giirar, a gara ti ta 'Geeza, a'wo ing gara Soodom aning Gomoora aning
Aadimaa aning 'Zibooyim, 'haali a ti ta 'Leesa.
20 Haam 'bi-daba ni la bama, aning ba 'di-noe, aning ba kokoe ba
'teng-gbama 'puong, aning ba paalihi 'puong.
21 Seem ming, 'Jee-fet bieri ni daang dogiye 'biihi. Seem daang la 'Iiber
'biihi jaa nabaali.
22 Seem 'bi-daba daang la 'Iilam, Aasihur, Arifaakisad, Luud aning
Aaram.
23 Aaram 'bi-daba daang la Uuz, Huul, 'Gii-ter aning Maas.
24 Ka Arifaakisad daang dogi 'Seela, ka 'Seela ming dogi 'Iiber.
25 Ka 'Iiber daang dogi 'bi-daba ba'yi. Kanga 'yuori daang la 'Pii-leg,
'bojung u 'bering la ka dunee daang 'po 'po. U ming yau 'yuori daang
la Jookitang.
26 Ka Jookitang daang dogi Alimoodad, 'Sii-lef, 'Heezarimee-vet aning
'Jiira.
27 'Hadooram, 'Yuuzal, Diikila.
28 'Mine la 'Oobal, Abiimahel aning 'Siiba,
29 'Oo-fer, Haavila, aning 'Joobab. Bama jaa daang iye Jookitang 'bi-daba.
30 Ba kpe'jie daang 'yiye 'Miisa a gara 'Siifar seng, a sa'muni taanhi ni 'jie.
31 Bamahi la Seem 'bi-daba, a 'tuuro ba 'di-noe, aning ba kokoe, a 'tuuro
ba 'teng-gbamang, aning ba paalihing.
32 Bamahi la 'Noowa 'bi-daba ni 'di-noe, a 'tuuro ba buura iinhing ba
paalihi 'puuhing. A 'tuuro bama iinhing ka a paalihi daang 'po
'teng-gbaning a kontaalii baahibu 'puoring.

11 Baabel 'deduoruu

Ka 'teng-gbani jaa daang tari kokori bung'yeni aning tiri bung'yeni.
2 'Beng la bang daang wa 'chene gara sa'muni seng, bang nye

'ji-gbalinggbaaha kanga Sainar paaluung. Bang daang 'jing 'be.

3 'Beng la bang yeli 'ku taa: Ye wa, ye veng ka ti ngmaahi tam'bie, a nyuomaa yaga. Bang daang tari tam'bie ang ahi 'kubo bogung, a miera aning 'koo-taari ang ahi tammierihi bogung.

4 'Beng la bang yeli: Ye wa ka ti me 'yi-kpong aning 'deduoruu, ka a 'deduoruu 'ju-baahaa na ta sagbani. Ye veng ka ti bo 'yuori 'ku ti miihi, ka ti ta wa yaari 'jiihing 'teng-gbani nga jaang.

5 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'sigi wa ka u nye a 'yi-kpong aning a 'deduoruu ni ninsaalaa 'bi-daba ang daang miera ni.

6 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli: Nye, a niba iye bung'yeni. Bang jaa tari kokori bung'yeni ni, yela bang 'piili ira la nga. Pampana yeli 'chibe bang kung la bang i.

7 Ye wa, a veng ka ti 'sigi a ti jeri ba kokori 'be, ka ba kung la 'wono taa yeliyaga 'muni.

8 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yaariba 'jiihing 'teng-gbani jaang a 'yi 'beng. Bang daang bahi a 'yi-kpong miebu.

9 Bila 'jung bang buona u 'yuori Baabel, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana daang jeriye 'teng-gbani jaa kokori 'be. Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yaariba 'teng-gbani jaang a 'yi 'beng.

Seem buurii

10 Seem buurigberi yela ang seu la nga. Seem ang daang 'bibe 'yuomo koo ung dogi Arifaakisad, a kontaalii baahibu 'puoring 'yuomo a'yi sanga.

11 Seem ang wa dogi Arifaakisad, a 'puoring ung i 'yuomo koohi a'nu. Ung la dogi 'bi-daba aning 'bi-pogiba.

12 Arifaakisad ang daang 'bibe 'yuomo 'pihita ning a'nu, ung dogi 'Seela.

13 Arifaakisad ang wa dogi 'Seela, a 'puoring ung daang 'bibe 'yuomo koohi anaahi aning ata (403). Ung la dogi 'bi-daba aning 'bi-pogiba.

14 'Seela ang daang 'bibe 'yuomo 'pihita, ung dogi 'Iiber.

15 'Seela ang wa dogi 'Iiber, a 'puoring ung daang 'bibe 'yuomo koohi anaahi aning ata (403). Ung la dogi 'bi-daba aning 'bi-pogiba.

16 'Iiber ang daang 'bibe 'yuomo 'pihita aning anaahi, ung dogi 'Pii-leg.

17 'Iiber ang wa dogi 'Pii-leg, a 'puoring ung daang 'bibe 'yuomo koohi anaahi aning 'pihita (430). Ung la dogi 'bi-daba aning 'bi-pogiba.

18 'Pii-leg ang daang 'bibe 'yuomo 'pihita, ung dogi 'Riiyu.

19 'Pii-leg ang wa dogi 'Riiyu, a 'puoring ung daang 'bibe 'yuomo koohi a'yi aning awai (209). Ung la dogi 'bi-daba aning 'bi-pogiba.
20 'Riiyu ang daang 'bibe 'yuomo 'pihita aning a'yi, ung dogi 'Siirug.
21 'Riiyu ang wa dogi 'Siirug, a 'puoring ung daang 'bibe 'yuomo koohi a'yi aning ayo'poin (207). Ung la dogi 'bi-daba aning 'bi-pogiba.
22 'Siirug ang daang 'bibe 'yuomo 'pihita, ung dogi 'Neehor.
23 'Siirug ang wa dogi 'Neehor, a 'puoring ung daang 'bibe 'yuomo koohi a'yi. Ung la dogi 'bi-daba aning 'bi-pogiba.
24 'Neehor ang daang 'bibe 'yuomo lijeri aning awai, ung dogi 'Tiira.
25 'Neehor ang wa dogi 'Tiira, a 'puoring ung daang 'bibe 'yuomo koo aning 'pie aning awai (119). Ung la dogi 'bi-daba aning 'bi-pogiba.
26 'Tiira ang daang 'bibe 'yuomo lijaata aning 'pie, ung dogi Aaburam, aning 'Neehor, aning 'Heerang.

'Tiira buurii

27 'Tiira buurigberi yela ang seu la nga. 'Tiira daang dogiye Aaburam, aning 'Neehor, aning 'Heerang. Ka 'Heerang daang dogi Loot.
28 Ka 'Heerang daang dang u ba 'Tiira 'kpi paaluu ni bang doguu ni 'puong. Uur ang 'bi Kali'diiya niba paaluung daang la.
29 Ka Aaburam aning 'Neehor daang di pogiba. Ka Aaburam poga 'yuori daang 'di 'Seerai, ka 'Neehor ming poga 'yuori daang 'di Miilika, 'Heerang 'bi-poga. Miilika aning Iisika jaa ba la 'Heerang.
30 Che ka 'Seerai daang i pogi-oo, u daang ba tari 'bie.
31 Ka 'Tiira daang nyogi u 'bi-dau Aaburam, aning u yaangaa Loot, 'Heerang 'bi-dau, aning u naapoga 'Seerai, u 'bi-dau Aaburam poga. Ka ba ningba daang 'yi Uur ang 'bi a Kali'diiya niba paaluung a gaa ka ba ti kpe 'Keenan paaluu. Bang daang wa 'Heerang a wa 'jing 'be.
32 Ka 'Tiira 'beri daang i 'yuomo koohi a'yi aning a'nu (205). Ka 'Tiira daang 'kpi 'Heerang 'puong.

Naangmini no'binnihi a 'ku Aaburam

12 Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'kuye Aaburam: 'Yi i paaluung, aning i niba 'puong, aning i ba 'deung, a gaa paaluu mang na 'wulii.
2 N na maaliye paalinanii a 'yi i ingang. N na pegiing, a maali i 'yuori ka u i nanii, ka i i pegiri.

3 N na pegiriye banani ang pegirii, a duhi beu ing unani ang duhi beu imii. I ingang la ka 'teng-gbani buurii jaa na nye pegiri.
4 Bila 'jung ka Aaburam daang 'yi gaa a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang yeluu bila ni. Ka Loot daang paahi u ingang bang gaa. Ka Aaburam daang i 'yuomo lijaata aning 'pie aning a'nu sanga ni ung 'yi 'Heerang gaa ni.
5 Ka Aaburam daang nyogi u poga 'Seerai aning u yau 'bi-dau Loot, aning ba buunhu jaa bang daang laanhi, aning niba bang daang 'so 'Heerang 'puong. Bang 'yi gara ka ba ti kpe 'Keenan paaluu. 'Beng la bang daang ti kpe 'Keenan paaluu.
6 Ka Aaburam daang ti kpe a paaluu a ti ta terebint dakpong kanga ang 'bi 'Moore, 'Sii-kem 'puong. Ka 'Keenan niba daang 'bi a paaluung a wagiri ning.
7 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'yi Aaburam seng a yeli: N na diye a paaluu nga 'ku i buurii. 'Beng la ung daang me sarika 'ihijie 'ku Ba Tari Baahaa Daana, unang daang 'yi u seng ni.
8 Ung daang 'ihi 'yi 'be a gaa tanga kanga ang 'bi Beetel sa'muni seng a ti kpaahi u tent 'be. Ka Beetel daang 'bi ngmintong'liengee seng. Ka 'E-ai daang 'bi sa'muni seng. Ung me sarika 'ihijie 'ku Ba Tari Baahaa Daana 'be, a buong Ba Tari Baahaa Daana 'yuori.
9 Ka Aaburam daang 'cheng a nang gara sa'mungduri seng.

Aaburam ang 'bi 'Iijipiti 'puong

10 Ka kong daang 'le a paaluung. Ka Aaburam daang 'sigi gaa 'Iijipiti ka u ti 'bi 'be seni, 'bojung a kong daang iye kpiengaa a paaluung.
11 Sanga ni ung daang wa tohi 'Iijipiti kpiebu ung yeli 'ku u poga 'Seerai: Nye, n bangyeng ka i iye pogivielaa.
12 Bila 'jung ka 'Iijipiti nibang wa nyii, ba na yeling: U poga la nga. A 'jung ba na kumang, che bahi ina 'vori.
13 N suhiing, yeli ka i iye n yaupoga, ka a i sung a 'kumo i 'jung, ka n tari 'nyivori i yela.
14 Sanga ni Aaburam ang daang wa kpe 'Iijipiti, ka a 'Iijipiti niba nye ka a poga vielang yaga.
15 Ka a naa Fee'ro kpambiihi ming daang nyiu, a 'puguu Fee'ro 'ningbi-tooring. Bang daang nyogi a poga kpening Fee'ro 'deu.

16 Ung daang i Aaburam sung u 'jung. Ung daang 'kuu piihi, najigihi, bungdaba, tungtungdaba aning tungtungpogiba aning bungpogiba aning nyogimahi.
17 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang di baalungbera dogihi Fee'ro aning u 'deu Aaburam poga 'Seerai 'jung.
18 Ka Fee'ro daang buong Aaburam a yeli: 'Bo ing ima nga? Wala la ing ba yeli 'kumo ka u iye i poga?
19 Wala 'jung ing yeli: U iye n yaupoga? 'Wo n da diu ka u i n poga. Pampana, nye i poga. Nyoguu, a gara.
20 Ka Fee'ro daang yeli u niba bila ni bang na i u yela. Bang bahuu, ung gaa aning u poga aning buunhu jaa ung daang tari.

Aaburam ang 'yi 'Iijipiti

13 Ka Aaburam daang 'yi 'Iijipiti a 'do gaa, una aning u poga, aning buunhu jaa ung tari. Ka Loot paahi u ingang. Ung ti kpe sa'mungduri seng.
2 Aaburam daang iye bundaana yaga 'duunhi, aning wari, aning salima taribung.
3 Ung daang nang 'bi u 'cheni ni 'puong a 'yi sa'mungduri seng 'haali a gara Beetel. Ung ti ta a 'jie ni u tent ang daang 'be a 'munpiileeng ni, Beetel aning 'E-ai kpachagang.
4 A sarika 'ihijie 'jie ning daang la. Una ung daang maali 'be fora ni. 'Beng la ka Aaburam daang buong Ba Tari Baahaa Daana 'yuori.
5 Ka Loot ming, unang pagi Aaburam gaa ni, ung daang tari 'dungbilii aning 'dung-bera aning tentihi.
6 A 'teng-gbani daang ba tuong na tariba ka ba na lang 'jing, 'bojung ba buunhu daang iye yaga. Bila 'jung ba ba tuong na lang 'jing.
7 Ka goma daang 'bi Aaburam nachiiniba aning Loot nachiiniba kpachagang. Ka 'Keenan niba aning Peeriz niba daang 'bi a paaluung a sanga.
8 Ka Aaburam daang yeli 'ku Loot: N suhiing, ta veng ka goma 'bi n nii kpachagang, aning n nachiiniba aning i nachiiniba kpachagang, 'bojung ti iye taa niba.
9 Ma a 'teng-gbani jaa 'biye i 'ningbi-tooring wa? N suhiing, weli i minga a 'yi n seng. Ka inang na di 'nu-goo, n na diye 'nuduri. Bii, ka inang na

gaa 'nuduri, n na gaaye 'nu-goo.
10 Ka Loot daang lagi u 'ningbie a 'liinhi Jooridang Lohimbo gbanggbali ni jaa. Ka kuong daang maa u 'jie jaa. Bila ung daang 'wo che ka Ba Tari Baahaa Daana daang nyuong Soodom aning Gomoora. Ung daang 'woning Ba Tari Baahaa Daana dabaga ni, a 'woning 'Iijipiti 'teng-gbani ni a'wo ing na waana 'Zoo-er.
11 'Beng la ka Loot daang 'lugi Jooridang Lohimbo gbanggbali ni jaa. Ka Loot daang 'cheng gaa sa'muni seng. Bang welihi a 'yi taa seng.
12 Ka Aaburam daang 'bi 'Keenan 'teng-gbani ning. Ka Loot ming daang 'bi a lohimbo gbanggbali 'yie 'puong, a kpaahi u tent a gara Soodom seng.
13 Che Soodom niba ni daang iye ningbee 'gaali, a i yelibe-iriba Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.

Naangmini diye 'Keenan 'ku Aaburam

14 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku Aaburam, Loot ang daang weli 'yi u seng 'puoring: A 'yi 'jie ni ing ahi ni, pampana, lagi i 'ningbie a 'liinhe sa'mung-goo seng aning sa'mungduri seng, aning sa'muni seng, aning ngmintongkpieri seng.
15 I bila, 'bojung a 'teng-gbani ni jaa ing nyira ni, n na diung 'kui, a diu 'ku i buurii a gara wagiri jaang.
16 N na iye i buurii ka u 'woning 'teng-gbani tani. Ka nieng na tuong sori 'teng-gbani tani, bila yeng ba na bang soriye i buurii.
17 'Ihi, a 'chene a 'teng-gbaning, u yogulung aning u yelingu 'puong, 'bojung n na diung 'kui.
18 'Beng la ka Aaburam daang vuo u tent a wa 'jing Maam'ri terebintihi daari 'puong, 'beng 'bi 'Hii-birong 'puong ni. Ung daang me sarika 'ihijie 'ku Ba Tari Baahaa Daana 'beng.

Loot nyogibu aning u diebu

14 A wagiri nga ka Aamirafel daang i Sainar naa, ka Aariyok i El'leesar naa, ka Kedori'leyoomer i 'Iilam naa, ka Taidal i paalihi naa.
2 Bang daang 'ihi ning taanhuu Soodom naa 'Biira ingang, aning Gomoora naa Biirisa, aning Aadimaa naa Sainab, aning 'Zibooyim naa Sem'iiber aning 'Biila naa, 'be la 'Zoo-er.

3 Bama nga jaang daang lang taa Siidim Lohimbo ni 'puong. Una la a Yaarung Mani ni.
4 Kedori'leyoomer daang tariye 'suobu kpiengu ba ingang 'yuomo 'pie aning a'yi. Che 'yuongpie aning ata 'puong bang die taawai.
5 'Yuongpie aning anaahi 'puong ka Kedori'leyoomer aning na'mine ni ang daang 'bi u seng ni daang wa a wa ngmi a Reefeyim niba Aasiterot Kar'neeyim 'puong, aning Zuuzim niba Haam 'puong, aning 'Ii-mim niba 'See-ve Kiria'teeyim 'puong.
6 Bang daang wa ngmi a 'Hoor niba, ba 'Sii-ir tanga 'puong, a ti ta El'peerang, unang 'bi a mopiri nuoring ni.
7 Bang daang leu a wa Enimiisipat, 'Kee-des la bila, a wa ngmi Aamalek paaluu niba jaa, aning Aamor niba ming. Banang daang 'jing 'Haa-zazong 'Teemar 'puong ni.
8 Ka Soodom naa, Gomoora naa, Aadimaa naa, 'Zibooyim naa, aning 'Biila naa, 'Zoo-er la bila, bang daang 'yi. Bang daang lang taa 'ihi taanhuu Siidim Lohimbo ni 'puong.
9 Ba daang 'ihiye a taanhuu 'Iilam naa Kedori'leyoomer ingang, aning paalihi naa Taidal, aning Sainar naa Aamirafel, aning El'leesar naa Aariyok ingang. Ka a na'mine banaahi daang jaura ning na'mine ba'nu.
10 Ka Siidim Lohimbo ni daang pa aning mara bogiri. Ka Soodom aning Gomoora na'mine daang jo a ti 'le 'be. Ka banani ang kpeling daang jo gaa a taanhi 'puo.
11 Bang daang di Soodom aning Gomoora buunhu jaa, aning ba siimaa jaa, a gaaning.
12 Bang daang nyogi Aaburam bieri 'bi-dau Loot ming, unang daang 'bi Soodom 'puong ni, a di u buunhu a gaaning.
13 Ka nie kanga ang daang faa jo daang wa yeli Aaburam, a 'Hiiburu nie. Aaburam daang 'biye Maam'ri dabera ni sieng. Maam'ri daang iye Aamor nie, Eesikol ba'bie, aning 'Ee-ner ba'bie. Bamahi aning Aaburam daang langye taa a tari nuori'yeni.
14 Sanga ni Aaburam ang wa 'wong ka ba ngmi nyogiye u bieri 'bi-dau, ung buong u tungtuniba, niba koohi ata aning 'pie aning a'nii (318) bang daang dogi u 'deung a 'wulibo. Ung di tama 'kubo, a kariba ti ta Daan.
15 Ung daang 'po u tan'nu, a 'tuohibo 'yienguu, una aning u tungtuniba. Bang daang ngmiba a kariba gaaning 'Hooba, Damaasikus sa'mung-goo

seng.
16 Ung daang leu waaning a buunhu jaa, a waaning u bieri 'bi-dau Loot ming, aning u buunhu, aning a pogiba aning a niba.
17 Ka Soodom naa daang 'yi gaa ti 'tuohuu 'See-ve Lohimbo ni 'puong, a Naa Lohimbo ni la bila. U iye bila sanga ni ung leu 'yi Kedori'leyoomer aning a na'mine ni ang daang 'bi u seng ni kuubu wa.

Aaburam aning Melikiizedek

18 Ka Melikiizedek, 'See-lem naa daang waaning paanuu aning waing. U daang iye Ngming'puohi 'yi-diera a 'ku a Saa'ju-baahaa Naangmini ni.
19 Ung daang duhi duhisung imuu a yeli: Pegiri 'bi Aaburam ingang a 'yi Saa'ju-baahaa Naangmini, 'teng-gbani aning sagbani naana ni seng.
20 Saa'ju-baahaa Naangmini ni nye pegiri, unang 'ihi i domihi ing i 'nung ni. Ka Aaburam daang 'po u buunhu jaa 'jiihi 'pie, a di 'jiyeni 'kuu.
21 Ka Soodom naa daang yeli 'ku Aaburam: 'Kumo a niba a che di a buunhu tari.
22 Ka Aaburam daang yeli 'ku Soodom naa ni: N tieye n 'nu a 'ku Ba Tari Baahaa Daana, Saa'ju-baahaa Naangmini ni, sagbani aning 'teng-gbani naana ni, a po
23 ka n kung di gihi, haali nagitiri bung'leruu gba. N kung di bung jaa ang i i 'suobu ka i ira wa yeli: Maang i ka Aaburam leu bundaana.
24 N kung di bung jaa 'see buunhu ni 'yong a 'bi-pola ang 'di ni, aning niba ni ang paahi n ingang gaa ni tuori, 'Ee-ner, Eesikol, aning Maam'ri. Veng ka ba di ba tuori.

Naangmini aning Aaburam 'layiri

15 A yela nga 'puoring ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa Aaburam seng nyiibu 'puong, a yeli: Ta jora dabieng, Aaburam. Maang la i 'kuri bunglegiraa, aning i sanyeu kpong 'gaalii.
2 Ka Aaburam yeli: 'Oo, Ba Tari Baahaa Daana Naangmini, 'bo ing na 'kumo mang ba tari 'bie 'puong? N 'deu chen'dire la Eli'yee-zer nga ang 'yi Damaasikus.
3 Ka Aaburam yeli: Nye, i ba 'kumo buurii. Nie kanga bang dogi n 'deung, una la n chen'dire.
4 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa u seng ngaang:

Nga ni nga kung i i chen'dire. Nie ang na 'yi i minga inggbaning, unang na i i chen'dire.

5 Ung daang 'yi niu gbanggbali a yeli: Leu 'liinhi sagbani a sori a ngmari'bie, ka inang na tuong bang a nuori. Ung daang yeli 'kuu: Bila ka i buurii na 'be.

6 Ung daang sagi Ba Tari Baahaa Daana 'di. Ka Ba Tari Baahaa Daana jeri bila ang i sun'tuubu a 'kuu.

7 Ung la yeli 'kuu: Maang la Ba Tari Baahaa Daana ang 'ihii 'yi Uur ang 'bi Kali'diiya niba paaluung waaning ka n 'kui 'teng-gbani nga ka u i i 'suobu.

8 Ung yeli: 'Suobu kpiengu Ja Daana, wala mang na i bang ka u na iye n 'suobu?

9 Ung die yeli 'kuu: Nyogi 'yuomo ata nasaraa, aning 'yuomo ata bupoga, aning 'yuomo ata pidari, aning ngmanii, aning nangmanpolii a wa 'kumo.

10 Ka Aaburam daang nyogihi amahi jaa a 'kuu, a 'po a gaalinggahing. Ung mang di kanga jaa chelii ming a 'bing mari ung 'tori u to, che u daang ba 'po 'nobilii ni yeng.

11 Sanga ni bungegirihi ang daang mang wa 'sigi a bung'kuunhi ingang, ka Aaburam mang karaa bahi.

12 Sanga ni ngminaa ang daang wa kpiera, ka gbiengkpong nyogi Aaburam, ka sagiluu ang i 'ligimeng dabiengkpong kpeu.

13 Ung yeli 'ku Aaburam: Bang pielaang ka i buurii daang na iye saamba paaluu ang ba i ba 'suobu 'puong, a i ba 'yemihi, ka ba dogihiba 'yuomo koohi anaahi.

14 A paaluu ni ming, bana bang na tung 'ku ni, n na 'di-bang saree. A bila 'puoring ka i buurii na wa 'yi aning buunhu yaga jaa.

15 Che ina na gaaye i ba'mine seng 'suhu maahuu 'puong. Ba na 'umiing i 'koribu yaga jaa 'puong.

16 Che a naahung jemani 'puong, ba na leu waye che, 'bojung a Aamor niba beu ni nang ba paali.

17 'Beng la, sanga ni ngminaa ang daang wa kpe, ka 'jie suo, ka daangaa nyuohi ang 'yire aning kahu ang 'dire 'buung daang 'tu a bungchelee ni kpachagihi ti 'yi.

18 A daari ning u 'ju ka Ba Tari Baahaa Daana 'bing 'layiri aning Aaburam

a yeli: N diye a 'teng-gbani nga 'ku i buurii, a 'yi 'Iijipiti konboo ni a gara a konbokpong kpong ni, una la 'Yufireetis Mani.
19 A 'Kiing niba, Kiiniz niba aning Kaadimong niba paaluu la,
20 aning Hiit niba, Peeriz niba, aning Reefeyim niba,
21 Aamor niba, 'Keenan niba, Guurigas niba aning 'Jii-bus niba ming paaluu la.

'Hee-gar aning Iisi'me-el yela

16 A wagiri ngang, 'Seerai, Aaburam poga daang ba dogi 'biihi 'kuu. Ka 'Seerai daang tari 'bi-pogitungtuna kanga ang i 'Iijipiti nie. U 'yuori daang la 'Hee-gar.
2 Ka 'Seerai yeli 'ku Aaburam: Nye, pampana Ba Tari Baahaa Daana imang mang ba dogira. N suhii, kpe n tuntung'bi-poga nga seng, a'mineng n na nyiye 'biihi a 'yi u ingang. Ka Aaburam daang 'wong 'Seerai kokori ni.
3 Ka 'Seerai, Aaburam poga ni di 'Hee-gar, u 'bi-pogitungtuna ni, 'Iijipiti nie ni a 'ku u sira Aaburam ka u i u poga. Bila daang iyeng Aaburam ang daang wa 'jing 'Keenan paaluung 'yuomo 'pie 'puoring.
4 Ung daang kpe 'Hee-gar seng ung tari 'puo. 'Hee-gar ang wa bang ka u tariye 'puo, ka u 'yi-daanpoga ni i foo u 'ningbiring.
5 'Beng la ka 'Seerai daang yeli 'ku Aaburam: N beu 'biye i ingang. N diye n tungtung'bi-poga ka u 'bi i 'lomboring. Sanga ni ung wa nye ka u tariye 'puo, mang i foo u 'ningbiring. Ba Tari Baahaa Daana 'di saree n nii kpachagang.
6 Ka Aaburam daang yeli 'ku 'Seerai: Nye, i tungtung'bi-poga ni 'biye i 'nung. Iruu bila ni jaa ing buora. Sanga ni 'Seerai ang wa di 'nu-kpiengaa u ingang, ung jo u seng.
7 Ka Ba Tari Baahaa Daana malika daang nyiu kon'bulee kanga sieng mopiri 'puong, a 'bulee ni ang 'bi Suur sori sieng ni.
8 Ung yeli: 'Hee-gar, 'Seerai tungtung'bi-poga, 'yening ing 'yi, 'yening ming ing gara? Ung yeli: N jorang n 'yi-daanpoga 'Seerai seng.
9 Ka Ba Tari Baahaa Daana malika ni yeli 'kuu: Leu gaa i 'yi-daanpoga ni seng a ti 'sigihi i minga 'kuu.
10 Ka Ba Tari Baahaa Daana malika ni yeli 'kuu: N na wahiye i buurii 'gaali, ka ba kung bang sori i buurii ba jemaa 'jung.

11 Ka Ba Tari Baahaa Daana malika ni yeli 'kuu: Nye, i tariye 'puo, a na dogi 'bi-dau. I na buongye u 'yuori Iisi'me-el, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana 'wongye i dogee yela.
12 U na iye ning'miihuu a'woning bunga ang i 'miihuu. U 'nu na mang 'ihi 'tuohiye nie jaa. Nie jaa ming 'nu na mang 'ihi 'tuohuung. U daang na mang kpieriye u ba'biihi jaa kpe'jieng.
13 'Beng la ung daang buong Ba Tari Baahaa Daana ang yeli yela 'kuu 'yuori ngaang: Ina Naangmining Nyirima. 'Bojung u daang yeliyeng: N ming kaaye unani ang nyirima ni bi?
14 Bila 'jung bang daang buona a kolung 'Biiyur Lahairoi. Nye, u 'biye 'Kee-des aning 'Bii-red kpachagang.
15 Ka 'Hee-gar daang dogi 'bi-dau 'ku Aaburam. Ka Aaburam 'ku u 'bi-dau ni 'yuori, una ka 'Hee-gar dogi ni Iisi'me-el.
16 Ka Aaburam daang i 'yuomo lijaanaahi aning ayuobi sanga ni 'Hee-gar ang dogi Iisi'me-el 'kuu ni.

A 'Layiri 'Sieree

17 Sanga ni Aaburam ang daang wa i 'yuomo lijaanaahi aning 'pie aning awai (99), ka Ba Tari Baahaa Daana 'yi u seng, a yeli 'kuu: Maang la Kpiengu Jaa Naangmini. 'Chene n 'ningbi-tooring, a paali.
2 N na 'wuliing n 'layiri ni mang 'bing n nii kpachagang ni yeliminga, a veng ka i 'ugi a 'gaali.
3 'Beng la ka Aaburam daang 'le a 'pu. Ka Naangmini yeli niu yela a yeli:
4 Maang yeng, nye, n 'layiri 'biye i seng. I na iye paalihi jemaa ba.
5 Ba kung la buona i 'yuori Aaburam ming, i 'yuori na iye Aaburaham. 'Bojung n iing ing leu paalihi jemaa ba.
6 N na iing ka i tari buurii 'gaali, ka n maali paalihi a 'yi i ingang. Na'mine daang na 'yiye i ingang.
7 N na 'bingye n 'layiri ang ba tari baahibu ka u ahi n nii kpachagang aning i buurii ang 'tuuro i ingang ba jemanihi 'puong, ka n i i Naangmini, aning i buurii ang 'tuuro i ingang.
8 N na 'kuing 'Keenan paaluu ni jaa ka u i i 'suobu a gara wagiri jaa. N na 'kuing, a 'ku i buurii ang 'tuuro i ingang a paaluu, 'beng ing i saana ni, ka n i ba Naangmini.
9 Ka Naangmini yeli 'ku Aaburaham: Ina yeng, i na 'tuuriye n 'layiri, ina

aning i buurii ang 'tuuro i ingang ba jemanihi 'puong.
10 N 'layiri la nga n nii kpachagang aning i buurii ang 'tuuro i ingang. Una yeng na 'tuuro ni. Ba na mang 'ihiye 'bi-dau jaa ang 'bi ye 'puong degiri.
11 Ye na mang ngmaaye ye yowuuhi bahi. Bila na iye 'layiri ang 'bi n nii kpachagang 'sieree.
12 Unani bang dogi ye 'puong ung i 'beri a'nii, ba na mang 'ihiye u degiri, 'bi-dau jaa ang 'bi ye buurii 'puong. Unani bang dogi 'deung bii unani bang da aning 'libie saana jaa seng ung ba i i buurii, ba na mang 'ihiye u degiri.
13 Unani bang dogi i 'deung, aning unani ing da aning i 'libie, a iye kparaama ka ba 'ihi u degiri. N 'layiri na 'biye ye inggbaning, a i 'layiri ang ba tari baahibu.
14 'Bi-dau ni degiri ang ba 'ihi, u wuo bang ba ngmaa bahi ni, Naangmini na ngmaaye a ningbalaa 'ihi bahi u niba 'puong. U saangye n 'layiri.
15 Ka Naangmini daang yeli 'ku Aaburaham: I poga 'Seerai yeng, i kung la buona u 'yuori 'Seerai. 'Seera na la u 'yuori.
16 N na peguung, a 'kui 'bi-dau a 'yi u ming ingang. Yeliminga, n na peguung ka u i paalihi ma. Niba na'mine na 'yiye u ingang.
17 'Beng la ka Aaburaham daang 'le 'pu, a la, a yeli u 'sikiring: Ba na dogiye 'bie a 'ku dau ang i 'yuomo koo? 'Seera ang i 'yuomo lijaanaahi aning 'pie ming na doging?
18 Ka Aaburaham yeli 'ku Naangmini: 'Oo, ka Iisi'me-el da 'bi i 'ningbi-tooring.
19 'Beng la ka Naangmini yeli: Siringminga, i poga 'Seera na dogiye 'bi-dau 'kui, ka i 'kuu 'yuori Aizik. N na 'bingye n 'layiri aniu aning u buurii ang 'tuuro u ingang, ka u i 'layiri ang ba tari baahibu.
20 A'wo Iisi'me-el yela, n 'wongye i yeliyaga. Nye, n na peguung. N na ing ka u dogi 'biihi, a i ka u 'ugi a 'gaali. U na dogiye na'bi-daba 'pie aning ba'yi, ka n i ka u i paalikpong.
21 Che n 'layiri yeng, n na 'bimuung aning Aizik, una ka 'Seera na dogi 'kui wagiri 'binnuu ngang a 'yuoni nga ang tohi nga 'puong.
22 Ung daang baahi u niu yeliyaga, ka Naangmini daang 'yi Aaburaham seng 'do gaa.
23 Ka Aaburaham daang di u 'bi-dau Iisi'me-el aning banani jaa bang dogi u 'deung aning banani jaa bang da aning u 'libie. Ka Aaburaham daang

di dau jaa ang 'bi u 'deu daba 'puong, a 'ihi ba degiri a daari ni jaa a'wo Naangmini ang daang yeli bila 'kuu ni.
24 Aaburaham daang iye 'yuomo lijaanaahi aning 'pie aning awai (99) sanga ni ung 'ihi u degiri.
25 U 'bi-dau Iisi'me-el ming daang iye 'yuomo 'pie aning ata sanga ni ung daang 'ihi u degiri.
26 A daari ning u 'ju ka Aaburaham daang 'ihi u degiri aning u 'bi-dau Iisi'me-el degiri.
27 U 'deu daba jaa bang dogi a 'deung, aning bama bang daang da saana seng, bang daang 'ihi ba degiri a paahi u ingang.

No'binnuu 'Bi-dau

18 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'yi 'kuu Maam'ri daari sieng 'ji-gbanggbali ni 'puong, ka u 'jing a tent 'di-nuoring a daari tuluu sanga.
2 Ung daang lagi u 'ningbie a 'liinhe, ka ningbata la a ahi pieluu. Ung wa nyiba, ung 'yi a tent 'di-nuori a jo gaa ti 'tuohibo, a ti 'churi 'tengeng.
3 Ung yeli: N Daana, pampana ka maang nye nungbu i 'ningbiring, n suhiing, ta pari i tungtuna gaa.
4 N suhiing, veng ka ba waaning kuong biela ka ye pegi ye gbee, a peenhi a dau 'muning.
5 Ka n waaning siimaa biela ka ye maa ye 'ningbiri. A bila 'puoring ka ye para gara, 'bojung ye waye ye tungtuna seng. Bang yeli: Tung a'wo ing yeli bila ni.
6 'Beng la ka Aaburaham daang 'loring a ti kpe tent 'puo 'Seera seng a yeli: Maali jonsuunhi maahibu buta 'wieng 'wieng. Uraa, a se paanuu a daangaang.
7 Ka Aaburaham daang jo gaa a 'duunhi 'puo a ti waaning napolii neni ang i yurayura a suma, a wa diu 'ku tungtung'bi-polii kanga. Ung 'loring ka u maaluu.
8 Ung daang di bihungdondori, aning bihung, aning a napolii ni ung daang maali ni, a dia 'bing ba 'ningbi-tooring. Ung daang ahi ba sieng a dau 'muning, che bang 'dire.
9 'Beng la bang daang yeli 'kuu: 'Ye ka i poga 'Seera 'be? Ung yeli: U 'biye a tent 'puong.

10 Ung yeli: N na leu waye i seng pielaang 'yuoni nasanga to. Nye, i poga 'Seera na tariye 'bi-dau. Ka 'Seera 'wom-aa a tent 'di-nuoring Aaburaham 'puoring.
11 A wagiri ning Aaburaham aning 'Seera daang 'koriyeng ka ba 'yuomo i yaga. A sanga ka 'Seera daang pari 'bie dogibung.
12 Bila 'jung ka 'Seera daang la u 'puong a yeli: Mang 'kori 'puong mang na la tari a 'pu-peli nga, n 'yi-daandau ming ang 'kori 'puong?
13 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku Aaburaham: Wala 'jung ka 'Seera la a yeli: Maang na dogiye 'bie pielaang, mang 'kori sing nga?
14 Yeli kanga 'bibeng a i kpiengaa 'gaali a 'ku Ba Tari Baahaa Daana? A wagiri ni ang 'bing ni, n na leu waye i seng a 'yuoni nga ang tohi nga, ka 'Seera dogi 'bi-dau.
15 'Beng la ka 'Seera chiihi a yeli: N ba la. U yeliye bila 'bojung dabieng daang kpeung. Ung yeli: Aai, i layeng.

Aaburaham ang 'puohi Soodom yela

16 Ka a daba daang 'ihi a 'yi 'beng, ka ba 'ningbisogo 'tori Soodom seng. Ka Aaburaham ningba daang gaa ka u ti bahiba soring.
17 Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: N muo na sogiliye Aaburaham yela ni mang ira bi?
18 Aaburaham ang daang na leu paaluu ang i kpong, a i kpiengaa sung, ka 'teng-gbani paalihi jaa nye pegiri u ingang 'puong?
19 'Bojung n 'luguung ung na 'wuli u 'biihi aning u 'deu jaa a paahi u ingang, ka ba 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana sori, a ira yela ang 'tori a 'tu sori. Bila ka Ba Tari Baahaa Daana na waaning Aaburaham ingang yeli ni ung yeli u yela ni.
20 Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Soodom aning Gomoora yela 'cheehibu iye kpong, ka ba beu i 'pu-saang yaga jaa.
21 Bila 'jung n na 'sigi gaang pampana a ti nye ka ba iye a yela jaa a 'woning a 'cheehibu ang wa n seng ni bii. Ka bila ming naani, n na baming.
22 Ka a daba daang leuhi ba 'ningbie a 'yi 'beng, a 'tori Soodom a gaa. Che ka Aaburaham daang nang ahi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.
23 Ka Aaburaham daang tagi ta a yeli: I na nyuongye a sun'tuuribo ming aning a ningbee?

24 A'mineng ka sun'tuuribo lijaa'yi aning 'pieng 'bi a 'yiring, i nang na nyuongye a 'jie a kung veng 'be a sun'tuuribo lijaa'yi aning 'pie ang 'bi 'be ni 'jung?
25 Bila ta 'bi i seng, ka i tung tungbalaa nga, ka i ku a sun'tuuribo aning a ningbee. Bila ta 'bi i seng. 'Teng-gbani jaa Saringmaara ni kung tung tuma ang 'tu sori bi?
26 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Ka maang nye Soodom 'puong sun'tuuribo lijaa'yi aning 'pie a 'yiri 'puong, bila yeng n na vengye a 'jie jaa ba 'jung.
27 Ka Aaburaham daang die a yeli: Nye, pampana n 'diuye n 'suhu ka n yeli yela 'ku Daana, 'haali che tani aning tampelung lima.
28 A'mineng ka ningba'nung 'chi 'be a sun'tuuribo lijaa'yi aning 'pie ni 'puong, i na nyuongye a 'yiri jaa a ba'nu ang 'chi 'be ni 'jung? Ung yeli: Ka maang nye niba lijaa'yi aning ba'nu 'be, n kung nyuomuu.
29 Ung nang maaling yeli yela 'kuu a yeli: A'mineng lijaa'yi ing na nye 'be? Ung yeli: N kung tung bila lijaa'yi 'jung.
30 Ung daang yeli 'kuu: 'Oo, Daana, ta 'ihi 'suuri, che ka n yeli. A'mineng ka inang nye 'pihita 'be. Ung yeli: N kung i bila ka maang nye 'pihita 'be.
31 Ung yeli: Nye, pampana n 'diuye n 'suhu ka n yeli yela 'ku Daana. A'mineng i na nyiye lijeri 'be? Ung yeli: N kung nyuomuu lijeri 'jung.
32 'Beng la ung yeli: 'Oo, Daana, ta 'ihi 'suuri, ka n yeli 'dayeni nga 'yong. A'mineng i na nyiye 'pie 'be? Ung yeli: N kung nyuomuu 'pie 'jung.
33 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang gaa u sori ung ang wa veng yeliyaga aning Aaburaham. Ka Aaburaham daang leu gaa u kpe'jie.

Soodom beulung

19 'Ji-maarii ka malikihi ba'yi daang wa Soodom, ka Loot daang 'jing Soodom 'di-nokpoming. Loot ang wa nyiba, ung 'ihi ti 'tuohibo, a ti 'churi 'tengeng.
2 Ung yeli: Pampana, n ningbera, ye nye, n suhiyeng ka ye leu kpe ye tungtuna 'deu. Ka ye 'bi 'be a 'yienguu jaa, a pegi ye gbee, a dang 'ihi a gara ye soe. Bang yeli: Aai, ti na 'biye a 'ji-gbalinggbaahang a 'yienguu jaa.
3 Ung daang maaling suhiba yaga jaa. Bang gaa u seng a kpe u 'deu. Ung

maali siimaa 'kubo, a 'loring se paanuu ang ba tari bura. Bang daang 'di.

4 Ba daang nang ba jeng, che ka a 'yiri daba, Soodom daba, daunyaahi aning 'bi-pola jaa, a niba jaa ang 'yi lampega jaang, bang daang wa 'gili a 'deu a wa 'tuohi.

5 Bang daang buong Loot, a yeli 'kuu: 'Ye ka a daba ni ang wa kpe i seng 'yienguu nga ni 'be? 'Yi-ningba waaning ti seng ka ti bangba a'wo dau aning poga taa bangbu.

6 Ka Loot 'yi gaa ba seng a 'di-nuoring, a che pagi a 'di-nuori.

7 Ung yeli: Aai, n dau'mine, ye ta ira yelibee bila.

8 Pampana ye nye, n tariye 'bi-pogiba ba'yi ang nang ba bang dau. N suhiyeng, ye veng ka n 'yi ningba a wa 'kuye ka ye iba yeli ni ang suma ye 'ningbieng. Che a daba nga yeng, ye ta iba yeli jaa, 'bojung ngaang yela bang wa kpe n saanhi luo.

9 Bang yeli: Tagi 'yi 'be. Bang la yeli: A nie nga wa kpeng ka u 'jing biela che 'yi gaa, unang 'le ka u i saringmaara ni. 'Too, ti na iye ina beu a gaa ting na iba. Bang daang 'ihi Loot ingang kpiengaa kpiengaa, a taguu, a tagi ta ka ba kau a 'di-nuori.

10 Che ka a daba ni ang 'bi a 'deu 'puong ni di ba 'nuuhi tie a tagi Loot kpening ba seng a 'deu 'puong, a pagi a 'di-nuori.

11 Bang di jongilung ing a daba ni ang 'bi a 'deu 'di-nuoring, 'bibilii aning ningbera jaa. Bila 'jung bang 'dire dogee ka ba nye a 'di-nuori.

Naangmini ang nyuong Soodom aning Gomoora

12 'Beng la ka a daba ba'yi daang yeli 'ku Loot: I tariye niba 'mine 'jie ngang a paahi i ingang? I 'bi-poga sira, i 'bi-daba, aning 'bi-pogiba aning bung jaa ing tari a 'yiri 'puong, 'ihi ba jaa 'yi a 'jie ngang.

13 I bila 'bojung ti na nyuongye a 'jie nga. 'Bojung ba yela 'cheehibu iye kpong Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring, ka Ba Tari Baahaa Daana tungti ka ti wa nyuomuu.

14 Ka Loot daang 'yi a ti yeli yela 'ku daba ni ang daang yeng di u 'bi-pogiba ni a yeli: Ye 'ihi a 'yi 'jie ngang, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana na nyuongye a 'yiri nga. Che ung daang 'woning nie ang ira puuhi a 'ku u 'bi-pogiba siriba ni.

15 Sanga ni 'jie ang daang wa nyaa, ka a malikihi maaling yeli 'ku Loot:

'Lonno yaga, 'ihi, a nyogi i poga aning i 'bi-pogiba ba'yi ni, banang 'bi che ni, ka ye ta wa nyuong a 'yiri beu ni 'puong.

16 Che ung daang naara, ka a daba nyogi u ning u poga aning u 'bi-pogiba ba'yi ni 'nuuhing. Bang 'yiniu a diu bahi a 'yiri moong, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana daang iung hina.

17 'Beng la, sanga ni bang 'yi-ningba gaaning, ka kanga yeli: Jo die i 'nyivori. Ta wa 'liinhe 'puoring. Ta wa aha 'ji-gbanggbali jaang ming. Jo 'yi a gara a taanhi ka ye ta wa nyuong.

18 Ka Loot daang yeli 'kubo: 'Oo, n ningbera, bila naani.

19 Pampana nye, i tungtuna nyiye bunye i 'ningbiring. I 'duohiye i hinihung, una ing 'wuli 'kumo n 'nyivori diebu 'puong ni. N kung tuong jo a gaa a taanhi, ka beu ta wa pagima ka n 'kpi.

20 Pampana nye, a 'yiri nga pieliyeng ka nie jo gaa, a i 'yibile. 'Oo, veng ka n jo gaa 'be, ka n 'nyivori i 'chihi. Ma u iye 'yibile wa?

21 Ung yeli 'kuu: Nye, n sagiye i suhibu a yela nga ming yela. N kung nyuong a 'yiri nga yela ing yeli ni.

22 'Loring a jo 'yi gaa 'be, 'bojung n kung tuong i yeli jaa a gara sanga ni ing na ta 'be. Bila 'jung bang daang buona a 'yiri 'Zoo-er.

23 Ngminaa daang 'do 'gaaliye a paaluu sanga ni Loot ang kpe 'Zoo-er.

24 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana veng ka 'jiribi aning 'buung wa a'wo saa Soodom aning Gomoora ingang a 'yi Ba Tari Baahaa Daana seng sagbaning.

25 Ung nyuong a 'yie, aning a gbanggbali jaa, aning a 'yie kpieriba jaa, aning bung'bune ang 'ihi 'teng-gbaning.

26 Che ka u poga ang daang 'bi u 'puoring, ung leu 'liinhi 'puori, a leu yaarung baaraa.

27 Ka Aaburaham daang 'ihi 'beeguu 'pipi a gaa 'jie ni ung da ahi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring ni.

28 Ung daang 'liinhe Soodom aning Gomoora seng aning a gbanggbali paaluu ni jaa. Ung nye ka a paaluu nyuohi 'duoro saa'ju a'woning 'buung 'de-kpong nyuohi.

29 'Beng la, sanga ni Naangmini ang wa nyuong a gbanggbali 'yie ni, ka Naangmini tiehi Aaburaham yela, a 'ihi Loot 'yining a nyuongbu 'puong sanga ni ung nyuong a 'yie. A 'puong ka Loot daang kpiera ni.

Loot buurii yela

30 Ka Loot daang 'yi 'Zoo-er a 'do a ti 'bi a taanhi 'jung, ka u 'bi-pogiba ba'yi ni 'bi u seng. 'Bojung u daang joriye dabieng ka u 'bi 'Zoo-er 'puong. Ung ti kpiera 'pi-bogukpong 'puong, una aning u 'bi-pogiba ba'yi ni.
31 Ka a bungkpong daang yeli 'ku a bung'bile: Ti ba 'koriyeng. Dau ming 'chi 'teng-gbaning a na wa kpe ti seng a'wo 'teng-gbani jaa iibu ni.
32 Wa, veng ka ti i ka ti ba 'nyu daang ka ti niu jeng, ka ti bahi buurii a 'yi ti ba ingang.
33 Bang i ka ba ba 'nyu daang ana 'yienguu ni. Ka a bungkpong ni kpe ka u ning u ba ti jeng. U daang ba bang sanga ni a 'bi-poga ang jeng, aning sanga ni ung 'ihi.
34 'Beng la, 'beu ang daang wa kaa, ka a bungkpong ni yeli 'ku a bung'bile: Nye, n da jengye n ba seng jaaming 'yienguu. Veng ka ti i ka u 'nyu daang 'yienguu nga ming, ka i ti kpe ka i niu jeng, ka ti bahi buurii a 'yi ti ba ingang.
35 'Beng la bang i ka ba ba 'nyu daang a 'yienguu nga ming. Ka a bung'bile 'ihi ka u niu ti jeng. U daang ba bang sanga ni a 'bie ang jeng bii sanga ni ung 'ihi.
36 Bilang la ka Loot 'bi-pogiba ba'yi ni jaa daang tari 'puuhi a 'yi ba ba seng.
37 Ka a bungkpong ni daang dogi 'bi-dau, a 'kuu 'yuori ka 'Moo-ab. Una la 'Moo-ab niba ba, a waana 'beu ngang.
38 Ka a bung'bile ni, ung ming dogi 'bi-dau, a 'kuu 'yuori ka Ben Aami. Una la Aamong 'biihi ba, a waana 'beu ngang.

Aaburaham aning Abiimelek yela

20 Ka Aaburaham daang 'chene a 'yi 'be a gaa sa'mungduri paaluu seng a ti 'jing 'Kee-des aning Suur kpachagang, a 'bi 'Giirar 'puong seni.
2 Ka Aaburaham daang yeli a'wo u poga 'Seera yela: U iye n yaupoga. Ka 'Giirar naa Abiimelek daang tung a nyogi 'Seera.
3 Che ka Naangmini daang wa Abiimelek seng jaanhuu 'puong 'yienguu a yeli 'kuu: Nye, kpiima lii a poga ni ing nyogi ni 'jung, 'bojung dau poga la.

4 Che Abiimelek daang nang ba wa pieli 'Seera. Ung yeli: Daana, i na nyuongye paalisun'tuuro ming?
5 U yeli 'kumong: U iye n yaupoga, che bii wala? Ka a poga ming minga yeli: U iye n bieri. N 'sikiri yeliminga 'puong aning n 'nuuhi 'foforihung 'puong mang tung ngaang.
6 Ka Naangmini daang yeli 'kuu jaanhuu 'puong: Mm, n bangyeng ka i iye a yeli nga i 'sikiri yeliminga 'puong. Bila 'jung n ming legiing ka i ta ima yelibeu. Bila 'jung ming mang veng ing ba fiinhuu.
7 Bila 'jung pampana leuhi a dau poga 'kuu, 'bojung u iye dangyera. U na 'puohiye Ngmini 'kui, ka i tari 'nyivori. Che ka inang ba leuhuu, bang ka i na 'kping pielaang, ina aning bung jaa ang i i 'suobu.
8 Bila 'jung ka Abiimelek daang 'ihi 'beeguu 'pipi a buong u tungtuniba jaa a yeli a yela nga jaa ing ba 'tobong. Ka dabieng kpe a daba yaga.
9 'Beng la ka Abiimelek daang buong Aaburaham a yeli 'kuu: 'Bo yela ing iti nga? 'Bo beu mang ii ing waaning yelibekpong n ning n naalung ingang? I imang yela ang da ba 'tu sori ka a i.
10 Ka Abiimelek daang yeli 'ku Aaburaham: Wala 'jung ing i a yela nga?
11 Ka Aaburaham yeli: N iye bila 'bojung n tiehiyeng, maahibu 'chibe ka Naangmini joo 'chi a 'jie ngang. Ba na kumang n poga 'jung.
12 Che siringminga, u iye n yaupoga ming. N ba 'bi-poga la, che u ba i n ma 'bi-poga. Ung leu n poga.
13 'Beng la, sanga ni Naangmini ang wa ima ka n 'yi n ba 'deung a yuora, mang yeli 'kuu: I mingilung ing na 'wulimo la nga. 'Jie jaa ting na mang wa ta, yeli a'wo n yela: N bieri liu.
14 Ka Abiimelek daang di piihi aning najigihi aning tungtungdaba aning tungtungpogiba a 'ku Aaburaham a leuhi u poga 'Seera ming 'kuu.
15 Ka Abiimelek yeli: Nye, n paaluu 'biye i 'ningbi-tooring. 'Jing 'jie ni i 'puo ang peli.
16 Ung yeli 'ku 'Seera: Nye, n 'kuye i bieri wari'bie 'tuhi. U iye 'ningbie pogiraa a 'kui, a 'ku banani jaa ang 'bi i seng aning ninjaani jaa. Bila 'puong la ung daang i 'soli.
17 Bila 'jung ka Aaburaham daang 'puohi Naangmini. Ka Naangmini nyaa Abiimelek aning u poga aning u 'yem-pogiba, bang daang dogi 'biihi.
18 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana daang pogiye Abiimelek 'deu pogiba 'puuhi kpeleng kpeleng Aaburaham poga 'Seera yela.

Aizik dogibu yela

21 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang wa 'Seera seng a'wo ung yeli ni. Ka
Ba Tari Baahaa Daana daang tung bila ni ung yeli ni 'ku 'Seera.
2 Ka 'Seera tari 'puo, a dogi 'bi-dau 'ku Aaburaham sanga ni Aaburaham
ang 'kori. A wagiri ka Naangmini daang 'bing a yeli 'kuu ni.
3 'Beng la ka Aaburaham 'ku u 'bi-dau ni 'Seera ang dogi 'kuu ni 'yuori
Aizik*.
4 Ka Aaburaham 'ihi u 'bi-dau Aizik degiri u 'beri a'nii daari a'wo
Naangmini ang daang 'kuu nuori bila ni.
5 Aaburaham daang iye 'yuomo koo sanga ni 'Seera ang dogi u 'bi-dau
Aizik a 'kuu.
6 Ka 'Seera yeli: Naangmini vengyeng mang la. Banani jaa ang na 'wong
a yela nga na lang aningma.
7 Ung la yeli: Ning'buong danang yeli 'ku Aaburaham ka 'Seera danang
'kuye 'biihi bihi? Che n dogiye 'bi-dau 'kuu u 'koribu 'puong.
8 Ka a 'bie baa, a wa bahi bihi mugibu. Ka Aaburaham maali siingkpong
a daari ni Aizik ang bahi bihi ni.

'Hee-gar aning Iisi'me-el ang 'yi gaa

9 Ka 'Seera daang nye 'Iijipiti niba 'bi-poga 'Hee-gar 'bi-dau ni, una ung
dogi 'ku Aaburaham ni ang ira sie.
10 Bila 'jung ka 'Seera yeli 'ku Aaburaham: Kari a 'yem-poga nga aning u
'bie, 'bojung a 'yem-poga 'bi-dau kung 'di cheng aning n 'bie Aizik.
11 Ka a yeli nga daang i yiebu a 'ku Aaburaham u 'bie ni yela.
12 Che ka Naangmini yeli 'ku Aaburaham: Ta veng ka a yeli nga i yiebu
i 'ningbiring a 'bi-polii yela aning i 'yem-poga ni yela. Chelihi 'wong
bila ni jaa 'Seera ang yeli 'kui, 'bojung Aizik ingang la ka i 'yuori na
buong.
13 Aning ming a 'yem-poga 'bi-dau ni, n na ing ka u i paaluu ung i i buurii
'jung.
14 'Beng la ka Aaburaham daang 'ihi 'beeguu 'pipi. Ung di paanuu aning
kuong ang 'bi wuo 'puong a di 'ku 'Hee-gar, a di pegili u bagi'biring.
Ung 'kuu a 'bie ming, a yeli ka ba gara. Ung di gara a ti ta 'Bii-er
*

21:3 Aizik 'muni la laari.

'Siiba* Mopiri a yo yuora.
15 A kuong ang wa baahi a wuo 'puong, ung di a 'bie bahi ung jeng moo 'mine 'muning.
16 'Beng la ung gaa a ti 'jing 'jie ang ba i toori, a'wo 'piing teubu 'vuo, a tiehi: N kung tuong nye a 'bie nga 'kuung. Ung 'jing 'jie ang pieli a lagi u nuori a 'kong 'sigihi.
17 Ka Naangmini 'wong 'bi-polii ni 'kuori. Ka Naangmini malika buong 'Hee-gar a 'yi sagbaning a yeli 'kuu: 'Bong daginii, 'Hee-gar? Ta jora dabieng, 'bojung Naangmini 'wongye a 'bi-polii kokori 'jie ning ung 'be ni.
18 'Ihi a di a 'bi-polii a nyoguu aning i 'nu, 'bojung n na ing ka u i paalikpong.
19 Ka Naangmini 'yuo u 'ningbie, ung nye kolung kanga. 'Beng la ung ti paali a wuo aning kuong a 'ku a 'bi-polii ung 'nyu.
20 Ka Naangmini daang 'bi a 'bi-polii seng. Ung baa, a kpiera mo'sogo 'puong. Ung leu taanhuu teura.
21 Ung daang kpiera 'Peerang mo'sogo 'puong. Ka u ma daang di poga 'kuu a 'yi 'Iijipiti paaluung.

Aaburaham aning Abiimelek 'layiri

22 Ang daang wa i wagiri nga ka Abiimelek, u ning Faikol ang daang i u 'sojehi 'yi-dierikpong, bang yeli 'ku Aaburaham: Naangmini 'biye i seng yeli jaa ing mang ira 'puong.
23 Bila 'jung pampana, po Naangmini 'kumo che ka i kung irima yela ang ba 'tu sori, maang bii n 'biihi, bii n 'biihi 'biihi. Che a 'tuuro sungtung ni maang ang tung 'kui ni, i ming tung bila 'kumo aning paaluu ni 'puong ing i saana ni.
24 Ka Aaburaham yeli: Siringminga n na pong.
25 Ka Aaburaham daang yeli Abiimelek kolung kanga yela, 'bojung Abiimelek tungtuniba daang faaguung.
26 Ka Abiimelek yeli: N ba bang nie ni ang tung ngaang. I ming ba yeli 'kumo, maang ming nang ba 'womaa ka 'jine naani.
27 Ka Aaburaham daang di piihi aning nadavarihi 'ku Abiimelek. Ka ba

*
21:14 'Bii-er 'Siiba 'muni la 'layiri kolung.

ba'yi 'bing 'layiri* 'ku taa.
28 'Beng la ka Aaburaham 'lugi pisari'bilii ayo'poin a 'yi a ma'mine seng a 'bing a 'yong.
29 Ka Abiimelek yeli 'ku Aaburaham: A pisari'bilii ayo'poin nga ing 'lugihi ka a ahi a 'yong nga 'muni la 'bo?
30 Ung yeli: Die a pisari'bilii ayo'poin nga a 'yi n 'nung. Bila na iye n 'sieree ka maang 'tu a kolung nga.
31 Bila 'jung ung buong a 'jie ka 'Bii-er 'Siiba, 'bojung 'beng ka ba ba'yi daang po 'ku taa.
32 Ngaang bang daang 'bing 'layiri 'ku taa 'Bii-er 'Siiba 'puong. Ka Abiimelek daang 'ihi aning Faikol, u 'sojehi 'yi-dierikpong a leu gaa Filiisitiya niba paaluu.
33 Ka Aaburaham daang seli 'tamari dau 'Bii-er 'Siiba 'puong. 'Beng ung daang buong Ba Tari Baahaa Daana 'yuori, una la Naangmini Ang Ba Tari Baahaa.
34 Ka Aaburaham daang 'bi Filiisitiya niba paaluung 'beri jemaa.

Naangmini ang nye Aaburaham limaniye

22 'Beng la ka Naangmini daang i Aaburaham nye ama nga 'puoring. Ka Naangmini daang yeli 'kuu: Aaburaham. Ung die yeli: Nyima.
2 Ka Naangmini yeli: Di i 'bi-dau, i 'bi-dau'yeni ing tari, Aizik, una ing nung ni. Diu gaa 'Moraiya 'gbendige a ti diu 'ihi sarika nyuguruu a tanga ni kanga mang na 'wulii ni 'jung.
3 Ka Aaburaham daang 'ihi 'beeguu 'pipi a ing u bunga 'kogo. Ung nyogi u tungtung'bi-pola ba'yi paahi, aning u 'bi-dau Aizik. Ung wa werihi a sarika nyuguruu daari, ung 'ihi gaa a 'jie ni yela Naangmini ang daang yeli 'kuu ni.
4 A 'beri ata daari ka Aaburaham daang lagi u 'ju a nye a 'jie ang ti 'bi tooring.
5 Ka Aaburaham daang yeli 'ku u tungtung 'bi-pola ni: Ye ahi che aning a bunga, che ka n ning a 'bi-polii tagi gaa 'ningbi-toori a 'puohi Naangmini Ngming'puohibu. Ti na la leu waye ye seng.
6 Ka Aaburaham di a sarika nyuguruu daari 'tuo u 'bi-dau Aizik. Ung di

*
21:27 'Munpiilee G. 15:9-18 'bigihiye 'layiri nga to.

a 'buung tari u 'nung aning a 'suo. Ka ba ba'yi daang lang di 'cheng.
7 Ka Aizik yeli 'ku u ba Aaburaham: N ba. Ung yeli: Nyima la ni n 'bi-dau. Ung yeli: Nye a 'buung aning a daari, ka 'ye ka a sarika nyuguruu pihi 'be?
8 Ka Aaburaham yeli: N 'bi-dau, Naangmini mingang na 'ihi u sarika nyuguruu pihi. Bila la ka ba ba'yi la di 'chene.
9 Bang daang wa a 'jie ni Naangmini ang yeli ni. Ka Aaburaham me sarika 'ihijie 'be, a maali a daari dogili. Ung nyogi u 'bi-dau Aizik a 'le 'bing a daari 'jung a sarika 'ihijieng.
10 Ka Aaburaham tie u 'nu a di a 'suo ka u ku u 'bi-dau ni.
11 Che ka Ba Tari Baahaa Daana malika daang buomuu a 'yi sagbaning a yeli: Aaburaham, Aaburaham. Ung yeli: Nyima.
12 Ung yeli: Ta di i 'nu fiinhi a 'bie, bii a iu yeli jaa. Pampana n bangyeng ka i joriye Naangmini, 'bojung i ba jaanhi ka i di i 'bi-dau, i 'bi-dau'yeni ni a 'kumo.
13 Ka Aaburaham daang lagi u 'ju a kaa, a nye u 'puoring ka pidari la, ka u iila lirihi 'tuu 'puong. Ka Aaburaham gaa ti nyogi a pidari, a diu 'ihi sarika nyuguruu u 'bie ni bogung.
14 Ka Aaburaham buong a 'jie 'yuori ka Ba Tari Baahaa Daana Na Boye A 'Ningbiri*, a'wo ang yeli bila a waana 'jine, Ba Tari Baahaa Daana tanga ni 'jung ka bila na nye.
15 'Yiilung ka Ba Tari Baahaa Daana malika buong Aaburaham a 'yi sagbaning,
16 a yeli: N po n minga, maang Ba Tari Baahaa Daanang yeli bila. Ing tung ngaang, a ba jaanhi ka i di i 'bi-dau 'kumo, i 'bi-dau'yeni,
17 a 'jung n na pegiing yaga jaa. N na ing ka i buurii wahi ming yaga jaa a'wo ngmari'bie ang 'bi sagbaning, a'wo 'biihee ming ang 'bi mani nuoring. I buurii na faaye ba dondomihi 'yie.
18 I buurii ingang ka dunee paalihi jaa na nye pegiri ing 'tu n nuori ni 'jung. ('Galeetiya G. 3:16)
19 'Beng la ka Aaburaham daang leu gaa u tungtung'bi-pola ni seng. Bang 'ihi a lang taa a gaa 'Bii-er 'Siiba, ka Aaburaham kpiera 'Bii-er 'Siiba

*

22:14 Ba Tari Baahaa Daana Na Boye A 'Ningbiri — 'Hiiburu kokori 'puong Ba Tari Baahaa Daana Na Boye A 'Ningbiri la Je'hoova Jaire.

'puong.
20 'Beng la, a yela nga jaa ang wa pari ka nie kanga yeli 'ku Aaburaham:
Nye, Miilika ming dogiye 'biihi a 'ku i yau 'Neehor.
21 U 'bi-fora la Huuz aning u yau Buuz aning Keemiyuel, Aaram ba.
22 'Mine la Keesed, 'Heezo, Piilidas, Jiidilaf, aning Betuu-el.
23 Ka Betuu-el daang dogi Rebeeka. A 'biihi ba'nii nga ka Miilika dogi
'ku 'Neehor, Aaburaham yau ni.
24 Ka u koongkiubaing 'yuori ang daang i 'Rooma ming dogi 'Teeba, aning
'Geeham, aning 'Teehas, aning 'Meeyaka.

'Seera 'kuung aning u 'ungbu

23 'Seera daang 'biye 'be 'yuomo koo aning lijeri aning ayo'poin. 'Seera
'nyivori 'yuomo daang la bila.
2 Ka 'Seera daang 'kpi Kiirijat Aaraba 'puong. 'Be ning u 'ju la
'Hii-birong, 'Keenan paaluung. Ka Aaburaham daang wa i laa'dimii a
'kong 'Seera yela.
3 Ka Aaburaham daang 'ihi u 'kuung ni sieng a yeli 'ku Heet 'bi-daba ni:
4 N iye foomaraa, a i saana ye 'puong. Ye kuohi 'jie 'kumo ka n 'ung n
'kuung ka u 'yi n 'ningbiring.
5 Ka Heet 'biihi ni dieyeli 'ku Aaburaham:
6 Chelihi 'wong ti yelihung n ningkpong, i minga iye Naangmini
na'bi-nanii ti 'puong. Ti kau'bie ang suma yaga 'puong, 'ihi 'jie a ti
'ung i 'kuung. Ti kanga jaa kung jaanhii u kau'biri 'kuubu ka i 'ung i
'kuung.
7 Ka Aaburaham daang 'ihi ahi, a 'churi a paaluu niba 'ningbi-tooring.
Heet 'biihi ni la bila.
8 Ung yeli 'kubo: Ka yenang sagi ka n 'ung n 'kuung ka u 'yi n 'ningbiring,
bila yeng ye 'wong n yeliyaga a suhi 'Iifirong, 'Zoohar 'bi-dau, a 'kumo.
9 Ye suhuu ka u 'kumo Maki'piila 'pi-bogu ni, una ung tari ni. Unang 'bi
u 'jie baahaang ni. A'wo bila jaa u daa ang ta, ka u 'kumo ka u i n
'suobu ye 'puong a i 'ungjie.
10 'Iifirong daang 'jingye Heet 'biihi ni 'puong, ka 'Iifirong, Hiit nie, die
yeli 'ku Aaburaham Heet 'biihi ni 'ningbi-tooring, niba jaa ang daang
kpiera a 'yiri 'di-nokpong 'ningbi-tooring:
11 Aai, n ningkpong, 'wong n yeliyaga. N 'kuing a 'teng-gbani. 'Pi-bogu

ni ming ang 'bibe ni, n 'kuing. N niba 'biihi 'ningbi-tooring mang 'kui. 'Ung i 'kuung.
12 Ka Aaburaham daang 'churi a paaluu niba 'ningbi-tooring.
13 Ung yeli 'ku 'Iifirong a paaluu niba 'ningbi-tooring: Che ka inang sagi, 'wong n yeliyaga. N na yauye a 'jie 'libie 'kui. Die bila n seng ka n 'ung n 'kuung 'beng.
14 Ka 'Iifirong die yeli 'ku Aaburaham:
15 N ningkpong, chelihi 'wong n yeliyaga. A 'teng-gbani daa iye wari'bie koohi anaahi. Che bila iye 'bo maang anii seng? Bila 'jung 'ung i 'kuung.
16 Ka Aaburaham daang 'wong 'Iifirong yeliyaga ni a maahi a wari a'wo ung yeli bila ni Heet 'biihi ni 'ningbi-tooring, wari'bie koohi anaahi. Bila daang la a yaagu iriba 'libie maahibu a wagiri ngang.
17 A'jung ba daang 'kuye Aaburaham 'Iifirong 'teng-gbani ni, unang daang 'bi Maki'piila 'puong a pieli Maam'ri ni. Ka a 'teng-gbani aning a 'pi-bogu daang 'bi u 'puong, aning a daari ni jaa ang daang 'bi a 'teng-gbaning, anang daang 'bi a 'jie a ngmaa 'gili ni. Bang daang dia 'ku Aaburaham.
18 Ang daang i Aaburaham 'suobu Heet 'biihi ni 'ningbi-tooring aning banani jaa ang daang kpiera a 'yiri 'di-nokpong ni 'ningbi-tooring.
19 Bila nga 'puoring ka Aaburaham daang 'ung u poga 'Seera a 'pi-bogung a Maki'piila 'teng-gbani ning a pieli Maam'ri. 'Be ning u 'ju la 'Hii-birong, 'Keenan paaluung.
20 A 'teng-gbani aning a 'pi-bogu ni ang daang 'bi u 'puong ni, Heet 'biihi ni daang iyeng ung leu Aaburaham 'suobu ka u tari 'ungjie.

Aizik ang nye poga

24 Aaburaham daang 'koriyeng, ka u 'yuomo maaling paaha, ka Ba Tari Baahaa Daana daang peguu yeli jaa 'puong.
2 Ka Aaburaham yeli 'ku u 'deu tungtungkpong, unang daang kaara u bungtarihi jaa ni: N suhii, di i 'nu tung n gbekpong luong.
3 Ka n veng ka i po Ba Tari Baahaa Daana, sagbani Naangmini aning 'teng-gbani Naangmini, ka i kung di poga 'ku n 'bi-dau 'Keenan niba 'bi-pogiba 'puong, a niba nga 'puong mang 'be nga.
4 Che, gaa n paaluu, n niba seng, a ti di poga a wa 'ku n 'bi-dau Aizik.

5 Ka a tungtuna yeli 'kuu: A'mineng a poga kung sagi ka u 'tumo wa paaluu nga. A na hienang ka n di i 'bi-dau a gaaning i paaluu ni ing 'yi wa ni bi?
6 Ka Aaburaham yeli 'kuu: Banna, ta wa dira n 'bie a la garaning 'be.
7 Ba Tari Baahaa Daana, sagbani Naangmini ni, unang 'ihima 'yining n ba 'deung, a 'yi 'teng-gbani ni bang dogima ni 'puong. Unang yeli 'kumo, a po 'kumo a yeli: I buurii mang na di a 'teng-gbani nga 'ku. Ba Tari Baahaa Daana nga na tungye u malika ka u die i 'yie. I na ti diye poga 'yi 'beng a 'ku n 'bi-dau.
8 Ka a pogang kung buora ka u 'tui wa, bila yeng i iye 'chihi a 'yi n puobu ngang. Che ta wa dira n 'bi-dau a garaning 'be.
9 Ka a tungtuna di u 'nu a tung u 'yi-daandau Aaburaham gbekpong luong, a po 'kuu a yeli nga yela.
10 'Beng la ka a tungtuna daang 'ihi nyogimahi 'pie u 'yi-daandau nyogimahi 'puong a gaaning. U daang diye u 'yi-daandau bungsuunhi 'irii jaa a gaaning. Ung 'ihi a di gaa 'Neehor 'teng-kpong ang 'bi Me'sopoteemiya paaluung.
11 Ung ti veng ka u nyogimahi 'gbinti a 'yiri samaning, a pieli kolung ang tari kuong. 'Ji-maarii daang la, a sanga ka pogiba mang 'yi ti duora kuong ni.
12 Ung 'puohi: 'Oo, Ba Tari Baahaa Daana, N 'yi-daandau Aaburaham Naangmini, n suhii, veng ka n tung n 'yi-daandau tungbu 'jine nga ka a tari 'ningbiri, ka i 'wuli i nungbu a 'ku n 'yi-daandau Aaburaham.
13 Nye, n ahiye che a pieli a kon'bulee nga, ka a 'yiri daba 'bi-pogiba waana ka ba duo kuong.
14 'Too, ka maang wa yeli 'ku 'bi-poga jaa: N suhii, 'togi i kondugu 'bing ka n 'nyu kuong, ka unang wa yeli: 'Nyu, che ka n 'ku i nyogimahi ming. Veng ka u ning u 'ju i una ni ing 'bing ka una la i tungtuna Aizik poga. Bila mang na bang ka i 'wuliye nungbu a 'ku n 'yi-daandau.
15 U daang nang ba 'puohi baahi che ka Rebeeka wa 'yi ka u kondugu 'bi u bagi'biring. Una la Betuu-el 'bi-poga ni. Betuu-el daang la Miilika 'bi-dau. Miilika ming daang la Aaburaham yau 'Neehor poga ni.
16 A 'bi-poga daang vielaye yaga. U daang ba tari sira. U daang nang ba bang dau ming. Ung ti 'sigi a kon'bulee a duo kuong waananing.
17 Ka a tungtuna jo ti 'tuohuu a yeli: N suhiing, 'kumo i kondugu ni kuong

fiing ka n 'nyu.

18 Ung yeli: N ningkpong, 'nyu. Ung 'loring 'togi u kondugu a taruu u 'nung a 'kuu kuong ka u 'nyu.

19 Ung wa 'kuu a kuong ung 'nyu baahi, ung yeli: N na duoye kuong 'ku i nyogimahi ming ka a 'nyu a ti sigi.

20 Ung 'loring a 'kiri a kuong ang 'bi u kondugu ni 'puong ing kon'nyujieng, a che jo la ti duo kuong a kolung 'puong a wa 'ku u nyogimahi ni jaa.

21 Ka a dau ahi siriti a kaaruu, che maaha ka ka Ba Tari Baahaa Daana iyeng ka u sori ni 'cheni suma bii wala.

22 Sanga ni a nyogimahi ang wa 'nyu a kuong baahi, ka a dau di nyifintiri bang maali ning salima, ka a tiinhuu i a'wo wari 'bi-chelii, aning salima 'nu-baanhi a'yi 'kuu, ka a tiinhuu i a'wo wari 'bie 'pie.

23 Ung jugihuu: Ning'buo 'bi-poga lii? N suhiing, yeli 'kumo, 'jie 'biye i ba 'deung ting na jeng ka 'jie nyaa?

24 Ung die yeli 'kuu: Miilika 'bi-dau Betuu-el 'bie lima. Betuu-el iye Miilika 'bi-dau, una ung dogi 'ku 'Neehor ni.

25 Ka Rebeeka maaling yeli: Ti tariye mo'kuonhi, aning siimaa ang na sing, ka 'de-kpierihi ming 'bibe yeng na jeng.

26 'Beng la ka a dau daang 'churi u 'ju a 'puohi Ba Tari Baahaa Daana Ngming'puohibu.

27 Ung yeli: Ba Tari Baahaa Daana, n 'yi-daandau Aaburaham Naangmini sigiye 'pugibu. Unang ba mong n 'yi-daandau u hina aning u yeliminga. Maang yeng, mang 'bi a soring la ka Ba Tari Baahaa Daana die ningma 'yie mang ta n 'yi-daandau dogiriba 'deu.

28 Ka a 'bi-poga jo ti yeli a yela nga 'ku u ma 'deu niba.

29 Rebeeka daang tariye bieri. U 'yuori daang la 'Leebang. Ka 'Leebang daang jo 'yi a gaa a dau seng a kon'bulee 'jieng.

30 Sanga ni ung wa nye a nyifintiri aning a 'nu-baanhi u yaupoga ni 'nuuhing, a 'wong u yaupoga Rebeeka ang yeli bila ni a dau ang yeli 'kuu, ung 'yi gaa a dau seng. U da ahiye a nyogimahi sieng a kon'bulee 'jieng.

31 'Beng la ka 'Leebang yeli: Wa kpe 'deu, ina nie nga Ba Tari Baahaa Daana ang pegi. Wala la ing ahi 'yengeng? N maaliye a 'deu, a maali a nyogimahi 'jie baahi.

32 Ka a dau wa kpe a 'deu. Ung nyogi u nyogimahi 'lori, a 'kua mo'kuonhi aning siimaa. Ung 'kuu kuong ka u ning a daba ni ang 'bi u seng ni pegi ba gbee.
33 Ung veng bang di siimaa wa 'bing u 'ningbi-tooring ka u 'di. Che ung yeli: N kung 'di, 'see ka n yeli n 'cheni 'muni. Ka 'Leebang yeli: Yera.
34 Ung yeli: N iye Aaburaham tungtuna.
35 Ka Ba Tari Baahaa Daana pegi n 'yi-daandau yaga jaa, ung leu ningnanii. U 'kuung piihi aning 'nii, wari, aning salima, tungtungdaba, aning tungtungpogiba, aning nyogimahi aning buunhi.
36 Ka 'Seera n 'yi-daandau poga ni dogi 'bi-dau 'ku n 'yi-daandau u 'koribu sanga. Una ung di u bungtarihi jaa a 'ku.
37 Ka n 'yi-daandau yeli 'kumo ka n po, ung yeli: Ta wa digira poga a 'kuro n 'bi-dau a 'Keenan niba 'bi-pogiba 'puong, ba 'teng-gbaning mang kpiera ni.
38 Che i na gaaye n ba 'deu, a gaa n niba seng, a ti di poga wa 'ku n 'bi-dau.
39 Mang yeli 'ku n 'yi-daandau ni: A'mineng a poga kung 'tumo wa.
40 Che ung yeli 'kumo: Ba Tari Baahaa Daana, u 'ningbi-tooring mang 'chene ni, u na tungye u malika ka u 'chene nii, ka u maali i sori. I na diye poga a wa 'ku n 'bie a 'yining n niba 'puong aning n ba 'deung.
41 Bila ing na i 'chihi a 'yi n puobu ngang, ka inang wa gaa n niba seng. 'Haali ka banang ba diu 'kui, che i na iye 'chihi a 'yi n puobu ning.
42 'Beng la mang wa ta a kon'bulee ni 'jine nga a yeli: 'Oo Ba Tari Baahaa Daana n 'yi-daandau Aaburaham Naangmini, pampana, ka anang i i buobu, maali n sori nga 'cheni ka u tari 'ningbiri.
43 Nye, n ahiye kon'bulee nga ang tari kuong sieng. Poga ang nang ba bang dau na wang ka u wa ong kuong. N na yeli 'kuung: N suhiing, 'kumo i kondugu nga kuong fiing ka n 'nyu.
44 Ka unang wa yeli: 'Nyu, che ka n ong 'ku i nyogimahi ming, veng ka u ning u 'ju i a poga ni Ba Tari Baahaa Daana ang 'bing ka u i n 'yi-daandau 'bi-dau poga.
45 Che mang nang yera a yela n 'sikiring, ka Rebeeka wa 'yi aning u kondugu a dogili u bagi'biring. Ung wa 'sigi a kon'bulee a ong kuong. Mang yeli 'kuu: N suhiing, veng ka n 'nyu kuong.
46 Ung 'loring, a 'togi a kuong u bagi'biring a yeli: 'Nyu, che ka n 'ku i

nyogimahi ming ka a 'nyu. Bila la mang 'nyu a kuong. Ung veng ka a nyogimahi ming 'nyu.

47 Mang jugihuu a yeli: Ning'buo 'bi-poga lii? Ung yeli: Betuu-el 'bi-poga lima. Betuu-el iye 'Neehor 'bi-dau, una ka Miilika dogi 'kuu ni. 'Beng la mang di a nyifintiri ing u nyieng a di a 'nu-baanhi ing u 'nuuhing.

48 Mang 'churi n 'ju a 'puohi Ba Tari Baahaa Daana Ngming'puohibu a 'pugi n 'yi-daandau Aaburaham Ba Tari Baahaa Daana Naangmini. Unang die ningma 'yie mang 'tu sori ka n di n 'yi-daandau yau 'bi-poga a ti 'ku u 'bi-dau.

49 Pampana, ka yenang na i miihi a i yeliminga a 'ku n 'yi-daandau, ye yeli 'kumo. Ka bila ming naani, ye yeli 'kumo ka n bang n 'duri ning n goo.

50 'Beng la ka 'Leebang aning Betuu-el die yeli: A yeli nga 'yiye Ba Tari Baahaa Daana seng. Tinuu kung tuong yeli yelibeu bii yelisung a 'kui.

51 Nye, Rebeekang 'bi i 'ningbi-tooring ni. Diu gara ning, a veng ka u i i 'yi-daandau 'bi-dau ni poga a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang yeli bila ni.

52 Sanga ni Aaburaham tungtuna ang wa 'wong ba yeliyaga nga, ung 'gbinti 'tengeng a 'puohi Ba Tari Baahaa Daana Ngming'puohibu.

53 'Beng la ka a tungtuna 'ihi wari boori aning salima boori, aning tama a di 'ku Rebeeka. Ung di bungnanee 'ku u bieri aning u ma ming.

54 'Beng la bang 'di che 'nyu, u ning a daba ni ang 'bi u seng ni. Bang 'bi 'be a 'yienguu jaa. Bang wa 'ihi 'beeguu ung yeli: Ye 'kumo sori ka n leu gaa n 'yi-daandau ni seng.

55 Che ka u bieri aning u ma yeli: Veng ka a 'bi-poga 'bi ti seng 'beri awala, a'wo 'beri 'pie. Bila 'puoring u na tuong gaang.

56 Ung yeli 'kubo: Ye ta nagihima, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana vengyeng ka n sori 'cheni tari 'ningbiri. Ye bahima ka n gaa n 'yi-daandau seng.

57 Bang yeli: Ti na buongye a 'bi-poga a 'wong u nuori.

58 Bang buong Rebeeka a jugihuu: I na gaang aning a dau nga? Ung yeli: N na gaang.

59 Bang bahi ba yaupoga Rebeeka aning u 'bi-yogilaa aning Aaburaham tungtuna aning u daba ni.

60 'Beng la bang duhi duhisung 'ku Rebeeka a yera 'kuruu: I iye ti yaupoga. Ngming na veng ka i i ninsaalaa 'tuhi yaga jaa ma, a veng ka i buurii tuong banani ang haba, a 'so ba 'di-nobera.

61 Ka Rebeeka daang 'ihi aning u tungtung'bi-pogiba. Bang jong a nyogimahi a 'tuuro a dau. Ka a tungtuna di Rebeeka bang 'yi sori.
62 Ka Aizik 'yi 'Biiyur Lahairoi* sori waana, 'bojung u daang kpieraye a paaluu sa'mungduri seng.
63 'Ji-maarii sanga Aizik daang 'yiyeng a gaa ti ngmira fasani moo 'puong. Ung lagi u 'ningbie a nye ka a nyogimahi la ang ti waana.
64 Ka Rebeeka ming lagi u 'ningbie. Sanga ni ung wa nye Aizik, ung 'sigi a nyogima 'jung.
65 'Bojung u daang jugihiye a tungtuna: Dau'buo la a dau nga ang 'chene a moong a 'tuohiti nga? Ka a tungtuna yeli 'kuu: N 'yi-daandau la. Bila 'jung ung di lambarika pagi u minga.
66 Ka a tungtuna yeli 'ku Aizik yela ni jaa ung daang tung.
67 'Beng la ka Aizik daang waaniu a wa kpening u ma 'Seera tent 'puo. Ung di Rebeeka ung leu u poga, a numuu. Ka Aizik 'suhu daang maa u ma 'kuung ni yela.

25 Aaburaham aning u poga Ketuura

'Beng la ka Aaburaham la di poga. U 'yuori daang la Ketuura.
2 Ung dogi Ziimirang, Jookisang, 'Miidang, Miidiyan, Iisibak, aning Suuwaa a 'ku Aaburaham.
3 Jookisang daang dogiye 'Siiba aning 'Diidang. 'Diidang buurii daang la: Aasihur niba, aning Letuusim niba, aning Le Yuumim niba.
4 Miidiyan 'bi-daba daang la: 'Iifa, 'Ii-fer, 'Heenok, Abaida, aning Eelida. Bama jaa daang iye Ketuura 'biihi.
5 Ka Aaburaham daang di bung jaa ung tari a 'ku Aizik.
6 Che Aaburaham kongkiubainihi 'bi-daba ni, Aaburaham daang 'kubong 'kuubuhi. A wagiri ung da nang tari 'nyivori, ung bahiba ka ba 'yi u 'bi-dau Aizik seng gaa sa'muni seng. Bang daang gaa paaluu ang 'bi sa'muning.

Aaburaham 'kuung aning u 'ungbu

7 Aaburaham 'yuomo 'beri la nga, a 'yi 'yuoni ni bang doguu. A daang iye 'yuomo koo aning lijaata aning 'pie aning a'nu (175).

*
24:62 'Biiyur Lahairoi 'muni la nga: Unani ang 'bibe nyirima kolung.

8 'Beng la ka Aaburaham vuunhung daang baahi, ung 'kpi u 'korihung 'puong. U daang nyaangyeng ka u 'yuomo daang paali ung gaa ti lang u niba 'puong.
9 Ka u 'bi-daba Aizik aning Iisi'me-el daang 'umuu Maki'piila 'pi-bogu ni ang pieli Maam'ri ni 'puong. 'Zoohar a Hiit nie 'bi-dau 'Iifirong 'jie ning daang la.
10 A 'jie ni Aaburaham ang da Heet 'biihi seng ni la bila. 'Beng bang 'ung Aaburaham aning u poga 'Seera.
11 'Beng la, Aaburaham ang wa 'kpi baahi, ka Naangmini pegi u 'bie Aizik, ka Aizik daang kpiera 'Biiyur Lahairoi sieng.

Iisi'me-el aning Aizik buurii

12 Iisi'me-el, Aaburaham 'bie ni, una ka 'Iijipiti nie 'Hee-gar, 'Seera 'yem-poga dogi 'ku Aaburaham ni buurigberi yela bang seu la nga.
13 Iisi'me-el 'bi-daba 'yoe la ama, a 'tuuro ba 'yoe a'wo ba jemanihi 'puong. 'Nibeejot daang la Iisi'me-el 'bi-fora, ka 'Kii-der 'tu, aning Aabidiel aning Miibisam.
14 Miisima, 'Duuma, aning Maasa.
15 'Mine ming la 'Hee-dar, 'Tiima, Jeetur, 'Neefis, aning Keedema.
16 Iisi'me-el 'bi-daba daang la bila. Ba daang iye na'biihi 'pie aning ba'yi, a di ba 'yoe a 'ku ba paalihi aning ba 'teenhi aning ba 'jingjiihi.
17 Iisi'me-el 'nyivori 'yuomo jaa daang iye 'yuomo koo aning 'pihita aning ayo'poin (137). Ka u vuunhuu daang baahi ung 'kpi a ti lang u niba 'puong.
18 Ba daang kpierang a 'piili Haavila a gara Suur. 'Beng 'bi 'Iijipiti sieng, a'wo ka nieng gara Asiiriya ni. Ung 'kpi u bieri'mine jaa 'ningbiring.
19 Aaburaham 'bi-dau Aizik ming buurii yela bang seu la nga. Aaburaham dogiye Aizik.
20 Aizik daang iye 'yuomo lijaa'yi sanga ni ung di Rebeeka ung i u poga. Una la Betuu-el, Aaram* nie ni ang 'yi 'Peedang 'Eeram ni 'bi-poga, a i 'Leebang ang i Aaram nie yaupoga.
21 Ka Aizik daang 'puohi Ba Tari Baahaa Daana u poga yela, 'bojung u *

25:20 Ana wagiri ngang Aaram daang la paaluu ni bang buona Siiriya 'jine ni sa'mungduri 'lombori ni.

daang ba dogira. Ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'wong u 'puohibu, ka u poga Rebeeka tari 'puo.
22 Ka a 'biihi daang lang moora u 'puong. Ka Rebeeka yeli: Ka bilang ira, wala ka maang 'wo ngaang? Bila 'jung ung gaa ka u ti jugihi bila Ba Tari Baahaa Daana seng.
23 Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kuu: Paalihi a'yi la a 'bi i 'puong. Ning 'ire ba'yi na weling a 'yi i ingang. Kanga daana niba na tariye kpiengu a gaa kanga ni daana niba. Bieri ni na tuna 'kuroye u yau.
24 U dogibu 'beri ang wa paali, ka wielihi siring 'bi u 'puong.
25 Unani ang dang 'yi ni daang iye jie, ka kooni pagi u inggbani jaa a'wo kooni kparuu. Bang 'kuu 'yuori ka 'Ii-so.
26 Bila 'puoring ka u yau daang 'yi. Ka u 'nu daang nyogi 'Ii-so gbekpaaring. Bang 'kuu 'yuori ka Jeekob*. Aizik daang iye 'yuomo lijaata sanga ni Rebeeka ang dogiba.
27 Ka a 'bi-daba wa poli. Ka 'Ii-so daang i nangkpaana a i moyuora, a bang nangkpaanti sung. Ka Jeekob daang i dauboin a mang 'bi 'yiring a tent sieng.
28 Ka Aizik daang nung 'Ii-so, 'bojung u da mang buoriye moneni yaga, che ka Rebeeka nung Jeekob.

'Ii-so ang kuohi u ningberii 'dijie

29 Daari kanga ka Jeekob dugira jieri. Ka 'Ii-so 'yi moo wa, a i a'wo ung 'yiere.
30 Ka 'Ii-so yeli 'ku Jeekob: N suhiing, 'kumo a jieri nga ang muo nga ka n 'di 'wieng, 'bojung kong kpemang 'gaali. Bila 'jung la ka u 'yuori daang 'di 'Iidom*.
31 Ka Jeekob yeli: Kuohi i ningberii 'dijie ni 'kumo 'jine.
32 Ka 'Ii-so yeli: Nye, n tohiye 'kuung. 'Bo tona ka a ningberii tari a 'kumo?
33 Ka Jeekob yeli: Po 'kumo pampana. Ung po 'kuu, a kuohi u ningberi 'dijie 'ku Jeekob.
34 'Beng la ka Jeekob 'ku 'Ii-so paanuu aning benga jieri. Ung 'di a 'nyu, a
*

25:26 Jeekob 'muni la nga — Unani ang nyogi gbekpaaring.
25:30 'Iidom 'muni la jie.

'ihi a la gara u gaa 'jie. Ngaang ka 'Ii-so daang di u 'bi-daufora ningberii 'dijie foo.

Aizik aning Abiimelek yela

26 Kong daang 'leye a paaluung, a 'yi unani ang daang 'le Aaburaham
'beri 'puoring ni. Ka Aizik 'ihi gaa Filiisitiya niba naa Abiimelek
seng 'Giirar 'puong.
2 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana 'yi u seng a yeli: Ta 'sigi gaa 'Iijipiti.
Kpiera paaluu ni yela mang na yeli 'kui.
3 'Bi a 'jie ngang a'wo saana. N na 'biye i seng a pegii, 'bojung n na 'kuye
i ning i buurii a paalihi nga jaa, a'wo mang po 'ku i ba Aaburaham ni.
4 N na ing ka i buurii 'ugi a sing ngmari'bie ang 'bi sagbaning. N na diye
a paalihi nga jaa a 'ku i buurii. I buurii 'puong la ka 'teng-gbani paalihi
jaa na nye pegiri.
5 'Bojung Aaburaham 'tuye n nuori, a 'tu n 'wulibu, n nuori 'bingbu, n
yeli'tuurihi aning n 'begiri.
6 Ka Aizik daang kpiera 'Giirar 'puong.
7 Ka a 'jie daba jugihuu u poga yela. Ung yeli: N yaupoga la. U daang
yeliye bila 'bojung u jorala dabieng ka u yeli: N poga la. U daang
tiehiyeng: A 'jie niba ta wa kuma Rebeeka 'jung. 'Bojung u daang
vielang aning 'ningbiri kaabu.
8 Ung daang wa kauhi 'beng, ka Abiimelek, Filiisitiya niba naa 'liinhe u
'tokorong a nye Aizik ang 'kori u poga Rebeeka.
9 'Beng la ka Abiimelek daang buong Aizik a yeli: Nye, maahibu 'chibe
ka u iye i poga. Wala la ing yeli: N yaupoga la? Ka Aizik yeli 'kuu: N
yeliye bila ka n ta wa 'kpi u 'jung.
10 Ka Abiimelek yeli: 'Bo yeli la nga ing iti? A daba nga kanga danang
tuong jeng ningye i poga. Ing danang waaning 'lee aning beu ti ingang.
11 Ka Abiimelek yeli yela kpiengaa kpiengaa a 'ku u niba jaa a yeli: Nie
ni jaa ang fiinhi a dau nga bii u poga, ba naang kuung.
12 'Beng la ka Aizik daang buri buunhu a paaluung. Ka Ba Tari Baahaa
Daana peguu, ung che a 'yuoni ning u 'ju bila ni ang daang sing ung
buri ni gberi koo.
13 Ka a dau leu ningnanii, ka u yela gara 'ningbi-toori, a gara sanga ni ung
daang wa i nanii yaga jaa.

'Munpiilee Gbangu 26

14 'Bojung u daang tariye piihi, aning 'nii, aning tungtuniba yaga. Ka a Filiisitiya niba daang iruu 'nyuuri.
15 A 'jung kolinhi ni u ba tungtuniba ang daang 'tu u ba Aaburaham 'beri ning, a Filiisitiya niba daang pogaang, a paalaa aning tani.
16 Ka Abiimelek daang yeli 'ku Aizik: 'Yi ti seng gara. I tariye kpiengu yaga a gaati.
17 Ka Aizik di 'yi 'be a ti ba u tent 'Giirar konboo 'puong, a 'piili kpiera 'beng.
18 Ka Aizik la 'tu kolinhi 'beng, ana bang daang 'tu u ba Aaburaham 'bering ni. A Filiisitiya niba daang pogaang Aaburaham 'kuung 'puoring. Ung buona a 'yoe a'wo bila ni u ba ang daang buonaa ni.
19 'Beng la ka Aizik tungtuniba 'tu kolung a boo 'puong, a nye kolung ang 'buno kuong wagiri jaa 'beng.
20 Ka a 'Giirar nachiiniba daang jauning Aizik nachiiniba a yera: A kuong iye ti 'suobu. Bila 'jung ung 'ku a kolung 'yuori ka 'Ii-sek*, bang jau niu ni 'jung.
21 'Beng la bang la 'tu kolungjaala, bang jau u ming yela. Bila 'jung ung 'ku u 'yuori ka Siitina*.
22 Bila 'jung ung 'ihi 'yi 'beng a la ti 'tu kanga. Una yeng ba ba la jau niu u yela. Bila 'jung ung 'kuu 'yuori ka 'Rihoobot* a yeli: Pampana, Ba Tari Baahaa Daana maaliye 'ji-kpong 'kuti, ting na 'ugi a paaluung.
23 Ka Aizik daang 'yi 'be a ti 'do 'Bii-er 'Siiba.
24 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana 'yi u seng a 'yienguu ning u 'ju a yeli: Maang la Aaburaham i ba Naangmini. Ta jora dabieng, 'bojung n 'biye i seng. N na pegiing, a wahi i buurii n tungtuna Aaburaham 'jung.
25 Ung me sarika 'ihijie 'beng, a buong Ba Tari Baahaa Daana 'yuori, a ba u tent 'beng. Ka Aizik tungtuniba 'tu kolung 'beng.
26 'Beng la ka Abiimelek 'ihi 'yi 'Giirar 'puong a gaa u seng. U ning Ahuuzat u jominga, aning Faikol u 'sojehi 'yi-diera daang la.
27 Ka Aizik yeli 'kubo: Yeng hama, a karima mang 'yi ye seng baahi, wala la yeng wa n seng?

*_____

26:20 'Ii-sek 'muni la nokpieni.
26:21 Siitina 'muni la paangbu.
26:22 'Rihoobot 'muni la sigibu.

28 Bang yeli: Ti nyiye pielaang ka Ba Tari Baahaa Daana 'biye i seng.
Bila 'jung ting yeli: A sigiyeng ka puobu 'bi ti kpachagang, ti nii
kpachagang. Veng ka ti nii tari 'layiri,
29 ka i kung ingti dangii a'wo ting ba ii yelibeu jaa, a ba ii yeli jaa a 'yi
sung 'puoring. Ting veng ing gaa aning laangfie. Pampana Ba Tari
Baahaa Daana pegiing.
30 'Beng la ka Aizik maali siingkpong 'kubo, bang 'di che 'nyu.
31 Bang 'ihi 'beeguu 'pipi a po 'ku taa. Ka Aizik bahiba bang 'yi u seng gaa
aning laangfie.
32 A daari ning u 'ju ka Aizik tungtuniba wa yeli 'kuu a kolung bang 'tu ni
yela, a yeli 'kuu: Ti nyiye kuong 'be.
33 A 'jung ung 'kuu 'yuori ka 'Siiba. Bila 'jung a 'teng-kpong 'yuori nang
'diye 'Bii-er 'Siiba a waana 'jine.
34 Sanga ni 'Ii-so ang daang wa i 'yuomo lijaa'yi ung di pogiba. Kanga
daang la Hiit nie 'Biyiiri 'bi-poga 'Juudit. Kanga ming la Hiit nie 'Iilong
'bi-poga Baasamat.
35 Ba yela daang iye 'sikiri-dang 'ku Aizik aning Rebeeka.

Aizik ang duhi duhisung 'ku Jeekob

27 Sanga ni Aizik ang wa 'kori, ka u 'ningbie ming ba la nyira sung, ung
buong 'Ii-so, u 'bi-daukpong, a yeli 'kuu: N 'bie. Ung die: Nyima.
2 Ka Aizik yeli: Nye, pampana n 'koriyeng. N ba bang n 'kuung daari.
3 Bila 'jung 'jaande, di i nangkpaanti buunhu, i logu aning i taanhu a gaa
moo a ti bo 'ihee neni wa 'kumo.
4 Maali siinnoo a'wo bila ni mang mang nung ni wa 'kumo ka n 'di, ka n
'suhu duhi duhisung 'kui che ka n 'kuung ta.
5 Ka Rebeeka 'wo-maa sanga ni Aizik ang yeli bila 'ku 'Ii-so u 'bie ni. Ka
'Ii-so 'yi gaa moo ka u ti bo 'ihee neni waaning.
6 'Beng la ka Rebeeka yeli 'ku u 'bie Jeekob: Nye, n 'wongye i ba ang
yera 'kuro i bieri 'Ii-so ngaang:
7 Waaning 'ihee neni a wa maali siinnoo ka n 'di che duhi duhisung imii
Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring che ka n 'kuung ta.
8 Bila 'jung, n 'bie, 'tu n nuori a'wo bila nga mang na yeli 'kui.
9 'Yi gaa a 'duunhi 'puo pampana a ti nyogihi bu'bilii a'yi a buuhi 'puong
a wa 'kumo. N na diang maali siinnoo nga i ba ang nung.

'Munpiilee Gbangu 27

10 Ka i di gaaning i ba seng ka u 'di a che duhi duhisung imii che ka u 'kuung ta.
11 Ka Jeekob yeli 'ku u ma Rebeeka: Nye, n bieri 'Ii-so iye kooni daana, che maang inga iye salangsalang.
12 A'mineng n ba na fiinhimang. A na ing a'wo mang i ningbenna u seng. N na waaniye duhibeu n minga ingang, a kung nye duhisung.
13 Che ka u ma yeli 'kuu: N 'jung la ka i duhibeu jaa na dogili. Ina 'tu n nuori a gaa ti waanaa wa 'kumo.
14 Ung 'yi ti waanaa wa 'ku u ma. Ka u ma maali siinnoo nga u ba ang nung.
15 'Beng la ka Rebeeka di u 'bi-daukpong 'Ii-so bungyerihi ang suma yaga, anang daang 'bi u seng 'deung ni, a di yeri Jeekob u 'bi-dau'bile ni.
16 Ung di a bu'bilii ni gbama a pogi u 'nuuhi aning u kokori 'jie ni ang salihi ni.
17 Ung di a siinnoo aning a paanuu, ana ung maali ni, a 'ku u 'bi-dau Jeekob.
18 Ung wa u ba seng a wa yeli: N ba. Ung die: Nyima. N 'bie, ina la 'buo?
19 Ka Jeekob yeli 'ku u ba: Maang la 'Ii-so i 'bi-daufora ni. N iye bila ni jaa ing yeli ka n i ni. Jaan'de, 'ihi 'jing a 'di n siimaa ka i 'suhu duhi duhisung 'kumo.
20 Ka Aizik yeli 'ku u 'bi-dau: N 'bie, wala ing tuong nyiu a waaning 'wieng nga? Ung yeli: N nyiung 'bojung Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ning waaniu n seng.
21 'Beng la ka Aizik yeli 'ku Jeekob: N 'bie, jaan'de tagi ta ka n fiinhii nye ka n 'bi-dau 'Ii-so siring la bii ka u naani.
22 Ka Jeekob tagi ta u ba Aizik. Ung fiinhuu a yeli: A kokori iye Jeekob kokori, che u 'nuuhi iye 'Ii-so 'nuuhi.
23 U daang ba tuong bang ka 'Ii-so naani 'bojung u 'nuuhi daang tariye kooni a'wo u bieri 'Ii-so 'nuuhi. Bila 'jung ung duhi duhisung imuu.
24 'Beng la ung jugihuu: Ina la n 'bi-dau 'Ii-so minga? Ka Jeekob yeli 'kuu: Maang la.
25 Ka Aizik yeli: Di a siimaa waaning ka a pielima, ka n oo n 'bie 'ihee neni, ka n 'suhu duhi duhisung imii. Ung dia waaning u seng ung 'di. Ung di waing ming waaning ung 'nyu.
26 'Beng la ka u ba Aizik yeli 'kuu: Wa pielima a 'korima n 'bie.

27 Ung tagi tau a 'koruu, ung 'wong u bungyerihi ni 'nyuu, a duhi duhisung imuu a yeli: Nye, pielaang n 'bie nga 'nyuurong a'wo moo Ba Tari Baahaa Daana ang pegi.
28 Ngming na 'kui sagbani mielung aning 'teng-gbani tona yaga jaa, a 'kui 'chi aning 'girep kuongpaalaa yaga jaa.
29 Ngming na veng ka niba tuna 'kurii, ka paalihi 'gbinti 'tengeng 'puohii. Ka i i ningkpong i ba'biihi ingang, ka i ma'biihi 'gbinti 'tengeng 'puohii. Ka nie jaa ang tui nye tuubu, ka nie jaa ming ang pegii nye pegiri.
30 Sanga ni Aizik ang wa duhi duhisung ing Jeekob baahi, ka Jeekob ang wa 'yi u ba Aizik seng, ka u bieri 'Ii-so 'yi nangkpaanti wa.
31 Ka 'Ii-so ming maali siinnoo a di waaning u ba seng a wa yeli 'kuu: 'Ihi a oo i 'bi-dau 'ihee neni ka i 'suhu duhi duhisung 'kumo.
32 Ka u ba Aizik yeli 'kuu: Ina la ning'buo? Ung yeli: Maang i 'bi-dau la, i 'bi-daufora 'Ii-so.
33 Ka Aizik inga 'miing yaga jaa, ung yeli: Ning'buo la? Ka ning'buong bo 'ihee neni a waaning wa 'kumo. N 'diye a jaa ka i nang ba wa, a che duhi duhisung imuu. Siringminga u na nyiye pegiri.
34 'Ii-so ang wa 'wong u ba ang yeli a yela nga, ung 'cheehi a 'kong ningtong 'ningbi-jieng, a yeli 'ku u ba: 'Oo, n ba, nang duhi duhisung 'ku n ming.
35 Ka u ba yeli: I yau wayeng aning belingbu a wa die i duhisung gaaning.
36 Ka 'Ii-so yeli: U 'yuori ang 'di Jeekob ni, a ba sigihuu? 'Buyi nga jaa ung 'filingma. U dieye n ningberii 'dijie. Nye, pampana ung la die n duhisung n seng. Ka 'Ii-so yeli: Ka bila i ba bahi duhisung jaa a na 'kumo?
37 'Beng la ka Aizik die yeli 'ku 'Ii-so: Nye, n iyeng ung i i ningkpong. Mang i ka u ba'biihi jaa i u tungtuniba. 'Chi aning waing jaa mang di 'kuu. N 'bie, wala mang panaa na i 'kui?
38 Ka 'Ii-so yeli 'ku u ba: N ba, duhisung bung'yeni 'yong ing tari bi? 'Oo, n ba, duhi duhisung 'ku n ming wa. Ka 'Ii-so lagi u nuori a 'kong sung.
39 Ka u ba Aizik die a yeli 'kuu: I kpiebu na weli 'yiye a 'teng-gbani 'ji-suunhing, a weli 'yi mielung ang mang 'yi sagbani a 'le.
40 A 'tuuro i 'takobi ing na mang kpiera. I na tuna 'kuriye i yau. Che a na ing, sanga ni i inga ang na wa jagira ni, i na kauye u 'yoge a 'yi i 'nyuung.

Jeekob jo gaaye 'Heerang

41 Ka 'Ii-so daang tari haabu u yau Jeekob ingang a pegiri ni u ba ang peguu ni 'jung. A 'jung ka 'Ii-so yeli u 'sikiring: A 'beri waanang ting na i laa'dimii n ba yela, ka n panaa ku n yau Jeekob.
42 Bang yeli a yela nga u 'bi-daukpong 'Ii-so ang yeli ni 'ku Rebeeka. Bila 'jung ung tung bang buong Jeekob, u 'bi-dau'bile ni. Ung yeli 'kuu: Nye, i bieri 'Ii-so maaye u minga a'wo i yela, a buora ka u kui.
43 Bila 'jung pampana, n 'bie, 'tu n nuori. 'Ihi, a jo gaa n bieri 'Leebang seng 'Heerang 'puong.
44 Ti 'bi u seng 'beri awala, a gara wagiri ni i bieri 'suuri ang na wa maa a pari.
45 'Bibe a gara sanga ni i bieri 'suuri ang na wa 'yi i ingang, a gara wagiri ni ung na ti 'yiinhi bila nga ing iu. A wagiring mang na tung buomii ka i wa. Wala la mang na kong ye jaa ba'yi 'bebeyening?
46 Ka Rebeeka yeli 'ku Aizik: N loga 'yiye Heet 'bi-pogiba nga yela. Ka Jeekobung na di poga a 'yi Heet 'bi-pogiba 'puong a'wo bama ang i a 'jie nga 'bi-pogiba, 'bo tona ka n 'nyivori na tari 'kumo?

Aizik ang bahi Jeekob

28 'Beng la ka Aizik daang buong Jeekob a duhi sung 'kuu, a 'kuu nuori a yeli 'kuu: Ta wa dira poga 'Keenan paaluu 'bi-pogiba 'puong.
2 'Ihi gaa 'Peedang 'Eeram, i ma ba Betuu-el 'deu. Ti di poga 'beng i ma bieri 'Leebang 'bi-pogiba 'puong.
3 Kpiengu Jaa Naangmini ni na pegii, a i ka i 'ugi a wahii ka i leu niba a i jemaa yaga jaa.
4 Ngming na 'kui Aaburaham pegiri ni, a 'ku ina aning i buurii ang paahii. Bila na veming ka ye 'di a 'teng-gbani ni 'puong yeng i saangba ni cheng. Una ka Naangmini daang 'ku Aaburaham ni.
5 'Beng la ka Aizik bahi Jeekob ka u gaa. Ung gaa 'Peedang 'Eeram, a gaa 'Leebang seng, a Aaram nie Betuu-el 'bi-dau ni, Jeekob aning 'Ii-so ma Rebeeka bieri ni.
6 Ka 'Ii-so daang nye ka Aizik daang duhiye sung 'ku Jeekob, a bahuu ka u gaa 'Peedang 'Eeram ti di poga 'beng. Ung nye ming ka sanga ni ung duhi sung 'kuu ni u 'kuung nuori a yeli: Ta wa dira poga 'Keenan

paaluu 'bi-pogiba ni 'puong.
7 Ung la nye ka Jeekob daang 'tuye u ba aning u ma nuori a gaa 'Peedang 'Eeram.
8 Ung wa chelihi a bang ka 'Keenan 'bi-pogiba ni ba pena u ba Aizik 'puo.
9 Bila 'jung ka 'Ii-so 'ihi gaa Iisi'me-el seng a ti di poga a paahi pogiba ni ung tari ni ingang. Una la Aaburaham 'bi-dau Iisi'me-el 'bi-poga 'Meehalat, 'Nibeejot kpiema.

Jeekob ang jaanhi jaanhuu

10 Ka Jeekob daang 'yi 'Bii-er 'Siiba a 'tori 'Heerang seng gara.
11 Ung wa ta 'jie kanga. Ngminaa ang daang kpe ni 'jung ung 'bibe ka 'jie nyaa. Ung di a 'jie 'kuurii kanga 'kogi a'wo 'kapiri. Ung jeng a 'jie ngang a 'gbihi.
12 'Beng la ung jeng jaanhi, a nye dari ang 'bing a 'yi 'teng-gbani a ti ta sagbani. Ung nye Naangmini malikihi ang 'duoro a 'sigire u 'jung.
13 'Beng ung nye Ba Tari Baahaa Daana ang ahi 'gaali u 'jung a yeli: Maang la Ba Tari Baahaa Daana i ba Aaburaham Naangmini, aning Aizik Naangmini. A 'teng-gbani ngang ing jeng nga, ina aning i buurii mang na di 'be 'ku.
14 I buurii na 'woniye 'teng-gbani tani. I na yaaring a gaa ngmintongkpieri seng, a gaa sa'muni seng, a gaa sa'mungduri seng aning sa'mung-goo seng. Ina aning i buurii ingang ka 'teng-gbani paalihi jaa niba na nye pegiri.
15 Nye, n 'biye i seng. Maang na kaarii 'jiihi ni jaa ing na gaa, a leu nii waaning a 'teng-gbani nga. N kung bahii 'see ka n wa tung bila nga maang ang yeli 'kui.
16 Ka Jeekob daang 'yuo u gbieng ning a yeli: Siringminga Ba Tari Baahaa Daana 'biye a 'jie ngang, che mang ba bang.
17 Ka dabieng daang kpeu ung yeli: 'Jie nga iye nomaa 'jie yaga jaa. A 'jie nga ba i 'jie jaa ka Naangmini 'deu naani. Arijena 'di-nuori la bila.
18 Ka Jeekob daang 'ihi 'beeguu 'pipi a di a 'kuurii ni ung da di 'kogi ni, a nyoguu maali ung i a'wo baaraa. Ung buo kpaang waahi u 'jung.

19 Ung 'ku a 'jie 'yuori ka Beetel*, che fora ni a 'yiri 'yuori daang la 'Luuz.
20 Ka Jeekob po a yeli: Ka Naangmining na 'bi n seng, a kaarima sori nga mang gara nga, a na 'kumo siimaa ka n 'di aning bungyerihi ka n yera,
21 ka n tuong leu wa n ba 'deu aning laangfie, bila yeng Ba Tari Baahaa Daana na iye n Naangmini.
22 'Kuurii nga ming mang 'bing ung i baaraa nga na iye Naangmini 'deu. Ana ni jaa ing na 'kumo, n na mang 'ihiye 'jie bung'yeni a 'yi 'jiihi 'pie 'puong a 'kui.

Jeekob 'tuohiye 'Ree-chel

29 'Beng la ka Jeekob daang nang 'chene u sori ni, a wa ta sa'muni niba paaluu.
2 Ung kaa a nye kolung ang 'bi moong. Ka pi'sugihi 'muno ata jeng u sieng, 'bojung ba mang 'kuye a piihi kuong a 'yi a kolung 'puong. Ka 'ku-karaa kanga 'bi a kolung nuoring.
3 Ba da mang langye a piihi jaa 'be, a 'biling a 'kuurii ung 'yi a kolung nuoring bang ong kuong 'ku a piihi, che bang la 'biling a 'kuurii wa 'bing u 'jie ning a pagi a kolung nuori.
4 Ka Jeekob yeli a pichiiniba: N bieri'mine: 'Yening yeng 'yi? Bang yeli: Ti 'yiye 'Heerang.
5 Ung yeli 'ku a pichiiniba: Ye bangye 'Neehor 'bi-dau 'Leebang? Bang yeli: Ti bamuung.
6 Ung yeli 'kubo: U tariye laangfie? Bang yeli: U tariye laangfie. Nye u 'bi-poga 'Ree-cheling waana ning a piihi.
7 Ung yeli: Ngminaa nang iye tuluu. Wagiri nang ba ta a'wo a 'duunhi ang na lang taa. Ye veng ka a piihi 'nyu kuong, che ka ye leunaa gaaning ka a ti oo moo.
8 Ka a pichiiniba yeli: Ti kung tuong 'see ka a piihi jaa lang taa seni, ka ba 'biling a 'kuurii ka u 'yi a kolung nuoring, ka ti panaa ong kuong 'ku a piihi.
9 Ung daang nang yera ningba a yela nga, ka 'Ree-chel ti waananing u ba piihi, 'bojung una daang la a pichiina.
10 'Beng la ka Jeekob wa nye 'Ree-chel, u ma bieri 'Leebang 'bi-poga *

28:19 Beetel 'muni la Naangmini 'deu.

aning u piihi, ung tagi ta a 'biling a 'kuurii bahi a kolung nuoring. Ung 'ku u ma bieri 'Leebang piihi ni kuong.

11 Ka Jeekob 'kori 'Ree-chel, a che lagi u nuori a 'kong.

12 Ka Jeekob yeli 'ku 'Ree-chel ka u iye u ba dogira, ka Rebeeka 'bi-dau liu. 'Beng la ung jo ti yeli 'ku u ba.

13 'Leebang ang wa 'wong u yaupoga 'bi-dau Jeekob nga yela, ung jo ti 'tuohuu a 'gbuluu, a 'koruu, a taruu waaning u 'deu. Ka Jeekob yeli a yela nga jaa 'ku 'Leebang.

14 Ka 'Leebang yeli 'kuu: I iye n minga inggbani aning n jiing. Ung 'bi u seng 'chiu 'gbuli.

Jeekob diye poga

15 'Beng la ka 'Leebang yeli 'ku Jeekob: Ing i n dogira 'jung i na tunang a 'kurimo jaala? Yeli 'kumo, 'bo mang na 'kui?

16 'Leebang daang tariye 'bi-pogiba ba'yi. A bungkpong 'yuori daang la 'Liiya. A bung'bile ming 'yuori daang la 'Ree-chel.

17 'Liiya 'ningbie daang ba nyira sung, che 'Ree-chel daang tariye 'meselihung ang suma a viela yaga.

18 Ka Jeekob daang buora 'Ree-chel a yeli: N na tuna 'kuriing 'yuomo ayo'poin i 'bi-pogi'bile 'Ree-chel yela.

19 Ka 'Leebang yeli: A sumang ka n diu 'kui a gaa mang na diu 'ku daujaala. Kpiera n seng.

20 Ka Jeekob daang tung 'yuomo ayo'poin 'Ree-chel yela. Ang daang 'yining 'beri awala u 'ningbiring, ung daang buoruu yaga ni 'jung.

21 Ka Jeekob yeli 'ku 'Leebang: 'Kumo n poga ni, 'bojung n 'beri ni paaliyeng ka n diu.

22 Ka 'Leebang daang laanhi niba jaa ang 'bi 'be lang taa a maali siingkpong.

23 'Beng la, 'jie ang wa suo ung di 'Liiya, u 'bi-poga ni, a waaniu a wa 'kuu. Ka Jeekob diu ung i u poga.

24 Ka 'Leebang di u tungtungpoga Ziilipa ka u i 'Liiya tungtungpoga.

25 'Beng la ka 'jie wa nyaa, ka Jeekob nye ka 'Liiya la, ung yeli 'ku 'Leebang: 'Bo yela la ing ima nga? 'Ree-chel yela naani mang tuna 'kurii? Ka wala la ing belingma?

26 Ka 'Leebang yeli 'kuu: Bila ba ira ti paaluu ngang, ka ti di a bung'bile

'ku sira a che bahi a bungkpong.
27 Paali pogipaali'beri nga daa 'gbuli ka ti di 'Ree-chel ming 'kui, i 'yuomo ayo'poin tuma ing na la tung 'kumo 'jung.
28 Ka Jeekob daang tung bila a paali u pogipaali'beri daa 'gbuli. Ung di u 'bi-poga 'Ree-chel ming 'kuu.
29 Ka 'Leebang di Biiliha 'ku u 'bi-poga 'Ree-chel ka u i u tungtungpoga.
30 Ung kpe 'Ree-chel ming seng a buora 'Ree-chel a gaa 'Liiya, a nang tung 'ku 'Leebang 'yuomo ayo'poin.

Jeekob 'biihi yela

31 'Beng la, Ba Tari Baahaa Daana ang wa nye ka Jeekob ba nung 'Liiya, ung 'yuo u dogibu. Che ka 'Ree-chel daang i pogi-oo.
32 Ka 'Liiya tari 'puo a dogi 'bi-dau, a 'kuu 'yuori Ruubeng*. U daang yeliyeng: Ba Tari Baahaa Daana ang nye n tuora 'jung la. Bila 'jung n sira na nungmang.
33 Ung la tari 'puo a dogi 'bi-dau a yeli: Ba Tari Baahaa Daana ang 'wong n haabu yela 'jung ung la di 'bi-dau nga ming 'kumo. Ung 'kuu 'yuori Siimiyung.
34 Ung la tari 'puo a dogi 'bi-dau a yeli: A wagiri ngang n sira na buorimang, mang dogi 'bi-daba bata 'kuu ni 'jung. Bila 'jung bang 'kuu 'yuori 'Liivai.
35 Ung la tari 'puo a dogi 'bi-dau a yeli: Pampana n na 'pugiriye Ba Tari Baahaa Daana. Bila 'jung ung 'kuu 'yuori 'Juuda*. Bila 'puoring ung ngmaa dogibu.

30 'Ree-chel ang wa nye ka u ba dogi 'bie jaa 'ku Jeekob, ung ira u kpiema ni 'nyuuri, a yeli 'ku Jeekob: 'Kumo 'biihi, ka a naani n na 'kping.
2 Ka Jeekob 'suuri 'ihi 'Ree-chel ingang, ung yeli: N ahiye Naangmini ang veng ing ba dogira 'biihi gbebogung?
3 Ung yeli: Nye n tungtungpoga Biiliha. Kpe u seng ka u dogi 'bie n gbeeng. Ka n ming tari 'biihi a 'tuuro u ingang ka n 'deu me.

*
29:32 Ruubeng 'muni la nga — Nye, 'bi-dau la.
29:35 'Juuda 'muni la 'pugibu.

4 Ung 'ku Jeekob u tungtungpoga Biiliha ka u i u poga. Ka Jeekob kpe u seng.
5 Ka Biiliha tari 'puo, a dogi 'bi-dau 'ku Jeekob.
6 'Beng la ka 'Ree-chel yeli: Naangmini ngmaaye n saree, a 'wong n kokori, a 'kumo 'bi-dau. Bila 'jung ung 'ku u 'yuori Daan*.
7 Ka 'Ree-chel tungtungpoga Biiliha la tari 'puo a dogi 'yiilung 'bi-dau a 'ku Jeekob.
8 'Beng la ka 'Ree-chel yeli: Mookpiengaa mang moo aning n kpiema. Mang tuomuu. Bila 'jung ung 'kuu 'yuori Naafitalai*.
9 'Liiya ang wa nye ka u ba la dogira, ung di u tungtungpoga Ziilipa 'ku Jeekob ka u i u poga.
10 Ka Ziilipa, 'Liiya tungtungpoga ni dogi 'bi-dau 'ku Jeekob.
11 'Beng la ka 'Liiya yeli: 'Ju-noong waana. Bila 'jung ung 'kuu 'yuori Gaad*.
12 Ka Ziilipa, 'Liiya tungtungpoga ni la dogi 'yiilung 'bi-dau 'ku Jeekob.
13 'Beng la ka 'Liiya yeli: N 'puo peliyeng yaga. A pogiba na buolimang pegiri daana. Bila 'jung ung 'kuu 'yuori Aaser*.
14 'Wiit chiebu sanga ka Ruubeng daang 'yi gaa ti nye bungngmama* 'mine moo 'puong a waaning wa 'ku u ma 'Liiya. 'Beng la ka 'Ree-chel yeli 'ku 'Liiya: N suhii, 'kumo i 'bi-dau bungngmama ni 'mine.
15 Che ung yeli 'kuu: A iye yelifiing ning ing faa n sira? Ing la buora ka i di n 'bi-dau bungngmama nga ming? Ka 'Ree-chel yeli 'kuu: 'Too, bila 'jung Jeekob na jengye i seng 'yienguu nga i 'bie bungngmama mang die 'jung.
16 'Beng la, Jeekob ang 'yi moo wa 'ji-maarii, ka 'Liiya 'yi ti 'tuohuu a yeli 'kuu: 'See ka i wa kpe n seng, 'bojung n haing aning n 'bie bungngmama. Bila 'jung ung jeng u seng ana 'yienguu ni.
17 Ka Naangmini daang 'wong 'Liiya 'puoho. Ung tari 'puo a dogi *

30:6 Daan 'muni la saringmaara.
30:8 Naafitalai 'muni la nga: N moobu.
30:11 Gaad 'muni la 'ju-noo.
30:13 Aaser 'muni la 'pu-peli.
30:14 Bungngmama nga iye dangmama 'mine ang da mang 'woning ang ira ka dau pogibo mang 'ihi, bii ka poga daubo mang 'ihi.

'nuulung 'bi-dau 'ku Jeekob.
18 Ka 'Liiya yeli: Naangmini 'kumong n sanyau, 'bojung n diye n tungtungpoga 'ku n sira. Bila 'jung ung 'kuu 'yuori Iisakar.
19 Ka 'Liiya la tari 'puo a dogi buyuobi 'bi-dau 'ku Jeekob.
20 Ka 'Liiya yeli: Naangmini 'kumong 'kuubu sung jaa. Wagiri nga n sira na 'kumong girima, 'bojung n dogiye 'bi-daba bayuobi 'kuu. Bila 'jung ung 'kuu 'yuori Zeebiyulung.
21 Bila 'puoring la ung dogi 'bi-poga, a 'kuu 'yuori Daina.
22 Ka Naangmini daang tiehi 'Ree-chel yela, a 'wong u 'puoho, a 'yuo u dogibu.
23 Ung tari 'puo a dogi 'bi-dau a yeli: Naangmini pagiye n 'olo.
24 Ung 'kuu 'yuori 'Joosef a yeli: Ba Tari Baahaa Daana na la paahimang 'bi-dau.

Jeekob aning 'Leebang yeli 'bingbu

25 'Beng la, 'Ree-chel ang wa dogi 'Joosef 'puoring ka Jeekob yeli 'ku 'Leebang: Bahima ka n gaa, ka n leu gaa n minga paaluu.
26 'Kumo n pogiba aning n 'biihi, ba 'jung mang tung 'kui ni a veng ka n gaa, 'bojung i bangye tuma ni mang tung 'kui.
27 Che ka 'Leebang yeli 'kuu: Ka maang nye bunye i 'ningbiring, jaan'de, ta gaa. N nyiye bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang pegima a 'tuuro i ingang.
28 Ung la yeli: 'Wuli i yauri. N na 'kuing.
29 Ka Jeekob yeli 'kuu: I bangye bila ni mang tung 'kui, aning bila ni i 'duunhi ang 'be n 'nuuhing.
30 I taribu daang iye fiing che mang wa, che pampana nga a 'ugiyeng a leu i yaga. Ba Tari Baahaa Daana pegiing 'jie jaa mang leura. Pampana da'buo la mang na tari n minga 'deu tuori?
31 Ung yeli: 'Bo mang na 'kui? Ka Jeekob yeli: Ta 'kumo bung jaa. Ka inang na i yeli'yeni nga 'kumo n nang na 'guoliye i 'duunhi a kaaraa.
32 Veng ka n kpe i 'duunhi jaa 'puo 'jine a 'ihi piihi kanga jaa ang i checheri bii a ligihi, aning pi'bilii jaa ang i jiihi, aning buuhi jaa ang ligihi bii a i checheri. Anang na i n tuori.
33 Bila ka n sun'tuubu na die yeli 'kumo wagiri ang waana, wagiri nga ing na wa ka i piehi n sanyeu yela. Kanga jaa ang ba tari ligii bii a i

checheri a buuhi 'puong, aning piihi jaa ang ba i jie a 'bi n piihi 'puong na 'wuling ka n 'juyeng.

34 Ka 'Leebang yeli: N sagiyeng, bila tung a'wo ing yeli ni.

35 A daari ning u 'ju ka 'Leebang 'ihi a budee jaa ang i checheri a ligihi, aning bupogiba jaa ang i checheri a ligihi. Ung 'ihi kanga jaa ang tari 'ji-pieni u ingang, aning pi'bilii kanga jaa ang i jie. Ung dia 'ku u 'bi-daba ka ba kaaraa.

36 Ung daang maahi dabaata 'cheni una aning Jeekob kpachagang, ka Jeekob daang nang kaara 'Leebang 'duunhi ni ang chehi ni.

37 Ka Jeekob daang di damaaha ang 'yi poopilar* dau, aamond* dau aning 'pileng* dau. Ung chi a pegiri pehing bahi a veng ka a 'ji-pieni ni 'yi, anang daang 'bi a daari ingang ni.

38 'Beng la ung di a dapehima ing a 'duunhi kuong'nyu 'jiihi jaang ka a mang 'bi a 'duunhi 'ningbi-tooring sanga ni ang wa ka a 'nyu kuong. Ka anang wa ka a 'nyu a kuong a mang 'duoroye taa.

39 Ka a 'duunhi mang tari 'puuhi a dogi a dapehima sieng 'biihi ang tuohi, a ligihi, a i checheri.

40 Ka Jeekob weli a pi'bilii. Ung leuhi a 'duunhi chelee, ang 'tori anani ang tuohi, a i jiihi 'Leebang 'duunhi 'puong. Che ung di u minga 'duunhi ang 'bi a 'yong 'jieng, a ba 'bi 'Leebang 'duunhi 'puong.

41 'Beng la, ka 'dung-kpiengaa jaa mang wa tara 'puo ka Jeekob mang veng ka a dapehima 'toraa ka a 'duunhi kaaraa, ka bila veng ka a tari 'puo a dapehima 'puong a kuong 'nyujiihing.

42 Che ka a 'duunhing wa i baaliba u ba mang di a dapehima 'bing 'be. Bila 'jung ka a bungbaaliba ni i 'Leebang tuori, che ka anani ang i kpienhi i Jeekob tuori.

43 A 'tuuro yela nga ka a dau daang leu bundaana yaga a wa tari 'duunhi yaga, a tari tungtungpogiba aning tungtungdaba aning nyogimahi aning buunhi.

*

30:37 poopilar — U iye dau ang mang baa yogu a mang 'bi kuong nuoring.

30:37 Aamond daari 'biye Paalisitaing aning Siiriya paaluung. Ka nieng piri u ngmanii, u mang 'woniye jeng'biri che i kpong.

30:37 'Pileng dau mang baaye kpong kuong sieng. U 'nuuhi mang yaaring ka u vaari i bera, ung tari maahuu sung.

Jeekob ang jo 'Leebang seng

31 Bila sanga ka Jeekob wa 'wong 'Leebang 'bi-daba ang yera: Jeekob
dieye buunhu jaa ang i ti ba 'suobu. U nyiye buunhu nga jaa a 'yi
ti ba bung'sorihing.
2 Ka Jeekob nye 'Leebang 'ningbisogo ka u ba la 'woning bila ni ung da
mang 'wo fora ni.
3 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'ku Jeekob: Leu gaa i ba'mine
paaluu, a gaa i niba seng. N na 'biye i seng.
4 Ka Jeekob tung buong 'Ree-chel aning 'Liiya ka ba 'yi wa 'jie ni u
'duunhi ang 'be ni.
5 Ung yeli 'kubo: N nyiye ye ba 'ningbisogo ka u ba la i a'wo fora ni n
seng. Che n ba Naangmini ni mang 'biye n seng a waana nga.
6 Ye bangyeng ka n tungye ye ba aning n fanga jaa,
7 che ka ye ba belingma a leuhi n yauri gberi 'pie. Che ka Naangmini ba
sagi ka u ima yeli jaa.
8 Ka unang yeli: A 'duunhi ni ang ligihi ni na iye i sanyau, bila ka a
'duunhi jaa mang dogira. Ka unang yeli: Anani ang tuohi ni na iye i
sanyau, bila ka a 'duunhi jaa mang dogira 'biihi ang tuohi.
9 Bila ka Naangmini die ye ba 'duunhi ni 'kumo.
10 Sanga ni a piihi ang wa tari 'puuhi ni, mang lagi n 'ju a nye jaanhuu
'puong ka a pidee ang 'duoro a piihi ni tuohiyeng, a ligihi, a i checheri.
11 'Beng la ka Naangmini malika ni yeli 'kumo a jaanhuu 'puong: Jeekob.
Mang yeli: Nyima.
12 Ung yeli: Lagi i 'ju a nye, a pidee ni jaa ang 'duoro a piihi ni galihiyeng,
a ligihi, a i checheri, 'bojung n nyiye bila ni jaa 'Leebang ang irii.
13 Maang la Beetel Naangmini ni, 'beng ing buo kpaang waahi a 'kuurii
baaraa ingang ni, 'beng ming ing daang po 'kumo ni. Pampana 'ihi, 'yi
a paaluu ngang, a leu gaa i dogiriba paaluu.
14 Ka 'Ree-chel aning 'Liiya die yeli 'kuu: Ana ti ming nang tariye ti tuori
bii chengbung ti ba 'deung?
15 Ma u iting a'wo ting i saamba wa? U kuohiting, ka a 'libie ni ming
bang yau ni baahi u seng.
16 Bungdaangbuunhu ni jaa Naangmini ang die ti ba seng ni iye ti ning ti
'biihi 'suobu. Bila 'jung i bila ni jaa Naangmini ang yeli 'kui ka i i.
17 'Beng la ka Jeekob 'ihi di u 'biihi aning u pogiba bang jong nyogimahi.

18 Ung i ka u 'duunhi jaa die u 'yie aning u buunhu jaa ung nye 'Peedang 'Eeram 'puong, a na gaa u ba Aizik seng 'Keenan paaluung.
19 'Leebang daang 'yi gaayeng ka u ti pung u piihi, ka 'Ree-chel daang 'ju u ba 'deu baga.
20 Ka Jeekob daang sogili 'Leebang, a Aaram nie, a ba yeli 'kuu u joo ni yela.
21 Bila ung daang jo gaaning buunhu jaa ung tari. Ung long 'Yufireetis Mani a 'tori Giilied tanga 'jie seng a gara.

'Leebang kariye Jeekob boo

22 A dabaata daari bang wa yeli 'ku 'Leebang ka Jeekob joyeng.
23 Ung di u dogiriba 'mine paahi bang kari u boo 'beri ayo'poin a ti paguu Giilied taanhi 'jie ning.
24 Che ka Naangmini wa 'Leebang, a Aaram nie seng jaanhuu 'puong 'yienguu, a yeli 'kuu: Banna, ta wa yera yelisung bii yelibeu 'kuro Jeekob.
25 Jeekob daang baye u tent a tanga 'jung sanga ni 'Leebang ang wa paguu. Ka 'Leebang ming ning u dogiriba 'mine daang ba ba tentihi Giilied taanhi 'jie ning.
26 Ka 'Leebang yeli 'ku Jeekob: Wala la ing tung bila nga? I belingmang a di n 'bi-pogiba a 'wo bang nyogihi 'yemihi taanhu jauri 'puong.
27 Wala la ing jora 'gondong, a sogili 'yi n seng a ba yelima? Wala 'jung ing ba yelima mang danang veng ka i gaa aning 'pu-peli aning 'yieme 'yiengbu aning sinsaga chigihibu aning 'koni ngmiibu?
28 I ba veng mang danang 'kori n yaanhi aning n 'bi-pogiba a che bahiba. Bila nga ing i nga, joliyela la.
29 N 'soye kpiengu ka n imii dangii, che jaaming 'yienguu i ba Naangmini da yeli 'kumong: Banna, ta wa yera yelisung bii yelibeu 'kuro Jeekob.
30 I 'yiyeng 'bojung i buorang yaga ka i gaa i ba 'deu, che wala la ing 'ju n baga?
31 Ka Jeekob die yeli 'ku 'Leebang: N da joriye dabieng, 'bojung n tiehiyeng ka i danang faaye i 'bi-pogiba ni n seng.
32 Che nie ni seng ing na nye i baga, veng ka u 'kpi. Kaa nye ti dogiriba nga 'ningbi-tooring. Ka i bung jaang wa 'bi n seng, di a bungbalaa. Jeekob daang ba bang ka 'Ree-chel 'juye a baga.

33 Ka 'Leebang kpe Jeekob tent, aning 'Liiya tent, aning a tungtungpogiba ba'yi tentihi, che u ba nyia. Ung 'yi 'Liiya tent 'puong a kpe 'Ree-chel tent.
34 Wagiri ngang 'Ree-chel daang diye a 'deu baga ing a nyogima 'kogong, a che 'do 'jing a 'jung. Ka 'Leebang wilihi a tent 'puo jaa che ba nyia.
35 Ung yeli 'ku u ba: Ta veng ka a saang n daana 'puo aning mang kung tuong 'ihi ahi i 'ningbi-tooring, 'bojung ti pogiba yela ni 'biye n ingang. Bila 'jung ung bo che u ba nye a baga.
36 'Beng la ka Jeekob 'suuri 'ihi ung 'miing ing 'Leebang. Ung die a jugihi 'Leebang: N saangbu la 'bo? N beu la wala ing 'ihi karima bila?
37 Ing wilihi n buunhu jaa, che 'bo ing nye ung i i 'deu bung? Diu 'bing che n niba aning i niba 'ningbi-tooring ka ba ngmaa ti saree.
38 'Yuomo lijeri nga mang 'bi i seng, i pinyaahi aning i bunyaahi ba chori bahi. I pidee ming, n ba obaa.
39 N ba mang waaning anani mo'duunhi ang nyogihi wa 'kui. Maang mang 'so a boribu sani. Ka nieng 'jua ngminaa bii 'yienguu i mang yeling ka n yau sani.
40 Ngaang mang daang kpiera. Ngminaa tuluu mang kpemang sung. Ka 'yienguu wa la ka oori mang kpema, ka gbieng mang bori n 'ningbieng.
41 Ngaang la a 'yuomo lijeri nga mang 'bi i 'deung. N tung 'kuing 'yuomo 'pie aning anaahi i 'bi-pogiba ba'yi nga 'jung, 'yuomo ayuobi ming mang tung 'kui i 'duunhi 'jung. I leuhiye n yauri gberi 'pie.
42 Ka n ba Naangmini ni, Aaburaham Naangmini, aning Aizik dabieng joo ning da ba 'bi n seng, siringminga i danang veming ka n gaa kpali. Che Naangmini nyiye n dogee aning n 'nuuhi tuma a da yelii jaaming 'yienguu.

'Leebang aning Jeekob 'Layiri

43 Ka 'Leebang die yeli 'ku Jeekob: A pogiba iye n 'bi-pogiba, ka a 'biihi i n 'biihi, ka a 'duunhi i n 'duunhi. Bung jaa ing nyira nga iye n 'suobu. Che 'jine nga wala mang na tuong i 'ku n 'bi-pogiba, bii ba 'biihi ni bang dogi ni?
44 Bila 'jung pampana, wa ka ti 'bing 'layiri, maang anii, ka u i 'sieree ti kpachagang.
45 'Beng la ka Jeekob di 'kuurii a veng ung i baaraa.

46 Ka Jeekob yeli 'ku u dogiriba: Ye laanhi 'kubo. Bila 'jung bang di 'kubo a 'bing ang 'do. Bang 'jing 'beng a 'kubo sieng a 'di siimaa.
47 Ka 'Leebang 'ku a 'jie 'yuori ka Jeegar Sahaduuta*. Che ka Jeekob 'kuu 'yuori ka Gaaliyed*.
48 Ka 'Leebang yeli: 'Kubo nga iye 'sieree ti kpachagang 'jine. Bila 'jung ka Jeekob 'kuu 'yuori ka Gaaliyed.
49 Ka 'Leebang la 'kuu 'yuori ka Miizipa*. U daang yeliyeng: Ba Tari Baahaa Daana kaara n nii sanga ni ting ba la 'bi taa seng.
50 Ka 'Leebang la yeli: Ka inang na dogihi n 'bi-pogiba nga, bii ka inang na di pogijaani paahi n 'bi-pogiba nga ingang, 'haali ka nieng ba 'bi ti seng, tiehi ka Naangmini iye 'sieree ti kpachagang.
51 Ka 'Leebang la yeli 'ku Jeekob: Nye a 'kubo nga ang laanhi 'do nga, aning a baaraa nga mang 'bing ti kpachagang nga.
52 A 'kubo nga ang laanhi 'do nga iye 'sieree, ka a baaraa nga ming i 'sieree ka n kung pari a 'jie nga a wa i seng wa dogihii. Ka i ming ta pari a 'kubo nga aning a baaraa nga a wa n seng wa dogihima.
53 Aaburaham Naangmini aning 'Neehor Naangmini, ba ba Naangmini ni ngmaa saree n nii kpachagang. 'Beng la ka Jeekob po u ba Aizik dabieng joo ni 'yuoring.
54 'Beng la ka Jeekob daang 'ihi sarika a tangang, a buong u dogiriba ka ba wa 'di siimaa. Bang wa 'di baahi bang 'bi a tangang ka 'jie wa nyaa.
55 'Jie ang wa nyaara 'beeguu ka 'Leebang 'ihi 'kori u yaanhi aning u 'bi-pogiba a duhi duhisung 'kubo. Ka 'Leebang panaa leu gaa u 'yiri.

'Ii-so ang wa 'tuohi Jeekob

32 Ka Jeekob ming daang 'chene u sori a gara. Ka Naangmini malikihi 'tuohuu.
2 Jeekob ang wa nyia, ung yeli: Naangmini kampu la nga. Ung 'ku a 'jie nga 'yuori ka 'Mahaneeyim*.

*
31:47 Jeegar Sahaduuta — Ara'meeyik kokori 'muni la 'sieree 'kuurii.
31:47 Gaaliyed — 'Hiiburu kokori ming 'muni la 'sieree 'kuurii.
31:49 Miizipa 'muni la nga: Ba Tari Baahaa Daana mang kaara n nii yelitarihi.
32:2 'Mahaneeyim 'muni la kampihi a'yi 'jie.

3 'Beng la ka Jeekob daang tung tungtuniba u 'ningbi-tooring ka ba die 'yie gaa u bieri 'Ii-so seng 'Sii-ir 'teng-gbaning, 'Iidom paaluung.
4 Ung 'kubo nuori a yeli 'kubo: Yeli nga yeng na yeli 'ku n ningkpong 'Ii-so. I tungtuna Jeekob yeliye ngaang: N kpeye 'Leebang seng a 'bibe a waana ngaang.
5 N tariye nadavarihi aning buunhi aning 'dungbilii aning tungtungdaba aning tungtungpogiba. Mang tung ka ba wa yeli 'ku n ningkpong ka ka n tuong nye bunye i seng.
6 'Beng la ka a tungtuniba leu wa Jeekob seng a wa yeli: Ti gaaye i bieri 'Ii-so seng. U ming waanang ka u 'tuohii aning daba koohi anaahi.
7 'Beng la ka dabieng aning 'karikaruu yaga kpe Jeekob. Ung nyogi u niba ang 'bi u seng 'po 'jiihi a'yi aning a 'dungbilii aning a 'dung-bera aning a nyogimahi ming.
8 Ung yeli: Ka 'Ii-song wa a wa 'pigi a 'jiihi a'yi ni kanga niba, kanga ni niba ang na chehi na jong.
9 Ka Jeekob yeli: 'Oo, n ba Aaburaham Naangmini aning n ba Aizik Naangmini, Ba Tari Baahaa Daana, ina la unani ang yeli 'kumo: Leu gaa i paaluu aning i dogiriba seng, ka n ii sung.
10 N ba sigi ning hinihung aning limanihung fiing jaa ing 'wuli i tungtuna. Sanga ni mang 'tu Jooridang Mani nga n daang tariye a dau nga 'yong, che pampana n leuye niba 'sii 'sii 'jiihi a'yi.
11 N suhiing, diema a 'yi n bieri 'Ii-so 'nuuhing, 'bojung n joruung ka u na wa ngmimang aning a ma'mine ning ba 'biihi ming.
12 Che inang yeli: Siringminga n na maaliing sung ka i buurii i a'wo mani 'biihee ninsaaliba ang kung tuong sori.
13 Ung daang jeng 'be ana 'yienguu ni, a 'ihi buunhu u bungtarihi 'puong ang i 'kuubu ung na di 'ku u bieri 'Ii-so.
14 Ung 'ihi bunyaahi koohi a'yi, budee lijeri, pinyaahi koohi a'yi aning pidee lijeri.
15 Nyogingpogiba 'pihita aning a 'biihi, 'nii lijaa'yi aning nadee 'pie, aning bungnyaahi lijeri, aning bundaba 'pie daang paahiyeng.
16 Ung dia 'ku u tungtuniba ka ba kaaraa, ang lang taa a 'yong a 'yong. Ung yeli 'ku u tungtuniba: Ye die n 'yie a veng ka 'vuo mang 'bi nie ang die 'yie aning unani ang 'tuuro ni kpachagang.
17 Ung yeli 'ku unani ang die 'yie ni: Ka n bieri 'Ii-song ang wa 'tuohiye a

jugihi: Ning'buo la ye daana? 'Yening yeng gara? Ning'buong 'so a 'duunhi nga ang 'bi ye 'ningbi-tooring nga?

18 'Beng la yeng na yeli: A iye i tungtuna Jeekob 'suobu, a i 'kuubu ung tuoli a na 'ku n ningkpong 'Ii-so. Che u ming 'biye ti 'puoring waana.

19 Bila ung yeli 'ku a 'yiilung aning a taalung daana, aning banani jaa ang daang 'tuuro a 'duunhi a yeli: Bila nga yeng na yeli 'ku 'Ii-so ka yenang wa nyiu.

20 Ye la yeli ngaang paahi: I tungtuna Jeekob 'biye ti 'puoring, a waana. U daang tiehiyeng: N na ing ka a 'kuubu die 'yie a mugiluu. Ka maang wa nyiu a 'puoring, a'mineng u na 'yuoye 'ningbiri 'kumo.

21 Bila 'jung bang daang di a 'kuubu die u 'yie gaaning, che ka una yeng kpeling 'be a 'yienguu nga.

Jeekob ang moora aning Naangmini

22 Ung 'ihi a 'yienguu ni a di u pogiba ba'yi aning u tungtungpogiba ba'yi aning u 'bi-daba 'pie aning 'yeni, a pari gaaning Jaabok Mani 'jie ni bang mang long ni.

23 Ung i bang long a konboo. A 'puoring ung i bang di u buunhu jaa ming ung tari a long gaaning 'be.

24 Bila ka Jeekob daang 'bibe u 'yong ka dau kanga daang moora niu a gara 'jie nyaabu.

25 'Beng la, a dau ang wa nye ka u ba tuong tuomuu, ung fiinhi u kpiiluu. Ka Jeekob kpiiluu daang 'biri sanga ni ung moora niu ni.

26 Ka a dau yeli: Bahima ka n gaa, 'bojung 'jie nyaayeng. Che ka Jeekob yeli: N kung bahii ka i gaa 'see ka i 'kumo pegiri.

27 Ka a dau jugihuu: I 'yuori la 'bo? Ung die yeli: Jeekob.

28 'Beng la ka a dau yeli: I 'yuori kung la i Jeekob, u na iye Iisiriel*, 'bojung i mooyeng aning Naangmini aning daba a 'di. ('Munpiilee G. 25:26)

29 Ka Jeekob jugihi: N suhiing, 'wulimo i 'yuori? Che ung die yeli: Wala la ing jugiha n 'yuori? 'Beng la ung 'kuu pegiri 'beng.

30 Bila ka Jeekob 'ku a 'jie 'yuori ka Penaiyel* a yeli: 'Bojung n ning

*

32:28 Iisiriel 'muni la Naangmini na'bie.

32:30 Penaiyel 'muni la Naangmini 'ningbisogo.

Naangmini 'ningbisogihi nyiye taa, che ka n 'nyivori nang 'bibe.
31 Ung wa para Penaiyel ka ngminaa 'puho 'duoro u ingang, ung kpegiha ning u kpiiluu.
32 Bila 'jung ka Isi'reeli 'biihi ba mang oora buunhu kpiiluu 'giilii, 'haali a nang waana 'jine, 'bojung Jeekob kpiiluu 'giilii ka a malika daang fiinhi.

Jeekob aning 'Ii-so ang 'tuohi taa

33 Ka Jeekob daang lagi u 'ju a 'liinhe a nye ka 'Ii-so la ti waana, ka daba koohi anaahi 'bi u seng. Bila 'jung ung 'po a 'biihi a 'ku 'Liiya aning 'Ree-chel aning ba tungtungpogiba ba'yi ni.
2 Ung veng ka a tungtungpogiba aning ba 'biihi die 'yie, ka 'Liiya aning u 'biihi ni ming 'tubo. Ka 'Ree-chel aning 'Joosef 'bi ba jaa 'puoring.
3 Che ka Jeekob die ba jaa 'yie a ti 'gbinti 'tengeng gberi buyo'poin a che panaa ti ta u bieri.
4 Ka 'Ii-so jo ti 'tuohuu a nyoguu, a 'gbuluu, a 'koruu. Bang 'kono.
5 Ka 'Ii-so lagi u 'ju a 'liinhe, a nye a pogiba aning a 'biihi, a jugihi: Ning'bobo la nga a 'bi i seng? Ka Jeekob die a yeli: Bana la 'biihi ni Naangmini ang di 'ku i tungtuna a 'tuuro u bunye.
6 'Beng la ka a tungtungpogiba aning ba 'biihi tagi ta, a 'gbinti 'tengeng.
7 Ka 'Liiya ming ning u 'biihi tagi ta, a ming 'gbinti 'tengeng. Ka 'Joosef ning 'Ree-chel ming tagi ta, a ming 'gbinti 'tengeng.
8 'Beng la ka 'Ii-so jugihi: A niba aning a buunhu ni jaa mang 'tuohi ni, a 'muni la 'bo? Ka Jeekob yeli: Ka n nye bunye a 'yi i seng 'jung la, n ningkpong.
9 Ka 'Ii-so yeli: N tariye buunhu yaga, n yau, di i buunhu tari.
10 Ka Jeekob yeli: Aai, n suhiing. Ka maang nye bunye i 'ningbiring, bila yeng die a 'kuubu a 'yi n 'nung. Mang nye i 'ningbisogo a iyeng 'woning mang nye Naangmini 'ningbisogo, ing diema ning 'pu-peli.
11 N suhiing ka i die n 'kuubu ni bang waaning wa 'kui ni, 'bojung Naangmini imang bunye yaga jaa. N tariye bung jaa mang hiena. Ung maaling suhuu. Bila 'jung ka 'Ii-so die a buunhu.
12 'Beng la ka 'Ii-so yeli: Ti 'piili 'chene gara. N na dieye i 'yie.
13 Che ka Jeekob yeli 'kuu: N ningkpong bangyeng ka a 'biihi nang iye 'bi-sala. A 'dungbilii aning a 'dung-bera ang tari 'bi-fula 'biye n seng. Ka a dabang na 'loring karaa 'bebeyeni, a 'duunhi jaa na 'kping.

14 N ningkpong die i tungtuna 'yie a gara. Maang na waanang boin boin a'wo bila ni a 'duunhi ang na 'chene, aning a 'biihi ang 'bi n 'ningbi-tooring. Bila mang na 'chene a gara mang na wa ta n ningkpong seng 'Sii-ir 'puong.
15 Ka 'Ii-so yeli: Veng ka n bahi niba ni 'mine ang 'bi n seng ni 'kui. Ka Jeekob jugihi: 'Bo hiengbung 'bibe ing na i bila? Turi veng ka n nye bunye n ningkpong 'ningbiring.
16 Bila 'jung ka 'Ii-so daang la leu gara 'Sii-ir a daari ning u 'ju.
17 Che ka Jeekob 'chene ti ta Suukot. 'Be ung me u minga 'deu. Ung maali gaanhi 'ku u 'duunhi ni. Bila 'jung bang buona a 'jie 'yuori ka Suukot.

Jeekob ang wa 'Keenan

18 Jeekob ang wa 'yi 'Peedang 'Eeram ung gaa ti ta 'Sii-kem aning laangfie. 'Sii-kem iye 'yi-kpong kanga ang 'bi 'Keenan paaluung. Ung ba u tent a 'yiri 'ningbi-tooring.
19 Ung da 'jie ni ung ba u tent ni 'teng-gbani 'Sii-kem ba 'Heemor 'biihi seng, a yau wari'bie koo.
20 'Beng la ung maali sarika 'ihijie 'beng, a buonuu El* Eel'ohe Iisiriel.

'Sii-kem aning Daina yela

34 'Beng la ka Daina, 'Liiya 'bi-poga ni ung dogi 'ku Jeekob ni daang 'yi ka u ti nye a paaluu 'bi-pogiba.
2 Sanga ni 'Heemor, Haiv nie ang i a 'jie paalikaara 'bi-dau 'Sii-kem ang nyiu, ung nyoguu a jeng niu a deguu.
3 'Sii-kem 'puo daang peliye Jeekob 'bi-poga Daina ni yela aning u 'sikiri jaa. U daang buoraye a pogisaraa a yeli yela boin 'kuu.
4 Ka 'Sii-kem yeli 'ku u ba 'Heemor: Di 'bi-poga nga 'kumo ka u i n poga.
5 Ka Jeekob daang wa 'wong ka 'Sii-kem degiye u 'bi-poga Daina. U 'bi-daba daang 'biye moong aning u 'duunhi. Bila 'jung u ba yeli yeli jaa bilaang ka u 'bi-daba ni ti wa.
6 'Beng la ka 'Sii-kem ba 'Heemor 'yi gaa Jeekob seng ka u ti yeli niu yela.

*
33:20 El 'wuliye Naangmini kpiengu. Naangmini iye kpiengu daana.

7 Sanga ni Jeekob 'bi-daba ni ang wa 'wong yeli ni ang i, bang 'yi moo a wa. Ba 'puuhi daang saangyeng ka ba 'suuri 'ihi yaga jaa, 'bojung 'Sii-kem daang tungye jolituma Iisiriel 'puong aning ung jeng ning Jeekob 'bi-poga ni. Bila daang iye yeli ang ba 'tu sori.
8 Che ka 'Heemor yeli 'kubo: N 'bi-dau 'Sii-kem 'sikiri buoriye ye 'bi-poga ni. N suhiyeng, ye diu 'kuu ka u leu u poga.
9 Ye veng ka ti digira taa. Ye di ye 'bi-pogiba 'kuti, ka ti ming di ti 'bi-pogiba 'kuye.
10 Bila ye na tuong kpiera niting a paaluung. Ye 'bi cheng a ira yaagu, a buora ye bungbuorihi 'beng.
11 Ka 'Sii-kem yeli 'ku Daina ba aning u bieri'mine: Ye veng ka n nye bunye ye 'ningbieng. Bila ni jaa yeng yeli, n na 'kuyeng.
12 Ye yeli 'kumo 'cheuri aning 'kuubu sani ang sing singbu jaa, n na 'kuyeng bila ni jaa yeng jugihi a 'yi n seng. Che ye di a pogisaraa 'kumo ka u leu n poga.
13 Ung daang degi ba yaupoga Daina ni 'jung, ka Jeekob 'bi-daba ni di belingbu die yeli 'ku 'Sii-kem aning u ba 'Heemor.
14 Bang yeli 'kubo: Ti kung tuong i a yeli nga. Ti kung tuong di ti yaupoga 'ku nie degiri ang ba 'ihi. Bila na iye 'vii a 'kuti.
15 Che yeli bung'yeni 'yoming na veng ka ti sagi bila. Ka yenang na 'be a'wo ting 'be bila nga, ka dau jaa 'ihi u degiri.
16 Ka yenang na i bila ti na diye ti 'bi-pogiba 'kuye, ka ti ming di ye 'bi-pogiba. Ti na 'biye ye seng ka ti jaa i bung'yeni.
17 Che ka yenang kung 'wong bila nga ting yera nga, a 'ihi ye degiri, ti na diye ti 'bi-poga a gaaning.
18 Ka ba yeliyaga ni peli 'Heemor aning u 'bi-dau 'Sii-kem 'puuhi.
19 'Beng la ka a 'bi-polii, una bang kahina a gaa u ba 'deu niba jaa ni ba nagihi a yeli nga iibung, 'bojung u 'puo daang peliye yaga Jeekob 'bi-poga ni yela.
20 Bila 'jung ka 'Heemor aning u 'bie 'Sii-kem daang wa ta ba 'yi-kpong 'di-nokpong, a yeli ning a 'yi-kpong daba yela.
21 Bang yeli: Maahuu 'biye ti ning a daba nga kpachagang. Bila 'jung ye veng ka ba kpiera a paaluung, a ira yaagu che. A 'teng-gbani iye kpong yaga a na sigihiba. Ye i ka ti di ba 'bi-pogiba ka ba leu ti pogiba, ka ba ming di ti 'bi-pogiba.

22 Che a daba, yeli bung'yeni la 'bibe bang na kpiera ningti ka ti leu bung'yeni. Ka dau jaa ang 'bi ti 'puong na 'ihiye u degiri a'wo bang 'ihaa bila ni.
23 Ba 'nii aning ba buunhu jaa, aning ba 'duunhi jaa kung i ti 'suobu? Ye turi veng ka ti sagi ka ba kpiera ningti.
24 Daba ni jaa ang daang 'yi a 'yi-kpong 'di-nokpong ni daang sagiye 'Heemor aning u 'bi-dau 'Sii-kem yela ni. Ka daba jaa ang 'yi u 'yi-kpong 'di-nokpong daang 'ihi ba degiri.
25 'Beng la, dabaata daari ang wa ta, bang jaa daang tari natie ang biera. Ka Jeekob 'bi-daba ba'yi, Siimiyung aning 'Liivai, Daina bieri'mine ni, ka ba kanga jaa di u 'takobi a 'yi gaa aning nyau ti 'pigi a 'yi-kpong a ku a daba jaa.
26 Bang ku 'Heemor aning u 'bi-dau 'Sii-kem ni aning ba 'takobihi a di Daina 'yining 'Sii-kem 'deung a gaaning.
27 Ka Jeekob 'bi-daba ni wa a 'kuunhi seng a di buunhu yaga jaa a 'yi a 'yi-kpong 'puong ba yaupoga ni saangbu 'jung.
28 Bang di ba piihi aning ba nadavarihi aning ba buunhi aning ba buunhu ang 'bi a 'yi-kpong 'puong aning a moong.
29 Bang di ba bundaambuunhu jaa. Bang nyogihi ba 'bibilii aning ba pogiba a'wo 'yemihi, a 'ohi bung jaa ang daang 'bi a 'dering.
30 'Beng la ka Jeekob yeli 'ku Siimiyung aning 'Liivai: Ye waaniye tuora n seng. Ye iyeng mang i bungbeu a paaluu nga kpieriba 'puong, aning 'Keenan niba 'puong, aning Peeriz niba 'puong. Maang aning n 'deu niba ang i fiing 'jung, ba na laanhiye ba miihi a 'pigima, a kuma. N 'deu aning n minga na baahing.
31 Che bang yeli: A iye sung ka u i ti yaupoga a'wo jentira?

Jeekob ang leu gaa Beetel

35 Ka Naangmini daang yeli 'ku Jeekob: 'Ihi 'do gaa Beetel ti kpiera 'beng. Maali sarika 'ihijie 'beng a 'ku Naangmini, unang daang 'yi i seng sanga ni ing daang jora i bieri 'Ii-so seng ni.
2 'Beng la ka Jeekob yeli 'ku u 'deu niba aning banani jaa ang 'bi u seng: Ye di ye bagiri jaa yeng 'di 'yi ningjaani seng ang 'bi ye seng a loo. Ye i ye miihi 'forifori a tegi ye bungyerihi.
3 Ye panaa veng ka ti 'ihi gaa Beetel. 'Beng mang na maali sarika 'ihijie

a 'ku Naangmini. Unang daang die n 'puoho n ngmiehibu 'beung, a 'bi n seng sori ning mang 'cheng ni.

4 Bang daang di baga ni jaa bang 'di a 'yi ningjaani seng bang tari, aning ba 'to-gbansaala ang 'bi ba 'tobong a 'ku Jeekob. Ka Jeekob dia sogili 'oki dau kanga 'muning 'Sii-kem 'puong.

5 'Beng la bang 'yi sori, ka Naangmini joo daang 'bi a 'yi-bera ang 'gili 'be jaang. Bila 'jung nie jaa daang ba kari Jeekob 'biihi nga boo.

6 Ka Jeekob aning niba jaa ang 'bi u seng daang wa ta 'Luuz, Beetel la bila, 'Keenan paaluung.

7 Ung me sarika 'ihijie 'beng. Ung buona a 'jie 'yuori El Beetel*, 'bojung 'beng ka Naangmini 'yi u seng sanga ni ung daang jora u bieri seng ni. ('Munpiilee G. 28:19)

8 Che ka Rebeeka 'bi-yogilaa Deebora daang 'kpi. Bang 'umuu 'oki dau kanga 'muning a 'yi Beetel a 'chulihi 'sigire. Bang buona u 'yuori ka 'Kuori Dau.

9 Sanga ni Jeekob ang wa 'yi 'Peedang 'Eeram wa, ka Naangmini la 'yi Jeekob seng a peguu.

10 Ka Naangmini yeli 'kuu: I 'yuori la Jeekob. Ba kung la buona i 'yuori Jeekob. I 'yuori na iye Iisiriel. Bila ka Naangmini daang 'ku u 'yuori Iisiriel.

11 Ka Naangmini la yeli 'kuu: Maang la Kpiengu Jaa Naangmini. Dogi 'biihi yaga a wahi. Paaluu aning paalihi yaga na 'yiye i ingang. Na'mine na 'yiye i inggbaning.

12 A 'teng-gbani ni mang di 'ku Aaburaham aning Aizik ni, n na diung 'ku i ming, a 'ku i buurii ina 'puoring.

13 'Beng la ka Naangmini leu 'do a 'yi u seng 'jie ni ung yeli niu yela ni.

14 Ka Jeekob laanhi 'kubo 'bing ang 'woning baaraa a 'jie ning Naangmini ang yeli niu yela ni. Ung buo bung'nyuurihi sarika waahuu, a buo kpaang ming waahuu.

15 Ka Jeekob daang 'ku a 'jie ni Naangmini ang daang yeli niu yela ni 'yuori ka Beetel.

*_____

35:7 El Beetel 'muni la Naangmini 'Deu Naangmini.

'Ree-chel 'kuung

16 'Beng la bang la 'chene a 'yi Beetel. Sanga ni ang daang kpeling biela ka ba ta Eefarat ka 'Ree-chel dogiri'puo 'piili biera ang 'wonuu yaga jaa.
17 'Beng la ung nang 'bi kpiengaa 'puong, ka a pogidogiha yeli: Ta jora dabieng. I na la dogiye 'bi-dau nga ming.
18 Sanga ni u 'vorihung ang daang wa di gara ung 'kpiire, ung 'ku u 'bi-dau ni 'yuori Ben 'Ooni* a che 'kpi. Che ka u ba 'kuu 'yuori Beenjaming.
19 Bila ka 'Ree-chel daang 'kpi. Bang 'umuu Eefarat soring, Beetilehem la bila.
20 Ka Jeekob ba 'kuurii a'wo baaraa u kau'biri 'jung. A 'kuurii 'bibe a waana 'jine ka ba bang 'Ree-chel 'ungbu 'jie.
21 Ka Iisiriel la 'chene a pari Miigidol 'Ii-der a kpaahi u tent.

Jeekob 'bi-daba 'pie aning ba'yi

22 Sanga ni Iisiriel ang 'bi a paaluu ngang, ka Ruubeng ti jeng ning Biiliha. Una la u ba koongkiubaing ni. Ka Iisiriel 'womaa. Jeekob 'bi-daba ni daang iye 'pie aning ba'yi.
23 'Liiya 'bi-daba la bama: Ruubeng ang i Jeekob 'bi-fora, aning Siimiyung, 'Liivai, 'Juuda, Iisakar, aning Zeebiyulung.
24 'Ree-chel 'bi-daba la bama: 'Joosef aning Beenjaming.
25 Biiliha, 'Ree-chel tungtungpoga ni 'bi-daba la bama: Daan aning Naafitalai.
26 Ziilipa, 'Liiya tungtungpoga ni ming 'bi-daba la bama: Gaad aning Aaser. Bama la 'bi-daba ni u pogiba ang dogi 'kuu 'Peedang 'Eeram 'puong.

Aizik 'kuung

27 Ka Jeekob wa u ba Aizik seng Maam'ri 'ji-gbanggbaling. 'Be pieliye Aaraba*. 'Be la 'Hii-birong, a i 'jie ni Aaburaham aning Aizik ang daang 'jing. ('Munpiilee G. 6:4)

*
35:18 Ben 'Ooni 'muni la n wahala 'bi-dau. Beenjaming 'muni la n 'nuduri 'bi-dau.
35:27 Aaraba daang la 'dongkihi ni kanga.

28 Ka Aizik daang wa i 'yuomo koo aning lijaanaahi.
29 Ka Aizik vuunhuu daang baahi ung 'kpi, a gaa ti lang u niba 'puong. U daang 'koriyeng ka u 'nyivori 'beri daang paali. Ka u 'bi-daba 'Ii-so aning Jeekob 'umuu.

36 'Ii-so buurii

'Ii-so buurigbee yela ang seu la nga. Una la 'Iidom.
2 'Ii-so daang diye u pogiba 'Keenan 'bi-pogiba ni 'puong: 'Eeda daang la 'Iilong, Hiit nie kanga 'bi-poga, aning 'Aholibeema, 'Eena 'bi-poga. 'Eena daang la Ziibiung ang i Haiv nie kanga 'bi-poga.
3 U poga daang la Baasamat ming, una la Iisi'me-el 'bi-poga a i 'Nibeejot kpiema.
4 Ka 'Eeda dogi Eelifaz 'ku 'Ii-so, ka Baasamat dogi 'Ruu-el.
5 Ka 'Aholibeema dogi 'Jiiyus aning 'Jeeyalam aning 'Koora. Bama la 'Ii-so 'bi-daba ni bang dogi 'kuu 'Keenan paaluung.
6 'Beng la ka 'Ii-so daang 'yi a paaluung, a 'yi u yau Jeekob seng. Ung gaaning u pogiba aning u 'bi-daba, aning u 'bi-pogiba aning u 'deu niba jaa. Ung gaaning u 'nii aning u 'duunhi jaa, aning u buunhu jaa ung daang nye 'Keenan paaluung.
7 U daang iye bila 'bojung ba bundaalung daang 'gaaliyeng ka ba lang kpiera. Ka a 'teng-gbani ning bang daang i saamba daang ba tuong tariba ba 'duunhi ang i yaga 'jung.
8 Ka 'Ii-so ti kpiera 'Sii-ir Tanga ning. 'Ii-so la 'Iidom.
9 'Ii-so, 'Iidom niba ba, 'Sii-ir Tanga ni 'jung, buurii la nga:
10 'Ii-so buurii 'yoe la nga: Eelifaz, una la 'Ii-so poga 'Eeda 'bi-dau, aning 'Ruu-el, 'Ii-so poga Baasamat 'bi-dau.
11 Eelifaz 'bi-daba la 'Tiimang, 'Oo-mar, 'Ziifo, 'Geetam, aning 'Kiinaz.
12 Tiimina daang iye 'Ii-so 'bi-dau Eelifaz koongkiubaing. Ung dogi Aamalek 'ku Eelifaz. Bamahi la 'Ii-so poga 'Eeda 'bi-daba.
13 'Ruu-el 'bi-daba la nga. 'Neehat, 'Ziira, Saamaa aning Miiza. Bamahi la 'Ii-so poga Baasamat 'bi-daba.
14 'Ii-so poga 'Aholibeema daang iye 'Eena 'bi-poga, ka 'Eena i Ziibiung 'bi-poga. 'Aholibeema 'biihi ung dogi 'ku 'Ii-so la nga: 'Jiiyus, 'Jeeyalam, aning 'Koora.
15 Bamahi la 'Ii-so 'bi-daba ang i na'mine. Eelifaz, 'Ii-so 'bi-daufora

'bi-daba la nga: Naa 'Tiimang, Naa 'Oo-mar, Naa 'Ziifo, Naa 'Kiinaz,
16 Naa 'Koora, Naa 'Geetam, aning Naa Aamalek. Bamahi la na'mine ang 'yi Eelifaz ingang, 'Iidom paaluung. Bamahi la 'Eeda buurii.
17 'Ii-so 'bi-dau 'Ruu-el 'bi-daba la nga: Naa 'Neehat, Naa 'Ziira, Naa Saamaa, aning Naa Miiza. Bamahi la na'mine ang 'yi 'Ruu-el ingang, 'Iidom paaluung. Bamahi la 'Ii-so poga Baasamat buurii.
18 'Ii-so poga 'Aholibeema 'bi-daba la nga: Naa 'Jiiyus, Naa 'Jeeyalam, aning Naa 'Koora. Bamahi la na'mine ang 'yi 'Aholibeema, 'Eena 'bi-poga ang i 'Ii-so poga ingang.
19 'Ii-so, una la 'Iidom, u 'bi-daba la bila. Ba na'mine ming la bila.
20 'Sii-ir, 'Hoor nie kanga, banang daang kpiera a paaluung ni, u buurii la nga: 'Lootang, 'Soobal, Ziibiung, 'Eena,
21 Daisong, 'Ii-zer, aning Daisang. 'Sii-ir buurii nga 'Iidom paaluung daang la 'Hoor na'mine.
22 'Lootang 'biihi daang la 'Hoorai, aning 'Hiimam. Tiimina daang la 'Lootang yaupoga.
23 'Soobal 'biihi daang la Aalivang, Maanahat, 'Iibal, 'Siifo, aning 'Oonam.
24 Ziibiung 'biihi daang la nga: 'Eeja, aning 'Eena. 'Eena nga daang la nie ang daang nye a kuonhi moo 'puong sanga ni ung daang chiina u ba Ziibiung buunhi.
25 'Eena 'biihi la Daisong aning 'Eena 'bi-poga 'Aholibeema.
26 Daisong 'biihi la Heemidang, Eesibang, Iitirang, aning 'Kiirang.
27 'Ii-zer 'biihi la Biilihang, 'Zeeyavang, aning 'Eekang.
28 Daisang 'bi-daba la Uuz aning Aarang.
29 A 'Hoor na'mine ang 'yi a 'Hoor niba daang la nga: Naa 'Lootang, Naa 'Soobal, Naa Ziibiung, Naa 'Eena,
30 Naa Daisong, Naa 'Ii-zer, aning Naa Daisang. Bana la a 'Hoor niba na'mine a 'tuuro ba naalung 'diibu 'Sii-ir paaluung.
31 A na'mine ni ang dang 'di naalung 'Iidom paalung che ka Isi'reeli 'biihi wa tari naa ni la bila.
32 'Bii-or 'bi-dau 'Biila daang wa iye 'Iidom naa. U 'yi-kpong 'yuori daang la Diinihaba.
33 Ka 'Biila daang wa 'kpi, 'Joobab, 'Ziira ang 'yi Boozira 'bi-dau daang die u 'jie 'di naalung.
34 Ka 'Joobab daang wa 'kpi, 'Huusam ang 'yi 'Tiimang niba paaluung

daang die u 'jie 'di naalung.
35 Ka 'Huusam daang wa 'kpi, 'Biidad 'bi-dau 'Heedad la daang die u 'jie 'di naalung. Unang daang jauning Miidiyan niba 'Moo-ab paaluung 'di ni. U 'yi-kpong 'yuori daang la 'Ee-vit.
36 Ka 'Heedad ming daang wa 'kpi, Saamila ang 'yi Maasirika la daang die u 'jie 'di naalung.
37 Ka Saamila ming daang wa 'kpi, Sool ang 'yi 'Rihoobot ang 'bi a mani* nuoring, daang die u 'jie 'di naalung.
38 Ka Sool daang wa 'kpi, 'Bee-al 'Heenang, Aakabor 'bi-daung, daang die u 'jie 'di naalung.
39 Ka 'Bee-al 'Heenang, Aakabor 'bi-dau daang wa 'kpi, ka 'Hee-dar daang die u 'jie 'di naalung. Bang 'ku u 'yi-kpong 'yuori ka 'Peeyu. U poga 'yuori daang la Meheetabel, 'Mee-tired 'bi-poga. 'Miizahab 'bi-poga daang la 'Mee-tired.
40 Na'mine ni 'yoe ang 'yi 'Ii-so buurii 'puong la nga a 'tuuro ba 'di-noe aning ba kpe'jiihi aning ba 'yoe. Bana daang la: Naa Tiimina, Naa Aaliva, Naa 'Jii-ter,
41 Naa 'Aholibeema, Naa 'Iila, Naa Painong,
42 Naa 'Kiinaz, Naa 'Tiimang, Naa Miibizar,
43 Naa Maagidiel, aning Naa Airam. Bamahi daang la 'Iidom na'mine a 'tuuro ba kpe'jiihi 'teng-gbani ni bang 'so ni 'puong. 'Ii-so daang la 'Iidom niba ba.

'Joosef ang jaanhi jaansi

37 Ka Jeekob daang kpiera 'Keenan paaluung, 'beng ka u ba daang i saana ni.
2 Jeekob buurigbee yela bang seu la nga. Sanga ni 'Joosef ang daang i 'yuomo 'pie aning ayo'poin, u daang kaaraye a 'duunhi, u ning u bieri'mine. U ba poga Biiliha 'bi-daba, aning u ba poga Ziilipa 'bi-daba ni la bila. Ka 'Joosef daang wa yeli ba yelibee yela a 'ku u ba.
3 Ka Iisiriel daang nung 'Joosef a gaa u 'biihi jaa, 'bojung una daang la u daunyaang'bie. Ung se kpariyogu ang i chechera 'kuu.
4 U bieri'mine ni ang wa nye ka ba ba numuung a gaa u ba'biihi jaa, bang
*

36:37 A mani la 'Yufireetis Mani.

hau, a kung yeli yela boin a 'kuu.

5 Ka 'Joosef daang jeng jaanhi jaanhuu. Sanga ni ung wa yeli a jaanhuu 'ku u bieri'mine ni, bang maaling hau.

6 'Beng la ung yeli 'kubo: Ye nang chelihi 'wong a jaanhuu nga mang da jaanhi.

7 Nye yaa, ti 'leriye ti ka'juri yoong. 'Beng la ka n ka'ju 'ihi ahi 'dendenge, ka ye ka'juri ahi 'gili n ka'ju a 'churi 'churi.

8 Ka u bieri'mine ni yeli 'kuu: Siringminga i na iye naa a kaarati? Bii, i siring na tariye kpiengu ti ingang? Bang maaling hau yaga u jaanhuu ni 'jung, aning u yeliyaga ni 'jung.

9 Bila 'puoring ung la jeng jaanhi jaanhuu, a la yeli 'ku u bieri'mine ni. Ngaang ung daang yeli: Nye yaa, n la jaanhiye jaanhuu kanga. A jaanhuu nga yeng 'puong ngminaa aning 'chiu aning ngmari'bie 'pie aning 'yeni 'churiyeng a 'puohimo.

10 Ung wa yeli 'ku u ba aning u bieri'mine ni, ka u ba 'miing imuu a yeli: 'Bo jaanhuu la ing jaanhi nga? Ka bila maang aning i ma aning i bieri'mine siring na wa 'gbintiye 'tengeng i 'ningbi-tooring wa?

11 Ka u bieri'mine daang ira niu 'nyuuri, che ka u ba mang jera u yelihung ni.

'Joosef bieri'mine ang kuohuu

12 'Beng la ka u bieri'mine daang gaaning ba ba piihi ka a ti oo moo 'jie ang pieli 'Sii-kem.

13 Ka Iisiriel yeli 'ku 'Joosef. Ma i bieri'mine ni kaaraye a piihi 'jie ni ang pieli 'Sii-kem ni wa? Wa ka n tumii ba seng. Ka 'Joosef yeli 'kuu: Nyima.

14 'Beng la ung yeli 'kuu: Nang gaa ti nye ka i bieri'mine tariye laangfie, ka a piihi ming tari laangfie bii, a la wa yeli 'kumo. Ung tumuu ung 'yi 'Hii-birong Boo, a wa ta 'Sii-kem.

15 Sanga ni ung yo yuora a moo 'puong ka dau kanga wa nyiu. Ka a dau jugihuu: 'Bo ing buora?

16 Ung yeli: N bieri'mine mang yo buora. N suhiing, 'wulimo 'jie ni bang kaara ba piihi.

17 Ka a dau yeli: Ba 'yiye che, che n 'wongyeng bang yeli: Ye veng ka ti gaa 'Dootang. Bila 'jung ka 'Joosef gaa u bieri'mine seng a ti nyiba 'jie

kangang ang pieli 'Dootang.
18 'Beng la ka u bieri'mine daang nyiu toori jaa, 'haali ung nang ba taba, bang bu ka ba kuu.
19 'Beng la bang yeli 'ku taa: A jaanhi jaanha ning waana.
20 Ye wa ka ti nyoguu ku, a diu loo ing kolung bogu kanga 'puong, a che ka ti yeli ka mo'dungo kangang kuu oo. Ka ti panaa nye bila ni u jaansi ni ang na i.
21 Che ka Ruubeng daang 'womaa. Ung dieguu ba 'nuuhing a yeli: Ye ta veng ka ti kuu.
22 Ka Ruubeng yeli 'kubo: Ye ta 'kiri jiing. Ye diu loo ing kolung bogu nga ang 'bi mopiri 'puong nga. Che ye ta di ye 'nuuhi a iu yeli jaa. Ruubeng daang yeliye bila, 'bojung u daang buorang ka u dieguu ba 'nuuhing a la nyoguu 'ihi a ti 'ku u ba.
23 'Beng la ka 'Joosef ang wa ta u bieri'mine, bang nyogi u kparuu yaa. U kparuu ni ung yeri ung i checheri ni la bila.
24 Bang daang diu loo ing a kolung 'puong. A kolung daang iye kpali. Kuong daang 'chi u 'puong.
25 Bang daang 'jing ka ba 'di siimaa. Bang lagi ba 'ningbie a 'liinhi, a nye Iisi'me-el buurii ningjemaa ang daang 'yi Giilied waana. Ba nyogimahi daang 'tuoye bung'nyuu-noohi, tiingkpaang aning muur bang garaning 'Iijipiti.
26 Ka 'Juuda yeli 'ku u ba'biihi: 'Bo tonang 'bibe ka tinuung ku ti yau nga a sogili u jiing?
27 Ye wa ka ti 'ihuu kuohi 'ku a Iisi'me-el buurii a ta veng ka ti 'nuuhi 'bi u ingang, 'bojung u iye ti yau, a i ti inggbani. Ka u ba'biihi ni sagi.
28 'Beng la ka a Miidiyan bungkuohiba ni wa para, bang ti nyogi ba yau 'Joosef 'ihi a kolung 'puong. Bang kuohuu 'ku a Iisi'me-el niba wari'bie lijeri. Bang di 'Joosef gaaning 'Iijipiti.
29 Ka Ruubeng leu gaa a kolung, a nye ka 'Joosef siring ba la 'bi a kolung 'puong. Ung nyogi u bungyerihi chiehi.
30 Ung leu gaa u yauhi seng, a ti yeli: A 'bie 'chibe. Maang panaa, 'yening mang na gaa?
31 'Beng la bang di 'Joosef kparuu, a ku buda'bile, a di a kparuu tung a jiing 'puong.
32 Bang di a kparichecheri ni a waaniu ba ba seng, a wa yeli: Bung nga

ting nye. Kaaguu nye, ka i 'bi-dau kparuu ni la, bii wala?
33 Ung bamuu a yeli: N 'bi-dau kparuu ni la. Mo'dung-beu kangang nyoguu oo. Maahibu 'chibe ka a mo'dungo tagiye 'Joosef churi.
34 'Beng la ka Jeekob chiehi u kpari, a che di buora tama seu, a i nimiha 'beri jemaa u 'bi-dau ni yela.
35 Ka u 'bi-daba jaa aning u 'bi-pogiba jaa daang 'ihi ka ba maa u 'suhu. Che ung jaanhi ba mugilibu ni. Ung yeli: Laa'dimii 'puong mang na kpe 'Siol a gaa n 'bie nga seng. Bila ka u ba da mang 'kong u yela.
36 Ka a Miidiyan niba kuohi 'Joosef 'Iijipiti 'puong a 'ku Pootifer, Fee'ro tungtung ningbera kanga ang i ba 'sojehi kaariba ningkpong.

'Juuda aning 'Tee-mar yela

38 'Beng la a wagiri ning ka 'Juuda daang 'yi u ba'biihi seng a gaa Aduulam nie kanga seng. U 'yuori la Haira.
2 'Beng ka 'Juuda ti nye poga kanga. 'Keenan dau kanga bang buona Suuwa 'bi-poga daang la. Ung diu leu u poga a kpe u seng.
3 Ung tari 'puo a dogi 'bi-dau, ka 'Juuda 'kuu 'yuori Eer.
4 Ung la tari 'puo a dogi 'bi-dau, a 'kuu 'yuori 'Oonang.
5 Ung la maaling tari 'puo a la dogi 'bi-dau, a 'kuu 'yuori 'Siila. 'Juuda daang 'biye 'Kii-zib 'puong sanga ni a poga ang doguu.
6 Ka 'Juuda daang di poga 'ku Eer, u 'bi-daufora. A poga 'yuori daang la 'Tee-mar.
7 Che Eer, 'Juuda 'bi-daufora ni daang iye beu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbiring, ka Ba Tari Baahaa Daana daang kuu.
8 Ka 'Juuda yeli 'ku 'Oonang: Kpe i bieri poga seng a diu ka u i i poga a paali 'layiri*, a dogi 'biihi 'ku i bieri ni ka u nye buurii. (Duturoonomi G. 25:6)
9 Ka 'Oonang bang ka a 'biihi kung i u 'suobu. 'Beng la, sanga ni ung wa kpe u bieri poga ni, ung ngmaa a veng ang bahi 'tengeng, ka u ta wa dogi 'biihi 'ku u bieri ni 'jung.
10 Che bila ni ung da ira daang iye beu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbiring.

*
38:8 'layiri — A wagiri ning u 'ju Isi'reeli niba 'lesiri da la nga: Ka daung 'kpi u bieri bii u yau mang diye u poga ni a dogi 'bi-dau ka a 'kuung 'yuori buong u ingang. A ba i bila a 'ku nie ang i Kristieng.

Bila 'jung ung ku u ming.

11 'Beng la ka 'Juuda yeli 'ku u naapoga 'Tee-mar: Leu gaa i ba 'deu a ti 'bibe pogikuori bilang ka n 'bi-dau 'Siila wa poli. U daang tiehiyeng ka 'Siila ming na 'kping a'wo u bieri'mine ni. Bila 'jung ka 'Tee-mar daang gaa ti kpiera u ba 'deung.

12 'Beng la, 'beri jemaa ang wa pari ka 'Juuda poga, Suuwa 'bi-poga ni 'kpi. 'Juuda 'suhu ang wa maa, ung gaa Tiiminat, a daba ni ang puna u piihi kooni ni seng. Ka u dau Haira, Aduulam nie ni daang bieluu.

13 'Beng la bang yeli 'ku 'Tee-mar: Nye, i sira ba garala Tiiminat ka u ti pung u piihi kooni.

14 Bila 'jung ung nyogi u pogikobuunhu a yaahi, a pogi u minga aning lambarika. Ung 'muuri u minga a 'jing E'neeyim ang i 'yi-kpong 'di-nuoring, Tiiminat soring. 'Bojung u daang nyiyeng ka 'Siila poliyeng che 'Juuda nang ba diu 'kuu a'wo u poga.

15 Sanga ni 'Juuda ang wa nyiu ung tiehi ka jentira la, 'bojung u daang pagiye u 'ningbisogo.

16 U daang ba bang ka u 'bi-dau poga ni la. A 'jung ung gaa u seng a sori nuoring a yeli: Veng ka n wa kpe i seng. Ung yeli: 'Bo ing na 'kumo a che kpe wa n seng?

17 Ka 'Juuda yeli: N na tuming ka ba waaning bu'bile a 'yi n buuhi 'puong. Ung die a jugihi: I na 'bingye telima a gara sanga ni ing na wa tihuu?

18 Ka 'Juuda yeli: 'Bo telima mang na 'bing? Ung die yeli: I 'sieree maribu'nu-finti, i sie bung'leruu, aning i dangkpala ang 'bi i 'nung. Ung dia 'kuu, a che wa kpe u seng. A 'tuuro bila ung daang tari 'puo.

19 Ung 'ihi gaa ti nyogi u lambarika ni yaa, a la di u pogikobuunhu yeri.

20 Ka 'Juuda daang di a bu'bile 'ku u dau, a Aduulam nie ka u ti die u telima buunhu ni a poga seng. Che u daang ba ti nyiu.

21 'Beng la ung jugihi daba ang kpiera 'be: 'Ye ka a jentira ni 'be? Unang da 'jing E'neeyim sori sieng ni? Bang yeli 'kuu: Jentira jaa ba 'bi che.

22 Bila 'jung ung leu gaa ti yeli 'ku 'Juuda: N ba nyiu. Che ka a 'jie daba yeli: Jentira jaa ba 'bi che.

23 Ka 'Juuda yeli: Veng ka a 'bi u seng, ka bila naani ti na 'diye 'vii. I nyiyeng ka n tihiye a bu'bile nga, che i ba nyiu.

24 'Beng la ang wa i a'wo 'chiuri ata bang yeli 'ku 'Juuda: I 'bi-dau poga 'Tee-mar ngmiye jentiriye a tari 'puo a 'tuuro senseng. Ka 'Juuda yeli:

Ye waaniu 'yenge, a nyuguu ka u 'kpi.
25 Sanga ni bang ti 'yinuu waaning ung tung u sira ba seng a yeli: Dau ni ang 'so a buunhu nga, unang ingma 'puo. Piehi sung ka i bangye nie ni ang 'so a 'sieree maribu 'nu-finti aning sie bung'leruu aning dangkpala nga bii.
26 Ka 'Juuda bang a buunhu a die yeli: Unang i sun'tuuro a gaama. Mang ba diu 'ku n 'bi-dau 'Siila 'jung la. 'Juuda ba la jeng niu.
27 'Beng la, u dogibu wagiri ang wa ta, ka wielihi 'bi u 'puong.
28 Ung wa dogira ka a 'biihi kanga tie u 'nu. 'Beng la ka a pogidogiha di 'ngmi-jie 'le u 'nung a yeli: Nga la a dang 'yi.
29 Che sanga ni ung la leu tagi u 'nu kpening ka u bieri wa 'yi. Ka a poga yeli: Wala la ing ngmaa 'yi? Bila 'jung bang 'kuu 'yuori 'Feerez.
30 Bila 'puoring ka unani ang tari a 'ngmi-jie u 'nung ni wa 'yi. Bang 'kuu 'yuori 'Ziira.

'Joosef ang i 'yeme 'Iijipiting

39 Ka a Iisi'me-el niba daang 'sigi waaning 'Joosef 'Iijipiti 'puo. Ka Pootifer, 'Iijipiti nie kanga ang daang i Fee'ro tungtungningkpong kanga, a i 'sojehi kaariba ningkpong daang dau a Iisi'me-el niba ni ang 'sigi waaniu 'be ni seng.
2 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'bi 'Joosef seng a i ka u yela jaa tari 'ningbiri. Ung mang 'bi u ningkpong ni ang i 'Iijipiti nie ni 'deung.
3 U ningkpong ni wa nyiyeng ka Ba Tari Baahaa Daana 'biye u seng, a nye ka Ba Tari Baahaa Daana mang ing ka u tuma jaa mang gara laangfie u 'nuuhing.
4 Ka 'Joosef daang nye bunye u seng a tunuu. Ka Pootifer veng ung i u 'deu kaara. Buunhu jaa ung 'so, ung daang di a jaa ing u 'nuuhing ung kaaraa.
5 A 'yi wagiri ni ung veng ung i u 'deu kaara aning buunhu jaa ung tari kaara, ka Ba Tari Baahaa Daana pegi a 'Iijipiti dau 'deu 'Joosef 'jung. Ba Tari Baahaa Daana pegiri daang 'biye anani jaa ung tari u 'deung aning u yoong.
6 Bila ung daang bahi u 'suobu jaa ing 'Joosef 'nuuhing. U ba la bang u bungtarihi yela, ang 'yi siimaa ung mang 'dire 'puoring 'Joosef kaabu ni 'jung. 'Joosef daang iye nachiima a viela.

7 'Beng la, wagiri biela ang wa ta ka u ningkpong poga 'ihi 'ningbiri ing 'Joosef a yeli: Wa jeng ningma.
8 Che ka 'Joosef jaanhi a che yeli 'ku u ningkpong poga ni: N ningkpong ba la bang bung jaa yela a 'deung. Bung jaa ung 'so ung di ing n 'nuuhing.
9 Nie jaa 'chibe a gaama a 'deu ngang. N ningkpong ba tari bung jaa ung ba di 'kumo 'see ina 'yong, 'bojung ina la u poga. Wala panaa mang na i 'pu-toyeli ang sing ngaang a tung beu Naangmini ingang.
10 Ka a poga mang yeli bila 'ku 'Joosef 'beu la 'beu jaa, che ka 'Joosef jaanhi ka u jeng niu bii a gba 'bi u seng.
11 Daari kanga ka 'Joosef kpe a 'deu a na ti tung u tuma. Ka a 'deu tungtuniba kanga jaa daang ba 'bi a 'deung.
12 Ka a poga nyogi u kparuung a yeli: Jeng ningma. Che ka 'Joosef bahi u kparuu ni a poga 'nung a che jo 'yi 'yenge.
13 Sanga ni a poga ang wa nye ka u bahiye u kparuu u 'nuuhing a che jo 'yi 'yenge ni,
14 ung buong u 'deu ni daba a yeli 'kubo: Nye, n sira waaningye a 'Hiiburu dau nga ka u wa iti la. U wayeng ka u wa jeng ningma che mang 'cheehi.
15 Ung wa 'wong mang 'cheehi ni ung bahi u kparuu n seng a che jo ti 'yi 'yenge.
16 Ung di 'Joosef kparuu ni 'bing a gara sanga ni 'Joosef ningkpong ang leu wa 'deu.
17 Ung panaa yeli 'kuu: A 'Hiiburu 'yeme ni ing waaning ni kpe wang ka u wa ima la.
18 Che mang wa 'cheehi, ung bahi u kparuu n seng a che jo ti 'yi 'yenge.
19 Ka 'Joosef ningkpong 'wong a yela nga u poga seng. A poga daang yeliyeng: Ngaang ka i 'yeme ima. Ka a dau 'suuri 'ihi yaga jaa.
20 Ka 'Joosef ningkpong diu ing pogiriba 'deung, a 'jie ni a naa pogiriba ang mang 'be ni. Ung daang 'bi a pogiriba 'deung.
21 Che Ba Tari Baahaa Daana daang 'biye 'Joosef seng. Ung iu hina, a veng ung nye bunye a pogiriba 'deu kaara 'ningbiring.
22 Bila 'jung ka a pogiriba 'deu kaara daang veng ka 'Joosef kaara a pogiriba jaa bang ing a pogiriba 'deu 'puong. Bang 'kuu kpiengu ung 'so yeli jaa ang mang tung 'be.

23 A pogiriba 'deu kaara daang ba pieha yeli jaa ang da mang 'bi 'Joosef 'nuuhing, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana daang 'biye u seng, a i ka u yeli jaa ung da mang i tari 'ningbiri.

Pogiriba ang jeng jaanhi

40 A yela nga 'puoring ka a 'Iijipiti naa dangbuoha aning u paanuumaana daang nye saambu ba ningkpong 'Iijipiti naa ingang. ('Niihemaiya G. 1:11)

2 Ka Fee'ro 'suuri 'ihi ning u ningbera ba'yi nga, a dangbuohiba ningkpong aning a paanuumaaniba ningkpong.

3 Ung diba pagi a 'sojehi ningkpong 'deung, pogiriba 'deu* ni ning u 'ju 'puong 'Joosef ming ang i pagira ni.

4 Ka a 'sojehi ningkpong daang diba ing 'Joosef 'nuuhing ka u kaariba. Bang daang 'bi a pogiriba 'deung a kauhi biela, ka 'Joosef sunniba.

5 Bang 'bi a pogiriba 'deung a wagiri ngang bang jaanhi jaansi ba jaa ba'yi, a 'Iijipiti naa dangbuohiba ningkpong aning a paanuumaaniba ningkpong ang 'bi a pagiri'deu 'puong. 'Ji-suorii bung'yeni bang jaanhi, ka kanga jaa jaanhuu tari u 'yong 'muni.

6 Ka 'Joosef daang kpe ba seng 'beeguu a kaaba, a nye ka ba 'puuhi saangye.

7 'Beng la ung jugihi Fee'ro ningbera nga ang da 'bi u seng pogiriba 'deu ang 'bi u ningkpong 'deung: Wala la ka ye 'puuhi ba peli 'jine?

8 Bang yeli 'kuu: Ti kanga jaa jaanhiye jaanhuu, che nie 'chibe a na tuong 'wuli a 'muni. 'Beng la ka 'Joosef yeli 'kubo: Ma yela 'muni welihibu 'biye Naangmini seng wa? 'Jaande, ye yeli ye jaansi ni 'kumo.

9 'Beng la ka a dangbuohiba ningkpong yeli u jaanhuu 'ku 'Joosef. Ngaang ung daang yeli 'kuu: N jaanhuu 'puong n nyiye 'girep ngmielii n 'ningbi-tooring.

10 Ka a ngmielii tari 'nuuhi ata. Ung 'piili 'puuri ingbu, ka a 'puuri 'yuohi, ka ngmama ngmang lang taa, ka 'girep muoma 'yi a 'puong.

11 Ka Fee'ro ngman'bile 'bi n 'nung. Mang di a 'girepihi a ngmiehi ing Fee'ro ngman'bile 'puong a di a ngman'bile ing u 'nung.

*
40:3 Pogiriba 'deu daang iye bogu bang 'tu a 'sojehi ningkpong 'deu 'muning.

12 'Beng la ka 'Joosef yeli 'kuu: A 'muni la nga. A da'nuuhi ata iye 'beri ata.
13 Ngaang dabaata Fee'ro na maaye i 'ningbiri, a dii ing i tuma bogung. Ka i mang di Fee'ro ngman'bile ing u 'nung a'wo bila ni ing da mang ira sanga ni ing i u dangbuoha ni.
14 Che ka i yela jaang wa i sung, tiehi n yela. 'Jaande, 'wulimo hinihung, a yeli n yela 'ku Fee'ro a 'yiningma a pogiriba 'deu nga 'puong.
15 Ba daang firimang nyogi 'yining 'Hiiburu paaluung. 'Haali 'jie ngang ming n ba i yeli jaa che bang pagima a pogiriba 'deu nga 'puong.
16 Sanga ni a paanuumaaniba ningkpong ang wa nye ka a jaanhuu 'muni sumang, ung wa yeli 'ku 'Joosef: N ming da jaanhiye jaanhuu. Ka peri ata ang tari paanuu ang peli 'bi n 'jung.
17 A saa'ju peu ni 'puong, ka siing'irii jaa bang mang se 'bi 'be, mang tari ka n ti 'ku Fee'ro. Che ka no'bilii wa 'dia a peu ni ang 'bi n 'jung ni 'puong.
18 Ka 'Joosef die yeli: U 'muni la nga. A peri ata iye 'beri ata.
19 Ngaang dabaata Fee'ro na 'ihiye i 'ju i seng, a dii 'jaali da'nu ingang. Ka no'bilii 'di i inggbani a 'yi i ingang.
20 'Beng la, a dabaata daari daang iye Fee'ro dogibu daari tiehibu. Ung maali siingkpong 'ku u tungtuniba jaa. Ung 'ihi a dangbuohiba ningkpong ni aning a paanuumaaniba ningkpong u tungtuniba ni 'puong.
21 Ung 'ihi a dangbuohiba ningkpong ni a la ing u tuma bogung, ung la di a ngman'bile ing Fee'ro 'nung.
22 Che ung 'jaali a paanuumaaniba ningkpong a'wo 'Joosef ang daang yeli bila 'kubo u 'muni welibu 'puong ni.
23 Che a dangbuohiba ningkpong daang ba tiehi 'Joosef yela. Ung 'yiinhi u yela.

Fee'ro ang jeng jaanhi

41 'Yuomo a'yi ang daang wa pari, ka Fee'ro daang jaanhi jaanhuu. Ung jaanhi ka u ahiye Naiyal Mani sieng.
2 'Dayeni ka nanuorihi ayo'poin ang nyenna wa 'yi a mani 'puong a oora moo a mani sieng.
3 A 'puoring ka nakogiri ayo'poin ming wa 'yi, a i 'kogilo a ahi a sieng a

mani nuoring.

4 Ka a nakogiri ang i 'kogilo ni nyogi a nanuorihi ayo'poin ang nyenna ni oo. 'Beng la ka Fee'ro daang 'yuo.

5 Ung la 'gbihi a jaanhi 'yiilung jaanhuu. Ung nye kamaandau ang pegili kamaana ayo'poin ang tigi a jaa aning 'bie a suma.

6 Ana 'puoring ka kamaanngmiela ayo'poin sa'muni seu ang haari wa 'yi.

7 Ka a kamaanngmiela ayo'poin ni voli a kamaansuunhi ni ang tigi a jaa aning 'bie ni. 'Beng la ka Fee'ro 'yuo, ka jaanhuu la siringminga.

8 'Jie ang wa nyaa ka u tieha daginuu, ung tung bang ti buong 'Iijipiti 'diidii niba aning yengbanginiba jaa ka ba wa. Ka Fee'ro daang toonhi u jaansi ni 'kubo, che nie jaa 'chi 'be a na bang 'ihi a 'muni 'ku Fee'ro.

9 'Beng la ka a dangbuohiba ningkpong ni yeli 'ku Fee'ro: 'Jine nga n tiehiye n beu.

10 Fee'ro 'suuri daang 'ihiye u tungtuniba ingang, ung dima aning a paanuumaaniba ningkpong a pogiti a 'sojehi ningkpong 'deung.

11 'Yienguu kanga ting jaa ba'yi daang jaanhi jaanhuu. Ka jaanhuu kanga jaa mang tari u 'yong 'muni.

12 Ka 'Hiiburu 'bi-polii, a 'sojehi ningkpong tungtuna ming daang 'bibe. Ting daang yeli ti jaansi ni 'kuu. Ung 'ihi ti jaansi 'muni 'kuti, kanga jaa jaanhuu aning u 'muni ung daang 'ihi 'kuti.

13 'Beng la, bila ni turi ung 'ihi a jaansi 'muno 'kuti ni, ang daang i bila. Maang, ung daang leuhima ing n tuma 'puong. Che unani ming, ung veng bang 'jaaluu.

14 'Beng la ka Fee'ro tung bang ti buong 'Joosef. Bang ti waaniu 'wieng 'wieng a 'yi a pogiriba 'deung. Ung daang pung u kooni, a yeri bungjaani a wa Fee'ro 'ningbi-toori.

15 Ka Fee'ro yeli 'ku 'Joosef: N da jaanhiye jaanhuu, che nie jaa kung tuong 'ihi u 'muni. Che mang 'wong i yela, ka ka inang 'wong jaanhuu, i na tuong 'ihiye u 'muni.

16 Ka 'Joosef die yeli 'ku Fee'ro: Bila ba 'bi n seng. Che Naangmini na 'kuye Fee'ro a 'muni ang na waaning maahuu.

17 'Beng la ka Fee'ro yeli 'ku 'Joosef: Nye, n jaanhuu ni 'puong n da ahiye Naiyal Mani nuoring.

18 'Dayeni ka nanuorihi ayo'poin ang nyenna 'yi a mani 'puong, a ahi oora moo a mani nuoring.

'Munpiilee Gbangu 41

19 A 'puoring ka nakogiri ayo'poin ming ang lori, a i 'kogilo 'yi a gaa a seng. N nang ba nye a loribu 'irii 'Iijipiti paaluu jaang.
20 Ka a nakogiri ang i 'kogilo ti nyogi a nanuorihi ayo'poin ang 'yi fora ni, a oo.
21 Che ang wa obaa baahi, ang nang 'yining 'wo nie kung bang ka a i bila. Ang nang i kogiri a'wo sanga ni ang ba obaa ni. Mang 'yuo.
22 Mang la nye n jaanhuu 'puong, a nye kamaandau ang pegili kamaana ayo'poin kamaandau bung'yeni ingang. Ang tigi a jaa aning 'bie a suma.
23 A 'puoring ka kamaanngmiela ayo'poin sa'muni seu ang haari ming 'yi.
24 Ka a kamaanngmiela ni voli a kamaanvieni ayo'poin ni. Mang yeli ngaang 'ku a 'diidii niba, che kanga jaa ba tuong na weli a 'muni 'kumo.
25 'Beng la ka 'Joosef yeli 'ku Fee'ro: Fee'ro jaansi ni jaa iye bung'yeni. Naangmini 'wuliye Fee'ro bila ni ung yeng i.
26 A nasuunhi ayo'poin ni iye 'yuomo ayo'poin, ka a kamaanvieni ayo'poin ming i 'yuomo ayo'poin. A jaanhuu iye bung'yeni.
27 A nakogiri ayo'poin ang i 'kogilo a wa 'yi a 'puoring ni 'bigihiye 'yuomo ayo'poin. Ka a kamaankpala sa'muni seu ang haari ni ming 'bigihi 'yuomo ayo'poin kong 'lee.
28 A yeli nga iyeng a'wo bila ni turi mang yeli 'ku Fee'ro ni. Naangmini 'wuliye Fee'ro bila ni ung yeng i.
29 Nye, 'yuomo ayo'poin ang waana nga, siimaa na puring yaga 'Iijipiti paaluu jaang.
30 Che bila 'puoring 'yuomo ayo'poin ang na 'tu, kong na 'leng. Niba na 'yiinhiye a siimiyaga ni ang daang 'bi 'Iijipiti paaluung ni yela. A kong na nyuongye a paaluu jaa.
31 Ba kung la tiehi a siimiyaga ni ang daang 'bi a paaluung a kong nga ang 'tu ni 'jung, 'bojung a kong na iye kpong 'gaali.
32 Ka a jaanhuu wa Fee'ro seng gberi bu'yi, 'bojung Naangmining 'bing a yela. Naangmini na ing, a kung kauhi che ka a wa pari.
33 Bila 'jung veng ka Fee'ro bo dau 'ningbiri ang 'yuo, a tari yeng, a i ka u i ningkpong 'Iijipiti paaluung.
34 Ka Fee'ro i bila a 'ihi ningbera ka ba di a paaluu siimaa 'jiyeni a 'yi 'jiihi a'nu jaang a 'yuomo ayo'poin nga siimaa ang na puri ni 'puong.
35 Veng ka ba laanhi a siimaa a 'yuong-suunhi nga ang waana ni 'puong

a 'bing 'chi Fee'ro 'suobu kpiengu luong. Veng ka ba dia 'bing 'yi-bera 'puong.

36 A siimaa na 'biye 'jiihing a 'ku a paaluu. Bila bang na nye siimaa sanga ni a kong 'yuomo ayo'poin ang na wa 'bi 'Iijipiti paaluung. Bila ka a paaluu kung nyuong a kong 'puong.

'Joosef ang leu ningkpong 'Iijipiti 'puong

37 Ka a kawani nga daang i sung Fee'ro aning u tungtuniba jaa 'ningbiring.

38 Ka Fee'ro yeli 'ku u tungtuniba: Ti na la tuong nyiye nie kanga a'wo a dau nga, dau ingang Naangmini Sie ang 'be?

39 'Beng la ka Fee'ro yeli 'ku 'Joosef: Naangmini ang 'wulii ing bang a yela nga jaa ni, nie jaa ba la i 'ningbiyuoro a bang yeng a'wo ina.

40 Inang na i n 'deu kaara, ka n niba jaa 'tuuro i yelihung. N na'kogo 'yong 'jung mang na gaagii.

41 Ka Fee'ro yeli 'ku 'Joosef: Nye, n 'bimiing ing i 'Iijipiti paaluu jaa kaara.

42 'Beng la ka Fee'ro 'ihi u 'nu-finti u 'nung, a diu ing 'Joosef 'nung. Ung yeruu kparuu bang 'woo aning masari tani ang suma, a di sannii kokomaraa ing u kokoring.

43 Ung i ka 'Joosef kpe u 'yiilung cheeriet. Ka niba tahina u 'ningbi-tooring: Ye 'gbinti 'tengeng. Bila ung 'bimuu ung i 'Iijipiti paaluu jaa kaara.

44 Ka Fee'ro yeli 'ku 'Joosef: Maang la Fee'ro, che ka inang ba yeli yeli, nie jaa kung tie u 'nu bii u gberi 'Iijipiti paaluu jaang.

45 Ka Fee'ro 'ku 'Joosef 'yuori ka Zaafenat* Pa'niiya, a 'kuu Aasenat, Potiifera 'bi-poga, ung i u poga. Potiifera daang iye Ngming'puohi 'yi-diera Oong 'puong. Ka 'Joosef da mang 'yi yuora 'Iijipiti paaluu jaang.

46 'Joosef daang iye 'yuomo 'pihita sanga ni ung ahi Fee'ro, 'Iijipiti naa 'ningbi-tooring a tuna tuma. Ka 'Joosef daang 'yi Fee'ro seng a yuora 'Iijipiti paaluu jaang.

47 A 'yuong-suunhi ayo'poin ni 'puong a 'teng-gbani daang 'yiye siimaa yaga jaa.

*
41:45 Zaafenat — 'Iijipiti kokoring a 'muni la nga: sogili, bii 'lili, bii bungnanii 'bingbu.

48 Ka 'Joosef laanhi a siimaa jaa ang 'bi 'Iijipiting a 'yuomo ayo'poin ning a 'bing a 'yi-bera 'puong. Yori ang daang ngmaa 'gili 'yi-kpong jaa, ung 'bing a siimihi a 'yiri nga 'puong.
49 Ka 'Joosef laanhi 'chi yaga jaa a'wo mangkpong 'biihee a 'bing a gara wagiri ni ung wa veng soribu, 'bojung a daang ba tari nuori.
50 Ka 'Joosef poga Aasenat, Potiifera ang i Ngming'puohi 'yi-diera Oong 'puong 'bi-poga, ung dogi 'bi-daba ba'yi 'ku 'Joosef. U daang dogibang che ka a kong 'yuomo ni ta.
51 Ka 'Joosef 'ku u 'bi-daufora ni 'yuori Manaase*. U daang yeliyeng: 'Bojung Naangmini vengyeng mang 'yiinhi n tuora jaa aning n ba 'deu jaa.
52 Ung 'ku a 'yiilung 'bi-dau 'yuori 'Iifiriam* a yeli: 'Bojung Naangmini vengyeng mang dogi 'biihi paaluu ni mang 'di dogee yaga ni 'puong.
53 'Beng la ka a siimiyaga 'yuomo ayo'poin ni 'Iijipiti paaluung daang wa baahi.
54 Ka a kong 'yuomo ayo'poin ni daang 'piili waana, a'wo bila ni 'Joosef ang daang yeli ni. Ka kong daang 'bi paalihi jaang, che ka siimaa daang 'bi 'Iijipiti paaluu jaang.
55 Sanga ni kong ang wa kpe a 'Iijipiti paaluu niba jaa, ka a niba daang 'kong gaa Fee'ro seng siimaa yela. Che ka Fee'ro daang yeli 'ku a 'Iijipiti niba jaa: Ye gaa 'Joosef seng a ti i bila ni jaa ung yeli ka ye i.
56 Ka a kong daang wa 'le 'teng-gbani 'jiihi jaang. A kong ang daang i kpiengaa 'Iijipiti paaluu jaang 'jung ka 'Joosef 'yuohi a siimaa 'bingjiihi jaa a mang kuoha 'kuro 'Iijipiti niba.
57 Ka paalihi jaa niba da mang wa 'Iijipiti 'Joosef seng ka ba wa da siimaa, 'bojung a kong daang iye kpong paalihi jaang.

'Joosef bieri'mine ang gaa 'Iijipiti

42 Sanga ni Jeekob ang wa 'wong ka 'chi 'biye 'Iijipiting ung yeli 'ku u 'bi-daba: Wala la yeng mang kaara taa?
2 Ung la yeli: N 'wongyeng ka 'chi 'biye 'Iijipiting. Ye 'ihi gaa 'be ti da 'mine 'beng a waaning ka ti tari 'nyivori a ta 'kpi.

*
41:51 Manaase 'muni la nga: Ung veng mang 'yiinhi.
41:52 'Iifiriam 'muni la nga: ngmama ngmangbu.

3 'Beng la ka 'Joosef bieri'mine 'pie ni gaa ka ba ti da 'chi 'Iijipiting.
4 Che Jeekob ba bahi 'Joosef yau Beenjaming ka u ning u bieri'mine gaa. U daang yeliyeng: Yelibeu kanga ta wa paguu.
5 Bila ka Isi'reeli 'bi-daba daang paahi banani ang wa ka ba da 'chi ni 'puong, 'bojung a kong daang 'biye 'Keenan paaluung ming.
6 A sanga ka 'Joosef daang i a paaluu kaara, a i nie ang kuoha 'chi 'kuro a paaluu niba jaa. Ka 'Joosef bieri'mine wa ta, a 'gbinti 'tengeng u 'ningbi-tooring ka ba 'ningbisogihi 'tori 'tenge.
7 Ka 'Joosef wa nye u bieri'mine ni a bangba, che i a'wo ung i saana 'kubo, a di 'miihuu yeli yela 'kubo. Ung jugihi: 'Yening yeng 'yi? Bang die yeli: 'Keenan paaluu ting 'yi a wa ka ti da siimaa.
8 Ka 'Joosef daang bang u bieri'mine, che bana ba bamuu.
9 Ka 'Joosef tiehi a jaansi ni ung daang jaanhi ba yela ni, a yeli 'kubo: Ye iye 'pigihibo a wa ka ye nye ti paaluu salihung 'jie.
10 Bang die yeli: Aai, n ningkpong, i tungtuniba wayeng ka ti da siimaa.
11 Ti jaa iye dau'yeni 'bi-daba. Ti iye ningmiihi. I tungtuniba ba i 'pigihibo.
12 Ka 'Joosef yeli 'kubo: Aai. Ye wayeng ka ye wa nye a paaluu salihung 'jie.
13 Che bang yeli: I tungtuniba iye ba'biihi 'pie aning ba'yi, a i dau'yeni ang kpiera 'Keenan paaluung 'bi-daba. Yeliminga la, a bung'bile ni 'bi ti ba seng 'jine, che kanga 'chibe.
14 Che ka 'Joosef yeli 'kubo: Bila la mang yeli 'kuye ni: Ye iye 'pigihibo.
15 Ngaang mang na bang ye yeliminga: A'wo Fee'ro ang tari 'nyivori pielaang, ye kung 'yi 'jie ngang 'see ka ye yau'bile ni wa che.
16 Ye tung ye kanga ka u gaa ti waaning ye yau ni. Che yena na 'biye pogiriba 'deung a waana wagiri ni ting na bang ka ye yeliye yeliminga. Ka yenang ba i bila, a'wo Fee'ro ang tari 'nyivori 'puong, ye iye 'pigihibo pielaang.
17 'Beng la ung di ba jaa ing pogiriba 'deung dabaata.
18 A dabaata daari ka 'Joosef yeli 'kubo: Ye i ngaang a tari 'nyivori, 'bojung n jorala Naangmini.
19 Ka yenang i ningmiihi, ye veng ka ye bieri ni kanga 'bi che a i pogira a pogiriba 'deung. Che ka ye banani ang kpeling ni 'tuo 'chi gaaning a ti 'ku ye 'yideme ang 'bi kong 'puong.

20 Ye waaning ye yau'bile ni n seng. Bila mang na bang ka ye yeliyaga ni iye yeliminga, ka ye ta 'kpi. Bang daang tung bila.
21 'Beng la bang daang yera 'kuro taa: Ti saangyeng pielaang ti yau ni yela. Ti daang nyiye u 'suhu nimiha sanga ni ung suhiti ni, che ti ba chelihi 'wong. Bila 'jung ka tuora nga wa ti ingang.
22 Ka Ruubeng die yeli 'kubo: Ma n daang yeli 'kuyeng ka ye ta tung beu a 'bi-polii nga ingang wa. Che ye daang ba chelihi 'wong. Bila 'jung, nye, Naangmini buoraye u jiing a 'yi ti seng.
23 Che ba daang ba bang ka 'Joosef 'wonaang, 'bojung u da mang yeling ka nie kanga die a yela yeli 'kubo.
24 Ka 'Joosef leu 'yi ba seng a ti 'kong. Ung leu wa ba seng a la yeli ningba yela. 'Beng la ung 'ihi Siimiyung ba 'puong, a 'leu ba 'ningbiring.

'Joosef bieri'mine ang leu gaa 'Keenan

25 'Beng la ka 'Joosef 'ku nuori ka u tungtuniba paali ba buorihi aning 'chi. Ung 'ku nuori ka ba di dau jaa 'libie ing u buora 'puong a 'kubo ba sori 'cheni buunhu. Bang tung bila 'kubo.
26 Ka u bieri'mine daang di ba 'chi dogili ba buunhing a di gaa.
27 'Jie ni bang daang ahi ni, ka ba kanga ti 'yuo u buora ka u 'ku u bunga 'diibu a nye u 'libie. Ang 'bibe, a 'bi u buora nuoring.
28 Ung yeli 'ku u ba'biihi: Ba leuhiye n 'libie ni. Anang 'bi n buora 'puong. Ka ba pelinhi teu aning dabieng 'gaalii. Bang yeli 'ku taa: 'Bo yela la nga ka Naangmini iti.
29 'Beng la bang gaa ba ba Jeekob seng 'Keenan paaluung. Bang ti toonhi 'kuu bila ni jaa ang pagiba a yeli:
30 A dau ni ang i a paaluu ningkpong ni yeliye yela ning 'miihuu 'kuti, a iti a'wo ting i paaluu 'pigihibo.
31 Che ting yeli 'kuu: Ti iye ningmiihi. Ti ba i 'pigihibo.
32 Ti iye ba'biihi 'pie aning ba'yi, ba bung'yeni 'bi-daba. Kanga 'chibe che a bung'bile ming 'bi ti ba seng pampana 'Keenan paaluung.
33 'Beng la ka a dau, a paaluu ningkpong yeli 'kuti: Ngaang mang na bang ka ye iye ningmiihi. Ye bahi ye kanga n seng, a che di siimaa gaaning ti 'ku ye 'yideme ang 'bi kong 'puong.
34 Ye ti waaning ye yau'bile ni n seng. Bila mang na bang ka ye ba i

'pigihibo, ningmiihi liye. Ka n panaa 'ihi ye bieri nga a 'kuye, ka ye ira yaagu a paaluu ngang.
35 'Beng la, bang wa 'kire ba buorihi, nomaa 'puong ka dau jaa mang nye u buorang u 'libie ang 'bi u buori'bile 'puong. Sanga ni ba ba aniba ang wa nye a 'libie buori'bilii, ka dabieng kpeba.
36 Ka ba ba Jeekob yeli 'kubo: Ye iyeng mang kong n 'biihi. 'Joosef 'chibe. Siimiyung ming 'chibe. Yeng panaa buora ka ye di Beenjaming gaaning. Yela nga jaa iye tuora a 'tuohimo.
37 'Beng la ka Ruubeng yeli 'ku u ba: Ku n 'bi-daba ba'yi ka maang ba leu waaniu wa 'kui. Diu ing n 'nuuhing, n na la waaniung i seng.
38 Che ka Jeekob yeli: N 'bi-dau kung 'sigi gaa 'be ningye. U bieri 'chibe, u 'yoming chehi. Ka tuora jaang wa paguu a sori ni yeng na 'cheng ni 'puong, ye paana na waaningye n 'ju-koonpieni nga 'Siol 'puo aning nimiha. ('Munpiilee G. 37:35)

43 'Joosef bieri'mine ang di Beenjaming gaaning 'Iijipiti

Che ka a kong daang i kpiengaa a paaluung.
2 Bang daang 'di a 'chi ni jaa bang 'yining 'Iijipiti ni baahi. Ka ba ba yeli 'kubo: Ye la gaa ti da siimaa biela waaning.
3 Che ka 'Juuda yeli 'kuu: A dau kpaahiting 'ningbi-jieng a yeli: Ye kung la nye n 'ningbisogo 'see ka ye yau ni 'bi ye seng.
4 N ba, ka inang na bahi ti yau ni ka u ningti gaa, ti na 'sigi gaang a ti da siimaa wa 'kui.
5 Che ka inang kung bahuu, ti kung 'sigi gaa, 'bojung a dau yeli 'kuting: Ye kung la nye n 'ningbisogo 'see ka ye yau ni 'bi ye seng.
6 Ka Iisiriel yeli: Wala la yeng ima yelibeu sing ngaang aning yeng yeli ka ye nang tariye yau'bile kanga?
7 Bang die yeli 'kuu: A dau piehiting 'ningbi-jieng ti miihi aning ti 'yideme yela. U jugihiyeng: Ye ba nang 'bi 'beng? Ye tariye yau? Bila 'jung ting die yeli a yela nga 'kuu. Wala ting danang i bang ka u na yeling ka ti ti waaning ti yau?
8 'Beng la ka 'Juuda yeli 'ku u ba Iisiriel: Bahi a 'bie ka u bielima. Ti na 'ihing gaa ka tinuu aning ina aning ti 'bibilii tari 'nyivori a ta 'kpi.
9 Maang mingang na 'so a 'yobeu a kaaruu, n 'nuuhing ing na bou. Ka maang ba waaniu a wa ahi i 'ningbi-tooring, n na 'tuoye a 'yobeu a gara.

10 'Bojung ka tinuung da ba naara, 'wo ti da leu wa gberi 'buyi.
11 Ka ba ba Iisiriel yeli 'kubo: Ka bila la, ye i ngaang, ye di a 'teng-gbani dangmama jaa ang viela yaga ing ye wuuhi 'puong a 'tuo 'kuubu nga ti 'ku a dau. Ye 'kuu tiingkpaang fiing, aning siu fiing, bung'nyu-noohi, muur, pitaasiu* ngmama, aning aamond ngmama. ('Munpiilee G. 37:25)
12 Ye di 'libie gberi bu'yi, a leu di 'libie ni yeng waaning ni, ana bang ing ye buorihi noeng ni. A'mineng nie kangang 'tuling.
13 Ye di ye yau ni ming a la 'ihi gaa a dau seng.
14 Kpiengu Jaa Naangmini na iye hinihung a dau 'ningbi-tooring ka u veng ka ye leu waaning ye ba'bie ni aning Beenjaming. Ka maang ba la nyiu, ana la bila.
15 'Beng la ka a daba di a 'kuubu, a di 'libie ang gaa fora fora ni gberi bu'yi, a di Beenjaming ming. Bang 'ihi gaa 'Iijipiti a ti ahi 'Joosef 'ningbi-tooring.
16 Sanga ni 'Joosef ang wa nye Beenjaming ba 'puong, ung yeli 'ku u 'deu kaara: Tari a daba nga kpening 'deu. Korigi 'dungo kanga a maali siimaa, 'bojung ba ningma na 'diye siimaa ngminton'tori sanga.
17 Ka a dau tung a'wo bila ni 'Joosef ang yeli 'kuu ni. Ka a dau waaning a daba 'Joosef 'deu.
18 Ka dabieng 'piili kpeba bang waaningba 'Joosef 'deu ni 'jung. Bang yeli: Ba waaniting che a 'libie ni bang leuhi ing ti buorihi 'puong a fora ni 'jung. U buorang ka u jauniti, a tuongti, a nyogihiti ka ti ti leu 'yemihi a di ti buunhi ni.
19 Sanga ni bang wa pieli 'Joosef 'deu kaara ni, bang yeli niu yela a 'deu 'di-nuoring.
20 Bang yeli: Gaafira, ti waye che fora ni a wa da siimaa.
21 Che sanga ni ting ta 'deu ni ting ahi ni, ting 'yuo ti buorihi a nye ka dau jaa 'libie a sing 'libie ni ting daang 'kubo ni mang 'biye u buora nuoring. Ana ting leu waaning.
22 Ting la waaning 'libie ming ka ti wa da ning siimaa. Ti ba bang nie ni

*_____

43:11 pitaasiu — U iye dau kanga ang ba mang baa kpong. U ngmama bang mang oora. A 'nyuu mang numang ang mang tari kpaang ming. Ba mang obaang kaha bii bang se.

ang ing a 'libie ti buorihi 'puong.

23 Ung yeli: 'Suhu-maahuu 'bi ye seng. Ye ta jora dabieng. Ye Naangmini aning ye ba Naangmini 'kuyeng bungnanee ye buorihi 'puong. Maang nyiye ye 'libie ni. Ung 'ihi Siimiyung waaning ba seng.

24 Ka a dau waaning a daba 'Joosef 'deu a 'kubo kuong bang pegi ba gbee. Ung 'ku ba buunhi ming siimaa.

25 'Beng la bang ira 'siri aning ba 'kuubuhi ka ba wa 'ku 'Joosef u waa sanga ngminton'tori, 'bojung ba daang 'wongyeng ka ba na 'diye siimaa 'beng.

26 'Joosef ang wa wa 'deu, bang waaning a 'kuubuhi ni ang 'bi ba 'nuuhing ni a 'deu a wa 'kuu. Bang 'gbinti 'tengeng u 'ningbi-tooring.

27 'Beng la ung jugihiba a'wo ba laangfiilung yela a yeli: Ye ba tariye laangfie, a daunyaangaa ni yela yeng yeli ni? U nang 'bibeng?

28 Bang die yeli: I tungtuna ti ba ni nang 'bibeng, a tari laangfie. Bang 'churi ba 'juri a 'gbinti 'tengeng.

29 Ka 'Joosef lagi u 'ju a nye u yau Beenjaming, u ma minga 'bi-dau ni. Ung jugihi: Ye yau'bile ni yela yeng yeli 'kumo ni la nga? Ung la yeli: Ngming na 'kui bunye, n 'bi-dau.

30 Ka 'Joosef 'suhu damuu aning ung nye u yau ni, ung 'loring 'yi a 'deung a bo 'jie ung na 'kong. Ung kpe 'dekiri a ti 'kong 'beng.

31 Bila 'puoring ung pegi u 'ningbie a wa 'yi, a nyogi u minga a yeli: Ye waaning a siimaa.

32 Bang 'kuu u tuori u 'yong, a 'ku a ba'biihi ba 'yong, a 'ku a 'Iijipiti niba, banani ang 'di niu ni ba 'yong. Bila bang daang i, 'bojung 'Iijipiti niba aning 'Hiiburu niba da ba mang lanna 'dire siimaa. Bila daang iye 'chihee a 'ku a 'Iijipiti niba.

33 Bang daang 'jing u 'ningbi-tooring. Ba jaa bungkpong daang 'jingye u ningberihung 'jieng, ka ba bung'bile ming 'jing u 'bibiilung 'jieng. Ka nomaa kpe a daba bang leu 'liinhe taa.

34 'Beng la ka tungtuna kanga wa di siimaa 'Joosef 'jieng a ti 'kubo. Che Beenjaming siimaa daang gaaye kanga jaa tuori singbu gberi bu'nu. Bang daang 'di siimaa ka ba niu 'nyu buunhu aning 'pu-peli.

Ba nyiye 'Joosef 'bonsuo Beenjaming buora nuoring

44 'Beng la ka 'Joosef 'ku u 'deu kaara nuori a yeli: Paali a daba buorihi aning siimaa a'wo bila ni bang na tuong 'tuo. Di dau jaa 'libie ing u buora nuoring.
2 Di n 'bonsuo ni, a wari bung ni ing ba jaa bung'bile ni buora nuoring aning u 'chi 'libie ming. Ung tung bila ni 'Joosef ang yeli ni.
3 'Jie ang wa nyaara bang bahi a daba aning ba buunhi ka ba gaa.
4 Bang 'yi a 'teng-kpong 'puong a nang ba gaa toori, ka 'Joosef yeli 'ku u 'deu kaara: 'Ihi, kari a daba nga boo. Ka inang wa ti taba yeli 'kubo: Wala la yeng di beu a yau sung sani?
5 Nga naani n ningkpong 'bonsuo ung mang di 'nyuuro, a mang di bugira. Yeng i bila nga ye tungye beu.
6 Ung wa bieba ung yeli a yela nga ning a 'ju.
7 Bang yeli 'kuu: Wala la ka n ningkpong yeli a yela nga? Ngming na iti 'chihi ka i tungtuniba i a yeli nga.
8 A 'libie ni gba ting nye ti buorihi noeng ni, ti leu waaniye ana a 'yi 'Keenan paaluung. Ka wala ting na 'ju wari bii sannii i 'deu daana 'deung?
9 Nie ni jaa seng ing na nyiu, veng ka u daana 'kpi, ka ti ming i n ningkpong ni 'yemihi.
10 Ung yeli: 'Too, veng ka a i a'wo i yelihung ni. Nie ni jaa seng mang na nyiu, a daana na iye n 'yeme. Che ka ye banani ang kpeling ni i 'chihi.
11 'Beng la ka ba kanga jaa 'loring 'ihi u buora 'bing 'tengeng, ka kanga jaa 'yuo u buora.
12 'Beng la ung 'piili wiliha, a 'yi ba jaa bungkpong a ti baahi ba jaa bung'bile ingang. Bang daang nye a 'bonsuo Beenjaming buora 'puong.
13 'Beng la bang tagi ba bungyerihi chiehi, ka kanga jaa mang di u buora dogili u bunga ingang a la jong leu gaa a 'yi-kpong.
14 Ka 'Juuda aning u ba'biihi leu gaa 'Joosef 'deu, ka u nang 'bi 'beng. Bang ti 'le 'tengeng u 'ningbi-tooring.
15 Ka 'Joosef yeli 'kubo: 'Bo tuma la yeng tung nga? Ye ba bang ka dau a'wo maang na tuong buging a bang yela?
16 'Beng la ka 'Juuda die yeli: Wala ting na yeli 'ku n ningkpong? Wala ting na yeli? Bii wala ting na pegi ti miihi? Naangmini nyiye i

tungtuniba beu. Nye, ti iye n ningkpong 'yemihi, tinuu aning nie ni seng a 'bonsuo ang nye ni.

17 Che ung yeli: Ngming na ima 'chihi bila iibung. A dau ni seng a 'bonsuo ang 'yi ni, unang na i n 'yeme. Che yena na gaang aning laangfie ye ba seng.

18 'Beng la ka 'Juuda tagi ta 'Joosef a yeli: 'Oo, n ningkpong, n suhiing, veng ka i tungtuna yeli yeli kanga ka n ningkpong 'wong. Ta veng ka i 'suuri 'ihi i tungtuna ingang, 'bojung i iyeng a'wo Fee'ro.

19 N ningkpong jugihiye u tungtuniba: Ye tariye ba bii yau?

20 'Beng la ting yeli 'ku n ningkpong: Ti tariye ba, daunyaangaa la, aning u daunyaang'bie, 'bibile la. U bieri 'kpiyeng, ka una 'yong kpeling u ma 'biihi 'puong, ka u ba numuu.

21 'Beng la ing yeli 'ku i tungtuniba: Ye ti waaniu n seng ka n nyiu aning n 'ningbiri.

22 Ting yeli 'ku n ningkpong: A 'bie kung tuong 'yi u ba seng. Ka unang 'yi u ba seng, u ba na 'kping.

23 Che ing yeli 'ku i tungtuniba: 'See ka ye waaning ye yau'bile ni. Ka bila naani, ye kung la nye n 'ningbisogo.

24 'Beng la, ting gaa ti ta i tungtuna ti ba seng, ting yeli n ningkpong yeliyaga ni 'kuu.

25 Ka ti ba yeli: Ye la gaa ti da siimaa fiing wa 'kuti.

26 Che ting yeli: Tinuu kung tuong 'sigi gaa. Ka ti yau'bile ning 'bi ti seng ti na gaang, 'bojung ti kung tuong nye a dau 'ningbisogo 'see ka ti yau'bile ni 'bi ti seng.

27 'Beng la ka i tungtuna n ba yeli 'kuti: Ye bangyeng ka n poga dogiye 'bi-daba ba'yi 'kumo.

28 Ka kanga 'yi n seng, mang yeli: Pielaang, bung kangang taguu churi. N ba la nyiu jaa.

29 Che ka yenang na la di nga ming 'yi n seng, ka yeli kanga ti paguu, ye na waaniye n 'ju-koonpieni aning nimiha a wa ing 'Siol 'puong.

30 Bila 'jung ka maang wa ta i tungtuna n ba seng, ka a 'bi-polii ba 'bi ti seng, u 'nyivori ang 'bi a 'bie ingang 'jung,

31 sanga ni ung na wa nye ka a 'bi-polii ba 'bi ti seng, u na 'kping. Bila ka i tungtuniba na waaning i tungtuna ti ba 'ju-koonpieni aning nimiha na wa ing 'Siol 'puong.

32 'Bojung i tungtuna yeliyeng ka u na kaaraye a 'bi-polii, a leu gaaniu ti 'ku u ba. Mang yeli: Ka maang ba waaniu wa 'kui, n na 'soye 'yobeu n ba seng a gara.
33 Bila 'jung pampana n suhiing, veng ka i tungtuna ahi a 'bi-polii bogung, a i 'yeme 'ku n ningkpong. Che ka i veng ka a 'bi-polii ning u bieri'mine gara.
34 Wala mang na i tuong 'do gaa n ba seng ka a 'bi-polii ba 'bi n seng. Ka maang i bila n na nyiye beu ni ang na wa n ba ni seng.

'Joosef 'wuliye u minga 'ku u ba'biihi

45 'Beng la ka 'Joosef daang ba la tuong na nyogi u minga u tungtuniba ni jaa ang 'bi u seng ni 'ningbi-tooring. Ung daang 'cheehi: Ye i ka nie jaa 'yi n seng. Ka nie jaa daang ba la 'bi 'Joosef seng sanga ni ung 'wuli u minga 'ku u ba'biihi ni.
2 Ung 'cheehi a 'kono, ka 'Iijipiti niba aning Fee'ro 'deu niba 'womaa.
3 'Beng la ka 'Joosef yeli 'ku u ba'biihi ni: Maang la 'Joosef. N ba nang iye 'vori? Ka u ba'biihi ni daang ba tuong die yeli 'kuu, 'bojung dabieng da iribang 'gaali ung ahi ba 'ningbi-tooring ni 'jung.
4 Ka 'Joosef yeli 'ku u ba'biihi ni: 'Jaande ye tagi tama. Bang wa i bila baahi, ung yeli 'kubo: Maang la 'Joosef, ye ba'bie ni, una yeng kuohi bang di waaning 'Iijipiti ni.
5 Pampana ye ta veng ka ye 'puuhi saang bii ka ye 'suuri 'ihi ye miihi ingang yeng kuohima mang wa che ni 'jung. Bila iyeng, 'bojung 'nyivoe diebu yela ka Naangmini veng mang die ye 'yie a wa.
6 'Yuomo a'yi la nga ka kong 'bi a paaluung. 'Yuomo a'nu nang waanang ka kuobu bii siimaa digibu kung 'bibe.
7 Ka Naangmini i mang die ye 'yie wa, ka ye tuong tari buurii 'teng-gbaning, a die ye 'nyivoe a 'tuuro diebu ang i kpong ingang.
8 Bila 'jung ye naaning waanima che, Naangmini la. Ung veng mang leu Fee'ro ba, a leu u 'deu jaa ningkpong, aning 'Iijipiti paaluu jaa kaara.
9 Ye 'loring gaa n ba seng a ti yeli 'kuu: Ngaang ka i 'bi-dau 'Joosef yeli: Naangmini maalimang mang leu 'Iijipiti jaa ningkpong. 'Sigi wa n seng. Ta wa kauha.
10 Ye na kpieraye 'Goo-seng 'teng-gbani ning. Ye na pielimang, yena aning ye 'biihi aning ye yaanhi aning ye 'dungbilii aning ye 'dung-bera

aning ye bungtaruu jaa.

11 'Beng mang na 'kuriye siimaa. 'Bojung a kong nang na 'biye 'be ngaang 'yuomo a'nu, ka yena aning ye 'deu jaa ta wa kpe nandaalung 'puo.

12 Nye, ye miihi 'ningbie nyiyeng, ka n yau Beenjaming ming 'ningbie nye ka maang minga nuoring yera yela 'kuriye.

13 Ye ti yeli 'ku n ba n girima ni jaa bang 'kumo 'Iijipiti paaluung, aning bung ni jaa yeng nye. Ye 'loring a ti 'sigining n ba waaning che.

14 'Beng la ung 'kori u yau Beenjaming kokoring a 'kong. Ka Beenjaming 'gbuluu tari a 'kono.

15 Ung la 'kori u ba'biihi ni jaa a 'kong ba ingang. Bila 'puoring ka u ba'biihi ni niu yeli yela.

16 Bang ti ing a 'duoho Naa Fee'ro 'yiring a yeli ka 'Joosef ba'biihi wayeng. Ka bila daang peli Fee'ro 'puo 'haali, ka u tungtuniba ming 'puuhi peli.

17 Ka Fee'ro yeli 'ku 'Joosef: Yeli 'ku i ba'biihi ni: Ye i ngaang: Ye di ye 'tuobu dogili ye 'duunhi ingang a leu gaa. Ye leu gaa 'Keenan paaluu.

18 Ye ti waaning ye ba aning ye 'yideme n seng. N na 'kuyeng 'Iijipiti 'teng-gbani ang suma yaga jaa, ka ye 'dire a paaluu noo.

19 N 'kuyeng nuori ka ye i ngaang: Ye di 'Iijipiti paaluu 'toriko-bera a ti di ye 'biihi aning ye pogiba, a waaning ye ba.

20 Ye ta wa ira 'niiri ye buunhu yela, 'bojung 'Iijipiti paaluu bungsuunhi jaa na iye ye 'suobu.

21 Ka Isi'reeli 'bi-daba ni daang tung bila. Ka 'Joosef 'kubo 'toriko-bera a'wo bila ni Fee'ro ang 'kuu nuori ni, a 'kubo ba sori bunghienihi.

22 Ung 'ku a daba jaa bungyerihi, che Beenjaming yeng, ung 'kuu wari'bie koohi ata aning bungyerihi 'muno a'nu.

23 Ama ung tihi ka ba ti 'ku u ba: Buunhi 'pie ang 'tuo 'Iijipiti paaluu bungsuunhi. Ka bungpogiba 'pie ming 'tuo 'chi, aning paanuu, aning siimaa 'mine ang i u sori 'cheni buunhu.

24 Bila la ung bahi u ba'biihi ni, bang di gaa. Ung yeli 'kubo: Ye kaa sung a ta wa jaura soring.

25 'Beng la bang daang 'yi 'Iijipiti 'puong a wa ba ba Jeekob seng 'Keenan paaluung.

26 Bang daang yeli 'kuu: 'Joosef nang iye 'vori. Una la 'Iijipiti paaluu jaa kaara. Ka Jeekob nuori maa, 'bojung u daang ba sagi ba yeliyaga ni.

27 Anaa jaa che bang wa yeluu bila ni jaa 'Joosef ang yeli 'kubo ni. Ung wa nye 'toriko-bera ni 'Joosef ang tihi ka a wa diu ni, ka u inga 'yuo.
28 'Beng la ka Iisiriel yeli: A sigiyeng. N 'bi-dau 'Joosef nang iye 'vori. N na gaa ti nyiung che 'kpi.

Jeekob ang gara 'Iijipiti

46 Ka Iisiriel daang di 'yi sori aning u buunhu jaa. Ung wa ta 'Bii-er 'Siiba, ung 'ihi sarikihi a 'ku u ba Aizik Naangmini ni.
2 'Beng la ka Naangmini daang yeli yela 'ku Iisiriel 'yienguu nyiibuhi 'puong a yeli: Jeekob, Jeekob. Ung die yeli: Nyima.
3 Ung yeli: Maang la Naangmini, i ba Naangmini ni. Ta jora dabieng ka i 'sigi gaa 'Iijipiti, 'bojung maang na i ka i leu paalikpong 'beng.
4 Maang na 'sigi gaa 'Iijipiti anii. Maang na la leu waanii pielaang, ka 'Joosef 'nu pagi i 'ningbie.
5 'Beng la ka Jeekob 'ihi 'yi 'Bii-er 'Siiba. Ka Isi'reeli 'bi-daba nga di ba ba Jeekob aning ba 'biihi aning ba pogiba. Bang kpe 'toriko-bera ni Fee'ro ang tihi ka ba wa diu ni.
6 Ba daang diye ba 'duunhi aning ba buunhu bang nye 'Keenan paaluung. Ka Jeekob aning u buurii jaa daang wa 'Iijipiti.
7 Bama la Jeekob buurii jaa ung tari waaning 'Iijipiti. U 'bi-daba aning u 'bi-daba 'biihi, aning u 'bi-pogiba aning u 'bi-daba 'bi-pogiba.
8 Isi'reeli 'biihi 'yoe la ama, banang wa kpe 'Iijipiti: Jeekob aning u 'bi-daba la bila. Ruubeng, Jeekob 'bi-daufora.
9 Ruubeng 'bi-daba la 'Heenok, Faaluu, Heezirong aning Kaarimai.
10 Siimiyung 'bi-daba la bama: Jeemiyuel, 'Jeeming, 'Oo-had, 'Jeeking, 'Zoohar aning 'Seeyul, una la 'Keenan 'bi-poga kanga 'bi-dau ni.
11 'Liivai 'bi-daba la bama: Guurisung, 'Koohat aning 'Mireerai.
12 'Juuda 'bi-daba la bama: Eer, 'Oonang, 'Siila, 'Feerez, aning 'Ziira. Che ka Eer aning 'Oonang 'kpi 'Keenan paaluung. 'Feerez 'bi-daba la Heezirong aning 'Heemul.
13 Iisakar 'bi-daba la 'Toola, 'Fuuva, 'Joob aning Siimirong.
14 Zeebiyulung 'bi-daba la bama: 'Sii-red, 'Iilong, aning Jaaliel.
15 'Liiya 'bi-daba la bila, bana ung dogi 'ku Jeekob 'Peedang 'Eeram 'puong ni, a paahi u 'bi-poga Daina ingang. Jeekob 'bi-daba aning u 'bi-pogiba nga jaa daang iye 'pihita aning bata.

16 Gaad 'bi-daba la bama: Ziifiyong, Haagi, Suunai, Eezibong, 'Iirai, 'Eerod, aning 'Ariilai.
17 Aaser 'bi-daba la bama: Jiimina, Iisiyu-ai, Iisiyua, Beraiya, aning ba yaupoga 'Siira. Beraiya ming 'bi-daba la 'Hii-ber aning Maalikiel.
18 Ziilipa 'bi-daba la bila, una ka 'Leebang di 'ku u 'bi-poga 'Liiya ni. Bama ung dogi 'ku Jeekob. Ba jaa daang iye 'pie aning bayuobi.
19 Jeekob poga 'Ree-chel 'bi-daba la bama: 'Joosef aning Beenjaming.
20 Bang dogi Manaase aning 'Iifiriam 'ku 'Joosef 'Iijipiting. Bana ka Aasenat, Oong Ngming'puohi 'yi-diera Potiifera 'bi-poga dogi 'ku 'Joosef.
21 Beenjaming 'bi-daba la bama: 'Biila, 'Biiker, Aasibel, 'Giira, 'Iihai, 'Neeyamang, Roos, Muupim, 'Huupim, aning Aarid.
22 'Ree-chel 'bi-daba la bila, bana ung dogi 'ku Jeekob ni. Ba jaa iye 'pie aning banaahi.
23 Daan 'bi-dau daang la 'Huusim.
24 Naafitalai 'bi-daba la bama: Jaaziel, Guunai, 'Jiizer aning Siilem.
25 Biiliha 'bi-daba la bila. Una ka 'Leebang di 'ku u 'bi- poga 'Ree-chel ni. Ung dogi bama 'ku Jeekob. Ba jaa daang iye bayo'poin.
26 Banani jaa aning Jeekob ang wa kpe 'Iijipiti, banang 'yi u ingang ni, ang 'yi Jeekob 'bi-daba pogiba 'puoring daang iye lijaata aning bayuobi.
27 'Joosef 'bi-daba bang dogi 'kuu 'Iijipiting daang iye ba'yi. Jeekob 'deu niba jaa ang wa 'Iijipiti daang iye lijaata aning 'pie.

Jeekob ang 'jing 'Goo-seng

28 Ka Jeekob daang tung 'Juuda ung die 'yie gaa 'Joosef seng, ka u 'wuluu sori ka u gaa 'Goo-seng. 'Beng la bang wa kpe 'Goo-seng 'teng-gbani.
29 Ka 'Joosef daang i 'siri aning u cheeriet a na ti 'tuohi u ba Iisiriel 'Goo-seng 'puong. Ka 'Joosef daang di u minga 'wuli u ba. Ung di u 'nuuhi 'koruu a 'kong ang kauhi biela.
30 Ka Iisiriel yeli 'ku 'Joosef: Pampana yeng, n na 'kpiye laangfie 'puong, 'bojung n minga nyiye i 'ningbisogo, ing nang i 'vori.
31 Ka 'Joosef yeli 'ku u ba'biihi aning u ba 'deu niba: N na 'do gaang a ti yeli 'ku Fee'ro. N na 'wuluung ka n ba'biihi aning n ba 'deu niba, banang da 'bi 'Keenan paaluung ni waye n seng.
32 A daba iye pichiiniba, 'bojung ba tuma la 'duunhi kaabu. Ba waaningye

ba 'dung-bera aning ba 'dungbilii aning bung jaa bang tari.
33 Ka Fee'rong wa buongye a jugihi: Ye tuma la 'bo?
34 'Beng la yeng na yeli 'kuu: I tungtuniba iye 'duunhi kaariba a 'piili ti 'bibiilung a waana ngaang, tinuu aning ti ba'mine jaa. Bila na ing ka u veng ka ye 'jing 'Goo-seng 'teng-gbaning, 'bojung pichiina jaa iye bungnyohuu a 'ku 'Iijipiti paaluu niba.

47 'Beng la ka 'Joosef gaa ti yeli 'ku Fee'ro: N ba aning n ba'biihi aning ba 'dungbilii aning ba 'dung-bera aning bung jaa bang tari 'yiye 'Keenan paaluu wa. Ba 'biye 'Goo-seng 'teng-gbaning pampana.
2 Ung 'ihi u ba'biihi ni 'mine ba'nu a diba ti 'wuli Fee'ro.
3 Ka Fee'ro jugihi 'Joosef ba'biihi ni: Ye tuma la 'bo? Bang yeli 'ku Fee'ro: I tungtuniba iye pichiiniba, tinuu aning ti ba'mine jaa.
4 Bang la yeli 'ku Fee'ro: Ti wayeng ka ti wa 'jing a 'teng-gbaning 'bojung i tungtuniba ba tari moo a na 'ku ba 'duunhi. A kong 'gaaliyeng 'Keenan paaluung. Bila 'jung 'jaande, veng ka i tungtuniba kpiera 'Goo-seng 'teng-gbaning.
5 Ka Fee'ro yeli 'ku 'Joosef: I ba aning i ba'biihi waye i seng.
6 'Iijipiti 'teng-gbani jaa 'biye i 'ningbi-tooring. Veng ka i ba aning i ba'biihi ni 'jing a 'teng-gbani jaa 'ji-suming. Veng ka ba 'jing 'Goo-seng 'puong. Ka inang bang daba 'mine ang bang tuma 'ningbiri ba 'puong, i ka ba kaara n 'duunhi.
7 'Beng la ka 'Joosef wa kpening u ba Jeekob, a waaniu Fee'ro 'ningbi-toori, ka Jeekob duhi duhisung 'ku Fee'ro.
8 Ka Fee'ro yeli 'ku Jeekob: I 'yuomo awala la nga?
9 Ka Jeekob yeli 'ku Fee'ro: N 'yuomo mang i saana a yuora iye 'yuomo koo aning 'pihita. N 'nyivori 'yuomo iye fiing, a i too. A ba ta n ba'mine 'nyivori 'yuomo bang i saamba a yuora ba 'beri ning.
10 Ka Jeekob duhi duhisung 'ku Fee'ro che 'yi u 'ningbi-tooring.
11 Ka 'Joosef veng ka u ba aning u ba'biihi ni 'jing, ung 'kubo 'jie bang 'so 'Iijipiti 'puong. Bang 'bi a 'teng-gbani jaa 'ji-suming, una la Raamisiz 'teng-gbani a'wo Fee'ro ang daang 'ku nuori bila ni.
12 Ka 'Joosef 'ku u ba aning u ba'biihi aning u ba 'deu niba jaa siimaa a 'tuuro ba 'deu niba singbu.

Bila ni 'Joosef ang i a siimaa baahibu sanga

13 Siimaa daang kongye a paaluu jaang, 'bojung a kong daang 'gaaliyeng. Ka 'Iijipiti paaluu aning 'Keenan paaluu jaa daang nyuona a kong 'jung.
14 Ka 'Joosef daang laanhi 'libie ni jaa bang di da 'chi ni, 'libie ang 'bi 'Iijipiti paaluung aning 'Keenan paaluung la bila. Ka 'Joosef di a 'libie waaning Fee'ro 'deu.
15 Sanga ni 'libie jaa ang wa baahi 'Iijipiti paaluung aning 'Keenan paaluung ni, ka 'Iijipiti niba jaa wa 'Joosef seng a wa yeli: 'Kuti siimaa. Wala 'jung ting na 'kpi i 'ningbiring? Ti 'libie jaang baahi.
16 Ka 'Joosef yeli: Bila yeng ye tihi ye 'duunhi. Ka ye 'libieng baahi n na diye siimaa tegi ye 'duunhi.
17 Bila 'jung bang daang waaning ba 'duunhi 'Joosef seng, ka 'Joosef 'kubo siimaa, a che die ba yosi aning ba piihi aning ba buuhi aning ba 'nii aning ba buunhi. Ung 'kubo siimaa che die ba 'duunhi jaa a 'yuoni ngang.
18 A 'yuoni ang wa baahi, bang la wa u seng 'yuoni ang tohi 'puong a yeli: Ti kung sogili n ningkpong a yeli nga. Ti 'libie baahiyeng, ka ti 'duunhi ming jaa leu i 'suobu. Bung jaa ba la chehi n ningkpong 'ningbiring 'see ti inggbama aning ti 'teng-gbama.
19 Wala la ting na 'kpi i 'ningbiring, tinuu aning ti 'teng-gbani? Dati aning ti 'teng-gbani a che 'kuti siimaa, ka tinuu aning ti 'teng-gbani jaa leu Fee'ro 'yemihi. 'Kuti bung'bie ka ti tari 'nyivori a ta 'kpi, ka a 'teng-gbani ta i kpali.
20 Bila ka 'Joosef daang da 'Iijipiti 'teng-gbani jaa 'ku Fee'ro, 'bojung 'Iijipiti dau jaa daang kuohiye u yoo, a kong ang daang 'gaali ba ingang 'jung. Bila ka a 'teng-gbani jaa daang leu Fee'ro 'suobu.
21 A niba yeng, ung daang 'ihibe a 'yi 'Iijipiti toribogu kanga a ti ta u to baahaang, a i bang gaa 'yi-bera 'puo.
22 A Ngming'puohi 'yi-dieriba 'yong 'teng-gbani ung daang ba da, 'bojung a Ngming'puohi 'yi-dieriba da mang tariye ba tuori a 'yi Fee'ro seng. Bang da mang 'dire ba tuori ni Fee'ro ang da mang 'kubo ni. Bila 'jung ba daang ba kuohi ba 'teng-gbani.
23 'Beng la ka 'Joosef yeli 'ku a niba: Nye, 'jine n daye yena aning ye 'teng-gbani jaa 'ku Fee'ro, a 'jung ye nye bung'bie la ni. Ye buri a

'teng-gbani.
24 Ka yenang wa di siimaa, ye na mang 'poye 'jiihi a'nu, a di 'jiyeni 'ku Fee'ro. A 'jiihi anaahi ni na iye ye tuori, a i bung'bie ka ye buri ye yori, a i siimaa 'ku ye ning ye 'deri niba aning ye 'bibilii.
25 Bang yeli: I dieye ti 'nyivoe. Veng ka ti nye bunye ti ningkpong 'ningbiring, 'bojung ti na iye Fee'ro tungtuniba.
26 Bila 'jung 'Joosef daang 'bingye 'begu 'Iijipiti paaluung a waana 'jine, ka a 'jiihi a'nu tuori na mang iye Fee'ro 'suobu. A Ngming'puohi 'yi-dieriba 'yong 'teng-gbaning da ba leu Fee'ro 'suobu.
27 Ka Iisiriel daang 'jing 'Iijipiti paaluung, 'Goo-seng 'teng-gbani ning. Bang daang tari buunhu 'beng, a dogi 'biihi a 'ugi yaga jaa.
28 Ka Jeekob 'jing 'Iijipiti paaluung 'yuomo 'pie aning ayo'poin. Ka Jeekob 'nyivori 'yuomo jaa daang i koo aning lijaa'yi aning ayo'poin (147).
29 A wagiri ang wa tara ka Iisiriel na 'kpi, ung buong u 'bi-dau 'Joosef a yeli 'kuu: Ka maang nye bunye i 'ningbiring, 'jaande, di i 'nu tung n gbekpong luong a ing nuori 'kumo ka i na iye minga aning limaniye 'kumo. 'Jaande, ta 'ungmo 'Iijipiting.
30 Veng ka n jeng n ba'mine seng. Dima 'yining 'Iijipiting a dima 'ung ba 'ungjie ning. Ka 'Joosef yeli: N na iye bila ni ing yeli ni.
31 'Beng la ka Jeekob yeli: Po 'kumo. Ka 'Joosef po 'kuu. 'Beng la ka Iisiriel 'churi a 'gadong, u 'ju seng ni.

Jeekob duhiye duhisung 'ku 'Joosef 'bi-daba

48 Bila 'puoring, bang yeli 'ku 'Joosef: I ba bierang. 'Beng la ka 'Joosef tari u 'bi-daba ba'yi, Manaase aning 'Iifiriam ka u ningba gaa.
2 Bang wa yeli 'ku Jeekob: I 'bi-dau 'Joosef waye i 'jie. Ka Jeekob aanhi u minga a 'ihi 'jing a 'gado 'jung.
3 Ka Jeekob yeli 'ku 'Joosef: Kpiengu Jaa Naangmini ni 'yi 'kumong 'Luuz ang 'bi 'Keenan paaluung, a pegima.
4 Ung yeli 'kumo: Nye n na ing ka i dogi 'biihi a 'ugi. N na ing ka i leu ningjemaa jemaa. Ka n di 'teng-gbani nga 'ku buurii ang na 'yi i ingang ka u i ba 'suobu a gara wagiri jaa.
5 Pampana ming, i 'bi-daba ba'yi nga, 'Iifiriam aning Manaase, bana ing dogi 'Iijipiti paaluung che mang wa i seng 'Iijipiti 'puong ni, ba na leuye

n 'biihi. Ba na iye n 'biihi 'a'wo Ruubeng aning Siimiyung.
6 'Biihi ni bang na dogi 'kui ba 'puoring ning na i i 'biihi. Ba na tariye ba chengbuunhu a 'tuuro ba ba'biihi 'yoe ingang.
7 Maang yeng, sanga ni mang wa 'yi 'Peedang, ka 'Ree-chel 'kpi n seng a soring 'Keenan paaluung, ang daang chehi fiing ka ti ta Eefarat. Mang 'umuu 'beng Eefarat soring. 'Be ning u 'ju la Beetilehem.
8 'Beng la ka Iisiriel nye 'Joosef 'bi-daba ni a yeli: Ning'bobo la nga?
9 Ka 'Joosef yeli 'ku u ba: N 'bi-daba la, bana ka Naangmini 'kumo 'jie ngang ni. Ka Jeekob yeli: 'Jaande, diba waaning n seng ka n duhi duhisung 'kubo.
10 A wagiri ngang 'koribu da iyeng ka Iisiriel 'ningbie i bulabula, u da ba la nyira. Ka 'Joosef diba wa pieluu, ka Jeekob mugihiba a 'koriba.
11 Ka Iisiriel yeli 'ku 'Joosef: N da ba tiehi ka n na la nye i 'ningbisogo, che nye, Naangmini 'wulimong i 'biihi ming.
12 Ka 'Joosef nyogiba 'ihi u 'dungkubo kpachagang a 'gbinti ka u 'ningbisogo 'tori 'tenge.
13 Ka 'Joosef di ba jaa ba'yi, ka 'Iifiriam 'bi u 'nuduring a 'tori Iisiriel 'nu-goo. Ka Manaase 'bi u 'nu-goong a 'tori Iisiriel 'nuduri, ung waaningba bang pieluu.
14 Ka Iisiriel tie u 'nuduri a di dogili 'Iifiriam 'jung, una da la 'bibile. Ung di u 'nu-goo dogili Manaase 'jung ka a 'nuuhi gari taa, 'bojung Manaase daang la 'bi-fora.
15 'Beng la ung duhi duhisung 'ku 'Joosef a yeli:

> Naangmini ni, u 'ningbi-tooring ka n ba'mine, Aaburaham aning Aizik daang 'chene ni, una la Naangmini ni ang kaama n 'nyivori jaa 'puong a waana 'jine ni.
> 16 Malika ni ang daang diema a 'yi yelibeu jaang ni pegi i 'biihi nga, a i ka n 'yuori aning n ba'mine Aaburaham aning Aizik 'yoe buong ba ingang, ka ba 'ugi a leu ningjemaa jemaa 'teng-gbaning.

17 'Joosef ang wa nye ka u ba diye u 'nuduri dogili 'Iifiriam 'jung, u 'puo ba peli. Ung nyogi u ba 'nung ka u 'ihuu 'Iifiriam 'jung ti dogili Manaase 'jung.
18 Ka 'Joosef yeli 'ku u ba: Bila naani, n ba, 'bojung nga la 'bi-fora. Di i 'nuduri dogili u 'jung.

19 Che ka u ba jaanhi a che yeli: N bangyeng n 'bi-dau, n bangyeng. U ming na leuye niba, u ming na iye kpong. Che yeliminga, u yau'bile nga na iye kpong gaaguu. U buurii na leuye paalihi jemaa jemaa.
20 Ka Jeekob duhi duhisung 'kubo a daari a yeli: A 'tuuro ye ingang ka Iisiriel na mang pegi. Ba na mang yeling: Naangmini maalii a'wo 'Iifiriam aning Manaase. Bila ung daang 'bing 'Iifiriam ung die 'yie Manaase ingang.
21 'Beng la ka Iisiriel yeli 'ku 'Joosef: Nye, n 'kuung tayeng, che Naangmini na 'biye ye seng, a leuningye gaaning ye nabaali'mine 'teng-gbani ni.
22 N 'kuing 'jiyeni ming a gaa i ba'biihi, 'be mang die Aamor niba seng aning n ta'kobi aning n taanhuu ni.

49 Jeekob yelibaahaa ung yeli 'ku u 'bi-daba

Ka Jeekob daang buong u 'bi-daba a yeli:
Ye laanhi ye miihi lang taa ka n yeliye yela ang na pagiye a 'be-baahii 'puong.
2 Ye laanhi lang taa a 'wong, yena Jeekob 'bi-daba, a chelihi 'wong ye ba Iisiriel yeliyaga.
3 Ruubeng, ina la n 'bi-fora, n kpiengu aning n fanga 'munpiilee. Ina la nanihung paalibu aning kpiengu paalibu.
4 I 'woningye kuong ang yangka. I kung la die 'yie, 'bojung i 'doye i ba 'gado 'ju, a deguu. U 'doye n bungjie.
5 Siimiyung aning 'Liivai iye ba'biihi. Ba kpe'jie tariye buunhu bang di ira 'pu-too.
6 Ta veng ka n 'suhu wa kpe ba 'gondo yela 'puo. Ta veng ka n nanihung wa paaha ba langbu 'puong, 'bojung ba kuye daba ba 'suuri 'puong. Ba miihi buobu 'puong ba ngmaaye nadee janga 'giile.
7 Bungtuuruu la ba 'suuri, 'bojung u iye tuluu 'gaali, aning ba 'su-kpiengaa, 'bojung u iye 'pu-too. N na welihibang Jeekob ingang, a yaariba Iisiriel 'puong.
8 'Juuda, i iye nie i ba'biihi ang na 'pugi. I 'nu na dogiliye i domihi 'nyuung. I ba'biihi na 'gbintiye 'tengeng i 'ningbi-tooring.

9 'Juuda iye 'gbegini 'bie. N 'bi-dau, i 'yiye a bungnyogiruu 'jie a 'do gaa. U 'churiyeng. U jengyeng a'wo 'gbegini, 'haali a'wo 'gbeging-nyaangaa. Ning'buong na damuu?

10 Naalung dangkpali na kpelingye 'Juuda 'puong. Nie ang 'kuro 'begu kung kong u gbee kpachagang 'yiibu, a gara wagiri ni Sai'lo ang na wa. U seng ka niba na laanhi a 'tu u nuori.

11 U 'leye u bunga 'girep ngmielii ingang, a 'le u bung'bile 'girep ngmielii ang suma yaga ingang. U pegiye u bungyerihi 'girep daang 'puong, a pegi u tama 'girep jiing 'puong.

12 U 'ningbie muoyeng a gaa waing, ka u nyina peli gaa bihung.

13 Zeebiyulung na kpieraye mani nuoring. U na iye mani 'gbori-bera ahi'jie. U toribogu na ti taye Saidong.

14 Iisakar iye bunga ang tari kpiengu a jeng 'tuobuhi a'yi kpachagang.

15 U daang nyiyeng ka peenhibu sumang, ka a 'teng-gbama suma. U 'churiyeng ka u die 'tuobu, a leu i tungtuna ni ang na wa tuna tuma bang firuu ka u tung.

16 Daan na 'diye u niba saree a'wo Isi'reeli buurii ni kanga.

17 Daan na iye waahuu ang jeng sori nuoring, a i 'dungkuuree ang 'bi so'bileng. Unang na dung yohu gbeeng ka u jonna 'wulihi 'le.

18 N chelihiye i 'chihilung 'oo Ba Tari Baahaa Daana.

19 'Sojehi na tuongye Gaad, che u na tuongbang a baahaang.

20 Aaser na tariye siimaa ang nuora. U na tariye siinnoohi ang sigining na'mine 'diibu.

21 Naafitalai iye walipoga bang 'lori bahi. U yeliye yelivieni.

22 'Joosef iye da'nu ang ngmana ngmama, da'nu ang ngmana ngmama a pieli kon'bulee. U 'nuuhi 'doye daangguoni 'ju a ti 'sigi.

23 Tanteuriba tebuung, a imuu 'pu-saang. Ba tebuung haabu 'puong.

24 Che ka u taanhuu nang tari fanga ka u 'nuuhi nang mang i kpienhi a 'tuuro Jeekob Kpiengu Jaa Naangmini ni, a 'tuuro a Pichiina, Iisiriel 'Kuurii ni,

25 a 'tuuro i ba Naangmini ni. Ngming na sumii, a 'tuuro Kpiengu

Jaa Daana aning a 'tuuro u pegiri aning saa'ju sagbani pegiri. Ngming na pegii aning 'muni 'jijulingu pegiri aning bihi pegiri aning 'puo taribu pegiri.

26 I ba pegiri gaaye n nabaali'mine pegiri a gara taanhi 'yuomo ang ba tari baahaa. A jaa na dogiliye 'Joosef 'jung, a dogili nie ni bang daang weli u ba'biihi seng ni 'jusogong.

27 Beenjaming iye 'gbongbori ang mang tari kong yaga jaa. 'Beeguu u na 'direye u bungnyogiruu, a 'po bungnyogirihi 'yienguu.

28 Bama jaa la Isi'reeli buura 'pienaayi ni. A yela nga ka ba ba di a duhi duhisung 'kubo, kanga jaa ning u 'yong duhisung.

Jeekob 'kuung aning u 'ungbu

29 'Beng la ung 'kubo nuori a yeli 'kubo: Maang yeng gaa ti paahi n niba 'puong. Ye 'ungmo n ba'mine seng 'pi-bogu ning ang 'bi Hiit nie 'Iifirong 'jie ning.

30 A 'pi-bogu ni ang 'bi Maki'piila moo 'puong a pieli Maam'ri, 'Keenan paaluung ni la bila. Una ka Aaburaham da a lang ning Hiit nie 'Iifirong 'teng-gbani, ka u leu u 'suobu a i niba 'ungjie ni.

31 'Beng bang 'ung Aaburaham aning u poga 'Seera. 'Beng bang 'ung Aizik aning u poga Rebeeka. 'Beng mang 'ung 'Liiya ming.

32 A 'teng-gbani aning a 'pi-bogu ang 'bi u 'puong ni, u daang Heet 'biihi seng.

33 Jeekob ang wa 'ku u 'bi-daba a nuori nga baahi, ung laanhi u gbee 'doning a 'godo 'ju. Ung vuunhi u vuunhung baahaa a gaa ti lang u niba 'puong.

50 Ka 'Joosef 'le u ba ingang a 'kong u ingang a 'gbuluu.

2 Ka 'Joosef 'ku u tungtuniba ang i baalitiuriba nuori ka ba maali u ba ka u inggbani kung tuong saang 'wieng. Ka a baalitiuriba daang maali Iisiriel ka u inggbani kung tuong saang 'wieng.

3 Ba daang paaliye 'beri lijaa'yi, 'bojung a 'beri ngang mang paali inggbani maalibung. Ka a 'Iijipiti niba daang 'komuu 'beri lijaata ning

'pie.

4 U 'kuori ni 'beri ang wa pari, ka 'Joosef yeli 'ku Fee'ro 'deu niba: Pampana, ka maang nye nungbu ye 'ningbiring ye yeli ngaang 'ku Fee'ro 'kumo.

5 N ba iyeng mang po, ung yeli: N 'kuung tayeng. 'Ungmo kau'biri ning mang 'tu n minga yela 'Keenan paaluung ni. 'Be ing na 'ungmo. Bila 'jung, n suhii, veng ka n 'do gaa a ti 'ung n ba. N na leu wang.

6 Ka Fee'ro yeli: 'Do gaa ti 'ung i ba a'wo ung i ing po 'kuu bila ni.

7 Ka 'Joosef daang 'do gaa na ti 'ung u ba. Ka Fee'ro tungtuniba jaa aning u 'deu ningbera aning 'Iijipiti paaluu ningbera jaa daang bieluu.

8 Ka 'Joosef 'deu jaa, aning u ba'biihi aning u ba 'deu daang gaa. Ba 'biihi aning ba 'dung-bera aning ba 'dungbilii 'yong bang daang bahi 'Goo-seng 'teng-gbaning.

9 Ka cherietihi aning yohujonniba ming daang bieluu. Ba daang iye niba jemaa jemaa.

10 Bang daang wa ta 'Ee-tad jiengaa, 'beng 'bi Jooridang 'lombo-jaalang ni. Bang daang 'kong 'beng a i laa'dimii yaga jaa. Ka 'Joosef i bang 'kong u ba 'beng 'beri ayo'poin.

11 'Beng la ka 'Keenan niba ni ang kpiera a 'teng-gbaning ni nye a 'kuori ang 'bi 'Ee-tad jiengaa ning. Bang yeli: A 'Iijipiti niba tariye 'ko-kpong. Bila 'jung bang buona a 'jie ka 'Ee-bel Miizi'reyim, 'beng 'bi Jooridang 'lombo-jaala ning ni.

12 Ka u 'bi-daba iu bila ni turi ung 'kubo nuori ka ba i ni.

13 Ka u 'bi-daba ni diu gaaning 'Keenan paaluu. Ba ti 'umuung 'pi-bogu ni ang 'bi Maki'piila 'teng-gbaning ni, a pieli Maam'ri. Una ka Aaburaham daang da a paahi a 'jieng 'Iifirong a Hiit nie seng, ka u i 'ungjie ang i u 'suobu ni.

14 Ka 'Joosef wa 'ung u ba baahi a leu wa 'Iijipiti. Una aning u ba'biihi aning niba ni jaa ang bieluu bang gaa ka ba ti 'ung u ba ni daang la.

'Joosef ang maaling i minga a 'ku u bieri'mine

15 'Joosef ba'biihi ni ang wa nye ka ba ba 'kpiyeng, bang yeli: A'mineng 'Joosef na hating a naa yelibee ni jaa ting iu ni sani.

16 'Beng la bang tung tungtuna 'Joosef seng a yeli: Ngaang ka i ba 'ku nuori che 'kpi a yeli:

'Munpiilee Gbangu 50

17 Ngaang yeng na yeli 'ku 'Joosef: 'Jaande, veng i bieri'mine saangbu aning ba beu ni 'kubo, 'bojung ba tungye beu i ingang. Bila 'jung pampana ti suhii, veng i ba Naangmini tungtuniba beu nga 'kuti. Bang wa yeli bila 'ku 'Joosef ung 'kong.
18 Ka u bieri'mine ni ming gaa a ti 'le u 'ningbi-tooring a yeli: Nye, ti iye i 'yemihi.
19 Ka 'Joosef yeli 'kubo: Ye ta jora dabieng. N ahiye Naangmini bogung bi?
20 Yena yeng, beu yeng daang tieha ka ye ima. Che ka Naangmini i bila, ka u nye tung sung, a tung bila nga ang tuna 'jine nga, a die niba jemaa 'nyivoe.
21 Bila 'jung pampana, ye ta jora dabieng. Maang na 'guoli ye ning ye 'biihi. Ung daang maa ba 'suhu a yeli yelisuunhi 'kubo.
22 Ka 'Joosef daang kpiera 'Iijipiting, una aning u ba 'deu. Ka 'Joosef daang 'bibe 'yuomo koo aning 'pie.
23 Ka 'Joosef daang nye 'Iifiriam yaanhi 'biihi. Ba daang dogiye Manaase 'bi-dau 'Meekir ming 'biihi a 'bing 'Joosef gbeeng.
24 Ka 'Joosef daang yeli 'ku u dogiriba: N 'kuung tayeng. Che Naangmini na waye ye seng pielaang, a diye 'yining paaluu ngang a gaaning paaluu ni yela ung po 'ku Aaburaham aning Aizik aning Jeekob ni.
25 'Beng la ka 'Joosef i ka a Isi'reeli 'biihi po. Ung yeli: Naangmini na waye ye seng pielaang. Ye na 'tuoye n kaba a 'yi a 'jie ngang.
26 'Beng la ka 'Joosef daang 'kpi, a daang i 'yuomo koo aning 'pie. Bang maaluu ka u inggbani kung tuong saang 'wieng, a diu ing 'kuung-dagang 'Iijipiti 'puong.

'Yiibu Gbangu

Isi'reeli niba ang 'di dogee 'Iijipiti 'puong

1 Iisiriel 'biihi ni ang daang wa 'Iijipiti 'yoe la ama. Kanga jaa ning u 'deu
niba aning Jeekob la daang wa.
2 Ba 'yoe la Ruubeng, Siimiyung, 'Liivai aning 'Juuda.
3 Iisakar, Zeebiyulung aning Beenjaming.
4 Daan, Naafitalai, Gaad aning Aaser.
5 Jeekob buurii jaa daang iye niba lijaata aning 'pie. 'Joosef yeng daang
'biye 'Iijipiting seni.
6 Ka 'Joosef aning u ba'biihi ni jaa daang wa 'kpi. Ka ana jemani ni niba
jaa daang 'kpi.
7 Che Isi'reeli 'biihi daang dogiye 'biihi yaga, a 'ugi yaga jaa a wahi.
Bang daang leu tari kpiengu yaga jaa a paali a paaluu jaa.
8 'Beng la ka napaalaa kanga ang daang ba bang 'Joosef wa 'di naalung
'Iijipiting.
9 Ung daang yeli 'ku u niba: Nye, Isi'reeli niba nga iye jemaa gaati, a tari
kpiengu ming gaati.
10 Nye, ye veng ka ti di 'ningbiyuo kanga ba ingang. Ka a naani ba na
maaling 'ugirong. Ka taanhuung daang 'ihi, ba na paahiye ti domihi
ingang a jauniti, a che jo 'yi a paaluung.
11 Bila 'jung bang daang 'ihi tungtung ningbera ingba ka ba dogihiba aning
tuma. Bang daang me 'yi-bera bang na 'binne siimaa 'ku Fee'ro. Ana
la Paitom aning Raam'siz.
12 Che wagiri ni bang daang mang dogihiba yaga ni, a wagiri bang da
mang maaling 'ugiro a waha. Ka 'Iijipiti niba nga daang jora dabieng
Isi'reeli niba nga yela.
13 Ka 'Iijipiti niba nga daang fira Isi'reeli niba bang maaling tuna aning
kpangkpangkpiengaa.
14 Bang daang i ka too kpeba a 'tuuro tungkpienhi ingang. Tani 'buubu,
tam'bie ngmaahibu aning yoo tung'irii jaa bang daang tuna. Ba tuma
jaa 'puong 'Iijipiti 'deme da mang ing bang tuna aning
kpangkpangkpiengaa.
15 'Beng la ka 'Iijipiti naa daang yeli yela 'ku a 'Hiiburu pogidogihiba ni.
Kanga 'yuori daang la Siifira, ka kanga ming 'yuori i 'Piyuuwaa.
16 Ung yeli: Ka yenang wa tuna ye pogiba dogibu tuma 'kuro a 'Hiiburu
pogiba nga ye cheliha. Ka yenang wa nye a 'bi-lie, ka unang wa i

'bi-dau, ye kuu. Che ka 'bi-poga wa la, ye bahuu ka u i 'vori.
17 Che a pogidogihiba nga daang joraye Naangmini. Ba daang ba i bila ni 'Iijipiti naa ang 'kubo nuori ka ba i ni. Bang daang bahi a 'bi-daba bang i 'voe.
18 Ka 'Iijipiti naa daang buong a pogidogihiba nga a jugihiba: Wala 'jung yeng i ngaang a bahi a 'bi-daba bang i 'voe?
19 Ka a pogidogihiba yeli 'ku Fee'ro: A 'Hiiburu pogiba nga ba 'woning 'Iijipiti pogiba. Ba 'weriyeng. Ba mang dogiye 'wieng ka a pogidogihiba nang ba taba.
20 Bila 'jung ka Naangmini daang i sung 'ku a pogidogihiba nga. Ka a niba maaling 'ugi a tari kpiengu yaga jaa.
21 A pogidogihiba nga ang daang jora Naangmini 'jung, Naangmini daang 'kubong 'deri.
22 Ka Fee'ro daang 'ku u niba jaa nuori a yeli: Ka banang wa dogi 'bi-dau jaa, ye diu loo ing mani 'puong. Che ye bahi 'bi-poga jaa ka u i 'vori.

'Moosis dogibu

2 Ka dau kanga ang daang i 'Liivai buurii gaa ti di poga ming ang i 'Liivai buurii.
2 Ka a poga tari 'puo a dogi 'bi-dau. A poga ang daang nye ka a 'bie vielang ni, ung diu sogili 'chiuri ata.
3 Che ang wa ta ka u kung la tuong sogiluu, ung bo peu bang 'woo ning kakee 'kuu, a di 'koo-taari aning 'sugini a marihuu. Ung di a 'bie ing u 'puong a di gaa ti 'bing mani nuori moo 'puong.
4 Ka a 'bie kpiema daang tagi 'yi ti ahi a na nye bila ni ang na poguu.
5 'Beng la ka Fee'ro 'bi-poga 'sigi wa a mani ka u wa 'so kuong. Ka u tungtung'bi-pogiba daang 'chene a mani nuoring. Ung wa nye a peu ang 'bi a moo 'puong, ung tung u tungtung'bi-poga ung ti diu waaning.
6 Ung wa 'yuoguu a nye a 'bie, ka a 'bie 'kono. Ka nimboo kpeu u yela. Ung yeli: A 'Hiiburihi ni 'biihi kanga la.
7 'Beng la ka a 'bie kpiema ni yeli 'ku Fee'ro 'bi-poga ni: N gaa ti buong a 'Hiiburu pogiba ni kanga ka u 'guoli a 'bie 'kui bi?
8 Ka Fee'ro 'bi-poga ni yeli 'kuu: Gaa ti buong kanga. 'Beng la ka a 'bi-poga gaa ti buong a 'bie ma.
9 Ka Fee'ro 'bi-poga ni yeli 'ku a 'bie ma: Di 'bie nga gaaning ti 'guoli

'kumo. N na 'kuing i sanyau. Ka a poga di a 'bie ti 'guoli.
10 Ka a 'bie baa. Ung diu waaning Fee'ro 'bi-poga ni seng, ung leu u 'bi-dau. Ka a 'bi-poga 'kuu 'yuori 'Moosis a yeli: Mang diu 'yining kuoming ni 'jung.

'Moosis ang jo gaa Miidiyan

11 Ana 'beri ning, sanga ni 'Moosis ang daang wa baa a leu dau, ung daang 'yi daari kanga a gaa u dogiriba ni seng a ti nye ba tungkpienhi ni. Ung nye 'Iijipiti nie ang ngmira u dogiriba 'Hiiburihi ni kanga.
12 Ung 'liinhi goo aning 'duri. U ba nye nie jaa. Ung ku a 'Iijipiti nie a diu sogili a 'biihee 'puong.
13 'Beu ang la wa kaa ung 'yi a ti nye 'Hiiburu daba ba'yi ang jaura. Ung yeli 'ku unani ang bo a jauri ni: Wala la ing ngmira i to?
14 'Beng la ka a dau yeli: Ning'buong lebii ningkpong aning saringmaara ti ingang. I buorang ka i kuma a'wo ing da ku a 'Iijipiti nie bila ni bi? A 'jung ka dabieng daang kpe 'Moosis ung yeli: Pielaang, niba bangye a yeli nga.
15 Sanga ni Fee'ro ang wa 'wong a yeli, ung buora 'Moosis ka u ku. Che ka 'Moosis daang jo Fee'ro seng a ti kpiera Miidiyan paaluung. Ung daang gaa ti 'jing kolung kanga sieng.
16 Miidiyan Ngming'puohi 'yi-diera daang tariye 'bi-pogiba bayo'poin. Bang daang wa 'be ka ba wa ong kuong paali a kong'nyu-buunhu 'ku ba ba piihi.
17 'Beng la ka a pichiiniba wa kariba baha. Che ka 'Moosis 'ihi ahi a sungba, a 'ku ba piihi ni kuong.
18 Bang leu gaa ba ba 'Ruu-el seng ni la ung ti jugihiba: Wala la yeng wa 'wieng bila 'jine?
19 Bang yeli: 'Iijipiti dau kangang dieti a 'yi a pichiiniba 'nuuhing. Unang ong kuong ming 'kuti ka a piihi 'nyu.
20 Ung jugihi u 'bi-pogiba ni: Ka 'yening ung 'be? Wala 'jung yeng bahi a dau? Ye ti buomuu ka u wa 'di siimaa.
21 'Beng la ka 'Moosis 'puo daang peli ka u kpiera a dau nga. Ung di u 'bi-poga Zipoora 'ku 'Moosis.
22 Ka Zipoora dogi 'bi-dau 'ku 'Moosis. Ung 'ku u 'yuori ka Guurisom. U daang yeliyeng: N iye saana paalijaala 'puong.

23 Sangkauhuu 'puong la ka 'Iijipiti naa ni daang wa 'kpi. Ka Isi'reeli niba nga daang pena ba 'yemilung ni yela. Bang daang 'cheehi. Ba 'yemilung ni 'jung ba 'kuori daang 'do taye Naangmini.
24 Ka Naangmini daang 'wong ba pengbu ni. 'Beng la ung daang leu tiehi u ning Aaburaham aning Aizik aning Jeekob 'layiri ni yela.
25 Ka Naangmini daang nye Isi'reeli niba nga, a daang bang ba yela jaa.

'Moosis ang nye moo ang 'dire 'buung

3 Ka 'Moosis daang kaara u diengdau Jeeti'ro piihi. Unang daang i Miidiyan Ngming'puohi 'yi-diera ni. Ka 'Moosis daang chiing a piihi 'gili gaaning a mopiri 'puori a ti ta 'Hoo-reb, Naangmini tangkpong ni.
2 Ka Ba Tari Baahaa Daana malika daang 'yi u seng 'buung-jinti ingang. A 'buung-jinti da 'biye moo kanga ingang. Ka 'Moosis 'liinhi a nye a 'buung-jinti ang 'bi a moo ingang, che a moo daang ba 'dire.
3 'Beng la ka 'Moosis yeli: N na leu bieng a nye a yelisielii nga, a bang bung ni 'jung a moo ang ba 'dire.
4 Sanga ni Ba Tari Baahaa Daana ang wa nye ka 'Moosis bieyeng ka u 'liinhi, ka Naangmini buomuu a 'yi a moong a yeli: 'Moosis, 'Moosis. Ung die: Nyima la ni.
5 'Beng la ka Naangmini yeli: Ta wa tagira tara che. Nyogi i nagitie 'fogihi i gbeeng, 'bojung 'jie ni ing ahi ni iye 'teng-gbangpegi'yiruu.
6 Ka Naangmini la yeli: Maang la i ba Naangmini, maang la Aaburaham Naangmini, Aizik Naangmini aning Jeekob Naangmini. Ka 'Moosis pogi u 'ningbisogo, 'bojung u daang joraye dabieng ka u 'liinhi Naangmini.
7 Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Pielaang, n nyiye n niba ang 'bi 'Iijipiting dogee. N 'wongye ba 'kuori ba tungtung ningbera ni 'jung, 'bojung n bangye ba nimiha ni yela.
8 A 'jung n 'sigi wayeng ka n dieba a 'Iijipiti niba 'nuuhing. N wayeng ka n diba 'yining a paaluung a gaaning paaluu ang suma a i yelingu. N na dibang gaaning paaluu nga ang 'puoro bihung aning siu. 'Keenan niba, Hiit niba, Aamor niba, Peeriz niba, Haiv niba aning 'Jii-bus niba paaluu la.
9 Bila 'jung nye, Isi'reeli niba ni 'kuori tamang. Mang nye dogihibu ni a 'Iijipiti niba ang dogihiba.

10 Bila 'jung wa. N na tumiing Fee'ro seng ka i ti tari n niba Isi'reeli 'deme nga 'yining 'Iijipiti waaning.
11 Che ka 'Moosis daang yeli 'ku Naangmini: Ning'buo lima mang na gaa Fee'ro seng a ti tari a Isi'reeli niba 'yining 'Iijipiting waaning?
12 Ka Naangmini yeli 'kuu: N na 'biye i seng pielaang. Ngaang na la 'sieree ka maang tumii. Sanga ni ing na wa tari a Isi'reeli niba 'yining 'Iijipiti waaning, ye na 'puohiye Naangmini Ngmini'puohibu a tangkpong nga 'jung.
13 'Beng la ka 'Moosis yeli 'ku Naangmini: Ka maang wa a Isi'reeli niba seng a yeli 'kubo: Ye ba'mine Naangmini ning tungma ye seng. A'mineng ba na yeli 'kumong: U 'yuori la 'bo? Wala mang na yeli 'kubo?
14 Ka Naangmini yeli 'ku 'Moosis: MAANG LA NIE NI ANG LA MAANG. Ung yeli: Ngaang ing na yeli 'ku Isi'reeli niba: MAANG LA la nie ni ang tungma ye seng.
15 Ka Naangmini la yeli 'ku 'Moosis: Ngaang ing na yeli 'ku a Isi'reeli niba: Ye ba'mine Ba Tari Baahaa Daana Naangmni ni, una la Aaburaham Naangmini, Aizik Naangmini, aning Jeekob Naangmini ni, unang tungma ye seng. N 'yuori la bila a gara wagiri jaa. Una la 'yuori bang na di tieha n yela jemanihi jaa 'puong.
16 Gaa ti laanhi Isi'reeli ningbera a yeli 'kubo: Ye ba'mine Ba Tari Baahaa Daana Naangmini ni, una la Aaburaham Naangmini, Aizik Naangmini aning Jeekob Naangmini. Unang 'yuo u minga 'kumo a yeli: Pielaang, n kaayeng a nye bila ni bang iriye 'Iijipiting.
17 Mang yeli: N na diyeng 'yining 'Iijipiti paaluu dogee nga 'puong a diye gaaning 'Keenan niba, Hiit niba, Aamor niba, Peeriz niba, Haiv niba aning 'Jii-bus niba paaluu. N na diyeng waaning paaluu bihung aning siu ang 'puoro 'beng.
18 Isi'reeli niba na 'wongye i yeliyaga. I ning Isi'reeli ningbera ning na gaa 'Iijipiti naa seng. Ngaang yeng na ti yeli 'kuu: Ba Tari Baahaa Daana, 'Hiiburihi Naangmini ni waye ti seng. Jaan'de, veng ka ti di dabaata 'cheni a kpe mopiri 'puo a ti 'ihi sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini.
19 Che n bangyeng pielaang ka 'Iijipiti naa ni kung bahiye ka ye gaa, 'see ka 'nu-kpiengaa firuu.

20 N na tieye n 'nu a ngmi 'Iijipiti paaluu aning n tungsiela jaa mang na tung u 'puong. Bila 'puoring u na bahiyeng ka ye gaa.
21 N na ing ka 'Iijipiti niba tari bunye a niba nga ingang. Ka yenang wa 'yi gara, ye kung gaa aning 'nu-kpala.
22 Poga jaa na mang suhiye wari buunhu aning salima buunhu aning bungyerihi u kpieringto seng, a suhaa poga ang kpiera pieli u 'deu seng. Ye na diang yeri ye 'bi-daba aning ye 'bi-pogiba. Bila yeng na faahi a 'Iijipiti niba buunhu.

Yelisiela bang na 'wuli Fee'ro

4 'Beng la ka 'Moosis daang dieyeli: A'mineng ba kung sagima bii a 'wong n yeliyaga. A'mineng ba na yeling: Ba Tari Baahaa Daana ba 'yuo u minga 'kui.
2 Ka Ba Tari Baahaa Daana jugihuu: 'Bong 'bi i 'nung nga? Ung dieyeli: Dangkpali la.
3 Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Diu loo 'tengeng. Ka 'Moosis diu loo 'tengeng ung leu waahuu. Ka 'Moosis leu jo che bahuu.
4 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'ku 'Moosis: Tie i 'nu a nyogi u juuring. Ka 'Moosis tie u 'nu a nyoguu. Ung la leu dangkpali u 'nung.
5 Bilang na i ka ba sagi ka Ba Tari Baahaa Daana ba ba'mine Naangmini ni, Aaburaham Naangmini, Aizik Naangmini aning Jeekob Naangmini ni 'yuoye u minga 'kui.
6 Ka Ba Tari Baahaa Daana la yeli 'kuu: Di i 'nu tung i kparuu 'puong. Ung di u 'nu tung u kparuu 'puong. Ung wa 'ihuu ka u 'nu ngmaahi kongkonti a peli a'wo si'noo*.
7 Ung yeli: La di i 'nu tung i kparuu 'puo. Ung la di u 'nu tung u kparuu 'puo. Ung wa 'ihuu u kparuu 'puong ung la nyaa a'wo u inga chelii ni.
8 Bila ang na wa i, ka banang kung sagii, bii a 'wong a fora 'sieree ni 'duoho, a'mineng ba na 'wongye a 'yiilung 'sieree ni 'duoho.
9 'Haali ka banang ba sagi a 'sierihi a'yi nga bii a 'wong i yeliyaga, ong kuong a maning a dia 'kiri bahi 'teng-gbang'kuongeeng. A kuong ni ing ong a maning ni na leuye jiing a 'teng-gbang'kuongeeng.

*
4:6 Si'noo iye buunhu 'mine ang mang 'yi sagbangi 'lere 'tengeng a'wo sa'kube. Oori 'gaalii wagiri mang la.

10 'Beng la ka 'Moosis yeli 'ku Ba Tari Baahaa Daana: 'Oo n Daana, n ba bang yeliyaga yelibu sung wagiri ang pari 'puong, bii 'jine. N yela yelibu aning n jinti jaa iye maahuu.
11 Ka Ba Tari Baahaa Daana jugihuu: Ning'buong maali ninsaalaa nuori? Chebii ning'buong mang i ka nie i 'muu bii 'to-gbera? Ning'buong mang i ka nie nyira bii ung i jonga? Maang Ba Tari Baahaa Daana naani?
12 Bila 'jung pampana gaa. N na 'biye i nuoring a 'wulii bila ni ing na yeli.
13 Che ka 'Moosis yeli: 'Oo n Daana, jaan'de, tung ningjaala jaa ing buora.
14 A 'jung Ba Tari Baahaa Daana 'suuri daang 'ihiye 'Moosis ingang. Ung yeli: Ma Eerong ang i 'Liivai buurii iye i bieri wa? N bangyeng ka u bangye yela yelibu sung. Nye, u 'biye soring ming a waana ka u 'tuohii. Ka unang wa nyii u inga na maang u 'sikiring.
15 Yeli yela 'kuu a di yeli'bie ing u nuoring. N na 'biye i nuoring a 'bi u ming nuoring. N na 'wuliyeng bila ni yeng na i.
16 U na yeliye yela 'ku a niba i gbebogiring. U na ing a'wo nuori a 'kui, ka i ming i a'wo Naangmini a 'kuu.
17 Di a dangkpali nga tari i 'nung. Una ing na di tuna a tungsiela.

'Moosis ang leu gaa 'Iijipiti

18 'Beng la ka 'Moosis daang leu gaa u diengdau Jeeti'ro seng a ti yeli 'kuu: Jaan'de, veng ka n leu gaa n ba'biihi ni ang 'bi 'Iijipiting ni seng a ti nye ka ba nang tariye 'nyivori bii. Ka Jeeti'ro yeli 'ku 'Moosis: Gara aning maahuu.
19 Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'ku 'Moosis Miidiyan 'puong: Leu gaa 'Iijipiti, 'bojung daba ni jaa ang daang buora ka ba 'ihi i 'nyivori ni 'kpiyeng.
20 Ka 'Moosis di u poga aning u 'bi-daba a i bang jong bunga. Ung leu gaa 'Iijipiti paaluu. Ka 'Moosis daang di Naangmini dangkpali ni tari u 'nung.
21 Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'ku 'Moosis: Ka inang wa leu gaa 'Iijipiti, tung a tungsiela ni jaa mang di ing i 'nung ni Fee'ro 'ningbi-tooring. Che n na 'koye Fee'ro 'sikiri ka u kung veng ka a niba gaa.
22 'Beng la ing na yeli 'ku Fee'ro: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Iisiriel iye n 'bi-dau, a i n 'bi-fora.

23 A 'jung n yera 'kuriing: Veng ka n 'bi-dau gaa a ti 'puohimo Ngmini'puohibu. Che ka inang jaanhi ka i bahuu ka u gaa, siringminga, n na kuye i 'bi-daufora.
24 A soring daang la, ba peenhibu 'jieng, ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'tuohi 'Moosis a buora ka u kuu.
25 'Beng la ka Zipoora daang di 'kuurii nuori ang 'dire. Ung diu ngmaa u 'bi-dau ni yowuo a diu loo 'Moosis gbeeng a che yeli: Pielaang, i iye jiing sira a 'kumo.
26 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang bahi 'Moosis ung gaa. Ka Zipoora yeli: I iye jiing sira. U daang yeliye bila a degiri 'ihibu 'jung.
27 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku Eerong: Kpe a mopiri 'puo a ti 'tuohi 'Moosis. Ung daang gaa ti 'tuohuu Naangmini tangkpong ni 'jung a 'koruu.
28 Ka 'Moosis yeli 'ku Eerong yeli'bie ni jaa Ba Tari Baahaa Daana ang di tumuu ni. Ung yeluu yelisiela ni jaa ung 'kuu nuori ka u tung ni.
29 'Beng la ka 'Moosis aning Eerong daang di gaa. Bang daang ti laanhi Isi'reeli niba ningbera ni jaa lang taa.
30 Ka Eerong daang yeli yeli'bie ni jaa Ba Tari Baahaa Daana ang yeli 'ku 'Moosis ni. Ung daang i a yelisiela a niba 'ningbiring.
31 Ka a niba daang sagi. Bang daang wa 'wong ka Ba Tari Baahaa Daana kaaye Isi'reeli niba, a nye ba dogee ni, bang 'churi a 'puohi Ngmini'puohibu.

Ba ning Fee'ro fora 'tuohibu

5 Bila 'puoring ka 'Moosis aning Eerong daang gaa ti yeli 'ku Fee'ro: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini ni yeli: Bahi n niba ka ba gaa ti 'di 'tigiri 'kumo mopiri 'puong.
2 Che ka Fee'ro yeli: Ning'buo la Ba Tari Baahaa Daana mang na 'tu u nuori a bahi Iisiriel ka ba gaa? N ba bang Ba Tari Baahaa Daana. N kung bahi Iisiriel ming ka ba gaa.
3 'Beng la bang yeli: A 'Hiiburihi Naangmini ni waye ti seng. Jaan'de, bahiti ka ti di 'beri ata 'cheni kpe mopiri 'puo a ti 'ihi sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini. Ka a naani u na waye ti ingang aning 'baleuhi bii aning ta'kobi.
4 'Beng la ka 'Iijipiti naa yeli 'kubo: 'Moosis aning Eerong, 'bojung yeng

i ka a niba bahi ba tuma? Ye leu gaa ye tuma 'jie.
5 Ka Fee'ro yeli: Nye, a paaluu niba iye jemaa pampana, yeng veng bang bahi ba tuma tungbu.
6 A 'jung ka Fee'ro 'ku a tungtung ningbera aning a tuma kaariba nuori a daari ning u 'ju a yeli:
7 Ye ta la 'ku a niba mo'kuonhi ka ba ngmaahi tam'bie a'wo yeng da ira bila ni. Ye veng ka ba gaa ti bo ba miihi mo'kuonhi.
8 Che ye i ka ba ngmaahi tam'bie ka a ta a nuori a'wo bang da ira bila ni. Ye ta ngmaa bahi. 'Bojung 'di-nyagiring iriba. Bila 'jung bang 'cheehe a yera: Veng ka ti gaa ti 'ihi sarika 'ku ti Naangmini.
9 Ye di tungkpienhi yaga paahi a daba ka ba tuna, a ta cheliha 'girii.
10 Ka a niba tungtung ningbera aning a tuma kaariba daang 'yi gaa ti yeli 'ku a niba: Ngaang ka Fee'ro yeli: N kung 'kuye mo'kuonhi.
11 Ye gaa 'jie ni jaa yeng na ta nyia a ti bo ye miihi mo'kuonhi. Che ye tuma kung ngmaa bahi.
12 A 'jung ka a niba daang 'yi yaari 'Iijipiti paaluu jaa, a laanha kakee ang na ahi mo'kuonhi bogung.
13 Ka a tungtung ningbera da mang 'karingbe a yeli: Ye baahi a tuma. Ye tung ka a sing ye 'beu jaa tuma singbu a'wo sanga ni yeng da nyira mo'kuonhi ni.
14 Aning ming, Fee'ro tungtung ningbera ni daang ngmiraye Isi'reeli niba tuma kaariba ni. Fee'ro tungtung ningbera ning daang 'ihi a Iisiriel tuma kaariba ni. Bang jugihiba: Wala 'jung yeng ba ngmaahi tam'bie ang ta a nuori jaaming aning 'jine a'wo yeng da ira bila ni?
15 'Beng la ka Isi'reeli niba tuma kaariba ni ti 'kong 'ku Fee'ro a yeli: Wala la ing ira i tungtuniba ngaang?
16 Ba ba 'ku i tungtuniba mo'kuonhi che yeli 'kuti: Ye ngmaahi tam'bie. Siringminga, ba ngmiye i tungtuniba. Che a paangbu 'biye i minga niba ni seng.
17 Che ka Fee'ro yeli: 'Di-nyagiri yeng ira. 'Di-nyagiri 'yong la. Bila 'jung yeng yeli ka n veng ka ye gaa ti 'ihi sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
18 A 'jung ye gaa ti tuna. 'Bojung ba kung 'kuye mo'kuonhi, che ye naang ngmaahiye tam'bie ka a ta a nuori.
19 Ka Isi'reeli niba tuma kaariba ni daang nye ka ba miihi ni 'biye tuora 'puong, 'bojung Fee'ro daang yeliyeng: Ye kung ngmaa ye 'beu jaa

tam'bie ngmaahibu singbu ni bahi.
20 Bang daang wa 'yire Fee'ro seng ni la bang 'tuohi 'Moosis aning Eerong. Ba daang ahiye 'beng a chelihiba.
21 Bang yeli 'kubo: Ba Tari Baahaa Daana kaa nye a 'di ye saree. 'Bojung ye iyeng ting leu bungnyohii Fee'ro aning u tungtuniba 'ningbiring. Ye diye ta'kobi ing ba 'nung ka ba kuti.

Naangmini ingye nuori ba diebu yela

22 Bila 'jung ka 'Moosis daang leu gaa Ba Tari Baahaa Daana seng a ti yeli: Daana, wala la ing waaning tuora a niba nga ingang? Anan'so la wala ing tungma?
23 A 'yi wagiri ni mang wa yera yela 'kuro Fee'ro i 'yuoring, beu ung ira a niba nga. Che i ba die i niba fiing jaa.

6 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: Pampana ing na nye bila ni mang na i Fee'ro. 'Bojung 'nu-kpiengaa ung na di bahiba ka ba gaa. U na diye 'nu-kpiengaa kariba ka ba 'yi u paaluung.
2 Ka Naangmini daang yeli yela 'ku 'Moosis a yeli 'kuu: Maang la Ba Tari Baahaa Daana.
3 N 'yuoye n minga 'ku Aaburaham, a 'yuo n minga 'ku Aizik, a 'yuo n minga 'ku Jeekob. N 'yuoye n minga 'kubo a'wo Kpiengu Jaa Naangmini. Che ba daang ba bangma ning n 'yuori ang i Ba Tari Baahaa Daana.
4 N 'bingye n 'layiri ming aniba, ka n di 'Keenan paaluu 'kubo. 'Beng bang daang kpe biela a i saamba ni.
5 N 'wongye Isi'reeli niba ni 'Iijipiti niba ang tari 'yemilung 'puong ni nimiha 'kuori ming. Mang tiehi n 'layiri ni yela.
6 A 'jung yeli 'ku Isi'reeli niba nga: Maang la Ba Tari Baahaa Daana. N na diyeng 'yining 'Iijipiti niba 'tuo-tiinha ni 'puong. N na faayeng 'yining ba 'yemilung ni 'puong. N na diye n 'nu tie a yeudieye aning saree 'diibuhi ang i bera 'gaali.
7 N na diyeng a'wo n niba, ka n i ye Naangmini. Bila la yeng na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini ang dieye 'yining 'Iijipiti niba 'tuo-tiinha ni 'puong.
8 N na diyeng wa kpening paaluu ni mang po ka n na 'kuye Aaburaham,

Aizik aning Jeekob ni. N na diung 'kuye ka u leu ye cheng. Maang la Ba Tari Baahaa Daana.

9 Ka 'Moosis yeli bila 'ku a Isi'reeli niba. Che ba iinhi chuoribu aning ba 'yemilung ni too 'jung ba daang ba 'wong 'Moosis yeliyaga ni.

10 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis:

11 Gaa ti yeli 'ku Fee'ro, 'Iijipiti naa, ka u veng ka Isi'reeli niba 'yi u paaluung.

12 Ka 'Moosis yeli 'ku Ba Tari Baahaa Daana: Nye, Isi'reeli niba nga ba cheliha 'wono n yeliyaga. Wala ka Fee'ro na chelihi 'wong n yeliyaga mang ba bang yeliyaga 'puong?

13 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli yela 'ku 'Moosis aning Eerong. Ung 'kubo nuori Isi'reeli niba ni yela, a 'ku nuori 'Iijipiti naa Fee'ro yela, ka ba tari Isi'reeli niba 'yining 'Iijipiti paaluung.

'Moosis aning Eerong 'di-noe niba

14 Bama daang la ba ba'mine jagihi 'yi-daangdaba: Ruubeng, Iisiriel 'bi-fora ni 'bi-daba la bama: 'Heenok, Paali'yu, Heezirong aning Kaarimai. Bama daang la Ruubeng 'di-noe niba.

15 Siimiyung 'bi-daba daang la Jeemiyuel, 'Jeeming, 'Oo-had, 'Jeeking, 'Zoohar aning 'Seeyul ang daang i 'Keenan 'bi-poga ni 'bi-dau. Bama daang la Siimiyung 'di-noe niba.

16 Bama daang la 'Liivai 'bi-daba ni 'yoe a 'tuuro ba jemanihi: Guurisung, 'Koohat aning 'Mireerai. 'Liivai 'nyivori 'yuomo daang iye koo aning 'pihita aning ayo'poin (137).

17 Guurisung 'bi-daba daang la Liibinai aning Siimai a 'tuuro ba 'di-noe.

18 'Koohat 'bi-daba daang la Aamiram, Aizahar, 'Hii-birong aning Uuzaiyel. 'Koohat 'nyivori jaa daang iye 'yuomo koo aning 'pihita aning ata (133).

19 'Mireerai 'bi-daba daang la 'Meelai aning Muusai. Bama daang la 'Liivai 'di-noe niba a 'tuuro ba jemanihi.

20 Ka Aamiram daang di u ba yaupoga Jookebed ung i u poga. Ung dogi Eerong aning 'Moosis 'kuu. Ka Aamiram 'nyivori jaa daang i 'yuomo koo aning 'pihita aning ayo'poin (137).

21 Aizahar 'bi-daba daang la 'Koora, 'Nii-feg aning Ziikirai.

22 Uuzaiyel 'bi-daba daang la Miiseyel, Eelizafang aning Ziitirai.

23 Ka Eerong daang di Amiinadab 'bi-poga Iliiseba ung i u poga. 'Neeyasong yaupoga daang la. Ung dogi 'Nee-dab, Abai'hiu, Eli'ee-zer aning Iitamar 'kuu.
24 'Koora 'bi-daba daang la Aasisir, Eli'keena aning Abaiyasaf. Bama daang la 'Koora 'di-noe niba.
25 Ka Eerong 'bi-dau Eli'ee-zer daang di 'Piyutiel 'bi-pogiba ni kanga ung i u poga. Ung dogi Fiiniyas 'kuu. Bama daang la 'Liivai ba'mine jagihi ni 'yi-daangdaba a 'tuuro ba 'di-noe.
26 A Eerong aning 'Moosis nga ning ba 'ju ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku: Ye tari Isi'reeli niba 'yining 'Iijipiti waaning a 'tuuro ba 'sojemuno.
27 Bana la niba ni ang daang yeli yela 'ku Fee'ro, 'Iijipiti naa ni che na tari Isi'reeli niba nga 'yining 'Iijipiting. Ba ning ba 'ju la Eerong aning 'Moosis nga.

Eerong la nie ang diera 'Moosis nuori a yera yela

28 Daari ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang yeli yela 'ku 'Moosis 'Iijipiting ni,
29 ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'kuu: Maang la Ba Tari Baahaa Daana. Yeli yela ni jaa mang yeli 'kui ni a 'ku Fee'ro, 'Iijipiti naa ni.
30 Che ka 'Moosis daang yeli Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring: N ba bang yeliyaga. Wala ka Fee'ro na chelihi 'wong n yeliyaga?

7 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: Nye, n iyeng ing i 'wo Naangmini a 'ku Fee'ro. I bieri Eerong na iye i dangyera.
2 Yeli yela ni jaa mang 'kui nuori ka i yeli ni. I bieri Eerong na yeli 'kuye Fee'ro, ka u bahi Isi'reeli niba ni ka ba 'yi u paaluung.
3 N na ing ka Fee'ro 'sikiri 'ko, ka n veng ka n 'sierihi aning n yelisiela maaling i yaga 'Iijipiti paaluung.
4 Che Fee'ro kung 'wong ye yeliyaga. Bila na ing ka n tuong di n 'nu 'tuohi 'Iijipiti, a tuong di n 'sojemuno, n niba Isi'reeli 'deme ni a 'yining 'Iijipiti paaluung a 'tuuro saree 'diibuhi ang i bera 'gaali ingang.
5 Ka maang wa tie n 'nu 'Iijipiti ingang a tari Isi'reeli niba nga 'yining ba 'puong, bila ka 'Iijipiti niba na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.

6 Ka 'Moosis aning Eerong daang tung bila. Bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'kubo nuori ni, bila bang i.
7 Sanga ni bang daang yeli yela 'ku Fee'ro ni, 'Moosis daang iye 'yuomo lijaanaahi. Ka Eerong ming daang i 'yuomo lijaanaahi aning ata.

Eerong dangkpalisielii

8 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis aning Eerong:
9 Ka Fee'rong wa yeli yela 'kuye a yeli: Ye tung tungkpiengkanaanii a 'wuli ye kpiengu, 'beng la ing na yeli 'ku Eerong: Di i dangkpali ni loo Fee'ro 'ningbi-tooring ka u leu waahuu.
10 Ka 'Moosis aning Eerong daang kpe Fee'ro seng a ti tung bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang 'kubo nuori ka ba tung ni. Ka Eerong di u dangkpali loo Fee'ro ning u tungtuniba 'ningbi-tooring, ung leu waahuu.
11 Ka Fee'ro ming buong u yengbanginiba aning biribu 'deme. Ka 'Iijipiti 'diidii 'deme ming daang di ba biribu a tung bila ning u 'ju.
12 A daba kanga jaa daang diye u dangkpali loo ung leu waahuu. Che ka Eerong dangkpali ni daang voli ba dangkpalihi ni.
13 Ka Fee'ro 'sikiri daang 'ko. U daang ba chelihi ba yeliyaga a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang daang yeli bila ni.

Fora 'baleu: Kuong ang leu jiing

14 Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'ku 'Moosis: Fee'ro 'sikiri 'koyeng. U jaanhiyeng ka u bahi a niba ka ba gaa.
15 Gaa Fee'ro seng 'beeguu, wagiri ni ung gara a kuong 'jie ni. Ahi a mani nuoring a 'tuohuu. Di a dangkpali ni ang leu waahuu ni tari i 'nung.
16 Ngaang ing na yeli 'kuu: Ba Tari Baahaa Daana, 'Hiiburihi Naangmini ning tungma i seng a yeli: Veng ka n niba gaa ti 'puohimo Ngmini'puohibu mopiri 'puong. Che siringminga, a waana wagiri ngang i ba 'wong.
17 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: A 'tuuro ngaang ing na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana. Nye, n na diye dangkpali nga ang 'bi n 'nung nga va a mani kuong. Naangmini na ing ka a leu jiing.
18 Jima ang 'bi a kuong 'puong na 'kping ka a mani 'nyuuro. 'Iijipiti niba kung tuong 'nyu a mani kuong.
19 Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'ku 'Moosis: Yeli ngaang 'ku Eerong: Di

i dangkpali ni a tie i 'nu 'gaali 'Iijipiti kuonhi. Diu tie 'gaali ba konbo'bilii, ba konbobera, ba 'kolihi aning ba kongngmama ka a leu jiing. Jiing na 'biye 'Iijipiti paaluu 'jie jaang. A na 'biye ba kuong buunhu bang pehi 'puuhing aning 'kubo buunhu bang pehing 'puuhing.
20 Ka 'Moosis aning Eerong daang tung bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang 'kubo nuori ni. Ung di u dangkpali ni ung 'do saa'ju a va a mani kuong Fee'ro aning u tungtuniba 'ningbi-tooring. Ka a mani kuong jaa daang leu jiing.
21 Ka a mani jima daang 'kpi, ka a kuong 'nyuuro. 'Iijipiti niba daang ba tuong na 'nyu a kuong, ka jiing daang 'bi 'Iijipiti paaluu 'jie jaang.
22 Che ka 'Iijipiti 'diidii 'deme ni ming di ba biribu tung bila. Ka Fee'ro 'sikiri da maaling 'ko. U daang ba chelihi 'wong ba yeliyaga a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang da yeli bila ni.
23 Ka Fee'ro daang leu gaa ti kpe u 'deu. A yeli nga daang ba 'jigihi u 'sikiri.
24 Ka 'Iijipiti niba daang 'tu 'bulihi 'gili a mani a na nye kuong 'nyu, 'bojung ba daang ba tuong 'nyuuro a mani kuong.
25 Ka 'beri ayo'poin daang wa pari a 'yi wagiri ni Ba Tari Baahaa Daana ang va a mani ni.

A 'yiilung 'baleu: Loonhi

8 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: Gaa Fee'ro seng a ti yeli 'kuu: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Bahi n niba ka ba gaa ti 'puohimo Ngmini'puohibu.
2 Ka inang jaanhi ka i bahiba ka ba gaa, n na diye loonhi dogihi i paaluu jaa.
3 A mani na waaniye loonhi yaga jaa. A na 'do wang a wa kpe i 'deu, a kpe i 'de-jenuu, a 'do i 'godo. A na kpeye i tungtuniba 'deri a 'bi i niba iinhing. A na kpeye i 'deri bang siera paanuu, a kpe i laahi bang di ura jong.
4 A loonhi na 'do waye i ning i niba aning i tungtuniba jaa iinhing.
5 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'ku 'Moosis: Yeli ngaang 'ku Eerong: Di i 'nu aning i dangkpali ni tie 'gaali ba konbo'bilii, ba konbobera aning ba 'kolihi a i ka loonhi 'do wa 'Iijipiti paaluu.
6 Ka Eerong daang tie u 'nu 'gaali 'Iijipiti kuonhi ni. Ka loonhi 'do wa

pagi 'Iijipiti paaluu jaa.
7 Ka a 'diidii 'deme ming tung bila aning ba biribu. Bang waaning loonhi ang wa 'Iijipiti paaluu.
8 'Beng la ka Fee'ro daang buong 'Moosis aning Eerong a yeli: Ye suhi Ba Tari Baahaa Daana ka u di a loonhi 'yining n ning n niba seng. N na bahiye a niba ka ba gaa ti 'ihi sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
9 Ka 'Moosis yeli 'ku Fee'ro: N diye nanihung 'kui ka i 'wulimo wagiri ni mang na suhi 'kui, a suhi 'ku i tungtuniba aning i niba, ka a loonhi nyuong a 'yi ye seng aning ye 'dering a che kpeling a mani 'yong 'puong.
10 Ka Fee'ro yeli: 'Beu. Ka 'Moosis yeli: A na tuming a'wo i yelihung ni. Bila ing na bang ka bung jaa 'chibe a'wo Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini ni.
11 A loonhi na 'yiye i seng gaa, a 'yi i 'dering. A na 'yiye i tungtuniba aning i niba seng. A na kpelingye a mani 'yong 'puong.
12 'Beng la ka 'Moosis aning Eerong daang 'yi Fee'ro seng. Ka 'Moosis daang 'kong 'ku Ba Tari Baahaa Daana a loonhi ni ung waaning Fee'ro ingang ni yela.
13 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang tung a 'tuuro 'Moosis yelihung ni. Ka a loonhi daang 'kpi ba 'dering, a 'kpi ba jagihing aning ba yoring.
14 Bang daang laanhaa 'duo 'duo, ka a paaluu 'nyuuro.
15 Che Fee'ro ang wa nye ka a tuora 'laahiyeng, ung 'ko u 'sikiri. U daang ba chelihi 'wong ba yeliyaga a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang daang yeli bila ni.

A taalung 'baleu: 'Kpibii

16 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: Yeli 'ku Eerong: Di i dangkpali ni tie a va a 'tenge tani ka a leu 'kpibii 'Iijipiti paaluu jaang.
17 Bang daang tung bila. Eerong daang tieye u 'nu aning u dangkpali a va a 'tenge tani, ang leu 'kpibii ninsaalaa aning 'dungo ingang. Ka a paaluu tani jaa daang leu 'kpibii 'Iijipiti paaluu jaang.
18 Ka a 'diidii 'deme ni ming daang tung ba biribu tuma ka ba waaning 'kpibii, che ba daang ba tuong. A 'jung ka 'kpibii daang 'bi ninsaalaa aning 'dungo ingang.
19 'Beng la ka a 'diidii 'deme ni yeli 'ku Fee'ro: Naangmini 'nubiri tuma la. Che ka Fee'ro 'sikiri da maaling 'ko. U daang ba chelihi 'wong ba

yeliyaga a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang daang yeli bila ni.

Naahung 'baleu: Juohi

20 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: Dang 'ihi 'beeguu a ti ahi Fee'ro 'ningbi-tooring sanga ni ung waana a kuong 'jie ni. Yeli 'kuu: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Bahi n niba ka ba gaa ti 'puohimo Ngmini'puohibu.
21 Ka a naani, ka inang kung bahi n niba ka ba gaa, n na bahiye juohi ang ira 'jugijugi jemaa ka a wa mili i ning i tungtuniba. A na wa miliye i niba a kpe i 'deri. Juohi ang ira 'jugijugi jemaa na paaliye 'Iijipiti niba 'deri. A na paaliye 'tenge ni ming ingang bang ahi ni.
22 A daari nga n na weliye 'Goo-seng 'teng-gbani bahi, 'beng ka n niba kpiera ni. Juohi kung 'bi 'beng. Bila yeng na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana ang 'bi a paaluu 'puong.
23 N na weliye n niba aning i niba taang a 'tuuro diebu ni mang na die n niba ni. 'Beu ka a yelisielii nga na i.
24 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang tung bila. Ka a juohi ang ira 'jugijugi jemaa jemaa daang wa kpe Fee'ro 'deu, a kpe u tungtuniba 'deri, a kpe 'Iijipiti paaluu jaa. Ka a paaluu daang saang yaga jaa a juohi ang ira 'jugijugi jemaa 'jung.
25 'Beng la ka Fee'ro daang buong 'Moosis aning Eerong a yeli: Ye gaa ti 'ihi sarika 'ku ye Naangmini a paaluu 'puong.
26 Ka 'Moosis yeli: A ba 'tu sori ka ti tung bila. 'Bojung 'Iijipiti niba 'chihee ting na di 'ihe sarika 'kuro Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini. Ka tinuung di 'Iijipiti niba 'chihee nga 'ihi sarika ba 'ningbiring, ba kung footi ning 'kubo?
27 Ti na diye 'beri ata 'cheni a kpe a mopiri 'puo a ti 'ihi sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini a 'tuuro bila ni ung na yeli 'kuti.
28 Ka Fee'ro yeli: N na bahiyeng ka ye gaa ti 'ihi sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini a mopiri 'puong. Che ye ta gaa toori yaga. 'Puohi a suhi Naangmini 'kumo.
29 'Beng la ka 'Moosis yeli: Siringminga n 'yiree i seng. N na 'puohing a suhi Ba Tari Baahaa Daana ka a juohi ang ira 'jugijugi 'yi Fee'ro seng 'beu. A na 'yiye u tungtuniba seng aning u niba seng. Che Fee'ro ta la di belingbu a kung bahi a niba ka ba gaa ti 'ihi sarika 'ku Ba Tari

Baahaa Daana.
30 Ka 'Moosis daang 'yi Fee'ro seng a ti 'puohi Ba Tari Baahaa Daana.
31 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang tung a 'tuuro 'Moosis yelihung ni. Ung daang i ka a juohi ang ira 'jugijugi 'yi Fee'ro seng, a 'yi u tungtuniba aning u niba seng. Bung'yeni jaa daang ba kpeling 'be.
32 Che ka Fee'ro daang 'ko u 'sikiri a wagiri ngang ming. U daang ba bahi a niba bang gaa.

'Nuulung 'baleu: 'Duunhi baalung

9 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: Gaa Fee'ro seng a ti yeli 'kuu: Ngaang ka a 'Hiiburihi Ba Tari Baahaa Daana Naangmini ni yeli: Veng ka n niba gaa ti 'puohimo Ngmini'puohibu.
2 'Bojung ka inang jaanhi ka i bahiba ka ba gaa, a che nang nyogiba tari,
3 nye, maang Ba Tari Baahaa Daana 'nu na 'biye i 'duunhi ang 'bi moong iinhing. U na 'biye i yohi ning i buunhi iinhing. U na 'biye i nyogimahi, i 'nii aning i piihi iinhing. U na iye 'baleu ang i kpiengaa yaga.
4 Ba Tari Baahaa Daana na ing ka dabang 'bi Isi'reeli 'duunhi aning 'Iijipiti 'duunhi kpachagang. Bung jaa ang i Isi'reeli niba 'suobu kung 'kpi.
5 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'bing wagiri a yeli: 'Beu ka Ba Tari Baahaa Daana na i a yeli nga a paaluung.
6 Bila 'jung 'jie ang daang wa nyaa, Ba Tari Baahaa Daana daang tungye bila. Ka 'Iijipiti 'duunhi jaa daang 'kpi. Che Isi'reeli niba 'duunhi ni yeng bung'yeni jaa daang ba 'kpi.
7 Ka Fee'ro daang tung bang ti piehi. Siringminga, 'haali Isi'reeli niba 'duunhi bung'yeni jaa daang ba 'kpi. Che ka Fee'ro 'sikiri daang leu 'ko. U daang ba bahi a niba bang gaa.

'Baleu ayuobi daana: Natisagini

8 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis aning Eerong: Ye jaa gaa 'buung 'de-kpong a ti ong tampelung paali ye 'nuuhi. 'Moosis na diang foo yaari sagbaning Fee'ro 'ningbiring.
9 A na leuye 'uunhuu 'Iijipiti paaluu jaang. A na ing ka natisagini teu a ngmaahi natie ninsaalaa aning 'dungo ingang 'Iijipiti paaluu jaang.

10 'Beng la bang daang ti ong tampelung a 'buung 'de-kpong 'puong a ti ahi Fee'ro 'ningbi-tooring. Ka 'Moosis daang dia foo yaari saa'jung. Ang i ka natisagini teu a ngmaahi natie ninsaalaa aning 'dungo ingang.
11 A 'diidii 'deme ni daang ba tuong ahi 'Moosis 'ningbi-tooring a natisagini 'jung. 'Bojung a natisagini daang 'biye a 'diidii 'deme ingang aning 'Iijipiti niba jaa iinhing.
12 Che ka Ba Tari Baahaa Daana daang i ka Fee'ro 'sikiri 'ko. U daang ba chelihi 'wong ba yeliyaga a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang daang yeli bila 'ku 'Moosis ni.

'Baleu ayo'poin daana: Sa'kubo

13 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: Dang 'ihi 'beeguu a gaa ti ahi Fee'ro 'ningbi-tooring a yeli 'kuu: Ngaang ka a 'Hiiburihi Ba Tari Baahaa Daana Naangmini ni yeli: Veng ka n niba gaa ti 'puohimo Ngmini'puohibu.
14 'Bojung wagiri ngang n na waaniye n 'baleuhi i 'sikiri ingang, aning i tungtuniba ingang, aning i niba ingang. Bila na ing ka i bang ka bung jaa 'chibe 'teng-gbaning a'wo maang.
15 Wagiri ngang n danang tuong tieye n 'nu a waaning 'baleu i ning i niba ingang ka u ngmaaye 'ihi bahi 'teng-gbaning.
16 Che siringminga, a yeli nga 'jung mang 'ihii, ka n 'wuli n kpiengu i ingang, ka n 'yuori nye buong 'teng-gbani jaang.
17 Che ing nang 'duoho i minga n niba ingang a kung bahiba ka ba gaa.
18 Nye, 'beu wagiri nga tong, n na ing ka sa'ku-bera 'le 'haali. A sa'kubo nga taa nang ba 'le 'Iijipiting jaa, a 'yi u 'munpiilee a waana ngaang.
19 Bila 'jung tung ka ba laanhi i 'duunhi aning bung jaa ing tari moong waaning. 'Bojung a sa'kubo na 'leye ninsaalaa aning 'dungo jaa ang 'bi moong a ba wa 'yiri ingang. A na 'kping.
20 Banani ang daang jo Ba Tari Baahaa Daana yelihung Fee'ro tungtuniba 'puong, ba daang iyeng ka ba tungtuniba aning ba 'duunhi jo kpe 'deri.
21 Che banani ang daang ba kahing Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang bahiye ba tungtuniba aning ba 'duunhi moong.
22 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: Di i 'nu tie sagbani ka sa'kubo 'le 'Iijipiti paaluu jaang. A na 'leye ninsaalaa aning 'dungo ingang. A na 'leye yoo vamaahuu jaa ingang 'Iijipiti paaluu

jaang.

23 Ka 'Moosis daang di u dangkpali ni tie sagbani. Ka Ba Tari Baahaa Daana daang bahi saa tahingbu aning sa'kubo ang wa. Ka 'buung nyigihi ta 'tenge. Ka Ba Tari Baahaa Daana daang i ka sa'kubo 'le 'Iijipiti paaluu jaang.

24 Sa'kubo daang 'lereng, ka 'buung nyigiha a paahi a sa'kubo ingang. A daang 'leyeng 'gaali. Ba daang ba nye a taa 'Iijipiti paaluung jaa a 'yi wagiri ni ung 'piili i paaluu.

25 Ka a sa'kubo daang 'le bung jaa ang 'bi moong ingang 'Iijipiti paaluu jaang. A daang 'leye ninsaaliba aning 'duunhi jaa ingang. Ka a sa'kubo daang 'le moo vamaahuu jaa ingang, a kauhi moo daari jaa.

26 'Goo-seng paaluu 'yong 'puong ka sa'kubo daang ba 'le. 'Beng ka Isi'reeli niba daang 'be ni.

27 Ka Fee'ro daang tung bang buong 'Moosis aning Eerong. Ung yeli 'kubo: N tungye beu wagiri ngang. Ba Tari Baahaa Daana iye sun'tuuro, ka n ning n niba i ningbee.

28 Suhi Ba Tari Baahaa Daana, 'bojung Naangmini saa tahingbu aning sa'kubo ni sigiyeng bila. N na bahiyeng ka ye gaa. Ye kung la 'bi che.

29 Ka 'Moosis yeli 'kuu: Ka maang ang wa 'yi a 'yiring, n na yaariye n 'nuuhi 'ku Ba Tari Baahaa Daana. A saa tahingbu na baahing, a sa'kubo ming kung la 'le. Bila ing na bang ka 'teng-gbani iye Ba Tari Baahaa Daana 'suobu.

30 Che ina yeng aning i tungtuniba, n bangyeng ka ye nang ba jora Ba Tari Baahaa Daana Naangmini.

31 'Beng la ang daang saang a filaks* aning a baarili, 'bojung a baarili da inniye 'bie, ka a filaks ming da ing 'puuri.

32 Che a daang ba saang a 'wiit aning 'wiit buurii kanga ming daana, 'bojung ana da ba mang bira 'wieng.

33 Ka 'Moosis daang 'yi Fee'ro seng 'yi a 'yiring. Ung ti yaari u 'nuuhi 'ku Ba Tari Baahaa Daana. 'Beng la ka a saa tahingbu aning a sa'kubo 'lee daang baahi. A saa da ba la 'kire 'teng-gbaning.

34 Fee'ro ang daang nye ka a saa aning a sa'kubo aning a saa tahingbu

*

9:31 Filaks daari mang 'woniye bagiri daari, bang mang dielaa a 'ihi a bagiri 'woo tama.

baahiyeng, ung maaling tung beu. Ka u ning u tungtuniba daang 'ko ba 'sikie.
35 Ka Fee'ro 'sikiri daang 'ko. U daang ba bahi Isi'reeli niba ni bang gaa a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang yeli a 'tuuro 'Moosis ingang ni.

'Niilung 'baleu: 'Sobo

10 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: Kpe Fee'ro seng, 'bojung n 'koye u ning u tungtuniba 'sikie, ka n tuong 'wuli n 'sierihi nga ba 'puong.
2 N iye bila ka i nye yeli 'ku i 'bie aning i yaangaa n yelisiela ni mang i 'Iijipiting ni, aning n 'sierihi ni mang tung ba 'puong ni. Bila yeng na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.
3 'Beng la ka 'Moosis aning Eerong daang wa kpe Fee'ro seng a yeli 'kuu: Ngaang ka a 'Hiiburihi Ba Tari Baahaa Daana Naangmini ni yeli: Wala ang na kauhi sing che ka i 'sigihi i minga n 'ningbi-tooring? Veng ka n niba 'yi gaa a ti 'puohimo Ngmini'puohibu.
4 Ka inang jaanhi ka i bahi n niba nga ka ba gaa, nye, 'beu n na waaniye 'sobo i paaluu.
5 A na pagiye 'teng-gbani. Nie jaa kung la nyira 'tenge. A na 'diye bung jaa ang kpeling a sa'kubo waa 'puoring. A na 'diye dau jaa ang baara 'kuriye moo 'puong.
6 A na paye i 'deri aning i tungtuniba 'deri, aning 'Iijipiti niba jaa 'deri. U na iye yeli ye ba'mine bii ye nabaali'mine ang daang ba nye a 'yi wagiri ni bang 'bi 'teng-gbaning a waana 'jine. Ka 'Moosis daang leu 'yi Fee'ro seng.
7 'Beng la ka Fee'ro tungtuniba ni yeli 'kuu: Wala ka a dau nga na i ti cheba a kauhi sing? Veng ka a daba gaa ti 'puohi Ba Tari Baahaa Daana ba Naangmini. I nang ba bang ka 'Iijipiti saanang bi?
8 A 'jung bang daang la ti waaning 'Moosis aning Eerong Fee'ro 'ningbi-toori. Ung yeli 'kubo: Ye gaa ti 'puohi Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini ni. Che ning'bobong na gaa?
9 Ka 'Moosis yeli: Ti ning ti 'bibilii, ti ningnyaahi, ti 'bi-daba aning ti 'bi-pogibang na gaa. Ti na gaaniye ti 'dungbilii aning ti 'dung-bera, 'bojung ti na 'diye 'tigiri 'ku Ba Tari Baahaa Daana.

10 'Beng la ka Fee'ro yeli 'kubo: 'See Ba Tari Baahaa Daana minga ang 'bi ye seng sanga ni mang na bahi ye ning ye 'bibilii ka ye gaa ni. Banna, 'bojung beu 'biye i haakilang.
11 Aai, bila naani. Ye daba ni, ye gaa pampana a ti 'puohi Ba Tari Baahaa Daana Ngmini'puohibu. 'Bojung bila yeng buora. Bang daang kariba bang 'yi Fee'ro seng.
12 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: Tie i 'nu 'gaali 'Iijipiti paaluu ka 'sobo wa 'Iijipiti paaluu, a wa 'di moo vamaahuu jaa. A na 'diye bung jaa ang kpeling a sa'kubo waa 'puoring.
13 Ka 'Moosis daang di u dangkpali tie 'gaali 'Iijipiti paaluu. Ka Ba Tari Baahaa Daana daang waaning sa'muni seseu kanga a paaluu. Ka a seseu daang daa a ngminaa aning a 'yienguu jaa. 'Jie ang daang wa nyaa 'beeguu, ka a sa'muni seseu waaning 'sobo.
14 Ka a 'sobo daang wa pa 'Iijipiti paaluu jaa. Ang daang 'le ta 'Iijipiti paaluu togihi jaa. A daang iye jemaa sung. A 'sobo nga taa daang ba 'bibe jaa. A taa daang kung la 'bibe ming.
15 A daang pagiye a paaluu jaa, ka 'jie daang leu i sagiluu. Ang daang 'di a paaluu vamaahuu jaa aning daari ngmama jaa ang da kpeling a sa'kubo waa 'puoring. Vamaahuu jaa daang ba kpeling a daari ingang bii yoo bung'bunihi ingang 'Iijipiti paaluu jaang.
16 'Beng la ka Fee'ro daang 'loring a buong 'Moosis aning Eerong a yeli: N tungye beu Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini ni ingang, a tung beu ye ming ingang.
17 A 'jung pampana, jaan'de, ye veng n beu 'kumo da'yeni nga 'yong. Ye suhi ka Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini ni laali 'kuung nga 'yong 'yining n seng.
18 Ka 'Moosis 'yi Fee'ro seng a ti suhi Ba Tari Baahaa Daana.
19 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang i a seseu ung leu ngmintongkpieri seng sesekpiengaa. Ung daang daa a 'sobo gaa ti ing Manjie 'puong. 'Suorii bung'yeni jaa daang ba chehi 'Iijipiti 'lombori jaang.
20 Che ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'ko Fee'ro 'sikiri. U daang ba bahi Isi'reeli niba ni bang 'yi gaa.

'Baleu awai daana: Sagiluu

21 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: Di i 'nu tie

sagbani ka sagiluu wa 'Iijipiti paaluung. U na iye sagiluu nie ang na tuong fiinhi.
22 Ka 'Moosis daang di u 'nu tie sagbani. Ka sagiluu ang i kpong daang 'bi 'Iijipiti paaluung 'beri ata.
23 Nie jaa da ba la nyira u to. Nie jaa ming daang ba 'ihi 'yi u 'bijieng 'beri ata. Che chaanii daang 'biye Isi'reeli niba jaa kpe'jiihing.
24 'Beng la ka Fee'ro daang buong 'Moosis a yeli 'kuu: Ye gaa ti 'puohi Ba Tari Baahaa Daana Ngmini'puohibu. Ye veng ka ye 'bibilii ming gaa. Ye 'dungbilii aning ye 'dung-bera 'yong yeng na bahi.
25 Che ka 'Moosis yeli: A iye kparaama ka i veng ka ti tari sarikihi aning sarika nyugirihi ting na ti di 'ihi sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini.
26 Ti na gaaniye ti 'duunhi ming. Nafirii jaa kung kpeling 'puoring. 'Bojung a iye kparaama ka ti di 'mine a ti 'puohi ning Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini Ngmini'puohibu. Ka tinuung ba ta 'be, ti kung bang bung ni ting na di 'puohi ning Ba Tari Baahaa Daana Ngmini'puohibu.
27 Che ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'ko Fee'ro 'sikiri. U daang ba buora ka u bahiba ka ba gaa.
28 'Beng la ka Fee'ro daang yeli 'ku 'Moosis: Tagi 'yi n seng. Banna i minga yela. Ta la wa waana n 'ningbi-toori jaa. Daari ni ing na nye n 'ningbisogo i na 'kping.
29 Ka 'Moosis yeli: I yeliye yeliminga. N kung la nye i 'ningbisogo jaa.

Ba yeliye a 'bi-forihi 'kuung yela

11 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: N na la waaniye 'baleu bung'yeni Fee'ro aning 'Iijipiti ingang. Bila 'puoring u na bahiyeng ka ye 'yi che gaa. Ka unang wa bahiye ka ye gaa, siringminga u na kariyeng ka ye 'yi 'jie ngang kpeleng kpeleng.
2 Yeli ka a niba 'wong pampana. Veng ka dau jaa suhi u kpieringto seng, ka poga ming jaa suhi u kpieringto seng. Ba na suhiye wari buunhu aning salima buunhu.
3 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang i ka 'Iijipiti niba nga tari bunye ba ingang. Ka 'Moosis daang i dau ang i tiinhuu yaga 'Iijipiti paaluung. U daang iye tiinhuu Fee'ro tungtuniba 'ningbiring, a i tiinhuu a niba ming

'ningbiring.
4 'Beng la ka 'Moosis daang yeli: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: A'wo 'tengkori sanga n na 'yi kpeye 'Iijipiti 'puo.
5 'Iijipiti paaluu 'bi-fora jaa na 'kping, a 'yi Fee'ro ang 'jing u na'kogong 'bi-fora a ti to 'yem-poga ang niena nieri 'bi-fora. 'Duunhi ming jaa 'bi-forihi na 'kping.
6 'Kuori ang i kpong na 'biye 'Iijipiti paaluu jaang. Ba daang ba nye a 'kuori nga to jaa. Ba daang kung la nye u to ming jaa.
7 Che Isi'reeli niba ni 'puong baa kung 'wehi ninsaalaa bii 'dungo ingang. Bila yeng na bang ka Ba Tari Baahaa Daana iyeng ka dabang 'bi 'Iijipiti niba aning Iisiriel kpachagang.
8 I tungtuniba nga jaa na waye n seng. Ba na wa 'churiye n 'ningbi-tooring a yeli: Ina aning niba ni ang 'tuurii ni, ye 'yi gara. Bila 'puoring mang na 'yi. 'Beng la ka 'Moosis daang 'yi Fee'ro seng aning 'su-tuluu.
9 Che Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'kuye 'Moosis: Fee'ro kung 'wong i yeliyaga. Bila ka n tungsiela na maaling i yaga 'Iijipiti paaluung.
10 Ka 'Moosis aning Eerong daang tung a tungsiela nga Fee'ro 'ningbi-tooring. Che Ba Tari Baahaa Daana daang 'koye Fee'ro 'sikiri. U daang ba bahi Isi'reeli niba bang 'yi u paaluung.

A Paribahi 'chiu 'piilee

12 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli yela 'ku 'Moosis aning Eerong 'Iijipiti paaluung.
2 U daang yeliyeng: A 'chiu nga na iye ye 'chiuri 'piilee. U na iye a 'yuoni 'chiu-fora 'kuye.
3 Yeli ngaang 'ku Isi'reeli langkpiebu ni jaa: A 'chiu nga 'beri 'pie daari, dau jaa na mang 'ihiye u pipolii. U na iye bila a 'tuuro u ba 'deu niba singbu. 'Deu jaa na mang tariye pipolii.
4 Ka a 'deu nibang wa i fiing 'gaali a'wo u na tari pipolii, u ning u kpieringto ang pieli u 'deu na langye pipolii a 'tuuro a niba singbu. Ye na soribang a'wo bila ni nie jaa ang na tuong oo.
5 A pipolii nga kung tari ngmehii jaa. U na iye bungdau, a i 'yuoni 'gbuli. Ye na bang 'ihuung piihi bii buuhi 'puong.

6 Ye na kaaruung a waana a 'chiu nga dau 'pie aning anaahi daari. Isi'reeli langkpiebu langbu ni niba jaa na nyogaang korigi 'ji-maarii sanga.
7 Ba na diye a jiing 'mine fari a 'deri ning bang oora a pipola ni 'di-noe 'lomboe taabuuhi a'yi ni aning a saa'juring.
8 Bila 'puoring ba na seye a neni 'buuming a oo a nengbugulung a 'yienguu jaa. Ba na obaang a lang ning paanuu ang ba tari bura aning jevaari ang i too.
9 Ye ta wa ooruu kaha, bii a dugiruu. Ye seu 'buuming. Ye se u 'ju aning u gbee aning u 'puo buunhu.
10 Ye ta wa baha u fiing jaa ka 'jie nyaara. Ka u 'jie jaang wa chehi ka 'jie nyaa, ye nyuguu aning 'buung.
11 Ngaang yeng na obuu: Ye na 'leye sie bung'lerihi, a tung ye nagitie ka dangkpalihi 'bi ye 'nuuhing. Ye na obuung 'loringbu 'puong. Ba Tari Baahaa Daana Paribahi ni la bila.
12 'Bojung n na 'tuye 'Iijipiti paaluu ti 'yi ana 'yienguu nga. N na kuye 'Iijipiti paaluu 'bi-fora jaa. Ninsaalaa 'bi-fora aning 'dungo 'bi-fora jaa mang na ku. N na 'diye 'Iijipiti ngmima ni jaa saree. Maang la Ba Tari Baahaa Daana.
13 A jiing na iye 'sieree 'kuye a 'bi 'deri ning yeng 'be ni. Ka maang wa nye a jiing, n na pariyeng bahi. Sanga ni mang na ngmi 'Iijipiti paaluu ni, a 'baleu kung 'bi ye ingang a na nyuongye.
14 Bila 'jung a 'beu nga na iye tiehibu 'beu a 'kuye. Ye na mang 'diung a'wo 'tigiri a 'ku Ba Tari Baahaa Daana ye jemanihi jaa 'puong. Ye na mang 'diung a'wo 'tigiri ang i yeli'binnuu a gara wagiri ang ba tari baahibu.
15 Ye na mang ooye paanuu ang ba tari bura 'beri ayo'poin. A 'be-fora daari ye na mang diye bura jaa 'yining ye 'dering. A 'piili a 'be-fora a gara 'beri ayo'poin daari, nie jaa ang oo paanuu ang tari bura, ba na ngmaaye a daana Iisiriel 'puong bahi.
16 A 'be-fora ye na tariye langbupegi'yiruu. Ye na tariye langbupegi'yiruu a 'beri ayo'poin ming daari. Nie jaa kung tung tuni jaa a 'beri nga 'puong, 'see siimaa bang na maali ka nie jaa 'di. Bila 'yong yeng na i.
17 Ye na mang 'diye a Paanuu Ang Ba Tari Bura 'Tigiri nga, 'bojung a daari nga ning u 'ju mang di ye 'sojemuno 'yining 'Iijipiti paaluung.

Bila 'jung ye na tariye a 'beu nga ka u i yeli'binnuu ang ba tari baahaa ye jemanihi jaa 'puong.

18 A 'chiu-fora 'puong, u 'beri 'pie aning anaahi daari 'ji-maarii, ye na mang ooye paanuu ang ba tari bura. Ye na obaang a waana a 'chiu daulijeri aning 'yeni daari 'ji-maarii.

19 Ye ta veng ka bura 'bi ye 'dering a 'beri ayo'poin nga 'puong. 'Bojung nie jaa ang 'di bung jaa ang tari bura, ba na ngmaaye a daana ning u 'ju bahi Isi'reeli langkpiebu ni 'puong. Ka u daanang i saana bii a 'yiri nie, bila bang na iu.

20 Ye ta wa 'dire bung jaa ang tari bura. Ye oo paanuu ang ba tari bura ye kpe'jiihi jaang.

21 'Beng la ka 'Moosis daang buong Isi'reeli ningbera jaa a yeli 'kubo: Ye 'lugihi nyogihi ye pipola a'wo ye 'deri niba singbu a korigi a Paribahi pipolii.

22 Ye mang di nyihimaa'nyuu ang 'le lang taa, a dia tung a jiing ni ang 'bi a taha 'puong ni. Ye di a jiing ni ang 'bi a taha 'puong ni fari a 'di-nuori saa'ju aning u 'lomboe a'yi taabuuhi ni. Ye kanga jaa ta wa 'yire u 'deu 'di-nuoring a gara 'beeguu.

23 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana na 'tuye a paaluu ti 'yi a ku 'Iijipiti niba. Ka Ba Tari Baahaa Daanang wa nye a jiing a 'di-nuori saa'jung aning u 'lomboe a'yi taabuuhi ning, u na pariye a 'di-nuori bahi. U kung veng ka bung ni ang kuura ni kpe ye 'deri a kuye.

24 Ye nyogi a yeli nga ka u i yeli'binnuu a 'ku yena aning ye 'biihi a gara wagiri ang ba tari baahibu.

25 Ka yenang daang wa kpe a paaluu a'wo bila ni turi Ba Tari Baahaa Daana ang ing nuori 'kuye ni, ye nyogi a yeli nga.

26 'Beng la, ka ye 'biihing wa jugihiye: A yeli nga 'muni la 'bo a 'kuye?

27 Ye na yeli 'kubong: Ba Tari Baahaa Daana Paribahi sarika la. Unang daang pari Isi'reeli niba 'deri bahi 'Iijipiti 'puong sanga ni ung ku 'Iijipiti niba, a che i tinuu 'deri 'chihi ni. 'Beng la ka a niba daang 'churi ba 'juri a 'puohi Naangmini Ngmini'puohibu.

28 Ka Isi'reeli niba daang gaa ti tung bila. Bila ni turi Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku 'Moosis aning Eerong nuori ni, bila bang daang i.

'Yiibu Gbangu 12

'Baleu 'pie daana: 'Bi-forihi 'kuung

29 'Tengkori wagiri ka Ba Tari Baahaa Daana daang ku 'Iijipiti paaluu 'bi-fora jaa. A 'piili Fee'ro ang 'jing u na'kogong 'bi-fora a ti to pogiraa ang 'bi pogibu 'deung 'bi-fora ung daang ku, a lang ning 'dungguonihi jaa 'bi-forihi.

30 Ka Fee'ro aning u tungtuniba aning 'Iijipiti niba jaa daang 'ihi 'yienguu. Ka 'kuori ang i kpong daang yorihi 'Iijipiting, 'bojung 'deu jaa daang 'chibe ka nie ba 'kpi 'beng.

A 'yiibu

31 'Beng la ka Fee'ro daang buong 'Moosis aning Eerong a 'yienguu a yeli: Ye 'ihi, ye 'yi n niba 'puong, yena aning Isi'reeli niba ni. Ye gaa a ti 'puohi Ba Tari Baahaa Daana Ngmini'puohibu a'wo yeng yeli bila ni.

32 Ye di ye 'dungbilii aning ye 'dung-bera ming a'wo yeng yeli bila ni a 'yi gara. Ye duhi sung 'ku n ming.

33 Ka 'Iijipiti niba daang yeli yela 'ku a niba a na iba ka ba 'loring 'yi a paaluung. 'Bojung ba daang yeliyeng: Ti jaang na 'kpi.

34 A 'jung ka a niba daang di ba paanuujong ni bang uri che da nang ba ing bura ni. Bang daang di ba jong uribu laahi pori ba bungyerihing a pegili ba bagi'bieng.

35 Isi'reeli niba daang iye bila ni 'Moosis ang yeli ni. Ba daang suhiye wari buunhu aning salima buunhu aning bungyerihi 'Iijipiti niba seng.

36 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang i ka 'Iijipiti niba ni tari bunye a niba ingang. Bang daang 'kubo buunhu ni bang suhi ni. Bila bang daang i a faahi 'Iijipiti niba nga buunhu jemaa.

37 'Beng la ka Isi'reeli niba daang di sori a 'yi Raamisiz a gara Suukot. A daba daang iyeng a'wo 'tuhi koohi ayuobi (600,000) ang 'chene gbee, a 'yi 'bibilii 'puoring.

38 Ningbuurijemaa daang paahiye ba ingang a gaa. Ba daang tariye 'dungbilii aning 'dung-bera. A daang iye 'dungguonihi jemaa.

39 Bang daang di a jong ni bang uri a 'yining 'Iijipiti ni a se paanuu ang ba tari bura. Ba daang ba imaa bura, 'bojung ba daang karibang bang 'yi 'Iijipiting. Ba daang ba tuong na chelihi. Ba daang ba tuong na maali ba siimaa ming.

40 Wagiri ni Isi'reeli niba ang kpe 'Iijipiting daang iye 'yuomo koohi anaahi aning 'pihita (430).
41 A 'yuomo koohi anaahi aning 'pihita nga baahaa daari minga ka Ba Tari Baahaa Daana 'sojemuno ni jaa daang 'yi 'Iijipiti paaluung.
42 A 'yienguu nga la ka Isi'reeli niba na 'bing ka u i kaabu a 'ku Ba Tari Baahaa Daana ba jemanihi jaa 'puong. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana daang kaarang ana 'yienguu nga a na tariba 'yining 'Iijipiti paaluung.

A Paribahi 'begiri

43 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis aning Eerong: A Paribahi yeli ang 'binnuu la nga. Saana jaa ba 'diruu.
44 Che tungtuna jaa bang da aning 'libiri, ka inang wa 'ihi u degiri, u na tuong 'diung.
45 Che foomaraa bii tungtuna bang di 'libiri ha, una ba 'diruu.
46 'Deu bung'yeni 'puong yeng na obuu. Ye ta wa digira a neni fiing jaa 'yirening 'yenge. Ye ta wa ngmaha u kaurii jaa ming.
47 Isi'reeli niba jaa kpeleng kpeleng na 'di a Paribahi.
48 Ka saana jaang kpiera ye seng a buora ka u 'di a Ba Tari Baahaa Daana Paribahi nga, u na 'ihiye u daba jaa degiri. Bila 'puoring u na tuong wang a wa 'diu. U na 'woniye a paaluu nie. 'Bojung dau jaa degiri ang ba 'ihi, u daana ba 'diruu.
49 'Begu bung'yeni la a na 'bing 'ku a paaluu nie bang dogi a paaluung aning saana ang kpiera ye seng.
50 Bila ka Isi'reeli niba jaa daang i. Bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku 'Moosis aning Eerong nuori ni, bila bang daang i.
51 A daari nga ning u 'ju ka Ba Tari Baahaa Daana daang tari Isi'reeli niba 'yining 'Iijipiti paaluung a 'tuuro ba 'sojemuno.

Ba weliye a 'bi-forihi 'bing

13 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis:
2 Weli a 'bi-forihi jaa 'bing 'kumo. Bung jaa ang 'yuo u ma 'puo Isi'reeli niba 'puong, ka ninsaalaa la bii ka 'dungo la, u iye n 'suobu.
3 Ka 'Moosis daang yeli 'ku a niba: Ye mang tieha a 'beu nga yeng 'yi 'Iijipiting a 'yi 'yemilung 'deu 'puong nga yela. 'Bojung a 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana 'nu kpiengung ung diye 'yining a 'jie ngang. Ye ta wa

oora paanuu jaa ang tari bura.
4 A 'beu ngang, 'Ee-bib 'chiu 'puong yeng 'yire.
5 Ka Ba Tari Baahaa Daanang wa diye waaning a paaluu nga, ye na mang tariye a yeli nga a 'chiu nga 'puong. 'Keenan niba paaluu la aning Hiit niba, Aamor niba, Haiv niba aning 'Jii-bus niba paaluu. U yela ka Ba Tari Baahaa Daana daang po 'ku ye ba'mine ka u na diung 'kuye ni. U iye paaluung siu aning bihung ang 'puoro.
6 'Beri ayo'poin yeng na mang oo paanuu ang ba tari bura. A 'beri ayo'poin daari, 'tigiri na 'biye 'be a 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
7 Ye na ooye paanuu ang ba tari bura 'beri ayo'poin. Ye ta wa tara paanuu jaa ang tari bura ye 'puong, bii ye toribogu 'jie jaang.
8 Ngaang ing na yeli 'ku i 'bi-dau a daari: Bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang i 'kumo sanga ni mang 'yi 'Iijipiting ni, a 'jung mang i a yeli nga.
9 U na iye 'sieree 'kui a 'bi i 'nung. U na iye yela tiehibu ang 'bi i 'ningbie kpachagang, ka Ba Tari Baahaa Daana 'begu ni tuong 'bi i nuoring. 'Bojung 'nu ang tari kpiengu ka Ba Tari Baahaa Daana di a tariye 'yining 'Iijipiting.
10 Bila 'jung ye na mang tariye a yeli'binnuu nga u wagiring 'yuoni la 'yuoni jaa.

A 'bi-forihi 'begu

11 Wagiri kanga na wa tang ka Ba Tari Baahaa Daana tariye waaning 'Keenan niba paaluu a'wo ung po 'ku ye ba'mine bila ni. Ka unang wa diu 'kuye,
12 ye na weliye bung jaa ang 'yuo u ma 'puo 'bing 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Bung jaa ang 'yi ye 'dungo ingang fora, a bungdaba na iye Ba Tari Baahaa Daana 'suobu.
13 Che ye na mang diye pipolii a yeudie bunga 'bi-fora jaa. Ka yenang kung yeudieguu, ye na kauye u 'nyuu. Ye 'bi-daba jaa 'puo 'bi-forihi yeng na mang yeudie.
14 Wagiri kanga na wa tang, i 'bi-dau daang na jugihiing a yeli: 'Bo la a yeli nga? Ngaang ing na yeli 'kuu: 'Nu ang tari kpiengu ka Ba Tari Baahaa Daana daang di a tariti 'yining 'Iijipiting, a 'yining 'yemilung 'deu 'puong.
15 Fee'ro daang iye kung'wong-yela daana a jaanhi ka u bahiti ka ti gaa.

Ka Ba Tari Baahaa Daana daang ku 'bi-fora jaa ang 'bi 'Iijipiti paaluung. Ninsaalaa 'bi-fora aning 'dungo jaa 'bi-fora ung daang ku. Bila 'jung mang mang di 'dung-fora jaa ang 'yuo u ma 'puo a i dau 'ihi sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Che n mang yeudieye n 'bi-daba 'puo 'bi-fora jaa.

16 Bila na iye 'sieree i 'nung, a i tiehibu i 'ningbie kpachagang. 'Bojung 'nu ang tari kpiengu ka Ba Tari Baahaa Daana daang di a tariti 'yining 'Iijipiting.

A mopiri 'puo sori

17 Sanga ni Fee'ro ang daang wa bahi a niba bang 'yi gaa, Naangmini daang ba dieniba 'yie 'tuning Filiisitiya niba paaluu sori ni, anaa jaa ka 'beng daang pieli. Naangmini daang yeliyeng: A'mineng a niba ta wa 'tuohi taanhuu a tegi ba haakilihi a leu gaa 'Iijipiti.

18 Ka Naangmini daang diening a niba 'yie a giiri 'tuning Manjie Mopiri 'jie sori ni. Ka Isi'reeli niba nga daang 'yi 'Iijipiti paaluu gara a 'chene taanhuu jauri 'cheni.

19 Ka 'Moosis daang di 'Joosef kaba ni gaaning, 'bojung 'Joosef daang iyeng ka Isi'reeli niba nga po 'ningbi-jieng. Ung yeli: Pielaang, Naangmini daang na wa sungyeng. Ye di n kaba 'yining 'jie ngang a gaaning.

20 Bang daang di ba sori a 'yi Suukot. Bang ti maali ba kampu 'Iitam 'puong a mopiri nuoring.

21 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang die ba 'yie. U daang 'biye savaalii baaraa 'puong ngminaa, a 'bi 'buung baaraa 'puong 'yienguu a 'kuribo chaanii. Bang da mang tuong 'chene ngminaa aning 'yienguu.

22 U da ba mang 'ihi a savaalii baaraa a niba 'ningbi-tooring ngminaa sanga. U da ba mang 'ihi a 'buung baaraa ming ba 'ningbi-tooring 'yienguu sanga.

Manjie longbu

14 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:

2 Yeli 'ku Isi'reeli niba ka ba leu, a maali ba kampu Pai Hahairot sieng. 'Be 'biye Miigidol aning a mangkpong kpachagang. Ba na maaliye ba kampu a mangkpong sieng a 'tori 'Bee-al Seefong.

'Yiibu Gbangu 14

3 'Bojung ngaang ka Fee'ro na yeli Isi'reeli niba nga yela: Ba ba bang ba goo ning 'duri a paaluung. A mopiri pogibang ing.
4 'Beng la mang na 'ko Fee'ro 'sikiri ka u kari ba boo. N na nyiye nanihung Fee'ro aning u 'sojehi ingang. Bila ka 'Iijipiti niba na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana. Bang daang i bila.
5 Bang daang ti yeli 'ku 'Iijipiti naa ka a niba joye. Ka Fee'ro aning u tungtuniba 'sikie daang leuhi a niba nga yela. Bang yeli: Wala 'jung ting i ngaang a veng ka Iisiriel ba tuna 'kuriti che gaa?
6 Ung i u cheeriet 'siri a nyogi u niba paahi u ingang.
7 Ung la di cheeriet kpienhi bang 'lugihi koohi ayuobi. Ung di 'Iijipiti cherietihi jaa, ka kanga jaa mang tari 'soje 'yi-diera.
8 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'ko 'Iijipiti naa Fee'ro 'sikiri. Ung kari Isi'reeli niba ni boo. Isi'reeli niba ni daang 'yiyeng aning nyau.
9 Ka 'Iijipiti niba daang 'ihi kari ba boo. Fee'ro yohi aning u cherietihi jaa aning u yohijonniba aning u 'sojehi daang la. Bang daang kari ti pagiba 'jie ni bang maali kampu a mangkpong nuoring ni. 'Be da 'biye Pai Hahairot sieng a 'tori 'Bee-al Seefong.
10 Sanga ni Fee'ro ang daang wa pieli, ka Isi'reeli niba 'liinhi a nye 'Iijipiti niba ang kara ba boo waana. Ka dabieng kpeba yaga jaa. Bang 'kong 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
11 'Beng la bang yeli 'ku 'Moosis: Wala 'jung ing tariti waaning ka ti wa 'kpi mopiri 'puong? Kau'bie ang ba 'chi 'Iijipiting 'jung la bi? Wala 'jung ing iti ngaang a diti 'yining 'Iijipiting?
12 A yelihung nga naani ting yeli 'kui 'Iijipiting ni? Ti yeliyeng: Bahiti boin ka ti tuna 'kuro 'Iijipiti niba nga. Ka tinuung da nang tuna 'kuro 'Iijipiti niba nga, anang seu ting na 'kpi mopiri 'puong.
13 Ka 'Moosis yeli 'ku a niba: Ye ta jora dabieng. Ye ahi boin, a nye Ba Tari Baahaa Daana 'chihilung ung na 'wuliye 'jine. 'Bojung 'Iijipiti niba nga yeng nyira 'jine nga, ye daang kung la nyiba jaa jaa.
14 Ba Tari Baahaa Daana na jau 'kuyeng. Yena ahi siriti.
15 Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'ku 'Moosis: Wala 'jung ing 'kono 'kurimo? Yeli Isi'reeli niba ni ka ba gara 'ningbi-toori.
16 Che ina di i dangkpali ni tie saa'jung. Tie i 'nu 'gaali a mani a 'pou 'jiihi a'yi. Isi'reeli niba na 'chengye 'jikuongeeng a mani 'puong.
17 N na 'koye 'Iijipiti niba nga 'sikie ka ba 'tuuribo. Bila mang na nye

nanihung Fee'ro aning u 'sojehi aning u cherietihi aning u yohijonniba ingang.

18 Ka maang wa nye nanihung 'ku n minga Fee'ro aning u cherietihi aning u yohijonniba ni ingang, 'beng la ka 'Iijipiti niba na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.

19 'Beng la ka Naangmini malika ni, unang daang mang die Isi'reeli kampu 'yie ni, ung daang 'yi a leu wa 'bi ba 'puoring. Ka a savaalii baaraa ni ming daang 'yi ba 'ningbi-toori a wa ahi ba 'puoring.

20 Ung wa ahi 'Iijipiti niba kampu aning Isi'reeli niba kampu kpachagang. Ung daang i ka a savaalii i sagiluu 'ku lampega kanga, che 'kuro lampega kanga chaanii a 'yienguu. Kanga jaa da ba tuong na wa pieli u to a 'yienguu jaa.

21 Ka 'Moosis daang tie u 'nu 'gaali a mani. Ka Ba Tari Baahaa Daana daang i ka sesekpiengaa 'yi sa'muni seng a daa a mani gaaning 'puori a 'yienguu jaa. Ung leuhuu ung i 'teng-gbang'kuongee. Ka a kuonhi daang 'po 'jiihi a'yi.

22 Ka Isi'reeli niba ni daang ti 'sigi a mani 'tengkuongeeng. Ka a kuong daang leu daangguoma ba 'during aning ba goong.

23 Ka a 'Iijipiti niba daang kari ba boo 'sigi a mani. Fee'ro yohi jaa aning u cherietihi aning u yohijonniba jaang daang 'sigi a mani.

24 A 'beeguu kaabu wagiri ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'liinhi a 'Iijipiti niba 'sojehi a 'yi a 'buung aning a savaalii baaraa ni 'puong. Ung daang ing a 'Iijipiti niba 'sojehi ni chingchang 'puong.

25 Ka Naangmini daang i ka ba cherietihi ni gbee 'fogihi, bang monaa 'guoro. Ka a 'Iijipiti niba yeli: Ye veng ka ti jo Iisiriel seng, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana jauraniye 'Iijipiti niba 'kuribo.

26 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: Tie i 'nu 'gaali a mani ka a kuong leu 'puo wa 'Iijipiti niba aning ba cherietihi aning ba yohijonniba ingang.

27 Ka 'Moosis tie u 'nu 'gaali a mani. 'Jie ang daang wa nyaara 'beeguu ka a mani leu 'puo ti ahi u ahibu. Ka a 'Iijipiti niba daang jora 'tuoho a kuong. Ka Ba Tari Baahaa Daana daang vihing a 'Iijipiti niba loo ing a mani 'puong.

28 Ka a kuonhi leu wa pogi a cherietihi aning a yohijonniba aning Fee'ro 'sojehi ni jaa. Banang daang 'tubo kpe a mani 'puo ni. Ba bung'yeni jaa

daang ba chehi.
29 Che Isi'reeli niba daang 'chengye 'tengkuongeeng a mani 'puong. Ka a kuonhi daang leu daangguoma ba 'during aning ba goong.
30 Bila ka Ba Tari Baahaa Daana daang die Iisiriel a daari a 'yi 'Iijipiti niba 'nuuhing. Ka Iisiriel daang nye 'Iijipiti niba ang 'kpi jeng jeng a mani nuoring.
31 'Beng la ka Iisiriel daang nye tungkpong nga Ba Tari Baahaa Daana ang tung 'Iijipiti ingang. Ka a niba daang jora Ba Tari Baahaa Daana. Bang daang sagi Ba Tari Baahaa Daana 'di aning u tungtuna 'Moosis.

'Moosis 'yienii

15 'Beng la ka 'Moosis aning Isi'reeli niba daang 'yieng 'yienii nga 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Ngaang bang daang 'yieng:
N na 'yieng 'kuye Ba Tari Baahaa Daana, 'bojung u 'duohiye u minga yaga jaa. A yohu aning u jonna ung loo ing mani 'puong.
2 Ba Tari Baahaa Daana la n kpiengu aning n 'yienii. U leuye n 'chihilung. Una la n Naangmini, n na mang 'puguung. Una la n ba Naangmini. N na mang 'duohuung.
3 Ba Tari Baahaa Daana iye taanhuu jaujaura. Ba Tari Baahaa Daana la u 'yuori.
4 Fee'ro cherietihi aning u 'sojehi ung foo ing mani 'puong. Kuong 'diye u 'sojehi 'yi-dieriba ming 'yoe ang buona Manjie 'puong.
5 A kontaalii pogibang. Bang 'sigi ti 'le a 'jijulinhing a'wo 'kuurii.
6 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, i 'nuduri tariye berihung girima kpiengu. 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, i 'nuduri ngmahiye a dondoma 'puro 'puro.
7 I nanihung 'gaalii 'puong ing leuhi banani ang 'ihi 'tuohii ni loo 'tengeng. I bahiye i 'su-kpiengaa ung gaa ti 'dibe a'wo kakee.
8 A 'tuuro i nyibogiri seseu fuuhibung ka a kuonhi laanhi lang taa. A kontaalihi 'ihi ahiye 'dendenge a'wo buunhu ang 'duo. Ka a 'jijulinhi 'gbihi lang taa a mani gaalinggang.
9 A dondoma yeliyeng: N na karibang. N na kari nyogibang. N

na 'poye buunhu ting faahi. N buobu na nyeng a paali ba ingang. N na vuoye n ta'kobi. N 'nu na nyuongbang.

10 I fuuhiye i seseu, ka a mani pogiba ing. Bang 'sigi a kongbera 'muni a'wo kpana.

11 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, ning'buong 'wonii a ngmima 'puong? Ning'buong 'wonii? I girima iye kpong pegi'yiibu 'puong. I iye dabieng joo 'pugibu 'puong a tuna tungsiela.

12 I tieye i 'nuduri, ka 'teng-gbani diba voli.

13 I hinihung 'puong i dieye niba ni ing yeudie ni 'yie. I kaaye ba 'jieng aning i kpiengu a gaaning i kpe'ji-pegi'yiruu ni.

14 A niba na 'woming a jo dabieng. Inga 'miingbu yaga jaa na nyogiye Filiisitiya niba.

15 'Iidom ningbera na iye chingchang dabieng 'jung. Inga 'miingbu na nyogiye 'Moo-ab daba 'yoe ang buona. 'Keenan kpieriba jaa na bori gaang.

16 Dabieng aning 'karikaruu na 'leye ba ingang. A 'tuuro i 'nu kpiengung ba na iye 'ligiligi a'wo 'kuurii. Ba na iye 'ligiligi a waana wagiri i niba ang na long gaa, 'oo Ba Tari Baahaa Daana. Ba na iye 'ligiligi a waana wagiri niba ing yeudie ang na long gaa.

17 I na dibang wa kpening, a diba seli i chen'diibu tangkpong ning. 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, 'jie ni ing maali i minga kpiebu yela ni la bila. 'Oo Daana, Ngming'puohi 'deu ni i 'nuuhi ang maali ni la bila.

18 Ba Tari Baahaa Daana na 'diye naalung wagiri jaa a gara wagiri ang ba tari baahibu.

19 Fee'ro yohi ti 'sigiye a mani a lang ning u cherietihi aning u yohijonniba. Ka Ba Tari Baahaa Daana leuhi a mani kuong waaning ba ingang. Che ka Isi'reeli niba 'cheng 'jikuongeeng a mani gaalinggang.

Miiriam 'yienii

20 Ka pogidangyera Miiriam, Eerong yaupoga ni daang di u sinsaga ing u 'nung. Ka a pogiba jaa 'yi 'tuuruu aning ba sinsagihi aning seuri.

21 Ka Miiriam 'yieng 'kubo:

'Yieng 'ku Ba Tari Baahaa Daana, 'bojung u 'duohiye u minga yaga jaa. A yohu aning u jonna ung loo ing mani 'puong.

Kuong ang i too leuye kuong ang numa

22 Ka 'Moosis daang di Iisiriel 'yining Manjie. Bang 'yi kpe Suur Mopiri ni 'puo. Bang daang 'cheng a mopiri 'puong 'beri ata, che ba ba nye kuong.
23 Bang daang wa ta Maaraa. Ba daang ba tuong 'nyu Maaraa kuonhi ni, 'bojung a daang iye too. Bila 'jung bang daang buona 'be 'yuori ka Maaraa.
24 Ka a niba daang ngmuuna yela inna 'Moosis a yera: 'Bo ting na 'nyu?
25 Ka 'Moosis daang 'kong 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'wuluu dau kanga. Ung di a dau loo ing a kuonhi ingang. Ka a kuonhi daang leu numa. 'Beng la ung daang 'kubo yeli'tuuruu aning yeli'binnuu. Ung daang iba nye 'beng.
26 Ung daang yeli: Ka yenang na chelihi Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini nuori 'ningbi-jieng a ira yela ang 'tu sori u 'ningbiring, ka yenang begi 'toorii 'ku u no'kurihi a 'tuuro u yeli'tuurihi jaa, baalinhi ni jaa mang veng ang wa 'Iijipiti niba ingang ni, n kung dia ingye. 'Bojung maang la Ba Tari Baahaa Daana ang tiuriye.
27 Bang daang wa ta 'Iilim. Ka 'bulihi 'pienaayi ang tari kuong daang 'bi 'beng aning abe daari lijaata ning 'pie. Bang daang maali ba kampu 'beng a kuonhi sieng.

Paanuu ang 'yi Arijena

16 Bang daang 'yi 'Iilim a di sori. Ka Isi'reeli niba langkpiebu ni jaa daang wa ta Siing Mopiri ni 'puo. 'Beng 'bi 'Iilim aning Sainai kpachagang ni. Ba 'Iijipiti paaluu 'yiibu 'puoring, a 'yiilung 'chiu 'beri 'pie aning a'nu daari la bila.
2 'Beng la ka Isi'reeli niba langkpiebu ni jaa daang ngmuuna yela inna 'Moosis aning Eerong a mopiri 'puong.
3 Ka Isi'reeli niba nga daang yeli 'kubo: A'wo Ba Tari Baahaa Daana 'nu danang i ka ti 'kpi 'Iijipiti paaluung. 'Beng ti da mang 'jingye neni dugiri sieng, a 'di siimaa tigi ti buobu. 'Bojung ye diting waaning a mopiri nga 'puo ka ye ku a langbu nga jaa aning kong.

4 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: Nye, n na ing ka paanuu 'yi sagbani 'le a'wo saa a 'kuye. A niba na mang 'ying a ti laanhi ka a sing singbu kanga 'beu jaa. Bila mang na di iba nye, ka ba na 'tuye n 'begu bii ka ba kung 'tu.
5 A 'beri ayuobi daari ba na mang maaliye anani bang waaning ni. A na mang iye anani bang laanhi 'be-jaaning ni singbu gberi 'buyi.
6 'Beng la ka 'Moosis aning Eerong daang yeli 'ku a Isi'reeli niba jaa: 'Ji-maarii sanga ye na baming ka Ba Tari Baahaa Daanang diye 'yining 'Iijipiti paaluu waaning.
7 'Beeguu ming ye na nyiye Ba Tari Baahaa Daana girima. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana 'wongye ngmuungbu ni yeng ngmuuna u ingang ni. Tinuu la ning'bobo yeng ngmuuna inniti?
8 Ka 'Moosis la yeli: Ye na nyiye bila sanga ni Ba Tari Baahaa Daana ang na 'kuye neni 'ji-maarii ka ye oo, a 'kuye paanuu 'beeguu ka ye tigi. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana 'wongye ngmuungbu ni yeng ngmuuna u ingang ni. Tinuu la ning'bobo? Tinuu naani yeng ngmuuna inna. Ba Tari Baahaa Daana yeng ngmuuna inna.
9 Ka 'Moosis daang yeli 'ku Eerong: Yeli ngaang 'ku Isi'reeli niba langkpiebu ni jaa: Ye tagi ta Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-toori, 'bojung u 'wongye ye ngmuungbu ni.
10 'Beng la, wagiri ni Eerong ang wa yera yela 'kuro Isi'reeli langkpiebu jaa ni, bang 'liinhi a mopiri seng. Ka Ba Tari Baahaa Daana girima 'yi savaalii 'puong.
11 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis:
12 N 'wongye Isi'reeli niba ngmuungbu ni. Yeli ngaang 'kubo: 'Ji-nyogi'ningbiring ye na ooye neni. 'Beeguu ming paanuu na tigiyeng. Bila yeng na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini.
13 'Ji-maarii sanga ka korinhi daang wa pagi a kampu jaa. 'Beeguu ming ka mielung 'le a kampu 'lombori jaang.
14 Sanga ni a mielung ang wa nyuuhi, ka bung'bilii 'mine ang i 'gbulonggbulong jeng jeng a mopiri 'tengeng. A daang iye 'kpegile, a 'woning sa'kubimihemihe.
15 Sanga ni Isi'reeli niba ang wa nyia, bang yeli 'ku taa: 'Bolaa la nga? 'Bojung ba daang ba bang buunhu ni ang la. Ka 'Moosis daang yeli 'kubo: Siimaa ni Ba Tari Baahaa Daana ang 'kuye ka ye 'di ni la bila.

'Yiibu Gbangu 16

16 Bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang 'ku nuori ni la nga: Dau jaa na mang 'ohiye u hiengbu singbu. Ning'yeni jaa na mang tariye 'oom-er singbu a 'tuuro bila ni i tent 'puo niba ang sing.
17 Ka Isi'reeli niba daang i bila a 'ohaa. 'Mine daang 'ohiye jemaa ka 'mine 'ohi fiing.
18 Bang daang di 'oom-er singbu a maahaa. Unani ang daang 'ohi jemaa ni daang ba tari 'mine ang chehi. Unani ming ang daang 'ohi fiing ni daang ba kong. Dau jaa daang 'ohiye bila ni u hiengbu ang sing.
19 Ka 'Moosis daang yeli: Nie jaa ta wa baha a fiing jaa ka 'jie nyaara.
20 Che ba 'mine daang ba 'tu 'Moosis yeliyaga ni. Ba daang bahiye a 'mine ka 'jie nyaa. Ang daang wegi 'dandulo a 'nyuuro. Ka 'Moosis 'suuri daang 'ihi ba ingang.
21 Bila bang da mang 'ohaa 'beeguu jaa. Dau jaa da mang 'ohing a 'tuuro u hiengbu singbu. Ka ngminaang wa tuli, a da mang nyeling.
22 A 'beri ayuobi daari bang daang 'ohi bila ni bang mang 'ohi ni gberi 'buyi. Nie jaa da mang tariye 'oom-erihi a'yi. Ka a langkpiebu ningbera ni jaa wa yeli bila 'ku 'Moosis.
23 Ung yeli 'kubo: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: 'Beu iye wagiri yeng na peenhi. U iye Peenhibu 'be-pegi'yiruu a 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Ye se bung ni yeng na se 'jine, a dugi bung ni yeng na dugi. Ye di bung jaa ang chehi 'bing 'ku ye miihi. Ye dia 'bing ka 'jie nyaa.
24 A 'jung bang daang dia 'bing ka 'jie nyaa a'wo 'Moosis ang daang 'kubo nuori bila ni. Che a daang ba 'nyuuro. 'Danduli jaa ming daang ba 'chi a ingang.
25 'Beng la ka 'Moosis yeli: Ye obaa 'jine, 'bojung 'jine iye Peenhibu 'Beu a 'ku Ba Tari Baahaa Daana. 'Jine nga ye kung nyia a 'tengeng.
26 'Beri ayuobi yeng na mang 'ohaa. Che a 'beri ayo'poin daari iye Peenhibu 'Beu. Ye kung nye bung jaa.
27 Che a niba 'mine daang 'yiyeng a 'beri ayo'poin daari ka ba 'ohi. Che ba daang ba nye bung jaa.
28 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: Wala yeng na jaanhi n no'kurihi aning n 'begiri 'tuubu kauhi sing?
29 Nye, Ba Tari Baahaa Daana 'kuyeng a Peenhibu 'Beu. Bila 'jung u mang 'kuyeng 'beri a'yi siimaa a 'beri ayuobi daari. Dau jaa na mang kpelingye u 'bijieng. Dau jaa ta wa 'yire u 'bijieng a 'beri ayo'poin

daari.
30 A 'jung ka a niba daang peenhi a 'beri ayo'poin daari.
31 Ka Isi'reeli niba ni daang buong a 'yuori ka Manna. A daang peliyeng a'wo korianda 'bie. Ang daang numa a'wo kaanha bang di siu maali.
32 Ka 'Moosis daang yeli: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana 'ku nuori: Ye di a manna 'oom-er a 'bing 'ku ye jemanihi ang waana. Ba na nyiye siimaa ni mang di 'guoliye sanga ni mang diye 'yining 'Iijipiti paaluu waaning.
33 Ka 'Moosis yeli 'ku Eerong: Di dugu, a di a manna 'oom-er ing u 'puong. Dia 'bing Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring ka a 'bing 'ku ye jemanihi ang waana.
34 Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku 'Moosis nuori bila ni, bila ka Eerong daang dia 'bing a 'Sieree daga 'ningbi-tooring ka a 'bing 'beng.
35 Ka Isi'reeli niba daang oo a manna 'yuomo lijaa'yi a waana wagiri bang wa ta paaluu ni niba ang 'jing 'beng. Ba daang ooye a manna a waana wagiri bang wa ta 'Keenan paaluu toribogu.
36 'Iifa maahibu nyogi 'po 'jiihi 'pie, a 'jiyeni la 'oom-er.

Kuong ang 'yi 'pie ingang

17 'Beng la ka Isi'reeli niba langkpiebu ni jaa daang 'yi Siing Mopiri ning a 'yi sori. Ba daang iye bila a 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana no'kuruu ni. Bang ti maali ba kampu Reefidim 'puong. Che kuong daang 'chibe ka a niba na 'nyu.
2 A 'jung ka a niba daang jauraning 'Moosis a yeli: 'Kuti kuong ka ti 'nyu. Ka 'Moosis yeli 'kubo: Wala 'jung yeng jauranima? Wala 'jung yeng 'pigihe Ba Tari Baahaa Daana?
3 Ka kon'nyuuri daang kpe a niba 'beng. Bang ngmuuna inna 'Moosis a yera: Wala 'jung ing tariti 'yining 'Iijipiti waaning? I yeng ku ti ning ti 'biihi aning ti 'dungguonihi ning kon'nyuuri bi?
4 A 'jung ka 'Moosis daang 'kong 'ku Ba Tari Baahaa Daana a yeli: Wala mang na i ning a niba nga? Ba iye 'siri ka ba fooma ning 'kubo.
5 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: Die a niba 'yie 'chene gara. Nyogi Isi'reeli ningbera ni 'mine paahi i ingang. Di i dangkpali ni ing di va a mani ni tari i 'nung a gara ning.
6 Nye, n na ahiye i 'ningbi-tooring 'Hoo-reb Tangkpong ning. Ngmi a

'pie ka kuong 'yi u ingang ka a niba 'nyu. Ka 'Moosis daang tung bila a Isi'reeli ningbera 'ningbiring.
7 Ung daang buong a 'jie 'yuori ka Maasaa* aning Meeriba*. Isi'reeli niba ang jaunuu ni 'jung ung daang buong 'be bila, aning bang daang 'pigihi Ba Tari Baahaa Daana ni 'jung. Ba daang yeliyeng: Ba Tari Baahaa Daana muo 'biye ti seng bii u 'chibe?

Ba tuongye Aamalek niba

8 Ka Aamalek niba daang wa jauning Iisiriel Reefidim 'puong.
9 Ka 'Moosis yeli 'ku 'Joosua: 'Lugihi daba ti 'puong a gaa ti jauning Aamalek niba. 'Beu n na ahiye a tanga 'jung a tari Naangmini dangkpali ni n 'nung.
10 Ka 'Joosua daang i bila ni 'Moosis ang yeluu ni, a jauning Aamalek niba. Ka 'Moosis aning Eerong aning Huur daang 'do a tanga 'ju.
11 Sanga ni 'Moosis ang da mang tie u 'nu saa'jung, Iisiriel da mang tuonibang. Ka unang wa 'sigihi u 'nu, ka Aamalek tuoniba.
12 Che ka 'Moosis 'nuuhi daang wa bali. Bang daang di 'kuurii 'bing u luong ung 'jing u ingang. Ka Eerong aning Huur daang nyogi u 'nuuhi tari. Kanga daang 'biye u 'lombori kangang, ka kanga 'bi 'lombo-jaalang. Ka u 'nuuhi daang ahi bila a gara ngminaa kpiebu.
13 Ka 'Joosua daang di ta'kobi a tuong Aamalek aning u niba.
14 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: Seu a yeli nga ing gbangu 'puong ka u i tiehibu. Toonhi bila ka 'Joosua 'wong, ka n na ing ka Aamalek niba yela tiehibu baahi kpeleng kpeleng sagbani luong.
15 Ka 'Moosis daang maali sarika 'ihijie, a buong u 'yuori ka Ba Tari Baahaa Daana La N Jonjong*.
16 'Bojung u daang yeliyeng: Ba Tari Baahaa Daana poyeng ka una Ba Tari Baahaa Daana na jauningye Aamalek niba taanhuu a 'yi jemani a gara u to.

*
17:7 Maasaa 'muni la 'pigihibu.
17:7 Meeriba 'muni la jauri.
17:15 Ba Tari Baahaa Daana La N Jonjong — 'Hiiburu kokori 'puong a 'yuori nga la Je'hoova Niisai.

Jeeti'ro kawani

18 Jeeti'ro, Miidiyan Ngming'puohi 'yi-diera ni daang la 'Moosis
diengdau. Ung daang 'wong bila ni jaa Naangmini ang i 'ku 'Moosis
aning u niba Iisiriel. U daang 'wongyeng ka Ba Tari Baahaa Daana
tariye Iisiriel 'yining 'Iijipiting.
2 Ka Jeeti'ro, 'Moosis diengdau ni daang nyogi Zipoora, 'Moosis poga ni
ung daang leuhi ung gaa ni.
3 Ung nyoguu a lang ning u 'bi-daba ba'yi ni. Kanga 'yuori daang la
Guurisom. 'Bojung 'Moosis daang yeliyeng: N iye saana paalijaala
'puong.
4 Kanga ming 'yuori daang la Eli'yee-zer. 'Bojung 'Moosis daang
yeliyeng: N ba Naangmini ning sungma a diema 'yi Fee'ro ta'kobing.
5 Ka Jeeti'ro, 'Moosis diengdau ni daang wa 'Moosis seng a mopiri
'puong aning u 'bi-daba ni aning u poga. 'Be ung daang maali u kampu
Naangmini tangkpong sieng ni.
6 Ung daang tung a yeli 'ku 'Moosis: Maang i diengdau Jeeti'ro tariye i
poga aning u 'bi-daba ba'yi ni waananing i seng.
7 Ka 'Moosis daang 'yi gaa ka u ti 'tuohi u diengdau ni. Ung daang ti
'churi 'tengeng che 'koruu. Bang jugihi taa laangfie yela che ti kpe a
tent.
8 Ka 'Moosis daang toonhi 'ku u diengdau bila ni Ba Tari Baahaa Daana
ang i Fee'ro aning 'Iijipiti niba Iisiriel 'jung. Ung toonhi 'kuu tuora ni
ang pogiba a soring, aning bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang dieba.
9 Ka Jeeti'ro daang nyengina a yelisuunhi ni jaa Ba Tari Baahaa Daana
ang i 'ku Iisiriel ni yela. Bila ung daang i dieba 'yining 'Iijipiti niba
'nuuhing ni.
10 'Beng la ka Jeeti'ro daang yeli: Ba Tari Baahaa Daana nyiye pegiri,
unang diegii 'yining 'Iijipiti niba 'nuuhing, a diegii 'yining Fee'ro
'nuuhing. Unang die a niba ming 'yining 'Iijipiti niba 'nuuhing.
11 Pampana n bangyeng ka Ba Tari Baahaa Daana gaaye ngmima jaa.
'Bojung yeli ni ingang bang da jigiha ni, u da gaabang a yelibalaa
ingang.
12 'Beng la ka Jeeti'ro, 'Moosis diengdau ni daang di sarika nyugiruu aning
sarikihi 'mine 'ku Naangmini. Ka Eerong aning Isi'reeli ningbera ni jaa
daang wa ka ba ning 'Moosis diengdau ni wa 'di siimaa Naangmini

'ningbi-tooring.
13 'Jie ang daang wa nyaa ka 'Moosis 'jing na 'di a niba saree. Ka a niba daang ngmaa 'giluu a 'piili 'beeguu a gara 'ji-maarii.
14 'Moosis diengdau ni ang daang nye bila ni jaa ung ira 'kuro a niba ni, ung yeli: 'Bo la nga ing ira 'kuro a niba? Wala 'jung ka ina 'yong 'jing 'dire saree che ka a niba jaa ngmaa 'gilii a 'piili 'beeguu gara 'ji-maari?
15 Ka 'Moosis yeli 'ku u diengdau ni: A niba ang mang wa n seng ka ba 'wong 'yi Naangmini seng ni 'jung la.
16 Ka banang wa tari nokpieni, ba mang waye n seng. N mang 'diye nie aning u to saree, a 'wulibo Naangmini yeli'tuurihi aning u 'begiri.
17 Ka 'Moosis diengdau ni yeli 'kuu: Bila ni ing ira ni ba suma.
18 Pielaang, ina aning niba ni ang 'bi i seng ni na baliye ye miihi. 'Bojung a tuma nga 'gaaliing. I kung tuong tunaa i 'yong.
19 Chelihi 'wong n yeliyaga. N na iing kawani. Naangmini na 'biye i seng. Ahi 'ku a niba Naangmini 'ningbi-tooring a mang tari ba nokpienihi waaning Naangmini seng.
20 I na mang 'wulibong a yeli'tuurihi aning a 'begiri. I na mang 'wulibong sori ning bang na 'chene aning tuma ni bang na tuna.
21 Aning ming, 'lugihi daba ang na tuong tung bila a niba jaa 'puong. Ba na iye daba ang jora Naangmini, a tari yeliminga, a ha jangfang. Di a daba nga taa 'bing ka ba kaara a niba. Niba 'tuhi 'tuhi kaariba na 'biye 'be, ka niba koo koo kaariba 'bibe, ka niba lijaa'yi ning 'pie 'pie kaariba 'bibe aning niba 'pie 'pie kaariba.
22 Veng ka ba 'dire a niba saree wagiri jaa. Ba na mang diye yelikpong jaa waaning i seng. Che ba miihi na mang 'diye yeli'bile jaa saree. Bila ang na i laangfie 'kui, 'bojung ba na sumiing 'tuo a 'tuo-tiinhuu nga.
23 Ka inang na i a yeli nga ka Naangmini 'kui bila nuori, i na tuong tariye i minga a gara. A niba ming na gaaye ba 'deri aning maahuu.
24 Ka 'Moosis daang 'wong u diengdau yeliyaga ni, a i bila ni jaa ung yeli ni.
25 Ka 'Moosis daang 'lugihi daba ang na tuong tung bila Iisiriel jaa 'puong. Ung daang diba 'bing bang i 'yi-dieriba a niba ingang. Niba 'tuhi 'tuhi kaariba daang 'biye 'be, ka niba koo koo kaariba 'bibe, ka niba lijaa'yi ning 'pie 'pie kaariba 'bibe aning niba 'pie 'pie kaariba.
26 Bang daang 'dire a niba saree wagiri jaa. Bang da mang di a

yelikpienhi waaning 'Moosis seng. Che ba da mang 'diye yeli'bile jaa saree ba miihing.
27 Ka 'Moosis daang bahi u diengdau ni ung gaa. Ung daang di u sori a gaa u minga paaluu.

Iisiriel ang 'bi Sainai tangang

19 Isi'reeli niba ang daang 'yi 'Iijipiti paaluung, a 'chiuri ata daari minga bang wa ta Sainai Mopiri ni.
2 Ba daang 'yiye Reefidim 'puong a wa Sainai Mopiri ni, a maali ba kampu a mopiri 'puong. Ka Isi'reeli niba daang maali ba kampu a tangkpong 'ningbi-tooring.
3 Ka 'Moosis daang 'do gaa Naangmini seng. Ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'bi a tanga 'jung che buong 'Moosis a yeli: Ngaang ing na yeli Jeekob 'deu ni, a yeli 'ku Isi'reeli niba nga:
4 Ye nyiye bila ni mang i 'Iijipiti niba, aning bila ni mang tariye 'kachigu kpangkpama 'jung a tariye waaning n minga seng.
5 Bila 'jung ka yenang siring na 'tu n nuori pampana, a tari n 'layiri ni, ye na iye n 'suobu ang i nanii a paalihi niba jaa 'puong. 'Bojung 'teng-gbani jaa iye n 'suobu.
6 Ye na iye naalung paaluu ang i Ngming'puohi 'yi-dieriba a 'kumo, a i paalipegi'yiruu. Yeli a yeli'bie nga 'ku Isi'reeli niba.
7 Ka 'Moosis daang wa buong Isi'reeli ningbera ni. Ung di yeli'bie ni jaa Ba Tari Baahaa Daana ang 'kuu nuori ni 'bing ba 'ningbi-tooring.
8 'Beng la ka a niba jaa lang taa a dieyeli: Bila ni jaa Ba Tari Baahaa Daana ang yeli ni ting na i. Ka 'Moosis leu di a niba yeli'bie nga gaaning Ba Tari Baahaa Daana seng.
9 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: N na waye ye seng savaalitiinhuu 'puong. A niba na 'wongye mang yera nii yela ka ba mang sagii wagiri jaa a gara wagiri ang ba tari baahaa. Ka 'Moosis yeli a niba yeli'bie ni jaa 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
10 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'ku 'Moosis: Gaa a niba seng a ti iba ka ba welipegi'yi 'jine aning 'beu, a veng ka ba pegi ba bungyerihi ming.
11 Veng ka ba i 'siri a dabaata daari. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana na 'sigi waye Sainai Tangkpong ni 'ju a niba jaa 'ningbiring.

12 'Bing toribogu 'ku a niba jaa wa 'gili a yeli: Ye banna a ta wa 'duoro a tangkpong bii a fiinha u 'muni. Pielaang, nie jaa ang fiinhi a tangkpong, ba kuu.
13 'Nu jaa kung fiinhuu. Che ba na fobuung aning 'kubo pielaang, bii ka ba tebuu aning tang'piing. Ka ninsaalaa la bii ka 'dungo la, u kung la i 'vori. Ka a biengkoning wa 'kong kauhi, ba na wa pieliye a tangkpong.
14 'Beng la ka 'Moosis daang 'sigi a tangkpong 'jung a gaa a niba seng. Ung ti i a niba bang welipegi'yi a pegi ba bungyerihi.
15 Ung yeli 'ku a niba: Ye i 'siri 'gu a dabaata daari. Nie jaa ta wa piena u poga.
16 A dabaata daari 'beeguu ka saa tahingbu aning saa nyigihibu aning savaalitiinhuu daang 'bi a tangkpong 'jung. Ka a biengkoni 'kuori daang 'yire yaga jaa. Ka bila daang veng ka a niba ang 'bi a kampung iinhi daang 'miine.
17 Ka 'Moosis daang diening a niba 'yie bang 'yi a kampung a na ti 'tuohi Naangmini. Ka a niba ti ahi a tangkpong sieng.
18 Nyuohi daang pogiye Sainai Tangkpong ni jaa, 'bojung 'buung 'puong ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'sigi u ingang. U nyuohi daang 'duorong a'wo 'buung 'de-karaa nyuohi. Ka a tangkpong jaa daang 'jigihe yaga jaa.
19 Sanga ni a biengkoni ang daang 'kong kauhi ka u 'kuori 'duoro a maaling 'duoro yaga jaa ni, ka 'Moosis daang yeli yela. Ka Naangmini dieyeli aning kokori.
20 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'sigi Sainai Tangkpong ni ingang, a 'sigi a tangkpong saa'jung. Ka Ba Tari Baahaa Daana buong 'Moosis ka u 'do wa a tangkpong 'ju. Ka 'Moosis daang 'do gaa.
21 Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'ku 'Moosis: 'Sigi gaa ti kpaahi a niba ka ba ta ira wa ngmaa 'yi ka ka ba 'liinhi Ba Tari Baahaa Daana. Ka banang i bila, ba jemaa na nyuoming.
22 Veng ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba ming ang mang wa pieli Ba Tari Baahaa Daana ni i ka ba miihi welipegi'yi. Ka a naani Ba Tari Baahaa Daana na ngmaa 'yiye ba ingang.
23 Ka 'Moosis daang yeli 'ku Ba Tari Baahaa Daana: A niba kung tuong 'do wa Sainai Tangkpong. 'Bojung i kpaahiting a yeli: 'Bing toribogu

'gili a tanga a weluu 'bing.
24 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'ku 'Moosis: Gara. 'Sigi gaa ti nyogi Eerong ka i niu 'do wa. Che ta veng ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba bii a niba ngmaa 'yi a na 'do wa Ba Tari Baahaa Daana seng, ka a naani u na ngmaa 'yiye ba ingang.
25 Ka 'Moosis daang 'sigi gaa a niba seng a ti yeli yela 'kubo.

A no'kurihi 'pie ni

20 Ka Naangmini daang yeli a yeli'bie nga jaa. Ngaang ung daang yeli:
2 Maang la Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini ang tariye 'yining 'Iijipiti paaluung, a tariye 'yining 'yemilung 'deung.
3 Ta tari ngmingjaani jaa n 'puoring.
4 Ta wa maana i minga bagihuu jaa. Ta wa maana bung jaa ang 'do 'bi sagbaning 'berihung, bii bung jaa ang 'bi 'teng-gbani ang 'bi luong 'worihung, bii bung jaa ang 'bi kuong ang 'bi 'teng-gbani 'muning 'worihung.
5 Ta wa 'churo a 'ningbi-tooring bii a tunaa, 'bojung maang Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini iye 'nyuuri Naangmini. Banani ang hama, n mang waaniye a ba'mine beu ba 'biihi ingang a gara ba taalung aning ba naahung jemanihi.
6 Che banani ang nungma a 'tuuro n no'kurihi, n mang 'wuliye bunye 'ku 'tuhi jemaa.
7 Ta wa dira Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'yuori fiengye. 'Bojung nie ang di Ba Tari Baahaa Daana 'yuori fiengye, u kung bahuu ka u 'yi saree 'lee 'puong.
8 Mang tiehi a Peenhibu 'Beu yela a taruu ka u i bungpegi'yiruu.
9 'Beri ayuobi ing na mang tung, a tung i tuma jaa.
10 Che a 'beri ayo'poin daari iye Peenhibu a 'ku Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini. Ta wa tuna tuni jaa a daari. Ina bii i 'bi-dau bii i 'bi-poga bii i tungtungdau bii i tungtungpoga bii i 'duunhi bii saana jaa ang kpiera i seng kung tung tuni jaa.
11 'Bojung 'beri ayuobi 'puong ka Ba Tari Baahaa Daana daang maali sagbani aning 'teng-gbani aning mani aning buunhu jaa ang 'bi a 'puong. Ung daang peenhi a 'beri ayo'poin daari. Bila 'jung ka Ba Tari Baahaa

Daana pegi a Peenhibu 'Beu nga a i ung i 'be-pegi'yiruu.
12 Nana i ba aning i ma ka i 'beri nye i yaga paaluu ni Ba Tari Baahaa Daana ang di 'kurii ni 'puong.
13 Ta wa kuura nie.
14 Ta wa sena nie poga bii nie sira.
15 Ta wa 'juuro.
16 Ta wa 'dire 'sierigirii i to ingang.
17 Ta wa ira 'niiri i to 'deu yela. Ta wa ira 'niiri i to poga yela, bii u tungtungdau yela bii u tungtungpoga yela. Ta wa ira 'niiri i to naahuu bii u bunga yela bii bung jaa ang i i to 'suobu yela.

A niba joraye dabieng Naangmini ang 'bibe ni yela

18 A niba jaa daang nyiye a saa tahingbu aning a saa ang nyigiha. Ba daang 'wongye a biengkoni ming 'kuori a nye a tangkpong ang 'ihe nyuohi. A niba ang wa nye bila, bang 'miine aning dabieng a gaa ti ahi toori jaa.
19 'Beng la bang yeli 'ku 'Moosis: Ina minga yera yela 'kuriti. Ti na 'woming. Che ta veng ka Naangmini yera yela 'kuriti ka ti ira wa 'kpi.
20 Ka 'Moosis yeli 'ku a niba: Ye ta jora dabieng, 'bojung Naangmini wayeng ka u iye nye. U buorang ka Naangmini joo 'bi ye seng ka ye ta wa tuna beu.
21 Ka a niba daang ahi toori jaa. Che ka 'Moosis daang tagi ta a savaalisagilaa ni ang i tiinhuu ni. 'Beng ka Naangmini daang 'be ni.

A sarika 'ihijie 'begu

22 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: Ngaang ing na yeli 'ku Isi'reeli niba nga: Ye nyiye mang yeli yela 'kuye a 'yi arijena 'puong.
23 Ye ta wa maana ngmima jaa paaha n ingang. Ye ta wa di wari bii sannii maana ye miihi ngmima.
24 Di tani a maali sarika 'ihijie 'kumo. U 'jung ing na mang 'ihi i sarika nyugirihi aning i maahuu sarikihi aning i piihi aning i 'nii. 'Jie ni jaa mang wa di n 'yuori mari bang 'kurimo girima, n na waye i seng a wa 'kui pegiri.
25 Ka inang na di 'kubo maali sarika 'ihijie 'kumo, ye ta meu aning 'kubo

bang pehing. 'Bojung ka inang di i tuma bung fiinhuu, i deguung.
26 Ta 'tu danyina ming 'do n sarika 'ihijie ka i 'muni ta wa 'yi jeng gbanggbaling u ingang.

21 Tungtuniba yela 'begiri

A 'begiri nga ing na di 'bing ba 'ningbi-tooring:
2 Ka inang da 'Hiiburu tungtuna, u na tungye 'yuomo ayuobi. A 'yuomo ayo'poin ingang u na 'yi gaang a 'so u minga. U kung yeu bung jaa.
3 Ka unang wa u mingang, u na 'yiye u mingang. Ka unang tari poga waaning, u ning u pogang na lang 'yi gaa.
4 Ka u daana ning 'kuu poga ka a poga dogi 'bi-daba aning 'bi-pogiba 'kuu, a poga aning a 'biihi na iye u daana ni 'suobu. Che una 'yoming na 'yi gaa.
5 Che ka a tungtunang yeli ngaang pielaang: N nungye n daana, a nung n poga aning n 'biihi, n kung 'yi a 'so n minga.
6 Bila yeng u daana na taruung waaning a saringmaariba seng. U na taruung waaning a 'di-nuori bii a 'di-nuori taabuo 'jie ni. U daana ni na diye vuraa a 'puo u 'tuorii. Bila ung na tuna u daana ni a gara wagiri jaa.
7 Ka daung kuohi u 'bi-poga ka u ti leu pogitungtuna, u kung 'yi gaa a'wo a dautungtuniba ang mang 'yi gaa bila ni.
8 Ka unang ba peli a dau ni ang diu ung i u minga pogi'piiruu ni 'puo, bila yeng u na veming ka ba yeudieguu. A dau ba tari sori jaa ka u kuohuu 'ku saamba, 'bojung u belimuung.
9 Ka unang diu pogi'piiruu 'ku u 'bi-dau, u na iung a'wo bila ni bang mang ira ba 'bi-pogiba.
10 Ka unang la di pogijaala, che u kung momuu u siimaa aning u bungyerihi aning u sira 'kulibu yelitarihi.
11 Ka unang kung i a yela ata nga 'kuu, bila yeng u na 'yi gaang a ti 'so u minga. U kung yeu 'libiri jaa.

'Ningbikuonii yelitarihi 'begu

12 Ka nieng ngmi dau ka a dau 'kpi, ba na kuye a daana pielaang.
13 Che ka unang ba dang 'guu, a ba bang, che ka Naangmini diu ing u 'nuuhing, n na boye 'jie 'kuye ka u jo gaa 'be.

14 Che ka daung i 'siri, a bang che ku nie, ye na nyoguung 'yining n sarika 'ihijieng a kuu.
15 Nie jaa ang ngmi u ba bii u ma, ba na kuung pielaang.
16 Nie jaa ang sogili nyogi nie a kuohuu bii ka banang wa nyiu u 'nung, ba na kuung pielaang.
17 Nie jaa ang tu u ba bii u ma, ba na kuung pielaang.
18 Ka dabang jaura ning taa ka kanga di 'kuurii bii u 'nu ngmi u to, a'mineng u kung 'kpi che jeng a kung bang 'ihi.
19 Ka unang la wa 'ihi a di dangkpali 'yi 'yenge, ba kung dogihi nie ni ang ngmiu ni. Yeli ung na i la nga: U na yeuye wagiri ni ung saang ni 'yong sani, a kaa u 'jieng ka u wa nyaa kpeleng kpeleng.
20 Ka nieng di dau ngmi u tungtungdau bii u tungtungpoga ka u 'kpi a 'tuuro a ngmiibung, ba na dogihiye a daana pielaang.
21 Che ka unang nang i 'vori 'bebeyeni bii 'beri a'yi, ba kung dogihuu, 'bojung u iye u 'suobu.
22 A'mineng daba na jaurang a ngmi poga ang tari 'puo ka a poga dogi ka u wagiri nang ba ta che ka dangii jaa 'chibe. Ba na dogihuung pielaang a 'tuuro bila ni a poga sira ang na 'kuu sani, aning bila ni a saringmaariba ang na 'kuu sani.
23 Che ka dangii jaang wa 'bibe, 'nyivori na yeuye 'nyivori sani.
24 'Ningbiri na yeuye 'ningbiri sani, ka nyinii yeu nyinii sani. 'Nu na yeuye 'nu sani, ka gberi yeu gberi sani.
25 'Buung nyugibu na yeuye 'buung nyugibu sani. Natiri na yeuye natiri sani, ka fiebibu yeu fiebibu sani.
26 Ka nieng ngmi u tungtungdau bii u tungtungpoga 'ningbiri a saamuu, u na bahuung ka u 'so u minga a 'yi gaa u 'ningbiri ni 'jung.
27 Ka unang ngmi u tungtungdau bii u tungtungpoga nyinii vuo, u na bahuung ka u 'so u minga a 'yi gaa u nyinii ni 'jung.

'Duunhi yela 'begiri

28 Ka naahuung 'tihi dau bii poga ku, pielaang, ba na diye 'kubo foo a naahuu ku. Nie jaa kung oo u neni. Ba kung dogihi a naahuu daana ming.
29 Che a'mineng a naahuu da mang yo 'tihee niba wagiri ang pari 'puong. A'mineng ba kpaahiye u daana che ung ba nyoguu pogi. Ka unang wa

ku dau bii poga, ba na diye 'kubo foo a naahuu ku a che ku u daana ming.
30 Ka banang 'kuu 'libie sani, u na yeuye bila ni sani bang 'kuu ni a yeudie u 'nyivori.
31 Ka unang 'tihi 'bi-dau bii 'bi-poga, ba na iung a 'tuuro a saree ngmaabu nga.
32 Ka naahuung 'tihi tungtungdau bii tungtungpoga, u na yeuye wari'bie sekelihi 'pihita 'ku u daana. Che ba na diye 'kubo foo a naahuu ku.
33 Ka daung 'yuo bogukpong bii a 'tu bogukpong a ba poguu, a'mineng naahuu bii bunga na 'leye u 'puong.
34 Ka bilang wa i, a bogukpong daana na yeuye a sani. U na yeuye 'libie 'ku a 'dungo daana, che ka a 'dungo ni ang 'kpi ni leu u 'suobu.
35 A'mineng nie kanga naahuu na ingye u to kanga naahuu dangii a kuu. Ka bilang wa i, ba na kuohiye a na'vori ni a 'po a 'libie, a che 'po naahuu ni ming ang 'kpi ni.
36 Che a'mineng ba na baming ka a naahuu da mang yo 'tihee u taa wagiri ang pari 'puong che ka u daana ba nyoguu pogi. Ka bila wa la, naahuu na yeuye naahuu sani, che ka a 'dungo ni ang 'kpi ni leu u 'suobu.

Bungtarihi kaabu yela

22 Ka daung 'ju naahuu bii pihi a koriguu bii a kuohuu, u na diye 'nii a'nu yeu naahuu sani. U na diye piihi anaahi yeu pihi ming sani.
2 Ka na'nyigeng kaura kpiera 'deu ka nie ngmiu ku, a daana kung 'le saree 'puong.
3 Ka ngminaang 'puhi che ka bila i, a daana 'leye saree 'puong. A na'nyige na yeuye a sani ka a paali. Ka unang ba tari bung jaa, ba na kuohuung bung ni ung 'ju ni sani 'jung.
4 A'mineng ba na nyiye bung ni ung 'ju ni ang nang i 'vori u 'nung. Ka naahuu la bii ka bunga la bii ka pihi la, u na yeuye u sani gberi 'buyi.
5 A'mineng dau na ing ka u 'duunhi oo yoo buunhu bii 'girep yoo buunhu baahi. Ka unang bahi u 'dungo ka u kpe dau kanga yoo oo buunhu, u na diye u minga yoo buunhu ni ang suma yaga aning u 'girep yoo buunhu ang suma yaga yeu a sani.
6 A'mineng 'buung na 'direng a long guohi ka siimaa bang che 'bing bii siimaa ang nang ahi bii ka a yoo jaa 'di 'buung. Nie ni ang nyugi a

'buung ni na yeuye a sani pielaang.
7 A'mineng dau na diye 'libie bii buunhu 'ku u to ka u 'bing 'kuu. Ka na'nyigeng wa 'jua a dau 'deung ka ba nyoguu, u na yeuye a sani gberi 'buyi.
8 Ka banang ba nyogi a na'nyige, ba na tariye a 'deu daana waaning a saringmaariba 'ningbi-toori. Ba na piehing nye ka u diye u 'nu tung u to buunhu ni 'puo bii.
9 Ka saangbu jaang wa 'bibe, a'mineng a na iye naahuu yela bii bunga bii pihi bii bungyerihi bii bung kanga ang bori yela. A'mineng nie kanga na ngmiraye nokpieni ka u bung la. Ba na tariye ba ba'yi jaa waaning a saringmaariba 'ningbi-toori. Unani a saringmaariba ang wa 'di saree ung 'le, u daana na yeuye a sani gberi 'buyi 'ku u to ni.
10 A'mineng dau na diye u bunga bii u naahuu bii u pihi bii u 'dungo kanga 'ku u to ka u kaaruu. A'mineng u na wa 'kping bii a nye dangii bii ka nie karuu gaaning ka nie jaa ba nyiu.
11 Bila yeng ba ba'yi ni na poye Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. U na pong ka u ba di u to ni bung. A bung daana na sagiye u yelihung. U kung yeu bung jaa 'kuu.
12 Che ka anang peli ka u 'juye a bung u seng, u na yeuye a sani 'ku u daana.
13 Ka mo'dungo kangang tagihuu churi, u na diye u 'sieree waaning. U kung yeu a bung ni ang churi ni sani.
14 A'mineng dau na pengye bung u to seng. Ka unang wa nye dangii bii a 'kpi ka u daana 'chibe, u na yeuye u sani pielaang.
15 Che ka u daanang 'bibe, u kung yeu u sani. Ka unang da i bunghaaruu, a dangii sani paahiye u haabu ni 'libie ingang.
16 A'mineng dau na belingye poga ang nang ba bang dau a jeng niu. Ka unang ba i nie jaa pogi'piiruu, u na yeuye u 'cheuri ka u leu u poga.
17 A'mineng a 'bi-poga ba na jaanhing kpeleng kpeleng ka u diu 'ku a dau. Che u nang na yeuye 'libie ang sing poga ang ba bang dau 'cheuri.
18 Ta bahi pogisongye ka u i 'vori.
19 Nie jaa ang jeng ning 'dungo, ba na kuye u daana pielaang.
20 Nie jaa ang 'ihi sarika 'ku ngmini jaa ka Ba Tari Baahaa Daana 'yong naani, ba na baahiye u daana yela kpeleng kpeleng.
21 Ta wa ira saana 'ningbikuonii bii a dogihuu, 'bojung ye daang iye

saamba 'Iijipiti paaluung.
22 Ye ta wa dogiha dunggali jaa bii 'bie jaa ba ang 'kpi.
23 Ka inang dogihiba dogihibu jaa ka ba 'kong 'kumo, n na 'wongye ba 'kuori pielaang.
24 N 'su-kpiengaa na tuling ka n kuye aning ta'kobi. Ye pogiba na iye dunggala ka ye 'biihi kong ba ba'mine.
25 Ka inang di 'libiri peng 'ku n niba ni kanga ang 'bi ye 'puong a i nandaana, ta i a'wo niba ni kanga ang mang di 'libie penna niba bila ni. Ta die bung jaa dogili a 'libiri ingang.
26 Ka inang di i to kparikpong a'wo telima, leu diu ti 'kuu che ka ngminaa kpe.
27 'Bojung u 'mung-pogiraa jaa la bila. U inggbani tani la. 'Bo ung na yeri jeng 'gbihi? Ka unang wa 'kong 'kumo, n na 'woming, 'bojung n iye bunye daana.
28 Ta wa degira Naangmini bii a duha beu inna i niba paalikaara.
29 Ta wa nagiha ka i di i dangmama fora bungmuoma aning i 'girep kuong 'kumo. I na mang diye i 'bi-daba 'puo 'bi-fora 'kumo.
30 Bila ning u 'ju ing na i i 'nii aning i piihi. U na mang 'biye u ma seng 'beri ayo'poin. I na mang diung 'kumo a 'beri a'nii daari.
31 Ye i niba ang pegi'yi a 'kumo. Bila 'jung ye ta wa oora bung jaa 'duunhi ang tagihi churi moong. Ye diu loo 'ku baahi.

23 Ta tari 'duoho ang i 'girii a yo yaara. Ta leu 'sieree daana ang i beu a sung ningbeu.
2 Ta wa 'tuuro jemaa ti tuna beu. Ta wa 'dire 'sieree dambu toonhibu 'puong a diera kpiera jemaa a leuhi tonoo 'kubo che ka ba tuori 'chibe.
3 Ta wa digira baalibu a diera kpiera ningbaala u dambu toonhibu 'puong.
4 Ka inang 'tuohi i dondoma naahuu bii u bunga ang bora wa gara, i naang leuhuung a gaa ti 'kuu.
5 Ka inang nye i haara bunga ang 'le ning u 'tuobu jeng, ta wa bahuu a kung sumuu. I naang sumuung ka u 'ihi a 'dungo.
6 Ta wa leuha ningbaala tonoo ang sigihuu u dambu toonhibu 'puong.
7 Ngmaa i minga kpeleng kpeleng a 'yi yeli ang i 'girii ingang. Ta wa kuura nie ang ba 'le saree 'puong bii sun'tuuro. 'Bojung n kung i ningbeu 'soli.

8 Ta wa diera buunhu 'dire, 'bojung jangfang buunhu diebu mang ing ka yengbangina leu jonga, a leuha sun'tuuro yeliyaga.
9 Ta wa dogiha saana ming. Ye bangye bila ni ang mang 'wo 'ku saana, 'bojung ye daang iye saamba 'Iijipiti paaluung.

Peenhibu yela 'begiri

10 'Yuomo ayuobi ing na mang buri i 'teng-gbani a di i yoo buunhu.
11 Che a 'yuomo ayo'poin ingang i na mang bahuung ka u jeng boin a peenhi ka i niba 'puo ningbaaliba nye 'di. Bung ni bang wa 'di che chehi ni ka moo 'duunhi na 'di. Bila ning u 'ju ing na i i 'girep yoo aning i ooliv yoo.
12 'Beri ayuobi ing na mang tung i tuma. I na mang peenhiye a 'beri ayo'poin daari, ka i naahuu aning i bunga peenhi. I pogitungtuna 'bi-dau na peenhing, ka saana ming nye peenhibu.
13 Yela ni jaa mang yeli 'kuye ni, ye cheliha sung. Ye ta wa buona ngmingjaala jaa 'yuori, bii a veng ka ba 'womaa i nuoring.

'Tigirihi ata yeng na mang 'di 'yuoni jaa

14 Gberi buta ing na mang 'di 'tigiri 'kumo 'yuoni jaa.
15 I na mang 'diye Paanuu Ang Ba Tari Bura 'Tigiri ni. I na mang ooye paanuu ang ba tari bura 'beri ayo'poin a'wo mang 'kui nuori bila ni. I na mang iye bila wagiri ni ang 'bing 'Ee-bib 'chiu 'puong ni, 'bojung u 'puong ing 'yi 'Iijipiting. Ye kanga jaa ta wa n 'ningbi-toori aning 'nu-kpali.
16 I na mang 'diye Buunhu Chiebu 'Tigiri aning i tuma fora bungngmama ni ing buri yoong ni. I na mang 'diye Buunhu Laanhikpening 'Tigiri a 'yuoni baahaang. Wagiri ni ing wa laanhi i yoo buunhu kpening ni la bila.
17 'Yuoni jaa 'puong gberi buta ka ye daba jaa na mang wa 'Suobu Kpiengu Jaa Daana 'ningbi-toori.
18 Ta wa digira n sarika ni jiing 'kurimo a lang ning paanuu ang tari bura. Ta wa baha n sarika ni kpaang ka a 'bibe waana 'beeguu.
19 I na mang diye i 'teng-gbani fora bungchierihi 'puo bungsuunhi waaning Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'deu. Ta wa dugira bu'bile u ma bihung 'puong.

20 N tungye malika ka u die i 'yie a kaarii soring a tarii gaaning 'jie ni mang maali ni.
21 Kahinuu a 'tuuro u nuori. Ta wa 'ihe u 'suuri, 'bojung u kung veng ye saangbuhi 'kuye. 'Bojung n 'yuori 'biye u ingang.
22 Che ka inang 'tuuro u nuori siringminga a ira yela ni jaa mang yeli ni, bila yeng n na iye doma 'ku i domihi, a chiiha niba ni ang chiihii.
23 'Bojung n malika na dieye i 'yie a tarii waaning Aamor niba, Hiit niba, Peeriz niba, 'Keenan niba, Haiv niba aning 'Jii-bus niba seng. N na baahiye ba yela kpeleng kpeleng.
24 Ta wa 'churo ba ngmima ni 'ningbi-tooring bii a maanaa bii a ira yela ni bang ira. Che i na tagihaang loo kpeleng kpeleng a ngmahi ba bagimaali piilahi ni 'puro 'puro.
25 Ye 'puoho Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini Ngmini'puohibu. U na pegiye i siimaa aning i kuong. N na diye baalung ming 'yi i seng.
26 Nie jaa 'puo kung 'yi bii a i pogi-oo ye paaluung. N na paaliye i 'beri nuori.
27 N na ing ka n dabieng joo die i 'yie. N na ing ka chinchang kpe niba ni seng ing gara ni, a veng ka i domihi jaa leu 'puori a jo.
28 N na bahiye vulingvuunihi ka a die i 'yie a ti kari a Haiv niba, 'Keenan niba aning Hiit niba ka ba 'yi i 'ningbi-tooring.
29 N kung kariba ka ba 'yi i 'ningbi-tooring 'yuongyeni 'puong. Ka a naani a paaluu na iye kpali ka moo 'duunhi leu i jemaa 'gaali i ingang.
30 Biela biela mang na kariba ka ba 'yi i 'ningbi-tooring. N na iye bila a waana wagiri ni yeng na 'ugi a die a paaluu ka u leu ye 'suobu.
31 N na 'bingye ye toribogu ka u 'yi Manjie a ti ta Filiisitiya niba mani ni. U na la 'yiye mopiri a ti ta 'Yufireetis Mani. N na diye a paaluu kpieriba ing ye 'nuuhing ka ye kariba ka ba 'yi ye seng.
32 Ta wa tara 'layiri jaa aningba bii aning ba ngmima ni.
33 Ba kung kpe i paaluung a ira wa veng ka i tung beu n ingang. 'Bojung ka inang 'puohi ba ngmima, bila na iye cheba 'kui pielaang.

Iisiriel 'bingye a 'layiri

24 'Beng la ka Naangmini daang yeli 'ku 'Moosis: 'Do wa maang Ba Tari Baahaa Daana seng, ina aning Eerong, 'Nee-dab, Abai'hiu aning Isi'reeli ningbera lijaata ning 'pie. Ye ahi tooring che 'puohi

Ngmini'puohibu.
2 'Moosis 'yong la na wa pieli maang Ba Tari Baahaa Daana. Ba chelii ni ta wa piena. A niba ta paahi u ingang 'do wa.
3 Ka 'Moosis daang wa yeli a niba Ba Tari Baahaa Daana yeli'bie ni aning u 'begiri ni jaa. Ka a niba jaa dieyeli aning nuori'yeni: Ti na iye yela ni jaa Ba Tari Baahaa Daana ang yeli ni.
4 Ka 'Moosis daang seu Ba Tari Baahaa Daana yeli'bie ni jaa 'bing. Ung daang dang 'ihi 'beeguu a maali sarika 'ihijie a tanga 'muning. Ung maali piilahi 'pienaayi ang ahi 'ku Isi'reeli buura 'pienaayi ni.
5 'Beng la ung tung Isi'reeli 'bi-pola bang 'ihi sarika nyugirihi, a di 'nii 'ihi maahuu sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
6 Ka 'Moosis 'po a jiing 'jiihi a'yi a di 'mine ing tahibera 'puuhing. Ung di 'mine ming mihi a sarika 'ihijie.
7 'Beng la ung di a 'layiri gbangu ni a karimuu ka a niba 'wong. Bang yeli: Ti na iye bila ni jaa Ba Tari Baahaa Daana ang yeli ni a 'tu u nuori.
8 Ka 'Moosis di a jiing mihi a niba ingang a yeli: A 'layiri jiing la bila. Una ka Ba Tari Baahaa Daana 'bing aniye a 'tuuro a yeli'bie nga jaa ni.

Ba ning Naangmini ang 'bi a tanga 'jung

9 'Beng la ka 'Moosis, Eerong, 'Nee-dab, Abai'hiu aning Isi'reeli ningbera lijaata ning 'pie ni 'do gaa.
10 Bang daang nye Iisiriel Naangmini ni. Ka 'jie ang 'woning sokpongvielaa bang di saafair 'kubo maali 'bi u gbee luong. Ung daang chaang a'wo sagbama.
11 Che u daang ba tie u 'nu Isi'reeli niba 'yi-dieriba ni ingang. Ba daang nyiye Naangmini che 'di a 'nyu.
12 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: 'Do wa n seng a tangkpong 'jung a wa 'bibe. N na 'kuing 'piku-tala a'yi aning 'begu aning no'kurihi ni mang seu ni ka i 'wulibo.
13 Ka 'Moosis aning u sunna 'Joosua daang 'ihi. Ka 'Moosis 'do Naangmini tangkpong ni 'ju.
14 U daang yeli 'kuye a ningbera: Ye 'bi 'jie ngang cheliha a waana wagiri ting na leu wa ye seng. Nye, Eerong aning Huur 'biye ye seng. Ka nie jaang wa tari yeli jaa, u daana waana ba seng.

15 'Beng la ka 'Moosis daang 'do a tangkpong, ka a savaalii pogi a tangkpong.
16 Ka Ba Tari Baahaa Daana girima daang dogili Sainai Tangkpong ning, ka a savaalii poguu 'beri ayuobi. A 'beri ayo'poin daari ung daang buong 'Moosis a 'yi a savaalii 'puong.
17 Ba Tari Baahaa Daana girima ni daang 'woniye 'buung ang 'dire yaga jaa a tangkpong 'jung Isi'reeli niba 'ningbiring.
18 Ka 'Moosis daang ti kpe a savaalii 'puo a 'do a tangkpong. 'Moosis daang 'biye a tangkpong 'jung ngmintoonhi lijaa'yi aning 'yienhi lijaa'yi.

25 A Ngming'puohi 'deu sarikihi

'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis:
2 Yeli a Isi'reeli niba ka ba di 'kuubu wa 'kumo. Ye na dieye n 'kuubu a 'yi unani jaa ang tihuu u buobu 'puong aning u 'sikiri.
3 A 'kuubuhi nga ing na die ba seng: Salima, wari aning yaawa.
4 'Ngmie ang i 'sugini, 'ngmijimejime, 'ngmi-jie, masari 'ngmie ang bogi aning buuhi kooni na paahing.
5 Pidee gbama bang muo ang i jiihi, jingkpong kanga gbama aning a'keesia* daari na paahing.
6 Kpaang bang na di nyugira fintina, bung'nyuu-noohi bang na di inna kpangsuorihi aning iinsens 'nyuu-noohi ingang ming na paahing.
7 Oniks* 'kubo aning 'kubo bang na di furihi a iifod* ingang, a furihi a nyau boori ingang na paahing. ('Munpiilee G. 2:12)
8 Veng ka ba maali 'ji-pegi'yiruu 'kumo, ka n kpiera ba seng.
9 A 'tuuro bila ni mang 'wulii ni, a tenti'deu maalibu aning u boori buunhu jaa, bila yeng na maaluu.

*
25:5 A'keesia iye dau ang mang i kpong, bang mang werihi u daari miera 'deri.
25:7 Oniks iye 'ku-nanii ang viela yaga, bang mang di maana boori bungvieni.
25:7 Iifod iye Ngming'puohi kpari'irii kanga a mang 'sigi ta gbebera. A Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong iifod da mang iye dabang. Ba da mang kahinaang a digiraa tiinhuu 'gaali, ka niba 'mine da mang maalaa a dia leu ngmima.

A 'sieree daga

10 Ba na diye a'keesia daari maali daga. U yogulung na iye 'kiyubitihi a'yi aning chelii, ka u yelingu i 'kiyubit bung'yeni aning chelii, ka u 'duobu i 'kiyubit bung'yeni aning chelii. ('Munpiilee G. 6:15)
11 I na maaliye sannii ang i 'forifori poguu. I na diang pogi u 'puo aning u 'puori, a maali sannii 'jie kogili u jaa wa 'gili.
12 I na nyeliye sannii maali fintie anaahi ing u gbee anaahi ning. Fintie a'yi na 'biye u 'lombori kangang, ka fintie a'yi 'bi a 'lombo-jaala ning.
13 I na diye a'keesia daari maali dapuola a maali sannii pogaa.
14 I na diye a dapuola tung a fintie ni ang 'bi a daga 'lomboeng ni, ka ba mang dia pegili a daga.
15 A dapuola na 'biye a daga fintie ni 'puuhing. Ba kung mang 'ihaa u ingang.
16 I na diye a 'Sieree ni mang na 'kui ni ing a daga 'puong.
17 I na diye sannii ang i 'forifori maali beu pogibu 'jie. U yogulung na iye 'kiyubitihi a'yi ning chelii, ka u yelingu i 'kiyubit bung'yeni ning chelii.
18 I na diye sannii maali cheribihi a'yi. I na diye hama'bile maalaa ka a 'bi a beu pogibu 'jie ni 'lomboe a'yi ning.
19 I na maaliye cherib 'lombori kangang, a maali kanga 'lombo-jaala ning. I na ing ka a cheribihi aning a beu pogibu 'jie sannii ni i bung'yeni u 'lomboe a'yi ning.
20 A cheribihi na yaariye a kpangkpama saa'jung ka a kpangkpama pogi a beu pogibu 'jie ni. A cheribihi na 'toriye taa ka a 'ningbisogihi kaara a beu pogibu 'jie.
21 I na diye a beu pogibu 'jie dogili a daga 'jung a di a 'Sieree ni mang na 'kui ni ing a daga 'puong.
22 'Beng ka n nii na mang 'tuohi taa ka n yeli yela 'kui a 'yi a beu pogibu 'jie ni saa'jung. 'Be 'biye a 'Sieree daga ni 'jung a 'bi a cheribihi kpachagang. N na 'kuing Isi'reeli niba no'kurihi ni.

Naangmini 'ningbi-toori paanuu ni 'teebul

23 I na diye a'keesia daari maali 'teebul ming. U yogulung na iye 'kiyubitihi a'yi, ka u yelingu i 'kiyubit bung'yeni, ka u 'duobu i 'kiyubit bung'yeni ning chelii.
24 I na diye sannii ang i 'forifori maali poguu, a maali sannii 'jie kogili u

jaa 'gili.
25 I na maaliye 'jie kogiluu a'wo 'nu-tali yelingu singbu wa 'gili, a maali sannii 'jie kogili 'jie ni ing maali kogiluu ni jaa wa 'gili.
26 I na maaliye sannii fintie anaahi imuu, a dia ing u 'longkorihi anaahi ni ang 'bi u gbee anaahi saa'jung ni.
27 A fintie na mariye a 'jie ni ing maali kogiluu ni ingang. A na iye buunhu ingang a dapuola ang na tung ka ba mang pegili a 'teebul.
28 I na diye a'keesia daari maali a dapuola, a maali sannii pogaa, ka ba mang dia pegili a 'teebul.
29 I na maaliye u peretehi, aning u laahi, u kondugiri aning u laahi yeng na mang di baha kuong. Sannii ang i 'forifori ing na di maalaa.
30 I na mang diye a paanuu 'lugirihi ni dogili a 'teebuling ka a 'bi n 'ningbi-tooring wagiri jaa.

A sannii fintindau

31 I na diye sannii ang i 'forifori maali fintindau. Hama'bile ing na di maaluu. U dau aning u 'nuuhi aning u la'bilii aning u 'jikpoleekpolee aning u filaawahi na iye sannii bung'yeni.
32 'Nuuhi ayuobing na 'yi u 'lomboeng. 'Nuuhi ata na 'biye 'lombori kangang, ka 'nuuhi ata 'bi 'lombo-jaala ning.
33 I na maaliye la'bilii ata, ka a 'woning aamond 'puuri a 'bi 'nuyeni ingang, a maali 'jikpolee aning filaawa imuu. I na la maaliye la'bilii ata ka a 'woning aamond 'puuri a 'nu kanga ming ingang, a maali 'jikpolee aning filaawa imuu. Bila ing na maalaa ing a fintindau 'nuuhi ayuobi ning.
34 I na maaliye la'bilii anaahi ka a 'woning aamond 'puuri ing a fintindau minga ingang, ka kanga jaa tari u 'jikpolee aning u filaawa.
35 'Jikpolee na 'biye a fora 'nuuhi ni ang 'yi taa ni ingang, a 'bi a 'yiilung 'nuuhi ni ang 'yi taa ni ingang, aning a taalung 'nuuhi ni ang 'yi taa ni ingang. Ana la 'nuuhi ayuobi ni ang 'yire a fintindau ingang ni.
36 A 'jikpoleekpolee aning a fintin'nuuhi na iye bung'yeni. A jaa na iye sannii bung'yeni ang i 'forifori bang di hama'bile maali.
37 I na maaliye fintinihi ayo'poin imuu, a maalaa ka a 'kuro chaanii u 'ningbi-tooring.
38 Sannii ang i 'forifori ing na di maali u buunhu ni bang di ngmaaha

finting'ngmie 'juri ni aning u peretehi.
39 Sannii ang i 'forifori taalent bung'yeni maahibu ing na di maaluu a lang ning u tungtungbuunhu nga jaa.
40 Chelihi sung a maalaa ka a 'woning 'worihung ni mang 'wulii a tangkpong 'jung ni.

A tent maalibu

26 I na diye patiisahi 'pie maali a tent. I na diye masari 'ngmie ang bogi, aning 'ngmisugini, 'ngmijimejime, aning 'ngmi-jie lang taa a maalaa. I na 'wo-baang ka a viela a maali cheribihi imaa.
2 A patiisahi kanga jaa yogulung na mang iye 'kiyubitihi lijeri aning a'nii, ka a yelingu i 'kiyubitihi anaahi. A patiisahi jaa na singye taa.
3 I na seye a patiisahi a'nu toonhi taa, a se a a'nu ni ming toonhi taa.
4 I na diye 'ngmisugini maali bogiri a patiisahi kanga baahaa daana nuoring. I na iye bila a 'yiilung patiisahi ni ming baahaa daana nuoring.
5 Bogiri lijaa'yi ning 'pie ing na maali ing a patiisa kanga nuoring, a maali bogiri lijaa'yi ning 'pie ing a 'yiilung patiisahi ni baahaa daana nuoring. I na ing ka a patiisahi bogiri yegi taa.
6 I na diye sannii a maali bungnyogirihi lijaa'yi ning 'pie a dia nyogi a patiisahi lang taa ka a leu tenti'yeni.
7 I na diye buuhi kooni maali patiisahi ka a i tent a pogi a tenti'deu. I na maaliye patiisahi 'pieningyeni.
8 A patiisahi kanga jaa yogulung na mang iye 'kiyubitihi 'pihita ka u yelingu i 'kiyubitihi anaahi. A patiisahi 'pieningyeni nga jaa na singye taa.
9 I na seye a patiisahi a'nu lang taa, a se a ayuobi ni ming lang taa. I na nyogiye a patiisa ayuobi daana ni pori lang taa a tent 'di-nuoring.
10 I na maaliye bogiri lijaa'yi ning 'pie ing a fora patiisahi ni baahaa daana nuoring, a la maali bogiri lijaa'yi ning 'pie ing a 'yiilung patiisahi ni baahaa daana nuoring.
11 I na diye yaawa maali bungnyogirihi lijaa'yi ning 'pie, a di a bungnyogirihi ing a bogiring ka a nyogi a tent lang taa ka u i bung'yeni.
12 A tent patiisahi ni bung ang chehi, a patiisa chelii ni ang chehi ni, u na chagiye a tenti'deu 'puoring.
13 A tent patiisa 'lombo-yogu ni bung ang chehi na chagiye a tent

'lomboeng. 'Kiyubit bung'yeni na 'biye 'lombori kangang, ka 'kiyubit bung'yeni 'bi 'lombo-jaala ning, ka a pogi a tent.
14 I na diye pidee gbama bang di bungjiihi muogaa a maali pogiraa 'ku a tent, a di jingkpong kanga gbama maali pogiraa dogili u ingang.
15 I na diye a'keesia daari maali a tent taabuuhi ka a ahi 'dendenge.
16 A taabuo kanga jaa yogulung na mang iye 'kiyubitihi 'pie, ka u yelingu i 'kiyubit bung'yeni aning chelii.
17 I na maaliye 'ji-pulihi a'yi ing a taabuuhi kanga jaa baahaang ka a ahi yegi taa. Bila ing na maali a tent taabuuhi jaa.
18 I na maaliye a tent taabuuhi. I na maaliye a tent sa'mungduri seng ni taabuuhi lijeri.
19 I na diye wari maali 'ji-bogiri lijaa'yi a taabuuhi lijeri ni 'munong. 'Ji-bogiri a'yi na mang 'biye taabuo jaa 'muning ka u to taabuo 'ji-pulihi a'yi ni na tung u ingang.
20 I na la maaliye taabuuhi lijeri ing a tent sa'mung-goo seng ni,
21 ka a tari a wari 'ji-bogiri lijaa'yi. 'Ji-bogiri a'yi na mang 'biye taabu'yeni 'muning, ka 'ji-bogiri a'yi 'bi kanga ming 'muning.
22 A tent 'puori ngmintongkpieri seng na tariye taabuuhi ayuobi 'beng.
23 I na maaliye taabuuhi a'yi a tent 'puori 'longkorihi a'yi ning.
24 A taabuuhi a'yi na kpariye taa 'muning ka a fora fintiri ni nyogaa lang taa saa'jung. Bila na la a a'yi ni jaa a 'longkorihi a'yi ning.
25 A 'jung taabuuhi a'niing na 'bibe ka a jaa tari a 'ji-bogiri bang di wari maali. A jaa na tariye 'ji-bogiri 'pie-naayuobi, ka taabuo jaa mang tari 'ji-bogiri a'yi u 'muning.
26 I na diye a'keesia daari maali taabugarihi a'nu ing a tent 'lombori kanga taabuuhi ning.
27 Bila ing na maali taabugarihi a'nu ing a tent 'lombo-jaala ni taabuuhi ni. I na maaliye taabugarihi a'nu ing a tent 'puori seng ngmintongkpieri seng 'lombori ni ming taabuuhing.
28 A 'sonsogihi taabugaraa ni ang 'bi a taabuuhi gaalinggang ni na 'yiye 'lombori nga baahaa a ti to 'lombori nga baahaang.
29 I na maaliye sannii pogi a taabuuhi a di sannii maali a fintie ka a nyogi a taabugarihi. I na maaliye sannii pogi a taabugarihi.
30 I na maaliye a tent ka u ahi a 'tuuro bila ni mang di 'wulii a tangkpong 'jung ni.

31 I na diye 'ngmisugini aning 'ngmijimejime aning 'ngmi-jie aning masari 'ngmie ang bogi bang 'woo a maali patiisakpagu. I na 'wooye cheribihi vielung 'woobu imaa.
32 I na diung chagi a a'keesia daari piilahi anaahi ni ing maali sannii pogi ni ingang. A na tariye sannii 'jikorihi a 'bi a wari 'ji-bogiri ni ingang.
33 I na chagiye a patiisakpagu a 'yi a bungnyogirihi ni ingang. I panaa na diye a 'Sieree daga ni wa kpening a patiisakpagu 'puo. A patiisakpagu na weliye a 'ji-pegi'yiruu aning a 'ji-pegi'yirihi jaa 'ji-pegi'yiruu ni taang.
34 I na diye a beu pogibu 'jie ni dogili a 'Sieree daga ingang a 'ji-pegi'yirihi jaa 'ji-pegi'yiruu 'puong.
35 I na diye a 'teebul 'bing a patiisakpagu 'yengeng. A fintindau na 'biye a tent sa'mungduri seng ni, a 'tori a 'teebul ang 'bi sa'mung-goo seng.
36 I na maaliye a tent 'di-nuori patiisa. I na diye 'ngmisugini aning 'ngmijimejime aning 'ngmi-jie aning masari 'ngmie ang bogi bang 'woo. Nie ang bang 'wobuung na 'wobuu.
37 I na diye a'keesia daari maali a patiisa piilahi a'nu, a maali sannii pogaa. A 'jikorihi na iye sannii, ka i maali yaawa 'ji-bogiri a'nu ing a piilahi.

A sarika nyugiruu 'ihijie

27 I na diye a'keesia daari maali sarika 'ihijie. U 'lombo-yogu na iye 'kiyubitihi a'nu, ka u 'lombo-giraa i 'kiyubitihi a'nu. U 'lomboe jaa na singye taa, ka u 'duobu i 'kiyubitihi ata.
2 I na maaliye u iila u 'longkorihi anaahi ning. U ning u iila na iye bung'yeni, ka i maali yaawa poguu.
3 I na maaliye u paanihi ang na 'oho u tampelung, a la maali u sobulihi aning u tahibera aning u fookihi aning u 'buung paanihi. Yaawa ing na di maali a jaa.
4 I na maaliye u 'buung 'jie. Yaawa wayehi ing na di 'wobuu, a maali yaawa fintie anaahi ing u 'longkorihi anaahi ning.
5 I na maalaang ing a sarika 'ihijie 'jie ni bang maali kogiluu ni luong, ka a bung'wooruu 'do ta a sarika 'ihijie 'duobu gaalingga.
6 I na diye a'keesia daari maali a sarika 'ihijie dapuola a maali yaawa pogaa.
7 I na diye a dapuola ing a fintieng ka a 'bi a sarika 'ihijie 'lomboe a'yi ning. Ana bang na mang di pegili ning a sarika 'ihijie.

8 I na diye taabuuhi maali a sarika 'ihijie ka u i 'vuoho a'wo bila ni mang 'wulii a tangkpong 'jung ni.

A tent jaga

9 I na maaliye a tent jaga ming. U sa'mungduri seng ni na tariye patiisahi bang di masari 'ngmie ang bogi 'woo ning. U na iye 'kiyubitihi koo a 'bi 'lomboyening.
10 I na diye yaawa maali u piilahi ni lijeri aning 'ji-bogiri lijeri. I na diye wari maali a piilahi 'jikorihi aning bung'lerihi.
11 Bila ing na i u sa'mung-goo seng ni ming. U na tariye patiisahi. A yogulung na iye 'kiyubitihi koo. Yaawa ing na di maali a piilahi lijeri ni aning u 'ji-bogiri lijeri, a di wari maali a piilahi 'jikorihi aning a bung'lerihi.
12 A tent jaga ngmintonkpieri seng 'lombo-giraa ni na tariye patiisahi ang i 'kiyubitihi lijaa'yi ning 'pie, a tari a piilahi 'pie aning 'ji-bogiri 'pie.
13 A tent sa'muni seng 'lombo-giraa ni jaga na iye 'kiyubitihi lijaa'yi ning 'pie.
14 A 'di-nokpong 'lombori kanga patiisahi na iye 'kiyubitihi 'pienaanu. A piilahi na iye ata aning a 'ji-bogiri ata.
15 A 'di-nokpong 'lombo-jaala ni ming patiisahi na iye 'kiyubitihi 'pienaanu, a tari a piilahi ata aning a 'ji-bogiri ata.
16 A jaga 'di-nokpong patiisa na iye 'kiyubitihi lijeri. I na diye 'ngmisugini aning 'ngmjimejime aning 'ngmi-jie aning masari 'ngmie ang bogi 'wobuu. Nie ang bang 'woobung na maaluu. U na tariye piilahi anaahi aning a 'ji-bogiri anaahi.
17 A jaga piilahi jaa na tariye wari bung'lerihi. Wari ing na di maali a 'jikorihi ming a di yaawa maali a 'ji-bogiri.
18 A jaga 'lombo-yogu na iye 'kiyubitihi koo, ka u 'lombo-giraa i 'kiyubitihi lijaa'yi ning 'pie. U 'duobu ming na iye 'kiyubitihi a'nu, ka i di masari 'ngmie ang bogi 'woo u patiisa, a di yaawa maali a 'ji-bogiri.
19 Yaawa ing na di maali a tent tuma buunhu jaa, a lang ning u 'piingbie aning u jaga 'piingbie jaa.

A fintindau kaabu

20 'Ku Isi'reeli niba nga nuori ka ba waaning ooliv kpaang bang to 'ihi ang

i 'yilengyileng. Ba na mang imaang a fintinihing ka a mang 'dire wagiri jaa a 'kuro chaanii.

21 Eerong aning u 'bi-daba na mang kaaraye a fintinihi a patiisakpagu ang 'bi a 'Sieree 'ningbi-tooring ni 'puoring. 'Beng 'bi 'ningbi-tooring a 'tuohibu tent 'puong ni. Ba na mang kaaraang a 'yi 'ji-maarii a gara 'beeguu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. Bila na iye yeli'tuuruu Isi'reeli niba jemanihi 'puong a gara wagiri jaa.

A Ngming'puohi 'yi-dieriba bungyerihi

28 'Ihi i bieri Eerong aning u 'bi-daba Isi'reeli niba 'puong ka ba i Ngming'puohi 'yi-dieriba a tunima. 'Ihi Eerong aning u 'bi-daba 'Nee-dab, Abai'hiu, ELi'ee-zer aning Iitamar.

2 Maali bungyerihi ang pegi'yi 'ku i bieri Eerong ka a i girima aning vielung.

3 Bila 'jung yeli 'ku niba ni 'nuuhi ang bang tuma yaga ni, bana mang paali aning n yeng sie ni, ka ba maali Eerong bungyerihi. U na welipegi'ying a i Ngming'puohi 'yi-diera a tunima.

4 Bungyerihi bang na maali la ama: nyau boori, iifod, kpariyogu, kparikpong bang 'woo, 'naamu aning sie bung'leruu. Bila bang na maali bungyerihi ang pegi'yi a 'ku i bieri Eerong aning u 'bi-daba ka ba i Ngming'puohi 'yi-dieriba a tunima.

A iifod

5 Ba na diye 'ngmi-sannii, a di 'ngmisugini, 'ngmijimejime aning 'ngmi-jie aning masari 'ngmie ang bogi.

6 Ba na diye 'ngmi-sannii, 'ngmisugini, 'ngmijimejime aning 'ngmi-jie, aning masari 'ngmie ang bogi bang 'woo a maali a iifod. Ba na 'wobuung ka u viela.

7 U na tariye bagi'bie 'nubilii a'yi ang se lang taa a noe a'ying ka a mang nyoguu lang taa.

8 A iifod sie bung'leruu ni bang 'woo sung jaa ni ming na 'woye bila. 'Ngmi-sannii, 'ngmisugini, 'ngmijimejime, aning 'ngmi-jie aning masari 'ngmie ang bogi bang na di maaluu.

9 I na diye oniks 'kubo a'yi a chi Iisiriel 'bi-daba ni 'yoe a ingang.

10 'Yoe ayuobi na 'biye 'kuyeni ingang, ka 'yoe ayuobi ni ang kpeling ni

'bi 'ku-jaala ni ming ingang a 'tuuro ba dogibu.

11 I na chiye Iisiriel 'bi-daba ni 'yoe ing a 'kubo a'yi ingang a'wo bila ni bang mang maali 'sieree bungmaruu ni. I na diang furihi sannii bogu'biliing.

12 I na diye a 'kubo a'yi ni ing a iifod bagi'bieng ka a i 'kubo ang i tiehibu 'ku Iisiriel 'bi-daba ni. Bila ka Eerong na mang 'tuo ba 'yoe nga u bagi'bie a'ying ka a i tiehibu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.

13 I na maaliye sannii 'ji-bogiri ming.

14 I na diye sannii ang i 'forifori a maali jorihi a'yi bang ngmieli a'wo 'ngmie, a di a jorihi 'le a 'ji-bogiring.

A nyau boori

15 I na maaliye a saree 'diibu nyau boori ni. I na 'wobuung ka u viela a'wo a iifod ang 'woo bila ni. 'Ngmi-sannii, 'ngmisugini, 'ngmijimejime aning 'ngmi-jie aning masari 'ngmie ang bogi bang 'woo ing na di maaluu.

16 Ba na poruung 'jiihi a'yi lang taa ka u 'lomboe jaa sing taa. U yogulung na iye vanda ka u yelingu ming i vanda.

17 I na diye 'ku-nanee furihi u ingang a 'tu taa lainhi anaahi. A fora laing na iye saaridis, 'to-paz aning eemiralid. A fora laing la bila.

18 A 'yiilung laing na iye tuurikois, saafair aning daimond.

19 A taalung laing na iye jasint, aaget aning aamitisit.

20 A naahung laing na iye buuril, oniks aning jasiper. A na furihiye sannii bogu'biliing.

21 A 'kubo na tariye Iisiriel 'bi-daba ni 'yoe. A na iye 'pienaayi, kanga jaa ning u 'yuori a 'tuuro Iisiriel buura 'pienaayi ni. I na chiang ing a 'kubo ingang a'wo bila ni bang mang maali 'sieree bungmaruu ni.

22 I na maaliye jorihi ing a nyau boori noeng ang 'woning sannii ang i 'forifori bang ngmieli ang 'woning ngmie.

23 I na diye sannii maali fintie a'yi ing a nyau boori ingang. I na diye a fintie a'yi ing a nyau boori noe a'yi ning.

24 Bila 'puoring i na diye a sannii jorihi a'yi ni bang ngmieli ang 'woning 'ngmie ni ing a fintie ni ang 'bi a nyau boori noeng ni ingang.

25 I na diye a sannii jorihi bang ngmieli ang 'woning 'ngmie ni noe a'yi ing a bogu'bilii a'yi ning, a dia ing a iifod bagi'bie 'nubilii ning u

'ningbi-tooring.

26 I na maaliye sannii fintie a'yi, a dia ing a nyau boori baahaa 'jiihi a'yi ni ang 'bi a iifod 'puo seng ni ingang.

27 I na maaliye sannii fintie a'yi a dia ing a bagi'bie 'nubilii ni ang 'bi a iifod luong u 'ningbi-toori seng ni. Anang 'bi 'jie ni ang lang taa ni ingang a sie bung'leruu ni bang 'woo sung jaa ni saa'jung.

28 Ba na diye 'ngmiihii ang i 'sugini a 'le a nyau boori fintie ni aning a iifod fintie ni lang taa. Bila na ing ka a nyau boori 'bi a sie bung'leruu ni bang 'woo sung jaa ni saa'jung a kung mang 'yire a iifod ingang.

29 Bila ka Eerong na mang 'tuo Iisiriel 'bi-daba nga 'yoe a saree 'diibu nyau boori ingang ka a dogili u 'sikiring. U na mang iye bila wagiri ni ung kpiera a 'ji-pegi'yiruu, ka bila i tiehibu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring wagiri jaa.

30 I na ingye a 'Yuurim aning Tuumim* a saree 'diibu nyau boori ni ingang ka a dogili Eerong 'sikiring sanga ni ung mang kpiera Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-toori ni. Bila ka Eerong na mang 'tuo Isi'reeli niba saree 'diibu dogili u 'sikiring wagiri jaa Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.

A Ngming'puohi 'yi-dieriba bungyerihi 'mine

31 I na maaliye a iifod kparuu ka u i 'sugini.

32 I na 'puoye u 'ju 'jie u gaalinggang a 'woo u kokori wa 'gili a'wo kparuu kokori bang 'woo ka u ta wa chiera.

33 I na diye 'ngmisugini aning 'ngmijimejime aning 'ngmi-jie a maali poomegiranitihi 'gili u nuori, a maali sannii 'gbelinhi chagihaa wa 'gili.

34 I na mang ingye sannii 'gbelinge, ka poomegiranit 'tu, a ing sannii 'gbelinge ka poomegiranit 'tu bila a wa 'gili a kpariyogu nuoring.

35 U na mang 'biye Eerong ingang sanga ni ung tuna Daana ni. Ba Tari Baahaa Daana na mang 'wongye a goma sanga ni ung kpiera una Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-toori a 'ji-pegi'yirihi jaa 'ji-pegi'yiruung. U na mang 'womaang sanga ni ming ung 'yire ni, ka u ta wa 'kpi.

*_____

28:30 'Yuurim aning Tuumim 'muni la chaanihi aning paalibuhi. A 'wonee ang da i 'ku-nanee a'yi a 'bi a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong nyau boori ni ingang ung da mang dia banna yela ang 'yire Naangmini seng.

36 I na diye sannii ang i 'forifori a maali bungtali a ngmaa seuri imuu a'wo 'sieree bungmaruu seuri. Ngaang ing na seu: PEGI'YIIBU A 'KU BA TARI BAAHAA DAANA.
37 I na diye 'ngmiihii ang i 'sugini a 'leu mari a 'naamu ingang ka u 'bi a 'naamu 'ningbi-tooring.
38 Bila ung na 'bi Eerong 'gbeung sanga ni Isi'reeli niba ang tiha ba 'kuubuhi ni ang pegi'yi ni. Eerong na 'tuoye beu ni ang 'bi Isi'reeli niba bungpegi'yirihi ingang. U na mang 'biye u 'gbeung wagiri jaa a mang i diebu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.
39 I na diye masari 'ngmie ang bogi a 'woo a kpariyogu sung jaa, a di masari 'ngmie maali a 'naamu. A sie bung'leruu ming na iye bung bang 'woo.
40 I na maaliye kparibera 'ku Eerong 'bi-daba ni, aning sie bung'lerihi. I na maaliye 'jupini 'kubo ka a i girima aning vielung.
41 Bila 'puoring, i na diang yeri i bieri Eerong aning u 'bi-daba ni. I na buoye kpaang ingba a soba a diba 'bing ka ba welipegi'yi a i Ngming'puohi 'yi-dieriba a tunima.
42 I na diye masari tani maali parihi 'kubo ka a pogi ba 'muno. A na mang 'yiye ba siihi a ti ta ba gbebera.
43 A parihi na mang 'biye Eerong aning u 'bi-daba nga ingang. A na mang 'biye ba ingang sanga ni bang mang wa kpe a 'tuohibu tent 'puo, bii sanga ni bang mang wa pieli a sarika 'ihijie a na tung Daana a 'ji-pegi'yiruu 'puong. Ba na iye bila a ta ira wa tung beu a 'kpi. Bila na iye yeli'binnuu a 'ku u ning u buurii jaa a gara wagiri jaa.

Ba 'bingye Eerong aning u 'bi-daba ni

29 Ngaang ing na weli Eerong aning u 'bi-daba ni 'bing ka ba i Ngming'puohi 'yi-dieriba a tunima. Di nadapolii bung'yeni aning pidee a'yi ang ba tari ngmehii jaa.
2 Di paanuu ang ba tari bura, aning paanuu ang 'guoli a ba tari bura bang di kpaang jeri aning 'wee-fahi* kpaang ang yeri a ingang. 'Wiit jong ing na di maalaa.

*
29:2 'Wee-fahi iye bung-oorihi bang mang di bung'bie jong maali. A mang 'woniye 'bisiketihi che a ba mang i kpagiri siimaa.

3 Dia ing peu bung'yeni 'puong, a di a peu a lang ning a nadari aning a pidee a'yi waaning.
4 Tari Eerong aning u 'bi-daba ni waaning a 'tuohibu tent 'di-nuori a wa 'sobo kuong.
5 Bila 'puoring i na diye a bungyerihi, a di a kpariyogu yeri Eerong, a yeruu a iifod kparikpong ni ming. I na la yeruung a iifod aning a nyau boori, a di a iifod sie bung'leruu ni bang 'woo sung jaa ni a 'leu.
6 I na diye a 'naamu 'le u 'jung, a di a namba pegi'yiruu ni dogili a 'naamu ingang.
7 Bila 'puoring i na diye a kpangsuorihi buo waahi u 'jung, a sou.
8 'Beng la ing na waaning u 'bi-daba ni a di kpariyogiri yeriba.
9 I na diye sie bung'lerihi 'le Eerong aning u 'bi-daba nga a di 'jupini 'chigibe. A Ngming'puohi 'yi-dieri na iye ba 'suobu a i yeli'binnuu a gara wagiri jaa. Ngaang ing na weli Eerong aning u 'bi-daba ni 'bing.
10 I na ing ka ba waaning a nadari a 'tuohibu tent 'ningbi-toori ka Eerong aning u 'bi-daba ni di ba 'nuuhi dogili a nadari 'jung.
11 Bila 'puoring i na korigiye a nadari Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring a 'tuohibu tent 'di-nuori sieng.
12 I na diye a nadarii jiing 'mine a di i 'nubiri 'sugi a jiing a ligi a sarika 'ihijie iila ni, a che di a jiing jaa 'kiri bahi a sarika 'ihijie luo ning.
13 I na diye kpaang ni jaa ang 'bi a bungnyeba ingang, aning a kpaang 'jie ni ang 'bi a seurii ingang ni. I na diye a 'yeringbie a'yi aning kpaang ni ang 'bi a ingang a nyugaa a sarika 'ihijie ingang.
14 Che i na diye a nadari neni aning u gbangu aning u nyeba ni a nyugaa a kampu daam'puoring. Beu sarika la bila.
15 I na la diye pidari, ka Eerong aning u 'bi-daba ni di ba 'nuuhi dogili u 'jung.
16 Bila 'puoring i na korigiye a pidari a di u jiing mihi a sarika 'ihijie jaa wa 'gili.
17 I na ngmaahiye a pidari 'tile 'tile, a pegi u 'puo buunhu aning u gbee, a dia lang u 'tile ni aning u 'ju ingang.
18 I na nyugiye a pidari 'gbuli jaa a sarika 'ihijieng. U iye sarika nyugiruu 'ku Ba Tari Baahaa Daana. U iye bung 'nyuu ang sigihi, a i sarika bang di 'buung 'ihi a 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
19 I na la diye a pidari ni ang kpeling ni, ka Eerong aning u 'bi-daba di ba

'nuuhi dogili u 'jung.

20 Bila 'puoring i na korigiye a pidari, a di u jiing 'mine ligi Eerong 'toduri 'muni, aning u 'bi-daba ni 'todurihi 'muno. I na la diye 'mine ligi ba 'duri 'nubi-dabang aning ba 'duri gbe'bi-dabang, a di a jiing mihi a sarika 'ihijie jaa wa 'gili.

21 I na diye a jiing ni 'mine ang 'bi a sarika 'ihijieng ni, a di a kpangsuorihi ni 'mine a mihi Eerong aning u bungyerihi, a mihi u 'bi-daba aning ba bungyerihi. Eerong aning u 'bi-daba aning ba bungyerihi na pegi'ying.

22 I na diye a pidari kpaang, u kpaangjuuri, aning kpaang ni ang 'bi u nyebang ni. I na diye a kpaang 'jie ni ang 'bi u seurii ingang ni, a di u 'yeringbie a'yi aning kpaang ni ang 'bi a ingang ni. I na diye u 'duri gbekpong, 'bojung u iye weli'bingbu pidari.

23 I na 'ihiye ama a 'yi peu ni ang tari paanuu ang ba tari bura a 'bi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring ni: paanuu bung'yeni, paanuu bung'yeni ang 'guoli bang di kpaang fari, aning 'wee-fa bung'yeni.

24 Di ama jaa ing Eerong aning u 'bi-daba ni 'nuuhing, a dia 'vigi ka a i sarika 'vigiruu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.

25 La diegaa ba 'nuuhing a nyugaa a sarika 'ihijieng ka a i sarika nyugiruu, a i bung 'nyuu ang sigihi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. U iye sarika bang di 'buung 'ihi a 'ku Ba Tari Baahaa Daana.

26 Bila 'puoring i na diye Eerong weli'bingbu pidari ni nyau, a diu 'vigi ka u i sarika 'vigiruu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. I tuori la bila.

27 Weli a weli'bingbu pidari 'jiihi ni ang i Eerong aning u 'bi-daba 'suobu ni 'bing. Ana la a sarika 'vigiruu nyau ni bang 'vigi ni, aning a sarika 'duohuu gbekpong ni bang 'duohi ni.

28 Isi'reeli niba seng ang na mang 'yi a 'ku Eerong aning u 'bi-daba ka bila i yeli'binnuu a gara wagiri jaa. 'Bojung u iye sarika 'duohuu. A na mang iye sarika 'duohuu ang 'yi Isi'reeli niba maahuu sarikihi ni 'puong. Ana la ba sarika 'duohuu ni bang 'ihi 'ku Ba Tari Baahaa Daana ni.

29 Eerong bungyerihi ni ang pegi'yi ni na iye u buurii 'suobu ka ba mang dia yeri ka ba buo kpaang waahiba a 'bingbe ka ba i Ngming'puohi 'yi-dieriba.

30 U 'bi-dau jaa ang die u 'jie a leu Ngming'puohi 'yi-diera na mang diang yeri 'beri ayo'poin. Sanga ni ung kpiera a 'tuohibu tent ka u ti tung Daana a 'ji-pegi'yiruung, u na mang yeraang.

31 I na diye a weli'bingbu pidari ni a dugi u neni a 'ji-pegi'yiruung.
32 Eerong aning u 'bi-daba ni na ooye a pidari neni aning a paanuu ni ang 'bi a peu 'puong ni. A 'tuohibu tent 'di-nuoring bang na obaa.
33 Ba na mang ooye ba beu pogibu buunhu ni, ana bang di weliba 'bing bang i Ngming'puohi 'yi-dieriba ni. Che saana jaa ba ooraa, 'bojung a pegi'yiyeng.
34 Ka a weli'bingbu sarika bii a paanuu ni bung jaang wa kpeling ka 'jie nyaa, ye na diye 'buung nyugi bung ni jaa ang kpeling. Nie jaa ba ooraa, 'bojung a iye bungpegi'yirihi.
35 Bila ing na i Eerong aning u 'bi-daba a'wo bila ni jaa mang 'kui nuori ni. 'Beri ayo'poin ing na di a weliba 'bing.
36 I na mang diye nadapolii 'ihi sarika 'beu jaa. U na mang iye beu sarika a i a sarika 'ihijie beu pogibu. Ka inang wa 'ihi a beu pogibu sarika, bila na pegiye a sarika 'ihijie. I na buoye kpaang waahuu a weluu 'bing.
37 'Beri ayo'poin ing na mang 'ihi a sarika 'ihijie beu pogibu sarika nga a weluu 'bing ka u i bungpegi'yiruu. Ka bung jaang fiinhi a sarika 'ihijie,u na leuye bungpegi'yiruu.

A 'beu jaa sarikihi

38 Ama ing na mang di 'ihi sarika 'beu la 'beu jaa pahii pahii a sarika 'ihijieng: Pipola a'yi ang i 'yuoni 'gbuli.
39 I na mang diye a pipolii kanga 'ihi sarika 'beeguu, a di kanga ming 'ihi sarika 'ji-maarii.
40 A paahi a pipolii ingang i na mang diye jong iifa maahibu nyogi 'po 'jiihi 'pie a di 'jiyeni, a di ooliv kpaang bang to 'ihi hiin* maahibu nyogi 'po 'jiihi anaahi a di a 'jiyeni uri a jong. I na la paahiye waing hiin maahibu nyogi 'po 'jiihi anaahi a di 'jiyeni ka a i bung'nyuurihi sarika.
41 'Ji-maarii yeng na mang 'ihi a pipolii ni ming daana. Ye na paahiye u ming bung'bie sarika aning bung'nyuurihi sarika a'wo 'beeguu tuori ni. A na iye buunhu 'nyuu ang sigihi, a i sarika bang di 'buung 'ihi a 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
42 Bila na iye sarika nyugiruu wagiri jaa ye jemanihi jaa 'puong. I na mang nyuguung a 'tuohibu tent 'di-nuoring Ba Tari Baahaa Daana

*

29:40 Hiin maahibu iyeng a'wo koliba'bile maahibu.

'ningbi-tooring. 'Beng mang na mang 'tuohiye ka n nii yeli yela.
43 'Beng mang na mang 'tuohi Isi'reeli niba ka n girima i ka a tent welipegi'yi.
44 N na welipegiye a 'tuohibu tent aning a sarika 'ihijie. N na welipegiye Eerong ming aning u 'bi-daba ka ba i Ngming'puohi 'yi-dieriba a tunima.
45 N na kpieraye a Isi'reeli niba 'puong a i ba Naangmini.
46 Bila bang na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana ba Naangmini ang tariba 'yining 'Iijipiti paaluung, ka n kpiera ba 'puong. Maang la Ba Tari Baahaa Daana ba Naangmini.

A iinsens sarika 'ihijie

30 Maali sarika 'ihijie bang na nyugira iinsens u ingang. A'keesia daari ing na di maaluu.
2 U 'lomboe anaahi jaa na iye 'kiyubit bung'yeni bung'yeni, a sing taa, ka u 'duobu i 'kiyubitihi a'yi. U ning u iila na iye bung'yeni.
3 I na diye sannii ang i 'forifori maali pogi u 'ju, a pogi u 'lomboe jaa wa 'gili aning u iila. I na maaliye sannii 'jie kogiluu wa 'gili.
4 I na maaliye sannii fintie a'yi imuu, ka a 'bi a 'jie ni ing maali kogiluu ni luong u 'lomboe a'yi jaang. I na diang ing u 'longkorihi a'yi ni sieng u 'lomboe a'yi ning, ka a i 'jiihi a dapuola ang na mang tung ka ba dia a mang pegiluu.
5 A'keesia daari ing na di maali a dapuola a maali sannii pogaa.
6 I na diung 'bing a patiisakpagu 'ningbi-tooring. Unang 'bi a 'Sieree daga aning a beu pogibu 'jie ni ang tari a 'Sieree u 'puong 'ningbi-tooring ni. 'Beng mang na mang 'tuohii ni.
7 Eerong na mang nyugiye iinsens 'nyuu-noohi u ingang 'beeguu jaa. Wagiri ni ung wa maana a fintinihi ni ung na mang nyugi a iinsens u ingang.
8 Wagiri ni ming Eerong ang wa nyugira fintinihi 'ji-nyogi'ningbiring ni ung na mang nyugi iinsens u ingang. A na iye iinsens yeng na mang nyugi wagiri jaa Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring ye jemanihi jaa 'puong.
9 Ye ta wa nyugira iinsens jaala jaa bii sarika nyugiruu bii siimaa sarika jaa u ingang. Ye ta wa buora bung'nyuurihi sarika ming waaha u

ingang.
10 Eerong na mang diye ye beu pogibu sarika ni jiing a pogi beu u iila ning da'yeni 'yuoni jaa 'puong. U na mang pogiye ye beu nga u ingang da'yeni 'yuoni jaa ye jemanihi jaa 'puong. U iye bungpegi'yiruu yaga jaa a 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
11 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis:
12 Ka inang wa sora Isi'reeli niba ka i nye ba singbu, dau jaa na mang tihiye u minga 'nyivori yeubu a 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Bila na mang ing ka 'baleu jaa ta wa 'bi ba 'puong wagiri ni ing soriba ni.
13 Ngaang ka banani jaa bang sori na mang tihi: sekel chelii a 'tuuro a 'ji-pegi'yiruu sekel maahibu. Sekel iye geerahi lijeri. A sekel chelii nga na iye Ba Tari Baahaa Daana 'kuubu.
14 Banani jaa bang sori paahi, a 'piili 'yuomo lijeri a 'duoro na mang diye 'kuubu 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
15 Wagiri ni yeng di ye beu pogibu 'kuubu 'kuro Ba Tari Baahaa Daana ni, bundaana kung mang tihi pari sekel chelii. Nandaana ming kung tihi bung ang ba ta sekel chelii.
16 I na diye Isi'reeli niba beu pogibu 'libie nga 'bing 'ku a 'tuohibu tent tuma tungbu. A na iye tiehibu a 'ku Isi'reeli niba nga Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring, a i beu pogibu a 'ku ye miihi.

A yaawa tahikpong

17 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis:
18 I na diye yaawa maali tahikpong, a di yaawa maali u 'muni ming ka u i inga pegibu bung. I na diung 'bing a 'tuohibu tent ning a sarika 'ihijie kpachagang a ing kuong u 'puong.
19 U kuong nga ka Eerong aning u 'bi-daba na mang di pegi ba 'nuuhi aning ba gbee.
20 Ka banang wa kpiera a 'tuohibu tent bii ka banang wa a sarika 'ihijie ka ba 'ihi 'buung sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana, ba na mang diye kuong pegi ba miihi a ta ira wa 'kpi.
21 A 'jung ba na mang pegiye ba 'nuuhi aning ba gbee a ta ira wa 'kpi. Bila na iye yeli'binnuu 'ku Eerong aning u buurii a gara wagiri jaa ba jemanihi jaang.

A kpangpegi'yirihi

22 Ka Ba Tari Baahaa Daana la yeli ngaang 'ku 'Moosis:
23 I na boye spaisihi nga ming ang suma yaga: Ana la muur ang i kuong sekelihi koohi a'nu tuori, 'siinamong 'nyuu-noohi ming bila nyogi 'po 'jiihi a'yi, sekelihi koohi a'yi aning lijaa'yi ning 'pie (250), 'keeng* 'nyuu-noohi ming sekelihi koohi a'yi aning lijaa'yi ning 'pie (250).
24 Di kasia* sekelihi koohi a'nu, a 'tuuro a 'ji-pegi'yiruu sekel maahibu, aning ooliv kpaang hiin maahibu.
25 I na diye ama maali a kpangpegi'yirihi bang na mang di buo so. Ba na lamaang taa a'wo bila ni tuuradi maana ang mang lamaa ni. A na iye kpangpegi'yirihi bang na mang di buo so.
26 Ana ing na di buo so a 'tuohibu tent aning a 'Sieree daga,
27 a buo so a 'teebul aning u tungtungbuunhu, a buo so a fintindau aning u tungtungbuunhu, a buo so a iinsens sarika 'ihijie.
28 I na buo soye a sarika nyugiruu 'ihijie aning u tungtungbuunhu, a buo so a tahikpong aning u 'muni.
29 I na welaang 'bing ka a i buunhu ang pegi'yi yaga jaa. Nie jaa ang fiinhaa, u daana na pegi'ying.
30 I na buoye kpaang waahi Eerong aning u 'bi-daba a weliba 'bing ka ba i Ngming'puohi 'yi-dieriba a tunima.
31 Ngaang ing na yeli 'ku Isi'reeli niba ni: Ama na iye kpangpegi'yirihi a 'kumo ye jemanihi jaa 'puong.
32 Ba kung dia buo so nie la nie jaa inggbani. Nie jaa ming ta wa maana kpaang jaa ang 'woning a kpaang nga a 'wo bila ni bang maahaa maalaa ni. A iye bungpegi'yirihi. A na mang iye bungpegi'yirihi a 'kuye.
33 Nie jaa ang toonhi maali a kpaang nga taa, bii nie jaa ang dia buo so saana jaa, n na ngmaaye a daana u niba 'puong bahi.

A iinsens

34 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: Bo spaisihi nga 'nyuu
*

30:23 'Keeng iye bung ang mang baara kuong 'puong a'wo moo, che ka u dau i kpiengaa gaa moo.
30:24 kasia — Dau kanga la bang mang lagihi u pegiri dieli ang tari 'nyuu-noo. Ba mang diye u 'puuri ming ing jiering a 'nyuu ang numa 'jung.

ang numa: Ana la sitakit, oniks aning galibanum. Di firangkinsens ang
i 'yilengyileng paahi a spais 'nyuu-noohi nga ingang. Maahi a jaa ka a
sing taa.
35 Dia maali iinsens, a lamaa taa a'wo tuuradi maana ang mang maalaa
bila ni. A na tariye yaarung, a i 'forifori, a pegi'yi.
36 Nieng 'mine ka a i jong ka i di 'mine ing a 'Sieree daga 'ningbi-tooring
a 'tuohibu tent ni 'puong. 'Beng mang na mang 'tuohii ni. A na iye
buunhu ang pegi'yi yaga jaa a 'kuye.
37 Che a iinsens ni ing na maali ni, ye ta wa maana 'mine ka a i ye miihi
tuori a 'wo bila ni bang maalaa ni. A na iye bungpegi'yirihi ye seng a
'ku Ba Tari Baahaa Daana.
38 Nie jaa ang toonhi maali a taa a na 'nyuuhaa, n na ngmaaye a daana u
niba 'puong bahi.

31 Niba ang na maali a tent

Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis:
2 Nye, n buongye 'Yuurai 'bi-dau Beezalel 'yuori. 'Yuurai iye Huur ang
i 'Juuda nie 'bi-dau.
3 N paaluung aning maang Naangmini sie, ung tari yeng aning
'ningbiyuo, aning yela bangbu, aning tungbuurii jaa bangbu.
4 N paaluung ka u maali bungvieni, a tung salima aning wari aning
yaawa tuma.
5 N paaluung ka u maali 'ku-vieni bang na di furihi, a ngmaahi daari, a
tung tungbuurii jaa.
6 Maang mingang 'ihuu, a lang ning 'Ahooliab ang i Daan nie Ahiisamak
'bi-dau. N diye yeng ing niba jaa ang bang 'nu tuma 'sikieng, ka ba
tuong maali buunhu ni jaa mang 'kui nuori ka i maali ni.
7 Ana la a 'tuohibu tent, a 'Sieree daga aning a beu pogibu 'jie ni ang
dogili u 'jung ni, aning a tent buunhu jaa.
8 Ba na maaliye a 'teebul aning u tuma buunhu, a maali sannii fintindau
aning u tuma buunhu jaa, a maali iinsens sarika 'ihijie.
9 Ba na maaliye a sarika nyugiruu 'ihijie aning u tuma buunhu jaa aning
a tahikpong aning u 'muni.
10 Ba na 'wooye Eerong bungyerihi, bungyerihi ni ang pegi'yi ni la bila,
aning u 'bi-daba bungyerihi, ka ba i Ngming'puohi 'yi-dieriba a tunima.

11 Ba na maaliye a kpangsuorihi aning a 'ji-pegi'yiruu iinsens 'nyuu-noo.
A 'wo bila ni mang 'kui nuori ni, bila bang na tung.

A Peenhibu 'Beu 'begu

12 Ka Ba Tari Baahaa Daana la yeli 'ku 'Moosis:
13 Yeli ngaang 'ku Isi'reeli niba ni: Pielaang, ye na mang 'tuye n Peenhibu
'Beri 'begu ni. 'Bojung bila na iye 'sieree n niye kpachagang, ka ye
bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana ang weliye 'bing.
14 Bila 'jung ye na mang chelihiye a Peenhibu 'Beu nga, 'bojung u iye
'be-pegi'yiruu a 'kuye. Nie jaa ang deguu, ye na kuye a daana pielaang.
'Bojung nie jaa ang tung tuni jaa a daari, ba na ngmaaye a daana u niba
'puong bahi.
15 Ye na mang tungye tuma 'beri ayuobi 'puong. Che a 'beri ayo'poin daari
iye Peenhibu 'Beu yeng na peenhi, a i 'be-pegi'yiruu 'ku Ba Tari Baahaa
Daana. Nie jaa ang tung tuni jaa a Peenhibu 'Beu ngang, ye na kuye a
daana pielaang.
16 Bila 'jung Isi'reeli niba na mang chelihiye a Peenhibu 'Beu nga. Ba na
mang 'tuye a Peenhibu 'Beu 'begu nga ka u i 'layiri ang ba tari baahibu
ba jemanihi jaa 'puong.
17 Bila iye 'sieree n ning Isi'reeli niba kpachagang a gara wagiri jaa.
'Bojung 'beri ayuobi 'puong ka Ba Tari Baahaa Daana daang naang
sagbama aning 'teng-gbani. A 'beri ayo'poin daari ung daang peenhi a
nye peenhuu.
18 Ung wa yeli yela 'ku 'Moosis baahi Sainai Tangkpong ni 'jung, ung 'kuu
a 'Sieree 'ku-tala a'yi. A daang iye 'ku-tala Naangmini ang di u 'nubiri
seu imaa.

A Sannii Na'bile

32 A niba ang wa nye ka 'Moosis kauhiye a tanga 'sigibung, bang laanhi
taa gaa Eerong seng a ti yeli 'kuu: 'Ihi, maali ngmima 'kuti ka a die
ti 'yie, 'bojung 'Moosis nga, dau ni ang tariti 'yining 'Iijipiti paaluu
waaning ni, ti ba bang bila ni ung i.
2 'Beng la ka Eerong yeli 'kubo: Ye 'ihi salima 'to-gbansaala ni ang 'bi ye
pogiba aning ye 'bi-daba aning ye 'bi-pogiba 'tobong ni waaning n seng.
3 Ka a niba jaa daang 'ihi salima 'to-gbansaala ang daang 'bi ba 'tobong

waaning Eerong seng.
4 Ung die a salima ba 'nuuhing a nyelaa a di tuntungbung maali na'bile. 'Beng la bang yeli: Iisiriel 'woi, ye ngmini la ni, unang tariye 'yining 'Iijipiti paaluu waaning ni.
5 Eerong ang wa nyiu, ung maali sarika 'ihijie u 'ningbi-tooring. Ka Eerong muoli a yeli: 'Beu iye 'tigiri a 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
6 'Jie ang daang wa nyaa bang dang 'ihibu, a 'ihi sarika nyugirihi a waaning maahuu sarikihi. Ka a niba daang 'jing a 'di a 'nyu, a che 'ihi ka ba dieng.
7 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: 'Sigi gaa, 'bojung i niba ni ing tari 'yining 'Iijipiti paaluu waaning ni saangye ba miihi.
8 Ba leuyeng 'wieng a 'yi sori ning mang 'kubo nuori ka ba 'tuuro ni. Ba maaliye ba miihi bagihuu ang 'woning na'bile, a 'puohuu Ngmini'puohibu a 'ihi sarikihi 'kuu a yeli: Iisiriel 'woi, ye ngmini la ni, unang tariye 'yining 'Iijipiti paaluu waaning ni.
9 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: N nyiyeng ka a niba nga iye kung'wong-yela niba siringminga.
10 Bila 'jung vengma, ka n 'su-kpiengaa tuli yaga ba ingang ka n nyuongba. N na diing maali paalinanii.
11 'Beng la ka 'Moosis daang suhi Ba Tari Baahaa Daana u Naangmini a yeli: 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, wala ka i 'su-kpiengaa tuli yaga jaa i niba nga ingang? Inang di kpiengkpong aning kpangkpangkpiengaa a tariba 'yining 'Iijipiti paaluung.
12 Wala 'jung ka 'Iijipiti niba na yeli ngaang: Beu iibu ung 'le a tariba 'yining ka u kuba a taanhi 'puong, a veng ka ba baahi 'teng-gbaning? Leuhi 'yi i 'su-kpiengaa nga ang i tuluu nga ingang, a ta waaning a dogikpong nga i niba ingang.
13 Leu tiehi i tungtuniba Aaburaham aning Aizik aning Iisiriel yela. Bana ing po i minga 'ku a yeli: N na 'ugiye ye buurii ka ba 'woning sagbani ngmari'bie. Paaluu ni yela mang yeli ni, n na diye u jaa 'ku ye buurii ka ba 'di u cheng a gara wagiri jaa.
14 A 'jung ka Ba Tari Baahaa Daana daang leuhi a 'yi a dogikpong ni ung daang yeli ka u na ingye u niba ni.
15 Ka 'Moosis daang leu 'yi a tangkpong 'ju 'sigi, ka a 'Sieree 'ku-tala a'yi

ni 'bi u 'nuuhing. Seuri daang 'biye a 'ku-tala a'yi jaang. A daang 'biye nga ingang, a 'bi nga ming ingang.

16 Naangmining daang maali a 'ku-tala, ka a seuri i Naangmini seuri ung ngmaahi ing a ingang.

17 'Joosua ang wa 'wong a niba tahingbu goma, ung yeli 'ku 'Moosis: Taanhuu jauri goma 'biye a kampung.

18 Che ka 'Moosis yeli: Niba ang tahina tuongbu tahingbu kokori naani. Niba ming ang 'cheehe bang tuongba kokori naani. Niba ang 'yiene kokori mang 'wono.

19 'Beng la, 'Moosis ang turi ang wa tara a kampu, ung nye a na'bile aning a seuri. Ka 'Moosis 'suuri tuli, ung di a 'ku-tala foo ang 'yi u 'nuuhing a ngmahi a tangkpong 'muning.

20 'Beng la ung ti di a na'bile ni bang maali ni a nyuguu 'buuming, a niemuu ung 'bi a'wo jong. Ung dia ing kuong 'puong a veng ka Isi'reeli niba 'nyua.

21 Ka 'Moosis yeli 'ku Eerong: Wala ka a niba nga ii ing waaning yelibeu ang i kpong sing ngaang ba ingang?

22 Ka Eerong yeli: N ningkpong, ta veng ka i 'suuri tuli. I bangye a niba ka ba iye 'siri beu tungbung.

23 Ngaang bang yeli 'kumo: Maali ngmima 'kuti ka a die ti 'yie, 'bojung 'Moosis nga, dau ni ang tariti 'yining 'Iijipiti paaluu waaning ni, ti ba bang bila ni ung i.

24 Mang yeli 'kubo: Nie jaa ang tari sannii, ba nyogaa 'ihi. Bang dia 'kumo, mang dia loo ing 'buung 'puong, ka a na'bile nga 'yi.

25 'Moosis daang nyiyeng ka a niba bahiye ba miihi, 'bojung Eerong da bahibang bang bahi ba miihi a ing ba miihi 'viing ba domihi 'puong.

26 'Beng la, 'Moosis ang wa nye bila, ung ahi a kampu 'di-nokpoming a yeli: Ning'buong ahi 'ku Ba Tari Baahaa Daana, u daana wa n seng. Ka 'Liivai buurii ni jaa laanhi gaa u seng.

27 Ung yeli 'kubo: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini ni yeli: Dau jaa di u ta'kobi tari u 'lomboring kpe a kampu 'puo a mang 'tu 'di-nokpong nga a ti ta 'di-nokpong kanga. Kanga jaa ku u ba'bie, a ku u jominga, a ku u kpieringto.

28 Ka 'Liivai 'bi-daba nga daang tung 'Moosis yelihung ni. Bang daang ku a'wo daba 'tuhi ata a daari.

29 'Beng la ka 'Moosis yeli: Ye weli ye miihi 'bing 'jine a 'ku Ba Tari Baahaa Daana, ka u 'kuye u pegiri 'jine. 'Bojung dau jaa 'ihiye u 'bi-dau ingang aning u ba'bie ingang 'jine.
30 'Jie ang daang wa nyaa ka 'Moosis yeli a niba: Ye iye yelibeu ang i kpong. N na 'do gaaye Ba Tari Baahaa Daana seng, a'mineng n na tuong nyiye beu pogibu 'kuye ye beu ni 'jung.
31 'Beng la ka 'Moosis daang leu gaa Ba Tari Baahaa Daana seng a ti yeli: 'Oo, a niba nga iye yelibeu ang i kpong aning bang maali ba miihi sannii ngmini.
32 Che pampana ka inang na sagi, veng ba beu 'kubo. Ka bila naani, 'ihime bahi i gbangu ni ing seu ni 'puong.
33 Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'ku 'Moosis: Nie ni jaa ang tung beu n ingang, una mang na 'ihi bahi n gbangu 'puong.
34 Bila 'jung pampana gara. Ti die a niba 'yie a gaaning a 'jie ni yela mang yeli 'kui ni. Nye, n malika na dieye ye 'yie a gara. Che daari ni mang na dogihiba, n na dogihibang ba beu ni 'jung.
35 A 'jung ka Ba Tari Baahaa Daana daang i ka 'baleu wa a niba ingang bila ni bang daang i ning a na'bile ni 'jung. Una ka Eerong daang maali ni.

Ba la 'yiye sori

33 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: 'Yi 'jie ngang a gaa, ina aning niba ni ing tari 'yining 'Iijipiti paaluu waaning ni. Gaa paaluu ni yela mang po 'ku Aaburaham aning Aizik aning Jeekob ni. N daang yeliyeng: Ye buurii mang na diu 'ku.
2 N na tungye n malika ka u die i 'yie a gaa. N na kariye 'Keenan niba, Aamor niba, Hiit niba, Peeriz niba, Haiv niba aning 'Jii-bus niba ni bahi.
3 U iye paaluu bihung aning siu ang 'puoro 'beng. Maang niye kung gaa ka n ira wa nyuongye a soring, 'bojung ye iye niba ang i kung'wong-yela niba.
4 A niba ang wa 'wong a 'duohi-beu nga, bang ira nimiha. Kanga jaa daang ba ing u boori bungvieni.
5 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana daang dang yeli 'kuye 'Moosis: Yeli ngaang 'ku Isi'reeli niba nga: Ye iye kung'wong-yela niba. Ka n niyeng

na gaa, wagiri fiing 'puong mang na nyuongye. Bila 'jung ye 'ihi ye boori bungvieni ni pampana ka n bang bila ni mang na iye.
6 A 'jung ka Isi'reeli niba daang 'ihi ba boori bungvieni ba iinhing 'Hoo-reb tanga ni sieng.

'Moosis 'tuohiye Ba Tari Baahaa Daana

7 Ka 'Moosis daang di u tent a ti bau a kampu 'puoring toori jaa, a buomuu a 'tuohibu tent. 'Beng la, nie jaa ang da mang buora yelijaa Ba Tari Baahaa Daana seng da mang 'yi gaaye a 'tuohibu tent ang 'bi a kampu 'puoring.
8 Wagiri jaa 'Moosis ang da mang 'yi gara a tent, a niba jaa da mang 'ihing, ka kanga jaa ahi u tent 'di-nuoring a kaara 'Moosis ung ti kpe a tent.
9 Sanga ni 'Moosis ang da mang ti kpe a tent, a savaalii baaraa da mang 'siging a wa ahi a tent 'di-nuoring, ka Ba Tari Baahaa Daana ning 'Moosis yeli yela.
10 A niba jaa da mang nyiye a savaalii baaraa ang ahi a tent 'di-nuoring. A niba da mang 'ihing, ka kanga jaa 'bi u tent 'di-nuoring che bang 'puohi Ngmini'puohibu.
11 Ba Tari Baahaa Daana da mang yeliye yela ning 'Moosis bang 'liinhe taa a'wo nie ang yera yela 'kuro u jominga. U da mang leu gaaye a kampu, che u tungtuna 'Joosua, Nuung 'bi-dau ni ang da i 'bi-polii ni, una da ba mang 'yi a tenting.

Naangmini ang ing nuori ka u na 'biye ba seng

12 'Beng la ka 'Moosis daang yeli 'ku Ba Tari Baahaa Daana: Nye yaa, i yeliye ngaang 'kumo: Tari a niba nga gaaning. Che i ba veng mang bang unani n niu ang na gaa. Che i yeliyeng ming: N bamiing a bang i 'yuori, ing nye bunye ming n 'ningbiring.
13 Bila 'jung pampana n suhii, ka maang nye bunye i 'ningbiring, 'wulimo i sori ka n bamii, a nye bunye i 'ningbiring. Jeri ming ka a paaluu nga iye i niba.
14 Ung yeli: Maang mingang na gaa anii. N na 'kuing peenhibu.
15 Ka 'Moosis yeli 'kuu: Ka i mingang kung gaa aniti, ta tariti 'yining 'jie ngang.

16 Ka inang ba gaa aniti, wala bang na i bang ka n ning i niba nga nyiye bunye i 'ningbiring? Bila ka n ning i niba na i dabang a 'yi niba jaa ang 'bi 'teng-gbaning.
17 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'ku 'Moosis: N na iye a yeli nga ming ing yeli nga, 'bojung i nyiye bunye n 'ningbiring, mang bamii a bang i 'yuori.
18 Ka 'Moosis yeli: Jaan'de, 'wulimo i girima.
19 Ka Naangmini yeli: N na ing ka n suntung wa para i 'ningbi-tooring, ka n buona n 'yuori Ba Tari Baahaa Daana i 'ningbi-tooring. N na iye bunye 'ku unani mang na i bunye 'ku, a jo nimboo unani ingang mang na jo nimboo.
20 Che ung yeli: I kung tuong nye n 'ningbisogo, 'bojung ninsaalaa jaa kung nyima che i 'vori.
21 Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: 'Jie 'biye n sieng. Ahi a 'pie 'jung.
22 Sanga ni n girima ang na wa para, n na diing ing a 'pie fifieng, a di n 'nu pogii sanga ni mang wa para.
23 A 'puoring n na diye n 'nu ka i nye n 'puori, che i kung tuong nye n 'ningbisogo yeng.

'Moosis maaliye 'piku-tala

34 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: Pehing 'ku-tala a'yi a'wo a fora buunhu ni. N na seu imaang yeli'bie ni ang da 'bi a fora 'piku-tala ni ing ngmahi ni ingang.
2 A 'jung i 'siri 'beeguu a 'do wa Sainai Tangkpong ni, a di i minga 'wulimo a tanga 'jung.
3 I ning nie jaa kung 'do wa. Ta veng ka nie jaa ming 'bi a tangkpong 'jie jaang. Ta wa venna ka 'dungbilii bii 'dung-bera ming oora moo a tanga sieng.
4 Ka 'Moosis daang pehing 'ku-tala a'yi a'wo a fora buunhu ni. 'Beng la ung daang dang 'ihibu 'beeguu a 'do Sainai Tangkpong ni a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'kuu nuori bila ni. Ung daang tari a 'ku-tala a'yi ni u 'nung.
5 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'sigi a tangkpong 'ju savaalii 'puong, a ahi ning 'Moosis 'beng. 'Beng ung buong Ba Tari Baahaa Daana 'yuori.

6 Ka Ba Tari Baahaa Daana wa para u 'ningbi-tooring a buona: Ba Tari Baahaa Daana, Ba Tari Baahaa Daana Naangmini ang ira hina aning bunye, a tari 'kanyiri 'gaalii 'suuri 'ihibung, a paali aning hinihung aning yeliminga.
7 Unang mang 'bing hina 'ku 'tuhi jemaa, a venna boribuhi aning taawai diebu aning yelibee 'kuro niba. Che u ba baha niba ang 'le saree 'puong. U mang waaniye a ba'mine beu ba 'biihi aning ba 'biihi ming 'biihi ingang a gara ba taalung aning naahung jemanihi.
8 Ka 'Moosis daang 'loring 'gbinti ka u 'ju 'churi 'tengeng ung 'puohi Ngmini'puohibu.
9 'Beng la ung yeli: Ka maang nye bunye i 'ningbiring pampana, 'Oo Daana, n suhii, veng ka n Daana gaa aniti, anaa jaa ka ti iye kung'wong-yela niba. Veng ti boribu aning ti beu 'kuti, a diti leu i cheng.

Ba la 'bingye a 'layiri

10 Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Nye, n na 'bingye 'layiri. N na tungye tungsiela ang nang ba tung 'teng-gbaning i niba nga jaa 'ningbi-tooring. A nang ba tung paaluu jaang ming. I niba ni 'puong ing 'be ni jaa na nyiye Ba Tari Baahaa Daana tuma. 'Bojung yeli ni mang na i anii ni iye nomaa 'gaali.
11 Chelihi sung bila ni mang 'kui nuori 'jine nga. N na kariye Aamor niba, 'Keenan niba, Hiit niba, Peeriz niba, Haiv niba aning 'Jii-bus niba ka ba 'yi i 'ningbi-tooring.
12 Chelihi i minga sung a ta ira wa 'binne 'layiri ning a paaluu ni ing gara ni kpieriba. Ka a naani bila na iye cheba i seng.
13 Che i na saangye ba sarika 'ihijiihi, a ngmahi ba bagimaali piilahi, a ngmaahi ba baga ni bang pehi ni loo.
14 Ta wa 'puoho ngmini jaa ngmini'puohibu. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana, u 'yuoring i 'Nyuuri ni iye 'nyuuri Naangmini.
15 Ka bila naani i na ira wa 'bing 'layiri aning a paaluu kpieriba. Ka bilang i, n niba na ngmiye jentiriye aning ba ngmima a 'ihi sarikihi 'ku ba ngmima. Nie kanga na buomiing ka i gaa ti 'di u sarika buunhu.
16 Bila na veming ka i di ba 'bi-pogiba 'ku i 'bi-daba, ka ba 'bi-pogiba nga ngmi jentiriye aning ba ngmima, a veng ka i 'bi-daba ni ngmi jentiriye

aning ba ngmima.
17 Ta wa nyena bung maana i minga ngmima jaa.
18 I na mang 'diye a Paanuu Ang Ba Tari Bura 'tigiri ni. 'Beri ayo'poin ing na mang oo paanuu ang ba tari bura a'wo mang 'kui nuori bila ni. I na mang iye bila a wagiri'binnuu 'puong 'Ee-bib 'chiu 'puong, 'bojung a 'Ee-bib 'chiu nga 'puong ing 'yi 'Iijipiting.
19 Bung jaa ang i fora a 'yi u ma 'puong iye n 'suobu, aning ye 'duunhi 'bi-forihi jaa ang i daba, ka naahuu la bii ka pihi la.
20 Che i na mang diye pi'bile a yeudie bunga 'bi-fora. Ka inang kung yeudieguu, bila yeng i na kauye u 'nyuu. I na mang yeudieye i 'bi-forihi jaa ang i 'bi-daba. Kanga jaa kung wa n 'ningbi-toori aning 'nu-kpala.
21 'Beri ayuobi ing na mang tung tuma. Che i na mang peenhiye a 'beri ayo'poin daari. Ka kuobu wagiri la bii ka buunhu chiebu wagiri la, i na mang peenhing.
22 I na mang diye a 'wiit fora buunhu ni ing che ni 'di a Daahi 'Tigiri. I na mang 'diye a Buunhu Laanhikpening 'Tigiri a 'yuoni baahaang.
23 'Yuoni jaa 'puong gberi buta ka ye daba jaa na mang wa 'Suobu Kpiengu Jaa Daana 'ningbi-toori. Una la Iisiriel Naangmini ni.
24 'Bojung n na kariye a paalihi ni ka ba 'yi i 'ningbi-tooring ka n veng ka i toriboru i yelingu. Nie jaa ming kung buora i paaluu wagiri ni ing na mang wa Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'ningbi-toori gberi buta a 'yuoni 'puong ni.
25 Ta wa digira n sarika jiing 'kurimo a lanna ning bura. Ta wa venna a Paribahi 'tigiri sarika ming ka 'jie nyaara.
26 I na mang diye i 'teng-gbani fora bungchierihi ni 'puo bungsuunhi waaning Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'deu. Ta wa dugira bu'bile u ma bihung 'puong.
27 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'ku 'Moosis: Seu a yeli'bie nga 'bing, 'bojung a 'tuuro a yeli'bie nga mang 'bing 'layiri anii aning Iisiriel.
28 Ka 'Moosis daang 'bibe aning Ba Tari Baahaa Daana ngmintoonhi lijaa'yi aning 'yienhi lijaa'yi. U daang ba 'di siimaa bii a 'nyu kuong. Ka Naangmini daang seu a 'layiri yeli'bie, a no'kurihi 'pie ni ing a 'ku-tala ingang.

'Moosis 'ningbisogo ang nyigiha

29 Ka 'Moosis daang wa 'sigi Sainai Tangkpong ngang. A 'Sieree 'ku-tala a'yi ni daang 'biye 'Moosis 'nuuhing sanga ni ung 'sigi a tangang. 'Moosis daang ba bang ka u 'ningbisogo da nyigihang sanga ni u ning Ba Tari Baahaa Daana ang yera yela ni.
30 A 'jung sanga ni Eerong aning Isi'reeli niba ang daang wa nye 'Moosis, u 'ningbisogo daang nyigihang. Bang daang jora dabieng ka ba wa pieluu.
31 'Beng la ka 'Moosis daang buongba, ka Eerong aning a langkpiebu ningbera ni jaa leu wa u seng. Ka 'Moosis daang yeli yela aniba.
32 Bila 'puoring ka Isi'reeli niba ni jaa daang wa pieluu. Ung di yela ni jaa Ba Tari Baahaa Daana ang yeli 'kuu Sainai tangang ni 'kubo a'wo no'kurihi.
33 'Moosis ang daang wa yeli yela ningba baahi, ung di lambariga pogi u 'ningbisogo.
34 Che wagiri jaa 'Moosis ang da mang kpe ka u ning Ba Tari Baahaa Daana na yeli yela, u da mang 'ihiye a lambariga a gara wagiri ung na leu wa 'yi. Ung da mang 'yi wa yeli 'ku a Isi'reeli niba yela ni jaa ung 'kuu nuori.
35 Wagiri jaa Isi'reeli niba ang da mang nye 'Moosis 'ningbisogo, u 'ningbisogo da mang nyigihang. Ka 'Moosis da mang la di a lambariga pogi u 'ningbisogo a gara wagiri ni u ning Ba Tari Baahaa Daana ang na yeli yela.

Peenhibu 'Beu 'begiri

35 'Beng la ka 'Moosis daang laanhi Isi'reeli niba langkpiebu ni jaa lang taa a yeli 'kubo: A yela nga ka Ba Tari Baahaa Daana 'kuye nuori ka ye tung ni.
2 Tuma na mang tungye 'beri ayuobi 'puong. Che a 'beri ayo'poin daari iye 'be-pegi'yiruu 'kuye, a i Peenhibu 'Beu yeng na peenhi a 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Ye ku nie jaa ang tung tuma a daari.
3 Ye ta wa maana 'buung ye kpe'jie jaang a Peenhibu daari.

A tent buunhu bang tihi

4 Ka 'Moosis la yeli 'ku Isi'reeli niba langkpiebu ni: Ngaang ka Ba Tari

Baahaa Daana 'ku nuori a yeli:
5 Ye di 'kuubu ye 'puong 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Nie jaa ang i 'siri u 'sikiring, veng ka a daana waaning 'kuubu wa 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Ye waaning salima, wari aning yaawa.
6 Ye waaning 'ngmisugini, 'ngmijimejime aning 'ngmi-jie aning masari 'ngmie ang bogi aning buuhi kooni.
7 Ye waaning pidee gbama bang muo ang i jiihi, jingkpong kanga gbama aning a'keesia daari.
8 Kpaang bang na nyugira fintina, bung'nyuu-noohi bang na di ing a kpangsuorihi ingang aning a iinsens 'nyuu-noohi ingang ming na paahing.
9 Oniks 'kubo aning 'kubo bang na di furihi a iifod ingang aning a nyau boori ingang na paahing.

Buunhu bang na di maali a tent

10 Niba ni 'nuuhi ang bang tuma ye 'puong na wa maaliye buunhu ni jaa yela Ba Tari Baahaa Daana ang 'ku 'Moosis nuori ni.
11 Ba na maaliye a tenti'deu, a maali u ming tent, u pogiraa, u bungnyogirihi, u taabuuhi, u taabugarihi, u piilahi aning u 'ji-bogiri.
12 Ba na maaliye a daga aning u dapuola, a lang ning a beu pogibu 'jie, aning a patiisa ang i u pogiraa ni.
13 Ba na maaliye a 'teebul aning u dapuola, a maali u tungtungbuunhu jaa aning a paanuu'lugirihi.
14 Ba na maaliye a fintindau ang na 'kuro chaanii, u tungtungbuunhu, u fintinihi, aning a fintinihi kpaang.
15 Ba na maaliye a iinsens sarika 'ihijie, u dapuola, a kpangsuorihi, a iinsens 'nyuu-noohi aning a tent 'di-nuori patiisa ang na 'bi a tent 'tu-kpe'jie ning.
16 Ba na maaliye a sarika nyugiruu 'ihijie aning u yaawa 'buung 'jie ni, u dapuola aning u tungtungbuunhu jaa, u tahikpong aning u 'muni.
17 Ba na maaliye a jaga patiisahi, u piilahi, a 'ji-bogiri aning a jaga 'di-nokpong patiisa.
18 Ba na maaliye a tent 'piingbie, a jaga 'piingbie aning a 'ngmie.
19 Ba na 'wooye Daana tuma bungyerihi ni, ka ba tuna Daana a 'ji-pegi'yiruung. Ana la Eerong a Ngming'puohi 'yi-diera bungyerihi ni

ang pegi'yi ni aning u 'bi-daba bungyerihi ka ba i Ngming'puohi 'yi-dieriba a tuna Daana.

Ba tihiye a tent 'kuubuhi ni

20 Ka Isi'reeli niba langkpiebu ni jaa daang 'yi 'Moosis seng a gaa.
21 'Beng la ka nie jaa 'sikiri ang 'nyiiri daang wa, aning nie jaa ang i 'siri u 'sikiring. Bang waaning Ba Tari Baahaa Daana 'kuubu ni ka ba tung ning a 'tuohibu tent tuma, aning u 'puo buunhu tuma, aning bungyerihi ni ang pegi'yi ni buunhu.
22 Ka banani jaa ang daang i 'siri ba 'sikieng ni daang waaning buunhu. Daba aning pogiba jaa daang la. Bang daang waaning 'to-gbansaala, nyifintie, 'nu-fintie aning kokomarihi. Ang jaa daang i salima boori buunhu. Nie jaa ang 'ku Ba Tari Baahaa Daana sannii 'kuubu daang la bila.
23 Dau jaa ang daang tari 'ngmisugini, 'ngmijimejime, 'ngmi-jie, masari 'ngmie ang bogi, buuhi gbama, pidee gbangjiihi aning jingkpong kanga gbama daang taraang waaning.
24 Nie jaa ang daang tari wari bii yaawa bung na tihi daang taraang waaning wa 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Nie jaa ang daang tari a'keesia daari ang na tuong tung a tuma tuni jaa daang taraang waaning.
25 A pogiba ni jaa 'nuuhi ang bang tuma ni daang diye ba 'nuuhi a 'ngmi 'ngmie. Bang daang di buunhu ni bang 'ngmi ni waaning. Ana daang la 'ngmisugini, 'ngmijimejime aning 'ngmi-jiihi aning masari 'ngmie ang bogi.
26 Ka pogiba ni jaa 'sikie ang daang 'kubo yeng ni daang di buuhi kooni a 'ngmi 'ngmie.
27 Ka a paalikaariba daang waaning oniks 'kubo aning 'kubo ang na furihi a iifod ingang aning a nyau boori ingang.
28 Bang la waaning bung'nyuu-noohi aning kpaang bang na nyugira fintina aning a kpangsuorihi aning a iinsens 'nyuu-noohi.
29 Ka Isi'reeli niba nga daang waaning 'kuubuhi ba buobung wa 'ku Ba Tari Baahaa Daana. A daba aning a pogiba jaa ang daang i 'siri ba 'sikieng daang waaniye buunhu bang na di tung tungbuurii jaa Ba Tari Baahaa Daana ang da 'ku nuori a 'tuuro 'Moosis ingang ka ba tung.

Tungtuniba Naangmini ang buong

30 Ka 'Moosis daang yeli 'ku a Isi'reeli niba: Nye, Ba Tari Baahaa Daana buongye 'Yuurai 'bi-dau Beezalel 'yuori. Una la 'Yuurai ang i 'Juuda nie Huur 'bi-dau ni.
31 U paaluung aning Naangmini sie, ung tari yeng aning 'ningbiyuo aning yela bangbu aning tungbuurii jaa tungbu.
32 Naangmini Sie daang paaluung ung na maali bungvieni, a tung salima aning wari aning yaawa tuma.
33 Naangmini Sie daang paaluung ung na ngmaahi 'ku-vieni bang na di furihi, a ngmaahi daari a tung bungvieni jaa tuma.
34 Ba Tari Baahaa Daana daang diye niba bang'wulibu ing u 'sikiring a lang ning 'Ahooliab, Daan nie Ahiisamak 'bi-dau ni 'sikiring.
35 U daang paalibang aning yela bang-iibu sie ka ba tung tungbuurii jaa. Ana la seuri ngmaa ing 'kubo ingang tuma, boori bungvieni maalibu aning 'ngmi-vieni 'woo ing tamang tuma, 'ngmisugini, 'ngmijimejime, 'ngmi-jie aning masari 'ngmie 'woobu tuma. Banani ang na tung tuni jaa aning banani ang na maali 'nu tuma bungvieni la bila.

36 Beezalel aning 'Ahooliab na tungye a tuma. Ba na tuming aning banani jaa 'nuuhi ang bang tuma ni, bana ka Ba Tari Baahaa Daana daang di yeng aning yela bangbu ing ka ba bang a 'ji-pegi'yiruu tung'irii jaa. Ba na tuming a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang 'ku nuori ni.

A niba tihiyeng a gaa bila ni ang sigining

2 'Beng la ka 'Moosis daang buong Beezalel aning 'Ahooliab ka ba wa tung a tuma. Ung daang buong banani ming jaa 'nuuhi ang bang tuma ni, ba 'sikieng ka Ba Tari Baahaa Daana di yeng ing ni aning nie jaa 'sikiri ang 'nyiiri ka u wa tung a tuma.
3 Bang daang die Isi'reeli niba 'kuubuhi ni jaa 'Moosis seng. Ana bang daang tihi ka ba di tung ning a 'ji-pegi'yiruu tuma ni. Bang da nang waananing 'kuubuhi ba miihi buobung 'beeguu jaa.
4 'Beng la ka a tungtuniba ni jaa ang da tuna a 'ji-pegi'yiruu tuma jaa ni bahi ba tuma che wa 'Moosis seng.
5 Bang wa yeli 'ku 'Moosis: A niba tihiyeng a gaa bila ni ang sigining a tuma ni Ba Tari Baahaa Daana ang 'kuti nuori ka ti tung ni.

6 Ka 'Moosis daang 'ku nuori bang veng ka 'duoho yaari a kampu jaa. Ung yeli: Dau jaa bii poga jaa ta la wa waananing bung jaa a'wo a 'ji-pegi'yiruu tuma 'kuubu. Bang daang i ka a niba ba la waananing buunhu.
7 'Bojung buunhu ni bang daang tari ni da sigiyeng a na tung a tuma jaa. A gba daang 'gaaliyeng.

A tent maalibu

8 'Beng la ka a tent tungtuniba ni 'nuuhi ang bang tuma ba 'puong ni daang maali patiisahi 'pie. Ba daang 'wo-baang aning masari 'ngmie ang bogi aning 'ngmisugini, 'ngmijimejime aning 'ngmi-jie. Ka nie 'nu ang bang tuma maali cheribihi ang viela imaa.
9 A patiisahi kanga jaa yogulung da mang iye 'kiyubitihi lijeri aning a'nii, ka u yelingu i 'kiyubitihi anaahi. A patiisahi jaa daang singye taa.
10 Ung di a patiisahi a'nu se toonhi taa, a la di a'nu ni ming se toonhi taa.
11 Ung di a 'ngmisugini maali bogiri a patiisahi kanga baahaa daana ni nuoring. Bila ung daang i 'yiilung patiisahi ni ming baahaa daana nuoring.
12 Bogiri lijaa'yi ning 'pie ung daang maali a patiisahi kanga nuoring, a maali bogiri lijaa'yi ning 'pie ing a 'yiilung patiisahi ni baahaa daana nuoring. Ka a patiisahi bogiri daang yegi taa.
13 Ung di sannii maali bungnyogirihi lijaa'yi ning 'pie ka a nyogi a patiisahi lang taa ka a leu tenti'yeni.
14 Ung di buuhi kooni maali patiisahi ni ang na i tent a pogi a tenti'deu. U daang maaliye patiisahi 'pieningyeni.
15 A patiisahi kanga jaa yogulung da mang iye 'kiyubitihi 'pihita ka u yelingu i 'kiyubitihi anaahi. A patiisahi 'pieningyeni jaa daang singye taa.
16 Ung se patiisahi a'nu toonhi taa, a la se a ayuobi ni ming toonhi taa.
17 Ung maali bogiri lijaa'yi ning 'pie ing a fora patiisahi ni baahaa daana nuoring, a la maali bogiri lijaa'yi ning 'pie ing 'yiilung daana ni ming baahaa daana nuoring.
18 Ung la di yaawa maali bungnyogirihi lijaa'yi ning 'pie ka a nyogi a tent lang taa ka u i bung'yeni.
19 'Beng la ung di pidee gbama bang di bungjiihi muogaa a maali pogiraa,

a di jingkpong kanga gbama maali pogiraa dogili u ingang.
20 Ung di a'keesia daari maali a tent taabuuhi ang ahi 'dendenge.
21 A taabuo kanga jaa yogulung da mang iye 'kiyubitihi 'pie, ka u yelingu i 'kiyubit bung'yeni aning chelii.
22 A taabuuhi kanga jaa da mang tariye 'ji-pulihi a'yi, ang ahi yegi taa. Bila ung daang maali a tent taabuuhi jaa.
23 Ung daang maali a tent taabuuhi. U daang maaliye a tent sa'mungduri seng ni taabuuhi lijeri.
24 Ung di wari maali 'ji-bogiri lijaa'yi a taabuuhi lijeri ni 'munong. 'Ji-bogiri a'yi da mang 'biye taabuo jaa 'muning ka u to taabuo 'ji-pulihi a'yi ni na tung.
25 Ung la maali taabuuhi lijeri ing a tent sa'mung-goo seng ni.
26 Ung maali a wari 'ji-bogiri lijaa'yi. 'Ji-bogiri a'yi da mang 'biye taabu'yeni 'muning, ka 'ji-bogiri a'yi 'bi kanga ming 'muning.
27 Ung daang maali taabuuhi ayuobi ing a tent 'puori ngmintongkpieri seng ni.
28 Ung la maali taabuuhi a'yi a tent 'puori 'longkorihi a'yi ning.
29 A taabuuhi a'yi daang kpariye taa 'muning ka a fora fintiri ni nyogaa lang taa saa'jung. Bila ung maali a a'yi ni jaa ing a 'longkorihi a'yi ning.
30 A 'jung a taabuuhi daang iye a'nii aning a 'ji-bogiri bang di wari maali. A jaa da tariye 'ji-bogiri 'pie aning ayuobi, ka 'ji-bogiri a'yi mang 'bi taabuo jaa 'muning.
31 Ung di a'keesia daari maali taabugarihi a'nu a ing a tent 'lombori kanga taabuuhi ning.
32 Ung la maali taabugarihi a'nu ing a tent 'lombo-jaala ni taabuuhing, a maali taabugarihi a'nu ing a tent 'puori ngmintongkpieri seng taabuuhi ning.
33 Ung maali u 'sonsogihi taabugaraa ni ung 'tu a taabuuhi 'puo, a 'yi 'lombori nga baahaa ti to 'lombori nga baahaang.
34 Ung maali sannii pogi a taabuuhi a di sannii maali a fintie ka a nyogi a taabugarihi. Ung maali sannii pogi a taabugarihi ming.
35 Ung daang di 'ngmisugini, 'ngmijimejime aning 'ngmi-jie aning masari 'ngmie ang bogi a 'woo patiisa. Ka nie 'nu ang bang tuma daang 'woo cheribihi ing u ingang.
36 Ung daang di a'keesia daari maali u piilahi anaahi. Ung maali sannii

pogaa ang tari sannii 'jikorihi. Ung nyeli wari maali 'ji-bogiri anaahi imaa.
37 Ung daang maali patiisa ing a tent 'di-nuori. 'Ngmisugini, 'ngmijimejime, 'ngmi-jie aning masari 'ngmie ang bogi bang daang di 'wobuu. Nie ang bang tama 'woobung daang 'wobuu.
38 Ung daang maali u piilahi a'nu ni aning a 'jikorihi. Ung maali sannii pogi a saa'ju 'jiihi ang 'woning 'jupini a di sannii maali a bung'lerihi. Che yaawa ung daang di maali a 'ji-bogiri a'nu ni.

A 'sieree daga maalibu

37 Ka Beezalel daang di a'keesia daari maali a daga. U yogulung daang iye 'kiyubitihi a'yi ning chelii, ka u yelingu i 'kiyubit bung'yeni ning chelii, ka u 'duobu i 'kiyubit bung'yeni ning chelii.
2 Ung daang maali sannii ang i 'forifori poguu, a pogi u 'puo aning u 'puori. Ung da maali sannii 'jie kogili u jaa wa 'gili.
3 Ung nyeli sannii maali fintie anaahi a na ing u gbee anaahi ning. Ka fintie a'yi 'bi 'lombori ngang ka a'yi 'bi u 'lombo-jaala ning.
4 Ung di a'keesia daari maali dapuola a maali sannii pogaa.
5 Ung di a dapuola tung a fintie ni ang 'bi a daga 'lomboeng ni, ka ba mang dia pegili a daga.
6 Ung di sannii ang i 'forifori maali a beu pogibu 'jie. U yogulung da iye 'kiyubitihi a'yi ning chelii, ka u yelingu i 'kiyubit bung'yeni ning chelii.
7 Ung di sannii maali cheribihi a'yi. Hama'bile ung daang di maalaa ang i bung'yeni a 'bi a beu pogibu 'jie 'lomboe a'yi ning.
8 Cherib bung'yeni daang 'biye 'lombori nga baahaang, ka kanga ming 'bi 'lombo-jaala ni baahaang. U daang maaliye a cheribihi ka a ning a beu pogibu 'jie sannii ni i bung'yeni a 'lomboe a'yi ni baahaang.
9 Ka a cheribihi yaari a kpangkpama saa'jung, ka a kpangkpama pogi a beu pogibu 'jie. A daang 'toriye taa, ka a 'ningbisogihi kaara a beu pogibu 'jie.

A paanuu 'teebul maalibu

10 Beezalel daang diye a'keesia daari maali a 'teebul. U yogulung daang iye 'kiyubitihi a'yi, ka u yelingu i 'kiyubit bung'yeni, ka u 'duobu i

'kiyubit bung'yeni ning chelii.
11 Ung di sannii ang i 'forifori maali poguu, a la maali sannii 'jie kogili u jaa 'gili.
12 Ung da la maali 'jie kogiluu wa 'gili a'wo 'nu-tali yelingu singbu. Ung daang maali sannii 'jie kogili a 'jie ni ung maali kogiluu ni jaa wa 'gili.
13 Ung di sannii maali fintie anaahi imuu, a di a fintie ing u 'longkorihi anaahi ni ang 'bi u gbee anaahi saa'jung ni.
14 A fintie daang mariye a 'jie ni ung maali kogiluu ni ingang, a i buunhu ingang a dapuola ang na tung ka ba mang pegili a 'teebul.
15 Ung daang di a'keesia daari maali dapuola bang na mang di pegili a 'teebul, a maali sannii pogaa.
16 U daang diye sannii ang i 'forifori maali a tungtungbuunhu ni ang dogili a 'teebuling ni. Ana la u peretehi, u 'bonsuuhi, u laahi aning u kondugiri bang na mang di baha kuong.

A sannii fintindau maalibu

17 U daang la diye sannii ang i 'forifori maali fintindau. Hama'bile ung daang di maaluu. A fintindau, u 'nuuhi, u la'bilii, u 'jikpoleekpolee aning u filaawahi daang iye sannii bung'yeni.
18 Ka 'nuuhi ayuobi daang 'yi u 'lomboeng. 'Nuuhi ata da 'biye 'lombori kangang, ka 'nuuhi ata 'bi u 'lombo-jaala ning.
19 La'bilii ata bang maali ang 'woning aamond 'puuri daang 'biye 'nuyeni ingang, a tari u 'jikpolee aning u filaawa. Ka la'bilii ata bang maali ang 'woning aamond 'puuri daang 'bi a 'nu kanga ming ingang, a tari u 'jikpolee aning u filaawa. Bila daang la a 'nuuhi ayuobi ni jaa ang 'yi a fintindau ingang ni.
20 A fintindau minga ni daang tariye la'bilii anaahi bang maali ang 'woning aamond 'puuri, ka kanga jaa tari u 'jikpolee aning u filaawa.
21 'Jikpolee daang 'biye a fora 'nuuhi ni ang 'yi taa ni ingang, a 'bi a 'yiilung 'nuuhi ni ang 'yi taa ni ingang, a 'bi a taalung 'nuuhi ni ang 'yi taa ni ingang. Ana la 'nuuhi ayuobi ni ang 'yi u ingang ni.
22 A 'jikpoleekpolee aning a fintin'nuuhi daang iye bung'yeni. A jaa daang iye sannii bung'yeni ang i 'forifori bang di hama'bile maalaa.
23 Beezalel daang maaliye u fintinihi ayo'poin ni, aning buunhu ni bang di ngmaaha a finting'ngmie 'juri ni aning u peretehi. Sannii ang i

'forifori ung daang di maalaa.
24 Sannii ang i 'forifori taalent bung'yeni maahibu ung daang di maalaa a lang ning u tungtungbuunhu jaa.

A iinsens sarika 'ihijie maalibu

25 Ung daang di a'keesia daari maali a iinsens sarika 'ihijie. U 'lomboe anaahi jaa da iye 'kiyubit bung'yeni bung'yeni a sing taa, ka u 'duobu i 'kiyubitihi a'yi. U ning u iila daang iye bung'yeni.
26 Ung di sannii ang i 'forifori maali pogi u 'ju, a pogi u 'lomboe jaa wa 'gili aning u iila. Ung di sannii maali 'jie kogiluu wa 'gili.
27 Ung maali sannii fintie a'yi imuu ang 'bi 'jie ni ung maali kogiluu ni luong u 'lomboe a'yi jaang. Ung daang dia ing u 'longkorihi a'yi ni sieng u 'lomboe a'yi ning, ang i 'jiihi a dapuola ang na mang tung ka ba di pegiluu.
28 A'keesia daari ung daang di maali a dapuola a maali sannii pogaa.
29 Ung da la maali a kpangpegi'yirihi bang na mang buo so, a di bung'nyuu-noohi maali iinsens ang i 'forifori, a 'tuuro bila ni turaadi maana ang mang maalaa ni.

A sarika nyugiruu 'ihijie maalibu

38 Ka Beezalel daang di a'keesia daari maali a sarika nyugiruu 'ihijie ni. U 'lombo-yogu daang iye 'kiyubitihi a'nu, ka u 'lombo-giraa i 'kiyubitihi a'nu. U 'lomboe jaa daang singye taa, ka u 'duobu i 'kiyubitihi ata.
2 Ung daang maali u iila u 'longkorihi anaahi ning. U ning u iila ni daang iye bung'yeni, ung maali yaawa poguu.
3 Ung daang maali a sarika 'ihijie tungtungbuunhu. Ana la paanihi, sobulihi, tahibera, fookihi aning 'buung paanihi. Yaawa ung daang di maali u tungtungbuunhu jaa.
4 Ung daang maali a sarika 'ihijie 'buung 'jie ni. Yaawa wayehi ung daang di 'wobuu a 'jie ni bang maali kogili ni luong, ung 'do ta a sarika 'ihijie 'duobu gaalingga.
5 Ung nyeli yaawa maali fintie anaahi ing a yaawa bung'wooruu 'longkorihi anaahi ning ka a dapuola na mang tung a ingang.
6 A'keesia daari ung daang di maali a dapuola, a maali yaawa pogaa.

7 'Beng la ung daang di a dapuola tung a fintie ni ang 'bi a sarika 'ihijie 'lomboeng ni. Ana bang na mang di pegiluu. Taabuuhi ung daang di maali a sarika 'ihijie ung i 'vuoho.

A yaawa tahikpong maalibu

8 Ung daang di yaawa maali a tahikpong, a di yaawa maali u 'muni ming. Pogiba ni ang daang tuna tuma a 'tuohibu tent 'di-nuoring ni, ba nyaahii ingang ka a yaawa daang 'yi.

A tent jaga maalibu

9 'Beng la ka Beezalel daang maali jaga a sa'mungduri seng ni. Masari 'ngmie bang 'woo ung daang di maali a jaga patiisahi, ka a yogulung da i 'kiyubitihi koo.
10 Piilahi lijeri ung daang maali. Ang daang tari yaawa 'ji-bogiri lijeri. Wari bang daang di maali a piilahi 'jikorihi aning a bung'lerihi.
11 A tent sa'mung-goo seng ming, a patiisahi yogulung daang iye 'kiyubitihi koo. Ka piilahi lijeri daang 'bibe a tari a yaawa 'ji-bogiri lijeri. Wari bang daang di maali a piilahi 'jikorihi aning a bung'lerihi.
12 A ngmintongkpieri seng ni patiisahi yogulung daang iye 'kiyubitihi lijaa'yi ning 'pie. Ka piilahi 'pie aning 'ji-bogiri 'pie daang 'bibe. Wari bang daang di maali a piilahi 'jikorihi aning a bung'lerihi.
13 A tent sa'muni seng ni patiisahi yogulung daang iye 'kiyubitihi lijaa'yi ning 'pie.
14 A 'di-nokpong 'lombori kanga patiisahi yogulung daang iye 'kiyubitihi 'pienaanu. Ka a piilahi daang i ata aning a 'ji-bogiri ata.
15 Bila ning u 'ju daang la a jaga 'di-nokpong 'lombo-jaala ning. 'Be ming patiisahi yogulung daang iye 'kiyubitihi 'pienaanu. Ka a piilahi daang i ata aning a 'ji-bogiri ata.
16 Masari 'ngmie bang 'woo bang daang di maali a jaga patiisahi jaa wa 'gili.
17 Yaawa bang daang di maali a piilahi 'ji-bogiri, a di wari maali a 'jikorihi aning a bung'lerihi. Bang di wari maali pogi a saa'ju 'jiihi ni ang 'woning 'jupini ni. A jaga piilahi jaa daang tariye wari bung'lerihi.
18 'Ngmisugini aning 'ngmijimejime aning 'ngmi-jie aning masari 'ngmie ang bogi bang daang di maali a jaga 'di-nokpong ni patiisa. U yogulung

daang iye 'kiyubitihi lijeri. U 'duobu ming daang iye 'kiyubitihi a'nu, a maahi ning a jaga patiisahi ni.

19 Ka piilahi anaahi daang 'bibe aning a yaawa 'ji-bogiri anaahi. Wari bang daang di maali a 'jikorihi, aning a bung'lerihi, a di wari maali pogi a saa'ju 'jiihi ni ang 'woning 'jupini.

20 Yaawa bang daang di maali a tent aning u jaga 'piingbie jaa wa 'gili.

Buunhu bang daang di maali a tent

21 Buunhu ni bang daang di maali a tent ni singbu la ni. Una la a 'Sieree tent ni. Ana ka 'Moosis daang 'ku nuori ka ba sori 'ku a 'Liivai buurii ba tuma tungbung ni. Eerong a Ngming'puohi 'yi-diera 'bi-dau Iitamar daang la nie ang kaara a tuma.

22 'Yuurai 'bi-dau Beezalel daang la nie ang maali buunhu ni jaa Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku 'Moosis nuori ka u maali ni. Huur ang i 'Juuda nie 'bi-dau daang la 'Yuurai.

23 U ning 'Ahooliab daang la. U daang iye Daan buurii Ahiisamak 'bi-dau. U daang iye nie 'nu ang bang seuri ngmaa ing 'kubong tuma, a bang boori bungvieni maalibu, a mang 'woo 'ngmisugini, 'ngmijimejime, 'ngmi-jie aning masari 'ngmie ang bogi.

24 Salima ni jaa bang daang di tung a 'ji-pegi'yiruu tuma ni, ana da la salima ni bang 'ku ni. A daang iye taalentihi lijeri aning awai aning sekelihi koohi ayo'poin aning 'pihita (730), a 'tuuro a 'ji-pegi'yiruu sekel maahibu.

25 Wari ni bang daang die niba ni bang daang sori a langkpiebu 'puong ni da iye taalentihi koo aning sekelihi 'tuhi aning koohi ayo'poin aning lijaata aning 'pienaanu (1,775) a 'tuuro a 'ji-pegi'yiruu sekel maahibu.

26 Dau jaa daang tihiye beka. Sekel chelii la bila a 'tuuro a 'ji-pegi'yiruu sekel maahibu. Nie jaa ang daang i 'yuomo lijeri ning 'yeni bii a pari bang soruu paahi la bila. Ba jaa daang iye daba 'tuhi koohi ayuobi aning 'tuhi ata aning koohi a'nu aning lijaa'yi ning 'pie (603,550).

27 A wari taalentihi koo nga bang daang di maali ning a 'ji-pegi'yiruu 'ji-bogiri ni aning a patiisakpagu 'ji-bogiri. A taalentihi koo nga daang maaliye 'ji-bogiri koo, ka 'ji-bogu jaa mang 'di taalent bung'yeni.

28 Ung daang di a wari sekelihi 'tuhi aning koohi ayo'poin aning lijaata ning 'pienaanu (1,775) ni maali 'jikorihi aning piilahi, a maalaa pogi a

saa'ju 'jiihi ni ang 'woning 'jupini ni a che maali a bung'lerihi.
29 A yaawa 'kuubu daang iye taalentihi lijaata ning 'pie, aning sekelihi 'tuhi a'yi aning koohi anaahi (2,400).
30 Ka Beezalel daang dia maali 'ji-bogiri ing a 'tuohibu tent 'di-nuoring, a dia maali yaawa sarika 'ihijie ni aning u 'buung 'jie ni aning a sarika 'ihijie tungtungbuunhu jaa.
31 Ana ung daang di maali a jaga 'ji-bogiri ni jaa wa 'tuohi aning a jaga 'di-nokpong ni 'ji-bogiri. Ung daang dia la maali a tent 'piingbie jaa aning a jaga 'piingbie ni jaa wa 'tuohi.

A Ngming'puohi 'yi-dieriba bungyerihi maalibu

39 Bang daang di 'ngmisugini, 'ngmijimejime aning 'ngmi-jie a maali Daana tuma bungyerihi ka ba dia tuna a 'ji-pegi'yiruung. Bang daang maali bungyerihi ang pegi'yi 'ku Eerong a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku 'Moosis nuori bila ni.

A iifod maalibu

2 Sannii 'ngmie aning 'ngmie ang i 'sugini, ka 'mine i 'jimejime aning jiihi aning masari 'ngmie ang bogi ka Beezalel daang di maali a iifod.
3 Bang daang di hama'bile ngmi a sannii ung i lengelenge. Bang ngmaahaa a'wo 'ngmie, a dia lang ning 'ngmie ni ang i 'sugini aning 'jimejime aning jiihi ni ingang aning a masari 'ngmie ang bogi ni ka nie 'nu ang bang tuma 'wobuu ung viela.
4 Bang daang maali bagi'bie 'nubilii imuu ang na nyoguu lang taa. Ang se lang taa a noe a'yi ning.
5 U iifod sie bung'leruu ni bang 'woo sung jaa ni ming daang 'woye bila. 'Ngmi-sannii aning 'ngmie ang i 'sugini, 'jimejime aning jiihi aning masari 'ngmie ang bogi bang di 'wobuu a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku 'Moosis nuori ni.
6 Bang daang di oniks 'kubo furihi sannii bogu'biliing. Ba daang chiye Iisiriel 'bi-daba ni 'yoe ing a ingang a'wo bila ni bang mang ngmaa seuri ing 'sieree bungmaruu ingang ni.
7 Ka Beezalel dia ing a iifod bagi'bieng ka a i 'kubo ang i tiehibu a 'ku Iisiriel 'bi-daba ni a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku 'Moosis nuori ni.

A nyau boori maalibu

8 Ung daang maali nyau boori bang 'wobuu ung viela a'wo a iifod. 'Ngmi-sannii aning 'ngmisugini, 'ngmijimejime, 'ngmi-jiihi aning masari 'ngmie ang bogi bang daang di 'wobuu.

9 Bang daang poruu 'jiihi a'yi lang taa ka u noe jaa sing taa. U poribu 'puoring u yogulung daang iye vanda ka u yelingu i vanda.

10 Bang daang furihi 'ku-nanee 'tu taa lainhi anaahi u ingang. A fora laing daang iye saaridis, 'to-paz aning eemiralid. A fora laing la bila.

11 A 'yiilung laing daang iye tuurikois, saafair aning daimond.

12 A taalung laing daang iye jasint, aaget, aning aamitisit.

13 A naahung laing daang iye buuril, oniks aning jasiper. Ba daang diang furihi sannii bogu'biliing.

14 A daang iye 'kubo 'pienaayi a 'tuuro Iisiriel 'bi-daba ni 'yoe. Bang daang chia ing a'wo bila ni bang mang ngmaahi seuri ing 'sieree bungmaruu ingang ni. Kanga jaa da mang tariye u 'yuori a 'tuuro Iisiriel buura 'pienaayi ni.

15 Bang daang maali jorihi ing a nyau boori noeng ang 'woning sannii ang i 'forifori bang ngmieli ang 'woning 'ngmie.

16 Bang daang la maali sannii bogu'bilii a'yi aning sannii fintie a'yi. Bang di fintie a'yi ing a nyau boori ni noe a'yi ning.

17 Bang daang di a sannii jorihi a'yi ni bang ngmieli ang 'woning 'ngmie ni ing a fintie a'yi ni ang 'bi a nyau boori noeng ni.

18 Bang daang di a jorihi a'yi ni bang ngmieli ang 'woning 'ngmie ni noe a'yi ni ing a sannii bogu'bilii a'yi ning, a dia ing a iifod bagi'bie 'nubilii ning u 'ningbi-tooring.

19 Bang daang maali sannii fintie a'yi ni, a dia ing a nyau boori 'longkorihi a'yi ni ang 'bi a iifod 'puo seng ni noeng.

20 Bang daang la maali sannii fintie a'yi a dia ing a bagi'bie 'nubilii ni ang 'bi a iifod luong u 'ningbi-toori seng ni. Anang 'bi 'jie ni ang lang taa ni ingang a sie bung'leruu ni bang 'woo sung jaa ni saa'jung.

21 Bang daang di 'ngmiihii ang i 'sugini a 'le a nyau boori fintie ni aning a iifod fintie ni lang taa. Ka bila daang i ka a nyau boori 'bi a sie bung'leruu ni bang 'woo sung jaa ni saa'juug. U kung mang 'yire a iifod ingang a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku 'Moosis nuori ni.

A Ngming'puohi 'yi-dieriba bungyerihi 'mine maalibu

22 Beezalel daang 'wooye a iifod kparuu ung jaa i 'sugini.
23 Bang daang 'puo 'jie u gaalinggang a 'woo u kokori a'wo kparuu kokori bang 'woo ka u ta wa chiera.
24 Bang daang di 'ngmisugini aning 'ngmijimejime aning 'ngmi-jie aning masari 'ngmie ang bogi bang 'woo a maali poomegiranitihi 'gili a kparuu nuori.
25 Bang daang di sannii ang i 'forifori maali 'gbelinhi a dia ing a poomegiranitihi kpachagihing a kparuu nuoring ang chagihi a poomegiranitihi wa 'gili.
26 Bang da mang ing 'gbelinge ka poomegiranit 'tu, a ing 'gbelinge ka poomegiranit 'tu. Bila bang daang i a kparuu nuoring wa 'gili ka ba mang di yeri a tuna Daana a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku 'Moosis nuori ni.
27 Bang daang di masari 'ngmie ang bogi a 'woo kpariyogiri ang viela 'ku Eerong aning u 'bi-daba.
28 Bang daang di masari 'ngmie ang bogi a maali 'naamu aning 'jupini ang viela yaga jaa, a di masari tani maali ning parihi.
29 Bang di masari 'ngmie ang bogi bang 'woo, aning 'ngmie ang i 'sugini aning 'jimejime aning jie. Ka nie ang bang buunhu 'woobu 'woo a sie bung'leruu a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku 'Moosis nuori ni.
30 'Beng la bang daang la di sannii ang i 'forifori maali bungtali ung i namba pegi'yiruu a ngmaa seuri imuu a'wo 'sieree bungmaruu seuri. Ngaang bang daang seu: PEGI'YIIBU A 'KU BA TARI BAAHAA DAANA.
31 Bang daang di 'ngmiihii ang i 'sugini 'leu mari a 'naamu ingang ka u 'bi a 'naamu 'ningbi-tooring. Bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku 'Moosis nuori ni, bila bang daang i.

Ba baahiye a tuma

32 'Beng la bang daang baahi a 'tuohibu tent, tenti'deu ni tuma. Ka Isi'reeli niba nga daang tung bila ni jaa Ba Tari Baahaa Daana ang 'ku 'Moosis nuori ni.
33 Bang daang di a tenti'deu waaning 'Moosis seng. A tent aning u 'puo

buunhu jaa bang daang waaning. Ana la u bungnyogirihi, u taabuuhi, u taabugarihi, u piilahi aning u 'ji-bogiri.
34 Bang daang waaning a pidee gbama ni bang di bungjiihi muo ung i pogiraa ni, aning a jingkpong kanga gbama ang i pogiraa aning a patiisa ni ang pogiraa ni.
35 Bang daang waaning a 'Sieree daga aning u dapuola aning a beu pogibu 'jie.
36 Bang daang waaning a 'teebul aning u tungtungbuunhu jaa aning a paanuu'lugirihi.
37 Bang daang waaning fintindau ni ang i 'forifori ni aning u fintinihi. Ka a fintinihi 'tu taa sung jaa aning u tungtungbuunhu jaa aning a fintinihi kpaang.
38 Bang daang waaning a sannii sarika 'ihijie, a kpangsuorihi aning a iinsens 'nyuu-noohi aning a tent 'di-nuori patiisa ni.
39 Bang daang waaning yaawa sarika 'ihijie ni, u yaawa 'buung 'jie ni, u dapuola aning u tungtungbuunhu jaa, a tahikpong aning u 'muni.
40 Bang daang waaning a jaga patiisahi, u piilahi aning u 'ji-bogiri, a jaga 'di-nokpong patiisa, u 'ngmie aning u 'piingbie, a tenti'deu tungtungbuunhu jaa a na maali a 'tuohibu tent.
41 Bang daang waaning bungyerihi ni bang 'woo ni, ana bang na di tuna Daana a 'ji-pegi'yiruung ni. Ana la Ngming'puohi 'yi-diera Eerong bungyerihi ang pegi'yi, aning u 'bi-daba bungyerihi ka ba i Ngming'puohi 'yi-dieriba a tuna Daana.
42 A 'tuuro bila ni jaa Ba Tari Baahaa Daana ang 'ku 'Moosis nuori ni, bila ka Isi'reeli niba nga daang tung a tuma jaa.
43 'Beng la ka 'Moosis daang kaa a tuma jaa. Ung daang nye ka ba tungye a tuma siringminga a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang 'ku nuori ni. Ka 'Moosis daang duhi sung 'kubo.

40 Ba maaliye a tent ahi

'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis:
2 A 'chiu-fora ingang, u 'be-fora daari ing na maali a 'tuohibu tent ka u ahi.
3 I na diye a 'Sieree daga ing u 'puong a di a patiisakpagu ngmaa a daga.
4 I na diye a 'teebul wa kpening a maali buunhu ni ang na dogili u 'jung

ni 'bing sung jaa. I na diye a fintindau wa kpening a nyugi u fintinihi.
5 I na maaliye a sannii sarika 'ihijie ka u ahi ka ba mang nyugi iinsens a 'Sieree daga 'ningbi-tooring. I na diye a tent 'di-nuori patiisa chagi.
6 I na maaliye a sarika nyugiruu 'ihijie ni ahi a 'tuohibu tent ni tent 'di-nuori 'ningbi-tooring.
7 I na diye a tahikpong 'bing a 'tuohibu tent aning a sarika 'ihijie ni kpachagang a ing kuong u 'puong.
8 I na maaliye a jaga ka u ahi wa 'gili, a di a patiisa chagi a jaga 'di-nokpoming.
9 I na maaliye a kpangsuorihi a buo waahi a tent aning buunhu jaa ang 'bi u 'puong. I na 'bimuung aning u tungtungbuunhu jaa ka a i bungpegi'yirihi.
10 I na buoye kpaang waahi a sarika nyugiruu 'ihijie ni aning u tungtungbuunhu jaa a weli a sarika 'ihijie 'bing. A sarika 'ihijie na iye bungpegi'yiruu yaga jaa.
11 I na buoye kpaang waahi a tahikpong aning u 'muni a weluu 'bing.
12 'Beng la ing na tari Eerong aning u 'bi-daba ni waaning a 'tuohibu tent 'di-nuori a wa 'sobo kuong.
13 I na diye a bungyerihi ni ang pegi'yi ni yeri Eerong a di kpaang buo waahuu a weluu 'bing ka u i Ngming'puohi 'yi-diera a tunima.
14 I na waaniye u 'bi-daba ni a di kpariyogiri yeriba.
15 I na diye kpaang buo waahiba a'wo ing waahi ba ba bila ni, ka ba i Ngming'puohi 'yi-dieriba a tunima. 'Bojung ba kpaang buo waahibu ni na iye Ngming'puohi 'yi-dieri ang ba tari baahaa ba jemanihi jaa 'puong.
16 Ka 'Moosis daang tung bila, a 'tuuro bila ni jaa Ba Tari Baahaa Daana ang 'kuu nuori ni.
17 A 'yuong 'yiilung 'puong, a 'chiu-fora 'be-fora daari bang daang maali a tent ung ahi.
18 Ka 'Moosis daang 'ihi a tent ahi a ing u 'ji-bogiri ni, a maali a taabuuhi ahi, a garihi a taabugarihi, a ba a piilahi.
19 Ung yeri a tent pogi a tenti'deu, a di a tent pogiraa ni dogili u ingang a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'kuu nuori ni.
20 Ung di a 'Sieree ing a daga 'puong a di a dapuola tung a daga fintie ning, a di a beu pogibu 'jie dogili a daga 'jung.
21 Ka 'Moosis la di a daga wa kpening a tent 'puo a di a patiisakpagu

yagili ung ngmaa a 'Sieree a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'kuu nuori ni.
22 Ung di a 'teebul 'bing a 'tuohibu tent 'puong u sa'mung-goo seng, a patiisakpagu 'ningbi-tooring.
23 Ung maali a paanuu 'bing sung jaa u 'jung Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'kuu nuori ni.
24 Ung di a fintindau 'bing a 'tuohibu tent 'puong ung 'tori a 'teebul a 'bi a tent sa'mungduri seng.
25 Ka 'Moosis la nyugi a fintinihi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'kuu nuori ni.
26 Ung di a sannii sarika 'ihijie ni 'bing a 'tuohibu tent 'puong ung 'bi a patiisakpagu 'ningbi-tooring.
27 Ka 'Moosis daang nyugi iinsens 'nyuu-noohi u ingang a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'kuu nuori ni.
28 Ung di a patiisa yagili a tent 'di-nuoring.
29 Ung di a sarika nyugiruu 'ihijie ni 'bing a 'tuohibu tent ni tent 'di-nuori sieng. Ka 'Moosis 'ihi sarika nyugirihi u ingang aning bung'bie sarika a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'kuu nuori ni.
30 Ung daang di a tahikpong 'bing a 'tuohibu tent aning a sarika 'ihijie kpachagang, a di kuong ing u 'puong bang na mang di pegira ba iinhi.
31 Ka 'Moosis, Eerong aning Eerong 'bi-daba da mang di a kuong pegi ba 'nuuhi aning ba gbee.
32 Sanga ni bang mang wa kpiera a 'tuohibu tent aning sanga ni bang mang wa pieli a sarika 'ihijie ni, ba da mang peging a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku 'Moosis nuori bila ni.
33 Ka 'Moosis daang maali a jaga jaa wa 'gili a tent aning a sarika 'ihijie. Ung di a patiisa yagili a jaga 'di-nokpoming. Bila la ka 'Moosis daang baahi a tuma.

A Savaalii aning a Girima

34 'Beng la ka savaalii daang wa pogi a 'tuohibu tent, ka Ba Tari Baahaa Daana girima paali a tent.
35 Ka 'Moosis daang ba tuong na kpe a 'tuohibu tent, 'bojung a savaalii da kpelingye u 'jung, ka Ba Tari Baahaa Daana girima paali a tent.

'Yiibu Gbangu 40

36 Ka a savaaliing wa tagi 'do saa'ju a tent ingang, Isi'reeli niba da mang 'yiye sori ba 'cheni ni jaa 'puong.
37 Che ka a savaaliing ba wa tagi 'do saa'ju, ba da ba mang 'yi sori a gara daari ni ung na tagi 'do saa'ju.
38 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana savaalii ni da mang 'biye a tent 'jung ngminaa sanga. Ka 'buung da mang 'bi u 'jung 'yienguu sanga Isi'reeli niba jaa 'ningbiring ba sori ni jaa 'cheni 'puong.

'Liivai Gbangu

A sarika nyugiruu

1 Ba Tari Baahaa Daana daang buongye 'Moosis a 'yi a 'tuohibu tent ning
a yeli yela 'kuu.
2 U daang yeliyeng: Yeli yela 'ku a Isi'reeli niba a yeli ngaang 'kubo: Ka
ye kanga jaang wa waananing 'kuubu a na 'ku Ba Tari Baahaa Daana,
ye 'ihuu ye 'dungguonihi, ye 'dung-bera bii ye 'dungbilii 'puong.
3 Ka u 'kuubu ning wa i sarika nyugiruu ang 'yi a 'dung-bera 'puong, u na
'ihiye nadari ang ba tari ngmehii jaa. U minga buobung ung na tihuu
a 'tuohibu tent 'di-nuoring Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring ka u
i diebu.
4 'Beng la ung na di u 'nu dogili a sarika nyugiruu 'dungo 'jung. Bila ung
na i diebu 'kuu, a na i beu pogibu a 'kuu.
5 U na korigiye a nadari Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring, ka
Eerong 'bi-daba, a Ngming'puohi 'yi-dieriba ni di a jiing waaning. Ba
na diye a jiing mihi a sarika 'ihijie jaa wa 'gili. Unang pieli a 'tuohibu
tent 'di-nuori ni.
6 U na siye a sarika nyugiruu 'dungo a nyoguu ngmaahi 'tile 'tile.
7 A Ngming'puohi 'yi-diera Eerong 'bi-daba na diye 'buung dogili a sarika
'ihijieng a maali a daari dogili a 'buung ingang.
8 Bila 'puoring a Ngming'puohi 'yi-dieriba, Eerong 'bi-daba ni na diye a
'tile, a lang ning a 'ju aning a kpaang. Ba na diang dogili a daari 'jung.
Anang 'bi a 'buung ingang a sarika 'ihijieng ni.
9 Che ba na diye kuong pegi a 'puo buunhu aning a gbee. A
Ngming'puohi 'yi-diera na diye a jaa nyugi a sarika 'ihijieng ka a i
sarika nyugiruu. A na iye 'buung sarika, a i 'nyuu ang sigihi Ba Tari
Baahaa Daana.
10 A'mineng u 'kuubu ni na 'yiye u 'dungbilii 'puong. Ka unang wa i pihi
bii buo a i sarika nyugiruu, u na 'ihiye bungdau ang ba tari ngmehii jaa.
11 U na nyoguung korigi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring a sarika
'ihijie sa'mung-goo seng. A Ngming'puohi 'yi-dieriba, Eerong 'bi-daba
ni na diye a jiing mihi a sarika 'ihijie jaa wa 'gili.
12 Ba na nyoguung ngmaahi 'tile 'tile a lang ning u 'ju aning u kpaang. A
Ngming'puohi 'yi-diera na diang dogili a daari 'jung. Anang 'bi a 'buung
ingang a sarika 'ihijieng ni.
13 Che u na diye kuong pegi a 'puo buunhu aning a gbee. A

Ngming'puohi 'yi-diera na diye a jaa waaning a wa nyugaa a sarika 'ihijieng. A iye sarika nyugiruu, a i 'buung sarika. U na iye 'nyuu ang sigihi Ba Tari Baahaa Daana.

14 Ka u 'kuubu ni ang i sarika nyugiruu a 'ku Ba Tari Baahaa Daana ning wa i 'nobilii, u na tihiye ngmama bii nangmangpola.

15 A Ngming'puohi 'yi-diera na diung waaning a sarika 'ihijie. U na nyogiye u 'ju ngmieli ngmaa, a nyuguu a sarika 'ihijieng. U na ing ka u jiing 'chuohi bahi a sarika 'ihijie 'lomboring.

16 U na 'ihiye u chigii a lang ning u kooni a diu loo a sarika 'ihijie sa'muni seng 'lombori ning, a tampelung 'jie ning.

17 U na nyogiye u kpankpamang a weruu, che u kung ngmaahuu 'jiihi a'yi. A Ngming'puohi 'yi-diera na nyuguung a sarika 'ihijieng. A daari ni ang 'bi a 'buung ingang ni 'jung ung na nyuguu. U iye sarika nyugiruu, a i 'buung sarika. U na iye 'nyuu ang sigihi Ba Tari Baahaa Daana.

A bung'bie sarika

2 Ka nieng na 'ihi bung'bie sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana, u 'kuubu na iye jong ang i baaluu. U na buoye kpaang imaa, a di firangkinsens ing a ingang.

2 U na diang waaning a Ngming'puohi 'yi-dieriba Eerong 'bi-daba ni seng. Kanga na ongye a jongbaaluu u 'nu paalii a lang ning kpaang aning a firangkinsens jaa. A Ngming'puohi 'yi-diera na nyugaang ka a i 'sieree a sarika 'ihijieng. U na iye 'buung sarika, a i 'nyuu ang sigihi Ba Tari Baahaa Daana.

3 A bung'bie sarika bung ang chehi na iye Eerong aning u 'bi-daba 'suobu. U iye 'kuubu ang pegi'yi yaga jaa Ba Tari Baahaa Daana 'buung sarikihi ni 'puong.

4 Ka inang wa waaning 'kuubu ang i bung'bie sarika bang se 'buung daangaang, u na iye jongbaaluu kaanha ang ba tari bura bang di kpaang ing a se. Chebii u na iye 'wee-fahi ang ba tari bura bang di kpaang fari a ingang. ('Yiibu G. 29:2)

5 Che ka i 'kuubu ning wa i bung'bie sarika bang maali kaanhila'kuongee 'puong, u na iye jongbaaluu ang ba tari bura bang di kpaang jeri.

6 I na nyoguung ngmaahi 'bilii 'bilii a buo kpaang ing a ingang. U iye bung'bie sarika.

7 Ka i 'kuubung wa i bung'bie sarika bang chiing dugu 'puong, jongbaaluu aning kpaang ing na di maalaa.
8 I na diye a bung'bie sarika bang di a buunhu nga maali nga waaning Ba Tari Baahaa Daana seng. I na diang 'ku a Ngming'puohi 'yi-diera, ka u dia waaning a sarika 'ihijie.
9 A Ngming'puohi 'yi-diera na 'ihiye a bung'bie sarika 'sieree tuori, a di nyugi a sarika 'ihijieng. U iye 'buung sarika, a i 'nyuu ang sigihi Ba Tari Baahaa Daana.
10 A bung'bie sarika bung ang chehi na iye Eerong aning u 'bi-daba 'suobu. A iye 'kuubu ang pegi'yi yaga jaa Ba Tari Baahaa Daana 'buung sarikihi ni 'puong.
11 Bung'bie sarika jaa yeng waaning Ba Tari Baahaa Daana seng kung tari bura a ingang. 'Bojung ye kung nyugi bura jaa bii siu jaa Ba Tari Baahaa Daana 'buung sarika jaa bang 'ihi 'kuu 'puong.
12 Che a fora bungngmama sarika ni yeng, ye mang dia 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Che ba kung mang nyugaa a sarika 'ihijieng a'wo 'nyuu ang sigihi Ba Tari Baahaa Daana.
13 I na mang ingye yaarung i bung'bie sarika 'kuubu jaa ingang. Ta mang veng ka i Naangmini 'layiri yaarung ni kong i bung'bie sarika ingang. I sarikihi jaa ingang i na mang ingye yaarung.
14 Ka inang wa di i fora bungngmama bung'bie sarika 'kuro Ba Tari Baahaa Daana, i na mang diye a 'ju-paani bang di se 'buuming. A na iye bung'bie bang ngmi 'ihi a bung'bie 'juri ang bi ingang.
15 I na mang diye kpaang imaa, a di firangkinsens dogili a ingang. A iye bung'bie sarika.
16 A Ngming'puohi 'yi-diera na mang 'ihiye a 'sieree tuori. A bung'bi-paani ni 'mine aning a kpaang 'mine a lang ning a firangkinsens jaa la bila. U na mang diang nyugi ka a i 'buung sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana.

A maahuu sarika

3 A'mineng nie na waaniye 'kuubu ang i maahuu sarika. Ka bungdau la bii ka bungpoga la ung 'ihi a 'dung-bera 'puong, u na iye bung ang ba tari ngmehii jaa. U na diung waaning Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-toori.

'Liivai Gbangu 3

2 U na diye u 'nu dogili u sarika 'dungo ni 'jung a che koriguu a 'tuohibu tent 'di-nuoring. A Ngming'puohi 'yi-dieriba Eerong 'bi-daba ni na diye a jiing mihi a sarika 'ihijie jaa wa 'gili.
3 A maahuu sarika 'kuubu ni 'puong buunhu ung na 'ihi ka a i 'buung sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana la ama: A kpaang ni ang pogi a 'puo buunhu aning kpaang ni jaa ang 'bi a 'puo buunhu ingang ni.
4 U na 'ihiye a 'yeringbie a'yi aning kpaang ni ang 'bi a ingang u 'lomboeng ni. U na 'ihiye a kpaang 'jie ni ang mari a seurii ingang a 'yeringbie saa'jung ni.
5 Eerong 'bi-daba ni na diang nyugi a sarika 'ihijieng a sarika nyugiruu 'dungo ingang. Unang dogili a daari ni ang 'bi a 'buung ingang ni. U iye 'buung sarika, a i 'nyuu ang sigihi Ba Tari Baahaa Daana.
6 A'mineng u sarika ni na iye maahuu sarika ung 'ihi a 'dungbilii 'puong a 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Ka unang i bungdau bii bungpoga, u na iye bung ang ba tari ngmehii jaa.
7 Ka unang wa di pipolii 'ihi u sarika, u na diung waaning Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-toori.
8 U na diye u 'nu dogili u sarika 'dungo ni 'jung a che koriguu a 'tuohibu tent 'ningbi-tooring. Eerong 'bi-daba ni na diye u jiing mihi a sarika 'ihijie jaa wa 'gili.
9 A maahuu sarika 'kuubu ni 'puong buunhu ung na 'ihi ka a i 'buung sarika ung 'ihi 'ku Ba Tari Baahaa Daana la ama: U kpaang aning a kpaang juuri jaa ung na 'ihi a 'posogi-kaurii sieng. U na 'ihiye a kpaang ni ang pogi a 'puo buunhu aning kpaang ni jaa ang 'bi a 'puo buunhu ingang.
10 U na 'ihiye a 'yeringbie a'yi aning kpaang ni ang 'bi a ingang u 'lomboeng. U na 'ihiye a kpaang 'jie ni ang mari a seurii ingang a 'yeringbie saa'jung ni.
11 A Ngming'puohi 'yi-diera na nyugaang a sarika 'ihijieng ka a i siimaa, a i 'buung sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
12 Ka u sarika ning wa i buo, u na diung waaning Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-toori.
13 U na diye u 'nu dogili u 'jung a che koriguu a 'tuohibu tent 'ningbi-tooring. Eerong 'bi-daba ni na diye a jiing mihi a sarika 'ihijie jaa wa 'gili.

14 Buunhu ung na 'ihi u sarika ni 'puong ka a i 'buung sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana la ama: A kpaang ni ang pogi a 'puo buunhu aning a kpaang ni jaa ang 'bi a 'puo buunhu ingang ni.
15 U na 'ihiye a 'yeringbie a'yi ni aning kpaang ni ang 'bi a ingang u 'lomboeng ni. U na 'ihiye a kpaang 'jie ni ang mari a seurii ingang a 'yeringbie saa'jung ni.
16 A Ngming'puohi 'yi-diera na nyugaang a sarika 'ihijieng ka a i siimaa. A na iye 'buung sarika, a i 'nyuu ang sigihi Ba Tari Baahaa Daana. A kpaang jaa iye Ba Tari Baahaa Daana 'suobu.
17 A yeli nga na iye yeli'tuuruu ang 'bing a gara wagiri jaa ye jemanihi jaa 'puong ye 'ji-kpierihi jaang. Ye ta wa 'dire kpaang jaa bii jiing jaa.

A beu sarika

4 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:
2 Yeli 'ku a Isi'reeli niba: A'mineng nie kanga kung bang che tung beu Ba Tari Baahaa Daana no'kurihi ni kanga ingang. A'mineng u kung bang che i bila ni ung yeli ka u ta wa ira ni.
3 A'mineng a Ngming'puohi 'yi-diera ni bang buo kpaang waahi ni na tungye beu a waaning saree 'lee a niba ingang. Ka unang i bila, u na 'ihiye nadapolii ang ba tari ngmehii jaa 'ku Ba Tari Baahaa Daana u beu ni ung i ni yela. U iye beu sarika.
4 U na diye a nadari waaning Ba Tari Baahaa Daana seng a 'tuohibu tent 'di-nuoring. U na diye u 'nu dogili a nadari 'jung a che koriguu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.
5 A Ngming'puohi 'yi-diera ni bang buo kpaang waahi ni na diye a nadari jiing 'mine wa kpening a 'tuohibu tent.
6 A Ngming'puohi 'yi-diera na diye u 'nubiri 'sugi a jiing. U na mihiye a jiing gberi buyo'poin Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. A 'Ji-pegi'yiruu patiisakpagu ni 'ningbi-tooring ung na i bila.
7 A Ngming'puohi 'yi-diera na diye a jiing 'mine ligi ligi a iinsens sarika 'ihijie ni iila Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. A iinsens sarika 'ihijieng 'bi a 'tuohibu tent 'puong ni. U na diye a nadari jiing ni ang chehi ni 'kiri bahi a sarika nyugiruu 'ihijie ni 'muning. Unang 'bi a 'tuohibu tent 'di-nuoring ni.
8 U na 'ihiye a beu sarika nadari ni kpaang jaa. U na 'ihiye a kpaang ni

ang pogi a 'puo buunhu ni, aning kpaang ni jaa ang 'bi a 'puo buunhu ingang ni.

9 U na 'ihiye a 'yeringbie a'yi ni aning kpaang ni ang 'bi a ingang u 'lomboeng ni. U na 'ihiye a kpaang 'jie ni ang mari a seurii ingang a 'yeringbie saa'jung ni.

10 U na 'ihaang a'wo bila ni bang 'ihaa a maahuu sarika 'kuubu nadari ingang ni. A Ngming'puohi 'yi-diera na nyugaang a sarika nyugiruu 'ihijie ning.

11 Che u na diye a nadari gbangu aning u neni jaa, a lang ning u 'ju aning u gbee aning u 'puo buunhu aning u 'bini.

12 U na diye a nadari 'gbuli jaa 'yining a kampu daam'puori a gaaning 'jie ang suma, 'beng bang mang 'kiri tampelung bahi ni. U na diang nyugi daari ingang aning 'buung. 'Jie ning a tampelung ang mang bahi ni ung na nyuguu.

13 Ka Isi'reeli langbu ni jaang ba bang che tung beu, a'mineng a yeli na sogiling a niba langbu 'ningbiring. Ka a yeling i yeli ang chiihi Ba Tari Baahaa Daana no'kurihi ni kanga jaa a i yeli ang da ba sigining ka ba i, ba 'leye saree 'puong.

14 Ka banang wa bang a yelibeu ni bang i ni, a langbu na tihiye nadapolii ka u i beu sarika. Ba na diung waaning a 'tuohibu tent 'ningbi-toori.

15 A langbu ningbera na diye ba 'nuuhi dogili a nadari 'jung Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. Bila 'puoring ba na kuye a nadari Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.

16 A Ngming'puohi 'yi-diera ni bang buo kpaang waahi ni na diye a nadari jiing 'mine waaning a 'tuohibu tent.

17 'Beng la ka a Ngming'puohi 'yi-diera na di u 'nubiri 'sugi a jiing a mihi gberi buyo'poin Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. U na iye bila a patiisakpagu 'ningbi-tooring.

18 U na diye a jiing 'mine ligi a sarika 'ihijie iila, unang 'bi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring a 'tuohibu tent 'puong ni. U na diye a jiing ni ang chehi ni 'kiri bahi a sarika nyugiruu 'ihijie ni 'muning. Unang 'bi a 'tuohibu tent 'di-nuoring ni.

19 U na 'ihiye u kpaang jaa a nyugaa a sarika 'ihijieng.

20 U na iye a nadari a'wo bila ni ung i a beu sarika nadari ni. Bila ung na i a nga ming. Bila ka a Ngming'puohi 'yi-diera na pogi ba beu, ka

Naangmini veng ba beu ni 'kubo.

21 Bila 'puoring u na diye a nadari 'yining a kampu daam'puori a nyuguu a'wo ung nyugi a fora nadari bila ni. U iye beu sarika 'ku a langbu.

22 A'mineng a paalikaara kanga na tungye beu. A'mineng u kung bang che i yeli ang chiihi Ba Tari Baahaa Daana u Naangmini no'kurihi ni kanga. U iye yeli ang ba sigining ka u i. U 'leye saree 'puong.

23 Chebii ka unang wa bang ka yeli ni ung i ni iye beu, u na 'ihiye budari u buuhi 'puong waaning ka u i u sarika. U na iye budari ang ba tari ngmehii jaa.

24 U na diye u 'nu dogili a buo 'jung a che koriguu. U na koriguung 'jie ning bang mang korigi a sarika nyugiruu 'dungo ni Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. U iye beu sarika.

25 A Ngming'puohi 'yi-diera na diye u 'nubiri 'sugi a beu sarika nga jiing. U na diang ligi a sarika nyugiruu 'ihijie ni iila, a che di u jiing 'kiri bahi a sarika nyugiruu 'ihijie ni 'muning.

26 U na diye u kpaang jaa nyugi a sarika 'ihijieng a'wo bila ni ung i a maahuu sarika 'dungo kpaang ni. Bila ka a Ngming'puohi 'yi-diera na pogi beu 'ku a daana u beu ni yela. Naangmini na vengye a beu 'kuu.

27 Ka a paaluu nie jaang ba bang che tung beu a i yeli ang chiihi Ba Tari Baahaa Daana no'kurihi ni kanga, u iye yeli ang ba sigining. U 'leye saree 'puong.

28 Chebii ka unang wa bang ka yeli ni ung i ni iye beu, u na 'ihiye busaraa u buuhi 'puong waaning ka u i u sarika. U na iye busaraa ang ba tari ngmehii jaa u beu ni ung i ni yela.

29 U na diye u 'nu dogili a beu sarika 'dungo 'jung a che koriguu a sarika nyugiruu 'jie ning.

30 A Ngming'puohi 'yi-diera na diye u 'nubiri 'sugi u jiing ni 'mine a di ligi a sarika nyugiruu 'ihijie iila ni. U na 'kiriye a jiing ni ang chehi ni bahi a sarika 'ihijie 'muning.

31 U na 'ihiye u kpaang jaa a'wo bang 'ihi a maahuu sarika 'dungo kpaang bila ni. A Ngming'puohi 'yi-diera na nyugaang a sarika 'ihijieng ka a i 'nyuu ang sigihi Ba Tari Baahaa Daana. Bila ka a Ngming'puohi 'yi-diera na pogi beu 'ku a daana ka u beu ni veng 'kuu.

32 Ka pipolii wa la ung waaning ka u i u beu sarika, u na iye pisaraa ang ba tari ngmehii jaa.

33 U na diye u 'nu dogili a beu sarika 'dungo 'jung a che koriguu 'jie ning bang mang korigi a sarika nyugiruu 'dungo ni.
34 A Ngming'puohi 'yi-diera na diye u 'nubiri 'sugi a beu sarika 'dungo jiing ni 'mine a dia ligi a sarika nyugiruu 'ihijie ni iila. U na diye a jiing ni ang chehi ni 'kiri bahi a sarika 'ihijie 'muning.
35 U na 'ihiye u kpaang jaa a'wo bila ni bang mang 'ihi a maahuu sarika pipolii kpaang ni. A Ngming'puohi 'yi-diera na nyugaang a sarika 'ihijieng. U na nyugaang a 'buung sarikihi ni bang 'ihi 'ku Ba Tari Baahaa Daana ni ingang. Bila ka a Ngming'puohi 'yi-diera na pogi beu 'ku a daana u beu ni ung tung ni 'jung. U beu ni na veng'kuung.

A 'begu saangbu sarika

5 A'mineng nie na tungye beu a 'tuuro ung 'wong puobu, a i 'sieree daana. Ka unang nye yeli bii a bang yeli che ba yeli, u tariye 'yobeu.
2 Chebii ka nieng fiinhi bungdegiri jaa, ka 'dung-degiri ang 'kpi la bii ka 'dungguonuu ang degi la 'kpi, bii ka bung'vuuree ang degi la 'kpi, haali ka unang ba bang, che u ming degiyeng a 'le.
3 Chebii a'mineng u na fiinhiye ninsaalaa degiri che ba bang. Degiri jaa panaa ang la ka ninsaalaa na tuong di degi u minga, ka unang wa bang, u 'leyeng.
4 Chebii a'mineng nie kung chelihi sung che po aning u nuori ka u na iye yeli kanga. A'mineng a na iye yelibeu bii yelisung, a'wo yela nie ang na tuong i dache 'puong. Haali ka unang ba bang che wa bang 'puoring, u 'leyeng a yela nga kanga jaa 'puong.
5 Ka nieng wa 'le a yela nga kanga jaa ingang, u na dieng a yeli ka u iye yelibeu a yelibalaa iibung.
6 U na diye u 'begu saangbu sarika waaning Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-toori u yelibeu ni ung i ni 'jung. A sarika na iye 'dung-poga ang 'yi u 'dungbilii 'puong. U na iye pisaraa bii busaraa ang na i beu sarika. A Ngming'puohi 'yi-diera na pogiye beu 'kuu u beu ni yela.
7 Ka unang ba tari a 'muni a na waaning pisaraa u 'begu saangbu ni yela, bila yeng ngmama a'yi bii nangmanpola a'yi ung na wa 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Kanga na iye beu sarika, ka kanga i sarika nyugiruu.
8 U na diang waaning a Ngming'puohi 'yi-diera seng. A Ngming'puohi 'yi-diera na diye a beu sarika bung ni fora. U na nyogiye u 'ju ngmieli

ngmaa u kokoring. Che u kung ngmaahuu 'jiihi a'yi.

9 Bila 'puoring u na diye a beu sarika 'dungo ni jiing 'mine mihi a sarika 'ihijie 'lombori. U na diye a jiing chelii 'chuohi bahi a sarika 'ihijie 'muning. U iye beu sarika.

10 U na diye a 'yiilung daana ni 'ihi sarika nyugiruu a'wo bila ni ang 'bing ni. Bila ka a Ngming'puohi 'yi-diera na pogi beu 'kuu u beu ni ung tung ni yela. A beu na veng'kuung.

11 Che a'mineng nie ni ang tung beu ni kung tari a 'muni a na waaning ngmama a'yi bii nangmanpola a'yi. Bila yeng u na waaniye jongbaaluu iifa maahibu nyogi 'po 'jiihi 'pie ka u waaning 'jiyeni. U kung ing kpaang a ingang. U kung ing firangkinsens jaa ming a ingang, 'bojung beu sarika la.

12 'Beng la ung na dia waaning a Ngming'puohi 'yi-diera seng. A Ngming'puohi 'yi-diera na omaang u 'nu paalii ka a i 'sieree tuori. U na nyugaang a sarika 'ihijieng a'wo bila ni bang mang di bung 'ihi 'buung sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana ni. U iye beu sarika.

13 A Ngming'puohi 'yi-diera na pogiye beu 'kuu u beu ni ung tung a yela nga kanga jaa 'puong ni 'jung. U beu ni na veng'kuung. A chelii ni na iye a Ngming'puohi 'yi-diera 'suobu a'wo bung'bie sarika.

Sarika a lang ning leuhi'kuubu

14 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:

15 Ka nieng wa saang 'begu a ba bang che tung beu a'wo Ba Tari Baahaa Daana bungpegi'yirihi ni yela, u na waaniye u 'begu saangbu sarika Ba Tari Baahaa Daana seng. U na iye pidari ang ba tari ngmehii jaa a 'yi u 'dungbilii 'puong. U daa na iye wari'bie sekelihi ing na 'jieli ka a sigihi bila a 'tuuro a 'Ji-pegi'yiruu sekel maahibu. U iye 'begu saangbu sarika.

16 U na yeuye leuhi'kuubu sani a'wo a beu ni ung i a bungpegi'yirihi yela ni. U na diye a pidari daa nyogi 'po 'jiihi a'nu ka u yeu 'jiyeni paahi a 'ku a Ngming'puohi 'yi-diera. A Ngming'puohi 'yi-diera na diye u 'begu saangbu pidari ni pogi u beu. U beu ni na veng'kuung.

17 A'mineng nie na tungye beu a i yeli Ba Tari Baahaa Daana no'kurihi ni ang yeli ka u ta wa ira. Haali ka unang ba bang, che u 'leyeng. U tariye 'yobeu.

18 U na 'ihiye pidari ang ba tari ngmehii jaa u 'dungbilii 'puong waaning
a Ngming'puohi 'yi-diera seng. U daa na iye bila ni ing na 'jieli, ka u i
'begu saangbu sarika. A Ngming'puohi 'yi-diera na pogiye u beu a yeli
ni ung ba bang che ngmi gberi ni yela. U beu ni na veng'kuung.
19 U iye 'begu saangbu sarika. A daana siring saangye 'begu Ba Tari
Baahaa Daana ingang.

6 Ba Tari Baahaa Daana daang yeliye ngaang 'ku 'Moosis:
2 A'mineng nie na tungye beu a saang 'begu Ba Tari Baahaa Daana
ingang. A'mineng 'girii ung ngma 'ku u to bung kanga ung di 'kuu ka
u 'bing yela, bii telima ung 'bing yela, bii faabu yela. Chebii a'mineng
u 'filingye u to.
3 Chebii a'mineng u 'piinhiye bung ang bori a ngma 'girii u yela a po 'girii
puobu. Nie na tuong tungye beu ama kanga jaa iibung.
4 Ka bila wa la, ung tung beu ni yela u 'leyeng. U na leuhiye bung ni ung
'ju ni gaaning, bii bung ni ung 'filing die ni, bii bung ni bang 'kuu ung
'bing ni, bii bung ni ung 'piinhi ni.
5 Chebii ka bung jaa ung ngma 'girii a po yela la, u na leuhiye a bung
paalii jaa tihi. U na diye a bung sani nyogi 'po 'jiihi a'nu a yeu 'jiyeni
dogili. U na diang 'ku nie ni jaa ang 'so a bungbalaa u 'begu saangbu
sarika ni 'ihibu daari.
6 U na diye u 'begu saangbu sarika waaning Ba Tari Baahaa Daana seng.
U na taruung waaning a Ngming'puohi 'yi-dera seng ka u i 'begu
saangbu sarika. U na iye pidari ang ba tari ngmehii jaa a 'yi u 'dungbilii
'puong. U daa na iye bila ni ing na 'jieli ka a sigihi.
7 A Ngming'puohi 'yi-diera na pogiye beu 'kuu Ba Tari Baahaa Daana
'ningbi-tooring. U beu ni ung i a yela nga kanga jaa 'puong a 'le ni na
veng'kuung.

A sarika nyugiruu 'begu

8 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:
9 'Ku Eerong aning u 'bi-daba ni nuori a yeli: A sarika nyugiruu 'begu la
nga: A sarika nyugiruu na mang 'biye a sarika 'ihijie 'buung 'jie ning a
'yienguu jaa a waana 'beeguu. Ba na mang ing ka a sarika 'ihijie 'buung

ming 'dire u ingang.

10 A Ngming'puohi 'yi-diera na mang yeriye u masari kparuu, a tung masari para 'muning. U na mang diye a sarika nyugiruu tampelung ni a 'buung ang 'di baahi a sarika 'ihijieng ni, a dia 'bing a sarika 'ihijie 'lomboring.

11 Bila 'puoring u na yaahiye u bungyerihi ni che di bungjaani yeri, a di a tampelung 'yining a kampu daam'puori a gaaning 'ji-sung.

12 Ba na mang ing ka a sarika 'ihijie 'buung ni 'dire u ingang. Ba kung mang 'kpiinhaa. A Ngming'puohi 'yi-diera na mang nyugiye daari u ingang 'beeguu jaa. U na mang maaliye a sarika nyugiruu 'dungo dogili u ingang sung jaa, a nyugi a maahuu sarika 'dungo ni kpaang u ingang.

13 'Buung na mang 'diriye a sarika 'ihijieng wagiri jaa. A ba 'kpiinhe jaa.

A bung'bie sarika 'begu

14 A bung'bie sarika ni 'begu la nga: Eerong 'bi-daba ning na mang 'ihi a sarika a sarika 'ihijie 'ningbi-tooring Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.

15 U na mang ongye a bung'bie sarika jongbaaluu ni 'nu paalii, a lang ning a kpaang aning firangkinsens ni jaa ang 'bi a bung'bie sarika ingang ni. U na mang nyugaang a sarika 'ihijieng ka a i 'nyuu ang sigihi, a i 'sieree a 'ku Ba Tari Baahaa Daana.

16 Eerong aning u 'bi-daba na mang 'diye a chelii ni. Ba na mang 'diang a lang ning paanuu ang ba tari bura 'ji-pegi'yiruung. A 'tuohibu tent jaga ning bang na mang 'dia.

17 Ba kung mang di bura paahi a ingang se. N diang 'kubo ang i ba tuori a 'yi 'buung sarikihi ni bang 'ihi 'kumo ni 'puong. U iye bungpegi'yiruu yaga jaa a'wo a beu sarika aning a 'begu saangbu sarika.

18 Eerong 'biihi 'puo 'bi-daba jaa na mang tuong 'diang. Bila na iye yeli'binnuu ye jemanihi 'puong a'wo 'buung sarikihi bang 'ihi 'ku Ba Tari Baahaa Daana ni yela a gara wagiri jaa. Nie jaa ang fiinhaa na leuye ningpegi'yiruu.

19 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:

20 Eerong aning u 'bi-daba sarika la ni. Ana bang na 'ihi 'ku Ba Tari Baahaa Daana a 'piili daari ni bang buo kpaang waahuu ni. A na mang iye jongbaaluu a'wo iifa maahibu nyogi 'po 'jiihi 'pie a di 'jiyeni. Ba

'beu jaa bung'bie sarika la bila. 'Beeguu bang na mang 'ihi chelii, a 'ihi chelii ming 'yienguu.
21 Kaanhila'kuongee 'puong bang na maalaa aning kpaang. Ka banang wa jeraa lang taa sung, ye na diang wa kpening. A bung'bie sarika ni bang se a ngmaahi ni yeng na mang di 'ihi sarika ka a i 'nyuu ang sigihi Ba Tari Baahaa Daana.
22 Eerong 'bi-daba 'puo Ngming'puohi 'yi-diera ni ang die u 'jie bang buo kpaang waahuu ni, unang na mang i bila. Bila na iye yeli'binnuu a gara wagiri jaa a 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Ye na mang nyugiye u jaa kpeleng kpeleng.
23 Ba na mang nyugiye Ngming'puohi 'yi-diera bung'bie sarika jaa kpeleng kpeleng. Ba ba 'diruu.

A beu sarika 'begu

24 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang la yeli ngaang 'ku 'Moosis:
25 Yeli ngaang 'ku Eerong aning u 'bi-daba ni: A beu sarika ni 'begu la nga: 'Jie ning bang korigi a sarika nyugiruu 'dungo ni, 'beng bang na korigi a beu sarika 'dungo Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. U iye bung ang pegi'yi yaga jaa.
26 Ngming'puohi 'yi-diera ni ang diu 'ihi sarika beu yela ni, unang na obuu. 'Ji-pegi'yiruung ung na obuu a 'tuohibu tent jaga 'puong.
27 Nie jaa ang fiinhi u neni na iye ningpegi'yiruu. Ka a jiiming wa waahi bungyeruu jaa, ye na pegiye a bungyeruu 'ji-pegi'yiruung.
28 Che yagu dugu ni bang di duguu ni, ba na ngmahiye a dugu. Che ka yaawa dugu wa la bang di duguu, ba na 'uruung a di kuong vaahuu.
29 Daba jaa ang i Ngming'puohi 'yi-dieriba na bang obuung. U iye bung ang pegi'yi yaga jaa.
30 Che ba ba oora beu sarika jaa bang 'ihi u jiing kpening a 'tuohibu tent a na ti pogi ba beu a 'Ji-pegi'yiruung. Ba na nyuguung 'buuming.

A 'begu saangbu sarika 'begu

7 A 'begu saangbu sarika ming 'begu la nga. U iye bung ang pegi'yi yaga jaa.
2 'Jie ning bang korigi a sarika nyugiruu 'dungo ni, 'beng bang na korigi a 'begu saangbu sarika 'dungo. U na diye u jiing mihi a sarika 'ihijie

'jung wa 'gili.

3 U na 'ihiye u kpaang jaa. U na 'ihiye u kpaang juuri aning kpaang ni ang pogi u 'puo buunhu ni.

4 U na 'ihiye u 'yeringbie a'yi ni aning kpaang ni ang 'bi a ingang u 'lomboeng ni. U na 'ihiye a kpaang 'jie ni ang mari a seurii ingang a 'yeringbie saa'jung ni.

5 A Ngming'puohi 'yi-diera na diang nyugi a sarika 'ihijieng ka a i 'buung sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana. U iye 'begu saangbu sarika.

6 Daba jaa ang i Ngming'puohi 'yi-dieriba na bang obuung. 'Ji-pegi'yiruung bang na mang obuu. U iye bung ang pegi'yi yaga jaa.

7 A 'begu saangbu sarika 'woniye a beu sarika. A jaa a'yi tariye 'begu bung'yeni. A Ngming'puohi 'yi-diera ni ang diu pogi beu ning na taruu.

8 Ngming'puohi 'yi-diera ni ang 'ihi nie jaa sarika nyugiruu, a Ngming'puohi 'yi-diera na diye a sarika nyugiruu 'dungo ni ung 'ihi ni gbangu tari.

9 Bung'bie sarika jaa ming bang se 'buung daangaang, bii a maali dugu 'puong bii kaanhila'kuongee 'puong na iye Ngming'puohi 'yi-diera ni ang 'ihi a sarika ni 'suobu.

10 Bung'bie sarika jaa bang di kpaang jeri a ingang, bii bung'kuonhi na iye Eerong 'bi-daba ni jaa 'suobu. Ba jaang na 'sou a sing taa.

A maahuu sarika 'begu

11 Maahuu sarikihi ni ung na 'ihi 'ku Ba Tari Baahaa Daana ni 'begu la nga.

12 Ka unang wa i barika 'puohibu sarika, bila yeng buunhu ung na 'ihi paahi a barika 'puohibu sarika ingang la ama: kaanha ang ba tari bura bang di kpaang jeri, 'wee-fahi ang ba tari bura bang di kpaang fari aning kaanha bang di jongbaaluu uri sung maali, a di kpaang jeri a ingang.

13 Ang 'yi a kaanha ni ang i u 'kuubu ni 'puoring, u na tihiye paanuu ang tari bura a lang ning u maahuu sarika ni barika 'puohibu sarika.

14 U na 'ihiye bung'yeni a sarikihi jaa 'puong. A na iye sarika 'duohuu a 'ku Ba Tari Baahaa Daana. A na iye Ngming'puohi 'yi-diera ni ang mihi a maahuu sarika jiing ni 'suobu.

15 U na mang ooye u maahuu sarika barika 'puohibu sarika ni neni a daari

ni jaa ung 'ihuu ni. U kung bahi u fiing jaa ka 'jie nyaa.
16 Che ka u sarika ning wa i nosani bii sarika ung tiha u buobung, ba na mang obuung a daari ni jaa ung 'ihuu ni. Che ka 'jieng nyaa, ba na tuong ooye u chelii ni ming.
17 Ka a sarika nening wa chehi a dabaata daari, ba na nyugaang aning 'buung.
18 Ka u maahuu sarika ni nening wa chehi a dabaata daari ka nie jaa obuu, u kung i diebu. Nie ni ang tihuu ni, Naangmini kung dieguu. U na iye 'chihee 'ku nie ni ang tihuu ni. Nie jaa ang obuu na 'tuoye a 'yobeu.
19 Neni ming ang fiinhi bungdegiri jaa ba la i oobu. Ba na mang nyuguung aning 'buung. A neni ni ang chehi ni, nie jaa ang i 'forifori na bang obuung.
20 Che nie jaa ang degi che oo a maahuu 'kuubu sarika ni neni ang i Ba Tari Baahaa Daana 'suobu ni, ba na weliye a daana u niba 'puong bahi.
21 A'mineng nie na fiinhiye bungdegiri, a'wo ninsaalaa degiri, bii 'dung-degiri jaa, bii bungdegiri jaa ang i bungnyohuu. Ka a daanang oo maahuu sarika neni ni ang i Ba Tari Baahaa Daana 'suobu ni, ba na weliye a daana u niba 'puong bahi.

Ba ta oo kpaang aning jiing

22 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:
23 Yeli 'ku a Isi'reeli niba: Ye ta wa oora bungkpaang jaa, ka naahuu bii pihi bii buo la.
24 Ye na tuong diye 'dungo jaa ang 'kpi u mingang kpaang bii bung mo'duunhi ang nyogi kpaang a i yeli la yeli jaa. Che ye ta wa 'di-raa.
25 'Dungo jaa niba ang di 'ihi 'buung sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana, ka nie jaang 'di a 'dungo kpaang, ba na weliye a daana u niba 'puong bahi.
26 Ye ta wa oora jiing jaa ming ye kpe'jiihi kanga jaang, ka 'nobile jiing la bii ka 'dungo jiing la.
27 Ka nie jaang oo jiing jaa, ba na weliye a daana u niba 'puong bahi.

Eerong aning u 'bi-daba tuori

28 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:
29 Yeli 'ku a Isi'reeli niba: Nie ang 'ihe u maahuu 'kuubu sarika 'kuro Ba Tari Baahaa Daana na 'ihaang u maahuu 'kuubu sarika 'puong 'ku Ba

Tari Baahaa Daana.
30 U minga 'nuuhing na waaning 'buung sarikihi ni bang na 'ihi 'ku Ba Tari Baahaa Daana ni. U na diye a kpaang a lang ning a nyau waaning. Ba na diye a nyau 'vigi ka u i sarika 'vigiruu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.
31 A Ngming'puohi 'yi-diera na diye a kpaang nyugi a sarika 'ihijieng. Che a nyau na iye Eerong aning u 'bi-daba 'suobu.
32 I na mang diye a 'duri gbekpong i maahuu sarikihi ni 'puong 'ku a Ngming'puohi 'yi-diera ka u i i sarika 'duohuu.
33 Eerong 'bi-daba ni 'puong, nie ang di a maahuu sarika jiing aning a kpaang 'ihi a sarika ni, unang na di a 'duri gbekpong ka u i u tuori.
34 'Bojung n dieraye a sarika 'vigiruu nyau aning a sarika 'duohuu gbekpong. N dieraang 'yire Isi'reeli niba maahuu 'kuubu sarikihi ni ingang. N diang 'kuro Eerong a Ngming'puohi 'yi-diera aning u 'bi-daba a 'yi Isi'reeli niba 'puong. Bila na iye yeli'binnuu a gara wagiri jaa.
35 Eerong aning u 'bi-daba tuori ang weli'bing 'kubo la bila a 'yi 'buung sarikihi ni bang 'ihi 'ku Ba Tari Baahaa Daana ni 'puong. Bila 'bing 'kubong a daari ni 'Moosis ang tariba waaning bang na wa tuna Ba Tari Baahaa Daana a'wo Ngming'puohi 'yi-dieriba ni.
36 Ba Tari Baahaa Daanang daang 'ku nuori ka Isi'reeli niba nga mang di bila 'kubo a daari ni bang buo kpaang waahiba ni. U daang 'kuye nuori ka bila i yeli'binnuu a gara wagiri jaa ba jemanihi jaa 'puong.
37 A sarika nyugiruu, a bung'bie sarika, a beu sarika, a 'begu saangbu sarika, sarika bang weli'bing aning a maahuu 'kuubu sarika 'begiri la bila.
38 A 'begiri nga ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'ku 'Moosis Sainai Tangang ni. A daari la ung 'ku Isi'reeli niba nuori ka ba 'ihi ba sarikihi 'ku Ba Tari Baahaa Daana Sainai mopiri 'puong ni.

8 Ba 'bingye Eerong aning u 'bi-daba

Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:
2 Tari Eerong aning u 'bi-daba ni waaning, a waaning ba bungyerihi aning a kpangsuorihi. Waaning a beu sarika nadari, aning pidee a'yi aning paanuu ang ba tari bura ang 'bi peu 'puong.

3 Laanhi a langbu niba jaa lang taa a 'tuohibu tent 'di-nuoring.
4 Ka 'Moosis daang tung bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang 'kuu nuori ka u tung ni. Ka a niba daang lang taa a 'tuohibu tent 'di-nuoring.
5 Ka 'Moosis yeli 'ku a langbu: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana 'ku nuori ka a tung.
6 'Beng la ka 'Moosis daang waaning Eerong aning u 'bi-daba ni a wa 'sobo kuong.
7 Ka 'Moosis daang di a kpariyogu yeruu, a di a sie bung'leruu 'leu, a di a kparikpong yeruu. Ung di a iifod yeruu a di a iifod bung'leruu ni bang 'woo sung jaa ni 'le a iifod imuu.
8 'Beng la ung di a nyau boori imuu, a di a 'Yuurim aning Tuumim ing a nyau boori ingang. ('Yiibu G. 28:30; A 'Bi-tunihi Tuma G. 1:26)
9 Ung di a 'naamu 'le u 'jung. U daang diye a sannii namba naalung 'jupili-pegi'yiruu ni dogili a 'naamu 'ningbi-toori seng a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'kuu nuori ka u i ni.
10 'Beng la ka 'Moosis daang di a kpangsuorihi ni a buo mihi a 'tuohibu tent aning bung jaa ang 'bi u 'puong. U daang iye bila a welaa 'bing 'ku Naangmini.
11 Ung di a 'mine mihi a sarika 'ihijieng gberi buyo'poin. Ung buo 'mine mihi a sarika 'ihijie aning u tungtungbuunhu jaa. Ung buo 'mine mihi a tahikpong aning u 'muni. Ung i bila a welaa 'bing 'ku Naangmini.
12 Ung buo a kpangsuorihi 'mine waahi Eerong 'jung a sou a na weluu 'bing 'ku Naangmini.
13 'Beng la ka 'Moosis daang waaning Eerong 'bi-daba ni a wa di kpariyogiri yeriba, a di sie bung'lerihi 'le a ingang. Ka 'Moosis di 'jupini 'chigi ba 'juring a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'kuu nuori bila ni.
14 Ung daang waaning a beu sarika nadari ni. Ka Eerong aning u 'bi-daba ni di ba 'nuuhi dogili a beu sarika nadari 'jung.
15 Ka 'Moosis nyoguu korigi. 'Beng la ung di a jiing a di u 'nubiri 'sugi a jiing a ligi a sarika 'ihijie iila wa 'gili. U daang iye bila ka a sarika 'ihijie pegi'yi. Ung di a jiing 'kiri bahi a sarika 'ihijie 'muning, a weluu 'bing 'ku Naangmini, a pogi u beu.
16 Ka 'Moosis di a kpaang ni jaa ang 'bi a 'puo buunhu ingang ni. Ung di a kpaang 'jie ni ang mari a seurii ingang ni, a di a 'yeringbie a'yi aning

a kpaang. Ung nyugaa a sarika 'ihijieng.

17 Che ka 'Moosis di a nadari, u gbangu, u neni aning u 'bini a nyugaa ning 'buung a kampu daam'puoring a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'kuu nuori bila ni.

18 'Beng la ung daang waaning a sarika nyugiruu pidari ni. Ka Eerong aning u 'bi-daba ni di ba 'nuuhi dogili a pidari 'jung.

19 Ka 'Moosis nyoguu korigi, a di a jiing mihi a sarika 'ihijie jaa wa 'gili.

20 Ung nyogi a pidari ngmaahi 'tile 'tile, a nyugi a 'ju, a 'tile aning a kpaang.

21 'Beng la ka 'Moosis daang pegi a 'puo buunhu aning a gbee kuoming. Ung daang nyugi a pidari 'gbuli jaa a sarika 'ihijieng. U daang iye sarika nyugiruu, a i 'nyuu ang sigihi Ba Tari Baahaa Daana. U daang iye 'buung sarika bang 'ihi 'ku Ba Tari Baahaa Daana a'wo ung daang 'ku 'Moosis nuori bila ni.

22 Ung daang waaning a 'yiilung pidari ni. A weli'bingbu sarika pidari ni la bila. Ka Eerong aning u 'bi-daba di ba 'nuuhi dogili a pidari 'jung.

23 Ka 'Moosis nyoguu korigi, a di a jiing 'mine ligi Eerong 'toduri 'muni. Ung di 'mine ligi u 'duri 'nubi-dau aning u 'duri gbe'bi-dau.

24 Ka 'Moosis daang waaning Eerong 'bi-daba ni. Ung di a jiing 'mine ligihi ba 'todurihi 'muno. Ung di 'mine ligihi ba 'duri 'nubi-daba aning ba 'duri gbe'bi-daba. Ka 'Moosis di a jiing mihi a sarika 'ihijie jaa wa 'gili.

25 Bila 'puoring ung daang di a kpaang, a kpaang juuri aning kpaang ni jaa ang 'bi a 'puo buunhu ingang ni. Ung di kpaang 'jie ni ang mari a seurii ingang ni, a di a 'yeringbie a'yi aning a kpaang, a di a 'duri gbekpong.

26 Ung daang 'ihi paanuu bung'yeni ang ba tari bura a 'yi a peu ni ang daang 'bi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring ni. Unang daang tari paanuu ang ba tari bura ni. Ung daang 'ihi paanuu bung'yeni aning paanuu bung'yeni ang 'guoli bang di kpaang fari, a di 'wee-fa bung'yeni. Ung dia dogili a kpaang aning a 'duri gbekpong ingang.

27 Ung di ama jaa ing Eerong aning u 'bi-daba 'nuuhing. Ung dia 'vigi ang i sarika 'vigiruu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.

28 Bila 'puoring ka 'Moosis daang diegaa ba 'nuuhing a nyugaa a sarika 'ihijieng a sarika nyugiruu ingang. A daang iye weli'bingbu sarikihi ang na i 'nyuu ang sigihi Ba Tari Baahaa Daana. A daang iye 'buung

sarika bang 'ihi 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
29 Ka 'Moosis daang di a nyau 'vigi ung i sarika 'vigiruu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. 'Moosis tuori daang la bila a 'yi a weli'bingbu sarika pidari ning a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku 'Moosis nuori bila ni.
30 'Beng la ka 'Moosis daang di a kpangsuorihi 'mine aning a jiing ni ang daang 'bi a sarika 'ihijieng ni 'mine. Ung dia mihi Eerong aning u bungyerihi, a dia mihi u 'bi-daba ang 'bi u seng aning ba bungyerihi. Bila ung daang weli Eerong aning u bungyerihi 'bing, a weli u 'bi-daba ang 'bi u seng aning ba bungyerihi 'bing.
31 Ka 'Moosis daang yeli 'ku Eerong aning u 'bi-daba ni: Ye dugi a neni a 'tuohibu tent 'di-nuoring. 'Beng yeng na obaa a lang ning a paanuu ni ang 'bi a weli'bingbu sarikihi peu 'puong ni. Ye na ing a'wo mang 'ku nuori bila ni: Eerong aning u 'bi-dabang na obaa.
32 Bung jaa ang wa kpeling a neni aning a paanuu 'puong, ye di 'buung nyugaa.
33 Ye ta 'tu a 'tuohibu tent ni 'di-nuori 'yi 'yenge 'beri ayo'poin, a waana ye weli'bingbu 'beri ni baahaa. 'Bojung 'beri ayo'poin ung na di weliye 'bing.
34 A'wo bila nga ung i 'jine nga, bila ka Ba Tari Baahaa Daana 'ku nuori ka a tung, a pogi beu 'kuye.
35 Bila 'jung ye na mang 'biye a 'tuohibu tent 'di-nuori ning ngminaa aning 'yienguu 'beri ayo'poin, a tuna bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang yeli ni. Ye i bila a ta wa 'kpi, 'bojung bila bang 'kumo nuori ka n i.
36 Ka Eerong aning u 'bi-daba ni daang i yela ni jaa Ba Tari Baahaa Daana ang 'ku nuori a 'tuuro 'Moosis ingang ni.

A Ngming'puohi 'yi-dieriba tuma 'piilibu

9 A 'beri a'nii daari ka 'Moosis daang buong Eerong aning u 'bi-daba aning Isi'reeli ningbera.
2 Ung yeli 'ku Eerong: 'Ihi nadapolii ka u i i beu sarika, a 'ihi pidari ming ka u i i sarika nyugiruu. Kanga jaa kung tari ngmehii. Dia waaning Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-toori.
3 Yeli ngaang 'ku a Isi'reeli niba: Ye 'ihi budari ka u i beu sarika, a 'ihi na'bile aning pi'bile ka a i sarika nyugiruu. A jaa a'yi na iye 'yuoni

'gbuli buunhu ang ba tari ngmehii jaa.

4 Ye na 'ihiye nadari aning pidari ka a i maahuu sarikihi. Ye na diang 'ihi sarika Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. Ye na 'ihiye bung'bie ang jeri ning kpaang sarika. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana na 'yuoye u minga 'kuye 'jine.

5 Bang daang waaning anani 'Moosis ang 'kubo nuori ka ba waaning ni a 'tuohibu tent 'ningbi-toori. Ka a langbu niba jaa daang tagi ta a ahi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.

6 'Beng la ka 'Moosis yeli: Yeli ni Ba Tari Baahaa Daana ang 'kuye nuori ka ye i ka u girima 'yi 'kuye ni la ni.

7 Ka 'Moosis daang yeli 'ku Eerong: Tagi ta a sarika 'ihijie a 'ihi i beu sarika aning i sarika nyugiruu. I bila a pogi i beu, a pogi a niba ming beu. Di a niba 'kuubu ni 'ihi sarika a pogi beu 'kubo a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang 'ku nuori bila ni.

8 Bila 'jung ka Eerong daang tagi ta a sarika 'ihijie a ku a beu sarika napolii ni. U minga tuori daang la bila.

9 Ka Eerong 'bi-daba ni di a jiing waaning u seng. Ung di u 'nubiri 'sugi a jiing a di ligi a sarika 'ihijie iila. Ung di a jiing ni ang chehi ni 'kiri bahi a sarika 'ihijie 'muning.

10 Che ung daang di a beu sarika 'dungo kpaang, a 'yeringbie aning a kpaang 'jie ni ang mari a seurii ingang ni, a nyugaa a sarika 'ihijieng a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku 'Moosis nuori bila ni.

11 Ung daang nyugi a neni aning a gbangu ning 'buung a kampu daam'puoring.

12 Ka Eerong daang korigi a sarika nyugiruu 'dungo. Ka u 'bi-daba ni di a jiing waaning u seng. Ung dia mihi a sarika 'ihijie jaa wa 'gili.

13 Bang di a sarika nyugiruu 'dungo wa 'kuu, a lang ning u 'tile aning u 'ju. Ung dia nyugi a sarika 'ihijieng.

14 Ung pegi a 'puo buunhu aning a gbee, a nyugaa a lang ning a sarika nyugiruu a sarika 'ihijieng.

15 'Beng la ung daang waaning a niba 'kuubu ni. Ung di a buo ni ang da i a niba beu sarika ni. Ung kuu a diu 'ihi beu sarika a'wo fora bung ni.

16 Ung waaning a sarika nyugiruu a wa 'ihi sarika a 'tuuro bila ni bang 'bing ni.

17 Bila 'puoring ung waaning a bung'bie sarika. Ung omaa 'nu paalii a

nyugaa a sarika 'ihijieng a paahi a 'beeguu sarika nyugiruu ning.
18 Ung daang la korigi a nadari aning a pidari ang i maahuu sarikihi. A niba tuori daang la bila. Ka Eerong 'bi-daba ni di a jiing waaning u seng. Ung dia mihi a sarika 'ihijie jaa wa 'gili.
19 Ung 'ihi a nadari aning a pidari kpaang. Ana la a kpaang juuri aning a 'puo buunhu kpaang aning a 'yeringbie kpaang. Ung 'ihi a kpaang 'jie ni ang mari a seurii ingang ni.
20 Bang daang di a kpaang dogili a nyaung. Bila 'puoring ung nyugi a kpaang a sarika 'ihijieng.
21 Che ka Eerong daang di a nyau aning a 'duri gbekpong. Ung dia 'vigi ang i sarika 'vigiruu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring, a'wo 'Moosis ang daang 'ku nuori bila ni.
22 'Beng la ka Eerong daang lagi u 'nu 'tori a niba a duhi sung 'kubo. Ung wa 'ihi a beu sarika, a sarika nyugiruu aning a maahuu sarikihi baahi, ung 'sigi.
23 Ka 'Moosis aning Eerong daang ti kpe a 'tuohibu tent. Bang leu wa 'yi a duhi sung 'ku a niba. 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana girima ni daang 'yi ka a niba jaa nyiu.
24 Ka 'buung daang 'yi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring a 'di a sarika nyugiruu aning kpaang ni ang da 'bi a sarika 'ihijieng ni. Sanga ni a niba jaa ang daang nye bila ni, bang tahing, a che 'le 'tengeng a 'pu.

'Nee-dab aning Abai'hiu 'buung-jaani ni

10 'Beng la ka Eerong 'bi-daba 'Nee-dab aning Abai'hiu daang di ba 'buung la'bilii. Bang muo 'buung imaa, a ing iinsens a 'buuming. Bang di a 'buung nga ang ba 'tu sori nga waaning Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-toori. Bila daang iye yeli ung ba 'ku nuori ka ba i.
2 A 'jung ka 'buung daang 'yi Ba Tari Baahaa Daana seng a 'dibe. Bang daang 'kpi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.
3 'Beng la ka 'Moosis daang yeli 'ku Eerong: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'wuno sanga ni ung yeli:
    Kparaama la ka banani ang wa pielima nye ka n pegi'yiyeng.
    Kparaama la ka n nye girima a niba jaa 'ningbi-tooring.
Ka Eerong daang i siriti.
4 Ka 'Moosis daang buong Eerong ba'bile Uuzaiyel 'bi-daba, Miiseyel

aning Eelizafang a yeli 'kubo: Ye tagi ta. Ye wa di ye dogiriba nga
'yining a 'Ji-pegi'yiruu 'ningbi-tooring. Ye diba 'yi a kampu 'puong.
5 A 'jung bang daang ti diba bang nang yeri ba kpariyogiri a 'yining a
kampu 'puong a'wo 'Moosis ang daang yeli bila ni.
6 Ka 'Moosis daang yeli 'ku Eerong aning u 'bi-daba Eli'ee-zer aning
Iitamar: Ye ta wa yaaha ye 'juri bii a chieha ye bungyerihi a ira wa 'kpi,
ka 'su-kpiengaa wa a niba jaa ingang. Che ye veng ka ye ba'biihi
Isi'reeli 'deu ni jaa 'kong banani Ba Tari Baahaa Daana ang di 'buung
nyuong ni.
7 Ye ta wa 'yire a 'tuohibu tent 'di-nuoring a ira wa 'kpi. 'Bojung Ba Tari
Baahaa Daana kpangsuorihi ni 'biye ye ingang. Bang daang i bila ni
'Moosis ang yeli ni.

A Ngming'puohi 'yi-dieriba yeli-irihi

8 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku Eerong:
9 Ta wa 'nyuuro waing bii daang ang 'bugiro. Ina aning i 'bi-daba ta wa
'nyuu-raa wagiri ni yeng wa kpiera a 'tuohibu tent ni, a ira wa 'kpi. Bila
na iye yeli'binnuu a gara wagiri jaa ye jemanihi jaang.
10 Ye na mang iye bila a weli bungpegi'yiruu aning bung ang ba pegi'yi
taang, a weli bungdegiri aning bung'forifori taang.
11 Ye na mang iye bila a 'wuli Isi'reeli niba a yeli'tuurihi ni jaa Ba Tari
Baahaa Daana ang 'kubo a 'tuuro 'Moosis ingang ni.
12 'Beng la ka 'Moosis daang yeli yela 'ku Eerong aning Eli'ee-zer aning
Iitamar, u 'bi-daba ni ang chehi ni. U daang yeliyeng: Ye di a bung'bie
sarika ni ang chehi a 'buung sarikihi ni yeng 'ihi 'ku Ba Tari Baahaa
Daana 'puong ni. Ye obaa a sarika 'ihijie sieng a ta paahi bura, 'bojung
a iye buunhu ang pegi'yi yaga jaa.
13 'Ji-pegi'yiruung yeng na mang obuu. 'Bojung i ning i 'bi-daba tuori la
bila a 'yi 'buung sarikihi ni bang 'ihi 'ku Ba Tari Baahaa Daana ni
'puong. 'Bojung bila bang 'kumo nuori.
14 Ina, i 'bi-daba aning i 'bi-pogibang na mang oo a sarika 'vigiruu nyau
aning a sarika 'duohuu gbekpong. 'Ji-suming yeng na mang obaa.
'Bojung a iye i ning i 'bi-daba tuori bang 'kuye a 'yi Isi'reeli niba
maahuu sarikihi ni 'puong.
15 Ba na mang waaniye a sarika 'duohuu gbekpong aning a sarika 'vigiruu

nyau, a lang ning kpaang sarikihi ni bang di 'buung 'ihi ni. Ba na diang 'vigi ka a i sarika 'vigiruu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. A na iye i ning i 'bi-daba ang 'bi i seng 'suobu. Bila na iye yeli'binnuu a gara wagiri jaa a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang 'ku nuori bila ni.
16 'Beng la ka 'Moosis daang piehi sung a beu sarika buo ni yela. Ung daang nye ka ba nyugiye u jaa. Ka u 'suuri daang 'ihi Eli'ee-zer aning Iitamar ingang, Eerong 'bi-daba ni ang chehi ni la bila.
17 Ung daang yeli: Ung i beu sarika a pegi'yi yaga jaa ni, wala 'jung yeng ba obuu 'ji-pegi'yiruung? Naangmining diu 'kuye ka ye mang 'tuo a langbu 'yobeu ka ye mang pogi beu 'kubo Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.
18 Nye, ba ba di u jiing wa kpening a 'Ji-pegi'yiruu. A 'jung a da sigiyeng ka ye turi obuu 'ji-pegi'yiruung a'wo mang 'ku nuori bila ni.
19 Ka Eerong daang yeli 'ku 'Moosis: Nye, 'jine nga bang 'ihi ba beu sarika aning ba sarika nyugiruu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring, che ka yela nga pagima. Ka maang da oo a beu sarika nga 'jine, u danang iye diebu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbiring?
20 'Moosis ang daang 'wong bila baahi, ka u 'puo daang leu peli.

Buunhu bang na 'di aning buunhu bang 'chihi

11 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis aning Eerong:
2 Ye yeli 'ku a Isi'reeli niba nga: 'Duunhi jaa ang 'bi 'teng-gbaning, anani yeng na oora a 'puong la ama:
3 A 'duunhi 'puong, bung jaa ang tari nafiree ang cherihi, ka a nafiree mang cherihi a'yi, ung mang 'gbugiro oora ming, ana yeng na oora.
4 Che anani ang 'gbugiro oora bii a tari nafiree ang cherihi a'yi 'puong, ama yeng ba oora: Nyogima, 'bojung u 'gbugiro oorang, che u nafiree ba cherihi a'yi. U iye bungdegiri a 'kuye.
5 Ye ba oora 'piihi 'puo suongaa, 'bojung u 'gbugiro oorang, che u ba tari nafiree ang cherihi a'yi. U iye bungdegiri a 'kuye.
6 Ye ba oora suongaa, 'bojung u 'gbugiro oorang, che u ba tari nafiree ang cherihi a'yi. U iye bungdegiri a 'kuye.
7 Ye ba oora pera'kuung. 'Bojung anaa jaa ka u tariye nafiree ang cherihi ka a nafiree cherihi a'yi, che u ba 'gbugiro oora. U iye

bungdegiri a 'kuye.
8 Ye ta wa ooraa bii a fiinha a bung'kuunhi. A iye bungdega a 'kuye.
9 Kuong 'puo buunhu yeng na oora la ama: Kuong 'puo bung jaa ang tari korihi a tari pegiri, ka mama 'puong la bii ka konboori 'puong la, ana yeng na oora.
10 Che buunhu jaa ang 'bi mama bii konboori 'puong a ba tari korihi aning pegiri, a iye ye 'chihee. Ka buunhu ang 'chene kuong 'puong la bii ka bung'voe ang 'bi kuoming la, a iye ye 'chihee.
11 A iye ye 'chihee. Ye ta wa oora a neni. A bung'kuunhi ming iye ye 'chihee.
12 Bung jaa ang 'bi kuong 'puong a ba tari korihi bii pegiri iye ye 'chihee.
13 'Nobilii 'puong ama yeng na 'chihi. Ye ta wa ooraa, 'bojung a iye ye 'chihee. Ana la ka'chigu, 'jugiri aning 'jugiri-sagilaa.
14 Silibera aning banwiibaa baluu jaa.
15 Galinggaa baluu jaa.
16 'Kolimasogilo, 'viu 'to-giri, 'koli-nuo aning sili'bilii baluu jaa.
17 'Kuungyoo, 'viu ang nyogiha jima aning 'viu-naahuu.
18 'Viu-pielaa, mopiri 'puo 'viu aning 'jugiri-nengpuong'dire.
19 'Kpongkpoli-waahuu, jingyaahaa baluu jaa, bagibayeri aning janjanga.
20 Bung jaa ang egira a 'chene ning gbee anaahi iye ye 'chihee.
21 Che buunhu ang egira a 'chene ning gbee anaahi 'puong anani yeng na oora la anani ang tari gbe'sugilo paahi a gbeeng a mang dia egiha 'teng-gbaning.
22 Anani yeng na oora la ama: 'So-bera baluu jaa, 'sobo ang ba egira baluu jaa, paanhi baluu jaa, 'sobilii baluu jaa.
23 Che buunhu jaa ang egira a tari gbee anaahi iye ye 'chihee.

'Dung-dega

24 A 'tuuro ama ingang yeng na mang degi. Nie jaa ang fiinhi kanga jaa ang 'kpi na iye degiri a gara 'ji-maarii.
25 Nie jaa ang di kanga jaa ang 'kpi inggbani 'jie jaa, a daana na pegiye u bungyerihi. U na iye degiri a gara 'ji-maarii.
26 'Dungo jaa ang tari gbee che ba tari nafiree ang cherihi a cherihi a'yi, bii ka unang ba 'gbugiro oora, u bung'kuung iye bungdega a 'kuye. Nie jaa ang fiinhuu degiyeng.

'Liivai Gbangu 11

27 'Duunhi baluu jaa 'puong, bung jaa ang 'chene ning gbee anaahi ang i nachagu gbee iye bungdega 'kuye. Nie jaa ang fiinhi kanga jaa bung'kuung na iye degiri a gara 'ji-maarii.
28 Nie jaa ang di kanga jaa bung'kuung na mang pegiye u bungyerihi, a i degiri a gara 'ji-maarii. U iye bungdegiri a 'kuye.
29 Bung'chenihi ang 'chene 'teng-gbaning, ama ngang i bungdega a 'puong: chuli, onga aning gbaga baluu jaa.
30 Chulinchuuhaa, 'wuo, banga, sonsoli aning kalin'gbenge.
31 Ama ngang i bungdega buunhu ang 'chene 'puong. Nie jaa ang fiinhi kanga jaa ang 'kpi na iye degiri a gara 'ji-maarii.
32 Ka a bung nga kangang wa 'kpi che 'le bung jaa ingang, a bungbalaa na iye bungdegiri. Ka a buming wa i bung bang di dau pehi, ka bungyeruu la, ka bung bang di gbangu maali la, ka wuo la bii ka tuma bung jaa la, ye na diung lohi kuoming. U na iye degiri a gara 'ji-maarii. Bila ung na i 'forifori.
33 Ka kangang 'le dugumieruu jaa 'puong, ye ngmahi a dugu. Bung jaa ang 'bi u 'puong iye degiri.
34 Ka bung'diruung 'bi a dugu nga 'puong ka kuong wa waahuu, u na leuye bungdegiri. Bung'nyuuruu jaa ming ang na 'yi u 'puong iye degiri.
35 Ka a bung'kuunhi nga 'jie kangang 'le bung jaa ingang, u na leuye bungdegiri. Ka 'buung 'debile la bii ka daangaa la, ye na ngmahuung. 'Bojung a iye bungdega. A na mang iye bungdega 'kuye.
36 Che kong'bulee bii kolung ang tari kuong jemaa na mang iye 'forifori. Che bung jaa ang fiinhi a bung'kuunhi nga kanga leuye bungdegiri.
37 Ka a bung'kuunhi nga kanga 'jie jaang 'le bung'biri bang na buri ingang, u nang na iye 'forifori.
38 Che ka banang na di kuong lohi a bung'bie, ka a bung'kuunhi kangang 'le a ingang, a na leuye bungdega 'kuye.
39 Ka 'duunhi ni yeng oora ni kanga jaang wa 'kpi, nie jaa ang fiinhuu na deging a gara 'ji-maarii.
40 Nie jaa ang oo u bung'kuung na mang pegiye u bungyerihi a i degiri a gara 'ji-maarii. Nie jaa ming ang di a bung'kuung na mang pegiye u bungyerihi. U na mang iye degiri a gara 'ji-maarii.
41 Bung'vuuree jaa ang 'vuuro 'teng-gbaning iye ye 'chihee. Ye ta wa ooruu.

42 Bung jaa ang 'vuuro ning u 'puo, bii a 'vuuro ning gbee anaahi bii a tari gbee jemaa 'teng-gbani bung'chenihi jaa 'puong iye ye 'chihee. Ye ta wa ooraa.
43 Ye ta wa di a bung'vuurihi nga kanga jaa a leura ye miihi bungnyohii. Ye ta wa digiraa degira ye miihi ming, ka a wa degiye.
44 'Bojung maang la Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini. Bila 'jung ye weli pegi ye miihi a i ningpegi'yiribe, 'bojung n pegi'yiyeng. Ye ta wa digira a bung'vuurihi nga ang 'vuuro 'teng-gbaning nga ming degira ye miihi.
45 'Bojung maang la Ba Tari Baahaa Daana ang tariye 'yining 'Iijipiti paaluung ka n i ye Naangmini. A 'jung ye i ningpegi'yiribe, 'bojung n pegi'yiyeng.
46 'Duunhi aning 'nobilii aning bung'voe jaa ang 'chene kuonhing, aning bung'voe jaa ang 'chene 'teng-gbaning 'begu la bila.
47 A 'begu ngang welihi bungdega aning bung'foriforihi, a welihi 'duunhi ni ang i oobu aning anani ang ba i oobu.

12 'Bi-dogiri 'puoring yeli-irihi

'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis:
2 Yeli ngaang 'ku a Isi'reeli niba: Ka pogang tari 'puo a dogi 'bi-dau, u na iye degiri a gara 'beri ayo'poin. U na iye degiri a'wo u pogiyela wagiri ung mang i degiri bila ni.
3 Ba na mang 'ihiye a 'bie degiri a 'beri a'nii daari.
4 Bila 'puoring u nang na 'biye u vaahibu jiing ni 'puong 'beri 'pihita aning ata. U kung fiinhi bungpegi'yiruu jaa. U kung kpe a 'Ji-pegi'yiruu ming a gara wagiri ni u vaahibu 'beri ni ang na wa paali.
5 Che ka unang wa dogi 'bi-poga, u na iye degiri 'beri 'pie aning anaahi. U na iye degiri a'wo u pogiyela wagiri ung mang i degiri bila ni. U na 'biye u vaahibu jiing nga 'puong 'beri lijaata ning ayuobi.
6 Ka unang wa dogi 'bi-dau bii 'bi-poga ka u vaahibu 'beri nga wa paali, ama ung na waaning a Ngming'puohi 'yi-diera seng: pipolii ang i 'yuoni 'gbuli ka u i sarika nyugiruu, a waaning nangmanpolii bii ngmanii ka u i beu sarika. U na diang waaning a 'tuohibu tent 'di-nuori.
7 A Ngming'puohi 'yi-diera na diang 'ihi sarika Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring a pogi beu 'ku a poga. Bila ung na i 'fori a 'yi u jiing ni

ang 'yi ni ingang. Poga ang dogi 'bi-dau bii 'bi-poga 'begu la bila.
8 Ka unang ba tari a 'muni a na waaning pipolii, bila yeng u na waaniye ngmama a'yi bii nangmanpola a'yi. Kanga na iye sarika nyugiruu, ka kanga i beu sarika. A Ngming'puohi 'yi-diera na pogiye beu 'kuu ka u i 'forifori.

13 Kongkongti 'begu yelitarihi

Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis aning Eerong:
2 A'mineng dau na wa tariye 'ji-moruu u inggbaning, bii 'jinyirenyire bii 'ji-jie. Ka unang wa leu 'woning kongkongti* natiri u inggbaning, ba na taruung waaning Eerong a Ngming'puohi 'yi-diera seng, bii u 'bi-daba ni kanga ang i Ngming'puohi 'yi-diera ni seng.
3 A Ngming'puohi 'yi-diera na kaaye natiri ni ang 'bi u inggbaning ni. Ka kooni ni ang 'bi a natiri ingang ning wa leu peli ka a natiri 'woning ung 'sigi gaa u inggbani, u iye kongkongti natiri. A Ngming'puohi 'yi-diera na kaaguung a yeli ka u daana iye degiri.
4 Che ka a 'ji-jieng peli u inggbaning a ba 'woning ung 'sigi gaa u inggbani ka u kooni ming ba peli, a Ngming'puohi 'yi-diera na weliye nie ni ang tari a natiri ni bahi u 'yong 'beri ayo'poin.
5 A Ngming'puohi 'yi-diera na kaaguung a 'beri ayo'poin daari. Ka a natiring nang 'wo u 'woree a ba yaari u inggbaning, a Ngming'puohi 'yi-diera na la weluung bahi u 'yong 'beri ayo'poin.
6 A Ngming'puohi 'yi-diera na la kaaguung a 'beri ayo'poin daari. Ka a natiring wa suo biela a ba yaari u inggbaning, bila yeng a Ngming'puohi 'yi-diera na yeling ka u daana iye 'forifori. 'Jinyirenyire turi la. U na pegiye u bungyerihi a i 'forifori.
7 Che a'mineng a 'jinyirenyire na yaariye u inggbaning a Ngming'puohi 'yi-diera ang nyiu u vaahibu ni yela 'puoring. Ka bilang wa i, a Ngming'puohi 'yi-diera na la kaaguung.
8 Ka a Ngming'puohi 'yi-dierang wa nye ka a 'jinyirenyire yaariye u inggbaning, bila yeng u na yeling ka u daana iye degiri. Kongkongti la.

*
13:2 kongkongti — A baalung nga mang ahi 'kuye inggbani baalinhi jemaa.

9 Ka kongkongti natiring wa 'bi nie ingang, ba na taruung waaning a Ngming'puohi 'yi-diera seng.
10 A Ngming'puohi 'yi-diera na kaaguung. Ka u inggbani 'ji-moruu ning wa peli ka 'be kooni leu peli ka nengjie 'bi a 'ji-moruung,
11 bila yeng kongkongti 'koree la 'bi u inggbaning. A Ngming'puohi 'yi-diera na yeling ka a daana iye degiri. U kung weluu bahi u 'yong, 'bojung u iye degiri.
12 A'mineng a kongkongti na ngmaahiye u inggbani jaang, a yaari u daana inggbani jaa a Ngming'puohi 'yi-diera ang nyira, a 'piili u 'ju ti ta u gbee.
13 Ka bila wa la, a Ngming'puohi 'yi-diera na kaa nyeng, ka a kongkongting siring yaari u inggbani jaa, u na yeling ka a daana iye 'forifori. Ung jaa leu peli ni 'jung u iye 'forifori.
14 Che daari ni nengjie ang wa 'yi u ingang, u iye degiri.
15 A Ngming'puohi 'yi-diera na kaaye a nengjie a yeli ka u iye degiri, 'bojung a nengjie iye degiri. Kongkongti la.
16 Che ka a nengjieng leuhi a la leu peli, u na waye a Ngming'puohi 'yi-diera seng.
17 A Ngming'puohi 'yi-diera na kaaguung. Ka a natiring siring leu peli, bila yeng a Ngming'puohi 'yi-diera na yeling ka a daana iye 'forifori. U iye 'forifori.
18 A'mineng natisagilaa na teuye nie inggbaning che nyaa.
19 Ka a natisagilaa 'jie ning wa mori peli bii a i 'ji-jie, a peli che leu ira jie to, u na diung 'wuli a Ngming'puohi 'yi-diera.
20 A Ngming'puohi 'yi-diera na nyiung. Ka unang siring 'sigi gaa u inggbani ka 'be kooni leu peli, bila yeng u na yeling ka a daana iye degiri. Kongkongti natiri la a teu a natisagilaa ingang.
21 Che ka a Ngming'puohi 'yi-dierang wa kaaguu a nye ka koonpieni 'chi u ingang, ung ba 'sigi gaa u inggbani, a che leu suo biela, a Ngming'puohi 'yi-diera na weluung bahi u 'yong 'beri ayo'poin.
22 Ka unang siring wa yaara a inggbaning, a Ngming'puohi 'yi-diera na yeling ka a daana iye degiri. Kongkongti natiri la.
23 Che ka a 'ji-jieng wa 'bi 'jiyening a ba yaari, bila yeng a natisagilaa pepelii la. A Ngming'puohi 'yi-diera na yeling ka a daana iye 'forifori.
24 Ka 'buuming 'di nie inggbani 'jie kanga ka a nengjie 'di a leu 'ji-jie bii

a muo che leu peli, bii a peli,
25 bila yeng a Ngming'puohi 'yi-diera na kaaguung. Ka a 'ji-jie kooning wa leu peli ka 'be 'sigi gaa u inggbani, bila yeng kongkongti la a ngmaa a 'buung 'dijie ni ingang. A 'jung a Ngming'puohi 'yi-diera na yeling ka a daana iye degiri. Kongkongti natiri la.
26 Che ka a Ngming'puohi 'yi-dierang wa kaaguu a nye ka koonpieni 'chi a 'ji-jie ingang ka 'be ming ba 'sigi gaa u inggbani che leu suo biela, a Ngming'puohi 'yi-diera na weluung bahi u 'yong 'beri ayo'poin.
27 A Ngming'puohi 'yi-diera na kaaguung a 'beri ayo'poin daari. Ka unang wa yaari a inggbaning, a Ngming'puohi 'yi-diera na yeling ka a daana iye degiri. Kongkongti natiri la.
28 Che ka a 'ji-jieng wa 'bi 'jiyening a ba yaari u inggbaning che leu suo biela, a 'buung 'dijie ni moribu la. A Ngming'puohi 'yi-diera na yeling ka a daana iye 'forifori, 'bojung a 'buung 'dijie ni pepelii la.
29 Ka dau bii pogang wa tari natiri u 'jung bii u yiering,
30 a Ngming'puohi 'yi-diera na kaaye a natiri. Ka unang wa 'woning ung 'sigi gaa u inggbani ka kooni 'bibe a i 'bilii che i duori, a Ngming'puohi 'yi-diera na yeling ka a daana iye degiri. 'Ju bii yieri kongkongti ang fani la.
31 Che a'mineng a Ngming'puohi 'yi-diera na kaaye a natiri ang fani ka u ba 'woning ung 'sigi gaa u inggbani ka koonsagini 'chi u ingang. Bila yeng a Ngming'puohi 'yi-diera na weliye nie ni ang fani ni bahi u 'yong 'beri ayo'poin.
32 A Ngming'puohi 'yi-diera na kaaye a natiri a 'beri ayo'poin daari. A'mineng a fanibu kung yaari. Kooni ang i duori ming kung 'bi u ingang. Ka a 'ji-faning ba 'sigi gaa u inggbani,
33 u na pungye u kooni jaa. Che u kung pung a 'ji-fani. A Ngming'puohi 'yi-diera na la weliye a ingfani daana nga bahi u 'yong 'beri ayo'poin.
34 A Ngming'puohi 'yi-diera na la kaaye a 'ji-fani a 'beri ayo'poin daari. Ka unang ba wa yaari u inggbaning, ka 'be ba 'woning ung 'sigi gaa u inggbani, bila yeng a Ngming'puohi 'yi-diera na yeling ka u iye 'forifori. U na pegiye u bungyerihi a i 'forifori.
35 Che ka a 'ji-faning wa yaari u inggbaning u vaahibu ni 'puoring,
36 a Ngming'puohi 'yi-diera na kaaguung. Ka a 'ji-fani ngang siring yaari u inggbaning, a ba la hiena ka u kaara kooni ang i duori 'jieng. A daana

iye degiri.

37 Che ka a 'ji-faning wa 'woning ung 'bi 'jiyening ka koonsagini 'buli u ingang, bila yeng a 'ji-fani nyaayeng. U iye 'forifori. A Ngming'puohi 'yi-diera na yeling ka u iye 'forifori.

38 Ka dau bii pogang wa tari 'ji-ligiha u inggbaning, 'ji-ligiha ang peli la bila.

39 A Ngming'puohi 'yi-diera na kaaguung nye. Ka a 'ji-ligiha ni ang peli ning wa i bulabula, bila yeng 'ji-pieni la a 'yi u inggbaning. U iye 'forifori.

40 Dau yeng jaa 'ju-kooni ang baahi u 'jung, u 'ju kpalihiyeng, che u iye 'forifori.

41 Nie ni 'ju-kooni ang baahi u 'gbeung, u 'ju kpalihiye u 'gbeung, che u iye 'forifori.

42 Che ka natiri ang peli a leu ira jieng wa 'bi 'ju-kpaliha bii 'gbeu ang kpalihi ingang, kongkongti la a ngmaaha u 'ju-kpalihang bii a 'gbe-kpalihang.

43 A Ngming'puohi 'yi-diera na kaaguung. A'mineng a natiri moribu ni na iye pielaa che leu ira jie a 'ju-kpalihang bii a 'gbe-kpalihang. Ka unang wa 'woning inggbani kongkongti,

44 bila yeng a daana iye kongkonga. U iye degiri. A Ngming'puohi 'yi-diera na yeling ka u iye degiri. U natiri 'biye u 'jung.

45 Kongkonga ni ang tari a natiri nga na mang yeriye bungchieha. U kung mang maali u 'ju. U na mang diye tani pagi u nuori seng jaa a che tahina: Degiri. Degiri.

46 U na iye degiri. U na mang iye degiri 'beri ni jaa 'puong ung tari a natiri ni. U na iye degiri a mang kpiera u 'yong. U kpe'jie na mang 'biye a kampu daam'puoring.

Bungyerihi ang 'uli 'begu

47 A'mineng ming tani na tariye 'ji-'unnii u ingang. A'mineng u na iye pikooni tani bii masari tani.

48 A'mineng pikooni tani bii masari tani bang 'woo bii a paling la, bii a'mineng gbangu bii bung bang di gbangu maali ingang la.

49 Ka a 'ji-'unniing wa i beginuu bii jie a tani ingang bii a gbangu ingang, bii a tani bang 'woo bii a paling ingang bii bung bang di gbangu maali

ingang, 'ulibu ang yaara la. Ba na diung 'wuli a Ngming'puohi 'yi-diera.

50 A Ngming'puohi 'yi-diera na kaaye a 'ji-'unnii nye, a weli a bung ni ang tari a 'ji-'unnii 'jie ni 'bing u 'yong 'beri ayo'poin.

51 U na kaaye a 'ji-'unnii a 'beri ayo'poin daari. Ka a 'ulibung wa yaari a tani ingang, ka a 'jie bang 'woo ning la bii ka a 'jie ni bang paling ni ingang la, ka gbangu ingang la bii ka bung bang di gbangu maali ingang la, 'ulibu ang saana saangbu la. U iye bungdegiri.

52 Bila 'jung u na nyugiye a bung nga ingang a 'ji-'unnii ang 'be nga. Ka ba 'wooyeng bii ka ba palingyeng, ka pikooni tani la bii masari tani, bii ka bung jaa bang di gbangu maali la, 'ulibu ang saana saangbu la. Ba na nyuguung 'buuming.

53 Che ka a Ngming'puohi 'yi-dierang wa kaaguu, a'mineng a 'ji-'unnii kung yaari a tani ingang. A'mineng u kung yaari a bung bang 'woo bii a paling ni ingang bii bung bang di gbangu maali ingang.

54 Bila yeng a Ngming'puohi 'yi-diera na 'kuye nuori ka ba pegi bung ni ingang a 'ji-'unnii ang 'be ni. Bila 'puoring u na la weluung 'bing u 'yong 'beri ayo'poin.

55 A Ngming'puohi 'yi-diera na la kaaguung u pegibu ni 'puoring. Haali ka a 'ulibung ba yaari, che ka u 'woree ba tegi, u iye bungdegiri. Ye na nyuguung 'buuming. U 'dire kpierang la bila, ka u 'puong la bii u 'puoring la.

56 Ka a Ngming'puohi 'yi-dierang wa kaaguu, a'mineng a 'jie na 'kpeging u pegibu ni 'puoring. Ka bila wa la, u na chieguung 'ihi a tani ingang, ka a bung bang 'woo la bii ka bung bang paling ingang la bii ka a gbangu ingang la.

57 Che ka anang la wa 'yi a tani ingang, ka bung bang 'woo bii ka bung bang paling ingang la, bii ka bung bang di gbangu maali ingang la, u iye 'ulibu ang yaara. Ye na nyugiye bung ni ingang a 'ulibu ang 'be ni 'buuming.

58 Ka yenang wa pegi a tani, bung bang 'woo bii bung bang paling bii bung bang di gbangu maali, a'mineng a 'ji-'unnii na 'yiye u ingang kpeleng kpeleng. Ka bila wa la, ye na la peguung 'yiilung ka u i 'forifori.

59 Pikooni tani bii masari tani ang tari 'ji-'unnii 'begu la bila, ka 'jie bang

'woo ingang la bii ka 'jie bang paling ingang la, bii ka bung bang di gbangu maali ingang la. Bila bang na i a yeli ka u iye 'forifori bii degiri.

14 Kongkoonhi ang nyaa vaahibu yela

Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:

2 'Begu nga bang na mang 'tu daari ni bang na vaahi kongkonga. Ba na taruung waaning a Ngming'puohi 'yi-diera seng.

3 A Ngming'puohi 'yi-diera na mang 'yiye a kampu daam'puori. U na piehing a nye ka a kongkongti siring nyaaye a kongkonga ingang bii.

4 Nie ni bang na vaahi ni yela a Ngming'puohi 'yi-diera na 'kuye nuori ka ba waaning 'nobiliforiforihi ang i 'voe a'yi, 'siid-er daari, tan'jimejime aning nyihimaa'nyuu.

5 A Ngming'puohi 'yi-diera na 'kuye nuori ka ba di a 'nobile kanga. Ba na ongye kon'puorihi ing dugu 'puong a di a 'nobile 'gaali a kuong che ku.

6 U na diye a 'nobilivori ni aning a 'siid-er daari aning a tan'jimejime aning a nyihimaa'nyuu. U na diang tung a 'nobile ni bang ku 'gaali a kon'puorihi ni jiing ingang.

7 U na diang mihi nie ni bang vaaha a kongkonting ni gberi buyo'poin, a yeli ka u iye 'forifori. U na bahiye a 'nobilivori ni moong.

8 Nie ni bang vaaha ni na pegiye u bungyerihi a pung u kooni jaa, a 'so kuong a i 'forifori. Bila 'puoring u na wa kpeye a kampu 'puo. U kung kpe u tent 'puo 'beri ayo'poin.

9 A 'beri ayo'poin daari u na pungye u 'ju jaa aning u tieni aning u 'ningbikogitiri kooni. U kooni jaa ung na pung. U na pegiye u bungyerihi a 'so kuong a i 'forifori.

10 A 'beri a'nii daari u na diye pidapola a'yi ang ba tari ngmehii jaa, a di pipoga bung'yeni ang i 'yuoni 'gbuli a ba tari ngmehii jaa. U na paahiye jongbaaluu iifa maahibu nyogi 'po 'jiihi 'pie ka u di 'jiihi ata waaning. U na diye kpaang jeri a ingang ka a i bung'bie sarika aning koliba'bile kpaang.

11 A Ngming'puohi 'yi-diera ni ang vaaha a dau ni na tariye a dau aning a buunhu waaning Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-toori. U na diang waaning a 'tuohibu tent 'di-nuori.

12 A Ngming'puohi 'yi-diera na diye a pidapolii kanga a 'ihi 'begu saangbu sarika a lang ning a koliba'bile kpaang. U na diang 'vigi ka a i sarika 'vigiruu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.
13 Bila 'puoring u na korigiye a pipolii. U na koriguung 'jie ning ung mang korigi a beu sarika 'dungo aning a sarika nyugiruu 'dungo ni 'ji-pegi'yiruung. A beu sarika 'dungo ang i a Ngming'puohi 'yi-diera 'suobu ni, bila ka a 'begu saangbu sarika 'dungo ming i u 'suobu. A iye buunhu ang pegi'yi yaga jaa.
14 A Ngming'puohi 'yi-diera na diye a 'begu saangbu sarika 'dungo ni jiing 'mine. U na diang ligi nie ni bang vaaha ni 'toduri 'muni, aning u 'duri 'nubi-dau aning u 'duri gbe'bi-dau.
15 A Ngming'puohi 'yi-diera na diye a koliba'bile kpaang ni. U na buoye 'mine ing u minga 'nu-goong.
16 Bila 'puoring a Ngming'puohi 'yi-diera na diye u 'nuduri 'nubiri 'sugi a kpaang ni ang 'bi u 'nu-goong ni. U na diye u 'nubiri a mihi a kpaang gberi buyo'poin Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.
17 A Ngming'puohi 'yi-diera na diye a kpaang ni ang kpeling u 'nung ni a i 'mine fari nie ni bang vaaha ni 'toduri 'muni aning u 'duri 'nubi-dau aning u 'duri gbe'bi-dau. A 'begu saangbu sarika 'dungo jiing ni ingang ung na dia ligi.
18 A Ngming'puohi 'yi-diera na diye a kpaang ni ang nang kpeling u 'nung ni ligi nie ni bang vaaha ni 'ju. Bila ka a Ngming'puohi 'yi-diera na pogi beu 'kuu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.
19 Bila 'puoring a Ngming'puohi 'yi-diera na 'ihiye a beu sarika, a pogi nie ni degiri bang vaaha ni beu. Ana 'puoring ung na korigi a sarika nyugiruu 'dungo.
20 A Ngming'puohi 'yi-diera na 'ihiye a sarika nyugiruu aning a bung'bie sarika a sarika 'ihijieng. Bila ka a Ngming'puohi 'yi-diera na pogi u beu ka u i 'forifori.
21 Che ka unang wa i ningbaala a kung tuong nyia, bila yeng u na waaniye pidapolii bung'yeni ka u i 'begu saangbu sarika bang na di 'vigi, a pogi u beu. U na waaniye jongbaaluu a'wo iifa maahibu nyogi 'po 'jiihi 'pie ka u waaning 'jiyeni. U na diye kpaang jeri a ingang ka a i bung'bie sarika, aning koliba'bile kpaang.
22 U na paahiye ngmama a'yi bii nangmanpola a'yi a 'tuuro bila ni ung na

tuong waaning. Kanga na iye beu sarika, ka kanga ming i sarika nyugiruu.
23 U na diang waaning a Ngming'puohi 'yi-diera seng ka ba vaahuu a 'beri a'nii daari. U na diang waaning Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-toori a 'tuohibu tent 'di-nuoring.
24 A Ngming'puohi 'yi-diera na diye a 'begu saangbu sarika pipolii ni aning a koliba'bile kpaang ni. U na diang 'vigi ka a i sarika 'vigiruu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.
25 Bila 'puoring u na korigiye a 'begu saangbu sarika pipolii ni. A Ngming'puohi 'yi-diera na diye a 'begu saangbu sarika 'dungo ni jiing 'mine. U na diang ligi nie ni bang vaaha ni 'toduri 'muni. U na diye 'mine ligi u 'duri 'nubi-dau aning u 'duri gbe'bi-dau.
26 A Ngming'puohi 'yi-diera na buoye a kpaang 'mine ing u 'nu-goong.
27 Bila 'puoring a Ngming'puohi 'yi-diera na diye u 'duri 'nubiri 'sugi a kpaang ni ang 'bi u 'nu-goong ni, a dia mihi gberi buyo'poin Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.
28 A Ngming'puohi 'yi-diera na iye a kpaang ni ang 'bi u 'nung ni 'mine ligi nie ni bang vaaha ni 'toduri 'muni. U na iye 'mine ligi u 'duri 'nubi-dau aning u 'duri gbe'bi-dau. A 'begu saangbu sarika 'dungo jiing ni ingang ung na dia ligi.
29 A Ngming'puohi 'yi-diera na diye a kpaang ni ang kpeling u 'nung ni ligi nie ni bang vaaha ni 'ju. U na iye bila a pogi beu 'kuu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.
30 A 'tuuro bila ni ung na tuong waaning, u na diye a ngmama bii a nangmanpola ni kanga 'ihi sarika.
31 A 'tuuro bila ni ung na tuong waaning, kanga na iye beu sarika, ka kanga i sarika nyugiruu a lang ning a bung'bie sarika. Bila ka a Ngming'puohi 'yi-diera na pogi nie ni bang vaaha ni beu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.
32 Nie ang tari kongkongti natiri a ba tari a 'muni a na waaning anani ang sigining u vaahibu ni 'begu la bila.

'Deri ang tari 'ulibu 'begu

33 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis aning Eerong:
34 Ye na wa kpeye 'Keenan paaluu ni mang di 'kuye ka u i ye 'suobu ni.

Ka yenang wa kpe 'be ka n di 'ji-'unnii ing 'deu jaang ang 'bi ye 'suobu 'teng-gbani ngang,

35 nie ni ang 'so a 'deu na wa yeliye ngaang 'ku a Ngming'puohi 'yi-diera: A 'woniye 'ji-'unnii kanga ang 'bi a 'deung.

36 A Ngming'puohi 'yi-diera na 'kuye nuori ka ba 'ohi a 'deu buunhu jaa 'yining che ka u kpe 'be ti 'liinhi a 'ji-'unnii nye. Ba na iye bila ka a Ngming'puohi 'yi-diera ta wa yeli ka bung jaa ang 'bi a 'deung iye bungdega 'jung. Bila 'puoring a Ngming'puohi 'yi-diera na kpe ti 'liinhiye a 'deu.

37 U na kaaye a 'ji-'unnii. A'mineng a 'ji-'unnii na 'biye a 'deu daangguomang a i 'jiihi ang 'di 'di kpe a leu ira beginuu bii jiihi to ka a 'jiihi 'woning ang kpe gaa a daangguoni.

38 Ka bila wa la, a Ngming'puohi 'yi-diera na wa 'ying. U na wa 'yiye a 'deu 'di-nuoring che laruu bahi 'beri ayo'poin.

39 A Ngming'puohi 'yi-diera na la waye a 'beri ayo'poin daari a wa 'liinhi. A'mineng a 'ji-'unnii na yaariye a 'deu daangguomang.

40 Ka bila wa la, a Ngming'puohi 'yi-diera na 'kuye nuori ka ba 'ihi a 'kubo ni ingang a 'ji-'unnii ang 'be ni. Ba na diang gaa ti loo a 'yi-kpong daam'puori 'ji-degiring.

41 U na ing ka ba 'kuri a 'deu 'puo jaa wa 'gili. Ba na 'tuoye a tani ni bang 'kuri ni gaa ti bahi a 'yi-kpong daam'puori 'ji-degiring.

42 Bila 'puoring ba na diye 'ku-jaani ing anani 'jieng, ka u 'bu tanjaani faari a 'deu.

43 Ka unang wa 'ihi a 'kubo a di 'ku-jaani ing a 'jieng a 'bu tanjaani faaruu baahi, a'mineng a 'ji-'unnii na leu wang a 'puhi a 'deung.

44 Ka bilang wa i, a Ngming'puohi 'yi-diera na wa 'liinhing. Ka a 'ji-'unniing siring wa yaari a 'deung, u iye 'ulibu ang saana saangbu a 'bi a 'deung. A 'deu iye degiri.

45 U na ngmahiye a 'deu. U na 'ohiye a 'deu 'kubo, u daari aning u tani jaa a 'tuogaa 'yining a 'yi-kpong daam'puori ti loo 'ji-degiring.

46 Aning ming nie jaa ang kpe a 'deu wagiri ni bang poguu bahi ni na iye degiri a gara 'ji-maarii.

47 Nie jaa ang jena a 'deung na pegiye u bungyerihi. Nie jaa ming ang 'di 'diibu a 'deung na pegiye u bungyerihi.

48 Che ka a Ngming'puohi 'yi-dierang la wa kpe a 'deu u faaribu 'puoring

a 'liinhi nye ka a 'ji-'unnii ba yaari a 'deung, u na yeling ka a 'deu iye 'forifori, 'bojung a 'ji-'unnii baahiyeng.
49 A 'deu vaahibu yela u na diye 'nobilii a'yi, 'siid-er daari, tan'jimejime aning nyihimaa'nyuu.
50 U na ongye kon'puorihi ing dugu 'puong a di a 'nobile kanga 'gaali a kuong che ku.
51 U na diye a 'siid-er daari, a nyihimaa'nyuu aning a tan'jimejime aning a 'nobilivori. U na diang tung a 'nobile ni ung ku ni jiing 'puong aning a kon'puorihi 'puong a dia mihi a 'deu gberi buyo'poin.
52 A 'nobile jiing aning a kon'puorihi aning a 'nobilivori a lang ning a 'siid-er daari, a nyihimaa'nyuu aning a tan'jimejime ung na di vaahi a 'deu.
53 Bila 'puoring u na bahiye a 'nobilivori ni a 'yi-kpong daam'puoring. Moong ung na bahuu. Bila ung na pogi beu 'ku a 'deu ka u i 'forifori.
54 A 'begu la bila a 'ku kongkongti natiri jaa aning ingfani baalung,
55 aning tani 'ji-'unnii aning 'deu 'ji-'unnii,
56 aning 'ji-moruu aning 'jinyirenyire aning 'ji-jie.
57 A 'begung na 'wulibo wagiri ni ung mang i degiri aning wagiri ung mang i 'forifori. Kongkongti 'begu la bila.

Inggbani yelitarihi 'begu

15 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis aning Eerong:
2 Ye yeli 'ku a Isi'reeli niba nga: Ka kuoming wa 'yire dau jaa inggbaning, a kuong ni ang 'yire ni iye degiri.
3 Ngaang na la u degiri a'wo u inggbani kuong ni yela. Ka a kuoming nang 'yire u inggbaning bii ka anang ba la 'yire, u degiri la bila.
4 Nie ni inggbaning a kuong ang 'yire ni, 'godo jaa ingang ung jeng na iye degiri. Bung jaa ming ingang ung 'jing na iye degiri.
5 Nie jaa ming ang fiinhi u 'godo na pegiye u bungyerihi, a 'so kuong. A daana na iye degiri a gara 'ji-maarii.
6 A'mineng nie ni ingang a kuong ang 'yire ni na 'jingye bungkanga ingang. Ka nie jaang ming 'jing a bungbalaa ingang, a daana na pegiye u bungyerihi a 'so kuong. U na iye degiri a gara 'ji-maarii.
7 Nie ni ingang a kuong ang 'yire ni, ka nie jaang fiinhuu, a daana na

pegiye u bungyerihi a 'so kuong. U na iye degiri a gara 'ji-maarii.
8 Nie ni ingang a kuong ang 'yire ni, ka unang tuuhi muntaahi waahi nie ang i 'forifori, u na pegiye u bungyerihi a 'so kuong. U na iye degiri a gara 'ji-maarii.
9 Nie ni ingang a kuong ang 'yire ni, ka unang 'jing yohu'kogo jaa ingang, a yohu'kogo na iye degiri.
10 Nie jaa ang fiinhi bung jaa ang da 'bi u luong na iye degiri a gara 'ji-maarii. Nie jaa ang di a buunhu nga kanga jaa pegili na pegiye u bungyerihi a 'so kuong. U na iye degiri a gara 'ji-maarii.
11 Nie ni ingang a kuong ang 'yire ni, ka unang ba pegi u 'nuuhi aning kuong che fiinhi nie jaa, a daana na pegiye u bungyerihi a 'so kuong. U na iye degiri a gara 'ji-maarii.
12 Nie ni ingang a kuong ang 'yire ni, ka unang fiinhi bungmieruu jaa, ba na ngmahuung. Ka unang fiinhi bung bang di dau maali, ba na diye kuong peguu.
13 Ka banang wa vaahi nie ni ingang a kuong ang 'yire ni, u na soriye 'beri ayo'poin u vaahibu ni yela. U na pegiye u bungyerihi, a ong kongsuunhi 'so. 'Beng la ung na 'so i 'forifori.
14 A 'beri a'nii daari u na diye ngmama a'yi bii nangmanpola a'yi. U na diang waaning Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-toori a 'tuohibu tent 'di-nuoring a wa 'ku a Ngming'puohi 'yi-diera.
15 A Ngming'puohi 'yi-diera na diang 'ihi sarika. Kanga na iye beu sarika, ka kanga i sarika nyugiruu. Bila ka a Ngming'puohi 'yi-diera na pogi beu 'kuu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring u kuong ni ang 'yi u ingang ni 'jung.
16 Dau jaa 'maanii ang wa 'yi u ingang, a dau na 'soye u inga jaa kuong. U na iye degiri a gara 'ji-maarii.
17 Tani jaa bii gbangu jaa a 'maanii ang fari, ba na peguung aning kuong. U na iye degiri a gara 'ji-maarii.
18 Ka poga jaa ning daung ming wa jeng ka 'maanii 'yi, ba jaa na 'soye kuong. Ba na iye dega a gara 'ji-maarii.
19 Ka pogang wa tari u pegibu ka u jiing 'yire, u na 'biye u degibu wagiri 'puong 'beri ayo'poin. Nie jaa ang fiinhuu na iye degiri a gara 'ji-maarii.
20 Bung jaa ingang ung jeng u degibu wagiri nga 'puong na iye degiri.

Bung jaa ming ingang ung 'jing na iye degiri.

21 Nie jaa ang fiinhi u 'godo na pegiye u bungyerihi a 'so kuong. U na iye degiri a gara 'ji-maarii.

22 Nie jaa ang fiinhi bung ni ingang ung 'jing ni na pegiye u bungyerihi a 'so kuong. U na iye degiri a gara 'ji-maarii.

23 Ka a 'godo ni ung 'jing ni ingang la bii ka bung jaa ung 'jing ingang la, nie jaa ang fiinhuu na iye degiri a gara 'ji-maarii.

24 Ka dau jaang ming wa jeng ning a poga ka u pegibu jiing ning faruu, u na iye degiri 'beri ayo'poin. 'Godo jaa ingang a dau ang jeng na iye degiri.

25 A'mineng poga na tariye jiing ang 'yire u ingang 'beri jemaa a 'yi u pegibu wagiri jiing ni 'puoring, bii a'mineng a na 'ying ti pari u pegibu wagiri ni. Ka bila wa la, a 'beri nga jaa na 'woniye u pegibu 'beri ni. U na iye degiri.

26 'Godo jaa ingang ung jeng u 'beri ni jaa 'puong a jiing ang 'yire ni na 'woniye u pegibu wagiri 'godo ni. Bung jaa ingang ung 'jing na iye degiri a'wo u pegibu wagiri degiri ni.

27 Nie jaa ang fiinhi a buunhu na iye degiri. U na pegiye u bungyerihi a 'so kuong, a i degiri a gara 'ji-maarii.

28 Che ka unang wa i 'fori a 'yi u jiing nga 'yiibu ingang, u na chelihiye 'beri ayo'poin. Bila 'puoring u na iye 'forifori siringminga.

29 A 'beri a'nii daari u na waaniye ngmama a'yi bii nangmanpola a'yi. U na diang wa 'ku a Ngming'puohi 'yi-diera a 'tuohibu tent 'di-nuoring.

30 A Ngming'puohi 'yi-diera na diye kanga 'ihi beu sarika, a di kanga ming 'ihi sarika nyugiruu. U na pogiye a poga beu 'kuu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring u jiing 'yiibu degiri ni 'jung.

31 Bila yeng na mang weli Isi'reeli niba 'yi ba degiri 'puong ka ba ta ira wa 'kpi ba degiri 'puong sanga ni bang wa degi n tent ni ang 'bi ba 'puong ni.

32 Nie ni kuong ang 'yi u inggbaning ni 'begu la bila, aning dau ang bahi 'maanii a degi bila 'puong.

33 Poga ming ang ba i kpiengaa u pegibu 'puong 'begu la bila, aning nie nga kuong ang 'yire u inggbaning, ka dau la bii ka poga la, aning dau ang jeng ning poga ang i degiri.

Beu pogibu daari

16 Ba Tari Baahaa Daana daang yeliye yela 'ku 'Moosis Eerong
'bi-daba ba'yi ni 'kuung 'puoring. Ba daang 'kpiyeng wagiri ni bang
daang di 'buung ang ba 'tu sori waaning Ba Tari Baahaa Daana
'ningbi-toori.
2 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: Yeli 'ku i bieri
Eerong ka u ta mang wa kpiera a 'Ji-pegi'yirihi Jaa 'Ji-pegi'yiruu ni
wagiri jaa ung buora a ira wa 'kpi. 'Beng 'bi a patiisakpagu 'puong a
beu pogibu 'jie ni ang dogili a daga 'jung 'ningbi-tooring ni. 'Bojung n
na mang 'yiye savaalii ingang a beu pogibu 'jie ni saa'jung.
3 Ngaang ka Eerong na mang wa kpe a 'Ji-pegi'yirihi Jaa 'Ji-pegi'yiruu:
U na mang waaniye nadapolii ang i beu sarika aning pidari ang i sarika
nyugiruu.
4 U na mang yeriye a masari kpariyogupegi'yiruu ni, a tung a masari
para. U na 'leye a masari sie bung'leruu ni a 'le a masari 'naamu u 'jung.
Ama iye bungyerihi ang pegi'yi. Bila 'jung u na mang 'soye kuong a dia
yeri.
5 U na mang diye budee a'yi a 'yi Isi'reeli niba langbu ning ka a i beu
sarika, aning pidari ka u i sarika nyugiruu.
6 Eerong na mang diye a nadari 'ihi beu sarika. U minga tuori la bila.
Una ung na di pogi beu 'ku u minga aning u 'deu.
7 U na diye a buuhi a'yi ni waaning Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-toori
a 'tuohibu tent 'di-nuoring.
8 Eerong na pohiye pohaa a buuhi a'yi ingang. Kanga na iye Ba Tari
Baahaa Daana tuori, ka kanga i bubahuu.
9 Eerong na diye buo ni ingang Ba Tari Baahaa Daana tuori ang 'le ni
waaning a diu 'ihi beu sarika.
10 Che buo ni ingang ang 'le ka u na iye bubahuu ni, ba na waanuung 'vori
Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-toori a pogi beu u ingang. Bila 'puoring
ba na bahuung ka u kpe mopiri 'puo.
11 Eerong na diye u minga beu sarika nadari ni waaning a wa di pogi beu
'ku u minga aning u 'deu. U na korigiye a nadari ka u i u minga beu
sarika.
12 Bila 'puoring u na diye 'buung perete ang pa ning 'buung-saala ang 'yi
a sarika 'ihijie ni ang 'bi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring ni. U na

diye iinsens 'nyuu-noohi bang nieng ang bogi 'nuuhi a'yi paalii, a dia wa kpening a patiisakpagu 'puo.

13 U na diye a iinsens ing a 'buuming Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring, ka a iinsens nyuohi pogi a beu pogibu 'jie ni ang 'bi a 'Sieree daga 'jung ni ka u ta ira wa 'kpi.

14 U na diye a nadari jiing 'mine a di u 'nubiri 'sugi a jiing mihi a beu pogibu 'jie sa'muni seng. U na la diye u 'nubiri 'sugi a jiing 'mine mihi a beu pogibu 'jie 'ningbi-toori gberi buyo'poin.

15 Bila 'puoring u na korigiye a beu sarika buo ni. A niba tuori la bila. U na diye u jiing wa kpening a patiisakpagu 'puo, a dia i a'wo bila ni ung i a nadari jiing ni. U na diang mihi a beu pogibu 'jie ingang aning a beu pogibu 'jie 'ningbi-tooring.

16 Bila ung na pogi a 'Ji-pegi'yirihi Jaa 'Ji-pegi'yiruu beu, Isi'reeli niba degiri 'jung, aning ba 'begu saangbuhi 'jung, aning ba yelibee jaa 'jung. Bila ung na i a 'tuohibu tent ming. Unang kpeling ba seng ba degiri 'puong ni.

17 Nie jaa kung 'bi a 'tuohibu tenting wagiri ni ung kpe a 'Ji-pegi'yirihi Jaa 'Ji-pegi'yiruu ka u pogi beu a gara wagiri ung na wa 'yi. U kpeyeng ka u pogi u minga beu, a pogi u 'deu niba beu, a pogi Isi'reeli langbu ni jaa beu.

18 U na 'ying a gaa sarika 'ihijie ni ang 'bi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring ni a ti pogi a sarika 'ihijie beu. U na diye a nadari jiing 'mine aning a buo jiing 'mine ligi a sarika 'ihijie iila wa 'gili.

19 Bila 'puoring u na diye u 'nubiri 'sugi a jiing 'mine a mihi u ingang gberi buyo'poin a vaahuu, a welipeguu 'yi Isi'reeli niba degiri ning.

20 Sanga ni ung na wa pogi a 'Ji-pegi'yirihi Jaa 'Ji-pegi'yiruu beu, a 'tuohibu tent beu, a pogi a sarika 'ihijie ming beu baahi, u na tariye a bu'vori waaning.

21 Eerong na diye u 'nuuhi jaa dogili a bu'vori 'jung, a yeli Isi'reeli niba tungbee jaa dogili u ingang, aning ba 'begu saangbuhi jaa a'wo ba yelibee jaa yela, a dia dogili a buo 'jung. U na diung tung dau bang 'lugi 'bing, ka u diu kpening mopiri 'puo.

22 A buo na 'tuoye ba tungbee jaa u ingang a gaaning 'jie nie jaa ang ba kpiera. U na bahiye a buo a mopiri 'puong.

23 Bila 'puoring Eerong na wa kpeye a 'tuohibu tent. U na yaahiye a

masari bungyerihi ni ung yeri sanga ni ung kpe a 'Ji-pegi'yirihi Jaa Ji-pegi'yiruu ni, a bahaa 'beng.

24 U na diye kuong pegi u inggbani 'ji-pegi'yiruung. U na yeriye u buunhu a wa 'yi 'ihi u sarika nyugiruu aning a niba sarika nyugiruu, a pogi u beu aning a niba beu.

25 U na nyugiye a beu sarika ni kpaang a sarika 'ihijieng.

26 Nie ni ang ti bahi a buo ni ang i bubahuu ni na pegiye u bungyerihi, a che 'so kuong. Bila 'puoring u na tuong wa kpeye a kampu.

27 A beu sarika nadapolii ni aning a beu sarika buo ni, a jiing bang di wa kpening a 'Ji-pegi'yirihi Jaa 'Ji-pegi'yiruu a pogi beu ni, ba na diang 'yining a kampu daam'puori. Ba na diye 'buung nyugi a gbama, a neni aning a 'bini.

28 Bila 'puoring nie ni ang nyugaa ni na pegiye u bungyerihi, a che 'so kuong. A 'puoring u na tuong wa kpeye a kampu.

29 A yeli nga na iye yeli'tuuruu wagiri jaa a 'kuye. A 'chiuri ayo'poin daana ingang, u 'beri 'pie daari, ye na mang 'sigihiye ye miihi. Ye kung tung tuni jaa a daari, ka ye paaluu 'yideenhuu la bii ka saana ang kpiera ye 'puong la.

30 'Bojung a daari a Ngming'puohi 'yi-diera na pogiye ye beu a vaahiye ka ye i 'forifori a 'yi ye yelibee jaang Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.

31 U iye peenhibu 'beu yeng na peenhi. Ye na 'sigihiye ye miihi. Bila iye yeli'tuuruu a gara wagiri jaa.

32 A Ngming'puohi 'yi-diera ni, una bang buo kpaang waahi a weluu 'bing ka u tuna a'wo Ngming'puohi 'yi-diera u ba gbebogiring ni na pogiye ye beu. U na diye masari bungyerihi yeri. Bungyerihi ni ang pegi'yi ni la bila.

33 Bila 'puoring u na pogiye a 'Ji-pegi'yirihi Jaa 'Ji-pegi'yiruu beu, a pogi a 'tuohibu tent aning a sarika 'ihijie beu. U na pogiye beu 'ku a Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a langbu niba jaa.

34 Bila na iye yeli'tuuruu ang ba tari baahaa a 'kuye. U na mang iye beu pogibu 'ku Isi'reeli niba ba yelibee jaa 'jung da'yeni 'yuoni jaang. Ung daang tung a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku 'Moosis nuori ni.

Jiing nanihung

17 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:
2 Yeli 'ku Eerong aning u 'bi-daba aning Isi'reeli niba ni jaa: Ngaang ka
Ba Tari Baahaa Daana 'ku nuori a yeli:
3 A'mineng Isi'reeli nie kanga na kuye naahuu bii pihi bii buo a kampu
'puong, bii a'mineng u na kuung a kampu daam'puoring.
4 A'mineng u daana kung taruu waaning a 'tuohibu tent 'di-nuori a na wa
'ihi sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana u tenti'deu ni 'ningbi-tooring. Ka
bila wa la, ba na jeriye jiing 'kiribu 'yobeu dogili a daana ingang. U
'kiriye jiing. Ba na weliye a daana u niba 'puong bahi.
5 Bila na ing ka Isi'reeli niba mang di ba sarikihi ni bang mang 'ihe moo
'ji-gbanggbaling ni waaning Ba Tari Baahaa Daana seng. Ba na diang
waaning a 'tuohibu tent 'di-nuori a wa 'ku a Ngming'puohi 'yi-diera, a
dia 'ihi maahuu sarikihi 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
6 A Ngming'puohi 'yi-diera na diye a jiing mihi Ba Tari Baahaa Daana
sarika 'ihijie ni a 'tuohibu tent 'di-nuoring. U na nyugiye a kpaang ka
a i 'nyuu ang sigihi Ba Tari Baahaa Daana.
7 Ba kung la 'ihe ba sarikihi 'kuro ngmima, ana bang 'tuuro ka bila i
siilung jentiriye ni. Bila na iye yeli'tuuruu 'kubo a gara wagiri jaa ba
jemanihi jaa 'puong.
8 Ngaang ming ing na yeli 'kubo: A'mineng Isi'reeli nie kanga bii saana
ang kpiera ye 'puong na 'ihiye sarika nyugiruu bii sarika.
9 Ka unang ba diu waaning a 'tuohibu tent 'di-nuori a na wa 'ihi sarika 'ku
Ba Tari Baahaa Daana, ba na weliye a daana u niba 'puong bahi.
10 Isi'reeli nie jaa bii saana jaa ang kpiera ye 'puong, ka unang 'di jiing jaa
buurii, n na 'ihiye n 'ningbiri ing a daana. N na weliye a daana u niba
'puong bahi.
11 'Bojung a inggbani 'nyivori 'biye a jiing ingang. Mang dia 'kuye ka a
i beu pogibu a sarika 'ihijieng 'ku ye 'suuhi. 'Bojung a jiing la a mang
pogira beu 'kuro a 'suhu.
12 Bila 'jung mang yeli 'ku a Isi'reeli niba: Nie jaa ta wa 'dire jiing ye
'puong. Saana jaa ming ang kpiera ye 'puong ta wa 'dire jiing.
13 Isi'reeli nie jaa bii saana jaa ang kpiera ye 'puong, ka unang kpaang a
nyogi 'dungo bii 'nobile ang i bung'diruu, u na ing ka u jiing 'yi bahi ka
u di tani pogaa.

14 'Bojung inggbani jaa 'nyivori la bila. A jiing la a 'nyivori. Bila 'jung mang yeli 'ku a Isi'reeli niba: Ye ta wa 'dire inggbani jaa jiing, 'bojung inggbani jaa 'nyivori la u jiing. Nie jaa ang 'dia, ba na weluung bahi.
15 A'mineng ming nie kanga na 'diye bung ang 'kpi u mingang, bii bung 'duunhi ang tagi churi. Ka ye miihi paaluu nie la bii ka saana la, u na pegiye u bungyerihi a 'so kuong a i degiri a gara 'ji-maarii. Bila 'puoring u na iye 'forifori.
16 Che ka unang ba pegaa bii a 'so kuong, u na 'tuoye u beu.

18 Dau ning poga yela 'begiri

'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:
2 Yeli 'ku a Isi'reeli niba: Maang la Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini.
3 Ye ta wa ira yela ni bang ira 'Iijipiti paaluung ni, 'beng yeng daang kpiera ni. 'Keenan paaluu ni ming mang tariye garaning ni, ye ta wa ira yela bang ira, bii a 'chene ba yeli'binnihi 'puong.
4 Ye cheliha n 'wulibu soe a 'tuuro n yeli'binnihi a 'chene a 'puong. Maang la Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini.
5 Bila 'jung ye 'tuuro n yeli'tuurihi aning n 'wulibu soe. Ana ka nie na ira a tari 'nyivori a 'tuuro a ingang. Maang la Ba Tari Baahaa Daana.
6 Ye kanga jaa ta wa piena u jiing nie a na jeng niu. Maang la Ba Tari Baahaa Daana.
7 Ta wa buona i ba jaala a jena ning i ma. I ma la, ta wa jena niu.
8 Ta wa jena ning i ba poga. I ba poga la.
9 Ta wa jena ning i yaupoga, ka i ba 'bie la bii ka i ma 'bie la, ka 'yiring bang doguu bii ka 'ji-jaalang la, ta wa jena niu.
10 Ta wa jena ning i 'bi-dau 'bi-poga bii i 'bi-poga 'bi-poga. Ta wa jena ningba, 'bojung bila na looye i girima.
11 Ta wa jena ning i yaupoga ang i i ba'bie. I yaupoga la. Ta wa jena niu.
12 Ta wa jena ning i ba yaupoga. I ba jiing nie la.
13 Ta wa jena ning i ma kpiema bii u yau, 'bojung i ma jiing nie la.
14 Ta wa digira i ba bieri bii u yau foo. Ta wa piena u poga. I makpong bii i ma'bile la.
15 Ta wa jena ning i naapoga. I 'bi-dau poga la. Ta wa jena niu.
16 Ta wa jena ning i bieri poga bii i yau poga. I bieri bii i yau ni poga la.
17 Ta wa jena ning poga aning u 'bi-poga jaa. Ta wa digira u 'bi-dau

ming 'bi-poga bii u 'bi-poga ming 'bi-poga a na jeng ning kanga jaa. Ba iye u jiing niba. Bila iye beulung.
18 Ta wa digira poga ming ka u na i u kpiema bii u yau nyentaa a na jeng niu wagiri ni ung nang i 'vori.
19 Ta wa piena poga ming a na jeng niu wagiri ni jaa ung 'bi u pegibu degiri 'puong.
20 Ta wa jena ning i to poga a wa degi i minga aniu.
21 Ta wa digira i 'bie jaa 'ihe sarika 'kuro 'Moo-lek. Ta wa digira i Naangmini 'yuori ming foo. Maang la Ba Tari Baahaa Daana.
22 Ta wa jena ning dau a'wo bila ni ing na jeng ning poga. Bila iye yelidegiri.
23 Ta wa jena ning 'dungo jaa ming a degi i minga aniu. Poga jaa ming ta wa aha 'dungo 'ningbi-tooring ka u niu na bo taa. Bila iye yeli'tulimo.
24 Ye ta wa degira ye miihi aning a yela nga kanga jaa. 'Bojung a yela nga jaa ka a paalihi ni mang kara bang 'yire ye 'ningbi-tooring ni di degi ba miihi.
25 'Bojung a paaluu degiyeng. Bila 'jung mang waananing ba beu dogihibu u ingang, ka a paaluu 'tiire u kpieriba baha.
26 A 'jung ye 'tuuro n yeli'tuurihi aning n 'wulibu soe. Ye ta wa ira a yelidega nga kanga jaa, ka ye miihi paaluu nie la bii ka saana ang kpiera ye 'puong la.
27 'Bojung a yelidega nga jaa ka a paaluu niba ang 'bibe che 'kuye tung, ka bila degi a paaluu.
28 Ka yenang degi a paaluu, u na 'tiye ye ming bahi a'wo bila ni ung 'ti paalihi ni ang daang 'bibe che 'kuye bahi ni.
29 Ka nie jaang wa i a yelidega nga kanga jaa, ba na weliye banani ang iraa ni ba niba 'puong bahi.
30 Bila 'jung ye 'tuuro n nuori a ta wa ira a yeli'tuurihi nga ang i dega nga kanga jaa. Ana bang i che yeng wa ni. Ye ta wa dia degira ye miihi. Maang la Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini.

19 'Begiri 'mine ming yela

Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:
2 Yeli ngaang 'ku a Isi'reeli niba langbu ni jaa: Ye i ningpegi'yiribe, 'bojung maang Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini pegi'yiyeng.

'Liivai Gbangu 19

3 Ye kanga jaa nana u ma aning u ba, a cheliha n peenhibu 'beri. Maang la Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini.
4 Ye ta wa leu maana bagiri bii a nyeli buunhu maana ye miihi ngmima. Maang la Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini.
5 Ka yenang 'ihe maahuu sarika 'kuro Ba Tari Baahaa Daana, ye miihi buobung yeng na mang 'ihuu.
6 Ye na mang obuung daari ni yeng diu 'ihi sarika ni, aning 'jie ang na nyaa. Ka u 'jie jaang wa kpeling a 'beri ata daari, ba na nyugaang 'buuming.
7 Ka yenang wa oo u fiing jaa a 'beri ata daari, u iye 'chihee. U kung i diebu.
8 Bila 'jung nie jaa ang obuu na mang 'tuoye u beu 'yobeu, 'bojung u degiye Ba Tari Baahaa Daana sarika ni ang pegi'yi ni. Ba na weliye a daana u niba 'puong bahi.
9 Ka yenang wa chiera ye 'teng-gbani bungchierihi, ye ta wa chiera ye yoo 'longkorihi jaa kpeleng kpeleng, bii a 'yiinhe ye bungchierihi.
10 Ta wa 'yiinhe i 'girep yoo buunhu, bii a laanha 'girep ngmanii jaa ang 'bi i 'girep yoong. Bahaa 'ku ningbaala aning saana. Maang la Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini.
11 Ye ta wa 'juuro, bii a ngmaara 'girii 'kuro taa, bii a benna taa.
12 Ye ta wa puora po'girii n 'yuoring bii a digira i Naangmini 'yuori foo. Maang la Ba Tari Baahaa Daana.
13 Ta wa 'finne i to bii a faaruu. Ta veng ka nie ing ngmi paa sanyeu kpeling i seng ka 'beu kaa.
14 Ta wa duha beu 'kuro 'to-gbera bii a di gbengmi'le-bung 'binne jonga 'ningbi-tooring. Jora i Naangmini. Maang la Ba Tari Baahaa Daana.
15 Ye ta wa 'dire danchagiri saree 'puong. Ta wa digira baalibu ningbaala ingang, bii a diera kpiera ningtiinhuu. Sun'tuubu 'puong ing na mang 'di i to saree.
16 Ta mang yo yuora a 'juuro 'puori i niba 'puong, bii a ira yeli ang na tuong 'ihi i to 'nyivori. Maang la Ba Tari Baahaa Daana.
17 Ta ha i ba'bie i 'sikiring. I na mang 'miing ingye i to, a ta wa kpeling u 'jung 'tuo beu.
18 Ta wa naara sani, bii a tari yelikanga i niba ni kanga 'biihi ingang.

Nung i to a'wo i minga. Maang la Ba Tari Baahaa Daana.
19 Ye 'tuuro n yeli'tuurihi. Ta wa baha i 'dungguonihi ang i dabang ka a 'duoro taa. Ta wa lanna bura bung'bi-jera i yoong. Ta wa digira sasaawa inna i inggbaning.
20 Ka daung jeng ning 'yem-poga bang di 'ku dau kanga ung i u poga, ka banang ba yeudieguu bii ka unang nang ba 'so u minga, dogihibu ang sigihi na 'biye 'be. Che ba ta wa kuuriba yeng, 'bojung a poga da ba 'so u minga.
21 U na diye u 'begu saangbu sarika waaning Ba Tari Baahaa Daana seng, a 'tuohibu tent 'di-nuoring. A 'begu saangbu sarika na iye pidari.
22 A Ngming'puohi 'yi-diera na diye a 'begu saangbu pidari ni a pogi beu ni ung tung ni 'kuu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. U na nyiye veng'kuubu yelibeu ni ung i ni yela.
23 Sanga ni yeng na wa kpe a paaluu a buri da'irii jaa ang na i bung'dirihi, a ngmama na iye bungdega 'kuye. 'Yuomo ata ang na i bungdega 'kuye. Ye ta wa 'diraa.
24 Che a 'yuomo anaahi ingang a ngmama jaa na iye bungpegi'yirihi a 'kuye, a i 'pugibu sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
25 A 'yuomo a'nu ingang ye na tuong 'diye a ngmama, ka a nye 'ugi 'kuye. Maang la Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini.
26 Ye ta wa oora bung jaa a lang ning a jiing. Ye ta wa bugira baga bii a ira biribu yelitarihi ming.
27 Ye ta mang pung ye 'juri 'lomboe wa 'gili, bii a che ye tieni 'lomboe.
28 Ye ta wa ngmaaha ye iinhi niba ang 'kpi 'jung, bii a tuoha chihima ye iinhing. Maang la Ba Tari Baahaa Daana.
29 Ta di i 'bi-poga ing jentiriye 'puong a deguu, ka a paaluu ira wa kpe jentiriye 'puo, ka a paaluu paali aning beulung.
30 Ye cheliha n peenhibu 'beri, a di nanihung 'kuro n 'Ji-pegi'yiruu. Maang la Ba Tari Baahaa Daana.
31 Ta wa leura gara kontonbuolaa bii kontongniba 'jie. Ta bo ba 'jie a wa degi a 'tuuro ba ingang. Maang la Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini.
32 Mang 'ihi ahi nie 'ju ang peli 'ningbi-tooring a nana ningnyaahi, a jora i Naangmini. Maang la Ba Tari Baahaa Daana.
33 Ka saanang kpiera i seng ye paaluung, ye ta wa dogihuu.

34 Saana ang kpiera ye 'puong na ing a'wo nie bang dogi ye 'puong. Numuu a'wo i minga, 'bojung ye daang iye saamba 'Iijipiti paaluung. Maang la Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini.
35 Ye ta wa 'dire danchagiri saree 'puong. Ye ta wa ira bila sanga ni yeng maaha buunhu yogulung, buunhu tiinhuu singbu bii buunhu yaga singbu.
36 Ye mang tari sanihi ang sing taa, aning buunhu tiinhuu ang sing taa, aning iifahi maahibu ang sing taa, aning hiin maahibuhi ang sing taa. Maang la Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini ang tariye 'yining 'Iijipiti paaluu waaning.
37 Bila 'jung ye 'tuuro n yeli'tuurihi jaa aning n 'wulibu soe jaa a tunaa. Maang la Ba Tari Baahaa Daana.

20 A 'Begu saangbu sanyeu

'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:
2 La yeli 'ku a Isi'reeli niba: Isi'reeli nie jaa bii saamba ang kpiera Iisiriel 'puong, kanga jaa ang di u 'bie 'ku 'Moo-lek, ba na kuye a daana pielaang. A paaluu niba na fobuung aning 'kubo ku.
3 N ming na 'ihiye n 'ningbiri ing a daana a weluu u niba 'puong bahi, 'bojung u diye u 'bie 'ku 'Moo-lek a degi n 'Ji-pegi'yiruu a di n 'yo-pegi'yiruu ni foo.
4 Ka a paaluu nibang wa i a'wo ba ba nye a dau nga wagiri ni ung di u buurii 'ku 'Moo-lek ni a jaanhi u kuubu,
5 n na 'ihiye n 'ningbiri ing a dau nga aning u 'deu niba. N na ngmaaguung 'ihi bahi u niba 'puong a lang ning banani jaa niu ang ngmi jentiriye a 'tuuro 'Moo-lek ni.
6 Nie ni ming ang leu a gara kontonbuolaa aning kontongniba 'jie a na dia ngmi siilung jentiriye, n na 'ihiye n 'ningbiri ing a daana a ngmaaguu 'ihi bahi u niba 'puong.
7 Bila 'jung ye welipegi ye miihi a i ningpegi'yiribe, 'bojung maang la Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini.
8 Ye 'tuuro n yeli'tuurihi a tunaa. Maang la Ba Tari Baahaa Daana ang weliye pegi.
9 Nie jaa ang tu u ba bii u ma, ba na kuye a daana pielaang. U ba bii u ma ung tu. U jiing na dogiliye u minga ingang.

10 Dau ang jeng ning dau kanga poga, dau ang jeng ning u to poga, ba na kuye a dausensena ning a pogisensena jaa pielaang.
11 Ka daung jeng ning u ba poga, u ba ung buong jaala. Ba na kuye ba jaa ba'yi pielaang. Ba jiing na dogiliye ba miihi ingang.
12 Ka daung jeng ning u 'bi-dau poga, ba na kuye ba jaa ba'yi pielaang. Ba iye yeli'tulimo. Ba jiing na dogiliye ba miihi ingang.
13 Ka daung jeng ning dau a'wo bila ni ung na jeng ning poga, ba ba'yi jaa iye yelidegiri. Ba na kubang pielaang. Ba jiing na dogiliye ba miihi ingang.
14 Ka daung di poga aning u ma jaa, bila iye beulung. Ba na nyugibang aning 'buung, una aning a pogiba jaa. Ye i bila ka beulung jaa ta wa 'bi ye 'puong.
15 Ka daung jeng ning 'dungo, ye na kuung pielaang, a ku a 'dungo ming.
16 Ka pogang tagi ta 'dungo ka a 'dungo 'dou, ye na kuye a poga aning a 'dungo. Ba na kubang pielaang. Ba jiing na dogiliye ba ingang.
17 Ka daung di u yaupoga ang i u ba 'bi-poga bii u ma 'bi-poga ka ba jeng ning taa, bila iye 'vii yeli. Ba na kubang ba niba 'ningbiring. U yaupoga ung jeng ning. U na 'tuoye u beu.
18 Ka daung jeng ning poga ang 'bi u pegibu 'puong a bamuu, u iyeng ka u jiing 'yijie jeng gbanggbaling. A poga ming 'yuoye u jiing 'yijie. Ba na ngmaaye ba jaa 'ihi bahi ba niba 'puong.
19 Ta wa jena ning i ma kpiema bii u yau bii i ba yaupoga. U jiing nie la ing jeng ning. Ba na 'tuoye ba beu.
20 Ka daung jeng ning u bakpong bii u ba'bile bii u ahiba poga, u bakpong ni bii u ba'bile bii u ahiba ni ung buong jaala. Ba yelibeu 'yobeu na dogiliye ba ingang. Ba na 'kping ka ba ba dogi 'bie.
21 Ka daung di u bieri poga bii u yau poga, bila iye yelidegiri. U bieri bii u yau ni ung buong jaala. Ba kung tari 'bie jaa.
22 Bila 'jung ye 'tuuro n yeli'tuurihi jaa aning n 'wulibu soe jaa a tunaa, ka a paaluu ni mang waananiye ka ye kpiera ni ta wa 'tiye bahi.
23 Ye ta wa 'chene a paaluu ni mang kara bang 'yire ye 'ningbi-tooring ni yeli'tuurihi 'puong. 'Bojung a yela nga jaa bang ira, bila 'jung mang nyohiba.
24 Che n yeli 'kuyeng: Ye na 'diye ba paaluu ni cheng, ka n diu 'kuye ka ye dieguu 'so. U iye paaluu ang 'puoro bihung aning siu. Maang la Ba

Tari Baahaa Daana ye Naangmini ang weliye a nibihi 'puong.
25 Bila 'jung ye na ing ka dabang 'bi 'dungforiforihi aning 'dung-dega ingang, aning 'nobili-dega aning 'nobiliforiforihi ingang. Ye ta wa leura ye miihi bungnyohii a 'tuuro 'dungo bii 'nobile ingang, bii a 'tuuro bung'vori jaa ang 'chene 'tengeng ingang. Ana mang weli bahi ka a iye 'dung-dega 'kuye ni.
26 Ye i ningpegi'yiribe a 'kumo, 'bojung maang Ba Tari Baahaa Daana pegi'yiyeng. Mang weliye a nibihi 'puong ka ye i n 'suobu.
27 Dau bii poga jaa ang i kontonbuolaa bii kontongdaana, ba na kuung pielaang. Ba na foobang aning 'kubo ku. Ba jiing 'yobeu na dogiliye ba miihi ingang.

A Ngming'puohi 'yi-dieriba yeli-irihi

21 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: Yeli ngaang 'ku a Ngming'puohi 'yi-dieriba, Eerong 'bi-daba ni: Ang 'yi u dogiriba ang i u jiing niba 'puoring, kanga jaa ta wa degira u minga 'kuung yela u niba 'puong.
2 Bana la u ma, u ba, u 'bi-dau, u 'bi-poga aning u bieri bii u yau ang i dau.
3 U yaupoga ming ang ba bang dau a i u jiing nie a ba 'kuli sira paahiyeng. U na tuong degiye u minga u yela.
4 U kung degi u minga a saang u minga ung i 'yi-daandau u niba 'puong 'jung.
5 Ba ta wa puna ba 'juri bii a chiera ba tieni 'lomboe bii a tuoha chihima.
6 Ba na pegi'ying a 'ku ba Naangmini a ta wa digira ba Naangmini 'yuori foo. 'Bojung banang mang 'ihe 'buung sarikihi aning ba Naangmini paanuu ni a 'kuro Ba Tari Baahaa Daana. Bila 'jung ba na pegi'ying.
7 Ba ta wa digira poga ang i jentira, bii pogibayaa jaa. Ba ta wa digira poga ming ning u sira ang bahi taa. 'Bojung Ngming'puohi 'yi-diera iye ningpegi'yiruu a 'ku u Naangmini.
8 Bila 'jung i na mang weluung 'bing, 'bojung unang mang 'ihe i Naangmini paanuu ni. U na iye ningpegi'yiruu a 'kui, 'bojung maang Ba Tari Baahaa Daana ang weliye 'bing pegi'yiyeng.
9 Ka Ngming'puohi 'yi-diera jaa 'bi-pogang ngmi jentiriye a ing u minga 'viing, u ba ung ing 'viing. Ba na nyuguung aning 'buung.

10 Nie ang i Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong u ba'biihi 'puong, u 'jung bang buo a kpangsuorihi waahi a weluu 'bing ung yera a bungyerihi ni, u ta wa yaaha u 'ju bii a chieha u bungyerihi.
11 U ta wa piena 'kuung jaa ming bii a degira u minga, haali ka u ba bii u ma la.
12 U ta wa 'yire a 'Ji-pegi'yiruung bii a digira u Naangmini 'Ji-pegi'yiruu ni foo, 'bojung u Naangmini weli'bingbu kpangsuorihi ni 'biye u ingang. Maang la Ba Tari Baahaa Daana.
13 U na mang diye poga ang nang ba bang dau.
14 Dunggali, poga sira ang bahuu, pogibayaa jaa bii jentira, u ta wa digira bama kanga jaa. U niba 'puong ung na di poga ang ba bang dau ka u i u poga.
15 U ta wa digira u buurii foo u niba 'puong ming, 'bojung maang la Ba Tari Baahaa Daana ang weluu 'bing.
16 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:
17 Yeli 'ku Eerong: I buurii nie jaa ang tari ngmehii jaa u inggbaning jemanihi ang waana 'puong, u ta wa piena ka u 'ihi u Naangmini siimaa sarika ni.
18 'Bojung dau jaa ang tari ngmehii jaa ta wa piena. Dau ang i jonga, woorii, 'ningbisogi-jurima daana bii ka u 'nu bii u gberi kanga i yogu gaa u to ta wa piena.
19 Nie gberi bii u 'nu ang kau ta wa piena.
20 Guma, digiri, 'ningbi-fegu, dau ang tari 'lenlenti bii 'jinyirenyire, bii dau lama ang tari sanggara kanga ta wa piena.
21 Eerong a Ngming'puohi 'yi-diera buurii dau jaa ang tari ngmehii ta wa piena ka u 'ihi 'buung sarikihi ni bang mang 'ihi 'ku Ba Tari Baahaa Daana ni. U tariye ngmehii. U ta wa piena ka u 'ihi u Naangmini siimaa sarika ni.
22 U na tuong 'diye u Naangmini siimaa ni, anani ang pegi'yi yaga jaa aning anani ang pegi'yi ni.
23 Che u ta wa piena a patiisakpagu bii a tagira tara a sarika 'ihijie, 'bojung u tariye ngmehii, a ta ira wa di n 'ji-pegi'yirihi foo. 'Bojung maang Ba Tari Baahaa Daanang welaa 'bing.
24 Ka 'Moosis daang yelaa 'ku Eerong aning u 'bi-daba aning Isi'reeli niba ni jaa.

22 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:
2 Yeli 'ku Eerong aning u 'bi-daba ni ka ba weli ba miihi a 'yi Isi'reeli
niba bungpegi'yirihi ni bang weli'bing 'kumo ni ingang. Ba i bila a ta
wa digira n 'yo-pegi'yiruu ni foo. Maang la Ba Tari Baahaa Daana.
3 Yeli ngaang 'kubo: Isi'reeli niba bungpegi'yirihi ni bang weli'bing 'ku
Ba Tari Baahaa Daana ni, a'mineng ye buurii nie kanga ba jemanihi jaa
'puong daang na wa pielaang. A'mineng u na pielaang sanga ni u degiri
ang nang 'bi u ingang. Ka bila wa la, ba na ngmaaye a daana ka u 'yi n
'ningbi-tooring. Maang la Ba Tari Baahaa Daana.
4 Ka Eerong buurii dau jaang wa i kongkonga bii ka kuong 'yire u
ingang, u ba 'dire a bungpegi'yirihi ni a gara wagiri ni ung na ti i
'forifori. Nie jaa ang fiinhi bung jaa kpiima ang degi, bii dau 'maanii
ang 'yi u ingang, u na iye degiri a gara 'ji-maarii.
5 Nie jaa ming ang fiinhi bung'vuuree jaa ang na tuong iu ka u degi na
iye degiri a gara 'ji-maarii. Nie jaa ming ang i ung degi a 'tuuro degiri
jaa buurii,
6 bii nie jaa ang fiinhi ama kanga jaa na iye degiri a gara 'ji-maarii. U ba
'dire a bungpegi'yirihi nga 'see ung pegi u inga aning kuong.
7 Ka ngminaang wa kpe, u na iye 'forifori. Bila 'puoring u na tuong 'diye
a bungpegi'yirihi, 'bojung u siimaa la.
8 Bung jaa ang 'kpi u mingang, bii bung jaa 'duunhi ang tagi churi, u ba
'diruu a na diu degi u minga. Maang la Ba Tari Baahaa Daana.
9 Bila 'jung ba 'tuuro n yeli'binnuu ni, a ta ira wa 'tuo u beu a 'kpi bila
yela, bang diu foo ni 'jung. Maang Ba Tari Baahaa Daanang weliba
'bing.
10 Nie jaa ang ba i Ngming'puohi 'yi-diera ba 'dire a bungpegi'yiruu. A
Ngming'puohi 'yi-diera saana, bii tungtuna ung ha ba 'dire a
bungpegi'yiruu.
11 Che ka a Ngming'puohi 'yi-dierang da nie aning u 'libie, u na tuong
'diang. Nie ming bang dogi u 'deung na tuong 'diye u siimaa.
12 Ka a Ngming'puohi 'yi-diera 'bi-pogang 'kuli nie ang ba i
Ngming'puohi 'yi-diera, u ba 'dire a bungpegi'yirihi.
13 Che a'mineng a Ngming'puohi 'yi-diera 'bi-poga na iye dunggali bii ka
u ning u sira bahi taa. Ka unang ba tari 'bie, a che leu wa u ba 'deu a'wo

u pogisarihung sanga, u na tuong 'diye u ba siimaa. Che nie jaa ang ba i Ngming'puohi 'yi-diera 'deu nie ba 'diraa.
14 Che ka nieng ba bang che 'di a bungpegi'yirihi, u na leu waaniye bungpegi'yiruu wa 'ku a Ngming'puohi 'yi-diera. U na diye a sarika nyogi 'po 'jiihi a'nu 'jiyeni tuori a wa paahi.
15 Ba ta wa digira Isi'reeli niba bungpegi'yirihi ni bang di 'kuro Ba Tari Baahaa Daana ni foo.
16 Ta wa vena ka ba 'dire ba bungpegi'yirihi a 'tuo ba beu 'lee a 'tuuro bilang. 'Bojung maang Ba Tari Baahaa Daanang weliba 'bing.

'Kuubuhi ang i diebu aning anani ang ba i diebu

17 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:
18 Yeli ngaang 'ku Eerong aning u 'bi-daba aning Isi'reeli niba ni jaa: A'mineng Iisiriel 'deu ni dau kanga bii Iisiriel saana kanga na 'ihiye u sarika u nosani kanga yela. Chebii a'mineng u buobu 'kuubu kanga bang mang 'ihe 'kuro Ba Tari Baahaa Daana ung na i sarika nyugiruu la.
19 Ka bila wa la, i minga buobung ing na mang 'ihuu, ka u i bungdau ang ba tari ngmehii jaa. I na 'ihuung a 'nii bii piihi bii buuhi 'puong.
20 Che ye ta wa 'ihe bung jaa ang tari ngmehii, 'bojung u kung sigi diebu a 'kui.
21 Nie jaa ang 'ihi maahuu sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana a na paali u nosani, bii u buobu 'kuubu jaa, ka unang 'yi 'nii bii piihi 'puong, 'see ung paali che tuong nye diebu. U kung tari ngmehii jaa.
22 Bung jaa ang i jonga, bung 'jie kanga ang kau, bung ang i gberii, bung ang tari nawali, bung ang tari 'lenlenti bii 'jinyirenyire, ta wa dia 'kuro Ba Tari Baahaa Daana. Ta wa dia 'ihe 'buung sarika a sarika 'ihijieng ming 'kuro Ba Tari Baahaa Daana.
23 Ka nadari bii pipolii gberi kangang i yogu bii a i giraa gaa u to, i na tuong diung tihi ung i i minga buobu 'kuubu ni 'jung. Che u kung i diebu a'wo nosani bung yeng.
24 Ye ta wa 'kuro Ba Tari Baahaa Daana bung jaa lama ang tari sanggara. Ka a 'wurihiyeng bii ka a ngmahiyeng, ka a chiehiyeng bii ka a ngmaahiyeng, ye ta wa dia 'ihe sarika jaa ming ye paaluung.
25 Ye ta wa dieraa saana jaa ming 'nuuhing a'wo sarika ang na i ye

Naangmini siimaa, 'bojung sanggara 'biye a ingang, ka ngmehii 'bi a ingang. A kung i diebu a 'kuye.
26 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:
27 Ka naahuu, pihi bii buong wa dogi, a 'bie na 'biye u ma seng 'beri ayo'poin. A 'yi a 'beri a'nii daari a gara, u iye diebu a'wo 'buung sarika bang na 'ihi 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
28 Ka naahuu bii pihi la, ye ta wa lanna u ning u 'bie jaa koriga 'bebeyeni.
29 Ka yenang wa 'ihe barika 'puohibu sarika 'kuro Ba Tari Baahaa Daana, ye 'ihuu ka u i diebu a 'kuye.
30 Ye na mang obuung a daari jaa. Ye ta wa baha u fiing jaa ka 'jie nyaara. Maang la Ba Tari Baahaa Daana.
31 Bila 'jung ye tari n no'kurihi ni a 'tuuraa. Maang la Ba Tari Baahaa Daana.
32 Ye ta wa digira n 'yo-pegi'yiruu ni foo. A sigiyeng ka Isi'reeli niba nye ka n pegi'yiyeng ba 'puong. Maang la Ba Tari Baahaa Daana ang weliye 'binne.
33 Maang tariye 'yining 'Iijipiti paaluung waaning ka n i ye Naangmini. Maang la Ba Tari Baahaa Daana.

23 Ba Tari Baahaa Daana 'tigirihi

Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:
2 Yeli ngaang 'ku a Isi'reeli niba: A'wo Ba Tari Baahaa Daana 'tigirihi ni yela yeng na muoli ka a i langbupegi'yirihi ni, a 'tigirihi la ama.

A Peenhibu 'Beu

3 'Beri ayuobi yeng na mang tung tuma, che a 'beri ayo'poin daari na mang iye Peenhibu 'Beu ang i 'ningbi-jie, a i langbupegi'yiruu. Ye ta wa tuna tuni jaa. U iye Ba Tari Baahaa Daana Peenhibu 'Beu ye kpe'jiihi jaang.

A Paribahi aning Paanuu Ang Ba Tari Bura 'Tigiri

4 Ba Tari Baahaa Daana 'tigirihi ni ang i langbupegi'yirihi yeng na mang muoli a wagiring la ama:
5 A 'chiu-fora 'beri 'pie aning anaahi daari 'ji-nyogi'ningbiring la Ba Tari Baahaa Daana Paribahi ni.

6 A 'chiu ning u 'ju 'beri 'pie aning a'nu daari la Paanuu Ang Ba Tari Bura 'Tigiri a 'ku Ba Tari Baahaa Daana. 'Beri ayo'poin yeng na mang oo paanuu ang ba tari bura.
7 A 'be-fora daari na mang iye langbupegi'yiruu a 'kuye. Ye ta wa tuna ye 'beu jaa tungtunihi kanga jaa.
8 Che ye na mang 'ihiye 'buung sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana 'beri ayo'poin. A 'beri ayo'poin daari iye langbupegi'yiruu. Ye ta wa tuna ye 'beu jaa tungtunihi kanga jaa.

A fora bungngmama 'tigiri

9 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:
10 Yeli 'ku a Isi'reeli niba: Ka yenang wa kpe a paaluu ni mang di 'kuriye ni a che u bungchierihi, ye na mang diye a fora bungchierihi 'mine 'le lang taa a waaning wa 'ku a Ngming'puohi 'yi-diera.
11 U na mang diye anani ang 'le lang taa ni 'vigi 'vigi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring ka a i diebu a 'kuye. A peenhibu daari ka 'jie nyaa ka a Ngming'puohi 'yi-diera na mang dia 'vigi 'vigi.
12 A daari ni yeng mang 'vigi anani ang 'le lang taa ni, ye na mang diye 'yuoni 'gbuli pidapolii ang ba tari ngmehii a 'ihi 'buung sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
13 U bung'bie sarika na iye jongbaaluu a'wo iifa maahibu nyogi 'po 'jiihi 'pie a di 'jiihi a'yi, a di kpaang jeri a ingang. A iye 'buung sarika bang 'ihi 'ku Ba Tari Baahaa Daana, a i 'nyuu ang sigihuu. U bung'nyuurihi sarika na iye waing hiin maahibu nyogi 'po 'jiihi anaahi a di 'jiyeni.
14 Ye ta wa oora paanuu bii bung'bie ang se bii bung'bi-paani a gara daari ni minga yeng na di 'kuubu 'ku Naangmini ni. Bila na iye yeli'tuuruu a gara wagiri jaa ye jemanihi jaa 'puong ye kpe'jiihi jaang.

A daahi 'tigiri

15 Ye na mang soriye daahi ayo'poin ang paali. Ye na mang 'piiliye a peenhibu daari 'di kaa'beu, a 'piili daari ni yeng waaning bungchierihi ni ang 'le lang taa a i sarika 'vigiruu ni.
16 Ye na mang soriye 'beri lijaa'yi ning 'pie a ti ta a daahi ayo'poin daana 'di kaa'beu. 'Beng la yeng na 'ihi bung'bi-paani sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana.

17 Ye na waaniye sarika 'vigiruu paanuuhi a'yi a 'yi ye kpe'jiihing. Jongbaaluu iifa maahibu nyogi 'po 'jiihi 'pie, a 'jiihi a'yi yeng na di maalaa, a di bura imaa a se. A iye fora bungngmama a 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
18 A lang ning a paanuu, ye na 'ihiye pipola ayo'poin, ka a jaa i 'yuoni 'gbuli a ba tari ngmehii, aning nadapolii bung'yeni aning pidee a'yi. A na iye sarika nyugiruu 'ku Ba Tari Baahaa Daana, a lang ning ba bung'bie sarika aning ba bung'nyuurihi sarikihi ni. A na iye 'buung sarika a i 'nyuu ang sigihi Ba Tari Baahaa Daana.
19 Bila 'puoring ye na 'ihiye budari ka u i beu sarika, aning pidapola a'yi ang i 'yuoni 'gbuli ka a ming i maahuu sarika.
20 A Ngming'puohi 'yi-diera na diang 'vigi a lang ning a fora bungngmama paanuu ni ka a i sarika 'vigiruu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring, a lang ning a pipola a'yi ni. A na iye sarika pegi'yirihi Ba Tari Baahaa Daana seng, a i a Ngming'puohi 'yi-diera 'suobu.
21 A daari ning u 'ju ye na muoling ka langbupegi'yiruu la a 'kuye. Ye ta wa tuna ye 'beu jaa tungtunihi a daari. Bila na iye yeli'tuuruu a gara wagiri jaa ye kpe'jiihi jaang ye jemanihi jaa 'puong.
22 Ka yenang wa chiera ye 'teng-gbani bungchierihi, ye ta wa chiera ye yoo 'longkorihi jaa kpeleng kpeleng. Ye ta wa 'yiinhe ye bungchierihi ming. Ye bahaa 'ku ningbaala aning saana. Maang la Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini.

Biengkonihi 'tigiri

23 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:
24 Yeli 'ku a Isi'reeli niba: A 'chiuri ayo'poin daana 'be-fora daari ye na mang tariye Peenhibu 'Beu. U na iye tiehibu 'beu yeng na ngmi biengkonihi, a i langbupegi'yiruu daari.
25 Ye ta wa tuna ye 'beu jaa tungtunihi jaa. Ye na 'ihiye 'buung sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana.

A beu pogibu daari

26 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:
27 A 'chiuri ayo'poin daana nga 'beri 'pie daari ming na iye Beu Pogibu Daari. U na iye langbupegi'yiruu a 'kuye. Ye na 'sigihiye ye miihi, a

'ihi 'buung sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
28 Ye ta wa tuna tuni jaa ana daari nga, 'bojung Beu Pogibu Daari la, bang na pogi ye beu Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini 'ningbi-tooring.
29 'Bojung nie jaa ang ba 'sigihi u minga a daari nga, ba na weluung u niba 'puong bahi.
30 Nie jaa ming ang tung tuni jaa a daari, n na ing ka a daana yela baahi u niba 'puong.
31 Ye ta wa tuna tungbuurii jaa. Bila na iye yeli'tuuruu a gara wagiri jaa ye jemanihi jaa 'puong ye kpe'jiihi jaang.
32 U iye Peenhibu 'Beu ang i 'ningbi-jie a 'kuye. Ye na 'sigihiye ye miihi. A 'chiu dabaawai daari 'ji-maarii, a 'piili 'ji-maarii a la waana 'ji-maarii yeng na tari ye Peenhibu 'Beu nga.

A Sigiri 'Tigiri

33 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:
34 Yeli 'ku a Isi'reeli niba: A 'chiuri ayo'poin daana nga 'beri 'pienaanu daari na iye a Sigiri 'Tigiri. U na 'diye 'beri ayo'poin a 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
35 A 'be-fora daari, langbupegi'yiruu na 'biye 'be. Ye ta wa tuna ye 'beu jaa tungtunihi a daari.
36 'Beri ayo'poin yeng na 'ihi 'buung sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana. A 'beri a'nii daari ye na tariye langbupegi'yiruu, a 'ihi 'buung sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana. U iye langbu ang i 'ningbi-jie. Ye ta wa tuna ye 'beu jaa tungtunihi a daari.
37 A Ba Tari Baahaa Daana 'Tigirihi la bila yeng na mang muoli ka a i langbupegi'yirihi, ka ye 'ihi 'buung sarikihi 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Ana la sarika nyugiruu aning bung'bie sarika, sarika aning bung'nyuurihi sarika, kanga jaa ning u 'ihibu daari.
38 Ama yeng na i paahi Ba Tari Baahaa Daana Peenhibu 'Beri ning, aning ye 'kuubuhi ni ingang. Ye na iye bila paahi ye nosama jaa aning sarikihi ni jaa yeng 'kuro Ba Tari Baahaa Daana ye miihi buobung ni ingang.
39 A 'chiuri ayo'poin daana 'beri 'pienaanu daari ming, sanga ni yeng wa laanhi a 'teng-gbani bungkuorihi kpening ni, ye na 'diye Ba Tari Baahaa Daana 'Tigiri ni 'beri ayo'poin. A 'be-fora na iye peenhibu 'beu, ka a

'beri a'nii daari ming i peenhibu 'beu.
40 A 'be-fora daari ye na boye davieni 'nuuhi ang bohi, 'tamari daari 'nuuhi, daari ang tari vaari yaga 'nuuhi, aning konbo'bilii 'wiilo* daari. Ye na nyengingye Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini 'ningbi-tooring 'beri ayo'poin.
41 Ye na mang taruung ka u i 'tigiri a 'ku Ba Tari Baahaa Daana 'beri ayo'poin 'yuoni jaang. Bila na iye yeli'tuuruu a gara wagiri jaa ye jemanihi jaang. A 'chiuri ayo'poin daana ingang yeng na mang 'diu.
42 Ye na mang kpeye sigiring 'beri ayo'poin. Banani jaa ang i Isi'reeli niba miihi na mang kpeye sigiri 'puong.
43 Bila na ing ka ye jemanihi bang ka n daang iyeng ka Isi'reeli niba kpe sigiri 'puuhing sanga ni mang daang tariba 'yining 'Iijipiti paaluung. Maang la Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini.
44 Bila ka 'Moosis daang 'wuli Ba Tari Baahaa Daana 'tigirihi nga 'ku Isi'reeli niba.

24 A tenti'deu fintinihi kaabu

'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:
2 'Ku a Isi'reeli niba nuori ka ba waaning ooliv kpaang bang to 'ihi ang i 'yilengyileng. Ba na mang imaang a fintinihing ka a mang 'dire wagiri jaa a 'kuro chaanii.
3 A 'Sieree daga patiisakpagu ni 'puong na la, a 'tuohibu tent 'puong. Eerong la a na mang 'so a kaabu a 'yi 'ji-maarii a gara 'beeguu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring wagiri la wagiri. Bila na iye yeli'tuuruu a gara wagiri jaa ye jemanihi 'puong.
4 Unang na 'so ka u kaara a fintinihi ni ang 'bi a sannii ang i 'forifori fintindau ingang ni ka a 'dire Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring wagiri la wagiri.

A tenti'deu paanuu

5 I na diye jongbaaluu a se paanuuhi 'pienaayi. I na diye iifa maahibu nyogi 'po 'jiihi 'pie a mang di 'jiihi a'yi maali bung'yeni jaa.

*
23:40 'wiilo — A iye daari ang mang baara kuong sieng a i bera ka a da'nuuhi mang 'churi wa tuora 'tengeng.

6 I na diang 'bing ka a dogili taa 'jiihi a'yi. 'Jiyeni jaa na mang tariye ayuobi a sannii ang i 'forifori 'teebul ni 'jung Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.
7 I na diye firangkinsens 'forifori 'bing a 'jiihi kanga jaang ka a pieli a paanuu, a i tiehibu. A iye 'buung sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
8 U na mang maalaang 'bing sung Peenhibu Daari jaa Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring wagiri jaa. Bila na iye 'layiri ang ba tari baahibu 'ku a Isi'reeli niba.
9 A na iye Eerong aning u 'bi-daba 'suobu. Ba na mang obaang 'ji-pegi'yiruung, 'bojung a iye buunhu ang pegi'yi yaga jaa a 'kuu, a 'yi 'buung sarikihi ni bang 'ihi 'ku Ba Tari Baahaa Daana ni 'puong. Bila na mang ing a 'tuuro yeli'tuuruu ang ba tari baahaa.

Naangmini 'yuori degibu sanyeu

10 Ka 'bi-dau kanga daang 'yi kpe Isi'reeli niba ni 'puo. U ba daang iye 'Iijipiti nie ka u ma i Isi'reeli nie. Ka a Isi'reeli niba 'bi-poga 'bi-dau nga aning Isi'reeli dau kanga daang jaura a kampu 'puong.
11 Ka a Isi'reeli niba 'bi-poga 'bi-dau ni daang degi Ba Tari Baahaa Daana 'yuori a tuu. A 'jung bang daang taruu waaning 'Moosis seng. U ma 'yuori daang la Seelomit. Diibirai ang i Daan nie 'bi-poga daang la.
12 'Beng la bang daang nyoguu pogi bahi, a che na bang Ba Tari Baahaa Daana haakila a'wo a yeli nga yela.
13 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:
14 Ye nyogi nie ni ang tu a tuubu ni 'yining a kampu daam'puori. Bila 'puoring veng ka banani jaa ang 'womaa ni di ba 'nuuhi dogili u 'jung. Veng ka a langbu niba jaa fobuu ku aning 'kubo.
15 Bila 'puoring yeli 'ku a Isi'reeli niba: Nie jaa ang tu u Naangmini, u daana na 'tuoye u minga beu 'yobeu.
16 Nie ming jaa ang degi Ba Tari Baahaa Daana 'yuori, ba na kuye a daana pielaang. Ka saana la bii ka nie bang dogi a paaluung la, a langbu niba jaa naang fobuung ku aning 'kubo. Ka unang degi Ba Tari Baahaa Daana 'yuori, ba na kuung.
17 Nie jaa ang ku nie, ba na kuye a daana pielaang.
18 Nie jaa ang ku 'dungo na yeuye u sani. U na diye 'dungo yeu 'dungo sani.

19 Ka nie jaang ing u to dangii, bila ni ung i ni, bila bang na di i u ming.
20 'Jie kaubu na yeuye 'jie kaubu sani, ka 'ningbiri yeu 'ningbiri sani, ka nyinii yeu nyinii sani. Bila ni ung ing nie dangii ni, bila bang na di i u ming.
21 Nie jaa ang ku 'dungo na diye 'dungo yeu u sani. Che nie jaa ang ku nie, ba na kuye a daana.
22 'Begu bung'yeni yeng na tari a 'ku saana aning nie ang 'yi ye miihi paaluu. 'Bojung maang la Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini.
23 'Beng la ka 'Moosis daang yeli yela 'ku a Isi'reeli niba. Bang daang nyogi a nie ni ang tu a tuubu ni 'yining a kampu daam'puori a ti fobuu aning 'kubo. Bila ka a Isi'reeli niba daang tung a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku 'Moosis nuori bila ni.

A 'yuomo ayo'poin peenhibu

25 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis Sainai tanga ning:
2 Yeli 'ku a Isi'reeli niba: Ka yenang wa kpe a paaluu ni mang 'kuriye ni, a 'teng-gbani na tariye peenhibu a 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
3 'Yuomo ayuobi ing na mang buri i yoo. 'Yuomo ayuobi ing na mang pehing i 'girep yoo da'nuuhi, a di i bungkuorihi kpening.
4 Che a 'yuomo ayo'poin ingang peenhibu ang i 'ningbi-jie na 'biye 'be a 'ku a 'teng-gbani. U na iye peenhibu a 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Ta wa bura i yoo bii a pehina i 'girep yoo da'nuuhi.
5 Ta wa digira i bungchierihi bung jaa ang 'buli u mingang, bii a kpeha i 'girep ngmielii jaa ing ba kaa u 'jieng ngmama. 'Bojung peenhibu 'yuoni la a 'ku a 'teng-gbani.
6 A 'teng-gbani peenhibu buunhu na iye siimaa 'kuye. A na iye siimaa 'ku ina aning i tungtungdaba, a 'ku i tungtungpogiba aning i tungtuna ing di 'libie ha, aning saana ang kpiera i seng.
7 A na iye siimaa 'ku i 'deu 'dungguonihi aning 'duunhi ang 'bi i paaluung. Bung jaa a 'teng-gbani ang 'yi na iye siimaa.

A Nyengkakpong 'Yuoni

8 I na mang soriye peenhibu 'yuomo ayo'poinhi. 'Yuomo ayo'poin ayo'poin 'jiihi ayo'poin la bila. A peenhibu 'yuomo ayo'poinhi nga

wagiri na iye 'yuomo lijaa'yi ning awai.

9 'Beng la ing na i ka a Nyengkakpong biengkoni 'kong a 'chiuri ayo'poin daana 'beri 'pie daari. A Beu Pogibu Daari nga yeng na i ka biengkoni 'kong ye paaluu jaang.

10 Ye na weliye a 'yuong lijaa'yi ning 'pie daana nga 'bing, a muoli 'so-n-minga muola ye paaluu jaang a 'ku u kpieriba jaa. U na iye Nyengkakpong 'kuye. Ye kanga jaa na mang leu gaaye u minga 'sojie, ka kanga jaa leu gaa u 'di-nuori.

11 A 'yuong lijaa'yi ning 'pie nga na iye Nyengkakpong 'kuye. Ye ta wa bura bii a digira bung jaa ang 'buli u mingang bii a kpeha ye 'girep jaa yeng ba kaa u 'jieng ngmama.

12 'Bojung a Nyengkakpong la. U na iye bungpegi'yiruu a 'kuye. Ye na 'diye u buunhu ang 'yi yoong.

13 A Nyengkakpong 'Yuoni ye kanga jaa na mang leu gaaye u 'sojie.

14 Ka inang kuohi bung jaa 'ku i to bii a da bung jaa i to seng, ye ta wa faara taa.

15 A 'tuuro bila ni a 'yuomo ang sing a Nyengkakpong 'puoring ni ing na mang da i to seng. A 'tuuro bila ni a bungkuorihi 'yuomo nuori ang sing ung na kuohi 'kui.

16 A 'tuuro bila ni a 'yuomo ang i yaga sing ing na mang 'duohi u daa. A 'tuuro bila ni a 'yuomo ang i fiing sing ing na 'sigihi u daa. 'Bojung u na mang kuohaang a 'tuuro bila ni a bungkuorihi 'yuomo ang sing.

17 Bila 'jung ye ta wa faara taa. Ye jora ye Naangmini, 'bojung maang la Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini.

18 Bila 'jung ye 'tuuro n yeli'tuurihi, a 'tuuro n 'wulibu soe a tunaa. Bila yeng na kpiera a paaluung laangfie.

19 Bila ka a 'teng-gbani bungkuorihi na nye maali, ka ye mang 'di tigi a kpiera 'beng laangfie.

20 Ka yenang wa yeli: 'Bo ting na 'di a 'yuomo ayo'poin daana ingang, ting kung buri buunhu bii a di ti bungkuorihi 'puong?

21 'Beng la mang na 'ku nuori ka n pegiri wa ye ingang a 'yuomo ayuobi daana ingang. U na 'yiye buunhu ang na sigi 'yuomo ata buunhu.

22 Ye na buriye buunhu a 'yuomo a'nii ingang, a 'di bung'kori a waana 'yuomo awai ingang. Ye na 'diye bung'kori a waana wagiri yeng na di u bungkuorihi wa kpening.

Buunhu yeudiebu

23 Ye ta wa kuoha a 'teng-gbani 'kuro nie jaa ka u 'sou a gara. 'Bojung a 'teng-gbani iye n 'suobu, yeng i saamba aning foomarihi.
24 Ye 'teng-gbani ni yeng 'so ni jaa 'puong ye na mang ing ka ba yeudie a 'teng-gbani.
25 Ka i ba'bie ni kangang wa leu nandaana a kuohi u bung'soruu, ka u dogiriyeudiera ning wa ka u yeudieguu, u na yeudieye bung ni u ba'bie ang kuohi ni.
26 Ka a daung ba tari nie ang na yeudieguu che ka u minga wa tuong a na yeudieguu,
27 bila yeng u na soriye 'yuomo ang sing bila a 'yi sanga ni ung kuohuu ni. U na yeuye bung ang chehi a 'ku nie ni ung kuohuu 'ku ni, a che tuong leu ti die u 'suobu.
28 Che ka unang kung tuong yeudieguu, bila yeng bung ni ung kuohi ni na kpelingye nie ni ang dau ni 'nung a gara a Nyengkakpong 'Yuoni. A Nyengkakpong 'Yuoning ba na leuhuung 'kuu ka u leu ti die u 'suobu.
29 Ka daung kuohi 'deu ang 'bi 'yi-kpong bang me daangguoni 'gili 'puong, bila yeng u na tuong yeudieguung 'yuoni 'gbuli 'puong u kuohibu ni 'puoring. 'Yuoni 'gbuli 'puong ung na tuong yeudieguu.
30 Che a'mineng u kung yeudieguu 'yuoni 'gbuli 'puong. Bila yeng a 'deu ang 'bi 'yi-kpong bang me daangguoni 'gili 'puong ni na iye nie ni ang dau ni 'suobu a gara wagiri jaa u jemanihi jaang. U ba leuhuu tiha a Nyengkakpong 'puong.
31 Che 'deri yeng ang 'bi kurihing bang ba me daangguoni 'gili na 'woniye moo 'ji-gbanggbalii. Ba na tuong yeudiegaang. Ba na leuhaang tihi a Nyengkakpong 'puong.
32 Che 'Liivai niba 'yi-bera aning ba 'deri ang 'bi 'yi-bera ang i ba 'suobu 'puong, a 'Liivai niba na tuong yeudiegaang wagiri jaang.
33 Ka nieng da 'deu a 'Liivai niba seng, a 'deu ung da ung 'bi 'yi-kpong ang i u 'suobu 'puong ni, u na leuhuung tihi a Nyengkakpong 'Yuoning. 'Bojung 'deri ang 'bi a 'Liivai niba 'yi-berang iye ba 'suobu Isi'reeli niba 'puong.
34 Che ba ta wa kuoha ba 'yi-bera samama, 'bojung a iye ba 'suobu a gara wagiri jaa.
35 Ka i paaluu nie ni kangang wa leu nandaana ka ningbaalung kpeu,

sumuu a'wo saana bii foomaraa ka u kpiera i seng.
36 Ta wa diera 'libi-dogilii jaa u seng bii a inna u daana kuong. Jora i Naangmini, ka i ba'bie tuong kpiera i seng.
37 Ta wa di i 'libie pennuu a na die 'libi-dogilii paahi, bii a di i siimaa pennuu a na die tona.
38 Maang la Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini ang tariye 'yining 'Iijipiti paaluung, ka n di 'Keenan paaluu 'kuye, a i ye Naangmini.

'Yemihi yelitarihi 'begu

39 Ka i paaluu nie ni kanga ang kpiera pielii ning wa leu nandaana a di u minga kuohi 'kui, ta wa firuu ka u tuna a'wo 'yeme.
40 Che u na ing a'wo tungtuna ing di 'libie ha, bii a 'woning foomaraa i seng. U na tung 'kuing a gara a Nyengkakpong 'Yuoni.
41 Bila 'puoring u na 'yiye i seng. U na 'ying a lang ning u 'biihi jaa a leu gaa u minga 'di-nuori. U na leu gaaye u nabaali'mine 'sojie.
42 'Bojung ba iye n tungtuniba mang di 'yining 'Iijipiti paaluung. Ye ta wa kuohiba a'wo 'yemihi.
43 Ta wa digira 'ningbikuonii kaaruu. Jora i Naangmini.
44 A'wo 'yen-daba aning 'yem-pogiba yeng na tuong tari yela, paalihi ni ang pieliye ni 'puong ye na tuong daye 'yen-daba aning 'yem-pogiba ba seng.
45 Aning ming, ye na tuong daye saamba ni ang kpiera ye 'puong ni 'biihi. Ye na tuong daye ba 'deu niba ming ang 'bi ye seng bang dogiba ye paaluung. Ba na leuye ye 'suobu.
46 Ye na tuong dibang ka ba leu ye 'biihi cheng ye 'puoring. Ba na iye ba cheng a leu ba 'suobu. Ba na iye ye 'yemihi a gara wagiri jaa. Che ye ba'biihi Isi'reeli niba ni yeng, ye ta wa digira 'ningbikuonii kaara taa.
47 A'mineng foomaraa bii saana ang 'bi ye 'puong na leuye bundaana, ka ye ba'bie ni kanga ang pieluu ni leu nandaana. A'mineng u na kuohiye u minga 'ku a saana bii foomaraa ni ang kpiera ye 'puong ni, bii a kuohi u minga 'ku a saana 'deu nie kanga.
48 U kuohibu 'puoring ba na tuong la yeudieguung. U ba'biihi ni kanga na tuong yeudieguung.
49 U bakpong bii u ba'bile bii ba kanga 'bi-dau na tuong yeudieguung. Nie jaa ming ang i u jiing dogira u 'di-nuoring na tuong yeudieguung.

Chebii ka unang wa tari a 'muni, u na tuong yeudieye u minga.
50 Ngaang ka u ning nie ang dau na 'jieli u bahibu daa. Ba na soriye 'yuomo awala ni ang 'bibe a 'yi 'yuoni ni bang kuohuu ni a gara a Nyengkakpong 'Yuoni. Ba na 'jielaang a 'tuuro bila ni nie ang mang di 'libie ha tungtuna ang 'bi u seng.
51 Ka anang nang kpeling 'yuomo jemaa, a 'tuuro a 'yuomo nga singbu ung na leu yeu u yeudiebu sani a 'yi a 'libie ni bang di dau ni 'puong.
52 Ka anang nang kpeling 'yuomo fiing che ka a Nyengkakpong 'Yuoni na ta, u niu na 'jieling. A 'tuuro u 'yuomo ni singbu ung na leu yebuu u yeudiebu sani.
53 U na 'biye u seng a'wo bang mang di 'libie ha tungtuna 'yuoni 'yuoni bila ni. Ye ta wa vena ka u digira 'ningbikuonii kaaruu ye 'ningbiring.
54 Ka unang ba nye yeudiebu a 'yuomo nga 'puong, bila yeng a Nyengkakpong 'Yuoning bang na bahuu a lang ning u 'biihi.
55 'Bojung Isi'reeli niba iye tungtuniba a 'kumo. Ba iye n tungtuniba mang tari 'yining 'Iijipiti paaluu waaning. Maang la Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini.

Nuori 'Tuubu aning Nuori Ba'tuubu sanyeuri

26 Ye ta wa maana bagiri, bii a pehina bagihuu, bii a maana bagihuu ang ahi 'dendenge a tara. Ye ta wa pehina 'kuurii baaraa ming ye paaluung a na 'churi 'puohuu, 'bojung maang la Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini.
2 Ye cheliha n peenhibu 'beri a di nanihung 'kuro n 'Ji-pegi'yiruu ni. Maang la Ba Tari Baahaa Daana.
3 Ka yenang 'chene n yeli'tuurihi 'puong, a 'tuuro n no'kurihi a tunaa,
4 bila mang na 'kuye saa u wagiring. A 'teng-gbani na 'yiye u bungkuorihi, ka a moo daari tihi a dangmama.
5 Ye bung'bie yeng ngmi na mang 'biye 'be ti ta 'girepihi laanhibu wagiri, ka ye 'girepihi ming 'bibe a ti ta buribu wagiri. Ye na mang 'diye siimaa tigi, a kpiera ye paaluung laangfie 'puong.
6 N na 'kuye a paaluu maahuu, ka ye mang jeng ka bung jaa kung ingye dabieng. N na 'ihiye 'dung-bee a paaluung. Ta'kobi kung 'tu ye paaluu.
7 Ye na kariye ye domihi ka ba 'le ye 'ningbi-tooring a 'tuuro ta'kobi ingang.

8 Ye niba 'banu na mang kariye niba koo, ka ye niba koo i ka niba 'tuhi 'pie jo. Ye domihi na 'leye ye 'ningbi-tooring a 'tuuro ta'kobi ingang.
9 'Bojung n na kaaye ye 'jieng, a iye ka ye 'ugi a wahi, a paali n 'layiri ni aniye.
10 Ye nang na 'diriye ye bungkuorihi ang 'kori, a laanhi a bung'kori 'yining a bungpaani 'jung.
11 N na 'bingye n tenti'deu ye 'puong. N 'suhu kung jaanhiye bahi.
12 N na 'chenee ye 'puong, a i ye Naangmini, ka ye ming i n niba.
13 Maang la Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini ang diye 'yining 'Iijipiti paaluu waaning ka ye ta i ba 'yemihi. N ngmaahiye ye 'yoge 'ngmie ni a veng yeng 'chene ning girima.
14 Che a'mineng ye kung 'tu n nuori bii a no'kurihi nga jaa.
15 A'mineng ye na jaanhiye n yeli'tuurihi, bii ka ye 'suhu nyohi n 'wulibu soe ka ye kung 'tu n no'kurihi jaa a saang n 'layiri.
16 Ka yenang wa i bila, ngaang mang ming na iye: N na ing ka dabiengkpong wa ye ingang 'dayeni. Baalung ang baaha inggbani, aning maahuu baalung ang 'fogiho 'ningbie a baaha 'nyivori la bila. Ye na mang buriye ye buunhu kpali, 'bojung ye domihing na 'dia.
17 N na leuhiye n 'ningbisogo 'tuohiye ka ye domihi tuongye. Banani ang haye na 'soye naangkpiengu ye ingang. Nie jaa kung mang kariye che ka ye jora.
18 A yela nga jaa 'puoring ka yenang nang ba 'tuuro n nuori, 'beng la mang na dogihiye bila to gberi buyo'poin ye yelibee ni 'jung.
19 N na 'sigihiye ye kpiengu ni yeng di jigiha ni. N na ing ka ye sagbama 'woning 'kurihuu, ka ye 'teng-gbani 'woning yaawa.
20 Ye na mang diye ye fanga tung kpali, 'bojung ye 'teng-gbani kung 'yi u bungkuorihi. Ye 'teng-gbani daari ming kung 'yi a dangmama.
21 Ka yenang nang diera taawai n ingang a ba i 'siri ka ye 'tu n nuori, n na waaniye 'baleuhi gberi buyo'poin ye ingang a'wo bila ni ang sigining ye yelibee ni.
22 N na bahiye moo 'dung-bee ming ka a wa ye 'puo. A na wa ing ka ye kong ye 'biihi, a saang ye 'dungguonihi a veng ka ye leu i fiing ka ye sobera jeng kpala.
23 Ka yenang ba sagi 'wulibu a yela nga ingang a che nang diera taawai n ingang,

24 n ming na dieye taawai ye ingang. N na maaling dogihiyeng gberi buyo'poin ye yelibee ni 'jung.
25 N na waaniye ta'kobi ye ingang ka u naa n 'layiri ni sani. Sanga ni yeng na wa laanhi lang taa ye 'yi-bera 'puuhing, n na bahiye 'baleu ka u wa ye 'puo, a diye ing a doma 'nuuhing.
26 Ka maang wa ngmaa ye paanuu 'kuubu bahi, pogiba 'pie na mang seye ye paanuu paanuu 'deu bung'yeni 'puong. Ba na mang maahiye ye paanuu 'kuye. Ye na mang 'ding che ye kung tigi.
27 Ama jaa 'puoring ka yenang nang ba 'tuuro n nuori che nang diera taawai n ingang,
28 'beng la mang ming na die taawai ye ingang 'su-tuluu 'puong. Maang, haali maang na diye 'wuli-kpiengaa gberi buyo'poin ye ingang ye yelibee 'jung.
29 Ye na ooye ye 'bi-daba neni, a oo ye 'bi-pogiba neni.
30 N na saangye ye 'jiduorihi, a ngmaahi ye iinsens sarika 'ihijiihi loo, a laanhi ye 'kuunhi dogili ye baga ni ang kong 'nyivoe ni ingang. N 'suhu na nyohiyeng.
31 N na ing ka ye 'yi-bera leu da'boori, ka ye 'ji-pegi'yirihi i kpala. N kung la 'nyuuhi ye sarikihi ni 'nyuu ang sigihi ni.
32 N na ing ka a paaluu i kpali, ka ye domihi ni ang kpiera u 'puong ni noe maa u yela.
33 N na diyeng yaari a paalihi 'puong a vuo ta'kobi cho ye 'puoring. Ye paaluu na iye kpali, ka ye 'yi-bera leu da'boori.
34 Bila ka a 'teng-gbani na 'wong u peenhibu 'beri noo wagiri ni jaa ung jeng kpali yeng ming 'bi ye domihi paaluung ni. Bila ka a 'teng-gbani na peenhi a 'wong u peenhibu 'beri noo.
35 Wagiri ni jaa ung jeng kpali ni u na peenhing, 'bojung u daang ba peenhi ye peenhibu 'beri ning wagiri ni yeng kpiera u ingang ni.
36 Ye banani ming ang chehi ni, n na ingye dabieng ba 'sikieng ba domihi paalihi ning. Vaahuu seseu ang daara dangbu na mang ing ka ba jo. Ba na jorang a'wo bang jora ta'kobi yela. Ba na 'leng sanga ni nie jaa ang ba kariba.
37 Ba na 'leriye taa ingang a'wo bang jora ta'kobi yela, che ka nie jaa ba kariba. Ye kung tari kpiengu a na ahi ye domihi 'ningbi-tooring.
38 Ye na nyuongye a paalihi 'puong, ka ye domihi ni 'teng-gbani 'diye.

39 Ye banani ang chehi ni na nyuuhing ba tungbee 'puong ye domihi paalihing. Ba na nyuuhing ming ba ba'mine tungbee ang 'bi ba seng 'jung.
40 Che a'mineng ba na dieye ba yelibee saangbu, a die ba ba'mine yelibee saangbu. A yelibee la limangkong ni bang daang ba i limaniye 'kumo a die taawai n ingang ni.
41 A 'jung mang ming daang die taawai ba ingang a tariba gaaning ba domihi paalihi. Ka banang na 'sigihi ba 'sikie ni degiri ang ba 'ihi ni a 'di ba yelibee ni dogee,
42 'beng la mang na leu tiehi n ning Jeekob 'layiri ni yela, a tiehi n ning Aizik 'layiri ni yela, a tiehi n ning Aaburaham 'layiri ni yela. N na tiehiye a 'teng-gbani yela.
43 Ba na bahiye a 'teng-gbani ming ka u i kpali, a 'wong u peenhibu noo wagiri ni ung na jeng kpali ka ba 'chibe ni. Ba na 'diye ba yelibee ni dogee, 'bojung ba jaanhiye n 'wulibu soe ka ba 'suhu di n yeli'tuurihi buong jaala.
44 Che anaa jaa, sanga ni bang na ti 'bi ba domihi paaluung, n kung looba bahi. N kung nyohiba a na nyuongba kpeleng kpeleng a saang n 'layiri ni aniba. 'Bojung maang la Ba Tari Baahaa Daana ba Naangmini.
45 Che ba 'jung n na tiehiye ba nabaali'mine 'layiri ni yela. Bana mang tari 'yining 'Iijipiti paaluung waaning a paalihi 'ningbiring ka n i ba Naangmini ni. Maang la Ba Tari Baahaa Daana.
46 Ama nga la yeli'tuurihi, 'wulibu soe aning 'begiri ni Ba Tari Baahaa Daana ang 'bing u ning Isi'reeli niba kpachagang Sainai Tanga 'jung a 'tuuro 'Moosis ingang.

27 Niba aning buunhu bang di 'ku Naangmini yeudiebu

Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:
2 Yeli 'ku a Isi'reeli niba: A'mineng nie na 'diye nosani a di niba 'ku Ba Tari Baahaa Daana ka a sigining ka i 'jieli.
3 Ka nie ni ing 'jiene ning wa i dau, a 'piili 'yuomo lijeri a ti ta 'yuomo lijaata, i 'jielibu na iye wari sekelihi lijaa'yi ning 'pie a 'tuuro a 'Ji-pegi'yiruu sekel singbu.
4 Ka nie ni ing 'jiene ning wa i poga, i 'jielibu na iye sekelihi 'pihita.
5 Dau 'jielibu a 'piili 'yuomo a'nu a ti ta 'yuomo lijeri na iye sekelihi lijeri.

Ka poga la, a na iye sekelihi 'pie.
6 Dau 'jielibu a 'piili 'chiu 'gbuli a ti ta 'yuomo a'nu na iye wari sekelihi a'nu. Ka poga wa la, i 'jielibu na iye wari sekelihi ata.
7 Ka daung wa i 'yuomo lijaata bii a pari, i 'jielibu na iye sekelihi 'pienaanu. Ka poga wa la, a na iye sekelihi 'pie.
8 Che ka unang wa i nandaana 'gaali a kung tuong yeu i 'jielibu ni, u na tariye u minga waaning a Ngming'puohi 'yi-diera 'ningbi-toori, ka a Ngming'puohi 'yi-diera 'jieluu. A 'tuuro bila ni nie ni ang 'di a nosani ni ang na tuong yeu ka a Ngming'puohi 'yi-diera na 'jieluu.
9 A'mineng 'dungo la ka nie na di waaning a'wo sarika wa 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Bung jaa nie ang di 'kuro Ba Tari Baahaa Daana na iye bungpegi'yiruu.
10 U ta wa digira 'dung-jaala inna u bogung bii a tegiruu, a di bungsung tegi bungbeu bii a di bungbeu tegi bungsung. Ka unang na di 'dungo tegi 'dungo, 'see u ning unani ung di tegira ni jaa ang pegi'yi.
11 Ka unang wa i 'dung-degiri bang ba di 'ihe sarika 'kuro Ba Tari Baahaa Daana, bila yeng u na tariye a 'dungo waaning a Ngming'puohi 'yi-diera 'ningbi-toori.
12 A Ngming'puohi 'yi-diera na 'jieliye u daa. Ka unang wa i sung bii beu, bila ni ina Ngming'puohi 'yi-diera ang 'jieluu ni, bila na la.
13 Che ka unang wa buora ka u yeudieguu, bila yeng 'see ung yeu 'jiyeni a 'yi 'jiihi a'nu 'puong a dogili i 'jielibu ni ingang.
14 Ka nieng weli u 'deu 'bing ka u i bungpegi'yiruu 'ku Ba Tari Baahaa Daana, a Ngming'puohi 'yi-diera na 'jieliye u daa. Ka unang wa i sung bii beu, bila ni a Ngming'puohi 'yi-diera ang 'jieli u daa ni, bilang na ahi.
15 A'mineng nie ni ang weli a 'deu 'bing ni na wa buorang ka u yeudieguu. Bila yeng u na yeuye 'jiyeni a 'yi i 'jielibu 'libiri ni nyogi 'po 'jiihi a'nu a dogili a 'jielibu ingang che ka u leu u 'suobu.
16 Ka nieng weli 'teng-gbani 'jie kanga ung 'so 'bing 'ku Ba Tari Baahaa Daana, i na 'jieliye u daa a 'tuuro bung'bie bila ni ang na sigihi a 'teng-gbani. Baarili 'bie 'oom-er* maahibu iye wari sekelihi lijaa'yi ning 'pie.

*
27:16 'Oom-er iyeng a'wo 'kookoo laahi lijeri maahibu.

17 Ka unang weli u 'teng-gbani 'bing a 'piili a Nyengkakpong 'Yuoni ning, bila ni ing 'jieli u daa ni na ahing.
18 Che ka unang weli u 'teng-gbani 'bing a Nyengkakpong paribu 'puoring, bila yeng a Ngming'puohi 'yi-diera na 'jieliye a 'libie a 'tuuro bila ni 'yuomo ang kpeling che ka a Nyengkakpong 'Yuoni na la ta. Ba na 'ihiye a 'libie 'yi bila ni ing 'jieli ni ingang.
19 Ka nie ni ang weli a 'teng-gbani 'bing ning daang wa buora ka u yeudieguu, ngaang ung na i. U na yeuye 'jiyeni a 'yi i 'jielibu 'libie ni nyogi 'po 'jiihi a'nu a dogili i 'jielibu ni ingang che ka u leu u 'suobu.
20 Che ka unang ba buora ka u yeudie a 'teng-gbani, bii ka unang kuohi a 'teng-gbani 'ku ningjaala, ba kung bang la yeudieguu.
21 Che ka banang wa bahi a 'teng-gbani a Nyengkakpong 'Yuoning, u na iye bungpegi'yiruu a 'ku Ba Tari Baahaa Daana a'wo 'teng-gbani bang bahi 'ku Naangmini. U na iye a Ngming'puohi 'yi-diera 'suobu.
22 A'mineng dau na diye 'teng-gbani ang ba i u 'suobu ung da a weli 'bing 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
23 Ka bila wa la, a Ngming'puohi 'yi-diera na chegiye i 'jielibu ni ang sing bila a ti ta a Nyengkakpong 'Yuoni. U na tihiye i 'jielibu ni a daari ka u i bung ang pegi'yi a 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
24 A Nyengkakpong 'Yuoning, a 'teng-gbani na leu gaaye nie ni seng bang dau ni 'jie. U na leu gaaye nie ni ang 'so a 'teng-gbani ni 'jie a leu u 'suobu.
25 I 'jielibu jaa na maahiye a 'Ji-pegi'yiruu sekel singbu. Geerahi lijeri mang iye sekel bung'yeni.
26 Che dau jaa ta wa wena a 'duunhi 'bi-forihi 'binne, 'bojung a 'bi-forihi iye Ba Tari Baahaa Daana 'suobu. Ka naahuu la bii ka pihi la, u iye Ba Tari Baahaa Daana 'suobu.
27 Ka unang wa i 'dung-degiri, u na yeudieguung a 'tuuro bila ni ing na 'jieluu, ka u yeu 'jiyeni dogili a 'yi a 'jielibu nyogi 'po 'jiihi a'nu ingang. Ka banang ba yeudieguu, bila yeng ba na kuohuung a 'tuuro bila ni ing 'jieli ni.
28 Ka nieng di ninsaalaa bii 'dungo bii 'teng-gbani ung 'so bahi 'ku Naangmini, ba ta wa kuohuu bii a yeudieruu. Bung jaa nie ang na tuong di 'bing 'ku Ba Tari Baahaa Daana a 'yi buunhu ung tari 'puong, ba ta wa kuoha a bungbalaa bii a yeudieruu. Bung jaa bang bahi 'ku

Naangmini iye bungpegi'yiruu yaga jaa a 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
29 Nie jaa bang weli bahi ang sigining ka u 'yi ninsaaliba 'puong, u ba i yeudiebu. Ba na kuung pielaang.
30 A paaluu 'pie tuori jaa, ka a paaluu bung'bie la bii ka dau ngmanii la, a iye Ba Tari Baahaa Daana 'suobu. A iye bungpegi'yirihi a 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
31 Ka nie jaang wa buora ka u yeudie u bung jaa 'pie tuori, u na yeuye 'jiyeni dogili a 'yi bila ni ung na yeu ni nyogi 'po 'jiihi a'nu.
32 A'wo 'dung-bera bii 'dungbilii 'pie tuori yela, bung jaa ang 'tuuro pichiina dangkpali 'muni 'yire, a 'pie tuori iye bungpegi'yirihi a 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
33 U ta wa pieha ka bungsung la bii bungbeu la. U ta wa tegiruu ming. Ka unang na teguu, 'see u ning unani bang di tegiruu ni jaa ang i bungpegi'yirihi. Nie jaa ta wa yeudieruu.
34 A no'kurihi nga ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'ku 'Moosis Sainai Tangang ka u 'ku Isi'reeli niba.

Soribu Gbangu

Iisiriel fora soribu

1 Ba Tari Baahaa Daana daang yeliye yela 'ku 'Moosis Sainai Mopiri ning
a 'tuohibu tenting. Ba 'Iijipiti paaluu 'yiibu 'yiilung 'yuoning daang la,
u 'yiilung 'chiu 'be-fora daari. U daang yeliyeng:
2 Sori Iisiriel niba langbu ni jaa a 'tuuro ba 'di-noe, a 'tuuro ba ba'mine
'deri. Sori dau la dau jaa a 'tuuro ba 'yoe nuori.
3 Sori banani jaa ang ta 'yuomo lijeri bii a pari, banani jaa ang na tuong
gaa taanhuu Iisiriel 'puong la bila. Ina aning Eerong na soribang a
'tuuro ba 'sojemuno.
4 Dau na mang 'yiye buurii jaang a paahi ye ingang. Ba kanga jaa na
mang iye u ba 'deu 'ju-daana.
5 Daba ang na ahi paahi ye ingang 'yoe la ama: A 'yi Ruubeng buuriing,
Seedier 'bi-dau Ilaizur.
6 Siimiyung buuriing, Zuurisaadai 'bi-dau Seluumiel.
7 'Juuda buuriing, Amiinadab 'bi-dau 'Neesong.
8 Iisakar buuriing, 'Zuuwer 'bi-dau Netaaniyel.
9 Zeebiyulung buuriing, 'Hiilong 'bi-dau 'Ilaiyab.
10 'Joosef 'bi-daba 'puong, Amaihud 'bi-dau Eliisama na 'yiye 'Iifiriam
buuriing. Ka Pedaazur 'bi-dau Ga'meeli-el 'yi Manaase buuriing.
11 Beenjaming buuriing, Gidi'oo-ni 'bi-dau Abaidang.
12 Daan buuriing, Amisaadai 'bi-dau 'E-hai'ii-zer.
13 Aaser buuriing, Ookirang 'bi-dau 'Pee-giyel.
14 Gaad buuriing, 'Duu-el 'bi-dau 'Ilaiyasaf.
15 Naafitalai buuriing, 'Iinang 'bi-dau Ahaira.
16 Bama bang daang 'lugihi a langbu 'puong, bang daang i ba ba'mine
buura 'yi-dieriba. Bana daang la a 'sojehi 'tuhi-jemaa ni 'ju-daamba
Iisiriel 'puong.
17 'Beng la ka 'Moosis aning Eerong daang di a daba nga 'yoe ang buong
nga.
18 Bang daang laanhi a langbu niba jaa lang taa a 'yiilung 'chiu 'be-fora
daari. Bang daang toonhi ba dogirii a 'tuuro ba 'di-noe, aning ba
ba'mine 'deri. Kanga la kanga jaa ang daang i 'yuomo lijeri bii a pari
a 'tuuro a 'yoe singbu la bila.
19 Bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku 'Moosis nuori, bila ung
daang soriba Sainai Mopiri ning.

Soribu Gbangu 1

20 Iisiriel 'bi-daba jaa bungkpong Ruubeng 'biihi 'puong ba daang soriye dau la dau jaa ang ta 'yuomo lijeri bii a pari, a mang tuong gaa taanhuu. Ba daang soribang a 'tuuro a 'yoe singbu, a 'tuuro ba ba'mine 'deri, aning ba 'di-noe, aning ba buurigbee ang 'tu bila.
21 Banani bang daang sori Ruubeng buurii 'puong daang iye 'tuhi lijaa'yi ning 'tuhi ayuobi aning koohi a'nu (46,500).
22 Siimiyung 'biihi 'puong ba daang soriye dau la dau jaa ang ta 'yuomo lijeri bii a pari, a mang tuong gaa taanhuu. Ba daang soribang a 'tuuro a 'yoe singbu, a 'tuuro ba ba'mine 'deri, aning ba 'di-noe, aning ba buurigbee ang 'tu bila.
23 Siimiyung buurii 'puong banani bang daang sori daang iye 'tuhi lijaa'yi ning 'pie-naawai aning koohi ata (59,300).
24 Gaad 'biihi 'puong ba daang soriye dau la dau jaa ang ta 'yuomo lijeri bii a pari, a mang tuong gaa taanhuu. Ba daang soribang a 'tuuro a 'yoe singbu, a 'tuuro ba ba'mine 'deri, aning ba 'di-noe, aning ba buurigbee ang 'tu bila.
25 Gaad buurii 'puong banani bang daang sori daang iye 'tuhi lijaa'yi aning 'tuhi a'nu aning koohi ayuobi aning lijaa'yi ning 'pie (45,650).
26 'Juuda 'biihi 'puong ba daang soriye dau la dau jaa ang ta 'yuomo lijeri bii a pari, a mang tuong gaa taanhuu. Ba daang soribang a 'tuuro a 'yoe singbu, a 'tuuro ba ba'mine 'deri, aning ba 'di-noe, aning ba buurigbee ang 'tu bila.
27 'Juuda buurii 'puong banani bang daang sori daang iye 'tuhi lijaata ning 'tuhi 'pie-naanaahi aning koohi ayuobi (74,600).
28 Iisakar 'biihi 'puong ba daang soriye dau la dau jaa ang ta 'yuomo lijeri bii a pari, a mang tuong gaa taanhuu. Ba daang soribang a 'tuuro a 'yoe singbu, a 'tuuro ba ba'mine 'deri, aning ba 'di-noe, aning ba buurigbee ang 'tu bila.
29 Iisakar buurii 'puong banani bang daang sori daang iye 'tuhi lijaa'yi aning 'tuhi 'pie-naanaahi aning koohi anaahi (54,400).
30 Zeebiyulung 'biihi 'puong ba daang soriye dau la dau jaa ang ta 'yuomo lijeri bii a pari, a mang tuong gaa taanhuu. Ba daang soribang a 'tuuro a 'yoe singbu, a 'tuuro ba ba'mine 'deri, aning ba 'di-noe, aning ba buurigbee ang 'tu bila.
31 Zeebiyulung buurii 'puong banani bang daang sori daang iye 'tuhi

lijaa'yi aning 'tuhi 'pie-naayo'poin aning koohi anaahi (57,400).

32 'Joosef 'bi-daba 'puong, 'Iifiriam 'biihi 'puong ba daang soriye dau la dau jaa ang ta 'yuomo lijeri bii a pari, a mang tuong gaa taanhuu. Ba daang soribang a 'tuuro a 'yoe singbu, a 'tuuro ba ba'mine 'deri, aning ba 'di-noe, aning ba buurigbee ang 'tu bila.

33 'Iifiriam buurii 'puong banani bang daang sori daang iye 'tuhi lijaa'yi aning koohi a'nu (40,500).

34 Manaase 'biihi 'puong ba daang soriye dau la dau jaa ang ta 'yuomo lijeri bii a pari, a mang tuong gaa taanhuu. Ba daang soribang a 'tuuro a 'yoe singbu, a 'tuuro ba ba'mine 'deri, aning ba 'di-noe, aning ba buurigbee ang 'tu bila.

35 Manaase buurii 'puong banani bang daang sori daang iye 'tuhi 'pihita ning 'tuhi a'yi aning koohi a'yi (32,200).

36 Beenjaming 'biihi 'puong ba daang soriye dau la dau jaa ang ta 'yuomo lijeri bii a pari, a mang tuong gaa taanhuu. Ba daang soribang a 'tuuro a 'yoe singbu, a 'tuuro ba ba'mine 'deri, aning ba 'di-noe, aning ba buurigbee ang 'tu bila.

37 Beenjaming buurii 'puong banani bang sori daang iye 'tuhi 'pihita ning 'tuhi a'nu aning koohi anaahi (35,400).

38 Daan 'biihi 'puong ba daang soriye dau la dau jaa ang ta 'yuomo lijeri bii a pari, a mang tuong gaa taanhuu. Ba daang soribang a 'tuuro a 'yoe singbu, a 'tuuro ba ba'mine 'deri, aning ba 'di-noe, aning ba buurigbee ang 'tu bila.

39 Daan buurii 'puong banani bang sori daang iye 'tuhi lijaata ning 'tuhi a'yi aning koohi ayo'poin (62,700).

40 Aaser 'biihi 'puong ba daang soriye dau la dau jaa ang ta 'yuomo lijeri bii a pari, a mang tuong gaa taanhuu. Ba daang soribang a 'tuuro a 'yoe singbu, a 'tuuro ba ba'mine 'deri, aning ba 'di-noe, aning ba buurigbee ang 'tu bila.

41 Aaser buurii 'puong banani bang daang sori daang iye 'tuhi lijaa'yi ning 'yeni, aning koohi a'nu (41,500).

42 Naafitalai 'biihi 'puong ba daang soriye dau la dau jaa ang ta 'yuomo lijeri bii a pari, a mang tuong gaa taanhuu. Ba daang soribang a 'tuuro ba 'yoe singbu, a 'tuuro ba ba'mine 'deri, aning ba 'di-noe, aning ba buurigbee ang 'tu bila.

43 Naafitalai buurii 'puong banani bang daang sori daang iye 'tuhi lijaa'yi aning 'tuhi 'pie-naata aning koohi anaahi (53,400).
44 Bama la banani bang daang sori. Bana ka 'Moosis aning Eerong daang sori a lang ning Iisiriel 'yi-dieriba. Ba daang iye daba 'pieningbayi, ka kanga jaa daang ahi 'ku u ba 'deu.
45 A 'jung Isi'reeli niba 'puong ba daang soriye banani jaa ang ta 'yuomo lijeri bii a pari a mang tuong gaa taanhuu Iisirieling. Ba daang soribang a 'tuuro ba ba'mine 'deri.
46 Banani jaa bang daang sori daang iye 'tuhi koohi ayuobi aning 'tuhi ata aning koohi a'nu aning lijaa'yi ning 'pie (603,550).
47 Che ba daang ba sori 'Liivai buurii paahi ba ingang a 'tuuro ba ba'mine buurii.
48 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'kuye 'Moosis:
49 'Liivai buurii 'yong ing kung sori bii a di ba singbu Isi'reeli niba 'puong.
50 Che i na 'bingye a 'Liivai niba ka ba kaara a 'Sieree tenti'deu, a kaara u 'puo buunhu jaa aning buunhu jaa ang i u 'suobu. Ba na mang 'tuoye a tenti'deu aning u 'puo buunhu jaa, a kaara u 'jieng, a mang maali ba kampu 'gili a tenti'deu.
51 Ka a tenti'deung na gaa 'ji-jaala, a 'Liivai nibang na wiruu. Ka a tenti'deung na ba, a 'Liivai nibang na bau. Ka ningjaala jaang wa pieli 'be, ba na kuung.
52 Isi'reeli niba na mang baye ba tentihi. Kanga jaa na mang baye u kampu sieng, ka kanga jaa mang ba u jonjong sieng a 'tuuro ba 'sojemuno.
53 Che 'Liivai niba na mang maaliye ba kampu 'gili a 'Sieree tenti'deu, ka 'su-kpiengaa ta wa 'bi Isi'reeli niba langbu ni ingang. A 'Liivai niba na mang kaaraye a 'Sieree tenti'deu.
54 Ngaang ka a Isi'reeli niba daang i. Bila ni jaa Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku 'Moosis nuori ni, bila bang daang i.

2 A buura aning a 'yi-dieriba

2 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis aning Eerong:
2 Isi'reeli niba kanga la kanga jaa na mang maaliye kampu u minga jonjong sieng, u ba 'deu jonjong'bile ni 'lomboring. Ba na mang tagi 'yiye a 'tuohibu tenti'deu ning a maali ba kampu.

3 Banani ang i 'Juuda kampu jonjong niba na maaliye ba kampu sa'muni seng, a gara ngmintong'puhinii seng a 'tuuro ba 'sojemuno. Amiinadab 'bi-dau 'Neesong na la 'Juuda 'biihi 'yi-diera.
4 Bang daang sori u 'sojehi bang i 'tuhi lijaata ning 'pie aning 'tuhi anaahi, aning koohi ayuobi (74,600).
5 Banani ang na maali ba kampu tohuu la Iisakar buurii. 'Zuuwer 'bi-dau Netaaniyel na la Iisakar buurii 'yi-diera.
6 Bang daang sori u 'sojehi bang i 'tuhi lijaa'yi ning 'pie aning 'tuhi anaahi aning koohi anaahi (54,400).
7 Zeebiyulung buuriing na tohi. Ka 'Hiilong 'bi-dau 'Ilaiyab i Zeebiyulung buurii 'yi-diera.
8 Bang daang sori u 'sojehi bang i 'tuhi lijaa'yi ning 'pie-naayo'poin aning koohi anaahi (57,400).
9 Banani jaa bang daang sori a 'tuuro ba 'sojemuno bang i 'Juuda kampu niba daang iye 'tuhi koo aning 'tuhi lijaanaahi ning ayuobi aning koohi anaahi (186,400). Banang na dang 'yi sori.
10 Banani ang i Ruubeng kampu jonjong niba na 'biye sa'mungduri seng a 'tuuro ba 'sojemuno. Seedier 'bi-dau Ilaizur na la Ruubeng buurii 'yi-diera.
11 Bang daang sori u 'sojehi bang i 'tuhi lijaa'yi aning 'tuhi ayuobi aning koohi a'nu (46,500).
12 Banani ang na maali ba kampu tohuu la Siimiyung buurii. Zuurisaadai 'bi-dau Seluumiel na la Siimiyung 'biihi 'yi-diera.
13 Bang daang sori u 'sojehi bang i 'tuhi lijaa'yi aning 'tuhi 'pie-naawai aning koohi ata (59,300).
14 Gaad buuriing na tohi. Ka 'Ruu-el 'bi-dau 'Ilaiyasaf i Gaad 'biihi 'yi-diera.
15 Bang daang sori u 'sojehi bang i 'tuhi lijaa'yi aning 'tuhi a'nu aning koohi ayuobi aning lijaa'yi ning 'pie (45,650).
16 Banani jaa bang daang sori a 'tuuro ba 'sojemuno bang i Ruubeng kampu niba daang iye 'tuhi koo aning 'tuhi lijaa'yi ning 'tuhi 'pieningyeni aning koohi anaahi aning lijaa'yi ning 'pie (151,450). Bana la 'yiilung a na 'yi sori.
17 'Beng la ka a 'tuohibu tent aning 'Liivai niba kampu ni na 'yi sori a kampuhi gaalinggang. Bila ni bang maali ba kampuhi ni, bila bang na

mang 'yi 'chene, ka kanga jaa mang 'bi u 'bijieng, a mang 'bi ba jonjoonhi sieng.

18 Banani ang i 'Iifiriam kampu jonjong niba na 'biye ngmintongkpieri seng a 'tuuro ba 'sojemuno. Amaihud 'bi-dau Eliisama na la 'Iifiriam buurii 'yi-diera.

19 Bang daang sori u 'sojehi bang i 'tuhi lijaa'yi ning koohi a'nu (40,500).

20 Banani ang na tohuu la Manaase buurii. Pedaazur 'bi-dau Ga'meeli-el na la Manaase 'biihi 'yi-diera.

21 Bang daang sori u 'sojehi bang i 'tuhi 'pihita aning 'tuhi a'yi aning koohi a'yi (32,200).

22 Beenjaming buuriing na tohi. Ka Gidi'oo-ni 'bi-dau Abaidang i Beenjaming 'biihi 'yi-diera.

23 Bang daang sori u 'sojehi bang i 'tuhi 'pihita aning 'tuhi a'nu aning koohi anaahi (35,400).

24 Banani jaa bang daang sori a 'tuuro ba 'sojemuno bang i 'Iifiriam kampu niba daang iye 'tuhi koo aning 'tuhi a'nii aning koo (108,100). Bana la taalung a na 'yi sori.

25 Banani ang i Daan kampu jonjong niba na 'biye sa'mung-goo seng a 'tuuro ba 'sojemuno. Amisaadai 'bi-dau 'E-hai'ii-zer na la Daan buurii 'yi-diera.

26 Bang daang sori u 'sojehi bang i 'tuhi lijaata aning 'tuhi a'yi aning koohi ayo'poin (62,700).

27 Aaser buuriing na maali ba kampu tohuu. Ookirang 'bi-dau 'Pee-giyel na la Aaser 'biihi 'yi-diera.

28 Bang daang sori u 'sojehi bang i 'tuhi lijaa'yi ning 'yeni, aning koohi a'nu (41,500).

29 Naafitalai buuriing na tohi. 'Iinang 'bi-dau Ahaira na la Naafitalai 'biihi 'yi-diera.

30 Bang daang sori u 'sojehi bang i 'tuhi lijaa'yi aning 'tuhi 'pie-naata aning koohi anaahi (53,400).

31 Banani jaa bang daang sori bang i Daan kampu niba daang iye 'tuhi koo ning 'tuhi lijaa'yi ning 'pie-naayo'poin aning koohi ayuobi (157,600). Banang na baahi 'puoring a 'yi sori aning ba jonjoonhi.

32 Bama la Isi'reeli niba bang daang sori a 'tuuro ba ba'mine 'deri. Banani jaa bang daang sori a 'tuuro ba kampuhi 'sojehi daang iye 'tuhi koohi

ayuobi aning 'tuhi ata aning koohi a'nu aning lijaa'yi ning 'pie (603,550).

33 Che ba daang ba sori 'Liivai niba paahi Isi'reeli niba 'puong, a 'tuuro bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku 'Moosis nuori ni.

34 Bila ka Isi'reeli niba daang tung a'wo bila ni jaa Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku 'Moosis nuori. Bang daang maali ba kampuhi a pieli ba jonjoonhi. Bila bang daang 'yi sori ming, kanga jaa ning u 'di-nuori, a 'tuuro ba ba'mine 'deri.

Eerong 'bi-daba ni

3 Eerong aning 'Moosis buura yela ang seu la ama, sanga ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang yeli yela 'ku 'Moosis Sainai tangkpoming ni.

2 Eerong 'bi-daba 'yoe la ama: 'Nee-dab a 'bi-fora, Abai'hiu, Eli'ee-zer aning Iitamar.

3 Eerong 'bi-daba 'yoe la bila. Bana la Ngming'puohi 'yi-dieriba bang buo kpaang waahi. Bana ka Naangmini 'lugi 'bing ka ba tuna Ngming'puohi 'yi-dieriba tuma ni.

4 'Nee-dab aning Abai'hiu daang 'kpiye Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring sanga ni bang daang waaning 'buung ang ba 'tu sori Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-toori Sainai Mopiri ni. Ba daang ba tari 'biihi. A 'jung Eli'ee-zer aning Iitamar la a daang tuna a'wo Ngming'puohi 'yi-dieriba ba ba Eerong 'nyivori wagiring.

5 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:

6 Waaning 'Liivai buurii ka ba wa pieli, ka i tariba waaning Eerong a Ngming'puohi 'yi-diera 'ningbi-toori ka ba tunuu.

7 Ba na mang tungye tuma 'kuu, a tung tuma 'ku a langbu jaa a 'tuohibu tent 'ningbi-tooring, a tuna a tenti'deu tuma.

8 Ba na mang kaaye a 'tuohibu tenti'deu 'puo buunhu ming 'jieng, a mang tung tuma 'ku Isi'reeli niba, a tuna a tenti'deu tuma.

9 I na diye 'Liivai buurii ni 'ku Eerong aning u 'bi-daba. Diba 'kubo kpeleng kpeleng a 'yi Isi'reeli niba 'puong.

10 Bila ing na 'ihi Eerong aning u 'bi-daba ka ba tuna ba Ngming'puohi 'yi-dieri tuma. Che ningjaala jaa ang na wa pieli a tenti'deu, ba na kuung.

11 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:

Soribu Gbangu 3

12 Nye, maang mingang 'ihi a 'Liivai niba Isi'reeli niba 'puong. 'Bi-fora jaa ang 'yuo u ma 'puo Isi'reeli niba 'puong gbebogiring mang diba. Bila 'jung a 'Liivai niba na iye n 'suobu,
13 'bojung 'bi-forihi jaa iye n 'suobu. Daari ni mang daang ku 'Iijipiti paaluu 'bi-forihi jaa ni, n daang weliye Iisiriel ninsaaliba aning 'duunhi jaa 'bi-forihi 'ku n minga. Ba na iye n 'suobu. Maang la Ba Tari Baahaa Daana.

Ba soriye a 'Liivai niba

14 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis Sainai Mopiri ning:
15 Sori 'Liivai buurii ni a 'tuuro ba ba'mine 'deri, aning ba 'di-noe. Sori dau jaa ang ta 'chiugbuli bii a pari.
16 Ka 'Moosis daang soriba a 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana yelihung ni, a'wo ung daang 'kuu nuori bila ni.
17 'Liivai 'bi-daba ni daang la ni aning ba 'yoe: Guurisung, 'Koohat aning 'Mireerai.
18 Guurisung ming 'bi-daba 'yoe la ni a 'tuuro ba 'di-noe: Liibinai aning Siimai.
19 'Koohat ming 'bi-daba la ni a 'tuuro ba 'di-noe: Aamiram, Aizahar, 'Hii-birong aning Uuzaiyel.
20 'Mireerai ming 'bi-daba la ni a 'tuuro ba 'di-noe: 'Meelai aning Muusai. 'Liivai niba 'di-noe la bila a 'tuuro ba ba'mine 'deri.
21 Guurisung ingang ka Liibinai 'di-nuori aning Siimai 'di-nuori daang 'yi. Bama daang la Guurisung 'di-noe niba.
22 Ba daang soriye ba daba jaa ang ta 'chiugbuli bii a pari. Banani bang daang sori daang iye 'tuhi ayo'poin aning koohi a'nu (7,500).
23 Guurisung 'di-noe na maaliye ba kampu a tenti'deu 'puoring ngmintongkpieri seng.
24 Guurisung niba ba'mine 'deu 'yi-diera daang la 'Leeyel 'bi-dau 'Ilaiyasaf.
25 Guurisung 'biihi ni 'yobe-tuma a 'tuohibu tenti'deu 'puong daang la a tenti'deu, a tent aning u pagiraa, aning a 'tuohibu tenti'deu 'di-nuori patiisa kaabu.
26 Banang daang kaara a jaga 'di-nuori patiisa, a jaga patiisahi ni ang ngmaa 'gili a tenti'deu aning a sarika 'ihijie, a 'ngmie, aning tuma jaa

ang ahi a ingang.

27 'Koohat ingang ka Aamiram, Aizihar, 'Hii-birong aning Uuzaiyel niba 'di-noe daang 'yi. 'Koohat niba 'di-noe daang la bila.

28 Daba ang daang ta 'chiugbuli bii a pari nuori daang iye 'tuhi a'nii aning koohi ayuobi (8,600). Bang daang kaara a 'ji-pegi'yiruu.

29 A 'Koohat 'biihi ni 'di-noe na maaliye ba kampu a tenti'deu sa'mungduri seng.

30 A 'Koohat niba 'di-noe ba'mine 'deu 'yi-diera daang la Uuzaiyel 'bi-dau Elzaphan.

31 Banang daang kaara a 'layiri daga, a 'teebul, a fintingdau, a sarika 'ihijiihi, a 'ji-pegi'yiruu tuma buunhu ni bang di tuna tuma ni, a patiisa aning tuma jaa ang ahi a ingang.

32 Ngming'puohi 'yi-diera Eerong 'bi-dau Eli'ee-zer na la a 'Liivai niba 'yi-dieriba ningkpong, a kaara banani ang kaara a 'ji-pegi'yiruu.

33 'Mireerai ingang ka 'Meelai niba 'di-nuori aning Muusai niba 'di-nuori daang 'yi. Bama daang la 'Mireerai 'di-noe.

34 Banani bang daang sori, daba jaa ang ta 'chiugbuli bii a pari, ba nuori daang iye 'tuhi ayuobi aning koohi a'yi (6,200).

35 'Mireerai 'di-noe ba'mine 'deri 'yi-diera daang la Aabi'hel 'bi-dau Zuuriyel. Ba na maaliye ba kampu a tenti'deu sa'mung-goo seng.

36 'Mireerai 'biihi 'yobe-tuma bang daang 'bing 'kubo la a tenti'deu taabuuhi kaabu, u dagarihi, u piilahi, u 'ji-bogiri, u tungtungbuunhu, aning tuma jaa ang ahi a ingang.

37 Ba tuma 'mine daang la a jaga piilahi ni jaa wa 'gili kaabu aning a 'ji-bogiri, a kpankpaahi 'piingbie aning a 'ngmie.

38 Banani ming ang na maali ba kampu a tenti'deu 'ningbi-tooring sa'muni seng a 'tuohibu tent 'ningbi-tooring la 'Moosis, aning Eerong aning u 'bi-daba. Banang kaara a 'ji-pegi'yiruu ni a Isi'reeli niba ang 'so kaabu ni. Che ba na kuye ningjaala jaa ang na wa pieli 'be.

39 Banani jaa bang daang sori a 'Liivai niba 'puong, bana ka 'Moosis aning Eerong daang sori a 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana nuori ni iye 'tuhi lijeri aning 'tuhi a'yi (22,000). Ba daang soriye dau jaa ang ta 'chiugbuli bii a pari, a 'tuuro ba 'di-noe.

40 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: Sori Isi'reeli niba 'bi-forihi ang i daba a ta 'chiugbuli bii a pari. Di ba 'yoe singbu.

41 Di a 'Liivai niba 'kumo ka ba die Isi'reeli niba 'bi-forihi jaa gbebogiri. Maang la Ba Tari Baahaa Daana. Di a 'Liivai niba 'duunhi ka a die Isi'reeli niba 'duunhi jaa 'bi-forihi gbebogiri.
42 Bila ka 'Moosis daang sori 'bi-forihi jaa ang 'bi Isi'reeli niba 'puong, a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang 'kuu nuori bila ni.
43 A 'bi-forihi jaa ang i daba a 'tuuro ba 'yoe soribu, bang ta 'chiugbuli bii a pari bang sori daang iye 'tuhi lijeri aning 'tuhi a'yi aning koohi a'yi aning lijaata ning 'pie-naata (22,273).
44 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:
45 Di a 'Liivai niba ka ba ahi Isi'reeli niba 'bi-forihi jaa gbebogiring. Di a 'Liivai niba 'duunhi ka a ahi ba 'duunhi gbebogiring. A 'Liivai niba na iye n 'suobu. Maang la Ba Tari Baahaa Daana.
46 I na yeudieye Isi'reeli niba 'bi-forihi koohi a'yi aning lijaata ning 'pie-naata (273), banang i yaga gaa a 'Liivai niba singbu ni.
47 Die sekelihi a'nu kanga la kanga jaa gbebogiring. Diegaa a 'tuuro a 'ji-pegi'yiruu sekel singbu. Sekel iye geerahi lijeri.
48 Di a 'libie bang di yeudie banani ang dogili ba nuoring ni, a di 'ku Eerong aning u 'bi-daba.
49 Ka 'Moosis daang die ba yeudiebu 'libie banani ang daang i yaga pari niba a 'Liivai niba ang yeudie ni seng.
50 U daang diegaang Isi'reeli niba 'bi-forihi seng. A daang iye sekelihi 'tuhi aning koohi ata aning lijaata ning a'nu (1,365) a 'tuuro a 'ji-pegi'yiruu sekel singbu.
51 Ka 'Moosis daang di ba yeudiebu 'libie nga 'ku Eerong aning u 'bi-daba a'wo Ba Tari Baahaa Daana yelihung ni. U daang diang 'kubo a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku 'Moosis nuori ni.

'Koohat 'bi-daba tuma

4 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis aning Eerong:
2 Sori 'Koohat 'bi-daba a 'yi 'Liivai 'biihi 'puong a 'tuuro ba 'di-noe aning ba ba'mine 'deri.
3 Ye sori banani ang ta 'yuomo 'pihita bii a pari, a ti ta banani ang ta 'yuomo lijaa'yi ning 'pie. Banani jaa ang sigining ka ba wa tuna a 'tuohibu tent tuma la bila.

4 'Koohat 'bi-daba tuma a'wo buunhu ang pegi'yi yaga jaa yela a 'tuohibu tent 'puong la nga:
5 Sanga ni a kampu ang mang wa i 'siri ka ba 'yi sori, Eerong aning u 'bi-daba na mang wang. Ba na mang yaaye a patiisa pagiraa ni a diu pogi a 'Sieree daga.
6 'Beng la bang na di a jingkpong kanga gbama poguu, a di waje ang i 'sugini u jaa yeri poguu, a di u dapuola tung tung.
7 Ba na diye tan'sugini yeri a paanuu 'lugiri 'teebul ni 'jung, a di a peretehi, a labera, a laahi aning a bung'nyuurihi sarika kondugiri dogili u 'jung. A paanuu 'lugiri ni ang na mang 'bibe ming na dogiliye a 'teebuli 'jung.
8 Ba na diye tan'jimejime yeri pogaa, a di jingkpong kanga gbama yeri pogi a ming. Ba na diye u dapuola ming tung tung.
9 Ba na diye tan'sugini pogi a chaanii fintingdau ni, a lang ning u fintinihi, u finting'ngmie 'juri bungmaanihi, u peretehi aning u kpaang bung-innihi jaa, ana bang mang di buora kpaang inna maanaa ni.
10 Bila 'puoring ba na diye u ning u tuntungbuunhu jaa pori jingkpong kanga gbama 'puong, a dia dogili taabuuhi ni bang na di pegilaa ni ingang.
11 Ba na diye tan'sugini yeri pogi a sannii sarika 'ihijie, a di jingkpong kanga gbama pogaa, a di u dapuola tung tung.
12 Bila 'puoring ba na diye a tuma tuntungbuunhu ni jaa bang di tuna a 'ji-pegi'yiruung ni, a dia ing tan'sugini 'puong. Ba na diye jingkpong kanga gbama pogaa, a dia dogili taabuuhi ni bang na di pegilaa ni ingang.
13 Ba na 'ohiye a tampelung ming 'yining a sarika 'ihijieng, a che di tan'jimejime yeri poguu.
14 Ba na diye u tuntungbuunhu jaa bang di tuna ning u tuma dogili u ingang. Ana la a 'buung peretehi, fookihi, sobulihi, tahibera aning a sarika 'ihijie tuntungbuunhu jaa. Ba na diye jingkpong kanga gbama yeri pogaa, a di u dapuola tung tung.
15 Eerong aning u 'bi-daba na wa pogiye a 'ji-pegi'yiruu aning a 'ji-pegi'yiruu 'puo buunhu jaa baahi. Sanga ni a kampu niba ang wa i 'siri a na 'yi sori, 'Koohat 'bi-daba ni na wang ka ba 'tuogaa. Che ba ta wa fiinha bungpegi'yiruu jaa a ira wa 'kpi. Ama la buunhu ang 'bi a

'tuohibu tent 'puong ka 'Koohat 'bi-daba na mang 'tuo.
16 Ngming'puohi 'yi-diera Eerong 'bi-dau Eli'ee-zer tuma bang 'bing la ka u kaara a fintina kpaang, a iinsens 'nyuu-noohi, a 'beu jaa bung'bie sarika aning a kpangsuorihi. Unang 'so a tenti'deu jaa kaabu aning bung jaa ang 'bi u 'puong, a lang ning a 'ji-pegi'yiruu aning u 'puo buunhu.
17 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis aning Eerong:
18 Ye ta wa ngmaara 'Koohat niba 'di-noe buurii ni baha 'Liivai niba 'puong.
19 Che yeli ing na iba la nga, ka ba nye tari 'nyivori a ta 'kpi sanga ni bang mang wa pieli a buunhu ang pegi'yi yaga jaa ni. Eerong aning u 'bi-daba na kpeng a 'ku kanga jaa u tuma aning u yeli-iruu.
20 Che 'Koohat niba ta wa kpiera a na 'liinhi sanga ni bang pogira a bungpegi'yirihi ni gba a ira wa 'kpi.

Guurisung 'bi-daba tuma

21 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis:
22 Sori Guurisung 'bi-daba ming a 'tuuro ba ba'mine 'deri aning ba 'di-noe.
23 Sori banani ang ta 'yuomo 'pihita bii a pari, a ti ta banani ang ta 'yuomo lijaaa'yi ning 'pie. Banani jaa ang kpiera a tuma tungbu, a sigining ka ba tung a 'tuohibu tent tuma la bila.
24 Guurisung niba 'di-noe tuma la nga, bang na tuna a 'tuoro buunhu:
25 Ba na mang 'tuoye a tenti'deu patiisahi aning a 'tuohibu tent a lang ning u pagiraa. 'Mine la a jingkpong kanga gbama pagiraa ni ang dogili u ingang ni, aning a 'tuohibu tent 'di-nuori patiisa.
26 Ba na mang 'tuoye a jaga 'di-nokpong 'di-nuori patiisa aning a jaga patiisahi ni ang ngmaa 'gili a tenti'deu aning a sarika 'ihijie ni. Ba na mang 'tuoye a 'ngmie, aning a tuma buunhu jaa aning bung jaa bang maali a buunhu nga yela. Bila bang na tuna tuma jaa ang sigining ka ba tung.
27 Eerong aning u 'bi-dabang na 'ku Guurisung niba 'bi-daba ba tuma jaa, ba bung'tuorihi jaa aning ba tungtunuu jaa, ka a i tuma bang 'so.
28 Guurisung 'bi-daba 'di-noe tuma la bila a 'tuohibu tent 'puong. Eerong a Ngming'puohi 'yi-diera 'bi-dau Iitamar la nie ang na 'so berii kpiengu ba tuma kaabu ingang.

'Mireerai 'bi-daba tuma

29 Sori 'Mireerai 'bi-daba a 'tuuro ba 'di-noe aning ba ba'mine 'deu.
30 Sori banani ang ta 'yuomo 'pihita bii a pari, a ti ta banani ang ta 'yuomo lijaa'yi ning 'pie. Kanga jaa ang kpiera a tuma a sigining ka u tung a 'tuohibu tent tuma la bila.
31 Buunhu bang na 'tuoro a'wo ba tuma jaa a 'tuohibu tent ingang la ama: a tent taabuuhi, u taabugarihi, u piilahi aning u 'ji-bogiri.
32 Ba na mang 'tuoye piilahi ni ang ngmaa 'gili a jaga ni aning a 'ji-bogiri, a kpangkpaahi 'piingbie, aning a 'ngmie, a lang ning a 'deu buunhu jaa aning a tuma buunhu jaa. I na buongye kanga jaa buunhu ung na 'tuo 'yoe 'kuu.
33 'Mireerai 'bi-daba 'di-noe tuma la bila, a'wo ba tuma jaa ang ahi a 'tuohibu tent ingang. Ngming'puohi 'yi-diera Eerong 'bi-dau Iitamar la nie ang na 'so berii kpiengu ba tuma kaabu ingang.

A 'Liivai niba soribu

34 Ka 'Moosis, Eerong aning a langbu 'yi-dieriba daang sori 'Koohat niba 'bi-daba a 'tuuro ba 'di-noe aning ba ba'mine 'deri.
35 Ba daang soriye banani ang ta 'yuomo 'pihita bii a pari a ti ta banani ang ta 'yuomo lijaa'yi ning 'pie. Kanga jaa ang daang sigining ka u kpe a tuma a na tung a 'tuohibu tent tuma la bila.
36 Banani bang daang sori a 'tuuro ba 'di-noe daang iye 'tuhi a'yi aning koohi ayo'poin aning lijaa'yi ning 'pie (2,750).
37 Bama la niba bang daang sori 'Koohat niba 'di-noeng. Banani jaa ang daang tuong tung a 'tuohibu tent 'puong la bila. Bana ka 'Moosis aning Eerong daang sori a 'tuuro bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku nuori a 'tuuro 'Moosis ingang ni.
38 Ba daang soriye Guurisung 'bi-daba a 'tuuro ba 'di-noe aning ba ba'mine 'deri.
39 Ba daang soriye banani ang ta 'yuomo 'pihita bii a pari, a ti ta banani ang ta 'yuomo lijaa'yi ning 'pie. Kanga jaa ang daang sigining ka u kpe a tuma a na tung a 'tuohibu tent tuma la bila.
40 Banani bang daang sori a 'tuuro ba 'di-noe aning ba ba'mine 'deri daang iye 'tuhi a'yi aning koohi ayuobi aning 'pihita (2,630).
41 Bama la niba bang daang sori Guurisung 'bi-daba 'di-noeng. Banani jaa

ang daang na tuong tung a 'tuohibu tent 'puong la bila. Bana ka 'Moosis aning Eerong daang sori a 'tuuro bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku nuori ni.

42 Ba daang soriye 'Mireerai 'bi-daba 'di-noe a 'tuuro ba 'di-noe aning ba ba'mine 'deri.

43 Ba daang soriye banani ang ta 'yuomo 'pihita bii a pari, a ti ta banani ang ta 'yuomo lijaa'yi ning 'pie. Banani jaa ang daang sigining ka ba kpe a tuma a na tung a 'tuohibu tent tuma la bila.

44 Banani bang daang sori a 'tuuro ba 'di-noe daang iye 'tuhi ata aning koohi a'yi (3,200).

45 Bama la niba ni bang daang sori 'Mireerai 'bi-daba 'di-noeng. Bana ka 'Moosis aning Eerong daang sori a 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana yelihung ni ung daang 'ku 'Moosis ni.

46 A 'Liivai niba jaa bang daang sori. 'Moosis, Eerong aning Iisiriel 'yi-dieribang daang soriba a 'tuuro ba 'di-noe aning ba ba'mine 'deri.

47 Ba daang soriye banani ang ta 'yuomo 'pihita bii a pari a ti ta 'yuomo lijaa'yi ning 'pie. Banani jaa ang daang sigining ka ba tung a tuma, aning buunhu 'tuobu tuma a 'tuohibu tent 'puong daang la bila.

48 Banani bang daang sori iye 'tuhi a'nii aning koohi a'nu aning lijaanaahi (8,580).

49 Ba daang soribang a 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana nuori ni ung 'ku a 'tuuro 'Moosis ingang ni. Ba daang soriye kanga jaa ning u tuma, aning u buunhu ung na 'tuoro. Bila ka 'Moosis daang soriba a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang 'kuu nuori bila ni.

5 Ba 'ihiye niba ang degi bahi

Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis:

2 'Ku a Isi'reeli niba nuori ka ba 'ihi kongkonga jaa a kampung, aning nie jaa inggbani 'jie ang 'yire kuong aning nie jaa ang degi a 'tuuro kpiima fiinhibung.

3 Ye 'ihi daba aning pogiba jaa. Ye 'ihibe bahi a kampu daam'puoring ka ba ta wa degira ba kampu, 'beng mang kpiera ba 'puong ni.

4 Ka Isi'reeli niba daang tung bila, a 'ihibe bahi a kampu daam'puoring. Bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang yeli 'ku 'Moosis, bila ka a Isi'reeli niba daang i.

Yelibeu saangbu diebu aning leuhi'kuubu

5 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis:
6 Yeli 'ku a Isi'reeli niba: A'mineng dau bii poga na iye yelibeu kanga Ba Tari Baahaa Daana ingang, a'wo ninsaaliba ang mang i yelibeu limangkong 'puong. Ka nieng wa i bila a 'le saree 'puong,
7 u na dieye u yelibeu ni ung i ni saangbu. U na tihiye a leuhi'kuubu ka u paali u yelibeu ni yela. U na paahiye a bung sani nyogi 'po 'jiihi a'nu, ka u yeu 'jiyeni a 'ku nie ni ingang ung tung beu ni.
8 Che ka a daanang ba tari dogira bang na yeu a leuhi'kuubu sani 'ku u yelibeu ni yela, bila yeng a beu leuhi'kuubu sani na gaaye Ba Tari Baahaa Daana seng. Ba na diang 'ku a Ngming'puohi 'yi-diera a paahi a beu pogibu pidari ni bang na di pogi u beu ni ingang.
9 Chiehibu jaa ang 'yi Isi'reeli niba bungpegi'yirihi 'puo bang di wa 'ku Ngming'puohi 'yi-diera na mang iye u 'suobu.
10 Dau jaa bungpegi'yirihi na mang iye u 'suobu, che bung jaa nie ang di wa 'ku a Ngming'puohi 'yi-diera na mang iye u 'suobu.

Pogiba ang sena yela

11 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis:
12 Yeli 'ku a Isi'reeli niba: A'mineng dau poga na 'ying a ba i limaniye 'ku u sira.
13 A'mineng dau na jeng niung che ka a sogili u sira 'ningbiring. A na iye 'gondo anaa jaa ka u degiyeng. 'Sieree daana 'chibe. Ba ba nyoguu ming.
14 A'mineng 'nyuuri na kpeye u sira ni ka u ira 'sige u poga ni ang degi u minga ni yela. Che bii u 'nyuuri na 'ihing ka u ira 'sige u poga ni yela, anaa jaa ka a poga ba degi u minga.
15 Bila yeng a dau na tariye a poga waaning a Ngming'puohi 'yi-diera seng. U na waaniye sarika ang sigihi a poga yela. Ana la 'baali jong a'wo iifa maahibu nyogi 'po 'jiihi 'pie a di 'jiyeni. U kung ing kpaang bii firangkinsens a ingang, 'bojung 'nyuuri bung'bie sarika la, a i tiehibu sarika, bang na tiehi beu 'lee yela.
16 A Ngming'puohi 'yi-diera na ing ka u seri ta a ahi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.
17 A Ngming'puohi 'yi-diera na diye kuong ang pegi'yi ing dugumieruu

'puong, a ong tani ni 'mine ang 'bi a tenti'deu 'tengeng ni ing a kuong 'puong.

18 Bila 'puoring a Ngming'puohi 'yi-diera na ing ka a poga ahi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. U na yaaye a poga 'ju-pogiraa, a di a yela tiehibu sarika ni ing a poga 'nuuhing. A 'nyuuri bung'bie sarika ni la bila. A Ngming'puohi 'yi-diera na tariye a kongtoo ni ang na tuong waaning duhibeu ni u 'nung.

19 A Ngming'puohi 'yi-diera na ing ka a poga po, ka u yeli 'kuu: Ka dau jaang ba jengnii, che bii ka inang ba 'yi ti degi sanga ni ing 'bi i sira 'deung, i na iye 'chihi a kongtoo nga ang na tuong waaning duhibeu nga ingang.

20 Che ka inang 'bi i sira 'deung che degi i minga ka dau kanga ang ba i i sira jengnii, i kung i 'chihi.

21 A Ngming'puohi 'yi-diera panaa na veming ka a poga po a duhibeu puobu. U na yeli 'kuye a poga: Ba Tari Baahaa Daana veng ka ba duhi beu imii ka i leu ninglaanii i niba 'puong sanga ni ung na i ka i gbekpong mori ka i 'puo pa ni.

22 A kuong nga ang waananing duhibeu nga na kpeye i 'puo, a veng ka i 'puo pa, ka i gbekpong puong. 'Beng la ka a poga na yeli: Ami. Ami.

23 Bila 'puoring a Ngming'puohi 'yi-diera na seuye a duhibeu nga ing gbangung, a nyogaa pegi ing a kongtoo ingang.

24 U na ing ka a poga 'nyu a kongtoo nga ang na tuong waaning duhibeu nga. Ka a kuong ni ang waananing duhibeu ni kpeu a i too.

25 Bila 'puoring a Ngming'puohi 'yi-diera na dieye a 'nyuuri bung'bie sarika ni a poga 'nung. U na 'vigiye a sarika Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring, a dia waaning a sarika 'ihijie.

26 A Ngming'puohi 'yi-diera na ongye a sarika buunhu 'nu paalii ka a i 'sieree tuori, a nyugaa a sarika 'ihijieng. Bila 'puoring u na ing ka a poga 'nyu a kuong.

27 Ka unang wa i ka a poga 'nyu a kuong, yeli ang na i la nga: Ka a pogang degi u minga a ba i limaniye 'ku u sira, a kuong ni ang waananing duhibeu ni na kpeung a i too. U 'puo na pang, ka u gbekpong puong, ka ba duhi beu imuu u niba 'puong.

28 Che ka a pogang ba degi u minga, a i 'fori, bila yeng u na iye laangfie a tuong dogi 'biihi.

29 A 'nyuuri 'begu la bila, sanga ni poga ang na mang 'bi u sira 'deung che
'yi a ti degi u minga.
30 Che bii sanga ni 'nyuuri ang na mang wa kpe dau, ka u ira 'sige u poga
yela, u na mang tariye a poga waaning Ba Tari Baahaa Daana
'ningbi-toori. A Ngming'puohi 'yi-diera na tungye a 'begu nga tuma jaa
a poga ingang.
31 Bila ka a dau na i 'fori a 'yi beu tungbung, ka a poga 'tuo u beu.

6 Naazir nie 'begu

'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis:
2 Yeli ngaang 'ku a Isi'reeli niba: A'mineng dau bii poga na 'diye nosani
ang i Naazir nie nosani a na weli u minga 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
3 U na weliye u minga a 'yi waing aning dangkpienhi ingang. U ta wa
'nyuuro waingtoo bang di waing bii dangkpienhi maali. U ta wa
'nyuuro 'girep daang bii a 'dire 'girep ngmama, ka bungmaaha la bii ka
bung'kuonhi la.
4 U Naazir 'beri jaa 'puong u ta wa 'dire bung jaa ang 'yi 'girep ngmielii
ingang, a 'piili a 'biri a ti to a pegung.
5 'Su-baraa jaa ba fiinha u 'ju u Naazir nosani ni 'beri jaa 'puong. U na
iye 'forifori a gara sanga ni 'beri ni ung weli u minga 'ku Ba Tari
Baahaa Daana ni ang na ti paali. Bila 'puoring u na veming ka u
'ju-kooni 'buli.
6 'Beri ni jaa 'puong ung weli u minga 'ku Ba Tari Baahaa Daana ni, u
kung pieli kpiima.
7 U kung degi u minga u ba bii u ma yela gba ba 'kuung ingang. U kung
degi u minga u ba'bi-dau bii u yaupoga ming yela ba 'kuung ingang,
'bojung u Naazir iibu 'ku Naangmini dogiliye u 'jung.
8 U Naazir 'beri jaa 'puong u na iye 'forifori a 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
9 Ka nieng wa 'kpi u sieng 'dayeni ka u degi u 'ju ni ung weli'bing ni, u
na pungye u 'ju u vaahibu daari. A 'beri ayo'poin daari ung na pung
u 'ju.
10 A 'beri a'nii daari u na waaniye ngmama a'yi bii nangmanpola a'yi a
'tuohibu tent 'di-nuori wa 'ku a Ngming'puohi 'yi-diera.
11 A Ngming'puohi 'yi-diera na diye bung'yeni 'ihi beu sarika, a di unani
ming 'ihi sarika nyugiruu, a pogi beu 'kuu. 'Bojung u tungye beu a

kpiima 'jung. U na welipegiye u 'ju a daari ning u 'ju.

12 U na diye u Naazir 'beri ni 'bing 'ku Ba Tari Baahaa Daana a waaning pidapolii ang i 'yuoni 'gbuli ka u i 'begu saangbu sarika. Che a fora 'beri ni na iye jaala, 'bojung u Naazir iibu ni daang saangyeng.

13 A Naazir nie 'begu la nga: Sanga ni u Naazir 'beri ni ang na wa paali, ba na taruung waaning a 'tuohibu tent 'di-nuori.

14 'Beng ung na di u sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Ana la pidapolii bung'yeni ang i 'yuoni 'gbuli a ba tari ngmehii jaa ka u i sarika nyugiruu. Kanga la pisaraa ang i 'yuoni 'gbuli a ba tari ngmehii jaa ka u i beu sarika. Kanga ming la pidari ang ba tari ngmehii jaa ka u i maahuu sarika.

15 'Mine la paanuu ang ba tari bura peu, jongbaaluu kaanha bang di kpaang jeri, 'wee-fahi ang ba tari bura bang di kpaang fari, aning ba bung'bie sarika a lang ning ba bung'nyuurihi sarika. ('Yiibu G. 29:2)

16 'Beng la ka a Ngming'puohi 'yi-diera na dia waaning Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-toori a wa 'ihi u beu sarika aning u sarika nyugiruu.

17 U na diye a pidari 'ihi sarika ka u i maahuu sarika a 'ku Ba Tari Baahaa Daana, a lang ning a paanuu ang ba tari bura peu ni. A Ngming'puohi 'yi-diera na 'ihiye a bung'bie sarika aning a bung'nyuurihi sarika ming.

18 'Beng la ka a Naazir nie na pung u 'ju ni ung weli'bing ni a 'tuohibu tent 'di-nuoring. U na diye a 'ju-kooni ni ang 'yi u 'ju ni ung weli'bing ni ingang, a dia ing 'buung ni ang 'bi sarika ni ang i maahuu sarika ni 'muning.

19 A Ngming'puohi 'yi-diera na diye a pidari bagi'biri ni bang dugi ni, a 'ihi kaanhii ang ba tari bura bung'yeni a peu 'puong, aning 'wee-fa ang ba tari bura bung'yeni. U na diang dogili a Naazir nie 'nuuhing sanga ni ung wa pung u 'ju ni ung weli'bing ni baahi. ('Yiibu G. 29:2)

20 A Ngming'puohi 'yi-diera na diang 'vigi ka a i sarika 'vigiruu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. A iye bungpegi'yirihi 'ku a Ngming'puohi 'yi-diera, a lang ning a sarika 'vigiruu nyau, aning a sarika 'duohuu gbekpong. Bila 'puoring a Naazir nie na tuong 'nyuye waing.

21 A Naazir nie 'begu la bila. Unang mang 'di u welibu sarika nosani 'ku Ba Tari Baahaa Daana ni. A 'yi ama 'puoring, u na tuong waaniye bung jaa a 'tuuro bila ni ung 'di nosani ni. Kparaama la ka u i bila a

'tuuro u Naazir 'begu ni.

A Ngming'puohi 'yi-diera pegiri

22 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:
23 Yeli 'ku Eerong aning u 'bi-daba ni: Ngaang yeng na mang pegi Isi'reeli niba. Ye mang yeli 'kubo:
24 Ba Tari Baahaa Daana pegii a kaara i 'jieng.
25 Ba Tari Baahaa Daana veng ka u 'ningbisogo chaang i ingang, a ii bunye.
26 Ba Tari Baahaa Daana kaagii aning 'ningbi-sung, a 'kui maahuu.
27 Bila bang na mang di n 'yuori dogili Isi'reeli niba ingang, ka n pegiba.

A 'yi-dieriba sarikihi

7 Sanga ni 'Moosis ang daang wa maali a tenti'deu ung baahi, ung daang buo kpaang waahuu a weluu 'bing. U 'deu buunhu jaa aning a sarika 'ihijie aning u tungtungbuunhu jaa ung daang i bila. U daang buoye kpaang waahaa a welaa 'bing.
2 'Beng la ka Isi'reeli 'yi-dieriba, ba ba'mine 'deri 'yi-daangdaba ni daang 'ihi sarika. Bana daang la a buura 'yi-dieriba ang daang kaara banani bang daang sori ni.
3 Bang daang waaning ba 'kuubuhi ni Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-toori. Ana daang la 'torikohi ayuobi 'juri ang 'pili, aning nadavarihi 'pienaayi. A 'yi-dieriba ba'yi jaa da mang waaniye 'toriko bung'yeni, ka kanga jaa ming waaning nadavaraa. Bang daang dia waaning a tenti'deu 'ningbi-toori.
4 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:
5 Diegaa ba seng ka ba dia a tuna ning a 'tuohibu tent tuma. Dia 'ku a 'Liivai niba, a 'ku kanga jaa a 'tuuro u tuma.
6 Bila ka 'Moosis daang di a 'torikohi aning a nadavarihi 'ku a 'Liivai niba.
7 U daang diye 'torikohi a'yi aning nadavarihi anaahi 'ku Guurisung 'bi-daba a 'tuuro bila ni ba tuma ang hiena.
8 Ung daang di 'torikohi anaahi aning nadavarihi a'nii 'ku 'Mireerai 'bi-daba a 'tuuro ba tuma. Ngming'puohi 'yi-diera Eerong 'bi-dau

Iitamar la a daang 'so ba kaabu kpiengu.
9 Che u daang ba 'ku 'Koohat 'bi-daba ni bung jaa, 'bojung ba tuma daang la ka ba mang di a bungpegi'yirihi pegili ba bagi'bieng.
10 Sanga ni bang daang buo kpaang waahi a sarika 'ihijie, a 'yi-dieriba daang waaniye sarikihi a sarika 'ihijie bang na 'bing 'ku Daana ni yela. Ka a 'yi-dieriba daang waaning ba sarikihi a sarika 'ihijie 'ningbi-toori.
11 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'kuye 'Moosis: A 'yi-dieriba kanga jaa na mang 'ihiye u sarika 'bebeyeni a sarika 'ihijie bang 'binne 'kuro Daana ni yela.
12 Nie ni ang daang 'ihi u sarika a fora daari daang la Amiinadab 'bi-dau 'Neesong ang 'yi 'Juuda buurii.
13 U sarika daang la wari perete bung'yeni, aning wari laa bung'yeni. A perete tiinhuu daang iye sekelihi koo aning lijeri ning 'pie. Ka a wari laa ming tiinhuu i sekelihi lijaata ning 'pie. A tiinha daang ahiye a 'ji-pegi'yiruu sekel maahibung. A a'yi jaa daang payeng ning jongbaaluu bang di kpaang jeri a ingang. Ana daang la a bung'bie sarika.
14 A sarika chelii daang la sannii la'bile ang i sekelihi 'pie, a pa aning iinsens.
15 Ung daang paahi nadapolii bung'yeni, pidari bung'yeni aning pidapolii bung'yeni ang i 'yuoni 'gbuli. Ana daang la a sarika nyugiruu.
16 Budari ming bung'yeni daang paahiyeng a i beu sarika.
17 Maahuu sarika ming buunhu daang la ama: nadavarihi a'yi, pidee a'nu, budee a'nu aning pidapola a'nu ang i 'yuoni 'gbuli 'yuoni 'gbuli. Ama daang la Amiinadab 'bi-dau 'Neesong sarika.
18 A 'beri a'yi daari, 'Zuuwer 'bi-dau Netaaniyel ang daang i Iisakar buurii 'yi-dierang daang 'ihi sarika.
19 U sarika ung daang 'ihi la wari perete bung'yeni, aning wari laa bung'yeni. A perete tiinhuu daang iye sekelihi koo aning lijeri ning 'pie. Ka a wari laa ming tiinhuu i sekelihi lijaata ning 'pie. A tiinha daang ahiye a 'ji-pegi'yiruu sekel maahibung. A a'yi jaa daang payeng ning jongbaaluu bang di kpaang jeri a ingang. Ana daang la a bung'bie sarika.
20 A sarika chelii daang la sannii la'bile ang i sekelihi 'pie, a pa aning

iinsens.

21 Ung daang paahi nadapolii bung'yeni, pidari bung'yeni aning pidapolii bung'yeni ang i 'yuoni 'gbuli. Ana daang la a sarika nyugiruu.

22 Budari ming bung'yeni daang paahiyeng a i beu sarika.

23 Maahuu sarika ming buunhu daang la ama: nadavarihi a'yi, pidee a'nu, budee a'nu aning pidapola a'nu ang i 'yuoni 'gbuli 'yuoni 'gbuli. Ama daang la 'Zuuwer 'bi-dau Netaaniyel sarika.

24 A 'beri ata daari 'Hiilong 'bi-dau 'Ilaiyab ang daang i Zeebiyulung 'biihi 'yi-dierang daang 'ihi sarika.

25 U sarika daang la wari perete bung'yeni aning wari laa bung'yeni. A perete tiinhuu daang iye sekelihi koo aning lijeri ning 'pie. Ka a wari laa ming tiinhuu i sekelihi lijaata ning 'pie. A tiinha daang ahiye a 'ji-pegi'yiruu sekel maahibung. A a'yi jaa daang payeng ning jongbaaluu bang di kpaang jeri a ingang. Ana daang la a bung'bie sarika.

26 A sarika chelii daang la sannii la'bile ang i sekelihi 'pie, a pa aning iinsens.

27 Ung daang paahi nadapolii bung'yeni, pidari bung'yeni aning pidapolii bung'yeni ang i 'yuoni 'gbuli. Ana daang la a sarika nyugiruu.

28 Budari ming bung'yeni daang paahiyeng a i beu sarika.

29 Maahuu sarika ming buunhu daang la ama: nadavarihi a'yi, pidee a'nu, budee a'nu aning pidapola a'nu ang i 'yuoni 'gbuli 'yuoni 'gbuli. Ama daang la 'Hiilong 'bi-dau 'Ilaiyab sarika.

30 A 'beri anaahi daari, Seedier 'bi-dau Ilaizur ang daang i Ruubeng 'biihi 'yi-dierang daang 'ihi sarika.

31 U sarika daang la wari perete bung'yeni aning wari laa bung'yeni. A perete tiinhuu daang iye sekelihi koo aning lijeri ning 'pie. Ka a wari laa ming tiinhuu i sekelihi lijaata ning 'pie. A tiinha daang ahiye a 'ji-pegi'yiruu sekel maahibung. A a'yi jaa daang payeng ning jongbaaluu bang di kpaang jeri a ingang. Ana daang la a bung'bie sarika.

32 A sarika chelii daang la sannii la'bile ang i sekelihi 'pie, a pa aning iinsens.

33 Ung daang paahi nadapolii bung'yeni, pidari bung'yeni aning pidapolii bung'yeni ang i 'yuoni 'gbuli. Ana daang la a sarika nyugiruu.

Soribu Gbangu 7

34 Budari ming bung'yeni daang paahiyeng a i beu sarika.
35 Maahuu sarika ming buunhu daang la ama: nadavarihi a'yi, pidee a'nu, budee a'nu aning pidapola a'nu ang i 'yuoni 'gbuli 'yuoni 'gbuli. Ama daang la Seedier 'bi-dau Ilaizur sarika.
36 A 'beri a'nu daari Zuurisaadai 'bi-dau Seluumiel ang daang i Siimiyung 'biihi 'yi-dierang daang 'ihi sarika.
37 U sarika daang la wari perete bung'yeni, aning wari laa bung'yeni. A perete tiinhuu daang iye sekelihi koo aning lijeri ning 'pie. Ka a wari laa ming tiinhuu i sekelihi lijaata ning 'pie. A tiinha daang ahiye a 'ji-pegi'yiruu sekel maahibung. A a'yi jaa daang payeng ning jongbaaluu bang di kpaang jeri a ingang. Ana daang la a bung'bie sarika.
38 A sarika chelii daang la sannii la'bile ang i sekelihi 'pie, a pa aning iinsens.
39 Ung daang paahi nadapolii bung'yeni, pidari bung'yeni aning pidapolii bung'yeni ang i 'yuoni 'gbuli. Ana daang la a sarika nyugiruu.
40 Budari ming bung'yeni daang paahiyeng a i beu sarika.
41 Maahuu sarika ming buunhu daang la ama: nadavarihi a'yi, pidee a'nu, budee a'nu aning pidapola a'nu ang i 'yuoni 'gbuli 'yuoni 'gbuli. Ama daang la Zuurisaadai 'bi-dau Seluumiel sarika.
42 A 'beri ayuobi daari 'Duu-el 'bi-dau 'Ilaiyasaf ang daang i Gaad 'biihi 'yi-dierang daang 'ihi sarika.
43 U sarika daang la wari perete bung'yeni aning wari laa bung'yeni. A perete tiinhuu daang iye sekelihi koo aning lijeri ning 'pie. Ka a wari laa ming tiinhuu i sekelihi lijaata ning 'pie. A tiinha daang ahiye a 'ji-pegi'yiruu sekel maahibung. A a'yi jaa daang payeng ning jong baaluu bang di kpaang jeri a ingang. Ana daang la a bung'bie sarika.
44 A sarika chelii daang la sannii la'bile ang i sekelihi 'pie, a pa aning iinsens.
45 Ung daang paahi nadapolii bung'yeni, pidari bung'yeni aning pidapolii bung'yeni ang i 'yuoni 'gbuli. Ana daang la a sarika nyugiruu.
46 Budari ming bung'yeni daang paahiyeng a i beu sarika.
47 Maahuu sarika ming buunhu daang la ama: nadavarihi a'yi, pidee a'nu, budee a'nu aning pidapola a'nu ang i 'yuoni 'gbuli 'yuoni 'gbuli. Ama daang la 'Duu-el 'bi-dau 'Ilaiyasaf sarika.

48 A 'beri ayo'poin daari Amaihud 'bi-dau Eliisama ang daang i 'Iifiriam 'biihi 'yi-dierang daang 'ihi sarika.
49 U sarika daang la wari perete bung'yeni aning wari laa bung'yeni. A perete tiinhuu daang iye sekelihi koo aning lijeri ning 'pie. Ka a wari laa ming tiinhuu i sekelihi lijaata ning 'pie. A tiinha daang ahiye a 'ji-pegi'yiruu sekel maahibung. A a'yi jaa daang payeng ning jongbaaluu bang di kpaang jeri a ingang. Ana daang la a bung'bie sarika.
50 A sarika chelii daang la sannii la'bile ang i sekelihi 'pie, a pa aning iinsens.
51 Ung daang paahi nadapolii bung'yeni, pidari bung'yeni aning pidapolii bung'yeni ang i 'yuoni 'gbuli. Ana daang la a sarika nyugiruu.
52 Budari ming bung'yeni daang paahiyeng a i beu sarika.
53 Maahuu sarika ming buunhu daang la ama: nadavarihi a'yi, pidee a'nu, budee a'nu aning pidapola a'nu ang i 'yuoni 'gbuli 'yuoni 'gbuli. Ama daang la Amaihud 'bi-dau Eliisama sarika.
54 A 'beri a'nii daari Pedaazur 'bi-dau Ga'meeli-el ang daang i Manaase 'biihi 'yi-dierang daang 'ihi sarika.
55 U sarika daang la wari perete bung'yeni aning wari laa bung'yeni. A perete tiinhuu daang iye sekelihi koo aning lijeri ning 'pie. Ka a wari laa ming tiinhuu i sekelihi lijaata ning 'pie. A tiinha daang ahiye a 'ji-pegi'yiruu sekel maahibung. A a'yi jaa daang payeng ning jongbaaluu bang di kpaang jeri a ingang. Ana daang la a bung'bie sarika.
56 A sarika chelii daang la sannii la'bile ang i sekelihi 'pie, a pa aning iinsens.
57 Ung daang paahi nadapolii bung'yeni, pidari bung'yeni aning pidapolii bung'yeni ang i 'yuoni 'gbuli. Ana daang la a sarika nyugiruu.
58 Budari ming bung'yeni daang paahiyeng a i beu sarika.
59 Maahuu sarika ming buunhu daang la ama: nadavarihi a'yi, pidee a'nu, budee a'nu aning pidapola a'nu ang i 'yuoni 'gbuli 'yuoni 'gbuli. Ama daang la Pedaazur 'bi-dau Ga'meeli-el sarika.
60 A 'beri awai daari Gidi'oo-ni 'bi-dau Abaidang ang daang i Beenjaming 'biihi 'yi-dierang daang 'ihi sarika.
61 U sarika daang la wari perete bung'yeni aning wari laa bung'yeni. A

perete tiinhuu daang iye sekelihi koo aning lijeri ning 'pie. Ka a wari laa ming tiinhuu i sekelihi lijaata ning 'pie. A tiinha daang ahiye a 'ji-pegi'yiruu sekel maahibung. A a'yi jaa daang payeng ning jongbaaluu bang di kpaang jeri a ingang. Ana daang la a bung'bie sarika.

62 A sarika chelii daang la sannii la'bile ang i sekelihi 'pie, a pa aning iinsens.

63 Ung daang paahi nadapolii bung'yeni, pidari bung'yeni aning pidapolii bung'yeni ang i 'yuoni 'gbuli. Ana daang la a sarika nyugiruu.

64 Budari ming bung'yeni daang paahiyeng a i beu sarika.

65 Maahuu sarika ming buunhu daang la ama: nadavarihi a'yi, pidee a'nu, budee a'nu aning pidapola a'nu ang i 'yuoni 'gbuli 'yuoni 'gbuli. Ama daang la Gidi'oo-ni 'bi-dau Abaidang sarika.

66 A 'beri 'pie daari Amisaadai 'bi-dau 'E-hai'ii-zer ang daang i Daan 'biihi 'yi-dierang daang 'ihi sarika.

67 U sarika daang la wari perete bung'yeni aning wari laa bung'yeni. A perete tiinhuu daang iye sekelihi koo aning lijeri ning 'pie. Ka a wari laa ming tiinhuu i sekelihi lijaata ning 'pie. A tiinha daang ahiye a 'ji-pegi'yiruu sekel maahibung. A a'yi jaa daang payeng ning jongbaaluu bang di kpaang jeri a ingang. Ana daang la a bung'bie sarika.

68 A sarika chelii daang la sannii la'bile ang i sekelihi 'pie, a pa aning iinsens.

69 Ung daang paahi nadapolii bung'yeni, pidari bung'yeni aning pidapolii bung'yeni ang i 'yuoni 'gbuli. Ana daang la a sarika nyugiruu.

70 Budari ming bung'yeni daang paahiyeng a i beu sarika.

71 Maahuu sarika ming buunhu daang la ama: nadavarihi a'yi, pidee a'nu, budee a'nu aning pidapola a'nu ang i 'yuoni 'gbuli 'yuoni 'gbuli. Ama daang la Amisaadai 'bi-dau 'E-hai'ii-zer sarika.

72 A 'beri 'pie aning 'yeni daari Ookirang 'bi-dau 'Pee-giyel ang daang i Aaser buurii 'yi-dierang daang 'ihi sarika.

73 U sarika daang la wari perete bung'yeni aning wari laa bung'yeni. A perete tiinhuu daang iye sekelihi koo aning lijeri ning 'pie. Ka a wari laa ming tiinhuu i sekelihi lijaata ning 'pie. A tiinha daang ahiye a 'ji-pegi'yiruu sekel maahibung. A a'yi jaa daang payeng ning

jongbaaluu bang di kpaang jeri a ingang. Ana daang la a bung'bie sarika.

74 A sarika chelii daang la sannii la'bile ang i sekelihi 'pie, a pa aning iinsens,

75 ung daang paahi nadapolii bung'yeni, pidari bung'yeni aning pidapolii bung'yeni ang i 'yuoni 'gbuli. Ana daang la a sarika nyugiruu.

76 Budari ming bung'yeni daang paahiyeng a i beu sarika.

77 Maahuu sarika ming buunhu daang la ama: nadavarihi a'yi, pidee a'nu, budee a'nu aning pidapola a'nu ang i 'yuoni 'gbuli 'yuoni 'gbuli. Ama daang la Ookirang 'bi-dau 'Pee-giyel sarika.

78 A 'beri 'pie aning a'yi daari 'Iinang 'bi-dau Ahaira ang daang i Naafitalai buurii 'yi-dierang daang 'ihi sarika.

79 U sarika daang la wari perete bung'yeni aning wari laa bung'yeni. A perete tiinhuu daang iye sekelihi koo aning lijeri ning 'pie. Ka a wari laa ming tiinhuu i sekelihi lijaata ning 'pie. A tiinha daang ahiye a 'ji-pegi'yiruu sekel maahibung. A a'yi jaa daang payeng ning jongbaaluu bang di kpaang jeri a ingang. Ana daang la a bung'bie sarika.

80 A sarika chelii daang la sannii la'bile ang i sekelihi 'pie, a pa aning iinsens,

81 ung daang paahi nadapolii bung'yeni, pidari bung'yeni aning pidapolii bung'yeni ang i 'yuoni 'gbuli. Ana daang la a sarika nyugiruu.

82 Budari ming bung'yeni daang paahiyeng a i beu sarika.

83 Maahuu sarika ming buunhu daang la ama: nadavarihi a'yi, pidee a'nu, budee a'nu aning pidapola a'nu ang i 'yuoni 'gbuli 'yuoni 'gbuli. Ama daang la 'Iinang 'bi-dau Ahaira sarika.

84 A sarika 'ihijie weli'bingbu sarika daang la bila a 'yi Iisiriel 'yi-dieriba seng sanga ni bang daang buo kpaang waahuu. A daang iye wari peretehi 'pie aning a'yi, wari laahi 'pie aning a'yi aning sannii la'bilii 'pie aning a'yi.

85 A wari peretehi kanga jaa tiinhuu da mang iye sekelihi koo aning lijeri ning 'pie, ka a laahi kanga jaa ming tiinhuu daang i sekelihi lijaata ning 'pie. A buunhu jaa wari tiinhuu daang iye sekelihi 'tuhi a'yi aning koohi anaahi a 'tuuro a 'ji-pegi'yiruu sekel maahibu.

86 A sannii la'bilii 'pienaayi ni ang pa aning iinsens ni kanga jaa tiinhuu

da mang iye sekelihi 'pie a 'tuuro a 'ji-pegi'yiruu sekel maahibu. A la'bilii jaa sannii tiinhuu daang iye sekelihi koo aning lijeri.

87 A sarika nyugiruu nadavarihi jaa daang iye nadapola 'pienaayi, ka a pidee i 'pienaayi, ka a pidapola ang i 'yuoni 'gbuli 'yuoni 'gbuli daang i 'pienaayi, a lang ning a bung'bie sarika. A beu sarika budee ming daang iye 'pienaayi.

88 A maahuu sarika ming nadavarihi jaa daang iye nadapola lijeri aning anaahi, ka a pidee i lijaata, ka a budee i lijaata, ka a pipola ang i 'yuoni 'gbuli 'yuoni 'gbuli i lijaata. A sarika 'ihijie weli'bingbu sarika daang la bila sanga ni bang daang buo kpaang waahuu baahi.

89 Sanga ni 'Moosis ang daang ti kpe a 'tuohibu tent ka u yelining Naangmini yela, u daang 'wongye kokori ang yera yela 'kuruu a 'yire a beu pogibu 'jie ni saa'jung. Unang daang 'bi a 'Sieree daga ingang ni. U daang yeliye yela 'kuu a 'yi a cheribihi a'yi ni kpachagang.

8 A fintinihi maali-ahibu

Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:

2 Yeli 'ku Eerong: Sanga ni ing na mang maali a fintinihi ahi ni, a fintinihi ayo'poin ni na mang chaanaye a fintingdau 'ningbi-tooring.

3 Ka Eerong daang tung bila. U daang maaliye a fintinihi ahi ang 'tori a fintingdau 'ningbi-toori, a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku 'Moosis nuori bila ni.

4 A fintingdau maalibu daang iye sannii bang di hama'bile maali. Hama'bile bang daang di maaluu a 'yi u dau a ti to u filaawahing. Ba daang maaluung a'wo bila ni turi Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'wuli 'Moosis ni.

5 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis:

6 'Ihi a 'Liivai niba Isi'reeli niba ni 'puong a vaahiba.

7 Ngaang ing na iba a vaahiba: Di pegi'yiibu kuong a mihiba. Veng ka ba pung ba iinhi kooni jaa. Veng ka ba pegi ba bungyerihi a i ba miihi 'fori.

8 Bila 'puoring veng ka ba di nadapolii a lang ning u bung'bie sarika. Ana la jongbaaluu bang di kpaang jeri a ingang. La di nadapolii kanga ka u i beu sarika.

9 Tari a 'Liivai niba waaning a 'tuohibu tent 'ningbi-toori. Laanhi a

Isi'reeli niba langbu ni jaa lang taa.

10 Tari a 'Liivai niba waaning Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-toori. A Isi'reeli niba na diye ba 'nuuhi dogili a 'Liivai niba ingang.

11 Eerong na diye a 'Liivai niba tihi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring a'wo sarika 'vigiruu ang 'yi a Isi'reeli niba seng. Bila bang na i niba ang sigi ka ba tuna Ba Tari Baahaa Daana tuma.

12 'Beng la ka a 'Liivai niba na di ba 'nuuhi dogili a nadapola 'juring. I na diye kanga 'ihi beu sarika, a di kanga ming 'ihi sarika nyugiruu 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Bila na iye beu pogibu 'ku a 'Liivai niba.

13 I na ing ka a 'Liivai niba ahi Eerong aning u 'bi-daba 'ningbi-tooring. 'Beng la ing na diba tihi a'wo sarika 'vigiruu 'ku Ba Tari Baahaa Daana.

14 Bila ing na weli a 'Liivai niba a 'yi Isi'reeli niba 'puong. A 'Liivai niba na iye n 'suobu.

15 Bila 'puoring a 'Liivai niba na kpeng a ti tuna a 'tuohibu tenti'deu tuma. A 'jung i na vaahibang a diba tihi a'wo sarika 'vigiruu.

16 'Bojung ba diye a 'Liivai niba 'kumo kpeleng kpeleng a 'yi Isi'reeli niba 'puong. N diebang 'so. Ba na ahiye nie jaa ang i 'bi-fora bogung a 'yuo u ma 'puo Isi'reeli niba 'puong.

17 'Bojung Isi'reeli niba 'bi-fora jaa iye n 'suobu, ka ninsaalaa la bii ka 'dungo la. Daari ni mang daang ngmi 'bi-forihi jaa ku 'Iijipiti paaluung ni, a daari mang weliba 'bing 'ku n minga.

18 N diye a 'Liivai niba Isi'reeli niba 'bi-forihi jaa bogung.

19 N diye a 'Liivai niba 'ku Eerong aning u 'bi-daba ni a'wo 'kuubu Isi'reeli niba 'puong. Ba na tungye Isi'reeli niba tuma a 'tuohibu tent 'puong, a mang pogi Isi'reeli niba beu. Ba na mang iye bila ka 'baleu jaa ta wa waana Isi'reeli niba 'puong sanga ni a Isi'reeli niba ang mang wa pieli a 'ji-pegi'yiruu ni.

20 Bila ka 'Moosis, Eerong aning a Isi'reeli niba langbu ni jaa daang i a 'Liivai niba. Bila ni jaa Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku 'Moosis nuori a 'Liivai niba yela ni, bila ka a Isi'reeli niba daang iba.

21 Ka a 'Liivai niba daang i ba miihi 'fori a pegi ba bungyerihi. Bila 'puoring ka Eerong daang diba tihi a'wo sarika 'vigiruu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. Ka Eerong daang pogi ba beu 'kubo a vaahiba.

22 Bila 'puoring ka a 'Liivai niba daang kpe ka ba tung ba tuma a 'tuohibu tent 'puong Eerong aning u 'bi-daba ni 'ningbi-tooring. Bila ni Ba Tari

Baahaa Daana ang daang 'ku 'Moosis nuori a 'Liivai niba yela ni, bila bang daang iba.
23 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis:
24 A 'Liivai niba yelitarihi la ama: Kanga jaa ang ta 'yuomo lijeri aning a'nu a 'duoro, u na tuong kpeye a 'tuohibu tent tuma a ti tung u 'yobe-tuma.
25 Ka banang wa ta 'yuomo lijaa'yi ning 'pie, ba na bahiye a tuma tungbu. Ba kung la tunaa.
26 Che ba na tuong sungye ba ba'biihi tuna ba tuma a 'tuohibu tent 'puong. Che bana miihi ni yeng kung tung tuma. Bila ing na i a 'Liivai niba a'wo ba 'yobe-tuma yela.

A 'yiilung Paribahi 'Tigiri

9 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli yela 'ku 'Moosis Sainai Mopiri ni 'puong. Ba 'Iijipiti paaluung 'yiibu 'yiilung 'yuoning, u 'chiu-fora 'puong ung daang yeli ngaang 'kuu:
2 Veng ka a Isi'reeli niba 'di a Paribahi u wagiri'binnuu ning.
3 A 'chiu nga 'beri 'pie aning anaahi daari 'ji-nyogi'ningbiring yeng na 'diu u wagiri'binnuu ning. Ye na 'diung a 'tuuro u yeli'tuurihi jaa aning u 'wulibu soe.
4 'Beng la ka 'Moosis daang yeli a Isi'reeli niba ka ba 'di a Paribahi.
5 Bang daang 'di a Paribahi a 'chiu-fora 'beri 'pie aning anaahi daari. Ba daang 'diung a daari 'ji-nyogi'ningbiring Sainai Mopiri 'puong. Bila ni jaa Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku 'Moosis nuori ni, bila ka a Isi'reeli niba daang i.
6 Ka daba 'mine daang fiinhi dau ang 'kpi, bang degi a 'tuuro bilang. A 'jung ba daang ba tuong 'di a Paribahi a daari. Bang daang wa 'Moosis aning Eerong 'ningbi-toori a daari.
7 Ka a daba nga daang yeli 'kuu: Ti degiyeng ting fiinhi kpiima 'jung. Wala 'jung bang legiti ka ti ta paahi Isi'reeli niba 'puong a 'ku Ba Tari Baahaa Daana sarika ni u wagiri'binnuu ning?
8 Ka 'Moosis daang yeli 'kubo: Ye ahi bila ka n 'wong bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang na 'ku nuori ye yela.
9 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:
10 Yeli 'ku a Isi'reeli niba: Ka ye kanga bii ye buurii kanga jaang wa degi

yeng fiinhi kpiima 'jung, bii ka ye kangang 'cheng sotoori, che u na tuong 'diye Ba Tari Baahaa Daana Paribahi ni.

11 Ba na tuong 'diung a 'yiilung 'chiu 'beri 'pie aning anaahi daari 'ji-nyogi'ningbiring. Paanuu ang ba tari bura aning jevaari ang i too bang na di 'diu.

12 Ba ta wa baha u fiing jaa ka 'jie nyaara bii a ngmaha u kaurii jaa. Ba na 'diung a 'tuuro a Paribahi yeli'tuurihi jaa.

13 Che a'mineng nie kanga na iye 'fori a ba 'cheng sori ming che jaanhi a Paribahi 'diibu. Ba na ngmaaye a ningbalaa nga bahi u niba 'puong. 'Bojung u ba waaning Ba Tari Baahaa Daana sarika u wagiri'binnuu ning. U minga beu 'yobeu na dogiliye u 'jung.

14 A'mineng saana kanga na kpieraye ye 'puong a buora ka u 'di a Paribahi. Kparaama la ka u 'di a Paribahi a 'tuuro u yeli'tuurihi aning u 'wulibu soe. Yeli'tuuruu bung'yeni yeng na tari 'ku saana aning a paaluu nie jaa.

A savaalii aning a 'buung

15 Ba daang maaliye a tenti'deu ung ahi. A 'Sieree tent ni la bila. A daari ni bang maaluu ung ahi ni ka a savaalii daang wa poguu. U daang 'biye a tenti'deu 'jung a'wo 'buung a 'yi 'ji-maarii a gara 'beeguu.

16 Bila da mang la wagiri la wagiri. A savaalii da mang poguung ngminaa sanga, a da mang 'woning 'buung 'yienguu.

17 Wagiri ni jaa a savaalii ang wa tagi 'do a tenti'deu saa'jung, bila 'puoring a Isi'reeli niba da mang 'yiye sori. 'Jie ning a savaalii ang da mang wa 'sigi, 'beng ka Isi'reeli niba da mang ba ba tentihi.

18 A 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana nuori ka a Isi'reeli niba da mang 'yi sori. A 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana nuori bang da mang maali ba kampu. A 'beri ni jaa a savaalii ang wa dogili a tenti'deu saa'jung jaa, ba da mang kpelingye a kampu 'puong.

19 Haali ka a savaaliing wa 'bibe kauhi, a i 'beri jemaa a tenti'deu saa'jung, che Isi'reeli niba nga da mang 'tuye Ba Tari Baahaa Daana yelihung ni. Ba da ba mang 'yi sori.

20 Sanga kangang ka a savaaliing wa 'bi a tenti'deu saa'jung 'beri awala 'yong, ba da mang kpelingye a kampu 'puong a 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana nuori. A 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana nuori bang da mang 'yi

sori.

21 Sanga kangang a savaalii da mang kpelingye 'be a 'yi 'ji-maarii a gara 'beeguu. Ka a savaaliing wa tagi 'do 'beeguu, ba da mang 'yiye sori. Ka ngminaa la bii 'yienguu, ka a savaaliing wa tagi 'do jaa, ba da mang 'yiye sori.

22 Wagiri jaa a savaalii ang da mang wa kpeling a tenti'deu saa'jung, Isi'reeli niba da mang kpelingye a kampu 'puong. Ba da ba mang 'yi sori. Ka 'beri a'yi la, ka 'chiugbuli la bii ka 'beri jemaa la, ba da ba mang 'yi sori. Che ka unang wa tagi 'do, ba da mang 'yiye sori.

23 A 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana nuori bang da mang kpeling a kampu 'puong. A 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana nuori bang da mang 'yi sori. Ba da mang 'tuye Ba Tari Baahaa Daana yelihung. Ba da mang 'tuung a 'tuuro nuori ni Ba Tari Baahaa Daana ang 'ku 'Moosis ni.

Wari biengkonihi a'yi

10 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:

2 Maali wari biengkonihi a'yi. Hama'bile ing na di maalaa. Ana ing na mang di buong a niba ka ba lang taa. Ana ing na mang di i ka ba 'yi sori ming.

3 Ka banang wa ngmi a a'yi jaa, a langbu niba jaa na mang wa langye taa i 'ningbi-tooring a 'tuohibu tent 'di-nuoring.

4 Che ka banang wa ngmi bung'yeni 'yong, bila yeng a 'yi-dieriba, Iisiriel 'sii 'sii 'ju-daamba ni na langye i seng.

5 Ka a biengkoning wa 'kong, a kampuhi ni ang 'bi sa'muni seng ni na 'yiye sori.

6 Ka a biengkoning wa 'kong 'yiilung, a kampuhi ni ang 'bi sa'mungduri seng ni ming na 'yiye sori. Biengkoni na mang 'koming wagiri jaa bang na 'yi sori.

7 Ka a langbu nibang na wa lang taa, ye na mang ngmiye a biengkonihi, che a 'kuori kung mang kauhi.

8 A Ngming'puohi 'yi-dieriba, Eerong 'bi-daba ning na mang ngmi a biengkonihi. Bila na iye yeli'binnuu 'kuye a gara wagiri jaa ye jemanihi jaa 'puong.

9 Ka yenang na jau taanhuu ning ye domihi ang dogihiye ye paaluung, ye na mang ngmiye a biengkonihi a kauhi. Bila ka Ba Tari Baahaa Daana

ye Naangmini na mang tiehi ye yela a dieye 'yi ye domihi seng.
10 Ye na mang ngmiye a biengkonihi ye 'pu-peli aning ye 'tigirihi ang 'bing wagirihing aning ye 'chiuri 'be-forihing. Ye na mang ngmiang sanga ni yeng 'ihe ye sarika nyugirihi, aning ye maahuu sarikihi. A na mang iye tiehibu 'kuye ye Naangmini 'ningbi-tooring. Maang la Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini.

Sainai 'yiibu

11 A 'yiilung 'yuoning, u 'yiilung 'chiu daulijeri daari ka a savaalii daang tagi 'do saa'ju a 'Sieree tent 'jung.
12 Ka Isi'reeli niba daang 'yi Sainai Mopiring a na 'cheng ba soe. 'Beng la ka a savaalii daang ti ahi 'Peerang Mopiri ning.
13 Bang daang 'yi ba fora sori nga a 'tuuro bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku nuori a 'tuuro 'Moosis ingang.
14 'Juuda niba kampu jonjong la a daang 'yi fora a 'tuuro bila ni ba 'sojemuno ang 'yi. Ba 'sojehi 'yi-diera daang la Amiinadab 'bi-dau 'Neesong.
15 Iisakar buurii 'sojehi 'yi-diera daang la 'Zuuwer 'bi-dau Netaaniyel.
16 Zeebiyulung niba buurii 'sojehi 'yi-diera daang la 'Hiilong 'bi-dau 'Ilaiyab.
17 'Beng la bang daang yaahi a tenti'deu. Ka Guurisung 'bi-daba aning 'Mireerai 'bi-daba daang diu 'tuo a 'yi sori.
18 Ka Ruubeng kampu jonjong daang 'yi sori a 'tuuro bila ni ba 'sojemuno ang 'yi. Ba 'sojehi 'yi-diera daang la Seedier 'bi-dau Ilaizur.
19 Siimiyung buurii 'sojehi 'yi-diera daang la Zuurisaadai 'bi-dau Seluumiel.
20 Gaad buurii 'sojehi 'yi-diera daang la 'Duu-el 'bi-dau 'Ilaiyasaf.
21 'Beng la ka 'Koohat 'yideme daang 'yi sori a 'tuo a bungpegi'yirihi. Ba daang baye a tenti'deu baahi che bang ta.
22 Ka 'Iifiriam buurii kampu jonjong daang 'yi sori a 'tuuro bila ni ba 'sojemuno ang 'yi. Ba 'sojehi 'yi-diera daang la Amaihud 'bi-dau Eliisama.
23 Manaase buurii 'sojehi 'yi-diera daang la Pedaazur 'bi-dau Ga'meeli-el.
24 Beenjaming buurii 'sojehi 'yi-diera daang la Gidi'oo-ni 'bi-dau Abaidang.

25 'Beng la ka Daan buurii kampu jonjong daang 'yi sori a 'tuuro bila ni ba
'sojemuno ang 'yi. Bana daang la a kampuhi jaa 'puori niba. Ba 'sojehi
'yi-diera daang la Amisaadai 'bi-dau 'E-hai'ii-zer.
26 Aaser buurii 'sojehi 'yi-diera daang la Ookirang 'bi-dau 'Pee-giyel.
27 Naafitalai buurii 'sojehi 'yi-diera daang la 'Iinang 'bi-dau Ahaira.
28 Ngaang ka a Isi'reeli niba daang 'piili ba sori 'cheni. Bila daang la ba
'cheni a 'tuuro bila ni ba 'sojemuno ang 'yi ni.
29 'Moosis diengdau daang la 'Ruu-el ang i Miidiyan nie. Ka 'Moosis
daang yeli 'ku 'Ruu-el 'bi-dau 'Hoobab: Ti 'yiye sori a gara 'jie kanga.
Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng: N na diye a 'jie 'kuye. Wa ka ti nii
gaa. Ti na iing sung, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana ingye nuori Iisiriel
yela ka u na iung sung.
30 Ka 'Hoobab daang yeli 'ku 'Moosis: N kung gaa. N na leu gaaye n
paaluu aning n dogiriba seng.
31 Ka 'Moosis daang yeli: Jaan'de, ta bahiti. I bangye bila ni ting na maali
ti kampu a mopiri 'puong. I na ing a'wo 'ningbie 'kuti.
32 Ka ti niing gaa, sung ni jaa Ba Tari Baahaa Daana ang na i 'kuti, bila
ning u 'ju ting na i 'kui.
33 'Beng la bang daang 'yi Ba Tari Baahaa Daana tangkpong ning a na
'cheng 'beri ata. Ka Ba Tari Baahaa Daana 'layiri daga ni daang die ba
'yie a 'beri ata 'cheni 'puong. U daang dieye 'yie ka u bo peenhibu 'jie
'kubo.
34 Ka Ba Tari Baahaa Daana savaalii ni daang 'do 'bi ba 'jung ngminaa
wagiri, bang daang 'yi a kampung.
35 Wagiri jaa a daga ang da mang wa 'yi sori, 'Moosis da mang yeling:
'Ihi, 'oo Ba Tari Baahaa Daana.
Veng ka i domihi yaari.
Veng ka banani ming ang hai jo i 'ningbi-tooring.
36 Ka a dagang wa ahi ming u mang yeling:
'Oo Ba Tari Baahaa Daana, leu gaa Iisiriel
'tuhi jemaa ni seng.

A niba ang ngmuuna yela

11 Ka a niba daang ngmuuna yela. Ka bila daang saang Ba Tari Baahaa
Daana 'puo. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana daang 'womaang ka u

'suuri 'ihi. A 'jung Ba Tari Baahaa Daana 'buung daang 'direye ba 'puong. A 'buung daang 'diye ba 'mine ang daang 'bi a kampu noeng.
2 'Beng la ka a niba daang 'kong 'ku 'Moosis. Ka 'Moosis daang 'puohi 'ku Ba Tari Baahaa Daana ka a 'buung daang 'kpi.
3 Ung daang 'ku a 'jie 'yuori Taabera. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana 'buung daang 'diye ba 'puong.
4 'Beng la ka a ningbuurijemaa ni ang daang paahi ba 'puong ni daang leu nyenna buunhu 'mine. Ka a Isi'reeli niba ming daang la 'kong a yeli: Ning'buong na 'kuti neni ka ti oo?
5 Ti leu tiehiye a jima ni ting daang oora jaala 'Iijipiting ni yela, a tiehi a bola, a yogikaama, a 'liikihi*, a 'gaabu aning a gaalik* yela.
6 Pampana bung jaa ba nyenniti. Ti ba nyira bung jaa ka a manna nga naani.
7 A manna nga da mang 'woniye korianda 'bie, ang daang 'woning deliyam*. ('Munpiilee G. 2:12)
8 A niba da mang 'ying a 'ohaa. Ba da mang niemaang niering, bii bang dia to tuoring. Ba da mang dugaang dugiri 'puong a maali bung-oorihi. A da mang iye i nuoring a'wo 'bisiketihi bang di kpaang maali.
9 Sanga ni mielung ang da mang wa 'le 'yienguu, a manna da mang 'leye a ingang.
10 Ka 'Moosis daang 'wong a niba ang 'kono ba jagihi jaang. Kanga jaa da mang ahiye u tent 'di-nuoring. Ka Ba Tari Baahaa Daana 'suuri daang 'ihi yaga jaa. Ka bila daang dang 'Moosis 'suhu yaga.
11 'Beng la ka 'Moosis daang yeli 'ku Ba Tari Baahaa Daana: Wala la ing waaning a tuora nga i tungtuna ingang? Wala la ing ba ima hina che di a niba nga jaa 'yobeu dogili n ingang?
12 Maang muong tari a niba nga jaa 'puo bi? Maang muong dogiba bi? Ka wala ing yeli 'kumo: Pegiliba i nyaung a'wo bila ni 'bi-yogilaa ang mang pegili 'bie ang mugira bihi, a tariba gaaning paaluu ni yela mang po 'ku ba ba'mine ni?
13 'Yening mang na nye neni 'ku a niba nga jaa? 'Bojung ba 'kono
*

11:5 'liikihi, gaalik — Ama jaa iye gaa'bu bii alibasa buurii, ka a ming 'nyuu mang i kpiengaa bang di maana siimaa.

11:7 deliyam — U iye 'ku-nanii bii boori bungnanii kanga daa ang i too.

innimang a yera: 'Kuti neni ka ti oo.
14 Maang 'yong kung tuong tari a niba nga, 'bojung a 'tuobu iye tiinhuu 'gaali n ingang.
15 Ka inang na irima ngaang, jaan'de kuma 'jie ngang pampana, ka maang nye nungbu i 'ningbiring yeng. Ta veng ka n nye n nimiha.

A ningbera lijaata ning 'pie ni

16 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: Laanhi Iisiriel ningbera 'puo daba lijaata ning 'pie waaning n seng. Laanhi daba ing bang ka ba iye ningbera aning 'karichihi a niba ingang. Tariba waaning a 'tuohibu tent ka ba nii wa ahi 'beng.
17 'Beng la mang na 'sigi wa ka n nii yeli yela. N na diye Sie ni ang 'bi i ingang ni ingba. Ba na sumiing 'tuo a niba 'tuo-tiinha ni ka i ta 'tuogaa i 'yong.
18 Bila 'puoring, yeli 'ku a niba: Ye welipegi ye miihi a 'gu 'beu. Ye na ooye neni. 'Bojung ye 'kongyeng ka Ba Tari Baahaa Daana 'wong yeng yera ngaang: Ning'buong na 'kuti neni ka ti oo? 'Bojung a daang iye sung 'kuti 'Iijipiting. Bila 'jung Ba Tari Baahaa Daana na 'kuyeng neni ka ye oo.
19 Ye na obaang, 'bebeyeni naani, 'beri a'yi ming naani. Ye kung obaa 'beri a'nu bii 'beri 'pie bii 'beri lijeri.
20 Ye na obaang 'chiu 'gbuli a waana wagiri ang na wa 'yire ye nyibogiring a leu piye. 'Bojung ye jaanhiye Ba Tari Baahaa Daana ang 'bi ye 'puong. Ye 'kongye u 'ningbi-tooring a yeli: 'Bojung muo ting 'yi 'Iijipiting?
21 Ka 'Moosis yeli: A niba nga 'puong mang 'be nga iye daba 'tuhi koohi ayuobi (600,000) ang 'chene gbee. Che ing yeli: N na 'kubong neni ka ba oo 'chiu 'gbuli.
22 Ba muo na korigiye piihi aning 'nii ka a tuong sigiba bi? Chebii mangkpong jima jaa bang na laanhi ka a tuong sigiba?
23 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: Maang Ba Tari Baahaa Daana 'nu kpiengu kung tuong i bila bi? I na nyiye pampana ka n yelihung na iye yeliminga 'kui bii ka u kung i.
24 'Beng la ka 'Moosis daang 'yi ti yeli Ba Tari Baahaa Daana yeli'bie ni 'ku a niba. Ung daang laanhi a niba 'puo ningbera daba lijaata ning 'pie

a veng bang ahi 'gili a tenti'deu.
25 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang wa 'sigi a savaalii 'puong, a yeli yela 'ku 'Moosis. Ung daang di a Sie ni ang 'bi u ingang ni ing a ningbera lijaata ning 'pie ni ingang. Sanga ni a Sie ang daang wa dogili ba ingang, bang daang dangyera yela. Che ba daang ba la i bila jaa.
26 Che daba ba'yi daang kpelingye a kampu 'puong. Kanga 'yuori daang la Eelidad, ka kanga ming 'yuori i 'Miidad. Ka a Sie daang wa dogili ba ingang. Ba daang paahiye banani 'yoe bang seu ni ingang, che bana daang ba 'yi gaa a tenti'deu. Che bang daang dangyera yela a kampu 'puong.
27 Ka 'bi-polii kanga daang jo ti yeli 'ku 'Moosis: Eelidad aning 'Miidad dangyeraye yela a kampu 'puong.
28 Ka Nuung 'bi-dau 'Joosua ang daang i 'Moosis sunna a 'yi u 'bi-polihung sanga daang dieyeli: N ningkpong 'Moosis, kariba.
29 'Beng la ka 'Moosis daang yeli 'kuu: I inga jagirang n yela bi? N buobu da la ka Ba Tari Baahaa Daana niba jaa da i dangyeriba, ka Ba Tari Baahaa Daana di u sie ingba.
30 Ka 'Moosis aning Iisiriel ningbera ni daang leu gaa a kampu.

Ba Tari Baahaa Daana tihiye korinhi

31 Ka seseu daang 'yi Ba Tari Baahaa Daana seng, a daa korinhi 'yining mangkpong waaning. Ung veng ang yo egiha waana 'lere a kampu sieng a'wo 'bebeyeni 'cheni singbu. Ang daang 'bi a kampu 'lomboe jaang wa 'gili. A ning 'tenge daang iyeng a'wo 'kiyubitihi a'yi.
32 Ka a niba daang 'bibe ana 'beu ni aning a 'yienguu jaa ka 'jie ti nyaa. Bang la 'bibe a daari ming jaa. Bang daang laanha korinhi. Unani ang daang laanhi fiing ba jaa 'puong daang laanhiye 'oom-erihi* 'pie. Bang daang dia yaari yaari 'gili a kampu jaa.
33 Che sanga ni a neni ang da nang 'bi ba nyina kpachagihing bang da nang ba obaa, ka Ba Tari Baahaa Daana 'su-kpiengaa daang 'ihi ba ingang. Ka Ba Tari Baahaa Daana daang di 'baleu-kpiengaa ingba.
34 A 'jung bang daang 'ku a 'jie 'yuori ka Kiibirot Hataava. 'Bojung 'beng
*

11:32 'oom-er, 'oom-erihi — 'Oom-erihi 'pie nga gaaye galinhi koohi anaahi.

bang daang 'ung niba ni ang daang nyenna siingjaani ni.
35 Ka a niba daang 'yi Kiibirot Hataava a gaa Haziirot, a ti maali ba kampu 'beng.

Eerong aning Miiriam weliye ba miihi

12 'Beng la ka Miiriam aning Eerong daang 'miing yera 'Moosis Kuus 'deme 'bi-poga ni ung di ni yela, 'bojung u daang diye poga ang 'yi Kuus.
2 Bang daang yeli: 'Moosis muo 'yong ingang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli yela 'tu bi? Ma u yeliye yela 'tu ti ming ingang wa? Ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'womaa.
3 A wagiri ngang 'Moosis daang iye dau ang 'sigihi u minga yaga a gaa dau jaa ang 'bi 'teng-gbaning.
4 'Dayeni ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis, Eerong aning Miiriam: Ye bata nga, ye 'yi wa a 'tuohibu tent. 'Beng la ka ba bata ni daang wa 'yi.
5 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang wa 'sigi a savaalii baaraa 'puong wa ahi a tenti'deu 'di-nuoring. Ung daang buong Eerong aning Miiriam. Ka ba ba'yi ni daang tagi 'yi 'ningbi-toori.
6 'Beng la ung daang yeli: Ye 'wong n yeli'bie pampana.
Ka dangyera jaang 'bi ye 'puong,
Nyiibu 'puong ka maang
Ba Tari Baahaa Daana na 'yuo n minga 'kuu.
Jaanhung 'puong mang na yeli yela 'kuu.
7 Che n tungtuna 'Moosis yeng naani.
U iye limaniye n 'deu jaang.
8 N niu mang 'liinhiye taa a yeli yela.
A mang iye 'penteng, yeli'gbuno mang naani.
U mang nyiraye Ba Tari Baahaa Daana 'worihung.
Wala 'jung panaa yeng ba jora dabieng
Ka ye yeli n tungtuna 'Moosis?
9 Ka Ba Tari Baahaa Daana 'suuri daang 'ihi ba ingang. Ung daang leu gaa.
10 Sanga ni a savaalii ang daang wa tagi 'yi a tenti'deu saa'jung, 'dayeni ka Miiriam daang ngmaahi kongkongti. Ung daang leu peli a'wo si'noo.

'Beng la ka Eerong daang leu ka u kaa Miiriam a nye ka u ngmaahi kongkongti. ('Yiibu G. 4:6)

11 A 'jung ka Eerong daang yeli 'ku 'Moosis: 'Oo n ningkpong, jaan'de, ta di a beu nga dogili ti ingang. Ti iye joliyela a tung beu.

12 Jaan'de, ta veng ka u 'woning 'bie bang dogira ka u 'kpiye, a 'woning nie ang 'yire u ma 'puong ka u inggbani tarang 'diye.

13 'Beng la ka 'Moosis daang 'kong 'ku Ba Tari Baahaa Daana a yeli: 'Oo Naangmini, jaan'de n suhii, nyaaguu.

14 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: Ka u bang da tuuhi muntaahi waahi u 'ningbieng, u da kung 'di a 'vii 'beri ayo'poin? Veng ka ba poguu bahi a kampu daam'puoring 'beri ayo'poin. Bila 'puoring ba na tuong leu taruung waaning.

15 A 'jung bang daang pogi Miiriam bahi a kampu daam'puoring 'beri ayo'poin. A niba daang ba 'yi sori na gaa a gara wagiri ni bang daang leu tari Miiriam waaning.

16 Bila 'puoring ka a niba daang 'yi Haziirot a ti maali ba kampu 'Peerang Mopiri ning.

13 Ba tungye 'jipigihibe 'Keenang

Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:

2 Tung daba ka ba gaa ti 'pigihi 'Keenan paaluu, una mang di 'kuro Isi'reeli niba ni. Tung dau a 'yi ba ba'mine buurii ni kanga jaang. Kanga jaa na mang iye 'yi-diera u buurii 'puong.

3 'Beng la ka 'Moosis daang tungba bang 'yi 'Peerang Mopiri ning a 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana nuori. Ba jaa daang iye daba ang i Isi'reeli buura 'yi-daangdaba.

4 Ba 'yoe daang la ama: Ruubeng buuriing, Zaakur 'bi-dau Samuuya.

5 Siimiyung buuriing, 'Hoorai 'bi-dau 'Seefat.

6 'Juuda buuriing 'Ji-fuune 'bi-dau 'Kee-leb.

7 Iisakar buuriing 'Joosef 'bi-dau 'Iigal.

8 'Iifiriam buuriing Nuung 'bi-dau 'Hosiiya.

9 Beenjaming buuriing 'Reefiu 'bi-dau Paalitai.

10 Zeebiyulung buuriing 'Soodai 'bi-dau Gaadiel.

11 'Joosef buuriing, Manaase buuriing la bila, Suusai 'bi-dau Gaadai.

12 Daan buuriing Gemaali 'bi-dau Aamiel.

Soribu Gbangu 13

13 Aaser buuriing Maikel 'bi-dau Seetur.
14 Naafitalai buuriing Voofisai 'bi-dau 'Neebai.
15 Gaad buuriing 'Meeyakai 'bi-dau 'Giyuuwel.
16 Daba ni 'Moosis ang daang tung ka ba gaa ti 'pigihi a paaluu 'yoe la bila. Ka 'Moosis daang buong Nuung 'bi-dau 'Hosiiya ka 'Joosua.
17 'Beng la ka 'Moosis daang tungba ka ba gaa ti 'pigihi 'Keenan paaluu. Ung daang yeli 'kubo: Ye 'tu sori nga 'do kpe sa'mungduri seng 'do gaa a taanhi.
18 Ye ti kaa nye bila ni a paaluu ang 'wo. Ye kaa nye ka a niba ang kpiera 'be tariye fanga bii ka ba iye salihi. Ye nye ka ba iye fiing bii jemaa.
19 Ye ti kaa nye ka a paaluu ni bang kpiera ni sumang bii ka u iye beu. Ye ti nye ka a 'yi-bera ni 'puuhing bang kpiera ni 'woniye kampuhi bii ka ba meye 'ji-kpienhi 'gilaa.
20 Ye ti kaa nye ka a 'teng-gbani numang bii ka u ba numa. Ye ti nye ka kongkoe 'bibeng bii ka a 'chibe. Ye tari nyau yaga. Ye ti waaning a paaluu dangmama 'mine. A wagiri daang iye fora 'girep muoma wagiri.
21 'Beng la bang daang 'yi ti 'pigihi a paaluu. Ba daang 'pigihuung a 'yi Ziin Mopiri ning bilaang a ti ta 'Riihob ang pieli 'jie ni ang kpiera 'Heemat ni.
22 Bang daang 'do 'tu sa'mungduri seng a wa ta 'Hii-birong, Ahaimang, 'Siisai aning Taalimai. 'Eenak buurii ni daang 'biye 'be. 'Hii-birong daang meyeng 'yuomo ayo'poin seni che bang me 'Zoowang ang 'bi 'Iijipiting.
23 Bang daang wa ta Eesikol Lohimbo ni. Bang daang ngmaa 'girep da'nu 'beng, ung tari ngmama ang lang taa 'ju bung'yeni. Bang daang pegiluu dau ingang ba ba'yi kpachagang. Bang daang waaning poomegiranitihi ming aning kangkaanhi.
24 Isi'reeli daba ang daang ngmaa a dangmama ang lang taa 'beng ni 'jung bang buong 'be ka Eesikol Lohimbo.
25 'Beri lijaa'yi bang daang 'pigihi a paaluu che leu wa.
26 Bang daang 'yi a leu wa 'Moosis aning Eerong seng aning Isi'reeli niba langbu ni jaa ang 'bi 'Peerang Mopiri ni ang 'bi 'Kee-des 'puong ni. Bang daang waaning 'duoho wa 'kubo aning a langbu jaa, a 'wulibo a paaluu dangmama.
27 'Beng la bang daang yeli 'kuu: Ti gaaye paaluu ni ing tungti ni.

Siringminga, bihung aning siung 'puoro 'beng. U dangmama la ni.
28 Che niba ang kpiera a paaluung tariye fanga. Ba meye daangguoma 'gili a 'yi-bera, ka a 'yi-bera i bera sung. Aning ming, ti nyiye 'Eenak buurii ni 'beng.
29 Aamalek nibang kpiera a sa'mungduri paaluung. Ka Hiit niba, 'Jiibus niba aning Aamor niba kpiera a taanhing. Ka 'Keenan niba kpiera a mangkpong sieng, Jooridang Mani 'kongkogiring.
30 'Beng la ka 'Kee-leb daang i ka a niba i siriti 'Moosis 'ningbi-tooring. Ung yeli: Ye veng ka ti 'do gaa pampana a ti dieguu 'so, 'bojung ti na tuongbang.
31 Che ka daba ni niu ang daang gaa ni yeli: Ti kung tuong 'do a niba ingang, 'bojung ba tariye fanga gaati.
32 Bang daang 'ku a Isi'reeli niba 'duohi-beu a paaluu ni bang ti 'pigihi ni yela. Ba daang yeliyeng: A paaluu ni ting ti 'pigihi ni iye paaluu ang vona niba ang kpiera u ingang. Niba ni jaa ting nye 'beng ni iye daba ang poli poli yaga jaa.
33 Ti nyiye 'dongkihi 'beng. 'Eenak buurii iye a 'dongkihi buurii. Ting 'woning 'sobo ti miihi 'ningbiring. Bila ting 'wo ba 'ningbiring.

Iisiriel jaanhiyeng ka ba kpe 'Keenan

14 'Beng la ka a langbu jaa daang lagi ba noe a 'cheehi. Ka a niba 'kong ana 'yienguu ni.
2 Ka a Isi'reeli niba jaa daang ngmuuna inna 'Moosis aning Eerong. Ka a langbu jaa yeli 'kubo: A'wo ti danang 'kpi 'Iijipiti paaluung, bii a mopiri nga 'puong.
3 Wala 'jung ka Ba Tari Baahaa Daana tariti waaning a paaluu nga ka ta'kobi na kuti? Ti pogiba aning ti bung'bilii na leuye bungnyogirihi. Ka tinuung leu gaa 'Iijipiti, bila naaning seu?
4 'Beng la bang daang yera 'kuro taa: Ye veng ka ti 'ihi 'yi-diera a leu gaa 'Iijipiti.
5 'Beng la ka 'Moosis aning Eerong daang 'le 'pu 'tengeng Isi'reeli niba langbu ni jaa 'ningbi-tooring.
6 Ka Nuung 'bi-dau 'Joosua aning 'Ji-fuune 'bi-dau 'Kee-leb daang chiehi ba bungyerihi. Ba daang paahiye banani ang ti 'pigihi a paaluu ni ingang.

7 Bang daang yeli 'ku Isi'reeli niba langbu ni jaa: Paaluu ni ting 'tugili a 'pigihuu ni iye paaluu ang suma yaga jaa.
8 Ka Ba Tari Baahaa Daana 'puong peli ti yela, u na tariting kpening a paaluu a diu 'kuti. U iye paaluu nga bihung aning siu ang 'puoro 'beng.
9 Yeli 'yong ang 'bibe la nga, ye ta diera taawai Ba Tari Baahaa Daana ingang. Ye ta jora a paaluu niba ming, 'bojung ti bung'dirihi la. Ba ba la tari bung ni ang 'guribo ni, che ka Ba Tari Baahaa Daana 'bi ti seng. Ye ta joriba.
10 Ka a langbu jaa daang yeli ka ba fooba ning 'kubo. Ka Ba Tari Baahaa Daana 'chengkeng ni daang 'yi a tenti'deung Isi'reeli niba jaa 'ningbi-tooring.

'Moosis 'puohi 'kuye a niba

11 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: Wala ka a niba nga na dima foo kauhi sing? Wala bang na jaanhi n sagibu kauhi sing, anaa jaa ka n tungye a tungsiela nga jaa ba 'puong?
12 N na diye 'baleu ingba a saangba. N na diing maali ning paaluu ang i nanii a tari fanga gaaba.
13 Ka 'Moosis daang yeli 'ku Ba Tari Baahaa Daana: Bila yeng a 'Iijipiti niba na 'womaang. 'Bojung i kpiengu ing di tarining a niba nga 'yining ba 'puong.
14 Ba na yelaang 'ku a paaluu nga niba. Ba 'wongyeng ka ina Ba Tari Baahaa Daana 'biye a niba nga 'puong. Ba 'wongyeng ka ba mang nyiriye ina Ba Tari Baahaa Daana a'wo nie ning u to, ka i savaalii mang ahi ba 'jung. Ba 'wongyeng ka i mang dieye ba 'yie a gara savaalii baaraa 'puong ngminaa aning 'buung baaraa 'puong 'yienguu.
15 Pampana ka inang ku a niba nga a'wo ning'yeni, paalihi ni jaa ang 'wong i yela ni na yeliye yela.
16 Ba na yeling: Ba Tari Baahaa Daana ba tuong tari a niba nga gaaning paaluu ni yela ung po ka u na 'kubong ni. Bila 'jung la ung kuba a mopiri 'puong.
17 Pampana n suhiing, veng ka n Daana kpiengu i kpong a'wo bila ni turi ing yeli ni.
18 I yeliyeng: Ba Tari Baahaa Daana tariye 'kanyiri 'gaalii 'suuri 'ihibung, a tari hina yaga jaa. U mang vengye beu aning 'begu saangbu 'kuro

niba. Che u ba mang ang bahi niba ang 'le saree 'puong. A ba'mine beu mang waye ba 'biihi ingang a gara ba taalung aning naahung jemanihi.
19 N suhii, veng a niba nga beu 'kubo a 'tuuro i hina ang i kpong ingang. Veng ba beu 'kubo a'wo bila ni turi ing venna ba beu 'kuribo a 'yi 'Iijipiting a waana nga ni.
20 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli: N vengye ba beu 'kubo a 'tuuro i yelihung ning.
21 Che siringminga, a'wo mang i 'vori yeng, 'teng-gbani jaang na paali aning Ba Tari Baahaa Daana girima.
22 'Bojung a daba nga jaa nyiye n girima aning tungsiela ni mang tung 'Iijipiting aning a mopiri 'puong. Che bang ima nye a gberi 'pie nga a ba 'tu n nuori.
23 Pielaang, ba kung nye a paaluu ni yela mang po 'ku ba ba'mine ni. Banani ming jaa ang dima foo ni kanga jaa kung nyiu.
24 Che n tungtuna 'Kee-leb yeng, n na taruung gaaning a paaluu ni ung gaa ni, ka u buurii 'di u cheng. 'Bojung una tariye sie ang i dabang, a 'tumo aning u 'puo jaa.
25 Aamalek niba aning 'Keenan niba kpieraye a lohimbong. 'Beu, ye leu 'tu Manjie Sori ni a kpe a mopiri 'puo.
26 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis aning Eerong:
27 Wala mang na veng ka a langbu nga ang i beu nga ngmuuna innima kauhi sing? N 'wongye ngmuungbu ni Isi'reeli niba ang ngmuuna innima.
28 Yeli 'kubo ka ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: A'wo mang i 'vori yeng, bila ni turi yeng yeli mang 'wong ni, bila mang na iye.
29 Ye banani jaa ang ngmuuna innima ni na 'leng a leu 'kuunhi a mopiri ngang. Ye banani jaa bang sori ni la bila, a 'tuuro ye jaa singbu, a 'piili 'yuomo lijeri a 'duoro.
30 Pielaang, ye kung kpe a paaluu ni yela mang po ka n na ing ka ba kpe 'be ni. 'See 'Ji-fuune 'bi-dau 'Kee-leb aning Nuung 'bi-dau 'Joosua, banang na kpe 'be.
31 Che ye bung'bilii ni, bana yeng yeli ka ba na leuye bungnyogirihi ni, bana mang na tari kpening 'be. Banang na bang a paaluu ni yena ang di foo ni.
32 Che yena yeng, ye na leuye 'kuunhi a 'le a mopiri nga 'puong.

Soribu Gbangu 14

33 Ye 'bi-daba na iye niba ang yo daara a mopiri 'puong 'yuomo lijaa'yi. Ye na 'diye dogee ye limangkong ni 'jung, a waana wagiri yeng na wa 'le a leu 'kuunhi a mopiri nga 'puong.
34 A'wo a 'beri lijaa'yi ni yeng di 'pigihi a paaluu ni, bila yeng na 'tuo ye yelibee 'yuomo lijaa'yi. 'Bebeyeni jaa na mang ahi 'kuye 'yuoni 'gbuli. Ye na bangye bila ni mang na 'tuohiye ka a 'wo.
35 Maang Ba Tari Baahaa Daanang yeli a yeli nga. N siring na diye a beu nga pagi a langbu nga jaa ang i beu a laanhi 'tuohimo nga. A mopiri ngang bang na baahi. 'Beng ming bang na 'kpi.
36 A daba ni 'Moosis ang tung bang ti 'pigihi a paaluu ni daang leu waaniye 'duohi-beu a veng ka a langbu jaa ngmuuna innima.
37 A daba ni ning ba 'ju ang waaning 'duohi-beu a paaluu yela ni, 'baleu daang kubang Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.
38 A daba ni ang daang gaa ti 'pigihi a paaluu ni 'puong, Nuung 'bi-dau 'Joosua aning 'Ji-fuune 'bi-dau 'Kee-leb la daang kpeling a ba 'kpi.

A niba ang 'yi 'tuohi ba domihi

39 'Beng la ka 'Moosis daang yeli a yeli'bie nga 'ku a Isi'reeli niba jaa. Ka a niba daang ira nimiha yaga jaa.
40 Bang daang 'ihi 'beeguu 'pipi 'do a tangkpong 'ju a ti yeli: Nyiti la ni. Ti na 'do gaaye a 'jie ni yela Ba Tari Baahaa Daana ang ing nuori 'kuti ni, 'bojung ti tungye beu.
41 'Beng la ka 'Moosis daang yeli: Wala 'jung yeng jaanhi Ba Tari Baahaa Daana nuori? A yeli nga kung tari 'ningbiri.
42 Ye ta 'do gaa ka ye domihi ira wa tuongye. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana 'chi ye 'puong.
43 A Aamalek niba aning a 'Keenan niba 'biye ye 'ningbi-tooring. Ye na 'leng a 'tuuro ta'kobi ingang. Ba Tari Baahaa Daana kung 'bi ye seng, 'bojung ye leuhiyeng a 'yi Ba Tari Baahaa Daana seng.
44 Che bang daang di 'ju-kpieni 'do a tangkpong 'ju. Che Ba Tari Baahaa Daana 'layiri daga ni aning 'Moosis yeng daang ba 'yi a kampung.
45 'Beng la ka a Aamalek niba aning a 'Keenan niba ang daang kpiera ana tangkpong ngang daang 'sigi wa ngmiba. Bang daang kari Isi'reeli niba gaaning 'puori a ti ta 'Hoorima.

15 Bung'bie aning bung'nyuurihi sarikihi 'begiri

Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:

2 Yeli 'ku a Isi'reeli niba: Ye na wa kpeye a paaluu ni yeng na 'jing, una mang di 'kuriye ni.

3 Ka yenang wa 'bibe a na 'ihi 'buung sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana, a'mineng u na mang iye sarika nyugiruu bii sarika. A'mineng u na mang iye bung ang na paali nosani, bii a i bung ing tiha i minga buobung bii ye 'tigirihi ni sarika. Ye na mang 'ihuung ye 'dungbilii bii ye 'dung-bera 'puong, ka a i buunhu 'nyuu ang sigihi Ba Tari Baahaa Daana.

4 Nie ang di u sarika 'kuro Ba Tari Baahaa Daana na mang waaniye bung'bie sarika. U na mang iye jongbaaluu a'wo iifa maahibu nyogi 'po 'jiihi 'pie a di 'jiyeni, a jeri kpaang hiin maahibu nyogi 'po 'jiihi anaahi a di 'jiyeni ingang.

5 Pipolii jaa ang i sarika nyugiruu bii sarika, ye na mang paahiye waing hiin maahibu nyogi 'po 'jiihi anaahi a di 'jiyeni ka a i bung'nyuurihi sarika.

6 Ka pidari la, ye na mang paahiye bung'bie sarika. A na mang iye jongbaaluu a'wo iifa maahibu nyogi 'po 'jiihi 'pie ka i di 'jiihi a'yi jeri kpaang hiin maahibu nyogi 'po 'jiihi ata a di 'jiyeni ingang.

7 A bung'nyuurihi sarika ming na iye waing hiin maahibu nyogi 'po 'jiihi ata a di 'jiyeni. A na iye buunhu 'nyuu ang sigihi Ba Tari Baahaa Daana.

8 A'mineng ye na waaniye nadapolii ka ye wa 'ihi sarika nyugiruu bii sarika ang na paali nosani. A'mineng u na iye maahuu sarika a 'ku Ba Tari Baahaa Daana.

9 Bila yeng ye na paahiye bung'bie sarika a nadapolii ingang. A na iye jongbaaluu a'wo iifa maahibu nyogi 'po 'jiihi 'pie a di 'jiihi ata, a di jeri kpaang hiin maahibu nyogi 'po 'jiihi a'yi a di 'jiyeni ingang.

10 Ye na waaniye waing hiin maahibu nyogi 'po 'jiihi a'yi a di 'jiyeni ka a i bung'nyuurihi sarika. A na iye 'buung sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana, a i buunhu 'nyuu ang sigihuu.

11 Bila yeng na mang i nadapolii, pidari, bii pipolii bii bupolii jaa.

12 Ye na mang iye bila 'ku kanga jaa, a 'tuuro anani jaa yeng maali ni nuori.

13 Ngaang ka ye kanga jaa ang i a paaluu nie na mang i, ka unang wa waaning 'buung sarika. U na mang iye bung 'nyuu ang sigihi Ba Tari Baahaa Daana.
14 A'mineng saana na wa kpieriyeng, chebii nie kanga na 'biye ye 'puong ye jemanihi jaang. Ka a daanang na 'ihi 'buung sarika 'nyuu ang sigihi Ba Tari Baahaa Daana, u na mang ing a'wo yeng mang i bila ni.
15 Yeli'binnuu bung'yening 'bing 'ku yena ang i a langbu niba aning saana ang wa kpieriye. U iye yeli'binnuu ang ba tari baahaa ye jemanihi jaang. Bila ni yeng 'wo, bila ka saana ming 'wo Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.
16 'Begu bung'yeni aning yeli'tuuruu bung'yening 'bing 'kuye aning saana ang kpieriye.
17 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang la yeli 'ku 'Moosis:
18 Yeli ngaang 'ku a Isi'reeli niba: Ye na wa kpeye a paaluu ni mang garaniye ni.
19 Ka yenang wa 'di a paaluu siimaa, ye na mang 'ihiye sarika 'duohuu 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
20 Ye na mang diye ye fora jong'buurihi kaanhii 'ihi sarika 'duohuu. Jiengaa sarika 'duohuu la bila yeng na mang 'ihi.
21 Ye na mang diye ye fora jong'buurihi 'ku Ba Tari Baahaa Daana. U na mang iye sarika 'duohuu ye jemanihi jaang.

Nie ang ba bang che tung beu 'begu

22 A'mineng ye kung bang che tung beu, a ba 'tu a no'kurihi nga Ba Tari Baahaa Daana ang 'ku 'Moosis ni.
23 A'mineng ye kung 'tu anani jaa Ba Tari Baahaa Daana ang 'ku nuori a 'tuuro 'Moosis ingang ni. A'mineng ye kung 'tu anani jaa Ba Tari Baahaa Daana ang 'ku nuori a 'piili daari ni ung 'kua ni a gara ye jemanihi jaa 'puong.
24 A'mineng a na iye bila, ka a beu tung ka a langbu ba bang. Bila yeng a langbu jaa na 'ihiye nadapolii bung'yeni ka u i sarika nyugiruu. U na iye 'nyuu ang sigihi Ba Tari Baahaa Daana. Ye na tihuung a lang ning u bung'bie sarika aning u bung'nyuurihi sarika. Ye na tihaang a 'tuuro a 'wulibu soe, ka budari paahi a i beu sarika.
25 Bila ka a Ngming'puohi 'yi-diera na mang pogi beu 'ku a Isi'reeli niba

langbu ni jaa. Ba na nyiye veng'kuubu, 'bojung ba ba bang che i. Ba waaniye ba sarika, ka u i 'buung sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Ba waaniye ba beu sarika ming Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-toori ba beu ni bang ba bang che i ni yela.

26 Isi'reeli niba langbu jaa aning saana ang kpiera ba 'puong na nyiye veng'kuubu. 'Bojung a niba jaa ba bang che tung bila.

27 Ka nieng ba bang che tung beu, u na waaniye busaraa ang i 'yuoni 'gbuli ka u i beu sarika.

28 A Ngming'puohi 'yi-diera na pogiye beu 'ku nie ni ang bori a ba bang che tung beu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring ni. Ka unang wa pogi beu 'kuu, u na nyiye veng'kuubu.

29 'Begu bung'yening na 'bing 'ku Iisiriel nie jaa ang ba bang che tung beu aning saana jaa ang kpiera ba 'puong.

30 Che nie jaa ang turi bang che i yeli, ka a paaluu nie bii ka saana la, a daana ingye Ba Tari Baahaa Daana nyaaba 'puong. Ba na weliye a daana u niba 'puong bahi.

31 'Bojung u diye Ba Tari Baahaa Daana yelihung foo, a ba 'tu u nuori. Ba na ngmaaye a daana bahi kpeleng kpeleng. U beu 'yobeu na dogiliye u 'jung.

Peenhibu 'beu yela

32 Sanga ni Isi'reeli niba ang da nang 'bi a mopiri 'puong, bang daang nye dau ang buora daari a Peenhibu 'beung.

33 Ka banani ang daang nyiu ung buora a daari ni taruu waaning 'Moosis aning Eerong aning a langbu niba jaa seng.

34 Bang daang nyoguu pogi, 'bojung a daang ba peli 'kubo bila ni bang na iu.

35 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: Ba ku a dau pielaang. A langbu jaa di 'kubo fobuu a kampu daam'puoring.

36 Ka a langbu jaa daang taruu 'yining a kampu daam'puori a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku 'Moosis nuori bila ni. Bang daang di 'kubo fobuu ung 'kpi.

37 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang la yeli ngaang 'ku 'Moosis:

38 Yeli yela 'ku a Isi'reeli niba. Yeliba ka ba mang maali juoha ing ba bungyerihi noeng ba jemanihi jaa 'puong. Ba na mang diye 'ngmisugini

ing a juoha ni ang 'bi a noe baahaang ni.
39 A na mang iye juoha yeng na mang 'liinhi a tiehi Ba Tari Baahaa Daana no'kurihi ni jaa yela a tunaa. Ye na mang tiehaang a ta ira wa 'tu siilung jentiriye ni ye miihi 'sikie aning ye 'ningbie ang da mang 'tu ni.
40 Ye na iye bila a mang tiehi n no'kurihi ni jaa 'tuubu, a i niba ang pegi'yi 'ku ye Naangmini.
41 Maang la Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini ang tariye 'yining 'Iijipiti paaluung ka n i ye Naangmini. Maang la Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini.

Ba dieye taawai 'Moosis aning Eerong ingang

16 'Koora daang iye Aizahar 'bi-dau, ka Aizahar i 'Koohat 'bi-dau, ka 'Koohat i 'Liivai 'bi-dau. Ka 'Koora, 'Deetang aning Abairam ang daang i 'Ilaiyab 'bi-daba, a lang ning 'Pii-let 'bi-dau Oong daang 'ihi. Ba bata nga daang iye Ruubeng buurii.
2 Bang daang 'ihi 'tuohi 'Moosis. Ka a Isi'reeli niba langbu 'yi-dieriba koohi a'yi aning lijaa'yi ning 'pie daang paahi ba ingang. Ba daang iye a langbu gbebogu-ahiba, a i daba bang bang.
3 Bang daang laanhi lang taa a 'tuohi 'Moosis aning Eerong a yeli 'kubo: Ye iraang 'gaali, 'bojung a langbu nga jaa pegi'yiyeng. Kanga jaa pegi'yiyeng, ka Ba Tari Baahaa Daana 'bi ba 'puong. Wala 'jung yeng 'duohi ye miihi Ba Tari Baahaa Daana langbu ni ingang?
4 'Moosis ang daang wa 'womaa, ung 'le 'tengeng a 'pu.
5 Ung daang yeli 'ku 'Koora aning niba ni jaa ang 'tuu ni: 'Beu 'beeguu Ba Tari Baahaa Daana na 'wuliye nie ni ang la u 'suobu aning nie ni ang pegi'yi, a veng ka a daana wa pieluu. U na ing ka nie ni ung 'lugi wa pieluu.
6 Yena 'Koora aning niba ni jaa ang 'tuuruu ni, ye i ngaang. Ye di 'buung peretehi.
7 Ye muo 'buung imaa 'beu, a di iinsens imaa Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. Dau ni Ba Tari Baahaa Daana ang na 'lugi na la nie ang pegi'yi. Yena 'Liivai 'bi-daba nga, ye iraang 'gaali.
8 'Beng la ka 'Moosis daang yeli 'ku 'Koora: Yena 'Liivai 'bi-daba, ye 'wong.
9 Ka bila Iisiriel Naangmini ang 'lugiye Iisiriel langbu 'puong ka ye

pieluu ni, bila iye yelifiing? Ung 'lugiye ka ye tuna Ba Tari Baahaa Daana tenti'deu tuma a mang ahi a langbu 'ningbi-tooring a tuniba ni, bila iye yelifiing ye seng?

10 A iye yelifiing ye seng aning ung waaning ye ning ye ba'biihi 'Liivai 'bi-daba yeng wa pieluu? A Ngming'puohi 'yi-dieri ming yeng buora bi?

11 Bila 'jung i ning i niba ni ang 'tuurii ni laanhiye taa 'tuohi Ba Tari Baahaa Daana. Ning'buo la Eerong yeng ngmuuna innuu?

12 Ka 'Moosis daang tung buong 'Deetang aning Abairam, 'Ilaiyab 'bi-daba ni. Che bang yeli: Ti kung wa.

13 A iye yelifiing aning ing tariti 'yining paaluu ang 'puoro bihung aning siu a waaning a mopiri ka i kuti? A iye yelifiing aning ing mang ira a'wo ti ningkpong ang lii?

14 Aning ming, i ba tariti kpening paaluu ni ang 'puoro bihung aning siu ni. I ba 'kuti 'teng-gbani aning 'girep yori cheng ming. I buorang ka i 'lugiri a daba nga 'ningbie 'ihi bi? Ti kung wa.

15 'Beng la ka 'Moosis 'suuri daang 'ihi yaga, ung yeli 'ku Ba Tari Baahaa Daana: Ta die ba sarika ni. N ba die bunga kanga jaa seng. N ba i kanga jaa yelibeu ming.

16 Ka 'Moosis daang yeli 'ku 'Koora: Ina aning i niba ni ang 'tuurii ni, ye wa Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-toori 'beu. Ina aning a niba aning Eerong la a na wa.

17 Ye kanga jaa na diye u 'buung perete a imaa iinsens, a dia waaning Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-toori. A na iye 'buung peretehi koohi a'yi aning lijaa'yi ning 'pie. I ming aning Eerong na waaniye ye 'buung peretehi.

18 Ka a daba kanga jaa daang di u 'buung perete. Bang daang muo 'buung imaa, a di iinsens dogili a ingang. Ka ba ning 'Moosis aning Eerong daang wa ahi a 'tuohibu tent 'di-nuoring.

19 Ka 'Koora daang laanhi u niba ni jaa bang 'ihi gaa ba ingang a 'tuohibu tent 'di-nuoring. 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana girima daang 'yi a langbu jaa 'ningbiring.

20 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis aning Eerong:

21 Ye weli ye miihi a langbu nga 'puong ka n nyuongba 'dayeni.

22 'Beng la bang daang 'le 'pu 'tengeng a yeli: 'Oo Naangmini, ninsaaliba

jaa siihi Naangmini, ning'yening na tung beu ka i 'suuri 'ihining a langbu jaa?

23 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis:

24 Yeli 'ku a langbu niba: Ye tagi 'yi 'Koora, 'Deetang aning Abairam tentihing.

25 'Beng la ka 'Moosis daang 'ihi gaa 'Deetang aning Abairam seng. Ka Iisiriel ningbera daang 'tuuruu.

26 Ung daang yeli yela 'ku a langbu niba a yeli: Ye tagi 'yi a ningbee nga tentihing pampana. Ye ta wa fiinha ba bung jaa a ira wa nyuong ba yelibee ni jaa 'jung.

27 'Beng la bang daang tagi 'yi 'Koora, 'Deetang aning Abairam tentihing. 'Beng la ka 'Deetang aning Abairam, ba pogiba, ba 'bi-daba aning ba 'bibilii daang wa 'yi ahi ba tentihi 'di-noeng.

28 'Beng la ka 'Moosis daang yeli: A 'tuuro ngaang yeng na bang ka Ba Tari Baahaa Daanang tungma ka n tung a tuma nga jaa. 'Bojung n minga buobung naani mang tunaa.

29 Ka a daba ngang 'kpi ba miihing a'wo daba jaa, bii ka yeli ni ang mang pogi niba jaang pogiba, bila yeng Ba Tari Baahaa Daana naaning tungma.

30 Che ka Ba Tari Baahaa Daanang i yelipaalaa, ka 'teng-gbani 'yuo u nuori a voliba a langning buunhu jaa bang 'so, ka ba 'sigi 'Siol 'voe, 'beng la yeng na bang ka a daba nga buongye Ba Tari Baahaa Daana jaala.

31 'Beng la, 'Moosis ang daang wa yeli a yela nga jaa baahi, ka 'tenge weri ba luong.

32 Ka 'teng-gbani 'yuo u nuori a voliba a lang ning ba 'deri niba. Ung daang voli a daba ni jaa ang 'bi 'Koora seng a lang ning ba bungtarihi jaa.

33 Ka ba ning bung jaa ang daang 'bi ba seng 'sigi 'Siol 'voe. Ka 'teng-gbani daang pogiba ing. Bang daang nyuong a 'yi a langbu 'puong.

34 'Beng la ka Isi'reeli niba jaa ang ngmaaba 'gili daang jo ba 'cheehibu ni yela. 'Bojung ba daang yeliyeng: A 'teng-gbani ta ira wa voli ti ming.

35 Ka 'buung daang 'yi Ba Tari Baahaa Daana seng a nyuong a daba koohi a'yi ning lijaa'yi ning 'pie ni ang daang 'kuro iinsens ni.

36 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:
37 Yeli 'ku Ngming'puohi 'yi-diera Eerong 'bi-dau Eli'ee-zer ka u ti 'ihi a 'buung peretehi a 'buungdirihi 'puong, 'bojung a iye bungpegi'yirihi. Che ka u di a 'buung gaaning toori biela ti loo.
38 A daba ni ang tung beu ka ba 'nyivoe kong ni, di ba 'buung peretehi ni. Veng ka niba di hama'bile maalaa ka a leu buunhu bang na di pogira a sarika 'ihijie. Bang daang wa tihaa Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring ang i bungpegi'yirihi 'jung. A na iye 'sieree 'ku a Isi'reeli niba.
39 Ka Eli'ee-zer a Ngming'puohi 'yi-diera daang di a yaawa 'buung peretehi ni. Ana ka a niba ni 'buung ang 'di daang waaning ni. Bang daang di hama'bile maalaa ang marihi a sarika 'ihijieng.
40 Ang daang i tiehibu 'ku a Isi'reeli niba ka nie jaa ang ba i Eerong buurii ta wa piena a na tihi iinsens Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. A daana ta ira wa leu 'woning 'Koora aning u taa ni, a'wo bila ni turi Ba Tari Baahaa Daana ang veng ka 'Moosis yeli 'kuu ni.

A niba ang buura yela

41 'Jie ang daang wa nyaa, ka Isi'reeli niba langbu ni jaa daang ngmuuna inna 'Moosis aning Eerong. Bang daang yera: Ye kuye Ba Tari Baahaa Daana niba.
42 Bila daang la, sanga ni a langbu ang laanhi 'tuohi 'Moosis aning Eerong ni, bang daang leu 'liinhi a 'tuohibu tent seng. 'Dayeni ka a savaalii wa poguu. Ka Ba Tari Baahaa Daana girima ni daang 'yi.
43 'Beng la ka 'Moosis aning Eerong daang wa a 'tuohibu tent 'ningbi-toori.
44 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis:
45 Tagi 'yi a langbu nga 'puong ka n nyuongba 'dayeni. Bang daang 'le 'tengeng a 'pu.
46 'Beng la ka 'Moosis daang yeli 'ku Eerong: Di 'buung perete. Muo 'buung a sarika 'ihijieng imuu. Di iinsens ing a ingang. Dia 'loring 'wieng kpe a langbu 'puo a pogi beu 'kubo, 'bojung 'su-kpiengaa 'yiye Ba Tari Baahaa Daana seng wa. A 'baleu 'piiliyeng.
47 'Beng la ka Eerong daang diu a'wo 'Moosis ang 'kuu nuori bila ni. Ung daang jo kpe a langbu 'puo. Nye, a 'baleu daang buring 'piiliye a niba

'puong. Ung daang di a iinsens, a pogi beu 'ku a niba.
48 Ung daang ahi a 'kuunhi aning a 'voe kpachagang. Ka a 'baleu daang veng.
49 A 'yi banani ang daang 'kpi 'Koora yela ni 'puoring, banani ang daang 'kpi a 'baleu 'puong daang iye 'tuhi 'pie aning 'tuhi anaahi aning koohi ayo'poin (14,700).
50 Ka Eerong daang leu gaa 'Moosis seng a 'tuohibu tent 'di-nuoring, 'bojung a 'baleu daang vengyeng.

17 Eerong dankpali ang bohi

Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:
2 Yeli yela 'ku a Isi'reeli niba a die dangkpali ba ba'mine kanga jaa 'deung. Diegaa ba 'yi-dieriba seng ka a i 'pienaayi a 'tuuro ba ba'mine 'deri. Seu dau jaa 'yuori mari u dangkpaling.
3 Seu Eerong 'yuori mari 'Liivai dangkpaling. 'Bojung dangkpali bung'yening na mang ahi 'ku ba ba'mine 'deu jaa 'yi-daandau.
4 Bila 'puoring, dia ing a 'tuohibu tent 'puong a 'Sieree daga 'ningbi-tooring. 'Be ka n niye mang lang taa ni.
5 Dau ni mang na 'lugi ni dangkpali na bohing. Bila mang na i ka a Isi'reeli niba ngmuungbu nga bang ngmuuna inniye nga 'yi n seng.
6 Ka 'Moosis daang yeli 'ku a Isi'reeli niba, ka ba 'yi-dieriba ni kanga jaa wa 'kuu dangkpali. A 'yi-dieriba kanga jaa daang waaniyeng a 'tuuro ba ba'mine 'deri. Ang daang i 'pienaayi, ka Eerong dangkpali daang paahi a dangkpalihi 'puong.
7 Ka 'Moosis daang di a dangkpalihi 'bing Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring a 'Sieree tent 'puong.
8 'Jie ang daang nyaa ka 'Moosis kpe a 'Sieree tent 'puo. Ung nye Eerong ang daang ahi 'ku 'Liivai 'deu ni dangkpali ang bohi. U daang bohiyeng a ing 'puuri, ka a 'puuri 'yuohi, a ngmang aamond ngmama.
9 'Beng la ka 'Moosis daang tari a dangkpalihi jaa 'yi Ba Tari Baahaa Daana seng waaning. Ung daang dia waaning a Isi'reeli niba jaa seng. Ka dau jaa da mang di u dangkpali.
10 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: Leu tari Eerong dangkpali ni waaning a 'Sieree daga 'ningbi-toori. U na 'biming a i 'sieree 'ku a taawai dieriba. Bila na veming ka ba bahi ba ngmuungbu

ni bang ngmuuna innima ni, a ta ira wa 'kpi.
11 Bila ka 'Moosis daang i. Bila ni turi Ba Tari Baahaa Daana ang 'kuu nuori ni, bila ung daang i.
12 Ka a Isi'reeli niba daang yeli 'ku 'Moosis: Pielaang, ti 'kpiyeng. Ti wierang. Ti jaang wiera.
13 Nie ni jaa ang na wa pieli Ba Tari Baahaa Daana tent ni naang 'kping. Ti jaang na 'kpi kpeleng bi?

A Ngming'puohi 'yi-dieriba aning 'Liivai niba tuma

18 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku Eerong: Ina, i 'bi-daba, a lang ning i ba 'deung na mang 'tuo a 'ji-pegi'yiruu 'yobeu. Ina aning i 'bi-dabang na mang 'tuo a Ngming'puohi 'yi-dieri 'yobeu.
2 Tari i ba'biihi 'Liivai buurii paahi i ingang waaning. Banang i i ba buurii ni, ka ba paahi i ingang. Ba na tuniing sanga ni i ning i 'bi-daba ang na 'bi i seng a 'Sieree tent 'ningbi-tooring ni.
3 Ba na tuniing, a tuna a tent 'deu tuma jaa ming. Che ba ta wa piena a 'ji-pegi'yiruu bungtarihi aning a sarika 'ihijie, ka ba nii jaa ira wa 'kpi.
4 Ba na paahiye i ingang a kaara a 'tuohibu tent 'jieng, a tenti'deu tuma jaa la bila. Che nie jaa ang ba i ye kanga ta wa pienii.
5 Ye na mang kaaraye a 'ji-pegi'yiruu tuma, a kaara a sarika 'ihijie tuma, ka 'su-kpiengaa ta la waana Isi'reeli niba ingang.
6 Nye, maang mingang 'ihi ye ba'biihi 'Liivai niba Isi'reeli niba 'puong. Ba iye niba Ba Tari Baahaa Daana ang di 'kuye ka ba tuna a 'tuohibu tent tuma.
7 Bila 'jung ina aning i 'bi-daba ang 'bi i seng na mang kaaraye a Ngming'puohi 'yi-dieri 'jieng a'wo a sarika 'ihijie bung jaa yela aning bung jaa ang 'bi a patiisakpagu 'puoring. Ye tuna a tuma. N 'kuyeng a Ngming'puohi 'yi-dieri ung i tuma 'kuubu. Che nie jaa ang ba i ye kanga che wa pieli a 'ji-pegi'yiruu, ba na kuung.

A Ngming'puohi 'yi-dieriba sungbu

8 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku Eerong: Nye, maang mingang 'ihii ka i kaara 'kuubuhi ni bang 'kurimo, Isi'reeli niba 'kuubuhi ni jaa ang pegi'yi ni la bila. N diang 'ku i ning i 'bi-daba. Ye tuori la bila. Ye

'dijie la bila wagiri la wagiri. Bila iye yeli'binnuu a gara wagiri jaa.
9 A buunhu ang pegi'yi yaga jaa 'puong ye tuori ang 'yi a 'buung 'puong na mang la ama. Ba sarikihi jaa, ba bung'bie sarika jaa, ba beu sarika jaa aning ba 'begu saangbu sarika jaa bang 'kurimo na mang iye buunhu ang pegi'yi yaga jaa a 'ku i ning i 'bi-daba.
10 Ye na mang 'diang 'jie nga ang pegi'yi yaga jaang. Dau jaang na mang 'dia. A iye bungpegi'yirihi a 'kuye.
11 Ama ming iye i 'suobu: Ba 'kuubu 'puo sarika 'duohuu, aning Isi'reeli niba sarika 'vigirihi jaa. N diang 'ku i ning i 'bi-daba aning i 'bi-pogiba. Ye 'dijie la bila wagiri la wagiri. Nie jaa ang i 'fori i 'deung na tuong 'diang. Bila iye yeli'binnuu a gara wagiri jaa.
12 N 'kuing a kpaang jaa 'puo bungsuunhi. N 'kuing a waing paani jaa 'puo bungsuunhi aning a bung'bie. Ana la ba fora bungngmama ni bang di 'ku Ba Tari Baahaa Daana ni.
13 A paaluu fora bungngmama jaa bang na mang tari wa 'ku Ba Tari Baahaa Daana na iye i 'suobu. Nie jaa ang i 'fori i 'deung na tuong 'diang.
14 Bung jaa bang di 'bing 'ku Naangmini na iye i 'suobu.
15 Buunhu ang tari inggbani 'puong, bung jaa ang 'yuo u ma 'puo bang di 'kuro Ba Tari Baahaa Daana na iye i 'suobu. Ka ninsaalaa la bii ka 'dungo la, a iye i 'suobu. Che i na mang yeudieye ninsaalaa 'bi-fora yeng pielaang. I na mang yeudieye 'dung-dega ming 'bi-forihi.
16 A buunhu ni bang 'bing 'ku Naangmini ni 'puong, anani ang sigi yeudiebu ni, i na mang yeudiegaang sanga ni ang i 'chiu 'gbuli. I na mang yeudiegaang a 'tuuro i minga 'jielibung. A na mang iye wari sekelihi a'nu a 'tuuro a 'ji-pegi'yiruu sekel singbu. Geerahi lijeri la bila.
17 Che i ba yeudiera naahuu bii pihi bii buo 'bi-fora. A iye bungpegi'yirihi. I na mang diye a jiing mihi a sarika 'ihijieng, che nyugi a kpaang. A na mang iye 'buung sarika 'nyuu ang sigihi Ba Tari Baahaa Daana.
18 A neni na mang iye i 'suobu. A na mang iye i 'suobu a'wo a sarika 'vigiruu nyau aning a 'duri gbekpong ang i i 'suobu bila ni.
19 A bungpegi'yirihi 'puo sarika 'duohii jaa Isi'reeli niba ang mang 'ihi 'ku Ba Tari Baahaa Daana mang di 'kui. N diang 'ku ina, i 'bi-daba aning

i 'bi-pogiba. Ye 'dijie la bila wagiri la wagiri ka bila i yeli'binnuu a gara wagiri jaa. Bila iye yaarung 'layiri 'kui aning i buurii Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring a gara wagiri jaa.

20 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku Eerong: I kung tari cheng a paaluung. I kung tari tuori ming ba 'puong. Maang la i tuori aning i cheng Isi'reeli niba 'puong.

'Pie toe ang na sunna a 'Liivai niba

21 Nye, n diye Iisiriel 'pie toe jaa 'ku 'Liivai 'biihi. Bila na iye cheng 'kubo ba tuma ni bang tuna ni yela, a 'tuohibu tent tuma ni la bila.

22 A 'piili ngaang gara, a Isi'reeli niba ta wa piena a 'tuohibu tent ka beu wa dogili ba 'jung ka ba 'kpi.

23 Che a 'Liivai nibang na mang tung a 'tuohibu tent tuma. Ba 'yobeu na mang dogiliye ba 'jung. Bila na iye yeli'tuuruu a gara wagiri jaa ye jemanihi jaa 'puong. Ba ba tari cheng Isi'reeli niba 'puong.

24 'Bojung n diye Isi'reeli niba 'pie toe ni bang mang 'ihi 'ku Ba Tari Baahaa Daana a'wo sarika 'duohuu ni 'ku a 'Liivai niba. Ba cheng la bila. Bila 'jung la mang yeli: Isi'reeli niba 'puong ba ba tari cheng.

A 'Liivai niba 'pie toe

25 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:

26 Yeli 'ku a 'Liivai niba: Ye na mang dieye Isi'reeli niba 'pie toe. Ana mang di 'kuye ang i ye cheng a 'yi ba seng ni. Ka yenang wa diegaa, ye na mang 'ihiye sarika 'duohuu a 'puong 'ku Ba Tari Baahaa Daana. A 'pie toe ming 'pie tuori la bila.

27 Ba na mang jeriye ye sarika 'duohuu a'wo ang i jiengaa bung'bie aning buunhu ang 'yi a waing neu'jieng.

28 Ngaang yeng na mang 'ihi sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana a 'yi a 'pie toe ni jaa yeng diehi Isi'reeli niba seng ni. Ye na mang 'ihiye Ba Tari Baahaa Daana sarika a 'puong a 'ku Eerong a Ngming'puohi 'yi-diera.

29 Ye 'kuubuhi jaa 'puong ye na mang 'ihiye sarika jaa ang sigi ka ye 'ku Ba Tari Baahaa Daana. A na mang iye a jaa 'puo bungsuunhi, anani bang weli 'bing ni la bila.

30 Bila 'jung yeli ngaang 'kubo: Sanga ni yeng na mang wa 'duohi a jaa 'puo bungsuunhi ni, ba na mang jeriye a chelii ni a'wo ang i a 'Liivai

niba jiengaa buunhu aning buunhu ang 'yi ba waing neu'jieng.
31 Yena aning ye 'deu niba na tuong 'diang 'jie la 'jie jaang. 'Bojung ye 'tuohibu tent ni tuma sanyeu la bila.
32 Ka yenang wa 'duohi a jaa 'puo bungsuunhi ni, beu jaa kung dogili ye 'jung a yela. Che ye ta wa degira Isi'reeli niba 'kuubuhi ni ang pegi'yi ni, a ira wa 'kpi.

A pegibu kuong ni

19 Ba Tari Baahaa Daana daang yeliye ngaang 'ku 'Moosis aning Eerong:
2 A 'begu yeli'binnihi yela Ba Tari Baahaa Daana ang 'ku nuori la nga. U yeliyeng: Yeli 'ku a Isi'reeli niba ka ba waaning napoga ang i jie a ba tari ngmehii bii sanggara jaa. U na iye bung ming ingang 'yoge jaa ang nang ba dogili.
3 Diu 'ku Eli'ee-zer a Ngming'puohi 'yi-diera ka u taruu 'yining a kampu daam'puori ka ba ti koriguu u 'ningbi-tooring.
4 Ka Eli'ee-zer a Ngming'puohi 'yi-diera di u 'nubiri 'sugi a jiing, a mihi a jiing a 'tuohibu tent 'ningbi-toori mingang gberi buyo'poin.
5 Bila 'puoring ba na nyugiye a napoga u 'ningbiring. Ba na nyugiye u gbangu, u neni, u jiing aning u 'bini.
6 A Ngming'puohi 'yi-diera na diye 'siid-er daari aning nyihimaa'nyuu aning pikoonjiihi. U na diang loo ing a 'buung ni ang 'dire a napoga ni 'puong.
7 Bila 'puoring a Ngming'puohi 'yi-diera na pegiye u bungyerihi a che 'so kuong. Ana 'puoring u na tuong wa kpeye a kampu. A Ngming'puohi 'yi-diera na iye degiri a gara 'ji-maarii.
8 Nie ni ming ang nyuguu ni na pegiye u bungyerihi a 'so kuong. U ming na iye degiri a gara 'ji-maarii.
9 Bila 'puoring dau ang i 'fori na 'kohiye a napoga tampelung. U na diang 'bing 'jie ang suma a kampu daam'puoring. A na 'biming a 'ku a Isi'reeli niba langbu jaa, a 'forihung iibu kuong ni maalibu yela. A na mang ibang 'fori a 'yi beu ingang.
10 Nie ni ang 'kohi a napoga tampelung ni na mang pegiye u bungyerihi. U ming na mang iye degiri a gara 'ji-maarii. Bila na iye yeli'tuuruu a 'ku Isi'reeli niba aning saana ang kpiera ba 'puong a gara wagiri jaa.

11 Nie jaa ang fiinhi 'kuung na iye degiri 'beri ayo'poin.
12 U na diye a kuong a i u minga 'fori a 'beri ata daari aning a 'beri ayo'poin daari. Bila ung na i 'fori. Che ka unang ba i u minga 'fori a 'beri ata daari aning a 'beri ayo'poin daari, u na iye degiri.
13 Nie jaa ang fiinhi kpiima a che ba i u minga 'fori, a daana degiriye Ba Tari Baahaa Daana tent 'deu ni. Ba na weliye a daana Iisiriel 'puong bahi. U na iye degiri, 'bojung ba ba mihuu a 'forihung iibu kuong ni. U degiri nang 'biye u ingang.
14 Ka daung wa 'kpi tent 'puong, a 'begu la nga: Banani jaa ang wa kpe a tent aning banani jaa ang 'bi a tent 'puong na iye degiri 'beri ayo'poin.
15 Bung jaa ming ang 'yuo bahi ka u 'linge ba paguu iye degiri.
16 Nie jaa ang 'bi 'yengeng a fiinhi nie bang di ta'kobi ku bii nie ang 'kpi, u daana na iye degiri 'beri ayo'poin. Nie jaa ming ang fiinhi ninsaalaa kaurii bii kau'biri, a daana na iye degiri 'beri ayo'poin.
17 Nie ang degi, ngaang bang na i: Ba na mang ongye a naahuu ni bang nyugi 'forihung iibu yela ni tampelung. Ba na ongye kuong ang 'puoro imaa dugu 'puong.
18 Nie ang i 'fori na diye nyihimaa'nyuu tung a kuong a mihi a tent. U na mihiye a buunhu jaa, a mihi niba ni ang da 'bibe ni. U na mihiye nie ming ang fiinhi kaurii, bii a fiinhi nie bang ku bii nie ang 'kpi, bii kau'biri.
19 Nie ang i 'fori na mihiye nie ang degi a 'beri ata daari aning a 'beri ayo'poin daari. A 'beri ayo'poin daari u na iye u minga 'fori, a pegi u bungyerihi, a che 'so kuong. U na iye 'fori 'ji-maarii sanga.
20 Che nie ang degi a che ba i u minga 'fori, ba na ngmaaye a daana 'ihi a langbu 'puong. 'Bojung u degiye Ba Tari Baahaa Daana Ngming'puohi 'deu ni. Ba ba mihuu a 'forihung iibu kuong ni. U iye degiri.
21 Bila na iye yeli'tuuruu 'kubo a gara wagiri jaa. Nie ni ang mihi a 'forihung iibu kuong ni na mang pegiye u bungyerihi. Nie ang fiinhi a 'forihung iibu kuong na mang iye degiri a gara 'ji-maarii.
22 Bung jaa nie ang i degiri ang fiinhi na iye degiri. Nie ming jaa ang fiinhuu na iye degiri a gara 'ji-maarii.

Soribu Gbangu 20

'Moosis ang ngmi gberi 'Kee-des 'puong

20 'Beng la, a 'chiu-fora 'puong ka a Isi'reeli niba langbu ni jaa daang ti kpe Ziin Mopiri. Ka a niba daang kpiera 'Kee-des 'puong. Ka Miiriam daang 'kpi bang 'umuu 'beng.
2 Wagiri ngang a langbu daang ba tari kuong. 'Beng la bang daang laanhi lang taa a 'ihi 'Moosis aning Eerong ingang.
3 Ka a niba daang jauraning 'Moosis a yeli: A'wo ti ming danang 'kpi sanga ni ti ba'biihi ang 'kpi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring ni.
4 Wala 'jung ing tari Ba Tari Baahaa Daana langbu ni wa kpening a mopiri nga? Wala 'jung ing waaniti ka ti ning ti 'duunhi na 'kpi 'jie ngang?
5 Wala 'jung ing tariti 'yining 'Iijipiti, a waaniti a 'ji-beu nga? A 'jie nga ba tari bung'bie bii kangkaanhi bii 'girep ngmiela bii poomegiranitihi. Kuong ming 'chibe ting na 'nyu.
6 A 'jung ka 'Moosis aning Eerong daang 'yi a niba langbu seng a gaa a 'tuohibu tent 'di-nuori. Bang daang ti 'le 'tengeng 'pu. Ka Ba Tari Baahaa Daana girima ni daang 'yi 'kubo.
7 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:
8 Di a dangkpali. I ning i bieri Eerong laanhi a niba jaa lang taa. Yeli yela 'ku a 'pie ba 'ningbiring ka u tihi u kuong. Bila ing na i ka kuong 'yi a 'pieng 'ku a langbu ka ba ning ba 'duunhi 'nyu.
9 Ka 'Moosis daang di a dangkpali a 'yi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring a'wo ung 'kuu nuori bila ni.
10 Ka 'Moosis aning Eerong daang laanhi a langbu niba lang taa a 'pie 'ningbi-tooring. Ka 'Moosis daang yeli 'kubo: Ye 'wong pampana, yena taawai dieriba. Ka bila a 'pie nga ingang ting na i ka kuong 'yi 'kuye?
11 'Beng la ka 'Moosis daang lagi u 'nu a di u dangkpali ni ngmi a 'pie gberi 'buyi. Ka kuong wa 'yi u ingang yaga jaa. Ka a langbu aning ba 'duunhi daang 'nyu.
12 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis aning Eerong: Ye ba sagima 'di. Ye ba 'kumo nanihung Isi'reeli niba 'ningbiring. Bila 'jung ye kung tari a langbu nga kpening a paaluu ni mang di 'kubo ni.
13 Meeriba kuong ni daang la bila, 'bojung Isi'reeli niba daang jauniye Ba Tari Baahaa Daana. Ung daang 'wuli ka u pegi'yiyeng ba 'puong.

Ba ba sagi ka ba 'tu 'Iidom

14 Ka 'Moosis daang tung niba 'Iidom naa seng a 'yi 'Kee-des 'puong a yeli: Ngaang ka i ba'bie Iisiriel yeli: I bangye yelikpienhi ni jaa ang pogiti.
15 I bangye bila ni ti ba'mine ang daang 'sigi gaa 'Iijipiti, ting 'jing 'Iijipiting kauhi. Ka a 'Iijipiti niba dogihi ti ning ti ba'mine.
16 Ting 'kong 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Ung 'wong ti 'kuori a tung a Malika a tariti 'yining 'Iijipiting. Pampana tinuung 'bi 'Kee-des 'puo cheng. 'Be iye 'yi-kpong ang 'bi i toribogu nuoring.
17 Jaan'de, veng ka ti 'tu i paaluu ti 'yi. Ti kung 'tu yori bii 'girep yori 'puo. Ti kung 'nyu kuong kolinhing ming. Ti na 'tuye a Naa Sokpong. Ti kung bie kpe 'duri bii goo a gara ting na 'tu i paaluu ti 'yi.
18 'Beng la ka 'Iidom naa daang yeli 'kuu: I kung 'tu n paaluu ti 'yi. Ka inang i bila n na 'yi wa 'tuohiing aning ta'kobi.
19 'Beng la ka Isi'reeli niba daang yeli 'kuu: Ti na 'tuye a Sokpong. Ka maang bii n 'dungong 'nyu i kuong jaa, n na yeung. Turi veng ka n 'cheng gbee 'yong ti 'yi, bila 'yong.
20 'Beng la ka 'Iidom naa daang yeli: I kung 'tu 'be ti 'yi. 'Beng la ung daang 'yi 'tuohibo aning ningjemaa aning kpankpangkpiengu.
21 Bila ka 'Iidom daang jaanhi ka u 'ku Iisiriel sori ka u 'tu u paaluu ti 'yi. Ka Iisiriel daang leu 'yi u seng gaa.

Eerong 'kuung

22 'Beng la ka Isi'reeli niba langbu ni jaa daang di sori a 'yi 'Kee-des a wa ta 'Hoor Tangkpong.
23 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli yela 'ku 'Moosis aning Eerong 'Hoor Tangkpong ning. 'Be 'biye 'Iidom paaluu toribogung.
24 U daang yeliyeng: Eerong na 'kping a ti paahi u niba 'puong. U kung kpe a paaluu ni mang di 'ku Isi'reeli niba ni, 'bojung ye dieye taawai n yelihung ingang Meeriba kuong ning.
25 Nyogi Eerong aning u 'bi-dau Eli'ee-zer a tariba 'do waaning 'Hoor Tangkpong.
26 Nyogi Eerong bungyerihi yaahi, a dia yeri u 'bi-dau Eli'ee-zer. 'Bojung Eerong na 'kpiye 'beng a ti paahi u niba 'puong.
27 Ka 'Moosis daang i bila ni turi Ba Tari Baahaa Daana ang 'kuu nuori ni.

Bang daang ti 'do 'Hoor Tangkpong ni a langbu jaa 'ningbiring.
28 Ka 'Moosis daang yaahi Eerong bungyerihi a dia yeri u 'bi-dau Eli'ee-zer. Che ka Eerong daang 'kpi 'beng a tangkpong 'jung. 'Beng la ka 'Moosis aning Eli'ee-zer daang wa 'sigi a tangkpong 'jung.
29 A langbu jaa ang daang nye ka Eerong 'kpiyeng, ka Iisiriel jaa daang 'komuu 'beri 'pihita.

Ba tuongye 'Keenan niba 'Hoorima 'puong

21 'Keenan nie ang daang i Aarad naa daang kpieraye sa'mungduri seng. Ung daang 'wong ka Iisiriel 'tuye a Aatarim sori ni waana. Ung daang jauning Iisiriel a nyogihi ba 'mine bang leu pogiriba.
2 Ka Iisiriel niba daang 'di nosani 'ku Ba Tari Baahaa Daana a yeli: Ka inang siring di a niba nga ing ti 'nuuhing, n na saangye ba 'yi-bera kpeleng kpeleng.
3 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'wong Iisiriel yeliyaga a di a 'Keenan niba 'kubo. Bang daang saang ba ning ba 'yi-bera kpeleng kpeleng. A 'jung bang daang buong a 'jie 'yuori ka 'Hoorima.

A yaawa waahuu

4 'Beng la bang daang di sori a 'yi 'Hoor Tangkpong ni a 'tu Manjie Sori. Ba daang 'tuye 'be ka ba giiri 'Iidom paaluu. Ka a niba daang leu ira 'karikaruu a soring.
5 Ka a niba daang yeli ngaang kpe Naangmini aning 'Moosis ingang: Wala 'jung yeng tariti 'yining 'Iijipiti waaning ka ti wa 'kpi a mopiring? Siimaa 'chibe. Kuong ming 'chibe. Ti piye a siinglaama nga.
6 A 'jung ka Ba Tari Baahaa Daana daang bahi wa'mine ang tari jelung ang wa a niba 'puo. Ang daang wa duunhi a niba. Ka Iisiriel niba jemaa daang 'kpi.
7 Bila 'jung ka a niba daang wa 'Moosis seng a wa yeli: Ti iye yelibeu. 'Bojung ti yeliye yela a kpe Ba Tari Baahaa Daana anii ingang. Suhi Ba Tari Baahaa Daana ka u 'ihi a wa'mine ti seng. Ka 'Moosis daang 'puohi 'ku a niba.
8 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: Maali waahuu ang tari jelung, a di dau ba a diu chagi u 'jung. Ka waahuung dung nie jaa ka u leu 'liinhuu, u daana na tariye 'nyivori.

9 'Beng la ka 'Moosis daang maali yaawa ung 'woning waahuu a di dau ba, a diu chagi u 'jung. Ka waahuung wa dung nie jaa ka u 'liinhi a yaawa waahuu, u daana mang tariye 'nyivori.
10 Ka a Isi'reeli niba da nang 'chene, a ti maali ba kampu 'Oo-bot 'puong.
11 Bang daang la 'yi 'Oo-bot a ti maali ba kampu Ije Aabarim 'puong. 'Be daang 'biye a mopiring, 'Moo-ab 'ningbi-tooring, a gara ngminton'puhinii seng.
12 Bang daang 'yi 'be a di sori a ti maali ba kampu 'Zii-red Lohimbo ning.
13 Bang daang 'yi 'be a di sori a ti maali ba kampu Aarinong 'lombo-jaala ning. 'Beng 'bi a mopiri ning ang 'yi Aamor niba toribogu ni. 'Bojung 'Moo-ab la Aarinong toribogu, a 'bi 'Moo-ab aning Aamor niba kpachagang.
14 Bila 'jung bang yeli Ba Tari Baahaa Daana Taanhuu Jauri Gbangu ni 'puong:
    Waaheb ang 'bi Suufa 'puong, Aarinong konbo'bilii.
15 Aning a konbo'bilii 'chulihee,
        ang gaa ti tara Aar kpe'jiihi,
        a jeng 'Moo-ab toribogung.
16 Bang daang 'yi 'beng a gaa 'Bii-er. 'Be iye kolung. 'Beng ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: Laanhi a niba lang taa ka n 'kubo kuong.
17 'Beng la ka Iisiriel daang 'yieng 'yienii nga.
    'Oo kolung, 'buli wa 'do.
    Ye jaa 'yieng 'kuu.
18 'Yieng 'ku kolung ni a 'yi-dieriba ang 'tu ni.
    Una ka a paaluu ningnanee 'tu ni.
    Una ka a 'begukuribo ang tari ba ningberii dangkpalihi 'tu ni.
Bang daang 'yi a mopiri a di gaa Maatana.
19 Bang daang 'yi Maatana a di gaa 'Naheeliy-el, a 'yi 'Naheeliy-el a gaa 'Beemot.
20 Bang daang 'yi 'Beemot ang 'bi 'Moo-ab moo lohimbo ning a di gaa Piisiga 'ju. 'Beng 'gaali a 'teng-gbangkpiri ni.

Ba tuongye Naa Saihong

21 'Beng la ka Iisiriel daang tung niba Aamor niba naa Saihong seng.

Soribu Gbangu 21

22 Bang daang ti yeli: Veng ka n 'tu i paaluu. Ti kung bie kpe yori bii 'girep yori. Ti kung 'nyu a kolinhi kuong ming. Ti na 'tuye a Naa Sokpong ni a gara wagiri ting na 'tu i paaluu ti 'yi.
23 Che Saihong daang ba sagi ka Iisiriel 'tu u paaluu. A 'jung ka Saihong daang laanhi u niba jaa lang taa a 'yi 'tuohi Iisiriel a mopiring. Ung daang wa ta 'Jeehaz a jauning Iisiriel.
24 'Beng la ka Iisiriel daang di ta'kobi a jau tuomuu. Bang daang die u paaluu ung i ba 'suobu a 'yi Aarinong ti ta Jaabok, a ti ta Aamong niba. 'Bojung Aamong niba toribogu daang iye kpiengaa.
25 A 'jung ka Iisiriel daang die a 'yi-bera nga jaa. Ka Iisiriel daang kpiera Aamor niba 'yi-bera ni jaang. Bang daang kpiera Heesibong ming aning u kurihing.
26 'Bojung Heesibong daang la Aamor niba naa Saihong 'yi-kpong. Unang daang jauning 'Moo-ab naa ni ang da 'bibe ni, a die u paaluu jaa 'yi u 'nung a ti ta Aarinong.
27 Bila 'jung banani ang yera yela ning 'lugo ni mang yeling:
Wa Heesibong. Veng ka ba meu.
Veng ka ba maali Saihong 'yi-kpong ni.
28 'Bojung 'buung daang 'yiye Heesibong.
'Buung-jinti daang 'yiye Saihong 'yi-kpong ni,
u daang 'diye Aar ang 'bi 'Moo-ab 'puong.
U daang 'diye Aarinong 'jiduorihi daam'mine ni.
29 'Oo 'Moo-ab, nimiha la a 'kui.
Ye yela baahiyeng,
'oo, 'Kiimos niba.
U diye u 'bi-daba tihi a'wo niba bang buora bang jora,
a di u 'bi-pogiba tihi bang ngmi nyogihiba.
U dibang 'ku Aamor niba naa Saihong.
30 Che ti teubang loo 'tengeng.
Heesibong yela baahiyeng, 'haali a ti ta Daibong.
Bila 'puoring ting daang saangba kpeleng 'haali a ti ta 'Noofa,
unang ti ta Meedeba ni.
31 Bila ka Iisiriel daang kpiera Aamor niba paaluung.
32 'Beng la ka 'Moosis daang tung bang ti 'pigihi 'Jee-zer. Bang daang faahi u kurihi che kari Aamor niba ni ang daang 'bibe ni bahi.

Naa Oog tuongbu

33 Bang daang leu 'do a 'tu sori ang gara 'Beesang. Ka 'Beesang naa Oog aning u niba jaa daang 'yi 'tuohibo ning taanhuu Eediri-ai 'puong.
34 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: Ta joruu, 'bojung n diye u ning u niba jaa aning u paaluu ing i 'nuuhing. Iu a'wo bila ni ing i Aamor niba naa Saihong ang da kpiera Heesibong 'puong.
35 Bila nga bang daang ku u ning u 'bi-daba aning u niba jaa. Ba daang kubang bilaang ka nie daang ba ti chehi a i 'vori u seng. Bang daang die u paaluu ung i ba 'suobu.

'Beelak tungye 'Beelam 'jie

22 'Beng la ka a Isi'reeli niba daang di 'yi sori a ti maali ba kampu 'Moo-ab 'ji-gbanggbaling. 'Be 'biye Jooridang 'lomboring, a pieli Jeeri'ko.
2 Ziipor 'bi-dau 'Beelak daang nyiye bila ni jaa Iisiriel ang i Aamor niba.
3 Ka 'Moo-ab daang jora a niba yaga, 'bojung ba daang iye jemaa. Ka dabieng veng ka 'Moo-ab daang biera Isi'reeli niba ni 'jung.
4 Ka 'Moo-ab daang yeli 'ku Miidiyan ningbera: A ningjemaa nga na baahiye bung jaa ang ngmaati 'gili a'wo bila ni naahuu ang mang baahi 'tenge moo. Ana wagiri ngang Ziipor 'bi-dau 'Beelak daang la 'Moo-ab naa.
5 'Beng la ung daang tung tungtuniba 'Bii-or 'bi-dau 'Beelam seng 'Piitor 'puong. 'Be pieliye a mani* ni ang 'bi u niba 'bi-daba paaluung. Ung daang tung ka ba buomuu a yeli: Nye, niba 'mine 'yiye 'Iijipiti. Ba pagiye 'teng-gbani 'ju a wa ka ba 'jing pielima.
6 Bila 'jung jaan'de, wa 'wieng. Wa duhi beu ing a niba nga 'kumo, 'bojung ba tariye kpiengu gaama 'gaali. A'mineng n na tuongbang a kariba ka ba 'yi a paaluung. 'Bojung n bangyeng ka nie ing duhi sung ing, a daana mang nyiye duhisung. Nie ming ing duhi beu ing, a daana mang nyiye beu.
7 Ka 'Moo-ab ningbera aning Miidiyan ningbera daang di ba piehibu 'libiri a 'yi gaa 'Beelam seng a ti yeluu bila ni 'Beelak ang yeli ni.
8 Ung daang yeli 'kubo: Ye jeng che 'yienguu nga. N na leu wa yeliyeng

*

22:5 Mani nga la 'Yufireetis Mani.

bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang yeli 'kumo. A 'jung ka a 'Moo-ab ningbera daang jeng 'Beelam seng.

9 'Beng la ka Naangmini daang wa 'Beelam seng a wa yeli: Ning'bobo la a daba nga ang 'bi i seng nga?

10 Ka 'Beelam daang yeli 'ku Naangmini: Ziipor 'bi-dau 'Beelak, 'Moo-ab naa ning tungba n seng a yeli:

11 Nye, niba 'mine 'yiye 'Iijipiti wa. Ba pagiye 'teng-gbani 'ju. Wa pampana. Wa duhi beu ingba 'kumo. A'mineng n na tuongbang a kariba ka ba 'yi.

12 Ka Naangmini daang yeli 'ku 'Beelam: Ta wa 'tuuribo gara. Ta wa duha beu inna a niba, 'bojung n duhiye sung ingba.

13 Ka 'Beelam daang 'ihi 'beeguu a ti yeli 'ku 'Beelak ningbera ni: Ye leu gara ye paaluu, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana jaanhiyeng ka u 'kumo sori ka n niye gaa.

14 Ka a 'Moo-ab ningbera daang 'ihi gaa 'Beelak seng, a ti yeli 'kuu: 'Beelam jaanhiyeng ka u 'tuti wa.

15 'Beng la ka 'Beelak daang la tung ningbera ang i jemaa, a la i nanee ming gaaba.

16 Bang daang wa 'Beelam seng a wa yeli 'kuu: Ngaang ka Ziipor 'bi-dau 'Beelak yeli: Ta veng ka bung jaa legii ka i kung wa n seng.

17 'Bojung n na iing sung yaga jaa. N na iye bila ni jaa ing na yeli 'kumo. Bila 'jung jaan'de, wa. Wa duhi beu ing a niba nga 'kumo.

18 'Beng la ka 'Beelam daang dieyeli 'ku 'Beelak tungtuniba ni: 'Haali ka 'Beelak na 'kumo u 'deu ang pa ning wari aning salima, che n kung tuong i yelifiing bii yelikpong a pari Ba Tari Baahaa Daana n Naangmini yelihung.

19 Bila 'jung pampana, jaan'de, ye ming jeng che 'yienguu nga. Ye jeng ka n nye bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang na la yeli 'kumo.

20 Ka Naangmini daang wa 'Beelam seng 'yienguu a wa yeli 'kuu: Ka a dabang wa ka ba buomii, 'ihi ka i ningba gaa. Che yeli ni mang na yeli 'kui ni, bila 'yong ing na i.

21 Ka 'Beelam daang 'ihi 'beeguu a di bung'kogo dogili u bungang ka u ning 'Moo-ab ningbera ni gaa.

'Beelam aning a bunga aning a malika

22 'Beng la ka Naangmini 'suuri daang 'ihi ung gara ni 'jung. Ka Ba Tari Baahaa Daana Malika daang ahi a soring a na leguu. Ung daang jong u bunga, ka u tungtuniba ba'yi 'bi u seng.

23 A bunga daang nyiye Ba Tari Baahaa Daana Malika ni ang ahi a soring a vuo u ta'kobi tari u 'nung. Ka a bunga leu bie a ti kpe moo. Ka 'Beelam ngmi a bunga a na leuhuu ing a soring.

24 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana Malika ni daang ahi so'bili-figang 'girep yori kpachagang. Ka daangguoma daang 'bi 'lomboe a'yi jaang.

25 Ka a bunga daang nye Ba Tari Baahaa Daana Malika ni a di u minga ti ngmi a daangguoni, a ngmiehi 'Beelam gberi mari a daangguoning. A 'jung ung la ngmiu.

26 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana Malika ni daang la tagi gaa 'ningbi-toori a ti ahi 'ji-figang. 'Jie daang 'chibe ka nie na leu 'tu 'duri bii goo.

27 Ka a bunga daang nye Ba Tari Baahaa Daana Malika ni a leu jeng 'Beelam luong. A 'jung ka 'Beelam 'suuri daang 'ihi, ung di u dau ngmi a bunga.

28 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'yuo a bunga nuori. Ung yeli 'ku 'Beelam: 'Bo mang ii ing ngmima a gberi buta nga?

29 Ka 'Beelam daang yeli 'ku a bunga: I dimang buong joli. Ka ta'kobi la a da 'bi n 'nung, n danang kuing pampana.

30 Ka a bunga yeli 'ku 'Beelam: I bunga naanima bi? I jongmang a 'yi wagiri ni mang i i 'suobu a waana 'jine. N mang iriing a yeli nga to? Ung yeli ka aai.

31 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'yuo 'Beelam 'ningbie. Ung nye Ba Tari Baahaa Daana Malika ni ang ahi a soring a vuo u ta'kobi tari u 'nung. Ung daang 'churi u 'ju a 'le 'tengeng 'pu.

32 Ka Ba Tari Baahaa Daana Malika ni yeli 'kuu: Wala 'jung ing ngmi i bunga a gberi buta nga. Nye, n 'yi wayeng ka n legii, 'bojung i sori ni iye yelingbu sori n 'ningbi-tooring.

33 A bunga nyimang a bie 'yi n seng a gberi buta nga. Ka unang da ba bie a 'yi n seng, pielaang, a'wo n da kui che bahuu ka u i 'vori.

34 Ka 'Beelam yeli 'ku Ba Tari Baahaa Daana Malika ni: N tungye beu, 'bojung n ba bang ka i ahiye a soring ka i legima. A 'jung ka bilang ba

peli i 'puo, n na leung.
35 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana Malika ni yeli 'ku 'Beelam: Veng ka i ning a daba gara. Che yeli ni mang na yeli 'kui ni, bila 'yong ing na yeli. A 'jung ka 'Beelam aning 'Beelak ningbera ni daang gaa.
36 Ka 'Beelak daang 'wong ka 'Beelam waanang. Ung 'yi gaa ti 'tuohuu 'Moo-ab 'yi-kpong kanga 'puong. 'Be daang 'biye Aarinong toribogung, a 'bi a paaluu toribogu baahaang.
37 'Beng la ka 'Beelak daang yeli 'ku 'Beelam: N ba tung ka ba buomii 'ningbi-jieng? 'Bojung ing ba wa n buola ni? N kung tuong ii sung bi?
38 Ka 'Beelam daang yeli 'ku 'Beelak: Nye, n wayeng. N muo tariye kpiengu ka n yeli yelikanga? Yelihung ni Naangmini ang di ing n nuoring, una mang na yeli.
39 'Beng la ka 'Beelak aning 'Beelam daang di gaa. Bang daang di wa Kiirijat Huuzot.
40 'Beng la ka 'Beelak daang tihi nadavarihi aning piihi. Ung daang tung bang di 'mine ti 'ku 'Beelam aning a ningbera ni ang 'bi u seng ni.
41 'Jie ang daang wa nyaa, ka 'Beelak daang tari 'Beelam 'doning 'Bee-al 'jiduorihi ni. A 'yi 'beng ung daang nye a niba 'lombori kanga.

'Beelam fora duhibu

23 'Beng la ka 'Beelam daang yeli 'ku 'Beelak: Maali sarika 'ihijiihi ayo'poin 'kumo 'jie ngang. I 'siri ning nadee ayo'poin aning pidee ming ayo'poin.
2 Ka 'Beelak daang i bila ni 'Beelam ang yeli ni. Ka 'Beelak aning 'Beelam daang 'ihi nadari aning pidari a sarika 'ihijiihi kanga jaa ingang.
3 'Beng la ka 'Beelam daang yeli 'ku 'Beelak: Ahi i sarika nyugiruu ni sieng che ka n gaa. A'mineng Ba Tari Baahaa Daana na wa 'tuohimong. N na yeliing bila ni jaa ung 'wulimo. Ung daang di gaa tanga kanga ang i kpali.
4 Ka Naangmini daang 'tuohi 'Beelam ka 'Beelam yeli 'kuu: N maaliye a sarika 'ihijiihi ayo'poin, a 'ihi nadari aning pidari kanga jaa ingang.
5 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang di yeli'biri ing 'Beelam nuoring a yeli: Leu gaa 'Beelak seng. Ngaang ing na ti yeli.
6 A 'jung ung daang leu gaa 'Beelak seng, ka u ahi pieli u sarika

nyugiruu ni. U ning 'Moo-ab ningbera ni jaang daang ahi 'be.

7 Ung daang di a duhibu nga a yeli:
'Beelak, 'Moo-ab naa
tarimang 'yining sa'muni tangbera ni.
Wa, wa duhi beu ing Jeekob 'kumo,
Wa, yeli yela a 'miing Iisiriel ingang.

8 Wala mang na duhi beu ing
bung Naangmini ang ba duhi beu ing?
Wala mang na yeli yela a 'miing ing bung
Ba Tari Baahaa Daana ang ba yeli yela 'miing ing?

9 'Bojung n 'biye a 'piihi 'juring che nyiruu.
N 'biye a tang'biliing che kaaruu.
N nyiye niba ang kpiera ba 'yong.
Ba ba sora ba miihi paaha a paalihi 'puong.

10 Ning'buong na tuong sori Jeekob tani?
Iisiriel nyogi 'po 'jiihi anaahi,
ning'buong na tuong sori 'jiyeni?
Veng ka n 'kpi sun'tuuro 'kuung.
Veng ka n baahaa 'woning ba baahaa.

11 'Beng la ka 'Beelak daang yeli 'ku 'Beelam: 'Bo ing ima nga? N diing ka i duhi beu ing n domihi. Che nye, i duhiye sung yaga jaa ingba.

12 'Beng la ung dieyeli: Ka Ba Tari Baahaa Daana na di yeli ing n nuoring ka n kung yeli?

'Beelam 'yiilung yeliyaga

13 'Beng la ka 'Beelak daang yeli 'kuu: Jaan'de, wa ka ti gaa 'ji-jaala ing na tuong ahi che nyiba. I na nyiye banani ang pieli ni, che i kung nye ba jaa. Duhi beu ingba 'kumo 'beng.

14 Ung daang taruu waaning 'Zoo-fim moo, 'beng 'bi Piisiga 'jung ni. Ung daang maali sarika 'ihijiihi ayo'poin a 'ihi nadari aning pidari a sarika 'ihijie kanga jaang.

15 Ung daang yeli 'ku 'Beelak: Ahi 'jie ngang i sarika nyugiruu ni sieng, che ka n ti 'tuohi Ba Tari Baahaa Daana che ngang.

16 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'tuohi 'Beelam a di yeli'biri ing u nuoring che yeli: Leu gaa 'Beelak seng. Ngaang ing na ti yeli.

Soribu Gbangu 23

17 Ung daang wa u seng, ka u ahi pieli u sarika nyugiruu ni. Ka 'Moo-ab ningbera ni daang 'bi u seng. Ka 'Beelak daang jugihuu: Wala ka Ba Tari Baahaa Daana yeli?
18 'Beng la ka 'Beelam daang duhi a duhibu nga a yeli:
'Beelak, 'ihi a 'wong,
Ziipor 'bi-dau, chelihi n yeliyaga.
19 Naangmini ba i ninsaalaa a'wo
u na ngma 'girii.
U ba i ninsaalaa 'bi-dau ming a'wo
u na tegi u haakila.
U yeliyeng che kung tung bila bi?
Chebii yeli 'yiye u nuoring ung kung paaluu?
20 Nye, u 'kumong nuori ka n duhi sung.
U duhiye sung. N kung tuong leuhaa.
21 U ba nye yelibeu Jeekob ingang.
U ba nye beulung ming Iisiriel ingang.
Ba Tari Baahaa Daana ba Naangmini 'biye ba seng.
Naa 'biye ba 'puong, ka jauri tahingbu
ming tahina ba 'puong.
22 Naangmining tariba 'yining 'Iijipiting.
U tariye kpiengu a'wo monaahuu.
23 Bagibugi jaa kung tuong i Jeekob yeli jaa.
Biribu jaa ming kung tuong i Iisiriel yeli jaa.
Ba na yeliye Jeekob yela,
a yeli Iisiriel ming yela: Nye bila
ni Naangmini ang i.
24 Nye, niba 'mine 'ihiyeng a'wo 'gbeging-poga,
a 'duohi u minga a'wo 'gbegini.
U kung jeng, ka unang ba oo
u bungnyogiruu, a 'nyu banani
bang ku ni jiing.
25 'Beng la ka 'Beelak daang yeli 'ku 'Beelam: Ta duhi beu ingba. Ta duhi sung ming ingba.
26 'Beng la ka 'Beelam daang dieyeli 'ku 'Beelak: N da ba yeli ngaang 'kui: Bila ni jaa Ba Tari Baahaa Daana ang na yeli, bila ang i kparaama

ka n i?

'Beelam taalung yeliyaga

27 'Beng la ka 'Beelak daang yeli 'ku 'Beelam: Jaan'de, wa. N na tariing gaaning 'ji-jaala. A'mineng a na peliye Naangmini 'puo ka i duhi beu ingba 'kumo 'beng.
28 A 'jung ka 'Beelak daang tari 'Beelam 'doning 'Piiyor 'ju. 'Beng 'gaali a 'teng-gbangkpiri ni.
29 'Beng la ka 'Beelam daang yeli 'ku 'Beelak: Me sarika 'ihijiihi ayo'poin 'kumo 'jie ngang. I 'siri ning nadee ayo'poin aning pidee ming ayo'poin.
30 Ka 'Beelak daang i bila ni 'Beelam ang yeli ni. Ung daang 'ihi nadari aning pidari a sarika 'ihijie kanga jaa ingang.

24 'Beelam daang nyiyeng ka a peliye Ba Tari Baahaa Daana 'puo ka u duhi sung 'ku Iisiriel. A 'jung u daang ba la gaa a'wo fora ni a ti bo bagibugi yela. U daang leuhiye u 'ningbisogo 'tori a mopiri.
2 Ka 'Beelam daang 'liinhi a nye Iisiriel ang maali ba kampihi a 'tuuro ba buura. Ka Naangmini Sie daang wa u ingang.
3 'Beng la ung daang duhi a duhibu nga a yeli:
'Bii-or 'bi-dau 'Beelam yeli'biri la.
Dau ni 'ningbiri ang 'yuo ni yeli'biri la.
4 Nie ni ang 'wono Naangmini yeli'bie ni yeli'biri la.
Unang nyira Kpiengu Jaa Daana nyiibu 'puong ni.
Unang 'lere 'tengeng che ka u 'ningbiri 'yuo 'boi ni.
5 U yeli'biri la nga:
'Oo Jeekob, nye i tentihi ang viela sing bila.
'Oo Iisiriel, nye i kpe'jiihi ang viela sing bila.
6 A 'woniye lohimbohi ang yeri gaa toori.
A 'woniye dabagihi ang pieli konboo.
A 'woniye a'loohi* Ba Tari Baahaa Daana ang buri.
A 'woniye 'siid-er daari ang pieli kuonhi.
7 Kuong na 'puo 'yiye ba 'bokirihing.
Ba buurii na 'biye kuong jemaa sieng.

*
24:6 alos, a'loohi — A iye bung'nyuu-noohi daa ang mang i too.

Ba naa na 'do gaaye 'Ee-gag,
ka ba naalung 'duohi.
8 Naangmini taribang 'yining 'Iijipiting.
U tariye kpiengu a'wo monaahuu.
U na nyuongye paalihi ni ang i u domihi.
U na ngmahiye ba kaba,
a di u tan'piime 'chugihibo 'puohi.
9 Ba 'churiyeng, ba jengyeng a'wo 'gbegini.
A'wo 'gbeging-poga, ning'buong na sagi simuu?
Nie ni ang duhi sung 'kui na nyiye duhisung.
Nie ming ang duhi beu 'kui na nyiye duhibeu.
10 'Beng la ka 'Beelak 'suuri daang 'ihi 'Beelam ingang. Ung kpaahi u 'nuuhi a che yeli 'ku 'Beelam: N buomiing ka i wa duhi beu ing n domihi. Che nye, i duhiye sung yaga jaa ingba a gberi buta nga jaa.
11 A 'jung jora 'kuno pampana. N yeliyeng ka n na iing sung yaga jaa. Che pampana Ba Tari Baahaa Daana legiing 'yi a sung ingang.
12 'Beng la ka 'Beelam daang yeli 'ku 'Beelak: I tungtuniba ni ing tung n seng ni, n ming yeli 'kubong:
13 Haali ka 'Beelak na 'kumo u 'deu ang pa ning wari aning salima, che n kung tuong pari Ba Tari Baahaa Daana yelihung ni, a i yelisung bii yelibeu n minga buobung. Che bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang yeli, bila ang i kparaama ka n yeli.
14 Nye, pampana nga n garaye n niba seng. Wa, n na yeliing bila ni a niba nga ang na i i niba 'beri ang waana 'puong.

'Beelam naahung duhibu

15 'Beng la ung daang duhi a duhibu nga a yeli:
'Bii-or 'bi-dau 'Beelam yeli'biri la.
Dau ni 'ningbiri ang 'yuo ni yeli'biri la.
16 Nie ni ang 'wono Naangmini yeli'bie ni yeli'biri la,
unang bang a Saa'ju-baahaa Daana bangbu ni,
Unang nyira Kpiengu Jaa Daana nyiibu 'puong ni.
Unang 'lere 'tengeng che ka u 'ningbiri 'yuo 'boi ni.
17 U yeli'biri la nga:
N nyiruung, che pampana naani.

N 'liinhuung, che u ba pieli.
Ngmari'biri na 'yiye Jeekob ingang,
naalung dangkpali na 'ihi 'yiye Iisiriel 'puong.
U na ngmahiye 'Moo-ab 'lomboe jaang,
a nyuong Seet 'bi-daba ni jaa.
18 Ba na dieye 'Iidom 'so.
Ba na dieye 'Sii-ir ming 'so,
u domihi ni la bila,
che ka Iisiriel maaling ira kpiengaa.
19 Nie ang tari 'suobu kpiengu
na 'yiye Jeekob ingang.
U na nyuongye banani ang kpeling a 'yi-kpoming.
20 'Beng la ung daang 'liinhi Aamalek a duhi a duhibu nga a yeli:
Aamalek daang la fora a paalihi 'puong.
Che u na nyuoming a baahaang.
21 Bila 'puoring ung daang 'liinhi 'Kiing niba a duhi a duhibu nga a yeli:
I kpe'jie iye kpiengaa,
Ka i 'togu maali 'pie ingang.
22 Che ba na nyugiye 'Kiing niba.
A sanga ka Aasur na ngmi nyogiye.
23 'Beng la ung daang duhi a duhibu nga a yeli:
Sanga ni Naangmini ang na i a
yeli nga, ning'buong na tuong i 'vori?
24 Che mani 'gbori-bera na wang,
a 'yi Kiitim mangbera noe.
Ba na dogihiye Aasur, a nyaabiba.
Ba na dogihiye 'Ii-ber ming a nyaabiba.
25 'Beng la ka 'Beelam daang 'ihi a leu 'kuli. Ka 'Beelak ming daang di u minga sori gaa.

Iisiriel jentiriye 'Moo-ab 'puong

25 Ka Iisiriel daang kpeling Siitim 'puong. Ka a niba daang 'piili jentiriye aning 'Moo-ab pogiba.
2 Bang daang buong a niba ka ba gaa ba ngmima sarikihi 'ihibu. Ka a niba daang ti 'di, che 'churi 'puohi ba ngmima.

Soribu Gbangu 25

3 Ka Iisiriel daang di ba miihi ti mari 'Bee-al 'Piiyor ingang. Ka Ba Tari Baahaa Daana 'suuri daang 'ihi Iisiriel ingang.
4 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: Nyogihi a niba 'yi-dieriba ni jaa. Diba chagi ngminaang Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. I bila ka Ba Tari Baahaa Daana 'suuri ang i kpiengaa yaga nye leu 'yi Iisiriel ingang.
5 'Beng la ka 'Moosis daang yeli 'ku Iisiriel saringmaariba: Ye kanga jaa ku u niba ni ang di ba miihi ti mari 'Bee-al 'Piiyor ingang ni.
6 'Beng la bang wa banna ka Isi'reeli niba ni kanga daang di Miidiyan 'bi-poga waaning u dogiriba seng. U daang waanuung 'Moosis aning Isi'reeli niba langbu ni jaa 'ningbiring. Ba daang 'biye a 'tuohibu tent ni 'di-nuoring a 'kono.
7 Ka Fiiniyas daang nye bila. U ba daang la Eli'ee-zer ang i Ngming'puohi 'yi-diera Eerong 'bi-dau. Ung daang 'ihi a langbu 'puong a di kpani tari u 'nung.
8 Ung daang biehi a Isi'reeli dau kpe a tent, a ti 'chugi ba ba'yi jaa lang taa ti 'yoli. U daang 'chugiye a dau, a 'chugi a poga ming ti 'yoli. 'Beng la ka a 'baleu ang daang 'bi a Isi'reeli niba ingang ni daang ngmaa.
9 Banani ang daang 'kpi a 'baleu 'puong iye 'tuhi lijeri aning 'tuhi anaahi (24,000).
10 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:
11 Eerong a Ngming'puohi 'yi-diera 'bi-dau Eli'ee-zer, u ming 'bi-dau Fiiniyas leuhiye n 'su-kpiengaa bahi Isi'reeli niba ingang. 'Bojung u inga da jagirang a'wo bila ni n inga ang jagira ba 'puong ni. A 'jung mang ba nyuong Isi'reeli niba n ingjegi 'puong.
12 Bila 'jung yeli: Nye, n 'kuung n maahuu 'layiri.
13 Bila na iye Ngming'puohi 'yi-dieri 'layiri ang ba tari baahibu 'ku u ning u buurii. 'Bojung u inga da jagirang u Naangmini yela. Ung daang pogi beu 'ku a Isi'reeli niba.
14 Isi'reeli dau ni bang daang ku ni 'yuori daang la Ziimirai. Una bang daang lang ning Miidiyan 'bi-poga ku ni. 'Seelu 'bi-dau daang la. Ung daang i Siimiyung buurii ba'mine 'deri ni kanga 'yi-diera.
15 A Miidiyan 'bi-poga ni bang daang ku ni 'yuori daang la Koozibi. Zuur 'bi-poga daang la. Zuur daang iye a niba ba'mine 'deri ni kanga 'yi-daangdau Miidiyan 'puong.

16 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:
17 Ye di a Miidiyan niba leu ye domihi a kuba.
18 'Bojung ba diyeng leu ba domihi a 'tuuro belingbung. Bila bang di suori nyogiye 'Piiyor yela ni 'puong, aning ba yaupoga Koozibi yela ni 'puong. Unang daang i Miidiyan 'yi-diera ni kanga 'bi-poga ni. A poga nga bang daang ku a 'baleu daari 'Piiyor yela ni.

Iisiriel 'yiilung soribu

26 A 'baleu waa 'puoring ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli yela 'ku 'Moosis aning Eli'ee-zer, a Ngming'puohi 'yi-diera Eerong 'bi-dau ni.
2 U daang yeliyeng: Sori Isi'reeli niba langbu ni jaa. Sori banani ang ta 'yuong lijeri bii a pari. Sori banani jaa ang na tuong gaa taanhuu a 'tuuro ba ba'mine 'deri.
3 'Beng la ka 'Moosis aning Eli'ee-zer a Ngming'puohi 'yi-diera daang yeli ningba yela 'Moo-ab 'ji-gbanggbalee ning. 'Beng 'bi Jooridang Mani 'lomboring a pieli Jeeri'ko ni.
4 Bang daang yeli: Ye sori a niba. Ye sori banani ang ta 'yuong lijeri bii a pari. Ye soriba a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang 'ku 'Moosis nuori ni. Isi'reeli niba ang 'yi 'Iijipiti paaluung wa la bama:
5 Ruubeng daang la Iisiriel 'bi-fora. Ruubeng 'biihi daang la bama: 'Heenok ingang ka 'Heenok 'yideme 'di-nuori daang 'yi. Paali'yu ingang ka Paali'yu 'yideme 'di-nuori daang 'yi.
6 Heezirong ingang ka Heezirong 'yideme 'di-nuori daang 'yi. Kaarimai ingang ka Kaarimai 'yideme 'di-nuori daang 'yi.
7 Ruubeng buurii 'di-noe la bila. Banani bang sori daang iye 'tuhi lijaa'yi aning 'tuhi ata aning koohi ayo'poin aning 'pihita (43,730).
8 Paali'yu 'bi-dau daang la 'Ilaiyab.
9 'Ilaiyab 'bi-daba daang la Neemiyuwel, 'Deetang aning Abairam. A 'Deetang aning Abairam nga daang la niba ang ahi a langbu gbebogiring a jauning 'Moosis aning Eerong ni. Ba daang paahiye 'Koora niba ni 'puong a jauning Ba Tari Baahaa Daana.
10 Ka 'teng-gbani daang 'yuo u nuori a voli ba ning 'Koora. A sanga ka u 'potuuribo ni daang 'kpi sanga ni 'buung ang 'di daba koohi a'yi aning lijaa'yi ning 'pie ni. Ka bila daang i kpaahibu.

Soribu Gbangu 26

11 Che 'Koora 'biihi yeng daang ba 'kpi.
12 Siimiyung 'bi-daba a 'tuuro ba 'di-noe daang la bama: Neemiyuwel ingang ka Neemiyuwel 'yideme 'di-nuori daang 'yi. 'Jeeming ingang ka 'Jeeming 'yideme 'di-nuori daang 'yi. 'Jeeking ingang ka 'Jeeking 'yideme 'di-nuori daang 'yi.
13 'Ziira ingang ka Zeera 'yideme 'di-nuori daang 'yi. 'Seeyul ingang ka 'Seeyul 'yideme 'di-nuori daang 'yi.
14 Siimiyung buurii 'di-noe daang la bila. Ba daang iye niba 'tuhi lijeri aning 'tuhi a'yi aning koohi a'yi (22,200).
15 Gaad 'bi-daba a 'tuuro ba 'di-noe daang la bama: 'Ziifong ingang ka 'Ziifong 'yideme 'di-nuori daang 'yi. Haagi ingang ka Haagi 'yideme 'di-nuori daang 'yi. Suunai ingang ka Suunai 'yideme 'di-nuori daang 'yi.
16 Oozinai ingang ka Oozinai 'yideme 'di-nuori daang 'yi. 'Iirai ingang ka 'Iirai 'yideme 'di-nuori daang 'yi.
17 'Eerod ingang ka 'Eerod 'yideme 'di-nuori daang 'yi. 'Ariilai ingang ka 'Ariilai 'yideme 'di-nuori daang 'yi.
18 Gaad 'bi-daba 'di-noe daang la bila a 'tuuro banani bang sori. Ba daang iye 'tuhi lijaa'yi aning koohi a'nu (40,500).
19 'Juuda 'bi-daba daang la Eer aning 'Oonang. Ka Eer aning 'Oonang daang 'kpi 'Keenan paaluung.
20 'Juuda 'bi-daba a 'tuuro ba 'di-noe daang la bama: 'Siila ingang ka 'Siila 'yideme 'di-nuori daang 'yi. 'Feerez ingang ka 'Feerez 'yideme 'di-nuori daang 'yi. 'Ziira ingang ka 'Ziira 'yideme 'di-nuori daang 'yi.
21 'Feerez 'bi-daba daang la bama: Heezirong ingang ka Heezirong 'yideme 'di-nuori daang 'yi. 'Heemul ingang ka 'Heemul 'yideme 'di-nuori daang 'yi.
22 'Juuda 'di-noe daang la bila a 'tuuro banani bang sori. Ba daang iye 'tuhi lijaata aning 'tuhi 'pie-naayuobi aning koohi a'nu (76,500).
23 Iisakar 'bi-daba a 'tuuro ba 'di-noe daang la bama: 'Toola ingang ka 'Toola 'yideme 'di-nuori daang 'yi. 'Piyuuwaa ingang ka 'Piyuuwaa 'yideme 'di-nuori daang 'yi.
24 'Jeesub ingang ka 'Jeesub 'yideme 'di-nuori daang 'yi. Siimirong ingang ka Siimirong 'yideme 'di-nuori daang 'yi.
25 Iisakar 'di-noe daang la bila a 'tuuro banani bang sori. Ba daang iye

'tuhi lijaata aning 'tuhi anaahi aning koohi ata (64,300).

26 Zeebiyulung 'bi-daba a 'tuuro ba 'di-noe daang la bama: 'Sii-red ingang ka 'Sii-red 'yideme 'di-nuori daang 'yi. 'Iilong ingang ka 'Iilong 'yideme 'di-nuori daang 'yi. Jaaliel ingang ka Jaaliel 'yideme 'di-nuori daang 'yi.

27 Zeebiyulung niba 'di-noe daang la bila a 'tuuro banani bang sori. Ba daang iye 'tuhi lijaata aning koohi a'nu (60,500).

28 'Joosef 'bi-daba a 'tuuro ba 'di-noe, a 'tuuro Manaase aning 'Iifiriam ingang daang la bama:

29 Manaase 'bi-daba la bama: 'Meekir ingang ka 'Meekir 'yideme 'di-nuori daang 'yi. Ka 'Meekir daang dogi Giilied. Giilied ingang ka Giilied 'yideme 'di-nuori daang 'yi.

30 Giilied 'bi-daba daang la bama: 'Jii-zer ingang ka 'Jii-zer 'yideme 'di-nuori daang 'yi. 'Hii-lek ingang ka 'Hii-lek 'yideme 'di-nuori daang 'yi.

31 Aasiriel ingang ka Aasiriel 'yideme 'di-nuori daang 'yi. 'Sii-kem ingang ka 'Sii-kem 'yideme 'di-nuori daang 'yi.

32 Semaida ingang ka Semaida 'yideme 'di-nuori daang 'yi. 'Hii-fer ingang ka 'Hii-fer 'yideme 'di-nuori daang 'yi.

33 'Hii-fer 'bi-dau Zeloofehad daang ba tari 'bi-daba. 'Bi-pogiba ung daang tari. Zeloofehad 'bi-pogiba ni 'yoe daang la Maala, 'Noowa, Hoogila, Miilika, aning Tuuriza.

34 Manaase 'di-noe daang la bila. Banani bang daang sori daang iye 'tuhi lijaa'yi ning 'tuhi 'pienaayi aning koohi ayo'poin (52,700).

35 'Iifiriam 'bi-daba daang la bama a 'tuuro ba 'di-noe: Suutela ingang ka Suutela 'yideme 'di-nuori daang 'yi. 'Biiker ingang ka 'Biiker 'yideme 'di-nuori daang 'yi. 'Teehang ingang ka 'Teehang 'yideme 'di-nuori daang 'yi.

36 Suutela 'bi-daba daang la bama: 'Iirang ingang ka 'Iirang 'yideme 'di-nuori daang 'yi.

37 'Iifiriam 'bi-daba 'di-noe daang la bila a 'tuuro banani bang daang sori. Ba daang iye 'tuhi 'pihita aning 'tuhi a'yi aning koohi a'nu (32,500). 'Joosef 'bi-daba daang la bila a 'tuuro ba 'di-noe.

38 Beenjaming 'bi-daba daang la bama a 'tuuro ba 'di-noe: 'Biila ingang ka 'Biila 'yideme 'di-nuori daang 'yi. Aasibel ingang ka Aasibel 'yideme 'di-nuori daang 'yi. Ahairam ingang ka Ahairam 'yideme 'di-nuori

daang 'yi.

39 Suufam ingang ka Suufam 'yideme 'di-nuori daang 'yi. 'Huufam ingang ka 'Huufam 'yideme 'di-nuori daang 'yi.

40 'Biila 'bi-daba daang la Aarid aning 'Neeyamang. Aarid ingang ka Aarid 'yideme 'di-nuori daang 'yi. 'Neeyamang ingang ka 'Neeyamang 'yideme 'di-nuori daang 'yi.

41 Beenjaming 'bi-daba daang la bila a 'tuuro ba 'di-noe. Banani bang daang sori daang iye 'tuhi lijaa'yi aning 'tuhi a'nu aning koohi ayuobi (45,600).

42 Daan 'bi-daba daang la bama a 'tuuro ba 'di-noe: Suuham ingang ka Suuham 'yideme 'di-nuori daang 'yi. Daan 'di-noe daang la bila a 'tuuro ba 'di-noe.

43 Suuham 'yideme 'di-noe jaa a 'tuuro banani bang daang sori daang la bila. Ba daang iye 'tuhi lijaata aning 'tuhi anaahi aning koohi anaahi (64,400).

44 Aaser 'bi-daba a 'tuuro ba 'di-noe daang la bama: Jiimina ingang ka Jiimina 'yideme 'di-nuori daang 'yi. Jeesiyuwai ingang ka Jeesiyuwai 'yideme 'di-nuori daang 'yi. Beraiya ingang ka Beraiya 'yideme 'di-nuori daang 'yi.

45 Beraiya ming 'bi-daba la bama: 'Hii-ber ingang ka 'Hii-ber 'yideme 'di-nuori daang 'yi. Maalikiel ingang ka Maalikiel 'yideme 'di-nuori daang 'yi.

46 Aaser 'bi-poga 'yuori daang la 'Seera.

47 Aaser 'bi-daba 'di-noe daang la bila a 'tuuro banani bang daang sori. Ba daang iye 'tuhi lijaa'yi aning 'tuhi 'pie-naata aning koohi anaahi (53,400).

48 Naafitalai 'bi-daba a 'tuuro ba 'di-noe daang la bama: Jaaziel ingang ka Jaaziel 'yideme 'di-nuori daang 'yi. Guunai ingang ka Guunai 'yideme 'di-nuori daang 'yi.

49 'Jiizer ingang ka 'Jiizer 'yideme 'di-nuori daang 'yi. Siilem ingang ka Siilem 'yideme 'di-nuori daang 'yi.

50 Naafitalai 'di-noe la bila. Banani bang daang sori daang iye 'tuhi lijaa'yi aning 'tuhi a'nu aning koohi anaahi (45,400).

51 A Isi'reeli niba 'puong, niba bang daang sori la bila. Ba daang iye 'tuhi koohi ayuobi aning 'tuhi bung'yeni aning koohi ayo'poin aning 'pihita

(601,730).

52 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:

53 Bama bang na 'po a paaluu 'ku ka u i ba cheng a 'tuuro ba 'yoe singbu.

54 Ka buuriing wa i kpong, i na mang 'kubong cheng ang i kpong. Ka buuriing wa i fiing, i na 'kubong cheng ang i fiing. I na mang 'kuye kanga jaa u cheng a 'tuuro banani bang sori.

55 Che a 'tuuro pohibung ing na 'po a paaluu. Ba na 'diye cheng a 'tuuro ba ba'mine buura 'yoe.

56 A 'tuuro pohibung bang na 'po ba cheng 'kubo ningjemaa aning ningfiing kpachagang.

57 Banani bang daang sori 'Liivai niba 'puong a 'tuuro ba 'di-noe la bama: Guurisung ingang ka Guurisung 'yideme 'di-nuori daang 'yi. 'Koohat ingang ka 'Koohat 'yideme 'di-nuori daang 'yi. 'Mireerai ingang ka 'Mireerai 'yideme 'di-nuori daang 'yi.

58 'Liivai 'di-noe la bama: Liibinai 'yideme 'di-nuori, 'Hii-birong 'yideme 'di-nuori, 'Meelai 'yideme 'di-nuori, Muusai 'yideme 'di-nuori, aning 'Koora 'yideme 'di-nuori. Ka 'Koohat daang dogi Aamiram.

59 Aamiram poga 'yuori daang la Jookebed. 'Liivai 'bi-poga daang la. Una bang daang dogi 'ku 'Liivai 'Iijipiting ni. Ung dogi bama 'ku Aamiram: Eerong, 'Moosis aning ba kpiema Miiriam.

60 Eerong 'biihi daang la 'Nee-dab, Abai'hiu, Eli'ee-zer aning Iitamar.

61 Ka 'Nee-dab aning Abai'hiu daang 'kpi sanga ni bang di 'buung ang ba 'tu sori waaning Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-toori ni.

62 Banani bang daang sori ba 'puong daang iye 'tuhi lijeri aning 'tuhi ata (23,000). Ba daang soriye dau jaa ang ta 'chiu 'gbuli bii a pari. Ba daang ba soriba paahi Isi'reeli 'bi-chelee ni 'puong, 'bojung ba daang ba 'kubo cheng jaa Isi'reeli niba 'puong.

63 Banani 'Moosis aning a Ngming'puohi 'yi-diera Eli'ee-zer ang daang sori la bila. Banang daang sori a Isi'reeli niba 'Moo-ab 'ji-gbanggbali ning Jooridang Mani sieng, a pieli Jeeri'ko ni.

64 'Moosis aning Eerong a Ngming'puohi 'yi-diera daang soriye Isi'reeli niba nga Sainai Mopiri ning. Dau jaa daang ba la 'yi banani 'puong a paahi bama bang sori pampana nga 'puong.

65 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana daang yeliye ngaang ba yela: Pielaang, ba na 'kpiye a mopiri 'puong. A 'jung dau jaa daang ba kpeling ba

'puong 'see 'Ji-fuune 'bi-dau 'Kee-leb aning Nuung 'bi-dau 'Joosua.

Cheng 'begiri

27 'Beng la ka Zeloofehad 'bi-pogiba daang wa. Zeloofehad ba daang la 'Hii-fer. 'Hii-fer ba daang la Giilied. Giilied ba daang la 'Meekir. 'Meekir ba daang la Manaase ang 'yi 'Joosef 'bi-dau Manaase 'di-nuori. Zeloofehad 'bi-pogiba ni 'yoe daang la Maala, 'Noowa, Hoogila, Miilika, aning Tuuriza.
2 Bang daang wa ahi a 'tuohibu tent 'di-nuoring. 'Moosis aning a Ngming'puohi 'yi-diera Eli'ee-zer aning a 'yi-dieriba aning a langbu jaa 'ningbi-tooring bang daang ahi.
3 Bang daang yeli: Ti ba 'kpiye a mopiri 'puong. U daang ba paahi 'Koora 'potuuribo ni ang daang laanhi taa 'ihi Ba Tari Baahaa Daana ingang ni. U minga beu 'puong ung daang 'kpi. U daang ba tari 'bi-daba.
4 Wala 'jung ka ti ba 'yuori na bori u 'di-nuoring ung ba tari 'bi-dau 'jung? A 'jung ye 'kuti 'teng-gbani ti ba ba'biihi ni 'puong.
5 'Beng la ka 'Moosis daang tari ba yeli nga waaning Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-toori.
6 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:
7 Zeloofehad 'bi-pogiba ni tuori numang. Pielaang, ye 'kubo 'teng-gbani ka ba 'di cheng ba ba'biihi 'puong. Leuhi ba ba cheng 'kubo.
8 Yeli 'ku a Isi'reeli niba: Ka daung 'kpi che ba tari 'bi-dau, ye mang leuhi u cheng 'ku u 'bi-poga.
9 Ka unang ba tari 'bi-poga, bila yeng ye di u cheng 'ku u ba'biihi.
10 Ka unang ba tari ba'bi-dau jaa ming, ye di u cheng 'ku u ba ba'biihi.
11 Ka u ba ning ba tari ba'biihi, ye di u cheng 'ku nie ang pieluu yaga u 'di-nuoring dogirii 'puong ka u dieguu 'so. Bila na iye saree 'diibu yeli'tuuruu a 'ku Isi'reeli niba a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang 'ku 'Moosis nuori ni.

'Joosua la Iisiriel 'yi-dieripaalaa

12 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: 'Do Aabarim Tangkpong nga, a nye paaluu ni mang di 'ku Isi'reeli niba ni.
13 Ka inang wa nye a paaluu, i ming na 'kping a ti paahi i niba ingang a'wo

i bieri Eerong ang 'kpi ti paahi ba ingang bila ni.
14 'Bojung a langbu taawai wagiri ning Ziin Mopiri 'puong ye jaanhiye n nuori. Ye daang ba 'kumo nanihung a kuonhi 'jieng ba 'ningbiring. Meeriba kuonhi ni la bila. Anang 'bi 'Kee-des ang 'bi Ziin Mopiring ni.
15 'Beng la ka 'Moosis daang yeli ngaang 'ku Ba Tari Baahaa Daana:
16 A'wo Ba Tari Baahaa Daana, ninsaaliba jaa siihi Naangmini ni na 'ihi dau ka u i ningkpong a langbu ingang.
17 Unang na mang 'bi ba 'ningbi-tooring a mang 'yi a leu wa. Unang na mang die ba 'yie 'yining, a leu tariba wa kpening. I bila, ka a naani Ba Tari Baahaa Daana langbu ni na 'woniye piihi ang ba tari pichiina.
18 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: 'Ihi Nuung 'bi-dau 'Joosua. U iye dau a Sie ang 'bi u ingang. Di i 'nu dogili u ingang.
19 'Bimuu Eli'ee-zer a Ngming'puohi 'yi-diera aning a langbu jaa 'ningbi-tooring. 'Kuu u 'yobe-tuma ba 'ningbiring.
20 'Kuu i 'suobu kpiengu ni chelii, ka a Isi'reeli niba langbu ni jaa nye a 'tuuro u nuori.
21 U na mang ahiye Eli'ee-zer a Ngming'puohi 'yi-diera 'ningbi-tooring. Eli'ee-zer na mang piehiye yela Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring 'kuu. U na mang iye bila a 'tuuro 'Yuurim saree 'diibung. A 'tuuro 'Joosua yelihung ingang bang na mang 'yi. A 'tuuro u yelihung ingang bang na mang la wa kpe, una aning Isi'reeli niba ni jaa. A langbu jaa la bila.
22 Ka 'Moosis daang tung bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang 'kuu nuori ni. Ung daang 'bing 'Joosua Eli'ee-zer a Ngming'puohi 'yi-diera aning a langbu jaa 'ningbi-tooring.
23 Ung daang di u 'nuuhi dogili u ingang, a 'kuu u 'yobe-tuma, a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang 'ku nuori a 'tuuro 'Moosis ingang ni.

28 'Beu la 'beu jaa sarikihi

Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:
2 'Ku a Isi'reeli niba nuori a yeli 'kubo: Ye mang cheliha sung a mang 'kumo n sarikihi a wagiri'binnuung. Ana la n sarikihi, n 'buung siimaa sarikihi ang i 'nyuu ang sigihima.
3 Yeli 'kubo: 'Buung sarika yeng na mang 'ihi 'ku Ba Tari Baahaa

Daana la nga: Pipola a'yi ang i 'yuoni 'gbuli, a ba tari ngmehii ming. 'Beu la 'beu jaa yeng na mang 'ihaa, ka a i sarika nyugiruu yeng na mang 'ihe pahii pahii.

4 Ye na mang 'ihiye a pipolii kanga 'beeguu, a 'ihi kanga ming 'ji-maarii.

5 Ye na mang paahiye jongbaaluu a'wo iifa maahibu nyogi 'po 'jiihi 'pie a di 'jiyeni. A na iye bung'bie sarika ka ye di jeri kpaang bang ngmiehi 'ihi ingang. A kpaang na iye hiin maahibu nyogi 'po 'jiihi anaahi a di 'jiyeni.

6 U iye sarika nyugiruu bang na 'ihe pahii pahii. Bila daang 'bingye Sainai Tangkpong ning, a na mang i 'nyuu ang sigihi, a i 'buung sarika bang 'ihi 'ku Ba Tari Baahaa Daana.

7 U bung'nyuurihi sarika na mang iye hiin maahibu nyogi 'po 'jiihi anaahi, a di 'jiyeni. Bilang na mang paahi a pipola kanga jaa ingang. 'Ji-pegi'yiruung yeng na mang buo a waing bahi ka a i sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana.

8 'Ji-maarii yeng na mang 'ihi a pipolii ni ming daana. Ye na paahiye u ming bung'bie sarika aning u bung'nyuurihi sarika a'wo 'beeguu tuori ni. Ye na 'ihaang ka a i 'buung sarika bang 'ihi, a i 'nyuu ang sigihi Ba Tari Baahaa Daana.

Peenhibu daari sarika

9 A Peenhibu daari ye na mang 'ihiye pipola a'yi ang i 'yuoni 'gbuli a ba tari ngmehii jaa. Ye na mang paahiye jongbaaluu a'wo iifa maahibu nyogi 'po 'jiihi 'pie a di 'jiyeni ka a i 'bungbie sarika. Ye na mang diang jeri kpaang ingang, a paahi u bung'nyuurihi sarika.

10 Peenhibu daari jaa sarika nyugiruu la bila, a 'yi a sarika nyugiruu aning u bung'nyuurihi sarika ni yeng mang 'ihe pahii pahii ni 'puoring.

'Chiu la 'chiu jaa sarika

11 Ye 'chiuri 'piileeng, ye na mang 'ihiye sarika nyugiruu 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Ana la nadapola a'yi, pidari bung'yeni, aning pipola ayo'poin ang i 'yuoni 'gbuli 'yuoni 'gbuli a ba tari ngmehii jaa.

12 'Mine la jongbaaluu iifa maahibu nyogi 'po 'jiihi anaahi a di 'jiihi ata ka a i bung'bie sarika. Ye na jeraang a ingang. A nadari bung'yeni jaa

tuori la bila. Ye na diye jongbaaluu iifa maahibu nyogi 'po 'jiihi 'pie a di 'jiihi a'yi a jeri kpaang ingang ka a i bung'bie sarika. A pidari kanga jaa tuori la bila.

13 Ye na mang diye jongbaaluu iifa maahibu nyogi 'po 'jiihi 'pie a di 'jiyeni jeri kpaang ingang ka a i bung'bie sarika. A pipola kanga jaa tuori mang la bila. A na iye sarika nyugiruu 'nyuu ang sigihi, a i 'buung sarika bang 'ihi 'ku Ba Tari Baahaa Daana.

14 A bung'nyuurihi sarika na mang iye waing hiin maahibu nyogi 'po 'jiihi a'yi a di 'jiyeni. A nadari tuori la bila. Pidari ming tuori la hiin maahibu nyogi 'po 'jiihi ata a di 'jiyeni. Pipolii ming tuori la hiin maahibu nyogi 'po 'jiihi anaahi a di 'jiyeni.

15 A 'yi a pahii pahii sarika nyugiruu aning u bung'nyuurihi sarika 'puoring, ba na mang 'ihiye budari ming ka u i beu sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana.

Paribahi 'tigiri sarikihi

16 A 'chiu-fora 'beri 'pie aning anaahi daari la Ba Tari Baahaa Daana Paribahi ni.

17 A 'chiu 'beri 'pie aning a'nu daari na mang la a 'tigiri. Ba na mang ooye paanuu ang ba tari bura 'beri ayo'poin.

18 Ye na mang tariye langbu pegi'yiruu a 'be-forang. Ye ta wa tuna ye 'beu jaa tungtunihi kanga jaa.

19 Ye na mang 'ihiye 'buung sarika nga ka u i sarika nyugiruu a 'ku Ba Tari Baahaa Daana: Una la nadapola a'yi, pidari bung'yeni, aning pipola ayo'poin ang i 'yuoni 'gbuli 'yuoni 'gbuli. Ye kaa sung ka a ta tari ngmehii jaa.

20 A bung'bie sarika ming na iye jongbaaluu bang di kpaang jeri. Nadapolii jaa tuori na mang iye iifa maahibu nyogi 'po 'jiihi 'pie a di 'jiihi ata. Pidari jaa ming tuori na mang iye iifa maahibu nyogi 'po 'jiihi 'pie a di 'jiihi a'yi.

21 A pipola ayo'poin ni ming kanga jaa tuori, ye na mang 'ihiye iifa maahibu nyogi 'po 'jiihi 'pie a di 'jiyeni.

22 Ye na 'ihiye budari ming bung'yeni ka u i beu sarika. Una bang na di pogi beu 'kuye.

23 Ye na mang 'ihiye ama paahi a 'beeguu sarika nyugiruu ni yeng mang

nyugira pahii pahii ni ingang.
24 Ngaang yeng na mang 'ihi a 'beu jaa 'buung siimaa sarika ni 'beri ayo'poin. Bila na iye 'nyuu ang sigihi Ba Tari Baahaa Daana. Ye na mang 'ihaang a paahi a pahii pahii sarika nyugiruu a lang ning u bung'nyuurihi sarika ni yeng 'ihe ni ingang.
25 Ye na mang tariye langbupegi'yiruu a 'beri ayo'poin daari. Ye ta wa tuna ye 'beu jaa tungtunihi kanga jaa.

Daahi 'tigiri sarikihi

26 Ye daahi 'tigiring, a fora bungngmama daari ni yeng mang waaning bung'bi-paani sarika wa 'ku Ba Tari Baahaa Daana ni, ye na mang tariye langbupegi'yiruu. Ye ta wa tuna ye 'beu jaa tungtunihi kanga jaa.
27 Ye na mang 'ihiye sarika nyugiruu 'nyuu ang sigihi Ba Tari Baahaa Daana. Una la nadapola a'yi, pidari bung'yeni aning pipola ayo'poin, ka a jaa i 'yuoni 'gbuli 'yuoni 'gbuli.
28 Ye na paahiye a bung'bie sarika. Ana la jongbaaluu yeng di kpaang jeri a ingang. Nadari jaa tuori la iifa maahibu nyogi 'po 'jiihi 'pie a di 'jiihi ata. A pidari ming tuori la iifa maahibu nyogi 'po 'jiihi 'pie a di 'jiihi a'yi.
29 A pipola ayo'poin ni ming kanga jaa tuori la iifa maahibu nyogi 'po 'jiihi 'pie a di 'jiyeni.
30 Budari bung'yeni na paahing ka ba di pogi beu 'kuye.
31 Ye chelihi sung ka a ta tari ngmehii jaa. Ye mang 'ihaa a lang ning a bung'nyuurihi sarika. Ye na mang 'ihaang a paahi a sarika nyugiruu ni yeng mang 'ihe pahii pahii a lang ning u bung'bie sarika ni.

Biengkonihi 'tigiri sarikihi

29 A 'chiuri ayo'poin daana 'puong, ye na mang tariye langbupegi'yiruu a 'chiu 'be-fora daari. Ye ta wa tuna ye 'beu jaa tungtunihi kanga jaa. A daari iye biengkonihi ngmiibu daari 'kuye.
2 Ye na 'ihiye sarika nyugiruu 'nyuu ang sigihi Ba Tari Baahaa Daana. Una la nadapolii bung'yeni, pidari bung'yeni, aning pipola ayo'poin ang i 'yuoni 'gbuli 'yuoni 'gbuli a ba tari ngmehii jaa.
3 A bung'bie sarika na iye jongbaaluu yeng di kpaang jeri. A nadari tuori na iye iifa maahibu nyogi 'po 'jiihi 'pie a di 'jiihi ata. A pidari ming

tuori la iifa maahibu nyogi 'po 'jiihi 'pie a di 'jiihi a'yi.

4 A pipola ayo'poin ni ming kanga jaa tuori la iifa maahibu nyogi 'po 'jiihi 'pie a di 'jiyeni.

5 Budari bung'yeni na paahing a i beu sarika, ka ba di pogi beu 'kuye.

6 Ye na mang 'ihaang paahi a sarikihi nga ingang: A 'chiu-paalaa sarika nyugiruu a lang ning u bung'bie sarika. 'Mine la a 'beu jaa sarika nyugiruu a lang ning u bung'bie sarika, aning a bung'nyuurihi sarika a 'tuuro sori ni ang 'wuli ni. A na iye 'nyuu ang sigihi, a i 'buung sarika bang 'ihi 'ku Ba Tari Baahaa Daana.

Beu pogibu daari sarikihi

7 Ye na mang tariye langbupegi'yiruu a 'chiuri ayo'poin daana nga 'beri 'pie daari. Ye 'sigihi ye miihi. Ye ta wa tuna tuni jaa.

8 Ye na 'kuye Ba Tari Baahaa Daana sarika nyugiruu, ka u i 'nyuu ang sigihuu. Una la nadapolii bung'yeni, pidari bung'yeni aning pipola ayo'poin ang i 'yuoni 'gbuli 'yuoni 'gbuli. Ye chelihi sung ka a ta tari ngmehii jaa.

9 A bung'bie sarika na iye jongbaaluu bang di kpaang jeri a ingang. A nadari tuori na iye iifa maahibu nyogi 'po 'jiihi 'pie a di 'jiihi ata. A pidari ming tuori la iifa maahibu nyogi 'po 'jiihi 'pie a di 'jiihi a'yi.

10 A pipola ayo'poin ming kanga jaa tuori la iifa maahibu nyogi 'po 'jiihi 'pie a di 'jiyeni.

11 Budari bung'yeni na paahing a i beu sarika. Ye na 'ihuung a 'yi ama 'puoring: A beu sarika ni ang pogira beu, a 'beu la 'beu jaa sarika nyugiruu, a lang ning u bung'bie sarika aning a bung'nyuurihi sarika.

Sigiri 'tigiri sarikihi

12 Ye na mang tariye langbupegi'yiruu a 'chiuri ayo'poin daana 'beri 'pie aning a'nu daari. Ye ta wa tuna ye 'beu jaa tungtunihi kanga jaa. Ye na diye 'beri ayo'poin 'di Ba Tari Baahaa Daana 'tigiri ni.

13 Ye na 'ihiye sarika nyugiruu 'ku Ba Tari Baahaa Daana. U na iye 'buung sarika yeng 'ihi, a i 'nyuu ang sigihuu. Una la nadapola 'pie aning ata, pidee a'yi aning pipola 'pie aning anaahi ang i 'yuoni 'gbuli 'yuoni 'gbuli. A kung tari ngmehii jaa.

14 A bung'bie sarika na iye jongbaaluu bang di kpaang jeri. A nadapola

'pie aning ata ni kanga jaa na mang diye iifa maahibu nyogi 'po 'jiihi 'pie a di 'jiihi ata. A pidee a'yi ni kanga jaa tuori la iifa maahibu nyogi 'po 'jiihi 'pie a di 'jiihi a'yi.

15 A pipola 'pie aning anaahi ni kanga jaa tuori na mang iye iifa maahibu nyogi 'po 'jiihi 'pie a di 'jiyeni.

16 Budari bung'yeni na paahing a i beu sarika. Ye na 'ihuung a 'yi a 'beu la 'beu jaa sarika nyugiruu ni, a lang ning u bung'bie sarika aning a bung'nyuurihi sarika 'puoring.

17 A 'beri a'yi daari ye na 'ihiye nadapola 'pie aning a'yi, pidee a'yi aning pipola 'pie aning anaahi ang i 'yuoni 'gbuli 'yuoni 'gbuli a ba tari ngmehii jaa.

18 Ye na paahiye a bung'bie sarika aning a bung'nyuurihi sarika. Ye na 'ihiye a nadapola tuori, a 'ihi a pidee tuori aning a pipola tuori a 'tuuro a singbu. Ye na iye bila a 'tuuro sori ni ang 'wuli ni.

19 Ye na 'ihiye budari ming ka u i beu sarika. Ye na 'ihuung a 'yi a 'beu la 'beu jaa sarika nyugiruu ni, a lang ning u bung'bie sarika aning a bung'nyuurihi sarika 'puoring.

20 A 'beri ata daari ye na 'ihiye nadapola 'pieningyeni, pidee a'yi aning pipola 'pie aning anaahi ang i 'yuoni 'gbuli 'yuoni 'gbuli a ba tari ngmehii jaa.

21 Ye na paahiye a bung'bie sarika aning a bung'nyuurihi sarika. Ye na 'ihiye a nadapola tuori, a 'ihi a pidee tuori aning a pipola tuori a 'tuuro a singbu. Ye na iye bila a 'tuuro sori ni ang 'wuli ni.

22 Ye na 'ihiye budari ming ka u i beu sarika. Ye na 'ihuung a 'yi a 'beu la 'beu jaa sarika nyugiruu ni, a lang ning u bung'bie sarika aning u bung'nyuurihi sarika 'puoring.

23 A 'beri anaahi daari ye na 'ihiye nadapola 'pie, pidee a'yi aning pipola 'pie aning anaahi ang i 'yuoni 'gbuli 'yuoni 'gbuli a ba tari ngmehii jaa.

24 Ye na paahiye a bung'bie sarika aning a bung'nyuurihi sarika. Ye na 'ihiye a nadapola tuori, a 'ihi a pidee tuori aning a pipola tuori a 'tuuro a singbu. Ye na iye bila a 'tuuro sori ni ang 'wuli ni.

25 Ye na 'ihiye budari ming ka u i beu sarika. Ye na 'ihuung a 'yi a 'beu la 'beu jaa sarika nyugiruu ni, a lang ning u bung'bie sarika aning u bung'nyuurihi sarika 'puoring.

26 A 'beri a'nu daari ye na 'ihiye nadapola awai, pidee a'yi aning pipola 'pie

aning anaahi ang i 'yuoni 'gbuli 'yuoni 'gbuli a ba tari ngmehii jaa.
27 Ye na paahiye a bung'bie sarika aning a bung'nyuurihi sarika. Ye na 'ihiye a nadapola tuori, a 'ihi a pidee tuori aning a pipola tuori a 'tuuro a singbu. Ye na iye bila a 'tuuro sori ni ang 'wuli ni.
28 Ye na 'ihiye budari ming ka u i beu sarika. Ye na 'ihuung a 'yi a 'beu la 'beu jaa sarika nyugiruu ni, a lang ning u bung'bie sarika aning u bung'nyuurihi sarika 'puoring.
29 A 'beri ayuobi daari ye na 'ihiye nadapola a'nii, pidee a'yi aning pipola 'pie aning anaahi ang i 'yuoni 'gbuli 'yuoni 'gbuli a ba tari ngmehii jaa.
30 Ye na paahiye a bung'bie sarika aning a bung'nyuurihi sarika. Ye na 'ihiye a nadapola tuori, a 'ihi a pidee tuori aning a pipola tuori a 'tuuro a singbu. Ye na iye bila a 'tuuro sori ni ang 'wuli ni.
31 Ye na 'ihiye budari ming ka u i beu sarika. Ye na 'ihuung a 'yi a 'beu la 'beu jaa sarika nyugiruu ni, a lang ning u bung'bie sarika aning u bung'nyuurihi sarika 'puoring.
32 A 'beri ayo'poin daari ye na 'ihiye nadapola ayo'poin, pidee a'yi aning pipola 'pie aning anaahi ang i 'yuoni 'gbuli 'yuoni 'gbuli a ba tari ngmehii jaa.
33 Ye na paahiye a bung'bie sarika aning a bung'nyuurihi sarika. Ye na 'ihiye a nadapola tuori, a 'ihi a pidee tuori aning a pipola tuori a 'tuuro a singbu. Ye na iye bila a 'tuuro sori ni ang 'wuli ni.
34 Ye na 'ihiye budari ming ka u i beu sarika. Ye na 'ihuung a 'yi a 'beu la 'beu jaa sarika nyugiruu ni, a lang ning u bung'bie sarika aning u bung'nyuurihi sarika 'puoring.
35 A 'beri a'nii daari ye na tariye langbu ang i 'ningbi-jie. Ye ta wa tuna ye 'beu jaa tungtunihi kanga jaa.
36 Ye na 'ihiye sarika nyugiruu 'ku Ba Tari Baahaa Daana. U na iye 'buung sarika yeng 'ihi, a i 'nyuu ang sigihuu. Una la nadapolii bung'yeni, pidari bung'yeni aning pipola ayo'poin ang i 'yuoni 'gbuli 'yuoni 'gbuli a ba tari ngmehii jaa.
37 Ye na 'ihiye a bung'bie sarika aning a bung'nyuurihi sarika. Ye na 'ihiye a nadapolii tuori, a 'ihi a pidari tuori aning a pipola tuori a 'tuuro a singbu. Ye na iye bila a 'tuuro sori ni ang 'wuli ni.
38 Ye na 'ihiye budari ming ka u i beu sarika. Ye na 'ihuung a 'yi a 'beu la 'beu jaa sarika nyugiruu ni, a lang ning u bung'bie sarika aning u

bung'nyuurihi sarika 'puoring.
39 A paahi ye nosama sarikihi aning anani yeng 'ihe ye miihi buobung, ama yeng na mang 'ku Ba Tari Baahaa Daana ye 'tigirihi ni ang 'bing ni wagirihing: Ana la ye sarika nyugirihi, ye bung'bie sarikihi, ye bung'nyuurihi sarikihi aning ye maahuu sarikihi.
40 Ngaang ka 'Moosis daang yeli a jaa 'ku a Isi'reeli niba. U daang yelaang a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang 'kuu nuori ni.

Nosama 'begu yela

30 Ka 'Moosis daang yeli a Isi'reeli niba yela 'ku a buura 'ju-daamba. U daang yeliyeng: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana 'ku nuori:
2 A'mineng dau na 'diye nosani Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring bii a po a 'le u minga a 'tuuro nuori ung ing. U ta wa jaanha u nuori ni paalibu. U na iye yeli ni jaa ang 'yi u nuoring ni.
3 Chebii a'mineng poga na 'diye nosani Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. A'mineng u na 'leye u minga a 'tuuro nuori ung ing sanga nga ung i pogisaraa a nang 'bi u ba 'deung.
4 A'mineng u ba na 'wongye u nosani ni aning nuori ni ung ing a 'le u minga ni. Ka u ba ning ba yeli yelijaa 'kuu, bila yeng u nosama ni jaa na ahing. Yeli ni jaa ung ing nuori 'le u minga ni na ahing.
5 Che ka u ba ning ba wa sagi a daari ni ung 'womaa ni, u nosama ni jaa bii noe ni kanga jaa ung ing ni kung ahi. Ba Tari Baahaa Daana na veng'kuung, 'bojung u bang ba sagi.
6 A'mineng u na 'diye a nosani bii a 'loring ing nuori a 'le u minga che 'kuli sira.
7 A'mineng u sira ni na 'womaang. Ka unang ba yeli yelijaa daari ni ung 'womaa ni, bila yeng u nosama ni na ahing. Yeli jaa ming ung ing nuori a 'le u minga na ahing.
8 Che a'mineng u sira kung sagi daari ni ung na 'womaa ni. Bila yeng u na veming ka u nosani ni ung 'di ni i kpali. Yeli ni ming ang 'yi u nuoring ung di 'le u minga ni na iye kpali. Ba Tari Baahaa Daana na veng'kuung.
9 Che dunggali bii pogibahuu nosani jaa ung di 'le u minga na ahing u ingang.
10 A'mineng u sira 'deung ung 'di a nosani bii a 'le u minga a 'tuuro

puobung.
11 A'mineng u sira 'womaang che ba yeli yelijaa 'kuu bii a leguu. Bila yeng u nosama jaa na ahing. Yeli jaa ming ung ing nuori a 'le u minga na ahing.
12 Che a'mineng u sira ni siring iyeng ang i kpali daari ni ung 'womaa ni. Bila yeng yeli jaa ang 'yi u nuoring a'wo u nosani bii yeli ung ing nuori kung ahi. U sira iyeng ang i kpali. Ba Tari Baahaa Daana na veng'kuung.
13 U sira na tuong sagiye nosani jaa bii pori jaa ung po a na 'sigihi u minga. U sira na tuong ing ka a i kpali ming.
14 Che ka u sirang ba yera yeli jaa 'kuruu bila yela 'beu la 'beu jaa, bila yeng u sagiye u nosama ni jaa bii yela jaa ung ing nuori a 'le u minga. U sagaang, 'bojung u ba yeli yelijaa 'kuu daari ni ung 'womaa ni.
15 Che ka unang wa 'womaa a veng ka a i kpali, bila yeng a poga 'yobeu na 'tuoye a dau.
16 Yeli'tuurihi nuori ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang di 'ku 'Moosis la bila. U daang 'kuung nia a'wo dau ning u poga yela, aning dau aning u 'bi-poga ang i pogisaraa 'bi u ba 'deung yela.

31 Ba naaye sani Miidiyan niba ingang

Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:
2 Naa a Isi'reeli niba sani Miidiyan niba ingang. Bila 'puoring i na ti paahiye i niba ingang.
3 Ka 'Moosis daang yeli 'ku a niba: Ye 'ihi daba ye 'puong ka ba di taanhuu buunhu a na jau taanhuu. Veng ka ba gaa Miidiyan niba ingang a ti naa sani 'ku Ba Tari Baahaa Daana a Miidiyan niba ingang.
4 Ye 'ihi niba 'tuhi Iisiriel buurii jaa 'puong a tungba ka ba gaa a taanhuu.
5 Bang daang 'ihibe Iisiriel 'tuhi-jemaa ni 'puong. Niba 'tuhi da mang 'yiye buurii jaang. Ba daang iye 'tuhi 'pienaayi a i 'siri a na ti jau.
6 'Beng la ka 'Moosis daang tungba bang gaa a taanhuu. Niba 'tuhi da mang 'yiye buurii jaang. Ung daang tungba ka ba ning Fiiniyas, a Ngming'puohi 'yi-diera Eli'ee-zer 'bi-dau ni daang gaa a taanhuu. Ung daang di bungpegi'yirihi a 'yi a Ngming'puohi 'deung aning biengkonihi bang na ngmira 'bigihe yela.
7 Bang daang jauning Miidiyan niba a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana

ang 'ku 'Moosis nuori ni. Bang daang ku a daba jaa.
8 Bang daang ku Miidiyan na'mine paahi banani bang ku ning. Ba 'yoe daang la 'Iivai, 'Rii-kem, Zuur, Huur aning 'Riiba. Miidiyan na'mine ba'nu daang la. Bang daang di ta'kobi ku 'Bii-or 'bi-dau 'Beelam ming.
9 Ka a Isi'reeli niba daang nyogihi Miidiyan pogiba ning ba 'bibilii. Bang daang nyogihi ba 'nii jaa, ba 'dungbilii jaa aning ba bungtarihi jaa ang leu buunhu bang jau che faahi.
10 Bang daang di 'buung nyugi ba 'yi-bera jaa bang da kpiera, a nyugi ba kampuhi ming jaa.
11 Bang daang di a buunhu aning ninsaaliba jaa bang jau che faahi a 'ohi.

Ba 'yiye a taanhuu wa

12 'Beng la bang daang waaning niba bang ngminyogihi, buunhu bang faahi aning buunhu bang 'ohi. Bang daang taraa waaning 'Moosis aning Eli'ee-zer a Ngming'puohi 'yi-diera aning a Isi'reeli langbu jaa seng. Ba daang taraang waaning kampu ni ang 'bi 'Moo-ab 'ji-gbalinggbaaha ni ang 'bi Jooridang Mani sieng a pieli Jeeri'ko ni.
13 Ka 'Moosis aning Eli'ee-zer a Ngming'puohi 'yi-diera aning a langbu 'yi-dieriba jaa daang 'yi ti 'tuohibo. Ba daang 'tuohibong a kampu daam'puoring.
14 Che ka 'Moosis 'suuri daang 'ihi a 'sojehi 'karichihi ingang. U 'suuri daang 'ihiye a 'sojehi 'tuhi 'tuhi aning koo koo ningbera ni ang 'yi a taanhuu wa ni ingang.
15 Ka 'Moosis daang jugihiba: Ye bahiye a pogiba jaa bang i 'voe bi?
16 Nye, a pogiba ngang daang 'tu 'Beelam kawani a i ka Isi'reeli niba tung beu Ba Tari Baahaa Daana ingang ni. 'Piiyor 'puong ka a yela daang i. Ka 'baleu daang 'le Ba Tari Baahaa Daana langbu ni ingang.
17 A 'jung ye ku 'bi-dau jaa a 'bibilii 'puong. Ye ku poga ming jaa ang bang dau.
18 Che ye bahi a 'bi-pogiba jaa ang ba bang dau 'ku ye miihi.
19 Ye banani jaa ang ku nie bii a fiinhi nie bang ku, ye 'bi a kampu daam'puoring 'beri ayo'poin. Ye i ye miihi aning banani yeng ngminyogihi ni 'fori a 'beri ata aning a 'beri ayo'poin daari.
20 Ye i ka tani jaa i 'fori, bung jaa bang di gbama maali, bung jaa bang di buuhi kooni 'woo aning bung jaa bang di dau maali.

21 'Beng la ka Eli'ee-zer a Ngming'puohi 'yi-diera daang yeli 'ku a taanhuu jaujauriba jaa ang gaa a taanhuu: A 'begu yeli'tuuruu ni Ba Tari Baahaa Daana ang 'ku 'Moosis nuori la nga:
22 Ye na diye sannii, wari, yaawa, 'kuruhuu, tin* aning kpana
23 aning bung jaa 'buung ang kung tuong 'di, a i ka a 'tu 'buung 'yi. Bila ang na 'yi. Ye di a 'forihung kuong ni pegaa ka a i 'fori. Che ye di kuong pegi bung jaa ming ang kung tuong 'tu 'buung 'yi.
24 Ye pegi ye bungyerihi a 'beri ayo'poin daari a i 'fori. Bila 'puoring ye na tuong wa kpeye a kampu.

A taanhuu buunhu 'puobu

25 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:
26 Ina, ka Eli'ee-zer a Ngming'puohi 'yi-diera aning a langbu jagihi 'yi-daangdaba, ye sori buunhu ni yeng jau nyogihi ni. Ye sori a ninsaaliba aning a 'duunhi jaa.
27 Ye nyogi a buunhu ni yeng jau nyogihi ni 'po 'jiihi a'yi. Di 'jiyeni 'ku a jaujauriba ang gaa a taanhuu, a di 'jiyeni 'ku a langbu jaa.
28 'Ihi Ba Tari Baahaa Daana chiehibu a jaujauriba ni ang gaa a taanhuu ni 'puong 'kuu. Koohi a'nu jaa 'puong ye na mang 'ihiye bung'yeni. Ye na 'ihaang ninsaaliba 'puong, 'nii 'puong, buunhi 'puong aning piihi 'puong.
29 Ye na mang 'ihaang a jaujauriba tuori tarang ning a di 'ku Eli'ee-zer a Ngming'puohi 'yi-diera. A na iye sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
30 Lijaa'yi ning 'pie jaa 'puong ye na mang 'ihiye bung'yeni Isi'reeli niba tuori tarang ning. Ye na 'ihaang a ninsaaliba 'puong, a 'ihaa a 'nii, a buunhi, a piihi, aning a 'dungguonihi jaa 'puong. Ye na diang 'ku a 'Liivai niba ni ang tuna Ba Tari Baahaa Daana tenti'deu tuma ni.
31 Ka 'Moosis aning Eli'ee-zer a Ngming'puohi 'yi-diera daang tung bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang 'ku 'Moosis nuori ni.
32 Buunhu ang daang kpeling anani a jaujauriba ang jau faahi 'puong la ama: piihi 'tuhi koohi ayuobi aning 'tuhi lijaata ning 'tuhi 'pienaanu (675,000).

*
31:22 tin — 'Kuruhuu baluu la, che una ba mang i kpiengaa sing 'kuruhuu minga.

Soribu Gbangu 31

33 'Nii 'tuhi lijaata ning 'tuhi 'pienaayi (72,000).
34 Buunhi 'tuhi lijaata ning 'tuhi 'yeni (61,000).
35 Ninsaaliba ming jaa daang iye 'tuhi 'pihita aning 'tuhi a'yi (32,000). Pogiba ni ang ba bang daba ni la bila.
36 Banani ang daang gaa ti jau taanhuu ni tuori tarang la piihi 'tuhi koohi ata aning 'tuhi 'pihita aning 'tuhi ayo'poin aning koohi a'nu (337,500).
37 A piihi 'puong Ba Tari Baahaa Daana chiehibu daang iye koohi ayuobi aning lijaata ning 'pienaanu (675).
38 A 'nii daang iye 'tuhi 'pihita aning 'tuhi ayuobi (36,000). Ka Ba Tari Baahaa Daana chiehibu i lijaata ning 'pienaayi.
39 A buunhi daang iye 'tuhi 'pihita aning koohi a'nu (30,500). Ka Ba Tari Baahaa Daana chiehibu i lijaata ning 'yeni.
40 A ninsaaliba daang iye 'tuhi 'pie-naayuobi (16,000). Ka Ba Tari Baahaa Daana chiehibu i niba 'pihita aning ba'yi.
41 Ka 'Moosis daang di a chiehibu nga 'ku Eli'ee-zer a Ngming'puohi 'yi-diera. Ang daang i Ba Tari Baahaa Daana sarika a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang 'ku 'Moosis nuori bila ni.
42 Ka 'Moosis daang weli Isi'reeli niba tarang tuori a 'yi a jaujauriba tuori ning.
43 A tarang ni a langbu ang 'so ni daang iye piihi 'tuhi koohi ata aning 'tuhi 'pihita aning 'tuhi ayo'poin aning koohi a'nu (337,500).
44 A 'nii daang iye 'tuhi 'pihita aning 'tuhi ayuobi (36,000).
45 A buunhi daang iye 'tuhi 'pihita aning koohi a'nu (30,500).
46 A ninsaaliba daang iye 'tuhi 'pie-naayuobi (16,000).
47 A Isi'reeli niba tarang tuori ni 'puong 'Moosis daang 'ihiye bung'yeni lijaa'yi ning 'pie jaa 'puong. U daang 'ihaang a ninsaaliba aning a 'duunhi 'puong. Ung daang dia 'ku a 'Liivai niba ni ang kaara Ba Tari Baahaa Daana tenti'deu ni. 'Moosis daang tungyeng a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang 'kuu nuori ni.
48 'Beng la ka a 'karichihi ni ang daang kaara a 'sojehi 'tuhi-jemaa ni, ka ba 'tuhi 'tuhi aning koo koo ningbera daang wa 'Moosis seng.
49 Bang daang yeli 'ku 'Moosis: I tungtuniba soriye a taanhuu jaujauriba ni ting kaara ni. Ning'yeni jaa ba bori ti 'puong.
50 Bila 'jung ti waaniye 'kuubu na 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Ana la salima boori buunhu dau jaa ang nye: kpagila, baanhi, 'nu-fintie 'sieree

bungmarihi, 'to-gbansaala aning kokomarihi. Ti waanaang ka ti pogi ti miihi beu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.

51 Ka 'Moosis aning Eli'ee-zer a Ngming'puohi 'yi-diera daang die a salima ba seng. A daang iye boori bung 'irii 'irii bang maali.

52 A sarika salima jaa bang daang di 'ku Ba Tari Baahaa Daana daang iye sekelihi 'tuhi 'pie-naayuobi aning koohi ayo'poin aning lijaa'yi ning 'pie (16,750). A daang 'yiye a 'tuhi 'tuhi aning koo koo ningbera ni seng.

53 A taanhuu jaujauriba daang jaudieye buunhu. Kanga jaa da mang jaudieng tari.

54 Ka 'Moosis aning Eli'ee-zer a Ngming'puohi 'yi-diera daang die a salima a 'sojehi 'tuhi 'tuhi aning koo koo ningbera seng. Bang daang dia wa kpening a 'tuohibu tent. Ang daang i tiehibu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring a 'ku a Isi'reeli niba.

Buura ni ang 'jing Jooridang Mani sa'muni seng

32 Ruubeng 'biihi aning Gaad 'biihi tariye 'duunhi jemaa 'gaali. Bang daang nye 'Jee-zer aning Giilied 'teng-gbani, a nye ka a 'gbandige iye 'ji-sung a 'ku 'dungguonihi.

2 Ka Gaad 'biihi aning Ruubeng 'biihi daang wa yeli yela 'ku 'Moosis aning Eli'ee-zer a Ngming'puohi 'yi-diera aning a langbu 'yi-dieriba. Ba daang yeliyeng:

3 Aatarot, Daibong, 'Jee-zer, Niimira, Heesibong, 'Ili-aale, 'Siibam, 'Niibo aning 'Beeyong,

4 a paaluu ni Ba Tari Baahaa Daana ang jau tuong Isi'reeli langbu 'ningbi-tooring ni iye 'teng-gbani ang suma 'ku 'dungguonihi. Ye tungtuniba ming tariye 'dungguonihi.

5 A 'jung bang daang yeli: Ka tinuung nye bunye i seng, di a 'teng-gbani nga 'ku i tungtuniba ka u i ti 'suobu. Ta tariti long a Jooridang Mani.

6 Ka 'Moosis daang yeli 'ku Gaad 'biihi aning Ruubeng 'biihi: Ye muo na 'jingye che che ka ye ba'biihi gara taanhuu bi?

7 Wala 'jung yeng na chuori Isi'reeli niba inga ka ba kung long kpe 'teng-gbani Ba Tari Baahaa Daana ang 'kubo?

8 Ngaang ka ye ba'mine daang i sanga ni mang tungba bang 'yi 'Kee-des Baariniya a ti nye a 'teng-gbani ni.

9 'Bojung ba daang 'do gaaye Eesikol Lohimbo ni a ti nye a 'teng-gbani.

Bang daang leu wa chuori Isi'reeli niba inga. Ka bila daang veng bang ba kpe 'teng-gbani ni Ba Tari Baahaa Daana ang 'kubo.

10 A 'jung Ba Tari Baahaa Daana 'suuri daang 'ihiye a daari. Ung daang po a yeli:

11 Pielaang, a niba ni jaa ang 'yi 'Iijipiti wa ni kanga jaa kung nye a 'teng-gbani. Banani ang ta 'yuomo lijeri bii a pari, kanga jaa kung nye 'teng-gbani ni yela mang po 'ku Aaburaham aning Aizik aning Jeekob ni. 'Bojung ba ba 'tumo aning ba 'sikie jaa.

12 Kanga jaa kung nye 'be 'see 'Kiiniz nie 'Ji-fuune 'bi-dau 'Kee-leb aning Nuung 'bi-dau 'Joosua. 'Bojung bana 'tuye Ba Tari Baahaa Daana ning ba 'sikie jaa.

13 A 'jung ka Ba Tari Baahaa Daana 'suuri daang 'ihi Iisiriel ingang. Ung veng bang yo daara a mopiri 'puong 'yuomo lijaa'yi. Ba daang daarang a gara wagiri a jemani ni jaa ang daang tung beu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbiring ang ti baahi.

14 Nye, ye 'ihi diye ye ba'mine gbebogiri. Ye iye yelibe-iriba baluu, a na veng ka Ba Tari Baahaa Daana 'su-kpiengaa ni maaling 'ihi Iisiriel ingang.

15 Ka yenang leuhi 'yi u 'tuubung, u na la bahibang a mopiri 'puong. Yenang na i 'sabogu ka u nyuong a niba nga jaa.

16 'Beng la bang daang seri tau a yeli: Ti na meye piihi 'deri 'ku ti 'duunhi 'jie ngang, a me 'yi-bera 'ku ti 'bibilii.

17 Che tinuu miihi na pegiliye taanhuu buunhu. Ti na iye 'siri a die Isi'reeli niba 'yie a gaa. Ti na iye bila a gara wagiri ting na tariba taning ba 'jie. Ti 'bibilii na kpieraye a 'yi-bera nga ang me 'gili nga 'puuhing a paaluu kpieriba 'jung.

18 Ti kung leu wa ti 'deri a gara wagiri Isi'reeli nie la nie jaa ang na die u cheng.

19 Ti ningba kung lang 'di cheng a Jooridang Mani 'lombo-jaala ning bii a pari gaa. 'Bojung tinuu 'diye ti cheng a Jooridang sa'muni seng 'lombori ngang.

20 'Beng la ka 'Moosis daang yeli 'kubo: Ye i a yeli nga. Ye pegili taanhuu buunhu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring a gaa a taanhuu.

21 Ye daba ni jaa ang pegili taanhuu buunhu ni na longye a Jooridang Mani Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. Ye na iye bila a gara

wagiri ung na kari u domihi ka ba 'yi u 'ningbi-tooring.
22 Ye na 'sigihiye a 'teng-gbani Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. Bila 'puoring ye na tuong leung. Ye kung tari paangbu jaa Ba Tari Baahaa Daana aning Iisiriel 'ningbi-tooring. Ka yenang i bila, a 'teng-gbani nga na iye ye 'suobu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.
23 Che ka yenang kung i bila, ye chelihi sung. Ye tungye beu Ba Tari Baahaa Daana ingang. Ye bang pielaang ka ye beu ni na nyiyeng.
24 Ye me 'yi-bera 'ku ye 'bibilii, a me piihi 'deri 'ku ye piihi. Ye i bila ni jaa yeng yeli ka ye na ing ni.
25 Ka Gaad 'biihi aning Ruubeng 'biihi daang yeli 'ku 'Moosis: I tungtuniba na iye bila ni n ningkpong ang 'ku nuori.
26 Ti 'bibilii, ti pogiba, ti piihi aning ti 'dungguonihi jaa na 'biye Giilied 'yi-bera ning.
27 Che i tungtuniba na long gaang. Dau jaa na pegiliye taanhuu buunhu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring a na jau taanhuu a'wo bila ni n ningkpong ang yeli ni.
28 Ka 'Moosis daang 'ku Eli'ee-zer a Ngming'puohi 'yi-diera nuori ba yela. Ung daang 'ku Nuung 'bi-dau 'Joosua ming nuori ba yela aning a Isi'reeli niba buura ni jagihi 'yi-daangdaba.
29 Ka 'Moosis daang yeli 'kubo: Gaad 'biihi aning Ruubeng 'biihi niye na longye Jooridang Mani. Dau jaa na pegiliye taanhuu buunhu a na jau taanhuu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. Ka yenang wa 'sigihi a 'teng-gbani, ye 'kubo Giilied 'teng-gbani ka u i ba 'suobu.
30 Che ka banang ba di taanhuu buunhu ka ye ningba gaa, ba na tariye ba 'teng-gbani tuori ye 'puong 'Keenan paaluung.
31 'Beng la ka Gaad 'biihi aning Ruubeng 'biihi daang dieyeli: Bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang yeli 'ku i tungtuniba, bila ting na i.
32 Ti na pegiliye taanhuu buunhu a long kpe 'Keenan paaluu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. Che ti cheng tuori na kpelingye ti seng a Jooridang 'lombori ngang.
33 A 'jung ka 'Moosis daang 'ku Gaad 'biihi, Ruubeng 'biihi aning 'Joosef 'bi-dau Manaase buurichelii ni 'teng-gbani. U daang 'kubong Aamor niba naa Saihong 'teng-gbani aning 'Beesang naa Oog 'teng-gbani. U daang 'kubong a 'teng-gbani a lang ning u 'yi-bera ang 'bi u toribogiri 'puong, a 'yi-bera ni ang ngmaa 'gili a paaluu la bila.

34 Ka Gaad 'biihi daang me Daibong, Aatarot, Aar'o-yer.
35 Aatarot, 'Soofang, 'Jee-zer aning Joogibeha.
36 Bang daang la me Beet Niimira aning Beet 'Heerang. A iye 'yi-bera bang me daangguoma 'gili. Bang daang me ba piihi 'deri ming.
37 Ka Ruubeng 'biihi daang me Heesibong, 'Ili-aale aning Kirijateeyim.
38 Bang daang la me 'Niibo aning 'Bee-al 'Miiyong, a leuhi a 'yoe. Bang daang me Siibima ming. Bang daang di 'yo-jaani 'ku a 'yi-bera ni bang me ni.
39 Ka Manaase 'bi-dau 'Meekir 'biihi daang gaa Giilied a ti jaudieguu a kari Aamor niba ni ang da 'bibe ni.
40 A 'jung ka 'Moosis daang di Giilied 'ku Manaase 'bi-dau 'Meekir ung kpiera 'beng.
41 Ka Manaase 'bi-dau 'Jeeyir ming daang gaa ti jaudie u 'tengbilii, a buomaa ka 'Heevot 'Jeeyir.
42 Bila 'puoring ka 'Nooba daang gaa ti jaudie 'Kiinat aning u kurihi. Ung daang buomuu u minga 'yuori, 'Nooba.

Iisiriel sori 'cheni a 'yi 'Iijipiting

33 Soe ni Isi'reeli niba ang 'cheng ni la ama. Banang daang 'yi 'Iijipiti paaluung a 'tuuro ba 'sojemuno ni. 'Moosis aning Eerong daang la ba 'yi-dieriba.
2 A 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana nuori ka 'Moosis daang seu 'jiihi ni a soe 'cheni ang mang 'piili. Soe ni bang 'cheng ni la nga a 'tuuro 'jiihi ni bang mang 'piili.
3 Ba daang 'yiye Raamisiz a 'chiu-fora 'puong. A 'chiu-fora 'beri 'pienaanu daari daang la. A Paribahi daari ka 'jie nyaa ka a Isi'reeli niba daang 'yi aning nyau 'Iijipiti niba jaa 'ningbiring.
4 'Bojung a 'Iijipiti niba 'bi-forihi jaa bang daang 'unno. Bana ka Ba Tari Baahaa Daana daang ku ba 'puong ni. Ba Tari Baahaa Daana daang waaniye dogihibu ba ngmima ming ingang.
5 'Beng la ka a Isi'reeli niba daang 'yi Raamisiz a ti maali ba kampu Suukot 'puong.
6 Bang la 'yi Suukot a ti maali ba kampu 'Iitam 'puong. 'Be 'biye a mopiri nuoring.
7 Bang 'yi 'Iitam a leu 'puori gaa Pai Hahairot. 'Be 'biye 'Bee-al Seefong

sa'muni seng. Bang ti maali ba kampu Miigidol sieng.

8 Bang 'yi Pai Hahairot 'ningbi-tooring a 'tu a mangkpong gaalingga kpe a mopiri 'puo. Bang di 'beri ata 'cheng kpe 'Iitam Mopiri, a maali ba kampu Maaraa 'puong.

9 Bang 'yi Maaraa a gaa 'Iilim. Kon'bulihi 'pienaayi aning abe daari lijaata ning 'pie daang 'biye 'Iilim 'puong. A 'jung bang daang maali ba kampu 'beng.

10 Bang 'yi 'Iilim a ti maali ba kampu Manjie sieng.

11 Bang 'yi Manjie a ti maali ba kampu Siing Mopiring.

12 Bang 'yi Siing Mopiri ning a ti maali ba kampu Doofika 'puong.

13 Bang 'yi Doofika a ti maali ba kampu 'Ee-lus 'puong.

14 Bang 'yi 'Ee-lus a ti maali ba kampu Reefidim 'puong. 'Beng ka kuong daang 'chibe ka a niba na 'nyu ni.

15 Bang 'yi Reefidim a ti maali ba kampu Sainai Mopiri ning.

16 Bang 'yi Sainai Mopiri a ti maali ba kampu Kiibirot Hataava 'puong.

17 Bang 'yi Kiibirot Hataava a ti maali ba kampu Haziirot 'puong.

18 Bang 'yi Haziirot a ti maali ba kampu Riitima 'puong.

19 Bang 'yi Riitima a ti maali ba kampu Riimong 'Piirez 'puong.

20 Bang 'yi Riimong 'Piirez a ti maali ba kampu Liibina 'puong.

21 Bang 'yi Liibina a ti maali ba kampu Riisa 'puong.

22 Bang 'yi Riisa a ti maali ba kampu 'Kihileeta 'puong.

23 Bang 'yi 'Kihileeta a ti maali ba kampu 'See-fer Tangkpoming.

24 Bang 'yi 'See-fer Tangkpong a ti maali ba kampu Haarada 'puong.

25 Bang 'yi Haarada a ti maali ba kampu Maakilot 'puong.

26 Bang 'yi Maakilot a ti maali ba kampu 'Teehat 'puong.

27 Bang 'yi 'Teehat a ti maali ba kampu 'Tiira 'puong.

28 Bang 'yi 'Tiira a ti maali ba kampu Miitika 'puong.

29 Bang 'yi Miitika a ti maali ba kampu Hasi'moona 'puong.

30 Bang 'yi Hasi'moona a ti maali ba kampu 'Mosiirot 'puong.

31 Bang 'yi 'Mosiirot a ti maali ba kampu Beeni 'Jee-akang 'puong.

32 Bang 'yi Beeni 'Jee-akang a ti maali ba kampu 'Hoor Hagiidigad 'puong.

33 Bang 'yi 'Hoor Hagiidigad a ti maali ba kampu Jootibata 'puong.

34 Bang 'yi Jootibata a ti maali ba kampu 'Ii-birong 'puong.

35 Bang 'yi 'Ii-birong a ti maali ba kampu 'Iiziyong 'Gii-ber 'puong.

36 Bang 'yi 'Iiziyong 'Gii-ber a ti maali ba kampu Ziin Mopiring. 'Be la

'Kee-des.

37 Bang 'yi 'Kee-des a ti maali ba kampu 'Hoor Tangkpoming. 'Be 'biye 'Iidom toribogung.

38 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'ku Eerong a Ngming'puohi 'yi-diera nuori ung 'do 'Hoor Tangkpong a ti 'kpi 'beng. Isi'reeli niba 'Iijipiti paaluu 'yiibu 'yuong lijaa'yi ingang daang la bila, a 'chiuri a'nu daana 'be-fora daari.

39 Eerong daang iye 'yuomo koo aning lijeri aning ata (123) sanga ni ung 'kpi 'Hoor Tangkpoming ni.

40 Aarad naa, 'Keenan nie ni daang kpieraye sa'mungduri seng 'Keenan paaluung. Ung daang 'wong Isi'reeli niba waa yela.

41 Bang 'yi 'Hoor Tangkpong a ti maali ba kampu Zali'moona 'puong.

42 Bang 'yi Zali'moona a ti maali ba kampu 'Puunong 'puong.

43 Bang 'yi 'Puunong a ti maali ba kampu 'Oo-bot 'puong.

44 Bang 'yi 'Oo-bot a ti maali ba kampu Ije Aabarim 'puong. 'Be 'biye 'Moo-ab toribogung.

45 Bang 'yi Aiyim a ti maali ba kampu Daibong Gaad 'puong.

46 Bang 'yi Daibong Gaad a ti maali ba kampu Aali'mong Dibila'teeyim 'puong.

47 Bang 'yi Aali'mong Dibila'teeyim a ti maali ba kampu Aabarim taanhi ning. 'Be 'biye 'Niibo 'ningbi-tooring.

48 Bang 'yi Aabarim taanhi ni a ti maali ba kampu 'Moo-ab 'ji-gbanggbalihi ning. Jooridang Mani sieng daang la, a pieli Jeeri'ko.

49 Bang daang maali ba kampu Jooridang sieng. Ba daang maaluung a 'yi Beet Jeesimot 'haali a ti ta 'Ee-bel Siitim ang 'bi 'Moo-ab 'ji-gbanggbalihi ning.

Ba 'wuliye bila ni bang na tuong 'Keenan

50 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli yela 'ku 'Moosis 'Moo-ab 'ji-gbanggbalihi ning Jooridang sieng a pieli Jeeri'ko.

51 U daang yeliyeng: Yeli ngaang 'ku a Isi'reeli niba: Ka yenang wa long Jooridang kpe 'Keenan paaluu,

52 ye kari a paaluu kpieriba jaa ka ba 'yi ye 'ningbi-tooring. Ye saang ba 'kubo baga ni jaa. Ye saang ba baga bang nyeli buunhu maali, a saang ba 'jiduorihi jaa.

53 Ye die a paaluu 'so a kpiera u ingang, 'bojung maang 'kuye a paaluu ka ye dieguu 'so.
54 Ye 'po a paaluu a 'tuuro pohibung ka u i chengbung 'ku ye 'di-noe. Ka nibang wa i yaga, i na 'kubong cheng ang i kpong. Ka banang wa i fiing, i na 'kubong cheng ang i fiing. Kanga jaa cheng na mang iye bung ang wa u seng a 'tuuro pohibung. Ye na 'diye a cheng a 'tuuro ye ba'mine buura.
55 Che ka yenang ba kari a paaluu kpieriba ka ba 'yi ye 'ningbi-tooring, yeli ang na i la nga. Banani yeng veng bang kpeling ni na leuye bung'chugirihi ye 'ningbieng. Ba na leuye guohi ye 'lomboeng. Ba na 'kuyeng tuora paaluu ning yeng kpiera ni.
56 Bila ni ming mang da tiehi ka n na ibang ni, bila mang na iye.

34 'Keenan toribogiri

Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:
2 'Ku a Isi'reeli niba nuori ngaang: Ka yenang wa kpe 'Keenan paaluu, paaluu ni bang na 'kuye ka u i ye cheng ni la nga. 'Keenan paaluu ni la bila a 'tuuro u toribogiri.
3 Ye sa'mungduri toribogu na 'yiye Ziin Mopiri ni a choli 'Iidom toribogu ni. Ye sa'mungduri toribogu na la 'yiye Yaarung Mangkpong ni baahaa a gaa sa'muni seng.
4 Ye toribogu na la leung a 'yi Akiraabim 'dojie ni sa'mungduri seng a la gaa ti ta Ziin, a 'bi 'Kee-des Baariniya sa'mungduri seng. U na 'yiye 'be a ti ta 'Heezar Aadar, a la 'yi 'be ti ta Aazimong.
5 A toribogu na la leung a 'yi Aazimong a ti ta 'Iijipiti konbo'bile ni, a ti baahi a Mangkpoming.
6 A ngmintongkpieri seng toribogu na la a Mangkpong Karaa ni. Ye ngmintongkpieri seng toribogu la bila.
7 Ye sa'mung-goo seng toribogu na la nga: A 'piili a Mangkpong Karaang ye na maahiye ye toribogu a ti ta 'Hoor Tangkpong.
8 A 'yi 'Hoor Tangkpoming ye na maahiye ye toribogu a ti ta 'Heemat nuori. A 'yi 'beng a toribogu na leu gaaye 'Ziidad seng.
9 A toribogu na 'yiye 'be a ti ta Ziifirong, a gaa ti baahi 'Heezar 'Iinang ingang. Ye sa'mung-goo seng toribogu la bila.
10 Ye na maahiye ye sa'muni seng toribogu a 'piili 'Heezar 'Iinang a ti ta

Seefam.
11 A toribogu na 'yiye Seefam a 'sigi ti ta Riibila ang 'bi Aa'ing sa'muni seng. A toribogu na 'siging a ti ta Kiiniret Mangkpong ni sa'muni seng.
12 A toribogu na 'siging a choli Jooridang a ti baahi a Yaarung Mangkpong ning. Ye 'teng-gbani aning u toribogiri ang 'giluu la bila.
13 'Beng la ka 'Moosis daang 'ku a Isi'reeli niba nuori a yeli: A 'teng-gbani nga cheng yeng na 'di a 'tuuro pohibung. Una ka Ba Tari Baahaa Daana 'ku nuori ka ba 'ku a buura awai aning a buurichelii ni.
14 'Bojung Ruubeng 'biihi buurii aning Gaad 'biihi buurii 'diye ba cheng a 'tuuro ba ba'mine 'deri. Ka Manaase buurichelii ni ming 'di ba cheng.
15 A buura a'yi nga aning a buurichelii ni 'diye ba cheng. 'Beng 'bi Jooridang 'lombori ning sa'muni ngmintong'puhinii seng a pieli Jeeri'ko ni.

'Yi-dieriba bang 'ihi ka ba 'po a paaluu

16 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Moosis:
17 Daba ni ang na 'po a paaluu 'kuye ka u i ye cheng ni 'yoe la nga: Eli'ee-zer a Ngming'puohi 'yi-diera aning Nuung 'bi-dau 'Joosua.
18 I na 'ihiye 'yi-diera buurii jaa 'puong ka ba 'po a paaluu ka u i ba cheng.
19 A daba 'yoe la nga: 'Juuda buuriing, 'ihi 'Ji-fuune 'bi-dau 'Kee-leb.
20 'Siimiyung buuriing, 'ihi Amaihud 'bi-dau Semiyu-el.
21 Beenjaming buuriing, 'ihi Kiisilong 'bi-dau Elaidad.
22 Daan buurii 'yi-diera daang la Joogili 'bi-dau Buukai.
23 'Joosef 'bi-dabang, Manaase buurii 'yi-diera daang la 'Ii-fod 'bi-dau Haaniel.
24 'Iifiriam buurii 'yi-diera daang la Siifitang 'bi-dau Keemiyuel.
25 Zeebiulung buurii 'yi-diera daang la Paarinak 'bi-dau Elzafan.
26 Iisakar buurii 'yi-diera daang la Aazang 'bi-dau Paalitiel.
27 Aaser buurii 'yi-diera daang la 'Siloomai 'bi-dau Ahaihud.
28 Naafitalai buurii 'yi-diera daang la Amaihud 'bi-dau Peedahel.
29 Bama ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'ku nuori ka ba 'po a cheng 'ku Isi'reeli niba 'Keenan paaluung.

A 'Liivai niba 'yi-bera

35 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli yela 'ku 'Moosis 'Moo-ab
'ji-gbanggbalihi ning. 'Beng 'bi Jooridang sieng a pieli Jeeri'ko ni.
2 U daang yeliyeng: 'Ku a Isi'reeli niba nuori ka ba 'ku a 'Liivai niba
'yi-bera ka ba kpiera. Ba na 'kubong a 'yi-bera ba cheng ni bang 'so ni
'puong. Ye na 'kuye a 'Liivai niba samama ming a 'gili a 'yi-bera.
3 Ba na tariye a 'yi-bera a kpiera a 'puong. Che ba 'nii, ba piihi, aning ba
'duunhi jaang na yuora a samamang.
4 A 'yi-bera samama ni yeng na 'ku a 'Liivai niba na mang 'yiye a
'yi-kpong daangguoni a gaa 'kiyubitihi 'tuhi wa 'gili.
5 Ye na maahiye 'kiyubitihi 'tuhi a'yi a 'yi-kpong sa'muni seng, a maahi
'kiyubitihi 'tuhi a'yi u sa'mungduri seng. Ye na maahiye 'kiyubitihi 'tuhi
a'yi u ngmintongkpieri seng, a maahi 'kiyubitihi 'tuhi a'yi u sa'mung-goo
seng. A 'yi-kpong na mang 'biye gaalinggang. Ama na iye ba 'suobu
a i a 'yi-bera samama.
6 A 'yi-bera ni yeng na 'ku a 'Liivai niba ni, ye na 'ihiye 'yi-bera ayuobi
a 'puong ka a i jogaa'jiihi. 'Be ka ningkuura na mang jo gaa. Ye na
'kubong 'yi-bera lijaa'yi aning a'yi paahi a ingang.
7 A 'jung 'yi-bera ni jaa yeng na 'ku a 'Liivai niba na iye 'yi-bera lijaa'yi
aning a'nii. Ama yeng na 'kubo a lang ning a samama.
8 'Yi-bera ni yeng na 'ku ni na 'yiye Isi'reeli niba 'suobu 'puong. Buurii
ang i kpong na mang 'kuye yaga, ka buurii ang i fiing mang 'ku fiing.
Kanga jaa na mang diye u 'yi-bera 'mine 'ku a 'Liivai niba a 'tuuro u
cheng ang sing bila ung 'di.

'Yi-bera ang i jogaa'jiihi

9 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang a 'ku 'Moosis:
10 Yeli 'ku a Isi'reeli niba: Ka yenang long a Jooridang kpe 'Keenan
paaluu,
11 ye 'lugi 'yi-bera ka a i 'yi-bera yeng na mang jo gaa. Ka ningkuura ang
ba bang che ku nie mang tuong jo gaa 'be.
12 A na iye 'yi-bera ang i jogaa'jiihi 'kuye a 'yi nie ni ang naara sani ni
seng. Bila na ing, a ningkuura kung 'kpi a gara wagiri ung na ahi a
langbu 'ningbi-tooring ka ba 'di u saree.
13 A 'yi-bera ni yeng na 'ku ni, a ayuobi na iye 'yi-bera ang i jogaa'jiihi a

'kuye.

14 Ye na 'ihiye 'yi-bera ata Jooridang 'lombori ngang. Ye na 'ihiye 'yi-bera ata ming 'Keenan paaluung ka a i 'yi-bera ang i jogaa'jiihi.

15 A 'yi-bera ayuobi nga na iye jogaa'jiihi 'ku Isi'reeli niba aning saana aning nie ang kpiera ba 'puong. Nie ang ba bang che ku nie na mang tuong jo gaaye 'be.

16 Che ka unang di 'kurihuu ngmiu ku, u iye ningkuura. Ba na kuung pielaang.

17 A'mineng nie na tariye 'kuurii ang na tuong ku nie u 'nung. Ka unang diu ngmi nie ku, u iye ningkuura. Ba na kuung pielaang.

18 A'mineng nie na tariye bung bang di dau maali ung na tuong ku nie. Ka unang diu ngmi nie ka u 'kpi, u iye ningkuura. Ba na kuung pielaang.

19 Nie ni ang naara jiing sani ni mingang na ku a ningkuura. Ka unang wa 'tuohuu, u ku a ningkuura.

20 A'mineng nie na diye haabu a daa u to, bii a jeng 'guu a di bung kanga fobuu ku.

21 Chebii dondomilung 'jung nie na diye u 'nu ngmiu ku. Ba na kuye nie ni ang ngmiu ni, 'bojung u iye ningkuura. Ka nie ni ang naara jiing sani ning wa 'tuohi a ningkuura, u kuu.

22 Che a'mineng nie na daaye u to 'dayeni che ka dong jaa 'chibe. Chebii u kung jeng 'gu che foo bung ka u ti poguu.

23 Chebii a'mineng 'kuurii ang na tuong ku nie ung di a ba nyiu che fobuu ku. U daang ba i u doma. U daang ba buora u dangii ingbu ming.

24 Bila yeng a langbu na 'diye saree a ningkuura aning nie ni ang naara jiing sani ni kpachagang. A 'tuuro a 'begiri nga bang na 'di a saree.

25 Bila ka a langbu na mang die nie ang ku nie a 'yi nie ni ang naara jiing sani ni 'nuuhing. A langbu na leuhuung gaaning a 'yi-kpong ni ung jogaa ni. U na ti kpelingye 'be a gara a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong ni bang di kpangpegi'yirihi waahi ni 'kuung.

26 Che a'mine kangang a ningkuura na longye a 'yi-kpong ni nie ang mang jo gaa ni toribogu, 'be ung jo gaa ni.

27 A'mineng nie ni ang naara jiing sani ni na nyiung ung 'yi a jogaa 'yi-kpong ni toribogiring. Ka nie ni ang naara jiing sani ning wa kuu, u kung 'le saree 'puong jiing 'kiribu yela.

28 'Bojung a da sigiyeng ka u kpeling u jogaa 'yi-kpong ni 'puong a gara

wagiri ni a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong ang na wa 'kpi. Che ka a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpoming wa 'kpi, a ningkuura na tuong leu gaaye 'teng-gbani ung 'so.

29 A yela nga na iye saree 'diibu yeli'tuuruu 'kuye ye jemanihi jaa 'puong ye kpe'jiihi jaang.

30 Nie jaa ang ku nie, ba na mang kuye a ningbalaa a 'tuuro 'sieridiribe 'sieree ingang. Che a ba sigining ka ba ku nie ning'yeni 'yong 'sieree 'jung.

31 Ta wa venna ka ba yeudiera nie ang sigining ka ba ku. Ba na mang kuung pielaang.

32 Ta wa venna ka ba yeudiera nie ang jo gaa u jogaa 'yi-kpong ka u tuong leu wa kpiera a paaluung seni che ka a Ngming'puohi 'yi-dierikpong 'kpi.

33 A 'jung ye ta wa degira a paaluu ni yeng 'be ni. 'Bojung jiing 'kiribu saanaye 'teng-gbani. Ba kung tuong pogi beu 'ku 'teng-gbani ming a jiing ni bang 'kiri u ingang ni yela. Nie ni ang 'kiri a jiing ni, u jiiming na tuong i bila.

34 Bila 'jung ye ta wa degira a 'teng-gbani. 'Be yeng kpiera mang ming kpiera 'beng ni. 'Bojung maang Ba Tari Baahaa Daana kpieraye Isi'reeli niba 'puong.

Pogichen'diribe sira 'kulibu

36 Giilied ba daang la 'Meekir, ka 'Meekir ba i Manaase, bang i 'Joosef buurii. Ka Giilied 'di-nuori 'deri 'yi-daangdaba daang wa 'Moosis aning a 'yi-dieriba ni ang daang i Isi'reeli niba 'yi-daangdaba ni 'ningbi-toori.

2 Bang daang yeli: Ba Tari Baahaa Daana 'kuye n ningkpong 'Moosis nuori ka a 'tuuro pohibung u di a paaluu 'ku a Isi'reeli niba ka u i ba cheng. Ba Tari Baahaa Daana daang 'kuye n ningkpong nuori ka u di ti ba'bie Zeloofehad cheng 'ku u 'bi-pogiba.

3 Pampana nga ka banang 'kuli Isi'reeli niba buura ni kanga jaa 'bi-daba, ba na dieye ba cheng ti ba'mine cheng ni 'puong. Ba na diung paahi buurii ni bang na 'kuli ni cheng ingang. A 'jung ba na dieguung 'yi ti cheng tuoring.

4 Sanga ni a Isi'reeli niba Nyengkakpong ang na wa ta, ba na diye ba

cheng paahi buurii ni bang na 'kuli ni cheng ingang. A 'jung ba na dieye ba cheng ti ba'mine buurii cheng ingang.

5 'Beng la ka 'Moosis daang 'ku a Isi'reeli niba nuori a 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana yelihung. U daang yeliyeng: Yeli ni 'Joosef 'bi-daba buurii ang yeli ni 'tuye sori.

6 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana 'ku nuori Zeloofehad 'bi-pogiba ni yela. U yeliyeng: Veng ka ba 'kuli nie ni bang buora. Che ba ba buurii 'di-nuori 'yong 'puong bang na tuong 'kuli.

7 Bila ka Isi'reeli niba cheng kung mang lieha taa a mang 'yi buurii kanga gaa u to. Isi'reeli niba kanga jaa na mang tariye u ba'mine buurii cheng.

8 'Bi-poga ming jaa ang 'so cheng Isi'reeli niba buurii jaa 'puong na mang 'kuliye u ba buurii 'di-nuori nie. Bila ka a Isi'reeli niba kanga jaa na mang 'so u ba'mine cheng.

9 Bila ka Isi'reeli niba buurii cheng kung mang liehi taa a 'yi buurii kanga gaa u to. Isi'reeli niba buurii jaa na mang tariye u minga cheng.

10 Bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku 'Moosis nuori ni, bila ka Zeloofehad 'bi-pogiba ni daang i.

11 'Bojung Zeloofehad 'bi-pogiba Maala, Tuuriza, Hoogila, Miilika aning 'Noowa daang 'kuliye ba ba ba'biihi 'bi-daba.

12 Ba daang 'kuliye 'Joosef 'bi-dau Manaase 'biihi 'di-noeng. Ka ba cheng daang kpeling ba ba 'di-nuori buurii 'puong.

13 No'kurihi aning 'wulibu soe ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku Isi'reeli niba ni la bila. Ana ung daang 'kubo a 'tuuro 'Moosis ingang 'Moo-ab 'ji-gbanggbalihing ni. 'Beng 'bi Jooridang sieng a pieli Jeeri'ko ni.

Duturoonomi Gbangu

'Moosis ang leu piehi Iisiriel nuori jaanhibu

1 Yeliyaga ni 'Moosis ang daang yeli 'ku Iisiriel jaa ni la ama. Jooridang
Mani lampega nga ang 'bi a mo'sogo 'puong ning daang la ung yelaa,
'ji-gbanggbali ni ang yagi a Manjie ning. 'Beng 'bi 'Peerang, 'Too-fel,
'Leebang, Haziirot aning Daizahab kpachagihing ni.
2 'Beri 'pie aning 'yeni bang mang di 'cheng a 'yi 'Hoo-reb che gaa
'Kee-des Baaraniya, ka nieng na 'tu 'Sii-ir Tangkpong sori ni.
3 A 'yuong lijaa'yi ingang, a 'chiuri 'pie aning 'yeni daana 'puong, a 'chiu
'be-fora daari daang la ka 'Moosis yeli yela 'ku Isi'reeli niba. No'kurihi
ni jaa Ba Tari Baahaa Daana ang 'kuu ka u 'kubo ni ung daang yeli
'kubo.
4 Ung daang wa ku Saihong aning Oog 'puoring ung yeli a yela. Saihong
daang la Aamor niba naa, a 'jing Heesibong 'puong. Oog ming daang
la 'Beesang naa, a 'jing Aasitarot 'puong, Eediri-ai 'puong.
5 Jooridang lampega ni ang 'bi 'Moo-ab paaluung ning la ka 'Moosis
daang 'piili ka u welihi a 'begu nga 'ningbiri a yeli:
6 Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini daang yeliye ngaang 'kuti 'Hoo-reb
'puong: Ye 'jingye a tanga nga sieng kauhi bila ni ang sigining.
7 Ye leu, a di ye sori a gara Aamor niba tanga ni seng, aning a niba ni jaa
ang pieli 'be ni. Ye gara a 'ji-gbanggbali, a taanhi aning a lohimbo 'puo,
aning sa'mungduri seng ni, aning a mani 'kongkogiri. Ye gara 'Keenan
niba paaluu aning Leebanong, a gara ti ta mankpong ni, 'Yufireetis
Mani.
8 Ye nye, n diye a paaluu 'bing ye 'ningbi-tooring. Ye kpe ti die a paaluu
ka u i ye 'suobu. Unani Ba Tari Baahaa Daana ang daang po ka u na di
'kuye ye ba'mine Aaburaham, Aizik, aning Jeekob ni la bila. Una ung
po ka u na di 'kuye ba ning ba buurii ang 'tuuribo ni.

'Yi-dieriba 'lugibu

9 Mang daang yeli ngaang 'kuye ana wagiri ning: N 'yong kung tuong
tariye.
10 Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini wahiyeng. Ye nye yeng sing bila
'jine, a i jemaa a'wo sagbani ngmari'bie.
11 Ba Tari Baahaa Daana, ye ba'mine Naangmini ni na veng ka ye wahi
gberi 'tuhu a paahi ye singbu ngang. Ka u pegiye ming a 'tuuro bila ni

ung 'bing nuori 'kuye ni.
12 Wala muo ka n 'yong na i 'tuo ye tuorihi, aning ye 'tuobuhi aning ye nokpieni jaa?
13 Ye 'lugi daba ang i yengbanginiba, a i 'ningbiyuoribo. Ba na iye niba ming yeng bang ye buura 'puong, ka n veng ka ba i ye kaariba.
14 Yeng daang die a yeli 'kumo: Yeli ni ing yeli ka ti i ni sumang.
15 A 'jung n daang 'lugiye ye buura kaariba ang i yengbanginiba ka niba bangba, a veng bang i ye kaariba. Ba 'mine daang iye niba 'tuhu 'tuhu kaariba, aning niba koo koo kaariba, aning niba 'pihinu 'pihinu kaariba, aning niba 'pie 'pie kaariba. Mang diba bang i 'karichi-bera ye buura 'puong.
16 Mang daang 'ku ye saringmaariba ni nuori ana wagiri ning a yeli: Ye mang cheliha ye ba'biihi yelitarihi. Ye 'dire ba saree sun'tuubu soring, nie jaa aning u ba'bi-to kpachagang, che bii u ning saana ang 'bi u seng kpachagang.
17 Ye ta wa baana niba saree 'diibung. Ye mang cheliha ningbaaliba aning ningtiinha jaa yelitarihi. Ye ta wa jora dabieng nie jaa 'ningbi-tooring, 'bojung Naangmining 'so a saree 'diibu. Ka nokpieni jaang wa i kpiengaa 'gaali 'kuye, ye taraa waaning n seng. N na 'womaang.
18 Mang daang 'kuye nuori ana wagiri ning yela ni jaa yeng sigihi ka ye i.

Ba tungye 'pigihibe

19 'Beng la ting daang wa 'yi 'Hoo-reb 'puong, a 'tugili a mo'sogi-kpong ni ang tari dabieng yaga ni jaa. Una yeng daang nye Aamor niba taanhi soring ni, a'wo Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini ang daang yeliti bila ni. Ting panaa daang wa ta 'Kee-des Baaraniya.
20 Mang daang yeli 'kuye: Ye taye Aamor niba tanga ni Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini ang di 'kuriti ni.
21 Ye nye, Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini diye a paaluu 'bing ye 'ningbi-tooring. Ye 'do ti dieguu ka u i ye 'suobu, a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana ye ba'mine Naangmini ang yeli 'kuye ni. Ye ta jora dabieng, bii a veng ka ye iinhi chuori.
22 Yeng jaa daang tagi tama a yeli: Ti na tungye daba ka ba die ti 'yie. Ba

na ti 'pigihiye a paaluu 'kuti. Che ba na la leu wa 'kuting 'duoho a'wo sori ni ting na 'tu 'do, aning 'teng-bera ni ting na gaa.
23 Ka a yeli daang peli n 'puo sung. Mang daang 'lugi ye daba 'pie aning ba'yi. Dau bung'yeni daang 'yiye buurii jaang.
24 Bang daang leu di 'do ti kpe a taanhi 'puo, a wa ta Eesikol Lohimbo ni, a 'pigihuu.
25 Bang daang di a paaluu dangmama 'mine ming tari ba 'nuuhing a 'sigi waanaa wa 'kuti. Bang daang waaning 'duoho wa 'kuti ming a yeli: Paalisung la ka Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini 'kuriti.

Taawai diebu Ba Tari Baahaa Daana ingang

26 Anaa jaa che ye daang ba buora ka ye 'do, che daang die taawai Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini nuori ni ingang.
27 Yeng daang ngmuuna ye tentihi 'puuhing, a yera: Ba Tari Baahaa Daana ang hati 'jung la ung yaati 'yining 'Iijipiti paaluung, ka u diti ing Aamor niba 'nuuhing ka ba baahiti.
28 'Ye ting na 'do gaa? Ti ba'biihi ni chuoriye ti iinhi a yeli: A niba poliyeng a i yogiri gaati. A 'teng-bera iye bera ka a daangguoma me 'do a ti ta sagbani. A la waana ming, ti nyiye 'Eenak buurii ni 'beng.
29 'Beng la mang daang yeli 'kuye: Ye ta jora dabieng yaga, bii a joriba.
30 Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini ni ang diera ye 'yie ni, unang na jau 'kuye. U na jau 'kuyeng a'wo bila ni jaa ung daang i 'kuye 'Iijipiti 'puong ye 'ningbiring ni,
31 aning a mo'sogo 'puong ming. 'Beng ye daang nyiye bila ni Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini ang tariye a'wo dau ang mang pegili u 'bi-dau bila ni. Bila ung daang tariye sori ni jaa yeng daang 'cheng ni 'puong, a waana yeng wa ta che.
32 Che ama jaa 'puong, ye daang ba sagi Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini.
33 Unang daang die ye 'yie a soring ka u ti bo 'jie 'kuye ka ye kpaahi ye tentihi, che 'wuliye sori yeng na 'tu. A 'buung ung da mang di i bila 'ji-suorii. Ngminaa ming, ung mang di a savaalii.
34 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'wong ye yeliyaga ni goma ka u 'suuri 'ihi. Ung daang po a yeli:
35 Pielaang, a jemangbeu nga dau jaa 'chibe a na nye a paalisung ni mang

po ka n na di 'kuye ye ba'mine ni,
36 'see 'Kee-leb, 'Ji-fuune 'bi-dau ni. Unang na nyiu. U ning u 'biihi mang
'kuro 'teng-gbani ni ingang ung daang 'cheng ni, 'bojung u 'tuye Ba Tari
Baahaa Daana aning u 'sikiri jaa.
37 Aning ming Ba Tari Baahaa Daana 'suuri daang 'ihiye n ingang ye yela,
ung yeli: I ming gba kung kpe 'be.
38 Che 'Joosua, Nuung 'bi-dau, unang i i tungtuna ni, u na kpeye 'be. Imuu
sikpiengaa, 'bojung unang na veng ka Iisiriel 'di a 'teng-gbani cheng.
39 A la waana ming, ye bung'bilii ni yeng yeli ka ba na leuye
bungnyogirihi, aning ye 'biihi ni ang ba bang sung aning beu taang 'jine
ni, banang na kpe 'be. Bana mang na diu 'ku ka ba dieguu 'so.
40 Che yena yeng, ye leu di a Manjie sori ni 'chene gara a mo'sogo 'puo.
41 'Beng la yeng daang die a yeli 'kumo: Ti iye Ba Tari Baahaa Daana
yelibeu. Ti na 'do ti jaung, a 'tuuro bila ni turi Ba Tari Baahaa Daana
ti Naangmini ang 'kuti nuori ni. Sanga ni ye kanga jaa ang daang boo
u taanhuu boori ni, ye daang iye 'siri ka ye 'do a tangkpong.
42 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'kumo: Yeli 'kubo: Ye ta 'do gaa.
Ye ta ti jau, 'bojung n ba 'bi ye 'puong. Ka ye ta ira wa jau 'le ye
domihi 'ningbi-tooring.
43 Bila 'jung n daang yeliye yela 'kuye, che ye ba 'wong. Che yeng daang
chiihi Ba Tari Baahaa Daana nuori, a buomuu jaala che 'do a
tangkpong.
44 Ka Aamor niba, banang kpiera a tangkpong ning daang wa 'yi jauniye.
Bang daang kariye a'wo bang mang kara si'bie bila ni, a ngmiye
karibahi a 'yi 'Sii-ir a gara 'Hoorima.
45 'Beng la yeng daang leu wa 'kong Ba Tari Baahaa Daana
'ningbi-tooring. Che Ba Tari Baahaa Daana daang ba chelihi 'wong ye
'kuori bii a togingye.
46 A'jung ye daang kpelingye 'Kee-des 'puong 'beri jemaa, a'wo 'beri ni
yeng daang 'jing 'beng ni.

Mo'sogo 'puo yuobu

2 A'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang yeli 'kumo ni, ti daang leu diye
ti sori a kpe a mo'sogo 'puo. Ting daang 'chene a Manjie sori ning, a di
'beri jemaa 'gili ning 'Sii-ir Tangkpong ni.

2 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'kumo:
3 Ye 'giliye a tanga nga kauhi bila ni ang sigihi. Ye leu 'tori sa'mung-goo seng.
4 Ka i 'ku a niba nuori ngaang: Ye yeng 'tuye ye ba'biihi 'Ii-so buurii paaluu. Banang kpiera 'Sii-ir 'puong ni. Dabieng ming na kpebang ye yela. A'jung ye bang ye miihi sung.
5 Ye ta wa kpiera ba yela 'puo. 'Bojung n kung 'kuye ba paaluu ni 'jie jaa, haali gbebogu 'yeni 'jie gba. 'Bojung n diye 'Sii-ir Tangkpong ni 'ku 'Ii-so ka u i u 'suobu.
6 Ye na 'ihiye 'libie da siimaa ba seng 'di, a 'ihi 'libie da kuong ming ba seng 'nyu.
7 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ni pegiing i 'nu tumihi jaang. U bangye i mo'sogi-kpong nga 'puo yuobu ni yela. A 'yuomo lijaa'yi nga 'puong, Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'biye i seng. I ba kong bung jaa.
8 Ting daang wa pari ti ba'biihi, 'Ii-so buurii ni. Banang daang kpiera 'Sii-ir 'puong ni, a 'yi 'ji-gbanggbali sori ni, a 'yi 'Iilat, aning 'Iiziyong 'Gii-ber. Ti daang leu 'tuye 'Moo-ab mo'sogo sori ni.
9 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'kumo: Ta wa danna 'Moo-ab niba ni, bii a jaura ningba taanhuu. 'Bojung n kung 'kui ba paaluu 'jie jaa ka u i i 'suobu. 'Bojung n diye Aar 'ku Loot buurii ung i ba 'suobu.
10 Wagirihi 'mine ang pari, 'Ii-mim nibang daang kpiera 'be. Ningjigila ang i jemaa, a i yogiri a'wo 'Eenak niba ni daang la.
11 Ba da mang diye ba ming a'wo 'dongkihi, a'wo 'Eenak niba ni. Che ka 'Moo-ab niba buoniba 'Ii-mim niba.
12 'Hoor niba ming daang 'jingye 'Sii-ir 'puong wagirihi 'mine ang pari. Che ka 'Ii-so buurii daang wa faa ba cheng, wagiri nga bang daang wa baahi ba yela ba 'ningbi-tooring ni. Bang kpiera ba kpe'jieng, a'wo bila ni Iisiriel ang daang i u 'teng-gbang'soruu ni Ba Tari Baahaa Daana ang 'kuu ni.
13 Pampana, ye 'diu 'ihi ti long 'Zii-red Lohimbo ni. Ting daang ti long 'Zii-red Lohimbo ni.
14 Wagiri ni ting daang di 'yining 'Kee-des Baaraniya a waana ting wa long 'Zii-red Lohimbo ni daang iye 'yuomo 'pihita aning a'nii. A wagiri

ka a taanhuu jauriba jemani ni yeng jaa nyuongye a jemaa 'puong. Bila iyeng a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang po 'kubo ni.
15 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana 'nu siring daang 'tuohibong, a saaniba a jemaa 'puong a gara bang na wa ti nyuong.
16 Bila daang la, sanga ni a taanhuu jauriba jaa ang daang wa nyuong, a baahi a niba 'puong,
17 ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'kumo:
18 'Jine i na long kpeye Aar, 'Moo-ab paaluu ni.
19 Ka inang panaa wa pieli Aamong niba ni, ta wa danginiba bii a jauraningba taanhuu. 'Bojung n kung 'kui Aamong niba paaluu ni 'jie jaa ka u i i 'suobu. 'Bonso n diung 'ku Loot buurii ni ung i ba 'suobu.
20 Ba da mang diye 'be ming ka 'dongkihi paaluu la. 'Dongkihing daang kpiera 'beng sanga kangang. Ka Aamong 'biihi ni daang buoniba Zamizuum* niba.
21 Ba daang iye ningjigila, a i jemaa, a i yogiri a'wo 'Eenak niba ni. Che ka Ba Tari Baahaa Daana daang baahiba Aamong niba ni 'ningbi-tooring. Bang daang faa ba cheng a die ba 'jie kpiera.
22 Bila ning u 'ju ung daang i 'ku 'Ii-so buurii, banang daang kpiera 'Sii-ir 'puong ni. A wagiri ung daang saang 'Hoor niba ba 'ningbi-tooring ni. Bang faa ba cheng che die ba 'jie kpiera 'haali a waana 'jine.
23 Ka a Kaafitor niba ni ang 'yi Kaafitor ni daang saang Aavim niba che die ba 'jie kpiera. A Aavim niba daang 'jingye kurihing bilaang ti ing 'Geeza 'puong.
24 Ye 'ihi. Ye di ye sori, a long Aarinong Lohimbo ni. Nye, n diye Saihong, Aamor nie ni, Heesibong naa ni aning u paaluu ing i 'nung. 'Piili ka i dieguu 'so. Jauning Saihong taanhuu.
25 'Jine nga mang na 'piili veng ka i dabiengkpong kpe paalihi ang 'bi sagbani jaa luong ka ba jorii. Ba na mang 'wongye i yela a 'miine che 'bi ngmiehibu 'puong i 'ningbi-tooring.

Bang jau 'di Saihong, Heesibong naa ni

26 N daang tungye tungtuniba bang 'yi Keedemot mo'sogo ni gaa Saihong, Heesibong naa seng aning 'suhu maahuu 'duoho. Ba daang

*

2:20 Zamizuum 'muni la 'dongki Aamong 'deme tiring.

yeluung:

27 Veng ka n 'tu i paaluu wa gaa. N na 'cheniye sokpong'dendenge ning. N kung bali gaa 'duri bii goo.

28 Kuohi siimaa mang na 'di 'kumo, a kuohi kuong ming 'kumo ka n 'nyu. Veng ka n turi 'chengning gbee wa gaa 'yi.

29 Bila ka 'Ii-so buurii ni ang kpiera 'Sii-ir 'puong aning 'Moo-ab niba ni ang kpiera Aar 'puong ni i 'kumo ni. Ming i bila 'kumo a gara mang na ti long Jooridang a kpe paaluu ni Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini ang 'kuriti ni.

30 Che Saihong, Heesibong naa ni daang ba sagira ka ti 'tu 'be ti 'yi. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini daang 'kpegiye u 'sikiri. U daang vengyeng ka u 'sikiri 'ko, ka u diu ing i 'nuuhing, a'wo ang 'wo bila 'jine ni.

31 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'kumo: Nye, n 'piiliyeng ka n di Saihong aning u paaluu 'kui. 'Piili moora ka i dieguu 'so, a 'di u paaluu ni cheng.

32 'Beng la ka Saihong aning u niba jaa daang 'yi wa ti ingang a na jauningti taanhuu 'Jeehaz 'puong.

33 Ka Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini daang diu ing ti 'nuuhing. Ting daang tuong u ning u 'bi-daba, aning u niba jaa.

34 Ting daang jaudie u 'teng-bera jaa a sanga, che ku a daba, a pogiba, aning a bung'bilii jaa kpeleng kpeleng. Ti daang ba veng ka nie jaa kpeling 'yiri jaa 'puong.

35 A 'duunhi 'yong ting daang di ang leu buunhu ting jau taanhuu che di a lang ning a 'teng-bera buunhu ni ting daang di ni.

36 A 'piili Aar'o-yer, unang 'bi Aarinong Lohimbo nuoring ni, aning 'yi-kpong ni ang 'bi a lohimbo 'puong ni, 'haali a ti ta Giilied, 'yi-kpong bung'yeni gba da 'chibe a tari fanga 'gaali ti seng. Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini daang diye a jaa ing ti 'nuuhing.

37 Aamong niba 'teng-gbani ni 'yong ing da ba pieli. I da ba ta Jaabok Mani 'kongkogiri 'jiihi ni kanga jaa. I da ba ta 'yi-bera ni ang 'bi a taanhi 'puong ni ming. I da ba pieli 'jiihi ni kanga jaa Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini ang 'ku nuori ka ti ta pieli ni.

Bang jau 'di Oog, 'Beesang naa

3 'Beng la ting daang leu, a 'tu 'Beesang sori ni 'duoro. Ka Oog, 'Beesang naa aning u niba jaa daang 'yi wa 'tuohiti aning taanhuu Eediri-ai 'puong.
2 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'kumo: Ta joruu, 'bojung n diye u ning u niba jaa, aning u paaluu ing i 'nuuhing. Iu a'wo bila ni ing i Aamor 'deme naa Saihong ang da kpiera Heesibong 'puong.
3 A'jung Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini daang diye Oog, 'Beesang naa ni aning u niba jaa ming ing ti 'nuuhing. Ting jauniu bilaang ka nie jaa da ba la wa kpeling u seng.
4 Ting jaudie u 'teng-bera jaa a sanga. 'Teng-kpong bung'yeni ba kpeling ka ti ba jaudieguu ba seng. A daang iye 'teng-bera lijaata a paahi Aarigob 'gbendige ni jaa. Oog naalung ni ang 'bi 'Beesang 'puong ni la bila.
5 A 'yi-bera nga jaang daang me 'gili ning daangguongyogiri, a tari 'di-nobera ang lara ning dagarihi. Ka kurihi jemaa gba ba puo.
6 Ting daang ku ba jaa kpeleng kpeleng, a'wo bila ni ting daang i Saihong, Heesibong naa ni. Ting daang ku a daba, pogiba aning 'biihi jaa kpeleng kpeleng 'yi-kpong jaa 'puong.
7 Che a 'duunhi jaa, aning a 'teng-bera 'puo taanhuu buunhu ni yeng ti daang diang ang i buunhu ting jau taanhuu che di.
8 A sanga ti daang dieye 'teng-gbani ni ang 'bi Jooridang Mani lampega ngang ni Aamor niba na'mine ba'yi ni 'nuuhing, a 'piili Aarinong Lohimbo ni che gara Huurimong Tangkpong ni.
9 Huurimong, una ka Saidong niba buona Siiriyong, ka Aamor niba ming buonuu 'Siinir ni.
10 Ting daang jaudie a tanga 'ju 'ji-gbanggbali 'teng-bera ni jaa, aning Giilied jaa, aning 'Beesang jaa, a gara Saalika aning Eediri-ai. Oog naalung ni ang 'bi 'Beesang ni 'teng-bera jaa la bila.
11 'Bojung Oog, 'Beesang naa ni 'yong daang kpeling a 'dongkihi chelee ni 'puong. Nye, u 'godo daang iye 'kuri 'godo. Ma u 'biye Raaba ang 'bi Aamong niba paaluung wa? 'Kiyubitihi awai daang la u yogulung. 'Kiyubitihi anaahi daang la u yelingu ming, a 'tuuro 'kiyubit maahibu ang sigihi.
12 N daang diye a 'teng-gbani nga ming ting daang 'so a sanga ni 'ku

Ruubeng niba aning Gaad niba. N daang 'kubong niu a 'piili Aar'o-yer, 'beng pieli Aarinong Lohimbo ni, aning Giilied taanhi ni chelee aning u 'yi-bera.

A paaluu 'puobu

13 N daang diye Giilied chelii ni ang kpeling ni aning 'Beesang jaa 'ku Manaase buurii chelii ni. Oog naalung paaluu da la 'Beesang. Ba da mang buoniye Aarigob paaluu ni jaa aning 'Beesang jaa ka 'dongkihi paaluu.
14 Manaase 'bi-dau 'Jeeyir daang faaye Aarigob paaluu ni jaa a gara 'Giisur niba aning 'Me-aakat niba toribogu ni. Ung daang di u minga 'yuori 'Heevot 'Jeeyir 'ku 'Beesang, bang buonuu bila a waana 'jine.
15 Mang daang di Giilied 'ku 'Meekir.
16 Ruubeng niba aning Gaad niba ming mang daang di a 'piili Giilied a gara Aarinong Lohimbo ni 'ku. A lohimbo 'sonsogihi daang la a toribogu, a ti ta Jaabok Mani ang i Aamong niba toribogu.
17 N daang 'kubong a 'ji-gbanggbali ni ming. Ka Jooridang daang i u toribogu. A 'piili Kiiniret che gara a 'ji-gbanggbali mangkpong ni sa'muni lampega jaa mang daang 'kubo. A Yaarung Mangkpong ni ang 'bi Piisiga luong ni la bila.
18 Mang daang 'kuye nuori a sanga a yeli: Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini 'kuyeng a paaluu nga ka ye dieguu 'so. Ye na pegiliye taanhuu buunhu diening ye ba'biihi Isi'reeli niba 'yie a long, ye banani jaa ang sing taanhuu jaubu ni.
19 Che ye pogiba aning ye 'bibilii aning ye 'duunhi yeng na kpelingye ye 'yi-bera ni mang 'kuye ni 'puuhing. 'Bojung n bangyeng ka ye tariye 'duunhi yaga.
20 Ba na kpelingye 'beng a gara wagiri ni Ba Tari Baahaa Daana ang na 'ku ye ba'biihi ni peenhibu, a'wo ung 'ku ye ming bila ni. Ba na kpelingye 'beng a gara wagiri ni ba ming ang na 'so 'teng-gbani ni Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini ang 'kuribo a Jooridang long 'do ning. A wagiri panaa ka ye kanga jaa na mang leu gaa u 'suobu 'jie ni mang 'kuye ni.

Ba legiye 'Moosis Jooridang Mani longbung

21 Mang daang 'ku 'Joosua nuori a sanga a yeli: I 'ningbie nyiye anani jaa
Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang i a na'mine ba'yi nga. Bila ka
Ba Tari Baahaa Daana na i a naalung paalihi ni jaa ing na 'tu ni.
22 Ye ta wa joriba, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini mingang
mang jaura 'kuriye.
23 Mang daang suhi Ba Tari Baahaa Daana a sanga a yeli:
24 'Oo 'Suobu Kpiengu Jaa Daana, i 'piiliyeng ka i 'wuli i tungtuna i
berihung aning i kpiengu 'nu ni. 'Bojung ngming'buong la 'bi sagbaning
bii 'tengeng a na tuong tung i tungtunihi nga taa aning i gandatuma nga
taa?
25 N suhang, nang veng ka n long, a ti nye a 'teng-gbangsung ni ang 'bi a
Jooridang long 'do ni, a taanhi ni ang viela ni, aning Leebanong nga.
26 Che ka Ba Tari Baahaa Daana 'suuri daang 'ihi nima ye yela. U daang
ba chelihi 'wong n yeliyaga. Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli
'kumo: A sigiyeng bila. Ta la wa yera a yeli nga 'kurimo.
27 'Do gaa Piisiga Tanga ni 'ju. Lagi i 'ningbie 'tori ngmintongkpieri seng,
aning sa'mung-goo seng, sa'munduri seng, aning sa'muni seng. Ka i di
i 'ningbie 'liinhuu, 'bojung i kung long a Jooridang nga.
28 Che ka i 'ku 'Joosua nuori, a imuu sikpiengaa che paahuu fanga.
'Bojung unang na diening a niba nga 'yie ka ba long. Unang na veng
ming ka ba 'di 'teng-gbani ni ing na nye ni cheng.
29 A 'jung ti daang 'jingye a lohimbo ni ang pieli Beet 'Piiyor ni 'puong.

Bagimaali yela kpaahibu

4 'Oo Iisiriel, panaa chelihi 'wong a yeli'tuurihi aning a 'wulibu soe ni
mang 'wuniye ka ye 'tu ni. Ye 'tuuraa, a tuong tari 'nyivori, a kpe ti die
'teng-gbani ni ye ba'mine Ba Tari Baahaa Daana Naangmini ang di
'kuriye ni 'so.
2 Ye ta wa dira yeli jaa paaha yeli ni mang yera 'kuriye ni ingang, bii a
wa 'ihe yeli jaa 'yire 'beng. Ye ta wa ira bila a nye tuong 'tuuro Ba Tari
Baahaa Daana ye Naangmini noe ni yela mang 'kuriye nuori ni.
3 Ye 'ningbie nyiye yeli ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang i 'Bee-al
'Piiyor 'jung. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini daang
baahiye daba ni jaa ang daang 'tu 'Bee-al 'Piiyor ni ye 'puong.

4 Che ye banani ang daang nyogi Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini kpiengaa ni yeng tariye 'nyivori. Ye kanga la kanga jaang tari 'nyivori 'jine.
5 Ye nye, n 'wuliyeng yeli'tuurihi aning 'wulibu soe, a'wo Ba Tari Baahaa Daana n Naangmini ang 'kumo nuori bila ni. Ka ye mang ira bila a 'teng-gbani ni yeng gara ka ye ti die 'so ning.
6 Bila 'jung ye taraa a mang 'tuuraa. 'Bojung bilang na 'wuli ka ye tariye yeng aning 'ningbiyuo a paalihi ni ang daang na 'wong yeli'tuurihi nga jaa 'ningeng. Ba na yeling: Siringminga, a paalikpong nga niba iye yengbanginiba aning niba ang tari 'ningbiyuo.
7 'Bojung paalikpong 'buong la 'bibe ka Naangmini pieluu yaga jaa a'wo Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini ang pieliti bila nga? Ti mang tuong buomuung yeli jaa 'puong.
8 Paalikpong 'buong ming la 'bibe a tari yeli'tuurihi aning saree nga ang 'tori a'wo ang 'bi a 'begu nga jaang mang di 'binne ye 'ningbi-tooring 'jine nga?
9 Che i banna i minga sung, a kaara i minga 'jieng 'ningbi-jieng, a ta ira wa 'yiinhi yela ni i 'ningbie ang nye, ka a ta wa 'yire i 'sikiring ming i 'vorihung 'beri jaa. Che ka i 'wunaa i 'biihi, aning i 'biihi ming 'biihi.
10 Ta 'yiinhi a 'beu ni ing daang ahi Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'ningbi-tooring 'Hoo-reb 'puong ni yela. A daari ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang: Laanhi a niba lang taa waaning n seng ka n veng ka ba 'wong n yeliyaga. Ka ba daanhi ka ba jorima 'beri ni jaa bang na kpiera 'tenge 'jung ni, che 'wuno ba 'biihi ming.
11 'Beng la yeng daang tagi pieli a ahi a tanga sieng. Ka a tanga daang 'dire 'buung a 'duoro tara sagbani gaalingga. Ka sagiluu, savaala, aning sagili'ligimeng daang 'bibe.
12 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli yela 'kuye a 'yi a 'buung 'puong. Ye daang 'wongye a yeliyaga che ye ba nye bung jaa 'berihung. Kokori 'yong yeng daang 'wong.
13 Ung daang 'wuliye u 'layiri ni, una ung daang yeli ka ye 'tuuro ni. A no'kurihi 'pie ni la bila. Ung daang sebaa ing 'ku-tala a'yi ingang.
14 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'kumo nuori a sanga ka n 'wuliye yeli'tuurihi aning 'wulibu soe. Ka ka ye mang 'tuuraa a paaluu ni yeng lonna ka ye ti die 'so ning.

Ba legiye bagimaali

15 A 'jung ye bang ye miihi sung. 'Bojung ye daang ba nye 'berihung jaa buurii a daari ni Ba Tari Baahaa Daana ang yeli yela 'kuye 'Hoo-reb ingang, a 'buung 'puong ni.
16 Ka ye ta ira wa saang ye miihi, a wa maana ye miihi bagipehinuu jaa ang tari bung jaa 'meselihung. 'Haali ka bungdau bii bungpoga 'berihung la.
17 Ye ta maali 'dungo jaa ang 'bi 'tenge 'jung 'berihung, bii 'nobile jaa ang tari kpangkpama a mang egira saa'jung 'berihung.
18 Ye ta maali bung jaa ang 'vuuro 'tenge 'jung 'berihung, bii, jiinhuu jaa ang 'bi kuonhi ang 'bi 'teng-gbani 'muning 'berihung.
19 Bang i minga sung a ta wa 'gbeli kaa sagbani ming aning i 'ningbie a wa nye ngminaa aning 'chiu aning ngmari'bie, sagbani bungnaangjemaa, a veng ka a tagii nyogi. Bang i minga sung ka a ta wa tagii ka i mang 'puohaa Ngmini'puohibu, bii a tuna 'kuro anani Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang tori 'ku a paalihi ni jaa ang 'bi sagbani jaa luong ni.
20 Che Ba Tari Baahaa Daana diyeng, a 'ihiye 'yining a 'kurihuu 'buung 'de-karaa ni 'puong, a 'yi 'Iijipiti 'puong la bila. U daang iye bila ka ye wa leu u niba, a i u cheng'diribe a'wo yeng 'wo bila 'jine ni.
21 Bila 'puoring, Ba Tari Baahaa Daana 'suuri daang 'ihiye n ingang ye yela. Ung daang po ka n kung long a Jooridang. Ka n kung kpe a paalisung ni Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini ang di 'kuriye ka u i ye chengbung ni ming.
22 Che maang na 'kpiye a 'teng-gbani ngang. Maang kung long a Jooridang. Che yena yeng na loming a die a 'teng-gbangsung 'so.
23 Ye bang ye miihi sung, a ta ira wa 'yiinhi Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini 'layiri ni ung maali niye ni. Ye bang ye miihi sung a ta wa 'yiinhi che maana bagipehinuu jaa bii bagiri jaa ang tari bung jaa Ba Tari Baahaa Daana ang legiye 'yi u ingang 'berihung.
24 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini iye 'buung ang 'dire nyuona. 'Nyuuri Naangmini liu.
25 A'mineng ye na wa dogiye 'biihi aning yaanhi, a 'kori a 'teng-gbaning che saang ye miihi. A'mineng ye na wa maaliye bagipehinuu bii bung kanga 'berihung, a i yelibeu Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini 'ningbi-tooring, a damuu ka u 'suuri 'ihi.

26 Ka yenang wa i bila, n buoniye sagbani aning 'tenge ka a 'di ye 'sieree 'jine. Ye kung kauhi che nyuong kpeleng kpeleng 'teng-gbani ni yeng long Jooridang ka ye ti die 'so ni ingang. Ye 'beri kung gaa toori u ingang che ka ba baahiye kpeleng kpeleng.
27 Ba Tari Baahaa Daana ming na veming ka ye yaari a nibihi 'puong, a veng ka ye kpeling fiing bila a paalihi 'puong 'jie ni ung na kariye gaaning ni.
28 'Beng, ye na tuna 'kuriye baga nga ang i ninsaaliba 'nu tuma bang di daari aning 'kubo maalining. A ba nyira, bii a 'wono yela, bii a 'dire, bii a 'wono 'nyuu.
29 Che ka yenang wa ti buora Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini 'beng yeng, ka yenang na bou aning ye 'sikiri jaa, aning ye 'suhu jaa, ye na nyiung.
30 Ka inang mang wa 'bi dogikpong 'puong, ka ama jaang wa pogirii a baahaa 'beri ning gba, ka inang wa leu gaa Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini seng, a 'tuuro u nuori,
31 u kung jaanhii bii a saamii, bii a 'yiinhi i ba'mine 'layiri ni ung daang po 'kubo ni. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini iye bunye Naangmini.

Ba Tari Baahaa Daana iye Naangmini

32 Jugihi pampana, a 'beri ni ang pari ni yela, anang daang 'bibe seni che ing wa 'bibe ni. Ka ye jugihi a 'yi sagbani lampega kanga wa gaa u to a nye, ka yeli kanga ang sing a yelikpong nga to daang iyeng bii ka ba daang 'wong u to. A 'piili daari ni Naangmini ang naang ninsaalaa 'bing 'tenge 'jung a waana nga, ba daang 'wong u to jaa?
33 Niba 'mine daang 'wongye Naangmini kokori ang yera yela 'yire a 'buung 'puong, che tari 'nyivori a'wo yeng daang 'womaa che nang tari 'nyivori bila nga?
34 Bii ngming'buong daang gaa ti 'lugi paaluu 'ku u minga a 'yi paalijaala kangang? Ngmini kanga muo daang diye 'pigihibuhi, 'sierihi, tungsiela, taanhuu, 'nu ang tie, aning dabiengbera diening paaluu kanga bi? Che bii anani jaa Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini ang daang i 'kuye 'Iijipiti 'puong ye 'ningbi-tooring ni, u daang iye a taa 'ku paaluu kanga?
35 Ina ung daang 'wuli ama ka i tuong bang ka Ba Tari Baahaa Daana

minga la Naangmini. Naangmini jaa ba la 'bibe u 'puoring.
36 U daang vengyeng ing 'wong u kokori a 'yi sagbaning, ka u 'wulii 'jung. 'Tengeng ming, u daang 'wuliing u 'buung-kpong ni. Ing daang 'wong u yeliyaga a 'yi a 'buung 'puong.
37 Ung daang nung ye ba'mine ming 'jung ung daang 'lugi ba buurii ang 'tuuribo. Ung daang di u 'biibu aning u fangkpong ni tariye 'yining 'Iijipiting.
38 U daang kariye paalihi ang i bera a tari fanga gaagii bang 'yi i 'ningbi-tooring, ka u tarii kpening a ti di ba 'teng-gbani 'kui ka u i i chengbung, a'wo ang 'wo bila 'jine ni.
39 Bila 'jung panaa bang 'jine, a jeraa i 'sikiring ka Ba Tari Baahaa Daana minga la Naangmini sagbani ang 'bi saa'jung, aning 'teng-gbani ang 'bi 'muning. Naangmini jaa la 'chibe.
40 Bila 'jung, 'tuuro u yeli'tuurihi aning u noe ni. Ana mang yera 'kurii 'jine ni, ka a maali 'ku i ning i 'biihi ang 'tuurii. Bila ka i 'beri na gaa toori a 'teng-gbani ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang di 'kurii ning, a gara wagiri jaa.

'Teng-bera nga ang i jogaa'jie

41 'Beng la ka 'Moosis daang weli 'teng-bera ata 'mine bahi Jooridang sa'muni seng lampega ning a gara ngmintong'puhinii seng.
42 U daang iye bila ka ka ningkuura mang jo gaa 'be. Nie ang ba bang che ku u to, a ba dang hau sanga kangang la bila. A 'tuuro a 'teng-bera nga kanga jogaabung ka u tuong tari 'nyivori.
43 A 'yoe la ama: 'Bii-zer ang 'bi a 'mosogo ni ang 'bi a 'ji-gbangbali paaluung ni, Ruubeng nibang 'so 'be. Ka Gaad niba ming 'so 'Reemot ang 'bi Giilied. Ka Manaase niba ming 'so 'Goolang ang 'bi 'Beesang.

A 'begu 'wulibu

44 A 'begu nga ka 'Moosis daang di 'bing Isi'reeli niba 'ningbi-tooring:
45 Ama la a 'sierihi, a yeli'tuurihi, aning a 'wulibu soe ni 'Moosis ang daang toonhi 'ku Isi'reeli 'biihi ni. Bang daang wa 'yi 'Iijipiting ni 'puoring ung daang yelaa 'kubo.
46 U yeliye amahi Jooridang lampega ngang, a lohimbo ni ang 'bi Beet 'Piiyor 'lomboring ni. Saihong, Aamor niba naa ni ang daang kaara

Heesibong paaluu ni la bila. Una ka 'Moosis aning Isi'reeli niba daang tuong ba 'Iijipiti 'yiibu 'puoring ni.
47 Bang daang die u paaluu 'so, a die Oog, 'Beesang naa ni ming paaluu 'so. Aamor niba na'mine ba'yi ni ang da 'bi Jooridang lampega nga ang leu gara ngmintong'puhinii seng ni la bila.
48 A 'yi Aar'o-yer ang 'bi Aarinong Lohimbo nuoring, 'haali a gara Saiyong Tangkpong ni ang 'bi Huurimong ni jaa bang daang die 'so.
49 Ka a gbanggbali ni jaa ang 'bi Jooridang lampega nga ang leu gara sa'muni seng ni ming paahi. 'Haali a gara ti ta Aaraba Mangkpong ni ang 'bi Piisiga Tanga 'jichulihee luong ni jaa bang daang die 'so.

A no'kurihi 'pie ni

5 Ka 'Moosis daang buong Iisiriel jaa, a yeli 'kubo: 'Oo Iisiriel, 'wong a yeli'tuurihi aning 'wulibu soe ni yela mang yera inna ye 'tobong 'jine ni, ka ye daanhaa, a cheliha 'beng sung a 'tuuraa.
2 Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini daang 'bingye 'layiri kanga ningti 'Hoo-reb 'puong.
3 Ba Tari Baahaa Daana daang ba 'bing a 'layiri nga ning ti ba'mine. U daang 'bimuung aniti. Ti bamahi nga jaa ang 'bi che 'jine a nang tari 'nyivoe ni la bila.
4 Ba Tari Baahaa Daana daang yeliye yela 'kuye a tangkpong ni 'jung, a 'yire a 'buung 'puong. Ka ye niu jaa daang 'tori taa.
5 Mang daang ahi ye ning Ba Tari Baahaa Daana kpachagang a sanga, ka n 'wuliye Ba Tari Baahaa Daana yelihung. 'Bojung dabieng daang kpeyeng a 'buung yela, yeng daang ba 'do a tangkpong 'ju. Ung daang yeli:
6 Maang la Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini ang tariye 'yining 'Iijipiti paaluung a tariye 'yining 'yemilung 'deung.
7 Ta wa tara ngmingjaani jaa n 'puoring.
8 Ta wa maana i minga bagihuu jaa. Ta wa maana bung jaa ang 'do 'bi sagbaning 'berihung, bii bung jaa ang 'bi teng-gbani ang 'bi luong 'berihung, bii kuonhi ni ang 'bi 'teng-gbani 'muning ni bung jaa 'berihung.
9 Ta wa 'churo a 'ningbi-tooring bi a tunaa, 'bojung maang Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini iye 'nyuuri Naangmini.

Banani ang hama ni, n mang waananiye a ba'mine yelibee a 'biihi ingang a gara ba taalung aning ba naahung jemanihi.

10 Che banani ang nungma a 'tuuro n no'kurihi, n mang 'wuliye bunye a 'ku 'tuhi jemaa.

11 Ta wa dira Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'yuori fiengye. 'Bojung nie ang di Ba Tari Baahaa Daana 'yuori fiengye, u kung bahuu ka u 'yi saree 'lee 'puong.

12 Mang chelihi a peenhibu 'beu ni a veng ka u welipegi'yi, a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang 'kui nuori ni.

13 'Beri ayuobi ing na mang tung, a tung i tuma jaa.

14 Che a 'beri a'yopoin daari iye Peenhibu a 'ku Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini. Ta wa tuna tuni jaa a daari. Ina bii i 'bi-dau, bii i 'bi-poga, bii i tungtungdau, bii i tungtungpoga, bii i nadavaraa, bii i bunga, bii i 'duunhi kanga jaa, bii i saana ang kpiera i seng kung tung tuni jaa. Ka i tungtungdau aning i tungtungpoga tuong peenhi aning ina minga ni.

15 Ka i tiehi ming ka 'yeme daang lii 'Iijipiti paaluung. Ka Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini daang di 'nu ang tari kpiengu aning 'nu ang tie dii 'yining 'be. Bila 'jung ka Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'kui nuori ka i mang tari a peenhibu 'beu.

16 Nana i ba aning i ma a'wo Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang 'kui nuori bila ni. I bila ka i 'beri gaa toori, ka i 'maakoo nye maali 'kui a paaluu Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang di 'kurii ning.

17 Ta wa kuura nie.

18 Ta wa sena nie poga bii nie sira.

19 Ta wa 'juuro.

20 Ta wa 'dire 'sierigirii i to ingang.

21 Ta wa ira i to poga 'niiri. Ta wa ira i to 'deu, u yoo, u tungtungdau, u tungtungpoga, u nadavaraa, u bunga, bii bung jaa ang i i to bung 'niiri.

22 A yeliyaga nga ka Ba Tari Baahaa Daana daang yelining kokokpiengaa a 'ku ye langbu ni jaa a tangkpong 'jung, ang daang 'yire a 'buuming, a savaaliing, aning a sagili'ligimeng ning. U daang ba la yeli yeli jaa paahi. Ung daang sebaa ing 'ku-tala a'yi ingang a dia 'kumo.

23 Yeng daang 'wong a kokori ang 'yire a sagiluu 'puong che ka a tangkpong ming 'dire 'buung ni la yeng daang tagi wa pielima. Ye buura 'ju-daamba jaa aning ye ningbera jaang daang wa pielima.
24 Yeng daang yeli: Nye, Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini 'wuliting u girima aning u berihung. Ting 'wong u kokori ming a 'yi a 'buung 'puong. Ti nyiyeng 'jine ka Naangmini mang yeliniye ninsaalaa yela, che ung nang i 'vori.
25 Pampana panaa wala 'jung ting na 'kpi? 'Bojung a 'buung-kpong nga na 'diting. Ka tinuung la 'wong Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini kokori, ti na 'kping wa.
26 'Bojung ning'buong 'bi ninsaaliba jaa 'puong, a daang 'wong Naangming'vori ni kokori ang yera yela 'yire 'buung 'puong a'wo ting 'womaa nga che tari 'nyivori?
27 Tagi pieli, a 'wong anani jaa Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini ang na yeli. Ka i yeliti anani jaa Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini ang na yeli 'kui, ka ti 'womaa a iraa.
28 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'wong ye yeliyaga, ka ye daang wa yera yela 'kurimo ni. Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kumo: N 'wongye a niba nga yeliyaga, ana bang yeli 'kui ni. Anani jaa bang yeli ni, ba yeliye sung.
29 'Oo, a'wo a 'sikiri nga to danang 'bi ba ingang, ka ba jorima, a 'tuuro n noe ni jaa wagiri jaa. Ka a tuong maali 'ku ba ning ba 'biihi a gara wagiri jaa.
30 Gaa ti yeli 'kubo: Ye la leu gaa ye tentihi 'puuhi.
31 Che ina yeng, ahi che n seng, ka n 'kui n no'kurihi ni jaa, aning a yeli'tuurihi aning a 'wulibu soe. Ana ing na 'wulibo ka ba iraa a 'teng-gbani ni mang 'kuribo ka ba die 'so ni 'puong.
32 Bila 'jung ye kaara 'beng sung a ira bila ni Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini ang 'kuye nuori ni. Ye ta wa biera gara 'nuduri bii goo.
33 Ye 'chene soe ni jaa yela Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini ang 'kuye nuori ning. Ye ira bila a tari 'nyivori, ka ye 'maakoo nye maali, ka ye i ka ye 'beri ming gaa toori a 'teng-gbani ni yeng na die 'so ning.

Nung Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini

6 A no'kurihi, a yeli'tuurihi aning a 'wulibu soe ni Ba Tari Baahaa Daana
ye Naangmini ang 'ku nuori ka n 'wuliye ka ye iraa a 'teng-gbani ni yeng
lonna ka ye ti die 'so ning la ama.
2 Ka i mang jora Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini, a 'tuuro u
yeli'tuurihi jaa aning u noe ni mang 'kurii ni. Ina, i 'bi-dau, aning i
yaangaa, ye mang 'tuuraa ye 'nyivori jaang ka ye 'beri tuong gaa toori.
3 Bila 'jung 'wono, 'oo Iisiriel, a cheliha sung ka i iraa ka i 'maakoo tuong
maali 'kui. Iraa a tuong wahi yaga jaa ming a 'teng-gbani ni ang 'puoro
bihung aning siu ni ingang a'wo i ba'mine Ba Tari Baahaa Daana
Naangmini ang 'bing nuori 'kui bila ni.
4 'Wono, 'oo Iisiriel, Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini ni iye Ba Tari
Baahaa Daana bung'yeni.
5 Mang nuna Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini aning i 'sikiri jaa, aning
i 'suhu jaa, aning i fanga ming jaa.
6 Ka a yeliyaga nga mang yera 'kurii 'jine ni ming 'bi i 'sikiring.
7 Mang di 'wuno i 'biihi 'ningbi-jieng, ka i mang yera a yela wagiri nga
ing mang wa 'jing i 'deung, aning wagiri nga ing mang wa 'chene
soring, aning wagiri nga ing mang wa jena, aning wagiri nga ing mang
wa 'ihi.
8 Mang dia 'le ka a i 'bigihee i 'nung. A na mang 'woniye filaakitirihi taa
i 'gbeung ming.
9 Mang sebaa i jaga 'di-nuori taabuuhi ingang aning i 'di-noberang.
10 Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini na tariing waaning a 'teng-gbani.
U yela ung daang po 'ku i ba'mine Aaburaham, Aizik, aning Jeekob ni.
U na wa 'kuing 'teng-bera ang i karihi che viela, ing ba me.
11 U na 'kuing 'deri ang paning bungsuunhi jaa ing ba paali, aning kolinhi
ang 'tugi ing ba 'tugi, 'girep yori aning ooliv daari ing ba buri. Ka inang
panaa wa 'di a tigi,
12 ka i banna a ta wa 'yiinhi Ba Tari Baahaa Daana ang daang tarii 'yining
'Iijipiti paaluung yela. Unang daang tarii 'yining 'jie ning ing daang 'bi
'yemilung 'puong ni.
13 Jora Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini, a tuna 'kuruu, che puora u
'yuoring.
14 Ye ta wa 'tuuro ngmingjaani, niba ni ang ngmaaye 'gili ni ngmima,

15 ka Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'suuri ta wa 'ihi i ingang ka u baahii 'teng-gbaning. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini iye 'nyuuri Naangmini a 'bi ye 'puong.
16 Ye ta wa 'pigihe Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini, a'wo bila ni yeng daang 'pigihuu Maasaa 'puong ni.
17 Ye mang 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini no'kurihi ni 'ningbi-jieng. Ye mang 'tuuro u 'sierihi aning u yeli'tuurihi ni yela ung 'kuye nuori ni.
18 Ka i mang ira yeli ni ang 'tori a suma Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng ka i 'maakoo maali 'kui, ka i tuong kpe a ti die a 'teng-gbangsung ni ka u i i 'suobu. U yela ka Ba Tari Baahaa Daana daang po 'ku i ba'mine ni.
19 U daang poyeng ka u na kariye i domihi jaa ye 'ningbi-tooring. Bila ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli.
20 Ka i 'bi-daung daang wa jugihii wagiri kanga ang daang na wa ta, a yeli: A 'sierihi, aning a yeli'tuurihi, aning a 'wulibu soe ni yela Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini ang 'kui nuori ni 'muni la wala?
21 'Beng la ing na yeli 'ku i 'bi-dau ni: Ti daang iye Fee'ro 'yemihi 'Iijipiti 'puong. Ka Ba Tari Baahaa Daana daang tariti 'yining 'Iijipiti 'puong aning kpiengu 'nu.
22 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'wuli 'sierihi aning yelisiela ang i bera a i kpienhi 'Iijipiti 'puong Fee'ro aning u 'deu niba jaa ingang ti 'ningbiring.
23 Ung daang tariti 'yining 'be, ka u nye tariti kpe waaning a wa 'kuti a 'teng-gbani ni yela ung daang po 'ku ti ba'mine ni.
24 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'kuti nuori ka ti 'tuuro a yeli'tuurihi nga jaa, a jora Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini. Ka a maana 'kuriti wagiri jaa, ka u tuong 'guriti ka ti tari 'nyivori, a'wo ang 'wo bila 'jine ni.
25 Bila na iye sun'tuubu 'kuti, ka tinuung na kaara 'be a 'tuuro a 'begu nga jaa Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini 'ningbi-tooring, a'wo ung daang 'kuti nuori bila ni.

A paalihi karibu

7 Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini na tariing kpening a paaluu ni ing gara ka i die 'so ni. U na kariye paalihi jemaa ka ba 'yi i 'ningbi-tooring.

Bana la Hiit 'deme, Guurigas 'deme, Aamor 'deme, 'Keenan 'deme, Peeriz niba, Haiv niba aning 'Jiibus 'deme, paalihi ayo'poin ang i bera a tari kpiengu gaagii.

2 Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini na dibang ing i 'nuuhing. I na tuongbang a saangba kpeleng kpeleng. Ta wa 'binne 'layiri jaa ningba, bii a iriba hina.

3 I ningba ta wa digira taa ming. Ta wa dira i 'bi-poga 'kuro ba 'bi-dau, bii a dira ba 'bi-poga 'kuro i 'bi-dau.

4 'Bojung ba na leuhiye i 'bi-daba a 'yi n 'tuubung, ka ba tuna 'kuro ngmingjaani. Bila na veming ka Ba Tari Baahaa Daana 'suuri 'ihi i ingang ka u saamii 'dayeni.

5 Che ngaang yeng na iba. Ye saang ba sarika 'ihijiihi, a ngma ba baga piilihi, a 'kperi ba baga 'tuuhi che di 'buung nyugi ba bagipehinihi.

6 'Bojung ye iye buuripegi'yiruu a 'ku Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini. Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini 'lugiyeng yeng i u minga niba, a i niba ang i nanii a gaa niba jaa ang 'bi 'teng-gbaning.

7 Ba Tari Baahaa Daana daang ba di u nungbu ing ye ingang, bii a 'lugiye yeng i jemaa gaa niba jaa 'jung. 'Bojung ye daang iye a niba jaa 'puo ningfiing.

8 Che Ba Tari Baahaa Daana ang nungye ni 'jung, aning ung paali a puobu ni ung daang po 'ku ye ba'mine ni 'jung ung di kpiengu 'nu tariye 'yining. U daang yeudieyeng 'yining 'yemilung 'puong, a 'yining Fee'ro, 'Iijipiti naa ni 'nuuhing.

9 Bila 'jung bang ka Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini, una la Naangmini, a limangpaalii Naangmini ni. Unang mang paana 'layiri a ira banani ang numuu che 'tuuro u noe a gara jemanihi 'tuhu ingang ni hina.

10 Unang mang naara banani ang hau ni sani ba 'ningeng ka u nye saangba. U ba mang naara ning unani ang hau. U na naaye u sani u 'ningeng.

11 Bila 'jung 'tuuro a no'kurihi, aning a yeli'tuurihi aning a 'wulibu soe mang 'kuriye 'jine ni, a iraa.

12 'Bonso a daang na tang ka ka yenang chelihi 'wong a 'wulibu soe nga a 'tuuraa, a iraa, Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini na paaliye a 'layiri aning a hina ni yela ung daang po 'ku i ba'mine ni 'kui.

13 U na numiing, a pegii, a che wahii ming. U na pegiye i 'puo 'bie, a pegi i 'teng-gbani dangmanii ming. I bung'bie, aning i waingpaani, aning i kpaang, i 'nii 'ugibu, aning i pi'sugihi jaa ung na pegi a paaluu ni ung daang po 'ku i ba'mine ka u na di 'kuing ni 'puong.
14 I na nyiye pegiri a gaa niba jaa. Dau-oo bii pogi-oo kung 'bi i seng. 'Dung-oo ming kung 'bi i 'duunhi 'puong.
15 Ba Tari Baahaa Daana na 'ihiye baalung ming jaa i seng. U kung di 'Iijipiti baalungbee ni ing bang ni kanga jaa imii. Che u na diang ing banani jaa ang hai ni iinhing.
16 Ka i saang niba ni jaa Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang na di ing i 'nuuhing ni. Ta wa iriba 'ningbi-maahuu bii a tuna ba ngmima ni, 'bojung bila na iye beraa 'kui.
17 A'mineng i na yeliye i 'sikiring: A paalihi nga iye yaga gaama. Wala mang na bang i a die ba 'suobu?
18 Ta wa joriba. Leu tiehi sung bila ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang daang i Fee'ro, aning 'Iijipiti jaa ni.
19 A tuoribera ni i 'ningbie ang daang nye ni, aning a 'sierihi, aning a yelisiela, aning 'nu ang tari kpiengu aning 'nu ang tie ka Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini daang di tarii 'yining ni, tiehaa sung. Bila ka Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini na i nibihi ni jaa ing jora ni.
20 Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini na tungye vulingvuunihi ing ba 'puong a gara wagiri banani ang daang kpeling a sogili ba miihi yeng ba nyiba ni ang na wa nyuong.
21 Ta wa jora dabieng ba yela. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'biye i seng, a Naangmingkpiengaa ni ang tari dabieng ni.
22 Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini na kariye a paalihi ni jaa biela biela ka ba 'yi i 'ningbi-tooring. Ta wa saana ba jaa 'dayeni, ka mo'duunhi ta wa puri i ingang.
23 Che Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini na diba ingye i 'nuuhing, che yelingba bilaang ka ba ti saang baahi.
24 U na diye ba na'mine ming ing i 'nung ka i saang ba 'yuori sagbani luong. Nie jaa 'chibe a na tuong ahi i 'ningbi-tooring a gara ing na wa saangba.
25 Ba ngmima bagipehinihi ni, ye nyugaa aning 'buung. Ta wa buora wari bii sannii ni ang 'bi a iinhing ni, bii a wa diruu tara, ka u ira wa leu

beraa nyogii. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'chihee la.
26 Ming ta wa dira 'chihee kpiera ning i 'deu, a ming ira wa leu 'chihee. Hau, a nyohuu nene, 'bojung 'chihee la.

Ta wa 'yiinhe Ba Tari Baahaa Daana yela

8 Ye kaara 'be a 'tuuro noe ni jaa mang 'kuriye 'jine ni. Ka ye tuong tari 'nyivori, a wahi, a kpe ti die a 'teng-gbani ni yela Ba Tari Baahaa Daana ang daang po 'ku ye ba'mine ni 'so.
2 Che ka i tiehi sori ni jaa Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang daang dienii 'yie 'tu a 'yuomo lijaa'yi nga 'puong a mopiring ni. U daang buorang ka u 'sigihii, a 'pigihii nye bang yeli ang 'bi i 'sikiring, ka i na 'tuye u no'kurihi ni bii ka i kung 'tua.
3 Ung daang 'sigihii, a veng ka kong kpei. Ung daang 'kui manna ing oo. I daang ba bamaa. I ba'mine ming daang ba bamaa. U daang buorang ka u veng ka i bang ka ninsaalaa kung tari 'nyivori a 'tuuro siimaa 'yong ingang, che u na tariye 'nyivori a 'tuuro yelihung jaa ang 'yire Naangmini nuori ingang. ('Yiibu G. 16:4, 15)
4 I bungyerihi daang ba 'kpi i ingang, i gberi ming ba mori a 'yuomo lijaa'yi nga 'puong.
5 Ka i bang i 'sikiring ming ka a'wo bila ni dau ang mang 'wuno u 'bi-dau 'wuli-kpiengaa ni, bila ning u 'ju ka Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'wulii 'wuli-kpiengaa.
6 Bila 'jung 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini no'kurihi ni, a 'chene u soeng a joruu ming.
7 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini tariing kpieraning 'teng-gbangsung. 'Be iye konboori ang tari kuong 'tenge, 'bulihi aning 'jijulinhi ang 'buno kuong a 'yire lohimbohi aning taanhing 'tenge.
8 'Wiit aning baarili, 'girep, kangkanga daari, aning poomegiranitihi* 'tenge la. Ooliv kpaang aning siu 'tenge la.
9 'Teng-gbani ngang ing na mang 'di siimaa che ka a kung kong. I kung kong bung jaa 'beng. 'Teng-gbani nga 'kubo ang i 'kuri, ing na mang

*_____
8:8 poomegiranit, poomegiranitihi — Dangmang'diruu kanga la. U 'nuuhi mang tariye guohi. U ngmanii mang singye 'lumburi a tari 'bie jemaa. U kuong mang numang.

'tugi yaawa ming u taanhing la.
10 Ka inang mang wa 'di tigi, ka i pegi Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini
a 'teng-gbangsung ni ung di 'kui ni yela.
11 Banna a ta wa 'yiinhi Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini yela, a ba wa
'tuuro u no'kurihi, aning u 'wulibu soe, aning u yeli'tuurihi ni mang
'kurii 'jine ni.
12 Ka inang wa 'di tigi, a wa me 'de-vieni kpiera a 'puong,
13 ka i 'nii aning i piihi wa 'ugi, ka i wari aning i salima ming wa 'ugi, ka
bung jaa ing tari ming wa 'ugi, banna.
14 Banna a ta wa jigiha, a 'yiinhi Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini yela.
Unang daang tarii 'yining 'Iijipiti paaluung, a 'yining 'jie ning ing daang
'bi 'yemilung 'puong ni.
15 Unang daang tarii a 'tugilining a 'mosogi-kpong ni ang tari dabieng ni.
'Beng ka wa'mine ang tari jelung, naahi aning wari daang 'be ka kuong
'chibe ni. Unang daang 'kui kuong a 'yi 'pikuurii ingang ni.
16 Unang daang 'guonii a mopiring aning a manna ni i ba'mine ang daang
ba bang ni, ka u 'sigihii 'jung. U daang iye bila ka u 'pigihii nye, a ii
sung a baahaang.
17 A'mineng i na yeliye i 'sikiring: N fanga aning n 'nu kpiengung 'kumo
a bundaambuunhu nga.
18 Tiehi Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini yela. 'Bojung unang mang
'kui fanga ing boning bundaambuunhu, ka u i ka u 'layiri ni ung daang
po 'ku i ba'mine ni ahi 'jung, a'wo ang 'be bila 'jine ni.
19 Ngaang na la, ka inang turi wa 'yiinhi Ba Tari Baahaa Daana i
Naangmini ni che yo 'tuuro ngmingjaani, a tunaa, a 'puohaa
Ngmini'puohibu, n 'direye 'sieree ye ingang 'jine ka ye naang nyuoming.
20 A'wo paalihi ni Ba Tari Baahaa Daana ang saana ye 'ningbi-tooring bila
ni, bila yeng na nyuong. Yeng ba sagira ka ye 'tu Ba Tari Baahaa
Daana ye Naangmini nuori 'jung yeng na nyuong.

Iisiriel sun'tuubu 'jung naani

9 'Wono, 'oo Iisiriel: I lonnaye Jooridang Mani 'jine, a na kpe ti die
paalihi ang i bera a i kpienhi gaa i minga ni 'so. 'Yi-bera ang i bera ka
a daangguoma me 'do ti ta sagbani la.
2 Ye na dieye niba ang i yogiri 'jiihi 'so. 'Eenak niba 'biihi ni ing bang

ni la bila. Ba yela ming ing 'wong niba ang yera ka: Ning'buong na bang ahi 'Eenak 'biihi 'ningbi-tooring ni.

3 Bila 'jung bang 'jine ka Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini la unani ang diera i 'yie a na ti ngmaa 'do a'wo 'buung ang 'dire yaga jaa. U na saangbang a 'sigihibe i 'ningbi-tooring, ka i kariba, a saangba 'wieng 'wieng a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang yeli bila 'kui ni.

4 Ka Ba Tari Baahaa Daana i Naangmining wa kariba i 'ningbi-tooring wa baahi, ta wa tieha i 'sikiring a yera: N sun'tuubu 'jung ka Ba Tari Baahaa Daana tarima waaning ka n wa die a 'teng-gbani nga 'so. A paalihi nga yeng beulung 'jung ka Ba Tari Baahaa Daana kariba bang 'yire i 'ningbi-tooring.

5 I sun'tuubu 'jung naani, i 'sikiri ming 'toribu 'jung naani ing kpiera ka i ti die ba 'teng-gbani ni 'so. A paalihi nga beulung 'jung ka Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini kariba bang 'yire i 'ningbi-tooring. U iye bila ming ka u paali yeli ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang po 'ku i ba'mine Aaburaham, Aizik, aning Jeekob ni.

6 Bila 'jung bang ka Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ba 'kurii a 'teng-gbangsung nga ka i dieguu 'so i sun'tuubu 'jung. 'Bojung kung'wong-yela 'deme liye.

Sannii na'bile ni

7 Tiehi, a ta wa 'yiinhi bila ni ing daang dang Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'su-kpiengaa a mopiri 'puong ni. A 'yi a 'beu ni ing daang 'yi 'Iijipiti paaluung a waana ing daang wa ta a 'jie nga, ye mang dieriye taawai Ba Tari Baahaa Daana ingang.

8 'Hoo-reb 'puong ming ye daang dangye Ba Tari Baahaa Daana 'su-kpiengaa. Ka Ba Tari Baahaa Daana 'suuri daang 'ihi ye ingang, 'haali ung daang 'le ka u saangye bahi gba.

9 N daang 'doye a tangkpong ka n ti die a 'ku-tala. 'Layiri ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang maali niye ni 'ku-tala la bila. N daang kpelingye a tangkpong 'jung ngmintoonhi lijaa'yi aning 'yienhi lijaa'yi. N daang ba 'di siimaa bii a 'nyu kuong.

10 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang di 'ku-tala a'yi ang seuning Naangmini 'nubiri a 'kumo, ka a yeli'bie jaa daang seu ing a iinhing. Anani Ba Tari Baahaa Daana ang daang yeli 'kuye tangkpong ni 'jung a 'yire 'buung

'puong a langbu daari ni la bila.

11 Ang daang wa ta ka ngmintoonhi lijaa'yi aning 'yienhi lijaa'yi baahaang, ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'kumo a 'ku-tala a'yi. A 'layiri 'ku-tala ni la bila.

12 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'kumo: 'Ihi. 'Yi che 'sigi 'wieng 'wieng. 'Bojung i niba ni ing tari 'yining 'Iijipiti waaning ni saangye ba miihi. Ba leuyeng 'wieng 'wieng a 'yi sori ni yela mang 'kubo nuori ni ingang. Ba nyeliye buunhu maali ba miihi bagihuu.

13 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang la maaling yeli 'kumo: N nyiye a niba nga. Siringkoni ming, kung'wong-yela niba la.

14 Vengma ka n baahiba a 'du ba 'yuori bahi sagbani luong, che lebii paaluu nga ang tari kpiengu a i kpong a gaaba.

15 A'jung n daang leuyeng a 'yi a tangkpong 'ju 'sigi. Ka a tangkpong daang 'dire 'buung, ka a 'layiri 'ku-tala a'yi ni ming daang 'bi n 'nuuhi a'ying.

16 Mang daang wa kaara, ka ye i Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini yelibeu, a nyeli buunhu maali ye miihi bagihuu a'wo na'bile. Ye daang leuye 'wieng 'wieng a 'yi sori ni Ba Tari Baahaa Daana ang 'wuliye ni ingang.

17 'Beng la mang daang di a 'ku-tala a'yi loo ang 'yi n 'nuuhi a'ying, a ngmahaa ye 'ningbiring.

18 Che mang daang 'le 'pu 'tengeng Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring a'wo forafora ni, ngmintoonhi lijaa'yi aning 'yienhi lijaa'yi. N ba 'di siimaa bii a 'nyu kuong, ye yelibee ni jaa yeng daang i a tuna beu Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng a na dang u 'suuri ni 'jung.

19 'Bojung dabieng daang kpemang a 'suuri aning 'pu-saangkpong ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang tari ye ingang a 'le ka u baahiye ni yela. Che a sanga ming Ba Tari Baahaa Daana daang la dieye n suhibu.

20 Ka Ba Tari Baahaa Daana 'suuri daang 'ihi Eerong ingang yaga, ung daang 'le ka u saamuu. Mang daang 'puohi 'ku Eerong ming a wagiri ning u 'jung.

21 Mang daang di ye beu ni, na'bile ni yeng daang maali ni la bila, a di 'buung nyuguu. Mang daang ngmuruu niemuu ung bi yaga, 'haali ung bi a'wo jong. Mang daang di u jong ni loo a 'kolee ni ang 'puoro 'yire a tangkpong 'sigire ning.

22 Taabera 'puong ming, ka Maasaa 'puong, ka Kiibirot Hataava 'puong, ye daang dangye Ba Tari Baahaa Daana 'su-kpiengaa.
23 Bila ning u 'ju ka Ba Tari Baahaa Daana daang tariye 'yining 'Kee-des Baaraniya 'puong a yeli: Ye 'do ti die 'teng-gbani ni mang 'kuye ni 'so. Che yeng daang jaanhi Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini nuori. Ye daang ba saguu 'di, bii a 'tu u nuori.
24 Ye maang dieriye taawai Ba Tari Baahaa Daana ingang a 'yi 'beu ni mang bangye a waana nga.
25 Ngaang la mang daang 'le 'pu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring ngmintoonhi lijaa'yi aning 'yienhi lijaa'yi, a'wo mang daang 'le 'pu fora fora ni. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana daang yeliyeng ka u na baahiye ye yela.
26 Bila 'jung mang daang 'puohi 'ku Ba Tari Baahaa Daana a yeli: 'Oo 'Suobu Kpiengu Jaa Daana, nang ta baahi i niba aning i chengbung ni ing yeudie a 'tuuro i berihung ingang ni. Bana ing di kpiengu 'nu tari 'yining 'Iijipiti 'puong ni.
27 Tiehi i tungtuniba Aaburaham, Aizik, aning Jeekob yela. Ta wa kaara a niba nga kung'wong-yela ni, ba 'pu-toolung bii ba beu ni.
28 Ka inang i bila, a paaluu ni ing tariti 'yining ni na irang wa yeli: Ba Tari Baahaa Daana ang ba tuong tariba kpening 'teng-gbani ni yela ung 'bing nuori 'kubo, aning ung haba 'jung la ung tariba 'yining a na ti kuba a mopiring.
29 Che bana la i niba aning i chen'diribe ing daang di i kpiengkpong aning i 'nu-tieruu tari 'yining.

'Ku-tala ang 'woning fora buunhu ni

10 A sanga Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'kumong: Pehing 'ku-tala a'yi a'wo fora buunhu ni, a 'do wa n seng a tangkpong 'jung. Maali dau daga ming.
2 Ka n seu a 'ku-tala ingang yeli'bie ni ang daang 'bi fora 'ku-tala ni ing ngmahi ni ingang, ka i dia ing a dagang.
3 'Beng la mang daang di a'keesia dau maali ning daga. Mang daang pehing 'ku-tala a'yi a'wo fora buunhu ni, a 'do a tangkpong 'ju a tari a 'ku-tala a'yi n 'nung.
4 Ung daang seu a 'ku-tala ingang a'wo fora seuri ni, a no'kurihi 'pie ni la

bila. Ana ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'kuye a tangkpong 'jung a 'yi a 'buung 'puong, a langbukpong daari ni. Ka Ba Tari Baahaa Daana daang dia 'kumo.

5 'Beng la mang daang leu 'yi a tangkpong 'ju 'sigi, a daang ti di a 'ku-tala ing daga ni mang maali ni 'puong. 'Beng ming ang nang 'be, a'wo bila ni turi Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'kumo nuori ni.

6 Ka a Isi'reeli 'biihi daang 'cheng a 'yi Beeni 'Jeeyakang kolinhi ni 'jie a gaa 'Mosiira. 'Jie ni Eerong ang daang 'kpi ni la bila. 'Beng ming bang 'umuu. Ka u 'bi-dau Eli'ee-zer daang die u 'jie a tuna a'wo Ngming'puohi 'yi-diera.

7 A 'yi 'beng, ba daang 'chengyeng a gaa Gudi'gooda. A 'yi Gudi'gooda ming a gaa Jootibata, konboori ang pa ning kuong 'tenge.

8 A wagiri Ba Tari Baahaa Daana daang weliye 'Liivai buurii ka ba mang 'tuoro Ba Tari Baahaa Daana 'layiri daga ni. U daang welibang ka ba mang aha Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring a tuna 'kuruu che pegira u 'yuori, a waana 'jine.

9 Bila 'jung 'Liivai ba tari tuori bii chengbung u ba'biihi 'puong. Ba Tari Baahaa Daana la u chengbung, a'wo bila ni turi Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang daang imuu nuori ni.

10 A'wo fora ni, n daang kpelingye a tangkpong 'jung ngmintoonhi lijaa'yi aning 'yienhi lijaa'yi. Ba Tari Baahaa Daana daang chelihi 'wongye n yeliyaga ming a wagiring. Ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'lugi ka u kung saangye bahi.

11 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'kumo: 'Diu 'ihi. Di i sori diening a niba 'yie ka ba kpe ti die a 'teng-gbani ni yela mang daang po 'ku ba ba'mine ka n na 'kubong ni 'so.

Jora Ba Tari Baahaa Daana

12 Pampana, Iisiriel, 'bo ka Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini la buora i seng, ka ing na jora Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini a 'chene u soe jaang naani? 'Bo ung buora ka ing na numuu, a di i 'sikiri jaa aning i 'suhu jaa a tuna Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini naani?

13 'Bo ung buora ka ing na 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana no'kurihi ni aning u yeli'tuurihi ni mang 'kuriye 'jine ni naani? 'Tuu-raa i sung 'jung.

14 Siringminga, Ba Tari Baahaa Daana i Naangmining 'so sagbani aning

sagbama jaa baahaa sagbama ni. Unang 'so 'tenge ming, aning bung jaa ang 'bi u 'puong.
15 Ba Tari Baahaa Daana 'puo daang peli niye i ba'mine 'yong ka u nungba. Ung daang 'lugi ba buurii ang 'tuuribo. Niba jaa 'puong, yena ung daang 'lugi, a'wo ang 'be bila 'jine nga.
16 Bila 'jung ye 'ihi ye 'sikie degiri ni, a ta la i kung'wong-yela niba.
17 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini iye ngmima jaa Naangmini aning daan'mine jaa Daana. Una la a Naangming Kpong ni ang i kpiengu daana a i sielii ni. Unang ba baana bii a diera buunhu 'dire ni.
18 Unang mang 'dire 'bi-kpiiba aning dunggali saree 'kuribo, a mang nung saana ming a 'kuruu siimaa aning tama.
19 Bila 'jung ye mang nung saana, 'bojung ye daang iye saamba 'Iijipiti paaluung.
20 Jora Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini. Tunuu ming, a nyoguu tari kpiengaa, a mang puora u 'yuoring.
21 Una la i 'pugibu. Una ming la i Naangmini. Unang daang i a yelibera aning a yelisiela ni i 'ningbie ang nye ni 'kui.
22 I ba'mine daang 'sigiye 'Iijipiti aning niba lijaata aning 'pie. Che pampana nga Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini iyeng ing wahi a 'woning sagbani ngmari'bie.

Nung Ba Tari Baahaa Daana a 'tuuro u nuori

11 Bila 'jung, nung Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini, a 'tuuro u kpaahibu, u yeli'tuurihi, u 'wulibu soe, aning u no'kurihi ni wagiri jaa.
2 Ye bang 'jine ka ye 'biihi naani mang yera yela 'kuro. Bana ba bang bii a nye Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini 'wuli-kpienhi, u berihung, u 'nu ang tari kpiengu, aning u 'nu-tieruu ni.
3 Bana ba bang bii a nye u 'sierihi aning u tumihi ni ming ung daang tung 'Iijipiti 'puong Fee'ro, 'Iijipiti naa aning u paaluu jaa ingang ni.
4 Bana ba bang bii a nye bung ni ung daang i 'Iijipiti 'sojehi, ba yohi, aning a cherietihi ni. Bana ba bang bii a nye bila ni ung daang i ka a Manjie kuonhi 'puo wa pogiba wagiri ni bang daang kariye ni, aning bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang saangba a waana 'jine.
5 Bana ba bang bii a nye bung ni ung daang i 'kuye a mopiri 'puong a

waana yeng wa wa 'jie nga,
6 aning bung ni ung daang i 'Deetang aning Abairam, Ruubeng 'bi-dau 'Ilaiyab 'bi-daba ni. Bana ba bang bii a nye bila ni 'teng-gbani ang daang haa u nuori a voliba, a voli ba 'yideme, ba tentihi aning bung jaa ang i ba 'suobu Iisiriel jaa 'puong ni.
7 Che yena 'ningbie nyiye Ba Tari Baahaa Daana tungkpong la tungkpong jaa ung tung.
8 Bila 'jung ye 'tuuro nuori jaa mang 'kuriye 'jine, ka ye tuong tari fanga a kpe ti die 'teng-gbani ni yeng lonna ka ye ti die 'so ni tari.
9 Ye i bila ka ye tuong i ka ye 'beri ming gaa 'ningbi-toori 'teng-gbani ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang po ka u na di 'kuye ye ba'mine ni ingang. Unani ung daang po ka u na di 'kuye ba ning ba buurii ni la bila. U iye 'teng-gbani nga ang 'puoro bihung aning siu.
10 'Bojung paaluu ni ing gara ka i die 'so ni ba 'woning 'Iijipiti paaluu ni yeng 'yi wa ni. 'Be ing da mang buri i bung'bie a di gbee mihaa kuong a'wo jevaari dabaga ni.
11 Che paaluu ni yeng lonna ka ye ti die 'so ni iye taanhi aning lohimbohi 'tenge, a i 'teng-gbani nga ang 'nyuuro arijena saa kuong.
12 U iye 'teng-gbani nga Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini baga ang 'bi u 'jieng. Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'ningbie maang 'biye u ingang wagiri jaa, a 'yi a 'yuoni 'piilee a gara u baahaa baahaa minga ni.
13 N 'kuriyeng n noe 'jine. Ye mang nung Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini a tunuu ning ye 'sikiri jaa aning ye 'suhu jaa. A na tang, ka yenang 'tuu-raa 'ningbi-jieng,
14 bila yeng n na 'kuye ye 'teng-gbani saa u wagiring, sajau aning baahaa saa. Ka i tuong laanhi i bung'bie, i waingpaani, aning i kpaang kpening.
15 N na ingye moo ming i kuolihing a 'ku i 'duunhi. I minga na mang 'di tiging.
16 Ye banna ye miihi sung, a ta wa sagi belingbu ye 'sikieng. Ye banna a ta wa leu bali a ti tuna ngmingjaani a 'puohaa Ngmini'puohibu.
17 Ka yenang i bila, Ba Tari Baahaa Daana 'suuri na 'ihiye ye ingang ka u nyogi a sagbama pogi ka saa kung la wa. A 'teng-gbani ming kung la 'yire bung jaa, ka ye nyuong 'wieng 'wieng a 'yi a 'teng-gbangsung ni Ba Tari Baahaa Daana ang 'kuriye ni ingang.

18 Bila 'jung ye di n yeli'bie nga ing ye 'sikiring aning ye 'suhung, a dia 'le
ka a 'woning 'bigihee ye 'nung, aning filaakitirihi ye 'gbering.
19 Ye mang dia 'wuno ye 'biihi, a mang yera a yela ka inang wa 'jing i
jagang, ka inang mang wa 'chene soring, ka inang wa jena, aning ka
inang mang wa 'ihi.
20 Mang sebaa ing i jaga 'di-nuori taabuuhing aning i 'di-noberang.
21 Mang i bila ka i 'beri aning i 'biihi 'beri tuong i yaga a 'teng-gbani ni Ba
Tari Baahaa Daana ang daang po 'ku i ba'mine ka u na 'kubong ni
ingang. I bila ka ye 'beri kauhi 'woning bila ni sagbama ang 'bi saa'jung
a 'gaali 'tenge ni.
22 Ye kaara 'beng sung a 'tuuro a no'kurihi nga jaa mang 'kuriye ka ye i ni.
Ye mang nung Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini, a 'chene u soe jaa
iinhing, che nyoguu mari kpiengaa.
23 Ka yenang ira bila, Ba Tari Baahaa Daana na kariye a paalihi nga jaa
ye 'ningbi-tooring, ka ye faahi paalihi ang i bera a tari kpiengu gaa ye
miihi ni a 'so.
24 'Jie jaa ye gbe'puo ang na neu na leuye ye 'suobu. A 'yi a 'mosogo
aning Leebanong, a 'yi a konboo, 'Yufireetis Mani ni la bila, 'haali a
gara Ngmintong'liengee Seng Mangkpong ni. 'Be na leuye ye
'gbendinge.
25 Nie 'chibe a na tuong ahi 'tuohiye. Paaluu jaa yeng na neu, Ba Tari
Baahaa Daana ye Naangmini na veming ka dabieng kpeba sung ye yela.
U na veming ka ba joriye a'wo bila ni ung daang yeli 'kuye ni turi.
26 Nye, 'jine nga n 'binniye ye 'ningbi-tooring pegiri aning duhibeu:
27 Pegiri na la, ka yenang wa 'tu Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini noe
ni mang 'kuriye 'jine ni.
28 A duhibeu ming la, ka yenang wa jaanhi ka ye 'tu Ba Tari Baahaa
Daana ye Naangmini no'kurihi ni, che wa leu bali 'yi sori ni mang
'wuliye 'jine ni ingang, a ti 'tuuro ngmingjaani nga yeng ba bang.
29 Ka Ba Tari Baahaa Daana i Naangmining wa tarii kpening 'teng-gbani
ni ing gara ka i die 'so ni, Geerizim Tangkpong 'jung ing na muoli a
pegiri yela. 'Iibal Tangkpong 'jung ing na muoli a duhibeu ming yela.
30 A muo naaning 'bi Jooridang longinii ni ang 'tori ngmintongkpieri seng
nii? 'Beng 'bi 'Keenan niba 'tengeng ni. Banang 'jing 'ji-gbanggbali

ni ang yagi Giiligal, 'Moore teribint* daari ni sieng ni.
31 'Bojung ye na longye a Jooridang a kpe ti die 'teng-gbani ni Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini ang 'kuriye ni 'so. Ye na dieguung 'so che 'jing u ingang.
32 Ye banna a kaara sung ka ye 'tuuro a yeli'tuurihi aning a 'wulibu soe ni jaa mang di 'binne ye 'ningbi-tooring 'jine ni.

A Ngming'puohi 'jiyeni ni

12 A yeli'tuurihi aning 'wulibu soe ni ang sing ka ye kaara 'be sung, a tunaa 'beri ni jaa yeng na 'jing 'teng-gbani ni ye ba'mine Ba Tari Baahaa Daana Naangmini ang di 'kuriye yeng na die 'so ning la ni:
2 Ye saang 'jiihi ni jaa a paalihi ni yeng na die 'so ni ang da mang tuna ba ngmima ni kpeleng kpeleng: Anang 'bi tangbera ang 'do yaga aning a tang'bilii 'juring, aning dau jaa ang tari vaari 'muning ni.
3 Ye saang ba sarika 'ihijiihi, a ngma ba bagiri piilihi ni a di 'buung nyugi ba daari baga ming. Ye ngmaahi ba ngmima bagipehinihi bang pehing ni loo che saang a 'yoe bahi a 'jieng.
4 Ye ta wa 'puoho Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini ning buunhu nga taa.
5 Che ye bo 'jie ni Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini ang na 'lugi ye buura jaa 'puong a na 'bing u 'yuori 'beng a'wo u kpe'jie. 'Be yeng na gaa.
6 'Be yeng na mang gaaning ye sarika nyugirihi, ye sarikihi, ye 'pie toe, ye 'nu sarika 'duohii, ye nosama sarikihi, ye miihi 'pu-peli sarikihi, aning ye 'nii ning ye piihi 'bi-forihi.
7 'Beng ming yeng na mang 'di Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini 'ningbi-tooring. Ka ye ning ye 'deu niba mang nyengina anani jaa yeng di ye 'nuuhi tung ning ka Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini pegiye a iinhing ni.
8 Ye ta mang wa ira a'wo bila ni ting ira che 'jine ni, ka jagila jaa maang ira yeli jaa ang 'tori una seng.

*
11:30 teribint — U iye dau ang mang baa a i kpong. U mang tariye maahuu sung ku u ning 'oki dau 'yi taa. Ka nieng lagi u pegu, u mang tariye 'nyuu kanga.

9 'Bojung ye nang ba ta peenhibu 'jie ni aning chengbung ni Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini ang 'kuriye ni seni.
10 Ye na longye a Jooridang ti 'jing 'teng-gbani ni Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini ang 'kuriye ka ye 'di u cheng ning. Ba Tari Baahaa Daana na 'kuyeng peenhibu a 'yi ye domihi ni jaa ang ngmaaye 'gili ni 'nuuhing, ka ye 'jing laangfie.
11 Bila ingang panaa ka Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini na 'lugi 'jie a i ka u 'yuori 'bibeng. 'Be yeng na mang waaning buunhu ni jaa yela mang 'kuriye nuori ni: ye sarika nyugirihi, ye sarikihi, ye 'pie toe, ye 'nu sarika 'duohii, aning ye sarikihi ni jaa yeng 'lugi 'bing ka ye di yeu ning ye nosama 'ku Ba Tari Baahaa Daana ni.
12 Ka ye nyengina Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini 'ningbi-tooring. Yena, ka ye 'bi-daba, ye 'bi-pogiba, ye tuntungdaba aning pogiba, aning a 'Liivai nie ni ang 'bi ye 'yieng ni, ung ba tari chengbung ye 'puong ni 'jung.
13 Bang i minga sung a ta mang wa 'ihe i sarika nyugirihi ni 'jie jaa ing nyira.
14 'Jie Ba Tari Baahaa Daana ang na 'lugi i buura ni kangang, 'beng ing na mang 'ihe i sarika nyugirihi. 'Beng ming ing na ira anani jaa yela mang 'kurii nuori ni.
15 Che i na bang korigiye neni yeng oo i 'yie jaa 'puuhing. Bung jaa turi i 'sikiri ang buora, a 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini pegiri ni ung 'kuye ni ing na bang oo. Unani ang tari degiri aning unani ang ba tari degiri jaa na tuong obuung, a'wo ka 'ihee la bii ka nangini la.
16 Che ye ta wa 'dire a jiing yeng. I na mang dia 'kiri bahiye 'tengeng a'wo kuong.
17 Ta wa 'dire i 'chi bii i waingpaani bii i kpaang 'pie tuori i 'yiring. Ta wa 'dire i 'nii bii i piihi 'puo 'bi-fora, bii i 'kuubuhi ing 'di nosama a ingang ni kanga jaa i 'yiring, ka i minga 'pu-peli 'kuubu la bii ka i 'nu sarika 'duohuu la.
18 Che i na mang 'diang Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'ningbi-tooring, 'jie ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang na 'lugi ning. Ina, ka i 'bi-dau, i 'bi-poga, i tungtungdau, i tungtungpoga, aning 'Liivai nie ang kpiera i 'yiring. Ka i mang nyengina Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'ningbi-tooring anani jaa ing mang di i 'nu tung ning

ni ingang.

19 Bang i minga sung a ta wa jaanhi a 'Liivai nie bahi wagiri ni jaa ing na di 'jing i 'teng-gbani ning.

20 Ka Ba Tari Baahaa Daana i Naangmining wa i ka i paaluu bogu i yelingu a'wo ung imii nuori bila ni, a'mineng i na yeling: Veng ka n oo neni, ing nyenna ka i oo neni 'jung. I na bang ooye neni a sing bila ni jaa i 'sikiri ang buora.

21 Ka a 'jie ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang na 'lugi 'bing u 'yuori ni niing wa i toori yaga, bila yeng i na tuong korigiye 'duunhi ang 'yi i 'nii bii i piihi ni Ba Tari Baahaa Daana ang 'kui ni 'puong. I na mang ing a'wo bila ni mang 'kui nuori ni. I na bang ooye a neni i 'yiring a ti sing bila ni jaa i 'sikiri ang nung.

22 A'wo bila ni bang mang oo 'ihee aning nangini ni, bila ing na obaa. Unani ang tari degiri aning unani ang ba tari degiri jaa na bang obaang.

23 Che ka i banna a ta wa 'dire jiing ni yeng. 'Bojung a jiing la a 'vorihung. Ta wa lanna a 'vorihung aning a neni jaa oora.

24 Ta wa 'diraa. Mang dia 'kiri bahi 'tengeng a'wo kuong.

25 Ta wa 'diraa, ka a nye maali 'ku i ning i 'biihi ang 'tuurii. A na maali 'kuing ka inang wa ira yela ang 'tori Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.

26 Bungpegi'yirihi ni ing tari ni 'yong, aning i nosani sarika ing na mang di gaaning a 'jie ni Ba Tari Baahaa Daana ang na 'lugi.

27 I na mang 'ihiye i sarika nyugirihi, a neni aning a jiing la bila. I na mang 'ihaang Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini sarika 'ihijie ning. I sarikihi ni jiing na mang 'kiri waahiye Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini sarika 'ihijie ni, che ka i oo a neni.

28 Kaara 'beng a 'tuuro yeliyaga ni jaa yela mang 'kurii nuori ni, ka a tuong maali 'ku i ning i 'biihi ang 'tuurii a gara wagiri jaa. Bila na ing ka inang wa ira yeli ang suma a 'tori Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'ningbi-tooring.

29 Siringminga, Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini na ngmaaye paalihi ni jaa ing gara ka i die 'so ni ka a 'yi i 'ningbi-tooring. I na dieye ba 'jie a kpiera ba 'teng-gbangsung ning.

30 Ka unang wa saangba i 'ningbi-tooring wa baahi, bang i minga sung a ta ira ka beraa leu nyogii ka i 'tuuribo. Bang i minga sung a ta wa pieha

ba ngmima yela a yera: Wala ka a paalihi daang tuna ba ngmima? Bila ning u 'ju mang ming na ira.

31 Ta wa 'puoho Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini bila. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana 'chihee ni jaa ung ha ni bang i 'ku ba ngmima. 'Bonso ba mang nyugiye ba 'bi-daba aning ba 'bi-pogiba gba 'buung 'puong a 'ku ba ngmima ni.

32 Yela ni jaa noe mang 'kuriye ni, ye kaara 'beng a mang 'tuuraa. Ye ta wa paaha yeli jaa 'beng bii a 'ihe yeli jaa 'yire 'beng.

Ngmingjaani 'puohibu

13 A'mineng dangyera bii jaanhi jaanha kanga daang na 'ihiye ye 'puong a 'kui 'sieree bii yelisielii.

2 A'mineng a 'sieree bii a yelisielii ni yela ung dangyeli 'kui ni na wa paaling, ka u yeli: Veng ka ti 'tuuro ngmingjaani. Veng ka ti tunaa. Che a na iye ngmima ing ba bang.

3 Ta wa cheliha 'wono a dangyera nga bii a jaanhi jaanha nga yeliyaga. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini ni 'pigiheyeng ka u bang, ka ye nungye Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini aning ye 'sikiri jaa, aning ye 'suhu jaa bii.

4 Ye 'chene 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini, a joruu, a 'tuuro u noe, a 'tuuro u kokori ming. Ye tunuu, a nyoguu kpiengaa.

5 Che a dangyeribalaa bii a jaanhi jaanha yeng, ba kuu. 'Bojung u yeliye yela ka u leuhiye 'yining Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini seng. Unani ang daang tariye 'yining 'Iijipiti paaluung a yeudieye 'yining 'jie ning yeng daang 'bi 'yemilung 'puong ni la bila. A ningbalaa yeliye yela ka u suorii nyogi a 'yi sori ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang 'kui nuori ka i 'chene u ingang ni. Bila yeng na i 'ihi beu jaa bahi ye 'puong.

6 A'mineng i bieri bii i yau ang i i ma 'puo 'bie, bii i 'bi-dau bii i 'bi-poga, bii i poginunginaa, bii i jominga ing nung yaga na wa suoriing 'gondong. A'mineng u na yeling: Veng ka ti gaa ti tuna ngmingjaani. Che ina bii i ba'mine ba bang a ngmima nga.

7 Niba ni ang ngmaaye 'gili 'jie jaa ni ngmima ni la bila. A'mineng ba pieliing bii a'mineng ba nii ba pieli taa, a 'yi a 'teng-gbani baahaa nga a gara u baahaa kangang.

8 Ta wa sagira bii a toginuu bii a iruu 'ningbi-maahuu. Ta wa venuu bii
a diruu sogina.
9 Che i naang kuung. I 'nu na la fora 'ihi u ingang ka i kuu. Bila 'puoring
panaa ka a niba ming jaa 'nuuhi na 'ihi u ingang.
10 I na fobuung ning 'kubo bilaang ka u ti 'kpi, 'bojung u 'leyeng ka u suori
nyogii 'yining Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini seng. Unang daang
tarii 'yining 'Iijipiti paaluung, a 'yi 'jie ning ing daang 'bi 'yemilung
'puong ni.
11 Bila ka Iisiriel jaa na 'wong a jo dabieng, a ta la i a yelibeu nga to ye
'puong.
12 A'mineng i daang na 'wongye nie kanga ang yera ngaang i 'teng-bera ni
Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang 'kurii ka i 'jing a 'puong ni:
13 Ningbee 'mine 'yiye ye 'puong a beling ba 'yi-kpong ni kpieriba a yeli:
Ye i ka ti gaa ti tuna ngmingjaani, ana ing ba bang ni.
14 Ka inang wa 'wong bila, 'beng la ing na piehi, a bo, a jugihi
'ningbi-jieng. Ka anang siring wa i yeliminga, a peli ka a yelihaaruu
nga tungyeng ye 'puong,
15 i naang diye 'takobi ku ku a 'yi-kpong balaa kpieriba. Di 'takobi saang
u jaa kpeleng kpeleng. Saang bung jaa ang 'bi u 'puong aning u 'duunhi.
16 Ka i laanhi a taanhu bungjaahi jaa 'bing a 'yenge 'songsogihing, a di
'buung nyugi a 'yiri aning u taanhu bungjaahi ni jaa kpeleng kpeleng a
'ku Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini. U na leuye da'boo a gara
wagiri jaa. U daang kung la me jaa.
17 Bila 'jung a bung'chihii ni kanga jaa ba sigi ka u 'bi i 'nuuhing. Ka Ba
Tari Baahaa Daana lieng leu 'yi u 'su-kpiengaa ni 'puong che ii hina, a
jo i nimboo che wahii a'wo bila ni ung daang po 'ku i ba'mine ni.
18 Ka inang 'wong Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini yeliyaga, a na
'tuuro u noe ni mang 'kurii 'jine ni, u na iye bila. Ka inang ira yela ang
'tori Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'ningbi-tooring, u na iye bila.

Siing'forifori aning siingdega

14 Ye iye Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini 'biihi. Ye ta wa

ngmaaha ye miihi* bii a puna ye 'gberi kooni* kpiima yela.
2 'Bojung ningpegi'yiribe baluu liye a 'ku Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini. Ka Ba Tari Baahaa Daana 'lugiye ka ye i u minga niba, a i bungnanii nga ang i dabang a gaa niba jaa ang 'bi 'tenge 'jung.
3 Ta wa 'dire bungnyohuu jaa.
4 Ama la 'duunhi yeng na bang oo: Nadavaraa, pihi, buo,
5 nangini, 'ihee, 'yuoni waana ka n 'buli iilii, mobuo, tanga 'ju buo, walaa aning tanga 'ju pihi.
6 Ye na bang ooye 'dungo jaa ang tari nafiree, ka a nafiree cherihi 'jiihi a'yi, che ung mang 'gbugiro oora a 'duunhi 'puong.
7 Che anani ang mang 'gbugiro oora bii anani ang mang tari nafiree ni 'puong, ye ta oora ama taa: nyogima, suongaa, aning 'piihi 'puo suongaa. 'Bojung a 'gbugiro oorang che a ba tari nafiree ang cherihi. Bungdega la a 'kuye.
8 Pera'kuunhi ming iye bungdega a 'kuye. 'Bojung anaa jaa ka a tariye nafiree ang cherihi, che a ba 'gbugiro oora. Ye ta wa oora a neni bii a fiinha a bung'kuunhi.
9 Kuong 'puo buunhu jaa 'puong amahi yeng na bang oo, ye na bang ooye anani jaa ang tari korihi aning pegiri.
10 Bung jaa ming ang ba tari korihi aning pegiri, ye ta wa ooruu. Bungdegiri la a 'kuye.
11 Ye na bang ooye 'nobiliforifori jaa.
12 Che ye ta wa oora amahi yeng: 'Kachigu, 'jugiri, 'jugiri-sagilaa,
13 silijie, bangwiibaa, aning silibera jaa baluu.
14 Galinggaa jaa baluu,
15 'kolimasogilo, 'viu 'to-giri, 'koli-nuo, aning sili'bilii jaa baluu.
16 Ye ta wa oora 'kuungyoo, 'viu-naahuu, 'viu-pielaa,
17 moo 'buriyuoni, 'jugiri nengpuong 'dire, 'viu ang nyogiha jima,
18 'kpongkpoli-waahuu, jingyaahaa jaa baluu, bagibayeri, aning jangjanga.
19 Bung'vuuree jaa ming ang egira iye bungdegiri a 'kuye. Ye ta wa ooraa.
20 Ye na bang ooye 'nobilii jaa ang i 'forifori.
21 Ye ta wa oora bung jaa ang 'kpi u mingang. I na bang diu 'kuye saana *

14:1 Minga ngmaabu aning 'gbeu pungbu da iye bagimaaniba iibu. Ka ba nieng wa 'kpi, bila bang da mang i, a 'wuno ba nimiha ang ta bila.

ang 'bi i 'yiring ka u oo, che bii ka i diu kuohi 'ku paalijaala nie. 'Bojung i iye buuripegi'yiruu a 'ku Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini. Ta wa dugira bu'bile u ma bihung 'puong.

A 'pie tuori

22 Bila jaa ang la i na mang 'ihiye bung'biri jaa ang 'yi i yoo 'pie tuori, 'yuoni la 'yuoni jaa.
23 Mang 'di i bung'bie aning i waingpaani aning i kpaang, aning i 'nii aning i piihi 'puo 'bi-fora 'pie toe Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'ningbi-tooring. 'Jie ni ung na 'lugi ka u i ka u 'yuori 'bibeng ni ing na mang 'dia. Bila ing na daanhi ka i jora Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini wagiri jaa.
24 Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini na pegiing. Che a'mineng a sori na iye toori 'gaali 'kui, ka i ba tuona tara i 'pie toe. Che bii a'mineng 'jie ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang na 'lugi ka u 'bing u 'yuori ni na iye toori 'gaali.
25 Bila yeng, i na bang diung kuohi, a di a 'libiri tari i 'nung a gaaning 'jie ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang na 'lugi.
26 Ka i di a 'libiri da ning bung jaa i 'sikiri ang nung, ka 'nii la bii ka piihi la, ka waing la bii ka a taa bung'nyuurihi 'mine la, da bung jaa i 'sikiri ang buora. I na mang 'diye 'beng Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'ningbi-tooring, a nyengina, i ning i 'deu niba jaa.
27 Ta wa jaanha 'Liivai nie ang 'bi i 'yiring baha. 'Bojung u nii ba lang tuori bii chengbung.
28 'Yuomo ata jaa baahaang i na mang tariye a 'yuong balaa kuobu buunhu 'pie toe 'yining a dia maali 'bing i 'yie 'puuhing.
29 Mang ira bila ka a 'Liivai nie ni, ung ba tari tuori ka u nii ming ba lang chengbung ni 'jung, ka u tuong wa 'di a tigi. Ka saana aning 'bi-kpiiba aning dunggali ang 'bi ye 'yie 'puuhing ming tuong wa 'di tigi ka Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini pegii i 'nu tungtunihi jaa 'puong.

Bahibu 'yuoni

15 'Yuomo a'yopoin jaa baahaang i na mang vengye sama 'ku niba.
2 Ngaang na la a veng'kuubu 'woree: Nie jaa ang di bung jaa peng u to, u venuu 'kuu. U ta wa dieruu u to ni bii u ba'bie ni seng, 'bojung ba

buonuung Ba Tari Baahaa Daana sani veng'kuubu.
3 Saana yeng seng, i na bang dieguung. Che i na vengye i sani ni i ba'bie ang 'di ni 'kuu.
4 Amaa lieng ningbaala kung 'bi ye 'puong. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana na pegiyeng yaga jaa a 'teng-gbani ni Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini ang di 'kuriye a'wo chengbung ning.
5 Bila na ing ka inang na kaara 'be sung a 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini nuori, ka i baga 'bibe ka i 'tuuro a no'kurihi nga mang 'kurii 'jine ni jaa.
6 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini na pegiing a'wo ung daang imii nuori bila ni. I na peng 'kuye paalihi jemaa, che ina kung peng a kanga jaa seng. I na 'diye naalung paalihi jemaa iinhing, che ana yeng kung 'di naalung i ingang.
7 A'mineng nandaana kanga na 'biye i ba'biihi ni 'puong, a 'bi 'yie ni ang 'bi i 'teng-gbani ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang 'kurii ni kanga 'puong. Ta wa vena ka i 'sikiri 'koro bii ka i 'nu ira kpiengaa i ba'bi-nandaana ni ingang.
8 'Yuo i 'nu yaga jaa 'kuu, a peli i 'puo pemuu bung ni jaa ung hiena ka a sigihi u hiengbu ni.
9 Banna a ta wa tari tiehibeu jaa i 'sikiring. A'mineng i na tiehing: A 'yuomo a'yopoin ni, bahibu 'yuoni ni la bila. A'mineng i na saangye i 'ningbiri i ba'bi-nandaana ni ingang a kung 'kuu bung jaa. Ka inang i bila, u na 'kong 'kuye Ba Tari Baahaa Daana i yela ka a leu beu i ingang.
10 Bila ni jaa ang la, turi 'kuu. Ka inang wa 'kuu ming ta wa vena ka i 'puo saana. 'Bojung a yeli nga 'jung Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini na pegiing i tumihi jaa aning anani jaa ing na di i 'nu ining 'puong.
11 'Bojung ningbaaliba daang kung kong 'teng-gbaning. Bila 'jung n 'kuriing nuori a yeli: 'Yuo i 'nu yaga jaa 'ku i ba'bie, a 'ku i ningbaaliba aning i nandaamba ni ang 'bi i paaluung.

'Yemihi bahibu

12 A'mineng ba na kuohiye i ba'bie 'Hiiburu dau bii 'Hiiburu poga 'kui. Ka unang wa tumii 'yuomo ayuobi, a 'yuomo a'yopoin ingang 'see ka i bahuu ka u 'so u minga a 'yi i seng.

13 Ka inang wa bahuu ka u gaa a ta la i i 'yeme, ta wa venuu ka u gara ning 'nu-kpala.
14 'Kuu yaga jaa a 'yi i piihi 'puong aning i jiengaang, aning i waing maali'jieng. A 'yi buunhu ni Ba Tari Baahaa Daana ang di pegii ni 'puong ing na 'kuu.
15 Tiehi ka i daang iye 'yeme 'Iijipiti paaluung ka Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini daang yeudiegii. Bila 'jung mang 'kurii a yeli nga nuori 'jine.
16 Ka anang wa ta ming ka u yeli 'kuing ngaang: N kung 'yi i seng. A'mineng ung nung i ning i 'yideme 'jung, a 'tuuro u 'maakoo ang maana i seng 'jung ung na yeli bila.
17 Bila yeng i na diye vuraa a 'chugi u 'tuorii 'puo 'gbori ingang, ka u leu i tungtuna a gara wagiri jaa. Bila ning u 'ju ing na i i tungtungpoga ming.
18 Ka inang wa bahuu ka u 'yi i seng a ti 'so u minga, ta wa vena ka bila i 'wo tuora jaa a 'kurii. 'Bojung ung tumii 'yuomo ayuobi ni u sigiye tungtuna nga bang ngmi paa kpara. 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini na pegii i yeli-irihi jaa 'puong.

'Duunhi 'bi-forihi

19 Bungdaba ni jaa ang i 'bi-forihi i piihi aning i 'nii 'puong, i na welaang 'ku Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini. Ta wa dira i 'nii 'puo 'bi-fora tuna ning tuma bii a puna i piihi ming 'puo 'bi-fora kooni.
20 I ning i 'deu nibang na mang obuu Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'ningbi-tooring 'yuoni la 'yuoni jaa. 'Jie ni Ba Tari Baahaa Daana ang na 'lugi ning ing na i bila.
21 Che a'mineng ngmehii kanga na 'biye u ingang. Ka u wooyeng bii ka u jongyeng bii ka u tariye ngmehi 'ningbi-jie kanga, ta wa diruu 'ihe sarika 'kuro Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini.
22 I na bang obuung i 'yiring. Nie ang tari degiri aning nie ang ba tari degiri jaang na bang obuu a'wo 'ihee bii nangini.
23 Che i ta wa oora u jiing yeng. I na mang dia 'kiri bahiye 'tengeng a'wo kuong.

Paribahi

16 Mang 'dire 'Ee-bib 'chiu ni, a 'dire a Paribahi ming 'kuro Ba Tari
Baahaa Daana i Naangmini. 'Bojung 'Ee-bib 'chiu ning daang la ka
Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini tarii 'yining 'Iijipiti 'puong 'yienguu.
2 Bila 'jung i na mang diye a Paribahi 'ihi sarika 'ku Ba Tari Baahaa
Daana i Naangmini, 'jie ni Ba Tari Baahaa Daana ang na 'lugi a 'bing
u 'yuori ning. I 'nii aning i piihi 'puong ung na mang 'yi.
3 Ta wa dira paanuu ang tari bura oora niu. Paanuu ang ba tari bura ing
na mang di oo niu 'beri ayo'poin. A dogee paanuu ni la bila. 'Bojung
'loringbu 'puong ing daang 'yi 'Iijipiti paaluung, ka i bang tiehi a 'beu ni
ing daang 'yi 'Iijipiti paaluung ni yela i 'nyivori 'beri jaang.
4 Ta wa vena ka ba nyira bura jaa i seng i paaluu jaang a gara 'beri
ayo'poin. Ta wa vena ka a neni ni ming ing na 'ihining sarika a 'be-fora
daari 'ji-nyogi'ningeng ni 'mine kpenna a 'ji-suorii a gara 'beeguu.
5 Ta wa 'ihe a Paribahi sarika i 'yie ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini
ang na 'kui ni kanga jaa 'puong.
6 Che 'jie ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang na 'lugi a i ka u
'yuori kpeling 'beng ni ing na mang di a Paribahi 'ihining sarika
'ji-nyogi'ningeng. Ngminaa kpiebu sanga ing na mang i bila. A wagiri
balaang ing daang 'yi 'Iijipiti 'puong ni.
7 I na mang seung, a obuu 'jie ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang
na 'lugi ning, che ka 'beeguu ka i leu gara i tentihi.
8 Mang oo paanuu ang ba tari bura 'beri ayuobi. Che a 'beri ayo'poin
daari, langbu ang i 'ningbi-jie na mang 'biye 'be a 'ku Ba Tari Baahaa
Daana i Naangmini. Ta wa tuna tuni jaa u ingang.

Daahi 'Tigiri

9 I na mang soriye daahi ayo'poin. Mang 'piili sora a daahi ayo'poin a 'yi
wagiri ni ing na di 'su-gonga kpe ning 'wiit 'puo.
10 Ka i panaa mang 'dire a Daahi 'Tigiri ni 'kuro Ba Tari Baahaa Daana i
Naangmini a lang ning 'pu-peli 'kuubu chieha ang 'yi i 'nu. I na mang
'ihing a sigi bila ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang pegii sing.
11 Mang nyengina Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'ningbi-tooring 'jie
ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang na 'lugi a i ka u 'yuori
kpeling 'beng ni. Ye mang nyenging, ina, ka i 'bi-dau, i 'bi-poga, i

tungtungdau, i tungtungpoga, aning a 'Liivai nie ni ang 'bi i 'yi-berang ni. Saana, 'bi-kpiiba, aning dunggali ang kpierii ming na mang nyengiming.

12 Ka i tiehi ming ka 'yeme daang lii 'Iijipiti 'puong, che kaara 'beng sung a 'tuuro a yeli'tuurihi nga.

Sigiri 'Tigiri

13 Ka inang mang wa laanhi i jiengaa aning i 'girep daang maali'jie buunhu wa baahi, ka i di 'beri ayo'poin 'di a Sigiri 'Tigiri.

14 Ka i mang nyengina i 'tigiri ning, ina, i 'bi-dau, i 'bi-poga, i tungtungdau, i tungtungpoga, a 'Liivai nie, saana, 'bi-kpiiba, aning dunggali. Banang 'bi i 'yi-berang ni la bila.

15 'Beri ayo'poin ing na mang di 'di ning 'tigiri welipegi'yiruu 'ku Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini, a 'jie ni Ba Tari Baahaa Daana ang na 'lugi ning. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini na pegiing i kuobu buunhu jaa aning i 'nuuhi tuma jaa iinhing, ka i siring nyenging.

16 'Yuoni jaa 'puong gberi buta ka ye daba na mang 'yi Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'ningbi-toori a 'jie ni ung na 'lugi ning: Paanuu Ang Ba Tari Bura 'Tigiri ning, Daahi 'Tigiri ning, aning Sigiri 'Tigiri ning. Ba ta wa 'yire Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-toori aning 'nu-kpala ming.

17 Nie jaa na mang 'kung a'wo bila ni ung tuong, a sigi bila ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang pegii sing.

18 Ka i 'ihi saringmaariba aning 'karichihi a 'tuuro i buura ni ang 'bi i 'yi-bera ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang na 'kui ning. Banang na mang ngmaara a niba saree aning saree ngmaabu nga ang 'tu sori.

19 Ta wa gariha sun'tuubu. Ta wa baana bii a diera buunhu 'dire, 'bojung bundie 'di jonniye yengbanginiba 'ningbie a gariha sun'tuuro ming yeliyaga.

20 'Tuuro yeli nga ang 'tu sori nene, ka i tuong tari 'nyivori a 'di a 'teng-gbani ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang 'kurii ni cheng.

Ngmingjaani 'puohibu

21 Ta wa baara dau jaa a'wo bagiridau to a piena sarika 'ihijie ni ing na me

'ku Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ni.
22 Ta wa baara baaraa jaa 'kuro ngmini jaa, Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang haa ni 'jung.

17 Ta wa dira nadari bii pihi ang tari ngmehii bii baalung a 'ihe sarika 'kuro Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini. 'Bojung bila iye Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'chihee.
2 A'mineng dau bii poga na 'biye i 'yie ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang 'kurii ni kanga 'puong a tung beu Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'ningbi-tooring a 'tuuro u 'layiri ni saangbung.
3 A'mineng u gaayeng ti tung ngmingjaani che 'puohaa ngmini'puohibu. A'mineng ngminaa bii 'chiu, bii sagbani bungnaanihi ni kanga la, ana yela mang ba 'kui sori ni.
4 Ka banang wa yelaa 'kui ka i tari a 'duoho, piehaa 'ningbi-jieng. A'mineng a siring na iye yeliminga, a peli ka a yelihaaruu nga to tungye Iisiriel 'puong.
5 Bila yeng, i na tariye a dau bii poga ni daana ang i ana yelibeu ni 'yi waaning i 'di-nobera. I na diye 'kubo foo a daubalaa bii a pogibalaa ku.
6 Ka 'sieridiribe ba'yi bii batang wa 'di 'sieree, ye ku nie jaa ang sigining 'kuung. Che ye ta wa aha 'sieridire bung'yeni 'sieree ingang a kuuruu.
7 A 'sieridiribe 'nuuhing na die 'yie u kuubu ingang seni ka a niba jaa 'nuuhi panaa 'tu. Bila ing na mang laali a beu 'yi ye ingang.

Saree ngmaabu

8 A'mineng yeli kanga na mang wa 'biye 'be a i kpiengaa 'gaali a'wo i na ngmaa u saree. Ka jiing 'kiri yela la, bii ka saree kanga ning u to la, bii ka dogihibu kanga ning u to la, bii ka tachiihi yelitarihi 'mine la 'bi i 'yiring, i na mang 'ihi 'doye 'jie ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang na 'lugi ni.
9 I na waye a Ngming'puohi 'yi-dieriba ni ang i 'Liivai niba ni seng, aning saringmaara ni ang na 'bibe a sanga ni seng a wa jugihiba. Ba na 'wuliing a saree ngmaabu yelinyogiruu.
10 Ka i 'tu a yelinyogiruu ni bang na 'wulii a 'jie ni Ba Tari Baahaa Daana ang na 'lugi ning. Kaara 'beng sung a 'tuuro anani jaa bang na 'bing 'kui.

11 Bila ni bang na 'wulii a 'tuuro a 'begu yelinyogiruung aning saree
ngmaabu ni bang na yelii ni ing na i. Ta wa leura 'yire yelinyogiruu ni
bang na yelii ni ingang a gara 'nuduri bii goo.
12 Dau jaa ang na i 'ningbi-kpeyela a buong Ngming'puohi 'yi-diera ni ang
mang ahi 'beng a tuna Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini
'ningbi-tooring ni jaala, ba ku a daubalaa. Dau jaa ming ang na buong
saringmaara jaala, ba kuu. Bila ing na laali a beu a 'yi Iisiriel ingang.
13 A niba jaang na 'womaa a jora dabieng. Ba kung la ira 'ningbi-kpe yela.

A naa

14 Ing na wa kpe a paaluu ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang 'kurii
ni, i na dieguung 'so a 'jing u ingang. Ka inang wa yeli: N na 'bingye
naa ka u kaarima a'wo paalihi ni jaa ang ngmaama 'gili ni,
15 a na iye kparaama ka i 'bing naa nga Ba Tari Baahaa Daana i
Naangmini ang na 'lugi. Nie ang 'yi i ba'biihi 'puo ing na 'bing ka u i
naa a kaariye. Ta wa 'binne saana ang ba i i ba'bie ka u kaariye.
16 Che u ta wa buora yohi jemaa a 'kuro u minga, bii a vena ka a niba
leura gara 'Iijipiti ti waananing a yohi 'mine wa puora. 'Bojung Ba Tari
Baahaa Daana yeliyeng: Ye ta la wa leura gara 'be.
17 U ta wa digira pogijemaa ming, ka u 'sikiri ira wa leuhi. U ta wa buora
wari bii salima yaga jaa ming.
18 Ngaang ming na la, ka unang wa 'jing u paaluu na'kogo ning, u seu a
'begu nga to ing gbangung 'ku u minga. U na sebuung a 'yi unani ang
'bi a Ngming'puohi 'yi-dieriba seng ni, a 'Liivai niba ni la bila.
19 U na mang 'biye u seng ka u kannuu u 'nyivori 'beri jaang. Bila ung na
daanhi ka u jora Ba Tari Baahaa Daana u Naangmini, a kaara 'beng
sung a 'tuuro a 'begu nga yeli'bie jaa aning a yeli'tuurihi nga.
20 U na 'tuu-raang a ta wa tiehi u 'sikiring ka unang seu u ba'biihi ni a wa
leu bali 'yi a no'kuruu ingang gaa 'nuduri bii goo. Bila ka u ning u 'biihi
'beri na kauhi u naalung ning Iisiriel 'puong.

A 'Liivai niba tuori

18 A Ngming'puohi 'yi-dieriba, a 'Liivai niba ni la bila, 'Liivai buurii ni
jaa, bana ning Iisiriel kung lang 'dijie bii cheng. Sarikihi ni ang
mang 'ihi 'buung ingang a 'ku Ba Tari Baahaa Daana aning u tuori ni

bang na mang 'di.
2 Bila 'jung bana kung tari chengbung ba ba'biihi 'puong. Ba Tari Baahaa Daana la ba chengbung, a'wo ung daang yeli 'kubo bila ni.
3 A Ngming'puohi 'yi-diera tuori ang sigi ka u mang die a sarika 'ihibe seng la ama, ka nadari la bii ka pihi la. Ba na mang 'kuye a Ngming'puohi 'yi-diera a bagu, a dagiree aning a 'po-dari.
4 I bung'bie fora ngmama, i waingpaani, i kpaang, aning i pikoongfora ing na mang 'kuu.
5 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'luguung i buura ni jaa 'puong ka u mang ahi tuna Ba Tari Baahaa Daana 'yuoring. Una aning u 'bi-dabang na mang ira bila a gara wagiri jaa.
6 A'mineng 'Liivai nie na 'yiye i 'yie ni kanga wa. A'mineng u na 'yiye 'jie ni jaa ung kpiera Iisiriel 'puong a wa aning u 'suhu jaa 'jie ni Ba Tari Baahaa Daana ang na 'lugi ni.
7 Ka unang wa wa, bila yeng u na bang tuniye Ba Tari Baahaa Daana u Naangmini 'yuoring a'wo u ba'biihi 'Liivai niba ang ira bila ni. Banang mang aha Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring 'beng ni.
8 Ba toe na mang singye taa ka ba 'di, a 'yi bung ni ang 'yire u chengbung kuohibu ingang ni 'puoring.

Yelihaarihi

9 Ka inang wa kpe a 'teng-gbani ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang 'kurii ni, ta wa daanha ka i 'tuuro a paalibani yelidega ni.
10 Ta wa vena ka a ningbuura nga kanga jaa 'bire i seng: nie jaa ang mang di u 'bi-dau bii u 'bi-poga 'ihi sarika 'buung ingang, bii nie ang 'dire suolung, bii bagibugi dangyera, bii nie ang kaara ngmari'bie bugira, bii biribu daana,
11 bii 'diidii daana, bii kontongdaana, bii dausongye, bii nie ang ira kontongbuolaa yelitarihi.
12 'Bojung banani jaa ang ira a yelibani nga taa iye bunghaarihi Ba Tari Baahaa Daana seng. A yelidega nga ming 'jung ka Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini kariba i 'ningbi-tooring.
13 Ta wa tara ngmehii jaa Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'ningbi-tooring.

A dangyera

14 'Bojung a paalihi nga ing na die 'so ni mang chelihi 'wongye bagibugi dangyeriba aning bagibugiriba yeliyaga. Che ina yeng, Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ba 'kui bila sori.
15 Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini na 'ihiye Dangyera a'wo n to i ba'biihi ni 'puong a 'kui. U yeliyaga yeng na mang cheliha 'wono.
16 Bila na ing a 'tuuro anani jaa yeng daang suhi Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini seng 'Hoo-reb 'puong ni. A langbu daari ni la bila. A daari ing daang yeli: Ta veng ka n la 'wong Ba Tari Baahaa Daana n Naangmini kokori jaa, che bii a veng ka n la nye a 'buung-kpong nga jaa, ka n ta ira wa 'kpi.
17 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'kumo: Bila ni bang yeli ni sumang.
18 N na 'ihiye Dangyera a'wo i to ba ba'biihi ni 'puong a 'kubo. N na diye n yelihung ing u nuoring ka u mang yera anani jaa mang na 'kuu nuori ni 'kuribo.
19 Bila na 'wuling ka nie ni jaa ang kung 'wong n yelihung ung na yeli n 'yuoring, maang na jugihuu a yela.
20 Che dangyera ni ang na faanhi yeli yeli jaa n 'yuoring mang ba 'kuu nuori ka u yeli, che bii unani ang na yeli yela ngmingjaani 'yuoring, ba ku a dangyeribalaa.
21 A'mineng i ta wa yera i 'sikiring ngaang: Wala ting na i bang ka yeli ni ung yeli ni ba 'yi Ba Tari Baahaa Daana seng?
22 Ka dangyerang wa yeli yela Ba Tari Baahaa Daana 'yuoring, ka a yeling ba wa i bii a paali, yeli ni Ba Tari Baahaa Daana ang ba yeli la bila. A dangyera faanhiyeng yelaa. Ta wa joruu.

Jo gaa 'jiihi

19 Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini na saangye paalihi ni 'teng-gbani Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang 'kurii ni bahi. Ka inang wa die ba 'teng-bera aning ba 'deri a kpiera 'beng,
2 weli 'teng-bera ata 'bing ye miihi. I bila i 'teng-gbani ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang 'kurii ka i die 'so ning.
3 Nyogi i 'teng-gbani ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang 'kurii ka i 'di u cheng ni 'gbendige 'po 'jiihi ata. Maali sobera ka ningkuura jaa

mang tuong jo gaa 'be.
4 A ningkuura ni ang na bo u 'nyivori jo gaa 'be ni 'begu la nga: Unani jaa ang ba bang che ku u to, a daang ba hau sanga kanga ang pari 'puong la bila.
5 A'wo ka dau ning u tong gaa moo ka ba ti ngmaahi daari, a'mineng u na yeng jagi u 'nu di a lari ngmaa a dau loo. Ka a la'biring 'fori 'yi a ladau ingang a ngmi u to ni ka u 'kpi, u na jo gaaye a 'teng-bera ni a ta kong u 'nyivori.
6 Ka bila naani a jiing sangnaara ni na tariye u 'su-tuluu kari ti pogi a ningkuura. Sori ni ang i toori 'jung, u na kuung, anaa jaa ka u da ba sigihi ning 'kuung. 'Bojung u daang ba ha nie ni ung ku ni sanga kanga ang pari.
7 Bila 'jung mang 'kurii nuori a yeli: Weli 'teng-bera ata 'ku ye miihi.
8 Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini na ing ka i paaluu ni i kpong, a'wo ung daang po 'ku i ba'mine ni. U na 'kuing 'teng-gbani ni yela ung daang ing nuori 'ku i ba'mine ni.
9 N 'kuriing a no'kurihi ni jaa 'jine. 'Tuu-raa, a iraa, a nung Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini che 'chene u soeng wagiri jaa. Ka inang ira bila, bila yeng 'see ing la 'ihi 'teng-bera ata paahi a ata nga ingang 'ku ye miihi.
10 I bila ka haache jiing jaa ta wa 'kiri i 'teng-gbani ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang 'kurii a'wo chengbung ni ingang, ka jiing 'kiribu saangbu wa 'bi i ingang.
11 A'mineng nie kanga na haye u to, a jeng 'guu, a 'ihi 'tuohuu ngmiu kuubu ngmiibu ka u 'kpi, che ka u 'ihi jo gaa a 'teng-bera nga kanga.
12 Ka bilang wa i, u 'yiri ni ningbera na tuming ka ba taruu 'yining 'be waaning a wa diu ing a jiing sangnaara 'nung ka u 'kpi.
13 Ta wa iruu 'ningbi-maahuu, che i laali a haache jiing ni 'yi Iisiriel ingang, ka i maa'koo tuong maali 'kui.
14 Ta wa 'ihe i to baaraa sang'kongkoruu niba ang daang di ba i chengbung ning. U cheng ing daang na 'di a 'teng-gbani ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang 'kurii ing na die 'so ning.

'Sieridiribe

15 'Sieridire bung'yeni ba sigi ka u 'ihi chiihi nie yeliba'toruu jaa ung i bii

beu jaa ung tung yela. 'Sieridiribe ba'yi bii bata nuori ingang ka dangbu
na bang ahi.
16 A'mineng 'girii 'sieridire na 'ihing a chiihi dau kanga, a 'di 'sierigirii
'tuoguu yelibeu kanga yela.
17 Ka bilang wa i, a daba ba'yi ni jaa ang tari a nokpieni ni na ahiye Ba
Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring, a ahi Ngming'puohi 'yi-dieriba
aning saringmaariba ni ang tuna ana 'beri ning ni 'ningbi-tooring.
18 A saringmaariba na maaye ba miihi che piehaa. Ka a 'sieridireng siring
wa i 'girii 'sieridire ang 'di 'sierigirii a 'tuo u ba'bie,
19 bila yeng ye iu bila ni ung daang tiehi ka u i u ba'bie ni. Bila ing na
laali beu a 'yi ye ingang,
20 ka banani ming ang chehi ni 'womaa a jora dabieng. A 'yi ngaang
'puoring ming ba daang kung la tung a beu nga to ye 'puong.
21 Ta wa ira 'ningbi-maahuu. 'Nyivori na yeuye 'nyivori sani, 'ningbiri na
yeuye 'ningbiri sani, nyinii na yeuye nyinii sani, 'nu na yeuye 'nu sani,
gberi na yeuye gberi sani.

Taanhuu 'begiri

20 Ka inang wa 'yi ka i ti jauning i domihi taanhuu, a wa nye ka yohi
aning cherietihi aning niba iye yaga gaagii, ta wa jora ba dabieng.
'Bojung Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'biye i seng. Unang daang
tarii 'yining 'Iijipiti paaluu waaning ni.
2 Ngaang na la, ka inang mang wa tara taanhuu jaubu, a Ngming'puohi
'yi-diera na mang 'yi waye 'ningbi-toori a wa yeli yela 'ku a niba.
3 U na yeli 'kubong: 'Wong, 'oo Iisiriel: 'Jine i yeng jauning i domihi
taanhuu. Ta veng ka i pelinga teura. Ta jora dabieng. Ta 'miine ming
bii a veng ka dabiengkpong kpei ba yela.
4 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini la unani nii ang gara ka u
ti jauning i domihi 'kui, a diegii.
5 'Beng la ka a 'karichihi na yeli yela 'ku a niba ngaang: Dau'buong 'bibe
a me 'de-paalaa che nang ba diu ing Daana 'nuuhing? U leu gara u 'deu,
a ta wa 'kpi a taanhuu 'jieng ka daujaala wa diu ing Daana 'nuuhing.
6 Dau'buong ming la 'bibe a ko 'girep yoo che nang ba 'di u bung jaa? U
leu gara u 'deu, a ta wa 'kpi a taanhuu 'puong, ka daujaala wa 'di u
buunhu.

7 Dau'buong ming 'bibe ka u ning poga 'bing nuori 'ku taa che ung nang ba diu? U leu gara u 'deu, a ta wa 'kpi a taanhuu 'puong ka daujaala diu.
8 A 'karichihi na yeliye yela puo a 'ku a niba a yeli: Dau'buong 'bibe ka dabieng kpeu ka u pelinga ming teura? U leu gara u 'deu, ka u ba'biihi ni ming pelinhi ta wa teura a'wo u pelinga.
9 Bila panaa na la, ka a 'karichihing wa yeli yela 'ku a niba baahi, ba na 'bingye 'sojehi ningbera ka ba dieraning a niba 'yie.
10 Ka inang wa tagi ta 'yiri jaa a na jauniu, mang muoli maahuu yela 'kuu.
11 Ka banang wa die i maahuu ni ing tiha ni, a wa 'yuohi ba 'di-nobera 'kui, bila yeng niba ni jaa ang 'bi u 'puong na leuye i 'yemihi a tunii.
12 Che ka a 'yiring ba wa 'le ka u nii tari noo a wa 'tuohii ning taanhuu, 'pigi a 'yi-balaa.
13 Ka Ba Tari Baahaa Daana i Naangmining wa diu ing i 'nuuhing, di 'takobi ku dau jaa ang 'bi u 'puong.
14 Che a pogiba, a 'bibilii, a 'duunhi, aning bung jaa ang 'bi a 'yi-balaa 'puong, aning u buunhu yeng jaa ang kpeling ing na di. I na 'diye a domihi taanhuu bunjaahii ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang na 'kui ni ming.
15 Bila ing na i 'yie jaa nii ang 'bi taa toba yaga. Anani ang ba i a paalihi nga ang pieli ni 'yie la bila.
16 Che niba nga 'yie ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang 'kurii a'wo chengbuunhu ni yeng, ta wa vena ka bung jaa ang vuunha kpenna 'beng 'vori.
17 Che ka i saang ba jaa kpeleng kpeleng. Hiit 'deme, Aamor 'deme, 'Keenan 'deme, Peeriz 'deme, Haiv 'deme, aning 'Jiibus 'deme la bila. Saang ba jaa a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang 'kui nuori ni.
18 Saangba ka ba ta wa 'wulii ka i ira ba yelidega ni jaa bang ira 'kuro ba ngmima ni, ka i wa i Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini yelibeu.
19 Ka inang wa 'pigi 'yiri kanga kauhi wagiri ngang ing jaura niu taanhuu ka i faa, ta wa digira lari ngmaaha u daari saanaa. Ka inang na bang 'dia, ta wa ngmaaraa loora ka i dia tung ning a 'pigibu tuma. 'Bojung kuola dau iye ninsaalaa siimaa.
20 'See daari ni ing bang ka a ba i da'dirihi ni 'yong ing na bang saang. I

na bang ngmaagaang loo a dia tung ning a 'pigibu tuma a 'yiri ni ang jaura nii taanhuu ni ingang, a gara ing na wa tuomuu.

Nie bang ku che ing ba bang u kuura

21 Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'kuriing a 'teng-gbani ka i die 'so. A'mineng i daang na nyiye nie bang ku loo kuolang che ka nie jaa ba bang u kuura.
2 Bila yeng, ye ningbera ni aning ye saringmaariba ni na 'ying a ti maahi 'vuo ni ang 'yi a kpiima 'jie che gara 'yie ni ang ngmaaguu 'gili ni.
3 'Yiri ni jaa ang pieli a kpiima yaga ni ningbera na 'ihiye nasaraa nie jaa ang daang ba di tung ning tuma, ung daang ba tagi 'yoge ming jaa.
4 A 'yi-balaa ningbera na tariye a nasaraa 'sigi ning lohimbo nga ang tari kong'puoree, a ba ko bii a buri. A lohimbo 'puong 'be bang na kau a nasaraa 'nyuu.
5 'Beng la ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba, 'Liivai 'bi-daba ni na tagi ta. 'Bojung bana ka Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'lugi ka ba tuna 'kuruu che duha duhisuunhi Ba Tari Baahaa Daana 'yuoring. Ba yeliyagang na mang maali nokpieni bii ngmiibu jaa yela.
6 A 'yiri ni ang pieli a kpiima yaga ni ningbera panaa na pegiye ba 'nuuhi waahi a nasaraa ni 'nyuu bang kau a lohimbo 'puong ni.
7 Bila 'puoring bang na die yeli ngaang: Ti 'nuuhi naaning 'kiri a jiing nga, ti 'ningbie ming gba ba nye bila.
8 Veng i niba Iisiriel beu 'kubo, 'oo Ba Tari Baahaa Daana, bana ing yeudie ni. Ta ing i niba Iisiriel jeriku a haache jiing nga yela. Bila bang na nye beu pogibu a jiing yela.
9 Ka yenang wa i yela ang 'tu sori Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring, bila yeng na mang laali u haache jiing ni saangbu a 'yi ye ingang.

Poga bang jau nyogi digibu

10 I na bang 'ying ka i ti jauning i domihi taanhuu, ka Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini wa 'ihibe ing i 'nung. Ka inang wa ngmiba nyogihi,
11 a'mineng i na nyiye pogivielaa a niba ni ing jau nyogihi ni 'puong a buoruu ka i di.
12 Bila yeng, i na taruu 'kuli waaniye i 'yiri ka u wa pung u 'ju che diehi u 'nubi-pegiri aning u 'gbebi-pegiri.

13 U na yaahiye kpari ni ung daang yeri che ing jau nyoguu ni, ka u 'bi i 'deung ira nimiha u ba aning u ma yela 'chiu 'gbuli. Bila 'puoring, i na bang kpeye u 'jie a ti i u sira ka u ming i i poga.
14 Che ka i 'puong ba wa peli niu, bila yeng i na bahuung ka u 'so u minga. Che laabura, ta wa kuohuu buora 'libiri. Ta wa iruu a'wo 'yeme ming, 'bojung i 'sigihuung.

'Bi-fora 'dijie

15 A'mineng dau na tariye pogiba ba'yi, a nung kanga che ba nung kanga. A'mineng ba na dogiye 'biihi 'kuu, unani ung nung ni aning unani ung ba nung ni jaa. A'mineng a 'bi-daufora na iye unani ung ba nung ni 'bi-dau.
16 Ka bila wa la, daari ni ung naang 'poro u 'suobu 'kuro u 'bi-daba ni, u ta wa digira 'bi-fora 'dijie 'kuro a poginunginaa ni 'bi-dau che monna unani ung ba nung ni 'bi-dau. Una la a 'bi-fora minga.
17 Che u sagi ka poga ni ung ba nung ni 'bi-dau ni la a 'bi-fora, a 'kuu buunhu ni jaa ung tari ni 'mine ka u tuori i kpara. 'Bojung una la u fanga 'mungpiilee. Unang 'so a 'bi-fora ningberii.

'Bi-dau kung'wong-yela

18 A'mineng dau na tariye 'bi-dau kung'wong-yela daana ang la i taawaidiera ming, a ba 'tuuro u ba bii u ma nuori. Bang mang 'wuluu che ung ba 'le ka u 'womaa.
19 Bila yeng u ba aning u ma na nyoguung a taruu 'yining ti 'ku a 'yiri ningbera a 'yiri 'di-nokpoming.
20 Ba na yeli 'kuye u 'yiri ningbera: Ti 'bi-dau nga ba 'wono yela. Taawaidiera ming la. U ba 'le ka u 'tuuro ti noe. Bungsaana la che la i dan'nyubugiro ming.
21 'Beng la ka u 'yiri daba ni jaa na di 'kubo a foobu ku. Bila ing na laali beu a 'yi ye ingang ka Iisiriel jaa 'womaa a jora dabieng.

'Begi 'irii

22 A'mineng dau na tungye beu ang sigihi ning 'kuung. Ka banang wa kuu ka i diu 'le chagi dau 'jung,
23 ta wa vena ka u kpenna a dau 'jung ka 'beu kaara. Che kparaama la ka

i 'umuu a daari, ka i ta wa saang a 'teng-gbani ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang 'kurii a'wo chengbung ni. 'Bojung unani bang di chagi dau ingang iye bung Naangmini ang duhi beu ing.

'Jogi-sung 'begi 'irii

22 Ka inang wa nye i ba'bie nadari bii u pihi ang bora wa gara, ta wa leu kaara 'ji-jaala che bahaa. Leu taraa wa 'ku i ba'bie ni.
2 Ka i ba'bie ning ba wa pielii, che bii ka inang ba wa bamuu, bila yeng taruu waaning i 'deu ka u wa 'bi i seng bilaang a gara wagiri i ba'bie ni ang na wa bou wa. 'Beng la ing panaa na leuhuu 'kuu.
3 Bila ning u 'ju ing na i u bunga. Bila ming ing na i u kparuu. I ba'bie bungjaa ang bori ing 'piinhi, bila ing na mang iu. Ta wa leu kaara 'ji-jaala che bahaa.
4 Ka inang wa nye i ba'bie bunga bii u nadavaraa ang gberihi jeng soring, ta wa leu kaara 'ji-jaala che bahaa. 'See ka i turi sumuu ka u nyogaa ka a la 'ihi.
5 Poga ta yeri bung jaa ang i dau bungyeruu. Dau ming ta yeri poga kparuu. 'Bojung banani jaa ang ira bila iye bunghaarihi Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini seng.
6 Ka anang ta ka i nyiye no'bile 'togu soring, dau jaa 'jung bii ka 'tengeng la, a'mineng bung'bili-fula bii jela na 'biye u 'puong ka a ma 'uuni a ingang. Ta wa nyogiha a ma lanning a 'bili-fula jaa.
7 'See ing bahi a ma ni che nyogihi a 'bili-fula ni tari, ka a nye maali 'kui ka i 'beri ming gaa 'ningbi-toori.
8 Ka inang wa me 'de-paalaa, 'see ka i me daangguong giraa kogi i pie kpantieng. I bila ka nie jaa ta wa 'yi 'be 'le ka i waaning jiing'kiri saangbu wa 'tuo i 'deu niba.
9 Ta wa dira bung'bi-jera bura i 'girep yoong ka a bung'bie ing buri ni ngmama aning i 'girep yoo ngmanii ta wa degi.
10 Ta wa lanna nadavaraa aning bunga kuora ning.
11 Ta wa yera tangjera jera kparuu, a'wo pikooni aning masari bang di jeri taa.
12 Mang maali juoha ing wajehi bii kpari ni ing mang di pogi i minga ni kpiila anaahi ning.

'Kuli taa bii pogitaari saangbuhi

13 A'mineng dau na diye poga, a jeng niu che leu nyohuu.
14 A'mineng u na saanuung ka u saangyeng, a di 'yo-saanii 'kuu a yeli: N diye a poga nga, che mang wa tau ni, n nyiyeng ka u ba i poga nga ang nang ba bang dau.
15 Ka bilang wa i, a pogisaraa ba aning u ma na diye bung ni ang 'dire 'sieree ka a pogisaraa ba bang dau ni 'yi waaning a 'yiri ningbera 'jie a 'di-nokpoming.
16 Ka a pogisaraa ba ni yeli 'ku a ningbera: N diye n 'bi-poga 'ku a dau nga ka u i u poga, che ung nyohuu.
17 Pampana, u deguung a yeli: N nyiyeng ka i 'bi-poga ni ba i nie ang ba bang dau. Che n 'bi-poga ni ming dau babangbu 'sierihi la ama. Ka ba panaa nyogi a waje yeri a 'yiri ningbera 'ningbi-tooring.
18 'Beng la ka a 'yiri ningbera na nyogi a daubalaa a dogihuu.
19 Ba na ngmiung sani wari'bie koo, a dia 'ku a pogisaraa ba, ung 'ku Isi'reeli pogisaraa ang ba bang dau 'yo-saanii 'jung. A pogisaraa na la u poga. U kung bang jaanhuu u 'beri jaang.
20 Che a'mineng a yeli na iye yeliminga. Ka banang ba wa nye dau babangbu 'sierihi 'ku a pogisaraa,
21 bila yeng ba na tariye a pogisaraa 'yi waaning u ba 'deu 'di-nuori. U 'yiri ni daba na fobuung ku ning 'kubo. 'Bojung 'vi-yela la ung i Iisiriel 'puong, a'wo u na 'bi u ba 'deung che sena. Bila yeng na laali a beu 'yi ye 'puong.
22 Ka banang wa nyogi dau ang jeng ning poga ang 'kuli sira, bila yeng ba jaa ba'ying na 'kpi. A dau ni ang jeng ning a poga, aning a poga jaa na 'kping. Bila yeng na laali a beu 'yi Iisiriel 'puong.
23 A'mineng ba na diye pogisaraa ang ba bang dau 'ku sira. A'mineng u nang kung gaa a dau 'deu che ka dau nyiu a 'yiri 'puong a nyogi a pogisaraa jeng ning.
24 Ka bilang wa i, ye na tariye ba jaa ba'yi 'yining a 'yi-balaa 'di-nokpong a ti fooba ku ning 'kubo. Ye foo a pogisaraa ku, ung ba 'cheehi a 'yiri 'puong ni 'jung. Ye foo a dau ming ku, ung saang u to poga 'jung. Bila yeng na laali a beu 'yi ye 'puong.
25 Che a'mineng dau na nyiye pogisaraa moong bang di 'ku sira che ung nang ba gaa u sira 'deu. Ka unang wa firuu jeng niu, bila yeng dau ni

ang jeng niu ni 'yoming na 'kpi.
26 Ta wa ira a pogisaraa yeng yeli jaa. Beu jaa 'chi a pogisaraa ingang a sigihi ning 'kuung. 'Bojung a'wo dau ang mang 'ihi u to ingang a kuu ni, a'mineng bila ning u 'ju la a yeli nga.
27 'Bojung moong ung daang nyiu. A'mineng a pogisaraa ni bang di 'ku sira ni 'cheehiyeng che ka nie jaa ba pieli a na faaguu.
28 A'mineng dau na nyiye pogisaraa ang nang ba bang dau, bang nang ba diu 'ku sira ming seni, a nyoguu jengning. Ka ba 'olong wa 'yi,
29 bila yeng, dau ni ang jeng niu ni na 'kuye a pogisaraa ba wari'bie 'pihinu. A pogisaraa na leuye u poga, ung saamuu ni 'jung. Sori 'chibe ka u bahuu u 'beri jaa 'puong.
30 A ba sigining ka dau di u ba poga, bii a degi u ba bungjie.

Banani ang ba sing ka ba 'bi a langbung

23 Nie jaa bang vari, ka ngmahibung la bii ka ngmaabung la, u ta mang kpiera Ba Tari Baahaa Daana langbu ni.
2 Nie nga ang i senseng'bie ta wa kpiera Ba Tari Baahaa Daana langbu ni. 'Haali a gara a jemani 'pie daana ingang gba che u buurii kanga jaa ta wa kpiera Ba Tari Baahaa Daana langbu ni.
3 Aamong nie bii 'Moo-ab nie ta wa kpiera Ba Tari Baahaa Daana langbu ni. 'Haali a gara a jemani 'pie daana ingang gba, che ba buurii kanga jaa ta wa kpiera Ba Tari Baahaa Daana langbu ni a gara wagiri ang ba tari baahibu.
4 'Bojung ba daang ba di siimaa aning kuong wa 'tuohiye soring sanga ni yeng daang wa 'yi 'Iijipiting ni. Aning ming, bang daang yeu 'Beelam, 'Bii-or ang 'yi 'Piitor ang 'bi Me'sopoteemiya ni 'bi-dau ka u duhi duhibee imii ni 'jung la.
5 Che Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini daang ba chelihi 'Beelam duhibu ni, che ka Ba Tari Baahaa Daana daang veng ka a duhibeu leu pegiri 'kui. Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang numii ni 'jung ung daang i bila.
6 Ta wa buora ba laangfiilung bii ba 'maakoo maalibu i 'beri jaang a gara wagiri ang ba tari baahibu.
7 Ta wa nyoha 'Iidom nie, 'bojung i ba'bie la. Ta wa nyoha 'Iijipiti nie, 'bojung i daang iye saana u paaluung.

8 Ba taalung jemani 'biihi na bang kpeye Ba Tari Baahaa Daana langbu ni.

A kpe'jie degiri yelitarihi

9 Ka a 'sojehing wa 'yire ka ba ti 'tuohi i domihi, 'see ka i mang ngmaa i minga a 'yi yelibeu jaang.
10 Ka dau jaang wa 'bi ye 'puong a degi u minga, a 'tuuro 'yienguu yeliwaanuu kanga ingang, bila yeng 'see ung 'yi a kampu 'puong. U ta wa kpiera waana a kampu 'puo.
11 Che a na tang ka ka 'jieng wa maara, ka u 'so kuong. Ka ngminaang panaa wa kpe, u na bang kpe waye a kampu 'puo.
12 I na mang tariye 'jie ming a kampu 'puoring. 'Be ing na mang 'yi gaa.
13 Tari tungtungbung ming i tungtungbuunhu 'puong. Ka inang mang wa 'yire selinga, ka i diu 'tugi bogu a la diu pogining i 'bini ni.
14 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'cheniye ye kampu ni 'puong ka u 'gurii che di i domihi ming ing i 'nuuhing. Bila 'jung 'see ka i kampu ni pegi'yi, ka u ta wa nye bungdegiri jaa i seng a jaanhii.
15 Ta wa leuha 'yeme ang jo 'yi u ningkpong 'jie wa kpe i 'nyuo a 'kuro u ningkpong.
16 U na bang kpieriye i seng, a 'bi 'jie ni ung na 'lugi i 'yie ni kanga 'puong. 'Jie ni ang wa suma yaga 'kuu, u kpiera 'beng. Ta wa dogihuu.
17 Bagimaali pogijentira* jaa ta 'bi Isi'reeli 'bi-pogiba 'puong. Bagimaali daujentira ming jaa ta 'bi Isi'reeli 'bi-daba 'puong.
18 Ta wa tara pogijentira sanyeu bii daujentira 'libie waananing Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'deu nosani sarika jaa yela. 'Bojung a jaa a'yi ni iye Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'chihee.
19 Ta wa inna i ba'bie kuong. Ta wa inna kuong, ka 'libiri la bii, ka siimaa la bii ka bung jaa ang penna bang innuu kuong 'lomboring la.
20 Ka saana yeng wa la, i na bang imuung kuong, che i ta wa inna i ba'bie yeng kuong. I bila ka Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini nye pegii

*

23:17 bagimaali pogijentira — Paalihi ni ang daang ngmaa Isi'reeli 'deme 'gili 'mine bagimaali 'lesiree daang la ka ka banang wa maana ba baga ni, pogisarihi aning 'bi-pola 'mine mang 'ying a jena ning taa a niba jaa 'ningbi-tooring. A 'bi-pola 'mine gba da mang jeng niye taa.

yeli jaa ing na di i 'nu i ning a 'teng-gbani ni ing kpiera ka i ti die 'so ning.
21 Ka inang mang wa 'di nosani Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini seng, ta mang naara ka i yebuu. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini naang jugihiing u sani, ka bila leu beu 'kui.
22 Che ka inang ba 'di nosama yeng, bila kung leu beu 'kui.
23 Yeli jaa ang 'yi i nuoring baahi, 'see ka i 'tuu a iu ming. 'Bojung i 'puong peli ing 'di bung ni ing di i nogbama yeli 'ku Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ni nosani.
24 Ka inang wa kpe i to 'girep yoo, i na bang 'diye a 'girepihi tigi bila ni jaa ing buora, che i ta wa inna 'mine i wuong.
25 Ka inang wa kpe i to bung'bie ang nang ahi 'puo, i na bang diye i 'nu kauhi a 'juri, che i ta wa digira 'su-gonga ira ning yeli jaa i to bung'bie ang nang ahi 'puong.

'Deu yelitarihi 'begiri

24 Ka daung wa di poga, a'mineng a na tang ka a poga ba la nyira nungbu 'yire a dau seng, ung nye degiri kanga poga ni ingang 'jung. A'mineng u na sebuung jaanhitaa gbangu, a diu ing u 'nung che karuu u 'deung.
2 Ka a pogang wa 'yi a dau 'deung, u na tuong gaa ti 'kuliye daujaala.
3 A'mineng sira ni ung 'kuli 'puoring ni ming na nyohuung a sebuu jaanhitaa gbangu, a diu ing u 'nung che karuu u 'deung. Che bii a'mineng a siripaalaa ni ang taruu ni na 'kping.
4 Ka bilang wa i, sori 'chibe ka u saang che ka u sirifora ni ang daang jaanhuu ni leu diu ka u i poga. 'Bojung 'chihee la Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. Ta wa waananing beu a paaluu ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang di 'kurii a'wo chengbung ni.
5 Ka daung wa di pogipaalaa, u ta wa 'yi gara taanhuu 'jie. Ba ta wa 'kuruu 'yobe-tuni ming jaa. U 'jing 'deung 'yuoni'gbuli a pena u poga ni ung di ni 'puo.
6 Nie jaa ta die nieri bii ne'biri a'wo telima. 'Bojung ninsaalaa i bila 'di la ung diera a'wo telima ni.
7 Ka banang wa nyogi dau ang 'ju u ba'biihi ni kanga jaa Isi'reeli 'biihi 'puong, ka u iung a'wo 'yeme bii ka u kuohuung, bila yeng ba ku nie ni

ang 'ju nie ni. Bila ing na i laali a beu 'yi i 'puong.
8 Ka kongkonting wa ngmaahi nie, banna sung, a kaara 'beng ka i 'tu anani jaa a Ngming'puohi 'yi-dieriba, 'Liivai niba ni ang na 'wulii. A'wo bila ni turi mang 'kubo nuori ni, bila ing na kaara 'beng ka i i.
9 Tiehi yeli ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang daang i 'Miiriam a soring, sanga ni yeng daang 'yi 'Iijipiting ni.
10 Ka inang wa di bung jaa peng i ba'bie, ta wa kpiera u 'deu ka i ti die u telima.
11 Ahi 'yengeng che ka dau ni ing pemuu ni tari a telima 'yi wa 'kui.
12 Ka a daung wa i ningbaala yeng, ta wa 'binne u telima ni ka 'beu kaara.
13 Bila ni jaa ang la, ka ngminaang wa kpe, leu tari a telima ti 'kuu. I bila ka u tuong 'pili u minga kparikpong jeng ning. U na duhiye duhisung 'kui ka bila i sun'tuubu a 'kui Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'ningbi-tooring.
14 Ta wa dogiha tungtuna ang i ningbaala che la i nangdaana ming ing ngmi paa. Ka i ba'biihi ni kanga la bii ka saamba ang 'bi 'teng-gbani ni ang 'bi i 'yiring ni kanga la, ta wa dogihuu.

'Begiirii 'irii

15 Mang 'kuu u sangyeu 'beu jaa, a ta mang veng ming ka ngminaa kpe pogaa. 'Bojung ningbaala liu, ung di u 'sikiri jaa ing a ingang. I bila ka u ta wa 'kong 'ku Ba Tari Baahaa Daana imii ka a leu beu 'kui.
16 Ba ta wa kuura ba'mine ba 'biihi yela, bii a kuura 'biihi ba ba'mine yela. Ba mang ku nie u minga beu 'jung.
17 Ta fa saana bii 'bi-kpiiba, bii a die dunggali kparikpong 'bing telima.
18 Che ka i tiehi ka 'yeme daang lii 'Iijipiting ka Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini yeudiegii 'yi 'beng. Bila 'jung mang 'kurii nuori ka i ira a yeli nga.
19 Ka inang wa che i buunhu i yoong che 'yiinhi a ka'gbine kanga bahi a yoong, ta wa leu gara ka i ti diu. U na leuye saamba aning 'bi-kpiibihi aning dunggala bung. Mang ira bila ka Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini nye pegii i 'nuuhi tumihi jaang.
20 Ka inang wa wari i ooliv daari, ta wa leu ti 'yiinhe a da'nuuhi. A na leuye saamba aning 'bi-kpiibihi aning dunggala buunhu.
21 Ka inang wa kpehi i yoo 'girepihi, ta wa leu ti 'yiinhuu 'puoring. A na

leuye saamba, 'bi-kpiibihi aning dunggala buunhu.
22 Ka i tiehi ming ka 'yeme daang lii 'Iijipiti paaluung. Bila 'jung mang 'kurii nuori ka i ira a yeli nga.

25 Ka nokpiening wa 'bi daba kpachagang, ka banang wa wa saree ngmaabu 'jie, a saringmaariba na ngmaaye ba saree. A saringmaariba na veming ka a sun'tuuro i 'soli che ka a ningbeu ni 'le.
2 Ka a ningbeu ning wa sigi ka ba fiebuu, a saringmaara na ing ka u jeng che ka ba fiebuu u 'ningbi-tooring. Ba na fiebuung gbaanaa nuori buwala ang sigihi ning u beu ni.
3 Gbaanaa nuori lijaa'yi ung na 'kuu, a ta pari bila. U ta wa fiebuu gbaanaa nuori yaga jaa a pari amahi, ka i ba'bie ni ira wa 'di 'vii i 'ningbi-tooring.
4 Ka nadavaraang wa ngmira 'chi, ta wa pogira u nuori.
5 Ka ba'biihing wa lang kpiera ka ba kangang ba wa tari 'bi-dau che 'kpi, a kpiima dunggali ni ta wa 'yire a 'deung ti 'kuno saana. U sira ni yaung na kpe u 'jie, a diu ka u leu u poga che ka u tuna siri'bile 'yobe-tuma 'kuro a poga.
6 Bila panaa na 'wuling ka 'bi-daufora ni ung na dogi ni na 'diye u bieri ni ang 'kpi ni 'yuori cheng, ka u 'yuori ta wa bori Iisiriel 'puong.
7 Che ka a daung ba wa buora ka u di u ba'bie ni poga, bila yeng u ba'bie poga ni 'do gaa a 'di-nokpong a ningbera seng a ti yeli ngaang: N siri'bile jaanhiyeng ka u toonhi u bieri buurii Iisiriel 'puong. U ba 'le ka u tung n siri'bile 'yobe-tuma.
8 'Beng la ka u 'yiri ningbera na buomuu a yeli yela 'kuu. Che ka unang wa ahi kpiengaa a yeli ngaang: N ba buora ka n diu,
9 bila yeng u ba'bie poga ni na waye u seng a ningbera 'ningbi-tooring. U na wa 'foriye a dau nagitiri u gbering, a tuuhi muntaahi waahi u 'ningbisogong che yeluu: Ngaang bang mang i dau ang ba sagi ka u me u ba'bie 'deu.
10 Ngaang bang na buonuu Iisiriel 'puong: Dau ni nagitiri bang 'fori ni 'deu.
11 Ka daba ba'ying wa jaura, a'mineng kanga poga na tagi tang ka u faa u sira unani ang 'piguu ni 'nuuhing. Ka unang wa di u 'nu nyogi u lamang,

12 ngmaa a poga 'nu loo. Ta wa iruu 'ningbi-maahuu.
13 Ta tari maahibu 'ku-tiinha a'yi nga tiinhuu ang ba sing taa i koring: bungtiinhuu aning bungfoo.
14 Ta tari maahibu buunhu ang ba sing taa i 'deung, bungkpong aning bung'bile.
15 Mang tari maahibu 'ku-tiinhuu ang paali a sigi, a tari maahibu buunhu ang paali a sigi. I bila ka i 'beri tuong gaa toori a 'teng-gbani ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang 'kurii ning.
16 'Bojung banani jaa ang ira a yelibani nga taa, banani jaa ang ira jangfangyeli, bunghaarihi liba Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini seng.
17 Leu tiehi yeli ni Aamalek ang daang ii soring ka ye daang 'yire 'Iijipiting.
18 Tiehi bila nga ung daang ngmaagii soring ka i baliye a jingbi, ung ba jo Naangmini che 'pigi i niba ni ang daang baahi 'puoring ni. Banani jaa ang daang baahi 'puoring daara ni la bila.
19 Bila panaa 'jung, Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini na 'kuing peenhibu a 'yi i domihi ni jaa ang ngmaagii 'gili ni seng. Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini na 'kuing a 'teng-gbani ka i dieguu 'so a'wo chengbung. Ka unang wa i bila, veng ka Aamalek baluu baahi sagbani luong. Ta 'yiinhi.

Ngmangfora sarika 'ihibu aning 'pie tuori 'ihibu.

26 Ka inang wa kpe 'teng-gbani ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang 'kurii a'wo chengbung ni, i na dieguung 'so a 'jing u ingang.
2 Ka inang wa i bila, mang 'ihi a fora buunhu ni 'mine a yoo siimaa ingang. Anani ing na nye a 'yi i 'teng-gbani ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang 'kurii ni la bila. Ka i dia ing peung a gaa ning 'jie ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang na 'lugi a veng ka u 'yuori kpeling 'beng ni.
3 I panaa na gaaye nie ni ang la a Ngming'puohi 'yi-diera ana 'beri ning ni seng, a ti yeli 'kuu: N yera 'kuriye Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'jine nga ka n waye a paaluu ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang po 'ku ti ba'mine ka u na 'kuting ni.
4 'Beng la ka a Ngming'puohi 'yi-diera na die a peu i 'nuuhing a diu 'bing

Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini sarika 'ihijie ni 'ningbi-tooring.
5 'Beng la ing na yeli Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'ningbi-tooring: N ba daang iye Aaram nie, a daang 'le ka u we, a 'sigi gaa 'Iijipiti ti 'jing 'be. U baluu daang ba i yaga. Che ung daang leu paaluu nga ang i kpong, a tari kpiengu a tari jemaa.
6 Che ka a 'Iijipiti niba ni daang iti 'ningbikuong-yela, a dogihiti che 'kuti tungkpienhi.
7 'Beng la ting daang 'kong 'ku Ba Tari Baahaa Daana, ti ba'mine Naangmini ni. Ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'wong ti 'kuori a leu 'liinhi ti dogee aning ti tungkpienhi aning ti firibu ni.
8 A 'jung Ba Tari Baahaa Daana daang diye kpiengu 'nu aning kpangkpani ang tie a tariti 'yining 'Iijipiting. Yelibera ang inna dabieng aning 'sierihi aning kpiengkanaama ung daang di tariti 'yining.
9 U tariti waaniye che a wa 'kuti a 'teng-gbani nga ming. U iye 'teng-gbani ang 'puoro bihung aning siu.
10 Nye, 'oo Ba Tari Baahaa Daana, n waaniye a 'teng-gbani ni ing 'kumo ni fora buunhu. 'Beng la ing panaa na dia 'bing Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'ningbi-tooring, che 'puohi Ngmini'puohibu Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'ningbi-tooring.
11 A 'jung ka i mang nyengina bungsung jaa Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang 'ku i ning i jaga yela, ina, ka a 'Liivai nie ni, aning saana ang 'bi i seng.
12 A taalung 'yuoni la a 'pie tuori 'ihibu 'yuoni. Ka inang wa weli i buunhu jaa 'pie tuori 'bing a taalung 'yuoni ni 'puong wa baahi, dia 'ku a 'Liivai nie, aning saana, 'bi-kpiiba, aning dunggali ka ba 'di tigi i 'yi-berang.
13 Bila 'puoring ing na yeli ngaang Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'ningbi-tooring: N 'ihiye a 'pie tuori ni ang pegi'yi ni a 'yi n 'deung. N diang 'ku a 'Liivai nie, aning saana, aning 'bi-kpiiba, aning dunggali. N 'kubong a 'tuuro i no'kurihi ni jaa ing 'kumo ning. N ba saang i no'kurihi ni, n ba 'yiinhaa ming.
14 N ba 'di 'mine wagiri ngang mang ira laa'dimii, bii a 'ihi 'mine ka n i ning yelidegiri, bii a di 'mine 'ku kpiinhi. N 'tuye Ba Tari Baahaa Daana n Naangmini nuori, a 'tu bila ni jaa ing 'kumo nuori ni.
15 'Liinhi 'tenge a 'yi i kpe'jie ni ang pegi'yi ning, a 'liinhi 'yi arijenang, pegi i niba Iisiriel aning a 'teng-gbani. Una ing 'kuti a'wo bila ni turi

ing daang po 'ku ti ba'mine ni. 'Teng-gbani nga ang 'puoro bihung aning siu la.

16 'Jine nga, Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'kuriing nuori ka i 'tuuro a yeli'tuurihi nga aning a 'wulibu soe nga. Bila 'jung kaara 'be a di i 'sikiri jaa aning i 'suhu jaa a 'tuuraa.

17 'Jine i yeliyeng ka Ba Tari Baahaa Daana la i Naangmini. I yeliyeng ka i na 'cheneye u soeng che 'tuuro u yeli'tuurihi, u no'kurihi, aning u 'wulibu soe. I yeliyeng ka i na 'tuuriye u nuori ming.

18 'Jine ming Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng ka ye iye u niba nga ang i dabang a'wo ung daang 'bingye nuori bila ni turi, ka ye 'tuuro u no'kurihi jaa.

19 Ung la yeli ka u na 'duohiing ka i gaa paalihi jaa ung naang, 'pugibu, 'yuori aning girima 'lomboring. U yeliyeng ming ka ye na iye ningpegi'yiribe a 'ku Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini, a'wo ung yeli bila ni turi.

Sarika 'ihijie ni ang 'bi 'Iibal Tangkpong 'jung ni

27 'Moosis aning Isi'reeli ningbera daang 'kuye a niba nuori a yeli: Ye 'tuuro noe ni jaa mang 'kuriye 'jine ni.

2 Ngaang na 'bibe, 'beu ni yeng na long Jooridang Mani ni che gaa 'teng-gbani ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang 'kurii ni, i na baye 'ku-bera a faaraa ning bolingu.

3 I na seuye a 'begu nga yeli'bie ni jaa ing a iinhing. I na iye bila sanga ni ing na wa long kpe a 'teng-gbani ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang 'kurii ni. A 'teng-gbani nga 'puoroye bihung aning siu a'wo i ba'mine Ba Tari Baahaa Daana Naangmini ni ang daang 'bing nuori 'kui bila ni turi.

4 Bila 'jung ka yenang wa long Jooridang, ye ba a 'kubo nga yela mang 'kuriye nuori 'jine ni 'Iibal Tangkpong ni 'jung, a faaraa ning bolingu.

5 'Beng ing na me sarika 'ihijie a 'ku Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini. U na iye sarika 'ihijie ang me ning 'kubo. Ta wa dira 'kurihuu tungtungbung jaa fiinhaa.

6 'Kugbuno ing na di me Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini sarika 'ihijie ni, a 'ihi sarika nyugirihi u ingang a 'ku Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini.

7 I na 'ihiye 'suhu maahuu sarikihi, a 'di 'beng che nyenging Ba Tari
Baahaa Daana i Naangmini 'ningbi-tooring.
8 Che i seu a 'begu nga yeli'bie jaa ka a 'yi 'penteng ing a 'kubong.

Duhibee nga ang 'yi 'Iibal Tangkpong 'ju

9 'Beng la ka 'Moosis aning a Ngming'puohi 'yi-dieriba, 'Liivai niba ni
la bila, bang daang yeli yela 'ku Iisiriel jaa a yeli: Kaara 'be sung a
chelihi 'wong, 'oo Iisiriel: 'Jine ye leuye Ba Tari Baahaa Daana ye
Naangmini niba.
10 Bila 'jung 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini yeliyaga, a 'tuuro
u noe aning u yeli'tuurihi ni mang 'kurii 'jine ni.
11 Ka 'Moosis daang 'ku a niba nuori a 'beu ning u 'ju a yeli:
12 Ka yenang wa long a Jooridang, bamahiing na ahi Geerizim Tangkpong
ni 'jung a muoli duhisuunhi yela: Siimiyung, 'Liivai, 'Juuda, 'Iisakar,
'Joosef aning Beenjaming.
13 Bamahiing ming na ahi 'Iibal Tangkpong ni 'jung a muoli a duhibee
yela: Ruubeng, Gaad, Aaser, Zeebiyulung, Daan aning Naafitalai.
14 A 'Liivai niba na diye kokokpiengaa a yelining yela 'ku Isi'reeli niba
jaa ngaang:
15 Bungyennuu la unani ang na maali bagipehinuu bii a 'kuri
kontong'jelinge, Ba Tari Baahaa Daana 'chihee, saaba 'nu-tuma, a diu
sogili 'bing. Ka a niba jaa die a yeli: Ami.
16 Bungyennuu la unani ang na di u ba bii u ma fiengye. Ka a niba jaa
yeli: Ami.
17 Bungyennuu la unani ang na tuuri u to toribogu 'kuurii. Ka a niba jaa
yeli: Ami.
18 Bungyennuu la unani ang na i ka jonga bori a 'yi soring. Ka a niba jaa
yeli: Ami.
19 Bungyennuu la unani ang na 'filing saana bii 'bi-kpiiba bii dunggali.
Ka a niba jaa yeli: Ami.
20 Bungyennuu la unani ang na jengning u ba poga, 'bojung u degiye u ba
bungjie. Ka a niba jaa yeli: Ami.
21 Bungyennuu la unani ang na jengning 'dungo jaa baluu. Ka a niba jaa
yeli: Ami.
22 Bungyennuu la unani ang na jengning u yaupoga, u ba 'bi-poga bii u ma

'bi-poga. Ka a niba jaa yeli: Ami.
23 Bungyennuu la unani ang na jengning u diengpoga. Ka a niba jaa yeli: Ami.
24 Bungyennuu la unani ang na sogili ku u to. Ka a niba jaa yeli: Ami.
25 Bungyennuu la unani ang na die buunhu 'di che ku nie haache. Ka a niba jaa yeli: Ami.
26 Bungyennuu la unani ang kung 'tu a 'begu nga yeli'bie jaa a iraa. Ka a niba jaa yeli: Ami.

Nuori 'tuubu pegiri

28 Ka inang na 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini nuori 'ningbi-jieng a kaara 'be sung ka i 'tuuro u noe ni jaa mang 'kuriye 'jine ni, Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini na 'duohiing gaa dunee paalihi jaa.
2 Ka inang 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini nuori, a pegiri nga jaang na wa i ingang a wa pagii.
3 I na nyiye pegiri 'yiri 'puong, a nye pegiri yoong ming.
4 I 'biihi na nyiye pegiri, ka i 'teng-gbani buunhu aning i 'dung-bera ming nye pegiri. I 'nii aning i 'dungbilii na nyiye pegiri a wahi.
5 I peu aning i laa ing mang di ura jong na nyiye pegiri.
6 Ka inang wa kpiera i na nyiye pegiri, ka inang wa 'yire ming ka i nye pegiri.
7 Ba Tari Baahaa Daana na veming ka i domihi ang na 'ihi i ingang jau 'le i 'ningbi-tooring. So'yeni bang na 'tu wa i ingang, che soe ayo'poin bang na leu 'tu a jo i 'ningbi-tooring.
8 Ba Tari Baahaa Daana na veming ka pegiri 'bi i ingang i kataanhi 'puuhing aning yeli jaa ing na di i 'nu ining. U na pegiing 'teng-gbani ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang 'kurii ning.
9 Ka yenang 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini no'kurihi ni che 'chene u soeng, Ba Tari Baahaa Daana na 'bingyeng ka ye leu u minga ningpegi'yiribe a'wo bila ni ung po 'kuye ni turi.
10 'Beng la ka 'teng-gbani niba jaa na nye ka Ba Tari Baahaa Daana 'yuori ni bang buonii. Ba na joriing.
11 Ba Tari Baahaa Daana na loriing ning buunhu yaga jaa. U na pegiing i 'biihi 'lomboring, a pegii i 'duunhi 'ugibu aning i yoo buunhu

'lomboring. Ba Tari Baahaa Daana na iye bila a paaluu ni ung daang po 'ku i ba'mine ka u na 'kuing ni 'puong.

12 Ba Tari Baahaa Daana na 'yuoye sagbama, u bundaangbuunhu 'bingjie ang suma ni 'kui, a 'ku i 'teng-gbani saa u wagiring, che pegi i 'nu tuma jaa. I na peng 'kuye paalijemaa che ina yeng kung peng ba seng.

13 Ba Tari Baahaa Daana na lebiing a 'ju, a juuri yeng naani. Saa'jung 'yong ing na maang 'be, i kung 'bi 'muning. Ka inang na cheliha Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini noe ni mang 'kurii 'jine ni 'jieng, a kaara 'be 'tuuraa yeng, bilang na i.

14 A'jung ta wa leu 'yire yelihung ni mang yera 'kurii 'jine ni kanga jaa ingang a gara 'duri bii goo ti 'tuuro ngmingjaani a tunaa.

Nuori jaanhibu duhibee

15 Che a'mineng i kung 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini yeliyaga ni. A'mineng i kung kaara 'be ka i 'tuuro u no'kurihi aning u yeli'tuurihi ni jaa mang 'kurii 'jine ni. Ka bila wa la, duhibee nga jaang na wa i ingang a wa pagii.

16 Bungyennuu na lii 'yiri 'puong, a i bungyennuu kuolang ming.

17 I peu na iye bungyennuu ka i jong uribu laa ming leu bungyennuu.

18 I 'biihi aning i yoo buunhu na iye bungyennihi, ka i 'nii wahibu aning i 'dungbilii i bungyennihi.

19 Ka inang wa kpiera i na iye bungyennuu, ka i wa 'yire ming ka i i bungyennuu.

20 Ka inang kaa yelibee iibu yela a jaanhima, yeli ang na pagii la nga: Maang Ba Tari Baahaa Daana na waaniye 'maako-saanii, 'bugingbu aning nyaaba i ingang yeli jaa ing na di i 'nu ining 'puong bilaang ka i ti saang a nyuong 'wieng 'wieng.

21 Ba Tari Baahaa Daana na ing ka 'baleu marii bilaang ka u ti nyuomii 'yi a 'teng-gbani ni ing gara ka i die 'so ning.

22 Ba Tari Baahaa Daana na diye muora, ka ingtuli baalung, ka moribu, ka ingtuli kpangkpang baalung, ka 'takobi, ka juolibu, aning 'ulibu a ngmi nii. A na 'tuing bilaang ka i ti nyuong.

23 I sagbama ang 'bi i 'jusogong na leuye yaawa, ka 'teng-gbani ming ang 'bi i luong leu 'kurihuu.

24 Ba Tari Baahaa Daana na veming ka i paaluu saa leu jong aning

'uuhung. A na 'yiye sagbani 'sigi i ingang bilaang ka i ti nyuong.
25 Ba Tari Baahaa Daana na veming ka i jau 'le i domihi 'ningbi-tooring. I na 'tuye so'yeni a 'yi 'pigibe che leu 'tu soe ayo'poin a jo ba 'ningbi-tooring. I na leuye bungnyohuu 'teng-gbani paalihi jaa seng.
26 I 'kuunhi na leuye siimaa 'ku 'saaju 'nobilii jaa aning 'tenge 'ju 'duunhi, che nie jaa kung karaa bahi.
27 Ba Tari Baahaa Daana na diye 'Iijipiti natisagini ni, mang'sugo, bungkpaga, ingjaging nga ang kung bang nyaa a ngmi nii.
28 Ba Tari Baahaa Daana na diye janjaanhibu, jongilung, 'sikiri-jeri a ngmi nii.
29 Ka i bogina ngmin'tontori a'wo daujonga ang mang bogina sagiluu 'puong bila ni. I 'maakoo kung maali i soe jaa iinhing. Ba na maang firiing, a faarii wagiri la wagiri, che nie jaa kung diegii ming.
30 I ning poga na ingye noe 'ku taa, che ka daujaala leu jeng niu. I na meye 'deu, che i kung kpeu. I na koye 'girep yoo che i kung laanhi u 'girepihi.
31 Ba na korigiye i nadavaraa i 'ningbiring, che i kung obuu. Ba na diye kpangkpang kpiengu faa i bunga, ba kung la leuhuu wa 'kui. Ba na diye i piihi 'ku i domihi, che i kung tari nie jaa ang na diegaa.
32 Ba na diye i 'bi-daba aning i 'bi-pogiba 'ku ningjaani. Ka i 'ningbie 'liinhi 'jie bilang ti jimbi ing na mang ira ba tamaa 'beu jaa 'jung. Che i 'nu kung tari kpiengu.
33 Paaluu nga ing ba bang, banang na 'di i yoo buunhu aning i chewali buunhu. Ba na maang firiing che ngmiehii wagiri la wagiri.
34 Janjaanhibu na kpeing yela ni i 'ningbie ang nyira ni 'jung.
35 Ba Tari Baahaa Daana na diye natisagini nga ang jaura yaga a kung bang nyaa ming a ngmii i 'dungkubo aning i gbeeng, a 'yi i gbe'puo a ti 'do i 'jusogo.
36 Ba Tari Baahaa Daana na tariye ina aning a naa ni ing na 'bing i 'jung ni waaning paaluu nga ina bii i ba'mine ang ba bang. 'Beng ing na tung ngmingjaani, daari aning 'kubo ngmima.
37 I na leuye ning'nyaasii, a leu ningbung aning ninglaanii paalihi ni jaa Ba Tari Baahaa Daana ang na karii gaaning ni 'puuhing.
38 I na 'tuoye bungbuura yaga jaa gaaning yoo che fiing bila ing na waaning, 'bojung 'sobo na obaang.

39 I na koye 'girep yori a kaa a 'jieng, che i kung 'nyu a waing bii a laanhi a 'girep ngmama, 'dandulo ang na obaa 'jung.
40 I na tariye ooliv daari i paaluu jaang, che i kung so a kpaang. 'Bojung i oolivihi ni na 'suohing.
41 I na dogiye 'bi-daba aning 'bi-pogiba, che i kung 'sobo. 'Bojung ba na jau nyogihibang gaaning 'yemilung 'puo.
42 'Sobo na ooye i daari aning i 'teng-gbani buunhu jaa.
43 A saana ni ang 'bi i seng ni na 'duorong aang 'duoro gaagii, che ka i aang 'sigire a 'sigire.
44 I na mang pengye u buunhu, che una kung peng i buunhu. Una na la a 'ju che ka i i a juuri.
45 Ing ba 'tu Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini nuori, a ba 'tu u no'kurihi aning u yeli'tuurihi ni ung 'kui ni 'jung, a duhibee nga jaang na wa i ingang. A na biehiing waana pogirii bilaang ka i ti saang.
46 A na 'biye i ingang a leu 'sieree aning yelisielii, a 'bi i buurii ming iinhing a gara wagiri ang ba tari baahibu.
47 I daang ba di nyengka aning 'pu-peli 'sikiri a tung Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini, aning ung i ka i buunhu jaa puri.
48 Bila 'jung kong, kong'nyuuri, ingkpali aning bungjaa nang 'puong ing na tuna i domihi ni Ba Tari Baahaa Daana ang na saahi imii ni. U na diye 'kuri 'yoge ming chagi i 'nyuung bilaang a ti saamii.
49 Ba Tari Baahaa Daana na waaniye paaluu kanga ang 'yi 'ji-toori, a 'yi a dunee baahaa, a i nyagihuu a'wo 'kachigu ang egira ka u wa jau nii. Paaluu nga tiri ing kung 'wono na la.
50 Paaluu nga 'ningbisogo ang tari dabieng, ung ba kahina ningbera bii a tari 'ningbi-maahuu 'bibilii ingang la.
51 Ba na ooye i 'dungguonihi aning i 'teng-gbani buunhu bilaang ka i ti saang. Ba kung bahi i bung'bie bii i 'girep waingpaani, bii i kpaang, bii i na'bilii bii i pi'bilii 'kui a gara bang na ti saamii.
52 Ba na 'pigiing i 'yi-bera jaang ka i daangguongyogiri ni ang i kpienhi ing denaa ni ti 'le 'le i paaluu jaang. Ba na 'pigiing i 'yi-bera jaang i paaluu ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang 'kui ni jaang.
53 I minga 'biihi ing na leu oora. I 'bi-daba aning i 'bi-pogiba ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang 'kui ni neni ing na oora a 'pigibu aning a tuori'gaalii ni i doma ang na imii ni 'puong.

54 Dau nga ang i nyununu daana, a i girima daana yaga ye 'puong gba na iye 'miihuu u ba'bie ingang. U na iye 'miihuu u poginunginaa ingang, aning u 'biihi ni chelee ung na bahi 'puoring ni iinhing.
55 Haali u kung mang 'ku ba kanga jaa u 'biihi ni neni ung oora ni. 'Bojung u kung la tari bung jaa a 'pigibu aning tuori'gaalii ni i domihi ang na di dogihii i 'yi-bera jaang ni 'puong.
56 A'mineng poga na iye salee a i nyegeke ye 'puong. U kung sagi di u gbe'puo neu 'tengeng u nyegekielung aning u salihung 'jung. Che u na iye 'miihuu ing u sirinunginaa, u 'bi-dau aning u 'bi-poga.
57 U na mongbang u naa ang na 'yi u gbee kpachagang. U na mongbang u 'biihi ung na dogi ming. 'Bojung 'gondong ung na oo ba ning a naa jaa, a 'tuuro bung jaa ang na kong a 'pigibu aning tuori'gaalii ni i domihi ang na imii i 'yi-bera jaang ni 'jung.
58 Kaara 'beng a 'tuuro a 'begu nga ang seu a gbangu nga 'puong ni yeli'bie jaa. Jora a girima aning a dabieng 'yuori nga: Ba Tari Baahaa Daana I Naangmini.
59 Ka inang ba i bila, Ba Tari Baahaa Daana na waaniye 'baleu-galima i ning i buurii iinhing. A iye 'baleuhi nga ang i bera a na kauhi ming, aning baalung 'ningbi-jiihi ang kung baahi 'wieng.
60 A la waana ming, u na leu waaniye 'Iijipiti baalinhi ni ing daang jora ni jaa i ingang, ka a mari i ingang.
61 Baalung aning 'baleu ming jaa 'yuori ang ba seu ing a 'Begu Gbangu nga 'puong ka Ba Tari Baahaa Daana na waaning i ingang bilaang ka i yela ti baahi.
62 Anaa jaa ka ye jemaa daang singye sagbani ngmari'bie, che ye bawala 'yoming na kpeling, ing ba 'tu Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini nuori ni 'jung.
63 A na tang ka a'wo bila ni turi Ba Tari Baahaa Daana ang daang nyengina ye yela ka u iye sung che wahiye ni, bila ka Ba Tari Baahaa Daana na nyenging ye yela ka u baahi ye yela a veng ka ye i jaala. Ba na tagiing ngmaa 'teng-gbani ni ing gara ka i die 'so ning.
64 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana na veng ka ye yaari a niba jaa 'puong, a 'yi a dunee baahaa kanga che gara u tong. 'Beng yeng na tung ngmingjaani nga ina bii i ba'mine ang ba bang, daari aning 'kubo ngmima.

65 A paalihi ni ming 'puong, i kung nye peenhibu, i gbe'puo ming kung tari tari'jie. Che 'beng ka Ba Tari Baahaa Daana na 'kui pelingteu, 'ningbie ang 'le ka a jong, aning 'suhu nga ang 'bi wahalang.
66 I na maang iriye 'sige i 'nyivoring, a jora dabieng ngminaa aning 'yienguu. I kung tari tamaa jaa i 'nyivori yela.
67 Dabieng ni ang veng ka i pelinga teura aning yela ni i 'ningbie ang nyira ni 'jung, 'beeguu i na mang yeling: 'Oo, ka 'ji-maarii da la. Ka 'jieng wa maa ming ka i yeli: 'Oo, ka 'beeguu da la.
68 Ba Tari Baahaa Daana na diye 'gboe a leu tarii gaaning 'Iijipiti. Sori ni yela mang daang yeli 'kui: I daang kung la nyiu jaa ni, 'be ing na 'tu. Ba na kuohiyeng 'be a 'ku ye domihi a'wo 'yen-daba aning 'yem-pogiba, che nie jaa kung daye.

A 'layiri 'yiilung maalibu

29 'Layiri ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku 'Moosis nuori ka u maali ning Isi'reeli niba 'Moo-ab paaluung, a puo unani ung daang maali ningba 'Hoo-reb 'puong ni yeli'bie la ama:
2 'Moosis daang buongye Iisiriel jaa lang taa a yeli 'kubo: Ye nyiye anani jaa Ba Tari Baahaa Daana ang daang i Fee'ro aning u tungtuniba jaa aning u paaluu jaa ye 'ningbi-tooring 'Iijipiti paaluung.
3 A tuoribera ni i 'ningbie ang daang nye ni, aning a 'sierihi, aning a kpiengkanaangbera ni la bila.
4 Che a waana 'jine, Ba Tari Baahaa Daana nang ba 'kuye 'sikiri nga yeng na bannaning yela 'ningbiri. U nang ba 'kuye 'ningbie ming yeng na nyiraning bii 'tobo yeng na 'wononing.
5 Mang dieniye 'yie ming 'yuomo lijaa'yi a mopiring, ye bungyerihi ba chiehi ye iinhing, ye nagitie ming ba jagili ye gbeeng.
6 Ye daang ba oo paanuu, ye daang ba 'nyu waing ming bii a taa dangkpienhi 'mine baluu. Bila daang iyeng ka ye bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini.
7 Yeng daang wa ta che ming ka Heesibong naa Saihong aning 'Beesang naa Oog daang 'yi wa 'tuohiti ning taanhuu. Ting jau tuongba.
8 Ti daang faaye ba 'teng-gbani a diu 'ku Ruubeng niba, Gaad niba, aning Manaase buurii chelii ni ung i ba chengbung.
9 Bila 'jung ye 'tuuro a 'layiri nga yeli'bie, a iraa ming ka ye 'maakoo nye

maali yeli jaa yeng na i 'puong.
10 Ye jaang ahi Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini 'ningbi-tooring
'jine, ye 'yi-dieriba, ye buura, ye ningbera, aning ye 'karichihi, Isi'reeli
daba jaa.
11 Ye 'bibilii aning ye pogiba ahiye 'beng. Ka saana ni ang 'bi i 'yiring ni
ming ahi 'beng, a 'piili unani ang ngmaara i daari a gara unani ang
duora i kuong.
12 I ahiye 'beng ka i maali 'layiri aning Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini
che ka i kpe u puobu ni ming Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang
'kurii 'jine ni.
13 U maanaye a 'layiri ka u veng ka ye jigi 'jine a i u minga niba, che ka
u i ye Naangmini ming, a'wo bila ni turi ung yeli 'kuye ni. Bila ming
turi ung daang po 'ku ye ba'mine Aaburaham, Aizik aning Jeekob ni.
14 N niye 'yong naaning maana a 'layiri nga bii a puora a puobu nga.
15 N ning unani ningti ang ahi Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini
'ningbi-tooring che 'jine ni aning unani ang ba 'bi ti 'puong che 'jine ni
jaa la maanuu.
16 'Bojung ye bangyeng ka ti daang 'jingye 'Iijipiti paaluung. Ye
bangyeng ming ka paalihi ni yeng daang pari bahi ni 'puuhi ting 'tu wa.
17 Yeng nye ba yelidega aning ba baga ni ang 'bi ba 'puong ni ming.
Daari, 'kubo, wari, aning salima baga ni la bila.
18 Ye banna ka dau, bii poga, bii 'di-nuori, bii buurii jaa ta 'bi ye 'puong
ka u 'sikiri leuhi 'jine a 'yi Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini ingang.
Ye banna ka ba ta wa leu gaa ti tuna a paalihi nga ngmima ni. Ka a
naani, bila na 'woniye nyaga nga ang nyiera jelung bii too a 'bi ye
'puong.
19 A'mineng u daana na 'wongye a duhibeu nga yeli'bie a leu 'pugiro u
minga u 'sikiring, a yera: N na tariye 'suhu maahuu, anaa jaa ka n 'sikiri
buobuhi mang ira. Bila na veming ka bungmaaha aning bung'kuonhi
lang nyuong.
20 Ba Tari Baahaa Daana kung bahuu. 'Bojung a sanga Ba Tari Baahaa
Daana 'suuri aning u 'nyuuring na 'dire a daubalaa ingang. Ka duhibeu
jaa ming ang seu ing a gbangu nga 'puong 'sigi u ingang, che ka Ba Tari
Baahaa Daana 'du u daana 'yuori 'ihi bahi sagbani luong.
21 Ba Tari Baahaa Daana na weluung a 'yi Isi'reeli buura ni jaa iinhing a

'ku wahala a 'tuuro a 'layiri duhibee ni jaa ang seu ing a 'Begu Gbangu nga 'puong ni.
22 Ye 'biihi jemani ni ang na 'ihi ye 'puoring ni daang na wang. Saana ang 'yi 'teng-toori ming daang na wang. Ba na nyiye a paalibalaa 'baleuhi aning baalinhi ni Ba Tari Baahaa Daana ang di dogili u ingang ni. Ngaang bang na yeli:
23 A 'teng-gbani jaang i 'jiribi, aning yaarung, a 'dire. Ba ba buruu, u ba ngmana ming. Moo ming jaa ba 'buno 'beng. U na 'woniye Soodom aning Gomoora, a 'woning Aadimaa aning 'Zibooyim saangbu ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang di u 'suuri aning 'su-kpiengaa saang ni.
24 Paalihi jaang na yeli: Wala la ka Ba Tari Baahaa Daana i a paaluu nga ngaang? A 'su-tulikpiengaa nga 'muni la wala?
25 'Beng la ka niba na yeli: Bang jaanhi Ba Tari Baahaa Daana ba ba'mine Naangmini 'layiri ni ung daang maali ningba wagiri nga ung daang tariba 'yining 'Iijipiti paaluung ni 'jung la.
26 'Bojung ba gaa ti tungye ngmingjaani a 'puohaa ngmini'puohibu. A iye ngmima nga bang ba bang, ka Naangmini ming ba di 'kubo.
27 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana 'suuri 'ihi a paaluu nga ingang, ung di duhibeu jaa ang seu gbangu nga 'puong waaning u ingang.
28 Ka Ba Tari Baahaa Daana di 'suuri, 'su-kpiengaa, aning 'pu-saangkpong a 'vigibe 'ihi ba 'teng-gbaning. Ung diba loo ing paalijaalang a'wo ang 'wo bila 'jine ni.
29 Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmining 'so yela nga ang i 'gondo. Che yela ni ang 'yuo 'yi gbanggbali ni yeng, tinuu ming ning ti 'biihing 'so ana a gara wagiri ang ba tari baahibu. Bilang na veng ka ti tuong 'tuuro a 'begu nga yeli'bie jaa.

'Maakoo maalibu Ba Tari Baahaa Daana seng leugaabu 'puoring

30 A yela nga jaang na wa i ingang, a pegiri aning duhibeu ni mang di 'bing i 'ningbi-tooring ni. I na tiehaang paalihi ni jaa Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang na karii gaaning ni 'puong.
2 I na leu gaaye Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini seng a ti di i 'sikiri jaa aning i 'suhu jaa 'tuuro ning u yeliyaga, a 'tuuro anani jaa noe mang 'kurii 'jine ni. Ina aning i 'biihing na i bila.

3 Ka yenang i bila, Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini na leu tariyeng 'yining 'jiihi ni bang jaunyogiye gaaning ni waaning. Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini na joye ye nyununu che la laanhiye 'yining paalihi ni jaa ung yaariye ning.
4 'Haali ka banang kari i niba ni kanga jaa gaaning sagbani luo paalihi 'jiihi jaa 'ji-toori gba, che Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini na laanhii 'yiniye 'be. 'Be ming ung na tarii 'yining waaning.
5 Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini panaa na leu tariing waaning 'teng-gbani ni i ba'mine ang daang die 'so ni ka i wa dieguu 'so. U na maaliye i 'maakoo a i ka i wahi gaa i ba'mine.
6 Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini na 'ihiye i ning i buurii 'sikie degiri, ka i numuu ning i 'sikiri aning i 'suhu jaa, a tuong tari 'nyivori.
7 Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini na diye a duhibee nga ming jaa dogili i domihi aning banani ang hai a dogihii ni iinhing.
8 Ka i la leu 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana yeliyaga ni a 'tuuro u noe ni mang 'kurii 'jine ni ming jaa.
9 Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini na ing ka i lori i 'nu tuma jaa ingang. U na loriing i 'biihi 'lomboring, i 'duunhi 'ugibung, aning i 'teng-gbani bungkuorihi 'lomboring, i sung 'jung. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana na la nyengingye i yela, i sung 'jung, a'wo ung daang nyenging i ba'mine yela bila ni.
10 Ka inang 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini nuori, a 'tuuro u noe aning u yeli'tuurihi ni ang seu a 'Begu Gbangu nga 'puong ni, bila ung na i. Ka inang leu di i 'sikiri jaa aning i 'suhu jaa gbagi Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini yeng, bila ung na i.

'Nyivori bii 'kuung: 'Buo ing na 'lugi?

11 'Bojung nuori nga mang 'kurii 'jine ni ba i 'jungjugilong 'gaali a 'kui. U ba la 'bi toori jaa ming.
12 Arijenang naani ung 'be ing na yeli ka ning'buong na 'do kpe arijena 'kuti a ti taruu wa 'kuti, ka ti tuong 'womuu che 'tuuruu?
13 Manggangining ming naani ung 'be, ing na yeli ka ning'buong na long a mangkpong 'kuti a ti taruu wa 'kuti, ka ti tuong 'womuu che 'tuuruu?
14 Che a yelihung pieliing yengyeng bila, a 'bi i nuori aning i 'sikiring ing na 'tuuro.

15 Nye, n diye 'nyivori aning 'kuung, sung aning beu a 'bing i
'ningbi-tooring 'jine.
16 'Bonso n 'kuriing nuori 'jine ka i nung Ba Tari Baahaa Daana i
Naangmini a 'chene u soeng, che 'tuuro u noe, u yeli'tuurihi aning u
'wulibu soe ming. Ira bila a tuong tari 'nyivori che wahi ming. Ba Tari
Baahaa Daana i Naangmini ming na pegiing a 'teng-gbani ni ing gara
ka i ti die 'so ning.
17 Che ka i 'sikiring wa leuhi ka i ba wa 'womaa, ka ba wa suorii nyogi ka
i 'yi ti 'puoho ngmingjaani che tunaa,
18 n yera 'kuriing 'jine ka i naang weng. I kung 'jing a 'teng-gbaning kauhi.
Una ing lonna Jooridang a na kpe ti die 'so ni.
19 N buoniye sagbani aning 'teng-gbani 'jine ka a 'di 'sieree i ingang, ka n
diye 'nyivori aning 'kuung, pegiri aning duhibeu 'bing i 'ningbi-tooring.
Bila 'jung 'lugi 'nyivori ka i ning i buurii jaa tuong tari 'nyivori.
20 I bila a tuong nung Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini, a 'tuuro u nuori
che nyoguu a maruu, 'bojung una la i 'nyivori. Unang na veng ka i 'beri
i jemaa ming. I bila a bang 'jing a 'teng-gbani ni Ba Tari Baahaa Daana
ang daang po 'ku i ba'mine Aaburaham, Aizik aning Jeekob ka u na
'kubong ning.

31 'Joosua ang die 'Moosis 'jie

'Beng la ka 'Moosis daang gaa ti yeli a yelihung nga 'ku Iisiriel jaa.
2 Ung daang yeli 'kubo: N iye 'yuomo koo aning lijeri 'jine. N kung la
bang 'yi che leu wa. A 'yi bila 'puoring, Ba Tari Baahaa Daana yeli
'kumong: I kung long a Jooridang nga.
3 Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini minga ning na die i 'yie a long 'do.
U na ngmaaye a paalihi nga 'ihi i 'ningbi-tooring ka i faa ba 'jie 'so.
'Joosua minga ni na dieye i 'yie long a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana
ang yeli ni turi.
4 Ba Tari Baahaa Daana na ibang a'wo bila ni ung i Saihong aning Oog,
Aamor niba na'mine ni, sanga ni ung daang saana ba ning ba paaluu ni.
5 Ba Tari Baahaa Daana na diba ingye ye 'nuuhing ka ye iba a 'tuuro bila
ni jaa nuori mang 'kuye ni.
6 Ye ing fanga, a tari nyau. Ye ta jora dabieng, ye ta joriba ming.
'Bojung Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini, una la Nie nga nii ang

gara. U kung bahii, u kung jaanhii ming.
7 'Beng la ka 'Moosis daang buong 'Joosua a yeli 'kuu Iisiriel jaa 'ningbiring: Ing fanga, a tari nyau, 'bojung i ning niba ngang naang gaa a paaluu ni Ba Tari Baahaa Daana ang po 'ku ba ba'mine ka u na di 'kubong ni. I na ing ka ba 'di u cheng ming.
8 Ba Tari Baahaa Daana ming, una la Nie nga ang diera i 'yie. U na 'biye i seng. U kung bahii, u kung jaanhii ming. Ta jora dabieng, ta veng ka i inga chuori ming.
9 A 'jung 'Moosis daang seuye a 'begu nga a diu 'ku a Ngming'puohi 'yi-dieriba, 'Liivai 'bi-daba ni, banang mang pegina Ba Tari Baahaa Daana 'layiri daga ni. U daang sebuung 'ku Iisiriel ningbera ni ming jaa.
10 Ka 'Moosis daang 'kubo nuori a yeli: 'Yuomo ayo'poin jaa baahaang, sama veng'kuubu wagiri 'lugibinnuu ning la, a Sigiri 'Tigiri ni sanga,
11 Iisiriel jaa na mang 'yi waye Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'ningbi-toori 'jie ni ung na 'lugi ning. I na mang karingye a 'begu nga Iisiriel jaa 'ningbi-tooring ka ba 'wong.
12 Laanhi a niba lang taa: daba, pogiba, 'bibilii, aning saana ang kpiera i 'yie 'puuhing. Laanhiba ka ba tuong 'wong a daanhi ka ba jora Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini che kaara a 'begu nga yeli'bie 'jieng a 'tuuro a jaa.
13 I bila ka ba 'biihi ni ang ba bamaa ni 'wong. Ba na daanhing ka ba jora Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini wagiri ni jaa yeng na 'jing 'teng-gbani ni yeng lonna Jooridang Mani ka ye ti die 'so ning.

Ba dang yeliye Iisiriel taawai diebu yela

14 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: Nye, i 'kuung 'beri tarang. Buong 'Joosua, ka ye 'yi ahi a 'tuohibu tent ning, ka n 'kuu u 'yobe-tuma. A 'jung 'Moosis aning 'Joosua daang gaayeng a ti 'yi ahi a 'tuohibu tent ning.
15 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'yi a tenti'deu ning a 'bi savaalii baaraa 'puong. Ka a savaalii baaraa daang 'do laana a tenti'deu 'di-nuoring.
16 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Moosis: Nye, i na ti peenhiye i ba'mine seng. Che a niba nga na 'ihi ngmiriye jentiree ning saamba ni ang 'bi a paaluung ni ngmima. Ba 'puong bang gara ka ba ti 'jing ni.

Ba na jaanhimang che saang n 'layiri ni mang maali ningba ni.
17 'Beng la ka n 'suuri na 'ihi ba ingang a daari, ka n jaanhiba che leu n kpaari 'kubo ka ba we. Yelibee aning tuorijemaa na pogibang, ka ba yeli ngaang a daari: Ma ti Naangmini ang ba 'bi ti 'puong 'jung la ka a yelibee nga pogiriti wa?
18 Siringkoni, a daari n naang leuye n kpaari togiliba ba yelibee ni jaa bang i ni 'jung. 'Bonso ba leu gaaye ngmingjaani seng.
19 Bila 'jung pampana, ye seu a 'yienii nga 'bing 'ku ye miihi, a 'wuluu Isi'reeli niba. Diu ing ba noeng, ka a 'yienii nga leu n 'sieree Isi'reeli 'biihi iinhing.
20 N na taribang waaning 'teng-gbani nga ang 'puoro bihung aning siu. U yela mang daang po 'ku ba ba'mine ni. Ka banang wa 'di tigi a poli poli ba na leu gaaye ngmingjaani seng ti tunaa. Ba na dangye n 'suuri che saang n 'layiri ni ming.
21 'Beng panaa na la, sanga ni yelibee aning tuorijemaa ang na wa pogiriba ni ka a 'yienii nga na 'di 'sieree ba ingang, a chiihiba, 'bojung u nang na 'biye ba yaanhi noeng. 'Bonso n bangye gberi ni bang 'le ka ba 'bing 'jine gba seni che mang wa tariba waaning a 'teng-gbani mang po ka n na 'kubong ni.
22 Bila 'jung a daari jaa ka 'Moosis daang seu a 'yienii nga, a 'wuluu Isi'reeli 'biihi.
23 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'ku 'Joosua, Nuung 'bi-dau ni u 'yobe-tuma a yeli ngaang: Ing fanga a tari nyau ming, 'bojung inang na tari Isi'reeli 'biihi kpening a 'teng-gbani ni yela mang daang po 'kubo ni. N na 'biye i seng ming.
24 Bila la, sanga ni 'Moosis ang daang wa seu a 'begu nga yeli'bie ing gbangu kangang wa baahi,
25 Ung 'ku a 'Liivai niba nuori. Banang mang pegina Ba Tari Baahaa Daana 'layiri daga ni a yeli:
26 Ye die a 'Begu Gbangu nga a diu 'bing kpegili Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini 'layiri daga ni, ka u 'bibe a 'dire 'sieree ye ingang.
27 'Bojung n bangye i taawaidiebu aning i kung'wong-yela ming. 'Jine mang i 'vori a nang 'bi ye seng gba la ni, che yeng diera taawai Ba Tari Baahaa Daana ingang. Ka n 'kuung ming 'puoring panaa?
28 Ye laanhi ye ningbera ni jaa aning ye 'karichihi ni 'kumo. N na yeliye

a yelihung nga ka ba 'wong, che ka n di sagbani aning 'teng-gbani ming
ka a 'di 'sieree ba ingang.
29 'Bojung n bangyeng ka n 'kuung 'puoring ye na saaming kpeleng
kpeleng. Ye na leu bali 'yiye sori ni yela mang 'kuye nuori ni. A
baahaa 'bering beung na pogiye, yeng na ira yelibee Ba Tari Baahaa
Daana 'ningbiring a di ye 'nuuhi tuma dannaning u 'suuri 'jung.
30 'Beng la ka 'Moosis daang yeli a 'yienii nga yeli'bie ka a Isi'reeli langbu
niba jaa 'womaa bilaang ang ti baahi.

'Moosis 'yienii

32 'Oo sagbama, ye cheliha ka n yeli yela.
'Oo 'teng-gbani, ming 'wong n nuori yeliyaga.
2 Veng ka n 'wulibu muha a'wo saa,
ka n yeliyaga ming 'lere a'wo mielung,
a'wo sa'bie ang 'lere inna vapora,
a'wo saa ming ang 'chuuro moo ingang.
3 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana 'yuori yela mang muola.
Ye di nanihung 'kuro ti Naangmini.
4 Una la a 'Pie. U tuma paaliyeng,
'bojung u soe jaa 'toriyeng,
Yelimiihi Naangmini nga ang ba 'dire dangchagu jaa.
Sun'tuuro aning Naangming'toruu liu.
5 Ba degiye ba miihi u seng,
ba ba i u 'biihi,
ba ngmehii ni 'jung
jemang'tunnii nga ang i changchagirii liba.
6 Aba, yena jolihi ang ba tari yeng.
Ka bila ngaang yeng na i Ba Tari Baahaa Daana?
U naani ye Ba ni ang daang daye ni bi?
U naaning naamii a maalii ni bi?
7 Leu tiehi a sang'kongkoruu 'beri ni,
ngmi a jemangjemaa 'yuomo ni fasani.
Jugihi i ba, ka u 'wulii.
Jugihi i ningbera, ka ba yelii.
8 Sanga ni a 'Saaju Jaa Baahaa Daana ang daang wa 'po

a paalihi chengbuunhu 'kubo ni,
sanga ni ung daang wa welihi Aadam 'biihi* ni,
u daang ingye bogiri 'ku a niba
a 'tuuro Isi'reeli 'biihi ni singbung.
9 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana tuori la u niba.
Jeekob la u cheng'dijie.
10 'Teng-gbani nga ang i 'biihee 'yong ingang ung daang nyiu.
'Teng-kpiring, mopiri nga ang 'wuono 'puong ung daang nyiu.
U daang 'guung, a 'wuluu.
U daang kaaguung a'wo u 'ju-gbani.
11 A'wo 'kachigu ang mang dangina u 'togu,
a mang 'do laana u bung'bilii 'jung,
a yaari u kpangkpama, a digiraa
dogina u kpangkpamang bila ni,
12 Ba Tari Baahaa Daana 'yoming daang die niu 'yie,
ka ngmingsaana jaa daang ba 'bi u seng.
13 U daang iyeng ung jong 'teng-gbani 'jiduorihing.
Ka u tuong 'di a kuolihi buunhu.
U daang iyeng ung mugi siu ang 'yi 'pie ingang,
aning kpaang ang 'yi 'ku-dasiri.
14 'Nii bihungdondori, aning a piihi bihung,
aning pi'bilii kpaang ung daang di 'guoluu.
U daang 'guoluung ning pidee nga 'Beesang niba piihi
kuong ang 'bi a iinhing, aning buuhi.
Ka 'wiit jaa 'wiit-suunhi puo.
Ing daang 'nyu waing, 'girepihi jiing la bila.
15 Che ka Jeesurung* daang nuo a vira,
I daang nuoyeng, a poli.
I nuoyeng 'gaali.
'Beng la ung daang jaanhi Naangmini ang naamuu,
a buong u 'Chihilung 'Pie ni jaala.

*_____
32:8 Aadam 'biihi ahi 'kuye ninsaaliba jaa.
32:15 Jeesurung — Isi'reeli 'yo-maruu kanga la bila. U 'muni la paalisun'tuuro.

16 Ba daang diye ngminsaangba i ka u 'nyuuri 'ihi.
Kakariyela bang daang di dang u 'suuri.
17 Sibee bang daang 'ihi sarika 'ku, Naangmini yeng naani.
Bang 'ihi sarika 'ku ngmima nga bang daang ba bang,
a 'ku ngmingpaani, ngmima nga ang 'yi ang ba kauhi,
ka ye ba'mine daang ba joraa.
18 'Pie ni ang i i Ba ni, i baga 'chi u 'jieng.
I 'yiinhiye Naangmini ni ang dogii ni yela.
19 Ba Tari Baahaa Daana ang daang wa nye bila ni,
u daang jebang bahi.
U 'bi-daba aning u 'bi-pogiba 'lolo ni 'jung ung daang jeba bahi.
20 Ung daang yeli ngaang: N na leuye n kpaari togiliba,
che kaara bila ni ba baahaa ang na 'be.
'Bojung jemang'tunnii liba,
ba iye 'biihi nga ang ba 'chi delibu.
21 Ba diye bung nga ang ba i Naangmini a i ka n 'nyuuri 'ihi.
Ba diye ba bagijola ni a veng ka n 'suuri 'ihi.
Che niba nga ang ba i niba mang na di veng ka ba 'nyuuri 'ihi.
Paalijoli mang na di dang ba 'suuri.
22 'Bojung 'buung 'diriye n 'suuri ni ingang.
U iye 'buung ang na 'di ta jahinama 'muni baahaa baahaa.
A na nyuongye a dunee aning u buunhu jaa,
che nyugi a taanhi 'muno ming ka a 'dire.
23 N na diye 'baleuhi a 'duo ba ingang,
N 'piime jaa na baahiye ba ingang.
24 Ba na 'kpiireng ning kong,
ka 'baleuhi aning saangbu ang i too ming diba 'suo.
N na saahiye 'duunhi nyina ming ingba,
ka wa'mine ang 'vuuro 'tengeng jelung paahi.
25 'Takobi na saaniye saangbu 'yengeng,
ka dabiengkpong 'bi jaga 'puong.
U na kuye 'bi-polii aning pogisaraa,
a ku 'bi-lie ang nang mugira,
aning daunyaang 'ju-koongpelima.
26 N danang yeling: N na ngmiba wuring,

n na ing ka dunee 'yiinhi ba yela.
27 Che mang daang jora ka a doma ta wa ira sie,
a jora ka ba domihi ta wa bo a 'ningbiri 'guo
a yeli: Ti 'nung jau'di.
Ba Tari Baahaa Daana naaning i ama jaa.
28 'Bojung ba iye paaluu nga ang kong kawani,
ba ba 'wono yela ming 'muni fiing jaa.
29 A'ku. A'wo ba danang tari yeng a bang a yeli nga 'muni,
ka ba da ngmi ba baahaa yela fasani.
30 Wala ka ning'yeni na bang kari niba 'tuhu?
Wala ka ningba'yi veng ka 'tuhipie jo?
Ba 'pie ni ang kuohiba 'jung naanii?
Ba Tari Baahaa Daana ang yaaba bahi 'jung naani?
31 'Bojung bana 'pie ni ba 'woning ti 'Pie ni.
'Haali ti domihi miihi ni gba bangye bila.
32 'Bojung ba ngmielii ni iye Soodom ngmielii,
a 'yi Gomoora kuolihi.
Ba 'girep ngmama iye lantoo 'girepihi,
a ngmama iye too.
33 Ba waing ni iye wa'mine jelung,
aning kataahi logutoo.
34 Nga ni nga muo ba 'bi n seng mang maali 'bing bi?
Ma u 'biye n bundaambuunhu 'puong mang pogi bahi wa?
35 Maang 'so sani naabu, aning sani yeuri.
Ba gberi saribu 'beu na kaang,
'bojung ba ba'leu-beu ni 'beu pieliyeng,
Ka yela ni ming ang waana ni 'lonno tariba.
36 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana na 'diye u niba saree,
u na joye u tungtuniba ming nyununu.
Ka unang wa nye ka ba fanga baahiyeng, u na iye bila.
Ka nie jaa ming ba kpeling, 'yeme bii nie ang 'so u minga.
37 U na yeling: 'Ye ka ba ngmima ni 'be?
A 'pie ni ingang bang daang buora 'lilijie ni 'bi 'ye?
38 Anang mang 'di ba sarikihi bungkpaang,
che 'nyu ba bung'nyuurihi sarika waing ni, 'ye ang 'be?

Ye veng ka a 'ihi sungye wa.
Ye veng ka a i ye 'lilijie.
39 Ye panaa bang ka maang, maang minga ni, maang la una.
Naangmini ming jaa la 'chibe n 'puoring.
Maang kuura, maang 'kuro 'nyivori ming.
Maang inna dangii, maang nyaara ming.
Nie jaa ming 'chibe a na tuong faa bung n 'nung.
40 'Bojung n mang diye n 'nu tie sagbani che yeli ngaang:
A'wo mang i 'vori a gara wagiri jaa nga yeng,
41 ka maang wa saahi n 'takobi-nyigihuu ni,
ka saree 'diibung wa kpe n 'nu nga,
n na naaye sani n domihi iinhing
che naa banani ang hama ni ming sani.
42 N na veming ka n 'piime ming 'nyu jiing 'bugi,
banani bang ku aning banani bang jau nyogihi ni jiing.
N 'takobi ming na voliye neni,
ang 'yi a doma 'yi-dieriba 'juri.
43 Nyengina, yena nga ang ba i 'Juuhi, ye nyengina aning n niba.
'Bojung u na naaye u tungtuniba jiing ni sani,
che naa sani u domihi iinhing.
U na pogiye beu 'ku u paaluu aning u niba.
44 Ka 'Moosis ning 'Joosua, Nuung 'bi-dau ni daang wa,
ka 'Moosis daang yeli a 'yienii nga yeli'bie ni jaa ka a niba 'wong.
45 'Moosis ang daang yeli a yeli'bie nga jaa 'ku Iisiriel jaa baahi,
46 ung yeli 'kubo: Ye di ye 'sikie ing a yeli'bie ni jaa 'sieree mang 'dire ye 'puong 'jine ni ingang. Ana yeng na kpaahi ye 'biihi ka ba veng ka ba baga 'bi a 'jieng ka ba 'tuuraa ni. Ana la a 'begu nga yeli'bie jaa.
47 'Bojung yelikpala ba ia ye seng, 'bojung ye 'nyivori la. A 'tuuro a yelihung nga ming ingang yeng na 'jing a 'teng-gbaning kauhi. Una yeng lonna Jooridang Mani ka ye ti die 'so ni.

'Moosis ang na 'kpi 'Niibo Tangkpong 'jung

48 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli yela 'ku 'Moosis a daari jaa ning u 'ju turi a yeli:
49 'Do gaa Aabarim Tangkpong nga 'ju, 'Niibo Tangkpong ni. Unani ang

'bi 'Moo-ab paaluung ni, 'beng 'tori Jeeri'ko ni. 'Liinhi a 'Keenan
'teng-gbani, una mang di 'kuro Isi'reeli 'biihi ka u i ba 'suobu ni.
50 I na 'kpiye a tangkpong ni ing 'duoro ni 'jung a gaa ti puo i niba ingang.
Bila turi ka i bieri Eerong 'kpi 'Hoor Tangkpong 'jung a gaa ti puo u
niba ingang ni.
51 Yeng daang ima yelibeu Isi'reeli 'biihi 'puong, Meeriba 'Kee-des kuonhi
ni 'jieng, Ziin Mopiri ning ni, a 'jung ing na 'kpi. Yeng daang ba pegi
n 'yuori Isi'reeli 'biihi 'puong ni 'jung ing na 'kpi.
52 Anaa jaa ka i na nyiye a 'teng-gbani i 'ningbi-tooring, che i kung gaa 'be
ti kpe a 'teng-gbani ni mang di 'kuro Isi'reeli 'biihi ni.

'Moosis duhiye duhisuunhi 'ku a niba

33 Duhisung ni 'Moosis, Naangmini nie ni ang daang duhi 'ku Isi'reeli
'biihi che 'kpi ni la nga:
2 U daang yeliyeng:
Ba Tari Baahaa Daana daang 'yiye Sainai wa,
u daang chaangye ba ingang a 'yi 'Sii-ir ingang.
U daang chaangyeng a 'yi 'Peerang Tangkpong 'ju,
ka u ning ningpegi'yiribe 'tuhi 'pie ning dogila daang wa.
U 'nuduri ka 'begu nga ang 'woning 'buung daang 'yi 'kubo.
3 Aai, u nungye a niba.
I ningpegi'yiribe jaa 'biye i 'nung.
Ba mang 'jingye i gbeeng,
nie jaa sagiriye i yelihung.
4 'Moosis daang 'kuting 'begu kanga,
una la Jeekob langbu chengbung.
5 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang i naa Jeesurung 'puong,
a sanga ka a niba 'yi-dieriba
aning Iisiriel buura jaa daang lang ni.
6 Veng ka Ruubeng 'bibe, a ta 'kpi,
ta veng ming ka u daba i fiing.
7 Ngaang ung daang yeli 'Juuda ming 'lomboring:
'Wong 'Juuda kokori, Ba Tari Baahaa Daana,
che nang taruu waaning u niba seng.
Veng ka u 'nuuhi sigihuu,

che ka i i sungbu ming 'kuu u domihi ingang.
8 A'wo 'Liivai ming yela, ngaang ung daang yeli:
Veng ka i Tuumim aning i 'Yuurim ni 'bi i bungpegi'yiruu ni seng,
unani ing daang 'pigihi nye Maasaa ingang ni,
I niung daang chiihi taa Meeriba kuonhi 'jieng ni.
('Yiibu G. 28:29-30)
9 Unani ang daang yeli u ba ning u ma yela ka: N ba nyiba ni,
u daang ba bang u ba'biihi,
bii a bang u minga 'biihi.
'Bojung a 'Liivai niba nga 'tuye i yelihung,
che paali i 'layiri ming.
10 Ba na mang 'wuliye Jeekob i 'wulibu soe,
che 'wuli Isi'reeli ming i 'begu.
Ba na mang 'bingye iinsens i 'ningbi-tooring,
che 'bing sarika nyugiruu nga ang paali i sarika 'ihijie ning.
11 Pegi u bangbu, 'oo Ba Tari Baahaa Daana,
che sagi u 'nuuhi tuma.
Ngmi banani ang na 'ihi ka ba chiihuu ni,
ngmi banani ang hau ni siihing*
ka ba ta la 'ihi. (Yeng Yeli'bie G. 31:17)
12 Ngaang ung daang yeli Beenjaming yela:
Ba Tari Baahaa Daana nungina ni
na mang 'jingye laangfiilung 'puong u 'lomboring.
U na mang 'biye Unani ang mang 'guu 'beu jaa ni seng.
U na mang chagiliye Ba Tari Baahaa Daana bagung.
13 'Joosef ming yela, ngaang ung daang yeli:
Ba Tari Baahaa Daana pegiye u 'teng-gbani aning
sagbani bunnanee, mielung,
a peguu aning kong'julingu ang 'bi 'tengeng.
14 U na peguung ning ngminaa ngmangsuunhi,
a peguu aning a 'chiuri bungnanee.
15 U na peguung aning a sang'kongkoruu tangbera ni bungnanee
a peguu aning a taanhi ni ang 'bibe wagiri jaa ni bungnanee.

*
33:11 siihing — Sie bii kpiiluu la bung jaa fanga 'jie.

16 U na peguung aning 'teng-gbani bungnanee
aning bung jaa ang paali u 'puo,
aning unani ang daang 'bi a moong ni bunye.
Veng ka a pegiri wa 'bi 'Joosef 'jung,
a 'bi unani bang daang weli 'yi u ba'biihi ingang ni 'jusogong.
17 U girima 'woniye nadari nga ang i u ma 'bi-fora.
Ka u iila 'woning monaahuu iila.
Ana ung na di daaning a paalihi
ti mari a dunee baahaa baahaang.
Una la 'Iifiriam 'tuhipiihi ni.
Una la Manaase ming 'tuhii ni.
18 Zeebiyulung ming yela, ngaang ung daang yeli:
Zeebiyulung, nyengina i 'yiibu 'puong,
Iisakar, ming nyengina i tentihing.
19 Ba na buongye a paalihi gaaning a tangkpong,
'beng bang na 'ihi sun'tuubu sarikihi,
'Bojung ba na 'diye a mangbera bungpuri ni 'mine,
ba na diye bungnanee ni ang sogili a 'biihee 'puong ni 'mine.
20 Gaad ming yela, ngaang ung daang yeli:
Unani ang yelinha Gaad paaluu tariye pegiri
Gaad 'jingyeng a'wo 'gbegini,
A tagira u kpangkpani aning 'ju-gbani ngmaaha.
21 U daang 'lugiye a 'ji-sung tari,
'bojung 'beng ka a 'begukuro tuori daang 'bing.
U ning a niba 'ju-daambang daang wa,
ung wa di Ba Tari Baahaa Daana sun'tuubu ni,
aning u saree ni tung tuma 'ku Iisiriel.
22 Daan ming yela, ngaang ung daang yeli:
'Gbengingbile la Daan,
u na 'ihi teu 'yiye 'Beesang ingang.
23 Naafitalai ming yela, ngaang ung daang yeli:
'Oo Naafitalai, ina nga ang tari bunye sing i buobu,
a tari Ba Tari Baahaa Daana pegiri ming 'haali.
Die a ngmintong'liengee aning sa'mungduri seng 'so.
24 Aaser ming yela, ngaang ung daang yeli:

Aasering nye pegiri yaga 'bi-daba jaa 'puong.
Veng ka u ba'biihi jaa nunuu,
che ka u di u gberi ming tung kpaang 'puong.
25 I 'di-noe larihi na iye 'kue aning yaawa,
bila ni i 'beri ang na kauhi ta, bila ka i fanga ming na 'wo.
26 Nie jaa 'chibe a 'woning Jeesurung Naangmini ni,
unang mang 'do jong a sagbama a sunginii ni,
unang mang jong a savaala ning u nanihung ni.
27 A Naangmini ni ang ba tari baahaa ni la i 'lilijie,
ka kpangkpama ni ming ang mang 'bibe wagiri jaa ni 'bi luong.
U na daaye a doma bahi i 'ningbi-tooring
Che yeli: Saana.
28 'Beng la ka Iisiriel na 'jing laangfiilung 'puong,
ka Jeekob kong'bulee ni jeng u 'yong,
bung'bie aning 'girep dangpaani 'tengeng ung na 'be.
U sagbama ming na 'leriye mielung.
29 I nyiye 'pu-peli 'oo, Iisiriel.
Ning'buong 'wonii, buurii nga Ba Tari Baahaa Daana ang i 'chihi?
Una la i sungbu 'kuri bunglegiraa,
aning i nanihung ta'kobi.
I domihi na 'sigihiye ba miihi 'kui,
Ka i neu neu ba 'jiduorihi ni.

'Moosis 'kuung

34 'Beng la ka 'Moosis daang 'yi 'Moo-ab 'ji-gbanggbali ni ti 'do 'Niibo Tangkpong ni, a gaa Piisiga 'ju, 'beng 'tori Jeeri'ko ni. Ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'wuluu Giilied paaluu ni jaa a gara ti to Daan ingang.
2 U daang 'wuluung Naafitalai jaa aning 'Iifiriam paaluu, Manaase paaluu aning 'Juuda paaluu jaa a gara mangkpong ni ang 'bi ngmintong'liengee seng ni.
3 U daang 'wuluung Sa'mungduri seng ni, aning Jeeri'ko Lohimbo 'ji-gbanggbali ni, kongkonga daari 'yi-kpong ni che gara ti to 'Zoo-er.
4 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'kuu: 'Teng-gbani ni mang daang po ka n na 'kuye Aaburaham, Aizik aning Jeekob, a daang yeli:

N na diu 'kuye i buurii ni, una la nga. N iyeng ing nyiu ning i 'ningbie, che i kung long gaa 'be.

5 Ka 'Moosis, Ba Tari Baahaa Daana tungtuna ni daang 'kpi 'beng, a 'Moo-ab paaluung, a 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana yelihung ni.

6 Ung daang 'umuu 'Moo-ab paaluu lohimbo ni 'puong, a 'tori Beet 'Piiyor. Che a waana 'jine, nie jaa ba bang u kau'biri 'jie.

7 'Yuomo koo aning lijeri ka 'Moosis daang nye che 'kpi. U 'ningbie daang ba i bulabula. U fanga ming daang ba 'sigi.

8 Ka Isi'reeli 'biihi daang 'kong 'Moosis 'Moo-ab 'ji-gbanggbali ning 'beri 'pihita. 'Beng la ka 'Moosis 'kuori 'beri ni daang wa baahi.

9 'Joosua, Nuung 'bi-dau ni daang paaliyeng aning haakilihung sie, 'bojung 'Moosis daang diye u 'nuuhi jaguu. A 'jung Isi'reeli 'biihi ni mang 'tuuriye u nuori a ira bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku 'Moosis nuori ni.

10 Che a panaa 'yi bila wagiri ni, dangyera jaa ba la 'ihi Iisiriel 'puong a 'woning 'Moosis, una ka Ba Tari Baahaa Daana daang bang ung ming bamuu ni.

11 A 'sierihi aning tungsiela ni jaa Ba Tari Baahaa Daana ang daang tumuu ung ti tung 'Iijipiti paaluung, Fee'ro aning u tungtuniba jaa 'ningbi-tooring aning u paaluu jaa 'puong ni, dangyera jaa daang ba 'ihi Iisiriel 'puong a i a taa.

12 A fangkpong aning a dabiengkpong ni jaa ming 'Moosis ang daang di tung tuma Iisiriel jaa 'ningbi-tooring ni 'puong dangyera jaa ba maahuu.

'Joosua Gbangu

1 Ba Tari Baahaa Daana tungtuna 'Moosis daang 'kpiyeng. U 'kuung
'puoring ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli yela 'ku 'Joosua, Nuung
'bi-dau, 'Moosis sunna ni.
2 Ngaang ung daang yeli: N tungtuna 'Moosis 'kpiyeng. A 'jung 'ihi, ina
aning a niba nga jaa. Ye long Jooridang Mani nga a gaa paaluu ni
mang di 'kuribo ni, Isi'reeli niba la bila.
3 'Jie ni jaa i gberi ang na neu mang di 'kuye a'wo bila ni mang yeli 'ku
'Moosis ni.
4 Ye paaluu toribogu na 'yiye Leebanong mopiri nga a ti ta a mangkpong
ni, 'Yufireetis Mani. Hiit niba paaluu jaa na paahing, a ti ta
Mangkpong Karaa ni, a gara ngmintongkpieri seng.
5 Dau jaa kung tuong ahi i 'ningbi-tooring i 'nyivori 'beri jaa 'puong.
Mang da 'bi 'Moosis seng bila ni, bila mang na 'bi i seng. N kung bahii
bii a jaanhii.
6 Ing fanga a tari nyau yaga, 'bojung inang na di paaluu nga 'po 'ku a niba
ka u i ba chengbung. A paaluu yela mang daang po 'ku ba nabaali'mine
ka n na 'kubong ni.
7 Ina turi ing fanga a tari nyau yaga. Cheliha sung a tuong 'tuuro a 'begu
ni jaa n tungtuna 'Moosis ang 'kui ni. Ta 'yi u ingang a gaa 'duri bii goo
ka i yela nye tari 'ningbiri 'jie jaa ing gara.
8 Ta veng ka a 'begu gbangu nga baahi i nuoring. Mang ngmira u fasani
ngminaa aning 'yienguu. Bila ing na tuong cheliha sung a 'tu bila ni jaa
ang seu u 'puong. Bila ing na i ka i sori nye loribu ka i yela tari
'ningbiri.
9 Ma n 'kuing nuori wa? Ing fanga a tari nyau yaga. Ta wa jora dabieng
bii a veng ka i inga chuora, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini
'biye i seng 'jie jaa ing gara.

Ba longye Jooridang Mani

10 'Beng la ka 'Joosua daang 'ku a niba 'sojehi 'yi-dieriba ni nuori a yeli:
11 Ye kpe a kampu 'puo a 'ku a niba nuori a yeli: Ye maali ye siimihi,
'bojung 'beri ata 'puong ye na longye Jooridang Mani nga a ti die a
paaluu 'so. Una ka Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini 'kuriye ka ye
dieguu 'so ni.
12 Ka 'Joosua daang yeli yela 'ku Ruubeng buurii aning Gaad buurii aning

Manaase buurii chelii ni.
13 Ngaang ung daang yeli: Ye leu tiehi nuori ni Ba Tari Baahaa Daana tungtuna 'Moosis ang daang 'kuye ni. U daang yeliyeng: Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini 'kuriyeng peenhibu a di a 'teng-gbani nga 'kuriye.
14 Ye pogiba, ye 'biihi aning ye 'duunhi na kpelingye a 'teng-gbani ngang 'Moosis ang 'kuye a Jooridang Mani 'lombori ngang. Che yena na longye Jooridang Mani a pegili taanhuu jauri buunhu ye ba'biihi 'ningbi-tooring. Ye daba jaa ang i taanhuu jaujauriba ang tari nyau na long gaang a ti sungba.
15 Ye na sungbang a gara wagiri ni Ba Tari Baahaa Daana ang na 'ku ye ba'biihi nga peenhibu a'wo ung 'kuye peenhibu bila ni. Ye na sungbang ka ba ming ti die 'teng-gbani ni Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini ang 'kuribo ni. Bila 'puoring yeng na leu gaa ye 'teng-gbani yeng 'so a ti 'di u noo. A 'teng-gbani la ka Ba Tari Baahaa Daana tungtuna 'Moosis 'kuye Jooridang Mani 'lombori ngang, ngmintong'puhinii seng ni.
16 Bang dieyeli 'ku 'Joosua: Ti na iye yeli jaa ing 'kuti nuori ka ti i. Ti na gaaye 'jie jaa ing tungti ka ti gaa.
17 Bila ni ting daang 'tuuro 'Moosis yeliyaga yeli jaa 'puong ni, bila ting na 'tu i ming yeliyaga. Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini turi 'bi i seng a'wo ung da 'bi 'Moosis seng bila ni.
18 Nie jaa ang die taawai i nuori nga ingang a jaanhi ka u 'tu i yeliyaga yeli jaa ing 'ku nuori 'puong na 'kping. Ina turi ing fanga a tari nyau yaga.

'Reehab sogiliye a 'jipigihibe

2 'Beng la ka Nuung 'bi-dau 'Joosua daang tung daba ba'yi bang 'yi Siitim ka ba ti 'pigihi 'gondo 'puong. Ung yeli 'kubo: Ye gaa ti piehi a paaluu, a di 'ningbi-jie a piehi Jeeri'ko. A 'jung ba daang gaayeng a ti ta jentira kanga bang buona 'Reehab 'deu a ti kpe 'be.
2 Bang ti yeli 'ku Jeeri'ko naa: Nye, daba 'yiye Isi'reeli niba 'puo a wa che 'yienguu nga ka ba 'pigihi a paaluu.
3 'Beng la ka Jeeri'ko naa tung niba 'Reehab seng a yeli: 'Ihi daba ni ang wa i seng a wa kpe i 'deung ni waaning. 'Bojung ba wayeng ka ba wa

'pigihi a paaluu jaa.
4 'Beng la ka a poga daang di a daba ba'yi a sogili. Ung daang yeli: Yeliminga la, a daba waye n seng, che n ba bang 'jie ni bang 'yi.
5 Wagiri ni bang mang pogi a 'yiri 'di-nokpong ka 'jie i sagiluu ni ka a daba da 'yi. N ba bang 'jie ni a daba ang gaa. Ye 'loring kari ba boo. A'mineng ye na nyogibang.
6 Che a sanga ka u daang tariba 'doning pie 'ju a ti sogili filaks daari ni ung daang maali 'bing a pie 'jung ni 'puong. ('Yiibu G. 9:31)
7 'Beng la ka a daba daang kari ba boo a 'tu Jooridang Mani sori ni a ti ta 'jiihi ni bang mang long ni. A daba ni ang kara ba boo ni ang wa 'yi baahi, bang pogi a 'di-nokpong.
8 Sanga ni a 'jipigihibe ang da nang ba jeng ni ka a poga 'do ba seng a pie 'jung.
9 Ung yeli 'ku a daba: N bangyeng ka Ba Tari Baahaa Daana diye a 'teng-gbani 'kuye. N bangyeng ka ye yela iriting dabieng yaga jaa ka a 'teng-gbani kpieriba jaa pelinhi teura ye 'jung.
10 'Bojung ti 'wongye bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang i ka Manjie kuong nyuuhi 'kuye sanga ni yeng 'yi 'Iijipiting ni. Ti 'wongye bila ni yeng i Saihong aning Oog, a Aamor niba na'mine ba'yi ni ang da 'bi Jooridang Mani 'lombo-jaala ning ni, ba yela yeng baahi kpeleng kpeleng ni.
11 Ting ang wa 'wong a yela nga ti 'muno 'puohiyeng. Nie jaa ba la tari nyau fiing jaa ye 'jung. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini ni, una la Naangmini ang 'bi arijenang saa'jung aning 'teng-gbani ang 'bi 'muning.
12 Bila 'jung n suhiye, ye po Ba Tari Baahaa Daana 'kumo. Mang iye bunye ni 'jung ka ye ming i bunye 'ku n ba 'deu, a 'kumo 'sieree ang i minga.
13 Ye bahi n ba, n ma, n yaudaba, n yauhi ang i pogiba aning n kpiem'mine, a bahi bung jaa bang tari. Ye die ti 'nyivoe a 'yi 'kuuming.
14 'Beng la ka a daba yeli 'kuu: Ti 'nyivoe na tegiye ye 'nyivoe, ka ye kanga jaang kung yeli ti yeli nga 'ku nie jaa. A na wa ing, sanga ni Ba Tari Baahaa Daana ang na di a 'teng-gbani 'kuti ni, ti na diye bunye aning yeliminga kaa i 'jieng.
15 'Beng la ung daang diba 'tuning 'tokoro a veng bang mili 'ngmiihii 'sigi,

'bojung u 'deu daang 'biye a 'yi-kpong daangguoni 'jung. U daang kpieraye a 'yi-kpong daangguoni 'jung.
16 Ung yeli 'kubo: Ye gara a tangkpong ka banani ang kari ye boo ni ta wa 'tuohiye. Ye sogili 'beng 'beri ata ka banani ang kari ye boo ni ti leu wa. Bila 'puoring ye na tuong gaaye 'jie yeng gara.
17 Ka a daba yeli 'kuu: Tinuu na iye 'chihi a puobu nga ing veng ting po nga ingang.
18 Ka tinuung wa kpe a paaluu, 'see ka i di a 'ngmi-jie nga 'le 'tokoro ning ing veng ting 'tu 'sigi ni. Aning ming, 'see ing laanhi i ba, i ma, i yaudaba, aning i ba 'deu jaa wa kpening i minga 'deu.
19 A na wa ing, nie jaa ang wa 'yi i 'deu 'di-noeng a 'yi 'yenge, u jiing na dogiliye u minga 'jung. Ti kung 'so paangbu jaa bila yela. Che ka nie 'nung wa fiinhi nie jaa ang 'bi i seng a 'deu 'puong, u jiing na dogiliye ti 'jung.
20 Che ka inang yeli ti yeli nga 'ku nie jaa, ti na iye 'chihi i puobu nga ing veng ting po nga ingang.
21 Ka a poga yeli: A i a'wo ye yelihung nga. 'Beng la ung daang bahiba bang di gaa. Ung di a 'ngmi-jie 'le a 'tokorong.
22 Bang daang 'yi gaa a ti ta a tangkpong. Ba daang kpelingye 'beng 'beri ata, a gara wagiri niba ni ang kari ba boo ni ang ti leu wa. Niba ni ang kari ba boo ni daang bobang sori jaang, che ba ba nyiba.
23 Ka a daba ba'yi nga daang leu 'sigi a tangkpoming. Bang daang ti long Jooridang Mani ni a gaa Nuung 'bi-dau 'Joosua seng. Bang daang ti toonhi bila ni jaa ang pagiba 'kuu.
24 Bang daang yeli 'ku 'Joosua: Pielaang la, Ba Tari Baahaa Daana diye a 'teng-gbani jaa ing ti 'nuuhing. 'Bojung yeliminga la, a paaluu kpieriba jaa pelinhi teurang ti 'jung.

Iisiriel longye Jooridang Mani

3 'Joosua daang dang 'ihiye 'beeguu. Ka u ning Isi'reeli niba jaa 'yi Siitim a wa ta Jooridang Mani. Bang daang 'jing 'be biela che long a Jooridang.
2 'Beri ata ang wa pari ka a 'sojehi 'yi-dieriba 'tugili a kampu jaa ti 'yi.
3 Bang 'ku a niba nuori a yeli: Ye na nyiye Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini 'layiri daga ni. Ye na nyiye a Ngming'puohi 'yi-dieriba,

'Liivai buurii ni ang pegiluu. Ka yenang wa nye bila, ye 'ihi ye 'jiihing a 'tuuruu.

4 Che 'vuo na 'biye ye ning a 'layiri daga kpachagang. A 'vuo na ing a'wo 'kiyubitihi 'tuhi a'yi. Ye ta wa pienuu, ka ye nye bang sori ni yeng na 'tu, 'bojung ye nang ba 'tu a 'jie nga jaa.

5 Ka 'Joosua yeli 'ku a niba: Ye i ye miihi 'forifori, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana na iye yelisiela ye 'puong 'beu.

6 'Beng la ka 'Joosua daang yeli 'ku a Ngming'puohi 'yi-dieriba: Ye di a 'layiri daga ni a long a mani a niba 'ningbi-tooring. Bang daang di a 'layiri daga a die a niba 'yie.

7 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Joosua: 'Jine nga mang na 'piili 'duohii Iisiriel jaa 'ningbiring. Bila bang na bang ka bila ni mang da 'bi 'Moosis seng ni, bila mang na 'bi i ming seng.

8 'Ku a Ngming'puohi 'yi-dieriba ni ang pegili a 'layiri daga ni nuori a yeli: Ka yenang wa ta Jooridang kuong ni nuori, ye ahi a Jooridang 'puong.

9 Ka 'Joosua daang yeli 'ku a Isi'reeli niba: Ye tagi ta a 'wong Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini yeli'bie.

10 Ka 'Joosua yeli: A 'tuuro ngaang yeng na bang ka Naangming'vori ni 'biye ye 'puong. U siring na kariye a 'Keenan niba, Hiit niba, Haiv niba, Peeriz niba, Guurigas niba, Aamor niba aning 'Jii-bus niba ka ba 'yi ye 'ningbi-tooring.

11 Ye nye, dunee jaa Daana 'layiri daga ni lonnang a kpiera Jooridang ye 'ningbi-tooring.

12 Bila 'jung ye 'lugihi daba 'pieningbayi Isi'reeli buura ni 'puong. Ning'yeni na mang 'yiye buurii jaa 'puong.

13 Yeli ang na i la nga: A Ngming'puohi 'yi-dieriba na pegiliye Ba Tari Baahaa Daana, dunee jaa Daana ni 'layiri daga. Ka ba gbe'puuhing ang wa kpe a Jooridang kuong, Jooridang kuong ni na ngmaang. Kuong ni ang 'yi a mani 'ju 'sigire waana ni na ahing a'wo 'kungkuni.

14 Sanga ni a niba ang daang 'yi ba kampu a na long Jooridang ni, yeli ang daang i la nga: A Ngming'puohi 'yi-dieriba ni ang daang pegili a 'layiri daga ni daang 'biye a niba 'ningbi-tooring.

15 Ka banani ang daang pegili a daga ni daang ta Jooridang. Ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba ni ang daang pegili a daga ni gbee ti kpe a

kuong nuori. 'Bojung Jooridang Mani nga da mang 'puo longye u 'lomboe jaa buunhu chiebu wagiri ni jaang.

16 A yela nga ang wa i baahi, ka a kuong ni ang daang 'yi a mani 'ju 'sigire waana ni daang ahi bila. A daang ahiyeng a'wo 'kungkuni Aadam 'yi-kpong sieng, ka 'be daang 'bi toori jaa. A 'yi-kpong nga daang pieliye Zaaretang. Kuong ni ang daang 'sigire gara Aaraba Mangkpong, Yaarung Mangkpong ni daang ba la 'puoro, a daang ngmaa. Ka a niba daang long gaa ka ba ning Jeeri'ko pieli taa.

17 'Beng la ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba ni ang daang pegili Ba Tari Baahaa Daana 'layiri daga ni daang ahi kpiengaa 'teng-gbang'kuongee ingang Jooridang Mani ni gaalinggang. Ka Isi'reeli niba jaa daang long 'teng-gbang'kuongeeng, a waana wagiri a niba jaa ang wa long Jooridang kpeleng kpeleng.

A yela tiehibu 'kubo

4 Sanga ni a niba jaa ang daang wa long Jooridang kpeleng kpeleng ni, ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli yela 'ku 'Joosua.

2 Ngaang ung daang yeli: Ye 'lugihi daba 'pieningbayi a niba 'puong. Dau'yeni na mang 'yiye buurii jaa 'puong.

3 'Kubo nuori ngaang: Ye di 'kubo 'pienaayi a 'yi che, a 'yi Jooridang gaalingga 'jie ni a Ngming'puohi 'yi-dieriba gbee ang da ahi kpiengaa ni. Ye 'tuo a 'kubo long a mani, a dia 'bing jeng'jie ning yeng na jeng a 'yienguu nga ni.

4 'Beng la ka 'Joosua daang buong a daba 'pieningbayi ni ung 'ihi Isi'reeli niba 'puong ni. Dau'yeni da mang 'yiye Iisiriel buurii jaa 'puong.

5 Ka 'Joosua daang yeli 'kubo: Ye long gaa Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini daga ni 'ningbi-toori a Jooridang gaalinggang. Dau jaa di 'kuurii pegili u bagi'biring a 'tuuro Iisiriel niba buura ni singbu.

6 Ye i bila ka bila i 'sieree ye 'puong wagiri ang waana 'puong. Ye 'biihi daang na jugihing: A 'kubo nga 'muni la 'bo a 'kuye?

7 'Beng la yeng na yeli 'kubo ka Jooridang kuonhi daang ngmaayeng Ba Tari Baahaa Daana 'layiri daga ni 'ningbi-tooring. Sanga ni a 'layiri daga ang daang long Jooridang ni, Naangmini daang ngmaaye Jooridang kuonhi ni. A 'kubo nga na 'biming a i tiehibu a 'ku Isi'reeli 'biihi a gara wagiri jaa.

8 Ka Isi'reeli niba daang tung a'wo 'Joosua ang daang 'kubo nuori bila ni. Bang daang di 'kubo 'pienaayi a 'yi Jooridang gaalinggang a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang yeli 'ku 'Joosua ni. Bang daang dia a 'tuuro Isi'reeli 'biihi buura ni singbu. Bang daang 'tuogaa long gaaning ba kpe'jie ni a ti dia 'bing 'beng.
9 Ka 'Joosua daang la di 'kubo 'pienaayi 'mine ming 'bing Jooridang gaalinggang. U daang diang 'bing 'jie ni a Ngming'puohi 'yi-dieriba ang da pegili a 'layiri daga ni gbee ang daang ahi. A 'kubo nang 'bibe a waana 'jine.
10 A Ngming'puohi 'yi-dieriba ni ang da pegili a daga ni daang ahiye Jooridang gaalinggang. Ba daang ahiyeng ka yela ni jaa Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku 'Joosua nuori ka u yeli a niba ni daang wa tung baahi a'wo 'Moosis ang daang 'ku 'Joosua nuori bila ni. Ka a niba daang 'loring a long.
11 A niba jaa kpeleng kpeleng ang daang wa long baahi, ka Ba Tari Baahaa Daana 'layiri daga ni aning a Ngming'puohi 'yi-dieriba daang long a niba 'ningbiring.
12 Ka Ruubeng buurii daba, Gaad buurii daba aning Manaase buurii chelii daba daang long a pegili taanhuu jauri buunhu Isi'reeli niba 'ningbi-tooring. Ba daang iye bila a 'tuuro bila ni 'Moosis ang daang yeli 'kubo ni.
13 Daba ang ta a'wo 'tuhi lijaa'yi ang i 'siri taanhuu jauring la a daang long Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. Ba daang iye 'siri ka ba ti jau taanhuu Jeeri'ko 'ji-gbalinggbaahi ning.
14 A daari nga ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'duohi 'Joosua Iisiriel jaa 'ningbiring. Bang daang joruu u 'nyivori 'beri jaa 'puong a'wo bila ni bang daang jora 'Moosis ni.
15 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Joosua:
16 'Ku a Ngming'puohi 'yi-dieriba ni ang pegili a 'Sieree daga ni nuori ka ba wa 'yi a Jooridang 'puong.
17 A 'jung 'Joosua daang 'kuye a Ngming'puohi 'yi-dieriba nuori a yeli: Ye wa 'yi a Jooridang 'puong.
18 A Ngming'puohi 'yi-dieriba ni ang daang pegili Ba Tari Baahaa Daana 'layiri daga ni wa 'yiye Jooridang 'puong. Sanga ni a Ngming'puohi 'yi-dieriba gbe'puuhi ang daang wa neu 'teng-gbang'kuongee ni la ka

Jooridang kuonhi ni leu gaa a 'bijie. Ka a kuonhi leu 'puo ti long u 'lomboe jaa a'wo bila ni ang da 'wo ni.

19 A niba daang 'yiye a Jooridang 'puong a 'chiu-fora dau 'pie daari. Bang daang maali ba kampu Giiligal 'puong, Jeeri'ko sa'muni toribogu seng.

20 Ka 'Joosua daang di a 'kubo 'pienaayi ni bang di 'yining Jooridang Mani 'puong ni 'bing Giiligal 'puong.

21 'Beng la ung daang yeli ngaang 'ku a Isi'reeli niba: Wagiri ang waana 'puong ye 'biihi daang na jugihiye ba ba'mine: 'Bo la a 'kubo nga?

22 'Beng la yeng na yeli ka ye 'biihi ni bang. Ye na yeling: 'Teng-gbang'kuongeeng ka Iisiriel daang long Jooridang nga.

23 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini daang iyeng ka Jooridang kuonhi nyuuhi ye 'ningbi-tooring a gara wagiri yeng wa long. Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini nyuuhiye a kuonhi a'wo bila ni ung daang i Manjie ti 'ningbi-tooring ni. U daang nyuuhaang a gara wagiri ting wa long baahi.

24 U daang nyuuhiye a kuonhi ka dunee niba jaa bang ka Ba Tari Baahaa Daana 'nu ni tariye kpiengu, ka ye jora Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini wagiri jaa.

5 Aamor niba na'mine ni jaa ang daang 'bi Jooridang Mani ngmintongkpieri seng ni daang 'wongye a yeli nga. Ka 'Keenan niba na'mine ni jaa ang daang 'bi a mangkpong sieng ni daang 'wo-maa. Ba jaa daang 'wongye bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang nyuuhi Jooridang kuong Isi'reeli niba 'ningbi-tooring. U daang nyuuhiye a kuong a gara wagiri ting wa long baahi. Bang wa 'wo-maa ka ba 'muno 'puohi. Ka ba nyau taribu jaa daang baahi Isi'reeli niba nga 'jung.

2 A wagiri ngang ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Joosua: Di 'kubo maali 'suuhi a la 'ihi Isi'reeli niba nga ming degiri.

3 Ka 'Joosua daang di 'kubo maali 'suuhi a 'ihi Isi'reeli niba degiri Giibiya Haaralot 'puong.

4 Anan'so ni 'Joosua ang daang 'ihi ba degiri ni la nga: Daba ni jaa ang 'yi 'Iijipiting a i taanhuu jaujauriba ni jaa daang 'kpiye a mopiring ba sori 'cheni ni 'puong ba 'Iijipiti 'yiibu 'puoring.

5 Banani jaa ang daang 'yi 'Iijipiting ni degiri daang 'ihiyeng. Che banani jaa bang daang dogi a mopiri 'puong a soring sanga ni bang 'yi

'Iijipiting ni degiri da ba 'ihi.
6 'Bojung Isi'reeli niba daang 'chengye a mopiri 'puong 'yuomo lijaa'yi. Ba daang 'biye a mopiri 'puong a gara wagiri ni a daba ni jaa ang 'yi 'Iijipiting a i taanhuu jaujauriba ni ang daang wa 'kpi. 'Bojung ba daang ba 'tu Ba Tari Baahaa Daana nuori. Bana ka Ba Tari Baahaa Daana daang po 'ku ka u kung 'wulibo a 'teng-gbani ni yela una Ba Tari Baahaa Daana ang daang po 'ku ba ba'mine ka u na 'kuting ni, 'teng-gbani nga ang 'puoro bihung aning siu la.
7 A 'jung ka 'Joosua daang 'ihi ba 'bi-daba ni ung 'guoli ing ba gbebogiring ni degiri. Ba degiri daang ba 'ihi, 'bojung nie jaa daang ba 'ihi ba degiri a soring.
8 Bang daang wa 'ihi a niba jaa degiri baahi, bang kpeling ba 'jiihing a kampu 'puong a gara wagiri ni bang wa nyaa.
9 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Joosua: 'Jine nga mang 'ihi 'Iijipiti nyaaba ye ingang. A 'jung bang buona a 'jie 'yuori Giiligal a waana 'jine.
10 Ka Isi'reeli niba daang maali ba kampu Giiligal 'puong. Bang daang 'di a Paribahi a 'chiu dau 'pie aning anaahi daari 'ji-nyogi'ningbiring Jeeri'ko 'ji-gbalinggbaahi ning.
11 A Paribahi 'diibu ka 'jie nyaa bang daang 'di buunhu ang 'yi a 'teng-gbaning. A daari ning u 'ju bang daang oo paanuu ang ba tari bura aning bung'bie bang se.
12 Bang wa 'di a 'teng-gbani buunhu ka 'jie nyaa ka a manna tihibu ngmaa. Isi'reeli niba ni da ba la nyira manna. 'Keenan 'teng-gbani siimaa bang daang 'di a 'yuoni nga.

Ba Tari Baahaa Daana 'sojehi 'yi-diera ni

13 Sanga ni 'Joosua ang daang wa pieli Jeeri'ko, ung lagi u 'ningbie 'liinhi a nye dau ang ahi 'toruu. A dau daang vuoye u ta'kobi tari u 'nung. Ka 'Joosua gaa u seng a ti yeli 'kuu: Ti seng ing 'be bii ti domihi seng ing 'be?
14 Ung dieyeli: N ba 'bi kanga jaa seng. N wayeng ka n i Ba Tari Baahaa Daana 'sojehi ni 'yi-dierikpong. 'Beng la ka 'Joosua daang 'le 'tengeng 'pu a 'puohuu Ngmini'puohibu. Ka 'Joosua yeli 'kuu: Wala ka n ningkpong yera 'kuro u tungtuna?

15 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana 'sojehi 'yi-dierikpong ni yeli 'ku 'Joosua: Nyogi i nagitiri 'fogi i gbering, 'bojung 'jie ni ing ahi ni iye 'ji-pegi'yiruu. Ka 'Joosua daang i bila.

Jeeri'ko saangbu

6 A wagiri ngang ba daang lariye Jeeri'ko 'gbinggbing Isi'reeli niba ni 'jung. Nie jaa daang ba 'yire bii a kpiera.

2 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Joosua: Nye, n diye Jeeri'ko ing i 'nung. N diye u naa aning u gandaba ang tari nyau ming ing i 'nung.

3 Ye 'cheng 'gili a 'yiri, daba ni jaa ang jaura taanhuu ni. Ye 'cheng 'gili a 'yiri jaa da'yeni. Bila ing na i 'beri ayuobi.

4 Ngming'puohi 'yi-dieriba bayo'poin na tariye biengkonihi ang i pidee iila ayo'poin a 'layiri daga 'ningbi-tooring. A 'beri ayo'poin daari ye na 'cheng 'giliye a 'yiri gberi buyo'poin, ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba ngmi a biengkonihi.

5 Ka banang wa ngmi a pidee iila ka a 'kong kauhi ka ye 'wong a biengkoni ang 'kono, a niba jaa na tahingye tahingkpong. 'Beng la ka a 'yi-kpong daangguoni na 'le 'tengeng felele. A niba na 'do gaang ka dau jaa mang 'tori u 'ningbi-toori gara.

6 'Beng la ka Nuung 'bi-dau 'Joosua daang buong a Ngming'puohi 'yi-dieriba a yeli 'kubo: Ye di a 'layiri daga, a veng ka Ngming'puohi 'yi-dieriba bayo'poin ang tari biengkonihi ang i pidee iila ayo'poin 'bi Ba Tari Baahaa Daana 'layiri daga ni 'ningbi-tooring.

7 Ung yeli 'ku a niba: Ye 'yi a 'cheng 'gili a 'yi-kpong. Daba ni ang pegili taanhuu jauri buunhu ni na dieye 'yie Ba Tari Baahaa Daana 'layiri daga ni 'ningbi-tooring.

8 Sanga ni 'Joosua ang daang yeli yela 'ku a niba baahi ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba bayo'poin ni daang die 'yie a ngmi a biengkonihi. Banang daang tari biengkonihi ayo'poin ang i pidee iila a 'bi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring ni. Ka Ba Tari Baahaa Daana 'layiri daga ni daang 'bi ba 'puoring.

9 Ka daba ni ang daang pegili taanhuu jauri buunhu ni da 'bi a Ngming'puohi 'yi-dieriba ni ang ngmira a biengkonihi ni 'ningbi-tooring. Ka a 'puori 'sojehi ming daang 'tuuro a 'layiri daga. Ka

a Ngming'puohi 'yi-dieriba da nang ngmira a biengkonihi.
10 'Joosua daang 'kuye a niba nuori a yeli: Ye ta wa tahina bii a veng ka nie jaa 'wono ye kokori. Ye ta wa venna ka yeli'biri jaa ming 'yire ye noeng a gara daari ni mang na yeli 'kuye: Ye tahing. 'Beng la yeng na tahing.
11 Ung daang i ka Ba Tari Baahaa Daana 'layiri daga ni 'gili a 'yiri, a 'giluu da'yeni. Bila 'puoring bang daang wa a kampu a wa jeng ka 'jie nyaa a kampung.
12 Ka 'Joosua daang dang 'ihibu 'beeguu 'pipi ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba di Ba Tari Baahaa Daana 'layiri daga ni.
13 Ka Ngming'puohi 'yi-dieriba bayo'poin ang daang tari biengkonihi ayo'poin ang i pidee iila daang die Ba Tari Baahaa Daana 'layiri daga ni 'yie a ngmira a biengkonihi. Ka a daba ni ang pegili taanhuu jauri buunhu ni daang die ba 'yie. Ka 'puori 'sojehi ni daang 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana 'layiri daga ni che ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba nang ngmira a biengkonihi.
14 A 'yiilung 'beu ba daang 'cheng 'giliye a 'yi-kpong da'yeni che leu gaa a kampu. Bila bang daang i 'beri ayuobi.
15 A 'beri ayo'poin daari ba daang dangye 'ihibu 'ji-nyaari wagiri. Bang daang 'cheng 'gili a 'yiri bila gberi buyo'poin. A daari 'yong bang daang 'gili a 'yiri gberi buyo'poin.
16 A gberi buyo'poin ingang yeli ang i la nga: Sanga ni a Ngming'puohi 'yi-dieriba ang daang ngmi ba biengkonihi ni, ka 'Joosua yeli 'ku a niba: Ye tahing, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana 'kuyeng a 'yi-kpong.
17 A 'yi-kpong aning bung jaa ang 'bi u 'puong ka Ba Tari Baahaa Daana na weli 'bing 'ku saangbu. 'Reehab a jentira ni 'yong aning banani jaa ang 'bi u seng a 'deung ning na tari 'nyivori, 'bojung unang sogili tungtuniba ni ting tung ni.
18 Bila ni jaa ang la ye ming weli ye miihi 'yi buunhu ni ang 'bi duhibeu 'puong ni. Ka a naani ye na ira wa nye duhibeu sanga ni ing na di bung 'yi buunhu ni ang 'bi duhibeu 'puong ni. Ye na nyiye duhibeu a i ka Iisiriel kampu ni jaa nye duhibeu, ka ye waaning wahala u ingang.
19 Che a wari aning salima aning buunhu bang di yaawa aning 'kue maali na weli 'bing 'kuye Ba Tari Baahaa Daana. A jaa na kpeye Ba Tari Baahaa Daana bungnanee 'bingjie ni.

20 Sanga ni a Ngming'puohi 'yi-dieriba ang daang ngmi a biengkonihi ni, ka a niba daang tahing. A niba ang daang wa 'wong a biengkoni 'kuori a tahing tahingkpong ni la ka a daangguoni daang 'le 'tengeng felele. Ka a niba daang 'do kpe a 'yi-kpong, ka dau jaa mang 'tori u 'ningbi-toori a gara. Bang daang die a 'yiri.
21 Bang daang saang bung jaa ang 'bi a 'yiring kpeleng kpeleng. Ba daang diye ta'kobi a ku daba, pogiba, 'bibilii aning ningnyaahi. Ba daang saangye nadavarihi, piihi aning buunhi jaa.
22 A wagiri ngang 'Joosua daang yeli 'kuye a daba ba'yi ni ang daang ti 'pigihi a paaluu ni: Ye kpe a jentira ni 'deu. Ye ti waaning a poga aning bung jaa ung tari a'wo yeng po 'kuu bila ni.
23 Ka a 'bi-pola ni ang i a 'jipigihibe ni daang kpe ti waaning 'Reehab, u ba, u ma, u yaudaba aning bung jaa ung tari. Bang daang waaning u dogiriba jaa a diba ing 'jie ang 'bi Iisiriel kampu ni 'puoring.
24 Che bang daang di 'buung nyugi a 'yi-kpong aning bung jaa ang 'bi u 'puong. Wari, salima aning buunhu bang di yaawa aning 'kue maali 'yong bang daang di ing Ba Tari Baahaa Daana 'deu bungnanee 'bingjie ning.
25 Ka 'Joosua daang bahi 'Reehab a jentira aning u ba 'deu aning bung jaa ung tari. A 'jung u kpieraye Isi'reeli 'puong a waana 'jine, 'bojung u daang sogiliye tungtuniba ni 'Joosua ang tung ka ba ti 'pigihi Jeeri'ko ni.
26 A wagiri ngang ka 'Joosua daang po 'ku a niba a yeli: Ba Tari Baahaa Daana duhibeu na dogiliye dau ni ang 'ihi ka u me Jeeri'ko nga ingang. U na kongye u 'bi-daufora u 'muni 'bingbu ingang, a kong u 'bi-dau'bile u 'di-nobera maalibu ingang.
27 A 'jung Ba Tari Baahaa Daana daang 'biye 'Joosua seng, ka u 'yuori daang 'do a paaluu jaang.

'E-ai tuongbu

7 Che Isi'reeli niba daang saangye 'begu a'wo buunhu ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang duhi beu ing ni yela. 'Eekang daang diye buunhu 'yi anani Ba Tari Baahaa Daana ang daang duhi beu ing ni 'puong. 'Eekang daang iye Kaarimai 'bi-dau, ka Kaarimai i Zaabidai 'bi-dau. Ka Zaabidai daang i 'Ziira 'bi-dau, ka 'Ziira ming i 'Juuda buurii. Bila

'jung ka Ba Tari Baahaa Daana 'suuri daang 'ihi Isi'reeli niba ingang.
2 Ka 'Joosua daang tung daba bang 'yi Jeeri'ko a gaa 'E-ai. 'E-ai daang 'biye Beet 'Ee-veng sieng Beetel sa'muni seng. Ung daang yeli 'kubo: Ye gaa ti 'pigihi a paaluu. A 'jung ka a daba daang 'do gaa ti 'pigihi 'E-ai.
3 Ka a daba daang leu wa 'Joosua seng a wa yeli 'kuu: Ta veng ka a niba jaa 'do gaa. Veng ka daba 'tuhi a'yi bii 'tuhi ata 'do gaa ti jauning 'E-ai. Ta veng ka a niba jaa bali ba miihi gaa 'be, 'bojung 'E-ai niba iye fiing.
4 Bila 'jung daba a'wo 'tuhi atang daang 'yi a niba 'puong a 'do gaa 'be. Che bang ti jo 'E-ai daba 'ningbi-tooring.
5 Ka 'E-ai daba daang kuba a'wo daba 'pihita aning bayuobi. Ba daang karibang a 'piili a 'di-nokpoming a ti ta Seebarim. Bang kuba 'jie ni ang 'chulihi ning. Bila 'jung ka a niba siihi daang ngmaa.
6 'Beng la ka 'Joosua daang chiehi u bungyerihi. Ka u ning Isi'reeli ningbera ni daang 'le 'pu 'tengeng Ba Tari Baahaa Daana 'layiri daga ni 'ningbi-tooring a waana 'ji-maarii. Bang daang di tani fari ba 'juri.
7 Ka 'Joosua yeli: 'Woi, 'Suobu Kpiengu Jaa Daana. Wala muo 'jung ing tari a niba nga wa long Jooridang? I muo waaniting ka i diti ing Aamor niba 'nuuhing ka ba kuti bi? 'Oo, a'wo a danang sigihiti ka ti da kpiera Jooridang 'lombo-jaala ning.
8 'Oo Daana, Iisiriel ang leu 'puori u domihi 'ningbi-tooring nga, wala mang na yeli?
9 'Bojung 'Keenan niba aning a paaluu kpieriba jaa na 'wo-maang. Ba na wa ngmaa 'giliting a ngmaa ti 'yuori 'ihi bahi 'teng-gbaning. Wala ing na i i 'yo-nanii nga yela?

'Eekang yelibeu ni

10 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Joosua: 'Ihi. Wala 'jung ing jeng 'pu 'tengeng bila?
11 Iisiriel tungye beu a saang n 'layiri ni yela mang 'kubo nuori ni. Haali gba ba diye buunhu ni mang duhi beu ing ni 'mine. Ba 'juyeng a beling. Ba diye a buunhu paahi ba miihi buunhu ingang.
12 Bila 'jung ka Isi'reeli niba ba tuong ahi ba domihi 'ningbi-tooring. Ba iye niba ang weli 'bing 'ku saangbu, a 'jung bang leu 'puori ba domihi 'ningbi-tooring. Ka yenang ba saang a bung ni mang duhi beu ing ni,

n kung la 'bi ye seng.
13 'Ihi a welipegi a niba a yeli 'kubo: Ye welipegi ye miihi a 'gu 'beu,
'bojung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini ni yeli: 'Oo
Iisiriel, bung mang duhi beu ing 'biye ye 'puong. Ka yenang ba loo
bung ni mang duhi beu ing ni ye 'puong, ye kung tuong ahi ye domihi
'ningbi-tooring.
14 Bila 'jung 'beeguu ye wa di ye miihi ahi buurii buurii. Buurii ni Ba Tari
Baahaa Daana ang wa 'ihi ni na waye 'di-noe 'di-noe. 'Di-nuori ni Ba
Tari Baahaa Daana ang 'ihi ni na wang a 'tuuro ba jagihi. Jaga ni Ba
Tari Baahaa Daana ang 'ihi ni daba na waye 'yeni 'yeni.
15 Unani bang na nye ung tari a buunhu ni duhibeu ang 'bi a ingang ni, ba
na diye 'buung nyuguu a lang ning bung jaa ung tari. 'Bojung u
saangye Ba Tari Baahaa Daana 'layiri ni, a i yeli ang i 'vii Iisiriel
'puong.
16 A 'jung 'Joosua daang dangye 'ihibu 'beeguu a veng ka Isi'reeli niba nga
waana buurii buurii. Ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'ihi 'Juuda
buurii.
17 'Beng la ka 'Joosua daang veng ka 'Juuda buurii wa. Ka Ba Tari
Baahaa Daana daang 'ihi Zeera niba 'di-nuori. Ka 'Joosua waaning
Zeera niba 'di-nuori nga daba 'yeni 'yeni. Ka Ba Tari Baahaa Daana 'ihi
Zaabidai.
18 Ka 'Joosua daang waaning Zaabidai jaga daba 'yeni 'yeni. Ka Ba Tari
Baahaa Daana daang 'ihi Kaarimai 'bi-dau 'Eekang. Kaarimai da iye
Zaabidai 'bi-dau, ka Zaabidai i 'Ziira ang i 'Juuda nie 'bi-dau.
19 Ka 'Joosua daang yeli 'ku 'Eekang: N 'bi-dau, n suhii, di girima 'ku Ba
Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini ni a die i yelibee saangbu 'kuu.
Yelima yeli ni ing i ni. Ta sogilima yeli jaa.
20 Ka 'Eekang daang dieyeli 'ku 'Joosua: Siringminga n tungye beu Ba
Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini ni ingang. Yeli ni mang i ni la
nga:
21 N da nyiye Baabilonia kparuu ang viela a taanhuu buunhu ting 'ohi ni
'puong. Mang nye wari tiinhuu ang i sekelihi koohi a'yi, a nye
salingdau tiinhuu ang i sekelihi lijaa'yi ning 'pie. Mang i a 'niiri a dia.
Anang 'bibe a sogili 'tengeng n tent gaalinggang, ka a wari 'bi 'muning.
22 Ka 'Joosua daang tung niba bang jora gara a tent ka ana la, a sogili a

tenting ka a wari 'bi 'muning.
23 Bang daang di a buunhu a tent 'puong a dia gaaning 'Joosua aning Isi'reeli niba ni seng a ti dia yeri Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.
24 'Beng la ka 'Joosua aning Isi'reeli niba daang nyogi 'Ziira 'bi-dau 'Eekang, a di a wari, a kparuu aning a salingdau. Bang nyogi u 'bi-daba, u 'bi-pogiba, u nadavarihi, u buunhi aning u piihi aning u tent aning bung jaa ang i u 'suobu. Bang daang diba gaaning 'Eekor* Lohimbo ni.
25 Ka 'Joosua yeli: Wala 'jung ing waaning tuora ti ingang? Ba Tari Baahaa Daana na imiing tuora 'jine nga. 'Beng la ka Iisiriel jaa fobuu aning 'kubo. Bang wa fooba aning 'kubo baahi bang nyugiba aning 'buung.
26 Bang di 'kubo paguu ang 'duo yaga jaa. A nang 'bibe a waana 'jine. Bila 'jung ka Ba Tari Baahaa Daana daang leu 'yi u 'su-tuluu ni ingang. A 'jung ba buonaye a 'jie 'Eekor Lohimbo a waana 'jine.

'E-ai ang 'le

8 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Joosua: Ta jora dabieng bii a veng ka i inga chuori. Nyogi a taanhuu jaujauriba jaa paahi i ingang a 'ihi gaa 'E-ai. Nye, n diye 'E-ai naa, u niba, u 'yi-kpong aning u 'teng-gbani ing i 'nung.
2 Bila ni ing i Jeeri'ko aning u naa ni, bila ing na i 'E-ai aning u naa. A 'yiri buunhu aning u 'nii 'yong yeng na 'ohi. Ye ti jeng a 'yiri 'puoring 'gu.
3 'Beng la ka 'Joosua aning a taanhuu jaujauriba jaa daang 'ihi a na 'do gaa 'E-ai ingang. Ka 'Joosua 'lugihi taanhuu jaujauriba ang tari nyau 'tuhi 'pihita, a tungba bang gaa 'yienguu.
4 Ung 'kubo nuori a yeli: Nye, ye ti jeng 'gu a 'yi-kpong 'puoring. Ye ta gaa toori jaa, che ye jaa i 'siri.
5 Maang aning niba ni ang 'bi n seng ni na wa pieliye a 'yi-kpong. Yeli ang na i la nga: Ba na 'yi wa 'tuohiting a'wo fora ni, ka ti jora 'yire ba seng.
6 Ba na kariting bilaang ka ti wa tagiba 'yining a 'yi-kpoming. 'Bojung *

7:24 'Eekor 'muni la tuora 'Hiiburu kokoring.

ba na yeling: Ba jora 'yiree ti seng a'wo fora ni. Bila 'jung ti na jo 'yiye ba seng.

7 'Beng la yeng na 'ihi 'jie ning yeng jeng 'gu ni a faa a 'yi-kpong, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini na diung ing ye 'nuuhing.

8 Yeli ang na i la nga: Sanga ni yeng na wa faa a 'yiri, ye nyuguu aning 'buung. Ye i bila a 'tuuro bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang 'ku nuori ni. Nye, maang 'kuye bila nuori.

9 Ka 'Joosua daang bahiba bang 'yi gaa 'jie ni bang na ti jeng 'gu ni. Bang daang gaa ti 'bi Beetel aning 'E-ai kpachagang, 'E-ai ngmintongkpieri seng. Che ka 'Joosua daang jeng a niba 'puong ana 'yienguu ni.

10 'Beng la ka 'Joosua daang dang 'ihi 'beeguu a laanhi a niba. Ka u ning Isi'reeli ningbera ni daang die a niba 'yie a 'do gaa 'E-ai.

11 Ka a taanhuu jaujauriba ni jaa ang daang 'bi u seng ni 'do gaa. Bang daang ti pieli a 'yi-kpong a maali ba kampu 'E-ai sa'mung-goo seng. Ka boo daang 'bi ba ning 'E-ai kpachagang.

12 Ung daang di daba a'wo 'tuhi a'nu a veng bang jeng 'gu Beetel aning 'E-ai kpachagang, 'E-ai ngmintongkpieri seng.

13 Sanga ni bang daang 'bing a niba ni, a 'sojehi jaa daang 'biye a 'yi-kpong sa'mung-goo seng, ka banani ang daang jeng 'gu ni 'bi a 'yiri ngmintongkpieri seng. Ka 'Joosua daang kpe a boo 'puo a daari 'yienguu.

14 Sanga ni 'E-ai naa ang wa nye bila, ka a 'yi-kpong niba 'loring a 'ihi 'wieng. Ka u ning u niba jaa 'yi a na 'tuohi Iisiriel aning taanhuu wagiri ni bang 'bing ni 'puong Aaraba 'ji-gbalinggbaaha ning. Che 'E-ai naa daang ba bang ka niba jeng 'guung a 'yiri 'puoring.

15 Ka 'Joosua aning Iisiriel jaa daang i a'wo 'E-ai naa 'sojehi ni ang tuongba. Bang jo 'tu a mopiri 'jie seng.

16 Bang daang buong 'E-ai niba jaa lang taa bang na kariba. Bang daang kari 'Joosua ung tagiba 'yining a 'yi-kpong 'puong.

17 Dau jaa daang ba kpeling 'E-ai bii Beetel 'puong a ba 'yi kara Iisiriel. Bang daang bahi a 'yi-kpong kpali bila che kara Iisiriel.

18 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Joosua: Di kpani ni ang 'bi i 'nung ni tie 'E-ai seng, 'bojung n na diung ing i 'nung. Ka 'Joosua daang di kpani ni ang 'bi u 'nung ni tie a 'yi-kpong seng.

19 Ka banani ang daang jeng 'gu ni 'ihi ba 'bijieng 'wieng 'wieng. Ung ang wa tie u 'nu ni la bang jo kpe a 'yi-kpong a dieguu. Bang 'loring a tong 'buung ing a 'yi-kpong.
20 'Beng la ka 'E-ai daba ni leu 'liinhi 'puori a nye, ka a 'yiri nyuohing 'duoro sagbani. Kpiengu daang ba la 'chibe bang na jo gaa che bii che. Ka Isi'reeli niba ni ang da jora gara a mopiri ni daang leu a niba ni ang da kariba ni ingang.
21 Sanga ni 'Joosua aning Iisiriel jaa ang daang wa nye ka banani ang jeng 'gu ni dieye a 'yiri, bang nye a 'yiri nyuohi ang 'ihe 'duoro, bang leu 'tuohi a 'E-ai daba a ngmiba ku ku.
22 'Beng la ka ba chelii ni wa 'yi a 'yiring 'E-ai niba ingang. A 'jung bang daang 'bi Iisiriel kpachagihing, ka 'mine 'bi 'lombori ngang, ka 'mine 'bi 'lombo-jaalang. Bang daang ngmiba ku ku. Ba daang ba bahi ka kanga jaa kpeling bii a jo.
23 Che bang daang nyogi 'E-ai naa 'vori a taruu waaning 'Joosua seng.
24 Ngaang la ka Iisiriel daang ku niba ni jaa ang 'yi 'E-ai ni baahi a moo 'puong. Bang daang ku banani ang kariba 'yi a mopiri 'puo ni baahi. Iisiriel ang daang ku ba jaa aning ta'kobi baahi, bang jaa daang leu gaa 'E-ai a ti di ta'kobi ku a niba jaa.
25 Bang daang ku 'E-ai niba jaa, ba daba aning pogiba jaa. Banani bang daang ku a daari nga daang iye 'tuhi 'pienaayi.
26 'Bojung 'Joosua daang ba 'sigihi u 'nu ni ung daang di tie a kpani ni a gara wagiri ni bang wa ku 'E-ai kpieriba ni jaa.
27 A 'yiri 'duunhi aning u bungjaasi 'yong ka Iisiriel daang 'ohi. Ba daang iye bila a 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana yelihung ni ung daang 'ku 'Joosua ni.
28 Ka 'Joosua daang nyugi 'E-ai a veng ung leu tani ang 'duo a gara wagiri jaa. U daang iyeng ung leu da'boo a waana 'jine.
29 Ung daang chagi 'E-ai naa dau 'jung a gara 'ji-maarii. Ngminaa ang daang wa kpe baahi ka 'Joosua 'ku nuori ka ba yaa u inggbani a dau 'jung. Ung daang yeli ka ba diu loo 'jie ni bang mang 'tu kpe a 'yiri 'di-nokpong ni, a laanhi 'kubo 'duo u ingang. A 'kubo nang 'bi 'beng a waana 'jine.

'Joosua la tiehibang a 'layiri yela

30 Ka 'Joosua daang me sarika 'ihijie 'ku Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini 'Iibal Tangkpong ni 'jung.
31 U daang meung a 'tuuro bila ni Ba Tari Baahaa Daana tungtuna 'Moosis ang daang 'ku Isi'reeli niba nuori ni. Bila ni ang daang seu 'Moosis 'Begu Gbangu 'puong ni ung daang meu. 'Kubo ang i 'gbuno ka nie jaa ba di 'kurihuu tungtungbung fiinhaa, ana ung daang di me a sarika 'ihijie. Bang daang 'ihi sarika nyugirihi 'ku Ba Tari Baahaa Daana aning maahuu sarikihi.
32 Ka 'Joosua daang kaa a seu 'Moosis 'begu ni to ing a 'kubo ingang Isi'reeli niba 'ningbiring.
33 Ka Isi'reeli niba jaa, ba ningbera, ba 'sojehi 'yi-dieriba aning ba saringmaariba daang ahi a 'layiri daga 'lomboe a'yi jaang. Ba daang ahiye a Ngming'puohi 'yi-dieriba 'ningbi-tooring, a 'Liivai niba ni ang da mang pegili Ba Tari Baahaa Daana 'layiri daga ni la bila. Ba daang ahiye a saamba aning banani bang dogi a paaluung ni 'ningbi-tooring. Ba tarang daang 'biye Geerizim Tangkpong 'ningbi-tooring, ka ba tarang 'bi 'Iibal Tangkpong 'ningbi-tooring. Ba daang iye bila a 'tuuro bila ni Ba Tari Baahaa Daana tungtuna 'Moosis ang daang 'ku nuori fora ni ka ba duhi sung 'ku Isi'reeli niba.
34 Bila 'puoring ung daang karing a 'begu yeli'bie jaa. U daang karingye a duhisung aning a duhibeu a'wo bila ni jaa ang seu a 'Begu Gbangu 'puong ni.
35 Yeli'biri bung'yeni daang 'chibe ka 'Joosua ba karing a 'yi anani jaa 'Moosis ang daang 'kubo nuori ni ingang. U daang karingye a jaa Iisiriel langbu ni jaa 'ningbi-tooring. A pogiba, a 'bibilii aning a saamba ni ang daang kpiera ba 'puong ni 'ningbi-tooring ung daang karimaa.

Iisiriel aning Giibiyong niba yeli'binnuu ni

9 Ka a na'mine jaa daang 'wong Jeeri'ko aning 'E-ai tuongbu ni yela. Bana daang la na'mine ni ang 'bi Jooridang ngmintongkpieri seng ni, a taanhi paaluu, 'ji-lohimbohi aning Mangkpong Karaa noe ang 'bi Leebanong sieng. Bana daang la Hiit niba, Aamor niba, 'Keenan niba, Peeriz niba, Haiv niba, aning 'Jii-bus niba.

2 Bang wa 'womaa a laanhi taa aning nuori'yeni a na jauning 'Joosua aning Iisiriel.
3 Che sanga ni a Giibiyong kpieriba ang daang wa 'wong bila ni 'Joosua ang i Jeeri'ko aning 'E-ai ni,
4 bang daang di belingbu aning dawari a i a'wo bang i ba paaluu gbebogi-ahiba. Bang daang di buori'kori dogili ba buunhing, a di waingwuuhi ang chiehi bang se se.
5 Bang daang di nagitie ang 'kori, a chiehi bang se tung ba gbeeng, a di bungyerihi ang 'kori a yeri. Ba paanuuhi jaa daang 'koyeng a 'uli 'uli.
6 Bang daang gaa 'Joosua seng a Giiligal kampu ning a ti yeli 'ku u ning Isi'reeli daba ni: Ti 'yiye paaluu ang i toori. Bila 'jung ye veng ka ti niye 'bing 'layiri.
7 Che ka Isi'reeli daba daang yeli 'ku a Haiv niba nga: A'mineng ye kpiera pieliting, wala ting na 'bing 'layiri aniye?
8 Bang daang yeli 'ku 'Joosua: Ti iye i tungtuniba. Ka 'Joosua yeli 'kubo: Ning'bobo liye? 'Yening yeng 'yi?
9 'Beng la bang yeli 'kuu: Paaluu ang i toori yaga ka i tungtuniba 'yi wa. Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'yuori 'jung ting wa, 'bojung ti 'wongye u yela, a 'wong bila ni jaa ung i 'Iijipiti 'puong ni.
10 Ti 'wongye bila ni jaa i Naangmini ang i Aamor na'mine ba'yi ni ang 'bi Jooridang Mani 'lombo-jaala ning ni. Ti 'wongye bila ni jaa ung i Heesibong naa Saihong aning 'Beesang naa Oog, unang da 'bi Aasitarot 'puong ni.
11 Bila 'jung ka ti ningbera aning ti paaluu kpieriba jaa yeli 'kuti: Ye di ye sori 'cheni bung'dirihi a ti 'tuohibo a yeli ngaang 'kubo: Ti iye ye tungtuniba, a 'jung ye 'bing 'layiri aniti.
12 Daari ni ting di ti paanuuhi nga 'yi ti 'dering waana ye seng, a daang tuliyeng. Che pampana nye, a 'koyeng a 'uli 'uli.
13 A waingwuuhi nga ming daang iye paani ting paalaa. Che nye, a chiehiyeng. Ti bungyerihi aning ti nagitie nga leu 'koriyeng, a sori ang i toori yaga ni 'jung.
14 'Beng la ka Isi'reeli daba ni daang die ba bung'dirihi ni 'mine che ba daang ba bo kawani Ba Tari Baahaa Daana seng.
15 Ka 'Joosua daang die bang maali taa, a 'bing 'layiri ang na veng ka ba i 'chihi. Ka Isi'reeli langbu ningbera ni daang po 'kubo.

16 Bang daang wa 'bing a 'layiri nga ning Giibiyong niba baahi, ana 'beri ata 'puoring bang 'wong ka ba iye ba kpieringtaa a kpiera pieliba.
17 'Beng la ka Isi'reeli niba nga daang di 'yi sori. A 'beri ata daari bang daang ta a Giibiyong niba nga 'yi-bera. Ana daang la Giibiyong, Kefaira, 'Biyiirot aning Kiirijat 'Jii-arim.
18 Che Isi'reeli niba nga daang ba di taanhuu 'tuohibo, 'bojung Iisiriel langbu ningbera ni daang poye Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini ni 'kubo. Che ka a langbu jaa daang ngmuuna inna a ningbera.
19 'Beng la ka a ningbera jaa daang yeli 'ku a langbu jaa: Ti poye Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini ni 'kubo. Bila 'jung ti kung tuong fiinhiba.
20 Yeli ting na iba la nga: Ti na veming ka ba i 'chihi, ka 'su-kpiengaa ta wa wa ti ingang puobu ni ting po 'kubo ni 'jung.
21 Ka a ningbera yeli 'kubo: Ye veng ka ba i 'chihi, che veng ka ba i dawerihiba aning kongduoriba a 'ku a langbu jaa a'wo a ningbera ang daang ing nuori bila ni.
22 'Beng la ka 'Joosua daang buongba a yeli 'kubo: Ye kpiera pieliting. Ka wala 'jung yeng belingti a yeli: Ti 'yiye toori jaa?
23 A 'jung pampana ye 'biye duhibeu 'puong. Ye kanga jaa kung 'so u minga a 'yi 'yemilung 'puong. Ye na iye dawerihiba aning kongduoriba a 'ku n Naangmini 'deu.
24 Bang daang dieyeli 'ku 'Joosua: Ba yeli 'kuye i tungtuniba pielaang ka Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'kuye u tungtuna 'Moosis nuori ka u na diye a paaluu jaa 'kuye. Ba yeliyeng ka ye na baahiye banani jaa ang kpiera a paaluung ni yela ka ba 'yi ye 'ningbi-tooring. Bila 'jung ka dabieng kpeti yaga jaa ye 'jung ti 'nyivoe yela. Anan'so ting i bila.
25 Pampana ti 'biye i 'nuuhing. Iti bila ni ang i sung, a 'tu sori i 'ningbiring.
26 Bila 'jung ka 'Joosua daang dieba Isi'reeli niba 'nuuhing. Ba daang ba kuba.
27 A daari ka 'Joosua daang veng bang leu dawerihiba aning kongduoriba a 'ku a langbu aning Ba Tari Baahaa Daana sarika 'ihijie ni. Ba da mang iye bila 'jie ni ung 'lugi ning, 'haali a waana 'jine.

Ngminaa ang ahi 'jiyeni

10 'Adoo-nai Zeedek, Jeruuselem naa daang 'wongye bila ni 'Joosua ang
die 'E-ai a saamuu kpeleng kpeleng. U daang 'wongyeng ka
bila ni ung i Jeeri'ko aning u naa ni, bila ung i 'E-ai aning u naa. Ung
daang 'wong ka Giibiyong kpieriba aning Iisiriel maaliye taa bang
kpiera ba 'puong.
2 Ka dabieng daang kpeba yaga jaa, 'bojung Giibiyong daang iye
'yi-karaa a'wo a na'mine 'yi-bera ni kanga. Unang daang i kpong gaa
'E-ai ka u daba jaa i jaujauriba ang i kpienhi.
3 Bila 'jung ka Jeruuselem naa 'Adoo-nai Zeedek daang tung 'Hii-birong
naa 'Hooham seng. Ung la tung Jaarimuti naa Pairam seng, a tung
'Leekis naa Jafaiya seng aning Eegilong naa 'Dii-bir seng.
4 Ung daang yeli 'kubo: Ye 'do wa sungma ka ti jauning Giibiyong,
'bojung Giibiyong ning 'Joosua aning Isi'reeli niba maaliye taa.
5 Bila 'jung ka Aamor niba na'mine ba'nu nga daang laanhi ba 'sojehi jaa
lang taa bang 'do gaa. Bana la Jeruuselem naa, 'Hii-birong naa,
Jaarimut naa, 'Leekis naa aning Eegilong naa. Bang daang ti maali ba
kampu Giibiyong sieng a jauniu taanhuu.
6 Ka Giibiyong daba daang tung 'Joosua seng Giiligal kampu ni 'puong
bang ti yeli: Ta bahi i tungtuniba. 'Do wa ti seng 'wieng a wa dieti a
sungti, 'bojung Aamor niba na'mine ni jaa ang kpiera a tangbera
paaluung ni langye taa wa ti ingang.
7 A 'jung ka 'Joosua aning a taanhuu jauriba jaa aning a gandaba jaa ang
tari nyau jaa daang 'yi Giiligal a 'do gaa.
8 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Joosua: Ta joriba, 'bojung n
dibang ing i 'nuuhing. Dau jaa 'chi ba 'puong a na tuong ahi i
'ningbi-tooring.
9 Ka 'Joosua daang wa 'yi ba ingang 'dayeni, 'bojung u daang 'chengyeng
a 'yienguu jaa a 'yi Giiligal.
10 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang ingba chinchang 'puong Iisiriel
'ningbi-tooring a kuba jemaa jemaa Giibiyong 'puong. Ka Iisiriel
kariba 'tu sori ni ang 'duoro gara Beet 'Hoorong ni. Bang jau ningba,
a kuba a ti ta 'Aziika aning 'Makiida.
11 Ka a domihi daang jora 'yire Iisiriel seng. Bang daang 'sigire gara Beet
'Hoorong ka Ba Tari Baahaa Daana i ka sa'ku-bera ang 'yi sagbani 'le

ba ingang a ti ta 'Aziika. Bang daang 'kpi. Banani a sa'kubo ang ku ni daang gaaye banani Isi'reeli niba ang ku aning ta'kobi.
12 Ba Tari Baahaa Daana daang diye Aamor niba nga ing Isi'reeli niba 'nuuhing. A daari ka 'Joosua daang yeli yela 'ku Ba Tari Baahaa Daana Isi'reeli niba 'ningbi-tooring. U daang yeliye Iisiriel 'ningbiring: Ngminaa, ahi 'jiyeni a 'gaali Giibiyong. 'Chiu, ming ahi 'jiyeni a 'gaali Aajalong Lohimbo ni.
13 Ka ngminaa daang ahi 'jiyeni, ka 'chiu ming ahi a gara wagiri ni Isi'reeli niba ang naa sani ba domihi ingang. Ba sebaang ing 'Jee-ser Gbangu 'puong. Ngminaa daang ahiye 'jiyeni sagbaning. U daang ba 'loring a na 'sigi gaa a'wo 'bebegbuli 'puong.
14 A 'be-balaa nga to daang ba la 'bibe u 'ningbi-tooring bii u 'puoring, 'beu nga Ba Tari Baahaa Daana ang 'wong ninsaalaa kokori. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana daang jau 'kuye Iisiriel.
15 'Beng la ka 'Joosua aning Iisiriel jaa daang leu gaa a kampu Giiligal 'puong.

Aamor niba na'mine ni kuubu

16 Che ka a na'mine ba'nu nga daang jo ti sogili 'Makiida 'pi-bogu 'puong.
17 Bang ti yeli 'ku 'Joosua: Ti nyiye a na'mine ba'nu ni. Banang sogili 'Makiida 'pi-bogu 'puong.
18 Ka 'Joosua yeli: Ye 'biling 'ku-bera ti pogi a 'pi-bogu 'di-nuori a veng ka daba ahi u sieng a 'gubo.
19 Che yena ta wa aha 'beng. Ye kari ye domihi ni a jauning a 'puori niba ni. Ye ta wa venna ka ba kpiera ba 'yi-bera, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana dibang ing ye 'nuuhing.
20 Ka 'Joosua aning Isi'reeli niba daang baahi kuba jemaa jemaa a gara bang ti baahi. Ka banani ang daang jo ni ti kpe 'yi-bera bang me daangguoma 'gili.
21 Ka a niba jaa daang leu gaa a kampu 'Joosua seng 'Makiida 'puong aning laangfie. Nie jaa daang ba kohi Isi'reeli niba kanga jaa ingang.
22 'Beng la ka 'Joosua daang yeli: Ye 'yuo a 'pi-bogu nuori a tari a na'mine ba'nu ni 'yining a 'pi-bogu 'puong waaning n seng.
23 Bang daang i bila, a tari a na'mine ba'nu ni 'yining a 'pi-bogu 'puong waaning u seng. Bana daang la Jeruuselem naa, 'Hii-birong naa,

Jaarimut naa, 'Leekis naa aning Eegilong naa.

24 Bang daang waaning a na'mine nga 'Joosua seng ung buong Isi'reeli daba jaa. Ung daang yeli 'ku a taanhuu jauri 'yi-dieriba ni niu ang gaa a taanhuu ni: Ye seri ta. Ye di ye gbee dogili a na'mine nga 'nyuuhing. Bang daang seri ta a di ba gbee dogili ba 'nyuuhing.

25 'Beng la ka 'Joosua daang yeli 'kubo: Ye ta jora dabieng bii a veng ka ye iinhi chuora. Ye ing fanga a tari nyau yaga, 'bojung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana na i ye domihi ni jaa yeng jauraning ni.

26 Bila 'puoring ka 'Joosua daang di ta'kobi ba ingang a kuba. Ung daang diba chagi daari a'nu ingang. Bang chagi a daari ingang a gara 'ji-maarii.

27 Sanga ni ngminaa ang daang wa 'sigire ni ka 'Joosua 'ku nuori bang yaahiba a daaring. Bang daang diba loo ing a 'pi-bogu ning bang da sogili ni. Bang daang di 'ku-bera pogi a 'pi-bogu nuori. A nang 'bibe a waana 'jine.

28 A daari ka 'Joosua daang jaudie 'Makiida. Ung daang di ta'kobi a jauning 'Makiida aning u naa, a ku 'Makiida 'puo niba jaa kpeleng kpeleng. U daang ba bahi ning'yeni jaa. Bila ni ung daang i Jeeri'ko naa ni, bila ung i 'Makiida naa ming.

29 'Beng la ka 'Joosua aning Iisiriel jaa daang 'yi 'Makiida a gaa Liibina. Bang daang jauning Liibina.

30 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang di Liibina ming aning u naa ing Iisiriel 'nuuhing. Ka 'Joosua daang di ta'kobi a jauning Liibina aning niba jaa ang kpiera 'beng. U daang ba bahi ning'yeni jaa. Bila ni 'Joosua ang daang i Jeeri'ko naa ni, bila ung daang i Liibina naa ming.

31 'Beng la ka 'Joosua aning Iisiriel jaa daang 'yi Liibina a gaa 'Leekis. Bang ti maali ba kampu 'Leekis sieng a jauniu.

32 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang di 'Leekis ing Iisiriel 'nuuhing. Ka 'Joosua daang tuomuu a 'yiilung 'beung. Ung daang di ta'kobi a jauning 'Leekis aning niba ni jaa ang kpiera 'beng ni. Ung daang i 'Leekis a'wo bila ni ung i Liibina ni.

33 'Beng la ka 'Hooram, Geezer naa daang 'do wa a na sung 'Leekis. Ka 'Joosua daang jauniu aning u niba. U daang ba bahi ning'yeni jaa.

34 Ka 'Joosua aning Iisiriel jaa daang 'yi 'Leekis a gaa Eegilong. Bang ti maali ba kampu Eegilong sieng a jauniu.

35 A daari bang daang di ta'kobi jauniu a tuomuu. Ung daang ku niba jaa ang kpiera Eegilong 'puong kpeleng kpeleng a daari a'wo bila ni ung daang i 'Leekis ni.
36 'Beng la ka 'Joosua aning Iisiriel jaa daang 'yi Eegilong a 'do gaa 'Hii-birong, a ti jauniu.
37 Bang daang tuomuu a di ta'kobi jauning 'Hii-birong naa aning u 'yi-bera jaa aning niba ni jaa ang da kpiera 'beng. U daang ba bahi ning'yeni jaa, a daang iu a'wo bila ni jaa ung i Eegilong ni. U daang saangye 'Hii-birong aning niba ni jaa ang kpiera 'beng kpeleng kpeleng.
38 'Beng la ka 'Joosua aning Iisiriel jaa daang leu gaa 'Dii-bir, a ti jauniu.
39 Ka 'Joosua daang jautuong 'Dii-bir aning u naa aning u 'yi-bera. Bang daang di ta'kobi a ku niba ni jaa ang da kpiera 'Dii-bir 'puong ni. U daang ba bahi ning'yeni jaa. Bila ni ung daang i 'Hii-birong, a i 'Leekis aning u naa ni, bila ung daang i 'Dii-bir aning u naa ming.
40 Bila ka 'Joosua daang jautuong a 'gbendige jaa, a taanhi paaluu, sa'mungduri seng paaluu, a 'ji-lohimbo aning a 'jiihi ni ang 'wulihi 'sigire ni aning a na'mine jaa. Bila ni Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini ang daang 'ku nuori ni ung daang i. U daang ba bahi ning'yeni jaa. U daang saangye bung jaa ang vuunha kpeleng kpeleng.
41 Ka 'Joosua daang jautuong a 'gbendige jaa, a 'yi 'Kee-des Baaraniya 'haali a ti ta 'Geeza aning 'Goo-seng paaluu jaa 'haali a ti ta Giibiyong.
42 Wagiri 'yeni 'puong ka 'Joosua daang jautuong a na'mine nga jaa aning ba paaluu. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini ning daang jaura 'kuro Iisiriel.
43 'Beng la ka 'Joosua aning Iisiriel jaa daang leu gaa a kampu Giiligal 'puong.

A sa'mung-goo seng jaudiebu

11 Ka 'Heezor naa 'Jeebing daang 'wong bila ni jaa Iisiriel ang i ni. Ung daang tung 'Meedong naa Joobab seng, a tung Siimirong naa seng, a tung Aakisaf naa seng.
2 Ung daang tung sa'mung-goo na'mine ni seng a tangbera 'puong, a tung Aaraba kpieriba seng Kiinerot sa'mungduri seng. Ung tung 'ji-lohimbohi aning 'Doo-wer 'jiduorihi ni ang 'bi ngmintongkpieri seng ni.

3 Ung daang tung buong 'Keenan niba ang 'bi sa'muning aning ngmintongkpieri seng. Ung tung buong Aamor niba, Hiit niba aning Peeriz niba. Ung tung buong 'Jii-bus niba a tangbera 'puong, a buong Haiv niba ang da 'bi Huurimong Tangkpong luong Miizipa paaluung.
4 Ka ba ning ba 'sojehi jaa daang 'yi. Ba daang iye jemaa a'wo mangkpong nuori 'biihee. Ba daang tariye yohi jemaa aning cherietihi.
5 A na'mine nga jaa ang wa laanhi lang taa baahi, bang maali ba kampu 'Miirom kuonhi ning a na jauning Iisiriel.
6 Che ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Joosua: Ta jora dabieng ba yela, 'bojung 'beu a'wo nga sanga to, n na ing ka ba jaa leu 'kuunhi Iisiriel 'ningbi-tooring. Ye na ngmaahiye ba yohi gbee 'giile a che nyugi ba cherietihi aning 'buung.
7 Ka 'Joosua aning a taanhuu jaujauriba jaa daang wa ba ingang 'dayeni a jauningba taanhuu 'Miirom kuonhi ni sieng.
8 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang diba ing Iisiriel 'nuuhing bang tuongba a kariba ti ta Saidong Kpong, aning Miisirefot 'Meeyim aning Miizipa Lohimbo ni ang 'bi sa'muni seng ni. Bang daang ngmiba taanhuu ka ning'yeni jaa ba ti chehi.
9 Ka 'Joosua daang iba bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang yeli ka u iba ni. U daang ngmaahiye ba yohi gbee 'giile a che nyugi ba cherietihi aning 'buung.
10 Ka 'Joosua daang leu a wagiring a ti jautuong 'Heezor. Ung daang di ta'kobi a jau taanhuu 'Heezor naa ingang. 'Heezor daang la a naalihi nga jaa 'ju-daana.
11 Bang daang di ta'kobi a jauning a niba jaa a saangba kpeleng kpeleng. Nie ang vuunha daang ba chehi. A 'puoring ung daang nyugi 'Heezor aning 'buung.
12 Ka 'Joosua daang jautuong a na'mine nga 'yi-bera jaa aning a na'mine jaa. Ung daang di ta'kobi jauningba a saang ba jaa kpeleng kpeleng a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana tungtuna 'Moosis ang daang 'ku nuori ni.
13 Che Iisiriel daang ba nyugi a 'yie ni ang ahi a 'daboori 'jikungkunihing ni kanga jaa, 'see 'Heezor 'yong, una ka 'Joosua daang nyugi.
14 Ka Isi'reeli niba nga daang 'ohi a 'yi-bera nga buunhu aning a 'duunhi jaa 'so. Bang daang di ta'kobi a jauningba bilang a ti ku ba jaa kpeleng.

Ning'yeni jaa ang vuunha daang ba kpeling.
15 Bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku u tungtuna 'Moosis nuori ni, bila ka 'Moosis ming 'ku 'Joosua nuori. Ka 'Joosua daang tung bila. U daang ba bahi yeli jaa Ba Tari Baahaa Daana ang 'ku 'Moosis nuori ka u tung.
16 Ka 'Joosua daang jaudie a paaluu nga jaa: a taanhi paaluu ni, sa'mungduri seng paaluu jaa aning 'Goo-seng 'teng-gbani jaa. Ung daang jaudie a 'ji-lohimbo ni jaa, Aaraba Lohimbo ni, aning Iisiriel taanhi paaluu aning u 'ji-lohimbohi ni.
17 A 'yi 'Hee-lak Tangkpong ang 'duoro gara 'Sii-ir, 'haali a ti ta 'Bee-al Gaad ang 'bi Leebanong boong, Huurimong Tangkpong luong ka 'Joosua daang jaudie. Ung daang jaunyogihi a na'mine jaa a jauba taanhuu a kuba.
18 Wagiri kauhuu 'puong ka 'Joosua daang jauning a na'mine nga jaa.
19 Ang 'yi Giibiyong kpieriba Haiv niba ni 'puoring Isi'reeli niba ning 'yiri jaa daang ba maali taa ka maahuu 'bi ba kpachagang. Iisiriel daang diye taanhuu a jaudie a jaa, 'see Giibiyong 'yong.
20 'Bojung Ba Tari Baahaa Daanang daang 'ko ba 'sikie bang 'ihi ning taanhuu Iisiriel ingang, 'bojung u daang buorang ka u saangba kpeleng kpeleng. U daang iye bila ka Iisiriel ta tari hina ba ingang 'jung, a che saangba a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku 'Moosis nuori ni.
21 A wagiri ning 'Joosua daang ti kuye 'Eenak buurii ni a tangbera paaluung. U daang kubang 'Hii-birong 'puong aning 'Dii-bir 'puong aning 'Ee-nab 'puong aning 'Juuda tangbera paaluu ni jaang. Ung daang kuba Isi'reeli taanhi paaluu ni ming jaang. Ka 'Joosua daang saangba kpeleng kpeleng a lang ning ba 'yi-bera.
22 'Eenak buurii ni kanga jaa daang ba chehi Isi'reeli niba paaluung. 'Geeza, Gaat aning Aasidod 'yong 'puong ka 'mine daang kpeling.
23 Ka 'Joosua daang jaudie a paaluu jaa a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang yeli 'ku 'Moosis ni. Ka 'Joosua daang di a paaluu 'ku Iisiriel ung i ba chengbung. Bang daang 'pou a 'tuuro ba buura. Ka a paaluu daang nye peenhibu a 'yi taanhuu jauring.

Na'mine ni 'Moosis ang jaunyogihi

12 Isi'reeli niba daang jauye taanhuu tuong paalihi nga na'mine a die ba 'teng-gbama 'so. A 'teng-gbani daang 'biye Jooridang Mani ngmintong'puhinii 'lombori ning. U daang 'yiye Aarinong Konboo a ti ta Huurimong Tangkpong aning Aaraba sa'muni seng ni.

2 Saihong daang la Aamor niba ang kpiera Heesibong 'puong naa. U naalung daang taye Giilied paaluu tarang a 'yi Aar'o-yer ang 'bi Aarinong Konboo nuoring, a 'yi a konboo gaalingga a ti ta Jaabok Mani. A konboo nga la Aamong buurii toribogu.

3 Saihong naalung daang la 'yiye Aaraba Lohimbo a ti ta Kiinerot Mangkpong sa'muni seng, a la ti ta Aaraba Mangkpong ni bang buona Yaarung Mangkpong ni. U naalung da la taye Beet Jeesimot sori sa'muni seng a la gaa sa'mungduri seng ni ing 'chuliho Piisiga Tangkpong ni.

4 Saihong naalung daang ti taye 'Beesang naa Oog toribogu. Oog daang iye Reefayim 'dongkihi ni ang chehi ni kanga. U daang kpieraye Aasitarot aning Eediri-ai 'puong.

5 Oog daang 'diye naalung Huurimong Tangkpoming, a 'di naalung Saalika 'puong aning 'Beesang jaang. U toribogu daang ti taye 'Giisur niba toribogu, a ti ta 'Me-aakat niba toribogu aning Giilied paaluu tarang. U naalung daang ti taye Heesibong naa Saihong toribogu.

6 A 'jiihi nga ka Ba Tari Baahaa Daana tungtuna 'Moosis aning Isi'reeli niba daang jaudie ni. Ka Ba Tari Baahaa Daana tungtuna 'Moosis daang dia 'ku Ruubeng buurii, Gaad buurii aning Manaase buurii chelii ni ang i ba 'suobu.

Na'mine ni 'Joosua ang ngminyogihi

7 Paalihi na'mine ni 'Joosua aning Isi'reeli niba ang daang jautuong ni la bama. Banang daang 'bi Jooridang ngmintongkpieri seng ni, a 'yi 'Bee-al Gaad ang 'bi Leebanong Lohimbo ning a ti ta 'Hee-lak Tangkpong ni a 'duoro 'Sii-ir. Ana ka 'Joosua daang di 'ku Isi'reeli buura ni bang 'so a 'tuuro bila ni bang 'pou ni.

8 A na'mine ngang daang 'bi a tangbera paaluung aning 'ji-lohimbohi ning aning Aaraba Lohimbo ning. Ba 'mineng ming daang 'bi 'jiihi ni ang 'chulihi 'sigire ni aning a mopiri 'puong aning a sa'mungduri seng ni.

Bana daang la Hiit niba, Aamor niba, 'Keenan niba, Peeriz niba, Haiv niba aning 'Jii-bus niba.
9 Jeeri'ko naa daang la kanga, ka 'E-ai ang pieli Beetel naa i kanga.
10 Jeruuselem naa daang la kanga, ka 'Hii-birong naa i kanga.
11 Jaarimut naa daang la kanga, ka 'Leekis naa i kanga.
12 Eegilong naa daang la kanga, ka Geezer naa i kanga.
13 'Dii-bir naa daang la kanga, ka 'Gii-der naa i kanga.
14 'Hoorima naa daang la kanga, ka Aarad naa i kanga.
15 Liibina naa daang la kanga, ka Aduulam naa i kanga.
16 'Makiida naa daang la kanga, ka Beetel naa i kanga.
17 Tapi'yuuwa naa daang la kanga, ka 'Hii-fer naa i kanga.
18 'Ee-fek naa daang la kanga, ka 'Laseerong naa i kanga.
19 'Meedong naa daang la kanga, ka 'Heezor naa i kanga.
20 Siimirong Miirong naa daang la kanga, ka Aakisaf naa i kanga.
21 'Teeyanak naa daang la kanga, ka Megii'do naa i kanga.
22 'Kii-des naa daang la kanga, ka Jookiniyam ang 'bi Kaarimel 'puong naa i kanga.
23 'Doo-wer naa ang 'bi 'Doo-wer 'jiduorihing daang la kanga, ka Gooyim ang 'bi Giiligal 'puong naa i kanga.
24 Tuuriza naa daang la kanga. A na'mine jaa daang iye 'pihita aning 'yeni.

Paaluu ang chehi bang na jaudie

13 Wagiri ngang 'Joosua daang 'koriye yaga. Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kuu: I 'koriye yaga, che 'teng-gbani ang chehi bang na die nang iye kpong.
2 'Teng-gbani ang nang chehi la nga: Filiisitiya niba paaluu jaa aning 'Giisur niba paaluu jaa.
3 U 'yiye Saihor Konboo ang 'bi 'Iijipiti sa'muni seng 'haali a ti ta Eekirong toribogu sa'mung-goo seng. Ba yeliyeng ka 'Keenan nibang 'so a 'jie nga ka Filiisitiya daam'mine ba'nu ni 'so 'be. Bana daang la daam'mine 'Geeza niba, Aasidod niba, Aasikelong niba, Gaat niba, Eekiron niba aning Aavim niba iinhing.
4 A 'yi sa'mungduri seng, 'Keenan niba paaluu ni jaa daang paahiyeng, a lang ning 'Mireera ang i Saidong niba 'suobu a ti ta 'Ee-fek, a la ti ta

Aamor niba toribogu ni.
5 'Giibal niba paaluu daang paahiyeng aning Leebanong jaa a gara sa'muni seng, a 'yi 'Bee-al Gaad ang 'bi Huurimong Tangkpong luong a ti ta 'Heemat 'di-nokpong.
6 A taanhi paaluu kpieriba ming daang paahiyeng, a lang ning Saidong niba jaa a 'yi Leebanong a ti ta Miisirefot 'Meeyim. N na karibang ka ba 'yi Isi'reeli niba 'ningbi-tooring. Ina yeli la ka i 'pou 'ku Iisiriel a 'tuuro pohibung ka u leu ba chengbung a'wo mang 'kui nuori bila ni.
7 Bila 'jung 'po a paaluu nga ka u leu chengbung a 'ku a buura awai ni aning Manaase buurii chelii ni.
8 Ruubeng buurii aning Gaad buurii aning Manaase buurii chelii ni 'diye ba cheng. Una ka 'Moosis 'kubo ni. 'Be jengye Jooridang 'lombo-jaala ning sa'muni seng a'wo Ba Tari Baahaa Daana tungtuna 'Moosis ang 'kubo niu bila ni.
9 'Be 'yiye Aar'o-yer ang 'bi Aarinong Konboo ni nuoring aning 'yi-kpong ni ang 'bi a lohimbo 'puong ni, a lang ning Meedeba 'ji-gbanggbali ni jaa a ti ta Daibong.
10 Aamor niba naa Saihong 'yi-bera ni jaa daang paahiyeng a ti ta Aamong buurii toribogu. Heesibong 'puong ka Saihong daang i naa.
11 Giilied daang paahiyeng, aning 'Giisur niba toribogu aning 'Me-aakat niba. Huurimong Tangkpong jaa daang paahiyeng aning 'Beesang jaa a ti ta Saalika.
12 Oog naalung bogu jaa ang 'bi 'Beesang 'puong daang paahiyeng. Aasitarot aning Eediri-ai 'puuhing ka Oog daang i naa. Una 'yong la nie ang daang kpeling 'dongkihi ni ang chehi ni 'puong, 'bojung 'Moosis daang ngmibang taanhuu a kariba bahi.
13 Che Isi'reeli niba daang ba kari 'Giisur niba aning 'Me-aakat niba. 'Giisur aning 'Me-aakat niba nang kpieraye Isi'reeli niba 'puong a waana 'jine.
14 'Liivai buurii 'yong ka 'Moosis daang ba 'ku 'teng-gbani cheng. Sarikihi bang di 'buung 'ihi 'ku Iisiriel Ba Tari Baahaa Daana Naangmini daang la ba cheng a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang daang yeli bila 'kubo ni.

Ruubeng 'teng-gbani

15 Ka 'Moosis daang 'ku Ruubeng buurii cheng a 'tuuro ba 'di-noe singbu.

16 Ba 'jie toribogu daang 'yiye Aar'o-yer ang 'bi Aarinong Konboo nuoring, a lang ning 'yi-kpong ni ang 'bi a lohimbo 'puong ni aning Meedeba 'ji-gbanggbali ni jaa.
17 Heesibong aning u 'yi-bera ni jaa ang 'do 'bi a 'ji-gbanggbaling ni da paahiyeng. Ana la Daibong, 'Beemot 'Bee-al aning Beet 'Bee-al 'Mii-ong.
18 'Jeehaz, Keedemot aning Meefayat ming daang paahiyeng.
19 Ka Kirijateeyim, Siibima aning 'Zee-ret 'Seehar ang 'bi tangkpong ang pieli lohimbo daang paahi.
20 Beet 'Piiyor, Piisiga 'jiihi ni ang 'chulihi ni aning Beet Jeesimot daang paahiyeng.
21 A 'ji-gbanggbali 'yi-bera ni jaa aning Aamor niba naa Saihong naalung bogu jaa daang paahiyeng. Heesibong 'puong ka Saihong daang i naa. Ka 'Moosis daang jauning Saihong aning Miidiyan na'mine. Bana da la 'Iivai, 'Rii-kem, Zuur, Huur aning 'Riiba. A na'mine ngang da kpiera a paaluung ka ba ning Saihong i nuori'yeni.
22 'Bii-or 'bi-dau 'Beelam daang paahiye banani Isi'reeli niba ang ku aning ta'kobi ni 'puong. 'Beelam daang iye bagibugira.
23 Ruubeng buurii toribogu daang la Jooridang Mani nuori. Ruubeng buurii cheng daang la bila a 'tuuro ba 'di-noe, ba 'yi-bera aning ba kurihi.

Gaad 'teng-gbani

24 'Moosis daang 'kuye Gaad buurii ming ba cheng. U daang 'kubong cheng a 'tuuro ba 'di-noe.
25 Ba 'jie toribogu daang la 'Jee-zer aning Giilied 'yi-bera ni jaa, aning Aamong niba 'teng-gbani tarang a ti ta Aar'o-yer ang 'bi Raaba 'ningbi-tooring.
26 A 'yi Heesibong a gara 'Reema Miizipa aning Beetonim daang paahiyeng, ka 'Mahaneeyim a ti ta 'Dii-bir toribogu daang paahi.
27 A lohimbo ming 'puong Beet Aaram, Beet Niimira, Suukot aning 'Zeefong daang paahiyeng. Heesibong naa Saihong naalung bogu ni chelii la bila, ka Jooridang Mani i u toribogu. U daang ti taye Kiiniret Mangkpong nuori ni Jooridang sa'muni seng 'lombori ning.
28 Gaad buurii cheng la bila a 'tuuro ba 'di-noe, ba 'yi-bera aning ba kurihi.

Manaase buurii chelii ni 'teng-gbani

29 'Moosis daang 'kuye Manaase buurii chelii ni cheng. Manaase buurii chelii ning daang 'sou a 'tuuro ba 'di-noe.
30 Ba 'jie toribogu daang 'yiye 'Mahaneeyim, ka 'Beesang jaa paahi. 'Beesang naa Oog naalung bogu jaa daang paahiyeng. Ka 'Jeeyir 'yie ni jaa ang 'bi 'Beesang 'puong ni daang paahi. A daang iye 'yi-bera lijaata.
31 'Beesang naa Oog naalung bogu 'yi-bera daang la Aasitarot, Eediri-ai aning Giilied chelii. A daang iye Manaase 'bi-dau 'Meekir 'biihi 'suobu. A daang iye 'Meekir 'bi-daba ni tarang 'suobu a 'tuuro ba 'di-noe.
32 A 'jiihi nga ka 'Moosis daang 'po ang i cheng 'Moo-ab 'ji-gbanggbali ning. 'Beng 'bi Jooridang Mani 'lombo-jaala ning Jeeri'ko sa'muni seng ni.
33 Che 'Moosis daang ba 'ku 'Liivai buurii cheng. Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini ni daang la ba cheng a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang daang yeliba bila ni.

Jooridang ngmintongkpieri seng 'teng-gbani 'puobu

14 'Jiihi ni cheng Isi'reeli niba ang daang 'di 'Keenan paaluung ni la bila. Ana ka Eli'ee-zer a Ngming'puohi 'yi-diera, Nuung 'bi-dau 'Joosua aning Isi'reeli buurii ba'mine 'deri 'ju-daamba daang 'po 'kubo ang i ba cheng.
2 Ba daang nyiye ba cheng a 'tuuro pohibu a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku nuori a 'tuuro 'Moosis ingang ni. Bila bang daang i 'ku a buura awai aning chelii ni.
3 'Bojung 'Moosis daang 'kuye a buura a'yi ning chelii ni ba cheng Jooridang 'lombo-jaala ning. Che u daang ba 'ku 'Liivai buurii cheng ba 'puong.
4 'Bojung 'Joosef 'biihi daang iye buura a'yi. Bana la Manaase aning 'Iifiriam. Ba daang ba 'ku 'Liivai buurii 'jie a 'teng-gbaning 'see 'yi-bera ni 'puuhing bang na kpiera. Ba daang 'kubong 'teng-gbani ming ang tari mo-oorihi a na 'ku ba 'duunhi aning ba bungtarihi.
5 Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku 'Moosis nuori bila ni, bila ka Isi'reeli niba daang i. Ba daang 'poye a 'teng-gbani.

'Kee-leb dieye 'Hii-birong

6 'Beng la ka 'Juuda buurii daang wa 'Joosua seng Giiligal 'puong. Ka 'Ji-fuune 'bi-dau 'Kee-leb, 'Kiiniz nie ni yeli 'ku 'Joosua: I bangye yelihung ni Ba Tari Baahaa Daana ang yeli 'ku 'Moosis, Naangmini nie ni n nii yela 'Kee-des Baaraniya 'puong.
7 N daang iye 'yuomo lijaa'yi sanga ni Ba Tari Baahaa Daana tungtuna 'Moosis ang tungma mang 'yi 'Kee-des Baaraniya a na ti 'pigihi a paaluu ni. Mang daang wa yeluu yeli ang 'bi n 'sikiring.
8 Che n ba'biihi ni n ningba ang daang gaa ni daang iyeng ka a niba 'muno 'puohi aning dabieng. Che maang daang 'tuye Ba Tari Baahaa Daana n Naangmini aning n 'sikiri jaa.
9 Bila 'jung ka 'Moosis daang po a daari a yeli: Pielaang la, 'teng-gbani nga i gberi ang neu nga na iye i ning i 'biihi cheng a gara wagiri jaa, 'bojung i 'tuye Ba Tari Baahaa Daana n Naangmini aning i 'sikiri jaa.
10 A 'yi a wagiri ngang Ba Tari Baahaa Daana kaamang mang i 'vori a 'yuomo lijaa'yi ning a'nu nga 'puong a'wo ung daang yeli bila ni. Wagiri ni Iisiriel ang daang yo daara a mopiri 'puong ni ka Ba Tari Baahaa Daana yeli a yelihung nga 'ku 'Moosis. Nyima la ni, n iye 'yuomo lijaanaahi aning a'nu 'jine.
11 Che n nang iye kpiengaa 'jine a'wo daari ni 'Moosis ang tungma ni. N kpiengu ang daang sing bila ni, bila ung nang sing a na jau taanhuu, a mang 'yi a leu wa.
12 Bila 'jung 'kumo a tangkpong nga wagiri ngang. U yela ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli a daari ni. 'Bojung i daang 'wongye a daari ka 'Eenak niba ni 'biye 'be. Ba 'yi-bera iye kpienhi bang me daangguoma 'gilaa. A'mineng Ba Tari Baahaa Daana na 'biye n seng ka n kariba bahi a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang yeli bila ni.
13 Ka 'Joosua daang duhi sung 'ku 'Ji-fuune 'bi-dau 'Kee-leb, a che di 'Hii-birong 'kuu ung leu u chengbung.
14 Bila 'jung ka 'Hii-birong daang leu 'Ji-fuune 'bi-dau 'Kee-leb a 'Kiiniz dau ni chengbung a waana 'jine. 'Bojung u daang 'tuye Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini ni aning u 'sikiri jaa.
15 Fora ning 'Hii-birong 'yuori daang la Kiirijat Aaraba. Aaraba daang iye ningtiinhuu 'Eenak niba ni jaa 'puong. 'Beng la ka a paaluu daang nye peenhibu a 'yi taanhuu jauring.

'Juuda 'teng-gbani

15 'Juuda 'biihi buurii 'jie la ni a 'tuuro ba 'di-noe. U daang 'yiye 'Iidom
toribogu ni ang 'bi Ziin Mopiri ning sa'mungduri seng. U
sa'mungduri seng toribogu baahaa baahaa daang la bila.
2 Ba sa'mungduri seng toribogu da 'piiliye Yaarung Mani ni nuori, a 'yi
kuong gberi ni ang 'tori sa'mungduri seng ni.
3 Ung 'yi 'beng a gaa sa'mungduri seng a 'duoro Akiraabim 'Dojie, a 'yi
'beng a gara Ziin. Ung 'yi 'Kee-des Baaraniya sa'mungduri seng a 'do
gaa ti pari Heezirong. Ung la 'do gaa 'Iijipiti a leu 'gili gaa Kaarika.
4 Ka a toribogu la pari gaa Aazimong a ti 'yi 'Iijipiti Konbo'bile ning. A
toribogu baahaa daang la Mangkpong ni. Ye sa'mungduri seng
toribogu la bila.
5 A wagiri ning a sa'muni toribogu daang 'yiye Yaarung Mani ni a ti ta
Jooridang baahaa. Ka a sa'mung-goo seng fongu toribogu daang 'piili
a mangkpong gbering, Jooridang nuoring.
6 Ka a toribogu daang 'do gaa Beet Hoogila, a ti 'tu Beet Aaraba
sa'mung-goo seng. A toribogu la 'do gaaye Ruubeng 'bi-dau 'Boohang
'kuurii ni.
7 Ka a toribogu nga la 'yi 'Eekor Lohimbo ni a 'do gaa 'Dii-bir seng. Ung
leu 'yi 'beng a gaa sa'mung-goo seng a gara Giiligal. 'Beng jeng 'tori
Aduumim 'Dojie, ang 'bi a boo sa'mungduri seng. Ka a toribogu la gaa
En Sii-mes kuonhi ni a ti baahi En 'Roo-gel ingang.
8 Ka a toribogu la 'do ti 'tu Hiinom 'Bi-dau Lohimbo ni sie a ti ta 'Jii-bus
niba 'yi-kpong ni sa'mungduri seng 'jichulihee ni. Una la Jeruuselem.
Ka a toribogu la 'yi 'be 'do gaa tangkpong ni ang pieli Hiinom Lohimbo
ni ngmintongkpieri seng. 'Be la Reefeyim Lohimbo ni baahaa,
sa'mung-goo seng.
9 Ka a toribogu la 'gili a 'yi a tanga 'ju a ti ta Neefi'towa kuong 'bulee ni,
a la 'yi 'be gaa 'Iifirong Tangkpong 'yi-bera ni. Ka a toribogu la 'gili gaa
'Bee-ala, una bang buona Kiirijat 'Jii-arim.
10 Ka a toribogu 'yi 'Bee-ala a leu gaa ngmintongkpieri seng a gara 'Sii-ir
Tangkpong. Ung la ti 'tu 'Jiiyarim Tangkpong sie ang 'bi sa'mung-goo
seng. Ba buonaye 'Jii-arim Tangkpong ka Keesalong. Ka a toribogu
'sigi gaa ti ta Beet 'Sii-mes a la ti pari Tiimina.
11 Ka a toribogu la ti 'tu Eekirong sie sa'mungduri seng. Ung la 'gili ti ta

Siikirong, a gaa ti ta 'Bee-ala Tangkpong a 'yi gaa Jaabiniel. A toribogu baahaa daang la a mangkpong.
12 A ngmintongkpieri seng toribogu daang la a Mangkpong Karaa ni. 'Juuda 'biihi toribogu la bila wa 'gili a 'tuuro ba 'di-noe.

'Kee-leb kpeye 'Hii-birong aning 'Dii-bir

13 'Joosua daang 'kuye 'Ji-fuune 'bi-dau 'Kee-leb 'jie ang i u tuori 'Juuda 'biihi ni 'puong a 'tuuro nuori ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku 'Joosua ni. 'Be daang la Kiirijat Aaraba. Aaraba nga daang la 'Eenak ba. A 'yiri nga 'yuori kanga daang la 'Hii-birong.
14 Ka 'Kee-leb daang kari 'Eenak 'bi-daba bata ni 'beng. Bana daang la 'Siisai, Ahaimang aning Taalimai. 'Eenak 'biihi daang la bila.
15 Ung daang 'yi 'be a 'do gaa 'Dii-bir kpieriba ingang. 'Dii-bir fora 'yuori daang la Kiirijat 'Siifar.
16 Ka 'Kee-leb daang yeli: Nie ni jaa ang na jauning Kiirijat 'Siifar a tuomuu, n na diye n 'bi-poga Aakisa 'ku a daana ka u i u poga.
17 Ka 'Kee-leb yau 'Kiinaz 'bi-dau Ootiniel daang jautuomuu. Ka 'Kee-leb di u 'bi-poga Aakisa 'ku Ootiniel ung i u poga.
18 Sanga ni Aakisa ang daang wa Ootiniel seng, ka Aakisa imuu ka u suhi 'teng-gbani u ba seng. Aakisa ang wa 'sigi u bunga 'jung ni la ka 'Kee-leb jugihuu: 'Bo ing buora?
19 'Beng la ung yeli 'kuu: 'Kumo pegiri. Ing 'kumo 'teng-gbani sa'mungduri seng ni, 'kumo kon'bulihi ming. Ka 'Kee-leb daang 'kuu saa'ju seng kon'bulihi ni aning 'muni seng kon'bulihi ni.

'Juuda 'yi-bera

20 'Juuda 'biihi buurii cheng daang la ni a 'tuuro ba 'di-noe.
21 'Yi-bera ni ang daang 'bi 'Juuda buurii sa'mungduri seng baahaa a gara 'Iidom toribogu seng ni la Kaabiziyel, 'Ii-der aning 'Jee-ger.
22 Kaina, Di'moona aning Aadada,
23 'Kii-des, 'Heezor aning Iitinang.
24 Ziif, 'Tii-lem, 'Biiyalot,
25 'Heezor Hadaata, 'Kii-riot aning Heezirong. Heezirong la 'Heezor.
26 Aamam, 'Siima, 'Moolada,
27 'Heezar Gaada, Heesimong, Beet 'Pii-let,

28 'Heezar Suuwal, 'Bii-er 'Siiba aning Bizijotija.
29 'Bee-ala, Aiyim, 'Ee-zem,
30 Elitoolad, Keesil, 'Hoorima.
31 Ziikilag, Madimaana, aning Sanisaana,
32 Le'beeyot, Siilihim, Aa'ing aning Riimong. A jaa daang iye 'yi-bera lijeri aning awai aning a kurihi.
33 Eesi'teeyol, 'Zoora aning Aasina daang 'biye 'ji-lohimbo ning,
34 aning Za'noowa, En Gaanim, Tapi'yuuwa, 'Iinam.
35 Jaarimut, Aduulam, 'Sooko, 'Aziika,
36 See'reeyim, Aditaayim, Ge'diira aning Geedi'roteyim. Ama daang iye 'yi-bera 'pie aning anaahi aning a kurihi.
37 'Ziinang, Haadasa, Miigidal Gaad,
38 Diiliang, Miizipa, Jookitiel.
39 'Leekis, Boozikat, Eegilong,
40 Kaabong, Laamam, Kiitilis,
41 Geedirot, Beet 'Deegong, 'Neeyama aning 'Makiida. A daang iye 'yi-bera 'pie aning ayuobi aning a kurihi.
42 Liibina, 'Iiter, Aasang,
43 Jiifita, Aasina, 'Niizib,
44 'Ki-aila, Aakizib aning 'Mariisa. A daang iye 'yi-bera awai aning a kurihi.
45 Eekirong daang paahiyeng a lang ning u 'yie aning u kurihi.
46 A 'yi Eekirong a gara mani seng ni, a 'yie jaa ang pieli Aasidod aning a kurihi daang paahiyeng.
47 Ka Aasidod aning u 'yie aning u kurihi daang paahi. Ka 'Geeza aning u 'yie aning u kurihi daang paahi. A daang ti taye 'Iijipiti konbo'bile ni, ka a Mangkpong Karaa ni i u toribogu.
48 'Yi-bera ni ang daang 'bi a taanhi paaluung la ama: 'See-mir, Jaatir, 'Sooko,
49 Daana, Kiirijat Saana. Una la 'Dii-bir.
50 'Ee-nab, Esi'timoowa, Aanim,
51 'Goo-seng, 'Hoolong aning Gai'lo. A daang iye 'yi-bera 'pieningyeni aning a kurihi.
52 Aarab, 'Duuma, Eesiang,
53 'Jee-num, Beet Taapua, A'fiika,

54 Huumita aning Kiirijat Aaraba. Kiirijat Aaraba la 'Hii-birong, ka Zaiyor ming daang paahi. A daang iye 'yi-bera awai aning a kurihi.
55 'Meeyong, Kaarimel, Ziif, Juuta,
56 Jeezi'rii-el, Jooki'diyam, Za'noowa,
57 'Keen, Giibiya aning Tiimina. A daang iye 'yi-bera 'pie aning a kurihi.
58 Haalihul, Beet Zuur, 'Giidor,
59 'Meeyarat, Beet 'Eenot aning Eelitikong. A daang iye 'yi-bera ayuobi aning a kurihi.
60 Kiirijat 'Bee-al bang la buona Kiirijat 'Jii-arim aning Raaba daang paahiyeng. A 'yi-bera nga daang iye a'yi aning a kurihi.
61 'Yi-bera ang daang 'bi a mopiri 'puong la Beet Aaraba, Miiding, 'Sikeeka,
62 Niibisang, Yaarung 'Yi-kpong ni aning En 'Giidai. A daang iye 'yi-bera ayuobi aning a kurihi.
63 A wagiring 'Juuda 'biihi daang ba tuong kari 'Jii-bus niba ni, banang da kpiera Jeruuselem 'puong ni. A waana 'jine 'Jii-bus niba nang kpieraniye 'Juuda 'biihi Jeruuselem 'puong.

'Iifiriam aning Manaase

16 'Joosef 'biihi 'jie bang 'po 'kubo daang 'yiye Jooridang Mani ang pieli Jeeri'ko a ti ta Jeeri'ko kuonhi ni sa'muni seng. A la 'yi Jeeri'ko 'tu a mopiri 'puo a 'tu a taanhi 'puo a ti ta Beetel.
2 Ung daang 'yi Beetel a gaa 'Luuz, a 'yi 'be gaa Aarika niba toribogu ni a ti ta Aatarot.
3 A la 'yi 'be 'sigi gaa ngmintongkpieri seng a ti ta Jaafiletai niba toribogu, 'haali a gaa 'Muni Beet 'Hoorong a ti ta Geezer. Ung daang 'yi 'be ti baahi a mangkpoming.
4 'Beng la ka 'Joosef 'biihi Manaase aning 'Iifiriam daang die ba cheng 'jie.

'Iifiriam 'teng-gbani

5 'Iifiriam 'biihi toribogu a 'tuuro ba 'di-noe daang la nga: Ba cheng sa'muni seng toribogu daang 'yiye Aatarot 'Eedar a ti ta Saa'ju Beet 'Hoorong.
6 Ka a toribogu daang 'yi 'be a gara a mangkpong seng Miikimeta

sa'mung-goo seng. Ka a toribogu leu 'gili gaa sa'muni seng ti ta 'Teeyanak Sai'loo, a pari 'be gaa 'Janoowa sa'muni seng.
7 Ung daang 'yi 'Janoowa a 'sigi gaa Aatarot a la ti ta 'Neeyarat. Ung ti ta Jeeri'ko a 'yi ti ta Jooridang Mani.
8 A toribogu daang 'yiye Tapi'yuuwa a gaa ngmintongkpieri seng a ti ta 'Keena Konbo'bile ni. Ung 'yi 'beng a ti baahi a maning. 'Iifiriam 'biihi buurii cheng daang la bila a 'tuuro ba 'di-noe.
9 'Joosua daang weliye 'yi-bera 'mine 'ku 'Iifiriam 'biihi. A 'yi-bera nga daang paahiye Manaase 'biihi cheng 'puong. A 'yi-bera jaa daang tariye a kurihi.
10 Che ba daang ba kari 'Keenan niba ni ang da kpiera Geezer 'puong ni. A 'Keenan niba nga kpieraye 'Iifiriam niba 'puong a waana 'jine. Ka Isi'reeli niba firiba bang tuna ba tuma.

Manaase buurii chelii ni

17 Manaase buurii ming daang tariye 'jie bang 'po 'kubo, 'bojung Manaase daang la 'Joosef 'bi-daufora. 'Meekir daang la Manaase 'bi-daufora. Giilied niba nabaali daang la bila. Bang daang 'kuu Giilied aning 'Beesang, 'bojung u daang iye taanhuu jaujaura.
2 Manaase 'biihi ni ang chehi daang tariye 'jie bang 'po 'kubo a 'tuuro ba 'di-noe. Bana daang la 'Ee-bi'ii-zer 'biihi, 'Hii-lek 'biihi, Aasiriel 'biihi, 'Sii-kem 'biihi, 'Hii-fer 'biihi aning Semaida 'biihi. 'Joosef 'bi-dau Manaase 'bi-daba daang la bila a 'tuuro ba 'di-noe.
3 Manaase 'bi-dau daang la 'Meekir, ka 'Meekir 'bi-dau i Giilied, ka Giilied 'bi-dau i 'Hii-fer. 'Hii-fer ming 'bi-dau daang la Zeloofehad. Che Zeloofehad daang ba dogi 'bi-daba. 'Bi-pogiba 'yong ung daang dogi. U 'bi-pogiba 'yoe daang la Maala, 'Noowa, Hoogila, Miilika aning Tuuriza.
4 Ka u 'bi-pogiba nga daang wa a Ngming'puohi 'yi-diera Eli'ee-zer aning Nuung 'bi-dau 'Joosua aning a ningbera 'ningbi-toori a wa yeli: Ba Tari Baahaa Daana daang 'kuye 'Moosis nuori ka u 'kuti cheng ti dogiriba 'puong. Bila 'jung 'Joosua daang 'kubong cheng ba ba dogiriba 'puong a 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana nuori ni.
5 'Teng-gbama 'jiihi 'pie ka Manaase daang nye a paahi Giilied 'teng-gbani aning 'Beesang ang da 'bi Jooridang Mani 'lombo-jaala ning.

6 'Bojung Manaase 'bi-pogiba ni daang nyiye ba cheng u 'bi-daba 'puong. Ka Manaase 'bi-daba ni ang chehi daang 'so Giilied 'teng-gbani.
7 Manaase 'teng-gbani toribogu daang 'yiye Aaser a ti ta Miikimeta ang da 'bi 'Sii-kem sa'muni seng. Ka a toribogu gaa sa'mungduri seng a ti ta En Tapiyuuwa kpieriba 'jie ni.
8 'Gbendige ni bang buona Tapi'yuuwa ni daang iye Manaase 'suobu. Che 'yiri ni bang buona Tapi'yuuwa ung jeng Manaase toribogung ni daang iye 'Iifiriam 'biihi 'suobu.
9 Ka a toribogu daang 'sigi gaa 'Keena Konbo'bile ni sa'mungduri seng a ti ta a konbo'bile. A 'Iifiriam 'yi-bera nga daang paahiye 'yi-bera ni Manaase ang 'so ni 'puong. Ka Manaase toribogu ni jeng a konbo'bile sa'mung-goo seng. Ung 'yi 'be a ti baahi a mangkpoming.
10 U sa'mungduri seng 'teng-gbani daang iye 'Iifiriam 'suobu. Ka u sa'mung-goo seng daang i Manaase 'suobu, ka a mangkpong i u toribogu. Manaase toribogu daang ti taye Aaser 'jie sa'mung-goo seng, a ti ta Iisakar 'jie sa'muni seng.
11 Wagiri ngang Aaser aning Iisakar 'puong Manasee daang 'soye Beet Saang aning u 'yie, aning Iibiliam aning u ming 'yie. 'Jiihi Manaase ang da la 'so la ama: 'Doo-wer kpieriba aning u 'yie, Een 'Door aning u 'yie, 'Teeyanak aning u 'yie aning Megii'do kpieriba aning u 'yie. A taanhi 'gbendigihi nga daang iye ata.
12 Che Manaase 'biihi daang ba tuong kari a 'yie nga kpieriba. A 'Keenan niba nga daang ahiye kpiengaa ka ba na kpeye a paaluung.
13 Sanga ni Isi'reeli niba nga ang daang wa tari kpiengu ni, bang firi a 'Keenan niba bang tuna ba tuma. Che ba daang ba kariba bang 'yi kpeleng kpeleng.
14 'Beng la ka 'Joosef 'biihi daang yeli 'ku 'Joosua: Wala 'jung ing 'kuti 'jiyeni 'yong ka ti cheng tuori i bung'yeni 'yong. Ba Tari Baahaa Daana ba pegiti ting i ningjemaa?
15 Ka 'Joosua daang dieyeli 'kubo: Ye iye ningjemaa. 'Iifiriam taanhi 'jie ni ang i figa 'gaali 'kuye ni, ye 'do gaa a kongkori a ti maali ye miihi 'jie. Ye maali 'jie 'beng a Peeriz niba aning 'dongkihi paaluu ngang.
16 Che ka 'Joosef 'biihi nga yeli: A taanhi paaluu nga ba sigihiti. 'Keenan niba ni jaa ang kpiera a boo 'jie ning tariye 'kuri cherietihi. Banani ang kpiera Beet Saang aning a 'yie 'puong aning Jeezi'rii-el Lohimbo ni

kpieriba jaa taraang.
17 Ka 'Joosua daang yeli 'ku 'Iifiriam aning Manaase, 'Joosef jaga ni: Ye iye ningjemaa a tari kpiengu yaga. Ye tuori kung i 'jiyeni 'yong.
18 A taanhi paaluu na iye ye 'suobu. Anaa jaa ka u iye kongkori, ye na ngmaahiye a daari. Bung jaa ang 'yi 'beng na iye ye 'suobu. Anaa jaa ka 'Keenan niba nga tariye 'kuri cherietihi a i kpienhi, che ye na karibang.

Ba 'poye 'teng-gbani ang chehi

18 'Beng la ka Isi'reeli niba langkpiebu ni jaa daang wa lang taa Sai'lo 'puong a maali a 'tuohibu tent ni ung ahi 'beng. A paaluu daang balihiyeng ba 'ningbi-tooring.
2 Wagiri ngang buura ayo'poing da nang kpeling Isi'reeli niba 'puong a da nang ba nye ba cheng tuori.
3 'Beng la ka 'Joosua yeli 'ku Isi'reeli niba nga: Ba Tari Baahaa Daana ye ba'mine Naangmini ni 'kuyeng a paaluu. Wala yeng na nagihi kauhi sing che gaa ti dieguu 'so?
4 Ye 'ihi daba bata buurii jaa 'puong. N na tungbang ka ba 'ihi 'tugili a paaluu. Ba na seuye bila ni a paaluu ang 'wo 'bing a 'tuuro ba cheng, a leu wa n seng.
5 Ba na nyoguung 'po 'jiihi ayo'poin. 'Juuda na kpelingye ba 'teng-gbaning sa'mungduri seng, ka 'Joosef 'deu niba ming kpeling ba 'teng-gbaning sa'mung-goo seng.
6 Ye na seuye a paaluu 'bigihee 'jiihi ayo'poin 'bing. Ye na diang waaning ka n pohi pohaa 'kuye Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini 'ningbi-tooring.
7 Che 'Liivai buurii ba tari tuori ye 'puong, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana Ngming'puohi 'yi-dieri ni la ba cheng. Gaad aning Ruubeng aning Manaase buurii chelii ni nyiye ba cheng Jooridang Mani 'lombo-jaala ning sa'muni seng. Ana ka Ba Tari Baahaa Daana tungtuna 'Moosis 'kubo ni.
8 'Beng la ka a daba daang 'ihi ka ba gaa. Ka 'Joosua yeli 'ku a daba ang gara ka ba 'liinhi a paaluu a seu u 'woree ni: Ye 'cheng 'tugili a paaluu a seu bila ni ung 'wo 'bing a leu wa n seng. N na pohiye pohaa 'kuye Sai'lo 'puong che Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.

9 A 'jung ka a daba daang gaa a 'cheng 'tugili a paaluu. Bang daang seu bila ni a paaluu ang 'wo 'jiihi ayo'poin ing gbangu 'puong a 'tuuro a 'yi-bera. 'Beng la bang daang wa 'Joosua seng a kampung Sai'lo 'puong.
10 'Beng la ka 'Joosua daang pohi pohaa 'kubo Sai'lo 'puong Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. Ka 'Joosua daang 'po a paaluu 'beng 'ku Isi'reeli niba nga ka buurii jaa di u tuori.

Beenjaming 'teng-gbani

11 Ang daang ta Beenjaming buurii tuori a 'tuuro ba 'di-noe. Ba 'teng-gbani tuori daang jengye 'Juuda 'biihi aning 'Joosef 'biihi kpachagang.
12 Ba sa'mung-goo seng toribogu daang 'piiliye Jooridang Maning, ka a toribogu 'do gaa Jeeri'ko 'lombori sa'mung-goo seng. Ung 'yi 'be 'tu a taanhi 'puo gaa ngmintongkpieri seng a ti baahi Beet 'Ee-veng Mopiri ning.
13 Ka a toribogu daang 'yi 'be a 'do gaa 'Luuz seng. 'Luuz la Beetel. U sa'mungduri seng ung ti 'tu. Ka a toribogu daang 'sigi gaa Aatarot 'Eedar ang pieli tanga ni ang 'bi 'Muni Beet 'Hoorong sa'mungduri seng ni.
14 Ka a toribogu leu 'tu ngmintongkpieri seng a 'gili gaa sa'mungduri seng, a 'yi tanga ni ang 'bi Beet 'Hoorong 'ningbi-tooring ni sa'mungduri seng. Ung ti baahi Kiirijat 'Bee-al ingang. Kiirijat 'Bee-al la Kiirijat 'Jii-arim. 'Juuda 'biihi 'yi-kpong la. Ba ngmintongkpieri seng toribogu la bila.
15 U sa'mungduri seng ni daang 'piiliye Kiirijat 'Jii-arim baahaang, ka a toribogu gaa ngmintongkpieri seng a ti ta Neefi'towa kuonhi kon'bulee ni.
16 'Beng la ka a toribogu daang 'sigi gaa tangkpong ni ang 'bi Hiinom 'Bi-dau Lohimbo 'ningbi-tooring ni baahaa. A tangkpong ngang 'bi Reefeyim Lohimbo ning sa'mung-goo seng. Ka a toribogu 'sigi ti kpe Hiinom Lohimbo, a ti 'tu 'Jii-bus niba 'yi-kpong 'lombori sa'mungduri seng. 'Beng ung 'sigi gaa En 'Roo-gel.
17 Ka a toribogu daang leu gaa sa'mung-goo seng a ti ta En Sii-mes. Ung 'yi 'beng a gaa Geelilot ang jeng Aduumim 'Dojie ning. Ung 'yi 'be 'sigi gaa 'Boohang 'kuurii. Ruubeng 'bi-dau daang la 'Boohang.

18 Ung 'yi 'beng a gara Aaraba sa'mung-goo 'lombori a 'sigi gaa Aaraba.
19 Ka a toribogu ti 'tu Beet Hoogila sa'mung-goo 'lombori ni. U baahaa 'jie daang la Yaarung Mangkpong ni. A mangkpong nga da 'biye Jooridang Mani sa'mungduri seng baahaang. A sa'mungduri seng toribogu daang la bila.
20 Jooridang Mani daang la u sa'muni seng toribogu. Beenjaming 'biihi cheng daang la bila a 'tuuro ba toribogiri jaa wa 'gili, a 'tuuro ba 'di-noe ming.
21 Beenjaming 'biihi buurii 'yi-bera daang la ama a 'tuuro ba 'di-noe: Jeeri'ko, Beet Hoogila, 'Ii-mek 'Kii-ziz,
22 Beet Aaraba, Zema'reeyim, Beetel,
23 Aavim, Paara, Oofira,
24 'Kii-far Haamonai, Oofinai aning 'Giiba. A daang iye 'yi-bera 'pienaayi aning a kurihi.
25 A 'yi-bera 'mine daang la Giibiyong, 'Reemaa, 'Biyiirot,
26 Miizipa, Kefaira, 'Moozaa,
27 'Rii-kem, Iiripiel, Taarala,
28 'Ziila, Eelef aning 'Jii-bus. 'Jii-bus la Jeruuselem. 'Mine daang la Giibiat aning Kiirijat. A daang iye 'yi-bera 'pie aning anaahi aning a kurihi. Beenjaming 'biihi cheng daang la bila a 'tuuro ba 'di-noe.

Siimiyung 'teng-gbani

19 A 'yiilung tuori daang 'leye Siimiyung ingang, Siimiyung 'biihi buurii ingang la bila a 'tuuro ba 'di-noe. Ba cheng 'jie daang 'biye 'Juuda cheng 'jie 'puong.
2 'Bii-er 'Siiba bii 'Siiba aning 'Moolada daang paahiye ba cheng 'puong.
3 Ba 'yi-bera 'mine daang la 'Heezar Suuwal, 'Beela, 'Ee-zem,
4 Elitoolad, Betuu-el, 'Hoorima,
5 Ziikilag, Beet Maarikabot, 'Heezar 'Suusa,
6 Beet 'Libeeyot aning Saruuheng. A daang iye 'yi-bera 'pie aning ata aning a kurihi.
7 Aa'ing, Riimong, 'Iiter aning Aasang daang paahiyeng. A daang iye 'yi-bera anaahi aning a kurihi.
8 Kurihi ni jaa ang ngmaa 'gili a 'yi-bera nga jaa a ti ta 'Bee-al Biiyer,

'Reema ang 'bi sa'mungduri seng la bila daang paahiyeng. Siimiyung 'biihi cheng la bila a 'tuuro ba 'di-noe.
9 Siimiyung 'biihi cheng nga daang 'yiye 'Juuda 'biihi tuori 'jie ni 'Joosua ang 'kubo ni ingang. 'Bojung 'Juuda 'biihi 'jie ni daang iye kpong 'gaali a 'kubo. Bila 'jung Siimiyung 'biihi daang 'diye ba cheng 'jie a niba 'puong.

Zeebiyulung 'teng-gbani

10 A taalung tuori daang 'leye Zeebiyulung 'biihi ingang a 'tuuro ba 'di-noe. Ba cheng toribogu daang ti taye 'Seerid.
11 Ba toribogu daang gaaye ngmintongkpieri seng a ti ta Maarala, a 'yi 'be ti ta Daabeset. 'Beng la ung la ti ta konbo'bile ni ang 'bi Jookiniyam sa'muni seng ni.
12 Ung 'yi 'Seerid a gaa sa'muni ngmintong'puhinii seng a ti ta Kiisilot 'Teebor toribogu. Ung 'yi 'be a gaa Daaberat, a la 'do gaa Jafaiya.
13 Ung 'yi 'be a 'tu Gaat 'Hii-fer sa'muni seng a ti ta Eet 'Keeziing. Ung 'yi 'be a gaa Riimong ang pieli 'Niiya.
14 'Beng la ka a toribogu leu 'giluu sa'mung-goo seng ti ta Haanatong, a ti baahi Jiifitayel Lohimbo ning.
15 Kaatat, 'Neehalol, Siimirong, Iidala aning Beetilehem daang paahiye 'beng. A 'yi-bera daang iye 'pienaayi aning a kurihi.
16 Zeebiyulung 'biihi cheng daang la bila a 'tuuro ba 'di-noe.

Iisakar 'teng-gbani

17 A naahung tuori daang 'leye Iisakar ingang, Iisakar 'biihi ingang la bila a 'tuuro ba 'di-noe.
18 Ba 'jie daang ti taye Jeezi'rii-el, a paahi Kesuulot aning Suunem,
19 Hafi'reeyim, Saiyong, A'nee-harat,
20 Raabit, Kiisiong, 'Ee-bez,
21 'Riimet, En Gaanim, En Haada aning Beet Paazez.
22 A toribogu daang ti taye 'Tee-ber, Sahazooma, aning Beet Seemes. Ka ba toribogu daang ti baahi Jooridang Maning. A daang iye 'yi-bera 'pie-naayuobi aning a kurihi.
23 Iisakar 'biihi buurii cheng daang la bila a 'tuuro ba 'di-noe aning ba 'yi-bera aning a kurihi.

Aaser 'teng-gbani

24 A 'nuulung tuori daang 'leye Aaser 'biihi buurii ingang a 'tuuro ba 'di-noe.
25 Heelikat, 'Hee-lai, 'Bii-teng, Aakisaf,
26 Alaamelek, Aamad aning Maisal daang paahiye ba 'teng-gbaning. U daang ti taye Kaarimel Tangkpong ni ngmintongkpieri seng, a ti ta Saihor Liibinat Konbo'bile ni.
27 'Beng la ung leu 'tu ngmintong'puhinii seng a ti ta Beet 'Deegong, a ti ta Zeebiyulung toribogu. Ung 'yi 'be gaa Jiifitayel Lohimbo ni, a la gaa sa'mung-goo seng ti pari Beet 'Ii-mek aning Nehaiyel. Ung daang ti 'tu 'Kee-bul 'nu-goo seng.
28 'Hii-birong, 'Riihob, Haamong aning 'Keena daang paahiyeng, a ti ta Saidong Kpong.
29 Ka a toribogu leu 'tu 'Reeyama a ti ta Taiyer bang me daangguoma 'gili. Ka a toribogu leu 'tu 'Hoosa a ti baahi a mangkpoming Aakizib 'gbendige ning.
30 Uum-maa, 'Ee-fek aning 'Riihob daang paahiyeng. A daang iye 'yi-bera lijeri aning a'yi aning a kurihi.
31 Aaser 'biihi buurii cheng daang la a 'yi-bera nga aning a kurihi, a 'tuuro ba 'di-noe.

Naafitalai 'teng-gbani

32 A ayuobilung tuori daang 'leye Naafitalai 'biihi ingang. U 'leye Naafitalai 'biihi ingang a 'tuuro ba 'di-noe.
33 Ba toribogu daang 'piiliye 'Hii-lef ingang, a 'yi terebint dakpong ni ang 'bi 'Zeyaneeyim 'puong ni, a 'tu Aadamai 'Nii-keb aning Jaabiniel a ti ta Laakam. A toribogu ti baahiye Jooridang Maning.
34 A toribogu daang 'yiye 'Hii-lef a gaa ngmintongkpieri seng a ti ta Aazinot 'Teebor, a 'yi 'be gaa Huukok seng. Ung ti ta Zeebiyulung toribogu sa'mungduri seng a ti ta Aaser toribogu ngmintongkpieri seng. Ung ti baahi 'Juuda toribogu ang 'bi Jooridang Maning ngmintong'puhinii seng.
35 Naafitalai 'yi-bera ni bang me daangguoma 'gili daang la Ziidim, Zuur, Haamat, 'Reekath, Kiiniret,
36 Aadama, 'Reeyama, 'Heezor,

37 'Kii-des, Eediri-ai, En 'Heezor,
38 Airong, Miigidal El, 'Hoo-rem, Beet 'Eenat aning Beet Seemes. A daang iye 'yi-bera 'pie aning awai aning a kurihi.
39 Naafitalai 'biihi buurii cheng la bila a 'tuuro ba 'di-noe aning ba 'yi-bera aning a kurihi.

Daan 'teng-gbani

40 A ayo'poilung tuori daang 'leye Daan 'biihi buurii ingang a 'tuuro ba 'di-noe.
41 Ba cheng 'jie daang la 'Zoora, Eesi'teeyol, Iir 'Sii-mes,
42 'Seyalibin, Aajalong, Jeetila,
43 'Iilong, Tiiminata, Eekirong,
44 Eelitiike, Giibetong, 'Bee-alat,
45 'Jiihud, Beeni 'Bii-rak aning Gaat Riimong,
46 Mejaarikong, Raakong aning 'gbendige ni ang pieli Joopa ni.
47 Daan 'biihi 'jie ni daang iye fiing yaga 'kubo, a 'jung bang daang 'ihi gaa ti jauning 'Lii-sem. Bang daang di ta'kobi jau a dieguu a che 'jing 'beng. Bila 'jung bang daang buona 'Lii-sem 'yuori ka Daan a 'tuuro ba nabaali Daan 'yuori.
48 Daan 'biihi buurii cheng daang la bila a 'tuuro ba 'di-noe, aning ba 'yi-bera aning a kurihi.

'Joosua cheng

49 Isi'reeli niba daang wa 'poye a paaluu a ing ba toribogiri ung leu ba cheng. Bang wa i bila baahi bang 'ku Nuung 'bi-dau 'Joosua cheng 'jie ba 'puong.
50 Ba daang 'tuye Ba Tari Baahaa Daana yelihung ni a 'ku 'Joosua 'yi-kpong ni ung suhi ni. Una daang la Tiiminat 'Siira ang 'bi 'Iifiriam taanhi paaluu ning. Ung daang me a 'yi-kpong a kpiera 'beng.
51 A cheng 'jiihi nga ka Eli'ee-zer a Ngming'puohi 'yi-diera, Nuung 'bi-dau 'Joosua aning Isi'reeli 'biihi buura ni ba'mine 'ju-daamba daang 'po 'kubo ang i ba cheng. Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring bang daang di pohibu 'poa 'kubo Sai'lo 'puong a 'tuohibu tent ni 'di-nuoring. Bila bang daang 'po a paaluu baahi.

A jogaa 'yi-bera ni

20 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Joosua:
2 Yeli ngaang 'ku Isi'reeli niba nga: Ye 'ihi 'yi-bera nie ang na mang jo gaa ti i 'chihi. A yela mang daang veng ka 'Moosis yeli 'kuye ni.
3 Ye i bila ka nie ang ba dang jeri bii a ba bang che ku nie tuong jo gaa 'be. A 'yi-bera nga na iye 'chihi 'jiihi 'kuye ka a nie ni ang naara jiing sani ni ta nyiu.
4 Ka nieng wa jo gaa a 'yi-bera nga kanga, u na ti ahiye a 'yi-kpong 'di-nokpoming. 'Beng ung na toonhi u yela ka a 'yiri ningbera 'wong. Ba na nyoguung kpening a 'yiri a'wo ung i ba kanga a 'kuu 'jie ka u kpiera ba 'puong.
5 Ka a nie ni ang naara jiing sani ning karuu gaa 'be, ba kung diu ing u 'nuuhing, 'bojung u ba bang che ku u to ni. U daang ba hau seni.
6 U na kpieraye a 'yiring a gara wagiri ni ung na wa ahi a langbu 'ningbi-tooring ka ba 'di u saree. U na kpieraye 'beng a gara wagiri ni nie ni ang i Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong a sanga ang na wa 'kpi. 'Beng la ka nie ni ang ku nie ni na tuong 'yi a 'yiri ni ung jo gaa ni a leu gaa u minga 'yiri a ti kpe u minga 'deu.
7 A 'jung ba daang 'ihiye 'Kii-des ang 'bi 'Gaalilii 'puong Naafitalai taanhi 'jie ning. Bang la 'ihi 'Sii-kem ang 'bi 'Iifiriam taanhi 'jie ning, a 'ihi Kiirijat Aaraba ang 'bi 'Juuda taanhi 'jie ning. Kiirijat Aaraba la 'Hii-birong.
8 Jooridang Mani 'lombo-jaala ning Jeeri'ko sa'muni seng ning, ba daang 'ihiye 'Bii-zer ang 'bi 'ji-gbanggbali mopiri ning. Ruubeng buurii 'jie daang la. Bang daang 'ihi 'Reemot ang 'bi Giilied a i Gaad buurii 'jie. Bang la 'ihi 'Goolang ang 'bi 'Beesang 'puong a i Manaase buurii 'jie.
9 A 'yi-bera nga ka 'Joosua daang 'ihi 'ku Isi'reeli niba jaa, a 'ku saana ming ang kpiera ba 'puong. U 'ihaang 'ku nie ming jaa ang ba bang che ku nie. U daana na mang tuong jo gaaye 'be ka nie ni ang naara jiing sani ni ta kuu. U na 'biye 'be a gara wagiri ni ung na wa ahi a langbu 'ningbi-tooring.

'Liivai buurii 'yi-bera

21 'Beng la ka 'Liivai buurii ba'mine jagihi 'yi-daangdaba daang wa Eli'ee-zer a Ngming'puohi 'yi-diera aning Nuung 'bi-dau 'Joosua

seng, aning Isi'reeli niba buura ba'mine jagihi 'yi-daangdaba seng.

2 Bang daang yeli ngaang 'kubo Sai'lo ang 'bi 'Keenan paaluung: A 'tuuro 'Moosis ingang Ba Tari Baahaa Daana 'kuye nuori ka ba 'kuti 'yi-bera ka ti kpiera, aning a samama ti 'duunhi ang na oora moo.

3 A 'jung Isi'reeli niba nga daang 'kuye a 'Liivai buurii nga 'yi-bera aning a samama a 'yi ba cheng 'puong a 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana nuori ni.

4 A fora tuori daang 'leye 'Koohat 'di-noe ingang. Eerong a Ngming'puohi 'yi-diera 'biihi daang iye 'Liivai buurii. Bang daang nye 'yi-bera 'pie aning ata a 'tuuro pohibung. 'Juuda buurii, Siimiyung buurii aning Beenjaming buurii 'yi-bera 'puong bang daang nyia.

5 Bang daang 'ku 'Koohat 'biihi ni ang chehi ni 'yi-bera 'pie. A 'tuuro pohibung bang daang nyia a 'yi 'Iifiriam buura 'di-noe 'puong, aning Daan buurii 'puong aning Manaase buurii chelii 'puong.

6 Bang daang 'ku Guurisung 'biihi 'yi-bera 'pie aning ata. A 'tuuro pohibung bang daang nyia a 'yi Iisakar buurii 'di-noe 'puong, aning Aaser buurii 'puong. Bang da la 'kubo 'yi-bera a 'yi Naafitalai buurii 'puong aning Manaase buurii chelii ni ang 'bi 'Beesang ni 'puong.

7 'Mireerai 'biihi daang nyiye 'yi-bera 'pienaayi a 'tuuro ba 'di-noeng. Ba daang nyiye a 'yi-bera a 'yi Ruubeng buurii, Gaad buurii aning Zeebiyulung buurii 'puong.

8 Ka Isi'reeli niba nga daang di a 'yi-bera nga aning a samama 'ku 'Liivai buurii nga a 'tuuro pohibung. Ba daang iye bila a 'tuuro bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku nuori a 'tuuro 'Moosis ingang.

9 A 'jung ba daang 'kubong 'yi-bera a 'yi 'Juuda 'biihi buurii 'puong aning Siimiyung 'biihi buurii 'puong. A 'yi-bera nga 'yoe bang buong ni.

10 Eerong 'biihing daang 'so a 'yi-bera nga, 'bojung a fora tuori ni daang iye ba 'suobu. Eerong 'biihi nga daang iye 'Koohat 'di-noe ni kanga niba, bang i 'Liivai buurii.

11 Ba daang 'kubong Kiirijat Aaraba ang 'bi 'Juuda taanhi 'jie ning aning u samama ang ngmaa 'giluu. A Aaraba nga daang la 'Eenak ba. Kiirijat Aaraba bang buona 'Hii-birong pampana.

12 Che ba daang diye a 'yi-kpong samama aning u kurihi 'ku 'Ji-fuune 'bi-dau 'Kee-leb ang leu u 'suobu.

13 Bang daang di 'Hii-birong aning u samama 'ku Eerong a Ngming'puohi 'yi-diera 'bi-daba. U daang iye 'yi-kpong bang na mang jo gaa ti i 'chihi.

Bang daang 'kubo Liibina aning u samama,
14 Jaatir aning u samama, Esi'timoowa aning u samama,
15 'Hoolong aning u samama, 'Dii-bir aning u samama,
16 Aa'ing aning u samama, Juuta aning u samama, aning Beet 'Sii-mes aning u samama. 'Yi-bera awai bang daang tihi a 'yi a buura a'yi ngang.
17 A 'yi Beenjaming buurii 'puong ba daang tihiye Giibiyong aning u samama, 'Giiba aning u samama,
18 Aanatot aning u samama aning Aali'mong aning u samama. A daang iye 'yi-bera anaahi.
19 Eerong a Ngming'puohi 'yi-diera 'biihi 'yi-bera jaa daang iye 'yi-bera 'pie aning ata aning a samama.
20 Ba daang 'kuye 'Koohat 'biihi 'di-noe ni 'yi-bera. Bana la 'Koohat 'biihi ni ang da chehi a 'Liivai buurii 'puong. Ba daang 'kubong ba 'yi-bera tuori a 'yi 'Iifiriam buurii 'puong.
21 Ba daang 'kubong 'Sii-kem aning u samama, 'Iifiriam taanhi 'jie ning. U daang iye 'yi-kpong ningkuura ang na mang jo gaa ti i 'chihi. Bang daang 'kubo Geezer ming aning u samama.
22 Bang daang la di Kiibizeyim aning u samama aning Beet 'Hoorong aning u samama 'kubo. A daang iye 'yi-bera anaahi.
23 'Yi-bera bang daang tihi Daan buurii 'puong la Eelitiike aning u samama aning Giibetong aning u samama.
24 Bang daang la tihi Aajalong aning u samama aning Gaat Riimong aning u samama. A daang iye 'yi-bera anaahi.
25 'Yi-bera bang daang tihi Manaase buurii chelii ni 'puong la 'Teeyanak aning u samama aning Gaat Riimong aning u samama. A daang iye 'yi-bera a'yi.
26 A 'yi-bera 'pie nga aning a samama daang iye 'Koohat 'biihi ni 'di-noe ang chehi ni 'suobu.
27 Ba daang 'kuye Guurisung 'biihi ang i 'Liivai buurii 'yi-bera a 'yi Manaase buurii chelii ni 'puong. Ba daang 'kubong 'Goolang ang 'bi 'Beesang 'puong aning u samama ung i 'yi-kpong ningkuura ang na mang jo gaa ti i 'chihi. Bang da la 'kubo 'Bii-es'tiira aning u samama. A daang iye 'yi-bera a'yi.
28 'Yi-bera bang daang tihi Iisakar buurii 'puong la Kaisong aning u samama, Daaberat aning u samama,

29 Jaarimut aning u samama aning En Gaanim aning u samama. A daang iye 'yi-bera anaahi.
30 'Yi-bera bang daang tihi Aaser buurii 'puong la Maisal aning u samama, Aabidong aning u samama,
31 Heelikat aning u samama aning 'Riihob aning u samama. A daang iye 'yi-bera anaahi.
32 Naafitalai buurii 'puong ba daang tihiye 'Kii-des aning u samama ang 'bi 'Gaalilii 'puong. Ung daang i 'yi-kpong ningkuura ang na mang jo gaa ti i 'chihi. Bang da la tihi Haamot 'Doo-wer aning u samama aning Kaaritang aning u samama. A daang iye 'yi-bera ata.
33 Guurisung buurii 'yi-bera jaa aning a samama a 'tuuro ba 'di-noeng daang iye 'yi-bera 'pie aning ata.
34 'Yi-bera ni bang daang 'ku 'Mireerai 'biihi ni ang i 'Liivai buurii ni ang chehi ni la ama. Zeebiyulung buurii 'puong bang daang dia 'kubo. Ba daang 'kubong Jookiniyam aning u samama aning Kaarita aning u samama,
35 Diimina aning u samama aning 'Neehalol aning u samama. A daang iye 'yi-bera anaahi.
36 'Yi-bera bang daang tihi Ruubeng buurii 'puong la 'Bii-zer aning u samama, 'Jeehaz aning u samama,
37 Keedemot aning u samama aning Meefayat aning u samama. A daang iye 'yi-bera anaahi.
38 Gaad buurii 'puong ba daang tihiye 'Reemot ang 'bi Giilied 'puong. Ung daang i 'yi-kpong ningkuura ang na mang jo gaa ti i 'chihi. Bang daang la tihi 'Mahaneeyim aning u samama,
39 Heesibong aning u samama aning 'Jee-zer aning u samama. A jaa daang iye 'yi-bera anaahi.
40 A 'jung 'Mireerai 'biihi 'yi-bera a 'tuuro ba 'di-noeng, niba ni ang chehi a 'Liivai buurii 'puong ni 'yi-bera bang 'kubo daang iye 'yi-bera 'pie aning a'yi.
41 'Liivai buurii 'yi-bera ni jaa bang 'kubo Isi'reeli niba 'suobu 'puong daang iye 'yi-bera lijaa'yi aning a'nii aning a samama.
42 A 'yi-bera nga kanga jaa daang tariye u samama ang ngmaa 'giluu. Bila daang la a 'yi-bera nga jaa.
43 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'ku Iisiriel a paaluu ni jaa ung daang

po ka u na 'kuye ba nabaali'mine ni. Bang daang dieguu 'so a kpiera 'beng.
44 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'kubo peenhibu wa 'gili a'wo bila ni jaa ung daang po 'ku ba nabaali'mine ni. Dau jaa daang ba tuong ahi a na 'tuohibo ba domihi jaa 'puong. Ba Tari Baahaa Daana daang diye ba domihi jaa ing ba 'nuuhing.
45 Yelisuunhi ni jaa Ba Tari Baahaa Daana ang daang ing nuori 'ku Iisiriel ni, yeli'biri bung'yeni jaa 'chibe a ba paali. A jaang paali.

Sa'muni seng niba leu gaaye ba 'teng-gbani

22 'Beng la ka 'Joosua daang buong Ruubeng buurii, Gaad buurii aning Manaase buurii chelii ni.
2 Ung daang yeli 'kubo: Ye 'tuye bila ni jaa Ba Tari Baahaa Daana tungtuna 'Moosis ang 'kuye nuori ni. Ye 'tuye n nuori a i yeli jaa mang 'kuye nuori ka ye i.
3 A 'beri nga jaa 'puong ye ba bahi ye ba'biihi nga a waana 'jine. Ye 'tuye Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini nuori ni ung 'kuye ni.
4 Pampana, Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini 'kuye ye ba'biihi nga peenhibu a'wo ung daang ing nuori 'kubo bila ni. Bila 'jung wagiri ngang ye leu gaa ye tentihi. Ye leu gaa 'teng-gbani ni yeng 'so ni. Una ka Ba Tari Baahaa Daana tungtuna 'Moosis 'kuye Jooridang Mani 'lombo-jaala ning ni.
5 Ba Tari Baahaa Daana tungtuna 'Moosis daang 'kuyeng nuori ka ye nung Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini a 'chene u soe jaa 'puong. U 'kuyeng nuori ka ye 'tuuro u no'kurihi a nyoguu tari kpiengaa, a tunuu aning ye 'sikie jaa aning ye 'suuhi jaa. Ye chelihi sung a 'tu a no'kurihi nga aning a 'begu.
6 'Beng la ka 'Joosua daang duhi duhisung 'kubo, a che bahiba bang gaa. Bang gaa ba tentihi.
7 'Moosis daang 'kuye Manaase buurii chelii ni ba 'suobu 'Beesang 'puong. Ka 'Joosua ming daang 'ku Manaase buurii chelii ni ang chehi ni ba 'suobu Jooridang Mani ngmintongkpieri seng 'lombori ning ba ba'biihi 'puong. A 'jung sanga ni 'Joosua ang daang bahiba ka ba gaa ba tentihi ni, u daang duhiye sung 'kubo.
8 Ngaang ung daang yeli 'kubo: Ye leu gaa ye tentihi aning

bundaambuunhu jemaa. Ye leu gaa aning 'duunhi jemaa, aning wari, salima, yaawa, 'kuri aning bungyerihi jemaa. Ye ning ye ba'biihi 'po ye domihi buunhu ni yeng jaudiehi ni.

9 'Beng la ka Ruubeng buurii, Gaad buurii aning Manaase buurii chelii ni daang leu 'yi Isi'reeli niba 'puong Sai'lo ang 'bi 'Keenan paaluung. Bang daang 'yi ka ba gaa Giilied paaluu 'teng-gbani ni ang i ba 'suobu ni. Una bang daang die 'so a 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana yelihung ni ung 'ku 'Moosis ni.

10 Sanga ni Ruubeng buurii, Gaad buurii aning Manaase buurii chelii ni ang daang wa ta Jooridang 'gbendige ni 'Keenan paaluung, bang daang maali sarika 'ihijie a Jooridang sieng. U daang iye kpong a birihi.

11 'Beng la ka Isi'reeli niba ni 'wong nie kanga ang yeli: Nye, Ruubeng buurii, Gaad buurii aning Manaase buurii chelii ni maaliye sarika 'ihijie. Ba maaluung 'Keenan paaluu toribogu ning Jooridang 'gbendige 'puong. Isi'reeli niba kpiebu 'lombori seng ning bang maaluu.

12 Isi'reeli niba ang wa 'womaa, ka Isi'reeli niba langbu ni jaa laanhi lang taa Sai'lo 'puong a na gaa ti jauningba taanhuu.

13 'Beng la ka Isi'reeli niba nga tung a Ngming'puohi 'yi-diera Eli'ee-zer 'bi-dau bang buona Fiiniyas. Ba daang tumuung ung gaa Giilied 'gbendige ni. Ruubeng buurii, Gaad buurii aning Manaase buurii chelii ni 'jie bang daang tumuu.

14 Ningbera 'pie daang paahiye Fiiniyas ingang bang tungba. Kanga jaa da mang iye Iisi'reeli buura ni jaga ningkpong. Kanga jaa da mang la u ba 'deu 'yi-daangdau Iisiriel 'tuhi-jemaa ni 'puong.

15 Bang daang ti ta Giilied 'gbendige ni, Ruubeng buurii, Gaad buurii aning Manaase buurii chelii ni 'jie.

16 Bang ti yeli 'kubo: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana langbu ni jaa yeli: 'Bo limangkong tuma la nga yeng tung Iisiriel Naangmini ni ingang? Ye leuhiyeng 'jine a ba 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana. Ye maaliye ye miihi sarika 'ihijie a na die taawai Ba Tari Baahaa Daana ingang.

17 Ka bila 'Piiyor beu ni ba sigihiti? A waana 'jine nga ti nang ba pegi ti miihi a 'yi u ingang, anaa jaa ka 'baleu waye Ba Tari Baahaa Daana langbu ni ingang a daari.

18 Bila da ba sigi che yeng na leuhi 'jine a ba la 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana? Ka yenang i bila a die taawai Ba Tari Baahaa Daana ingang

'jine, 'jie na nyaang ka u 'suuri 'ihi Isi'reeli langbu ni jaa ingang.
19 Che ka 'teng-gbani ni yeng 'so ning ba i 'forifori, bila yeng ye long wa 'teng-gbani ni ang i Ba Tari Baahaa Daana 'suobu ni. 'Beng ka Ba Tari Baahaa Daana tenti'deu ahi ni. Ye die 'jie a 'so ti 'puong, che ye ta die taawai Ba Tari Baahaa Daana ingang bii a die taawai ti ingang. Ang 'yi Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini sarika 'ihijie ni 'puoring, yeng la me ye miihi sarika 'ihijie ni, ye dieye taawai Ba Tari Baahaa Daana ingang, a die taawai ti ming ingang.
20 'Ziira 'bi-dau 'Eekang daang ba tung beu a buunhu ni bang duhi beu ing ni yela? A 'jung naani ka 'su-kpiengaa daang wa Isi'reeli langbu ni jaa ingang? A dau nga daang ba 'kpi u 'yong u beu ni 'puong.
21 'Beng la ka Ruubeng buurii, Gaad buurii aning Manaase buurii chelii ni dieyeli ngaang 'ku Isi'reeli 'tuhi-jemaa 'yi-daangdaba ni.
22 Ba Tari Baahaa Daana, Kpiengu Jaa Daana Naangmini, Ba Tari Baahaa Daana, Kpiengu Jaa Daana Naangmini, unang bang. Veng ka Iisiriel minga bang. Ka taawai diebu la bii ka nuori ba'tuubu 'puong la ting i a yeli nga Ba Tari Baahaa Daana ingang, ta dieti 'jine.
23 Ka tinuung me a sarika 'ihijie nga 'ku ti miihi a na leu 'yi Ba Tari Baahaa Daana 'tuubung, u bangyeng. Ka tinuung maaluu a na 'ihi sarika nyugirihi u ingang, bii bung'bie sarikihi bii maahuu sarikihi, u bangyeng. Ka bila 'jung la ting meu, bila yeng Ba Tari Baahaa Daana minga naati bila sani.
24 Che ti iye bila anan'so kanga 'jung. Ti joraye dabieng ka wagiri ang waana 'puong, a'mineng ye 'biihi na yeli 'kuye ti 'biihi: 'Bo tuori yeng tari Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini ni ingang?
25 Ba na yeling ka Ba Tari Baahaa Daanang veng ka Jooridang Mani i toribogu tinuu aning yena Ruubeng buurii aning Gaad buurii kpachagang. Bila 'jung ye ba tari tuori Ba Tari Baahaa Daana ingang. Ye 'biihi na iye bila a veng ka ti 'biihi kung la jora Ba Tari Baahaa Daana.
26 Bila 'jung la ting yeli: Ye veng ka ti i 'siri me ti miihi sarika 'ihijie pampana. Sarika nyugirihi bii sarika jaa 'ihibu 'jung naani.
27 Che u na iye 'sieree yena aning tinuu aning jemanihi ang 'tuuro ti 'puoring kpachagang ka ti tuong tuna Ba Tari Baahaa Daana. U na iye 'sieree u 'ningbi-tooring ka ti 'kuruu ti sarika nyugirihi aning ti

sarikihi aning maahuu sarikihi. Wagiri ang waana 'puong ka ye 'biihi
ta wa yeli 'ku ti 'biihi: Ye ba tari tuori Ba Tari Baahaa Daana ingang.
28 Bila 'jung ting yeli ka ka banang wa yeli bila 'kuti bii ti jemanihi wagiri
ang waana 'puong, ti na yeling: Nye ti nabaali'mine ang toonhi maali Ba
Tari Baahaa Daana sarika 'ihijie ni. Ti ba meu sarika nyugirihi bii
sarika jaa 'jung. Ti meung ka u i 'sieree yena aning tinuu kpachagang.
29 Ngmini ta sagi ka ti die taawai Ba Tari Baahaa Daana ingang a leuhi a
kung 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana 'jine. Ang 'yi Ba Tari Baahaa Daana
ti Naangmini sarika 'ihijie ni ang ahi u tent 'deu 'ningbi-tooring ni
'puoring, Ngmini ta sagi ka ti me sarika 'ihijie a na 'ihi sarika nyugirihi
bii bung'bie sarika bii sarika jaa u ingang.
30 Ka Fiiniyas a Ngming'puohi 'yi-diera aning Isi'reeli langbu ningbera ni
ang daang i 'tuhi-jemaa 'yi-daangdaba ni daang 'wong yela ni Ruubeng
buurii, Gaad buurii aning Manaase buurii ang yeli ni. Ka ba 'puuhi
daang peli a yela.
31 'Beng la ka a Ngming'puohi 'yi-diera Eli'ee-zer 'bi-dau Fiiniyas daang
yeli 'ku Ruubeng buurii, Gaad buurii aning Manaase buurii: 'Jine nga
ti bangyeng ka Ba Tari Baahaa Daana 'biye ti seng, 'bojung ye ba tung
a limangkong tuma nga Ba Tari Baahaa Daana ingang. Wagiri ngang
ye dieye Isi'reeli niba 'yi Ba Tari Baahaa Daana 'nuuhing.
32 Ka a Ngming'puohi 'yi-diera Eli'ee-zer 'bi-dau Fiiniyas aning a ningbera
daang leu 'yi Ruubeng buurii aning Gaad buurii nga seng. Bang daang
'yi Giilied 'gbendige ni a gaa 'Keenan paaluu Isi'reeli niba seng a ti
'kubo a 'duoho nga.
33 Ka a 'duoho daang peli Isi'reeli niba nga 'puo, ka Isi'reeli niba nga
daang pegi Naangmini. Ba daang ba la yeli ka ba na gaaye ba ingang
aning taanhuu a ti saang 'teng-gbani ni Ruubeng buurii aning Gaad
buurii ang da kpiera ni.
34 Ka Ruubeng buurii aning Gaad buurii daang 'ku a sarika 'ihijie 'yuori
ka 'Sieree. Ba daang yeliyeng ka u na iye 'sieree ba kpachagang ka Ba
Tari Baahaa Daana la Naangmini.

'Joosua yeliyaga

23 'Yuong-jemaa ang wa pari, sanga ni Ba Tari Baahaa Daana ang
daang 'ku Iisiriel peenhibu a 'yi ba domihi jaa 'nuuhing wa 'gili ni

ka 'Joosua daang 'koriye yaga jaa.
2 Ka 'Joosua daang buong Iisiriel jaa, ba ningbera, ba 'ju-daamba, ba saringmaariba aning ba kari'chihi, a yeli 'kubo: N 'koriyeng yaga jaa.
3 Ye nyiye bila ni jaa Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini ang i paalihi nga jaa ye 'jung. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini minga la una nga ang jau 'kuye.
4 Ye nye, n 'poye paalihi ni ang chehi ni 'kuye ang na leu cheng a 'tuuro ye buura. N 'poye a paalihi a 'piili Jooridang Maning aning paalihi ni jaa mang jaudie ni, 'haali a ti ta a Mangkpong Karaa ni ngmintongkpieri seng.
5 Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini na firibang ka ba 'yi ye 'ningbi-tooring, a kariba ka ba 'yi ye 'ningbiring. Ye na dieye ba paaluu 'so a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang ing nuori 'kuye bila ni.
6 Bila 'jung ye tari nyau yaga, a 'tu bila ni jaa ang seu 'Moosis 'begu gbangu ni 'puong, a ta ira wa leu 'yi u ingang a gara 'nuduri bii 'nu-goo.
7 Ye tari nyau yaga, a ta ira wa lang a paalihi ni ang chehi ye 'puong ni ingang. Ye ta wa buona ba ngmima 'yoe bii a dia puora puobu. Ye ta wa maanaa bii a 'churi 'puohaa.
8 Che ye nyogi Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini kpiengaa a'wo yeng ira bila a waana 'jine nga.
9 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini kariye paalinanee aning paalikpienhi bang 'yi ye 'ningbi-tooring. Che yena yeng, nie jaa ba tuong ahi ye 'ningbi-tooring a waana 'jine.
10 Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmining jaura 'kuriye a'wo ung ing nuori 'kuye ni. Ning'yeni na mang kariye niba 'tuhi.
11 Bila 'jung ye chelihi sung 'ningbi-jieng, a nung Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini.
12 A'mineng ye na wa leuye 'puori a 'kori mari a paalihi ni ang chehi ye 'puong ni, a digira ba 'bi-pogiba ka ba ming digira ye 'bi-pogiba.
13 Ka yenang wa i bila, ye bang pielaang ka Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini kung la kari a paalihi ka ba 'yi ye 'ningbi-tooring. Ba na iye chebihi aning berihi a 'kuye. Ba na 'woniye kpaahi ye 'lomboeng, a 'woning guohi ye 'ningbieng a gara wagiri ni yeng na nyuong a 'yi a paalisung ni Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini ang 'kuye ni 'puong.
14 Nye, 'jine nga n 'chenee sori ni 'teng-gbani nie jaa ang mang 'cheng. Ye

bangye ye 'sikie aning ye 'suuhi jaa 'puong ka yelisuunhi ni jaa Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini ang yeli ye yela ni, yeli'yeni jaa ba 'le. A jaang wa paali 'kuye. Yeli'biri bung'yeni jaa ba 'le.
15 Yelisuunhi ni jaa Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini ang ing nuori 'kuye ni waye ye ingang. Bila ning u 'ju ka Ba Tari Baahaa Daana na waaning yelibee ming jaa ye ingang. U na waanaang a gara wagiri ni ung na nyuongye ka ye 'yi a paalisung nga Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini ang 'kuye nga 'puong.
16 Ka yenang wa saang 'layiri ni yela Ba Tari Baahaa Daana ang 'kuye nuori ni a gaa ti tuna ngmingjaani a mang 'churi 'puohaa, Ba Tari Baahaa Daana 'suuri na tuliye ye ingang. Ye na nyuoming 'wieng 'wieng a 'yi a paalisung nga ung 'kuye ngang.

'Sii-kem 'layiri ni

24 'Beng la ka 'Joosua daang laanhi Isi'reeli buura ni jaa lang taa 'Sii-kem 'puong. Ung buong Isi'reeli ningbera, ba 'ju-daamba, ba saringmaariba aning ba kari'chihi. Bang waaning ba miihi Naangmini 'ningbi-toori.
2 Ka 'Joosua daang yeli 'ku a niba jaa: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini ni yeli: Sang'kongkoruu jaa ye nabaali'mine aning 'Tiira, Aaburaham aning 'Neehor ba ni daang kpieraye 'Yufireetis Mani 'lombo-jaala ning. Ngmingjaani bang daang 'puoho.
3 Mang daang di ye ba Aaburaham a 'yining a mani 'lombo-jaala ning. N daang dienuung 'yie a 'tuning 'Keenan paaluu jaa, a i ka u buurii 'ugi, mang 'kuu Aizik.
4 N daang diye Jeekob aning 'Ii-so 'ku Aizik. Mang daang di 'Sii-ir Tangkpong ni 'ku 'Ii-so ka u leu u 'suobu, che ka Jeekob aning u 'biihi daang 'sigi gaa 'Iijipiti.
5 Mang daang tung 'Moosis aning Eerong, a dogihi 'Iijipiti niba a 'tuuro bila ni mang i ba 'puong ni. Bila 'puoring mang daang tariye 'yining.
6 Mang daang tari ye ba'mine 'yining 'Iijipiti 'puong yeng wa ta mani. Ka 'Iijipiti niba daang di cherietihi aning yohujonniba a kari ye ba'mine boo a ti ta Manjie.
7 'Beng la ka ye ba'mine daang 'kong 'ku Ba Tari Baahaa Daana, ung di sagiluu ing ye ning a 'Iijipiti niba kpachagang. Ung daang veng ka

mani kuong wa pagiba. Ye 'ningbie daang nyiye bila ni mang i 'Iijipiting ni. Bila 'puoring ye daang kpeye a mopiri 'puong a kauhi sung.

8 Maang daang tariye wa kpening Aamor niba 'teng-gbani, banang daang 'bi Jooridang Mani 'lombo-jaala ning ni. Bang daang jauningye, che mang diba ing ye 'nuuhing ka ye die ba 'teng-gbani 'so. Mang nyuongba 'ihi bahi ye 'ningbi-tooring.

9 'Beng la ka 'Moo-ab naa 'Beelak, Ziipor 'bi-dau 'ihi a jauning Iisiriel. Ung daang tung buong 'Bii-or 'bi-dau 'Beelam ka u wa duhi duhibeu ingye.

10 Che n daang ba chelihi 'Beelam yeliyaga ni, bila 'jung ung da nang duha duhisung 'kuriye. Bila mang daang dieye 'yi u 'nuuhing.

11 'Beng la yeng daang long Jooridang Mani a wa ta Jeeri'ko. Ka Jeeri'ko niba, Aamor niba, Peeriz niba, 'Keenan niba, Hiit niba, Guurigas niba, Haiv niba aning 'Jii-bus niba ming daang jauningye. Che mang diba ing ye 'nuuhing.

12 Mang daang tung vulingvuunihi ang die ye 'yie a ti kari Aamor niba na'mine ba'yi ni bang 'yi ye 'ningbi-tooring. Che ye ta'kobi bii ye taanhuu naani mang daang di kariba.

13 N 'kuyeng paaluu yeng ba tung che nye, a 'kuye 'yi-bera yeng ba me, yeng kpiera a 'puong. Ye daang 'diye buunhu yeng ba buri a 'yi 'girep yori aning ooliv yoring.

14 Bila 'jung pampana ye jora Ba Tari Baahaa Daana a tunuu 'sikiri-pielaa aning yeliminga 'puong. Ye loo ngmima ni ye ba'mine ang daang maana 'Yufireetis Mani 'lombo-jaala ning aning 'Iijipiti 'puong ni. Ye 'puoho Ba Tari Baahaa Daana.

15 Ka anang wa i a'wo yelibeu la 'kuye ka ye 'puoho Ba Tari Baahaa Daana, bila yeng ye 'lugi unani yeng na 'puoho 'jine. Ye na 'puohiye ngmima ni ye ba'mine ang daang tuna 'Yufireetis Mani 'lombo-jaala ning bii ye na 'puohiye Aamor niba 'teng-gbani ning yeng kpiera ni ngmima? Che maang yeng aning n 'deu, ti na 'puohiye Ba Tari Baahaa Daana.

16 Ka a niba die a yeli: Ngmini ta sagi ka ti bahi Ba Tari Baahaa Daana che ti 'puoho ngmingjaani.

17 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmining tariti aning ti ba'mine

'yining 'Iijipiting. Unang tariti 'yining 'yemilung 'puong a tung a tungnagima nga ti 'ningbiring. Sori ni jaa ting 'cheng ni 'puong aning niba ni jaa 'puo ting 'tu ni, unang kaati.

18 Ba Tari Baahaa Daanang kari a niba jaa aning Aamor niba ni ang kpiera a paaluung ni bang 'yi ti 'ningbi-tooring. Ti ming na 'puohiye Ba Tari Baahaa Daana, 'bojung una la ti Naangmini.

19 'Beng la ka 'Joosua yeli 'ku a niba: Ye kung tuong 'puohi Ba Tari Baahaa Daana, 'bojung u iye Naangming pegi'yiruu. U iye 'nyuuri Naangmini. U kung veng ye 'begu saangbuhi aning ye yelibee 'kuye.

20 Ka yenang wa jaanhi Ba Tari Baahaa Daana a che 'puoho ngmingsaamba, u na leu ingyeng dangii a i ka ye yela baahi, anaa jaa ka u iyeng sung.

21 Ka a niba yeli 'ku 'Joosua: Aai, ti na 'puohiye Ba Tari Baahaa Daana.

22 'Beng la ka 'Joosua yeli 'ku a niba: Ye iye ye miihi 'sieree niba ka Ba Tari Baahaa Daana yeng 'lugi a na 'puohuu. Bang yeli: Ti iye 'sieree niba.

23 Ka 'Joosua yeli: Wagiri ngang ye di ngmingsaamba ni ang 'bi ye 'puong ni loo, a che di ye 'sikie 'ku Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini ni.

24 Ka a niba yeli 'ku 'Joosua: Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini ting na 'puohi. U nuori ting na 'tu.

25 Ka 'Joosua daang 'bing 'layiri aning a niba a daari, a 'bing yeli'tuuruu aning yeli'binnuu 'kubo 'Sii-kem 'puong.

26 'Beng la ka 'Joosua daang seu a yeli'bie nga ing Naangmini 'begu gbangu ni 'puong. Ung daang di 'ku-karaa ba 'oki dau ni ang pieli Ba Tari Baahaa Daana 'ji-pegi'yiruu ni 'muning.

27 'Beng la ka 'Joosua daang yeli 'ku a niba jaa: Nye, a 'kuurii nga na iye 'sieree 'kuti, 'bojung u 'wongye yeli'bie ni jaa Ba Tari Baahaa Daana ang yeli 'kuti ni. Bila 'jung u na iye 'sieree 'kuye, ka ye ta ira wa jaanhi ye Naangmini.

28 Ka 'Joosua daang bahi a niba bang gaa. Ka kanga jaa mang gaa u cheng 'jie.

'Joosua aning Eli'ee-zer 'kuung

29 A yela nga 'puoring ka Nuung 'bi-dau 'Joosua, Ba Tari Baahaa Daana

tungtuna ni daang 'kpi. U daang iye 'yuomo koo aning 'pie che 'kpi.
30 Bang daang 'umuu u cheng 'jie toribogu ning Tiiminat 'Siira 'puong.
'Be 'biye 'Iifiriam taanhi ning 'Geeyas Tangkpong sa'mung-goo seng.
31 Iisiriel daang 'puohoye Ba Tari Baahaa Daana 'Joosua 'beri ni jaa
'puong, aning ningbera ni ang daang 'bibe 'Joosua 'kuung 'puoring ni
'beri 'puong. Banang daang bang tuma ni jaa Ba Tari Baahaa Daana
ang daang tung 'ku Iisiriel ni.
32 Ka a Isi'reeli niba daang di 'Joosef kaba ni bang daang tari 'yining
'Iijipiti waaning ni wa 'ung 'Sii-kem 'puong. Ba daang 'umaang
'teng-gbani ning Jeekob ang daang da ni. Una ung daang da 'Sii-kem
ba 'Heemor 'bi-daba seng ni. Wari'bie koo ka Jeekob daang yebuu. Ka
'be daang wa leu 'Joosef 'biihi chengbung.
33 Ka Eerong 'bi-dau Eli'ee-zer daang 'kpi. Tanga ni ang daang i u 'bi-dau
Fiiniyas 'suobu ni, 'beng bang daang 'umuu. 'Be bang daang 'ku
Fiiniyas 'Iifiriam tangbera 'jie ning ni.

Saringmaariba Gbangu

Isi'reeli niba aning 'Keenan niba jauyeng

1 'Joosua 'kuung 'puoring ka Isi'reeli niba daang jugihi Ba Tari Baahaa
Daana a yeli: Ning'bobong na 'do gaa fora a 'tuohi 'Keenan niba nga
a jau 'kuti?
2 Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: 'Juuda buuriing na 'do gaa. Nye, n diye
a paaluu ing ba 'nuuhing.
3 Ka 'Juuda buurii daang yeli 'ku ba ba'biihi Siimiyung buurii: Wa ka ti
nii gaa 'teng-gbani ni bang 'po 'kuti ni. Veng ka ti lang taa jau ning
'Keenan niba nga. Bila 'puoring ti ming niye na gaaye 'teng-gbani ni
bang 'po 'kuye ni. Ka Siimiyung buurii niu daang gaa.
4 Ka 'Juuda buurii daang 'do gaa. Ka Ba Tari Baahaa Daana daang di
'Keenan niba aning Peeriz niba ing ba 'nung. Bang ku ba daba 'tuhi
'pie 'Bii-zek 'yi-kpong 'puong.
5 Bang daang nye 'Adoo-nai 'Bii-zek a 'Bii-zek nga 'puong a jauniu.
Bang tuong a 'Keenan niba aning a Peeriz niba.
6 Ka 'Adoo-nai 'Bii-zek daang jo, bang kari 'tuu. Bang ti nyoguu a
ngmaahi u 'nubi-daba aning u gbe'bi-daba.
7 Ka 'Adoo-nai 'Bii-zek yeli: Na'mine lijaata ning 'pie 'nubi-daba aning
ba gbe'bi-daba mang ngmaahi. A daba nga da mang 'tuunhiye ba
siimaa n 'teebul 'muning. Bila ni mang i ni, bila ka Naangmini leu di
n sani naama. Bang daang diu gaaning Jeruuselem ung ti 'kpi 'beng.
8 Ka 'Juuda niba daang 'ihi 'tuohi Jeruuselem aning jauri. Bang
jaudieguu a tuomuu aning ta'kobi, a nyugi a 'yi-kpong ning 'buung.
9 Bila 'puoring ka 'Juuda niba 'sigi gaa ka ba ti jauning 'Keenan niba. A
'Keenan niba nga da kpieraye 'jie ang tari taanhi 'puong, sa'mungduri
seng 'biihee 'jie ning aning 'jie ni ang i lohimbo ning.
10 Ka 'Juuda buurii daang gaa 'Keenan niba ni ang da kpiera 'Hii-birong
'puong ni ingang aning jauri. 'Hii-birong fora 'yuori daang la Kiirijat
Aaraba. 'Beng bang daang ku 'Siisai aning Ahaimang aning Taalimai.
11 A 'yi 'beng ung daang 'do gaa 'Dii-bir kpieriba ingang. 'Dii-bir fora
'yuori daang la Kiirijat 'Siifar.
12 Ka 'Kee-leb daang yeli: Nie ni jaa ang na jauning Kiirijat 'Siifar a
tuomuu, n na diye n 'bi-poga Aakisa 'ku a daana ka u i u poga.
13 Ka 'Kee-leb yau 'Kiinaz 'bi-dau Ootiniel jautuomuu. Ka 'Kee-leb di u
'bi-poga Aakisa 'kuu ung i u poga.

Saringmaariba Gbangu 1

14 Sanga ni Aakisa ang daang wa Ootiniel seng ni, ka Aakisa imuu ka u suhi 'teng-gbani u ba seng. Aakisa ang wa 'sigi u bunga 'jung ni la ka 'Kee-leb jugihuu: 'Bo ing buora?
15 'Beng la ung yeli 'kuu: 'Kumo pegiri. Ing 'kumo 'teng-gbani sa'mungduri seng ni, 'kumo kon'bulihi ming. Ka 'Kee-leb daang 'kuu saa'ju seng kon'bulihi ni aning 'muni seng kon'bulihi ni.
16 Ka 'Moosis diengdau 'Kiing niba dau ni 'biihi 'yi Kongkonga Daari 'Yi-kpong ni wa. Bang lang 'Juuda 'biihi ingang bang gaa 'Juuda mopiri ni 'puo. 'Be daang 'biye sa'mungduri seng a pieli Aarad. Bang daang gaa ti kpiera a niba 'puong.
17 'Beng la ka 'Juuda buurii gaa aning u bieri Siimiyung buurii bang ti ku 'Keenan niba ni ang da kpiera 'Ziifat 'puong ni, a saang a 'yiri jaa kpeleng kpeleng. A 'jung bang da buona a 'yi-kpong 'yuori ka 'Hoorima.
18 Ka 'Juuda buurii la jaudie 'Geeza aning u kurihi, a jaudie Aasikelong aning u kurihi, a jaudie Eekirong aning u kurihi.
19 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'bi 'Juuda seng. 'Beng la ung daang kari a taanhi 'puo kpieriba ni yeng. Che ba daang ba tuong kari a lohimbo kpieriba ni bahi, 'bojung ba daang tariye 'kuri cherietihi.
20 Bang daang di 'Hii-birong 'ku 'Kee-leb a'wo 'Moosis ang daang yeli bila ni. Ung daang kari 'Eenak 'bi-daba bata ni 'beng bahi.
21 Che Beenjaming buurii daang ba kari 'Jii-bus niba ni ang da kpiera Jeruuselem 'puong ni bahi. A 'jung 'Jii-bus niba kpieraningye Beenjaming buurii Jeruuselem 'puong a waana 'jine.
22 Ka 'Joosef buurii ming daang 'ihi 'do gaa Beetel ingang. Ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'bi ba seng.
23 Ka 'Joosef buurii tung 'jipigihibe bang gaa Beetel. Beetel 'yo-fora daang la 'Luuz.
24 Ka a 'jipigihibe daang nye dau ang wa 'yire a 'yi-kpong 'puong. Bang yeli 'kuu: Jaan'de, 'wuliti 'jie ni ang 'tuuro kpiera a 'yi-kpong ka ti ming paali ti nuori a ii hina.
25 Bila 'jung ung 'wulibo 'jie ni ang 'tuuro kpiera a 'yi-kpong. Bang daang ngmi a 'yiri aning ta'kobi. Che bang daang bahi a dau aning u 'deu niba bang gaa.
26 Ka a dau daang gaa Hiit niba paaluu a ti me 'yi-kpong 'beng a buong u

'yuori ka 'Luuz. U 'yuori la bila a waana 'jine.

27 Che Manaase buurii ming daang ba kari Beet Saang kpieriba aning u kurihi kpieriba bahi, bii a kari 'Teeyanak kpieriba aning u kurihi. Ba daang ba kari 'Doo-wer kpieriba aning u kurihi, bii a kari Iibiliam kpieriba aning u kurihi, bii a kari Megii'do aning u kurihi kpieriba. A 'Keenan niba daang jaanhiyeng ka ba 'yi a paaluung.

28 Wagiri ni Isi'reeli niba ang daang wa tari kpiengu ni, ba firiye a 'Keenan niba bang waananing chiehibu. Che ba daang ba kariba bang 'yi kpeleng kpeleng.

29 'Iifiriam buurii ming daang ba kari a 'Keenan niba ni ang da kpiera Geezer 'puong ni bahi. A 'jung a 'Keenan niba kpieraningye 'Iifiriam buurii Geezer 'puong.

30 Zeebiyulung buurii ming daang ba kari Kiitirong kpieriba bii 'Neehalol kpieriba bahi. A 'jung a 'Keenan niba da kpieraye ba 'puong bang firiba bang waananing chiehibu.

31 Aaser ming daang ba kari Aa'ko kpieriba bii Saidong ming kpieriba bahi. U daang ba kari Aalab bii Aakizib bii Heeliba bii Aafik bii 'Riihob kpieriba bahi.

32 A 'jung a Aaser buurii daang kpieraye a 'Keenan niba ni ang da 'bi a paaluung ni 'puong. 'Bojung ba daang ba kariba bahi.

33 Naafitalai buurii ming daang ba kari Beet 'Sii-mes kpieriba aning Beet 'Eenat kpieriba bahi. Ba daang kpieraye a 'Keenan niba ni ang da 'bi a paaluung ni 'puong. Che Beet 'Sii-mes kpieriba aning Beet 'Eenat kpieriba da iye niba bang fira bang waananing chiehibu.

34 Ka Aamor niba daang firi Daan 'biihi ing taanhi 'puong, 'bojung ba da ba sagi bang 'sigi wa a lohimbo 'jie ni.

35 A Aamor niba daang jaanhiyeng ka ba 'yi 'Hii-rez Tangkpong ang 'bi Aajalong 'puong, a jaanhi ka ba 'yi 'Seyaalibim 'puong. Che sanga ni 'Joosef jaga niba ang wa maaling i kpiengaa ni, bang fira Aamor niba bang waananing chiehibu.

36 Ka a Aamor niba nga toribogu daang 'yi sori ni ang 'duoro gara Akiraabim ni, a 'yi 'Siila 'pie ni a pari gaa.

Saringmaariba Gbangu 2

Iisiriel nuori ba'tuubu

2 Ba Tari Baahaa Daana malika daang 'yiye Giiligal a 'do gaa 'Bookim.
U daang yeliyeng: Maang diye 'yining 'Iijipiti paaluung, a diye waaning
paaluu ni yela mang po 'ku ye ba'mine ni. Mang yeli: N daang kung
saang n 'layiri ni mang 'bing niye ni jaa.
2 Mang la yeli: Ye ming ning a paaluu nga kpieriba ta 'bing 'layiri jaa.
Ye ngmahi ba sarika 'ihijiihi. Che ye ba 'tu n nuori. Wala 'jung yeng
i ngaang?
3 Bila 'jung n ming yeliyeng: N kung kariba ka ba 'yi ye 'ningbi-tooring
gaa. Ba na 'woningye guohi ye 'lomboeng, ka ba ngmima i chebihi a
'kuye.
4 Sanga ni Ba Tari Baahaa Daana malika ang wa yeli a yeli'bie nga 'ku
Isi'reeli niba nga jaa, bang lagi ba noe a 'kong.
5 'Beng la bang buong a 'jie 'yuori ka 'Bookim. Bang daang 'ihi sarikihi
'ku Ba Tari Baahaa Daana 'beng.
6 'Joosua ang wa bahi a niba baahi, ka Isi'reeli niba nga kanga jaa mang
gaa u chen'diibu 'jie. Bang gaa a na ti di a 'teng-gbani ka u i ba 'suobu.

'Joosua 'kuung

7 A niba daang tungye Ba Tari Baahaa Daana 'Joosua 'beri ni jaang, a
tumuu ningbera ni ang daang 'bibe che ka 'Joosua 'kpi ni 'bering. A
ningbera nga daang nyiye Ba Tari Baahaa Daana tungbera ni ung tung
'ku Iisiriel ni.
8 Nuung 'bi-dau 'Joosua ang i Ba Tari Baahaa Daana tungtuna daang iye
'yuomo koo aning 'pie che 'kpi.
9 Bang daang 'umuu u cheng 'teng-gbani 'puong. A 'jie daang la
Tiiminat 'Hii-rez ang 'bi 'Iifiriam tangbera 'jie ning, a 'bi 'Geeyas tanga
sa'mung-goo seng.
10 Sanga ni ana jemani niba jaa ang wa 'kpi ti paahi ba nabaali'mine
ingang, ka jemani kanga 'ihi ba 'puoring. A jemani nga daang ba bang
Ba Tari Baahaa Daana bii tuma ni ung tung 'ku Iisiriel ni.

Iisiriel ang kong limaniye

11 Bila 'puoring ka Isi'reeli niba nga daang tung beu Ba Tari Baahaa
Daana 'ningbiring. Ba daang ti tunaye 'Bee-al ngmima.

12 Ba daang jaanhiye Ba Tari Baahaa Daana ba ba'mine Naangmini ni, unang daang tariba 'yining 'Iijipiti paaluu waaning ni. Bang daang 'tuuro ngmingjaani a 'yi a niba ni ang da ngmaa 'gilibe ni ngmima 'puong a mang 'gbinti a 'ningbi-tooring. Bang daang ira bila a danna Ba Tari Baahaa Daana 'suuri.
13 Bang daang jaanhi Ba Tari Baahaa Daana a che tuna a niba ngmima bang buona 'Bee-al aning Aasitarotihi.
14 Ka Ba Tari Baahaa Daana 'suuri daang tuli Iisiriel ingang. Bila 'jung ung daang diba ing ngmi'ohibo 'nuuhing bang ngmiba 'ohi ba buunhu. Ung bahiba 'ku ba domihi ang da ngmaa 'gilibe, bang ba la tuong aha ba domihi 'ningbi-tooring.
15 Ka banang leura 'jie jaa, Ba Tari Baahaa Daana 'nu da mang 'ihi 'tuohibong aning beu a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang yeli ni, aning bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang po 'kubo ni. Bang daang 'bi ngmiehibu kpong 'puong.
16 Anaa jaa Ba Tari Baahaa Daana da mang 'ihiye saringmaariba. Bang da mang die Isi'reeli niba a 'yi niba ni ang ngmiriba 'oho ba buunhu ni 'nuuhing.
17 Che ba daang ba mang 'wono ba saringmaariba nga yeliyaga. Ba da mang ngmiraye jentiriye aning ngmingjaani a 'gbinti a 'ningbi-tooring. Ba da leuyeng 'wieng a 'yi sori ning ba nabaali'mine ang da 'chene ni. Ba nabaali'mine da 'tuuriye Ba Tari Baahaa Daana no'kurihi ni. Che bana da ba ira bila.
18 Ka Ba Tari Baahaa Daanang wa 'ihi saringmaariba 'kubo jaa, u mang 'biye a saringmaara seng a dieba 'yi ba domihi 'nuuhing a saringmaara 'beri jaa 'puong. Banani ang da mang dogihiba a ngmiehiba bang pena ni 'jung ba yela da mang iriye Ba Tari Baahaa Daana nimboo, ung tegi u haakila ba yela.
19 'Beng la, sanga ni a saringmaara ang mang wa 'kpi ni, ba mang leuye 'puori a saang ba miihi a gaa ba nabaali'mine. Ba da mang 'tuuriye ngmingjaani a tunaa a mang 'gbinti a 'ningbi-tooring. Ba da ba bahi ba yeli-irihi ni bii ba kung'wong-yela soe ni.
20 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana 'suuri daang tuli Iisiriel ingang. Ung yeli: A paaluu nga saangye n 'layiri ni mang 'ku ba nabaali'mine ni. Ba ba 'wong n nuori yeliyaga.

21 Bila 'jung n ming kung la kari a paalihi ni 'Joosua ang 'kpi che bahi ni ka ba 'yi ye 'ningbi-tooring.
22 A 'tuuro ba ingang mang na i Iisiriel nye, ka ba na 'tu maang Ba Tari Baahaa Daana soe a 'chene a 'puong a'wo ba nabaali'mine bii ka ba kung 'tu.
23 A 'jung ka Ba Tari Baahaa Daana daang bahi a paalihi. U daang ba 'loring kariba bang 'yi. U daang ba diba ing 'Joosua 'nuuhing ming.

Paalihi ni ang daang chehi a 'teng-gbaning

3 Paalihi ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang bahi ka u 'pigihi Iisiriel nye ni la ama. U daang buorang ka u 'pigihi banani jaa ang daang ba nye taanhuu jaurihi 'Keenan 'puong ni.
2 Yeli jaa ung daang buora la ka u 'wuli Isi'reeli niba jemanihi ni ang daang ba bang taanhuu jauri ni, ka ba bang taanhuu jauri.
3 Niba ni ung daang bahi ni la bama: Filiisitiya niba daan'mine ba'nu aning 'Keenan niba jaa, ka Saidong niba aning Haiv niba ang kpiera Leebanong taanhi 'puong a 'yi 'Bee-al 'Heerimong Tangkpong a ti ta 'Heemat.
4 Bana ung daang bahi, ka ka u diba a 'pigihi Iisiriel nye, ka ba na 'tu Ba Tari Baahaa Daana no'kurihi ni bii. A no'kurihi nga ung daang 'ku ba nabaali'mine a 'tuuro 'Moosis ingang ni.
5 Bila ka Isi'reeli niba nga daang kpiera 'Keenan niba 'puong, Hiit niba 'puong, Aamor niba 'puong, Peeriz niba 'puong, Haiv niba 'puong aning 'Jii-bus niba 'puong.
6 Bang di a niba 'bi-pogiba bang i ba pogiba, a di ba 'bi-pogiba 'ku ba 'bi-daba a tuna ba ngmima.

Ootiniel

7 Bila ka Isi'reeli niba nga daang tung beu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbiring. Ba daang 'yiinhiye Ba Tari Baahaa Daana ba Naangmini yela a che tuna 'Bee-al ngmima aning Aasitoret ngmingpogiba.
8 Bila 'jung ka Ba Tari Baahaa Daana 'suuri daang tuli Iisiriel ingang. Ung bahiba ing Me'sopoteemiya naa bang buona Kuusang Risa'teeyim 'nung. Ka Isi'reeli niba nga daang tung 'ku Kuusang Risa'teeyim 'yuomo a'nii.

9 Sanga ni Isi'reeli niba nga ang wa 'kong 'ku Ba Tari Baahaa Daana, ka Ba Tari Baahaa Daana 'ihi diera 'ku Isi'reeli niba nga ung dieba. Una daang la 'Kiinaz 'bi-dau Ootiniel. 'Kee-leb yau daang la 'Kiinaz.
10 Ka Ba Tari Baahaa Daana Sie daang wa Ootiniel ingang. Ung 'di Iisiriel saree. Ung daang 'yi gaa taanhuu, ka Ba Tari Baahaa Daana di Me'sopoteemiya naa, Kuusang Risa'teeyim, ing u 'nung. Ung daang tuong Kuusang Risa'teeyim.
11 Ka a paaluu daang nye peenhibu 'yuomo lijaa'yi. Ka Ootiniel, 'Kiinaz 'bi-dau ni daang 'kpi.

'Ii-hud

12 Ka Isi'reeli niba nga daang la tung beu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbiring. Bang daang tung beu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbiring ni, a 'jung ung daang ing 'Moo-ab naa Eegilong kpiengu ung wa Iisiriel ingang.
13 Ka Eegilong daang laanhi Aamong niba aning Aamalek niba paahi u ingang. Ung ti jauning Iisiriel, a jaudie Kongkonga Daari 'Yi-kpong ni.
14 Bila 'jung Iisiriel daang tung 'kuye 'Moo-ab naa Eegilong 'yuomo 'pie aning a'nii.
15 Sanga ni Isi'reeli niba ang wa 'kong 'ku Ba Tari Baahaa Daana ni, ka Ba Tari Baahaa Daana 'ihi diera 'kubo. Una daang la 'Ii-hud, a i goorii daana. Beenjaming buurii 'Giira 'bi-dau daang la. Una ka Isi'reeli niba da mang di ba chiehibu tung ung ti 'ku 'Moo-ab naa Eegilong.
16 Ka 'Ii-hud daang maali 'suo kanga. U yogulung daang iyeng a'wo 'kiyubit bung'yeni, ung tari noe a'yi. Ung daang diu 'le u 'duri gbekpoming u kparuu 'puong.
17 Ung daang di a chiehibu a ti 'ku 'Moo-ab naa Eegilong. Eegilong daang iye dau ang nuo yaga.
18 Ung daang wa tihi a chiehibu baahi, ung bahi banani ang daang 'tuo a chiehibu ni.
19 Che ka una minga leu Giiligal 'jie ning bang di 'kubo maali bagiri ni a wa a naa seng. Ung yeli: 'Oo naa, n tariye 'duoho ang i 'gondo a na 'kui. Ka a naa yeli: Ye bahi goma. Ka banani jaa ang da mang ahi u seng ni 'yi gaa che bahuu.
20 U daang 'jingye u 'yong u saa'ju 'deu ang i maahuu 'puong. Ka 'Ii-hud

gaa u seng a ti yeli: N tariye 'duoho a 'yi Naangmini seng a na 'kui. Ka a naa 'ihi u 'jingjieng.
21 Ka 'Ii-hud di u 'nu-goo a 'ihi a 'suo u 'duri gbekpoming. Ung diu 'chugi a naa 'puong.
22 Ka a 'su-dau 'tu a 'subiri kpe. Ung ba tagi a 'suo vuo ni 'jung, a kpaang daang wa pogiye a 'subiri. Ka u 'puo buunhu wa 'yi.
23 Ka 'Ii-hud daang 'tu a janggaa'lee 'yi. Ung pogi a saa'ju 'deu 'di-noe u 'puoring a laraa.
24 'Ii-hud ang wa 'yi gaa baahi, ka Eegilong tungtuniba ni gaa ka ba 'liinhi. Ka nomaa kpeba aning a saa'ju 'deu ni 'di-noe ang lari. A 'jung bang yeli: A'mineng selinga ung doora a 'de-maahuu 'puong.
25 Bang daang chelihi bilaang ka 'vii wa iriba, che ung nang ba 'yuohi a 'di-noe. 'Beng la bang di a 'gboribie 'yuohi a 'di-noe, ka ba ningkpong ni la a 'le jeng 'tengeng a 'kpi.
26 Wagiri ni bang daang naara ni ka 'Ii-hud jo gaa ti pari 'jie ni bang di 'kubo maali bagiri ni a gaa 'Siiyaira.
27 Ung daang ti ta a ngmi biengkoni 'Iifiriam taanhi ning. Ka Isi'reeli niba 'sigi ka ba niu 'yi a taanhi 'jie ning gaa. Ung die ba 'yie.
28 'Beng la ung yeli 'kubo: Ye 'tuurimo, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana diye ye domihi 'Moo-ab niba ing ye 'nuuhing. Bang 'tuu 'sigi gaa, a ti jaudie Jooridang kuong 'tujiihi ni ang gara 'Moo-ab ni. Ba daang ba sagi ka nie jaa long a kuonhuu.
29 A wagiri ngang ba daang kuye 'Moo-ab daba a'wo 'tuhi 'pie ang daang i daukpienhi a tari nyau. Kanga jaa daang ba jo 'yi ba 'nuuhing.
30 A 'jung Iisiriel daang balihiye 'Moo-ab a daari. Ka a paaluu daang nye peenhibu a gara 'yuomo lijaanaahi.

Saamigar

31 'Ii-hud 'puoring la ka 'Eenat 'bi-dau Saamigar daang wa. Ung daang di nachiingdapulaa a ku Filiisitiya daba koohi ayuobi. Ung ming daang die Iisiriel.

Deebora aning Baarak

4 Sanga ni 'Ii-hud ang wa 'kpi ni, Isi'reeli niba daang la tungye beu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbiring.

2 A 'jung Ba Tari Baahaa Daana daang bahibang ing 'Keenan naa 'Jeebing 'nuuhing. 'Jeebing daang iye naa 'Heezor 'puong. Ka u 'sojehi 'yi-diera bang buona Siisera da kpiera Ha'roo-set Hagooyim 'puong.
3 'Jeebing daang tariye 'kuri cherietihi koohi awai. Ung daang dogihi Isi'reeli niba ni sung 'yuomo lijeri 'puong. Bila 'jung ka Isi'reeli niba daang 'kong 'ku Ba Tari Baahaa Daana ka u sungba.
4 A wagiri ngang Deebora daang la nie ang 'dire Iisiriel saree. Laapidot poga daang la, ung daang i pogidangyera.
5 U da mang 'jingye Deebora kongkonga dau ni 'muning. 'Be daang 'biye 'Reemaa aning Beetel kpachagang a 'bi 'Iifiriam taanhi ning. Isi'reeli niba da mang gaaye u 'jie ung 'dire ba saree.
6 Ung daang tung bang buong Abiin'oam 'bi-dau Baarak ung 'yi 'Kii-des ang 'bi Naafitalai buurii kpe'jieng. Ung jugihuu: Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini ni ba 'kui nuori nga? U yeliyeng: Gaa ti laanhi i niba lang taa 'Tee-ber Tangkpong ni 'jung. 'Ihi daba 'tuhi 'pie Naafitalai buurii aning Zeebiyulung buurii 'puong paahi i ingang.
7 N na tagiye Siisera, 'Jeebing 'sojehi 'yi-diera ni waaning ye ingang. U na waye Kaisong Konboo ni aning u cherietihi aning u 'sojehi jemaa. N na diung ing i 'nuuhing.
8 Ka Baarak daang yeli 'ku Deebora: Ka n niing na gaa, bila yeng n na gaang. Che ka n niing kung gaa, n ming kung gaa.
9 Ung yeli: Pielaang la, n na gaang anii. Che girima jaa kung wa i seng a sori ni ing yeng 'cheng ni 'puong. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana na diye Siisera ing poga 'nuuhing. Ka Deebora daang 'ihi ka u ning Baarak gaa 'Kii-des.
10 Ka Baarak tung buong Naafitalai buurii aning Zeebiyulung buurii gaaning 'Kii-des. Ka Baarak daang 'do gaa aning daba 'tuhi 'pie, ung i ba 'yi-diera. Ka Deebora paahi u ingang bang gaa.
11 A wagiri ngang 'Kiing niba dau kanga bang buona 'Hii-ber daang weliye u minga a 'yi 'Kiing niba 'puong. U daang iye 'Moosis diengdau 'Hoobab buurii. Ung wa kpaahi u tent 'oki dakpong sieng 'Zeyaneeyim ang pieli 'Kii-des 'puong.
12 Bang daang ti yeli 'ku Siisera ka Abiin'oam 'bi-dau Baarak 'do gaaye 'Tee-ber Tangkpong ni.
13 A 'jung ka Siisera daang laanhi u 'kuri cherietihi koohi awai lang taa,

a laanhi daba ni jaa ang da 'bi u seng ni a 'yi Ha'roo-set Hagooyim a ti ta Kaisong Konboo ni.

14 'Beng la ka Deebora daang yeli 'ku Baarak: 'Ihi, 'jine nga ka Ba Tari Baahaa Daana di Siisera ing i 'nuuhing. Ma Ba Tari Baahaa Daana dieye i 'yie gaa wa? Ka Baarak 'yi 'Tee-ber Tangkpong 'sigi gaa ka daba 'tuhi 'pie 'tuuruu.

15 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang ing Siisera chinchang 'puong a 'tuuro ta'kobi ingang. Ung jo Baarak 'ningbi-tooring. Ka u cherietihi aning u 'sojehi jaa jo. Ka Siisera 'sigi u cherietihi 'puong a jora ning u gbee.

16 Ka Baarak daang kari a cherietihi aning a 'sojehi a ti ta Ha'roo-set Hagooyim. Bang daang di ta'kobi ku Siisera 'sojehi ni jaa. Ning'yeni jaa daang ba chehi.

17 Che ka Siisera daang jo aning u gbee a ti ta 'Kiing niba dau ni bang buona 'Hii-ber ni poga 'Jee-yel tent. Maahuu ang daang 'bi 'Heezor naa 'Jeebing aning 'Kiing buurii kpachagang 'jung ung daang jo gaa 'be.

18 Ka 'Jee-yel daang 'yi ti 'tuohi Siisera a yeli 'kuu: Leu bie kpe, n ningkpong. Leu bie kpe n 'jie. Ta jora dabieng. Ung daang bie kpe u seng a tent 'puong, ung di 'kuntung poguu.

19 Ung yeli 'kuu: Jaan'de jaa, 'kumo kuong biela ka n 'nyu, 'bojung kon'nyuuri kpemang. Ung 'yuo bihung wuo, a 'kuu bihung ung 'nyu. Ung la poguu a 'kuntung.

20 Ung yeli 'ku a poga: Ahi a tent 'di-nuoring. Ka nie jaang wa jugihii ka dau kanga 'biye che, yeli 'kuu ka aai.

21 'Beng la ka 'Hii-ber poga 'Jee-yel daang di tent dapulaa a di kpangkpaahaa tari u 'nung. Siisera ang daang bali ni 'jung u daang 'gbihiyeng 'pereng. Ung 'guunhi wa u seng a wa kpaahi a tent dapulaa ing u 'to-sieng a ti kpe 'tenge. Ung daang 'kpi.

22 Baarak ang daang kara Siisera ni ka 'Jee-yel 'yi ti 'tuohuu, a yeli 'kuu: Waana, n na 'wuliing dau ni ing buora ni. Ung ti kpe u tent 'puo ka Siiserang 'kpi jeng 'be, ka a tent dapulaa 'bi u 'to-sieng.

23 A daari nga Naangmini daang 'sigihiye 'Keenan naa 'Jeebing Isi'reeli niba 'ningbi-tooring.

24 Bila 'puoring la ka Isi'reeli niba nga da maaling ira kpiengaa 'Keenan naa 'Jeebing ingang a gara wagiri bang daang ti baahi 'Keenan naa 'Jeebing yela.

Deebora 'yienii

5 Ana daari nga ka Deebora aning Abiin'oam 'bi-dau Baarak daang 'yieng
a 'yienii nga:

2 Sanga ni ningnanee ang mang die 'yie Isi'reeli 'puong ni,
sanga ni a niba ang mang di ba miihi tihi ni,
'pugiro Ba Tari Baahaa Daana.

3 'Oo Na'mine, ye 'wong. Na'biihi, ye begi 'tuorii.
Maang, maang minga na 'yieng 'kuye Ba Tari Baahaa Daana.
N na ngmiye 'pugibu 'yieme a 'ku Ba Tari Baahaa Daana,
Iisiriel Naangmini ni.
4 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, sanga ni ing 'yi 'Sii-ir a gara ni,
sanga ni ing 'cheng 'tu 'Iidom paaluu ni,
'teng-gbani daang 'jigihiyeng.
Sagbama daang 'kiriye kuong,
ka savaala ming 'kiri kuong.
5 A taanhi daang 'jigihiyeng a bahi kon'puorihi
Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.
A Sainai nga la bila, Ba Tari Baahaa Daana,
Iisiriel Naangmini ni 'ningbi-tooring.
6 'Eenat 'bi-dau Saamigar 'beri 'puong,
'Jee-yel 'beri 'puong, niba bahiye a sobera.
So'chenibe 'tuye a so'bilii.
7 Kurihi kpiebu daang baahiyeng, a baahi Isi'reeli 'puong.
A baahiyeng a waana wagiri ni maang Deebora ang 'ihi,
maang 'ihi a'wo 'biihi ma Isi'reeli 'puong.
8 Ba daang 'lugiye ngmingpaani.
'Beng la ka taanhuu daang 'bi a 'di-noberang.
'Haali 'kuri-bunglegiraa bii kpani daang ba nye
Isi'reeli 'tuhu lijaa'yi ni 'puong.
9 N 'sikiri 'biye Isi'reeli kaariba ni seng,
banani ang di ba miihi tihi a niba 'puong ni.
Pegiri la Ba Tari Baahaa Daana.

Saringmaariba Gbangu 5

10 Ye banani ang jong bungpieni ni,
ye banani ang 'jing 'kuntung-vieni 'jung ni,
ye banani ang 'chene a soring ni,
ye jeri nye.
11 Ye jeri a tanteuriba ni ang 'bi a kolinhi kpachagihing ni kokoe.
'Beng bang toonha Ba Tari Baahaa Daana sun'tuubu tuma ni.
Ba toonhiye a sun'tuubu tuma nga 'ku u kurihi niba
ang 'bi Isi'reeli 'puong.
'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana niba 'sigi gaa a 'di-nobera.

12 'Yuo. 'Yuo, Deebora. 'Yuo, 'yuo a 'yieng 'yienii.
'Oo Baarak, Abiin'oam 'bi-dau,
'ihi a tari niba ing jaunyogihi gaaning.

13 'Beng la ka banani ang da kpeling ni 'sigi wa a gandaba seng.
Ba Tari Baahaa Daana niba ni 'sigi waye n seng
aning a taanhuu jaujauriba ni.
14 Banani 'bulii ang 'bi Aamalek ingang ni 'yiye 'Iifiriam a wa.
I 'puoring ka Beenjaming aning i nibihi daang 'tuuro.
Paalikaariba daang 'yiye 'Meekir
a 'sigi wa.
Banani ang tari ningberii dangkpali'bile ni
daang 'yiye Zeebiyulung 'sigi wa.
15 Iisakar na'biihi da paahiye Deebora ingang.
Iisakar ang da 'wo bila ni, bila ning u 'ju da la Baarak.
Ba 'tuye Baarak 'puoring a jo 'sigi a boo.
Ruubeng niba ang da 'jing ni 'puong
'sikiri piehibu ang i kpong da 'biye 'be.
16 Wala 'jung ing kpeling a pi'sugihi 'puong?
I iye bila ka i 'wong a wiihi ang ngmira a 'kuro a piihi bi?
Ruubeng niba ang da 'jing ni 'puong,
'sikiri piehibu ang i kpong daang 'biye 'be.
17 Giilied daang kpelingye Jooridang sa'muni seng.
Wala 'jung ka Daan buurii kpeling a mani 'gbori-bera 'puuhing?
Aaser buurii ming da nang kpelingye a mangkpong nuoring.

U daang kpieraye u mangkpong gbee sieng.
18 Zeebiyulung buurii iye niba ang di ba miihi tihi 'haali a gara 'kuung.
Ka Naafitalai buurii ming i bila a taanhuu jauri 'jiduorihing.
19 Na'mine wayeng a wa jau.
'Beng la ka 'Keenan na'mine jau 'Teeyanak 'puong,
Megii'do kuonhi ni sieng.
Ba da ba 'ohi a niba wari gaaning.
20 Ngmari'bie jauyeng a 'yi sagbamang.
Ngmari'bie jauniye Siisera a 'yi a soeng.
21 Kaisong kon'pie kuong daang 'puobang gaaning.
A kon'pikoree ni la Kaisong kon'pie nga.
'Oo n 'suhu, 'chene gara aning kpiengu.
22 'Beng la ka banani ang daang jong a yohi ni i
ka yohi nafiree danna a'wo saa tahingbu.
Ka u yohukpienhi da egiha egiha a jora.
23 Ba Tari Baahaa Daana malika yeliyeng:
Duhi duhibeu ing 'Miiroz.
Bang daang ba wa sung Ba Tari Baahaa Daana ni 'jung
duhi duhibeu kpiengaa kpiengaa ing u kpieriba.
Ba daang ba wa sung Ba Tari Baahaa Daana a na jauning gandaba.
24 Ngmini pegiye 'Jee-yel a gaa pogiba jaa.
Una la 'Hii-ber ang i 'Kiing nie poga ni.
Ngmini peguung a gaa pogiba jaa ang kpiera tentihi 'puuhing.
25 Siisera suhiye kuong. Ung di bihung 'kuu.
Ung waaning bihungdondori ang 'bi lavielaa 'puong.
26 U tieye u 'nu a di tent dapulaa.
U 'nuduri diye tungtuna kpangkpaahaa.
U kpaahiye Siisera 'ju. U ngmahiye u 'ju.
U 'chugiyeng a kpaahi u 'to-sie ung ti kpe.
27 U 'sigiye 'Jee-yel gbee kpachaga a 'le, a jeng 'be.
U 'sigiye u gbee kpachaga a 'le.
'Jie ning ung 'sigi 'le ni, 'be ung 'le a 'kpi.
28 Siisera ma 'liinhiye 'tokorong.
U 'cheehiyeng a 'tuuro a 'tokoro 'jiihing a yeli:
Wala ka u cherietihi kauhi waang bila?

Wala ang kauhi bila che ka u cherietihi gbee ba danna?
29 Ka u pogiyengbanginiba dieyeli 'kuu.
Mm, ung diera a yela yera 'kuro u minga.
30 Buunhu ni bang jaudie ni naani bang buora a 'poro bi?
Dau jaa na nyiye 'bi-pogi'yeni bii ba'yi.
Siisera na nyiye tama bang jaudie ang tari 'ji-vieni jemaa.
A iye tama ang tari 'ji-vieni jemaa bang 'woo.
A buunhu bang jaudie iye tama ang tari 'ji-vieni jemaa
bang 'woo a 'lomboe a'yi jaa a na yeri n kokoring.
31 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, veng ka i domihi jaa nyuong.
Che veng ka banani ang numii 'woning ngminaa,
a'wo sanga ni ung mang wa 'yi aning u kpiengu jaa ni.

'Beng la ka a paaluu daang 'bi laangfie 'puong 'yuomo lijaa'yi.

Miidiyan niba dogihiye Iisiriel

6 Bila 'puoring Isi'reeli niba daang la tungye beu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbiring. Ka Ba Tari Baahaa Daana daang diba ing Miidiyan niba 'nuuhing 'yuomo ayo'poin.
2 Ka Miidiyan kpiengu daang tuong Iisiriel. Ka Isi'reeli niba nga daang kpeling Miidiyan 'jung a maali kpe'jiihi aning 'pi-bogiri aning 'ji-kpienhi a taanhi 'puong.
3 Bila da mang la, wagiri jaa Iisiriel ang da mang wa buri buunhu, Miidiyan niba daang mang 'do wang. Aamalek niba aning sa'muni seng niba ming da mang 'do wang.
4 Ba da mang maaliye ba kampuhi Iisiriel 'puong a saang ba 'teng-gbani bungkuorihi a ti ta 'Geeza. Ba da ba mang bahi bung'diruu jaa 'ku Iisiriel. Ba da ba mang bahi pihi bii naahuu bii bunga.
5 Ka banang wa 'do wa aning ba 'duunhi aning ba tentihi, ba mang waye yaga jaa a'wo 'sobo. Ba ning ba nyogimahi daang ba tari soribu. Ba da mang wa kpeye a paaluu ka ba saamuu.
6 Bila ka Iisiriel daang 'bi nandaalung ang i kpong 'puong Miidiyan niba nga 'jung. Ka Isi'reeli niba nga 'kong 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
7 Sanga ni Iisiriel ang daang 'kong 'ku Ba Tari Baahaa Daana Miidiyan yela ni,

8 ka Ba Tari Baahaa Daana daang tung dangyera kanga Isi'reeli niba seng. Ung yeli 'kubo: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini ni yeli: Maang mingang diye 'yining 'Iijipiti, a diye 'yining 'yemilung 'deu ning.
9 Maang dieye 'yi 'Iijipiti niba 'nuuhing, a dieye banani jaa ang daang dogihiye ni 'nuuhing. N karibang bang 'yi gaa ye 'ningbi-tooring a di ba 'teng-gbani 'kuye.
10 Mang yeli 'kuye: Maang la Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini. Aamor niba ni paaluung yeng kpiera ni, ye ta jora ba ngmima dabieng. Che ye ba 'tu n nuori.

Giidiong

11 Ka Ba Tari Baahaa Daana malika daang wa 'jing 'oki dau ni ang 'bi Oofira 'puong ni 'muning. A 'jie daang iye 'Joowas ang i 'Ee-bi'ii-zer buurii 'suobu. U 'bi-dau Giidiong daang ngmiraye 'wiit. Ung daang buora ka u sogili ka Miidiyan niba ta nyiu 'jung, waing neu'jieng ung daang ngmiraa.
12 Ka Ba Tari Baahaa Daana malika ni 'wuli u minga 'ku Giidiong a yeli 'kuu: 'Oo gandau ang tari nyau, Ba Tari Baahaa Daana 'biye i seng.
13 Ka Giidiong yeli 'kuu: 'Oo n Daana, ka Ba Tari Baahaa Daanang 'bi ti seng, wala 'jung ka a yela nga jaa pogiti? A yelisiela ni jaa yela ti ba'mine ang yeli 'kuti ni, 'yening ang 'be. Ba naaning yeli ka Ba Tari Baahaa Daanang tariti 'yining 'Iijipiti waaning? Che pampana Ba Tari Baahaa Daana jaanhiting. U diting ing Miidiyan niba 'nuuhing.
14 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana leu 'liinhuu a yeli: Gaa aning i kpiengu nga. I na dieye Iisiriel a 'yi Miidiyan 'nuuhing. Ma maang tumii wa?
15 Ka Giidiong yeli 'kuu: 'Oo n Daana, wala mang na i die Iisiriel? Nye, n jaga la niba ang i ningbaaliba yaga Manaase buurii 'puong. Maang ming la nie ang ba i bung jaa n ba 'deung.
16 Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kuu: Pielaang la, n na 'biye i seng. I na tuongye Miidiyan niba nga a'wo dau'yeni.
17 'Beng la ka Giidiong yeli 'kuu: Ka maang nye bunye i 'ningbiring, bila yeng 'wulimo 'sieree ka inang yera yela 'kurimo.
18 N suhii, ta 'yi 'jie ngang ka n ti waaning n sarika a wa 'bing i

'ningbi-tooring. Ung yeli 'kuu: N na chelihing ka i leu wa.
19 Ka Giidiong kpe a ti ku bupolii a maali dugi, a di paanuujong a'wo iifa maahibu maali paanuu ang ba tari bura. Ung di a neni ing peu 'puong a di a jekuong ing dugu 'puong. Ung dia 'yi waaning u seng a 'oki dau 'muning a wa 'kuu.
20 Ka Naangmini malika ni yeli 'kuu: Di a neni aning a paanuu ang ba tari bura 'bing 'pie nga 'jung. Di a jekuong 'kiri waahi. Ka Giidiong i bila.
21 Ka Ba Tari Baahaa Daana malika ni di dangkpali ni ang daang 'bi u 'nung ni tie. Ka a dangkpali nuori ti fiinhi a neni aning a paanuu ang ba tari bura. Ka 'buung teu 'yi a 'pie ingang a 'di a neni aning a paanuu ang ba tari bura kpeleng kpeleng. Ka Ba Tari Baahaa Daana malika ni bori u 'ningbiring.
22 Giidiong daang nyiyeng ka Ba Tari Baahaa Daana malika la. Ka Giidiong yeli: 'Oo 'Suobu Kpiengu Jaa Daana Naangmini. N nyiye Ba Tari Baahaa Daana malika ning 'ningbiri.
23 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kuu: Maahuu 'bi i seng. Ta jora dabieng. I kung 'kpi.
24 A 'jung Giidiong daang meye sarika 'ihijie 'beng a 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Ung buong 'be ka Ba Tari Baahaa Daana La Maahuu. A waana 'jine u nang 'biye Oofirang. 'Beng i 'Ee-bi'ii-zer niba 'suobu ni.
25 Ana 'yienguu ni jaa ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku Giidiong: Di i ba nadapolii ni, una la a 'yiilung nadari ni ang i 'yuomo ayo'poin ni. Ngmahi 'Bee-al sarika 'ihijie ni i ba ang tari, a ngmaa a bagipehinuu ni ang ahi u sieng ni.
26 Me sarika 'ihijie 'ku Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini a'wo bila ni ang 'tu sori ni a 'pie nga 'jung. Di a bagipehinuu ni ing na ngmaa loo ni daari, a di a 'yiilung nadari ni 'ihi sarika nyugiruu.
27 Ka Giidiong daang nyogi daba 'pie a 'yi u tungtuniba 'puong a tung bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang yeli 'kuu ni. Ung daang jora u ba 'deu aning a 'yiri daba 'jung u daang ba tung bila ngminaa. 'Yienguu ung daang tung bila.

Giidiong saangye 'Bee-al sarika 'ihijie ni

28 'Jie ang daang nyaa 'beeguu 'pipi ka a 'yiri daba wa 'ihe ka 'Bee-al sarika 'ihijie ni ngmahiye. Ka a bagipehinuu ni ang da ahi u sieng ni ming

ngmaa. Ba daang diye a 'yiilung nadari ni ming 'ihi sarika nyugiruu a sarika 'ihijie ni ung me ni ingang.

29 'Beng la ka a daba yeli 'ku taa: Ning'buong tung a tuni nga? Bang wa piehi a jugihi bang yeli: 'Joowas 'bi-dau Giidiong la tung a tuni nga.

30 'Beng la ka a 'yiri daba yeli 'ku 'Joowas: 'Yi waaning i 'bi-dau ni. U na 'kping 'bojung u ngmahiye 'Bee-al sarika 'ihijie ni. Ung la ngmaa a bagipehinuu ni ang da ahi u sieng ni ming loo.

31 Che ka 'Joowas yeli 'ku banani jaa ang 'ihi 'tuohuu ni: Yenang na jau 'ku 'Bee-al bi? Yenang na dieguu bi? Nie jaa ang na jau 'ku 'Bee-al na 'kpiye 'beeguu nga. Ka 'Bee-aling i ngmini, veng ka u jau 'ku u minga, 'bojung u sarika 'ihijie bang ngmahi.

32 Bila 'jung ung daang buong Giidiong ka Jeru'bee-al a daari. U yelihung da la nga: Veng ka 'Bee-al jau niu, 'bojung u sarika 'ihijie la ung ngmahi.

33 'Beng la ka Miidiyan niba jaa aning Aamalek niba aning sa'muni niba daang laanhi lang taa. Bang long Jooridang Mani a ti maali ba kampu Jeezi'rii-el Lohimbo ning.

34 Che ka Ba Tari Baahaa Daana Sie daang wa Giidiong ingang. Ung ngmi u biengkoni, ka 'Ee-bi'ii-zer niba laanhi lang taa a na 'tuuruu.

35 Ung tung tungtuniba Manaase buurii jaang. Bang ming laanhi lang taa a na 'tuuruu. Ung la tung tungtuniba Aaser aning Zeebiyulung aning Naafitalai, bang 'do wa ba seng.

A pigbangu 'sieree

36 'Beng la ka Giidiong yeli 'ku Naangmini: I siring na diye n 'nu a die Iisiriel a'wo ing yeli bila ni?

37 Nye, n na diye pigbangu 'bing a jiengaa 'puong. Ka mielung wa 'le a pigbangu 'yong ingang che ka 'teng-gbani jaa 'ko, bila mang na bang ka i na diye n 'nu a die Iisiriel a'wo ing yeli bila ni.

38 Ka bila daang i. 'Jie ang daang nyaa 'beeguu 'pipi ka Giidiong 'ihi. Ung daang ngmiehi a pigbangu ka mielung 'yi a pigbangu ingang a pa laa.

39 'Beng la ka Giidiong yeli 'ku Naangmini: Ta 'ihi 'suuri n ingang ka n la yeli da'yeni nga 'yong. N suhii, veng ka n la piehi da'yeni aning a pigbangu. Veng ka a pigbangu 'yong 'ko, che ka mielung 'le a 'teng-gbani jaang.

40 Ka Naangmini daang tung bila ana 'yienguu ni. Ka a pigbangu 'yong daang 'ko. Che ka mielung 'le a 'teng-gbani jaang.

Giidiong tuongye Miidiyan

7 'Beng la ka Jeru'bee-al, Giidiong la bila, aning niba ni ang daang 'bi u seng ni daang dang 'ihibu. Bang ti maali ba kampu Heerod kon'bulee ning. Ka Miidiyan niba kampu daang 'bi sa'mung-goo seng a 'bi boo 'puong a pieli 'Moore Tanga ni.

2 Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'ku Giidiong: Niba ni ang 'bi i seng ni iye jemaa 'gaali ka n di Miidiyan niba ing ba 'nuuhing. Ka Iisiriel ta wa jigiha n 'ningbi-tooring a yeli ka u minga kpiengung dieguu 'jung,

3 muoli ka a niba 'wong. Yeli ngaang: Nie jaa inga ang 'miine ka dabieng kpeu, u daana leu a 'yi Giilied Tangkpong ngang da'yeni. Ka a niba 'tuhi lijeri aning 'tuhi a'yi (22,000) daang leu. Ang daang kpeling niba 'tuhi 'pie.

4 Che ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'ku Giidiong: A niba nang iye jemaa 'gaali. Diba 'sigi waaning a kuonhuu ka n 'pigihibe 'beng a 'kui. Bila 'puoring, unani jaa mang yeli 'kui: Ngang na gaa, unang na gaa. Unani ming mang yeli 'kui: Ngang kung gaa, u daanang kung gaa.

5 A 'jung u daang diye a niba 'sigi gaaning a kuonhuu. Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'ku Giidiong: Weli kanga jaa ang di u 'nu onna a kuong 'nyuuro a'wo baa ang mang lenta kuong bila ni. Weli kanga jaa ming ang 'gbinti u 'dungkubong a na 'nyu.

6 Banani ang daang di ba 'nuuhi togili ba noeng a 'nyuuro a kuong ni daang iye daba koohi ata. Ba chelii ni jaa daang 'gbintiye ba 'dungkubong a na 'nyu a kuong.

7 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'ku Giidiong: A daba koohi ata nga ang di ba 'nuuhi 'nyu a kuong nga mang na di diegii, a di Miidiyan niba ing i 'nung. Veng ka ba chelii ni jaa leu 'kuno 'yiri.

8 Ka a niba daang die a siimihi aning a biengkonihi ba seng. Ung daang bahi Isi'reeli daba ni chelee jaa, ka dau jaa gaa u tent. Che ung daang tari a daba koohi ata ni. Miidiyan niba kampu daang 'biye u luong a boo 'puong.

9 Ana 'yienguu ni ning u 'ju, ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'ku Giidiong: 'Ihi a 'sigi gaa a kampu ingang, 'bojung n diung ing i 'nuuhing.

10 Che ka inang jora dabieng ka i 'sigi gaa, nyogi i tungtuna 'Fuura ka ye 'sigi gaa a kampu.
11 I na 'wongye bila ni bang na yeli. Bila 'puoring i 'nuuhi na ingye kpiengu ka i 'sigi gaa ti 'tuohi a niba kampu. 'Beng la ung daang nyogi u tungtuna 'Fuura bang 'sigi gaa a kampu 'ningbi-toori 'sojehi ahi'jiihi ning.
12 Wagiri ngang a Miidiyan niba aning Aamalek niba aning a sa'muni niba ni da yeriye a boo 'puo jaang a i jemaa a'wo 'sobo. Ba nyogimahi daang ba tari nuori a'wo mangkpong nuori 'biihee ang ba tari nuori bila ni.
13 Sanga ni Giidiong ang wa ta 'be ni, ka dau kanga daang toonha jengjaanhuu 'kuro u to. Ung yeli: Nye, n jaanhiye jaanhuu. N nyiye baarili paanuu 'gbuli ang 'wuliho wa kpiera Miidiyan kampu ni. Ka a baarili paanuu 'gbuli ti ta tent kanga a vau ka a tent 'wulihi 'le a ngmuri.
14 Ka u to ni dieyeli 'kuu: Bung jaa naani ka 'Joowas 'bi-dau Giidiong ta'kobi naani. U iye Isi'reeli dau. Ka Naangmini di Miidiyan niba aning a kampu jaa 'gbuli ing u 'nung.
15 Sanga ni Giidiong ang wa 'wong bang toonhi a jaanhuu a 'ihi u 'muni ni, ung 'puohi Naangmini Ngming'puohibu. 'Beng la ung daang leu gaa Iisiriel kampu ni a ti yeli: Ye 'ihi. Ba Tari Baahaa Daana diye Miidiyan niba kampu ni ing ye 'nuuhing.
16 'Beng la ung daang nyogi a daba koohi ata ni 'po 'jiihi ata. Ung di biengkoni ing kanga jaa 'nung. Ka kanga jaa mang tari dugukpali, ka kahii 'bi a dugukpala 'puuhing.
17 Ung yeli 'kubo: Ye kaarima. Ka maang wa ta a kampu nuori, ye ira yeli ni jaa mang ira.
18 N ning niba ni ang 'bi n seng ni na ngmiye ti biengkonihi. A wagiring ye ming na ngmiye ye biengkonihi a 'yi a kampu 'lomboe jaang a tahing: A 'ku Ba Tari Baahaa Daana, a 'ku Giidiong.
19 Ka Giidiong aning a daba koo ni daang ti ta a 'sojehi kpe'jie ni nuori. U daang taye 'be a 'yiilung kaabu wagiri 'piilee. A wagiring bang ang liehi a kaariba baahi. Ka Giidiong daba ni ngmi ba biengkonihi a ngmahi dugiri ni ang daang 'bi ba 'nuuhing ni.
20 Ka a 'sojehi 'sugihi ata ni jaa ngmi ba biengkonihi a ngmahi a dugiri. Bang tari a kahii ba 'nu-gobang, a che tari a biengkonihi ni ba 'nudurihing a na ngmi. Bang tahina: Ba Tari Baahaa Daana aning

Giidiong ta'kobi.
21 Ka dau jaa ahi u ahi'jieng a ngmaa 'gili a 'sojehi jaa. Che ka a Miidiyan 'sojehi jora a 'cheehe yaga jaa aning dabieng.
22 A daba koohi ata ni ang wa ngmi ba biengkonihi ni, Ba Tari Baahaa Daana daang iyeng ka nie jaa mang 'ihi di ta'kobi u to ingang a kampu jaa 'puong. Ka a 'sojehi daang jo gaa Beet Siita a gara Zeererat seng. Ba joyeng ti ta 'Ee-bel 'Mihoola toribogu ang pieli Taabat.
23 Ka Isi'reeli daba ang 'yi Naafitalai aning Aaser aning Manaase buura jaa daang laanhi lang taa. Bang daang kari Miidiyan niba.
24 Ka Giidiong tung tungtuniba bang kpe 'Iifiriam buurii 'jie ni ang 'bi taanhing ni. Ngaang bang ti yeliba: Ye 'sigi wa 'tuohi Miidiyan niba nga. Ye faahi a kuonhi ni ang 'bi ba 'ningbi-tooring ni a ti ta Beet Baara aning Jooridang Mani. 'Beng la ka 'Iifiriam daba jaa daang laanhi lang taa a faahi a kuonhi a ti ta Beet Baara aning Jooridang Mani.
25 Ka 'Iifiriam niba nga nyogi 'Oo-reb aning 'Ziiyeb. Ba ba'yi nga daang iye a Miidiyan niba 'sojehi 'yi-dieriba. 'Oo-reb 'pi-kpong ning bang ku 'Oo-reb. Bang ku 'Ziiyeb ming 'Ziiyeb waing neu'jie ning. Bang kari Miidiyan a di 'Oo-reb aning 'Ziiyeb 'juri waaning Giidiong seng Jooridang Mani 'lombo-jaala ning.

'Ziiba aning Zalimuuna

8 A wagiri ngang ka 'Iifiriam niba yeli 'ku Giidiong: Wala ing iti ngaang? Wala 'jung ing ba buongti sanga ni ing 'yi gaa ka i ti jauning Miidiyan niba nga? Bang 'miing imuu yaga jaa.
2 Ung yeli 'kubo: Yeli ni mang i aning yeli yeng i na tuong maahi taa? 'Girepihi ni bang mang 'yiinhi 'Iifiriam paaluung ni seuye 'girepihi ni 'Ee-bi'ii-zer ang mang che ni.
3 Ye 'nuuhing ka Naangmini di Miidiyan 'sojehi 'yi-dieriba 'Oo-reb aning 'Ziiyeb ing. 'Bo mang tuong i sing bila nga yeng i nga? Ung wa yeli bila baahi ka ba 'suuri leu maa biela.
4 Ka Giidiong aning a daba koohi ata ni ang daang 'bi u seng ni daang ta Jooridang Mani a long a mani. Ba daang baliye yaga a che nang kara Miidiyan niba.
5 Ka Giidiong yeli 'ku Suukot daba: Jaan'de jaa, ye di paanuu 'ku a daba

nga ang 'tuurimo nga, 'bojung ba baliyeng yaga. Miidiyan na'mine 'Ziiba aning Zalimuuna mang kara.

6 Che ka Suukot 'sojehi 'yi-dieriba yeli: 'Ziiba aning Zalimuuna 'biye i 'nung pampana ting na di paanuu 'ku i 'sojehi bi?

7 Ka Giidiong yeli: Yeng yeli ngaang 'jung n na diye mopiri 'puo guohi aning bungkiirihi chiehi ye inggbama. Sanga ni Ba Tari Baahaa Daana ang na wa di 'Ziiba aning Zalimuuna ing n 'nung ni, bila mang na iye.

8 Ka Giidiong la 'yi 'be a 'do gaa Penaiyel a ti yeli bila ning u 'ju. Ka Penaiyel daba ni ming yeluu bila ni Suukot daba ang yeli ni.

9 A 'jung ung ming yeli ngaang 'ku Penaiyel daba nga: Sanga ni mang na leu wa ning laangfie ni, n na ngmahiye a 'deduoruu* nga.

10 'Ziiba aning Zalimuuna 'sojehi ni 'tuhi koo aning 'tuhi lijeri (120,000) ang jaura ning ta'kobi daang 'kpiyeng a wagiri ngang. A wagiring 'Ziiba aning Zalimuuna daang 'biye Kaarikor kuraa 'puong. Ka 'sojehi ang daang 'bi ba seng i a'wo daba 'tuhi 'pie aning 'tuhi a'nu (15,000). Bana la sa'muni niba 'sojehi ni ang da chehi.

11 Ka Giidiong 'yi 'tu tent kpieriba sori ni ang 'bi 'Nooba aning Joogibeha sa'muni seng ni. Sanga ni bang tiehi ka ba 'biye laangfie 'puong ni, ung ngmiba taanhuu.

12 Ka 'Ziiba aning Zalimuuna daang 'yi jora ka Giidiong kari 'tubo. Ung daang ti nyogi 'Ziiba aning Zalimuuna. Bana la Miidiyan niba na'mine ba'yi ni. Ung ngmi ba 'sojehi jaa yaari.

13 'Beng la ka 'Joowas 'bi-dau Giidiong daang leu a taanhuu jauring. U daang 'tuye sori ni ang 'duoro gara 'Hii-rez ni.

14 Ung daang nyogi Suukot daba 'puo 'bi-polii kanga a jugihuu yela. Ka a 'bi-polii seu Suukot ningbera aning ba 'sojehi 'yi-dieriba lijaata ning 'pie aning ayo'poin (77) 'yoe 'ku Giidiong.

15 Ka Giidiong wa Suukot daba ni seng a wa yeli: Ye nye, 'Ziiba aning Zalimuuna la ni. Ba yela yeng da irima laara ni. Ngaang yeng yeli: 'Ziiba aning Zalimuuna 'biye i 'nung pampana bi? 'Bojung ting na di paanuu 'ku i 'sojehi ang bali?

*_____

8:9 'deduoruu — U iye 'jie bang me ung 'do yaga ka nie mang 'do u 'ju a nyira toori. U mang iye kpiengaa a tari 'deri ka niba mang tuong jo ti sogili u 'puong taanhuu jauri wagiring.

16 Ung nyogi a 'yiri ningbera a bo mopiri 'puo guohi aning bungkiirihi. Ung dia a dogihi Suukot daba nga a 'wulibo yeng.
17 Ung ngmahi Penaiyel 'deduoruu ni, a ku a 'yiri daba.
18 'Beng la ung yeli 'ku 'Ziiba aning Zalimuuna: Ning'bo taa la yeng daang ku 'Tee-ber tangang ni? Bang dieyeli: Ba daang 'woniye ing 'wo bila nga. Kanga jaa da mang 'woniye naa 'bi-dau.
19 'Beng la ka Giidiong yeli: N yauhi daang la, n ma 'bi-daba. A'wo Ba Tari Baahaa Daana ang i 'vori yeng, ka yenang da ba 'ihi ba 'nyivoe, bila yeng n da kung kuye.
20 Ung yeli 'ku u 'bi-fora Jeeter: 'Ihi kuba. Che a 'bie daang ba vuo u ta'kobi. Dabieng daang iruung, 'bojung u da nang iye 'bi-poli'bile.
21 Ka 'Ziiba aning Zalimuuna yeli: 'Ihi a kuti i mingang, 'bojung bila ni dau ang 'wo, bila ka u kpiengu 'wo. Ka Giidiong 'ihi a ku 'Ziiba aning Zalimuuna, a che 'ihi a kokori baanhi ni ang da 'bi ba nyogimahi kokoeng ni.

Giidiong iifod

22 'Beng la ka Isi'reeli daba yeli 'ku Giidiong: I ti naa. Ina, i 'bi-dau aning i yaangaa na iye ti na'mine, 'bojung inang dieti a 'yi Miidiyan niba 'nuuhing.
23 Ka Giidiong yeli 'kubo: N kung i ye naa. N 'bi-dau ming kung i ye naa. Ba Tari Baahaa Daanang na 'di naalung ye ingang.
24 'Beng la ka Giidiong yeli 'kubo: Ye veng ka n suhi yeli'yeni ye seng. Dau jaa 'kumo 'to-gbansaalii a 'yi buunhu ni ung 'ohi ni 'puong. 'Bojung banani buunhu bang da ngmi che 'ohi ni da iye Iisi'me-el niba ang mang inna salima 'to-gbansaala.
25 Bang dieyeli: Ti na 'kuing aning 'pu-peli. Bang di tani yeri. Ka nie jaa mang di 'to-gbansaalii a 'yi buunhu ni ung 'ohi ni 'puong wa loo ing.
26 A salima 'to-gbansaala nga ung da suhi nga tiinhuu da iye salima sekelihi 'tuhu aning koohi ayo'poin (1,700). Kokori baanhi aning kokomarihi aning tan'jimejimihi ang da 'bi Miidiyan na'mine ingang daang ba paahi. Kokomarihi ang da 'bi ba nyogimahi kokoeng ming daang ba paahi.

27 Ka Giidiong daang di a salima maali iifod* a 'bing u 'yiri Oofira 'puong. Ka Isi'reeli niba jaa diu ngmi jentiriye ung i ngmini bang 'puohuu Ngmini'puohibu 'beng. Ka a iifod nga daang leu cheba a 'ku Giidiong aning u 'deu niba. ('Yiibu G. 28:5-6)

Giidiong 'kuung

28 Naangmini ang daang 'sigihi Miidiyan niba Iisiriel 'ningbi-tooring ni, a 'jung Miidiyan da ba la 'duoho u minga. Giidiong 'nyivori wagiring a paaluu daang 'biye maahuu 'puong 'yuomo lijaa'yi.
29 'Joowas 'bi-dau Jeru'bee-al daang gaayeng a ti kpiera u minga 'deung.
30 Giidiong daang tariye 'bi-daba lijaata aning 'pie. Ba daang 'yiye u minga inggbaning, 'bojung u daang tariye pogiba jemaa.
31 Ka u koongkiubaing ming ang daang kpiera 'Sii-kem 'puong dogi 'bi-dau 'kuu. Ka Giidiong 'kuu 'yuori Abiimelek*. ('Munpiilee G. 22:24, 35:22)
32 'Joowas 'bi-dau Giidiong daang 'koriyeng sung che 'kpi. Bang daang 'umuu u ba 'Joowas kau'biring. A kau'biri daang 'biye 'Ee-bi'ii-zer niba 'yiri bang buona Oofira 'puong.
33 Giidiong ang turi ang wa 'kpi baahi, ka Isi'reeli niba la leu ngmi jentiriye aning 'Bee-al ngmima. Bang daang 'bing 'Bee-al Biirit ung i ba ngmini.
34 Bila ka Isi'reeli niba nga daang ba leu tiehi Ba Tari Baahaa Daana ba Naangmini yela. Una la Naangmini ni ang daang dieba 'yi ba domihi ni ang ngmaa 'gilibe ni 'nuuhing.
35 Ba daang ba 'wuli mingilung 'ku Jeru'bee-al 'deu ming, a sigining yelisuunhi ni ung i 'ku Isi'reeli niba ni.

*
8:27 Iifod iye Ngming'puohi kpari'irii kanga a mang 'sigi ta gbebera. A Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong iifod da mang iye dabang. Ba da mang kahinaang a digiraa tiinhuu 'gaali, ka niba 'mine da mang maalaa a dia leu ngmima.
8:31 Abiimelek 'muni la nga: N ba la naa.

Saringmaariba Gbangu 9

Abiimelek

9 'Beng la ka Jeru'bee-al 'bi-dau Abiimelek daang 'ihi gaa u ma yaudaba seng 'Sii-kem 'puong. Ung gaa ti yeli yela 'ku u ma ba 'di-nuori niba ni jaa.
2 Ngaang ung daang yeli: Ye yeli yeli nga ka 'Sii-kem daba ni jaa 'wong: A na suma 'kuyeng ka Jeru'bee-al 'bi-daba lijaata ning 'pie ni jaa i ye na'mine bii ka ning'yeni i ye naa? Ye ta 'yiinhi ka n iye ye jiing aning ye inggbani.
3 Ka u ma yaudaba yeli a yela nga ka 'Sii-kem daba jaa 'wong. Ka ba 'sikiri daang ahi ka ba 'tu Abiimelek. 'Bojung ba daang yeliyeng: Ti dogira la.
4 Bang daang 'ku Abiimelek wari ang i sekelihi lijaata ning 'pie a 'yi 'Bee-al Biirit bagi'de-kpong 'puong. Ka Abiimelek di a wari'bie sekelihi nga a ha ninglaama aning niba ang ba tari tona bang 'tuuruu.
5 'Beng la ung daang gaa u ba jaga ang 'bi Oofira 'puong a ti ku u ba'biihi Jeru'bee-al 'bi-daba ni. U daang kuye ba lijaata ning 'pie ni jaa 'pikuurii bung'yeni ingang. Che ang daang kpeling Jeru'bee-al 'bi-daba ni jaa bung'bile bang buona 'Jootam, 'bojung u daang sogiliyeng.
6 Ka 'Sii-kem daba aning Beet Mai'lo daba ni jaa laanhi taa a gaa ti veng ka Abiimelek i naa a terebint dau ni sieng. Unang pieli tiehibu piila* ni ang 'bi 'Sii-kem 'puong ni.

Daari 'lugu-sinnii

7 Bang wa yelaa 'ku 'Jootam baahi, ung 'ihi gaa ti ahi Geerizim Tangkpong 'jung. Ung lagi u nuori a yeli 'kubo:
Yena 'Sii-kem daba, ye 'wong n yeliyaga,
ka Naangmini ming 'wong ye yeliyaga.
8 Daaring daang 'yi ka a ti buo kpaang waahi naa a 'bimuu.
Ang yeli 'ku ooliv dau: I ti naa.
9 Che ka a ooliv dau dieyeli 'ku-a:
N kpaang bang di nana Naangmini aning ninsaalaa,
a sigiyeng ka n bahi n kpaang nga

*
9:6 Piila iye bung bang mang me ung ahi 'dendenge a 'bigihe yeli kanga bii a i yeli kanga tiehibu.

a che gaa ti i ningkpong daari ingang?
10 'Beng la ka a daari yeli 'ku kangkanga dau:
Ina wa i ti naa.
11 Che ka kangkanga dau ming yeli:
N numang ka n ngmama ming suma.
A sigiyeng ka n bahaa a che gaa ti i ningkpong daari ingang?
12 Bila 'puoring ka a daari yeli 'ku 'girep ngmielii:
Ina wa i ti naa.
13 Che ka a 'girep ngmielii dieyeli 'ku-a:
N waingpaalaa mang 'kuye Naangmini aning ninsaaliba 'pu-peli.
A sigiyeng ka n bahaa a che gaa ti i ningkpong daari ingang?
14 'Beng la ka a daari jaa yeli 'ku guo dau:
Ina wa i ti naa.
15 Ka a guo dau yeli 'ku-a:
Ka anang i yeliminga ka ye na buoye kpaang waahima
a 'bingme ka n i ye naa,
bila yeng ye wa 'lili n maahuung.
Ka bila ming naani,
veng ka 'buung 'yi a guo dau ingang
a 'di Leebanong 'siid-er daari ni.

16 Ye na veming ka Abiimelek i naa yelimingilung aning 'sikiri-pielaa 'puong? Ye tungye sung 'ku Jeru'bee-al aning u 'deu, a iu bila ni ang sigining?
17 'Bojung n ba daang jau 'kuyeng. U ba jo u 'nyivori kongbu a che dieye 'yi Miidiyan niba 'nuuhing.
18 Che 'jine nga ye 'ihiyeng a 'tuohi n ba 'deu aning jauri. Ye kuye u 'bi-daba lijaata ning 'pie jaa 'pikuurii bung'yeni ingang. Che yeng 'bing u 'bi-pogitungtuna 'bi-dau Abiimelek ung i naa 'Sii-kem niba ingang, ung i ye dogira ni 'jung.
19 Ka yenang tung 'ku Jeru'bee-al aning u 'deu 'jine nga yelimingilung aning 'sikiri-pielaa 'puong, bila yeng ye nyengina Abiimelek yela. Ka Abiimelek ming nyengina ye yela.
20 Che ka bila naani, veng ka 'buung 'yi Abiimelek seng a 'di 'Sii-kem daba aning Beet Mai'lo daba. Veng ka 'buung 'yi 'Sii-kem daba aning Beet

Mai'lo daba ming seng a 'di Abiimelek.
21 Ka 'Jootam daang 'yi 'be a jo gaa 'Bii-er a ti kpiera 'be. U daang joraye u ba'bie Abiimelek.

Abiimelek 'lee

22 Ka Abiimelek daang 'di Isi'reeli niba naalung 'yuomo ata.
23 Bila 'puoring ka Naangmini daang tung sibeu Abiimelek aning 'Sii-kem daba ni kpachaga. Ka 'Sii-kem daba di dawarihung a kuoha Abiimelek.
24 Bila daang iyeng ka a 'ningbikuonii ni bang di i Jeru'bee-al 'bi-daba lijaata ning 'pie ni sani naa, ka ba jiing dogili ba ba'bie Abiimelek ingang. Una daang la nie ang kuba. Bila daang iyeng ka ba jiing dogili 'Sii-kem daba ni ming ingang. Banang daang sung Abiimelek ung ku u ba'biihi ni.
25 Ka 'Sii-kem daba ni daang i ka daba sogili a taanhi 'juring a 'gu Abiimelek. Bang da mang faaha niba jaa ang 'tuuro 'be sori buunhu. Bang yelaa 'ku Abiimelek.
26 'Beng la ka 'Ii-bed 'bi-dau 'Geeyal aning u ba'biihi daang ngmaa gaa 'Sii-kem. Ka 'Sii-kem daba daang deluu.
27 Bang daang 'yi kpe a yori a ti bo 'girepihi ba 'girep yoring. Bang nebaa a ngmiehaa a nyengina, a ti kpe ba ngmini 'deu. Bang 'dire, a 'nyuuro, a che duha duhibee inna Abiimelek.
28 Ka 'Ii-bed 'bi-dau 'Geeyal yeli: Ning'buo la Abiimelek? Ning'bobo la 'Sii-kem niba? 'Bojung ting na tuna Abiimelek? Jeru'bee-al 'bi-dau naani bi? 'Ziibul naani u 'potuuro? Ye tuna 'kuro 'Sii-kem ba 'Heemor daba. 'Bojung ting na tuna Abiimelek?
29 A'wo niba nga danang 'bi n kpiengu luong, n danang 'ihiye Abiimelek bahi. 'Beng la ka 'Geeyal yeli 'ku Abiimelek: Veng ka i 'sojehi maaling i yaga ka i 'yi wa ka ti jau.
30 Sanga ni a 'yiri 'sojehi ningkpong bang buona 'Ziibul ang wa 'wong 'Ii-bed 'bi-dau 'Geeyal yeliyaga nga, ka u 'suuri 'ihi.
31 Ung tung tungtuniba Abiimelek seng 'gondong a yeli: Chelihi sung. 'Ii-bed 'bi-dau 'Geeyal aning u dogiriba waye 'Sii-kem. Ba dannaye a 'yiri ka u die taawai i ingang.
32 Bila 'jung 'ihi 'ji-suorii, ina aning niba ni ang 'bi i seng ni. Ye sogili a moo 'puong a 'gu.

33 Ka ngminaang wa 'puhi 'beeguu, ye dang 'ihibu a 'loring gaa a 'yiri ingang. Ka 'Geeyal aning niba ni ang 'bi u seng ning ang wa 'yi 'tuohiye, ka i panaa iba bila ni jaa ing na tuong i.
34 Ka Abiimelek aning niba ni jaa ang daang 'bi u seng ni 'ihi 'yienguu. Bang 'po 'jiihi anaahi a gaa ti jeng 'gu 'Sii-kem nuoring.
35 Sanga ni 'Ii-bed 'bi-dau 'Geeyal ang daang 'yi gaa ti ahi a 'yiri 'di-nokpoming ni, ka Abiimelek aning niba ni ang da 'bi u seng ni 'ihi a 'yi 'jie ni bang da jeng 'gu ni.
36 Sanga ni 'Geeyal ang wa nye a niba, ung yeli 'ku 'Ziibul: Nye, nibang 'yi a taanhi 'juri 'sigire waana. Che ka 'Ziibul yeli 'kuu: A taanhi 'kalinchiuri ing nyira a'woning niba.
37 Ka 'Geeyal la maaling yeli: Nye, nibang 'yi a paaluu gaalingga a 'sigire waana. Ka ba 'mine ti 'yi a Bugibu Terebint dau sori ni 'sigire waana.
38 'Beng la ka 'Ziibul yeli 'kuu: 'Yening ka i nuori 'be pampana? Ma i yeliyeng ka ning'buo la Abiimelek wa? Ka 'bojung ting na tuna 'kuruu wa? A niba nga ning ba 'ju naani ing di foo ni bi? 'Yi gaa ti jauniba pampana.
39 Ka 'Geeyal 'yi a diening 'Sii-kem daba ni 'yie bang jauning Abiimelek.
40 Ka Abiimelek karuu ung 'yi u seng jo. Ka daba jemaa daang 'le a nye baalung, 'haali a ti ta a 'di-nokpong.
41 Ka Abiimelek daang ti kpiera Aruuma 'puong. Ka 'Ziibul daang kari 'Geeyal aning u ba'biihi bang 'yi a ba la kpiera 'Sii-kem 'puong.
42 'Jie ang daang wa nyaa ka a niba 'yi kpe moo 'puo. Bang ti 'ku Abiimelek a 'duoho.
43 Ung nyogi u niba 'po 'jiihi ata, bang jeng 'gu a moo 'puong. Ung 'liinhi, a nye a niba ang 'yi a 'yiring waana. Ung 'ihi 'tuohibo aning taanhuu.
44 'Beng la ka Abiimelek aning niba ni ang daang 'bi u seng ni 'loring gaa 'ningbi-toori a ti ahi a 'yiri 'di-nokpoming. Ka a 'jiihi a'yi ni ang kpeling ni 'ihi niba ni ang 'bi moong ni ingang a kuba.
45 Ka Abiimelek daang jauning a 'yiri ana 'beu ni jaa. Ung jaudie a 'yiri a ku niba jaa ang 'bi u 'puong. Ung ngmahi a 'yiri jaa a di yaarung yaari u jaa.
46 Ka 'Sii-kem 'deduoruu daba ni daang 'wong bila. Bang daang kpe ngmini bang buona El 'Bii-rit 'de-kpong 'ji-kpiengaa ni.
47 Bang ti yeli 'ku Abiimelek ka 'Sii-kem 'deduoruu ni daba jaa langye

taa 'beng.
48 Ka Abiimelek aning daba ni jaa ang da 'bi u seng ni gaa ti 'do Zaalimong Tangkpong. Ka Abiimelek di lari a ngmaa da'nu. Ung diu a pegili u bagi'biring a yeli 'ku niba ni ang 'bi u seng ni: Ye nyiye bila ni mang i nga, ye 'loring i bila.
49 Ka a niba kanga jaa daang ngmaa u da'nu tari a 'tuuro Abiimelek. Bang laanhi a da'nuuhi a ti bagi a 'ji-kpiengaa a nyugi 'buung ingba. Ka 'Sii-kem 'deduoruu niba ni jaa daang 'kpi. A daba aning pogiba daang iyeng a'wo 'tuhu a 'kpi.
50 Bila 'puoring ka Abiimelek daang 'ihi gaa 'Tii-bez. Ung ti ngmaa 'gili 'Tii-bez a jaudieguu.
51 Che 'deduoruu ang i kpiengaa daang 'biye a 'yiri 'puong. Ka a daba aning a pogiba aning a 'yiri niba jaa daang jo gaa 'be a ti lari ba miihi ing 'be. Bang daang 'do gaa a 'deduoruu 'ju-baahaa.
52 Ka Abiimelek daang wa ta a 'deduoruu a jauniu. Ung tagi ta a 'deduoruu 'di-nuori a na nyuguu aning 'buung.
53 Che ka poga kanga daang di ne'biri foo Abiimelek 'jung a ngmahi u 'ju-kuori.
54 Ka Abiimelek buong 'bi-polii ni ang da pegili u taanhuu jauri buunhu ni 'wieng a yeli 'kuu: Vuo i ta'kobi a kuma, ka ba ta wa yeli n yela ka: Pogang kuu. 'Beng la ka a 'bi-polii 'chuguu ung 'kpi.
55 Sanga ni Isi'reeli niba ang wa nye ka Abiimelek 'kpiyeng ni, ka nie jaa leu gaa u 'deu.
56 Ngaang la ka Naangmini daang naa Abiimelek beulung ni ung tung u ba ingang ni sani aning ung ku u ba'biihi lijaata ning 'pie ni.
57 Ka Naangmini daang leuhi 'Sii-kem daba ni beulung jaa dogili ba miihi 'juring. Jeru'bee-al 'bi-dau 'Jootam duhibeu ni daang nyibang.

'Toola

10 Abiimelek 'puoring ka 'Toola ang i Iisakar buurii daang 'ihi ka u die Isi'reeli niba. U daang iye 'Piyuuwa 'bi-dau, ka 'Piyuuwaa i 'Doodo 'bi-dau. U daang kpieraye 'See-mir ang 'bi 'Iifiriam taanhi 'gbendigeng.
2 'Toola daang 'diye Iisi'riel saree 'yuomo lijeri aning ata. Ung daang wa 'kpi bang 'umuu 'See-mir 'puong.

'Jeeyir

3 'Toola 'puoring ka 'Jeeyir ang i Giilied dau daang 'ihi a 'di Iisiriel saree 'yuomo lijeri aning a'yi.
4 U daang tariye 'bi-daba 'pihita ang jonna buunhi. A 'bi-daba 'pihita nga daang tariye 'yie 'pihita ang 'bi Giilied paaluung. A waana 'jine ba nang buonaye a 'yie nga 'Jeeyir 'yie.
5 Ka 'Jeeyir daang wa 'kpi, bang 'umuu 'Keemong 'puong.

Ba la dogihiye Iisiriel

6 Ka Isi'reeli niba nga daang la tung beu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbiring. Ba daang tunaye 'Bee-al ngmima, Aasitarot ngmingpogiba, Aaram ngmima, Saidong ngmima, 'Moo-ab ngmima, Aamong niba ngmima, aning Filiisitiya niba ngmima. Ba daang jaanhiye Ba Tari Baahaa Daana. Ba daang ba tunuu.
7 A 'jung Ba Tari Baahaa Daana 'suuri daang tuliye Iisiriel ingang. Ung daang diba ing Filiisitiya niba aning Aamong niba 'nuuhing.
8 Ana 'yuoning a niba nga dogihiye Isi'reeli niba a ngmiehiba yaga jaa. 'Yuomo 'pie aning a'nii 'puong ba dogihiye Isi'reeli niba ni jaa ang da 'bi Jooridang Mani sa'muni 'lombori ning. 'Be daang iye Aamor niba 'teng-gbani a i Giilied paaluu.
9 Ka Aamong niba ming daang long Jooridang Mani ka ba jauning 'Juuda buurii aning Beenjaming buurii aning 'Iifiriam buurii. Ka Isi'reeli niba daang 'bi ngmiehibu ang i kpong 'puong.
10 Ka Isi'reeli niba daang 'kong 'ku Ba Tari Baahaa Daana a yeli: Ti tungye beu i ingang, 'bojung ti jaanhiye ti Naangmini a che tuna 'Bee-al ngmima.
11 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'ku Isi'reeli niba: Maang naaning dieye a 'yi 'Iijipiti niba, Aamor niba, Aamong niba aning Filiisitiya niba 'nuuhing ni?
12 Saidong niba aning Aamalek niba aning 'Meeyong niba daang dogihiyeng. Yeng 'kong 'kumo, mang dieye 'yi ba 'nuuhing.
13 Che yeng jaanhima a che tuna ngmingjaani. Bila 'jung n kung la dieye.
14 Ye gaa ti 'kong 'ku ngmima ni yeng 'lugi ni. Ye veng ka a dieye wagiri ni yeng 'bi tuora 'puong.
15 'Beng la ka Isi'reeli niba yeli 'ku Ba Tari Baahaa Daana: Ti tungye beu.

Ina iti yeli jaa ang suma i 'ningbiring. Che ti suhii, lieng dieti 'jine nga.
16 Bang daang di a ngmingsaamba ni ang da 'bi ba 'puong ni loo a che tuna Ba Tari Baahaa Daana. U daang ba tuong na tari u minga Isi'reeli nimiha 'gaalii ni yela.
17 Ka Aamong niba daang laanhi lang taa a ti maali kampu Giilied 'puong. Ka Isi'reeli niba ming laanhi lang taa a ti maali kampu Miizipa 'puong.
18 Ka a niba ni ang daang i Giilied ningbera ni yeli 'ku taa: Ning'buong na 'piili a jauraning Aamong niba nga? A daana na iye Giilied kpieriba jaa 'ju-daana.

Jeefita

11 Jeefita ang i Giilied nie daang iye taanhuu jaujaura ang tari nyau. Che ung daang i pogijentira 'bi-dau. Giilied daang la Jeefita ba.
2 Ka Giilied ming poga daang dogi 'bi-daba. Sanga ni u poga 'bi-daba ni ang wa baa, bang kari Jeefita bahi. Bang yeli 'kuu: I kung 'di cheng jaa ti ba 'deung, 'bojung i iye pogijaala 'bi-dau.
3 Ka Jeefita daang jo u ba'biihi nga seng a ti kpiera Toob paaluung. Ka niba ang ba tari tona daang 'tuuro Jeefita bang mang paahi u ingang a 'yi buora buunhu.
4 Wagiri kanga ang wa pari, ka Aamong niba daang 'tuohi Iisiriel aning taanhuu.
5 Wagiri ngang Aamong niba ang 'tuohi Iisiriel aning taanhuu ni, ka Giilied ningbera daang gaa ka ba ti nyogi Jeefita Toob paaluung.
6 Bang daang ti yeli 'ku Jeefita: Wa i ti taanhuu 'yi-diera ka ti jauning Aamong niba nga.
7 'Beng la ka Jeefita daang yeli 'ku Giilied ningbera nga: Ye naaning daang hama a karima 'yining n ba 'deung ni? Wala 'jung yeng wa n seng wagiri ngang panaa yeng 'bi tuora 'puong?
8 Ka Giilied ningbera ni yeli 'ku Jeefita: Bila 'jung ting leu wa i seng pampana. Ti buorang ka i gaaniti a ti jauning Aamong niba nga, a leu ti 'ju-daana Giilied kpieriba jaa ingang.
9 Ka Jeefita jugihi Giilied ningbera nga: Ka yenang leu nima gaaning 'yiri ka n ti jauning Aamong niba nga ka Ba Tari Baahaa Daana diba 'kumo, n na iye ye 'ju-daana?
10 Ka Giilied ningbera nga yeli 'ku Jeefita: Ka tinuung ba tung a'wo ing

yeli bila nga, Ba Tari Baahaa Daana i 'sieree daana ti nii kpachagang.
11 'Beng la ka Jeefita aning Giilied ningbera nga daang gaa. Ka a niba diu leu ba 'ju-daana aning tangnyau daana. Ka Jeefita la yeli u yeliyaga ni jaa Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring Miizipa 'puong.
12 Ka Jeefita daang tung niba Aamong niba naa seng a yeli: 'Bo yeling 'bi n nii kpachagang, ing wa ka i jauning n paaluu?
13 Ka Aamong niba naa ni dieyeli ngaang 'ku niba ni Jeefita ang tung ni: Anan'so la nga, Isi'reeli niba dieye n 'teng-gbani sanga ni bang 'yi 'Iijipiti waana ni. Ba dieguung a 'yi Aarinong Konboo a gara Jaabok Mani aning Jooridang Mani. A 'jung leuhi a 'teng-gbama nga 'kumo laangfie 'puong pampana.
14 Ka Jeefita la tung niba Aamong niba naa ni seng.
15 Bang ti yeli 'kuu: Ngaang ka Jeefita yeli: Iisiriel ba die 'Moo-ab niba 'teng-gbani bii Aamong niba 'teng-gbani.
16 'Bojung sanga ni Iisiriel ang 'yi 'Iijipiti paaluu waana ni, ba 'tuye mopiri 'puo a ti ta Manjie a wa ta 'Kee-des.
17 'Beng la ka Iisiriel daang tung niba 'Iidom naa seng a yeli: Jaan'de, veng ka ti 'cheng 'tu i paaluu ti 'yi. Che 'Iidom naa daang ba sagi. Bang daang la tung niba 'Moo-ab naa seng, che ung ming jaanhi. Ka Isi'reeli niba daang kpeling 'Kee-des 'puong.
18 Bila 'puoring ba daang 'tuye mopiri 'puo a giiri 'Iidom paaluu aning 'Moo-ab paaluu. Bang ti ta 'Moo-ab paaluu sa'muni seng a maali ba kampu Aarinong Konboo sieng. Ba daang ba kpe 'Moo-ab paaluu, 'bojung Aarinong Konboo nga daang iye 'Moo-ab paaluu toga.
19 'Beng la ka Iisiriel la tung niba Saihong seng. Saihong daang iye Aamor niba naa aning Heesibong naa. Bang ti yeli 'kuu: Jaan'de, veng ka ti 'cheng 'tu i paaluu ti 'yi gaa ti gaa'jie.
20 Che Saihong daang ba sagi Iisiriel 'di a'wo ba na 'tu u paaluu ti 'yi. Ka Saihong daang laanhi u niba jaa a ti maali kampu 'yiri bang buona 'Jeehaz 'puong a jauning Isi'reeli niba.
21 Ka Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini ni daang di Saihong aning u niba jaa ing Iisiriel 'nuuhing. Ka Iisiriel tuomuu. Bila 'jung ka Iisiriel daang die Aamor niba ni ang da kpiera 'beng ni paaluu jaa.
22 Ka Isi'reeli niba nga daang die Aamor niba paaluu jaa 'so. Ba daang dieye a paaluu a 'yi Aarinong Konboo a ti ta Jaabok Mani, a 'yi mopiri

'puo a ti ta Jooridang Mani.

23 A 'jung Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini ning kari Aamor niba nga bang 'yi u niba Iisiriel 'ningbi-tooring. A sigiyeng ka i 'so a paaluu?

24 I ngmini 'Kiimos ni, ka unang 'kui bung jaa i kung dieguu ka u leu i 'suobu? A 'jung a sigiyeng ka ti ming die bung jaa Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini ang 'kuti ka u leu ti 'suobu.

25 Inang seu 'Moo-ab naa 'Beelak ang i Ziipor 'bi-dau bi? U daang 'ihiye Iisiriel ingang bii a jauniba?

26 'Yuomo koohi ata la nga ka Isi'reeli niba kpiera Heesibong aning u kurihing. Bang kpiera Aar'o-yer aning u kurihing aning 'yi-bera ni ang 'bi Aarinong Konboo nuoring ni, 'bojung ing ba leu diegaa ana wagiri ngang?

27 A 'jung n ba ii yelibeu jaa. Inang yeng tunima beu aning ing jaura nima. Ba Tari Baahaa Daana a Saringmaara ni 'di saree 'jine Isi'reeli niba aning Aamong niba kpachagang.

28 Che Aamong niba naa nga daang ba chelihi 'wong yela ni Jeefita ang tung ka ba yeluu ni.

Jeefita nosani aning u tungbu

29 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana Sie daang wa Jeefita ingang. Ung chaari Giilied paaluu aning Manaase paaluu ti 'yi. Ung 'tu Miizipa ang 'bi Giilied paaluung a ti 'yi 'be a gaa Aamong niba ingang.

30 Ka Jeefita daang po 'ku Ba Tari Baahaa Daana a yeli: Ka inang siring na di Aamong niba nga ing n 'nuuhing, ngaang mang na i:

31 Ka maang wa 'yi Aamong niba nga seng wa ning laangfie, bung jaa ang wa 'yi n 'deu 'di-nuoring wa 'tuohimo na iye Ba Tari Baahaa Daana 'suobu. N na diung 'ihi sarika nyugiruu.

32 'Beng la ka Jeefita daang gaa Aamong niba ingang a ti jauniba. Ka Ba Tari Baahaa Daana diba ing u 'nuuhing.

33 Ung tuongba a saang 'yi-bera lijeri a 'yi Aar'o-yer a gara Miinit nuori a ti ta 'Ee-bel Keeramim. Ung daang kuba jemaa jemaa. Ka Naangmini daang 'sigihi Aamong niba nga Isi'reeli niba 'ningbi-tooring.

Jeefita 'bi-poga

34 Ka Jeefita daang leu gaa u 'deu Miizipa 'puong. Una ang wa banna ka u 'bi-poga la a 'yi waana ka u 'tuohuu. U daang tariye sinsaga a seura. U 'bie jaa daang la bila. U daang ba tari 'bi-dau bii 'bi-poga paahi u ingang.
35 Ung wa nyiu, ung chiehi u bungyerihi a che yeli: 'Oo n 'bi-poga, i vengyeng ka n inga chuori yaga jaa. I leuye banani ang 'kurimo wahala ni kanga. 'Bojung n 'diye nuori 'ku Ba Tari Baahaa Daana. N kung tuong leuhuu.
36 Ka u 'bi-poga ni yeli 'kuu: N ba, ing 'di nuori 'ku Ba Tari Baahaa Daana ni, ima bila ni jaa ang 'yi i nuoring ni. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana naaye i sani i domihi Aamong niba ingang.
37 'Beng la ung yeli 'ku u ba: Veng ka n i yeli'yeni nga. Bahima 'chiuri a'yi ka n gaa ti yo a taanhing. N ning n jomiihi na ti iye nimiha mang ba bang dau ni yela.
38 Ka Jeefita yeli: Gara. Ung bahuu ung gaa 'chiuri a'yi. Ka u ning u jomiihi ti i nimiha a taanhing ung ba bang dau ni yela.
39 Ung daang leu wa u ba seng a 'chiuri a'yi baahaang. Ka u ba diu i a'wo bila ni ung daang po ni. U daang ba bang dau jaa seni.
40 Ka bila daang leu yeli-iruu 'yuoni jaa Iisiriel 'puong. 'Yuoni jaa Isi'reeli 'bi-pogiba da mang diye 'beri anaahi a mang tiehi Giilied nie Jeefita 'bi-poga ni yela.

Jeefita aning 'Iifiriam niba

12 'Beng la ka 'Iifiriam buurii daba daang laanhi ba 'sojehi lang taa a ngmaa gaa 'Zeefong. Bang ti yeli 'ku Jeefita: Wala 'jung ing ngmaa gaa ti jauning Aamong niba a che ba buongti ka ti nii gaa? Ti na nyugiye i 'deu a lang nii.
2 Ka Jeefita yeli 'kubo: N ning n niba da tariye jauri ang i kpong aning Aamong niba. Mang buongye, che ye ba diema 'yi ba 'nuuhing.
3 Mang wa nye ka ye ba waana na diema ni, mang di n 'nyivori ing n 'nung a long gaa Aamong niba nga ingang. Ka Ba Tari Baahaa Daana diba ing n 'nung. Wala 'jung yeng wa n seng 'jine ka ye jaunima?
4 Ka Jeefita laanhi Giilied daba jaa lang taa a jauning 'Iifiriam buurii. Ka 'Iifiriam niba yeli: Yena Giilied niba nga iye niba ang jo 'yi 'Iifiriam

ingang. Ye iye niba ang jo a 'bi 'Iifiriam buurii aning Manaase buurii 'puong. Bang yeli bila ni 'jung ka Giilied niba tuong 'Iifiriam buurii.
5 Ka Giilied niba ti faahi Jooridang Mani 'jiihi ni bang mang 'tu long a gaa 'Iifiriam ni. Ka 'Iifiriam niba ni ang jo ni kangang wa ta 'be a yeli: Ye 'kumo sori ka n long. Giilied daba ni mang jugihuung: I iye 'Iifiriam nie bi? Ka unang wa yeli ka aai,
6 Giilied daba mang yeli 'kuung: Yeli ka Shiibolet. Ung da ba mang tuong na buomuu ka u 'tori ni, ung mang yeli ka Siibolet. 'Beng la bang mang nyoguu a koriguu Jooridang Mani 'jiihi ni bang mang long ning. 'Iifiriam daba 'tuhi lijaa'yi aning a'ying (42,000) daang 'kpi a wagiri ngang.
7 Ka Jeefita daang 'di Iisiriel saree 'yuomo ayuobi. Ka Giilied nie Jeefita daang 'kpi. Bang daang 'umuu Giilied 'teng-kpong ni kanga 'puong.

Iibizang aning 'Iilong aning Aabidong

8 Jeefita 'puoring ka Iibizang ang 'yi Beetilehem daang i Isi'reeli niba saringmaara.
9 U daang tariye 'bi-daba 'pihita aning 'bi-pogiba 'pihita. Ung daang di u 'bi-pogiba 'ku siriba ang ba i u buurii. Ung la di 'bi-pogiba 'yining 'ji-jaani a wa 'ku u 'bi-daba ni ming. U daang 'diye Iisiriel saree 'yuomo ayo'poin.
10 Ka Iibizang daang 'kpi, bang diu 'ung Beetilehem 'puong.
11 U 'puoring ka Zeebiyulung nie 'Iilong 'di Iisiriel saree 'yuomo 'pie.
12 Ka Zeebiyulung nie 'Iilong daang 'kpi. Bang 'umuu Aajalong ang 'bi Zeebiyulung paaluung.
13 U 'puoring ka Hiiliyel 'bi-dau Aabidong ang i Piiratong nie 'di Iisiriel saree.
14 U daang tariye 'bi-daba lijaa'yi aning yaanhi 'pihita ang i 'bi-daba. Ba daang jonnaye bungpola lijaata aning 'pie. Ung daang 'di Iisiriel saree 'yuomo a'nii.
15 Ka Hiiliyel 'bi-dau Aabidong ang i Piiratong nie daang wa 'kpi. Bang 'umuu Piiratong ang 'bi 'Iifiriam paaluu 'puong. 'Be daang 'biye Aamalek niba taanhi ning.

Saamisong dogibu

13 Ka Isi'reeli niba nga daang la tung beu Ba Tari Baahaa Daana
'ningbiring. Ka Ba Tari Baahaa Daana diba ing Filiisitiya niba
'nuuhing 'yuomo lijaa'yi.
2 Ka dau kanga daang 'bibe bang buona 'Manoowa. U daang 'yiye
'Zoora, a i Daan buurii. U poga daang iye pogi-oo a ba tari 'bie jaa.
3 Ka Ba Tari Baahaa Daana malika daang 'yi a poga ingang a yeli 'kuu:
Nye, i iye pogi-oo ang ba dogi 'biihi. Che i na tariye 'puo a dogi
'bi-dau.
4 Bila 'jung pampana cheliha sung. Banna a ta wa 'nyuuro waing bii
dangkpiengaa jaa. Ta wa 'dire bungdegiri jaa ming.
5 'Bojung nye, i na tariye 'puo a dogi 'bi-dau. 'Su-baraa jaa kung fiinhi u
'ju, 'bojung a 'bie na iye Naazir nie 'ku Naangmini a 'piili u ma 'puong.
U na 'piiling a diera Iisiriel Filiisitiya niba 'nuuhing.
6 'Beng la ka a poga gaa u sira seng a ti yeli: Naangmini tungtuna waye
n seng, ka u 'worihung inna dabieng yaga a'wo Naangmini malika. N
ba jugihuu 'jie ni ung 'yi. U ming ba 'wulimo u 'yuori.
7 Ngaang ung yeli 'kumo: Nye, i na tariye 'puo a dogi 'bi-dau. Pampana
nga, ta wa 'nyuuro waing bii dangkpiengaa jaa bii a 'dire bungdegiri jaa.
'Bojung a 'bie na iye Naazir nie a 'ku Naangmini a 'piili u ma 'puong a
gara u 'kuung daari.
8 'Beng la ka 'Manoowa daang 'puohi Ba Tari Baahaa Daana a yeli: 'Oo
n Daana, n suhii, veng ka a Naangmini tungtuna ni ing tung ni la wa ti
seng. Veng ka u wa 'wuliti bila ni ting na i a 'bie nga ting na dogi nga.
9 Ka Naangmini chelihi 'wong 'Manoowa kokori. A poga daang 'jingye
yoo 'puong ka Naangmini malika ni la wa u seng. Che u sira 'Manoowa
daang ba 'bi u seng.
10 'Beng la ka a poga daang jo 'wieng a gaa u sira seng a ti yeli 'kuu: Nye,
dau ni ang da wa n 'jie ni la 'yiye n ingang.
11 A 'jung ka 'Manoowa 'ihi a 'tu u poga gaa a dau seng a ti jugihuu: Ina
la dau ni ang yeli yela 'ku a poga nga ni? Ka a dau dieyeli: Maang la.
12 Ka 'Manoowa jugihi: Sanga ni i yelihung nga ang na wa paali ni, wala
to 'guolibu ting na 'guoli a 'bie? 'Bo tuma ung na tuna?
13 Ka Ba Tari Baahaa Daana malika ni yeli 'ku 'Manoowa: A poga chelihi
yela ni jaa mang yeli 'kuu ni sung.

14 U ta wa 'dire bung jaa ang 'yi 'girep dau ingang. U ta wa 'nyuuro waing bii dangkpiengaa jaa ming bii a 'dire bungdegiri jaa. U na iye yela ni jaa mang 'kuu nuori ka u i ni.
15 Ka 'Manoowa suhi Ba Tari Baahaa Daana malika ni: Jaan'de, veng ka ti nyogii saantu biela a ku bupolii 'kui.
16 Ka Ba Tari Baahaa Daana malika ni yeli 'ku 'Manoowa: Haali ka inang nyogima saantu, che n kung 'di i siimaa. Che ka i buobu la ka i 'ihi sarika nyugiruu, 'ihuu 'ku Ba Tari Baahaa Daana. 'Manoowa daang ba bang ka Ba Tari Baahaa Daana malika la.
17 'Beng la ka 'Manoowa daang jugihi Ba Tari Baahaa Daana malika ni: I 'yuori la 'bo? Sanga ni i yelihung nga ang na wa paali, ti na diye nanihung 'kui.
18 Ka Ba Tari Baahaa Daana malika ni yeli 'kuu: Wala 'jung ing jugiha n 'yuori? U iye sielii*.
19 Ka 'Manoowa ku a bupolii a maali, aning a bung'bie sarika. Ung dia 'ihi sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana a 'pie 'jung. Ka 'Manoowa aning u poga kaara che ka Ba Tari Baahaa Daana tung tungsielii.
20 Sanga ni a 'buung-jinti ang 'yi a sarika 'ihijie a 'duoro gara sagbani ni ka Ba Tari Baahaa Daana malika ni 'tu a sarika 'ihijie 'buung-jinti ni 'do gaa. 'Manoowa aning u poga ang daang nye bila ni, bang 'le 'tengeng a 'pu.
21 Ba Tari Baahaa Daana malika ni daang ba la 'yi 'ku 'Manoowa aning u poga ni. 'Beng la bang daang bang ka Ba Tari Baahaa Daana malika la.
22 Ka 'Manoowa yeli 'ku u poga: Pielaang, ti na 'kping, 'bojung ti nyiye Naangmini.
23 Che ka u poga yeli 'kuu: Ka Ba Tari Baahaa Daanang da buora ti kuubu, u da kung die sarika nyugiruu aning bung'bie sarika a 'yi ti 'nuuhing. U da kung 'wuliti a yela nga jaa ming, bii a yeliti a yela nga taa wagiri ngang.
24 Ka a poga daang dogi 'bi-dau a buong u 'yuori ka Saamisong. Ka a 'bie baa, ka Ba Tari Baahaa Daana peguu.
25 Ka Ba Tari Baahaa Daana Sie daang 'piili tuna u ingang 'Meehane Daan 'puong. 'Be iye 'jie ang 'bi 'Zoora aning Eesi'teeyol kpachagang.

*
13:18 sielii — Chebii 'gondo.

Saamisong ang bo poga

14 Ka Saamisong daang 'sigi gaa Tiiminat a ti nye poga kanga ang i
Filiisitiya niba 'bi-poga Tiiminat 'puong.
2 Ung 'do a ti yeli ngaang 'ku u ba aning u ma: N nyiye poga kanga
Tiiminat 'puong ung i Filiisitiya niba 'bi-poga. Bila 'jung ye ti diu wa
'kumo ka u i n poga.
3 'Beng la ka u ba aning u ma yeli 'kuu: Poga jaa 'chi i dogiriba
'bi-pogiba 'puong, bii n niba jaa 'puong? A iye kparaama ka i gaa ti di
poga a 'yi Filiisitiya niba nga ang ba 'ihi ba degiri nga seng? Ka
Saamisong yeli 'ku u ba: Ye gaa ti bou wa 'kumo, 'bojung unang sigihi
n 'ningbiring.
4 Che u ba aning u ma daang ba bang ka a yeli nga 'yiye Ba Tari Baahaa
Daana seng. 'Bojung 'vuo ka Ba Tari Baahaa Daana daang buora ka u
'tu a 'ihi a Filiisitiya niba ingang. A wagiri ngang Filiisitiya niba daang
'soye naangkpiengu Isi'reeli niba ingang.
5 Ka Saamisong aning u ba aning u ma daang 'sigi gaa Tiiminat. Bang
ti ta Tiiminat 'girep yori. U wa banna ka 'gbeging-polii la a ngmuuna
waana u ingang.
6 Ka Ba Tari Baahaa Daana Sie wa Saamisong ingang aning
kpiengkpong. U daang ba tari bung jaa u 'nung, che daang nyogi a
'gbegini tagi chuuri a'wo ung tagi bupolii chuuri. U daang ba yeli u ba
bii u ma bila ni ung da i ni.
7 'Beng la ung 'sigi gaa ka u ning a poga ti yeli yela. Ka a poga yela
sigihi Saamisong yaga.
8 Wagiri kanga ang daang wa pari, ung leu gaa ka u ti di a poga. 'Beng
la ung leu bie ka ka u nye a 'gbegingkuung ni. Ung nye si'bie aning siu
ang 'bi a 'gbegingkuung ingang.
9 Ung vuohi 'mine a 'dire gara. Ung wa ta u ba aning u ma, ung 'kubo
'mine bang ming 'di. Che u daang ba yeliba ka 'gbegingkuung ingang
ung vuohi a siu.
10 Ka u ba daang 'sigi gaa a poga 'jie. Ka Saamisong daang maali
siingkpong, 'bojung a 'bi-pola iibu da mang la bila.
11 Sanga ni bang wa nyiu ni, bang 'ihi jo'mine 'pihita 'kuu.
12 'Beng la ka Saamisong yeli 'kubo: Ye veng ka n loo loorii 'kuye. Ka
yenang wa tuong 'ihi u 'muni 'kumo a siingkpong nga 'diibu 'beri

ayo'poin nga 'puong, bila yeng n na 'kuyeng masari wajehi 'pihita aning
bungyerihi 'muno 'pihita.
13 Che ka yenang kung tuong 'ihi u 'muni 'kumo, bila yeng ye na 'kumong
masari tama 'pihita aning bungyerihi 'muno 'pihita. Bang yeli 'kuu: Loo
i loorii ni ka ti 'wong.
14 Ka Saamisong yeli 'kubo: A bung'dire ingang ka bung'diruu 'yi.
Kpiengu daana ingang ka bung ang numa 'yi. 'Beri ata 'puong ba daang
ba tuong 'ihi a loorii 'muni.
15 A 'beri ayo'poin daari bang yeli 'ku u poga ni: Suori nyogi i sira ni ka
u 'ihi a loorii 'muni 'kuti. Ka bila naani ti na nyugiing a lang ning i ba
jaga niba. I buongting waaning che ka i wa faahi ti buunhu bii wala?
16 Ka Saamisong poga 'kong imuu a yeli: Haabu 'yong ing hama. I ba
nungma. I looye loorii 'ku n 'yideme daba, che i ba 'ihi u 'muni 'kumo.
Ka Saamisong yeli 'kuu: Nye, n ba 'ihi u 'muni 'ku n ba aning n ma. A
sigiyeng ka n 'ihi u 'muni 'ku ina?
17 Ka a poga 'kong imuu a 'beri ayo'poin ni jaa bang daang 'di a
siingkpong ni. Ung daang 'wuluu a loorii 'muni a 'beri ayo'poin daari,
'bojung u daang dannuung 'gaali. Ka a poga ming daang 'wuli a loorii
'muni 'ku u 'yideme daba ni.
18 Ka a 'yi-kpong daba daang yeli ngaang 'ku Saamisong sanga ni ngminaa
ang da nang ba kpe a 'beri ayo'poin daari: 'Bong numa gaa siu? 'Bong
tari kpiengu sing 'gbegini? Ka Saamisong yeli 'kubo: Ka yenang da ba
di n napolii ko, ye da kung tuong 'ihi n loorii nga 'muni.
19 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana Sie daang wa Saamisong ingang
aning kpiengkpong. Ung 'sigi gaa Aasikelong a ti ku daba 'pihita, a che
di ba bungyerihi 'muno 'pihita ti 'ku banani ang 'ihi a loorii 'muni 'kuu
ni. Ka u 'suuri daang 'ihi ung leu 'do gaa u ba 'deu.
20 Bang daang di Saamisong poga ni 'ku u jo'mine ni kanga ang da 'bi u
seng a pogidigiri 'jieng ni.

Saamisong naaye sani a Filiisitiya niba ingang

15 Wagiri kanga ang wa ta, 'wiit chiebu sanga ka Saamisong daang di
bupolii a gaa ka u ti nye u poga ni. Ung ti yeli: Ye veng ka n
kpe n poga seng u 'deung. Che a poga ba daang ba sagi ka u kpe 'be.
2 Ka a poga ba yeli: Maang tiehi ka i siring ba buoruu. Bila 'jung mang

diu 'ku i jominga. U yau ni naaning viela gaaguu? Jaan'de, di una ka u i i poga u bogung.

3 Ka Saamisong yeli 'kubo: Ngaang yeng ka maang dogihi Filiisitiya niba nga, che n kung tari paangbu.

4 Ka Saamisong daang 'yi a ti nyogihi jierihi koohi ata. Ung maali kahii. Ung mang leuhi a jierihi a 'le a jue lang taa, a mang di kahu ing a jue a'yi ni kpachagang.

5 Ung wa ing a kahii 'buung baahi, ung bahi a jierihi ang kpe a Filiisitiya niba bungkuorihi ang nang ahi 'puo. Ung la nyugi anani bang 'le 'bing 'bing ni aning anani ang nang ahi ni, a nyugi a 'girep yori a lang ning ooliv daari ming.

6 'Beng la ka a Filiisitiya niba jugihi: Ning'buong tung a tuma nga? Ka niba dieyeli: Saamisong ang i Tiiminat nie diema ni la. Ung di u poga 'ku u jominga ni 'jung ung tung bila. 'Beng la ka a Filiisitiya niba nga daang gaa ti nyugi Saamisong poga ni aning u ba bang 'kpi.

7 Ka Saamisong yeli 'kubo: Yeng i yeli ang sing ngaang ni, n na naaye sani ye ingang. Bila 'puoring mang na veng.

8 Ung daang jau ningba taanhuu a kuba jemaa jemaa. Ung 'yi 'be a 'sigi gaa ti kpiera 'pi-bogu kanga ang 'bi 'Iitam 'puong.

9 Ka a Filiisitiya niba daang 'do gaa ti maali ba kampu 'Juuda paaluung. Bang daang yaari 'Liihai jaang.

10 Ka 'Juuda daba yeli: Wala 'jung yeng 'do wa ti ingang? Ka a Filiisitiya niba yeli: Ti 'do wayeng ka ti wa nyogi Saamisong. Ti buorang ka ti iu bila ni ung iti ni.

11 'Beng la ka 'Juuda daba 'tuhi ata 'sigi gaa 'Iitam 'pi-bogu ni. Bang ti yeli 'ku Saamisong: I bangyeng ka Filiisitiya niba ngang 'so naangkpiengu ti ingang? Wala ing iti ngaang? Che ka Saamisong yeli: Bila ni bang di ima ni, bila mang di iba.

12 Bang yeli 'kuu: Ti 'sigi wayeng ka ti nyogii ti ing a Filiisitiya niba 'nuuhing. Ka Saamisong yeli 'kubo: Ye po 'kumo ka ye kung kuma ye miihing.

13 Bang yeli 'ku Saamisong: Aai, che ti na nyogiing 'le kpiengaa a dii ti ing ba 'nuuhing. Pielaang la, ti kung kui yeng. Bang nyoguu 'le aning 'ngmi-paani a'yi, a diu 'yi a 'pi-bogung waaning.

14 Ung wa ta 'Liihai ka a Filiisitiya niba 'tuohuu a tahina. Ka Ba Tari

Baahaa Daana Sie wa u ingang aning kpiengkpong. Ka a 'ngmie ni ang daang 'le u 'nuuhing ni da 'woning filaks 'buung ang 'di. Ka a 'ngmie ni ang daang 'leu ni 'yi u 'nuuhing 'le.

15 Ung daang nye bunga dagirii kaupaalaa. Ung nyoguu di a ku daba 'tuhu.

16 'Beng la ka Saamisong yeli: Aning bunga dagirii kaurii, n iyeng bang 'duo 'duo. Aning bunga dagirii kaurii, n kuye daba 'tuhu.

17 Ung wa yeli a yela baahi, ung di a dagirii kaurii loo ung 'yi u 'nung. Ung 'ku a 'jie 'yuori 'Reema 'Liihai*.

18 'Beng la ka kon'nyuuri daang kpeu yaga jaa. Ung buong Ba Tari Baahaa Daana a yeli: Inang 'ku i tungtuna a 'chihi-kpong nga. Pampana n na 'kping aning kon'nyuuri, a 'le banani ang ba 'ihe ba degiri ni 'nuuhing bi?

19 'Beng la ka Naangmini daang weri bogu ni ang da 'bi 'Liihai 'puong ni ka kuong wa 'yi 'beng. Ka Saamisong 'nyu ka u fanga la wa ung 'ihi. A 'jung ung buong a 'jie 'yuori ka En Haa'korai*. 'Be nang 'biye 'Liihai 'puong a waana 'jine.

20 Saamisong daang 'diye Iisiriel saree 'yuomo lijeri a Filiisitiya niba 'beri nga 'puong.

Saamisong aning 'Dilaila

16 Bila 'puoring ka Saamisong daang gaa 'Geeza a ti nye jentira 'beng a kpe ka u niu jeng.

2 Bang daang ti yeli 'ku 'Geeza niba: Saamisong waye che. Bang wa ngmaa 'gili a 'jie jaa ana 'yienguu ni jaa a 'guu a 'yiri 'di-nokpoming. A 'yienguu jaa ba daang iye siriti a cheliha. Ngaang bang daang yeli: Ti na chelihang a waana 'beeguu a kuu.

3 Ka Saamisong daang jeng ka 'tenge wa 'kori. Ung 'ihi a 'tengkori a nyogi a 'yiri 'di-nokpong 'di-noe 'vigi aning a 'jiihi a'yi ni ingang bang kpaahi a 'di-noe ni. Ung tagaa vuo a lang ning a taabuo ni bang mang di gari a laruu ni jaa. Ung dia dogili u bagi'bieng a 'tuogaa gaaning tanga ni ang ahi 'tori 'Hii-birong ni 'ju.

*
15:17 'Reema 'Liihai 'muni la dagirii kaurii tanga.
15:19 En Haa'korai 'muni la nga: Nie ni ang buong ni kon'bulee.

4 Bila 'puoring ung daang la ti buora poga kanga ang 'bi 'Soo-rek Lohimbo ning. U 'yuori daang la 'Dilaila.
5 Ka a Filiisitiya daam'mine daang wa u seng a wa yeli 'ku a poga: Suori nyoguu a bo u kpiengkpong nga 'gondo 'jie ka ti tuomuu a tuong 'leu a balihuu. Ti kanga jaa na 'kuing wari'bie koohi 'pieningyeni.
6 A 'jung ka 'Dilaila yeli 'ku Saamisong: Jaan'de 'wulimo i kpiengkpong nga 'gondo 'jie aning bung bang na di nyogii 'le a balihii?
7 Ka Saamisong yeli 'kuu: Ka banang 'leme aning ogiraa 'ngmi-paani ayo'poin ang nang ba 'ko, n na iye salee a leu 'woning dau la dau jaa.
8 Ka a Filiisitiya ningbera nga wa 'ku a poga ogiraa 'ngmi-paani ayo'poin ang nang ba 'ko. Ung dia 'le Saamisong.
9 Daba 'mine daang sogiliyeng 'gu a 'deu 'puong. Ka a poga yeli 'kuu: Saamisong, a Filiisitiya daba waanaye i ingang. Ung ngmaahi a ogiraa 'ngmie a'wo bagiri ang mang fiinhi 'buung a ngmaahi bila ni. A 'jung ba daang ba tuong nye u fanga ni 'gondo 'jie.
10 'Beng la ka 'Dilaila yeli 'ku Saamisong: I chemang la a belingma ming. N suhii, 'wulimo pampana yeng bung ni bang na di 'lei.
11 Ka Saamisong yeli 'kuu: Ka banang di 'ngmi-paani bang nang ba di i yeli jaa 'leme kpiengaa, bila yeng n na iye salee a leu 'woning dau la dau jaa.
12 Ka 'Dilaila di 'ngmi-paani a 'le Saamisong a che yeli 'kuu: Saamisong, a Filiisitiya dabang waana i ingang ni. Daba daang la sogiliye a 'deu 'puong a 'guu. Che ung ngmaahaa u 'nuuhing a'wo gihi.
13 'Beng la ka 'Dilaila yeli 'ku Saamisong: A waana wagiri ngang i chemang la a belingma ming. Yelima bung ni bang na di 'lei. Ung yeli 'kuu: N 'ju kooni ang 'le 'bing 'jiihi ayo'poin nga, ka inang nyogaa 'woo ing waje ni ang 'bi kpadaari ingang ni, a di 'piinbibile nyogaa, n na iye salee.
14 Ka 'Dilaila i bila, a di 'piinbibile a nyoguu mari a kpadaari ingang. Ung yeli 'kuu: Saamisong, a Filiisitiya dabang waana i ingang ni. Ung 'yuo u gbieng 'puong a tagi a 'piinbibile aning a waje ang 'yi a kpadaari ingang.
15 Bila 'puoring ka 'Dilaila yeli 'kuu: Wala ing na tuong yeli ka i buorimang che ka i 'sikiri ba 'bi n ingang? Gberi buta la ni ing ima la, che i ba 'wulimo i kpiengkpong nga 'gondo 'jie.

Saringmaariba Gbangu 16

16 Ung da mang dannuu 'beu jaa aning u yeliyaga a ngmiehuu. Ung damuu ka u loga wa 'yi.
17 Bila 'jung ung yeli u 'puo jaa 'kuu a yeli: 'Su-baraa jaa nang ba fiinhi n 'ju, 'bojung n iye Naazir nie 'ku Naangmini a 'piili n ma 'puong. Ka banang pung n 'ju, n fanga ni na 'yiye n ingang ka n i salee a leu 'woning dau la dau jaa.
18 'Dilaila ang wa nye ka u yeluung u 'puo jaa ni, ung tung buong a Filiisitiya ningbera ni a yeli: Ye la leu wa da'yeni nga ming, 'bojung u yelimang u 'puo jaa. Ka a Filiisitiya niba leu wa a tari a 'libie ba 'nung waaning.
19 Ka 'Dilaila daang veng ka Saamisong 'gbihi u gbeeng. Ung buong dau a veng ung pung u 'ju kooni ni bang 'le 'bing 'jiihi ayo'poin ni. Ung daang 'piili ka u balihuu. Ka Saamisong kpiengu ni daang 'yi u ingang.
20 Ka 'Dilaila yeli: Saamisong, a Filiisitiya nibang waana i ingang ni. Ka Saamisong 'yuo u gbieng 'puong a yeli: N na la 'yi gaang a'wo mang mang ira bila ni a die n minga. Che u daang ba bang ka Ba Tari Baahaa Daana bahuung.
21 Ka a Filiisitiya niba daang nyoguu, a 'lugiri u 'ningbie 'ihi, a che diu 'sigi gaaning 'Geeza. Bang daang ti 'leu ning yaawa jorihi, ung leu nie ang niena jong a pogibu 'deung.
22 A 'ju pungbu 'puoring a kooni da la 'piili 'bunong.

Saamisong 'kuung

23 Ka a Filiisitiya daam'mine daang lang taa a 'ihi sarikakpong a 'ku ba ngmini bang buona 'Dee-gong a nyengina. Bang yeli: Ti ngmini 'Dee-gong diye ti dondoma Saamisong ing ti 'nuuhing.
24 A niba ang wa nye Saamisong, bang 'pugi ba ngmini a yeli: Ti ngmini diye ti dondoma Saamisong ing ti 'nuuhing. Unang da saana ti paaluu, a veng ka ti 'kuunhi i yaga ni.
25 Wagiri ni ba iinhi ang daang wa maa yaga, bang yeli: Ye buong ka ba tari Saamisong 'yi waaning ka u wa diena ka ti chieruu laara. Bang tari Saamisong 'yining a pogibu 'deu waaning ung wa diena bang chieruu laara. Bang daang veng ung ahi a 'deu da'lugo kpachagang.
26 'Bi-dau kangang daang nyogi Saamisong 'nung. Ung yeli 'kuu: Veng ka n laali a 'lugo ni ang nyogi a 'deu nga ahining ni a lieng deli a ingang.

27 A bagi'de-kpong jaang daang pa ning daba aning pogiba. A Filiisitiya daam'mine ni jaa daang 'biye 'beng. Daba aning pogiba a'wo niba 'tuhi atang daang 'bi a 'deu saa'jung. Bang daang kaara che ka Saamisong diena.
28 'Beng la ka Saamisong daang buong Ba Tari Baahaa Daana a yeli: 'Oo Ba Tari Baahaa Daana Naangmini, n suhii, tiehi n yela. 'Oo Naangmini, n suhii, ingma kpiengu 'dayeni nga ka n naa n 'ningbie a'yi nga sani 'dayeni a Filiisitiya niba ingang.
29 Ka Saamisong ti nyogi a gaalingga da'lugo a'yi ni ang da nyogi a 'deu ahining ni. Ung maaling nyogaa kpiengaa, ka kanga 'bi u 'during, ka kanga ming 'bi u goong.
30 'Beng la ka Saamisong yeli: Veng ka n ning a Filiisitiya niba lang 'kpi. Ung daa a da'lugo aning u fanga jaa. Ka a bagi'de-kpong 'le a daam'mine ingang aning niba ni jaa ang da 'bi u 'puong ni. Ka banani ung ku u 'kuung wagiring ni daang i jemaa gaa banani ung ku u 'nyivori wagiring.
31 Ka u ba'biihi aning u ba 'deu jaa daang 'sigi wa diu. Bang diu ti 'ung u ba 'Manoowa kau'biri ang 'bi 'Zoora aning Eesi'teeyol kpachagang. U daang 'diye Iisiriel saree 'yuomo lijeri.

Maika bagimaali

17 Dau kanga daang kpieraye 'lifiriam taanhi 'jie ning, bang buonuu Maika.
2 Ung daang yeli 'ku u ma: Ba daang 'juye i wari'bie sekelihi koohi 'pieningyeni. Ing daang duhi duhibeu a wari yela. Mang 'wong a duhibeu n minga 'tobong. Nye, a wari 'biye n seng. Maang dia. 'Beng la ka u ma yeli: N 'bi-dau, Ba Tari Baahaa Daana pegii.
3 Ung wa leuhi a wari'bie sekelihi koohi 'pieningyeni ni 'ku u ma, ka u ma yeli: N diye a wari'bie nga jaa ang 'yi n 'nung nga 'bing 'ku Ba Tari Baahaa Daana n 'bi-dau nga yela. N buorang ka ba kpaali bagiri kanga 'ku n 'bi-dau a nyeli wari a maali bagiri 'kuu. Bila 'jung n na leuhiye a 'libie 'kui.
4 Ung daang leuhi a wari 'ku u ma. Ka u ma di a wari'bie sekelihi koohi a'yi 'ku wari saaba. Ka a wari saaba dia maali bagiri kanga a nyeli wari maali bagiri kanga ming. Ang daang 'bi Maika 'deung.

5 A dau nga bang buona Maika nga daang tariye bagiri 'deu. Ung daang maali iifod a la maali 'deu baga 'mine. Ung 'bing u 'bi-dau kanga ung i u ngming'puohi 'yi-diera.
6 Iisiriel da ba tari naa a 'beri nga 'puong. Nie jaa da mang iriye yeli ang sigihuu a 'tu sori u minga 'ningbiring.
7 'Bi-polii kangang daang 'yi 'Juuda ang 'bi Beetilehem 'puong. U daang kpieraye 'Juuda buurii 'puong, a i 'Liivai nie, che da kpiera Beetilehem 'puong.
8 Ung daang 'ihi Beetilehem ang 'bi 'Juuda paaluung a buora 'jie ung na ti kpiera seni. U sori 'cheni ni 'puong ung wa ta 'Iifiriam taanhi 'jie ni a wa kpe Maika 'deu.
9 Ka Maika yeli 'kuu: 'Yening ing 'yi? Ung yeli 'kuu: N iye 'Liivai nie a 'yi Beetilehem ang 'bi 'Juuda 'puong. 'Jie mang buora ka n kpiera seni.
10 Ka Maika yeli 'kuu: Kpiera n seng, a i n ba aning n Ngming'puohi 'yi-diera. 'Yuoni jaa n na mang 'kuing wari'bie 'pie aning bungyerihi aning i bung'dirihi. Ka a 'Liivai nie sagi.
11 Ka a 'Liivai nie 'puo daang peli ka u kpiera a dau seng. Ka a 'bi-polii leu 'woning Maika 'bi-daba ni kanga u seng.
12 Ka Maika 'bing a 'Liivai dau nga, ung i u Ngming'puohi 'yi-diera a kpiera u 'deung.
13 Ka Maika yeli: Pampana n bangyeng ka Ba Tari Baahaa Daana na iye sung 'kumo, 'bojung 'Liivai nie iye n Ngming'puohi 'yi-diera.

Daan buurii sagiye Maika bagimaali ni

18 Isi'reeli niba daang ba tari naa a 'beri ngang. A 'beri nga 'puong ka Daan buurii daang buora chen'diibu 'jie a na 'jing 'beng. 'Bojung a waana wagiri ngang ba daang nang ba nye ba chen'diibu 'jie Iisiriel buura ni 'puong.
2 Ka Daan buurii nga daang 'lugihi daba ba'nu u 'di-nuoring. Ba daang iye daba ang tari nyau a 'yi 'Zoora aning Eesi'teeyol. Bang daang tungba ka ba gaa ti 'pigihi a paaluu a piehuu nye. Ngaang bang daang yeli 'kubo: Ye gaa ti piehi a paaluu. Ka a daba daang gaa ti kpe 'Iifiriam taanhi ni 'jie a ti kpe Maika 'deu a jeng 'beng ka 'jie nyaa.
3 Sanga ni bang daang wa pieli Maika 'deu ni, bang chelihi bang a 'Liivai 'bi-polii ni kokori. Bang leu bie kpe Maika 'deu a yeli 'ku a 'Liivai dau:

Ning'buong waanii che? 'Bo ing ira 'jie ngang? 'Bo ing tari 'jie ngang?
4 Ung yeli 'kubo: Ngaang ning ngaang ka Maika i 'kumo. U hamang, mang leu u Ngming 'puohi 'yi-diera.
5 Bang yeli 'kuu: Jaan'de, piehi Naangmini nye. Ti buorang ka ti bang ka ti sori nga 'cheni na tari 'ningbiri bii.
6 Ka a Ngming'puohi 'yi-diera yeli 'kubo: Ye gara ning laangfie. Ba Tari Baahaa Daana 'biye ye seng ye sori ni 'cheni 'puong.
7 Ka a daba ba'nu nga daang 'yi gaa 'Lee-is. Bang nye ka niba ni ang 'bibe ni daang kpieraye laangfiilung 'puong. A niba daang iye boin a 'bi laangfie 'puong a'wo Saidong niba kpiebu ang 'wo bila ni. Nie jaa da ba dogihiba a inniba 'viing sori jaang a paaluung. Ba daang ba kpiera pieli Saidong niba ni. Ba ning nie jaa daang ba tari yeli jaa.
8 Ka a daba ba'nu nga daang leu gaa ba dogiriba seng 'Zoora aning Eesi'teeyol 'puuhing. Ka ba dogiriba nga jugihiba: 'Bo yeng ti nye?
9 Bang dieyeli: Ye 'ihi ka ti gaa a niba nga ingang. Ti nyiye a paaluu ung suma yaga jaa. Ye kung i yeli kanga bi? Ye ta nagiha ka ye gaa ti kpe a paaluu a dieguu ka u i ye 'suobu.
10 Ka yenang ti ta, ye na nyiye niba ang 'jing boin, ka a paaluu ming i yelingu. Naangmini diye 'be ing ye 'nuuhing. Bung jaa ang 'bi 'teng-gbaning ba kong 'beng.
11 Ka Daan 'di-nuori daba koohi ayuobi ang 'yi 'Zoora aning Eesi'teeyol daang 'yi. Ba jaang daang tari taanhuu jauri buunhu.
12 Bang 'do gaa ti maali ba kampu Kiirijat 'Jii-arim ang 'bi 'Juuda paaluung. A 'jung ba nang buonaye a 'jie ka 'Meehane Daan* a waana 'jine. 'Be 'biye Kiirijat 'Jii-arim ngmintongkpieri seng.
13 Bang 'yi 'beng a gaa 'Iifiriam taanhi 'jie ni a ti kpe Maika 'deu.
14 Ka a daba ba'nu ni ang wa 'pigihi a 'Lee-is paaluu ni yeli 'ku ba dogiriba: Ye bangye buunhu ni ang 'bi a 'deri nga kanga 'puong? Iifod 'biye 'be, ka 'deu baga 'bibe, ka bagiri bang kpaali 'bibe, ka bagiri bang di wari maali ming 'bibe. A 'jung ye i bila ni ang sigining ka ye i.
15 Bang daang leu 'beng wa ta Maika 'deu. 'Beng ka a 'Liivai 'bi-polii ni da kpiera ni. Bang ti 'puohi a 'Liivai 'bi-polii.

*
18:12 'Meehane Daan 'muni la Daan buurii kampu.

16 Ka a Daan buurii daba koohi ayuobi ni ang da tari taanhuu jauri buunhu ni da ahi a 'di-nokpong kpe'jie ning.
17 Ka a daba ba'nu ni ang da wa 'pigihi a paaluu ni ti kpe a 'deu. Bang kpe di a bagiri ni bang kpaali ni, a iifod, a 'deu baga aning a wari bagiri ni. Ka a Ngming'puohi 'yi-diera ahi a 'di-nokpong 'tu-kpe'jie ning. U daang paahiye a daba koohi ayuobi ni ang tari taanhuu jauri buunhu ni 'puong.
18 Sanga ni a daba nga ang kpe Maika 'deu a di a bagiri ni bang kpaali ni, a di a iifod, a 'deu baga aning a wari bagiri ni, a Ngming'puohi 'yi-diera jugihibang: 'Bo yeng ira bila?
19 Bang yeli 'kuu: Turi ang i siriti a pogi i nuori che 'tuuriti. Waana wa i ti ba aning ti Ngming'puohi 'yi-diera. A seuyeng ka i i Ngming'puohi 'yi-diera a 'ku dau'yeni 'deu a gaa ing na i Ngming'puohi 'yi-diera a 'ku buurii aning 'di-nuori Iisiriel 'puong?
20 Ka a Ngming'puohi 'yi-diera inga daang maa. Ung di a iifod, a 'deu baga aning a bagiri ni bang kpaali ni a ti paahi a niba ingang.
21 'Beng la bang daang leu, a di ti gara. Bang di ba 'bibilii aning ba 'nii aning ba bungtarihi ang 'bi ba 'ningbi-tooring.
22 Bang 'yi Maika 'deu a 'cheng gaa toori biela. Ka daba ni ang daang kpiera 'deri ni ang pieli Maika 'deu ni daang 'ihi a kari nyogi a Daan niba nga.
23 Bang daang tahing buong Daan niba, bang leu 'toribo. Bang jugihi Maika: 'Bong dannii yeng laanhi lang taa ngaang a 'yi?
24 Ka Maika yeli: Ye diye n ngmima mang maali, a nyogi n Ngming'puohi 'yi-diera a garaning. 'Bo mang la tari? Wala 'jung yeng jugihima ka 'bong dannima?
25 Ka a Daan niba ni yeli 'kuu: Ta veng ka ti 'wono i kokori. Ka a naani daba ang 'bi ti 'puong a tari 'suuri na waye i ingang, ka i ning i 'deu niba jaa kong ye 'nyivoe.
26 Ka a Daan niba nga la di ba sori gara. Maika ang daang nye ka ba kpiengu gaaguung ni, ung daang leu gaa u 'deu.

Daan niba 'jingye 'Lee-is 'puong

27 Ka a Daan niba daang di buunhu ni Maika ang maali ni aning u Ngming'puohi 'yi-diera ni. Bang di gaa 'Lee-is. 'Lee-is niba daang 'jingye boin a 'bi laangfie 'puong. Bang di ta'kobi jauning a niba

taanhuu, a nyugi a 'yiri aning 'buung.
28 'Lee-is daang 'biye Beet 'Riihob lohimbo 'puong. U ning Saidong daang iye toori. Ba ning nie jaa daang ba lang yeli jaa. Bila 'jung ba daang ba tari nie jaa ang na dieba. Ka a Daan niba leu me 'be a kpiera.
29 Bang 'ku a 'yiri 'yuori Daan. Ba nabaali Daan, una ka Iisiriel daang dogi ni 'yuori bang daang di 'kuu. Ka bila naani a 'yiri 'yuori daang la 'Lee-is.
30 Ka a Daan niba nga di a bagiri bang kpaali ni 'bing. Bang daang 'ihi 'Joonatang aning u 'bi-daba bang i Daan buurii Ngming'puohi 'yi-dieriba. Joonatang daang iye Guurisom 'bi-dau, ka Guurisom i Manaase 'bi-dau. Ba daang iye Ngming'puohi 'yi-dieriba a 'ku Daan buurii a gara wagiri ni bang jaudie a paaluu.
31 Bang daang 'bing bagiri ni bang kpaali ni, una ka Maika daang maali ni. Bila bang daang ira wagiri ni jaa Naangmini 'deu ang daang 'bi Sai'lo 'puong ni.

'Liivai nie koongkiubaing ni yela

19 Iisiriel daang ba tari naa a 'beri ngang. 'Liivai dau kanga daang ti kpieraye 'Iifiriam taanhing toori jaa. Ung daang di koongkiubaing ang 'yi Beetilehem ang 'bi 'Juuda paaluung.
2 Ka a poga daang ngmi jentiriye. U daang bahiye a dau che gaa u ba 'deu Beetilehem ang 'bi 'Juuda 'puong. Ung daang 'bi u ba 'deung 'chiuri anaahi.
3 Ka u sira daang 'ihi kari u boo ka u ti mugiluu a leu taruu waaning. Ung nyogi u tungtuna a di buunhi a'yi bang gaa. 'Beng la ka a poga taruu ti kpening u ba 'deu. A pogisaraa ba ang daang wa nye u sira ni, ka u 'puo daang peli u niu taa nyiibu ni yela.
4 Ka a pogisaraa ba, u diema ni 'bimuu 'beri ata. Ung 'dire, a 'nyuuro, a jena 'be.
5 A 'beri anaahi daari bang 'ihi 'beeguu 'pipi. Ka a dau 'ihi 'yi ka u gaa. Ka a pogisaraa ba yeli 'ku u diema ni: Di siimaa 'suo i nuori a nyagihi i inga che gara.
6 A 'jung bang daang 'jing. Ka u niu lang taa 'di a 'nyu. Ka a pogisaraa ba yeli 'ku a dau: Jaan'de, jeng ka 'jie nyaa, a i ka i inga maa.
7 A dau ang 'ihi ka u gaa, ka u diema ni suhuu ka u ta gaa. Ung leu kpe

a la jeng ka 'jie nyaa.
8 A 'beri a'nu daari ung 'ihi 'beeguu 'pipi a na gaa. Ka a pogisaraa ba yeli 'kuu: Nyagihi i inga, a chelihi a waana ngminaa wagiri. Ka u niu daang lang taa a 'di.
9 Ka a dau aning u koongkiubaing aning u tungtuna ni 'yi ka ba gaa. Ka a pogisaraa ba, u diema ni yeli 'kuu: Nye, 'jie maayeng baahi. Jaan'de, jeng ka 'jie nyaa. Nye, ngminaa kpe baahing. Jeng che ka 'jie nyaa, a i ka i inga maa. Dang 'cheni 'beu a tuong ta 'yiri.
10 Che a dau daang ba buora ka u la jeng 'be a daari. Bila 'jung ung daang 'ihi gaa. Ung wa ta 'jie kanga ning 'Jii-bus ang 'tori taa. 'Jii-bus la Jeruuselem. U buunhi a'yi ang tari 'kogihi daang 'biye u seng. Ka u koongkiubaing ni ming daang 'bi u seng.
11 Bang daang wa piena 'Jii-bus ka 'jie suoye baahi. Ka u tungtuna ni yeli 'kuu: Jaan'de, veng ka ti leu kpe 'Jii-bus niba 'yiri nga a jeng 'be 'yienguu nga.
12 Ka u ningkpong ni yeli 'kuu: Ti kung bie kpe saang'tenge jaa Isi'reeli niba ang ba kpiera. Ti na garaye Giibiya.
13 'Beng la ung yeli 'ku u tungtuna ni: Veng ka ti gara Giibiya bii 'Reemaa a ti jeng kangang.
14 Bang ti pari a di ba sori gara. Ba ti tara Giibiya ang i Beenjaming buurii 'yiri ka ngminaa kpeye.
15 Bang daang leu kpe Giibiya ka ka ba jeng 'be ka 'jie nyaa. Bang ti ta a 'jing a 'yiri gaalingga 'ji-gbalinggbaahang, 'bojung nie jaa daang ba tariba kpening u 'deu bang na jeng ka 'jie nyaa.
16 A wagiring ka daunyaangaa kanga aang 'yi u tuma yoong a waana a 'ji-maarii. A dau ming daang iye 'Iifiriam taanhi 'jie ni nie, che kpiera Giibiya 'puong. A Giibiya niba daang iye Beenjaming buurii.
17 Ka a daunyaangaa lagi u 'ju a nye a so'chene nga ang 'bi a 'yiri gaalingga 'ji-gbalinggbaahang. Ka a daunyaangaa yeli: 'Yening ing gara? 'Yening ing 'yi?
18 Ka a 'Liivai dau nga yeli: Ti 'yiye Beetilehem ang 'bi 'Juuda 'puong a wa gara 'ji-toori ang 'bi 'Iifiriam taanhi 'jie ning. N iye 'Iifiriam taanhi 'jie ni nie. N wa gaaye Beetilehem ang 'bi 'Juuda 'puong. Che pampana n wa garaye Ba Tari Baahaa Daana 'deu. Che nie jaa ba tarima kpening u 'deu.

19 Che ti tariye mo'kuonhi aning siimaa jaa a na 'ku ti buunhi. N ning i tungtunpoga aning a 'bi-polii nga ang 'bi i tungtuna seng nga tariye paanuu aning waing. Ti ba kong bung jaa.
20 'Beng la ka a daunyaangaa yeli: Maahuu 'bi i seng. I hiengbuhi jaa na dogiliye n 'jung. Che i ta jeng a 'yiri gaalingga 'ji-gbalinggbaaha ngang.
21 Ka a daunyaangaa daang tari a 'Liivai dau nga kpening u 'deu, a 'ku a buunhi siimaa. Bang pegi ba gbee a che 'di a 'nyu.

Giibiya niba ang tung beu

22 Bang da nang 'bi a ingmaari 'puong la ka a 'yiri daba 'mine daang wa ngmaa 'gili a 'deu. Ka a daulaama* nga da ngmira a 'di-nuoring. Bang yeli 'ku a daunyaangaa ni ang 'so a 'deu ni: 'Yi waaning a dau ni ang wa kpe i 'deu ni ka ti bamuu a'wo poga ning dau.
23 Ka a 'deu daana 'yi ba seng a ti yeli 'kubo: Aai, n ba'biihi, n suhiye, ye ta i a yelibeu nga to. A dau nga iye n saana. Ye ta tung a jolituma nga.
24 Nye, n 'bi-poga ang ba bang dau la ni aning a dau koongkiubaing. Ye veng ka n tariba 'yi waaning. Ye jeng niba a iba bila ni jaa yeng buora. Che ye ta i a dau nga 'vii yeli jaa.
25 Ka a daba daang jaanhi ka ba 'wong u yeliyaga ni. 'Beng la ka a dau daang nyogi u koongkiubaing ni 'yining ti 'kubo. Bang firuu, a jeng niu, a deguu a 'yienguu jaa a waana 'beeguu. 'Ji-nyaa kolakola sanga bang daang bahuu.
26 'Jie ang wa nyaara ka a poga daang wa ta a 'deu. Ung daang 'le a 'deu ni u ningkpong ang da 'be ni 'di-nuoring a jeng 'be ka 'jie wa chaang.
27 Ka a dau 'ihi 'beeguu. Ung 'yuohi a 'deu 'di-noe a 'yi a na gaa. Ung banna ka u seni ni la jeng 'jie ning ung 'le ni a 'deu 'di-nuoring. A poga 'nuuhi daang 'tiye a 'deu 'di-nuori 'muni taabuo ni.
28 Ung yeli 'ku a poga: 'Ihi ka ti gaa. Che u ba toging. 'Beng la ka a dau diu dogili u bunga 'jung a 'piili gara 'yiri.
29 Ung daang ti ta 'yiri a di 'suo a nyogi u koongkiubaing ni ngmaahi 'tile 'tile 'jiihi 'pienaayi. Ung daang di a inggbani tuoli Iisiriel paaluu 'lomboe jaa.
30 Ka nie jaa da mang wa nye bila a yeli: A yeli nga to nang ba i. Nie jaa *

19:22 daulaama — Chebii Bilaiyal niba.

ming nang ba nye a yeli nga to a 'yi wagiri ni Isi'reeli niba ang 'yi 'Iijipiti wa ni a waana 'jine. Ye jeri bila nye, a i taa kawani a yeli yeli ang 'bibe.

Isi'reeli niba jauniye Beenjaming niba

20 Bila 'puoring ka Isi'reeli niba jaa daang wa Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-toori Miizipa 'puong. A 'piili Daan a gara 'Bii-er 'Siiba ka Isi'reeli niba nga daang 'yi, ka Giilied paaluu niba paahi. Ba daang langye taa a'wo dau'yeni.

2 Ka a Iisiriel buura jaa ningbera daang di ba ahi'jiihi Naangmini niba langbu nga 'puong. 'Sojehi 'tuhi-koohi anaahi (400,000) ang jaura 'tengeng aning ta'kobihi daang 'biye 'be.

3 Beenjaming buurii daang 'wongyeng ka Isi'reeli niba gaaye Miizipa. 'Beng la ka Isi'reeli niba nga yeli: Yeliti bila ni a yelibeu nga ang 'tu a tung.

4 Ka a 'Liivai dau ni, a poga ni bang ku ni sira dieyeli: N ning n koongkiubaing la gaa Giibiya ang 'bi Beenjaming paaluung ka ti ti jeng 'beng.

5 Ka Giibiya daba 'ihi n ingang a wa ngmaa 'gili a 'deu 'ji-suorii n yela. Ba da buorang ka ba kuma. Bang firi n koongkiubaing ni a jeng niu ung 'kpi.

6 A 'jung mang nyoguu a ngmaahuu 'tile 'tile. Mang dia tihi Iisiriel cheng paaluu 'lombori jaang, 'bojung ba tungye tungdegiri aning jolituma Iisiriel 'puong.

7 Nye, ye jaa iye Isi'reeli niba. Ye 'ku ye kawani aning ye yelinyogiruu 'jie ngang.

8 'Beng la ka a niba jaa daang 'ihi ahi aning nuori'yeni a yeli: Ti kanga jaa ba yeng gaa 'yiri. Ti kanga jaa ba yeng leu gaa u tent.

9 Yeli ting na i Giibiya la nga: A 'tuuro pohibung ti na 'ihi gaaye Giibiya ingang.

10 Ti na 'ihiye daba 'pie daba koo jaa 'puong Iisiriel buura jaa 'puong, a 'ihi daba koo daba 'tuhi jaa 'puong. Ti na diye daba 'tuhi daba 'tuhi 'pie jaa 'puong. A daba ngang na 'kuro a 'sojehi siimaa. Ka banang wa gaa Giibiya ang 'bi Beenjaming paaluung, ka ba naa jolituma ni bang tung Iisiriel 'puong ni sani.

11 Ka Isi'reeli daba jaa daang lang taa gaa a 'yiri ingang. Bang daang lang taa a i nuori'yeni.
12 'Beng la ka Iisiriel buura nga daang tung daba Beenjaming buurii 'lombori jaa a yeli: 'Bo tungbeu la nga a tung ye 'puong?
13 Ye 'ihi a Giibiya daulaama nga pampana ka ti kuba a 'ihi a beu nga Isi'reeli niba 'puong. Che ka Beenjaming buurii nga daang jaanhi ka ba 'wong ba ba'biihi Isi'reeli daba kokori nga.
14 Che ka Beenjaming niba nga daang laanhi lang taa a 'yi Giibiya 'yi-bera 'puuhing. Ba daang iye 'siri ka ba jauning Isi'reeli niba taanhuu.
15 A wagiri ngang Beenjaming niba daang 'ihiye daba 'tuhi lijeri aning 'tuhi ayuobi (26,000) ang jaura ning ta'kobihi a 'yi ba 'yie 'puuhing. Ka Giibiya kpieriba daang 'lugihi ba 'soje-jigila koohi ayo'poin paahi.
16 A daba nga 'puong 'soje-jigila koohi ayo'poing da 'bi ba 'puong a i 'nu-goba. Ba kanga jaa da mang tuong fooye kpalima 'kuurii a pogi 'ju-koonhuu ka u ba nyihi.
17 A 'yi Beenjaming 'puoring Iisiriel daang 'ihiye daba 'tuhi koohi anaahi (400,000) ang jaura ning ta'kobi. Ba jaa daang iye taanhuu jaujauriba.
18 Ka Isi'reeli niba daang 'ihi gaa Beetel a ti jugihi Naangmini: Ti 'buong na die 'yie 'do gaa fora a ti jauning Beenjaming niba fora? Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: 'Juuda buuriing na 'do gaa fora.
19 Ka Isi'reeli niba daang 'ihi 'beeguu a maali ba kampu a pieli Giibiya.
20 Ka Isi'reeli niba 'yi a na ti jauning Beenjaming niba. Bang ti maali ba miihi ahi taanhuu jauri ahibu Giibiya sieng.
21 'Beng la ka Beenjaming niba wa 'yi Giibiya 'puong. A daari bang daang ngmi Isi'reeli niba 'tuhi lijeri aning 'tuhi a'yi (22,000) loo 'tengeng bang 'kpi.
22 Che ka Isi'reeli niba ni daang ing ba miihi sikpiengaa. Bang la ti maali ba miihi ahi taanhuu jauri ahibu a 'jie ning u 'jung a'wo bang daang i bila a fora daari ni.
23 'Beng la bang gaa ti 'kong Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring a waana 'ji-maarii. Bang jugihi Ba Tari Baahaa Daana a yeli: N la gaa n ba'bie Beenjaming ingang aning taanhuu jauri bi? Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Gaa u ingang.
24 A 'yiilung daari ka Isi'reeli niba la 'tuohi Beenjaming niba.
25 Ka Beenjaming daba daang 'yi Giibiya 'puong a gaa Isi'reeli niba

ingang a 'yiilung 'beu nga. Bang la ngmi Isi'reeli daba 'tuhi 'pie aning 'tuhi a'nii (18,000) ang jaura ning ta'kobihi loo 'tengeng bang 'kpi.

26 'Beng la ka Isi'reeli 'biihi, a niba jaa, bang daang 'do gaa Beetel a ti 'kong. Bang ti 'jing 'be Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring, a 'le nuori a daari ka 'jie ti maa. Bang 'ihi sarika nyugirihi aning maahuu sarikihi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.

27 Ka Isi'reeli niba nga daang jugihi Ba Tari Baahaa Daana. Naangmini 'layiri daga ni daang 'biye 'be a 'beri ngang.

28 Fiiniyas daang la nie ang aha a 'layiri daga nga 'ningbi-tooring. Ung jugihi: A sigiyeng ka n la gaa n ba'bie Beenjaming buurii ingang aning taanhuu jauri bii n veng? Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Gaa ba ingang, 'bojung 'beu n na diye Beenjaming niba ing i 'nuuhing. Fiiniyas daang la Eli'ee-zer 'bi-dau, ka Eli'ee-zer i Eerong 'bi-dau.

29 'Beng la ka Iisiriel daang bahi daba bang ti jeng 'gili Giibiya jaa a 'gu.

30 A taalung 'beu ka Isi'reeli niba daang 'ihi gaa Beenjaming niba ingang. Bang ti maali ba miihi ahi taanhuu jauri ahibu a'wo bang da mang i bila ni.

31 Ka Beenjaming niba daang 'yi ka ba ti 'tuohi Isi'reeli niba nga. Ka Isi'reeli niba tagiba 'yining a 'yiring. Ka a Beenjaming niba 'piili ka ba ku Isi'reeli niba 'mine a'wo bang da mang i bila ni. Bang ku a'wo daba 'pihita a 'ji-gbanggbaling aning a sobera 'juring. A sobera nga kanga daang garaye Beetel, ka kanga ming gara Giibiya.

32 Ka Beenjaming niba nga yeli: Ti tuongbang a'wo fora ni. Che ka Isi'reeli niba yeli: Ye veng ka ti jora. Ti na iye bila a tagiba 'yining a 'yiring a gaaning a sobera 'juri.

33 Ka Isi'reeli daba ni jaa daang 'ihi ba ahi'jiihing a maali ba miihi ahi taanhuu jauri ahibu 'Bee-al 'Tee-mar 'puong. Ka banani ang daang sogili 'gu ni 'puhi wa 'yi ba ahi'jiihing Giibiya 'ji-gbanggbali ning.

34 Ka Iisiriel daujigila 'tuhi 'pie gaa ti jau taanhuu ning Giibiya. Ka a taanhuu daang i kpiengaa yaga. Che Beenjaming niba daang ba bang ka saangbu ang i kpong waanaye ba ingang.

35 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang ku Beenjaming niba Isi'reeli niba 'ningbi-tooring. A daari ka Isi'reeli niba ku Beenjaming niba 'tuhi lijeri aning 'tuhi a'nu aning niba koo (25,100). Ba jaa daang iye daba ang jaura ning ta'kobihi.

36 Ka Beenjaming niba nga daang nye ka ba tuongbang. Isi'reeli daba nga daang deliye banani bang da bahi bang jeng 'gu Giibiya sieng ni. Bila 'jung ba daang leu jorang Beenjaming niba nga 'ningbi-tooring.
37 Ka a daba ni ang daang jeng 'gu ni 'ihi 'wieng a gaa Giibiya ingang 'dayeni. Bang daang 'ihi yaari a ku a 'yiri niba jaa aning ta'kobi.
38 Isi'reeli daba nga daang 'bingye 'bigihee kanga. A daba ni ang daang jeng 'gu ni na veming ka nyuohidaulii 'ihi 'duoro saa'ju a 'teng-kpong 'puong.
39 Ka bilang wa i, Isi'reeli daba ni na leu 'tuohiye a taanhuu. Ka Beenjaming niba daang 'piili a kuura Isi'reeli niba. Ba daang kuye Isi'reeli daba 'pihita a yeli: Ti tuongye Iisiriel a'wo a fora taanhuu ni.
40 Che sanga ni a nyuohidaulii ang wa 'piili 'duoro a 'teng-kpong 'puong ni, ka Beenjaming niba leu 'liinhi 'puori. Bang nye a 'yiri jaa ang 'dire ka a nyuohi 'ihe 'duoro sagbani.
41 Sanga ni Isi'reeli daba ni ang wa leu ba ingang ni, ka Beenjaming daba nga daang leu 'bi 'karikaruu 'puong. 'Bojung ba daang nyiyeng ka saangbu ang i kpong waye ba ingang.
42 A 'jung bang daang leu jo Isi'reeli niba nga 'ningbi-tooring a gara mopiri 'puo seng. Che ka a taanhuu daang kari nyogiba. Ka Isi'reeli niba ni ang 'yi a 'yie 'puuhing ni daang ku Beenjaming buurii dau jaa bang 'tuohi.
43 Bang daang ngmaa 'gili Beenjaming niba nga. Bang daang kariba a neuba a gara Giibiya sa'muni seng.
44 Bang daang ngmi Beenjaming daba 'tuhi 'pie aning 'tuhi a'nii (18,000) loo 'tengeng. A daba nga jaa daang iye daba ang tari nyau.
45 Bang daang leu 'puori a jora gara a mopiri 'puo a ti ta Riimong 'pi-kpong ni. Ka Isi'reeli daba daang la ku Beenjaming daba 'yeni 'yeni 'tuhi a'nu (5,000) a sobera 'juring. Bang daang kariba 'ningbi-jieng a ti ta Gaidom a la ku daba 'tuhi a'yi paahi.
46 Beenjaming daba 'tuhi lijeri aning 'tuhi a'nu (25,000) ang jaura ning ta'kobihi bang daang ngmi loo a daari. A daba nga jaa daang iye daba ang tari nyau.
47 Che ka daba koohi ayuobi daang jo gaa a mopiri 'puo a ti 'bi Riimong 'pi-kpong ning 'chiuri anaahi.
48 Ka Isi'reeli niba nga daang la leu gaa Beenjaming niba ingang a ti kuba

aning ta'kobihi. Ba daang mang kuye a 'yiri niba jaa a lang ning a 'duunhi aning bung jaa bang nye. Ba daang nyugiye 'yiri jaa ming bang ta.

Ba boye pogiba 'ku Beenjaming niba

21 Isi'reeli daba ni daang poyeng Miizipa 'puong a yeli: Ti kanga jaa kung di u 'bi-poga 'ku Beenjaming dau jaa ka u i u poga.
2 Ka a niba daang gaa Beetel a ti 'jing Naangmini 'ningbi-tooring a gara 'ji-maarii. Bang daang lagi ba noe a 'kong yaga.
3 Bang yeli: 'Oo Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini, wala la ka a yeli nga i Iisiriel 'puong? Wala la ka buurii bung'yeni na bori Iisiriel 'puong 'jine?
4 'Jie ang daang wa nyaa, ka a niba daang dang 'ihibu a me sarika 'ihijie 'beng. Bang daang 'ihi sarika nyugirihi aning maahuu sarikihi.
5 'Beng la ka Isi'reeli niba daang jugihi: A 'yi Iisiriel buura 'puong ning'buong da ba wa a langbu, a wa Ba Tari Baahaa Daana seng? 'Bojung ba daang poyeng 'ningbi-jieng a'wo nie jaa ang kung wa Ba Tari Baahaa Daana langbu ni Miizipa 'puong. Ba daang yeliyeng: Ti naang kuye a daana.
6 Isi'reeli niba daang iriye nimiha a tegi ba haakilihi ba ba'bie Beenjaming buurii yela. Bang yeli: 'Jine nga buurii bung'yeni 'yiye Iisiriel ingang.
7 Bang jugihi: Wala ting na i nye pogiba 'ku a daba ni ang kpeling ni? Ti poye Ba Tari Baahaa Daana ka ti kung di ti 'bi-pogiba 'kubo ka ba i ba pogiba.
8 'Beng la bang jugihi: Iisiriel buuri'buong da ba wa Ba Tari Baahaa Daana seng Miizipa 'puong? Yeliminga la, nie jaa daang ba 'yi 'Jee-bes Giilied a wa a langbu a kampung.
9 'Bojung ba daang piehiye a niba a nye ka 'Jee-bes Giilied kpieriba kanga jaa daang 'chibe.
10 'Beng la bang daang tung daba 'tuhi 'pienaayi ang tari nyau yaga ba 'puong bang gaa a 'yiri. Ngaang bang daang 'ku a jaujauriba nga nuori: Ye gaa ti ku 'Jee-bes Giilied kpieriba aning ta'kobi. Ye ku a pogiba ning a 'biihi ming.
11 Ngaang yeng na i: Ye ku daba jaa kpeleng kpeleng, aning poga jaa ang

bang dau.

12 Bang daang nye pogisarihi koohi anaahi 'Jee-bes Giilied kpieriba 'puong ang da nang ba bang dau. Ba ning dau jaa daang nang ba bang taa. Bang daang diba waaning Sai'lo ang 'bi 'Keenan paaluung.

13 'Beng la ka a langbu niba jaa daang tung a ing 'duoho 'ku Beenjaming daba ni ang da 'bi Riimong 'pi-kpoming ni. Bang buong a daba ka ba veng ka maahuu la 'bi ba kpachagang.

14 Ka Beenjaming niba daang leu wa a wagiri ngang. Bang 'ku Beenjaming niba a pogiba ni bang daang ba ku Giilied kpieriba 'puong ni. Che ba daang ba taba.

15 Ka a niba daang ira nimiha ka ba 'puuhi daang saang Beenjaming yela. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana daang iyeng ka 'vuo jeng Iisiriel buura ni 'puong.

16 'Beng la ka a langbu 'puo ningbera yeli: Ti kuye Beenjaming buurii pogiba jaa. Wala ting na i nye pogiba 'ku a daba ni ang chehi ni?

17 'Beng la bang yeli: A iye kparaama ka Beenjaming buurii niba ni ang i 'chihi ni tari chen'diribe. Ka a naani Iisiriel buurii kanga na baahing.

18 Che tinuu miihi kung tuong 'kubo pogiba a 'yi ti 'bi-pogiba 'puong, 'bojung Isi'reeli daba poyeng a yeli: Naangmini duhibeu na nyiye nie jaa ang di poga 'ku Beenjaming buurii.

19 'Beng la bang yeli: Nye, ba na 'diye Ba Tari Baahaa Daana 'yuoni jaa 'tigiri ni Sai'lo 'puong. Sai'lo 'biye Beetel sa'mung-goo seng, a 'bi Le'boona sa'mungduri seng. Sai'lo daang 'biye sokpong ni ang 'yi Beetel a gara 'Sii-kem ni sa'muni seng.

20 Bila 'jung bang daang 'ku Beenjaming niba nga nuori a yeli: Ye gaa ti jeng 'gu a 'girep yoring.

21 Ye cheliha, ka Sai'lo 'bi-pogibang wa 'yi wa paahi a seuri 'puong, ye 'yi a 'girep yoring. Kanga jaa na mang nyogiye poga Sai'lo 'bi-pogiba nga 'puong. Bila 'puoring yeng na leu gaa Beenjaming paaluu.

22 Ka bilang wa i, sanga ni ba ba'mine bii ba yaudaba ang na wa ti seng a wa muhi ni, ngaang ting na yeli 'kubo: Ye tari hina ba ingang ti 'jung, 'bojung ti ba di poga 'ku kanga jaa a taanhuu jauri 'puong. Yeng ba di ye 'bi-pogiba 'kubo ni, ye puobu ni kung nyogiye.

23 Ka Beenjaming niba nga daang tung bila. Bang daang di pogiba a 'bi-pogiba ni ang seura ni 'puong a sigi ba nuori. Bang daang di a

'bi-pogiba nga a leu gaaning ba cheng paaluu, a ti maali a 'teng-bera me
a kpiera.
24 Ka Isi'reeli niba daang leu 'yi 'beng a wagiring, ka nie jaa leu gaa u jaga
u buurii 'puong. Bang daang 'yi 'beng, ka nie jaa gaa u chen'diibu 'jie.
25 A 'beri nga 'puong Iisiriel daang ba tari naa. Nie jaa da mang iriye yeli
ang sigihuu a 'tu sori u minga 'ningbiring.

'Ruut Gbangu

Eliimelek 'deu niba gaaye 'Moo-ab

1 A saringmaariba naalung 'beri ning daang la, ka kongkpong daang 'le a paaluung. Ka dau kanga ang 'yi Beetilehem ang 'bi 'Juuda 'puong daang 'yi gaa 'Moo-ab paaluu. U ning u poga aning u 'bi-daba ba'ying daang gaa. Ba daang gaayeng ka ba ti kpe 'beng biela.
2 A dau 'yuori daang la Eliimelek, ka u poga 'yuori i 'Neomi. U 'bi-daba ba'yi ni ming 'yoe daang la 'Meelong aning Kiiliyung. Ba daang iye Eefarata niba, a 'yi Beetilehem ang 'bi 'Juuda paaluung. Bang daang gaa 'Moo-ab paaluu a ti kpeling 'beng.
3 'Beng la ka 'Neomi sira Eliimelek daang 'kpi che kpeling u ning u 'bi-daba ba'yi ni.
4 Bang daang di pogiba 'Moo-ab pogiba 'puong. A poga kanga 'yuori daang la Ooripa, ka kanga ming 'yuori i 'Ruut. Bang daang kpe 'beng a'wo 'yuomo 'pie.
5 Ka 'Meelong aning Kiiliyung ming jaa daang 'kpi. Ka a poga daang kong u sira aning u 'bi-daba ba'yi ni.

'Neomi leu wayeng aning 'Ruut

6 'Beng la ung daang 'ihi aning u naapogiba ka ka u 'yi 'Moo-ab paaluu a leu gaa. 'Bojung u daang 'wongye 'Moo-ab paaluung ka Ba Tari Baahaa Daana wa kaaye u niba 'jieng a 'kubo siimaa.
7 A 'jung ung daang 'yi 'jie ning ung da 'be ni, ka u naapogiba ba'yi ni puo u ingang. Bang daang 'yi sori a na leu gaa 'Juuda paaluu.
8 Ka 'Neomi yeli 'ku u naapogiba ba'yi ni: Ye jaa leu gara. Kanga jaa gara u ma 'deu. Ba Tari Baahaa Daana na iye sung a'wo yeng i bila 'ku a 'kuunhi aning maang ni.
9 Ba Tari Baahaa Daana na veng ka ye kanga jaa nye peenhibu u sira 'deung. 'Beng la ung daang mugihiba, bang lagi ba noe a 'kong.
10 Bang yeli 'ku 'Neomi: Pielaang la, ti niing na leu gaa i niba seng.
11 Che ka 'Neomi yeli: N 'bi-pogiba, ye leu gara. Wala 'jung ka n niye na leu gaa? 'Bi-daba nang 'biye n 'puong a na i ye siriba bi?
12 N 'bi-pogiba, ye leu di ye soe, 'bojung n 'koriyeng 'gaali ka n la tari sira. Ka maang yeli ka n tariye tamaa, 'haali ka maang tari sira 'yienguu nga a dogi 'bi-daba,
13 ye na chelihibang ka ba wa baa? Ye na nyogiye ye miihi a kung 'kuli

siriba bi? Aai n 'bi-pogiba. N 'puo saangye ye yela aning Ba Tari Baahaa Daana 'nu ang ima ngaang.

14 'Beng la bang daang lagi ba noe a la 'kong. Ka Ooripa mugihi u sira ma ni, che ka 'Ruut 'koruu mari.

15 Ka 'Neomi yeli: Nye, i to ni leu gaaye u niba seng aning u ngmima seng. 'Tu i to ni 'puoring a leu gara.

16 Che ka 'Ruut yeli:

Ta suhima ka n bahii bii ka n leu a ta 'tuurii.
'Bojung 'jie jaa ing gara, 'be mang na gaa.
'Jie jaa ing kpiera, 'be mang na kpe.
I niba na iye n niba, i Naangmini ming na iye n Naangmini.

17 'Jie ni ing 'kpiire mang na 'kpi. 'Beng bang na 'ungmo.
Bung jaa 'chibe a na tuong dima 'yi i seng
ka 'kuung 'yong naani.
Ka bila naani Ba Tari Baahaa Daana dogihima yaga jaa.

18 'Neomi ang wa nye ka u siring iye 'siri ka u niu gaa ni, u ba la yeluu yelijaa.

19 'Beng la ka ba ba'yi ni gaa bilaang a ti ta Beetilehem. Bang wa ta Beetilehem ka a 'yiri jaa daang danna ba yela. Ka a pogiba yeli: 'Neomi la nga?

20 Che ka 'Neomi yeli 'kubo: Ye ta buonima 'Neomi*. Ye buonima Maara*, 'bojung Kpiengu Jaa Daana ni iyeng ka n kpiebu i too yaga jaa.

21 N daang paaliyeng che 'yi. Che ka Ba Tari Baahaa Daana leu waanima 'yiri kpali. Ye nyiyeng ka Ba Tari Baahaa Daana 'diye 'sieree a chiihima, ka Kpiengu Jaa Naangmini ni dogihima. Wala 'jung yeng buonima 'Neomi?

22 Ka 'Neomi daang leu wa aning u naapoga 'Ruut ang i 'Moo-ab nie. Bang daang 'yi 'Moo-ab paaluu a wa. Ba daang waye Beetilehem baarili chiebu 'piilee sanga.

*
_____
1:20 'Neomi 'muni la 'ningbi-peli.
1:20 Maara 'muni la yelitoo.

'Ruut aning 'Boo-az nyiye taa

2 'Neomi sira dogira kanga daang 'biye 'be. U daang iye dau ang i bundaangkaraa, a i Eliimelek jaga nie. U 'yuori daang la 'Boo-az*.
2 Ka 'Moo-ab nie 'Ruut daang yeli 'ku 'Neomi: Jaan'de, veng ka n gaa yoo a ti 'yiinhe ka'juri 'tuuro nie jaa 'ningbiring mang na nye nungbu. Ka 'Neomi yeli 'kuu: N 'bi-poga, gara.
3 'Beng la ung 'yi, a gaa ti 'yiinhe a yoo 'puong a 'tuuro a bungchieriba. Ung daang ti kpe a yoo 'lombori ni ang i 'Boo-az, Eliimelek jaga nie 'suobu ni.
4 Ana wagiring ka 'Boo-az 'yi Beetilehem wa ta a yeli 'ku a bungchieriba: Ba Tari Baahaa Daana 'bi ye seng. Bang dieyeli: Ba Tari Baahaa Daana na pegii.
5 'Beng la ka 'Boo-az daang yeli 'ku u tungtuna ang kaara a bungchieriba: Ning'buo pogisaraa la nga?
6 Ka a tungtuna ni ang da kaara a bungchieriba ni dieyeli 'kuu: A 'Moo-ab pogisaraa ni la. Unang 'tu 'Neomi a 'yi 'Moo-ab paaluu wa ni.
7 U yeliyeng: Jaan'de, veng ka n 'yiinhe a 'oho 'tuuro a bungchieriba a buunhu ni bang che laanhi 'bing ni 'puong. Bila ung wa tuna a 'piili 'beeguu a waana pampana. Che u peenhiye biela a 'deu 'puong.
8 'Beng la ka 'Boo-az yeli 'ku 'Ruut: N 'bi-poga, i na 'wongye n yeliyaga, che bii wala? Ta gaa ti 'yiinhi yojaala jaang bii a 'yi che gaa 'jie jaa. 'Bi 'jie ngang aning n pogitungtuniba nga.
9 Veng ka i 'ningbie 'bi a yoo ni bang chiera buunhu ni ingang, ka i 'tuuribo. N 'kuye a 'bi-pola nuori ka ba ta wa fiinhii. Ka kon'nyuuring wa kpei, gaa a kondugiri 'jie a ti 'nyu anani a 'bi-pola ang duo ni.
10 'Beng la ka 'Ruut daang 'gbinti ka u 'ningbisogo 'churi 'tengeng. Ung yeli 'ku 'Boo-az: Walang 'so mang nye nungbu a 'yi i seng, ing chelihi n 'jieng, mang i saana 'puong?
11 Ka 'Boo-az die a yeli 'ku 'Ruut: Ba yeli 'kumong ang paali bila ni jaa ing i 'ku i sira ma a 'yi wagiri ni i sira ang 'kpi ni. N 'wongye bila ni ing bahi i ba aning i ma aning paaluu ni bang dogii, a wa niba ing daang ba bang seng.
12 Ba Tari Baahaa Daana na 'kui i tuma nga sanyeu, ka i nye sanyeu paalii
*

2:1 'Boo-az 'muni la u ingang la kpiengu.

a 'yi Iisiriel Ba Tari Baahaa Daana Naangmini ni seng. U kpangkpama luong ing wa bo 'lilijie ni.

13 'Beng la ka 'Ruut yeli: Veng ka n nye nungbu i 'ningbiring n daana. 'Bojung i maaye n 'suhu, a yeli yela boin 'ku i tungtungpoga, anaa jaa ka n ba 'woning i tungtungpogiba ni kanga.

14 Ka 'Boo-az daang yeli 'kuu siimaa 'diibu sanga: Waana che a wa oo a paanuu, a ngmaa a paanuu 'sugi waing 'miihuu. A 'jung u daang 'jingye a bungchieriba sieng. Ka 'Boo-az daang di ka'bi-chiinihi 'kuu. Ung oo a tigi che 'bing 'mine.

15 Ung wa 'ihi ka u 'yiinhi, ka 'Boo-az 'ku a 'bi-pola nuori a yeli: Ye veng ka u 'yiinhe, 'haali ka anani bang che 'bing ni 'puong la. Ye ta wa 'miine innuu.

16 Ye mang bang che veng ka bung'bie 'yi anani bang 'le ni 'le 'tengeng ka u 'yiinhi. Ye ta wa 'miine u ingang.

17 Ung daang 'yiinhi a yoo 'puong a gara 'ji-maarii. Ung ngmi anani ung 'yiinhi ni. Ka a baarili daang i a'wo tahikpong maahibu.

18 'Beng la ung daang dia a gaa a 'yi-kpong. Ka u sira ma ti nye anani ung 'yiinhi ni. Ka 'Ruut 'ihi a siimaa ni ung 'di tigi che chehi 'bing ni 'ku 'Neomi.

19 Ka u sira ma ni jugihuu: 'Yening ing ti 'yiinhi 'jine? 'Yening ing ti tung? Pegiri 'bi nie ni ang chelihi i 'jieng ni ingang. Ka 'Ruut yeli u sira ma nie ni 'jieng ung tung. U daang yeliyeng: Dau ni 'jieng mang tung 'jine ni 'yuori la 'Boo-az.

20 'Beng la ka 'Neomi yeli 'ku u naapoga ni: Ba Tari Baahaa Daana na peguu. Unang ba jaanhi ka u 'wuli mingilung 'ku 'voe aning kpiinhi ni. Ka 'Neomi la yeli 'kuu: A dau nga iye ti dogira, a i dogira ang na tuong yeudieti.

21 'Beng la ka 'Ruut a 'Moo-ab nie nga yeli: Ngaang ka a dau la yeli 'kumo: 'Bi n 'bi-pola nga sieng a gara wagiri ni bang na baahi n buunhu nga chiebu.

22 Ka 'Neomi yeli 'ku u naapoga 'Ruut: N 'bi-poga, a sumang ka i mang 'yire aning u tungtungpogiba ni, ka yelikanga ta wa pogii ningjaala kanga yoong.

23 A 'jung ung daang 'bi 'Boo-az tungtungpogiba nga seng a 'yiinhe a gara baarili aning 'wiit chiebu baahaa. Ung daang kpiera ning u sira ma ni.

'Ruut yeudiebu ang peli

3 'Beng la ka u sira ma 'Neomi daang yeli 'kuu: A muo kung suma ka n bo
peenhibu 'kui ka i 'jingbu maali?
2 'Boo-az, dau ni tungtungpogiba seng ing 'be ni, ma ti dogira ang na
tuong yeudieti la wa? Nye, u na yieliye u baarili u jiengaang 'yienguu
nga.
3 Bila 'jung 'so kuong a so bung'nyuu-noohi. Di i bungvieni yeri a 'sigi
gaa a jiengaa. Che ta wa di i minga 'wuno a dau a gara wagiri ni ung
na wa 'di a 'nyu baahi.
4 Ka unang wa jeng, chelihi 'jie ni ung jeng ni. I panaa na kpeng a ti 'yuo
u gbee a jeng. U na yeliing bila ni ing na i.
5 Ka 'Ruut yeli 'kuu: N na iye bila ni jaa ing yeli 'kumo ni.
6 'Beng la ung daang 'sigi gaa a jiengaa a ti i bila ni jaa u sira ma ang
'wuluu ni.
7 Sanga ni 'Boo-az ang daang wa 'di a 'nyu baahi ka u inga 'yuo, ung gaa
a na ti jeng a buunhu ang 'duo ni baahaang. Ka 'Ruut daang gaa boin
a ti 'yuo u gbee a jeng.
8 'Tenge ang daang wa 'kori ka yeli kanga daang veng ka a dau 'miing.
Ung daang leuhi u minga a banna ka poga la a jeng u gbeeng.
9 Ung yeli: Ning'buo lii? Ka 'Ruut dieyeli: Maang, 'Ruut i tungtungpoga
la. Di i tungtungpoga a kaara, 'bojung i iye dogira ang na tuong
yeudiema.
10 'Beng la ka 'Boo-az yeli: N 'bi-poga, Ba Tari Baahaa Daana pegiri 'bi i
ingang. 'Bojung i 'wuliye mingilung a baahaang a gaa a 'munpiileeng
aning ing ba 'tuuro 'bi-pola, ka nandaamba la bii ka bundaamba la.
11 'Too, n 'bi-poga, ta jora dabieng. N na iye bila ni jaa ing suhi ka n i ni,
'bojung a 'yiri nga niba jaa bangyeng ka i iye pogiminga.
12 Yeliminga la ka n iye i dogira ang na tuong yeudiegii. Che nie 'biye 'be
a pieli bila iibu gaama.
13 Chelihi cheng 'yienguu nga. Ka 'jieng wa nyaa 'beeguu ka a daung na
tung dogira ang sigining ka u yeudiegii tuma, bila sumang. Veng ka u
tung bila. Che ka unang ba buora ka u tung u firibu tuma 'kui, n na
tungye bila 'kui, a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang i 'vori yeng. Jeng ka
'jie nyaa.
14 Ka 'Ruut daang jeng u gbeeng a gara 'ji-nyaari. Ung daang 'ihi wagiri

ni nie ang nang kung tuong bang u to. 'Beng la ka 'Boo-az daang yeli:
Ta veng ka ba bang ka poga waye a jiengaa.
15 Ung la yeli: Di lambariga ni ang 'bi i ingang ni a nyoguu tari. Ka 'Ruut
nyoguu tari ung maahi baarili 'jiihi ayuobi a nyogi pegiluu. Ung di gaa
a 'yiri.
16 Sanga ni ung daang wa u sira ma seng ni, ung yeli: N 'bi-poga, wala ang
'cheng? 'Beng la ka 'Ruut yeluu bila ni jaa a dau ang i 'kuu.
17 Ung yeli: A baarili 'jiihi ayuobi nga ung 'kumo. 'Bojung u yeli
'kumong: Ta gaa i sira ma seng aning 'nu-kpala.
18 'Beng la ka 'Neomi yeli: 'Jing boin n 'bi-poga, a gara wagiri ing na bang
bila ni a yela ang na 'tu. 'Bojung ka a daung ba baahi a yela 'jine, u
kung peenhi.

'Boo-az yeudieye 'Ruut

4 Ka 'Boo-az daang 'ihi 'do gaa a 'di-nokpong a ti 'jing 'beng. 'Beng la ka
dau ni ang daang pieli a yeudiebu ni wa para. A dau nga yela ung
daang yeli ni. Ka 'Boo-az yeli: N dau, leu waana 'jie nga a wa 'jing. Ka
a dau daang leu wa 'jing.
2 Ka 'Boo-az daang laanhi a 'yiri daba 'pie ang i ningbera a yeli: Ye 'jing
'jie ngang. Ka a daba daang 'jing.
3 'Beng la ung yeli 'ku a dau ni ang pieli a yeudiebu ni: 'Neomi, unang leu
'yi 'Moo-ab paaluu wa ni kuohaye 'teng-gbani ni ang daang i ti ba'bie
Eliimelek 'suobu ni.
4 Mang tiehi ka a sigiyeng ka n imii 'duoho a yeli: Leu dau a 'yiri
kpieriba aning n niba ningbera 'ningbi-tooring. Ka inang na yeudieguu,
bila yeng, yeudieguu. Che ka inang kung yeudieguu, bila yeng yeli
'kumo ka n bang. 'Bojung ka ina naani, nie jaa 'chibe a na yeudieguu.
Maang ming 'tu i 'puoring. Ung yeli: N na yeudieguung.
5 'Beng la ka 'Boo-az yeli: Daari ni ing na da a yoo a 'yi 'Neomi 'nung, a
na iye kparaama ka i dau 'yi 'Ruut a 'Moo-ab nie ni 'nung. Una la a
kpiima poga ni. Bila ing na i ka a kpiima 'yuori buona u cheng ingang.
6 Ka a dau ni ang daang pieli a yeudiebu ni yeli: N kung tuong yeudieguu
'ku n minga a ira wa saang n minga cheng. Ina di n yeudiebu sori nga,
'bojung n kung tuong yeudieguu.
7 Wagiri ang pari 'puong a iibu da la bila Iisiriel 'puong a'wo yeudiebu

aning tegibu yela. Ka yeli jaang na paali, dau kanga mang 'fogiye u nagitiri a di 'ku u to. Ka bila da mang i 'sieree Iisiriel 'puong.

8 A 'jung ka a dau ni ang pieli yeudiebu ni daang yeli 'ku 'Boo-az: Dau tari. 'Beng la ung daang nyogi u nagitiri 'fogi.

9 Ka 'Boo-az yeli 'ku a ningbera aning a niba jaa: Ye iye 'sieree 'deme 'jine ka n daye bung jaa ang daang i Eliimelek 'suobu aning bung jaa ang daang i Kiiliyung aning 'Meelong 'suobu a 'yi 'Neomi 'nung.

10 Aning ming n dieye 'Ruut a 'Moo-ab nie ang i 'Meelong pokuori ni ung i n poga. N iye bila ka a kpiima 'yuori buona u cheng ingang, ka a kpiima 'yuori ta ngmaa u ba'biihi 'puong, a ngmaa u ahi'jieng ming a 'di-nokpoming. Ye iye 'sieree 'deme 'jine nga.

11 Ka niba ni jaa ang daang 'bi a 'di-nokpoming aning a ningbera daang yeli: Ti iye 'sieree 'deme. Ba Tari Baahaa Daana na maali a poga nga ang waana i 'deu nga a'wo 'Ree-chel aning 'Liiya. Ba ba'yi ngang me Iisiriel 'deu. Ngming na veng ka i tari bundaalung Eefarata 'puong, ka i 'yuori 'do Beetilehem 'puong.

12 Ngming na veng ka i 'deu 'woning 'Feerez 'deu, buurii ni Ba Tari Baahaa Daana ang na 'kui a 'tuuro poga nga ingang ni 'jung. 'Feerez nga ka 'Tee-mar daang dogi 'ku 'Juuda ni.

'Boo-az aning 'Ruut buurii

13 Ka 'Boo-az daang di 'Ruut ung leu u poga. Ung daang kpe u seng ka Ba Tari Baahaa Daana veng ung tari 'puo, a dogi 'bi-dau.

14 'Beng la ka a pogiba daang yeli 'ku 'Neomi: Pegiri la Ba Tari Baahaa Daana. Unang ba bahii ing kong yeudiera 'jine nga. Ngming na veng ka u 'yuori 'do Iisiriel 'puong.

15 Ngming na veng ka u i nie ang na la 'kui 'nyivori a kaarii i 'koribu 'puong. 'Bojung i naapoga ning doguu. Unang numii, a i nie 'kui gaa 'bi-daba bayo'poin ni.

16 Ka 'Neomi daang di a 'bie, a diu jieli u gbeeng a leu a 'bi-yogilaa.

17 Ka pogiba ni ang daang i u kpieringtaa ni 'kuu 'yuori a yeli: Ba dogiye 'bi-dau 'ku 'Neomi. Bang daang buong u 'yuori 'Oo-bed. Una la Jeesi ba. Ka Jeesi i 'Deevid ba.

18 'Feerez buurii yela ang seu la nga: 'Feerez dogiye Heezirong.

19 Ka Heezirong dogi Raam, ka Raam dogi Amiinadab.

'Ruut Gbangu 4

20 Ka Amiinadab dogi 'Neesong, ka 'Neesong dogi Saalimong.
21 Ka Saalimong dogi 'Boo-az, ka 'Boo-az dogi 'Oo-bed.
22 Ka 'Oo-bed dogi Jeesi, ka Jeesi dogi 'Deevid.

Fora Saamiu-el Gbangu

Saamiu-el dogibu

1 Dau kangang daang 'bibe a 'yi 'Rematee-yim ang 'bi 'Iifiriam tangbera
ni 'puong. 'Be iye Zuuf niba 'suobu. U 'yuori daang la Eli'keena.
'Jerooham 'bi-dau daang la. Elaihu 'bi-dau daang la 'Jerooham. 'Toohu
ming 'bi-dau daang la Elaihu. Zuuf, 'Iifiriam nie ming 'bi-dau daang la
'Toohu.
2 Pogiba ba'yi ka Eli'keena daang tari. Kanga 'yuori daang la Haana.
Kanga ni ming 'yuori da la Peniina. Peniina daang tariye 'biihi che
Haana yeng daang ba tari 'bie jaa.
3 'Yuoni jaa a dau nga da mang 'yiye u 'yi-kpong gaa Sai'lo ti 'puohi che
'ihi sarika 'ku bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana. Hoofinai aning
Fiiniyas, 'Iilai 'bi-daba ba'yi ni ming ang i Ba Tari Baahaa Daana
Ngming'puohi 'yi-dieriba ni daang 'biyebe.
4 Ka a wagiring wa ta jaa ka Eli'keena 'ihi sarika, u da mang 'kuye u poga
Peniina aning u 'bi-daba aning u 'bi-pogiba ni jaa ba toe.
5 Che Haana yeng tuori, u da mang 'kuung 'ku-kpara. 'Bojung u daang
nungye Haana, anaa jaa ka Ba Tari Baahaa Daana daang ba veng ung
dogira.
6 U nyentaa ni ming da mang dannuung 'haali, ka u i ka u yela i nimboo,
Ba Tari Baahaa Daana ang daang ba veng ung dogira ni 'jung.
7 'Yuoni la 'yuoni jaa ka unang wa 'do gaa Ba Tari Baahaa Daana 'deu,
Peniina da mang dannuung 'haali. Bila 'jung u da mang 'koming a
jaanhi 'diibu.
8 'Beng la ka u sira Eli'keena daang yeli 'kuu: Haana, wala ing 'kono?
Wala ing ba 'dire? Wala ming la ka i 'puo saang? N ba tari tona 'kui a
gaa 'bi-daba 'pie bi?
9 Bang daang wa 'di che 'nyu baahi Sai'lo 'puong ka Haana 'ihi. 'Iilai, a
Ngming'puohi 'yi-diera daang 'jingye 'kogo ni ang pieli Ba Tari Baahaa
Daana tenti'deu 'di-nuori 'lombori taabuo ning.
10 Ka Haana daang tari 'suhu-saanii, a 'puohi Ba Tari Baahaa Daana che
'kong ning nimiha.
11 'Beng la ung daang 'di nosani a yeli: 'Oo, bungnaangjemaa Ba Tari
Baahaa Daana, nang kaa i tungtungpoga wahala nga che tiehi n yela.
Ta wa 'yiinhe i tungtungpoga yela. Ka inang siring na i bila, a 'ku i
tungtungpoga 'bi-dau, n na diung 'ku Ba Tari Baahaa Daana. U 'nyivori

'beri jaa, n na diung 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Baraa daang kung fiinhi u 'ju jaa.

12 Sanga ni ung daang nang 'puoho Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring ni, 'Iilai daang 'liinheye u nuori.

13 Haana daang 'puohoye u 'sikiring. U nogbama 'yoming daang 'yuoro, che u kokori yeng da ba 'yire. Bila 'jung 'Iilai daang senniye u 'bugiyeng.

14 A'jung ka 'Iilai daang yeli 'kuu: Wala ing na 'bugi kauhi sing? Bahi i waing ni.

15 Che ka Haana daang die a yeli: Aai, n daana. N iye poga nga ang 'bi 'sikiri-jeri 'puong. N ba 'nyu waing bii dang'nyubugirihi jaa. N 'suhu yela la mang 'kiri 'bing Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.

16 Nang ta wa jera i tungtungpoga a'wo pogilaanii, 'bojung n tuora aning n nimihang 'gaali mang yeli yela bilaang a waana nga.

17 'Beng la ka 'Iilai daang die a yeli: Garaning 'suhu-maahuu. Iisiriel Naangmini ni ming na 'kui bung ni ing suhi u seng ni.

18 Ka Haana daang yeli: Veng ka i tungtungpoga nye bunye i 'ningeng. A 'jung a poga daang gaaye u gaa'jie, a ti 'di. U 'ningbiri daang ba la saang.

19 'Beng la bang daang 'ihi 'beeguu 'pipi a 'puohi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. Bang daang leu wa ba 'deu 'Reemaa 'puong. Ka Eli'keena daang bang u poga Haana ka Ba Tari Baahaa Daana tiehi u yela.

20 'Beri awala 'puong ka Haana tari 'puo a dogi 'bi-dau. Ung daang 'ku u 'yuori Saamiu-el a yeli: 'Bojung n suhuung Ba Tari Baahaa Daana seng.

21 Ka Eli'keena, a dau aning u 'deu niba jaa daang 'do gaa ka ba ti 'ihi a 'yuoni la 'yuoni jaa sarika ni 'ku Ba Tari Baahaa Daana che ka u 'ihi u nosani ni ming.

22 Che Haana yeng daang ba 'do gaa, 'bojung u daang yeli 'kuye u sira: 'See ka a 'bie wa ngmaa bihi. A sanga mang na taruu 'yining Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-toori ka u ti kpeling 'be a gara wagiri jaa.

23 Ka u sira Eli'keena daang yeluu: I bila ni ang suma yaga i 'ningbiring. Chelihi a gara sanga ni ing na ngmaaguu bihi. Che Ba Tari Baahaa Daana lieng na paali u yelihung. 'Beng la ka a poga daang 'jing, a kaa a 'bie a gara sanga ung ti ngmaaguu bihi.

24 Ung daang wa ngmaaguu bihi baahi, ung taruu 'do gaaning. Ung daang nyogihi nadee ata, a ong jong iifa maahibu, aning waing wuo. Ung daang taruu waaning Ba Tari Baahaa Daana 'deu, Sai'lo 'puong. Ka a 'bie daang i 'bibile.
25 'Beng la bang daang ku nadari, che tari a 'bie wa 'ku 'Iilai.
26 Ka Haana daang yeli: 'Oo n daana. I 'suhu 'biibu 'puong, n daana, maang la poga ni ang daang ahi i seng cheng a 'puoho 'kuro Ba Tari Baahaa Daana ni.
27 A 'bie nga yela mang daang 'puohi ni. Ba Tari Baahaa Daana 'kumong bung ni mang daang suhuu ni.
28 Bila 'jung n ming diung 'ku Ba Tari Baahaa Daana. U 'nyivori jaang u na iye Ba Tari Baahaa Daana 'suobu. 'Beng la bang daang 'puohi Ba Tari Baahaa Daana 'beng.

2 Haana Ngmini 'puohibu

Ka Haana daang 'puohi a yeli:

N 'sikiri nyenginaye Ba Tari Baahaa Daana ingang.
N iilii* 'duohiyeng Ba Tari Baahaa Daana ingang.
N laaraye n domihi,
'bojung i 'chihilung ni ingang mang nyengina.

2 Nie jaa ba pegi'yi sing Ba Tari Baahaa Daana,
'bojung i to jaa 'chibe.
'Pie ming jaa 'chibe a 'woning ti Naangmini.
3 Ye ta la fara bara yaga jaa bila.
Ye ta la wa vena ka tangkangyela 'yire ye nuoring.
'Bojung Ba Tari Baahaa Daana iye Naangmini nga ang i bangina.
Unang mang maaha yeli-irihi ming.

4 A gandaba tama kauhiyeng,
che ka banani ang ngmi gberi ni nye fanga.
5 Banani ang daang tigi ni 'direye pa siimaa yela,

*
2:1 iilii ahiyeng a 'ku fanga bii kpiengu.

che kong ba la kpiera kongdaamba.
'Haali a oo gba dogiye 'biihi bayo'poin,
che ka poga ang tari 'bi-jemaa leu salee.
6 Ba Tari Baahaa Daanang kuura, unang 'kuro 'nyivori ming.
Unang mang i ka niba 'sigi 'kuung bogu,
unang mang la 'duohi ming.
7 Ba Tari Baahaa Daanang inna nang,
unang 'kuro bundaalung ming.
Unang mang 'sigihi,
unang mang la 'duohi ming.
8 U mang diye nandaana 'yining tani 'puong,
a di suhisuha ming 'yining tam'puoring,
ka u diba ing na'biihi 'puong
che i ka ba 'di a girima na'kogo ni cheng.
'Bojung Ba Tari Baahaa Daanang 'so 'teng-gbani 'mungbinnihi.
Unang ming di a dunee chagi a ingang.
9 U na 'guye u ningpegi'yiribe gbee,
che ningbee yeng na iye siriti sagiluu 'puong.
'Bojung nie jaa kung bang jau 'di a 'tuuro kpiengung.
10 Ba Tari Baahaa Daana chiihiba na churihiye 'puro 'puro.
U na tahiming a'wo saa ba ingang a 'yi sagbaning.
Ba Tari Baahaa Daana na 'diye 'teng-gbani baahaa 'jiihi saree.

U na 'kuye u naa ni fanga,
a 'duohi unani ung buo kpaang waahi fanga.

11 'Beng la ka Eli'keena daang gaa u 'deu 'Reemaa 'puong. Che ka a 'bie daang tuna Ba Tari Baahaa Daana, 'Iilai, a Ngming'puohi 'yi-diera 'ningbi-tooring.

'Iilai 'bi-daubee ni

12 'Iilai 'bi-daba ni daang iye 'bi-laama. Ba daang ba bang Ba Tari Baahaa Daana.
13 A Ngming'puohi 'yi-dieriba iibu a niba ingang da la nga. Ka nie jaang wa 'ihe sarika, a Ngming'puohi 'yi-diera tungtuna da mang tariye

nengyaahaa ang tari nyina ata u 'nung waaning. U da mang wang sanga
a neni ang mang wa kpaara.
14 U mang diung tung a laa, bii a jedugu'bile, bii a daringsang, bii a
jedugu 'puong. A Ngming'puohi 'yi-diera da mang diye bung jaa a
nengyaahaa ang wa yaa tari. Bila bang da mang ira a Isi'reeli niba ni
jaa ang da mang wa Sai'lo ni.
15 Aning ming, ba da nang ba mang nyugi a bungkpaang seni che ka a
Ngming'puohi 'yi-diera tungtuna wa. U da mang yeliye nie ni ang 'ihe
a sarika ni: 'Ku a Ngming'puohi 'yi-diera neni ka u se, 'bojung u kung
die nengbiinii i seng ka nengkaha naani.
16 Ka a daung wa yeluu: 'See ka ba nyugi a bungkpaang seni, ka i panaa
bang die bila ni jaa i 'sikiri ang buora. U mang dieng a yeluu: Aai. 'See
ka i turi tihuu pampana, ka bila naani n na diung ning kpiengu.
17 Bila 'jung a 'bi-pola beu ni daang iye kpong Ba Tari Baahaa Daana
'ningbi-tooring. Bang daang di Ba Tari Baahaa Daana sarika ni buona
jaala.
18 Che Saamiu-el daang tunaye Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring
anaa jaa ka u daang iye 'bibile. U da mang yeriye masari tani iifod*.
('Yiibu G. 28:5-6)
19 U ma da mang seye kpari'bile 'yuoni la 'yuoni jaa tari wa 'kuu. Sanga
ni u ning u sira ang da mang 'do wa ka ba 'ihi a 'yuoni la 'yuoni jaa
sarika ni ung mang i bila.
20 Ka 'Iilai da mang duhi sung 'ku Eli'keena aning u poga a yeli: Ba Tari
Baahaa Daana na 'kui 'biihi a 'tuuro a poga nga ingang, bung ni ung di
'ku Ba Tari Baahaa Daana ni 'jung. Bila 'puoring ba mang gaaye ba
miihi 'deu.
21 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang i Haana bunye ung dogi 'bi-daba bata
aning 'bi-pogiba ba'yi. Che a sanga ka a 'bie, Saamiu-el daang baara Ba
Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.
22 'Iilai daang 'koriyeng yaga. U da mang 'wonoye anani jaa u 'bi-daba ni
*

2:18 Iifod iye Ngming'puohi kpari 'irii kanga. U da mang iye yogu a 'sigi ta gbebera. A Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong iifod da mang iye dabang. Ba da mang kahinaang a digiraa tiinhuu 'gaali, ka niba 'mine da mang maalaa a dia leu ngmima.

ang mang ira Iisiriel jaa. U da mang 'wonoye bila ni bang da mang jena ning a pogiba ni ang mang lang a 'tuohibu tenti'deu 'di-nuoring ni ming.
23 A 'jung ung daang jugihiba: Wala yeng ira a yelibani nga taa? 'Bojung n 'wongye ye yelibee ni yela a 'yi a niba jaa seng.
24 A'kai, n 'bi-daba. 'Duohi-sung naani mang mang 'wono ni. Ye venang ka Ba Tari Baahaa Daana niba tuna beu.
25 Ka nieng wa i u to yelibeu, Naangmini na 'diye u saree. Che ka nieng i Naangmini yelibeu, ning'buong na jo saangdaana 'kuu. Anaa jaa che ba daang ba cheliha ba ba yeliyaga, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana daang buorang ka u kuba.
26 Ka a 'bie, Saamiu-el daang baara inggbaning, a baara nungbu ming 'lomboring Ba Tari Baahaa Daana aning ninsaaliba jaa seng.

'Iilai jaga yela dangyelibu

27 'Beng la ka Naangmini nie kanga daang wa 'Iilai seng wa yeli 'kuu: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: N muo daang ba 'ihi n minga 'weliweli a 'wuli i ba jaga sanga ni bang daang 'bi 'Iijipiti 'puong, Fee'ro 'deung ni bi?
28 Ma n daang 'luguung a 'yi Iisiriel buura jaa 'puong ka u i n Ngming'puohi 'yi-diera wa? N daang ba 'luguu ka u mang 'ihe sarika n sarika 'ihijie ning, a nyugira iinsens, che yera iifod ming n 'ningbi-tooring? Ma n daang diye sarikihi ni jaa Isi'reeli 'biihi ang da mang di 'buung 'ihi ni 'kuu wa?
29 Wala la yeng vira n sarika aning 'kuubu ni yela mang 'ku nuori n kpe'jie ning? Wala la ing nana i 'bi-daba a gaama? Wala la yeng mang 'dire n niba Iisiriel sarikihi ni jaa bungsuunhi a nuora?
30 Bila 'jung, Iisiriel Ba Tari Baahaa Daana Naangmini ni yeliyeng: N siring daang yeliyeng ka i jaga aning i ba jaga na mang 'cheniye n 'ningbi-tooring a gara wagiri jaa. Che pampana, ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: N ning bila 'bi taa toori. 'Bojung banani ang nanima, bana mang na nana. Che banani ang ba kahinima ni yeng, ba na dibang foo.
31 Nye, sanga kanga daang na tang ka n ngmaa i 'nu aning i ba 'deu niba ming 'nu 'ihi bahi. Daunyaangaa kung la 'bi i jagang.
32 Sung ni jaa Naangmini ang ira 'kuro Iisiriel ni, che ina na nyiye

ngmiehibu n kpe'jie ning. Daunyaangaa ming kung 'bi i jagang a gara wagiri jaa.

33 Che i daba ni kanga jaa mang ba wa ngmaa 'yi n sarika 'ihijie ning na ing ka i 'ningbie saang, a saang i 'puo ming. I yaanhi ming jaa ang 'bi i jagang na 'kpiye ba 'bi-polihung wagiri.

34 Yeli ni ang na wa i 'bi-daba ba'yi ni ingang na iye 'sieree 'kui, Hoofinai aning Fiiniyas la bila. 'Bebeyeni bang na 'kpi, ba jaa ba'yi.

35 Ka n panaa 'lugi Ngming'puohi 'yi-diera nga ang i limangpaalii daana a na mang ira yela ang 'bi n 'sikiring aning n haakilang. N na meye 'de-minga 'kuu, ka u mang 'chene unani mang buo kpaang waahi ni 'ningbi-tooring a gara wagiri jaa.

36 Sanga kanga daang na wa tang, nie jaa ang kpeling i jagang na wang a wa 'churi 'kuu che die wari'biri aning paanuu'tilihuu a yeli: Jaan'de, dima ing a Ngming'puohi 'yi-dieri tungtung'jiihi ni kangang ka n lieng nye paanuu'tilihuu.

Saamiu-el kpaahiye 'Iilai

3 Ka a 'bi-dau, Saamiu-el da mang tuna 'kuro Ba Tari Baahaa Daana 'Iilai 'ningbi-tooring. Ba Tari Baahaa Daana yelihung ming daang kongye ana 'beri ning. Yeli'yuorihi daang ba puri.

2 A wagiring ka 'Iilai daang jeng u jeng'jieng. A sanga ming ka u 'ningbie 'piiliye ka a i bulabula yaga, ung ba tuona nyira.

3 Ka Naangmini fintina ni ming da nang ba 'kpi Ba Tari Baahaa Daana tenti'deung. 'Beng ka Naangmini 'layiri daga ni daang 'be ni. A sanga ka Saamiu-el ming daang jengye.

4 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang buong Saamiu-el. Ung dieyeli: Nyima.

5 Ung 'ihi jo gaa 'Iilai seng a ti yeli: Nyima, ing buongma ni. Ka 'Iilai daang yeli: N ba buong. La ti jeng. Ung leu gaa ti jeng.

6 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana la buong: Saamiu-el. Ka Saamiu-el la 'ihi gaa 'Iilai seng ti yeli: Nyima, ing buongma ni. Ung dieyeli: N ba buong, n 'bi-dau. La ti jeng.

7 Saamiu-el da nang ba bang Ba Tari Baahaa Daana seni. Ba Tari Baahaa Daana yelihung ming da nang ba 'yuo 'kuu seni.

8 Ka Ba Tari Baahaa Daana la buong Saamiu-el a taalung ingang. Ung

'ihi gaa 'Iilai seng ti yeli: Nyima, i buongmang turi. 'Beng la ka 'Iilai panaa bang ka Ba Tari Baahaa Daana la buona a 'bi-dau.

9 Bila 'jung ka 'Iilai daang yeli 'ku Saamiu-el: Gaa ti jeng. Ka unang wa buomii, ka i yeli: Yera, Ba Tari Baahaa Daana, i tungtuna chelihang. Ka Saamiu-el daang gaa ti jeng u 'jie ning.

10 Ka Ba Tari Baahaa Daana la wa ahi che buong a'wo fora ni: Saamiu-el, Saamiu-el. Ka Saamiu-el dieyeli: Yera, i tungtuna chelihang.

11 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'ku Saamiu-el: Nye, n na iye yeli kanga Iisiriel 'puong ka nie jaa mang 'womaa ka u 'tobo vuuna.

12 A daari n na tungye 'Iilai ingang anani jaa mang yeli jagi u jaga ni, a 'yi a 'munpiilee a gara a baahaa.

13 'Bojung n yeli 'kuung ka n na 'diye u jaga saree a gara wagiri jaa, beu ni ung bang ni yela. 'Bojung u 'bi-daba degiye ba miihi yaga jaa, che ung ba legiba.

14 Bila 'jung n po 'kuye 'Iilai jaga ka u jaga yelibee ni daang kung pagi jaa. Sarika bii 'kuubu kung pogaa a gara wagiri jaa.

15 Ka Saamiu-el daang jeng bilaang a waana 'beeguu. Ung 'ihi 'yuohi Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni 'di-noe. Ka Saamiu-el daang jora dabieng ka u yeli a yelinyiruu 'ku 'Iilai.

16 'Beng la ka 'Iilai daang buong Saamiu-el a yeli: Saamiu-el, n 'bi-dau. Ung dieyeli: Nyima.

17 Ka 'Iilai yeli: 'Bo yelihung ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kui? Jaan'de ta sogilima. Ka inang sogilima yeli jaa a 'yi a yela ni jaa ung yeli 'kui ni ingang, Ngmini dogihii yaga jaa.

18 'Beng la ka Saamiu-el daang yeli yeli jaa 'kuu. U daang ba sogiluu yeli jaa. Ka 'Iilai daang yeli: Una la Ba Tari Baahaa Daana. Veng ka u i bila ni jaa ang suma 'kuu.

19 Ka Saamiu-el daang baa, ka Ba Tari Baahaa Daana da mang 'bi u seng a da ba vena ka u yeli'bie kanga jaa 'lere 'tengeng.

20 Ka Iisiriel jaa, a 'yi Daan che gara 'Bii-er 'Siiba daang bang ka Saamiu-el ahiyeng a'wo Ba Tari Baahaa Daana dangyera.

21 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang la 'yi Sai'lo 'puong. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana daang 'ihiye u minga 'wuli Saamiu-el Sai'lo 'puong, a 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana yelihung ning.

'Iilai 'kuung

4 Ka Saamiu-el 'duoho daang ta Iisiriel jaa. Iisiriel daang 'yiyeng a na ti
jauning Filiisitiya niba taanhuu. Bang daang maali ba kampu
Ebe'nii-zer 'lomboring, ka a Filiisitiya niba ming maali ba kampu
'Ee-fek 'puong.
2 'Beng la ka a Filiisitiya niba daang segihi ba miihi taanhuu segihibu a
na 'tuohi Iisiriel. Sanga ni bang daang wa 'tuohi, ka Filiisitiya niba
daang jau tuong Iisiriel. Bang daang ku 'sojehi a'wo 'tuhi anaahi a
taanhuu 'jieng.
3 Sanga ni a niba ang daang wa kpe a kampu 'puo, ka Iisiriel ningbera
yeli: 'Bojung ka Ba Tari Baahaa Daana veng ting jau 'le 'jine Filiisitiya
niba 'ningbi-tooring? Ye veng ka ti di Ba Tari Baahaa Daana 'layiri
daga ni 'yining Sai'lo waaning ti seng. Ka unang wa 'bi ti 'puong, u na
dieting a 'yi ti domihi 'nuuhing.
4 Ka a niba daang tung niba Sai'lo ka ba ti di a bungnaangjemaa Ba Tari
Baahaa Daana, unang kpiera a cheribihi kpachagang ni 'layiri daga
'yining 'be waaning. 'Iilai 'bi-daba ba'yi ni, Hoofinai aning Fiiniyas
ming daang 'biye a Naangmini 'layiri daga ni 'jieng.
5 Sanga ni Ba Tari Baahaa Daana 'layiri daga ni ang daang wa kpe a
kampu, ka Iisiriel jaa daang tahing yaga jaa, 'haali ka 'tenge daang
'jigihe.
6 A Filiisitiya niba ang daang 'wong a tahingbu goma, ba daang yeliyeng:
A tahingkpong nga ang 'bi a 'Hiiburihi kampung nga 'muni la wala?
'Beng la bang 'wong ka Ba Tari Baahaa Daana 'layiri daga ni waye a
kampu.
7 A 'jung dabieng daang kpeye a Filiisitiya niba, 'bojung ba daang
yeliyeng: Naangmini waye a kampu 'puo. Bang daang yeli: Ti
'kpiyeng, 'bojung a yeli nga to daang ba i jaa.
8 Ti 'kpiyeng. Ning'buong na dieti a 'yi a ngmingkpienhi nga 'nuuhing?
A ngmima nga la daang di a 'baleuhi ni jaa ngmining 'Iijipiti niba a
'mosogihing ni.
9 Ye ing fanga, a 'wuli ye daulung, yena Filiisitiya niba. Ye ta ira wa leu
a 'Hiiburihi 'yemihi a'wo bang daang i ye 'yemihi bila ni. Ye 'wuli ye
daulung, a jau.
10 Ka a Filiisitiya niba daang jau ningba. Bang daang tuong Iisiriel, ka

nie jaa jo gaa u tent. Ba daang kongye niba yaga jaa, ka Iisiriel daang kong 'soje-gbe'chenibe 'tuhi 'pihita.

11 Ba daang ngmi faaye Ba Tari Baahaa Daana 'layiri daga ni ming. Ka 'Iilai 'bi-daba ba'yi ni, Hoofinai aning Fiiniyas ming daang 'kpi.

12 'Beng la ka dau kanga ang 'yi Beenjaming daang jo 'yi a taanhuu 'jie a daari jaa wa Sai'lo. U kparihi daang chiehiyeng ka tani fari u 'ju.

13 Sanga ni ung daang wa tara ka 'Iilai 'jing 'kogong a sokpong sieng a cheliha, 'bojung u pelinga daang teuraye Naangmini daga ni yela. A dau ang daang wa kpe a 'yi-kpong 'puo yelaa baahi ka a 'yi-kpong niba jaa daang 'cheehi.

14 Sanga ni 'Iilai ang daang wa 'wong a 'kuori, ung yeli: A huurikpong nga 'muni la wala? Ka a dau daang 'loring wa yeli 'Iilai.

15 'Iilai daang iye 'yuomo lijaanaahi aning 'pie aning a'nii, ka u 'ningbie daang i bulabula yaga ung ba tuona nyira.

16 'Beng la ka a dau daang yeli 'ku 'Iilai: Maang la nie ni ang 'yi a taanhuu 'jie wa ni. 'Jine ming mang jo 'yi a taanhuu 'jie wa. Ung yeli: 'Bo yeling wa, n 'bi-dau?

17 Ka a tungtuna dieyeli: Iisiriel jo 'yiye a Filiisitiya niba 'ningbi-tooring, ka 'kuunhi ku yaga jaa a niba 'puong. I 'bi-daba ba'yi ni ming, Hoofinai aning Fiiniyas 'kpiyeng. Naangmini daga ni ming, ba jau faaguung.

18 'Beng la, sanga ni ung daang wa yeli a Naangmini daga ni yela, ka 'Iilai daang lagi a 'kogong ti 'le pemperi a 'di-nokpong sieng. Ka u 'nyuu daang kau ung 'kpi, 'bojung a dau nga daang nyaangyeng che nuo ming. A sanga ming ka u daang 'di Isi'reeli niba saree 'yuomo lijaa'yi.

19 U naapoga, Fiiniyas poga daang tariye 'puo a tara dogibu. Ung wa 'wong ka ba jau faaye Naangmini daga ni che ka u sira ba aning u sira ming 'kpi, ung 'churi a dogi, 'bojung u dogibu 'pu-baahi daang waye u ingang.

20 U 'kuung wagiri ang daang wa tara ni la ka pogiba ang daang ahi pieluu yeli 'kuu: Ta jora dabieng, 'bojung i dogiye 'bi-dau. Che u daang ba toging bii a chelihaa.

21 'Beng la ung 'ku a 'bie 'yuori ka Iikabod a yeli: A girima 'yiye Iisiriel 'puong. Bang jau faa a Naangmini daga ni 'jung aning u sira ba aning u sira ming 'jung daang la.

22 Ung daang yeli: A girima 'yiye Iisiriel 'puong, 'bojung ba jau faaye

Naangmini daga ni.

A Filiisitiya niba aning Naangmini daga ni

5 Ka a Filiisitiya niba daang di Naangmini daga ni a taruu 'yining
Ebe'nii-zer waaning Aasidod.
2 Sanga ni a Filiisitiya niba ang daang wa di Naangmini daga ni, ba
daang taruung ti kpening 'Dee-gong* bagi'deu a diu 'bing kpegili
'Dee-gong. (1 Tung'kori G. 10:8-10)
3 Ka Aasidod niba daang wa 'ihe 'beeguu 'pipi ka 'Dee-gong la, a 'le 'pu
'tengeng Ba Tari Baahaa Daana daga ni 'ningbi-tooring. Bang daang di
'Dee-gong a la 'bing u 'jie ning.
4 Bang daang wa 'ihe a 'be-kaari 'beeguu 'pipi ka 'Dee-gong la, a 'le 'pu
'tengeng Ba Tari Baahaa Daana daga ni 'ningbi-tooring. 'Dee-gong 'ju
aning u 'nu-tala a'yi ni jaang da 'sugihi a jeng a 'di-no'biring. 'Dee-gong
ingdau ni 'yoming daang kpeling.
5 Bila 'jung 'Dee-gong ngming'puohi 'yi-dieriba ni bii nie jaa ang mang
kpiera 'Dee-gong 'deu ni ba neura 'Dee-gong 'di-no'biri ni ang 'bi
Aasidod 'puong ni a waana 'jine.
6 Che Ba Tari Baahaa Daana 'nu daang dogihiye Aasidod niba. Ung
daang saangba, a i ka bungkpaga teuba. Aasidod aning u 'gbendige jaa
ung daang i bila.
7 Sanga ni Aasidod niba ang daang wa nye bila, bang yeli: Iisiriel
Naangmini daga ni kung bang kpeling ti seng, 'bojung u 'nu dogihaye
ti ning ti ngmini 'Dee-gong.
8 Bila 'jung bang daang tung a laanhi Filiisitiya niba ningbera ni jaa bang
wa ba seng. Bang yeli 'kubo: Wala ting na ining Iisiriel Naangmini
daga ni? Ka a ningbera daang dieyeli: Ye veng ka ba tari Iisiriel
Naangmini daga ni gaaning Gaat. Bang daang tari Iisiriel Naangmini
daga ni gaaning.
9 Bang daang wa taruu gaaning ni 'puoring la ka Ba Tari Baahaa Daana
'nu 'ihi a 'yi-kpong ingang aning saangkpong. Ung daang ngmi a 'yiri
niba, ningbera aning 'bibilii jaa, ka bungkpaga teu ba iinhing.
10 Bila 'jung bang daang tari Naangmini daga ni gaaning Eekirong. Sanga
*

5:2 'Dee-gong daang iye Filiisitiya 'deme ngmima ni kanga.

ni a Naangmini daga ang daang wa ta Eekirong, ka Eekirong niba
daang 'cheehe, a yera: Ba tariye Iisiriel Naangmini daga ni waaning ti
seng ka u ku ti ning ti niba.
11 A 'jung ba daang tungyeng a laanhi Filiisitiya niba ningbera ni jaa lang
taa a yeli: Ye leuhi Iisiriel Naangmini daga ni bahi, a veng ka u leu gaa
u 'yijie a ta ku ti ning ti niba. 'Bojung 'kuung saangbu kanga daang
'biye a 'yi-kpong jaang. Naangmini 'nu daang dogihang yaga 'beng.
12 A niba ni ming ang da ba 'kpi ni, a bungkpaga daang teubang ka a
'yi-kpong 'kuori 'do ta sagbani.

6 A Filiisitiya niba leuhiye a daga waaning

Ba Tari Baahaa Daana daga ni daang 'biye a Filiisitiya niba paaluung
'chiuri ayo'poin.
2 Ka a Filiisitiya niba daang buong a bagiri ngming'puohi 'yi-dieriba
aning bagibugiriba a yeli: Wala ting na i Ba Tari Baahaa Daana daga
ni? Ye 'wuliti bila ni ting na taruu gaaning u 'yijie.
3 Bang daang yeli: Ka yenang wa leuha Iisiriel Naangmini daga ni ka ye
gaaning, ye ta wa gara niu kpali. Bila ni jaa ang la, ye paahi 'begu
saangbu sarika a leu taruu ti 'kuu. Bila yeng, ye na nyaang, che ka a
peli 'kuye ming bung ni 'jung u 'nu ang ba 'yi ye ingang.
4 'Beng la bang daang yeli: 'Bo to 'begu saangbu sarika ting na leuhi ti
'kuu? Ka a bagiri ngming'puohi 'yi-dieriba aning a bagibugiriba dieyeli:
Sannii bungkpaga a'nu aning sannii oonhi a'nu, a 'tuuro a Filiisitiya
kaariba ni nuori ang ta bila, 'bojung a 'baleu nga ning u 'jung 'bi ye jaa
aning ye kaariba iinhing ni.
5 Bila 'jung ye na maaliye ye bungkpaga ni 'worihung aning ye oonhi ni
ang saana a paaluu ni ming 'worihung. Ye di nanihung ming 'ku Iisiriel
Naangmini ni, a'mineng u kung la dogihiye yaga. A'mineng u kung la
dogihi ye ngmima ni aning ye paaluu ming yaga.
6 'Bojung panaa yeng 'ko ye 'sikie a'wo 'Iijipiti niba ni aning Fee'ro ang
daang 'ko ba 'sikie bila ni? Sanga ni ung daang i yelikpienhi ba 'puong,
ma ba daang bahiye a niba ka ba gara wa?
7 Pampana nga, ye maali 'toriko-paalaa. Ye di napogiba a'yi ang tari
'biihi bang daang ba imaa 'yoge jaa, a di a 'toriko 'le a napogiba ingang.
Che ye tari a 'biihi ni gaaning 'deu, a welaa 'yi a ingang.

8 Ye di Ba Tari Baahaa Daana daga ni dogili a 'toriko 'jung. Ye di a salima bungmaanihi ni yeng leu garaning ka ye 'kuu a'wo 'begu saangbu sarika ni ing dagi'bileng a 'bing kpegiluu. Ye panaa leuhuu bahi, a veng ka u gara.
9 Che ye kaara, ka unang wa 'tu sori 'duoro gara u minga 'gbendige, a gara Beet 'Sii-mes, bila yeng Ba Tari Baahaa Daana la iti a yelibekaraa nga. Che ka bilang ba wa i, bila yeng ti na baming ka u 'nu naaning ngmiti. Yeli'tiruu la a 'tiriti.
10 'Beng la ka a niba daang i bila. Ba daang diye a napogiba ang tari 'biihi ni nyogi 'le a 'toriko ingang che pagi a 'biihi bahi 'deung.
11 Bang daang di Ba Tari Baahaa Daana daga ni dogili a 'toriko 'jung a langning a dagi'bile ni ang tari a sannii oonhi aning ba bungkpaga 'worihung ni.
12 'Beng la ka a napogiba daang 'tori sori ni ang gara Beet 'Sii-mes ni aang gara. A sokpong ni ang daang 'tu, a gara che 'kono. A daang ba bali gaa 'nuduri bii goo. Ka a Filiisitiya niba ningbera daang 'tu a 'puoring gaa Beet 'Sii-mes toribogu.
13 Beet 'Sii-mes niba daang chieraye ba 'wiit lohimbo 'puong. Bang lagi ba 'juri a nye a daga, a nyengina aning bang nyiu.
14 'Beng la ka a 'toriko daang wa kpe 'Joosua ang 'yi Beet 'Sii-mes yoo 'puo a ahi 'beng. 'Ku-kpong kanga daang 'biyebe. A 'jung ba daang werihiye a 'toriko daari a di a 'nii 'ihi sarika nyugiruu a 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
15 A 'Liivai niba daang 'ihiye Ba Tari Baahaa Daana daga ni aning a dagi'bile ni ang daang puo u ingang ka a salima bungmaanihi 'bi u 'puong ni. Bang daang dia 'bing a 'ku-kpong 'jung. Ka a Beet 'Sii-mes niba daang 'ihi sarika nyugirihi, a 'ihi sarikihi a daari jaa 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
16 A 'jung, sanga ni a Filiisitiya niba kaariba ba'nu ni ang daang wa nyia baahi, ba daang leu gaaye Eekirong a daari jaa.
17 A sannii bungkpaga ni a Filiisitiya niba ang daang leu tari a'wo 'begu saangbu sarika ti 'ku Ba Tari Baahaa Daana ni la ni. A 'teng-bera nga kanga jaa daang 'soye bung'yeni. Ana la Aasidod, 'Geeza, Aasikelong, Gaat, aning Eekirong.
18 A sannii oonhi ni ming, a Filiisitiya niba 'yi-bera ni jaa ang daang i ba

kaariba ba'nu 'suobu ni nuori ang ta bila daang la. Anani bang me daangguongkpienhi 'gilaa aning kurihi jaa ang daang puo 'be daang la, 'haali a gara ti ta 'Ee-bel 'ku-kpong ni. U 'jung bang daang di Ba Tari Baahaa Daana daga 'bing ni. Ana 'ku-balaa ni iye 'sieree 'Joosua ang 'yi Beet 'Sii-mes kokong a waana 'jine.

19 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang ngmi Beet 'Sii-mes niba, 'bojung ba daang kaaye u daga ni 'puo. U daang ngmiye niba 'tuhi 'pihinu aning lijaata ning 'pie (50,070) a niba 'puong. Ka a niba daang i laa'dimii, Ba Tari Baahaa Daana ang ngmi a niba ku yaga ni 'jung.

20 Ka Beet 'Sii-mes niba ni yeli: Ning'buong na bang ahi a Ba Tari Baahaa Daana Naangmini nga ang pegi'yi nga 'ningbi-tooring? Ning'buo ming seng ka a daga na 'do gaa a 'yi ti seng?

21 Bang daang tung tungtuniba Kiirijat 'Jii-arim kpieriba seng a yeli: A Filiisitiya niba leu tariye Ba Tari Baahaa Daana daga ni waaning. Ye 'sigi wa a wa taruu 'duoroning.

7 'Beng la ka Kiirijat 'Jii-arim niba daang wa di Ba Tari Baahaa Daana daga ni. Bang daang taruu kpening Abiinadab 'deu a tanga 'jung, a 'ihi u 'bi-dau Eli'ee-zer ka u kaara Ba Tari Baahaa Daana daga ni 'jieng.

Iisiriel ang tuong Filiisitiya niba

2 Ka a daga daang kpeling Kiirijat 'Jii-arim 'puong kauhi. U daang 'biyebe 'yuomo lijeri. Ka Iisiriel jaga ni jaa daang 'kono Ba Tari Baahaa Daana yela.

3 'Beng la ka Saamiu-el daang yeli yela 'ku Iisiriel jaga ni jaa a yeli: Ka yenang leu waana Ba Tari Baahaa Daana seng aning ye 'sikie jaa, bila yeng ye di ye bagisaamba aning a Aasitarotihi ni loo ka a 'yi ye 'puong. Ye maali ye 'sikie 'ku Ba Tari Baahaa Daana, a tuna u 'yong. Ka yenang i bila, u na dieyeng a 'yi a Filiisitiya niba 'nuuhing.

4 A 'jung Isi'reeli niba ni daang looye a 'Bee-alihi aning a Aasitarotihi che tuna Ba Tari Baahaa Daana 'yong.

5 Ka Saamiu-el daang yeli: Ye laanhi Isi'reeli niba jaa Miizipa 'puong ka n suhi Ba Tari Baahaa Daana 'kuye.

6 A 'jung ba daang laanhiyeng a lang taa Miizipa 'puong, a ong kuong a

'kiraa bahi* Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. Bang daang 'le nuori a daari, a yeli 'beng: Ti iye Ba Tari Baahaa Daana yelibeu. Ka Saamiu-el daang 'di Isi'reeli niba saree Miizipa 'puong.

7 Sanga ni Filiisitiya niba ang daang wa 'wong ka Isi'reeli niba langye taa Miizipa 'puong, a Filiisitiya niba ningbera daang 'do gaaye Iisiriel ingang. Sanga ni Isi'reeli niba ang daang wa 'womaa, ba daang joraye a Filiisitiya niba dabieng.

8 Ka a Iisiriel niba daang yeli 'ku Saamiu-el: Ta wa vena ka i 'kono 'kuro Ba Tari Baahaa Daana 'kuriti, ka u lieng dieti 'yi a Filiisitiya niba 'nuuhing.

9 Ka Saamiu-el daang di pi'bile ang nang mugira a di u jaa 'ihi sarika nyugiruu 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Ka Saamiu-el daang 'kong 'ku Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel yela, ka Ba Tari Baahaa Daana die u suhibu.

10 Saamiu-el ang daang wa 'ihe a sarika nyugiruu ni la ka a Filiisitiya niba daang tagi ta ka ba jauning Iisiriel taanhuu. Che ka Ba Tari Baahaa Daana daang tahing tahingkpiengaa a'wo saa a Filiisitiya niba ingang a daari, a 'bugingba ka Isi'reeli niba tuongba.

11 Ka Isi'reeli daba daang 'yi Miizipa 'puong a kari a Filiisitiya niba, a kuba bilaang ti ing Beet Kaar luong.

12 'Beng la ka Saamiu-el daang di 'kuurii, a diu ba Miizipa aning Seeng kpachagang. Ung buong u 'yuori ka Ebe'nii-zer a yeli: A waana nga, Ba Tari Baahaa Daana sungting.

13 Bilang la ka a Filiisitiya niba daang balihi. Ba daang ba la wa kpe Iisiriel 'gbendige jaa. Ka Ba Tari Baahaa Daana 'nu daang 'tuohi a Filiisitiya niba Saamiu-el 'beri jaa 'puong.

14 'Beng la, 'yi-bera ni a Filiisitya niba ang daang faahi a 'piili Eekirong gara Gaat Iisiriel seng ni, a daang la leuye Iisiriel 'suobu. Ka Iisiriel daang leu die u 'gbendige a Filiisitiya niba 'nuuhing. A la waana ming, maahuu daang 'biye Iisiriel aning Aamor niba kpachagang.

15 Saamiu-el daang ngmaaye Isi'reeli niba saree u 'nyivori 'beri jaang.

16 'Yuoni la 'yuoni jaa u da mang 'tugiling a gaa Beetel, Giiligal, aning Miizipa, a da mang ngmaara Isi'reeli niba saree ana 'jiihi ni jaang.

*

7:6 Kuong 'kiri bahibu iye 'bigihee ang 'wuno bila ni ba 'puo ang saang ta, bang 'kire ba 'sikie nimiha.

17 Che u da mang leu gaaye 'Reemaa wagiri jaa, 'bojung u 'deu daang 'biyebe. 'Beng ung da mang ngmaara Isi'reeli niba saree. 'Beng ming ung daang me sarika 'ihijie 'ku Ba Tari Baahaa Daana.

Iisiriel yeliyeng ka ba buoraye naa

8 Sanga ni Saamiu-el ang daang wa nyaang, u daang iyeng ka u 'bi-daba i saringmaariba Iisiriel 'puong.
2 U 'bi-kpong 'yuori daang la 'Joo-el, ka a 'yiilung daana 'yuori i Abijah. Ba daang iye saringmaariba 'Bii-er 'Siiba 'puong.
3 Che u 'bi-daba ni da ba 'chene u soeng. Ba daang leu baliyeng a ti buora jangfang buunhu, a diera buunhu 'dire che 'dire dangchagiri ming.
4 'Beng la ka Iisiriel ningbera jaa daang laanhi lang taa a wa Saamiu-el seng 'Reemaa 'puong.
5 Bang daang wa yeli 'kuu: Nye, i nyaangyeng, i 'bi-daba ni ming ba 'chene i soeng. Ngaang yeng, 'bing naa ka u mang ngmaara ti saree a'wo a paalihi ni jaa.
6 Che sanga ni bang daang wa yeli: 'Kuti naa ka u ngmaara ti saree ni, a yeli daang ba peli Saamiu-el 'puo. A 'jung ka Saamiu-el daang 'puohi a yeli 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
7 Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'ku Saamiu-el: Chelihi a niba yeliyaga a'wo anani jaa bang yeli 'kui ni, 'bojung i naani bang jaanhi. Maang yeng la bang jaanhi ka n ta i ba naa.
8 Bila ni jaa bang i, a 'piili daari ni mang tariba 'yining 'Iijipiting a waana 'jine, bila bang ira i ming. A tuma la bang di jaanhima che tung ngmingjaani ni.
9 A 'jung panaa, chelihi ba yeliyaga. Amaa lieng, kpaahiba 'ningbi-jieng che 'wulibo naa ni ang na 'di ba naalung ni ming yeli-irihi.
10 'Beng la ka Saamiu-el daang maahi Ba Tari Baahaa Daana yeliyaga ni jaa 'ku a niba ang yeluu ka ba buoraye naa ni.
11 U daang yeliyeng: Ngaang ka naa ang na 'di ye naalung yeli-irihi na 'wo. U na mang nyogihiye ye 'bi-daba ing u cherietihi ka ba i u yohijonniba ming. Ba 'mine ming na mang joraye u cherietihi 'ningbi-tooring.
12 U na 'ihiye 'sojehi ningbera ing u 'tuhii ingang, a 'ihi 'sojehi ningbera

ing u 'pihinuhi ingang. U na 'ihiye 'mine ka ba mang kuora u yoo, a chiera u bungchierihi, a 'ihi 'mine ming ka ba maana u jaujaubuunhu aning u cherietihi tungtungbuunhu.
13 U na nyogihiye ye 'bi-pogiba ka ba leu u tuuradi-maaniba, siingmaaniba aning paanuusieriba.
14 U na faahiye ye yori bungsuunhi, ye 'girep yori, aning ye ooliv dabagihi a dia 'ku u tungtuniba.
15 U na mang faahiye ye bung'bie aning ye 'girepihi 'jiyeni a 'yi 'jiihi 'pie jaang a di 'ku u 'karichihi aning u tungtuniba.
16 U na mang nyogihiye ye tungtungdaba, ye tungtungpogiba, ye 'bi-pola jaa 'bi-polisuunhi aning ye buunhi ming a diba tunaning u tuma.
17 U na mang faahiye ye piihi 'jiyeni a 'yi 'jiihi 'pie jaang. Ye ming na iye u tungtuniba.
18 Ye na 'kongye a daari naa ni yeng 'lugi ni 'jung, che Ba Tari Baahaa Daana kung togingye a daari.
19 Anaajaa che a niba daang jaanhiyeng ka ba 'tu Saamiu-el nuori. Bang daang yeli: A'kai, ti naang tariye naa ti ingang,
20 ka ti ming tuong 'woning a paalihi jaa. Ka ti naa ni ming mang 'dire ti saree, a mang die ti 'yie a jau ti taanhuu.
21 Ka Saamiu-el daang 'wong a niba yeliyaga ni jaa, a la 'tu ba nonyina ka Ba Tari Baahaa Daana 'wong.
22 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku Saamiu-el: Chelihi ba yeliyaga, a 'bing naa 'kubo. Ka Saamiu-el daang yeli 'ku Iisiriel daba ni: Nie jaa gara u 'yiri.

Ba 'lugiye Sool 'bing naa

9 Beenjaming niba dau kangang daang 'bibe ka u 'yuori 'di Kiis, a i 'Ee-biel 'bi-dau. 'Ee-biel daang iye 'Ziiror 'bi-dau, 'Ziiror daang iye Be'koorat 'bi-dau, Be'koorat daang iye Afaiya 'bi-dau. Afaiya daang iye Beenjaming nie, a i gandau ang tari buunhu.
2 Kiis daang tariye 'bi-dau kanga ang i 'bi-polii, a i nachiima, ka u 'yuori i Sool. Nie jaa daang 'chibe a viela gaaguu Isi'reeli niba 'puong. A 'yi u bagi'bieng 'duoro, u daang iye yogu gaa a niba jaa.
3 Kiis, Sool ba ni buunhi daang boriyeng. Ka Kiis yeli 'ku u 'bi-dau Sool:

Nang nyogi a tungtuniba kanga puo i ingang, a 'ihi gaa ti bo a buunhi.
4 Ung daang 'tugili 'Iifiriam tangbera ni 'puo, a 'tugili Salaisa paaluu ming che ba ba nyia. 'Beng la bang daang 'tugili 'Seelim paaluu, ang daang ba 'chibeng ming. 'Beng la ung daang 'tugili Beenjaming niba paaluu, che ba ba nyia.
5 Sanga ni bang daang wa ta Zuuf paaluu, ka Sool yeli 'ku u tungtuna ni ang daang puo u ingang ni: Wa, veng ka ti leu 'kuli ka n ba ta ira wa bahi a buunhi yela tiehibu che ka ti yela leu yeu.
6 Ung daang yeli 'kuu: Nye, Naangmini nie kanga 'biye a 'yi-kpong ngang a i girimadaana. Yeli jaa ung mang yeli mang paaling. A 'jung veng ka ti gaa 'be, a'mineng u na bang 'wuliting sori ni ang sigining ka ti 'tu.
7 'Beng la ka Sool daang yeli 'ku u tungtuna ni: Nye, ka tinuung gaa, 'bo ting na ti 'ku a dau? 'Bojung siimaa ni ang 'bi ti laahing ni jaang baahi, bung ming jaa 'chibe ting na ti 'ku a Naangmini nie. 'Bo ting tari?
8 Ka a tungtuna daang la dieyeli 'ku Sool: Nye, n tariye sekel nyogi 'po 'jiihi anaahi 'jiyeni tuori che. N na diye ana 'ku a Naangmini nie ka u 'wuliti ti sori.
9 Sanga ning, Iisiriel 'puong ka nieng wa gaa ka u piehi yeli Naangmini seng, ngaang ung da mang yeli: Wa ka ti gaa a kaakaara 'jie. A wagiring unani bang buona dangyera ni, kaakaara bang daang buonuu.
10 'Beng la ka Sool daang yeli 'ku u tungtuna ni: Tabaalikala, wa ka ti gaa. Bang daang di gaa a 'yi-kpong ni a Naangmini nie ang 'be ni.
11 Bang daang 'duoro a tanga gara a 'yi-kpong ni la bang 'tuohi pogisarihi 'mine ang 'yire ka ba ong kuong. Bang daang jugihiba: A kaakaara ni 'biye che?
12 Ka a pogisarihi daang dieyeliba ngaang: Mm, una ti la ni, ye 'ningbi-tooring turi. Ye 'loring, 'bojung 'jine ung wa a 'yi-kpong nga, a niba ang tari sarika 'ihibu 'jine a 'jiduoruung ni 'jung.
13 Yeng naang gaa ka ye kpiera a 'yi-kpong 'puo, ye naang nyiung seni che ka u 'do gaa a 'jiduoruu ti 'di. A niba kung 'di ka u ba wa, 'bojung unang sigi ka u duhi sung ing a sarika. Bila 'puoring ka banani bang buong waaning ni na 'di. Pampana, ye 'duoro, 'bojung a wagiri nga tong yeng na nyiu.
14 Bang daang 'do gaa a 'yi-kpong. Sanga ni bang daang wa kpiera a 'yi-kpong 'puo, ka Saamiu-el la a 'toribo waana. U da wa 'duoro garaye

a 'jiduoruu.
15 'Jie ang na nyaa ka Sool wa ni ka Ba Tari Baahaa Daana ta dang yeli yela ing Saamiu-el 'tuoriing.
16 U daang yeliyeng: 'Beu, a'wo wagiri nga tong, n na tungye dau kanga ang 'yi Beenjaming paaluu i seng. Buo kpaang waahuu ka u leu ningkpong n niba Iisiriel ingang a die n niba a 'yi Filiisitiya niba 'nuuhing. 'Bojung n kaaye n niba, ba 'kuori ang tama 'jung.
17 A 'jung sanga ni Saamiu-el ang wa nye Sool, Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kuung: Una la ni. Dau ni yela mang da yeli 'kui ni la bila. Nga ni ngang na 'di n niba naalung ni.
18 'Beng la ka Sool daang tagi ta Saamiu-el a 'di-nokpoming a yeli: Jaan'de yeli 'kumo, 'yening seng ka a kaakaara ni 'deu 'be?
19 Ka Saamiu-el daang dieyeli 'ku Sool: Maang la a kaakaara. Die 'yie a 'duoro a 'jiduoruu ka n waana, 'bojung i nimang na 'di 'jine. 'Beu mang na bahii ka i gaa, che n na yeliing yeli jaa ang 'bi i 'sikiring.
20 Che i buunhi ni yeng ang da bori a'wo 'beri ata ang pari ni, ta ira 'karikaruu a yela, 'bojung ba nyiang. Che ning'buo ingang ka Iisiriel jaa buobu ahi? Ma ina aning i ba jaga jaa ingang ung ahi wa?
21 Ka Sool daang dieyeli: Beenjaming nie ba ima bi? Iisiriel buura jaa buuri'bile 'puo naani mang 'yi bi? N 'di-nuori ming naani Beenjaming buurii jagihi jaa 'di-no'bile bi? Ka wala panaa la ing yera yela nga 'kurimo?
22 'Beng la ka Saamiu-el daang di Sool aning u tungtuna ni a tariba kpening a jangu. Ung veng bang 'jing a girima 'jie ning, banani bang tung buong ni 'puong. Ba daang iyeng a'wo niba 'pihita.
23 Ka Saamiu-el daang yeli a siingmaana: Waaning a nenihuu ni mang 'kui ni, u yela mang yeli 'kui ka i weluu 'bing ni.
24 Ka a siingmaana daang di a gbekpong a langning 'jie ni ang mari u ingang ni a 'bing Sool 'ningbi-tooring. Ka Saamiu-el yeli: Una la ni, bung ni bang 'bing ni la bila. I yela bang weluu 'bing. Oora, 'bojung i yela ung 'bing bilaang a waana nga. A 'yi sanga ni mang yeli ka n tung buongye a niba ni ung 'bing. Ka Sool ning Saamiu-el daang 'di a daari.
25 Sanga ni bang daang wa 'yi a 'jiduoruu 'sigi wa a 'yi-kpong 'puo, Saamiu-el daang yeli niye Sool yela a 'deu pie 'jung.
26 Ba daang dangye 'ihibu. 'Jie ang daang wa nyaara, ka Saamiu-el buong

Sool a 'deu pie 'jung a yeli: 'Ihi ka n imii soring. Ka Sool daang 'ihi, ka ba jaa ba'yi 'yi 'yenge, una aning Saamiu-el.
27 Bang daang 'sigire gara a 'yi-kpong samani ni la ka Saamiu-el yeli 'ku Sool: Yeli a tungtuna ka u die 'yie gara. Ung daang diera 'yie, ka Saamiu-el la yeli: Che ina ahi che fiing ka n yeli Naangmini yelihung 'kui.

Saamiu-el buoye kpaang waahi Sool

10 'Beng la ka Saamiu-el daang di kpaangko'bile a buogaa waahi Sool 'jung, a 'koruu che yeli: Ma Ba Tari Baahaa Daana buoye kpaang waahii siringminga ka i i ningkpong u chengbung ingang wa?
2 Ka inang wa 'yi n seng 'jine gara, i na nyiye daba ba'yi 'Ree-chel kau'biri ni 'lomboring Beenjaming paaluung, Zeeliza 'puong. Ba na yeliing: A buunhi ni ing gaa ka i bo ni, ba nyiang. Pampana i ba bahiye a buunhi yela tiehibu che ka ye yela leu yeu ung yera: Wala mang na i n 'bi-dau nga yela?
3 Bila 'puoring i na 'yiye 'be a gaa 'ningbi-toori ti ta 'Tee-ber teribint* dau ni. 'Beng, daba bata ang 'duoro Naangmini 'jie Beetel 'puong na 'tuohiing. Ba kanga na tariye bupola ata, ka kanga tari paanuuhi ata, ka kanga ming tari waing ang 'bi wuo 'puong. (Duturoonomi G. 11:30)
4 Ba na 'puohiing che 'kui paanuuhi a'yi. I na diegaang a 'yi ba 'nuuhing.
5 Bila 'puoring i na wa taye Naangmini tanga ni, 'beng ka a Filiisitiya niba 'sojehi kampukpiengaa 'be ni. Ka inang wa wa 'be a wa ta a 'yi-kpong, i na 'tuohiye dangyeriba 'mine ang 'yi a 'jiduoruu 'sigire waana. 'Yieme bungngmiruu bang di 'ngmie maali, sinsaga, wie aning 'koni na 'biye ba 'ningbi-tooring che ka ba dangyera yela ming.
6 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana Sie na wa i ingang, ka i ningba dangyeli yela che ka i leu daujaala.
7 Sanga ni a 'sierihi nga ang na wa wa i seng, i bila ni ang sigihi ka i i, 'bojung Naangmini 'biye i seng.
8 I na dieye n 'yie 'sigi gaa Giiligal. Bila ni jaa ang la ming, n na 'sigi

*

10:3 teribint — U iye dau ang mang baa a i kpong. U mang tariye maahuu sung ka u ning 'oki dau 'yi taa. Ka nieng lagi u pegu, u mang tariye 'nyuu kanga.

waye i seng a wa 'ihi sarika nyugirihi che 'ihi maahuu sarikihi. 'Beri ayo'poin ing na cheliha a waana mang na wa wa i seng wa 'wulii yeli ang sigi ka i i.

9 Sanga ni ung daang wa leu u 'puori ka u 'yi Saamiu-el seng gaa, ka Naangmini 'kuu 'sikiri-jaala. A 'sierihi ming jaang daang paali a daari.

10 Sanga ni bang daang wa 'be a wa ta a tanga, dangyeriba 'mine daang 'tuohuung. Ka Naangmini Sie daang wa Sool ingang, ung dangyeli yela ba 'puong.

11 Banani jaa ang daang bamuu sanga jaa ni wa nyiyeng ka siringkoni u dangyeliye yela a dangyeriba 'puong. A niba daang yeli 'kuye taa: 'Bo yeli la nga a wa Kiis 'bi-dau ni ingang? Sool ming puoye a dangyeriba ingang bi?

12 'Beng la ka dau kanga ang 'yi 'be daang die a yeli: Ning'buo muo la ba ba? Bila 'jung u daang leuye 'lugu: Sool ming puoye a dangyeriba ingang bi?

13 Sanga ni ung daang dangyeli wa baahi, u daang gaaye a 'jiduoruu.

14 'Beng la ka Sool ba'bile daang yeli 'ku u ning u tungtuna ni: 'Ye yeng gaa? Ung yeli: A buunhi buobu. Sanga ni ting wa nye ka ti kung bang nyia ni, ti gaaye Saamiu-el 'jie.

15 Ka Sool ba'bile ni yeli: Jaan'de, yelima yeli ni Saamiu-el ang yeli 'kuye.

16 Ka Sool yeli 'ku u ba'bile ni: U yeli 'kuting pielaang ka ba nyiye a buunhi. Che a naalung yeng yela, u daang ba yeli yeli ni Saamiu-el ang yeli ni.

17 'Beng la ka Saamiu-el daang buong a niba lang taa Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring Miizipa 'puong.

18 Ung daang yeli 'ku Isi'reeli niba: Ngaang ka Iisiriel Ba Tari Baahaa Daana Naangmini yeli: N tariyeng 'yining 'Iijipiti 'puong, a faaye 'yining 'Iijipiti niba 'nuuhing. N faayeng a 'yining naalung paalihi ming jaa 'nuuhing aning banani ang daang firiye ni 'nuuhing.

19 Che 'jine, ye jaanhiye ye Naangmini, unang daang dieye u mingang a 'yining ye ngmiehibuhi aning ye wahalihi jaa 'puong ni. Che ye yeli 'kuung: Aai, 'bing naa 'kuti. A 'jung pampana, ye wa Naangmini 'ningbi-toori a 'tuuro ye buura aning ye 'di-noe iinhing.

20 Sanga ni Saamiu-el ang daang wa i ka Iisiriel buura ni jaa tagi ta, Beenjaming buurii ung daang 'lugi.

21 Sanga ni ung daang wa i ka Beenjaming buurii tagi ta, a 'tuuro ba 'di-noe, 'Mee-tirai 'di-nuori ung daang 'lugi. Ung daang 'lugi Sool, Kiis 'bi-dau. Che sanga ni bang daang wa buoruu, ba ba nyiu.
22 Bila 'jung ba daang la maaling piehiye Ba Tari Baahaa Daana seng ngaang: A dau waye che bi? Ka Ba Tari Baahaa Daana daang dieyeli: Nyiunang ti sogili a buunhu 'puong.
23 Bang daang jo a ti taruu 'yining 'be waaning. Sanga ni ung daang wa ahi a niba 'puong, u daang iye yogu gaa a niba jaa, a 'yi u bagi'biri 'duoro.
24 Ka Saamiu-el daang dieyeli 'ku a niba jaa: Ye nyiye nie ni Ba Tari Baahaa Daana ang 'lugi? Ye nyiyeng ka nie jaa 'chibe a 'wonuu a niba jaa 'puong? Ka a niba jaa daang tahing a yeli: Ngmini na 'ku a naa 'nyivo-yogu.
25 'Beng la ka Saamiu-el daang welihi naalung yelitarihi 'ningbiri 'ku a niba che sebaa ing gbangung a diu 'bing Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. Ka Saamiu-el daang bahi a niba jaa bang gaa, ka nie jaa gaa u 'deu.
26 Ka Sool ming daang 'kuli u 'yiri Giibiya. Daba ang tari nyau ka Naangmini ming di u 'nu jagi ba 'sikieng, ba niung daang gaa.
27 Che taawaidieriba 'mine daang yeliyeng: Wala ka a dau nga na bang dieti? A 'jung ba daang diung fiengye a ba wa 'kuu cheutaahi. Che Sool daang ba togingba.

Sool ang jau gaa 'Jee-bes 'yi-kpong ni

11 'Beng la ka 'Neehas, Aamong nie daang 'do wa maali u kampu 'Jee-bes Giilied 'puong. Ka a 'Jee-bes niba jaa daang yeli 'ku 'Neehas: Maali 'layiri ningti ka ti tunii.
2 Ka 'Neehas, Aamong nie daang dieyeliba: Ka maang na maali 'layiri niye, ngaang na 'bibe. N na 'lugiriye ye 'duri 'ningbie jaa, a waaning nyaaba Iisiriel jaa ingang.
3 'Beng la ka 'Jee-bes ningbera ni daang yeli 'kuu: Chelihi 'beri ayo'poin ka ti tung tungtuniba Iisiriel paaluu jaa. Ka nie jaang ba wa 'bibe a na faati, ti na 'yi waye i seng.
4 Ka a tungtuniba daang wa ta Sool Giibiya a tihi a 'duoho ka a niba 'wong, ka a niba jaa daang 'kong yaga.

5 Biela ka Sool la, a 'tuuro 'nii a 'yi moo waana. Ka Sool yeli: 'Bong danna a niba bang 'kono? Bang daang yeluu 'Jee-bes niba yeliyaga ni.
6 'Beng la ka Naangmini Sie daang wa Sool ingang sanga ni ung daang wa 'wong a 'duoho nga, ka u 'suuri daang 'ihi 'haali.
7 A 'jung u daang diye nadavarihi a'yi a ngmaahaa 'puro 'puro ka tungtuniba gaania Iisiriel paaluu jaa a mang yeli: Nie jaa ang kung 'yi ka u ning Sool aning Saamiu-el gaa taanhuu, bila bang na i u nadavarihi. Ka Ba Tari Baahaa Daana dabieng daang kpe a niba, bang 'yining nuori'yeni.
8 Sanga ni ung daang wa soriba 'Bii-zek 'puong, Isi'reeli daba daang iye 'tuhi koohi ata (300,000), ka 'Juuda daba ming i 'tuhi 'pihita (30,000).
9 Bang daang yeli 'ku a tungtuniba ni ang wa ni: Ngaang yeng na yeli 'ku a 'Jee-bes Giilied niba: 'Beu, ngminaa ang na wa tuna ka ye nye sungbu. 'Beng la ka a tungtuniba daang wa yelaa 'ku 'Jee-bes daba ka ba 'puuhi daang peli.
10 Bila 'jung ka 'Jee-bes daba ni daang yeli: 'Beu ti na 'yi waye ye seng ka ye iti bila ni jaa ang suma 'kuye.
11 'Jie ang daang wa nyaa, ka Sool 'po a niba 'jiihi ata. Bang daang wa kpe a kampu 'puo 'beeguu kaabu wagiri*, a ku Aamong niba bilaang a waana ngmintong'tori. Ba banani ang kpeling ni daang yaariyeng, ka ba ba'yi gba da ba mang lang taa.
12 'Beng la ka a niba daang yeli 'ku Saamiu-el: Ning'buo la daang yeli ngaang ni: Sool na 'diye naalung ti ingang bi? Ye waaning a daba ka ti kuba.
13 Che ka Sool daang yeli: Ba ba kuura dau jaa 'jine, 'bojung 'jine nga Ba Tari Baahaa Daana dieye Iisiriel bahi.
14 'Beng la ka Saamiu-el daang yeli 'ku a niba: Ye wa, ye veng ka ti gaa Giiligal a la ti maaling 'bing a naalung 'beng.
15 A 'jung a niba jaang daang gaa Giiligal ti 'bing Sool naa 'beng Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. Bang daang 'ihi maahuu sarikihi 'beng Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. Ka Sool aning a Isi'reeli daba jaa daang nyenging 'beng 'haali.

*
11:11 A 'beeguu kaabu wagiri nga daang 'piiliye 'beeguu 'gbelinhi a'yi a gara 'beeguu 'gbelinhi ayuobi.

Saamiu-el 'duoho ung 'ku a niba

12 Ka Saamiu-el daang yeli 'ku Iisiriel jaa: N 'wongye ye yeliyaga anani
jaa yeng yeli 'kumo ni, a 'bing naa 'kuye.
2 Pampana nga, a naa la ni a 'chene ye 'ningbi-tooring. Che maang yeng
nyaangyeng ka n 'ju peli. Che ye nye, n 'bi-daba ni yeng 'biye ye seng.
N 'chengye ye 'ningbi-tooring a 'yi n 'biilung sanga a waana 'jine.
3 Nyima la ni. Ye 'di n 'sieree Ba Tari Baahaa Daana aning nie ni ung
buo kpaang waahi ni 'ningbi-tooring: Ning'buo nadavaraa mang die, che
bii ning'buo bunga mang die, che bii ning'buo mang fa? Ning'buo mang
firi, che bii ning'buo 'nung mang die buunhu 'di a na dia pagi n 'ningbie.
N na leuhaang 'kuye.
4 Bang daang yeli: I ba fati bii a firiti, bii a die bung jaa nie jaa 'nung.
5 'Beng la ung daang yeli 'kubo: Ba Tari Baahaa Daana 'direye 'sieree ye
ingang. U nie ni ung buo kpaang waahi ni ming iye 'sieridire 'jine nga
ka ye ba nye bung jaa n 'nuuhing. Bang daang dieyeli: Una la 'sieridire.
6 'Beng la ka Saamiu-el daang yeli 'ku a niba: Ba Tari Baahaa Daanang
daang 'ihi 'Moosis aning Eerong. Unang ming daang tari ye ba'mine
'yining 'Iijipiti paaluu 'do waaning.
7 A 'jung pampana, ye ahi boin ka n niye nye taa Ba Tari Baahaa Daana
'ningbi-tooring, Ba Tari Baahaa Daana sun'tuubu tuma ni jaa ung tung
'ku ye ning ye ba'mine ni yela.
8 Sanga ni Jeekob ang daang wa gaa 'Iijipiti, ye ba'mine daang 'kong
'kuye Ba Tari Baahaa Daana. 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang
tung 'Moosis aning Eerong bang tari ye ba'mine 'yining 'Iijipiti 'puong
a veng bang kpiera a 'jie ngang.
9 Sanga ni bang daang wa 'yiinhi Ba Tari Baahaa Daana ba Naangmini
yela, u daang kuohibang ing Siisera 'nung. Siisera daang la 'Heezor
'sojehi ningkpong. Ba Tari Baahaa Daana daang kuohibang ing
Filiisitiya niba 'nuuhing, a ing 'Moo-ab naa ming 'nung, bang daang
jauniba.
10 'Beng la bang daang 'kong 'ku Ba Tari Baahaa Daana a yeli: Ti tungye
beu, 'bojung ti jaanhiye Ba Tari Baahaa Daana che tung 'Bee-alihi
aning Aasitarotihi. Che ngaang yeng, dieti 'yi ti domihi 'nuuhing, ka ti
tumii.
11 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang tung Jeru'bee-al, 'Biidang, Jeefita,

aning Saamiu-el, a dieye 'yi ye domihi 'nuuhing 'lombori jaang, yeng
'jing laangfiilung 'puong.
12 Sanga ni yeng daang wa nye ka 'Neehas, Aamong niba naa ni waye ye
ingang, yeng daang yeli 'kumo: Aai, naang na 'di naalung ti ingang.
Che a sanga ming ka Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini la ye naa.
13 A 'jung pampana, a naa ni yeng bo a 'lugi ni la ni. Che ye bang, Ba
Tari Baahaa Daana 'bingye naa 'kuye.
14 A'mineng ye na joye Ba Tari Baahaa Daana, a tunuu, a 'tuuro u nuori,
a kung diera taawai Ba Tari Baahaa Daana no'kurihi ni ingang.
A'mineng ye ning ye naa ni jaa nang na 'tuuriye Ba Tari Baahaa Daana
ye Naangmini.
15 Amaa, ka yenang ba wa 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana nuori che wa die
taawai Ba Tari Baahaa Daana no'kurihi ni ingang, bila yeng Ba Tari
Baahaa Daana 'nu na 'ihiye ye ingang. U na 'ihiye ye ingang a'wo ung
daang 'ihi ye ba'mine ingang bila ni.
16 Pampana nga, ye ahi a nye yelikpong nga Ba Tari Baahaa Daana ang
na i ye 'ningbiring.
17 Ma 'jine la 'wiit chiebu wa? N na buongye Ba Tari Baahaa Daana ka
u waaning saa tahingbu aning saa. Bila yeng na i korihi a nye ka ye
yelibeu ni iye kpong, una yeng i Ba Tari Baahaa Daana 'ningbiring a
yeli ka ye buoraye ye miihi naa ni.
18 'Beng la ka Saamiu-el daang buong Ba Tari Baahaa Daana ka Ba Tari
Baahaa Daana daang waaning saa tahingbu aning saa a daari. Ka a
niba jaa daang jora Ba Tari Baahaa Daana aning Saamiu-el yaga jaa.
19 Ka a niba jaa daang yeli 'ku Saamiu-el: Suhi Ba Tari Baahaa Daana i
Naangmini 'ku i tungtuniba ka ti ta 'kpi. 'Bojung ti suhiye naa a di ana
yelibeu ni paahi ti yelibee jaa ingang.
20 'Beng la ka Saamiu-el daang yeli 'ku a niba: Ye ta jora dabieng. Ye iye
a yelibee nga jaa yeng, che anaa jaa ye ta wa leu bana 'yire Ba Tari
Baahaa Daana 'tuubung. Ye tuna Ba Tari Baahaa Daana aning ye 'sikie
jaa.
21 Ye ta wa leu bana ming, 'bojung ka bilang wa 'bibe, ye na 'tuuriye
yelikpala ang ba tari tona. A kung bang faaye ming, 'bojung a ba i
bung jaa.
22 Ba Tari Baahaa Daana kung jaanhi u niba, u 'yo-kpong ni 'jung.

'Bojung Ba Tari Baahaa Daana 'puong peli ung leuye u niba.
23 Maang yeng, n ning bila 'bi taa toori yaga a'wo n na i Ba Tari Baahaa Daana yelibeu a kung la 'puoho 'kuriye. Che n na mang 'wuliyeng sosung ni ang 'tori.
24 Che yeli 'yong ang 'bibe la ka ye jora Ba Tari Baahaa Daana, a tunuu yeliminga soring aning ye 'sikiri jaa. Ye jeri a yelitiinha ni ung i 'kuye ni.
25 Che ka yenang nang na ira yelibee yeng, u na piihiyeng bahi, ye ning ye naa ni jaa.

Iisiriel 'biye wahala 'puong

13 Sool daang 'diye naalung 'yuoni 'gbuli. Ung daang kaa Iisiriel 'yuomo a'yi baahi la,
2 ung 'lugi Isi'reeli daba 'tuhi ata. 'Tuhi a'yi daang 'biye Sool seng Miikimas 'puong aning Beetel tangbera ni 'puong. Ka 'tuhu ming daang 'bi Joonatang seng Giibiya ang 'bi Beenjaming 'puong. U daang bahiye a niba chelee ni, ka nie jaa gaa u tent.
3 Ka Joonatang daang 'ihi Filiisitiya niba 'sojehi kampukpiengaa ni ang daang 'bi 'Giiba 'puong ni ingang ka a Filiisitiya niba daang 'womaa. 'Beng la ka Sool daang ngmi biengkoni a paaluu jaang a yeli: 'Hiiburihi, ye 'wong.
4 Iisiriel jaa da 'wongye bang yo yera ka Sool 'ihiye Filiisitiya niba 'sojehi kampukpiengaa kanga ingang. Bang daang 'wong ming ka Iisiriel leuye bunghaaruu a 'ku Filiisitiya niba. Bang daang buong a niba jaa lang taa Sool seng Giiligal 'puong.
5 'Beng la ka a Filiisitiya niba daang lang taa a na jauning Iisiriel. Cherietihi 'tuhipihita, ka yohijonniba 'tuhi ayuobi, aning niba ang daang i jemaa a'wo mani nuori 'biiheeng daang lang. Bang daang 'do wa maali kampu Miikimas 'puong, Beet 'Ee-veng sa'muni seng.
6 Isi'reeli niba daang wa nyiyeng ka a muoyeng, 'bojung a niba daang 'biye ngmiehibu 'puong. 'Beng la ka a niba daang sogili sogili 'pi-bogiring, 'tuuhing, 'piihing, bogu'bilii aning bogubera 'puuhing.
7 Ka a 'Hiiburihi 'mine daang long Jooridang Mani gaa Gaad aning Giilied paaluu. Sool yeng, u da nang 'biye Giiligal 'puong, ka a niba jaa daang 'tuuruu ka ba iinhi 'miine.

8 'Beng la ung daang chelihi 'beri ayo'poin, a 'tuuro wagiri ni Saamiu-el ang daang 'bing. Che Saamiu-el daang ba wa Giiligal, ka a niba daang yaari a 'yi u seng.
9 A 'jung Sool daang yeliyeng: Ye di sarika nyugiruu aning maahuu sarikihi waaning che wa 'kumo. Ung daang 'ihi a sarika nyugiruu.
10 Ung ang wa baahi a sarika nyugibu ni la ka Saamiu-el wa. 'Beng la ka Sool daang 'yi ka u ti 'tuohuu a 'puohuu.
11 Ka Saamiu-el daang yeli: 'Bo ing i? Ka Sool yeli: N wa nyiyeng ka a niba yaariyeng a 'yi n seng che ing ba waana a 'beri ni ing 'bing ni 'puong. A Filiisitiya niba ming langye taa Miikimas 'puong.
12 'Beng la mang yeli: A Filiisitiya niba na 'sigi waye n ingang Giiligal 'puong, che mang ba suhi Ba Tari Baahaa Daana. Bila 'jung a wa iye firibu 'kumo, mang 'ihi sarika nyugiruu.
13 Ka Saamiu-el yeli 'ku Sool: I iye joliyela. I ba 'tu Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini nuori ung 'kui. Ka inang da 'tu nuori, 'wo Ba Tari Baahaa Daana da 'bing i naalung ni Iisiriel ingang a gara wagiri jaa.
14 Che ngaang yeng, i naalung kung la gaa 'ningbi-toori. Ba Tari Baahaa Daana boye u minga 'sikiri nie. Ba Tari Baahaa Daana 'kuung nuori ming ka u i 'yi-diera u niba ingang, 'bojung i ba 'tu yeli ni Ba Tari Baahaa Daana ang 'kui ni.
15 'Beng la ka Saamiu-el daang 'ihi a 'yi Giiligal 'do Giibiya ang 'bi Beenjaming 'puong. Ka Sool daang sori daba ang 'bi u seng, bang i a'wo koohi ayuobi.
16 Sool aning u 'bi-dau Joonatang aning niba ang 'bi ba seng daang kpelingye Giibiya ang 'bi Beenjaming 'puong. Che ka a Filiisitiya niba yeng daang maali ba kampu Miikimas 'puong.
17 'Beng la ka ngmaakpee 'sugihi ata daang 'yi a Filiisitiya niba kampu ning. A 'sugu kanga daang leu diye sori ang gara Oofira a gara Suuwal paaluu.
18 A 'sugu kanga ming daang leu diye sori ang gara Beet 'Hoorong. Ka a 'sugu kanga ming daang leu di a toribogu ni ang 'tori 'Zibooyim Lohimbo sori ni, a gbagira a mo'sogo seng.
19 Saaba jaa daang 'chi Iisiriel paaluu ni jaang, 'bojung a Filiisitiya niba daang yeliyeng: Ka a 'Hiiburihi ta ira wa maali ta'kobihi bii kpama.
20 Che Isi'reeli niba jaang da mang 'sigi gaa a Filiisitiya niba seng ka

kanga jaa ti saahi u nakuorihi 'kuuri, u 'ping-garaa, u lari, aning u 'su-gonga.
21 A nakuorihi 'kue, aning a 'ping-garihi saahibu 'libiri da mang iye sekel 'po 'jiihi ata, bang yeu 'jiihi a'yi. A fokiyogihii aning a lee saahibu aning a dangkpalinopulihi noe pulihibu ming 'libiri da iye sekel 'po 'jiihi ata bang mang yeu 'jiyeni.
22 A taanhuu jauri daari, ta'kobi bii kpani jaa daang 'chi niba ni ang puo Sool aning u 'bi-dau Joonatang ingang ni kanga jaa seng. Che Sool aning u 'bi-dau Joonatang yeng daang taraang.
23 Ka a Filiisitiya niba 'sojehi kampukpiengaa ni daang 'yi gaa Miikimas taanhi 'puo sofiga ni.

Sool duhibeu

14 Daari kanga la ka Sool 'bi-dau Joonatang daang yeli 'ku 'bi-polii ni ang mang pegili u jaujaubuunhu ni: Wa ka ti ngmaa 'do gaa Filiisitiya niba 'sojehi kampukpiengaa ni ang 'bi a 'lombo-jaalang ni. Che u daang ba yeli 'ku u ba.
2 Ka Sool daang 'jing Giibiya samaning, poomegiranit* dau kanga 'muning Miigirong 'puong. Daba ang 'bi u seng daang iyeng a'wo koohi ayuobi. (Duturoonomi G. 8:8)
3 Ahaiya daang iye Iikabod ba'bie Ahaitub 'bi-dau. 'Iilai 'bi-dau daang la Fiiniyas, ka Fiiniyas ming 'bi-dau i Ahaitub. Ahaiya daang iye Ba Tari Baahaa Daana Ngming'puohi 'yi-diera Sai'lo 'puong a yeri iifod. A niba daang ba bang ka Joonatang gaaye.
4 Joonatang daang buorang ka u 'tu taanhi 'puo sofigihi 'mine long gaa Filiisitiya niba 'sojehi kampukpiengaa ni. A taanhi 'puo sofigihi kpachagihing, 'pie ang 'do yaga daang 'biye 'lombori kangang, ka 'pie ang 'do yaga 'bi 'lombo-jaala kangang ming. Kanga 'yuori daang la 'Boo-zes, ka kanga ni ming 'yuori i 'Sii-ne.
5 Kanga daang ahiye sa'mung-goo seng, a 'tori Miikimas. Ka kanga ni ming ahi sa'mungduri seng, a 'tori Giibiya.
6 Ka Joonatang daang yeli 'ku 'bi-polii ni ang pegili u jaujaubuunhu ni:
*

14:2 poomegiranit — Dangmang'diruu kanga la. U 'nuuhi mang tariye guohi. U ngmanii mang singye 'lumburi a tari 'bie jemaa. U kuong mang numang.

Wa ka ti ngmaa 'do gaa a niba nga degiri ang ba 'ihi nga 'sojehi kampukpiengaa ni. A'mineng Ba Tari Baahaa Daana na tungye tuma 'kuti, 'bojung bung jaa ba legira Ba Tari Baahaa Daana. U na tuong diye ningjemaa bii ningfiing diening niba.

7 Ka u jaujaubungpegina ni daang yeli 'kuu: I bila ni jaa ang 'bi i 'sikiring. Turi gara. Nyima, n ahiye i 'puoring aning n 'sikiri jaa.

8 'Beng la ka Joonatang daang yeli: Tabaalikala. Veng ka ti ngmaa 'do gaa a daba nga 'jie ti di ti miihi 'wulibo.

9 Ka banang wa yeli 'kuti: Ye chelihiti ka ti wa ye seng, bila yeng ti na maaye ti miihi ahi ti ahi'jie ning. Ti kung 'do gaa ba 'jie.

10 Che ka banang wa yeli: Ye 'do wa ti seng, bila yeng ti na 'do gaang, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana dibang ing ti 'nuuhing. Bila na iye 'sieree 'kuti.

11 'Beng la ka ba jaa ba'yi daang di ba miihi 'wuli a Filiisitiya niba 'sojehi kampukpiengaa ni. Ka a Filiisitiya niba yeli: Ye nye, a 'Hiiburihi 'yireye bogiri ni bang sogili ning.

12 'Beng la ka a kampu 'sojehi daang buong Joonatang aning u jaujaubungpegina ni a yeli: Ye 'do wa ka ti 'wuliye yeli kanga. Ka Joonatang daang yeli 'ku u jaujaubungpegina ni: 'Tuurimo waana, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana 'ihibe ingye Iisiriel 'nung.

13 Ka Joonatang daang 'gbaane 'duoro ka u jaujaubungpegina ni ming 'tuuruu. Bang daang 'lere Joonatang 'ningbi-tooring, ka u jaujaubungpegina ni ming daang 'tuuruu kuuriba.

14 Fora 'kuunhi ni Joonatang aning u jaujaubungpegina ang ku daang iyeng a'wo daba lijeri, 'teng-gbangu ang i a'wo 'eeka chelii 'vuong.

15 Niba iinhi daang 'miineng a kampu 'puong, moong, aning a 'sojehi 'puong. A 'sojehi kampukpiengaa ni daba iinhi daang 'miingyeng ka a ngmaakpee ming iinhi daang 'miing. 'Tenge ming daang 'jigihiyeng ka Naangmini daang i bang 'miine.

16 Daba ni ang 'pigihe 'kuro Sool Giibiya ang 'bi Beenjaming 'puong ni daang kaara ka a jemaa la, a yaara, a mang gaa che a la gaa che.

17 'Beng la ka Sool yeli 'ku niba ni ang daang 'bi u seng ni: Ye sori a nye nie ni ang 'yi ti 'puong. Sanga ni bang daang wa buong a 'yoe, ka Joonatang aning u jaujaubungpegina ni 'chibe.

18 Ka Sool daang yeli 'ku Ahaiya: Waaning Naangmini daga ni che. A

sanga ka Naangmini daga ni daang 'bi Isi'reeli niba seng.
19 Sanga ni Sool ang daang yera yela 'kuro a Ngming'puohi 'yi-diera, goma ni ang daang 'bi a Filiisitiya niba kampung daang maaling 'duorong. A 'jung Sool daang yeli 'kuye a Ngming'puohi 'yi-diera: Tagi i 'nu.
20 'Beng la ka Sool aning niba ang daang 'bi u seng daang lang taa gaa a taanhuu. Siringkoni, dau jaa ta'kobi daang 'biye u to ingang, ka yangyalang kpong daang 'bibe.
21 'Hiiburihi 'mine daang wa kpeye a Filiisitiya niba kampu. A 'Hiiburihi nga daang 'yiye kurihi ni ang ngmaa 'gili a Filiisitiya niba ni. A 'Hiiburihi ni ang daang 'bi a Filiisitiya niba seng seni che ka ana wagiri ta ni, ba ming daang wa paahiye Isi'reeli niba ni ang daang 'bi Sool aning Joonatang seng ni ingang.
22 Bila ning u 'ju daang la Isi'reeli daba ni jaa ang daang kpe ti sogili 'Iifiriam tangbera 'puuhing ni. Sanga ni bang daang wa 'wong ka a Filiisitiya niba jorang, bang ming kari 'tubo tuluu tuluu a taanhuu 'puong.
23 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang die Iisiriel a daari, ka a taanhuu daang tagi ta Beet 'Ee-veng.
24 Isi'reeli daba daang nyiye ngmiehibu a daari, 'bojung Sool daang po 'kuye a 'sojehi a yeli: Bungyennuu la dau jaa ang na 'di siimaa jaa seni che ka 'jie maa. Bungyennuu la dau jaa ang na 'di siimaa seni che ka n naa sani baahi n domihi ingang. A 'jung a niba kanga jaa daang ba 'suo nuori.
25 'Beng la ka a paaluu niba jaa daang wa ta kongkori kanga, ka siu daang 'bi 'tengeng.
26 Sanga ni a niba ang daang wa kpiera a moo 'puo, ka a siu la a chuora. Che nie jaa daang ba di u 'nu 'doning u nuori, 'bojung a niba daang joraye a puobu.
27 Che Joonatang yeng daang ba 'wong bila ni u ba ang kpaahi a niba aning a pori. Bila 'jung ung daang tie dangkpali ni ang 'bi u 'nung ni nuori tung sigbangung a 'suo u nuori, ka u 'ningbisogo daang chaang.
28 'Beng la ka a 'sojehi kanga yeli: I ba diye puobu a kpaahi a niba 'ningbi-jieng a yeli: Bungyennuu la dau jaa ang na 'di siimaa 'jine. Bila 'jung ka a niba daang bali yaga jaa.

29 Che ka Joonatang daang yeli: N ba dangye a paaluu. Nye bila ni n 'ningbisogo ang chaang, mang leng a siu nga biela 'jung.
30 Ka a nibang da nye sori 'jine a 'di ba domihi buunhu ni bang nye, bilang danang seu yaga jaa. 'Bojung ma 'kuunhi danang kuye yaga a gaa ngaang a Filiisitiya niba 'puong wa?
31 Bang daang kari a Filiisitiya niba a 'yi Miikimas a gaaning Aajalong a daari. A 'jung a niba daang baliyeng yaga jaa.
32 Ka a niba daang va gaa a bungjaahii ingang, a ti jaahi piihi, nadavarihi, aning na'bilii. Bang daang korigaa 'bing 'tengeng ka a niba obaa langning a jiing.
33 'Beng la bang daang yeli 'ku Sool: Nye, a niba iriye Ba Tari Baahaa Daana yelibeu a oora langning a jiing. A 'jung u daang yeliyeng: Ye saangye 'begu. Ye 'biling 'ku-kpong wa 'kumo 'jine nga.
34 'Beng ka Sool daang yeli: Ye yaari a niba 'puong a yeliba: Dau jaa tari u nadavaraa aning u pihi wa 'kumo che. Ye korigaa cheng a oo, che ye ta ira Ba Tari Baahaa Daana yelibeu a oora lannaning a jiing. 'Beng la ka a niba kanga jaa daang tari u nadavaraa waaning ana 'yienguu ni wa koriguu 'beng.
35 'Beng la ka Sool daang me sarika 'ihijie a 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Sarika 'ihiji-fora ung daang me 'ku Ba Tari Baahaa Daana la bila.
36 Ka Sool daang yeli: Ye veng ka ti 'sigi biehi a Filiisitiya niba 'yienguu, a 'ohi ba buunhu bilaang a gara 'ji-nyaari. Ti ta wa baha ba ning'yeni gba. Bang daang yeli: I bila ni jaa ang sigihii. 'Beng la ka a Ngming'puohi 'yi-diera daang yeli: Ye veng ka ti tagi pieli Naangmini che.
37 Ka Sool daang suhi kawani Naangmini seng a yeli: N biehi a Filiisitiya niba 'sigi bi? I na 'ihibe ingye Iisiriel 'nung bi? Che u daang ba togumuu a daari.
38 Ka Sool daang yeli: Ye waana che, ye banani jaa ang i a niba 'yi-dieriba ni. Ye piehi nye a bang beu ni ang tung 'jine.
39 A'wo Ba Tari Baahaa Daana ang i 'vori yeng, unang mang ira Iisiriel 'chihi ni, 'haali ka n 'bi-dau Joonatang seng ang 'yi gba, 'see ka u 'kpi. Che nie jaa daang ba togumuu a niba jaa 'puong.
40 'Beng la ung daang yeli 'ku Isi'reeli niba jaa: Ye ahi 'lombori kangang che ka n 'bi-dau Joonatang ming nima ahi 'lombo-jaalang. Ka a niba

daang yeli 'ku Sool: I bila ni jaa ang sigihii.

41 Bila 'jung Sool daang yeli 'kuye Iisiriel Ba Tari Baahaa Daana Naangmini ni: 'Wuli a yeliminga. 'Beng la ang daang 'di Sool aning Joonatang, che ka a niba yeng 'yi.

42 Ka Sool daang yeli: Ye pohi n ning n 'bi-dau Joonatang. Ang daang 'di Joonatang.

43 'Beng la ka Sool daang yeli 'ku Joonatang. Yelima yeli ni ing i. Ka Joonatang yeli 'kuu: Dangkpali ang 'bi n 'nung turi mang di 'sugi siu biela a leng. A 'jung 'see ka n 'kpi pampana wa?

44 Ka Sool daang dieyeli: Ka inang ba 'kpi, Joonatang, Ngmini dogihima a la maaling dogihima.

45 Che ka a niba daang yeli 'ku Sool: Joonatang na 'kping ye? U naaning tung a 'chihilung-kpong nga tuma Iisiriel 'puong bi? A'kai. A'wo Ba Tari Baahaa Daana ang i 'vori yeng, u 'ju-koonhuu bung'yeni gba ba 'lere 'tengeng, 'bojung u tungniye Naangmini 'jine nga. A 'jung a niba daang faaye Joonatang ung ba 'kpi.

46 'Beng la ka Sool daang 'yi a Filiisitiya niba boo karibu leu wa, ka a Filiisitiya niba ming daang leu gaa ba 'yijie.

47 Ka Sool daang i ka u naalung kpiengu jigi Iisiriel 'puong, ung daang jauning u domihi jaa ang 'bi 'lombori jaang. U daang jauniye 'Moo-ab niba, Aamong niba, 'Iidom niba, 'Zooba na'mine ni, aning Filiisitiya niba. 'Jie jaa ung leura, u da mang dogihibang.

48 Ung daang jau aning nyau a tuong Aamalek niba, a faa Iisiriel a 'yi banani ang da mang 'oho ba buunhu ni 'nuuhing.

49 Sool 'bi-daba ni daang la Joonatang, Iisiyu-ai aning Malikaisuuwa. U 'bi-pogiba ba'yi ni ming 'yoe daang la ama: a bungkpong 'yuori daang la 'Miirab, ka a bung'bile ming 'yuori i Maikel.

50 Sool poga 'yuori daang la Ahiin'owam, Ahiimahaz 'bi-poga. U 'sojehi ningkpong ming 'yuori daang la Aabiner, Sool ba'bile Nuur 'bi-dau ni.

51 Kiis daang la Sool ba, ka Aabiner ba Nuur ming daang i 'Ee-biel 'bi-dau.

52 Jaukpiengaa daang 'biye Iisiriel aning Filiisitiya niba kpachagang Sool 'beri ni jaang. Sool ang da mang wa nye dau jaa ang tari fanga bii dau jaa ang tari nyau, u mang nyoguung paahi u ingang.

Naangmini jaanhiye Sool

15 Saamiu-el daang la yeli 'kuye Sool: Ba Tari Baahaa Daana tungmang
mang wa buo kpaang waahii a 'bimii naa u niba ingang, Iisiriel
ingang. Panaa chelihi 'wong Ba Tari Baahaa Daana yelihung.
2 Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli: N na dogihiye
Aamalek yeli ni ung daang i Iisiriel ni 'jung. N na dogihuung bila ni
ung daang cho 'guu soring sanga ni ung daang 'yi 'Iijipiti 'duoro waana
ni 'jung.
3 Gaa ngaang a ti 'pigi Aamalek, a saang bung jaa bang tari kpeleng
kpeleng. Ta wa veniba, ku dau aning poga jaa, 'bi-lie aning 'bie ang
mugira, nadavaraa aning pihi, nyogima aning bunga.
4 Ka Sool daang laanhi a niba lang taa a soriba 'Tileeyim 'puong. 'Soje
gbe'chenibe 'tuhi koohi a'yi (200,000) aning daba 'tuhipie ang 'yi 'Juuda
daang la ba nuori.
5 Ka Sool daang wa ta Aamalek 'yi-kpong kanga a jeng konbobogu
'puong 'gu.
6 'Beng la ka Sool daang yeli a 'Kiing niba ni: Ye gara, ye 'chene, ye 'yi
a Aamalek niba 'puo 'sigi ka n ta ira wa lang ye ningba saang. 'Bojung
yena daang tungye sung 'ku Isi'reeli niba jaa sanga ni bang daang 'yi
'Iijipiti 'duoro waana. Ka a 'Kiing niba daang 'yi Aamalek niba ni
'puong.
7 Ka Sool daang 'pigi Aamalek niba, a 'yi Haavila a gara ti ta Suur, unang
'bi 'Iijipiti sa'muning ni.
8 Ung daang nyogi 'Ee-gag, Aamalek niba naa ni ming 'vori, che saang
a niba ming jaa bahi kpeleng kpeleng aning ta'kobi.
9 Che Sool aning a niba daang bahiye 'Ee-gag aning a piihi, a nadavarihi,
a 'dung-nuorihi, a pipola jaa 'puo bungsuunhi aning bung jaa ang suma.
Ba daang ba buora ka ba saang a jaa bahi kpeleng kpeleng. Che bung
jaa ang daang i bunglaanii a ba tari tona, ana bang daang saang kpeleng
kpeleng.
10 Ka Ba Tari Baahaa Daana 'duoho daang ta Saamiu-el ngaang:
11 A kpemang 'haali aning mang 'bing Sool a'wo naa, 'bojung u leuye
'puori a 'yi n 'tuubung. U ba 'tu n noe ming. Ka Saamiu-el 'puo daang
saang yaga, ung 'kong 'ku Ba Tari Baahaa Daana a 'yienguu bilaang ka
'jie ti nyaa.

12 Saamiu-el ang daang wa 'ihi 'beeguu 'pipi a na ti nye Sool, bang daang yeli 'ku Saamiu-el: Sool gaaye Kaarimel. Siringkoni ming u baye u minga baaraa, a 'tugili 'tugili pari wa gaa ti 'sigi Giiligal.
13 'Beng la ka Saamiu-el daang gaa Sool seng, ka Sool ti yeli 'kuu: Ba Tari Baahaa Daana pegiing. N 'tuye Ba Tari Baahaa Daana nuori.
14 Che ka Saamiu-el daang yeli: Ka a piihi 'kuori nga ang kpiera n 'tobo aning a nadavarihi 'kuori nga mang 'wono ming panaa?
15 Ka Sool yeli: Aamalek niba ni seng bang 'yinaa waaning. 'Bojung a niba bahiye a piihi aning a nadavarihi jaa 'puo bungsuunhi ka ba 'ihining sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini. Che a chelee ni yeng ti saamaang bahi kpeleng kpeleng.
16 'Beng la ka Saamiu-el dieyeli 'ku Sool: Tang i nuori. Veng ka n yelii yeli ni Ba Tari Baahaa Daana ang da yeli 'kumo jaaming 'yienguu. Ka Sool daang yeli 'kuu: Yera.
17 Ka Saamiu-el yeli: Ing daang i fiing i minga 'ningbieng che i daang ba i Iisiriel buura 'ju-daana bi? Ma Ba Tari Baahaa Daana buoye kpaang waahii a 'bimii naa Iisiriel ingang wa?
18 Ba Tari Baahaa Daana tumiing aning anan'so kanga a yeli: Gaa ti saang a yelibe-iriba ni kpeleng kpeleng, Aamalek niba la bila, a jauniba bilaang ka ba ti baahi.
19 Wala 'jung ing ba 'tu Ba Tari Baahaa Daana nuori? Wala la ing naari gaa a bungjaahii ingang, a tung beu Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng?
20 Ka Sool yeli 'ku Saamiu-el: Che ma n 'tuye Ba Tari Baahaa Daana nuori wa? N ba gaa ti i yeli ni ung tungma ni che tari 'Ee-gag, Aamalek naa ni ming leu waaning bi? N saangye Aamalek niba ni bahi kpeleng kpeleng.
21 Che a niba diye a bungjaahii, piihi aning nadavarihi. Buunhu ni ang da sigi ka ba saamaa kpeleng kpeleng ni jaa 'puo bungsuunhi bang di a na 'ihining sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini Giiligal 'puong.
22 Ka Saamiu-el yeli: Ba Tari Baahaa Daana nungye sarika nyugirihi aning sarikihi yaga jaa a ti sing Ba Tari Baahaa Daana nuori 'tuubu? Nye, nuori 'tuubung seu sarika 'ihibu, ka yela chelihibu ming seu pidee kpaang.
23 'Bojung taawai diebu 'woningye suolung, ka kung'wong yela 'woning bagimaali. Ing jaanhi Ba Tari Baahaa Daana yelihung ni 'jung, u ming

jaanhiing ka i i naa.

24 'Beng la ka Sool yeli 'ku Saamiu-el: N tungye beu, 'bojung n saangye Ba Tari Baahaa Daana 'begu aning i yelihung, mang jo a niba a 'tu ba nuori ni 'jung.

25 A 'jung pampana, jaan'de, veng n beu 'kumo che ka i nima leu gaa ka n ti 'ku Ba Tari Baahaa Daana girima.

26 Che ka Saamiu-el dieyeli 'ku Sool: N kung leu ka n nii gaa, 'bojung i jaanhiye Ba Tari Baahaa Daana yelihung, ka Ba Tari Baahaa Daana ming jaanhii ka i i Iisiriel naa.

27 Sanga ni Saamiu-el ang daang wa leura ka u gaa, ka Sool nyogi u kparuu nuoring, ung chie.

28 Ka Saamiu-el yeli 'ku Sool: Ba Tari Baahaa Daana tagiye Iisiriel naalung ni ngmaa i seng 'jine. U diung 'ku i to kanga ang sebii.

29 Iisiriel Girima ni ming kung ngma 'girii bii a leuhi u haakila. 'Bojung u ba i ninsaalaa a'wo u na leuhi u haakila.

30 'Beng la ka Sool daang yeli: N tungye beu, che i nang 'kumo girima pampana n niba ningbera aning Iisiriel 'ningbi-tooring. I ka i nima leu gaa ka n ti 'ku Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini girima.

31 A 'jung Saamiu-el daang leuyeng a 'tu Sool ka Sool ti 'ku Ba Tari Baahaa Daana girima.

32 'Beng la ka Saamiu-el daang yeli: Ye tari 'Ee-gag, Aamalek niba naa ni waaning che wa 'kumo. 'Ee-gag daang maaye inga che waana u seng, a yeli: Siringkoni, 'kuung too ni pariyeng.

33 Che ka Saamiu-el daang yeli: A'wo i ta'kobi ang i ka pogiba kong 'biihi bila ni, bila ka i ma na kong 'bie pogiba 'puong. Ka Saamiu-el daang che 'Ee-gag ngmaahi 'tile 'tile Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring Giiligal 'puong.

34 'Beng la ka Saamiu-el daang gaa 'Reemaa che ka Sool ming 'do gaa u 'deu, Sool Giibiya 'puong.

35 Saamiu-el daang ba la gaa ti nye Sool jaa a gara u 'kuung. Anaajaa che Saamiu-el daang 'kongye Sool yela, ang daang ye Ba Tari Baahaa Daana aning ung 'bing Sool naa Iisiriel ingang.

Ba 'ihiye 'Deevid ung na i naa

16 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli Saamiu-el: Wala ing buora ka
i 'kong Sool yela kauhi ta? I ba nye ka n jaanhuung ka u i naa
Iisiriel 'puong? Paali i iilii aning kpaang a gaa. N tuniing Jeesi 'jie,
Beetilehem nie ni, 'bojung n 'ihiye naa u 'bi-daba 'puong.
2 Ka Saamiu-el daang yeli: Wala mang na i gaa? Ka Sooling 'womaa, u
na kumang. Che ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli: Tari nasaraa
garaning ti yeli: N wayeng ka n wa 'ihi sarika 'ku Ba Tari Baahaa
Daana.
3 Ka i panaa tung buong Jeesi waaning a sarika 'jie, ka n 'wulii yeli ni ing
na i. Unani 'yuori mang na buong 'kui ni, buo kpaang waahuu 'kumo.
4 Ka Saamiu-el daang i bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang yeli ni che gaa
Beetilehem. Ka a 'yiri ningbera iinhi daang 'miine u waa ni yela. Bang
daang jugihi: Laangfie la ing wa?
5 Ung dieyeli: Laangfie la. N wayeng ka n wa 'ihi sarika 'ku Ba Tari
Baahaa Daana. Ye weli ye miihi pegi'yi a wa ka ti gaa a sarika 'jie.
'Beng la ung daang weli Jeesi aning u 'bi-daba bang pegi'yi che ung
buongba waaning a sarika 'jie.
6 Bang daang ti wa, ung kaa 'Ilaiyab a yeli: Siringkoni unani Ba Tari
Baahaa Daana ang buo kpaang waahi ni 'biye u 'ningbi-tooring.
7 Che ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku Saamiu-el: Ta kaara u
'berihung bii u yogulung, 'bojung n jaanhuung. 'Bojung Ba Tari Baahaa
Daana ba nyira bila ni ninsaalaa ang nyira. Ninsaalaa mang kaariye
gbanggbali 'berihung, che Ba Tari Baahaa Daana yeng mang kaariye
'sikiring.
8 Ka Jeesi daang buong Abiinadab a veng ung pari wa gaa Saamiu-el
'ningbi-tooring. Che ka Saamiu-el yeli: Ba Tari Baahaa Daana ba 'lugi
nga ming.
9 'Beng la ka Jeesi daang veng ka Saamaa pari wa gaa. Ung yeli: Ba Tari
Baahaa Daana ba 'lugi nga ming.
10 Ngaang ka Jeesi daang veng ka u 'bi-daba bayo'poin ni ti pari gaa
Saamiu-el 'ningbi-tooring. Che ka Saamiu-el daang yeli 'ku Jeesi: Ba
Tari Baahaa Daana ba 'lugi bamahi.
11 Ka Saamiu-el daang jugihi Jeesi: A 'bi-pola jaang 'bi che bi? 'Beng la
ung yeli: A nang kpelingye ba jaa bung'bile. Nyiunang ming ti chiina

a piihi. Ka Saamiu-el yeli 'ku Jeesi: Tung ka ba ti waaniu. 'Bojung ka unang ba wa, ti kung 'jing.

12 Ung daang tung bang ti waaniu. U daang iye jie, a tari 'ningbisogi-vielaa. Nachiima daang la. Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli: 'Ihi buo kpaang waahuu, 'bojung una la bila.

13 'Beng la ka Saamiu-el daang di a kpaang iilii a buo kpaang waahuu u bieri'mine ni 'puong. Ka Ba Tari Baahaa Daana Sie daang wa 'Deevid ingang a 'piili a daari gara. Ka Saamiu-el daang 'ihi a gaa 'Reemaa.

14 Pampana Ba Tari Baahaa Daana Sie ni daang 'yiye Sool ingang, che ka sibeu kanga ang 'yi Ba Tari Baahaa Daana seng da mang dannuu.

15 Ka Sool tungtuniba yeli 'kuu: Siringkoni, sibeu ang 'yi Naangmini seng danniing.

16 Veng ka ti ningkpong 'ku i tungtuniba ni ang 'bi i 'ningbi-tooring ni nuori pampana ka ba bo dau nga ang bang 'koni ngmiibu yaga. Sanga ni a sibeu ni ang 'yi Naangmini seng ni ang na mang wa 'ihi i ingang, u na mang diye u 'nu a ngmining a 'koni ka i nye laangfie.

17 A 'jung ka Sool daang yeli 'ku u tungtuniba ni: Ye bo dau ang bang ngmiibu sung a taruu wa 'kumo.

18 'Beng la ka a tungtuniba kanga daang dieyeli: Nye, n nyiye Jeesi, Beetilehem nie ni 'bi-dau kanga ang bang ngmiibu. Daukpiengaa ang tari nyau la, a i taanhuu jaujaura, a bang yeliyaga che i nachiima. Ba Tari Baahaa Daana ming 'biye u seng.

19 Bila 'jung Sool daang tungye tungtuniba Jeesi 'jie a yeli: Bahi i 'bi-dau 'Deevid ka u wa n seng, unang chiina a piihi ni.

20 Ka Jeesi daang nyogi bunga a 'tuoguu paanuu, wuo ang tari waing, aning bupolii, a dia tuoli ning u 'bi-dau 'Deevid Sool seng.

21 Ka 'Deevid daang wa Sool 'jie a wa ahi u 'ningbi-tooring. Ka Sool daang numuu yaga, ka 'Deevid leu u jaujaubungpegina.

22 'Beng la ka Sool daang tung Jeesi 'jie a yeli: Jaan'de, veng ka 'Deevid mang aha n 'ningbi-tooring, 'bojung u nyiye bunye n 'ningeng.

23 Bila ming daang la, ka a sie ang 'yi Naangmini seng ning wa 'ihi Sool ingang jaa, 'Deevid da mang diye 'koni a ngmiu ning u 'nu. Sool inga panaa da mang maang ung nye laangfie, che ka a sibeu ming 'yi u seng.

'Deevid kuye 'Golaiyat

17 A Filiisitiya niba daang laanhiye ba 'sojemuno lang taa a na jau taanhuu. Ba daang langye 'Sooko 'puong, 'beng i 'Juuda 'suobu ni. Ba daang maaliye kampu 'Sooko aning 'Aziika kpachagang, 'Ii-fes Daamim 'puong.
2 Ka Sool aning Isi'reeli daba daang lang taa a maali kampu 'Iila Lohimbo 'puong, a segihi ba miihi ka ba jauning a Filiisitiya niba taanhuu.
3 A Filiisitiya niba daang ahiye tangkpong 'jung 'lombori kangang, ka Iisiriel ming ahi tangkpong kanga 'jung 'lombo-jaalang. Lohimbo daang 'biye ba kpachagang.
4 Ka gandau kanga daang 'yi Filiisitiya niba kampu ning. U 'yuori daang la 'Golaiyat, a 'yi Gaat ka u yogulung daang i 'kiyubitihi ayuobi aning vanda.
5 Yaawa 'jupiluu daang 'chigiye u 'jung, ung mang di 'kuri kparuu ming a boo taanhuu boori. A kparuu tiinhuu daang iye yaawa sekelihi 'tuhi a'nu.
6 Yaawa jaujaubuunhu daang 'biye u gbeeng, ka yaawa kpani ming giri u 'puoring.
7 U kpani juuri da 'woniye 'wooro kpadau wega, ka u 'kuri kpani'biri tiinhuu i sekelihi koohi ayuobi. 'Kuri bunglegiruu pegina ming da mang 'biye u 'ningbi-tooring.
8 'Beng la ung daang ahi a tahing Isi'reeli 'sojemuno ni, a yeli 'kubo: Wala la yeng 'yi wa tongtaa a na jau taanhuu. Filiisitiya nie ba ima, yeng ming i Sool tungtuniba? Ye 'lugi dau a veng ka u 'sigi wa pagima.
9 Ka unang wa tuong jaunima a kuma, ti na leuye ye 'yemihi. Che ka maang wa tuomuu a kuu, ye ming na leuye ti 'yemihi a tuniti.
10 Ka a Filiisitiya nie daang yeli: N ngmiraningye Isi'reeli 'sojemuno ni chaachaa 'jine nga. Ye 'kumo dau ka ti jautaa.
11 Sanga ni Sool aning Isi'reeli niba jaa ang daang wa 'wong a Filiisitiya nie yeli'bie nga, ka ba iinhi chuori ka dabieng kpeba 'haali.
12 'Deevid daang iye Eefarata nie ang 'yi Beetilehem ang 'bi 'Juuda 'puong 'bi-dau. U 'yuori daang la Jeesi, ung tari 'bi-daba ba'nii. A dau nga daang 'koriye yaga Sool sanga ning.
13 Jeesi 'bi-daubera bata daang 'tuye Sool gaa a taanhuu. U 'bi-daba bata

ni ang daang gaa a taanhuu ni 'yoe daang la 'Ilaiyab, a 'bi-daukpong, ka
u nyieri Abiinadab, aning Saamaa, a taalung daana.
14 'Deevid daang la a bung'bile. A bungbera bata ni daang 'tuye Sool.
15 Che sanga kangang 'Deevid da mang gaaye Sool 'jie che leu wa chiina
u ba piihi Beetilehem 'puong.
16 Ka a Filiisitiya nie da mang tagi ta a 'ihi u minga tihi 'beri lijaa'yi,
'beeguu aning 'ji-maarii.
17 'Beng la ka Jeesi daang yeli 'ku u 'bi-dau 'Deevid: Di a kachiinihi nga
'mine iifa maahibu aning paanuuhi 'pie nga ti 'ku i bieri'mine. Dia
'loring gaaning i bieri'mine 'jie a kampung.
18 Di a bihungnaarikpaga 'pie nga ming ti 'ku ba 'sojehi 'tuhi ningkpong ni
che nye bila ni i bieri'mine ang 'jing a leu tari ba 'duoho waaning.
19 Sool aniba aning Isi'reeli daba ni jaa daang 'biye 'Iila Lohimbo ni
'puong a jaura ning a Filiisitiya niba.
20 'Beng la ka 'Deevid daang 'ihi 'beeguu 'pipi a bahi a piihi 'ku kaara che
di a buunhu gaa a'wo Jeesi ang 'kuu nuori bila ni. Ung daang wa tara
a kampu ka a 'sojehi 'yire ka ba jau, a chiera 'yirambo.
21 'Bojung Iisiriel aning a Filiisitiya niba daang segihiye taanhuu segihibu,
ka 'sojemuni 'tuoho 'sojemuni.
22 Ka 'Deevid daang bahi u bungtarihi ni a 'tuobu kaara 'nuuhing, che jo
gaa a 'sojehi 'jie ti 'puohi u bieri'mine.
23 'Beng la, ung daang ti yera yela 'kuro u bieri'mine ni, ung wa banna ka
a gandau la, a Filiisitiya nie ni ang 'yi Gaat ni. Una bang buona
'Golaiyat ni. U daang ti 'yiye a Filiisitiya niba 'sojehi 'puo waana, a wa
yeli a yeliyaga ning a 'ju. Ka 'Deevid daang 'womaa.
24 Ka a Isi'reeli daba ni jaa daang nye a dau a jo u 'ningbi-tooring che ka
dabieng kpeba sung.
25 A 'jung ka Isi'reeli daba ni daang yeli: I nyila dau nga ang 'yi wa nga?
Siringkoni u 'yi wayeng ka u wa ngmining Iisiriel chaachaa. Dau ni
ang na kuu, a naa na lebuung bundaana a 'kuu bundaambuunhu yaga
jaa. U na diye u 'bi-poga 'kuu che 'ihi u ba jaga ming 'nu bahi 'lampoo
yeubung Iisiriel 'puong.
26 'Beng la ka 'Deevid daang yeli yela 'ku a daba ni ang daang ahi u
'lomboring ni a yeli: 'Bo bang na i 'ku dau ni ang na ku a Filiisitiya nie
nga che 'ihi a nyaaba Iisiriel 'puong? Ning'buo la a Filiisitiya nie yo'foli

nga a'wo u na buong a Naangming'vori ni 'sojemuno jaala?
27 Ka a niba daang die yeluu ngaang: Bila bang na i 'ku dau ni ang na kuu.
28 'Ilaiyab, u bieri bungkpong ni daang 'womaang sanga ni ung daang yera yela 'kuro a daba. Ka 'Ilaiyab 'suuri daang 'ihi 'Deevid ingang, ung yeli: Wala 'jung ing 'sigi wa che? Ning'buo ing bahi a piihi awala ni 'ku a mo'sogihing? N bangye i jigihibu aning i 'sikiri beulung, 'bojung i 'sigi wayeng ka i wa nye a taanhuu jaubu.
29 Che ka 'Deevid daang yeli: 'Bo panaa mang i? Ka bila n ta yeli yela ming gba wa?
30 'Beng la ung daang bahuu che leu 'tori kanga daana a yeli bila ning u 'ju. Ka a niba nga ming dieyeluu a'wo bila ni a fora niba ang yeli ni.
31 Sanga ni bang daang wa 'wong 'Deevid yeliyaga ni, bang ti maahaa 'ku Sool, ung tung u 'jie.
32 Ka 'Deevid daang yeli 'ku Sool: Ta veng ka nie jaa pelinga teura u yela. I tungtuna na gaa ti jauningye a Filiisitiya nie nga.
33 Ka Sool daang yeli 'ku 'Deevid: I kung bang ti 'tuohi a Filiisitiya nie nga a jauniu. 'Bojung 'bibile lii, che ung ming i taanhuu jaujaura a 'yi u 'biilung jaa.
34 Che ka 'Deevid daang yeli 'ku Sool: I tungtuna mang chiinaye u ba piihi. Ka 'gbegini bii beer la wa nyogi pipolii a piihi 'puong,
35 n mang karuung a ti ngmiu che faa a pipolii a 'yi u nuoring. Ka unang wa 'ihi n ingang, n mang nyoguung a 'ti u yiering che ngmiu ku.
36 I tungtuna kuye 'gbegini aning beer jaa. A Filiisitiya nie yo'foli nga ming na 'woningye a kanga, ung buong a Naangming'vori ni 'sojemuno jaala 'jung.
37 Ka 'Deevid daang la yeli: Ba Tari Baahaa Daana ni ang faama a 'gbegini 'nung a faama a beer ming 'nung ni, unang na faama a Filiisitiya nie nga 'nung. Ka Sool daang yeli 'ku 'Deevid: Gara, che Ba Tari Baahaa Daana 'bi i seng.
38 Ka Sool daang boo 'Deevid aning u taanhuu boori, a di yaawa 'jupiluu 'chigi u 'jung. U daang diye 'kuri kparuu ming yeruu.
39 Ka 'Deevid daang di u ta'kobi liri u taanhuu boori ni ingang a na 'cheng nye, 'bojung u da ba 'chengnia nye. Ka 'Deevid yeli 'ku Sool: N kung bang 'chengning ama, 'bojung n daang ba 'chengnia nye. A 'jung ka 'Deevid daang yaahaa.

40 'Beng la ung daang di u dangkpali tari u 'nung, a ti begihi 'ihi 'ku-salansalihi a'nu a kombo'bileng. U daang diang ing pichiingwuong, kori'bile kanga ung daang tari 'puong, ka u kpalima ming daang 'bi u 'nung. Ung daang tagi pieli a Filiisitiya nie.
41 Ka a Filiisitiya nie daang wa, a 'piili tagira piena 'Deevid. Ka dau ni ang mang pegili u 'kuri bunglegiraa ni daang 'bi u 'ningbi-tooring.
42 Sanga ni a Filiisitiya nie ang wa 'liinhe a nye 'Deevid, u daang diung fiengye. 'Bojung 'bibile daang liu, a i jie che i nachiima.
43 Ka a Filiisitiya nie daang yeli 'ku 'Deevid: Baa lima bi ing waana n ingang ning dabola? Ka a Filiisitiya nie daang kaabi u ngmima ing 'Deevid.
44 Ka a Filiisitiya nie daang yeli 'ku 'Deevid: Tama ka n di i neni 'ku saa'ju 'nobilii aning mo'duunhi.
45 'Beng la ka 'Deevid daang yeli 'ku a Filiisitiya nie: Ta'kobi aning kpani aning kpang'bile ing waananing n ingang. Che maang yeng, bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana, Isi'reeli 'sojehi Naangmini ni 'yuoring mang waana i ingang. Una ing buong jaala ni.
46 'Jine nga Ba Tari Baahaa Daana na 'ihiing ing n 'nung, ka n ngmii ku a ngmaa i 'ju. 'Jine nga mang na di a Filiisitiya niba kampu ni 'kuunhi 'ku saa'ju 'nobilii aning 'tenge 'ju mo'duunhi, ka dunee jaa bang ka Naangmini kanga 'biye Iisiriel 'puong.
47 'Beng la ka a langbu nga jaa na bang ka ta'kobi bii kpani naani ka Ba Tari Baahaa Daana dieraning. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daanang 'so a taanhuu jaubu. U na 'ihiing ing ti 'nuuhing.
48 Sanga ni a Filiisitiya nie ang daang 'ihi wa tagi pieli ka u 'tuohi 'Deevid, ka 'Deevid 'loring a jo gaa a 'sojehi 'jie seng ni ti 'tuohi a Filiisitiya nie.
49 'Beng la ka 'Deevid daang di u 'nu tung u wuo a 'ihi 'kuurii. Ung daang 'viihuu a ngmi a Filiisitiya nie 'gbeung ka a 'kuurii vuri kpe u 'gbeu ung 'le 'pu 'tengeng.
50 A 'jung kpalima aning 'kuurii ka 'Deevid daang di tuong a Filiisitiya nie, a ngmiu ku. Che ta'kobi daang 'chi 'Deevid 'nung.
51 Ka 'Deevid daang jo ti chaahi a Filiisitiya nie, a nyogi u ta'kobi tagi vuo u teung a kuu, a diu ngmaa u 'ju. A Filiisitiya niba ang wa nye ka ba gandau ni 'kpiyeng, bang jo.
52 Iisiriel aning 'Juuda niba daang 'ihiyeng a tahing che kara a Filiisitiya

niba. Ba daang karibang bilaang ti ta a lohimbo nuori aning Eekirong 'di-nobera ni. Ka banani ang daang nye dangii a Filiisitiya niba 'puong daang 'le 'le a soring a gara See'reeyim. Ba daang 'leyeng, 'haali a gara ti ta Gaat aning Eekirong.

53 'Beng la ka Isi'reeli niba daang 'yi a Filiisitiya niba karibu wa, a wa jaahi ba tentihi buunhu.

54 Ka 'Deevid daang di a Filiisitiya nie 'ju a waaning Jeruuselem. Che u daang diye u taanhuu boori ni yeng 'bing u tenting.

55 Sanga ni Sool ang daang wa nye 'Deevid ang 'yire ka u ti 'tuohi a Filiisitiya nie, ung jugihi Aabiner, a 'sojehi ningkpong: Aabiner, ning'buo 'bi-dau la a 'bie nga? Ka Aabiner yeli: I 'suhu 'biibu 'puong, 'oo naa, n ba bang.

56 Ka a naa daang yeli: Piehi bang nie ni 'bi-dau ang la a 'bi-polii nga.

57 'Beng la ka 'Deevid daang wa 'yi a Filiisitiya nie kuubu waana ka Aabiner nyoguu, a taruu waaning Sool 'ningbi-toori. A Filiisitiya nie 'ju daang 'biye u 'nung.

58 Ka Sool daang jugihuu: 'Bi-polii, ning'buo 'bi-dau lii? Ka 'Deevid dieyeli: I tungtuna Jeesi, Beetilehem nie ni 'bi-dau lima.

Sool iriye 'Deevid 'nyuuri

18 Sanga ni 'Deevid ang daang wa yeli yela 'ku Sool baahi, Joonatang 'suhu daang mariye 'Deevid 'suhung. Ka Joonatang daang numuu a'wo u minga.

2 Sool daang nyoguung a daari, a da ba sagi ka u la gaa u ba 'deu.

3 'Beng la ka Joonatang aning 'Deevid daang 'bing 'layiri, 'bojung Joonatang daang numuung a'wo u minga.

4 Ka Joonatang daang yaa u kparuu ung yeri a 'ku 'Deevid, a langning u taanhuu boori. 'Haali u ta'kobi, u taanhuu, aning u belenti, a jaa ung daang yaahi 'kuu.

5 A 'jung 'Deevid da mang 'yi gaaye 'jie jaa Sool ang tumuu, a da mang ira yela ang tari 'ningbiri. Ka Sool daang 'ihuu ung kaara a jaujauriba. A niba jaang daang die u yela, ka Sool tungtuniba ni ming daang die u yela.

6 Sanga ni bang daang wa waana 'yiri, a sanga ka 'Deevid daang 'yi a Filiisitiya nie ni kuubu waana. Pogiba daang 'yiye Iisiriel 'yi-bera jaa

wa, a 'yiene che seura a 'tuoho Naa Sool. Ba daang tariye sinsagihi aning nyengka aning 'yieme bungngmirihi a 'tuoho niu.

7 Ka a pogiba daang 'yiene ngaang che seura:
Sool kuye u 'tuhii,
ka 'Deevid ming ku u 'tuhipiihi.

8 'Beng la ka Sool 'suuri daang 'ihi yaga jaa, ka a yelihung saang u 'puo. Ung yeli: Ba diye 'tuhipiihi 'ku 'Deevid, che di 'tuhu 'yong 'ku maang yeng. 'Bong panaa la kpeling ka a naalung diebu naani?

9 A 'jung ka Sool daang 'ihi u 'ningbiri ing 'Deevid a 'piili a daari gara.

10 'Jie ang daang wa nyaa, ka sibeu ni ang 'yi Naangmini seng ni 'ihi Sool ingang. Ung dangyeli yela a jaga 'puong. Ka 'Deevid daang ngmi 'yieme aning u 'nu a'wo wagirihi ang pari. Che kpani daang 'biye Sool 'nung.

11 Ka Sool daang teu a kpani, 'bojung u daang yeliyeng: N na tebuu mariye a daangguoning. Che 'Deevid daang 'murihuung gberi 'buyi jaa.

12 Ka Sool daang jora 'Deevid, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana daang 'biye u seng che 'yi Sool yeng seng.

13 Bila 'jung ka Sool daang 'ihuu a 'yi u seng a lebuu u 'sojehi 'tuhu ningkpong. 'Deevid da mang taribang 'yining a leu tariba waaning.

14 Ka 'Deevid da mang ira yengyela soe jaang, ka Ba Tari Baahaa Daana ming daang 'bi u seng.

15 Bila 'jung Sool ang daang wa nye ka u mang iriye yengyela yaga, u daang joruung.

16 Che Isi'reeli niba jaa aning 'Juuda niba daang nungye 'Deevid yela, 'bojung u da mang taribang 'yining a leu tariba waaning.

17 'Beng la ka Sool daang yeli 'ku 'Deevid: Nye n 'bi-pogikpong 'Miirab. N na diung 'kui ka u i i poga. Turi tari nyau 'kumo, a jaura Ba Tari Baahaa Daana taanhijemaa ni. Sool yeliye ngaang 'bojung u daang tiehang: Ta veng ka n 'nu 'ihi u ingang, che ka a Filiisitiya niba 'nu 'ihi u ingang.

18 Ka 'Deevid daang yeli 'ku Sool: Ning'buo lima, 'bo la n 'nyivori bii n ba 'di-nuori Iisiriel 'puong, a'wo n na leu naa diengdau?

19 Che sanga ni bang danang di 'Miirab, Sool 'bi-poga ni 'ku 'Deevid, bang leu diu 'ku 'Ee-diriel, a 'Mihoola nie ni ung leu u poga.

20 Che Maikel, Sool 'bi-poga ni daang buoriye 'Deevid. Bang daang yeli

'ku Sool ka a yeli peli u 'puo.
21 Ka Sool daang tiehi: N na diu 'kuung ka u leu beraa 'kuu, che ka a Filiisitiya niba ming 'nu 'ihi u ingang. Bila 'jung Sool daang la yeli 'kuye 'Deevid a gberi 'buyi ingang: I na leuye n diema 'jine nga.
22 Ka Sool daang 'ku u tungtuniba nuori: Ye yeli ngaang 'ku 'Deevid 'gondong: Nye, a naa dieye i yela, ka u tungtuniba ming jaa nung i yela. Bila 'jung panaa, leu a naa diema.
23 Ka Sool tungtuniba daang yeli ana yela ni ka 'Deevid 'wong. Ka 'Deevid dieyeli: Ye tiehi ka yelidienuu la ka nie i naa diema bi? Ye ba nye ka ningbaala lima mang i nie bang ba kahina?
24 Ka Sool tungtuniba ni daang yeli 'kuu: Ngaang ka 'Deevid yeli.
25 'Beng la ka Sool daang yeli: Ngaang yeng na yeli 'ku 'Deevid: A naa ba buora 'cheuri jaa ka Filiisitiya niba yowuuhi koo 'yong naani, a na naa sani a naa domihi ingang. Che Sool daang tiehang ka u i ka 'Deevid 'le a Filiisitiya niba 'nuuhing.
26 A 'jung sanga ni u tungtuniba ang daang wa yeli a yela nga 'ku 'Deevid, a daang peliye 'Deevid 'puo yaga ka u i a naa diema. Che a 'beri da nang ba pari.
27 Bila 'jung 'Deevid daang 'ihiyeng a gaa, u ning u 'sojehi, a ti ku a Filiisitiya niba daba koohi a'yi. Ka 'Deevid daang tari ba yowuuhi waaning bang di a jaa kpeleng kpeleng ti 'ku a naa ka ka u tuong i a naa diema. 'Beng la ka Sool daang 'kuu Maikel, u 'bi-poga ni, ung leu u poga.
28 Ngaang la ka Sool daang nye a bang ka Ba Tari Baahaa Daana 'biye 'Deevid seng, ka Maikel, Sool 'bi-poga ni ming buoruu.
29 Che ka Sool da nang maaling jora 'Deevid. A 'jung Sool daang leuye 'Deevid dondoma aang gara.
30 'Beng la ka a Filiisitiya niba ningbera daang 'yi gaa taanhuu. Wagiri jaa bang da mang wa 'yi, 'Deevid da mang iye yengyela a gaa Sool tungtuniba ni jaa. Bila daang vengyeng ka u 'yuori 'do yaga jaa.

Sool 'leyeng ka u ku 'Deevid

19 Ka Sool daang yeli yela 'ku u 'bi-dau Joonatang, aning u tungtuniba jaa ka ba ku 'Deevid. Che Joonatang, Sool 'bi-dau ni daang dieye 'Deevid yela 'haali.

2 A 'jung Joonatang daang yeli 'kuye 'Deevid ngaang: N ba Sool buoraye bila ni ung na i kui. Bila 'jung jaan'de, 'guro i minga a waana 'beeguu, ka i ti kpeling sogili'jie kangang.
3 Che n na 'yi ti ahiye n ba 'lomboring a moo ni 'puong ing 'be ni ka n ning n ba yeli i yela. Ka maang wa nye yeli jaa, ka n yeli 'kui.
4 Ngaang ka Joonatang daang yeli 'Deevid yela sung jaa a 'ku u ba, che yeli 'kuu: Ta veng ka naa i u tungtuna yelibeu. Ta i 'Deevid yelibeu, 'bojung u ba ii yelibeu. U tungtunihi ming sumang yaga jaa 'kui.
5 'Bojung u da ba i u 'nyivori 'niiri sanga ni ung ku a Filiisitiya nie. Ka Ba Tari Baahaa Daana waaning faabu nga ang i kpong a 'ku Iisiriel jaa. I da nyiye bila a nyenging. Ka wala 'jung panaa ing na tung beu haache jiing ingang, a ku 'Deevid ka anan'so 'chibe?
6 Ka Sool daang chelihi 'wong Joonatang yeliyaga, ka Sool daang po: A'wo Ba Tari Baahaa Daana ang i 'vori yeng, n kung kuu.
7 'Beng la ka Joonatang daang buong 'Deevid, a yeli amahi jaa 'kuu. A 'jung Joonatang daang tariye 'Deevid waaning Sool seng. Ung daang wa 'bi u 'ningbi-tooring a'wo wagirihi ni ang pari ning.
8 'Beng la ka taanhuu daang la wa 'ihi, ka 'Deevid 'yi ti jauning a Filiisitiya niba. Ung daang ngmiba ganda ngmiibu bang jo laali.
9 A sibeu ni ang 'yi Ba Tari Baahaa Daana seng ni daang 'ihiye Sool ingang ka u daang 'jing u 'deung ka u kpani 'bi u 'nung. Ka 'Deevid ming daang ngmira 'yieme.
10 'Beng la ka Sool daang buora ka u teu 'Deevid mari a daangguoning aning u kpani, che ka 'Deevid daang 'murihi a 'yi Sool 'ningbi-tooring. Ung teu a kpani pogi a daangguoni. Ka 'Deevid daang jo bo 'jie ana 'yienguu ni.
11 Ka Sool daang tung tungtuniba 'Deevid 'deu ka ba ti 'guu a kuu 'beeguu. Che ka Maikel, 'Deevid poga ni daang yelaa 'kuu a yeli: Ka inang ba bo i 'ju 'jie 'yienguu nga, 'beu ba na kuing.
12 A 'jung Maikel daang iyeng ka 'Deevid 'tu 'tokoro 'sigi 'tenge. Ung daang gaa, a jo bo 'jie.
13 Ka Maikel daang di konton'jelinge jieli a bungjieng, a di bukooni bungpogiruu 'bing u 'ju seng, che di waje a 'muuruu.
14 A 'jung sanga ni Sool ang wa tung tungtuniba ka ba ti nyogi 'Deevid, ung daang yeli: U bierang.

15 'Beng la ka Sool daang la leuhi a tungtuniba bahi ka ba ti nye 'Deevid
a yeli: Ye taruu 'do wa 'kumo a bungjieng ka n kuu.
16 Che ka a tungtuniba daang wa kpiera ti tara ka a konton'jelinge la a
bungjieng ka bukooni bungpogiruu 'bi u 'jung.
17 'Beng la ka Sool daang yeli 'ku Maikel: Wala la ing belingma nga, a
bahi n dondoma ung gaa, a jo bo 'jie? Ka Maikel daang dieyeli 'ku
Sool: U da yeli 'kumong: Veng ka n gaa. Wala 'jung mang na kui?
18 Ka 'Deevid daang jo bo 'jie, a gaa Saamiu-el seng 'Reemaa 'puong a ti
toonhi anani jaa Sool ang iu ni 'kuu. Ka u ning Saamiu-el daang gaa ti
kpiera 'Neeyot 'puong.
19 Bang daang yeli 'ku Sool: Cheliha, 'Deevid 'biye 'Neeyot ang 'bi
'Reemaa 'puong.
20 'Beng la ka Sool daang tung tungtuniba ka ba ti nyogi 'Deevid. Bang
daang ti nye a dangyeriba langbu ni bang dangyera yela ka Saamiu-el
ahi a'wo 'yi-diera ba 'puong. 'Beng la ka Naangmini Sie daang wa Sool
tungtuniba ni ingang bang ming dangyeli yela.
21 Bang daang wa yelaa 'ku Sool, ung daang la tung tungtunjaani, bang
ming dangyeli yela bila ning u 'ju. Ka Sool daang la tung tungtuniba
a taalung ingang, bang ming dangyeli yela.
22 'Beng la ka Sool ming daang gaa 'Reemaa, a ti ta a kolungkpong ni ang
'bi 'Siiku 'puong ni. 'Beng la ung daang jugihi: Ka Saamiu-el aning
'Deevid 'bi 'ye? Ka nie kanga yeli: Yeliminga la, ba 'biye 'Neeyot ang
'bi 'Reemaa 'puong.
23 A 'jung Sool daang gaaye 'Neeyot ang 'bi 'Reemaa 'puong. 'Beng la ka
Naangmini Sie ni daang wa u ming ingang ung daang gara che
dangyera yela bilaang a ti ta 'Neeyot ang 'bi 'Reemaa 'puong.
24 Ung ming daang yaahi u bungyerihi che dangyeli yela Saamiu-el
'ningbi-tooring bila ning u 'ju. U daang jengyeng a ba ing bung jaa ana
ngmintong'gbuli ni jaa aning a 'yienguu jaa. Bila 'jung bang mang yeli:
Sool ming paahiye a dangyeriba 'puong bi?

'Layiri Joonatang ang 'bing ning 'Deevid

20 'Beng la ka 'Deevid daang jo 'yi 'Neeyot ang 'bi 'Reemaa 'puong a gaa
ti yeli 'ku Joonatang: 'Bo mang i? N saangbu la wala, 'bo yelibeu
mang i i ba 'ningbi-tooring ung buora n 'nyivori 'ihibu?

2 Ka Joonatang daang yeli 'kuu: A laye. I kung 'kpi. Yeliminga, n ba kung i yeli jaa ka u ba dang yeli 'kumo, ka yeli'bile la bii ka yelikpong la. Ka wala 'jung ka n ba na sogilima a yeli nga? A ba 'wo bila.
3 'Beng la ka 'Deevid daang la po a yeli: I ba siringkoni bangyeng ka n nyiye bunye i seng. U yeliyeng: Ye ta wa vena ka Joonatang banna a yeli nga, ka u 'puo ira wa saang. Che yeliminga, a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang i 'vori aning i 'suhu 'biibu 'puong, n ning 'kuung iye yengyeng bila.
4 Ka Joonatang yeli 'ku 'Deevid: Bung jaa ina ang buora, una mang na i 'kui.
5 Ka 'Deevid dieyeli 'ku Joonatang: Siringkoni 'beu la 'Chiu-paalaa, ang sigi ming ka n ning a naa 'jing 'di siimaa. Che veng ka n gaa ti sogili moo 'puong a gara a 'beri ata daari 'ji-maari.
6 Ka i bang wa chelihi bang ka n 'chibe, bila yeng, yeli: 'Deevid suhiye sori 'ningbi-jieng n seng ka ka u jo 'do Beetilehem, u 'yiri. 'Bojung a 'di-nuori jaa tariye sarika kanga ang 'ihe 'yuoni la 'yuoni jaa 'beng.
7 Ka unang wa yeli: A sumang, bila yeng i tungtuna na iye 'chihi. Che ka u 'suuring wa 'ihi yaga jaa, bang pielaang ka beu iibu ung 'le.
8 Bila 'jung 'see ka i i tungtuna hina, 'bojung i tariye i tungtuna kpening Ba Tari Baahaa Daana 'layiri. Anaa jaa, ka beung wa 'bi n ingang, i minga kuma. Wala 'jung ing na tarima waaning i ba seng?
9 Che ka Joonatang daang yeli: I ning bila 'bi taa toori. 'Bojung ka maang da bang pielaang ka n ba 'leye beu 'leree i ingang, ma n na yeli 'kuing wa?
10 'Beng la ka 'Deevid yeli 'ku Joonatang: Che bii ka i bang ira wa 'miing imii, ning'buong na yeli 'kumo?
11 Ka Joonatang daang yeli 'ku 'Deevid: Wa ka ti kpe moo. Bang jaa daang 'yi kpe moo.
12 'Beng la ka Joonatang daang yeli 'ku 'Deevid: Iisiriel Ba Tari Baahaa Daana Naangmini ni la 'sieridire. N na piehiye n ba 'beu bii 'beuchibe. Ka unang siring wa tari haakilisung 'Deevid 'lomboring, n naang wa yelaang 'kui.
13 Ka maang ba i bila, Ba Tari Baahaa Daana dogihi maang Joonatang yaga jaa. Che ka n ba 'puong wa peli ka u ii yelibeu, bila yeng n na wa toonhaang 'kui che bahii ka i gara ning laangfie. Ba Tari Baahaa Daana

ming na 'bi i seng a'wo ung 'bi n ba seng bila ni.
14 Ima Ba Tari Baahaa Daana hina n 'vorihung sanga ka nie kanga ta wa kuma.
15 Ta wa 'ihe i hina ming 'yire n 'deu ingang jaa jaa. Ta wa 'ihe i hina, haali sanga ni Ba Tari Baahaa Daana ang na wa ngmaahi ina 'Deevid domihi jaa kpeleng a 'yi 'teng-gbaning gba.
16 A 'jung Joonatang daang maali ningye 'Deevid 'deu 'layiri a yeli: Ba Tari Baahaa Daana na naa a sani 'Deevid domihi ingang.
17 Joonatang daang la iyeng ka 'Deevid po, ung numuu ni 'jung. 'Bojung u daang numuung a'wo bila ni ung nung u minga.
18 'Beng la ka Joonatang daang yeli 'ku 'Deevid: 'Beu la 'Chiu-paalaa. Ba na baming ming ka i 'chibe, 'bojung i 'jingjie na iye kpali.
19 Ka inang wa chelihi dabaata, ka i 'loring 'sigi wa 'jie ni ing da sogili a yeli iibu daari ni. Kpeling 'Ii-zel 'kuurii ni sieng.
20 N na teuye 'piime ata bahi a 'lomboring a'wo mang teura bungkanga.
21 N na tungye 'bi-dau'bile 'be a yeli: Gaa ti bo a 'piime. Ka maang wa bang che yeli 'ku a 'bi-dau'bile: Nye, a 'piime 'biye i 'lombori ngang, 'ohaa waaning, bila yeng Ba Tari Baahaa Daana ang i 'vori yeng, laangfie 'bibeng 'kui, dabieng 'chibe.
22 Che ka maang wa yeli ngaang 'ku a 'bi-polii: Nye, a 'piime 'biye i 'ningbi-tooring, bila yeng gara i gaa'jie, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana bahiing sori.
23 Che yeli ni i nima ang yeli ni yeng, siringminga, Ba Tari Baahaa Daana na la ti 'sieree daana a gara wagiri jaa.
24 'Beng la ka 'Deevid daang sogili a moong. Sanga ni a 'Chiu-paalaa ang wa ta, a naa daang 'jingyeng a na 'di a siimaa.
25 Ka a naa daang 'jing u 'jingjie ning a'wo wagirihi jaang, 'kogo kanga ingang a daangguoni sieng. Ka Joonatang daang 'ihi, ka Aabiner daang 'jing Sool 'lomboring, che ka 'Deevid yeng 'jie i kpali.
26 Anaajaa, Sool daang ba yeli yeli jaa a daari, 'bojung u daang tiehiyeng: Yeli kanga paguung. U degiyeng, siringkoni u degiyeng.
27 'Beu ang daang kaa, a 'chiu 'beri a'yi daari, 'Deevid 'jie daang nang iye kpali. Ka Sool daang jugihi Joonatang, u 'bi-dau ni: Wala ka a Jeesi 'bi-dau ni ba wa 'di jaaming aning 'jine jaa?
28 Ka Joonatang dieyeli 'ku Sool: 'Deevid suhiye sori 'ningbi-jieng n seng

ka ka u gaa Beetilehem.

29 U da yeliyeng: Jaan'de, veng ka n gaa, 'bojung ti 'di-nuori niba tariye sarika 'ihibu a 'yi-kpoming, ka n bieri 'kumo nuori ka n 'bibe. Ka maang wa nye bunye i seng yeng, nang veng ka n gaa a ti nye n bieri'mine. Bila 'jung ung ba wa a naa siimaa 'jie.

30 'Beng la ka Sool 'suuri daang 'ihi Joonatang ingang, ung yeli 'kuu: Pogilaanii, pogitaawaidiera 'bi-dau nga. I tiehi ka n ba bang ka i 'lugiye Jeesi 'bi-dau ni a ing i minga 'viing, a ing i ma inggbangkpali 'viing bi?

31 'Bojung ka Jeesi 'bi-dau ning nang 'bi duneeng gara, ina kung maali, i naalung ming kung maali. A 'jung, tung ka ba ti taruu wa 'kumo, 'bojung 'see ka u turi 'kpi.

32 Ka Joonatang daang dieyeli 'ku u ba Sool: Wala 'jung ang sigi ka ba kuu? 'Bo ung i?

33 'Beng la ka Sool daang tebuu ning kpani a na kuu. A 'tuuro bila ingang, Joonatang daang bangyeng ka u ba ahiye 'ningbi-jieng ka u ku 'Deevid.

34 A 'jung Joonatang daang 'ihiye a 'teebuling aning 'su-tuluu. U daang ba 'di siimaa jaa a 'chiu dabaa'yi daari ming, 'bojung u 'puo daang saangyeng yaga 'Deevid yela, u ba ang nyaabuu ni 'jung.

35 'Beeguu ka Joonatang daang 'yi kpe a moo 'puo wagiri ni u ning 'Deevid ang 'bing 'ku taa ni. 'Bi-dau'bile kanga daang puoye u ingang.

36 'Beng la ung daang yeli 'ku a 'bi-dau'bile: Jora ti bo 'piime ni mang na teu ni. Ka a 'bi-dau'bile wa jora ung teu 'piing ung ti paruu.

37 Sanga ni a 'bi-dau'bile ang daang wa ta 'jie 'piing ni Joonatang ang teu ni ang 'be, Joonatang daang tahingye a 'bi-dau'bile a yeli: Ma a 'piing 'biye i 'ningbi-tooring wa?

38 Ka Joonatang daang tahing a 'bi-dau'bile: I nyagihuu, 'loring, ta wa naara. Ka Joonatang 'bi-dau'bile ni daang laanhi a 'piime a leu wa u ningkpong 'jie.

39 Che a 'bi-dau'bile daang ba bang yeli jaa. Joonatang aning 'Deevid 'yoming da bang yeli ang 'bibe.

40 'Beng la ka Joonatang daang di u jaujaubuunhu 'ku u 'bi-dau'bile ni che yeli 'kuu: Gara, taraa garaning a 'yi-kpong.

41 A 'bi-dau'bile aang wa gaa baahi, ka 'Deevid daang 'ihi 'jie kangang sa'mungduri seng, a 'le 'pu 'tengeng, a 'churi gberi buta. Bang daang 'kori taa, a lang 'kong. Che 'Deevid yeng la a daang 'kong yaga.

42 'Beng la ka Joonatang daang yeli 'ku 'Deevid: Garaning 'suhu-maahuu, 'bojung ti jaa ba'yi poyeng Ba Tari Baahaa Daana 'yuoring a yeli: Ba Tari Baahaa Daana 'di n nii 'sieree, a 'di i yaanhi aning n ming yaanhi 'sieree a gara wagiri jaa. Ung daang 'ihi a di gaa, che ka Joonatang ti kpe a 'yi-kpong.

'Deevid joyeng a gaa 'Noob, a la 'yibe gaa Gaat

21 'Deevid daang waye 'Noob, Ahiimelek, a Ngming'puohi 'yi-diera 'yiri. Ka dabieng daang kpe Ahiimelek sanga ni ung daang 'tuohi 'Deevid ni. Ung jugihuu: Wala la ing i i 'yong ka nie jaa ba puo i ingang?

2 Ka 'Deevid dieyeli 'ku Ahiimelek, a Ngming'puohi 'yi-diera: A naa 'kumong nuori tuma 'mine ingang a yeli: Ta wa vena ka nie jaa banna yeli jaa tuma ni mang tunii ni 'lomboring, che bii a banna yeli jaa nuori ni mang 'kui ni 'lomboring. N yeliye n 'bi-pola ni ming ka ba gaa 'jie kanga.

3 Pampana, 'bo ing tari? 'Kumo paanuuhi a'nu bii bungjaa ang na bang nye.

4 Ka a Ngming'puohi 'yi-diera daang dieyeli 'ku 'Deevid: Paanuubayaa jaa 'chibe. Che paanuupegi'yirihing 'bibe, ka a 'bi-polang wa ngmaa ba miihi a 'yi pogiba ingang yeng.

5 'Beng la ka 'Deevid dieyeli 'ku a Ngming'puohi 'yi-diera: Yeliminga, daari jaa mang 'yi, pogiba ba pieliti. A daba buunhu* pegi'yiyeng 'haali ka ba anan'so ning ba i nanii. 'Haali 'jine, ba buunhu pegi'yiyeng.

6 A 'jung a Ngming'puohi 'yi-diera daang 'kuung paanuupegi'yirihi, 'bojung paanuu jaa daang 'chibe ka a paanuu'lugirihi ni 'yong naani. Anani bang daang 'ohi 'yi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring che na 'bing bungtula a bogung a daari ni bang dia ni la bila.

7 Dau kanga ang daang i Sool tungtuniba ni kanga daang 'biyebe a daari bang nyogi 'bing Ba Tari Baaha Daana 'ningbi-tooring. U 'yuori daang la 'Doo-eg, 'lidom nie kanga, Sool nachiiniba ni 'ju-daana.

8 Ka 'Deevid daang yeli 'ku Ahiimelek: Kpani bii ta'kobi jaa 'chi che? 'Bojung n ba tari n ta'kobi bii n jaujaubuunhu waaning, a naa tuma ni

*

21:5 Buunhu ahi 'kuye ba inggbama, ba bungyerihi aning ba bungtarihi.

ang da hiena 'loringbu 'jung.
9 Ka a Ngming'puohi 'yi-diera daang yeli: 'Golaiyat, a Filiisitiya nie ni ing daang ku 'Iila Lohimbo 'puong ni ta'kobi ti la ni. U poriye waje 'puong a 'bi a iifod 'puoring. Ka una ing na di, di, 'bojung kanga jaa la 'chibe ka nga ang 'bi che nga 'yong naani. Ka 'Deevid daang yeli: U to jaa 'chibe. Diu 'kumo.
10 'Beng la ka 'Deevid daang 'ihi jo a daari a 'yi Sool 'ningbi-tooring a gaa 'Ee-kis, Gaat naa 'jie.
11 Ka 'Ee-kis tungtuniba daang yeli 'kuu: 'Deevid, a paaluu naa ni naani nga 'bi? U yela naani bang daang 'yiene 'kuro taa a seura che 'yiene:
Sool kuye u 'tuhii,
ka 'Deevid ming ku u 'tuhipiihi, nii?
12 'Deevid daang diye a yela nga 'ningbi-jie, ka dabieng daang kpeu yaga Gaat naa 'Ee-kis yela.
13 A 'jung sanga ni ung daang 'bi u 'nuuhing ni u daang tegiye u yeli-irihi ba 'ningbi-tooring, a i 'wo janjaanhibu ang kpeu. Ung daang yo 'kuro a 'di-nokpong 'gboe che veng ka u muntaahi 'chuoho inna u tiening.
14 'Beng la ka 'Ee-kis daang yeli 'ku u tungtuniba ni: Ye nye, ye ba nye ka a dau 'ju 'chibe? Wala 'jung yeng taruu wa 'kumo?
15 Janjaanhiba mang ba nyira bi yeng waaning a dau nga ka u wa ira janjaanhiyela n 'ningbi-tooring? A tayeng ka a dau nga kpe n 'deu bi?

Sool kuye 'Noob Ngming'puohi 'yi-dieriba ni

22 Ka 'Deevid daang 'yi 'be a sogili jo gaa Aduulam 'pi-bogu ni. Sanga ni u bieri'mine aning u ba 'deu niba jaa ang daang wa 'womaa, bang 'sigi 'be u 'jie.
2 Ka nie jaa ang daang 'bi wahala 'puong aning nie jaa ang 'di sani, aning nie jaa 'puo ang saang daang lang u seng. A 'jung ung daang leu ba ningkpong. Ka daba ang na ta koohi anaahi daang puo u ingang.
3 'Beng la ka 'Deevid daang 'yi 'be gaa Miizipa ang 'bi 'Moo-ab 'puong. Ung ti yeli 'ku 'Moo-ab naa: Jaan'de, veng ka n ba aning n ma wa che a wa 'bi i seng a gara sanga ni mang na bang yeli ni Naangmini ang na i 'kumo.
4 A 'jung ung daang tariba waaning 'Moo-ab naa 'ningbi-toori bang wa kpiera u seng sanga ni jaa 'Deevid ang daang 'bi a 'ji-kpiengaa

'puong ni.
5 Gaad, a dangyera ni daang yeli 'kuye 'Deevid: Ta wa kpenna a
'ji-kpiengaang. 'Yi a gaa 'Juuda paaluu. A 'jung 'Deevid daang 'yiyeng
a kpe 'Hii-ret kongkori ni 'puo.
6 Ka Sool daang wa 'wong ka ba nyiye 'Deevid aning daba ni ang puo u
ingang ni. Sool daang kpieriye Giibiya 'puong. U daang 'jingye 'tamari
dau 'muning tanga 'jung. U kpani daang 'biye u 'nung, ka u tungtuniba
ni jaa ahi 'giluu.
7 'Beng la ka Sool daang yeli 'ku u tungtuniba ni ang ahi 'giluu ni: Ye
'wono, yena Beenjaming niba. Jeesi 'bi-dau ni na 'kuye ye kanga jaa
kuolihi aning 'girep yori, che leu ye jaa 'tuhii ningbera aning koohi
ningbera bi?
8 Ye jaang bu noe n ingang. Nie jaa ming 'chibe a 'kurimo 'duoho ka n
'bi-dau 'bingye 'layiri aning Jeesi 'bi-dau ni. Ye kanga jaa ming 'chibe
ka n yela yieruu bii a 'kurimo 'duoho ka n 'bi-dau toye n tungtuna ingma
ung na jeng 'gumo, a'wo ang 'wo bila 'jine nga.
9 'Beng la ka 'Doo-eg, 'Iidom nie ni, unang daang ahi Sool tungtuniba
seng ni die a yeli: N nyiye Jeesi 'bi-dau ni ang gara 'Noob, Ahaitub
'bi-dau Ahiimelek 'jie.
10 Ung piehi yela Ba Tari Baahaa Daana seng 'kuu, a 'kuu siimaa, a 'kuu
Filiisitiya nie 'Golaiyat ta'kobi ni.
11 A 'jung ka a naa daang tung ka ba buong Ahiimelek, a Ngming'puohi
'yi-diera, Ahaitub 'bi-dau ni aning u ba 'deu niba jaa. A Ngming'puohi
'yi-dieriba ni ang daang 'bi 'Noob 'puong ni la bila. Bang jaa daang wa
a naa 'jie.
12 Ka Sool yeli: 'Wono, Ahaitub 'bi-dau. Ung dieyeli: Nyima, n
ningkpong.
13 'Beng la ka Sool daang yeli 'kuu: Wala la yeng bu n ingang, ina aning
Jeesi 'bi-dau ni? 'Bojung i 'kuung paanuu aning ta'kobi, a piehi yela Ba
Tari Baahaa Daana seng ming 'kuu ka u 'ihi n ingang, a jeng 'gumo a'wo
ang 'wo bila 'jine nga.
14 Ka Ahiimelek dieyeli 'ku a naa: Ning'buong 'bi i tungtuniba ni jaa
'puong a i limanpaalii daana a'wo 'Deevid? Una la a naa diema, a 'tuuro
i nuori, a tari girima i 'deung.
15 Bila ingang muo mang 'piili ka n piehi yela Naangmini seng 'kuu bi?

N ning bila 'bi taa toori. Ta veng ka a naa di jeriku jaa 'ku u tungtuna bii n ba 'deu nie jaa. 'Bojung i tungtuna ba bang yeli jaa bila nga 'lomboring, biela bii yaga.

16 Ka a naa daang yeli: I naang 'kping, Ahiimelek, ina aning i ba 'deu jaa.

17 'Beng la ka a naa daang yeli 'ku a kaariba ni ang ahi 'giluu ni: Ye leu ku Ba Tari Baahaa Daana Ngming'puohi 'yi-dieriba ni, 'bojung ba ming ahiye 'Deevid 'puoring. Bang bang sanga ni ung jora che ba yeli 'kumo ni 'jung ye leu kuba. Che a naa tungtuniba ni daang ba sagira ka ba jegi ba 'nuuhi ngmi Ba Tari Baahaa Daana Ngming'puohi 'yi-dieriba ni ku.

18 Ka a naa daang yeli 'ku 'Doo-eg: Ina leu ku a Ngming'puohi 'yi-dieriba. A 'jung ka 'Doo-eg, 'Iidom nie ni daang leu a ngmi ngmi a Ngming'puohi 'yi-dieriba ku. U daang kuye daba lijaanaahi aning ba'nu ang yeri masari iifod a daari.

19 U daang diye ta'kobi chening 'Noob, a Ngming'puohi 'yi-dieriba 'yi-kpong ni ming niba ku. Daba, pogiba, 'bibilii aning 'bi-liihi ang mugira, nadavarihi, buunhi aning piihi jaa ung daang che chening ta'kobi ku.

20 Ahaitub 'bi-dau Ahiimelek 'bi-daba ni kanga bang buona Abaiyatar daang faa joyeng a kari 'Deevid boo.

21 Ka Abaiyatar daang ti yeli 'ku 'Deevid ka Sool kuye Ba Tari Baahaa Daana Ngming'puohi 'yi-dieriba ni.

22 Ka 'Deevid daang yeli 'ku Abaiyatar: N da bangyeng a daari ka 'Doo-eg, 'Iidom nie ni ang daang 'bibe ni, ka u naang miimaang 'ku Sool. Maang veng ka i ba 'deu niba ni jaa 'kpi.

23 'Bi n seng. Ta jora dabieng, 'bojung nie ni ang buora n 'nyivori 'ihibu ning buora i 'nyivori 'ihibu. Che n seng yeng, i na iye 'chihi.

'Deevid ang die 'Ki-aila

23 'Beng la bang daang yeli 'ku 'Deevid: Nye, a Filiisitiya niba jauraniye 'Ki-aila, a 'juuro ba jienhi buunhu.

2 Bila 'jung 'Deevid daang piehiye yela Ba Tari Baahaa Daana seng a yeli: N gaa a Filiisitiya niba nga ingang bi? Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'ku 'Deevid: Gaa a Filiisitiya niba ingang a die 'Ki-aila.

3 Che ka 'Deevid niba ni daang yeli 'kuu: Nye, ti joriye dabieng 'Juudang che, ba na wa yera ting na gaa 'Ki-aila ti 'tuohi a Filiisitiya niba 'sojehi?

4 'Beng la ka 'Deevid daang la piehi yela Ba Tari Baahaa Daana seng. Ka Ba Tari Baahaa Daana die a yeluu: 'Ihi 'sigi gaa 'Ki-aila, 'bojung n diye a Filiisitiya niba ing i 'nung.
5 Ka 'Deevid aning u niba ni daang gaa 'Ki-aila ti jauning a Filiisitiya niba, a ngmiba a kuba yaga che nyogihi ba bung'guonihi gaaning. Bila ka 'Deevid daang die 'Ki-aila kpieriba.
6 Sanga ni Abaiyatar, Ahiimelek 'bi-dau ni ang daang wa jora gara 'Deevid 'jie 'Ki-aila 'puong ni, iifod daang 'biye u 'nung ung 'sigire ning.
7 Bang daang yeli 'ku Sool ka 'Deevid gaaye 'Ki-aila. Ka Sool yeli: Naangmini diung ing n 'nung, 'bojung u lariye u minga bahi aning ung kpe 'yiri nga ang tari 'di-nobera aning dagarihi.
8 'Beng la ka Sool daang buong a niba jaa lang taa taanhuu yela, bang na 'sigi gaa 'Ki-aila a ti 'pigi 'Deevid aning u niba.
9 Sanga ni 'Deevid ang daang wa bang ka Sool 'leyeng ka u iu beu, ung yeli 'ku Abaiyatar, a Ngming'puohi 'yi-diera: Waaning a iifod che.
10 'Beng la ka 'Deevid daang yeli: 'Oo Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini, i tungtuna 'wongyeng pielaang ka Sool buorang ka u wa 'Ki-aila a wa saang a 'yi-kpong n yela.
11 'Ki-aila niba na 'ihimeng ing u 'nung bi? Sool na 'sigi wang a'wo i tungtuna ang 'wong bila ni bi? 'Oo Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini, n suhang, yeli 'ku i tungtuna. Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: U na 'sigi wang.
12 'Beng la ka 'Deevid yeli: 'Ki-aila niba na 'ihiye n ning n niba ing Sool 'nung bi? Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Ba na 'ihii tihing.
13 Ka 'Deevid aning u niba ni daang 'ihi a 'yi 'Ki-aila 'puong a gara 'jie jaa bang na tuong gaa. Ba daang iyeng a'wo koohi ayuobi. 'Beng la bang daang yelaa 'ku Sool ka 'Deevid jo 'yiye 'Ki-aila 'puong. A 'jung Sool daang vengye a sori 'cheni.
14 Ka 'Deevid daang kpiera 'ji-kpienhing a mo'sogong, a kpeling taanhi 'puong, Ziif Mo'sogo ning. 'Beu jaa ka Sool da mang bou, che Naangmini daang ba 'ihuu ing Sool 'nung.
15 A 'jung 'Deevid daang nyiyeng ka Sool 'yi wayeng ka u 'ihi u 'nyivori. Ka 'Deevid daang 'bi Ziif Mo'sogo ning, kuraa kanga bang buona 'Hoo-res 'puong.
16 'Beng la ka Joonatang, Sool 'bi-dau ni daang 'ihi gaa 'Deevid 'jie

'Hoo-res 'puong ti imuu sikpiengaa Naangmini ingang.
17 U daang yeli 'kuung: Ta jora dabieng, 'bojung n ba Sool 'nu kung kpei. I na iye naa Iisiriel 'puong, ka n tohi i ingang. 'Haali n ba Sool gba bangye bila.
18 Ka ba ba'yi ni daang 'bing 'layiri Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. Ka 'Deevid daang kpeling 'Hoo-res 'puong che ka Joonatang leu gaa u 'deu.
19 'Beng la ka a Ziif niba daang 'do wa Sool seng Giibiya 'puong wa yeli: Ma 'Deevid sogiliye ti 'puong 'Hoo-res 'ji-kpienhing wa? Ma u 'biye Hakaila tanga ni ang 'bi Jeesimong sa'mungduring ni wa?
20 Ngaang yeng, 'oo naa, 'sigi wa sanga ni jaa i 'suhu ang wa buora ka i wa. Tinuu yeng 'yobeu na la ka ti 'ihuu ing a naa 'nung.
21 Ka Sool daang yeli: Ba Tari Baahaa Daana pegiye, 'bojung ye joriye n nimboo.
22 Jaan'de, ye gaa ti piehi pielaang a nye u sogili'jie, aning nie ni ang nyiu 'beng. 'Bojung n 'wongyeng ka u tariye dawari yaga.
23 Ye panaa kaa nye a bang a 'ji-chuorihi ni jaa ung mang sogina, a leu wa 'kumo 'sieree ka n niye gaa. Ka unang wa 'bi a paaluung, n na boung 'Juuda 'di-noe jaang.
24 'Beng la bang daang 'ihi dang Sool gaa Ziif. Che ka 'Deevid aning u niba daang 'bi 'Meeyong Mo'sogo ning, 'ji-gbanggbali ni ang 'bi Jeesimong sa'mungduring ni.
25 Sanga ni Sool aning u niba ang daang wa gaa ka ba bou, ka niba daang yelaa 'ku 'Deevid. Bila 'jung u daang 'sigi gaaye a 'pie, a kpeling 'Meeyong Mo'sogo ning. Sool ang daang wa 'wong bila, u daang biehiye 'Deevid 'Meeyong Mo'sogo ning.
26 'Beng la ka Sool daang 'chene a tangkpong 'lombori kangang, ka 'Deevid ming ning u niba 'bi u 'lombo-jaalang. A 'jung ka 'Deevid daang 'loring ka u 'murihi Sool, 'bojung Sool aning u niba ni daang ngmaara 'gineye 'Deevid aning u niba ni a na nyogihiba.
27 Che ka tungtuna daang wa Sool 'jie wa yeli: 'Loring wa, 'bojung Filiisitiya niba 'pigiye a paaluu.
28 Bila 'jung Sool daang leu 'yiye 'Deevid biehibung wa gaa a Filiisitiya niba ingang. A 'jung bang daang buona a 'jie 'Murihibu 'Pie.
29 'Beng la ka 'Deevid daang 'yi 'be 'do gaa ti kpiera a 'ji-kpienhi ni ang 'bi

En 'Giidaing ni.

'Deevid ang jaanhi ka u 'ihi Sool 'nyivori

24 Sanga ni Sool ang daang wa leu 'yi a Filiisitiya niba boo karibu wa, bang yeluu: Banna. 'Deevid 'biye En 'Giidai Mo'sogo ning.
2 'Beng la ka Sool daang di dau'lugirihi 'tuhaata ang 'yi Iisiriel jaa a biehi 'Deevid aning u niba ni gaa a Buwienhi 'Piihi ni 'ju.
3 Ung daang wa ta a piihi 'deri ni ang 'bi sokpong nuoring ka 'pi-bogu kanga 'bibeng. Ka Sool daang ti kpe 'be ka u doo selinga. 'Deevid aning u niba ni daang 'biye a 'pi-bogu kpaaring.
4 'Beng la ka 'Deevid niba ni daang yeli 'kuu: A 'beu nga yela la ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kui: Nye, n na 'ihiye i dondoma ni ing i 'nung ka i iu bila ni ing buora. Ka 'Deevid daang 'ihi a sogili ngmaa Sool kpariyogu kpiiluu kanga.
5 Bila 'puoring 'Deevid 'sikiri daang damuung, ung ngmaa Sool kpariyogu ni 'jung.
6 Ung daang yeli 'ku u niba ni: Ba Tari Baahaa Daana ta sagi ka n i n ningkpong a yeli nga. Ba Tari Baahaa Daana nie ung buo kpaang waahi la bila. Ba Tari Baahaa Daana ta sagi ka n tie n 'nu u ingang, ung i nie Ba Tari Baahaa Daana ang buo kpaang waahi 'jung.
7 A 'jung ka 'Deevid daang di a yeli'bie nga legining u tungtuniba ni, a ba sagi bang 'ihi Sool ingang. Ka Sool daang 'ihi 'yi a 'pi-bogung a gaa u gaa'jie.
8 Bila 'puoring, ka 'Deevid ming daang 'ihi a 'yi a 'pi-bogung, a 'cheehi buong Sool a yeli: N ba naa. Sanga ni Sool ang daang wa leu kaa u 'puori, 'Deevid daang 'juuniyeng ka u 'ningbisogo 'bi 'tengeng ung 'churi.
9 Ka 'Deevid yeli 'ku Sool: Wala ing cheliha niba ni ang mang yera ka 'Deevid siringkoni buorang ka u imii dangii?
10 Nye, 'jine nga i 'ningbie nyiyeng ka Ba Tari Baahaa Daana diing ing n 'nung a 'pi-bogung, ka nie kanga yelima 'ningbi-jieng ka n kui. Che mang ii 'ningbi-maahuu a yeli: N kung tie n 'nu n ningkpong ingang, 'bojung u iye Ba Tari Baahaa Daana nie ung buo kpaang waahi.
11 Aning ming, n ba, nye. Mm, nye i kpariyogu nuoring 'bi n 'nung. Mang ngmaa i kpariyogu nuori che ba kui ni, bang, a nye ka yelibeu bii

taawai jaa 'chi n seng. N ba ii yelibeu ming, che ing aang 'bi n 'nyivori boong a na 'ihuu.
12 Ba Tari Baahaa Daana 'di n nii saree. Ba Tari Baahaa Daana naa n sani i ingang. Che maang 'nu kung fiinhii.
13 A'wo sang'kongkoruu niba ang mang loo 'lugu ngaang ni: Ningbee seng ka beulung mang 'yi. Che maang 'nu kung fiinhii.
14 Ning'buo ka Iisiriel naa 'yi ka u biehi? Ning'buo boo ing kara? Ba'kuung bi? Kpalingkpa bi?
15 Bila 'jung veng ka Ba Tari Baahaa Daana i saringmaara, a 'di n nii saree, a nye, a 'kumo tonoo, a faama 'yi i 'nung.
16 Sanga ni 'Deevid ang daang wa yeli a yelihung nga 'ku Sool baahi, ka Sool yeli: N 'bi-dau 'Deevid, i kokori la nga? Ka Sool daang lagi u nuori a 'kong.
17 'Beng la ung daang yeli 'ku 'Deevid: Ina la sun'tuuro gaama, 'bojung i diye sung a yeuma che ka maang di beu yebii.
18 I 'wuliye 'jine nga ming bila ni ing ima sung. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana 'ihimeng ing i 'nung, che i ba kuma.
19 'Bojung ka nieng wa nye u dondoma, u na bahuung ka u gaaning laangfie? Bila 'jung Ba Tari Baahaa Daana na diye sung yebii yeli ni ing ima 'jine nga 'jung.
20 Pampana, siringkoni n bangyeng ka i naang leuye naa, Iisiriel naalung ming na jigiye i 'nung.
21 Bila 'jung po Ba Tari Baahaa Daana 'kumo pampana ka i kung ngmaa n buurii ang 'tuurimo bahi. Po ming ka i kung saang n 'yuori bahi n ba jagang.
22 Bila 'jung 'Deevid daang po 'kuye Sool. Ka Sool daang leu 'kuli, che ka 'Deevid aning u niba 'do gaa a sogili'jie ni.

'Deevid aning Aabi'gel nyogiye jori

25 Ka Saamiu-el daang 'kpi. Ka Isi'reeli niba lang taa a 'komuu che 'umuu u 'yiri 'Reemaa 'puong. Ka 'Deevid daang 'ihi a 'sigi gaa 'Peerang Mo'sogo.
2 Dau kangang daang 'bi 'Meeyong ka u tuma 'bi Kaarimel 'puong. Bungdaangkaraa daang la a dau. U daang tariye piihi 'tuhi ata aning buuhi 'tuhi. U daang chieriye u piihi kooni Kaarimel 'puong.

3 A dau 'yuori daang la 'Neebal, ka u poga ming 'yuori i Aabi'gel. U daang iye poga ang bang yeng sung che viela ming. Che a dau yeng daang iye 'miihuu, a i ningbeu u yelitarihi 'puong. U daang 'yiye 'Kee-leb 'deu.
4 Sanga ni 'Deevid ang daang wa 'bi a Mo'sogong ung 'wong ka 'Neebal chieriye u piihi kooni.
5 Ka 'Deevid daang tung 'bi-pola 'pie, a yeli 'kubo: Ye 'do gaa Kaarimel, a gaa 'Neebal 'jie ti 'puohuu n 'yuoring.
6 Ngaang ming yeng na yeli 'ku unani ang 'bi 'maako-sung 'puong ni: Maahuu 'bi i seng, maahuu 'bi i 'deung, a 'bi bung jaa ing tari ingang.
7 N 'wongyeng ka i tariye pikoongchieriba. I pichiiniba ni daang 'biye ti seng ting ba dogihiba. Bung jaa ming da ba bori ba seng sanga ni jaa bang 'bi Kaarimel 'puong ni.
8 Jugihi i 'bi-pola ni, ba na yeli 'kuing. Bila 'jung veng ka n 'bi-pola ni nye bunye i 'ningeng, 'bojung maanuu daari la ting waana i seng. Jaan'de, bungjaa i 'nu ang kpe, diu 'ku i tungtuniba aning i 'bi-dau 'Deevid.
9 A 'jung 'Deevid tungtuniba ni ang daang wa taba, bang yeli a yela nga jaa 'Deevid 'yuoring a 'ku 'Neebal che cheliha.
10 'Beng la ka 'Neebal daang dieyeli 'ku 'Deevid tungtuniba ni: Ning'buo la 'Deevid? Ning'buo ming la Jeesi 'bi-dau? Dabaa'yi nga, tungtuniba ang jora ba ningbera seng puriyeng.
11 N panaa di n paanuu aning n kuong aning n neni mang ku 'ku n pikoongchieriba a 'ku niba, sanga nga mang ba bang 'jie bang 'yi bi?
12 'Beng la ka 'Deevid 'bi-pola ni daang ahi ba gbee ning a leu gaa. Bang daang wa yeli a yela nga jaa 'kuu.
13 'Beng la ka 'Deevid daang yeli 'ku u niba ni: Nie jaa giri u 'takobi. Ka nie jaa daang giri u 'takobi, ka 'Deevid ming giri u 'takobi. Ka daba a'wo koohi anaahi ning 'Deevid daang gaa che ka koohi a'yi kpeling a 'tuobu 'jieng.
14 Ka a 'bi-polii kanga daang yeli Aabi'gel, 'Neebal poga ni ngaang: Nye, 'Deevid da tungye tungtuniba bang 'yi a mo'sogo wa 'puohi ti ningkpong, che ung nyogiba tu tu.
15 Che a daba da tariting sung jaa, ti da ba nye dogihibu bii a kong bung jaa sanga ni jaa ting kpariba ni. Sanga ni ting daang 'bi a moo 'puong

ni la bila.
16 Ba daang iyeng a'wo daangguoni a 'kuti 'yienguu aning ngminaa jaa, sanga ni jaa ting 'bi ba seng a chiina a piihi ni.
17 A 'jung bang, a jeri bila ni ing na i, 'bojung ba 'leye dangii 'leree ti ningkpong aning u 'deu jaa ingang. U iye 'pu-tonie nga nie ang kung bang yeli yela 'ku.
18 'Beng la ka Aabi'gel daang 'loring a di paanuuhi koohi a'yi, waing wuuhi a'yi, piihi a'nu bang si baahi, kachiinihi a'wo 'siiyahi* a'nu, 'girep 'gbunihi koo, aning kangkang 'gbunihi koohi a'yi, a dia dogili buunhing.
19 Ung daang yeli 'ku u tungtuniba: Ye die n 'yie a gara. Ye nye, n 'tuuriye ye 'puoring. Che u daang ba yeli u sira 'Neebal.
20 Sanga ni ung jong a bunga 'sigire gara ni la ung ti kpe taanhi lontonbogu. Ka 'Deevid aning u niba ni la, a 'toruu 'sigire waana, ung 'tuohibo.
21 Ka 'Deevid daang yeli: Yeliminga la, n 'guye bung jaa a nie nga ang tari a mo'sogong jaala, 'haali ka bung jaa ba bori buunhu jaa ung 'so 'puong. Che ung di beu a yeu sung sani 'kumo.
22 Ngmini dogihi 'Deevid, a maaling dogihuu a'wo bila ni ung na dogihi 'Deevid domihi, ka 'jieng wa nyaara ka n bahi dau'yeni u niba jaa 'puong.
23 Sanga ni Aabi'gel ang daang wa nye 'Deevid, u 'sigiye a bunga 'jung 'wieng 'wieng. U daang 'le 'puye 'tengeng 'Deevid 'ningbi-tooring, a 'churi.
24 Ung daang 'le 'Deevid gbeeng a yeli: N dieyeng, n daana, n dieye a beu nga saangbu. Nang veng ming ka i tungtungpoga yeli yela ing i 'tobong. Chelihi 'wong i tungtungpoga yeliyaga.
25 Jaan'de n daana, nang ta cheliha 'Neebal*, a 'pu-tonie nga 'jieng. 'Bojung u 'yuori ang 'be bila ni, bila ung 'be. U 'yuori la Joli, ka jolihung siring 'bi u ingang ming. Che maang i tungtungpoga, n da ba nye n daana 'bi-pola ni ing tung ni.
26 Bila 'jung panaa n daana, a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang i 'vori, ing ming i 'vori yeng, Ba Tari Baahaa Daana legii 'yiye jiing 'kiribung. Ba

*

25:18 'siiya, 'siiyahi — Maahibu kanga la bang mang di maaha bung'bie.
25:25 'Neebal 'muni la joli.

Tari Baahaa Daana legiing a 'yi ing danang di i minga 'nu a naa i sani ingang. Bila 'jung veng ka i domihi aning banani ang buora dangii 'kuro n daana ni 'woning 'Neebal.

27 A 'kuubu nga i tungtungpoga ang wa 'ku n daana nga, veng ka ba dia 'ku 'bi-pola ni ang mang 'tuuro n daana.

28 Jaan'de, veng i tungtungpoga saangbu 'kuu. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana naang maaliye 'deu ang na 'bibe gara a 'ku n daana, ung mang jaura Ba Tari Baahaa Daana jaurihi, bang ba nye beu jaa i ingang i 'beri jaa 'puong ni 'jung.

29 Haali ka nieng wa 'ihi ka u biehii a 'ihi i 'nyivori, che n daana 'nyivori 'le mariye a ning'voe langbu ni ang 'bi Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini seng ni. U na 'vilingye i domihi 'nyivoe ming 'ihi bahi a'wo ang 'yi kpalimang.

30 Ba Tari Baahaa Daana na iye yelisuunhi ni jaa ung yeli i 'lomboring ni 'ku n daana, a 'ihii ka i kaara Iisiriel.

31 Ka Ba Tari Baahaa Daanang wa i bila baahi, bila kung i 'pu-saang 'kui, che bii a i 'sikiri-dang a 'ku n daana ka i 'kiriye haache jiing bii ka n daana naaye sani u mingang. Che ka Ba Tari Baahaa Daanang wa i n daana sung, ka i panaa tiehi i tungtungpoga yela.

32 'Beng la ka 'Deevid yeli 'ku Aabi'gel: Iisiriel Ba Tari Baahaa Daana Naangmini ni ang tumii 'jine ka i wa 'tuohimo ni tariye pegiri.

33 I kawani ni ming tariye pegiri, ing ming tari pegiri, 'bojung i legimang 'jine nga a 'yi jiing 'kiribung aning mang danang naa sani aning n minga 'nu.

34 Siringkoni, Iisiriel Ba Tari Baahaa Daana Naangmini ang i 'vori yeng, unang legima 'yi i dogihibung ni, ka inang da ba 'loring wa pogima, siringkoni 'jie ang danang wa nyaara, dau jaa kuring kpeling 'Neebal seng.

35 Ka 'Deevid daang die bung ni ung waana ka u 'kuu ni 'yi u 'nung, a yeli 'kuu: Tari 'suhu-maahuu 'duoroning i 'deu. Nye, n 'wongye i yeliyaga, a 'ku i minga ming girima.

36 Aabi'gel daang leu gara 'Neebal 'jie ka u 'dire maanuu u 'deung a'wo naa. Ka 'Neebal 'puo daang peli, 'bojung u daang 'bugiyeng sung. Bila 'jung u daang ba yeluu yeli jaa, yeli'bile bii yelikpong, a gara 'ji-nyaari.

37 'Beeguu, sanga ni a waing ang da wa 'yi 'Neebal 'ningbiring, ka u poga

toonhi a yela nga 'kuu. Ka u pelinga daang teu, ung leu 'woning 'kuurii.
38 A'wo 'beri 'pie 'puoring, ka Ba Tari Baahaa Daana daang ngmi 'Neebal ung 'kpi.
39 A 'jung 'Deevid ang daang wa 'wong ka 'Neebal 'kpiyeng, ung yeli: Ba Tari Baahaa Daana tariye pegiri. Unang bu kpema sanga ni 'Neebal ang ima nyaaba ni, a legi u tungtuna a 'yi beu ingang. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana leuhiye 'Neebal beulung dogili u minga 'jung. Ka 'Deevid daang tung yeli Aabi'gel ka u na diung.
40 'Deevid tungtuniba ang daang wa ta Aabi'gel 'jie Kaarimel 'puong, bang yeli ngaang 'kuu: 'Deevid tungting i 'jie ka ti wa yelii ka u na diing.
41 'Beng la ung daang 'ihi, a 'churi u 'ju 'tengeng che yeli: Nye i tungtungpoga la ni, 'yeme ang na mang pegira n daana tungtuniba gbee.
42 Ka Aabi'gel daang 'ihi 'wieng a jong bunga, ka u pogisarihi ba'nu bienuu. Ung daang 'tu 'Deevid tungtuniba ni a ti leu u poga.
43 'Deevid daang diye Ahiin'owam ang 'yi Jeezi'rii-el ming, a 'jung ba jaa ba'yi daang iye u pogiba.
44 Che Sool daang diye u 'bi-poga Maikel, 'Deevid poga ni, a 'ku Faalitai, 'Lee-is 'bi-dau, unang daang 'yi Gaalim ni.

'Deevid la jaanhiyeng ka u 'ihi Sool 'nyivori

26 Ziif niba daang waye Sool 'jie Giibiya 'puong a wa yeli: Ma 'Deevid sogiliye Hakaila tanga ning Jeesimong 'ningbi-tooring wa?
2 'Beng la ka Sool daang 'ihi 'sigi Ziif Mo'sogo ni, ka Iisiriel dau'lugirihi 'tuhi ata puo u ingang bang gara ka ba bo 'Deevid Ziif Mo'sogo ning.
3 Ka Sool daang maali u kampu Hakaila tangang, 'beng 'bi Jeesimong 'ningbi-tooring ni, a sokpong nuoring. Che ka 'Deevid daang kpiera a mo'sogong. Ung daang nye ka Sool biehuung wa kpe a mo'sogo 'puo.
4 Bila 'jung ka 'Deevid daang tung 'pigihibe. Ung daang 'wong ka Sool siringkoni wayeng.
5 A 'jung ka 'Deevid daang 'ihi a wa 'jie ni Sool ang maali u kampu ni. Ka 'Deevid daang nye 'jie ni Sool aning Aabiner, Nuur 'bi-dau ni ang jeng. Aabiner da la Sool 'sojehi ningkpong. Sool daang jengye a kampu gaalinggang ka a niba jeng ngmaa 'giluu.
6 'Beng la ka 'Deevid daang dieyeli 'ku Ahiimelek, Hiit nie ni aning Abiisahai, Zeri'yu-aiya 'bi-dau ni, 'Joo-ab ba'bie ni a yeli: Ning'buo

nimang na 'sigi Sool 'jie a kampung? Ka Abiisahai yeli: Maang. N niing na 'sigi.

7 Ka 'Deevid aning Abiisahai daang wa a niba 'jie 'yienguu, ka Sooling jeng 'gbihe a kampu gaalinggang ka u kpani ba 'tengeng a pieli u 'ju. Ka Aabiner aning a niba jeng jeng a ngmaaguu 'gili.

8 'Beng la ka Abiisahai daang yeli 'ku 'Deevid: Naangmini 'ihiye i dondoma ing i 'nung 'jine. Ngaang yeng, jaan'de, veng ka n di a kpani 'chuguu 'dayeni a mari 'tengeng. N kung 'chuguu gberi 'buyi.

9 Che ka 'Deevid daang yeli 'ku Abiisahai: Ta kuu, 'bojung ning'buong na bang tie u 'nu Ba Tari Baahaa Daana nie ung buo kpaang waahi ingang che kung tari paangbu?

10 Ka 'Deevid daang la yeli: A'wo Ba Tari Baahaa Daana ang i 'vori yeng, Ba Tari Baahaa Daana na ngmiung, chebii u 'beu daang na kaang ka u 'kpi, bii ka u gaa taanhuu ti we.

11 Ba Tari Baahaa Daana ta sagi ka n tie n 'nu Ba Tari Baahaa Daana nie ung buo kpaang waahi ingang. Che jaan'de, di a kpani aning a kondugu ni ang 'bing pieli u 'ju ni ka ti gaa.

12 Ka 'Deevid daang di a kpani aning a kondugu ni ang 'bing pieli Sool 'ju ni a gaaning. Che nie jaa daang ba nye bii a bamaa bii a 'ihi, 'bojung ba jaang daang 'gbihi. 'Bojung gbiengkpong kanga ang 'yi Ba Tari Baahaa Daana seng daang 'leye ba ingang.

13 'Deevid daang longye a 'lombo-jaala ni ti ahi tanga kanga 'jusogong toori jaa, ka 'vuo ang i kpong daang 'bi ba kpachagang.

14 Ka 'Deevid daang 'cheehi buong a niba aning Aabiner, Nuur 'bi-dau ni a yeli: Aabiner, i ba sagira bi? 'Beng la ka Aabiner dieyeli: Ning'buo lii, a 'cheehe buona a naa?

15 Ka 'Deevid daang yeli 'ku Aabiner: Dau ba ii bi? I to 'buong ming 'bi Iisiriel 'puong? Wala 'jung ing ba 'gu a naa, i ningkpong ni? 'Bojung a niba kanga da wayeng ka u ku a naa, i ningkpong ni.

16 A yeli nga ing i nga ba suma. A'wo Ba Tari Baahaa Daana ang i 'vori yeng, i sigiyeng ka i 'kpi, 'bojung i ba 'gu i ningkpong, Ba Tari Baahaa Daana nie ung buo kpaang waahi. Pampana, nye 'jie a naa kpani aning a kondugu ni ang da 'bing pieli u 'ju ni ang 'be.

17 'Beng la ka Sool daang bang 'Deevid kokori a yeli: N 'bi-dau 'Deevid, i kokori la bi? Ka 'Deevid yeli: 'Oo Naa, n kokori la, n daana.

18 Ung daang yeli: Wala la ka n daana kara u tungtuna ngaang? 'Bo mang
i, che bii 'bo yelibeung 'bi n 'nung?
19 Bila 'jung jaan'de, veng ka n daana a naa 'wong u tungtuna yeliyaga: Ka
Ba Tari Baahaa Daana wa la a toi ingma, veng ka u die sarika. Che ka
ninsaaliba 'biihi yeng wa la, ba nye duhibeu Ba Tari Baahaa Daana
'ningbi-tooring. 'Bojung ba karimang bahi 'jine nga a 'ihi n 'nu bahi Ba
Tari Baahaa Daana cheng ning a yeli: Gaa ti 'puoho ngmingjaani.
20 A 'jung pampana, ta wa vena ka n jiing 'lere 'tengeng Ba Tari Baahaa
Daana 'ningbi-tooring. 'Bojung Iisiriel naa ni 'yi wa buoraye
kpalingkpa a'wo nie ang mang yo 'guunho koringa tangberang.
21 'Beng la ka Sool yeli: N tungye beu. Leu wa, n 'bi-dau 'Deevid, 'bojung
n kung la imii dangii, n 'nyivori ang i nanii i 'ningbieng 'jine nga 'jung.
Siringminga n iye joliyela, a bori 'haali.
22 Ka 'Deevid dieyeli: Nye a naa kpani. Veng ka a 'bi-polii kanga wa
dieguu.
23 Ba Tari Baahaa Daana yeu nie jaa u sun'tuubu aning limanihung sani.
'Bojung Ba Tari Baahaa Daana 'ihiing ing n 'nung 'jine. Che n ba sagi
tie n 'nu Ba Tari Baahaa Daana nie ung buo kpaang waahi ingang.
24 Siringkoni ming, a'wo i 'nyivori ang i nanii n 'ningeng 'jine bila ni, veng
ka n 'nyivori maaling i nanii yaga Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng, ka
u faama ming a 'yi tuorikpong jaa 'puong.
25 'Beng la ka Sool daang yeli 'ku 'Deevid: Ngming na pegii, n 'bi-dau
'Deevid. I na iye yelitiinha che nang tuong i domihi. Ka 'Deevid daang
'tu u sori che ka Sool ming leu gaa u 'jie ni.

'Deevid aning 'Ee-kis

27 Ka 'Deevid daang yeli u 'puong: Daari kanga n na baahiye Sool
'nuuhing. Yeli jaa la 'chibe a suma 'kumo ka mang na 'loring jo 'yi
che gaa Filiisitiya niba paaluu naani. Sool inga na chuoring, u kung la
boma Iisiriel 'lombori jaang. Bila mang na jo 'yi u 'nuuhing.
2 'Beng la ka 'Deevid daang 'ihi ka u ning a daba koohi ayuobi ni ang 'bi
u seng ni ngmaa 'do gaa 'Meeyok 'bi-dau 'Ee-kis 'jie. 'Yiri ni bang
buona Gaat ni naa la bila.
3 Ka 'Deevid daang 'jing 'Ee-kis seng, Gaat 'puong. U ning u niba ni
daang la, dau jaa aning u 'deu niba. 'Deevid ming ning u pogiba ba'yi

ni daang la, Ahiin'owam, Jeezi'rii-el niba 'bi-poga ni, aning Aabi'gel,
Kaarimel niba 'bi-poga, 'Neebal pogikuori ni.
4 Bang daang yelaa 'ku Sool ka 'Deevid jo gaaye Gaat. A 'jung u da ba
la bou.
5 'Beng la ka 'Deevid daang yeli 'ku 'Ee-kis: Ka maang nye bunye i
'ningeng yeng, veng ka ba 'kumo 'jie 'tenge kangang, a paaluung ka n
kpiera 'beng. Wala 'jung ka i tungtuna nii na lang kpiera a na'mine
'yi-kpong ngang?
6 Ka 'Ee-kis daang 'kuu Ziikilag a daari. Bila 'jung 'Juuda na'mineng 'so
Ziikilag a waana 'jine.
7 Wagiri ni 'Deevid ang daang 'jing a Filiisitiya niba paaluung daang iye
'yuoni 'gbuli aning 'chiuri anaahi.
8 Ka 'Deevid aning u niba daang 'do gaa ti 'pigi 'Giisur niba, Geezer
aning Aamalek niba. 'Bojung ana paalihi ni daang la a 'teng-daamba a
'yi sang'kongkoruu jaa. Banang daang 'jing, ing gara Suur seng ni,
'haali a ti ta 'Iijipiti paaluu.
9 Ka 'Deeviding wa gaa taanhuu jaa, u da ba mang bahi dau bii poga
'vori. Che u da mang nyogihiye a piihi, a nadavarihi, a buunhi, aning
a nyogimahi gaaning. U da mang diye a bungyerihi ming puo, a leu wa
'Ee-kis seng.
10 'Ee-kis mang jugihing: 'Yening seng ing gaa ti 'pigi 'jine? Ka 'Deevid
mang yeli: 'Juuda sa'mungduri seng, bii Jeraamiel niba sa'mungduri
seng, bii 'Kiing niba sa'mungduri seng mang ti 'pigi.
11 'Deevid da ba mang bahi dau bii poga 'vori a na waaning Gaat. U
daang tiehiyeng: A'mineng ba na gaa ti 'uohiye ti 'olo a yeli: Ngaang ka
'Deevid i. Ngaang ming daang la u 'beree sanga ni jaa ung kpiera a
Filiisitiya niba paaluung ni.
12 A 'jung 'Ee-kis daang sagiye 'Deevid 'di a yeli: U iyeng ka u niba,
Isi'reeli niba nyohuu. Bila 'jung u na leuye n tungtuna a gara wagiri jaa.

Sool ang gaa kontongbuolaa

28 Ana 'beri ning, a Filiisitiya niba daang laanhiye ba 'sojehi lang taa
a na jauning Iisiriel taanhuu. Ka 'Ee-kis daang yeli 'ku 'Deevid: I
bangyeng pielaang ka i nimang na 'yi gaa taanhuu, ina aning i niba ni?
2 Ka 'Deevid daang yeli 'ku 'Ee-kis: Yeliminga la, i bangye yeli ni i

tungtuna ang na bang i. Ka 'Ee-kis daang yeli 'ku 'Deevid: Bila 'jung n na ing ka i leu n 'guribo ningbera ni kanga a gara wagiri jaa.

3 Saamiu-el daang 'kpiyeng ka Iisiriel jaa 'komuu a diu 'ung 'Reemaa 'puong, u 'yiring. Ka Sool daang kari a kontonniba aning dausongyehi bahi a paaluung.

4 'Beng la ka a Filiisitiya niba daang lang taa, a wa maali ba kampu Suunem 'puong. Ka Sool daang laanhi Isi'reeli niba jaa lang taa, bang maali ba kampu Gili'boowa 'puong.

5 Sanga ni Sool ang daang wa nye a Filiisitiya niba 'sojehi, dabieng daang kpeung ka u pelinga teura yaga jaa.

6 Sanga ni Sool ang daang wa piehi yela Ba Tari Baahaa Daana 'jieng, Ba Tari Baahaa Daana ba togimuu, a 'tuuro jaanhuu bii 'Yuurim bii a dangyeriba ingang.

7 'Beng la ka Sool daang yeli 'ku u tungtuniba: Ye bo poga ang i kontondaana 'kumo ka n gaa u 'jie ti piehi yela. Ka u tungtuniba ni kanga yeli 'kuu: Yeliminga, poga kanga 'biye Een 'Door 'puong a i kontondaana.

8 Ka Sool daang garihi u minga a di kparijaani yeri a gaa, ka daba ba'yi daang puo u ingang. Bang daang wa a poga 'jie 'yienguu. Ka Sool yeli: Jaan'de bugi baga 'kumo a buong nie ni 'yuori mang na buong 'kui ni 'kumo.

9 'Beng la ka a poga daang yeli 'kuu: Nye, i bangye yeli ni Sool ang i, bila nga ung kari kontonniba aning dausongyehi bahi a paaluung. Wala 'jung ing bera cheba n 'nyivori yela a na veng ka n 'kpi?

10 Ka Sool daang po Ba Tari Baahaa Daana 'kuu a yeli: A'wo Ba Tari Baahaa Daana ang i 'vori yeng, i kung nye dogihibu jaa a yeli nga yela.

11 'Beng la ka a poga daang jugihi: N buong ning'buo 'kui? Ung yeli: Buong Saamiu-el 'kumo.

12 Sanga ni a poga ang daang wa nye Saamiu-el, ung 'cheehi aning kokokpiengaa. Ka a poga daang yeli 'ku Sool: Wala la ing belingma? 'Bojung ina la Sool.

13 Ka a naa daang yeli 'kuu: Ta jora dabieng. 'Bo ing nye? Ka a poga yeli 'ku Sool: N nyiye sie kanga ang 'yi 'tenge 'duoro.

14 Ka Sool daang yeli 'kuu: Wala ka u 'meselihung 'be? Ka a poga yeli: Daunyaangaa kanga waanang a yeri kpariyogu. Ka Sool daang bang ka

Saamiu-el la. Ung 'juuni ka u 'ningbisogo 'tori 'tenge, ung 'churi.
15 Ka Saamiu-el daang yeli 'ku Sool: Wala la ing dangma, a veng mang 'yi? Ka Sool dieyeli: N 'biye wahala 'puong 'haali, 'bojung a Filiisitiya niba jauranimang taanhuu, che ka Naangmini ming 'yi n seng. U ba la toginima a 'tuuro dangyeriba bii jaanhuung. Bila 'jung mang buomii ka ka i 'wulimo yeli ang sigi ka n i.
16 'Beng la ka Saamiu-el daang yeli: Wala 'jung ing jugihima, ing nye ka Ba Tari Baahaa Daana 'yiye i seng a leu i dondoma 'puong?
17 Ba Tari Baahaa Daana iye bila ni ung yeli a 'tuuro n ingang ni. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana tagiye a naalung faa i 'nung a diu 'ku i kpieringto, 'Deevid la bila.
18 Ing ba 'tu Ba Tari Baahaa Daana nuori bii a tung u 'su-kpiengaa ang tari dabieng tuma Aamalek ingang ni 'jung ka Ba Tari Baahaa Daana ii a yeli nga 'jine.
19 A la waana ming, Ba Tari Baahaa Daana na diye Iisiriel a langnii ing a Filiisitiya niba 'nung. 'Beu ming i ning i 'bi-daba ni na 'biye n seng. Ba Tari Baahaa Daana na 'ihiye Isi'reeli 'sojehi ni ming ing a Filiisitiya niba 'nung.
20 'Dayeni ka Sool 'leye 'tengeng a tie u jaa, ka dabieng kpeu yaga Saamiu-el yeliyaga ni 'jung. U daang ba la tari yaa jaa, 'bojung u da ba 'di siimaa ngmintong'gbuli aning 'yienggbuli.
21 Ka a poga daang wa Sool 'jie wa nye ka a dannuung yaga jaa. Ung yeli 'ku Sool: Nye, i tungtungpoga 'tuye i nuori, a di n 'nyivori ing n 'nuuhing a 'wong yeli ni ing yeli 'kumo.
22 A 'jung jaan'de, chelihi 'wong i tungtungpoga ming yeliyaga. Veng ka n di paanu'tilihuu wa 'bing i 'ningbi-tooring ka i oo a lieng tari fanga sanga nga ing na wa di i sori gara.
23 Che ung daang jaanhi a yeli: N kung 'di. Ka u tungtuniba ni, a langning a poga jaa daang suhuu ung wa chelihi 'wong ba yeliyaga ni. 'Beng la ung daang 'ihi a 'tengeng, a 'jing a 'godong.
24 A poga daang tariye napolinuoruu a 'deung. Ung daang 'loring kuu, a di paanuujong, a uraa a dia se ang leu paanuu ang ba tari bura.
25 Ung daang taraa wa 'bing Sool aning u tungtuniba ni 'ningbi-tooring bang oo. 'Beng la bang daang 'ihi a gaa ana 'yienguu ni.

A Filiisitiya niba ba sagi 'Deevid 'di

29 'Beng la ka a Filiisitiya niba daang laanhi ba 'sojehi jaa lang taa
'Ee-fek 'puong. Ka Isi'reeli niba ming daang maali ba kampu
a kong'bulee ni ang 'bi Jeezi'rii-el 'puong ni sieng.
2 Ka a Filiisitiya niba ningbera daang 'chene ning koohi aning 'tuhii, che
ka 'Deevid aning u niba ni ning 'Ee-kis daang 'chene 'puoring.
3 'Beng la ka a Filiisitiya niba ningbera daang jugihi: 'Bo ka a 'Hiiburihi
nga ira che? Ka 'Ee-kis dieyeli 'ku a Filiisitiya niba ningbera: 'Deevid,
Iisiriel naa Sool tungtuna ni naani nga bi? U naaning 'bi n seng
dabaa'yi nga bii 'yuomo nga ni? Ung jo wa n seng n ba nye saangbu jaa
u seng a waana 'jine nga.
4 Che ka a Filiisitiya niba ningbera 'suuri daang 'ihi u ingang. Bang
daang yeli 'kuu: Leuhi a dau nga ka u leu gara 'jie ni ing 'lugi 'bimuu.
Ta veng ming ka u 'tuti gaa taanhuu, a ta ira wa leu ti doma a
taanhuung. 'Bojung ka a daba nga 'juri naani, 'bo ung na bang di peli
u ningkpong ni 'puo?
5 'Deevid naani nga bi? U yela naani bang daang 'yiene 'kuro taa che
seura a yera:
Sool kuye u 'tuhii,
ka 'Deevid ming ku u 'tuhipiihi ni bi?
6 'Beng la ka 'Ee-kis daang buong 'Deevid a yeli 'kuu: Yeliminga la.
A'wo Ba Tari Baahaa Daana ang i 'vori yeng, i iye ningminga, ka i
'yiibu aning i leuwaa i nima ang mang 'yire leura waana a 'sojehi 'puong
ming suma n 'ningeng. A 'yi daari ni ing wa n seng a waana 'jine nga,
n ba nye beu i ingang. Anaajaa che a ningbera ba die i yela.
7 Bila 'jung leu ngaang, a garaning laangfie a ta saang a Filiisitiya
ningbera 'puuhi.
8 Ka 'Deevid daang yeli 'ku 'Ee-kis: 'Bo muo mang i? Mang 'bi i seng jaa
a waana 'jine, 'bo ing nye i tungtuna ingang, ang ta ka n kung bang
gaa ti jauning n ba naa domihi?
9 'Beng la ka 'Ee-kis daang dieyeli 'ku 'Deevid: N bangyeng ka i sumang
n 'ningeng a'wo Naangmini malika. Anaajaa che a Filiisitiya niba
ningbera yeliyeng: U niti kung 'do gaa a taanhuu.
10 A 'jung, 'ihi 'beeguu 'pipi, i ning i ningkpong tungtuniba ni nii ang wa
ni. Ka yenang wa 'ihi a 'beeguu 'pipi, ka 'jieng aang wa nyaara, ye gara.

11 Ka 'Deevid aning u niba ni daang dang 'ihibu a na gaa a 'beeguu, a na leu gaa Filiisitiya niba paaluu. Ka a Filiisitiya niba daang 'do gaa Jeezi'rii-el.

'Deevid tuongye Aamalek niba

30 Sanga ni 'Deevid aning u niba ang daang wa tara Ziikilag, a 'beri ata daari ka Aamalek niba 'pigiye a Sa'mungduri aning Ziikilag. Ba daang jauniye Ziikilag a di 'buung nyuguu.
2 Bang daang nyogihi a pogiba aning banani jaa ang daang 'bibe, 'bibilii aning ningbera jaa. Ba daang ba ku nie jaa, che daang nyogihiba a gaa.
3 'Deevid aning u niba ang daang wa tara a 'yi-kpong bang nye ka u 'di 'buung. A domihi daang jaunyogihiye ba pogiba, ba 'bi-daba aning ba 'bi-pogiba gaa.
4 'Beng la ka 'Deevid aning niba ni ang puo u ingang lagi ba noe a 'kong bilaang, ba ba la wa ti tari fanga gba a na 'kong.
5 A domihi daang jaunyogihiye 'Deevid pogiba ba'yi ni, Ahiin'owam, Jeezi'rii-el niba 'bi-poga ni aning Aabi'gel, Kaarimel nie 'Neebal pogikuori ni ming gaa.
6 'Deevid daang 'biye 'pu-saang 'puong yaga jaa, 'bojung a niba daang yo yelang ka ba na fobuung ning 'kubo. 'Bojung a niba kanga jaa 'puo daang saangyeng u 'bi-daba aning u 'bi-pogiba yela. Che ka 'Deevid daang ing u minga sikpiengaa Ba Tari Baahaa Daana u Naangmini ingang.
7 'Beng la ka 'Deevid daang yeli 'ku Abaiyatar, a Ngming'puohi 'yi-diera, Ahiimelek 'bi-dau ni: Jaan'de, waaning a iifod che wa 'kumo. Ka Abaiyatar daang waaning a iifod wa 'ku 'Deevid. ('Yiibu G. 28:5)
8 Ka 'Deevid daang piehi yela Ba Tari Baahaa Daana seng a jugihi: N kari a 'sojehi nga boo bi? N na pagibang bi? Ung dieyeli 'kuu: Kari ba boo, 'bojung i naang pagibang. Bung jaa ming ba legirii, a niba jaa ing na faahi.
9 Ka 'Deevid daang gaa, una aning a daba koohi ayuobi ni ang daang puo u ingang ni. Bang daang wa ta 'Biisor Konboo, 'beng ka banani ang da kpeling 'puoring da 'jing ni.
10 Che ka 'Deevid daang kari ba boo, u ning daba koohi anaahi. Che koohi a'yi daang leu 'jingye 'puoring, banang daang bali yaga a ba tuong

long a 'Biisor Konboo ni.

11 'Beng la bang daang nye 'Iijipiti nie kanga moong a taruu waaning 'Deevid seng. Bang daang 'kuu paanuu ung oo, a veng ung 'nyu kuong ming.

12 Bang daang 'kuu kangkang'gbunuu chelii aning 'girep 'gbunihi ming a'yi. Ung daang 'di baahi, a leu i kpiengaa, 'bojung u da ba 'di siimaa bii a 'nyu kuong ngmintoonhi ata aning 'yienhi ata.

13 'Beng la ka 'Deevid jugihuu: Ning'buong 'soi, 'yening seng ming ing 'yi? Ung yeli: N iye 'bi-polii ang 'yi 'Iijipiti, a i Aamalek nie kanga tungtuna. N ningkpong da bahimang 'puoring, 'bojung daari n da 'leye baalung.

14 Ti da ti 'pigiye Keerit niba sa'mungduri seng, 'gbendige ni ang i 'Juuda niba 'jie ni, aning 'Kee-leb sa'mungduri seng ni ming. Ti da nyugiye Ziikilag ming ning 'buung.

15 Ka 'Deevid jugihuu: I na bang tarimang 'sigining a 'sojehi nga 'jie? Ung yeli: Po Naangmini ka i kung kuma bii a dima ing n ningkpong ni 'nuuhing, che ka n tarii 'sigining a 'sojehi nga 'jie.

16 Ung daang taruu 'sigire ti tara ka bana la a yaari a 'teng-gbangu jaa. Ba daang 'direng, a 'nyuuro che seura, a bungjemaa ni jaa bang jaufaahi Filiisitiya niba paaluung aning 'Juuda niba paaluung ni 'jung.

17 'Beng la ka 'Deevid daang jauningba a 'yi 'beeguu 'pipi a gara ka 'jie ti nyaa 'ji-maarii. Ning'yeni gba da ba 'yi ba 'puong a jo, ka 'bi-pola koohi anaahi 'mine ang da jong nyogimahi joning 'yong naani.

18 Ka 'Deevid daang leu faahi anani jaa a Aamalek niba ang daang tari gaaning ni, a faahi u pogiba ba'yi ni ming.

19 Ba bung jaa ming daang ba chehi. Ka 'bibilii la bii ka ningbera la, ka 'bi-daba la bii 'bi-pogiba la, ka bung bang jaufaahi la bii bung jaa bang faahi ba seng la, a jaa ka 'Deevid daang leu faahi.

20 'Beng la ka 'Deevid daang tari a piihi aning a 'nii, ka u niba ni karaa ang die a 'dungguonihi ni chelee 'yie. Bang yeli: Bung 'Deevid ang jaufaahi la ni.

21 'Deevid daang wa taye a daba koohi a'yi ni ang bali yaga a ba tuong 'tu 'Deevid ni. Banani bang daang i bang 'jing 'Biisor Konboo ning la bila. Bang daang 'yi ka ba ti 'tuohi 'Deevid aning niba ni ang puo u ingang. Ka 'Deevid daang wa ta a niba, a 'puohibo.

22 'Beng la ka a daba ni jaa ang daang i 'pu-toniba, a i ninglaama a 'bi

banani ning 'Deevid ang gaa ni 'puong die a yeli: Ba ningti ang ba gaa ni 'jung, ti kung 'kubo bung jaa buunhu ni bang 'ohi ting leu ti faahi ni 'puong. Dau jaa poga aning u 'biihi 'yong ting na 'kubo ka ba tariba garaning.

23 Che ka 'Deevid daang yeli: N ba'biihi, ye ta i bila ning buunhu Ba Tari Baahaa Daana ang 'kuti. Unang 'guti, a di 'sojehi ni ang wa ti ingang ni ing ti 'nuuhing.

24 'Bojung ning'buong na 'wong ye yeliyaga a yeli nga 'puong? Che bila ni nie ang mang gaa taanhuu 'jie tuori ang na sing, bila ka nie ang na 'jing kpegili a 'tuobu ni ming tuori na sing. Ba na mang 'po singye taa.

25 Bila daang la a 'piili a daari a gara. U daang lebuung yeli'tuuruu aning yeli'binnuu a 'ku Iisiriel a waana 'jine nga.

26 Sanga ni 'Deevid ang daang wa ta Ziikilag, u daang tariye a taanhuu buunhu 'mine ti 'ku 'Juuda ningbera, aning u jo'mine a yeli: Nye ye 'kuubu la ni. Ba Tari Baahaa Daana domihi taanhuu buunhu ni 'mine la.

27 U daang 'kuye banani ang 'bi Beetel 'puong ni 'mine, a 'ku banani ang 'bi 'Reemot ang 'bi sa'mungduring, a 'ku banani ang 'bi Jaatir 'puong ni.

28 U daang 'kuye banani ang 'bi Aar'o-yer 'puong, a 'ku banani ang 'bi Siifimot 'puong, a 'ku banani ang 'bi Esi'timoowa 'puong.

29 U daang la 'kuye banani ang 'bi 'Reekal 'puong, a 'ku banani ang 'bi a Jeraamiel niba 'yi-berang, a 'ku banani ang 'bi 'Kiing niba 'yi-berang.

30 U daang 'kuye banani ming ang 'bi 'Hoorima 'puong, a 'ku banani ang 'bi Koraasang 'puong, a 'ku banani ang 'bi 'Eetak 'puong.

31 U daang la 'kuye banani ming ang 'bi 'Hii-birong 'puong, a 'ku 'jiihi ni ming jaa 'Deevid minga aning u niba ni ang da mang yuora.

Sool aning u 'bi-daba ni 'kuung

31 A Filiisitiya niba daang jauningye Iisiriel, ka Isi'reeli daba jo a Filiisitiya niba 'ningbi-tooring. Ba daang kubang loo loo Gili'boowa Tangkpong ni 'jung.

2 'Beng la ka a Filiisitiya niba daang kari Sool aning u 'bi-daba boo 'ningbi-jieng. Ka a Filiisitiya niba daang ku Joonatang, Abiinadab, aning Malikaisuuwa, Sool 'bi-daba ni.

3 A taanhuu daang wa muoyeng ing Sool, ka a tangteuriba tebuu pagi, a

imuu baalung 'ningbi-jieng.

4 'Beng la ka Sool daang yeli 'ku u jaujaubungpegina ni: Tagi i 'takobi vuo a diu 'chugimo ti 'yoli, ka a yo'folo nga ta ira wa 'chugimo ti 'yoli a degima. Che ka u jaujaubungpegina ni daang ba diera, 'bojung dabieng daang kpeung 'haali. Bila 'jung Sool daang diye 'takobi a 'le u ingang.

5 Sool jaujaubungpegina ni ang wa nye ka Sool 'kpiyeng, ung ming 'le u 'takobi ingang ka u niu lang 'kpi.

6 A 'jung Sool, u 'bi-daba bata, u jaujaubungpegina, aning u 'sojehi ni jaang daang 'kpi a daari.

7 Isi'reeli daba ni ang 'bi a lohimbo 'lombo-jaalang ni aning banani ang 'bi Jooridang Mani 'lombo-jaalang ni daang nyiyeng ka Isi'reeli daba ni joyeng. Ba daang nyiyeng ka Sool ming ning u 'bi-daba ni 'kpiyeng. Bang daang wa nye bila, bang bahi a 'yi-bera che jo. Ka a Filiisitiya niba daang wa kpiera a 'puuhing.

8 'Jie ang wa nyaa ka a Filiisitiya niba daang wa ka ba yaahi a 'kuunhi buunhu, bang nye Sool aning u 'bi-daba bata ni ang 'kpi jeng jeng Gili'boowa Tangkpong ni 'jung.

9 Bang daang ngmaa Sool 'ju a yaahi u taanhuu boori. Bang daang tihi 'duoho ming ang gaa a Filiisitiya niba paaluu jaa wa 'tuohi ka ba muolaa ba bagi'de-berang aning a niba 'puong.

10 Bila 'puoring ba daang diye u taanhuu boori ni ing Aasitarotihi bagi'de-kpong ning, che di u inggbani ming chagi 'yiri bang buona Beet Saang daangguoning.

11 'Jee-bes Giilied kpieriba daang 'wongye yeli ni a Filiisitiya niba ang i Sool.

12 Sanga ni bang wa 'wong a yela, daba ni jaa ang tari nyau daang 'ihiyeng a 'cheng a 'yienguu ka 'jie wa nyaa. Bang daang ti yaa Sool inggbani aning u 'bi-daba ni inggbama Beet Saang daangguoni ning. Bang wa 'Jee-bes wa nyugaa.

13 'Beng la bang daang di ba kaba 'ung tamari* dau ni ang 'bi 'Jee-bes ni 'muning, che 'le noe 'beri ayo'poin.

*

31:13 tamari — U iye dau ang baara 'wieng, che u ba mang baa kpong. U dau mang iye kpiengaa. U ba mang tari vaari.

'Yiilung Saamiu-el Gbangu

'Deevid tariye Sool 'kuung 'duoho

1 Sool 'kuung 'puoring, sanga ni 'Deevid ang daang leu 'yi Aamalek niba
ni kuubu wa, u daang kpeye Ziikilag 'puong 'beri a'yi.
2 A 'beri ata daari ka dau kanga daang 'yi Sool kampu ni wa. U
bungyerihi daang chiehiyeng che ka tani ming mihi u 'jung. Sanga ni
ung wa ta 'Deevid, ung 'le 'tengeng a 'pu.
3 Ka 'Deevid jugihuu: 'Yening seng ing 'yi wa? Ung dieyeli 'kuu: Iisiriel
kampu ning mang jo 'yi.
4 'Beng la ka 'Deevid jugihuu: Wala ka a yela 'cheng? Jaan'de, yeli
'kumo. Ung dieyeli: A niba jo 'yiye a taanhuu 'jieng. Ba yaga jaa
'leyeng a 'kpi 'kpi, ka Sool aning u 'bi-dau Joonatang ming 'kpi.
5 Ka 'Deevid jugihi a 'bi-polii ni ang toonhaa 'kuu ni: Wala ing i bang ka
Sool aning u 'bi-dau Joonatang 'kpiyeng?
6 'Beng la ka a 'bi-polii yeli: N da 'biye Gili'boowa Tangkpong ni 'jung
wa banna ka Sool la a 'churi u kpani ingang. Siringkoni ming, a
cherietihi aning a yohijonniba daang karuung 'ningbi-jieng.
7 Sanga ni ung da wa kaa u 'puoring, ung nyima a buongma. Mang die:
Nyima.
8 Ung jugihima: Ning'buo lii? Mang dieyeli: Aamalek nie lima.
9 Ung la yeli 'kumo: Jaan'de, tagi tama a kuma. A 'wonimong mang tohi
'kuung, che n 'nyivori nang 'biye n ingang.
10 Mang tagi tau a kuu, 'bojung n da bangyeng pielaang ka ung 'le baahi,
u kung la 'ihi. Mang da vogi a na'jupiluu ni ang 'bi u 'jung ni, a 'ihi
'nu-banga ni ming ang da 'bi u 'nung ni a waaning ka n wa 'ku n
ningkpong.
11 Bila 'jung ka 'Deevid daang nyogi u bungyerihi a tagihaa chiehi. Ka
niba jaa ang daang puo u ingang ming i bila.
12 Bang daang i nimiha a 'kong che 'le noe a gara 'ji-maarii, Sool aning u
'bi-dau Joonatang yela. Ba daang iye bila Ba Tari Baahaa Daana niba
aning Iisiriel 'deu niba ming yela, ta'kobi ang kuba loo loo 'jung.
13 'Beng la ka 'Deevid jugihi a 'bi-polii ni ang toonhi a yela 'kuu ni: 'Ye
ing 'yi? Ung dieyeli: Saana kanga, Aamalek nie kanga 'bi-dau lima.
14 Ka 'Deevid daang yeli 'kuu: Wala ing ba jo dabieng che tie i 'nu a ku Ba
Tari Baahaa Daana nie ung buo kpaang waahi?
15 'Beng la ka 'Deevid daang buong a 'bi-pola kanga a yeli: Tagi ta a kuu.

Ung daang ngmiu, ung 'kpi.
16 Ka 'Deevid daang yeli 'kuu: I jiing haache 'bi i minga 'jung, 'bojung i minga nuoring 'di 'sieree i ingang a yeli: N kuye Ba Tari Baahaa Daana nie ung buo kpaang waahi.
17 'Beng la ka 'Deevid daang i laa'dimii Sool aning u 'bi-dau Joonatang yela.
18 Ung daang yeliba ka ba 'wuli 'Juuda 'biihi ni a Taanhuu 'Yienii* nga. Siringkoni ba sebuung 'Jee-ser Gbangung.

19 Ba kuye Iisiriel girima i 'jiduorihi ning.
Nye gandaba ang 'le bila.
20 Ye ta wa yeraa Gaat 'puong.
Ye ta wa muolaa Aasikelong soberang
ka a Filiisitiya niba 'bi-pogiba ta ira wa nyengina,
ka a yo'folo ni 'bi-pogiba ta ira wa 'wong noo.
21 'Oo Gili'boowa tangbera,
mielung bii saa ta la 'le ye ingang,
che bii sarika buunhu yori.
'Bojung, 'beng bang loo gandaba 'kuri bunglegirihi,
Sool 'kuri bunglegiruu ni, ba ba buo kpaang waahuu.
22 Joonatang taanhuu ba la leu 'yi a 'kuunhi jiiming,
a 'yi a gandaba kpaang ingang.
Sool ming 'takobi ba leu wa kpali.
23 Sool aning Joonatang 'vorihung sanga,
ba da dieye ba yela bang i miihi 'ku niba ming.
Ba 'kuung ming 'puong ba ba welihi taa.
Ba da iye nyagihuu a gaa ka'chigiri,
ba da tariye fanga a gaa 'gbegime.
24 'Oo Iisiriel 'bi-pogiba, ye 'kong Sool.
Unang daang booye ning tangjiihi, aning 'ningbi-peli buunhu.
Unang da mang di salima bungboorihi marihi ye bungyerihing.
25 Nye gandaba ang 'le taanhuu 'puong bila.
I 'jiduorihi ning bang ku Joonatang.

*
1:18 Taanhuu 'Yienii — Tangteuruu la a taanhuu nga.

26 N 'puo saangye i yela, n ba'bie Joonatang.
I da iye minga a 'kumo.
I nungbu ni ing da tari n ingang ni da iye sielii.
U da gaaye pogiba nungbu.
27 Nye gandaba ang 'le bila,
ka jaujaubuunhu we bila.

Iisiriel aning 'Juuda jaurang

2 Bila 'puoring, 'Deevid daang piehiye yela Naangmini seng a yeli: N muo 'do gaa 'Juuda 'yi-bera ni kanga bi? Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kuu: 'Duoro. Ka 'Deevid jugihi: N 'duoro 'ye? Ung yeli: 'Hii-birong.
2 Ka 'Deevid daang 'do gaa 'be, ka u pogiba ba'yi ni ming gaa. Bana la Ahiin'owam, Jeezi'rii-el niba 'bi-poga ni, aning Aabi'gel Kaarimel nie 'Neebal dunggali ni.
3 Ka 'Deevid daang tari a daba ni ang da puo u ingang ni 'do waaning, kanga jaa ning u 'deu niba. Bang daang ti 'jing 'Hii-birong 'yi-bera ning.
4 'Beng la ka 'Juuda niba daang wa buo kpaang waahi 'Deevid a 'bimuu naa 'Juuda 'deung. Bang daang toonhi 'ku 'Deevid a yeli: 'Jee-bes Giilied daba la niba nga ang 'ung Sool.
5 Ka 'Deevid daang tung tungtuniba 'Jee-bes Giilied niba 'jie a yeli 'kubo: Ba Tari Baahaa Daana na pegiye, yeng di a nungbu nga 'wuli ye ningkpong Sool, a 'umuu ni 'jung.
6 Ngaang yeng, Ba Tari Baahaa Daana na 'wuliye nungbu ang ba tari baahaa, a 'wuliye yelimingilung ming. N ming na yauyeng a suntung nga sani, yeng i a yeli nga 'jung.
7 Ngaang yeng, ye veng ka ye 'nuuhi i kpienhi, che ka ye tari nyau ming. 'Bojung ye ningkpong Sool 'kpiyeng, ka 'Juuda 'deu ming buo kpaang waahima mang i ba naa.
8 Che ka Aabiner, Nuur 'bi-dau ni, Sool 'sojehi ningkpong ni daang nyogi Sool 'bi-dau Isi'boo-set a taruu waaning 'Mahaneeyim.
9 Ung daang 'bimuu naa ung kaara Giilied, Aasur, Jeezi'rii-el, 'Iifiriam, Beenjaming aning Iisiriel jaa.
10 Sanga ni Isi'boo-set, Sool 'bi-dau ni ang wa 'piine ka u 'di Iisiriel naalung ka u daang i 'yuomo lijaa'yi. Ung daang 'di naalung 'yuomo

a'yi. 'Juuda 'deu 'yoming daang 'tu 'Deevid.
11 Sanga ni 'Deevid ang daang i naa 'Hii-birong 'puong a kaara 'Juuda 'deu ming daang iye 'yuomo ayo'poin aning 'chiuri ayuobi.
12 Aabiner, Nuur 'bi-dau ni, aning Sool 'bi-dau Isi'boo-set tungtuniba daang 'yiye 'Mahaneeyim a gaa Giibiyong.
13 Ka 'Joo-ab, Zeri'yu-aiya 'bi-dau ni, aning 'Deevid tungtuniba daang 'yi ti 'tuohibo Giibiyong konngmani ni nuoring. Bang daang 'jing, ka kanga 'bi a konngmani 'kongkogiri kangang, ka unani ming ti 'bi a konngmani 'kongkogiri ni daanang.
14 'Beng la ka Aabiner daang yeli 'ku 'Joo-ab: Veng ka a 'bi-pola panaa 'ihi a moo ti 'ningbi-tooring. Ka 'Joo-ab daang yeli: Ba 'ihi.
15 Bang daang 'ihi a sori ba niba: 'Pie aning ba'yi da 'yiye Beenjaming, Sool 'bi-dau Isi'boo-set 'potuuribo, ka 'pie aning ba'yi ming 'yi 'Deevid tungtuniba 'puo.
16 Ka kanga jaa da mang 'ti u to 'jung che di u 'takobi 'chugi u 'lomboring bang jaa lang 'le 'tengeng. Bila 'jung bang daang buona a 'jie nga 'Takobidirihi 'Teng-gbani, 'be 'biye Giibiyong 'puong.
17 Ka taanhuu jaukpiengaa daang 'bibe a daari, ka 'Deevid tungtuniba daang tuong Aabiner aning Iisiriel daba ni.
18 Zeri'yu-aiya 'bi-daba bata ni daang 'biyebe: 'Joo-ab, Abiisahai, aning 'Ee-sahel. 'Ee-sahel gbee daang iye nyagihuu a'wo 'ihee.
19 Ka 'Ee-sahel daang kari Aabiner boo. Ung daang gara, u ba leu bali 'nuduri bii goo Aabiner karibung.
20 Ka Aabiner daang leu kaa u 'puori a yeli: Ina la 'Ee-sahel bi? Ung dieyeli: Maang la.
21 Ka Aabiner yeli 'kuu: Leu bali i 'nuduri bii 'nu-goo a nyogi a 'bi-pola kanga faa u taanhuu boori. Che 'Ee-sahel da ba sagi leu bali che bahi u 'tuubu.
22 Ka Aabiner la yeli 'ku 'Ee-sahel: Leu a ta 'tuurimo. N ngmii loo 'tengeng? Wala mang na i 'tuohi i bieri 'Joo-ab?
23 Anaajaa, u daang jaanhiyeng ka u leu bali. Bila 'jung ka Aabiner di a kpani baahaa 'jikpuli ni 'chugi u 'puong ka a kpani ti 'yi u 'puoring. Ung daang 'le 'beng 'kpi. Banani jaa ang da mang wa ta 'jie ni 'Ee-sahel ang 'le 'kpi ni, ba da mang ahiye siriti.
24 'Joo-ab aning Abiisahai ming daang kariye Aabiner boo. Ngminaa

daang wa kpierang che bang ta Aama tanga ni. 'Beng 'bi Gaiya
'ningbi-tooring, a pieli a sokpong ni ang gara Giibiyong Mo'sogo ni.
25 Beenjaming buurii daang langye taa a 'bi Aabiner 'puoring a leu
bung'yeni a ahi tanga kanga 'jung.
26 'Beng la ka Aabiner daang buong 'Joo-ab a yeli: A 'takobi naang
choriha bahang aang gara bi? I ba bang ka a na iye too a baahaang?
Wala panaa ang na kauhi ta che ka i yeli 'ku a niba ka ba bahi ba
ba'biihi ni karibu.
27 Ka 'Joo-ab dieyeli: Ngmini 'jung, ka anang da ba i 'wo i yeliye yela,
siringkoni 'beu danang wa kaara ka a niba jaa bahi ba ba'biihi ni karibu.
28 Ka 'Joo-ab daang ngmi biengkoni ka a niba jaa ahi boin a ba la kara
Iisiriel boo bii a la jaura.
29 'Beng la ka Aabiner aning u niba ni daang gaa 'ningbi-toori ana
'yienguu ni jaa a 'ji-gbanggbali ning. Ba daang longye Jooridang Mani
a 'tugili Bitirong jaa, a wa ta 'Mahaneeyim.
30 Ka 'Joo-ab daang leu 'yi Aabiner boo karibu wa. Sanga ni ung wa
laanhi a niba jaa lang taa, 'Deevid tungtuniba ni 'pie aning bawai daang
'chibe, ka 'Ee-sahel paahi.
31 Che 'Deevid tungtuniba ni daang ngmiye Beenjaming aning Aabiner
niba ni koohi ata aning lijaata (360) bang 'kpi.
32 Bang daang di 'Ee-sahel a 'umuu u ba kau'biring, Beetilehem 'puong.
Ka 'Joo-ab aning u niba ni daang 'cheng 'yieng 'gbuli, a wa ta
'Hii-birong 'be-kaari.

'Joo-ab ang ku Aabiner

3 Taanhuu jauri daang 'biye Sool 'yideme aning 'Deevid 'yideme
kpachagang kauhi. Che 'Deevid kpiengu da maaling 'duorong, che ka
Sool 'yideme yeng kpiengu maaling 'sigire.
2 'Deevid daang dogiye 'bi-daba 'Hii-birong 'puong. U 'bi-fora daang la
Aaminong. U ning Ahiin'owam, Jeezi'rii-el niba 'bi-poga ning daang
doguu.
3 'Deevid 'yiilung 'bi-dau la Kiiliab, una ka Aabi'gel, Kaarimel nie
'Neebal dunggali daang dogi ni. A taalung daana la Aabisalom,
'Meeyaka 'bi-dau ni. 'Giisur naa Taalimai 'bi-poga daang la 'Meeyaka.
4 A naahung daana la Adonaija, Haagit 'bi-dau ni. A 'nuulung daana la

Sefataiya, Aabital 'bi-dau ni.
5 A bayuobi daana la Iiti'ree-am, una ka 'Deevid poga Eegila daang dogi ni. Bamahi ka 'Deevid dogi 'Hii-birong 'puong.
6 Sanga ni taanhuu jauri ang daang wa 'bi Sool 'yideme aning 'Deevid 'yideme kpachagang ni, Aabiner daang moorang ka u ahi'jie jigi Sool 'deung.
7 Sool ming daang tariye koongkiubaing kanga. U 'yuori daang la Riizipa, 'E-aiya 'bi-poga ni. Ka Isi'boo-set daang yeli 'ku Aabiner: Wala ing jengning n ba koongkiubaing?
8 'Beng la ka Aabiner daang 'miing yaga Isi'boo-set yeliyaga ni 'jung a yeli: Ba'ju lima ka 'Juuda 'so bi? 'Jine nga n 'wuliye limaniye 'ku i ba Sool, a 'ku u ba'biihi aning u jomiihi. N ba 'ihii ming ing 'Deevid 'nung, che ing paanima a poga nga yela 'jine?
9 Ngmini dogihi Aabiner, a maaling dogihuu yaga jaa, ka maang ba i 'ku 'Deevid bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang po 'kuu ni.
10 U poyeng ka u na leuhiye a naalung 'yining Sool 'deung, a 'bing 'Deevid na'kogo Iisiriel aning 'Juuda ingang a 'yi Daan a gara 'Bii-er 'Siiba.
11 U da ba la tuong die yeli yeli jaa 'ku Aabiner, 'bojung u daang joruung.
12 'Beng la ka Aabiner daang tung tungtuniba u 'yuoring 'Deevid 'jie a yeli: Ning'buong 'so a paaluu? Ung la yeli: 'Bing i 'layiri nima. Siringkoni ming n na sumiing a tari Iisiriel jaa wa 'kui.
13 Ka 'Deevid daang yeli: Tabaalikala, n na 'bingye 'layiri nii. Che yeli'yeni mang buora i seng. I kung nye n 'ningbisogo, 'see ing wa waana ka i nyima a dang tari Maikel, Sool 'bi-poga ni waaning seni.
14 Ka 'Deevid daang tung tungtuniba Isi'boo-set, Sool 'bi-dau ni 'jie a yeli: 'Kumo n poga Maikel, una mang di a Filiisitiya niba yowuuhi koo boning ni.
15 Ka Isi'boo-set daang tung bang ti faaguu u sira Faalitiel, 'Lee-is 'bi-dau ni seng.
16 'Beng la ka u sira daang 'tuu gaa ti ta Bahuurim, a 'kono 'tuuro u 'puoring. Ka Aabiner yeli 'kuu: Leu gara. Ung daang leu.
17 Aabiner ning Iisiriel ningbera ni daang tariye nyetaa ung yeli: Sanga kangang ye daang buoraye 'Deevid ka u 'di ye naalung.
18 Ngaang yeng, ye i bila. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana yeliye 'Deevid yela ngaang: N tungtuna 'Deevid 'nu mang na di diening n niba Iisiriel

a 'yi Filiisitiya niba aning ba domihi jaa 'nuuhing.
19 Ka Aabiner daang maahi yela 'ku Beenjaming niba. 'Beng la ka Aabiner daang gaa ti maahi yeli jaa ang i 'wo u sumang a 'ku Iisiriel aning Beenjaming 'deu jaa a 'ku 'Deevid 'Hii-birong 'puong.
20 Ka Aabiner aning a daba lijeri ni ang daang puo u ingang ni wa 'Deevid 'jie 'Hii-birong 'puong. Ka 'Deevid daang maali siingkpong 'ku Aabiner aning a daba ni ang puo u ingang ni.
21 'Beng la ka Aabiner daang yeli 'ku 'Deevid: N na 'ihi ti laanhiye Iisiriel jaa 'ku n ba naa ka ba nii 'bing 'layiri ka i 'di naalung anani jaa i 'sikiri ang buora ingang. Ka 'Deevid daang bahi Aabiner ung gaaning laangfie.
22 Ana wagiri ning la ka 'Joo-ab aning 'Deevid tungtuniba ni daang 'yi taanhuu wa. Ba daang tariye buunhu bang jaufaahi yaga jaa waaning. Che Aabiner daang 'chi 'Deevid seng 'Hii-birong 'puong, 'bojung 'Deevid daang bahuung ung gaa laangfie.
23 Sanga ni 'Joo-ab aning 'sojehi jaa ang 'bi u seng ang wa wa, bang yeli 'ku 'Joo-ab: Aabiner, Nuur 'bi-dau ni waye naa 'jie ung bahuu ung gaa laangfie.
24 'Beng la ka 'Joo-ab daang wa a naa 'jie wa yeli: 'Bo ing i bila? Nye, Aabiner waye i 'jie. Wala ing bahuu ung gaa? Pampana nga u gaaye.
25 Pielaang, i bangyeng ka Aabiner, Nuur 'bi-dau ni wayeng ka u wa belimii. U wayeng ka u wa bang i gbe'chenihi aning i yeli-irihi jaa.
26 Sanga ni 'Joo-ab ang daang wa 'yi 'Deevid 'ningbi-tooring, ung tung tungtuniba bang biehi Aabiner. Bang ti taruu 'yining Saira kolung ni leu waaning, che 'Deevid daang ba bamaa.
27 Aabiner ang daang wa leu wa 'Hii-birong, ka 'Joo-ab nyoguu bang tagi 'yi a 'di-nokpoming ka u yeliniu yela 'gondong. 'Beng la ka 'Joo-ab daang 'chugi u 'puong ung 'kpi. 'Joo-ab yau 'Ee-sahel jiing ni yela ung daang i bila.
28 Bila 'puoring, sanga ni 'Deevid ang wa 'womaa, ung yeli: N ning n naalung paaluu ba tari saangbu jaa Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring Nuur 'bi-dau Aabiner jiing yela a gara wagiri jaa.
29 Veng ka a dogili 'Joo-ab 'jung, aning u ba 'deu niba jaa ingang. Daang ta wa vena ming ka nawali daana bii kongkonga konna 'Joo-ab 'deung. Daang ta wa vena ka nie ang jagiha dangkpali bii nie 'takobi ang na ku

konna u 'deung. Daang ta wa vena ka kondaana ming konna u 'deung.
30 Ka 'Joo-ab aning u yau Abiisahai daang ku Aabiner. Ung daang ku ba ma'bie 'Ee-sahel Giibiyong 'puong, a taanhuu 'jieng ni yela bang daang kuu.
31 'Beng la ka 'Deevid daang yeli 'ku 'Joo-ab aning niba jaa ang 'bi u seng: Ye tagihi ye bungyerihi chiehi. Ye di buorihi pagi ye miihi a 'kong Aabiner. Ka Naa 'Deevid daang 'tuuro a 'kuung daga 'puoring.
32 Bang daang 'ung Aabiner 'Hii-birong 'puong. Ka a naa daang lagi u nuori, a 'kong Aabiner kau'biri ni 'jieng. Ka a niba ming jaa daang 'kong.
33 Ka a naa daang ngmaa Aabiner 'kuori a yeli:
A tayeng ka Aabiner 'kpi a'wo joli
ang mang 'kpi bila ni bi?
34 I 'nuuhi da ba 'le.
Jorihi ming da 'chi i gbeeng.
Bila ni nie ang mang 'le ningbee 'ningbi-tooring ni,
bila ing 'le.
Ka a niba jaa daang la 'komuu.
35 Ka a niba jaa daang wa ka ba mugili 'Deevid ka u 'di siimaa che ka ngminaa kpe. Che ka 'Deevid daang po a yeli: Ka maang ira leng siimaa bii bung jaa a gara ngminaa kpiebung, Naangmini dogihima, a maaling dogihima.
36 Ka a niba jaa daang nye bila, ka bila peli ba 'puuhi. Yeli jaa a naa ang da mang i da mang peliye a niba jaa 'puuhi.
37 'Bojung a niba jaa aning Iisiriel jaang da bang a daari ka a naa 'nu 'chi Nuur 'bi-dau Aabiner kuubu ingang.
38 'Beng la ka a naa daang yeli 'ku u tungtuniba: Ye ba bang ka ningkpong ang la i ningtiinhuu ming 'kpiye Iisiriel 'puong 'jine bi?
39 Salee lima 'jine, anaa jaa ka ba 'bingmang naa. A daba nga, Zeri'yu-aiya 'bi-daba ni iye kpienhi 'gaali a 'kumo. Ba Tari Baahaa Daana na naaye beutuna sani ka a sigihi u beu ni.

Ba kuye Isi'boo-set

4 Sanga ni Sool 'bi-dau* Isi'boo-set ang wa 'wong ka Aabiner 'kpiyeng
'Hii-birong 'puong, u sie daang ngmaayeng. Ka bila daang danna
Iisiriel niba ming jaa.
2 Sool 'bi-dau ni daang tariye daba ba'yi 'mine ang da i 'sojehi ningbera.
Kanga 'yuori daang la 'Bee-anaa ka unani ming 'yuori i 'Riikab.
'Biyiirot nie Riimong 'bi-daba daang liba. Riimong daang iye
Beenjaming buurii. Niba daang tiehang ka 'Biyiirot iye Beenjaming
chelii.
3 'Bojung 'Biiyirot niba daang jo gaaye Giitayim a ti leu saamba 'beng a
waana 'jine.
4 Joonatang, Sool 'bi-dau daang tariye 'bi-dau kanga ang i gberii. Sanga
ni Sool aning Joonatang 'duoho ang daang 'yi Jeezi'rii-el waana ka u
nyiye 'yuomo a'nu. Ka u yogina daang diu joning. Ung daang 'lonno
ka u jo ni la ka a 'bi-dau 'le, a leu gberii. U 'yuori daang la Mefiiboset.
5 'Beng la ka 'Riikab aning 'Bee-anaa daang wa Isi'boo-set 'deu.
Riimong, 'Biyiirot nie 'bi-daba liba. Ngmin'tontori sanga bang daang
wa Isi'boo-set 'deu, ka u daang jeng u 'godong ngminaa.
6 Bang daang wa ta 'be, a 'cheng ti kpe a 'deu a'wo bang waana 'wiit
diebu. Bang daang 'chugi u 'puong. Ka 'Riikab aning u yau 'Bee-anaa
daang jo bori.
7 'Bojung, bang daang wa kpiera a 'deu ka u jeng u 'godo 'jung u
'de-jenuung. 'Beng la bang daang 'chuguu ku, a ngmaa u 'ju. Bang
daang di u 'ju ni a jo 'tu a 'ji-gbanggbali ni gaa. 'Yieng 'gbuli ka ba jora.
8 Bang daang tari Isi'boo-set 'ju ni wa 'ku 'Deevid 'Hii-birong 'puong.
Bang yeli 'ku a naa: Nye Isi'boo-set 'ju. I dondoma Sool, unang daang
buora ka u 'ihi i 'nyivori ni, u 'bi-dau 'ju la. Ba Tari Baahaa Daana
naaye sani Sool aning u buurii ingang 'ku n ba naa 'jine.
9 Che ka 'Deevid daang dieyeli 'ku 'Riikab aning u yau 'Bee-anaa,
'Biyiirot nie Riimong 'bi-daba ni: A'wo Ba Tari Baahaa Daana, unang
yeudie n 'nyivori a 'yi tuora jaa 'puong ang i 'vori yeng,
10 nie kanga wa yeli 'kumong ngaang: Nye, Sool 'kpiyeng. U da tiehang
ka 'duohi-noo la ung wa 'kumo bila. Che n da nyoguung a veng bang

*
4:1 Sool 'bi-dau ni — Mefiiboset la bila.

kuu Ziikilag 'puong. Nie nga ang da tieha ka n na yebuung u 'duoho ni yela la bila.
11 Ba ba la wa yela ningbee ang ku sun'tuuro u 'godo 'jung u minga 'deung. Bila 'jung 'bong na 'wuli ka n ta jugihi u jiing yela ye 'nuuhing pampana a 'ihiye bahi duneeng?
12 Ka 'Deevid daang 'ku u 'bi-pola ni nuori bang kuba. Ba daang ngmaahiye ba 'nuuhi aning ba gbee che 'jaaliba kongngmani ni ang 'bi 'Hii-birong 'puong ni 'kongkogiring. Che bang daang di Isi'boo-set 'ju ni 'ung Aabiner kau'biri ning 'Hii-birong 'puong.

'Deevid kaariye Iisiriel jaa

5 'Beng la ka Iisiriel buura jaa daang wa 'Deevid seng 'Hii-birong 'puong. Bang daang yeli: Siringkoni, ti iye i jiing niba.
2 Wagiri kanga ang pari ming, a sanga ka Sool daang i ti naa ni, inang da mang diening Iisiriel niba 'yie, a mang tariba 'yining a leu tariba waaning. Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'kui: Inang na chiina n niba, Isi'reeli niba. I na iye paalikaara Iisiriel ingang.
3 Bila 'jung Iisiriel ningbera jaa daang waye a naa seng 'Hii-birong 'puong. Ka Naa 'Deevid daang 'bing 'layiri aniba 'Hii-birong 'puong, Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. Bang daang buo kpaang waahi 'Deevid a 'bimuu Iisiriel naa.
4 'Deevid daang iye 'yuomo 'pihita che 'piili 'di Iisiriel naalung. Ung daang 'di naalung ming 'yuomo lijaa'yi.
5 'Hii-birong 'puong, 'yuomo ayo'poin aning 'chiuri ayuobi ung 'di 'Juuda naalung. Jeruuselem ming 'puong, 'yuomo 'pihita aning ata ung 'di Iisiriel jaa aning 'Juuda naalung.
6 Ka a naa aning u niba daang gaa Jeruuselem, a 'Jii-bus niba ingang, a paaluu kpieriba la bila. Bang daang yeli 'ku 'Deevid: I kung kpe wa che. Joonhi aning gbereeng na leuhii bahi. Ngaang bang daang tieha: 'Deevid kung bang kpe wa che.
7 Anaajaa che 'Deevid daang jaufaaye Zaiyong 'liliji-kpiengaa ni, u 'yi-kpong ni la bila.
8 A daari, 'Deevid daang yeliyeng: Nie jaa ang na ngmi a 'Jii-bus niba,

'see ung 'tu a konggberi 'jie ni 'do. Gberee* aning joonhi* liba, ka 'Deevid 'suhu haba. Bila 'jung bang mang yeli ka jonga aning gberii ba sigining ka ba mang kpe wa a naa 'deu 'puo.

9 Ka 'Deevid daang kpiera a 'liliji-kpiengaa ning, a buona 'be 'Deevid 'Yi-kpong. Ka 'Deevid daang me 'deri 'gili u jaa. U daang 'piiliye a Mai'lo ingang, a miera kpiera 'puo.

10 Ka 'Deevid daang maaling ira ningtiinhuu ang gara. Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana Naangmini daang 'biye u seng.

11 Ka Taiyer naa Hairam daang tung tungtuniba 'Deevid seng. U daang tuoliye 'siid-er daari, kapintahi aning 'meesinihi, bang ti me 'deu 'ku 'Deevid.

12 A 'jung 'Deevid daang bangyeng ka Ba Tari Baahaa Daana 'bimuung Iisiriel naa. U daang bangyeng ming ka Ba Tari Baahaa Daana 'duohiye u naalung ni Isi'reeli niba yela.

13 Ka 'Deevid daang la di kongkiubainihi aning pogiba Jeruuselem 'puong paahi. Ung 'yi 'Hii-birong wa ni 'puoring ung daang i bila. Ung la dogi 'bi-daba aning 'bi-pogiba ming paahi.

14 'Biihi ung dogi Jeruuselem 'puong 'yoe la nga: Samuuya, 'Soobab, 'Neetang, Soolomong,

15 Iibihar, Elaisua, 'Nii-feg, Jafaiya,

16 Eliisama, 'Elaiyada, aning Eliifelet.

17 Filiisitiya niba daang wa 'wongyeng ka ba buoye kpaang waahi 'Deevid a 'bimuu Iisiriel naa. Ka a Filiisitiya niba jaa daang 'yi 'do ka ba ti bo 'Deevid. Ka 'Deevid daang 'womaa a 'sigi gaa a 'liliji-kpiengaa.

18 A Filiisitiya niba ming daang wa yaariye Reefeyim Lohimbo ning.

19 Ka 'Deevid daang piehi Ba Tari Baahaa Daana, a jugihi: N 'do ti 'tuohi a Filiisitiya niba bi? I na dibang ing n 'nung? Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'ku 'Deevid: 'Duoro, 'bojung n naang dibang ing i 'nung.

20 Ka 'Deevid daang gaa 'Bee-al Pe'reezim* a ti jau tuongba 'beng. Ung daang yeli: Ba Tari Baahaa Daana kau kpeye n domihi 'puo n 'ningbi-tooring a'wo kuong ang mang chie 'jie kpe bila ni. Bila 'jung

*_____

5:8 gberee aning joonhi — 'Jii-bus niba la bila, bana ka 'Deevid ha ni. A 'yoe nga ahi 'kuye ningnyohii.

5:20 'Bee-al Pe'reezim — U 'muni la ngmaa kpiera.

ung daang buong a 'jie ka 'Bee-al Pe'reezim.
21 Ka a Filiisitiya niba daang bahi ba baga 'beng, ka 'Deevid aning u niba ni 'ohaa gaa.
22 'Beng la ka a Filiisitiya niba daang la 'ihi ti yaari a Reefeyim Lohimbo ni 'puong.
23 Bila 'jung 'Deevid daang piehiye Ba Tari Baahaa Daana, ung yeli: Ta wa 'duoro. Giiri ba 'puori, a 'gili wa 'tiribe a baka* daari ni 'ningbi-tooring.
24 Ka inang wa 'wong 'sojehi 'cheni dangini a baka daari 'juring, ka i gaa nyagihuu nyagihuu. 'Bojung, bila ingang ka Ba Tari Baahaa Daana na die i 'yie gaa ka u ti ngmi a Filiisitiya niba 'sojehi ni.
25 Ka 'Deevid daang i bila, a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang 'kuu nuori bila ni. Ung daang ngmi a Filiisitiya niba, a 'yi 'Giiba che waana Geezer.

'Deevid ti tariye a 'layiri daga leu waaning

6 'Deevid daang la laanhiye Iisiriel dau'lugirihi ni jaa. Ba daang iye daba 'tuhi 'pihita.
2 Ka 'Deevid daang 'ihi ka u ning a niba jaa ang puo u ingang gaa 'Bee-ali* ang 'bi 'Juuda* 'puong. Ba daang gaayeng ka ba ti tari Naangmini 'layiri daga ni 'yining 'be waaning. A 'Yuori, bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana ang 'bi a cheribihi kpachagang 'yuori ni bang da buonaning a Naangmini daga ni.
3 Bang daang di Naangmini daga ni dogili 'toriko paalaa 'jung, a taruu 'yining Abiinadab 'deung. U 'deu ni daang 'biye a tanga 'jung. Ka 'Yuuzaa aning 'Ahiiyo, Abiinadab 'bi-daba daang tagira a 'toriko.
4 Bang daang taruu 'yining Abiinadab 'deung, 'beng 'bi a tanga 'jung ni, a 'chene ning. Ka 'Ahiiyo daang 'bi a daga 'ningbi-tooring.
5 Ka 'Deevid aning Iisiriel jaga jaa daang ngmi 'yieme Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. 'Yieme bungngmirihi jaa baluu bang di saipires dau maalining bang daang ngmi. 'Konihi, 'yieme bungngmirihi bang di 'ngmie maali, sinsagihi, 'bugilo aning peretengmirihi jaa bang daang ngmi.

*
5:23 Baka daari iye dau bang ba bang pielaang. U 'muni la 'kuori.
6:2 'Bee-ali 'Juuda ning u 'ju la Kirijaat 'Jii-arim.

'Yiilung Saamiu-el Gbangu 6

6 Sanga ni bang daang wa ta 'Neekong jiengaa, ka 'Yuuzaa tie u 'nu
Naangmini daga ni ingang, a nyoguu tari, 'bojung a nadavarihi daang
ngmiye gberi.
7 Ka Ba Tari Baahaa Daana 'suuri daang 'ihi 'Yuuzaa ingang. Ka
Naangmini daang ngmi 'Yuuzaa ku 'beng, u banangbu ni 'jung. Ung
daang 'kpi 'beng, a Naangmini daga ni 'lomboring.
8 Ka 'Deevid 'suuri daang 'ihi, Ba Tari Baahaa Daana ang ngmi 'Yuuzaa
ku ni 'jung. Ung daang 'ku a 'jie 'yuori 'Piirez 'Yuuza. Bila bang nang
buona a 'jie a waana 'jine.
9 A daari dabieng daang kpeye 'Deevid Ba Tari Baahaa Daana yela, ung
yeli: Wala ka Ba Tari Baahaa Daana daga ni na i wa n seng?
10 Bila 'jung 'Deevid daang ba 'le ka u tari Ba Tari Baahaa Daana daga ni
kpening 'Deevid 'Yi-kpong ni 'puo. Che ung daang bie, a taruu kpening
'Oo-bed 'Iidom, Gaat nie ni 'deu.
11 Ba Tari Baahaa Daana daga ni daang kpelingye 'Oo-bed 'Iidom, Gaat
nie ni 'deung 'chiuri ata. Ka Ba Tari Baahaa Daana daang pegi 'Oo-bed
'Iidom aning u 'deu niba jaa.
12 Bang daang toonhaa 'ku 'Deevid a yeli: Ba Tari Baahaa Daana pegiye
'Oo-bed 'Iidom 'deu niba aning bung jaa ang i u 'suobu, Naangmini daga
ni 'jung. Ka 'Deevid daang gaa ti tari a Naangmini daga ni 'yining
'Oo-bed 'Iidom 'deung. U daang taruung waaning 'Deevid 'Yi-kpong ni
aning nyengka.
13 Sanga ni banani ang pegili a Ba Tari Baahaa Daana daga ni ang wa di
gberi buyuobi, ka 'Deevid di nadavaraa, aning pinuoruu a 'ihi sarika.
14 'Beng la ka 'Deevid daang di u fanga jaa seu Ba Tari Baahaa Daana
'ningbi-tooring. Masari tani iifod ka 'Deevid daang yeri.
15 Ka 'Deevid aning Iisiriel 'deu niba jaa daang tari Ba Tari Baahaa Daana
daga ni 'do waaning. Ba daang tahinang a ngmira biengkoni ming che
waananing a daga.
16 Ba Tari Baahaa Daana daga ni daang wa kpeye 'Deevid 'Yi-kpong. U
kpiebu ni 'puong ka Maikel, Sool 'bi-poga ni daang 'liinhe 'tokorong.
Ung daang nye Naa 'Deevid ang yo egiha, a 'viinhe Ba Tari Baahaa
Daana 'ningbi-tooring. Ka Maikel daang diu fiengye u 'sikiring.
17 Bang daang waaning Ba Tari Baahaa Daana daga ni. Ba daang diung
'bing u 'bingjieng a tenti'deu ni 'Deevid ang kaa u yela maali ni 'puong.

Ka 'Deevid daang 'ihi sarika nyugirihi aning maahuu sarikihi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.
18 'Deevid ang daang wa 'ihi a sarika nyugirihi aning maahuu sarikihi baahi, ung daang duhi sung 'ku a niba bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana 'yuoring.
19 Ung daang tori tori siimaa 'ku a niba jaa. Iisiriel jemaa ni jaa ung daang tori 'ku, a pogiba aning a daba. U da mang 'kuye nie jaa paanuu 'gbuli, 'deeti 'gbunihi aning 'girep 'gbunihi. Ka a niba kanga jaa daang leu gaa u 'deu.
20 'Beng la ka 'Deevid daang leu gaa a na ti duhi sung 'ku u 'deu 'deme. Ka Maikel, Sool 'bi-poga ni wa 'yi 'tuohi 'Deevid a yeli: Nye Iisiriel naa ni girima ang sing bila 'jine. Nye ung yaahi u minga u tungtuniba 'bi-pogiba 'ningbiring bila 'jine. U wa 'woniye a ninglaama ni ang ba mang jora 'vii ka ba yaahi ba miihi ni kanga.
21 Ka 'Deevid daang yeli 'ku Maikel: Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring wa la. Unang nye i ba aning u 'deu niba jaa che 'lugimo ni. Unang 'ihime mang i paalikaara a kaara Ba Tari Baahaa Daana niba, Iisiriel ni. Bila 'jung n na seuye Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.
22 N na nyaabiye n minga gba a gaa bila, a 'sigihi n minga n minga 'ningbiring. Che a tungtungpogiba ni yela ing yeli ni yeng seng, n na tariye girima ba seng.
23 Bila 'jung Maikel, Sool 'bi-poga ni daang ba tari 'bie a gara u 'kuung.

Nuori Naangmini ang 'bing 'ku 'Deevid

7 A naa daang kpieriye u 'deung, ka Ba Tari Baahaa Daana 'kuu peenhibu u domihi ni ang ngmaaguu 'gili ni jaa seng.
2 Ka a naa daang yeli 'ku 'Neetang, a dangyera: Panaa nye, 'siid-er daari 'deung mang kpiera, che ka Naangmini daga ni 'bing tent patiisahi 'puong.
3 'Beng la ka 'Neetang daang yeli 'ku a naa: Yeli jaa ang 'bi i 'sikiring, ira, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana 'biye i seng.
4 Che ana 'yienguu ni, Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang taye 'Neetang ngaang:
5 Gaa ti yeli 'ku n tungtuna 'Deevid: Ngaang ka maang Ba Tari Baahaa

Daana yeli: Inang na me 'deu 'kumo ka n kpiera bi?

6 'Bojung a 'piili wagiri ni mang tari Iisiriel 'biihi 'yining 'Iijipiti 'puong, 'haali a waana 'jine, n ba kpiera 'deung. Che n mang 'yiye che a gaa che, a mang 'bi tent aning tenti'deu 'puong.

7 N ning Iisiriel 'biihi ni jaang 'tugili 'jiihi. N daang yeli 'kuye Iisiriel buura ni nie kanga mang 'ku nuori ka u chiina n niba Iisiriel 'deme ka wala 'jung yeng ba me 'siid-er daari 'deu 'kumo bi?

8 Bila 'jung, pampana yeli ngaang 'ku n tungtuna 'Deevid: Ngaang ka maang bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli: Piihi boong mang 'ihii. N 'ihiing piihi chiingbung ka i i paalikaara n niba ingang, a kaara Iisiriel.

9 'Jie jaa ming ing gaa, n mang 'biye i seng. N ngmaaye i domihi ming jaa bahi i 'ningbi-tooring. N iyeng ka i 'yuori 'do a'wo a ningtiinha ni ang 'bi duneeng ni kanga 'yuori.

10 Aning ming, n na 'lugiye 'jie 'ku n niba, Isi'reeli niba, a 'jiiliba ka ba 'jing ba bagida'jieng a ta yo yenna. Ningbee baluu ming kung la tariba fira a'wo bang da mang iriba bila ni.

11 Ba kung la tariba fira a'wo bang daang iriba bila a 'piili wagiri ni mang daang 'ku saringmaariba nuori ka ba kaara n niba, Isi'reeli niba ni. N vengyeng ing nye i minga ming a 'yi i domihi jaa seng. Aning ming, Ba Tari Baahaa Daana yera 'kuriing ka u na meye jaga 'kui.

12 Ka i 'bering wa paali, i na 'kping a gaa i ba'mine seng. A sanga mang na 'bing i buurii ka u die i 'jie. U na iye i minga 'bi-doga, ka n veng ka u naalung jigi.

13 Unang na me 'deu 'ku n 'yuori. N na ing ka u naalung na'kogo 'bibe a gara wagiri jaa.

14 N na iye u ba, ka u ming i n 'bi-dau. Ka unang wa tung beu, ninsaaliba kpaaha aning ninsaaliba 'biihi fiebibu mang na di a deenhuu.

15 Che n nungbu ang ba baaha yeng kung 'yi u ingang a'wo mang daang 'ihuu 'yi Sool ingang bila ni. Sool, una mang 'ihi bahi i 'ningbi-tooring ni.

16 I 'deu aning i naalung ming na ahiye kpiengaa a gara wagiri jaa i 'ningbi-tooring. I na'kogo ni na ahiye kpiengaa a gara wagiri jaa.

17 A yeli'bie nga jaa aning a yelinyiruu nga jaa ka 'Neetang daang maahi 'ku 'Deevid.

18 'Beng la ka Naa 'Deevid daang kpe ti 'jing Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. Ka 'Deevid daang yeli: Ning'buo lima, 'oo 'Suobu Kpiengu Jaa Daana? 'Bo la n 'deu ming che ing 'duohima sing ngaang?
19 Che ina 'ningbiring, yeli'bile la, 'oo 'Suobu Kpiengu Jaa Daana. Haali ing gba yeli yela ang daang na i daari kanga i tungtuna jagang ming. Ngaang muo ing mang ira 'kuro ninsaaliba bi, 'oo 'Suobu Kpiengu Jaa Daana?
20 'Bo yeli ka 'Deevid na bang la yeli 'kui? 'Bojung, ina 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang bang i tungtuna.
21 I yelihung ni 'jung ing i a yelinangima nga jaa. I iye bila a 'tuuro i minga 'sikiri buobung. I iang ka i veng ka i tungtuna bamaa.
22 Bila 'jung i iye kpong, 'oo 'Suobo Kpiengu Jaa Daana. I to 'chibe. Naangmini ming la 'chibe ka i naani a'wo anani jaa ti 'tobo ang 'wong ni.
23 Paali'buong ming la 'woning i niba, Iisiriel niba? Dunee nga paali'yeni nga Naangmini ang ti yeudie bang na i u minga niba la bila. Bana ka Naangmini daang di boning 'yuori 'ku u minga ni. I paaluu ni ing daang tung tungnagima aning tungsiela 'ku ni la bila. I daang kariye a paalihi aning ba ngmima a 'yi i niba ni ing yeudie a 'yi 'Iijipiti 'puong ni 'ningbi-tooring.
24 'Bojung i diye i niba, Iisiriel niba a leu i niba a gara wagiri jaa. Ka ina, Ba Tari Baahaa Daana leu ba Naangmini.
25 'Oo Ba Tari Baahaa Daana Naangmini, pampana nga veng ka i yelihung ni ing yeli i tungtuna aning u 'deu niba yela ni paali a gara wagiri jaa. Tung bila ni ming ing yeli ni.
26 Veng ka bila tung ka i 'yuori nye i kpong a gara wagiri jaa. Niba na mang yeliye ngaang: Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana la Naangmini ang kaara Iisiriel. Veng ka i tungtuna 'Deevid 'deu ahi kpiengaa i 'ningbi-tooring.
27 'Bojung, ina, 'oo bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini, inang 'yuo a bila nga 'ku i tungtuna. I yeliyeng: N na meye 'deu 'kui. Bila 'jung ka i tungtuna tari nyau ka u 'puohi a 'puohibu nga 'kui.
28 Pampana, 'oo 'Suobu Kpiengu Jaa Daana, ina la Naangmini ka i yelihung i yeliminga. Inang 'bing a yelisung nga ming nuori 'ku i

tungtuna.
29 Bila 'jung pampana, nang veng ka a ii 'pu-peli ka i pegi i tungtuna 'deu, ka u mang 'bi i 'ningbi-tooring a gara wagiri jaa. 'Bojung, ina, 'oo 'Suobu Kpiengu Jaa Daana, inang yeli bila. Bila 'jung di i pegiri ni a i ka i tungtuna 'deu nyira pegiri a gara wagiri jaa.

'Deevid yelihiye u naalung paaluu

8 Bila 'puoring, 'Deevid daang 'ihiye Filiisitiya niba ingang, a tuongba. Ka 'Deevid daang faa Meeteg Aama a Filiisitiya niba 'nuuhing.
2 Ung daang jau tuong 'Moo-ab niba ming. U daang firibang bang jeng jeng 'tengeng. Ung mang di 'ngmi-maahaa, a maahiba. U da mang maahiye 'ngmie a'yi jaa bogu a weli banani bang na ku ni bahi, a maahi 'ngmigbuli ming a weli banani bang kung ku ni bahi. A 'jung a 'Moo-ab niba daang leuye 'Deevid 'yemihi, a mang waananing naa chieha.
3 'Deevid daang jau tuongye 'Hedadiizur, 'Zooba naa 'Riihob 'bi-dau ni. Sanga ni 'Hedadiizur ang daang gara ka u la ti die u paaluu ang 'bi 'Yufireetis Maning ni, ka 'Deevid daang jau tuomuu.
4 Cherietihi 'tuhi, yohijonniba koohi ayo'poin aning 'soje-gbe'chenibe 'tuhi lijeri ka 'Deevid daang faahi u seng. A yohi ni ang mang tagira a cherietihi ni ming jaa gbee 'giile ka 'Deevid daang ngmaahi ang gberihi. Buunhu awala 'mine 'yong ung daang bahi, a'wo a na bang tagi cherietihi koo.
5 Aaram niba ang 'yi Damaasikus daang wayeng ka ba wa sung 'Zooba naa 'Hedadiizur. Ka 'Deevid daang ku a Aaram niba 'tuhi lijeri aning 'tuhi a'yi (22,000). ('Munpiilee G. 25:20)
6 'Beng la ka 'Deevid daang maali 'sojehi kampukpienhi Aaram ang 'bi Damaasikus 'puong. Ka a Aaram niba daang leu 'Deevid 'yemihi a mang waaning naa chieha. 'Jie jaa 'Deevid ang da mang gaa, Ba Tari Baahaa Daana da mang 'guung.
7 Ka 'Deevid daang 'ohi a salima nyau bungpogirihi ni 'Hedadiizur tungtuniba ang daang tari, a taraa waaning Jeruuselem.
8 Naa 'Deevid daang vaye yaawa ming yaga jaa a 'yi 'Biita aning Be'rootai 'puong. 'Hedadiizur 'yi-bera daang lia.
9 Ka 'Heemat naa 'Tooyuu daang 'wong ka 'Deevid jau tuongye 'Hedadiizur 'sojemuni ni jaa.

10 'Beng la ka 'Tooyuu daang tung u 'bi-dau 'Jooram Naa 'Deevid 'jie ka u
ti 'puohuu che duhi sung ming 'kuu, ung jauning 'Hedadiizur a tuomuu
'jung. 'Bojung 'Hedadiizur aning 'Tooyuu daang jaurang. Ka 'Jooram
daang tari wari bungmaanihi, salima bungmaanihi, aning yaawa
bungmaanihi a waaning.
11 Ka Naa 'Deevid daang di a ming 'bing 'ku Ba Tari Baahaa Daana. A
wari aning a salima ni ang 'yi paalihi ni jaa ung daang balihi ni, bila
ung daang ia.
12 A buunhu daang 'yiye Aaram, 'Moo-ab aning Aamong niba 'jie. 'Mine
ming daang 'yiye Filiisitiya niba 'jie, ka 'mine ming 'yi Aamalek.
'Deevid daang weliye anani ming ung diehi 'Riihob 'bi-dau 'Hedadiizur,
'Zooba naa seng ni 'bing.
13 'Deevid ang daang wa 'yi a Aaram niba 'tuhi 'pie aning a'nii (18,000) ni
kuubu leu wa, u 'yuori daang 'doyeng. A Yaarung Lohimbo ning ung
daang kuba.
14 U daang 'bingye a 'sojehi kampukpienhi ming 'Iidom 'puong. 'Iidom jaa
ung daang 'bing kampukpienhi, ka a 'Iidom niba jaa leu 'Deevid
tungtuniba. 'Jie jaa 'Deevid ang da mang gaa, Ba Tari Baahaa Daana
da mang 'guung.
15 A 'jung 'Deevid daang 'diye Iisiriel jaa naalung. Ka 'Deevid da mang
ngmaara saree, a ira yela ang 'tu sori ming 'kuro u niba jaa.
16 'Joo-ab, Zeri'yu-aiya 'bi-dau ni daang la a 'sojehi ningkpong. Ahailud
'bi-dau Jehoosafat ming daang la nie ang mang seura yela 'binne.
17 Ahaitub 'bi-dau 'Zeedok, aning Abaiyatar 'bi-dau Ahiimelek daang la
a Ngming'puohi 'yi-dieriba. 'Sireeya daang la a gbangseura.
18 Jehoiyada 'bi-dau Bi'neeyang daang kaara Keerit niba aning 'Pii-let
niba. 'Deevid 'bi-daba ni ming daang la a 'yi-dieribera.

'Deevid ang i Mefiiboset hina

9 Ka 'Deevid daang yeli: Nie kanga nang kpelingye Sool 'deung bi? N
buorang ka n 'wuluu nungbu ang ba baaha, Joonatang 'jung.
2 Tungtuna kangang ming daang 'bibe, a 'yi Sool 'deu, ka u 'yuori i 'Ziiba.
Bang daang buomuu waaning 'Deevid seng, ka a naa jugihuu: Ina la
'Ziiba wa? Ung dieyeli: Maang, i tungtuna la bila.
3 'Beng la ka a naa daang jugihi: Nie jaa ba la 'chi Sool 'deu ning a paahi

bi? N buorang ka n 'wuluu Naangmini bunye. Ka 'Ziiba daang yeli 'ku
a naa: Joonatang 'bi-dau kanga nang 'biyebe. Gberii la.
4 Ka a naa daang yeli 'kuu: 'Yening ung 'be? Ka 'Ziiba yeli 'ku a naa: U
'biye Aamiel 'bi-dau 'Meekir 'deung, 'yiri bang buona 'Lo 'Diibar 'puong.
5 'Beng la ka Naa 'Deevid tung bang ti taruu 'yining Aamiel 'bi-dau
'Meekir 'deu ang 'bi 'Lo 'Diibar 'puong waaning.
6 Mefiiboset, Sool 'bi-dau Joonatang 'bi-dau ni ang daang wa ta 'Deevid
'ningbi-toori, ung 'churi a 'pu 'tengeng. 'Beng la ka 'Deevid daang yeli:
Mefiiboset la bi? Ung dieyeli: Nye i tungtuna.
7 Ka 'Deevid yeli 'kuu: Ta jora dabieng, 'bojung, n na 'wuliing nungbu
ang ba baaha, i ba Joonatang 'jung. I nabaali Sool 'teng-gbangu ni ming
jaa mang na la leuhi 'kui. N 'teebuling ming ing na mang 'dire wagiri
jaa.
8 'Beng la ung daang 'churi a yeli: Ana la i tungtuna a'wo i baga na 'bi n
ming to ba'kuung nga 'jieng?
9 Ka a naa buong 'Ziiba, Sool tungtuna ni, a yeli 'kuu: N diye bung jaa
ang da i Sool 'suobu aning bung jaa ang da i u 'deudeme 'suobu a 'ku
i ningkpong 'bi-dau nga.
10 Bila 'jung, i ning i 'bi-daba, aning i tungtuniba, yenang na mang ko 'kuu.
Ye na mang cheye a buunhu waaning, ka i ningkpong yaangaa ni tuong
nye siimaa 'di. Che Mefiiboset, i ningkpong yaangaa nga, n 'teebuling
ung na mang 'dire wagiri jaa. 'Ziiba daang tariye 'bi-daba 'pie ning
'banu aning tungtuniba lijeri.
11 'Beng la ka 'Ziiba daang yeli 'ku a naa: Anani jaa n ba naa ang 'ku u
tungtuna nuori, bila ka i tungtuna na i. Mefiiboset yeng, a naa
'teebuling ung da mang 'dire a'wo a naa 'bi-daba ni kanga.
12 Mefiiboset daang tariye 'bi-dau'bile. U 'yuori daang la Maika. Nie jaa
ming ang kpiera 'Ziiba 'deung daang iye Mefiiboset tungtuna.
13 Mefiiboset daang kpieriye Jeruuselem 'puong, 'bojung a naa 'teebuling
ung da mang 'dire wagiri jaa. Gberii daang la. U gbee a'yi jaang daang
'kpi.

Aamong niba aning Aaram niba tuongbu

10 Wagiri kanga ang wa ta, Aamong niba naa daang 'kpiyeng, ka u
'bi-dau 'Heenung daang die u 'jie 'di naalung.

2 'Beng la ka 'Deevid daang yeli: N na iye 'Neehas 'bi-dau 'Heenung hina a'wo u ba ang daang ima hina bila ni. Ka 'Deevid daang tung u tungtuniba ka ba ti maa u 'suhu u ba ni yela. Ka 'Deevid tungtuniba ni daang wa kpe Aamong niba paaluu.
3 Ka Aamong niba ningbera daang yeli 'ku 'Heenung, ba 'yi-daangdau ni: I tiehi ka 'Deevid ang siring nana i ba 'jung ung tung 'suhi-maariba i seng bi? Ma yeli yeng 'jung 'Deevid ang tung u tungtuniba i seng la ka ba wa piehi a 'yi-kpong, a 'pigihuu, che ngmau wa?
4 Bila 'jung ka 'Heenung daang nyogihi 'Deevid tungtuniba ni a pung ba tiema chelee. U daang ngmaahiye ba bungyerihi ming a 'sonsogihing ti ta ba 'muno che bahiba bang gaa.
5 Bang daang wa toonhaa 'ku 'Deevid, ung veng bang ti 'tuohibo, 'bojung 'vii daang kpeye a daba 'haali. Ka a naa daang yeli: Ye chelihi Jeeri'ko 'puong a gara sanga ni ye tiema ang na wa 'buli, ka ye panaa waana.
6 Aamong niba daang wa nyiyeng ka ba vengyeng ka 'Deevid ba la die ba yela. Bila 'jung ba daang ti haye Beet 'Riihob Aaram niba aning 'Zooba Aaram niba 'soje-gbe'chenibe 'tuhi lijeri. Ba daang haye daba 'tuhi 'Meeyaka naa ming seng, a ha daba 'tuhi 'pie ning 'tuhi a'yi (12,000) ming a 'yi Iisitob.
7 'Deevid ang wa 'womaa, ung tung 'Joo-ab aning a gandaba 'sojemuni ni jaa.
8 'Beng la ka a Aamong niba daang 'yi wa i 'siri 'gu taanhuu jaubu a 'di-nokpoming. 'Zooba aning Beet 'Riihob Aaram niba, ka Iisitob aning 'Meeyaka daba ni ming 'yong daang 'biye a moong.
9 'Joo-ab daang wa nyiyeng ka a taanhuu 'biye u 'ningbi-tooring aning u 'puoring jaa. Bila 'jung ung daang 'ihi Iisiriel 'soje-jigila ni 'mine a veng bang i 'siri a na 'tuohi Aaram niba ning taanhuu.
10 Ung daang di a niba chelee ni ing u yau Abiisahai 'nuuhing ka u veng ka ba i 'siri 'tuohi Aamong niba aning taanhuu.
11 'Beng la ka 'Joo-ab daang yeli: Ka a Aaram nibang wa i kpienhi 'gaali 'kumo, ka i wa sungma. Che ka a Aamong niba ning ming wa i kpienhi 'gaali 'kui, n na wa sumiing.
12 Tari nyau, a veng ka ti 'di daulung a 'ku ti niba aning ti Naangmini 'yi-bera ni. Bila ni jaa ang wa sigihi Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng, u tung bila.

13 Ka 'Joo-ab aning niba ang puo u ingang daang tagi ta 'tuohi a Aaram niba ning taanhuu, bang jo laali u 'ningbi-tooring.
14 Aamong niba ni daang wa nyiyeng ka a Aaram niba jorang. Bang ming daang jo laali Abiisahai 'ningbi-tooring a ti kpe a 'yi-kpong. A 'jung 'Joo-ab daang leu 'yiye a Aamong niba 'jie wa gaa Jeruuselem.
15 Sanga ni a Aaram niba ang daang wa nye ka Iisiriel niba tuongbang, bang laanhi lang taa.
16 'Beng la ka 'Hedadiizur daang tung bang ti tari Aaram niba ni ang daang 'bi a Mani 'lombo-jaalang ni waaning. Bang daang wa 'Hiilam. 'Soobak, 'Hedadiizur 'sojehi ningkpong ning daang die ba 'yie.
17 Sanga ni bang daang wa yelaa 'ku 'Deevid, u daang laanhiye Iisiriel niba jaa lang taa bang long Jooridang Mani ni wa 'Hiilam. Ka a Aaram niba daang i taanhuu 'siri 'tuohi 'Deevid, a jauniu.
18 'Beng la ka a Aaram niba daang jo laali Iisiriel niba 'ningbi-tooring. Ka 'Deevid daang ku a Aaram niba cherieti muniba koohi ayo'poin aning ba yohijonniba ming 'tuhi lijaa'yi. Ung daang ngmi 'Soobak, ba 'sojehi ningkpong ming ung 'kpi 'beng.
19 A na'mine ni jaa ang da i 'Hedadiizur tungtuniba ni daang wa nyiyeng ka Iisiriel niba tuongbang. Bang daang veng ka ba ning Iisiriel niba maali taa, bang leu tuniba. Bila 'jung Aaram niba daang joriye dabieng ka ba la sung Aamong niba.

'Deevid aning Bati'siiba

11 Sajeu sanga daang la, sanga ni na'mine ang mang gara taanhuu ni. Ka 'Deevid daang i ka 'Joo-ab aning u tungtuniba aning Iisiriel niba jaa 'yi taanhuu. Bang daang ti ku Aamong niba, a 'pigi Raaba ming. Che 'Deevid yeng daang kpelingye Jeruuselem 'puong.
2 'Beng la ka 'Deevid daang 'ihi u bungjieng 'ji-maarii kanga, a 'chene a najangu pie 'jung. A pie 'jung ung daang 'be che nye poga kanga ang ti 'suoro kuong. A poga daang vielang sung.
3 Ka 'Deevid daang tung bang ti piehi a poga yela. Ka nie kanga yeli: Ma Bati'siiba la wa? 'Iilaiyam 'bi-poga ni naani bi? U naaning 'kuli 'Yuraiya, Hiit nie ni?
4 'Beng la ka 'Deevid daang tung tungtuniba bang ti taruu waaning. Ung wa 'Deevid 'jie ung jengniu, 'bojung u daang kaaye u minga 'jieng a i

'forifori a 'yi u degiri 'puong. Ka Bati'siiba daang leu gaa u 'deu.
5 Ka a poga daang tari 'puo, a tung ka ba ti yeli 'ku 'Deevid: N tariye 'puo.
6 'Beng la ka 'Deevid daang tung ka ba yeli ngaang 'ku 'Joo-ab: Bahi 'Yuraiya, Hiit nie ni ka u wa nyima. Ka 'Joo-ab daang bahi 'Yuraiya ung gaa 'Deevid 'jie.
7 Ka 'Yuraiya daang wa 'Deevid seng, ung jugihuu 'Joo-ab aning a niba laangfiilung yela aning bila ni a taanhuu ang 'chene.
8 Ka 'Deevid daang yeli 'ku 'Yuraiya: 'Sigi gaa i 'deu a ti pegi i gbee. Ka 'Yuraiya daang 'yi a naa 'deung gaa. Ka a naa daang tihi siimaa bang ti 'kuu.
9 Che ka 'Yuraiya daang jeng a naa 'deu 'di-nuoring, u ning u ningkpong tungtuniba ni jaa. U daang ba 'sigi gaa u 'deu.
10 Bang daang yeli 'ku 'Deevid: 'Yuraiya da ba gaa u 'deu. Ka 'Deevid daang yeli 'ku 'Yuraiya: Sori naani ing 'yi wa bi? Wala ing ba gaa i 'deu?
11 Ka 'Yuraiya yeli 'ku 'Deevid: Tentihi 'puong ka a daga ning Iisiriel niba aning 'Juuda niba kpiera. Moo 'puong ka n ningkpong 'Joo-ab aning n ningkpong tungtuniba ni maali ba kampu. N panaa na bang 'kuling ti 'di che 'nyu, a jeng ning n poga? I 'biibu aning i 'suhu 'biibu 'puong, n kung i a yeli nga.
12 'Beng la ka 'Deevid daang yeli 'ku 'Yuraiya: Chelihi che 'jine ka 'beu ka n bahii ka i gaa. Ka 'Yuraiya daang kpeling Jeruuselem 'puong a daari aning u 'di nyaa 'jie.
13 'Deevid ang daang wa buomuu, ung 'di che 'nyu buunhu u 'ningbi-tooring. Ung daang veng ka 'Yuraiya 'bugi. 'Jie ang da wa suo, 'Yuraiya daang 'yi ti jengye u ningkpong tungtuniba ni seng. U ba 'sigi gaa u 'deu.
14 A 'beeguu ka 'Deevid daang seu gbangu 'ku 'Joo-ab. 'Yuraiya ung daang diu tuoli.
15 U daang seuye a gbangu 'puong a yeli: Ye di 'Yuraiya ing 'ningbi-tooring, 'jie ni a taanhuu ang i kpiengaa yaga. Ye leu tagi wa 'puori che bahuu ka ba ngmiu loo ka u 'kpi.
16 Sanga ni 'Joo-ab ang daang wa 'pigire a 'yi-kpong, ung di 'Yuraiya ti ing 'jie ung bang ka daukpienhi 'biyebe.
17 'Beng la ka a 'yi-kpong daba daang 'yi wa jauning 'Joo-ab. Ka a niba

'mine daang 'kpi 'Deevid 'sojehi ni 'puong. 'Yuraiya, Hiit nie ni ming daang 'kpiyeng.

18 'Beng la ka 'Joo-ab daang tung bang ti toonhi a jauri yeli jaa 'ku 'Deevid.

19 Ung daang kpaahi a tungtuna a yeli: Toonhi a jauri yelitarihi 'ku a naa.

20 Ka inang wa baahi, a'mineng a naa 'suuri na 'ihing. A'mineng u na jugihiing ngaang: Wala 'jung yeng tagi pieli a 'yi-kpong yaga sanga ni yeng wa jaura ni? Ye da ba bang ka ba na teuraye 'piime 'yire a daangguoning bi?

21 Ning'buong daang ku Abiimelek, Jerubiiset 'bi-dau ni? Poga naaning daang 'bi daangguoni 'jung che di ne'biri foo u 'jung ung 'kpi 'Tii-bez 'puong? Wala 'jung yeng tagi pieli a daangguoni? Ka a naang wa jugihi bila, ngaang ing na yeli: I tungtuna 'Yuraiya, Hiit nie ni ming 'kpiyeng.

22 Ka a tungtuna daang di gaa ti toonhi anani jaa 'Joo-ab ang di tumuu ni 'ku 'Deevid.

23 Ka a tungtuna yeli 'ku 'Deevid: Yeliminga la, a niba tuoniting ka a daba 'yi wa 'pigiti a kuolihing. 'Beng la ting kariba leuhi ti bahi a 'di-nokpong nuoring.

24 A tanteuriba da 'biye a daangguoni 'jung che teura i tungtuniba. Naa, i tungtuniba ni 'mine 'kpiyeng. I tungtuna 'Yuraiya, a Hiit nie ni ming 'kpiyeng.

25 'Beng la ka 'Deevid daang yeli 'ku a tungtuna: Yeli ngaang 'ku 'Joo-ab: Ta wa vena ka a yeli nga saana i 'puo, 'bojung 'takobi mang kuye jagila, a bang ku jagila ming. Maaling ahining a 'yi-kpong jenjaa a ngmau. Yeluu bila a nyagihi u inga.

26 Sanga ni 'Yuraiya poga ang daang wa 'wong ka u sira 'kpiyeng, ung 'kong u sira ni.

27 U nimiha ni ang wa baahi, 'Deevid daang tungyeng bang ti tari Bati'siiba waaning u 'deu. Ung daang leu 'Deevid poga a dogi 'bi-dau 'kuu. Che yeli ni 'Deevid ang i ni daang ba peli Ba Tari Baahaa Daana 'puo.

'Neetang 'miingye 'Deevid ingang

12 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang tung 'Neetang 'Deevid seng. Ung wa 'Deevid 'jie a wa yeli 'kuu: Daba ba'yi 'mineng daang 'bi 'yi-kpong kangang. Kanga daang iye bundaana, ka kanga ming i nandaana.
2 A daubundaana daang tariye piihi aning 'nii ang ba tari nuori.
3 Che a daunandaana yeng daang ba tari bung jaa, ka pisari'bile kanga ung da 'guono 'yong naani. Ka a pisaraa daang langning a dau 'biihi jaa baara. U ning a daung da mang lang u siimaa, ung 'nyuuro ning a dau 'bonsuo ming. A dau da mang 'koruung jengning. U daang 'woningye u 'bi-poga.
4 'Beng la ka saana kanga daang wa a daubundaana ni 'jie. Ung daang jaanhi ka u nyogi 'dungo u minga piihi bii u 'nii 'puong a maali siimaa 'ku a dausaana ni ang wa u 'jie ni. Che ung daang nyogi a daunandaana pisaraa ni maali siimaa 'ku a dau ni ang wa u 'jie ni.
5 Ka 'Deevid 'suuri daang 'ihi a dau ingang 'haali. Ung yeli 'ku 'Neetang: A'wo Ba Tari Baahaa Daana ang i 'vori yeng, 'see ka a dau ni ang i bila ni 'kpi.
6 U na yauye a pisaraa ming sani gberi bunaahi, ung ba jo nimboo che i a yeli nga 'jung.
7 'Beng la ka 'Neetang daang yeli 'ku 'Deevid: Ina la a daubalaa. Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini yeli: N buoye kpaang waahii a 'bimii naa ka i kaara Iisiriel. N diegiing ming 'yi Sool 'nuuhing.
8 N diye i ningkpong 'deu aning i ningkpong pogiba 'kui ka i tari. N 'kuing Iisiriel 'deu aning 'Juuda ming. Ka anang da ba sing bung ming gba, n danang 'kuing 'mine puo.
9 Wala 'jung ing ba di Ba Tari Baahaa Daana nuori tiinhuu? Wala 'jung ing tung beu u 'ningbiring? I kuye 'Yuraiya, Hiit nie ni aning 'takobi che di u poga. Aamong niba 'takobi ing di kuu.
10 Bila 'jung 'takobi daang kung 'yi i 'deung jaa. 'Bojung i dimang fiengye a di 'Yuraiya, Hiit nie ni poga.
11 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Nye, n na veming ka tuorikpong 'yi i minga 'deu wa i ingang. I 'ningbiring mang na faa i pogiba a diba 'ku i kpieringto. Ngmin'tontori ung na jeng ningba.

'Yiilung Saamiu-el Gbangu 12

12 'Bojung 'gondong ing ia, che maang na iye a yeli nga Iisiriel niba
'ningbi-tooring ngmin'tontori.
13 Ka 'Deevid yeli 'ku 'Neetang: N iye Ba Tari Baahaa Daana yelibeu. Ka
'Neetang yeli 'ku 'Deevid: Ba Tari Baahaa Daana vengye i beu 'kui. I
kung la 'kpi.
14 Che i vengyeng ka Ba Tari Baahaa Daana domihi nye sori, a 'tuuro a
yeli nga ingang, a na degi u 'yuori. Bila 'jung, 'bie ni bang dogi 'kui ni
naang 'kping.
15 'Beng la ka 'Neetang daang leu gaa u 'deu. Ka Ba Tari Baahaa Daana
daang ngmi a 'bie ni 'Yuraiya poga ang dogi 'ku 'Deevid ni, ung biera.
16 Ka 'Deevid daang suhi Naangmini a 'bie yela, a 'le nuori a kpe ti jeng
'tengeng a 'yienguu jaa.
17 Ka u 'deu ningbera daang 'ihi gaa u 'jie a na ti i ka u 'ihi a 'tengeng. Che
u daang ba sagi bii a veng ka u ningba 'di siimaa.
18 A 'beri ayo'poin daari, ka a 'bie 'kpi. Ka 'Deevid tungtuniba ni daang
jora dabieng ka ba yeluu ka a 'bie 'kpiyeng, 'bojung ba daang yeliyeng:
Siringkoni, a 'bie ang da nang i 'vori ni, ti yeliye yela 'ku a naa che u ba
'wong ti yeliyaga. Wala ting na i yeli 'kuu ka a 'bie 'kpiyeng? U na
bang ingye u minga dangii.
19 Sanga ni 'Deevid ang wa 'wong u tungtuniba ni ang yo waliha yela, ung
bang ka a 'bie 'kpiyeng. Ka 'Deevid jugihi u tungtuniba ni: A 'bie
'kpiyeng bi? Bang dieyeli: U 'kpiyeng.
20 'Beng la ka 'Deevid daang 'ihi a 'tengeng. Ung daang pegi u minga, a
so kpaang che yeri kparijaani. Ung daang kpe Ba Tari Baahaa Daana
'deu a ti 'pu 'tengeng 'puohi Naangmini. Bila 'puoring ung daang leu
gaa u 'deu. Ung daang jugihi siimaa yela, bang dia wa 'bing u
'ningbi-tooring ung 'di.
21 'Beng la ka u tungtuniba ni daang jugihuu: 'Bo la ing i nga? A 'bie ang
da i 'vori, i 'leye nuori a 'komuu, che ung wa 'kpi ing 'ihi a 'di siimaa.
22 Ung yeli: A 'bie ang da i 'vori, n 'leye nuori a 'kong, 'bojung n da
tiehiyeng: Ning'buong bang, a'mineng Ba Tari Baahaa Daana na imang
bunye ka a 'bie 'ihi?
23 Che pampana, u 'kpiyeng. Wala 'jung mang na la 'lere nuori? N na
bang leu simuung bi? Maang daang na gaa u 'jie, che una kung la bang
leu wa n seng.

24 'Beng la ka 'Deevid daang mugili u poga Bati'siiba, a kpe u 'jie ti jengniu. Ung daang dogi 'bi-dau ka 'Deevid buonuu Soolomong. Ka Ba Tari Baahaa Daana daang nung Soolomong yela.
25 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang tung 'Neetang, a dangyera ni, ung ti ing a 'bie 'yuori ka Jedidaiya, Ba Tari Baahaa Daana ang numuu 'jung.
26 'Joo-ab daang jauningye Raaba, Aamong niba 'yi-bera ni kanga. U daang faaye a na'yi-kpong.
27 Ka 'Joo-ab daang tung tungtuniba 'Deevid 'jie a yeli: N jauningye Raaba, a faa a 'yi-kpong kuong 'jie ming.
28 Bila 'jung laanhi a niba chelee ni lang taa a maali kampu a 'yi-kpong sieng a faaguu. Ka n ta ira wa faa a 'yi-kpong ka ba leu di n 'yuori a buonuu.
29 Ka 'Deevid daang laanhi a niba jaa lang taa a gaa Raaba. Ung daang ti 'piguu, a faaguu.
30 'Beng la ung daang vogi ba naa na'jupiluu u 'jung. U tiinhuu daang iye sannii taalent bung'yeni. 'Ku-nanee ming daang marihiye u ingang. Bang daang diu vogili 'Deevid 'jung. U daang vaye buunhu bang jaufaahi ming yaga jaa a 'yining a 'yi-kpoming.
31 U daang tariye niba ni ang 'bi a 'yi-kpong 'puong ni ming 'yining, a veng bang di 'su-nyina, 'ping-garihi aning lee a tuna ning. Ung daang veng bang long gaa ti ngmaaha tam'bie. Bila ung daang i Aamong niba 'yi-bera ni jaa. Ka 'Deevid ning a niba jaa daang leu gaa Jeruuselem.

Aaminong saangye 'Tee-mar

13 'Deevid 'bi-dau Aabisalom daang tariye yaupogivielaa kanga. U 'yuori daang la 'Tee-mar. Ka Aaminong, 'Deevid 'bi-dau ni daang buoruu.
2 Aaminong daang kaaye u yaupoga 'Tee-mar yela i 'kerikeruu bilaang ti biera. Pogisaraa ang da nang ba bang dau daang la 'Tee-mar. A daang ba 'tu sori ming ka Aaminong iu yeli jaa.
3 Che Aaminong daang tariye jominga kanga bang buona Joonadab. 'Deevid ba'bie Siimiyaa 'bi-dau daang la Joonadab. Joonadab daang iye dawari daana.
4 'Beng la ung daang yeli 'ku Aaminong: Wala la ka ina, naa 'bi-dau jaa aang kogira 'beu la 'beu jaa? Ka bila i kung yeli 'kumo wa? Ka

Aaminong daang yeli 'kuu: N buoraye 'Tee-mar, n ba'bie Aabisalom yaupoga ni.
5 Ka Joonadab yeli 'kuu: Jeng i 'gadong, a i 'wo ing biera. Ka i bang wa wa i nyiibu, yeli 'kuu: Jaan'de, veng ka n yaupoga 'Tee-mar wa 'kumo siimaa. Veng ka u wa maana a siimaa n 'ningbi-tooring ka n 'liinhe, ka u 'nu ming innima ka n 'dire.
6 'Beng la ka Aaminong daang jeng a i 'wo ung biera. A naa ang daang wa ka u nyiu, ka Aaminong yeli 'ku a naa: Jaan'de, veng ka n yaupoga 'Tee-mar wa maali paanuuhi awala 'kumo. Veng ka u wa maanaa n 'ningbiring, ka u 'nu 'ihe 'kurimo ka n oora.
7 Ka 'Deevid daang tung 'deu ka ba ti yeli 'Tee-mar ngaang: Gaa i yaudau Aaminong 'deu ti maali siimaa 'kuu.
8 Ka 'Tee-mar daang gaa u yaudau Aaminong 'deu. Ung daang gara ka u jengye. 'Beng la ung daang di jong, a uraa, a maali paanuuhi u 'ningbi-tooring, a se a paanuuhi.
9 U daang diye a laa, a di a paanuuhi wa 'bing Aaminong 'ningbi-tooring. Che ung daang jaanhi ka u oo. 'Beng la ka Aaminong daang yeli: Nie jaa 'yi che bahima. Bang jaa daang 'yi che bahuu.
10 'Beng la ka Aaminong daang yeli 'ku 'Tee-mar: Tari a siimaa kpe waaning a 'de-jenuu a wa 'ihe 'kurimo ka n oora. Ka 'Tee-mar daang di a paanuuhi ni ung maali ni, a taraa wa 'ku u yaudau Aaminong a 'de-jenuung.
11 Sanga ni ung daang wa waania ka Aaminong 'di ni la ung nyoguu a yeli 'kuu: N yaupoga, wa ka n nii jeng.
12 Che ka 'Tee-mar leu yeli 'kuu: A'kai, n bieri. Ta firima, 'bojung a ba sigining ka a yeli nga to 'bing Iisiriel 'puong. Ta i a nyaabayela nga.
13 Ka n ming, 'ye mang na gaaning n nyaaba nga? Ina yeng, i na 'woningye a jolihi ni kanga Iisiriel 'puong. Bila 'jung jaan'de, yeli 'ku a naa, 'bojung u kung jaanhi ka u dima 'kui.
14 Anaajaa, Aaminong daang ba chelihi u yeliyaga ni. Che ung daang tari fanga gaaguu 'jung, ung firuu a jengniu.
15 Bila 'puoring Aaminong daang haye 'Tee-mar 'haali. Haabu ni to ung daang hau ni da leu gaaye buobu ni ung daang buoruu ni. 'Beng la ka Aaminong daang yeli 'ku 'Tee-mar: 'Ihi gara.
16 Ka 'Tee-mar daang yeli 'kuu: A'kai 'yee. N karibu ngang na i beu a gaa

yeli ni ing ima ni. Che Aaminong daang ba togumuu.
17 'Beng la ung buong u tungtuna ang mang sunginuu a yeli: Nye. Kari a poga nga ka u 'yi che bahima. Laruu bahi 'yengeng.
18 Ka Aaminong tungtuna ni daang karuu ung 'yi che ung lari a 'di-nuori. 'Tee-mar daang yeriye kpari chuona chuona, 'bojung a kparibani ka a naa 'bi-pogiba ang nang ba bang daba da mang yeri.
19 'Beng la ka 'Tee-mar daang 'ohi tampelung waahi u 'jung, a tagihi u kpari chuona chuona ni ung yeri ni ming chiehi. U daang diye u 'nu 'tuo u 'jung a gara che 'cheehe.
20 'Beng la ka u yaudau Aabisalom daang jugihuu: I ba'bie Aaminong nii la bi? Nang tang, n yaupoga. I ba'bie la. Ta veng ka a yeli nga yei. Ka 'Tee-mar daang kpeling u yaudau Aabisalom 'deung, a i poga ang mang 'jing u 'yong ning 'pu-saang.
21 Sanga ni Naa 'Deevid ang wa 'wong a yela nga jaa, u 'suuri daang 'ihiyeng 'haali.
22 Aabisalom daang ba yeli yelisung bii yelibeu a 'ku Aaminong, u ba'bie ni. 'Bojung Aabisalom daang haye Aaminong, ung firi u yaupoga 'Tee-mar jengning 'jung.
23 'Yuomo a'yi ang wa paali, Aabisalom daang tariye pikoongpuniba 'Bee-al 'Heezor 'puong. 'Bee-al 'Heezor pieliye 'Iifiriam. Ka Aabisalom daang buong a naa 'bi-daba ni jaa.
24 'Beng la ka Aabisalom daang wa a naa 'jie a wa yeli: Nang bang ka i tungtuna tariye pikoongpuniba. Jaan'de, naa, veng ka i ning i tungtuniba ni bieli i tungtuna gaaning.
25 Che ka a naa daang yeli 'ku Aabisalom: Aai, n 'bi-dau. Ta veng ka ti jaa gaa. Ti na irang wa leu tuora 'kui. 'Beng la ung daang suhuu, che ka a naa jaanhi ka u gaa, che duhi sung 'kuu.
26 'Beng la ka Aabisalom yeli: Ka inang kung gaa, bila yeng nang veng ka n ba'bie Aaminong niti gaa. Ka a naa daang jugihuu: Wala 'jung ka u nii na gaa?
27 Che ka Aabisalom daang suhuu. Ka a naa daang veng ka Aaminong aning a naa 'bi-daba ni jaa niu gaa.
28 Aabisalom daang 'kuye u tungtuniba nuori a yeli: Ye cheliha. Ka Aaminong wa 'nyu waing 'bugi ka maang wa yeli 'kuye ka ye ngmi Aaminong, ye kuu. Ye ta wa jora dabieng. Ma maang 'kuye nuori wa?

Ye tari nyau, a i kpienhi.
29 Ka Aabisalom tungtuniba ni daang i Aaminong bila ni Aabisalom ang 'ku nuori ni. 'Beng la ka a naa 'bi-daba ni jaa daang 'ihi. Ka kanga jaa mang jong u buntaangaa a jora buora u 'ju 'jie.
30 Sanga ni bang daang 'bi soring ni ka 'duoho ta 'Deevid ngaang: Aabisalom kuye naa 'bi-daba ni jaa. Ba ning'yeni gba ba kpeling.
31 'Beng la ka a naa daang 'ihi a tagihi u kpari chiehi che jeng 'tengeng. Ka u tungtuniba ming jaa chiehi ba kpari che ahi pieluu.
32 Ka Joonadab, 'Deevid ba'bie Siimiyaa 'bi-dau ni daang dieyeli: N ba naa, nang ta wa tieha ka a 'bi-pola jaa la bang ku. I 'bi-daba ni jaa naani bang ku, 'bojung Aaminong 'yong la 'kpi. A 'piili daari ni Aaminong ang firi u yaupoga 'Tee-mar jengning ni jaa ka Aabisalom 'le a yeli nga 'leree.
33 Bila 'jung n ba naa, ta wa tieha ka i 'bi-daba ni jaang 'kpi, 'bojung Aaminong 'yong la 'kpi.
34 'Beng la ka Aabisalom daang jo bo 'jie. Ka 'bi-polii ni ang 'pigihe ni daang lagi u 'ningbie kaara ka niba yagang ti waana. U 'puori seng bang daang 'yi, sori ni ang jeng a tanga sieng ni bang daang ti 'yi waana.
35 Ka Joonadab daang yeli 'ku a naa: Nye a naa 'bi-daba ning ti waana. Bila ni i tungtuna ang yeli ni, bila la.
36 Ung daang wa yera a yela baaha, ka a naa 'bi-daba ni siring wa. Bang daang lagi ba noe a 'kong. Ka a naa ning u tungtuniba ming jaa daang 'kong sung.
37 Che ka Aabisalom daang jo gaa Taalimai, Amaihud 'bi-dau seng. Taalimai daang la 'Giisur naa. 'Beu jaa, 'Deevid da mang 'kongye u 'bi-dau ni.
38 Ka Aabisalom daang jo gaa 'Giisur, a ti 'bibe 'yuomo ata.
39 Ka Naa 'Deevid da mang nyenna ka u gaa Aabisalom 'jie, 'bojung, a sanga ka u 'suhu maaye Aaminong 'kuung ni yela.

Aabisalom leu gaaye Jeruuselem

14 'Joo-ab, Zeri'yu-aiya 'bi-dau ni daang nyiyeng ka a naa 'sikiri ba jena 'jiyeni Aabisalom yela.
2 Ka 'Joo-ab daang tung bang gaa 'Tikoowa a ti tari pogiyengbangina

kanga 'yining 'be waaning. Ka 'Joo-ab daang yeli 'kuu: Jaan'de, i dawari a'wo ing nye 'kuori, a di 'kuori buunhu yeri. Ta so kpaang, a che i 'wo poga ang 'kong 'kuori kauhi 'kuung kanga yela.

3 Gaa a naa 'jie a ti yeli ngaang 'kuu. Ka 'Joo-ab daang yeli yela ing a poga nuoring.

4 A poga ang 'yi 'Tikoowa ang daang wa yera yela 'kuro a naa ni, u daang 'leye 'tengeng a 'pu che yeli: 'Oo naa, sungma.

5 'Beng la ka a naa daang jugihuu: 'Bo yeling danginii? Ung dieyeli: Siringkoni, dunggali lima. N sira 'kpiyeng.

6 I tungtungpoga daang tariye 'bi-daba ba'yi. Bang ti jau moong, che nie jaa daang 'chibe a na faahiba. 'Beng la ka kanga daang ngmi u to ku.

7 Pampana, a 'di-nuori niba jaang 'ihi i tungtungpoga ingang a yeli: Waaning unani ang ku u ma'bie ni ka ti kuu a naa u ma'bie ni ung ku ni 'nyivori sani. Bila ting na saang a cheng'dire ming. Ba 'leyeng ka ba baahi 'kpiinhi n 'buung-dangmaa bung'yeni ni ang kpeling ni. Ka banang i bila, n sira kung la tari 'yuori bii buurii duneeng.

8 'Beng la ka a naa daang yeli 'ku a poga: 'Kuno, n na 'kuye nuori i yela.

9 Ka a poga ang 'yi 'Tikoowa yeli 'ku a naa: 'Oo n ba naa, a beu dogili n ning n ba 'deu niba ingang, che ka a naa aning u na'kogo ni yeng ta tari saangbu jaa.

10 Ka a naa daang yeli: Ka nie jaang wa yelii yeli jaa, tari u daana wa 'kumo. U daang kung la fiinhii jaa.

11 'Beng la ka a poga dieyeli: Jaan'de naa, nang tiehi Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini yela. Ta wa vena ka a jiing sangnaara ni la saana nie jaa baha, ka ba ta ira wa saang n 'bi-dau ni bahi. Ka a naa yeli: A'wo Ba Tari Baahaa Daana ang i 'vori yeng, i 'bi-dau ni 'ju-koonhuu bung'yeni gba kung 'le 'tengeng.

12 Bila 'jung ka a poga daang yeli: Jaan'de, nang veng ka i tungtungpoga la yeli yeli kanga 'ku n ba naa. Ka a naa yeli: Yera.

13 Ka a poga yeli: Ka wala 'jung panaa ing 'le ka i di a yeli nga to pogining Naangmini niba? 'Bojung naa yeliyaga nga 'wuliyeng ka u tariye saangbu, 'bojung naa ba sagira ka u 'bi-dau ni ung kari bahi ni la leu wa 'yiri.

14 'Bojung, ti naang 'kping. Ti na leu 'woningye kuong ang 'kiri bahi 'tengeng, a kung bang la 'ohi lang taa. Che Naangmini yeng ba mang

'ihe 'nyivori. U mang tihiye 'vuo ka banani ung kari bahi ni ta laali 'yi u seng.

15 Bila 'jung mang wa ka n toonhi a yeli nga 'ku n ba naa, 'bojung a niba vengyeng ka dabieng kpema. Ka i tungtungpoga yeli: N na yeliye yela 'ku naa. A'mineng naa na veming ka u tungtungpoga buobu nye.

16 A'mineng naa na 'woming a faa u tungtungpoga a 'yi dau ni ang buora ka u lang n ning n 'bi-dau jaa saang bahi ni 'nuuhing. Unang buora ka u legiti 'yi Naangmini chengbung ingang ni.

17 I tungtungpoga yeliyeng: N ba naa yeliyaga na maaye n 'suhu, 'bojung sung aning beu bangbung, n ba naa mang 'woningye Naangmini malika. Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ming na 'biye i seng.

18 'Beng la ka a naa daang die a yeli 'ku a poga: Jaan'de, ta wa soginima yeli jaa mang na sugihii. Ka a poga yeli: Jaan'de, n ba naa, yera.

19 'Beng la ka a naa daang jugihi: 'Joo-ab 'nu 'biye yela nga jaa 'puong bi? Ka a poga die a yeli: Ing i 'vori 'puong, n ba naa, nie jaa kung tuong bali gaa 'nuduri bii goo a 'yi yeli jaa n ba naa ang yeli ingang. Siringkoni i tungtuna 'Joo-ab 'kumong nuori. Unang yeli a yela nga ming jaa ing i tungtungpoga nuoring.

20 A yela nga tegibu yela ka i tungtuna 'Joo-ab i ngaang. Che n daana tariye yeng. Naangmini malika yeng ni to ung tari. U bangye yeli jaa ang 'bi duneeng.

21 Ka a naa daang yeli 'ku 'Joo-ab: 'Too, n 'kuye sori ka a yeli nga i. A 'jung gaa ti tari a 'bi-polii, Aabisalom la bila, a waaning.

22 'Beng la ka 'Joo-ab daang 'le a di u 'gbeu mari 'tengeng, a 'puohi a naa barika. Ka 'Joo-ab daang yeli: 'Oo n ba naa, 'jine nga i tungtuna bangyeng ka n nyiye bunye i 'ningeng. 'Bojung naa vengyeng ka u tungtuna buobu nye.

23 Ka 'Joo-ab daang 'ihi a gaa 'Giisur a ti tari Aabisalom waaning Jeruuselem.

24 Ka a naa daang yeli: Veng ka u leu gara u 'deu. Che ta wa vena ka u nyira n 'ningbisogo. Bila 'jung Aabisalom daang leu gaaye u 'deu. U daang ba nye a naa 'ningbisogo.

25 Iisiriel jaang nie jaa daang 'chibe bang 'pugiruu u vielung yela a'wo Aabisalom. A 'piili u gbe'puo a 'duoro u 'jusogihi, ngmehii jaa daang 'chi u ingang.

26 'Yuoni jaa baahaang, u da mang cheye u 'ju, 'bojung a 'ju da mang 'sugiye yaga. Ka unang wa che a 'ju-kooni jaa u mang maahaang ang i sekilihi koohi a'yi. A naa sanee maahibu la bila.
27 'Bi-daba bata aning 'bi-poga bung'yeni ka Aabisalom daang tari. A 'bi-poga 'yuori daang la 'Tee-mar. U daang wa iye pogivielaa.
28 Ka Aabisalom daang kpe Jeruuselem 'puong 'yuonggbuno a'yi, ka u ba nye a naa 'ningbisogo.
29 Bila 'jung Aabisalom daang tungye 'Joo-ab 'jie. U daang buorang ka 'Joo-ab taruu gaaning a naa 'jie, che ka 'Joo-ab daang jaanhi ka u wa u 'jie. Ung daang la tung a gberi 'buyi ingang, che ung jaanhi.
30 'Beng la ung daang yeli 'ku u tungtuniba: Ye nye, 'Joo-ab yoo pieliye n yoo, ka u baarili 'bibe. Ye gaa ti nyuguu. Ka Aabisalom tungtuniba ni daang ti nyugi a yoo.
31 'Beng la ka 'Joo-ab daang 'ihi wa Aabisalom 'deu a wa yeli 'kuu: Wala 'jung ka i tungtuniba nyugi n yoo?
32 Ka Aabisalom dieyeli 'ku 'Joo-ab: Nye, n tungye i 'jie a yeli: Wa ka n tumii naa 'jie. N buorang ka i ti jugihuu ngaang: 'Bojung mang 'yi 'Giisur wa? Mang da nang 'bibeng seu. Bila 'jung veng ka n nye a naa 'ningbisogo. Che ka maang wa tari saangbu, u kuma.
33 Ka 'Joo-ab daang gaa a naa 'jie a ti yeli 'kuu. Ka a naa daang tung bang buong Aabisalom. Aabisalom ang daang wa a naa 'jie, u daang 'churiyeng a di u 'gbeu mari 'tengeng a naa 'ningbi-tooring. 'Beng la ka a naa daang mugihi Aabisalom.

Aabisalom taawai diebu

15 Bila 'puoring ka Aabisalom daang bo cherietihi aning yohi. U daang boye daba 'pihinu ming bang na mang die u 'yie a jora.
2 Aabisalom da mang dangye 'ihibu ti ahi a 'di-nokpong sori kpantiring. Ka nie jaang wa tari dangbu waananing a naa 'jie ka u toonhi, u da mang buongye u daana a jugihuu: 'Yi-kpong 'buo ing 'yi. Ka u daana dieyeli: Iisiriel buurii nga ning u to nie lima.
3 Bila 'puoring, Aabisalom mang yeli 'kuung: Nye, i tariye tonoo i yela ni 'puong. Che naa kpambie jaa 'chibe a na 'wong i yela ni.
4 Aabisalom da mang la yeling: 'Oo, a'wo ba danang 'bingme saringmaara a paaluung. Nie jaa ang na mang tari dangbu bii yela jaa waaning n

seng, n na mang 'diye u saree sung.
5 Ka nie jaang wa tagi tau ming a na 'churi 'puohuu, u da mang tieye u 'nu
a nyogi u daana 'kori.
6 Ngaang ka Aabisalom da mang ira Iisiriel nie jaa ang na wa saree 'diibu
a naa 'jieng. Bila 'jung Aabisalom daang iye bila ka bila veng ka Iisiriel
niba jaa die u yela.
7 'Yuomo anaahi 'puoring, Aabisalom daang yeli 'kuye a naa: Jaan'de,
nang veng ka n gaa 'Hii-birong a ti 'ihi nosani mang 'di Naangmini seng.
8 'Bojung i tungtuna daang 'diye nosani sanga nga mang wa kpiera 'Giisur
ang 'bi Aaram paaluung. Ngaang mang daang yeli: Ka Ba Tari Baahaa
Daanang siring wa leu tarima waaning Jeruuselem, bila yeng n na tung
'kuye Ba Tari Baahaa Daana.
9 Ka a naa daang yeli 'kuu: Gara aning laangfie. Ka Aabisalom daang
'ihi gaa 'Hii-birong.
10 'Beng la ka Aabisalom daang tung 'pigihibe Iisiriel buura jaa 'jiihi a
yeli: Ka yenang wa 'wong biengkoni ang 'kong, ye yeli ngaang:
Aabisalom la naa 'Hii-birong 'puong.
11 Daba koohi a'ying daang 'tu Aabisalom gaa. Jeruuselem bang daang
tung buongba 'yining. Bang daang 'chene ning 'sikiri-pielaa, ba daang
ba bang yeli ang 'bibe.
12 'Beng la ka Aabisalom daang 'ihe sarikihi che tung Ahiitofel 'jie.
Ahiitofel daang iye Gai'lo nie, a i 'Deevid kawan-ira. A 'gondo buubu
daang jigiyeng, 'bojung niba ang daang ahi Aabisalom 'puoring daang
maaling 'ugirong.
13 Ka tungtuna daang wa 'Deevid seng a wa yeli: Iisiriel niba 'sikie 'biye
Aabisalom ingang.
14 Ka 'Deevid daang yeli 'ku u tungtuniba ni jaa ang 'bi u seng Jeruuselem
'puong ni: Ye 'ihi ka ti jo bo 'jie. Ka bila naani ti kung i 'chihi a 'yi
Aabisalom 'nuuhing. Ye i 'wieng ka ti gaa, ka u ta ira wa kari wa
pagiti. U na irang wa saang saangbu ti 'puong, a di 'takobi ming ku a
'yi-kpong niba.
15 Ka a naa tungtuniba daang yeli 'kuu: I tungtuniba liti. Ti iye 'siri ka ti
i yeli jaa n ba naa ang na yeli ka ti i.
16 'Beng la ka a naa daang 'yi, ka u 'deudeme jaa 'tuuruu. Che ka a naa
daang bahi pogiba 'pie ka ba kaara a 'deu. Kongkiubainihi daang la.

17 Ka a naa daang 'yi ka a niba jaa 'tuuruu. Bang daang ti ahi a samaning.
18 'Beng la ka u tungtuniba ni jaa daang ti 'tu u 'lombori gaa. A Keerit niba, 'Pii-let niba aning Gaat niba jaang daang ti 'tu a naa 'lombori gaa. Ba daang iye daba koohi ayuobi ang 'tuu 'yi Gaat wa.
19 'Beng la ka a naa daang yeli 'ku Iiti'e-ai, a Gaat nie ni: Wala la ing ming 'tuuriti gara? Leu gaa ti 'bi a naa 'jieng, 'bojung saana lii, ing la i foomaraa ming ang ngmaa 'yi i paaluung.
20 Jaaming 'yong ing da wa. N muo veng ka i ningti yo daara 'jine bi, mang ba bang 'jie mang gara 'puong? Leu, a tari i ba'biihi ni garaning, hinihung aning yeliminga 'bi i seng.
21 Che ka Iiti'e-ai daang die yeli 'ku a naa: A'wo Ba Tari Baahaa Daana ang i 'vori aning n ba naa ang i 'vori yeng, yeliminga, 'jie la 'jie jaa n ba naa ang na 'be, 'beng ka i tungtuna ming na 'be, 'haali ka 'kuung bii ka 'nyivori 'puong la.
22 Bila 'jung ka 'Deevid daang yeli 'ku Iiti'e-ai: Gaa ti ngmaa 'do. 'Beng la ka Iiti'e-ai, Gaat nie ni aning u niba jaa aning a 'bibilii ni jaa ang daang puo u ingang ni ngmaa 'do.
23 Ka a paaluu niba jaa daang 'kono ning kokokpiengaa sanga nga a niba jaa ang daang wa ngmaara 'duoro. A naa minga ming daang ngmaaye a Kiidirong Konboo ni 'do. Ka a niba ming jaa daang 'tori a 'mosogo sori ni a ngmaa 'do.
24 'Zeedok ming daang 'biyebe, ka a 'Liivai niba ni ming jaa ang daang puo u ingang ni pegili Naangmini 'layiri daga ni. Bang daang di Naangmini daga ni 'bing. Ka Abaiyatar daang 'do 'bibe bilaang ka a niba jaa wa 'yi a 'yi-kpoming.
25 Ka a naa daang yeli 'ku 'Zeedok: Leu tari Naangmini daga ni gaaning a 'yi-kpong. Ka maang wa nye bunye Ba Tari Baahaa Daana seng, u na leu tarimang waaning. U na veming ka n nye a 'layiri daga aning una Ba Tari Baahaa Daana kpe'jie ni jaa.
26 Che ka unang wa yeli ngaang: N 'puo ba peli nii, n iye 'siri, u ima bila ni jaa ang suma una seng.
27 A naa daang yeliye ngaang ming 'ku 'Zeedok, a Ngming'puohi 'yi-diera: Kaakaara ba ii bi? Leu gara a 'yi-kpong aning laangfie, ina aning i 'bi-daba ba'yi ni. Bana la i 'bi-dau Ahiimahaz aning Joonatang, Abaiyatar 'bi-dau ni.

28 Nye, n na chelihaye a socherang a gara sanga 'duoho ang na 'yi i seng wa tama.
29 Bila 'jung 'Zeedok aning Abaiyatar daang tariye Naangmini daga ni leu gaaning Jeruuselem a ti kpeling 'beng.
30 Ka 'Deevid daang 'tu a Ooliveet Tangkpong 'Dojie ni 'do. U daang 'konong che 'duoro. U daang pogiye u 'ju ming che 'chene ning gbekpala. Ka niba jaa ang daang puo u ingang ming pogi pogi ba 'juri che 'duoro. Ba ming daang 'konong che 'duoro.
31 'Beng ka nie kanga daang yeli 'ku 'Deevid: Ahiitofel paahiye niba ni ning Aabisalom ang bu noe ni 'puong. Ka 'Deevid yeli: 'Oo, Ba Tari Baahaa Daana, n suhang, nang veng ka Ahiitofel kawani ni leu joliyela.
32 Ka 'Deevid daang 'do ti ta a tanga 'ju. 'Beng ung da mang 'puoho Naangmini ni. Sanga ni ung daang wa 'do ti tara a tanga 'ju ka 'Huusai, Aarika nie ni la, a waana ka u wa 'tuohuu. U kparuu daang chiehiyeng che ka tani 'bi u 'jung.
33 Ka 'Deevid daang yeli 'kuu: Ka inang na 'tuurimo gara, i na leuye tuora 'kumo.
34 Che ka inang leu gaa a 'yi-kpong, ti yeli ngaang 'ku Aabisalom: 'Oo naa, n na iye i tungtuna. A'wo mang daang i i ba tungtuna bila ni, bila mang na i i ming tungtuna. Ka inang ti yeli bila, Ahiitofel kawani ni na iye jaala.
35 Ma 'Zeedok aning Abaiyatar, a Ngming'puohi 'yi-dieriba ni na 'biyebe a paahi i ingang wa? Bila 'jung ka inang wa 'wong yeli jaa a 'yi a na'yiri, toonhaa 'ku 'Zeedok aning Abaiyatar, a Ngming'puohi 'yi-dieriba.
36 Ba 'bi-daba ba'yi ni ming gba 'biyebe a puo ba ingang. Ahiimahaz, 'Zeedok 'bi-dau ni aning Joonatang, Abaiyatar 'bi-dau ni la bila. Bana ing na mang tung ka ba wa 'kumo 'duoho jaa ing na mang 'wong.
37 Ka 'Huusai, 'Deevid jominga ni daang kpe a 'yi-kpong 'puo. Ka Aabisalom ming daang wa kpe Jeruuselem.

Aabisalom kpeye Jeruuselem

16 'Deevid ang daang ti pari a tanga 'jusogo bahi fiing ka Mefiiboset tungtuna 'Ziiba la. 'Ziiba daang tariye buunhi a'yi ang tari 'kogihi wa 'tuohining 'Deevid. A daang 'tuoye paanuu'gbuno koohi a'yi, 'girep

'gbunihi koo, kangkang'gbunihi koo, aning waingwuo.
2 Ka a naa daang jugihi 'Ziiba: 'Bo ing iraning amahi? 'Beng la ka 'Ziiba yeli: Naa 'yidemeng 'so a buunhi na jong. A 'bi-polang ming 'so a paanuu aning a kangkang'gbunihi na 'di. Banani ming ang na bali yaga a 'mosogong ning na 'so a waing na 'nyu.
3 'Beng la ka a naa jugihi: Ka i ningkpong 'bi-dau ni 'biye? Ka 'Ziiba yeli 'ku a naa: Yeliminga la, u kpelingye Jeruuselem 'puong, 'bojung u yeliyeng: 'Jine, Iisiriel 'deu na leuhiye n ba naalung ni 'kumo.
4 Ka a naa daang yeli 'ku 'Ziiba: Nye, bung jaa ang i Mefiiboset 'suobu, inang 'sou. Ka 'Ziiba yeli: N 'churiye i 'ningbi-tooring aning minga 'sigihibu, ka n tuong nye bunye i seng, 'oo n ba naa.

Siimai tuye 'Deevid

5 Naa 'Deevid ang daang wa ta Bahuurim, ka dau kanga ang 'yi Sool buurii 'di-nuori la wa 'yire 'beng. U 'yuori daang la Siimai, a i 'Giira 'bi-dau. U daang wa 'yiyeng, ang tuura che waana.
6 U daang diye 'kubo foora 'Deevid aning Naa 'Deevid tungtuniba ni jaa. Che a niba aning a daukpienhi ni jaang daang 'bi 'nuduri aning u 'nu-goong.
7 Sanga ni Siimai ang daang tuura ni, u daang yeliye ngaang ming: Wa 'yi. Wa 'yi. Ina dauningkuura. Bunglaanii nga.
8 Ba Tari Baahaa Daana naaye Sool 'deu niba jiing ni jaa sani i ingang. U 'jie ing die 'di naalung ni. Ba Tari Baahaa Daana faaye a naalung ming 'ku i 'bi-dau Aabisalom. Bila 'jung pampana, i minga beung leu 'dii ni, ing i ningkuura 'jung.
9 'Beng la ka Abiisahai, Zeri'yu-aiya 'bi-dau ni daang jugihi a naa: Wala 'jung ka a ba'kuung nga na tuura n ba naa. Jaan'de, veng ka n gaa ti nyogi u 'ju 'sugi.
10 Che ka a naa daang yeli: 'Bo yeli ka n niye lang, yena Zeri'yu-aiya 'bi-daba? Bila 'jung ye bahuu ka u tuura, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kuung: Tuura 'Deevid. Ning'buong panaa na yeli ka wala ing i bila?
11 Ka 'Deevid daang yeli 'ku Abiisahai aning u tungtuniba ni jaa: Ye nye n minga 'bi-doga ang buora n 'nyivori 'ihibu bila, ba na wa yela a Beenjaming nie nga? Ye bahuu ka u tuura. 'Bojung, Ba Tari Baahaa

Daanang imuu bilang.
12 A'mineng Ba Tari Baahaa Daana na kaaye n dogee nga, a di sung naa sani 'kumo u 'jine 'jombie nga yela.
13 'Deevid aning u niba ni daang 'cheniye a soring gara, che ka Siimai ming 'chene a tanga kpantiring, 'Deevid 'lomboring. U daang tuuraye 'Deevid che gara, a fooruu ning 'kubo aning tani.
14 A naa aning niba ang puo u ingang jaa daang wa baliye yaga. Bila 'jung bang daang peenhi 'beng.

'Huusai aning Ahiitofel kawani

15 Ka Aabisalom aning a niba jaa daang wa Jeruuselem. Iisiriel daba ni la bila. Ka Ahiitofel ming daang paahi.
16 'Beng la ka 'Huusai, Aarika nie ni ang i 'Deevid jominga ni daang wa Aabisalom 'jie. Ka 'Huusai daang yeli 'ku Aabisalom: Ngming na 'ku a naa 'nyivo-toori. Ngming na 'ku a naa 'nyivo-toori.
17 Ka Aabisalom daang jugihi 'Huusai: I limaniye ing 'kuro i jominga ni la nga? 'Bojung ka i ning i jominga ni ba gaa?
18 Ka 'Huusai yeli 'ku Aabisalom: Aai, unani Ba Tari Baahaa Daana aning a niba nga aning Iisiriel daba jaa ang na 'lugi, unang na 'somo. U seng ming mang na kpeling.
19 A la waana ming, ning'buo mang sigining ka n tuna 'kuro? 'Deevid 'bi-dau seng naani mang sigi ka n tuna bi? A'wo bila ni mang daang tuna i ba ni, bila mang na tunii.
20 'Beng la ka Aabisalom daang yeli 'ku Ahiitofel: Iti kawani a 'wuliti yeli ang sigi ka ti i.
21 Ka Ahiitofel daang yeli 'ku Aabisalom: Gaa ti jengning i ba kongkiubainihi ni ung bahi ka ba kaara a 'deu ni. Bila ka Iisiriel jaa na 'wong ka i ba haing. 'Beng la ka banani jaa ang ahi i 'puoring ni iinhi na nyagihi.
22 Bang daang maali tent 'ku Aabisalom a pie 'jung. Ka Aabisalom daang jengning u ba kongkiubainihi ni Iisiriel jaa 'ningbiring.
23 Kawanihi ni Ahiitofel ang da mang tiha a sanga da mang 'woningye nie ang piehaa Naangmini seng. Bila ka Ahiitofel kawanihi jaa ung da mang 'ku 'Deevid aning Aabisalom da mang 'wo.

17 Ka Ahiitofel daang la yeli 'ku Aabisalom: Veng ka n 'lugi daba 'tuhi
'pie ning 'tuhi a'yi (12,000). N na kariye 'Deevid boo 'yienguu
nga.
2 N na ti pagiruu ka u baliye, a leu baala. N na toye dabieng imuu. Niba
ni ang puo u ingang ni jaang na jo che ka n ngmi a naa 'yong ku.
3 Ka n leu tari a niba jaa wa 'kui. Ka ba jaang wa leu wa che ka unani
ing buora ni 'yong ba wa, a niba jaa na 'biye laangfie 'puong.
4 Ka a yeliyaga daang peli Aabisalom aning Iisiriel ningbera ni jaa
'puuhi.
5 'Beng la ka Aabisalom daang yeli: Ye buong 'Huusai, Aarika nie ni
ming ka ti 'wong yeli ung ming na yeli.
6 'Huusai ang daang wa wa Aabisalom 'jie, Aabisalom daang yeli 'kuung:
Ngaang ka Ahiitofel yeli. Ti i bila ni ung yeli ni bi? Ka bila naani,
yeli.
7 Ka 'Huusai daang yeli 'ku Aabisalom: Wagiri ngang, Ahiitofel kawani
ni ung tihi ni ba suma.
8 Ka 'Huusai daang la yeli ngaang paahi: Ma i bangyeng ka gandaba la
i ba aning u niba ni wa? Ba 'miingyeng a'wo beer bang nyogihi u 'biihi
che bahuu moong. I ba ming iye dau nga ang bang taanhuu 'ningbiri.
U ning a niba kung lang kampu.
9 Yeliminga jaa, wagiri ngang a'wo u sogili bogukpong kanga 'puong, bii
a 'bi 'ji-jaala kangang. Ka anang ta ka ba tuongye i niba ni 'mine a
'munpiileeng, niba na 'womaang. Ka nie jaang 'womaa, u na yeling: Ba
korigiye jemaa Aabisalom 'potuuribo ni 'puong.
10 Bila na veming ka nie ang tari nyau ka u 'sikiri ming 'woning 'gbegini
'sikiri gba 'muni 'puo. 'Bojung Iisiriel jaang bang ka gandau la i ba. Ba
bangyeng ming ka banani ang 'bi u seng ni iye daba ang tari nyau.
11 Bila 'jung, n kawani la ka i laanhi Iisiriel niba jaa kpeleng kpeleng, a
'piili Daan a ti to 'Bii-er 'Siiba. Ba yaga na singye mannuori 'biihee.
Ka ina minga ni 'yi puo a gaa a taanhuu.
12 Ti na ti 'tiruung 'jie jaa ung sogili, a 'chiinhi u ingang a'wo mielung ang
mang 'lere 'tengeng bila ni. Una yeng ning daba jaa ang puo u ingang,
ning'yeni gba kung kpeling ba 'puong.
13 A la waana ming, ka unang wa 'murihi kpe 'yi-kpong jaa, Iisiriel niba
na gaaningye 'ngmi-dee a 'yi-kpongbalaa ingang. Ti na tagiruung gara

inna a mani 'puong bilaang, 'haali 'kubiliyeni gba kung wa ti kpeling 'beng.

14 Ka Aabisalom aning a Iisiriel daba jaa daang yeli: 'Huusai, Aarika nie kawani ning suma gaa Ahiitofel kawani. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana daang jeriyeng ka u saang Ahiitofel kawangsung ni. Bila na iye 'sabogu ka Ba Tari Baahaa Daana waaning saangbu ang i kpong Aabisalom ingang.

15 'Beng la ka 'Huusai daang yeli 'ku 'Zeedok aning Abaiyatar, a Ngming'puohi 'yi-dieriba ni: Ngaang ka Ahiitofel i Aabisalom aning Iisiriel ningbera ni kawani. Ngaang mang ming iba kawani.

16 Bila 'jung, tung 'wieng 'wieng ka ba ti yeli 'ku 'Deevid ngaang: 'Yienguu nga, ta wa jena a mo'sogo 'puo socherihi ning. Long gaa nyagihuu nyagihuu, ka naa aning niba jaa ang puo u ingang ta wa nyuong.

17 Joonatang aning Ahiimahaz daang kpelingye En 'Roo-gel 'puong. 'Bojung a da laba ka ba kpe a 'yi-kpong, nie kanga ta ira wa nyiba 'jung. Bila 'jung tungtungpogang da mang wa yelaa 'kubo, bang ming ti toonhaa 'ku 'Deevid.

18 Anaajaa che 'bi-dau'bile kanga daang nyibang a ti miimaa 'ku Aabisalom. Che ba jaa ba'yi daang 'yiye 'be 'wieng 'wieng. Ba daang gaaye dau kanga 'deu Bahuurim 'puong. A dau nga daang tariye kolung u jagang, bang daang jo 'sigi u 'puo.

19 'Beng la ka a dau poga daang di bung yeri pagi a kolung nuori, a di bung'bie yeri dieli u ingang. Nie jaa daang ba bamaa.

20 'Beng la ka Aabisalom tungtuniba ni daang wa a poga 'jie a jagang a wa jugihi: 'Yening seng ka Ahiimahaz aning Joonatang 'be? Ka a poga yeli 'kubo: Ba ngmaaye a konbo'bile 'do. Bang daang boba a ba nyiba a leu gaa Jeruuselem.

21 Aabisalom tungtuniba ni gaabu 'puoring ka Ahiimahaz aning Joonatang daang wa 'yi a kolung 'puong. Bang daang gaa ti toonhaa 'ku Naa 'Deevid a yeli: 'Ihi ngmaa a kuonhuu 'do 'wieng 'wieng, 'bojung ngaang to kawani ka Ahiitofel tihi i yela.

22 Ka 'Deevid aning niba jaa ang puo u ingang daang 'ihi ngmaa Jooridang Mani 'do. 'Jie ang da wa nyaara ka ba ning'yeni gba 'chibe a ba ngmaa 'do.

23 Ahiitofel ang daang wa nye ka ba ba 'tu u kawani ni, ung di 'kogo dogili

u bungang a 'ihi 'kuli u 'yiri. Ung daang ti segihi u 'deu yela jaa che
'jaali u minga 'kpi. Bang daang 'umuu u ba kau'biring.
24 'Beng la ka 'Deevid daang gaa 'Mahaneeyim. Ka Aabisalom ngmaa
Jooridang Mani 'do. U ning a Iisiriel daba ni jaa daang la.
25 Ka Aabisalom daang veng ka Aamasa i a 'sojehi ningkpong che bahi
'Joo-ab. A Aamasa nga daang iye dau kanga bang buona 'Jii-ter 'bi-dau.
'Jii-ter daang iye Isi'reeli nie, a tari 'Neehas 'bi-poga Aabi'gel. 'Joo-ab
ma Zeri'yu-aiya ma'bie daang la Aabi'gel.
26 Isi'reeli niba aning Aabisalom la daang maali ba kampu Giilied
paaluung.
27 Sanga ni 'Deevid ang daang wa wa 'Mahaneeyim, 'Soobai, 'Meekir
aning Bariziil'eyai daang 'biye 'be a sanga. 'Soobai, 'Neehas 'bi-dau ni
daang 'yiye Raaba ang 'bi Aamong niba paaluung. Ka 'Meekir, Aamiel
'bi-dau ni 'yi 'Lo 'Diibar. Ka Bariziil'eyai, a Giilied nie ni ming 'yi
'Roo-gelim.
28 Ba daang waaningye 'gadohi, tahibera aning yagu bungmierihi. Ba
daang waaningye 'wiit, baali, paanuujong, kachiinihi, benga, beng'bile
aning bung'bie bang chiing.
29 Ba daang waaningye siu aning bihungdondori, piihi aning 'nii
bihungdondori ming. Ba daang waanaang ka ka 'Deevid aning niba ang
puo u ingang 'di. 'Bojung ba daang yeliyeng: Kong kpeye a niba. Ba
baliye yaga, ka kong'nyuuri ming kpeba a mo'sogong.

Aabisalom 'kuung

18 'Deevid daang soriye niba ang puo u ingang a 'ihi 'sojehi 'tuhii
ningbera aning 'sojehi koohi ningbera bang kaariba.
2 'Beng la ka 'Deevid nyogi a niba 'po 'jiihi ata, a veng bang 'yi. 'Joo-ab
daang tariye a niba 'mine, ka u ba'bie Abiisahai, Zeri'yu-aiya 'bi-dau
ming tari ba 'mine. Iiti'e-ai, Gaat nie ni ming daang tariye ba 'mine. Ka
a naa daang yeli 'ku a niba: Pielaang, n minga ni niyeng na 'yi.
3 Che ka a niba daang dieyeli: I ba 'yire. 'Bojung ka tinuung jora, ba
baga kung 'bi ti 'jieng. Ka ti cheliing ming 'kpi gba, che ba baga kung
'bibe. Che ina yeng, i 'yong singye ti niba 'tuhi 'pie pampana. Ngaang
ing na i sungbu yaga 'kuti a 'yi-kpoming.
4 'Beng la ka a naa yeli 'kubo: Yeli jaa ang suma yaga ye seng, una mang

na i. Bila 'jung a naa daang ahiye a 'di-nokpong 'lomboring che ka a niba jaa waana 'yire. Koo koo aning 'tuhi 'tuhi bang daang 'yire.
5 Ka a naa daang 'ku 'Joo-ab, Abiisahai aning Iiti'e-ai nuori a yeli: N 'jung, ye ta wa dira 'kerikeruu a 'bi-polii ingang, Aabisalom la bila. Sanga ni a naa ang 'kuro a 'sojehi ningbera jaa nuori Aabisalom yela ni, a niba jaang daang 'womaa.
6 Ka a niba daang 'yi gaa a taanhuu 'jie a na ti 'tuohi Iisiriel. 'Iifiriam kongkori ni 'puong ka a taanhuu daang jau.
7 'Deevid tungtuniba ni daang tuongye a Iisiriel niba 'beng. 'Kuunhi daang kuyeng yaga 'beng a daari. Niba 'tuhi lijering daang 'kpi.
8 'Bojung a taanhuu daang yaariye a kurihi jaa. Ka a kongkoe ming daang 'di niba a daari a gaa bung 'takobi ang 'di.
9 'Beng la ka Aabisalom daang gara ti 'tuohi 'Deevid tungtuniba ni. Buntaangaa ka Aabisalom daang jong, ung ti kpe teribint dau kanga luo. A dau daang tariye 'nuuhi yaga. 'Beng la ka Aabisalom 'ju daang kpe ti chagi a teribint dau ingang. Ung daang chagi 'beng, a 'jaali che ka a buntaangaa ni ung jong ni ti gara.
10 Ka dau kanga daang nye bila, a ti yelaa 'ku 'Joo-ab. A dau daang yeliyeng: Pampang maahuu nga mang nye Aabisalom ung chagi teribint dau 'jung.
11 Ka 'Joo-ab jugihi a dau: Pampang maahuu nga ing nyiu ye? Ana ka wala ing ba ngmiu loo 'tengeng? N danang 'kuing wari sekelihi 'pie aning belenti.
12 Che ka a dau daang yeli 'ku 'Joo-ab: Haali ka maang na die wari sekelihi 'tuhi gba, che n kung sagi jegi n 'nu a naa 'bi-dau ingang. 'Bojung ti 'tobo 'wongye a naa ang 'kuro i ning Abiisahai aning Iiti'e-ai nuori. Ti 'wongye ung yeli: Ye banna, ka nie jaa ta ira wa fiinhi a 'bi-polii, Aabisalom la bila.
13 Ka maang da i yeli jaala jaa, n minga 'nyivori mang danang di tegira ning bila. 'Bojung yeli jaa 'chibe a sogili a naa. Ina minga ni ming gba danang 'yiye n 'puoring.
14 'Beng la ka 'Joo-ab yeli: N kung bang ahi naara nii. Ka 'Joo-ab daang di kpama ata tari. Aabisalom da nang chagiye a teribint dau 'jung. U da nang ba 'kpi seni. Ka 'Joo-ab daang dia a 'chugi u 'sikiring.
15 Ka 'bi-pola 'pie 'mine ang daang pegili 'Joo-ab jaujaubuunhu daang

ngmaa Aabisalom 'gili, a ngmiu ku.
16 'Beng la ka 'Joo-ab daang ngmi biengkoni. Ka a niba jaa daang bahi Iisiriel niba karibu, 'bojung 'Joo-ab daang legiye a niba.
17 Bang daang di Aabisalom loo ing bogukpong kangang a kongkoring. Bang daang 'ohi 'kubo yaga jaa a 'duo u ingang. 'Beng la ka Iisiriel jaa daang jo, ka kanga jaa gaa u tent.
18 Aabisalom 'vorihung sanga, u daang baye u minga baaraa a Naa Lohimbo ning, a yeli: N ba tari 'bi-dau ang na veng ka ba mang tieha n yela. Bila 'jung u daang diye u minga 'yuori 'ku a baaraa. Bang buonuu Aabisalom Yela Tiehibu Baaraa a waana 'jine.
19 'Beng la ka Ahiimahaz, 'Zeedok 'bi-dau ni daang yeli: Veng ka n jo pampana ti 'ku naa a 'duoho. Veng ka n ti 'kuu bila nga Ba Tari Baahaa Daana ang naa sani 'kuu u domihi ingang 'duoho.
20 Ka 'Joo-ab daang yeli 'kuu: I naaning na gaaning a 'duoho 'jine, 'bojung i na bang gaaningye a 'duoho daari kanga. Che 'jine yeng ta wa garaning 'duoho jaa, a naa 'bi-dau ang 'kpi ni 'jung.
21 'Beng la ka 'Joo-ab daang yeli 'ku a Kuusi nie ni: Gaa ti maahi yeli ing nye 'ku a naa. Ka a Kuusi nie daang 'churi 'puohi 'Joo-ab che jo gaa.
22 Ka Ahiimahaz, 'Zeedok 'bi-dau ni da la yeli 'ku 'Joo-ab: Bila ni jaa ang la, che i nang veng ka n ming kari a Kuusi nie ni bau. Che ka 'Joo-ab yeli: Wala 'jung ing buora ka i jo gaa, n 'bi-dau, ing ba tari 'duoho jaa ang na 'kui tona?
23 Ung yeli: Bila ni jaa ang la, veng ka n jo gaa. Ka 'Joo-ab daang yeli 'kuu: Jora gara. 'Beng la ka Ahiimahaz daang di a 'ji-gbanggbali sori ni a jora gara. Ung daang jo ti pari a Kuusi nie ni bahi.
24 'Deevid daang 'jingye a 'di-nobera a'yi ni kpachagang. Ka a 'jipigihe daang 'do a 'di-nokpong pie ni 'ju, a daangguoning. Ung lagi u 'ningbie a kaara ka dau kanga la ti jora u 'yong.
25 'Beng la ka a 'jipigihe daang tahing a yelaa 'ku a naa. Ka a naa yeli: Ka u 'yong yeng wa la, 'duoho 'biye u nuoring. Ka a dau daang waana 'wieng 'wieng, a tagira piena.
26 'Beng la ka a 'jipigihe la nye daujaala kanga ming ang jora. Ka a 'jipigihe buong a 'di-nokaara a yeli: Nye daujaala kangang ming ti jora u 'yong. Ka a naa yeli: U ming waananingye 'duohi-sung.
27 Ka a 'jipigihe yeli: N tiehang ka a fora daana ni joo 'woningye

Ahiimahaz, 'Zeedok 'bi-dau ni joo. Ka a naa yeli: Dausung la. 'Duohi-sung ming la ung waananing.
28 Ka Ahiimahaz daang buong a naa a yeli 'kuu: Yeli jaa 'chengye sung. 'Beng la ung daang 'churi a di u 'gbeu mari 'tengeng a naa 'ningbi-tooring che yeli: Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini tariye pegiri. U 'ihiye daba ni ang jegi ba 'nuuhi n ba naa ingang ni tihi.
29 Ka a naa jugihi: Ka a 'bi-polii? Aabisalom mang yera, u iye laangfie? 'Beng la ka Ahiimahaz daang dieyeli: Sanga ni 'Joo-ab ang tung a naa tungtuna aning maang i tungtuna ni, mang nye daliu ang kau. Che n ba bang yeli ni ang la.
30 Ka a naa yeli: Seri 'yi wa gaa ti ahi boin. Ung daang seri 'yi ti ahi boin.
31 Ana wagiring ka a Kuusi nie ni la, a wa ta a yeli: 'Duohi-noo 'biyebe, n ba naa. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana naaye sani 'kui 'jine banani jaa ang 'ihi i ingang ni ingang.
32 Ka a naa jugihi a Kuusi nie: Ka a 'bi-polii? Aabisalom mang yera. U iye laangfie? Ka a Kuusi nie dieyeli: Ngming na veng ka n ba naa domihi 'woning a 'bi-polii nga. Ngming na veng ka banani jaa ang na 'ihi u ingang ka ba imuu dangii 'woning a 'bi-polii nga.
33 'Beng la ka a naa 'ju daang 'nyiiri 'haali, ung 'do ti kpe a 'di-nokpong 'jusogihi 'deu ni a ti 'kong. Ung daang gara che yera: 'Oo n 'bi-dau Aabisalom, nie 'bi-dau wa. N 'bi-dau Aabisalom. A'wo n danang 'kpi che ka ina 'bibe. 'Oo n 'bi-dau Aabisalom, n 'bi-dau.

'Deevid leu waye Jeruuselem

19 Bang daang yeli 'ku 'Joo-ab: Nye, a naa 'konong a ira nimiha Aabisalom yela.
2 Bila 'jung a daari jau'diibu ni daang leuye nimiha 'ku a niba jaa. 'Bojung a niba daang 'wongye bang yo yera a daari ngaang: A naa iriye laa'dimii u 'bi-dau ni yela.
3 A daari a niba daang sogiliyeng wa kpe a 'yi-kpong a'wo niba ang mang jo taanhuu 'jieng ka 'vii kpeba bang i bila ni.
4 Che ka a naa daang pagi u 'ningbisogo, che 'kono ning kokokpiengaa: 'Oo n 'bi-dau Aabisalom. 'Oo Aabisalom, n 'bi-dau. Nie 'bi-dau wa.
5 'Beng la ka 'Joo-ab daang kpe a 'deu a naa 'jie a ti yeli: 'Jine i nyaabiye i tungtuniba ni jaa. Banang die ina, i 'bi-daba, i 'bi-pogiba, i pogiba

aning i kongkiubainihi 'nyivoe 'jine ni.
6 I nungye i domihi, che ha i nunginiba. 'Jine i iibu ni 'wuliyeng ka i kaaye ningbera bii tungtuniba jaala. 'Jine n nyiyeng ka ka Aabisaloming da i 'vori che ka ti jaa 'kpi 'jine, bila ka i 'puo danang peli yaga.
7 A 'jung pampana, 'ihi 'yi a ti yeli yela maa i tungtuniba ni 'suhu. 'Bojung n poye Ba Tari Baahaa Daana, ka inang ba 'yi, ba ning'yeni gba kung kpeling i seng a 'yienguu nga. Bilang yeng na i beu 'kui yaga a gaa beu jaa buurii ang pogii a 'piili i polihung sanga a waana nga.
8 'Beng la ka a naa daang 'ihi ti 'jing a 'di-nokpoming. Bang yeli 'ku a niba jaa: A naa la ni a 'jing a 'di-nokpoming. Ka a niba jaa daang wa a naa 'ningbi-toori. 'Bojung Iisiriel nie jaang daang jo gaa u tent.

'Deevid ang leu gaa Jeruuselem

9 A niba jaang daang chiiha taa Iisiriel buura ni jaang a yera: A naang dieti 'yi ti domihi 'nuuhing aning a Filiisitiya niba 'nuuhing. Che pampana, Aabisalom yela, u joyeng 'yi a paaluung.
10 Che Aabisalom, una ting buo kpaang waahi ka u kaariti ni, u 'kpiye a taanhuung. Pampana panaa, wala 'jung yeng ba yera yeli jaa a'wo a naa leu ti tari waaning yela.
11 Ka Naa 'Deevid daang tung 'Zeedok aning Abaiyatar 'jie, a Ngming'puohi 'yi-dieriba a yeli: Wala 'jung bang na dangye tari naa waaning u 'deu? 'Bojung Iisiriel niba jaa 'duoho taye naa, a ta u 'deu minga ni.
12 N ba'biihi liye. N jiing niba liye. Ka wala 'jung panaa ka nie jaa na dangye tari naa leu waaning?
13 Ye yeli ngaang 'ku Aamasa ming: N jiing nie ba ii bi? Ka maang ba veng ka i die 'Joo-ab 'jie leu a 'sojehi ningkpong ang gara, Naangmini dogihima, a maaling dogihima yaga jaa.
14 'Beng la ka 'Deevid daang leuhi 'Juuda niba jaa 'sikie a'wo bang i ning'yeni. Bila 'jung bang daang tung ka ba 'ku a naa 'duoho ngaang: Leu wa, ina aning i tungtuniba jaa.
15 'Beng la ka a naa daang leu waana a wa ta Jooridang Mani. Ka 'Juuda niba daang wa Giiligal a na wa 'tuohi a naa a bieluu ngmaaning Jooridang Mani.
16 Ka Siimai, 'Giira 'bi-dau ni daang 'loring ka u ning a 'Juuda niba 'sigi

wa ka ba wa 'tuohi Naa 'Deevid. Siimai daang iye Beenjaming nie, a 'yi Bahuurim.

17 Beenjaming niba daba 'tuhing daang puo u ingang. 'Ziiba, Sool 'deu tungtuna ni ming daang puoye u ingang. U ning u 'bi-daba 'pie ning ba'nu aning u tungtuniba lijeri daang la. Bang daang 'loring long a Jooridang Mani a naa 'ningbi-tooring.

18 'Beng la ka 'gbori daang ngmaa 'do a na ti di a naa 'yideme waaning. Ba daang iye yeli jaa ming a naa ang buora. 'Giira 'bi-dau Siimai ang wa long a Jooridang Mani baahi, ung daang ti 'le 'tengeng a naa 'ningbi-tooring.

19 'Beng la ung daang yeli 'ku a naa: N daana, nang ta wa dira saangbu 'kurimo. Nang ta wa tieha beu ni ming maang i tungtuna ang tung daari ni naa ang 'yire Jeruuselem 'puong ni. Nang ta wa dia inna i 'sikiring, naa.

20 'Bojung maang i tungtuna, n bangyeng ka n tungye beu. Bila 'jung nyima. 'Jine 'Joosef 'deudeme jaa 'puong maang la nie ang die 'yie a 'sigi wa ka n 'tuohi naa.

21 Che ka Abiisahai, Zeri'yu-aiya 'bi-dau ni daang dieyeli: Siimai muo ba sigining kuubu bi? U naaning daang tu unani Ba Tari Baahaa Daana ang buo kpaang waahi ni?

22 Ka 'Deevid yeli: Yena Zeri'yu-aiya 'bi-daba, 'bo yeli ka n niye lang yeng chiihima 'jine nga? A sigiyeng ka ba ku nie Iisiriel 'puong 'jine? 'Bojung, ma n bangyeng ka maang la naa Iisiriel 'puong 'jine wa.

23 Bila 'jung a naa daang yeli 'kuye Siimai: I kung 'kpi. Ka a naa daang po 'kuu.

24 Ka Mefiiboset, Sool 'bi-dau ni daang 'sigi wa ka u 'tuohi a naa. A naa ang gaa jaa ka Mefiiboset ba kaa u gbee 'jieng bii a pung u tieni bii a pegi u bungyerihi. U daang ba i amahi kanga jaa a gara daari ni a naa ang ti wa aning laangfie.

25 Ka Mefiiboset daang wa Jeruuselem ka u 'tuohi a naa. 'Beng la ka a naa jugihuu: Mefiiboset, wala la ing da ba 'tumo gaa?

26 Ung dieyeli: 'Oo n ba naa, n tungtuna ning belingma. 'Bojung maang i tungtuna yeliyeng: N na ing ka ba ing bunga 'kogo ka n jomuu gaa a naa 'jie. 'Bojung gberii la i tungtuna.

27 Che ung ngma 'girii 'tuo i tungtuna a 'ku n ba naa. Che n ba naa yeng

'woningye Naangmini malika. Bila 'jung i bila ni ang suma ina 'ningeng.

28 'Bojung 'kuunhi 'yong turi la n ba 'deu jaa n ba naa 'ningbi-tooring. Che ing daang di i tungtuna paahi banani ang mang 'dire i minga 'teebuling ingang. Bila 'jung 'bo sori mang la tari a'wo n na la 'kono 'kuro naa?

29 Ka a naa yeli 'kuu: Wala la ing nang bana i minga yera i yela? N yeliyeng ka i ning 'Ziiba 'po a 'teng-gbangu.

30 'Beng la ka Mefiiboset yeli 'ku a naa: N ba naa ang leu wa u minga 'deu aning laangfie nga yeng, veng ka 'Ziiba tari a jaa.

31 Ka Bariziil'eyai, a Giilied nie ni daang 'yi 'Roo-gelim 'sigi wa ka u ning a naa ngmaa Jooridang Mani. U daang 'sigi wayeng ka u bieluu ngmaaning a Jooridang.

32 Bariziil'eyai daang iye dau ang 'kori yaga. U daang iye 'yuomo lijaanaahi. U daang kaaye a naa 'jieng, sanga ni a naa ang wa 'bi 'Mahaneeyim 'puong, 'bojung u daang iye bundaangkaraa.

33 Ka a naa daang yeli 'ku Bariziil'eyai: Wa ka n nii long. I na ti 'biye n seng Jeruuselem 'puong ka n kaarii.

34 Che ka Bariziil'eyai daang dieyeli 'ku a naa: Wala mang na la kauhi ta, a'wo n ning naa na 'duoro Jeruuselem?

35 'Jine 'beung, n iye 'yuomo lijaanaahi. N na tuong la bang sung aning beu taang? I tungtuna na la tuong 'wong bung ung 'dire bii bung ung 'nyuuro noo? N na bang la 'wong dau'yiengyienibe aning pogi'yiengyienibe kokoe? Wala 'jung ka i tungtuna na la ti leura tuora dogina n ba naa?

36 Maang, i tungtuna na bieliye naa fiing a ngmaa Jooridang Mani. Wala muo yeng la ka naa buora ka u yauma ning a yauri nga to?

37 Jaan'de, nang veng ka i tungtuna leu, ka n lieng ti 'kpi n minga 'yiring a pieli n ba aning n ma kau'biri. Nye i tungtuna Kiimiham la ni. Veng ka u nii ngmaa 'do, n ba naa. Yeli jaa ing nung, i 'kuu.

38 Ka a naa daang dieyeli: Kiimiham nimang na ngmaa 'do. Yeli ang suma i seng n na iung 'kuu. Yeli jaa ing buora n seng, n na iung 'kui.

39 'Beng la ka a niba jaa daang long Jooridang Mani. Sanga ni a naa ang daang wa ngmaa baahi, ung daang 'kori Bariziil'eyai che duhi sung 'kuu. Ka Bariziil'eyai daang leu gaa u 'yijie.

40 Ka a naa daang gaa Giiligal. Kiimiham niung daang gaa. Ka 'Juuda

niba jaa daang bieli a naa. Iisiriel niba ming chelii daang bieliye a naa.
41 A daang ba kauhi, ka Iisiriel daba jaa wa a naa seng a wa jugihi a naa: Wala la ka ti ba'biihi 'Juuda daba 'jui joning? Wala la bang tari naa, u 'deudeme aning ina 'Deevid niba jaa ang puo i ingang wa ngmaaning Jooridang Mani?
42 Ka a 'Juuda daba jaa daang dieyeli 'ku Iisiriel daba ni: A naa ang i ti dogira minga minga 'jung ting i bila. Ka wala 'jung yeng nye 'suuri ning a yeli nga? Ti muo daang 'diye bung 'yi a naa koring jaa bi? Che bii u 'kuting cheutaa kanga?
43 Ka a Iisiriel daba ni daang dieyeli 'ku a 'Juuda daba: 'Dijiihi 'pie ting tari a naa seng. Bila 'jung tinuung 'so 'Deevid kpiengu gaaye. Wala 'jung yeng diriti fiengye? Tinuu naaning die 'yie tihi kawani ka ti ti tari ti naa ni leu waaning bi? Che ka a 'Juuda daba ni yeliyaga daang i tuluu a gaa Iisiriel daba ni yeliyaga.

'Siiba dieye taawai 'Deevid ingang

20 Dautaawaidiera kangang daang 'bibe. U 'yuori daang la 'Siiba, Biikiri 'bi-dau. Beenjaming nie daang la. Ung daang ngmi biengkoni a yeli:

Ti ba tari 'dijie 'Deevid seng.
Ti ba tari cheng jaa Jeesi 'bi-dau ni ingang.
Nie jaa gara u tent, Iisiriel niba.

2 Bila 'jung ka Iisiriel dau jaa daang bahi 'Deevid che ti 'tuuro 'Siiba, Biikiri 'bi-dau ni. Che ka 'Juuda daba yeng da nang ahi kpiengaa 'ku ba naa, a bieluu 'yining Jooridang Mani bilaang ti ing Jeruuselem 'puong.
3 Ka 'Deevid daang wa u 'deu Jeruuselem 'puong. Ung daang weli a pogiba 'pie ni bahi. U kongkiubainihi ni ung daang bahi ka ba kaara a 'deu ni la bila. U da mang kaariye ba 'jieng, che u da ba kpiera ba seng. Bang daang pagiba bahi bang kpiera dunggalihung 'puong a gara ba 'kuung.
4 'Beng la ka a naa daang yeli 'ku Aamasa: Laanhi 'Juuda daba 'kumo ngaang 'beri ata 'puong. Ina minga ni ming 'bi che.
5 Ka Aamasa daang gaa ti laanhi 'Juuda daba ni. Che ung daang naari a ti pari wagiri ni 'Deevid ang 'bing 'kuu ni.
6 Ka 'Deevid daang yeli 'ku Abiisahai: Pampana, 'Siiba, Biikiri 'bi-dau ni

'leyeng ka u ingti dangii a gaa Aabisalom. Di i ningkpong tungtuniba ni a kari u boo. Ka bila naani, u na irang wa nye 'yi-bera ang tari daangguongkpienhi a 'murihiti che jo.

7 'Beng la ka 'Joo-ab daba ni, a langning Keerit niba, 'Pii-let niba aning a gandaba ni jaa daang 'tuu 'yi. Ba daang 'yiye Jeruuselem ka ba ti kari 'Siiba, Biikiri 'bi-dau ni boo.

8 Sanga ni bang daang wa ta a 'ku-kpong ni ang 'bi Giibiyong ni, ka Aamasa daang wa 'tuohibo. 'Joo-ab daang booye taanhuu boori, ka belenti 'le u sieng, ka 'takobi tung u teung. Ka 'Joo-ab daang gara ka a 'takobi vuo 'le.

9 'Beng la ka 'Joo-ab daang jugihi Aamasa: I iye laangfie, n ba'bie? Ka 'Joo-ab daang di u 'nuduri nyogi Aamasa tiening a na mugihuu.

10 Che Aamasa daang ba chelihi a 'takobi ang 'bi 'Joo-ab 'nung ni 'jieng. 'Beng la ka 'Joo-ab daang diu 'chugi Aamasa 'puong ka u nyeba 'vugi 'le 'tengeng. U ba la 'chuguu gberi 'buyi. Ngaang la ung daang 'kpi. Ka 'Joo-ab aning u ba'bie Abiisahai daang kari 'Siiba, Biikiri 'bi-dau ni boo.

11 Amahi jaa ang daang wa ira ka 'Joo-ab niba ni kanga daang ahi pieli Aamasa. Ung daang yeli: Nie jaa ang bu kpe 'Joo-ab aning nie jaa ang 'tu 'Deevid, u daana 'tuuro 'Joo-ab.

12 Che ka Aamasa daang 'binne u jiing 'puong, a sokpong 'sonsogihing. Sanga ni a dau ang daang wa nye ka a niba jaa ahiyeng siriti ni, ung 'vu Aamasa 'yining a sokpoming a kpening moo, a di kparuu yeri paguu. Ung daang wa nye ka niba jaa ang waana Aamasa ingang leu ahiyeng ni ung daang i bila.

13 Bang daang wa diu 'yi a sokpoming. Bila 'puoring a niba jaa daang 'tuye 'Joo-ab bang kari 'Siiba, Biikiri 'bi-dau ni boo.

14 Ka 'Siiba daang 'tugili Iisiriel buura ni jaa 'jiihi a ti ta 'Ee-bel aning Beet 'Meeyaka. U daang 'tugiliye a 'Biirai niba ni ming jaa 'jiihi. Bang daang lang taa a ming 'tuuro 'Siiba.

15 'Beng la bang daang wa 'piguu 'Ee-bel ang 'bi Beet 'Meeyaka 'puong. Ba daang 'tugiye 'pigibu tani 'duo a 'yi-kpong sieng. A tani daang tiihiye 'jie ni bang me tiihi a daangguoni. Ka niba jaa ang daang puo 'Joo-ab ingang ngmira a daangguoni, a daaruu na loo.

16 'Beng la ka pogiyengbangina kanga daang tahina 'yire a 'yi-kpoming ngaang: 'Hee ye tang. Ye nang yeli 'ku 'Joo-ab ka u seri ta ka n niu yeli

yela.
17 Sanga ni 'Joo-ab ang wa seri tau, ka a poga jugihi: Ina la 'Joo-ab wa?
Ung dieyeli: Maang la bila. 'Beng la ka a poga yeli 'kuu: Chelihi 'wong
i tungtungpoga yeliyaga. Ka 'Joo-ab dieyeli: N chelihang.
18 Ung daang yeli: Sanga ning ngaang bang da mang yeli: Ye ti piehi yela
'Ee-bel 'puong. Bila bang da mang i baahi yeli jaa.
19 Banani ang nung maahuu, a i limanpaalii niba Iisiriel 'puong ni kanga
lima. I buorang ka i ngmahi 'yi-kpong nga ang i 'bi-ma Iisiriel 'puong.
Wala ing buora ka i nyuong Ba Tari Baahaa Daana chengbung ni?
20 Ka 'Joo-ab die a yeli ngaang: Ngming ta sagi. N ning bila iibu 'bi taa
toori, ka n nyuong bung bii a ngmahuu.
21 Bila naani. Che dau kangang 'bibe, a 'yi 'Iifiriam tangbera ni 'puo. U
'yuori la 'Siiba, Biikiri 'bi-dau. Unang die taawai Naa 'Deevid ingang.
Ye 'ihi u 'yong tihi che ka n bahi a 'yi-kpong. Ka a poga daang yeli 'ku
'Joo-ab: Kaara, ba na diye u 'ju lobii a daangguoni 'puoring.
22 'Beng la ka a poga daang di u yeng a yo a niba jaa 'jiihi. Bang daang
ngmaa 'Siiba, Biikiri 'bi-dau ni 'ju a diu loo 'ku 'Joo-ab. Ung daang
ngmi biengkoni bang leu che bahi a 'yi-kpong. Ka nie jaa daang leu
gaa u tent. Ka 'Joo-ab ming leu gaa a naa 'jie Jeruuselem 'puong.
23 Ka 'Joo-ab daang kaara Iisiriel 'sojemuni ni jaa. Jehoiyada 'bi-dau
Bi'neeya ming la daang kaara Keerit aning 'Pii-let niba.
24 'Adooram* la daang kaara 'yemilung tuma. Ahailud 'bi-dau
Jehoosafating da mang seura yela 'binne. (1 Na'mine G. 4:6, 5:14,
12:18)
25 Siiva daang la gbangseura. 'Zeedok aning Abaiyatar ming daang la a
Ngming'puohi 'yi-dieriba.
26 Ka Aira, a 'Jeeyir nie ni ming daang i 'Deevid Ngming'puohi 'yi-diera.

Ba 'jaaliye Sool 'bi-daba bayo'poin

21 'Deevid naalung sanga kongkpong daang 'leyeng 'yuomo ata. 'Yuoni
jaa kong da mang 'leng. Ka 'Deevid daang piehaa Ba Tari
Baahaa Daana seng, ka Ba Tari Baahaa Daana dieyeli: Sool aning u
'deudeme ang nung ningku ni 'jung la. Ung ku a Giibiyong niba
*

20:24 'Adooram — 'Ning'yeni la 'Adooram aning Adonairam.

ni 'jung la.

2 'Beng la ka a naa daang buong Giibiyong niba a yeli yela 'kubo. A Giibiyong niba daang ba i Iisiriel 'biihi ni 'mine. Aamor niba ni 'mine ang daang kpeling ni la. Iisiriel 'biihi daang ingye nuori ka ba na bahibang. Che ka Sool daang kaa u 'dungini ung tari Iisiriel aning 'Juuda 'biihi ingang ni a buora ba kuubu.

3 Bila 'jung ka 'Deevid daang jugihi a Giibiyong niba: N i 'bo 'kuye? 'Bo ming mang na di joye saandaana ka ye lieng duhi sung 'ku Ba Tari Baahaa Daana cheng'diribe ni?

4 Ka a Giibiyong niba daang yeli 'kuu: Ti kung die wari bii sannii Sool bii u 'deudeme seng. Ta wa kuura nie jaa ming Iisiriel 'puong ti yela. Ung daang yeli: Yeli jaa yeng na yeli, bila mang na i.

5 'Beng la bang daang dieyeli 'ku a naa: Sool nyuongting, a bu a buora ka u saangti bahi ka ti ta kpeling Iisiriel 'gbendihi ni kanga jaang.

6 Bila 'jung i ka ba 'ihi u buurii daba bayo'poin 'kuti. Ti na 'jaalibang ku Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring Giibiya 'puong, Sool 'yiring. Sool, una ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'lugi ni. Ka a naa yeli: N na tihibang.

7 Che a naa daang bahiye Mefiiboset yeng, Joonatang 'bi-dau ni. Sool 'bi-dau daang la Joonatang. Puobu ni 'Deevid aning Joonatang ang daang po 'ku taa Ba Tari Baahaa Daana 'yuoring ni 'jung ka Naa 'Deevid daang i bila.

8 Ka a naa daang nyogihi Ari'moonai aning Mefiiboset. 'E-aiya 'bi-poga Riizipa 'bi-daba ba'yi ni u ning Sool ang dogi ni la bila. Ka a naa daang nyogihi Sool 'bi-poga Maikel 'bi-daba ba'nu ni ming paahi. Bana ka u ning 'Ee-diriel, Bariziil'eyai 'bi-dau dogi ni. Bariziil'eyai daang iye 'Mihoola nie.

9 Ka 'Deevid daang diba ing a Giibiyong niba 'nuuhing bang 'jaaliba ku tanga 'jung Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. Ka ba bayo'poin ni jaa daang lang 'le. Buunhu chiebu sanga daang la bang kuba, a fora 'beri ni 'puong. Baarili chiebu 'piilibu sanga daang la.

10 Ka Riizipa, 'E-aiya 'bi-poga ni daang di buora tani yeri 'pie 'jung, a 'jing 'beng a 'yi a chiebu 'piilibu sanga a gara sanga ni a baahaa saa ang wa 'yi sagbani wa to a 'kuunhi. Ana wagiri ni jaa u daang ba sagi ka saa'ju 'nobilii doo ba iinhing ngminaa. 'Yienguu ming u da ba mang sagi ka

mo'duunhi fiinhiba.
11 'Beng la bang daang toonhi yeli ni Riizipa, 'E-aiya 'bi-poga ni ang i.
Sool koongkiubaing ni la bila.
12 Ka 'Deevid daang gaa ti die Sool aning u 'bi-dau Joonatang kaba
'Jee-bes Giilied niba seng. Banang daang 'juba 'yining Beet Saang
'yengeng. 'Beng ka a Filiisitiya niba daang diba 'le chagi, bang wa ngmi
Sool loo Gili'boowang ni 'puoring.
13 Ung daang ti di Sool aning u 'bi-dau Joonatang kaba 'yining 'be
waaning. Bang daang laanhi banani ming Giibiyong niba ang 'le chagi
ku ni kaba.
14 Bang daang 'ung Sool aning u 'bi-dau Joonatang kaba ni 'Ziila 'puong,
Beenjaming 'gbendigeng. Sool ba Kiis kau'biri ning bang daang 'ungba.
Ba daang 'tuye yeli jaa nuori a naa ang 'kubo. Bila 'puoring ka Ba Tari
Baahaa Daana daang die a paaluu suhibu.

Iisiriel aning Filiisitiya niba jauri

15 Taanhuu daang la 'ihiye a Filiisitiya niba ning Iisiriel niba kpachagang.
Ka 'Deevid aning u tungtuniba daang 'sigi ti jauning a Filiisitiya niba,
ka 'Deevid daang bali yaga.
16 'Beng la ka Iisibai 'Biinob, 'dongki ang da i Raafa 'bi-daba ni kanga
daang buora ka u ku 'Deevid. U yaawa kpani tiinhuu daang iye sekelihi
koohi ata. U daang pegiliye 'takobi-paalaa ming.
17 Che ka Abiisahai, Zeri'yu-aiya 'bi-dau ni daang faa 'Deevid bahi. Ung
daang ngmi a Filiisitiya nie ku. 'Beng la ka 'Deevid niba ni daang po
'kuu a yeli: I niti kung la gaa taanhuu jaa, ka i ira wa 'kpiinhi Iisiriel
fintina.
18 Bila 'puoring, taanhuu daang la 'ihiye Isi'reeli niba aning Filiisitiya niba
kpachagang Goob 'puong. 'Beng la ka Siibekai, a 'Huusa nie ni daang
ku Saaf. Saaf daang iye a 'dongki buurii ni kanga.
19 Taanhuu daang la 'biye Goob 'puong, ba ning a Filiisitiya niba
kpachagang. 'Beng la ka Eli'heenang, 'Jee-yir Ooregim 'bi-dau ni daang
ku 'Golaiyat yau. 'Jee-yir Ooregim daang iye Beetilehem nie. 'Golaiyat
ming daang iye Gaat nie. 'Golaiyat kpani juuring daang 'woning
'woowooro kpadaari wega ni.
20 Taanhuu yaang da la 'biye Gaat 'puong, ka dau kanga daang 'bibe a

birihi yaga. U daang tariye 'nubie ayuobi 'nu jaang, a tari gbe'bie ayuobi ming gberi jaang. Ang jaa daang i lijeri aning anaahi. 'Dongki ang da i Raafa 'bi-daba ni kanga daang la u ming.
21 Ung daang wa i Iisiriel 'ningbi-kpeyela ka Siimiyaa 'bi-dau Joonatang daang kuu. 'Deevid ba'bie daang la Siimiyaa.
22 Raafa, a 'dongki ni ang daang 'bi Gaat ni 'bi-daba daang la a ningbanaahi nga. 'Deevid aning u tungtuniba 'nuuhing bang daang 'kpi.

'Deevid 'pugibu 'yienii

22 'Beng la ka 'Deevid daang yeli a 'yienii nga yeli'bie 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Daari ni Ba Tari Baahaa Daana ang faaguu u domihi jaa aning Sool 'nuuhing ni ung i bila.
2 U daang yeliyeng:
Ba Tari Baahaa Daana la n 'pie aning 'liliji-kpiengaa
aning n diera.
3 Naangmini la n 'Pie. Una mang deli.
Una la n 'kuri bunglegiraa aning 'chihilung iilii.
Una la n 'liliji-kpiengaa aning n jogaa 'jie.
N Diera, inang mang ima 'chihi kpangkpangkpiengu niba 'nuuhing.
4 N na buongye Ba Tari Baahaa Daana ang sigining 'pugibu.
Bila mang na i 'chihi a 'yi n domihi 'nuuhing.
5 'Kuung kong'ngmi kpienhi ang daang wa ngmaama 'gili,
saangbu ang 'woning kong'pie ingmang dabieng.
6 'Kuung bogu nimiha daang ngmaa 'gilimeng,
ka 'kuung chebihi 'ihi 'tuohimo.
7 N ngmiehibu 'puong n buongye Ba Tari Baahaa Daana.
N 'kong 'kuye n Naangmini.
Ung 'wong n 'kuori u Ngming'puohi 'de-kpong ning.
N 'kuori kpeye u 'tobo.
8 'Beng la ka 'teng-gbani daang 'jigihi, a 'miine.
Arijena 'muni daang 'jigihiyeng, a 'miine,
'bojung u 'suuri daang 'ihiyeng.
9 Nyuohi daang 'yireye u nyibogiring,
ka 'buung ang 'dire buunhu 'yire u nuoring.
A daang iyeng ka 'buung-saala nyogi.

'Yiilung Saamiu-el Gbangu 22

10 U daang 'yuoye sagbama che 'sigi wa.
Sagiluu daang 'biye u gbee luong.
11 U daang jongye cherib, a egira.
Ba daang nyiung seseu kpangkpama ingang.
12 U daang diye sagiluu leu kotowie ang paguu.
Kongsagini aning sagbani savaalitiinha
daang ngmaaguung 'gili.
13 Chaanii ni ang daang 'bi u 'ningbi-tooring,
iyeng ka 'buung-saala nyogi 'buung.
14 Ba Tari Baahaa Daana daang tahingyeng a'wo saa a 'yi sagbaning.
Saa'ju Baahaa Daana ni daang 'duohiye u kokori.
15 U daang teuye 'piime a yaari a domihi.
Saa nyigihibu daang la ung di tuongba.
16 'Beng la bang daang nye a mangkpong kong-gbee.
A dunee ming 'muni 'bingjie daang 'yuo bahiyeng.
Ba Tari Baahaa Daana 'miingbung daang waaning bila.
U nyibogiri vuunhuu sesekpiengaang daang tung bila.
17 U tieye u 'nu a 'yi saa'ju a nyogima.
U yaamang 'yining kongjemaa 'puong.
18 U faamang n dondongkpiengaa 'nung.
U faamang n haariba seng,
'bojung ba fanga daang gaamang yaga jaa.
19 Ba daang 'ihi 'tuohimong n wahala daari.
Che Ba Tari Baahaa Daana daang la n tiiha.
20 Ung daang tarima 'yi ing 'ji-yelingung.
U nyelung ang 'bi n ingang 'jung ung faama.
21 Ba Tari Baahaa Daana daang yeumang a 'tuuro n sun'tuubung.
N 'nuuhi 'foforihung 'jung ung yeuma.
22 'Bojung n 'tuye Ba Tari Baahaa Daana soe.
N ba tung beu ming a leu 'yi n Naangmini 'puoring.
23 U 'wulibu soe jaa mang 'biye n 'ningbi-tooring.
U yeli'tuurihi ni yeng gba naani,
n da ba mang baha a 'tuubu.
24 N daang ba tari paangbu jaa ming u 'ningbi-tooring.
Mang da mang ngmaa n minga 'yi beu tungbung.

25 Bila 'jung Ba Tari Baahaa Daana yeumang a 'tuuro n sun'tuubung.
U yeumang mang i 'fori u 'ningbi-tooring 'jung.
26 Banani ang tari hina, bana ing mang i hina.
Banani ming ang ba tari saangbu,
bana ing mang 'wuli ka i ba tari saangbu.
27 Banani ang i 'forifori ing mang 'wuli ka i iye 'forifori.
Banani ming ang i dawari niba ing mang 'wuli ka 'ningbiyuoro lii.
28 I mang dieye niba ang 'sigihi ba miihi.
Che i 'ningbie mang 'biye jigihiba ingang ka i nye 'sigihibe.
29 Siringkoni ina la n fintina, 'oo Ba Tari Baahaa Daana.
Ba Tari Baahaa Daanang mang veng ka n sagiluu leu chaanii.
30 'Bojung i 'jung n na tuong jo 'tuohiye 'sojemuni.
N Naangmini 'jung n na tuong egi gangye daangguoni.
31 Naangmini yeng, u soe paaliyeng.
Ba Tari Baahaa Daana yelihung ba tari ngmehii.
U iye 'kuri-bunglegiraa 'ku banani jaa ang deluu.
32 'Bojung ning'buo la Naangmini ka Ba Tari Baahaa Daana naani?
Ning'buo ming la 'Pie, ka ti Naangmini naani?
33 Naangmini la n sogili'ji-sung aning n kpiengu.
Unang mang veng ka n sori paali.
34 U mang ing ka n gbee 'woning walaa gbee.
U mang dima 'bingye n 'jiduorihing.
35 U mang 'wuliye n 'nuuhi taanhuu jauri,
ka n 'nuuhi mang bang guo yaawa taanhuu.
36 I 'kumong i 'chihilung 'kuri-bunglegiruu ming.
I minga 'sigihibu vengyeng mang i ningtiinhuu.
37 I vengyeng ka n so'chenuu i yelingu n luong.
Bila 'jung n gbee ba mang sara.
38 N kariye n domihi a saangba.
N ba leu 'puori bilaang bang wa ti nyuong.
39 N saangbang, a ingba baalung ming bang 'ihi 'guo,
bang 'le mang neu.
40 'Bojung i 'kumong fanga a taanhuu yela.
I 'sigihiye banani ang 'ihi n ingang a veng bang 'bi n luong.
41 I diye n domihi ming 'nyuuhi 'kumo,

mang nyuong banani ang hama.
42 Bang 'liinhi, che nie jaa 'chibe a na dieba.
Haali bang 'liinhe 'toro Ba Tari Baahaa Daana, che u ba togungba.
43 'Beng la mang daang 'bugiba bang bi a'wo 'tenge tani.
Mang 'bugiba a neuba a'wo sobera bebegiti.
44 I diemang ming 'yining n niba taawai diebung.
I 'bingmang mang i a paalihi 'ju-daana,
ka niba mang ba bang tuna 'kurimo.
45 Saamba mang 'sigihiye ba miihi 'kumo.
Ba mang wa 'wono n yeliyaga, ka ba 'tu n nuori.
46 A saamba iinhi chuoriyeng,
bang 'miine che waana 'yire ba 'lilijiihing.
47 Ba Tari Baahaa Daana iye 'vori. N 'Pie ni tariye 'pugibu.
Ye 'duohi Naangmini, una la n 'chihilung 'Pie.
48 Naangmining mang naara sama 'kurimo.
Unang mang 'sigihi a niba bang 'bi n luong.
49 Unang mang faama 'yi n domihi 'nuuhing.
I mang 'duohimong mang gaa banani ang 'ihi 'tuohimo ni.
I faamang kpangkpangkpiengu daana 'nuuhing.
50 Bila 'jung n na 'puohiing barika a paalihi 'puong,
'oo Ba Tari Baahaa Daana,
a 'yieng 'pugibu 'yieme daanhi i 'yuori.
51 Unang mang veng ka u naa jau jaujigila 'di.
U mang 'wuli u nie ung buo kpaang waahi
nungbu ang ba baaha.
Unang mang 'wuli 'Deevid aning u buurii
nungbu ang ba baaha a gara wagiri jaa.

'Deevid baahaa yeliyaga

23 'Deevid baahaa yeliyaga la ama:
Ngaang ka 'Deevid, Jeesi 'bi-dau ni yeli.
Ngaang ka dau ni Saa'ju Baahaa Naangmini ang 'duohi ni yeli.
Unani Jeekob Naangmini ang buo kpaang waahi ni la bila.
Una ming la Iisiriel 'yieng-noohi daana ni.
2 Ba Tari Baahaa Daana Sie dimang yelining yela,

ka u yelihung daang 'bi n jinting.
3 Iisiriel Naangmini daang yeliye yela.
Iisiriel 'Pie ni daang yeli 'kumong:
Nie nga ang kaara niba, kparaama la ka u ira bila ning sun'tuubu.

Kparaama la ka u mang kaariba ning Naangmini joo.
4 Ka unang ira bila, u na mang 'woningye 'beeguu chaanii.
Unang mang 'bibe che ka ngminaa wa 'puho ni.
U na mang 'woningye 'beeguu ang ba tari savaala.
U na 'woningye chaanii ang mang 'bibe sanga nga
saa ang mang wa yuo.
A chaanii ngang mang veng ka mopora 'buli 'teng-gbaning ni.
5 Bila naani ka n 'deu 'wo Naangmini seng bi?
'Bojung u 'bingye 'layiri nga ang 'bibe a gara wagiri jaa nima.
Sori jaang, u paaliyeng a i kpiengaa ming,
'bojung, ma n 'chihilung aning n buobu jaa la bila wa?
U kung veng ka bila paali bi?
6 Che ningbee yeng 'woningye guohi bang di loo,
ang kung bang dining 'nuuhi 'jung.
7 Ka nie jaang wa yeng fiinhi guohi,
'see ung i 'siri ning 'kurihuu bii kpani juuri.
Ba na nyugaang ka a 'di kpeleng 'jie ning ang jeng ni.

'Deevid 'sojehi

8 A gandaba ni 'Deevid ang daang tari ni 'yoe la ama: 'Joo-seb Ba'sii-bet, a Taakimong nie ni daang la ningkpong a 'sojehi bata 'puong. Eezin nie Aadino bang da mang buonuu, ung daang ahi 'jiyeni che ku daba koohi a'nii ni 'jung.
9 Eli'ee-zer, 'Ahoowa nie 'Doodo 'bi-dau ning ming daang tohi 'Joo-seb Ba'sii-bet 'puoring. Eli'ee-zer daang iye a 'sojehi bata ni kanga. Banang daang puo 'Deevid ingang sanga ni bang daang ira Filiisitiya niba 'ningbi-kpe yela ni. A Filiisitiya niba daang langye 'beng a 'gu taanhuu jaubu, ka Iisiriel niba leu jo.
10 Che Eli'ee-zer yeng daang ba di gberi. U daang 'ihiyeng a jauning a Filiisitiya niba bilaang ka u 'nu wa ti bali, a 'kpi mari a 'takobing. Ba

Tari Baahaa Daana daang vengyeng ka jau'di-karaa 'bibe a daari. Ka a Iisiriel niba daang leu wa 'tuuro Eli'ee-zer. Che taanhuu buunhu 'yong bang daang 'tuuruu 'oho.

11 Saamaa, Haara nie Aagi 'bi-dau ning daang tohi Eli'ee-zer 'puoring. A Filiisitiya niba daang langye taa 'teng-gbangu kanga ang tari beng'bile yaga ingang a na jau. Ka Iisiriel niba daang jo laali a Filiisitiya niba 'ningbi-tooring.

12 Che ka Saamaa yeng daang ahi a 'teng-gbangu gaalinggang a jaudie a 'teng-gbangu. U daang kuye a Filiisitiya niba. Ka Ba Tari Baahaa Daana daang veng ka jau'di-karaa 'bibe.

13 'Beng la ka ningbata daang 'yi a 'soje ningbera 'pihita ni 'puo 'sigi wa 'Deevid 'jie Aduulam 'pi-bogu ning. Buunhu chiebu wagiri bang daang 'sigi 'be. Filiisitiya niba 'sojehi ni daang langye Reefeyim Lohimbo ning.

14 Ana sanga ka 'Deevid daang 'bi a 'liliji-kpiengaa ning, ka a Filiisitiya niba 'sojehi kampukpiengaa ming 'bi Beetilehem 'puong.

15 Ka 'Deevid daang yeli aning nyelung: 'Oo, a'wo nie kanga danang ong Beetilehem kolung ni kuong wa 'kumo ka n 'nyu. Unang pieli a 'di-nokpong ni.

16 Ka a gandaba bata ni daang ngmaa kpe Filiisitiya niba kampu ni gaa ti 'yi. Bang daang ti ong kuong a Beetilehem kolung ning, 'beng pieli a 'di-nokpong ni. Bang daang taraa wa 'ku 'Deevid, che u ba sagi 'nyua. Ung daang dia 'kiri bahi 'ku Ba Tari Baahaa Daana.

17 U daang yeliyeng: 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, 'chihee la ka n i bila. A daba nga ang ba i ba 'nyivoe 'niiri ni jiing naani bila bi? Bila 'jung u daang ba sagi 'nyua. Yela a gandaba bata ni ang daang i la bila.

18 Abiisahai, 'Joo-ab ba'bie ni daang la bata 'mine ming 'ju-daana. Zeri'yu-aiya 'bi-dau daang la 'Joo-ab. U daang jagiye u kpani daba koohi ata ingang a kuba, a die 'yuori a bata nga 'puong.

19 U naani bang daang nana yaga gaa a bata ni bi? Bila 'jung ung daang i ba ningkpong, anaajaa ka u daang ba maaha a fora bata ni.

20 Bi'neeya daang iye Jehoiyada 'bi-dau. Dau kanga ang tari nyau a 'yi Kaabiziyel 'bi-dau daang la. U daang tungye gandatuma yaga jaa, a ku 'Moo-ab daba ba'yi 'mine ang 'woning 'gbegime. U daang 'sigiye bogukpong ti ku 'gbegini. A daari ka 'si'noo daang 'lere.

21 Ung daang ku 'Iijipiti nie kanga ming. Daukaara kanga daang la. A
'Iijipiti nie nga daang pegiliye kpani, che ka Bi'neeya daang 'sigi ti
'tuohuu ning daboli. U daang ngmieliye a kpani faa a 'Iijipiti nie
'nuuhing, a leu di a dau minga kpani nga kuu.
22 A yela nga ka Jehoiyada 'bi-dau Bi'neeya daang i, a die 'yuori a'wo a
gandaba bata ni.
23 Una bang daang nana yaga gaa a 'pihita ni. Che u daang ba maaha a
fora bata ni. Ka 'Deevid daang 'ihuu ung i u 'sojehi ang mang 'guruu
ningkpong.
24 Bamahing daang puo a 'pihita ni ingang: 'Ee-sahel, 'Joo-ab yau ni.
Eli'heenang, Beetilehem nie 'Doodo 'bi-dau ni.
25 Saamaa, a Heerod nie, 'I-laika, a Heerod nie,
26 'Hii-lez, a Paalitai nie, Aira, 'Tikoowa nie Iikes 'bi-dau,
27 'Ee-bi'ii-zer, Aanatot nie, Mebuunai, 'Huusa nie,
28 Zaalimong, 'Ahoowa nie, Mahaariyai, 'Nitoofa nie,
29 'Hii-leb, 'Nitoofa nie 'Bee-anaa 'bi-dau, Iiti'e-ai, Raibai ang 'yi Giibiya
ang 'bi Beenjaming paaluung 'bi-dau.
30 Bi'neeya, Piiratong nie, Hiidiyai ang 'yi 'Geeyas konbo'bilii ni 'puo.
31 'Ee-bai Aabilong, Aaraba nie, Aazimavet, Barihiyu nie,
32 'Ilaiyaba, 'Se-aal'bong nie, 'Jee-seng 'bi-daba ni kanga aning Joonatang.
33 Saamaa, Haara nie, Ahaiam, Haara nie 'Seerar 'bi-dau,
34 Eliifelet, Ahaasibai 'bi-dau, Ahaasibai daang iye 'Me-aakat nie.
'Iilaiyam, Ahiitofel, Gai'lo nie ni 'bi-dau.
35 Heezirai, a Kaarimel nie, 'Peeyarai, Aarab nie,
36 'Iigal, 'Neetang ang 'yi 'Zooba 'bi-dau, 'Beenai, a Gaad nie,
37 'Zii-lek, a Aamong nie, 'Neeharai, a 'Biyiirot nie ni ang da mang pegina
'Joo-ab, Zeri'yu-aiya 'bi-dau jaujaubuunhu ni.
38 Aira, a Iitira nie, 'Gee-reb, a Iitira nie,
39 aning 'Yuraiya, a Hiit nie ni. Ba jaa daang iye 'pihita aning
bayo'poin.

Naangmini ang dogihi 'Deevid

24 Ba Tari Baahaa Daana 'suuri daang la 'ihiye Iisiriel ingang. Ung
daang to 'Deevid ingba a yeli ngaang: Gaa ti sori Iisiriel aning
'Juuda niba.

'Yiilung Saamiu-el Gbangu 24

2 Ka a naa daang yeli 'ku 'Joo-ab, a 'sojehi ningkpong ni ang daang 'bi u seng ni: 'Tugili Iisiriel buura ni jaa, a 'piili Daan a gara 'Bii-er 'Siiba. Sori a niba ka n bang ba nuori.
3 Ka 'Joo-ab daang yeli 'ku a naa: Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini na veng ka a niba 'ugi gberi koo a paahi ba singbu ning. Ngming na veng ka n ba naa 'ningbiri nye bila ming. Che wala yeng la ka n ba naa buora ka u i a yeli nga?
4 Anaajaa che a naa yelihung daang 'doye 'ju 'Joo-ab aning a 'sojehi ningbera ni yelihung ingang. Bila 'jung 'Joo-ab aning a 'sojehi ningbera daang 'yiye a naa seng gaa ka ba ti sori Iisiriel daba.
5 Ba daang ngmaaye Jooridang Mani 'do, a maali ba kampu Aar'o-yer 'puong. A 'yi-kpong ni ang 'bi Gaad Lohimbo 'puong ni 'nuduri seng bang daang maali ba kampu. 'Beng leu gara 'Jee-zer seng ni.
6 'Beng la bang daang gaa Giilied aning Taatim Hoodisai paaluu. Ba daang gaaye Daan 'Jee-ang aning 'jiihi ang ngmaa Saidong 'gili.
7 Ba daang gaaye Taiyer 'liliji-kpiengaa ni, a gaa Haiv niba aning 'Keenan niba 'yi-bera ming. 'Beng la bang daang 'yi gaa 'Juuda sa'mungduri seng, a 'tugili bilaang ti ing 'Bii-er 'Siiba 'puong.
8 Bang daang wa 'tugili a paaluu jaa baahi, a wa Jeruuselem. 'Chiuri awai aning 'beri lijeri baahaang daang la.
9 'Beng la ka 'Joo-ab daang wa 'wuli a naa a niba singbu. Daugandaba 'tuhi koohi a'niing (800,000) daang 'bi Iisiriel 'puong a na bang jauning 'takobi. Ka 'Juuda ming daba daang i 'tuhi koohi a'nu (500,000).
10 'Deevid ang daang wa sori a niba baahi, u jumihi daang damuung. Ka 'Deevid daang yeli 'ku Ba Tari Baahaa Daana: N tungye beu yaga jaa yeli nga mang i nga 'puong. Che pampana, 'oo Ba Tari Baahaa Daana, n suhang. Nang veng i tungtuna yeliba'toruu nga 'kuu, 'bojung n tungye jolituma yaga jaa.
11 'Deevid ang daang wa 'ihe 'beeguu ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung wa Gaad, a dangyera seng. Una daang la 'Deevid kaakaara.
12 Ngaang ung daang yeli: Gaa ti yeli 'ku 'Deevid ka ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Yela ata mang 'kurii. 'Lugi kanga ka n di una pagii.
13 Ka Gaad daang wa 'Deevid seng wa toonhaa 'kuu. Ngaang ung daang yeli 'kuu: I na buorang ka kongkaraa 'le i paaluung 'yuomo ayo'poin? Bii i na buorang ka i domihi karii ka i jo ba 'ningbi-tooring 'chiuri ata?

Che bii i na buorang ka 'baleu 'le i paaluung 'beri ata? Ngmi a fasani pampana a nye yeli ing na di bahima ka n ti yeli 'ku unani ang tungma ni.

14 Ka 'Deevid daang yeli 'ku Gaad: N 'biye wahalikaraa 'puong. Jaan'de, veng ka ti 'le Ba Tari Baahaa Daana 'nuuhing, 'bojung u hina iye kpong. Che ta veng ka n 'le ninsaalaa yeng 'nuuhing.

15 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang veng ka 'baleu 'le Iisiriel 'puong a 'piili 'beeguu a gara a wagiri 'binnuu ning. A 'piili Daan a gara 'Bii-er 'Siiba, daba 'tuhi lijaata aning 'tuhi 'pieng (70,000) daang 'kpi a niba 'puong.

16 A malika daang tieye u 'nu Jeruuselem ingang a na saang 'be ming. Ka Ba Tari Baahaa Daana 'puo daang saang a saangbu yela. Ung yeli 'ku a malika ni ang saana a niba baha ni: A sigiyeng. Di i 'nu 'bing. A sanga ka Ba Tari Baahaa Daana malika ni daang 'bi Araana, a 'Jii-bus nie ni jiengaa sieng.

17 'Beng la ka 'Deevid daang nye a malika ni ang ngmira a niba kuura ni. Sanga ni ung daang wa nyiu, ung yeli 'ku Ba Tari Baahaa Daana: Siringkoni, maang i yelibeu. Maang tung beu. Ka a niba nga ming ang 'woning piihi ang ba bang yelijaa nga, 'bo bang i? Nang veng ka i 'nu 'bi n ning n ba 'deu niba ingang, n suhii.

18 Ka Gaad daang wa 'Deevid 'jie a daari wa yeli 'kuu: 'Do ti maali sarika 'ihijie 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Meu Araana, a 'Jii-bus nie ni jiengaang.

19 Bila 'jung a 'tuuro Gaad yelihung ning, ka 'Deevid daang 'do a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang 'ku nuori bila ni.

20 Ka Araana daang kaara wa banna ka a naa ning u tungtunibang ti 'toruu waana. Ka Araana daang 'yi ti 'churi a naa 'ningbi-tooring a di u 'gbeu mari 'tengeng.

21 'Beng la ka Araana daang yeli: Wala la ka n ba naa waana u tungtuna seng? Ka 'Deevid daang yeli: N waanang ka n da i jiengaa ni. N buorang ka n me sarika 'ihijie 'ku Ba Tari Baahaa Daana ka a 'baleu lieng 'yi a niba ingang.

22 'Beng la ka Araana daang yeli 'ku 'Deevid: N ba naa, di bung jaa ing buora a 'ihining sarika. Nye a sarika nyugiruu nadavarihi la ni. A kangmi daari aning a nadavarihi 'yogihi ming la ni. A daari la bila.

23 'Oo naa, ama jaa ka maang Araana di 'ku naa. Ka Araana la yeli 'ku a

naa: Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini na die i suhibu.

24 'Beng la ka a naa yeli 'ku Araana: Aai, 'see ka n turi dau yeu bung kanga 'kui. N kung sagi 'ihi sarika nyugirihi 'ku Ba Tari Baahaa Daana n Naangmini ka n ba yeu bung jaa. Ka 'Deevid daang da a jiengaa aning a nadavarihi. Wari sekelihi 'pihinu ung daang daa.

25 Ka 'Deevid daang me sarika 'ihijie 'beng 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Ung daang 'ihi sarika nyugirihi aning maahuu sarikihi. 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'wong a paaluu 'puoho, ka a 'baleu daang baahi Iisiriel 'puong.

Fora Na'mine Gbangu

Adonaija 'bingye u minga naa

1 Naa 'Deevid daang 'koriyeng, ka u 'yuomo i jemaa. Ba da mang diye
bungyerihi paguu che u inga ba tuna.
2 Ka u tungtuniba daang yeli 'kuu: Veng ka ti bo pogisaraa ang ba bang
dau 'ku ti ba naa. U na mang sunginaye naa, a kaara u 'jieng. U na
mang 'koriye n ba naa jengning ka u inga tuna.
3 Bang daang kaa Iisiriel paaluu jaa a bo pogisarivielaa. Aabisag, a
Suunem niba 'bi-poga ni bang daang nye, a taruu wa 'ku a naa.
4 A pogisaraa daang vielang sung. U da mang kaaraye a naa 'jieng, a
tunuu. Che a naa da ba bamuu a'wo dau ning poga.
5 'Beng la ka Adonaija, Haagit 'bi-dau ni daang 'duohi u minga a yeli: N
na leuye naa. Ung daang bo cherietihi aning yohijonniba, a bo daba
'pihinu ming ang na mang die u 'yie jora.
6 Adonaija ba daang ba 'miing imuu jaa a jugihuu ka wala ung i ngaang?
U daang iye nachiima ming yaga. Aabisalom nyieri daang liu.
7 'Beng la ka Adonaija daang nye 'Joo-ab, Zeri'yu-aiya 'bi-dau ni aning
Abaiyatar, a Ngming'puohi 'yi-diera. Bang daang 'tu Adonaija 'puoring
a sumuu.
8 Che 'Zeedok, a Ngming'puohi 'yi-diera, ka Bi'neeya, Jehoiyada 'bi-dau
ni, ka 'Neetang, a dangyera yeng, ba daang ba 'tu Adonaija 'puoring.
Siimai, 'Riiyai, aning 'Deevid daukpienhi ni ming daang ba 'tu u
'puoring.
9 Ka Adonaija daang di piihi aning nadavarihi aning nanuorihi 'ihining
sarika 'Zoohilet 'kuurii ni sieng. Unang pieli En 'Roo-gel ni. U daang
buongye u ba'biihi ming jaa, a naa 'bi-daba. 'Juuda daba ming jaa ung
daang buong, a naa tungtuniba ni.
10 Che u daang ba buong 'Neetang, a dangyera. U daang ba buong
Bi'neeya, bii a daukpienhi, bii u ba'bie Soolomong.
11 Ka 'Neetang daang yeli yela 'ku Bati'siiba, Soolomong ma. U daang
jugihuung: I ba 'wong ka Adonaija, Haagit 'bi-dau ni leuye naa che ka
ti ningkpong 'Deevid ba bang?
12 Jaan'de, nang wa ka n ii kawani. Bila na veming ka i ning i 'bi-dau
Soolomong jaa i 'chihi.
13 Gaa Naa 'Deevid 'jie pampana a ti jugihuu ngaang: 'Oo n ba naa, i
naaning ing nuori 'ku maang, i tungtungpoga ni? I yeliyeng: Bila ni jaa

ang la, i 'bi-dau Soolomong la na 'di naalung n 'puoring. U na 'jingye n na'kogong. A'nanso panaa la wala ka Adonaija leu naa?
14 Ka inang nang wa 'bibe ka i ning a naa yera yela, n ming na 'tuing kpe. N na yeling ka i yelihung ni iye yeliminga.
15 'Beng la ka Bati'siiba daang kpe a naa 'jie a 'de-jenuung. A naa daang 'koriyeng sung, ka Aabisag, a Suunem niba 'bi-poga ni daang kaara u 'jieng.
16 Ka Bati'siiba daang 'churi a 'ku a naa girima. 'Beng la ka a naa daang yeli: 'Bo ing buora?
17 Ka Bati'siiba yeli 'kuu: N daana, i daang ingye nuori 'ku maang, i tungtungpoga. Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'yuoring ing daang i bila. Ngaang ing daang yeli: Bila ni jaa ang la, i 'bi-dau Soolomong na 'diye naalung n 'puoring. U na 'jingye n na'kogong.
18 Pampana nye, Adonaija leuye naa, che ing ba bang, n ba naa.
19 U diye nadavarihi aning nanuorihi aning piihi yaga jaa 'ihining sarika. Naa 'bi-daba ni jaa ung buong. U buongye Abaiyatar, a Ngming'puohi 'yi-diera ming aning 'Joo-ab, a 'sojehi ningkpong. Che i tungtuna Soolomong yeng, u ba buomuu.
20 Che ina yeng, 'oo n ba naa, Iisiriel niba jaang 'liinhii. Ba buorang ka i 'wulibo nie ang na 'jing i na'kogo ning i 'puoring, n ba naa.
21 Ka bila naani, n ba naa na wa 'kuliye u ba'mine seng ka ba di n ning n 'bi-dau Soolomong buong ningbee.
22 Ana wagiri ning, Bati'siiba ang da nang yera yela 'kuro a naa ni la ka 'Neetang, a dangyera ming wa kpe.
23 Bang daang yeli 'ku a naa: 'Neetang, a dangyera 'biye che. Sanga ni ung daang wa kpe wa a naa seng, u daang 'churiye a naa 'ningbi-tooring a di u 'gbeu mari 'tengeng.
24 'Beng la ka 'Neetang jugihi: 'Oo n ba naa, i yeliyeng ka Adonaija na 'diye naalung i 'puoring bi? I yeliyeng ka unang na 'jing i na'kogong bi?
25 'Bojung 'jine u 'sigiyeng a ti di nadavarihi aning nanuorihi aning piihi yaga jaa 'ihining sarika. Naa 'bi-daba ni jaa ung buong. U buongye a 'sojehi ningbera aning Abaiyatar, a Ngming'puohi 'yi-diera ming. Nye, ba 'direng che 'nyuuro u 'ningbi-tooring a yera: Ngming na 'ku Naa Adonaija 'nyivo-toori.
26 Che u ba buong maang yeng, i tungtuna. U ba buong 'Zeedok, a

Ngming'puohi 'yi-diera ming, bii Bi'neeya, Jehoiyada 'bi-dau ni, bii i tungtuna Soolomong.
27 N ba naa muong i ngaang che ba yeli 'ku i tungtuna nie ang sigining ka u 'jing n ba naa na'kogong u 'puoring bi?

'Deevid 'bingye Soolomong naa

28 'Beng la ka Naa 'Deevid dieyeli: Ye buong Bati'siiba 'kumo. Ung daang kpe wa a naa 'jie wa ahi u 'ningbi-tooring.
29 Ka a naa po a yeli: A'wo Ba Tari Baahaa Daana ang i 'vori yeng, unang diema 'yining wahalihi jaa 'puong.
30 A'wo bila ni mang daang ing nuori Iisiriel Ba Tari Baahaa Daana Naangmini 'yuoring 'kui ni, bila turi mang naang i 'jine. N daang yeliyeng: Bila ni jaa ang la, i 'bi-dau Soolomong na 'diye naalung n 'puoring a die n 'jie a 'jing n na'kogong. Bila turi mang naang i 'jine.
31 'Beng la ka Bati'siiba daang 'churi a 'gbinti di u 'gbeu mari 'tengeng a 'ku naa girima che yeli: Ngming na veng ka n ba Naa 'Deevid 'bibe a gara wagiri jaa.
32 Ka Naa 'Deevid yeli: Ye buong 'Zeedok, a Ngming'puohi 'yi-diera 'kumo. Ye buong 'Neetang, a dangyera aning Bi'neeya, Jehoiyada 'bi-dau ming 'kumo. Bang daang wa a naa 'ningbi-toori.
33 A naa daang la yeli 'kubong: Ye nyogihi maang ye ningkpong tungtuniba ni puo ye ingang. Ye veng ka n 'bi-dau Soolomong jong n minga buntaangaa ni ka ye taruu 'sigining Gaihong kon'bulee.
34 Ye veng ka 'Zeedok, a Ngming'puohi 'yi-diera aning 'Neetang, a dangyera buo kpaang waahuu a 'bimuu Iisiriel naa 'beng. Ye ngmi biengkoni che yeli: Ngming na 'ku Naa Soolomong 'nyivo-toori.
35 Bila 'puoring ye 'tuu 'do wa ka u wa 'jing n na'kogo ning. Unang na 'di naalung n 'jieng, 'bojung n 'ihuung ka u kaara Iisiriel aning 'Juuda.
36 Bi'neeya, Jehoiyada 'bi-dau ni daang dieyeng a yeli 'ku a naa: Ami. Ba Tari Baahaa Daana n ba naa Naangmini ni ming yeli bila.
37 A'wo Ba Tari Baahaa Daana ang mang 'bi n ba naa seng bila ni, u 'bi Soolomong ming seng bila. U veng ka Soolomong naalung jigi gaa u ba Naa 'Deevid naalung.
38 Ka Ngming'puohi 'yi-diera 'Zeedok, dangyera 'Neetang aning Jehoiyada 'bi-dau Bi'neeya, aning a Keerit niba aning a 'Pii-let niba daang 'sigi

gaa. Bang daang ti veng ka Soolomong jong Naa 'Deevid buntaangaa ni a taruu gaaning Gaihong.

39 'Beng la ka Ngming'puohi 'yi-diera 'Zeedok daang ti di kpaang iilii a tenti'deu ning wa buo waahi Soolomong. Bang daang ngmi biengkoni ka a niba jaa yeli: Ngming na 'ku Naa Soolomong 'nyivo-toori.

40 Ka a niba jaa daang 'tuu 'do. A niba daang ngmiye wiihi a nyenging aning nyengka kpong. Ba goma ni daang venyeng ka 'tenge 'jigihi.

41 Adonaija aning a saamba ni jaa ang puo u ingang ni daang 'womaang, ka ba 'diye tara baahibu. 'Joo-ab ang daang wa 'wong a biengkoni 'kuori, ung jugihi: Wala la ka a 'yi-kpong huura ning goma bila?

42 U da nang yeraye a yela wa banna ka Joonatang, Ngming'puohi 'yi-diera Abaiyatar 'bi-dau ni la. Ka Adonaija yeli 'kuu: Kpiera waana, 'bojung ningtiinhuu lii, a waananing 'duohi-noo ming.

43 'Beng la ka Joonatang die a yeli 'ku Adonaija: Aai. Ti ba Naa 'Deevid 'bingye Soolomong naa.

44 Naa 'ihiye Ngming'puohi 'yi-diera 'Zeedok, dangyera 'Neetang aning Jehoiyada 'bi-dau Bi'neeya ka ba niu gaa. A Keerit niba aning 'Pii-let niba ming puoye 'be. Ba vengyeng ung jong naa buntaangaa ni.

45 Ngming'puohi 'yi-diera 'Zeedok aning dangyera 'Neetang buoye kpaang waahuu a 'bimuu naa Gaihong kon'bulee ning. Ba 'yiye 'be a 'do gaa aning nyengka, ka a 'yi-kpong jaa huura. A goma la ing 'wong ni.

46 Soolomong 'jingye a paaluu na'kogo ming 'jung.

47 Naa tungtuniba ni ming gaayeng ti duhi sung 'ku ti ba Naa 'Deevid. Ba yeliyeng: Ngming na veng ka Soolomong 'yuori 'do gaa i 'yuori. Ngming na veng ka u naalung ming jigi gaa i naalung. Ka naa 'churi a 'gadong.

48 A naa yeliye ngaang ming: Iisiriel Ba Tari Baahaa Daana Naangmini ni tariye pegiri. Unang 'kumo nie ung na 'jing n na'kogo ning 'jine, ka n 'ningbie nye bila.

49 'Beng la ka dabieng daang kpe saamba jaa ang 'bi Adonaija seng. Bang daang 'ihi ka kanga jaa di u sori.

50 Adonaija daang joraye Soolomong. Bila 'jung u daang 'ihiyeng a gaa

ti 'ti a sarika 'ihijie iilang*. ('Yiibu G. 29:12)

51 Bang daang ti toonhaa 'ku Soolomong ngaang: Siringkoni Adonaija joraye Naa Soolomong. 'Bojung nye, u 'ihiyeng gaa ti 'ti a sarika 'ihijie iilang. U yeliyeng: Veng ka Naa Soolomong po 'kumo 'jine ka u kung di 'takobi kuma, u tungtuna.

52 'Beng la ka Soolomong daang yeli: Ka unang wa 'wuli ka ning'toruu liu yeng, u 'ju-koonhuu bung'yeni gba ba 'lere 'tengeng. Che ka banang wa nye beulung u ingang, 'see ka u 'kpi.

53 Ka Naa Soolomong daang tung ka ba ti taruu 'yining a sarika 'ihijie 'sigi waaning. Ung daang wa 'le 'tengeng Naa Soolomong 'ningbi-tooring. Ka Soolomong yeli 'kuu: Gara i 'deu.

Kpaahibu 'Deevid ang kpaahi Soolomong

2 'Deevid 'kuung 'beri daang wa pieliyeng. Ung daang kpaahi u 'bi-dau Soolomong a yeli:

2 Dunee jaa sori ni mang yeng 'cheng. Bila 'jung ing fanga, a 'wuli ka dau lii.

3 'Tuuro Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini nuori ming. 'Chene u soeng, a 'tuuro u yeli'tuurihi ming. 'Tuuro u no'kurihi, u 'wulibu soe aning u 'sierihi a'wo bila ni ang seu 'Moosis 'Begung ni. Bila ka i maa'koo na maali yeli jaa ing na i aning 'lombori jaa ing leura 'puong.

4 Ira bila ka Ba Tari Baahaa Daana nye paali u yelihung ni ung daang yeli n yela, a yeli ngaang ni: Veng ka i yaanhi cheliha ba soe 'jieng, a mang 'chene n 'ningbi-tooring yeliminga 'puong aning ba 'sikie jaa aning ba 'suhu jaa. Ka banang ira bila, i daang kung kong dau Iisiriel na'kogo ning jaa.

5 A la waana ming, i bangye yeli ni ming Zeri'yu-aiya 'bi-dau 'Joo-ab ang daang ima. I bangye yeli ni ung daang i Iisiriel 'sojehi ningbera ba'yi ni. I bangye bila ni ung daang i Nuur 'bi-dau Aabiner aning Jeeter 'bi-dau Aamasa, bana ung ku ni. U daang kubang a'wo u ningba ang jaura taanhuu, che maahuu wagiring daang la. Ba jiing daang fariye u belenti ang 'le u sieng aning u nagitigarihi ang 'bi u gbeeng.

*
1:50 iilang — A 'woniye nie da mang ti 'tiye a sarika 'ihijie iila ka u nye hina aning veng'kuubu a 'yi Naangmini aning ninsaaliba seng.

6 Bila 'jung, di i yeng i bila ni ang sigining, che ta wa venuu ka u 'ju-koongpelima ti kpe bogu ning laangfie.
7 Che ka i i Bariziil'eyai, a Giilied nie ni 'biihi hina. Veng ka ba puo banani ang mang 'dire i 'teebuling, 'bojung ba daang ahiye n 'puoring sanga ni mang daang jora i ba'bie Aabisalom seng.
8 Nye, Siimai, 'Giira 'bi-dau ni 'biye i seng. U iye Beenjaming nie, a 'yi Bahuurim. Unang daang tuma 'jombi-beu daari ni mang gara 'Mahaneeyim ni. Che u daang 'sigi wa 'tuohimong Jooridang Maning mang po 'kuu Ba Tari Baahaa Daana 'yuoring. N daang yeliyeng: N kung di 'takobi kui.
9 Bila 'jung panaa, ta wa venuu, 'bonso dauyengbangina lii. Inang na bang yeli ni ang sigining ka i i. Che veng ka u tari u 'ju-koongpelima ni ning jiing kpening bogu.
10 Ka 'Deevid daang 'kpi ti puo u ba'mine ingang. Bang daang 'umuu 'Deevid 'Yi-kpong ning.
11 'Yuomo lijaa'yi la wagiri nga 'Deevid ang daang 'di naalung Iisiriel 'puong. 'Yuomo ayo'poin ung 'di naalung 'Hii-birong, a 'di naalung 'yuomo 'pihita aning ata ming Jeruuselem 'puong.
12 'Beng la ka Soolomong daang 'jing u ba 'Deevid na'kogong. U naalung daang jigiyeng sung.

Soolomong naalung

13 Adonaija, Haagit 'bi-dau ni daang waye Bati'siiba, Soolomong ma seng. Ung daang jugihuu: Laangfie la ing wa che? Ka Adonaija dieyeli: Laangfie la.
14 'Beng la ung la yeli: N tariye yeli ka n yeli 'kui. Ka Bati'siiba yeli: Yera.
15 'Beng la ka Adonaija yeli: Ma i bangyeng ka maang da 'so a paaluu wa? Iisiriel niba jaang ming da di ba tamaa ing n ingang ka n 'di a naalung. Che yela leuhiyeng a naalung paaluung, ka n ba'bie leu 'sou, 'bojung Ba Tari Baahaa Daanang diu 'kuu.
16 Pampana, yeli'yeni kanga mang yeng suhii, ta wa monnima. Ka Bati'siiba yeli 'kuu: Yera.
17 'Beng la ung yeli: Jaan'de, yeli yela 'ku Naa Soolomong, 'bojung u kung momii. Yeluu ka u nang di Aabisag, a Suunem niba 'bi-poga ni 'kumo

ka u leu n poga.
18 Ka Bati'siiba daang yeli: A vielang, n na ahiye i gbebogiring a yeli yela 'ku a naa.
19 Bila 'jung Bati'siiba daang gaaye Naa Soolomong 'jie a na ti ahi Adonaija gbebogiring yeli yela 'kuu. Ka a naa daang 'ihi 'tuohuu, a 'churi 'kuu girima che leu 'jing u na'kogong. U daang vengyeng bang maali a na'kogo kanga 'bing 'ku u ma. Ung daang 'jing a naa 'nuduring.
20 'Beng la ung daang yeli: Yeli'bile kanga mang yeng suhi i seng. Ta wa monnima. Ka a naa yeli 'kuu: Suha, n ma, 'bonso n kung momii.
21 Ka Bati'siiba daang yeli: Veng ka ba di Aabisag, a Suunem niba 'bi-poga ni 'ku i ba'bie Adonaija ka u leu u poga.
22 Ka Naa Soolomong dieyeli 'ku u ma: 'Too, wala 'jung ing suha Aabisag, a Suunem niba 'bi-poga ni ka i 'ku Adonaija? Bila yeng suhi a naalung ming 'kuu, 'bojung ma n bieri liu wa. Suhi a naalung 'ku u ning Ngming'puohi 'yi-diera Abaiyatar aning Zeri'yu-aiya 'bi-dau 'Joo-ab.
23 'Beng la ka Naa Soolomong daang po Ba Tari Baahaa Daana 'yuoring a yeli: Naangmini dogihima, a maaling dogihima, ka maang ba veng ka Adonaija di u 'nyivori tegining a yeli nga.
24 Bila 'jung, a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang i 'vori yeng, 'see ka ba ku Adonaija 'jine. Ba Tari Baahaa Daanang 'ihime a dima 'jiili n ba 'Deevid na'kogong. Unang ming 'bing 'di-nuori 'kumo a'wo ung 'bing nuori bila ni.
25 Ka Naa Soolomong daang tung Jehoiyada 'bi-dau Bi'neeya ung ti ngmi Adonaija loo ung 'kpi.
26 Ngming'puohi 'yi-diera Abaiyatar ming, a naa daang yeluung: Gara Aanatot, i yori. Anaajaa ka i siginingye 'kuung, che pampana n kung kui. 'Bojung i daang pegiliye 'Suobu Kpiengu Jaa Daana daga ni n ba 'Deevid 'ningbi-tooring. Aning ming, wagiri jaa n ba ang da mang wa 'bi tuora 'puong i niu da mang la.
27 Bila 'jung Soolomong daang 'ihiye Abaiyatar ka u ta la i Ba Tari Baahaa Daana Ngming'puohi 'yi-diera. U daang iye bila ka u paali Ba Tari Baahaa Daana yelihung ni ung daang yeli a'wo 'Iilai jaga ang 'bi Sai'lo 'puong yela.
28 'Beng la ka 'duoho daang ta 'Joo-ab, 'bojung 'Joo-ab daang leu ti 'tuuriye Adonaija, anaa jaa ka u daang ba 'tu Aabisalom yeng. Ka 'Joo-ab daang

jo gaa Ba Tari Baahaa Daana tenti'deu, a ti 'ti a sarika 'ihijie iilang.
29 Bang daang toonhi 'ku Naa Soolomong ka 'Joo-ab jo gaaye Ba Tari Baahaa Daana tenti'deu ni a ti 'bi a sarika 'ihijie 'lomboring. 'Beng la ka Soolomong daang tung Bi'neeya, Jehoiyada 'bi-dau ni a yeli: Gaa ti ngmiu loo.
30 Ka Bi'neeya daang gaa Ba Tari Baahaa Daana tenti'deu ni ti yeli 'ku 'Joo-ab: Naa yeliyeng ka i 'yi wa. Ka 'Joo-ab yeli: Aai. Cheng mang na 'kpi. Ka Bi'neeya leu ti 'ku a naa 'duoho a yeli: Ngaang ka 'Joo-ab yeli, ngaang ming ung dieyelima.
31 'Beng la ka a naa daang yeli 'kuu: I bila ni ung yeli ni. Ngmiu loo a diu 'ung. Bila ing na i a 'ihi a haache jiing ni 'Joo-ab ang 'kiri ni 'yi n ning n ba 'deu ingang.
32 Bila ka Ba Tari Baahaa Daana na leuhi u jiing ni dogili u 'jung. U daang ngmiye daba ba'yi ang i sun'tuuribo gaaguu, a nang la sebuu ming, a kuba ning 'takobi. Nuur 'bi-dau Aabiner, Iisiriel 'sojehi ningkpong ni, aning Jeeter 'bi-dau Aamasa, 'Juuda 'sojehi ningkpong ni la bila. U daang kubang ka n ba 'Deevid gba ba bang.
33 Ngming na veng ka ba jiing 'kiribu 'yobeu leuhi dogili 'Joo-ab aning u buurii 'juring a gara wagiri jaa. Che 'Deevid aning u buurii, u 'deu aning u naalung yeng 'juring, Ngming na veng ka 'suhu-maahuu ang 'yi Ba Tari Baahaa Daana seng 'bibe a gara wagiri jaa.
34 'Beng la ka Bi'neeya, Jehoiyada 'bi-dau ni daang 'do gaa ti ngmiu ku. Bang daang 'umuu u minga 'deung a mopiring.
35 A naa daang diye Bi'neeya, Jehoiyada 'bi-dau ni ing 'Joo-ab vuoring ung kaara a 'sojehi. A naa daang diye Ngming'puohi 'yi-diera 'Zeedok ming ing Abaiyatar vuoring.
36 'Beng la ka a naa daang tung buong Siimai, a yeli 'kuu: Me 'deu Jeruuselem 'puong a kpiera 'beng. Ta wa 'yire 'be gara 'jie jaa.
37 Daari ni ing na 'yi ti long Kiidirong Konboo ni, bang pielaang ka i naang 'kping. I jiing 'yobeu na dogiliye i minga 'jung.
38 Ka Siimai daang yeli 'ku a naa: I yeliyaga ni numang. Bila ni n ba naa ang yeli ni ka maang, i tungtuna na i. Bila 'jung Siimai daang kpeye Jeruuselem 'puong 'beri jemaa.
39 'Yuomo ata ang wa baahi, ka Siimai 'yemihi ba'yi daang jo. Gaat naa 'Ee-kis 'jie bang daang jo gaa. 'Meeyaka 'bi-dau daang la 'Ee-kis. Bang

daang toonhaa 'ku Siimai a yeli: Nye, i 'yemihi ni 'biye Gaat 'puong.
40 Ka Siimai daang 'ihi a di 'kogo ing u bungang a gaa 'Ee-kis 'jie Gaat 'puong. U 'yemihi ni ung daang bo gaa 'be. Ung daang gaa ti tari u 'yemihi ni 'yining Gaat waaning.
41 Bang daang toonhaa 'ku Soolomong ka Siimai 'yiye Jeruuselem gaa Gaat che leu wa.
42 'Beng la ka a naa daang tung bang buong Siimai. Ung jugihuu: N ba veng ing po Ba Tari Baahaa Daana 'yuoring? N ba kpaahii ka i bang pielaang ka daari ni ing na 'yi gaa 'jie jaa ka i naang 'kping? I naaning daang yeli 'kumo ka yelihung ni ing 'wong ni numang ni?
43 Ka wala panaa la ing ba paali Ba Tari Baahaa Daana pori ni aning nuori ni mang 'kui ni?
44 Ngaang ka a naa daang la yeli 'ku Siimai: I bangyeng, ka i 'sikiri ming 'di a yelibee ni jaa ing daang i n ba 'Deevid ni 'sieree. Bila 'jung Ba Tari Baahaa Daana na leuhiye i beulung ni dogili i 'jung.
45 Che Naa Soolomong yeng na nyiye pegiri. 'Deevid na'kogo ni ming na jiging Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring a gara wagiri jaa.
46 Ka a naa daang 'ku Bi'neeya, Jehoiyada 'bi-dau ni nuori ung gaa ti ngmi Siimai loo ung 'kpi. Ka a naalung daang jigi Soolomong 'nuuhing.

Soolomong ang 'puohi suhi yeng

3 Soolomong daang 'bingye 'layiri ning Fee'ro, 'Iijipiti naa. U daang diye Fee'ro 'bi-poga, a taruu waaning 'Deevid 'yi-kpong ni. A poga daang wa 'biye 'beng bilaang ung wa ti me u minga 'deu aning Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni baahi. U daang meye daangguoni ming 'gili Jeruuselem jaa.
2 Che ana wagiri ni jaa ka a niba da nang mang 'ihe sarikihi a 'jiduorihing. A sanga, 'deu jaa ang da nang ba me Ba Tari Baahaa Daana 'yuoring ni 'jung bang da mang ira bila.
3 Soolomong daang nungye Ba Tari Baahaa Daana, a da mang 'tuuro u ba 'Deevid yeli'tuurihi ni. Che Soolomong panaa da mang 'ihiye sarikihi, a nyugira iinsens ming a 'jiduorihing.
4 Naa Soolomong da mang gaaye Giibiyong a ti 'ihi sarika 'beng, 'bojung 'be daang la a 'jiduori-kpong. Sarika nyugirihi 'tuhi ka Soolomong daang 'ihi ana sarika 'ihijie ngang.

Fora Na'mine Gbangu 3

5 Ba Tari Baahaa Daana daang waye Soolomong seng jaanhuu 'puong 'yienguu Giibiyong 'puong. Naangmini daang yeliyeng: Suhi. 'Bo ing buora ka n 'kui?
6 Ka Soolomong yeli: I 'wuliye n ba 'Deevid, i tungtuna nungbu ang ba tari baahaa, 'bojung u da mang 'tuuriing limaniye aning sun'tuubu aning 'toribu 'puong. I nang 'wuliye nungbu ang ba tari baahaa nga u ingang, a 'kuu 'bi-dau ung 'jing u na'kogong 'jine nga.
7 Pampana, 'oo Ba Tari Baahaa Daana n Naangmini, i 'bingye maang i tungtuna mang die n ba 'Deevid 'jie a i naa. Che 'bibili-fiing lima. N ba bang bila ni mang na mang tung 'yobe-tuma.
8 Maang, i tungtuna 'biye i niba ing 'lugi 'puong. Ba iye buurikaraa, a i jemaa 'gaali a'wo nie na tuong soriba bii a bang ba nuori.
9 Bila 'jung 'ku i tungtuna yeng haakila ka n mang tuong 'di i niba saree, a mang welihi sung aning beu taang. 'Bojung 'ningbuong na tuong 'di i niba ang i jemaa sing ngaang saree?
10 A yeliyaga nga daang peliye Ba Tari Baahaa Daana 'puo, aning Soolomong ang suhi a yeli nga.
11 'Beng la ka Naangmini daang yeli 'kuu: I ba suhi 'nyivo-yogu 'ku i minga. I ba suhi bundaambuunhu bii i domihi 'nyivoe kongbu. I ba suhi amahi kanga jaa che suhi 'ningbiyuo a na mang 'dire sarisung.
12 Bila 'jung nye, n iye bila ni ing yeli ni. Nye, n 'kuing yeng aning 'ningbiyuo. I to jaa daang 'chibe che ing wa 'bibe. I 'puoring ming nie jaa kung la 'ihi a simii.
13 Che n 'kuing bung ming ing ba suhi. N 'kuing bundaambuunhu aning girima jaa. A 'jung i 'beri jaa 'puong nie jaa kung 'bi na'mine 'puong a simii.
14 Bila 'jung 'chene n soeng, a 'tuuro n yeli'tuurihi aning n no'kurihi. 'Tuuraa a'wo i ba 'Deevid ang daang ira bila ni. Ka inang 'tuuraa, n na 'kuing 'nyivo-yogu.
15 'Beng la ka Soolomong daang 'ihi, ang siring daang i jaanhuu. Ung daang wa Jeruuselem wa ahi Ba Tari Baahaa Daana 'layiri daga ni 'ningbi-tooring a 'ihi sarika nyugirihi aning maahuu sarikihi. Bila 'puoring ung daang maali siingkpong 'ku u tungtuniba jaa.

Soolomong ang ngmaa saree aning yeng

16 Pogiba ba'yi 'mine ang i jentirihi la daang wa a naa 'jie wa ahi u 'ningbi-tooring.
17 Ka a pogiba kanga daang yeli: 'Oo n ba naa, n ning a poga ngang kpiera 'deyening. Mang wa dogira ka u 'bi a 'deung.
18 N dogibu 'beri ata ingang ka a poga nga ming dogi. Ting lang kpiera, nie jaa ba puo ti ingang a 'deung. Ti ba'yi nga 'yoming 'bi a 'deung.
19 Ka a poga nga 'bie 'kpi 'yienguu, ung jeng feruu 'jung.
20 Ung 'ihi 'teng-biing 'po-sintaa a nyogi n 'bie ni di n 'lomboring ka i tungtungpoga 'gbihiye. Ung diu jieli u 'lomboring, che di u 'bikuung ni jieli n 'lomboring.
21 Mang wa 'ihi 'beeguu ka n 'ku n 'bie bihi yaa, ka unang jeng, a 'kpi. Che mang piehuu 'beeguu, a nye ka siringkoni u ba i 'bi-dau ni mang dogi ni.
22 'Beng la ka a poga ni daana yeli: A'kai. A bung'vori la n 'bie, che ka a bung'kuung i i 'bie. Ka a fora daana ni yeli: A'kai. A bung'kuung la i 'bie, che ka a bung'vori i n 'bie. Ngaang bang daang yo ngmira nokpieni a naa 'ningbi-tooring.
23 Ka a naa daang yeli: Jagila mang yeling ka nye n 'bie, unang i 'vori ni. I ming 'bie la bung'kuung. Ka jagila ming yeli ka a'kai, i 'bie la a bung'kuung, che ka n 'bie i a bung'vori.
24 'Beng la ka a naa daang yeli: Ye di 'takobi wa 'kumo. Bang daang tari 'takobi waaning a naa 'ningbi-toori.
25 Ka a naa yeli: Ye nyogi a 'bivori 'po 'jiihi a'yi a di u chelii 'ku nga, a di u chelii 'ku nga ming.
26 'Beng la ka a poga ni 'bie ang i a 'bivori ni inga daang 'nyiiri u 'bie ni yela, ung yeli 'ku a naa: 'Oo n daana, di a 'bivori ni 'kuu. Ta wa kuuruu. Che ka unani daana yeli: Ye veng ka ti jaa ba'yi komuu. Ye turi nyoguu 'po.
27 'Beng la ka a naa daang die a yeli: Ye di a 'bivori 'ku fora daana ni. Ye ta wa kuuruu. U ma la a poga.
28 Ka Iisiriel niba jaa daang 'wong saree ni a naa ang ngmaa ni yela, a joruu. 'Bojung ba daang nyiyeng ka Naangmini 'kuung yeng ka u mang 'direning saree.

Soolomong 'karichi-bera aning u na'mingbilii

4 Naa Soolomong daang iye Iisiriel jaa naa.
2 Bamahi ming daang la u 'karichi-bera: Azaraiya, Ngming'puohi
'yi-diera 'Zeedok 'bi-dau ni.
3 Eli'hoo-ref aning Ahaiya, Saisa 'bi-daba ni daang la a gbanseuriba.
Jehoosafat, Ahailud 'bi-dau ning da mang seura yeli'kori 'binne.
4 Bi'neeya, Jehoiyada 'bi-dau ni daang la a 'sojehi ningkpong. 'Zeedok
aning Abaiyatar daang la a Ngming'puohi 'yi-dieriba.
5 Azaraiya, 'Neetang 'bi-dau ni daang la a 'karichihi ningkpong.
'Zee-bud, 'Neetang 'bi-dau daang iye Ngming'puohi 'yi-diera aning a naa
jominga.
6 Ahaisaring daang kaara a najangu niba, ka Adonairam, Aabida 'bi-dau
ming kaara a 'yemilung tuma.
7 Soolomong daang tariye na'mingbilii 'pieningbayi ming Iisiriel paaluu
jaang. Banang da mang bo siimaa 'ku a naa aning u 'deu niba. Ba
kanga jaa da mang waaningye siimaa 'chiu 'gbuli a 'yuoni 'puong.
8 Ba 'yoe la ni: Ben Huuring daang 'so 'Iifiriam taanhi ni 'puo.
9 Ben 'Dii-kering daang 'so Maakaz, 'Seyaalibim, Beet 'Sii-mes aning
'Iilong Beet 'Heenang.
10 Ben 'Hii-seding daang 'so Aariubot. Unang daang 'so 'Sooko aning
'Hii-fer paaluu jaa.
11 Ben Abiinadabing daang 'so Naafot 'Doo-wer. U daang diye
Soolomong 'bi-poga 'Teefat.
12 'Bee-ana, Ahailud 'bi-dau ning daang 'so 'Teeyanak, Megii'do aning
Beet Saang jaa. 'Beng daang 'bi Zaaretang 'lomboring ni. 'Be daang
'biye Jeezi'rii-el luong, a 'piili Beet Saang a gara 'Ee-bel 'Mihoola, a di
bilaang ti ing Jookimiyam 'lombo-jaala ning.
13 Ben 'Gii-bering daang 'so 'Reemot Giilied. Unang daang 'so Manaase
'bi-dau 'Jeeyir 'teenhi ni ang 'bi Giilied 'puong ni. Ben 'Gii-bering
daang la 'so Aarigob 'gbendige ni ang 'bi 'Beesang ni ming. 'Yi-bera
bera lijaata ang tari daangguoma aning 'di-nogarihi nga bang di yaawa
maalining daang 'bibe.
14 Ahiinadab, Iid'o 'bi-dau ning daang 'so 'Mahaneeyim.
15 Ahiimahazing daang 'so Naafitalai. U ming daang diye Soolomong
'bi-poga. A 'bi-poga 'yuori daang la Baasamat.

16 'Bee-anaa, 'Huusai 'bi-dau ning daang 'so Aaser aning 'Eelot.
17 Jehoosafat, Paruuwa 'bi-dau ning daang 'so Iisakar.
18 Siimai, 'Iila 'bi-dau ning daang 'so Beenjaming.
19 'Gii-ber, 'Yuurai 'bi-dau ning daang 'so Giilied paaluu. 'Be daang 'biye Aamor niba naa Saihong paaluung aning 'Beesang naa Oog paaluung. 'Gii-ber 'yong daang la na'bile ang kaara a paaluu.

Soolomong 'beu la 'beu jaa siimaa

20 'Juuda aning Iisiriel niba daang iye jemaa a'wo mani nuori 'biihee. Ba da mang 'ding, a 'nyu, ka ba iinhi 'yuoro.
21 Soolomong daang kaaraye a naalung paalihi jaa a 'piili 'Yufireetis Mani che gara Filiisitiya niba paaluu. U naalung daang la nyogiyeng bilaang ti ing 'Iijipiti niba toribogung. A paalihi nga da mang waaningye naa chieha wa 'ku Soolomong. Ba daang tung 'kuung ming u 'vorihung 'beri jaa.
22 Siimaa Soolomong ang da mang 'ihi 'bebeyeni jaa la ama: jongbaaluu da mang iye maahibuhi* 'pihita, ka jong nyaara i maahibuhi lijaata.
23 Nadavarinuorihi ming da mang iye buunhu 'pie. 'Nii bang chiina moong, buunhu lijeri. Piihi ming da mang iye koo, ka nangima, 'isi aning walihi, aning nuohi ang tari kpaang gba ba puo.
24 'Bonso Soolomong daang 'soye kpiengu 'Yufireetis Mani lampega nga 'gbendihi ni jaa ingang. 'Be daang 'piiliye Tiifisa, 'haali a gara 'Geeza. U daang 'soye kpiengu a na'mine ni jaa ang 'bi 'Yufireetis Mani lampega ngang ni ingang. Maahuu daang 'biye u 'lombori jaang a wa 'tuohi.
25 Ka 'Juuda aning Iisiriel niba daang 'jing laangfie Soolomong naalung 'beri jaa 'puong. A 'piili Daan a gara 'Bii-er 'Siiba, nie jaa da mang 'jingye u 'girep ngmielii bii u kangkanga dau maahuung.
26 Soolomong daang tariye yohi ang na mang tagira u cherietihi gaanhi 'tuhi lijaa'yi. U daang tariye yohijonniba ming 'tuhi 'pienaayi.
27 'Chiu jaa a na'mingbilii ni kanga jaa da mang boye siimaa 'ku Naa Soolomong aning banani jaa ang da mang waana 'dire Soolomong

*

4:22 'Hiiburu kokoring a maahibuhi nga la koorihi. Koorihi 'pihita da mang taye tahibera koohi ata.

'teebuling ni. Bung jaa da ba mang kong buunhu ni bang mang waaning ni 'puong.
28 Ba da mang waaningye baarili aning mo'kuonhi ming 'jie ni ang sigining ka a 'be. A 'tuuro dau jaa 'yobe-tuma singbung bang da mang waanaa wa ing a cherietihi yohi aning yohi 'mine ming.

Soolomong yeng

29 Naangmini daang 'kuye Soolomong yeng aning 'ningbiyuo ang i kpong yaga. U daang 'kuung bangbukaraa ang sing mani nuori 'biihee.
30 Soolomong yeng ni daang gaaye Sa'munee jaa yeng. U daang gaaye 'Iijipiti niba ming jaa yeng.
31 'Bonso u daang tariye yeng gaa yengbanginiba jaa. U daang tariye yeng a gaa 'Iitang, Eezira nie ni. U daang tariye yeng gaa 'Hiiman, Kaalikol, aning Daarida ming. 'Meehol 'bi-daba ni la bila. Soolomong 'yuori daang 'doyeng a paalihi ni jaa ang ngmaa Jeruuselem 'gili ni 'puong.
32 U daang looye 'lugo 'tuhi ata, ka u 'yieme ming daang i 'tuhi aning a'nu.
33 U daang yeliye daari ming yela, a 'piili Leebanong 'siid-er dau ingang 'haali a ti to nyihimaa'nyuu ang mang 'buli wa 'yi daangguoning ingang. Soolomong daang yeliye 'duunhi, 'nobilii, bung'vuurihi aning jima ming yela.
34 Paalihi jaa nibihing da mang wa ka ba wa chelihi Soolomong yeng ni. Ba da mang 'yiye dunee na'mine jaa 'jie. Banang da mang 'wong u yeng yela ni.

A Ngming'puohi 'de-kpong miebu yela segihibu

5 Taiyer naa Hairam daang 'wongyeng ka ba buoye kpaang waahi Soolomong, a 'bimuu naa u ba vuoring. Ung daang tung u tungtuniba Soolomong 'jie, 'bojung Hairam da mang nungye 'Deevid yela.
2 'Beng la ka Soolomong daang tung ka ba ti yeli ngaang 'ku Hairam:
3 I bangye bila ni ang ta ka n ba 'Deevid daang ba tuong me 'deu 'ku Ba Tari Baahaa Daana u Naangmini 'yuori. Bang da mang jaura niu taanhuu 'lombori jaang ni 'jung la. Bila 'jung ung daang cheliha bilaang a waana wagiri Ba Tari Baahaa Daana ang wa veng ung tuong u domihi.
4 Che ngaang yeng Ba Tari Baahaa Daana n Naangmini 'kumong

peenhibu 'lombori jaang. Doma ba la 'chibe, yelibeu ming la 'chibe.
5 Nye, n buorang ka n me 'deu 'ku Ba Tari Baahaa Daana n Naangmini 'yuori a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang yeli 'ku n ba 'Deevid ni. Ngaang ung daang yeli: I 'bi-dau ni mang na di 'jiili i na'kogong ka u die i 'jie ni, unang na me 'deu 'ku n 'yuori.
6 Bila 'jung panaa, 'ku nuori ka ba ngmaahi 'siid-er daari 'yining Leebanong wa 'kumo. N tungtuniba ning i tungtunibang na lang tung. N na yeuye i tungtuniba ni sangyeu 'kui. Bung jaa ing wa yeli, una mang na yeu 'kui. 'Bojung i bangyeng ka nie jaa 'chi ti 'puong a ira anie wegibera ngmaahibung a'wo Saidong niba.
7 Ka Hairam daang wa 'wong Soolomong yeliyaga ni, ung nyenging yaga jaa, a yeliyeng: Ba Tari Baahaa Daana tariye 'pugibu 'jine, 'bonso u 'kuye 'Deevid 'bi-dau ang tari yeng a na kaara a paalikpong nga.
8 'Beng la ka Hairam daang tung Soolomong 'jie a yeli: N ngmiye tuola ni ing 'kumo ni fasani. N na iye yeli jaa ming ing buora, a'wo a 'siid-er aning a 'oki wegibera 'lomboring.
9 N tungtuniba na taraa 'yiningye Leebanong a 'sigi waaning a mangkpong. N na werihaang taabuuhi a nyogaa 'le lang taa ing a maning. A na 'do 'daaliye 'beng a gaa 'jie ing na 'wulimo. N na 'lorihaang 'beng ka i panaa dia garaning. I ming panaa na veming ka n buobu ni nye a 'tuuro ing na 'ku n 'deudeme siimaa.
10 'Beng la ka Hairam daang 'ku Soolomong 'siid-er aning 'oki daari wegibera a sigihi u buobu.
11 Ka Soolomong da mang 'ku Hairam 'wiit maahibuhi* 'tuhi lijeri. Hairam 'deudeme siimaa da mang la bila. Soolomong da mang 'kuung ooliv kpaang ming baatihi 'tuhi lijeri. Ama ka Soolomong da mang 'kuu 'yuoni jaa.
12 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'ku Soolomong yeng a'wo ung daang 'bimuu nuori bila ni. Ka maahuu daang 'bi Hairam aning Soolomong kpachagang. Ba ba'yi ni daang lang 'bingye 'layiri.
13 'Beng la ka Naa Soolomong daang laanhi 'yemilung tungtuniba a 'yi Iisiriel jaang. A 'yemilung tungtuniba nuori daang iye daba 'tuhi 'pihita.
14 'Chiu jaa u da mang veming ka ba niba 'tuhi 'pie gaa Leebanong. Ba da

*

5:11 'Hiiburu kokoring a maahibu nga bung'yeni la kor.

mang garang che 'kuro taa. Ba da mang iye 'chiu 'gbuli Leebanong, che
i 'chiuri a'yi ming 'yiring. Adonairam la daang kaara a tungtuniba.
15 Soolomong daang tariye daba 'tuhi lijaata aning 'pie (70,000) ang da
mang 'tuoro 'tuobu. U daang tariye daba 'tuhi lijaanaahi (80,000) ming
ang da mang pehina 'kubo a taanhing.
16 A 'yi bama 'puoring, daba 'tuhi ata aning koohi ata (3,300) ang 'yi
Soolomong na'mingbilii ni ningbera 'puo daang 'biyebe. Banang da
mang kaara niba ang tuna a tuma.
17 Ka a naa daang 'kubo nuori ka ba mang ngmaha 'ku-bera, 'ku-suunhi
aning 'ku-pehinihi bang na di 'bing a Ngming'puohi 'de-kpong 'muni.
18 Ka Soolomong aning Hairam mieriba ni aning a 'Giibal niba daang
ngmahaa. Ba daang maaliye a wegibera ming aning 'kubo bang na
mening a Ngming'puohi 'de-kpong.

Soolomong meye a Ngming'puohi 'de-kpong

6 Isi'reeli niba 'Iijipiti paaluu 'yiibu 'puori 'yuong koohi anaahi aning
lijaanaahi (480) ingang ang daang i. Soolomong Iisiriel naalung 'diibu
'yuomo anaahi 'puong daang la, Ziiv 'chiu ni 'puong. A 'chiuri a'yi
daana la bila. A sanga ka Soolomong daang 'piili ka u me Ba Tari
Baahaa Daana 'deu ni.
2 'Deu ni Naa Soolomong ang daang me 'ku Ba Tari Baahaa Daana ni
yogulung daang iye 'kiyubitihi lijaata. U yelingu daang iye 'kiyubitihi
lijeri, ka u 'duobu ming i 'kiyubitihi 'pihita.
3 A Ngming'puohi 'de-kpong jangu 'ningbi-toori jang'gaalee ni yogulung
daang iye 'kiyubitihi lijeri. U yogulung ning a 'deu yelingung daang
sing taa. A jang'gaalee yelingu ming daang daa 'yiye a 'deu
'ningbi-tooring 'kiyubitihi 'pie.
4 Ung daang maali 'tokori-fiila ming ing a 'deu saa'jung 'gili wa 'tuohi.
5 U daang meye 'deri toonhi toonhi a Ngming'puohi 'de-kpong
daangguoni ni jaa wa 'tuohi. U daang meang toonhi toonhi a
Ngming'puohi 'de-kpong daangguoma ni iinhing. A Ngming'puohi
'de-kpong jangu ni jaa aning a 'puo 'puo jangu ni jaa ung daang mea
'gili. Bila ung daang me me 'deri a 'lomboeng ngmaaguu 'gili.
6 A 'muni 'muni 'deu ni yelingu daang iye 'kiyubitihi a'nu. A 'sonsogihi
bung ni yelingu daang iye 'kiyubitihi ayuobi, ka a taalung daana ni

ming yelingu i 'kiyubitihi ayo'poin. U daang maaliye daari tari'jiihi a Ngming'puohi 'de-kpong 'puoring wa 'gili. A 'vuuhi daang iye fiila a'wo a wegihi kung mang kpe ti nyogi a Ngming'puohi 'de-kpong daangguoma.

7 A Ngming'puohi 'de-kpong ming, bang daang wa mieruu, 'kubo bang daang di meu. A 'kubo ngmahibu 'jie ning bang daang maali a 'kubo. Bila 'jung sanga ni bang daang miera a Ngming'puohi 'de-kpong, nie jaa ba 'wong hama bii chisili bii 'kurihuu tungtungbung jaa dangbu 'beng.

8 A 'songkonso 'sonsogihi 'desugilihi 'di-nuori daang 'biye a Ngming'puohi 'de-kpong 'nuduri seng. Dari nyina bang da mang 'tu 'do a 'sonsogihi 'desugilihi ni, a la 'yi a 'sonsogihi bung ni ming che 'duoro a taalung bung ni.

9 Ung daang me a Ngming'puohi 'deu baahi. U daang diye wegihi aning 'siid-er taabuuhi a kpaahi pagi u 'ju.

10 U daang meye 'deri ming a Ngming'puohi 'de-kpong 'lomboe jaang. Kanga jaa 'duobu da mang iye 'kiyubitihi a'nu. 'Siid-er wegihi bang daang di kpaahaa toonhi a Ngming'puohi 'de-kpong ingang.

11 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang ta Soolomong. Ngaang ung daang yeli:

12 A'wo a Ngming'puohi 'de-kpong nga ing miera nga yela, ngaang na 'bibe. 'Tuuro n yeli'tuurihi, 'tuuro n 'wulibu, a 'tuuro n no'kurihi ming jaa a iraa. Ka inang 'tuuraa, n na paaliye n yelihung ni mang daang yeli 'ku i ba 'Deevid ni 'kui.

13 N na kpieriye Isi'reeli niba ming 'puong. N kung jaanhi n niba Isi'reeli 'deme bahi ming.

14 Bila la ka Soolomong daang me a Ngming'puohi 'de-kpong baahi.

15 'Siid-er taabuuhi ung daang di maali a Ngming'puohi 'de-kpong 'puo daangguoma. A 'piili a Ngming'puohi 'de-kpong 'puo 'tenge che 'duoro a saanhi, daari ung daang di kpaahi marihi a daangguoma. 'Oki taabuuhi ung daang di pogi pogi a Ngming'puohi 'de-kpong 'tenge ming.

16 Bila 'puoring u daang meye a 'kiyubitihi lijeri 'deu ni a Ngming'puohi 'de-kpong 'puoring. A 'piili 'tenge che 'duoro saanhi, 'siid-er taabuuhi ung daang di maaluu. 'Puong ung daang meu ung i a 'puo 'puo jangu ni ka u i a 'Ji-pegi'yirihi Jaa 'Ji-pegi'yiruu.

17 U 'ningbi-tooring ming, a Ngming'puohi 'de-kpong jangu yogulung

daang iye 'kiyubitihi lijaa'yi.

18 A Ngming'puohi 'de-kpong 'puo daang iye 'siid-er daari bang pehing, a maali ngmang'gbuno aning da'puuri ang la la imaa. U jaa daang iye 'siid-er dau. Nie kung bang nye 'kuurii jaa.

19 Ung daang maali a 'Ji-pegi'yirihi Jaa 'Ji-pegi'yiruu a Ngming'puohi 'de-kpong 'puong a na mang 'binne Ba Tari Baahaa Daana 'layiri daga ni 'beng.

20 A 'Ji-pegi'yirihi Jaa 'Ji-pegi'yiruu yogulung daang iye 'kiyubitihi lijeri. U yelingu daang iye 'kiyubitihi lijeri, ka u 'duobu ming i 'kiyubitihi lijeri. Sannii ang i 'forifori ung daang maali poguu, a di 'siid-er daari pogi a sarika 'ihijie ming.

21 Ka Soolomong daang maali sannii ang i 'forifori a pogi pogi a Ngming'puohi 'de-kpong 'puo. U daang diye salima jorihi a yagili yagili a 'Ji-pegi'yirihi Jaa 'Ji-pegi'yiruu 'ningbi-tooring, a maali sannii poguu.

22 A Ngming'puohi 'de-kpong 'puo jaa kpeleng kpeleng ung daang maali salima pogi bilaang wa ti baahi u jaa. U daang maaliye sannii pogi a sarika 'ihijie ming jaa ang 'bi a 'Ji-pegi'yirihi Jaa 'Ji-pegi'yiruung ni.

23 U daang diye ooliv dau a maali cheribihi a'yi a 'Ji-pegi'yirihi Jaa 'Ji-pegi'yiruu 'puong. Kanga jaa 'duobu da mang iye 'kiyubitihi 'pie.

24 A cherib kpangkpani kanga daang iye 'kiyubitihi a'nu, ka kanga ni ming i 'kiyubitihi a'nu. A 'piili a kpangkpani kanga baahaa che gara u to ming baahaa daang iye 'kiyubitihi 'pie.

25 A cherib unani ming daana daang iye 'kiyubitihi 'pie. A cheribihi a'yi jaang daang sing taa a tari 'meselihung bung'yeni.

26 A cherib kanga 'duobu daang iye 'kiyubitihi 'pie. Bila daang la unani ming.

27 'Beng la ung daang di a cheribihi 'bing a 'puo 'puo 'deu ning. A kpangkpama daang yaari yaariyeng, ka nga kpangkpani mang fiinha daangguoni nga ka nga ming kpangkpani ti fiinha daangguoni nga. A kpangkpama daang fiinhaye taa a 'deu 'sonsogihing ming.

28 U daang maaliye salima pogi pogi a cheribihi ming.

29 Bila 'puoring u daang pehingye buunhu ing a Ngming'puohi 'de-kpong 'puo daangguoma jaa wa 'gili. 'Puo 'puo 'deu ni aning 'ningbi-toori tuori ni jaa iinhing ung daang pehing cheribihi, 'tamari daari aning da'puuri

ang la la a ing.
30 U daang maaliye sannii pogi a Ngming'puohi 'de-kpong 'puo 'tenge. A
'puo 'puo 'deu ni aning 'ningbi-toori tuori ni jaa 'tenge ung daang i bila.
31 Ooliv daari ung daang di maali 'gboe ing a 'Ji-pegi'yirihi Jaa
'Ji-pegi'yiruu 'di-nuoring. A 'di-nuori saa'ju aning a 'lomboe taabuuhi
a'yi ni daang pogiye a daangguoni nyogi 'po 'jiihi a'nu 'jiyeni tuori.
32 Ooliv daari bang daang maali ning a 'gboe a'yi. Ung daang pehing
cheribihi, 'tamari daari aning da'puuri ang la la a iinhing, a maali salima
pogaa. U daang diye salima ngmi ngmi pogi a cheribihi aning a 'tamari
daari.
33 Bila ning a 'ju ung daang di ooliv daari maali 'ji-pegi'yiruu 'di-nuori
'lomboe taabuuhi a'yi ni ming. A daang pogiye a 'lomboe taabuuhi
nyogi 'po 'jiihi anaahi 'jiyeni tuori.
34 'Oki daari bang daang di maali a 'gboe a'yi 'mine ming. 'Gbori jaa da
mang iye kpara, ang 'vinne a leurihi ingang.
35 'Beng la ung daang pehing cheribihi, tamari daari aning da'puuri ang la
la imaa. U daang maaliye salima pogaa. U daang maaliye salima pogi
a buunhu ni ung pehing ni ang sigihi sung jaa.
36 Ung daang di 'ku-pehinihi ming te 'jiihi ata a maali a 'puo 'puo jaga.
'Siid-er wegihi ming daang teye 'jiyeni.
37 A 'yuomo anaahi daana 'puong ka Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni 'muni
daang 'bing. Ziiv 'chiu 'puong daang la.
38 A 'yuong 'pie ning 'yeni ingang, Buul 'chiu 'puong, ka a 'deu daang me
baahi. Buul 'chiu ni la a 'chiuri a'nii daana. U yeli'bilii jaa daang
baahiyeng a 'tuuro u yela jaa ang segihi 'bing ingang. A 'jung 'yuomo
ayo'poin ung daang di a meu.

Soolomong ang me u najangu

7 Che 'yuomo 'pie aning ata ka Soolomong daang di me u minga 'deu.
Ung daang baahi u 'deu ni jaa.
2 U daang meye Leebanong Kongkori 'Deu ni ming. U yogulung daang
iye 'kiyubitihi koo. U yelingu daang iye 'kiyubitihi 'pihinu, ka u 'duobu
ming i 'kiyubitihi 'pihita. U daang tariye 'siid-er da'lugo ming ang tohi
taa 'jiihi anaahi, ka 'siid-er wegihi dogili a da'lugong.
3 'Siid-er daari bang daang kpaahi marihi a saanhi, a wegihi ni ang daang

dogili a da'lugo lijaa'yi aning a'nu ni saa'jung. 'Pie ning a'nung da mang 'bi lain jaa ingang.

4 'Tokori-fiila ang tohi taa 'jiihi ata ata daang 'biye saa'jung, ka 'tokoro mang 'tori u to, 'jiihi ata ata.

5 A 'di-noe ming jaa 'lomboe taabuuhi a'yi ni da mang iye yogiri a 'lomboeng che ka a saa'ju dagarihi ni 'do i giri. 'Tokoro ming da mang 'toriye u to 'jiihi ata ata.

6 U daang meye a Piilihi Jangu ni ming. U yogulung daang iye 'kiyubitihi 'pihinu, ka u yelingu ming i 'kiyubitihi 'pihita. A 'ningbi-tooring ming, jang'gaalee ang tari piilihi daang 'biyebe, ka sampaa toonhi u ingang a 'ningbi-tooring.

7 Bila 'puoring, u daang meye a na'kogo jangu, a Saree 'Diibu Jangu ni la bila, a na mang ngmaara saree 'beng. A 'piili u 'tenge che 'duoro saanhi, 'siid-er daari bang daang di kpaahi marihi a daangguoma.

8 A 'deu ni ung daang kpiera ni ming daang 'biye a jaga 'puoring, bang meu a'wo a Saree 'Diibu Jangu ni. Soolomong daang meye 'deu a'wo a jangu nga to a 'ku Fee'ro 'bi-poga ni ung daang di ni.

9 Ama jaa, 'kubo ang suma bang ngmaahi ang sigihi bang daang di mea. Ba daang diye 'su-nyina a chi chi a 'puori aning a 'ningbi-toori jaa. A 'piili a 'deri 'muno a 'duoro a piihi, a 'kubo nga bang daang di mea. Bila daang la a 'puori ming che gara a jagikpong.

10 'Kubo ang suma bang daang di 'bing a 'demuni. 'Ku-bera daang la. 'Mine daang iye 'kiyubitihi 'pie 'pie, ka 'mine ming i 'kiyubitihi a'nii a'nii.

11 A saa'jung ming, 'kubo ang suma bang ngmaahi ang sigihi aning 'siid-er wegihing daang 'bibe.

12 'Ku-ngmaarihi ang 'sugili taa 'jiihi ata aning 'siid-er wegihi a tohi taa lain bung'yeni bang daang di me daangguoni 'gili a jagikpong. Bila daang la a Ba Tari Baahaa Daana 'deu 'puo 'puo jaga ni aning a Ngming'puohi 'de-kpong jang'gaalee ni ming.

A Ngming'puohi 'de-kpong bomboba

13 Naa Soolomong daang tungyeng bang ti tari Huuram 'yining Taiyer waaning.

14 Dunggali kanga ang i Naafitalai buurii 'bi-dau daang liu, ka u ba ming

i Taiyer 'deenhuu. Yaawa saaba daang la. U daang tariye yeng aning 'ningbiyuo. U daang tariye bangbu ming yaga yaawa tung'irii jaa tungbung. Ka Huuram daang wa Naa Soolomong 'jie a wa tung u tuma ni jaa.

15 U daang nyeliye yaawa maali piilihi a'yi. Kanga jaa 'duobu da mang iye 'kiyubitihi 'pie ning a'nii. Kanga jaa gaalingga maahibu 'gili wa 'tuohi ming da mang iye 'kiyubitihi 'pie ning a'yi.

16 U daang nyeliye yaawa maali bomboba a'yi ing a piilihi 'juring. A bomboba kanga jaa 'duobu da mang iye 'kiyibitihi a'nu.

17 U daang maaliye jierihi taa, ang mang tari jorihi bang paling paling. A piilihi 'juri bomboba ni yela ung daang maalaa. A bomboba kanga da mang tariye jorihi ayo'poin, ka kanga ming tari jorihi ayo'poin.

18 Bila ung daang maali a piilihi, a maali poomegiranitihi ming ang tohi tohi taa lainhi a'yi a'yi a 'bi a jierihi 'juri jaang wa 'tuohi. A piilihi 'juri bomboba pogibu yela ung daang maalaa. Ngaang ung daang maali a piila unani ming daana.

19 A bomboba ni ang daang 'bi a jang'gaalee 'puo piilihi 'juring ni da mang 'woningye dakala 'puuri. 'Kiyubitihi anaahi da mang la a 'duobu.

20 A bomboba ni ang daang 'bi a piilihi a'yi 'juring ni ming daang tariye pomagiranaatihi a 'jusogihing. A 'jiihi ni ang da 'woning la'bilii ang leuhi 'chigi ni 'jusogihing ang daang 'be, 'beng tohi a jierihi ni. A poomegiranitihi nga taa koohi a'ying da mang tohi tohi taa a 'bi a bomboba kanga jaa 'jung wa 'tuohi.

21 Bila 'puoring u daang baye a piilihi ni ang 'bi a Ngming'puohi 'de-kpong jang'gaalee sieng ni. U daang baye a piila ni ang 'bi 'nuduring ni a buomuu 'Jeeking, a ba a piila ni ang 'bi 'nu-goong ni ming a buomuu 'Boo-az.

22 A piilihi 'juri da mang 'woningye dakala 'puuri. Ka a piilihi tuma daang baahi.

23 U daang nyeliye yaawa a maali a gbaalikpong. A 'yi u nogbani kanga che gara u to daang iye 'kiyubitihi 'pie. U daang iye 'gulogulo u jaa. U 'duobu daang iye 'kiyubitihi a'nu, ka u maahibu 'gili wa 'tuohi i 'kiyubitihi 'pihita.

24 A pari u nogbama ni che 'sigi biela, ngmang'gbuno bomboba daang ngmaaye u jaa wa 'gili. 'Kiyubit jaa 'vuong, ngmang'gbuno 'pieng da

mang 'bibe, a ngmaa a gbaalikpong jaa wa 'gili. Ba daang maaliye a ngmang'gbuno bomboba ni tohi taa 'gili 'buyi sanga ni bang daang maali a gbaalikpong ni.

25 A gbaalikpong daang dogiliye nadavarihi 'pie ning a'yi ingang. Ata daang 'toriye sa'mung-goo seng, ka ata 'tori ngmintongkpieri seng, ka ata 'tori sa'mungduri seng, ka ata ming 'tori sa'muni seng. A gbaalikpong daang dogiliye a ingang, ka a jaa 'muno leu 'tori 'puo seng.

26 U kpagu daang iye 'nu-tali yelingu bang maali u nogbani ming ung 'woning 'bonsuo nogbani, a 'woning 'tuo-guri 'puuri. Baatihi* 'tuhi a'ying da mang kpeu.

27 U daang maaliye yaawa 'torikohi ming buunhu 'pie. 'Kiyubitihi anaahi da mang la 'toriko jaa yogulung. U yelingu da mang iye 'kiyubitihi anaahi, ka u 'duobu ming i 'kiyubitihi ata.

28 Ngaang ka a 'torikohi 'meselihung daang 'wo: A daang tariye 'lomboe bungpogirihi, bang maali buunhu kogi kogi a kpantieng.

29 'Gbegime, nadavarihi aning cheribihi daang 'biye a 'lomboe bungpogirihi ni ang 'bi a kpantie bungkogirihi iinhing. 'Gbegime aning nadavarihi daang 'biye a bomboba saa'jung aning a luong. A bomboba bang di hama to to maali ang 'guoli ni.

30 'Toriko jaa da mang tariye yaawa 'chechehi anaahi aning yaawa spendirihi. U daang tariye tari'jiihi anaahi. A bomboba ang 'guoli kanga jaa 'lomboring, tari'jiihi bang nyeli yaawa maalining da mang 'biyebe ka a tahikpong tari a ingang.

31 A tahikpong nuori yelingu daang iye 'kiyubit bung'yeni, a jaahaa ni ang 'bi a 'jusogong ni 'puong. A nuori daang iye 'gulogulo, a 'woning jaahaa. 'Kiyubit bung'yeni aning chelii ming daang la u yelingu, a'wo ka nieng na maahuu u 'puoring. A nuoring ming, ba daang chi chiye buunhu ing 'be. A 'lomboe bungpogirihi ni da mang tariye 'lomboe anaahi anaahi, a da ba i 'gulogulo.

32 A 'chechehi anaahi ni daang 'biye a 'lomboe bungpogirihi ni luong, ka 'chechehi spendirihi ming toonhi a 'torikong. 'Cheche bung'yeni jaa 'duobu da mang iye 'kiyubit bung'yeni aning chelii.

*

7:26 Baatihi 'tuhi a'yi nga da mang taye galinhi 'tuhi 'pienaayi. Bila 'wuliyeng ka baati bung'yeni mang ing a'wo galinhi ayuobi bii ayo'poin.

33 A 'chechehi maalibu daang 'woningye cheeriet 'cheche. A spendirihi, a 'chechehi, a 'sipokihi aning a hobuhi jaa daang iye buunhu bang nyeli yaawa maalining.
34 Nyogi'jiihi anaahi ming daang 'biye a 'torikohi kanga jaa 'lomboe anaahing. U nyogi'jiihi ni da mang iye a 'toriko minga chelii.
35 A 'toriko 'jusogo daang iye 'gulogulo u jaa. U 'duobu daang iye 'kiyubit chelii. U nyogihi'jiihi aning u 'lomboe bungpogirihi daang toonhiye taa a 'toriko 'jusogong.
36 U daang chi chiye cheribihi, 'gbegime aning 'tamari daari ing a 'toriko tari'jiihi ni 'lomboe aning 'toriko 'lomboe bungpogirihi ning. 'Jie jaa 'vuo ang da mang jeng ung daang maalaa ing. U daang maaliye bomboba ming imaa wa 'tuohi.
37 'Torikohi 'pie ung daang maali bila. La'yeni 'puong ung daang nyeli a jaa buunhu maalaa. A jaang daang sing sing taa, ka a 'meselihung ming i 'yeni.
38 Bila 'puoring u daang maaliye yaawa tahibera 'pie. Baatihi* lijaa'ying da mang pa tahikpong jaa. Tahikpong jaa nuori maahibu gari da mang iye 'kiyubitihi anaahi. A 'torikohi 'pie ni kanga jaa 'jung, tahikpong da mang dogiliye 'beng.
39 Ung daang di 'torikohi a'nu 'bing a 'deu 'nuduri seng, a di a'nu ming 'bing a 'deu 'nu-goo seng. U daang diye a gbaalikpong 'bing a 'deu 'nuduri seng, a leu gara sa'mungduri ngminton'puhinii seng.

A Ngming'puohi 'de-kpong buunhu

40 Ka Huuram daang maali a tahibera aning a sobulihi aning a la'bilii. Ka Huuram daang tung tuni jaa ung da sigining ka u tung 'ku Naa Soolomong Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni ingang.
41 Ana la a piilihi a'yi ni, a piilihi 'juri bomboba a'yi ni ang daang 'woning laahi a 'bi a piilihi a'yi 'juring ni. 'Mine ming la a jierihi a'yi ni ang da pogi a piilihi 'juri bomboba a'yi ni ang 'woning la'bilii a 'bi a piilihi 'juring ni.
42 U daang maaliye poomegiranitihi koohi anaahi ing a jierihi a'yi ni. Jieraa jaa da mang tariye poomegiranitihi lainhi a'yi a'yi u ingang. A

*
7:38 Baatihi lijaa'yi nga da mang taye galinhi koohi a'yi aning lijaa'yi.

da mang pogiye a piilihi 'juri bomboba ni ang 'woning la'bilii a 'bi a piilihi 'juring ni.

43 U daang maaliye a 'torikohi 'pie ni aning a tahibera 'pie ni ang dogili a 'torikohi ingang ni.

44 U daang maaliye gbaalikpong bung'yeni aning nadavarihi 'pie ning a'yi ang 'bi a gbaalikpong luong.

45 Ung daang maali a duguri, a sobulihi aning a laahi. A buunhu nga jaa Huuram ang daang maali 'ku Naa Soolomong Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni yela ni, yaawa bang 'uri ang nyeliha ung daang di maalaa.

46 Jooridang Mani 'ji-gbanggbali ning ka a naa daang veng bang nyelaa ing yagu bungmierihi ang tari a 'meselihung a maalaa. Suukot aning Zaaretang kpachagang daang la.

47 Soolomong daang ba maahi a buunhu jaa tiinhuu singbu, 'bojung a daang iye yaga 'gaali. Ba da ba bang bila ni a yaawa tiinhuu ang sing.

48 Ngaang ka Soolomong daang veng bang maali Ba Tari Baahaa Daana 'deu buunhu ni jaa. U daang vengyeng bang maali a sannii sarika 'ihijie ni aning a sannii 'teebul ni a paanuu'lugirihi ang mang dogili u 'jung ni.

49 U daang vengyeng bang di sannii ang i 'forifori maali a fintindaari. A a'nu daang 'biye 'nuduri seng ka a'nu ming 'bi 'nu-goong, a 'puo 'Ji-pegi'yiruu ni 'ningbi-tooring. A da'puuri aning a fintinihi aning a sannii buunhu ni bang mang di 'kpiinhi a fintinihi ni ming daang paahiye 'be.

50 U daang vengyeng bang di sannii ang i 'forifori maali a tahibera, a buunhu ni bang mang di ngmaaha fintin'ngmie 'juri ni, a laahi, a 'surihi, aning a la'bilii ni bang mang nyugira iinsens a 'puong ni. U daang vengyeng bang maali sannii leurihi ming ing ing a 'puo 'puo 'deu ni 'di-noe. A 'Ji-pegi'yirihi Jaa 'Ji-pegi'yiruu ni la bila, a langning a Ngming'puohi 'de-kpong jang'gaali-kpong ni 'di-noe.

51 Bila ka tuni jaa Naa Soolomong ang daang tung Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni ingang daang baahi. Ka Soolomong daang tari a buunhu ni u ba 'Deevid ang daang weli 'bing 'ku Daana ni kpening. Ana la a wari, a salima aning a bomboba. U daang diang 'bing a Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni bungnanee 'bingjiihing.

Ba waaningye Naangmini 'Layiri daga ni a Ngming'puohi 'de-kpong

8 Ka Soolomong daang laanhi Isi'reeli ningbera aning a buura 'ju-daamba
jaa, Isi'reeli niba 'yi-daangdaba ni la bila, a lang u 'jieng Jeruuselem
'puong. U daang buongbang ka ba ti tari Ba Tari Baahaa Daana 'layiri
daga ni 'yining Zaiyong, 'Deevid 'Yi-kpong ni 'do waaning.
2 Bila 'jung, Isi'reeli daba jaa daang langye Naa Soolomong seng a 'tigiri
'jieng, Eetanim 'chiu ni 'puong. A 'chiuri ayo'poin daana la bila.
3 Ka a Isi'reeli ningbera jaa daang wa, ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba di
a daga.
4 'Beng la bang daang tari Ba Tari Baahaa Daana daga ni aning a 'tuohibu
tent aning a bungpegi'yirihi ni jaa ang daang 'bi a tenting ni 'do
waaning. A Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a 'Liivai nibang daang
taraa 'do waaning.
5 Naa Soolomong aning Isi'reeli niba langbu ni jaa ang daang lang u seng
ni daang 'biye a daga 'ningbi-tooring 'ihe sarikihi. Piihi aning
nadavarihi bang daang di 'ihe a sarika daang ba tari nuori. A daang
kung bang sori ming, a jemaa 'jung.
6 'Beng la ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba daang tari Ba Tari Baahaa
Daana 'layiri daga ni kpening u 'bingjie. A Ngming'puohi 'de-kpong
'puo 'puo 'deu ning daang la, a 'Ji-pegi'yirihi Jaa 'Ji-pegi'yiruung. A
cheribihi kpangkpama luong bang daang 'bimuu.
7 'Bojung a cheribihi daang yaariye a kpangkpama a'yi ni 'gaali a daga
'bing 'jie. A cheribihi daang 'gaaliye a daga aning u dapuola ni bang
mang di pegiluu ni.
8 A dapuola daang daa 'yiyeng, 'haali ka nie mang 'bi a 'ji-pegi'yiruu ni
ang 'bi a 'Ji-pegi'yirihi Jaa 'Ji-pegi'yiruu ni 'ningbi-tooring che nyiraa.
Che ka nieng ahi 'yengeng u da ba mang nyiraa. A nang 'bibeng a
waana 'jine.
9 Bung jaa daang 'chi a daga 'puong ka a 'ku-tala a'yi ni 'Moosis ang
daang di ing 'beng 'Hoo-reb 'puong ni 'yong naani. A sanga ka Ba Tari
Baahaa Daana daang 'bing 'layiri aning Isi'reeli niba sanga ni bang
daang 'yi 'Iijipiti paaluung ni.
10 Sanga ni a Ngming'puohi 'yi-dieriba ang daang wa 'yi a 'ji-pegi'yiruung,
ka a savaalii daang paali Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni jaa.

11 A 'jung a Ngming'puohi 'yi-dieriba daang ba la tuong tung tuma a savaalii yela. 'Bonso Ba Tari Baahaa Daana girima daang paye Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni.
12 'Beng la ka Soolomong daang yeli:
Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng ka u na kpieraye a savaalisagilaa 'puong.
13 N siring meye 'de-vielaa 'kui. U iye 'jie ing na kpiera a gara wagiri jaa.
14 'Beng la ka a naa daang leu a duhi sung 'ku Iisiriel langbu ni jaa. Iisiriel langbu ni jaa daang ahiyeng che ung i bila.
15 Ung daang yeli: Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini tariye pegiri. U daang ingye nuori 'ku n ba 'Deevid, a di u 'nu veng ang paali.
16 Ngaang ung daang yeli: N daang tariye n niba Isi'reeli 'deme 'yining 'Iijipiti 'puong. A 'piili ana daari ni a waana nga, n ba 'lugi 'yi-kpong jaa Iisiriel buurii jaa 'puong ka n me 'deu 'beng ka n 'yuori kpeling 'beng. Che n daang 'lugiye 'Deevid ka u kaara n niba Isi'reeli 'deme.
17 A daang 'biye n ba 'Deevid 'sikiring ka u me Ngming'puohi 'de-kpong a 'ku Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini 'yuori.
18 Che ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku n ba 'Deevid: Ang 'bi i 'sikiring ka i me Ngming'puohi 'de-kpong 'ku n 'yuori ni, i mooyeng aning bila ang 'bi i 'sikiring.
19 Anaa jaa che i naaning na me a Ngming'puohi 'de-kpong. I 'bi-dau ang na i i miinga 'bi-dogang na me a Ngming'puohi 'de-kpong 'ku n 'yuori.
20 A 'jung Ba Tari Baahaa Daana paaliye u yelihung ni ung yeli ni. N liehiye n ba 'Deevid vuori, a 'jing Iisiriel na'kogo ning a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang daang ing nuori bila ni. N meye Ngming'puohi 'de-kpong ming 'ku Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini 'yuori.
21 Mang maali 'jie 'beng a 'ku a daga, u 'puong ka Ba Tari Baahaa Daana 'layiri ni ung daang 'bing ning ti ba'mine 'be ni. A 'layiri ka u ningba daang 'bing sanga ni ung daang tariba 'yining 'Iijipiti paaluung ni.

Soolomong Ngmingsuhi

22 'Beng la ka Soolomong daang ahi Ba Tari Baahaa Daana sarika 'ihijie ni 'ningbi-tooring Iisiriel langbu jaa 'ningbi-tooring. U daang yaariye u 'nuuhi ang tori sagbani.

23 U daang yeliyeng: Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini, Naangmini jaa 'chibe a 'do 'bi saa'jung bii a 'sigi 'bi 'tenge 'jung a 'wonii. I mang paanaye 'layiri aning nungbu ang ba baaha 'kuro i tungtuniba ang mang 'chene i 'ningbi-tooring aning ba 'sikie jaa.
24 I paaliye nuori ing ing 'ku n ba 'Deevid i tungtuna. I yelaang ning i nuori, a paalaa ning i 'nu a'wo 'jine nga.
25 Bila 'jung Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini, paali nuori ni ing ing n ba 'Deevid i tungtuna ni. I yeliyeng: I daang kung kong dau ang na mang 'jine Iisiriel na'kogo ning n 'ningbi-tooring jaa, ka i 'bi-daba ning na cheliha ba soe a 'chene n 'ningbi-tooring a'wo ing 'cheng n 'ningbi-tooring bila ni yeng, bila na tuming.
26 Pampana, n suhang, 'oo Iisiriel Naangmini, nang veng ka i yelihung ni ing yeli 'ku n ba 'Deevid i tungtuna ni paali.
27 Che Naangmini muo na bang kpe 'tenge 'jung? Nye, sagbani aning sagbama jaa baahaa baahaa sagbani ning kung tuong tarii, ba na wa yera a Ngming'puohi 'de-kpong nga mang me ni?
28 Che i nang chelihi 'wong i tungtuna 'puohibu aning u suhibu, 'oo Ba Tari Baahaa Daana n Naangmini. Chelihi 'wong i tungtuna 'kuori aning a 'puoho nga ung 'puoho i 'ningbi-tooring 'jine ni.
29 Veng ka i 'ningbie mang 'bi a Ngming'puohi 'de-kpong nga ingang 'yienguu aning ngminaa. Veng ka a 'bi 'jie ni yela ing daang yeli ka i 'yuori na kpelingye 'beng ni. I bila a mang 'wono 'puoho i tungtuna ang na mang 'tori a 'jie nga che 'puohi.
30 Ka i tungtuna aning i niba Isi'reeli nibang mang wa 'tori a 'jie nga 'puohi, ka i nang 'wong ba 'puoho. 'Womaa arijenang, i kpe'jie ning. Ka inang wa 'womaa ming, nang veng 'kubo.
31 A'mineng nie kanga na iye u to yelibeu ka a i firibu ka u po. A'mineng u na wa poye i sarika 'ihijie ni 'ningbi-tooring a Ngming'puohi 'de-kpong nga 'puong.
32 Ka unang wa i bila, 'womaa arijenang a tung tuma. Ngmaa i tungtuniba saree, a veng ka a ningbeu 'le che ka i leuhi u beu ni ming dogili u minga 'jung. 'Ku a sun'tuuro yeng tonoo a 'tuuro u sun'tuubung.
33 A 'mineng i niba Isi'reeli 'deme domihi na tuongbang a 'tuuro bang ii yelibeu 'jung. A'mineng ba na leu waye i seng a wa buong i 'yuori, a 'puohi che suhii a Ngming'puohi 'de-kpong ngang.

Fora Na'mine Gbangu 8

34 Ka banang wa i bila, 'womaa arijenang. Veng i niba Isi'reeli 'deme beu 'kubo che leu tariba waaning a paaluu ni ing daang di 'ku ba ba'mine ni.
35 A 'mineng sagbama na poging ka saa ba waana, bang ii yelibeu 'jung. A'mineng ba na 'toriye a 'jie nga a 'puohi, a buong i 'yuori che bahi ba beu ni, ing dogihiba 'jung.
36 Ka banang wa i bila, 'womaa arijenang a veng i tungtuniba Isi'reeli niba yelibeu ni 'kubo. I bila a 'wulibo sosung ni ang sigining ka ba 'chene. Che ka i veng ka saa wa i 'teng-gbangu ni ing di 'ku i niba ung i chengbung ning.
37 A 'mineng kongkpong bii 'baleu na 'leye a paaluung, bii kuobu buunhu haaribu bii buunhu 'kolibu na 'leng. A'mineng 'so-bera bii 'sobo na wang. Che bii a'mineng ba domihi na wa 'pigibang ba 'yi-berang, a paaluung. Yelibeu jaa baluu bii baalung jaa baluu na bang 'leng.
38 Ka bilang wa 'bibe, nie kanga bii i niba Isi'reeli niba jaa na 'puohing a suhi Ngmini. Ba na iye bila sanga nga ba kanga jaa ang na wa bang tuora ni ang 'bi u minga 'sikiring, a tie u 'nuuhi a 'tori a Ngming'puohi 'de-kpong nga.
39 Ka banang wa i bila 'womaa arijenang, i kpe'jie ning. Veng 'ku che i yeli kanga. 'Ku nie jaa bila nga ang sigining u yeli-irihi jaa. I bangye u 'sikiri, 'bojung ina 'yoming bang ninsaalaa 'bie jaa 'sikiri.
40 I bila ka ba jorii a 'beri ni jaa bang na di 'jing a 'teng-gbangu ni ing di 'ku ti nabaali'mine ni ingang.
41 A'wo saana ming ang ba i i niba Isi'reeli 'deme ni kanga 'lomboring, a'mineng u na kaaye i 'yuori yela che 'yi paalitoori wa.
42 'Bojung ba na 'wongye i 'yo-kpong aning i kpiengu 'nu aning i 'nu-tieruu ni yela. Ka unang wa a wa 'tori a Ngming'puohi 'de-kpong nga a 'puohi,
43 'womaa arijenang, i kpe'jie ning. I yeli jaa a saana ang na suhii. I bila ka a dunee niba jaa nye bang i 'yuori a jorii a'wo i niba Isi'reeli niba. I bila ka ba bang ming ka i 'yuori bang di buona a Ngming'puohi 'de-kpong nga mang me nga.
44 A'mineng i niba na 'ying ka ba ti jauning ba domihi taanhuu, 'jie jaa ing na gaaningba. A'mineng ba na 'puohing a 'tori a 'yi-kpong ni ing 'lugi ni aning a Ngming'puohi 'de-kpong ni mang me 'ku i 'yuori ni.
45 Ka banang wa i bila, 'wong ba 'puohibu aning ba suhibu arijenang a ahi ba 'puoring.

46 A'mineng ba na wa iing yelibeu, 'bojung nie jaa 'chibe a ba ira yelibee. Ka banang wa i bila, a'mineng i 'suuri na 'ihiye ba ingang ka i diba ing ba domihi 'nuuhing. Ba na ngmi nyogihibang a gaaning a domihi paaluu, toori jaa bii yengyeng.
47 Che a'mineng ba haakila na wa leuhing paaluu ning bang jaunyogihiba gaaning ni, ka ba leu 'yi ba beu 'puong. Ba na suhiing a niba ni ang ngmi nyogihiba ni paaluung. Ba na yeling: Ti tungye beu, a i yelibee, a i 'pu-toyela.
48 A'mineng ba na leu waye i seng aning ba 'sikie jaa aning ba 'suhu jaa ba domihi ni ang ngmi nyogihiba ni paaluung. A'mineng ba na 'toriye ba 'teng-gbangu ni ing 'ku ba ba'mine ni a 'kong 'kui. Ba na 'toriye a 'yi-kpong ni ing 'lugi ni aning a Ngming'puohi 'de-kpong ni mang me 'ku i 'yuori ni.
49 Ka banang mang wa i bila, 'wong ba 'puohibu a die ba suhibu arijenang, i kpe'jie ning, a ahi ba 'puoring.
50 Veng 'ku i niba nga ang ii yelibeu ni. Veng ba saangbu jaa bang saang i seng 'kubo che veng ka banani ang ngmiba nyogihi gaaning ni iba hina, a tari hina ba ingang.
51 'Bojung i niba aning i cheng liba. Bana ing daang tari 'yining 'Iijipiti 'puong ka 'be 'woning 'kurihuu 'buung 'de-kpong ni.
52 Veng 'kubo ka i 'ningbie 'yuohi 'ku i tungtuna suhibu aning i niba Isi'reeli 'deme suhibu ka i mang cheliha 'wono ba 'kuori wagiri jaa bang na 'kong 'kui.
53 'Bojung i daang welibang a 'yi a dunee ningbuura jaa 'puong ka ba i i cheng a'wo bila ni ing daang yeli 'ku i tungtuna 'Moosis ni. 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, sanga ni ing daang tari ti ba'mine 'yining 'Iijipiti 'puong ni ing daang i bila.
54 Soolomong ang daang wa 'puohi a 'puohibu nga jaa, a suhi Ba Tari Baahaa Daana baahi, u daang 'ihiyiye Ba Tari Baahaa Daana sarika 'ihijie ni 'ningbi-tooring. 'Beng ung daang 'gbinti, a di u 'nuuhi tie sagbaning ni.
55 'Beng la ung daang ahi che duhi sung 'ku a Isi'reeli niba langbu ni jaa. U daang diye kokokpiengaa, a yeli ngaang:
56 Ba Tari Baahaa Daana tariye 'pugibu. Unang 'ku u niba Isi'reeli 'deme peenhibu a'wo ung daang ing nuori bila ni. Yeli'yeni gba 'chi u

no'bing-suunhi ni jaa ung daang 'bing a 'tuuro u tungtuna 'Moosis ingang ni a ba paali.

57 N Ngmingsuhi la ka Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini 'bi ti seng, a'wo u ning ti ba'mine ang daang 'bibe bila ni. U nang ta wa bahati bii a jaanhati.

58 U leuhi ti 'sikie ing u mingang, ka ti mang 'chene u soe jaang. U i bila ka ti mang 'tuuro u no'kurihi aning u yeli'tuurihi aning u 'wulibu soe ni yela ung daang ing nuori 'ku ti ba'mine ni.

59 Veng ka n yeli'bie nga ming mang di suhi suhibu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring ni mang pieli Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini ngminaa aning 'yienguu. U ahi u tungtuna aning u niba Isi'reeli 'deme 'puoring a 'tuuro 'beu jaa hiengbu singbung.

60 Bilang na veng ka a dunee ningbuura jaa bang ka Ba Tari Baahaa Daana la Naangmini. U to jaa la 'chibe.

61 Bila 'jung ye di ye 'sikie jaa 'ku Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini. Ye mang 'tuuro u yeli'tuurihi, a 'tuuro u no'kurihi ni ming a'wo yeng ira bila 'jine ni.

62 'Beng la ka a naa, a langning Isi'reeli niba jaa daang 'ihi sarikihi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.

63 Ka Soolomong daang 'ihi maahuu sarikihi a 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Nadee 'tuhi lijeri aning 'tuhi a'yi (22,000) aning piihi ming 'tuhi koo aning 'tuhi lijeri (120,000) ung daang di 'ihi a sarika. Bila ka a naa aning Isi'reeli niba jaa daang di Ba Tari Baahaa Daana 'deu ing Daana 'nuuhing.

64 A daari jaa ka a naa daang weli a jaga ni ang 'bi Ba Tari Baahaa Daana 'deu 'ningbi-tooring ni 'songsogihi 'bing 'ku Daana. 'Beng ka a naa daang 'ihi sarika nyugirihi aning bung'bie sarikihi. 'Beng ming ung daang di a maahuu sarikihi ni bungkpaang a 'ihi sarika. A yaawa sarika 'ihijie ni ang 'bi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring ang i fiing 'gaali 'jung ung daang i bila. A sarika nyugirihi, a bung'bie sarikihi aning a maahuu sarikihi kpaang ni jaa da ba nyira 'bingjie u 'jung.

65 A wagiri Soolomong daang maaliye siingkpong. U ning Isi'reeli niba jaa daang la. Langbukpong daang la. A jemaa daang 'yiye 'Heemat nuori che gara 'Iijipiti Konbo'bile ni. Ba daang langye Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini 'ningbi-tooring 'beri ayo'poin, a la paahi 'beri

ayo'poin. 'Beri 'pie ning anaahi la bila.
66 A 'beri a'nii daari ka Soolomong daang bahi a niba bang gaa. Bang daang duhi sung 'ku a naa che gaa ba tentihi. Ba 'puuhi daang peliyeng bang nyengina a yelisuunhi ni jaa Ba Tari Baahaa Daana ang i 'ku u tungtuna 'Deevid aning u niba Isi'reeli 'deme ni 'jung.

Naangmini ang la wa Soolomong seng

9 Soolomong daang meye Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni aning a naa 'deu baahi. U daang iye yeli jaa ming ung daang buora ka u i baahi.
2 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang wa Soolomong seng a gberi 'buyi ingang a'wo bila ni ung daang wa u seng Giibiyong 'puong ni.
3 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'kuu: N 'wongye i 'puohibu aning i Ngmingsuhi ni ing suhi n 'ningbi-tooring ni. N diye a 'deu nga ing me nga 'bing ung pegi'yi a na di n 'yuori ing u ingang a gara wagiri jaa. N 'ningbiri aning n 'sikiri ming na mang 'biye u ingang wagiri jaa.
4 'Chene n 'ningbi-tooring a'wo i ba 'Deevid ang daang 'chene ning 'sikiri-pielaa aning sun'tuubu bila ni. Ira anani jaa mang 'kui nuori ni. 'Tuuro n yeli'tuurihi aning n 'wulibu soe ming.
5 Ka inang ira bila, n na veming ka i naalung na'kogo jigi Iisiriel 'puong a gara wagiri jaa a'wo bila ni mang daang ing i ba 'Deevid nuori ni. N daang yeli 'kuung: I daang kung kong nie Iisiriel na'kogo 'jung jaa.
6 Che a'mineng ina ning i 'biihi na leu bahiye n 'tuubu. A'mineng ye kung 'tuuro n no'kurihi aning n yeli'tuurihi ni mang di 'bing ye 'ningbi-tooring ni che leu gaa ti tuna ngmingjaani, a 'puohaa.
7 Ka yenang wa i bila, n na ngmaaye Iisiriel 'ihi bahi a 'teng-gbangu ni mang 'kubo ning. A 'deu nga ming mang di 'bing 'ku n 'yuori nga, n na ing ka u bori n 'ningbiring. Iisiriel na leuye paalilaanii aning bungchelaaruu ningbuura jaa 'puong.
8 A 'deu nga ming, unang 'do 'ju ni, nie jaa ang na mang wa paruu wa gara, a na iung nomaa. Ba na mang purihing che yeli: Wala ka Ba Tari Baahaa Daana i a paaluu nga aning a 'deu nga ngaang?
9 'Beng la bang na dieyeli: Bang jaanhi Ba Tari Baahaa Daana ba Naangmini 'jung la. Unang daang tari ba ba'mine 'yining 'Iijipiti paaluung, che bang leu 'tuuro ngmingjaani, a 'puohaa che tunaa ming. Bila 'jung ka Ba Tari Baahaa Daana veng ka a yelibee nga jaa wa

ba ingang.

Soolomong tungtunihi chelee

10 'Yuomo lijeri ang daang wa baaha ka Soolomong me a 'deri a'yi baahi.
Ba Tari Baahaa Daana 'deu aning a naa 'deu ni la bila.
11 Taiyer naa Hairam daang 'kuye Soolomong 'siid-er aning 'oki daari
aning salima a sigihi bila ni jaa ung buora. A sanga ka Naa Soolomong
panaa daang 'ku Hairam 'yi-bera lijeri 'Gaalilii paaluung.
12 'Beng la ka Hairam daang 'yi Taiyer gaa ka u ti nye a 'yi-bera ni
Soolomong ang 'kuu ni. Che a daang ba peli u 'puo.
13 A 'jung u daang yeliyeng: 'Bo 'yi-bera la nga ing di 'kumo, n ba'bie?
'Beng la ung daang buomaa ka 'Kee-bul* 'teng-gbani. Bila bang nang
buonaa a waana 'jine.
14 'Beng la ka Hairam daang tihi sannii taalentihi koo aning lijeri bang ti
'ku a naa.
15 Naa Soolomong daang laanhiye 'yemilung tungtuniba. A a'nanso la
nga: ka ba me Ba Tari Baahaa Daana 'deu, a me u minga 'deu ming, a
me a Mai'lo 'begirihi, Jeruuselem daangguoni, 'Heezor, Megii'do aning
Geezer.
16 Fee'ro, 'Iijipiti naa daang 'do ti 'pigiye Geezer, a nyuguu ning 'buung.
U daang kuye a 'Keenan niba ni ang kpiera a 'yi-kpoming ni, a diu leu
'cheuri 'ku u 'bi-poga, Soolomong poga ni.
17 Ka Soolomong daang me Geezer. U daang meye 'Muni Beet 'Hoorong
ming.
18 Ung daang me 'Bee-alat, aning Taadimor, anang 'bi a 'mosogong ni,
'Juuda paaluung.
19 A buunhu 'bingjie 'yi-bera ni Soolomong ang daang tari ni jaa ung
daang me. U daang meye 'yi-bera ing u cherietihi, a me 'yi-bera ing u
yohijonniba ming. Bung jaa Soolomong ang daang buora ka u me
Jeruuselem 'puong, Leebanong 'puong, aning paaluu jaang ung 'so
kpiengu ung daang me.
20 A Aamor niba, Hiit niba, Peeriz niba, Haiv niba, aning 'Jii-bus niba
'mine daang kpelingyeng. Ba daang ba i Isi'reeli niba ni 'mine.

*
9:13 'Kee-bul 'muni la bunglaanii.

21 Ba yaanhi ang daang kpeling a paaluung ba 'puoring la bila. Bana ka
a Isi'reeli niba daang ba tuong saang kpeleng kpeleng ni. Ba 'puong ka
Soolomong daang 'ihi niba bang mang tuna 'yemilung tuma a waana
'jine.
22 Che Isi'reeli niba yeng 'puong, Soolomong daang ba 'ihi 'yemilung
tungtuniba, 'bojung ba daang iye taanhuu jaujauriba aning u tungtuniba.
U 'karichihi, u 'sojehi ningbera, u cheeriet moniba ningbera aning u
yohijonniba daang liba.
23 Ba 'mine ming daang iye ningbera a 'karichihi ang da mang kaara
Soolomong tuma ni ingang. Ba daang iye niba koohi a'nu aning 'pihinu
(550) a da mang kaara niba ang tuna a tuma.
24 Ka Fee'ro 'bi-poga ni daang 'yi 'Deevid 'yi-kpong 'do wa u 'deu ni
Soolomong ang me 'kuu ni. 'Beng la ka Soolomong daang me a Mai'lo
'begirihi.
25 'Yuoni jaa, gberi buta ka Soolomong da mang 'ihi sarika nyugirihi
aning maahuu sarikihi a sarika 'ihijieng. Una ung daang me 'ku Ba Tari
Baahaa Daana ni. U da mang lamaang nyugining iinsens a sarika 'ihijie
ni ang 'bi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring ni. Bila ung daang
baahi a Ngming'puohi 'de-kpong.
26 Naa Soolomong daang maaliye mani 'gbori-bera ming jemaa 'Iiziyong
'Gii-ber 'puong, 'beng pieli 'Iilat ni. A Manjie nuoring daang la, 'Iidom
paaluung.
27 'Beng la ka Hairam daang veng ka u tungtuniba ti 'tuuro a mani
'gbori-bera. Mani 'gbori-bera 'puo tungtuniba nga ang bang mani
'ningbiri daang liba. U daang vengyeng ka ba ning Soolomong
tungtuniba ni ti tuna.
28 Ka a 'gbori-bera daang gaa 'Oo-fer a ti tari salima taalentihi koohi
anaahi aning lijeri (420) 'yining 'be waaning. Ba daang taraang wa 'ku
Naa Soolomong.

'Siiba Poginaa ang wa Soolomong 'jie

10 Ka 'Siiba poginaa daang 'wong Soolomong 'yuori 'duobu yela a'wo
Ba Tari Baahaa Daana 'yuori 'lomboring, a wa ka u wa 'pigihuu
ning jugihikpienhi.
2 U daang tariye 'potuuribo yaga jaa waaning Jeruuselem. U daang

waaningye nyogimahi ang 'tuo bung'nyuu-noohi, salima jemaa aning
'ku-nanee. Ung daang wa Soolomong seng, ka u niu yeli yela jagi yeli
jaa ang 'bi a poginaa 'sikiring.
3 Ka Soolomong daang 'ihi u jugihibuhi ni jaa 'muno. Yeli jaa daang
'chibe a i kpiengaa 'ku a naa ung ba tuong welihi u 'ningbiri 'ku a 'Siiba
poginaa.
4 A 'Siiba poginaa daang nyiye Soolomong yeng ni jaa aning a 'deu ni
ung me ni.
5 U daang nyiye u 'teebul 'ju siimaa, a nye u tungtuniba ang mang 'jing
bila. U daang nyiye Soolomong siing'dijie tungtuniba ni ming aning ba
kpari, a nye u dangbuohiba ming. A 'Siiba poginaa daang nyiye sarika
nyugirihi ni Soolomong ang 'ihi Ba Tari Baahaa Daana 'deu ning. Ung
daang wa nye amahi jaa, ka u nuori daang maa.
6 Ung daang yeli 'ku a naa: 'Duoho ni mang 'wong n minga paaluung
a'wo i yeliyaga aning i yeng yela ni iye yeliminga.
7 Che ka mang wa che a wa nyening n minga 'ningbie naani, n da nang
ba sagi a yela 'di. Siringkoni ming, anani mang 'wong ni ba ta ama
tarang. I yeng aning i bundaalung gaaye i nanihung ni yela mang
'wong ni.
8 I niba ni 'wongye noo, ka i tungtuniba nga ming 'wong noo, a'wo bang
mang 'bi i 'ningbi-tooring wagiri jaa a 'wono i yeng ni.
9 Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini tariye pegiri. U 'puong peli i yela
ung dii 'jiili Iisiriel na'kogo 'jung ni, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana ang
nung Iisiriel wagiri jaa 'jung la ung 'bimii naa. U iye bila ka i mang
ngmaara saree ang 'tori, a 'tuuro sung ming.
10 Ka a poginaa daang 'ku Naa Soolomong salima taalentihi koo aning
lijeri, a 'kuu bung'nyuu-noohi ming yaga jaa aning 'ku-nanee. A 'yi bila
ingang, bung'nyuu-noohi nga taa singbu daang ba la wa a la ta anani
'Siiba poginaa ang daang 'ku Naa Soolomong ni.
11 Hairam 'gbori-bera ni ming ang da mang tari salima 'yining 'Oo-fer
waaning ni daang waaningye alimag* daari aning 'ku-nanee ang 'yi
'Oo-fer.

*
10:11 alimag daari — Daari ang mang baa a i bera la, bang mang ngmaahaa werihi maana 'deri piilahi.

12 Ka Naa Soolomong daang di a alimag daari maali Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni danyina. U daang diye 'mine maali a naa 'deu ni ming danyina, a di 'mine ming maali 'konihi aning 'yieme bungngmirihi bang maali ning 'ngmie 'ku a 'yiengyienibe. A 'yi bila ingang, a alimag daari nga taa daang ba la wa jaa. Ba daang ba la nye a taa ming jaa a waana 'jine.
13 Naa Soolomong daang 'kuye a 'Siiba poginaa bung jaa ung buora. U daang 'kuung bung jaa ming ung suhi, ka bung Soolomong ang 'kuu a 'tuuro naalung bundaalung 'lesiring ba paahi. Ung daang leu gaa u paaluu, una aning u tungtuniba ni.

Soolomong bundaalung

14 Sannii ni baluu ang da mang wa Soolomong seng 'yuoni jaa tiinhuu da mang iye taalentihi koohi ayuobi aning lijaata aning ayuobi (666).
15 Sannii ang da mang 'yire a safari'chenibe seng, a yaagu-iriba, 'Areebiya paaluu na'mine jaa aning a paaluu paalikaariba seng waana yeng gba da ba paahi.
16 Ka Naa Soolomong daang di sannii bang di hama ngmi ngmi a maalining bunglegiribera koohi a'yi. Sannii sekelihi koohi ayuobing daang baahi kanga jaa ingang.
17 U daang diye sannii bang di hama ngmi ngmi a maali bunglegirihi koohi ata ming. Sannii miinahi* atang daang baahi kanga jaa ingang. A naa daang diang 'bing a Leebanong Kongkori 'Deu ning.
18 A naa daang la diye woo nyina maali na'kogi-kpong kanga, a di sannii ang ba tari degiri jaa poguu.
19 A na'kogo daang tariye danyina ayuobi, ka a na'kogo saa'ju ming i 'gulogulo a leu gara u 'puori seng. 'Nuuhi dogili'jiihi ming daang 'biye a 'jingjie lampega jaang, ka 'gbegime a'yi ahi a 'nuuhi dogili'jiihi 'lomboeng.
20 'Gbegime 'pie ning a'ying daang ahi 'beng. Bung'yeni da mang ahiye a danyina ayuobi ni kanga jaa 'lomboring. Ba daang ba maali bung jaa ang 'wo ngaang naalung jaang.

*
10:17 miinahi — Buunhu tiinhuu maahibu la. Jie ngang miinahi ata nga daang iye a'wo 'kiilo bung'yeni aning chelii.

21 Naa Soolomong 'bonsuuhi jaang daang i sannii. A Leebanong Kongkori 'Deu ni buunhu ming jaang daang i sannii ang ba jeri bung jaa. Bung'yeni gba da 'chibe a i wari, 'bojung Soolomong 'beri ning ba da mang jering ka wari ba i bung jaa.
22 'Bojung a naa daang tariye dagaa 'gbori-bera ang 'bi mangkpoming a paahi Hairam mani 'gbori-bera jemaa ning. 'Yuomo ata jaa, a dagaa 'gbori-bera nga da mang tariye salima, wari, woo nyina, kpatie aning ngmaahi waaning.
23 A 'jung Naa Soolomong daang gaaye dunee na'mine jaa aning bundaalung aning yeng.
24 Dunee niba jaang da mang buora Soolomong seng waa ka ba wa chelihi u yeng ni Naangmini ang di ing u 'sikiring ni.
25 Nie jaa da mang waaningye u cheutaa bung. 'Yuoni la 'yuoni jaa ba da mang waaningye wari aning salima bungmaanihi, bungyerihi, jaujaubuunhu, bung'nyuu-noohi, yohi, aning buntaanhi.
26 Ka Soolomong daang laanhi cherietihi aning yohijonniba. Cherietihi 'tuhi aning koohi anaahi (1,400) aning yohijonniba ming 'tuhi 'pie ning a'yi (12,000) ung daang tari. U daang dibang ing a cheeriet 'yi-bera ning, ka ba 'mine ming 'bi a naa seng Jeruuselem 'puong.
27 A naa daang vengyeng ka wari puri Jeruuselem 'puong a'wo 'kubo, a veng ka 'siid-er daari ming puri a'wo gbalaa daari ni ang 'bi a Sefala tang'biliing.
28 Soolomong daang tariye yohi ming bang da 'yining 'Iijipiti aning Keeve. A naa yaagu-iriba da mang daang Keeve 'puong bila ni bang da mang kuohaa a sanga.
29 Cheeriet bang da mang da 'yining 'Iijipiti 'puong daa da mang iye wari sekelihi koohi ayuobi. Ka yohu ming daa i koo aning 'pihinu. Ngaang bang da mang dia kuohi ang gaa Hiit niba na'mine aning Aaram* na'mine ni jaa 'jie. ('Munpiilee G. 25:20)

*
10:29 Aaram daang la paaluu ni bang buona Siiriya 'jine ni sa'mungduri seng.

Soolomong pogiba

11 Che Naa Soolomong daang buoraye paalijaani pogiba yaga, a puo
Fee'ro 'bi-poga ni ingang. U daang buoraye 'Moo-ab niba 'bi-pogiba,
Aamong niba 'bi-pogiba, 'Iidom niba 'bi-pogiba, Saidong niba
'bi-pogiba aning Hiit niba 'bi-pogiba.
2 Ba daang 'yiye paalihi ni yela Ba Tari Baahaa Daana ang daang yeli 'ku
Isi'reeli niba ngaang ni: Ye niba ta wa dira taa, ba ming ta wa digiriye.
Nokpieni 'chibe, ba na leuhiye ye 'sikie ing ba ngmimang. Che bana ka
Soolomong daang buora a 'guring mari.
3 Pogiba koohi ayo'poin ang i na'bi-pogiba ung daang tari, a tari
kongkiubainihi ming koohi ata paahi. Ka u pogiba ni daang leuhi u
'sikiri.
4 'Bojung sanga ni Soolomong ang daang wa 'kori, u pogiba ni daang
leuhiye u 'sikiri ing ngmingjaaning. U 'sikiri da ba la 'tori Ba Tari
Baahaa Daana u Naangmini ingang a'wo u ba 'Deevid 'sikiri ang daang
'tori bila ni.
5 'Bojung Soolomong daang 'tuuroye Aasitoret, Saidong niba
ngmingpoga ni, a 'tuuro Miilikom ming, Aamong niba bagidegiri ni.
6 Soolomong daang tungye beu Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng. U
daang ba 'tu Ba Tari Baahaa Daana nene a'wo u ba 'Deevid ang daang
i bila ni.
7 'Beng la ka Soolomong daang me 'jiduoruu a 'ku 'Kiimos, 'Moo-ab niba
bagidegiri ni. A tanga ni ang 'bi Jeruuselem sa'muni seng ning ung
daang meu. U daang meye 'jie a 'ku 'Moo-lek ming, Aamong niba
bagidegiri ni.
8 Bila ung daang i 'ku u pogisaamba ni jaa, banang da mang nyugira
iinsens, a 'ihe sarikihi ming 'kuro ba ngmima ni.
9 A 'jung Ba Tari Baahaa Daana 'suuri daang 'ihiye Soolomong ingang,
'bojung u 'sikiri daang leuhiyeng a 'yi Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel
Naangmini ingang. Unang daang wa Soolomong seng gberi 'buyi
jaa ni.
10 Ba Tari Baahaa Daana daang 'kuung nuori a yeli nga yela, ka u ta wa
gaa ti 'tuuro ngmingjaani. Che Soolomong daang ba 'tu Ba Tari Baahaa
Daana nuori.
11 Bila 'jung Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'kuye Soolomong: I ba

paali n 'layiri aning n yeli'tuurihi ni mang 'kui ni. Ing i ngaang 'jung, n siringkoni na tagiye a naalung faa i seng, a diu 'ku i tungtuna.

12 Che n kung i bila i sangang, i ba 'Deevid 'jung. I 'bi-dau 'nuuhing mang na taguu faa.

13 Che a naalung paaluu jaa naani mang na tagi faa. N na diye buuri'yeni a 'ku i 'bi-dau ni, n tungtuna 'Deevid 'jung. N na iye bila Jeruuselem ming yela, mang 'luguu ni 'jung.

Soolomong domihi

14 Ba Tari Baahaa Daana daang 'ihiye doma ing Soolomong. Una la 'Heedad 'Iidom 'deenhuu ni. U daang iye a naa ni ang 'bi 'Iidom 'puong ni buurii.

15 'Bojung sanga ni 'Deevid ang da jaura 'Iidom niba ni ang daang i. A sanga ka 'Joo-ab, a 'sojehi ningkpong ni ming daang 'do gaaye ka u ti 'ung a 'kuunhi. 'Joo-ab ang daang wa ku 'Iidom niba daba ni jaa 'puoring ang daang i.

16 'Chiuri ayuobi ka 'Joo-ab aning a Isi'reeli niba jaa daang 'bi 'beng. Ba daang 'biye 'beng bilaang a gara sanga ni ung daang wa ku dau jaa ang 'bi 'Iidom 'puong.

17 A sanga la ka 'Heedad aning 'Iidom niba 'mine ang i u ba tungtuniba daang jo gaa 'Iijipiti. 'Heedad da nang iye 'bibili-fiing.

18 'Beng la bang daang 'ihi 'yi Miidiyan a wa 'Peerang. Bang daang nyogihi daba puo ba ingang a 'yining 'Peerang waaning 'Iijipiti. Ba daang waye 'Iijipiti naa Fee'ro 'jie ung 'ku 'Heedad 'deu. Fee'ro da mang 'poye siimaa ing u 'nu, a 'kuu 'teng-gbangu ming.

19 Ka 'Heedad daang nye nungbu yaga jaa Fee'ro seng. A 'jung Fee'ro daang diye u minga poga yau 'kuu ung leu u poga. Poginaa Taapeniz yau ni la bila.

20 'Beng la ka Taapeniz yau ni daang dogi 'bi-dau 'ku 'Heedad. U 'yuori daang la 'Ginyuubat, una ka Taapeniz daang ngmaa bihi Fee'ro 'deung ni. 'Ginyuubat daang 'biye Fee'ro jagang, a puo u 'bi-daba ni ingang.

21 Ka 'Heedad daang wa 'wong ka 'Deevid 'kpiyeng ti paahi u ba'mine ingang, ka 'Joo-ab a 'sojehi ningkpong ni ming 'kpi. 'Beng la ka 'Heedad daang yeli 'ku Fee'ro: Veng ka n gaa, a lieng leu gaa n minga paaluu.

22 Ka Fee'ro daang yeli 'kuu: 'Bo muo ing kong n seng, a'wo i naang wa 'ihi 'kpengkpereng ngaang a buora ka i leu gaa i minga paaluu? Ka 'Heedad dieyeli: N ba kong bung jaa, che ina nang veng ka n gaa.
23 Ka Naangmini daang la 'ihi doma kanga la ing Soolomong. 'Ilaiyada 'bi-dau 'Riizong la bila, unang daang jo u ningkpong 'Hedadiizur seng ni. 'Hedadiizur daang la 'Zooba naa.
24 Sanga ni 'Deevid ang daang wa ku 'Zooba 'sojehi ni baahi, 'Riizong daang laanhiye daba bang 'tuuruu. U daang leuye ngmaakpaari langbu ningkpong. Ba daang gaaye Damaasikus a ti kpiera 'beng, a kaara Damaasikus.
25 'Riizong daang iye Isi'reeli doma Soolomong 'beri ni jaang, a paahi danga ni 'Heedad ang daang daara ni ingang. 'Riizong daang haye Iisiriel, a 'di naalung Aaram ingang.
26 'Beng la ka Soolomong tungtuna Jero'boo-am, 'Niibat 'bi-dau ni ming daang die taawai a naa ingang. U daang iye 'Iifiriam nie, a 'yi Zeereda. U ma 'yuori daang la Zeruuwa, pogikuori kanga.
27 Yeli ming ang daang i 'sabogu ung die taawai a naa ingang la nga. Naa Soolomong daang meye a Mai'lo 'begirihi, a maali u ba 'Deevid 'yi-kpong ni ming 'jiihi ang 'le 'le me.
28 A dau nga bang buona Jero'boo-am nga daang iye gandau ang tari nyau. Soolomong ang daang wa nye ka a 'bi-polii nga tariye 'ningbi-jie ning tuma, u daang vengyeng ung leu 'Joosef jaga tungtuniba jaa ningkpong.
29 Ana wagiri ning Jero'boo-am daang 'yiye Jeruuselem a gara. 'Beng la ka dangyera Ahai'ja, a Sai'lo nie ni daang 'tuohuu soring. Ahai'ja daang yeriye kparipaalaa. Ba ba'yi ni 'yong daang la a moo 'puong.
30 'Beng la ka Ahai'ja daang nyogi a kparipaalaa ni ung yeri ni tagihi chiehi 'jiihi 'pie ning a'yi.
31 'Beng la ung daang yeli 'ku Jero'boo-am: 'Ihi 'jiihi 'pie tari. 'Bojung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini ni yeli: Nye, n na tagiye a naalung faa Soolomong 'nung a di buura 'pie 'kui.
32 Che n tungtuna 'Deevid yela, aning Jeruuselem yela, u na nyiye buurii bung'yeni. Jeruuselem iye 'yi-kpong nga mang 'lugi Isi'reeli buura jaa 'puong.
33 'Bojung ba jaanhimang che 'puohi Aasitoret, Saidong niba ngmingpoga ni. Ba 'puohiye 'Kiimos, 'Moo-ab niba ngmini ni, aning Miilikom,

Aamong niba ngmini ni. Ba ba 'cheng n soeng a na i yela ang 'tori n 'ningeng. Ba ba 'tu n yeli'tuurihi aning n 'wulibu soe ming a'wo Soolomong ba 'Deevid ang daang i bila ni.

34 Che n kung faa a naalung jaa u 'nung, 'bojung n 'bimuung naa u 'nyivori 'beri jaa. N tungtuna 'Deevid yela mang kaa che i bila. Una mang daang 'lugi, ung 'tuuro n no'kurihi aning yeli'tuurihi ni.

35 Che n na faaye a naalung u 'bi-dau 'nung a diu 'kui. N na 'kuing buura 'pie.

36 U 'bi-dau ni ming, buuri'yeni mang na 'kuu. N na iye bila ka n tungtuna 'Deevid mang tuong tari fintina n 'ningbi-tooring wagiri jaa Jeruuselem 'puong. Jeruuselem la a 'yiri ni mang 'lugi ka n 'bing n 'yuori 'beng ni.

37 Bila 'jung n na diing ka i 'di naalung bung jaa i 'sikiri ang buora ingang. I na leuye naa Iisiriel ingang.

38 Cheliha anani jaa yela mang 'kui nuori ni. 'Chene n soeng, a ira yela ang 'tori n 'ningeng. 'Tuuro n yeli'tuurihi aning n no'kurihi a'wo n tungtuna 'Deevid ang daang i bila ni. Ka inang wa ira bila, n na 'biye i seng a me jaga ang na 'bibe gara 'kui. U na 'woningye unani mang daang me 'ku 'Deevid ni. N na diye Iisiriel ming 'kui.

39 N na dogihiye 'Deevid buurii bila nga yela, che n kung dogihiba aang gara.

40 Bila 'jung Soolomong daang buorang ka u ku Jero'boo-am. Che ka Jero'boo-am daang 'ihi a jo gaa 'Iijipiti, 'Iijipiti naa Saisak 'jie. U daang ti 'biye 'Iijipiti 'puong a gara Soolomong 'kuung.

Soolomong 'kuung

41 Soolomong tungtunihi chelee, yeli jaa ung daang i, haali u yeng ni yela, ma ba sebaang Soolomong tungtunihi gbangu ni 'puong wa?

42 Wagiri ni ming Soolomong ang di 'di Iisiriel jaa naalung Jeruuselem 'puong daang iye 'yuomo lijaa'yi.

43 Bila 'puoring ka Soolomong daang 'kpi ti peenhi u ba'mine seng. Ba daang 'umuung u ba 'Deevid 'yi-kpong ning. Ka u 'bi-dau 'Rihoboo-am daang 'di naalung u 'jieng.

Iisiriel dieye taawai 'Rihoboo-am ingang

12 'Rihoboo-am daang gaaye 'Sii-kem, 'bojung Isi'reeli niba jaang daang gaa 'be ka ba ti 'bimuu naa.
2 Ka 'Niibat 'bi-dau Jero'boo-am daang 'womaa. U da nang 'biye 'Iijipiti 'puong. 'Be ung daang jo Naa Soolomong seng a ti kpiera ni.
3 'Beng la bang daang tung buomuu. Ka Jero'boo-am aning Isi'reeli niba langbu ni jaa daang wa yeli yela 'ku 'Rihoboo-am.
4 Ngaang bang daang yeli: I ba daang vengyeng ka ti 'yoge i tiinhuu. Bila 'jung pampana, veng ka i ba tungkpienhi aning u 'yoge-tiinhuu ni ung daang ingti ni i sonomee, ka ti tunii.
5 Ung daang yeli 'kubo: Ye gaa ka 'beri ata. Bila 'puoring ye leu wa nyima. Ka a niba daang di gaa.
6 'Beng la ka Naa 'Rihoboo-am daang piehi a ningbera ni ang daang tuna u ba u 'vorihung sanga ni. Ung daang jugihiba: 'Bo kawani yeng na 'kumo ka n ti bahining niba nga?
7 'Beng la bang daang yeli 'kuu: Leu 'yeme 'ku a niba nga 'jine, a tuniba. Bahiba ning kokosung. Ka inang i bila, ba na leuye i tungtuniba a gara wagiri jaa.
8 Che ka 'Rihoboo-am daang jaanhi a ningbera kawani ni, che ti piehi 'bi-pola nga ang i u langpolitaa. Banang da mang tuna 'kuruu ni.
9 Ung jugihiba: 'Bo kawani yeng tari? Koko'buo ting na bahining a niba nga ang yeli yela 'kumo, nga? Banang yeli ngaang ni: Veng ka 'yoge ni i ba ang ingti ni i sonomee ni.
10 'Beng la ka a 'bi-pola ni u ningba ang lang poli ni yeli 'kuu: Ngaang ing na yeli 'ku a niba nga ang yeli yela 'kui, ka: I ba daang iyeng ka ti 'yoge i tiinhuu, che ina veng ka u i sonomee ni. Ngaang ing na yeli 'kubo: N 'nubibileng na i 'gboli gaa n ba sie.
11 Pampana, n ba ang daang ingye 'yoge-tiinhuu ni, maang yeng na ing ka ye 'yoge ni maaling i tiinhuu paahi. Kpaahii ka n ba da mang di fiebiye. Che gbaanihi ka maang yeng na mang di fiebiye.
12 Ka Jero'boo-am aning a niba jaa daang wa 'Rihoboo-am seng a dabaata daari a'wo bila ni a naa ang daang yeli ni. U daang yeliyeng: Ye leu wa nyima a dabaata daari.
13 'Beng la ka a naa daang yeli yelijagihi 'ku a niba, che jaanhi kawani ni a ningbera ang 'kuu ni.

14 Kawani ni a 'bi-pola ang 'kuu ni ung daang di yeli ngaang 'ku a niba: N ba daang vengyeng ka ye 'yoge i tiinhuu, che maang yeng na ing ka ye 'yoge maaling i tiinhuu paahi. Kpaahii ka n ba da mang di fiebiye. Che gbaanihi ka maang na di fiebiye.
15 A 'jung a naa daang ba chelihi 'wong a niba yeliyaga, 'bojung a yelitarihi leuhibu daang 'yiye Ba Tari Baahaa Daana seng. U daang iye bila ka ka u nye paali yelihung ni ung daang i ka Sai'lo nie Ahai'ja yeli 'ku 'Niibat 'bi-dau Jero'boo-am ni.
16 Isi'reeli niba jaa daang wa nyiyeng ka a naa jaanhiyeng ka u chelihi 'wong ba yeliyaga. 'Beng la ka a niba daang dieyeli 'ku a naa:
    'Bo 'dijie ting tari 'Deevid 'di-nuoring?
    Ti ning Jeesi 'bi-dau ni ba lang cheng.
    Isi'reeli niba 'woi, ye gara ye tentihi.
    'Deevid 'woi, panaa tari i minga 'deu kaara.

    'Beng la ka Isi'reeli niba daang 'ihi gaa ba tentihi.
17 Che ka 'Rihoboo-am daang kaara Isi'reeli niba ni ang kpiera 'Juuda 'yi-berang ni.
18 'Beng la ka Naa 'Rihoboo-am daang tung 'Adooram, unang daang kaara a 'yemilung tuma ni. Che ka a Isi'reeli niba jaa daang fobuu ning 'kubo, ung 'kpi. Bila 'jung Naa 'Rihoboo-am daang kpeye u cheeriet 'wieng, a na jo gaa Jeruuselem.
19 A 'jung Isi'reeli nang dieraye taawai 'Deevid 'di-nuori ingang a waana 'jine.
20 Isi'reeli niba jaa daang 'wongyeng ka Jero'boo-am leu wayeng. 'Beng la bang daang tung u 'jie, a buomuu waaning a langbu 'jie wa 'bimuu Iisiriel jaa naa. Nie jaa daang 'chibe a 'tu 'Deevid 'di-nuori ni, ka 'Juuda buurii 'yong naani.
21 'Rihoboo-am ang daang wa wa Jeruuselem, u daang laanhiye 'Juuda 'deu niba jaa a lang ning Beenjaming buurii. Ba daang iye dau'lugirihi 'tuhi koo aning 'tuhi lijaanaahi (180,000) ang i taanhuu jaujauriba. U daang buorang ka ba jauning Isi'reeli buurii ka u tuong leu die a naalung ka u i una 'Rihoboo-am, Soolomong 'bi-dau 'suobu.
22 Che ka Naangmini 'duoho daang ta 'Simeeya, Naangmini nie ni.
23 Ngaang ung daang yeli: Yeli yela 'ku Soolomong 'bi-dau 'Rihoboo-am,

'Juuda naa ni. Yeli yela 'ku 'Juuda aning Beenjaming buurii niba jaa aning a niba chelii ni.

24 Yeli 'kubo ka ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Ye ta wa 'duoro. Ye ta wa jauraning ye ba'biihi Isi'reeli niba. Dau jaa leu gara u 'deu, 'bojung n seng ka a yeli nga 'yi. Bila 'jung ba daang sagiye Ba Tari Baahaa Daana yelihung ni a leu, a 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana yelihung ni.

Sannii napola ang 'bi Beetel aning Daan 'puong

25 'Beng la ka Jero'boo-am daang me 'Sii-kem, Iifiriam tangbera 'puong, a kpiera 'beng. U daang 'yiye 'beng a ti me Penaiyel ming.

26 Ka Jero'boo-am daang yeli u 'puong ngaang: Pampana a naalung na tuong leu gaaye 'Deevid 'di-nuori niba 'jie.

27 A'mineng a niba nga na mang 'duoro 'iheye sarikihi Ba Tari Baahaa Daana 'deu ning Jeruuselem 'puong. Ka banang wa ira bila, a niba nga 'sikie na la leu ti 'biye ba ningkpong ingang, 'Juuda naa 'Rihoboo-am la bila. Ba panaa na kumang che leu gaa 'Juuda naa 'Rihoboo-am seng.

28 Bila 'jung Naa Jero'boo-am daang iyeng bang tieguu haakila. U daang maaliye salima napola a'yi, a yeli 'ku a niba: Tuori'gaalii la a'wo ye na mang 'duoro Jeruuselem. Iisiriel 'woi, nye i ngmima la ni. Anang daang tarii 'yining 'Iijipiti paaluu 'do waaning ni.

29 'Beng la ung daang di kanga 'bing Beetel 'puong, a di kanga ming ti 'bing Daan 'puong.

30 A yeli nga daang leuye yelibeu, 'bojung Daan jaa ka a niba da mang gaa ti 'puohi a baga kanga 'ningbi-tooring.

31 U daang meye bagi'deri a 'jiduorihing, a 'lugi ngming'puohi 'yi-dieriba ningbuura jaa 'puong. Ba daang ba i 'Liivai yaanhi ni 'mine.

32 Jero'boo-am daang 'bingye 'tigiri ung mang 'lere a 'chiuri a'nii daana ni dau 'pie-naa'nu daari. U da 'woningye a 'tigiri ni ang daang 'bi 'Juuda 'puong ni. U da mang 'iheye sarika a sarika 'ihijieng. Bila ung da mang ira Beetel 'puong, a 'ihe sarika 'kuro a napola ni ung maali ni. U daang 'bingye ngming'puohi 'yi-dieriba Beetel 'puong ming. A 'jiduorihi ni ung maali ning ung daang 'bingba.

33 Bila ung da mang 'ihe sarika a sarika 'ihijie ni ung maali Beetel 'puong ni. A 'chiuri a'nii daana 'beri 'pie ning a'nu daari ung da mang i bila.

'Chiu nga ung 'lugi 'bing u minga 'sikiri buobung ung da mang i bila. Ung daang 'bing 'tigiri 'ku Isi'reeli niba, a mang nyugira sarikihi a sarika 'ihijie ning.

A Naangmini nie ni ang 'yi 'Juuda ni

13 Nye, a 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana yelihung ingang, Naangmini nie kanga daang 'yiye 'Juuda gaa Beetel. Ung daang gara ka Jero'boo-am la a ahi a sarika 'ihijie sieng a na nyugi iinsens.

2 'Beng la ka a Naangmini nie daang 'cheehi ing a sarika 'ihijie a 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana yelihung ingang. U daang yeliyeng: Sarika 'ihijie 'woi, sarika 'ihijie, ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Nye, ba na dogiye 'bibile kanga bang buona 'Josaiya 'Deevid 'di-nuoring. I ingang ung na di a 'jiduorihi ngming'puohi 'yi-dieriba ni 'ihi sarika. Banang mang nyugira sarikihi i ingang ni. Ba na nyugiye ninsaali kaba i ingang.

3 A daari jaa ung daang tihi 'sieree a yeli: A 'sieree nga ka Ba Tari Baahaa Daana tihi: Siringkoni a sarika 'ihijie na werihing 'jiihi a'yi, ka a tampelung ni ang 'bi u ingang ni 'kiri bahi.

4 Ka Naa Jero'boo-am daang 'wong a Naangmini nie yeliyaga. Unang daang 'cheehi ing a sarika 'ihijie ni ang 'bi Beetel 'puong ni. 'Beng la ka Jero'boo-am daang tie u 'nu a 'yi a sarika 'ihijieng a yeli: Ye nyoguu. 'Beng la ka u 'nu ni ung di tieguu ni 'kpi, ung mang la taguu, a tagi 'guo.

5 A sarika 'ihijie ming daang werihiye 'jiihi a'yi, ka a tampelung 'yi a sarika 'ihijie 'kiri bahi. Bila daang iyeng a 'tuuro 'sieree ni a Naangmini nie ang tihi a 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana yelihung ingang ni.

6 'Beng la ka a naa daang dieyeli ngaang 'ku a Naangmini nie: Jaan'de, suhi Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini hina. Nang 'puohi 'kumo ka n 'nu la bang tuna. Ka a Naangmini nie daang suhi Ba Tari Baahaa Daana ka a naa 'nu ni la tuna. Ung leu 'woning bila ni ung daang 'wo ni.

7 'Beng la ka a naa daang yeli 'ku a Naangmini nie: Wa ka ti gaa 'deu ka i ti 'di siimaa, che ka n bo cheutaa 'kui.

8 Che ka a Naangmini nie yeli 'ku a naa: Ka inang na 'kumo i 'deu chelii gba, che n nii kung gaa. N kung 'di siimaa gba bii a 'nyu kuong 'jie ngang.

9 'Bojung bila ka Ba Tari Baahaa Daana 'kumo nuori, a 'tuuro u yelihung ning. U yeliyeng: Ta wa 'dire siimaa bii a 'nyuuro kuong. Ta wa leu ti 'tuuro sori ni ming ing 'tu wa ni.
10 A 'jung u daang leu diye sojaala. U daang ba la 'tu a sori ni ung 'tu wa Beetel ni.
11 Dangyeri'koree kanga daang kpieraye Beetel 'puong. Ka u 'bi-daba daang wa yeluu anani jaa a Naangmini nie ang tung Beetel 'puong a daari. Ba daang toonhiye a yeliyaga ni jaa ung yeli 'ku a naa ni ming 'ku ba ba.
12 Ka ba ba ni daang yeli 'kubo: 'Yening seng ung 'tu? Ka u 'bi-daba ni daang 'wuluu 'jie ni a Naangmini nie ang 'yi 'Juuda wa ni ang 'tu.
13 'Beng la ung daang yeli 'ku u 'bi-daba ni: Ye bo 'kogo ing a bunga 'kumo. Bang daang ing a bunga 'kogo ung jomuu.
14 U daang biehiye a Naangmini nie ni ti poguu 'oki dau kanga luong, ka u 'jingye. 'Beng la ung daang jugihi a Naangmini nie: Ina la a Naangmini nie ni ang 'yi 'Juuda wa ni bi? Ung yeli: Maang la.
15 'Beng la ka a dangyera daang yeli 'kuu: Wa ka ti gaa 'deu ka i ti 'di siimaa.
16 Ka a Naangmini nie yeli: N kung bang leu 'tui gaa, bii a 'tui gaa i 'deu. N kung tuong i ka n nii ming 'di siimaa bii a 'nyu kuong 'jie ngang.
17 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana yelihung yeli 'kumong: Ta wa 'dire siimaa bii a 'nyuuro kuong 'beng. Ta wa leu ti 'tuuro 'jie ni ming ing 'tu wa ni.
18 Ka a dangyeri'koree daang yeli 'kuu: Dangyera la n ming a'wo ina turi. Malika yeliye Ba Tari Baahaa Daana yelihung 'kumo. Ngaang ung yeli: Gaa ti taruu waaning i 'deu ka u wa 'di siimaa, a 'nyu kuong ming. Che 'girii ung daang ngmaara 'kuruu bila.
19 Ung daang leu ka u niu gaa. Ung daang ti 'di siimaa a dangyera 'deung, a 'nyu kuong ming.
20 Sanga ni bang daang wa 'jing 'dire a 'teebuling, Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang taye a dangyeri'koree ni ang ti taruu leu waaning ni.
21 'Beng la ung daang 'cheehi ing a Naangmini nie ni ang 'yi 'Juuda wa ni a yeli: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: I jaanhiyeng ka i 'tu Ba Tari Baahaa Daana yelihung. I ba la 'tu a nuori ni Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang 'kui ni ming.

22 I leu wayeng a wa 'di siimaa che 'nyu kuong ming a 'jie ngang. 'Be yela ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kui: Ta wa 'dire siimaa, ta wa 'nyuuro kuong ming 'beng ni. Bila 'jung i inggbani kung ta i ba'mine kau'biri.
23 Ung daang 'di siimaa, a 'nyu kuong ming wa baahi, ka a dangyeri'koree bo 'kogo ing a bungang 'ku a dangyera ni ung daang ti tari leu waaning ni.
24 U gaabu ni 'puong la ka 'gbegini daang 'tuohuu soring, a kuu. Ka u inggbani daang jeng a soring ka a bunga ahi pieli. A 'gbegini ming daang ahiyeng pieli a 'kuung.
25 'Beng la ka niba da mang wa para a nye a 'kuung ang jeng a soring ka a 'gbegini ahi pieli. 'Beng la bang daang gaa ti yelaa a 'yi-kpong ni a dangyeri'koree ang kpiera ning.
26 Sanga ni a dangyera ni ang daang ti leuhuu soring waaning ni ang wa 'womaa, ngaang ung daang yeli: A Naangmini nie ni ang jaanhi Ba Tari Baahaa Daana yelihung ni la. Bila 'jung ka Ba Tari Baahaa Daana 'ihuu ing a 'gbegini 'nuuhing ung tagihuu churi, a kuu. Bila turi ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung ni ung yeli 'kuu ni yeli.
27 Ung yeli 'ku u 'bi-daba: Ye bo 'kogo ing a bunga 'kumo. Bang daang imuu 'kogo.
28 Ung daang gaa ti nye a Naangmini nie ni inggbani ang jeng a soring ka a bunga aning a 'gbegini ahi pieli a 'kuung. A 'gbegini daang ba oo a 'kuung bii a tagihi a bunga ming churi.
29 Ka a dangyera daang di a Naangmini nie ni inggbani dogili a bunga ingang a leu taruu waaning. Ka a dangyeri'koree daang wa a 'yi-kpong a na wa 'komuu 'ung.
30 Bila 'puoring, u daang diye a 'kuung 'ung u minga kau'biring. Bang daang 'komuu a yera: A'ku, n ba'bie.
31 Ung daang wa 'umuu baahi, ung yeli ngaang 'ku u 'bi-daba ni: Ka maang wa 'kpi, ye 'ungmo a kau'biri ning mang 'ung a Naangmini nie ni. Ye di n kaba 'bing kpegili u kaba.
32 'Bojung yela ni Ba Tari Baahaa Daana ang veng ung 'cheehi yeli ing a sarika 'ihijie ni ang 'bi Beetel 'puong ni naang tuming. Anani ming ung yeli ing a bagi'deri ni jaa ang 'bi a 'jiduorihi ni ang 'bi 'Sameeriya 'yi-berang ni naang tuming.
33 A yeli nga 'puoring, Jero'boo-am daang ba leu 'yi u sobeu ning. Che

ung daang la 'ihi ngming'puohi 'yi-dieriba ningbuura jaa 'puong ing a 'jiduorihing. Nie jaa ang buora, u mang weluung 'bing ung leu a 'jiduorihi ngming'puohi 'yi-dieriba kanga.
34 A yeli nga daang la Jero'boo-am 'deu niba yelibeu. Bilang daang veng bang baahi kpeleng kpeleng, a nyuong 'yi duneeng.

14 Jero'boo-am 'bi-dau ang 'kpi

A sanga Jero'boo-am 'bi-dau Abaija daang 'leye baalung.
2 Ka Jero'boo-am daang yeli 'ku u poga: Jaan'de 'ihi, a garihi i minga ka ba ta bang ka Jero'boo-am poga lii. Gaa Sai'lo. Nye, 'beng ka dangyera Ahai'ja 'be. Unang daang yeli 'kumo ka n na leuye naa a kaara a niba nga ni.
3 Di paanuubola ming 'pie, a di kaanha awala aning siu ming dugu bung'yeni a gaa u 'jie. U na yeliing yeli ang na pogi a 'bie.
4 Ka Jero'boo-am poga daang i bila. U daang 'ihiyeng a gaa Sai'lo. 'Beng la ung daang wa ta Ahai'ja 'deu. Che Ahai'ja daang ba tuona nyira, 'bojung 'koribu daang vengyeng ka u 'ningbie ba la nyira sung.
5 Ba Tari Baahaa Daana daang dangyeliye Ahai'ja: Jero'boo-am poga la nga a waana ka u wa jugihii yeli kanga u 'bi-dau 'lomboring, 'bojung a 'bi-dau bierang. Ngaang ning ngaang ing na yeli 'kuu. 'Bojung ka unang wa kpiera waana, u na leu ing a'wo pogijaala ang liu.
6 Ka Ahai'ja daang 'wong a poga 'cheni dangini, a sanga ka u 'chene waana ka u kpe a 'di-nuori. 'Beng la ka Ahai'ja daang yeli: Jero'boo-am poga, kpiera waana. Wala la ing ira a'wo ing i ningjaala? 'Bojung ba tungmang i seng ka n wa 'kui 'duohi-beu.
7 Gaa ti yeli 'ku Jero'boo-am ka ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini yeli: N 'duohiing a niba 'puong, a veng ing kaara n niba, Isi'reeli 'deme.
8 N tagiye a naalung faa 'Deevid 'di-nuori niba 'nuuhing, a diu 'kui. Che anaa jaa i ba 'tu bila ni n tungtuna 'Deevid ang daang 'tuuro ni. U daang 'tuye n no'kurihi aning u 'sikiri jaa, a ira yela ang 'tori n 'ningeng 'yong.
9 Che ina yeng tungye beu a gaa banani jaa ang daang 'bibe che ing wa 'bibe ni. 'Bojung i gaa ti maaliye ngmima, a me baga a na dang n 'suuri. I dimang loo i 'puoring.
10 Bila 'jung kaara, n na waaningye beu ina Jero'boo-am 'deu niba ingang.

N na ngmaaye dau jaa 'yi i ingang Iisiriel 'puong, ka 'yeme la bii ka nie ang 'so u minga la. N na nyugiye banani ang chehi Jero'boo-am 'deung ni a'wo nie ang mang nyugi sagiri bilaang ang jaa wa ti baahi ni.

11 Jero'boo-am nie jaa ang na 'kpi a 'yi-kpoming, baahing na obuu. U nie jaa ming ang na 'kpi moong, saa'ju 'nobiliing na 'diu, 'bojung Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

12 Bila 'jung, 'ihi gara i 'deu. I gberi ang naang gaa ka u neura a 'yi-kpong 'puo, a 'bie na 'kping.

13 Isi'reeli niba jaang na 'komuu a 'ung. U 'yong na la Jero'boo-am nie bang na 'ung. 'Bojung u 'yong la Jero'boo-am 'deu nie nga Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini ang nye yelisung u ingang.

14 A la waana ming, Ba Tari Baahaa Daana na 'ihiye u minga naa ka u kaara Iisiriel jaa. A nabalaang na ngmaa Jero'boo-am 'deu 'ihi bahi. 'Jine la a 'beu. Ka 'boluu ye? Pampangmaahuu nga gba la.

15 Ba Tari Baahaa Daana na ngmiye Iisiriel, ka u 'woning moohuu ang yo gbiina kuong 'puong. U na tagiye Iisiriel vuo a 'teng-gbangsung nga ung daang di 'ku ba ba'mine nga ingang. U na veming ka ba yaari ti pari 'Yufireetis Mani 'do, 'bojung ba diye Asiira baga daari a danna Ba Tari Baahaa Daana 'suuri.

16 U na yaaye Iisiriel ming tihi, Jero'boo-am yelibee 'jung. Unang daang tung beu a veng ka Iisiriel ming tung beu ni.

17 'Beng la ka Jero'boo-am poga ni daang 'ihi gaa, a wa ta Tuuriza. Ung daang wa ta a 'deu 'di-nuori ka a 'bie 'kpi.

18 Bang daang 'umuu, ka Iisiriel niba jaa 'komuu a'wo Ba Tari Baahaa Daana yelihung ang daang yeli bila ni. Ana ung daang veng ka u tungtuna Ahai'ja, a dangyera yeli ni.

19 Jero'boo-am tungtunihi chelee seuyeng 'bing. Bila nga ung da mang jau taanhuu aning bila ni ung 'di naalung, nye, ba sebaang ing Isi'reeli na'mine tungtunihi gbangu ning.

20 Wagiri ni Jero'boo-am ang daang di 'di naalung iye 'yuomo lijeri aning a'yi. Ung daang 'kpi ti paahi u ba'mine ingang. Bila 'puoring, u 'bi-dau 'Nee-dabung daang die u 'jie 'di naalung.

'Rihoboo-am 'kuung

21 Ka 'Rihoboo-am, Soolomong 'bi-dau ni daang 'di naalung 'Juuda 'puong.

'Rihoboo-am daang iye 'yuomo lijaa'yi aning 'yeni che leu naa. 'Yuomo 'pie aning ayo'poin ung daang 'di naalung Jeruuselem 'puong. A 'yi-kpong ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'lugi Isi'reeli buura jaa 'puong a di u 'yuori 'bing 'beng ni la bila. 'Rihoboo-am ma 'yuori daang la 'Neeyama, Aamong niba 'bi-poga kanga.

22 'Juuda daang tungye beu Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng. Ba daang diye ba yelibee ni bang mang ira ni a veng ka Ba Tari Baahaa Daana 'nyuuri 'ihi. Ba daang iye bila a veng ka u 'nyuuri 'ihi a gaa anani jaa ba ba'mine ang daang i ni.

23 Ba ming daang meye 'jiduorihi, a maali bagimaali piilihi aning Asiira daari baga. Ba daang maalaang 'bing tangyogu jaa 'jung aning dau jaa ang tari maahuu luong.

24 Daujentirihi ming daang 'biye a paaluung. A paalihi ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang kari Isi'reeli niba 'ningbi-tooring bahi yelidega ni jaa taa bang da mang ira.

25 Naa 'Rihoboo-am naalung 'yuomo a'nu 'puong, 'Iijipiti naa Saisak daang 'do waye Jeruuselem ingang.

26 U daang 'ohiye Ba Tari Baahaa Daana 'deu bungnanee ni aning a naa 'deu ming bungnanee gaaning. Bung jaa ung daang va gaaning. A salima bunglegirihi ni Soolomong ang daang maali ni ming jaa ung daang va gaaning.

27 Bila 'puoring, Naa 'Rihoboo-am daang maaliye yaawa bunglegirihi liehaa. U daang diang ing a 'guribo ningbera 'nuuhing, banang da mang 'guro a naa 'deu 'di-nuori ni.

28 Wagiri jaa a naa ang da mang wa kpiera Ba Tari Baahaa Daana 'deu, a 'guribo mang pegilaang. Bila 'puoring ba da mang taraang kpe ti 'bing 'guubu 'deung.

29 'Rihoboo-am tungtunihi chelee aning yeli jaa ung daang i, ma ba sebaang ing a 'Juuda na'mine tungtunihi gbangu ning wa?

30 Taanhuu ming da mang 'biye 'Rihoboo-am aning Jero'boo-am kpachagang wagiri jaa.

31 Ka 'Rihoboo-am daang 'kpi ti paahi u ba'mine ingang. Bang daang 'umuu paahi u ba'mine ingang 'Deevid 'Yi-kpoming. 'Rihoboo-am ma 'yuori daang la 'Neeyama, Aamong niba 'bi-poga kanga. Bila 'puoring ka u 'bi-dau Abaijam daang die u 'jie 'di naalung.

Fora Na'mine Gbangu 15

'Juuda naa Abaijam

15 'Niibat 'bi-dau Naa Jero'boo-am naalung 'yuong 'pie aning a'nii
'puong ka Abaijam daang 'di 'Juuda naalung.
2 'Yuomo ata ung 'di naalung Jeruuselem 'puong. U ma 'yuori daang la
'Meeyaka, Abiisalom yaangaa.
3 U ba yelibee ni jaa ung i che ung ming wa 'bibe ni gberi ung daang di.
U 'sikiri daang ba 'tori 'ku Ba Tari Baahaa Daana u Naangmini a'wo u
nabaali 'Deevid 'sikiri ang daang 'tori bila ni.
4 Che anaajaa, 'Deevid 'jung Ba Tari Baahaa Daana u Naangmini daang
'kuung fintina Jeruuselem 'puong. Ba Tari Baahaa Daana daang iye
bila a 'tuuro ung daang 'bing u 'bi-dau ung 'di u cheng u 'puoring, aning
ung daang veng ka Jeruuselem ming jigi.
5 'Bojung 'Deevid da mang iraye yela ang 'tori Ba Tari Baahaa Daana
'ningeng. U 'nyivori 'beri jaa 'puong, u da ba mang leu bana 'yire yeli
jaa Ba Tari Baahaa Daana ang 'bing 'kuu ingang. Hiit nie 'Yuuraiya
yela ni 'yong 'puong ung daang bori.
6 Taanhuu ming da maang 'biye 'Rihoboo-am aning Jero'boo-am
kpachagang Abaijam 'nyivori 'beri jaa.
7 Abaijam tungtunihi ang kpeling aning yeli jaa ung daang i, ma ba
sebaang a 'Juuda na'mine tungtunihi gbangu ning wa? Ka taanhuu da
mang 'bi Abaijam aning Jero'boo-am kpachagang.
8 Ka Abaijam daang 'kpi ti paahi u ba'mine ingang. Bang daang 'umuu
'Deevid 'Yi-kpoming. Bila 'puoring ka u 'bi-dau 'Eesa daang die u 'jie
'di naalung.

'Juuda naa 'Eesa

9 Iisiriel naa Jero'boo-am naalung 'yuong lijeri 'puong ka 'Eesa daang 'di
'Juuda naalung.
10 'Yuomo lijaa'yi aning 'yeni ung daang 'di naalung Jeruuselem 'puong.
U naa 'yuori daang la 'Meeyaka, Abiisalom yaangaa ni.
11 'Eesa da mang iraye yela ang 'tori Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng, a'wo
u nabaali 'Deevid ang da mang ira bila ni.
12 U daang kariye a daujentirihi a paaluung bahi, che 'ihi a baga ni jaa
ming u ba'mine ang maali ni.
13 U daang yaaye u naa 'Meeyaka ming ka u ta la i poginaa, 'bojung

'Meeyaka daang maaliye 'Asiira bagidegiri kanga. Ka 'Eesa daang ngmaa 'Meeyaka bagidegiri ni loo a nyuguu Kiidirong Konboo ni nuoring.

14 Che a 'jiduorihi ni yeng daang ba 'ihi. Anaajaa che 'Eesa 'sikiri daang 'toriyeng a 'ku Ba Tari Baahaa Daana u 'beri jaang.

15 U daang tariye buunhu ni ming u ning u ba ang daang di ing Naangmini 'nuuhing ni wa kpening Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni. Wari aning salima aning tungtungbuunhu daang la.

16 Taanhuu da maang 'biye 'Eesa aning Iisiriel naa 'Bee-asa kpachagang ba naalung 'beri jaang.

17 Ka Iisiriel naa 'Bee-asa daang 'do wa 'tuohi 'Juuda aning jauri. U daang meye daangguoni 'gili 'Reemaa ka ka nie jaa ta tuong 'yi bii a kpe wa 'Juuda naa 'Eesa 'jie.

18 'Beng la ka 'Eesa daang va a wari aning a salima chelee ang daang 'bi Ba Tari Baahaa Daana 'deu bungnanee 'bingjiihing aning a naa 'deu bungnanee 'bingjiihing. U daang diang ti ing u tungtuniba 'nuuhing. Ka Naa 'Eesa daang veng bang taraa ti 'ku Ben 'Hee-dad, Taabirimong 'bi-dau ni. Aaram naa 'Hiiziong 'bi-dau daang la Taabirimong. Damaasikus 'puong ka Ben 'Hee-dad daang 'jing.

19 Ngaang ka Naa 'Eesa daang yeli: Veng ka 'layiri 'bi n nii kpachagang a'wo ung daang 'bi n ba aning i ba kpachagang bila ni. Nye, n 'kuriing wari aning salima cheutaa. Wa ngmaa i ning Iisiriel naa 'Bee-asa 'layiri ni ka u lieng leu che bahima.

20 Ka Ben 'Hee-dad daang 'wong Naa 'Eesa yeliyaga ni. Ung daang veng ka u 'sojemuno ningbera gaa ti 'pigi Iisiriel 'yi-bera. U daang 'pigiye Aijong, Daan, 'Ee-bel Beet 'Mee-aka aning Kiinerot jaa a lang ning Naafitalai paaluu jaa.

21 Sanga ni 'Bee-asa ang daang wa 'womaa, u daang bahiye 'Reemaa miebu che leu gaa Tuuriza.

22 'Beng la ka Naa 'Eesa daang muoli 'ku 'Juuda paaluu niba jaa. Nie jaa 'nu daang ba 'ihi bahi. Bang daang va 'Reemaa 'kubo aning u taabuuhi ni 'Bee-asa ang daang di mieraning ni gaaning. Ka Naa 'Eesa daang dia me 'Giiba ang 'bi Beenjaming paaluung aning Miizipa.

23 'Eesa tungtunihi jaa ang kpeling, ma ba sebaang ing a 'Juuda na'mine tungtunihi gbangu ning wa? U yelibera ni jaa, anani jaa ung daang i,

aning 'yi-bera ni ung daang me ni, a jaa yela naani bang seu ing 'be bi? Che u 'koribu sanga, baalung daang kpeye u gbee.

24 Ka 'Eesa daang 'kpi ti paahi u ba'mine ingang. Bang daang 'umuu u ba 'Deevid 'Yi-kpoming. Bila 'puoring u 'bi-dau Jehoosafating daang 'di naalung u 'jieng.

25 Jero'boo-am 'bi-dau 'Nee-dab daang 'diye Iisiriel naalung, 'Juuda naa 'Eesa naalung 'yiilung 'yuoning. 'Yuomo a'yi ung daang 'di Iisiriel naalung.

26 Ung daang tung beu Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng. 'Nee-dab daang diye u ba gberi ni, a tung u ba beu ni ming ung daang tung a veng ka Iisiriel tung beu ni to.

27 'Beng la ka Ahai'ja 'bi-dau 'Bee-asa ang 'yi Iisakar 'deu daang 'le 'Nee-dab 'leree. Ka 'Bee-asa daang kuu Giibetong 'puong. Filiisitiya nibang daang 'so 'be. Sanga ni 'Nee-dab aning Isi'reeli niba jaa ang daang 'pigi Giibetong ni ung daang kuu.

28 'Juuda naa 'Eesa naalung taalung 'yuoning ka 'Bee-asa daang ku 'Nee-dab che die u 'jie 'di naalung.

'Bee-asa, Iisiriel naa

29 Sanga ni ung daang wa 'di naalung, u daang kuye Jero'boo-am 'deu jaa. U daang ba bahi nie jaa ang vuunha 'ku Jero'boo-am. U daang iye bila a ti nyuong Jero'boo-am baluu jaa, a'wo Ba Tari Baahaa Daana yelihung ni ung daang yeli a 'tuuro u tungtuna Ahai'ja, a Sai'lo nie ingang ni.

30 Jero'boo-am yelibee ni ung daang i a veng ang i 'sabogu ka Isi'reeli niba ming tung beu ni 'jung ung i bila. Jero'boo-am 'su-dangyela ni ming ung daang i dang Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini 'suuri 'jung ung i bila.

31 'Nee-dab tungtunihi ni chelee, aning yela jaa ung i, ma ba sebaang Isi'reeli na'mine tungtunihi gbangung wa?

32 Taanhuu ming da maang 'biye 'Eesa aning Iisiriel naa 'Bee-asa kpachagang ba naalung 'beri jaang.

33 'Juuda naa 'Eesa naalung taalung 'yuoning ka Ahai'ja 'bi-dau 'Bee-asa daang 'di Iisiriel jaa naalung Tuuriza 'puong. 'Yuomo lijeri aning anaahi ung daang 'di naalung.

34 U daang tungye beu Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng. U daang diye Jero'boo-am gberi ni, a tung Jero'boo-am beu ni ming ung daang tung a veng ka Iisiriel tung beu ni.

16 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang ta 'Jeehu, 'Hanee-nai 'bi-dau ni, a chiiha 'Bee-asa.
2 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli: Maang daang 'ihii tani 'puong a 'bimii ing leu naa a kaara n niba Isi'reeli 'deme. Che i diye Jero'boo-am gberi ni a veng ka n niba Isi'reeli 'deme tung beu, a na dang n 'suuri ning ba yelibee.
3 Bila 'jung n naang baahiye 'Bee-asa baluu aning u 'deu niba baluu. N na veming ka i 'deu 'woning 'Niibat 'bi-dau Jero'boo-am 'deu.
4 Baahing na oo 'Bee-asa nie jaa ang na 'kpi a 'yi-kpong 'puong. Ka saa'ju no'bilii ming 'di nie jaa ang na 'kpi moong.
5 'Bee-asa tungtunihi chelee ni, ma ba sebaang a Isi'reeli na'mine tungtunihi gbangu ning wa? Yela ung daang i, aning u yelibera ming yela, ma ba sebaang ing 'beng wa?
6 Ka 'Bee-asa daang 'kpi ti paahi u ba'mine ingang. Tuuriza 'puong bang daang 'umuu. Ka u 'bi-dau 'Iila daang die u 'jie 'di naalung.
7 Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang 'tuye 'Hanee-nai 'bi-dau 'Jeehu seng wa. 'Bee-asa aning u 'deu niba ka a yelihung daang chiiha. A yelibee ni jaa 'Bee-asa ang daang tung Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng a 'tuuro ung daang di u 'nu tungtunihi dang u 'suuri ni 'jung ung daang iu bila. Aning ming, ung daang ira Jero'boo-am 'deu niba iibu ni to 'jung, aning ung daang kuba 'jung ka Ba Tari Baahaa Daana daang iu bila.

Isi'reeli naa 'Iila

8 'Juuda naa 'Eesa naalung 'yuomo lijeri aning ayuobi ingang ka 'Bee-asa 'bi-dau 'Iila daang 'di naalung a kaara Iisiriel. 'Yuomo a'yi ung daang 'di naalung Tuuriza 'puong.
9 'Beng la ka u tungtuna Ziimirai daang 'le u 'leree. Ziimirai daang la ningkpong nga ang kaara 'Iila cherietihi ni tarang. Sanga nga 'Iila ang daang wa 'bi Aariza 'deung Tuuriza 'puong a 'nyuuro buunhu 'bugiro ni la ka Ziimirai daang i bila. Aariza daang la 'Iila 'de-kaara Tuuriza

'puong.

10 'Beng la ka Ziimirai daang kpe ti ngmi 'Iila ku che die u 'jie 'di naalung. 'Juuda naa 'Eesa naalung 'yuomo lijeri aning ayo'poin 'puong ung daang i bila.

11 Sanga nga ung daang wa 'piili u naalung 'diibu, ung daang wa gaa ka u 'jine a na'kogong, ung ku 'Bee-asa 'deu jaa. U daang ba bahi dau'yeni gba 'kuu, 'haali ka u nie la bii ka u jominga la.

12 Bila ka Ziimirai daang saang 'Bee-asa jaga jaa. U daang iye bila a 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana yelihung ni ung daang veng ka dangyera 'Jeehu yeli chiihi 'Bee-asa ning.

13 'Bee-asa yelibee ni jaa aning u 'bi-dau 'Iila yelibee ni 'jung ung daang i bila. Bang daang i ana yelibee ni a veng ka Iisiriel tung beu, a da mang di ba baga ni a danna Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini 'suuri 'jung ung daang i bila.

14 'Iila tungtunihi chelee, aning yeli jaa ung i, ma ba sebaang a Isi'reeli na'mine tungtunihi gbangu ning wa?

15 'Juuda naa 'Eesa naalung 'yuomo lijeri aning ayo'poin 'puong, ka Ziimirai daang 'di Iisiriel naalung Tuuriza 'puong 'beri ayo'poin. Ka a 'sojehi daang maali ba kampu a pieli Giibetong. Filiisitiya nibang 'so Giibetong.

16 'Beng la ka niba ang daang 'bi a kampung 'wong bang yo yera ngaang: Ziimirai 'leye a naa 'leree, a kuu ming. A daari nga, a kampu 'puong ka Iisiriel jaa daang 'bing Oomirai, a 'sojemuni ningkpong ni, ung i Iisiriel naa.

17 'Beng la ka Oomirai aning Isi'reeli niba jaa daang 'yi Giibetong 'do ti 'pigi Tuuriza.

18 Sanga ni Ziimirai ang wa nye ka ba tuongye a 'yi-kpong ni, u daang kpeye a na'de-kpong. U daang diye 'buung nyugi a naa 'deu ung 'le 'chigi una Ziimirai minga ni ung 'kpi.

19 Yelibee ni Ziimirai ang daang i, a 'tuuro ung daang tung beu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring ni 'jung ka bila daang poguu. Ung daang di Jero'boo-am gberi ni, aning ung tung Jero'boo-am beu ni ung daang tung a veng ka Iisiriel tung beu ni ming 'jung daang la.

20 Ziimirai tungtunihi chelee, aning taawai ung daang die, ma ba sebaang a Isi'reeli na'mine tungtunihi gbangu ning wa?

Iisiriel naa Oomirai

21 'Beng la ka Isi'reeli niba daang 'po 'jiihi a'yi. A niba tarang daang 'tuye Gainat 'bi-dau Tiibinai, a buora ka ba 'bimuu naa. Ka ba tarang ming daang 'tu Oomirai.
22 Che niba ang 'tu Oomirai daang tuongye niba ang 'tu Gainat 'bi-dau Tiibinai. A 'jung Tiibinai daang 'kpiyeng che ka Oomirai 'di naalung.
23 'Juuda naa 'Eesa naalung 'yuomo 'pihita aning 'yeni ingang ka Oomirai daang 'di Iisiriel naalung. 'Yuomo 'pie ning a'yi ung daang 'di naalung. 'Yuomo ayuobi ung daang di 'di naalung Tuuriza 'puong.
24 Ung daang da 'Sameeriya tanga ni wari taalentihi a'yi 'Sii-mer seng. 'Beng la ung daang me 'yi-kpong a tanga 'jung. U daang diye 'Sii-mer, a tanga daana 'yuori 'ku a 'yi-kpong ung me ni, a buona a 'yi-kpong ka 'Sameeriya.
25 Oomirai daang tungye beu Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng. U daang tungye beu a gaa banani jaa ang daang 'bibe che 'kuu ni.
26 'Bojung 'Niibat 'bi-dau Jero'boo-am gberi ni ung daang di. U daang tungye Jero'boo-am beu ni ung daang tung a veng ka Iisiriel tung beu ni to. Ba da mang diye ba baga ni a danna Ba Tari Baahaa Daana 'suuri.
27 Oomirai tungtunihi ni ung daang tung ni chelee aning yelibera ung daang i, ma ba sebaang Isi'reeli na'mine tungtunihi gbangu ning wa?
28 Ka Oomirai daang 'kpi ti paahi u ba'mine ingang. 'Sameeriya 'puong bang daang 'umuu. Ka u 'bi-dau 'Ee-hab daang 'di naalung u bogung.
29 'Juuda naa 'Eesa naalung 'yuomo 'pihita aning a'nii ingang ka Oomirai 'bi-dau 'Ee-hab 'di Iisiriel naalung. Oomirai 'bi-dau 'Ee-hab daang kaaye Iisiriel 'yuomo lijeri aning a'yi 'Sameeriya 'puong.
30 Oomirai 'bi-dau 'Ee-hab daang tungye beu Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng a gaa banani jaa ang daang 'bibe che 'kuu.
31 Ang daang ta a'wo ka bila la 'Niibat 'bi-dau Jero'boo-am beulung gberi ni 'Ee-hab ang di ni iye yelifiing. Bila 'jung 'Ee-hab daang diye Et 'Bee-al 'bi-poga Jeezebel. Et 'Bee-al daang la Saidong niba naa. Ka 'Ee-hab daang ti tuna 'Bee-al, a 'puohuu ming.
32 'Beng la ung daang me sarika 'ihijie 'ku 'Bee-al, 'Bee-al bagi'deu ni 'Ee-hab ang me 'Sameeriyang ni 'puong.
33 Ka 'Ee-hab daang di dau a leu Asiira bagiri. 'Ee-hab daang iye

yelijemaa a dang Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini 'suuri a gaa Isi'reeli na'mine jaa ang daang 'bibe che 'kuu.
34 'Ee-hab 'beri ning ka Hai-el ang 'yi Beetel daang me Jeeri'ko. U 'bi-daufora Abairam 'nyivori ung daang di 'bing Jeeri'ko 'muni. U 'bi-daubaahaa 'Siigub ming 'nyivori ung daang di ing Jeeri'ko 'di-nobera. A yela nga daang tungyeng a 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana yelihung ni ung daang veng ka Nuung 'bi-dau 'Joosua tihi ni.

'Ilaija ang veng ka saa ngmaa

17 Ka Tiisibait nie 'Ilaija, Giilied kpieriba ni kanga daang yeli 'ku 'Ee-hab: A'wo Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini ang i 'vori yeng, una mang tuna ni, mielung bii saa kung 'bibe a 'yuomo nga 'puong, 'see mang wa yeli ka a la wa.
2 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang tau ngaang:
3 'Yi che a leu gbagi sa'muni seng ti sogili Keerit Konbo'bile ni nuoring, unang pieli Jooridang Mani ni.
4 A konbo'bile ing na mang 'nyuuro. N 'kuye galinggaahi ming nuori ka a mang 'kurii siimaa 'beng.
5 Ka 'Ilaija daang gaa ti i bila ni Ba Tari Baahaa Daana yelihung ang 'wuli ni. U daang gaayeng a ti kpiera a Keerit Konbo'bile ni nuoring, unang pieli Jooridang Mani ni.
6 A galinggaahi da mang wa 'kuung paanuu aning neni 'beeguu a la wa 'kuu paanuu aning neni 'ji-maarii. U da mang 'nyuye a konbo'bile kuong.
7 Ang di ira biela ka a konbo'bile nyuuhi, 'bojung saa da ba waana a paaluung.
8 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang tau ngaang:
9 'Ihi gaa Zaarefat ang pieli Saidong a ti kpiera 'beng. Nye, n 'kuye pogikuori kanga nuori 'beng ka u mang 'ihii i hiengbung.
10 Ung daang 'ihi gaa Zaarefat. Ung daang wa tara a 'yiri 'di-nokpong ming ka pogikuori siring la, a buora da'bilii. Ka 'Ilaija daang buomuu a yeli: Jaan'de, nang di 'bonsuo ong kuong fiing wa 'kumo ka n 'nyu.
11 'Beng la ung daang gara ka u waania ka 'Ilaija buomuu yeli: Jaan'de, nang tari paanu'tilihuu ming waana wa 'kumo.
12 Ka a poga daang yeli: A'wo Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang i

'vori yeng, n ba tari paanuu. Jong mang tari ang 'bi 'dugilingeng kung pa 'nu, mang tari kpaang ming biela ang 'bi kuoring. Che nye, n laanhaye a da'bilii awala nga ka n kpe ti dia maali ka n ning n 'bi-dau 'di che 'kpi.

13 Ka 'Ilaija yeli 'kuu: Ta jora dabieng. Gaa ti i bila ni ing yeli ni. Che dang di 'mine maali kaanhi'bile wa 'kumo seni. Bila 'puoring, ka i panaa maali 'mine 'ku i ning i 'bi-dau ni.

14 'Bojung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini yeli: A 'dugilinge 'puo jong kung baahi. A kuori ming kung kong kpaang jaa a gara daari ni Ba Tari Baahaa Daana ang na 'ku 'teng-gbani saa.

15 Ka a poga daang gaa ti i bila ni 'Ilaija ang yeli ni. Ka a poga aning 'Ilaija aning a poga 'deu jaa daang nyira 'dire 'beri yaga jaa.

16 A 'dugilinge jong daang ba baahi. A kuori ming ba kong kpaang a'wo Ba Tari Baahaa Daana yelihung ni ung daang i ka 'Ilaija yeli ang 'wuli bila ni.

17 A yela nga 'puoring, ka poga ni ang 'so a 'deu ni 'bi-dau daang 'le baalung. U baalung ni daang iye 'ningbi-jie yaga, 'haali ka u vuunhuu daang wa ti ngmaa.

18 A 'jung a poga daang yeli 'kuye 'Ilaija: 'Oo Naangmini nie, 'bo yeling 'bi n nii kpachagang? I waye n seng ka i wa tiehima n beu yela bi? I wayeng ka i wa ku n 'bi-dau ni bi?

19 Ka 'Ilaija daang yeli 'kuu: Tihi i 'bi-dau ni. Ka 'Ilaija daang dieguu a poga 'nuuhing a taruu 'doning a saa'ju 'deu ni ung da jena ni. Ung ti diu jieli u minga 'gadong.

20 Bila 'puoring u daang 'cheehiyeng a yeli 'ku Ba Tari Baahaa Daana: 'Oo Ba Tari Baahaa Daana n Naangmini, inang muo veng ka a yelibeu nga pagi a pogikuori nga seng mang kpiera ni bi? Inang ku u 'bi-dau ni bi?

21 'Beng la ung daang doli u minga a 'gaali a 'bie ingang gberi buta, a 'cheehi yeli ngaang 'ku Ba Tari Baahaa Daana: 'Oo Ba Tari Baahaa Daana n Naangmini, n suhang, nang veng ka a 'bie nga sie leu wa u seng.

22 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'wong 'Ilaija 'kuori. Ka a 'bie sie daang leu wa u seng ung 'ihi.

23 Ka 'Ilaija daang taruu 'yining a saa'ju 'deu ni 'sigi waaning a 'muni 'deu wa 'ku u ma. Ka 'Ilaija daang yeli: Nye, i 'bi-dau ni la 'ihiyeng.

24 'Beng la ka a poga daang yeli 'ku 'Ilaija: Ngaang yeng, a yeli nga 'jung, n bangyeng ka Naangmini nie lii. Bila vengyeng ming mang bang ka yeliminga la Ba Tari Baahaa Daana yelihung ang mang 'bi i nuoring.

'Ilaija aning 'Obadaiya

18 'Beri jemaa ang daang wa pari, Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang taye 'Ilaija. A 'yuomo ata ingang daang la. Ngaang ung daang yeli: Gaa ti di i minga 'wuli 'Ee-hab, che ka n 'ku 'teng-gbani saa.
2 A 'jung 'Ilaija daang gaayeng ka u di u minga 'wuli 'Ee-hab. Kongkpong daang 'leye 'Sameeriya 'puong.
3 A 'jung 'Ee-hab daang buongye 'Obadaiya. 'Obadaiyang daang kaara a naa 'deu. 'Obadaiya daang joraye Ba Tari Baahaa Daana yaga jaa.
4 Sanga ni Jeezebel ang daang wa kuura Ba Tari Baahaa Daana dangyeriba ni, 'Obadaiya daang nyogihiye dangyeriba koo sogili. U da mang diye 'pihinu jaa sogili 'pi-bogung, a 'kuribo siimaa aning kuong.
5 Ka 'Ee-hab daang yeli 'ku 'Obadaiya: Kpe a paaluu a gaa a kong'bulihi jaa aning a konbo'bilii jaa. A'mineng ti na nyiye moo a 'ku ti yohi aning ti bungtaanhi ka a ta 'kpi. Bila na veming ka ti ta ku ti 'dungguonihi ni kanga jaa.
6 A 'jung ba daang nyogiye a paaluu 'po taa a na 'tugiluu. 'Ee-hab daang diye a 'lombori kanga gara u 'yong, ka 'Obadaiya ming di 'lombo-jaala gara u 'yong.
7 'Obadaiya ang daang gara ni la ka 'Ilaija wa 'tiruu 'dayeni. Ung daang bamuu, a 'le 'pu 'tengeng che yeli: Ina muo la bi, n ningkpong 'Ilaija?
8 Ka 'Ilaija dieyeli 'kuu: Maang la. Gaa ti yeli ngaang 'ku i ningkpong ni: 'Ilaija 'biye che.
9 Ka 'Obadaiya yeli: 'Bo beu mang tung a'wo i na di maang i tungtuna ing 'Ee-hab 'nuuhing ka u kuma?
10 A'wo Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang i 'vori yeng, paaluu bii naalung paaluu 'chibe ka n ningkpong ba tung nie ka u ti boi. Ka banang wa yeli: U 'chi che, ung veng ka a paalibalaa bii a naalung paalibalaa po ka ba ba nyii.
11 Che ing panaa yeli: Gaa ti yeli 'ku i ningkpong ka 'Ilaija 'biye che?
12 A na tang ming ka n naang gaa ka n 'yire i seng, ka Ba Tari Baahaa Daana Sie ni wa nyogii di gaaning 'jie kanga mang ba bang. Bila 'jung

ka maang wa gaa ti yeli 'ku 'Ee-hab ka unang ba wa nyii, maang ung na ku. Che maang i tungtuna, n 'bibiilung sanga jaa mang 'piili jora Ba Tari Baahaa Daana.

13 Yeli ni mang i sanga ni Jeezebel ang kuura Ba Tari Baahaa Daana dangyeriba ni, ba ba maahaa 'ku n ningkpong bi? Bila ni mang sogili daba koo Ba Tari Baahaa Daana dangyeriba ni 'puong, a mang di 'pihinu jaa sogili 'pi-bogung a 'kuribo siimaa aning kuong ni, ba ba maahaa 'kui bi?

14 Che ing panaa yera ngaang: Gaa ti yeli 'ku i ningkpong ka 'Ilaija 'biye che? U na kumang.

15 'Beng la ka 'Ilaija yeli: A'wo bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana ang i 'vori yeng, una mang tuna ni, n naang diye n minga 'wuluu 'jine nga.

16 Ka 'Obadaiya daang gaa ti pogi 'Ee-hab a 'kuu 'duoho. Ka 'Ee-hab daang gaa ti 'tuohi 'Ilaija.

17 'Beng la, sanga ni 'Ee-hab ang daang wa nye 'Ilaija, 'Ee-hab daang yeli 'kuung: Ina muo la wa, 'oo ina nga ang daara danga 'kuro Iisiriel?

18 Ka 'Ilaija die a yeli: N ba da danga 'ku Iisiriel. Ina yeng ning i ba 'deu nibang i bila, 'bojung ye jaanhiye Ba Tari Baahaa Daana no'kurihi ni che 'tuuro a 'Bee-alihi.

19 Bila 'jung pampana, tung ti laanhi Isi'reeli niba jaa wa 'kumo Kaarimel Tangkpong ni 'jung. Laanhi a 'Bee-al dangyeriba koohi anaahi aning 'pihinu ni aning 'Asiira dangyeriba koohi anaahi ni ang mang 'dire Jeezebel 'teebuling ni ming wa 'kumo 'beng.

20 A 'jung 'Ee-hab daang tungye a Isi'reeli niba jaa 'jie, a laanhi a dangyeriba ming lang taa Kaarimel Tangkpong ni 'jung.

21 Ka 'Ilaija daang 'yi wa ahi a niba jaa 'ningbi-tooring a yeli: Wala yeng buora ka ye yo jora jeha yela a'yi kpachagang kauhi ta? Ka Ba Tari Baahaa Daana wa la Naangmini, ye 'tuuruu. Che ka 'Bee-al ming wa la, ye 'tuuruu. Che a niba daang ba dieyeli yeli jaa.

22 'Beng la ka 'Ilaija daang yeli 'ku a niba: N 'yong la Ba Tari Baahaa Daana dangyera ang kpeling. Che 'Bee-al yeng dangyeriba iye daba koohi anaahi aning 'pihinu.

23 Bila 'jung ba 'kuti nadee a'yi. Ba 'ihi bung'yeni, a nyoguu ngmaahi 'tile 'tile dogili a daaring. Che ba ta wa inna 'buung u 'muning. N ming na

maaliye a nadari ni daana a diu dogili a daaring, che n kung di 'buung ing u 'muning.

24 Bila 'puoring, ye buong ye ngmima ni 'yoe, ka n ming buong Ba Tari Baahaa Daana 'yuori. Ka Ngmini jaang wa di 'buung sagining, una la Naangmini. Ka a niba jaa daang yeli: I yeliyaga ni sumang.

25 Ka 'Ilaija daang yeli 'ku a 'Bee-al dangyeriba ni: Ye dang 'lugi nadari maali seni, 'bojung yenang i jemaa. Ye buong ye ngmini ni 'yuori, che ye ta wa inna 'buung a naahuu 'muning.

26 Bang daang nyogi a nadari bang 'kubo ni maali, a buong 'Bee-al a 'yi 'beeguu a gara ngming'tontori. Ngaang bang daang yera: 'Bee-al 'woi, die ti suhibu. Che ba daang ba 'wong yeli jaa. Nie jaa daang ba togung. 'Beng la bang daang egiha 'chiinhe 'gine a sarika 'ihijie ni bang maali ni.

27 Bila daang la ka ngminaa wa tuli ka 'Ilaija iriba laara, a mang yeli: Ye 'cheehe yaga, 'bojung ngmini la. A'mineng u ta wa ngmira fasani, che bii u ta wa tari tuma yaga. A'mineng u ta wa gaa sori, che bii u ta wa 'gbihe ang ta ka ba simuu.

28 'Beng la bang daang 'cheehe yaga jaa che di 'subilii aning kpama ngmaaha ba miihi bilaang, ka jiing wa ti yaara ba iinhing. Ba iibu daang la bila.

29 Ngming'tontori wagiri ang daang wa pari, ba daang dangyeliye yela bilaang a ti ta a 'ji-maarii sarika 'ihibu wagiri. Che ba daang ba 'wong yeli jaa. Nie jaa daang ba togung. Nie jaa ming daang ba cheliha.

30 'Beng la ka 'Ilaija daang yeli 'ku a niba jaa: Ye tagi pielima. Ka a niba jaa daang tagi pieluu. Ung daang maali Ba Tari Baahaa Daana sarika 'ihijie ni bang ngmahi ni me.

31 Ka 'Ilaija daang di 'kubo 'pie ning a'yi. Jeekob 'bi-daba ni buura nuori la bila. Una ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang ta, a yeli ngaang: I 'yuori na la Iisiriel, ni.

32 'Beng la ka 'Ilaija daang di a 'kubo me sarika 'ihijie Ba Tari Baahaa Daana 'yuoring. U daang weriye bogu ming 'gili a sarika 'ihijie. U daang iye yelingu sigihi a'wo bung'bie maahibu* 'buyi na kpeu. (1 Saamiu-el G. 25:18)

*

18:32 bung'bie maahibu — 'Hiiburu kokoring a maahibu nga la 'siiya.

33 Ung daang maali a daari dogili, a nyogi a nadari ngmaahi 'tile 'tile dogili a daaring che yeli: Ye ing kongdugiri anaahi kuong ka a pa pa ka ye dia 'kiri waahi a sarika nyugiruu aning a daari.
34 Bila 'puoring, u daang yeliyeng: Ye la i bila gberi 'buyi. Bang i bila gberi 'buyi. Ung yeli: Ye la i bila gberi buta. Bang i bila gberi buta.
35 Ka a kuong daang 'puo 'gili a sarika 'ihijie jaa wa 'tuohi. Ung daang ing a bogu ming kuong ung pa.
36 Ka a 'ji-maarii sarika 'ihibu wagiri ni wa ta ka dangyera 'Ilaija daang tagi ta a yeli: Aaburaham, Aizik aning Iisiriel Ba Tari Baahaa Daana Naangmini, veng ka ba bang 'jine nga ka i iye Naangmini Iisiriel 'puong, mang ming i i tungtuna. Veng ka ba bang ka inang 'kumo nuori ka n i a yela nga jaa.
37 Die n suhibu. 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, die n suhibu ka a niba nye bang ka ina la Ba Tari Baahaa Daana Naangmini. I bila ka ba nye bang ming ka i la leuhiye ba 'sikie 'torii.
38 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana 'buung daang 'sigi wa 'di a sarika nyugiruu, a daari, a 'kubo aning a tani. A 'buung daang nyuuhiye a kuong ni ang 'bi a bogung ni ming.
39 A niba jaa ang wa nye bila, bang 'le 'pu 'pu 'tengeng a yeli: Ba Tari Baahaa Daana, una la Naangmini. Ba Tari Baahaa Daana, una la Naangmini.
40 Ka 'Ilaija daang yeli 'kubo: Ye nyogihi a 'Bee-al dangyeriba ni. Ye ta veng ka ba ning'yeni gba jo. Bang daang nyogihiba, ka 'Ilaija daang tariba 'sigining Kaisong konbo'bile ni a ti kuba 'beng.
41 Bila 'puoring, 'Ilaija daang yeli 'kuye 'Ee-hab: 'Do gaa ti 'di siimaa che 'nyu, 'bojung sakpong 'jigiheng.
42 Ka 'Ee-hab daang 'do gaa ti 'di che 'nyu, che ka 'Ilaija 'do gaa Kaarimel 'jusogo. 'Beng la ung daang 'churi 'tengeng, a di u 'ju ing u gbee kpachagang.
43 Ung yeli 'ku u tungtuna: 'Do gaa pampana. 'Liinhe a mani seng. Ung daang 'do ti 'liinhi a yeli: Bung jaa 'chibe. Gberi buyo'poin jaa ka 'Ilaija mang yeli: La gaa.
44 'Beng la, a gberi buyo'poin ingang, ung yeli: Savaalii 'biyebe. U 'bile singye ninsaalaa 'nu, che ung 'yi a mani 'puo 'duoro. Ka 'Ilaija daang yeli 'ku u tungtuna ni: 'Do gaa ti yeli 'ku 'Ee-hab: I i cheeriet 'siri a 'sigi

ka a saa ta wa 'pigii.
45 Ang daang di ira biela ka sagbani suo aning savaala ka seseu daara, ka sakpong daang wa. Ka 'Ee-hab daang kpe u cheeriet gaa Jeezi'rii-el.
46 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana 'nu daang wa 'bi 'Ilaija ingang. Ka 'Ilaija daang maali u kpariyogu 'le a die 'Ee-hab 'yie jo gaa Jeezi'rii-el nuori.

'Ilaija ang 'bi Sainai Tangkpong ni 'jung

19 Ka 'Ee-hab daang toonhi yeli jaa 'Ilaija ang i 'ku Jeezebel. U daang maahiye bila ni 'Ilaija ang ku a dangyeriba jaa aning 'takobi ni ming 'kuu.
2 'Beng la ka Jeezebel daang tung tungtuna 'Ilaija 'jie a yeli: A waana 'beu nga sanga to, ka maang ba wa 'ihi i 'nyivori a'wo ba kanga, a ngmima dogihima a maaling dogihima yaga jaa.
3 Ka 'Ilaija daang wa nye bila a 'ihi jo bo u 'ju 'jie. U daang gaaye 'Bii-er 'Siiba ang 'bi 'Juuda paaluung, a ti bahi u tungtuna ni 'beng.
4 Che una minga yeng daang 'chengyeng 'bebegbuli a kpe mo'sogohi. Ung daang gaa ti 'jing 'junipa dau kanga 'muning, a 'puohi ka ka u lieng 'kpi a yeli: A sigiyeng bila. Pampana, Ba Tari Baahaa Daana, 'ihi n 'nyivori, 'bojung n ba seu n ba'mine.
5 Ung daang jeng a 'junipa dau 'muning 'gbihe wa banna ka malika fiinhuu, a yeli 'kuu: 'Ihi 'di siimaa.
6 'Beng la ung daang kaara u 'ju seng ka paanuu bang se saala ingang la, ka dugu'bile aning kuong paahi. Ung daang 'di che 'nyu, a la leu jeng.
7 Ka Ba Tari Baahaa Daana malika ni daang la leu wa a gberi 'buyi ingang, a wa fiinhuu che yeli: 'Ihi 'di, 'bojung a sori iye toori 'gaali a 'kui.
8 Ung daang 'ihi 'di che 'nyu, a tari ana siingbani ni fanga 'cheng ngmintoonhi lijaa'yi aning 'yienhi lijaa'yi. U daang 'chengyeng bilaang gaa 'Hoo-reb, Naangmini tangkpong ni.

Ba Tari Baahaa Daana ang wa 'Ilaija seng

9 Ung daang wa ta 'be, u daang kpeye 'pi-bogu, a jeng 'beng ka 'jie nyaa. 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang tau a yeli 'kuu: 'Ilaija, 'bo ing ira che?

10 Ung yeli: N iye 'dungini yaga jaa bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana Naangmini yela. 'Bojung Isi'reeli 'biihi jaanhiye i 'layiri ni, a ngmahi i sarika 'ihijiihi ni che ku ku i dangyeriba ni ming aning 'takobi. N 'yoming kpeling, bang buora ka ba 'ihi n 'nyivori.
11 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli: 'Yi ti ahi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring a tangkpong 'jung, Ba Tari Baahaa Daana na wa parang. 'Beng la ka sesekpong kpiengaa daang daa wa kpe a tangbera. A seseu daang ngmahiye a 'piihi 'puro 'puro Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. Che Ba Tari Baahaa Daana daang ba 'chi a seseung. A seseu 'puoring, 'tenge ming daang 'jigihiyeng, che Ba Tari Baahaa Daana daang ba 'chi a 'tenge 'jigihibung.
12 A 'tenge 'jigihibu ming 'puoring, 'buung daang 'tu, che Ba Tari Baahaa Daana daang ba 'chi a 'buung 'puong. A 'buung ming 'puoring, kokobaaluu kanga ang ba 'yire yagang daang 'tu.
13 Sanga ni 'Ilaija ang daang wa 'womaa, u daang diye u kparikpong ni pagi u 'ningbisogo che 'yi ti ahi a 'pi-bogu nuoring. 'Dendenge seu ka u 'wongye kokori ang yeli ngaang: 'Ilaija, 'bo ing ira che?
14 Ung yeli: N iye 'dungini yaga jaa bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana Naangmini yela. 'Bojung Isi'reeli 'biihi jaanhiye i 'layiri ni, a ngmahi i sarika 'ihijiihi ni che ku ku i dangyeriba ni ming aning 'takobi. N 'yoming kpeling, bang buora ka ba 'ihi n 'nyivori.
15 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kuu: Gara, leu di i sori gara Damaasikus Mopiri ni. Ka inang wa ta ming, buo kpaang waahi Haaza-el a 'bimuu Aaram naa.
16 Buo kpaang waahi Niimisai 'bi-dau 'Jeehu ming a 'bimuu Iisiriel naa. Che ka i buo kpaang waahi 'Ilaisa ming, 'Seefat ang 'yi 'Ee-bel 'Mihoola 'bi-dau ni ka u die i 'jie leu dangyera.
17 Ka nie jaang wa jo ka Haaza-el 'takobing ba wa kuu, 'Jeehu na kuung. Ka nie jaang ming wa jo ka 'Jeehu 'takobing ba wa paguu, 'Ilaisa na kuung.
18 Che n nyoriye niba 'tuhi ayo'poin bahi Iisiriel 'puong ka ba kanga jaa 'dungkubo ba 'gbinti 'ku 'Bee-al. Ba kanga jaa ming ba mugihuu.

'Ilaisa ang leu dangyera

19 Ung daang 'yi 'beng gara ti pagi 'Seefat 'bi-dau 'Ilaisa ang kuora.

Nadavarikparihi 'pie ning a'yi daang 'biye u 'ningbi-tooring. A 'pie ning a'yi daana ung daang 'tuuro. 'Beng la ka 'Ilaija daang tagi tau a di u kparikpong yeri poguu.

20 Ung daang bahi a nadavarihi che jora 'tuuro 'Ilaija, a yera: Jaan'de, nang veng ka n ti 'kori n ba aning n ma seni che panaa wa 'tuurii. Ka 'Ilaija daang yeli 'kuu: Leu gaa, 'bojung ma i bangye yeli mang ii wa?

21 Ka 'Ilaisa daang leu che bahi 'Ilaija. U daang ti nyogihiye u nadavarikparihi ni korigi, a dugi a neni 'ku a niba bang oo. A nadavarihi 'yogihi ni ung daang di dugi a neni. Bila 'puoring u daang 'ihiyeng a ti 'tuuro 'Ilaija, a leu u tungtuna.

'Ee-hab ang jau tuong Aaram niba

20 Aaram naa Ben 'Hee-dad daang laanhiye u 'sojehi jaa lang taa. Na'mine 'pihita aning ba'yi daang puoye u ingang, a langning yohi aning cherietihi. Ung daang 'do ti 'pigi 'Sameeriya a 'tuohuu ning taanhuu.

2 'Beng la ung daang tung tungtuniba a 'yi-kpong 'puo, Iisiriel naa 'Ee-hab seng a yeli 'ku 'Ee-hab: Ngaang ka Ben 'Hee-dad yeli:

3 Maang 'so i wari aning i salima ni. Maang 'so i pogivieni aning i 'bi-vieni ni ming.

4 Ka Iisiriel naa daang dieyeli: 'Oo n ba naa, bila ni ing yeli ni turi la. Inang 'so maang yeng ning bung jaa mang tari.

5 'Beng la ka a tungtuniba daang leu wa yeli: Ngaang ka Ben 'Hee-dad yeli: Siringkoni n tungyeng ka ba yeli ngaang: Di i wari aning i salima, i pogiba aning i 'biihi 'kumo.

6 Che n na tungye n tungtuniba i seng 'beu a'wo wagiri nga tong ka ba wa wilihi i 'deu aning i tungtuniba ming 'deri. Bung jaa ang viela i 'ningeng ba 'nu ang wa kpe, ba na ding.

7 Ka Iisiriel naa daang buong a paaluu ningbera jaa a yeli: Jaan'de, ye kaa nye bila ni a dau nga ang daara danga wa. Sanga ni ung tung n 'jie ka n tihi n pogiba, n 'biihi, n wari, aning n salima, n ba momuu.

8 'Beng la ka a ningbera jaa aning a niba jaa daang yeli 'kuu: Ta wa chelihaa bii a sagira.

9 Bila 'jung 'Ee-hab daang yeli 'kuye Ben 'Hee-dad tungtuniba ni: Ye yeli 'ku n ba naa: Anani jaa ing dang tung ka i tungtuna tihi ni mang na i.

Che a yeli nga yeng, n kung tuomuu. Ka a tungtuniba daang leu gaa ti 'ku Ben 'Hee-dad 'duoho.

10 'Beng la ka Ben 'Hee-dad daang tung ka ba ti yeluu: Ka 'Sameeriya taning wa kpeling a'wo a na bang pa a niba ni ang 'tuurimo ni kanga jaa 'nu, a ngmima dogihima a maaling dogihima yaga jaa.

11 Ka Iisiriel naa daang dieyeli: Ye yeli 'kuu: A ba sigining ka nie ang yera u taanhuu boori ira tangkama a'wo nie nga ang yaahaa.

12 Ben 'Hee-dad daang 'wongye a 'duoho nga. A sanga ka u ning a na'mine daang 'nyuuro buunhu a tentihi 'puong. 'Beng la ung daang yeli 'ku u tungtuniba ni: Ye i 'siri. Bang daang i 'siri a na ti 'pigi a 'yi-kpong.

13 'Dayeni ka dangyera ta taye Iisiriel naa 'Ee-hab 'jie a yeli: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Ma i nyiye a ningjemaa jemaa nga wa? Nye, 'jine, n na diba ingye i 'nuuhing, ka i bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.

14 Ka 'Ee-hab daang yeli: Ning'buo ing na di tung bila? Ung yeli: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: A 'gbendige 'yi-dieriba ni ang i 'bi-pola ni. 'Beng la ka 'Ee-hab daang yeli: Ning'buong na 'piili a taanhuu? Ung dieyeli: Ina.

15 'Beng la ka 'Ee-hab daang laanhi a 'gbendige 'yi-dieripola ni. Ba daang iye koohi a'yi aning 'pihita aning ba'yi (232). Ung daang wa laanhiba baahi, ung laanhi a niba ming jaa, Isi'reeli 'biihi jaa. Ba daang iye 'tuhi ayo'poin.

16 Bang daang 'yi ngmin'tontori. Che ama jaa ang daang wa ira ka Ben 'Hee-dad aning a na'mine 'pihita ning ba'yi ni ang sunginuu ni da nang 'bugiro a tenting.

17 A 'gbendihi 'yi-dieripola ning daang die 'yie 'yi. Ka Ben 'Hee-dad daang tung u 'pigihibe bang 'yi wa yeli 'kuu: Niba 'yireye 'Sameeriya 'puong.

18 Ung yeli: Ka maahuu yela bang wa 'yi, ye nyogihiba 'voe. Ka taanhuu ming yela bang wa 'yi, ye nyogihiba 'voe.

19 'Beng la ka a 'gbendihi 'yi-dieripola aning a 'sojemuni ang 'tuuribo daang 'yi a 'yi-kpoming.

20 Ka dau jaa daang ku dau u niu ang 'tuohi. A 'jung a Aaram niba daang jorang, ka Isi'reeli niba kariba. Che ka Aaram naa Ben 'Hee-dad daang jong yohu ka u ning a 'soje-yohijonniba jo.

Fora Na'mine Gbangu 20

21 'Beng la ka Iisiriel naa daang 'yi ti 'pigi a yohi aning a cherietihi, a ku 'kuunhi yaga jaa a Aaram niba 'puong.
22 Ka a dangyera daang wa Iisiriel naa seng wa yeli 'kuu: Gaa ti paahi i minga fanga. I korihi a bang bila ni ing na i, 'bojung 'yuoni nga sajeu sanga, Aaram naa na 'do waye i ingang.
23 'Beng la ka Aaram naa tungtuniba ni daang yeli 'kuu: Taanhi ngmima la ba ngmima ni. Bila 'jung bang tuongti. Che ka tinuung jauningba 'ji-gbanggbaling, nokpieni 'chibe, ti na tuongbang.
24 A 'jung i ngaang: Kari a na'mine kanga jaa u ahi'jieng che di 'sojehi ningbera ing ba 'jiihing.
25 Laanhi 'sojehi ming lang taa ka ba leu 'sojemuni a'wo unani ing kong ni. Bo yohi aning cherietihi ming ka a sing anani ing kong ni. Bila 'puoring ti na jauningbang 'ji-gbanggbaling. Nokpieni 'chibe, ti na tuongbang. Ka a Aaram naa daang chelihi 'wong ba yeliyaga ni, a i bila.
26 Ka Ben 'Hee-dad daang laanhi a Aaram niba a 'do gaa 'Ee-fek a na ti jauning Iisiriel. A 'yuoni sajeu sanga daang la.
27 Ana wagiri bang daang laanhi Isi'reeli 'biihi lang taa a 'kubo siimaa baahi, bang gaa ka ba ti 'tuohi Aaram niba. Isi'reeli 'biihi daang maaliye ba kampu 'kpolee bila ba 'ningbi-tooring a'wo bu'sugibilii a'yi, che ka a Aaram niba yeng daang pa a samani jaa.
28 'Beng la ka a Naangmini nie ni daang wa yeli yela 'ku Iisiriel naa a yeli: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: A Aaram niba yeliyeng ka taanhi Naangmini la maang Ba Tari Baahaa Daana che ba i lohimbohi yeng Naangmini. Bang yeli bila ni 'jung n na diye a ningjemaa jemaa nga jaa ing i 'nuuhing, ka i bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.
29 Bang daang maali ba kampuhi 'tori taa 'beri ayo'poin. Ka a 'beri ayo'poin daari daang wa ta bang 'tuohi taa ning taanhuu. Ka Isi'reeli 'biihi daang ku a Aaram niba 'soje-gbe'chenibe 'tuhi koo 'bebeyening.
30 Che ba chelee ni daang jo gaaye 'Ee-fek, a 'yi-kpong 'puo. 'Beng ka daangguoni daang 'le foo a 'sojehi ang kpeling niba 'tuhi lijeri aning 'tuhi ayo'poin (27,000). Ka Ben 'Hee-dad daang jo kpe a 'yi-kpong ti kpe 'dekiri kanga.
31 'Beng la ka u tungtuniba daang yeli 'kuu: Nye, ti 'wongyeng ka Isi'reeli baluu na'mine ni iye na'mine nga ang tari hina. Jaan'de, nang veng ka

ti di buorihi seu ti siihing, a di 'ngmie ming 'le ti 'juring a 'yi gaa a Isi'reeli naa 'jie. A'mineng u kung 'ihi i 'nyivori.

32 A 'jung ba daang seuye buorihi ba siihing, a di 'ngmie ming 'le ba 'juring a wa Isi'reeli naa 'jie. Ngaang bang daang wa yeli: I tungtuna Ben 'Hee-dad yerang: Jaan'de, nang ta wa 'ihe n 'nyivori. Ka Isi'reeli naa yeli: U nang iye 'vori? N ba'bie la.

33 A daba daang maaye inga che kaara ka ba nye 'sieree ang na 'wuli ka hina na bang nyiye a dau nga seng. A 'jung bang daang wa 'wong bila, ba kari 'kohingye a yeli nga, a che yeli: I ba'bie la Ben 'Hee-dad. Ung daang yeli: Ye gaa ti taruu waaning. 'Beng la ka Ben 'Hee-dad daang 'yi wa 'Ee-hab seng, ung veng ung 'do wa kpe a cheeriet.

34 Ka Ben 'Hee-dad daang yeli 'kuu: A 'yi-bera ni n ba ang daang faahi i ba seng ni, n na leuhaang 'kui. I na tuong 'yuohiye daahi ming Damaasikus 'puong, a'wo n ba ang daang i bila 'Sameeriya 'puong ni. 'Beng la ka 'Ee-hab daang yeli: A 'layiri nga mang na bahi nii. 'Beng la ka u niu daang 'bing 'layiri ung bahuu ung gaa.

35 Dau kanga ang i a dangyeriba 'bi-daba ni kanga daang ahiye Ba Tari Baahaa Daana yelihung ingang a yeli 'ku u to: Jaan'de, ngmima. Che ka a dau daang jaanhi ka u ngmiu.

36 'Beng la ka a dangyera daang yeli 'kuu: Ing ba 'tu Ba Tari Baahaa Daana yelihung ni 'jung, ing turi naang gaa ka i 'yire n seng, 'gbegini na kuing. Siringkoni, ung daang wa gaa ka u bahuu ka 'gbegini daang nyiu, a kuu.

37 Ka a dangyera daang la nye dau kanga ming, a yeli 'kuu: Jaan'de, ngmima. A 'jung a dau daang ngmiung, a imuu dangii.

38 'Beng la ka a dangyera daang gaa ti cheliha a naa a sokpong nuoring. U daang garihiye u minga, a di jerima 'le pogi u 'ningbie.

39 Sanga ni a naa ang daang wa para, ung 'cheehi a yeli ngaang 'ku a naa: I tungtuna da 'yiyeng a ti kpe a taanhuu 'puo. 'Beng la ka dau kanga da tari dau kanga wa 'kumo che yeli: Kaara a dau nga. Ka unang ira bori, i 'nyivoring na liehi u 'nyivori vuori. Ka bila ming naani i na yeuye wari taalent bung'yeni.

40 Sanga ni i tungtuna 'ningbiri ang da wa muo ung yo jora jeha ni la ka a dau jo. 'Beng la ka Iisiriel naa yeli 'kuu: Bila na la i saree. I minga jaa nyogiye bila.

41 Ka a dangyera daang 'loring nyogi a jerima 'lori u 'ningbieng. Ka Iisiriel naa daang bamuu ka a dangyeriba kanga liu.
42 'Beng la ung daang yeli 'kuu: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: I vengyeng ka dau nga mang 'bing 'ku saangbu minga minga faa jo i 'nuuhing. Bila 'jung i 'nyivoring na liehi u 'nyivori vuori, ka i niba ming liehi u niba vuori.
43 Ka Iisiriel naa daang 'kuli. U inga daang chuoriyeng ka u 'puo ming saang. Ung daang wa 'Sameeriya.

'Neebot 'girep yoo ni

21 A yela nga 'puoring, 'Neebot, Jeezi'rii-el nie ni daang tariye 'girep yoo Jeezi'rii-el 'puong. A 'girep yoo daang tohiye 'Sameeriya naa 'Ee-hab 'deu.
2 Ka 'Ee-hab daang yeli 'ku 'Neebot: Di i 'girep yoo ni 'kumo ka n diu leu jevaari dabaga. 'Bojung u pieliyeng, a tohi n 'deu. N na 'kuing 'girep yoo ang sebuu ka u liehi u vuori. Che bii ka inang wa buora ming, n na 'kuing 'libiri ang sigihi u daa.
3 Che ka 'Neebot daang yeli 'ku 'Ee-hab: Ba Tari Baahaa Daana ta sagi, a'wo n na di n ba'mine chengbung 'kurii.
4 Ka 'Ee-hab daang kpe u 'deu. U inga daang chuoriyeng ka u 'puo ming saang, yeli ni Jeezi'rii-el nie 'Neebot ang yeli 'kuu ni 'jung. 'Bojung u daang yeliyeng: N kung di n ba'mine chengbung 'kui. Ka 'Ee-hab daang ti jeng u 'gadong, ka u inga chuori. Ung jaanhi ka u 'di siimaa.
5 'Beng la ka u poga Jeezebel daang wa u seng a wa jugihuu: Wala la ka i inga chuori yaga bila ing ba 'dire siimaa?
6 Ka 'Ee-hab yeli 'kuu: N yeliye ngaang 'ku Jeezi'rii-el nie 'Neebot: Di i 'girep yoo ni 'kumo che die 'libiri. Che bii ka inang wa buora, n na 'kuing 'girep yojaala ka u liehi u vuori. Che ung dieyelima ngaang: N kung di n 'girep yoo ni 'kui.
7 'Beng la ka u poga Jeezebel yeli 'kuu: Pampana ma inang kaara Iisiriel wa? 'Ihi 'di siimaa che veng ka i inga 'yuoro. N na faaye Jeezi'rii-el nie 'Neebot 'girep yoo ni 'kui.
8 'Beng la ka Jeezebel daang seu gbama 'Ee-hab 'yuoring, a di 'Ee-hab 'sieree bungmarihi marihaa. Ung daang dia tuoli ang gaa a ningbera aning a ningtiinha ni ning 'Neebot ang kpiera a 'yi-kpoming ni 'jie.

9 Ngaang ung daang seu a yeli a gbama 'puong:
Ye muoli nuori 'leebu, a veng ka 'Neebot 'jing 'jie ang tari girima yaga a niba 'puong.
10 Ka ye veng ka daba ba'yi ang i taawaidieriba 'jing u 'ningbi-tooring 'di 'sieree chiihuu, a yeli ngaang: I yeliye yela tu Naangmini aning a naa. Bila 'puoring ye nyoguu 'yining ti foobu ning 'kubo ka u 'kpi.
11 Ka u 'yiri ni daba, ka a ningbera aning a ningtiinha ni ang i 'yi-kpong kpieriba daang i bila ni Jeezebel ang tuoli yeliba ni. Ba daang iye bila ni ang seu a gbama ni ung tuoli 'kubo ni 'puong.
12 Ba daang muoliye nuori 'leebu, a veng ka 'Neebot 'jing 'jie ang tari girima yaga a niba 'puong.
13 Ka daba ba'yi ang i taawaidieriba daang 'yi wa 'jing u 'ningbi-tooring. A taawaidieriba daang 'diye 'sieree chiihi 'Neebot a niba 'ningbi-tooring a yeli: 'Neebot tuye Naangmini aning a naa. 'Beng la bang daang nyoguu 'yining a 'yi-kpong 'puori ti fobuu ning 'kubo ung 'kpi.
14 Bila 'puoring bang tuoli Jeezebel 'jie a yeli: Ba fooye 'Nee-bot ku aning 'kubo.
15 Jeezebel daang 'wongyeng ka ba fooye 'Neebot aning 'kubo ung 'kpi. 'Beng la ka Jeezebel daang yeli 'ku 'Ee-hab: 'Ihi ti di Jeezi'rii-el nie 'Neebot 'girep yoo ni ung jaanhi ka u di 'kui che die 'libiri ni. 'Bojung 'Neebot ba la i 'vori. U 'kpiyeng.
16 'Ee-hab ang daang wa 'wong ka 'Neebot 'kpiyeng, ung 'ihi 'sigi gaa a na ti die 'Neebot, a Jeezi'rii-el nie 'girep yoo ni 'so.
17 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang ta Tiisibait nie 'Ilaija ngaang:
18 'Ihi 'sigi ti 'tuohi Iisiriel naa 'Ee-hab, unang kpiera 'Sameeriya 'puong ni. Nye unang ti 'bi 'Neebot 'girep yoo ning, 'be ung 'sigi gaa ka u ti die 'so ni.
19 Yeli yela 'kuu ka ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: I kuyeng che faa ming wa? Ka i yeluu ka ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: 'Jie ning baahi ang lenti 'Neebot jiing ni, 'beng ka baahi na lenti i jiing, i minga jiing turi.
20 Ka 'Ee-hab yeli 'ku 'Ilaija: N doma 'woi, i nyimang wa? Ung dieyeli: N nyiing, 'bojung i diye i minga kuohi 'ku beu Ba Tari Baahaa

Daana 'ningeng.
21 Nye, n na veming ka 'baleu wa i ingang. N na ing ka i baluu baahi. N na ngmaaye dau jaa ming ang 'bi Iisiriel 'puong a 'yi 'Ee-hab ingang, banani ang ba 'so ba miihi aning banani ang 'so ba miihi jaa.
22 N na veming ka i 'deu 'woning 'Niibat 'bi-dau Jero'boo-am 'deu, a 'woning Ahai'ja 'bi-dau 'Bee-asa ming 'deu. A 'su-dangyeli ni ing di dang n 'suuri, a veng ka Iisiriel tung beu ni 'jung mang na i bila.
23 A'wo Jeezebel ming yela, Ba Tari Baahaa Daana daang yeliye ngaang: Baahi na ooye Jeezebel Jeezi'rii-el daangguoni sieng.
24 'Ee-hab nie jaa ang na 'kpi a 'yi-kpoming, baahing na obuu. Ka saa'ju no'bilii ming 'di nie jaa ang na 'kpi moong.
25 Nie jaa daang ba 'chibe a 'woning 'Ee-hab. U daang diye u minga kuohi 'ku beulung Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng, 'bojung u poga Jeezebel la da mang tuoruu inna.
26 U daang iye degiyela 'haali, a 'tuuro ung da mang 'tuuro baga. Anani jaa a Aamor niba ang da mang ira ni ung daang i. Bana ka Ba Tari Baahaa Daana daang kari bang 'yi Isi'reeli 'biihi 'ningbi-tooring ni.
27 'Ee-hab ang wa 'wong a yela, ung tagihi u bungyerihi chiehi che di buorihi pogi u inga. Ung daang 'le nuori, a 'pili buorihi jeng, a yo ira laa'dimii.
28 Ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang ta Tiisibait nie 'Ilaija a yeli:
29 Nye 'Ee-hab ang 'sigihi u minga n 'ningbi-tooring bila. Ung 'sigihi u minga n 'ningbi-tooring 'jung, n kung waaning a 'baleu u sangang. U 'bi-dau sanga mang na waaning a 'baleu u 'deu ingang.

'Ee-hab 'kuung

22 'Yuomo ata daang wa pariyeng ka taanhuu jauri 'chi Aaram aning Iisiriel kpachagang.
2 'Beng la ka Jehoosafat, 'Juuda naa daang 'sigi ka u ti nye Iisiriel naa. A taalung 'yuoning daang la.
3 Ka Iisiriel naa daang yeli 'ku u tungtuniba: Ye bangyeng ka tinuung 'so 'Reemot ang 'bi Giilied 'puong? Che ting yo suora inga ka ti faaguu Aaram naa 'nuuhing?
4 Ung daang yeli 'ku Jehoosafat: I na ing ka n nii gaa ti jauning 'Reemot Giilied bi? Ka Jehoosafat yeli 'ku Iisiriel naa: Bila ni ing 'wo mang

ming 'wo. N niba 'woningye i niba, ka n yohi ming 'woning i yohi.
5 Ka Jehoosafat daang yeli ngaang ming 'ku Iisiriel naa: Jaan'de, piehi bang Ba Tari Baahaa Daana yelihung 'jine.
6 'Beng la ka Iisiriel naa daang laanhi a dangyeriba lang taa. Ba daang iyeng a'wo daba koohi anaahi. Ung daang jugihiba: N gaa ti jauning 'Reemot Giilied taanhuu bii n veng? Bang yeli: 'Do gaa, 'bojung Daana na diung ing naa 'nuuhing.
7 Che ka Jehoosafat yeli: Ba Tari Baahaa Daana dangyera jaa ba la 'chi che ting na piehi yela u seng?
8 Ka Iisiriel naa daang yeli 'ku Jehoosafat: Dau kanga nang 'biyebe. Una la Iimila 'bi-dau Mai'keeya. U seng ting na bang piehi yela Ba Tari Baahaa Daana seng, che n ba die u yela, 'bojung u ba mang dang yera n yelisuunhi, 'see yelibee. Ka Jehoosafat yeli: A ba sing ka naa yera ama taa.
9 'Beng la ka Iisiriel naa daang buong 'karichi a yeluu: Ti tari Mai'keeya, Iimila 'bi-dau ni waaning 'wieng 'wieng.
10 Iisiriel naa aning 'Juuda naa Jehoosafat ang daang wa yeri ba kpari baahi, kanga jaa daang 'jingye u na'kogong. Jiengaa kanga ang 'bi 'Sameeriya 'di-nokpong nuoring bang daang 'jing. Ka a dangyeriba jaa daang dangyera yela ba 'ningbi-tooring.
11 Kineeyana 'bi-dau Zedekaiya daang diye 'kurihuu a maali iila. Ung daang yeli: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Amahi yeng na di 'tihi a Aaram niba bilaang ka ba yela ti baahi.
12 Ka a dangyeriba jaa ming daang dangyeli bila a yeli: 'Do gaa 'Reemot Giilied a ti lori, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana na diung ing naa 'nuuhing.
13 'Beng la ka a tungtuna ni ang gaa ka u buong Mai'keeya ni daang yeli 'kuu: Cheliha, a dangyeriba yeliyaga ba chiihi taa. Ba jaa 'kuroye a naa tamaa. Jaan'de, veng ka i yeliyaga 'woning ba kanga yeliyaga. Yeli yela ang 'kuro tamaa.
14 Che ka Mai'keeya daang yeli: A'wo Ba Tari Baahaa Daana ang i 'vori yeng, yeli jaa Ba Tari Baahaa Daana ang na yeli 'kumo, una mang na yeli.
15 'Beng la ka Mai'keeya daang wa a naa 'jie, ka a naa jugihuu: Mai'keeya, ti gaa ti jauning 'Reemot Giilied taanhuu bii ti veng? Ka Mai'keeya

dieyeli: Gaa ti lori, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana na diung ing naa 'nuuhing.
16 Ka a naa daang yeli 'kuu: Gberi buwala mang na mang veng ka i po ka yeliminga 'yong ing na mang yeli 'kumo Ba Tari Baahaa Daana 'yuoring?
17 'Beng la ka Mai'keeya daang yeli: N nyiye Isi'reeli niba jaa ang yaari a taanhing, a'wo piihi ang ba tari chiina. Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Bamahi ba tari ningkpong. Kanga jaa leu gara u 'deu aning laangfie.
18 Ka Iisiriel naa yeli 'ku Jehoosafat: N ba yeli 'kui ka u kung dangyeli n yelisung jaa ka beu naani?
19 'Beng la ka Mai'keeya daang yeli: Bila 'jung cheliha Ba Tari Baahaa Daana yelihung: N nyiye Ba Tari Baahaa Daana ang 'jing u na'kogong ka arijena bungnaangjemaa ni jaa ahi pieluu. U 'nuduri aning u goo jaang ang ahi.
20 Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Ning'buong na beling 'Ee-hab ka u 'do ti 'kpi 'Reemot Giilied 'puong? Ka jagila mang yeli ngaang, ka jagila ming yeli ngaang.
21 'Beng la ka sie kanga 'yi wa ahi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring a yeli: Maang na belimuu.
22 Ka Ba Tari Baahaa Daana jugihuu: Wala ing na i belimuu? Ka a sie yeli: N na 'ying ti leu 'giri-ngma sie a 'bi u dangyeriba ni jaa noeng. Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: I na belimuung, a nyiu ming. 'Yi gaa ti i bila.
23 Bila 'jung nye, Ba Tari Baahaa Daana diye 'giri-ngma sie ing i dangyeriba nga jaa noeng. Ba Tari Baahaa Daana 'bingyeng ka i na 'tuohiye 'ju-beu.
24 'Beng la ka Zedekaiya, Kineeyana 'bi-dau ni daang tagi ta ngmi Mai'keeya pegang che yeli: 'Yening seng ka a sie ni ang 'yi Ba Tari Baahaa Daana seng ni 'tu a 'yi n seng wa yeli yela 'kui?
25 Ka Mai'keeya yeli: Daari ni ing na jo kpe ti sogili 'dekiring ni ing siring na nye.
26 Ka Iisiriel naa daang yeli: Nyogi Mai'keeya a leu taruu ti 'ku 'Eemong, a 'yi-kpong kaara aning 'Joowas, a naa 'bi-dau ni.
27 Yeli 'kubo ka ngaang ka naa yeli: Ye di a nie nga ing pogiriba 'deung, a 'kuruu dogee paanuu aning dogee kuong a gara wagiri nga mang na

ti leu wa aning laangfie.
28 Che ka Mai'keeya yeli: Ka inang wa tuong leu wa aning laangfie jaa, bila yeng Ba Tari Baahaa Daana naaning veng mang yeli a yela. Ung la yeli: Jemaa, ye jaa turi kaara.

Ba kuye 'Ee-hab 'Reemot Giilied 'puong

29 'Beng la ka Iisiriel naa aning 'Juuda naa Jehoosafat daang 'do gaa 'Reemot Giilied.
30 Ka Iisiriel naa daang yeli 'ku Jehoosafat: N na garihiye n minga gaa a taanhuu. Che ina yeng yeri i kpari. Ka Iisiriel naa daang garihi u minga gaa a taanhuu.
31 Aaram naa ming daang 'kuye u cheeriet muniba ningbera 'pihita aning ba'yi nuori a yeli: Ye ta wa jaura ning nie jaa, ka ningbaala la bii ka ningtiinhuu la. Ye jauning Iisiriel naa 'yong.
32 A cheeriet muniba ningbera ni ang daang wa nye Jehoosafat, bang yeli: Pielaang, Iisiriel naa ni la. Bila 'jung bang daang leu wa u ingang ka ba jauniu, ka Jehoosafat daang 'cheehi.
33 Sanga ni a cheeriet muniba ningbera ang daang wa nye ka Iisiriel naa naani, bang leu che bahi u karibu.
34 'Beng la ka dau kanga daang guo taanhuu a teu bahi. U daang ba diu 'tori nie jaa che teu. Che ka a tam'piing daang 'tu Iisiriel naa taanhuu boori ni fifiihi kpe ti paguu. Ung daang yeli 'ku u cheeriet muna: Leu tarima 'yining a taanhuu 'puong, 'bojung n nyiye baalung.
35 A taanhuu daang iye kpiengaa a daari. Bang daang di a naa deli u cheerieting ung 'tori a Aaram niba. Ka 'jie wa maa ung 'kpi. Jiing daang 'yiye a natiring 'puo 'sigi a cheeriet 'muni.
36 'Beng la ka ngminaa daang wa kpiera ka tahingbu tahing a 'sojemuni jaang. Bang daang tahing yeli: Dau jaa leu gara u 'yi-kpong. Dau jaa leu gara u paaluu.
37 Ka a naa daang 'kpi bang taruu waaning 'Sameeriya. Ba daang 'umuung 'Sameeriya 'puong.
38 'Beng la ka nie kanga daang pegi a cheeriet 'Sameeriya kongngmani kangang. A sanga ka a jentirihi ming pegira ba miihi 'beng. Ka baahi daang lenti 'Ee-hab 'jiing a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang daang yeli bila ni.

39 'Ee-hab tungtunihi chelee aning yeli jaa ung i, ma ba sebaang a Iisiriel na'mine tungtunihi gbangu ning wa? A 'deu ni ung daang mening woo nyina aning a 'yi-bera ni jaa ung daang me ni, ma ba seuye a yela ing 'beng wa?
40 Ka 'Ee-hab daang 'kpi ti 'bi u ba'mine seng. Bila 'puoring, u 'bi-dau 'Ehazaiyang daang die u 'jie 'di naalung.

'Juuda naa Jehoosafat

41 Jehoosafat, 'Eesa 'bi-dau ni daang 'diye 'Juuda naalung, Iisiriel naa 'Ee-hab naalung 'yuomo anaahi ingang.
42 Jehoosafat daang iye 'yuomo 'pihita aning a'nu sanga nga ung daang wa 'dire a naalung. 'Yuomo lijeri aning a'nu ung daang di 'di naalung Jeruuselem 'puong. U ma 'yuori daang la 'Azuuba, Siilihai 'bi-poga.
43 U ba 'Eesa gbe'chenihi ni jaa ung daang di. U daang ba leu bali 'yi a ingang. U da mang iriye yela ang 'tori Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng. Anaajaa che a 'jiduorihi yeng daang ba 'ihi, 'bojung a niba da nang mang 'iheye sarikihi che nyugira iinsens ming a 'jiduorihing.
44 Jehoosafat daang iyeng ka u ning Iisiriel naa maali taa.
45 Jehoosafat tungtunihi chelee, a yelibera ni ung i, aning bila ni ung da mang jau taanhuu, ma a jaang seu a 'Juuda na'mine tungtunihi gbangu ning wa?
46 A daujentirihi ni ming ang daang kpeling u ba 'Eesa 'bering ni, u daang karibang a paaluung.
47 A wagiri ka naa daang ba 'bi 'Iidom 'puong. Nie ang ahi a naa gbegbogiring 'yoming daang 'bibe.
48 Jehoosafat daang maaliye yaagu iibu mani 'gbori-bera ang na mang gaa 'Oo-fer ti di salima. Che a daang ba 'cheng jaa, 'bojung a mani 'gbori-bera daang saangye 'Iiziyong 'Gii-ber 'puong.
49 'Beng la ka 'Ehazaiya, 'Ee-hab 'bi-dau ni daang yeli 'ku Jehoosafat: Veng ka n tungtuniba aning i tungtuniba ni mang kpe a 'gbori-bera gaa sori. Che Jehoosafat daang ba sagi.
50 Ka Jehoosafat daang 'kpi ti paahi u ba'mine ingang. Bang daang 'umuu puo u ba'mine ingang u ba 'Deevid 'yi-kpong ning. Bila 'puoring, u 'bi-dau Jehooram daang dieye u 'jie 'di naalung.

Iisiriel naa 'Ehazaiya

51 'Ehazaiya, 'Ee-hab 'bi-dau ni daang 'diye Iisiriel naalung 'Sameeriya 'puong. 'Juuda naa Jehoosafat naalung 'yuomo 'pie ning ayo'poin ingang daang la. 'Yuomo a'yi ka 'Ehazaiya daang 'di Iisiriel naalung.
52 U daang tungye beu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. U daang diye u ba gberi ni, a di u ma ming gberi. U daang diye 'Niibat 'bi-dau Jero'boo-am ming gberi ni, unang daang veng ka Isi'reeli niba tung beu ni.
53 Ka 'Ehazaiya daang tuna 'Bee-al, a 'puohuu. A 'jung u daang dangye Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini 'suuri ung 'ihi, a 'tuuro anani jaa u ba ang daang ira ning.

'Yiilung Na'mine Gbangu

1 Ba Tari Baahaa Daana ang 'di 'Ehazaiya saree

1 'Ee-hab 'kuung 'puoring 'Moo-ab daang dieye taawai Iisiriel ingang.
2 'Ehazaiya daang 'tuye daari ni ang garihi garihi u saa'ju 'deu ni ang bi 'Sameeriya 'puong ni, a yaa 'le nye baalung. A 'jung ung daang tung tungtuniba a yeli 'kubo: Ye gaa ti piehi 'Bee-al Sebuub, Eekirong ngmini ni nye ka n na nyaa bii n kung nyaa a baalung nga 'puong.
3 Che ka Ba Tari Baahaa Daana malika daang yeli 'ku 'Ilaija, a Tiisibait 'deenhuu ni: 'Ihi 'do ti 'tuohi 'Sameeriya naa tungtuniba ni a yeli 'kubo: Naangmini muo ang ba 'chi Iisiriel 'puong 'jung yeng wa gara ka ye piehi yela 'Bee-al Sebuub, Eekirong ngmini ni seng bi?
4 Bila 'jung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: I ba la 'sigire a 'gado ni ingang ing 'do jeng ni. I naang 'kping. 'Beng la ka 'Ilaija daang di gaa.
5 A tungtuniba ang daang leu wa 'Ehazaiya seng, u daang jugihibang: Wala la yeng la leu wa?
6 Bang yeli 'kuu: Dau kangang 'do wa 'tuohiti, a yeliti ngaang: Ye leu gaa a naa ni ang tungye ni seng ti yeli 'kuu ka ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Naangmini ang ba 'chi Iisiriel 'puong 'jung ing tuna ka ba ti piehi yela 'Bee-al Sebuub, Eekirong ngmini ni seng bi? Bila 'jung i ba la 'sigire a 'gado ni ingang ing 'do jeng ni. I naang 'kping.
7 'Beng la ung daang jugihiba: Dau 'bo to liu 'do wa 'tuohiye a yeli a yela nga 'kuye?
8 Bang dieyeli 'kuu: Dau kanga ang tari kooni che 'le gbangu belenti u sieng la. 'Beng la ka 'Ehazaiya yeli: 'Ilaija, a Tiisibait 'deenhuu ni la.
9 'Beng la ung daang tung 'sojehi 'pihinu ningkpong a langning u 'sojehi 'pihinu 'Ilaija 'jie. Ka a 'sojehi 'pihinu ningkpong daang 'duoro 'Ilaija 'jie ka unang ti 'jing tanga kanga 'jung. Ung yeli 'ku 'Ilaija: Naangmini nie, naa ka i 'sigi wa.
10 Ka 'Ilaija daang die, a yeli 'ku a 'sojehi 'pihinu ningkpong: Ka maang wa i Naangmini nie, bila yeng 'buung 'yi saa'ju wa 'di i ning i 'sojehi 'pihinu ni. Ka 'buung daang 'yi saa'ju 'sigi wa 'di u ning u 'sojehi 'pihinu ni.
11 'Beng la ka 'Ehazaiya daang la tung a 'sojehi 'pihinu ningkpong kanga ming ning u 'sojehi 'pihinu 'Ilaija 'jie. Ka a 'sojehi 'pihinu ningkpong daang yeli 'kuu: Naangmini nie, ngaang ka a naa yeli: 'Sigi wa

'wieng 'wieng.
12 Ka 'Ilaija die, a yeli 'kubo: Ka maang wa i Naangmini nie, 'buung 'yi saa'ju wa 'di i ning i 'sojehi 'pihinu ni. Ka Naangmini 'buung daang 'yi saa'ju wa 'di u ning u 'sojehi 'pihinu ni.
13 'Beng la ka 'Ehazaiya daang la tung 'sojehi 'pihinu ningkpong aning u 'sojehi 'pihinu. A taalung daana la bila. Ka a taalung 'sojehi 'pihinu ningkpong daang 'do gaa ti 'le 'gbinti 'Ilaija 'ningbi-tooring a suhuu. Ngaang ung daang yeli 'ku 'Ilaija: Naangmini nie, jaan'de, nang veng ka n 'nyivori aning i tungtuniba 'pihinu nga ming 'nyivoe tari nanihung i 'ningeng.
14 Nye, 'buung 'yiye saa'ju wa 'di a fora 'sojehi 'pihinu ningbera ba'yi ni a langning ba 'sojehi 'pihinuhi. Che ngaang yeng, nang veng ka n 'nyivori tari nanihung i 'ningeng.
15 Ka Ba Tari Baahaa Daana malika daang yeli 'ku 'Ilaija: Veng ka i niu 'sigi gaa. Ta joruu. A 'jung u daang 'ihiyeng ka u ning a 'sojehi 'pihinu ningkpong ni 'sigi gaa a naa 'jie.
16 'Beng la ung daang yeli 'ku a naa: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Naangmini ang ba 'chi Iisiriel 'puong ing na piehi yela u seng 'jung ing tung tungtuniba ka ba ti piehi yela 'Bee-al Sebuub, Eekirong ngmini ni seng wa? Bila 'jung i ba la 'sigire a 'gado ni ingang ing 'do jeng ni. I naang 'kping.
17 Ka 'Ehazaiya daang 'kpi a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang yeli a 'tuuro 'Ilaija ingang ni. Ung daang ba tari 'bi-dau 'jung, 'Jooram daang dieye u 'jie a leu naa. Jehoosafat 'bi-dau Jehooram, 'Juuda naa ni naalung 'yiilung 'yuoni 'puong ka 'Jooram 'di a naalung.
18 'Ehazaiya tungtunihi ung daang tung chelee, ma ba sebaang Iisiriel na'mine tung'kori gbangung wa?

Ba Tari Baahaa Daana nyogiye 'Ilaija di 'do arijena

2 Sanga ni Ba Tari Baahaa Daana ang wa buora ka u di sa'kulingkuulee di 'Ilaija 'doning arijena ni, 'Ilaija aning 'Ilaisa daang la 'chene a 'yi Giiligal.
2 'Beng la ka 'Ilaija daang yeli 'ku 'Ilaisa: Jaan'de, kpeling che, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana tungmang ka n pari gaa Beetel. Che ka 'Ilaisa daang yeli: A'wo Ba Tari Baahaa Daana ang i 'vori, ka ina minga i 'vori

yeng, n kung leu che chehii. Bang daang 'sigi gaa Beetel.

3 Ka a dangyeriba langbu ang 'bi Beetel 'puong daang 'yi wa 'Ilaisa seng wa yeli 'kuu: I bangyeng ka 'jine Ba Tari Baahaa Daana na diye i ningkpong ni gaaning che chehii wa? Ung yeli: Mm, n bangyeng. Ye tang ye noe.

4 'Beng la ka 'Ilaija daang yeli 'kuu: 'Ilaisa, jaan'de kpeling che, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana tungmang ka n pari gaa Jeeri'ko. Che ung daang yeli: A'wo Ba Tari Baahaa Daana ang i 'vori, ka ina minga i 'vori yeng, n kung leu che chehii. Bang daang wa Jeeri'ko.

5 Ka a dangyeriba langbu ang 'bi Jeeri'ko 'puong daang wa 'Ilaisa seng wa yeli 'kuu: I bangyeng ka 'jine Ba Tari Baahaa Daana na diye i ningkpong ni gaaning che chehii wa? Ung yeli: Mm, n bangyeng. Ye tang ye noe.

6 'Beng la ka 'Ilaija daang yeli 'kuu: Jaan'de, kpeling che, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana tungmang ka n pari gaa Jooridang Mani. Che ka 'Ilaisa daang yeli: A'wo Ba Tari Baahaa Daana ang i 'vori, ka ina minga i 'vori yeng, n kung leu che chehii. Ka ba jaa ba'yi daang para gara.

7 Ka a dangyeriba langbu daba 'pihinu daang ti ahi toori jaa a 'toribo, che ka ba ming ba'yi ni ahi Jooridang Mani nuoring.

8 'Beng la ka 'Ilaija daang di u kparitiinhuu a nyoguu kpoo kpoo, a di va a kuonhuu. Ung daang 'po 'jiihi a'yi ka u chelii 'bi che ka u chelii ming 'bi che. Ka ba ba'yi ni daang 'tu 'tengkuongee ti long.

9 Bang wa long baahi ka 'Ilaija yeli 'ku 'Ilaisa: Yeli. 'Bo ing buora ka n i 'kui che ka Naangmini dima che chehii? 'Beng la ka 'Ilaisa yeli: Jaan'de veng ka i sie ni gberi 'buyi 'bi n ingang.

10 'Beng la ka 'Ilaija daang yeli: I suhiye yelikpiengaa. Che 'too, ka inang wa nyima sanga ni Naangmini ang wa digirima che na chehii ni, bila na tung 'kuing. Che ka bila naani, bila kung tung.

11 Sanga ni bang da nang 'chene gara che yera yela ni la ka 'buung cheeriet aning 'buung yohi daang wa 'yi 'dayeni. Ang daang welihi ba ba'yi ni che ka sa'kulingkuulee di 'Ilaija 'do gaaning arijena.

12 Ka 'Ilaisa daang nye bila, a 'cheehi: N ba, n ba, Iisiriel cheeriet aning u yohijonniba la ni. Bila 'puoring u da ba la nye 'Ilaija jaa. 'Beng la ung daang nyogi u minga kparihi tagi chiehi 'jiihi a'yi.

13 U daang diye 'Ilaija kparitiinhuu ni ming ang 'yi u ingang yaa 'le ni, a

leu gaa ti ahi Jooridang Mani 'kongkogiring.
14 'Beng la ung daang di 'Ilaija kparitiinhuu ni ang yaa 'le ni va a kuonhuu che yeli: Ka 'Ilaija Ba Tari Baahaa Daana Naangmini ni 'biye? 'Ilaisa ming ang daang wa va a kuonhuu, u daang 'poye 'jiihi a'yi, ka u chelii jeng che ka u chelii ming jeng che, ka 'Ilaisa daang long.
15 Sanga ni a dangyeriba ni ang 'yi Jeeri'ko ni ang wa nyiu, ba daang yeliyeng: 'Ilaija sie ni 'biye 'Ilaisa ingang. Bang daang wa 'tuohuu a 'churi 'tengeng u 'ningbi-tooring.
16 'Beng la bang daang yeli 'kuu: Nye, pampana daukpienhi 'pihinu la ni a puo i tungtuniba ingang. Jaan'de, veng ka ba gaa ti bo i ningkpong ni. A'mineng Ba Tari Baahaa Daana Sie ni ta wa diu 'doning tangkpong 'ju bii a 'sigining lohimbo kanga ti lobuu bahi 'beng. Ka 'Ilaisa daang yeli: Ye ta wa tuna nie jaa.
17 Che sanga ni bang daang wa iu tilahi bilaang ka u loga wa 'yi, u daang yeliyeng: Ye tungba. Bila 'jung bang daang tung daba 'pihinu. Bang daang bo 'beri ata che ba ba nyiu.
18 'Ilaisa daang leu kpelingye Jeeri'ko 'puong. Sanga ni bang daang wa leu wa u seng, ung yeli 'kubo: N ba yeli 'kuye ka ye ta gaa?

A kuong maalibu

19 'Beng la ka a 'yiri daba daang yeli 'ku 'Ilaisa: Jaan'de nye, a 'yiri nga ahi'jie sumang a'wo bila ni n ningkpong minga ang nyiruu ni. Che a kuong ba suma, ka a 'teng-gbangu ming i 'jie buunhu ang ba 'buno.
20 Ka 'Ilaisa yeli: Ye bo lapaalaa wa 'kumo. Ye ing yaarung u 'puong. Bang daang taruu wa 'kuu.
21 'Beng la ung daang gaa 'jie a kuong ang mang 'yire a ti di a yaarung loo ing 'beng che yeli: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: N maaliye a kuong nga. 'Kuung aning oolung kung la 'yire u 'puong.
22 A 'jung a kuong daang maaliyeng a nang suma waana 'jine, a'wo bila ni 'Ilaisa ang daang yeli ni.

Bang i 'Ilaisa la

23 Bila 'puoring u daang 'yiye 'be 'do Beetel. Sanga ni ung daang wa 'chene a sokpoming 'duoro ni la ka 'bi-poli'bilii 'mine 'yi a 'yi-kpong wa iruu laara. Ngaang bang da mang yeluu: 'Ju-kpalang kpalang, 'duoro.

'Ju-kpalang kpalang, 'duoro waana.
24 Ung daang leu 'viinhi, a kaaba, a duhi beu ingba Ba Tari Baahaa Daana 'yuoring. 'Beng la ka beer nyaahi a'yi daang wa 'yi a kongkori 'puong a tagihi a 'bi-poli'bilii niba lijaa'yi aning ba'yi churi. (1 Saamiu-el G. 17:34; 2 Saamiu-el G. 17:8)
25 Bila 'puoring 'Ilaisa daang 'yiye 'beng a gaa Kaarimel Tangkpong. Ung daang 'yi 'beng ming leu gaa 'Sameeriya.

'Moo-ab ang die taawai

3 'Ee-hab 'bi-dau 'Jooram daang leuye naa a kaara Iisiriel 'Sameeriya 'puong. 'Juuda naa Jehoosafat naalung 'yuong 'pie ning a'nii ingang daang la. 'Yuomo 'pie aning a'yi ka 'Jooram daang 'di naalung.
2 U da mang iriye yelibee Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng, che u daang ba 'woning u ba aning u ma. U daang 'ihiye a 'Bee-al bagimaali piila ni u ba ang maali ni.
3 Che anaa jaa u daang muoye 'ningbiri 'Niibat 'bi-dau Jero'boo-am yelibee ning. Unang daang veng ka Isi'reeli 'deme tung beu ni. 'Jooram daang ba bahaa.
4 'Moo-ab naa 'Miisa daang iye pi'guono. U da ba mang nagira ming ka u yau pi'bilii 'tuhi koo aning pidee ming 'tuhi koo kooni a 'kuro Iisiriel naa.
5 Che sanga ni 'Ee-hab ang daang wa 'kpi, 'Moo-ab naa daang dieye taawai Iisiriel naa ingang.
6 A 'jung Naa Jehooram daang 'yiye 'Sameeriya 'puong a wagiri, a laanhi Isi'reeli 'deme jaa lang taa.
7 Bila 'puoring, u daang gaayeng ti tung 'Juuda naa Jehoosafat 'jie. Ngaang ung daang tung yeli: 'Moo-ab naa dieye taawai n ingang. I kung i ka n nii gaa ti jauning a 'Moo-ab 'deme bi? Ka Jehoosafat yeli: N na gaang. N iye 'siri a'wo ina. Ka n niba i 'siri a'wo i niba, ka n yohi ming i 'siri a'wo i yohi.
8 'Beng la ka Jehoosafat daang jugihi: So'buo ting na 'tu gaa? Ung dieyeli: 'Iidom mopiri sori ni.
9 Ka Iisiriel naa aning 'Juuda naa aning 'Iidom naa daang gaa. Bang daang 'cheng a sori ni ang yo 'guoli 'guoli ning 'beri ayo'poin. A 'sojehi da ba la wa nyira kuong, a 'duunhi ni ang daang 'tuuribo ni ming da ba

la wa nyira kuong.

10 Ka Iisiriel naa daang yeli: A'ku. Ba Tari Baahaa Daana buongye tinuu na'mine bata nga lang taa ka u yaati ing 'Moo-ab 'deme 'nuuhing bi?

11 Che ka Jehoosafat daang yeli: Ba Tari Baahaa Daana dangyera jaa ba 'chi che ting na piehi Ba Tari Baahaa Daana yela u seng bi? Ka a Iisiriel naa tungtuniba ni kanga daang die a yeli: 'Seefat 'bi-dau 'Ilaisa 'biye che. Unang da mang buora kuong inna 'Ilaija 'nuuhing ni.

12 Ka Jehoosafat yeli: Ba Tari Baahaa Daana yelihung 'biye u seng. Ka Iisiriel naa aning Jehoosafat aning 'Iidom naa daang 'sigi gaa 'Ilaisa seng.

13 'Beng la ka 'Ilaisa daang yeli 'ku Iisiriel naa: 'Bo yeli ka n nii lang? Gara i ba'mine dangyeriba aning i ma'mine dangyeriba ni 'jie. Che ka Iisiriel naa daang yeli 'kuu: Aai. Ba Tari Baahaa Daana buongye tinuu na'mine bata nga lang taa ka u yaati ing 'Moo-ab 'deme 'nuuhing.

14 Ka 'Ilaisa daang yeli: A'wo bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana ang i 'vori, una mang tuna ni, yeliminga jaa, ka anang da ba 'wuli ka 'Juuda naa Jehoosafat ang 'bi che mang jora u 'vii naani, n kuring leu 'liinhii gba bii a nyii.

15 Che 'too, bo 'koni-ngmira wa 'kumo. 'Beng la, sanga ni a 'koni-ngmira ang daang wa ngmira, Ba Tari Baahaa Daana daang diye u 'nu jagi 'Ilaisa.

16 Ka 'Ilaisa daang yeli: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Ye 'tu bogiri paali a lohimbo jaa.

17 'Bojung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Ye kung nye seseu. Ye kung nye saa ming. Che a lohimbo nga na pang aning kuong ka yena, ye 'nii, aning ye 'duunhi 'nyu.

18 Bila iye yelifiing Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng. U na 'ihiye a 'Moo-ab 'deme ming ing ye 'nuuhing.

19 Ye 'pigi 'yi-kpong ming jaa bang ngmaa daangguoni 'gili aning 'yi-nanii jaa. Ye ngmaa dasung jaa loo, a siri kong'bulee jaa, che di 'kubo saang 'teng-gbangsung ming jaa.

20 'Beeguu ang daang i, sanga ni bang mang 'ihe a bung'bie sarika ni tong. Kuong daang ti 'yiye 'Iidom seng wa 'dayeni. Ka a 'teng-gbangu jaa pa aning kuong.

21 'Moo-ab 'deme jaa daang 'wongyeng ka a na'mine wayeng ka ba

jauningba. 'Beng la bang daang laanhi nie jaa ang baa a'wo u na bang pegili jaujaubuunhu aning banani ang pari bila. Bang daang ti ahi a toribogung.

22 'Beng la bang daang wa 'ihe 'beeguu 'pipi ka ngminaa chaana a kuoming. Ka a 'Moo-ab 'deme daang nye a kuong a 'lombo-jaala ning ang ti muo a'wo jiing.

23 Bang yeli: Jiing la. A na'mine siring vuohiye ta'kobi taa iinhing a ku taa. Bila 'jung 'Moo-ab 'deme, ye 'diu 'ihi ti jaahi buunhu.

24 'Beng la bang daang wa ta Isi'reeli 'deme kampu ka Isi'reeli 'deme 'ihi 'pigi 'Moo-ab 'deme. Ka 'Moo-ab 'deme daang jo laali ba 'ningbi-tooring che bang kpe ba paaluu, a kuura a 'Moo-ab 'deme.

25 Bila 'puoring ba daang saangye a 'yi-bera. Ka dau jaa mang di 'kuurii a loo 'teng-gbangsung jaa ingang ung jaa wa ti pa. Ba daang sirihiye kong'bulihi ming jaa, che ngmaahi a dasuunhi ming jaa loo. Che ba daang ba fiinhi Kiir Haaraset 'kubo ni yeng kanga jaa. Che ka a daba ang tari kpalimahi daang ngmaaguu 'gili a 'piguu.

26 'Moo-ab naa daang wa nyiyeng ka a taanhuu muoyeng 'gaali 'kuu. 'Beng la ung daang nyogihi daba koohi ayo'poin nga ang mang jauraning ta'kobi bang na ngmaa kpe gaa 'Iidom naa seng. Che ba daang ba tuong i bila.

27 Ung daang nyogi u 'bi-daukpong nga ang danang 'di naalung u 'puoring a diu 'ihi sarika nyugiruu a daangguoni 'jung. Ka Naangmini 'suuri daang 'ihi Isi'reeli 'deme ingang yaga jaa. Bila 'jung ba daang leuyeng che bahuu, a leu gaa ba miihi paaluu.

'Ilaisa ang sung pogikuori kanga

4 Poga kanga ang i a dangyeriba langbu nie kanga poga daang 'cheehi ingye 'Ilaisa a yeli: I tungtuna ang i n sira 'kpiyeng. I bangyeng ming ka i tungtuna ni daang joriye Ba Tari Baahaa Daana. Che a sandaana wayeng ka u nyogihi n 'bi-daba ba'yi ni ka ba ti leu u 'yemihi.

2 Ka 'Ilaisa jugihuu: 'Bo ing buora ka n i 'kui. Yeli 'kumo, 'bo ing tari 'deung? Ka a pogikuori yeli: I tungtungpoga ba tari bung jaa 'deung ka kpaang dugu'bile kanga 'yong naani.

3 'Beng la ka 'Ilaisa yeli: Gaa ti suhi dugu'bilii 'jie jaang. Gaa i kpieringtaa jaa 'jiihi. Suhi bungkpala. Ta wa laanha buunhu awala

'yong.

4 Ka inang wa kpe, nyogi a 'di-nuori lari ing i ning i 'bi-daba ni. Bila 'puoring, buoha a kpaang inna a dugu'bilii jaang. Ka kanga jaang mang wa pa, ka i taguu 'bing 'lomboring.

5 Ka a pogikuori daang 'yi 'Ilaisa 'jie gaa a ti nyogi a 'di-nuori lari ing u ning u 'bi-daba ba'yi ni. Ka u 'bi-daba ni daang digira a dugu'bilii waananing ung buora a kpaang inna.

6 Ka a dugu'bilii jaa daang wa pa pa. Ung yeli 'ku u 'bi-dau ka u la waaning a dugu'bile kanga. Che ka a 'bi-dau yeli 'kuu: Dugu'bile jaa ba la 'chibe. 'Beng la ka a kpaang daang ngmaa.

7 Ung daang wa yeli 'ku a Naangmini nie. Ung yeli: Gaa ti kuohi a kpaang yeu i sani ni, che ka i ning i 'bi-daba ni ming di a chelee ni kaara ye miihi.

Bang sing Suunem 'deenhuu ni 'bi-dau

8 Daari kanga ka 'Ilaisa daang gaa Suunem. Poginanii kanga daang 'biye 'beng. Ka a poga daang suhuu ka u 'di siimaa. Bila 'jung ka 'Ilaisang wa para jaa, u da mang bieng a kpe 'be ti 'di siimaa.

9 Ung daang yeli 'ku u sira: Nye, n bangyeng ka a dau nga ang mang wa para wagiri jaa a leu bie nyiti ni, Naangmini nie ang pegi'yi la.

10 Jaan'de veng ka ti maali saa'ju 'debile a pie 'jung a 'kuu. Veng ka ti 'bing 'gado ming 'beng a 'kuu, a 'bimuu 'teebul aning 'kogo aning fintindau. Ka unang mang wa wa ti seng jaa, u na bang kpieraye 'beng.

11 Ka 'Ilaisa daang wa 'be daari kanga, a 'do u saa'ju 'deu ni ti jeng 'beng.

12 'Beng la ung daang yeli 'ku u tungtuna Gehee-zai: Buong a Suunem 'deme poga nga. Ung daang buomuu, ung wa ahi u 'ningbi-tooring.

13 Ka 'Ilaisa daang yeli 'ku Gehee-zai: 'Too, yeli ngaang 'ku a poga: Nye, a kaabu nga jaa ing kaa ti 'jieng nga, 'bo ing buora ka n i 'kui? I na buorang ka n ahi i gbebogiring yeli yela 'ku a naa bii a 'sojehi ningkpong? Ka a poga dieyeli: N minga niba 'puong mang kpiera.

14 Ka 'Ilaisa yeli: 'Bo panaa ting na i 'kuu nga? Ka Gehee-zai dieyeli: Yeliminga la, u ba tari 'bie, che ka u sira ming 'kori.

15 Ka 'Ilaisa yeli: Buomuu. Ka Gehee-zai daang buomuu, ung wa ahi a 'di-nuoring.

16 'Beng la ka 'Ilaisa yeli: 'Yuongjieng wagiri nga tong, i na pegiliye

'bi-dau. Ka a poga yeli: A'kai, n ba. Naangmini nie, ta beling i tungtungpoga.

17 Che ka a poga daang tari 'puo, a dogi 'bi-dau sanga ni a wagiri ni 'Ilaisa ang 'bimuu ni ang wa ta.

18 Ka a 'bie daang baara. 'Beng la daari kanga ung 'yi gaa u ba 'jie a bungchieriba seng.

19 Ung daang yeli 'ku u ba: N 'ju, n 'ju. Ka u ba ni daang yeli 'ku tungtuna: Taruu ti 'ku u ma.

20 Ka a tungtuna daang di a 'bie a taruu ti 'ku u ma. Ka a 'bie daang 'jing u gbeeng a gara ngminton'tori sanga che panaa 'kpi.

21 Ka a poga daang 'do ti diu jieli a Naangmini nie 'gadong a nyogi a 'di-nuori lari imuu che 'yi.

22 Bila 'puoring, ung daang buong u sira a yeli: Jaan'de, 'ihi a tungtung'bi-polii kanga aning a buunhi kanga tihi ka n jo gaa a Naangmini nie 'jie che waana.

23 Ka u sira daang yeli: Wala la ing gara u 'jie 'jine? 'Chiu paalaa naani, a Peenhibu 'beu ming naani. Ka a poga yeli: Laangfie la.

24 'Beng la ung daang ing bunga 'kogo, a yeli 'ku u tungtuna ni: 'Chene, gara nyagihuu nyagihuu. Ta wa maara gberi n yela, 'see mang yeli 'kui.

25 Ka a poga daang 'yi gaa a Naangmini nie 'jie Kaarimel Tangkpong ning. Bila daang la, a Naangmini nie daang wa nyiye a poga toori jaang. Ung daang yeli 'ku u tungtuna Gehee-zai: Nye a Suunem 'deme poga ni.

26 Jaan'de, jo pampana ti 'tuohuu, che jugihuu ngaang: I iye laangfie? I sira iye laangfie? A 'bie iye laangfie? Ka a poga dieyeli: Laangfie 'bibe.

27 Sanga ni a poga ang daang wa ta a Naangmini nie 'jie a tanga 'jung, ka a poga daang nyogi u gbering. Che ka Gehee-zai daang tagi ta a poga a na nyoguu daa bahi. Che ka a Naangmini nie yeli: Bahuu, 'bojung u 'sikiri jeriyeng yaga jaa, che Ba Tari Baahaa Daana sogilimang nia. U ba yelaa 'kumo.

28 Ka a poga daang yeli: N suhiing 'bi-dau bi, n daana? N daang ba yeli 'kui ka i ta wa bennima?

29 'Beng la ka 'Ilaisa daang yeli 'ku Gehee-zai: I 'siri, a di n dangkpali ni pegili a 'le soring. Ka inang wa 'tuohi nie jaa, ta wa 'puohuu. Ka nie

jaang ming wa 'puohii, ta wa diera. Che ka i di n dangkpali ni ti dogili a 'bie 'ningbisogong.

30 Che ka a 'bie ma daang yeli: A'wo Ba Tari Baahaa Daana ang i 'vori, ka ina minga i 'vori yeng, n kung gaa che chehii. A 'jung 'Ilaisa daang 'ihiyeng a 'tuuruu.

31 Gehee-zai daang dieye ba 'yie gaa, a ti di a dangkpali dogili a 'bie 'ningbisogong. Che kokori daang ba 'wong, dangini ming daang ba dang. Bila 'jung ung daang leu 'tuohi 'Ilaisa, a yeli 'kuu: A 'bie ba 'ihi.

32 'Ilaisa ang daang wa kpiera a 'deu ka a 'bie la 'kpi, a jeng u 'gado ning.

33 Ung daang kpe, a nyogi a 'di-nuori lari ing u ning a 'bikuung che 'puohi 'ku Ba Tari Baahaa Daana.

34 Ung daang 'do ti jeng a 'bie ingang, a di u nuori mari a 'bie nuoring. U daang diye u 'ningbie mari a 'bie 'ningbieng, a di u 'nuuhi ming dogili a 'bie 'nuuhing che doli u minga a 'bie ingang. Ka a 'bie inga tuli.

35 Ka 'Ilaisa daang leu 'ihi, a yo 'cheng 'cheng a 'deung che la leu 'do a ti doli u minga a 'bie ingang. 'Beng la ka a 'bie daang chihing gberi bu'yopoin che 'yuo u 'ningbie.

36 Ka 'Ilaisa buong Gehee-zai a yeli: Buong a Suunem 'deme poga ni. Ung daang buomuu. Ung kpe wa 'Ilaisa 'jie, ung yeli 'kuu: Nyogi i 'bie di.

37 Ka a poga daang kpe ti 'le u gbeeng, a 'churi 'tengeng. Bila 'puoring ung daang nyogi u 'bi-dau ni di, a 'yi.

'Kuung ang 'bi dugung

38 'Beng la ka 'Ilaisa daang leu gaa Giiligal. Kongkpong daang 'leye a paaluung. A dangyeriba langbu daang 'jingye u 'ningbi-tooring. Ung daang yeli 'ku u tungtuna: Di a dugukpong ni dugi, a dugi jieri 'ku a dangyeriba langbu.

39 Ka ba kanga daang 'yi kpe kuola ka u ong jevaari, a ti nye moo 'puo jenjeri kanga. Ung daang pori moo 'puo ngmama u ingang ka waje loga pa. Ung daang waania wa chorihi ing a jedugung, anaa jaa ka ba daang ba bang buunhu ni ang la.

40 'Beng la bang daang toraa 'ku a daba bang na 'di. Sanga ni bang daang 'dire a jieri, bang 'cheehi, a yeli: Naangmini nie, 'kuung 'biye a dugu 'puong. Bang daang 'dia 'guo.

41 Ung daang yeli: Bila yeng, ye bo jong wa 'kumo. Ung daang dia ing a dugung che yeli: Ye toraa 'ku a niba ka ba 'di. Bungbeu jaa daang ba la 'chi a dugu 'puong.

'Ilaisa ang 'ku niba koo siimaa

42 'Beng la ka dau kanga daang 'yi 'Bee-al Saalisa wa. U daang waaningye fora ngmama paanuu wa 'ku a Naangmini nie. Baarili paanuuhi lijeri daang la, ka bung'bie ang bi ba kauhi ming 'bi u wuong. Ka 'Ilaisa daang yeli: Dia 'ku a niba ka ba 'di.
43 Che ka u tungtuna ni dieyeli: 'Woo. N di amahi 'bing daba koo ye? Ka 'Ilaisa la yeli: Dia 'ku a niba ka ba 'di, 'bojung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Ba na 'diang che ka a chehi.
44 Ung daang dia 'bingba bang 'dia che ka 'mine chehi, a'wo Ba Tari Baahaa Daana yelihung ang yeli bila ni.

'Neeyamang ang nyaa

5 'Neeyamang daang la Aaram* naa 'sojehi ningkpong. U daang iye ningtiinhuu, a tari girima u ningkpong 'ningeng, 'bojung u ingang ka Ba Tari Baahaa Daana da mang 'tu a 'ku Aaram jau'diibu. Gandau ang tari nyau ming daang la, che panaa daang i kongkonga*. ('Liivai G. 13:2)
2 A Aaram 'deme daang 'yiye ngmaakpaari 'yiibu, a leu waana tari 'bi-pogi'bile kanga bang jaunyogi a waaning. Iisiriel paaluu bang daang 'yiniu. 'Neeyamang poga ung daang wa tuna.
3 'Beng la ung daang yeli 'ku u ningkpong poga ni: Ka n ningkpong ngang da nye a dangyera ni ang 'bi 'Sameeriya 'puong ni, u danang tiuye u kongkonti nga.
4 Ka 'Neeyamang daang kpe ti toonhaa 'ku u ningkpong ka ngaang ning ngaang ka a 'bi-poga ni ang 'yi Iisiriel paaluu ni yeli.
5 'Beng la ka Aaram naa daang yeli: Turi aang gara. N na tuoliye gbangu 'ku Iisiriel naa. Ka 'Neeyamang daang di gaa. U daang tariye wari taalentihi 'pie, sannii sekelihi 'tuhi ayuobi aning fiera nie ang na mang

*_____

5:1 Ana wagiri ngang Aaram daang la paaluu ni bang buona Siiriya 'jine ni sa'mungduri 'lombori ni.

5:1 kongkonga — A baalung nga mang ahi 'kuye inggbani baalinhi jemaa.

inna lieha 'muno 'pie a 'chene ning.

6 'Beng la ung daang 'ihi a gbangu 'ku Iisiriel naa. Ngaang ka a gbangu daang yeli:

Ka a gbangu ngang wa tai, bang ka maang tung n tungtuna 'Neeyamang i 'jie ka i tiu u kongkonti ni.

7 Sanga ni Iisiriel naa ang daang wa karing a gbangu, ung tagihi u kpari chiehi che yeli: Naangmini lima bi, a na mang ku che la sing, ka a dau nga tuna nie n seng mang na tibuu kongkonting? Bila 'jung ye nang jeraa nye wa, a nye bila ni ung buora n jauri.

8 'Beng la ka 'Ilaisa, a Naangmini nie daang 'wong ka Iisiriel naa tagihiye u kpari chiehi. Ung tung nie a naa 'jie a yeli: Wala la ing tagihi i kpari chiehi? Jaan'de, veng ka u wa n seng. U na baming ka dangyera 'biye Iisiriel 'puong.

9 'Beng la ka 'Neeyamang daang gaaning u yohi aning cherietihi, a ti ahi 'Ilaisa 'deu 'di-nuoring.

10 Ka 'Ilaisa daang tung tungtuna u 'jie, a yeli: Gaa ti pegi i minga gberi buyo'poin Jooridang Mani 'puong. I inggbangu na la leu 'beye u 'beree, ka i i 'forifori.

11 Che ka 'Neeyamang daang 'miing, a leu ti gara che yeli: Siringminga, n yeliye n 'puong ka u naang 'yi waye n 'jie. N yeliye n 'puong ka u na wa ahing che buong Ba Tari Baahaa Daana u Naangmini 'yuori, a di u 'nu 'vigi 'vigi a 'jieng a tiu a kongkonti.

12 Aabana aning Faaripar Damaasikus konboori ni, a ba seu Iisiriel kuonhi jaa bi? N kuring bang pegi n minga a 'puong a i 'forifori bi? A 'jung ung daang leu gaa aning 'suuri.

13 Che ka u tungtuniba ni daang tagi ta, a yeli niu yela. Ngaang bang daang yeli: N ba, ka yelikpong da la ka a dangyera yeli ka i i, a'wo i da ba iu? Ba na wa yera ung yeli ka i pegi i minga 'yong che i 'forifori?

14 'Beng la ung daang 'sigi gaa ti di u minga 'muhing Jooridang Mani 'puong gberi buyo'poin a'wo a Naangmini nie ang yeli bila ni. Ka u inggbangu daang la leu 'be u 'beree, a 'woning 'bibile inggbangu, ung i 'forifori.

15 Ung daang leu gaa a Naangmini nie 'jie, una, aning u tungtuniba ni jaa. Ung daang wa ahi u 'ningbi-tooring a yeli: Siringkoni, n bangyeng ka Naangmini jaa ba la 'bi dunee jaang, ka Iisiriel 'puong naani. A 'jung

nang die a cheutaa nga maang i tungtuna seng.
16 Che ka a Naangmini nie yeli: A'wo Ba Tari Baahaa Daana ang i 'vori, una mang tuna ni, n kung die bung jaa. Ung daang suhuu ka u die, che ka a Naangmini nie jaanhi.
17 A 'jung ka 'Neeyamang daang yeli: Ka inang ba wa diera, bila yeng jaan'de, veng ka ba 'ku i tungtuna tani ka a sing buntaanhi a'yi 'tuobu. 'Bojung maang i tungtuna, n ba la 'ihe sarika nyugiruu bii sarika 'kuro ngminjaani, ka Ba Tari Baahaa Daana naani.
18 Che a yeli nga yeng 'puong, Ba Tari Baahaa Daana mang veng 'kumo, i tungtuna: N ningkpong mang kpeye Riimong bagi'de-kpong ni ti 'puohi ngmini 'beng. Ka unang wa deli n 'nung, a'mineng n na 'churiye a Riimong bagi'de-kpong ning. Ka maang wa 'churi a Riimong bagi'de-kpong ning, Ba Tari Baahaa Daana nang veng 'ku i tungtuna a yeli nga 'puong.
19 'Beng la ka a Naangmini nie daang yeli 'kuu: Garaning laangfie. Ung daang 'yi u seng a 'cheng gaa fiing.
20 Che ka Gehee-zai, Naangmini nie 'Ilaisa tungtuna ni daang yeli: Nye, n ningkpong bahiye 'Neeyamang, a Aaram 'deenhuu nga, a ba die buunhu ni ung waaning. Che a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang i 'vori yeng, n na jo kariye u boo ti die bungkanga u seng.
21 Ka Gehee-zai daang kari 'Neeyamang boo. 'Neeyamang ang daang wa nyiu, u 'sigiye a cheeriet 'puong ti 'tuohuu, a jugihi: Laangfie la?
22 Ung daang yeli: Laangfie la. N ningkpong tungmang a yeli: Pampana turi ka a dangyeriba langbu ni 'bi-pola ba'yi 'yi 'Iifiriam taanhi ni 'puo wa n seng. Jaan'de, 'kumo wari taalent aning bungyerihi nie ang na mang yera lieha 'muno a'yi.
23 Ka 'Neeyamang daang yeli: Jaan'de, die taalentihi a'yi. Ung daang suhuu, a 'le wari taalentihi a'yi buorihi a'yi 'puong, a langning bungyerihi nie ang na mang yera lieha ming 'muno a'yi. Ung daang dia 'ku u tungtuniba ba'yi bang 'tuogaa diening Gehee-zai 'yie.
24 Ung daang wa ta a tanga, a diegaa ba 'nuuhing, a dia ti sogili a 'deung. Bila 'puoring ung bahi a daba bang gaa.
25 'Beng la ung daang kpe ti ahi u ningkpong 'ningbi-tooring. Ka 'Ilaisa jugihuu: 'Ye ing gaa, Gehee-zai? Ung yeli: I tungtuna ba gaa 'jie jaa.
26 'Beng la ka 'Ilaisa yeli 'kuu: Sanga ni a dau ang leu bahi u cheeriet che

'tuohii ni, ma n sie 'tuuriing wa? 'Libie aning fiera diebu wagiri la nga? Ooliv 'tuuhi aning 'girep yori, piihi aning nadavarihi, tungtungdaba aning tungtungpogiba diebu wagiri la nga?
27 Bila 'jung 'Neeyamang kongkonti ni na mariye i ning i yaanhi ingang a gara wagiri ang ba tari baahibu. Ung daang wa 'yire u 'ningbi-tooring ka kongkonti nyoguu, ung peli a'wo si'noo.

La'biri ang 'do 'daali

6 Ka a dangyeriba langbu daang yeli 'ku 'Ilaisa: Nye, pampana 'jie ni ti nii ang kpiera ni iye fiing 'gaali 'kuti.
2 Jaan'de, veng ka ti gaa Jooridang Mani ka dau jaa mang ti bo wega 'beng. Ka i veng ka ti me 'jie ting na kpiera 'beng. Ung daang dieyeli: Ye gaa.
3 'Beng la ka kanga daang yeli: Jaan'de, nang sagi ka i ning i tungtuniba gaa. Ung daang dieyeli: N na gaang.
4 'Beng la ka u ningba daang gaa. Bang daang wa ta Jooridang Mani, a ngmaaha daari.
5 Che sanga ni ba kanga ang daang wa ngmaara ni la ka a 'kuri la'biri 'le a kuoming. Ung 'cheehi a yeli: A'ku, n ningkpong, 'bojung bungpennuu la.
6 Ka a Naangmini nie daang jugihi: 'Yening ung 'le? Ung 'wuluu a 'jie. Ka a Naangmini nie nyogi da'bile ngmaa a diu loo 'beng. Ka a Naangmini nie daang veng ka a 'kurihuu 'do 'daali.
7 'Beng la ung daang yeli: Nyogi yaa. Ka a dau daang tie u 'nu, a yaaguu.

'Ilaisa ang i ka Aaram 'deme jong

8 Aaram naa daang jauraningye Iisiriel taanhuu. Ka u ning u tungtuniba daang nye taa, ung yeli: 'Jie nga ning u tong ka n kampu na 'be.
9 Ka a Naangmini nie daang tung nie Iisiriel naa seng a yeli: Banna, a ta wa 'tuuro 'jie nga ning u to, 'bojung Aaram 'deme 'sigireng waana 'be.
10 'Beng la ka Iisiriel naa daang tung nie kanga a 'jie ni yela a Naangmini nie ang yeli 'kuu ni. Ngaang ka 'Ilaisa da mang doruu pahii pahii. Da'yeni naani, gberi 'buyi ming 'yong naani. A 'jung, u da mang 'pigiheye 'be.
11 Bila 'jung a yeli nga daang vengyeng ka Aaram naa 'puo saang sung.

Ung buong u tungtuniba, a yeli 'kubo: Ye kung 'wulimo ti kanga ni ang bu kpe Iisiriel naa?

12 Ka u tungtuniba ni kanga yeli: 'Oo n ba naa, ti kanga jaa naani. 'Ilaisa, a dangyera ni ang 'bi Iisiriel 'puong ni la a mang yera yeli jaa ing mang yeli i 'de-jenuung 'kuro Iisiriel naa.

13 Ka Aaram naa daang yeli: Ye gaa ti nye 'jie ning ung 'be, ka n tung ka ba ti nyoguu. Bang yeli 'kuu: Yeliminga jaa, 'Dootang 'puong ung 'be.

14 Ung daang tung yohi aning cherietihi aning 'sojemuni ang i kpong 'be. Bang daang wa 'yienguu a wa ngmaa a 'yi-kpong 'gili.

15 Ka a Naangmini nie tungtuna daang dang 'ihibu 'yire ka 'sojemuni, a langning yohi aning cherietihi la a ngmaa a 'yi-kpong 'gili. Ka a tungtuna daang yeli 'kuu: A'ku, n ningkpong. Wala ting na i?

16 Ung dieyeli: Ta jora dabieng, 'bojung banani ang 'bi ti seng ning i yaga gaa banani ang 'bi ba seng.

17 Ka 'Ilaisa daang 'puohi a yeli: N suhang, Ba Tari Baahaa Daana, nang 'yuohi u 'ningbie ka u nye. 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'yuohi a 'bi-polii 'ningbie ung nye. Nye, a tangkpong 'ju jaang daang paning yohi ka 'buung cherietihi ngmaa 'gili 'Ilaisa.

18 A 'jung sanga ni a Aaram 'deme ang daang wa 'sigi wa u 'jie, 'Ilaisa daang 'puohiyeng a 'ku Ba Tari Baahaa Daana a yeli: N suhang, veng ka a niba nga leu joonhi. Ka Ba Tari Baahaa Daana daang veng ka a niba jong a'wo bila ni 'Ilaisa ang daang yeli ni.

19 Ka 'Ilaisa panaa daang yeli 'kubo: A sori ba i che. Che ming naani a 'yi-kpong. Ye 'tuurimo ka n tariye gaaning dau ni yeng buora ni 'jie. Che ung daang tariba gaaning 'Sameeriya.

20 Bang wa ta 'Sameeriya ka 'Ilaisa yeli: Ba Tari Baahaa Daana, 'yuohi a daba nga 'ningbie ka ba nye. Ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'yuohi ba 'ningbie bang nye ka 'Sameeriya 'puong la bang 'be.

21 Iisiriel naa ang daang wa nyiba, ung jugihi 'Ilaisa: N ba, n kuba bi? N kuba bi?

22 Che ung daang dieyeli: Ta kuba. I na jaunyogihi niba aning i ta'kobi ning i taanhuu a kuuriba? Di siimaa aning kuong 'bingba ka ba 'di, a 'nyu che 'ihi gara ba ningkpong 'jie.

23 'Beng la ka Iisiriel naa daang maali siingkpong 'kubo. Bang daang 'di, a 'nyu baahi, ung bahiba bang leu gaa ba ningkpong 'jie. Bila 'jung a

Aaram 'deme ngmaakpee 'suguhi ni daang ba la wa Iisiriel paaluu jaa.

Kongkpong ang 'le 'Sameeriya bang 'piging

24 Bila 'puoring Aaram naa Ben 'Hee-dad daang laanhiye u 'sojehi jaa lang taa, a 'do gaa ti 'pigi 'Sameeriya.
25 Ka kongkpong daang 'le 'Sameeriya 'puong. Siringkoni ming ba daang 'piguung bilaang ang wa ti ta ka ba mang kuohi bunga 'ju wari sekilihi lijaanaahi. Ba da mang kuohiye nangmang'bini ming ang na paali ngmang'bile wari sekilihi a'nu.
26 'Beng la ka Iisiriel naa daang wa para a daangguoning ka poga kanga 'cheehi buomuu, a yeli: 'Oo n ba naa, sungma.
27 Ung dieyeli: Ka Ba Tari Baahaa Daanang ba sumii, 'yening mang ming na bang nye sumbu 'kui? Jiengaang bii 'girep neu'jieng?
28 'Beng la ka a naa daang jugihuu: 'Bo yeling dannii? Ung dieyeli: A poga ngang yeli 'kumo ka n di n 'bi-dau tihi ka ti obuu 'jine che ka 'beu ka ti oo u ming 'bi-dau.
29 Bila la ting dugi n 'bi-dau ni oo. Ka 'jie nyaa mang yeluu ka u waaning u 'bi-dau ni ka ti oo, che ung diu sogili.
30 A naa ang daang wa 'wong a poga yeliyaga ni, u daang nyogiye u kpari tagihi chiehi. Ung daang 'chene a daangguoni 'jung ni la ka a niba 'liinhe, a nye ka u ingye buora tani 'muning u inggbaning.
31 'Beng la ung yeli: Ka 'Seefat 'bi-dau 'Ilaisa 'jung wa kpeling u ingang 'jine, Naangmini dogihima a la maaling dogihima yaga jaa.
32 'Ilaisa daang 'jingye u 'deung ka a ningbera niu daang lang 'jing. Ka a naa daang tung dau ung die 'yie. Che a tungtuna da nang ba tau seni gba che ka 'Ilaisa yeli 'ku a ningbera: Ye nyiye bila ni a ningkuura 'bi-dau ni ang tung nie ka u wa ngmaa n 'ju wa? Ye nye, ka a tungtunang wa wa, ye nyogi a 'di-nuori pogi che nyoguu kpiengaa a 'di-nuoring. U ningkpong gbee muo naaning danna u 'puoring ni bi?
33 Ka u ningba da nang yera a yela wa banna ka a tungtuna la, a 'sigire waana u 'jie. Ka a naa daang yeli: Siringkoni a 'baleu nga 'yiye Ba Tari Baahaa Daana seng. Wala 'jung mang nang na cheliha Ba Tari Baahaa Daana?

'Yiilung Na'mine Gbangu 7

7 'Beng la ka 'Ilaisa daang yeli: Ye cheliha Ba Tari Baahaa Daana yelihung. Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: 'Beu nga sanga to, ba na mang kuohiye jongbaaluu maahibu da'yeni* die sekel. Ba na mang kuohiye baarili ming maahibu 'buyi die sekel. 'Sameeriya 'di-nokpong ning ka bila na tung.
2 Ka kpambie kanga yela a naa ang die yaga daang dieyeli 'ku a Naangmini nie: Nye, haali ka Ba Tari Baahaa Daanang na 'yuohi 'tokorihi sagbaning gba, che a yeli nga na bang ing? Ka 'Ilaisa daang yeli: Siringminga, i na nyiang aning i 'ningbie, che i kung 'dia.

Ba bahiye a 'pigihibu

3 Daukongkoonhi banaahi 'mine daang 'biye a 'yiri 'di-nokpong nuoring. Bang daang yeli 'ku taa: Wala 'jung ting na 'jing che bilaang ti 'kpi?
4 Ka tinuung yeli ka ti na kpeye a 'yi-kpong 'puo, kongkpong 'leye 'beng. Ti na 'kpiye 'be. Ka tinuung la 'jing che ming, ti na 'kping. Bila 'jung ye wa ka ti di ti miihi 'ku a Aaram 'deme 'sojehi. Ka banang wa bahiti 'voe, ti na tariye 'nyivori. Ka banang wa kuti ming yaa, 'kuung ting nang 'kpi.
5 Bang daang 'ihi 'ji-nyogi'ningeng a na gaa a Aaram 'deme kampu. Bang daang wa ta a Aaram 'deme kampu, nie jaa daang 'chibe.
6 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana daang iyeng ka a Aaram 'deme 'sojehi 'wong cherietihi goma aning yohi goma. U daang iyeng bang 'wong 'sojemung-kpong goma. Bang daang yeli 'ku taa: Nye, Iisiriel naa diye 'libie ha Hiit niba na'mine aning 'Iijipiti niba na'mine ka ba wa 'pigiti.
7 Bila 'jung bang daang 'ihi jo 'ji-nyogi'ningeng che bahi a kampu ung ahi u ahibu. Ba tentihi, ba yohi aning ba buunhi jaa bang daang bahi che jo bo ba 'juri 'jie.
8 Ka a kongkoonhi daang wa ta a kampu nuori. Bang mang kpe tent nga ti 'di, a 'nyu, che va u 'puo wari aning salima aning fiera a ti sogili. Bila 'puoring, bang la leu wa kpe tentijaala, a va 'mine 'yining 'beng ming a ti sogili.
9 'Beng la bang daang yeli 'ku taa: Ti ba ira sung. 'Jine iye 'duohi-sung 'beu, che ting i siriti nga. Ka tinuung chelihi ka 'beu kaa, ti na nyiye

*

7:1 maahibu da'yeni — A maahibu nga la 'siiya.

dogihibu. Bila 'jung ye wa ka ti gaa ti yeli 'ku a naa 'deu 'deme.

10 Bang daang gaa ti buong a 'yi-kpong 'di-nokaariba, a yeli 'kubo: Ti gaaye a Aaram 'deme kampu ni. Sielii la, nie jaa ba 'chibeng, haali ninsaalaa goma. Yohi aning buunhi 'yoming 'le 'le 'beng, che ka a tentihi ming ahi a ahibu.

11 Ka a 'di-nokaariba daang yelaa ang 'do, bang kpe ti yelaa 'ku a naa 'deu 'deme.

12 Ka a naa daang 'ihi 'yienguu, a yeli 'ku u tungtuniba: Ye veng ka n yeliye yeli ni a Aaram 'deme ang iti. Ba bangyeng ka kong kpeting. Bila 'jung bang 'yi a kampung ti sogili moong a yeli: Ka banang wa 'yi a 'yi-kpoming, ti na nyogihibang 'voe che kpe a 'yi-kpong.

13 Ka u tungtuniba ni kanga daang dieyeli: Jaan'de, veng ka daba bawala nyogihi a yohi ni ang chehi a 'bi a 'yi-kpoming ni a'nu. Nye, a'mineng ba na 'woningye a Iisiriel ningjemaa nga jaa ang kpeling u 'puong ni. Che bii mang yera nga, a'mineng ba na 'woningye a Iisiriel ningjemaa ni jaa ang kpeling a 'yi banani ang nyuong ni 'puoring. A 'jung veng ka ti tungba nye.

14 Bila 'jung ba daang diye cherietihi a'yi, a langning yohi. Ka a naa tungba bang biehi a Aaram 'deme 'sojehi ni gaa. Ngaang ung daang yeli: Ye gaa ti nye.

15 Bang daang biehiba gaa Jooridang Mani. Siringkoni ming a sori jaang daang pa aning bungyerihi aning bungtarihi a Aaram 'deme ang 'lonno di loo loo. A 'jung a tungtuniba daang leu wayeng a wa toonhaa 'ku a naa.

16 'Beng la ka a niba daang 'yi ti jaahi buunhu a Aaram 'deme tentihi 'puong. A 'jung ba daang kuohiye jongbaaluu maahibu da'yeni die sekel. Ba daang kuohiye baarili ming maahibu 'buyi die sekel, a'wo Ba Tari Baahaa Daana yelihung ang 'wuli bila ni.

17 A naa daang 'ihiye a kpambie ni yela ung die yaga ni ka u kaara a 'di-nokpong. Che ka a niba daang nebuu a 'di-nuoring ung 'kpi. Bila ni turi a Naangmini nie ang daang yeli 'ku a naa sanga ni ung 'sigi wa u seng ni daang la.

18 A 'jung a daang iyeng a'wo bila ni turi a Naangmini nie ang yeli 'ku a naa. U daang yeliyeng: 'Beu nga sanga to ba na mang kuohiye baarili maahibu 'buyi die sekeli, a kuohi jongbaaluu ming maahibu da'yeni die

sekeli. 'Sameeriya 'di-nokpong ning ka bila na tung.
19 A ingang la ka a kpambie daang die yeli ngaang 'ku a Naangmini nie: Nye, haali ka Ba Tari Baahaa Daanang na 'yuohi 'tokorihi sagbaning gba, che a yeli nga to na bang ing? 'Ilaisa ming daang yeliyeng: Yeliminga la, i na nyiang aning i 'ningbie, che i kung 'dia.
20 A 'jung bila daang paguung ming, 'bojung a niba daang nebuung a 'di-nuoring ung 'kpi.

Bang leuhi a Suunem 'deme poga 'teng-gbangu ni 'kuu

8 'Beng la ka 'Ilaisa daang yeli 'ku a poga ni 'bi-dau ung daang sing ni: 'Ihi gara, ina aning i 'yideme. Ti kpiera 'jie jaang ing na tuong, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng ka kongkpong 'le. U na 'leye a paaluung 'yuomo ayo'poin.
2 Ka a poga daang 'ihi a i bila ni a Naangmini nie ang yeli ni. Ung daang tari u 'deu 'deme gaaning, a ti kpe Filiisitiya 'deme paaluung 'yuomo ayo'poin.
3 'Yuomo ayo'poin baahaang a poga daang 'yiye a Filiisitiya 'deme paaluu leu wa. Ung daang gaa ka u ti suhi a naa leu die u 'deu aning u 'teng-gbangu.
4 'Beng la ka a naa daang yelining Gehee-zai yela, a Naangmini nie tungtuna ni la bila. Ngaang ka a naa daang yeli: Jaan'de, maahi a yelitiinha ni jaa 'Ilaisa ang i ni 'kumo.
5 Ung daang maaha bila ni 'Ilaisa ang sing 'kuung, a 'kuro a naa. 'Beng la ka a poga ni 'bi-dau 'Ilaisa ang daang sing ni la wa ahi. U daang wayeng ka u suhi a naa leu die u 'deu aning u 'teng-gbangu. Ka Gehee-zai yeli: 'Oo n ba naa, a poga la ni. U 'bi-dau ni ming 'Ilaisa ang daang sing ni la ni.
6 A naa ang daang wa jugihi a poga ming, u daang maahaang 'kuu. A 'jung a naa daang 'ihiye kpambie kanga 'kuu a yeli: La leuhi bung jaa ang daang i u 'suobu 'kuu. Leuhi bung jaa ming ang 'yi a yoong, a 'piili daari ni ung 'yi a paaluung a waana nga, a 'kuu.

Haaza-el ang ku Ben 'Hee-dad

7 'Beng la ka 'Ilaisa daang gaa Damaasikus. Ben 'Hee-dad, Aaram naa daang bierang. Bang yeli 'kuu: A Naangmini nie waye che.

8 Ka a naa daang yeli 'ku Haaza-el: Di cheutaa bung tari garaning a ti nye
a Naangmini nie. Piehi Ba Tari Baahaa Daana u seng, a piehi ngaang:
N na nyaaye a baalung nga 'puong?
9 Ka Haaza-el daang gaa ka u ti nyiu. U daang tariye cheutaa bung
garaning. Bungsung jaa ang 'yi Damaasikus daang puoye 'be.
Nyogimahi lijaa'yi 'tuobu daang la. Ung daang wa ahi 'Ilaisa
'ningbi-tooring a yeli: I 'bi-dau Ben 'Hee-dad, Aaram naang tungma i
seng. U yeliyeng: N na nyaaye a baalung nga 'puong?
10 Ka 'Ilaisa yeli 'kuu: Gaa ti yeli 'kuu: I siringkoni na nyaang. Che Ba
Tari Baahaa Daana 'wulimong ka u siringkoni na 'kping.
11 Bila 'puoring, 'Ilaisa daang leuye u 'ningbiri gbagi Haaza-el, a 'liinhuu
bilaang ka 'vii wa kpeu. 'Beng la ka 'Ilaisa daang 'kong.
12 Ka Haaza-el yeli: Wala la ka n ningkpong 'kono? Ung dieyeli: Mang
bang beu ni ing na di pagi Isi'reeli 'deme 'jung la. I na nyugiye ba
'yi-bera bang me daangguoma 'gili, a di ta'kobi ku ba 'bi-pola ming. I
na mang nyogihiye ba 'biihi a diba fiebi, a 'pirihi ba pogi'puuhi ming.
13 'Bo muo la i tungtuna? Baa naaniu bi a'wo u na ira a yelibera nga taa?
Ka 'Ilaisa daang dieyeli: Ba Tari Baahaa Daana 'wulimong ka i na 'diye
Aaram naalung.
14 'Beng la ka Haaza-el daang 'yi 'Ilaisa seng leu wa u ningkpong ni 'jie.
Ka u ningkpong ni jugihuu: Wala ka 'Ilaisa yeli 'kui? Ung dieyeli: U
yeli 'kumong ka i siringkoni na nyaang.
15 Che 'beu ang daang wa kaa, Haaza-el daang diye wajekpagu tung
kuong, a diu yeri pogi Ben 'Hee-dad 'ningbisogo ung 'kpi. Ka una
Haaza-el daang die u 'jie 'di naalung.

Jehooram, 'Juuda naa

16 'Ee-hab 'bi-dau 'Jooram, Iisiriel naa naalung 'yuomo a'nu 'puong ka
Jehoosafat 'bi-dau Jehooram daang 'di 'Juuda naalung. A sanga ka
Jehoosafat daang la 'Juuda naa.
17 Jehooram daang iye 'yuomo 'pihita aning a'yi che leu naa. 'Yuomo a'nii
ung daang 'di naalung Jeruuselem 'puong.
18 Iisiriel na'mine gberi ni ung daang di, a'wo bila ni 'Ee-hab 'deu ang
daang i ni, 'bojung 'Ee-hab 'bi-poga daang la u poga. Ung daang i
yelibee Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng.

19 Che anaa jaa, Ba Tari Baahaa Daana daang ba saang 'Juuda bahi, u tungtuna 'Deevid 'jung. Bila daang iyeng a'wo ung 'bing 'Deevid nuori ka u na 'kuye u ning u yaanhi fintina a gara wagiri jaa ni.
20 Jehooram naalung 'beri ning, 'Iidom niba daang dieye taawai 'Juuda niba ningberii ingang, a 'bing ba miihi naa.
21 Ka 'Jooram daang gaa 'Zeeyir. U ning u cherietihi jaa daang la. 'Beng la ung daang 'ihi 'yienguu ti 'pigi a 'Iidom niba ni ang ngmaaguu 'gili ni aning a cheeriet ningbera. Ka a 'sojehi daang jo gaa ba tentihi.
22 Ngaang ka 'Iidom die taawai 'Juuda ningberii ingang bilaang a waana 'jine. Liibina ming daang dieye taawai a sanga.
23 'Jooram tungtunihi chelee, aning yeli jaa ung i, ma ba sebaang a 'Juuda na'mine tung'kori gbangu ning wa?
24 Ka 'Jooram daang 'kpi ti paahi u ba'mine ingang. Bang daang 'umuu puo u ba'mine ingang, 'Deevid 'yi-kpoming.

'Ehazaiya, 'Juuda naa

25 'Ee-hab 'bi-dau 'Jooram, Iisiriel naa naalung 'yuomo 'pie ning a'yi 'puong ka Jehooram 'bi-dau 'Ehazaiya, 'Juuda naa daang 'piili naalung 'diibu.
26 'Ehazaiya daang iye 'yuomo lijeri aning a'yi che leu naa. 'Yuoni 'gbuli ung daang 'di naalung Jeruuselem 'puong. U ma 'yuori daang la Atalaiya. Iisiriel naa Oomirai yaangaa daang la Atalaiya.
27 'Ee-hab 'deu 'deme gberi ni ung daang di. U daang iye yelibee Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng a'wo 'Ee-hab 'deu 'deme ni, 'bojung u daang iye 'Ee-hab 'deu ni diema.
28 'Ehazaiya ning 'Ee-hab 'bi-dau 'Jooram daang gaayeng ka ba jauning Aaram naa Haaza-el taanhuu 'Reemot Giilied 'puong. Ka a Aaram niba daang ing 'Jooram baalung.
29 'Beng la ka Naa 'Jooram daang leu gaa Jeezi'rii-el ka ka a natie ti nyaa. A Aaram 'deme daang imuung baalung 'Reemaa 'puong sanga ni ung daang jauraning Aaram naa Haaza-el ni. Ka Jehooram 'bi-dau 'Ehazaiya, 'Juuda naa daang 'sigi ka u ti nye 'Ee-hab 'bi-dau 'Jooram, Jeezi'rii-el 'puong, ung nye baalung ni 'jung.

Ba buoye kpaang waahi 'Jeehu, a 'bimuu Iisiriel naa

9 Dangyera 'Ilaisa daang buongye a dangyeriba langbu nie kanga a yeli
'kuu: I 'siri, a di a kpaang dugu'bile nga 'yi gaa 'Reemot Giilied.
2 Ka inang wa ta a 'jie, bo Jehoosafat 'bi-dau 'Jeehu 'ihi u taa ni 'puong a
taruu kpening 'dekiri.
3 Bila 'puoring, di a kpaang dugu'bile, a buogaa waahi u 'jung che yeli:
Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: N buoye kpaang waahii, a 'bimii
naa ka i kaara Iisiriel. Bila 'puoring, 'yuo a 'di-nuori, a jora. Ta wa
naara.
4 Ka a 'bi-polii, a dangyera daang di gaa 'Reemot Giilied.
5 Ung daang wa tara ka a 'sojehi ningbera la a 'jing 'jing. Ung yeli:
'Sojehi ningkpong, n tariye i tuola. Ka 'Jeehu daang jugihi: Ti 'buong
'soa? Ung yeli: Inang 'soa, 'sojehi ningkpong.
6 'Beng la ka 'Jeehu daang 'ihi kpe a 'deu. Ung buo a kpaang waahi
'Jeehu 'jung, che yeli 'kuu: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel
Naangmini ni yeli: N buoye kpaang waahii a 'bimii naa ka i kaara Ba
Tari Baahaa Daana niba ni, Isi'reeli 'deme la bila.
7 Ku i ningkpong 'Ee-hab jaga niba ka n nye naa n tungtuniba jiing sani.
A dangyeriba ni la bila. I bila ka n nye naa Ba Tari Baahaa Daana
tungtuniba ni jaa jiing Jeezebel 'nuuhi ang 'kiri ni sani.
8 'Bojung 'Ee-hab jaga jaang na nyuong. Ka n ku daba jaa ang 'bi Iisiriel
'puong ming a 'yi 'Ee-hab ingang, haali ka 'yeme la bii nie ang 'so u
minga la.
9 N na veming ka 'Ee-hab jaga 'woning 'Niibat 'bi-dau Jero'boo-am jaga.
N na veming ka u 'woning Ahai'ja 'bi-dau 'Bee-asa ming jaga.
10 Baahing na oo Jeezebel a 'teng-gbangu ning ang 'bi Jeezi'rii-el 'puong
ni. Nie 'chibe a na 'umuu. 'Beng la ka a 'bi-polii daang 'yuo a 'di-nuori
a jo.
11 Bila 'puoring 'Jeehu daang 'yi waye u ningkpong tungtuniba ni seng.
'Beng la ka ba kanga daang jugihuu: Laangfie la? Wala la ka a
daujanjaanha nga wa i seng? Ung yeli 'kubo: Ye bangye a dau nga ning
u bara faribu.
12 Bang yeli: 'Girii. Turi yeli 'kuti. Ung daang yeli: Ngaang ning ngaang
ung yeli 'kumo. U yeliyeng ka ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
N buoye kpaang waahii a 'bimii Iisiriel naa.

13 'Beng la ka dau jaa daang yaa u kparuu nyagihuu nyagihuu. Bang daang dia te te a kogiring, 'Jeehu luong. Bang daang ngmi biengkonihi, a yeli: 'Jeehu iye naa.

'Jeehu ang ku 'Ehazaiya

14 Ka Jehoosafat 'bi-dau 'Jeehu daang 'le 'Jooram 'leree. Niimisai 'bi-dau daang la Jehoosafat. 'Jooram aning Isi'reeli 'deme jaa daang jaurang ka ba 'gu 'Reemot Giilied, Aaram naa Haaza-el yela.
15 Che Naa 'Jooram daang leu gaaye Jeezi'rii-el ka ka a natie ti nyaa. Ana ka a Aaram 'deme daang imuu sanga ni ung daang jauraning Aaram naa Haaza-el ni. Ka 'Jeehu yeli: Ka ngaang wa la ye tiehii yeng, nie jaa ta wa 'yire bii a jora 'yire a 'yi-kpoming gara ti yeraa Jeezi'rii-el 'puong.
16 Ka 'Jeehu daang kpe cheeriet gaa Jeezi'rii-el, 'bojung 'beng bang daang jieli 'Jooram. Ka 'Juuda naa 'Ehazaiya ming daang 'sigi wa ka u wa nye 'Jooram.
17 Kaara daang ahiye a 'pigihibu 'deduoruu 'jung Jeezi'rii-el 'puong. Ung daang nye 'Jeehu 'sojehi ni ang 'tuuruu waana a yeli: N nyiye 'sojehi 'mine. Ka 'Jooram yeli: Bo yohijonna a i ka u ti 'tuohibo a yeli: Laangfie la?
18 Ka a yohijonna daang ti 'tuohuu a yeli: Ngaang ka naa yeli: Laangfie la? Ka 'Jeehu daang dieyeli: I 'bo bagang 'bi laangfiilung 'jieng. Leu wa 'tuurimo. 'Beng la ka a kaara daang tihi 'duoho a yeli: A tungtuna gaayeng ti taba, che u ba leu waana.
19 'Beng la ung daang la tung yohijonna, a 'yiilung daana. Ung daang gaa ti taba, a yeli ka a naa jugihiyeng ka laangfie la bi? Ka 'Jeehu dieyeli: I 'bo bagang 'bi laangfiilung 'jieng? Leu wa 'tuurimo.
20 Ka a kaara daang tihi 'duoho a yeli: U gaayeng ti taba, che u ba la leu waana. A cheeriet 'cheni ming 'woningye Niimisai 'bi-dau. 'Jeehu la a muna, 'bojung, u munang aning 'ningbi-tuluu.
21 'Beng la ka 'Jooram daang yeli: Ye segihi. Bang daang segihi u cheeriet. 'Beng la ka 'Jooram, Iisiriel naa, aning 'Juuda naa 'Ehazaiya daang 'yi. Ka kanga jaa daang 'bi u cheeriet 'puong bang gaa ka ba ti 'tuohi 'Jeehu. Ba daang 'tuohuung Jeezi'rii-el 'deenhuu 'Neebot 'teng-gbangu ning.
22 'Jooram ang daang wa nye 'Jeehu, ung jugihi: 'Jeehu, laangfie la? Ung

dieyeli: I ma Jeezebel jentiriye aning u suolung ang i yaga ngaang, 'bo laangfieng na bang 'bibe?
23 'Beng la ka 'Jooram daang leu a jora che yeli: 'Ehazaiya 'woi, 'Jeehu 'leye ti 'leree.
24 Ka 'Jeehu daang guo u taanhuu aning u fanga jaa a teu 'Jooram bagi'bie kpachagang. Ka a 'piing daang kpe ti nyogi u 'sikiri ung leu faa 'le u cheeriet ni 'puong.
25 'Beng la ka 'Jeehu daang yeli 'ku Biidikar, u 'sojehi ningkpong: Nyoguu di. Diu loo Jeezi'rii-el 'deenhuu 'Neebot yoo 'gbuli ning. 'Bojung tiehi bila ni n nii ang daang lang 'chenening cherietihi, a 'tuuro u ba ka Ba Tari Baahaa Daana di a tuora nga dogili u ingang ni.
26 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli: Siringkoni, jaaming n da nyiye 'Neebot jiing aning u 'bi-daba ming jiing. Bila 'jung n na naaye a sani i ingang a 'teng-gbangu ngang, Ba Tari Baahaa Daanang yeli. Bila 'jung, nyoguu di loo a 'teng-gbangung a'wo Ba Tari Baahaa Daana yelihung ang 'wuli bila ni.
27 Che 'Juuda naa 'Ehazaiya ang daang wa nye bila, u daang jo 'tuye sokpong ni ang gara Beet Haagang ni. A 'jung 'Jeehu daang kariye u boo che yera: Ye teu u ming a cheeriet 'puong. Bang daang tebuu soring, ka u 'duoro gara Guur, 'beng pieli Iibiliam ni. 'Beng la ung daang jo gaa Megii'do a ti 'kpi 'beng.
28 Ka u tungtuniba daang di a cheeriet diu gaaning Jeruuselem. Bang daang ti 'umuu u kau'biring a paahi u ba'mineng, 'Deevid 'Yi-kpoming.
29 'Ee-hab 'bi-dau 'Jooram naalung 'yuong 'pie aning 'yeni ingang ka 'Ehazaiya leu 'Juuda naa.

Bang ku Jeezebel

30 'Jeehu ang daang wa wa Jeezi'rii-el, Jeezebel daang 'womaang. Ung daang di 'penti so u 'ningbie, a maali u 'ju ming che 'liinhe 'tokoro kangang.
31 'Jeehu ang daang wa kpiera a 'di-nokpong ni la ung yeli Ziimirai: Laangfie la? Ina nga ang ku i ningkpong.
32 Ka 'Jeehu daang 'gbeli kaa a 'tokorong che yeli: Ning'buong bu kpema? Ning'buo? Ka dauvarihi ba'yi bii bata ang daang i tungtuniba 'mugili kaaguu.

33 'Beng la ung daang yeli: Ye diu loo 'tengeng. Bang di Jezeebel loo ka u jiing 'mine daang waahi a daangguoning aning a yohi iinhing. Ka 'Jeehu daang neu nebuu.
34 'Jeehu ang daang wa kpe 'deu, u daang 'diyeng che 'nyu. Bila 'puoring, u daang yeliyeng: Ye panaa gaa ti bang a pogiyennuu nga yela. Ye 'umuu, 'bojung naa 'bi-poga da la.
35 Bang daang gaa ka ba ti 'umuu. Che ba daang ba nye u 'jie jaa ka u 'ju-kuori, u gbesampantie aning u 'nu-tala 'yong naani.
36 Bila 'jung ba daang leu wayeng a wa toonhaa 'ku 'Jeehu. Ung daang yeli: Ba Tari Baahaa Daana yelihung ni la bila. Ana ung daang i ka u tungtuna 'Ilaija, a Tiisibait 'deenhuu yeli ni. Ngaang ung daang yeli: A 'teng-gbangu ni ang 'bi Jeezi'rii-el 'puong ning ka baahi na oo Jeezebel neni.
37 Jeezebel inggbani ming na 'woningye sagiri ang jeng 'tengeng, a Jeezi'rii-el 'teng-gbangu ning. Haali ba kung bang yeli ka nye Jeezebeling ti jeng gba.

Bang ku 'Ee-hab jaga 'deme jaa

10 'Ee-hab daang tariye 'bi-daba lijaata aning 'pie 'Sameeriya 'puong. Ka 'Jeehu daang seu gbama tuoli 'Sameeriya 'puong. Jeezi'rii-el kaariba, a ningbera, aning banani ang daang 'guono 'Ee-hab 'bi-daba ni ung daang tuolaa 'ku.
2 Ngaang ung daang yeli:
> Ye ningkpong 'bi-daba ni 'biye ye seng. Yeng tari cherietihi aning yohi, a tari 'yi-bera ang tari daangguongkpienhi ming, aning jaujaubuunhu. Bila 'jung ka a gbangu ngang aang wa taye,
3 ye 'lugi ye ningkpong 'bi-daba ni 'puong nie ang 'tori gaa u taa ni jaa. Ye diu 'jiili u ba na'kogo ning che panaa jau 'ku ye ningkpong jaga ni.
4 Che dabieng daang kpebang 'haali, bang yeli: Nye wa, na'mine ba'yi gba ba tuomuu. Ka wala ka tinuu na tuong?
5 'Beng la ka nie ni ang daang kaara a naa jaga, aning nie ang kaara a 'yi-kpong, a ningbera aning banani ang 'guono a 'bi-daba ni daang tung 'ku 'Jeehu 'duoho. Ngaang bang daang yeli: I tungtuniba liti. Ti na iye

yeli jaa ing yeli ka ti i. Che ti kung 'bing nie jaa naa yeng. Bila ni jaa ang wa sigihi i 'ningeng, i bila.

6 'Beng la ka 'Jeehu daang la seu gbang'yiilung 'kubo a yeli:

> Ka yenang wa bu kpema, a na 'tu n nuori yeng, ye ngmaahi ye ningkpong 'bi-daba ni 'juri a dia wa 'tuohimo Jeezi'rii-el 'puong 'beu nga sanga tong.

A naa 'bi-daba ni daang iye niba lijaata aning 'pie. Ba daang 'biye a 'yi-kpong dautiinha seng bang 'guono.

7 A gbangu ang wa ta a dautiinha, bang nyogihi a naa 'bi-daba ni a ngmaahi ba niba lijaata aning 'pie ni jaa 'juri. Bang daang di a naa 'bi-daba 'juri ing pering a taraa ti 'ku 'Jeehu, Jeezi'rii-el 'puong.

8 'Beng la ka tungtuna daang wa yeli 'kuu: Ba waaningye a naa 'bi-daba 'juri ni. Ka 'Jeehu yeli: Ye 'bimaa ka a 'duo 'jiihi a'yi a 'di-nokpong nuoring a waana 'beeguu.

9 A 'beeguu ung daang 'yi ti ahi che yeli 'ku a niba jaa: Sun'tuuribo liye. Nye, n daang 'leye n ningkpong 'leree, a kuu. Ka ning'buong ku bamahi ming jaa?

10 Ye panaa bang ka yeli jaa 'chi Ba Tari Baahaa Daana yelihung ni ung daang yeli jagi 'Ee-hab jaga ni 'puong a kung paali. Ba Tari Baahaa Daana iye yeli ni ung daang veng ka u tungtuna 'Ilaija yeli ni.

11 A 'jung 'Jeehu daang kuye banani jaa ang kpeling 'Ee-hab 'deu 'deme 'puong Jeezi'rii-el 'puong. 'Ee-hab dautiinha ni aning u jomingsuunhi aning u ngming'puohi 'yi-dieriba ni jaa ka 'Jeehu daang ku. U daang kubang bilaang haali u da ba wa ti bahi ning'yeni gba 'kuu.

12 Bila 'puoring, 'Jeehu daang 'ihiyeng a 'yi 'beng gaa 'Sameeriya. U gaabu ni 'puong, u daang ti taye Pichiiniba Beet Eeked.

13 'Jeehu daang ti pogiye 'Juuda naa 'Ehazaiya dogiriba 'beng. 'Beng la ung daang jugihi: Ning'bobo liye? Bang dieyeli: 'Ehazaiya dogiriba liti. Ti 'sigi wayeng ka ti wa 'puohi a naa buurii aning a napoga buurii.

14 Ka 'Jeehu daang yeli: Ye nyogihiba 'voe. Bang daang nyogihiba 'voe, a kuba Beet Eeked kolung ni sieng. Ba daang iye daba lijaa'yi aning ba'yi, che u daang ba bahi ba kanga jaa.

15 Ung daang wa 'yi 'beng la ung 'tuohi 'Riikab 'bi-dau Jehoonadab ka u waana ka u 'tuohuu. Ka 'Jeehu daang 'puohuu che jugihuu: I tarimang

aning 'sikiri-pielaa a'wo mang tarii ning 'sikiri-pielaa bila ni? Ka Jehoonadab dieyeli: Bila la. 'Beng la ka 'Jeehu yeli: Ka bila wa la, di i 'nu tiema. Ung di u 'nu tieguu, ka 'Jeehu nyoguu ung 'do kpe ti puo u ingang a cheeriet 'puong.

16 'Beng la ka 'Jeehu daang yeli: 'Tuurimo waana wa nye bila ni n 'ningbi-jiilung ang sing Ba Tari Baahaa Daana 'lomboring. Bang daang veng ka Jehoonadab kpe 'Jeehu cheeriet ni.

17 'Jeehu ang daang wa ta 'Sameeriya, ung ku 'Ee-hab nie jaa ang kpeling a 'bi 'Sameeriya 'puong. U daang kubang bilaang a ti nyuongba a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang yeli a 'tuuro 'Ilaija ingang ni.

18 'Beng la ka 'Jeehu daang laanhi a niba jaa lang taa a yeli 'kubo: 'Ee-hab daang tungye 'Bee-al biela. 'Jeehu yeng na tumuung yaga.

19 Bila 'jung ye buong 'Bee-al dangyeriba ni jaa 'kumo. Ye buong u tungtuniba aning u ngming'puohi 'yi-dieriba jaa 'kumo. Ye veng ka nie jaa 'bibeng. 'Bojung n tariye sarikakpong ka n 'ihi 'kuu. 'Bee-al nie jaa ang kung 'bibe na 'kping. Che dawari la ka 'Jeehu daang ira. U daang buorang ka u ku 'Bee-al 'puohibo ni.

20 Ka 'Jeehu daang yeli: Ye muoli ka langbu ang 'kuro 'Bee-al girima lang. Bang daang muolaa.

21 'Beng la ka 'Jeehu daang tuoli niba Iisiriel jaa. Ka 'Bee-al 'puohibo jaa daang wa, haali ning'yeni gba da ba chehi a ba wa. Bang daang kpe 'Bee-al bagi'de-kpong ni, ka a 'Bee-al bagi'de-kpong nga daang pa a 'yi u baahaa kanga wa gaa ti ing u tong.

22 Ka 'Jeehu daang yeli 'ku nie ni ang mang kaara a kpari kabooti ni: 'Ihi kpari wa 'ku a 'Bee-al 'puohibo jaa. Ung daang 'ihi kpari wa 'kubo.

23 'Beng la ka 'Jeehu aning 'Riikab 'bi-dau Jehoonadab daang kpe 'Bee-al bagi'de-kpong ni 'puo. 'Jeehu daang yeli 'kuye a 'Bee-al 'puohibo: Ye kaa kaa nye ka Ba Tari Baahaa Daana tungtuna jaa ta wa 'bire ye 'puong, ka 'Bee-al 'puohibo 'yong naani.

24 Bang daang kpe ka ba 'ihi sarikihi aning sarika nyugirihi. 'Jeehu ming daang 'ihiye daba lijaanaahi bang ahi a 'yengeng 'gu. U daang yeliyeng: Ka a daba ni mang tari wa ing ye 'nuuhing ni kanga jaang wa faa jo, nie ni jaa ang veng ung faa jo 'nyivoring na tegi u 'nyivori.

25 'Jeehu ang daang wa gaa ka u baaha a sarika nyugiruu 'ihibu la ung yeli 'ku a 'guribo aning a 'sojehi ningbera: Ye kpe ti kuba. Ye ta wa vena ka

nie jaa 'yire. Bang daang kuba ning ta'kobi. Bila 'puoring, a 'guribo aning a 'sojehi ningbera daang 'ohibang loo 'yengeng che kpe a 'Bee-al bagi'de-kpong 'dekiri ni.

26 Ba daang 'ohiye a bagimaali 'kubo ni 'yining 'Bee-al bagi'de-kpong ning ti nyugaa.

27 Bila 'puoring ba daang ngmahiye a 'Bee-al bagimaali 'kuurii ni. Ba daang ngmahiye 'Bee-al bagi'de-kpong ni ming a diu leu selinga a waana 'jine.

28 Bila ka 'Jeehu daang nyuong 'Bee-al Iisiriel 'puong.

29 Che 'Jeehu daang ba bahi 'Niibat 'bi-dau Jero'boo-am yelibee ni yeng. Jero'boo-am daang vengyeng ka Isi'reeli 'deme tung beu. 'Jeehu daang ba bahi Jero'boo-am salima napola ni ang daang 'bi Beetel aning Daan 'puong ni 'tuubu.

30 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku 'Jeehu: I mooyeng a i yela ang 'tori n 'ningeng. Anani jaa mang jeri n 'sikiring ka n i 'Ee-hab 'deu ni, i iang. Bila 'jung i yaanhi na 'jingye a na'kogong a gara a jemanihi anaahi daanang.

31 Che 'Jeehu daang ba veng ka u baga 'bi Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini 'begu ni 'tuubung a'wo u na 'tuuraa aning u 'sikiri jaa. 'Bojung u daang ba bahi Jero'boo-am yelibee ni. Jero'boo-am daang la veng ka Iisiriel 'deme tung beu ni.

32 Ana 'beri ning, Ba Tari Baahaa Daana daang 'piiliyeng a ngmaara Iisiriel 'jiihi 'mine baha. Ka Haaza-el daang tuongba Iisiriel paaluu jaang.

33 A 'yi Jooridang Mani sa'muni seng ni, Giilied paaluu jaa ung daang tuong. Gaad, Ruubeng aning Manaase 'gbendige la bila. U daang tuongbang a 'yi Aar'o-yer, 'beng 'bi Aarinong Mani nuoring ni, a langning Giilied aning 'Beesang.

34 'Jeehu tungtunihi chelee, anani jaa ung i, aning u yelibera ming yela, ma a jaa bang seu a Iisiriel na'mine tung'kori gbangung wa?

35 Ka 'Jeehu daang 'kpi ti paahi u ba'mine ingang. Ba daang 'umuung 'Sameeriya 'puong. Bila 'puoring, u 'bi-dau Je'hoowahazing daang die u 'jie 'di naalung.

36 Wagiri ni ming 'Jeehu ang di 'di Iisiriel naalung 'Sameeriya 'puong daang iye 'yuomo lijeri aning a'nii.

Atalaiya aning 'Joowas

11 'Ehazaiya ma Atalaiya ang daang wa nye ka u 'bi-dau ni 'kpiyeng,
ung 'ihi a ku a na'biihi baluu jaa.
2 Che ka Jehooseba, Naa 'Jooram 'bi-poga ni daang nyogi 'Ehazaiya
'bi-dau 'Joowas a 'juu jo 'yining a naa 'bi-daba ni bang daang kuura ni
'puong. 'Ehazaiya yaupoga daang la Jehooseba. Ung daang di 'Joowas
aning u 'bi-yogilaa sogili 'de-jenuung ka ka Atalaiya ta nyiu. A 'jung ba
daang ba ku una.
3 Bang daang lang 'Joowas aning u 'bi-yogilaa ni sogili Ba Tari Baahaa
Daana 'deu ning 'yuomo ayuobi. Ana sanga Atalaiyang daang kaara a
paaluu.
4 A 'yuomo ayo'poin daana ingang ka Jehoiyada daang tung bang ti tari
a 'sojehi koohi ningbera ni waaning. A 'Keerit niba aning a 'guribo 'puo
bang daang 'yi. U daang vengyeng bang tariba kpe waaning u 'jie Ba
Tari Baahaa Daana 'deu ning. Ung maali 'layiri aningba, a veng bang
po 'kuu che ung panaa 'wulibo a naa 'bi-dau.
5 'Beng la ung panaa daang 'kubo nuori a yeli: Ngaang yeng na i. Ye
banani ang mang wa tuma a Peenhibu daari ni na 'poye 'jiihi ata ka
'jiyeni niba mang kaara a naa 'deu.
6 A 'pojiihi ata 'puo 'jiyeni kanga ming niba na mang 'biye Suur
'di-nokpong ning, ka a 'pojiihi ata 'puo 'jiyeni kanga ming niba mang 'bi
a 'guribo 'puoring a 'di-nokpoming. Ye na mang kaariye a 'deu.
7 Ye 'suguhi a'yi ni 'deme ang ba mang waana tuma a Peenhibu daari ni
na mang kaariye Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni 'kuro a naa.
8 Che ye mang ngmaa a naa 'gili 'lombori jaang. Dau jaa jaujaubuunhu
na mang 'biye u 'nung. Ka nie jaang wa tagira piena, ye kuu. Ka a
naang mang wa 'yire bii a leu kpiera, ye niu na mang la.
9 A 'jung a 'sojehi koohi ningbera ni daang 'tuye bila ni jaa Ngming'puohi
'yi-diera Jehoiyada ang 'kubo nuori. Kanga jaa daang tariye u niba ang
da sigining ka ba wa tuma a Peenhibu daari waaning Ngming'puohi
'yi-diera Jehoiyada 'jie. Banani ming ang da ba sigining ka ba wa tuma
a Peenhibu daari daang paahiye 'be.
10 'Beng la ka a Ngming'puohi 'yi-diera daang di a kpama aning 'kuri
bunglegirihi 'ku a 'sojehi koo koo ningbera ni. Naa 'Deeviding daang
'soa. Ba Tari Baahaa Daana Ngming'puohi 'de-kpong ning ang

daang 'be.

11 'Beng la ka a bieniba daang ahi ahi, ka dau jaa jaujaubuunhu mang 'bi u 'nung. Ba daang ngmaaye a naa wa 'gili. A 'yi a Ngming'puohi 'de-kpong sa'mungduri seng ni a gara sa'mung-goo jaa bang daang ahi ahi. Ba daang ahiye a sarika 'ihijie aning a 'deu ming siihing.

12 Ka Jehoiyada daang 'ihi a naa 'bi-dau ni 'yining, a di a na'jupiluu 'chiguu. Bila 'puoring ung daang 'kuu a 'layiri gbangu. Bang daang 'bimuu naa, a buo kpaang waahuu, a kpaaha ba 'nuuhi ming che yera: Ngmini na 'ku a naa 'nyivo-yogu.

13 Atalaiya ang daang wa 'wong a bieniba aning a niba goma, u daang waye a niba 'jie Ba Tari Baahaa Daana Ngming'puohi 'de-kpong ning.

14 Ung daang kaara ka a naa la, a ahi pieli a baaraa. Bila daang la a 'lesiri. A 'yi-dieriba aning a biengkoni ngmiriba ming daang ahi pieliye a naa. A paaluu niba jaang daang nyengina, a ngmira biengkonihi. Ka Atalaiya daang nyogi u bungyerihi tagihi chiehi che 'cheehe yera: Ye nye dawarihung. Ye nye dawarihung.

15 Ka Ngming'puohi 'yi-diera Jehoiyada daang 'ku a 'sojehi koo koo ningbera ni ang i a 'sojemuni 'yi-diera nuori. U daang yeli 'kubong: Ye i ka 'sojehi ngmaaguu 'gili, a taruu 'yining. Ye di ta'kobi ku nie jaa ang 'tuuruu. 'Bojung a Ngming'puohi 'yi-diera daang yeliyeng: Ye ta wa kuura Atalaiya Ba Tari Baahaa Daana 'deu ning.

16 A 'jung ba daang nyoguung. Ung daang 'tu a yohi 'di-nuori ni kpe a najangu bang ti kuu 'beng.

17 Bila 'puoring Jehoiyada daang 'bingye 'layiri. Ba Tari Baahaa Daana, ka a naa, aning a niba kpachagang ka a 'layiri daang 'be. U daang 'bingye a 'layiri nga ka ka ba i Ba Tari Baahaa Daana niba. U daang 'bingye 'layiri ming ang na 'bi a naa aning a niba kpachagang.

18 Ka a paaluu niba jaa daang gaa 'Bee-al bagi'de-kpong ni a ti ngmahuu. Ba daang maaye inga che ngmahi u sarika 'ihijiihi ni aning u baga ni 'puro 'puro. Ba daang kuye Maatang ming a sarika 'ihijiihi 'ningbi-tooring. Maatang daang la 'Bee-al ngming'puohi 'yi-diera. Ka Ngming'puohi 'yi-diera Jehoiyada daang 'ihi 'sojehi bang mang kaara Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni.

19 Bila 'puoring u daang diye a 'sojehi koo koo ningbera, a kpambi'guribo, a bieniba, aning a niba jaa bang gaa ti tari a naa 'yining Ba Tari Baahaa

Daana 'deu ni 'sigi waaning. A bieniba 'di-nokpong sori ni bang daang
'tu gaa a naa 'deu. 'Beng la ka a naa daang 'jing a na'mine na'kogo 'jung.
20 Ka a paaluu niba jaa daang nyengina. Ka a 'yi-kpong daang maa, bang
ku Atalaiya aning ta'kobi a naa 'deung ni 'jung.
21 'Joowas daang iye 'yuomo ayo'poin che leu naa.

'Joowas ang maali a Ngming'puohi 'de-kpong me

12 'Jeehu naalung 'yuomo ayo'poin ingang ka 'Joowas daang leu naa.
'Yuomo lijaa'yi ung daang 'di naalung Jeruuselem 'puong. U ma
'yuori daang la Ziibiyaa, a 'yi 'Bii-er 'Siiba.
2 'Joowas da mang iriye yela ang 'tori Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng
'beri jaa Ngming'puohi 'yi-diera Jehoiyada ang daang 'wuluu ning.
3 Che a 'jiduorihi yeng, ba daang ba 'ihaa. A niba da nang mang 'iheye
sarikihi, a nyugira iinsens ming a 'jiduorihing.
4 Ka 'Joowas daang yeli 'ku a Ngming'puohi 'yi-dieriba: Ye diehi 'libiihi
jaa ang 'yi buunhu bang mang waaning Ba Tari Baahaa Daana 'deu.
Nie jaa bang sori 'ju yeuri, aning nie jaa nosani 'libiri la bila. 'Libiri
ming jaa nie ang wa jeri u 'sikiring a waaniu Ba Tari Baahaa Daana
'deu ming paahiye 'be.
5 Yena Ngming'puohi 'yi-dieriba ning na mang diegaa ye miihing. Kanga
jaa na mang diehiye u 'gbendige tuori, a dia maali a Ngming'puohi
'de-kpong 'jiihi ni ang saang saang ni. 'Jie jaa 'jiihi ang 'le, u maali
'be me.
6 'Joowas naalung 'yuomo lijeri aning ata daang wa tayeng che ka a
Ngming'puohi 'yi-dieriba nang ba maali a Ngming'puohi 'de-kpong 'jiihi
ni ang saang ni.
7 A 'jung Naa 'Joowas daang buongye Ngming'puohi 'yi-diera Jehoiyada
aning u Ngming'puohi 'yi-dieritaa ni a yeli 'kubo: Wala la yeng ba maali
a Ngming'puohi 'de-kpong 'jiihi ni ang saang saang ni? Pampana ye ta
la die 'libiri jaa ye 'gbendigeng. Ye dia tihi ka ba maali ning a
Ngming'puohi 'de-kpong 'jiihi ni ang saang ni.
8 Ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba daang sagi ka ba kung mang la diera
'libie a niba seng. Ba daang sagiyeng ka ba kung la maali a
Ngming'puohi 'de-kpong 'jiihi ni ang saang ni ming.
9 'Beng la ka Ngming'puohi 'yi-diera Jehoiyada daang di a 'libie daga, a

'puo vuori u 'lingeng. U daang diung 'bing a sarika 'ihijie 'lomboring. Ka nieng kpiera Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni, i 'nuduri seng ung daang 'bimuu. Ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba ni ang da mang kaara a 'di-nuori da mang inna 'libie jaa niba ang waananing Ba Tari Baahaa Daana 'deu 'beng.

10 Wagiri jaa bang da mang wa nye ka 'libiri ang 'bi a daga 'puong iye kpong, a naa gbangseura aning a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong da mang wang a wa dia ing buorihing. Ba da mang soriye 'libiri bang nye Ba Tari Baahaa Daana 'deung.

11 Ba panaa da mang diye a 'libie bang chagi ni ing banani ang kaara a tuma 'nuuhing. Banani bang daang 'lugi ka ba ira bila Ba Tari Baahaa Daana 'deung ni la bila. Ana bang da mang di yeu a kapintahi aning a mieriba ni ang daang tuna Ba Tari Baahaa Daana 'deu tuma ni.

12 Ana bang da mang di yeu a 'meesiinhi aning a 'ku-ngmaahiba ming. A 'puo bang da mang kpe a da taabuuhi aning 'ku-pehinihi maalining saangbu ni ang saang Ba Tari Baahaa Daana 'deu ingang ni. A ning a 'ju bang da mang di yeu sani jaa ang 'bi a Ngming'puohi 'de-kpong maalimiebu 'lomboring.

13 Anaa jaa ba daang ba kpe a 'libie ni niba ang mang waananing Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni 'puo maali a buunhu nga kanga jaa. Ana la wari tahibera, buunhu bang mang di ngmaaha fintin'ngmie 'juri, mihibu laahi aning biengkonihi. Ba daang ba kpe a 'puo maali salima bii wari bung jaa ming.

14 Ba daang diye ana 'libi-bani ni 'ku a tungtuniba ka ba dia maali Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni me.

15 A la waana ming, ba da ba mang jugiha a daba bila ni bang 'chene ning 'libie yelitarihi. A daba ni 'nuuhing bang daang di a 'libie ing ka ba mang yeura a tungtuniba ni la bila. 'Bojung ba daang tariye yeliminga ba yeli-irihi 'puong.

16 'Libie ang 'yi 'begu saangbu sarika aning beu sarikihi 'puo yeng, ba da ba waanania Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni. A Ngming'puohi 'yi-dieribang daang 'soa.

17 Aaram naa Haaza-el daang 'do ti jauningye Gaat, a tuomuu. Bila 'puoring Haaza-el daang leuhiye u 'ninge gbagi Jeruuselem, a buora ka u 'do 'be ti jau.

18 'Beng la ka 'Juuda naa 'Joowas daang va bungpegi'yirihi ni jaa u ba'mine ang daang di ing Daana 'nuuhing ni. U ba'mine ni la 'Juuda na'mine nga, Jehoosafat, 'Jehooram, aning 'Ehazaiya. 'Joowas daang vaye una minga ni bungpegi'yirihi puo. U daang vaye a salima ni jaa ang 'bi Ba Tari Baahaa Daana 'deu bungnanee 'bingjiihing ni ming. Bila la anani ming ang daang 'bi a naa 'deung ni. Ama jaa ung daang tari ti 'ku Aaram naa Haaza-el. Ka Haaza-el panaa daang leu che bahi Jeruuselem.
19 'Joowas tungtunihi chelee aning yeli jaa ung i, ma ba sebaang 'Juuda na'mine tung'kori gbangu ning wa?
20 Ka 'Joowas tungtuniba daang 'ihi bu nuori a kuu a Mai'lo 'deu ning. 'Beng leu 'sigire Siila seng ni.
21 U tungtuniba Joozakar, Siimiyat 'bi-dau ni aning 'Soo-mer 'bi-dau Jehoozabading daang ngmiu ku. Ung daang 'kpi bang 'umuu paahi u ba'mine ingang 'Deevid 'Yi-kpong 'puong. Bila 'puoring, u 'bi-dau Amazaiyang daang die u 'jie 'di naalung.

Iisiriel naa Je'hoowahaz

13 'Ehazaiya 'bi-dau 'Joowas, 'Juuda naa naalung 'yuomo lijeri aning ata 'puong ka 'Jeehu 'bi-dau Je'hoowahaz daang 'di Iisiriel naalung 'Sameeriya 'puong. 'Yuomo 'pie aning ayo'poin ung daang 'di naalung.
2 Ung daang i yelibee Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng, a i 'Niibat 'bi-dau Jero'boo-am yelibee ni taa. Jero'boo-am la daang veng ka Isi'reeli 'deme tung beu ni. Je'hoowahaz daang ba bahaa.
3 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana 'suuri daang tuli Iisiriel ingang. Ung daang yaaba ing Aaram naa Haaza-el aning u 'bi-dau Ben 'Hee-dad 'nuuhing ba 'beri jaa.
4 A 'jung Je'hoowahaz daang suhiye Ba Tari Baahaa Daana ka Ba Tari Baahaa Daana die u suhibu. 'Bojung u daang nyiye firibu ni baluu Aaram naa ang di firiba.
5 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'ku Iisiriel diera, bang nye i 'chihi a 'yi Aaram 'deme kpiengu ning. Ka Isi'reeli 'deme la kpiera ba tentihi 'puong a'wo bang daang ira bila sanga kangang ni.
6 Anaa jaa che ba daang ba bahi Jero'boo-am 'deu 'deme yelibee ni, che daang ira a taa. Jero'boo-am la daang veng ka Isi'reeli 'deme tung beu

ni. A bagipehinuu ni ming da nang 'biye 'Sameeriya 'puong.
7 Je'hoowahaz 'sojemuni ni jaa 'puong bung Ba Tari Baahaa Daana ang daang bahi la ni: Yohijonniba 'pihinu, cherietihi 'pie, aning 'soje gbe'chenibe 'tuhipie. 'Bojung Aaram naa daang saangbang bahi, a veng bang 'woning kangmi sanga 'uuhung.
8 Je'hoowahaz tungtunihi chelee, yeli jaa ung i, aning u yelibera, ma ba sebaang Iisiriel na'mine tung'kori gbangu ning wa?
9 Ka Je'hoowahaz daang 'kpi ti paahi u ba'mine ingang. Ba daang 'umuung 'Sameeriya 'puong. Bila 'puoring, u 'bi-dau 'Joowas la daang die u 'jie 'di naalung.

Iisiriel naa Je'hoowas

10 'Juuda naa 'Joowas naalung 'yuong 'pihita aning ayo'poin 'puong ka Je'hoowahaz 'bi-dau Je'hoowas* daang 'di Iisiriel naalung 'Sameeriya 'puong. 'Yuomo 'pie aning ayuobi ung daang 'di naalung.
11 U daang iye yelibee Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng. U daang ba bahi 'Niibat 'bi-dau Jero'boo-am yelibee ni kanga jaa, che daang iraa. Jero'boo-am la daang veng ka Isi'reeli 'deme tung beu ni.
12 'Joowas tungtunihi chelee, yeli jaa ung i, aning u yelibera aning taanhuu ni ung jauning 'Juuda naa Amazaiya ni, ma ba sebaang Iisiriel na'mine tung'kori gbangung wa?
13 Ka 'Joowas daang 'kpi ti paahi u ba'mine ingang. Bila 'puoring, Jero'boo-am daang 'jingye u na'kogo ning. Bang daang 'ung 'Joowas 'Sameeriya 'puong a paahi Iisiriel na'mine ni ingang.
14 'Ilaisa daang 'leye u 'kuung baalung. Ka Iisiriel naa 'Joowas daang 'sigi wa u nyiibu, a wa 'churi u ingang a 'kono che yeli: 'Oo n ba, n ba. Isi'reeli 'deme cherietihi aning ba yohijonniba.
15 Ka 'Ilaisa daang yeli 'kuu: Di taanhuu aning 'piime. Ung daang di taanhuu aning 'piime.
16 'Beng la ka 'Ilaisa daang yeli 'ku Iisiriel naa: Di i 'nu 'ti a taanhuu. Ung daang di u 'nu 'ti a taanhuu. Ka 'Ilaisa daang di u 'nuuhi jagi a naa 'nuuhing.
17 Ka 'Ilaisa yeli: 'Yuo a sa'muni seng 'takoro ni. Ung nyoguu 'yuo. 'Beng

*

13:10 Je'hoowas — Wagiri 'mineng ba mang sebuung 'Joowas.

a ka 'Ilaisa yeli: Teu. Ung daang teu. Ka 'Ilaisa yeli: Ba Tari Baahaa Daana diebu 'piing aning 'piing nga ang na dieye Aaram 'deme 'nuuhing la bila. I na ngmiye a Aaram 'deme ku 'Ee-fek 'puong bilaang a ti nyuongba.

18 Bila 'puoring 'Ilaisa daang yeliyeng: Di a 'piime. Ung daang di a 'piime. Ka 'Ilaisa yeli 'ku Iisiriel naa: Kpaahi 'tenge. Ung daang kpaahi 'tenge gberi buta che veng.

19 Ka a Naangmini nie 'suuri 'ihi u ingang ung yeli: I danang kpaahiye gberi bu'nu bii buyuobi. Bila ing danang ngmira Aaram bilaang ka u ti nyuong. Che ang la nga, gberi buta 'yong ing na ngmi Aaram.

20 Ka 'Ilaisa daang 'kpi, bang 'umuu. Ka a ngmaakpaari 'suguhi ang 'yi 'Moo-ab da mang wa 'pigi a paaluu seun sanga.

21 Bang daang 'unno dau kanga a wa kaara ka ngmaakpaari 'sugu la. Bang daang di a dau loo 'Ilaisa kau'biring. A dau ang daang 'sigire ti fiinhi 'Ilaisa kaba, a dau daang la nyiye 'nyivori, a 'ihi ahi 'dendenge.

22 Aaram naa Haaza-el daang firiye Isi'reeli 'deme Je'hoowahaz 'beri ni jaang.

23 Che ka Ba Tari Baahaa Daana daang iba bunye, a jo ba nyununu leu 'liinhiba. U ning Aaburaham, Aizik aning Jeekob 'layiri ni 'jung ung daang kaara ba 'jieng. A waana ana wagiri u daang ba buora ka u saangba bahi bii a kariba u 'ningbi-tooring.

24 Aaram naa Haaza-el daang 'kpiyeng. Bila 'puoring, u 'bi-dau Ben 'Hee-dad daang dieye u 'jie 'di naalung.

25 Ka Je'hoowahaz 'bi-dau Je'hoowas daang jau leu faahi a 'yi-bera ni Haaza-el 'bi-dau Ben 'Hee-dad ang daang jau taanhuu faahi Je'hoowas ba Je'hoowahaz 'nuuhing ni. Gberi buta ka 'Joowas daang jau tuomuu a leu faahi Iisiriel 'yi-bera ni.

Iisiriel naa Amazaiya

14 Je'hoowahaz 'bi-dau 'Joowas, Iisiriel naa naalung 'yiilung 'yuoning ka 'Joowas 'bi-dau Amazaiya, 'Juuda naa daang leu naa.

2 U daang iye 'yuomo lijeri aning a'nu che leu naa. 'Yuomo lijeri aning awai ung daang 'di naalung Jeruuselem 'puong. U ma 'yuori daang la Je'howaadang, a 'yi Jeruuselem.

3 U da mang iriye yela ang 'tori Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng, che u

daang ba ta u nabaali 'Deevid. U daang iye yeli jaa u ba 'Joowas ang i.
4 Anaa jaa che ba daang ba 'ihi a 'jiduorihi. Ka a niba da nang mang 'ihe sarikihi, a nyugira iinsens a 'jiduorihing.
5 A naalung ang daang wa gaa ka u jigira u 'nuuhing, u daang kuye u tungtuniba ni ang ku u ba, a naa ni.
6 Che u daang ba ku a ningkuuriba 'biihi yeng. Bila ni ang seu 'Moosis 'Begu Gbangung ni 'jung, ung daang ba kuba. Ba Tari Baahaa Daana 'kuye nuori 'beng a yeli: Ba ta ku ba'mine ba 'biihi beu yela. Ba ta ku 'biihi ming ba ba'mine beu yela. Nie na mang 'kpiye u minga beu 'jung.
7 Amazaiya daang kuye 'Iidom 'deme 'tuhipie Yaarung Lohimbo ni 'puong. U daang jauye taanhuu die 'Siila, a buonuu Jookitiel a waana 'jine.
8 'Beng la ka Amazaiya daang tung tungtuniba Je'hoowahaz 'bi-dau Je'hoowas 'jie. Iisiriel naa 'Jeehu 'bi-dau daang la Je'hoowahaz. Ngaang ung daang yeli a tuolang: Wa ka ti 'tuohi taa taanhuung.
9 Ka Iisiriel naa Je'hoowas ming daang tung yeli 'ku 'Juuda naa Amazaiya: Leebanong guo la daang tung yeli 'ku Leebanong 'siid-er dau ngaang: Di i 'bi-poga 'ku n 'bi-dau ka u leu u poga. Ka Leebanong mo'dungo kanga daang wa gara, a tiring a guo 'tengeng.
10 I siringkoni jau tuongye 'Iidom, a jigiha i 'sikiring. Nyengina bila yela, che 'jing 'yiring. Wala ing buora ka i daara danga 'kuro i minga, a na ira wa 'le, i ning 'Juuda jaa?
11 Che Amazaiya daang ba chelihaa. Bila 'jung Iisiriel naa Je'hoowas daang 'yiyeng. Ka u ning 'Juuda naa Amazaiya daang ti 'tuohi taa Beet 'Sii-mes 'puong, 'Juuda niba paaluung.
12 Ka Iisiriel niba daang jau tuong 'Juuda niba, ka dau jaa jo 'kuli.
13 'Beng la ka Iisiriel naa Je'hoowas daang jaunyogi 'Juuda naa Amazaiya, Je'hoowas 'bi-dau. Beet 'Sii-mes 'puong ung daang jau nyoguu. 'Ehazaiya 'bi-dau daang la Je'hoowas. Ka Je'hoowas daang gaa Jeruuselem, a ti ngmahi a Jeruuselem daangguoni ni a 'yi 'Iifiriam 'di-nokpong ning a ti to a 'Longkoro 'Di-nokpong ni. U jaa daang iye 'kiyubitihi koohi anaahi.
14 A salima, a wari, aning buunhu ni jaa ang 'bi Ba Tari Baahaa Daana 'deung ung daang 'ohi. U daang 'ohiye anani ming ang 'bi a naa 'deu bungnanee 'bingjiihing ni, a nyogihi niba paahi leu gaaning 'Sameeriya.

15 Je'hoowas tungtunihi ung daang tung chelee, ma ba sebaang Iisiriel na'mine tung'kori gbangung wa? U yelibera aning bila nga ung jauning 'Juuda naa ni, ba ba sebaa 'beng bi?
16 Ka Je'hoowas daang 'kpi ti paahi u ba'mine ingang. Bang daang 'umuu 'Sameeriya 'puong a puo Iisiriel na'mine ni ingang. Bila 'puoring u 'bi-dau Jero'boo-am la daang die u 'jie 'di naalung.
17 Je'hoowahaz 'bi-dau Je'hoowas, Iisiriel naa 'kuung 'puoring, 'Joowas 'bi-dau Amazaiya, 'Juuda naa da nang 'biye 'be a gara 'yuomo 'pie ning a'nu.
18 Amazaiya tungtunihi chelee, ma ba sebaang 'Juuda na'mine tung'kori gbangung wa?
19 Bang daang bu noe u ingang Jeruuselem 'puong, ung 'ihi jo gaa 'Leekis. Che bang daang 'ihi niba bang biehuu gaa 'Leekis a ti kuu 'beng.
20 Bila 'puoring ba daang diye yohi a 'tuoguu waaning wa 'ung Jeruuselem 'puong a puo u ba'mine ingang 'Deevid 'Yi-kpoming.
21 Ka a niba jaa daang nyogi Azaraiya* a 'bimuu naa ung die u ba Amazaiya 'jie 'di naalung. Azaraiya daang iye 'yuomo 'pie ning ayuobi a sanga.
22 U daang la meye 'Iilat a la leuhuu 'ku 'Juuda naa. Amazaiya 'kuung 'puoring ung daang i bila.

Iisiriel naa Jero'boo-am 'yiilung daana

23 'Joowas 'bi-dau Amazaiya, Iisiriel naa naalung 'yuong 'pie ning a'nu daana 'puong ka Iisiriel naa Jero'boo-am leu naa 'Sameeriya 'puong. 'Joowas 'bi-dau daang la Jero'boo-am. 'Yuomo lijaa'yi aning 'yeni ung daang 'di naalung.
24 U da mang iriye yelibee Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng. U daang ba bahi 'Niibat 'bi-dau Jero'boo-am yelibee ni taa, unang daang veng ka Isi'reeli 'deme tung beu ni.
25 Jero'boo-am daang la diye Iisiriel 'gbendige ni ang 'piili 'Heemat nuori che gara Aaraba Mani ni. U daang iye bila a 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini yelihung ni ung daang veng ka Amiitai 'bi-dau 'Joona dangyeli ni. 'Joona daang iye dangyera ang 'yi Gaat

*

14:21 Azaraiya 'yuori kanga la Uzaiyaa.

'Hii-fer.
26 Ba Tari Baahaa Daana daang nyiyeng ka Isi'reeli 'deme dogee 'gaaliyeng. Ung daang nye ming ka 'haali ka 'yemihi la bii ka bamahi nga ang 'so ba miihi la, che sungina jaa daang 'chibe a na sung Iisiriel.
27 Che Ba Tari Baahaa Daana ming daang ba yeli ka u na 'duye Iisiriel 'yuori bahi sagbani luong. A 'jung u daang diye 'Joowas 'bi-dau Jero'boo-am 'nu a iba 'chihi.
28 Jero'boo-am tungtunihi chelee aning yeli jaa ung i, ma ba sebaang Iisiriel na'mine tung'kori gbangu ning wa? U yelibera ni, bila nga ung da mang jau taanhuu aning bila nga ung daang la jau die Iisiriel, ba ba sebaa 'beng bi? Jero'boo-am daang jau dieye Damaasikus aning 'Heemat a 'ku Iisiriel. 'Juudang daang 'soa.
29 Ka Jero'boo-am daang 'kpi ti paahi u ba'mine Iisiriel na'mine ingang. Bila 'puoring, u 'bi-dau Zakaraiyang daang die u 'jie 'di naalung.

Iisiriel naa Azaraiya

15 Iisiriel naa Jero'boo-am naalung 'yuong lijeri aning ayo'poin daana 'puong ka Amazaiya 'bi-dau Azaraiya, 'Juuda naa, daang leu naa.
2 U daang iye 'yuomo 'pie ning ayuobi che leu naa. 'Yuomo 'pihinu aning a'yi ung daang 'di naalung Jeruuselem 'puong. U ma 'yuori daang la Jekolaiya, a 'yi Jeruuselem.
3 Azaraiya da mang iriye yela ang 'tori Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng. Anani jaa u ba Amazaiya ang daang i ni ung ming daang ira.
4 Che ba daang ba 'ihi a 'jiduorihi yeng. A niba da nang mang 'iheye sarikihi, a nyugira iinsens a 'jiduorihing.
5 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang di kongkonti ing a naa ung taraa bilaang a gara u 'kuung. A 'jung 'deu kanga ang weli 'yi ahi u 'yong 'puong ung daang kpiera. Ka 'Jootam, a naa 'bi-dau daang kaara a na'jangu, a mang ngmaara a paaluu niba saree.
6 Azaraiya tungtunihi chelee, aning yeli jaa ung i, ma ba sebaang 'Juuda na'mine tung'kori gbangu ning wa?
7 Ka Azaraiya daang 'kpi ti paahi u ba'mine ingang. Bang daang 'umuu paahi u ba'mine ingang 'Deevid 'Yi-kpoming. Bila 'puoring u 'bi-dau 'Jootam daang die u 'jie 'di naalung.

Iisiriel naa Zekaraiya

8 'Juuda naa Azaraiya naalung 'yuong 'pihita ning a'nii daana 'puong ka Jero'boo-am 'bi-dau Zakaraiyas daang 'di Iisiriel naalung. U daang 'diye a naalung 'chiuri ayuobi 'Sameeriya 'puong.
9 U da mang iriye yelibee Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng a'wo u ba'mine ang da mang ira bila ni. U daang ba bahi 'Niibat 'bi-dau Jero'boo-am yelibee ni taa, unang daang veng ka Isi'reeli 'deme tung beu ni.
10 'Beng la ka 'Jee-bes 'bi-dau Saalum daang 'le Zekaraiya 'leree a ngmiu ku a niba 'ningbi-tooring che die u naalung 'di.
11 Zakaraiyas tungtunihi chelee siring seuye Iisiriel na'mine tung'kori gbangu ning.
12 Ba Tari Baahaa Daana yelihung ni la bila. Una ung daang yeli 'ku 'Jeehu, a yeli ngaang ni: I 'bi-dau na 'jingye Iisiriel na'kogo ning a gara a jemanihi anaahi daanang. Bila ming ang daang 'wo.
13 'Jee-bes 'bi-dau Saalum daang leuye naa 'Juuda naa Uzaiyaa naalung 'yuong 'pihita aning awai daana 'puong. 'Chiu 'gbuli ung daang 'di naalung 'Sameeriya 'puong.
14 'Bojung 'Gee-dai 'bi-dau Meenahem daang 'yiye Tuuriza 'do wa 'Sameeriya a wa ngmi Saalum 'bi-dau 'Jee-bes ku 'Sameeriya 'puong che die u naalung 'di.
15 Saalum tungtunihi chelee, aning bila ni ung daang die 'yie bang bu a die taawai ni, ba siring sebaang Iisiriel na'mine tung'kori gbangu ning.
16 A sanga Meenahem daang 'piiliye Tuuriza 'puong a 'pigi nie jaa ang 'bi Tiifisang, aning u 'gbendige. Bang daang jaanhi ka ba 'yuohi a 'yiri 'di-nobera 'jung ung daang 'piguu. Pogiba jaa ang daang 'bibeng a tari 'puuhi ung daang 'pirihi.

Iisiriel Naa Meenahem

17 'Juuda naa Azaraiya naalung 'yuong 'pihita ning awai 'puong ka 'Gee-dai 'bi-dau Meenahem daang leu Iisiriel naa. 'Yuomo 'pie ung daang 'di naalung 'Sameeriya 'puong.
18 Meenahem da mang iriye yelibee Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng. U naalung 'beri ni jaa, u ba bahi 'Niibat 'bi-dau Jero'boo-am yelibee ni taa. Jero'boo-am la daang veng ka Isi'reeli 'deme tung beu ni.
19 Aaram naa Puul daang wa 'pigiye a paaluu. Ka Meenahem daang 'ku

Puul wari taalentihi 'tuhi ka ka u ahi u 'puoring ka u kpiengu nye 'do 'ju a paaluung.
20 Isi'reeli 'deme seng ka Meenahem daang chiehi a 'libie nga. U daang dieye wari sekelihi 'pihinu bungdaangkaraa jaa seng ka u 'ku Asiiriya naa. Ka Asiiriya naa daang leu, a ba la kpeling a paaluung.
21 Meenahem tungtunihi chelee, aning yeli jaa ung i, ma ba sebaang Iisiriel na'mine tung'kori gbangu ning wa?
22 Ka Meenahem daang 'kpi ti paahi u ba'mine ingang. Bila 'puoring, u 'bi-dau Pekahaiyang daang die u 'jie 'di naalung.

Iisiriel naa Pekahaiya

23 'Juuda naa Azaraiya naalung 'yuong 'pihinu daana 'puong ka Meenahem 'bi-dau Pekahaiya daang leu Iisiriel naa 'Sameeriya 'puong. 'Yuomo a'yi ung daang 'di naalung.
24 U da mang iriye yelibee Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng. U daang ba bahi 'Niibat 'bi-dau Jero'boo-am yelibee ni taa. Jero'boo-am la daang veng ka Isi'reeli 'deme tung beu ni.
25 'Beng la ka 'Remalaiya 'bi-dau Peeka, 'sojehi ningkpong ni kanga daang 'le Pekahaiya 'leree a kuu 'Sameeriya 'puong. A naa 'deu 'liliji-kpiengaa ning ung daang lang Pekahaiya ning Aarigob aning Aarii'ya jaa ku. Giilied daba 'pihinung daang puo Peeka ingang. U daang kuye Pekahaiya bila che die a naalung 'di.
26 Pekahaiya tungtunihi chelee, aning yeli jaa ung i siring seuye Iisiriel na'mine tung'kori gbangu ning.

Iisiriel naa Peeka

27 'Juuda naa Azaraiya naalung 'yuong 'pihinu aning a'yi daana 'puong ka 'Remalaiya 'bi-dau Peeka daang leu Iisiriel naa 'Sameeriya 'puong. 'Yuomo lijeri ung daang 'di naalung.
28 U da mang iriye yelibee Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng. U daang ba bahi 'Niibat 'bi-dau Jero'boo-am yelibee ni taa. Jero'boo-am la daang veng ka Isi'reeli 'deme tung beu ni.
29 Iisiriel naa Peeka naalung 'beri ning, Asiiriya naa Tiiligat Pi'liizer daang wa jau tuongye a 'yi-bera nga: Aijong, 'Ee-bel Beet 'Mee-aka, 'Janoowa, 'Kii-des aning 'Heezor. Giilied aning 'Gaalilii ang 'bi

Naafitalai paaluung jaa ung daang jau tuong. Ba daang leuye taanhuu ningjaunyogirihi ung tari gaaning Asiiriya.
30 Bila 'puoring 'Iila 'bi-dau 'Hosiiya daang dieye 'yie bang 'le 'Remalaiya 'bi-dau Peeka 'leree. 'Hosiiya daang ngmiye 'Peeka ku che die a naalung 'di. Uzaiyaa 'bi-dau 'Jootam naalung 'yuong lijeri daana 'puong daang la bila.
31 Peeka tungtunihi chelee aning yeli jaa ung i siring seuye Iisiriel na'mine tung'kori gbangu ning.

'Juuda naa 'Jootam

32 Iisiriel naa Peeka, 'Remalaiya 'bi-dau ni naalung 'yiilung 'yuoning ka 'Juuda naa 'Jootam, Uzaiyaa 'bi-dau daang 'piili naalung 'diibu.
33 U daang iye 'yuomo lijeri aning a'nu che leu naa. 'Yuomo 'pie ning ayuobi ung daang 'di naalung Jeruuselem 'puong. U ma 'yuori daang la Jeriyuusa, 'Zeedok 'bi-poga.
34 'Jootam da mang iriye yela ang 'tori Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng. Anani jaa u ba Uzaiyaa ang daang i ni ung ming daang ira.
35 Anaa jaa che ba daang ba 'ihi a 'jiduorihi. A niba da nang mang 'iheye sarikihi a nyugira iinsens ming a 'jiduorihing. 'Jootam daang la meye Ba Tari Baahaa Daana 'Deu Saa'ju seng 'di-nokpong ni.
36 'Jootam tungtunihi chelee, aning yeli jaa ung i, ma ba sebaang 'Juuda na'mine tung'kori gbangu ning wa?
37 Ana 'beri ning Ba Tari Baahaa Daana daang 'piiliyeng a tuora Aaram naa 'Rii-zeng aning 'Remalaiya 'bi-dau Peeka inna ka ba gaa ti jauning 'Juuda.
38 Ka 'Jootam daang 'kpi ti paahi u ba'mine ingang. Bang daang 'umuu a puo u ba'mine ingang 'Deevid 'Yi-kpoming. Bila 'puoring ka u 'bi-dau 'Eehaz daang die u 'jie 'di naalung.

'Juuda naa 'Eehaz

16 'Remalaiya 'bi-dau Peeka naalung 'yuong 'pie ning ayo'poin daana 'puong ka 'Juuda naa 'Eehaz, 'Jootam 'bi-dau ni daang 'piili naalung 'diibu.
2 'Eehaz daang iye 'yuomo lijeri che leu naa. 'Yuomo 'pie ning ayuobi ung daang 'di naalung Jeruuselem 'puong. 'Eehaz da ba mang ira yela

ang 'tori Ba Tari Baahaa Daana u Naangmini 'ningeng a'wo u nabaali 'Deevid ang daang ira bila ni.

3 Che Iisiriel na'mine gberi ni ka 'Eehaz daang di. Siringkoni u daang diye u 'bi-dau 'ihi sarika 'buung 'puong. A paalihi ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang kari Isi'reeli niba 'ningbi-tooring bahi ni, ba yelidega ni taa ka 'Eehaz daang ira.

4 U da mang 'iheye sarika, a nyugira iinsens ming a 'jiduorihing. U da mang iriye bila a taanhi 'juring aning dau jaa ang tari maahuu luong.

5 'Beng la ka Aaram naa 'Rii-zeng aning Iisiriel naa Peeka, 'Remalaiya 'bi-dau daang 'do wa Jeruuselem ingang a na wa jauniu taanhuu. Ba daang 'pigiye 'Eehaz che ba daang ba tuomuu.

6 A sanga Aaram naa 'Rii-zeng daang jau tuongye 'Iilat 'ku Aaram. U daang kariye 'Juuda 'deme bang 'yi 'Iilat 'puong. 'Beng la ka 'Iidom 'deme daang gaa 'Iilat a ti 'jing 'beng a waana 'jine.

7 'Eehaz daang tungye tungtuniba Asiiriya naa Tiigilat Pi'liizer 'jie. Ngaang ka 'Eehaz daang yeli: N iye i tungtuna che la i i 'yeme ming. Wa faama Aaram naa aning Iisiriel naa 'nuuhing. Ba 'ihi 'pigimeng.

8 Ka 'Eehaz daang va a wari aning a salima ni ang 'bi Ba Tari Baahaa Daana 'deung ni. U daang vaye anani ang 'bi a naa 'deu bungnanee 'bingjiihing ni ming paahi bang ti 'ku Asiiriya naa cheutaa.

9 Asiiriya naa daang 'wongye 'Eehaz tuola ni, 'bojung u daang gaaye Damaasikus ingang a ti jau tuomuu. 'Be 'deme daang leuye taanhuu ningjaunyogirihi ung tari gaaning Kiir che ku 'Rii-zeng ming.

10 Naa 'Eehaz daang gaaye Damaasikus ka u ti 'tuohi Asiiriya naa Tiigilat Pi'liizer. 'Beng la ung daang nye sarika 'ihijie kanga Damaasikus 'puong. A 'jung u daang diye a sarika 'ihijie 'bigihee, u 'meselihung aning bila ni jaa bang meu tuoli bang ti 'ku Ngming'puohi 'yi-diera 'Yuuraija.

11 'Beng la ka Ngming'puohi 'yi-diera 'Yuuraija daang me sarika 'ihijie ung tari 'bigihee jaa Naa 'Eehaz ang di tuoli ang 'yi Damaasikus wa ni. Ka Ngming'puohi 'yi-diera 'Yuuraija daang meu seni che ka Naa 'Eehaz 'yi Damaasikus leu wa.

12 A naa ang daang wa 'yi Damaasikus leu wa, u daang nyiye a sarika 'ihijie. 'Beng la ka a naa daang tagi ta a sarika 'ihijie 'ihi sarikihi u ingang.

'Yiilung Na'mine Gbangu 16

13 U daang nyugiye u sarika nyugirihi aning u bung'bie sarika. U daang buoye u bung'nyuurihi sarika, a mihi u maahuu sarikihi ni ming jiing waahi a sarika 'ihijie.
14 U daang waaningye a yaawa sarika 'ihijie ni ang daang 'bing Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring ni ming. A Ngming'puohi 'de-kpong 'ningbi-toori ung daang 'yiniu waaning. A sarika 'ihiji-paalaa ni aning Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni kpachaga ung daang 'yiniu. U daang diung wa 'bing a sarika 'ihiji-paalaa nga sa'mung-goo seng.
15 Bila 'puoring Naa 'Eehaz daang 'kuye Ngming'puohi 'yi-diera 'Yuuraija nuori a yeli: A sarika 'ihiji-paalikaraa ning ing na mang nyugira a 'beeguu sarika nyugirihi aning a 'ji-maarii bung'bie sarika. 'Beng ing na mang 'ihe naa sarika nyugirihi aning u bung'bie sarika, a langning a paaluu niba jaa sarika nyugiruu ni ming. 'Beng ing na mang 'ihe ba bung'bie sarika aning ba bung'nyuurihi sarika ming. Ka i mang di a sarika nyugiruu ni jiing jaa aning a sarika jiing jaa mihi u ingang. Che a yaawa sarika 'ihijie ni yeng na leuye 'jie mang na mang pieha yela 'yire.
16 Ka Ngming'puohi 'yi-diera 'Yuuraija daang i yeli jaa Naa 'Eehaz ang 'kuu nuori ka u i.
17 Ka Naa 'Eehaz daang nyogi a 'torikohi 'lomboe bungpogirihi ni lagihi, a nyogi a tahibera ming 'ihi a ingang. U daang nyogiye a Gbaalikpong ming dogi a yaawa nadavarihi ni ang daang 'bi u luong ni ingang, a diu tari 'kubo ingang.
18 U daang 'ihiye a Peenhibu 'beu sampaa ni ming bang maali a Ngming'puohi 'de-kpoming ni. U daang 'ihiye a naa 'yenge 'di-nuori ni a 'yi Ba Tari Baahaa Daana 'deu ning. Asiiriya naa yela ung daang i bila.
19 'Eehaz tungtunihi aning yela ung i, ma ba sebaang 'Juuda na'mine tung'kori gbangu ning wa?
20 Ka 'Eehaz daang 'kpi ti paahi u ba'mine ingang. Bang daang 'umuu puo u ba'mine ingang 'Deevid 'Yi-kpoming. Bila 'puoring u 'bi-dau Hezekaiyang daang die u 'jie 'di naalung.

'Hosiiya, Iisiriel nabaahaa

17 'Juuda naa 'Eehaz naalung 'yuong 'pie ning a'yi daana 'puong ka 'Iila
'bi-dau 'Hosiiya daang leu Iisiriel naa 'Sameeriya 'puong. 'Yuomo
awai ung daang 'di naalung.
2 U da mang iriye yelibee Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng. Che u yelibee
daang ba ta Iisiriel na'mine ni ang daang 'di che 'kuu ni.
3 Asiiriya naa Salima'nii-zer daang wa 'piguung. Ka 'Hosiiya daang leu
u tungtuna, a da mang yeura chieha 'libie 'kuruu.
4 'Beng la ka Asiiriya naa daang piehi bang 'leree kanga 'Hosiiya ang 'le
yela. 'Bojung 'Hosiiya daang tungye tungtuniba 'Iijipiti naa 'Soo 'jie.
U daang ba wa 'ku Asiiriya naa chieha jaa ming a'wo ung da mang ira
bila 'yuoni la 'yuoni jaa ni. Bila 'jung Asiiriya naa daang 'leung, a
poguu bahi pogiriba 'deung.
5 Asiiriya naa daang 'tugiliye a paaluu jaa, a gaa 'Sameeriya ti 'piguu jeng
'yuomo ata.
6 'Hosiiya naalung 'yuomo awai 'puong, Asiiriya naa daang jau tuongye
'Sameeriya a nyogihi Isi'reeli 'deme gaaning Asiiriya. U daang ti
'bingye 'mine 'Heela 'puong, a 'bing 'mine ming 'Heebor 'puong,
'Goozang Mani 'kongkogiri kangang. U daang 'bingye ba chelii ni ming
'Miid 'deme 'yi-berang.

Isi'reeli 'deme ang leu foomarihi beu 'jung

7 A daang 'woye bila, 'bojung Isi'reeli 'deme daang iye Ba Tari Baahaa
Daana ba Naangmini yelibeu. Unang daang tariba 'yining 'Iijipiti
paaluung, a 'ihiba 'Iijipiti naa Fee'ro 'nuuhing ni. Ngmingjaani bang
daang leu jora.
8 Ba da mang 'tuuriye a paalihi ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang kari
Isi'reeli 'deme 'ningbi-tooring bahi ni yeli'tuurihi. Bang 'tuuro Iisiriel
na'mine ming yeli'tuurihi bang 'bing.
9 Isi'reeli 'deme da mang sogina iriye Ba Tari Baahaa Daana ba
Naangmini yela nga ang ba 'tori. Ba daang meye 'jiduorihi ba 'yi-bera
jaang. 'Jipigihi 'deduorihi aning 'yi-bera nga bang daang me
daangguongkpienhi 'gilaa jaang bang daang mea.
10 Ba daang baye bagimaali 'kubo a maali Asiira bagiri daari ming
tangyogu jaa 'jung aning dau jaa ang tari maahuu luong.

'Yiilung Na'mine Gbangu 17

11 'Beng bang da mang nyugira iinsens a 'jiduorihi jaang a'wo a paalihi ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang kari ba 'ningbi-tooring bahi ni. Ba da mang iriye yelibee ming danna Ba Tari Baahaa Daana 'suuri.
12 'Bojung ba da mang maanaye baga. Che Ba Tari Baahaa Daana ming daang yelibang ngaang a baga nga yela: Ye ta wa ira a yeli nga.
13 Ba Tari Baahaa Daana daang iyeng ka u dangyeriba jaa aning kaakaara jaa kpaahi Iisiriel aning 'Juuda. U daang yeliyeng: Ye bahi ye yelibee soe ni che 'tuuro n no'kurihi aning n yeli'tuurihi ni. Ye 'tuuro a 'begu ni yela mang daang 'ku ye ba'mine nuori ni jaa. Una mang daang i ka n tungtuniba ang i dangyeriba 'kuye ni.
14 Anaajaa ba daang ba 'wong, che daang i kung'wong yela 'deme a'wo ba ba'mine ang daang ba 'wono yela bila ni. Banang daang ba sagi Ba Tari Baahaa Daana ba Naangmini 'di ni.
15 Ba daang jaanhiye u yeli'tuurihi aning u 'layiri ni ung daang maalining ba ba'mine ni. Ba daang jaanhiye u 'sierihi ni ming ung daang di kpaahiba ni. Ba daang 'tuye baga, a leu bagimaaniba. Ba daang toonhiye a paalihi ni ang ngmaaba 'gili ni. Ba yela ka Ba Tari Baahaa Daana daang kpaahiba ka ba ta mang toonhiba ni.
16 Ba daang jaanhiye Ba Tari Baahaa Daana ba Naangmini no'kurihi che nyeli buunhu maali napola a'yi a maali Asiira baga daari. Bang da mang 'puoho saa'ju ngmari'bie baluu jaa, a 'puoho 'Bee-al ming.
17 Ba da mang diye ba 'bi-daba aning ba 'bi-pogiba 'ihi sarika 'buung 'puong. Ba daang 'direye suolung, a bugira baga ming. Ba daang kuohiye ba miihi a na mang ira yelibee Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng ka ba dang u 'suuri.
18 Bila 'jung Ba Tari Baahaa Daana 'suuri daang 'ihiye Isi'reeli 'deme ingang yaga jaa. U daang 'ihibeng u 'ningbi-tooring. Ba kanga jaa daang ba kpeling, ka 'Juuda buurii niba 'yong naani.
19 'Juuda 'deme ming gba daang ba 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana ba Naangmini no'kurihi ni. Isi'reeli 'deme yeli'tuurihi ni bang daang 'bing ni bang da mang 'tuuro.
20 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang jaanhi Iisiriel baluu jaa. U daang dogihibang, a yaaba ing bungjaahiba 'nuuhing bilaang ti 'ihiba u 'ningbi-tooring loo.
21 Sanga ni ung daang tagi Iisiriel ngmaa 'Deevid 'deung, bang daang

nyogi 'Niibat 'bi-dau Jero'boo-am 'bing naa. 'Beng la ka Jero'boo-am daang veng ka Isi'reeli 'deme 'yi Ba Tari Baahaa Daana 'tuubung che veng bang tung bekaraa kanga.

22 Isi'reeli 'deme daang iriye Jero'boo-am yelibee ni jaa ung da mang ira ni. Ba daang ba bahaa,

23 bilaang ka Ba Tari Baahaa Daana ti 'ihi Iisiriel u 'ningbi-tooring. Bila ni ung daang veng ka u tungtuniba jaa ang i dangyeriba yeli ni, bila ung daang i. A 'jung ba daang nyogihiye Isi'reeli 'deme 'yining ba miihi paaluung a gaaning Asiiriya a'wo ang 'be bila waana 'jine ni.

'Sameeriya 'deme maali'jingbu

24 'Beng la ka Asiiriya naa daang 'yining niba Baabilong, Kuuta, Aava, 'Heemat aning Sefari'veeyim waaning. U daang 'bingbang 'Sameeriya 'yi-bera ning bang liehi Isi'reeli 'deme bogu. Bang daang die 'Sameeriya 'so, a kpiera u 'yi-bera ning.

25 Ba 'be 'jingbu 'munpiileeng, ba daang ba 'puoho Ba Tari Baahaa Daana. Bila 'jung Ba Tari Baahaa Daana daang saahiye 'gbegime ing ba 'puong ang ku ku ba 'mine.

26 A 'jung ba daang yeliye yela 'ku Asiiriya naa ngaang: A niba ni ing 'ihi wa 'bing 'Sameeriya 'yi-berang ni, ba ba bang a paaluu Ngmini yeli'tuurihi. Bila 'jung u saahiye 'gbegime ing ba 'puong ang siringkoni kuuriba, bang ba bang a paaluu Ngmini yeli'tuurihi 'jung.

27 'Beng la ka Asiiriya naa daang 'ku nuori a yeli: Ye veng ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba ni yeng 'yining 'be waaning ni kanga gaa 'be. Ye veng ka u ti kpiera 'beng a mang 'wunibo a paaluu Ngmini yeli'tuurihi.

28 'Beng la ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba ni bang tari 'yining 'Sameeriya gaaning ni kanga daang wa kpiera Beetel 'puong. Ung daang 'wulibo bila nga bang na mang 'puoho Ba Tari Baahaa Daana.

29 Anaajaa che paaluu jaa da nang mang maanaye u minga baga. Ba da mang diang 'bing 'bing a bagi'deri ni ang 'bi a 'jiduorihing ni. Ana ka a 'Sameeriya 'deme daang maali ni. Paaluu jaa 'deme da nang mang iriye bila 'yi-kpong jaa 'puong bang kpiera.

30 Baabilong 'deme daang maaliye Suukot 'Biinot, ka Kuuta 'deme maali Nuurigal, ka 'Heemat 'deme ming maali Aasima.

31 Aavim 'deme ming daang maaliye Niibihaz aning Taaritak. Ka a Sefari'veeyim 'deme ni ming da mang nyugira ba 'biihi 'buuming a 'kuro Adiraamelek aning Anaamelek, Sefari'veeyim 'deme ngmima ni.
32 Bila bang da mang 'puoho Ba Tari Baahaa Daana. Che ba da mang 'ihiye ba 'jiduorihi bagimaali 'yi-dieriba ming ba baluu jaa 'puong. Banang da mang 'ihe a niba sarikihi 'kuribo a 'jiduorihi bagi'dering.
33 Ba da mang 'puohoye Ba Tari Baahaa Daana che nang maana ba miihi baga ming. Ba da mang iriye bila a 'tuuro a paalihi ni bang daang nyogihiba waaning ni 'lesiriyeng.
34 A nang waana 'jine nga che ba nang 'tuuriye a yeli'tuurihi. Ba ba 'puoho Ba Tari Baahaa Daana. Ba ba 'tuuro ba yeli'tuurihi bii ba yeli'binnihi ni ming. Bila ning u 'ju bang ba 'tuuro a 'begu aning a no'kuruu ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'ku Jeekob 'biihi ni. Bana ung daang buona Iisiriel ni.
35 Bana ka Ba Tari Baahaa Daana ningba daang 'bing 'layiri, a kpaahiba yeli ngaang ni: Ye ta wa 'puoho ngmingjaani bii a 'churo 'kuraa. Ye ta wa tunaa bii a 'ihe sarika 'kuraa ming.
36 Che ye mang 'puoho Ba Tari Baahaa Daana 'yong. Unang daang di kpiengkpong aning 'nu ang tie tariye 'yining 'Iijipiti waaning ni. Una yeng na mang 'puoho. Una ming yeng na mang 'ihe sarika 'kuro.
37 Ka ye mang kaara 'beng, a 'tuuro a yeli'tuurihi, a yeli'binnihi, a 'begu, aning a no'kuruu ung daang seu 'kuye a gara wagiri jaa. Ye ta wa jora ngmingjaani.
38 A 'layiri ni ming mang maali niye ni, ye ta wa 'yiinhuu, bii a 'puoho ngmingjaani.
39 Ye mang 'puoho Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini. U na dieyeng a 'yi ye domihi jaa 'nuuhing.
40 Anaa jaa che ba daang ba 'tu nuori, che da mang 'tuuro ba yeli'tuurihi 'kori ni.
41 A 'jung a niba nga da mang 'puohoye Ba Tari Baahaa Daana che nang maana ba bagipehinihi ming. Aning ming, ba 'biihi aning ba 'biihi ming 'biihi da nang mang iriye bila ni ba ba'mine ang daang ira ni, haali a waana 'jine.

'Juuda naa Hezekaiya

18 'Iila 'bi-dau 'Hosiiya, Iisiriel naa naalung taalung 'yuoning ka 'Eehaz
'bi-dau Hezekaiya, 'Juuda naa daang 'piili naalung 'diibu.
2 Hezekaiya daang iye 'yuomo lijeri aning a'nu che leu naa. 'Yuomo lijeri
ning awai ung daang 'di naalung Jeruuselem 'puong. U ma 'yuori daang
la Aabi, Zakaraiyas 'bi-poga.
3 Hezekaiya da mang iriye yela ang 'tori Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng.
Anani jaa u nabaali 'Deevid ang daang i ni ung ming daang ira.
4 U daang 'ihiye a 'jiduorihi che ngmahi a bagimaali 'kubo ming. U
daang ngmaaye a Asiira bagiri dau ni loo, a ngmahi a yaawa waahuu
ni 'Moosis ang daang maali ni ming 'puro 'puro. 'Bojung Isi'reeli 'deme
da mang nyugiraye iinsens 'kuruu a waana ana 'beri ning. Nehuusitang
bang daang buona a yaawa waahuu.
5 Hezekaiya daang deliye Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini ni.
'Juuda na'mine jaa 'puong, kanga jaa daang 'chibe a 'wonuu, ka banani
ang daang 'di che 'kuu la bii banani ang 'di u 'puoring la.
6 U daang nyogiye Ba Tari Baahaa Daana kpiengaa. U daang ba bahi u
'tuubu. U da mang 'tuuriye Ba Tari Baahaa Daana no'kurihi ni ung
daang 'ku 'Moosis ni.
7 Ba Tari Baahaa Daana daang 'biye u seng. 'Jie jaa ung da mang gaa, u
maa'koo da mang maaling. U daang dieye taawai Asiiriya naa ingang,
a jaanhi ka u mang tunuu.
8 U daang 'sigihiye a Filiisitiya 'deme bilaang ti ing 'Geeza 'puong aning
'be 'gbendige jaa. A 'yi 'jipigihi 'deduorihing a gara 'yi-bera bang me
daangguongkpienhi 'gilaang, u daang 'sigihibang.
9 Naa Hezekaiya naalung 'yuomo anaahi 'puong, Asiiriya naa
Salima'nii-zer daang waye 'Sameeriya ingang a wa 'piguu. 'Iila 'bi-dau
'Hosiiya, Iisiriel naa naalung 'yuomo ayo'poin 'puong daang la bila.
10 A taalung 'yuoni baahaang, ba daang tuongye 'be. Hezekaiya naalung
'yuomo ayuobi 'puong bang daang jau tuong 'Sameeriya. Iisiriel naa
'Hosiiya naalung 'yuomo awai 'puong daang la bila.
11 'Beng la ka Isi'reeli 'deme daang leu ningjaunyogirihi ka Asiiriya naa
tari gaaning Asiiriya. U daang ti 'bingye ba 'mine 'Heela 'puong, a 'bing
ba 'mine ming 'Heebor 'puong, 'Goozang Mani 'kongkogiring kangang.
U daang 'bingye ba chelii ming 'Miid 'deme 'yi-berang.

12 Bila daang iyeng 'bojung ba daang ba 'tu Ba Tari Baahaa Daana ba Naangmini nuori. Ba daang ba paali u 'layiri ni. Ba daang ba 'tu anani ming jaa Ba Tari Baahaa Daana tungtuna 'Moosis ang daang 'kubo nuori a yeli ni. Ba daang ba chelihaa bii a iraa.
13 Naa Hezekaiya naalung 'yuong 'pie ning anaahi ingang, Asiiriya naa Senaakerib daang wa 'pigiye 'Juuda 'yi-bera jaa bang me daangguongkpienhi 'gili a wa jau tuomaa.
14 'Beng la ka 'Juuda naa Hezekaiya daang tuoli yeli 'ku Asiiriya naa 'Leekis 'puong ngaang: N ngmiye gberi. Nang leu che bahima. Sani jaa ing na ngmaa 'kumo, n na yaung. Ka Asiiriya naa daang ngmaa sani 'ku 'Juuda naa Hezekaiya. A sani nuori daang iye wari taalentihi koohi ata aning salima ming taalentihi 'pihita.
15 A 'jung Hezekaiya daang 'kuung wari jaa ang daang 'bi Ba Tari Baahaa Daana 'deung. U daang 'kuung anani ang daang 'bi a naa 'deu bungnanee 'bingjiihing ni ming jaa.
16 Ana wagiri ning Hezekaiya daang lagihiye a salima Ba Tari Baahaa Daana Ngming'puohi 'de-kpong ni 'di-noeng. U daang lagihiye 'mine ming a piilihing. Una minga 'Juuda naa Hezekaiyang daang maalaa pogaa. A jaa ung daang di 'ku Asiiriya naa.

Senaakerib buoraye Jeruuselem faabu

17 'Beng la ka Asiiriya naa daang tung u 'sojehi ningkpong kpong, aning u 'karichi kpong kpong, aning u 'sojemuni ningkpong. Ba daang 'yiye 'Leekis, a tari 'sojemuni ang i kpong a 'do ning Naa Hezekaiya 'jie Jeruuselem 'puong. Bang daang di ti ta Jeruuselem, a gaa ti ahi pieli a konggberi ni ang 'yi a saa'ju seng kongngmani ni. Unang daang 'bi a sori ni ang gara a Bungpegira 'Teng-gbani ni.
18 Bang daang wa tung ka ba buong a naa, ka Hilikaiya 'bi-dau 'Ilaiyakim ang daang kaara a naa 'deu 'yi wa ba seng. U ning gbangseura Seebina daang la, aning 'Eesaf 'bi-dau 'Joowa ang da mang seura 'yuoni jaa yelitarihi 'binne.
19 'Beng la ka a 'sojehi ningkpong daang yeli 'kubo: Ye ti yeli 'ku Hezekaiya ka ngaang ka a nakpong ni, Asiiriya naa yeli: 'Bo ing deli a tari nyau nga?
20 I yo yerang ka i segihaye taanhuu segihibu, a tari bila kpiengu ming.

Che bara la ing fara. Ning'buo panaa ing deli, a 'ihining taawai 'tuohimo?

21 Nye, i deliye 'Iijipiti, a dangkpali nga ang 'woning kuong nuori 'muo ang kau nga. Una ka nie mang jagiha ung 'chugi u 'nu 'puo ni. Bila ka 'Iijipiti naa Fee'ro 'wo a 'ku bamahi jaa ang deluu.

22 Che a'mineng ngaang yeng na yeli 'kumo: Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini ting deli. U 'jiduorihi aning u sarika 'ihijiihi naani ka Hezekaiya saang che yeli 'ku 'Juuda aning Jeruuselem 'deme ka ye mang 'puoho a sarika 'ihijie nga 'ningbi-tooring Jeruuselem 'puong?

23 Bila 'jung, n suhii, ing nuori 'ku n ningkpong Asiiriya naa. N na 'kuing yohi 'tuhi a'yi, ka inang na tuong nye a jonniba yeng.

24 Haali n ningkpong 'sojehi ningbera jaa 'puo bung'bile gba, ye tuomuung leuhi bahi? Ana ka wala yeng di ye tamaa ing 'Iijipiti ingang a buora cherietihi aning yohijonniba?

25 N muo 'yiye Ba Tari Baahaa Daana 'puoring che wa a 'jie nga ingang ka n saamuu bi? Ba Tari Baahaa Daanang yeli 'kumo: Gaa a paaluu nga ingang, a ti saamuu.

26 'Beng la ka Hilikaiya 'bi-dau 'Ilaiyakim, ka Seebina, aning 'Joowa daang yeli 'ku a 'sojemuni ningkpong: Jaan'de, yeli yela 'ku i tungtuniba Ara'meeyik kokoring, 'bojung una ting 'wono. Ta yera yela 'kuriti 'Juuhi kokoring ka a niba ang 'bi a daangguoni 'jung 'wonaa.

27 Che ka a 'sojemuni ningkpong yeli 'kubo: I ning i ningkpong 'yong seng muo ka n ningkpong tungma ka n wa yeli a yela nga 'ku bi? A daba nga ang 'jing a daangguoni 'jung ni seng naani ung tungma? Ba nii jaa na 'diye ye miihi 'bini, a 'nyu ye miihi duurung.

28 'Beng la ka a 'sojemuni ningkpong daang ahi che tahing aning kokokpiengaa a 'Juuhi kokoring, a yeli: Ye 'wong a nakpong ni, Asiiriya naa yelihung.

29 Ngaang ka a naa yeli: Ye ta veng ka Hezekaiya benniye, 'bojung u kung bang dieye n 'nuuhing.

30 Ye ta veng ming ka Hezekaiya i ka ye deli Ba Tari Baahaa Daana. Hezekaiya yeliyeng: Ba Tari Baahaa Daana naang dieting. A 'yi-kpong nga kung 'le Asiiriya naa 'nuuhing.

31 Ye ta cheliha Hezekaiya yeliyaga, 'bojung ngaang ka Asiiriya naa yeli: Ye 'yi wa n seng ka n niye maali taa. Ka yenang i bila, ye kanga jaa na

mang 'direye u minga 'girep ngmielii bung, a 'dire u minga kangkanga dau ngmama. Ye kanga jaa ming na mang 'nyuuriye u minga kolung kuong.
32 Ye na iriye bila a waana wagiri nga mang na wa tariye gaaning paaluu ang 'woning ye paaluu nga. U iye bung'bie aning waingpaani paaluu. Ooliv daari 'tuuhi aning siu paaluu la. Ye na tariye 'nyivoe, ye kung 'kpi. Che ye ta cheliha Hezekaiya yeliyaga, 'bojung belingbu ung waananing a yera ka: Ba Tari Baahaa Daana na dieting.
33 A paalihi ngmima kanga muo tuong dieye u paaluu Asiiriya naa 'nuuhing bi?
34 'Yening ka 'Heemat aning Aaripad ngmima ni 'be? 'Yening ka Sefari'veeyim aning 'Hiina aning Aiva ming ngmima ni 'be? A tuong dieye 'Sameeriya n 'nuuhing bi?
35 A paalihi ngmima nga jaa 'puong, ngming'buong tuong die a paalihi n 'nuuhing a'wo Ba Tari Baahaa Daana yeng na die Jeruuselem n 'nuuhing?
36 Che ka a niba daang tang ba noe. Ba daang ba yeli yeli jaa togumuu, 'bojung a naa daang 'kuye nuori ngaang: Ye ta wa togunuu.
37 'Beng la ka Hilikaiya 'bi-dau 'Ilaiyakim ang daang kaara a naa 'deu, ka Seebina a gbangseura aning 'Eesaf 'bi-dau 'Joowa ang da mang seura 'yuoni jaa yelitarihi 'binne wa Hezekaiya seng. Ba daang chiehiye ba bungyerihi che wa toonhi a 'sojemuni ningkpong yeliyaga ni 'kuu.

Bang dangyeli Jeruuselem diebu yela

19 Sanga ni Naa Hezekaiya ang daang wa 'womaa, ung tagihi u bungyerihi chiehi che di buorihi yeri a gaa ti kpe Ba Tari Baahaa Daana 'deu.
2 'Beng la ung daang tung 'Ilaiyakim ang kaara a naa 'deu, Seebina a gbangseura, aning a Ngming'puohi 'yi-dieriba ningbera. U daang tungbang dangyera Ai'zeeya, 'Eemoz 'bi-dau ni 'jie. Ba daang 'piliye buorihi.
3 Bang ti yeli 'kuu: Ngaang ka Hezekaiya yeli: Wahala, aning 'miingbu, aning nyaaba 'beu la 'jine, 'bojung a 'biihi dogibu wagiri tayeng, che fanga 'chibe bang na dogiba.
4 A'mineng Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini na 'wongye a 'sojemuni

ningkpong yeliyaga ni jaa. Ana ka u ningkpong Asiiriya naa di tumuu ka u wa degi a Naangming'vori ni. A'mineng Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini na dogihuung, a yeli'bie ni ung 'wong ni yela. A 'jung 'puohi a 'ku a niba chelii ni ang kpeling ni.

5 'Beng la ka Naa Hezekaiya tungtuniba ni daang wa Ai'zeeya seng.

6 Ka Ai'zeeya yeli 'kubo: Ye gaa ti yeli 'ku ye ningkpong ni ka ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Ta jora dabieng a yela ni ing 'wong ni yela. Ana ka Asiiriya naa tungtuniba di degima ni.

7 Nye, n na diye sie kanga imuu, ka u 'wong 'baye kanga a leu gaa u minga paaluu. N na veming ka ba di ta'kobi kuu u minga paaluung.

8 'Beng la ka a 'sojemuni ningkpong daang leu ti pogi Asiiriya naa ka u jaura ning Liibina, 'bojung u daang 'wongyeng ka a naa 'yiye 'Leekis gaa.

9 A naa daang 'wongye ngaang Kuus naa Tiirihaka yela: Nye, u 'yi wayeng ka u jaunii taanhuu. A 'jung u daang la tungye tungtuniba Hezekaiya seng a yeli:

10 Ye yeli ngaang 'ku 'Juuda naa Hezekaiya: Ta veng ka i Naangmini ni ing deli ni bennii, a yeli ka: Jeruuselem kung kpe Asiiriya naa 'nuuhi.

11 Nye, i 'wongye bila ni Asiiriya na'mine ang i paalihi jaa, a saamaa kpeleng kpeleng. Ina muo yeng na iye 'chihi bi?

12 A paalihi ni n ba'mine ang daang saang bahi ni ngmima tuong diebang bi? 'Goozang, 'Heerang, 'Rii-zef aning 'Iiding niba ang daang 'bi 'Ti-laaser 'puong, ba ngmima tuong diebang?

13 'Yening ka 'Heemat naa 'be? 'Yening ka Aaripad naa 'be? 'Yening ka 'yi-kpong ni bang buona Sefari'veeyim ni naa 'be? 'Hiina aning Aiva ming na'mine 'biye?

14 Ka Hezekaiya daang die a gbangu a tungtuniba 'nuuhing a karimuu. Ka Hezekaiya daang 'do gaa Ba Tari Baahaa Daana 'deu a ti yeri a gbangu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.

15 Ka Hezekaiya daang 'puohi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring a yeli: 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini, Ina nga ang mang 'bi a cheribihi kpachagang. Ina 'yong la Naangmini a dunee naalihi jaang. Inang maali sagbani aning 'teng-gbani.

16 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, nang begi i 'tuorii, a 'wong. 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, nang 'yuohi i 'ningbie a nye. 'Wong Senaakerib yeli'bie

ni, unang tung ka ba wa degi Ina, Naangming'vori ni.
17 Yeliminga la, Ba Tari Baahaa Daana, a Asiiriya na'mine iyeng ka a paalihi aning a 'teng-gbama jeng kpali.
18 Ba 'ohiye ba ngmima ni ming loo 'buuming, 'bojung a daang ba i ngmima. Ninsaalaa 'nuuhi tuma la, daari aning 'kubo. Bila 'jung bang daang saamaa bahi.
19 Bila 'jung, pampana n suhang 'oo Ba Tari Baahaa Daana, dieti 'yi u 'nuuhing. Dieti, ka dunee paalihi jaa nye bang ka ina 'yong la Ba Tari Baahaa Daana Naangmini.

Ai'zeeya ang dangyeli Senaakerib 'lee yela

20 'Beng la ka 'Eemoz 'bi-dau Ai'zeeya daang tung ka ba yeli 'ku Hezekaiya: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini yeli: Ing 'puohi Asiiriya naa Senaakerib yela 'kumo ni 'jung, n 'wongyeng.
21 Yeli Ba Tari Baahaa Daana ang yeli a'wo Senaakerib yela la nga:
A pogisaraa ni ang ba bang dau ni,
Zaiyong 'bi-poga ni ba kahinii.
U iing sie la.
Jeruuselem 'bi-poga ni
'pingye u 'ju i 'puoring.
22 Ning'buo ing di fiengye a degi?
Ning'buo ingang ing 'duohi i kokori,
a 'gbeli kaa aning tangkama?
Unani Ang Pegi'yi Iisirieling ni ingang la.
23 A 'tuuro i tungtuniba ingang i diye Daana fiengye.
I yeliyeng: N cheeriet jemaang tarima 'doning a tangbera 'juri,
a 'do ta Leebanong baahaa 'jiihi.
N na ngmaahiye u 'siid-er dayogiri,
aning u saipires davieni.
N na taye u baahaa baahaa toribogiri ni,
a ta u kongkoe ang tari davieni 'puo.
24 N 'tugiyeng a 'nyu kuong saang'tengeng,
a di n gbe'puuhi i ka 'Iijipiti konbo'bilii jaa nyuuhi.
25 I ba 'wong bila nga mang 'bimaa
sanga jaa bi?

I ba 'wong ka maang tumaa
sang'kongkoruu bi?
Pampana n iyeng ka bila tung
ka i tuong i ka 'yi-kpongkpienhi
leu tandaga ang 'duo 'duo.
26 Bila 'jung a kpieriba kpiengu
daang iye fiing.
Ba iinhi daang chuoriyeng bang i chinchang.
Ba daang 'woningye 'teng-gbani moo aning vamaaha.
Ba daang 'woningye pie 'ju moo,
a 'woning bungburihi ang ba dogi che haari.

27 Che n bangye i kpe'jie,
N bangye i 'yiibu aning
i wa kpiebu wagiri ming,
a bang i 'su-tuluu ing di n ingang.
28 I 'su-tuluu ni ing di n ingang
aning i tangkama ni 'do wa kpeye n 'tobo.
Bila 'jung n na diye n fintiri tung i nyieng
a di n daama ing i nuoring.
N na leuhiing ka i 'tu sori ni
ing 'tu wa ni.

29 Yeli ang na i 'sieree 'kui la nga:
'Yuoni nga ye na 'diye buunhu ang 'buli a miihing.
'Yuong 'jieng ming ye na 'diye buunhu ang 'yi a ingang.
Che a 'yuong taalung ingang ye buri a che.
Ye ko 'girep yori, a 'di a ngmama.
30 Banani ang chehi a faa jo 'yi 'Juuda 'deung
ni na la teuye nyaga 'sigi 'tenge.
A ngmang ngmama ming saa'jung.
31 'Bojung niba 'mine na 'yiye Jeruuselem a chehi.
Ka banani ming ang faa jo ni 'yi Zaiyong Tangkpong ning,
bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana ingjaging na tung bila.
32 Bila 'jung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli Asiiriya naa yela:

U kung kpe a 'yi-kpong nga.
U kung teu 'piing ming 'beng.
U kung wa 'tuohuu ning 'kuri-bunglegiraa,
bii a 'tugi tani 'duo u daangguong sieng,
ka u 'piguu.
33 Sori ni ung 'tu wa ni,
u ning u 'ju ung na 'tu leu gaa.
U kung kpe a 'yi-kpong nga.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
34 N na 'guye a 'yi-kpong nga, a iu 'chihi.
N minga aning n tungtuna 'Deevid 'jung
mang na i bila.
35 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana malika ni daang 'yi ana 'yienguu ni. U daang kuye niba 'tuhi koo aning 'tuhi lijaanaahi aning a'nu (185,000) Asiiriya 'deme kampung. Ka niba daang wa 'ihe 'beeguu 'pipi, ka 'kuunhi la. Bang jaa daang 'kpi.
36 A 'jung ka Asiiriya naa Senaakerib daang 'yibe, a gaa. U daang leu 'kuliyeng, a ti kpeling Niineve 'puong.
37 Ung daang ti 'puoho u ngmini Niisirok bagi'de-kpong ni 'puong. Ka u 'bi-daba Adiraamelek aning Sariizer daang di ta'kobi kuu, che jo gaa Aararat paaluu. 'Beng la ka u 'bi-dau 'Iisar Haadong daang die u 'jie 'di a naalung.

Hezekaiya baalung 'lee

20 Ana 'beri ning, Hezekaiya daang wa bierang a tohi 'kuung. Ka dangyera Ai'zeeya, 'Eemoz 'bi-dau daang gaa u seng ti yeli 'kuu: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Segihi i 'deu yela ka a ahi, 'bojung i na 'kping. I kung 'ihi.
2 'Beng la ung daang leuhi u 'ningbisogo 'tori daangguoni a 'puohi Ba Tari Baahaa Daana.
3 Ngaang ung daang 'puohi: 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, n suhii, nang tiehi bila nga mang di yelimingilung aning n 'sikiri jaa a 'cheng i 'ningbi-tooring. Leu tiehi bila ni mang i yela ang 'tu sori i 'ningeng. Ka Hezekaiya daang 'kong sung.
4 Ai'zeeya ang daang 'yi, u da nang ba ta a 'sonsogihi jangu ni che ka Ba

Tari Baahaa Daana yelihung tau.
5 Ngaang ung daang yeli: Leu gaa ti yeli 'ku Hezekaiya, n niba 'yi-diera ni ka ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana, i nabaali 'Deevid Naangmini ni yeli: N 'wongye i 'puoho ni. N nyiye i ningtong ni ming. Siringkoni, n na veming ka i nyaa. A 'beri ata daari, i na 'doye Ba Tari Baahaa Daana 'deu.
6 N na diye 'yuomo 'pie ning a'nu ming a paahi i 'bering. N na diegiing a die a 'yi-kpong nga ming Asiiriya naa 'nuuhing. N na 'guye a 'yi-kpong nga n minga aning n tungtuna 'Deevid yela.
7 Bila 'puoring Ai'zeeya daang yeliyeng: Ye bo kangkanga muha. Bang daang diu so so a natisagilaa ka Hezekaiya leu nye laangfie.
8 Ka Hezekaiya daang jugihi Ai'zeeya: 'Bo la 'sieree ang 'wuli ka Ba Tari Baahaa Daana na veming ka n nyaa. 'Bo 'siereeng ming 'wuli ka n na 'doye Ba Tari Baahaa Daana 'deu a 'beri ata daari?
9 'Beng la ka Ai'zeeya daang yeli: Yeli ang 'yi Ba Tari Baahaa Daana 'jie a na i 'sieree 'kui ka Ba Tari Baahaa Daana na iye yeli ni ung yeli ni la nga: A kalin'chiu seri gaa 'ningbi-toori 'gberi 'pie bii u seri gaa 'puori gberi 'pie?
10 Ka Hezekaiya dieyeli: Tuora jaa naani ka a kalin'chiu 'sigi gberi 'pie. Aai, turi veng ka a kalin'chiu seri gaa 'puori gberi 'pie.
11 Ka dangyera Ai'zeeya daang 'kong 'ku Ba Tari Baahaa Daana ung tagi a kalin'chiu gaaning 'puori gberi 'pie. U daang seriyeng a'wo bila ni ung daang 'sigi 'Eehaz ngminaa bungmaahuu ingang ni.

Tungtuniba ang 'yi Baabilong

12 A sanga ka Baaladang 'bi-dau 'Miroodak Baaladan, Baabilong naa daang tung niba bang tari gbama aning 'kuubu ti 'ku Hezekaiya. 'Bojung u daang 'wongyeng ka Hezekaiya da bierang.
13 Ka Hezekaiya daang kaa ba 'jieng, a 'wulibo u bungnanee ang 'bi a 'deung jaa. A wari, a salima, a bung'nyuu-noohi aning kpaanhi daa ang i too, aning u taanhuu jaujaubuunhu 'bingjie jaa ung daang 'wulibo. Bung jaa ang daang 'bi u bungnanee 'bingjieng ung daang 'wulibo. Bung jaa daang 'chi Hezekaiya 'deung bii u 'suobu kpiengu 'puong ung ba 'wulibo.
14 'Beng la ka dangyera Ai'zeeya daang gaa Naa Hezekaiya 'jie a jugihuu:

Wala ka a daba nga yeli? 'Yening bang 'yi wa i seng? Ka Hezekaiya yeli: Paalitoori bang 'yi wa. Baabilong bang 'yi.
15 Ka Ai'zeeya jugihi: 'Bo bang nye i 'deung? Ka Hezekaiya dieyeli: Ba nyiye bung jaa ang 'bi n 'deung. Bung 'chi n bungnanee 'puong mang ba 'wulibo.
16 'Beng la ka Ai'zeeya yeli 'ku Hezekaiya: 'Wong Ba Tari Baahaa Daana yelihung:
17 Nye, a 'beri waanang. Ba daang na 'tuoye bung jaa ang 'bi i 'deung aning buunhu i ba'mine ang bo 'bing a waana 'jine gaaning Baabilong. Bung jaa kung kpeling. Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
18 Ba na nyogihiye i minga 'bi-daba 'mine, i 'bi-dogirihi ni 'mine a gaaning. Ba na ti leuye dauvarihi Baabilong naa 'deung.
19 'Beng la ka Hezekaiya daang yeli 'ku Ai'zeeya: Ba Tari Baahaa Daana yelihung ni ing yeli ni sumang. 'Bojung Hezekaiya daang yeliye u 'puong ngaang: 'Suhu-maahuu aning yeliminga kung 'bibe n sangang bi?
20 Hezekaiya tungtunihi chelee, ma ba sebaang 'Juuda na'mine tung'kori gbangu ning wa? U yelibera jaa, aning bila nga ung daang maali kongngmani, a 'tugi bogu ka kuong da mang 'tuuro 'be waana a 'yi-kpong 'puo, ma a jaa yela bang seu 'beng wa?
21 Ka Hezekaiya daang 'kpi ti paahi u ba'mine ingang. Ka u 'bi-dau Manaase daang die u 'jie 'di naalung.

'Juuda naa Manaase

21 Manaase daang iye 'yuomo 'pie aning a'yi che leu naa. 'Yuomo 'pihinu aning a'nu ung daang 'di naalung Jeruuselem 'puong. U ma 'yuori daang la Heefiziba.
2 Manaase da mang iriye yelibee Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng. A paalihi ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang kari Isi'reeli niba 'ningbi-tooring bahi ni, ba yelidega ni taa ung daang ira.
3 U daang la meye a 'jiduorihi ni u ba Hezekaiya ang daang saang ni. U daang meye sarika 'ihijiihi 'ku 'Bee-al, a maali Asiira dau bagiri ming a'wo Iisiriel naa 'Ee-hab ang daang i bila ni. U da mang 'churi 'puohoye sagbani bungnaangjemaa jaa, a tunaa.
4 U daang meye sarika 'ihijiihi Ba Tari Baahaa Daana 'deu ning. A 'deu yela ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang ni: Jeruuselem 'puong

mang na 'bing n 'yuori.
5 Ka Manaase daang me sarika 'ihijiihi 'ku sagbani bungnaangjemaa jaa Ba Tari Baahaa Daana 'deu jagihi a'yi ning.
6 U daang diye u 'bi-dau ming 'ihi sarika 'buung 'puong. U da mang iriye bagibugi yelitarihi, a 'dire suolung, a gara kontong'deme 'jie aning kontonbuolaa ming. U daang tungye beu yaga Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng a na veng ka u 'suuri 'ihi.
7 U gba daang diye Asiiriya bagiri ni to kanga ung pehing, a kpe ti 'bing Ba Tari Baahaa Daana 'deu ning. 'Be yela ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku 'Deevid aning u 'bi-dau Soolomong ni: Iisiriel buura jaa 'puong a 'deu nga ning Jeruuselem mang 'lugi. A ingang mang na di n 'yuori ing a gara wagiri jaa.
8 N daang kung la veng ming ka Isi'reeli niba gbee 'yi a 'teng-gbangu ni mang di 'ku ba nabaali'mine ni 'puong. Bila na ing ka banang na kaara 'beng a mang ira anani jaa mang 'kubo nuori a ingang a mang 'tuuro a 'begu ni jaa ming n tungtuna 'Moosis ang daang 'kubo nuori a ingang ni.
9 Che ba daang ba chelihaa. Ka Manaase daang suoriba nyogi, a veng bang tung beu yaga gba a gaa a paalihi ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang saang Isi'reeli niba 'ningbi-tooring ni.
10 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang veng ka u tungtuniba ang i dangyeriba yeli:
11 'Juuda naa Manaase iye a yelihaarihi nga: U tungye beu yaga a gaa Aamor niba ni jaa ang daang 'bibe che 'kuu ni. U vengyeng ming ka 'Juuda 'deme tung beu a 'tuuro u baga ning.
12 Bila 'jung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini yeli: Nye, n yeng waaning 'baleu kanga baluu Jeruuselem aning 'Juuda ingang. Haali nie jaa na mang 'womaang ka u 'tobo vuuna.
13 N na diye 'Sameeriya miebu 'ngmi-maahaa ni aning 'Ee-hab 'deu 'deme miebu maahibu 'ngmiihii bang 'le 'kuurii tie Jeruuselem ingang. N na bilihiye Jeruuselem a'wo bang mang bilihi laa bila ni. Bang mang bilihuu, a leuhuu 'chigi ni, bila mang na i Jeruuselem.
14 Bila mang na jaanhi n cheng niba ang chehi, a yaaba ing ba dondomihi 'nuuhing. Ba na leuye buunhu ba domihi ang jau taanhuu che 'ohi.
15 'Bojung ba mang iriye yelibee n 'ningeng, a vena ka n 'suuri 'ihe. A 'piili daari ni ba ba'mine ang 'yi 'Iijipiti 'puong, haali a waana 'jine, bila

bang maang ira.
16 A la waana ming, Manaase daang 'kiriye haache jiing bilaang ka Jeruuselem ti pa, a 'yi u baahaa kanga wa gaa u to. U beu ni ung daang di i sa'bogu ka 'Juuda 'deme tung beu, a 'tuuro ung da mang ira yelibee Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng ni gba ba paahi.
17 Manaase tungtunihi chelee, yeli jaa ung i, aning beu ni ung tung, ma ba sebaang 'Juuda na'mine tung'kori gbangu ning wa?
18 Ka Manaase daang 'kpi ti paahi u ba'mine ingang. Ba daang 'umuung u minga 'deu dabaga 'puong. 'Yuuza dabaga ni la bila. Bila 'puoring, u 'bi-dau 'Eemong la daang die u 'jie 'di naalung.

'Juuda naa 'Eemong

19 'Eemong daang iye 'yuomo lijeri aning a'yi che leu naa. 'Yuomo a'yi ung daang 'di naalung Jeruuselem 'puong. U ma 'yuori daang la Mesuulemet, Jootibat 'deenhuu 'Heeruz 'bi-poga ni.
20 'Eemong da mang iriye yelibee Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng a'wo u ba Manaase.
21 U ba gbe'chenihi ni jaa ung ming daang di. U daang tungye a baga ni u ba ang da mang tuna ni, a 'puohaa.
22 U daang jaanhiye Ba Tari Baahaa Daana, u nabaali'mine Naangmini ni. U da ba mang 'chene Ba Tari Baahaa Daana soe ning.
23 'Beng la ka 'Eemong tungtuniba daang bu a 'ihi u ingang, a kuu u minga 'deung.
24 Che ka a paaluu niba daang ku banani jaa ang bu noe Naa 'Eemong ingang ni. Bila 'puoring, a paaluu niba daang nyogiye u 'bi-dau 'Josaiya 'bing naa ung die u 'jie.
25 'Eemong tungtunihi ung daang tung chelee, ma ba sebaang 'Juuda na'mine tung'kori gbangu ning wa?
26 Ba daang 'umuung u kau'biring 'Yuuza dabaga ni 'puong. Bila 'puoring, u 'bi-dau 'Josaiyang daang die u 'jie 'di naalung.

Bang nye a 'begu gbangu ni

22 'Josaiya daang iye 'yuomo a'nii che leu naa. 'Yuomo 'pihita aning 'yeni ung daang 'di naalung Jeruuselem 'puong. U ma 'yuori daang la Jedaida, Boozikat 'deenhuu A'deeya 'bi-poga ni.

2 'Josaiya da mang iriye yela ang 'tori Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng. U nabaali 'Deevid gbe'chenihi ni jaa ung daang di. U daang ba leu bali gaa 'nuduri bii goo.
3 Naa 'Josaiya naalung 'yuong 'pie ning a'nii ingang, u daang tungye 'Seefang Ba Tari Baahaa Daana 'deu. 'Seefang daang la a gbangseura. Mesuulam 'bi-dau Azalaiya ming 'bi-dau daang la 'Seefang. Ngaang ka Naa 'Josaiya daang yeli 'ku 'Seefang:
4 Gaa Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong Hilikaiya 'jie ti veng ka u sori a 'libie ni bang waaning Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni. Ana ka a 'di-nokaariba diehi a niba seng ni.
5 Ka i veng ka ba dia ing banani ang tuna a tuma ni 'nuuhing. Banang i a tungtung-kaariba Ba Tari Baahaa Daana 'deung ni. Veng ka ba dia 'ku banani ang 'bi Ba Tari Baahaa Daana 'deung, a tuna a tuma ni. Banang maana a 'deu 'jiihi ang saang saang a miera ni.
6 Veng ka ba dia 'ku a kapintahi, a mieriba, aning a 'meesiinhi. Veng ka ba di a chelii ming da taabuuhi aning 'ku-pehinihi a maalining a 'deu.
7 Che a kung hiena ka ba 'wuli bila ni ning bila ni bang na 'di a 'libie bang di ing ba 'nuuhing ni. 'Bojung ba mang tariye yeliminga ba yeli-irihi 'puong.
8 'Beng la ka Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong Hilikaiya daang yeli 'ku 'Seefang, a gbangseura: N nyiye a 'Begu Gbangu Ba Tari Baahaa Daana 'deu ning. Ka Hilikaiya di a gbangu 'ku 'Seefang, ung karing.
9 Ka gbangseura 'Seefang daang gaa a naa 'jie ti 'kuu 'duoho, a yeli: I tungtuniba laanhiye a 'libie ni ang 'bi a 'deung. Ba diang ing banani ang tuna a tuma ni 'nuuhing. Ba diang ing banani ang kaara Ba Tari Baahaa Daana 'deu tuma ni 'nuuhing.
10 Bila 'puoring gbangseura 'Seefang daang la 'kuye a naa 'duoho a yeli: Ngming'puohi 'yi-diera Hilikaiya 'kumong gbangu kanga. Ka 'Seefang daang karimuu a naa 'ningbi-tooring.
11 Sanga nga a naa ang wa 'wong a 'Begu Gbangu yeli'bie, u daang tagihiye u bungyerihi chiehi.
12 'Beng la ka a naa daang 'ku a niba nga nuori. Bana la Ngming'puohi 'yi-diera Hilikaiya, 'Seefang 'bi-dau Ahaikam, Mai'keeya 'bi-dau Aakabor, gbangseura 'Seefang aning a naa tungtuna 'Eesahaiya.
13 Ngaang ka a naa daang yeli: Ye gaa ti piehi a gbangu nga bang nye ni

yeli'bie yela Ba Tari Baahaa Daana seng 'kumo. Ye piehi u yela 'ku a niba, a piehaa 'ku 'Juuda ming jaa. Ba Tari Baahaa Daana 'su-kpiengaa iye kpong ti ingang, ti nabaali'mine ang ba 'tu a gbangu nga yeli'bie ni 'jung. Ba ba 'tu anani jaa ang seu a gbangu ngang ti yela ni.

14 Ka Ngming'puohi 'yi-diera Hilikaiya, ka Ahaikam, Aakabor, 'Seefang aning 'Eesahaiya daang gaa pogidangyera Huulida 'jie. Haarihas 'bi-dau Tiikiva ming 'bi-dau Saalum poga daang la. Haarihasing daang kaara a fiera kabooti. Huulida daang kpieriye Jeruuselem 'puong, a 'yiilung fongu ning. Ka ba niu daang yeli yela.

15 'Beng la ung daang yeli 'kubo: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini yeli: Ye ti yeli 'ku a dau ni ang tungye n seng ni.

16 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Nye, n na waaningye 'baleu a 'jie nga aning u kpieriba ingang. A gbangu yeli'bie ni jaa 'Juuda naa ang karing ni mang na waaning ba ingang.

17 'Bojung ba jaanhimang che nyugira iinsens 'kuro ngmingjaani. Ba iriye bila ka ba di ba 'nuuhi tungtunihi jaa veng ka n 'suuri 'ihi. Bila 'jung n 'su-kpiengaa na 'ihiye a 'jie nga ingang, haali u kung 'sigi.

18 Che 'Juuda naa yeng, unang tungye che ka ye wa piehi yela Ba Tari Baahaa Daana seng ni, ngaang yeng na ti yeli 'kuu: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini yeli: A'wo a yeli'bie ni ing 'wong ni yela, ngaang na 'bibe.

19 I 'sikiri ang i baaluu 'jung i 'sigihiye i minga Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring sanga nga ing 'wong yeli ni mang yeli ing a 'jie nga aning u kpieriba ni. N yeliyeng ka ba na leuye da'boo aning bungyennuu. Bila 'jung ing tagihi i bungyerihi chiehi che 'kong n 'ningbi-tooring. A 'jung n ming 'wongye i 'kuori. Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

20 Siringkoni, bila 'jung n na diing ti paahi i ba'mine ingang. Ba na diing ti 'ung i kau'biring laangfie. I 'ningbiri ming kung nye a 'baleuhi ni jaa mang na waaning a 'jie nga ingang ni. Bang daang leu wa 'ku a naa 'duoho.

'Josaiya ang la 'bing a 'layiri

23 Ka Naa 'Josaiya daang tung bang ti laanhi 'Juuda aning Jeruuselem ningbera jaa wa 'kuu.

2 Ka a naa daang 'do Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni. U ning 'Juuda daba jaa aning Jeruuselem kpieriba jaa daang la. A Ngming'puohi 'yi-dieriba, ka a dangyeriba, aning a niba jaa, ningbaaliba aning ningtiinha jaa daang puoye u ingang. Ung daang karing a 'Layiri Gbangu ni bang nye Ba Tari Baahaa Daana 'deung ni yeli'bie jaa bang 'wong.
3 Bila 'puoring, a naa daang ahiye baaraa kanga sieng, a 'bing 'layiri Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. Ung daang ing nuori ka u na diye u 'sikiri jaa aning u 'suhu jaa a mang 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana, a 'tuuro u no'kurihi, u 'sierihi, aning u yeli'tuurihi. Ung daang ing nuori ming ka u na paaliye a 'layiri nga yeli'bie ni ang seu a gbangu nga 'puong ni. Ka a niba ming jaa daang ing nuori ka ba na paaliye a 'layiri.
4 Ka a naa daang 'ku Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong Hilikaiya nuori. U daang 'kuye a Ngming'puohi 'yi-dieriba ni ang tohi ningberiing ni aning a 'di-nokaariba ming a nuori. U daang 'kubong nuori ka ba va buunhu jaa bang maali 'Bee-al yela a 'yi Ba Tari Baahaa Daana 'deu ning. U daang 'kubong nuori ka ba va buunhu jaa bang maali 'ku Asiiriya aning sagbani ngmara jaa baluu a 'yi 'beng. Ung daang nyugaa Jeruuselem samaning, Kiidirong Lohimbo kuolihi ning, a tari a tampelung gaaning Beetel.
5 Bila 'puoring, u daang 'ihiye a bagimaali 'yi-dieriba ni 'Juuda na'mine ang daang 'bing ni bahi. Banang da mang nyugira iinsens a bagimaali 'jiduorihing 'Juuda 'yi-berang aning 'jiihi ni jaa ang ngmaa 'gili Jeruuselem ni. U daang 'ihiye banani ming ang da mang nyugira iinsens 'kuro 'Bee-al ni bahi. Banang da mang nyugiraa 'kuro ngminaa, 'chiu, ngmari'bie aning sagbani ngmara jaa baluu ni.
6 U daang diye a Asiira dau bagiri ni ming 'yining Ba Tari Baahaa Daana 'deung a gaaning Kiidirong Konboo ni, Jeruuselem samaning. 'Beng ung daang nyuguu, a niemuu ung 'woning jong ung dia mihi waahi ningbaaliba kau'bieng.
7 Bila 'puoring, u daang ngmahiye daujentiri 'deri. Anang daang 'bi Ba Tari Baahaa Daana 'deu 'puong ni. A 'puuhing ka pogiba da mang 'wooro tent tama 'kuro Asiiriya ni.
8 U daang iyeng ka a bagimaali 'yi-dieriba jaa 'yi 'Juuda 'yi-bera jaa wa. Ung daang degi a bagimaali 'jiduorihi ming. 'Beng ka a bagimaali

'yi-dieriba da mang nyugira iinsens ni. A daang 'piiliye 'Giiba 'puong, a tari bilaang ti ing 'Bii-er 'Siiba 'puong. U daang ngmahiye a bagimaali 'jiduorihi ming ang 'bi a 'di-noberang. Anang daang 'bi 'Joosua 'Di-nokpong nuoring ni. 'Joosua daang la a 'yi-kpong kaara. A daang 'biye a 'yi-kpong 'di-nuori 'nu-goo seng.

9 Anaa jaa ka a 'jiduorihi bagimaali 'yi-dieriba daang ba 'do wa Ba Tari Baahaa Daana sarika 'ihijie ni Jeruuselem 'puong, che ba daang ooraye paanuu ang ba tari bura ba taa 'puong.

10 Ka 'Josaiya daang degi 'Too-fet ka ka nie jaa ta la di u 'bi-dau bii u 'bi-poga 'ihi sarika 'buung 'puong 'beng a 'ku 'Moo-lek. 'Be daang 'biye Ben Hiinom Lohimbo ni 'puong.

11 Bila 'puoring 'Josaiya daang 'ihiye a yohi ni 'Juuda na'mine ang daang bahi 'ku ngminaa ni. Anang daang 'bi Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni nuoring, a pieli 'Neetang Meelek 'deu ni. A jangu 'karichi daang la bila. 'Josaiya daang diye 'buung nyugi ngminaa cherietihi ni ming.

12 A sarika 'ihijiihi ni ang daang 'bi 'Eehaz saa'ju 'deu pie 'jung ni, a naa daang ngmahaang. Ana ka 'Juuda na'mine daang maali ni. U daang ngmahiye a sarika 'ihijiihi ni ming Manaase ang daang maali Ba Tari Baahaa Daana 'deu jagihi a'yi ning ni. A naa daang ngmahaang, a niemaa 'beng, a di a jong kpaa ing Kiidirong Konbo'bile ning.

13 Bila 'puoring a naa daang degiye a bagimaali 'jiduorihi ni ang 'bi Jeruuselem sa'muni seng ni. Anang daang 'bi a Saangbu Tangkpong 'jung ni. Ana ka Iisiriel naa Soolomong daang me ni. Ana la Aasitoret, Saidong niba bagidegiri ni, 'Kiimos, 'Moo-ab niba bagidegiri ni, aning Miilikom, Aamong niba bagidegiri ni.

14 'Josaiya daang ngmahiye a bagimaali 'kubo 'puro 'puro, a ngmaahi a Asiira daari baga ming loo che 'ohi ninsaalikaba paali a 'jiihi.

15 A la waana ming, u daang ngmahiye a sarika 'ihijie ni ang 'bi Beetel 'puong ni. U daang ngmahiye a bagimaali 'jiduoruu ni ming 'Niibat 'bi-dau Jero'boo-am ang daang maali ni. Unang daang veng ka Iisiriel tung beu ni. Ana sarika 'ihiji-balaa ni aning a 'jiduoruu jaa ka 'Josaiya daang ngmahi. U daang nyugiye a 'jiduoruu, a niemuu ung 'woning jong, a che nyugi a Asiira dau bagiri ming.

16 'Josaiya ang daang wa leura ni la ung nye kau'bie ni ang daang 'bi a tanga 'jung ni. 'Beng la ung daang tung bang ti kori a kaba a kau'bieng

wa nyugi a sarika 'ihijieng. U daang iye bila a deguu a'wo Ba Tari Baahaa Daana yelihung ni a Naangmini nie ang yeli a'wo a yela nga yela ni.

17 'Beng la ung daang yeli: Ka kau'biri 'ju 'ku 'buo ming la mang nyira nga? Ka a 'yiri daba daang yeluu: A Naangmini nie ang daang 'yi 'Juuda wa muoli a yela nga ing i a Beetel sarika 'ihijie ni, u kau'biri la.

18 Ka 'Josaiya daang yeli: Ye bahuu. Nie jaa ta wa fiinha u kaba. A 'jung ba daang bahiye u kaba, a langning a dangyera ni ang daang 'yi 'Sameeriya wa ni ming kaba.

19 'Josaiya daang 'ihiye a 'jiduorihi bagi'deri ni jaa ang daang 'bi 'Sameeriya 'yi-berang ni bahi. Ana ka Iisiriel na'mine daang maali a na veng ka Ba Tari Baahaa Daana 'suuri 'ihi ni. A yela ni jaa 'Josaiya ang daang i Beetel 'puong ni, bila ung daang i a ming.

20 U daang kuye a 'jiduorihi bagimaali 'yi-dieriba ni jaa ang 'bibeng. A sarika 'ihijiihing ung daang kuba, a nyugi ninsaalikaba a ingang che leu gaa Jeruuselem.

21 'Beng la ka a naa daang 'ku a niba jaa nuori a yeli: Ye 'di Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini Paribahi ni a'wo bila ni ang seu a 'Layiri Gbangu nga 'puong ni.

22 A 'piili a saringmaariba ni ang da mang ngmaara Isi'reeli 'deme saree ni wagiri a waana nga, ba daang ba 'di ana Paribahi nga to jaa. Iisiriel na'mine aning 'Juuda na'mine ni ming 'beri jaang, ba daang ba 'di u to.

23 Che 'Josaiya naalung 'yuong 'pie ning a'nii ingang ba daang 'diye a Paribahi nga Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring Jeruuselem 'puong.

24 A la waana ming, 'Josaiya daang baahiye banani ang da mang gara kontonbuolaa aning konton'demee 'jie ni yela. U daang baahiye 'deu ngmima aning a baga ming yela. A bagidega ni jaa ang daang 'bi 'Juuda aning Jeruuselem paaluung ni jaa yela ung daang baahi. U daang iye bila ka u nye 'tu a 'begu yelihung. Ana bang seu a gbangu ni Ngming'puohi 'yi-diera Hilikaiya ang daang nye Ba Tari Baahaa Daana 'deu 'puong ni.

25 A'wo na'mine ang 'di che 'kuu 'puong, naa jaa daang 'chibe a 'woniu. Kanga jaa daang ba tuong di u 'sikiri jaa a deli Ba Tari Baahaa Daana a'wo 'Josaiya. U daang iye bila ming ning u 'suhu jaa, aning u fanga jaa a'wo 'Moosis 'begu ni jaa ang 'wuli bila ni. U 'puoring ming, naa jaa

daang ba 'ihi a 'woniu.

26 Anaajaa che Ba Tari Baahaa Daana daang ba bahi u 'su-tulikpiengaa ni. Unang daang tuli 'Juuda ingang a 'tuuro a 'su-dangyela ni jaa Manaase ang da mang ira danna u 'suuri ni.

27 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli: N na 'ihiye 'Juuda ming n 'ningbi-tooring a'wo mang 'ihi Iisiriel bila ni. Che n na jeye a 'yi-kpong nga ming bahi, Jeruuselem la bila. Una mang 'lugi ni. N na jeye a 'deu ni ming yela mang daang yeli ka n 'yuori na 'biye 'beng ni bahi.

28 'Josaiya tungtunihi chelee, aning yeli jaa ung i, ma ba sebaang 'Juuda na'mine tung'kori gbangu ning wa?

29 'Josaiya naalung sanga, 'Iijipiti naa Fee'ro 'Niiko daang gaaye 'Yufireetis Mani ni ka u ti sung Asiiriya naa. Ka Naa 'Josaiya daang ti 'tuohuu. 'Beng la ka Fee'ro 'Niiko daang kuu Megii'do 'puong sanga nga u niu ang daang wa 'tuohi taa jaura.

30 'Beng la ka u tungtuniba daang di cheeriet di u inggbani a 'yi Megii'do waaning Jeruuselem. Ba daang wa 'umuung u minga kau'biring. Ka a paaluu niba daang nyogi 'Josaiya 'bi-dau Je'hoowahaz, a buo kpaang waahuu, a 'bimuu naa ung die u ba 'jie.

31 Je'hoowahaz daang iye 'yuomo lijeri aning ata che leu naa. 'Chiuri ata ung daang 'di naalung Jeruuselem 'puong. U ma 'yuori daang la Hamuutal, Jeremaiya ang 'yi Liibina 'bi-poga.

32 Je'hoowahaz da mang iriye yelibee Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng. Anani jaa u ba'mine ang da mang ira ni ung ming daang ira.

33 Fee'ro 'Niiko daang poguung ing pogiriba 'deung Riibila 'puong, 'Heemat paaluung, ka u ta la 'di naalung Jeruuselem 'puong. Che ung daang ngmaa naa chieha sani ming wari taalentihi koo aning salima taalent 'yeni a 'ku a paaluu.

34 Bila 'puoring, Fee'ro 'Niiko daang 'bingye 'Josaiya 'bi-dau 'Ilaiyakim naa ung die u ba 'Josaiya 'jie. Fee'ro 'Niiko daang leuhiye 'Ilaiyakim 'yuori, bang leu buonuu Jehooyakim. Ka Fee'ro daang nyogi Je'hoowahaz gaaning 'Iijipiti, ung ti 'kpi 'beng.

35 Ka Jehooyakim daang 'ku Fee'ro wari aning salima. Che a paaluu 'deme ung da mang ngmaa chieha 'ku a tuong nye 'libiri ang sigihi Fee'ro buobu ni tihi. U da mang chiehiye a wari aning salima a 'yi a paaluu niba seng a 'ku Fee'ro 'Niiko. Bila ni jaa bang wa 'jieli nie jaa

tuori, bila ung da mang die u seng.

'Juuda naa Jehooyakim

36 Jehooyakim daang iye 'yuomo lijeri aning a'nu che leu naa. 'Yuomo 'pie ning 'yeni ung daang 'di naalung Jeruuselem 'puong. U ma 'yuori daang la Zebiyuuda, Pedaiya ang 'yi Ruuma 'bi-poga.
37 Jehooyakim da mang iriye yelibee Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng. Anani jaa u ba'mine ang da mang ira ni, ana ung ming daang ira.

24 Jehooyakim naalung sanga, Baabilong naa Nebiukadineezer daang 'do wayeng, ka Jehooyakim leu u tungtuna 'yuomo ata. Bila 'puoring ung daang leu die taawai Nebiukadineezer ingang.
2 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang saahi ngmaakpaari 'suguhi ang 'yi Kali'diiya imuu. U daang saahiye Aaram 'deme 'suguhi, 'Moo-ab 'deme 'suguhi, aning Aamong 'deme 'suguhi ing Jehooyakim. Ba Tari Baahaa Daana daang saahibang ing 'Juuda ka ba saamuu, a 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana yelihung ni ung daang i ka u tungtuniba yeli ni. A dangyeriba la bila.
3 Siringkoni Ba Tari Baahaa Daana no'kuruu ingang ka a bila nga daang ahi pogi 'Juuda. U daang iye bila ka u 'ihiba u 'ningbi-tooring, Manaase yelibee ni jaa ung daang i ni 'jung.
4 A la waana ming, a haache jiing ni ung daang 'kiri ni 'jung ka Ba Tari Baahaa Daana i bila. 'Bojung u daang iyeng ka haache jiing pa Jeruuselem. Ba Tari Baahaa Daana ming daang ba vemaa 'kuu.
5 Jehooyakim tungtunihi chelee, aning yeli jaa ung i, ma ba sebaang 'Juuda na'mine tung'kori gbangu ning wa?
6 Ka Jehooyakim daang 'kpi ti paahi u ba'mine ingang. Bila 'puoring, u 'bi-dau Jehooyachin la daang die u 'jie 'di naalung.
7 'Iijipiti naa da ba la 'yi u paaluung jaa. 'Bojung Baabilong naa daang faaye bung jaa 'Iijipiti naa ang 'so a 'piili 'Iijipiti kongbo'bile ni che gara 'Yufireetis Mani.
8 Jehooyachin daang iye 'yuomo 'pie aning a'nii che leu naa. 'Chiuri ata ung daang 'di naalung Jeruuselem 'puong. U ma 'yuori daang la Nehuusita, Jeruuselem 'deenhuu Eli'neetang 'bi-poga.
9 Jehooyachin da mang iriye yelibee Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng.

Anani jaa u ba'mine ang da mang ira ni ung ming daang ira.
10 A sanga Baabilong naa Nebiukadineezer tungtuniba daang 'do waye Jeruuselem ingang, a wa 'pigi a 'yi-kpong.
11 Ka Baabilong naa Nebiukadineezer daang 'do wa a 'yi-kpong ingang sanga nga u tungtuniba ang daang 'piguu.
12 'Beng la ka 'Juuda naa Jehooyachin, ka u ma, ka u tungtuniba, ka u kpambiihi, aning u kari'chihi daang 'yi gaa Baabilong naa seng. Ka Baabilong naa daang nyoguu ung leu pogira. Nebiukadineezer naalung 'yuomo a'nii ingang daang la.
13 Ka Nebiukadineezer daang va Ba Tari Baahaa Daana 'deu bungnanee jaa aning a naa 'deu bungnanee ming jaa 'beng. U daang ngmahiye a salima buunhu ni Iisiriel naa Soolomong ang daang maali Ba Tari Baahaa Daana 'deung ni ming jaa a dia. Ba Tari Baahaa Daana ang daang yeli bila ning daang tung.
14 U daang jau nyogihiye Jeruuselem 'deme ming jaa gaaning. A 'sojehi ningbera jaa, aning 'sojehi ang tari nyau jaa ung daang jau nyogihi gaa. U daang jau nyogihiye a bungmaaniba aning a saabahi ming jaa gaa. Ba daang iye ningjaunyogirihi 'tuhi 'pie. Nie jaa daang ba kpeling, ka a paaluu ningbaaliba jaa 'puo ningbaaliba 'yong naani.
15 Jehooyachin ming daang leuye ningjaunyogiruu ung tari gaaning Baabilong. A naa ma, ka a naa pogiba, ka u 'karichihi, aning a paaluu gandaba jaang daang leu ningjaunyogirihi ung tari 'yining Jeruuselem gaaning Baabilong.
16 A daukpienhi ni ang daang tari fanga, a na bang jau taanhuu ming jaa ka a Baabilong naa daang jau nyogihi gaaning Baabilong. 'Tuhi ayo'poin daang la ba nuori. U daang jau nyogihiye a bungmaaniba aning a saabahi ming gaaning 'be. 'Tuhi daang la ba ming nuori.
17 'Beng la ka Baabilong naa daang 'bing Matanaiya naa, ung die Jehooyachin 'jie. Jehooyachin ba'bile daang la Matanaiya. Baabilong naa daang leuhiye Matanaiya 'yuori, bang leu buonuu Zedekaiya.

'Juuda naa Zedekaiya

18 Zedekaiya daang iye 'yuomo lijeri aning 'yeni che leu naa. 'Yuomo 'pieningyeni ung daang 'di naalung Jeruuselem 'puong. U ma 'yuori daang la Hamuutal, Liibina 'deenhuu Jeremaiya 'bi-poga.

19 Zedekaiya ming da mang iriye yelibee Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng.
Anani jaa Jehooyakim ang daang i ni ung ming da mang ira.
20 Ba Tari Baahaa Daana 'suuri 'jung ka bila nga daang tung Jeruuselem
aning 'Juuda 'puong. U daang iye bila ka u baahi kariba u
'ningbi-tooring. 'Beng la ka Zedekaiya daang die taawai Baabilong naa
ingang.

Jeruuselem 'lee

25 Zedekaiya naalung 'yuomo awai ingang, a 'chiuri 'pie 'beri 'pie daari,
Baabilong naa Nebiukadineezer aning u 'sojemuni jaa daang waye
Jeruuselem ingang. Bang daang maali ba kampu 'piguu, a me 'pigibu
daangguoni 'giluu wa 'tuohi.
2 Bila bang daang 'pigi a 'yi-kpong bilaang a gara Naa Zedekaiya naalung
'yuong 'pieningyeni ingang.
3 Ang daang wa tara a 'chiuri anaahi 'beri awai daari ka a kong daang iye
kpiengaa yaga a 'yi-kpong 'puong. Siimaa daang ba la 'chibe ka a
paaluu niba na 'di.
4 'Beng la bang daang ngmahi a 'yi-kpong daangguoni che kpe. Ka a
taanhuu jaujauriba jaa daang 'ihi 'yienguu 'tu a 'di-nokpong sori ni ang
'bi a daangguoma a'yi kpachagang ni, a jo. A 'di-nokpong nga la daang
pieli a naa dabaga ni, anaa jaa ka a Kali'diiya 'deme da nang 'biye ba
kampuhing, a 'gili a 'yi-kpong jaa wa 'tuohi. A Jooridang Lohimbo
'ji-gbanggbali sori ni ka a naa daang 'tu.
5 Che ka a Kali'diiya niba 'sojehi daang kari 'tu a naa a ti nyoguu Jeeri'ko
'ji-gbalinggbaahi ning. Ka u 'sojehi ni jaa daang jo yaari che chehuu.
6 Bang daang nyogi a naa a taruu wa 'ku Baabilong naa Riibila 'puong,
ung 'di u saree.
7 Bila 'puoring, ba daang korigiye Zedekaiya 'bi-daba ni u 'ningeng. Ba
daang purihiye Zedekaiya 'ningbie, a di yaawa jorihi 'leu tari gaaning
Baabilong.
8 Baabilong naa Nebiukadineezer naalung 'yuong 'pie ning awai ingang
a 'chiuri a'nu daana daba ayo'poin daari, Nebiuzar'eedang daang waye
Jeruuselem. Una daang la a 'sojeguribo ningkpong, a i Baabilong naa
tungtuna.
9 Ung daang nyugi Ba Tari Baahaa Daana 'deu aning a naa 'deu. U daang

nyugiye Jeruuselem 'deri jaa. 'Deu jaa ang i nanii ung daang nyugi ning 'buung.
10 Ka a Kali'diiya niba 'sojehi jaa ang daang puo a 'sojeguribo ningkpong ingang daang ngmahi Jeruuselem daangguoma wa 'gili.
11 'Beng la ka a niba chelii ang daang kpeling a 'yi-kpoming daang leu bungjaunyogirihi ka Nebiuzar'eedang, a 'sojeguribo ningkpong ni tari gaaning. Banani ang daang jo ti di ba miihi 'ku a Baabilong naa ni, a langning a jemaa chelii ni ming daang paahiye 'be.
12 Che a 'sojeguribo ningkpong daang bahiye a paaluu ningbaaliba 'mine. U daang bahibang bang i 'girep yoo tungtuniba aning kuoriba.
13 Ka a Kali'diiya niba daang ngmahi a yaawa piilihi ni ang 'bi Ba Tari Baahaa Daana 'deung ni. Ba daang ngmahiye a 'torikohi aning a yaawa Gbaalikpong ni ming ang daang 'bi Ba Tari Baahaa Daana 'deung ni. Ba daang ngmahaang 'puro 'puro a 'tuo a yaawa gaa Baabilong.
14 Ba daang vaye a dugiri, a sobulihi, buunhu bang mang di ngmaaha finting'ngmie 'juri gaaning. Bang daang va 'chokolihi aning a yaawa buunhu ni jaa a Ngming'puohi 'yi-dieriba ang da mang tunaning ni ming gaaning.
15 A laahi ni bang mang inna 'buung a 'puong ni aning a tahibera jaa ka a 'sojeguribo ningkpong daang va gaa. U daang vaye buunhu ni ming bang di sannii 'yong maali aning anani bang di wari 'yong maali gaa.
16 Yaawa ni ang daang 'bi a buunhu nga jaa ingang daang ba tari maahibu. A piilihi a'yi ni, ka a gbaalikpong bung'yeni, aning a 'torikohi ni Soolomong ang daang maali ning Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni la bila.
17 Piila bung'yeni 'duobu da mang iye 'kiyubitihi 'pie ning a'nii. U 'ju ni ming da mang iye yaawa. A piili'ju 'duobu daang iye 'kiyubitihi ata. A jierihi aning a poomegiranithi ni jaa ang daang 'gili a piili'ju ni daang iye yaawa. Bila ning u 'ju daang la a 'yiilung piila ni ming. U daang tariye bomboba.
18 A 'sojeguribo ningkpong ni daang nyogihiye 'Sireeya a Ngming'puohi 'yi-dierikpong, ka Zefanaiya, Ngming'puohi 'yi-diera nga ang tohi, aning a 'di-nokaariba bata ni.
19 Niba ung daang nyogihi a 'yi-kpoming daang la bama: ningkpong kanga ang daang kaara a taanhuu jaujauriba, aning daba ba'nu 'mine ming ang daang i a naa kpambimiihi a 'bi a 'yiring. Kanga daang la a 'sojehi

ningkpong gbangseura ni, unang mang dira ningpaani ni. Ung daang nyogihi a paaluu niba ming daba lijaata 'mine ang daang 'bi a 'yiring.
20 Ka Nebiuzar'eedang, a 'sojeguribo ningkpong daang nyogihi a niba nga a tariba gaaning Baabilong naa seng Riibila 'puong.
21 'Beng la ka Baabilong naa daang ngmiba a kuba Riibila 'puong, 'Heemat paaluung. Ngaang bang daang nyogihi 'Juuda niba 'yining ba paaluung gaaning.
22 'Beng la ka Nebiukadineezer daang veng ka Gedalaiya leu paalikaara, a kaara a niba ni ang kpeling 'Juuda paaluung. Bana ka Nebiukadineezer daang bahi ni. 'Seefang 'bi-dau daang la Ahaikam. Ahaikam ming 'bi-dau daang la Gedalaiya.
23 A 'sojemuno ningbera jaa ning ba 'sojehi daang 'wongyeng ka Baabilong naa vengyeng ka Gedalaiya leu paalikaara. 'Beng la bang daang wa Gedalaiya seng Miizipa 'puong. Bana daang la Netanaiya 'bi-dau Iisi'me-el, Ka'riiya 'bi-dau 'Joheenang, 'Nitoofa 'deenhuu Tanihuumet, ka 'Jeyazanaiya, 'Me-aakat 'deenhuu kanga 'bi-dau. Ba ning daba ang 'bi ba seng daang la.
24 Ka Gedalaiya daang po ba ning daba ni ang 'bi ba seng ni 'ningbi-tooring a yeli 'kubo: Ye ta jora ka ye i a Kali'diiya niba tungtuniba. Ye kpiera a paaluung, a tuna Baabilong naa. Bila ang na i laangfie 'kuye.
25 Che a 'chiuri ayo'poin daana 'puong, Netanaiya 'bi-dau Iisi'me-el daang tariye daba 'pie waaning bang wa ngmi Gedalaiya ku. Ba daang kuye 'Juuda niba aning Kali'diiya niba ming ang daang 'bi u seng Miizipa 'puong. Eliisama ang i na'mine buurii 'bi-dau daang la Netanaiya.
26 Ka a niba jaa, ningbaaliba aning ningtiinha jaa daang 'ihi gaa 'Iijipiti. A 'sojemuno ningbera ming daang paahiye 'be. Ba daang iye bila, 'bojung ba daang joriye a Kali'diiya 'deme.
27 Ngaang daang tung 'Juuda naa Jehooyachin jaunyogibu ni 'yuong 'pihita aning ayo'poin ingang. Baabilong naa 'Iivil 'Miroodak ming naalung 'yuong fora daang la bila. A 'yuoni 'chiuri 'pieninga'yi daana dau lijeri ning ayo'poin daari, 'Iivil 'Miroodak daang 'yuoye 'Juuda naa Jehooyachin ung 'yi pogibu 'deung.
28 Ung daang yeli yela aning hina 'ku Jehooyachin, a 'kuu na'kogo ming ang 'do 'ju a gaa a na'mine ni u ningba ang daang 'bi Baabilong 'puong

ni na'kogihi.
29 Ka Jehooyachin daang tegi u pogiriba 'deu bungyerihi ni. U da mang
'direye a naa seng wagiri jaa u 'nyivori 'beri jaang.
30 A'wo u siimaa 'lomboring, a naa da mang 'kuruung singbu kanga wagiri
jaa. 'Beu jaa da mang tariye u tuori, u 'nyivori 'beri jaang.

Fora Tung'kori Gbangu

Yeli'kori ang seu 'bing

1 A 'piili Aadam che waana 'Noowa 'bi-daba ingang bana la Aadam, Seet, 'Iinos,
2 'Ke-ainang, 'Maheelaliiyel, 'Jee-red,
3 'Iinok, Metuusala, 'Lee-mek,
4 'Noowa, Seem, Haam, ka 'Jee-fet.

'Jee-fet niba

5 'Jee-fet 'bi-daba daang la 'Goo-mer, 'Meegog, 'Madeeyai, 'Jeevang, 'Tuubal, 'Mii-sek, aning Tairas.
6 'Goo-mer 'bi-daba daang la Aasikenaz, Raifat, aning Togaarima.
7 'Jeevang 'bi-daba daang la 'Ilaisaa, Taarisis, Kiitim, aning 'Doodanim.

Haam niba

8 Haam 'bi-daba daang la Kuus, Miizi'reyim, Puut, aning 'Keenan.
9 Kuus 'bi-daba daang la Seeba, Haavila, Saabita, 'Reeyamaa, aning Saabi'tika. 'Reeyamaa 'bi-daba daang la 'Siiba aning 'Diidang.
10 Ka Kuus daang dogi Niimirod, unang daang 'piili ka u i gandau duneeng ni.
11 Miizi'reyim daang dogi Luud niba, Aanam niba, Le'heeb niba, Naafitu niba,
12 Paatiros niba aning Kasi'liu niba, aning Kaafitor niba. Kaasi'lu baluu la Filiisitiya niba.
13 'Keenan daang dogi Saidong, u 'bi-fora, aning Heet.
14 Ka 'Keenan la dogi 'Jii-bus niba, Aamor niba, aning Guurigas niba.
15 Unang la dogi Haiv niba, Aarika niba, aning Sainai niba.
16 U ning u 'jung la dogi Aarivad niba, Zeemar niba, aning 'Heemat niba ming.

Seem 'yideme

17 Seem buurii daang la 'Iilam, Aasihur, Arifaakisad, Luud, Aaram, Uuz, Huul, 'Gii-ter, aning 'Mii-sek.
18 Ka Arifaakisad daang dogi 'Siila, ka 'Siila ming dogi 'Ii-ber.
19 'Bi-daba ba'yi ka 'Ii-ber daang dogi: Kanga 'yuori daang la 'Pii-leg, 'bojung u jemaning ka a dunee daang 'po 'po. U ming yau 'yuori daang

la Jookitang.
20 Ka Jookitang daang dogi Alimoodad, 'Sii-lef, 'Heezarimee-vet, 'Jiira,
21 'Hadooram, 'Yuuzal, aning Diikila.
22 'Mine la 'Iibal, Abiimahel, 'Siiba,
23 'Oo-fer, Haavila, aning 'Joobab. Bama jaa daang iye Jookitang 'bi-daba.
24 Seem, Arifaakisad, 'Siila,
25 'Ii-ber, 'Pii-leg, 'Riiyu,
26 'Siirug, 'Neehor, 'Tiira,
27 ka Aaburam, Aaburaham la bila.

Aaburaham 'bi-daba

28 Aaburaham 'bi-daba daang la Aizik aning Iisi'me-el.

'Hee-gar 'biihi aning u yaanhi

29 Ba buurigbee 'tuubu la nga: Iisi'me-el 'bi-fora daang la 'Nibeejot. Ka 'Kii-der 'tu, aning Aabidiel, Miibisam,
30 Miisima, 'Duuma, Maasa, 'Heedad, 'Tiima,
31 Jeetur, 'Neefis, aning Keedema. Iisi'me-el 'bi-daba daang la bila.

Ketuura 'biihi aning u yaanhi

32 Ketuura, Aaburaham koongkiubaing ni 'bi-daba ung dogi la bama: Ziimirang, Jookisang, 'Miidang, Miidiyan, Iisibak, aning Suuwaa. Jookisang 'bi-daba daang la 'Siiba aning 'Diidang. ('Munpiilee G. 25:1-3)
33 Miidiyan 'bi-daba daang la 'Iifa, 'Ii-fer, 'Heenok, Abaida, aning Eelida. Bama jaa daang iye Ketuura 'biihi aning u yaanhi.

'Seera buurii

34 Ka Aaburaham daang dogi Aizik. Aizik 'bi-daba daang la 'Ii-so aning Iisiriel.
35 'Ii-so 'bi-daba daang la Eelifaz, 'Ruu-el, 'Jiiyus, 'Jeeyalam, aning 'Koora.
36 Eelifaz ming 'bi-daba daang la 'Tiimang, 'Oo-mar, 'Ziifai, 'Geetam, aning 'Kiinaz. U ning Tiimina ming 'bi-dau daang la Aamalek.
37 'Ruu-el 'bi-daba daang la 'Neehat, 'Ziira, Saamaa, aning Miiza.

'Iidom niba ang 'yi 'Sii-ir

38 'Sii-ir 'bi-daba daang la 'Lootang, 'Soobal, Ziibiung, 'Eena, Daisong, 'Ii-zer, aning Daisang.

39 'Lootang ming 'bi-daba daang la 'Hoorai aning 'Hoomam. 'Lootang yaupoga daang la Tiimina.

40 'Soobal 'bi-daba daang la Aalivang, Maanahat, 'Iibal, Seefai, aning 'Oonam. Ziibiung 'bi-daba daang la 'E-aiya aning 'Eena.

41 'Eena 'bi-dau daang la Daisong. Daisong ming 'bi-daba daang la Aamiram, Eesibang, Iitirang, aning 'Kiirang.

42 'Ii-zer 'bi-daba daang la Biilihang, 'Zeevang, aning 'Jeeyakang. Daisang 'bi-daba daang la Uuz aning Aarang.

'Iidom paalikaariba

43 A na'mine ni ang dang 'di naalung 'Iidom paaluung che ka Iisiriel 'biihi wa tari naa ni la bama: 'Bii-or 'bi-dau 'Biila. U 'yi-kpong 'yuori daang la Diinihaba.

44 'Biila ang daang wa 'kpi, 'Ziira ang 'yi Boozira 'bi-dau 'Joobab la daang die u 'jie 'di naalung.

45 'Joobab ang daang wa 'kpi, 'Huusam ang 'yi 'Tiimang niba paaluung daang die u 'jie 'di naalung.

46 'Huusam ang daang wa 'kpi, 'Biidad 'bi-dau 'Heedad la daang die u 'jie 'di naalung. Unang daang jauning Miidiyan niba 'Moo-ab paaluung 'di ni. U 'yi-kpong 'yuori daang la 'Ee-vit.

47 'Heedad ang daang wa 'kpi, Saamila ang 'yi Maasirika la daang die u 'jie 'di naalung.

48 Saamila ming ang daang wa 'kpi, 'Seeyul ang 'yi 'Rihoobot ang 'bi konboo nuoring daang die u 'jie 'di naalung.

49 'Seeyul ang daang wa 'kpi, Aakabor 'bi-dau 'Bee-al 'Heenang la daang die u 'jie 'di naalung.

50 'Bee-al 'Heenang ming ang daang wa 'kpi, 'Heedad la daang die u 'jie 'di naalung. U 'yi-kpong ming 'yuori daang la 'Peeyai. U poga 'yuori daang la Meheetabel, 'Mee-tired 'bi-poga. 'Miizahab 'bi-poga daang la 'Mee-tired.

51 'Heedad ming daang 'kpiyeng. 'Iidom na'bilii ming daang la bama: Naa Tiimina, Naa Aaliva, Naa 'Jii-ter,

52 Naa 'Aholibeema, Naa 'Iila, Naa Painong,
53 Naa 'Kiinaz, Naa 'Tiimang, Naa Miibizar,
54 Naa Maagidiel, aning Naa Airam. 'Iidom na'bilii daang la bila.

Iisiriel 'bi-daba

2 Iisiriel 'bi-daba la bama: Ruubeng, Siimiyung, 'Liivai, 'Juuda, Iisakar, Zeebiyulung,
2 Daan, 'Joosef, Beenjaming, Naafitalai, Gaad, aning Aaser.

Heezirong 'bi-daba

3 'Juuda 'bi-daba daang la Eer, 'Oonang, aning 'Siila. Suuwa 'bi-poga ni, a 'Keenan niba 'bi-poga ning daang dogi ba bata nga. Eer, a 'Juuda 'bi-fora ni da mang iriye yelibee Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. A 'jung ung daang kuu.
4 Ka 'Tee-mar, 'Juuda naapoga ni niu daang dogi 'Feerez aning 'Ziira. 'Juuda 'bi-daba jaa daang iye ba'nu.
5 'Feerez 'bi-daba daang la Heezirong aning 'Heemul.
6 'Ziira 'bi-daba daang la Ziimirai, 'Iitang, 'Hiiman, Kaalikol, aning Daara. Ba'nu daang la ba jaa.
7 Kaarimai 'bi-dau daang la Aakar. Unang daang bo yela 'ku Isi'reeli niba, sanga ni ung di a buunhu ni bang duhi beu ing ni.
8 'Iitang 'bi-dau daang la Azaraiya.
9 Heezirong ming 'bi-daba ung daang dogi la Jeraamiel, Raam, aning Keluubai.

Raam Heezirong 'bi-dau ni

10 Raam daang dogiye Amiinadab, ka Amiinadab ming dogi 'Neesong, 'Juuda niba 'yi-diera ni.
11 'Neesong daang dogiye Saalima, ka Saalima ming dogi 'Boo-az.
12 'Boo-az dogiye 'Oo-bed, ka 'Oo-bed ming dogi Jeesi.
13 Jeesi 'bi-fora ung daang dogi la 'Ilaiyab. A 'yiilung daana la Abiinadab, ka a taalung i Siimiya.
14 Netaaniyel daang la a naahung, ka ba'nu daana i Raadai.
15 'Oo-zem daang la a bayuobi daana, ka 'Deevid i a ba'yopoin daana.
16 Ba yaupogiba ming daang la Zeri'yu-aiya aning Aabi'gel. Zeri'yu-aiya

'bi-daba daang la Abiisahai, 'Joo-ab, aning 'Ee-sahel. Ba daang iye bata.

17 Aabi'geling daang dogi Aamasa. Aamasa ba daang la 'Jeeter, a Iisi'me-el nie ni.

Heezirong 'bi-dau 'Kee-leb

18 Heezirong 'bi-dau 'Kee-leb ning u poga 'Azuuba daang tariye 'biihi. Ka u ning Jeeriyot ming tari ba 'mine. U 'bi-daba daang la Jeeser, 'Soobab aning Aaridong.

19 'Azuuba ang daang wa 'kpi, 'Kee-leb daang diye Eefarat, ka Eefarat niu dogi Huur.

20 Huur daang dogiye 'Yuurai, ka 'Yuurai ming dogi Beezalel.

21 Bila 'puoring Heezirong daang diye 'Meekir 'bi-poga. Heezirong daang iye 'yuomo lijaata a sanga. Giilied ba daang la 'Meekir. Ka a 'bi-poga daang dogi 'Siigub 'kuu.

22 'Siigub daang dogiye 'Jeeyir, unang daang tari 'yi-bera lijeri aning ata Giilied paaluung ni.

23 'Giisur aning Aaram daang faahiye 'Jeeyir 'yie ni ba seng, a lang ning 'Kiinat aning u 'yie. A daang iye 'yie lijaata. Giilied ba 'Meekir 'bi-daba ning daang 'so ama jaa.

24 Heezirong daang 'kpiye 'Kee-leb Eefaratang. Bila 'puoring ka Heezirong poga Abijah daang dogi Aasur, 'Tikoowa ba.

Heezirong 'bi-dau Jeraamiel

25 Jeraamiel, Heezirong 'bi-kpong ni 'bi-daba daang la Raam, a 'bi-fora, ka Buuna. Ba 'mine daang la 'Oo-reng, 'Oo-zem aning Ahai'ja.

26 Jeraamiel daang la tariye poga kanga. U 'yuori daang la Aatara. 'Oonam ma daang la bila.

27 Raam, Jeraamiel 'bi-kpong ni 'bi-daba daang la 'Meeyaz, 'Jeeming, aning 'Ii-ker.

28 'Oonam 'bi-daba daang la Saamai aning 'Jeeda. Saamai 'bi-daba daang la 'Nee-dab aning Aabisur.

29 Aabisur poga 'yuori daang la Aabi'hel. Ka Aabi'hel niu dogi Aabang aning 'Moolid.

30 'Nee-dab 'bi-daba daang la 'Siiled aning Aapayim. 'Siiled daang ba dogi

'bie che 'kpi.

31 Aapayim 'bi-dau daang la Iisai. Iisai 'bi-dau daang la 'Siisang. 'Siisang ming 'bi-dau daang la Aalai.

32 Saamai ba'bie 'Jeeda 'bi-daba daang la 'Jeeter aning Joonatang. 'Jeeter daang ba dogi 'bie che 'kpi.

33 Joonatang 'bi-daba daang la 'Pii-let aning 'Zeeza. Jeraamiel buurii la bila.

34 'Siisang yeng daang ba tari 'bi-daba. 'Bi-pogiba 'yong ung daang tari. 'Siisang daang tariye tungtuna kanga ang i 'Iijipiti nie, ka u 'yuori i Jaariha.

35 'Siisang daang diye u 'bi-poga 'ku Jaariha, u tungtuna ni, ung leu u poga. Ka a 'bi-poga niu dogi Aatai.

36 Aatai daang dogiye 'Neetang, ka 'Neetang ming dogi 'Zeebad.

37 'Zeebad daang dogiye 'Iifilal, ka 'Iifilal ming dogi 'Oo-bed.

38 'Oo-bed daang dogiye 'Jeehu, ka 'Jeehu ming dogi Azaraiya.

39 Azaraiya daang dogiye 'Hii-lez, ka 'Hii-lez ming dogi El'iiyasa.

40 El'iiyasa daang dogiye Siisimai, ka Siisimai ming dogi Saalum.

41 Saalum daang dogiye Jeeka'miiya, ka Jeeka'miiya ming dogi Eliisama.

'Kee-leb 'di-noe

42 Jeraamiel ba'bie 'Kee-leb 'bi-daba daang la 'Miisa aning 'Hii-birong ba 'Mariisa 'bi-daba ni. 'Kee-leb 'bi-kpong daang la 'Miisa, una daang la Ziif ba.

43 'Hii-birong 'bi-daba daang la 'Koora, Tapi'yuuwa, 'Rii-kem, aning 'Siima.

44 'Siima daang dogiye 'Reeham, 'Joorikiyam ba. Ka 'Rii-kem ming dogi Saamai.

45 Saamai ming 'bi-dau daang la 'Meeyong. Ka 'Meeyong ming daang i Beet Zuur ba.

46 'Iifa, 'Kee-leb koongkiubaing ning daang dogi 'Heerang, 'Mooza, aning 'Gee-zez. 'Heerang ming daang dogi 'Gee-zez.

47 Jaadi ming 'bi-daba daang la 'Riigem, 'Jootam, 'Giisang, 'Pii-let, 'Iifa, aning 'Seeyaf.

48 'Meeyaka, 'Kee-leb koongkiubaing ning daang dogi 'Sii-ber aning Tiirihana.

49 Unang daang dogi 'Seeyaf, Madimaana ba ming. U ning u 'jung daang dogi Siiva, Maka'biina aning 'Giiba 'mine ming ba. 'Kee-leb 'bi-poga ming daang la Aakisa.
50 'Kee-leb buurii la bama: Huur, Eefarata 'bi-kpong ni 'bi-daba la 'Soobal, Kiirijat 'Jii-arim ba,
51 Saalima, Beetilehem ba, aning Haaref, Beet 'Gee-der ba.
52 'Soobal, Kiirijat 'Jii-arim ba ni ming daang tariye buurii. Bana la Haa'ro-we, aning Maanahat 'di-noe niba ni tarang.
53 Kiirijat 'Jii-arim 'di-noe 'deme daang la Iitira niba, Puut niba, Suumat niba, aning Miisira niba. Ba baluu daang la 'Zoora niba aning Eesi'teeyol niba.
54 Saalima buurii daang la Beetilehem, 'Nitoofa niba, Aatarot Beet 'Joo-ab, a Maanahat niba tarang, aning a 'Zoora niba.
55 A gbangseuriba 'di-noe 'deme ni ming ang daang 'jing 'Jee-bez 'puong ni la Tairas niba, Siimiyat niba, aning Suukat niba. Bana la a 'Kiing jaga niba ni ang daang 'yi Heemat wa ni. 'Riikab 'deu niba ba la bila.

'Deevid 'bi-daba

3 'Deevid 'bi-daba ung dogi 'Hii-birong 'puong la bama. A 'bi-kpong daang la Aaminong, una ka u ning Jeezi'rii-el niba 'bi-poga Ahiin'owam daang dogi ni. A 'yiilung daana la Daaniel, una ka u ning Kaarimel niba 'bi-poga Aabi'gel dogi ni.
2 A taalung daana la Aabisalom, 'Giisur naa Taalimai 'bi-poga 'Meeyaka 'bi-dau ni. A naahung daana la Adonaija, Haagit 'bi-dau ni.
3 A 'nuulung daana la Sefataiya, una ka u ning Aabital daang dogi ni. A bayuobi daana la Iiti'ree-am, una ka u ning u poga Eegila daang dogi.
4 'Hii-birong 'puong ka 'Deevid dogi ba bayuobi nga. U daang 'diye naalung 'yuomo yo'poin aning 'chiuri ayuobi 'beng. Jeruuselem 'puong ming, 'yuomo 'pihita aning ata ung daang 'di naalung.
5 Bama ming ung daang dogi Jeruuselem 'puong: Siimiya, 'Soobab, 'Neetang, aning Soolomong. Ba daang iye banaahi ka u ning Bat Suu'a, Aamiel 'bi-poga ni daang dogi.
6 Ba 'mine ming daang la Iibihar, Eliisama, Eliifelet,
7 'Nooga, 'Nii-feg, Jafaiya,
8 Eliisama, 'Ilaiyada, aning Eliifelet. Bawai daang la ba jaa.

9 'Deevid 'bi-daba daang la bama jaa, ka kongkiubainihi 'bi-daba gba ba paahi. Ba yaupoga daang la 'Tee-mar.

'Juuda na'mine

10 Soolomong 'bi-dau daang la 'Rihoboo-am. 'Rihoboo-am ming 'bi-dau daang la Abaija, ka Abaija 'bi-dau i 'Eesa. 'Eesa ming 'bi-dau daang la Jehoosafat.
11 Jehoosafat 'bi-dau daang la Jooram. Jooram ming 'bi-dau daang la 'Ehazaiya. 'Ehazaiya 'bi-dau daang la 'Joowas.
12 'Joowas 'bi-dau daang la Amazaiya. Amazaiya 'bi-dau daang la Azaraiya. Azaraiya 'bi-dau daang la 'Jootam.
13 'Jootam 'bi-dau daang la 'Eehaz. 'Eehaz 'bi-dau daang la Hezekaiya. Hezekaiya ming 'bi-dau daang la Manaase.
14 Manaase 'bi-dau daang la 'Eemong. 'Eemong 'bi-dau daang la 'Josaiya.
15 'Josaiya 'bi-daba daang la bama: 'Joheenang daang la a bungkpong, ka Jehooyakim i a 'yiilung daana, ka Zedekaiya i a taalung daana, ka Saalum i a naahung daana.
16 Jehooyakim 'bi-daba daang la u 'bi-dau Jekonaiya aning u 'bi-dau Zedekaiya.

A na'biihi baluu a foomarihung 'puoring

17 Jekonaiya ming 'bi-daba daang la Aasisir, u 'bi-dau Siyaalitiyal,
18 aning Malikairam. Ba 'mine ming daang la Pedaiya, Senaazar, Jekamaiya, 'Hoseema, aning Nedabaiya.
19 Pedaiya 'bi-daba daang la Zeruubabel aning Siimai. Zeruubabel 'bi-daba daang la Mesuulam, Hananaiya. Ka ba yaupoga Seelomit paahi.
20 'Mine la Hasuuba, 'Oo-hel, Berakaiya, Hasadaiya, aning Juusab 'Hii-sed. Niba ba'nu daang la ba jaa.
21 Hananaiya buurii daang la Pelataiya aning Je'seeya. Ba 'mine daang la Pelataiya aning Je'seeya, 'Rifeeya 'bi-daba ni, Aarinang 'bi-daba ni, 'Obadaiya 'bi-daba ni, aning Sekanaiya 'bi-daba ni.
22 Sekanaiya 'bi-dau daang la 'Simeeya. 'Simeeya ming 'bi-daba daang la Haatus, Iigiyal, Baraiya, 'Niyaraiya, aning 'Seefat. Niba bayuobi daang la ba jaa.

23 'Niyaraiya 'bi-daba daang la 'Eelai 'Ihiyoyiinai, Hezekaiya, aning Aazirikam. Niba bata daang la ba jaa.
24 'Eelai 'Ihiyoyiinai 'bi-daba daang la 'Hodavaiya, 'Ilaiyasib, Pelaiyah, Aakub, 'Joheenang, 'Di-laiya, aning 'Enee-nai. Niba bayo'poin daang la ba jaa.

'Juuda 'di-noe ni 'mine

4 'Juuda buurii daang la 'Feerez, Heezirong, Kaarimai, Huur, aning 'Soobal.
2 Ka 'Soobal 'bi-dau 'Riyeeya daang dogi 'Jeehat, ka 'Jeehat ming dogi Ahuumai aning 'Leehad. A 'Zoora niba 'di-noe niba la bila.
3 'Iitam ba 'bi-daba la bama: Jeezi'rii-el, Iisima, aning Iidibas. Ba yaupoga ming 'yuori daang la Hazeleli'poonai.
4 Penaiyel daang la 'Giidor ba, ka 'Ii-zer ming i 'Huusa ba. Huur, Beetilehem ba Eefarata 'bi-kpong ni buurii la nga.
5 'Tikoowa ba Aasur daang tariye pogiba ba'yi. Bana la 'Heela aning 'Neeyara.
6 'Neeyara niung daang dogi Ahuuzam, 'Hii-fer, 'Tii-menai aning 'Heya-haasitarai. 'Neeyara 'bi-daba daang la bila.
7 'Heela 'bi-daba daang la 'Zii-ret, 'Zoohar, aning Eetinang.
8 Kooz daang dogiye 'Ee-nub, 'Zobiiba, aning Haarum 'bi-dau Ahaarihel 'di-noe niba ni.
9 'Jee-bez daang iye girima daana gaa u ba'biihi ni. U ma daang buonuung 'Jee-bez*, a yeli ngaang. 'Bojung n 'diye dogee che doguu.
10 Ka 'Jee-bez daang 'kong 'ku Iisiriel Naangmini ni a yeli: 'Oo, a'wo i danang pegima siringkoni, a veng ka n paaluu ming i kpong. Ka i lieng mang di i 'nu jagima, a mang legirima beu ingang ka n ta mang 'dire dogee. Ka Naangmini daang die u suhibu.
11 Suuwaa ba'bie 'Kiilub daang dogiye 'Mii-her, Eesitong ba.
12 Ka Eesitong daang dogi Beet 'Reefa, 'Pasiiya aning Tehiina, Iir 'Neehas ba. 'Riika daba daang la bila.
13 'Kiinaz 'bi-daba daang la Ootiniel aning 'Sireeya. Ootiniel ming
*

4:9 'Hiiburu kokoring 'Jee-bez buongbu mang 'woniye nie ang buong dogee bii tuora.

'bi-daba daang la 'Heetat,

14 aning Meyoonotai, unang daang dogi Oofira ni. Ka 'Sireeya daang dogi 'Joo-ab, Kaarasim niba ba ni. Bang daang i 'nu-tungtuniba 'jung bang daang buona 'be 'Kaarasim.

15 'Ji-fuune 'bi-dau 'Kee-leb 'bi-daba daang la Airu, 'Iila, aning 'Neeyam. 'Iila 'bi-dau daang la 'Kiinaz.

16 Jehalili-el 'bi-daba daang la Ziif, Zaifa, Tiiriya, aning Asaariel.

17 Eeziraa 'bi-daba daang la 'Jeeter, 'Mii-red, 'Ii-fer, aning 'Jeelong. Ka 'Mii-red poga daang dogi Miiriam, Saamai, aning Iisiba, Esi'timoowa ba.

18 Bamahi daang la Fee'ro 'bi-poga Bitaiya, una ka 'Mii-red daang di ni 'bi-daba. 'Mii-red poga ang 'yi 'Juuda daang dogiye 'Jee-red, 'Giidor ba. Unang daang dogi 'Sooko ba 'Hii-ber, aning Jekuutiel, Za'noowa ba ming.

19 'Ho-daija poga, 'Neeham yaupoga ni 'bi-daba la bama: Gaarima nie 'Ki-aila aning 'Me-aakat nie Esi'timoowa ba'mine.

20 Saimong 'bi-daba daang la Aaminong, Riina, Ben 'Hee-nang, aning Tiilong. Iisai ming 'bi-daba daang la 'Zoo-het aning Ben 'Zoo-het.

21 'Juuda 'bi-dau 'Siila 'bi-daba daang la bama: Eer, 'Liika ba aning 'Leeyada, 'Mariisa ba. A masari tani 'wooribo 'di-noe niba ni ming ang i Aasi'biya 'deu niba ni ming ba daang la 'Siila.

22 U 'bi-daba 'mine ming daang la 'Joo-kim, 'Koziiba daba ni, aning 'Joowas. 'Seeraf ang daang i paalikaara a 'bi 'Moo-ab 'puong, aning 'Je-suubi 'Lii-hem 'mine ming daang iye 'Siila 'bi-daba. A yela nga seu 'bingyeng a 'yi sanga jaa.

23 Bana daang la a dugumieriba, a kpiera Ni'teeyim aning Ge'diira 'puong. 'Beng ka ba ning a naa daang kpiera u tuma yela.

Siimiyung baluu

24 Siimiyung buurii daang la Neemiyuwel, 'Jeeming, 'Jeerib, 'Ziira, aning 'Seeyul.

25 'Seeyul 'bi-dau daang la Saalum. Saalum 'bi-dau daang la Miibisam. Miibisam ming 'bi-dau daang la Miisima.

26 Miisima ming buurii daang la bama: U 'bi-dau Hamiyu-el, ka Hamiyu-el 'bi-dau i Zaakur. Zaakur ming 'bi-dau la Siimai.

27 Siimai daang tariye 'bi-daba 'pie aning bayuobi aning 'bi-pogiba bayuobi. Che u ba'biihi ni yeng daang ba tari 'biihi yaga. Ba 'di-noe ming kanga jaa niba daang ba 'ugi a sing 'Juuda 'biihi ni.
28 A 'yie ngang bang daang kpiera: 'Bii-er 'Siiba, 'Moolada, 'Heezar Suuwal.
29 'Mine ming daang kpieraye Biiliha, 'Ii-zem, 'Toolad,
30 Betuu-el, 'Hoorima, Ziikilag,
31 Beet Maarikabot, 'Heezar Suusim, Beet 'Biirai, aning See'reeyim. Amahi daang la ba 'yi-bera a waana 'Deevid naalung 'diibu sanga.
32 Ba kurihi ming daang la 'Iitam, Aa'ing, Riimong, 'Too-keng aning Aasang. A daang iye 'yi-bera a'nu,
33 a lang ning a kurihi ni jaa ang daang ngmaa a 'yi-bera nga 'gili ni, a gara ti ing 'Bee-al 'puong. Ba kpe'jiihi daang la bila. Ba daang kaaye ba buurigberi ming 'tuubu yela 'jieng.
34 Ba 'yi-dieriba 'yoe daang la 'Misoobab, Jaamilek, aning Amazaiya 'bi-dau 'Joosa.
35 Ba 'mine ming daang la 'Joo-el, aning Josibaiya 'bi-dau 'Jeehu. 'Sireeya 'bi-dau daang la Josibaiya. Aasiel ming 'bi-dau daang la 'Sireeya.
36 A 'yi-dieriba 'mine ming daang la 'Eelai 'Ihiyoyiinai, 'Jeyakooba, Jeso'heeya, 'Eesahaiya, 'Ee-diel, Jesiimiel, aning Bi'neeya.
37 Saifai 'bi-dau Zaiza ming daang iye ba kanga. Aalong 'bi-dau daang la Saifai. Je'deeya 'bi-dau daang la Aalong. Siimirai 'bi-dau daang la Je'deeya. 'Simeeya ming 'bi-dau daang la Siimirai.
38 Bama nga 'yoe ang buong nga daang iye 'yi-dieriba ba 'di-noeng. Ba ba'mine 'deri daang 'ugiyeng yaga jaa.
39 A 'jung ba daang gaaye 'Giidor nuori a na ti bo moo 'ku ba piihi. Ba daang gaayeng bilaang a ti ta a lohimbo sa'muni seng.
40 Ba daang nyiye mosuunhi ang viela. Ka a 'teng-gbangu ming daang i yelingu, a i siriti che i laangfie ming. Wagiri ngang Haam niba 'mineng daang 'jing 'beng.
41 'Juuda naa Hezekaiya naalung sanga ka daba nga 'yoe ang seu 'bing nga daang wa. A daba nga daang 'pigiye a Haam niba tentihi aning 'Miyuunim niba ni ang daang 'bibeng ni. Ba daang saangbang nene, a'wo ang 'be bila 'jine ni. Bang daang die ba 'jie kpiera, moo ang daang 'bibe ka ba piihi na mang oora 'jung.

42 Daba koohi a'nu 'mine ang i Siimiyung buurii daang gaaye 'Sii-ir Tangkpong ni. Iisai 'bi-daba ni daang la ba 'soje 'yi-dieriba. Bana la Pelataiya, 'Niyaraiya, 'Rifeeya aning Uuzaiyel.
43 Ba daang jautuongye a Aamalek niba chelee ni ming ang daang faa jo ni. Ba kpieraye 'beng a waana 'jine.

Ruubeng baluu

5 Pampana, ti taye Ruubeng, Iisiriel 'bi-kpong ni 'bi-daba. Una siringkoni la a 'bi-kpong, che ung daang degi u ba 'gado 'jung ba diye u ningberii 'dijie 'ku 'Joosef 'bi-daba. Iisiriel 'bi-dau daang la 'Joosef. A 'jung ba ba seu a buurigberi niba 'yoe a 'tuuro ningberiing.
2 Anaajaa 'Juuda daang wa leu 'doye 'ju u ba'biihi ni ingang, haali ka paalikaara daang 'yi u baluung, che 'Joosefung daang 'so a ningberii 'dijie.
3 Iisiriel 'bi-kpong Ruubeng 'bi-daba la 'Heenok, Paali'yu, Heezirong, aning Kaarimai.
4 'Joo-el buurii daang la bama: U 'bi-dau daang la 'Simeeya. 'Simeeya 'bi-dau daang la Goog. Goog ming 'bi-dau daang la Siimai.
5 Siimai 'bi-dau daang la Maika. Maika 'bi-dau daang la 'Riyeeya. 'Riyeeya 'bi-dau daang la 'Bee-al.
6 'Bee-al ming 'bi-dau daang la 'Biyiiraa, una ka Asiiriya naa Tiiligat Pili'nii-zer daang jaunyogi gaaning ni. Una daang la a Ruubeng niba 'yi-diera.
7 'Biyiiraa dogiriba 'di-noe niba la bama. Bila ni bang daang seu ba buurigbee yela a 'tuuro ba jemanihing ni la nga: A fora daana daang la 'Jiyii-el, ka bama ming panaa 'tu: Zekaraiya,
8 ka 'Eezaz 'bi-dau 'Biila. 'Siima 'bi-dau daang la 'Eezaz. 'Joo-el 'bi-dau daang la 'Siima. 'Biila 'yideme ni daang 'jingye Aar'o-yer 'puong, a di bilaang ti ing 'Niibo aning 'Bee-al 'Miiyong.
9 A leu gara sa'muni seng ming ba daang 'jingyeng bilaang ti ing a mopiri ni ang 'bi 'Yufireetis Mani kpantiring ni nuoring. Ba 'nii ang daang 'ugi Giilied paaluung 'jung bang daang i bila.
10 Sool naalung sanga, ba daang jauningye 'Heegar niba taanhuu bang jau 'le ba 'nuuhing. Ba daang kpieraye ba tentihing Giilied sa'muni seng 'gbendige ni jaa.

Gaad baluu

11 Gaad yaanhi ni ming daang 'jingyeng a tohi ba ingang 'Beesang paaluung, a nyogi bilaang ti ta Saalika.
12 'Joo-el daang la a fora daana, ka 'Seefam tohi, ka 'Jeeyanai aning 'Seefat ming 'tu. 'Beesang 'puong bang daang 'be.
13 Ba dogiriba ming la bama, a 'tuuro ba ba'mine 'deri: Maikel, Mesuulam, 'Siiba, 'Joorai, 'Jeekang, 'Ziiya, aning 'Hii-ber. Bayo'poin daang la ba jaa.
14 'Huurai 'bi-dau Aabi'hel 'biihi daang la nga. Ja'roowa 'bi-dau daang la 'Huurai. Giilied 'bi-dau daang la 'Jaroowa. Maikel 'bi-dau daang la Giilied. Jesiisiyai 'bi-dau daang la Maikel. Jaa'do 'bi-dau daang la Jesiisiyai. Buuz 'bi-dau daang la Jaa'do.
15 Aabidiel 'bi-dau 'Eehai daang la ba 'deu ni 'yi-daangdau. Guunai 'bi-dau daang la Aabidiel.
16 A Gaad niba ming daang 'jingye Giilied 'puong, 'Beesang aning u kurihing. Ba daang 'jingye Saarung samama ni jaa ang 'bi ba toribogu 'puong ni.
17 'Juuda naa 'Jootam aning Iisiriel naa Jero'boo-am naalung sanga ka ama jaa daang seu 'bing, a 'tuuro a buurigbeeng.
18 Ruubeng 'bi-daba, ka Gaad niba, aning Manaase buurichelii ni niba daang tariye daba ang tari nyau 'tuhi lijaa'yi ning anaahi, koohi ayo'poin aning lijaata (44,760). Ba daang iye daba nga ang na bang pegili 'kurihuu bunglegirihi aning 'takobi. Ba daang iye daba nga ming ang na bang teu tama, a bang taanhuu 'ningbiri, a da mang gara taanhuu.
19 Ba daang jauningye 'Heegar niba, Jeetur niba, 'Neefis niba, aning 'Noodab niba.
20 Ba daang nyiye sungbu ba ingang. Naangmini daang diye 'Heegar niba aning banani jaa ang ahi a 'Heegar niba 'puoring ni ing ba 'nuuhing, 'bojung ba daang 'kong 'kuye Naangmini a taanhuu 'puong. Ung die ba suhibu, bang deluu ni 'jung.
21 'Beng la bang daang nyogihi ba 'dungguonihi. Ba nyogimahi 'tuhi 'pihinu, ba piihi 'tuhi koohi a'yi aning 'pihinu, aning buunhi ming 'tuhi a'yi bang daang nyogihi gaa. Ba daang nyogihiye ba daba 'tuhi-koo ming paahi.
22 Ningjemaang daang 'le 'kpi 'kpi, a taanhuu ang i Naangmini taanhuu ni

'jung. Ba daang kpieraye ba 'jiihing bilaang ti ta a ngminyogibu wagiri.

Manaase buurichelii ni

23 Manaase buurichelii ni ang 'jing a paaluung daang iye jemaa. Ba daang 'jingyeng a 'piili 'Beesang a gara ti ta 'Bee-al 'Heerimong. 'Siinir, bii Huurimong Tangkpong ni la bila.
24 Ba ba'mine 'deri 'yi-daangdaba daang la 'Ii-fer, Iisai, 'Iili-yel, Aaziriel, Jeremaiya, 'Hodavaiya, aning Jaadiel. Daugandaba ang tari nyau ka ba 'yoe ming 'do daang liba. Ba daang iye 'yi-daangdaba ming ba ba'mine 'dering.
25 Che ba daang ba i ba'mine Naangmini ni limaniye, a da mang ngmira jentiriye 'tuuro a paaluu niba ngmima. Bana ka Naangmini daang saang ba 'ningbi-tooring ni.
26 A 'jung Iisiriel Naangmini daang toye Asiiriya naa Puul, Asiiriya naa Tiiligat Pili'nii-zer la bila, a ing ung jaunyogihi a Ruubeng niba, Gaad niba, aning a Manaase buurichelii ni gaaning. U daang taribang ti bahi 'Heela, Haara aning 'Goozang, 'Heebor Mani ni nuoring a waana 'jine.

'Liivai baluu

6 'Liivai 'bi-daba daang la Guurisung, 'Koohat, aning 'Mireerai.
2 'Koohat 'biihi daang la Aamiram, Aizahar, 'Hii-birong, aning Uuzaiyel.
3 Aamiram 'biihi daang la Eerong, 'Moosis, aning Miiriam. Eerong ming 'bi-daba daang la 'Nee-dab, Abai'hiu, Eli'ee-zer, aning Iitamar.
4 Eli'ee-zer daang dogiye Fiiniyas, ka Fiiniyas ming dogi Abiisua.
5 Abiisua daang dogiye Buukai, ka Buukai ming dogi Uuzai.
6 Uuzai daang dogiye Zerahaiya, ka Zerahaiya ming dogi 'Mireeyot.
7 'Mireeyot daang dogiye Amaraiya, ka Amaraiya ming dogi Ahaitub.
8 Ahaitub daang dogiye 'Zeedok, ka 'Zeedok ming dogi Ahiimahaz.
9 Ahiimahaz daang dogiye Azaraiya, ka Azaraiya ming dogi 'Joheenang.
10 'Joheenang daang dogiye Azaraiya. Unang daang tuna Ngming'puohi 'yi-dieri tuma a Ngming'puohi 'de-kpong ni Soolomong ang me Jeruuselem 'puong ni.
11 Azaraiya daang dogiye Amaraiya, ka Amaraiya ming dogi Ahaitub.
12 Ahaitub daang dogiye 'Zeedok, ka 'Zeedok ming dogi Saalum.
13 Saalum daang dogiye Hilikaiya, ka Hilikaiya ming dogi Azaraiya.

14 Azaraiya daang dogiye 'Sireeya, ka 'Sireeya ming dogi Jehoozadak.
15 Jehoozadak daang ti iye foomaraa sanga nga Ba Tari Baahaa Daana ang veng ka Nebiukadineezer jaunyogihi 'Juuda aning Jeruuselem niba gaaning ni.
16 'Liivai 'bi-daba daang la Guurisung, 'Koohat, aning 'Mireerai.
17 Guurisung 'bi-daba ni 'yoe la Liibinai aning Siimai.
18 'Koohat 'bi-daba daang la Aamiram, Aizahar, 'Hii-birong, aning Uuzaiyel.
19 'Mireerai 'bi-daba daang la 'Meelai aning Muusai. A 'Liivai niba 'di-noe la ni, a 'tuuro ba ba'mineng:
20 Guurisung baluu la bama: U 'bi-dau Liibinai. Liibinai 'bi-dau daang la 'Jeehat. 'Jeehat 'bi-dau daang la Ziima.
21 Ziima 'bi-dau daang la 'Joowa, ka 'Joowa 'bi-dau i Iid'o. Iid'o 'bi-dau daang la 'Ziira. 'Ziira ming 'bi-dau daang la 'Jiyaaterai.
22 'Koohat buurii daang la bama: Amiinadab 'bi-dau daang la 'Koora. 'Koora 'bi-dau daang la Aasisir.
23 Aasisir 'bi-dau daang la Eli'keena, ka Eli'keena 'bi-dau i Ebaiyasaf. Ebaiyasaf 'bi-dau daang la Aasisir.
24 Aasisir 'bi-dau daang la 'Teehat, ka 'Teehat 'bi-dau i 'Yuuriel. 'Yuuriel 'bi-dau daang la Uzaiyaa, ka Uzaiyaa ming 'bi-dau i 'Seeyul.
25 Eli'keena buurii daang la Amaas'eyai aning Ahaimot.
26 Ahaimot 'bi-dau daang la Eli'keena, ka Eli'keena 'bi-dau i 'Zoofai. 'Zoofai ming 'bi-dau daang la 'Neehat.
27 'Neehat 'bi-dau daang la 'Ilaiyab, ka 'Ilaiyab 'bi-dau i 'Jirooham. 'Jirooham 'bi-dau daang la Eli'keena.
28 Saamiu-el 'bi-daba daang la bama: 'Joo-el daang la a 'bi-kpong, ka Abijah i u nyieri.
29 'Mireerai baluu daang la 'Meelai, aning 'Meelai 'bi-dau Liibinai. Liibinai ming 'bi-dau daang la Siimai. Siimai 'bi-dau daang la 'Yuuza.
30 'Yuuza 'bi-dau daang la Siimiya. Siimiya 'bi-dau daang la Hagaiya. Hagaiya ming 'bi-dau daang la 'Eesahaiya.

A Ngming'puohi 'de-kpong 'yiengyienibe

31 'Deevid daang 'lugiye daba ka ba mang kaara 'yieme yelitarihi Ba Tari Baahaa Daana 'deung. A 'layiri daga wa 'bingbu 'puoring ung daang

'lugibo.

32 Ba tuma daang 'biye 'yieme 'lomboring. A 'tuohibu tent 'ningbi-tooring bang da mang tuna, a waana wagiri nga Soolomong ang wa me Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni Jeruuselem 'puong. Ba da mang tuniye ba 'yobe-tuma a 'tuuro ba tuma 'begiring.

33 Banani ang da mang tuna a 'yieme 'lomboring la bama, ba ning ba 'bi-daba: 'Koohat niba 'bi-daba ni 'puong, bamahi daang la: 'Yiengyiene 'Hiiman, 'Joo-el 'bi-dau ni. Semiyu-el 'bi-dau daang la 'Joo-el.

34 Eli'keena 'bi-dau daang la Saamiu-el, ka 'Jirooham 'bi-dau i Eli'keena. 'Iili-yel 'bi-dau daang la 'Jirooham, ka 'Toowa 'bi-dau i 'Jirooham.

35 Zuuf 'bi-dau daang la 'Toowa, ka Eli'keena 'bi-dau i Zuuf. 'Meehat 'bi-dau daang la Eli'keena, ka Amaas'eyai 'bi-dau i 'Meehat.

36 Eli'keena 'bi-dau daang la Ame'see-ai, ka 'Joo-el 'bi-dau i Eli'keena. Azaraiya 'bi-dau daang la Eli'keena. Zefanaiya 'bi-dau daang la Azaraiya.

37 'Teehat 'bi-dau daang la Zefanaiya, ka Aasisir 'bi-dau i 'Teehat. Ebaiyasaf 'bi-dau daang la Aasisir, ka 'Koora 'bi-dau i Ebaiyasaf.

38 Aizahar 'bi-dau daang la 'Koora, ka 'Koohat 'bi-dau i Aizahar. 'Liivai 'bi-dau daang la 'Koohat, ka Iisiriel 'bi-dau i 'Liivai.

39 'Hiiman ba'bie 'Eesaf ming daang paahiye 'be. Unang da mang aha 'Hiimang 'nuduring. Berakaiya 'bi-dau daang la 'Eesaf. Siimiya ming 'bi-dau daang la Berakaiya.

40 Maikel 'bi-dau daang la Siimiya, ka 'Beeyasiiya 'bi-dau i Maikel. Malikaiya 'bi-dau daang la 'Beeyasiiya.

41 Eetini 'bi-dau daang la Malikaiya, ka 'Ziira 'bi-dau i Eetini. A'deeya 'bi-dau daang la 'Ziira.

42 'Iitang 'bi-dau daang la A'deeya, ka Ziima 'bi-dau i 'Iitang. Siimai 'bi-dau daang la Ziima.

43 'Jeehat 'bi-dau daang la Siimai. Guurisung 'bi-dau daang la 'Jeehat, ka 'Liivai 'bi-dau i Guurisung.

44 Ba ba'biihi 'Mireerai 'bi-daba ni ming 'nu-goong bamahi daang la: Kiisai 'bi-dau 'Iitang. Aabidi 'bi-dau daang la Kiisai, ka Maaluk 'bi-dau i Aabidi.

45 Hasabaiya 'bi-dau daang la Maaluk. Amazaiya 'bi-dau daang la Hasabaiya, ka Hilikaiya 'bi-dau i Amazaiya.

46 Aamizi 'bi-dau daang la Hilikaiya, ka 'Beenai 'bi-dau i Aamizi. 'Soo-mer 'bi-dau daang la 'Beenai.
47 'Meelai 'bi-dau daang la Muusai, ka 'Mireerai 'bi-dau i Muusai. 'Liivai 'bi-dau daang la 'Mireerai.
48 Ba 'Liivai niba taa ni ming 'yobe-tuma daang ahiye a tenti'deu tuni jaa baluu ingang, Naangmini 'deu ni la bila.
49 Che Eerong aning u 'bi-daba yeng, banang da mang 'ihe sarikihi a sarika nyugirihi 'ihijie ning aning a iinsens sarika 'ihijie ning. Banang daang 'so a 'Ji-pegi'yirihi Jaa 'Ji-pegi'yiruu ni tuma jaa, a mang pogira beu 'kuro Iisiriel niba. Ba da mang iriye bila a 'tuuro bila ni jaa Naangmini tungtuna 'Moosis ang daang 'ku nuori ni.
50 Eerong buurii daang la bama: Eerong 'bi-dau daang la Eli'ee-zer. Eli'ee-zer 'bi-dau la Fiiniyas, ka Fiiniyas 'bi-dau i Abiisua.
51 Abiisua 'bi-dau daang la Buukai, ka Buukai 'bi-dau i Uuzai. Uuzai 'bi-dau daang la Zerahaiya.
52 Zerahaiya 'bi-dau daang la 'Mireeyot, ka 'Mireeyot 'bi-dau i Amaraiya. Amaraiya ming 'bi-dau daang la Ahaitub.
53 Ahaitub 'bi-dau daang la 'Zeedok, ka 'Zeedok ming 'bi-dau i Ahiimahaz.
54 Ba kpe'jiihi bang daang 'jing ba 'gbendigeng la ama. 'Bojung pohaa bang daang pohi di 'be 'ku Eerong buurii. 'Koohat niba 'di-nuori ni la bila.
55 Ba daang 'kubong 'Hii-birong ang 'bi 'Juuda paaluung, a langning u samama ang ngmaa 'giluu.
56 Che a 'yi-kpong samama aning u kurihi yeng, ba daang diang 'ku 'Ji-fuune 'bi-dau 'Kee-leb.
57 Eerong buurii ming, ba daang 'kubong 'Hii-birong, a 'yi-bera ni kanga ningkuura ang na mang jo gaa ti i 'chihi ni. Ba daang 'kubong Liibina a langning u samama, a 'kubo Jaatir aning Esi'timoowa a langning u samama ming.
58 Ba daang 'kubong Haileng a langning u samama, 'Dii-bir a langning u samama,
59 a 'kubo Aasang a langning u samama, aning Beet 'Sii-mes ming langning u samama.
60 A 'yi Beenjaming buuriing ming, ba daang 'kubong 'Giiba a langning u samama, Aalemet a langning u samama, Aanatot a langning u samama.

Fora Tung'kori Gbangu 6

A 'Koohat niba 'di-noe ni 'yi-bera jaa bang nye daang iye 'pie ning ata.
61 A 'Koohat niba buurii 'di-noe ni ming ang kpeling ni, 'yi-bera 'pie bang daang 'kubo. Pohaa bang daang pohi a 'kubo nia. Manaase buurichelii ni seng ang daang 'yi.
62 Guurisung buurii ming, 'yi-bera 'pie ning ata bang daang 'kubo a 'tuuro ba 'di-noe. A 'yi-bera nga daang 'yiye Iisakar, Aaser, Naafitalai aning Manaase buura seng. A Manaase buurii nga niba daang 'biye 'Beesang 'puong.
63 Ba daang 'kuye 'Mireerai buurii 'yi-bera 'pie ning a'yi a 'tuuro ba 'di-noe. A 'yi-bera daang 'yiye Ruubeng, Gaad, aning Zeebiyulung buura seng.
64 Ka Isi'reeli niba daang di a 'yi-bera nga a langning a samama 'ku a 'Liivai niba.
65 Pohaa bang daang pohi a 'lugaa tihi. A 'yi-bera nga 'yoe ang buong nga daang 'yiye 'Juuda, Siimiyung aning Beenjaming buura seng.
66 Ba daang 'kuye 'Koohat buurii 'di-noe ni 'mine 'yi-bera ang leu ba 'gbendige. 'Iifiriam buuriing ang daang 'yi.
67 Ba daang 'kubong a 'yi-bera ni bang na mang jo gaa ti i 'chihi ni kanga. 'Sii-kem la bila, a langning u samama. 'Be 'biye 'Iifiriam tangbera ni 'puuhing. Ba daang 'kubong Geezer ming a langning u samama,
68 a 'kubo Jookimiyam a langning u samama, Beet 'Hoorong a langning u samama.
69 Bang daang la 'kubo Aajalong a langning u samama, aning Gaat Riimong a langning u samama.
70 A 'Koohat buurii 'di-noe ang chehi daang nyiye a 'yi-bera nga a 'yi Manaase buurichelii ning. Ana la 'Ee-ner a langning u samama, aning Biiliam a langning u samama.
71 Ba daang 'kuye Guurisung 'bi-daba ni 'Goolang ang 'bi 'Beesang 'puong a langning u samama a 'yi Manaase buurichelii ni 'di-nuoring. Ba daang 'kubong Aasitarot ming a langning u samama.
72 A 'yi Iisakar buuriing ming, ba daang 'kubong 'Kii-des a langning u samama aning Daaberat a langning u samama,
73 a 'kubo 'Reemot a langning u samama, aning 'Eenem, a langning u samama.
74 A 'yi Aaser buuriing ming, ba daang 'kubong Maasal a langning u samama, aning Aabidong, a langning u samama,

75 a 'kubo 'Huu-kok, a langning u samama aning 'Riihob a langning u samama.
76 A 'yi Naafitalai buuriing ming, ba daang 'kubong 'Kii-des ang 'bi 'Gaalilii 'puong a langning u samama, Haamong aning u samama, aning Kirijateeyim a langning u samama.
77 A 'yi Zeebiyulung buuriing, a 'yie nga bang daang 'ku 'Mireerai 'biihi ni ang chehi: Riimong a langning u samama aning 'Tee-ber a langning u samama.
78 Jooridang Mani lampegijaala ning ming, ba daang 'kubong 'mine. 'Be ing mang 'yi Jeeri'ko a ngmaa 'do ni, Jooridang Mani sa'muni seng ni. A 'yi Ruubeng buuriing ba daang 'kubong 'Bii-zer ang 'bi a 'mosogihing, a langning u samama, aning 'Jeehaz, a langning u samama ming.
79 Ba daang 'kubong Keedemot, a langning u samama, aning Meefayat, a langning u samama.
80 A 'yi Gaad buuriing ming, ba daang 'kubong 'Reemot ang 'bi Giilied 'puong, a langning u samama, aning 'Mahaneeyim a langning u samama,
81 a 'kubo Heesibong, a langning u samama, aning 'Jee-zer a langning u samama.

Iisakar baluu

7 Iisakar 'bi-daba daang la 'Toola, 'Piyuuwaa, 'Jeesub, aning Siimirong. Banaahi daang la ba jaa.
2 'Toola 'bi-daba daang la Uuzai, 'Rifeeya, Jeeriyel, Jaamayai, Jiibisam, aning Semiyu-el. Ba daang iye 'yi-daangdaba ba ba'mine 'dering. 'Toola buurii daang iye gandaba ang tari nyau ba jemanihing. 'Deevid 'beri ning ba nuori daang iye 'tuhi lijeri aning 'tuhi a'yi aning koohi ayuobi (22,600).
3 Uuzai 'bi-dau daang la Izirahira. Izirahira ming 'bi-daba daang la Maikel, 'Obadaiya, 'Joo-el, aning Isisaiya. Ba ba'nu nga jaang daang i 'yi-daangdaba.
4 Ba dogirigbee 'wuliyeng ka a 'tuuro ba ba'mine jagihing, ba daang tariye 'soje 'sugu 'tuhi 'pihita aning 'tuhi ayuobi (36,000) ang da mang i 'siri 'gu taanhuu. 'Bojung ba daang tariye pogiba aning 'biihi yaga.
5 Ba ba'biihi jaa ang 'bi Iisakar 'di-noeng daang iye gandaba ang tari

nyau. Ba buurigbee 'tuubu 'puong, a seuyeng 'bing ka ba jaa daang iye niba 'tuhi lijaanaahi aning 'tuhi ayo'poin (87,000).

Beenjaming baluu

6 Beenjaming 'bi-daba daang la 'Biila, 'Biiker, aning Jedaiya-el. Bata daang la ba jaa.
7 'Biila 'bi-daba daang la Eezibong, Uuzai, Uuzaiyel, Jeerimot, aning Airai. Ba'nu daang la ba jaa. Ba daang iye ba ba'mine jagihi 'yi-daangdaba. Ba seuyeng 'bing ba buurigbee 'tuubu 'puong ka gandaba 'tuhi lijeri aning 'tuhi a'yi aning 'pihita aning banaahi (22,034) ang tari nyau daang liba.
8 'Biiker 'bi-daba daang la Zemaira, 'Joowas, Eli'yee-zer, 'Eelai 'Ihiyoyiinai, Oomirai, Jeerimot, Abijah, Aanatot, aning Aalamet. 'Biiker 'bi-daba daang la bama jaa.
9 Ba yela daang seu 'bingye a buurigberi 'tuubu 'puong, a 'tuuro ba jemanihing. Ba daang iye 'yi-daangdaba 'tuhi lijeri aning koohi a'yi (20,200) ang i gandaba ang tari nyau.
10 Jedaiya-el 'bi-dau daang la Biilihang. Biilihang ming 'bi-daba daang la 'Jiiyus, Beenjaming, 'Ii-hud, Kineeyana, 'Ziitang, Taarisis, aning Ahiisahar.
11 Jedaiya-el 'bi-daba nga jaa daang iye ba ba'mine 'deri 'yi-daangdaba. Gandaba ang tari nyau, a na bang gaa taanhuu, a bang jau ming daang liba. 'Tuhi 'pie ning ayo'poin aning koohi a'yi (17,200) daang la ba nuori.
12 Suupim aning 'Huupim daang iye Iir 'bi-daba, ka 'Huusim ming i 'Ee-her 'bi-dau.

Naafitalai baluu

13 Naafitalai 'bi-daba daang la Jaaziel, Guunai, 'Jiizer, aning Saalum. Biiliha yaanhi la bila.

Manaase baluu

14 Manaase buurii la ni. U ning Aaram niba 'bi-poga ni ang i u koongkiubaing ning daang dogi 'Meekir, Giilied ba. Aasiriel ba daang la Giilied.

15 'Meekir daang diye 'Huupim aning Suupim yaupoga. U 'yuori daang la 'Meeyaka. Giilied yaangaa ni 'yuori daang la Zeloofehad. Che 'bi-pogiba 'yong ka Zeloofehad daang dogi.
16 'Meeyaka, 'Meekir poga ni daang dogiye 'bi-dau, a buonuu 'Pii-res. U yau 'yuori daang la 'Sii-res. 'Sii-res ming 'bi-daba daang la 'Yuulam aning 'Ree-kem.
17 'Yuulam 'bi-dau daang la 'Biidang. 'Meekir 'bi-dau Giilied yaanhi la bama. Manaase 'bi-dau daang la 'Meekir.
18 'Meekir yaupoga Hamooleket la daang dogi Iisod, 'Ee-bi'ii-zer, aning 'Maala.
19 Semaida ming 'bi-daba daang la Ahaiyang, 'Sii-kem, Liikihai, aning Anaiyam.

'Iifiriam baluu

20 'Iifiriam 'bi-dau daang la Suutela, ka Suutela 'bi-dau i 'Bii-red. 'Bii-red 'bi-dau daang la 'Teehat, ka 'Teehat 'bi-dau i Eelada. Eelada ming 'bi-dau daang la 'Teehat.
21 'Teehat 'bi-dau daang la 'Zeebad, ka 'Zeebad 'bi-dau i Suutela. 'Iifiriam 'bi-daba ni 'mine ming daang la 'Ii-zer aning Eeliad. Gaat daba ni bang dogi a paaluung daang kuye 'Ii-zer aning Eeliad, 'bojung ba daang 'sigi wayeng ka ba 'ju ba 'nii.
22 'Beng la ka ba ba 'Iifiriam daang i laa'dimii 'beri yaga. Ka u ba'biihi daang wa maa u 'suhu.
23 Ung daang wa kpe u poga seng, ung tari 'puo a dogi 'bi-dau. Ka 'Iifiriam buonuu Beraiya, maa'ko-saanii ang kpe u jaga ni 'jung.
24 U 'bi-poga daang la 'Siira. Unang daang me 'Muni Beet 'Hoorong aning Saa'ju Beet 'Hoorong, aning 'Yuu-zeng 'Siira.
25 'Riifa ming daang iye 'Iifiriam 'bi-dau. 'Riifa 'bi-dau daang la 'Rii-sef, ka 'Rii-sef ming 'bi-dau i 'Tiila. 'Tiila ming 'bi-dau daang la 'Teehang.
26 'Teehang 'bi-dau daang la 'Leeyadang, ka 'Leeyadang 'bi-dau i Amaihud. Amaihud ming 'bi-dau daang la Eliisama.
27 Eliisama 'bi-dau daang la Nuung, ka Nuung 'bi-dau i 'Joosua.
28 Ba 'suobu aning ba kpe'jiihi ming daang la Beetel aning u 'teenhi. Ana daang la 'Neeyarang ang 'bi sa'muni seng. A leu gara ngmingtongkpieri seng ming, Geezer aning u 'teenhi, 'Sii-kem aning u 'teenhi a nyogi

bilaang ti ing 'Ee-ya aning u 'teenhing.
29 A leu gara Manaase 'biihi toribogu seng ming Beet Saang aning u 'teenhi, 'Teeyanak aning u 'teenhi, Megii'do aning u 'teenhi, aning 'Doo-wer aning u 'teenhing daang 'bibe. Ama 'puuhing ka Iisiriel 'bi-dau 'Joosef 'biihi daang 'jing.

Aaser baluu

30 Aaser 'bi-daba daang la Iiminaa, Iisiyua, Iisiyu-ai, Beraiya, aning ba yaupoga 'Siira.
31 Beraiya 'bi-daba daang la 'Hii-ber, aning Maalikiel. Una daang la Biirizavit ba.
32 'Hii-ber ming la daang dogi Jaafilet, 'Soo-mer, 'Hootam, aning ba yaupoga Suuwa.
33 Jaafilet 'bi-daba daang la 'Peesak, Biimihal, aning Aasivat. Jaafilet 'biihi daang la bila.
34 'Soo-mer 'bi-daba daang la 'Eehai, 'Rooga, Jehuuba, aning Aaram.
35 U yau 'Hii-lem ming 'bi-daba daang la 'Zoofa, Iimina, 'Sii-les aning Aamal.
36 'Zoofa 'bi-daba daang la Suuwa, Haari'nii-fer, Suuwal, 'Biirai, Iimira,
37 'Bii-zer, Hood, Saama, Siilisa, Iitirang, aning 'Biyiira.
38 'Jeeter 'bi-daba daang la 'Ji-fuune, Piisipa, aning Aaraa.
39 'Yuula 'bi-daba daang la Aaraa, Haaniel, aning Raizaiya.
40 Bama jaa daang iye Aaser 'biihi. Ba daang iye ba ba'mine jagihi 'yi-daangdaba, a 'do 'ju, a i gandaba ang tari nyau. Ba daang iye 'yi-dieribera. Ba buurigberi 'tuubu yeli ang seu 'bing 'puong, ba daang iye 'sojehi ang sigihi taanhuu jauri. 'Tuhi lijeri aning 'tuhi ayuobi daang la ba nuori (26,000).

Beenjaming nie Sool buurigberi

8 Beenjaming daang dogi 'Biila. U 'bi-kpong daang la bila. A 'yiilung daana daang la Aasibel, ka a taalung i Ahaara.
2 'Nooha daang la banaahi daana, ka Raafa i a 'nuulung.
3 'Biila 'bi-daba daang la Aadar, 'Giira, Abaihud,
4 Abiisua, 'Neeyamang, 'Ahoowa,
5 'Giira, Sefuufang, aning Huuram.

6 'Ii-hud buurii la bama. Bana daang la 'Giiba kpieriba ba'mine jagihi ni 'yi-daangdaba. Banang daang firiba bang 'ihi gaa Maanahat ni.
7 Bana la bama: 'Neeyamang, 'Ilai-aa, aning 'Giira. Unang daang firiba bang 'ihi ni. Unang dogi 'Yuuza aning Ahaihud.
8 'Sehareeyim daang tariye 'biihi 'Moo-ab paaluung ming. Ung daang wa kari u pogiba 'Huusim aning 'Bee-ara 'puoring ung dogiba.
9 U poga 'Hoo-des ung daang dogi ning 'Joobab, Ziibiya, 'Miisa, Maalikam,
10 'Jiiyuz, Sakaiya, aning Miirima. Bama daang la u 'bi-daba, a i ba ba'mine jagihi 'yi-daangdaba.
11 'Huusim ming ung daang dogi ning Aabitub aning El'peeyal.
12 El'peeyal 'bi-daba daang la 'Ii-ber, Maisam, aning 'Seem-ed. Unang daang me 'Oono aning Lood, a langning u 'teenhi.
13 Beraiya aning 'Siima daang iye ba ba'mine jagihi 'yi-daangdaba Aajalong kpieriba 'puong. A El'peeyal 'bi-daba nga la daang kari Gaat kpieriba bahi.
14 Beraiya 'bi-daba daang la 'Ahiiyo, 'Seesak, aning Jeere'mot,
15 Zebadaiya, Aarad, 'Ii-der,
16 Maikel, Iisipa, aning 'Jooha.
17 El'peeyal 'bi-daba daang la Zebadaiya, Mesuulam, Heezekai, 'Hii-ber,
18 Iisi'merai, Jezilaiya, aning 'Joobab.
19 Siima 'bi-daba daang la 'Jeekim, Ziikirai, Zaabidai,
20 Eli'nii-ai, Ziilitai, 'Iili-yel,
21 A'deeya, Bera'aiya, aning Siimirat.
22 'Seesak 'bi-daba daang la Iisipang, 'Ii-ber, 'Iili-yel,
23 Aabidong, Ziikirai, 'Heenang,
24 Hananaiya, 'Iilam, Antotaija,
25 Ifediiya, aning Penaiyel.
26 'Jirooham 'bi-daba daang la Saamiserai, Seharaiya, aning Atalaiya.
27 Ba 'mine ming daang la Jaresaiya, 'Ilaija, aning Ziikirai.
28 Ba jemanihing bamahi daang iye ba ba'mine jagihi 'yi-daangdaba. Ba daang iye ningbera, a kpiera Jeruuselem 'puong.
29 Giibiyong ba daang kpieriye Giibiyong 'puong. U poga 'yuori daang la 'Meeyaka.
30 Giibiyong ba 'bi-daukpong daang la Aabidong. U nyieri daang la Zuur.

Ka Kiis, 'Bee-al, 'Nee-dab,
31 'Giidor, 'Ahiiyo, aning 'Ziiker daang 'tu.
32 'Ziiker ming nyieri daang la Miikilot, unang daang dogi Siimiyaa. Ba ming daang kpierang kpari ba dogiriba Jeruuselem 'puong.
33 Nuuring daang dogi Kiis, ka Kiis dogi Sool. Ka Sool ming dogi Joonatang, Malikaisuuwa, Abiinadab, aning Ees 'Bee-al.
34 Joonatang 'bi-dau daang la Meerib 'Bee-al, ka Meerib 'Bee-al ming dogi Maika.
35 Maika 'bi-daba daang la Paitong, Meelek, Taariya, aning 'Eehaz.
36 'Eehaz ming la daang dogi Je'hoowada. Je'hoowadang daang dogi Aalemet, Aazimavet, aning Ziimirai, ka Ziimirai ming dogi 'Mooza.
37 'Moozang daang dogi Biiniya. Biiniya 'bi-dau daang la Raafa. Raafa 'bi-dau daang la El'iiyasa, ka El'iiyasa ming 'bi-dau i 'Ee-zel.
38 'Bi-daba bayuobi ka 'Ee-zel daang dogi. Ba 'yoe la ama: Aazirikam, 'Bookiru, Iisi'me-el, 'Siiyaraiya, 'Obadaiya, aning 'Heenang. 'Ee-zel 'bi-daba daang la bama jaa.
39 U yau 'Ii-sek ming 'bi-daba daang la bama. U 'bi-daukpong daang la 'Yuulam. 'Jiihus daang la a 'yiilung, ka Eliifelet ming i a taalung.
40 'Yuulam 'bi-daba ni daang iye gandaba ang tari nyau. Ba daang iriye anie taanhuu teubung. Ba daang tariye 'bi-daba aning yaanhi ming jemaa. Ba jaa daang iye niba koo aning 'pihinu. Beenjaming buurii la bama jaa.

9 Isi'reeli niba jaa 'yoe daang seuyeng a 'tuuro ba buurigbeeng. Siringkoni ming, a daang seuyeng ing Isi'reeli na'mine gbangu ning. Che 'Juuda niba daang leuye ningjaunyogirihi bang tari gaaning Baabilong, ba limangkong 'jung.
2 A paaluung, niba ang daang die 'yie leu wa 'jing ba 'jisorihing aning ba 'yi-berang daang la Isi'reeli niba, Ngming'puohi 'yi-dieriba, 'Liivai niba, aning a Ngming'puohi 'deu tungtuniba.
3 Jeruuselem 'puong ka 'Juuda niba aning Beenjaming niba ni 'mine daang kpiera. 'Beng ka 'Iifiriam aning Manaase niba 'mine ming daang kpiera.
4 Bana la Amaihud 'bi-dau 'Yuutai. Oomirai 'bi-dau daang la Amaihud, ka Iimirai 'bi-dau i Oomirai. 'Beenai ming 'bi-dau daang la Iimirai.

'Beenai daang iye 'Feerez buurii ni kanga. 'Juuda 'bi-dau daang la 'Feerez.

5 Sai'lo niba 'puong, bamang daang kpiera 'beng: 'Eesahaiya, a 'bi-daukpong ni aning u 'bi-daba.

6 'Ziira 'bi-daba 'puong, bamang daang kpiera 'beng: Jeyuuwel aning u ba'biihi. Niba koohi ayuobi aning lijaanaahi aning 'pie (690) daang la.

7 Beenjaming buuriing, Mesuulam 'bi-dau Saaliyu daang kpieraye 'beng. 'Hodavaiya 'bi-dau daang la Mesuulam, ka Hasenuuwa 'bi-dau i 'Hodavaiya.

8 'Jirooham 'bi-dau Ibiniiya, Uuzai 'bi-dau 'Iila, Miikirai 'bi-dau Uuzai, Sefataiya 'bi-dau Mesuulam, 'Ruu-el 'bi-dau Sefataiya, aning Ibinaija 'bi-dau 'Ruu-el jaa daang kpieriye 'beng.

9 Beenjaming buurii daang iye koohi awai, 'pihinu aning bayuobi (956), a 'tuuro ba jemanihing. Bama jaa daang iye 'yi-daangdaba ba ba'mine jagihing.

10 A Ngming'puohi 'yi-dieriba 'puong, bamahi daang la: Je'deeya, Jehoiyarib, 'Jeeking,

11 aning Hilikaiya 'bi-dau Azaraiya. Mesuulam 'bi-dau daang la Hilikaiya, ka 'Zeedok 'bi-dau i Mesuulam. 'Mireeyot 'bi-dau daang la 'Zeedok, ka Ahaitub 'bi-dau i 'Mireeyot. Ahaitub daang la 'karichi ang kaara Naangmini 'deu ni.

12 'Jirooham 'bi-dau daang la A'deeya, ka Paasiyur 'bi-dau i 'Jirooham. Mali'kiija 'bi-dau daang la Paasiyur, ka 'Ee-diel 'bi-dau i 'Meeyasai. Jaazira 'bi-dau daang la 'Ee-diel, ka Mesuulam 'bi-dau i Jaazira. Mesiilemit 'bi-dau daang la Mesuulam, ka Iimer 'bi-dau i Mesiilemit.

13 A Ngming'puohi 'yi-dieriba nga aning ba ba'biihi nuori daang iye 'tuhi aning koohi ayo'poin aning lijaata (1,760). Ba daang iye ba ba'mine jagihi 'yi-daangdaba. Ba daang iye daba ang ira anie Naangmini 'deu ni tuma tungbung.

14 A 'Liivai niba 'puong, Haasub 'bi-dau daang la 'Simeeya, ka Aazirikam 'bi-dau i Haasub. Hasabaiya 'bi-dau daang la Aazirikam, ka 'Mireerai 'bi-daba ni kanga i Hasabaiya.

15 Bakabaaker, 'Hii-res, Gaalal, aning Maika 'bi-dau Matanaiya ming daang paahiye a 'Liivai niba 'puong. Ziikirai 'bi-dau daang la Maika. 'Eesaf ming 'bi-dau daang la Ziikirai.

16 'Simeeya 'bi-dau daang la 'Obadaiya, ka Gaalal 'bi-dau i 'Simeeya. Jediutang ming 'bi-dau daang la Gaalal, aning 'Eesa 'bi-dau Berakaiya. Eli'keena 'bi-dau daang la 'Eesa. Eli'keena daang kpieriye a 'Nitoofa niba kurihi ning.
17 A 'di-nokaariba daang la Saalum, Aakub, Taalimong, Ahaimang, aning ba ba'biihi. Saalum daang la a 'ju-daana.
18 A waana ana wagiri ning, unang mang 'bi a naa 'di-nokpong ning, sa'muni seng. Bamahi daang la a 'Liivai niba kampuhi ni 'di-nokaariba.
19 'Koora 'bi-dau daang la Ebaiyasaf, ka Ebaiyasaf 'bi-dau i 'Koori. 'Koori 'bi-dau Saalum aning u ba'biihi ni ang 'yi u ba 'deu, a 'Koora niba 'yobe-tuma daang la a tenti'deu 'di-nuori kaabu. Ba ba'mineng da mang kaara Ba Tari Baahaa Daana kampu ni 'di-nuori.
20 Eli'ee-zer 'bi-dau Fiiniyas daang iye ba 'karichi sanga kanga ang pari 'puong. Ba Tari Baahaa Daana daang 'biye u seng.
21 Meselemaiya 'bi-dau Zekaraiya daang la a 'tuohibu tent 'di-nokaara.
22 Banani jaa bang daang 'lugi 'di-nokaariba daang iye koohi a'yi aning 'pie ning a'yi (212). Ba 'yoe daang seuyeng a 'tuuro ba buurigbeeng, ba kurihing. 'Deevid aning Saamiu-el, a kaakaara ning daang 'lugibo ing ba 'yobe-tuma ngang.
23 A 'jung ba ning ba 'biihing daang 'so Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni 'di-noe kaabu, a tenti'deu la bila, a 'tuuro bila ni bang segihi 'bing.
24 Ba daang 'ihiye a 'di-nokaariba ing a 'lomboe anaahi ni. Sa'muni, ngmintongkpieri, sa'mung-goo, aning sa'mungduri seng la bila.
25 Ba ba'biihi ang daang 'bi a kurihing ming da mang wa paahiye ba ingang wagirihi 'mineng a gara 'beri ayo'poin.
26 'Bojung a 'yobe-tuma nga 'puong, 'di-nokaariba ningbera banaahing daang 'bibe. Ba daang iye 'Liivai niba. Banang daang kaara Naangmini 'deu 'puo 'deri aning a bungnanee 'bingjiihi.
27 Ba da mang ngmaa 'giliye Naangmini 'deu ni, 'bojung ba 'yobe-tuma daang la u kaabu. Banang daang 'so u 'yuobu ming 'beeguu jaa.
28 Ba 'mineng daang 'so a Ngming'puohi 'deu tungtungbuunhu kaabu, 'bojung ba da mang soraang che 'yi-nia, a la soraa che kpierania.
29 Ba daang 'ihiye ba 'mine ming ing a buunhu aning a 'ji-pegi'yiruu tungtungbuunhu jaa kaabung. Banang da mang kaara a jongbaaluu, a waing, a kpaang, a iinsens, aning a bung'nyu-noohi.

30 Che a Ngming'puohi 'yi-dieriba 'bi-daba ni 'mineng da mang maana a kpang'nyu-noohi.
31 Saalum, a 'Koora nie ni 'bi-daukpong Matitaiya, a 'Liivai niba ni kanga ming 'yobe-tuma daang la paanuu siebu peretehi 'puong.
32 Ba ba'bi-taa 'Koohat niba ni 'mineng ming daang 'so ka ba mang maana a paanuu'lugirihi ni 'tuohoning Peenhibu 'beu jaa.
33 A 'Liivai niba 'mine ang daang i 'yiengyienibe, a kpiera a Ngming'puohi 'de-kpong 'puo 'debilii ning la bama. Ba daang iye ba ba'mine jagihi 'yi-daangdaba a 'Liivai niba 'puong. Ba da ba la tari 'yobe-tuni jaa paahi, 'bojung ba tuma daang la bila ngminaa aning 'yienguu.
34 Ana 'Liivai niba 'yi-daangdaba nga da mang iye 'yi-dieriba ba jemani ni jaang. Ba daang kpieriye Jeruuselem 'puong.

Sool buurigberi

35 Giibiyong ba Jehaiyel daang kpieriye Giibiyong 'puong. U poga 'yuori daang la 'Meeyaka.
36 Jehaiyel 'bi-daukpong daang la Aabidong. Aabidong nyieri daang la Zuur, ka Kiis, 'Bee-al, Nuur, 'Nee-dab,
37 'Giidor, 'Ahiiyo, Zekaraiya, aning Miikilot ming 'tu.
38 Miikilot daang dogiye Siimiyam. Ba ming daang kpierang kpari ba dogiriba Jeruuselem 'puong.
39 Nuuring daang dogi Kiis, ka Kiis dogi Sool. Ka Sool ming dogi Joonatang, Malikaisuuwa, Abiinadab, aning Ees 'Bee-al.
40 Joonatang 'bi-dau daang la Meerib 'Bee-al, ka Meerib 'Bee-al ming dogi Maika.
41 Maika 'bi-daba daang la Paitong, Meelek, Taariya, aning 'Eehaz.
42 'Eehaz ming la daang dogi 'Jeera. 'Jeerang daang dogi Aalemet, Aazimavet, aning Ziimirai, ka Ziimirai ming dogi 'Mooza.
43 'Moozang daang dogi Biiniya. Biiniya 'bi-dau daang la 'Rifeeya, ka 'Rifeeya 'bi-dau i El'iiyasa. El'iiyasa ming 'bi-dau daang la 'Ee-zel.
44 'Bi-daba bayuobi ka 'Ee-zel daang dogi. Ba 'yoe la ama: Aazirikam, 'Bookiru, Iisi'me-el, 'Siiyaraiya, 'Obadaiya, aning 'Heenang. 'Ee-zel 'bi-daba daang la bila.

Fora Tung'kori Gbangu 10

Sool ang 'ihi u minga 'nyivori

10 Filiisitiya niba daang jauningye Isi'reeli, ka Isi'reeli daba daang jo Filiisitiya niba 'ningbi-tooring. Ba daang kubang loo loo Gili'boowa Tangkpong ni 'jung.

2 'Beng la ka a Filiisitiya niba daang kari Sool aning u 'bi-daba boo 'ningbi-jieng. Ka a Filiisitiya niba daang ku Joonatang, Abiinadab, aning Malikaisuuwa, Sool 'bi-daba ni.

3 A taanhuu daang wa muoyeng ing Sool, ka a tangteuriba tebuu pagi, a imuu baalung.

4 'Beng la ka Sool daang yeli 'ku u jaujaubungpegina: Tagi i ta'kobi vuo, a diu 'chugimo ti 'yoli ka a yo'folo nga ta ira wa degima. Che u jaujaubungpegina ni daang ba diera, 'bojung dabieng daang kpeung 'haali. Bila 'jung ka Sool daang di ta'kobi a 'le u ingang.

5 Sool jaujaubungpegina ni ang wa nye ka Sool 'kpiyeng, ung ming 'le a ta'kobi ingang a 'kpi.

6 A 'jung Sool aning u 'bi-daba bata ning daang 'kpi. U 'deudeme jaang daang lang 'kpi.

7 Ka Isi'reeli daba jaa ang 'bi a lohimbo 'puong wa nye ka a 'sojehi joyeng. Ba daang nyiyeng ming ka Sool aning u 'bi-daba ni 'kpiyeng. Bila 'jung ba daang bahiye ba 'yi-bera che jo. Ka a Filiisitiya niba daang wa kpiera a 'puuhing.

8 'Jie ang wa nyaa ka a Filiisitiya niba daang wa ka ba yaahi a 'kuunhi buunhu, bang nye Sool aning u 'bi-daba ni ang 'kpi jeng jeng Gili'boowa Tangkpong ni 'jung.

9 Bang daang yaahi Sool buunhu che di u 'ju aning u taanhuu boori. Bang daang tihi 'duoho ming ang gaa a Filiisitiya niba paaluu jaa wa 'tuohi ka ba muolaa ba bagi'de-berang aning a niba 'puong.

10 Bila 'puoring ba daang diye Sool taanhuu boori ni ing ba baga 'de-kpong ning, che di u 'ju ni ming chagi 'Dee-gong bagi'de-kpong ning.

11 'Jee-bes Giilied niba jaa daang wa 'wongye anani jaa a Filiisitiya niba ang i Sool.

12 'Beng la ka daba jaa ang tari nyau daang 'ihi ti 'ohi Sool aning u 'bi-daba ni inggbama. Ba daang taraang waaning 'Jee-bes a wa 'ung ba kaba a dakpong ni ang 'bi 'Jee-bes 'puong ni 'muning, che 'le noe 'beri ayo'poin.

13 Ngaang ka Sool daang 'kpi, ung daang ba i Ba Tari Baahaa Daana limaniye ni 'jung. 'Bojung u daang ba 'tu Ba Tari Baahaa Daana nuori, a ti pogi kontondaana ming ung iu kawani.
14 Che u daang ba piehi yela Ba Tari Baahaa Daana seng. Bila 'jung ka Ba Tari Baahaa Daana daang kuu, che leuhi a naalung 'ku Jeesi 'bi-dau 'Deevid.

'Deevid ang leu Iisiriel naa

11 'Beng la ka Isi'reeli niba jaa daang wa lang taa 'Deevid seng 'Hii-birong 'puong a yeli: Siringkoni, ti iye i jiing niba.
2 Wagiri kanga ang pari ming, sanga nga Sool ang daang i naa gba, che ina la nie nga ang da mang diera ning Isi'reeli niba 'yie, a mang tariba 'yining, a leu tariba waaning. Ka Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini daang yeli ngaang 'kui: Inang na chiina n niba Isi'reeli niba, a leu n niba Isi'reeli niba paalikaara.
3 A 'jung Isi'reeli ningbera jaa daang waye a naa seng 'Hii-birong 'puong, ka 'Deevid 'bing 'layiri aniba Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring 'Hii-birong 'puong. Bang daang buo kpaang waahi 'Deevid a 'bimuu Iisiriel naa, a 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana yelihung ni Saamiu-el ang daang yeli ning.

'Deevid ang jau 'di Jeruuselem

4 Ka 'Deevid ning Iisiriel niba jaa daang gaa Jeruuselem, 'Jii-bus la bila. 'Beng ka a 'Jii-bus niba daang 'be ni, a paaluu kpieriba la bila.
5 Che ka a 'Jii-bus kpieriba daang yeli 'ku 'Deevid: I kung kpe che. Anaajaa che 'Deevid daang jau faaye a Zaiyong 'liliji-kpiengaa ni. 'Deevid 'yi-kpong ni la bila.
6 'Deevid daang yeliyeng: Nie jaa ang na die 'yie a ti 'tuohi a 'Jii-bus niba na iye 'yi-diera aning 'sojehi ningkpong. 'Beng la ka Zeri'yu-aiya 'bi-dau 'Joo-ab daang die 'yie 'do, a leu 'yi-diera.
7 Ka 'Deevid daang wa kpiera a 'liliji-kpiengaa ning. Bila 'jung ba daang buonaye 'be 'Deevid 'yi-kpong.
8 U daang meye a 'yi-kpong 'giluu, a 'piili Mai'lo 'begirihi a langning 'be kpachagihi ni jaa. 'Joo-ab la daang maali a 'yi-kpong chelii ni me.
9 Ka 'Deevid daang maaling ira ningtiinhuu ang gara, 'bojung

bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana daang 'biye u seng.

'Deevid gandaba ni

10 A gandaba ni 'Deevid ang daang tari ni 'ju-daamba la bama. Bana ka ba ning Isi'reeli niba jaa da mang lang sung a inna 'Deevid fanga u naalung 'puong ni. A gandaba nga ning Isi'reeli niba jaang daang lang a 'bimuu naa. Bila daang tungyeng a 'tuuro yelihung ni Ba Tari Baahaa Daana ang yeli Iisiriel yela ni.
11 A gandaba ni 'Deevid ang daang tari ni 'yoe la nga: 'Jesoobeyam, Haakimonai yaangaa. Una daang la a 'sojehi ningbera 'ju-daana. U daang jagiye u kpani niba koohi ata ingang, a ku ba jaa wagiri 'yening.
12 Eli'ee-zering daang tohi u ingang. U daang iye a gandaba bata ni kanga. 'Ahoowa nie 'Doodo 'bi-dau daang la.
13 Eli'ee-zer ning 'Deevid daang la Paas Daamim 'puong sanga ni a Filiisitiya niba ang wa lang 'beng a na jau taanhuu ni. 'Teng-gbangu kanga ming daang 'biye 'beng, ka baarili pa u jaa. Ka a niba daang jo a Filiisitiya niba 'ningbi-tooring.
14 Che ka Eli'ee-zer aning 'Deevid daang ahi a 'teng-gbangu gaalinggang a jau 'guu. Ba daang kuye a Filiisitiya niba. Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana daang waaning jau'di birinii.
15 'Beng la ka a 'ju-daamba 'pihita ni bata daang 'sigi 'Deevid seng a 'pieng. Aduulam 'pi-bogu ning la bila. Ka a Filiisitiya niba 'sojehi daang maali ba kampu Reefeyim Lohimbo 'puong.
16 Ana sanga ka 'Deevid daang 'bi a 'liliji-kpiengaa ning, ka Filiisitiya niba 'sojehi kampukpiengaa ming 'bi Beetilehem 'puong.
17 Ka 'Deevid daang yeli aning nyelung: 'Oo, a'wo nie kanga danang ong Beetilehem kolung ni kuong wa 'kumo ka n 'nyu. Unang pieli a 'di-nokpong ni.
18 Ka ba bata ni daang ngmaa kpe a Filiisitiya niba kampu gaa ti 'yi. Bang daang ti ong kuong a Beetilehem kolung ning, 'beng pieli a 'di-nokpong ni. Bang daang taraa wa 'ku 'Deevid, che u ba sagi 'nyua. Ung daang dia 'kiri bahi 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
19 Ngaang ka 'Deevid daang yeli: 'Oo n Naangmini, 'chihee la ka n i bila. A daba nga ang ba i ba 'nyivoe 'niiri ni jiing mang na 'nyu bi? 'Deevid daang ba sagi 'nyua, 'bojung ba 'nyivoe la bang di teginia waaning.

Yela a gandaba bata ni ang daang i la bila.
20 'Joo-ab yau Abiisahai daang la bata 'mine ming 'ju-daana. U daang jagiye u kpani daba koohi ata ingang, a kuba a die 'yuori a bata nga 'puong.
21 A bata nga ingang, Abiisahai bang da nana yaga. Bila 'jung u daang leuye ba ningkpong, anaa jaa ka u daang ba ta a fora bata ni.
22 Jehoiyada 'bi-dau daang la Bi'neeya. Dau kanga ang tari nyau a 'yi Kaabiziyel 'bi-dau daang la. U daang tungye gandatuma yaga jaa, a ku 'Moo-ab daba ba'yi 'mine ang 'woning 'gbegime. U daang 'sigiye bogukpong ti ku 'gbegini. A daari ka 'sinoo daang 'lere.
23 Ung daang ku 'Iijipiti nie kanga ming ang i yogu yaga, ka u yogulung i 'kiyubitihi a'nu. Kpani juuri ang 'woning 'woowooro kpadau wega daang 'biye a 'Iijipiti nie nga 'nung. Che daboli ka Bi'neeya daang 'sigi ti 'tuohi niu, a ngmieli a kpani faa a 'Iijipiti nie 'nuuhing, a leu di a dau minga kpani nga kuu.
24 A yela nga ka Jehoiyada 'bi-dau Bi'neeya daang i, a die 'yuori a'wo a gandaba bata ni.
25 Siringkoni una bang daang nana yaga gaa a 'pihita ni. Che u daang ba ta a fora bata ni. Ka 'Deevid 'ihuu ung i u 'sojehi ang mang 'guruu ningkpong.
26 A jaujaukpienhi ming daang la 'Ee-sahel, 'Joo-ab yau, aning Beetilehem nie 'Doodo 'bi-dau Eli'heenang.
27 Ba 'mine ming daang la 'Heerod nie Saamot, Peelong nie 'Hii-lez,
28 'Tikoowa nie Iikes 'bi-dau Aira, Aanatot nie 'Ee-bi'ii-zer,
29 'Huusa nie Siibekai, 'Ahoowa nie 'Iilayai,
30 'Nitoofa nie Mahaariyai, 'Nitoofa nie 'Bee-anaa 'bi-dau 'Hii-led, aning
31 Raibai ang 'yi Giibiya 'bi-dau Iiteyai ang i Beenjaming nie. A jaujaukpienhi 'mine ming da nang la Piiratong nie Bi'neeya,
32 ka Huurai ang 'yi 'Geeyas konbo'bilii ni 'puo, Aaraba nie 'Ee-biel,
33 Bahuurim nie Aazimavet, 'Se-aal'bong nie 'Ilaiyaba,
34 ka Gaizo nie 'Heesem 'bi-daba ni, aning Haara nie Saage 'bi-dau Joonatang.
35 Ba 'mine ming daang la Haara nie 'See-kar 'bi-dau Ahaiam, Uur 'bi-dau Elaifal,
36 Mekiirat nie 'Hii-fer, Peelong nie Ahai'ja,

37 Kaarimel nie Heezirai, Eezi'beyai 'bi-dau 'Neeyarai,
38 'Neetang yau 'Joo-el, Haageri 'bi-dau Miibihar,
39 Aamong nie 'Zii-lek, aning Be'rootai nie 'Neeharai ang daang i Zeri'yu-aiya 'bi-dau 'Joo-ab jaujaubungpegina.
40 Ba 'mine ming daang la Iitira nie Aira, Iitira nie 'Gee-reb,
41 Hiit nie 'Yuraiya, Aalai 'bi-dau 'Zeebad,
42 aning Ruubeng nie Saiza 'bi-dau Aadina. Aadina daang iye Ruubeng niba 'ju-daana, ka 'sojehi 'pihita daang 'bi u seng.
43 A jaujaukpienhi 'mine ming daang la 'Meeyaka 'bi-dau 'Heenang, Miitika nie Joosafat,
44 Aasitera nie Uzaiya, Aar'o-yer nie 'Hootan 'bi-daba 'Seema aning Jehaiyel,
45 Siimirai 'bi-dau Jedaiya-el, ka u yau 'Jooha, a Taiz nie ni.
46 Ba chelee ming daang la 'Meehat nie 'Iili-yel, Eli'neeyam 'bi-daba Jeeribai aning Joosavaiya, 'Moo-ab nie Iitima,
47 ka 'Iili-yel, 'Oo-bed, aning 'Mizooba nie 'Jee-siel.

Jaujauriba ang ti 'tuuro 'Deevid

12 Daba 'mine daang waye 'Deevid 'jie Ziikilag 'puong. A sanga ka 'Deevid da nang mang yo jora sogina Kiis 'bi-dau Sool yela. Ba daang puoye a gandaba ingang, a i sunginiba a taanhuu 'puong.
2 Ba da mang pegiliye tama, a da mang tuong di ba 'nuduri bii goo fooraning 'kubo. Ba da mang diang teura tama ming. Ba daang iye Beenjaming baluu, a i Sool buurii.
3 A daba la bama: 'E-hai'ii-zer daang la ba 'ju-daana, ka 'Joowas 'tu. Giibiya nie 'Simeeya 'bi-daba daang la. Ba 'mine ming la Aazimavet 'bi-daba Jeeziel aning 'Pii-let, ka Beeraka, aning Aanatot nie 'Jeehu.
4 Giibiyong nie Isi'meeya ming daang iye gandau a 'pihita ni 'puong. Una daang la a 'pihita ni 'ju-daana. Ba 'mine ming la Jeremaiya, 'Jaheezi-el, 'Joheenang, Ge'diira nie Joosabad,
5 'Iluuzeyai, Jeerimot, 'Bialaiya, Semaraiya, aning Haarumaf nie Sefataiya.
6 'Mine la Eli'keena, Isisaiya, 'Azeeri-el, 'Jowiizer ka 'Jesoobeyam, a 'Koora niba ni,
7 aning 'Jirooham ang 'yi 'Giidor 'bi-daba ni. Bana la 'Jowiila aning

Zebadaiya.
8 Gaad niba 'mine ming daang jo gaa ti paahiye 'Deevid ingang a
'liliji-kpiengaa ning a mo'sogihing. Ba daang iye gandaba ang tari
nyau, bang 'wulibo taanhuu jauri. Ba daang bangye 'kuri bunglegirihi
aning kpama pegilibu. Ba 'ningbisogihi daang 'woningye 'gbegime
'ningbisogihi, bang i nyagihuu ming a'wo walihi ang 'bi taanhi 'juring.
9 'Ii-zer daang la a ningkpong, ka 'Obadaiya i a 'yiilung. 'Ilaiyab daang
la taalung.
10 Misimaana daang la naahung, ka Jeremaiya i 'nuulung,
11 ka Aatai i a bayuobi daana. 'Iili-yel daang la a bayo'poin daana,
12 ka 'Joheenang i a ba'nii daana, ka Eelizabad i bawai daana,
13 Jeremaiya daang la 'pie daana, ka Maakabaina i 'pie ning'yeni daana.
14 Ba daang iye Gaad 'bi-daba ni 'mine, a i a 'sojemuni ningbera. Ba jaa
bung'bile daang kaariye 'sojehi koo, ka ba ningkpong ni ming kaara
'tuhi.
15 Bamang daang ngmaa Jooridang Mani a 'chiu-fora 'puong. A sanga ka
u daang paye a 'ihi laali u 'kongkogiri jaa. Ba daang kariye banani jaa
ang 'bi a lohimbohi 'puuhing ni bang jo yaari, a gaa sa'muni aning
ngmintong'liengee jaa.
16 Beenjaming aning 'Juuda daba 'mine ming daang waye 'Deevid 'jie a
'liliji-kpiengaang.
17 Ka 'Deevid daang 'yi ti 'tuohibo, a yeli 'kubo: Ka laangfie wa la yeng
waananing ka ye sungma, n 'sikiri na dieye ye yela. Che a'mineng ye
ta wa wa ka ye yaama 'ku n dondomihi. Ka bila yeng wa la, n 'nuuhi
ang ba tung beu yeng 'puong, ti ba'mine Naangmini ni 'liinhi nye a
ngmaa saree.
18 'Beng la ka a Sie daang 'sigi Amaas'eyai a 'sojehi 'pihita ningkpong ni
ingang. Ung daang yeli:
'Deevid 'woi. Inang 'soti,
ti ahiye i 'puoring, Jeesi 'bi-dau 'woi.
Maahuu yaa, maahuu 'bi i seng,
a 'bi i sunginiba ming seng.
'Bojung i Naangmini ni sunginiing.
Ngaang ka 'Deevid daang dieba, a veng bang i a 'sojemuni ningbera.
19 Ba 'mine ming daang 'yiye Manaase a jo ti 'tuuro 'Deevid sanga ni u

ning a Filiisitiya niba ang daang gara ka ba jauning Sool taanhuu ni. Che 'Deevid ning u niba daang ba sung a Filiisitiya niba, 'bojung a Filiisitiya niba 'yi-daangdaba daang buyeng a karuu bahi. Ba daang yeliyeng: U na irang wa leu jo gaa u ningkpong Sool 'jie ka ti kong ti 'juri.

20 'Deevid ang daang gaa Ziikilag ni, Manaase niba ang jo gaa ti 'tuuruu la Aadinaa, Joozabad, Jedaiya-el, Maikel, Joozabad, Elaihu, aning Ziilitai. 'Bojung gandaba ang tari nyau daang la a 'sojehi 'tuhii ningbera nga ang 'yi Manaase.

21 Ba da mang sungye 'Deevid a jauning a ngmaakpaari 'suguhi ni, 'bojung gandaba ang tari nyau daang la ba jaa. Bang daang i 'sojehi ningbera ming a 'sojemuni 'puong.

22 Ka niba da maang waana 'beu la 'beu jaa sungina 'Deevid. Ba daang wayeng bilaang a wa leu 'sojemuni ang i kpong, a 'woning Naangmini 'sojemuni.

Niba 'mine ming la puoye 'Deevid ingang 'Hii-birong 'puong

23 Niba ang daang i taanhuu 'siri a wa 'Deevid seng 'Hii-birong 'puong nuori la ni. Ba daang waye 'be ka ba wa leuhi Sool naalung ni 'ku 'Deevid a'wo Ba Tari Baahaa Daana yelihung ang 'wuli bila ni.

24 'Juuda 'bi-daba 'puong, niba ang da mang pegina 'kuri bunglegirihi aning kpama daang iye 'tuhi ayuobi, aning koohi a'nii (6,800) ang tari jaujaubuunhu.

25 Siimiyung 'bi-daba 'puong, gandaba ang tari nyau a sigining taanhuu jaubu daang iye 'tuhi ayo'poin aning koo (7,100).

26 'Liivai 'bi-daba 'puong, 'tuhi anaahi aning koohi ayuobi (4,600) daang la.

27 Jehoiyada, Eerong niba 'yi-diera ni ming daang puoye a niba ingang. Niba 'tuhi ata aning koohi ayo'poing (3,700) daang 'bi u seng.

28 Kanga ming daang la 'Zeedok. U daang iye 'bi-polii a i jaujaura ang tari nyau. 'Sojehi ningbera lijeri aning ba'ying daang 'yi u ba jagang.

29 Beenjaming 'bi-daba 'puong, niba 'tuhi ata daang la. Sool dogiriba daang la. Ka ana wagiri ni naaning daang wa ta, ba jemaa 'jie jaang daang i limaniye 'ku Sool 'deu.

30 'Iifiriam 'bi-daba 'puong, niba 'tuhi lijeri aning koohi a'nii (20,800)

daang la. Ba daang iye gandaba ang tari nyau, a i daba 'yoe ang 'do ba ba jagihi jaang.

31 Manaase buurichelii ni 'puong, niba 'tuhi 'pie ning a'nii (18,000) daang la. Ba daang iye niba bang buong ba 'yoe a 'lugibo ka ba wa 'bing 'Deevid naa.

32 Iisakar 'bi-daba 'puong, 'ju-daamba koohi a'ying daang 'bibe. Ba daang bangye a wagirihi 'ningbiri, a bang yeli ni ang sigining ka Isi'reeli niba i. Banang daang 'so kpiengu ba dogiriba ni jaa ingang.

33 Zeebiyulung niba 'puong, daba 'tuhi 'pihinung daang 'bibe a da mang gara taanhuu. Ba daang iye daba ang jigi taanhuung, a na bang jauning jaujaubung jaa baluu. Daba ang tari 'sikiri-kpienhi, a i limaniye 'ku ba ningkpong daang la.

34 Naafitalai niba 'puong, 'sojehi ningbera 'tuhing daang 'bibe. Daba 'tuhi 'pihita aning 'tuhi ayo'poin (37,000) ang pegili 'kuri bunglegirihi aning kpamang daang 'bi ba seng.

35 Daan niba 'puong, daba ang bang taanhuu 'ningbiri daang iye niba 'tuhi lijeri aning 'tuhi a'nii aning koohi ayuobi (28,600).

36 Aaser niba 'puong, banani ang da mang tuong gaa taanhuu, a tuong nyogi ba miihi taanhuung daang iye daba 'tuhi lijaa'yi (40,000).

37 Ruubeng niba, ka Gaad niba, ka Manaase buurichelii ni niba 'puong, daba 'tuhi-koo aning 'tuhi lijering daang 'bibe (120,000). Jooridang Mani 'lombo-jaala ni bang daang 'yi. Ba daang booyeng aning jaujaubung jaa baluu a 'gu taanhuu.

38 A daba nga jaa ang i jaujauriba, a i limaniye 'ku ba ningkpong daang waye 'Hii-birong. Limaniye 'sikiri bang daang tari waaning 'be. Ba daang wayeng ka ba wa 'bing 'Deevid Iisiriel jaa naa. Isi'reeli niba ni jaa ang kpeling ni ming daang tariye haakili'yeni ka ba 'bing 'Deevid naa.

39 Ba daang 'biye 'Deevid seng 'beri ata, a 'dire che 'nyuuro, 'bojung ba ba'biihi ni daang nariye ba yela.

40 Banani ming ang daang 'jing pieliba da mang waananingye siimaa. Iisakar, Zeebiyulung, aning Naafitalai jaa bang da mang ti 'yi-nia waaning. Buunhi aning nyogimahi, ka buntaanhi aning nadavarihi bang da mang di 'tuogaa waaning. A siingbuura nga la jong, kangkang'gbunihi aning 'girep 'gbunihi, waing, kpaang, ka nadavarihi

aning piihi yaga jaa, 'bojung nyengka daang 'biye Iisiriel 'puong.

Bila ni bang leu tari a 'layiri daga waaning

13 'Beng la ka 'Deevid ning a 'sojehi 'tuhi 'tuhi aning koo koo ningbera ni daang nye taa. U ning a 'yi-diera ming jaang daang nye taa.

2 Ka 'Deevid daang yeli 'ku Isi'reeli niba langbu ni jaa: Ka ngaang wa sigihiye, ka bila ming wa 'yi Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini seng, ye veng ka ti tihi 'duoho ka a gaa ti ba'biihi ni seng 'jie jaang. Banang chehi, a 'bi Iisiriel paaluu jaang ni. Ye veng ka ti tung a Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a 'Liivai niba ni ang 'bi ba 'yi-berang aning ba samamang ming 'jie ka ba wa langniti.

3 Ti ti tari ti Naangmini daga ni leu waaning ti 'puo. 'Bojung a 'yi Sool naalung sanga jaa a waana nga, ti ba la diu piehi yela.

4 'Beng la ka a langbu niba jaa daang yeli ka ba na iye bila, 'bojung a yeli daang 'toriyeng a niba jaa 'ningeng.

5 A 'jung 'Deevid daang laanhiye Isi'reeli niba jaa lang taa. U daang laanhibang, a 'piili Saihor Konboo ang 'bi 'Iijipiti 'puong che gara 'Heemat nuori. U daang iye bila bang na ti tari Naangmini daga ni 'yining Kiirijat 'Jii-arim waaning.

6 Ka 'Deevid aning Isi'reeli niba jaa daang 'do gaa 'Bee-ala, Kiirijat 'Jii-arim la bila. 'Juuda nibang daang 'so 'be. Ba daang gaayeng ka ba ti tari Naangmini, Ba Tari Baahaa Daana ang mang 'bi a cheribihi kpachagang, u daga ni 'yining 'be waaning. 'Beng bang mang daanha u 'yuori ni.

7 Bang daang di Naangmini daga ni dogili 'toriko-paalaang. Abiinadab 'deung bang daang ti diu 'yining, ka 'Yuuza aning 'Ahiiyo tagira a 'toriko.

8 Ka 'Deevid aning Isi'reeli niba jaa daang ngmi 'yieme Naangmini 'ningbi-tooring aning ba fanga jaa. Ba daang 'yieneng che ngmira 'konihi, 'yieme bungngmirihi bang di 'ngmie maali, sinsagihi, peretengmirihi, aning biengkonihi.

9 Bang daang wa ta Kaidong jiengaa, ka 'Yuuza tie u 'nu ka u nyogi a daga, 'bojung a nadavarihi daang ngmiye gberi.

10 Ka Ba Tari Baahaa Daana 'suuri daang 'ihi 'Yuuza ingang. Ung daang ngmi 'Yuuza ku, ung tie u 'nu nyogi a daga 'jung. Ung daang 'kpi 'beng,

Naangmini 'ningbi-tooring.
11 Ka 'Deevid daang nye 'suuri, Ba Tari Baahaa Daana ang ngmi 'Yuuza
ku ni 'jung. Bila 'jung bang buona a 'jie 'Piirez 'Yuuza a waana 'jine.
12 Dabieng daang kpeye 'Deevid Naangmini yela a daari, ung yeli: Wala
mang na i tari Naangmini daga nga waaning n seng?
13 A 'jung 'Deevid daang ba sagi tari a daga kpening 'Deevid 'Yi-kpong ni,
che daang leu bie a taruu kpening Gaat nie 'Oo-bed 'Iidom 'deu.
14 Naangmini daga ni daang kpelingye 'Oo-bed 'Iidom jaga niba seng
'chiuri ata. Ka Ba Tari Baahaa Daana daang pegi 'Oo-bed 'Iidom 'deu
niba aning bung jaa ung tari.

'Deevid 'deu aning u 'deu niba

14 Ka Taiyer naa Hairam daang tung tungtuniba 'Deevid seng. U daang
tuoliye 'siid-er daari, a langning 'meesinihi aning kapintahi ka ba ti
me 'deu 'kuu.
2 'Deevid daang bangyeng ka Ba Tari Baahaa Daana 'bimuung Iisiriel
naa. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana daang 'duohiye 'Deevid naalung,
una Ba Tari Baahaa Daana niba Isi'reeli 'deme yela.
3 'Beng la ka 'Deevid daang di pogiba Jeruuselem 'puong paahi, a dogi
'bi-daba aning 'bi-pogiba la paahi.
4 'Biihi ung dogi Jeruuselem 'puong 'yoe la nga: Samuuya, 'Soobab,
'Neetang, Soolomong,
5 Iibihar, Elaisua, El'pee-let,
6 'Nooga, 'Nii-feg, Jafaiya,
7 Eliisama, 'Biilaiyada, aning Eliifelet.

'Deevid ang jau'di Filiisitiya niba

8 Filiisitiya niba daang 'wongyeng ka ba buoye kpaang waahi 'Deevid a
'bimuu Iisiriel jaa naa. Ka a Filiisitiya niba jaa daang 'do ka ba ti bo
'Deevid. Ka 'Deevid daang 'womaa, a 'yi 'tuohibo.
9 'Beng la ka a Filiisitiya niba daang wa yaari Reefeyim Lohimbo ning.
10 Ka 'Deevid daang piehi Naangmini a jugihi: N 'do ti 'tuohi a Filiisitiya
niba bi? I na dibang ing n 'nung? Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kuu:
'Duoro, 'bojung n na dibang ing i 'nung.
11 A 'jung ba daang gaaye 'Bee-al Pe'reezim ka 'Deevid ti jau tuong a

Filiisitiya niba 'beng. 'Beng la ka 'Deevid daang yeli: Naangmini diye n 'nu kau kpe n domihi 'puo a'wo kuong ang mang chie 'jie kpe bila ni. Bila 'jung ba daang buoniye a 'jie ka 'Bee-al Pe'reezim.
12 Ka a Filiisitiya niba daang bahi ba baga 'beng ka 'Deevid 'ku nuori ka u 'sojehi di 'buung nyugaa.
13 Bila 'puoring, a Filiisitiya niba daang la wa yaariye a lohimbo 'puong a 'pigi a niba.
14 Bila 'jung 'Deevid daang la piehiye Naangmini, ka Naangmini yeli 'kuu: Ta wa biehiba 'duoro 'be. Leu 'giliba a wa 'tiribe a baka daari ni 'ningbi-tooring. (2 Saamiu-el G. 5:23)
15 Ka inang wa 'wong 'sojehi 'cheni dangini a baka daari 'juring, ka i 'yi gaa taanhuu. 'Bojung Naangmini dieye i 'yie gaa a na ti ngmi a Filiisitiya 'sojehi ni.
16 Ka 'Deevid daang i bila ni Naangmini ang 'kuu nuori ni. Bang daang ngmi a Filiisitiya 'soje-jemaa ni a 'yi Giibiyong a gara Geezer.
17 'Beng la ka 'Deevid 'yuori daang 'do paalihi jaang, ka Ba Tari Baahaa Daana veng ka paalihi jaa niba joruu.

Ba tariye a 'layiri daga waaning Jeruuselem

15 'Deevid daang meye u minga 'deri 'Deevid 'yi-kpong ning. U daang maaliye 'jie ming 'ku Naangmini daga ni, a kpaahi tent imuu.
2 Bila 'puoring ka 'Deevid daang yeli: Nie jaa ba tari sori ka u pegili a Naangmini daga, ka 'Liivai niba naani. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana 'lugibong ka ba mang pegina Naangmini daga ni che tuna u 'ningbi-tooring ming wagiri jaa.
3 Ka 'Deevid daang laanhi Isi'reeli niba jaa lang taa Jeruuselem 'puong bang na 'do ti tari Ba Tari Baahaa Daana daga ni waaning u 'bingjie. 'Be ka 'Deevid daang maali u yela ni.
4 'Beng la ka 'Deevid daang laanhi Eerong buurii aning a 'Liivai niba lang taa.
5 'Koohat 'bi-daba 'puong, 'Yuuriel daang la a 'yi-diera. Ka u dogiriba koo aning lijeri ming daang puo.
6 'Mireerai 'bi-daba 'puong, 'Eesahaiya daang la a 'yi-diera. Ka u dogiriba koohi a'yi aning lijeri (220) daang puo.
7 Guurisung 'bi-daba 'puong, 'Joo-el daang la a 'yi-diera. Ka u dogiriba

koo aning 'pihita daang puo.
8 Elzaphan 'bi-daba 'puong, 'Simeeya daang la a 'yi-diera. Ka u dogiriba koohi a'yi daang puo.
9 'Hii-birong 'bi-daba 'puong, 'Iili-yel daang la a 'yi-diera. Ka u dogiriba lijaanaahi daang puo.
10 Uuzaiyel 'bi-daba 'puong, Amiinadab daang la a 'yi-diera. Ka u dogiriba koo aning 'pie ning ba'yi (112) daang puo.
11 Ka 'Deevid daang buong 'Zeedok aning Abaiyatar, a Ngming'puohi 'yi-dieriba. U daang buongye a 'Liivai niba nga ming. Bana la 'Yuuriel, 'Eesahaiya, 'Joo-el, 'Simeeya, 'Iili-yel, aning Amiinadab.
12 Ung daang yeli 'kubo: Yena la 'Liivai niba ba'mine jagihi 'yi-daangdaba. Ye i ye miihi 'forifori, ye ning ye ba'biihi, a 'do ti tari Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini daga ni waaning 'jie ni mang maali u yela ni.
13 'Bojung yeng daang ba i bila a fora ni 'jung la ka Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini daang ngmiti. Ting daang ba piehuu bang bila ni ang sigining ka ti 'tu ni 'jung ung daang i bila.
14 A 'jung a Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a 'Liivai niba daang iye ba miihi 'forifori a na gaa ti tari Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini daga ni 'do waaning.
15 Ka a 'Liivai niba 'biihi daang pegili a Naangmini daga ni ba bagi'bieng. U dapuola ni bang daang di pegiluu a'wo bila ni 'Moosis ang 'ku nuori a 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana yelihung ni.
16 'Beng la ka 'Deevid daang yeli yela 'ku a 'Liivai niba 'yi-dieriba ka ba 'lugi ba ba'biihi ka ba i a 'yiengyienibe. Banang na mang 'yiene ka ba ngmira a 'yieme bungngmirihi nga: bungngmirihi bang di 'ngmie maali, 'konihi, aning peretengmirihi inna. Ba na mang iriye bila, a 'duoho ba kokoe aning nyengkakpong.
17 A 'jung a 'Liivai niba daang 'lugiye 'Joo-el 'bi-dau 'Hiiman. U ba'biihi ming 'puong, Berakaiya 'bi-dau 'Eesaf bang daang 'lugi. Ba ba'biihi 'Mireerai 'bi-daba ming 'puong, 'Kuseeya 'bi-dau 'Iitang bang daang 'lugi.
18 Niba ang daang la paahi ba ingang la ba ba'biihi ni ang tohi ningberii 'puong. Bana la Zekaraiya, Ben, 'Jayee-ziel, aning Semiiramot, Jehaiyel, 'Yuunai, 'Ilaiyab, Bi'neeya, 'Meyasiiya, Matitaiya, Eliifele,

Miki'niiya, 'Oo-bed 'Iidom, aning 'Jiyii-el. Bana daang la a 'di-nokaariba.

19 A 'yiengyienibe ming daang la 'Hiiman, 'Eesaf, aning 'Iitang. Banang daang 'so a yaawa peretehi ni ngmiibu.

20 Zekaraiya, 'Ee-ziel, Semiiramot, Jehaiyel, 'Yuunai, Bi'neeya, 'Ilaiyab, 'Meyasiiya, aning Bi'neeyang daang ngmira a 'ngmie 'yieme buunhu aning aalamot ngmiibu.

21 Matitaiya, Eliifele, Miki'niiya, 'Oo-bed 'Iidom, 'Jiyii-el, aning 'Ezazaiyang ming da mang ngmira a 'konihi aning Seeminit ngmiibu 'leenhe inna.

22 Kenanaiya, a 'Liivai niba 'yi-diera ning daang kaara a 'yieme yelitarihi, 'bojung u daang bangye a 'ningbiri.

23 Berakaiya aning Eli'keena daang la a daga 'bingjie 'di-nokaariba.

24 A Ngming'puohi 'yi-dieriba Sebanaiya, Jehoosafat, Netaaniyel, Amaas'eyai, Zekaraiya, Bi'neeya, aning Eli'yee-zer 'mineng da mang ahi a Naangmini daga 'ningbi-tooring a ngmira biengkonihi. Ka 'Oo-bed 'Iidom aning Jehaiya ming daang i a daga 'bingjie 'di-nokaariba.

25 Ngaang ka 'Deevid, Isi'reeli ningbera aning a 'sojehi 'tuhii ningbera ni daang gaa ka ba ti tari Ba Tari Baahaa Daana 'layiri daga ni 'yining 'Oo-bed 'Iidom 'deu 'do waaning. Ba daang gaaye 'be aning nyengka.

26 Ka Naangmini daang sung a 'Liivai niba ni ang pegili Ba Tari Baahaa Daana 'layiri daga ni. A 'jung ba daang nyogihiye nadee ayo'poin aning pidee ayo'poin a 'ihi sarika.

27 'Deevid daang yeriye masari tani kparikpong. Bila daang la a 'Liivai niba ni jaa ang pegili a daga ni ming. A 'yiengyienibe aning a 'yieme ningkpong Kenanaiya ming daang yeriye a taa. Ka 'Deevid daang yeri masari tani iifod ming paahi. ('Yiibu G. 25:7)

28 Ngaang la ka Isi'reeli niba jaa daang ti tari Ba Tari Baahaa Daana 'layiri daga ni 'do waaning. Ba daang tahinang, a ngmira iila aning biengkonihi aning peretengmirihi inna. Ba daang ngmiraye bungngmirihi bang di 'ngmie maali aning 'konihi ming inna a 'yiemeng.

29 Ba Tari Baahaa Daana 'layiri daga ni daang wa kpeye 'Deevid 'Yi-kpong ni. U kpiebu ni 'puong ka Maikel, Sool 'bi-poga ni daang 'liinhe to'korong. Ung daang nye Naa 'Deevid ang seura 'vinne che ngmira 'yieme ming. Ka Maikel daang diu fiengye u 'sikiring.

16 Bang daang waaning Naangmini daga ni wa 'bing a tenti'deung.
Una ka 'Deevid daang maali u yela ni. Bila 'puoring ba daang
'ihiye sarika nyugirihi aning maahuu sarikihi Naangmini
'ningbi-tooring.
2 'Deevid ang daang wa 'ihi a sarika nyugirihi aning a maahuu sarikihi
baahi, ung duhi sung 'ku a niba Ba Tari Baahaa Daana 'yuoring.
3 Bila 'puoring u daang toriye siimaa 'ku Isi'reeli nie jaa, daba aning
pogiba jaa. U daang 'kuye ba kanga jaa paanuu'gbuli, 'deeti 'gbunihi
aning 'girep 'gbunihi.
4 U daang 'ihiye a 'Liivai niba 'mine ming ka ba tuna Ba Tari Baahaa
Daana daga ni 'ningbi-tooring. Ba tuma daang la ka ba mang tieha Ba
Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini ni yela, a 'puohuu barika, che
'pugiruu ming.
5 'Eesaf daang la a 'ju-daana, ka Zekaraiya tohi u ingang. Ka 'Jiyii-el,
Semiiramot, Jehaiyel, Matitaiya, 'Ilaiyab, Bi'neeya, aning 'Oo-bed
'Iidom 'mine ming tohi. 'Jiyii-el 'mineng da mang tari a bungngmirihi
bang di 'ngmie maali aning 'konihi che ka 'Eesaf ming ngmira
peretengmirihi inna.
6 Ngming'puohi 'yi-dieriba Bi'neeya aning 'Jaheezi-el la a da mang
ngmira a biengkonihi wagiri jaa Naangmini 'layiri daga ni
'ningbi-tooring.

'Deevid barika 'puohibu 'yienii

7 A daari ka 'Deevid daang 'piili di a 'yienii nga ing 'Eesaf aning u
ba'bi-taa ni 'nuuhing ka ba mang di 'puoho Ba Tari Baahaa Daana
barika.

8 'Oo ye 'puoho Ba Tari Baahaa Daana barika.
Ye buong u 'yuori.
Ye veng ka u tungtunihi yela yaari a paalihi 'puong.
9 Ye 'yieng 'kuu, ye 'yieng 'yieme 'kuu.
Ye yeli u tungsiela jaa yela.
10 Ye nyengina u 'yo-pegi'yiruu ning.
Ye banani ang buora Ba Tari Baahaa Daana,
ye nyengina ye 'sikieng.

Fora Tung'kori Gbangu 16

11 Ye buora Ba Tari Baahaa Daana aning u kpiengu.
Ye mang dira ye hiengbuhi 'binne u 'ningbi-tooring wagiri jaa.
12 Ye tiehi u tungkanaama ung tung.
Ye tiehi u yelisiela aning u nuori saringmaarihi ni yela.
13 'Oo yena u tungtuna Iisiriel buurii, ye tiehaa.
Yena Jeekob 'biihi u ning'lugirihi, ye tiehaa.

14 Una la Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini.
U saree ngmaabu 'biye dunee jaang.
15 Ye mang tieha u 'layiri ni yela wagiri jaa.
A yelihung ni yela ung 'ku nuori a gara jemanihi 'tuhu ni.
16 Una la a 'layiri ni ung daang 'bing ning Aaburaham,
aning puobu ni ung daang po 'ku Aizik ni.
17 Una ung la yeli ung leu yeli'tuuruu 'ku Jeekob,
a i 'layiri ang ba tari baahaa 'ku Iisiriel.
18 Ung daang yeli:
Ina mang na di 'Keenan paaluu 'ku ka u leu i cheng.
19 A sanga ye daang iye ningfiing.
Siringkoni ye daang iye fiing yaga,
che nang i saamba ming u 'puong.

20 Ba da mang 'yiye paaluu gaa u to,
a 'yi naalung paaluu nga,
a gaa buurijaala kanga.
21 Che u daang ba sagi ka nie jaa dogihiba.
Mm, u daang kpaahiye na'mine ba yela a yeli.
22 Ye ta wa fiinha n niba mang buo kpaang waahi.
Ye ta wa ira n dangyeriba ming yelibeu jaa.

23 Dunee niba jaa, ye 'yieng 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
Ye yera u 'chihilung 'duohi-sung ni yela 'beu la 'beu jaa.
24 Ye yeli u girima yela a paalihi 'puong.
Ye yeli u tungsiela yela nibihi jaa 'puong.
25 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana iye kpong,
a sigining 'pugibu ming yaga jaa.

Unang sigining ka ba joruu a gaa ngmima jaa.
26 'Bojung a nibihi ngmima ni jaa iye baga,
che Ba Tari Baahaa Daanang naang sagbama.
27 Nanihung aning ningberii girima 'biye u 'ningbi-tooring.
Kpiengu aning 'pu-peli 'biye u kpe'jieng.

28 Yena nibihi buurii, ye 'ku Ba Tari Baahaa Daana,
ye 'ku Ba Tari Baahaa Daana girima aning kpiengu.
29 Ye 'kuro Ba Tari Baahaa Daana girima ang sigihi u 'yuori.
Ye waaning 'kuubu, a wa u 'ningbi-toori.
'Oo ye 'churi 'puohi Ba Tari Baahaa Daana
pegi'yiibu vielung 'puong.
30 'Teng-gbani niba jaa,
ye veng ka ye iinhi 'miine u 'ningbi-tooring.
A dunee ahiyeng 'gbing 'gbing.
U daang kung 'jigihi.

31 Sagbama, ye nyengina, ka 'teng-gbani ming tari 'pu-peli.
Ba yera ngaang a paalihi 'puuhing:
Ba Tari Baahaa Daana la Naa.
32 Veng ka mangkpong aning u 'puo buunhu huura.
Veng ka kuola aning bung jaa ang 'bi u ming ingang nyengina.
33 'Beng la ka kongkori 'puo daari na nyengina
Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.
'Bojung U waanang ka u wa 'di a dunee saree.

34 'Oo ye 'puoho Ba Tari Baahaa Daana barika,
'bojung u yela sumang,
ka u nungbu ang ba baaha 'bibe a gara wagiri jaa.
35 Ye yeli: Dieti, 'oo ti 'chihilung Naangmini.
Laanhiti lang taa a faati banani ang ba i 'Juuhi ni 'nuuhing.
Iti bila ka ti 'puohi i 'yo-pegi'yiruu ni barika,
a nyengina i 'pugibung.
36 Ye 'pugiro Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini
a gara wagiri ang ba tari baahibu.

Ka a niba jaa daang yeli: Ami, che 'pugiro Ba Tari Baahaa Daana.
37 Ka 'Deevid daang bahi 'Eesaf aning u ba'biihi 'beng, Ba Tari Baahaa Daana 'layiri daga ni 'ningbi-tooring. U daang iye bila ka ba mang tuna a daga 'ningbi-tooring wagiri jaa a'wo bila nga ang sing ka ba mang tuna 'beu jaa.
38 Ka 'Deevid daang bahi 'Oo-bed 'Iidom ming ning u ba'bi-taa lijaata aning ba'nii 'beng. Jediutang 'bi-dau 'Oo-bed 'Iidom aning 'Hoosa jaang daang paahi 'be. U daang bahibang ka ba i a 'di-nokaariba.
39 U daang bahiye Ngming'puohi 'yi-diera 'Zeedok ning u 'yi-dieritaa ming Ba Tari Baahaa Daana tenti'deu ni 'ningbi-tooring. Unang 'bi a Ngming'puohi 'jiduoruu ni ang 'bi Giibiyong ni.
40 U daang bahibang 'beng ka ba mang 'ihe sarika nyugirihi a sarika nyugirihi 'ihijieng wagiri jaa 'beeguu aning 'ji-maarii 'kuro Ba Tari Baahaa Daana. U daang bahibang 'beng ka ba mang ira bila a 'tuuro anani jaa ang seu Ba Tari Baahaa Daana 'begu 'puong. Ana ung daang 'bing 'ku Isi'reeli niba nuori ni.
41 U daang bahiye 'Hiiman aning Jediutang aning banani bang 'lugi ni. Bana bang dang buong ba 'yoe 'lugi ka ba mang 'puoho Ba Tari Baahaa Daana barika, u nungbu ang ba tari baahibu ni 'jung.
42 Ba ning 'Hiiman aning Jediutang la daang 'so ka ba mang ngmira biengkonihi, peretengmirihi aning Naangmini 'yieme bungngmirihi ni ka a 'duoro gbang gbang. Jediutang 'bi-daba ni daang iye 'di-nokaariba.
43 Bila 'puoring ka a niba jaa daang 'yi 'be gaa, ka nie jaa gaa u 'deu. Ka 'Deevid ming daang leu 'kuli a ti duhi sung ing u 'deu 'deme.

Nuori Naangmini ang ing 'ku 'Deevid

17 Sanga nga 'Deevid ang daang wa kpiera u 'deung, ngaang ung yeli 'ku dangyera 'Neetang: Nye, pampana 'siid-er daari 'deung mang kpiera, che ka Ba Tari Baahaa Daana 'layiri daga ni 'bing tent patiisahi luong.
2 'Beng la ka 'Neetang yeli 'ku 'Deevid: Yeli jaa ang 'bi i 'sikiring, ira, 'bojung Naangmini 'biye i seng.
3 Che ana 'yienguu ni, Naangmini yelihung daang taye 'Neetang ngaang:
4 Gaa ti yeli 'ku n tungtuna 'Deevid: Ngaang ka maang Ba Tari Baahaa Daana yeli: I naaning na me 'deu 'kumo ka n kpiera.

5 'Bojung a 'piili wagiri ni mang tari Isi'reeli niba 'yining 'Iijipiti waaning ni a waana 'jine, n ba kpe 'deung jaa. Che n liehiye tentihi, a mang 'yi tenti'deu nga a ti kpe u to.
6 N ning Isi'reeli niba jaa 'tugiliye 'jiihi. N saringmaariba ni mang 'ku nuori ka ba chiina n niba ni, n daang yeli 'kuye kanga ka wala 'jung yeng ba me 'siid-er daari 'deu 'kumo bi?
7 Bila 'jung, pampana yeli ngaang 'ku n tungtuna 'Deevid: Ngaang ka maang bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli: Piihi boong mang 'ihii. N 'ihiing piihi chiingbung ing leu paalikaara, a kaara n niba Isi'reeli 'deme.
8 'Jie jaa ming ing gaa, n mang 'biye i seng. I dondomihi ming jaa yela mang baahi i 'ningbi-tooring, che veng ka i 'yuori 'do a'wo a ningtiinha ni ang 'bi duneeng ni kanga 'yuori.
9 Aning ming, n na 'lugiye 'jie 'ku n niba, Isi'reeli niba, a 'jiiliba ka ba 'jing ba bagida'jieng a ta la yo yenna. Ningbee baluu ming daang kung la dogihiba jaa a'wo bang da mang iriba bila ni.
10 A 'piili wagiri ni mang 'ku saringmaariba nuori ka ba kaara n niba ni jaa ka ningbee tariba dogiha. I dondomihi ming jaa mang na 'sigihi. N yera 'kuriing ming ka maang Ba Tari Baahaa Daanang na me jaga 'kui.
11 Ngaang daang na 'bibe. Ka i 'bering wa paali a'wo i na 'kpi a ti puo i ba'mine ingang, n na veming ka i buurii 'di i cheng. I 'bi-daba ni kanga na la, ka n veng ka u naalung jigi.
12 Unang na me 'deu 'kumo, ka n veng ka u na'kogo 'bibe a gara wagiri jaa.
13 N na iye u ba, ka u ming i n 'bi-dau. N daang kung ngmaa n nungbu ang ba baaha 'yi u ingang jaa a'wo mang ngmaaguu 'yi nie ni ang 'bibe che ing wa ingang bila ni.
14 N na 'kuung ahi'jie n 'deung aning n naalung 'puong a gara wagiri jaa. U na'kogo ming na ahing a gara wagiri jaa.
15 A yeli'bie nga jaa aning a yelinyiruu nga jaa ka 'Neetang daang maahi 'ku 'Deevid.

'Deevid Ngmini 'pugibu

16 'Beng la ka Naa 'Deevid daang kpe ti 'jing Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring a yeli: 'Oo Ba Tari Baahaa Daana Naangmini, ning'buo lima? 'Bo la n 'deu ming che ing 'duohimo sing ngaang?

Fora Tung'kori Gbangu 17

17 Che ina 'ningbiring, yeli'bile la, 'oo Naangmini. Haali ing gba yeli yela ang daang na i daari kanga i tungtuna jagang ming. I imang a'wo mang i ningtiinhuu yaga, 'oo Ba Tari Baahaa Daana Naangmini.
18 Wala ka maang 'Deevid na la bang yeli 'kui a'wo nanihung nga ing 'ku i tungtuna nga yela? 'Bojung i bangye i tungtuna.
19 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, maang i tungtuna yela ing i a yelinangima nga jaa. I iye bila a 'tuuro i minga 'sikiri buobung. A 'tuuro bila ingang ing veng ka a yelitiinha nga jaa 'yi gbanggbali.
20 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, i to 'chibe. Naangmini ming la 'chibe ka i naani, a'wo anani jaa ti 'tobo ang 'wong ni.
21 Paali'buong ming la 'woning i niba Isi'reeli 'deme? Dunee nga paali'yeni nga Naangmini ang ti yeudie bang leu u minga niba la bila. I daang iye bila ka i bo 'yuori 'ku i minga a 'tuuro tungnangima aning tungsiela ingang, a kari paalihi i niba ni ing yeudie 'yi 'Iijipiting ni 'ningbi-tooring.
22 'Bojung i diye i niba Isi'reeli 'deme leu i minga niba a gara wagiri jaa. Ka ina Ba Tari Baahaa Daana leu ba Naangmini.
23 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, pampana nga veng ka i yelihung ni ing yeli i tungtuna aning n 'deu niba yela ni paali a gara wagiri jaa. Tung bila ni ming ing yeli ni.
24 Veng ka bila tung ka i 'yuori nye i kpong a gara wagiri jaa. Niba na mang yeliye ngaang: Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana, Naangmini ni ang kaara Iisiriel ni, una la Isi'reeli niba Naangmini. Veng ka i tungtuna 'Deevid 'deu ahi kpiengaa i 'ningbi-tooring.
25 'Bojung, 'oo n Naangmini, inang veng ang peli 'ku i tungtuna ka i na meye jaga 'kumo. Bila 'jung ka i tungtuna tari nyau ka n 'puohi i 'ningbi-tooring.
26 Pampana, Ba Tari Baahaa Daana, ina la Naangmini a 'bing a yelisung nga nuori 'ku i tungtuna.
27 Pampana, veng ka a ii 'pu-peli ka i pegi i tungtuna 'deu, ka u mang 'bi i 'ningbi-tooring a gara wagiri jaa. 'Bojung 'oo Ba Tari Baahaa Daana, ing peguu nga, u nyiye pegiri a gara wagiri jaa.

'Deevid jau'diibu

18 Bila 'puoring 'Deevid daang 'ihiye Filiisitiya niba ingang a tuongba.
U daang faaye Gaat aning u 'teenhi a Filiisitiya niba 'nuuhing.
2 Ka 'Deevid daang jautuong 'Moo-ab ming, ka a 'Moo-ab niba leu
'Deevid 'yemihi, a mang waananing naa chieha.
3 'Deevid daang jautuongye 'Zooba naa 'Hedadiizur. 'Deevid daang
jauniung bilaang ti ing 'Heemat 'puong. A sanga ung daang gara ka u
veng ka u naalung 'suobu kpiengu bogu ta 'Yufireetis Mani ni.
4 Cherietihi 'tuhi, yohijonniba 'tuhi ayo'poin aning
'soje-gbe'chenibe 'tuhi lijeri ka 'Deevid daang faahi u seng. A yohi ni
ang mang tagira a cherietihi ni ming jaa gbee 'giile ka 'Deevid daang
ngmaahi ang gberihi. Yohi koo 'yong ung daang bahi, a'wo a na bang
tagi cherietihi.
5 Aaram niba ang 'yi Damaasikus daang wayeng ka ba wa sung 'Zooba
naa 'Hedadiizur. Ka 'Deevid daang ku a Aaram niba 'tuhi lijeri aning
'tuhi a'yi (22,000).
6 'Beng la ka 'Deevid daang maali 'sojehi kampukpienhi Aaram ang 'bi
Damaasikus 'puong. Ka a Aaram niba daang leu 'Deevid 'yemihi a
mang waananing naa chieha. 'Jie jaa 'Deevid ang da mang gaa, Ba Tari
Baahaa Daana da mang 'guung.
7 Ka 'Deevid daang 'ohi salima nyau bunglegirihi 'Hedadiizur tungtuniba
ang daang tari, a taraa waaning Jeruuselem.
8 'Deevid daang tariye yaawa ming yaga jaa a 'yining 'Hedadiizur 'yi-bera
Tiibihat aning Kuung waaning. Ana ka Soolomong daang di maali a
yaawa gbaalikpong, a piilihi aning yaawa tungtungbuunhu.
9 Ka 'Heemat naa 'Tooyuu daang wa 'wong ka 'Deevid jautuongye 'Zooba
naa 'Hedadiizur 'sojemuni ni jaa.
10 'Beng la ka 'Tooyuu daang tung u 'bi-dau 'Hadooram 'Deevid seng ka
u ti 'puohuu che duhi sung ming 'kuu, ung jauning 'Hedadiizur a
tuomuu 'jung. 'Bojung 'Hedadiizur ning 'Tooyuu daang jaurang. Ka
'Hadooram daang tari salima bungmaanihi jaa baluu, wari bungmaanihi
jaa baluu, aning yaawa bungmaanihi jaa baluu.
11 Naa 'Deevid daang diye a buunhu nga ming 'bing 'ku Ba Tari Baahaa
Daana langning a wari aning salima ni ung daang tari 'yining a paalihi
nga jaa waaning ni. A paalihi nga la 'Iidom, 'Moo-ab, Aamong,

Filiisitiya, aning Aamalek.
12 Ka Zeri'yu-aiya 'bi-dau Abiisahai ming daang ku 'Iidom niba 'tuhi 'pie ning 'tuhi a'nii (18,000) Yaarung Lohimbo ni 'puong.
13 U daang 'bingye 'sojehi kampukpienhi ming 'Iidom 'puong, ka a 'Iidom niba jaa leu 'Deevid tungtuniba. 'Jie jaa 'Deevid ang da mang gaa, Ba Tari Baahaa Daana da mang 'guung.
14 Ka 'Deevid daang 'di Iisiriel jaa naalung, a da mang ngmaara saree che ira yela ang 'tu sori ming 'kuro u niba jaa.
15 'Joo-ab, Zeri'yu-aiya 'bi-dau ni daang la a 'sojehi ningkpong. Ahailud 'bi-dau Jehoosafat ming daang la nie ang mang seura yela 'binne.
16 Ahaitub 'bi-dau 'Zeedok aning Abaiyatar 'bi-dau Abiimelek daang la a Ngming'puohi 'yi-dieriba. Saavisa daang la a gbangseura.
17 Jehoiyada 'bi-dau Bi'neeyang da mang kaara a Keerit niba aning a 'Pii-let niba. 'Deevid 'bi-daba ming daang iye kpambibera, a mang 'bi a naa 'lomboring.

'Deevid aning Aamong niba taanhuu jauri

19 Bila 'puoring, Aamong niba naa 'Neehas daang 'kpiyeng, ka u 'bi-dau die u 'jie 'di naalung.
2 'Beng la ka 'Deevid daang yeli: N na iye 'Neehas 'bi-dau 'Heenung hina, 'bojung u ba daang imang hina. Ka 'Deevid daang tung tungtuniba ka ba gaa ti maa u 'suhu u ba ni yela. Ka 'Deevid tungtuniba ni daang wa 'Heenung seng Aamong niba paaluung ka ba maa u 'suhu.
3 Ka Aamong niba ningbera ni daang yeli 'ku 'Heenung: I tiehi ka 'Deevid ang siring nana i ba 'jung ung tung 'suhi-maariba i seng bi? Ma yeli yeng 'jung 'Deevid tungtuniba ang wa i seng la ka ba wa piehi, a ngmahi a 'pigihi a paaluu wa?
4 Bila 'jung ka 'Heenung daang nyogihi 'Deevid tungtuniba ni, a pung ba tiema. Ung daang ngmaahi ba bungyerihi ming a 'sonsogihing ba 'muno seng che bahiba bang gaa.
5 'Beng la ka niba 'mine daang ti toonhi 'ku 'Deevid bila ni bang i a daba. Ka 'Deevid daang tung niba ka ba ti 'tuohibo, 'bojung 'vii daang kpeye a daba 'haali. Ka a naa daang yeli: Ye chelihi Jeeri'ko 'puong a gara sanga ni ye tiema ang na wa 'buli, ka ye panaa waana.
6 Aamong niba ang wa nye ka 'Deevid ba la die ba yela, 'Heenung aning

Aamong niba daang gaaningye wari taalentihi 'tuhi a ti ha cherietihi aning yohijonniba. Me'sopoteemiya aning 'Meeyaka ang 'bi Aaram 'puong, aning 'Zooba 'puong bang daang ti ha a cherietihi ning a yohijonniba.

7 Ba daang haye cherietihi 'tuhi 'pihita ning 'tuhi a'yi (32,000), a langning 'Meeyaka naa aning u niba. 'Meeyaka ning u niba daang wa maaliye ba kampu Meedeba 'ningbi-tooring. Aamong niba ming daang langye taa a 'yi ba 'yi-berang wa ka ba jau taanhuu.

8 'Deevid ang wa 'womaa, ung tung 'Joo-ab aning a gandaba 'sojemuni ni jaa.

9 'Beng la ka Aamong niba daang 'yi wa i 'siri 'gu taanhuu jaubu a 'yi-kpong 'di-nokpoming. Ka a na'mine ni ming daang 'bi a moong ba 'yong.

10 'Joo-ab daang wa nyiyeng ka a taanhuu 'biye u 'ningbi-tooring aning 'puoring jaa. Bila 'jung ung daang 'ihi Iisiriel 'soje-jigila ni 'mine a veng bang i 'siri a na 'tuohi a Aaram niba ning taanhuu.

11 U daang diye a niba chelee ni ing u yau Abiisahai 'nuuhing bang i 'siri 'tuohi Aamong niba aning taanhuu.

12 'Beng la ka 'Joo-ab yeli: Ka a Aaram nibang wa i kpienhi 'gaali 'kumo, ka i wa sungma. Che ka a Aamong niba ning ming wa i kpienhi 'gaali 'kui, bila yeng n na wa sumiing.

13 Tari nyau, a veng ka ti 'di daulung a 'ku ti niba aning ti Naangmini 'yi-bera ni. Bila ni jaa ang wa suma Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng, u tung bila.

14 Ka 'Joo-ab aning niba ang puo u ingang daang tagi ta 'tuohi a Aaram niba ning taanhuu. Bang jo laali u 'ningbi-tooring.

15 Aamong niba daang wa nyiyeng ka a Aaram niba jorang. Bang ming jo laali 'Joo-ab yau Abiisahai 'ningbi-tooring a ti kpe a 'yi-kpong. A 'jung ka 'Joo-ab daang leu gaa Jeruuselem.

16 Aaram niba daang wa nyiyeng ka Isi'reeli niba tuongbang. Bang tung tungtuniba bang ti tari a Aaram niba ni ang 'bi a mani 'lombo-jaala ning ni waaning. 'Soofak, 'Hedadiizur 'sojehi ningkpong ning daang die ba 'yie.

17 Sanga ni bang daang wa yelaa 'ku 'Deevid, ung laanhi Isi'reeli niba jaa lang taa bang long Jooridang Mani ni wa 'tiribe. Ba daang iye taanhuu

'siri ka ba 'tuohi a Aaram niba. Ka 'Deevid daang i taanhuu 'siri ka u 'tuohi a Aaram niba ka ba niu jau.
18 'Beng la ka Aaram niba daang jo laali Isi'reeli niba 'ningbi-tooring. Ka 'Deevid daang ku a Aaram niba cheeriet muniba 'tuhi ayo'poin aning ba 'soje gbe'chenibe ming 'tuhi lijaa'yi. U daang kuye 'Soofak, a 'sojehi ningkpong ming.
19 Ka 'Hedadiizur tungtuniba ni daang wa nye ka Isi'reeli niba tuongbang. Bang daang veng ka ba ning 'Deevid maali taa, bang leu u tungtuniba. Bila 'jung Aaram niba daang ba la i 'siri ka ba la sung Aamong niba.

Raaba jautuongbu

20 Sajeu sanga daang la, sanga ni na'mine ang mang gara taanhuu ni. Ka 'Joo-ab daang tari a 'sojehi 'yining bang ti saang Aamong niba paaluu che wa 'pigi Raaba ming. Che 'Deevid yeng daang kpelingye Jeruuselem 'puong. Ka 'Joo-ab daang jau tuong Raaba a ngmahuu.
2 'Beng la ka 'Deevid daang vogi ba naa ni na'jupiluu u 'jung a nye ka u tiinhuu iye sannii taalent bung'yeni. 'Ku-nanee ming daang marihiye u ingang. Bang daang diu vogili 'Deevid 'jung. U daang vaye buunhu bang jaufaahi yaga jaa 'yining a 'yi-kpoming.
3 U daang tariye niba ni ang 'bi a 'yi-kpong 'puong ni ming 'yining. Ung daang ing a niba nga tumang bang mang di 'su-nyina, 'ping-garihi aning lee a tuna. Bila ka 'Deevid daang i Aamong niba 'yi-bera ni jaa. Ka 'Deevid ning a niba jaa daang leu gaa Jeruuselem.

Ba ning Filiisitiya niba jauri

4 Bila 'puoring taanhuu daang la 'ihiye Isi'reeli niba aning Filiisitiya niba kpachagang Geezer 'puong. 'Beng la ka Siibekai, a 'Huusa nie ni daang ku Siipai. Siipai daang iye Raafa a 'dongki 'bi-daba ni kanga. Bang daang jautuong a Filiisitiya niba.
5 Taanhuu daang la 'ihiye Isi'reeli niba aning Filiisitiya niba kpachagang. Ka Eli'heenang, 'Jeeyir 'bi-dau daang ku Laamai. 'Golaiyat, a Gaat nie ni ba'bie daang la Laamai. 'Golaiyat kpani juuring daang 'woning 'woowooro kpadau wega ni.
6 Taanhuu yaang da la 'biye Gaat 'puong, ka dau kanga daang 'bibe, a birihi yaga. U 'nubie aning u gbe'bie jaa daang iye lijeri ning anaahi.

U daang tariye 'nubie ayuobi 'nu jaang, a tari gbe'bie ayuobi ming gberi jaang. Raafa, a 'dongki 'bi-dau ni kanga daang la u ming.
7 Ung daang wa i Isi'reeli niba 'ningbi-kpe yela, ka Siimiya 'bi-dau Joonatang kuu. 'Deevid ba'bie daang la Siimiya.
8 Raafa, a 'dongki ni ang daang 'bi Gaat 'puong ni 'bi-daba la bila. 'Deevid aning u tungtuniba 'nuuhing bang daang 'kpi.

'Deevid ang sori a jaujauriba

21 Sitaani daang 'ihiye jenjaa Isi'reeli niba ingang, a to 'Deevid ing ka u sori Isi'reeli niba.
2 Ka 'Deevid daang yeli 'ku 'Joo-ab aning a niba 'yi-dieriba ni: Ye gaa ti sori Isi'reeli niba, a 'piili 'Bii-er 'Siiba a gara Daan. Bila 'puoring ye wa yelima ba singbu ka n bang.
3 Ka 'Joo-ab daang dieyeli: Ba Tari Baahaa Daana na veng ka u niba 'ugi gberi koo a puo ba singbu ngang. Che ma i tungtuniba muo la ba jaa wa, n ba naa? Ana ka wala 'jung ka ina, n daana buora ka a yeli nga i? Wala 'jung ing na i 'sabogu ka Isi'reeli niba tari saangbu?
4 Anaa jaa che a naa yelihung ni daang 'doye 'ju 'Joo-ab tuori ni ingang. Bila 'jung 'Joo-ab daang 'yiyeng ti 'tugili Iisiriel jaa, a leu wa Jeruuselem.
5 'Beng la ka 'Joo-ab daang wa 'wuli 'Deevid a niba singbu. Iisiriel jaa, daba 'tuhi 'tuhi aning 'tuhi-koong (1,100,000) daang 'bibe a mang tuong jauning ta'kobi. Daba 'tuhi-koohi anaahi aning 'tuhi lijaata aning 'pieng (470,000) ming daang 'bi 'Juudang a mang tuong jauning ta'kobi.
6 Che 'Joo-ab daang ba sori 'Liivai niba aning Beenjaming niba ni ang daang 'bi ba 'puong ni yeng. 'Bojung a naa yelihung ni daang iye yeli 'Joo-ab ang ba nung fiing jaa.
7 Naangmini ming 'puo daang saangyeng aning a yeli nga. Bila 'jung ung daang dogihi Iisiriel.
8 Ka 'Deevid daang yeli 'ku Naangmini: N tungye beu yaga jaa aning mang i a yeli nga. Che pampana, n suhang, veng i tungtuna yeliba'toruu nga 'kuu, 'bojung n tungye jolituma yaga jaa.
9 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ngaang 'ku Gaad, 'Deevid kaakaara ni:
10 Gaa ti yeli 'ku 'Deevid ka ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Yela

ata mang 'binne i 'ningbi-tooring. 'Lugi kanga ka n di una pagii.
11 Ka Gaad daang wa 'Deevid seng a wa yeli 'kuu: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: 'Lugi a yela nga kanga.
12 Kongkpong ang na 'le 'yuomo ata la bung'yeni. I dondomihi ta'kobi ang na karii yoning bilaang 'chiuri ata, a tuomii la kanga. Ba Tari Baahaa Daana ta'kobi ang na jagi i ingang 'beri ata la kanga. 'Baleu na 'leye a paaluung, ka Ba Tari Baahaa Daana malika saana saangbu Iisiriel 'lombori jaang. Pampana ngmi a fasani bang yeli ing na di bahima ka n ti yeli 'ku unani ang tungma ni.
13 Ka 'Deevid yeli 'ku Gaad: N 'biye wahalikaraa 'puong. Jaan'de, veng ka n 'le Ba Tari Baahaa Daana 'nuuhing, 'bojung u hina iye kpong yaga. Che ta veng ka n 'le ninsaalaa yeng 'nuuhing.
14 A 'jung Ba Tari Baahaa Daana daang vengyeng ka 'baleu 'le Isi'reeli 'puong ka Isi'reeli niba 'tuhi lijaata aning 'tuhi 'pie 'kpi (70,000).
15 Ka Naangmini daang tung malika Jeruuselem ka u ti saang 'be. Ung daang wa saanuu ni la ka Ba Tari Baahaa Daana nye, ka u 'puo saang a saangbu yela. Ung daang yeli 'ku a malika ni ang saana a saangbu ni: A sigiyeng. Di i 'nu 'bing. A sanga Ba Tari Baahaa Daana malika ni daang ahiye 'Jii-bus nie Araana* jiengaa ni sieng.
16 'Beng la ka 'Deevid daang lagi u 'ju 'liinhe a nye Ba Tari Baahaa Daana malika ni ang ahi 'teng-gbani aning arijena kpachagang. 'Takobi daang vuoyeng a 'bi u 'nung, a jagi Jeruuselem ingang. A 'jung ka 'Deevid ning a ningbera daang 'le 'pu 'tengeng. Buorihi tama bang daang yeri.
17 Ka 'Deevid yeli 'ku Naangmini: Ma maang la nie nga ang 'ku nuori bang sori a niba wa? Maang yeng la a saang 'begu, a siringkoni i yelibeu. Ka a niba nga ming ang 'woning piihi nga, 'bo bang i? 'Oo Ba Tari Baahaa Daana n Naangmini, n suhang, veng ka i 'nu 'bi n ning n ba 'deudeme ingang. Che ta veng ka u 'bi i niba nga ingang a inniba 'baleu.
18 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana malika ni daang 'ku Gaad nuori ka u yeli yela 'ku 'Deevid. Ung daang yeli 'ku 'Deevid ka u gaa ti me sarika 'ihijie 'ku Ba Tari Baahaa Daana 'Jii-bus nie Araana jiengaa ning.
19 Ka 'Deevid daang 'tu Gaad yelihung ni ung yeli Ba Tari Baahaa Daana
*

21:15 Araana 'yuori kanga la Oorinang.

'yuoring ni, a di 'do.

20 Araana daang wa leurang a nye a malika. Ka u 'bi-daba banaahi ang puo u ingang daang sogili. Che ka Araana da nang ngmira a 'wiit.

21 Ka 'Deevid daang wa Araana seng. Ka Araana wa kaara ka 'Deevid la. Ung 'yi a jiengaang a ti 'churi 'Deevid 'ningbi-tooring, a di u 'gbeu mari 'tengeng.

22 'Beng la ka 'Deevid daang yeli 'ku Araana: Nang di i jiengaa 'vuo nga 'kumo ka n me sarika 'ihijie 'beng 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Kuohuu u daa minga 'kumo ka a 'baleu lieng 'yi a niba ingang.

23 Che ka Araana daang yeli 'ku 'Deevid: N ba naa, di tari. Ira yeli jaa ang suma ina 'ningeng. Nye, n 'kuing a nadavarihi ming ka a i sarika nyugirihi. A kangmi daari ming la ni. 'Wiit ming la ni. A bung'bie sarika buunhu ming la bila. A jaa mang 'kui.

24 'Beng la ka 'Deevid yeli 'ku Araana. Aai, 'see ka n turi dau u daa minga. 'Bojung n kung die i bung'soruu 'ku Ba Tari Baahaa Daana. N kung sagi 'ihi sarika nyugirihi ming ka n ba yeu bung jaa.

25 Ka 'Deevid daang yeu a 'jie sannii tiinhuu ang i sekelihi koohi ayuobi a 'ku Araana.

26 Ka 'Deevid daang me sarika 'ihijie 'beng 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Ung daang 'ihi sarika nyugirihi aning maahuu sarikihi, a buong Ba Tari Baahaa Daana. Ka Ba Tari Baahaa Daana die u buola, a veng ka 'buung 'yi sagbani wa a sarika nyugirihi ingang a sarika 'ihijieng.

27 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'ku a malika nuori ung leu di u 'takobi tung u teung.

28 A sanga, 'Deevid ang daang wa nye ka Ba Tari Baahaa Daana dieye u buola 'Jii-bus nie Araana jiengaa ning, ung 'ihi sarikihi 'beng.

29 Ba Tari Baahaa Daana tenti'deu aning a sarika nyugirihi 'ihijie ni 'Moosis ang daang maali a mopiring ni da nang 'biye Giibiyong 'jiduoruu ning a sanga.

30 Che 'Deevid da ba tuong gaa u 'ningbi-toori ti piehi Naangmini 'beng. 'Bojung dabieng daang kpeung Ba Tari Baahaa Daana malika 'takobi ni yela.

Fora Tung'kori Gbangu 22

22 'Beng la ka 'Deevid daang yeli: Ba Tari Baahaa Daana Naangmini 'deu me'jie la che. Sarika 'ihijie bang na mang 'ihi sarika nyugirihi Isi'reeli niba ming yela la che.

A Ngming'puohi 'de-kpong miebu 'siri iibu

2 Ka 'Deevid daang 'ku nuori ka ba laanhi saamba ang 'bi Iisiriel paaluung. Ung daang 'ihi memieriba ka ba pehing 'kubo a ti me Naangmini 'deu ni.
3 Ka 'Deevid daang bo 'kue yaga jaa 'bing, a 'gboe, a 'di-nobera aning a 'ji-toonhii 'piingbie yela. U daang boye yaawa ming ang ba tari nuori.
4 'Deevid daang boye 'siid-er daari ming yaga jaa 'bing. 'Bojung Saidong niba aning Taiyer niba daang waaningye 'siid-er daari yaga jaa wa 'ku 'Deevid.
5 Ka 'Deevid daang yeli: N 'bi-dau Soolomong iye 'bibile. U nang ba bang yelitarihi 'ningbiri. Che a tayeng ka Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni ang na me ni ming maaling viela yaga. A tayeng ka a 'deu 'yuori 'do, ka u tari girima ming paalihi jaang. N na 'piiliye pampana a nara u yela. Ka 'Deevid daang nari yaga jaa che ka u 'kuung ta.
6 'Beng la ung daang buong u 'bi-dau Soolomong a 'kuu nuori ka u me 'deu 'ku Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini.
7 Ka 'Deevid daang yeli 'ku Soolomong: N 'bi-dau, maang yeng, a da 'biye n 'sikiring ka n me 'deu 'ku Ba Tari Baahaa Daana n Naangmini 'yuori.
8 Che ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung tama, ung yeli: I 'kiriye jiing yaga jaa, a jau taanhuu jaubera. I kung me 'deu 'ku n 'yuori, 'bojung i 'kiriye jiing yaga jaa 'tenge 'jung n 'ningeng.
9 Nye, i na dogiye 'bi-dau. U na iye dau nga ang na peenhi. N na veming ka u peenhi a 'yi u domihi ang ngmaaguu 'gili 'lombori jaang 'nuuhing. U 'yuori na la Soolomong, 'bojung n na 'kuye Isi'reeli niba maahuu aning laangfiilung u naalung sanga.
10 Unang na me 'deu 'ku n 'yuori. U na iye n 'bi-dau ka n ming i u ba. N na veming ka u naalung na'kogo jigi Iisiriel 'puong a gara wagiri jaa.
11 N 'bi-dau, Ba Tari Baahaa Daana 'bi i seng. Ngmini na veng ka i maa'koo maali, ka i me Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'deu ni a'wo bila ni ung yeli 'kui ni.

12 Che Ba Tari Baahaa Daana 'kui yeng aning 'ningbiyuo, a di Iisiriel ing
i 'nuuhing ka i mang 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'begu.
13 'Beng la ka i maa'koo na maali, ka inang na kaara 'beng ka i mang 'tuuro
a yeli'tuurihi aning a 'wulibu soe. Ana ka Ba Tari Baahaa Daana daang
di kpaahi 'Moosis, a'wo Isi'reeli niba yela ni. Ing fanga, a tari nyau. Ta
wa jora dabieng bii a vena ka i inga chuora.
14 Siringkoni n iye anie a nari Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni yela. N boye
sannii taalentihi 'tuhi-koo aning wari ming taalentihi 'tuhi 'tuhi a 'bing.
N boye yaawa aning 'kue ming ang ba tari nuori a 'bing, 'bojung a iye
yaga sung. Mang nang bo taabuuhi aning 'kubo a 'bing puo. I na bang
boye 'mine paahi.
15 Aning ming i tariye tungtuniba yaga jaa. Bana la kapintahi,
'ku-pehiniba aning tungtungjigila jaa baluu ang na bang tung tuni jaa
buurii.
16 A'wo sannii, wari, yaawa aning 'kurihuu tungtuniba yeng, ba ba tari
nuori. 'Diu 'ihi a 'piili tuna. Ba Tari Baahaa Daana 'bi i seng.
17 Ka 'Deevid daang 'ku Iisiriel 'yi-dieriba ni ming jaa nuori ka ba sung u
'bi-dau Soolomong.
18 Ngaang ung daang yeli: Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini muo ba
'chi ye seng bi? U ba 'kuye peenhibu 'lombori jaang ming bi? 'Bojung
u diye a paaluu kpieriba ing n 'nuuhing. A paaluu ming balihiyeng Ba
Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring, a balihi Ba Tari Baahaa Daana niba
ming 'ningbi-tooring.
19 Pampana ye di ye 'sikie aning ye 'suhu jaa buora Ba Tari Baahaa Daana
ye Naangmini. Bila 'jung ye 'diu 'ihi a me Ba Tari Baahaa Daana
Naangmini 'ji-pegi'yiruu ni. Ye i bila a ti tari Ba Tari Baahaa Daana
'layiri daga ni aning Naangmini tungtungbuunhu ang pegi'yi waaning.
Ye taraa waaning a 'deu ni ang na me Ba Tari Baahaa Daana 'yuori
yela ni.

A 'Liivai niba

23 'Deevid ang daang wa 'kori a nye 'beri yaga, ung veng ka u 'bi-dau
Soolomong leu Iisiriel naa.
2 Ka 'Deevid daang laanhi Iisiriel 'yi-dieriba jaa lang taa a langning a
Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a 'Liivai niba.

3 Ba daang soriye a 'Liivai niba a 'piili niba ang nye 'yuong 'pihita che 'duoro. Ba 'yeni 'yeni jaa nuori daang iye daba 'tuhi 'pihita aning 'tuhi a'nii (38,000).
4 Bamahi 'puong, niba 'tuhi lijeri aning 'tuhi anaahing (24,000) daang 'so ka ba mang kaara Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni tuma. Niba 'tuhi ayuobi na iye 'karichihi aning saringmaariba.
5 'Tuhi anaahi daang iye 'di-nokaariba, ka 'tuhi anaahi ming mang tari a 'yieme bungngmirihi a 'pugiro Ba Tari Baahaa Daana. Ana ka 'Deevid daang maali ka ba ngmira 'pugiruu ni.
6 'Deevid daang la welihibang a langba 'sii 'sii a 'Liivai 'bi-daba ni 'puong. Bana la Guurisung, 'Koohat, aning 'Mireerai.

Guurisung niba

7 Guurisung niba 'puong, 'Leeyadang aning Siimai daang la.
8 'Leeyadang 'bi-daba daang la bama: Jehaiyel daang la a 'bi-daukpong, ka 'Ziitam 'tu, ka 'Joo-el ming 'tu. Bata daang la ba jaa.
9 Siimai 'bi-daba daang la Seelomit, 'Hee-ziel aning 'Heerang. Bata daang la ba jaa. Bama daang la 'Leeyadang jagihi 'yi-daangdaba.
10 Siimai 'bi-daba daang la 'Jeehat, Zaina, 'Jiiyus, aning Beraiya. Bama daang la Siimai 'bi-daba banaahi ni.
11 'Jeehat daang la a 'bi-daukpong ka Zaina 'tu. Che 'Jiiyus aning Beraiya yeng daang ba tari 'bi-daba yaga. Bila 'jung ba daang jeribang a'wo jagi'yeni niba.

'Koohat niba

12 'Koohat 'bi-daba daang la Aamiram, Aizahar, 'Hii-birong, aning Uuzaiyel. Banaahi daang la ba jaa.
13 Aamiram 'bi-daba daang la Eerong aning 'Moosis. Naangmini daang weliye Eerong ka u pegi'yi yaga jaa, una aning u buurii. Banang daang 'so ka ba mang nyugira iinsens Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring, a mang tunuu, a duha sung u 'yuoring ming a gara wagiri jaa.
14 Ba daang jeriye 'Moosis, a Naangmini nie ni 'bi-daba lang 'Liivai buuriing.
15 'Moosis 'bi-daba daang la Guurisung aning Eli'yee-zer.
16 Guurisung 'bi-daba 'puong, 'Sebiyuwel daang la a bungkpong.

17 Eli'yee-zer buurii 'puong, 'Rihabaiya daang la 'bi-daukpong. Eli'yee-zer da ba la tari 'bi-dau jaa puo. Che 'Rihabaiya yeng 'bi-daba daang iye jemaa.
18 Aizahar 'bi-daba 'puong, Seelomit daang la 'bi-daukpong.
19 'Hii-birong 'bi-daba 'puong Jeeraiya daang la 'bi-daukpong, ka Amaraiya 'tu. Taalung daana daang la 'Jaheezi-el, ka naahung i Jeka'miiyam.
20 Uuzaiyel 'bi-daba 'puong, Maika daang la 'bi-daukpong, ka Isisaiya 'tu.

'Mireerai niba

21 'Mireerai 'bi-daba daang la 'Meelai aning Muusai. 'Meelai 'bi-daba daang la Eli'ee-zer aning Kiis.
22 Eli'ee-zer daang 'kpiyeng ka u ba tari 'bi-daba. 'Bi-pogiba 'yong ung daang tari. Ka ba ba'biihi Kiis 'bi-daba ni daang diba.
23 Muusai 'bi-daba daang la 'Meelai, 'Ii-der, aning Jeere'mot. Bata daang la ba jaa.
24 'Liivai buurii la bama, a 'tuuro ba ba'mine jagihi. A jagihi 'yi-daangdaba daang la bila. Bana bang daang buong ba 'yoe sori ba 'yeni 'yeni jaa, ka kanga jaa da mang nye 'yuong lijeri che 'duoro ni. Banang da mang tuna Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni tuma.
25 'Bojung 'Deevid daang yeliyeng: Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini 'kuye u niba peenhibu ka ba kpiera Jeruuselem 'puong a gara wagiri jaa.
26 A 'Liivai niba ming kung mang la pegina a tenti'deu bii a tungtungbuunhu kanga jaa.
27 'Bojung 'Deevid baahaa yelihung ni ingang bang daang ahi a sori a 'Liivai niba. Ba daang soribang a 'piili niba ang nye 'yuong lijeri che 'duoro.
28 'Bojung ba 'yobe tuma daang la ka ba mang sunna Eerong 'bi-daba ni Ba Tari Baahaa Daana 'deu tuma ning. Ba da mang tuniye a 'deu jagihing aning a 'dering, a vena ka a bungpegi'yirihi jaa ira 'forifori, a tuna Naangmini 'deu tung'irii jaa.
29 Banang daang 'so a paanuu'lugirihi aning jongbaaluu bang mang di 'ihe a bung'bie sarika ni kaabu. Ba tuma daang la a paanuu ang ba tari bura aning anani ang mang se perete 'kuongeeng ni ming maalibu. Anani

bang mang di jeritaa ni, a langning maahi 'irii jaa buurii aning buunhu ang sing singbu jaa daang iye ba 'yobe-tuma.

30 Banang daang la 'so ka ba mang aha 'beeguu jaa a 'puoho Ba Tari Baahaa Daana barika che 'pugiruu ming. 'Ji-maarii ming jaa ba da mang iriye bila.

31 Sarika nyugiruu ming jaa ang na 'ihi 'ku Ba Tari Baahaa Daana Peenhibu jaa daari, bii 'chiu paalaa jaa 'diibu daari bii 'tigiribinnuu jaa daari, ba tuma da mang la. 'Begiri ni ang 'bing 'kubo ning da mang 'wuli 'Liivai niba bawala ang sing ka ba mang tuna Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring wagiri jaa.

32 Yeli jaa ming ang hiena a 'tuohibu tent bii a 'ji-pegi'yiruu 'lomboring, banang mang 'so ka ba kaa bila 'jieng. Banang daang 'so ka ba mang kaara Eerong buurii aning ba ba'biihi ni ming hiengbuhi 'jieng Ba Tari Baahaa Daana 'deu tuma ni 'puong.

A Ngming'puohi 'yi-dieriba 'pori

24 Eerong 'bi-daba ni bang daang 'po 'po ni la bama: Eerong 'bi-daba daang la 'Nee-dab, Abai'hiu, Eli'ee-zer, aning Iitamar.

2 'Nee-dab aning Abai'hiu daang dangye ba ba 'kpi, che ba daang ba tari 'biihi. Bila 'jung Eli'ee-zer aning Iitamar la da mang tuna Ngming'puohi 'yi-dierituma.

3 'Beng la ka 'Deevid ning Eli'ee-zer yaanhi ni kanga bang buona 'Zeedok, aning Iitamar yaanhi ni kanga bang buona Ahiimelek daang nyogiba 'po. Ba daang nyogibang 'po a 'tuuro ba tuma ni 'bereeng.

4 'Yi-dieriba daang 'biye Eli'ee-zer yaanhi ni 'puong gaa Iitamar yaanhi. Bila ming bang daang nyogiba 'po. Eli'ee-zer yaanhi 'puong, 'yi-daangdaba 'pie ning bayuobing daang 'bibe. 'Yi-daangdaba ba'niing ming daang 'bi Iitamar yaanhi ni 'puong.

5 Bila bang daang nyogiba 'po a 'tuuro pohaang. Bila ni bang wa i 'sii nga, bila bang mang i 'sii nga ming. 'Bojung a 'ji-pegi'yiruu daang tariye 'karichihi ka Naangmini 'deu ni ming tari 'karichihi. Ba 'mine daang 'yiye Eli'ee-zer yaanhi 'puo, ka ba 'mine ming 'yi Iitamar yaanhi 'puo.

6 Ka 'Liivai nie Netaaniyel 'bi-dau 'Simeeya, a gbangseura ni daang seu ba 'yoe 'bing. U daang sebaang 'bing a naa aning a 'yi-dieriba

'ningbi-tooring. A 'yi-dieriba 'yoe daang la Ngming'puohi 'yi-diera 'Zeedok, Abaiyatar 'bi-dau Ahiimelek, aning a Ngming'puohi 'yi-dieriba ning 'Liivai niba jagihi ni 'yi-daangdaba. Ba daang 'ihiye jagi'yeni 'ku Eli'ee-zer, a 'ihi bung'yeni 'ku Iitamar ming.

7 A pohifora daang 'ihiye Jehoiyarib, ka a 'yiilung 'ihi Je'deeya.
8 A taalung pohibu daang 'ihiye 'Heerim, ka a naahung 'ihi 'Siyoorim.
9 A 'nuulung pohibu daang 'ihiye Mali'kiija, ka a buyuobi 'ihi Miijaming.
10 A pohibu buyo'poin daang 'ihiye Haakoz, ka a bu'nii 'ihi Abaija.
11 A pohibu buwai daang 'ihiye Jeesuwa, ka a 'pie 'ihi Sekanaiya.
12 A pohibu 'pie ning 'yeni daang 'ihiye 'Ilaiyasib, ka a 'pie ning 'buyi 'ihi 'Jeekim.
13 A pohibu 'pie ning ata daang 'ihiye Huupa, ka a 'pie ning bunaahi 'ihi Jesebiiyab.
14 A pohibu 'pie ning bu'nu daang 'ihiye Biiliga, ka a 'pie ning buyuobi 'ihi Iimer.
15 A pohibu 'pie ning buyo'poin daang 'ihiye 'Hiizir, ka a 'pie ning bu'nii 'ihi Hapizezi.
16 A pohibu 'pie ning buwai daang 'ihiye Petahaiya, ka a lijeri 'ihi Jeheezekel.
17 A pohibu lijeri ning 'yeni daang 'ihiye 'Jeeking, ka a lijeri ning 'buyi 'ihi 'Gee-mul.
18 A pohibu lijeri ning buta daang 'ihiye 'Di-laiya, ka a lijeri ning bunaahi 'ihi 'Meeyazaiya.
19 Bila daang la ba tuma ni 'beree, sanga nga bang da mang wa kpiera Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni. Ba da mang iriye bila a 'tuuro 'begiri ni ba nabaali Eerong ang daang 'bing 'kubo. Ana ka Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini daang 'kuu nuori a yela ni.

A 'Liivai niba chelee

20 'Liivai buurii ni chelee la bama: Aamiram 'bi-daba 'puong, Suubeyel daang la kanga. Suubeyel 'bi-daba 'puong, Jediiya daang la kanga.
21 'Rihabaiya 'lomboring, a'wo 'Rihabaiya 'bi-daba 'puong, a bungkpong daang la Isisaiya.
22 Aizahar niba 'puong, Seelomot daang la kanga. Seelomot 'bi-daba 'puong, 'Jeehat daang la kanga.

23 'Hii-birong 'bi-daba 'puong, Jeeraiya daang la a 'bi-daukpong, ka Amaraiya 'tu. Taalung daana daang la 'Jaheezi-el, ka naahung daana i Jeka'miiyam.
24 Uuzaiyel 'bi-daba 'puong, Maika. Maika 'bi-daba 'puong, 'See-mir daang la kanga.
25 Maika ba'bie daang la Isisaiya. Isisaiya 'bi-daba 'puong, Zekaraiya daang la kanga.
26 'Mireerai 'bi-daba daang la 'Meelai aning Muusai. 'Jeezaiya 'bi-dau daang la Bee'no.
27 'Mireerai yaanhi 'Jeezaiya ang dogi daang la Bee'no, 'Sooham, Zaakur, aning Iibirai.
28 'Meelai 'bi-dau daang la Eli'ee-zer, unang daang ba tari 'bi-daba ni.
29 Kiis 'lomboring, Kiis 'bi-dau Jeraamiel daang la kanga.
30 Muusai ming 'bi-daba daang la 'Meelai, 'Ii-der aning Jeerimot. A 'Liivai niba 'bi-daba daang la bila, a 'tuuro ba ba'mine jagihing.
31 Bama ming daang pohiye pohaa a'wo bila ni turi ba dogiriba Eerong 'bi-daba ang daang i ni. Ba daang pohiye a pohaa Naa 'Deevid, 'Zeedok, aning Ahiimelek 'ningbi-tooring. A Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a 'Liivai niba ba'mine jagihi ni 'yi-daangdaba ming daang 'biyebe. Bila ni bang daang i a 'yi-daangbera, bila bang i ba yauhi ming.

A 'yiengyienibe

25 'Deevid aning a 'sojemuni ningbera daang weliye niba 'mine 'ku a tuma. Bana la 'Eesaf 'bi-daba ni 'mine, 'Hiiman 'bi-daba ni 'mine, aning Jediutang 'bi-daba ni 'mine. Ba tuma daang la ka ba ngmira 'konihi, bungngmirihi bang di 'ngmie maali aning peretengmirihi a mang dangyeli yela. Daba nga ang daang bang ba tuma 'ningbiri sung 'yoe la ama:
2 'Eesaf 'bi-daba 'puong, Zaakur, 'Joosef, Netanaiya, aning Asareela la daang 'bibe. 'Eesaf 'bi-daba ni daang 'biye 'Eesaf 'nuuhing, unang da mang dangyeli yela a 'tuuro bila nga jaa a naa ang wa yeli ka u i.
3 Jediutang 'lomboring, Jediutang 'bi-daba daang la Gedalaiya, 'Ziirai, Je'seeya, Siimai, Hasabaiya, aning Matitaiya. Ba daang iye bayuobi a 'bi ba ba Jediutang 'nuuhing. Unang da mang dangyeli yela, a ngmira 'koni inna a 'puoho Ba Tari Baahaa Daana barika che 'pugiruu ming ni.

4 'Hiiman 'lomboring, 'Hiiman 'bi-daba daang la Bukaiya, Matanaiya, Uuzaiyel, 'Sebiyuwel, Jeerimot, Hananaiya, 'Hanee-nai, 'Ilaiyata, Gidaalitai, Romaamati'yee-zer, Josi'bikeesa, Maaloti, 'Hootir, aning 'Maheeziot.
5 Bama jaa daang iye 'Hiiman, a naa kaakaara ni 'bi-daba a 'tuuro Naangmini yelihung ka u na veming ka u kpiengu jigi. 'Bojung Naangmini daang 'kuung 'bi-daba 'pie ning banaahi aning 'bi-pogiba bata.
6 A daba nga jaa daang 'biye ba ba 'nuuhing ung kaara bang tuna Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni 'yieme tuma. Ba da mang ngmiriye peretengmirihi, bungngmirihi bang di 'ngmie maali aning 'konihi inna Naangmini 'deu tuma ni. 'Eesaf, Jediutang, aning 'Hiiman daang 'biye a naa 'nuuhing.
7 A 'jung bama nga, a langning ba dogiriba daang iye niba nga bang 'wuli Ba Tari Baahaa Daana 'pugibu 'yieme. Ba daang tariye 'kookerii 'yieme 'yiengbung. Ba daang iye niba koohi a'yi aning lijaanaahi ning ba'nii (288).
8 Ba daang pohiyeng ka ba bang ba 'yobe-tuma. 'Bibilii, a langning ningbera, karima'mine a langning ba karima'biihi jaang daang i bila.
9 A pohifora daang pohiye 'Eesaf 'lomboring a 'ihi 'Joosef. A 'buyi daang 'ihiye Gedalaiya, u dogiriba, aning u 'bi-daba. Ba daang iye daba 'pie ning ba'yi.
10 A pohibu taalung daang 'ihiye Zaakur, u 'bi-daba, aning u dogiriba. Ba daang iye daba 'pie ning ba'yi.
11 A pohibu naahung daang 'ihiye Iizirai, u 'bi-daba, aning u dogiriba. Ba daang iye daba 'pie ning ba'yi.
12 A pohibu 'nuulung daang 'ihiye Netanaiya, u 'bi-daba, aning u dogiriba. Ba daang iye daba 'pie ning ba'yi.
13 A pohibu buyuobi daang 'ihiye Bukaiya, u 'bi-daba, aning u dogiriba. Ba daang iye daba 'pie ning ba'yi.
14 A pohibu buyo'poin daang 'ihiye Jesa'riila, u 'bi-daba, aning u dogiriba. Ba daang iye daba 'pie ning ba'yi.
15 A pohibu bu'nii daang 'ihiye Je'seeya, u 'bi-daba, aning u dogiriba. Ba daang iye daba 'pie ning ba'yi.
16 A pohibu buwai daang 'ihiye Matanaiya, u 'bi-daba, aning u dogiriba.

Ba daang iye daba 'pie ning ba'yi.
17 A pohibu 'pie daang 'ihiye Siimai, u 'bi-daba, aning u dogiriba. Ba daang iye daba 'pie ning ba'yi.
18 A pohibu 'pie ning 'yeni daang 'ihiye 'Azeeri-el, u 'bi-daba, aning u dogiriba. Ba daang iye daba 'pie ning ba'yi.
19 A pohibu 'pie ning 'buyi daang 'ihiye Hasabaiya, u 'bi-daba, aning u dogiriba. Ba daang iye daba 'pie ning ba'yi.
20 A pohibu 'pie ning ata daang 'ihiye Suubeyel, u 'bi-daba, aning u dogiriba. Ba daang iye daba 'pie ning ba'yi.
21 A pohibu 'pie ning bunaahi daang 'ihiye Matitaiya, u 'bi-daba, aning u dogiriba. Ba daang iye daba 'pie ning ba'yi.
22 A pohibu 'pie ning bu'nu daang 'ihiye Jeere'mot, u 'bi-daba, aning u dogiriba. Ba daang iye daba 'pie ning ba'yi.
23 A pohibu 'pie ning buyuobi daang 'ihiye Hananaiya, u 'bi-daba, aning u dogiriba. Ba daang iye daba 'pie ning ba'yi.
24 A pohibu 'pie ning buyo'poin daang 'ihiye Josi'bikeesa, u 'bi-daba, aning u dogiriba. Ba daang iye daba 'pie ning ba'yi.
25 A pohibu 'pie ning bu'nii daang 'ihiye 'Hanee-nai, u 'bi-daba, aning u dogiriba. Ba daang iye daba 'pie ning ba'yi.
26 A pohibu 'pie ning buwai daang 'ihiye Maaloti, u 'bi-daba, aning u dogiriba. Ba daang iye daba 'pie ning ba'yi.
27 A pohibu lijeri daang 'ihiye 'Ilaiyata, u 'bi-daba, aning u dogiriba. Ba daang iye daba 'pie ning ba'yi.
28 A pohibu lijeri ning 'yeni daang 'ihiye 'Hootir, u 'bi-daba, aning u dogiriba. Ba daang iye daba 'pie ning ba'yi.
29 A pohibu lijeri ning 'buyi daang 'ihiye Gidaalitai, u 'bi-daba, aning u dogiriba. Ba daang iye daba 'pie ning ba'yi.
30 A pohibu lijeri ning buta daang 'ihiye 'Maheeziot, u 'bi-daba, aning u dogiriba. Ba daang iye daba 'pie ning ba'yi.
31 Ka a pohibu lijeri ning bunaahi ming daang 'ihi Romaamati'yee-zer, u 'bi-daba aning u dogiriba. Ba daang iye daba 'pie ning ba'yi.

A 'di-nokaariba

26 A 'di-nokaariba bang 'po 'sii 'sii ni la nga. 'Koora niba 'puong, 'Koori 'bi-dau Meselemaiya daang la kanga. 'Eesaf yaanhi ni kanga

daang la Meselemaiya.
2 Meselemaiya ming 'bi-daba daang la bama: Zekaraiya daang la a 'bi-daukpong, ka Jedaiya-el 'tu. Taalung daang la Zebadaiya, ka naahung i Jaatiniel.
3 'Nuulung daang la 'Iilam, ka buyuobi daana i Jeho'heenang. Buyo'poin daana daang la 'Eelai 'Ihiyoyiinai.
4 'Oo-bed 'Iidom ming 'bi-daba daang la bama: 'Simeeya daang la a 'bi-daukpong, ka Jehoozabad 'tu. Taalung daang la 'Joowa. Naahung daang la 'See-kar, ka 'nuulung i Netaaniyel.
5 Buyuobi daana daang la Aamiel, ka buyo'poin i Iisakar. Bu'nii daana daang la 'Piyuulitai. 'Bi-daba ba'nii ka 'Oo-bed 'Iidom daang tari, 'bojung Naangmini daang peguung.
6 U 'bi-dau 'Simeeya ming daang dogiye 'bi-daba ang da mang kaara ba ba'mine jagihi, 'bojung ba daang iye daba nga ang tari 'kookerii 'haali.
7 'Simeeya 'bi-daba daang la Ootinai, 'Riifayel, 'Oo-bed, aning Eelizabad. A Eelizabad nga ba'biihi daang la Elaihu aning Semakaiya. Ba daang iye daba nga ang tari 'kookerii.
8 'Oo-bed 'Iidom buurii ni 'mine daang la bamahi jaa. Bana ka ba 'bi-daba, aning ba dogiriba jaa daang iye daba ang tari 'kookerii, a tari tuma fanga. 'Oo-bed 'Iidom buurii daang iye lijaata aning ba'yi.
9 Meselemaiya ming daang tariye 'bi-daba aning ba'biihi. Ba daang iye daba 'pie ning ba'nii ang tari nyau.
10 'Hoosa ming daang tariye 'bi-daba. 'Mireerai yaanhi ni kanga daang liu. U 'bi-daba daang la bama: Siimirai daang la a 'bi-daukpong. Anaajaa ka una daang naani a 'bi-daukpong, che una ka u ba daang di a ningberii 'ku.
11 Hilikaiya daang la u nyieri, ka Tebalaiya i taalung. Naahung daana daang la Zekaraiya. 'Hoosa 'bi-daba aning u ba'biihi jaa daang iye daba 'pie ning bata.
12 Bama daang la a 'di-nokaariba 'sii 'sii ni a langning ba ningbera. Ba ming daang tariye 'yobe-tuma a'wo ba ba'biihi ni turi, a da mang tuna Ba Tari Baahaa Daana 'deu ning.
13 Ba daang pohiye 'di-nokpong jaa pohaa, 'bibilii aning ningbera jaa a 'tuuro ba ba'mine jagihing.
14 Sa'muni 'di-nokpong ni pohaa daang 'ihiye Selemaiya. Bila 'puoring ba

daang pohiye u 'bi-dau Zekaraiya ming pohaa, ka a pohaa 'ihuu 'ku a sa'mung-goo 'di-nokpong ni. Zekaraiya daang iye kawang-ira ang tari yeng.

15 'Oo-bed 'Iidom ka a sa'mungduri 'di-nokpong pohaa daang 'ihi, ka a 'tuobu 'deu ming pohaa 'ihi u 'bi-daba.

16 Suupim aning 'Hoosa ming ka a pohaa daang 'ihi ing a ngmintongkpieri seng 'di-nokpong ni. Bana ka a pohaa daang 'ihi ka ba mang kaara a Saaleket 'di-nokpong ni ang 'duoro sokpong ming. Kaara jaa da mang ahi 'toriye u to.

17 A sa'muning, 'Liivai niba bayuobing daang 'bibe, ka banaahi ming da mang 'bi a sa'mung-goong 'beu jaa. Ba banaahing da mang 'bi sa'mungduring 'beu jaa. A 'tuobu 'deu ming ba ba'yi ba'ying da mang kaaruu.

18 A jangu yeng, 'beng 'bi ngmingtongkpieri seng ni, kaariba banaahing da mang 'bi a sokpong 'dendenge ning, ka ba'yi ming 'bi a jangung.

19 Bama daang la a 'di-nokaariba ang 'po 'sii 'sii ni niba 'Koori buurii aning 'Mireerai buuriing.

A bungnanee kaariba aning a ningbera chelii

20 A 'Liivai niba 'puong, Ahai'jang daang kaara Naangmini 'deu bungnanee 'bingjiihi ni. Unang daang kaara a bungnanee ni bang weli 'bing 'ku Naangmini ni ming 'bingjiihi.

21 'Leeyadang 'bi-daba 'puong, Jehaiyelai 'mine daang la. Ba daang iye Guurisung niba yaanhi, a 'tuuro 'Leeyadang sa'bogung. Ba daang iye ba ba'mine jagihi 'yi-daangdaba.

22 Jehaiyelai 'bi-daba daang la 'Ziitam aning u yau 'Joo-el. Banang daang kaara Ba Tari Baahaa Daana 'deu bungnanee 'bingjiihi ni.

23 Aamiram niba, Aizahar niba, 'Hii-birong niba aning a Uuzaiyel niba 'puong bamahi daang la:

24 'Moosis 'bi-dau Guurisung, u ming 'bi-dau 'Sebiyuwel daang la a bungnanee 'bingjiihi ningkpong.

25 'Sebiyuwel ba'biihi ang i Eli'yee-zer buurii daang la bama: Eli'yee-zer 'bi-dau 'Rihabaiya, 'Rihabaiya 'bi-dau Je'seeya, Je'seeya 'bi-dau 'Jooram, 'Jooram 'bi-dau Ziikirai, aning Ziikirai ming 'bi-dau Seelomit.

26 Seelomit nga ning u ba'biihing daang kaara a bungnanee ni bang weli

'bing 'ku Naangmini ni 'bingjiihi jaa. Ana ka Naa 'Deevid aning a
'yi-daangdaba aning a 'sojehi ningbera daang di ing Naangmini
'nuuhing ni. A 'soje-ningbera nga 'mine daang kaariye 'sojehi 'tuhii, ka
ba 'mine kaara 'sojehi koo koo, ka ba 'mine ming kaara 'sojemuno.
27 A buunhu ni bang daang jau taanhuu che 'ohi ni 'mine la bang daang
weli 'bing ka ba mang di maana Ba Tari Baahaa Daana 'deu.
28 Saamiu-el, a kaakaara ni ming daang weliye a 'mine 'bing 'ku Daana, ka
Kiis 'bi-dau Sool ming daang weli a 'mine 'bing. Nuur 'bi-dau Aabiner
aning Zeri'yu-aiya 'bi-dau 'Joo-ab ming daang weliye 'mine 'bing.
Bungjaa ang i bungweli'binnuu baluu, Seelomit aning u ba'biihing
daang kaaraa.
29 Aizahar niba 'puong, Kenanaiya aning u 'bi-dabang da mang tuna
'karichi aning saree ngmaabu tuma Iisiriel 'jiihi ang ba 'chi a
Ngming'puohi 'de-kpong 'puong.
30 A 'Hii-birong niba 'puong, Hasabaiya aning u ba'biihi ang i 'tuhi aning
koohi ayo'poin daang la (1,700). Ba daang iye daba ang tari 'kookerii,
a da mang kaara Iisiriel yelitarihi Ba Tari Baahaa Daana tuma ni jaa
'lomboring. Banang daang tuna a naa ming. Jooridang Mani
ngmintong'liengee seng lampega ning bang da mang 'be a tuna.
31 A 'Hii-birong niba 'puong, Jeeraija daang la a 'Hii-birong niba 'ju-daana
a 'tuuro a ba'mine buurigberi 'tuubung. 'Deevid naalung 'yuong lijaa'yi
ingang bang daang piehi ba yela a nye ka daba ang tari 'kookerii 'biye
'Jee-zer ang 'bi Giilied 'puong.
32 Jeraija ba'biihi daang iye 'tuhi a'yi aning koohi ayo'poin (2,700). Ba
daang iye daba ang tari 'kookerii, a i ba'mine 'deri 'yi-daangdaba.
'Deevid daang vengyeng bang i 'karichihi nga ang kaara Ruubeng niba,
Gaad niba aning Manaase buurichelii ni niba. Banang daang 'so
Naangmini yelitaruu jaa aning a naa yelitarihi kaabu a niba 'puong.

A 'sojemuni tang'nuuhi

27 Isi'reeli niba da mang tuniye a naa a 'soje tuma tang'nuuhi yelitarihi
jaa 'lomboring. Ba da mang iriye bila a 'tuuro ba singbung. A
'sojehi 'tuhii aning a koo koo ningbera ni aning ba 'karichihi aning ba
ba'mine 'deri 'yi-daangdaba ning da mang ira bila. A tang'nuuhi nga da
mang 'yireng a leura waana 'chiu 'chiu a 'yuoni 'puong. Tang'nu jaa da

mang tariye daba 'tuhi lijeri aning 'tuhi anaahi (24,000).

2 Zaabidiel 'bi-dau 'Jesoobeyam la daang kaara a fora tang'nu a 'chiu fora 'puong. Daba 'tuhi lijeri aning 'tuhi anaahing (24,000) daang 'bi u tang'nu ning.

3 Piirez yaanhi ni kanga daang liu. Una daang la a 'sojemuni ningbera ni ming jaa 'ju-daana a fora 'chiu ning.

4 'Doodai, 'Ahoowa nie kangang daang kaara a tang'nu a 'yiilung 'chiu ingang. U tang'nu ning, Miikilot ming daang iye 'yi-diera. Daba 'tuhi lijeri aning 'tuhi anaahing (24,000) daang 'bi u tang'nu ning.

5 A taalung 'sojehi ningkpong ang daang kaara a 'sojemuni a taalung 'chiu ning daang la Bi'neeya. Una daang la a 'ju-daana, a i Ngming'puohi 'yi-diera Jehoiyada 'bi-dau. Daba 'tuhi lijeri aning 'tuhi anaahing (24,000) daang 'bi u tang'nu ning.

6 Bi'neeya ngang daang i gandau a 'pihita 'puong ni. Unang daang kaara a 'pihita. U tang'nung ka u 'bi-dau Amiizabad daang 'be.

7 A 'sojehi ningkpong naahung daana ang daang kaara a tang'nu a 'chiuri anaahing la 'Ee-sahel, 'Joo-ab yau. Ka 'Ee-sahel 'bi-dau Zebadaiya daang 'tuuro u 'puoring. Daba 'tuhi lijeri aning 'tuhi anaahing (24,000) daang 'bi u tang'nung.

8 A 'nuulung 'sojehi ningkpong ang daang kaara a tang'nu a 'chiuri a'nung la Saamahut, Izirahaira nie ni. Daba 'tuhi lijeri aning 'tuhi anaahing (24,000) daang 'bi u tang'nung.

9 A 'sojehi ningkpong bayuobi daana ang daang kaara a tang'nu a 'chiuri ayuobing la Aira. 'Tikoowa nie Iikes 'bi-dau daang la Aira. Daba 'tuhi lijeri aning 'tuhi anaahing (24,000) daang 'bi u tang'nung.

10 A 'sojehi ningkpong bayo'poin daana ang daang kaara a tang'nu a 'chiuri ayo'poing la 'Hii-lez, a Peelong nie ni. 'Iifiriam yaanhi ni kanga daang la. Daba 'tuhi lijeri aning 'tuhi anaahing (24,000) daang 'bi u tang'nung.

11 A 'sojehi ningkpong ba'nii daana ang daang kaara a tang'nu a 'chiuri a'niing la Siibekai, 'Huusa nie ni. Zeera yaanhi ni kanga daang la. Daba 'tuhi lijeri aning 'tuhi anaahing (24,000) daang 'bi u tang'nung.

12 A 'sojehi ningkpong bawai daana ang daang kaara a tang'nu a 'chiuri awaing la 'Ee-bi'ii-zer, Aanatot nie ni. Beenjaming yaanhi ni kanga daang la. Daba 'tuhi lijeri aning 'tuhi anaahing (24,000) daang 'bi u tang'nung.

13 A 'sojehi ningkpong 'pie daana ang daang kaara a tang'nu a 'chiuri 'pie daanang la Mahaariyai, 'Nitoofa nie ni. Zeera yaanhi ni kanga daang la. Daba 'tuhi lijeri aning 'tuhi anaahing (24,000) daang 'bi u tang'nung.
14 A 'sojehi ningkpong 'pie ning 'yeni daana ang daang kaara a tang'nu a 'chiuri 'pie ning 'yeni daanang la Bi'neeya, Piiratong nie ni. 'Iifiriam yaanhi ni kanga daang la. Daba 'tuhi lijeri aning 'tuhi anaahing (24,000) daang 'bi u tang'nung.
15 A 'sojehi ningkpong 'pie ning ba'yi daana ang daang kaara a tang'nu a 'chiuri 'pie ning a'yi daanang la 'Hiilidai, 'Nitoofa nie ni. U daang iye Ootiniel yaanhi ni kanga. Daba 'tuhi lijeri aning 'tuhi anaahing (24,000) daang 'bi u tang'nung.

A buura 'karichihi

16 A 'karichihi ngang ming daang kaara Iisiriel buura ni. 'Karichi ang daang kaara Ruubeng niba daang la Eli'yee-zer, Ziikirai 'bi-dau. 'Meeyaka 'bi-dau Sefataiyang daang kaara Siimiyung buurii.
17 Keemiyuel 'bi-dau Hasabaiyang daang kaara a 'Liivai niba. 'Zeedoking daang kaara Eerong buurii.
18 Elaihu, 'Deevid ba'biihi ni kangang daang kaara 'Juuda. Maikel 'bi-dau Oomiraing daang kaara Iisakar buurii.
19 'Obadaiya 'bi-dau Iisi'meeyang daang kaara Zeebiyulung buurii, ka Aaziriel 'bi-dau Jeerimot kaara Naafitalai buurii.
20 'Ezazaiya 'bi-dau 'Hosiiyang daang kaara 'Iifiriam buurii, ka Pedaiya 'bi-dau 'Joo-el kaara Manaase buurichelii ni niba.
21 Zekaraiya 'bi-dau Ido'ong daang kaara a Manaase buurichelii ni ang 'bi Giilied 'puong. Aabiner 'bi-dau 'Jee-sieling daang kaara Beenjaming buurii.
22 'Jirooham 'bi-dau 'Azeeri-eling daang kaara Daan buurii. Iisiriel buura ni 'yi-dieriba daang la bila.
23 Che 'Deevid daang ba sori banani ang nye 'yuomo lijeri che 'sigire yeng, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'kuung ka u na veming ka Isi'reeli niba 'ugi a'wo sagbama ngmari'bie.
24 Zeri'yu-aiya 'bi-dau 'Joo-ab daang 'piiliye niba soribu, che u ba baahi. Naangmini 'su-tuluu daang waye Isi'reeli niba ingang, a ningsori nga yela. A niba nuori ming daang ba tuong seu Naa 'Deevid tung'kori

gbangung.

A naa kpambiihi

25 'Ee-diel 'bi-dau Aazimavet la daang kaara a naa bungnanee 'bingjiihi. Ka Uzaiyaa 'bi-dau Jehoonatang ming daang kaara a siimaa 'bingjiihi a yoring, a 'yi-berang, a kurihing, aning a 'pigihibu 'deduorihing.
26 'Kiilub 'bi-dau Eeziraing daang kaara banani ang da mang tuna a yoo tuma, banang da mang kuora ni.
27 Siimai, a 'Reema nie ning ming da mang kaara a 'girep yori. Ka Zaabidai, a Saifai nie ni ming daang kaara buunhu ang 'yire a 'girep yoring waing maalibu yela.
28 'Bee-al 'Heenang, a Ge'diira nie ning daang kaara a ooliv daari aning a gbalaa daari ni ang 'bi a taanhi luuhi ngmintong'liengee seng ni. 'Joowas ming daang kaariye a kpaang 'bingjie.
29 Ka Siitirai, Saarung nie ming kaara 'nii ni ang da mang oora moo Saarung ni. Adi'lee-yi 'bi-dau 'Seefat ming la daang kaara 'nii ang 'bi a lohimbohing.
30 'Oo-bil, a Iisi'me-el nie ning daang kaara a nyogimahi. Jediiya, a 'Miirom nie ning daang kaara a buunhi.
31 Ka 'Jeeziz, 'Heegerit nie ni ming daang kaara a piihi. Bamahi jaang daang i 'karichihi ang kaara Naa 'Deevid bung'sorihi.
32 Joonatang ming, 'Deevid ba'bile ni, kawang-ira daang la. U daang iye dauyengbangina, a i gbangseura ming. Haakimonai 'bi-dau Jehaiyel ming la da mang kaara a naa 'bi-daba.
33 Ahiitofel daang la a naa kawang-ira. Ka 'Huusai, Aarika nie ni ming daang i a naa 'tuuring-to.
34 Bi'neeya 'bi-dau Jehoiyadang daang tohi Ahiitofel 'puoring, ka Abaiyatar ming 'tu. A naa 'sojemuni ningbera ming ningkpong daang la 'Joo-ab.

Segihibu 'Deevid ang segihi
a Ngming'puohi 'de-kpong miebung

28 'Deevid daang laanhiye Iisiriel 'yi-dieriba jaa lang taa Jeruuselem 'puong. Bana la a buura 'karichihi, aning a tang'nuuhi 'sojehi ningbera ang daang tuna a naa. Ba 'mine ming la a 'sojehi 'tuhii

ningbera aning koo koo ningbera. Niba ang daang kaara a naa aning u 'bi-daba buunhu aning ba 'duunhi jaa daang paahiyeng, a lang ning a kpambiihi aning a daukpienhi aning a gandaba ni ang tari nyau ni jaa.

2 'Beng la ka Naa 'Deevid daang 'ihi 'dendenge a yeli: N ba'biihi aning n niba, ye cheliha. A daang 'biye n 'sikiring ka n me 'deu ang i peenhibu 'jie a ing Ba Tari Baahaa Daana 'layiri daga ni aning 'jie ni ang na i ti Naangmini gbee tari'jie. Mang i u miebu ming 'siri.

3 Che ka Naangmini yeli 'kumo: I kung me 'deu 'ku n 'yuori, 'bojung i iye dau ang jau taanhuu, a 'kiri jiing.

4 Che Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini daang 'lugimong n ba 'deudeme jaa 'puong ka n i Iisiriel naa a gara wagiri jaa. U 'lugiye 'Juuda ka u i a paalikaara. 'Juuda jaga ning ming, n ba 'deu ung 'lugi. N ba 'bi-daba ming 'puong, maang ka u 'puo peli ka u veng ka n i Iisiriel jaa naa.

5 Ba Tari Baahaa Daana 'kumong 'bi-daba yaga jaa. N 'bi-daba ming jaa 'puong, n 'bi-dau Soolomong ung 'lugi ka u 'jing Ba Tari Baahaa Daana naalung na'kogo ning a kaara Iisiriel.

6 U yeli 'kumong: I 'bi-dau Soolomong la nie ang na me n 'deu aning n jagihi, 'bojung n 'luguung ung i n 'bi-dau. N ming na iye u ba.

7 N na veming ming ka u naalung jigi a gara wagiri jaa. Ka unang na nyogi kpiengaa, a 'tuuro n no'kurihi aning 'wulibu soe a'wo ung 'tuuraa bila 'jine nga, bila mang na i.

8 Bila 'jung pampana, Isi'reeli niba jaa 'ningeng, Ba Tari Baahaa Daana langbu ni 'ningeng, aning ti Naangmini ming 'wongbu 'puong, ye cheliha sung. Ye cheliha sung a piehi bo Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini no'kurihi ni jaa. Ye i bila a tuong die a paalisung nga 'so, a bahuu ka u i chengbung 'ku ye 'biihi ang 'tuuriye a gara wagiri jaa.

9 Che ina n 'bi-dau Soolomong, bang i ba Naangmini ni, a tunuu ning 'sikiri-pielaa aning haakilisung. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana mang piehiye 'sikie jaa a bang haakilihi ming yelinyogirihi jaa. Ka inang bou, i na nyiung. Che ka inang wa jaanhuu, u na diing loo a gara wagiri jaa.

10 Ngmi fasani pampana, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana 'lugiing ka i me 'deu ing a 'ji-pegi'yiruu. Ing fanga a i bila.

11 'Beng la ka 'Deevid daang di a Ngming'puohi 'de-kpong jang'gaalee, u

'deri aning u bungnanee 'bingjiihi 'meselihung 'bigihee 'ku u 'bi-dau Soolomong. U saa'ju 'dekiri, aning u 'puo 'puo 'dekirihi aning a beu pogibu 'jie ni jaa 'meselihung daang paahiyeng.

12 Anani jaa ming 'meselihung a Sie ang daang 'kuu ni 'bigihee ka 'Deevid daang di 'ku Soolomong. Ana la Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni jagihi, aning a 'deri ni ang ngmaaguu 'gili ni jaa. A 'mine ming la a Naangmini 'deu bungnanee 'bingjiihi ni aning a bungnanee ni bang mang weli 'bing 'ku Daana ni 'bingjiihi.

13 Ka 'Deevid daang la 'bigihi yela 'kuu a'wo a Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a 'Liivai niba 'sii 'sii ni yela. Ba Tari Baahaa Daana tuma jaa aning buunhu ni jaa bang mang di tuna Ba Tari Baahaa Daana 'deu 'puo tuma ka 'Deevid daang di 'kuu.

14 U daang 'wuliye bila nga sannii tiinhuu ang na mang sing ka ba diu maali salima buunhu. Tungbuurii jaa tungtungbuunhu jaa sannii singbu ung daang 'wuluu. 'Deevid daang 'wuliye Soolomong wari ming tungtungbuunhu jaa wari tiinhuu ang na mang sing bila. Tungbuurii jaa tungtungbuunhu jaa wari singbu ung daang 'wuluu.

15 Sannii fintingdau jaa tiinhuu ka 'Deevid daang 'wuluu, a langning a salima fintinihi tuori. Fintingdau jaa aning u fintinihi tiinhuu ung daang 'wuli Soolomong. U daang 'wuluung a wari fintingdaari ming tiinhuu. Fintingdau jaa aning u fintinihi tiinhuu ung daang 'wuluu, a 'tuuro tuni ni fintingdau jaa ang tuna.

16 'Deevid daang 'wuluung bila nga sannii tiinhuu ang na sing ka ba di maali a paanuu'lugirihi 'teebulihi. 'Teebul jaa tuori ung daang 'wuli, a 'wuli wari 'teebul ming jaa wari tiinhuu.

17 U daang 'wuluung bila nga sannii ang i 'forifori tiinhuu ang na mang sing ka ba di maali a fokihi, a tahibera, a sannii ang i 'forifori koe, aning a salima laahi. 'Deevid daang 'wuliye a wari laahi ming jaa wari tiinhuu.

18 U daang 'wuliye Soolomong bila nga sannii bang nyeli 'ihi u degiri jaa tiinhuu ang na sing ka ba di maali a iinsens sarika 'ihijie. U daang 'wuluung bila ni u tiinhuu ang na sing ka ba di maali a cheeriet. A sannii cheribihi ni ang yaari a kpangkpama pogi Ba Tari Baahaa Daana 'layiri daga ni la bila.

19 Ka 'Deevid daang yeli: Amahi jaa ka Ba Tari Baahaa Daana di u 'nu

jegima mang nye a tuma 'meselihung 'ningbiri a bang sebaa 'bing.
20 Ka 'Deevid daang yeli 'ku u 'bi-dau Soolomong: Ing fanga, a tari nyau ming a tung bila. Ta jora dabieng, ta wa vena ka i inga ming chuora, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana Naangmini, n Naangmini ni na 'biye i seng. U kung bahii, u kung jaanhii ming a gara ing na wa tung Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni tungbu tuma jaa baahi.
21 A Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a 'Liivai niba 'sii 'sii ni ang tuna Naangmini 'deu tuma ni jaa la bila. 'Nuuhi tungtuna jaa ming ang i 'siri ka u sung na sumiing ning bangbu jaa buurii tuni jaang. A 'yi-dieriba aning a niba jaa ming na mang 'biye i 'nuuhing kpeleng kpeleng.

A Ngming'puohi 'de-kpong miebu 'kuubuhi

29 Ka Naa 'Deevid daang la yeli 'ku a langbu jaa: N 'bi-dau Soolomong, u 'yong ka Naangmini 'lugi ni, 'bibile nang la. U nang ba bang yelitarihi 'ningbiri. Che ka a tuma ming i kpong, 'bojung ninsaalaa naaning 'so a Ngming'puohi 'de-kpong. Ba Tari Baahaa Daana Naangmining 'sou.
2 Pampana, a'wo n Naangmini 'deu ni yela, n nariyeng n fanga jaa. N boye salima 'bing 'ku salima bungmaanihi, a bo wari 'bing 'ku wari bungmaanihi ming. N boye yaawa a 'bing 'ku yaawa bungmaanihi, a bo 'kue 'bing 'ku 'kue bungmaanihi ming. N boye daari ming 'bing 'ku daari bungmaanihi. N boye oniks 'kubo, a bo 'ku-marihi, a bo 'ku 'irii 'irii ang nyeliha, 'ku-nanee jaa baluu, aning maaribal 'ku-talibera yaga.
3 N buobu ming jaa ang ahi n Naangmini 'deu ni ingang 'jung ngaang mang i paahi. A 'yi anani jaa mang bo 'bing a 'de-pegi'yiruu nga yela ni 'puoring, n la tihiye n minga bagida bungnanee ang i dabang, n Naangmini 'deu ni yela. Ana la salima aning wari.
4 N tihiye sannii taalentihi 'tuhi ata ang i 'Oo-fer salima baluu, a tihi wari bang nyeli 'ihi a degiri jaa ming taalentihi 'tuhi ayo'poin. N tihaang ka ba nyeli pogi pogi a 'deri daangguoma.
5 N tihaang ka ba di a salima maali salima bungmaanihi, a di a wari ming maali wari bungmaanihi. N tihaang ka ba dia tung tuni jaa buurii a 'nu-tungtuniba 'nuuhi ang sing ka a tung. Ning'buong i 'siri ka u weli u minga 'jine 'ku Ba Tari Baahaa Daana?
6 'Beng la ka a 'yi-daangdaba aning Iisiriel buura 'yi-dieriba ni daang tihi

'kuubuhi ba miihi buobung. Bila daang la a 'sojehi 'tuhii aning a koo koo ningbera ni ming, a langning a ningbera ni ang da mang kaara a naa tuma ni.

7 A buunhu nga bang daang tihi a Naangmini 'deu tuma ni yela. Ana la sannii ang na ta taalentihi 'tuhi a'nu aning taalentihi lijaanaahi aning anaahi, wari taalentihi 'tuhipie, yaawa taalentihi 'tuhi 'pie ning a'nii, aning 'kue ming taalentihi 'tuhi-koo.

8 Nie jaa ming ang tari 'ku-nanee daang diang tihi bang ing Ba Tari Baahaa Daana 'deu bungnanee 'bingjie ning. Jehaiyel, a Guurisung nie ni 'nuuhing bang daang dia ing.

9 Bila 'puoring a niba daang nyengingyeng, bang tihi ba miihi buobung 'jung. 'Bojung ba daang 'kuye Ba Tari Baahaa Daana aning ba 'sikiri jaa, a 'tuuro ba miihi buobung. Ka Naa 'Deevid ming daang nyenging yaga jaa.

'Deevid Ngmingsuhi

10 Ka 'Deevid daang pegi Ba Tari Baahaa Daana a langbu niba jaa 'ningbi-tooring, a yeli:

Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini ti Ba,
i tariye 'pugibu wagiri jaa a gara wagiri ang ba tari baahibu.

11 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, inang 'so berihung,
kpiengu aning a girima.
Inang 'so a jau'diibu aning naalung nanihung,
'bojung inang 'so bung jaa ang 'bi sagbamang aning 'tengeng.
Inang 'so a naalung, 'oo Ba Tari Baahaa Daana.
I 'duohiye i minga a i 'ju-daana bung jaa ingang.

12 I seng ka bundaalung aning nanihung jaa mang 'yi.
Inang 'so naalung bung jaa ingang.
I 'nuuhing ka kpiengu aning fanga 'be.
I 'nuuhing ka ningberii 'kuubu 'be.
Inang mang 'kuro bung jaa ming fanga.

13 A 'jung ti Naangmini, ti 'puohiing barika,
a 'pugiro i girima 'yuori ni.

14 Che ning'buo lima yeng? Ning'bobo la n niba ming,
a'wo ti na tuong 'ihi buunhu nga taa ti miihi buobung?

'Bojung i seng ka buunhu jaa 'yi.
I minga buunhu 'puo la ting la kpe a 'ihi 'kui.
15 'Bojung saamba aning so'chenibe liti i 'ningbi-tooring,
a'wo ti nabaali'mine jaa.
Ti 'beri 'woningye 'kalinchiu 'tenge 'jung che,
ka tamaa 'chibe.

16 'Oo Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini, a bungjemaa nga jaa ting bo 'bing ka ti me 'deu 'ku i 'yo-pegi'yiruu, i 'nuuhing ang 'yi. Inang 'so a jaa ming.

17 N Naangmini, n bangyeng ming ka i mang piehiye 'sikie, ka i 'pu-peli 'bi yela ang 'tori ingang. Maang yeng, n 'sikiri-pielaa mang di 'ihi a buunhu nga jaa tihi n minga buobung. Pampana ming n tariye 'pu-peli aning mang nye i niba ang 'bi che ka ba 'kui ba miihi buobung.

18 'Oo Ba Tari Baahaa Daana Naangmini, ina la ti ba'mine Aaburaham, Aizik aning Iisiriel Naangmini. Di a yela nga ing i niba 'sikieng ka u i ba yelinyogiruu a gara wagiri jaa. Veng ka ba 'sikie marii.

19 Che ka i 'ku n 'bi-dau Soolomong ming limanihung 'sikiri ka u mang 'tuuro i no'kurihi aning i 'sierihi aning i yeli'tuurihi. Veng ka u tuong i a yela nga jaa, a me a Ngming'puohi 'de-kpong ni yela mang bo buunhu 'bing ni.

20 Bila 'puoring ka 'Deevid daang yeli 'ku a langbu niba jaa: Ye panaa pegi Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini. Ka a langbu niba jaa daang pegi ba ba'mine Ba Tari Baahaa Daana Naangmini. Bang daang 'churi ba 'juri, a 'pu 'tengeng, Ba Tari Baahaa Daana aning a naa 'ningbi-tooring.

Ba 'bingye Soolomong naa

21 'Beng la ka 'beu daang kaa bang 'ihi sarikihi 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Ba daang 'ihiye sarika nyugirihi 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Ama bang daang di 'ihi a sarika: Nadee 'tuhi, pidee 'tuhi, pipola 'tuhi, a langning ba bung'nyuurihi sarikihi. Ba daang 'ihiye sarikihi jemaa Isi'reeli niba jaa yela.

22 Bang daang 'di che 'nyu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring aning nyengkakpong a daari. Bang la 'bing 'Deevid 'bi-dau Soolomong naa gberi 'buyi. Ba daang buoye kpaang waahuu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring ka u i 'yi-diera che ka 'Zeedok ming i Ngming'puohi

'yi-diera.

23 'Beng la ka Soolomong daang 'jing Ba Tari Baahaa Daana na'kogo ning a die u ba 'Deevid 'jie leu naa. U maa'koo ming daang maaliyeng, ka Isi'reeli niba ming jaa da 'tuuro u nuori.

24 A 'yi-dieriba aning a gandaba jaa aning Naa 'Deevid 'bi-daba ni ming jaang daang 'sigihi ba miihi 'ku Naa Soolomong.

25 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'duohi Soolomong yaga jaa Isi'reeli niba jaa 'ningeng. U daang 'kuung naalung nanihung nga buurii Iisiriel naa jaa ang ba nye Iisiriel 'puong.

'Deevid 'kuung

26 Ka Jeesi 'bi-dau 'Deevid daang 'di Iisiriel jaa naalung.

27 U daang 'diye Iisiriel naalung 'yuomo lijaa'yi. 'Yuomo ayo'poin ung 'di naalung 'Hii-birong 'puong, a 'di naalung 'yuomo 'pihita ning ata ming Jeruuselem 'puong.

28 A 'jung u daang 'koriyeng sung che 'kpi. U daang nyiye 'beri yaga jaa, a i bundaana a tari girima ming yaga. Ka u 'bi-dau Soolomong daang die u 'jie 'di naalung.

29 Naa 'Deevid tungtunihi, a 'yi a 'munpiileeng a gara a baahaang, ba sebaang 'bing. Siringkoni ba sebaang Saamiu-el, a kaakaara gbangung, a sebaa dangyera 'Neetang ming gbangung. Ba sebaang Gaad, a kaakaara ming gbangung.

30 'Deevid naalung 'diibu aning u kpiengu jaa yelang 'bibe. Ka yela ang daang paguu aning anani ang pagi Iisiriel ming 'bibeng. Anani ming ang daang pagi a paalihi naalunhi jaa ni ming 'biyebe.

'Yiilung Tung'kori Gbangu

Soolomong ang suhi yeng

1 'Deevid 'bi-dau Soolomong daang ingye u minga kpiengu u naalung ni
'puong. Ka Ba Tari Baahaa Daana u Naangmini ming daang 'bi u seng,
a 'duohuu yaga jaa.
2 'Beng la ka Soolomong daang yeli yela 'ku Isi'reeli niba jaa. U daang
yeliye yela 'ku a 'sojehi 'tuhii aning a koo koo ningbera aning a
saringmaariba, a yeli yela 'ku nie jaa ming ang i Iisiriel 'yi-diera, aning
a ba'mine 'deri 'yi-daangdaba.
3 Bila 'puoring Soolomong aning a langbu niba jaa daang 'doye a
'jiduoruu ni ang 'bi Giibiyong ni, 'bojung 'beng ka a tent ni bang mang
'tuoho Naangmini ni daang 'be. Una ka Ba Tari Baahaa Daana tungtuna
'Moosis daang maali a 'mosogong ni.
4 Che 'Deevid daang tariye Naangmini daga ni 'yining Kiirijat 'Jii-arim
'do waaning 'jie ni ung maali u yela ni, 'bojung u daang kpaahiye tent
u yela Jeruuselem 'puong.
5 A sarika 'ihijie ni bang di yaawa maali ni daang 'biye Ba Tari Baahaa
Daana tenti'deu ni 'ningbi-tooring. 'Yuurai 'bi-dau Beezaleling daang
maaluu 'bing 'beng. Huur 'bi-dau daang la 'Yuurai. 'Beng ka
Soolomong ning a langbu niba daang ti 'puohi Naangmini.
6 Ka Soolomong daang 'do 'be, a sarika 'ihijie ni bang di yaawa maali ni.
Unang daang 'bi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring a 'tuohibu
tenting ni. Ung daang 'ihi sarika nyugirihi 'tuhi u ingang.
7 A daari 'ji-suorii ka Naangmini wa Soolomong seng a wa yeli 'kuu:
Suhi. 'Bo ing buora ka n 'kui?
8 Ka Soolomong yeli 'ku Naangmini: I 'wuliye n ba 'Deevid nungbu ang
ba tari baahaa, a veng mang die u 'jie 'di naalung.
9 'Oo Ba Tari Baahaa Daana Naangmini, veng ka i nuori ni ing ing 'ku n
ba 'Deevid ni paali, 'bojung i 'bingmeng naa mang kaara niba ang i
jemaa a'wo 'tenge 'ju tani.
10 Bila 'jung 'kumo yeng aning bangbu ka n mang tuong die a niba 'yie a
'yining a leu tariba waaning. 'Bojung ning'buong na bang ngmaa i niba
ang i jemaa sing ngaang saree?
11 'Beng la ka Naangmini daang yeli 'ku Soolomong: A yeli ngang 'bi i
'sikiring. I ba suhi bundaalung bii bundaambuunhu bii girima bii i

dondomihi 'nyivoe kongbu. I ba suhi 'nyivo-yogu ming. Che i suhiye yeng aning bangbu ka i ngmaara n niba nga mang 'bimii naa ka i kaara nga saree.

12 Bila 'jung n na 'kuing yeng aning bangbu. N na 'kuing bundaalung, bundaambuunhu aning girima na'mine ni ang 'di che 'kui ni kanga jaa ang daang ba tari. Naa jaa ming 'chibe a na 'di i 'puoring a tari a taa.

13 Ka Soolomong daang 'yi a 'jiduoruu ni ang 'bi Giibiyong ni. U daang 'yiye a 'tuohibu tent 'ningbi-toori leu wa Jeruuselem a wa kaara Iisiriel.

14 Ka Soolomong daang laanhi cherietihi aning yohijonniba. U daang tariye cherietihi 'tuhi aning koohi anaahi (1,400) aning yohijonniba ming 'tuhi 'pie ning a'yi (12,000). U daang dibang ing a cherietihi 'yi-bera ning, ka ba 'mine ming 'bi a naa seng Jeruuselem 'puong.

15 Ka a naa daang veng ming ka wari aning salima puri Jeruuselem 'puong a'wo 'kubo. Ung daang veng ka 'siid-er daari ming puri yaga jaa a'wo gbalaa daari ni ang 'bi a Sefala tang'biliing.

16 Soolomong daang tariye yohi ming bang da 'yining 'Iijipiti aning Keeve* waaning. Bila ni bang daang kuohaa Keeve 'puong a sanga ni ka a naa da'diribe daang daa.

17 Ba da mang daye cheeriet ming wari sekelihi koohi ayuobi a taruu 'yining 'Iijipiti waaning. Sekelihi koo aning 'pihinu bang da mang da yohu ming. Ngaang bang da mang dia kuohi ang gaa Hiit niba aning Aaram* niba na'mine ni jaa 'jie. ('Munpiilee G. 25:20)

A Ngming'puohi 'de-kpong miebu naribu

2 'Beng la ka Soolomong daang 'ku nuori ka ba me Ngming'puohi de-kpong 'ku Ba Tari Baahaa Daana 'yuori a me u minga ming najangu.

2 Ka Soolomong daang 'lugi daba 'tuhi lijaata aning 'tuhi 'pie (70,000) ka ba mang 'tuoro 'tuobuhi, a 'lugi 'tuhi lijaanaahi ming ka ba ngmaha 'kubo a taanhing. Ung daang 'lugi daba 'tuhi ata aning koohi ayuobi (3,600) ming ka ba mang kaariba.

*

1:16 A'mineng Keeve la Silisia ang 'bi 'Eesiya 'lombo-fiing ni sa'mungduri seng.

1:17 Ana wagiri ngang Aaram daang la paaluu ni bang buona Siiriya 'jine ni sa'mungduri lombori.

3 Bila 'puoring Soolomong daang tungyeng ka ba yeli Taiyer naa Hairam ngaang:

Bila ni ing daang i 'ku n ba 'Deevid, a tuoluu 'siid-er daari ka u me 'deu kpiera ni, i bila 'ku n ming.

4 Nye, n mieriye Ngming'puohi 'de-kpong ka n 'ku Ba Tari Baahaa Daana n Naangmini 'yuori. N na diung ing u 'nuuhing, a mang nyugira iinsens 'nyuu-noohi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. N mieruung a paanuu 'lugirihi ni ang sing ka a mang 'bibe wagiri jaa ni yela. A sarika nyugirihi ni ang na mang 'ihe 'beeguu aning 'ji-maarii, a peenhibu 'bering, a 'Chiu paaning aning Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini 'tigiribinnihi ning ni yela mang mieruu. Bila iye yeli'binnuu 'ku Isi'reeli niba a gara wagiri ang ba tari baahibu.

5 A Ngming'puohi 'de-kpong ni ming mang yeng me ni na jigiye yaga, 'bojung ti Naangmini ning i kpong gaa ngmima jaa.

6 Che ning'buong na bang me Ngming'puohi 'de-kpong 'kuu yeng, sagbani aning sagbama jaa 'puo sagbani minga ni ang kung bang taruu baahi? Ning'buo la n ming a'wo n na miera Ngming'puohi 'de-kpong 'kuruu ka sarikihi nyugibu u 'ningbi-tooring 'yong yela naani?

7 Bila 'jung, 'ihi dau nga ang tari bangbu salima aning wari tumang ka u wa n seng 'wieng. U na iye nie nga ang tari bangbu yaawa tumang, a tari bangbu 'kue ming tumang. U daana na tariye bangbu 'ngmijimejime aning 'ngmi-jiihi aning 'ngmisugini tumang. U na iye nie ang tari 'kookerii a na bang chi buunhu ing 'kubong. U ning daba ni ang tari bangbu ning na mang tuna. Bana ka n ba 'Deevid bo bahi bang 'bi n seng 'Juuda aning Jeruuselem 'puong ni.

8 Tihi 'siid-er aning saipires* aning aligum* wegibera ming ka ba 'yining Leebanong wa 'kumo, 'bojung n bangyeng ka i tungtuniba tariye dabera ngmaabu 'kookerii Leebanong 'puong.

*_____

2:8 saipires — U iye dau ang 'bi Palistaing paaluung. U mang tariye vaari wagiri jaa ka u daari i kpienhi bang mang dia miera 'deri.

2:8 aligum — U ning alimag dau jaa iye bung'yeni.

N tungtuniba ming siringkoni ningba na la. (Liivai G. 14:4; 1 Na'mine G. 10:12)

9 Ba na maaliye taabuuhi jemaa 'kumo, 'bojung Ngming'puohi 'de-kpong ni mang buora ka n me ni na jiging yaga, a i nomaa ming.

10 Siringkoni, n na 'kuye i tungtuniba ang i daari tungtuniba a na ngmaaha a daari ni buunhu. N na 'kubong 'wiit jong koorihi* 'tuhi lijeri, baarili koorihi 'tuhi lijeri, waing a'wo galinhi 'tuhi-koo aning 'tuhipie ning a'nu (115,000), ka kpaang i galinhi 'tuhi-koo aning 'tuhipie ning a'nu (115,000).

11 'Beng la ka Taiyer naa Hairam daang seu gbangu 'ku Soolomong a yeli:
Ba Tari Baahaa Daana ang nung u niba 'jung ung 'bimii naa ka i kaariba.

12 Ka Hairam la yeli:
Iisiriel Ba Tari Baahaa Daana Naangmini ni tariye 'pugibu, unang naang sagbani aning 'tenge ni. U 'kuye Naa 'Deevid 'bi-dauyenbangina ang tari haakila aning 'ningbiyuo. Unang na me Ngming'puohi 'de-kpong 'ku Ba Tari Baahaa Daana che me u ming najangu ni.

13 Pampana, n tuniye n tungtung-jigilii bang buona Huuram. U iye 'ningbiyuoro ming.

14 Poga kanga ang i Daan buurii 'bi-dau la. U ba ming iye Taiyer nie. Huuram tariye bangbu salima aning wari tumang, a tari bangbu yaawa tumang, aning 'kue, 'kubo aning daari ming tumang. U tariye bangbu 'ngmijimejime, aning 'ngmisugini, aning masari tanfulafula aning 'ngmi-jiihi ming tumang. U na bang chi maaliye bungmaanuu jaa buurii ing 'kubong, a tuong kaa bungjaa 'meselihung ing na 'kuu ming a maaluu. U ning i tungtuniba ni ang tari bangbu, aning n ningkpong 'Deevid, i ba tungtuniba ni ang tari bangbu ning na tuna.

15 Pampana, tihi a buunhu ni yela ina n ningkpong ang yeli ni ka ba bo 'ku i tungtuniba. A 'wiit, a baarili, a kpaang, aning a waing la bila.

*
2:10 kor, koorihi — Nye 1 Na'mine G. 4:22.

16 Ti na ngmaahiye daari ming bila jaa ina ang wa buora a 'yining Leebanong waaning. Ti na werihaang taabuuhi a ing maning ka a wa Joopa ka i 'tuoro 'duoro ning Jeruuselem.
17 'Beng la ka Soolomong daang sori saamba jaa ang 'bi Iisiriel paaluung. A ningsori ni u ba 'Deevid ang daang soriba ni 'puoring la bila. Niba 'tuhi-koo aning 'tuhipihinu ning ata aning koohi ayuobi (153,600) bang daang nye.
18 Ung daang veng ka ba 'tuhi lijaata aning 'tuhi 'pie (70,000) 'tuoro 'tuobu, ka 'tuhi lijaanaahi i 'ku-pehiniba a taanhing, ka 'tuhi ata aning koohi ayuobi (3,600) ming i ningbera a na mang kaara ka a niba tuna.

Soolomong ang me a Ngming'puohi 'de-kpong

3 Soolomong daang 'piiliyeng ka u me Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni Jeruuselem 'puong, 'Moraiya Tangkpong 'jung. 'Beng ka Ba Tari Baahaa Daana daang wa Soolomong ba 'Deevid seng ni. 'Jie ni 'Deevid ang daang maali 'Jii-bus nie Araana jiengaang ni la.
2 U naalung 'yuomo anaahi 'puong, a 'yiilung 'chiu 'beri a'yi daari ung daang 'piili a miebu.
3 'Demuni nga ka Soolomong daang 'bing a miera Naangmini 'deu ni: U yogulung daang iye 'kiyubitihi lijaata, ka u yelingu ming i 'kiyubitihi lijeri, a 'tuuro a 'kiyubit maahi'koree ning.
4 A jang'gaalee ming ang 'bi a 'deu 'ningbi-tooring yogulung daang iye 'kiyubitihi lijeri, a di a 'deu yelingu bogu. U 'duobu ming daang iye 'kiyubitihi lijeri. Sannii ang i 'forifori ung daang di pogi a 'puo.
5 Saipires daari ung daang i bang di marihi a 'de-kpong 'puo, che di sannii ang ba tari degiri jaa pogi. Ung daang i bang pehi 'tamari daari aning jorihi a ingang.
6 U daang vengyeng bang di 'ku-nanee a boo a 'deu, ka u nye viela. A salima ming daang iye salima ang 'yi Pari'veeyim.
7 U daang iyeng bang di salima pagi a 'deu wegihi, u 'di-noe daari, u daangguoma, aning u 'di-noe ming. U daang iyeng bang chi a daangguoma a maali cheribihi imaa.
8 U daang iyeng bang maali a 'Ji-pegi'yirihi Jaa 'Ji-pegi'yiruu ni ming, ka u yogulung i 'kiyubitihi lijeri a'wo a 'deu yelingu. U yelingu ming daang iye 'kiyubitihi lijeri. Sannii ang i 'forifori taalentihi koohi ayuobi

ung daang veng bang di pagi u 'puo.
9 A 'piingbie tiinhuu daang iye sannii sekelihi 'pihinu. U daang iyeng bang di sannii pagi a saa'ju 'jiihi ni ming.
10 U daang iyeng bang pehi cheribihi a'yi a 'Ji-pegi'yirihi Jaa 'Ji-pegi'yiruung. Ung daang veng bang pehimaa a di sannii pagaa.
11 A cheribihi kpangkpama jaa di lang taa yogulung daang iye 'kiyubitihi lijeri. A cherib kanga kpangkpang'yeni da mang iye 'kiyubitihi a'nu, a mang tiiha a 'deu daangguoning. Ka kpangkpani nga ming ti i 'kiyubitihi a'nu, a tiiha u cherib to ni kpangkpaning.
12 A cherib kanga ni ming kpangkpang'yeni daang iye 'kiyubitihi a'nu, a tiiha a 'deu daangguoning, ka kpangkpani nga ming ti i 'kiyubitihi a'nu, a tiiha u cherib to ni kpangkpaning.
13 A cheribihi nga kpangkpama jaa 'vuo daang iye 'kiyubitihi lijeri. A daang ahiye 'dendenge a gbeeng, a leu 'tori a 'de-kpong.
14 Ka Soolomong daang i bang maali 'ngmisugini, 'ngmijimejime, 'ngmi-jiihi aning masari tanfulafula patiisa, a 'woo cheribihi ing u ingang.
15 U daang iyeng bang maali piilihi a'yi ming 'duobu ang i 'kiyubitihi 'pihita ning a'nu a Ngming'puohi 'de-kpong 'ningbi-tooring. A piili'ju-bomboba ni ming ang daang 'bi a 'juring ni kanga jaa daang iye 'kiyubitihi a'nu.
16 U daang iyeng bang maali jorihi bang paling paling a'wo a 'puo 'puo 'ji-pegi'yiruu buunhu ni, a dia chegi a piilihi 'juring. Ung daang veng bang maali poomegiranitihi koo a dia ing a jorihi bang paling ni iinhing.
17 Bila 'puoring u daang iyeng bang ba piilihi a Ngming'puohi 'de-kpong 'ningbi-tooring. Kanga daang 'biye sa'mungduring ka kanga ming 'bi sa'mung-goong. U daang buongye a sa'mungduri bung ni 'Jeeking*, a buong sa'mung-goo bung ni ming 'Boo-az*.

*
3:17 'Jeeking 'muni la — Unang mang 'bing.
3:17 'Boo-az 'muni la — U ingang la kpiengu.

A Ngming'puohi 'de-kpong 'puo boobu

4 Ka Soolomong daang la i bang di yaawa maali sarika 'ihijie. 'Kiyubitihi lijeri daang la u yogulung, ka u yelingu ming i 'kiyubitihi lijeri. 'Kiyubitihi 'pie ming daang la u 'duobu.

2 Bila 'puoring u daang iyeng bang nyeli yaawa maali a gbaalikpong. A 'yi u nogbani kanga che gara u to daang iye 'kiyubitihi 'pie. U daang iye 'gulogulo u jaa. U 'duobu daang iye 'kiyubitihi a'nu, ka u maahibu 'gili wa 'tuohi ming i 'kiyubitihi 'pihita.

3 A gbaalikpong 'muni jaa wa 'gili daang tariye nadavarihi bang toonhi maali, ka 'pie da mang 'bi 'kiyubit jaa 'vuong a 'gili a gbaalikpong wa 'tuohi. Sanga nga bang daang wa nyena buunhu ka ba maali a gbaalikpong, ba daang maaliye a nadavarihi lainhi a'yi.

4 A gbaalikpong daang dogiliye nadavarihi 'pie ning a'yi ingang. Ata daang 'toriye sa'mung-goo seng, ka ata 'tori ngmingtongkpieri seng, ka ata 'tori sa'mungduri seng, ka ata ming 'tori sa'muni seng. A gbaalikpong daang dogiliye a ingang, ka a jaa 'muno leu 'tori a 'puo.

5 U kpagu daang iye 'nu-tali yelingu, bang maali u nogbani ming ung 'woning 'bonsuo nogbani. U daang 'woningye 'tuo-guri 'puuri. Baatihi 'tuhi atang da mang kpeu.

6 Ka Soolomong daang veng bang maali tahibera 'pie ming, ung di a a'nu 'bing 'duri seng, a di a'nu ming 'bing goo seng ka ba mang pegira buunhu a 'puong. Ba da mang pegiraye buunhu bang mang di 'ihe sarika nyugirihi a 'puong. Che a gbaalikpong yeng, a Ngming'puohi 'yi-dieribang daang 'sou a na mang pegira u 'puong.

7 U daang vengyeng bang maali sannii fintindaari ming 'pie a 'tuuro a 'meselihung 'bigiheeng, a dia 'bing a Ngming'puohi 'de-kpoming. U daang diye a buunhu a'nu 'bing 'duri seng, a di a'nu ming 'bing goong.

8 Ka Soolomong daang veng bang maali 'teebulihi ming 'pie a 'bing a Ngming'puohi 'de-kpoming, ung di a a'nu 'bing 'duri seng, a di a'nu ming 'bing goong. U daang maaliye sannii la'bilii ming koo.

9 Ka Soolomong la i bang me a Ngming'puohi 'yi-dieriba jaga aning a jagikpong. U daang maaliye 'di-noe ing a jangung, a di yaawa pogi a 'di-noe nga.

10 U daang diye a gbaalikpong 'bing sa'muni aning sa'mungduri kpachagang.

'Yiilung Tung'kori Gbangu 4

11 Ka Huuram daang maali a dugiri, sobulihi aning la'bilii. Ka Huuram daang baahi tuni ni ang daang sing ka u tung 'ku Naa Soolomong, a'wo Naangmini 'deu ni ingang.
12 Ana la a piilihi a'yi aning a 'juri bomboba ang 'woning laahi a 'bi a piilihi a'yi nga 'juring ni. 'Mine ming la jierihi a'yi ang pogi a piili'juri bomboba a'yi ang 'woning la'bilii a 'bi a piilihi 'juring ni.
13 Poomegiranitihi koohi anaahi ang na ing a jierihi kampanlihi a'yi ning daang paahiyeng. Jieraa jaa da mang tariye poomegiranitihi lainhi a'yi a'yi u ingang. A da mang pagiye a piilihi'juri bomboba a'yi ni ang 'woning la'bilii a piilihi 'juring ni.
14 U daang maaliye 'torikohi aning a tahibera ni ang dogili a ingang.
15 U daang maaliye gbaalikpong bung'yeni aning nadavarihi 'pie ning a'yi, ang 'bi u luong.
16 Ka Huuram daang di yaawa bang 'uri ang nyeliha maali dugiri, sobulihi, fookihi aning a bung'bilii jaa 'ku Naa Soolomong, Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni yela.
17 Jooridang Mani 'ji-gbalanggbali ning ka a naa daang veng bang nyelaa ing yagu bungmierihi ang tari a 'meselihung, a maalaa. Suukot aning Zere'deeta kpachagang daang la.
18 Ka Soolomong daang veng bang maali a buunhu nga jaa yaga, haali ba ba la wa bang a yaawa tiinhuu ang ta bila.
19 Ka Soolomong daang veng bang maali a Naangmini 'deu buunhu jaa. U daang vengyeng bang maali a sannii sarika 'ihijie aning a 'teebulihi ni a paanuu'lugirihi ang da mang dogili a 'jung ni.
20 U daang vengyeng bang di sannii ang i 'forifori maali a fintindaari aning a fintinihi. U daang maalaang ka a mang 'dire bila ang 'bing ka a mang 'dire a 'puo 'ji-pegi'yiruu 'ningbi-tooring ni.
21 Ama ung daang maali a langning a da'puuri, a fintinihi, buunhu bang di 'kpiinhe a fintinihi ni bang di sannii maali ni. Salingmiihi ang ba jeri bungjaa bang di maalaa.
22 U daang vengyeng bang maali buunhu bang di ngmaaha finting'ngmie 'juri, a la'bilii, a 'surihi aning a iinsens 'buung peretehi ni bang di sannii ang ba jeri bung jaa maali ni. A'wo a Ngming'puohi 'de-kpong yeng 'di-nokpong ni, ka a 'puo 'puo 'di-noe ni ang 'yuoro kpiera a 'Ji-pegi'yirihi Jaa 'Ji-pegi'yiruu ni, aning a Ngming'puohi 'de-kpong

jangkpong 'di-noe ni, sannii bang daang di pogaa.

5 Ka Soolomong daang tung Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni tuma jaa baahi. Ung daang tari a buunhu ni jaa u ba ang daang weli 'bing 'ku Daana ni kpening. Ana la a wari, a salima aning a buunhu jaa. Ung daang dia 'bing Naangmini 'deu ni bungnanee 'bingjiihing.

Ba tariye Naangmini 'layiri daga ni waaning
a Ngming'puohi 'de-kpong

2 'Beng la ka Soolomong daang laanhi Iisiriel ningbera aning a buura 'ju-daamba jaa, aning Isi'reeli niba 'yi-daangdaba lang taa Jeruuselem 'puong. U daang buongbang ka ba ti tari Ba Tari Baahaa Daana 'layiri daga ni 'yining Zaiyong, 'Deevid 'Yi-kpong ni 'do waaning.
3 Bila 'jung Isi'reeli daba jaang daang langning a naa a 'tigiri 'jieng a 'chiuri ayo'poin daana 'puong.
4 Ka Isi'reeli ningbera jaa daang wa ka a 'Liivai niba di a daga.
5 'Beng la bang daang tari a daga, ka a 'tuohibu tent, aning a bungpegi'yirihi ni jaa ang daang 'bi a tenting ni 'do waaning. A Ngming'puohi 'yi-dieriba ang i 'Liivai nibang daang taraa 'do waaning.
6 Ka Naa Soolomong aning Isi'reeli niba langbu niba ni jaa ang lang a daga 'ningbi-tooring ni daang 'ihi sarikihi. Piihi aning nadavarihi bang daang di 'ihe a sarika daang ba tari nuori. A daang kung bang sori ming, a jemaa 'jung.
7 'Beng la ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba daang tari Ba Tari Baahaa Daana 'layiri daga ni kpening u 'bingjie. A Ngming'puohi 'de-kpong 'puo 'puo 'ji-pegi'yiruu ning daang la, a 'Ji-pegi'yirihi Jaa 'Ji-pegi'yiruung. A cheribihi kpangkpama luong bang daang 'bimuu.
8 'Bojung a cheribihi daang yaariye a kpangkpama 'gaali a daga 'bingjie ni. A cheribihi daang 'gaaliye a daga aning u dapuola ni bang mang di pegiluu ni.
9 A dapuola daang daa 'yiyeng, haali ka nie mang 'bi a 'ji-pegi'yiruu ni ang 'bi a 'Ji-pegi'yirihi Jaa 'Ji-pegi'yiruu ni 'ningbi-tooring, che nyiraa. Che ka nieng ahi 'yengeng u da ba mang nyiraa. A 'bibeng a waana 'jine.
10 Bung jaa daang 'chi a daga 'puong, ka a 'ku-tala a'yi ni 'Moosis ang

daang di ing 'beng 'Hoo-reb 'puong ni 'yong naani. A sanga ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'bing 'layiri ning Isi'reeli niba, sanga ni bang daang 'yi 'Iijipiti 'puong ni.

11 A Ngming'puohi 'yi-dieriba daang wa 'yiye a 'Ji-pegi'yirihi Jaa 'Ji-pegi'yiruung. A Ngming'puohi 'yi-dieriba ni jaa ang 'bibeng ni daang weliye ba miihi a kaa ba miihi 'jieng i 'forifori. Ba daang ba jera 'sii 'sii ning bang 'be.

12 A 'Liivai niba ni ming ang i 'yiengyienibe ni jaa daang ahiye a sarika 'ihijie sa'muni seng. 'Eesaf, 'Hiiman, aning Jediutang, a langning ba 'bi-daba aning ba dogiriba jaang daang ahi 'beng. Ba daang yeriye masari tampieni che pegili peretengmirihi, 'yieme bungngmirihi bang maali ning 'ngmie aning 'konihi. Ngming'puohi 'yi-dieriba koo aning lijeri ming daang puoye ba ingang a ngmira biengkonihi.

13 Siringkoni a biengkoningmiriba aning a 'yiengyienibe daang wa langye nuori'yeni. Ba daang langye nuori'yeni ka ba kokoe kpetaa, bang 'pugiro a 'puoho Ba Tari Baahaa Daana barika. Ba daang 'duohiye ba kokoe a langning a biengkonihi aning peretengmirihi aning a 'yieme bungngmirihi, a 'pugiro Ba Tari Baahaa Daana che yera ngaang:

U yela sumang.
U nungbu ang ba baaha 'bibeng a gara wagiri jaa.

Ka a 'deu, Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni daang pa aning savaalii.

14 Ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba ba la tuona aha tuna ba tuma a savaalii yela, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana girima daang paaliye Naangmini 'deu ni.

6 'Beng la ka Soolomong daang yeli:
Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng ka u na kpieriye a savaalisagila 'puong.

2 N meye 'deu ang suma yaga jaa 'kui. U iye i kpe'jie a gara wagiri jaa.

3 'Beng la ka a naa daang leu a duhi sung 'ku Isi'reeli langbu ni jaa. Isi'reeli langbu ni jaa daang ahiyeng che ung i bila.

4 Ung daang yeli: Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini tariye pegiri. Unang di u 'nuuhi a veng ka yeli ni ung yeli ning u nuori 'ku n ba 'Deevid ni paali.

5 Ngaang ung daang yeli: N daang tariye n niba Isi'reeli 'deme 'yining
'Iijipiti paaluung. A 'piili ana daari ni a waana nga, n ba 'lugi 'yi-kpong
jaa Iisiriel buurii jaa 'puong ka n me 'deu 'beng ka n 'yuori kpeling
'beng. N ba 'lugi dau jaa ming ka u kaara n niba Isi'reeli 'deme.
6 Che n 'lugiye Jeruuselem, ka n 'yuori kpeling 'beng. Mang 'lugi 'Deevid
ming ka u kaara n niba, a Isi'reeli niba.
7 A daang 'biye n ba 'Deevid 'sikiring ka u me Ngming'puohi 'de-kpong
'ku Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini 'yuori.
8 Che ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku n ba 'Deevid: Ang 'bi i
'sikiring ka i me Ngming'puohi 'de-kpong 'ku n 'yuori ni, i mooyeng
aning bila ang 'bi i 'sikiring.
9 Anaajaa che i naaning na me a Ngming'puohi 'de-kpong. I 'bi-dau ang
na i i minga 'bi-dogang na me a Ngming'puohi 'de-kpong 'ku n 'yuori.
10 A 'jung Ba Tari Baahaa Daana paaliye u yelihung ni ung yeli ni. N
liehiye n ba 'Deevid vuori, a 'jing Iisiriel na'kogo ning a'wo Ba Tari
Baahaa Daana ang daang ing nuori bila ni. N meye Ngming'puohi
'de-kpong ming 'ku Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini 'yuori.
11 N diye a daga ming 'bing 'beng. U 'puong ka Ba Tari Baahaa Daana
'layiri ni ung 'bing ning Isi'reeli niba ni 'be.

Soolomong weli'kuubu 'puohibu

12 'Beng la ka Soolomong daang ahi Ba Tari Baahaa Daana sarika 'ihijie
ni 'ningbi-tooring Isi'reeli langbu ni jaa 'ningbi-tooring, a yaari u 'nuuhi.
13 Soolomong daang iyeng bang di yaawa maali bung'duoruu 'bing a
jagikpong gaalinggang. U yogulung daang iye 'kiyubitihi a'nu, ka u
yelingu i 'kiyubitihi a'nu, ka u 'duobu ming i 'kiyubitihi ata. Ka
Soolomong daang 'do ahi u ingang, a 'gbinti Isi'reeli langbu jaa
'ningbi-tooring a yaari u 'nuuhi ang 'tori sagbani.
14 Ung daang yeli: Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini, Naangmini
jaa 'chi sagbaning bii 'tenge 'jung a'wonii. I mang paaliye i 'layiri aning
nungbu ang ba baaha 'kuro i tungtuniba ang mang 'chene i
'ningbi-tooring aning ba 'sikie jaa.
15 I paaliye nuori ni ing ing i tungtuna 'Deevid, n ba ni. I yelaang ning i
nuori, a paalaa ning i 'nu a'wo 'jine nga.
16 Bila 'jung Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini, paali nuori ni ing

ing i tungtuna 'Deevid, n ba ni. I yeliyeng: I daang kung kong dau ang na mang 'jine Iisiriel na'kogo ning n 'ningbi-tooring jaa. Ka i 'bi-daba ning na chelihi ba soe, a mang 'tuuro n 'begu ni a'wo ing 'tuu bila n 'ningbi-tooring ni yeng, bila na tuming.

17 Pampana, 'oo Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini, veng ka i yelihung ni ing yeli 'ku i tungtuna 'Deevid ni paali.

18 Che Naangmini ning ninsaaliba siringkoni na bang lang kpiebu 'tenge 'jung? Nye, sagbani aning sagbama jaa baahaa sagbani gba kung tuong tarii, ba na wa yera a Ngming'puohi 'de-kpong nga mang me ni?

19 Che ina nang die i tungtuna 'puoho aning u suhibu nga, 'oo Ba Tari Baahaa Daana n Naangmini. Chelihi 'wong i tungtuna 'kuori aning a 'puoho nga ung 'puoho i 'ningbi-tooring nga.

20 Veng ka i 'ningbie mang 'bi a Ngming'puohi 'de-kpong nga ingang ngminaa aning 'yienguu. Mang veng ka a 'bi a 'jie nga ing yeli ka i na diye i 'yuori ing ni ingang. I bila a mang 'wono 'puoho ni i tungtuna ang na mang 'tori a 'jie nga che 'puohi.

21 Ka i tungtuna aning i niba Isi'reeli nibang mang wa 'tori a 'jie nga 'puohi, mang 'wong ba 'puoho. Mang 'womaa arijenang, i kpe'jie ning. Ka inang wa 'womaa ming, nang veng 'kubo.

22 A'mineng nie kanga na iye u to yelibeu ka a i firibu ka u po. A'mineng u na wa poye i sarika 'ihijie ni 'ningbi-tooring, a Ngming'puohi 'de-kpong nga 'puong.

23 Ka unang wa i bila, 'womaa arijenang, a tung tuma. Ngmaa i tungtuniba ni saree, a dogihi a ningbeu a leuhi u beu 'tuo u minga 'jung. 'Ku a sun'tuuro tonoo a 'tuuro u sun'tuubu ning.

24 Che bii a'mineng i niba Isi'reeli 'deme na jau'leye ba doma 'ningbi-tooring, bang ii yelibeu 'jung. A'mineng ba na leu wang a wa buong i 'yuori a che 'puohi suhii i 'ningbi-tooring a Ngming'puohi 'de-kpong nga 'puong.

25 Ka banang wa i bila, 'womaa arijenang. Veng i niba Isi'reeli 'deme beu 'kubo che leu tariba waaning a paaluu ni ing daang di 'ku ba ning ba ba'mine ni.

26 A'mineng sagbani na paging ka saa ba waana, bang ii yelibeu 'jung. A'mineng ba na 'puohing a 'tori a 'jie nga, a buong i 'yuori che bahi ba beu ni, ing dogihiba 'jung.

27 Ka banang wa i bila, 'womaa arijenang a veng i tungtuniba, Isi'reeli niba yelibeu ni 'kubo. I bila a 'wulibo sosung ni ang sigining ka ba 'chene. Che ka i veng ka saa ming wa i 'teng-gbangu ni ing di 'ku i niba ung i chengbung ning.
28 A'mineng kongkpong bii 'baleu na 'leye a paaluung, kuobu buunhu haaribu bii bung'bie 'kolibu na 'leng. A'mineng ming 'sobo bii 'so-bera na wang. Che bii a'mineng ba dondomihi na wa 'pigibeng ba 'yi-berang a paaluung. Yelibeu jaa baluu bii baalung jaa baluu ming na bang 'leng.
29 Nie kanga bii i niba Isi'reeli niba jaa na 'puohing a suhi Ngmini. A'mineng ba na iye bila sanga nga ba kanga jaa ang wa bang u minga tuora bii u 'pu-saanii, a di u 'nuuhi tie a Ngming'puohi 'de-kpong nga.
30 Ka banang wa i bila, 'womaa arijenang i kpe'jieng, a veng 'kubo che 'ku nie jaa bila nga ang sigining u yeli-irihi jaa. I bangye ba 'sikie, 'bojung ina 'yoming bang ninsaaliba 'sikie.
31 I bila ka ba jorii, a mang 'chene i soeng wagiri ni jaa bang na kpiera a paaluu ni ing di 'ku ti nabaali'mine ni.
32 A'wo saana ming ang ba i i niba Isi'reeli 'deme ni kanga 'lomboring, ngaang na bang 'biye 'be. A'mineng i 'yo-kpong, i kpiengu 'nu aning i 'nu-tieruu ni yela ung kaa a 'yi paalitoori wa. Ka unang wa 'puohi a Ngming'puohi 'de-kpong nga 'puong,
33 'womaa arijenang, i kpe'jie ning. I yeli jaa a saana ang na suhi, ka a dunee nibihi jaa nye bang i 'yuori, a jorii a'wo i niba Isi'reeli niba. I bila ka ba bang ming ka i 'yuori bang buona ning a Ngming'puohi 'de-kpong nga mang me nga.
34 A'mineng i niba na 'ying ka ba ti jauning ba domihi 'jie kanga ing tungbang. Ba na bang 'toriye a 'yi-kpong nga ing 'lugi nga aning a Ngming'puohi 'de-kpong nga mang me 'ku i 'yuori nga.
35 Ka banang wa i bila, 'wong ba 'puohibu, aning ba suhibu arijenang a ahi ba 'puoring.
36 A'mineng ba na iing yelibeu, 'bojung nie 'chibe a ba ira yelibee. Ka banang wa i bila, i 'suuri na bang 'ihiye ba ingang ka i diba ing a doma 'nung. Ba na leuye ningjaunyogirihi ka u nyogihi gaaning paalitoori bii paaliyengyeng kanga.
37 Che a'mineng ba haakila na wa leuhing a paaluu ning bang na

jaunyogihiba gaaning ni, ka ba die ba saangbu che suhii a paaluu ning bang leu ningjaunyogirihi ni. Ba na yeling: Ti tungye beu. Ti iye yelibee, a i 'pu-toyela.
38 A'mineng ba na leu waye i seng aning ba 'sikie jaa aning ba 'suhu jaa paaluu ni bang i ningjaunyogirihi ni 'puong. A'mineng ba na 'toriye ba paaluu ni ing di 'ku ba ba'mine ni. Ba na 'toriye a 'yi-kpong ni ing 'lugi ni, a 'tori a Ngming'puohi 'de-kpong ni mang me 'ku i 'yuori ni ming 'puohi.
39 Ka banang wa i bila, 'wong ba 'puohibu arijenang i kpe'jieng, a die ba Ngmingsuhi ming a ahi ba 'puoring. Veng 'ku i niba nga ang ii a yelibeu ni.
40 N Naangmini, pampana n suhang ka i 'yuohi i 'ningbie che begi i 'tobo ming 'wong 'puohibu ni mang 'puohi 'jie ngang ni.
41 A 'jung pampana,
'Diu 'ihi 'oo Ba Tari Baahaa Daana Naangmini,
a wa i peenhibu 'jie, ina aning i kpiengu daga ni.
'Oo Ba Tari Baahaa Daana Naangmini,
veng ka i 'chihilung ni 'muuri i Ngming'puohi 'yi-dieriba.
Veng ka i ningpegi'yiribe ming nyengina i suntung 'puong.
42 'Oo Ba Tari Baahaa Daana Naangmini,
ta wa jaanha unani ing buo kpaang waahi ni.
Tiehi i nungbu ang ba baaha i tungtuna 'Deevid ingang yela.

Bang di a Ngming'puohi 'de-kpong ing Daana 'nuuhing

7 Soolomong ang wa 'puohi baahi, ka 'buung 'yi sagbani a wa 'di a sarika nyugiruu aning a sarikihi, che ka Ba Tari Baahaa Daana girima ming paali a Ngming'puohi 'de-kpong.
2 A Ngming'puohi 'yi-dieriba daang ba tuong kpe Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana girima daang paaliye Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni.
3 Isi'reeli niba jaang daang nye bila ni a 'buung ang 'sigi. Ba jaang daang nye Ba Tari Baahaa Daana girima ni ming a Ngming'puohi 'de-kpong ingang. 'Beng la bang daang 'gbinti a di ba 'gberi mari 'tengeng a 'kubo 'jie ni bang saahi ning, a 'puohi Ba Tari Baahaa Daana, a 'puguu, a yera ngaang:

U yela sumang.
U nungbu ang ba baaha 'bibeng a gara wagiri jaa.
4 Bila 'puoring ka a naa aning a niba jaa daang 'ihi sarikihi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.
5 Ka Naa Soolomong daang di nadee 'tuhi lijeri aning 'tuhi a'yi (22,000) aning piihi ming 'tuhi-koo aning 'tuhi-lijeri (120,000) a 'ihi sarika. Ka a naa aning a niba jaa daang di a Naangmini 'deu ing Daana 'nuuhing.
6 A Ngming'puohi 'yi-dieriba daang kaaraye ba tuma 'jieng, ka a 'Liivai niba ming pegili Ba Tari Baahaa Daana 'yieme bungngmirihi ni. Ana ka Naa 'Deevid daang maali Ba Tari Baahaa Daana 'pugibu yela ni. Ngaang bang daang yera: 'Bojung u nungbu ang ba baaha 'bibeng a gara wagiri jaa. Ka 'Deeviding wa dia 'pugironing Daana jaa, a Ngming'puohi 'yi-dieriba ming da mang ahi 'toribong, a ngmira biengkonihi. Isi'reeli niba jaang da mang ahi che bang ira bila.
7 Soolomong daang weliye a jaga ni ming ang 'bi Ba Tari Baahaa Daana 'deu 'ningbi-tooring ni 'sonsogihi 'bing 'ku Daana. 'Beng ung daang 'ihi sarika nyugirihi aning a maahuu sarikihi kpaang, 'bojung a sarika 'ihijie ni Soolomong ang daang di yaawa maali ni da ba tuona tara a sarika nyugirihi, a bung'bie sarika, aning a bungkpaang.
8 A sanga Soolomong daang 'diye a 'tigiri 'beri ayo'poin. U ning Isi'reeli niba jaa daang la. Langbukpong kpong daang la. A 'piili 'Heemat nuori a ti to 'Iijipiti konbo'bile ni jaang daang lang.
9 A 'beri a'nii daari bang daang tari Naangmini langbu ang i 'ningbi-jie. 'Bojung 'beri ayo'poin bang daang di a sarika 'ihijie ing Daana 'nuuhing. 'Beri ayo'poin bang daang di 'di a 'tigiri ming.
10 A 'chiuri ayo'poin daana 'beri lijeri ning ata daari ung daang bahi a niba bang gaa ba 'deri. Ba 'puuhi jaang da peli, bang nyengina yelisuunhi ni Ba Tari Baahaa Daana ang i 'ku 'Deevid, aning Soolomong aning una Ba Tari Baahaa Daana niba Isi'reeli 'deme ni 'jung.

Naangmini ang wa Soolomong seng

11 Ka Soolomong daang baahi Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni aning a naa 'deu miebu. U daang baahiye anani jaa ang 'bi u 'sikiring ka u maali Ba Tari Baahaa Daana 'deu ning aning u minga 'deung ni laangfie.
12 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang wa Soolomong seng 'yienguu,

a wa yeli 'kuu: N 'wongye i 'puohibu ni, a 'lugi a 'jie nga 'ku n minga ka u i sarika 'ihibu 'deu.

13 A'mineng n na wa pagiye sagbani ka saa ba waana. Bii a'mineng n na wa bahiye 'sobo ka a wa saang a paaluu, bii ka n veng ka 'baleu 'le n niba 'puong.

14 Ka maang wa i bila, ka n niba ni ingang n 'yuori ang buona ni 'sigihi ba miihi a 'puohi, a bo n 'jie che bahi ba sobee ni, n na 'womaang arijenang. N na vengye ba beu 'kubo che saging ba paaluu.

15 Pampana nga, n 'ningbie na 'yuohing ka n 'tobo cheliha 'puohibu ang na mang 'puohi cheng.

16 'Bojung pampana n 'lugiye a 'deu nga, a weluu maali ung i 'forifori. N iye bila ka ka n 'yuori mang 'bibe a gara wagiri jaa. N 'ninge aning n 'sikiri na maang 'biye u ingang wagiri la wagiri.

17 Che ina yeng, mang 'chene n 'ningbi-tooring a'wo i ba 'Deevid ang daang 'chene bila ni. Ira anani jaa mang 'kui nuori ni. 'Tuuro n yeli'tuurihi aning n 'wulibu soe.

18 Ka inang ira bila, n na veming ka i na'kogo jigi i naalung 'puong a'wo bila ni mang 'bing 'layiri ning i ba 'Deevid ni. N daang yeli 'kuung: I daang kung kong dau ang na i paalikaara Iisiriel 'puong jaa.

19 Che a'mineng ye na leuye 'puori, a jaanhi n yeli'tuurihi aning n no'kurihi ni mang di 'bing ye 'ningbi-tooring ni. A'mineng ye na ti 'tuuriye ngmingjaani, a 'puohaa.

20 Ka yenang wa i bila, n na 'vigihiyeng a'wo daari a 'yi n 'teng-gbangu ni mang di 'kuye ning. A 'deu nga ming mang weli 'bing 'ku n 'yuori nga, ka n diu loo ka u 'yi n 'ningbi-tooring. N na veming ka u leu paalilaanii aning bungchelaruu ningbuura jaa 'puong.

21 A'wo a 'deu nga yeng, unang 'do 'ju ni, nie jaa ang na mang wa paruu, a na iung nomaa ka u yeli: Wala la ka Ba Tari Baahaa Daana i a paaluu nga aning a 'deu nga ngaang?

22 'Beng la bang na dieyeli: Bang jaanhi ba ba'mine Ba Tari Baahaa Daana Naangmini ni 'jung la. Unang daang tariba 'yining 'Iijipiti paaluung ni. Ba leu dieye ngmingjaani, a 'puohaa, a tunaa ming. Bila 'jung ung veng ka a yelibee nga jaa wa ba ingang.

Yelijaani 'mine ming Soolomong ang daang i

8 'Yuomo lijeri baahaang, Soolomong ang daang wa me Ba Tari Baahaa
Daana 'deu ni aning u minga 'deu ming baahi, ngaang daang tung.
2 A 'yi-bera ni Hairam ang daang di 'ku Soolomong ni, Soolomong daang
meang. 'Beng ung daang 'jiili Isi'reeli niba.
3 Ka Soolomong daang gaa 'Heemot 'Zooba a ti faaguu.
4 Ung daang me Taadimor ming a 'mosogo 'puong, a me a 'yi-bera ni
ming jaa ang na i 'tuobu 'bingjiihi ni 'Heemat 'puong.
5 Ung daang me Saa'ju Beet 'Hoorong aning 'Muni Beet 'Hoorong.
'Yi-bera ang i kpienhi bang me daangguoma 'gilaa daang la, ang tari
'di-nobera aning dagarihi.
6 'Bee-alat aning a 'yi-bera ni jaa ming ang i 'tuobu 'bingjiihi ka
Soolomong tari ni ung daang me. A 'yi-bera ni jaa ming a cherietihi
ang 'be ni, aning 'yi-bera ning a yohijonniba ang 'be ni ung daang me.
Bung jaa ming Soolomong ang daang buora ka u me Jeruuselem
'puong, Leebanong 'puong, aning paaluu jaang ung 'so kpiengu 'puong
ung daang me.
7 Niba 'mine daang kpelingyeng a ba i Isi'reeli niba. Bana daang la Hiit
niba, Aamor niba, Peeriz niba, Haiv niba, aning 'Jii-bus niba.
8 Ba yaanhi ni ang daang kpeling a paaluung ba 'puoring ka Iisiriel niba
ba saangba ni la bila. Ba 'puong ka Soolomong daang 'ihi niba bang
tuna 'yemilung tuma a waana 'jine.
9 Che Soolomong daang ba veng ka Isi'reeli niba yeng i 'yemihi a na
mang tuna u tuma. Taanhuu jaujauriba daang la ba 'mine, ka 'mine
ming i u 'sojehi ningbera, ka 'mine ming i u cherietihi aning u
yohijonniba ningbera.
10 Ba 'mine ming daang iye Naa Soolomong 'karichihi ningbera. Ba
daang iye niba koohi a'yi aning 'pihinu (250) a da mang kaara a niba.
11 Soolomong daang tariye Fee'ro 'bi-poga ni 'yining 'Deevid 'Yi-kpong ni
waaning a 'deu ni ung me 'kuu ni, 'bojung ngaang ka Soolomong daang
yeli: N poga kung kpiera Iisiriel naa 'Deevid 'deung. 'Bojung 'jiihi ni
Ba Tari Baahaa Daana daga ang kpe iye 'ji-pegi'yirihi.
12 'Beng la ka Soolomong da mang 'ihi sarika nyugirihi 'ku Ba Tari
Baahaa Daana. Ba Tari Baahaa Daana sarika 'ihijie ni Soolomong ang
daang me a jang'gaalee 'ningbi-tooring ni ingang ung da mang 'ihaa.

13 U da mang 'ihaang bila ang sigining ka 'beu jaa tuori mang sing. A 'tuuro bila ni 'Moosis no'kuruu ang 'wuli ung da mang 'ihaa. A da mang 'ihiye a Peenhibu 'bering, a 'Chiu-paaning, aning a 'yuoni la 'yuoni jaa 'tigiribinnihi ata ning. Ana la a Paanuu Ang Ba Tari Bura 'tigiri, a Daahi 'tigiri aning a Sigiri 'tigiri.
14 U daang 'ihiye a Ngming'puohi 'yi-dieriba 'sii 'sii ni bang ming na mang tuna ba tuma a 'tuuro bila ni u ba 'Deevid ang segihaa 'bing ni. U daang 'ihiye a 'Liivai niba ka ba 'yobe-tuma i 'pugibu aning a Ngming'puohi 'yi-dieriba 'ningbi-toori tungbu. Ba da mang iriye bila a 'tuuro bila ni ang mang sigining ka ba tung 'beu jaa. Ka a 'di-nokaariba ming da mang tuna ba 'yobe-tuma 'sii 'sii 'di-nokpong jaang, 'bojung bila ka 'Deevid, a Naangmini nie daang 'ku nuori.
15 Ba daang ba jaanhi ka ba mang 'tuuro nuori jaa a naa ang 'ku a 'Liivai niba aning a Ngming'puohi 'yi-dieriba. Ba da ba mang jaanhi ka ba 'tu u nuori, ka yelitaruu kanga 'lomboring la bii ka bungnanee 'bingjiihi 'lomboring la.
16 Soolomong tuni jaang daang tung u bogung sung jaa. A 'piili Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni 'muni 'bingbu daari a gara u baahibung, tuni jaang daang tung u bogung sung jaa. Ka Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni miebu daang baahi.
17 'Beng la ka Soolomong daang gaa 'Iiziyong 'Gii-ber aning 'Iilat ang 'bi a mannuoring, 'Iidom paaluung.
18 Ka Hairam daang tihi mani 'gbori-bera ka u tungtuniba tari ti 'kuu. U daang 'ihiye tungtuniba aning niba ang bang mani ming paahi. Ba ning Soolomong tungtuniba ni daang gaaye 'Oo-fer a ti tari salima taalentihi koohi anaahi aning 'pihinu 'yining 'be wa 'ku Naa Soolomong.

'Siiba poginaa ang wa Soolomong nyiibu

9 Ka 'Siiba poginaa daang 'wong Soolomong 'yuori 'duobu yela, a wa Jeruuselem. U daang wayeng ka u 'pigihi Soolomong aning jugihikpienhi. U daang tariye 'potuuribo yaga jaa waaning. U daang waaningye nyogimahi ang 'tuo bung'nyuu-noohi, salima jemaa, aning 'ku-nanee. Ung daang wa Soolomong seng, ka u niu yeli yela jagi yeli jaa ang 'bi a poginaa 'sikiring.
2 Ka Soolomong daang 'ihi u jugihibuhi ni jaa 'muno. Yeli jaa daang

'chibe a i kpiengaa 'ku Soolomong ung ba tuong welihi u 'ningbiri 'ku a poga.

3 A 'Siiba poginaa daang nyiye Soolomong yeng ni aning a 'deu ni ung me ni.

4 U daang nyiye Soolomong 'teebul 'ju siimaa, aning bila ni u tungtuniba ang mang 'jing. A 'Siiba poginaa daang nyiye Soolomong siing'dijie tungtuniba tuma aning ba kpari, a nye u dangbuohiba ming ning ba kpari. U daang nyiye Soolomong sarika nyugirihi ni ming ung 'ihi Ba Tari Baahaa Daana 'deung ni. Ung daang wa nye amahi jaa, ka u nuori maa.

5 Ung daang yeli 'ku a naa: 'Duoho ni mang 'wong n minga paaluung a'wo i yeliyaga aning i yeng yela ni iye yeliminga.

6 N da ba sagi ba yelihung ni 'di, ka mang wa nyia ning n minga 'ninge nga naani. Siringkoni ming, i yeng ni singbu tarang 'yong la bang maahi 'kumo. I gaaye a 'yuori 'duobu ni yela mang 'wong ni.

7 I niba aning i tungtuniba nga 'wongye noo, banang mang aha i 'ningbi-tooring wagiri jaa a 'wono i yeng ni.

8 Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini tariye pegiri, u 'puong peli i yela, ung dii 'jiili u na'kogong ka i i naa 'ku una Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini. I Naangmini ni ang nung Isi'reeli niba, a buora ka ba jigi a gara wagiri jaa 'jung la ung 'bimii ka i i ba naa. U 'bimiing naa ka i mang ngmaara saree ang 'tori, a 'tuuro sung ming.

9 Ka a poginaa daang 'ku Naa Soolomong salima taalentihi koo aning lijeri, a 'kuu bung'nyuu-noohi ming yaga jaa aning 'ku-nanee. A bung'nyuu-noohi ni a 'Siiba poginaa ang 'ku Naa Soolomong ni taa jaa daang 'chibe.

10 Ka Hairam tungtuniba ming aning Soolomong tungtuniba daang 'yining salima 'Oo-fer waaning. Ba daang waaningye aligum* daari aning 'ku-nanee ming. (2 Tung'kori G. 2:8)

11 Ka Naa Soolomong daang di a aligum daari maali Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni danyina aning a naa 'deu danyina. U daang diye 'mine ming maali 'konihi aning 'yieme bungngmirihi bang maali ning 'ngmie

*

9:10 aligum — Daari ang mang baa a i bera la, bang mang ngmaahaa werihi maali 'deri piilahi.

'ku a 'yiengyienibe. Nie jaa daang ba nye a taa jaa 'Juuda paaluung.
12 Naa Soolomong daang 'kuye a 'Siiba poginaa bung jaa ung buora bii a suhi. Soolomong daang 'kuung nia ang gaa anani ung tari wa 'ku Naa Soolomong ni yaga jaa. Ka a Siiba poginaa aning u tungtuniba ni daang leu gaa u paaluu.

Soolomong bundaalung

13 Sannii ni baluu ang da mang wa Soolomong seng 'yuoni jaa tiinhuu da mang iye taalentihi koohi ayuobi aning lijaata aning ayuobi (666).
14 A 'yi ama 'puoring, a yaagu-iriba ang da mang gara 'jiihi 'dire daa aning a da'diribe ming da mang waaningye a 'mine. Ka 'Areebiya paaluu na'mine jaa aning a paaluu paalikaariba jaa ming da mang waaning salima aning wari wa 'ku Soolomong.
15 Ka Naa Soolomong daang di salima bang di hama ngmi ngmi a maalining bunglegiribera koohi a'yi. Salima bang di hama ngmi ngmi sekelihi koohi ayuobing daang baahi kanga jaa ingang.
16 U daang diye salima bang di hama ngmi ngmi a maali bunglegirihi koohi ata ming. Salima sekelihi koohi atang daang baahi bunglegiraa jaa ingang. Ka a naa daang dia 'bing a Leebanong Kongkori 'Deu ning.
17 A naa daang la diye woo nyina maali na'kogi-kpong kanga, a di sannii ang ba jeri bung jaa poguu.
18 A na'kogo daang tariye danyina ayuobi, a langning sannii gberi 'kogo. A daang mariye a na'kogong. 'Nuuhi dogili'jie daang 'biye a 'jingjiihi lampega jaang, ka 'gbegime a'yi ahi a 'nuuhi dogili'jiihi 'lomboeng.
19 'Gbegime 'pie ning a'ying daang ahi 'beng. Bung'yeni da mang ahiye a danyina ayuobi ni kanga jaa 'lomboring. Naalung jaa 'chibe bang daang maali a buunhu nga taa 'ku.
20 Naa Soolomong 'bonsuuhi jaang daang i sannii. Ka a Leebanong Kongkori 'Deu ni laahi jaa ming daang i sannii ang ba jeri bung jaa. Bung'yeni gba daang 'chibe a i wari, 'bojung ba da mang jering ka wari ba i bung jaa Soolomong 'beri ning.
21 'Bojung a naa mani 'gbori-bera da mang garaye Taarisis. Hairam tungtuniba ning da mang taraa gaaning 'be. 'Yuomo ata jaa 'puong, da'yeni ka a yaagu-iriba mani 'gbori-bera da mang wa. A da mang waaningye salima, wari, woo nyina, kpatie aning ngmaahi.

22 A 'jung Naa Soolomong daang gaaye dunee na'mine jaa ning bundaalung aning yeng.
23 Ka dunee na'mine jaa da mang buora Soolomong seng 'biibu. Ba da mang buorang ka ba 'wono u yeng ni Naangmini ang di ing u 'sikiring ni.
24 A daba nga kanga jaa da mang waaningye u 'kuubu. 'Yuoni la 'yuoni jaa ba da mang waaningye wari, salima bungmaanihi, aning bungyerihi. A 'mine ming daang la jaujaubuunhu, bung'nyuu-noohi, yohi aning buntaanhi.
25 Soolomong daang tariye yohi aning cherietihi kpe'jiihi 'tuhi anaahi. U daang tariye yohijonniba ming 'tuhi 'pie ning 'tuhi a'yi (12,000). A cherietihi 'yi-bera ning ung daang 'bingba, a bahi ba 'mine ming bang 'bi a naa seng Jeruuselem 'puong.
26 Ka Soolomong daang kaara a na'mine jaa, a 'piili 'Yufireetis Maning, a ti di Filiisitiya niba paaluu ti to 'Iijipiti toribogung.
27 Ka a naa daang veng ka wari puri Jeruuselem 'puong a'wo 'kubo, a veng ka 'siid-er daari ming puri a'wo gbalihi ni ang 'bi Sefala tang'biliing ni.
28 Ba da mang 'yiningye yohi ming 'Iijipiti aning paalihi jaa wa 'ku Soolomong.

Soolomong 'kuung

29 Soolomong tungtunihi chelee, a 'piili a fora a gara a baahaa daanang, ma ba sebaang kaakaara 'Neetang gbangung wa? A 'biye Sai'lo 'deenhu Ahai'ja dangyelibu ning, a 'bi kaakaara Iid'o ming yelinyirihi ni ung daang nye a'wo 'Niibat 'bi-dau Jero'boo-am yela ni 'puong.
30 Soolomong daang 'diye naalung Jeruuselem 'puong a kaa Iisiriel jaa 'yuomo lijaa'yi.
31 Bila 'puoring ka Soolomong daang 'kpi ti peenhi u ba'mine seng. Bang daang 'umuu u ba 'Deevid 'Yi-kpong ning. Ka u 'bi-dau 'Rihoboo-am daang die u 'jie 'di naalung.

Isi'reeli niba ang die taawai 'Rihoboo-am ingang

10 'Rihoboo-am daang gaaye 'Sii-kem, 'bojung Isi'reeli niba jaang daang gaa 'be ka ba ti 'bimuu naa.
2 Ka 'Niibat 'bi-dau Jero'boo-am daang 'womaa. A sanga ka u daang 'bi

'Iijipiting. 'Be ung daang jo Naa Soolomong seng gaa ni. Ka Jero'boo-am daang 'yi 'Iijipiti a leu wa.

3 Bang daang tung buomuu. 'Beng la ka Jero'boo-am aning Isi'reeli niba jaa daang wa yeli yela 'ku 'Rihoboo-am.

4 Ngaang bang daang yeli: I ba daang vengyeng ka ti 'yoge i tiinhuu. Bila 'jung, pampana veng ka i ba tungkpienhi aning u 'yoge-tiinhuu ni ung daang ingti ni i sonomee ka ti tunii.

5 Ung yeli 'kubo: Ye leu wa nyima 'beri ata 'puoring. 'Beng la ka a niba daang di gaa.

6 Bila 'puoring ka Naa 'Rihoboo-am daang pagi a ningbera ni ang daang tuna u ba u 'vorihung sanga ni. Ung daang jugihiba: 'Bo kawani yeng na 'kumo ka n bahi ning a niba nga?

7 Bang yeli 'kuu: Ka inang ira sung 'kuro a niba nga, a pena ba 'puuhi, a mang yera yelisuunhi ming 'kuribo, ba na leuye i tungtuniba a gara wagiri jaa.

8 Che ka 'Rihoboo-am daang jaanhi a ningbera kawani, che ti pagi 'bi-pola ni ang i u langpolitaa ni. Banang da mang tuna 'kuruu ni.

9 Ung jugihiba: 'Bo kawani yeng na 'kumo? Koko'buo ting na bahining a niba nga ang yeli yela 'kumo nga? Banang yeli ngaang ni: Veng ka a 'yoge ni i ba ang ingti i sonomee ni.

10 'Beng la ka a 'bi-pola ni ang i u langpolitaa ni yeli 'kuu: Ngaang ing na yeli 'ku a niba ni ang wa yeli 'kui ka i ba daang iyeng ka ti 'yoge i tiinhuu, che ina veng ka a i laangfie biela 'kuti. Ngaang ing na yeli 'kubo: N 'nubibileng na i 'gboli gaa n ba sie.

11 Pampana, n ba ang daang ingye 'yoge-tiinhuu ni, maang yeng na veming ka ye 'yoge ni maaling i tiinhuu paahi. Kpaahii ka n ba da mang di fiebiye. Che gbaanihi ka maang na di fiebiye.

12 Ka Jero'boo-am aning a niba jaa daang wa 'Rihoboo-am seng a dabaata daari a'wo a naa ang daang 'bing ni. U daang yeliyeng: Ye leu wa nyima a dabaata daari.

13 'Beng la ka Naa 'Rihoboo-am daang yeliba yelijagihi. U daang jaanhiye a ningbera kawani ni,

14 che di a 'bi-pola kawani a yeli ngaang 'ku a niba: N ba daang iyeng ka ye 'yoge i tiinhuu, che maang yeng na ing ka ye 'yoge maaling i tiinhuu. Kpaahii ka n ba da mang di fiebiye, che gbaanihi ka maang na di

fiebiye.
15 A 'jung a naa daang ba chelihi 'wong a niba yeliyaga, 'bojung a yelitarihi leuhibu daang 'yiye Naangmini seng. A daang iye bila ka ka Ba Tari Baahaa Daana tuong paali u yelihung ni ung daang i ka Sai'lo nie Ahai'ja yeli 'ku 'Niibat 'bi-dau Jero'boo-am ni.
16 Isi'reeli niba jaa daang wa nyiyeng ka a naa jaanhiyeng ka u chelihi 'wong ba yeliyaga. 'Beng la bang daang dieyeli 'ku a naa:
'Bo 'dijie ting tari 'Deevid 'di-nuoring?
Ti ning Jeesi 'bi-dau ni ba lang cheng.
Isi'reeli niba 'woi, nie jaa gara u tent.
'Deevid 'woi, panaa kaara i minga 'deu.

Ka Isi'reeli niba jaa daang 'ihi gaa ba tentihi.
17 Che ka 'Rihoboo-am daang kaara Isi'reeli niba ni ang kpiera 'Juuda 'yi-berang ni.
18 'Beng la ka Naa 'Rihoboo-am daang tung 'Hadooram*, unang daang kaara a 'yemilung tuma ni. Che ka Isi'reeli niba daang fobuu ning 'kubo ung 'kpi. Bila 'jung Naa 'Rihoboo-am daang kpeye u cheeriet 'wieng, a na jo gaa Jeruuselem. (1 Na'mine G. 4:6, 5:14, 12:18)
19 A 'jung Iisiriel nang dieraye taawai 'Deevid 'di-nuori niba ingang a waana 'jine.

'Rihoboo-am naalung 'Juuda 'puong

11 'Rihoboo-am ang daang wa wa Jeruuselem, ung laanhi dau'lugirihi 'tuhi-koo aning 'tuhi lijaanaahi (180,000) ang i taanhuu jaujauriba. Ba daang iye 'Juuda aning Beenjaming 'deu niba. U daang buorang ka ba jauning Iisiriel ka u tuong leu die a naalung.
2 Che ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang ta 'Simeeya, a Naangmini nie ni.
3 Ngaang ung daang yeli: Yeli yela 'ku Soolomong 'bi-dau 'Rihoboo-am, 'Juuda naa ni, aning Isi'reeli niba jaa ang 'bi 'Juuda aning Beenjaming 'puong.

*
10:18 'Hadooram aning Adonairam — Ning'yeni la 'Hadooram aning Adonairam. (Adonairam nye 1 Na'mine G. 4:6, 5:14.)

4 Yeli 'kubo ka ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Ye ta wa 'duoro. Ye ta wa jauraning ye ba'biihi ni ming. Dau jaa leu 'kuno, 'bojung a yeli nga 'yiye n seng. Bila 'jung ba daang 'tuye Ba Tari Baahaa Daana nuori, a leu che veng Jero'boo-am 'pigibu.

'Rihoboo-am ang me 'Juuda ung i kpiengaa

5 'Rihoboo-am daang kpieraye Jeruuselem 'puong. U daang meye 'yi-bera a paaluu 'guubu yela 'Juuda 'puong.
6 U daang meye Beetilehem, 'Iitam, 'Tikoowa,
7 Beet Zuur, 'Sooko, Aduulam.
8 A 'mine ming la Gaat, 'Mariisa, Ziif,
9 A'doreeyim, 'Leekis, 'Aziika.
10 A 'mine la 'Zoora, Aajalong, aning 'Hii-birong. A 'biye 'Juuda aning Beenjaming 'puong. 'Yi-bera bang me daangguongkpienhi 'gilaa daang la.
11 U daang meye daangguongkpienhi 'gili ana 'yi-kpienhi nga, a 'bing 'sojehi ningbera 'beng. 'Beng ming ung daang i ka siimaa, kpaang aning waing 'bingjiihi 'be.
12 'Yi-kpong jaa 'puong, u da mang 'bingye 'kuri bunglegirihi aning kpama a veng ang i kpienhi. 'Juuda aning Beenjaming daang ahiye u 'puoring.
13 Ngming'puohi 'yi-dieriba aning 'Liivai niba ang 'bi 'gbendige jaang Iisiriel paaluu jaang, ba daang ahiye 'Rihoboo-am 'puoring.
14 A 'Liivai niba daang bahiye ba samama aning ba bung'sorihi che wa 'Juuda aning Jeruuselem. 'Bojung Jero'boo-am aning u 'bi-daba ni da ba mang 'kuribo sori bang na tuna Ngming'puohi 'yi-dierituma 'kuro Ba Tari Baahaa Daana.
15 Che u daang 'lugiye u minga bagimaali 'yi-dieriba ing a 'jiduorihing a 'ku a buuhi aning a napola baga ni ung maali ni.
16 Niba 'mine daang 'biye Iisiriel buura ni jaa 'puong a 'le ba 'sikieng ka ba bo Iisiriel Ba Tari Baahaa Daana Naangmini. A 'Liivai niba bang daang 'tu wa. Ba daang waye Jeruuselem ka ba wa 'ihi sarika 'ku ba ba'mine Ba Tari Baahaa Daana Naangmini.
17 Bang daang paahi 'Juuda naalung ni kpiengu. Ba daang ahiye Soolomong 'bi-dau 'Rihoboo-am 'puoring 'yuomo ata, 'bojung ba daang tungye bila ni 'Deevid aning Soolomong ang da mang tuna ni

'yuomo ata.

'Rihoboo-am jaga

18 'Beng la ka 'Rihoboo-am daang di 'Meehalat ung i u poga. 'Deevid 'bi-dau Jeerimot aning Aabi'hel 'bi-poga daang la. 'Ilaiyab 'bi-poga daang la Aabi'hel, ka 'Ilaiyab ming daang i Jeesi 'bi-dau.
19 Ka 'Meehalat ning 'Rihoboo-am daang dogi 'biihi. Bana la 'Jiiyus, Semaraiya, aning 'Zeeham.
20 'Meehalat 'puoring, 'Rihoboo-am daang diye Aabisalom yaangaa 'Meeyaka. U niung daang dogi Abaija, Aatai, Zaiza, aning Seelomit.
21 'Rihoboo-am daang nungye Aabisalom yaangaa 'Meeyaka gaa u pogiba jaa aning u kongkiubainihi jaa. Pogiba 'pie ning ba'nii ung daang di, ka u kongkiubainihi i lijaata. 'Bi-daba lijeri aning ba'nii ung daang dogi, a dogi 'bi-pogiba ming lijaata.
22 Ka 'Rihoboo-am daang 'lugi 'Meeyaka 'bi-dau Abaija a 'kuu ningberii ung i ningkpong u ba'biihi 'puong, 'bojung u daang buorang ka u lebuu naa.
23 'Rihoboo-am daang iye yengyela, a veng ka u 'bi-daba ni 'mine yaari 'Juuda aning Beenjaming 'gbendihi jaa. U daang vengyeng bang yaari 'yi-kpongkpiengaa jaa ming bang me daangguoni 'gili. U daang 'kubong siimaa yaga, a bo pogiba ming jemaa 'kubo.

'Iijipiti naa Saisak ang 'pigi Jeruuselem

12 'Rihoboo-am daang vengyeng ka u naalung jigi, ka una minga ni ming kpiengu jigi. 'Beng la ka u ning Isi'reeli niba jaa daang jaanhi Ba Tari Baahaa Daana 'begu ni.
2 Naa 'Rihoboo-am naalung 'yuomo a'nu 'puong ka 'Iijipiti naa Saisak daang 'do wa Jeruuselem ingang. Bila daang tungyeng, 'bojung ba daang ba i limaniye 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
3 Cherietihi 'tuhi aning koohi a'yi (1,200) aning yohijonniba 'tuhi lijaata ka Saisak daang waaning. Niba ming ang daang 'tuu 'yi 'Iijipiti wa daang ba tari nuori. Bana la Luubim niba, Suukiyim niba aning Kuus niba. (Saringmaariba G. 12:1)
4 U daang jautuongye 'Juuda 'yi-berikpienhi ni che wa Jeruuselem.
5 'Beng la ka dangyera 'Simeeya daang wa 'Rihoboo-am aning 'Juuda

'yi-dieriba ni seng. Ba daang laanhiyeng lang taa 'Juuda 'puong Saisak yela. Ka 'Simeeya yeli 'kubo: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Ye jaanhimang bahi. Bila 'jung n ming bahiyeng Saisak 'nuuhing.
6 Ka Iisiriel 'yi-dieriba ni ning a naa daang 'sigihi ba miihi a yeli: Ba Tari Baahaa Daana iye sun'tuuro.
7 Ba Tari Baahaa Daana ang wa nye ka ba 'sigihiye ba miihi, ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang ta 'Simeeya, ung yeli: Ba 'sigihiye ba miihi. Bila 'jung n kung saangba bahi, n na ibang 'chihi. N kung veng ka Saisak 'nu 'kiri n 'su-tuluu waahi Jeruuselem.
8 Che ba na leuye u 'yemihi. Bilang na veng ka ba tuong welihi n tungbu aning a paalihi naalihi tungbu taang.
9 Ka 'Iijipiti naa Saisak daang 'do wa Jeruuselem ingang. Ung daang wa 'ohi Ba Tari Baahaa Daana 'deu bungnanee aning a naa 'deu ming bungnanee gaa. Bung jaa ung daang va gaaning. U daang vaye a salima bunglegirihi ni Soolomong ang maali ni ming gaa.
10 Bila 'puoring, Naa 'Rihoboo-am daang maaliye yaawa bunglegirihi liehaa. U daang diang ing a 'guribo ningbera 'nuuhing, banang da mang 'guro a naa 'deu 'di-nuori ni.
11 Ka a naang wa kpiera Ba Tari Baahaa Daana 'deu jaa, a 'guribo da mang ti diang wa 'yining. Bila 'puoring ba da mang la taraang kpe ti 'bing a 'guubu 'deung.
12 'Rihoboo-am ang daang wa 'sigihi u minga, Ba Tari Baahaa Daana 'su-tuluu ni daang 'yiye u ingang ka ka u ta saamuu kpeleng kpeleng. Yelitarihi ming daang leu 'cheniye sung 'Juuda 'puong.
13 Ka Naa 'Rihoboo-am daang maaling ing fanga Jeruuselem 'puong a 'dire naalung. 'Rihoboo-am daang iye 'yuong lijaa'yi aning 'yeni che leu naa. 'Yuomo 'pie ning ayo'poin ung 'di naalung Jeruuselem 'puong. A 'yi-kpong ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'lugi Isi'reeli buura jaa 'puong a di u 'yuori 'bing 'beng ni la bila. 'Rihoboo-am ma 'yuori daang la 'Neeyama, Aamong niba 'bi-poga.
14 Ka 'Rihoboo-am daang tung beu, 'bojung u daang ba jeri u 'sikiring ka u bo Ba Tari Baahaa Daana.
15 'Rihoboo-am tungtunihi, a 'yi a 'munpiilee a gara a baahaang, ma ba sebaang dangyera 'Simeeya gbangung wa? Ma ba sebaang Iid'o, a kaakaara ni ming gbangung wa? A buurigbee yelitarihi gbama ni la

bila. Taanhuu ming da maang 'biye 'Rihoboo-am aning Jero'boo-am kpachagang ba naalung 'beri jaang.
16 Ka 'Rihoboo-am daang 'kpi a ti paahi u ba'mine ingang. Bang daang 'umuu 'Deevid 'Yi-kpoming. Bila 'puoring, ka u 'bi-dau Abaija daang die u 'jie 'di naalung.

'Juuda naa Abaija

13 Naa Jero'boo-am naalung 'yuong 'pie ning a'nii 'puong ka Abaija 'di 'Juuda naalung.
2 'Yuomo ata ung 'di naalung Jeruuselem 'puong. U ma 'yuori daang la Mai'keeya, 'Yuuriel ang 'yi Giibiya 'bi-poga. Ka taanhuu daang 'bi Abaija aning Jero'boo-am kpachagang.
3 Abaija daang iye a taanhuu 'siri ning 'soje-jigila 'tuhi koohi anaahi (400,000) ang jigi gaa ba jaa. Jero'boo-am ming daang iye a taanhuu 'siri wa 'tuohuu ning 'sojehi 'tuhi koohi a'nii (800,000) ang jigi gaa ba taa jaa a i daukpienhi ang tari nyau.
4 'Beng la ka Abaija daang ahi Zema'reeyim Tangkpong ni 'jung, unang 'bi 'Iifiriam tangbera 'puong ni a yeli: Jero'boo-am aning Isi'reeli niba jaa, ye 'wono n yeliyaga.
5 Ka bila ye ba sigining ka ye bang ka Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini daang diye naalung kpiengu 'ku 'Deevid aning u 'bi-daba a gara wagiri jaa bi? U daang iye bila a 'tuuro yaarung 'layiri ingang.
6 Che ka 'Niibat 'bi-dau Jero'boo-am daang 'ihi die taawai u ningkpong ingang. 'Deevid 'bi-dau Soolomong tungtuniba ni kanga da la Jero'boo-am.
7 'Beng la ka ninglaama 'mine daang laanhi taa ti 'tuuruu. Ba daang ingye ba miihi kpiengu a 'ihi 'tuohi 'Rihoboo-am, Soolomong 'bi-dau ni. A sanga ka 'Rihoboo-am daang i 'bibile, a ba bang yela 'ningbiri. A 'jung u ba tuong 'ihi 'tuohibo.
8 Che pampana ye tiehang ka ye 'ihi chiihi Ba Tari Baahaa Daana naalung ni ang 'bi 'Deevid 'bi-daba 'nuuhing ni. Ningjemaa jemaa ming liye, ka a salima na'bilii ni Jero'boo-am ang maali 'kuye ka a i ngmima ni ming 'bi ye seng.
9 Ye ba kari Eerong 'bi-daba aning a 'Liivai niba ang i Ba Tari Baahaa Daana Ngming'puohi 'yi-dieriba ni bahi? Ye karibang bahi che 'ihi ye

miihi ngming'puohi 'yi-dieriba a'wo a paalijaani nibihi. Bila 'jung ka nie jaa mang wa waaning napolii aning pidee ayo'poin ka u weli u minga 'bing, ung mang tuong leu ngming'puohi 'yi-diera a 'ku buunhu nga ang ba i Naangmini.

10 Che tinuu yeng, Ba Tari Baahaa Daana la ti Naangmini. Ti ba jaanhuu ming. A Ngming'puohi 'yi-dieriba ni ang mang tuna Ba Tari Baahaa Daana ni, Eerong 'bi-daba la. A 'Liivai niba ming tunaye ba 'yobe-tuma.

11 Ba mang nyugiye sarika nyugirihi aning iinsens 'nyuu-noohi 'ku Ba Tari Baahaa Daana 'beeguu jaa aning 'ji-maarii jaa. Ba mang segihiye a paanuu'lugirihi ming 'bing sung jaa a 'teebul ni bang maali ung i 'forifori ni ingang. Ba mang kaaye a sannii fintindau a langning u fintinihi ni 'jieng ang mang 'dire 'ji-maarii jaa. Ti 'tuuroye Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini no'kuruu ni, che yena yeng jaanhuung.

12 Ye nye, Naangmini minga 'biye ti seng a i ti 'ju-daana. U Ngming'puohi 'yi-dieriba ni ming pegiliye biengkonihi ka ba ngmi 'yirambo ingye. Isi'reeli niba 'woi, ye ta jauraning Ba Tari Baahaa Daana ye ba'mine Naangmini ni, 'bojung a kung tari 'ningbiri 'kuye.

13 Che ka Jero'boo-am daang i ka 'sojehi sogili jeng 'Juuda niba 'puoring 'gubo. A 'jung Jero'boo-am 'mine daang 'biye 'Juuda niba 'ningbi-tooring bila che ka a 'sojehi ming ti jeng ba 'puoring 'gubo.

14 'Juuda niba ang daang wa leu kaa ba 'puori, a daang ibang sielii. Tang'nu daang 'biye ba 'ningbi-tooring aning ba 'puoring jaa. 'Beng la bang daang 'cheehi buong Ba Tari Baahaa Daana ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba ming ngmi a biengkonihi.

15 Ka 'Juuda daba daang tahing. Sanga nga bang daang wa tahina, ka Naangmini daang ngmi Jero'boo-am aning a Isi'reeli niba ni jaa Abaija aning 'Juuda niba 'ningbi-tooring.

16 Ka Isi'reeli niba daang jo 'Juuda niba 'ningbi-tooring. Naangmini daang 'ihibang ing 'Juuda niba 'nuuhing.

17 'Beng la ka Abaija aning u niba daang ngmiba ku yaga jaa. Isi'reeli 'sojehi ang jigi yaga 'tuhi koohi a'nung (500,000) daang 'le 'le 'kpi.

18 Bang daang jau tuong Isi'reeli niba a sanga. 'Juuda niba daang jau 'diyeng, 'bojung ba daang deliye Ba Tari Baahaa Daana ba ba'mine Naangmini.

19 Ka Abaija daang kari Jero'boo-am gaa ti faahi 'yi-bera u seng. Ana la
Beetel a langning u kurihi, Jeesana a langning u kurihi, aning 'Iifirong
a langning u kurihi.
20 A 'jung Jero'boo-am daang ba la tuong leu nye kpiengu Abaija naalung
'beri jaa 'puong. Ka Ba Tari Baahaa Daana daang ngmi Jero'boo-am
ung 'kpi.
21 Che ka Abaija da maaling nyira kpiengu. U daang diye pogiba 'pie
ning banaahi, a dogi 'bi-daba lijeri aning ba'yi, 'bi-pogiba ming 'pie ning
bayuobi.
22 Abaija tungtunihi chelee, u yeli-irihi aning u yeliyaga, ba sebaang
dangyera Iid'o tung'kori ning.

14 Ka Abaija daang 'kpi ti paahi u ba'mine ingang. Bang daang 'umuu
'Deevid 'Yi-kpoming. Ka u 'bi-dau 'Eesa daang die u 'jie 'di
naalung. 'Eesa 'beri ning, a paaluu daang 'biye laangfie 'puong 'yuong
'pie.
2 'Eesa daang iye yela ang suma a 'tori ming Ba Tari Baahaa Daana u
Naangmini 'ningeng.
3 'Bojung u daang saangye a bagisaamba sarika 'ihijiihi aning a 'jiduorihi.
U daang ngmahiye a bagimaali piilihi, a ngmaahi a Asiira daari baga
ming loo.
4 'Eesa daang 'kuye 'Juuda niba nuori ka ba buora Ba Tari Baahaa Daana,
ba ba'mine Naangmini ni. U daang 'kubong nuori ka ba 'tuuro a 'begu
aning a no'kuruu.
5 U daang 'ihiye 'jiduorihi aning a iinsens sarika 'ihijiihi ang 'bi 'Juuda
'yi-bera jaang bahi. A paaluu daang 'biye laangfie 'puong u naalung
sanga.
6 A paaluu ang 'bi laangfie 'puong 'jung, u daang meye 'yi-berikpienhi
'Juuda 'puong. U daang ba jau taanhuu ana 'yuong-bani ni 'puong,
'bojung Ba Tari Baahaa Daana daang 'kuung peenhibu.
7 Bila 'jung ung daang yeli 'ku 'Juuda niba: Ye veng ka ti me a 'yi-bera
nga, a me daangguoma 'gilaa. Ye veng ka ti maali 'deduorihi,
'di-nobera, aning dagarihi. Ye veng ka ti i bila wagiri nga a
'teng-gbangu ang nang jeng ti 'ningbi-tooring nga, 'bojung ti boye Ba
Tari Baahaa Daana ti Naangmini. Ti boung, ung ming 'kuti peenhibu

'lombori jaang. A 'jung ba daang meyeng, ka ba yela tari 'ningbiri.
8 'Eesa daang tariye 'sojehi 'tuhi koohi ata (300,000) ang i 'Juuda niba. Banang da mang pegina 'kuri bunglegiribera aning kpama. U daang tariye 'sojehi 'tuhi koohi a'yi aning 'tuhi lijaanaahi (280,000) ming ang i Beenjaming niba. Banang da mang pegina 'kuri bunglegirihi che teura tama ming ni. Bamahi jaa daang iye gandaba ang tari nyau.
9 'Beng la ka 'Ziira, Kuus nie ni daang tari 'sojehi 'tuhi 'tuhi (1,000,000) aning cherietihi koohi ata 'yi wa 'tuohibo. U daang wayeng bilaang wa ta 'Mariisa.
10 Ka 'Eesa daang 'yi 'tuohuu, ka ba 'sojehi daang nyogi taa ning taanhuu Zeefata Lohimbo ning, 'Mariisa sieng.
11 Ka 'Eesa daang 'kong 'ku Ba Tari Baahaa Daana u Naangmini a yeli: Ba Tari Baahaa Daana, a ba i tuora jaa ina seng ka i i sungbu 'ku ningjemaa bii niba ang ba tari kpiengu. Sungti, 'oo Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini, 'bojung ina ting deli. I 'yuoring ming la ting gara ka ti ti 'tuohi a ningjemaa nga. 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, ina la ti Naangmini. Ta veng ka ninsaalaa tuomii.
12 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang ngmi a Kuus niba 'Eesa aning 'Juuda niba 'ningbi-tooring. Ka a Kuus niba jo.
13 'Beng la ka 'Eesa aning niba ang puo u ingang daang kari ba boo gaa ti ta 'Giirar. Ka a Kuus niba daang jau'le. Ba daang ba la tuong 'ihi, 'bojung ba daang saangbang bahi Ba Tari Baahaa Daana aning u 'sojehi 'ningbi-tooring. Ka 'Eesa aning u 'sojehi daang 'ohi buunhu jemaa gaaning.
14 Bila 'puoring ba daang jautuongye a 'yi-bera ni jaa ang ngmaa 'Giirar 'gili ni, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana yela daang innibang dabieng. Ka 'Eesa aning u 'sojehi daang jaufaahi a 'yi-bera jaa buunhu, 'bojung bungjaahii daang 'biye a 'puong bilaang ti 'gaali.
15 Ba daang kaukpeye banani ang tari 'dungguonihi ming tentihi, a nyogihi piihi aning nyogimahi yaga a leu gaa Jeruuselem.

15 'Eesa yelileurihi

Naangmini Sie daang waye 'Oo-ded 'bi-dau Azaraiya ingang.
2 Ung daang 'yi ti 'tuohi 'Eesa, a yeli 'kuu: 'Eesa, 'Juuda niba jaa aning Beenjaming niba, ye chelihi 'wong n yeliyaga. Ba Tari Baahaa Daana

mang 'biye ye seng sanga nga yeng mang 'bi u seng. Ka yenang bou, ye na nyiung. Che ka yenang jaanhuu, u ming na jaanhiyeng.

3 'Bojung wagiri kauhuu 'puong la ka Iisiriel daang ba tari a Naangmingminga ni. A daang kauhiyeng ka ba ba tari Ngming'puohi 'yi-diera ang na mang 'wunibo. Bang ba tari 'begu ming daang kauhiyeng.

4 Che sanga nga bang wa 'bi tuora 'puong, ka banang leu gaa Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini ni seng, a bou, ba mang nyiung.

5 Ana 'beri ning ming nie ang 'yire da ba mang i 'chihi, nie ang kpiera waana ming da ba mang i 'chihi. Che ka yengyelang karaa daang 'bi a paalihi kpieriba jaa ingang.

6 Ka paaluu da mang ngmahi paaluu, ka 'yi-kpong ngmahi 'yi-kpong, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana daang diye wahala jaa baluu a dogihiba.

7 Che ina yeng, nyogi i minga a ta veng ka i 'nuuhi i baani, 'bojung i tuma ni na tariye sangyeu.

8 Ka 'Eesa daang wa 'wong a yeli'bie nga aning dangyera 'Oo-ded dangyelibu yeliyaga ni, a tari nyau. U daang 'ihiye a bagidega jaa 'Juuda aning Beenjaming paaluung. U daang 'ihaang a 'yi-bera ni ung faahi 'Iifiriam tangberang ni ming 'puong. Ung daang la me Ba Tari Baahaa Daana sarika 'ihijie ni ang daang 'bi Ba Tari Baahaa Daana 'deu 'ningbi-toori jang'gaalee ning.

9 Bila 'puoring ka 'Eesa daang laanhi 'Juuda niba jaa aning Beenjaming niba lang taa. U daang laanhiye banani ming ang 'yi 'Iifiriam, Manaase aning Siimiyung ka ba ningba lang 'jing ni. 'Bojung ba daang iye jemaa a 'yi Iisiriel wa u seng. Ba daang iye bila, 'bojung ba daang nyiyeng ka Ba Tari Baahaa Daana u Naangmini 'biye u seng.

10 A 'jung ba daang langye taa Jeruuselem 'puong a 'chiuri ata 'puong, 'Eesa naalung 'yuong 'pie ning a'nu ingang.

11 A sanga ba daang 'ihiye nadee koohi ayo'poin aning piihi 'tuhi ayo'poin buunhu ni bang jaunyogihi waaning ni 'puong, a 'ihi sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana.

12 Bila 'puoring ba daang 'bingye 'layiri ka ba na mang diye ba 'sikie jaa aning ba 'suhu jaa a boning Ba Tari Baahaa Daana ba Naangmini.

13 Nie jaa ming ang wa jaanhi ka u bo Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini, ka ningbaala bii ningtiinhuu la, ka dau bii poga la, ba na

kuung.
14 'Beng la bang daang po Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring aning kokokpiengaa, a langning tahingbu, biengkonihi aning pidee iila ngmiibu.
15 Ka 'Juuda niba jaa daang nyengina a puobu yela, 'bojung ba 'sikie jaa bang daang poning. Ba daang boye Ba Tari Baahaa Daana aning ba 'suhu jaa ming. Bang daang nyiu ming, ung 'kubo peenhibu 'lombori jaang.
16 U daang yaaye 'Meeyaka ming, una minga Naa 'Eesa ma, ung ba la i a poginaa, 'bojung 'Meeyaka daang maaliye Asiira bagidega ni kanga 'worihung ang inna 'vii. Ka 'Eesa daang ngmaa 'Meeyaka bagidegiri ni loo. Bila 'puoring u daang ngmurihuung, a nyuguu Kiidirong Konbo'bile ning.
17 Che ba daang ba 'ihi a 'jiduorihi Iisiriel 'puong. Anaajaa che 'Eesa daang tariye limaniye 'sikiri u 'beri jaang.
18 U daang tariye buunhu ni u ba aning una minga ang weli 'bing 'ku Daana ni kpe waaning Naangmini 'deu. Ana la wari, salima, aning tungtungbuunhu.
19 Taanhuu ming daang ba 'chibe bilaang a ti to 'Eesa naalung 'yuong 'pihita ning a'nu ingang.

'Eesa baahaa 'yuomo

16 'Eesa naalung 'yuong 'pihita aning ayuobi ingang ka Iisiriel naa 'Bee-asa daang 'do wa 'tuohi 'Juuda aning jauri. U daang meye daangguoni 'gili 'Reemaa ka ka nie jaa ta tuong 'yi bii a kpe wa 'Juuda naa 'Eesa 'jie.
2 'Beng la ka 'Eesa daang di wari aning salima 'yining Ba Tari Baahaa Daana 'deu bungnanee aning a naa 'deu bungnanee 'bingjiihi waaning. U daang tungye Aaram naa Ben 'Hee-dad 'jie, unang kpiera Damaasikus 'puong ni a yeli:
3 Ngaang ka Naa 'Eesa daang yeli: Veng ka 'layiri 'bi n nii kpachagang a'wo ung daang 'bi n ba aning i ba kpachagang bila ni. Nye, n tihiye wari aning salima ka ba wa 'kui. Wa ngmaa i ning Iisiriel naa 'Bee-asa 'layiri ni ka u lieng leu che bahima.
4 Ka Ben 'Hee-dad daang 'wong Naa 'Eesa yeliyaga ni. Ung daang veng

ka u 'sojemuno ningbera gaa ti 'pigi Iisiriel 'yi-bera. Ba daang 'pigiye Aijong, Daan, 'Ee-bel 'Meeyim aning Naafitalai 'yi-bera ni ang i 'tuobu 'bingjiihi ni jaa.

5 Sanga ni 'Bee-asa ang wa 'womaa, ung bahi 'Reemaa miebu, a veng u tuma ni tungbu.

6 'Beng la ka Naa 'Eesa daang tari 'Juuda niba jaa gaaning. Bang 'ohi 'Reemaa 'kubo aning u taabuuhi ni 'Bee-asa ang daang di mieraning ni gaaning. Ung daang dia me 'Giiba aning Miizipa.

7 A sanga, 'Hanee-nai, a kaakaara daang waye 'Juuda naa 'Eesa seng, a wa yeli 'kuu: Ing deli Aaram naa che ba deli Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'jung la ka Aaram naa 'sojehi ni jaa jo 'yi i 'nuuhing.

8 A Kuus niba aning a Luubim daang ba i 'sojemung-kpong ang tari cherietihi aning yohijonniba yaga jaa bi? Che ing daang deli Ba Tari Baahaa Daana 'jung, u dibang ing i 'nuuhing.

9 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana 'ningbie mang yo 'liinheye a dunee jaa ka u 'wuli ka kpiengu daana liu 'ku banani 'sikie ang deluu. A yeli nga 'puong, i iye joliyela. Bila 'jung, a 'piili ngaang gara, i na mang tariye taanhuu jauri.

10 'Beng la ka 'Eesa 'suuri daang 'ihi a kaakaara ingang, ung nyoguu ing pogiriba 'deung. 'Bojung u 'suuri daang 'ihiye yaga u ingang a yeli nga 'jung. 'Eesa daang dogihaye a niba 'mine ming ana wagiri ning.

11 Nye, 'Eesa tungtunihi, a 'yi a 'munpiileeng gara a baahaang, ba siring sebaang 'Juuda aning Iisiriel na'mine gbangu ning.

12 'Eesa naalung 'yuong 'pihita aning awai ingang, baalung daang nyogiye u gbee. U baalung ni daang iye 'ningbi-jie. Che u baalung ni 'puong u daang ba bo sungbu Ba Tari Baahaa Daana seng. Baalitiuriba seng ung daang bo sungbu.

13 A 'jung 'Eesa daang 'kpiyeng ti paahi u ba'mine ingang. U naalung 'yuong lijaa'yi aning 'yeni ingang ung daang 'kpi.

14 Ba daang 'umuung u minga kau'biring, una ung daang maali bahi u minga 'Deevid 'Yi-kpoming ni. Ba daang diung jieli 'gadong ang pa ning bung'nyuu-noohi aning buunhu bang di ing kpaanhi bang jeri ingang. Ba daang maaliye 'buung-janjanga u yela.

'Juuda naa Jehoosafat

17 Bila 'puoring ka 'Eesa 'bi-dau Jehoosafat daang die u 'jie 'di naalung.
Jehoosafat daang 'duohiye u kpiengu a na 'tuohi Iisiriel.
2 U daang 'bingye 'sojehi 'Juuda 'yi-bera ni jaa bang me
daangguongkpienhi 'gili ning. U daang 'bingye 'sojehi kampukpienhi
ming 'Juuda paaluung aning 'Iifiriam 'yi-bera ni u ba 'Eesa ang jaufaahi
ning.
3 Ba Tari Baahaa Daana daang 'biye Jehoosafat seng, 'bojung u nabaali
'Deevid gbe'chenihi ni ung daang 'chene ni ung ming daang di. U
daang ba 'tuuro a 'Bee-alihi.
4 U daang boye u ba Naangmini, a da mang 'tuuro u no'kurihi ming. U
daang ba ira Isi'reeli niba yeli-irihi ni taa.
5 Bila 'jung Ba Tari Baahaa Daana daang vengyeng ka a naalung jigi u
'nuuhing. 'Juuda niba jaa da mang 'kuruung buunhu. A 'jung
Jehoosafat daang tariye bundaambuunhu aning nanihung yaga jaa.
6 U 'sikiri ming daang nungye Ba Tari Baahaa Daana soe. U daang 'ihiye
a 'jiduorihi ming aning a Asiira daari baga a 'yi 'Juuda 'puong.
7 Aning ming, u naalung taalung 'yuoning, u daang 'ihiye u ningbera ka
ba ti 'wuno niba 'Juuda 'yi-bera ning. Ana ningbera nga daang la Ben
'Hee-yil, 'Obadaiya, Zekaraiya, Netaaniyel, aning Mai'keeya.
8 U daang 'ihiye 'Liivai niba ming puo ba ingang. Bana la 'Simeeya,
Netanaiya, Zebadaiya, 'Ee-sahel, Semiiramot, Jehoonatang, Adonaija,
'Tobaija, aning Toba'donaija. A 'Liivai niba daang la bila. Eliisama
aning Jehooram la Ngming'puohi 'yi-dieriba ung daang 'ihi puo ba ming
ingang.
9 A 'jung ba daang 'wuliye niba 'Juuda 'puong. Ba daang tariye Ba Tari
Baahaa Daana 'begu gbangu. Ba daang 'tugiliye 'Juuda 'yi-bera jaa a
'wuli a niba.
10 Ka Ba Tari Baahaa Daana joo daang wa 'bi a naalung paalihi ni jaa ang
ngmaa 'gili 'Juuda ni iinhing. A 'jung ba daang ba jau ning Jehoosafat.
11 A Filiisitiya niba 'mine ming da mang waaningye 'kuubuhi aning
lam'poo wari wa 'ku Jehoosafat. Ka 'Areebiya ming da mang wa 'kuu
'duunhi. Ba daang wa 'kuung pidee 'tuhi ayo'poin aning koohi ayo'poin
(7,700), budee 'tuhi ayo'poin aning koohi ayo'poin (7,700).
12 Ka Jehoosafat kpiengu daang maaling 'duoro 'ju. U daang meye

'liliji-kpienhi aning 'yi-bera ang i 'tuobu 'bingjiihi 'Juuda 'puong.
13 U daang tariye bungtarihi yaga jaa 'Juuda 'yi-bera ning, ka a taanhuu jaujauriba, a gandaba ni ang tari nyau ni daang 'bi Jeruuselem 'puong.
14 Ba nuori daang la ni a 'tuuro ba ba'mine 'deri. 'Juuda niba 'puong, a 'sojehi 'tuhii ningbera daang la bama: Aadinaa a 'sojehi ningkpong, ka gandaba ang tari nyau, daba 'tuhi koohi ata (300,000) daang 'bi u seng.
15 Nie ang tohi u ingang daang la Jeho'heenang, a 'sojehi ningkpong. Daba 'tuhi koohi a'yi aning 'tuhi lijaanaahing (280,000) daang 'bi u ming seng.
16 Nie ang daang tohi u ming ingang la Ziikirai 'bi-dau Ama'siiyai, unang daang 'yi u mingang di u minga 'ku Ba Tari Baahaa Daana ni. Gandaba 'tuhi-koohi a'yi (200,000) ang tari nyaung daang 'bi u ming seng.
17 Beenjaming niba 'puong, kanga daang la 'Ilaiyada. Gandau ang tari nyau daang la. Daba 'tuhi koohi a'yi (200,000) ang da mang giri tama che pegili 'kuri bunglegirihing daang 'bi u seng.
18 Nie ming ang daang tohi u ingang la Jehoozabad. Daba 'tuhi-koo aning 'tuhi lijaanaahi (180,000) ang i taanhuu 'siring daang 'bi u ming seng.
19 A 'yi banani Naa Jehoosafat ang daang 'bing a 'yi-berikpienhing Iisiriel jaang ni 'puoring, bamahing daang tuna 'kuro a naa.

Mai'keeya ang dangyeli yela ang na pagi 'Ee-hab

18 Jehoosafat daang tariye bundaambuunhu aning nanihung yaga. Che a 'tuuro pogidigiri ingang, u ning 'Ee-hab daang tariye langbuuri.
2 'Yuomo awala 'mine 'puoring, u daang 'sigiyeng ka u ti nye 'Ee-hab 'Sameeriya 'puong. Ka 'Ee-hab daang ku piihi aning 'nii yaga jaa 'ku u ning niba ang daang puo u ingang. Ka 'Ee-hab daang suhuu ka u sagi ka u niu 'do ti 'pigi 'Reemot Giilied.
3 Ka Iisiriel naa 'Ee-hab daang jugihi 'Juuda naa Jehoosafat: I na ing ka n nii 'do ti jauning 'Reemot Giilied bi? Ung dieyeli 'kuu: Bila ni ing 'wo ni mang ming 'wo, ka n niba ming 'woning i niba. Ti nii na la a taanhuu 'puong.
4 Ka Jehoosafat daang yeli ngaang ming 'ku Iisiriel naa: Jaan'de, piehi bang Ba Tari Baahaa Daana yelihung 'jine.
5 'Beng la ka Iisiriel naa daang laanhi a dangyeriba lang taa. Ba daang iye daba koohi anaahi. Ung jugihiba: Ti gaa ti jauning 'Reemot Giilied

taanhuu bii ti veng? Bang yeli: 'Do gaa, 'bojung Naangmini na diung ing a naa 'nuuhing.
6 Che ka Jehoosafat yeli: Ba Tari Baahaa Daana dangyera jaa ba la 'chi che ting na piehi yela u seng?
7 'Beng la ka Iisiriel naa yeli 'ku Jehoosafat: Dau kanga nang 'biye 'be ting na bang piehi Ba Tari Baahaa Daana u seng. Che n ba die u yela, 'bojung u ba mang dang yera n yelisuunhi, wagiri jaa 'see yelibee. Una la Iimila 'bi-dau Mai'keeya. Ka Jehoosafat yeli: A ba sing ka naa yera ama taa.
8 'Beng la ka Iisiriel naa daang buong u 'karichihi ni kanga a yeli: Ti tari Iimila 'bi-dau Mai'keeya waaning 'wieng 'wieng.
9 Iisiriel naa aning 'Juuda naa Jehoosafat daang yeriye ba kpari, ka kanga jaa 'jing u na'kogong. Jiengaa kanga ang 'bi 'Sameeriya 'di-nokpong nuoring bang daang 'jing. Ka a dangyeriba jaa daang dangyera yela ba 'ningbi-tooring.
10 Kineeyana 'bi-dau Zedekaiya daang diye 'kurihuu a maali iila. Ung daang yeli: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Amahi yeng na di 'tihi a Aaram niba bilaang ka ba yela ti baahi.
11 Ka a dangyeriba jaa daang dangyeli bila a yeli: 'Do gaa 'Reemot Giilied a ti lori, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana na diung ing naa 'nuuhing.
12 'Beng la ka a tungtuna ni ang gaa ka u buong Mai'keeya ni daang yeli 'kuu: Cheliha, a dangyeriba yeliyaga ba chiihi taa. Ba jaang 'kuro a naa tamaa. Bila 'jung jaan'de, veng ka i yeliyaga 'woning ba kanga yeliyaga. Yeli yela ang 'kuro tamaa.
13 Che ka Mai'keeya daang yeli: A'wo Ba Tari Baahaa Daana ang i 'vori yeng, yeli jaa n Naangmini ang na yeli, bila mang na yeli.
14 'Beng la ka Mai'keeya daang wa Naa 'Ee-hab 'jie, ka Naa 'Ee-hab jugihuu: Mai'keeya, ti gaa ti jauning 'Reemot Giilied taanhuu bii n veng? Ka Mai'keeya dieyeli: Gaa ti lori, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana na dibang ing naa 'nuuhing.
15 Ka a naa daang yeli 'kuu: Gberi buwala mang na mang veng ka i po ka yeliminga 'yong ing na mang yeli 'kumo Ba Tari Baahaa Daana 'yuoring?
16 'Beng la ka Mai'keeya daang yeli: N nyiye Isi'reeli niba jaa ang yaari a taanhing a'wo piihi ang ba tari chiina. Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:

Bamahi ba tari ningkpong. Kanga jaa leu gara u 'deu aning laangfie.
17 Ka Iisiriel naa yeli 'ku Jehoosafat: N ba yeli 'kui ka u kung dangyeli n yelisung jaa ka beu naani?
18 'Beng la ka Mai'keeya daang yeli: Bila 'jung cheliha Ba Tari Baahaa Daana yelihung: N nyiye Ba Tari Baahaa Daana ang 'jing u na'kogong, ka arijena bungnaangjemaa jaa ahi u 'nuduri aning u goong.
19 Ka Ba Tari Baahaa Daana jugihiba: Ning'buong na beling 'Ee-hab ka u 'do ti 'kpi 'Reemot Giilied 'puong? Ka kanga mang yeli ngaang, ka kanga ming yeli ngaang.
20 'Beng la ka sie kanga 'yi wa ahi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring a yeli: Maang na belimuu. Ka Ba Tari Baahaa Daana jugihuu. Wala ing na i belimuu?
21 Ka a sie yeli: N na 'ying ti leu 'giri-ngma sie a 'bi u dangyeriba jaa noeng. Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: I na belimuung, a nyiu ming. 'Yi gaa ti i bila.
22 Bila 'jung nye, Ba Tari Baahaa Daana diye 'giri-ngma sie ing i dangyeriba nga noeng. Ba Tari Baahaa Daana 'bingyeng ka i na 'tuohiye 'ju-beu.
23 'Beng la ka Zedekaiya, Kineeyana 'bi-dau daang tagi ta ngmi Mai'keeya pegang che yeli: 'Yening ka a sie ni ang 'yi Ba Tari Baahaa Daana seng ni 'tu a 'yi n seng wa yeli yela 'kui?
24 Ka Mai'keeya yeli: Daari ni ing na jo kpe ti sogili 'dekiring ni ing siring na nyia.
25 'Beng la ka Iisiriel naa yeli: Ye nyogi Mai'keeya a leu taruu ti 'ku 'Eemong, a 'yi-kpong kaara aning 'Joowas, a naa 'bi-dau ni.
26 Ye yeli ka ngaang ka naa yeli: Ye di a nie nga ing pogiriba 'deung, a 'kuruu dogee paanuu aning dogee kuong a gara wagiri mang na ti leu wa aning laangfie.
27 Che ka Mai'keeya yeli: Ka inang wa tuong leu wa aning laangfie, bila yeng Ba Tari Baahaa Daana naaning veng mang yeli a yela. Ung la yeli: Jemaa, ye jaa turi kaara.

Ba kuye 'Ee-hab 'Reemot Giilied 'puong

28 'Beng la ka Iisiriel naa aning 'Juuda naa Jehoosafat daang 'do gaa 'Reemot Giilied.

29 Ka Iisiriel naa daang yeli 'ku Jehoosafat: N na garihiye n minga gaa a taanhuu. Che ina yeng yeri i nakpari. Ka Iisiriel naa daang garihi u minga bang gaa a taanhuu.
30 Aaram naa ming daang 'kuye a cheeriet muniba ningbera ang 'bi u seng nuori a yeli: Ye ta wa jauraning nie jaa, ka ningbaala la bii ka ningtiinhuu la. Ye jauning Iisiriel naa 'yong.
31 A cheeriet muniba ningbera ang daang wa nye Jehoosafat, bang yeli: Iisiriel naa la. Bila 'jung bang daang ngmaa 'giluu ka ba 'piguu. Che ka Jehoosafat daang 'cheehi, ka Ba Tari Baahaa Daana sumuu. Ka Naangmini daang leuhiba ing 'ji-jaalang che bahuu.
32 Sanga ni a cheeriet muniba ningbera ang daang wa nye ka Iisiriel naa naani, bang leu che bahi u karibu.
33 'Beng la ka dau kanga daang guo u taanhuu a teu bahi. U daang ba diu 'tori nie jaa che teu. Che ka a tam'piing daang 'tu Iisiriel naa taanhuu boori ni fifiihi kpe ti paguu. Ka a naa daang yeli 'ku u cheeriet muna: Leu tarima 'yining a taanhuu 'puong, 'bojung n nyiye baalung.
34 A taanhuu daang iye kpiengaa a daari. Ka Iisiriel naa daang deli u cheeriet 'puong, a 'tori a Aaram niba a waana 'ji-maarii. Ka ngminaa kpiebu daang wa tara ung 'kpi.

19 'Beng la ka 'Juuda naa Jehoosafat daang leu gaa u 'deu Jeruuselem 'puong aning laangfie.
2 Ka 'Hanee-nai 'bi-dau 'Jeehu, a kaakaara ni daang 'yi ti 'tuohi Naa Jehoosafat, a jugihuu: A sigiyeng ka i sunna ningbee, a nuna banani ang ha Ba Tari Baahaa Daana? Bila 'jung Ba Tari Baahaa Daana 'su-tuluu 'biye i ingang.
3 Anaajaa che i tariye i yelisuunhi ming, 'bojung i 'ihiye a Asiira daari baga a paaluung. I segihiye i 'sikiri ming ka i bo Naangmini.

Jehoosafat ang 'lugi saringmaariba

4 Ka Jehoosafat daang kpiera Jeruuselem 'puong. Ung daang la 'yi 'tugili a niba 'jiihi, a 'piili 'Bii-er 'Siiba a ti to 'Iifiriam tangbera ning. U daang iye bila a la leuhiba waaning Ba Tari Baahaa Daana, ba nabaali'mine Naangmini ni seng.
5 Bila 'puoring u daang 'bingye saringmaariba a paaluung, 'Juuda

'yi-berikpienhi ni jaang, 'yi-kpong la 'yi-kpong jaang.
6 Ngaang ung daang yeli 'ku a saringmaariba: Ye cheliha yeli ni yeng ira ni 'jieng, 'bojung ninsaalaa naani yeng ngmaara saree 'kuro. Ba Tari Baahaa Daana yeng ira bila 'kuro. Unang mang 'bi ye seng a saree ngmaabu 'puong.
7 Bila 'jung, pampana ye veng ka Ba Tari Baahaa Daana joo 'bi ye iinhing. Ye bang ye miihi, a tuna bila, 'bojung yeliba'toruu 'chi Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini seng. Baalibu bii bundie'di ming ba 'chi u seng.
8 Jeruuselem ming 'puong Jehoosafat daang 'ihiye a 'Liivai niba ning Ngming'puohi 'yi-dieriba, aning Iisiriel 'yi-daangdaubera. Sanga nga bang daang wa leu wa Jeruuselem ni ung daang i bila. U daang 'ihi-bang Ba Tari Baahaa Daana saree ngmaabu aning tachiihi yela.
9 Ung daang 'kubo nuori, a yeli: Ye tuna ngaang aning Ba Tari Baahaa Daana joo, a mang ira bila ning limanpaalii aning ye 'sikie jaa.
10 Ye ba'biihi ni ang kpiera a 'yi-berang ni na mang waaningye dambu toonhibu ye seng. A na bang iye jiing'kiri yela, 'begu saangbu bii no'kuruu jaanhibu yela. A na bang iye yeli'tuurihi bii yeli'binnihi ba'tuubu yela ming. Dambu jaa ang wa la, ye kpaahiba ka ba ta ira wa saang Ba Tari Baahaa Daana 'begu ka u 'su-tuluu wa ye ning ye ba'biihi ingang. Ye mang ira bila. Ye kung tari saangbu.
11 Ye bang ngaang ming: Amaraiya, a Ngming 'puohi 'yi-dierikpong ning na mang kaariye Ba Tari Baahaa Daana yelitarihi jaa 'lomboring. Iisi'me-el 'bi-dau Zebadaiya, 'Juuda buurii 'yi-daangdau ning ming 'so a naa yelitarihi jaa. A 'Liivai niba ming na mang la 'karichihi ang tuna 'kuriye. Ye mang ira yela ning nyau. Ba Tari Baahaa Daana na 'biye a ningmiihi seng.

Jehoosafat ang jautuong 'Moo-ab

20 Bila 'puoring, ngaang daang tung. 'Moo-ab niba, ka Aamong niba, a langning niba 'mine ang paahi a Aamong niba ingang daang wayeng ka ba jauning Jehoosafat.
2 'Beng la ka niba 'mine wa yeli 'ku Jehoosafat: Ningjemaa jemaa 'yiye a manggangini waana i ingang. Ba 'yiye Aaram. Ba 'biye 'Hee-zezong 'Teemar 'puong, En 'Giidai la bila.

3 Ka dabieng daang kpe Jehoosafat. Bila 'jung ung daang i 'siri 'ningbi-jieng ka u na boye Ba Tari Baahaa Daana. U daang muoliye nuori 'leebu yela 'Juuda jaang.
4 Ka 'Juuda niba daang laanhi lang taa a na suhi sungbu Ba Tari Baahaa Daana seng. 'Juuda 'yi-bera ni jaa bang daang 'yi wa ka ba bo Ba Tari Baahaa Daana.
5 'Beng la ka Jehoosafat daang ahi 'Juuda aning Jeruuselem niba langbu 'puong, Ba Tari Baahaa Daana 'deu ning. A jagipaalaa ni 'ningbi-tooring daang la.
6 Ngaang ung daang yeli: 'Oo Ba Tari Baahaa Daana ti ba'mine Naangmini, i naaning i Naangmini arijenang a mang kaara a paalihi naalihi jaa bi? I 'nuuhing ming naani ka kpiengu aning fanga 'be ka nie jaa kung tuong chiihii?
7 I naani ti Naangmini ni ang kari a paaluu nga kpieriba i niba Isi'reeli niba 'ningbi-tooring bahi ni bi? Ma inang diu 'ku i jominga Aaburaham buurii a gara wagiri jaa wa?
8 Ba kpieraye 'beng ming, a me Ngming'puohi 'de-kpong u 'puong 'kui, i 'yuori 'jung.
9 Bang yeli: Ka saangbu ang i kpong wa wa ti ingang, ka ta'kobi bii, dogihibu bii, 'baleu bii kongkpong la, ti na mang ahiye a Ngming'puohi 'de-kpong nga 'ningbi-tooring, i 'ningbi-tooring. 'Bojung i 'yuori 'biye a Ngming'puohi 'de-kpong ngang. Ti na mang 'kong 'kuing ti wahala 'puong ka i 'womaa, a dieti.
10 Che pampana, nye Aamong niba, 'Moo-ab niba, aning 'Sii-ir Tangkpong ni niba. Bana ing daang ba sagi ka Isi'reeli niba 'pigi sanga nga ting daang 'yi 'Iijipiti paaluung ni. Isi'reeli niba daang leuyeng che bahiba a ba saangba bahi.
11 Che bana la ni, a naara sani ti ingang. Ba wayeng ka ba kariti i bung'soruu ni ing di 'kuti ka u i ti chengbung ni ingang.
12 'Oo ti Naangmini, i kung 'di ningba saree bi? 'Bojung ti ba tari kpiengu ka ti 'tuohi a ningjemaa jemaa nga ang waana ti ingang nga. Ti ba bang bila ni ting na i ming. I ingang ka ti 'ninge 'be.
13 'Juuda niba jaa, a langning ba bung'bilii, ba pogiba, aning ba 'biihi daang ahiye Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.
14 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana Sie daang wa Zekaraiya 'bi-dau

'Jaheezi-el ingang, a langbu 'puong. Bi'neeya 'bi-dau daang la Zekaraiya. 'Jiyii-el 'bi-dau daang la Bi'neeya. Matanaiya ming 'bi-dau daang la 'Jiyii-el. A 'Jaheezi-el nga daang iye 'Liivai nie, 'Eesaf buurii nie kanga.

15 Ngaang ung daang yeli: Ye chelihi 'wong, yena 'Juuda niba aning Jeruuselem kpieriba jaa aning ina Naa Jehoosafat. Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yera 'kuriye: Ye ta jora dabieng bii a vena ka ye iinhi chuora a ningjemaa jemaa nga yela, 'bojung ye naaning 'so a taanhuu jaubu. Ba Tari Baahaa Daanang 'so bila.

16 'Beu ye 'sigi ti 'tuohibo. A 'duoro Ziiz seng ni bang naang 'tu 'do wa. Ye na nyibang a konbo'bile ni ang jeng Jeruu-el Mopiri 'ningbi-tooring ni baahaang.

17 Ye kung hiena ka ye jau a taanhuu nga 'puong. 'Juuda aning Jeruuselem niba 'woi, ye ahi ye ahi'jiihing. Ye ahi boin, a nye bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang na jaudieye. Ye ta jora dabieng bii a veng ka ye iinhi chuori. 'Beu ye 'yi ti 'tuohibo, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana 'biye ye seng.

18 'Beng la ka Jehoosafat daang 'gbinti a di u 'gbeu mari 'tengeng. Ka 'Juuda niba jaa aning Jeruuselem kpieriba ming daang 'churi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring, a 'puoho Ba Tari Baahaa Daana Ngmini'puohibu.

19 Bila 'puoring a 'Liivai niba ni ang 'bi 'Koohat niba 'biihi aning 'Koora niba 'biihi 'puong ni daang 'ihi ahiye 'dendenge, a 'pugi Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini. Ba daang iye bila aning kokokpienhi ang 'duoro.

20 Bang daang 'ihi 'beeguu 'pipi a kpe 'Tikoowa Mopiri 'puo. Sanga nga bang daang wa 'yire, Jehoosafat daang ahiyeng a yeli: 'Juuda niba aning yena Jeruuselem kpieriba, ye 'wong n yeliyaga. Ye sagi Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini 'di. Bila yeng na tuong ahi kpiengaa. Ye sagi u dangyeriba ni 'di. Bila ka ye maa'koo na maali.

21 Sanga ni Jehoosafat ning a niba ang daang wa nye taa baahi, u daang 'ihiye niba bang 'yiene 'kuro Ba Tari Baahaa Daana. Ba daang 'yieneng a 'pugiro u pegi'yiibu vielung sanga nga bang daang wa 'bi a 'sojemuni 'ningbi-tooring a 'yire. Ngaang bang daang 'yiene:

Ye 'pugiro Ba Tari Baahaa Daana,

'bojung u nungbu ang ba baaha 'bibeng a gara wagiri jaa.
22 Sanga ni bang daang wa 'piili 'yiene a 'pugiro ni la ka Ba Tari Baahaa Daana daang veng ka niba cho jeng 'gu Aamong niba, 'Moo-ab niba, aning 'Sii-ir Tangkpong ni niba. Banang daang wa ka ba jauning 'Juuda niba ni. U daang iye bila bang jau tuong ana niba nga.
23 'Bojung Aamong niba aning 'Moo-ab niba daang 'ihi 'tuohiye 'Sii-ir Tangkpong ni kpieriba, a ku ba jaa a saangba kpeleng kpeleng. Bang daang wa baahi a 'Sii-ir kpieriba ni yela, bang leu sung a kuura taa.
24 Ka 'Juuda niba daang wa ta 'jikungkuni kanga ing mang ahi che 'liinhe a mopiri. 'Beng la bang daang leu kaara a jemaa 'jie seng ka bana la a leu 'kuunhi jeng jeng 'tengeng. Ba kanga jaa daang ba 'yi.
25 Ka Jehoosafat aning u niba daang wa ka ba va a 'kuunhi buunhu. Bang daang nye bungnanee yaga aning bomboba daa ang i too a 'kuunhi iinhing. Bang daang tagihaa ngmaahi a 'kuunhi iinhing, haali ba ba la wa tuona 'tuoraa. 'Beri ata ka ba 'oho buunhu, 'bojung a daang 'bibeng 'gaali.
26 A 'beri anaahi daari ba daang langye Beeraka Lohimbo ning, a pegi Ba Tari Baahaa Daana 'beng. Bila 'jung bang buona a 'jie nga Beeraka* Lohimbo a waana 'jine.
27 Bila 'puoring, Jehoosafat daang dieye 'yie ka u ning 'Juuda aning Jeruuselem dau jaa leu gaa Jeruuselem aning nyengka. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana daang vengyeng bang nyenging ba domihi ingang.
28 Bang daang waaning bungngmirihi bang di 'ngmie maali, 'konihi aning biengkonihi Jeruuselem wa kpe Ba Tari Baahaa Daana 'deu.
29 Ka Naangmini dabieng daang kpe ana paalihi ni naalihi jaa sanga nga bang daang wa 'wong ka Ba Tari Baahaa Daana jauningye Iisiriel domihi.
30 'Beng la ka Jehoosafat naalung paaluu daang i boin, 'bojung Jehoosafat Naangmini daang 'kuung peenhibu 'lombori jaang wa 'tuohi.

Jehoosafat naalung baahaa

31 A 'jung Jehoosafat daang 'diye 'Juuda naalung. U daang iye 'yuomo 'pihita aning a'nu che leu naa. 'Yuomo lijeri aning a'nu ung daang 'di

*

20:26 Beeraka 'muni la pegiri.

naalung Jeruuselem 'puong. U ma 'yuori daang la 'Azuuba, Siilihai 'bi-poga.
32 U ba 'Eesa gbe'chenihi ung ming daang di. U daang ba leu bali 'yi a ingang. U da mang iriye yela ang 'tori Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng.
33 Anaa jaa che a 'jiduorihi yeng daang ba 'ihi, 'bojung a niba da nang ba leuhi ba 'sikie 'tori ba ba'mine Naangmini ni.
34 Jehoosafat tungtunihi chelee, a 'piili a fora a gara a baahaang, ba siring sebaang 'Hanee-nai 'bi-dau 'Jeehu gbangung. A gbangu nga yela yeliye Isi'reeli na'mine gbangung.
35 Bila 'puoring, 'Juuda naa Jehoosafat daang tariye langbuuri ning Iisiriel naa 'Ehazaiya, unang daang tuna beu yaga ni.
36 U niu daang tariye langbuuri a na maali mani 'gbori-bera ang na mang gara Taarisis. 'Iiziyong 'Gii-ber 'puong bang daang maali a mani 'gbori-bera.
37 Che ka 'Doodava ang 'yi 'Mariisa 'bi-dau Eli'yee-zer daang dangyeli yela ang na pagi Jehoosafat. U daang yeliyeng: Ing tari langbuuri ning 'Ehazaiya 'jung, Ba Tari Baahaa Daana saangye i tungtunihi. 'Beng la ka a mani 'gbori-bera daang ngmurihi, a da ba tuong gaa Taarisis.

21 Ka Jehoosafat daang 'kpi ti paahi u ba'mine ingang, bang 'umuu puo u ba'mine ingang 'Deevid 'yi-kpoming. Bila 'puoring, u 'bi-dau Jehooram daang dieye u 'jie 'di naalung.
2 Jehooram daang tariye ba'biihi, Jehoosafat 'bi-daba ni. Bana la Azaraiya, Jehaiyel, Zekaraiya, Azaraiya, Maikel, aning Sefataiya. Bama jaa iye Iisiriel naa Jehoosafat 'bi-daba.
3 Ba ba daang 'kubong 'kuubuhi yaga, wari, salima aning bungnanee. U daang 'kubong 'yi-bera ming bang me daangguongkpienhi 'gilaa 'Juuda 'puong. Che u daang diye a paaluu naalung yeng 'ku Jehooram, 'bojung una daang la a 'bi-daukpong.

'Juuda naa Jehooram

4 Jehooram ang daang wa jigi u ba naalung paaluu ni kaabung, u daang 'duohiye u kpiengu. U daang kuye u ba'biihi ni jaa aning 'takobi, a langning Iisiriel ningbera ni 'mine.
5 Jehooram daang iye 'yuomo 'pihita ning a'yi che leu naa. 'Yuomo a'nii

ung daang 'di naalung Jeruuselem 'puong.
6 Iisiriel na'mine gberi ni ung daang di, a'wo bila ni 'Ee-hab 'deu ang daang i ni, 'bojung 'Ee-hab 'bi-poga ung daang di ung i u poga. Ka Jehooram daang i yelibee Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng.
7 Che anaajaa Ba Tari Baahaa Daana daang ba buora ka u saang 'Deevid jaga bahi, 'layiri ni ung daang 'bing ning 'Deevid ni 'jung. 'Bojung u daang 'bingye nuori ka u na 'kuroye 'Deevid aning u yaanhi fintina a gara wagiri jaa.
8 Jehooram naalung 'beri ning 'Iidom niba daang dieye taawai 'Juuda niba ningberii ingang, a 'bing ba miihi naa.
9 Ka Jehooram ning u 'sojehi ningbera, a langning u cherietihi jaa daang 'yi. 'Beng la ung daang 'ihi 'yienguu ti 'pigi a 'Iidom niba ni ang ngmaaguu 'gili ni aning a cheeriet muniba ningbera.
10 Ngaang ka 'Iidom niba die taawai 'Juuda ningberii ingang bilaang a waana 'jine. A sanga Liibina niba ming daang dieye taawai Jehooram paalikaa ingang, ung jaanhi Ba Tari Baahaa Daana u ba'mine Naangmini ni 'jung.
11 Jehooram daang la maaliye 'jiduorihi ming 'Juuda tangbera ni 'puong. U daang iye bila veng ka Jeruuselem kpieriba ngmi jentiriye, a veng ka 'Juuda niba bori.
12 'Beng la ka gbangu daang 'yi dangyera 'Ilaija seng wa u seng. Ngaang ung daang yeli:

Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana, i ba 'Deevid Naangmini ni yeli:

I ba di i ba Jehoosafat gbe'chenihi. I ba di 'Juuda naa 'Eesa gbe'chenihi ming.

13 Che Iisiriel na'mine gberi ni ing di. I vengyeng ka 'Juuda aning Jeruuselem kpieriba ngmi 'Ee-hab 'deudeme jentiriye ni taa. I kuye i ba'biihi, niba nga ang i i ba 'deudeme, a seu ina minga ni.
14 Bila 'jung nye, Ba Tari Baahaa Daana na diye tuorikpong kanga pagi i niba. U na diung pagi i 'biihi, i pogiba, aning i bung'sorihi jaa.
15 I ming na beye nyeba baalung kanga 'ningbi-jieng. I na beng bilaang ka i nyeba wa ti 'yire 'beu la 'beu jaa, a baalung 'jung.
16 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang to Filiisitiya niba aning a 'Areebiya

niba ni ang daang 'jing pieli Kuus niba ni ing Jehooram.
17 'Beng la bang daang 'do wa kpe 'Juuda, a 'pigibe. Ba daang 'tuoye buunhu ni jaa ang 'bi a naa 'deung ni gaa. Ba daang nyogihiye u 'bi-daba aning u pogiba ming gaaning. Haali u 'bi-dau jaa daang ba wa kpeling, ka 'Ehazaiya* 'yong naani. U 'bi-daba jaa 'puo bung'bile daang la bila.
18 Ama jaa 'puoring Ba Tari Baahaa Daana daang vengyeng ka baalung kanga ang kung bang tiu nyogi Jehooram nyeba.
19 'Beng la ang daang 'bibe waana 'yuomo a'yi baahaang ka u nyeba daang wa 'yi, u baalung ni 'jung. A 'jung a daang 'womuung sung che ung 'kpi. U niba ming daang ba maali 'buung-janjanga 'kuu, a'wo bang daang i bila 'ku u ba'mine ni.
20 Jehooram daang iye 'yuomo 'pihita aning a'yi che leu naa. 'Yuomo a'nii ung 'di naalung Jeruuselem 'puong, a daang 'kpi gaa ka nie ba i nimiha u yela. Amaa lieng ba daang 'umuung 'Deevid 'yi-kpoming, che a na'mine kau'bie 'puong daang naani.

'Juuda naa 'Ehazaiya

22 'Beng la ka Jeruuselem kpieriba daang nyogi 'Ehazaiya, Jehooram 'bi-daba ni jaa 'puo bung'bile, a 'bimuu naa ung die u ba 'jie. 'Bojung a ngmaakpee ni ning a 'Areebiya niba ang daang wa kpe a kampu ni daang kuye a 'bi-daubera jaa. Ka 'Juuda naa Jehooram 'bi-dau 'Ehazaiya daang 'di naalung.
2 'Ehazaiya daang iye 'yuomo lijaa'yi* aning a'yi che leu naa. 'Yuoni 'gbuli ung daang 'di naalung Jeruuselem 'puong. U ma 'yuori daang la Atalaiya, Oomirai yaangaa ni.
3 'Ehazaiya ming daang diye 'Ee-hab 'deudeme gberi ni, 'bojung u ma da mang iruung kawani ung tuna beu.
4 Bila 'jung u da mang iriye yelibee Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng, a'wo 'Ee-hab 'deudeme. U da mang iriye bila, 'bojung u ba 'kuung 'puoring bana daang la u kawang-iriba. Ba daang iye bila veng ung we.

*_____

21:17 'Ehazaiya 'yuori kanga la Je'hoowahaz.
22:2 'Hiiburihi gbangseurihi jemaa 'puong 'yuomo lijaa'yi ning a'yi la, che ka 'mine ming tari lijeri ning a'yi, a sagining 2 Na'mine G. 8:26.

5 U daang 'tuye ba kawani, ka u ning Jehooram, Iisiriel naa 'Ee-hab
'bi-dau ni gaa ti jauning Aaram naa Haaza-el 'Reemot Giilied 'puong.
Ka a Aaram niba daang ing 'Jooram baalung.
6 'Beng la ka 'Jooram daang leu gaa Jeezi'rii-el ka ka a natie ti nyaa. Ana
ung daang nye 'Reemot* 'puong, sanga ni ung daang jauraning Aaram
naa Haaza-el ni. Ka 'Juuda naa 'Ehazaiya, Jehooram 'bi-dau daang 'sigi
ka u ti nye 'Ee-hab 'bi-dau Jehooram Jeezi'rii-el 'puong, ung daang biera
ni 'jung.
7 'Jooram 'jie gaabu ni daang iye wagiri Naangmini ang 'bing 'ku
'Ehazaiya 'lee. 'Bojung sanga ni 'Ehazaiya ang ti ta, u ning Jehooram
daang 'yiyeng ka ba ti jauning Niimisai 'bi-dau 'Jeehu, una ka Ba Tari
Baahaa Daana 'lugi ka u baahi 'Ee-hab 'deu niba yela ni.
8 Sanga ni 'Jeehu ang daang dogiha 'Ee-hab 'deu niba ni, u daang nyiye
'Juuda ningbera ni aning 'Ehazaiya ba'biihi 'bi-daba ni ming ang tuna
'kuro 'Ehazaiya ni. Ung daang kuba.
9 Bila 'puoring, u daang boye 'Ehazaiya. Ka 'Jeehu niba daang nyoguu,
a taruu wa 'ku 'Jeehu. 'Sameeriya 'puong ka 'Ehazaiya daang sogili.
Bang daang wa kuu baahi, bang 'umuu. Ngaang bang daang yeli: U iye
Jehoosafat 'bi-dau, ka Jehoosafat daang bo Ba Tari Baahaa Daana aning
u 'sikiri jaa. A 'jung 'Ehazaiya 'deu daang ba la tari nie jaa ang na die
u 'jie a kaara a naalung paaluu.

Atalaiya aning 'Joowas

10 'Ehazaiya ma Atalaiya ang daang wa nye ka u 'bi-dau ni 'kpiyeng, ung
'ihi a ku 'Juuda jaga na'biihi ni baluu jaa.
11 Che ka Jehosaabiyat, a naa 'bi-poga daang nyogi 'Ehazaiya 'bi-dau
'Joowas sogili jo 'yining a naa 'bi-daba ni bang kuura ni 'puong. U
daang diye 'Joowas aning u 'bi-yogilaa ing 'de-jenuung. Bila ka
Jehosaabiyat, Naa Jehooram 'bi-poga ni daang di 'Joowas sogili a 'yi
Atalaiya 'nuuhing ung ba kuu. Jehosaabiyat daang iye 'Ehazaiya
yaupoga, a i Ngming'puohi 'yi-diera Jehoiyada ming poga.
12 Ka 'Joowas ningba daang sogili Naangmini 'deu ning 'yuomo ayuobi.
Ana sanga Atalaiyang daang kaara a paaluu.

*
22:6 'Reemot aning 'Reemaa jaa iye bung'yeni.

Ba 'bingye 'Joowas ung i 'Juuda naa

23 A 'yuomo ayo'poin ingang ka Jehoiyada daang ing u minga fanga a
'bing 'layiri ning 'sojehi koo koo ningbera. Bana daang la
'Jirooham 'bi-dau Azaraiya, aning Jeho'heenang 'bi-dau Iisi'me-el, aning
'Oo-bed 'bi-dau Azaraiya. Ba 'mine ming daang la A'deeya 'bi-dau
'Meyasiiya aning Ziikirai 'bi-dau Iliisafat.
2 Ba daang 'tugiliye 'Juuda paaluu jaa a laanhi a 'Liivai niba a 'yi 'Juuda
'yi-bera jaang. Ba daang laanhiye Iisiriel 'yi-daangdaubera ming, bang
wa Jeruuselem.
3 'Beng la ka a langbu niba jaa daang 'bing 'layiri ning a naa Naangmini
'deu ning. Ka Jehoiyada yeli 'kubo: A naa 'bi-daung na 'di a naalung,
a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang yeli 'Deevid buurii yela ni.
4 Yeli yeng na i la nga: Yena Ngming'puohi 'yi-dieriba aning 'Liivai niba
ni ang kpiera ka ye tung a peenhibu daari ni, ye 'po ye miihi 'jiihi ata,
ka 'jiyeni mang kaara a 'di-noe.
5 A 'pojiihi ata 'puo 'jiyeni kanga niba na mang 'biye a naa 'deung, ka a
'jiyeni kanga ming niba 'bi a 'Demuni 'Di-nokpong ning. A niba ni ang
kpeling ni jaa na 'biye Ba Tari Baahaa Daana 'deu jagihi ning.
6 Che ye ta wa vena ka nie jaa kpiera waana Ba Tari Baahaa Daana 'deu
ni, 'see a Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a 'Liivai niba ni ang tuna ni.
Bana na bang kpeng, 'bojung ba pegi'yiyeng. Che a niba chelii ni jaa
na kaaraye yeli Ba Tari Baahaa Daana ang 'kubo ka ba kaara.
7 A 'Liivai niba na ngmaa 'giliye a naa 'lombori jaang. Dau jaa
jaujaubuunhu na mang 'biye u 'nung. Ka nie jaang wa kpe wa a 'deu
'puo, ba kuu. Ka a naang mang wa 'yire bii a leu kpiera, ye niu na
mang la.
8 Ka a 'Liivai niba aning 'Juuda niba jaa daang 'tu bila ni jaa
Ngming'puohi 'yi-diera Jehoiyada ang 'kubo nuori ni. 'Beng la ka dau
jaa daang tari u niba ang sigining ka ba gaa tuma a peenhibu daari a
langning banani ang da ba gara tuma a peenhibu daari. 'Bojung
Ngming'puohi 'yi-diera Jehoiyada daang ba bahi a 'sugu kanga jaa niba.
9 Ka Ngming'puohi 'yi-diera Jehoiyada daang di a kpama aning a 'kuri
bunglegiribera aning a bung'bilii 'ku a 'sojehi koo koo ningbera. Naa
'Deeviding daang 'so a jaujaubuunhu nga. Naangmini Ngming'puohi
'de-kpong ni 'puong ang daang 'be.

10 Ka Jehoiyada daang segihi a niba jaa ahibu ka dau jaa jaujaubung mang 'bi u 'nung. Ba daang ahiyeng a 'piili a Ngming'puohi 'de-kpong sa'mungduri seng ti ta u sa'mung-goo seng. Ba daang ahi pieliye a sarika 'ihijie aning a Ngming'puohi 'de-kpong, a ngmaa 'gili a naa.
11 Bang daang tari a naa 'bi-dau 'yi waaning, a wa di a na'jupiluu 'chiguu. Bang daang di a 'layiri gbangu 'kuu, a 'bimuu naa. 'Beng la ka Jehoiyada aning u 'bi-daba daang buo kpaang waahuu, che yeli: Ngmini na 'ku a naa 'nyivo-yogu.
12 Ka Atalaiya 'wong a niba goma, bang jora che 'pugiro a naa. 'Beng la ung wa a niba 'jie Ba Tari Baahaa Daana Ngming'puohi 'de-kpong ning.
13 Ung daang kaara ka a naa la, a ahi pieli u baaraa a 'di-nuoring. A 'yi-dieriba aning a biengkoningmiriba ming daang ahi pieliye a naa. A paaluu niba jaang daang nyengina che ngmira biengkonihi. A 'yiengyienibe ming daang ngmiraye 'yieme bungngmirihi, a diera 'yie bang 'pugiro Naangmini. Ka Atalaiya daang tagihi u bungyerihi chiehi che yeli: Ye nye dawarihung. Ye nye dawarihung.
14 Ka Ngming'puohi 'yi-diera Jehoiyada i ka a 'sojehi koo koo ningbera ni ang daang kaara a 'sojemuni ni 'yi. Ung yeli 'kubo: Ye i ka 'sojehi ngmaaguu 'gili, a taruu 'yining. Ye ku nie jaa ang 'tuuruu aning ta'kobi. 'Bojung a Ngming'puohi 'yi-diera daang yeliyeng: Ye ta wa kuura Atalaiya Ba Tari Baahaa Daana 'deu ning.
15 A 'jung ba daang nyoguung. Ung daang 'tu Yohu 'Di-nokpong ni kpe a naa 'deu bang ti kuu 'beng.
16 Bila 'puoring Jehoiyada daang 'bingye 'layiri u ning a niba, aning a naa kpachagang. U daang 'bingye a 'layiri nga ka ka ba i Ba Tari Baahaa Daana niba.
17 Ka a niba jaa daang gaa 'Bee-al bagi'de-kpong ni a ti ngmahuu. Ba daang ngmahiye u sarika 'ihijiihi aning u baga 'puro 'puro. Ba daang kuye 'Bee-al ngming'puohi 'yi-diera Maatang ming a sarika 'ihijiihi 'ningbi-tooring.
18 Ka Jehoiyada daang la di Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni kaabu yela ing a Ngming'puohi 'yi-dieriba 'nuuhing. A 'Liivai niba la bila, bana ka 'Deevid daang 'ku tuma Ba Tari Baahaa Daana 'deung ni. Banang daang 'so ka ba mang 'ihi Ba Tari Baahaa Daana sarika nyugirihi a'wo ang seu 'Moosis 'begung bila ni. Ba da mang iriye bila ning nyengka

aning 'yieme a'wo 'Deevid ang daang 'bing bila ni.
19 Jehoiyada daang 'ihiye 'di-nokaariba ing Ba Tari Baahaa Daana 'deu 'di-nobera ning ming. U daang iye bila ka ka nie jaa ang degi sori jaang ta kpe 'be.
20 Bila 'puoring u daang diye a 'sojehi koo koo ningbera, a ningnanee, a niba paalikaariba aning a paaluu niba jaa bang gaa ti tari a naa 'yining Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni 'sigi waaning. Bang daang 'tu a Saa'ju 'Di-nokpong ni gaa a naa 'deu. Bang ti di a naa 'jiili a paaluu na'kogong.
21 Ka a paaluu niba jaa daang nyengina. Ka a 'yi-kpong daang maa, bang ku Atalaiya aning ta'kobi 'jung.

'Joowas ang maali Ngming'puohi 'de-kpong me

24 'Joowas daang iye 'yuomo ayo'poin che leu naa. 'Yuomo lijaa'yi ming ung daang 'di naalung Jeruuselem 'puong. U ma 'yuori daang la Ziibiyaa, a 'yi 'Bii-er 'Siiba.
2 'Joowas da mang iriye yela ang 'tori Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng, Ngming'puohi 'yi-diera Jehoiyada 'beri jaang.
3 Ka Jehoiyada daang di pogiba ba'yi 'ku 'Joowas ung dogining 'bi-daba aning 'bi-pogiba.
4 Bila 'puoring 'Joowas daang diye u 'sikiri ing Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni maalimiebung.
5 'Beng la ung daang laanhi a Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a 'Liivai niba a yeli 'kubo: Ye 'yi gaa 'Juuda 'yi-bera jaa ti laanhi Isi'reeli niba jaa 'libie bang mang chieha 'yuoni la 'yuoni jaa waaning. Ana yeng na di maali ye Naangmini 'deu ni me. Ye moo che i bila 'wieng. Che a 'Liivai niba daang ba i bila 'wieng.
6 A 'jung a naa daang buongye Jehoiyada, a Ngming'puohi 'yi-dierikpong a yeli 'kuu: Wala ing ba veng ka a 'Liivai niba tari a chieha 'yining 'Juuda aning Jeruuselem waaning? Ana ka Naangmini tungtuna 'Moosis ning Isi'reeli niba langbu ni 'bing ka a mang chieha a 'sieree tenti'deu yela ni.
7 Atalaiya, a pogi'ningbikuonii ni 'bi-daba daang kauye Naangmini 'deu ni kpe. Ba Tari Baahaa Daana 'deu buunhu ni bang weli 'bing 'ku Daana ni jaa bang daang di 'ku 'Bee-alihi.

8 'Beng la ka a naa daang 'ku nuori bang maali 'libie daga, a diu 'bing 'yengeng Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni 'di-nuoring.
9 Bang daang muoli 'Juuda jaa aning Jeruuselem jaang ka ba tari a chieha wa 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Ana ka Naangmini tungtuna 'Moosis daang 'bing 'ku Isi'reeli niba a 'mosogong ni.
10 'Beng la ka a 'yi-dieriba jaa aning a niba jaa iinhi daang 'yuoro, bang tari ba chieha waaning. Ba daang imaang a 'libie dagang bilaang ka nie jaa wa ti tihi baahi.
11 Bila da mang la. A 'Liivai niba da mang tariye a 'libie daga wa 'ku a naa 'karichi. Ka banang wa nye ka a 'libie iye yaga, a naa gbangseura aning a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong 'karichi da mang wa 'kiraang a 'libie dagang che leu taruu ti 'bing u 'bingjieng. Bila bang da mang ira 'beu la 'beu jaa, a laanhi 'libie yaga jaa.
12 Ka a naa ning Jehoiyada daang dia 'ku banani ang tuna Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni tuma. Bang ha 'meesiinhi aning kapintahi ka ba maali Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni me. Ba daang haye bamahi ming ang tuna 'kue aning yaawa tuma ka ba maali Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni la me.
13 Ka a tungtuniba wa tung a tuma baahi. Ba daang maaliye Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni me ung la 'woning bila ni ung daang 'wo, a veng ung maaling i kpiengaa.
14 Bang daang wa baahi, bang tari a 'libie chelee waaning a naa aning Jehoiyada 'ningbi-toori. A 'puo bang daang kpe, a maali tungtungbuunhu ing Ba Tari Baahaa Daana 'deu ning. Ba daang maaliye tungtungbuunhu nga bang na mang di tuna, aning anani bang na mang di 'ihe ning sarika. Ba daang maaliye salima aning wari 'chokolihi aning laahi. Ba da mang 'iheye sarika nyugirihi ming Ba Tari Baahaa Daana 'deu ning wagiri jaa Jehoiyada 'beri ning.
15 Ka Jehoiyada daang wa 'kori, a nye 'beri yaga che 'kpi. U daang iye 'yuomo koo aning 'pihita che 'kpi.
16 Bang daang 'umuu 'Deevid 'Yi-kpoming, a na'mine 'puong. Ba daang 'umuung 'beng, 'bojung u daang tungye sung Iisiriel 'puong a 'ku Naangmini aning u 'deu ni ming.

'Joowas yelibee ni

17 Jehoiyada 'kuung 'puoring ka 'Juuda 'yi-dieriba daang wa a wa 'churi a naa 'ningbi-tooring. Ka a naa ming daang chelihi 'wong ba yeliyaga.
18 Bila 'jung ba daang bahiye ba ba'mine Ba Tari Baahaa Daana Naangmini 'deu ni che ti maana bagipehinihi aning tie. Ka Naangmini 'su-tuluu daang 'ihi 'Juuda aning Jeruuselem niba ingang, ba 'begu saangbu 'jung.
19 Che u daang tungye dangyeriba ba 'jie ka ba ti leuhiba 'ku una Ba Tari Baahaa Daana. Ka a dangyeriba dangyeli yela kpaahiba che bang jaanhi ka ba 'wong.
20 'Beng la ka Naangmini Sie daang wa 'bi Ngming'puohi 'yi-diera Jehoiyada 'bi-dau Zekaraiya ingang. Ung daang ahi a niba 'ningbi-tooring, a yeli 'kubo: Ngaang ka Naangmini yeli: Wala la yeng saana Ba Tari Baahaa Daana noe ni ka ye maa'koo kung maali? Yeng jaanhi Ba Tari Baahaa Daana 'jung, u ming jaanhiyeng.
21 Bang daang bu a 'ihi u ingang, ka a naa 'ku nuori bang fobuu ning 'kubo ku Ba Tari Baahaa Daana 'deu jaga ning.
22 Bila 'wuliyeng ka Naa 'Joowas daang ba tiehi hina ni Zekaraiya ba Jehoiyada ang iu ni, che ku u 'bi-dau. Ka Zekaraiya daang wa 'kpiire che yeli: Ba Tari Baahaa Daana kaa nye, a naa sani.
23 A 'yuong-balaa kpanchaaniing, ka Aaram 'sojemuni daang 'do wa 'Joowas ingang. Ba daang waye 'Juuda aning Jeruuselem a wa ku a 'yi-dieriba jaa a niba 'puong. Bila 'puoring ba daang vaye ba buunhu bang jau 'ohi jaa ti 'ku Damaasikus naa.
24 Daba bawala 'mine 'yong ka a Aaram niba 'sojemuni ni daang tari waaning. Che ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'ihi 'sojemuni nga ang i kpong yaga ing ba 'nuuhing. 'Bojung a 'Juuda niba daang jaanhiye Ba Tari Baahaa Daana, ba ba'mine Naangmini ni. A 'jung a Aaram niba 'sojemuni ni daang dogihiye 'Joowas.
25 Sanga ni bang daang wa leura che bahuu, ka ba imuu baalung 'ningbi-jieng. U minga tungtuniba daang buyeng a 'ihi u ingang Ngming'puohi 'yi-diera Jehoiyada 'bi-daba jiing ni 'jung. Bang daang kuu u 'gado 'jung. Ung daang 'kpi, bang 'umuu 'Deevid 'Yi-kpoming. Che ba daang ba 'umuu a na'mine kau'bie ning.
26 Bama la niba ang daang bu a 'ihi 'Joowas ingang: 'Zeebad aning

Jehoozabad. Siimiyat, a Aamong niba 'bi-poga ni 'bi-dau daang la
'Zeebad. Siimirit, a 'Moo-ab niba 'bi-poga ni ming 'bi-dau daang la
Jehoozabad.
27 A'wo 'Joowas 'bi-daba yela, ka yelijemaa ang dangyeli u yela, aning a
Naangmini 'deu ni maalimiebu yela, siringminga a seuyeng a na'mine
tung'kori gbangu ning. U 'bi-dau Amazaiyang daang die u 'jie 'di
naalung.

25 Amazaiya daang iye 'yuomo lijeri aning a'nu che leu naa. 'Yuomo
lijeri aning awai ung daang 'di naalung Jeruuselem 'puong. U ma
'yuori daang la Je'howaadang, a 'yi Jeruuselem.
2 U da mang iriye yela ang 'tori Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng, che u
'sikiri jaa naani ung da mang di iraning bila.
3 A naalung ang daang wa jigira u 'nuuhing wa baahi, ka Amazaiya
daang ku u tungtuniba ni ang ku u ba, a naa ni.
4 Amaa lieng, u daang ba ku ba 'biihi. U daang 'tuye bila ni ang seu a
'begung, 'Moosis gbangung ni. Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana 'ku
nuori 'beng a yeli: Ba ta ku ba'mine ba 'biihi beu 'jung. Ba ta ku 'biihi
ming ba ba'mine beu 'jung. Nie na mang 'kpiye u minga beu 'jung.
5 Ka Amazaiya daang laanhi 'Juuda niba lang taa, a 'ihi 'sojehi 'tuhii
ningbera aning 'sojehi koo koo ningbera bang kaariba. 'Di-noe 'di-noe
ung daang langba taa 'Juuda aning Beenjaming paaluu jaang. U daang
'piiliye banani ang i 'yuomo lijeri che 'duoro ingang, a soriba.
Dau'lugirihi 'tuhi koohi ata (300,000) ang na bang gaa taanhuu, a na
bang pegili kpama aning 'kuri bunglegirihi ung daang nye.
6 Ung daang ha gandaba 'tuhi-koo ming ang tari nyau a 'yi Iisiriel 'puong.
Wari taalentihi koo ung daang yau.
7 Che ka Naangmini nie kanga daang wa u seng a wa yeli: Naa 'woi, ta
veng ka a Iisiriel 'sojemuni ni nii gaa, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana
ba 'chi Iisiriel seng. U 'chi 'Iifiriam 'biihi ni kanga jaa seng.
8 Che ka inang na gaa, gara. Ti nyuri a taanhuung. Bila yeng gba ka
Naangmini na veng ka i 'le a doma 'ningbi-tooring. 'Bojung Naangmini
tariye kpiengu ka u sung, a tari kpiengu ming ka u loo.
9 'Beng la ka Amazaiya daang yeli 'ku a Naangmini nie: Ka wala ting na
i a wari taalentihi koo ni mang 'ku a Iisiriel 'sojehi ni yela? Ka a

Naangmini nie dieyeli: Ba Tari Baahaa Daana na tuong 'kuing bung ang gaa bila yaga jaa.

10 Ka Amazaiya daang bahi a 'sojehi ni ang 'yi 'Iifiriam wa u 'jie ni ka ba leu 'kuli. Bila 'jung ka ba 'suuri daang 'ihi 'Juuda niba ingang yaga, bang leu 'kulining 'su-tuluu.

11 'Beng la ka Amazaiya daang 'duohi u kpiengu, a mang diera ning u niba 'yie. U daang gaaye a Yaarung Lohimbo ni ti ku 'Sii-ir niba 'tuhi 'pie.

12 Ka 'Juuda niba la jaunyogihi niba 'tuhi 'pie 'vori. Bang daang tariba 'doning 'pie 'jusogo, a ahi a 'pie 'jusogong che diba loo 'tengeng bang jaa churihi.

13 Che a 'sojemuni 'sojehi ni yeng Amazaiya ang daang bahi ka ka ba niu ta gaa a taanhuu ni, ba daang ti 'pigiye 'Juuda 'yi-bera. Ba daang 'piiliye 'Sameeriya 'puong a ti ta Beet 'Hoorong. Ba daang kuye niba 'tuhi ata a 'puong che 'ohi buunhu yaga jaa.

14 Ka Amazaiya daang wa 'yi a 'Iidom niba kuubu leu waana, a tari 'Sii-ir niba ngmima waaning. Ung wa 'bimaa ang leu u ngmima ung mang 'churi 'puohaa, a nyugira iinsens 'kuraa.

15 Bila 'jung ka Ba Tari Baahaa Daana 'suuri daang 'ihi Amazaiya ingang ung tung dangyera u 'jie. Ngaang ka a dangyera daang yeli 'kuu: Wala la ing bo a niba ngmima, ngmima nga ang ba tuong faahi a miihi niba i 'nuuhing?

16 Ung da nang yera a yela 'kuro a naa ung wa leu jugihuu: Ti 'ihiing ka i leu a naa kawang-ira bi? Pogi i nuori. Wala ang na sigining ka ba kui? 'Beng la ka a dangyera daang pogi u nuori che leu yeli: N bangyeng ka Naangmini 'leyeng ka u saamii bahi, ing i ngaang a jaanhi n kawani ni 'jung.

17 Ka 'Juuda naa Amazaiya daang veng ka u niba iu kawani. Ung tung Je'hoowahaz 'bi-dau 'Jehoowas* 'jie. Iisiriel naa 'Jeehu 'bi-dau daang la Je'hoowahaz. Ngaang ka Amazaiya daang tung yeli 'Jehoowas: Wa ka ti 'tuohi taa taanhuung.

18 Ka Iisiriel naa 'Jehoowas ming daang tung yeli 'ku 'Juuda naa Amazaiya: Leebanong guo la daang tung yeli ngaang 'ku Leebanong *

25:17 'Jehoowas — Wagiri kangang ba mang buongye 'Jehoowas ka 'Joowas.

'siid-er dau: Di i 'bi-poga 'ku n 'bi-dau ka u leu u poga. Ka Leebanong mo'dungo kanga daang wa gara, a tiring a guo 'tengeng.
19 Siringkoni i yeliyeng ka i jautuongye 'Iidom niba, a 'duohi i minga i 'sikiring a jigiha. 'Jing 'yiring pampana. Wala ing buora ka i daara danga 'kuro i minga, a na ira wa 'le, i ning 'Juuda jaa?
20 Che Amazaiya daang ba chelihaa, 'bojung bila daang 'yiye Naangmini seng. U daang buorang ka u diba ing ba domihi 'nuuhing, bang daang bo 'Iidom niba ngmima ni 'jung.
21 Ka Iisiriel naa 'Jehoowas daang 'yi ka u ning 'Juuda naa Amazaiya ti 'tuohi taa Beet 'Sii-mes 'puong, 'Juuda niba paaluung.
22 Ka Isi'reeli niba daang jautuong 'Juuda niba, ka dau jaa jo 'kuli.
23 'Beng la ka Iisiriel naa 'Jehoowas daang jaunyogi 'Juuda naa Amazaiya Beet 'Sii-mes 'puong. 'Joowas 'bi-dau daang la Amazaiya. 'Ehazaiya ming 'bi-dau daang la 'Joowas. Je'hoowahaz daang tariye Amazaiya waaning Jeruuselem, a wa ngmahi Jeruuselem daangguoni, a 'yi 'Iifiriam 'di-nokpong ning a ti to a 'Longkoro 'Di-nokpong ning. U jaa daang iye 'Kiyubitihi koohi anaahi.
24 A salima, a wari, aning buunhu ni jaa ang daang 'bi Naangmini 'deung ung daang 'ohi. 'Oo-bed 'Iidom la daang kaara ana buunhu nga. Ka 'Jehoowas daang 'ohi a naa 'deu bungnanee ming, a nyogihi niba paahi leu gaaning 'Sameeriya.
25 Iisiriel naa 'Jehoowas, Je'hoowahaz 'bi-dau 'kuung 'puoring, 'Joowas 'bi-dau Amazaiya, 'Juuda naa da nang 'biye 'be a gara 'yuomo 'pie ning a'nu.
26 Amazaiya tungtunihi chelee yela, a 'piili a fora a gara a baahaa daanang, ma ba sebaang 'Juuda aning Iisiriel na'mine gbangung wa?
27 Amazaiya ang daang wa bahi Ba Tari Baahaa Daana 'tuubu wa baahi, ba daang buye noe u ingang Jeruuselem 'puong. 'Beng la ung daang jo gaa 'Leekis, che bang 'ihi niba bang biehuu gaa 'Leekis a ti kuu 'beng.
28 'Beng la bang daang di yohi a 'tuoguu waaning wa 'ung puo u ba'mine ingang 'Juuda 'Yi-kpoming.

'Juuda naa Uzaiyaa

26 Ka 'Juuda niba jaa daang nyogi Uzaiyaa, a 'bimuu naa ung die u ba Amazaiya 'jie 'di naalung. Uzaiyaa daang iye 'yuomo 'pie ning

ayuobi a sanga.
2 'Juuda naa Amazaiya 'kuung 'puoring ung daang la me 'Iilat a la leuhuu tihi.
3 Uzaiyaa daang iye 'yuomo 'pie ning ayuobi che leu naa. 'Yuomo 'pihinu aning a'yi ung daang 'di naalung Jeruuselem 'puong. U ma 'yuori daang la Jekolaiya, a 'yi Jeruuselem.
4 Uzaiyaa da mang iriye yela ang 'tori Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng. Anani jaa u ba Amazaiya ang i ni ung ming daang ira.
5 U daang boye Naangmini, Zekaraiya 'beri ning. Zekaraiya da mang bangye Naangmini yeli'yuorihi 'muni. Sanga ni jaa ung da mang buora Ba Tari Baahaa Daana ni, Naangmini ming da mang venang ka u maa'koo maana.
6 Ka Uzaiyaa daang 'yi ti 'tuohi Filiisitiya niba ning taanhuu. U daang ngmahiye Gaat daangguoni, a ngmahi Jaabine daangguoni ning Aasidod ming daangguoni. U daang meye 'yi-bera a 'gili Aasidod, a me 'mine ming a Filiisitiya niba 'puong.
7 Naangmini daang sungye Uzaiyaa ung jauning a Filiisitiya niba. U daang sumuung ung jauning a 'Areebiya niba ni ang 'jing Guur 'Bee-al ni aning a 'Mee-yong niba.
8 Aamong niba da mang waana 'kuroye Uzaiyaa naa chieha. U 'yuori daang 'doyeng bilaang ti ta 'Iijipiti nuori, 'bojung u daang wa tariye kpiengu 'gaali.
9 Ka Uzaiyaa daang me 'deduorihi Jeruuselem 'puong. A 'Jilongkoro 'Di-nokpong ning, a Lohimbo 'Di-nokpong, aning a daangguoni kpiiluu bilangkogiri ni ingang ung daang mea. Ung daang i ang maaling i kpienhi.
10 Ung daang me 'deduorihi a 'biihee 'tengeng ming, a 'tu kolinhi yaga jaa, 'bojung u daang tariye 'dungguonihi yaga. A lohimbohi 'puo aning a Sefala tang'bilii jaang ung daang 'tua. U daang tariye kuoriba aning 'girep-kaariba ming a taanhi aning Kaarimel 'teng-gbangnoohi 'puong, 'bojung u daang nungye kuobu.
11 Uzaiyaa daang la tariye 'sojemuni ang tari 'sojehi ang da mang gara taanhuu, a 'tuuro ba tang'nuuhing. Ba daang soribang ka tang'nu jaa 'sojehi mang sing bila ni gbangseura 'Jiyii-el ning 'Meyasiiya, a 'karichi ni ang daang segihaa. Hananaiya, a naa 'sojehi ningbera ni kangang

daang kaariba.

12 A 'yi-daangdaba ang da mang kaara a gandaba ang tari nyau jaa di lang taa daang iye 'tuhi a'yi aning koohi ayuobi (2,600).

13 'Sojehi 'tuhi koohi ata aning 'tuhi ayo'poin aning koohi a'nung (307,500) daang 'bi ba kpiengu luong. A 'sojehi nga da mang jauye taanhuu aning kpiengu ang i kpong, a sunna a naa jaura ning a doma.

14 Ka Uzaiyaa daang maali 'kuri bunglegirihi, kpama, 'kuri 'jupini, taanhuu boori, tama, aning kpalimahi bang na mang fooraning 'kubo a 'kubo. A 'sojemuni jaa ung daang 'ku.

15 U daang maaliye buunhu 'mine ming bang na mang di teura 'piime, a foora ning 'ku-bera ming a 'deduorihing aning a 'jilongkorihing. Daba 'nuuhi ang bang tuma yagang daang di ba haakila maali a buunhu. Ka Uzaiyaa 'yuori daang 'do paalitobang aning paaliyengyeenhi jaang, 'bojung u da mang nyiraye sungbu sielii sielii bila. U daang nyiye ana sungbu nga bilaang a wa ti tari kpiengu.

16 Che sanga ni ung daang wa tari kpiengu, u da mang jigihaye u 'sikiring. Bila daang waaningye u wiebu, 'bojung u daang ba i limaniye 'ku Ba Tari Baahaa Daana u Naangmini. U daang kpeye Ba Tari Baahaa Daana Ngming'puohi 'de-kpong ti nyugi iinsens a iinsens sarika 'ihijie ning.

17 Ka Ngming'puohi 'yi-diera Azaraiya daang biehuu kpe 'be. Ba Tari Baahaa Daana Ngming'puohi 'yi-dieriba lijaanaahing daang puo Azaraiya ingang. Ba daang iye daba ang tari nyau.

18 Bang daang chiihi Naa Uzaiyaa, a yeli 'kuu: Uzaiyaa 'woi, i naaning 'so ka i nyugi iinsens 'ku Ba Tari Baahaa Daana. A Ngming'puohi 'yi-dieribang 'so bila iibu. Eerong buurii 'bi-daba ni la bila, bana bang weli 'bing 'ku Daana ka ba mang nyugira iinsens ni. Wa 'yi a 'ji-pegi'yiruung, 'bojung i ba i limaniye. I ba nyira nanihung Ba Tari Baahaa Daana Naangmini seng.

19 'Beng la ka Uzaiyaa daang 'miing. U daang pegiliye bung ni bang mang nyugira iinsens u 'puong ni a na nyugining a iinsens. Sanga nga u 'suuri ang daang wa 'ihi a Ngming'puohi 'yi-dieriba ingang la ka kongkonti daang ngmaa u 'gbeung. A Ngming'puohi 'yi-dieriba 'ningbi-tooring ka bila daang poguu, Ba Tari Baahaa Daana 'deu ning, a iinsens sarika 'ihijie sieng.

20 'Beng la ka Ngming'puohi 'yi-dierikpong Azaraiya aning a
Ngming'puohi 'yi-dieriba jaa daang 'liinhuu ka kongkonti nyoguu, a 'yi
u 'gbeung. A 'jung ba daang karuung 'yining a 'jieng. U ming gba
daang 'lonnong ka u 'yi, Ba Tari Baahaa Daana ang ngmiu ni 'jung.
21 Naa Uzaiyaa daang iye kongkonga bilaang a gara u 'kuung. Ung daang
i kongkonga 'jung, 'deu kanga ang weli 'yi u 'yong ung daang kpiera.
'Bojung ba daang leguung 'yi Ba Tari Baahaa Daana 'deu ning. 'Beng
la ka u 'bi-dau 'Jootam daang kaara a najangu, a mang ngmaara a paaluu
niba saree.
22 Uzaiyaa tungtunihi chelee, a 'piili a fora a gara a baahaa daanang,
dangyera Ai'zeeya, 'Eemoz 'bi-dau ni sebaang.
23 Ka Uzaiyaa daang 'kpi ti paahi u ba'mine ingang, bang 'umuu puo u
ba'mine ingang a kpiinhi 'ungjie ning. A na'mineng daang 'so 'be.
Ngaang bang daang yeli: Kongkonga liu. Ka u 'bi-dau 'Jootam daang
die u 'jie 'di naalung.

'Juuda naa 'Jootam

27 'Jootam daang iye 'yuomo lijeri aning a'nu che leu naa. 'Yuomo 'pie
ning ayuobi ming ung daang 'di naalung Jeruuselem 'puong. U
ma 'yuori daang la Jeriyuusa, 'Zeedok 'bi-poga.
2 'Jootam da mang iriye yela ang 'tori Ba Tari Baahaa Daana 'ningbiring.
Anani jaa u ba Uzaiyaa ang i ni ung ming daang ira. Che una daang ba
kpe Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni. Che a niba da nang mang iriye
yelibee.
3 U daang la meye Ba Tari Baahaa Daana 'deu saa'ju seng 'di-nokpong ni.
U daang maaliye 'ji-jemaa ming me 'Oo-fel daangguoni ni ingang.
4 Ung daang la me 'yi-bera 'Juuda taanhi ni 'puong. U daang meye
'lilij-kpienhi aning 'deduorihi ming a kongkoe ming 'puong.
5 U daang jauningye Aamong niba naa ming, a tuongba. Ka Aamong
niba daang 'kuu wari taalentihi koo ana 'yuong-balaa ning. Ba daang
'kuung 'wiit ming a'wo koorihi 'tuhipie aning baarili ming koorihi
'tuhipie. Aamong niba daang 'ihaang 'kuu a 'yiilung 'yuoni ingang, a la
'ihaa a 'yuong-taalung ming ingang. (1 Na'mine G. 4:22)
6 Ka 'Jootam daang tari kpiengu, 'bojung u daang bangye u minga taribu
Ba Tari Baahaa Daana u Naangmini 'ningbi-tooring.

7 'Jootam tungtunihi chelee, u taanhuu jaa aning u yeli-irihi, ba siring sebaang Iisiriel aning 'Juuda na'mine gbangung.
8 U daang iye 'yuomo lijeri aning a'nu che leu naa. 'Yuomo 'pie ning ayuobi ung daang 'di naalung Jeruuselem 'puong.
9 Ka 'Jootam daang 'kpi ti paahi u ba'mine ingang, bang 'umuu 'Deevid 'Yi-kpoming. Bila 'puoring ka u 'bi-dau 'Eehaz die u 'jie a 'di naalung.

'Juuda naa 'Eehaz

28 'Eehaz daang iye 'yuomo lijeri che leu naa. 'Yuomo 'pie ning ayuobi ung daang 'di naalung Jeruuselem 'puong. U da ba mang ira yela ang 'tori Ba Tari Bahaa Daana 'ningeng, a'wo u nabaali 'Deevid ang daang ira bila ni.
2 'Bojung Iisiriel na'mine gberi ni ung daang di. U daang nyeliye buunhu maali baga 'ku a 'Bee-alihi.
3 U da mang nyugiye iinsens Hiinom 'Bi-dau Lohimbo ning, a mang nyugi u 'biihi ming 'buung 'puong. A paalihi ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang kari Isi'reeli niba 'ningbi-tooring bahi ni, ba yelidega ni taa ung daang ira.
4 'Eehaz da mang 'iheye sarika, a nyugira iinsens ming a 'jiduorihing. U da mang iriye bila a taanhi 'juring aning dau jaa ang tari maahuu luong.
5 Bila 'jung ka Ba Tari Baahaa Daana u Naangmini daang 'ihuu ing Aaram naa 'nuuhing. Bang daang jau tuomuu, ka ba jemaa daang leu bung-ngminyogirihi bang tari gaaning Damaasikus. A 'yi bila 'puoring, Ba Tari Baahaa Daana daang 'ihuung ing Iisiriel naa ming 'nuuhing, ung jautuomuu a ku 'kuunhi yaga jaa.
6 'Remalaiya 'bi-dau Peeka daang kuye niba 'tuhi koo aning 'tuhi-lijeri (120,000) 'Juuda 'puong 'bebeyeni. Daba ang tari nyau daang la ba jaa. Ung daang tuongba, 'bojung ba daang jaanhiye Ba Tari Baahaa Daana, ba ba'mine Naangmini.
7 Gandau kanga ang 'yi 'Iifiriam bang buona Ziikirai daang kuye 'Meyasiiya, a naa 'bi-dau. U daang kuye Aazirikam, a ningkpong ni ang daang kaara a 'deu ni, aning Eli'keena, unang ming daang tohi a naa ingang.
8 Ka Isi'reeli niba daang jaunyogihi ba ba'biihi ni pogiba, ba 'bi-daba, aning ba 'bi-pogiba a gaaning. Niba 'tuhi-koohi a'yi (200,000) daang la

ba jaa. Ba daang 'ohiye ba buunhu ming yaga jaa, a tari a buunhu ni bang 'ohi ni waaning 'Sameeriya.

9 Che Ba Tari Baahaa Daana dangyera kanga daang 'biye 'be, ka u 'yuori 'di 'Oo-ded. Ung daang 'yi 'tuohi a 'sojemuni ni ang wa 'Sameeriya ni, a yeli 'kubo: Ye nye, Ba Tari Baahaa Daana, ye ba'mine Naangmini ni 'suuri ang 'ihi 'Juuda niba ingang 'jung ung 'ihiba ing ye 'nuuhing. Che ye kubang ning 'suuri nga ang 'do ta arijena.

10 Pampana ming ye 'leyeng ka ye firi 'Juuda aning Jeruuselem niba ka ba leu ye 'yeng-daba aning 'yem-pogiba. Che ma ye ming gba 'leye Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini 'ningbi-tooring wa?

11 Ye chelihi 'wong n yeliyaga, a leu tari a ningngminyogirihi ti bahi. Bana yeng ngminyogihi ye ba'biihi 'puong ni, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana 'su-tulikpiengaa 'ihiye ye ingang.

12 'Beng la ka 'Iifiriam niba 'ju-daamba daang 'ihi 'tuohi banani ang 'yi a taanhuu wa ni. Ana 'ju-daamba nga daang la 'Joheenang 'bi-dau Azaraiya, Mesiilemot 'bi-dau Berakaiya, Saalum 'bi-dau Jehizikaiya, aning Haadilai 'bi-dau Aamasa.

13 Ngaang bang daang yeli: Ye ta waaning a ningngminyogirihi nga che, 'bojung ti 'leye Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. Ye 'leyeng ka ye di beu la wa paahi ti yelibee ning, a di 'lee ming la wa paahi ti 'lee ning. 'Bojung ti 'lee iye kpong, ka 'su-tulikpiengaa 'ihi Isi'reeli niba ingang.

14 Ka a 'sojehi daang bahi a ningngminyogirihi aning buunhu ni bang jau'ohi ni a 'ju-daamba aning a langbu niba jaa 'ningbi-tooring.

15 'Beng la ka daba ni 'yoe bang daang buong ni 'ihi kpe a bungjau'ohii 'puo a bo bungyerihi yeri banani jaa ang ba yeri bungjaa ni. Ba daang boobang, a 'kubo nagitie, a 'kubo siimaa aning bung'nyuurihi. Ba daang sobang tiing, a veng ka banani ming jaa ang i baaliba ni jong buunhi. Bila nga bang daang leu tariba wa 'ku ba dogiriba Jeeri'ko 'puong, a kongkonga daari 'yi-kpong ni. Bila 'puoring bang la leu gaa 'Sameeriya.

16 Ana wagiri ning, Naa 'Eehaz daang tungye Asiiriya na'mine 'jie ka ba wa sumuu.

17 'Bojung a 'Iidom niba daang la wayeng wa 'pigi 'Juuda niba che nyogihi niba gaa.

18 A Filiisitiya niba ming daang 'pigiye a Sefala tang'bilii 'yi-bera ni aning anani ang 'bi 'Juuda Sa'mungduri seng ni. Ba daang jaufaahiye Beet

'Sii-mes, Aajalong, Geedirot, aning 'Sooko aning u kurihi. Ba daang jaufaahiye Tiimina aning u kurihi, aning Giimizo aning u ming kurihi. Bila 'puoring ba daang kpieraye 'beng.

19 Ba Tari Baahaa Daana daang 'sigihiye 'Juuda, Iisiriel naa 'Eehaz 'jung. 'Eehaz daang iyeng ka beulung 'do 'ju 'Juuda 'puong. Pahii pahii ming ung da mang saang 'begu Ba Tari Baahaa Daana ingang.

20 Asiiriya naa Tiiligat Pili'nii-zer ming daang waye u seng. Che u daang wa imuung ngmiehibu 'puong, u ba sumuu.

21 'Bojung 'Eehaz daang diye a bunnanee 'mine 'yining Ba Tari Baahaa Daana 'deu ning. U daang diye a 'mine 'yining a najangung, che diehi 'mine ming a 'yi-dieriba seng. U daang diang 'ku Aaram naa, che u ba sumuu.

22 Sanga ni Naa 'Eehaz ang daang wa 'bi u ngmiehibu ni 'puong, a sanga yeng ung daang ba paana limaniye 'kuro Ba Tari Baahaa Daana.

23 'Bojung u daang 'iheye sarika 'kuro Damaasikus ngmima ni. A Damaasikus nga nibang daang jautuomuu ni. Ung daang yeli: Aaram na'mine ngmima ni ang mang sunniba 'jung, n na 'ihiye sarika 'kua ka a lieng sungma. Che ana yeng panaang daang waaning u ning Isi'reeli niba jaa 'lee.

24 Ka 'Eehaz daang laanhi Naangmini 'deu ni buunhu. U daang ngmaahiye Naangmini 'deu ni buunhu 'puro 'puro, a pagi Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni 'di-noe, che maali u minga sarika 'ihijiihi Jeruuselem 'longkoro jaang.

25 'Juuda 'yi-kpong la 'yi-kpong jaa 'puong ung daang maali 'jiduorihi a mang nyugira iinsens 'kuro ngmingjaani. U daang iye bila a danna Ba Tari Baahaa Daana, u ba'mine Naangmini ni 'suuri.

26 U tungtunihi chelee aning u gbe'chenihi jaa yela, a 'piili a fora a gara a baahaa daanang, ba sebaang 'bing. Siringkoni ba sebaang 'Juuda aning Iisiriel na'mine gbangung.

27 Ka 'Eehaz daang 'kpi ti paahi u ba'mine ingang, bang 'umuu a 'yi-kpoming, Jeruuselem 'puong. Che ba lieng daang ba waaniu Isi'reeli na'mine kau'bie ni 'puo. Bila 'puoring u 'bi-dau Hezekaiya daang dieye u 'jie 'di naalung.

Hezekaiya ang maali a Ngming'puohi 'de-kpong

29 Hezekaiya ang daang wa leura naa ka u i 'yuomo lijeri aning a'nu.
'Yuomo lijeri aning awai ung daang 'di naalung Jeruuselem 'puong.
U ma 'yuori daang la Abaija, Zekaraiya 'bi-poga.
2 Hezekaiya da mang iriye yela ang 'tori Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng.
Anani jaa u nabaali 'Deevid ang da mang ira ung ming daang ira.
3 Hezekaiya naalung fora 'yuoning, a fora 'chiung ung daang 'yuohi Ba
Tari Baahaa Daana 'deu ni 'di-noe, a maalaa.
4 Bila 'puoring, u daang waaningye a Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a
'Liivai niba. U daang laanhibang lang taa a sa'muni seng 'ji-gbanggbali
ning.
5 Ngaang ung daang yeli 'kubo: Ye chelihi 'wong n yeliyaga, yena 'Liivai
niba. Pampana, ye weli ye miihi i 'forifori. Ye weli Ba Tari Baahaa
Daana, ye ba'mine Naangmini 'deu ni ka u i 'forifori. Ye 'tuo a sagiri
'yining a 'ji-pegi'yiruung.
6 'Bojung ti ba'mine saangye 'begu, a tung beu Ba Tari Baahaa Daana ti
Naangmini 'ningeng. Ba jaanhuung, a 'ihi ba 'ningbie 'yi Ba Tari
Baahaa Daana kpe'jie ning. Ba leuye ba kpaari togili Ba Tari Baahaa
Daana.
7 Ba pagiye a jang'gaalee 'di-noe ming. Ba 'kpiinhiye a fintinihi. Ba ba
nyugi iinsens ming bii a 'ihi sarika nyugirihi Iisiriel Naangmini
'ji-pegi'yiruu ning.
8 Bila 'jung ka Ba Tari Baahaa Daana 'su-tuluu daang 'ihi 'Juuda aning
Jeruuselem niba ingang. Ung yaaba ing tuorang, yelingbung, aning
sie-iibung a'wo bila ni turi ye 'ninge ang nyira ni.
9 'Bojung siringkoni, a yeli nga 'jung ka ta'kobi ku ti ba'mine loo ni. A
bila nga 'jung ka ti 'bi-daba, ti 'bi-pogiba aning ti pogiba 'bi
foomarihung 'puong.
10 Pampana a 'biye n 'sikiring ka n 'bing 'layiri ning Ba Tari Baahaa Daana
Iisiriel Naangmini. N buorang ka n i bila ka u 'su-tulikpiengaa laali che
chehiti.
11 N 'bi-daba, ngaang yeng ye ta wa ira dache, 'bojung Ba Tari Baahaa
Daana 'lugiyeng ka ye mang aha u 'ningbi-tooring, a tuna 'kuruu. U iye
bila ka ye mang tunuu che nyugira iinsens ming.
12 'Beng la ka ana 'Liivai niba nga daang 'ihi ahi. Bana la Amaas'eyai

'bi-dau 'Meehat, aning Azaraiya 'bi-dau 'Joo-el. Ba daang iye a 'Koohat niba 'bi-daba ni 'mine. 'Mireerai 'bi-daba ming 'puong, Aabidi 'bi-dau Kiis aning Jehalili-el 'bi-dau Azaraiya daang la. Guurisung niba 'puong, Ziima 'bi-dau 'Joowa aning 'Joowa 'bi-dau 'Iiding daang la.
13 Elzaphan 'bi-daba 'puong, Siimirai aning 'Jiyii-el daang la. 'Eesaf 'bi-daba 'puong, Zekaraiya aning Matanaiya daang la.
14 'Hiiman 'bi-daba 'puong, Jehaiyel aning Siimai daang la. Jediutang ming 'bi-daba 'puong 'Simeeya aning Uuzaiyel daang la.
15 'Beng la ka 'Liivai niba nga daang laanhi ba ba'biihi ni lang taa, a weli ba miihi i 'forifori. Ba daang 'tuye a naa nuori Ba Tari Baahaa Daana ang yeli 'kuu, a gaa ti maali Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni ung i 'forifori.
16 'Beng la ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba daang kpe Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni 'puo 'puo seng ti maaluu ung i 'forifori. Ba daang 'ohiye sagiri ni bang nye Ba Tari Baahaa Daana 'deu 'puong a 'yi waaning Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni jagikpong. Ka a 'Liivai niba daang 'ohaa 'yining, a 'tuogaa gaaning Kiidirong Konbo'bile ni.
17 Ba daang 'piiliye a maalibu aning a welibu a 'chiu-fora 'be-fora daari. A 'chiu dabaa'nii daari bang daang ta Ba Tari Baahaa Daana jang'gaalee ni. A 'jung 'beri a'nii bang daang di maali Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni ung i 'forifori. A 'chiu-fora dau'pie ning ayuobi daari bang daang baahi.
18 'Beng la bang daang gaa Naa Hezekaiya seng ti yeli: Ti maaliye Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni jaa. Ti maaliye a sarika nyugirihi 'ihijie ming aning u tungtungbuunhu jaa, a maali a paanuu'lugirihi 'teebul ming aning u tungtungbuunhu jaa.
19 A tungtungbuunhu ni ming jaa Naa 'Eehaz ang daang 'ohi loo u naalung sanga ni, ti segihaang, a maalaa ang i 'forifori. Ana ung daang 'ohi loo u limangkong sanga ni. A 'biye 'beng, Ba Tari Baahaa Daana sarika 'ihijie ni 'ningbi-tooring.
20 'Beng la ka Naa Hezekaiya daang dang 'ihibu a laanhi a 'yi-kpong ningbera bang 'do Ba Tari Baahaa Daana 'deu.
21 Ba daang waaningye nadee ayo'poin, pidee ayo'poin, pi'bilii ayo'poin, aning budee ayo'poin ang i beu sarika. A naalung paaluu, a 'ji-pegi'yiruu aning 'Juuda beu sarika yela bang daang waania. 'Beng la

ka Naa Hezekaiya daang 'ku a Ngming'puohi 'yi-dieriba Eerong 'bi-daba
ni nuori ka ba dia 'ihi sarika Ba Tari Baahaa Daana sarika 'ihijie ning.
22 Bang daang korigi a nadee ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba togili a jiing,
a dia mihi a sarika 'ihijie. Bila ning u 'ju bang daang korigi a pidee
ming, a di a jiing mihi a sarika 'ihijie. Bila 'puoring bang daang korigi
a pi'bilii ming, a di a jiing mihi a sarika 'ihijie.
23 Bila 'puoring ba daang tariye a beu sarika budee ni 'yi waaning a naa
aning a langbu niba 'ningbi-toori, bang di ba 'nuuhi dogili a ingang.
24 'Beng la ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba daang korigaa. Ba daang diye
a jiing 'ihining beu sarika a sarika 'ihijieng ka ba pagining Isi'reeli niba
jaa beu. 'Bojung a naa daang 'kuye nuori ka ba 'ihi a sarika nyugiruu,
a 'ihi a beu sarika ming 'ku Isi'reeli niba jaa.
25 Naa Hezekaiya daang vengyeng ming ka a 'Liivai niba mang 'bi Ba Tari
Baahaa Daana 'deu ning, a tari peretengmirihi, 'konihi, aning penihi.
U daang vengyeng bang i bila, a 'tuuro bila ni 'Deevid aning a naa
kaakaara Gaad, aning dangyera 'Neetang ang daang 'ku nuori. 'Bojung
bila ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'ku nuori a 'tuuro u dangyeriba
ingang.
26 A 'Liivai niba daang ahiyeng a tari 'Deevid 'yieme bungngmirihi ni, ka
a Ngming'puohi 'yi-dieriba ming tari a biengkonihi.
27 'Beng la ka Hezekaiya daang 'kubo nuori ka ba 'ihi a sarika nyugiruu a
sarika 'ihijieng. Sanga ni bang wa 'piili 'ihe a sarika nyugiruu, ka Ba
Tari Baahaa Daana 'yienii ni ming daang 'piili. A biengkonihi aning
Iisiriel naa 'Deevid 'yieme bungngmirihi ni bang daang ngmira inna a
'yieniing.
28 Ka a langbu niba jaa daang 'puoho Naangmini Ngmini'puohibu, ka a
'yiengyienibe 'yiene, ka a biengkoni ngmiriba ming ngmira. Ama jaa
daang irang a gara a sarika nyugiruu baahibung.
29 Bang daang wa 'ihi a sarika baahi, ka a naa aning banani jaa niu ang
'bibe ni 'churi, a 'puohi Naangmini.
30 Naa Hezekaiya ning a 'yi-dieriba daang 'kuye a 'Liivai niba ming nuori
ka ba di 'Deevid aning dangyera 'Eesaf yeli'bie ni 'yieng 'pugi Ba Tari
Baahaa Daana. A 'jung ba daang 'yiengye 'pugibu 'yieme aning
nyengka, a 'churi ba 'juri che 'puohi Naangmini.
31 'Beng la ka Hezekaiya dieyeli: Ngaang yeng, yeng weli ye miihi 'ku Ba

Tari Baahaa Daana ni, ye tagi ta. Ye tari sarikihi aning barika 'puohibu sarika ni kpe waaning Ba Tari Baahaa Daana 'deu. Ka a langbu niba daang tari sarikihi aning barika 'puohibu sarikihi kpening. Banani ming 'puuhi ang daang peli ka ba tihi ni daang waaningye sarika nyugirihi.
32 A sarika nyugirihi ni a langbu niba ang daang waaning ni daang la nga: Nadee lijaata aning 'pie, pidee koo, aning pi'bilii ming koohi a'yi. Ba daang 'ihiye amahi jaa ka ba di 'ihi sarika nyugiruu 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
33 Buunhu ni ang weli 'bing 'ku Daana ming daang iye nadee koohi ayuobi aning piihi 'tuhi ata.
34 Che a Ngming'puohi 'yi-dieriba daang iye fiing yaga. A 'jung ba daang ba tuona siira a sarika nyugirihi 'duunhi jaa. Bila 'jung ba ba'biihi 'Liivai niba daang sungbang ka a tuma wa ti baahi. Ba daang sungbang bilaang ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba ni ang chehi ni wa weli ba miihi a i 'forifori. 'Bojung a 'Liivai nibang da mang i 'ningbi-jie yaga ba miihi weli i 'forifori 'jieng gaa a Ngming'puohi 'yi-dieriba.
35 A sarika nyugirihi ming daang iye jemaa, a langning a maahuu sarikihi kpaang aning sarika nyugiruu ming jaa bung'nyuurihi sarika. Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana 'deu tuma ni daang la 'piili 'chene.
36 'Beng la ka Hezekaiya ning a niba jaa daang nyengina aning yela ni Ba Tari Baahaa Daana ang maali 'ku a niba ni. Bang daang nyengina, 'bojung a yela daang iye 'dayeni.

Hezekaiya ang 'di a Paribahi

30 Ka Hezekaiya daang tung niba Iisiriel aning 'Juuda jaa. U daang seuye gbama 'ku 'Iifiriam aning Manaase ming ka ba wa Ba Tari Baahaa Daana 'deu Jeruuselem 'puong. U daang tung buongbang ka ba wa 'di a Paribahi 'ku Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini ni.
2 A naa aning u 'yi-dieriba, aning a langbu ni ang lang Jeruuselem 'puong ni niba jaang daang sagi ka ba 'di a Paribahi a 'chiuri a'yi daana ingang.
3 Ba kuring bang 'diu wagiri ning bang da mang 'diruu wagiri jaa ni. A a'nanso la ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba ni ang weli ba miihi i 'forifori ni daang ba sing bung. A niba ming da nang ba lang Jeruuselem 'puong.
4 A yeli daang 'tuye sori a naa aning a langbu niba jaa 'ningbiring.

5 A 'jung ba daang jeriyeng ka ba na muoliye muola Iisiriel jaa, a 'piili 'Bii-er 'Siiba ti ta Daan. Ba daang muoliyeng ka ba wa 'di a Paribahi 'ku Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini Jeruuselem 'puong. Ba daang yeng i bila, 'bojung a kauhiyeng ka ba ba la 'diu bila ni ang sigining ka ba mang 'diu ni.
6 'Beng la ka a jojoriba daang tari a naa ning u ningbera gbama ni jo 'tugili Iisiriel aning 'Juuda jaa. Bila ni a naa ang daang 'kubo nuori ni bang daang ti yeli. Ngaang bang daang ti yeli: Isi'reeli niba 'woi, ye leu wa Aaburaham, Aizik aning Iisiriel Ba Tari Baahaa Daana Naangmini ni seng. Ka yenang i bila, u na leu waye ye banani ang chehi ni seng, yenang i 'chihi a 'yi Asiiriya na'mine 'nuuhing ni.
7 Che ye ta wa ira 'wo ye ba'mine aning ye ba'biihi ni. Banang daang ba i limaniye 'ku Ba Tari Baahaa Daana, ba ba'mine Naangmini, ung yaaba ing saangbung a'wo yeng nye bila nga.
8 A 'jung ye ta wa ira kung'wong yela a'wo ye ba'mine ang daang 'wo bila ni. Ye di ye miihi 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Ye kpe u 'ji-pegi'yiruu ni ung weli 'bing ung i 'forifori a gara wagiri jaa ni. Ye tuna Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini ka u 'su-tulikpiengaa ni leu 'yi ye ingang.
9 Ka yenang leu wa Ba Tari Baahaa Daana seng, niba ni ang jaunyogihi ye ba'biihi aning ye 'biihi gaa ni na taribang ning 'ningbi-maahuu. Bila na veming ka ba tuong la leu wa a paaluu nga, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini iye bunye daana, a tari hina ming. Bila 'jung ka yenang leu wa u seng, u kung leuhi u kpaari togiliye.
10 Ka a jojoriba da mang 'yi 'yi-kpong nga a gaa u to. Ba daang 'tugiliye 'Iifiriam aning Manaase paaluu a ti to Zeebiyulung. Che ka a niba daang laba, a iba sie.
11 Anaa jaa ba 'mine ang 'yi Aaser, Manaase aning Zeebiyulung daang 'sigihiye ba miihi, a wa Jeruuselem.
12 Ka Naangmini 'nu daang 'bi 'Juuda niba ingang a 'kuribo 'sikiriyeni bang na 'tuning a naa ning a ningbera nuori ni Ba Tari Baahaa Daana ang veng bang yeli ni.
13 Ka ningjemaa, langbukaraa daang lang Jeruuselem 'puong a na 'di a Paanuu Ang Ba Tari Bura 'Tigiri. A 'chiuri a'yi daana 'puong daang la.
14 Bang daang 'ihi a va a sarika 'ihijiihi ni ang 'bi Jeruuselem 'puong ni gaaning. A iinsens sarika 'ihijiihi ni ming jaa bang daang va gaa, a

taraa ti loo Kiidirong Konbo'bile ning.

15 Ba daang korigiye a Paribahi pi'bilii a 'yiilung 'chiu dau'pie ning anaahi daari. 'Vii daang kpeye a Ngming'puohi 'yi-dieriba ning a 'Liivai niba. A 'jung ba daang weliye ba miihi i forifori, a tari a sarika nyugirihi waaning Ba Tari Baahaa Daana 'deu.

16 Ba daang ahiye ba 'lesiri ahi'jieng a'wo bila ni Naangmini nie 'Moosis 'begu ang 'wuli. A Ngming'puohi 'yi-dieriba daang diye a jiing bang togili a 'Liivai niba 'nuuhing mihi mihi.

17 'Bojung ningjemaang daang 'bi a langbu 'puong a ba weli ba miihi i 'forifori. Bila 'jung a 'Liivai nibang daang 'so nie jaa ang ba i 'forifori Paribahi pi'bile korigibu ka ba veng ka a weli i 'forifori 'ku Ba Tari Baahaa Daana.

18 Ningjemaang daang 'bi a niba 'puong a ba weli ba miihi i 'forifori che 'di a Paribahi buunhu. Ba daang iye bila chiihi bila ni ang seu 'bing ni. Ba jemaa daang 'yiye 'Iifiriam, Manaase, Iisakar aning Zeebiyulung. Che ka Hezekaiya daang 'puohi 'kubo, a yeli: Ba Tari Baahaa Daana yela ang suma veng 'ku nie jaa

19 ang na segihi u 'sikiri ka u bo Naangmini, u ba'mine Ba Tari Baahaa Daana Naangmini ni. U veng 'kuu, haali ka a daanang ba kaa u minga 'jieng i 'forifori a'wo bila ni a 'ji-pegi'yiruu 'foriforihung 'begiri ang 'wuli.

20 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang die Hezekaiya suhibu, a saging a niba.

21 A 'jung Isi'reeli niba ang 'bi Jeruuselem 'puong daang 'diye a Paanuu Ang Ba Tari Bura 'Tigiri 'beri ayo'poin aning nyengkakpong. A 'Liivai niba ning a Ngming'puohi 'yi-dieriba da mang 'pugiye Ba Tari Baahaa Daana 'beu la 'beu jaa. Ba da mang 'yieneng 'kuro Ba Tari Baahaa Daana, a ngmira 'yieme bungngmirihi ang 'duoro inna.

22 Ka Hezekaiya daang ing a 'Liivai niba ni jaa ang 'wuli ka ba tariye bangbu ang i kpong Ba Tari Baahaa Daana 'lomboring ni sikpiengaa. Ba daang 'diye a 'tigiri buunhu a 'tigiri 'beri ayo'poin jaa. Ba daang iriye bila che 'ihe maahuu sarikihi, a 'pugiro ba ba'mine Ba Tari Baahaa Daana Naangmini.

23 'Beng la ka a langbu niba jaa daang sagi ka ba na 'diye a 'tigiri 'beri ayo'poin la paahi. Bang daang la 'diu 'beri ayo'poin paahi, aning nyengka.

24 'Bojung 'Juuda naa Hezekaiya daang 'kuye a langbu niba nadee 'tuhi aning piihi 'tuhi ayo'poin. Ka a 'yi-dieriba ming daang 'ku a langbu niba nadee 'tuhi aning piihi 'tuhipie. Ngming'puohi 'yi-dieriba ming yaga jaa daang weliye ba miihi i 'forifori.
25 'Juuda langbu ni niba jaang daang nyengina. Bila daang la a Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a 'Liivai niba ming. A jemaa ni jaa ang 'yi Iisiriel wa, ka a foomarihi ni ang 'yi Iisiriel paaluu wa, a langning banani ang kpiera 'Juuda 'puong, ba jaang daang nyengina.
26 A 'jung nyengkakpong daang 'biye Jeruuselem 'puong. Bila daang 'biye 'be, 'bojung a 'piili 'Deevid 'bi-dau Soolomong, Iisiriel naa ni sanga a waana nga, a yeli nga to jaa ba i Jeruuselem 'puong.
27 'Beng la ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba ning a 'Liivai niba daang 'ihi, a duhi sung 'ku a niba. Naangmini daang 'wongye ba kokori, 'bojung ba 'puoho daang 'do taye arijena, u kpe'ji-pegi'yiruu ni.

31 Ama jaa ang wa i baahi, Isi'reeli niba jaa ang 'bibeng daang 'yi gaaye 'Juuda 'yi-bera. Ba daang ti ngmahiye a bagimaali piilihi 'puro 'puro, a ngmaahi a Asiira daari baga loo. A 'jiduorihi aning a sarika 'ihijiihi ming jaa bang daang daahi loo. 'Juuda jaa, Beenjaming, 'Iifiriam, aning Manaase buunhu bang daang i bila. Ba daang ngmahaang bilaang ti saang a jaa kpeleng kpeleng. Bila 'puoring Isi'reeli niba jaang daang leu gaa ba 'yie, ka nie jaa gaa u 'sojie.

Ngming'puohi chieha

2 Ka Hezekaiya daang 'lugi a Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a 'Liivai niba 'bing 'sii 'siing. U daang 'pobang 'sii 'sii a 'tuuro bila ni kanga jaa tuma 'beree ang 'wuli. A Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a 'Liivai nibang daang 'so sarika nyugirihi aning maahuu sarikihi 'ihibu. Banang daang 'so ka ba mang tuna Daana, a 'puohuu barika, che mang 'pugiruu ming Ba Tari Baahaa Daana kpe'jie 'di-nobera ning.
3 Ka Naa Hezekaiya daang weli u bungtarihi chelii tihi ka ba di 'ihi a sarika nyugirihi. 'Beeguu ning 'ji-maarii sarika nyugirihi yela ung daang tihaa. U daang tihaang a Peenhibu 'beri, a 'Chiu-paani aning 'tigiribinnihi ming yela, a'wo ang seu bila Ba Tari Baahaa Daana 'begu ning.

4 U daang 'kuye niba ming ang kpiera Jeruuselem 'puong nuori ka ba chieha sunna a Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a 'Liivai niba. U daang 'kubong nuori ka ba ira bila ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba ning a 'Liivai niba tuong di ba miihi jaa ing Ba Tari Baahaa Daana 'begiri ni 'tuubung.
5 A no'kuruu nga ang daang wa yaara wa baaha, ka Isi'reeli niba ta waaningye ba bungngmangforihi yaga jaa. Ba daang waaningye bung'bi-forihi, waingforihi, kpangforihi aning siuforihi. Yoo buunhu jaa bungforihi bang daang waaning. Bila ning u 'ju bang daang waaning buunhu jaa ming 'pie toe yaga jaa.
6 Ka Isi'reeli aning 'Juuda niba ming ang kpiera 'Juuda 'yi-berang daang waaning ba 'nii aning ba piihi 'pie tuori. Ba daang waaningye a bungpegi'yirihi ang weli 'bing 'ku Ba Tari Baahaa Daana ba Naangmini ming 'pie toe wa 'duo 'duo.
7 A 'chiuri ata 'puong bang daang 'piili 'ihaa waana 'duoro. A 'chiuri ayo'poin 'puong bang daang baahi.
8 Sanga ni Hezekaiya ning a 'yi-dieriba ang daang wa nye a buunhu ang 'duo 'duo ni, bang daang pegi Ba Tari Baahaa Daana aning u niba, Isi'reeli niba.
9 'Beng la ka Hezekaiya daang jugihi a Ngming'puohi 'yi-dieriba ning a 'Liivai niba a buunhu ang 'duo 'duo ni yela.
10 'Beng la ka Ngming'puohi 'yi-dierikpong Azaraiya ang 'yi 'Zeedok jaga dieyeli 'ku Hezekaiya: A 'yi wagiri ni a niba ang 'piili waananing a sarikihi Ba Tari Baahaa Daana 'deu a waana nga, ti mang nye 'ding a tigi che ang chehi yaga jaa. Ba Tari Baahaa Daana pegiye u niba. Bila 'jung bung ang chehi la a bungjemaa nga.
11 'Beng la ka Hezekaiya daang 'kubo nuori ka ba maali 'deri Ba Tari Baahaa Daana 'deu ning. Bang daang maalaa.
12 'Beng la bang di limaniye, a tari a sarikihi, a 'pie toe aning buunhu ni bang weli 'bing 'ku Daana ni kpe waaning. 'Konanaiya, a 'Liivai nie ning daang kaaraa. U yau Siimai ming la daang tohi u ingang.
13 'Konanaiya aning u yau Siimaing daang kaara a tungtuniba kaariba nga: Jehaiyel, 'Ezazaiya, 'Neehat, 'Ee-sahel, Jeerimot, Joozabad, 'Iili-yel, Isimekaiya, 'Meehat, aning Bi'neeya. Naa Hezekaiya aning Azaraiya, a Naangmini 'deu ni kaarang daang 'kubo a nuori.

14 'Liivai nie Iiminaa 'bi-dau 'Koori daang la a Sa'muni 'di-nokpong kaara. Unang daang kaara buunhu ming niba ang 'ihi ba minga buobung 'ku Naangmini, che la 'so Ba Tari Baahaa Daana sarikihi aning buunhu ni ang maaling pegi'yi yaga ni ming toribu.
15 Bamahing daang 'bi u ming luong: 'Iiding, Miiniyaming, Jeesuwa, 'Simeeya, Amaraiya, aning Sekanaiya. U 'po-tiihimiihi daang la bila, a 'bi a Ngming'puohi 'yi-dieriba 'yi-bera ning a na mang tora a chieha buunhu 'kuro ba tungtungtaa. Ba da mang toribang 'sii 'sii, a 'kuro ningbera aning 'bibilii jaa.
16 Daba ang ta 'yuomo ata che 'duoro, ka ba 'yoe ming seu a buurigberi gbangung 'yong naani bang da mang 'ku. Ba da mang tori 'kuye nie jaa ang da mang kpiera Ba Tari Baahaa Daana 'deu. A 'tuuro u 'bijieng, ba da mang 'kuung u 'beu jaa tuori ung na mang di tuna ning u tuma.
17 Ba da mang 'kuye a Ngming'puohi 'yi-dieriba ni ming 'yoe ang daang seu a buurigberi gbangung a 'tuuro ba ba'mine jagihing ni. A 'Liivai niba ni ang daang nye 'yuong lijeri che 'duoro ni, ba da mang 'kuye ba ming a 'tuuro ba tuma aning ba 'sii 'sii.
18 Banani ming jaa 'yoe ang daang seu a buurigberi gbangung ni, ba da mang tori 'kubong. Ba 'bibilii aning ba pogiba, ba 'bi-daba aning ba 'bi-pogiba, bana yeng baluu ni jaa bang da mang tori 'ku. Ba da mang 'kubong, 'bojung ba daang diye limanihung a weli ba miihi 'foriforihung 'puong.
19 Eerong buurii 'bi-daba ang i a Ngming'puohi 'yi-dieriba daang 'biye ba 'yi-bera samama kuolihing. Ba 'mine ming daang 'biye 'yi-kpong la 'yi-kpong jaang. Ana Ngming'puohi 'yi-dieriba nga ming yela, ba daang buongye daba 'yoe 'lugibo ka ba mang tora ba toe 'kuribo. Daba jaa ang daang 'bi a Ngming'puohi 'yi-dieriba 'puong, ba da mang toring a 'kubo ba tuori. Banani ming jaa ang daang 'bi a 'Liivai niba 'puong ka ba 'yoe seu a buurigbee gbangung, ba da mang toring a 'kubo ba tuori.
20 Bila ka Hezekaiya daang i 'Juuda jaang. U da mang iriye yela ang suma, a 'tori, a i yeliminga ming Ba Tari Baahaa Daana u Naangmini 'ningbi-tooring.
21 Tuni jaa ming ung daang 'piili Naangmini 'deu ning, a 'begu aning a no'kuruu 'tuubu 'puong, u da mang boye u Naangmini aning u 'sikiri jaa. A 'jung u maa'koo daang maaliyeng.

Senaakerib ang wa Jeruuselem ingang

32 A tungtunihi nga Hezekaiya ang daang tungning limanihung nga
'puoring, Asiiriya naa Senaakerib daang wayeng a wa kpe 'Juuda.
U daang wa maaliye u 'sojehi kampu ka u 'pigi a 'yi-bera ni bang me
daangguongkpienhi 'gili ni. U daang tiehang ka u na jautuomaang.
2 Hezekaiya daang nyiye Senaakerib ang wa, ung nye ka Senaakerib waa
a'nanso la ka u wa jauning Jeruuselem.
3 'Beng la ka Hezekaiya daang nye u 'yi-dieriba aning u 'sojehi ningbera.
Bang daang bu ka ba na bigiye kong'bulihi ni ang 'bi a 'yi-kpong
'puoring ni. Bang daang sumuu.
4 A 'jung niba yaga jaa daang langye taa, a bigi a kong'bulihi jaa aning
konbo'bile ni ang mang 'puoro 'tuuro a paaluu 'puo ni. Ba daang
yeliyeng: Wala 'jung ka Asiiriya na'mine na wa 'yi kongjemaa ingang?
5 'Beng la ka Hezekaiya daang ing fanga che maali a daangguoni 'jiihi ni
ang 'le 'le ni me. U daang meung a me 'deduorihi u ingang, a me
daangguongjaala ming u 'puoring. U daang maaliye a Mai'lo 'begirihi
ni ang 'bi 'Deevid 'yi-kpoming ni me. Ung daang maali jaujaubuunhu
aning 'kuri bunglegirihi ming jemaa.
6 Bila 'puoring u daang 'ihiye 'sojehi ningbera bang kaara a niba. U
daang laanhibang lang taa a 'yiri 'di-nokpong 'ji-gbanggbali ning, a
ingba sikpiengaa.
7 Ngaang ung daang yeli: Ye ahi kpiengaa, a tari nyau ming. Ye ta jora
dabieng bii a veng ka ye iinhi chuora Asiiriya naa bii a ningjemaa ni
jaa ang puo u ingang ni yela. 'Bojung jemaa 'biye ti seng a gaaguu.
8 Ninsaalaa tang'nu la 'bi u seng ni. Che tinuu yeng, Ba Tari Baahaa
Daana ti Naangmining 'bi ti seng a na sungti, a jau ti taanhuu. 'Beng la
ka 'Juuda naa Hezekaiya yeliyaga ni daang nyagihi a niba iinhi.
9 Asiiriya naa Senaakerib aning 'sojehi jaa ang 'bi u seng daang 'pigiye
'Leekis jeng 'be. Bila 'puoring ka Asiiriya naa Senaakerib daang tung
u tungtuniba bang gaa Jeruuselem. 'Juuda naa Hezekaiya aning 'Juuda
niba jaa ang 'bi Jeruuselem 'puong 'jie ung daang tungba.
10 Ung daang tungba ka ba ti yeli: Ngaang ka Asiiriya naa Senaakerib
yeli: 'Bo muo yeng deli che bang 'pigiye ing Jeruuselem 'puong?
11 Ma Hezekaiya benniyeng yeng na bahi ye miihi ka kong aning
kon'nyuuri kuye aning ung yera ka Ba Tari Baahaa Daana ye

Naangmini na dieyeng 'yi Asiiriya naa 'nuuhing wa?

12 A Hezekaiya nga ning u 'ju naaning 'ihi u 'jiduorihi aning u sarika 'ihijiihi bahi ni? U ning u 'ju naaning 'ku yena 'Juuda aning Jeruuselem niba nuori ka ye mang 'puoho Naangmini sarika 'ihijiyeni 'ningbi-tooring, a mang nyugira iinsens ming u ingang ni?

13 Ye ba bang yeli ni n ning n nabaali'mine ang i a paalijaani nibihi jaa bi? Ana paalibani ni ngmima tuong iye iibu kanga die a paalihi 'yi n 'nuuhing?

14 'Buong 'bi a paalihi ni n nabaali'mine ang saang kpeleng kpeleng ni ngmima 'puong a tuong die u niba a 'yi n 'nuuhing? Wala ka ye Naangmini ni na i dieye n 'nuuhing?

15 Bila 'jung ye ta veng ka Hezekaiya tariye benna bii a pogira ye 'ningbie bila. Ye ta sagi u yeliyaga ni, 'bojung paaluu bii naalung jaa 'chibe ka u ngmini tuong die u niba a 'yi n 'nuuhing bii n nabaali'mine 'nuuhing. Ana ba na wa yera ye Naangmini nga ka u na tuong dieyeng 'yi n 'nuuhing?

16 Ka Senaakerib tungtuniba ni daang la yeli yela kpe Ba Tari Baahaa Daana Naangmini aning u tungtuna Hezekaiya ingang.

17 U daang seuye gbama ming a saana Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini a kpiera u ingang. Ngaang ung daang yeli a gbama 'puong: A'wo a paalijaani ngmima ni ang ba die a niba 'yi n 'nuuhing bila ni, bila ka Hezekaiya Naangmini kung die u niba 'yi n 'nuuhing.

18 'Beng la ka Senaakerib tungtuniba ni di kokokpiengaa a tahing a Jeruuselem niba ang 'bi a daangguoni 'jung ning 'Hiiburu kokori. Ba daang buorang ka ba to dabieng ingba, a ingba 'kerikeruu a nye tuong jaufaa a 'yi-kpong.

19 Ba daang yeliye yela ming kpe Jeruuselem niba Naangmini ni ingang a'wo bila ni bang daang kpe a dunee niba ngmima ni ang i ninsaaliba 'nuuhi tuma ingang ni.

20 A yeli nga 'jung Naa Hezekaiya ning dangyera Ai'zeeya, 'Eemoz 'bi-dau daang 'puohiyeng a 'kong ang 'do arijena.

21 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang tung malika ung wa. Ung wa che gandau jaa ang tari nyau, 'yi-diera, aning 'sojehi ningkpong jaa ang 'bi Asiiriya naa kampu ning loo. A 'jung u daang leu gaaye u paaluu aning 'vii. Ung daang ti kpe u ngmini 'de-kpong, ka u minga

'bi-dogirihi 'mine daang cheu loo 'beng aning ta'kobi.
22 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana daang faa Hezekaiya aning Jeruuselem kpieriba 'yi Asiiriya naa Senaakerib 'nuuhing. Niba jaa 'nuuhing ung daang faaba, a mang 'guribo 'lombori jaang ming.
23 Niba jemaa da mang waaningye 'kuubuhi wa 'ku Ba Tari Baahaa Daana Jeruuselem 'puong. Ba da mang waaningye bungnanee ming wa 'ku 'Juuda naa Hezekaiya. Ung daang 'piili a nyira girima paalihi jaa 'ningeng.

Hezekaiya tangkama

24 Ana 'beri ning Hezekaiya daang wa bierang, a tohi 'kuung. Ung 'puohi Ba Tari Baahaa Daana, ka Ba Tari Baahaa Daana yeli yela 'kuu, a 'kuu 'sieree ming.
25 Che Hezekaiya daang ba i yela ang sing bunye ni Ba Tari Baahaa Daana ang iu ni, 'bojung u daang jigihang. Bila 'jung Naangmini 'su-tuluu daang 'ihiye u ning 'Juuda aning Jeruuselem ingang.
26 'Beng la ka Hezekaiya leu 'sigihi u minga, u 'sikiri jigihibu ni yela. U ning Jeruuselem kpieriba jaang daang i bila. A 'jung Ba Tari Baahaa Daana 'su-tuluu daang ba la wa ba ingang Hezekaiya 'vorihung sanga.
27 Hezekaiya daang tariye bundaambuunhu aning girima yaga. U daang meye u bungnanee 'bingjiihi a 'binne wari, salima, 'ku-nanee, bung'nyuu-noohi, 'kuri bunglegirihi aning nyelung buunhu jaa baluu.
28 U daang meye siimaa 'bingjiihi ming bung'bie, waing, aning kpaang yela. U daang maaliye 'dungguonihi jaa baluu gaanhi aning piihi jeng'jiihi.
29 U daang meye u minga 'yi-bera ming, a bo buntarihi a'wo piihi aning 'nii taa ming yaga, 'bojung Naangmini daang 'kuung bung'sorihi jemaa.
30 A Hezekaiya nga ning u 'jung daang siri saa'ju seng Gaihong kong'nimbiri ni. U daang iye bila che weri konboo ka a kuong mang 'puoro waana 'Deevid 'yi-kpong ngmintongkpieri seng ni. Ka Hezekaiya maa'koo da mang maana u tungtunihi jaa 'puong.
31 Che Baabilong ningbera ang daang tung gbebogi-ahiba u seng ka ba ti piehi a yelisielii ni ang tung a paaluung ni yela, Naangmini daang 'yiye u 'puoring. Naangmini daang iye bila ka u iu nye, a tuong bang yeli jaa ang 'bi u 'sikiring.

32 Hezekaiya tungtunihi chelee, aning u tungsuunhi yela seu 'bingyeng.
Siringkoni ba sebaang dangyera Ai'zeeya, 'Eemoz 'bi-dau yelinyiruu ni
'puong, a sebaa 'Juuda aning Iisiriel na'mine ming gbangung.
33 Ka Hezekaiya daang 'kpi ti paahi u ba'mine ingang. Bang daang 'umuu
'Deevid yaanhi kau'bie ni ang 'bi a 'jikungkuning ni. 'Juuda niba jaa
aning Jeruuselem kpieriba jaang daang 'kuu girima u 'kuung ingang.
Ka u 'bi-dau Manaase daang die u 'jie a 'di naalung.

'Juuda naa Manaase

33 Manaase daang iye 'yuomo 'pie ning a'yi che leu naa. 'Yuomo
'pihinu aning a'nu ung daang 'di naalung Jeruuselem 'puong.
2 U daang tungye beu Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng. A paalihi ni Ba
Tari Baahaa Daana ang daang kari Isi'reeli niba 'ningbi-tooring bahi ni,
ba yelidega ni taa ung daang ira.
3 'Bojung u daang la meye 'jiduorihi ni u ba Hezekaiya ang ngmahi ni.
U daang meye a 'Bee-alihi sarika 'ihijiihi, a maali Asiira daari baga
ming. U da mang 'churi 'puohiye sagbani bungnaangjemaa jaa, a tunaa
ming.
4 U daang meye sarika 'ihijiihi Ba Tari Baahaa Daana 'deu ning. A 'deu
yela ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ka Jeruuselem 'puong ka u
'yuori na 'be a gara wagiri jaa ni.
5 U daang meye sagbani bungnaangjemaa jaa sarika 'ihijiihi Ba Tari
Baahaa Daana 'deu jagihi a'yi ni 'puuhing.
6 Manaase daang iyeng ming ka u 'bi-daba 'tu 'buung 'puo Hiinom 'Bi-dau
Lohimbo ni 'puong. U da mang iriye bagibugi yelitarihi, a 'dire suolung
aning biribu, a gara kontongniba aning kontonbuolaa ming. U daang
tungye beu yaga Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng, a na veng ka u 'suuri
'ihi.
7 U gba daang diye bagipehinuu, bagiri ni ung daang maali ni, a kpe ti
'bing Naangmini 'deu ning. 'Be yela ka Naangmini daang yeli ngaang
'ku 'Deevid aning u 'bi-dau Soolomong ni: A 'deu nga ning Jeruuselem
ingang mang na di n 'yuori ing a gara wagiri jaa. Iisiriel buura jaa
'puong, Jeruuselem mang 'lugi.
8 N daang kung la veng ming ka Isi'reeli niba digira gberi 'yire a
'teng-gbangu ni mang di 'ku ye nabaali'mine ning. Bila na ing ka

banang na kaara 'beng a mang ira anani jaa mang 'kubo nuori a ingang,
a mang 'tuuro a 'begu jaa, a yeli'tuurihi, aning a yeli'binnihi ni mang
veng ka 'Moosis 'kubo ni.
9 Ngaang ka Manaase daang veng ka 'Juuda niba aning Jeruuselem
kpieriba bori, a veng bang tuna beu yaga gba a gaa a paalihi ni Ba Tari
Baahaa Daana ang saang Isi'reeli niba 'ningbi-tooring ni.
10 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli yela 'ku Manaase aning
u niba, che ba ba chelihaa.
11 Bila 'jung ka Ba Tari Baahaa Daana daang waaning Asiiriya naa
'sojemuni ningbera ba ingang. Bang daang jaunyogi Manaase a ing
fintie u nyieng. Ba daang 'leung ning yaawa jorihi, a taruu gaaning
Baabilong.
12 Sanga nga ung daang wa 'bi dogee 'puong, ung suhi Ba Tari Baahaa
Daana u Naangmini. U daang 'sigihiye u minga yaga jaa u nabaali'mine
Naangmini ni 'ningbi-tooring.
13 Ung daang 'puohuu, ung die u suhibu, a 'wong u Ngmingsuhi ming.
Ung daang la taruu leu waaning Jeruuselem, u naalung paaluu. 'Beng
la ka Manaase daang bang ka Ba Tari Baahaa Daana la Naangmini.
14 Bila 'puoring Manaase ming daang la maaling meye daangguoni
'Deevid 'yi-kpong 'puoring, Gaihong ngmintongkpieri seng, a lohimbo
'puong. U daang meung ti ta a Jima 'Di-nokpong ni nuori. A
daangguoni daang la me 'giliye 'Oo-fel tanga. U daang meung ung 'do
yaga jaa. Bila 'puoring u daang diye 'sojehi ningbera ing 'Juuda 'yi-bera
ni ang tari daangguongkpienhi ni jaang.
15 U daang 'ihiye a ngmingsaamba aning a bagiri Ba Tari Baahaa Daana
'deu ning. A sarika 'ihijiihi ni ming jaa ung daang me Ba Tari Baahaa
Daana 'deu 'jikungkuni ning aning Jeruuselem 'puong ni, u daang
'ihaang. U daang 'ihaang a 'yi-kpong 'puong loo.
16 Ung daang maali Ba Tari Baahaa Daana sarika 'ihijie ni la me, a 'ihi
maahuu sarikihi aning barika 'puohibu sarikihi u ingang. Ka Manaase
daang 'ku 'Juuda niba nuori ka ba tuna Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel
Naangmini.
17 Anaajaa, a niba da nang mang 'iheye sarikihi a 'jiduorihing, che Ba Tari
Baahaa Daana ba Naangmini 'yong bang da mang 'ihaa 'kuro.
18 Manaase tungtunihi chelee aning u 'puoho ni ung 'puohi u Naangmini

ni seu 'bingyeng. Bila la yeliyaga ni ming a kaakaariba ang daang yeli
'kuu Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini 'yuoring ni. Siringkoni
ba sebaang Iisiriel na'mine gbangung.
19 U 'puoho, aning bila ni Naangmini ang die u suhibu ni seu 'bingyeng.
Bila la u yelibee ni jaa aning u limangkong ming yela. A 'jiihi ni ming
ung daang me 'jiduorihi aning Asiira daari baga, a 'bing bagipehinihi
ming ni yela seuyeng 'bing. Ama jaa ung daang i che wa 'sigihi u
minga. Siringkoni, ba sebaang paahi 'Hoza-ai yeliyaga ning.
20 Ka Manaase daang 'kpi ti paahi u ba'mine ingang. Bang daang 'umuu
u minga 'deung. Bila 'puoring, ka u 'bi-dau 'Eemong daang die u 'jie 'di
naalung.

'Juuda naa 'Eemong

21 'Eemong daang iye 'yuomo lijeri aning a'yi che leu naa. 'Yuomo a'yi
ming ung daang 'di naalung Jeruuselem 'puong.
22 U daang tungye beu Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng a'wo u ba
Manaase. 'Bojung 'Eemong da mang 'iheye sarika 'kuro a bagipehinihi
ni jaa u ba Manaase ang maali ni, a tunaa ming.
23 U daang ba 'sigihi u minga Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring a'wo
u ba Manaase ang daang 'sigihi u minga bila ni. Che ka 'Eemong da
maaling 'lere a 'begung.
24 'Beng la ka u tungtuniba daang bu a 'ihi u ingang, a kuu u minga 'deung.
25 Che ka a paaluu niba daang ku banani jaa ang daang bu noe Naa
'Eemong ingang ni. Bila 'puoring a paaluu niba daang nyogiye u 'bi-dau
'Josaiya 'bing naa ung die u 'jie.

'Juuda naa 'Josaiya

34 'Josaiya daang iye 'yuomo a'nii che leu naa. 'Yuomo 'pihita aning
'yeni ung 'di naalung Jeruuselem 'puong.
2 U da mang iraye yela ang 'tori ming Ba Tari Baahaa Daana
'ningbi-tooring. U nabaali 'Deevid gbe'chenihi ung daang di. U daang
ba leu bali gaa 'nuduri bii goo.
3 'Josaiya naalung 'diibu 'yuomo a'nii ingang ung daang 'piili buora u
nabaali 'Deevid Naangmini. A sanga ka u da nang i 'bibile. U naalung
'yuong 'pie ning a'yi ingang, u daang 'piiliyeng maana 'Juuda aning

Jeruuselem, a 'ihi a 'jiduorihi. U daang saangye a Asiira daari baga, a bagipehinihi, aning anani bang nyeli 'kue maalining.

4 'Josaiya daang kaarang che bang ngmahi a 'Bee-alihi. A iinsens sarika 'ihijiihi ni ming ang daang 'bi a 'jusogihing ni, ung ngmaahaa loo. U daang kauhiye a Asiira daari baga aning a bagipehinihi 'puro 'puro, a ngmahi anani ming bang nyeli 'kue maalining ni 'puro 'puro. Ung daang 'bu-gaa a dia yaari banani ang da mang 'ihe sarikihi 'kuraa ni kau'bieng.

5 'Josaiya daang nyugiye a bagimaali 'yi-dieriba ming kaba ba sarika 'ihijiihi ning, a maali 'Juuda aning Jeruuselem ang i 'forifori.

6 Bila ung daang i Manaase, 'Iifiriam, aning Siimiyung 'yi-berang, a di ti ing Naafitalai aning 'jiihi ang 'le 'le 'gili 'be jaang.

7 'Josaiya daang ngmahiye a sarika 'ihijiihi, a kauhi a Asiira daari baga ming. U daang 'bugiye a bagipehinihi ang i a'wo jong, a ngmaahi a sarika 'ihijiihi jaa ming ang 'bi Iisiriel paaluu jaang loo. Bila 'puoring, ung daang leu gaa Jeruuselem.

8 'Josaiya naalung 'yuong 'pie ning a'nii ingang u daang maaliye a paaluu aning a Ngming'puohi 'de-kpong ang i 'forifori. Ung daang wa i bila baahi, ung tung 'Seefang, Azalaiya 'bi-dau ni, aning 'Meyasiiya, a 'yi-kpong kaara, aning 'Joowahaz 'bi-dau 'Joowa ka ba ti maali Ba Tari Baahaa Daana u Naangmini 'deu ni me. 'Joowa daang iye 'karichi ang seura yeli'kori 'binne.

9 Bang daang wa ta Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong Hilikaiya 'jie, a di a 'libie ni niba ang da mang waaning Naangmini 'deu ni 'kuu. Ana ka a 'Liivai niba ni ang mang kaara a 'di-noe laanha ni. Ba da mang laanhaang a 'yi Manaase aning 'Iifiriam niba aning Isi'reeli niba ang chehi jaa seng. Ba da mang laanhiye a 'libie nga 'mine ming a 'yi 'Juuda aning Beenjaming aning Jeruuselem niba jaa seng.

10 Bila 'puoring ba daang diang ing a tungtuniba kaariba ang kaara Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni tuma 'nuuhing. 'Beng la bang ming daang dia 'ku a tungtuniba ni ang tuna Ba Tari Baahaa Daana 'deu tuma ni ka ba di maali a 'deu me ka u la 'be u 'beree.

11 Bang daang di a 'libie 'ku a kapintahi ning a mieriba ka ba da 'ku-pehinihi aning taabuuhi maali wegihi aning 'sembie che maali a 'deri ming 'puuhi. A 'deri ni 'Juuda na'mine ang daang bahi ang saang

ni la bila.

12 A daba daang tungye a tuma aning ba 'sikie jaa. Ba kaariba daang la 'Jeehat, aning 'Obadaiya ang i 'Liivai niba, a i 'Mireerai buurii. Zekaraiya aning Mesuulam ming daang iye 'Koohat buurii. Banang daang kaara a tuma tungbu. A 'Liivai niba 'mine ming daang 'biye 'be, bang jaa bang 'yieme bungngmirihi ngmiibu sung.

13 Banang daang kaara a bung'tuoribo aning banani ming jaa ang tuna tuni jaa baluu. A 'Liivai niba 'mine ming daang iye gbangseuriba, ka 'mine i 'karichihi, aning 'di-nokaariba.

A 'begu gbangu nyiibu

14 Bang daang kori a 'libie ni niba ang waaning Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni. A sanga ka Ngming'puohi 'yi-diera Hilikaiya daang nye Ba Tari Baahaa Daana 'Begu Gbangu ni ung daang tihi a 'tuuro 'Moosis ingang ni.

15 'Beng la ka Hilikaiya daang yeli 'ku 'Seefang, a gbangseura: N nyiye a 'Begu Gbangu Ba Tari Baahaa Daana 'deu ning. Ka Hilikaiya di a gbangu 'ku 'Seefang.

16 Ka 'Seefang daang tari a gbangu ti 'ku a naa che 'kuu 'duoho a yeli: Anani jaa ing ing i tungtuniba ni, ba iraang.

17 Ba laanhiye a 'libie bang nye Ba Tari Baahaa Daana 'deung ni a dia ing tungtuniba kaariba ning a tungtuniba 'nuuhing.

18 Bila 'puoring, gbangseura 'Seefang daang yeli 'kuye a naa: Ngming'puohi 'yi-diera Hilikaiya 'kumong gbangu kanga. 'Beng la ka 'Seefang daang karimuu a naa 'ningbi-tooring.

19 Naa 'Josaiya ang wa 'wong a 'begu yeli'bie, ung tagihi u bungyerihi chiehi.

20 'Beng la ka a naa daang 'ku Hilikaiya aning 'Seefang 'bi-dau Ahaikam nuori. U daang 'kuye Maika 'bi-dau Aabidong, ka gbangseura 'Seefang, aning a naa tungtuna 'Eesahaiya ming a nuori.

21 Ngaang ung daang yeli 'kubo: Ye gaa ti piehi a gbangu ni bang nye ni yeli'bie yela Ba Tari Baahaa Daana seng 'kumo. Ye piehi 'ku banani ming ang chehi Iisiriel aning 'Juuda 'puong ni, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana 'su-tuluu ang 'ihi ti ingang iye kpong. 'Bojung ti nabaali'mine daang ba 'tu Ba Tari Baahaa Daana yelihung a'wo anani jaa ang seu a

gbangu ngang ni.
22 Ka Hilikaiya ning banani a naa ang 'ihi ni di gaa Huulida, a pogidangyera seng. Jeruuselem 'puong ung daang kpiera, a 'yiilung fongu ning. Tookihat 'bi-dau Saalum poga daang la. Hasiraa 'bi-dau daang la Tookihat. Haasirang daang kaara a fiera kabooti. Bang daang ti yeli yela 'kuu a'wo bila 'lomboring.
23 'Beng la ung daang dieyeli 'kubo: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini yeli: Ye yeli 'ku a dau ni ang tungye n seng ni,
24 Ngaang ka maang Ba Tari Baahaa Daana yeli: Nye, n na waaningye tuorikpong a 'jie nga aning u kpieriba ingang. A duhibee ni jaa ang seu a gbangu ni bang karing 'Juuda naa 'ningbi-tooring mang na waaning ba ingang.
25 'Bojung ba jaanhimang che nyugi iinsens 'ku ngmingjaani ka ba nye di ba 'nuuhi tungtunihi veng ka n 'suuri 'ihi. Bila 'jung n 'su-tuluu na 'ihiye a 'jie nga ingang, haali u kung 'sigi.
26 Che 'Juuda naa ni yeng ang tungye ka ye wa piehi Ba Tari Baahaa Daana ni, ngaang yeng na ti yeli 'kuu: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini yeli: A'wo a yeli'bie ing 'wong ni yela, ngaang 'bibe:
27 I 'wongye n duhibu ni mang duhi ing a 'jie nga ning u kpieriba. I 'sikiri ang i baaluu 'jung, i 'sigihiye i minga Naangmini 'ningbi-tooring. I 'sigihiye i minga n 'ningbi-tooring a tagihi i bungyerihi ming chiehi che 'kong n 'ningbi-tooring. Ing i bila 'jung, n ming 'wo-maang. Ba Tari Baahaa Daanang yeli bila.
28 Yeliminga, n na diing ti paahi i ba'mine ingang. Ba na diing ti ing i kau'biring laangfie. I 'ningbiri ming kung nye a tuorikpong ni jaa mang na waaning a 'jie nga ning u kpieriba ingang ni. 'Beng la bang daang leu wa 'ku a naa 'duoho.
29 Ka Naa 'Josaiya daang tung bang laanhi 'Juuda aning Jeruuselem ningbera jaa lang taa.
30 Ka a naa daang 'do Ba Tari Baahaa Daana 'deu. U ning 'Juuda daba jaa aning Jeruuselem kpieriba, a Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a 'Liivai niba aning a niba jaa daang la, ningtiinha aning ningbaaliba jaa. Ung daang karing a 'Layiri Gbangu ni bang nye Ba Tari Baahaa Daana 'deung ni yeli'bie jaa bang 'wong.

31 Bila 'puoring a naa daang ahiye u ahi'jieng, a 'bing 'layiri Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. Ung daang ing nuori ka u na diye u 'sikiri aning u 'suhu jaa 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana, a 'tuuro u no'kurihi, u 'sierihi aning u yeli'tuurihi. U daang ingye nuori ming ka u na paaliye a 'layiri yeli'bie ang seu a gbangung.
32 'Beng la ung daang i ka banani jaa ang 'bi Jeruuselem aning Beenjaming 'puong ming ing nuori. A 'jung a Jeruuselem kpieriba daang 'tuye bila ni a Naangmini 'layiri ang 'wuli. Ba nabaali'mine Naangmini ni la bila.
33 Ka 'Josaiya daang 'ihi baga jaa paaluu ni ang daang i Isi'reeli niba 'suobu jaang. U daang iyeng ming ka niba jaa ang 'bi Iisiriel 'puong tuna Ba Tari Baahaa Daana ba Naangmini 'ningbi-jieng. 'Josaiya naalung 'beri jaa, ba daang ba bahi Ba Tari Baahaa Daana ba ba'mine Naangmini 'tuubu.

'Josaiya ang 'di a Paribahi 'tigiri

35 Ka 'Josaiya daang 'di Ba Tari Baahaa Daana Paribahi 'tigiri ni Jeruuselem 'puong. Ba daang korigiye a Paribahi pipola a 'chiu-fora dau 'pie ning anaahi daari.
2 Ung daang 'ku a Ngming'puohi 'yi-dieriba ba 'yobe-tuma che ingba sikpiengaa ming Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni tuma tungbung.
3 Bila 'puoring ung daang yeli yela 'ku a 'Liivai niba ni jaa ang da mang 'wuno Isi'reeli niba jaa ni. Banang daang i 'forifori 'ku Ba Tari Baahaa Daana ni. Ngaang ung daang yeli 'kubo: Ye di a 'layiri dagipegi'yiruu ni kpe ti 'bing a 'deu ni 'Deevid 'bi-dau Soolomong, Iisiriel naa ang me ni 'puong. U kung la i 'tuo-tiinhuu a mang dogili ye bagi'bieng. Ye tuna Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini aning u niba Isi'reeli niba.
4 Ye segihi ye miihi a 'tuuro ye ba'mine jagihi, aning ye 'sii 'sii. Ye 'tuuro Naa 'Deevid aning u 'bi-dau Soolomong 'wulibu soe ni ang seu 'bing ni.
5 Ye ahi a 'ji-pegi'yiruung, a 'tuuro bila ni ye ba'biihi ni ang ba i Ngming'puohi 'yi-dieriba ni ba'mine jagihi 'sii 'sii ang 'be. Ye ahi a 'tuuro bila ni a 'Liivai niba ba'mine jaga 'sii 'sii ming ang 'be.
6 Ye korigi a Paribahi sarika buunhu, a weli ye miihi che maalaa 'ku ye ba'biihi ni. Ye i bila ka ba tuong tung bila ni Ba Tari Baahaa Daana yelihung ni ung veng ka 'Moosis yeli ni ang 'wuli.

7 'Beng la ka 'Josaiya daang 'ku niba ni ang ba i Ngming'puohi 'yi-dieriba ni pipola aning bupola a 'yi a 'dungguonihi 'puong. A Paribahi sarikihi yela ung daang 'ihi ama jaa 'ku nie jaa ang 'bibeng. A 'dungbilii daang iye 'tuhi 'pihita, ka 'nii ming 'tuhi ata paahi. A naa bung'sorihi 'puo ang daang 'yi.

8 'Josaiya 'yi-dieriba ni daang 'kuye a niba ba miihi buobung, a 'ku a Ngming'puohi 'yi-dieriba ning a 'Liivai niba ming. Hilikaiya, Zekaraiya, aning Jehaiyel daang la a Naangmini 'deu ni kaariba. Ba daang 'ihiye piihi aning buuhi 'tuhi a'yi aning koohi ayuobi (2,600) aning 'nii ming koohi ata 'ku a Ngming'puohi 'yi-dieriba a Paribahi sarikihi 'ihibu yela.

9 Konanaiya ming ning u yauhi 'Simeeya, Netaaniyel, Hasabaiya, 'Jiyii-el, aning Joozabad daang 'kuye a 'Liivai niba 'duunhi a Paribahi sarikihi 'ihibu yela. Ba daang 'kubong buuhi aning piihi 'tuhi a'nu aning 'nii koohi a'nu. Bana daang la a 'Liivai niba ningbera.

10 Ngaang bang daang segihi a Paribahi langbu yelitarihi. A Ngming'puohi 'yi-dieriba daang ahiye ba ahi'jiihing, ka a 'Liivai niba ming ahi ba 'sii 'sii a 'tuuro bila ni a naa ang 'ku nuori ni.

11 'Beng la bang daang korigi a Paribahi sarika 'duunhi. A Ngming'puohi 'yi-dieriba daang diye ba 'nuuhi ira a jiing miha che ka a 'Liivai niba ming siira a 'duunhi.

12 Bila 'puoring, ba daang 'ihiye a sarika nyugirihi 'duunhi ka ba 'ku niba ni ang ba i Ngming'puohi 'yi-dieriba ni ba'mine jagihi 'sii 'sii. Ba daang iye bila ka ba dia 'ihi sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana a'wo ang seu 'Moosis gbangung bila ni. Bila bang daang i a 'nii ming.

13 Ba daang seye a Paribahi sarika 'duunhi neni ming 'buuming a'wo bila ni a yeli'binnuu ang 'wuli. Che a sarika pegi'yirihi ni ang kpeling ni yeng, ba daang dugaang dugiring, duguberang aning laahing. Ba daang 'poang 'wieng 'wieng 'ku niba ni ang ba i Ngming'puohi 'yi-dieriba ni jaa.

14 Bila 'puoring bang daang maali a 'jiihi 'mine 'ku ba miihi ning a Ngming'puohi 'yi-dieriba. 'Bojung a Ngming'puohi 'yi-dieriba, Eerong 'bi-daba buurii 'ningbiri daang muoyeng a 'ihe sarika nyugirihi aning a kpaang a waana 'yienguu. Bila 'jung ka a 'Liivai niba daang maali 'jiihi 'mine 'ku ba miihi aning a Ngming'puohi 'yi-dieriba, Eerong 'bi-daba

buurii ni.

15 A 'yiengyienibe, 'Eesaf buurii daang 'biye ba 'jiihing a'wo bila ni 'Deevid, 'Eesaf, 'Hiiman, aning a naa kaakaara Jediutang ang daang 'wuli. A 'di-nokaariba ming daang 'biye a 'di-nokpong kanga jaang. A daang ba hiena ka ba 'yi ba 'jiihing, 'bojung ba ba'biihi 'Liivai niba daang maaliye a 'jiihi 'mine 'kubo.

16 A 'jung ba daang segihiye Ba Tari Baahaa Daana tungbu yelitarihi jaa a daari jaa. Ba daang iye bila ka ka ba tuong 'di a Paribahi che 'ihi sarika nyugirihi ming Ba Tari Baahaa Daana sarika 'ihijie ning a'wo bila ni Naa 'Josaiya ang daang 'ku nuori ni.

17 'Beng la ka a Isi'reeli niba ang daang 'bibeng 'di a Paribahi aning a Paanuu Ang Ba Tari Bura 'tigiri ni 'beri ayo'poin a sanga.

18 Ba daang ba 'di Paribahi Iisiriel 'puong bila a 'yi dangyera Saamiu-el 'vorihung sanga a waana nga. Iisiriel na'mine ni ming kanga jaa daang ba 'di a Paribahi a'wo 'Josaiya ang 'diu bila ni. 'Josaiya ning a Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a 'Liivai nibang daang 'diu. U ning 'Juuda niba jaa aning Isi'reeli niba ang daang 'bibeng ming daang 'diung, ka Jeruuselem kpieriba ming paahi.

19 'Josaiya naalung 'yuong 'pie ning a'nii 'puong bang daang 'di ana Paribahi nga.

'Josaiya ang 'kpi taanhuu 'jieng

20 Ama jaa 'puoring, 'Josaiya ang daang wa maali a Ngming'puohi 'de-kpong baahi, 'Iijipiti naa 'Niiko daang 'do wayeng. U daang 'do wayeng ka u wa jauning 'yi-kpong bang buona Kaarikemis, 'Yufireetis Mani ni nuoring. 'Beng la ka 'Josaiya daang 'yi ti 'tuohuu.

21 Che ka 'Niiko daang tung tungtuniba 'Josaiya seng a yeli: 'Bo ka n nii tari, 'Juuda naa? I naani mang wa ka n jauning 'jine nga. Jaga ni yeng ang jaura ningma ni la mang wa ka n jauning, 'bojung Naangmini 'kumong nuori ka n 'loring. Bila 'jung ta chiiha Naangmini, 'bojung u 'biye n seng, ka u ta ira wa saamii.

22 Anaa jaa che 'Josaiya daang ba leu che chehuu. U daang garihiye u minga ka u tuong jauning 'Niiko. U daang ba chelihi 'Niiko yeliyaga ni ang 'yi Naangmini nuoring ni. Ka 'Josaiya daang wa ka u wa jau a Megii'do Lohimbo ning.

23 'Beng la ka tangteuriba daang teu Naa 'Josaiya. Ka Naa 'Josaiya daang yeli 'ku u tungtuniba: Ye dima gaaning, 'bojung n nyiye baalung 'ningbi-jieng.
24 Bila 'jung u tungtuniba ni daang 'ihuung a cheerietibalaa 'puong a diu ing u 'yiilung cheeriet ning, a taruu waaning Jeruuselem. Ung daang 'kpi, bang 'umuu u nabaali'mine kau'bie ni kangang. 'Juuda aning Jeruuselem niba jaang daang 'kong 'Josaiya.
25 Jeremaiya ming daang 'yiengye laa'dimii 'yienii Josaiya yela. A nang waana 'jine, a dau'yiengyienibe jaa ning a pogi'yiengyienibe nang mang yeliye 'Josaiya yela ba laa'dimii 'yiemeng. Ba daang lebaang 'lesiri Iisiriel 'puong. Siringkoni, ba sebaang a laa'dimii 'yieme 'puong.
26 'Josaiya tungtunihi chelee aning u limaniye tungtunihi ni ung tung a 'tuuro bila ni ang seu Ba Tari Baahaa Daana 'begung ni seuyeng 'bing.
27 U yeli-irihi ming, a 'piili a fora a gara a baahaang seu 'bingyeng. Siringkoni, ba sebaang Iisiriel aning 'Juuda na'mine gbangung.

Je'hoowahaz naalung aning u ngminyogibu

36 Bila 'puoring a paaluu niba daang nyogiye 'Josaiya 'bi-dau Je'hoowahaz, a 'bimuu naa ung die u ba 'jie Jeruuselem 'puong.
2 Je'hoowahaz daang iye 'yuong lijeri aning ata che leu naa. 'Chiuri ata ung daang 'di naalung Jeruuselem 'puong.
3 'Beng la ka 'Iijipiti naa daang yaaguu a na'kogong Jeruuselem 'puong che ngmaa naa chieha sani 'ku a paaluu. A sani daang iye wari taalentihi koo aning salima ming taalenti'yeni.
4 Bila 'puoring, 'Iijipiti naa daang nyogiye Je'hoowahaz yau 'Ilaiyakim 'bing 'Juuda aning Jeruuselem naa. Ung daang leuhi u 'yuori ing Jehooyakim, che nyogi u bieri Je'hoowahaz gaaning 'Iijipiti.

Jehooyakim naalung 'diibu aning u ngminyogibu

5 Jehooyakim daang iye 'yuomo lijeri aning a'nu che leu naa. 'Yuomo 'pie aning 'yeni ung daang 'di naalung Jeruuselem 'puong. U da mang iraye yelibee Ba Tari Baahaa Daana u Naangmini 'ningeng.
6 'Beng la ka Baabilong naa Nebiukadineezer daang 'do wa u ingang wa jauniu. U daang diye yaawa jorihi 'leu, a taruu gaaning Baabilong.
7 Nebiukadineezer daang 'tuoye Ba Tari Baahaa Daana 'deu buunhu ni

'mine gaaning Baabilong. U daang taraang ti ing u bagimaali 'de-kpong ning Baabilong 'puong.
8 Jehooyakim tungtunihi chelee, aning yelidega ni ung i, aning u saangbuhi yela seuyeng 'bing. Siringkoni ba sebaang Iisiriel aning 'Juuda na'mine gbangung. Bila 'puoring, u 'bi-dau Jehooyachin daang dieye u 'jie 'di naalung.

Jehooyachin naalung 'diibu aning u ngminyogibu

9 Jehooyachin daang iye 'yuomo a'nii* che leu naa. 'Chiuri ata aning 'beri 'pie ung daang 'di naalung Jeruuselem 'puong. U da mang iraye yelibee Ba Tari Baahaa Daana 'ningeng.
10 A 'yuoni ang wa 'poro sinna taa, Naa Nebiukadineezer daang tungyeng bang ti nyoguu waaning Baabilong. Ba daang 'ohiye Ba Tari Baahaa Daana 'deu buunhu ni daa ang i too ni 'mine puo u ingang waaning Baabilong. Nebiukadineezer daang nyogiye Zedekaiya, Jehooyakim yau ni a 'bimuu 'Juuda aning Jeruuselem naa.

'Juuda naa Zedekaiya

11 Zedekaiya daang iye 'yuong lijeri aning 'yeni che leu naa. 'Yuomo 'pieningyeni ung daang 'di naalung Jeruuselem 'puong.
12 U da mang iraye yelibee Ba Tari Baahaa Daana u Naangmini 'ningeng. U daang ba 'sigihi u minga ming dangyera Jeremaiya 'ningbi-tooring, unang da mang yera yela ang 'yi Ba Tari Baahaa Daana nuori ni.
13 Ka Zedekaiya daang die taawai Naa Nebiukadineezer ming ingang, unang daang veng ung po pori Naangmini 'yuoring ni. Che ung daang i kung'wong yela, a 'ko u 'sikiri Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini seng leugaabung.
14 A Ngming'puohi 'yi-dieriba ningbera ming jaa ning a niba daang maaling tunaye limangkong tuma yaga jaa. A paalihi yelidega ni jaa bang ming daang ira. Ba daang iye bila degi Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni ung weli 'bing ung i 'forifori Jeruuselem 'puong ni.

*_____
36:9 'Hiiburihi gbangseurihi jemaa 'puong ba seuyeng ka 'yuomo a'nii, che 'mine ming 'puong bang seu ka 'yuomo 'pie ning a'nii, ka bila sagining 2 Na'mine G. 24:8.

Jeruuselem 'lee

15 Ka Ba Tari Baahaa Daana, ba ba'mine Naangmini da mang veng ka u tungtuniba gara kpaahiba. Ba da mang dangye 'ihibu ung tungba, 'bojung u daang tariye nyununu u niba aning u kpe'jie ni ingang.
16 Che ba da mang iraye a Naangmini tungtuniba ni laara. Ba daang haye u yelihung, che i Naangmini dangyeriba ni sie bilaang ka Ba Tari Baahaa Daana 'suuri wa tuli ba ingang. Ba daang ba la tari bila ni jaa bang na i 'yi u 'puong.
17 Bila 'jung Naangmini daang waaningye a Kali'diiya niba naa ni ba ingang. Ung daang ku ba 'bi-pola aning ta'kobi ba 'ji-pegi'yiruu jaga ning. U daang ba jo 'bi-polii bii pogisaraa ang ba bang dau nyununu. U daang ba jo ningnyaahi bii ningbaaliba ming nyununu. Ba jaa ka Naangmini daang di ing Nebiukadineezer 'nuuhing.
18 A Naangmini 'deu buunhu ming jaa, a bung'bilii ning a bungbera jaa ka Nebiukadineezer daang di gaaning Baabilong. U daang diye Ba Tari Baahaa Daana 'deu bungnanee, a di a naa ning u ningbera ming bungnanee. Ama jaa ung daang di gaaning Baabilong.
19 Bila 'puoring, Nebiukadineezer 'mine daang nyugiye Naangmini 'deu ni. Ba daang ngmahiye Jeruuselem daangguoni ni, a nyugi u naa 'deri. U 'puo bungnanee ming jaa bang daang saang.
20 Banani ming ang daang i 'chihi a 'yi ta'kobi ingang ni, Nebiukadineezer daang nyogihibang gaaning Baabilong. Ba daang ti leuye u ning u buurii 'yemihi 'beng a waana sanga ni Peerisiya naalung ang wa 'so 'jie.
21 Bila daang iyeng ka ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung ni ang daang 'yi Jeremaiya nuoring ni paali. Ba daang 'biye Baabilong, a 'yemilung 'puong a waana wagiri nga a 'teng-gbangu ang daang wa tari u Peenhibu 'beri ni ang paali. Sanga ni jaa a 'teng-gbangu ang daang jeng kpali ni, peenhibu 'puong ung daang 'be ka 'yuomo lijaata aning 'pie ti paali.
22 Peerisiya naa Sairus naalung fora 'yuoning, Ba Tari Baahaa Daana daang toye Peerisiya naa Sairus 'sikiri ung muoli muola u naalung 'suobu jaang. U daang iye bila ka ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung ni ang 'yi Jeremaiya nuoring ni nye paali. Ngaang ung daang muoli yeli a sebaa ming:
23 Ngaang ka Peerisiya naa Sairus yeli: A dunee naalung paalihi jaa ka Ba Tari Baahaa Daana, arijena Naangmini ni di 'kumo.

'Yiilung Tung'kori Gbangu 36

Ung 'kumo nuori ming ka n me 'deu 'kuu Jeruuselem 'puong, 'beng 'bi 'Juuda paaluung ni. Ning'buong 'bi ye 'puong a i u niba ni kanga? Ba Tari Baahaa Daana u Naangmini 'bi u daana seng. U 'ihi 'duoro.

Eezira Gbangu

Sairus ang sung banani bang jaunyogihi ni bang leu 'kuli

1 Peerisiya naa Sairus naaalung fora 'yuoning, Ba Tari Baahaa Daana daang toye Peerisiya naa Sairus 'sikiri ung muoli muola u naalung 'suobu jaang. U daang iye bila ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung ni ang 'yi Jeremaiya nuoring ni nye paali.

2 Ngaang ka Peerisiya naa Sairus daang muoli yeli a sebaa ming: A dunee naalung paalihi jaa ka Ba Tari Baahaa Daana, arijena Naangmini ni di 'kumo. U 'kumong nuori ming ka n me 'deu 'kuu Jeruuselem 'puong, 'beng 'bi 'Juuda paaluung ni.

3 Ning'buong 'bi ye 'puong a i u niba ni kanga? U Naangmini 'bi u seng ka u 'do gaa Jeruuselem, 'beng 'bi 'Juuda 'puong ni, a ti me Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini ni 'deu. Una la Naangmini ang 'bi Jeruuselem 'puong.

4 Nie jaa ming ang wa kpeling 'jie jaang ung 'jing, a 'jie niba sumuu ning wari aning salima, aning bungtarihi aning 'duunhi. Anani bang tihi ba buobung a 'ku Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni ang 'bi Jeruuselem 'puong ni na paahing.

5 'Beng la ka 'Juuda aning Beenjaming ba'mine 'deri 'yi-daangdaba, a Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a 'Liivai niba ni, aning banani jaa iinhi Ba Tari Baahaa Daana ang daang nyagihi ni daang 'ihi a na 'do ti me Ba Tari Baahaa Daana 'deu ang 'bi Jeruuselem 'puong.

6 Ka ba kpieringtaa ni jaa daang sungba aning wari, salima bungmaanihi, aning bungtarihi aning 'duunhi a lang ning bungnanee, ka cheutaa buunhu bang tihi ba buobung ba paahi.

7 Naa Sairus ming daang tariye Ba Tari Baahaa Daana 'deu buunhu ni Nebiukadineezer ang daang di 'yining Jeruuselem ti ing u ngmima 'deung ni wa 'yining.

8 Ka Sairus, Peerisiya naa daang veng ka u bungnanee kaara Miitiridat taraa 'yining, a daang soraa 'ku Sesibaazer, 'Juuda na'bie ni.

9 A nuori la nga: Sannii tahibera 'pihita, wari tahibera 'tuhi, 'subilii lijeri aning awai.

10 Sannii peretehi 'pihita, wari peretehi koohi anaahi aning 'pie ang i yaa'yi, ka bungjaani 'mine ming nuori daang i buunhu 'tuhi.

11 A salima aning a wari buunhu jaa daang iye buunhu 'tuhi a'nu aning koohi anaahi. Ama jaa ka Sesibaazer daang tari a puo banani bang

daang jaunyogihi ni ingang. Bana bang daang 'yining Baabilong waaning Jeruuselem.

Banani ang daang leu 'kuli wa ni 'yoe

2 A 'gbendige niba ni ang daang 'yi a jaunyogibu leu wa ni la bama. Bana ka Baabilong naa Nebiukadineezer daang nyogihi gaaning ni. Banang daang leu wa Jeruuselem aning 'Juuda, ka kanga jaa daang leu gaa u 'yiri ni.

2 Banani ning Zeruubabel ang daang lang wa ni la Jeesuwa, 'Niihemaiya, 'Sireeya, 'Ri-el'eeya, Mooredekai, Biilisang, Miisiperet, Biigivai, 'Riihum, aning 'Bee-anaa. Isi'reeli 'deme daba nuori daang la:

3 'Peeros buurii, 'tuhi a'yi, koo aning lijaata aning 'pie ning ba'yi (2,172).

4 Sefataiya buurii, koohi ata, lijaata aning 'pie ning ba'yi (372).

5 Aaraa buurii, koohi ayo'poin, lijaata aning 'pie ning ba'nu (775).

6 'Peehat 'Moo-ab 'deme, ka Jeesuwa aning 'Joo-ab buurii, 'tuhi a'yi, koohi a'nii aning 'pie ning ba'yi (2,812).

7 'Iilam buurii, 'tuhi aning koohi a'yi aning lijaa'yi aning 'pie ning banaahi (1,254).

8 Zaatu buurii, koohi awai, lijaa'yi aning ba'nu (945).

9 Zaak'e-ai buurii, koohi ayo'poin aning lijaata (760).

10 'Beenai buurii, koohi ayuobi, lijaa'yi ning ba'yi (642).

11 'Biibeeyai buurii, koohi ayuobi, lijeri ning bata (623).

12 Aazigad buurii, 'tuhi aning koohi a'yi aning lijeri ning ba'yi (1,222).

13 Adonaikam buurii, koohi ayuobi, lijaata ning bayuobi (666).

14 Biigivai buurii, 'tuhi a'yi, lijaa'yi aning 'pie ning bayuobi (2,056).

15 'Eeding buurii, koohi anaahi, lijaa'yi aning 'pie ning banaahi (454).

16 Hezekaiya dogira 'Ee-ter buurii, lijaanaahi aning 'pie ning ba'nii (98).

17 'Biizai buurii, koohi ata, lijeri ning bata (323).

18 'Joora buurii, koo aning 'pie ning ba'yi (112).

19 'Hee-sum buurii, koohi a'yi, lijeri ning bata (223).

20 Giibar buurii, lijaanaahi aning 'pie ning ba'nu (95).

21 Beetilehem 'deme, koo aning lijeri ning bata (123).

22 'Nitoofa daba, lijaa'yi aning 'pie ning bayuobi (56).

23 Aanatot 'deme, koo aning lijeri aning ba'nii (128).

24 Aazimavet buurii, lijaa'yi aning ba'yi.

Eezira Gbangu 2

25 Kiirijat 'Jii-arim, Kefaira aning 'Biyiirot buurii, koohi ayo'poin, lijaa'yi aning bata (743).
26 'Reemaa aning 'Giiba 'deme, koohi ayuobi, lijeri ning 'yeni (621).
27 Miikimas daba, koo aning lijeri aning ba'yi (122).
28 Beetel aning 'E-ai daba, koohi a'yi, lijeri ning bata (223).
29 'Niibo 'deme, lijaa'yi aning 'pie ning ba'yi (52).
30 Maagibis 'deme, koo aning lijaa'yi aning 'pie ning bayuobi (156).
31 'Iilam kanga ni daana 'deme, 'tuhi aning koohi a'yi, lijaa'yi aning 'pie ning banaahi (1,254).
32 'Heerim 'deme, koohi ata aning lijeri (320).
33 Lood, 'Hee-did, aning 'Oono 'deme, koohi ayo'poin, lijeri aning ba'nu (725).
34 Jeeri'ko 'deme, koohi ata, lijaa'yi aning ba'nu (345).
35 'Seneeya 'deme, 'tuhi ata, koohi ayuobi aning 'pihita (3,630).
36 A Ngming'puohi 'yi-dieriba: Je'deeya ang 'yi Jeesuwa jaga buurii, koohi awai, lijaata aning 'pie ning bata (973).
37 Iimer buurii, 'tuhi aning lijaa'yi aning 'pie ning ba'yi (1,052).
38 Paasiyur buurii, 'tuhi aning koohi a'yi, lijaa'yi aning bayo'poin (1,247).
39 'Heerim buurii, 'tuhi aning 'pie ning bayo'poin (1,017).
40 A 'Liivai niba: Jeesuwa aning Kaadimiel ang i 'Hodavaiya buurii, lijaata aning 'pie ning banaahi (74).
41 A 'yiengyienibe: 'Eesaf buurii, koo aning lijeri aning ba'nii (128).
42 A 'di-nobera kaariba buurii: Saalum buurii, 'Ee-ter buurii, Taalimong buurii, Aakub buurii, Haatita buurii, aning 'Soobai buurii, koo, lijeri aning 'pie ning bawai daang la ba jaa (139).
43 A Ngming'puohi 'deu tungtuniba: Zaiha buurii, Hasuufa buurii, Taabeyot buurii,
44 'Kiiros buurii, Saiyaha buurii, 'Peedong buurii,
45 Le'beena buurii, Haagaba buurii, Aakub buurii,
46 'Hee-gab buurii, Saalimai buurii, 'Heenang buurii,
47 Giidel buurii, 'Gee-har buurii, 'Riyeeya buurii,
48 'Rii-zeng buurii, 'Nikooda buurii, 'Geezam buurii,
49 'Yuuza buurii, 'Pasiiya buurii, 'Biisai buurii,
50 Aasina buurii, 'Miyuunim buurii, Nefiyuusim buurii,
51 Baakibuk buurii, 'Hakuufa buurii, Haarihur buurii,

52 Baazilut buurii, Mehaida buurii, Haarisa buurii,
53 Baarikos buurii, Siisera buurii, Taama buurii,
54 Nezaiya buurii, ka Hataifa buurii.
55 Soolomong tungtuniba ni buurii: 'Sootai buurii, So'fii-ret buurii, 'Peruuda buurii,
56 'Jeeyala buurii, Daarikong buurii, Giidel buurii,
57 Sefataiya buurii, Haatil buurii, Pookeret ang i 'Zibeeyim nie buurii, ka 'Ee-mai buurii.
58 A Ngming'puohi 'deu tungtuniba aning Soolomong tungtuniba ni 'biihi jaa daang iye koohi ata, lijaanaahi aning 'pie ning ba'yi (392).
59 Bamahi ming la banani ang daang 'yi Teel 'Miila, Teel Haarisa, 'Kii-rub, Aadang aning Iimer wa ni. Che ba daang ba tuong 'wuli ba ba 'deu bii ba buurigberi ka ba iye Isi'reeli buurii bii:
60 'Di-laiya buurii, Tobaiya buurii, aning 'Nikooda buurii daang iye koohi ayuobi, lijaa'yi aning 'pie ning ba'yi (652).
61 A Ngming'puohi 'yi-dieriba ming buurii 'puong: 'Habeeya buurii, Kooz buurii, aning Bariziil'eyai buurii. Unang daang di Bariziil'eyai, Giilied 'deenhu ni 'bi-pogiba ni kanga bang di u 'yuori buona niu ni.
62 Bana daang boye ba buurigberi banani buurigbee ang seu 'bing ni 'puong, che ba daang ba nyia. Bila 'jung ba daang 'ihiye bana 'nu bahi a Ngming'puohi 'yi-dieri tumang.
63 Ka a paalikaara daang yeliba ka ka Ngming'puohi 'yi-dierang ba wa di a 'Yuurim aning Tuumim pohi pohaa, ka ba ta wa 'dire buunhu ni ang pegi'yi yaga jaa ni.
64 A langbu jaa lang taa daang iye 'tuhi lijaa'yi aning 'tuhi a'yi a dogili koohi ata aning lijaata (42,360),
65 ka ba tungtungdaba aning tungtungpogiba ang daang i 'tuhi ayo'poin aning koohi ata aning lijeri aning 'pie ning bayo'poin ba paahi (7,337). Bang daang tari daba aning pogi'yiengyienibe ming koohi a'yi.
66 Ba yohi daang iye koohi ayo'poin aning 'pihita ning ayuobi (736). Ka ba bungtaanhi daang i koohi a'yi, lijaa'yi aning a'nu (245).
67 Ba nyogimahi, koohi anaahi, 'pihita ning a'nu (435). Ka ba buunhi, 'tuhi ayuobi, koohi ayo'poin aning lijeri (6,720).
68 A 'yi-daangdaba 'mine ang daang wa ta Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni ang 'bi Jeruuselem 'puong ni, ba daang tihiye ba buobung ka Ba Tari

Baahaa Daana 'deu ni nye me u ahi'jie ning.
69 A 'tuuro ba fanga singbung ba daang 'ihiye sannii nga tiinhuu ang i dirakimahi 'tuhi lijaata ning 'yeni (61,000), wari miinahi ang i 'tuhi a'nu aning Ngming'puohi 'yi-dierikpari koo, a tihi a tuma bungnanee 'bingjie ning.
70 A 'jung a Ngming'puohi 'yi-dieriba ning a 'Liivai niba, ka a niba 'mine, a 'yiengyienibe, aning a 'di-nobera kaariba, aning a Ngming'puohi 'deu tungtuniba daang 'jingye ba 'yi-berang. Ka Isi'reeli 'deme jaa daang 'jing ba 'yi-berang.

A sarika 'ihijie leumiebu

3 A 'chiuri ayo'poin daana ang daang wa tara ka Isi'reeli niba 'bi a 'yi-bera 'puuhing. Ka a niba daang lang taa a'wo ning'yeni Jeruuselem 'puong.
2 'Beng la ka Joozadak 'bi-dau Jeesuwa aning u ba'bi-taa Ngming'puohi 'yi-dieriba ni, aning Siyaalitiyal 'bi-dau Zeruubabel ming ning u ba'biihi daang 'ihi me Iisiriel Naangmini sarika 'ihijie ni. U ingang bang na mang nyugira sarikihi a'wo ang seu Naangmini nie 'Moosis 'Begung bila ni.
3 Anaa jaa ka dabieng daang kpebang a paalibani niba yela, che ba daang 'bingye a sarika 'ihijie 'muni. Bang daang 'ihi sarika nyugirihi u ingang a 'ku Ba Tari Baahaa Daana, a 'beeguu aning 'ji-maarii sarika nyugirihi jaa.
4 Ba daang 'diye a Sigiri 'Tigiri ni ming a'wo ang seu bila ni, a 'ihi a 'beu jaa sarika nyugirihi ni ming. Ba daang 'ihaang gberi buwala ni a 'bingbu ang 'wuli ka ba mang 'ihi 'beu jaa.
5 Bila 'puoring ba daang 'ihiye a 'beu la 'beu jaa sarika nyugiruu ni, a 'ihi a 'Chiu Paani aning Ba Tari Baahaa Daana 'tigirilugirihi ni ang weli 'bing ni ming jaa sarika nyugirihi. Ba daang 'ihiye nie jaa ming 'puo ang peli ung tihi u buobung a 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
6 A 'yi a 'chiuri ayo'poin daana 'be-fora daari bang daang 'piili a 'ihe sarika nyugirihi a 'kuro Ba Tari Baahaa Daana, anaa jaa ka Ba Tari Baahaa Daana Ngming'puohi 'de-kpong ni 'muni da nang ba 'bing seni.

A Ngming'puohi 'de-kpong leumiebu

7 Ba daang 'kuye a 'meesinihi aning a kapintahi ming 'libie. Ba daang

'kuye Saidong aning Taiyer niba ming siimaa, bung'nyuurihi aning kpaang ka ba tari 'siid-er wegibera 'yining Leebanong a ngmaa mani che waana Joopa, a'wo Peerisiya naa Sairus ang 'ku sori bila ni.

8 'Too, ba waa ni bang daang wa Naangmini 'deu ni ang 'bi Jeruuselem 'puong ni 'yiilung 'yuoni 'chiuri a'yi 'puong ka niba nga daang 'piili tuma. Bana la Siyaalitiyal 'bi-dau Zeruubabel, ka Joozadak 'bi-dau Jeesuwa aning ba ba'biihi ni chelii, a Ngming'puohi 'yi-dieriba ning a 'Liivai niba ni la bila, aning banani jaa ang 'yi a jaunyogibu 'puo wa Jeruuselem ni. Bang daang 'lugi 'Liivai niba nga ang ta 'yuomo lijeri che 'duoro ka ba kaara Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni miebu tuma.

9 'Beng la ka Jeesuwa ning u 'bi-daba aning u ba'biihi, ka Kaadimiel ning u 'bi-daba, aning 'Juuda 'bi-daba ni daang 'ihi lang taa a i 'yeni a na kaara banani ang tuna Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni miebu tuma. 'Mine daang la Heenadad 'bi-daba ning ba 'bi-daba aning ba ba'biihi, 'Liivai niba ni.

10 Sanga ni a mieriba ang daang wa 'bing Ba Tari Baahaa Daana Ngming'puohi 'de-kpong ni 'muni baahi, a Ngming'puohi 'yi-dieriba daang yeriye ba kpari a ahi tari ba biengkonihi. Ka a 'Liivai niba, 'Eesaf 'bi-daba ni, bang ming tari peretengmirihi a na 'pugining Ba Tari Baahaa Daana a 'tuuro Iisiriel naa 'Deevid 'bingbu.

11 Bang daang 'yiene ka 'mine diera, a 'pugiro che 'puoho Ba Tari Baahaa Daana barika ngaang:

'Bojung u yela sumang,
'Bojung u nungbu ang ba baaha 'biye Iisiriel ingang
a gara wagiri jaa.

'Beng la ka a niba jaa daang gong gongkpiengaa sanga ni bang daang 'pugiro Ba Tari Baahaa Daana ni. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni 'muni daang 'bingyeng.

12 Che sanga ni a Ngming'puohi 'de-kpong nga 'muni ang daang wa 'bing ba 'ningbiring, a Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a 'Liivai niba aning a ba'mine 'deri 'yi-daangdaba yaga daang 'kongyeng ning kokokpiengaa. Daunyaahi nga ang daang nye a Ngming'puohi 'de-kpong 'koree ni la bila. Anaa jaa che niba yaga jaa daang 'cheeheng ning nyengka.

13 Haali ka a niba daang ba tuona weliha a nyengka 'cheehibu goma aning a niba 'kuori goma taang. 'Bojung a niba daang 'cheeheng gbang gbang

gbang, bang 'wono a goma toori jaa.

Domihi 'leyeng ka ba legi
a Ngming'puohi 'de-kpong leumiebu

4 'Juuda aning Beenjaming domihi daang wa 'wongyeng ka banani ang 'yi
jaunyogibu 'puo leu wa ni buurii mieriye Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel
Naangmini Ngming'puohi 'de-kpong ni.
2 Sanga ni bang daang 'wong bila, bang wa Zeruubabel aning a ba'mine
'deri 'yi-daangdaba seng a wa yeli 'kubo: Ye veng ka ti niye miera,
'bojung ti buoriye ye Naangmini ni a'wo bila ni yeng ming buoruu ni,
a 'ihe sarika 'kuruu a 'piili Asiiriya naa 'Iisar Haadong 'beri ni a waana
nga. Unang tariti waaning che ni.
3 Che ka Zeruubabel aning Jeesuwa aning Isi'reeli ba'mine 'deri
'yi-daangdaba ni chelii daang yeli 'kubo: Ye niti kung bang lang i yeli
jaa a me 'deu 'ku ti Naangmini. Ti 'yoming turi na meu 'ku Ba Tari
Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini a'wo Peerisiya naa Sairus ang 'kuti
nuori bila ni.
4 'Beng la ka a 'tengbiihi daang 'le ka ba chuori 'Juuda niba ni iinhi. Ba
daang dangbang a miebu ingang.
5 Ba daang haye kawan-iriba ingba ka ba saang a 'Juuda niba
yelinyogiruu Peerisiya naa Sairus 'beri ni jaa 'puong, 'haali a gara
Peerisiya naa Daraiyus naalung sangang.
6 Ahaziu-iiras naalung sanga, u naalung ni 'munpiileeng, ba daang
seuyeng a paana 'Juuda aning Jeruuselem kpieriba.
7 Aritazeerikisis ming 'beri 'puong Biisilam, Miitiridat, 'Teebi-el, aning
ba 'tuuring-taa ni ang chehi daang seu 'kuye Peerisiya naa
Aritazeerikisis. Ka a gbangu daang seuning Ara'mee-ik seu'bie, bang
leuhi ing Ara'mee-ik kokoring.
8 'Riihum, a 'sojehi ningkpong aning Siimisai, a gbangseura ning daang
seu gbangu a saana Jeruuselem 'kuro Naa Aritazeerikisis ngaang:
9 Gbangu nga 'yiye 'Riihum, a 'sojehi ningkpong, aning
Siimisai, a gbangseura, aning ba 'tuuring-taa ni chelii seng:
Daina niba, Afaar niba, Taaripel niba aning Peerisiya, niba
'Ii-rek niba, Baabilong niba, Suusang niba, 'Dihee niba, 'Iilam
niba,

10 aning a paalihi ni ang chehi ni. Bana ka Aasinaper, ningtiinhuu ang i nanii daang ngminyogihi a 'jiilibe 'Sameeriya 'yi-berang ni, aning ba chelii ni ming ang 'bi a manggangining ni.

11 Gbangu ni bang daang 'kuu ni kanga la nga:

Naa Aritazeerikisising 'so gbangu nga. U 'yiye i tungtuniba seng: A manggangini 'gbendige ni daba aning ba taa seng ung 'yi:

12 Naa, ti buorang ka i bang ka 'Juuhi ni ang 'yi i seng wa ti 'jie Jeruuselem 'puong ni mieriye a 'yi-kpong beu ni ang nung taawai diebu ni. Ba baahala a daangguoma a maana a 'muno.

13 Ti buorang ka naa bang pampana ka ka 'yi-kpong ngang ira me ka a daangguoma ming me baahi, ba kung 'ihe naa chieha. Ba kung yeura lam'poo, bii a yeura 'tuobu lam'poo ming. Bila na ngmaaye naa 'libie ni 'mine bahi.

14 'Too, ting nyira sungbu 'yire a na'yiring ni 'jung, a ba sigining ka ti nye naa banangbu. Bila 'jung ting tuoli ka ti 'ku naa 'duoho,

15 ka ba piehi i ba'mine yeli'kori gbangu ni 'puong. I na nyiye a yeli'kori gbangu 'puong a bang ka a 'yiri nga iye 'yiri ang nung taawai diebu, a 'kuro na'mine aning 'gbendihi tuora. I na nyeng ming ka ba daang toye niba ing bang die taawai a paalikaara ingang a 'yiri 'puong, wagirihi 'mine ang pari. Ka a 'yiri daang ngma bila yela.

16 Ti yera 'kuriye naa ka ka 'yiri ngang ira la me ka u daangguomang wa me baahi, yeli ang na wa la ka i kung tari kpiengu jaa a manggangining.

17 A naa ming daang leu seu tuoliyeng ngaang:

'Riihum, a 'sojehi ningkpong, ka Siimisai, a gbangseura, ka ba 'tuuring-taa ni ang chehi ni jaa ang 'jing 'Sameeriya 'puong, aning ba chelii ni jaa ang 'bi a manggangining ni: Maahuu 'bi ye seng.

18 Gbangu ni yeng tuoli 'kuti ni karingyeng sung jaa n 'ningbi-tooring.

19 Mang 'ku nuori ka a yela piehi, ang 'yi ka wagirihi 'mine ang pari 'puong ka a 'yiri nga daang dieye taawai na'mine ingang,

a daang tuora niba ming inna bang diera taawai paalikaariba
ingang u 'puong.
20 Nakpienhi ming daang kaaye Jeruuselem, banang daang kaara
a manggangini 'gbendenge jaa ni. Ka naa chieha, lam'poo aning
'tuobu lam'poo jaa daang yeu 'kubo.
21 Bila 'jung, ye 'ku nuori ka a niba nga bahi a tuma ka a 'yiri nga
ta me a gara mang na wa 'kubo a sori.
22 Ye banna a ta wa i dache a yeli nga iibung. Wala 'jung ka beu
na 'ugiro a dogiha na'mine?
23 Sanga ni Naa Aritazeerikisis gbangu ni kanga ang daang wa karing
'Riihum, Siimisai, a gbangseura aning ba 'tuuring-taa ni 'ningbi-tooring
ni, ba daang 'loring gaaye Jeruuselem a 'Juuhi ingang a ti di kpiengu
firiba bang bahi a tuma.
24 Bila 'jung ba daang bahiye Naangmini 'deu ni ang 'bi Jeruuselem 'puong
ni tuma. Ang daang jeng bilaang a gara Peerisiya naa Daraiyus naalung
'yiilung 'yuoni ingang.

Taatenai ang seu gbangu 'ku Daraiyus

5 'Beng la ka a dangyeriba, Haagai a dangyera aning Iid'o 'bi-dau
Zekaraiya daang dangyeli yela 'ku 'Juuhi ni ang daang 'bi 'Juuda aning
Jeruuselem 'puong ni. Iisiriel Naangmini ang daang kaariba ni 'yuoring
bang daang dangyeli yela 'kubo.
2 A 'jung Siyaalitiyal 'bi-dau Zeruubabel aning Joozadak 'bi-dau Jeesuwa
daang 'ihiyeng a 'piili ka ba me Naangmini 'deu ni ang 'bi Jeruuselem
'puong ni. Naangmini dangyeriba ni daang puoye ba ingang, a
sunginiba.
3 A wagiri ning u 'ju ka Taatenai, 'gbendige ni ang 'bi a mangganginin
ni kaara aning 'Siitar 'Boozenai aning ba 'tuuring-taa daang wa ba seng
a wa yeli ngaang 'kubo: Ning'buong 'kuye nuori ka ye me a
Ngming'puohi 'de-kpong nga a baahi a daangguoma nga ming?
4 'Beng la ting daang puri a daba ni ang miera a 'deu nga ni 'yoe 'kubo.
5 Che ba Naangmini ni 'ninge daang 'biye a 'Juuhi ningbera ingang. A
'jung ba daang ba tuong veng bang bahi a tuma bilaang a gara ka a yeli
daang wa wa Daraiyus seng. 'Beng la ka tuola ang seu daang 'yi
Daraiyus seng leu gaa a yeli nga yela.

6 Gbangu ni Taatenai ang daang tuoli ni kanga la nga:
A Manggangini 'gbendige ni kaara, aning 'Siitar 'Boozenai, aning u 'tuuring-taa, 'karichihi ni ang 'bi a manggangini 'gbendige ning seu gbangu nga 'ku Naa Daraiyus.
7 Ngaang daang seu gbangu ni bang daang tuoli 'kuu ni 'puong: Naa Daraiyus, maahuu 'bi i seng yaga jaa.
8 Ti buorang ka naa bang ka ti ti kpeye 'Judiiya 'gbendige ni gaa a Naangmingkpong 'de-kpong ni. Ba mieruung ning 'ku-tiinha, che dogina daari ming u daangguomang. A tuma nga 'cheneng 'ningbi-jieng ka u yela gara 'ningbi-toori ba 'nuuhing.
9 'Beng la ting jugihi a ningbera, che yeliba ngaang: Ning'buong 'kuye nuori ka ye me a Ngming'puohi 'de-kpong nga a baahi a daangguoma nga?
10 Ti jugihibang ba 'yoe ming ka ti tuong seu ba 'ju-daangba ni 'yoe a wa 'kui 'duoho.
11 'Beng la bang die ti jugihibu ni ngaang: Sagbani aning 'teng-gbani Naangmini ni tungtuniba la ti. Ti la mieriye a Ngming'puohi 'de-kpong ni ang daang me 'yuong-jemaa ang pari ni. Una ka Iisiriel nakpong kanga daang me a baahuu ni.
12 Che ti ba'mine ang daang dang a arijena Naangmini ni 'su-kpiengaa 'jung, u daang dibang ing Baabilong naa Nebiukadineezer, Kali'diiya 'deenhuu ni 'nung. Ung daang ngma a Ngming'puohi 'de-kpong nga che nyogihi a niba ming gaaning Baabilong.
13 Che Baabilong naa Sairus fora 'yuoni ingang Naa Sairus daang 'bingye 'begu kanga ka a Naangmini 'deu nga me.
14 A Naangmini 'deu salima aning a wari bungmaanihi ni ming Nebiukadineezer ang daang di 'yining a Ngming'puohi 'de-kpong ni ang 'bi Jeruuselem 'puong a 'tuo ti ing Baabilong bagi'de-kpoming ni, Naa Sairus daang 'ihaang a Baabilong bagi 'de-kpoming. Ung daang dia 'ku nie kanga bang buona Sesibaazer. Unani ung daang 'bing paalikaara ni la bila.
15 Ung daang yeli 'kuu: Di buunhu nga. Taraa gaaning a Ngming'puohi 'de-kpong ni 'jie, 'beng 'bi Jeruuselem 'puong ni. Ka i i ka Naangmini 'deu ni la me u 'jikoree ning.

16 'Beng la ka Sesibaazer ning u 'ju daang wa 'bing a Naangmini 'deu ni ang 'bi Jeruuselem 'puong ni 'muni. Che a 'piili bila wagiri, 'haali a waana nga, a 'deu nang mierang. U nang ba baahi.

17 Bila 'jung, pampana ka naang nung, u veng ka ba bo a bungnanee 'deu ning ang 'bi Baabilong 'puong ni, a nye ka a 'woye bila ka Naa Sairus daang 'bingye mara ka a Naangmini 'deu nga ang 'bi Jeruuselem 'puong ni me bii. Che ka Naa 'wuliti yeli ni ung nyogi a yeli nga 'puong.

Daraiyus mara ni

6 'Beng la ka Naa Daraiyus daang 'bing mara kanga bang wilihi a yeli'kori gbama 'bingjie ni. 'Beng bang da mang 'binne bungnanee Baabilong 'puong.

2 Aakimeta 'puong ming, na'de-kpong ni ang 'bi 'Miidiya 'gbendigeng ni, ba daang nyiye gbangu kanga bang seu ngaang u ingang:

3 Naa Sairus naalung 'yuong fora ingang, u daang 'bingye mara kanga a'wo Naangmini 'deu ni ang 'bi Jeruuselem 'puong ni yela ngaang: Veng ka a 'deu la me. 'Beng bang daang mang 'ihe sarikihi ni. Veng ka u 'muni ming 'bing 'gbing 'gbing ka u 'duobu i 'kiyubitihi lijaata, ka u yelingu ming i 'kiyubitihi lijaata.

4 Ka ba di 'ku-tiinha a me 'sugili taa 'jiihi ata che di dapaani ming 'sugili 'jiyeni. Naa 'libie 'bingjie ning ka a sama na yeu 'yi.

5 Naangmini 'deu salima aning a wari bungmaanihi ni ming Nebiukadineezer ang daang 'ohi 'yining a Ngming'puohi 'de-kpong ni ang 'bi Jeruuselem 'puong a waaning Baabilong ni na leuhi tihing. Ba na leu taraang gaaning a Ngming'puohi 'de-kpong ni ang 'bi Jeruuselem 'puong ni, ka kanga jaa leu gaa u 'yijie. Naangmini 'deu ning bang na 'bimaa.

6 Bila 'jung pampana, ina Taatenai ang i a Manggangini paalikaara, ka 'Siitar 'Boozenai, aning ye 'tuuring-taa Peerisiya niba ni ang 'bi a Manggangining ni, ye laali 'beng gaa toori jaa.

7 Ye 'ihi ye 'nuuhi a Naangmini 'deu nga tuma ingang. Ye veng

ka a 'Juuhi paalikaara aning a 'Juuhi ningbera me a Naangmini
'deu nga u ahi'jie ning.
8 A 'yi bila 'puoring, n la 'binniye mara a'wo bila nga yeng na i
'ku a 'Juuhi nga ningbera a Naangmini 'deu nga miebu yela: A
naang na yeu a sani a 'yi lam'poohi ni ang 'yi a Manggangini ni.
Ye yebaa 'dayeni a 'ku a daba nga ka yeli jaa ta wa legiba.
9 Bung jaa ming bang hiena a'wo nadapola, pidee, aning pipola
bang na 'ihining sarika nyugiruu 'ku Arijena Naangmini, 'wiit,
yaarung, waing aning kpaang, a 'tuuro bung ni a Ngming'puohi
'yi-dieriba ni ang 'bi Jeruuselem 'puong ni ang na buora, ye
'kuribo 'beu la 'beu jaa a ta wa nagira.
10 Ye i bila ka ba tuong mang 'ihe sarikihi ang sigihi 'kuro Arijena
Naangmini ni, che 'puoho a naa ning u 'bi-daba laangfiilung
ming yela.
11 Mang la 'binne mara ming ka nie jaa ang na garihi a no'binnuu
nga, ba 'vigi u 'deu wega ti ba di a ningbalaa 'tu a wega ingang
che veng ka u 'deu leu tam'puori a bila nga yela.
12 Che ka a Naangmini ni ming ang mang veng ka u 'yuori
kpeling 'beng ni saang naa bii buurii jaa ang na di ba 'nuuhi
garihi niu, bii a ngmahi a Naangmini 'deu nga ang 'bi
Jeruuselem 'puong ni kpeleng kpeleng. Maang Daraiyus la
'binne a mara nga. Veng ka bila tung 'ningbi-jieng.

A Ngming'puohi 'de-kpong baahibu
aning bang diu 'ku Naangmini

13 'Beng la ka Taatenai, a Manggangini 'gbendige kaara, ka 'Siitar
'Boozenai aning ba 'tuuring-taa ni daang di 'ningbi-jie ining yeli ni Naa
Daraiyus ang tuoli ni.
14 A 'jung a 'Juuhi ningbera daang meyeng, ka ba yela jaa daang 'chene
sung a 'tuuro Haagai, a dangyera aning Iid'o 'bi-dau Zekaraiya
dangyelibung. Bang daang meu, a baahuu a 'tuuro Iisiriel Naangmini
no'kuruu ning, aning Sairus, Daraiyus aning Peerisiya naa
Aritazeerikisis no'binnuu ni ingang.
15 A Ngming'puohi 'de-kpong daang meyeng baahi 'Ee-dar 'chiu 'beri ata
daari. Naa Daraiyus naalung 'yuomo ayuobi 'puong daang la bila.

16 'Beng la ka Isi'reeli niba, a Ngming'puohi 'yi-dieriba, a 'Liivai niba ni aning banani ang daang 'yi ngminyogibu 'puong ni buurii chelii daang di nyengka a weli Naangmini 'deu nga 'bing 'ku Naangmini.
17 Bang daang 'ihi sarikihi a Naangmini 'deu nga weli'kuubu wagiring: Nadee koo, pidee koohi a'yi aning pipola koohi anaahi. A'wo Isi'reeli ming jaa beu sarika, budee 'pie ning a'yi a 'tuuro Isi'reeli buura ni singbung daang la.
18 Bang daang 'bing wagirihi ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba tuna ba 'sii 'sii, ka a 'Liivai niba ni ming tuna ba 'sii 'sii. Bang kaara Naangmini tuma ni Jeruuselem 'puong a'wo ang seu 'Moosis Gbangu 'puong bila ni.

A Paribahi 'Tigiri

19 Ka banani ang daang 'yi a ngminyogibu 'puo ni buurii daang 'di a Paribahi 'Tigiri a fora 'chiu dau 'pie aning anaahi daari.
20 'Bojung a Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a 'Liivai niba daang pegiye ba miihi 'yi degiri ingang. Ba jaang daang i 'forifori a 'tuuro 'Moosis 'begu ning. Bang daang korigi a Paribahi pipola ni 'ku banani ang daang 'yi a ngminyogibu 'puo buurii ni jaa, a korigi 'ku ba ba'biihi Ngming'puohi 'yi-dieriba ni aning ba miihi ming.
21 'Beng la ka a Isi'reeli niba ni ang daang 'yi ngminyogibu 'puo leu wa ni daang 'di. Ba ning banani jaa ang daang weli ba miihi 'yi a 'teng-gbangu paalihi ni degiri ingang ka ba bo Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini ning daang lang 'di.
22 Bang daang 'di a Paanuu Ang Ba Tari Bura 'Tigiri ni 'beri ayo'poin aning nyengka. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana daang iyeng bang tari nyengka, a daang leuhi Asiiriya naa ni haakila ba iinhing ung daang sungba a Naangmini 'deu miebu tuma ni ingang. Iisiriel Naangmini ni la bila.

Eezira waye Jeruuselem

7 A yela nga 'puoring Peerisiya naa Aritazeerikisis naalung sanga ka Eezira daang wa. 'Sireeya 'bi-dau daang la Eezira. Azaraiya 'bi-dau daang la 'Sireeya, Hilikaiya ming 'bi-dau daang la Azaraiya.
2 Saalum 'bi-dau daang la Hilikaiya, 'Zeedok ming 'bi-dau daang la Saalum, Ahaitub ming 'bi-dau daang la 'Zeedok.

3 Amaraiya 'bi-dau daang la Ahaitub, Azaraiya ming 'bi-dau daang la
Amaraiya, 'Mireeyot ming 'bi-dau daang la Azaraiya.
4 'Mireeyot 'bi-dau daang la Zerahaiya, Uuzai ming 'bi-dau daang la
Zerahaiya, Buukai ming 'bi-dau daang la Uuzai.
5 Abiisua 'bi-dau daang la Buukai, Fiiniyas ming 'bi-dau daang la
Abiisua, Eli'ee-zer ming'bi-dau daang la Fiiniyas, Eerong, a
Ngming'puohi 'yi-dierikpong ni ming 'bi-dau daang la Eli'ee-zer.
6 A Eezira nga daang 'yiye Baabilong 'do wa. U daang iye 'begu
karimakpong 'Moosis 'begu ni Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel
Naangmini ang tihi ni ingang. A naa daang iyeng ka Eezira nye bung
jaa ung suhi, a 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana u Naangmini 'nu ni ang
daang 'bi u ingang ni 'jung.
7 A Isi'reeli 'biihi 'mine, a Ngming'puohi 'yi-dieriba, a 'Liivai niba, a
'yiengyienibe, a 'di-nokpong kaariba aning a Ngming'puohi 'deu
tungtuniba ming daang 'do waye Jeruuselem. Naa Aritazeerikisis
naalung 'yuomo ayo'poin ingang daang la.
8 Ka Eezira daang wa Jeruuselem 'chiuri a'nu 'puong, a naa naalung
'yuomo ayo'poin ingang.
9 A fora 'chiu 'be-fora daari ung daang 'piili u sori ni a 'yi Baabilong, a
daang wa Jeruuselem a 'chiuri a'nu daana ni 'be-fora daari, a 'tuuro u
Naangmini 'nu-sung ni ang daang 'bi u ingang 'jung.
10 'Bojung Eezira daang jeriye u 'sikiring ka u bo Ba Tari Baahaa Daana
'Begu ni, a 'tuuro a 'Begu che 'wuno u yeli'tuurihi aning u no'binnihi ni
Isi'reeling.

Naa Aritazeerikisis gbangu ni ung seu 'ku Eezira ni

11 Gbangu ni Naa Aritazeerikisis ang daang 'ku Eezira, a Ngming'puohi
'yi-diera, a 'begu karima, una ka u bangbu jigi Ba Tari Baahaa Daana
noe aning u yeli'tuurihi ni ung 'ku Iisiriel ni yeli'bie 'puong ni kanga la
nga:
12 Na'mine naa Aritazeerikisising seu a 'kuro Eezira,
Ngming'puohi 'yi-diera ni, Arijena Naangmini 'Begu ni karima:
Maahuu ang paali 'bi i seng.
13 N 'binniye mara ka banani jaa ang na 'yi ba miihing Isi'reeli
niba ang 'bi n paaluu 'puong ka ba nii na 'do gaaye Jeruuselem

ni, ba nii na bang garang. Bila la banani ming ang na 'yi a Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a 'Liivai niba 'puong ba miihing ka ba nii na gaa.

14 Naa ning u kawan-iriba bayo'poin ni tuniing ing na ti piehi 'Juuda aning Jeruuselem a'wo i Naangmini 'Begu ni ang 'bi i 'nung ni yela.

15 Tari a wari aning a salima ni ming naa aning u kawan-iriba ang di 'ku Iisiriel Naangmini jaala ni garaning. Una ka u kpe'jie 'bi Jeruuselem 'puong ni.

16 Tari a wari ning a salima ni ming jaa ing na nye 'yi Baabilong paaluung garaning. Taraa lang ning a niba ning a Ngming'puohi 'yi-dieriba miihi buobu sarika ni ang na 'ihi jaala tihi ba Naangmini 'deu ni ang 'bi Jeruuselem 'puong ni garaning.

17 Bila 'jung, i anie che di a 'libie nga daning nadee, pidee, aning pipola, a lang ning ba bung'bie sarikihi aning ba bung'nyuurihi sarikihi jaa. Ka i 'ihaa i Naangmini 'deu ni ang 'bi Jeruuselem 'puong ni sarika 'ihijie ning.

18 Che yeli jaa ming i ning i ba'biihi ang na nye ka u sumang ka ye di a wari ning a salima chelii ining, ye i bila a 'tuuro ye Naangmini buobung.

19 Buunhu ni ming bang di 'kui i Naangmini 'deu tuma yela ni, ka i tihi a jaa kpeleng kpeleng Jeruuselem Naangmini ni 'ningbi-tooring.

20 Che ka bung jaang ming nang wa hiena i Naangmini 'deu ning, ka anang ta ka i 'ihuu, yeu u sani a 'yi a naa bungnanee 'deu ning.

21 Che maang, 'haali maang naa Aritazeerikisis, n 'binniye mara a 'kuro a bungnanee 'de-kaariba ni jaa ang 'bi a Mangganing ka bung jaa Eezira, a Ngming'puohi 'yi-diera, Arijena Naangmini 'Begu karima ni ang na buora ye seng, ye iu 'kuu 'ningbi-jieng.

22 'Kuu ka a sing wari taalentihi koo, 'wiit koorihi koo, waing baatihi koo, kpaang baatihi koo, yaarung ang ba tari maahibu.

23 Bung jaa yela Arijena Naangmini ni ang 'ku nuori, ba iu 'ningbi-jieng a 'ku Arijena Naangmini 'deu ni. Wala 'jung ka

'su-kpiengaa na 'bi a naa ning u 'bi-daba paaluung?

24 Ting la yera 'kuriye ming ka sori 'chibe ka ba die lam'poo, naachieha, bii 'tuobu lam'poo a 'yi a Ngming'puohi 'yi-dieriba, 'Liivai niba, 'yiengyienibe, 'di-nobera kaariba, Ngming'puohi 'deu tungtuniba, bii a Naangmini 'deu nga tungtuniba ni kanga jaa seng.

25 Che ina Eezira, a 'tuuro yeng ni Naangmini ang 'kui ni, 'ihi dantoonhiba aning saringmaariba ang na ngmaara niba ni jaa ang 'bi a Manggangining ni saree. 'Ihi bamahi jaa ang bang i Naangmini 'begiri ni. Che ka i 'wuno banani ming ang ba bamaa ni.

26 Nie ni jaa ang kung 'tuuro i Naangmini 'begu aning a naa 'begu, ba ngmaa u saree nyagihuu nyagihuu. Ka 'kuung la, ka karibahibu la bii ka buunhu faabu la bii ka pagibu la, ba 'kuu.

27 Ti ba'mine Ba Tari Baahaa Daana Naangmini ning 'so pegiri. Unang di a yelibalaa nga to ing a naa 'sikiring, ka u maali Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni ang 'bi Jeruuselem 'puong ka u viela.

28 U vengyeng ka u nungbu ang ba baaha tama a naa aning u kawan-iriba 'ningbi-tooring, aning a naa ningberikpienhi ni jaa 'ningbi-tooring. A 'jung n daang nyiye ingnyagihi Ba Tari Baahaa Daana n Naangmini 'nu ang daang 'bi n ingang ni 'jung. Mang daang laanhi Isi'reeli 'yi-dieriba ni ka ba nima 'do gaa.

'Yi-daangdaba ni ning Eezira ang daang leu wa ni 'yoe

8 Ba ba'mine 'deri 'yi-daangdaba la bama. Banani ming nima ang daang 'yi Baabilong 'do gaa Naa Aritazeerikisis naalung sangang ni buurigbee 'tuubu la nga:

2 Fiiniyas buurii 'puong, Guurisom. Iitamar buurii 'puong, Daaniel. 'Deevid buurii 'puong, Haatus.

3 Sekanaiya buurii 'puong, 'Peeros buurii 'puong Zekaraiya. Daba koo aning 'pihinung ming daang seu ba 'yoe u seng.

4 'Peehat 'Moo-ab buurii 'puong, 'Eelai 'Ihiyoyiinai, Zerahaiya 'bi-dau ni. Daba koohi a'ying daang 'bi u ming seng.

5 Sekanaiya buurii 'puong, Ben 'Jaheezi-el. Daba koohi atang daang 'bi u ming seng.

6 'Eeding buurii 'puong, 'Ii-bed, Joonatang 'bi-dau ni. Daba 'pihinung daang 'bi u ming seng.
7 'Iilam buurii 'puong, Je'seeya, Atalaiya 'bi-dau ni. Daba lijaata aning 'pieng daang 'bi u ming seng.
8 Sefataiya buurii 'puong, Zebadaiya, Maikel 'bi-dau ni. Daba lijaanaahing daang 'bi u ming seng.
9 'Joo-ab buurii 'puong, 'Obadaiya, Jehaiyel 'bi-dau ni. Daba koohi a'yi aning 'pie ning ba'niing daang 'bi u ming seng (218).
10 Seelomit buurii 'puong, Ben 'Jo-sifaiya. Daba koo aning lijaatang daang 'bi u ming seng.
11 'Biibeeyai buurii 'puong, Zekaraiya, 'Biibeeyai 'bi-dau ni. Daba lijeri aning ba'niing daang 'bi u ming seng.
12 Aazigad buurii 'puong, 'Joheenang, Haakatang 'bi-dau ni. Daba koo aning 'pieng daang 'bi u ming seng.
13 Adonaikam buurii ni baahaa 'puong, banani 'yoe ang la ama ni: Eliifelet, 'Jiyii-el aning 'Simeeya. Daba lijaatang daang 'bi u ming seng.
14 Biigivai buurii ni ming 'puong, 'Yuutai aning 'Zee-bud. Daba lijaata aning 'pieng daang 'bi ba ming seng.

Jeruuselem leugaabu

15 'Beng la mang daang laanhiba a mani ni ang 'puoro gara 'Aheeva ni 'kongkogiring. Ting daang maali kampu kpe 'beng 'beri ata. Mang daang kaa a niba aning a Ngming'puohi 'yi-dieriba 'puong, che n daang ba nye 'Liivai buurii jaa 'beng.
16 'Beng la mang daang tung buong Eli'yee-zer, Aariel, 'Simeeya, Eli'neetang, 'Jeerib, Eli'neetang, 'Neetang, Zekaraiya aning Mesuulam, a 'yi-dieriba, a tung buong Joiyarib aning Eli'neetang ming. Daba nga 'ningbiri ang 'yuo daang la.
17 Mang daang 'kubo nuori ka ba ti 'ku Iid'o, 'yi-daangdau ang 'bi Kasiifiya. Mang daang yeliba bila ni bang na yeli 'ku Iid'o aning u ba'biihi, a Ngming'puohi 'deu tungtuniba ni ang 'bi Kasiifiya ni, ka ba wa 'kuti tungtuniba ti Naangmini 'deung.
18 'Beng la, a 'tuuro ti Naangmini 'nu-sung ni ang daang 'bi ti ingang ni 'jung, bang daang wa 'kuti dau 'ningbiri ang 'yuo. U daang iye Iisiriel 'bi-dau 'Liivai buurii. 'Liivai 'bi-dau 'Meelai 'bi-daba ni kanga daang la,

bang buonuu Serebaiya, ka u 'bi-daba aning u ba'biihi puo bang i daba
'pie ning ba'nii.
19 Ba daang 'kuting Hasabaiya aning Je'seeya, 'Mireerai buurii ni kanga,
aning u ba'biihi aning ba 'bi-daba: Ba daang iye daba lijeri.
20 A Ngming'puohi 'deu tungtuniba ming 'puong, bana ka 'Deevid ning a
'yi-dieriba daang 'lugi bang na sungina a 'Liivai niba ni, Ngming'puohi
'deu tungtuniba koohi a'yi aning lijeri (220). Ba jaa 'yoeng daang seu.
21 'Beng la mang daang muoli 'beng ka ti 'le noe 'Aheeva Konboo ni
'kongkogiring, ka ti 'sigihi ti miihi ti Naangmini 'ningbi-tooring, a
suhuu ka u 'yuo ti sori a 'ku ti ning ti bung'bilii aning ti bun'sorihi jaa.
22 'Bojung n daang joriye 'vii ka n suhi a naa ka u 'kuti 'sojehi aning
yohijonniba nga ang na bieliti, a sungti ti domihi yela a soring. 'Bonso,
ngaang ting daang yeli 'ku a naa: Ti Naangmini ni 'nu 'biye banani jaa
ang buoruu ni iinhing, a iriba sung. Che u kpiengu aning u
'su-kpiengaa 'biye banani jaa ang jaanhuu ni iinhing.
23 A 'jung ting daang 'le noe a suhi ti Naangmini ngaang yela, ung daang
die ti suhibu.
24 Mang daang weli a Ngming'puohi 'yi-dieriba ningbera ni 'pie ning ba'yi:
Serebaiya, Hasabaiya, ka ba ba'biihi ni 'pie paahi ba ingang.
25 Mang daang maahi a wari, a salima, aning a buunhu 'kubo. Ti
Naangmini 'deu 'kuubuhi ni a naa aning u kawan-iriba aning u ningbera,
aning Isi'reeli nie jaa ang daang 'bibeng ang 'ihi tihi la bila.
26 N daang maahiye wari taalentihi koohi ayuobi aning 'pihinu (650), wari
bungmaanihi nga a tiinhuu ang sing taalentihi koo, sannii taalentihi
koo.
27 Sannii peretehi lijeri nga ang i diraakimahi* 'tuhi, aning yaawa bang
'uri ang 'yi ming laahi a'yi. A daang iye nanii a'wo sannii.
28 Mang daang yeli 'kubo: Ye pegi'yiyeng a 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
A buunhu ming pegi'yiyeng. Ka a wari aning a salima ming i ye miihi
buobu 'kuubu yeng 'kuro ye ba'mine Ba Tari Baahaa Daana
Naangmini ni.
29 Ye kaara a 'jieng sung a taraa a gara yeng na ti maahaa a Ngming'puohi
'yi-dieriba ningbera, aning a 'Liivai niba, aning Isi'reeli ba'mine 'deri
*

8:27 Diraakimahi 'tuhi nga tiinhuu iyeng a'wo 'kiilohi a'nii ning chelii.

'yi-daangdaba ni ang 'bi Jeruuselem 'puong ni 'ningbi-tooring, Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni 'dekirihing.
30 A 'jung a Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a 'Liivai niba daang dieye a wari, a salima aning a buunhu bang maahi ni, a na waaning ti Naangmini 'deu Jeruuselem 'puong.
31 'Beng la ting daang 'ihi 'yi 'Aheeva Konboo ni, 'chiu fora dau 'pie ning a'yi daari a na gaa Jeruuselem. Ka ti Naangmini ni 'nu daang 'bi ti iinhing, ung daang dieti a doma 'nung aning banani ang jeng 'guti a soring ni seng.
32 'Beng la ting daang wa ta Jeruuselem, a kpe 'beng 'beri ata.
33 A 'beri anaahi daari ti daang maahiye a salima ning a buunhu 'ku Meeremot ti Naangmini 'deu ning. A Ngming'puohi 'yi-diera 'Yuraiya 'bi-dau daang la Meeremot. U ning Eli'ee-zer, Fiiniyas 'bi-dau ni daang la. Ka a 'Liivai niba ni, Joozabad, Jeesuwa 'bi-dau aning Biinuyi 'bi-dau 'Nowadaiya ming daang puo ba ingang.
34 Bung jaa nuori aning u tiinhuu daang paaliyeng. A wagiri a jaa tiinhuung daang seu 'bing.
35 Banani bang daang jaunyogihi gaaning ni 'biihi ang leu 'yi a jaunyogibu 'puo wa ni daang 'ihiye sarika nyugirihi 'ku Isi'reeli Naangmini. Iisiriel jaa tuori, nadee 'pie aning a'yi, pidee lijaanaahi aning 'pie ning ayuobi (96), pipola lijaata aning 'pie aning ayo'poin (77). Ba daang diye budee 'pie aning a'yi ming 'ihi ning beu sarika. Ama jaa daang iye sarika nyugiruu a 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
36 Bang daang di a naa noe ni 'ku u 'gbendigi-kaariba aning a paalikaariba ni ang 'bi a Manggangining ni. A 'jung ba daang 'kuye a niba aning a Naangmini 'deu ni sungbu.

Eezira ang 'puohi buurijaani 'bi-pogiba digibu yela

9 A yela nga ang daang wa i baahi, a 'yi-dieriba daang waye n 'jie a wa yeli: Isi'reeli niba ni aning a Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a 'Liivai niba ba weli ba miihi 'yi a paalihi niba iinhing. Ba ba weli ba miihi 'yi 'Keenan 'deme, Hiit 'deme, Peeriz 'deme, 'Jii-bus 'deme, Aamong 'deme, 'Moo-ab 'deme, 'Iijipiti 'deme, aning Aamor 'deme yelidega ning.
2 'Bojung ba diye ba 'bi-pogiba 'mine bang leu ba ning ba 'bi-daba pogiba, ka bila veng ka a paalibani niba jeri a buuripegi'yiruung. Siringminga,

a 'yi-dieriba ning a paalikaaribang die 'yie a yelibeu nga ingang.

3 A 'jung mang daang wa 'wong a yeli nga, n tagihiye n kparikpong aning n kpari'bile chiehi, a tagi n 'ju ning n tiengkooni 'mine vuohi che 'jing chinchang.

4 'Beng la ka nie jaa inga ang daang 'miine ning dabieng Isi'reeli Naangmini yelihung ni yela daang lang n seng banani bang daang jaunyogihi gaaning ni yelibee ni yela. Mang daang 'jing chinchang bilaang a gara 'ji-maarii sarika sanga.

5 A 'ji-maarii sarika ingang mang daang 'ihi n minga 'sigihibu ni 'puong. Mang wa tagihi n kparikpong aning n kpari'bile chiehi baahi, mang 'le 'gbinti a yaari n 'nuuhi 'ku Ba Tari Baahaa Daana n Naangmini.

6 Mang daang yeli: 'Oo n Naangmini, 'vii aning nyaaba kpemang 'haali a'wo n na lagi n 'ninge 'torii, n Naangmini. 'Bojung ti yeliba'torihi ni 'doye yaga a pari ti 'juri, ka ti saangbu ming baa 'do ta sagbama.

7 A 'piili ti ba'mine 'beri ni a waana 'jine ti 'leyeng yaga. Ti yeliba'torihi ming 'jung, bang di ti na'mine aning ti Ngming'puohi 'yi-dieriba ing a paalihi na'mine 'nung, a diti 'ku ta'kobi, a 'ku jaunyogibu, a 'ku buunhu jaahibu aning nyaaba a'wo ang 'wo bila 'jine nga.

8 Che pampana, wagiri fiing nga 'puong, ti nyiye bunye a 'yi Ba Tari Baahaa Daana, ti Naangmini seng aning ung veng ka ti chelii 'yi. Ti Naangmini 'kuting 'ji-fiing ting na 'bing ti gberi u 'ji-pegi'yiruu ning ka u nye 'yuohi ti 'ningbie che 'kuti peenhuu biela a 'yi ti 'yemilung ni 'puong.

9 'Bojung 'yemihi daang liti. Che ti Naangmini ba jaanhiti ti 'yemilung ni 'puong. U iyeng ka u nungbu ang ba baaha tati Peerisiya na'mine 'ningbi-tooring, ka u nyagihi ti iinhi, a maali Naangmini 'deu ni, a leu maali u da'boori ni me, che 'kuti daangguoni 'Juuda aning Jeruuselem 'puong.

10 Pampana, 'oo ti Naangmini, wala ting na yeli bila nga 'puoring? 'Bojung ti jaanhiye i noe.

11 A no'kurihi ing daang 'ku i tungtuniba ni, a dangyeriba a yeli: A 'teng-gbangu ni yeng kpiera ka ye ti die 'so ni iye 'teng-gbangu nga ang degining a paalihi niba degiri aning ba yelidega. Ana bang di paaluu a 'yi u bogu kanga che gara u tong ni.

12 Bila 'jung, ye ta wa dira ye 'bi-pogiba 'kuro ba 'bi-daba ka ba leura ba

pogiba. Ye ta wa digira ba ming 'bi-pogiba 'kuro ye 'bi-daba. Ye daang ta wa buora ba laangfiilung bii ba loribu jaa jaa, ka ye tuong i kpienhi a 'di a 'teng-gbangu bungsuunhi che chehi ka a i chengbuunhu 'ku ye 'biihi a gara wagiri jaa.

13 Anani jaa ang daang pagiti ni, ti yeliba'torihi aning ti 'begu saangkpong ni 'jung daang la. Che ina ti Naangmini daang ba dogihiti yaga a sing bila nga ang da sigi ka i dogihiti ti yelibee ni yela, che ing gba nang wieti sing nga.

14 Ti la jaanhi i noe 'tuubu che ka ti ning a niba ni ang ira a yelidega nga digira taa 'biihi bi? I 'suuri kung la 'ihi ti iinhing bilaang ka i ti nyuongti 'haali ka nie kung kpeling bii a 'yi ti 'puong?

15 'Oo Ba Tari Baahaa Daana Isi'reeli Naangmini, sun'tuuro lii, 'bojung ti chelii kpelingyeng a'wo ang 'be bila 'jine ni. Nyiti, ti 'biye i 'ningbi-tooring ti saangbu ni 'puong, anaa jaa ka nie jaa kung tuong ahi i 'ningbi-tooring bila yela.

A niba saangbu diebu

10 Sanga ni Eezira ang daang wa 'puoho, a diera saangbu, a 'kono che 'pu 'tengeng Naangmini 'deu 'ningbi-tooring, ka Isi'reeli daba, pogiba, aning 'bibilii langbukpong daang wa ngmaaguu 'gili. 'Bojung a niba daang 'kongyeng sung.

2 Ka Jehaiyel 'bi-dau, Sekanaiya, 'Iilam buurii ni kanga daang yeli 'ku Eezira: Ti iye ti Naangmini yelibeu aning ting di pogisaamba a 'yi a paaluu niba 'puong. Anaa jaa, che tamaa nang 'biye Isi'reeling.

3 A 'jung pampana, ye veng ka ti ning ti Naangmini ni maali 'layiri a kari a pogiba nga jaa ning ba 'biihi bahi. Ti i bila a 'tuuro n ningkpong kawani aning banani iinhi ang mang 'miine ti Naangmini nuori yela ni kawaning. Veng ka bila i a 'tuuro a 'begung.

4 'Diu 'ihi, 'bojung i 'yobeu la a yeli nga. Ti ahiye i 'puoring. Tari nyau che i bila.

5 'Beng la ka Eezira daang 'diu 'ihi a i ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba ningbera, aning a 'Liivai niba, aning Isi'reeli jaa daang po ka ba na iye bila ni ung yeli ni. 'Beng la bang daang po.

6 Ka Eezira daang 'ihi a Naangmini 'deu 'ningbi-tooring a gaa ti kpe 'Ilaiyasib 'bi-dau 'Joheenang 'deu. Sanga ni ung daang wa ta 'be, u ba

'di siimaa, u ba 'nyu kuong ming. 'Bojung u daang iriye laa'dimii banani ang 'yi a jaunyogibu 'puo leu wa ni saangbu yela.

7 Bang daang muoli 'Juuda aning Jeruuselem jaang a 'ku banani bang daang jaunyogihi gaaning ni buurii ka ba lang Jeruuselem 'puong.

8 Ka ka nie jaang ba wa wa 'beri ata 'puong, a'wo bila ni a 'yi-dieriba ning a ningbera ang 'wuli, u buunhu jaa bang na faahi. Ba na weliye u minga ming a 'yi banani ang 'yi a jaunyogibu 'puo leu wa ni langbung.

9 'Beng la ka 'Juuda aning Beenjaming daba jaa daang lang Jeruuselem 'puong, 'beri ata kpachagang. A 'chiuri awai daana 'puong daang la, a 'chiu dau lijeri daari. Ka a niba jaa daang 'jing Naangmini 'deu 'ji-gbanggbali ning, ka ba iinhi daang 'miine a yeli nga aning sakpong yela.

10 'Beng la ka Eezira, a Ngming'puohi 'yi-diera daang 'ihi ahi 'dendenge che yeli 'kubo: Ye ngmiye gberi aning yeng di pogisaamba, a maaling puo Isi'reeli saangbu ni ingang.

11 Bila 'jung, pampana ye die ye yelibee saangbu Ba Tari Baahaa Daana ye ba'mine Naangmini ni seng, che 'tuuro u buobu. Ye weli ye miihi a 'yi a paaluu niba aning a pogisaamba ni iinhing.

12 'Beng la ka a langbu jaa daang die a yeli ning kokokpiengaa: Ingya, ing yeli bila ni ting naang i.

13 Che jemaa 'bibeng, saa ming sanga la. Ti kung bang ahi 'yengeng. Yeli nga ming ba la i 'bebeyeni bii 'beri a'yi tuni. 'Bojung ti iye yaga a bori a yeli nga ingang.

14 Jaan'de, nang veng ka ti 'yi-dieriba ni ahi 'ku a langbu jaa. Veng ka banani jaa ang 'bi ti 'yie 'puuhing a di pogisaamba ni mang waana wagiri 'lugirihi 'mineng. Ba ning ba 'yie ni 'ju-daamba aning ba saringmaariba na iye bila a gara ti Naangmini 'su-kpiengaa ni ang i dabieng ni ang na wa leuhi 'yi ti iinhing a yeli nga yela.

15 'Ee-sahel 'bi-dau Joonatang aning Tiikiva 'bi-dau 'Jeehazaiya 'mine 'yoming daang chiihi bila nga. Ka Mesuulam aning Saabetai a 'Liivai nie ming daang ahi ba 'puoring.

16 'Beng la ka banani bang daang jaunyogihi ni buurii i bila. Ba daang 'lugiye Eezira, a Ngming'puohi 'yi-diera, aning ba ba'mine 'deri 'yi-daangdaba. Ba ba 'yidemeng daang buong kanga jaa 'yuori 'lugi. Bang daang 'jing a 'chiuri 'pie ni 'be-fora daari a na piehi a yeli.

17 A 'chiu-fora 'be-fora ang daang wa tara ka ba piehi daba ni jaa ang daang di a pogisaamba ni baahi.

Banani ang daang 'le buurijaani 'bi-pogiba digibu 'lomboring ni

18 A Ngming'puohi 'yi-dieriba buurii ni ang daang tari pogisaamba 'puong, bamahi bang daang nye: Joozadak 'bi-dau Jeesuwa buurii aning u ba'biihi 'puong, 'Meyasiiya, Eli'yee-zer, 'Jeerib aning Gedalaiya.
19 Bang daang 'bing nuori ka ba na bahiye ba pogiba ni. Bang daang 'le ni 'jung, ba daang 'ihiye pidari 'dungbilii 'puong ung i ba beu sarika.
20 Iimer buurii ming 'puong: 'Hanee-nai aning Zebadaiya.
21 'Heerim buurii 'puong: 'Meyasiiya, 'Ilaija, 'Simeeya, Jehaiyel, aning Uzaiyaa.
22 Paasiyur buurii 'puong: 'Eelai 'Ihiyoyiinai, 'Meyasiiya, Iisi'me-el, Netaaniyel, Joozabad, aning Eelasa.
23 A 'Liivai niba ming 'puong: Joozabad, Siimai, 'Kiliiya, u ning u 'ju la Keelita, Petahaiya, 'Juuda aning Eli'yee-zer.
24 'Yiengyienibe ni ming 'puong: 'Ilaiyasib. A 'di-nobera kaariba ming 'puong: Saalum, 'Tii-lem aning 'Yuurai.
25 Isi'reeli niba ni chelii ming 'puong, 'Peeros buurii 'puong: Ramaiya, Jezai-ah, Malikaiya, Maiyaming, Eli'ee-zer, Mali'kiija aning Bi'neeya.
26 'Iilam buurii 'puong: Matanaiya, Zekaraiya, Jehaiyel, Aabidi, Jeere'mot, aning 'Ilai-aa.
27 Zaatu buurii 'puong: 'Eelai 'Ihiyoyiinai, 'Ilaiyasib, Matanaiya, Jeere'mot, 'Zeebad, aning Azaiza.
28 'Biibeeyai buurii 'puong: Jeho'heenang, Hananaiya, Zaab'e-ai, aning Aatilai.
29 'Beenai buurii 'puong: Mesuulam, Maaluk, A'deeya, 'Jeesub, 'Siiyal, aning 'Reemot.
30 'Peehat 'Moo-ab buurii 'puong: Aadina, Keelal, Bi'neeya, 'Meyasiiya, Matanaiya, Beezalel, Biinuyi, aning Manaase.
31 'Heerim buurii 'puong: Eli'yee-zer, Isaija, Malikaiya, 'Simeeya, Siimiyong,
32 Beenjaming, Maaluk, aning Semaraiya.
33 'Hee-sum buurii 'puong: Mati'neeyi, Maatataa, 'Zeebad, Eliifelet,

Jeeremai, Manaase, aning Siimai.
34 'Beenai buurii 'puong: 'Meyadeeyai, Aamiram, 'Yuuwel,
35 Bi'neeya, 'Bedeeya, Keela,
36 Vanaiya, Meeremot, 'Ilaiyasib,
37 Matanaiya, Mati'neeyi, 'Jeeyaso,
38 'Beenai, Biinuyi, Siimai,
39 Selemaiya, 'Neetang, A'deeya,
40 Makina'dii-bai, 'Seesai, 'Seerayai,
41 'Azeeri-el, Selemaiya, Semaraiya,
42 Saalum, Amaraiya, aning 'Joosef.
43 'Niibo buurii 'puong: 'Jiyii-el, Matitaiya, 'Zeebad, Zebaina, 'Jeedo, 'Joo-el, aning Bi'neeya.
44 Bama jaang daang tari pogisaamba, ka ba 'mine gba daang tari pogiba nga ba ningba ang tari 'biihi.

'Niihemaiya Gbangu

'Niihemaiya ang 'puohi Jeruuselem yela

1 Hakalaiya 'bi-dau 'Niihemaiya yeli'bie la nga. Kiisilev 'chiu ni 'puong,
a 'yuong lijeri daana ingang ka n daang 'biye Suusang na'de-kpong ni
'puong.
2 Ka 'Hanee-nai, n ba'biihi ni kanga aning daba 'mine daang 'yi 'Juuda wa.
Mang jugihiba a 'Juuhi ni ang faa jo ni yela. Banang da kpe a
jaunyogibu 'puo che 'yi ni, a jugihiba Jeruuselem ming yela.
3 Bang yeli 'kumo: Banani ang da kpe a jaunyogibu 'puo che 'yi a 'bi a
'gbendigeng ni 'biye ngmiehibu ang i kpong aning nyaaba 'puong. A
Jeruuselem daangguoni ni ming 'leyeng che bang nyugi u 'di-nobera
ming ning 'buung.
4 Sanga ni mang daang wa 'wong a yelihung nga, n 'jingyeng a 'kong a i
nimiha 'beri yaga. N da mang 'leye nuori che 'puohi arijena Naangmini
ni 'ningbi-tooring.
5 Mang daang yeli: N suhang, arijena Ba Tari Baahaa Daana Naangmini,
'oo Naangmingkpong ang i Naangmingjoruu. Ina nga ang mang paana
i 'layiri aning i nungbu ang ba baaha 'kuro banani ang numii che 'tuuro
i noe.
6 Jaan'de, nang veng ka i 'tuorii cheliha che ka i 'ningbie ming 'yuohi, ka
i 'wong i tungtuna suhibu. Una mang suha i 'ningbi-tooring pampana,
ngminaa aning 'yienguu i tungtuniba Isi 'reeli 'biihi yela, a yera Isi'reeli
niba yelibee ni ting ii ni. N ning n ba jaga jaang i yelibee.
7 Ti iing yelibeu 'haali. Ti ba 'tu a noe, ti ba 'tu a yeli'tuurihi bii a
yeli'binnihi ni ing daang 'bing 'ku i tungtuna 'Moosis ni.
8 N suhang, nang tiehi yelihung ni ing daang 'ku i tungtuna 'Moosis nuori
a yera ngaang ni: Ka yenang saang, n na yaariyeng a paalihi 'puong.
9 Che ka yenang leu wa n seng, a wa 'tuuro n noe ni a iraa, 'haali ka
banang kari ye 'mine bahi a sagbama baahaa baahaang, che n na
laanhibang 'yining 'be a tariba waaning 'jie mang 'lugi ka n 'yuori
kpeling ni.
10 Bama la i tungtuniba aning i niba nga ing di i kpiengkpong aning i
kpiengu 'nu ni yeudie.
11 'Oo Daana, n suhang. Jaan'de nang veng ka i 'tuorii cheliha i tungtuna
suhibu aning i tungtuniba ang nyenna ka ba jora i 'yuori suhibu. Che
ka i nang veng ming ka i tungtuna yela tari 'ningbiri 'jine nga. N

suhang ka i iu hina a dau nga 'ningbi-tooring. A naa dangbuoha da lima. ('Munpiilee G. 40:1)

'Niihemaiya ang gaa Jeruuselem

2 Naisang 'chiu ni 'puong, Naa Aritazeerikisis naalung 'yuong lijeri ingang, sanga ni waing ang da wa 'bing u 'ningbi-tooring ni, mang di a waing 'ku a naa. N daang nang ba saang 'ningbiri u 'ningbi-tooring jaa.
2 Bila 'jung ka a naa daang yeli 'kumo: Wala la ing ba biera che saang i 'ningbiri? Yeli jaa naani ka 'sikiri-jeri naani. A 'jung ka dabieng daang kpema 'haali.
3 Mang yeli 'ku a naa: Ngmini na veng ka a naa 'bibe wagiri jaa. Wala 'jung ka n 'ningbiri kung saang a 'yi-kpong, n ba'mine kau'bie ni 'jie ang leu da'boo 'puong, ka u 'di-nobera 'di 'buung?
4 'Beng la ka a naa yeli 'kumo: 'Bo yeli ing buora? 'Beng la mang 'puohi 'ku arijena Naangmini ni,
5 che yeli 'ku a naa: Ka bilang wa peli naa 'puo, ka i tungtuna ming wa nye nungbu i 'ningeng yeng, n suhang ka i i ka n gaa 'Juuda. A 'yi-kpong ni n ba'mine kau'bie ang 'be ni la bila, ka n ti maaling meu.
6 'Beng la ka a poginaa ming daang 'jing pieluu, ka a naa yeli 'kumo: Wala ka i sori ni 'cheni na kauhi ta? Da'buo ming ing na la leu wa? Ka a naa 'puo daang peli ka u veng ka n gaa. Mang daang 'bing wagiri 'kuu.
7 Mang daang la yeli 'ku a naa: Ka bilang wa peli i 'puo yeng, ba 'kumo gbama ka n ti 'ku a Manggangini paalikaariba ka ba 'kumo sori ka n 'tu 'be a gaa ti ta 'Juuda.
8 Ka i 'ku 'Eesaf, a naa kongkori kaara ni ming gbangu. Ka u 'kumo dabera ka n maali a 'de-kpong kpiengaa ni ang pieli a Ngming'puohi 'de-kpong ni 'di-nuori taabuuhi, a maali a 'yi-kpong daangguoni aning 'deu ni mang na ti kpiera ni ming taabuuhi. Ka a naa daang dia 'kumo a 'tuuro n Naangmini 'nu-sung ni ang da 'bi n ingang.
9 'Beng la mang daang gaa a paalikaariba ni ang 'bi a manggangining ni 'jie a ti 'kubo a naa gbama ni. A naa daang 'ihiye 'sojehi ningbera aning 'soje yohujonniba ingma.
10 Sanga ni Sanibaalat, Hooronai 'deenhuu aning Tobaiya, Aamong 'deme 'karichi ni ang wa 'womaa, ba 'puuhi jaang daang saang, dau ang wa ka

u bo Isi'reeli niba laangfiilung ni 'jung.
11 Bila la mang daang wa Jeruuselem a wa 'bibe 'beri ata.
12 'Beng la mang daang 'ihi 'yienguu, n ning daba bawala 'mine ang da paahi n ingang. N daang ba yeli yeli ni n Naangmini ang di ing n 'sikiring ka n i Jeruuselem 'puong ni yela 'ku nie jaa. 'Dungo jaa ming daang ba 'bi n seng ka unani mang jong ni 'yong naani.
13 Mang 'yi 'yienguu a 'tu a Lohimbo 'Di-nokpong ni gaa a Diraagong 'Bulee ni aning a Sagiri 'Di-nokpong ni. Mang daang 'liinhi a Jeruuselem daangguoma ni ang 'le 'le ni aning a 'di-nobera ni ang 'di 'buung ni.
14 'Beng la mang daang gaa 'ningbi-toori ti ta a 'Bulee 'Di-nokpong aning a Naa Kongngmani ni. Che 'vuo daang 'chibe ka n 'dungo ni mang jong ni na 'tu.
15 Bila la mang daang 'yi 'yienguu 'tu a lohimbo 'do ti 'liinhi a daangguoni. 'Beng la mang leu ti 'tu a Lohimboo 'Di-nokpong ni kpe, a panaa leu wa.
16 Che a ningbera daang ba bang 'jie mang gaa bii yeli mang i. N da nang ba yeli a 'Juuhi, a Ngming'puohi 'yi-dieriba, a ningtiinha, a 'karichihi aning banani ang na tung a tuma ni seni.
17 'Beng la mang daang yeli 'kubo: Ma ye nyiye ngmiehibu ni 'puong ting 'be wa, bila nga Jeruuselem ang leu da'boo, ka u 'di-nobera ming 'di 'buung. Ye wa ka ti me a Jeruuselem daangguoni, ka ti ta la i nyaaba niba.
18 Mang daang yeliba n Naangmini 'nu-sung ang 'bi n ingang ni yela aning a naa yeli'bie ni ming ung yeli 'kumo ni. Bang yeli: Ye veng ka ti 'ihi 'dendenge a me. 'Beng la bang daang di ba 'nuuhi ing a tungsung nga ingang.
19 Che sanga ni Sanibaalat, Hooronai 'deenhuu ni aning Tobaiya, Aamong 'deme 'karichi ni aning 'Gii-sem, a 'Areebiya dau ni ang wa 'womaa, ba daang lating a diti fiengye. Ba daang yeliyeng: 'Bo muo yeng ira bila? Ye buorang ka ye die taawai a naa ingang bi?
20 'Beng la mang daang dieyeli 'kubo: Arijena Naangmini ni mingang na maali ti 'maakoo. Bila 'jung tinuu, u tungtuniba, ti na 'ihing a me. Che yena ba tari chengbung bii tuori bii tiehibu yeli jaa 'Jeruuselem 'puong.

A daangguongmieriba

3 'Beng la ka 'Ilaiyasib, a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong aning u
Ngming'puohi 'yi-dieritaa ni daang 'ihi 'dendenge a me a Piihi
'Di-nokpong ni. Ba daang weluung 'bing 'ku Naangmini che ing u 'gboe
ming. Ba daang meyeng bilaang ti ing a Koo 'deduoruu ni ingang, a
weluu 'bing 'ku Naangmini, che la me bilaang ti ing Hanaaniyel
'deduoruu ni ingang.
2 Jeeri'ko dabang daang tohi 'Ilaiyasib ingang miera. Ka Iimirai 'bi-dau
Zaakur ming tohi ba ingang miera.
3 Hase'neeya 'bi-dabang ming daang me a Jima 'Di-nokpong ni. Ba
daang ingye a wegihi a ing u 'gboe, u larihi aning u dagarihi paahi.
4 'Yuuraija 'bi-dau Meeremot ming la daang tohi ba ingang a maana 'jiihi
miera. Kooz 'bi-dau daang la 'Yuuraija. Meseezabel 'bi-dau daang la
Berakaiya. Berakaiya 'bi-dau Mesuulam la daang tohi ba ingang a
maana 'jiihi miera. Ka 'Bee-ana 'bi-dau 'Zeedok daang tohi ba ingang
a maana 'jiihi miera.
5 'Tikoowa nibang daang tohi ba ingang a maana 'jiihi miera. Che ba
ningtiinha ni daang ba di ba 'bige ing ba Daana tuma ning.
6 Ka 'Pasiiya 'bi-dau Jehoiyada aning Bes'odiiya 'bi-dau Mesuulam ming
daang maali a 'Di-nokpong 'Koree me. Ba daang ingye u wegihi che
ing u 'gboe, u larihi aning u dagarihi.
7 A tohi ba ming ingang, Melataiya, a Giibiyong 'deenhuu, 'Jeedong, a
'Miirom 'deenhuu ni, aning Giibiyong daba aning a Miizipa daba ning
daang maana 'jiihi miera. A Manggangini paalikaara ning daang
kaariba.
8 Hari'heeya 'bi-dau Uzai-el, a salima saabahi ni kangang daang tohi ba
ingang a maana 'jiihi miera. U ming ingang, Hananaiya a
turaadi-maaniba ni kangang daang tohi a maana 'jiihi miera. Bang
daang me daangguongkpiengaa a 'gili Jeruuselem bilaang ti ing a
Daangguong Yelingu ning.
9 Ka Huur 'bi-dau 'Rifeeya, Jeruuselem 'po-sintaa kaara ni ming da tohi
ba ingang a maana 'jiihi miera.
10 Haruumaf 'bi-dau Je'deeya la daang tohi ba ingang a maana 'jiihi miera
u 'deu 'ningbi-tooring. Ka Hasabinaiya 'bi-dau Haatus daang tohi u
ming ingang a maana 'jiihi miera.

'Niihemaiya Gbangu 3

11 'Heerim 'bi-dau Mali'kiija aning 'Peehat 'Moo-ab 'bi-dau Haasub la daang maali 'lombori kanga aning a Paanuu 'Deri 'deduoruu ni ming me.
12 Ka Ha'loo-hes 'bi-dau Saalum, Jeruuselem 'po-sintaa kaara ni daana ming daang tohi u ingang. U ning u 'bi-pogibang daang maana 'jiihi miera.
13 'Heenung aning Za'noowa kpieriba ning da maali a Lohimbo 'Di-nokpong ni me. Ba daang meung, a ing u 'gboe, u larihi aning u dagarihi paahi. Ba daang maaliye a daangguoni ming me bilaang ti ing a Sagiri 'Di-nokpong ning. 'Jie ni bang daang maali me ni yogulung daang iye 'kiyubitihi 'tuhi.
14 'Riikab 'bi-dau Malikaiya, Beet Hak'ii-rem paalikaara ning daang maali a Sagiri 'Di-nokpong ni me. U daang meung, a ing u 'gboe, u larihi aning u dagarihi.
15 Koli'hoo-ze 'bi-dau Saalun, Miizipa paalikaara ning da maali a 'Bulee 'Di-nokpong me. U daang meung, a 'piluu, a ing u 'gboe, u larihi aning u dagarihi. U daang maaliye a Siloowa Kongngmani ni ang 'bi a Naa Dabaga sieng ni daangguoni ming me. U daang meung bilaang ti ing a danyina ni ang 'yi 'Deevid 'Yi-kpong 'sigire ni ingang.
16 Aazibuk 'bi-dau 'Niihemaiya, Beet Zuur paaluu 'po-sintaa kaara ning daang 'bi u 'lomboring maana 'jiihi miera. U daang maaliye 'jiihi me bilaang ti ta 'jie ni ang 'bi 'Deevid kau'bie ni 'lomboring. Ung daang maali 'jiihi me bilaang ti ing a kongngmani ni ninsaalaa ang ngmaa ni ingang. Ung la me bilaang ti ing a Gandaba 'Deu ni ingang.
17 A 'Liivai niba ning daang 'bi u 'lomboring. 'Beenai 'bi-dau 'Riihum la daang kaariba bang maana 'jiihi miera. Hasabaiya, 'Ki-aila 'gbendige paaluu 'po-sintaa kaara ning daang tohi u ingang a maana 'jiihi miera 'kuro u 'gbendige.
18 Ba ba'biihi ning da 'bi u 'lomboring. Heenadad 'bi-dau Baaveyai, 'Ki-aila 'gbendige 'po-sintaa kanga ni daana kaarang daang kaariba bang maana 'jiihi miera.
19 Jeesuwa 'bi-dau 'Ii-zer, Miizipa paalikaara ning da tohi u ingang. U daang maaliye 'lombo-jaala kanga me, a 'yi ing 'duoro a jaujaubuunhu 'deu 'lombori seng ni, che gara a 'longkori-kpong ning.
20 Zaab'e-ai 'bi-dau Baaruking daang 'bi u 'lomboring a maa u minga che

maali a 'lombo-jaala ni me. U da meyeng a 'yi a 'longkori-kpong ni che gara 'Ilaiyasib, a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong ni 'deu 'di-nuori.
21 'Yuuraija 'bi-dau Meeremoting daang 'bi u 'lomboring a maana 'lombo-jaala kanga miera. U da meyeng a 'yi 'Ilaiyasib 'deu 'di-nuori a gara 'Ilaiyasib 'deu baahaang. Kooz 'bi-dau daang la 'Yuuraija.
22 U ming 'lomboring, a 'ji-gbanggbali ni dabang da 'bibe a maana 'jiihi miera.
23 Beenjaming aning Haasub la daang 'bi u 'lomboring a maana 'jiihi miera ba 'deu 'ningbi-tooring. Ka 'Meyasiiya 'bi-dau Azaraiya da 'bi ba 'ningbi-tooring a maana 'jiihi miera u 'deu 'lomboring. Ananaiya 'bi-dau daang la 'Measeeya.
24 Heenadad 'bi-dau Biinuyi la da 'bi u 'lomboring a maana 'ji-jaala kanga miera. U daang meyeng a 'yi Azaraiya 'deu seng a gara a 'longkori-kpong ni, 'haali a ti ing a 'longkoro ning.
25 'Yuusai 'bi-dau 'Peelaling daang maali 'jiihi me a 'tori a 'longkori-kpong ni. Unang daang maana 'jiihi 'deduoruu ni ang 'bi a naa 'saaju 'deu 'jusogihing ni ming ingang. 'Beng daang 'bi a pogiriba 'deu jangu sieng ni. 'Peeros 'bi-dau Pedaiyang daang 'bi u 'ningbi-tooring a maana 'jiihi miera.
26 Ka a Ngming'puohi 'deu tungtuniba ni ang kpiera 'Oo-fel 'puong ni ming daang maali 'jiihi me bilaang ti ing a 'jie ni ang 'bi Kuong 'Di-nokpong ni ang leu 'bi sa'muni seng ni ingang. Ba daang maaliye 'jiihi me a 'deduoruu ni ang daa 'yi ni ming ingang.
27 'Tikoowa nibang ming daang 'bi ba 'lomboring a maana 'jiihi miera 'lombo-jaala kangang. 'Beng tohi a 'de-kpong'duoruu ni ang daa 'yi ni ingang. Bang la me bilaang ti ing 'Oo-fel daangguoni ni ingang.
28 A pari Yohu 'Di-nokpong ni che gara, a Ngming'puohi 'yi-dieribang daang 'bibe a maana 'jiihi miera. Ba kanga jaa daang 'biye u minga 'deu 'ningbi-tooring maana 'jiihi miera.
29 Iimer 'bi-dau 'Zeedoking daang 'bi ba 'lomboring a maana 'jiihi miera u minga 'deu 'ningbi-toori ning. Sekanaiya 'bi-dau 'Simeeya, a sa'muni 'di-nokpong ni kaarang daang 'bi u 'ningbi-tooring a maana 'jiihi miera.
30 Selemaiya 'bi-dau Hananaiya aning 'Heenung, 'Zeelaf 'bi-daba ni bayuobi daanang da maana 'lombo-jaala kanga 'jiihi miera. Berakaiya 'bi-dau Mesuulam daang 'bi u 'ningbi-tooring a maana 'jiihi miera u

kpe'jie 'lombori ning.
31 Malikaiya, a salima saabahi ni kangang daang 'bi u 'ningbi-tooring a maali 'jiihi me bilaang ti ing a Ngming'puohi 'deu tungtuniba aning a bungkuohiba 'deu ni ingang. Piehibu 'Di-nokpong ni 'lomboring la bila. Ung da la me bilaang ti ing a saa'ju 'deu ni ang 'bi a 'longkorong ni ingang.
32 A salima saabahi ni aning a bungkuohibang daang maali a 'saaju 'deu ni ang 'bi 'longkorong ni aning a Piihi 'Di-nokpong kpachaga ni me.

Bang chiihi 'Niihemaiya che iu la

4 Che Sanibaalat ang daang wa 'wong ka ti la maaling mieraye a daangguoni, u 'suuri daang 'ihiyeng ung 'miing yaga jaa, a ira a 'Juuhi laara.
2 Ung daang yeli u ba'biihi aning a 'Sameeriya 'sojehi 'ningbi-tooring: 'Bo ka a 'Juu-salihi nga ira? Ba na meye daangguongkpiengaa muo 'gili ba miihi bi? Ba na 'ihiye sarikihi muo bi? Ba na baahaang 'bebeyeni bi? Ba muo na la singye a 'kubo 'yi a 'tampoeng bi? A 'kubo ni 'buung ang saang nii?
3 Tobaiya, Aamong nie ni da 'biye u 'lomboring. Ung daang yeli: Ka banang me bung jaa ka jieraa gbang egi 'do ahi u ingang, u na daaye ba 'kubo daangguoni ni loo.
4 Chelihi 'wong, 'oo ti Naangmini, 'bojung ba digiriting fiengye. Leuhi ba nyaaba 'tuo ba miihi 'juring a veng ka ba 'woning ningngminyogirihi bang tari gaaning ngminyogibu paaluu.
5 Ta wa pagira ba yelibee. Ta wa vena ka ba beu ming 'duuro 'yire i 'ningbi-tooring. 'Bojung ba dangye i 'suuri ung 'ihi a mieriba 'ningbi-tooring.
6 Bila la ting daang me a daangguoni. Ka a daangguoni jaa daang toonhi taa a 'do ta u 'duobu ni tarang. 'Bojung a niba daang iye 'siri ka ba tung tuma.
7 Sanga ni Sanibaalat, Tobaiya, a 'Areebiya niba, a Aamong niba, aning Aasidod niba ni ang wa 'wong ka ba la maanaye Jeruuselem daangguoma ni miera a 'piili furiha a 'vuuhi, ka ba 'suuri daang 'ihi 'haali.
8 Bang jaa daang lang bu ka ba wa 'pigi Jeruuselem a to yela jeri.

9 Anaa jaa che ti da 'puohiyeng 'ku ti Naangmini, che kaa ba yela 'lugi 'pigihibe bang na kaara ngminaa aning 'yienguu.
10 'Beng la ka 'Juuda yeli: A tungtuniba fanga baahang, ka sagiri ming 'bibe yaga jaa, ting ba tuona miera a daangguoni.
11 Ka ti domihi ni yeli: Ba kung bang, ba kung nye yeli jaa ming a gara ting na wa kpe ba 'puo a kuba che i ka a tuma ngmaa.
12 Bila daang la, sanga ni a 'Juuhi ni ang kpiera pieliba ni ang daang wa wa, bang yeliti gberi 'pie: Ka inang wa leu 'puori gaa 'ji-jaala jaa, ba na waye ti ingang.
13 Bila 'jung n daang 'ihiye daba ing a daangguoni 'puoring 'ji-ngmaahang, a 'jivuuhi ning. Mang daang 'bing a niba a 'tuuro ba jagihing. Bang tari ba 'takobihi, ba kpama, aning ba tama.
14 Mang daang 'liinhi che 'diu 'ihi, a yeli 'ku a ningtiinha, a 'yi-dieriba aning a niba chelee ni: Ye ta joriba. Ye tiehi Daana yela, una nga ang i kpong a i bungjoruu, che jau 'ku ye ba'biihi, ye 'bi-daba, ye 'bi-pogiba, ye pogiba aning ye 'deri.
15 Sanga ni ti domihi ni ang wa 'wong ka ti bamaang che ka Naangmini ming veng ka ba buubu ni i jaala ni, ting jaa daang leu gaa a daangguoni 'jie. Ka nie jaa leu gaa u tuma 'jie.
16 A 'piili ana wagiri ni a gara, n tungtuniba ni chelii da mang mierang che ka ba chelii ni ming pegili a kpama, a 'kuru bunglegirihi, aning a tama, che boo taanhu boobu. A 'yi-dieriba ming daang ahiye 'Juuda 'deu niba jaa 'puoring.
17 Banani ang daang miera a daangguoni 'jung aning banani ang 'tuo a 'tuobu ni daang girihiyeng a na mang di 'nuyeni miera che ka kanga ming tari jaujaubung.
18 A mieriba kanga jaang da mang giri u 'takobi u 'lomboring che miera. Ka unani ming ang mang ngmira a biengkoni ni da 'bi n 'lomboring.
19 'Beng la mang daang yeli a ningtiinha, a paalikaariba, aning a niba chelii ni: A tuma iye kpong, a yaari, ting ming welihi 'yi taa seng a daangguoni ingang.
20 'Jie jaa yeng wa 'wong biengkoni 'kuori, ye wa lang ti seng 'beng. Ti Naangmini na jau 'kuting.
21 A 'jung ti da mang tunaye a tuma che ka a daba chelii pegili a kpama, a 'yi 'ji-nyaari a gara ngmari'bie 'yiibung.

22 A wagiri ngang ming mang daang yeli 'ku a niba: Dau jaa aning u
tungtuna kpeling Jeruuselem 'puong 'ji-suorii, ka ba tuong i ti 'guribo
'yienguu che la i tungtuniba ming ngminaa.
23 A 'jung maang, n ba'biihi, n tungtuniba, aning a dau'guribo ni ang da
'tuurimo ni yeng kanga jaa daang ba yaahi ti bungyerihi. Kanga jaa da
mang tariye u jaujaubung, haali ka unang gara kuong 'jie.

'Niihemaiya ang sung ningbaaliba

5 Ka a niba aning ba pogiba daang punna yela yaga jaa ba ba'bi-taa 'Juuhi
ni ingang.
2 'Bojung 'mine daang yeliyeng: Tinuu, ti 'bi-daba, aning ti 'bi-pogiba, ti
iye yaga. Bila 'jung, ye veng ka ti bo bung'bie, a lieng 'di a ta 'kpi.
3 Ka ba 'mine ming daang yeli: Ti diye ti 'teng-gbama aning ti 'girep yori
aning ti 'deri a 'bing telima ka ti tuong da bung'bie, a kongkpong 'jung.
4 Ka ba 'mine ming daang yeli: Ti pengye 'libie ka ti yeu ti 'teng-gbama
aning ti 'girep yori 'lampoo 'ku a naa.
5 Che pampana, ti inggbama 'woniye ti ba'biihi ni inggbama, ka ti 'biihi
'woning ba 'biihi. Che ka tinuu fira ti 'bi-daba aning ti 'bi-pogiba bang
leura 'yemihi. Bang ing ti 'bi-pogiba 'mine 'yemilung 'puong. Ti ba tari
a 'muni a'wo ti na yeudieba. 'Bojung ningjaaning tari ti 'teng-gbama
aning ti 'girep yori.
6 Sanga ni mang daang wa 'wong ba 'kuori aning a yeli'bie nga, n 'suuri
daang 'ihiyeng yaga jaa.
7 Mang daang ngmi fasani 'ningbi-jieng wa baahi, mang 'miing a
ningtiinha aning a paalikaariba ingang. Mang yeli 'kubo: Ye kanga la
kanga jaa ingye u ba'bie 'libi-dogilii. A 'jung n daang buongye
langbukpong ba yela.
8 Mang daang yeli 'kubo: A 'tuuro bung ting tari, ti tuong yeudieye ti
ba'bi-taa 'Juuhi ni bang kuohi 'ku a paalihi ni. Pampana ye ba'biihi ni
yeng kuoha. Tinuung muo na daba bi? Bang ang i siriti, a bo yeli 'guo
ka ba yeli.
9 'Beng la mang yeli: Bila ni yeng ira ni ba suma. Ka a paalihi, ti domihi
ni ta wa saang ti 'yuori 'jung, ka bila a ba sigi ka ye 'chene ti Naangmini
joo 'puong?
10 N ming ning n ba'biihi aning n tungtuniba, ti mang pengbang 'libie

aning bung'bie. Jaan'de, ye veng ka ti bahi a 'libi-dogilii ingbu nga.
11 Ye leuhi ba 'teng-gbama, ba 'girep yori, ba ooliv yori aning ba 'deri 'kubo pampana, 'haali 'jine. Ye dieye a 'libie aning a bung'bie, a waingpaani aning a kpaang koo jaa 'jiyeni. Ye leuhaa 'kubo.
12 'Beng la bang daang yeli: Ti na leuhaa tihing. Ti kung die bung jaa ming ba seng. Ti na iye bila ni ing yeli ni. 'Beng la mang buong a Ngming'puohi 'yi-dieriba a veng bang po ka ba na paaliye a no'binnuu nga.
13 'Beng la mang daang nyogi n kparuu a 'ping 'ping che yeli: Bila ka Naangmini na 'ping dau jaa ang kung paali a no'binnuu nga a 'yi u 'deu aning u 'suobu ingang. Ngaang turi bang na 'pimuu bahi ka u i kpali. Ka a langbu jaa daang yeli: Ami, che 'pugi Ba Tari Baahaa Daana. 'Beng la ka a niba daang paali a no'binnuu nga.
14 Aning ming, a 'piili sanga ni bang daang 'lugimo ka n i ba kaara 'Juuda paaluung ni, a 'yi Naa Aritazeerikisis naalung 'yuong lijeri a gara 'yuong 'pihita aning a'yi ingang, 'yuomo 'pie aning a'yi la bila, ka n ning n ba'biihi ni kanga jaa ba 'di a paalikaara bung'dirihi.
15 Che a fora paalikaariba ni ang daang 'di che 'kumo ni yeng da mang 'kuriye a niba tuorihi. Ba da mang diye siimaa aning waing a 'yi a niba seng che nang la die wari sekilihi lijaa'yi paahi. Siringkoni, 'haali ba tungtuniba miihi ni da mang firaye a niba. Che maang da ba i bila, Naangmini joo 'jung.
16 Siringminga, n ming daang gaaniye a daangguoni nga tuma 'ningbi-toori. Ti daang ba da 'teng-gbangu ming jaa. N tungtuniba jaang da lang 'be a tuma yela.
17 N siimaa 'teebuling ming, 'Juuhi aning paalikaariba koo aning 'pihinung da mang 'bibe, ka banani ang 'yi paalihi ang ngmaati 'gili ba puo.
18 Bung bang da mang maali 'beu jaa da mang iye nadari bung'yeni aning pinuorihi ayuobi. Ba da mang maaliye nuohi ming 'kumo, che 'beri 'pie ming jaa waing 'irii jaa da mang yorihing. Che anaa jaa, n daang ba diera a paalikaara bung'dirihi. 'Bojung a tungkpienhi da 'gaaliye a niba nga iinhing.
19 Nang tiehi n yela n Naangmini, a ima sung a 'tuuro anani jaa mang i 'ku a niba nga ni.

Ba la chiihiye a daangguoni miebu yela

6 Sanibaalat, Tobaiya, 'Gii-sem, a 'Areebiya dau ni aning ti domihi ni
chelii daang 'wongyeng ka n la maaling meye a daangguoni. Ka
'jivuoho jaa da ba la 'bi u ingang. Che n panaa da nang ba ing a 'gboe
a 'di-noberang seni.
2 'Beng la ka Sanibaalat, aning 'Gii-sem daang tuoli n 'jie, a yeli: Wa ka
ti nye taa 'Oono 'ji-gbanggbali kurihi ni 'puong. Che ba daang 'leyeng
ka ba ima beu.
3 A 'jung mang daang tung tungtuniba ba seng, a yeli: N tunaye
tungkpong kanga. A'jung n kung tuong 'sigi wa. Wala 'jung mang na
bahi a tuma ka a jeng che ka n 'ihi 'sigire ye 'jie?
4 Che bang la tuoli a tuola nga gberi bunaahi ang wa n seng. A yeli'yeni
ni ning u 'ju mang daang yeli 'kubo.
5 'Beng la ka Sanibaalat daang la tung u tungtuna n seng a'wo ung mang
ira bila ni. A gberi 'bunu daang la bila. Ka gbangu ang ba pogi daang
'bi u 'nung.
6 Ngaang bang daang seu u 'puong:
Ba yo yeraye a paalihi 'puong, ka 'Gii-sem ming yera ka i ning
a 'Juuhi 'leyeng ka ye die taawai. A 'baye nga 'wuliyeng ka bila
'jung ing la miera a daangguoni, ka i leu ba naa.
7 Ka i 'lugiye dangyeriba ming bang na muoli i yela Jeruuselem
'puong, a yeli: Naa 'biye 'Juudang. Pampana, ba na 'kuye naa
a yela nga 'duoho. Bila 'jung, wa ka ti lang bu.
8 'Beng la mang daang tuoli u 'jie, a yeli: Yela ni ing yera ka a irang ni
kanga jaa 'chibe. Ina minga 'sikiring ang 'yi.
9 'Bojung ba jaang daang moora ka ba to dabieng ingti, a yera: Ba 'nuuhi
na chuoriye a tuma ingang, ka a ta tung. Bila 'jung, 'oo Naangmini, ing
n 'nuuhi kpiengu.
10 Bila 'puoring mang daang wa 'Simeeya 'deu. Meheetabel 'bi-dau
'Di-laiya 'bi-dau ni ang da pogi u minga ing 'deung ni la bila. Ung yeli
ngaang: Veng ka ti lang taa Naangmini 'deu ning, a Ngming'puohi
'de-kpong ni 'puong. Veng ka ti pogi a Ngming'puohi 'de-kpong 'di-noe,
'bojung ba waanang ka ba wa kui. Siringkoni, 'yienguu ba na wang ka
ba wa kui.
11 Mang yeli: Dau a'wo maang tong na 'ihi jora? N to 'buong ming la 'bibe

a na 'ihi buora u 'ju 'jie kpiera a Ngming'puohi 'de-kpong? N ba kpiera.
12 'Beng la mang daang nye ka Naangmini naaning tumuu. Tobaiya aning Sanibaalat ang di 'libie hau 'jung la ung daang dangyeli a yeli nga ingma.
13 Ngaang 'jung bang di 'libie hau. Ka ka dabieng kpema ka n i bila a tung beu, ka ba panaa nye sori a ngmaa yela 'tuomo a bang saang n 'yuori.
14 N Naangmini, tiehi Tobaiya aning Sanibaalat yela, ba tungtunihi ni 'jung. Tiehi 'Nowadaiya, a pogidangyera ni ming yela, aning a dangyeriba chelii ni ang daang 'le ka ba to dabieng ingma ni.

A daangguoni baahibu

15 'Beng la ka a daangguoni daang me baahi 'Iilul dau lijeri aning a'nu daari, 'beri 'pihinu aning a'yi 'puong.
16 Sanga ni ti domihi jaa ang daang wa 'womaa, ka a paalihi ni ang ngmaati 'gili ni ming jaa nye a yela nga ni, ba iinhi daang chuoriyeng. 'Bojung ba daang nyiyeng ka ti Naangmini ning tung a tuma nga.
17 Ana 'beri ni ming 'puong, a 'Juuda ningtiinha daang tuoliye gbama yaga jaa 'ku Tobaiya. Ka Tobaiya ming gbama daang wa ba seng.
18 'Bojung 'Juuda niba yaga niu daang tariye 'layiri, ung daang i Aaraa 'bi-dau Sekanaiya diema ni 'jung. U 'bi-dau 'Joheenang ming ang tari Berakaiya 'bi-dau Mesuulam 'bi-poga ni 'jung la.
19 Ba da mang 'kurimong u tungsuunhi 'duoho, che gara 'kuruu n ming yeliyaga ni 'duoho. Tobaiya daang seuye gbama ka u 'vugihime.

A foomarihi ni ang da leu wa ni 'yoe

7 Sanga ni a daangguoni ang daang wa me mang ing a 'gboe ming baahi, ka a 'di-nokaariba, a 'yiengyienibe, aning a 'Liivai niba ni, ka ba daang 'lugibo 'bing.
2 'Beng la mang daang di Jeruuselem ing n ba'bie 'Hanee-nai, aning Hananaiya, a 'de-kpong kpiengaa ningkpong ni 'nuuhing. 'Bojung u daang iye dau nga limaniye ang paali, ung jora Naangmini ming a gaa niba yaga.
3 Mang daang yeli 'kubo: Ka ngminaang ba mang wa tuli, ye ta wa vena ka a Jeruuselem 'di-nobera ni 'yuoro. Sanga ni bang mang wa ahi 'guro ming, veng ka ba pogi a 'di-noe che garihi a dagarihi. Ye 'ihi kaariba

a 'yi Jeruuselem kpieriba ni 'puong. Ka kanga mang 'bi 'jie ni ung kaara ning, che ka kanga ming 'bi u minga 'deu 'ningbi-tooring.
4 A 'yiri daang iye kpong a i yelingu, che u 'puo niba lieng da ba sing bung. A 'deri ming da nang ba maaling me seni.
5 'Beng la ka n Naangmini daang di bila ing n 'sikiring ka n laanhi a ningtiinha, a paalikaariba aning a niba ka ba 'yoe seu a 'tuuro ba baluu baluung. Mang daang nye gbangu kanga ang tari banani ang daang wa a fora leuwaa ning ni 'yoe. Ngaang daang seu u 'puong:
6 A 'gbendige niba ni ang 'yi a jaunyogibu leu wa ni la bama. Bana ka Baabilong naa Nebiukadineezer daang nyogihi gaaning ni. Banang daang leu wa Jeruuselem aning 'Juuda, ka kanga jaa da mang leu gaa u 'yiri ni.
7 Banani ning Zeruubabel ang daang wa ni la bama: Jeesuwa, 'Niihemaiya, Azaraiya, 'Reyamaiya, 'Nehameenai, Mooredekai, Biilisang, Miisiperet, Biigivai, 'Niihum, aning 'Bee-anaa. Isi'reeli 'deme daba nuori daang la nga:
8 'Peeros buurii: 'tuhi a'yi, koo, lijaata aning 'pie ning ba'yi (2,172).
9 Sefataiya buurii: koohi ata, lijaata aning 'pie ning ba'yi (372).
10 Aaraa buurii: koohi ayuobi, 'pihinu aning ba'yi (652).
11 'Peehat 'Moo-ab buurii, ka Jeesuwa aning 'Joo-ab ming buurii: 'tuhi a'yi, koohi a'nii aning 'pie ning ba'nii (2,818).
12 'Iilam buurii: 'tuhi aning koohi a'yi aning 'pihinu aning banaahi (1,254).
13 Zaatu buurii: koohi a'nii, lijaa'yi aning ba'nu (845).
14 Zaak'e-ai buurii: koohi ayo'poin aning lijaata (760).
15 Biinuyi buurii: koohi ayuobi, lijaa'yi aning ba'nii (648).
16 'Biibeeyai buurii: koohi ayuobi, lijeri aning ba'nii (628).
17 Aazigad buurii: 'tuhi a'yi, koohi ata aning lijeri aning ba'yi (2,322).
18 Adonaikam buurii: koohi ayuobi, lijaata aning bayo'poin (667).
19 Biigivai buurii: 'tuhi a'yi, lijaata aning bayo'poin (2,067).
20 'Eeding buurii: koohi ayuobi, 'pihinu aning ba'nu (655).
21 Hezekaiya baluu 'Ee-ter buurii: lijaanaahi aning 'pie aning ba'nii (98).

22 'Hee-sum buurii: koohi ata, lijeri aning ba'nii (328).
23 'Biizai buurii: koohi ata, lijeri aning banaahi (324).
24 'Heerif buurii: koo aning 'pie ning ba'yi (112).
25 Giibiyong buurii: lijaanaahi aning 'pie ning ba'nu (95).
26 Beetilehem aning 'Nitoofa daba: koo, lijaanaahi aning ba'nii (188).
27 Aanatot daba: koo, lijeri aning ba'nii (128).
28 Beet Azi'mee-vet daba: lijaa'yi aning ba'yi.
29 Kiirijat 'Jii-arim, 'Kefaira, ka 'Biyiirot daba: koohi ayo'poin, lijaa'yi aning bata (743).
30 'Reemaa aning 'Giiba daba: koohi ayuobi, lijeri aning 'yeni (621).
31 Miikimas daba: koo aning lijeri aning ba'yi (122).
32 Beetel aning 'E-ai daba: koo aning lijeri aning bata (123).
33 A 'Niibo kanga ni daana daba: 'pihinu aning ba'yi.
34 'Iilam kanga ni daana daba: 'tuhi aning koohi a'yi aning 'pihinu aning banaahi (1,254).
35 'Heerim daba: koohi ata aning lijeri (320).
36 Jeeri'ko daba: koohi ata, lijaa'yi aning ba'nu (345).
37 Lood, 'Hee-did, ka 'Oono 'deme: koohi ayopoin, lijeri aning 'yeni (721).
38 'Seneeya 'deme: 'tuhi ata, koohi awai aning 'pihita (3,930).
39 A Ngming'puohi 'yi-dieriba: Je'deeya ang i Jeesuwa 'deu nie ni buurii: koohi awai, lijaata aning 'pie ning bata (973).
40 Iimer buurii: 'tuhi aning 'pihinu aning ba'yi (1,052).
41 Paasiyur buurii: 'tuhi aning koohi a'yi aning lijaa'yi aning bayo'poin (1,247).
42 'Heerim buurii: 'tuhi aning 'pie ning bayo'poin (1,017).
43 A 'Liivai niba: Jeesuwa, ka Kaadimiel buurii, aning 'Hodiiva buurii: lijaata aning 'pie ning banaahi (74).
44 A 'yiengyienibe: 'Eesaf buurii: koo, lijaa'yi aning ba'nii (148).
45 A 'di-nobera kaariba: Saalum buurii, 'Ee-ter buurii, Taalimong buurii, Aakub buurii, Haatita buurii, ka 'Soobai buurii: koo, 'pihita aning ba'nii (138).
46 A Ngming'puohi 'deu tungtuniba: Zaiha buurii, Hasuufa buurii

Taabeyot buurii,
47 'Kiiros buurii, Saiya buurii, 'Peedong buurii,
48 Leebana buurii, Haagaba buurii, Saalimai buurii,
49 'Heenang buurii, Giidel buurii, 'Gee-har buurii,
50 'Riyeeya buurii, 'Rii-zeng buurii, 'Nikooda buurii,
51 'Geezam buurii, 'Yuuza buurii, 'Fasiiya buurii,
52 'Biisai buurii, 'Miyuunim buurii, Nefiyuusim,
53 Baakibuk buurii, 'Hakuufa buurii, Haarihur buurii,
54 Baazilit buurii, Mehaida buurii, Haarisa buurii,
55 Baarikos buurii, Siisera buurii, Taama buurii,
56 Nezaiya buurii, ka Hataifa buurii.
57 Soolomong tungtuniba ni buurii: 'Sootai buurii, So'fii-ret buurii, 'Peraida buurii,
58 'Jeeyala buurii, Daarikong buurii, Giidel buurii,
59 Sefataiya buurii, Haatil buurii, Pookeret 'Zibeeyim, ka 'Eemong buurii.
60 A Ngming'puohi 'deu tungtuniba jaa aning Soolomong tungtuniba ni buurii da iye koohi ata, lijaanaahi aning 'pie ning ba'yi (392).
61 Bamang ming daang 'yi Teel 'Miila, Teel Haarisa, 'Kii-rub, Aadong aning Iimer 'do wa. Che ba daang ba tuong 'wuli ba ba 'deu bii ba buurigberi, ka ba 'yiye Iisiriel bii.
62 'Di-laiya buurii, Tobaiya buurii, 'Nikooda buurii: koohi ayuobi aning lijaa'yi aning ba'yi (642).
63 A Ngming'puohi 'yi-dieriba ming 'puong: 'Habeeya buurii, Kooz buurii, Bariziil'eyai buurii. Unang daang di Bariziil'eyai, a Giilied 'deenhuu 'bi-pogiba ni kanga bang di u 'yuori buona niu ni.
64 Bana daang boye ba buurigberi banani buurigbee ang seu 'bing ni 'puong, che ba daang ba nyia. Bila 'jung ba daang 'ihiye bana 'nu bahi a Ngming'puohi 'yi-dieri tumang.
65 Ka a paalikaara daang yeliba ka ka Ngming'puohi 'yi-dierang ba wa di a 'Yuurim aning a Tuumim pohi pohaa, ka ba ta wa 'dire buunhu ni ang pegi'yi yaga jaa ni.
66 A langbu jaa lang taa daang iye 'tuhi lijaa'yi, 'tuhi a'yi, koohi

ata aning lijaata (42,360),

67 ka ba tungtungdaba aning tungtungpogiba ang da i 'tuhi ayo'poin, koohi ata aning 'pihita aning bayo'poin ba paahi (7,337). Bang daang tari daba aning pogi'yiengyienibe ming koohi a'yi aning lijaa'yi aning 'banu (245).

68 Ba yohi da iye koohi ayo'poin aning 'pihita aning ayuobi (736). Ka ba bungtaanhi i koohi a'yi, lijaa'yi aning a'nu (245).

69 Ba nyogimahi daang iye koohi anaahi, 'pihita aning a'nu (435). Ba buunhi daang iye 'tuhi ayuobi, koohi ayo'poin aning lijeri (6,720).

70 Ka a 'yi-daangdaba 'mine daang tihi buunhu a tuma yela. A paalikaara daang 'ihiye sannii tiinhuu ang i dirakimahi 'tuhi, tahibera 'pihinu, aning Ngming'puohi 'yi-dierikpari koohi a'nu aning 'pihita (530) a 'bing a bungnanee 'bingjie ning.

71 A 'yi-daangdaba 'mine ming daang 'ihiye sannii tiinhuu ang i diraakimahi* 'tuhi lijeri, ka wari ming tiinhuu ang i minahi 'tuhi a'yi aning koohi a'yi (2,200) a tihi a tuma bungnanee 'bingjie ning. (Eezira G. 8:27)

72 Ka bung ming a niba chelii ni ang daang tihi i sannii dirakimahi 'tuhi lijeri, wari minahi 'tuhi a'yi, aning Ngming'puohi 'yi-dierikpari lijaata aning ayo'poin.

73 A'jung a Ngming'puohi 'yi-dieriba, a 'Liivai niba, a 'di-nokpong kaariba, a 'yiengyienibe, a niba 'mine, a Ngming'puohi 'deu tungtuniba aning Iisiriel jaa daang 'jingye ba 'yi-berang.

Eezira ang karing a 'begu

8 A 'chiuri ayo'poin daana ang daang wa tara, ka a Isi'reeli niba 'bi ba 'yi-berang. 'Beng la ka a niba jaa daang lang taa a'wo ning'yeni, a 'ji-gbanggbali ni ang da 'bi a Kuong 'Di-nokpong 'ningbi-tooring ni. Bang yeli Eezira, a 'begu karima, ka u waaning a 'Moosis 'begu gbangu ni. U yela ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'ku Iisiriel nuori ni.

*
7:71 Diraakimahi 'tuhi lijeri nga tiinhuu iyeng a'wo 'kiilohi koo aning lijaata aning 'pie (170). (Eezira G. 8:27)

'Niihemaiya Gbangu 8

2 Ka Eezira, a Ngming'puohi 'yi-diera daang tari a 'begu waaning a langbu 'ningbi-toori. Daba aning pogiba aning banani jaa ang na tuong 'womaa a bang a 'muni la daang lang. A 'chiuri ayo'poin daana 'be-fora daari daang la.
3 'Beng la ung daang karing a 'yi u 'puong, a 'ji-gbanggbali ni ang da 'bi a Kuong 'Di-nokpong 'ningbi-tooring ni. U daang karimuung a daba, a pogiba, aning banani jaa ang na tuong bang a 'muni ni 'ningbi-tooring, a 'piili 'beeguu a gara ngmin'tontori. Ka a niba jaa daang begi 'tobo cheliha a 'begu gbangu karingbu.
4 Ka Eezira, a 'begu karima daang 'do ahi dang'gbogilii kanga 'jung. Bila yela bang daang maaluu. Ka Matitaiya, 'Siima, Anaiya, 'Yuuraija, Hilikaiya aning 'Meyasiiya daang ahi u 'lomboring u 'nuduring. Ka Pedaiya, Miiseyel, Malikaiya, 'Hee-sum, Hasibaadana, Zekaraiya aning Mesu-ulam ming daang 'bi u 'nu-goong.
5 Ka Eezira daang 'yuo a gbangu a niba jaa 'ningbiring. 'Bojung unang daang 'do gaa a niba jaa. Sanga ni ung da wa 'yuoguu ni, a niba jaa daang 'ihi ahiye 'dendenge.
6 Ka Eezira daang pegi Ba Tari Baahaa Daana, a Naangmingkpong. 'Beng la ka a niba jaa daang die: Ami, ami, che tie tie ba 'nuuhi. Bang daang 'churi ba 'juri, ka ba 'ningbisogihi to 'tengeng che bang 'puohi Ba Tari Baahaa Daana Ngmini'puohibu.
7 Jeesuwa, 'Beenai, Serebaiya, 'Jeeming, Aakub, Saabetai, 'Ho-daija, 'Meyasiiya, Keelita, Azaraiya, Joozabad, 'Heenang, Pelaiyah aning a 'Liivai niba ni ming daang sungye a niba bang bang a 'begu 'muni. Ka a niba daang ahi ba ahi'jieng.
8 'Beng la bang daang karing 'weli 'weli a 'yi a gbangung, Naangmini 'Begu ning. Bang daang leuhuu ing ba kokoring welihi a 'ningbiri, che sungba bang bang a karingbu 'muni.
9 Ka 'Niihemaiya ang daang i a paalikaara aning Eezira ang daang i Ngming'puohi 'yi-diera che la i 'begu karima ming, aning a 'Liivai niba ni ang da mang 'wuno a niba ni daang yeli 'ku a niba jaa: A 'beu nga pegi'yiyeng a 'ku Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini. Ye ta wa 'kono bii a ira laa'dimii. 'Bojung sanga ni bang daang wa 'wong a 'Begu yeli'bie ni, a niba jaang daang 'kono.
10 'Beng la ung yeli 'kubo: Ye gaa ti 'di a bungkpaang, a 'nyu a bungnoohi

che tari a 'mine ti 'ku banani ang ba maali bung jaa ni. 'Bojung a 'beu nga pegi'yiyeng a 'ku ti Ba Tari Baahaa Daana ni. Ye ta wa ira nimiha, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana nyengka ni la ye kpiengu.

11 A 'jung a 'Liivai niba daang vengyeng ka a niba jaa i siriti, che bang yeli: Ye maa ye miihi. 'Bojung a 'beu pegi'yiyeng. Ye ta wa tara 'pu-saang.

12 Ka a niba jaa daang gaa ka ba ti 'di che 'nyu, a tori 'mine che nyengina yaga jaa, 'bojung ba daang 'wongye a yeli'bie ni bang daang yeli 'kubo ni 'muni.

13 'Too, a 'beri a'yi daari ka a niba jaa 'yi-daangdaba ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a 'Liivai niba ni daang lang Eezira seng, a 'begu karima ni. Ba daang langyeng ka ba bang a 'begu yeli'bie ni 'muni.

14 Bang daang nye ang seu a 'Begung, una ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'ku nuori a 'tuuro 'Moosis ingang ni ka a sigiyeng ka Isi'reeli niba mang kpiera sigiring a 'chiuri ayo'poin daana 'tigiri ni wagiri.

15 A daang seuyeng ming ka ba muoli a yaari a yela ba 'yi-bera jaang aning Jeruuselem 'puong, a yeli: Ye 'yi gaa a tangkpong ni ti waaning ooliv 'nuuhi, kpaang daari 'nuuhi, muritil da'nuuhi, abe 'nuuhi, aning daari ang mang bohi vaari jaa 'nuuhi, a wa maali sigiri, a'wo ang seu bila ni.

16 'Beng la ka a niba daang 'yi ti waanaa a wa maali ba sigiri. Ka kanga jaa mang maaluu u 'deu pie 'jung, bii ba jagihing, bii Naangmini 'deu ni 'yeenhing aning a Kuong 'Di-nokpong aning a 'Iifiriam 'Di-nokpong 'ji-gbanggbali 'vuo ning aning Ifiriyam 'di-nokpong 'ji-gbanggbali 'vuo ming.

17 Ka banani ang daang 'yi a jaunyogibu 'puo leu wa ni yeng baluu jaa daang maali sigiri a 'jing a sigiri luong. 'Bojung a 'piili Nuung 'bi-dau 'Joosua 'beri ni a waana ana daari ni ka Isi'reeli niba ba i bila. Ka nyengkakpong daang 'bibe.

18 'Beu la 'beu jaa ming, a 'piili a 'be-fora daari che gara a baahaa 'beu ning, u da mang kariming a 'yi a Naangmini 'Begu Gbangu ning. Bang daang 'di a 'tigiri 'beri ayo'poin. Ka langbu welipegi'yiruu daang 'bibe a 'beri a'nii daari, a 'tuuro ang 'bing bila ni.

A niba ang yeli ba yelibee

9 A 'chiu nga 'beri lijeri aning anaahi daari, Isi'reeli niba daang langyeng
a 'le nuori, a 'pili buorihi tama che ka tani 'bi ba 'juring.
2 'Beng la ka banani ang daang i Isi'reeli buurii ni weli ba miihi 'yi
saamba jaa iinhing. Bang daang ahi che die ba yelibee saangbuhi aning
ba ba'mine yeliba'torihi.
3 Bang daang 'ihi ahi ba ahi'jiihi ning a karing a 'yi Ba Tari Baahaa
Daana ba Naangmini 'Begu Gbangu ni 'puong a gara a'wo awahi ata.
Bang daang la di a'wo awahi ata 'mine ming a die ba yelibee saangbuhi
che 'puohi Ba Tari Baahaa Daana ba Naangmini Ngmini'puohibu.
4 'Beng la ka Jeesuwa, 'Beenai, Kaadimiel, Sebanaiya, Buunai,
Serebaiya, 'Beenai aning Keenanai daang ahi a 'Liivai niba
dang'gbogilii ni 'jung che tahing aning kokokpiengaa 'ku Ba Tari
Baahaa Daana ba Naangmini.
5 Ka a 'Liivai niba, Jeesuwa, Kaadimiel, 'Beenai, Hasabinaiya, Serebaiya,
'Ho-daija, Sebanaiya, aning Petahaiya daang yeli:
Ye 'ihi ahi a pegira Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini a gara
wagiri la wagiri jaa. Veng ka i 'yo-nanii nyira pegiri, Unang
'duohi gaa pegiri aning 'pugibu jaa ni.
6 Ina 'yong la Ba Tari Baahaa Daana, Inang maali sagbani,
sagbama jaa sagbani ni a lang ning a 'puo bungnaangjemaa jaa,
a maali 'teng-gbani aning bung jaa ang 'bi u ingang, a mama
aning bung jaa ang 'bi a 'puong. Inang mang 'kuro a jaa
'nyivori a kaara a 'jieng. A sagbani bungnaangjemaa ni
'puohiing Ngmini'puohibu.
7 Ina la Ba Tari Baahaa Daana Naangmini. Inang daang 'lugi
Aaburam, a taruu 'yining Kali'diiya 'deme 'tenge 'Uur 'puong,
a 'kuu 'yuori Aaburaham.
8 I da nyiyeng ka u 'sikiri limaniye paaliyeng i seng. Ing maali
'layiri niu, ka i na diye 'Keenan 'deme, Hiit 'deme, Aamor
'deme, Peeriz 'deme, 'Jii-bus 'deme aning Guurigas 'deme
'teng-gbani ni 'ku u buurii. I paaliye i nuori ni, 'bojung
sun'tuuro lii.
9 I daang nyiye ti ba'mine dogee 'Iijipiti 'puong, a 'wong ba 'kuori
ming a Manjie 'kongkogiring.

10 I daang 'wuliye 'sierihi aning yelisiela Fee'ro ingang, u tungtuniba jaa inhing, aning u paaluu niba jaa iinhing. 'Bojung i daang bangyeng ka ba jigihi ingbang. A 'jung ing daang bo 'yuori 'ku i minga, a'wo ang 'wo bila 'jine ni.

11 I daang nyogiye a mani 'po ba 'ningbi-tooring, bang 'cheng 'jikuongeeng a mani 'puong ti 'yi. Che niba ang da dogihiba yeng, i daang diba looye a 'jijulingung a'wo 'kuurii ang 'le kongkpienhi 'puong.

12 I da mang diye savaalii baaraa a dieniba 'yie ngminaa, 'yienguu ming, ing di 'buung baaraa, a 'kuribo chaanii sori ni ang sigi ka ba 'tu ingang.

13 I daang 'sigiye Sainai Tangkpong ni 'jung ming, a yeli ningba yela a 'yi sagbaning. Ing 'kubo yeli'tuurihi ang 'tori aning 'begi-miihi, yeli'binnihi aning no'kurihi nga ang suma.

14 I daang vengyeng bang bang i Peenhibu 'be-pegi'yiruu ni, che 'kubo 'wulibuhi, yeli'tuurihi ning 'begiri a 'tuuro i tungtuna 'Moosis 'nung.

15 I daang 'kubong paanuu ang 'yi sagbani ba kong 'jung, a 'ihi kuong 'yi 'pie ingang a 'kubo ba kong'nyuuri 'jung, a daang yeliba, ka ba kpe ti die a 'teng-gbani ni ing daang po ka i na 'kubong ni.

16 Che ba ning ti ba'mine daang jigihiyeng, a i kung'wong-yela a ba 'tu i no'kurihi ni.

17 Ba daang jaanhiyeng ka ba 'tu nuori. Ba daang ba tieha i tungsiela ni ing daang tung ba 'puong ni ming yela, che daang i kung'wong-yela. Ba taawai ni diebu 'puong, ba daang 'ihiye 'yi-diera a na la leu gaa ba 'yemilung ni 'puo. Che ina iye Naangmini, a mang i 'siri ka i veng 'ku, a tari bunye aning hinihung. I 'suuri ba mang 'ihe 'wieng, i nungbu ang ba baaha iye kpong yaga. I daang ba jeba bahi.

18 Haali sanga ni gba bang daang maali napolii a yeli: I ngmini ni ang tarii 'yining 'Iijipiti waaning ni la nga. Bang daang dang u 'suuri yaga jaa.

19 Che i hini'gaalii 'jung i daang ba jaanhiba bahi a 'mosogihing. A savaalii baaraa da ba mang 'yire ba seng ngminaa, a na

dieraniba 'yie a soring. A 'buung baaraa ming da ba mang 'yire ba seng 'yienguu, a 'wunibo chaanii aning sori ni ang sigi ka ba 'tu.

20 I daang 'kubong i Sie ang i sung ming ung na 'wunibo. I daang ba mong ba noe i manna ni ming, a da 'kubo kuong ba kong'nyuuri 'jung.

21 'Yuomo lijaa'yi ka i kaara ba 'jieng a 'mosogihing. Ba daang ba kong bung jaa. Ba bungyerihi daang ba 'kpi, ba gbee ming ba mori mori.

22 Che ing daang 'kubo naalihi aning paalihi ming, a nyogaa 'po 'gbendige 'gbendige. Bila la bang daang die Saihong paaluu 'so, Heesibong naa paaluu ni la bila. Bang daang la die 'Beesang naa Oog paaluu.

23 I daang wahiye ba 'biihi ming a'wo sagbani ngmari'bie, che tariba wa kpening a paaluu ni ing yeli 'ku ba ba'mine ka ba kpe ti die 'so ni.

24 Ka a niba daang kpe a ti die a paaluu 'so. Ba 'ningbi-tooring, i 'sigihiye a paaluu kpieriba, 'Keenan niba ni. Ing daang diba ing ba 'nuuhing, a langning ba na'mine aning a paaluu niba, ka ba iba bila ni jaa bang nung.

25 Bang daang jaudie 'yi-kpienhi aning 'teng-gbani ang numa. Bang die 'deri ang pa aning bungsuunhi jaa buurii 'so, kolinhi ang 'tu baahi, 'girep yori, ooliv dabagihi, ka daari ang ngmana ming daang i jemaa yaga. A 'jung ba da 'diyeng a tigi, a poli poli, che ka ba iinhi ming 'yuoro i suntung ni ang i kpong ni ingang.

26 Anaa jaa che ba daang jaanhiye nuori, che die taawai i ingang. Bang di i 'begu ni loo ba 'puoring che ku i dangyeriba ni ang daang kpaahiba ka ba leu waaniba i seng ni. Che ka a niba daang i yela ang 'ihe 'suuri yaga jaa.

27 Bila 'jung i daang dibang ing ba domihi 'nuuhing bang dogihiba. Che sanga ni bang daang wa 'bi ba tuora ni 'puong bang 'kong 'kui, ing 'womaa sagbaning. A 'tuuro i hinihung 'gaalii ni ingang, i daang 'kubong dieriba bang faaba ba domihi 'nuuhing.

28 Che bang daang wa nye peenhibu baahi, bang la tung beu i 'ningbi-tooring. Bila 'jung i da bahibang ba domihi 'nuuhing, bang 'so kpiengu ba 'jung. Che sanga ni bang wa leu wa 'kong 'kui, ing 'womaa sagbaning. I faabang wagirihi jemaa a 'tuuro i bunye ni ingang,

29 che kpaahiba ka i tuong leu tariba wa ing i 'begu ni ingang. Anaa jaa ba daang jigihang a jaanhi ka ba 'tuuro i no'kurihi ni che da tung beu i 'wulibu soe ni iinhing, ana ka nie na ira a tari 'nyivori a 'tuuro a ingang ni. Che bang daang jigihi ba bagi'bie, a i kung'wong-yela a ba 'wong.

30 Anaa jaa che i daang 'diye 'kanyiri 'kubo a gara 'yuong jemaa, a di i Sie ni ang 'bi i dangyeriba iinhing kpaahiba. Che ba daang ba 'le ka ba chelihi. Bila 'jung, ing diba ing a paalihi niba ni 'nuuhing.

31 Che i bunye kpong ni 'jung i daang ba nyuongba kpeleng kpeleng bii a jaanhiba bahi. 'Bojung ina la Naangmini, a tari bunye aning hinihung.

32 Bila 'jung pampana, ti Naangmini, Naangmingkpong, Kpiengudaana, aning Naangmingjoruu nga ang mang paana 'layiri aning nungbu ang ba baaha. Nang ta wa vena ka a tuora nga jaa ang pagiti 'woning ung i fiing i 'ningbi-tooring. Anang pagiti, a pagi ti na'mine, ti ningbera, ti Ngming'puohi 'yi-dieriba aning ti dangyeriba, ti ba'mine aning i niba jaa ni. Anang pagiriti a 'yi Asiiriya na'mine 'beri ning a waana 'jine ni.

33 Che i 'tuye sung anani jaa ang pagiti ni 'puong. 'Bojung i tungyeng aning limanihung, che ka tinuu yeng tung beu.

34 Ti na'mine, ti ningbera, ti Ngming'puohi 'yi-dieriba bii ti ba'mine kanga jaa ba 'tu i 'begu ni. Ba ba chelihi i noe aning i 'sierihi ni ing daang di 'kubo ni ming.

35 Sanga ni bang daang wa tari ba miihi naalung a nye yelisuunhi jemaa ing i 'kubo ni, ba daang ba tumii. Ba daang ba tumii a teng-gbangkaraa ni ang suma ing di 'bing ba 'ningbi-tooring ni 'puong. Ba daang ba leu'yi ba tungbee ning ming.

36 Nyiti la ni wa. 'Jine 'yemihi liti. A 'teng-gbani ni ming ing 'ku ti ba'mine ka ba 'dire u ngmama aning u bungsuunhi ni, nyiting

leu 'yemihi u ingang.
37 Ung mang 'yi tona yaga jaa a 'ku a na'mine ni ing 'bing ti 'jung ni ti yelibee 'jung. Ba 'soye kpiengu ming ti inggbama aning ti 'nii jaa iinhing, a ira ba buobu. Ti 'biye ngmiehikpong 'puong.

Niba ni ang daang tampi a 'layiri

38 Ama nga jaa 'jung, ti maanaye 'layiri kpiengaa a seuruu. Ti 'yi-dieriba, ti 'Liivai niba ni aning ti Ngming'puohi 'yi-dieriba ning di ba 'nuuhi maruu.

10 Banani ang daang di ba 'nuuhi marihi a gbangung ni la: 'Niihemaiya, a paalikaara Hakalaiya 'bi-dau ni, aning Zidikaija.
2 'Mine la 'Sireeya, Azaraiya, Jeremaiya,
3 Paasiyur, Amaraiya, Mali'kiija,
4 Haatus, Sebanaiya, Maaluk,
5 'Heerim, Meeremot, 'Obadaiya,
6 Daaniel, Giinetong, Baaruk,
7 Mesuulam, Abaija, Miijaming,
8 'Meeyazaiya, Biili'geyai, aning 'Simeeya. Bamahi daang la a Ngming'puohi 'yi-dieriba.
9 A 'Liivai niba daang la Azanaiya 'bi-dau Jeesuwa, Biinuyi ang i Heenadad 'bi-daba ni kanga, aning Kaadimiel.
10 Ba ba'biihi daang la Sebanaiya, 'Ho-daija, Keelita, Pelaiyah, 'Heenang,
11 Maika, 'Riihob, Hasabaiya,
12 Zaakur, Serebaiya, Sebanaiya,
13 'Ho-daija, 'Beenai, aning 'Binainu.
14 A niba 'yi-dieriba daang la bama: 'Peeros, 'Peehat 'Moo-ab, 'Iilam, Zaatu, 'Beenai,
15 Buunai, Aazigad, 'Biibeeyai,
16 Adonaija, Biigivai, 'Eeding,
17 'Ee-ter, Hizikaiya, Aazur,
18 'Ho-daija, 'Hee-sum, 'Biizai,
19 'Heerif, Aanatot, 'Niibai,
20 Maagipiyas, Mesuulam, 'Hiizir,

21 Meseezabel, 'Zeedok, Jaduuwa,
22 Pelataiya, 'Heenang, Anaiya,
23 'Hosiiya, Hananaiya, Haasub,
24 Ha'loo-hes, Piileha, 'Soo-bek,
25 'Riihum, Hasaabina, 'Meyasiiya,
26 Ahai'ja, 'Heenang, 'Eenang,
27 Maaluk, 'Heerim, aning 'Bee-anaa.
28 A niba chelee la a Ngming'puohi 'yi-dieriba, a 'Liivai niba, a 'di-nobera kaariba, a 'yiengyienibe, a Ngming'puohi 'deu tungtuniba, aning banani jaa ang daang weli ba miihi 'yi a paalihi niba ingang a 'ku Naangmini 'Begu ni. 'Mine la ba pogiba, ba 'bi-daba, aning ba 'bi-pogiba. Nie jaa ang daang tari bangbu aning yela 'muni 'wongbu la bila.
29 A niba jaa daang paahiye ba ba'biihi ni ang i ningtiinha ni ingang a po. Ba daang poyeng ka ba na 'cheniye Naangmini 'begu ni 'puong. A 'begu nga ka Naangmini daang 'ku a 'tuuro 'Moosis, Naangmini tungtuna ingang ni. Duhibeu daang paahiye a puobu ingang a'wo ka banang ba wa 'tu nuori. Ngaang bang daang po a yeli: Ti na chelihiye sung a 'tu Ba Tari Baahaa Daana ti Daana 'wulibu soe aning u yeli'binnihi aning u yeli'tuurihi ni jaa.
30 Ti kung mang di ti 'bi-pogiba 'ku a paaluu niba ka ba leu ba pogiba, bii a di ba 'bi-pogiba 'ku ti 'bi-daba.
31 Ka a paaluu nibang mang wa waaning bungkuohii bii bung'biri jaa ka ba kuohi a Peenhibu daari, ti kung da a bungbalaa ba seng a daari, bii 'be-pegi'yiruu jaang. Ti na mang bahiye kuobu a 'yuomo ayo'poin daanang aning sani jaa jugihibu.
32 Ti 'bingye nuori ming 'ku ti miihi ka 'yuoni jaa ti na mang ngmaaye sekeli 'pojiihi ata ka 'jiyeni i ti sani, ti Naangmini 'deu tuma yela.
33 Ti na iye bila a paanuu'lugirihi yela, a 'beu la 'beu jaa bung'bie sarika ni yela, 'beu la 'beu jaa sarika nyugirihi yela, a Peenhibu 'beu yela, a 'Chiu Paani aning 'tigirihi ni jaa ang 'bing ni yela. Ti na iye bila a bungpegi'yirihi yela, a beu sarikihi ni ang mang pogira beu 'kuro Iisiriel ni yela, aning ti Naangmini 'deu tuma jaa yela.
34 Ti pohiye pohaa a Ngming'puohi 'yi-dieriba, a 'Liivai niba aning a niba 'puong a na mang waananing a daari 'kuubu ti Naangmini 'deu ni 'puo. Ti ba'mine 'deri na mang waananiang che 'kuro taa, 'yuoni la 'yuoni jaa

a wagiri 'binnihi ning. Ka ba mang nyugiraa Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini sarika 'ihijie ning a'wo ang seu a 'Begu 'puong bila ni.
35 Ti 'bingye nuori ming a na mang waaning ti 'teng-gbangu ngmangforihi aning daari jaa ngmama jaa ngmangforihi Ba Tari Baahaa Daana 'deu 'yuoni la 'yuoni jaa.
36 Ti na mang waaningye ti 'bi-dauforihi aning ti 'nii 'bi-forihi aning ti 'dung-bera aning ti 'dungbilii 'bi-forihi ti Naangmini 'deu ni wa 'ku a Ngming'puohi 'yi-dieriba ni ang tuna ti Naangmini 'deung ni a'wo ang seu a 'Begu 'puong bila ni.
37 Ti na mang waaningye ti fora jong'buurihi, ti sarikihi, da'irii jaa ngmanii, a dangpaani aning a kpangpaani a wa 'ku a Ngming'puohi 'yi-dieriba, a wa tihi ti Naangmini 'deu 'tuobu 'deri ning. Ti na mang waaningye ti 'teng-gbangu ming 'pie toe wa 'ku a 'Liivai niba. 'Bojung a 'Liivai niba ning sigi ka ba mang diera a 'pie toe ti kuobu 'teenhi ni jaang.
38 A Ngming'puohi 'yi-diera, Eerong yaangaa ni ming na mang 'biye a 'Liivai niba seng. A 'Liivai niba ni na mang nyogiye a 'pie toe 'po 'jiihi 'pie a tari kanga 'do waaning ti Naangmini 'deu ni, a wa tihi a 'tuobu 'bingjie 'deri ning.
39 'Bojung Isi'reeli niba aning 'Liivai 'biihi ni na mang tariye a bung'bie, a dangpaani aning a kpaang sarika waaning a 'tuobu 'deri. 'Beng ka Ngming'puohi 'deu buunhu, a Ngming'puohi 'yi-dieriba ni ang mang tuna ni aning a 'di-nobera kaariba aning a 'yiengyienibe mang 'be. Ti kung jaanhi ti Naangmini 'deu ni bahi ming.

Niba ni ang kpiera Jeruuselem 'puong

11 A niba 'yi-dieriba ni daang kpieraye Jeruuselem 'puong. A niba chelee da pohiye pohaa a na 'ihi ning'yeni niba 'pie 'puong ka u wa kpiera Jeruuselem 'puong, a 'yi-kpong pegi'yiruu ning. Che ka bawai a 'pie ni 'puong ti kpiera 'yi-jaaning.
2 Ka a niba daang duhi duhisuunhi 'ku daba ni jaa ang daang 'yi ba miihing a na kpiera Jeruuselem 'puong ni.
3 Bamahi la a 'gbendige 'ju-daamba ni ang daang kpiera Jeruuselem 'puong. Che a 'Juuda 'yi-berang yeng, nie jaa da mang 'jingye u 'suobu 'jieng ba 'yi-bera ning. Bana la: Isi'reeli 'deme, Ngming'puohi

'yi-dieriba, 'Liivai niba, Ngming'puohi 'deu tungtuniba, aning Soolomong tungtuniba buurii ni.

4 'Juuda buurii ni 'mine aning Beenjaming buurii ni 'mine ming daang kpieraye Jeruuselem 'puong. 'Juuda 'biihi daang la Ataaya, Uzaiyaa 'bi-dau ni, Zekaraiya 'bi-dau ni, Amaraiya 'bi-dau ni, Sefataiya 'bi-dau ni, 'Maheelaliiyel 'bi-dau ni, Piirez buurii ni kanga.

5 Kanga la 'Meyasiiya, Baaruk 'bi-dau ni, Koli'hoo-ze 'bi-dau ni, Ha'zeeya 'bi-dau ni, A'deeya 'bi-dau ni, Joiyarib 'bi-dau ni, Zekaraiya 'bi-dau ni, Sai'lonai 'bi-dau ni.

6 Piirez buurii ni ang daang kpiera Jeruuselem 'puong ni jaa daang iye gandaba koohi anaahi, lijaata aning ba'nii (468).

7 Beenjaming buurii ming la bama: Saaliyu, ang daang i Mesuulam 'bi-dau. 'Joowed 'bi-dau daang la Mesuulam, Pedaiya 'bi-dau daang la 'Joowed, 'Kooleya 'bi-dau daang la Pedaiya, 'Meyasiiya 'bi-dau daang la 'Kooleya, Iitiel 'bi-dau daang la 'Meyasiiya, Je'seeya 'bi-dau ni.

8 Saa'liyai ming 'puoring, Gaab'e-ai aning Saa'liyai. Koohi awai aning lijeri aning ba'nii (928).

9 'Joo-el, Ziikirai 'bi-dau ni daang la ba kaara. Ka 'Juuda, Seniyuuwa 'bi-dau ni ming daang tohi a 'yi-kpong kaara 'puoring.

10 A Ngming'puohi 'yi-dieriba 'puong: Je'deeya, Joiyarib 'bi-dau ni, aning 'Jeeking.

11 'Sireeya daang la Naangmini 'deu ni 'yi-diera, Hilikaiya 'bi-dau ni, Mesuulam 'bi-dau la Kilikaiya, 'Zeedok 'bi-dau la Mesuulam, 'Mireeyot 'bi-dau la Zeedok, Ahaitub 'bi-dau ni.

12 Ba ba'biihi ni ang daang tung a 'deu tuma ni daang iye koohi a'nii aning lijeri aning ba'yi (822). Kanga la A'deeya, 'Jirooham 'bi-dau ni, Pelalaiya 'bi-dau ni, Aamizi 'bi-dau ni, Zekaraiya 'bi-dau ni, Paasiyur 'bi-dau ni, Malikaiya 'bi-dau ni.

13 A'deeya taa 'yi-daangdaba da iye koohi a'yi aning lijaa'yi aning ba'yi (242). 'Mine daang la Amaas'eyai, 'Azeeri-el 'bi-dau ni, Aazai 'bi-dau ni, Mesiilemot 'bi-dau ni, Iimer 'bi-dau ni,

14 aning ba taa, gandakpienhi. Ba daang iye koo aning lijeri aning ba'nii (128). Ba kaara daang la Zaabidiel, Haggedolim 'bi-dau ni.

15 A 'Liivai niba ming 'puong: 'Simeeya ang daang i Haasub 'bi-dau. Aazirikam 'bi-dau ni, Hasabaiya 'bi-dau ni, Buunai 'bi-dau ni.

16 Saabetai aning Joozabad, a 'Liivai niba 'ju-daamba ni 'mineng daang 'so Naangmini 'deu 'yenge tuma kaabu.
17 Kanga la Matanaiya, 'yi-diera ni ang da mang 'piili a barika'kuubu aning 'puohibu ni, Maika 'bi-dau ni, Zaabidai 'bi-dau ni, 'Eesaf 'bi-dau ni. Kanga la Bakibukaiya, una daang la a 'yiilung daana u ba'biihi ni 'puong, ka Aabida, Samuuya 'bi-dau ni, Gaalal 'bi-dau ni, Jediutang 'bi-dau ni.
18 A 'Liivai niba ni jaa ang daang 'bi a 'yi-kpong pegi'yiruu 'puong daang iye koohi a'yi, lijaanaahi aning banaahi (284).
19 Aning ming, a 'di-nokaariba ni, Aakub, Taalimong, aning ba taa ni ang da mang kaara a 'di-nobera ni daang iye koo, lijaata aning 'pie ning ba'yi (172).
20 Ka a Iisiriel chelee, a Ngming'puohi 'yi-dieriba chelee aning a 'Liivai niba chelee ni daang 'bi 'Juuda 'yi-bera jaa 'puuhing. Ka kanga jaa da mang 'bi u cheng'jieng.
21 Che a Ngming'puohi 'deu tungtuniba yeng daang kpieraye 'Oo-fel 'puong. Ka Zaiha aning Giisipa ming daang kaara a Ngming'puohi 'deu tungtuniba.
22 'Liivai niba ni ang da 'bi Jeruuselem 'puong ming kaara daang la Uuzai, 'Beenai 'bi-dau ni, Hasabaiya 'bi-dau ni, Matanaiya 'bi-dau ni, Maika 'bi-dau ni. 'Eesaf, a 'yiengyienibe ni ang da mang tuna a Naangmini 'deung ni 'bi-daba ni kanga daang la.
23 'Bojung a naa daang 'kuye nuori ba yela ka a 'yiengyienibe na mang 'soye 'lombori kanga, 'beu jaa ning u tuori.
24 Petahaiya, Meseezabel 'bi-dau ni, 'Juuda 'bi-dau 'Ziira 'biihi ni kanga da la a naa kpambie a niba 'lombori yelitarihi jaa 'puong.
25 Che a'wo a kurihing aning a yoring yeng, 'Juuda 'biihi ni 'mine daang kpieraye Kiirijat Aariba aning u kurihing, Daibong aning u kurihing, Jekaabiziel aning u 'tengbiliing.
26 Ba daang kpieraye Jeesuwa 'puong, 'Moolada 'puong, Beet 'Pii-let 'puong,
27 'Heezar Suuwal 'puong, aning 'Bii-er 'Siiba aning u kurihing.
28 Ziikilag 'puong, ka 'Mikoona aning u kurihing.
29 Ba daang kpieraye En Riimong 'puong, 'Zoora 'puong, Jaarimut,
30 Za'noowa, Aduulam, aning a 'tengbiliing, 'Leekis aning u yoring,

'Aziika aning u kurihing. A 'piili 'Bii-er 'Siiba a gara Hiinom lohimbo ning bang daang 'jing.
31 Beenjaming 'biihing ming daang 'piili 'Giiba 'puong a 'jing Miikimas 'puong, 'E-aija 'puong aning Beetel 'puong aning a kurihing.
32 Bang daang kpiera Aanatot 'puong, 'Noob 'puong, Ananaiya 'puong,
33 a kpiera 'Heezor 'puong, 'Reemaa 'puong, Giitayim 'puong,
34 a kpiera 'Hee-did 'puong, 'Zibooyim 'puong, Nebaalat 'puong,
35 a kpiera Lood 'puong, 'Oono 'puong, aning 'Nu-tungtuniba Lohimbo ning.
36 A 'Juuda 'Liivai niba 'sii 'sii ni 'mine daang 'biye Beenjaming 'puong.

A Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a 'Liivai niba

12 A Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a 'Liivai niba ning Zeruubabel, Siyaalitiyal 'bi-dau ni aning Jeesuwa ang daang wa ni la bama: 'Sireeya, Jeremaiya, Eezira,
2 Amaraiya, Maaluk, Haatus,
3 Sekanaiya, 'Riihum, Meeremot,
4 Iid'o, Giinetong, Abaija,
5 Maiyaming, 'Meadaiya, Biiliga,
6 'Simeeya, Joiyarib, Je'deeya,
7 Saaliyu, 'Ee-mok, Hilikaiya, aning Je'deeya. Bamahi daang la a Ngming'puohi 'yi-dieriba aning ba ba'biihi ni 'ju-daamba Jeesuwa 'beri ning.
8 A 'Liivai niba ming daang la Jeesuwa, Biinuyi, Kaadimiel, Serebaiya, 'Juuda, aning Matanaiya. Una ning u ba'biihing da mang diera 'yie a barika 'puohibu 'yieme 'puong.
9 Bakibukaiya aning 'Yuunai, ba ba'biihi ni ming da mang seri 'yi ahiye ba 'ningbi-tooring ba tuma 'puong.
10 Jeesuwang dogi Joiyakim. Joiyakim dogi 'Ilaiyasib. Ilaiyasibing dogi Joiyada,
11 Joiyadang dogi Joonatang, ka Joonatang ming dogi Jaduuwa,
12 Joiyakim 'beri ning, a Ngming'puohi 'yi-dieriba ba'mine jagihi 'yi-daangdaba ni daang la: 'Sireeya jaga: 'Mireeya. Jeremaiya jaga: Hananaiya.
13 Eezira jaga: Mesuulam. Amaraiya jaga: Jeho'heenang.

14 Maaluk jaga: Joonatang. Sebanaiya jaga: 'Joosef.
15 'Heerim jaga: Aadina. 'Mireeyot jaga: Heeli'keyai.
16 Iid'o jaga: Zekaraiya. Giinetong jaga: Mesuulam.
17 Abaija jaga: Ziikirai, Miiniyaming 'bi-dau ni. 'Mowadaiya jaga: Piilitai.
18 Biiliga jaga: Samuuya. 'Simeeya jaga: Jehoonatang.
19 Joiyarib jaga: Mati'neeyi. Je'deeya jaga: Uuzai.
20 Saa'liyai jaga: Kaa'leyai. 'Ee-mok jaga: 'Ii-ber.
21 Hilikaiya jaga: Hasabaiya. Je'deeya jaga: Netaaniyel.
22 Peerisiya 'deme naa Daraiyus naalung sangang, a 'Liivai niba aning a Ngming'puohi 'yi-dieriba 'yoe daang seu 'bingyeng. Banani ang daang i 'yi-daangdaba 'Ilaiyasib, Joiyada, 'Joheenang aning Jaduuwa 'mine 'beri ning la bila.
23 'Liivai buurii ni, a ba'mine 'deri 'yi-daangdaba ni ang daang 'bibe a waana 'Ilaiyasib 'bi-dau 'Joheenang 'beri ning 'yoe daang seuye a yeli'kori gbangu ni 'puong.
24 A 'Liivai niba ming 'ju-daamba daang la Hasabaiya, Serebaiya, aning Jeesuwa, Kaadimiel 'bi-dau ni. Ka ba ba'biihi ni da mang seri 'yi ahi bang 'tori taa a na 'pugiro che 'puoho barika 'sii 'sii che 'kuro taa a'wo 'Deevid, a Naangmini nie ni ang daang 'ku nuori bila ni.
25 Matanaiya, Bakibukaiya, 'Obadaiya, Mesuulam, Taalimong aning Aakub da iye 'di-nokaariba a da mang 'bi a 'di-nobera 'tuobu 'deri ning kaara.
26 Ba daang 'biye 'be Joiyakim, Jeesuwa 'bi-dau ni, Joozadak 'bi-dau ni 'bering aning 'Niihemaiya, a paalikaara, aning Eezira, a Ngming'puohi 'yi-diera ang daang i 'begu-karima ni 'beri 'puong.
27 A Jeruuselem daangguoni ni Ngmini di'kuubu daari, ba daang biehiye a 'Liivai niba ni ba 'jiihi ni jaang a na waaningba Jeruuselem ka ba wa 'di a Ngmini di'kuubu aning nyengka. Ba na iye bila ning barika 'puohibu aning 'yiembu jaa, ka peretengmirihi aning penihi aning 'konihi puo.
28 Ka a 'yiengyienibe buurii ni daang lang taa a 'yi Jeruuselem 'gbendige ni, a 'yi 'Nitoofa 'deme kurihi ni.
29 'Mine daang 'yiye Giiligal 'deu aning 'Giiba aning Aazimavet kuolihi ni. 'Bojung a 'yiengyienibe daang meye ba kurihi a 'gili Jeruuselem jaa.

30 'Beng la ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a 'Liivai niba daang i ba miihi 'forifori che i a niba, a 'di-nobera aning a daangguoni ming ang i 'forifori.
31 Mang daang waaning 'Juuda 'yi-dieriba ni a daangguoni 'ju, a daang 'ihi barika 'puohibu 'yiengyienibe 'sii 'sii jemaa 'jiihi a'yi. Kanga daang gaaye 'nuduri a daangguoni ingang, a Sagiri 'Di-nokpong ni seng.
32 Ka 'Hoseeya aning a 'Juuda 'yi-dieriba ni tarang daang 'tu ba 'puoring.
33 Ka Azaraiya, Eezira, Mesuulam,
34 'Juuda, Beenjaming, 'Simeeya, Jeremaiya,
35 aning a Ngming'puohi 'yi-dieriba buurii ni 'mine puo a tari biengkonihi: Kanga la Zekaraiya, Joonatang 'bi-dau ni, 'Simeeya 'bi-dau ni, Matanaiya 'bi-dau ni Mai'keeya 'bi-dau ni, Zaakur 'bi-dau ni, 'Eesaf 'bi-dau ni.
36 U ba'biihi ming la: 'Simeeya, 'Azeeri-el, Mila'leeyai, Giilalai, 'Meyeeyai, Netaaniyel, 'Juuda, aning 'Hanee-nai. Ba daang tariye 'Deevid, a Naangmini nie ni 'yieme bungngmirihi. Eezira, a 'begu karima ning daang die 'yie.
37 A 'Bulee 'Di-nokpong ni sieng, ba daang 'toriye 'Deevid 'Yi-kpong ni danyina ti 'do, a daangguoni danyina ning. Bang pari 'Deevid 'deu ni che 'do a gara ti ing a Kuong 'Di-nokpong ning, sa'muni seng.
38 A barika 'puohibu 'yiengyienibe 'sii ni kanga daana da gaaye 'lombo-jaala. Ka n ning a niba tarang ni daang 'bi 'puoring a daangguoni 'jung, a gara ti pari a Paanuu 'deri 'deduoruu ni che gara a Daangguong Yelingu ni ingang.
39 Ting ti 'do 'Iifiriam 'Di-nokpong ni ming, a 'do a 'Di-nokpong 'Koree ni, a 'do a Jima 'Di-nokpong ni, Hanaaniyel 'deduoruu ni, a Koo 'deduoruu ni, che gara a Piihi 'Di-nokpong ni ingang. Bang daang ti ahi a Pogiriba 'deu 'Di-nokpong ni sieng.
40 'Beng la ka a barika 'puohibu 'yiengyienibe 'sii 'sii a'yi ni daang ahi a Naangmini 'deu ning. Bila ning u 'ju ka n ning a paalikaariba tarang ni ang da puo n ingang ni daang i.
41 Ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba 'Ilaiyakim, 'Meyasiiya, Miiniyaming, Mai'keeya, 'Eelai 'Ihiyoyiinai, Zekaraiya, aning Hananaiya daang tari biengkonihi.
42 Ka 'Meyasiiya, 'Simeeya, Eli'ee-zer, Uuzai, Jeho'heenang, Mali'kiija,

'Iilam aning 'Ii-zer 'mine ming puo. A 'yiengyienibe daang 'yieneng ang 'duoro. Jezirahaiya daang la ba 'yi-diera.
43 A daari ming ba daang 'ihiye sarikabera che nyenging ming. 'Bojung Naangmini daang iyeng bang nyenging aning nyengkakpong. A pogiba aning a 'bibilii ming daang nyengingyeng. Bang daang 'wono Jeruuselem nyengka ni toori jaang.
44 A wagiri ning u 'ju bang daang 'ihi ba 'mine bang na kaara a 'tuobu 'bingjie 'deri ni. 'Beng bang mang 'binne a sarikihi, a ngmangforihi aning a 'pie toe ni. Ba daang 'ihibeng ka ba mang laanha a Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a 'Liivai niba toe ni a 'begu ang 'bing ka a mang gaa ba 'jie ni a 'yire a 'yi-bera yori ning waana inna a 'dering. 'Bojung 'Juuda daang nyengingye a Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a 'Liivai niba ni ang daang tuna ni yela.
45 Ba daang tungye ba Naangmini 'yobe-tuma aning a 'forihung iibu 'yobe-tuma. A 'yiengyienibe aning a 'di-nobera kaariba ming daang tungye a tuma. A 'tuuro 'Deevid aning u 'bi-dau Soolomong nuori bang daang tung bila.
46 'Bojung 'Deevid aning 'Eesaf 'beri ning, a sang'kongkoruu sanga ning, 'yiengyienibe 'yi-dieriba daang 'biye 'be, ka Naangmini 'pugibu aning barika 'puohibu 'yieme ming da mang 'bibe.
47 Zeruubabel 'beri ning aning 'Niihemaiya 'beri ning, Isi'reeli jaang da mang tihi a 'yiengyienibe aning a 'di-nobera kaariba toe. Ba da mang tihiye 'beu jaa tuori. Ba da mang weliye a bungpegi'yirihi ni ming 'ku a 'Liivai niba, ka a 'Liivai niba ming welaa 'ku Eerong 'biihi ni.

'Niihemaiya yelitegirihi ni baahaa

13 A daari ba daang karingyeng a 'yi 'Moosis Gbangu ni 'puong ka a niba 'wong. Bang daang nye ang seu u 'puong ka Aamong nie bii 'Moo-ab nie jaa daang ta wa kpiera Naangmini langbu ni jaa.
2 'Bojung ba daang ba di siimaa aning kuong 'tuohining Isi'reeli niba, che daang di 'libie ha 'Beelam ba yela ka u duhi duhibee ingba. Anaa jaa che ti Naangmini daang nyogiye a duhibeu leu duhisung.
3 Sanga ni bang daang wa 'wong a 'Begu, ba daang weliye a ningjera jemaa ni jaa a 'yi Iisiriel ingang.
4 Seni che ka ngaang daang wa i, 'Ilaiyasib, a Ngming'puohi 'yi-diera ni

daang 'soye kpiengu ti Naangmini 'deu 'tuobu 'deri ni iinhing. U ning Tobaiya daang langye yelikanga.

5 Ung daang maali 'de-kpong kanga 'kuu. 'Beng bang da mang 'binne a bung'bie sarikihi, a iinsens, a tungtungbuunhu, a bung'bie 'pie toe, a waingpaani aning a kpaang ni. Anani yela nuori ang da 'bing ka ba mang dia 'ku a 'Liivai niba aning a 'yiengyienibe aning a 'di-nobera kaariba ni la bila, ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba sarikihi bang 'kubo ni ming puo.

6 Che ama jaa ang daang wa ira ka n da 'chi Jeruuselem 'puong. 'Bojung Aritazeerikisis, Baabilong naa ni naalung 'yuong 'pihita aning a'yi ingang ka n daang leu gaa a naa 'jie. 'Beng la ang daang wa ira 'beri awala, mang suhi sori a naa seng.

7 Mang daang wa Jeruuselem a wa nye beu ni 'Ilaiyasib ang tung 'ku Tobaiya ni, a'wo ung daang maali kpe'jie 'kuu a Naangmini 'deu jagihing ni.

8 Ang daang ima 'pu-saang 'haali. Bila 'jung n daang vaye Tobaiya 'deu buunhu jaa 'yining a 'deung loo.

9 Bila 'puoring mang daang yeli bang maali a 'deri ang i 'forifori. Che mang daang leu tari a Naangmini 'deu tungtungbuunhu ni wa ing a 'puuhing. Ka a bung'bie sarika aning a iinsens ming da puo.

10 N da nyiyeng ming ka ba daang ba 'kuro a 'Liivai niba ba toe ni. 'Bojung a 'Liivai niba aning a 'yiengyienibe ni ang da mang tuna a tuma ni kanga jaang daang leu gaa u yoo.

11 Bila la mang da 'miing a ningbera ingang, a yeli: Wala 'jung yeng jaanhi Naangmini 'deu ni bahi? Mang da laanhiba lang taa a diba ing ba tumihing.

12 'Beng la ka 'Juuda jaa daang tari a bung'bie, a waingpaani, a kpaang 'pie toe ni waaning a 'tuobu 'bingjie.

13 Mang daang 'ihi Selemaiya, a Ngming'puohi 'yi-diera aning 'Zeedok, a 'begu karima, a 'ihi Pedaiya ming a 'Liivai niba 'puong bang i bungnanee kaariba a 'tuobu 'deu ning. 'Heenang, Zaakur 'bi-dau ni, Matanaiya 'bi-dau ning daang tohi ba ingang. 'Bojung ba daang jeribang bang i limanpaalii 'deme. Ba tuma daang la ka ba mang tora 'kuro ba ba'biihi ni.

14 Nang tiehi n yela, 'oo n Naangmini, a'wo a bila nga yela. Nang ta wa

'duuro n tungsuunhi ni mang tung 'ku n Naangmini 'deu aning u tuma ni baha.

15 Ana 'beri ni 'puong mang nye niba 'Juuda 'puong bang tuna a 'girep neu'jiihing a Peenhibu daari a waananing ka'gbine ming. Bang daang digira waing, 'girepihi, kangkanga ngmama aning 'tuobu 'irii jaa bang tari waaning Jeruuselem 'puo a Peenhibu daari ni a 'tuoro buunhi. Mang daang kpaahiba a 'beu ni bang da kuoha buunhu u ingang ni yela.

16 Taiyer daba ming daang kpieraye 'beng, a da mang waaning jima aning bungkuohi 'irii jaa. Ba da mang kuohaang a Peenhibu daari a 'ku 'Juuda 'biihi, Jeruuselem ming 'puong.

17 'Beng la mang daang 'miing a 'Juuda ningtiinha ni ingang a yeli 'kubo: 'Bo yelibeu la yeng ira bila a mang di bila degiraning a Peenhibu 'beu?

18 Ngaang naani ka ye ba'mine daang i ka ti Naangmini waaning a 'baleu nga jaa ti ingang aning a 'yi-kpong nga ming ingang nii? Che yeng nang waananing 'su-kpiengaa Iisiriel ingang a paaha, a 'tuuro a Peenhibu 'beu degibung.

19 Bila daang la a Jeruuselem 'di-nobera ning. 'Jie ang daang wa suora, seni che ka a Peenhibu 'beu na 'piili, mang yeli ka ba pogi a 'di-nobera, che 'ku nuori ming ka ba ta wa 'yuoraa a gara a Peenhibu 'beu ang na wa pari. 'Beng la mang daang 'ihi n tungtuniba ni 'mine ing a 'di-noberang, ka ka ba ta wa tari 'tuobu jaa kpe waaning a Peenhibu daari.

20 'Dayeni bii gberi 'buyi ka a yaagu-iriba aning a bungkuohi 'irii jaa kuohiba da jeng Jeruuselem samaning.

21 'Beng la mang daang kpaahiba, a yeli 'kubo: Wala la yeng mang jena a daangguoni sieng? Ka yenang la i bila, n na nyogihiyeng. A 'piili ana wagiri ning a gara, ba ba la wa a Peenhibu daari jaa.

22 Mang daang yeli a 'Liivai niba ming ka ba i ba miihi 'fori, che gaa ti kaara a 'di-nobera ka a Peenhibu 'beu ni welipegi'yi. Nang tiehi n yela, 'oo n Naangmini a'wo a bila nga ming yela, a ima 'chihi a 'tuuro i hinihung kpong ni ingang.

23 A 'beri ning n daang nyiye 'Juuhi ang di pogiba ang 'yi Aasidod, Aamong aning 'Moo-ab.

24 Ka ba 'biihi tarang da mang yera Aasidod kokori che kung bang yeli 'Juuda kokori yeng, a da mang yera niba nga bii bamahi kokori.

25 'Beng la mang daang 'miing ba ingang a duhi duhibee ingba. N daang ngmiye ba 'mine che tagihi ba 'ju-kooni vuohi, a veng bang po Naangmini, a yeli: Ye ta wa dira ye 'bi-pogiba 'kuro ba 'bi-daba ka ba ira ba pogiba, bii a dira ba 'bi-pogiba 'kuro ye 'bi-daba bii ye miihi.
26 Ama taa naaning daang veng ka Soolomong Iisiriel naa tung beu ni bi? Che paalihi jemaa 'puong, naa jaa daang ba maahuu a'wo u Naangmini ang daang numuu bila ni. Ka Naangmini daang 'bimuu naa Iisiriel jaa ingang. Che anaa jaa, pogisaamba daang vengyeng ung tung beu, 'haali una gba.
27 A sigiyeng ka ti nang 'wono yeng ira a yelibebera nga jaa a jaanha ti Naangmini nuori che nang dira pogisaamba?
28 Ka Joiyada 'bi-daba ni kanga, 'Ilaiyasib, a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong 'bi-dau daang i Sanibaalat, a Hooronai 'deenhuu ni diema. Bila 'jung n daang karuung ung 'yi n seng.
29 Nang tiehi ba yela, 'oo n Naangmini. 'Bojung ba degiye a Ngming'puohi 'yi-dieri aning a Ngming'puohi 'yi-dieri 'layiri ni aning a 'Liivai niba.
30 Bila mang daang iba 'fori a 'yi yelisaana jaa ingang. N daang 'kuye a Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a 'Liivai niba 'yobe-tuma ming, kanga jaa aning u tuma.
31 Mang da mang veng ka a daari aning a ngmangforihi sarikihi ni ming waana a bogung. Nang tiehi n yela, 'oo n Naangmini a ima sung.

Eesiter Gbangu

A naa 'sigihiye Vaasitai

1 Ahaziu-iiras 'beri ning daang la. Ahaziu-iiras ngang daang 'di naang ka
u naalung 'yi Iindiya a wa ti ta Kuus, ka a paaluu 'gbendigihi daang i
koo, lijeri aning ayo'poin.
2 Ana 'beri ning ka Naa Ahaziu-iiras daang 'jing u naalung na'kogong ang
da 'bi Suusang a na'de-kpoming.
3 U naalung 'yuomo ata 'puong ung daang maali siingkpong 'ku u
ningbera jaa aning u tungtuniba jaa, aning Peerisiya aning 'Miidiya
'sojehi 'yi-dieriba. Ka a paaluu 'gbendigihi ningtiinha aning na'biihi jaa
daang wa 'jing u 'ningbi-tooring.
4 A wagiri ung daang 'wuli u naalung ni bungdaalung ang i kpong aning
u girima nanihung 'gaalii 'beri jemaa. 'Beri koo aning lijaanaahi
daang la.
5 A 'beri nga ang daang wa baahi ka a naa maali siingkpong 'ku niba ni
jaa ang da 'bi a na'de-kpoming, Suusang 'puong. A ningnanee aning
ningbaaliba jaa ung daang maali a siingkpong 'ku a na'yiri dabaga jaga
'puong. 'Beri ayo'poin ung daang i bila.
6 Bang daang di tanpieni aning tan'sugini ngmaa patiisahi, a di masari
'ngmie aning 'ngmi 'jimejimehi 'lea mari wari fintie aning maaribal
piilahi ingang. A ga'dohi daang iye salima aning wari. Ka a 'tenge
ning ang daang ahi ni i 'ku-pieni aning 'ku-nanee aning maaribal aning
'ku-sagilaa.
7 Bang daang ing ba bung'nyuurihi sannii bung-innihing ka a bung-innihi
kanga jaa ning u to i dabang. Ka naalung waing daang 'gaali a 'tuuro
bila ni a naa taribu ang daang sing.
8 Ka a 'nyuubu daang i a'wo bila ni 'begu ang 'bing ni. Nie jaa daang ba
fira u to. 'Bojung a naa daang yeli 'kuye u 'deu kari'chihi ka ba mang
ira 'kuro nie jaa bila ni ung buora.
9 Ka Poginaa Vaasitai ming daang maali siingkpong 'ku pogiba ni ang 'bi
naalung 'deu ni ang da i Naa Ahaziu-iiras 'suobu ni 'puong.
10 A 'beri ayo'poin daari, sanga ni waing ang daang wa i ka a naa 'puo peli
ni, ung 'ku a dauvarihi bayo'poin ni nuori. Bana la 'Mihuumang,
Biizita, Har'boona, Biigita, Abaagita, 'Ziitar aning Kaarikas ang daang
tuna Naa Ahaziu-iiras seng.
11 Ung daang yeli ka ba ti waaning Poginaa Vaasitai ka u 'chigi u naalung

'jupiluu a wa a naa 'ningbi-toori, a wa 'wuli a niba aning a ningbera u vielung. 'Bojung u daang vielang 'ningbiri kaabung.

12 Che ka Poginaa Vaasitai daang jaanhi ka u wa, a jaanhi a naa nuori ni ung daang 'ku u dauvarihi ni. Bila 'jung ka a naa 'suuri daang 'ihi yaga ka u 'sikiri jaa tuli.

13 'Beng la ka a naa daang yeli yela 'ku u yengbanginiba ni ang bang a wagirihi ni. 'Bojung bila ka a naa daang mang ira banani jaa ang bang a 'begu aning saree ngmaabu 'ningbi-tooring.

14 Banani ang daang mang pieluu la Karisiina, 'Siitar, Aadimata, Taarisis, 'Mii-rez, Maarisina aning 'Mimiyuukang. Bana la na'biihi bayo'poin ang da 'yi Peerisiya aning 'Miidiya paaluung. Bana la niba ang daang tari sori ka ba kpiera a naa seng, ka ba ahi'jie daang gaa nie jaa a paaluung.

15 Ung daang yeli: Wala ting na i Vaasitai, a 'tuuro a 'begu? 'Bojung u ba 'tu Naa Ahaziu-iiras nuori ni ung 'ku a dauvarihi ni?

16 Ka 'Mimiyuukang daang die yeli a naa aning a na'biihi 'ningbi-tooring: A naa 'yong ingang naani ka Poginaa Vaasitai bori. U boriye a na'biihi jaa aning niba jaa ang 'bi Naa Ahaziu-iiras 'gbendigihi jaa ingang.

17 'Bojung a pogiba jaa na wa bangye a poginaa iibu nga ka ba siriba leu i foori ba 'ningbiring. Ba na mang yeling: Naa Ahaziu-iiras da 'kuye nuori ka Poginaa Vaasitai wa u 'ningbi-toori che ung jaanhi.

18 'Jine 'jine nga Peerisiya aning 'Miidiya na'bi-pogiba ang 'wong a naa poga iibu nga na mang yeliye bila to 'ku a naa ningbera jaa. Bila 'jung 'ningbi-kpe aning 'suuri na 'uging 'gaali.

19 Ka anang na peli a naa 'puo, u 'bing naalung mara ka ba sebaa ing Peerisiya aning 'Miidiya 'begiri 'puong, ka a kung la bang leuhi, a yeli ka Vaasitai ta la wa waana Naa Ahaziu-iiras 'ningbi-toori. Veng ka a naa leuhi Vaasitai naalung ahi'jie ni 'ku nie kanga ang sebuu.

20 Ka a naa mara ni ung na 'bing ning wa gaa u paaluu jaa, 'bojung a paaluu daang iye kpong, pogiba jaa na 'kuriye ba siriba girima. Ningnanee aning ningbaaliba jaa pogibang na ira bila.

21 Ka bila ni bang dieyeli ni daang peli a naa aning a na'biihi 'puuhi. Ka a naa daang tung bila ni 'Mimiyuukang ang yeli ni.

22 'Beng la ung daang tihi gbama ang gaa a naa 'gbendigihi jaa. Ka 'gbendige jaa daang nye u tuori a 'tuuro bila ni ang seu ni. Ung daang

'ku niba jaa ming ba kokoeng. Ung daang yeli kokori jaang ka dau jaa i 'yi-daangdau u minga jagang.

Eesiter leuye a naa poga

2 Amahii 'puoring, Naa Ahaziu-iiras 'su-kpiengaa ni ang wa 'sigi, ung leu tiehi Vaasitai yela aning bila ni ung i ni. Ung leu tiehi mara ni ming ang 'bing u yela ni.
2 'Beng la ka a naa tungtuniba ang daang tunuu yeli 'kuu: Veng ka ba bo pogisarivieni ang nang ba bang daba wa 'ku a naa.
3 Veng ka a naa 'ihi tungtung-ningbera 'bing u naalung 'gbendigihi jaa, ka ba laanhi pogisarivieni ang nang ba bang daba waaning Suusang a na'de-kpong, a waaning a pogiba 'deu. Ka a naa dauvaraa bang buona Heegai ang kaara a pogiba ni kaariba, a veng ka ba 'kubo vielung bomboba.
4 Veng ka pogisaraa jaa a naa ang nung die Vaasitai 'jie a i poginaa. Ka a yeli nga daang peli a naa 'puo. Ung daang tung bila.
5 'Juu kanga bang buona Mooredekai daang 'biye Suusang a na'de-kpoming. U daang iye 'Jeeyir 'bi-dau, ka 'Jeeyir i Siimai 'bi-dau, ka Siimai i Kiis ang i Beenjaming buurii 'bi-dau.
6 Kiis daang paahiye banani bang ngminyogi Jeruuselem 'puong waaning ni, a daang lang ning banani bang da ngminyogi paahi Jekonaiya ang daang i 'Juuda naa ingang ni. Bana ka Nebiukadineezer ang i Baabilong naa daang tari waaning ni.
7 Mooredekaing daang 'guoli Hadaasa, u bakpong 'bi-poga, una bang la buona Eesiter ni, 'bojung u daang ba tari ba bii ma. A pogisaraa nga daang vielang inggbaning aning 'ningbisogong. Sanga ni u ba aning u ma ang daang wa 'kpi, ka Mooredekai diu a'wo u minga 'bi-poga.
8 Sanga ni a naa nuori aning u mara ni ang daang yaari ni bang daang laanhi pogisarihi jemaa waaning Suusang a na'de-kpong wa 'ku Heegai. Bang daang waaning Eesiter ming a naa 'deu. Ka Heegai ni ang kaara pogiba ni daang kaaruu.
9 Ka a pogisaraa daang peli u 'puo, ung nye nungbu u 'ningbiring. Ung daang 'kuu bomboba 'wieng a paahi u bung'dirihi ingang. Ung daang 'kuu 'bi-pogitungtuniba bayo'poin bang 'lugihi 'kuu a 'yi a naa 'deung. Ka Heegai daang diu aning u 'bi-pogitungtuniba 'bing a pogiba 'deu jaa

'ji-vielaang.

10 Eesiter daang nang ba 'wulibo u niba bii u dogirii, 'bojung Mooredekai da kpaahuung ka u ta wa 'wuno.

11 Ka Mooredekai da mang yo 'chene a pogiba kpe'jie ni jaga 'ningbi-tooring 'beu la 'beu jaa ka u bang bila ni Eesiter ang ira aning bila ni ang pagiruu.

12 Pogisaraa jaa da mang tariye wagiri nga ung na wa Naa Ahaziu-iiras 'ningbi-toori ka unang wa di 'chiuri 'pienaayi kaa u minga 'jieng baahi a'wo bang 'bing 'kubo bila ni. Ngaang la ka ba vielung maalibu wagiri mang di. 'Chiuri ayuobi bang da mang di so muur kpaang, a di 'chiuri ayuobi maali ba miihi ning bung'nyuu-noohi aning a pogiba vielung bungsuorihi jaa.

13 Ngaang ka pogisaraa jaa da mang wa Naa Ahaziu-iiras seng. Bung la bung jaa ung buora bang da mang 'kuu ung 'yi a pogiba kpe'jie gara a naa 'deu.

14 'Ji-maarii wagiri ung da mang gaa. 'Jie ang la wa nyaa ung leu kpe a pogiba 'yiilung 'deu ni. U da mang waye a naa dauvaraa bang buona Saasigaz seng. Una daang la a kongkiubainihi kaara. U da ba mang la waana a naa seng 'see a naa 'puo ang peli u yela ung buong u 'yuori ung wa.

15 Eesiter daang iye Aabi'hel 'bi-poga, ka Aabi'hel i Mooredekai bakpong. Unang daang diu ung leu u minga 'bi-poga ni. Ka a naa seng gaabu daang ta Eesiter. U daang ba suhi bungjaa 'see kawani a naa dauvaraa Heegai ang 'so a pogiba kaabu ni ang 'wuluu. Ka Eesiter da mang nye nungbu banani jaa ang da mang nyiu ni seng.

16 Bang daang di Eesiter kpening Naa Ahaziu-iiras najangu a 'chiuri 'pie 'puong. 'Tii-bet 'chiung la bila, u naalung 'yuomo ayo'poin 'puong.

17 Ka a naa daang nung Eesiter a gaa a pogiba jaa. Ung daang nye bunye aning nungbu u seng a gaa a pogisarihi ni jaa ang ba bang daba ni. A 'jung ung daang di a naalung 'jupiluu 'chiguu, a lebuu poginaa Vaasitai bogung.

18 'Beng la ka a naa daang maali siingkpong a 'ku u tungtung-ningbera aning u tungtuniba jaa. Eesiter siingkpong daang la. Ung daang 'bing 'beu bang na peenhi a 'gbendigihing, a tihi 'kuubuhi a 'tuuro bila ni a naa taribu ang daang sing.

19 Sanga ni bang la wa lang a pogisarihi ang ba bang daba 'yiilung sanga ni, ka Mooredekai daang 'jing a naa 'di-nokpoming.
20 Eesiter daang nang ba 'wuli u dogirii bii u niba seni a'wo bila ni Mooredekai ang daang kpaahuu ni. 'Bojung Eesiter daang 'tuye Mooredekai nuori a'wo sanga ning ung da nang baara u seng ni.
21 A 'beri ning Mooredekai ang 'jine a naa 'di-nokpoming ni ka a naa dauvarihi 'bayi 'mine bang buona Biigitang aning 'Tiires, ang daang i 'di-nokaariba 'suuri daang 'ihi. Bang daang bo sori ka ba ku Ahaziu-iiras.
22 Ka Mooredekai daang wa bang a yeli a yelaa 'ku Eesiter, a poginaa. Ka Eesiter daang ing a naa 'duoho Mooredekai 'yuoring.
23 Bang daang piehi a yela a ti nye ka a iye bila. 'Beng la bang daang diba chagi daung. Bang daang sebaa ing ba wagirihi yelitarihi gbangu 'puong a naa 'ningbi-tooring.

3 Amahii 'puoring Naa Ahaziu-iiras daang 'duohiye 'Heemang. Unang i 'Ee-gag buurii Hame'deeta 'bi-dau ni. Ung daang 'duohuu, ka u ahi'jie 'do gaa a na'biihi jaa ang da 'bi u seng.
2 Ka a naa tungtuniba jaa ang da 'bi a naa 'di-nokpoming da mang 'churi, a 'ku 'Heemang girima. 'Bojung bila ka a naa daang 'bing a'wo u yela. Che Mooredekai yeng da ba mang 'churi bii a 'kuu girima.
3 'Beng la ka a naa tungtuniba ang daang 'bi a naa 'di-nokpoming yeli 'ku Mooredekai: Wala la ing ba 'tuuro a naa nuori ni?
4 Bang da mang yera yela 'kuruu 'beu jaa che ung ba 'wono ni, bang yelaa 'ku 'Heemang. Ba da iye ngaang ka ba nye ka Mooredekai yeliyaga ni na ahi bii. 'Bojung u daang yeli 'kubong ka una iye 'Juu.
5 Sanga ni 'Heemang ang wa bang ka Mooredekai ba 'churo bii a 'kuruu girima, ka 'Heemang daang fuuhi u jaa aning 'suuri.
6 Ung daang jaanhi ka u nyogi Mooredekai 'yong, 'bojung ba daang yeluung Mooredekai niba yela. Che ka 'Heemang daang buora ka u ku 'Juuhi jaa ang 'bi Ahaziu-iiras naalung 'lombori jaang, Mooredekai niba la bila.
7 Bang daang mang loo Puur bii a bugi 'Heemang 'ningbi-tooring 'beu la 'beu jaa, 'chiu la 'chiu jaa, a 'piili 'chiu-fora bang buona Naisang a gara 'chiuri 'pienaayi bang buona 'Ee-dar. Ahaziu-iiras 'yuong 'pienaayi

'diibu 'puong la bila.
8 'Beng la ka 'Heemang daang yeli 'ku Naa Ahaziu-iiras: Niba 'mineng mihing yaari a niba puong i naalung ni 'gbendigihi jaang. Ba 'begiri iye dabang a 'yi niba jaa 'begiring. Ba ba 'tuuro a naa 'begiri. Bila 'jung a ba tari tona 'ku naa ka ba kpeling u paaluung.
9 Ka bilang peli naa 'puo, veng ka mara seu 'bing ka ba kuba. N na yeuye 'libi-wari taalentihi 'tuhi 'pie a 'ku niba ni ang na 'so a tuma ni ka a kpe a naa bungnanee 'bingjiihi.
10 Ka a naa daang 'ihi u maribu 'nu-finti a di 'ku 'Heemang. Unang i 'Ee-gag buurii Hame'deeta 'bi-dau, a 'Juuhi dondoma ni.
11 Ka a naa daang yeli 'ku 'Heemang: Tari a 'libie aning a niba a di tung ning bila ni ang sigihii.
12 'Beng la bang daang tung buong a naa gbangseuriba a 'chiu-fora 'beri 'pienaata daari. Bang daang seu mara a'wo bila ni jaa 'Heemang ang daang 'ku nuori. Ung daang sebaa 'ku a naa 'gbendigi-kaariba aning paalikaariba ang daang kaara a 'gbendigihi kanga jaa. Ung daang sebaa 'ku a niba jaa tuma ningbera ang 'bi a paaluu 'gbendigihi jaang, a 'ku niba jaa a gbama ba kokoeng. Naa Ahaziu-iiras 'yuoring ang daang seu a mari a naa 'sieree 'nu-finti.
13 Bang daang di a gbama tuoli tungtuniba a naa paaluu 'gbendigihi jaa ka ba saang 'Juuhi jaa, a kuba 'bebeyeni a baahi ba yela, ning'bile bii ningnyaangaa, 'bibilii bii pogibera. A 'piili a 'yuoni ni 'chiuri 'pienaayi 'puong, una bang buona 'Ee-dar ni, u 'beri 'pienaata daari bang na i bila a che laanhi ba 'suobu jaa tari.
14 A gbangu nga taa na gaaye a paaluu 'gbendige jaa a i mara. Ba na sebuung gbanggbaling 'wuli niba jaa ka ba i 'siri 'gu a daari.
15 Ka a tungtuniba daang 'yi 'loring a 'tuuro a naa nuori. Ba daang muoliye a mara yela Suusang, a na'de-kpoming. 'Beng la ka a naa ning 'Heemang daang 'jing ka ba 'nyu bung'nyuurihi, che ka a 'yi-kpong, Suusang daang 'bi yengyelang 'puong.

Eesiter sagiyeng ka u sung a 'Juuhi

4 Mooredekai ang daang wa bang bila ni jaa ang tung, ung chiehi u kpari che di buorihi kpari yeri a mihi u inga tampelung. Ung daang 'yi a 'yi-kpong gaalingga a 'cheehi a 'kong nimiha yaga.

Eesiter Gbangu 4

2 Ung wa ta a naa 'di-nokpong, 'bojung nie jaa daang ba tari sori ka u kpe a naa 'di-nokpong aning buorihi kpari.
3 A paaluu 'gbendige jaa a naa nuori aning u mara nga ang daang wa ta, laa'dimii ang i kpong da mang 'biye a 'Juuhi 'puong, a lang ning no'le aning 'kuori aning 'cheehibu. Ka ba kpong 'jie daang ing buorihi kpari jeng a di tampelung mihi ba miihi.
4 Bila la ka Eesiter 'bi-pogitungtuniba aning dauvarihi daang wa yeluu, ka dabieng daang kpe a poginaa 'gaali. 'Beng la ung daang di kpari tihi ka ba ti yeri Mooredekai che yaahi u buorihi kpari ni. Che ung daang jaanhaa.
5 Ka Eesiter daang tung buong 'Hee-tak, a naa dauvaraa kanga ung da 'bing ka u tuna 'kuro Eesiter. Ung daang 'kuu nuori a'wo Mooredekai yela a na bang yeli ang la aning a yeli anan'so.
6 Ka 'Hee-tak daang 'loring gaa Mooredekai seng a 'yi-kpong 'ji-gbalinggbaaha 'jie ni ang 'bi a naa 'di-nokpong 'ningbi-tooring ni.
7 Ka Mooredekai yeluu yela jaa ang da paguu aning 'libie ni nuori 'Heemang ang ing nuori ka u na yeu ingye a naa bungnanee 'bingjiihing a 'Juuhi kuubu yela.
8 Ung da la 'kuu a gbangu kanga ang 'bing a mara a 'yi Suusang ka ba kuba ni. U da yeliyeng ka u 'wuli Eesiter a 'ihi a 'muni 'kuu che 'kuu nuori ka u kpe a naa seng a ti bo bunye u seng che suhuu u niba ni yela.
9 Ka 'Hee-tak daang leu wa yeli 'ku Eesiter Mooredekai yelihung ni.
10 'Beng la ka Eesiter da la 'ku 'Hee-tak nuori ka u ti yeli ngaang 'ku Mooredekai:
11 A naa tungtuniba jaa aning a naa paaluu 'gbendigihi niba bangyeng ka ka dau bii poga jaang wa kpe a najangu 'puo 'puo ni ka unang ba tung buomuu, 'begu bung'yening 'bibe. Ba na kuing, 'see nie nga 'yong a naa ang wa di u sannii dangkpali tie a dieguu bahi. Che 'beri 'pihita la nga ka a naa ba tung buong maang minga.
12 Bang yeli Eesiter yeliyaga ni 'ku Mooredekai.
13 'Beng la ka Mooredekai yeli ka ba ti yeli 'ku Eesiter: Ta tiehi i 'sikiring ka ina minga na iye 'chihi a gaa 'Juuhi jaa ing 'bi a naa 'deung 'jung.
14 'Bojung ka inang tang i nuori wagiri ngang, sungbu aning diebu na 'yiye jie kanga wa 'ku 'Juuhi. Che ina aning i ba 'deu jaa bang na ku. Che ning'buong bang, a'mineng wagiri nga 'jung ing nye a naalung

ahi'jie nga.
15 'Beng la ka Eesiter veng bang leu ti yeli 'ku Mooredekai:
16 Gaa ti laanhi 'Juuhi jaa ang 'bi Suusang 'puong ka ba 'le noe 'kumo, a ta 'di bii a 'nyu ngminaa bii 'yienguu 'beri ata. N ming aning n pogitungtuniba na 'leye noe bila. Bila mang panaa na kpe a naa seng, anaa jaa ka bila chiihaye a 'begu. Ka n 'kpiire ka n 'kpi.
17 'Beng la ka Mooredekai daang 'ihi gaa a ti tung bila ni jaa Eesiter ang da 'kuu nuori ni.

Eesiter siingkpong ni

5 A 'beri ata daari ka Eesiter ing u nakpari a ahi najangu 'puo 'puo ning a 'tori a naa 'deu. Ka a naa daang 'jing u na'kogong a naa'deung a 'tori a 'deu 'di-nokpong.
2 A naa ang daang wa nye Poginaa Eesiter ang ahi a jangung, ka Eesiter nye nungbu a naa 'ningbiring. Ka a naa daang di u sannii dangkpali ang 'bi u 'nung tie Eesiter. Ka Eesiter turi ta a di u 'nu fiinhi a dangkpali nuori.
3 Ka a naa yeli 'kuu: 'Bo ing buora, Poginaa Eesiter? 'Bo ing suha? A bungbalaa ing na nye, 'haali ka n naalung tarang la.
4 Ka Eesiter daang dieyeli: Ka anang peli naa 'puo, veng ka naa aning 'Heemang wa 'jine a wa 'di n siingkpong ni mang maali 'kui ni.
5 'Beng la ka a naa yeli: Ye waaning 'Heemang 'wieng 'wieng, ka u i bila ni Eesiter ang yeli ni. Ka a naa aning 'Heemang daang gaa Eesiter siingkpong ni ung maali ni 'diibu.
6 Ka a naa daang yeli 'ku Eesiter a waing 'nyuubu wagiri: Bo ing buora? Bila na i 'kuing. 'Bo ing suha? I na nyiung, 'haali ka n naalung tarang la.
7 'Beng la ka Eesiter daang dieyeli: N yelibuoruu aning n suhibu la nga:
8 Ka maang nye nungbu naa 'ningbiring ka u 'puo peli ka u 'kumo n yelibuoruu bii ka n nye n suhibu ni, naa aning 'Heemang wa a siingkpong ni mang na maali 'kubo ni 'diibu. 'Beu n na iye bila ni naa ang yeli ni.

'Heemang boye bila ni ung na i Mooredekai

9 'Beng la ka 'Heemang 'yi a daari aning nyengka aning ingmaari. Che

'Heemang ang daang wa nye Mooredekai a naa 'di-nokpoming, ung ba
'ihi ahi bii a 'miine u 'ningbi-tooring, ka u 'suuri 'ihi ning Mooredekai
yaga jaa.
10 Anaa jaa che ka 'Heemang daang nyogi u minga. Ung daang wa ta 'deu
a tung buong u jo'mine aning u poga 'Zii-res.
11 'Beng la ka 'Heemang daang 'wulibo u bundaalung ang i kpong bila
aning u 'biihi ang i jemaa bila aning bila ni jaa a naa ang da 'kuu
ningberii. Ung daang 'wulibo bila ni a naa ang 'duohuu a gaa a naa
tungtung-ningbera bii u tungtuniba jaa.
12 A la waana ming, 'Heemang daang yeliyeng: Poginaa Eesiter ba veng
ka nie jaa ning a naa kpe a siingkpong ni ung maali ni 'diibu 'see n
'yong. 'Beu ming u la buongye n ning a naa.
13 Che ama jaa ba mang sigihima sanga nga mang mang wa nye
Mooredekai, a 'Juu nie nga ang mang 'jing a naa 'di-kpoming nga.
14 'Beng la ka u poga 'Zii-res aning u jo'mine ni jaa daang yeluu: Veng ka
ba maali daari ningku 'jie ang 'do sing 'kiyubitihi lijaa'yi ning 'pie. Yeli
'ku a naa 'beeguu ka ba nyogi Mooredekai chagi 'beng, che ka i panaa
'ihi ning 'pu-peli gaa a siingkpong 'diibu aning a naa. Ka bila daang
peli 'Heemang 'puo. Ung daang veng bang maali a daari ningku 'jie.

A naa diye nanihung 'ku Mooredekai

6 Ana 'ji-suorii ni ka a naa daang 'gbihe 'guoro. Ung daang yeli ka ba
waaning a yeli'kori yelitarihi yeliseurihi gbangu ni. Bang daang
karimaa a naa 'ningbi-tooring.
2 Ang daang seu 'beng ka Mooredekaing daang yeli Biigitang aning
'Tiires yela. Bana la a naa dauvarihi 'bayi ni ang i 'di-nokaariba a daang
buora ka ba ku Naa Ahaziu-iiras ni.
3 'Beng la ka a naa yeli: 'Bo nanihung aning ningberii yela bang i 'ku
Mooredekai a yeli nga 'jung? Ka a naa tungtuniba ang da tuna 'kuruu
yeli: Ba ba i yeli jaa 'kuu.
4 Ka a naa yeli: Ning'buong 'bi a jangung? 'Heemang turi ang da wa
kpeye a naa 'deu jangu ni ang 'bi 'yenge seng ni. U da wayeng ka u wa
yeli a naa ka u nyogi Mooredekai chagi a daari ningku 'jie ni ung maali
ni ingang.
5 Ka a naa tungtuniba dieyeli 'kuu: 'Heemang la. Unang ahi a jangung.

Ka a naa yeli: Ye veng ka u wa kpe.
6 Bila la ka 'Heemang wa kpe. Ka a naa jugihuu: 'Bo bang na i 'ku nie nga a naa ang buora ka u 'ku nanihung? Ka 'Heemang daang tiehi u 'puong: Ning'buo ka a naa na buora ka u 'ku nanihung ka maang naani?
7 Ka 'Heemang dieyeli 'ku a naa: Yeli ing na i 'ku nie ni a naa ang buora ka u 'ku nanihung la nga:
8 Veng ka ba waaning naalung kparuu a naa ang da mang yeri, a waaning yohu a naa ang jong ka naalung namba 'bi u 'jung.
9 Veng ka ba di a kparuu aning a yohu 'ku a naa na'biihi ni ang i tiinhuu yaga ni kanga. Veng ka u di a kparuu yeri a dau nga a naa ang buora ka u 'ku nanihung nga. Veng ka u jong yohu ka u taruu 'tuning a 'yiri 'ji-gbalinggbaaha ni. Veng ka u die 'yie a tahina: Ngaang bang na i 'ku nie a naa ang buora ka u 'ku nanihung.
10 'Beng la ka a naa yeli 'ku 'Heemang: 'Loring di a kparuu aning a yohu a'wo ing yeli bila ni. I bila 'ku Mooredekai, a 'Juu nie ni ang mang 'jing a naa 'di-nokpoming ni. Ta ngmaa yeli jaa bahi a yela ni jaa ing yeli ni 'puong.
11 A 'jung ka 'Heemang daang di a kparuu aning a yohu. Ung diu yeri Mooredekai, a veng ung jong yohu. Ung die u 'yie ti 'tu a 'yiri 'ji-gbalinggbaaha ni, a tahina u 'ningbi-tooring: Ngaang bang na i 'ku nie ni a naa ang buora ka u 'ku nanihung.
12 Bila 'puoring Mooredekai daang leu gaaye a naa 'di-nokpong. Che ka 'Heemang daang 'loring gaa u 'deu aning nimiha a pagi u 'ju.
13 Ka 'Heemang daang gaa ti toonhi 'ku u poga 'Zii-res aning u jo'mine bila ni jaa ang paguu. Ka u dauyengbanginiba aning u poga 'Zii-res yeli 'kuu: Ka Mooredekai nga 'ningbi-tooring ing 'piili 'lere ngang i 'Juuhi buurii, i kung tuomuu. Pielaang la, i na 'leye u 'ningbi-tooring.
14 Ba ning 'Heemang daang nang yeraye yela che ka a naa dauvarihi ni wa a na wa 'loring tari 'Heemang gaaning siingkpong ni Eesiter ang da maali ni 'diibu.

Ba chagiye 'Heemang Mooredekai 'jieng

7 Bila la ka a naa aning 'Heemang daang gaa ka ba ning Poginaa Eesiter na ti 'nyu waing.
2 Ka a naa la jugihi Eesiter a 'yiilung 'beung waing 'nyuubu sanga: 'Bo

ing buora, Poginaa Eesiter. I yelibuoruu na nyeng. 'Bo ing suha? Bila na tuming 'haali ka a paaluu tarang la ing buora.

3 'Beng la ka Poginaa Eesiter dieyeli: 'Oo Naa, ka maang nye nungbu i 'ningbiring, ka naa 'puong na peli ming, n suhiing ka n nye n 'nyivori, a buora ka n niba ming nye ba 'nyivoe.

4 'Bojung ba kuohiting, n ning n niba, ka ba korigiti, a nyuongti a baahiti kpeleng kpeleng. Ka banang da kuohiti a'wo 'yeng-daba aning 'yeng-pogiba, n danang tangye n nuori. Anaa jaa a ba sigining ka ti danna a naa a doma nga to yela.

5 'Beng la ka Naa Ahaziu-iiras jugihi Poginaa Eesiter: Ning'buo la? 'Ye ung 'be? Ning'buong na tiehi ka u tung ngaang?

6 Ka Eesiter yeli: A haara aning a doma la 'Heemang, a ningbeu nga. Ka dabieng daang kpe 'Heemang yaga a naa aning Eesiter 'ningbi-tooring.

7 'Beng la ka a naa daang 'ihi 'yi a waing 'nyuubu 'jieng aning 'su-kpiengaa a gaa a na'yiri dabaga 'puo. Che ka 'Heemang daang 'ihi ahi Eesiter a poginaa 'ningbi-tooring a suha u 'nyivori. 'Bojung u daang nyiyeng ka a naa iye 'siri ka u iu beu.

8 Sanga ni a naa ang daang 'yi a na'yiri dabaga a wa kpiera a waing 'nyuubu 'jie ni, ka 'Heemang da 'le 'gado ni 'jung Eesiter ang daang 'be ni. 'Beng la ka a naa yeli: U na firiye a poginaa ming a 'deung n 'ningbi-tooring bi? Sanga ni a yelihung ang wa 'yire a naa nuoring ni ka ba pogi 'Heemang 'ningbisogihi.

9 Ka Har'boona ang daang i a naa dauvarihi ni kanga yeli 'ku a naa: Nye, a daari ningku 'jie ni 'Heemang ang maali ka u 'duobu i 'kiyubitihi lijaa'yi ning 'pie ni, una ung maali ka ba ku Mooredekai ni ang da tung sung 'ku a naa ni, unang ahi 'Heemang 'deung. 'Beng la ka a naa yeli: Ye diu ti chagi 'beng.

10 Bang daang di 'Heemang chagi a daari ningku 'jie ni ung daang maali Mooredekai yela ni ingang. 'Beng la ka a naa 'su-kpiengaa daang leu 'sigi.

Eesiter dieye a 'Juuhi bahi

8 A daari ka Naa Ahaziu-iiras daang di 'Heemang ang i a 'Juuhi doma ni 'deu 'ku Eesiter a poginaa. Ka Mooredekai daang wa a naa 'ningbi-toori, 'bojung Eesiter daang yeli 'kuung u bung ni ang liu.

2 Ka a naa daang nyogi u 'sieree maribu 'nu-finti 'ihi, una ung daang die
'Heemang seng ni. Ung diu 'ku Mooredekai. Ka Eesiter daang 'bing
Mooredekai ung kaara 'Heemang 'deu ni.
3 Ka Eesiter daang 'le a naa 'ningbi-tooring a yeli 'kuu, a suhuu, aning
ningtong ka u saang 'Ee-gag nie 'Heemang beu aning u tungbee ni ung
daang tiehi ka u tung a 'Juuhi ingang ni.
4 'Beng la ka a naa daang di u sannii dangkpali ni tie Eesiter. Ka Eesiter
daang 'ihi ahi a naa 'ningbi-tooring a yeli:
5 Ka anang peli naa 'puo, ka maang nye bunye naa 'ningbiring, ka a yeli
ngang suma 'ku naa, ka n yela suma 'kuu, veng ka ba seu seuri a leuhi
gbama ni 'Ee-gag nie Hame'deeta 'bi-dau 'Heemang ang seu ni. Ana
ung seu ka ba baahi 'Juuhi jaa ang 'bi a naa paaluu 'gbendigihi jaang ni.
6 'Bojung wala mang na i kaara beu nga ang waana n niba ingang nga?
Chebii wala mang na i kaara saangbu nga ang waana n dogiriba ingang
nga?
7 'Beng la ka Naa Ahaziu-iiras daang yeli 'ku Poginaa Eesiter aning
Mooredekai ang i 'Juu: Nye, n diye 'Heemang 'deu ni 'ku Eesiter. Una
ming bang nyogi chagi daari ningku 'jieng, ung 'ihi a 'Juuhi ingang
'jung.
8 Yena miihi seu mara yeng buora bila jaa 'ku a 'Juuhi a naa 'yuoring, a
di a naa 'sieree 'nu-finti mari. 'Bojung gbangu jaa ang seu a naa
'yuoring, a 'diu a naa 'sieree 'nu-finti, nie jaa kung tuong leuhuu.
9 Bila la bang daang buong a naa gbangseuriba a wagiring, a 'chiuri ata
bang buona Sivaang 'puong. A 'beri lijeri ning ata daari bang daang
sebuu a 'tuuro bila ni jaa Mooredekai ang daang 'ku nuori ni. Ung
daang seu 'ku a 'Juuhi, a 'gbendigi-kaariba, a paalikaariba, aning a
'gbendigihi na'biihi a 'yi Iindiya a ti ta Kuus. A paaluu 'gbendigihi jaa
daang iye koo, lijeri aning ayo'poin. 'Gbendige jaa aning u seuri daang
la. Niba jaa kokoeng bang daang sebuu. Bang daang 'ku a 'Juuhi ming
ba seuri aning ba kokoring.
10 Ung daang sebuu Naa Ahaziu-iiras 'yuoring, a di a naa 'sieree 'nu-finti
maruu. Ung di a gbama tung tungtuniba bang jong yohi dia gaaning.
Bang daang jong naalung yohi ang jora yaga buurii.
11 A 'tuuro a gbama ngang ka a naa daang 'ku sori ka 'Juuhi ang 'bi
'yi-kpong jaang, ka ba laanhi lang taa a 'gu ba 'nyivoe. Ka ba saang, a

ku baahi kpeleng kpeleng niba jaa aning 'gbendige jaa 'sojehi ang wa
ka ba jauniba, a ku ba 'bibilii aning ba pogiba jaa che 'ohi ba bungtarihi.
12 Daari ni ang daang bing ka ba i bila daang iye a 'chiuri 'pie aning a'yi
'puong, a 'chiu 'yuori bang buona 'Ee-dar, a 'beri 'pie aning ata daaring.
13 A gbangu nga taa na gaaye a paaluu 'gbendige jaa a i mara. Ba na
sebuung gbanggbaling 'wuli a niba jaa, ka 'Juuhi tuong i 'siri a daari a
naa sani ba dondomihi ingang.
14 Ka a tungtuniba ni ang daang jong naalung yohi ni daang 'yi tuluu
tuluu, ang da i naa nuori ni 'jung. A mara daang 'yiye Suusang, a
na'de-kpong.
15 Ka Mooredekai daang 'yi a naa seng a ing u nakpari ang i 'sugini aning
pielaa. Ung daang 'chigi sannii naalung 'jupili-nanii, ka u kparikpong
daang i masari tani aning tang'jimejime. Ka a Suusang 'yi-kpong ni da
nyenging aning 'pu-peli.
16 Ka 'Juuhi daang nye chaanii aning 'pu-peli, aning nyengka aning
nanihung.
17 A paaluu 'gbendige jaang aning u 'yi-berang aning u 'jie la 'jie jaa a naa
nuori ni aning u mara 'bingbu ni ang wa ta, a 'Juuhi da mang tariye
nyengka aning 'pu-peli aning siingkpong 'diibu aning 'beu bang na
peenhi. 'Beng la ka a paaluu niba kpong 'jie daang leu ba miihi 'Juuhi,
'bojung a 'Juuhi dabieng da 'biye ba iinhing.

A 'Juuhi kuye niba ang dogihiba

9 A 'chiuri 'pie aning a'yi ingang, una bang buona 'Ee-dar, u 'beri 'pie
aning ata daari, ka a naa nuori ni aning u mara ni wagiri daang ta ka ba
tumaa. A 'beu ngang la ka a 'Juuhi domihi daang tiehi ka ba na
tuongbang. Che ang daang leuhi ka a 'Juuhi daang leu tuong ba
haariba ni.
2 Ka a 'Juuhi daang laanhi lang taa ba 'yi-bera 'puuhing Naa Ahaziu-iiras
paaluu 'gbendigihi jaang ka ba nyogi nie jaa ang 'le ba beu iibu. Nie jaa
daang ba tuoniba, 'bojung niba jaa daang jorayeba dabieng.
3 Ka a paaluu 'gbendigihi jaa tungtung-ningbera, a 'gbendigi-kaariba, a
paalikaariba aning banani jaa ang daang tuna a naa tuma ni daang sung
a 'Juuhi. 'Bojung ba jaa daang joraye Mooredekai.
4 'Bojung Mooredekai da iye nanii a na'yiring, ka u 'yuori daang yaari a

'gbendigihi jaang, 'bojung a Mooredekai nga daang maaling iriye ningnanii.

5 Ngaang la ka a 'Juuhi daang tuong ba domihi jaa aning 'takobi. Bang daang korigiba a saangba, a tung bila jaa bang buora ba domihi nga ingang.

6 Ka a 'Juuhi daang ku, a saang daba koohi a'nu Suusang, a na'de-kpoming.

7 Ba daang kuye Parisani'deeta, Daalifong aning As'peeta.

8 'Mine la Poorata, Ada'liiya, Araidata,

9 Parimaasita, Ariisai, 'Ariide-ai aning Vajeezata,

10 bama daang la Hame'deeta 'bi-dau 'Heemang, a 'Juuhi doma 'bi-daba 'pie ni. Che ba daang ba di ba 'nuuhi fiinhi ba bungtarihi.

11 A daari ba daang yeliye a naa bila ni bang ku niba sing Suusang a na'de-kpong 'puong.

12 Ka a naa daang yeli 'ku Poginaa Eesiter: A 'Juuhi kuyeng, a saang daba koohi a'nu Suusang a na'de-kpong 'puong. Ba kuye 'Heemang 'bi-daba 'pie ni. Wala bang i a naa paaluu 'gbendigihi chelii ning? I suhibu la 'bo pampana? A na i 'kuing. Bii i yelibuoruu la la 'bo? Bila na nyeng.

13 'Beng la ka Eesiter daang yeli: Ka naa 'puong na peli, u 'ku a 'Juuhi ang 'bi Suusang 'puong sori 'beu ka ba la i a 'tuuro 'jine nga mara ni. Ka i 'ku sori ka ba nyogi 'Heemang 'bi-daba 'pie ni chagi ningku 'jiihing.

14 Bila la ka a naa daang 'ku nuori ka ba tung bila. Bang daang 'bing a mara Suusang 'puong, bang nyogi 'Heemang 'bi-daba 'pie ni chagi.

15 A 'Juuhi ming ang daang 'bi Suusang 'puong daang la laanhi langye taa a 'chiu ni bang buona 'Ee-dar ni 'beri 'pie aning anaahi daari. Bang daang ku daba koohi ata Suusang 'puong. Che ba daang ba di ba 'nuuhi fiinhi ba bungtarihi.

16 A 'Juuhi chelii ang daang 'bi a naa paaluu 'gbendigihing ni daang laanhi langye taa a 'gu ba miihi, a daang nye peenhibu a 'yi ba domihi seng. Bang daang ku ba domihi 'tuhi lijaata ning 'tuhi 'pienaanu (75,000). Che ba daang ba di ba 'nuuhi fiinhi ba bungtarihi.

17 'Chiu ni bang buona 'Ee-dar ni 'beri 'pie aning ata daari bang daang i bila. A 'chiu 'beri 'pie aning anaahi daari bang daang peenhi. Bang veng ung i 'diibu aning 'pu-peli 'beu.

'Puurim 'tigiri

18 Che a 'Juuhi ni ang daang 'bi Suusang ni daang laanhi langye taa a 'chiu 'beri 'pie aning ata daari, a la lang 'beri 'pie aning anaahi daari. Bang daang peenhi u 'beri 'pie aning a'nu daari ming, a veng ung i 'diibu aning 'pu-peli 'beu.
19 Bila 'jung ka a 'Juuhi ni ang daang kpiera kurihing, 'yie ang ba me 'gili ning daangguoma daang veng ka 'Ee-dar 'chiu ni 'beri 'pie aning anaahi daari i 'pu-peli aning 'diibu 'beu. Ung daang i 'beu bang na peenhi a tori siimihi 'ku taa.
20 Ka Mooredekai daang seu a yela nga 'bing a tuoli gbama 'ku 'Juuhi jaa ang daang 'bi Naa Ahaziu-iiras paaluu 'gbendigihi jaang. U daang tuoli 'kuye bama ang pieli aning bama ang 'bi tooring.
21 Ung daang seu ka ba veng ka a i 'bingbu 'kubo. 'Ee-dar 'chiu 'beri 'pie aning anaahi daari aning u 'beri 'pie aning a'nu daari 'yuoni jaa na mang iye 'tigiri.
22 Ba na 'bi-maang ka a i 'beri nga 'Juuhi ang daang nye peenhibu a 'yi ba domihi seng, a i 'chiu ngang ba 'pu-saang ang daang leu nyengka 'kubo, ka ba nimiha daari daang leu 'be-sung. Ka ba veng ka a i 'diibu aning nyengka 'beri, a i 'beri bang na tori siimaa 'ku taa, a 'ku ningbaaliba ming 'kuubuhi.
23 Ka a 'Juuhi jaa daang sagi bila ni bang daang 'piili ni, a'wo bila ni Mooredekai ang daang seu 'kubo ni.
24 'Bojung 'Ee-gag nie Hame'deeta 'bi-dau 'Heemang, 'Juuhi jaa dondoma ni daang iye 'siri ka u baahi 'Juuhi. Ung daang loo Puur, bugibu la bila, ka u nyuongba, a saangba.
25 Che sanga ni Eesiter ang wa a naa 'ningbi-toori, ka a naa daang 'ku nuori a 'tuuro gbama seubung, ka 'Heemang 'pu-to-iibu ni ung daang di a 'Juuhi ingang ni leu wa 'chiguu, ka ba chaguu aning u 'bi-daba daari ningku 'jiihing.
26 Bila 'jung bang buona a 'beri nga ka 'Puurim ang sigi a 'yuori Puur. A gbangu nga yeli'bie jaa 'jung aning yela ni jaa a 'Juuhi ang nye a yeli nga yela aning a yela ni ang pogiba ni,
27 ka a 'Juuhi daang di bila 'bing 'ku ba miihi aning ba buurii aning bama nga jaa ang na wa mariba. Ka ba ta nagi a 'beri a'yi nga 'diibu a'wo bila ni bang seu ka ba mang 'diu 'yuoni jaa a wagiri 'binnuu ngang.

28 Ba na maang tiehiye a 'beri nga yela a 'dia jemani jaang, jaga jaang,
paaluu 'gbendige jaang aning 'yi-kpong jaang, ka a 'Puurim 'beri nga
daang kung va bahi a 'Juuhi 'puong. A yela tiehibu ming kung baahi ba
buurii 'puong.
29 'Beng la ka Poginaa Eesiter ang da i Aabi'hel 'bi-poga aning
Mooredekai, a 'Juu, bang daang seu aning 'suobu kpiengu jaa ka a
'yiilung gbangu nga a'wo 'Puurim yela iye yeliminga.
30 Ka Mooredekai daang tuoli gbama 'ku 'Juuhi jaa, a 'ku Ahaziu-iiras
naalung 'gbendigihi koo, lijeri aning ayo'poin ni (127). 'Suhu maahuu
aning yeliminga yeli'bie ung daang tuoli 'kubo,
31 ka ka u 'bing 'Puurim 'beri, aning a wagirihi ang na mang wa. Ka ba
mang 'tu bila ni Mooredekai, a 'Juu, aning Poginaa Eesiter ang daang
'bing 'kubo, aning a'wo bila ni bang daang 'bing mara 'ku ba miihi aning
ba buurii ni a'wo ba no'le aning ba nimiha yela.
32 Ka Eesiter mara 'bingbu ni daang paali 'Puurim yela nga. Bang daang
sebaa ing a gbangu 'puong.

Mooredekai 'duohibu

10 Ka Naa Ahaziu-iiras daang 'bing lam'po-chiehi a paaluung aning a
mangkpong nuori 'teenhing.
2 Naa Ahaziu-iiras fanga tungtunihi jaa aning u kpiengu, aning
Mooredekai nanihung yela bang seu a'wo a naa ang daang 'duohuu bila
ni, ma ba sebaang ing 'Miidiya aning Peerisiya na'mine wagirihi
yelitarihi gbangu 'puong wa?
3 'Bojung Mooredekai ang i 'Juu, unang daang tohi Naa Ahaziu-iiras
ingang. Ung daang i nanii a 'Juuhi 'puong, ka u ba'biihi ni jemaa daang
die u yela. Ung daang mang maana u niba yelitarihi, a mang yeli 'sikiri
maahuu kokori 'kuro u buurii jaa.

'Joob Gbangu

'Joob 'deu yela

1 Dau kangang daang 'bi Uuz paaluung. U 'yuori daang la 'Joob. A dau nga daang paaliyeng a 'tori. U daang iye nie ang jora Naangmini a mang jo beu tungbu.
2 Ung daang dogi 'bi-daba bayo'poin aning 'bi-pogiba bata.
3 U bungtarihi ming daang la ama: Piihi 'tuhi ayo'poin, nyogimahi 'tuhi ata, nadavarihi 'yogihi koohi a'nu, aning bungpogiba koohi a'nu. U daang tariye 'de-kpong ang tari ningjemaa, bilang 'so a dau nga daang la nie ang i nanii gaa daba jaa sa'muning.
4 U 'bi-daba ni da mang gaa ti 'diye siingkpong kanga ni 'beu ang ta ni 'deung. Bang da mang tung buong ba yaupogiba bata ni bang gaa ka ba ningba ti 'di che 'nyu.
5 Sanga ni a siingkpong 'diibu 'beri ang da mang wa baahi, 'Joob da mang tung buongbang a i bang pegi'yi. Ung da mang 'ihi 'beeguu 'pipi a 'ihi sarika nyugirihi a 'biihi kanga la kanga jaa yela. 'Bojung 'Joob da mang yeling: A'mineng n 'bi-daba nga tungye beu a duhi beu ing Naangmini ba 'sikieng. Ngaang ka 'Joob daang mang ira pahii pahii.
6 Daari kanga ka Naangmini 'bi-daba* daang wa Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-toori ka ba di ba miihi 'wuli. Ka Sitaani ming daang wa paahi a 'puong.
7 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku Sitaani: 'Yening ing 'yi waana? Ka Sitaani dieyeli 'ku Ba Tari Baahaa Daana: N 'yiye 'teng-gbani 'ju a mang 'yi che a gaa che, a yo 'chene gara leura waana u 'jung.
8 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku Sitaani: I jeriye n tungtuna 'Joob yela? I jeriyeng ka nie jaa 'chi 'teng-gbaning a 'wonuu? U paaliyeng, a i dau ang 'tori, a jora Naangmini, a mang jo beu tungbung.
9 Ka Sitaani dieyeli 'ku Ba Tari Baahaa Daana: Ana 'Joob joraye Naangmini kpali?
10 Ma i maaliye guohi dabaga 'giluu, a 'gili u 'deu, a 'gili bung jaa ung tari 'lombori jaang wa? I pegiye u 'nuuhi tuma ka u bungtarihi 'ugi a paaluung.

*
1:6 A'mineng 'bi-daba che ngang la malikihi.

11 Che pampana, ina tie i 'nu a fiinhi buunhu jaa ung tari. Nokpieni 'chibe, u na duhiye beu imii i 'ningbiring.
12 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku Sitaani: Nye, bung jaa ung tari 'biye i 'nung, che ta wa dira i 'nu fiinha u minga yeng. 'Beng la ka Sitaani daang 'yi Ba Tari Baahaa Daana seng a gaa.

'Joob kongye u buunhu aning u 'biihi

13 Daari kanga ka u 'bi-daba aning u 'bi-pogiba ni daang 'dire a che 'nyuuro waing ba jaa bierikpong 'deung.
14 Ka tungtuna daang wa 'Joob seng a wa yeli 'kuu: A nadavarihi kuorang ka a buunhi ahi a sieng 'dire 'diibu.
15 Ka 'Sabiiya niba wa a ingang a nyogihaa gaa. Ba diye ta'kobi ku a tungtuniba. Maang 'yoming 'yi a jo wa ka n yelii.
16 Wagiri ni ung da nang yera a yela ni la ka kanga ming wa a wa yeli: Naangmini 'buung ni 'yiye sagbani 'le a 'di a piihi aning a tungtuniba a nyuongba. Maang 'yoming 'yi a jo wa ka n yelii.
17 Wagiri ni ung da nang yera yela ni la ka kanga ming wa a wa yeli: A Kali'diiya niba 'poye ba miihi 'sugihi ata a wa a nyogimahi ingang 'dayeni a nyogihaa gaa. Ba diye ta'kobi ku a tungtuniba ming gba. Maang 'yoming 'yi a jo wa ka n yelii.
18 Wagiri ni ung da nang yera yela ni la ka kanga ming wa a wa yeli: I 'bi-daba ni aning i 'bi-pogiba 'direng a che 'nyuuro waing ba jaa bierikpong 'deung.
19 'Dayeni ka sesekaraa ang 'yi mopiri wa va a 'deu 'longkorihi anaahi ni. Ka a 'deu 'le a 'biihi ingang bang 'kpi. Maang 'yoming 'yi a jo wa ka n yelii.
20 'Beng la ka 'Joob daang 'ihi a chiehi u kparikpong che pung u 'ju. Ung 'le 'tengeng a 'puohi Ngmini'puohibu a yeli:

21 Kpali mang 'yi n ma 'puong,
    kpali mang na la leu gaa.
Ba Tari Baahaa Daanang tihi
    Ba Tari Baahaa Daanang la nyogi die.
Pegiri la Ba Tari Baahaa Daana 'yuori.
22 Ama jaa 'puong 'Joob daang ba i yelibeu bii a di paangbu 'ku

Naangmini.

'Joob ang kong u laangfiilung

2 Daari kanga ming ka Naangmini 'bi-daba daang wa Ba Tari Baahaa
Daana 'ningbi-toori ka ba di ba miihi 'wuli. Ka Sitaani ming daang wa
paahi a 'puong, a na di u minga 'wuli Ba Tari Baahaa Daana
'ningbi-tooring.
2 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku Sitaani: 'Yening ing 'yi
waana? Ka Sitaani dieyeli 'ku Ba Tari Baahaa Daana: N 'yiye
'teng-gbani, a mang 'yi che a gaa che a yo 'chene gara leura waana u
ingang.
3 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku Sitaani: I jeriye n
tungtuna 'Joob yela? I jeriyeng ka nie jaa 'chi 'teng-gbaning a 'wonuu?
U paaliyeng, a i dau ang 'tori, a jora Naangmini a mang jo beu tungbu.
U nang nyogiye u yelimingpaalii kpiengaa, anaa jaa ka i daamang
imuu ka n saamuu bahi ka anan'so 'chibe.
4 Ka Sitaani dieyeli 'ku Ba Tari Baahaa Daana: Inggbani mang tegiye
inggbani. Mm, ninsaalaa na diye bung jaa ung tari tihi che die u
'nyivori.
5 Che ina tie i 'nu pampana a fiinhi u kaurii aning u inga. Nokpieni
'chibe, u na duhiye beu imii i 'ningbiring.
6 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku Sitaani: Nye, u 'biye i 'nung,
che i ta wa fiinha u 'nyivori.
7 'Beng la ka Sitaani daang 'yi Ba Tari Baahaa Daana seng, a ti ing 'Joob
natisagini ang biera a 'piili u gbe'puuhing a ti to u 'jusogong.
8 Ung daang di sachie a kuoha u minga, che 'jing tampelung 'puong.
9 'Beng la ka u poga daang yeli 'kuu: I nang nyogiye i yelimingpaalii tari
bi? Duhi beu ing Naangmini che 'kpi.
10 Che ka 'Joob daang yeli 'kuu: I yeraye yela a'wo a pogijoli ni kanga ang
yera yela. Ti na mang sagiye sung 'yi Naanginini seng a che kung sagi
beu yeng? A yela nga jaa 'puong 'Joob daang ba di u nuori yeli yelibeu.

'Joob jo'mine bata ni

11 Sanga ni 'Joob jo'mine bata ang daang 'wong tuorikpong nga ang poguu
nga yela, ba kanga jaa daang 'yiye u minga 'jie wa. Bana daang la

Eelifaz ang 'yi 'Tiimang, Biilidad ang 'yi Suuwa aning 'Zoofer ang 'yi 'Neeyama. Ba daang langye nuori ka ba na langye taa wa sumuu 'kong a maa u 'suhu.
12 Sanga ni bang daang 'bi tooring a lagi ba 'juri a ba bang 'Joob, bang daang lagi ba noe a 'kong. Ka ba kanga jaa daang nyogi u kparikpong chie, a che di tampelung mihi ba 'juring a 'tori sagbani.
13 'Beng la ka ba niu daang 'jing 'tengeng ngmintoonhi ayo'poin aning 'yienhi ayo'poin. Kanga jaa daang ba yeli yeli jaa 'kuu, 'bojung ba daang nyiyeng ka u nimiha iye kpong 'gaali.

3 A 'puoring ka 'Joob daang 'yuo u nuori a duhi beu ing u dogibu daari.
2 Ka 'Joob daang yeli:
3 Veng ka daari ni bang dogima ni nyuong,
aning 'yienguu ni bang yeli: Ba tariye 'bi-dau 'puo.
4 Veng ka a 'beu nga i sagiluu.
Veng ka Naangmini ang 'bi saa'jung baga 'chi u 'jieng,
bii ka chaanii chaamuu.
5 Veng ka sagiluu aning 'kuung 'kalinchiu leu dieguu 'so,
veng ka savaalii yagili u ingang.
Veng ka ngminaa sanga sagiluu ni imuu dabieng yaga.
6 Ana 'yienguu ni yeng, veng ka sagiluu nyoguu.
Ta veng ka ba soruu paahi a 'yuoni 'bering.
Ta veng ka u paahi a 'chiuri nuoring.
7 Veng ka ana 'yienguu ni i kpali.
Ta veng ka nyengka kokori jaa wa u seng.
8 Veng ka banani ang mang duhi beu ing 'be-kaari ni duhi beu imuu,
banang i 'siri ka ba saahi manggara ka u 'ihi ni.
9 Veng ka u 'ji-nyaari ngmari'bie i sagiluu.
Veng ka u bo chaanii che kung nyiu,
a ta veng ka u nye a 'beu 'be-kaari,
10 'bojung u daang ba pogi n ma 'puo 'di-noe,
bii a sogili nimiha 'yi n 'ningbieng.

11 'Bojung mang daang ba 'kpi n dogibung?

'Joob Gbangu 3

'Bojung mang daang ba 'kpi sanga ni mang 'yi 'puong ni?
12 'Bojung ka 'dungkubo daang diema?
Chebii a biha, mang na mugi?
13 'Bojung 'wo n da jeng boin pampana a i siriti.
'Wo n da 'gbihe.
Bilang mang danang 'bi peenhibu 'puong,
14 a lang ning 'teng-gbani na'mine aning kawan-iriba.
Banang me 'jiihi 'ku ba miihi ang leu da'boori pampana ni.
15 Bilang mang danang 'bi peenhibu 'puong
a lang ning na'biihi ang daang tari salima,
banang daang paali ba 'deri aning wari ni.
16 Chebii 'bojung bang daang ba sogilima
a'wo 'bie bang dogi che ba di,
a'wo 'bi-liihi ang daang ba nye chaanii jaa?
17 'Beng ka ningbee mang bahi tuora ingbu,
'beng ming ka niba ang bali mang peenhi.
18 'Beng ka pogiriba mang lang peenha.
Ba ba 'wono unani ang firiba ni kokori.
19 'Beng ka ningbaala aning ningnanii 'be,
ka tungtuna 'so u minga a 'yi u ningkpong seng.

20 'Bojung bang mang di chaanii 'ku nie ang 'bi nimiha 'puong,
a di 'nyivori 'ku nie 'suhu ang danna yaga?
21 Banang mang buora 'kuung, che ung ba waana,
a wiliha buoruu a gaa bungnanee ang sogili.
22 Banang mang nyengina yaga jaa,
ka ba 'puuhi peli sanga ni bang mang nye 'kuung bogu ni.
23 'Bojung bang mang di chaanii 'ku dau nga sori ang sogili,
aning nie nga Naangmini ang bagi ing?
24 'Bojung n pengbu mang wang seni che ka n 'diibu wa,
ka n 'uoribu 'kire baha a'wo kuong.
25 'Bojung yeli ni mang jora yaga ni, unang wa n ingang.
Yeli ni dabieng mang da jora ni, unang pogima.
26 N ba 'bi laangfie 'puong, bii a 'jing boin.
N ba 'bi peenhibu 'puong, che ka tuora wa.

Eelifaz: 'Joob tungye beu

4 'Beng la ka Eelifaz ang 'yi 'Tiimang daang dieyeli:
2 Ka nieng moo ka u yeli yeli'bie 'kui,
bila na saangye i 'puo bi?
Che ning'buong na tuong nyogi u minga a kung yeli yela?
3 Nye, pielaang la, i 'wuliye jemaa,
a ing 'nu-baani kpiengu.
4 I yeli'bie nyogiye niba ang 'lere bang ahi,
ing ing 'dungku-baani kpiengu.
5 Che pampana ang wa i ingang, ka i 'puo saang.
A fiinhing, ka i inga chuori.
6 I Ngmini joo naani i nyau taribu bi?
I tamaa naani i yelimingpaalii yeli-irihi?
7 Leu tiehi pampana, ning'buong daang i 'soli che nyuong?
Chebii 'yening bang daang i ka sun'tuuro we jaa?
8 A'wo mang nye bila ni, banani ang kuora beu a bura tuora
mang cheye a ning a 'ju.
9 A 'tuuro Naangmini vuunhung ingang ba mang nyuoming.
A 'tuuro u 'suuri fuuhibung ba mang boring.
10 'Gbegini ngmuungbu, 'gbeging-joruu kokori,
che 'gbeging-pola nyina mang kauhing.
11 'Gbeging-nyaangaa mang 'kping u bungnyogiruu ang kong 'jung,
ka 'gbeging-poga 'biihi ming yaari.

12 Yelihung tamang 'gondong,
ka n 'tuorii 'wong walihibu.
13 Tieha 'puong 'yienguu yelinyirihi 'puong,
sanga ni gbiengkpong ang mang nyogi ninsaaliba ni,
14 dabieng waye n ingang, ka n inga 'miine,
ka bila veng ka n kaba jaa 'jigihe.
15 'Beng la ka sie kanga wa pari n 'ningbisogo,
ka n inga kooni 'ihi ahi.
16 Ung ahi boin, che n ba tuong nye u 'woree.
'Worihung kangang da 'bi n 'ningbiring,
ka 'jie i siriti.

'Beng la mang 'wong kokori ang yera:
17 Ninsaalaa ang na tuong 'kpi
na tuong iye sun'tuuro gaa Naangmini?
Nie na tuong iye 'forifori gaa u Maana?
18 Nye, u ba mang deli u tungtuniba,
a mang di paangbu 'kuro u malikihi.
19 Ba na wa yera banani ang kpiera yagu 'dering,
ka ba 'munpiilee 'bi tani 'puong,
bang mang ngmuriba a'wo pempeli.
20 Ba mang ngmahibang 'puro 'puro
a 'piili 'beeguu a gara 'ji-maarii.
Ba mang nyuoming a gara wagiri jaa,
che nie jaa ba mang chelihi 'beng.
21 Ba ba mang tagi ba tenti'ngmie vuohi
ka bila veng bang 'kpi yeng kongbu 'puong?

Eelifaz: Naangmining deenha 'Joob

5 Buong pampana, nye, nie kanga 'biye 'be a na die i buola?
A ningpegi'yiribe 'buo seng ing na leu gaa?
2 'Bojung 'su-kpiengaa mang kuye daujoli,
ka 'nyuuri mang ku nie ang faanha.
3 N nyiye joli nyaga ang kpiera 'tenge,
che 'dayeni ka duhibeu wa u 'deu ingang.
4 U 'biihi ning laangfie iye taa toori.
Ba mang ngmurihibang a 'di-nokpoming,
ka nie 'chibe a na dieba.
5 'Bojung kong niba mang 'diye u bungchierihi,
haali a 'ihaa guohi 'puong,
ka faariba cheba mang faahi ba bundaambuunhu.
6 'Bojung dogee ba mang 'yire taning,
tuora ming ba 'yire 'tengeng.
7 Che ba dogiye ninsaalaa 'ku tuora,
a'wo bila ni 'buung ang mang kpurihi 'duoro saa'ju ni.
8 Che maang yeng, n na boye Naangmini.
N na diye n yelitarihi 'bing Naangmini 'ningbi-tooring.

9 Unang mang tuna tungbera ang kung bang piehi,
aning yelisiela ang kung bang sori.
10 Unang mang 'ku 'teng-gbani saa,
a bahi kuonhi ang wa yoring.
11 U mang 'duohiye banani ang i ningbaaliba ni,
a mang nyogi banani ang ira nimiha di ing laangfie 'puong.
12 U mang ingye dawari niba yeli-irihi chinchang 'puong,
ka ba 'nuuhi ba mang tuona ira yelijaa.
13 U mang nyogiye yengbanginiba ba miihi dawarihung 'puong,
ka 'libilibi niba kawani mang baahi 'wieng.
14 Ba mang 'tuohiye sagiluu ngminaa wagiri,
a mang yo bunna ngminton'tori sanga a'wo 'yienguu.
15 Che u mang dieye ningbaala a 'yi ta'kobi nuoring,
a dieba 'yi fanga 'deme 'nuuhing.
16 A 'jung ningbaala tariye tamaa,
ka yela ang ba 'tu sori mang pogi u nuori.

17 Nye, nie Naangmini ang 'wuno ka u 'tori tariye 'pu-peli.
Bila 'jung ta di Kpiengu Jaa Daana maali ahi 'wulibu foo.
18 'Bojung u mang ingye natiri, che unang mang 'leu.
U mang ingye dangii, che u 'nuuhing mang nyaaguu.
19 U na diegiing 'yi tuorihi ayuobi 'puong.
Mm, ayo'poin 'puong beu jaa kung fiinhii.
20 Kongkpong 'puong u na yeudiegiing a 'yi 'kuung ingang.
Taanhuu ming 'puong u na diegiing 'yi ta'kobi kpiengung.
21 U na sogiliing a 'yi nobaahi ingang.
Sanga ni saangbu ang na wa ni, i kung jo dabieng.
22 I na laaraye saangbu aning kongkpong sanga.
I kung jo 'teng-gbani 'duunhi dabieng.
23 'Bojung i ning moo 'kubo na tariye lamugee,
ka noo 'bi i ning moo 'duunhi kpachagang.
24 I na mang baming ka i tent iye laangfie.
I na mang piehiye i buunhu, bung jaa kung bori.
25 I na mang baming ming ka i buurii na iye jemaa,
ka i buurii 'woning 'teng-gbani moo.

26 I na wa kpeye kau'biri 'yuomo ang paali 'puong
a'wo bung'bie 'ju ang mang biri a wagiring.
27 Nye, ti piehiye a yeli nga sung. Bila iye yeliminga.
Chelihuu 'wong, a bang 'ku i minga.

6 'Joob: N muhibu sigiyeng

'Beng la ka 'Joob daang dieyeli:
2 'Oo, a'wo ba danang maahi n 'pu-saang tiinhuu singbu,
a di n dogikpong ing sanihing a maahi niu.
3 'Bojung u na iye tiinhuu gaa mangkpong 'biihee.
Bila 'jung ka n yeli'bie i tuluu ni.
4 'Bojung Kpiengu Jaa Daana ni tang'piime 'biye n ingang,
ka n sie 'nyuuro a jelung.
Naangmini dabiengbera ni 'ihiyeng a 'tuohimo.
5 Moo bunga mang nyiye moo che 'kono bi?
Chebii nadavaraa mang nyiye siimaa che 'kono?
6 Ba na tuong 'diye siingpeleu ka ba ba ing yaarung?
Chebii noo kanga 'biye jelii 'ji-pielaa ning?
7 N 'suhu jaanhiyeng ka u fiinhaa.
A 'woniye siingnyohuu a 'kumo.

8 'Oo, a'wo n danang nye yeli ni mang suhi ni,
ka Naangmini da 'kumo yeli ni mang buora yaga ni.
9 A'wo a danang peli Naangmini 'puo ka u ngmurihima.
A'wo u danang bahi u 'nu ka u ngmaama 'ihi bahi.
10 Bila mang nang na tari 'suhu-maahuu.
Anaa jaa ka ingbaahi ang ba baaha 'puong la,
n na nyenginang aning mang ba jaanhi
Unani Ang Pegi'yi ni yeli'bie.
11 'Bo fanga mang tari a na tari tamaa?
N baahaa la wala mang na 'dire 'kanyiri?
12 N fanga muo 'woniye 'kubo fanga bi?
Chebii n inga iye yaawa?
13 N sungbu ba 'bi n ingang bi?
Ba kariye yeng ung 'yi n seng bi?

14 Nie ang 'bi ingchuori 'puong,
a sigiyeng ka u jominga jo u nimboo,
anaa jaa ka u bahiye Kpiengu Jaa Daana ni joo.
15 N ba'biihi ba i delibu a'wo konbo'bile,
a'wo konbo'bilii ang 'puoro a para gara.
16 A kuonhi mang maang a kpagili a leu suo,
ka si'noo* mang veng ang 'ugi. ('Yiibu G. 4:6)
17 Ka 'jieng wa tuli biela, a mang baahing.
Ka 'jieng wa tuli yaga, a mang boring a 'yi a 'bijieng.
18 A 'tujie sori mang leu bieng,
ang mang kpe mopiri a bori gaa.
19 'Tiima safari niba ang lang 'chene 'liinheng,
ka 'Siiba so'chenibe ira tamaa a yela.
20 Ba noe maayeng, 'bojung ba daang tariye tamaa yaga.
Ba waye 'be a i chinchang.
21 'Bojung pampana ye iye kpali.
Ye nyiye n 'lee ka dabieng kpeye.
22 N daang yeliyeng ka ye waaning bung kanga bi?
Chebii n yeliyeng:
Ye di bung 'yi ye bundaambuunhu 'puong 'kumo?
23 N daang yeliyeng ka:
Ye diema 'yi n doma 'nung?
Chebii n yeliyeng:
Ye yeudiema a 'yi 'ningbikuonii niba 'nuuhing?

24 Ye 'wulimo, n na tangye n nuori.
Ye veng ka n bang 'jie ning mang bori.
25 Nye yeli'bitorihi ang kpiera inga sing bila.
Che 'bo ka ye nokpieni nga 'wuno?
26 Ye tiehang ka ye leuhi n yeli'bie ka a 'tori bi,
a di nie ang 'bi dogee 'puong yeliyaga ka a 'woning seseu bi?

*_____
6:16 Si'noo iye buunhu 'mine ang mang 'yi sagbani 'lere 'tengeng a'wo sa'kube. Oori 'gaalii wagiri mang la.

27 Ye gba mang teuye gbanga 'bi-kpiibihi yela,
a 'di ye jominga daa.
28 A 'jung pampana, ye veng ka ye 'puuhi peli ka ye kaarima,
'bojung n daang kung ngma 'girii ye 'ningbi-tooring jaa.
29 Ye leu 'puori, ye ta veng ka dangchagiri 'bibe.
Ye la leu 'puori, n sun'tuubu nang ahiyeng.
30 Dangchagiri 'biye n jinting bi?
N nuori kung tuong bang yeli ang i beu bi?

'Joob: N dogee ni ba tari 'suhu-maahuu

7 Ma ninsaalaa mang tariye tungkpienhi wagiri
'teng-gbaning wa?
Ma u 'beri ming 'woniye nie bang ngmi pa 'beri wa?
2 A'wo tungtuna ang buora maahuu 'ningbi-jieng bila ni,
a'wo nie ang 'di pa ang buora u sanyeu bila ni,
3 bila la bang veng mang 'so 'chiuri ang i chinchang,
a di 'yienhi ang tari tuora 'kumo.
4 Ka maang wa jeng n mang yeling:
'Bo wagiri mang na 'ihi ka a 'yienguu baahi?
'Bojung n baliyeng aning 'lomboe leuhibu a gara 'ji-nyaari.
5 'Dandulo aning tani kpagiliye n inggbani.
N inggbangu werihiyeng a 'yire kuong.
6 N 'beri 'cheniye 'wieng 'wieng a gaa 'woowoore 'duolii.
A baahang tamaa 'chiibu 'puong.
7 'Oo, leu tiehi n 'nyivori ang i seseu yela.
N 'ningbiri kung la nye yelisung jaa.
8 Nie ni 'ningbiri ang nyirima kung la nyima.
Sanga ni i 'ningbie ang 'bi n ingang ni, n kung la 'bibe.
9 A'wo bila ni savaalii ang mang bori a pari gaa ni,
bila ka nie ang 'sigire 'kuung bogu kung la 'do wa.
10 U kung la leu gaa u 'deu jaa,
u 'bijie ming daang kung la bamuu.
11 Bila 'jung n kung pogi n nuori.
N na yeliye yela n sie 'pu-saanii 'puong.
N na muhing n 'suhu a'wongbu 'puong.

12 N iye mangkpong bi?
Chebii mangkpong manggara lima
ing 'bing bung ung kaarima?
13 Ka maang yeli: N 'godo na mugilimang,
n bungjie na sungye n muhibu,
14 'beng la ing mang innima dabieng a langning jaansi,
a innima dabieng yaga jaa a langning yelinyirihi.
15 A 'jung ka n 'suhu 'lugi vuunhung ngmaabu aning 'kuung
a gaa n inggbani nga.
16 N nyohaye n 'nyivori.
N kung 'bibe a gara wagiri jaa.
Bahima boin, 'bojung n 'beri iye kpali.

17 'Bo la ninsaalaa ing na digiruu tiinhuu?
'Bo la ninsaalaa ing leuhi i 'sikiri ing u ingang?
18 'Bo la ninsaalaa ing mang wa u seng 'beeguu jaa?
'Bo la ninsaalaa ing mang piehuu wagirifiing jaang?
19 Wala ka i 'ningbiri na 'bi n ingang kauhi sing?
I kung bahima boin a gara wagiri mang na voli n muntaahi?
20 N iye yelibeu bi? 'Oo ninsaaliba kaara,
'bo mang ii?
Wala ing 'ihi i 'ningbiri ingma,
mang leu tuora 'ku n minga?
21 'Bong panaa 'so ing ba vena n 'begu saangbu 'kurimo,
a di n yeliba'toruu 'yi n seng?
'Bojung pampana n na jengye tani 'puong.
I na bomang 'ningbi-jieng, che n kung 'bibe.

8 Biilidad: A sigiyeng ka 'Joob die saangbu

'Beng la ka Biilidad ang 'yi Suuwa daang dieyeli:
2 Wala ing na yeli a yela nga kauhi sing,
ka i nuori yeli'bie 'woning sesekpiengaa?
3 Naangmini mang garihiye yela ang 'tu sori?
Chebii Kpiengu Jaa Daana ni mang garihiye
saree ngmaabu ang 'tori?

'Joob Gbangu 8

4 Ka i 'biihing tung beu u ingang,
u dibang ing ba 'begu saangbu ni sanyau ingang.
5 Ka inang na bo Naangmini 'ningbi-jieng,
a suhi Kpiengu Jaa Daana ni,
6 ka inang i 'forifori a 'tori, u na 'ihiye i yela pielaang.
U na ing ka i sun'tuubu kpe'jie ni maa'koo maali.
7 Anaa jaa ka i 'munpiilee daang iye fiing,
che i baahaa na wahiye yaga.

8 Jaan'de, piehi jemanihi ang pari yelitarihi,
a jeri yela ba ba'mine ang daanhi,
9 'bojung tinuu iye jaaming niba, a ba bang yelijaa.
Ti 'beri 'teng-gbaning iye 'kalinchiu.
10 Ba kung 'wulii a yeli yela 'kui?
Ba na 'ihiye yeli'bie ba 'sikiring 'kui.

11 Pa'piirus* na tuong baang ka bebegiring 'chibe?
Mani nuori moo na tuong bohiye sung ka kuoming 'chibe?
12 Sanga ni ung nang mang i maahuu bang nang ba ngmaaguu loo ni,
che unang mang juoli che 'ku u taa jaa.
13 Bila la banani ang 'yiinhi Naangmini yela ni soe.
Nie ang ba 'tuuro Naangmini buobu ming tamaa na weng.
14 Bung ni ingang ung tari nyau ni iye ginagina,
ka bung ni ung deli ni i badari 'deu.
15 U mang leu deliye u 'deu, che u ba mang ahi.
U mang nyoguung kpiengaa, che u ba mang kauhi.

16 U mang bohiye sung ngminaa 'puong,
ka u 'nuuhi yaari a 'gaali u dabaga.
17 U nyaga mang 'viliviliye 'kubo ang 'duo,
ung mang bo 'jie 'kubo 'puong.
18 Ka banang wa 'ihuu 'yi u 'jieng,

*
8:11 Pa'piirus — Kuong nuoring ung mang baara. Ba mang tuong diung maali buunhu a'wo gbama a seura inna.

'beng la ka a 'jie na jaanhuu a yeli: N ba nyii.

19 Nye, u yelitarihi nyengka la ni.
Bungjaani na 'buling a 'yi 'tengeng.
20 Nye, Naangmini kung jaanhi nie ang 'tori jaa.
U kung ahi yelibe-iriba ming 'puoring.
21 U nang na diye laari paali i nuori,
a di nyengka paali i nogbama.
22 'Vii na pogiye banani ang hai,
ka ningbee tentihi kung la 'bibe.

9 'Joob: Nie ang maana Naangmini ning ninsaalaa taang 'chibe

'Beng la ka 'Joob daang dieyeli:
2 Siringminga, n bangyeng ka a iye bila.
Che wala ka ninsaalaa na tuong i 'soli Naangmini 'ningbi-tooring?
3 Ka nieng na ngmi ning Naangmini nokpieni,
yela 'tuhu 'puong u daana kung tuong dieyeli 'kuu 'dayeni.
4 Naangmini iye yengdaana u 'sikiring,
ka u kpiengu i kpong.
Ning'buong daang 'ihi 'tuohi Naangmini che ka u maa'koo maali?
5 U mang 'vigihiye tangbera, che a ba mang bang
sanga ni ung leuhaa 'chigi u 'suuri 'puong.
6 U mang ing ka 'teng-gbani 'jigihi a 'yi u 'bijieng,
ka u 'mung-baarihi mang 'miine.
7 U mang 'kuye ngminaa nuori ung bahi chaangbu.
U mang pogiye ngmari'bie bahi.
8 U 'yoming mang yeri sagbama,
a mang 'chene mangkpong knog'ngmie ingang.
9 Unang maali ngmari'bie 'mine ang mang lang taa
bang buona Beer*, Balingbaa'tuo* aning 'Buringbiihi*
a la maali a sa'mungduri seng 'vuuhi.

*
9:9 Beer, Balingbaa'tuo, 'Buringbiihi — Ama jaa iye ngmari'bie ang mang lang taa bang di 'yuori 'kua.

10 Unang mang tuna tungbera ang kung bang piehi.
Mm, unang mang ira yelisiela ang ba tari nuori.
11 Ka unang wa 'tu n 'lombori gara, n ba mang nyiu.
Ka unang wa para, n ba mang bang.
12 Ka unang dii garaning, ning'buong na tuong leguu?
Ning'buong na tuong yeli 'kuu: 'Bo ing ira nga?
13 Naangmini kung leuhi u 'suuri.
Jigihiba* sunginiba ang jigiha mang 'le 'puye u luong.

14 Wala panaa ka maang na i dieyeli 'kuu?
Wala panaa ka maang na 'lugihi n yeli'bie a yeli yela 'kuu?
15 'Bojung haali ka maang i sun'tuuro,
che n kung tuong dieyeli 'kuu.
N na suhiye hinihung n saringmaara ni seng.
16 Ka maang buong ka u dieyeli yela 'kumo,
che n kung sagi'di ka u chelihiye n yeliyaga.
17 'Bojung u na ngmurihimang saa aning seseu 'puong.
U iyeng ka n dangii i kpong ka anan'so 'chibe.
18 U kung veng ka n vuunhi,
che ung paalima aning yelibaahi.
19 A'wo ka kpiengu yela la, una la kpiengu daana.
Ka saree ang 'tori ming yela la,
ning'buong na buomuu waaning saree 'jie?
20 Haali ka maang i sun'tuuro,
che n minga nuoring na yeli looma.
Haali ka maang ba tari paangbu,
che u na 'wuling ka n iye nie ang garihi yela.
21 N ba tari paangbu, che n ba nyira n minga.
N buongye n 'nyivori jaala.
22 A jaa iye yeli'yeni, bila 'jung mang yeli:
U mang nyuongye niba ang paali aning ningbee.
23 Ka baalung wa kuura 'dayeni,

*
9:13 Jigihiba iye 'Reehab 'Hiiburi kokoring. 'Reehab iye mani 'puo 'dungnyaasii kanga bagimaaniba ang daang sagi ka u 'bibeng.

u mang laaraye nie ang ba tari paangbu muhibu.
24 Ka paaluung wa 'bi ningbee 'nuuhing,
u mang pagiye a paaluu saringmaariba 'ningbie.
Ka una naani, ning'buo panaa la?

25 Pampana n 'beri jorang a gaa jojora.
A jora garang, a ba nyira sung.
26 A mang wa paring a'wo mani'gbori-bera bang di ogirihi maali.
A mang wa paring a'wo ka'chigu
ang 'sigire ka u jaa u bungnyogiruu.
27 A'mineng n na yeling:
N na 'yiinhiye n muhibu yela,
n na bahiye n 'ningbi-saang che murihi laari.
28 N joraye n dogee nga jaa dabieng.
N bangyeng ka i kung yeli ka n ba tari paangbu jaa.
29 Ka banang yeli ka n tariye paangbu,
wala 'jung panaa mang tuna kpali?
30 A'mineng n na diye jieng fanfani pegi n minga,
a di fanfani pegi n 'nuuhi.
31 Che i na dimang loo ing bogu 'puong,
ka n minga bungyerihi leu nyohima.

32 'Bojung u ba i ninsaalaa a'wo maang mang na dieyeli 'kuu.
U ba i ninsaalaa ting na lang taa gaa dangbu toonhibu 'jie.
33 Nie ang na maaliti taang ming 'chi ti kpachagang,
a na di u 'nu dogili ti jaa ba'yi ingang.
34 Veng ka u nyogi u dankpali ni di n ingang,
a ta veng ka u dabieng innima pelingteu yaga.
35 Bila mang na yeli yela a kung joruu.
Che a ba 'wo bila 'kumo.

'Joob: Naangmini mang na muhi 'ku

10 N 'suhu nyohaye n 'nyivori.
N na muhiye n muhibu jaa.
N na yeliye yela n 'suhu a'wongbu 'puong.

'Joob Gbangu 10

2 N na yeli 'kuye Naangmini: Ta looma saree 'diibu 'puong.
'Wulimo bung ni 'jung ing jauranima.
3 A iye sung 'kui ing na dogihima?
A iye sung 'kui ing na jaanhi i 'nuuhi tuma?
A iye sung 'kui ing na bu kpe ningbee kawani?
4 I tariye inggbanihung 'ningbie bi?
Chebii i nyirang a'wo ninsaalaa nyiibu?
5 I 'beri 'woniye ninsaalaa ang na 'kpi 'beri?
I 'yuomo 'woniye gandau 'beri bi,
6 ing na pieha buora n yela ang ba 'tu sori,
a wiliha buora n yelibee?
7 Anaa jaa, i bangyeng ka n ba i ningbeu.
I bangyeng ming ka nie jaa kung tuong die a 'yi i 'nung.

8 I 'nuuhing naangma a maalima wa 'tuohi.
Che ing leu a na saangma.
9 Jaan'de jaa, leu tiehi ka inang mema a'wo yagu.
I yeng la leuhima ka n leu tani bi?
10 I naaning buoma bahi a'wo bihung bi,
a dangma mang nyogi taa a'wo bihungdondori?
11 I naaning di inggbani aning ingneni pagima,
a di kaba aning 'giile langma taa?
12 Inang 'kumo 'nyivori aning nungbu,
ka i kaabu 'gu n sie.

13 Ing di a yela nga sogili i 'sikiring.
Mang bang ka a yeli nga 'biye i haakilang.
14 Ka maang tung beu, i mang chelihiye bila 'jieng.
I ba mang bahima mang gaa a kung nye dogihibu.
15 Ka maang i ningbeu, nimiha la a 'kumo.
Haali ka maang i sun'tuuro, che n kung 'duohi n 'ju.
'Vii kpemang yaga jaa.
Nye n nimiha ang sing bila.
16 Ka n 'jung wa 'do,
i mang yo 'guunho buorimang a'wo 'gbegini ang 'guunho.

Ing mang 'wuli i kpiengu ang tari dabieng n ingang.
17 Ing mang la waaning 'sieri-paani n ingang.
I 'suuri maaling 'ihiye n ingang.
I taanhuu jaujauriba waanaye n ingang wagiri la wagiri.

18 'Bo paana 'jung ing tarima 'yining n ma 'puong?
'Oo, a'wo n danang 'kpi ka 'ningbiri jaa da kung nyima.
19 N danang ing a'wo mang daang ba 'bibe.
Ba danang dimang 'yining n ma 'puong ti ing bogung.
20 N 'be-fiing nga ba ta baahibu?
Bahima boin, ka n nye 'suhu-maari biela,
21 seni che ka n gaa 'jie ni mang kung la leu ni,
a gaa sagiluu paaluu aning 'kuung 'kalinchiu.
22 Paaluu ang i sagiluu a'wo sagiluu minga la.
U iyeng a'wo 'kuung 'kalinchiu,
ka yela jaa jeri.
'Be ka chaanii gba mang 'woning sagiluu.

11 'Zoofer yeliye 'Joob ka u die u yelibee saangbu

'Beng la ka 'Zoofer ang 'yi 'Neeyama daang dieyeli:
2 A ba sigining ka yeliyagijemaa nga nye diebu bi?
A sigiyeng ka dau ang tari nuori tuori numa bi?
3 A sigiyeng ka i yeliyagikpala nga i ka niba tang ba noe?
Ka inang ira sie, a ba sigining ka nie 'miing imii bi?
4 'Bojung i yeliyeng: N sagibu paaliyeng,
mang i 'forifori i 'ningbiring.
5 'Oo, a'wo Naangmini danang yeli yela,
a 'yuo u nuori 'tuohii.
6 U na 'wuliing yeng 'gondohi,
'bojung yeng tariye 'lomboe a'yi.
Bila 'jung bang ka Naangmini 'yiinhiye i yeliba'torihi 'mine.
7 I na tuong piehi a bo Naangmini yeli'julinhi?
I na tuong bo a nye Kpiengu Jaa Daana ni toribogiri?
8 A 'do ti pariye sagbama, wala ing na i?
A iye 'julingu gaa kau'biri, 'bo ing na tuong bang?

9 A maahibu iye yogu gaa 'teng-gbani,
a i yelingu gaa mangkpong.

10 Ka unang wa para gara a nyogira inna pagibu 'deung,
a buona garaning saree 'diibu 'jie,
ning'buong na tuong leguu?
11 'Bojung u bangye benniba.
U nyiraye beulung ming ka u ba piehi.
12 Pielaang la, dau ang i 'bambugu na wa banna yeng
ka bungwiengaa dogi 'bie ung i ninsaalaa.
13 I 'siri i 'sikiring,
a tie i 'nuuhi 'toruu.
14 Ka beung 'bi i 'nung, diu loo toori jaa.
Ta veng ka beulung kpiera i tenti'dering.
15 Bila ing na tuong lagi i 'ningbisogo ka 'vii kung 'bibe.
Mm, i na tuong ahiye kpiengaa a kung jo dabieng.
16 'Bojung i na 'yiinhiye i nimiha ni yela.
I na mang tiehaang a'wo kuong ang wa pari gaa.
17 I 'nyivori na chaaming a gaa ngminton'tori.
Sagiluu na leu 'woniye 'beeguu.
18 I na tariye nyau, 'bojung tamaa 'biye 'be.
I na mang piehiye i 'lomboe jaa, a peenha laangfie 'puong.
19 I na jeming ming, nie jaa kung i ka dabieng kpei.
Mm, niba jemaa na wa boye i nungbu.
20 Che ningbee 'ningbie buobu kung nye.
'Lilijie na boriye ba seng.
Ba tamaa la vuunhung ngmaabu.

12 'Joob dieyeli 'kuye u chiihiba ni

'Beng la ka 'Joob daang dieyeli:
2 Maahibu 'chibe, yena la a niba.
Ye ning yeng la a na lang 'kpi.
3 Che n tariye 'ningbiyuo a'wo yeng taruu bila ni.
Ye ba seuma.
Ning'buong yeng ba bang a yela nga taa?

4 N iye nie nga u jomiihi ang ira sie.
Maang la nie ang buong Naangmini ung 'wong.
N iye 'soli a paali, che bang laarima.
5 Niba ang 'bi peenhibu 'puong mang diye tuorakpong yela foo,
a'wo bila ni ang i 'siri 'gu banani gbee ang sara ni.
6 Faariba tenti'deri yela tariye 'ningbiri,
ka banani ang danna Naangmini 'suuri ni 'jing laangfie,
a lang ning buunhu ni Naangmini ang veng bang tari ni.

7 Che, jugihi mo'duunhi pampana, a na 'wuliing.
Jugihi sagbani 'nobilii, a na yeli 'kuing.
8 Chebii ka i yeli yela 'ku 'teng-gbani.
U na 'wuliing, ka mangkpong jima chaang a 'muno 'kui.
9 Ning'buong ba bang ama jaa 'puong
ka Ba Tari Baahaa Daana 'nung i a yeli nga?
10 U 'nung naani ka bung'vori jaa 'vorihung 'be,
aning ninsaalaa jaa vuunhung?
11 Ma 'tuorii mang begihiye yeli'bie wa,
ka nuori ming lenna siimaa nyira wa?
12 Yeng 'biye ningnyaahi seng,
ka 'ningbiyuo 'bi 'nyivo-yogu niba seng.

13 U seng ka yeng ning kpiengu 'be,
ung tari kawani aning 'ningbiyuo.
14 Ka unang ngmahi bung, u kung la bang me.
Ka unang pogi ninsaalaa, nie kung tuong 'yuoguu.
15 Nye, ka unang nyogi kuonhi tari, 'jie mang 'kong.
Ka unang bahaa, a mang wa taaliye 'teng-gbani.
16 U seng ka kpiengu aning yengbangbu 'be.
Benna aning nie bang beling jaa iye u 'suobu.
17 U mang dieniye kawan-iriba 'yie bang faahi ba buunhu,
a veng ka saringmaariba leu jolihi.
18 U mang faaye na'mine 'suobu kpiengu,
a di jorihi 'le ba siihing.
19 U mang ing ka Ngming'puohi 'yi-dieriba 'chene gbekpala,

a mang leuhi niba ang ahi kpiengaa loo 'tengeng.
20 U mang ing ka niba ang bang yeliyaga i siriti,
a mang nyogi ningnyaahi bangbu faa.
21 U mang 'kiriye nyaaba waahi ningnanee,
a mang yaahi gandaba jaujaubuunhu.
22 U mang 'yiniye yeli'julinhi ang 'bi sagiluung chaanii,
a di 'kuung 'kalinchiu 'yining chaanii.
23 Unang mang i ka paalihi i nanee a leu saamaa.
Unang mang i ka paalihi i yelingu ung leu yaaraa.
24 U mang dieye 'teng-gbani niba 'yi-dieriba 'ningbiyuo,
a mang veng bang yo yuora mopiri ang ba tari soe 'puong.
25 Ba mang yo bunnang sagiluu 'puong ka chaanii 'chibe,
ung mang veng bang yo jeriha a'wo dang'bugiro.

'Joob nang yeraye yela

13 Nye, n 'ningbiri nyiye ama jaa.
N 'tobo 'wo-maang a bang a 'muni.
2 Yela ni yeng bang ni, n ming bamaang.
Ye ba seuma.
3 Che n buorang ka n yeli yela 'ku Kpiengu Jaa Daana ni.
N buobu la ka n ning Naangmini toonhi yela.
4 Che yena iye 'giri-ngmaariba.
Ye jaa iye baalitiuriba ang ba tari tona jaa.
5 A'wo ye danang tang ye noe kpeleng kpeleng,
ka bila da leu ye yeng.
6 Ye 'wong pampana n anan'sohi.
Ye chelihi 'wong n nuori yeliyaga.
7 Ye na yeliye yela ang ba 'tu sori Naangmini gbebogiring,
a yeli yela ang i belingbu u gbebogiring?
8 Ye na ahiye u gbebogiring a 'wuli baalibu bi?
Ye na ahiye Naangmini gbebogiring a toonhi 'kuu bi?
9 Ka unang piehiye nye a na iye sung 'kuye?
Chebii ye na tuong belingye Naangmini a'wo yeng benna ninsaalaa?
10 Ka yenang 'wuli baalibu 'gondong,
u na 'miing ingyeng pielaang.

11 U 'chengkeng kung i ka dabieng kpei,
ka u dabieng 'le i ingang?
12 Ye yeng yeli'bie ni iye 'lugo ang 'woning tampelung.
Buunhu ni ang 'guye ni iye yagu buunhu.

13 Ye vengma boin ka n yeli yela,
ka yeli jaa ang pogirima wa pogima.
14 Wala 'jung mang cheu n ingneni n nyina kpachagang,
a seuhi n 'vorihung n 'nuuhing?
15 'Haali ka unang kuma, che n na deluung.
Bila gba, che n na toonhiye n minga yelitarihi u 'ningbi-tooring.
16 Unang na i n 'chihilung ming,
'bojung nie ang ba 'tuuro Naangmini buobu
kung tuong wa u 'ningbi-toori.
17 Ye di 'ningbi-jie chelihi n yeliyaga,
a di ye 'tobo chelihi bila ni mang yera ni.
18 Pampana ye nye, n iye n yela toonhibu 'siri.
N bangyeng ka n tuori na numang.
19 Ning'buong na ngmaa yela 'tuomo?
Ka maang i siriti pampana, n na 'kping.

'Joob ang 'puohi

20 Ta wa irima yela a'yi 'yong,
bila mang kung sogili n minga a 'yi i seng.
21 Tagi i 'nu 'yi n seng gaaning toori.
Ta veng ka i dabieng ming innima pelingteu.
22 Bila 'puoring, buong, n na dieng.
Chebii veng ka n yeli yela ka ina dieyeli 'kumo.
23 Wala ka n yeliba'torihi aning n yelibee sing?
Veng ka n bang n 'begu saangbu aning n yelibeu.
24 Wala la ing leuhi i kpaari togilima,
a dima mang leu i dondoma?
25 I na 'vugihiye vaahuu ang yo daara bi,
chebii i na kara 'tuuroye mo'kuonhi?
26 'Bojung yelitoohi ing seura n ingang,

a veng mang 'di n 'bi-polihung yeliba'torihi cheng.
27 I diye n gbee ing baarihing, a 'pigihe n soe jaa,
i tuoye 'jie 'ku n gbeneurihi.

28 Ninsaalaa puonang a'wo bungpuonii,
a'wo tani yeurii ang mugi.

'Joob nang 'puohong

14 Ninsaalaa poga ang dogi 'beri iye fiing,
che ka tuora tiguu.
2 U mang 'puhing a'wo da'puuri a mang leu juoli.
U mang jo boring a'wo 'kalinchiu, u ba mang la 'bibe.
3 I 'yuoye i 'ningbiri ing nga ni nga to,
a tarima waaning i 'ningbi-toori saree ngmaabu 'jung?
4 Ning'buong na tuong 'ihi bung'forifori a 'yi bungdegiri ingang?
Nie jaa kung tuong.
5 U 'beri nuori ang 'bing 'puong,
u 'chiuri nuori 'biye i seng.
I 'bingye u togihi ung kung tuong paraa.
6 Leuhi i 'ningbie 'yi u ingang ka u nye peenhi,
a waana wagiri ung na baahi u 'beu a'wo dau bang ngmi pa.

7 'Bojung ka banang ngmaa dau loo,
tamaa nang 'biye 'be ka u na la bohing.
Tamaa nang 'biye 'be ka u 'nu-pora kung baahi 'beng.
8 Haali ka u nyagang 'kori 'tengeng,
ka u 'muni 'kpi 'tengeng,
9 che ka unang 'wong kuong 'nyuu,
u na bohing a ing 'nuuhi a'wo bung'bunuu.
10 Che ninsaalaa mang 'kping a jeng 'beng.
U mang vuunhiye u vuunhung baahaa, 'ye ung mang la 'be?
11 A'wo kuong ang mang nyuuha 'yire mangkpoming,
ka konboo mang baahi a 'ko bila ni,
12 bila ka ninsaalaa mang jeng a ba mang la 'ihi.
Ba ba mang 'yuo, ba ba mang singba ba gbieng 'puong ming

a waana wagiri sagbama ang kung la 'bibe.

13 'Oo, a'wo i danang sogilima 'kuung bogung,
a da sogilima a gara wagiri i 'su-kpiengaa ang na pari.
'Oo, a'wo i danang 'bing wagiri 'kumo a wa tiehi n yela.
14 Ka ninsaalaang 'kpi, u daang na la tariye 'nyivori?
N na chelihang n tungkpienhi 'beri nga jaa 'puong
a gara wagiri n tegibu ang na wa.
15 I na buoming, ka n sagi 'kui.
I na buoraye i 'nuuhi tuma ni.
16 I na mang soriye n gbeneurihi.
I kung nyogira i minga n yelibee yela.
17 N 'begu saangbu 'le ingye buora 'puong,
ing faari n yeliba'torihi pogi.

18 Che a'wo tangkpong, u mang 'leng a 'purihi gaa,
ka 'pie mang 'yi u 'bijieng.
19 A'wo kuong ang mang 'puoro a 'dire 'kubo,
ka kon'puorihi mang 'oho 'teng-gbani tani ni,
bila ing mang saana ninsaalaa tamaa.
20 I mang tuomuung wagiri jaa, ung ti 'chibe.
I mang tegiye u 'ningbisogo a bahuu ung gaa.
21 Ka u 'bi-dabang wa nye nanihung, che u ba mang bang.
Ka banang 'le ming, u ba nyiriba.
22 Che u minga inggbani baahi ung mang 'wono,
a ira nimiha u minga yela.

15 Eelifaz: Joliyela ka 'Joob yera

'Beng la ka Eelifaz ang 'yi 'Tiimang daang dieyeli:
2 A sigiyeng ka yengbangina yera yela aning bangbu ang i kpali?
A sigiyeng ka u paali u minga aning sa'muni seseu?
3 A sigiyeng ka u ngmira nokpieni aning yeliyaga ang ba tari tona,
chebii aning yeliyaga ang kung tuong maali yelijaa?
4 Siringminga, i diye Naangmini joo ung i kpali,
a legira 'puoho Naangmini 'ningbi-tooring.

5 'Bojung i yeliba'torihi na 'wuliye i nuori yelibee,
ing 'lugi benniba kokori.
6 I minga nuoring loorii saree 'puong, maang naani.
I minga nogbamang 'dire 'sieree i ingang.

7 Ina la daufora bang dogi bi?
Chebii ina bang naang seni che naang taanhi?
8 I 'wongye Naangmini 'gondo kawani?
I 'yong seng ka yeng 'be bi?
9 'Bo ing bang ting ba bamuu?
'Bo 'ningbiyuo ing tari ka bila ba 'bi ti seng?
10 'Ju-koonpieni niba aning ningnyaahi 'biye ti 'puong.
Ba 'kori gaaye i ba.
11 Naangmini mugilibuhi ni iye fiing 'gaali 'kui bi,
chebii yeliyaga ang yeli boin ba sigihii?
12 Wala ka i 'sikiri jigihibu tuomii?
Wala ka i 'ningbie muo?
13 Wala ing leuhi i 'suuri ing Naangmini ingang
a veng ka yeli'bie nga taa 'yire i nuoring?

14 'Bo la ninsaalaa, ung na tuong i 'forifori?
'Bo la nie poga ang dogi ung na tuong i sun'tuuro?
15 Naangmini ba deli u ningpegi'yiribe.
Sagbama ming ba i 'forifori u 'ningbiring.
16 Ba na wa yera ninsaalaa ang i bungnyohuu a i degiri,
a 'nyuuro yeliba'torihi a'wo kuong?

17 N na yeli 'kuing, 'wong n yeliyaga.
Yeli mang nye mang na yeli.
18 N na yeliye bila ni dauyengbanginiba ang yeli
a ba sogili yelijaa bang die 'yi ba ba'mine seng.
19 Ba 'yong bang daang di 'teng-gbani 'ku,
ka saana jaa daang ba wa pari ba 'puong ni.
20 Ningbeu mang ngmienang aning dogee u 'beri jaa 'puong,
ka a 'yuomo nuori sogili nie ang dogiha niba seng.

21 Yela ang inna dabieng mang dannaye u 'tobong.
Maahuu 'puong ka unani ang saana ni mang wa u ingang.
22 U ba mang sagi ka u na leu'yiye a sagiluung,
'bojung ba 'ihuung 'bing 'ku ta'kobi.
23 U mang yo yuorang a buora siimaa a yera: 'Yening ung 'be?
U bangyeng ka 'beu ang i sagiluu pieluung.
24 Tuora aning a'wongbu mang ing ka dabieng kpeu.
A mang tuomuung a'wo naa ang i 'siri taanhuu jauring,
25 'bojung u mang tieye u 'nu Naangmini ingang,
a mang 'ihi 'tuohi Kpiengu Jaa Daana ni.
26 U mang diye 'ju-kpieni a jora 'tuohuu,
a tari 'kuri bunglegiraa ang i kpagu a i kpiengaa.

27 Anaa jaa ka u 'ningbisogo nuoyeng,
ung veng ka kpaang kpagi kpagi u sie,
28 'yi-bera ang i da'booring ung kpiera,
'dering nie jaa ang ba kpiera,
ang na 'le a leu 'jikungkunihi.
29 U kung i bundaana,
u bundaambuunhu ming kung 'bibe a gara.
U bungtarihi ming kung yaari 'teng-gbaning.
30 U kung 'yi sagiluu 'puong.
A 'buung-jinti na ing ka u da'nuuhi 'ko,
ka Naangmini nuori vuunhung taruu gaaning.
31 Ta veng ka u deli yelikpala, a benna u minga,
'bojung kpalihung na la u sanyeu.
32 Bila na tuming ka u wagiri nang ba ta.
U da'nu kung bohi.
33 U na 'suohiye u 'girep pora a'wo vana ngmielii,
a 'suohi u 'puuri a'wo ooliv dau.
34 'Bojung niba ang ba 'tuuro Naangmini buobu langbu na iye kpali,
ka 'buung 'di banani ang nung bungdie'di ang ba 'tu sori ni tentihi.
35 Ba mang tariye wahala 'puo, a dogi beu.
Ba 'puuhi mang iye belingbu 'siri.

16 'Joob 'miing ingye u jo'mine ni

'Beng la ka 'Joob daang dieyeli:
2 N 'wongye a yela nga taa jemaa.
Mugiliba yela ang ba tari 'ningbiri la ye jaa.
3 Ye yelikpala ni ba tari baahaa bi?
Chebii 'bong danniye yeng diera yera?
4 Ka ye 'suhung da 'bi n 'suhu bogung,
n ming danang tuong yeliye yela a'wo yena.
N ming danang tuong diye yeli'bi-jemaa ye iinhing,
a 'ping n 'ju ye iinhing.
5 Che n na diye n nuori ingye kpiengu,
ka n nogbama mugilibu maa ye iinhi.

6 Ka maang yeli yela, che n inga baahi ba baaha.
Ka maang ba yeli ming, 'bo ingmaari mang nyira?
7 Che pampana Naangmini iyeng mang bali.
I iyeng ka n 'deu jaa i kpali.
8 I iyeng ka n inga nyurihi, ka bila 'dire 'sieree n ingang.
N kogibu 'ihi 'tuohimong, a 'dire 'sieree n 'ningbi-tooring.
9 U nyogimang chiehi u 'su-kpiengaa 'puong a hama.
U ooraye u nyina innima.
N doma fiinimang.
10 Ba 'yuohiye ba noe ingma.
Ba vaye n dagirii nyaaba 'puong.
Ba laanhi langye taa 'ihi 'tuohimo.
11 Naangmini bahimang 'ku niba ang ba 'tuuro Ngmini,
a leuhima ing ningbee 'nuuhing.
12 N da 'jingye laangfie che ung i mang i chinchang.
U nyogiye n kokoring a chigihima ka n haakila yaari.
U dimang 'bing a 'ihi 'ningbiri ingma.
13 U tanteuriba ngmaa 'gilimeng.
U 'chugiye n 'puo a ba jora nimboo.
U 'kiriye n langtoo bahi 'tengeng.
14 U ngmahimang pahii pahii aning dangii.
U jora waanaye n ingang a'wo taanhuu jaujaura.

15 N diye buorihi tama se pogi n inggbani,
a di n 'ju ing tani 'puong.
16 N 'ningbisogo muoyeng aning 'kuori,
ka 'kuung 'kalinchiu 'bi n 'ningbi-gbamang,
17 anaa jaa ka kpangkpangkpiengu yeli-iruu jaa 'chi n 'nuuhing,
ka n 'puoho ming i 'forifori.

18 'Oo 'teng-gbani, ta pogi n jiing,
a veng ka n 'kuori ta tari peenhibu 'jie.
19 Nye, haali pampana gba, n 'sieree daana 'biye arijenang,
ka n yelidiera 'bi saa'jung.
20 N jo'mine irimang laara.
N 'ningbie 'kireye ningtong 'kuro Naangmini.
21 'Oo, a'wo nie danang 'bibe a suha Naangmini 'kuro ninsaalaa
a'wo bila ni nie ang mang suhi 'ku u to.
22 'Bojung ka 'yuomo awalang wa baahi,
n na 'chengye sori ni ang ba leura ni.

'Joob 'puohiye u inga maabu yela

17 N 'suhu saangyeng.
N 'beri baahiyeng.
'Kuung bogu iye 'siri 'gumo.
2 Siringminga, ilaariba ngmaa 'gilimeng,
ka n 'ningbie kaara ba 'lolo tungbu.

3 Di i minga 'bing telima pampana a 'kumo, 'oo Naangmini.
Ning'buong 'bibe a na ahi 'kumo?
4 'Bojung i pogiye ba 'sikie a 'yi 'ningbiyuo ingang.
Bila 'jung i kung 'duohibo.
5 Nie ang jaanhi u jo'mine che na die buunhu 'di,
u 'biihi 'ningbie na hieming.

6 Che Naangmini iyeng mang leu bung ninsaaliba ang di loora 'lugu,
mang leu nie ming 'ningbisogo niba ang tuuha muntaahi waaha.
7 N 'ningbie leu iye bulabula nimiha 'jung,

ka n inga 'jiihi jaa leu 'woning 'kalinchiu.
8 Ning'torihi noe maayeng yaga jaa a yeli nga yela,
ka niba ang i 'fori 'ihi niba ang ba 'tuuro Naangmini buobu ingang.
9 Che sun'tuuro nang na nyogiye u sori kpiengaa,
ka nie nga 'nuuhi ang i 'fori maaling ira kpiengaa gara.

10 Che ye jaa, ye la yeli,
'bojung n kung nye yengbangina ye 'puong.
11 N 'beri pariyeng gaa, n yelitarihi ngmaayeng,
bila la n 'sikiri yelibuorihi ming.
12 A mang leuhiye 'yienguu ung leu 'be-kaari.
A mang yeling sagiluu 'puong: Chaanii pieliyeng.
13 Ka maang cheliha 'kuung bogu ka u i n 'deu,
ka maang maali n 'godo sagiluu 'puong,
14 ka maang yeli 'ku puongbu: Ina la n ba,
ka maang yeli 'ku 'danduli: Ina la n ma aning n yaupoga,
15 'yening panaa ka n tamaa 'be?
N tamaa yeng, ning'buong nyiruu?
16 A muo na 'sigi gaaye 'kuung 'di-nobera bi?
Ti na lang peenhiye taning bi?

18 Biilidad: Ningbee mang nyiye dogihibu

'Beng la ka Biilidad ang 'yi Suuwa daang dieyeli:
2 Wala ing na bo yeli'bie kauhi sing?
Bo 'ningbiyuo, bila 'puoring ka ti yeli yela.
3 Wala 'jung ing diti buong 'duunhi,
ting i 'bambugiri i 'ningbiring?
4 Ina nie ang tagiha i minga chieha i 'suuri 'puong,
ba na bahiye 'teng-gbani ka u i kpali i 'jung bi?
Chebii ba na 'vigiye 'pie 'ihi u 'bijieng?

5 Ningbeu fintina na 'kpiinhing,
u 'buung-jinti ming kung chaang.
6 Chaanii iye sagiluu u tent 'puong,
ka u fintina ang 'bi u 'lomboring 'kpiinhi.

7 U gbeneurihi kpiengu baliyeng,
ka u minga kawani lobuu.
8 'Bojung u minga gbeeng diu loo ing laangu 'puong,
ung 'cheng ti kpe cheba.
9 A laangu mang nyogiye u gbekpaaring,
ka cheba ming nyoguu.
10 Ba mang sogiliye tuntuuraa 'guu 'tengeng,
a beri cheba ming 'guu soring.
11 Dabienhi ang 'gaali mang innuung dabieng 'lombori jaang,
a kara 'tuuro u gbeneuruu jaa.
12 Kong na neuye u kpiengu,
ka saangbu ang i kpong i 'siri u 'lomboring.
13 U mang 'diriye u inggbani 'jiihi,
ka 'kuung 'bi-fora 'dire u ingdau 'jiihi.
14 Ba na vuoguung 'yining u tent ning ung deli ni,
a taruu waaning dabienhi 'gaalii naa 'ningbi-toori.
15 Bung jaa ang ba i u 'suobu na 'biye u tent 'puong.
Ba diye 'jiribi yaari u kpe'jieng.
16 U nyaga ang 'bi 'muning mang 'kong,
ka u da'nuuhi ang 'bi saa'jung juoli.
17 U yela tiehibu mang baahiye 'teng-gbaning.
U 'yuori kung la buona a paaluung.
18 Ba mang karuung 'yi chaaniing ti ing sagiluu 'puong,
a karuu 'yining dunee 'puong.
19 U ba mang tari 'bie bii buurii u niba 'puong,
bii nie ang kpeling u kpe'jiihing.
20 Ngmintongkpieri seng niba nuori maaye u 'beu ning,
ka dabieng kpe sa'muni seng niba.
21 Pielaang, ngaang mang la beu'tuuro kpe'jiihi.
Nie ang ba bang Naangmini ming 'jie la bila.

19 'Joob deliye u yeudiera

'Beng la ka 'Joob daang dieyeli:
2 Wala yeng na dang n 'suhu yaga ngaang a kauhi sing,
a ima chinchang aning yeli'bie?

'Joob Gbangu 19

3 Gberi 'pie la nga yeng nyaabima.
Ye ba jora 'vii aning yeng kpiera n ingang.
4 Ka maang siring bori ming,
n boribu ni kpelingye n seng.
5 Ka yenang siring 'duohi ye miihi n ingang,
a 'wuli n nyaaba 'kumo,
6 bila yeng ye bang ka Naangmining ba ima sung,
a yeri u laangu 'gilime.

7 Ka maang 'cheehi kpangkpangkpiengu yeli-irihi yela,
ba ba 'wono 'kurimo.
Ka maang 'cheehi ka a 'yi, saree ang 'tori 'chibe.
8 U bagiye n sori wa 'gili, mang kung tuong gang 'be.
U diye sagiluu 'bing n so'biliing.
9 U faaye n girima a 'yi n seng.
U nyogiye a naalung 'jupiluu vogi n 'jung.
10 U tagimang loo 'lombori jaang,
a gara mang ba ti 'chibe.
U vuoye n tamaa a'wo dau.
11 U dangye u 'su-kpiengaa ming n ingang.
U dimang buong u domihi ni kanga.
12 U 'sojemuno wa langye taa,
a me ba 'pigibu buunhu a na 'tuohimo.
Ba maaliye ba kampu a 'gili n tent jaa.

13 U 'ihiye n ba'biihi bang gaa toori,
ka n banginiba nima ba numa fiing jaa.
14 N dogiriba dimang loo,
ka n jomiihi 'yiinhi n yela.
15 N 'deu kpieriba aning n tuntung'bi-pogiba dimang buona saana.
N leuye foomaraa ba 'ningbiring.
16 N mang buongye n tungtuna,
che u ba mang die a buola,
anaa jaa ka n mang suhuung aning n nuori.
17 N vuunhung 'nyuurong n poga seng.

Mang leu bungnyohuu n ma 'puo 'biihi seng.
18 Haali 'bibilii gba mang jaanhiye n yela.
Ka maang wa 'ihi, bang yera yela n ingang.
19 N jomiihi jaa nyohimang,
ka banani mang nung ni leu 'ihi n ingang.
20 N kaurii mariye n inggbani aning n ingneni ingang.
Mang joning 'tambogilii.

21 Ye jo n nimboo, 'oo n jomiihi, ye jo n nimboo,
'bojung Naangmini 'nu ngmimang.
22 Wala la yeng dogihima a'wo Naangmini ang irima bila nga,
ka n dogihibu ba tigiriye?
23 'Oo, a'wo ba danang seu n yeli'bie nga.
'Oo, a'wo ba danang sebaa ing gbangu 'puong.
24 Ka ba da di 'kurihuu 'kelembi aning kpana,
a sebaa ing 'pie ingang a gara wagiri jaa.
25 'Bojung n bangyeng ka n Yeudiera iye 'vori,
a baahaang ming u na ahiye 'teng-gbaning.
26 Ka n inggbaning wa saang,
n bangyeng ka n inggbani 'puong n na nyiye Naangmini.
27 Una ka n minga na nye, ka n 'ningbie nyiu, ningjaala naani.
Nye bila ni n 'sikiri ang nyenna bila.
28 A'mineng ye na yeling: 'Bo yela ting na di nyoguu?
'Bojung maang la a yeli sa'bogu.
29 Ye jora ta'kobi dabieng,
'bojung 'su-kpiengaa mang waaniye ta'kobi dogihibu,
ka ye nye bang ka saree 'diibu 'biye 'be.

20 'Zoofer 'wulibu ningbeu yela

'Beng la ka 'Zoofer ang 'yi 'Neeyama daang dieyeli:
2 Bila 'jung n tieha ang dannima 'kumong yeli mang na dieyeli,
yela ang kpaara n 'puong 'jung.
3 N 'wongye 'miingbu ang innima 'viing,
ka n 'ningbiyuo haakila veng mang dieyeli.
4 I ba bang yeli nga a 'yi sangkong'koruu,

a 'yi wagiri ni bang di ninsaalaa 'bing 'teng-gbaning?
5 I ba bang ka ningbeu nie tuongbu nyiibu ba mang kauhi?
I ba bang ka 'bangfuge nyengka ba gara toori?
6 Haali ka u tangkamang 'do ti ta sagbama,
ka u 'ju ti to savaala,
7 che u na nyuoming a gara wagiri jaa a'wo u minga 'bini.
Banani ang daang nyiu ni na yeling: 'Ye ung 'be?
8 U na egi gaang a'wo jengjaanhung, ba kung nyiu.
U na bori gaang a'wo 'yienguu yelinyiruu.
9 'Ningbiri ni ang nyiu ni daang kung la nyiu.
U 'jie ming daang kung la nyiu.
10 U 'biihi na boye ningbaaliba nungbu,
a leuhi u bundaambuunhu 'kubo.
11 U kaba paaliyeng aning 'bi-polihung 'weribu,
che u ning bila na lang jengye tani 'puong.

12 Anaa jaa ka beu numang u nuoring,
ung mang sogiluu u jinti 'muning,
13 anaa jaa ka u ba sagi ka u bahuu,
che nang taruu ung 'bi u nuoring.
14 Che u siimaa ang 'bi u 'puong na leu iye 'miihuu.
A mang leuye waahuu jelung u 'puong.
15 U mang voliye bundaalung, a leu 'tia bahi.
Naangmini mang ing ang 'yi u 'puong.
16 U na mugiye 'dungkuuree jelung.
Bosiri jinti na kuung.
17 U kung 'wong a konbo'bilii noo,
a'wo konboori ang 'puoro siu aning bihungnaara.
18 U na leu tihiye bung ni yela ung tung tuma ni.
U kung voluu.
U kung 'di noo a 'yi u yaagu buunhu tona ingang.
19 'Bojung u dogihiye ningbaaliba a bahiba kpali.
U diye kpangkpangkpiengu a faa 'deu ung ba me.
20 Ung ba tari peenhibu u bungbo ni 'jung,
u kung 'bing bung jaa ung buora.

21 Bung jaa ba chehi ung na 'di.
Bila 'jung u maa'ko-maali kung kauhi.
22 U buunhu taribu jemaa 'puong ngmiehibu na kpeung.
'Nu jaa ang hiena na waye u ingang.
23 Sanga ni ung paali u 'puo ni
Naangmini na waaniye u 'su-tuluu ang 'dire u ingang.
U na ing ka u wa u ingang a'wo saa
sanga ni ung 'dire siimaa ni.
24 U na joye 'kuruhuu jaujaubung seng,
ka yaawa taanhuu 'chuguu.
25 U taguung ung ti 'yi u 'puoring,
ka a 'piing 'ju wa 'yi u lantoo 'puong,
ka dabienhi 'gaalii wa u ingang.
26 Sagiluu ang i 'ligimeng 'bing 'guye u bundaambuunhu ung nung.
'Buung bang ba 'vigire na 'diung.
A na 'diye bung ni ang kpeling u tent 'puong.
27 Sagbama na 'uohiye u yeliba'torihi 'olo,
ka 'teng-gbani 'ihi u ingang.
28 U 'deu bungtarihi na bori gaang,
ka u buunhu 'puo gaa u 'su-kpiengaa ni daari.
29 Ningbeu tuori la bila a 'yi Naangmini seng.
U cheng Naangmini ang 'bing 'kuu la bila.

21 'Joob yelihung a'wo ningbee yela

'Beng la ka 'Joob daang dieyeli:
2 Ye chelihi n yeliyaga sung,
a veng ka bila i ye mugilibu.
3 Ye 'dime 'kanyiri ka n yeli yela.
Ka maang wa yeli baahi, ye nang ira sie.

4 Maang yeng, n muhibu gaaye ninsaalaa seng bi?
Chebii wala 'jung mang kung kong 'kanyiri?
5 Ye 'liinhime ka ye nuori maa,
ka ye di ye 'nu pogi ye nuori.
6 Haali ka maang tiehaa, dabieng 'gaalii mang irimang,

ka 'miingbu nyogi n inggbani.
7 Wala 'jung ka ningbee mang 'bibe a ti leu ningnyaahi, mm,
ka ba kpiengu i kpong?
8 Ba 'biihi mang 'jingye ba seng sung ba 'ningbiring,
ka ba buurii 'jing sung ba 'ningbiring.
9 Ba 'deri mang iye 'chihi dabieng joong.
Naangmini dankpali ming ba mang 'bi ba ingang.
10 Ba nadari ba mang tari buurii 'guo.
Ba 'nii mang doging ka a ba chori bahi.
11 Ba mang bahiye ba bung'bilii bang yo yuora a'wo pi'sugu,
ka ba 'biihi yo seura.
12 Ba mang diye sinsaga aning 'koni a 'yiene.
Ba mang diye wie 'kuori a nyengina.
13 Ba mang 'diye ba 'beri noo bundaalung 'puong.
Che 'dayeni, bang mang 'sigi 'kuung bogu.
14 A 'jung ba mang yeli 'kuye Naangmini: 'Yi ti seng,
'bojung ti buobu ba ahi i soe bangbu ingang.
15 Ba mang yeling: Ning'buo la Kpiengu Jaa Daana ting na tunuu?
Ka tinuung 'puohuu 'bo tonang 'bibe?
16 Siringminga, ba bundaalung yela ba 'chi ba 'nuuhing.
Ningbee kawani ba pielima.

17 Gberi buwala ka ningbeu fintina ba mang 'kpiinhi?
Gberi buwala ka saangbu ang i kpong ba mang wa ba ingang,
nimiha ni Naangmini ang tora u 'suuring ni?
18 Ba 'woniye mo'kuonhi ang 'bi seseu 'ningbi-tooring.
Ba 'woniye bungpegiri saa sesekpong ang 'tuo gaaning.
19 Niba mang yeling: Naangmini mang diye nie yeliba'torihi
'bing 'gu u 'biihi.
A sigiyeng ka u naa a sani u minga ingang ka u bang.
20 A sigiyeng ka u minga 'ningbie nye u saangbu,
ka u 'nyu Kpiengu Jaa Daana 'su-kpiengaa ni.
21 'Bojung u 'bo yelang 'bi u 'deu niba ung bahi 'jieng,
sanga ni u 'chiuri nuori ang na ngmaa bahi ni?

22 Nie kanga na tuong 'wuliye Naangmini bangbu,
ung 'dire banani ang 'bi saa'jung saree 'puong?
23 Nie mang 'kpiye u kpiengu paalii 'puong,
a mang 'bi laangfie 'puong ka yeli jaa ba dannuu.
24 U nyau mang poling,
ka u kaba kpaang mang muli.
25 Nie kanga ming mang 'kpiye u 'suhu nimiha 'puong
ka u ba 'di noo jaa.
26 Ba mang 'woniye taa a jeng tani 'puong,
ka 'dandulo pogi ba jaa.
27 Nye, n bangye ye tieha,
aning yela ni yeng na di a kpiera n ingang.
28 'Bojung ye yeliyeng:
'Yening ka a ningnanii 'deu 'be?
'Yening ka a ningbeu ming kpe'jie 'be?
29 I ba jugihi banani ang 'chene soe ni bi?
I ba chelihi ba 'sierihi bi?
30 'Bojung ningbee mang tuong iye 'chihi saangkpong daari,
bang mang tuong nye diebu 'su-kpiengaa daari.
31 Ning'buong na yeluu u 'ningbiri yela?
Ning'buong na naa u yela ni ung i ni sani?
32 Che ba na 'siginuung 'kuung bogu,
ka niba kaara u kau'biri.
33 Lohimbo tandaga na numa 'kuung.
Nie jaa na 'tuung, a'wo niba bang kung tuong sori
ang dang gaa che 'kuu bila ni.
34 Wala panaa yeng na i maa n 'suhu aning yelikpala?
'Bojung yelijaa 'chi ye yeliyaga 'puong ka 'girii naani.

22 Eelifaz yeliye 'Joob beulung yela

'Beng la ka Eelifaz ang 'yi 'Tiimang daang dieyeli:
2 Anaa jaa ka nie ang i yengbangina
na tuong tariye tona 'ku u minga,
ninsaalaa na tuong tariye tona 'ku Naangmini?
3 Ka inang i sun'tuuro,

'bo noo ka bila tari 'ku Kpiengu Jaa Daana?
Chebii ka inang moo ka i yeli-irihi paali,
'bo tona ang tari 'kuu?
4 I Naangmini joo 'jung ung 'miing i ingang bi?
I Naangmini joo 'jung ung kpiera nii saree 'diibu bi?
5 I beulung naaning i kpong
ka i yeliba'torihi ba tari baahaa?
6 'Bojung i dieye telimahi i ba'biihi seng ka anan'so 'chibe,
a yaahi niba bungyerihi bang tari 'mung-kpala.
7 I ba 'ku niba ang bali kuong bang 'nyu.
I nyoriye i siimaa kong niba seng.
8 Che i iye ningkpiengaa a die 'teng-gbani 'so,
i iye nie ang tari girima a kpiera u ingang.
9 I bahiye dunggala bang gaa aning 'nu-kpala,
a kauhi 'bi-kpiibihi 'nuuhi.
10 Bila 'jung ka chebihi 'gili i jaa wa 'tuohi,
ka dabieng'kpengkpereng dannii.
11 Chebii ka sagiluu la, ing ba tuong nyira,
ka kuonhi jemaa pogii.

12 Naangmini ba 'chi arijena 'jiveleleng bi?
Nye ngmari'bie ang 'do yaga sing bila.
13 Che ing yeli: Wala ka Naangmini na i bang?
U na tuong 'tuye a sagili'ligimeng nga 'puo a 'di saree?
14 Savaalitiinha poguung ung ba nyira.
U 'cheneye arijena 'vilingu ni saa'jung.
15 I na 'tuye a sangkong'koruu sori ni
ningbee ang daang 'cheng ni bi?
16 Banang daang ngmaa 'le ka ba wagiri ba ta ni.
Ba 'munpiilee ka kontaalii daang 'ohi gaaning ni.
17 Ba daang yeli 'kuye Naangmini: 'Yi ti seng.
'Bo ka Kpiengu Jaa Daana ni na tuong iti?
18 Che unang daang paali ba 'deri aning bungsuunhi.
A 'jung ningbee kawani ba pielima.
19 Sun'tuuribo mang nyiye bila ka ba iinhi maa,

ka niba ang i 'fori chieriba laara a yera:
20 Siringminga, ba nyuongye ti domihi ni,
ka 'buung 'di ba bundaambuunhu.

21 Sagi ning Naangmini, ka maahuu 'bi i niu kpachagang.
Bila ka sung na wa i seng.
22 Jaan'de, die 'wulibu a 'yi u nuoring,
a di u yeli'bie ing i 'sikiring.
23 Ka inang leu wa Kpiengu Jaa Daana ni seng, u na la maaliing.
I na 'ihiye yeliba'torihi i tenting gaaning toori jaa.
24 Bila ing na di i salima ing taning,
a di 'Oo-fer salima 'bing konbo'bilii 'kubo 'puong.
25 Bila ka Kpiengu Jaa Daana ni na i i salima
aning i wari ang i nanii.
26 'Bojung bila sanga i nyelung na 'biye Kpiengu Jaa Daana ingang,
ka i lagi i 'ningbisogo 'tori Naangmini.
27 I na 'puohi 'kuung, ka u 'wong,
ka i yeu i nosama.
28 I na yeliye yeli 'bing, ka bila maali 'kui,
ka chaanii chaana i soe.
29 Ka inang wa 'le, i na yeling: 'Duohibu 'biye 'be.
Bila ung na die nie ang 'sigihi u minga.
30 U gba na dieye nie ang 'le saree 'puong.
Mm, u na dieguung i 'nuuhi 'foforee 'jung.

23 'Joob yeliye Naangmini saree ang 'tori yela

'Beng la ka 'Joob daang dieyeli:
2 Haali 'jine gba ka n muhibu i too.
N pengbu nga 'puong che u 'nu iye tiinhuu n ingang.
3 'Oo, ka maang da bang 'jie ni mang na nyiu,
ka n da gaa u 'jingjie.
4 N danang diye n yela nga 'bing u 'ningbi-tooring,
a di nokpieni pa n nuori.
5 N na bangye yeli'bie ni ung na di dieyeli 'kumo,
a bang bila ni ung na yeli 'kumo ni 'muni.

6 U na diye u kpiengkpong ni a 'tuohimo bi?
Aai, u kung di yeli jaa chiihima.
7 'Beng ka ning'toruu na tuong di u yela 'bing u 'ningbi-tooring,
ka n nye diebu a gara wagiri jaa a 'yi n Saringmaara ni seng.

8 Nye, n gaaye 'ningbi-toori, che u 'chibe.
N gaaye 'puori, che n ba nyiruu.
9 Sanga ni ung tuna 'nu-goong ni, n kung tuong nyiu.
Sanga ni ung leu gaa 'nuduri ni, n kung tuong nyiu.
10 Che u bangye sori ni mang digira.
Ka unang wa ima nye, n na 'ying a'wo sannii.
11 N gberi nyogiye u gbeneurihi kpiengaa.
N 'tuye u sori a ba leu bie 'jie jaa.
12 N ba leu 'yi no'kurihi ni u nuori ang tihi ni.
N diye u nuori yeli'bie ang i tiinhuu gaa n siimaa.

13 Che u iye u 'yong, ning'buong na tuong leuhuu?
Yeli jaa u 'suhu ang buora, bila ung mang i.
14 'Bojung u mang iye yeli ang 'bing 'kumo.
A yela nga taa jemaa 'biye u seng.
15 Bila 'jung u seng 'biibu innimang dabieng yaga jaa.
Ka maang wa jeri a yeli nga, n mang joruung.
16 'Bojung Naangmini iyeng ka n 'sikiri leu baala.
Kpiengu Jaa Daana ni iyeng ka dabieng kpema 'gaali.
17 Che a sagiluu ba veng mang nyuong a i siriti.
A sagili'ligimeng ni ang pogi n 'ningbisogo ni la bila.

'Joob muhiye 'teng-gbani kpangkpangkpiengu yeli-irihi yela

24 Wagirihi ba sogili Kpiengu Jaa Daana ni seng,
ka wala 'jung ka banani ang bamuu ni ba nyira u 'beri?
2 Niba 'mine mang 'ihiye toribogiri baarihi.
Ba mang diye kpiengu faahi piihi a chiina.
3 Ba mang kariye 'bi-kpiiba bunga gaaning.
Ba mang diye dunggaali nadavaraa 'bing telima.

4 Ba mang daaye niba ang hiena bang 'yi soring.
Ba mang firiye a paaluu ningbaaliba bang sogili.
5 Nye, a'wo moo buunhi ang 'bi 'biihee 'jieng,
ba mang yo buoraye siimaa ba tuma 'puong.
A mopiri mang 'yiye siimaa 'ku ba ning ba 'biihi.
6 Ba mang boye ba 'duunhi siimaa a moo 'puong,
a 'yiinhi buunhu ningbee 'girep yoring.
7 Ba mang jengye a 'yienguu jaa aning 'mung-kpala,
a ba tari bungyerihi.
Ba ba mang tari 'mung-pagiraa oori 'puong.
8 A taanhi saa mang mulibang.
Bang mang 'kori mari 'pie bang ba tari 'jie na kpe 'jung.

9 'Mine mang tagiye 'bi-kpiiba 'ihi bihing,
a faa ningbaala 'bie sani yela.
10 Ba mang ing ka ningbaala yo yuora aning 'mung-kpali,
a ba tari bungyerihi.
Ba mang 'tuoye ka'juri, che nang 'kono kong.
11 Ba mang ngmiehiye kpaang 'ihe 'jie ni
daangguoma ang ngmaa 'gili ni 'puong,
a neura waing 'ihe a neu'jiihing,
che mang 'kono kong'nyuuri.
12 Niba ang 'kpiire mang penang a 'yi-kpong 'puong.
Ka banani bang dogiha ni 'suhu 'kono.
Che Naangmini ba mang chelihi ba beu tungbu.
13 Banani ang diera taawai a chaanii ingang ni 'biye 'be.
Ba ba mang buora u soe bangbu.
Ba ba mang 'bi u soe 'puong ming.
14 Ningkuura mang 'ihiye 'ji-nyaari,
a ku ningbaala aning nie ang hiena.
'Ji-suorii ming u mang 'woniye 'nanyige.
15 Sensena 'ningbiri mang chelihang ka 'jie nyogi 'ningbiri.
U mang yeling: 'Ningbiri jaa kung nyima.
Ung mang di bung pogi u 'ningbisogo.
16 'Ji-sagiluung ba mang kauhiye 'deri kpe.

Ba mang lariye ba miihi bahi ngminaa sanga.
Ba ba bang a chaanii.
17 'Bojung 'beeguu aning 'ji-sagili'ligimeng iye bung'yeni a 'kubo.
'Bojung ba mang bangye a 'ji-sagili'ligimeng.

18 Ba iye fungfugulung kuonhi 'jung.
Duhibeu 'biye ba cheng ingang 'teng-gbaning.
Ba ba mang la leura gara a 'girep yori seng.
19 A'wo wari aning tuluu ang mang nyuuhi si'noo kuonhi bila ni,
bila ka 'kuung bogu mang nyogi banani ang i yelibee ni.
('Yiibu G. 4:6)
20 U ma 'puo na 'yiinhiye u yela,
ka dan'dulo 'diu 'wong noo.
Ba daang kung la tiehi u yela.
Beulung ming na kaung a'wo dau.
21 U mang faaye pogi-oo ang ba dogira buunhu.
U ba mang tung sung 'ku dunggali ming.
22 Che Naangmini mang diye u kpiengu 'ihi ningkpiengaa bahi.
U mang 'ihing, che nie jaa ba mang bang i 'nyivori yela pielaang.
23 U mang 'kubong peenhibu, bang deli bila.
Che u 'ningbie mang 'biye u yelitarihi ingang.
24 Ba mang nyiye 'duohibu wagiri fiing 'puong.
Bila 'puoring ba mang gaang.
U mang 'sigihibeng, a tariba gaaning a'wo ba chelii ni jaa.
U mang kauhibang a'wo bung'bie 'juri.
25 Ka anang ba i bila pampana, ning'buong na tuong 'wuli
ka n iye 'giri-ngmaara ka n yeliyaga i kpali?

25 Biilidad: Wala ka ninsaalaa na tuong i sun'tuuro?

'Beng la ka Biilidad ang 'yi Suuwa daang dieyeli:
2 Berii kpiengu aning dabieng joo iye u 'suobu.
U mang ing ka maahuu 'bi u 'jiduorihing.
3 U 'sojemuno tariye nuori?
Ning'buo ingang ka u chaanii ba chaana?
4 Wala panaa ka ninsaalaa na tuong i sun'tuuro

Naangmini 'ningbi-tooring?
Chebii wala ka nie nga poga ang dogi na tuong i 'forifori?
5 Nye, 'chiu gba ba chaana.
Ngmari'bie ming ba i 'forifori u 'ningbiring.
6 Ba na wa yera ninsaalaa ang i 'dandulibile,
aning ninsaalaa 'bie ang i 'danduli?

26 'Joob: Ninsaalaa salihung aning Naangmini kpiengu

Che ka 'Joob daang dieyeli:
2 Nye bila ni ing sung nie ang ba tari kpiengu.
Nye bila ni ing tiihi 'nu nga ang ba tari fanga.
3 Nye bila ni ing 'ku nie ang ba tari yeng kawani.
Nye bila ni ing yeli a yeli jaa baahaa.
4 Ning'buo ing veng ka yeli'bie 'yi i nuoring a 'ku?
Ning'buo sieng yeli yela i ingang?

5 'Kuunhi 'miineng, banani ang 'bi kuonhi 'muning
aning banani ang kpiera a 'puong ni.
6 'Kuung 'yuo jengyeng u 'ningbi-tooring.
Nyuongbu ba tari pagiraa.
7 U yeriye sa'mung-goo sagbani 'gaali 'jivuoho.
U diye 'teng-gbani chagi 'ji-kpaling.
8 U nyogiye a kuonhi u savaalitiinha 'puong,
che a savaala ba 'puho a 'muning.
9 U mang pagiye 'chiu-paalii 'ningbi-toori,
a mang yeri u savaalii paguu.
10 U maaliye 'vilingu a kuonhi 'jung,
ung i chaanii aning sagiluu toribogu.
11 Arijena piilahi mang 'miineng,
ka u 'vugihibu maa a nuori.
12 U mang diye u kpiengu dang mangkpong ung 'ihi.
A 'tuuro u 'ningbiyuo ingang u mang ngmahiye 'Reehab
'puro 'puro. ('Joob G. 9:13)
13 A 'tuuro u Sie ingang ung boo sagbama.
U 'nu 'chugiye waahuu ang jora.

14 Nye, u yelitarihi bogilibu nang la bila.
Nye yela ang i fiing bila ting mang 'wong u yela.
Che u kpiengu tahingbu yeng, ning'buong na tuong bang a 'muni?

27 'Joob nang ahiniye u yelimingpaalii a dieyeli 'kubo

Ka 'Joob daang nang yera u yelihung ni a yeli:
2 A'wo Naangmini ang tari 'nyivori, unang die n tonoo 'yi n seng ni,
Kpiengu Jaa Daana ni ang veng ka n 'suhu tari 'pu-saang yaga jaa ni,
3 Wagiri ni jaa n vuunhung ang 'bi n ingang,
ka Naangmini vuunhung 'bi n nyibogiring,
4 n nogbama kung ngma 'girii.
N jinti ming kung beling.
5 Ngmini ta sagi ka n yeli ka ye tuori numang.
A gara n 'kuung n daang kung veng ka n mingilung 'yi n seng.
6 N nyogiye n sun'tuubu kpiengaa, n kung bahuu ka u gaa.
N 'sikiri daang kung 'miing ingma wagiri ni jaa mang i 'vori ni.

7 Veng ka n doma 'woning ningbeu,
ka nie ni ang 'ihi n ingang ni 'woning beu'tuuro.
8 'Bojung nie ang ba 'tuuro Naangmini buobu tamaa la 'bo,
ka Naangmining di u 'nyivori sanga ni ung nye tona yaga?
9 Naangmini na 'wongye u 'kuori
sanga ni tuora ang wa u ingang ni?
10 U na tariye nyelingbu Kpiengu Jaa Daana ni ingang?
U na mang buongye Naangmini wagiri jaa?
11 N na 'wuliyeng Naangmini 'nu yelitarihi.
N kung sogili bung ni ang 'bi Kpiengu Jaa Daana seng.
12 Pielaang la, ye jaang nyia.
Wala 'jung yeng panaa yera yelilaama?

13 Ningbeu tuori la nga a 'yi Naangmini seng.
Niba ang dogiha niba cheng la nga bang mang die
a 'yi Kpiengu Jaa Daana seng.
14 Ka u 'biihing wa 'ugiro, ba 'ugirong 'kuro ta'kobi.
U buurii kung 'dire tigira.

15 'Baleu na 'ungye u buurii ang kpeling u 'puoring.
Ba dunggala kung 'kong ba yela.
16 A'mineng u na laanhiye wari 'duo a'wo tani,
ka bungyerihi 'duo a'wo yagu. ('Iziiki-el G. 27:16)
17 Ka unang laanhaa 'duo, che sun'tuuribong na yeraa.
Banani ang i 'soli ning na 'po u wari.
18 U na meye u 'deu a'wo pempeli,
a'wo sampaa kaara ang mang maali.
19 U mang jeming bundaalung 'puong, che u ba mang la i bila.
U mang wa 'yuoro u 'ningbie, ka u yela baahiye.
20 Dabienhi mang nyoguung a'wo kontaalii.
Saa seseu mang 'juung gaaning 'yienguu.
21 Sa'muni seng seseu mang 'tuoguung gaa.
U ba mang la 'bibe.
U mang 'ohuung 'yi u 'bijieng gaaning.
22 U mang diye u minga fobuu hinihung kongbu 'puong.
U mang jorang aning 'karikaruu a 'yire u kpiengung.
23 Seseu na kpaahiye u 'nuuhi karuu,
a siihuu 'yining u 'bijieng.

'Joob yeliye yeng yela

28 Bogu 'biye 'be bang mang 'tu 'ihi wari,
ka sannii 'jie 'bibe, bang mang pegaa a nyelaa ang 'yi.
2 Ba mang 'ihiye 'kurihuu 'tengeng,
a 'ihi yaawa 'kuurii ingang.
3 Ninsaalaa mang ing ka sagiluu baahi.
U mang piehing gaa 'jilongkorihi, a buora yaawa 'kuurii
sagiluung aning 'kuung 'kalinchiu 'puong.
4 U mang 'yuoye bogu 'jie ning niba ang ba kpiera pieli,
'jie ninsaalaa gberi ang 'yiinhi ka u neuyeng.
Ba mang chagiye 'jie ngang ang ba pieli ninsaaliba a yo 'jaane.
5 'Teng-gbani yeng, u ingang ka siimaa mang 'yi.
Che u 'muni 'muning 'buung mang ing ung yo leuha.
6 U 'kubo ingang ka safaiyahi mang 'yi,
ung tari salingjong.

7 'Nobile jaa ang nyogira buunhu 'dire ba bang a sori nga.
Bangwiibaa ming 'ningbiri ba nye 'be.
8 'Duunhi ang jigiha ba nye 'be,
'gbegini ming ba 'cheng 'tu 'be.
9 Ninsaalaa mang diye u 'nu ing 'pi-kpagilii ingang.
U mang 'vigiye tangbera a 'muning.
10 U mang ngmaahiye konboori 'tu a 'piihi inga.
U 'ningbiri mang nyiye bungnanii jaa.
11 U mang 'bigiye konboori ang ba la 'puoro.
U mang diye bung ang sogili wa 'yining chaanii.

12 Che 'yening ka nie na tuong bo a nye yeng?
Yening la 'ningbiyuo ming 'jie?
13 Ninsaalaa ba bang u tona.
U kung bang nye paaluu ning bung'voe ang 'be.
14 Kong'julungu yeliyeng: U ba 'chi n ingang.
Ka mangkpong ming yeli: U ba 'chi n seng.
15 Ba kung tuong di sannii dau.
Ba kung tuong maahi wari ming yeu u sani.
16 Ba kung tuong di 'Oo-fer sannii 'jieli u daa.
Ba kung tuong di oniks ang i nanii aning saafair 'jieli u daa.
17 Sannii bii nyaahaa taa ba iu.
Ba kung tuong di sannii ang suma yaga bungmaanihi teguu.
18 Ti kung yeli koral* bii kirisital* yela,
'bojung yeng daa iye too gaa 'ruubihi*.
19 'To-paz* ang 'yi Kuus taa ba iu.
Ba kung tuong di sannii ang i 'forifori 'jieli u daa.

*_____
28:18 koral — Kuong 'puo bung'voe 'mine ang kung bang nye ning 'ningbiri pegiri mang la. A mang vielang sung ka a daa i too. Nye 'Iziiki-el G. 27:16.
28:18 kirisital, 'ruubihi — Ama jaa iye 'ku-nanee ang viela ka a daa i too. 'Mine mang nyelihang ka 'mine nyigiha, bang mang dia maana boori.
28:19 'to-paz — U iye 'ku-nanii ang mang i duori.

20 'Yening panaa ka yeng mang 'yi wa?
'Yening la 'ningbiyuo ming 'jie?
21 U sogiliyeng ka bung'voe jaa 'ningbie ba nyiruu.
U sogiliyeng ka sagbani 'nobilii ming ba nyiruu.
22 Nyuongbu aning 'kuung yeliyeng:
Ti 'wongye u yela ning ti 'tobo.
23 Naangmining bang u sori yela.
Unang bang u 'jie,
24 'bojung u mang 'liinhing a ti ta 'teng-gbani baahaa 'jiihi,
a nyira sagbama jaa luo.
25 U mang iye bila a na 'bing bila ni seseu ang i tiinhuu sing,
a maahi kuonhi nye a tiinhuu singbu.
26 Sanga ni ung 'bing 'begu 'ku saa,
a 'bing sori 'ku saa tahingbu nyigihibu ni,
27 'beng la ung nye yeng a yeli u yela.
Ung daang 'bimuu a piehuu nye.
28 Ung yeli ngaang 'ku ninsaalaa: Nye, Daana joo, una la yeng.
Ngmaa 'yi yelibee 'puong, bila la 'ningbiyuo.

29 'Joob nang yeraye yeng yela

Ka 'Joob daang nang yera u yelihung a yeli:
2 'Oo, a'wo n danang 'wo n 'woree 'chiuri ang pari 'puong,
a'wo 'beri ni 'puong Naangmini ang daang kaarima ni.
3 A sanga ka u fintina daang chaana n 'ju.
A sanga u chaaniing mang daang 'chene 'tuuro sagiluu 'puo.
4 A'wo n danang 'bi n polihung 'beri ning,
sanga ni Naangmini jomingilung ang 'gaali n tent ni.
5 A sanga ka Kpiengu Jaa Daana da nang 'bi n seng,
ka n 'biihi daang ngmaa 'gilime.
6 A sanga bihung da ba kong n soe jaang,
ka 'pie 'kire kpaang konboori 'kurimo.

7 Sanga ni mang da mang 'yi gaa a 'yiri 'di-nokpong,
a da mang 'jing n 'jingjieng a 'ji-gbalinggbaahang,
8 'bi-pola da mang nyimang a bie,

ka ningnyaahi 'ihi ahi.
9 Ningbera da mang vengye yeliyaga,
a di ba 'nuuhi pogi ba noe.
10 Ningnanee da mang tangye ba noe,
ka ba jinti mari ba tambalengang.
11 Ka nie 'tuoriing wa 'wong, u da mang yeling ka n tariye pegiri.
Ka nie 'ningbiring wa nye, u da mang 'diye n yela 'sieree.
12 'Bojung n da mang dieye ningbaala ang 'kong,
aning nie ang kong u ba, aning nie ang ba tari sunna.
13 Nie ang wiera, u duhisung da mang waye n ingang.
Mang da mang veng ka dunggali 'sikiri 'yiene aning nyengka.
14 N da mang yeriye sun'tuubu ung pagima.
N saree ang 'tori da mang 'woniye kparuu aning 'naamu.
15 N da mang iye 'ningbie 'ku jonga,
a i gbee ming 'ku woorii.
16 N da mang iye ba a 'ku ningbaala,
a da mang die saana tonoo 'kuu.
17 N da mang kauhiye ningbeu nyinpulihi,
a faa a bungnyogiruu 'ihi u nyinang.

18 'Beng la mang daang yeli: N na 'kpiye n 'deu 'puong,
a i ka n 'beri 'ugi a'wo 'biihee.
19 N nyagihuu yaariyeng a ti ta a kuonhi,
ka mielung jeng a 'yienguu jaang n da'nu ingang.
20 N girima nang iye paalaa n ingang,
ka n taanhuu mang i paalaa n 'nung.

21 Niba da mang 'wongye n yeliyaga a ahi cheliha,
a da mang i siriti n kawani 'jung.
22 Ka n yeliyagang wa baahi ba da ba mang la yeli yela.
N yeli'bie da mang 'lereng ba 'tobong boin boin.
23 Ba da mang chelihimang a'wo bang cheliha saa.
Ba da mang haaye ba noe yaga a'wo bang 'gu fora saa.
24 N da mang murihiye laari 'kubo, che ba ba mang sagi ka bila la.
Ba da ba mang jaanhi n 'ningbisogo chaanii ni.

25 N da mang 'lugiye sori 'kubo, a da mang 'jing a'wo naa.
N da kpierang a'wo naa 'sojehi 'puong,
a'wo nie ang maara 'kuori niba 'suhu.

30 Che pampana nga banani n 'nyivori ang kpieng chierimang laara.
Ba ba'mine mang da ba sagi ka n di paahi baahi ang kaara n piihi ingang ni.
2 Siringminga, 'bo tona ka ba 'nuuhi kpiengu tari 'kumo?
Ba 'weribu baahiyeng.
3 Siimaa kongbu aning kong iyeng bang 'kogili.
Bang mang jo gaa mopiri 'yienguu,
'ji-kpali ang i 'ji-kpiri.
4 Ba mang laanhiye buunhu ang 'woning
maangyeri a pieli manuori,
ka danyaga i ba siimaa.
5 Ba daang karibang bang 'yi ninsaaliba 'puong.
Ba daang tahinibang a'wo bang tahina 'nanyige.
6 Bang daang firiba bang ti kpiera lohimbohi 'jikuonhing,
'teng-gbani bogiri aning 'pi-bogiri 'puong.
7 Bang daang 'kono a moohi 'puong,
a laanhi taa jeng va'urung 'puong.
8 Ba daang iye jolihi 'bi-daba, mm, ninglaama 'bi-daba.
Ba daang karibang bang 'yi a paaluung.
9 Pampana maang la bang 'yiene ira sie.
Mm, maang la bang chiera laara.
10 Ba nyohimang, a mang jo 'yi n seng gaa toori jaa.
Ba ba mang jaanha na tuuhi muntaahi waahi n 'ningbisogo.
11 'Bojung u 'loriye n taanhuu 'ngmiihii a dogihima.
Ba diye minga nyogibu jaa loo n 'ningbi-tooring.
12 Ba buurii 'ihiye n 'during.
Ba beriye chebihi 'gu n gbee.
Ba maaliye soe a na 'tuohimo.
13 Ba saanaye n soe.
Ba sunnang a ira ka n tuora ira kpong.
Bana miihi ni ba tari sungbu.

14 Ba mang daa wang a'wo kong'ngmi-kpienhi.
A 'de-saama 'puong bang mang 'binne gara.
15 Ba leuhiye dabiengbera 'tuohimo.
Ba karaye n nanihung a'wo seseu.
Ka n maa'koo maalibu wa pari a'wo savaalii.
16 Pampana n 'suhu saangye n 'puong,
ka dogee 'beri nyogima.
17 N kaba mang 'chugihong 'yienguu,
ka n inga oora a ba tari peenhibu.
18 A 'tuuro kpiengkpong ingang ba piehiye n bungyeruu.
A baalung 'lemeng wa 'gili a'wo n kparikpong kokori.
19 U dimang loo ing bebegiti 'puong,
mang leu 'woning tani aning tampelung.

20 N 'kong 'kuing, che i ba diera.
Mang 'ihi ahi, che ing turi ang kaarima.
21 I leu iye 'pu-too a 'kumo.
I 'nu kpiengu ing di 'tuohimo.
22 I 'duohimong ing seseu 'puong, a veng mang jomuu.
Ing yo leuhima a saa aning seseu 'puong.
23 'Bojung n bangyeng ka i na leu waanimang 'kuung inga,
a waanima 'deu ni ang 'bing 'ku bung'vori jaa ni.

24 Ka nieng 'lere muo, u ba mang tie u 'nu bi?
U ba mang 'cheehi ka ba sumuu u saangbu ang i kpong 'jung?
25 N da ba mang 'kong nie ang 'bi tuora 'puong yela?
N 'suhu da ba mang i nimiha ningbaala yela?
26 Che sanga ni mang 'liinhe buora sung ni, beung wa n seng.
Sanga ni mang cheliha chaanii ni, sagiluung wa.
27 N 'sikiri ngmienang a kung tuong peenhi.
Dogee 'beri 'tuohimong.
28 N yo yuorang aning 'pu-saang, a ba tari chaanii.
N 'ihi ahiye a langbu 'puong a 'kong sungbu yela.
29 N iye mobaahi ba'bie,
a i 'kolimasogilihi 'tu-to.

30 N inggbani leu iye sagilaa a lagiha 'lere.
N inga jaa tuliyeng aning maahuu baalung.
31 N 'koni leuye laa'dimii bung,
ka n wie leu banani ang 'kono bung.

31 N 'bingye 'layiri aning n 'ningbie.
N kung 'liinhi pogisaraa aning nyelung.
2 'Bojung Naangmini tuori ung 'kuro a 'yi saa'jung la 'bo?
Kpiengu Jaa Daana ni ming cheng la 'bo a 'yi saa'ju 'jiihing?
3 Nyuongbu a 'ku ningbee naani?
Chebii saangkpong a 'ku yeliba'torihi tuniba naani?
4 U ba nyira n yelitarihi,
a sora n gbeneurihi jaa?

5 Ka maang lang ning 'girii 'cheng,
chebii ka n gbering 'loring a na beling,
6 veng ka ba maahima sanee ang sigihi 'puong,
ka Naangmini tuong nye n 'toribu.
7 Ka n gbeneuruung leu 'yi a soring,
chebii ka n 'sikiring 'tu n 'ningbie buobu,
chebii ka ligu jaang mari n 'nuuhing,
8 bila yeng veng ka n buri, ka ningjaala 'di.
Veng ka ba vuohi n bungkuorihi.
9 Ka pogang suori nyogi n 'sikiri,
chebii ka maang sogili chelihi n to 'di-nuoring,
10 bila yeng veng ka n poga nieng 'chi 'ku ningjaala,
a veng ka ningjaani jeng niu.
11 'Bojung bila iye beulung.
Mm, bila iye yeliba'toruu ang sigining saree 'diibu.
12 'Bojung bila na iye 'buung ang 'dire a gara Nyuongbu,
ang sigining ka u vuohi n bungkuorihi jaa.
13 Ka maang daang jaanhi n tungtungdau bii n tungtungpoga tonoo,
sanga ni bang chiihima ni,
14 wala panaa mang na i sanga ni Naangmini ang na 'ihi ni?
Sanga ni ung na wa jugiha ni, wala mang na dieyeli 'kuu?

15 Nie ni ang naangma n ma 'puong ni naaning naang ba ming?
U ning u 'ju naaning maali ti jaa ti ma'mine 'puuhing?

16 N daang legiye ningbaala ka u buobu ba nye?
Chebii n daang vengyeng ka dunggali 'ningbie bo che ba nye?
17 N daang 'diye n borii n 'yong,
a ba veng ka 'bi-kpiiba nye u chelii 'di?
18 Che a 'yi n 'bibiilung sanga n taruung a'wo u ba,
a kaara dunggali a 'yi n dogibu sanga.
19 N daang ba pe 'ningbiri kaara
nie ang 'kpiire bungyerihi kongbu 'jung,
bii ningbaala ang ba tari 'mung-pagiraa.
20 U 'sikiri duhiye sung 'kumo.
U diye n piihi kooni 'ihi u oori.
21 N daang ba 'ihi n 'ningbiri ing 'bi-kpiiba
mang tari ningberii a 'di-nokpoming 'jung.
22 Ka maang daang i ama kanga jaa, bila yeng,
veng ka n kpangkpani 'yi n bagi'biring a 'le,
a veng ka ba tagi n kpangkpani vuo u tung'jieng.
23 'Bojung nyuongbu ang 'yi Naangmini seng
iye dabieng yaga a 'kumo.
U berihung 'duobu 'ningbi-tooring n da kung tuong ahi.

24 N daang ba di sannii leu n tamaa,
bii a yeli 'ku sannii ang pegi'yi:
Ina la mang deli.
25 N daang ba nyenging n bundaalung ang i kpong 'jung,
aning n 'nu ang nye tona yaga 'jung.
26 N daang ba chelihi ngminaa ang nyaaha,
bii 'chiu ang 'chene 'chengkeng 'puong,
27 ka n 'sikiri leuhi 'gondo 'puong
ka n nuori mugihi n 'nu 'toraa.
28 Ka maang daang i bila, bila ming danang iye yeliba'toruu
ang sigining saree 'diibu.
'Bojung n danang iye 'giri-ngmaara Naangmini

ang 'bi saa'jung seng.

29 N daang ba nyenging nie ang hama 'ju-beu yela,
bii a 'duohi n minga sanga ni beu ang nyiu.
30 Siringminga, n ba sagi ka n nuori tung beu
a 'tuuro ung na duhi beu ing u 'nyivori.
31 N tent daba mang yeling:
Ning'buong 'bibe ka 'Joob siimaa ba tiguu?
32 Saana jaa daang ba jeng 'yengeng,
'bojung n 'yuohiye n 'di-noe 'ku so'chene.
33 N daang ba sogili n 'begu saangbu a'wo Aadam,
a 'tuuro mang sogili n yeliba'toruu n 'puong.
34 N daang ba i bila mang jora a jemaa ang i kpong 'jung.
N daang ba i bila mang jora jagihi nyaaba 'jung
a i siriti a ba 'yi 'di-nuoring.
35 'Oo, a'wo n danang tari nie ang na 'wong n yeliyaga.
Nye n 'yuori la ni.
A'wo Kpiengu Jaa Daana ni danang dieyeli 'kumo,
ka unani ang saanima ni da seu gbangu.
36 Pielaang la, n danang pegiluung n bagi'bieng,
a diu 'le n ingang a'wo naalung 'jupiluu.
37 N na toonhiye n gbeneurihi nuori singbu 'kuu.
N na gaaye u seng a'wo na'bie.

38 Ka n 'teng-gbaning 'kono innima
ka u kaan'bie jaa lang muha,
39 ka maang 'di u tona a che ba yeu,
bii a veng ka banani ang 'sou ni kong ba 'nyivoe,
40 bila yeng veng ka guohi 'buli 'wiit 'jieng,
ka moo 'buli baarili 'jieng.

'Joob yeli'bie baahiyeng.

Elaihu chiihiye 'Joob jo'mine ni

32 'Beng la ka a daba bata nga daang ngmaa yeliyaga ni bang yera 'kuro
'Joob ni, 'bojung u daang iye sun'tuuro u minga 'ningbieng.
2 'Beng la ka Elaihu 'suuri daang 'ihi 'Joob ingang. U daang iye Baarakel
ang i Buuz nie 'bi-dau, a i Raam jaga nie. U 'suuri daang 'ihiye 'Joob
ingang, 'bojung u daang diye tonoo 'ku u minga che bahi
Naangmini.
3 U 'suuri daang 'ihiye u jo'mine bata ni ming ingang, 'bojung ba daang
ba nye bila ni bang na dieyeli, che yeli ka 'Joob 'leye saree 'puong.
4 Bang daang 'kori Elaihu 'jung u daang chelihiyeng ka u yeli yela 'ku
'Joob.
5 Sanga ni Elaihu ang wa nye ka dieyelibu 'chi a daba bata nga kanga
jaa nuoring la ka u 'suuri daang 'ihi yaga.

6 Ka Baarakel ang i Buuz nie 'bi-dau Elaihu daang dieyeli:
N iye 'bibile, yeng ming 'kori yaga.
Bila 'jung dabieng da irimang ka n 'wuliye bila ni mang tiehi.
7 N yeliyeng: A sigiyeng ka 'koribu yeli yela,
ka 'yuomo jemaa ming 'wuli yeng.
8 Che sie kanga 'biye ninsaalaa ingang,
ka Kpiengu Jaa Daana ni vuunhung mang 'kuro 'ningbiyuo.
9 Banani ang 'kori yaga 'yong naaning mang tari yeng.
Banani ang nyaang ni naaning mang bang yela ang 'tu sori.

10 Bila 'jung n yerang: Ye chelihi n yeliyaga.
N ming na 'wuliyeng yela ni mang tiehi.
11 Siringminga n chelihiyeng ka ye yeli ye yela ni,
mang 'wong ye anan'sohi sanga ni yeng pieha buora
bila ni yeng na yeli.
12 N chelihi 'wongye ye yeliyaga sung.
Pielaang, ye kanga jaa ba tuong 'wuli 'Joob ung sagi ka u 'leyeng,
bii a tuong die u yeli'bie yeli.
13 Ka ye ta ira wa yeli: Ti nyiye yeng.
Naangmining na tuomuu, ninsaalaa naani.
14 Pampana, u ba di u yeli'bie ni 'torimo.

A 'jung n kung dieyeli 'kuu aning ye yeliyaga ni.

15 Ba noe maayeng, ba ba la diera yera.
Yeli'bie boriye ba noeng.
16 Mang chelihi, 'bojung ba da ba yera yela.
Ba da ahiye siriti, a ba la diera yera.
17 N ming na dieye n tuori yeli.
N ming na 'wuliye yela ni mang tiehi.
18 'Bojung yeli'bie paalimang,
ka sie ni ang 'bi n 'puong ni firima.
19 Siringminga n 'puo 'woniye waing ang ba tari 'yuojie.
U iye 'siri ka u 'puhi a'wo waing wupaani.
20 N na yeliye yela a tuong nye peenhibu.
N na 'yuoye n nogbama a dieyeli.
21 Ta veng ka n di baalibu pagi nie jaa,
bii a di dawari 'pugi dau jaa.
22 'Bojung n ba bang bila ni bang mang di dawari 'pugi nie,
ka n Maana ira wa dima gaa pampana jaa.

Elaihu chiihiye 'Joob

33 Che pampana 'Joob, n suhii, 'wong n yeliyaga,
a chelihi 'wong n yeli'bie jaa.
2 Nye, n 'yuoye n nuori.
N jinti yeraye yela n nuoring.
3 N yeli'bie 'yiree 'sikiri ang 'tori.
Bangbu ang i 'foriforing 'yire n nogbamang.
4 Naangmini Sie ning maalima,
ka Kpiengu Jaa Daana vuunhung ni 'kurimo 'nyivori.
5 Ka inang na tuong, dieyeli 'kumo.
I 'siri ning i yeli'bie n 'ningbi-tooring.
Ahi ning i yeli ni kpiengaa.
6 Yeliminga, n 'woniing Naangmini 'ningbi-tooring.
Yagu bang di maali n ming.
7 Nye, n dabieng kung teu i pelinga.
N 'nu ming kung i tiinhuu i ingang.

8 Siringminga, i yeliye yela ing n 'tobong,
mang 'wong i yeli'bie ni, ing yeli:
9 N iye 'forifori, a ba tari 'begu saangbu.
N ba 'le saree 'puong, yelichagu jaa 'chi n ingang.
10 Che ung buora yeli 'tuorimo.
U dimang buong u dondoma.
11 U diye n gbee ing baarihi 'puong.
U 'pigiheye n soe jaa.

12 Nye, a yeli nga 'puong i ba i sun'tuuro.
N na dieyeli 'kuing, 'bojung Naangmini gaaye ninsaalaa.
13 Wala 'jung ing yera yela a chiihuu?
'Bojung Naangmini ba yera u yeli-irihi anan'so 'kuro nie jaa.
14 A'mineng Naangmini na yeliye yela sori ngang bii sori ngang,
che ninsaalaa ba mang chelihi bila.
15 Jengjaanhung 'puong, 'yienguu nyiibu 'puong,
sanga ni gbiengkpong ang mang 'le ninsaaliba ingang ni,
a sanga bang mang 'daare ba 'gadohing ni,
16 'beng la ung mang 'yuohi ninsaaliba 'tobo,
a mang di ba 'wulibu mariba.
17 U mang iye bila ka ka u leuhi ninsaalaa a 'yi u yeli-irihing,
a legi ninsaalaa a 'yi jigihibung.
18 U mang iye bila ka ka u 'gu u 'suhu a 'yi 'kuung bogung,
ka ta'kobi ta baahi u 'nyivori.

19 Ninsaalaa mang nyiye 'wuli-kpiengaa ming
a tari ingbaahi u 'gado 'jung,
aning ingbaahi ang i kpong u kaba jemaa 'puong.
20 Ka u 'nyivori mang veng ung nyoha siimaa,
ka u 'suhu ming nyoha u siingbuoruu.
21 U inga mang nyuuhang a 'yi nyiibung,
ka u kaba ang da ba mang 'yi leu teri teri.
22 U 'suhu mang tagira taraye 'kuung bogu,
ka u 'nyivori tagira tara a ningkuuriba.

23 Ka malikang 'bibe a i yelimaana 'kuu,
bung'yeni ang 'yi 'tuhu 'puong
a na 'wuli ninsaalaa yeli ang 'tu sori 'kuu,
24 'beng la ung mang 'wuluu bunye a yeli:
Dieguu ka u ta 'sigi kpe 'kuung bogu.
N nyiye beu pogibu sani.
25 U inga na iye sung a'wo 'bibile inga,
ka u leu gaa u 'bi-polihung 'beri ni.
26 U na 'puohi 'kuye Naangmini, ka u ingmaari 'bi u ingang.
U na nyiye u 'ningbisogo aning nyengka,
'bojung u mang leuhiye ninsaaliba sun'tuubu 'kuu.
27 U mang nyiye niba a yeli: N tungye beu a garihi yeli ang 'tu sori,
ang ba tari tona 'kumo.
28 U na yeudieye u 'suhu ka u ta 'sigi 'kuung bogu.
U 'nyivori na nyiye chaanii.
29 Nye, Naangmining mang tuna ama jaa.
Gberi 'buyi, gberi buta gba ung mang ira bila aning ninsaalaa.
30 U mang iye bila a na leuhi u 'suhu 'yining 'kuung bogung waaning,
ka 'nyivori chaanii tuong chaamuu.

31 'Joob, begi 'tuorii, a chelihi 'wong n yeliyaga.
I siriti ka n yeli yela.
32 Ka inang tari yeli jaa a na yeli, dieyeli 'kumo.
Yera, 'bojung n buobu la ka n ii 'soli.
33 Ka bila naani, chelihi n yeliyaga.
I siriti, ka n 'wulii yeng.

34 Elaihu yeliye Naangmini saree 'toribu yela

Ka Elaihu daang maaling yeli:
2 Ye 'wong n yeli'bie, yena yengbanginiba.
Ye begi 'tuorii 'kumo, yena niba ang tari bangbu.
3 'Bojung 'tuorii mang begihaye yeli'bie
a'wo bila ni tambalenga ang mang lenna siimaa nyira ni.
4 Ye veng ka ti 'lugi yeli ang 'tori.
Ye veng ka ti bang ti miihi kpachagang yeli ni ang suma.

'Joob Gbangu 34

5 'Bojung 'Joob yeliyeng: N iye sun'tuuro,
che Naangmini dieye n tonoo 'yi n seng.
6 N muo na ngmaye 'girii n tonoo yela bi?
N tang'piing ang ingma baalung ba tari sagingbu,
anaa jaa ka n ba tari saangbu.
7 Ning'buong 'woning 'Joob,
bang iruu sie ung dieraa a'wo kongmaahuu?
8 Ning'buong 'woning 'Joob,
a mang lanna tungbetuniba 'puong, a 'chene ning ningbee?
9 'Bojung u yeliyeng: A ba tari tona 'ku ninsaalaa
ka u nyelung 'bi Naangmini ingang.

10 Bila 'jung ye chelihi n yeliyaga,
yena daba 'ningbiri ang 'yuo.
Naangmini ning beu tungbu 'biye taa toori.
Kpiengu Jaa Daana ni ning yelichagu iibu 'biye taa toori.
11 'Bojung u mang leu yeuye ninsaalaa a 'tuuro u tuma ingang,
a mang veng ka ninsaalaa nye sanyeu a 'tuuro u yelitarihing.
12 Pielaang la, Naangmini daang kung tung beu jaa.
Kpiengu Jaa Daana ni ming daang kung garihi saree ang 'tu sori.
13 Ning'buong di 'teng-gbani 'kuu ka u kaara?
Chebii ning'buong 'bimuu dunee jaa 'jung?
14 Ka unang di u 'sikiri ing bila iibung,
a laanhi u sie aning u vuunhung gaaning u minga seng,
15 inggbandaana jaa na langye taa nyuong,
ka ninsaalaa leu kpe tani.
16 Ka yenang tari 'ningbiyuo, ye 'wong yeli nga.
Ye chelihi 'wong n yeli'bie kokori.
17 A sigiyeng ka nie ang ha saree ang 'tu sori 'di naalung?
Unani ang 'tuuro sori gaa bung jaa,
i na yeling ka u 'leye saree 'puong?
18 A 'tuye sori ka i yeli 'ku naa ka u ba tari tona jaa?
Chebii a 'tuye sori ka i yeli 'ku ningnanee ka ba iye ningbee?
19 Che u ba 'wuno baalibu paalikaariba ingang.
U ba kaara bundaana ming a gaa nandaana,

'bojung ba jaa iye u 'nuuhi tuma.
20 'Dayeni, ba mang 'kping, 'tengkori 'po-sintaa sanga.
A niba mang nyiye 'jigihibu a 'kpi.
Ba mang diye ningtiinha gaaning ka ninsaalaa 'nu 'chibe.

21 U 'ningbie mang 'biye ninsaalaa soe ingang,
ung nyira u gbedigirihi jaa.
22 Sagiluu bii 'kuung 'kalinchiu 'chibe
ka tungbetuniba na tuong sogili ba miihi.
23 U ba hiena ka u maaling jeri ninsaalaa yelitarihi
a'wo u na wa Naangmini 'ningbi-toori saree 'diibu 'puong.
24 U mang ngmahiye ningtiinha 'puro 'puro ka u ba piehi,
a mang di ningjaani ing ba 'jieng.
25 Bila 'jung u bangye ba tuma.
U mang leuhibang loo 'yienguu sanga, bang ngmurihi.
26 U mang dogihibang
a'wo ningbee ningjaani 'ningbiring,
27 bang leu 'yi u seng 'jung,
a ba jeri u soe kanga jaa 'tuubu 'jung.
28 Bila bang da mang i ka ningbaaliba 'kuori wa u seng,
'bojung u mang 'wongye nie bang dogiha 'kuori.
29 Ka unang wa tihi maahuu,
ning'buong na tuong 'kuu tuora?
Ka unang wa sogili u 'ningbisogo,
ning'buong na tuong nyiu,
ka paaluu ingang la bii ka ning'yeni ingang la?
30 A mang iye bila ka ka nie ang ba 'tuuro Naangmini buobu
ta 'di naalung, ka a niba ira wa 'bi cheba 'puong.

31 Nie kanga daang yeliye ngaang 'ku Naangmini bi:
N sagiye 'wulibu, n kung la tung beu?
32 Nie kanga daang yeli 'kuye Naangmini:
'Wulimo yeli ni mang ba nyira,
ka maang tung beu, n daang kung la tung beu?
33 A sigiyeng ka Naangmini yeu a sani

ing jaanhuu 'jung?
A iye kparaama ka i 'lugi, maang naani.
Bila 'jung yeli yela ni ing bang.
34 Daba 'ningbiri ang 'yuo yeli 'kumong,
dauyengbanginiba ang cheliha n yeliyaga yeli 'kumong:
35 'Joob yeraye yela ang kong bangbu.
U yeli'bie kongye yeng.
36 A'wo ba danang piehi 'Joob a ti ta a baahaa,
'bojung yela ni ung diera yera ni
'woniye bila ni ningbee ang mang diera yera.
37 'Bojung u diye taawai paahi u beu ning.
U iye sie a kpaahi u 'nuuhi ti 'puong,
a veng ka u yeli'bie 'ugiro Naangmini ingang.

35 Elaihu yeliye minga sun'tuubu yela

Ka Elaihu daang maaling yeli:
2 I tiehiyeng ka a yeli nga 'tuye sori?
Ma i yeliyeng ka i sun'tuubu gaaye Naangmini sun'tuubu wa?
3 'Bojung i yeliyeng: 'Bo tona ing na nye?
'Bo tona mang na nye a gaa mang danang tung beu?

4 N na dieyeli 'kuing,
aning i jomiihi ni ang 'bi i seng ni.
5 'Liinhi sagbama a nye,
a kaa savaala ang 'do gaagii.
6 Ka inang i yelibeu, 'bo ka bila ira Naangmini?
Chebii ka i 'begu saangbuhing 'ugi, 'bo ing iruu?
7 Ka inang i sun'tuuro, 'bo ing 'kuruu?
Chebii 'bo ung mang die a 'yi i 'nung?
8 I beulung mang pagiye ninsaalaa a'wo i to,
ka i sun'tuubu pagi ninsaalaa 'bi-dau.

9 Ba mang 'cheeheng bang dogiha niba yaga 'jung.
Ba mang 'konong ka ba sungba ningkpiengaa 'nu yela.
10 Che nie jaa ba mang yeli: 'Yening ka Naangmini n Maana 'be,

unang mang 'kuro 'yieme 'yienguu sanga ni?
11 Unang 'wuniti a gaa 'teng-gbani 'duunhi,
a veng ting tari yeng gaa sagbani 'nobilii ni.
12 Ningbee jigihibu 'jung ba mang 'konong,
che u ba mang diera.
13 Pielaang la, Naangmini ba cheliha 'wono yeliyagikpala.
Kpiengu Jaa Daana ni ba cheliha bila ming.
14 Anaa jaa ka i yeliyeng ka i ba nyiruu,
che saree ang 'tori 'biye u 'ningbi-tooring,
ang i kparaama ka i cheliha.
15 Pampana ung ba dogihii u 'suuri 'puong,
bii a chelihi 'begu saangbu 'jieng ni,
16 bila 'jung ka 'Joob 'yuoro u nuori kpali,
a veng ka u yeli'bie ang kong bangbu 'ugi.

36 Elaihu yeliye Naangmini suntung yela

Ka Elaihu daang maaling yeli:
2 'Dime 'kanyiri biela,
ka n 'wulii ka n nang tariye yela na yeli Naangmini 'lomboring.
3 N na boye n bangbu 'yining wagiri tooring.
N na yeling ka n Maana iye sun'tuuro.
4 'Bojung yeliminga la, n yeli'bie ba i 'girii.
Nie ang paali ning bangbung 'bi i seng ni.

5 Nye, Naangmini iye kpong, che u ba digira nie jaa foo.
U iye kpong 'ningbiyuo kpiengu 'puong.
6 U ba mang 'guro ningbee 'nyivori,
che mang 'ku niba bang dogiha saree ang 'tori.
7 U ba mang di u 'ningbiri 'yire sun'tuuribo ingang,
ba ning na'mine mang la a na'kogong,
bang nye 'duohibu.
8 Ka banang nyogiba 'le ning jorihi,
ka dogihibu 'ngmie nyogiba tari,
9 'beng la ung mang yeliba ba yelitarihi aning ba 'begu saangbuhi.
U mang yeling ka ba iye tangkangyela.

10 U mang 'yuoye ba 'tobo ming 'ku 'wulibu,
a mang 'ku nuori ka ba leu 'yi yelichagiri 'puong.
11 Ka banang 'tu nuori a tunuu,
ba mang 'diye ba 'beri maa'ko-maali 'puong,
a 'di ba 'yuomo 'ningbi-peli 'puong.
12 Che ka banang ba 'tu nuori, ba na 'kping a 'tuuro ta'kobi ingang.
Ba na 'kping bangbu kongbu 'puong.

13 Che niba ang ba 'tuuro Naangmini buobu ba 'sikieng
mang fuuhing aning 'suuri.
Ba ba mang 'kong sungbu yela,
haali sanga ni ung mang nyogiba 'le gba.
14 Ba mang 'kpiye 'bi-polihung 'puong,
ka ba 'nyivoe baahi bagi'deri jentirihi 'puong.
15 U mang dieye ningbaaliba a 'tuuro ba dogeeng,
a 'yuohi ba 'tobo a 'tuuro ba dogihibung.

16 Siringminga, u danang tariing 'yining ngmiehibu
ang i kpong 'puong
a wa kpening 'ji-yelingu figibu ang 'chibe.
Bung ni bang na dogili i 'teebul 'jung na paaling aning kpaang.
17 Che saree ang sigining ningbee 'juliing.
Saree 'diibu aning yela ang 'tu sori nyogiing.
18 Banna ka u ta wa dii gaaning
aning 'nugbuli bung'yeni ngmiibu,
'bojung sani yeubu ang i kpong kung tuong sumii a wagiring.
19 I bundaalung bii faanhi ang i kpienhi jaa
na tuong 'guing a 'yi ngmiehibu 'puong?
20 Ta buora 'yienguu,
sanga ni bang mang nyogi niba 'yi ba 'dering ni.
21 Banna, a ta wa leu gara tungbee tungbu,
'bojung bila ing buora gaa dogee.

22 Nye, Naangmini 'doyeng a 'tuuro u kpiengung.
Ning'buong 'wuno a'wo una?

23 Ning'buong 'bimuu u sori,
chebii ning'buong na sagi yeli: I tungye beu?
24 Mang tiehi a mang 'duohi u tuma,
a yela ka ninsaaliba mang 'yieng 'yieme ni.
25 Nie la nie jaa nyiye Naangmini tuma.
Ninsaalaa mang 'liinhaang a 'yi toori jaa.

26 Nye, Naangmini iye kpong gaa ti bangbu.
Nie kung tuong bang u 'yuomo ming nuori.
27 U mang tagiye kuong'togiho 'doning,
ang mang leu saa 'sigire gbangkola 'puong.
28 Ana ka sagbama mang baha ang 'lere,
a mang buo yaga jaa bahi ninsaalaa ingang ni.
29 Siringminga, nie kanga na tuong bangye
bila ni savaala ang mang yaari,
aning bila ni saa tahingbu ang mang 'yi u sagbani sampaa?
30 Nye, u mang yaariye u chaanii 'gili u minga,
a mang pogi mangkpong 'jijulinhi.
31 'Bojung a 'tuuro ama ung mang kaara a nibihi.
U mang tihiye siimaa yaga jaa.
32 U mang diye saa nyigihibu pagi u 'nuuhi,
a mang 'ku nuori ka a ti ngmi a 'ji-magiruu.
33 U saa tahingbu mang ingye saa yela 'duoho,
ka 'nii ming yeli saa ang 'ihe yela.

37 A yeli nga ming yela n pelinga mang teurang,
ka n 'sikiri yo langina.
2 Chelihi sung 'wong u kokori ang 'woning saa tahingbu,
aning huuribu ni ang 'yire u nuoring.
3 U mang bahuung ung gaa sagbani jaa luong,
ka u saa nyigihibu mang ti ta 'teng-gbani baahaa 'jiihi.
4 Bila 'puoring kokori mang tahiming.
U mang tahiming a'wo saa aning u nachiilung kokori.
U ba mang nyogi saa nyigihibu tari
sanga ni bang mang 'wong u kokori.

5 Naangmini kokori mang tahiming sielii bila a'wo saa tahingbu.
U mang iye yelibera ting kung tuong bang.
6 'Bojung u mang yeli 'kuye si'noo: 'Le 'teng-gbaning.
Bila ning u 'ju ung mang yeli 'ku saa ang muha
aning u kpiengu sakpong ni.
7 U mang togiye ninsaalaa jaa 'nu,
ka niba jaa tuong bang u tuma.
8 'Duunhi mang kpeye a sogili'jiihi,
a kpeling a peenhibu 'jiihing.
9 Sa'mungduri seng ka sa'kulingkuulee mang 'yi wa,
ka maahuu mang 'yi sa'mung-goo seng seseri ni ang yaari ni.
10 A 'tuuro Naangmini vuunhung
ung mang tihi kuong ang maa kpagili,
ka kuongyelinhi mang maa a kpagili.
11 U mang diye 'ulung i ka savaalitiinha chumihi.
U mang diye u savaala a yaari u saa nyigihibu.
12 Ang mang yo leura a 'tuuro bila ni ung leuhaa,
ka a tuong tung yeli ni jaa ung 'kua nuori
ka a tung 'teng-gbani jaa 'jung.
13 U mang ing ang wa, ka ninsaalaa dogihibu 'jung la
bii ka u paaluu kuong mihibu 'jung la
bii ka u nungbu ang ba baaha 'jung la.

14 'Oo 'Joob, chelihi a yeli nga.
Ahi siriti a jeri Naangmini tungsiela.
15 I bangye wagiri ni Naangmini ang mang tumaa ang gaa?
I bangye wagiri ung mang veng ka u savaalii chaanii chaang?
16 I bangye bila ni savaala ang chagi chagi?
I bangye unani ang paali ning bangbu tungsiela ni?
17 Wala 'jung ka i bungyerihi mang tuli
sanga ni ung mang i ka 'teng-gbani i siriti
a 'tuuro sa'mungduri seseu ni?
18 I niung lang yeri sagbama ang i kpiengaa
a'wo nyaahaa bang nyeli?

19 'Wuliti yeli ni ting na yeli 'kuu,
'bojung ti kung tuong i 'siri ning yeli jaa a sagiluu 'jung.
20 A sigiyeng ka ba yeli 'kuu ka n buorang ka n yeli yela bi?
Ka ninsaalaang na yeli yela, pielaang la u na nyuoming.
21 Haali pampana nie kung tuong 'liinhi ngminaa
sanga ni ung chaana sagbamang,
sanga ni seseu ang mang wa pari a wuolaa bahi ni.
22 U mang 'yiye sa'mung-goo seng wa a'wo sannii vielung.
Nachiilung ang i nomaa 'biye Naangmini seng.
23 Kpiengu Jaa Daana ni yeng, ti kung tuong bou nye.
U kpiengu paaliyeng.
U ba leuha yela saree ngmaabu 'puong
aning sun'tuubu ang i kpong 'puong.
24 Bila 'jung ka ninsaaliba joruu.
U ba kahina nie jaa ang tiehi ka u iye yengbangina u 'sikiring.

Ba Tari Baahaa Daana yeliye yela

38 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang dieyeli 'ku 'Joob a 'yi a sa'kulingkuulee 'puong a yeli:
2 Ning'buo la nga a digira yeli'bie
ang kong bangbu saana kawani?
3 I 'siri pampana a'wo dau.
N na jugihiing yela, ka i dieyeli 'kumo.

4 'Yening ing daang 'be
sanga ni mang daang 'bing 'teng-gbani 'muno ni?
Ka inang tari 'ningbiyuo yeli 'kumo.
5 Ning'buong daang 'wuli bila ni ung na sing?
Ma i bangye bila wa?
Ning'buong daang tie maahibu 'ngmiihii u ingang?
6 'Bo ingang bang daang 'bing u 'muno?
Chebii ning'buong daang 'bing u 'muni 'kuurii?
7 A sanga ka 'beeguu ngmari'bie lang taa 'yiene
ka Naangmini 'bi-daba jaa tahina aning nyengka ni.
8 Chebii ning'buong lari mangkpong aning 'di-noe

sanga ni ung 'puhi 'yi u ma 'puong ni?
9 A sanga mang maali sagbama ang i u bungyeruu
ka sagili'ligimeng i u 'bi-liwajehi.
10 A sanga mang 'bing toribogu 'kuu,
a ing taabularihi aning 'di-noe.
11 A sanga mang daang yeli:
'Jie nga ing na mang ta, a ta la pari.
'Jie ngang ka i knog'ngmie ang jigiha na mang ahi bila.

12 A 'yi i 'beri 'piileeng i daang 'kuye 'beeguu nuori,
a veng ka 'ji-nyaakolakola bang u 'jie,
13 ka ka u tuong nyogi 'teng-gbani baahaa 'jiihi,
a 'miing ningbee 'ihi bahi u ingang?
14 U mang leuhiye u 'woree a'wo yagu 'sieree bungmaruu ang mari,
ang mang 'yi ahi a'wo bungyeruu.
15 Ba mang legiye chaanii 'yi ningbee seng,
a mang kau kpangkpani ang tie.

16 I kpeye a mangkpong kon'bulihi?
Chebii i 'chengye a 'jijulinhi 'jilongkorihing?
17 Ba 'yuoye 'kuung 'di-nobera 'kui bi?
Chebii i nyiye 'kuung 'kalinchiu 'di-noe?
18 I jeriyeng a bang 'teng-gbani yelingu singbu?
Ka inang bang ama jaa, yeli 'kumo.
19 'Yening ka chaanii kpe'jie sori 'be?
Sagiluu ming, 'yening la u 'jie,
20 ing na tuong diu waaning u toribogu,
a tuong bang u 'deu soe?
21 I bangye bila, bang dogii a sanga baahi,
bii i 'beri nuori ang i jemaa sing ngaang?

22 I kpeye si'noo bungnanee 'bingjiihi?
Chebii i nyiye sa'kubie bungnanee 'bingjiihi?
23 Ana mang di 'bing 'ku tuora wagiri,
a 'bing 'ku jauri aning taanhuu daari ni.

24 A 'tuuro 'bo soring ka chaanii mang 'po 'po?
Chebii a 'tuuro 'bo soring ka sa'muni seseu
mang yaari 'teng-gbani 'jung?

25 Ning'buong maali sori 'ku saa kontaalihi?
Chebii ning'buong bo sori 'ku saa tahingbu nyigihibu?
26 Ning'buong mang i ka saa wa paaluung nie jaa ang ba kpiera,
mopiring nie jaa ang 'chibe,
27 a na i ka 'tenge ang jeng kpali tigi,
a i ka mobaaluu 'bulii teu 'yi?
28 Saa tariye ba bi?
Chebii ning'buong dogi mielung?
29 Ning'buo 'puong ka sa'kubie mang 'yi?
Sagbani mielung ang 'woning sa'kubimihemihe ming,
ning'buong dogaa?
30 A kuonhi mang leu iye kpiengaa a'wo 'kuurii,
ka 'jijulingu 'ju maa a kpagili.

31 I na tuong 'leye 'Buringbiihi jorihi ni,
chebii a 'lorihi Balingbaa'tuo 'ngmie ni?
32 I na tuong diye ngmari'bie 'yining a wagiring?
Chebii i na tuong dieye 'yie 'wuli Beer aning u 'biihi sori?
('Joob G. 9:9)
33 I bangye sagbama yeli'binnihi?
I na tuong 'bingye a berii kpiengu 'teng-gbaning?
34 I na tuong lagiye i nuori 'ku savaala
ka kuongjemaa wa pagii?
35 I na tuong tungye saa nyigihibuhi ka a gaa,
a wa yeli 'kui: Nye tinuu la ni?
36 Ning'buong di yeng ing 'sikiring?
Chebii ning'buong di 'ningbiyuo ing haakilang?
37 Ning'buong na tuong di yeng sori savaala?
Chebii ning'buong na tuong 'kiri sagbani kolibaahi bahi?
38 Ning'buong na tuong i bila sanga ni tani ang lang taa i kpiengaa,
ka tangkpaga nyogi taa ni?

39 I na tuong kpaang boye bungnyogiruu 'ku 'gbegini,
bii a i ka 'gbeging-pola kong maa?
40 I na tuong iye bila sanga ni ang mang jeng a 'dering,
bii ang sogili 'tuuhi 'puong a 'gu?
41 Ning'buong mang bo siimaa 'ku galinggaa,
sanga ni u bung'bilii ang mang 'kono 'kuro Naangmini
a yo yuora siimaa kongbu 'jung ni?

39 I bangye wagiri ni tangbera 'puo buuhi ang mang dogi?
Chebii i mang kaaraye walaa ang dogira?
2 I na tuong soriye 'chiuri ni ang mang paali che dogi?
Chebii i bangye wagiri ni ang mang dogi?
3 A mang doong, a mang dogiye a 'biihi,
ka a 'pu-baahi baahi.
4 A bung'bilii mang iye laangfie, a baa mopiri 'puong.
A mang 'yi gaang, a ba mang leu wa.

5 Ning'buong bahi moo bunga ung 'so u minga?
Ning'buong 'lorihi moo bunga 'ngmie?
6 U 'deu mang maali mopiring,
ka yaarung 'tenge i u kpe'jie ni.
7 Ka 'yiring 'ihi ahi jenjaa, u mang laarang.
U ba mang cheliha nie ang muna tahingbu.
8 Taanhi ang tong taa gara la u mo-oorihi 'jie,
ung mang piehi bo bung jaa ang i vamaahuu.
9 Nadawiengaa na sagi tumiing?
U na sagi jengye i 'duunhi 'gboridiruu 'lomboring?
10 I na tuong diye 'ngmie
'le nadawiengaa kaam'bie kpachagang?
Chebii u na sagi 'tuuriing a kuora a lohimbohi?
11 I na sagi deluung u kpiengu ang i kpong 'jung?
Chebii i na sagi bahiye i tuma 'kuu?
12 I na sagi deluung ka u tari i bung'bie waaning 'deu
a laanhaa kpening i jiengaa?

13 'Kolimasogilo kpankpama mang 'vigireng aning nyengka.
Che u kpankpama ning u kooni muo 'woniye jingyaahaa
ang i boin tuori bi?
14 'Kolimasogilo mang bahiye u jela 'tengeng,
a veng ka tani innaa tuluu.
15 U mang 'yiinhing ka gberi na tuong ngmurihaang,
chebii ka mo'dungo kanga tuong ngmahaa.
16 U mang diye 'pu-too u bung'bilii ingang,
a'wo ang ba i u buunhu.
U baga ba mang 'chibe ka u balibu iye kpali,
17 'bojung Naangmini momuung yeng.
U ba 'kuu 'ningbiyuo ming.
18 Ka unang wa yaari u kpankpama a na jo,
u mang laaraye yohu aning u jonna.

19 Inang 'ku yohu kpiengu bi?
Chebii inang di kooni ang i juoha yeri u kokoring?
20 Inang mang i ung yo egiha a'wo 'suorii bi?
U chihingbu mang inniye dabieng.
21 U mang diye u gberi gaanhi tani lohimbo 'puong,
a nyengina u kpiengu 'puong.
U mang jo ti kpeye taanhuu 'puo.
22 U mang iriye dabieng sie, u pelinga ba teura.
U ba leura 'puori ming a 'yire ta'kobi ingang.
23 Logu mang chigihang u 'lomboring,
a lang ning kpani ang nyigiha aning jauri lari.
24 Kpiengu 'gaalii aning 'suuri 'puong u mang jorang 'wieng 'wieng.
U ba mang aha 'jiyeni, 'bojung biengkoni 'kongyeng.
25 Ka biengkoning wa 'kong, u mang yeling: Tabaalikala.
U mang 'wongye taanhuu jauri 'nyuu toori jaa,
a mang 'wong jaujauriba 'yi-dieriba tahingbu
aning ba 'yirambo chiebu.

26 I yeng ka bangwiibaa mang di egira,
a mang tie u kpankpama sa'mungduri seng?

27 Inang mang 'ku ka'chigu nuori ung egi,
a mang maali u 'togu saa'jung?
28 U mang kpieraye 'pie ingang a jena 'be,
ka 'pie chelii ang 'do yaga i u 'ji-nyogikpiengaa.
29 A 'yi 'beng ung mang 'pigihe u bungnyogiruu.
U 'ningbie mang nyiree toori jaa.
30 U bung'bilii mang 'nyuureye jiing.
'Jie ni ming bang mang ku buunhu loo, 'be ung mang 'be.

40 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang maaling dieyeli 'ku 'Joob:
2 Nie ni ang ngmaa yela 'tuo Kpiengu Jaa Daana ni
na tuong 'wuluung a leuhuu ing soring bi?
Nie ni ang 'miing ing Naangmini ni, veng ka u dieyeli.
3 'Beng la ka 'Joob daang dieyeli 'ku Ba Tari Baahaa Daana:
4 Nye yaa, n ba i bung jaa.
Wala mang na dieyeli 'kui?
N diye n 'nu pogi n nuori.
5 N yeliye yela da'yeni, che n kung dieyeli.
Mm, gberi 'buyi, che n kung la yeli gaa 'ningbi-toori.

6 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang dieyeli 'ku 'Joob
a 'yi a sa'kulingkuulee 'puong:
7 I 'siri pampana a'wo dau.
N na jugihiing yela, ka i dieyeli 'kumo.
8 I siring na yeling ka n saree 'diibu iye jaala bi?
I na yeling ka n 'leye saree 'puong ka ina nye i 'soli 'jung?
9 I tariye kpangkpani a'wo Naangmini?
U kokori mang 'jigihing a'wo saa tahingbu.
I kokori na tuong iye bila?
10 Bila yeng, di nachiilung aning berihung boo i minga,
a di girima aning vielung yeri i minga.
11 Veng ka i 'su-kpiengaa tuluu yaari.
'Liinhi nie jaa ang jigiha a 'sigihuu.
12 'Liinhi nie jaa ang jigiha a i ka u daana 'sigi.

Neu ningbee 'bing ba 'bijieng.
13 Diba lang taa sogili tani 'puong.
'Le ba 'ningbisogihi ing sagiluu ang sogili 'puong.
14 'Beng la mang ming na dieyeli 'kui
ka i minga 'nuduri na tuong diegiing.

15 Pampana nga nye behemot*, una mang maali a lang nii ni.
U ooraye moo a'wo naahuu.
16 Nye, u fanga 'biye u kpiilang,
ka u kpiengu 'bi u 'po-dari 'giile ingang.
17 U mang 'vigiriye u juuri a'wo 'siid-er dau.
U gbebera 'giile 'woo langye taa.
18 U kaba 'woniye yaawa wegihi ang tari voe,
ka u nyekau'bie 'woning 'kuri daari.
19 Una la fora Naangmini yelitarihi 'puong.
Nie ni ang maaluu ni 'yoming na tuong di ta'kobi wa pieluu.
20 Pielaang, a tangbera mang 'yiye siimaa 'kuu,
ka moo 'duunhi jaa mang diena 'beng.
21 U mang jengye 'lootus* daari 'muning,
'jie kuong nuori moo aning bebegiti ang pogi.
22 A 'lootus daari mang paguung ning a maahuu,
ka 'wiilo daari ang pieli konbo'bile ngmaa 'giluu.
23 Ka konboong 'ihe, che a ba dannuu. ('Joosua G. 13:2)
U ba mang jora dabieng haali ka Jooridang Mani kuong
teura kpiera u nuori.
24 Nie kanga na tuong diye u 'ningbie nyoguu?
Chebii nie kanga na tuong beruung nyogi a 'chugi u nyie 'puo?

41 I na tuong diye 'dugulong 'piing tagi Levayatang* 'yining?
Chebii i na tuong diye 'ngmiihii ing mang loo

*
40:15 Behemot iye 'dung-karaa kanga niba ang ba bang.
40:21 'lootus — A tariye 'irii 'irii. 'Mine mang 'biye boong ka a 'puuri mang 'woning 'bonsuo.
41:1 Levayatang iye 'dung-karaa kanga niba ang ba bang.

ung 'sigi beri u jintinyogi?
2 I na tuong diye 'ngmiihii tung u nyieng ti 'yi?
Chebii i na tuong diye 'dugulong 'piing 'chugi u dagirii 'puo?
3 U na suhiye hina wagiri jemaa bi?
U na yeliye yela boin 'kui bi?
4 U na 'bingye 'layiri anii bi?
I na diung ka u i tungtuna 'kui a gara wagiri jaa?
5 I na dieng niung a'wo ing diena 'nobile?
Chebii i na ingye 'ngmiihii u kokoring 'ku i 'bi-pogiba?
6 A bungkuohiba na 'diye daa u yela bi?
Ba na nyoguung 'po a bungkuohiba 'puong bi?
7 I na tuong ing ka kpama ang i bera pa u inggbani?
Chebii i na tuong ing ka jima kpama pa u 'ju?
8 Ka inang faanhi di i 'nu fiinhuu,
i daang kung 'yiinhi a moori jaa.
I daang kung la i bila.
9 Siringminga, u tuongbu tamaa jaa iye kpali.
U 'ningbiri nyiibu gba mang imiing dabieng.
10 Ning'buo 'ningbieng inna dabieng
a'wo u na sagi damuu ka u 'ihi?
Ning'buong panaa na sagi ahi 'tuohimo?
11 Ning'buong dang 'kumo ang sigining
ka n yeu sani 'ku u daana?
Bung jaa ang 'bi sagbani luong iye n 'suobu.
12 N kung sogili u gbee yela, u kpiengkpong,
bii u miebu vielung.
13 Ning'buong na tuong yaa u inggbangu?
Ning'buong na tuong wa kpe u nyina imaa garihi?
14 Ning'buong na tuong 'yuohi u 'ningbisogo 'di-noe,
ka u nyinggalima ngmaa 'gili 'beng?
15 U pegiri ang jeng 'tu taa ni la u jigihibu,
ang lirihi taa kpiengaa kpiengaa.
16 Kanga mang pieliye u to,
ka seseu ba mang tuong kpiera a kpachaga.
17 A toonhiye taa, a marihi taa,

a kung bang welihi.
18 U chihingbu mang nyigihiye 'buung,
ka u 'ningbie mang 'woning 'ji-nyaari 'ningbi-gbama.
19 'Buung kahii mang 'yiree u nuoring.
'Buung ang kpuriha mang 'yireng.
20 Nyuohi mang 'yiree u nyibogiring,
a'wo dugu ang kpaara moo 'buung ingang.
21 U vuunhung mang ing ka saala nyogi 'buung,
ka 'buung-jinti mang 'yire u nuoring.
22 Fanga kpieraye u 'nyuung,
ka ingchuori mang egiha u 'ningbi-tooring.
23 U 'lombo-kpehima nyogiye taa.
A ahiye kpiengaa u ingang a kung bang 'jigihi.
24 U 'sikiri iye kpiengaa a'wo 'kuurii,
a i kpiengaa a'wo nieri.
25 Ka unang wa 'ihi, dabieng mang kpeye gandaba.
Ung mang ngmuriha ni 'jung ba mang iye chinchang.
26 Ka ta'kobing paguu, u ba iruu yeli jaa,
bila la kpani, bii 'piing bii jauri lari.
27 U mang nyiye 'kuruhuu a'wo ung i moo,
a nye yaawa a'wo ang i dapuonii.
28 Tang'piing kung tuong i ka u jo.
Kpalima 'kubo mang 'woniye mo'kuonhi u seng.
29 U mang nyiye 'danggolo a'wo ang i mo'kuonhi.
U mang laaraye jauri lee dangbu.
30 U luo 'jiihi 'woniye sachiihi noe ang 'dire.
U mang ing ka u buunhu ang i pulihi a 'dire
'bing boori bebegiti ingang.
31 U mang ing ka 'jijulungu kpaara a'wo dugu.
U mang ing ka mangkpong 'woning kpaang dugu.
32 U mang bahiye boo ang nyeliha u 'puoring.
Nie na mang tiehing ka 'beng ka kong'julungu tari 'ju-koonpieni.
33 Bung jaa 'chibe 'teng-gbaning a'wo una,
bung ang naang ka dabieng 'chi u ingang.
34 U mang buongye bung jaa ang 'duohi u minga jaala.

Una la naa jigihibu 'biihi jaa ingang.

'Joob ang die yelibee saangbu
aning Naangmini ang leuhuu

42 'Beng la ka 'Joob daang dieyeli 'ku Ba Tari Baahaa Daana:
2 N bangyeng ka i na tuong iye yelijaa.
Bung jaa kung tuong legii yeli ing buora ka i tung ingang.
3 I yeliyeng: Ning'buo la nga a sogina kawani ka bangbu 'chibe?
A 'jung n yeliye yela 'muni mang da ba bang,
yela ang i sielii 'gaali mang da ba bang.
4 Jaan'de, chelihi ka n yeli yela.
I yeliyeng: N na jugihiing yela, ka i dieyeli 'kumo.
5 N 'wongye i yela a 'tuuro 'tuorii 'wongbung,
che pampana n 'ningbiri nyiriing.
6 Bila 'jung n kaaye n minga ka n ba i bung jaa.
Mang die n yelibee saangbu tani aning tampelung 'puong.

7 Ba Tari Baahaa Daana ang daang wa yeli a yeli'bie nga 'ku 'Joob baahi, ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku Eelifaz ang 'yi 'Tiimang: N 'suuri tuliye ina aning i jo'mine ba'yi ni ingang, 'bojung ye ba yeli yela ang 'tori n yela a'wo n tungtuna 'Joob.
8 A 'jung pampana ye 'ihi nadee ayo'poin aning pidee ayo'poin. Ye gaa n tungtuna 'Joob seng a ti 'ihi sarika nyugiruu 'ku ye miihi, ka n tungtuna 'Joob 'puohi 'kuye. Pielaang la, u 'puoho mang na die, ka n ta wa naa ye jolihung ni sani ye ingang. 'Bojung ye ba yeli yela ang 'tori n yela a'wo n tungtuna 'Joob.
9 A 'jung ka Eelifaz ang 'yi 'Tiimang aning Biilidad ang 'yi Suuwa aning 'Zoofer ang 'yi 'Neeyama daang gaa ti i bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang 'kubo nuori ka ba i ni. Ka Ba Tari Baahaa Daana daang sagi 'Joob 'puohibu ni.
10 'Joob ang daang wa 'puohi 'ku u jo'mine ni baahi ka Ba Tari Baahaa Daana daang la leuhi u bungtarihi ni ung daang kong ni 'kuu. Ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'ku 'Joob bila ni ung daang dang tari ni gberi 'buyi.
11 'Beng la ka u ba'biihi aning u yaupogiba jaa, aning banani jaa ang

daang bamuu wa u seng ka ba niu 'di siimaa u 'deung. Bang daang mugiluu a maa u 'suhu yela ni jaa Ba Tari Baahaa Daana ang waaning u ingang ni 'jung. 'Beng la ka kanga jaa daang 'kuu wari'biri aning sannii 'nu-finti.

12 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang pegi 'Joob baahaa 'beri ni a gaa u 'munpiilee. U daang tariye piihi 'tuhi 'pie aning 'tuhi anaahi, nyogimahi 'tuhi ayuobi, nadavarihi 'yogihi 'tuhu aning buunhi ang i pogiba 'tuhu.

13 U daang dogiye 'bi-daba bayo'poin ming aning 'bi-pogiba bata.

14 Ung daang 'ku a 'bi-pogifora 'yuori Jemaima, a 'yiilung daana 'yuori Kezaiya, a taalung daana ming 'yuori Keereng Haapuk.

15 A paaluu jaang pogiba daang 'chibe a viela a'wo 'Joob 'bi-pogiba nga, ka ba ba daang 'kubo cheng ba yaudaba 'puong.

16 A yela nga 'puoring 'Joob daang 'biye 'be 'yuomo koo aning lijaa'yi. Ung daang nye u 'biihi aning u yaanhi a gara ba naahung jemani.

17 Ka 'Joob daang 'kpi ka u nyaangye ka u 'beri i jemaa.

'Yieme Gbangu

'Yienii 1

Sun'tuuribo sori aning ningbee baahaa

1 Nye nie ang ba 'chene ningbee kawani 'puong
ang 'wong noo sing bila.
U ba aha yelibe-iriba soring ming,
bii a 'jine ilaariba 'jingjieng.

2 Che u mang nyennaye Ba Tari Baahaa Daana 'begu ni.
Ung mang di u 'begu ni ngmira fasani ngminaa aning
'yienguu.

3 U na 'woniye dau bang seli konboori nuoring.
Ung mang ngmana ngmama u ngmangbu wagiring.
U vaari ming ba mang juoli.
U yeli-iruu jaa mang tariye 'ningbiri.

4 Che ningbee ba 'wo bila.
Ba 'woniye bungpegiri seseu ang va bahi.

5 Bila 'jung, ningbee kung bang ahi saree 'diibu 'puong.
Yelibe-iriba ming kung tuong ahi sun'tuuribo langbu 'jieng.

6 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana bangye sun'tuuribo sori,
che ningbee sori na baahiye nyuongbu 'puong.

'Yienii 2

A Nakpong ang i Diera tuongbu aning u naalung

1 'Bo la ka a paalihi 'suuri 'ihe?
'Bo la ka a nibihi tieha yelikpakpalii?

2 A dunee na'mine iye 'siri.
A paalikaariba langye taa bu
a 'tuohi Ba Tari Baahaa Daana
aning unani ung buo kpaang waahi ka u i naa ni.

3 Ba yeliyeng: Ye veng ka ti ngmaahi ba jorihi
a di ba 'ngmie loo ka a 'yi ti seng.

4 Unani ang 'jing sagbama 'puong ni na laarang.

Ba Tari Baahaa Daana na chebang la.
5 'Beng la ung na yeli yela 'kubo aning 'su-tuluu,
a ingba dabiengkpong u 'su-kpiengaa 'puong.
6 U na yeling: Che maang yeng 'bingye n naa
n Zaiyong tanga 'jung. Una la n tangpegi'yiruu ni.

7 N na ingye Ba Tari Baahaa Daana mara ni 'duoho.
Ina la n 'Bi-dau.
'Jine nga mang dogii.
8 Suhima,
n na 'kuing a paalihi ka ba i i chengbung,
a 'kui a 'teng-gbani baahaa 'jiihi ka a i i 'suobu.
9 I na ngmahibang aning naalung 'kuri dangkpali'bile.
I na ngmahibang 'puro 'puro a'wo memiera dugu.

10 Bila 'jung, na'mine 'woi, ye tari yeng.
Ye sagi 'wulibu, yena dunee saringmaariba.
11 Ye tuna Ba Tari Baahaa Daana aning dabieng.
Ye nyengina aning inga 'miingbu.
12 'Kori a 'Bi-dau mari a 'kuu girima,
ka u 'suuri ta ira wa 'ihi biela ka ye wa nyuong a soring.
Nye bama nga jaa ang deluu 'pu-peli ang sing bila.

'Yienii 3

Ba Tari Baahaa Daana sungye u niba ang 'bi tuora 'puong

1 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid seng la. Sanga ni ung daang jora u
'bi-dau Aabisalom seng ni yela la.

Ba Tari Baahaa Daana,
wala ka bama ang 'kurimo tuora 'ugi sing ngaang.
Bama ang 'ihi 'tuohimo iye jemaa.
2 Jemaa la yera n 'vorihung yela ngaang:
Sungbu ba 'chibe a 'kuu Naangmini ingang. 'Siila

3 Che ina la 'kuri bunglegiraa a 'kumo, 'oo Ba Tari Baahaa Daana.

'Yieme Gbangu 3-4

Ina la n girima. Ina la unani ang 'duohimo.
4 N 'kong 'kuye Ba Tari Baahaa Daana aning n kokori.
Ung 'wong n 'kuori a 'yi u tangpegi'yiruung. 'Siila

5 N jengyeng a 'gbihi.
N 'ihiyeng, 'bojung Ba Tari Baahaa Daanang kaara n 'jieng.
6 N kung jo dabieng aning niba 'tuhu 'pie
ang 'ihi n ingang a ngmaa 'gilime.

7 'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
'ihi ahi a diema, 'oo n Naangmini.
'Bojung i ngmiye n domihi jaa dagiriing.
I kauhiye Naangmini ba'tuuribo nyina.
8 'Chihilung iye Ba Tari Baahaa Daana 'suobu.
I pegiri 'biye i niba ingang. 'Siila

'Yienii 4

Limaniye daana 'chihilung

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. Ye 'yiemuu ning 'ngmie 'yieme
bungngmirihi. 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid seng la.

Ka maang wa buong 'oo n sun'tuubu Naangmini, 'wong n buola.
Inang 'yuo 'vuo 'kumo sanga ni mang wa 'bi 'ji-figang.
Tari hina n ingang, a 'wong n 'puoho.

2 'Oo, yena ninsaaliba 'biihi,
wala yeng na leuhi n girima 'ku nyaaba a kauhi sing?
Wala yeng na nung kpakpalihung,
a jora buora 'girii a kauhi sing? 'Siila
3 Che yena bang ka Ba Tari Baahaa Daana weliye nie nga
ang i Naangmini no'tuuro 'bing 'ku u minga.
Ba Tari Baahaa Daana na 'woming ka maang wa buomuu.

4 Ka 'suuring kpei, che i ta wa tuna beu.
Ngmi fasani i minga 'sikiring i bungjieng a i siriti. 'Siila

5 'Ihi sun'tuubu sarikihi,
a deli Ba Tari Baahaa Daana.

6 Jemaa 'bibeng a yera:
Ning'buong na 'wuliti sung?
Ba Tari Baahaa Daana,
lagi i 'ningbisogo chaanii ni a ingti.
7 I ingye 'pu-peli n 'sikiring a gaa sanga ni ing veng
ka ba bung'bie aning ba waing 'do ni.
8 N na jeming 'suhu-maahuu 'puong a 'gbihi ming,
'bojung ina Ba Tari Baahaa Daana 'yong la
irima mang kpiera 'chihi 'puong.

'Yienii 5

Daana 'yie diebu 'puohibu

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Yiemuu aning wiihi. 'Pugibu 'yienii
ang 'yi 'Deevid seng la.

'Oo, Ba Tari Baahaa Daana, begi i 'tuorii 'wong n yeli'bie.
Nang 'wong n fasama ngmiibu anan'so.
2 N Naa aning n Naangmini, nang 'wong n 'kuori kokori,
'bojung ina mang na 'puohi.
3 'Oo, Ba Tari Baahaa Daana, i na 'wongye n kokori 'beeguu.
N na 'puohiing 'beeguu a lagi n 'ju cheliha.

4 'Bojung i ba i Naangmini ang tari nyelung 'pu-too iibung.
Beu ming kung kpe i seng fiing jaa.
5 'Karingbaani 'deme kung ahi i 'ningbi-tooring wagiri jaa.
I haye yeliba'torihi tungtuniba jaa.
6 I na nyuongye bama nga ang ngmaara 'girii.
Ba Tari Baahaa Daana nyohaye ningkuura aning ningbenna.

7 Che maang yeng, n na waye i 'deu
i ba tari baahaa nungbu ang i kpong 'puong.
I dabieng joo 'puong mang na 'gbinti 'tengeng

a 'puohii Ngmini'puohibu a 'tori i Ngming'puohi 'de-pegi'yiruu.
8 'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
dienima 'yie i sun'tuubu 'puong n domihi 'jung.
Maali i sori ka u 'tori n 'ningbi-tooring.
9 'Bojung ba nuori yeli'biyeni jaa ba i delibu.
Ba 'sikiri paaliyeng aning 'pu-too.
Ba kokori iye 'kuung bogi'vuoho.
Ba mang yeliye yelinoohi ang i belingbu aning ba jinti.
10 'Oo Naangmini, di saangbu 'kubo.
Veng ka ba 'le ba miihi kawanihi 'puong.
Kariba bahi ba tungbee ang i jemaa 'jung,
'bojung ba dieye taawai i ingang.

11 Che veng ka banani jaa ang bo 'lilijie i ingang nyengina.
Veng ka ba mang gong aning nyengka
a gara wagiri ang ba tari baahibu, 'bojung inang 'guribo.
Veng ka banani ming ang nung i 'yuori ni
nyengina i ingang.
12 'Bojung ina Ba Tari Baahaa Daana na pegiye sun'tuuro.
I nungbu ming 'puong ing na ngmaaguu 'gili
a'wo 'kuri bunglegiraa.

'Yienii 6

Limaniye 'puohibu ngmiehibu 'puong

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Yiemuu aning 'ngmie 'yieme
bungngmirihi. Ngmiu 'koni ang tari 'ngmie a'nii ingang.
'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid seng la.

'Oo Ba Tari Baahaa Daana, ta 'miing ingma i 'suuring.
Ta 'wulimo 'wuli-kpienhi i 'su-kpiengaa 'puong ming.
2 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, tari hina n ingang,
'bojung n iye baala.
'Oo Ba Tari Baahaa Daana, tiuma,
'bojung n kaba 'biye tuora 'puong.
3 N 'suhu ming dannang yaga jaa.

Che ina 'oo Ba Tari Baahaa Daana, wala ang na kauhi sing?
4 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, leu wa die n 'suhu.
'Oo diema i nungbu ang ba tari baahaa 'jung.
5 'Bojung 'kuung 'puong nie kung bang la tiehi i yela.
Kau'biri 'puong 'ningbuong na 'kui barika 'puoho.

6 N jaang bali a 'tuuro n pengbu 'kuoring.
'Ji-suorii jaa n mang taaliye n 'gado.
N mang muliye n bungjie aning ningtong.
7 N 'ningbie faahi 'leng aning nimiha.
A nyaanang n domihi 'jung.

8 Ye tagi 'yi n seng, yena nga ang ira yeliba'torihi.
'Bojung Ba Tari Baahaa Daana 'wongye n 'kuori kokori.
9 Ba Tari Baahaa Daana 'wongye n suhibu.
Ba Tari Baahaa Daana na dieye n 'puoho.

10 Veng ka n domihi jaa 'di 'vii a 'bi tuora ang i kpong 'puong.
Veng ka ba leu a 'di 'vii 'dayeni.

'Yienii 7

Domihi seng diebu 'puohibu aning Naangmini 'pugibu

1 'Deevid muhibu la ung daang 'yieng 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
U daang 'yiemuung Beenjaming 'yideenhuu Kuus yeliyaga ni yela.

'Oo Ba Tari Baahaa Daana n Naangmini, i ingang mang bo 'lilijie.
Diema a 'yi banani jaa ang dogihima ni seng, a ima 'chihi.
2 Diema ka u ta wa tagima churi a'wo 'gbegini,
ka n chiehi che ka nie 'chibe na diema.
3 'Oo, Ba Tari Baahaa Daana, n Naangmini,
ka maang i ngaang, ka yeliba'toruu jaang 'bi n 'nuuhing,
4 ka maang leu di beu yeu nie nga n niu ang ba tari jauri jaa,
bii a 'ohi n doma buunhu ka anan'so 'chibe,
5 veng ka n doma karima a nyogima.
Yeliminga, veng ka u neu n 'nyivori tiring 'tengeng.

'Yieme Gbangu 7

Veng ka n nanihung jeng tani 'puong. 'Siila
6 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, 'ihi ahi i 'suuri 'puong.
'Duohi i minga n domihi ni 'su-tuluu 'jung.
Nang 'ihi a 'di saree 'kumo
a'wo ing 'ku nuori bila ni.
7 Veng ka a paalihi lang taa a 'gilii.
Leu 'do saa'ju i 'jingjie ba ingang.
8 Ba Tari Baahaa Daana na ngmaaye a nibihi saree.
Bila 'jung, n suhii, 'oo Ba Tari Baahaa Daana,
ngmaa n saree n sun'tuubu 'puong
a 'tuuro n mingilung ming ang 'bi n ingang.

9 Jaan'de, veng ka ningbeu beulung baahi,
che veng ka ning'soli 'bibe.
'Bojung sun'tuubu Naangmining mang piehi 'sikie
aning haakilihi.
10 N 'guubu 'yiye Naangmini seng.
Unang mang diera niba 'sikiri ang 'tori.
11 Naangmini iye sun'tuubu saringmaara.
Naangmini 'suuri mang 'ihiye ningbeu ingang
'beu la 'beu jaa.
12 Ka unang ba leu 'yi 'beng u na saahiye u ta'kobi.
U cheriye u taanhuu, a iu 'siri.
13 U iye 'siri aning u ningku buunhu.
Ung teu u 'piime ang teura 'buung.

14 Nye, ningbeu mang iinang beu dogibung.
U 'puo mang karing aning tuora ingbu,
ung dogi 'girii.
15 U 'tugiye bogu a kaali a tani 'yining,
a leu 'le a bogu ni u minga ang 'tugi ni 'puong.
16 U tuora ni na leu waye u minga 'ju-kuoring.
Ka u 'suuri tuma ni leu wa u minga 'jusogong.

17 N na 'kuye Ba Tari Baahaa Daana barika 'puoho

u sun'tuubu 'jung.
N na 'yiengye 'pugibu 'yieme
a 'ku Saa'ju-baahaa Ba Tari Baahaa Daana 'yuori.

'Yienii 8

Daana girima ang 'bi naangbu ingang

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Yiemuu aning 'yieme bungngmiruu
bang buona gitit. 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid seng la.

'Oo Ba Tari Baahaa Daana, ti Daana,
nye i 'yuori ang suma yaga jaa sing bila 'teng-gbani jaang.

I diye i girima 'bing sagbama saa'jung.
2 I 'bingye kpiengu ung 'yire 'bibilii aning 'bi-liihi noeng
i domihi 'jung.
I iye bila ka i nye i ka a doma
aning unani ang naara sani ni i siriti.

3 Ka maang jeri i sagbama yela,
i 'nubie tuma ni,
a jeri 'chiu aning ngmari'bie nga
ing maali 'bing ni yela,
4 'bo la ninsaalaa ka i haakila 'bi u 'jieng?
'Bo la ninsaalaa 'bie ing mang waana u seng?
5 'Bojung i maaluung ung 'sigi biela 'tu Naangmini 'puoring.
I diye girima aning nanihung 'chiguu a'wo naalung 'jupiluu.

6 I vengyeng ung tari 'suobu kpiengu i 'nuuhi tuma ingang.
I diye buunhu jaa 'bing u gbee luong.
7 I diye piihi aning 'nii jaa, 'haali moo 'duunhi gba
a 'bing u gbee luong.
8 I diye sagbani bungegirihi, a mankpong 'puo jima
aning bung la bung jaa ang 'tuuro a mangbera soe
a 'bing u gbee luong.

9 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, ti Daana,
nye i 'yuori ang suma yaga jaa sing bila 'teng-gbani jaang.

'Yienii 9
'Puohibu aning barika 'puohibu Daana sun'tuubu saree 'jung

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Yiemuu a'wo a 'Bi-dau 'kuung
'yienii ni. 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid seng la.

'Oo Ba Tari Baahaa Daana, n na 'pugiing aning n 'sikiri jaa.
N na yeliye i tungsiela jaa yela.
2 N na tariye 'pu-peli aning nyengka i ingang.
Ina Saa'ju-baahaa Jaa Daana,
n na 'yiengye 'pugibu 'yieme 'ku i 'yuori.

3 Ka n domihing wa leu wa,
ba na 'leng a 'kpi i 'ningbi-tooring.
4 'Bojung i nyogiye n tonoo ung ahi.
I 'jingye na'kogong a ngmaara sun'tuubu saree.
5 I 'miing ingye a paalihi.
I nyuongye a ningbee.
I 'ihiye ba 'yoe bahi wagiri jaa
a gara wagiri ang ba tari baahibu.

6 A doma yela baahiyeng kpeleng kpeleng.
I saangye 'yi-bera.
'Haali ba yela tiehibu ba la 'chibe a gara.
7 Che Ba Tari Baahaa Daana 'biye 'be a gara wagiri jaa.
U 'bingye u na'kogo saree ngmaabu 'jung.
8 U na ngmaaye a dunee saree sun'tuubu soring.
U na kaaye a paalihi 'toribu 'puong.

9 Ba Tari Baahaa Daana na iye sogili'jie a 'ku niba bang dogiha.
U na iye sogili'jie tuora wagiring.
10 Banani ang bang i 'yuori na deliing,

'bojung ina Ba Tari Baahaa Daana ba jaanhi banani ang buorii.
11 Ye 'yieng 'pugibu 'yieme 'ku Ba Tari Baahaa Daana ang 'bi
Zaiyong 'puong.
Ye yeli u yeli-irihi 'ku a niba.
12 Sanga ni ung mang naara jiing sani ni,
u mang tiehiye ba yela.
U ba 'yiinhe niba ang 'sigihi ba miihi 'kuori.

13 'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
tari hina n ingang.
Leu kaa n tuora mang nyira banani ang hama ni seng.
Inang 'ihime a 'yire 'kuung 'di-noeng,
14 ka n nye 'wuli i 'pugibu jaa Zaiyong 'bi-poga 'di-noberang.
N na nyenginang i 'chihilung ingang.

15 A paalihi 'leye a bogu ni ba miihi ang 'tu ni 'puong.
Ba gbee kpeye laangu ni bang beri ni.
16 Ba mang bangye Ba Tari Baahaa Daana
a 'tuuro saree ni ung mang ngmaa ni ingang.
Ningbeu mang beriye u minga
a 'tuuro u minga 'nuuhi tumang. Higaiyong. 'Siila

17 Ningbee na kpeye 'Siol,
aning paalihi ni jaa ang 'yiinhi Naangmini yela ni.
18 Ningbaala yela kung bang 'yiinhi a gara.
Nandaana tamaa kung we jaa.

19 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, 'ihi ahi.
Ta veng ka ninsaalaa 'so kpiengu.
Veng ka a paalihi saree ngmaa
i 'ningbi-tooring.
20 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, ingba dabieng 'puong.
I bila ka a paalihi nye bang
ka ba ba i bung jaa ka ninsaaliba naani. 'Siila

'Yienii 10

Naangmini ang tari tuongbu beu ingang 'yienii

1 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, wala la ing ahi toori jaang.
Wala la ing sogili i minga tuora wagiri?

2 Ningbeu jigihibu 'puong u mang dogihiye ningbaala.
Veng ka a 'dibe ba yelinyogirihi ni bang jeri ni 'puong.
3 Ningbeu mang jigihiye u 'sikiri yelibuorihi yela.
U mang duhiye sung 'kuro 'niiri daana
a buona Ba Tari Baahaa Daana jaala.
4 Ningbeu kung bo Naangmini 'jie u jigihibu 'jung.
Naangmini ba mang 'bi u 'pu-tieha kanga jaang.
5 U yelitarihi tariye 'ningbiri wagiri jaang.
I 'wulibu soe 'do gaaye u nyiibu.
U mang chuuhiye u domihi.
6 U yeliye u 'sikiring: Ba kung 'ihime n ahi'jieng jaa.
N daang kung 'bi tuorakpong 'puong jaa.
7 U nuori paaliyeng aning duhibeu, aning belingbu aning dogihibu.
Wahala aning beu 'biye u jinting.

8 U mang 'jingye a kurihi 'jiihi ning bang mang sogili 'gu ni.
A 'gondo 'jiihing ung mang ku nie ang ba bang yeli jaa.
U 'ninge mang 'biye niba ang i salihi ingang.
9 U mang jeng 'gung 'gondo 'puong a'wo 'gbegini ang sogili u 'deung.
U mang jeng 'gung ka u nyogi ningbaala.
U mang nyogiye ningbaala sanga ni ung wa taguu ing
u cheba 'puong.
10 U mang doong. U mang 'churing,
ka banani ang i salihi ni 'le u kpiengu 'puong.
11 U mang yeliye u 'sikiring: Naangmini 'yiinhiyeng.
U pagiye u 'ninge. U kung bang nyia daang jaa.

12 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, 'ihi ahi. 'Oo Naangmini, lagi i 'nu.
Ta 'yiinhi una nga ang 'sigihi u minga yela.
13 Anan'so la wala ka ningbeu mang buong Naangmini jaala?

U yeliye u 'sikiring: Naangmini kung jugihima.

14 Che i nyiang, 'bojung i mang nyiye tuora aning 'pu-saang.
I na naaye sani aning i 'nu.
Ningbaala mang diye u minga 'kui.
Ina la 'bi-kpiibihi sunna.
15 Kau ningbeu aning tungbeu daana kpangkpani.
Piehi u beulung a waana wagiri ung kung la 'bibe.

16 Ba Tari Baahaa Daana iye Naa wagiri jaa
a gara wagiri ang ba tari baahaa.
A paalihi nyuongyeng a 'yi u paaluung.
17 'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
i 'wongye nie ang 'bi dogee 'puong buobu.
I na nyagihiye ba 'sikie.
I na ing ka i 'tuorii 'wong.
18 'Di saree 'ku 'bi-kpiibihi aning niba bang dogiha.
I bila ka ninsaalaa bang di tani maali ta la dogihi niba.

'Yienii 11

Limaniye Daana sun'tuubu ingang

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid
seng la.

Ba Tari Baahaa Daana ingang mang 'lili.
Wala 'jung yeng na yeli 'ku n 'suhu:
Jo gaa i tangkpong a'wo no'bile ang egira?
2 'Bojung nye, a ningbee 'duohiye ba tama.
Ba diye ba 'piime cheri ba tamang,
ka ba sogili teu nie nga 'sikiri ang 'tori.
3 Ka banang na saang a 'demuno,
wala ka sun'tuuribo na ira?

4 Ba Tari Baahaa Daana 'biye u Ngming'puohi 'de-pegi'yiruu 'puong.
Ba Tari Baahaa Daana na'kogo 'biye arijenang.

U 'ninge mang nyeng.
U 'ningbi-gbama mang 'pigihiye ninsaalaa 'bi-daba.
5 Ba Tari Baahaa Daana mang iye sun'tuuro nye.
Che u 'suhu haye ningbeu
aning nie nga ang nung kpangkpangkpiengu yeli-irihi.
6 Ningbee ingang ung na veng ka 'buunsaale 'le a'wo saa.
'Buung aning 'jiribi aning sesetuluu na paaliye ba 'bonsuo.

7 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana iye sun'tuuro.
U nungye sun'tuubu.
Niba ang 'tori na kaaye u 'ningbisogo.

'Yienii 12

Ninsaalaa beulung aning Naangmini 'guubu

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Yiemuu aning 'koni ang tari
'ngmie a'nii. 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid seng la.

Ba Tari Baahaa Daana, sung, 'bojung niba ang 'tuuro Naangmini
'chibe.
Limanpaalii 'deme kongye ninsaaliba 'biihi 'puong.
2 Ba mang ngmaaraye 'girii 'kuro taa.
Nonoo lengleng aning 'sikiribuyi bang mang yera ning yela.

3 A'wo Ba Tari Baahaa Daana na ngmaa nonoo lengleng daana bahi,
aning nuori nga ang yera jigihibu kokori.
4 Banang mang yeli: Ti na tuoming aning ti jinti.
Ti nogbama iye ti miihi 'suobu.
Ning'buo la daana ti ingang?

5 Ba Tari Baahaa Daanang yeli: Ningbaaliba dogihibu 'jung
aning niba ang hiena pengbu 'jung
mang na 'ihi ahi pampana.
Ung la yeli:
N na diung 'bing 'chihi 'jie ni ung buora 'ningbi-jieng.
6 Ba Tari Baahaa Daana yeli'bie iye 'forifori

a'wo bang se wari 'buung 'de-kpong bang di tani me 'puong,
a pegaa a se gberi buyo'poin.

7 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, inang na tariba.
Inang na 'gubo a 'yi jemani nga niba ingang
a gara wagiri jaa.
8 Sanga ni bang mang 'duohi beulung ninsaaliba 'biihi 'puong ni,
ningbee mang yo yuorang aning jigihibu.

'Yienii 13

Ba Tari Baahaa Daana 'chihilung delibu

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid
seng la.

'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
wala ing na 'yiinhi n yela kauhi sing?
A gara wagiri jaa bi?
Wala ing na sogili i 'ninge 'yi n seng kauhi sing?
2 Wala mang na i kawani n 'suhung a kauhi sing,
a tari 'pu-saang n 'sikiring 'beu jaa?
Wala ka n doma na 'duohi u minga n ingang a kauhi sing?

3 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, n Naangmini,
jeri yela che 'wong 'kumo.
Chaang n 'ningbie, ka a naani
n na 'gbihiye 'kuung gbieng.
4 Ka a naani n doma na yeling: N tuomuung.
Ka banani ang 'kurimo tuora ni nyengina
sanga ni mang na wa ngmi gberi.

5 Che n deliye i nungbu ang ba tari baahaa.
N 'sikiri na nyengingye i 'chihilung ingang.
6 N na 'yieng 'kuye Ba Tari Baahaa Daana,
'bojung u iye sung yaga jaa 'kumo.

'Yienii 14
Niba ang ba jora Naangmini jolihung aning Naangmini baahaa tuongbu

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid seng la.

Joli yeliye u 'sikiring: Naangmini 'chibe.
Ba saangyeng. Ba tuma iye yelidega.
Kanga jaa 'chibe a tuna sung.

2 Sagbaning ka Ba Tari Baahaa Daana 'liinhi ninsaaliba 'biihi 'puong,
u 'liinhiyeng ka u nye ka ba 'mine bangye yela 'muni,
a buora Naangmini bii?
3 Ba jaa leu 'yiye a soring.
Ba jaa di lang taa saangyeng.
Kanga jaa 'chibe a tuna sung.
Aai, bung'yeni 'chibe.

4 A tungbetuniba jaa ba tari bangbu bi?
Ba ooraye n niba a'wo bang oora paanuu.
Ba ba buona Ba Tari Baahaa Daana.
5 'Beng bang 'be a 'bi dabiengkpong 'puong.
'Bojung Naangmini mang 'biye sun'tuuribo jemani 'puong.
6 Yena ningbee mang inniye ningbaala yelinyogirihi 'viing.
Che Ba Tari Baahaa Daana la u 'lilijie.

7 'Oo, a'wo Isi'reeli 'biihi 'chihilung danang 'yi Zaiyong.
Sanga ni Ba Tari Baahaa Daana ang na wa leuhi u niba 'yining ngminyogibu 'puong ni,
Jeekob na nyenginang, ka Iisiriel tari 'pu-peli.

'Yienii 15
Banani ang na kpiera
Ba Tari Baahaa Daana seng ni 'jogihi

1 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid seng la.

Ba Tari Baahaa Daana, ning'buong na kpiera i tent ni 'puong?
Ning'buong na kpiera i tangpegi'yiruu ning?
2 Una la nie nga 'cheni ang 'tori,
ung tuna sun'tuubu 'puong,
a yera yelimiihi a 'yire u 'sikiring.
3 Una la nie ang ba 'juuro u to 'puori,
bii a ira beu 'kuro u to, bii a saana u to 'yuori.
4 Nie ang i beu yaga jaa ba nyira kahingbu u 'ningbieng,
che ung mang nana banani ang jora Ba Tari Baahaa Daana.
Nie nga ang 'binne u nuori a ba leura 'puori,
'haali ka bilang na 'kuu tuora.
5 Nie nga ang penna u 'libie 'kuro niba a che ba diera tona,
bii a diera 'kuubu ka u nye saang nie ang ba tari paangbu.

Nie ang ira yela nga daang kung 'le jaa.

'Yienii 16
Limaniye daana tamaa
aning a Mesaiya ang nye tuongbu

1 'Deevid Ngming'puohi 'yienii la.

'Oo Naangmini, kaarima,
'bojung i ingang mang nye 'lilijie.
2 N yeli 'kuye Ba Tari Baahaa Daana: Ina la n Daana.
A 'yi i 'puoring n ba tari sung jaa.
3 Che ningpegi'yiribe ang 'bi duneeng la niba ang i sung yaga jaa.
Ba ingang ka n nyelung 'be.

4 Niba ni ang 'lonno buora ngmingjaala,
ba nimiha na maaling 'uging.

'Yieme Gbangu 16-17

N kung 'ihi ba jiing sariki'nyuurihi ni,
bii a di a 'yoe paali n nuoring.

5 'Oo, Ba Tari Baahaa Daana, ina la n cheng tuori
aning n 'bonsuo.
Inang mang 'lugi n tuori.
6 A paaluu togihi 'le 'kumong 'jiihi ang suma 'puong.
Yeliminga, n tariye cheng ang suma.
7 N na 'pugiye Ba Tari Baahaa Daana ang irima kawani.
'Ji-suorii sanga n 'sikiri ming mang 'wulimong.
8 N diye Ba Tari Baahaa Daana 'bing n 'ningbi-tooring wagiri jaang.
N kung 'jigihi, 'bojung u 'biye n 'nuduring.

9 Bila 'jung n 'sikiri tariye 'pu-peli, ka n girima nyengina.
N inggbani ming na peenhing laangfie 'puong.
10 'Bojung i kung bahi n 'suhu 'Siol 'puong,
bii a veng ka i ningpegi'yiruu puong.
11 I na 'wulimong 'nyivori sori. Nyengka paalii 'biye i seng.
Ka noo ang kung tuong baahi 'bi i 'nuduring.

'Yienii 17

'Puohibu aning nyau taribu 'chihilung ingang

1 'Deevid 'puoho la.

'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
'wong yela ang 'tu sori. 'Wong n 'kuori.
Begi 'tuorii 'ku n 'puoho
ang ba 'yire dawari nuoring.
2 Veng ka n 'ju pegibu 'yire i seng.
Veng ka i 'ninge nyira yela ang 'tori.

3 I piehiye n 'sikiri, a 'pigihime 'ji-suorii.
I piehimang che ba nye yelijaa.
N nyogiye n 'sikiri
ka n nuori kung yeli yelibeu.

4 A'wo ninsaaliba yeli-irihi 'puong,
n ngmaaye n minga 'yi unani ang nyuona niba soeng.
N iye bila a 'tuuro i nuori yelihung ingang.
5 N gbee nyogiye i so'tuurihi.
N gbeneurihi ba sari.

6 'Oo Naangmini, n buomiing, 'bojung i na 'wongye n buola.
Begi i 'tuorii 'kumo, a 'wong n yeliyaga.
7 'Wuli i ba tari baahaa nungbu ang i sielii.
Inang mang di i 'nuduri a ira banani ang delii ni 'chihi.
I mang iribang 'chihi
a 'yire banani ang 'ihe ba ingang ni 'nuuhing.
8 Tarima a'wo i 'ningbibie.
Sogilima i kpangkpama maahuu ning.
9 Sogilima a 'yi ningbee ang dogihima seng.
Sogilima a 'yi n domihi nga ang ngmaa 'gilime
a na tuong kuma seng.

10 Ba iye bieri 'deme,
ka ba noe yera yela aning jigihibu kokori.
11 Pampana ba ngmaating 'gili ti 'cheni 'puong.
Ba 'ningbie 'liinheng, bang doo 'tengeng,
12 a'wo 'gbegini ang buora 'ningbi-jieng
ka u tagi bungnyogiruu chiehi.
Ba mang 'woniye 'gbeging-polii
ang 'guunho 'jigondohi 'puuhing.

13 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, 'ihi ahi a 'tuohuu.
Lobuu 'tengeng.
Di i ta'kobi die n 'suhu 'yining a ningbee seng.
14 Ba Tari Baahaa Daana, di i 'nu diema 'yining
ninsaaliba seng.
Diema 'yi dunee niba nga sanyeu
ang 'bi 'nyivori ngang seng.
I paaliye ba 'puuhi aning i bundaambuunhu ang sogili.

Ba tariye 'biihi jemaa,
a di ba buunhu chelee ni 'bing 'ku ba 'biihi.

15 Che maang yeng, sun'tuubu 'puong mang na nye i 'ningbisogo.
Ka maang wa 'yuo i 'worihung 'puong, bila na sigihimang.

'Yienii 18
Naangmini ang i Diera

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Pugibu 'yienii ang 'yi Ba Tari Baahaa Daana tungtuna 'Deevid seng la. Unang daang 'yieng a 'yienii nga yeli'bie 'ku Ba Tari Baahaa Daana a daari ni ung dieguu 'yi u domihi jaa 'nuuhing aning Sool 'nuuhing ni. Ung daang yeli:

N numiing, 'oo Ba Tari Baahaa Daana, n fanga.

2 Ba Tari Baahaa Daana la n 'pie,
n 'liliji-kpiengaa aning n diera.
Una la n Naangmini aning n kpiengu.
Una mang na deli.
Una la n 'kuri bunglegiraa aning n 'chihilung iilii
aning n 'ji-nyogikpiengaa.
3 N na buongye Ba Tari Baahaa Daana ang sigining 'pugibu.
Bila mang na i 'chihi a 'yi n domihi 'nuuhing.
4 'Kuung 'ngmie ngmaa 'gilimeng.
Saangbu ang 'woning kong'pie ingmang dabieng.
5 'Kuung bogu nimiha daang ngmaa 'gilimeng,
ka 'kuung chebihi 'ihi 'tuohimo.
6 N ngmiehibu 'puong n buongye Ba Tari Baahaa Daana.
N 'kong 'kuye n Naangmini.
Ung 'wong n 'kuori u Ngming'puohi 'de-kpong ning.
N 'kuori waye u 'ningbi-toori a wa kpe u 'tobo.

7 'Beng la ka 'teng-gbani 'jigihi a 'miine.
Ka a taanhi 'muno 'jigihi a 'miine,
'bojung u 'suuri daang 'ihiyeng.

8 Nyuohi daang 'yireye u nyibogiring,
ka 'buung ang 'dire buunhu 'yire u nuoring.
A daang iyeng ka 'buung-saala nyogi.
9 U daang 'yuoye sagbama che 'sigi wa.
Sagiluu daang 'biye u gbee luong.
10 U daang jongye cherib a egira.
U egi ti 'biye seseu kpangkpama ingang.
11 U vengyeng ka sagiluu leu u pagiraa.
U kotowie ang paguu la kongsagini
aning sagbama savaalitiinha.
12 A 'yi u 'chengkeng 'gaalii ni ang 'bi u 'ningbi-tooring ning
ka savaalitiinha ngmaa 'yi,
a langning sa'kubie aning 'buung-saala.

13 Ba Tari Baahaa Daana tahingyeng a'wo saa sagbaning.
Ka Saa'ju baahaa Daana daang 'duohi u kokori,
sa'kubie aning 'buung-saala daang la.
14 U daang teuye u 'piime a yaari a domihi.
U diye saa nyigihibu a tuongba.
15 'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
a mangkpong konggbee daang 'yi nyiihiyeng,
Ka dunee 'muni 'bingjie 'yuo bahi a 'tuuro i 'miingbung.
I nyibogiri vuunhung sesekpiengaang daang tung bila.

16 U tieye u 'nu a 'yi saa'ju a nyogima.
U yaamang 'yining kongjemaa 'puong.
17 U faamang n dondongkpiengaa 'nung.
U faamang n haariba seng,
'bojung ba fanga daang gaamang yaga jaa.
18 Ba daang 'ihi 'tuohimong n wahala daari.
Che Ba Tari Baahaa Daana daang la n tiiha.
19 Ung daang tarima 'yi ing 'ji-yelingung.
U nyelung ang 'bi n ingang 'jung ung faama.

20 Ba Tari Baahaa Daana daang yeumang

a 'tuuro n sun'tuubung.
N 'nuuhi 'foriforihung 'jung
ung yeuma.
21 'Bojung n 'tuye Ba Tari Baahaa Daana soe.
N ba tung beu ming a leu 'yi n Naangmini 'puoring.
22 U 'wulibu soe jaa mang 'biye n 'ningbi-tooring.
N ba di u yeli'tuurihi loo ang 'yi n seng jaa.
23 N daang ba tari paangbu jaa ming u 'ningbi-tooring.
Mang da mang ngmaa n minga a 'yi n beu tungbung.
24 Bila 'jung Ba Tari Baahaa Daana yeumang
a 'tuuro n sun'tuubung.
U yeumamg a 'tuuro n 'nuuhi 'foriforihung
ang sing bila u 'ningbi-tooring.

25 Banani ang tari hina, bana ing mang i hina.
Banani ang ba tari saangbu
ing mang 'wuli ka i ba tari saangbu.
26 Banani ang i 'forifori ing mang 'wuli ka i iye 'forifori.
Banani ming ang i dawari niba ing mang 'wuli ka 'ningbiyuoro lii.
27 'Bojung i mang dieye niba ang 'sigihi ba miihi,
che 'sigihi banani ang tari jigihibu 'ningbie.

28 'Bojung inang nyugira n fintina.
'Oo Ba Tari Baahaa Daana n Naangmini,
i leuhiye n sagiluu ung i chaanii.
29 I 'jung n na tuong jo 'tuohiye 'sojemuni.
N Naangmini 'jung n na tuong egi gangye daangguoni.
30 Naangmini yeng, u soe paaliyeng.
Ba Tari Baahaa Daana yelihung ba tari ngmehii.
U iye 'kuri bunglegiraa 'ku banani jaa ang deluu.

31 'Bojung ning'buo la Naangmini
a 'yi Ba Tari Baahaa Daana 'puoring?
Ning'buo la a 'Pie, ka ti Naangmini naani?
32 Naangmining boorima aning fanga.

Unang mang veng ka n sori paali.
33 U mang ing ka n gbee 'woning walaa gbee.
U mang dimang 'bing n 'jiduorihing.
34 U mang 'wuliye n 'nuuhi taanhuu jauri,
ka n 'nuuhi mang bang guo yaawa taanhuu.

35 I 'kumong i 'chihilung 'kuri bunglegiraa ming.
Ka i 'nuduri nyogima mang ahi.
I minga 'sigihibu vengyeng mang i ningtiinhuu.
36 I vengyeng ka n so'chenuu i yelingu n luong,
a 'jung n gbee ba mang sara.

37 N kariye n domihi a ti nyogiba.
N ba leu 'puori bilaang bang wa ti nyuong.
38 N ingbang baalung bang kung la tuong 'ihi,
bang 'le mang neu.
39 'Bojung i 'kumong kpiengu a taanhuu yela.
I 'sigihiye niba ang 'ihi n ingang a veng bang 'bi n luong.
40 I diye n domihi ming 'nyuuhi 'kumo,
mang nyuong banani ang hama.
41 Bang 'kong, che nie jaa 'chibe a na dieba.
'Haali bang 'kong 'ku Ba Tari Baahaa Daana,
che u ba togungba.
42 Mang 'bugiba bang wa 'woning tani seseu ang di.
N kpaabang bahi a'woning tani ang 'bi sokpong 'jung.

43 I diemang 'yi a niba moori 'puong.
I 'bingmang mang i paalihi 'ju-daana,
ka niba mang ba bang tuna 'kurimo.
44 Ba mang wa 'wono n yeliyaga ka ba 'tu n nuori.
Saamba 'churiye n 'ningbi-tooring.
45 A saamba iinhi chuoriyeng.
Bang 'miine che waana 'yire ba 'lilijiihing.

46 Ba Tari Baahaa Daana iye 'vori.

N 'pie ni tariye 'pugibu.
Ye veng ka n 'chihilung Naangmini ni nye 'duohibu.
47 Naangmining mang naara sama 'kurimo.
Unang mang 'sigihi niba bang 'bi n luong.
48 Unang mang diema 'yi n domihi 'nuuhing.
I mang 'duohimong mang gaa banani ang 'ihi 'tuohimo ni.
I faamang kpangkpangkpiengu daana 'nuuhing.
49 Bila 'jung n na 'puohiing barika a paalihi 'puong,
'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
a 'yieng 'pugibu 'yieme a daanhi i 'yuori.

50 U mang 'kuye u naa jau'diibu ang i kpong.
U mang 'wuliye u nie ung buo kpaang waahi nungbu ang ba baaha.
U mang 'wuliye 'Deevid aning u buurii nungbu ang ba baaha
a gara wagiri jaang.

'Yienii 19

Ba Tari Baahaa Daana yeli'yuoruu ang paali

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid
seng la.

A sagbama yeraye Naangmini girima yela.
Ka a 'vu-yelingu yera u 'nuuhi tuma yela.
2 'Beu la 'beu jaa a mang yeraye yela.
'Ji-suorii la 'ji-suorii jaa a mang 'wuniye bangbu.
3 Yeliyaga bii tiri 'chibe.
A kokori kung bang 'wong.
4 A 'ngmiihii bang di maaha 'yi gaaye a dunee jaa.
Ka a yeli'bie 'yi gaa a dunee baahaa.

A 'puong ung 'bing tent a 'ku ngminaa.
5 Ung i 'wo pogipaalaa sira ang 'yi u 'deu a waana,
a i 'wo daukpiengaa ang nyengina ka u jo u joo.
6 U 'puhibu mang 'yiye sagbani lampega kanga
a mang 'gine a la waana lampega kanga.

Bung jaa ba sogili ka u tuluu ba pagiruu.

7 Ba Tari Baahaa Daana 'begu paaliyeng a leuha 'suhu.
Ba Tari Baahaa Daana 'sieree sigihiye delibu,
a 'kuro babangina 'ningbiyuo.
8 Ba Tari Baahaa Daana yeli'binnihi 'toriyeng a 'kuro 'sikiri nyengka.
Ba Tari Baahaa Daana no'kurihi iye 'forifori,
a chaana 'ningbie.

9 Ba Tari Baahaa Daana joo iye 'forifori
a 'bibe a gara wagiri jaa.
Ba Tari Baahaa Daana 'wulibu soe iye yelimiihi,
a jaa kpeleng iye sun'tuubu.
10 A sigiye buobu a gaa sannii, mm,
a gaa sannii jemaa ang pegi'yi yaga jaa.
A iye noo a gaa siu
ang 'bi sigbaanhuu ingang.
11 A 'tuuro a ingang ming la
ka i tungtuna mang nye kpaahibu.
Sanyeukpong 'biye a 'tuubung.

12 Ning'buong na tuong bang u boribuhi?
Pegima a 'yi 'gondo yeliborihi ingang.
13 Ngmaa i tungtuna 'yi minga buobu yelibee 'puong.
Ta veng ka a tuongma.
Bila 'puong mang na kong paangbu,
a i 'soli a 'yi 'begu saangbu yaga jaa ingang.

14 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, n 'pie aning n yeudiera,
veng ka n nuori yeli'bie aning n 'sikiri fasama
i diebu i 'ningbi-tooring.

'Yienii 20

Naangmini 'chihilung tuma bangbu pielaang

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid

seng la.

Ba Tari Baahaa Daana na die i 'puoho ka inang wa kpe tuora 'puo.
Jeekob Naangmini ni 'yuori na dii 'bing saa'jung.
2 Ba Tari Baahaa Daana na 'kui sungbu
a 'yi u 'ji-pegi'yiruung,
a paahii kpiengu a 'yi Zaiyong 'puong.
3 Ba Tari Baahaa Daana na tiehi i sarika 'kuubu jaa,
a die i sarika nyuguruu. 'Siila

4 Ba Tari Baahaa Daana na 'kui i 'sikiri buobu,
a veng ka i 'sikiri buobu jaa paali.
5 Ti na 'cheehing aning nyengka i 'chihilung 'jung.
Ti na 'duohiye ti jonjoonhi ti Naangmini 'yuoring.
Ba Tari Baahaa Daana na 'kui i suhibuhi jaa.

6 Pampana n bangyeng ka Ba Tari Baahaa Daana
mang iye nie ung buo kpaang waahi 'chihi.
U mang dieye u buola a 'yi u arijengpegi'yiruu ni 'puong,
aning u 'nuduri-kpiengaa ni ang ira 'chihi ni.

7 'Mine deliye ba cherietihi,
ka 'mine deli ba yohi.
Che tinuu na tiehiye Ba Tari Baahaa Daana
ti Naangmini 'yuori yela.
8 Ba 'gbintiyeng, a 'le 'tengeng,
che tinuu 'ihiyeng a ahi kpiengaa.

9 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, iti 'chihi.
'Oo Naa, ka tinuung wa buong, 'wong ti buola.

'Yienii 21

Nyengka Ba Tari Baahaa Daana 'chihilung ingang

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid
seng la.

'Oo Ba Tari Baahaa Daana, a naa nyenginiye i fanga 'puong.
Nye u nyengka ang na i kpong sing bila i 'chihilung ni 'puong.
2 I 'kuung u 'sikiri yelibuoruu.
I ba mong yela ung suhi aning u nuori. 'Siila

3 I 'tuohuung aning sung pegiri.
I diye sannii ang i 'forifori naalung 'jupiluu 'chiguu.
4 U suhiye 'nyivori a 'yi i seng, ing diu 'kuu.
I 'kuung 'beri jemaa wagiri jaa a gara wagiri ang ba tari baahaa.
5 U girima iye kpong i 'chihilung 'puong.
Nanihung aning nangbu ang i karaa ing di dogili u ingang.
6 'Bojung i 'kuung pegiri ang ba tari baahaa,
a 'kuu 'pu-peli 'gaalii aning ing 'bi u seng ni.
7 'Bojung a naa deliye Ba Tari Baahaa Daana.
A 'tuuro a Saa'ju-baahaa Daana nungbu
ang ba baaha ingang u kung 'jigihi.

8 I 'nu na nyiye i domihi jaa.
I 'nuduri na nyiye i haariba.
9 I 'suuri 'ihibu wagiri i na veming
ka ba i 'wo daangaa 'buung-karaa.
Ba Tari Baahaa Daana na volibang u 'su-kpiengaa 'puong,
ka u 'buung 'dibe 'wieng 'wieng.
10 I na nyuongye ba 'biihi a 'yi duneeng,
a nyuong ba buurii a 'yi ninsaaliba 'biihi 'puong.
11 'Bojung ba boing aning beu, a jeri beu bang na 'tu.
Che ba kung tuong i bila.
12 A'jung i na ing ka ba leu 'puori.
I na ing ka i 'piime i 'siri i taanhuu ingang
a 'tori ba 'ningbisogihi.
13 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, 'duohi i minga i fanga 'puong.
Ti na 'yieming a 'pugi i kpiengu.

'Yienii 22

A Mesaiya dogee, u 'pugibu aning u 'ningbi-toori yela

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Yiemuu a'wo a 'ji-nyaari walipoga
'yienii ni. 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid seng la.

N Naangmini, n Naangmini,
wala la ing jaanhima?
Wala la ing 'bi toori jaa a ba sunnima?
Wala la ing 'bi toori jaa che 'wono n pengbu yeli'bie?
2 'Oo n Naangmini, n 'konoye ngminaa che i ba 'wono n 'kuori.
'Ji-suorii gba che n ba tang n nuori.

3 Che i pegi'yiyeng,
ina nga ang kpiera Iisiriel 'pugibuhi 'puong.
4 Ina ka ti ba'mine daang deli.
Bang daang delii, ing dieba.
5 Ba daang 'kong 'kuing a i 'chihi.
Ina bang daang deli, ka 'vii ba 'dibe.

6 Che n iye 'danduli, n ba i ninsaalaa.
Ka niba irima laara. Ka niba digirima foo.
7 Bama jaa ang nyima mang imang sie.
Ba mang purihimang, a 'ping 'juri, a yera:
8 U deliye Ba Tari Baahaa Daana,
veng ka Ba Tari Baahaa Daana dieguu.
Veng ka u dieguu u 'puo ang mang peli u yela 'jung.

9 Che inang dima wa 'yining n ma 'puong.
I imang mang delii a 'piili n ma bihi mugibu sanga.
10 A 'yi n dogibu sanga inang kaarima.
A 'yi n ma 'puong jaa ing i n Naangmini.
11 Ta wa 'bi toori nima, 'bojung tuora pieliyeng,
ka nie jaa 'chibe a na sung.

12 Nadajemaa ngmaamang 'gili.

'Beesang nadakpienhi ngmaa 'gilimeng.
13 Ba mang haaye ba noe ingma
a'wo 'gbegini ang taara gara a ngmuuna.

14 Ba 'kirimeng bahi a'wo kuong.
Ka n kaba jaa vuohi 'yi a 'jisugilihing.
N 'sikiri 'woniye kpaang,
a nyeli n 'puong.
15 N fanga jaang 'ko baahi a'wo sachie.
Ka n jinti leu mari n nuori 'puong.
I dimang taning 'kuung tani.

16 Baahi ngmaamang 'gili.
Ningbee langyeng ngmaama wa 'gili.
Ba 'chugihiye n 'nuuhi aning n gbee 'puohi.
17 N na tuong soriye n kaba jaa.
Niba kaarimang a haa noe 'liinhime.
18 Ba 'poye n bungyerihi 'ku ba miihi,
a teu gbanga n tama yela.

19 Che ina, 'oo Ba Tari Baahaa Daana, ta 'bi toori jaa anima.
'Oo, n Fanga, wa 'wieng a wa sungma.
20 Die n 'nyivori 'yi 'takobing.
Die n 'nyivoyeni 'yi baa kpiengung.
21 Diema a 'yi 'gbegini nuoring.
Diema a 'yi mo'nii iilang.

I dieye n buola.

22 N na yeliye i 'yuori yela 'ku n ba'biihi.
A langbu 'puong mang na 'pugii.
23 Ye bama ang jora Ba Tari Baahaa Daana, ye 'pugiruu.
Yena Jeekob buurii jaa, ye 'kuruu girima.
Yena Isi'reeli 'biihi jaa, ye joruu aning nomaa girima.
24 'Bojung u ba di tuora'dire tuora foo bii a diu fiengye.

U ba leuhi u kpaari togiluu ming.
U 'wongye u 'kuori sanga ni ung 'kong 'kuu.

25 Ina mang na 'pugi a langbukpong 'puong.
N na yeuye n nosani niba ni ang joruu ni 'ningbi-tooring.
26 Ningbaaliba na 'ding a tigi.
Bama ang buora Ba Tari Baahaa Daana na 'puguung.
Veng ka i 'sikiri 'bibe a gara wagiri jaa.

27 A dunee baahaa 'jiihi jaa na leu tiehing,
a leu wa Ba Tari Baahaa Daana seng.
Ka a paalihi jagihi jaa 'puohii Ngmini'puohibu
i 'ningbi-tooring.
28 'Bojung a naalung iye Ba Tari Baahaa Daana 'suobu.
Unang 'so naang a paalihi ingang.
29 A dunee bundaamba jaa na 'ding
a che 'puohi Ngmini'puohibu.
Bama jaa ang 'sigire kpiera tani
na 'gbintiye u 'ningbi-tooring,
'haali una nga ang kung tuong i
ka u 'nyivori gaa toori.
30 'Biihi ang nang waana na tung 'kuung.
Ba na yeliye Daana yela 'ku jemani ang tohi.
31 Ba na wang a yeli u sun'tuubu yela
a 'ku niba bang nang na dogi ka unang tung bila.

'Yienii 23

Ba Tari Baahaa Daana ang i u niba chiina

1 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid seng la.

Ba Tari Baahaa Daana la n chiina.
N kung hieng bung jaa.
2 U mang veming mang jeng mo-oorihi 'puong.
U mang dienimang 'yie a 'tuning kuonhi ang jeng boin nuori.
3 U mang la 'kuye n 'suhu laangfie.

U mang dienimang 'yie a 'tuning sun'tuubu soe u 'yuori 'jung.

4 Siringminga, 'haali ka n 'chene
'kuung kalin'chiu lohimbo 'puong,
che n kung jo beu jaa dabieng,
'bojung i 'biye n seng.
I dangkpali aning i pichiingdau
mang maariye n 'suhu.

5 I mang maaliye siimaa 'bing n 'ningbi-tooring n domihi 'puong.
I mang buoye kpaang waahi n 'jung,
ka n ngman'bile mang pa baha.
6 Pielaang la, suntung aning bunye
na 'tumong n 'nyivori 'beri jaa 'puong,
ka n 'bi Ba Tari Baahaa Daana 'deung
a gara wagiri jaa.

'Yienii 24

Girima Naa aning u naalung

1 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid seng la.

'Teng-gbani iye Ba Tari Baahaa Daana 'suobu
aning bung jaa ang 'bi u 'puong.
A dunee iye u 'suobu aning bung jaa
ang kpiera 'beng.
2 'Bojung u iyeng ung ahi a mama 'juring,
a 'bimuu ung ahi a kon'puorihi 'juring.
3 Ning'buong na 'do Ba Tari Baahaa Daana tanga ni 'ju?
'Ningbuong na ahi u 'ji-pegi'yiruu ning?
4 Nie nga ang tari 'nuuhi ang pegi'yi
aning 'sikiri ang i 'forifori.
Nie nga ang ba di u 'suhu 'ku bagiri
bii a po belingbu puobu.
5 U na nyiye pegiri a 'yi Ba Tari Baahaa Daana seng,
aning sun'tuubu a 'yi Naangmini u 'chihilung seng.

6 Jeekob jemanihi nga ang buoruu la bila,
anang buora i 'ningbisogo. 'Siila

7 Ye lagi ye 'juri, yena 'di-nobera.
Ye 'ogi ye miihi, yena 'di-noe ang 'bibe a gara wagiri jaa,
ka girima Naa ni wa kpe.
8 'Ningbuo la a girima Naa nga?
Una la Ba Tari Baahaa Daana
ang tari fanga aning kpiengu.
Una la Ba Tari Baahaa Daana
ang 'so kpiengu taanhuu jauri 'puong.
9 Ye lagi ye 'juri, yena 'di-nobera.
Ye 'ogi ye miihi, yena 'di-noe ang 'bibe a gara wagiri jaa,
ka girima Naa ni wa kpe.
10 Ning'buo la a girima Naa nga?
Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana,
una la a girima Naa. 'Siila

'Yienii 25

Diebu aning yelibee veng'kuubu suhibu

1 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid seng la.

'Oo Ba Tari Baahaa Daana, ina mang 'duohi n 'suhu 'ku.
2 Ina mang deli, 'oo n Naangmini.
Ta veng ka n 'di 'vii.
Ta veng ka n domihi tuongma.
3 Ta veng ka nie jaa tamaa ang 'bi i ingang
'di 'vii.
Banani ang saana 'begu ka anan'so 'chibe ni,
veng ka ba 'di 'vii.

4 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, veng ka n bang i soe.
'Wulimo i so'bilii.
5 Dienima 'yie i yeliminga 'puong, a 'wulimo.
'Bojung ina la n 'chihilung Naangmini.

N tamaa 'biye i ingang a 'yi 'beeguu gara 'yienguu.
6 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, tiehi i hinihung ang i boin
aning i nungbu ang ba baaha yela,
'bojung a 'biye 'be sang'konkoruu jaa.
7 Ta wa tieha n 'bi-polihung tungbee
aning n 'begu saangbuhi.
'Oo Ba Tari Baahaa Daana, i sungtung ni 'jung tiehi n yela
a 'tuuro i nungbu ang sing bila.

8 Ba Tari Baahaa Daana iye sung a 'tori ming.
Bila 'jung u mang 'wuliye yelibe-iriba u soring.
9 U mang dieniye nie ang 'sigihi u minga 'yie yela ang 'tori 'puong.
U mang 'wuliye u sori 'ku nie ang 'sigihi u minga.
10 Ba Tari Baahaa Daana soe jaa
mang iye nungbu ang ba baaha aning yeliminga
a 'ku bama nga ang 'tuuro u 'layiri aning u 'sierihi.
11 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, i 'yuori 'jung,
veng n beu 'kumo, 'bojung u iye kpong.

12 Ning'buo la dau nga ang jora Ba Tari Baahaa Daana?
Una ung na 'wuli sori ung 'lugi 'puong.
13 U 'suhu na 'biye noo 'puong,
ka u buurii 'di 'teng-gbani cheng.
14 Ba Tari Baahaa Daana 'gondo mang 'biye bama nga ang joruu seng.
U mang ing bang bang u 'layiri.
15 N 'ninge mang 'biye Ba Tari Baahaa Daana ingang wagiri jaa.
'Bojung una 'yoming na 'ihi n gbee 'yi chebang.

16 Leu 'torimo a tari bunye n ingang,
'bojung n iye n 'yong a 'dire dogee.
17 N 'sikiri tuorihi maaling 'dong.
Diema a 'yi n ngmiehibuhi jaa 'puong.
18 Kaa n tuora aning n ingbaahi,
a veng n yelibee jaa 'kumo.
19 Nye bila ni n domihi ang i jemaa sing,

bang hama 'ningbikuong haabu.
20 Kaara n 'suhu a diema bahi.
Ta veng ka n 'di 'vii,
'bojung ina la mang 'lili.
21 Veng ka mingilung aning 'toribu 'gumo,
'bojung n tamaa 'biye i ingang.

22 'Oo Naangmini, yeudie Iisiriel.
Yeudieba a 'yi ba ngmiehibuhi jaang.

'Yienii 26

Piehibu aning yeudiebu 'puohibu

1 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid seng la.

'Oo Ba Tari Baahaa Daana, 'di n saree,
'bojung n 'chengye n mingilung 'puong.
N deliye Ba Tari Baahaa Daana ming
a ba ira 'sige.
2 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, 'pigihime nye, a ima nye.
Piehi n haakila aning n 'sikiri.
3 'Bojung i nungbu ang ba baaha mang 'biye n 'ningbi-tooring,
mang mang 'chene i yeliminga 'puong.
4 N daang ba 'jing aning benniba
bii a tari nuori'yeni aning 'bangfuge 'deme.
5 N haye tungbetuniba langbu,
n kung 'jing aning ningbee.

6 N na mang pegiye n 'nuuhi 'yi beu tungbung,
a che yo 'gine i sarika 'ihijie, 'oo Ba Tari Baahaa Daana.
7 Bila na ing ka n 'puohii barika aning n kokori,
a yera i tungsiela jaa yela.
8 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, n mang nungye i 'deu ni ing kpiera ni,
'jie ning i girima ang kpiera ni.

9 Ta wa digira n 'suhu lanna ningbee ingang.

Ta wa digira n 'nyivori lanna ningkuuriba ingang.
10 Ba 'nuuhing ka beu tungbu jeribu 'be,
ka ba 'nuduri pa aning buunhu bang na di muli niba noe.

11 Che maang yeng, n na 'cheniye n mingilung 'puong.
Yeudiema a tari hina n ingang.
12 N gbee ahiye yelimingpaalii 'puong.
A langbukpong 'puong mang na 'pugi Ba Tari Baahaa Daana.

'Yienii 27

Naangmini delibu limaniye

1 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid seng la.

Ba Tari Baahaa Daana la n chaanii aning n 'chihilung.
Ning'buo mang na jo?
Ba Tari Baahaa Daana la n 'nyivori kpiengu.
Ning'buo dabieng mang na jo?
2 Sanga ni ningbee ang mang wa 'tuohimo
ka ba oo n inggbani,
ka n domihi aning n jauringtaa wa 'tuohimo,
ba mang ngmiye ba gbee a 'le.
3 'Haali ka 'sojemuning ngmaama wa 'gili,
n 'sikiri kung jo dabieng.
Haali ka taanhuung 'ihi waana n seng,
a sanga gba mang na tari nyau.

4 Yeli bung'yeni mang suhi Ba Tari Baahaa Daana seng,
una mang nang na buora.
Ka n kpiera Ba Tari Baahaa Daana 'deung
n 'nyivori 'beri jaang.
Ka n kaara Ba Tari Baahaa Daana vielung,
ka n ngmi fasama u Ngming'puohi 'deu 'puong.
5 'Bojung tuora daari u na sogilimang
u kpe'jieng.
U na sogilimang u tent 'gondo 'jieng.

'Yieme Gbangu 27

U na dimang 'bing 'pie 'jung.
6 'Beng la ung na 'duohi n 'ju
a gaa n domihi jaa ang ngmaa 'gilime.
Bila 'jung u tent 'puong
mang na 'ihi nyengka sarikihi.
N na 'yieming. Mm, n na 'yiengye 'pugibu 'yieme
a 'ku Ba Tari Baahaa Daana.

7 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, ka maang wa 'kong,
'wong n 'kuori.
Tari hina ming n ingang,
a die n 'puohibu.
8 Sanga ni ing yeli: Bo n 'ningbisogo.
N 'sikiri yeli 'kuing: 'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
i 'ningbisogo mang na bo.
9 Ta wa leuha i kpaari toginima.
Ta wa leuha i tungtuna baha aning 'suuri.
Ina mang la n sunna. 'Oo Naangmini n 'chihilung,
ta wa jaanhima bii a bahima jaa.
10 'Haali gba ka n ba aning n mang bahima,
Ba Tari Baahaa Daana na diemang.

11 'Wulimo i sori, 'oo Ba Tari Baahaa Daana,
'wulimo i so'biri.
Dienima 'yie a 'tuning sori ang jeng pielaang
n domihi 'jung.
12 Ta wa bahima ka n domihi buobu nyira n ingang.
'Bojung 'girii 'sieridiribe 'ihi 'tuohimong,
aning banani ang vuunha kpangkpangkpiengu yeli-irihi ni.
13 N nang tariye nyau ka n na nyiye
Ba Tari Baahaa Daana sung 'nyivori 'deme paaluung.
14 Chelihi Ba Tari Baahaa Daana.
Tari nyau, u na ingye i 'sikiri kpiengu.
Chelihi Ba Tari Baahaa Daana.

'Yienii 28
Nyengingbu 'puoho diebu 'jung

1 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid seng la.

'Oo Ba Tari Baahaa Daana n 'pie,
ina mang na mang 'kono 'kuro.
Ta tangma. 'Bojung ka inang tang i nuori
n na 'woniye banani ang 'sigire 'kuung bogu 'puo ni.
2 'Wong n suhibu kokori
sanga nga mang mang 'kong 'kui.
'Wong n kokori
sanga ni mang lagi n 'nuuhi 'tori i 'ji-pegi'yiruu.

3 Ta wa tagirima garaning a lanna a ningbeeng,
aning banani ang tuna beu.
Ba mang yeraye yelisuunhi aning ba taa,
che tari beu ba 'sikieng.
4 Yeuba a 'tuuro ba tuma aning ba tungbee.
Yeuba a 'tuuro bila ni ba 'nuuhi ang tung.
Waaning yeli ang sigihiba wa dogili ba 'jung.
5 Bang ba kahina Ba Tari Baahaa Daana tuma,
a ba kahina tuma u 'nuuhi ang tung ni 'jung,
u na tagibang loo.
U kung la i ka ba 'ihi.

6 Ba Tari Baahaa Daana nye 'pugibu,
'bojung u 'wongye n suhibu kokori.
7 Ba Tari Baahaa Daana la n fanga
aning n 'kuri bunglegiraa.
N 'sikiri deluung, mang nye sungbu.
Bila 'jung ka n 'sikiri nyengina yaga jaa.
N na 'kuung barika 'puohibu
aning n 'yienii.

8 Ba Tari Baahaa Daana la u niba fanga.

Ba Tari Baahaa Daana iye 'chihi sogili'jie
a 'ku unani ung i 'chihi a buo kpaang waahi ni.
9 I i niba 'chihi a pegi i chengbung.
I ba chiina a mang kogiliba a gara wagiri jaa.

'Yienii 29

'Pugi Naangmini u pegi'yiibu aning u berihung 'puong

1 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid seng la.

'Oo yena ningtiinha, ye 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
Ye 'ku Ba Tari Baahaa Daana girima aning fanga.
2 Ye 'ku Ba Tari Baahaa Daana girima ni ang sigihi u 'yuori.
Ye 'puohi Ba Tari Baahaa Daana Ngmini'puohibu
pegi'yiibu vielung 'puong.

3 Ba Tari Baahaa Daana kokori 'biye a kuonhi 'jung.
A girima Naangmini ni tahingyeng a'wo saa.
Ba Tari Baahaa Daana
'biye konbera jemaa 'juring.
4 Ba Tari Baahaa Daana kokori iye kpiengaa.
Ba Tari Baahaa Daana kokori paaliyeng aning nangbu ang i karaa.

5 Ba Tari Baahaa Daana kokori mang kauhiye 'siid-er daari.
Ba Tari Baahaa Daana chorihiye Leebanong 'siid-er daari.
6 U mang veming ang egiha 'chiinhe a'wo na'bile.
Leebanong aning Siiriyong mang egiha 'chiinheng
a'wo moo nadapolii.
7 Ba Tari Baahaa Daana kokori
mang ngmaahiye 'buung-jinti.

8 Ba Tari Baahaa Daana kokori
mang vening ka mopiri 'jigihi.
Ba Tari Baahaa Daanang
mang 'jigihi 'Kee-des Mopiri.
9 Ba Tari Baahaa Daana kokori

mang vening ka walipogiba dogi,
a mang i ka kongkoe leu 'ji-kpala.
U Ngming'puohi 'de-kpong 'puong nie jaa
mang yerang: Girima.

10 Ba Tari Baahaa Daana daang 'jingye u na'kogong
a kontaalii wagiri.
Ba Tari Baahaa Daana 'jingyeng a i naa
a gara wagiri jaa.
11 Ba Tari Baahaa Daana na 'kuye u niba kpiengu.
Ba Tari Baahaa Daana na pegiye u niba aning maahuu.

'Yienii 30

Pegiri ang 'bi 'puoho diebu ingang

1 'Pugibu 'yienii la. 'Deevid Ngming'puohi 'deu ni di 'kuro Daana
sanga 'yienii la.

'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
n na 'duohiing, 'bojung i dimang 'doning.
I ba veng ka n domihi nyengina n ingang.
2 'Oo Ba Tari Baahaa Daana n Naangmini,
n 'kong 'kuing, ing tiuma.
3 'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
inang 'ihime 'yining 'kuung bogung.
I vengmang mang i 'vori
ka n ta kpe kau'biri 'puo 'jung.

4 Ye 'yieng 'ku Ba Tari Baahaa Daana,
yena nga ang i ningpegi'yiribe.
Ye 'pugiro u 'yo-pegi'yiruu ni.
5 'Bojung u 'suuri mang 'bibeng wagiri fiing 'yong 'puong.
Che u nungbu mang 'biye 'be ninsaalaa 'nyivori jaang.
'Kuori yeng mang tuong 'biye 'be 'ji-suorii sanga.
Che nyengka mang waye 'beeguu sanga.

6 Mang yeli ka n 'jingbu iye sung ni,
bila 'wuliyeng ka bung jaa kung veng ka n 'jigihi daang jaa.
7 'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
a 'tuuro i nungbu ingang i mang veming
ka n tangkpong ahi kpiengaa.
Sanga ni ing wa leuhi i kpaari togilima ni
n 'biye 'pu-saang 'puong.

8 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, n 'kongyeng 'kui,
a di n suhibu 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
9 Ka maang 'sigi kpe 'kuung bogu,
'bo tonang 'bi n jiing ingang?
Tani muo na 'pugiing
bii a muo na yeliye i yeliminga yela gbanggbaling?
10 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, 'wong, a tari hina n ingang.
'Oo Ba Tari Baahaa Daana, i n sunna.

11 I leuhiye n laa'dimii 'kuori ung leu seuri a 'kumo.
I yaahiye n buorihi kpari a che di nyengka kpari yerima.
12 Bila ing i ka n 'suhu tuong 'yieng 'pugibu 'yieme 'kui,
mang kung tang n nuori.
'Oo Ba Tari Baahaa Daana n Naangmini,
n na 'puohiing barika a gara wagiri jaang.

'Yienii 31

Ba Tari Baahaa Daana ang i sogili'jie

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid
seng la.

'Oo Ba Tari Baahaa Daana, i ingang mang sogili.
Ta wa vena ka n 'dire 'vii jaa.
Diema i sun'tuubu 'puong.
2 Leuhi i 'tobo 'kumo. Diema 'wieng.
I n kpiengu 'pie, a i 'liliji-kpiengaa a ima 'chihi.

3 'Bojung ina la n 'pie aning n 'liliji-kpiengaa.
Bila 'jung dienima 'yie a 'tunimo sori i 'yuori 'jung.
4 'Ihime 'yining a cheba ni bang di berima ni ingang,
'bojung ina la n sogili'jie.
5 N di n sie ing i 'nuuhing.
'Oo yeliminga Ba Tari Baahaa Daana Naangmini, i yeudiemang.

6 N haye banani ang 'kori mari baga ang ba tari tona.
Che maang deliye Ba Tari Baahaa Daana.
7 N na tariye 'pu-peli a nyengina i nungbu ang ba baaha 'puong,
'bojung i nyiye n dogee. I bangye n 'suhu tuora.
8 I ba dima bahi n doma 'nuuhing,
che i diye n gbee 'bing 'ji-yelingung.

9 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, tari hina n ingang,
'bojung n 'biye tuora 'puong.
N 'ningbie, n 'suhu aning n inggbani
baliyeng aning nimiha.
10 N 'nyivori paaliyeng aning 'pu-saang.
Ka n 'yuomo paali aning pengbu.
N kpiengu baahang n yelibeu ni 'jung,
ka n kaba nyuuha.
11 N domihi jaa seng n iye bungngmaabahuu,
n kpieringtaa yeng seng gba naani.
N iye bungnyohuu a 'ku niba mang bang.
Banani ang mang nyima 'yengeng mang joye n seng.
12 Ba 'yiinhiye n yela a'wo mang 'kpi,
bang ba la tieha n yela.
N 'woniye dugu bang ngmahi.
13 'Bojung n 'wongye saangbu niba jemaa ang saanima.
Dabieng 'biye 'lomboe jaang.
Ba langyeng bu n yela.
Ba buyeng a jeri ka ba 'ihi n 'nyivori.

14 Che maang yeng deliing, 'oo Ba Tari Baahaa Daana.

'Yieme Gbangu 31

N yeliyeng: Ina la n Naangmini.
15 N 'beri 'biye i 'nuuhing.
Diema 'yi n domihi 'nuuhing
aning banani ang dogihima ni seng.
16 Veng ka i 'ningbisogo chaana i tungtuna.
Ima 'chihi i nungbu ang ba baaha 'jung.
17 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, ta veng ka n 'di 'vii,
'bojung n 'kong 'kuing.
Che i veng ka ningbee 'di 'vii,
a jeng kau'bieng siriti.
18 Veng ka 'girii nogbama i siriti.
Banang mang yera yela a tuura ningsuunhi jigihibu 'puong,
a digiriba foo ni.

19 Nye i sung ang i kpong sing bila.
Una ing di 'bing cheliha banani ang jorii ni.
Una ing maali 'bing niba jaa 'ningbiring
a 'ku banani ang nyira 'lilijie i seng ni.
20 I mang sogilibang i 'biibu 'gondo 'jie ni 'puong
a 'yi bila ni ninsaaliba ang bu ni ingang.
Laangfie 'jieng ing diba 'bing 'gondo 'puong
bang i 'chihi a 'yi jauri noe ingang.

21 Ba Tari Baahaa Daana nye pegiri,
'bojung u 'wulimong u ba tari baahaa nungbu
ang i sielii 'yi-kpong ang i kpiengaa 'puong.
22 N 'karikaruu 'puong mang yeli:
Ba ngmaamang 'yi i 'ningbisogong.
Anaa jaa che i 'wongye n suhibu 'kuori
sanga ni mang wa buomii ka i sungma ni.

23 Ye nung Ba Tari Baahaa Daana,
yena jaa ang i u ningpegi'yiribe.
'Bojung Ba Tari Baahaa Daana mang kaaye limaniye 'deme.
Che u mang yeuye nie ang jigiha sani ang paali.

24 Ye tari nyau, u na ingye ye 'sikie kpiengu,
yena banani jaa ang tari tamaa Ba Tari Baahaa Daana ingang.

'Yienii 32

Nyengka ang 'bi veng'kuubu ingang

1 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid seng la. Fasani ngmiibu la.

Nie ni saangbu Naangmini ang veng 'kuu,
nye a daana ang 'wong noo sing bila.
Nie nga yelibee bang pagi la bila.
2 Nie ni beu Ba Tari Baahaa Daana ang ba di 'jieluu,
aning nie ni 'suhu belingbu ang 'chibe,
nye ung 'wong noo sing bila.

3 Sanga ni mang i siriti ni n kaba nyuuhang
mang pena 'beeguu a gara 'yienguu 'jung.
4 'Bojung ngminaa aning 'yienguu
i 'nu dogiliye n ingang a'wo bungtiinhuu.
Ka n kpiengu baaha a'wo wari ang ahi
kpanchaanii sanga. 'Siila
5 'Beng la mang sagi n beu a 'kui.
N ba pagi n yeliba'toruu.
Mang yeli: N na dieye n beu saangbu
Ba Tari Baahaa Daana seng.
Ing veng n beu 'lee ni 'kumo. 'Siila
6 Bila 'jung veng ka nie jaa ang i Naangmini nuori 'tuuro
'puohi 'kui wagiri nga bang na nyii.
Pielaang la, ka kuonhi ang i jemaang wa 'ihi,
a kung pieluu.
7 Ina la n sogili'jie. Inang na 'gumo a 'yi tuora 'puong.
Inang na ngmaama 'gili aning diebu 'yieme. 'Siila

8 N na 'wuliing a daanhii sori nga ing na 'chene.
N na 'kuing kawani a kaarii aning n 'ningbiri.
9 Ta 'woning yohu bii bungtaangaa ang kong 'ningbiyuo.

Ang mang i kparaama ka ba di garii ing u nuoring,
ka bila naani u kung wa i seng.

10 Ningbee nimiha mang iye jemaa.
Che Ba Tari Baahaa Daana nungbu ang ba baaha
na ngmaa 'giliye nie nga ang deluu.
11 Ye tari 'pu-peli Ba Tari Baahaa Daana ingang a nyengina,
yena sun'tuuribo.
Ye tahina aning nyengka,
yena nga jaa ang 'tori ye 'sikiring.

'Yienii 33

Ba Tari Baahaa Daana ang 'so naalung kpiengu

1 Yena sun'tuuribo, ye nyengina Ba Tari Baahaa Daana ingang.
'Bojung 'pugibu sumang a 'ku ning'torihi.

2 Ye 'pugi Ba Tari Baahaa Daana aning 'koni.
'Yieng 'yieng-noohi 'kuu 'koni ang tari 'ngmie 'pie ingang.
3 'Yieng 'yieng-paalaa 'kuu.
Ngmira sung jaa aning nyengka goma.

4 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana yelihung 'toriyeng.
U mang iye limangpaalii u yeli-irihi jaa 'puong.
5 Ba Tari Baahaa Daana nungye sun'tuubu
aning saree 'diibu ang 'tori.
A dunee paaliyeng aning Ba Tari Baahaa Daana suntung.
6 A sagbama naangyeng
a 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana yelihung ingang.
A bungnaangjemaa jaa naangyeng
a 'tuuro u nuori vuunhung.
7 U mang laanhiye mangkpong kuonhi 'bing
ang 'woning buunhu ang 'duo.
U mang diye a 'jijulinhi 'bing 'tuobu 'dering.
8 Veng ka dunee jaa jora Ba Tari Baahaa Daana.

Veng ka dunee niba jaa ahi 'bereng aning dabieng.
9 'Bojung u yeliyeng, ka bila tung.
Ba Tari Baahaa Daana 'kuye nuori,
ka a yela ahi kpiengaa.

10 Ba Tari Baahaa Daanang mang i ka a paalihi kawanihi i kpali.
U mang veming ka a niba yelinyogirihi 'le.
11 Ba Tari Baahaa Daana kawanihi mang ahing a gara.
U 'sikiri yelinyogirihi mang ahing a 'yi jemani a gara u to.
12 Nye paaluu ni ang di Ba Tari Baahaa Daana
ung i u Naangmini ang nye pegiri sing bila.
Nye niba ni ung 'lugi bang i u cheng niba ni
ang nye pegiri sing bila.

13 Ba Tari Baahaa Daana mang leu kaang
a 'yi u sagbaning a nye ninsaaliba jaa 'biihi.
14 A 'yi u kpe'jieng u mang kaariye bama nga jaa
ang 'bi duneeng.
15 Unang maali niba jaa 'sikie bung'yeni bung'yeni,
a jera yelijaa bang ira.

16 Naa jaa ba mang i 'chihi a 'tuuro u 'sojehi jemaa singbung.
Dau ang tari fanga ba nyira diebu a 'tuuro u kpiengu singbu.
17 Yohu ba i delibu a na die ninsaalaa.
'Haali a lanning u kpiengu ang i kpong ni,
u kung bang i nie 'chihi.

18 Nye, Ba Tari Baahaa Daana 'ninge 'biye bama nga
ang joruu ingang.
A 'biye bama nga tamaa ang 'bi u nungbu
ang ba baaha ingang.
19 U 'ninge 'biye ba ingang ka u dieba 'yi 'kuuming,
a tariba ka ba i 'vori kong wagiring.

20 Ti 'suuhi chelihiye Ba Tari Baahaa Daana.

Una la ti sungbu aning ti 'kuri-bunglegiraa.
21 U ingang ka ti 'sikie nyengina,
'bojung u 'yo-pegi'yiruu ni ting deli.
22 'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
veng ka i nungbu ang ba baaha 'bi ti seng,
a'wo ting tari tamaa i ingang bila ni.

'Yienii 34

Banani ang deli Naangmini ni 'pu-peli

1 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid seng la. A sanga ung daang
i dawari a'wo ung i janjaanha Abiimelek 'ningbi-tooring ni.
Ka Abiimelek daang karuu bahi ung gaa.

N na pegiye Ba Tari Baahaa Daana wagiri jaang.
U 'pugibu na mang 'biye n nuoring wagiri jaa.
2 N 'suhu na jigihang Ba Tari Baahaa Daana ingang.
Banani ang 'sigihi ba miihi na 'woming a nyengina.
3 Ti lang taa 'ku Ba Tari Baahaa Daana girima.
Veng ka ti lang taa a 'duohi u 'yuori.

4 N boye Ba Tari Baahaa Daana ung 'wong n yeliyaga.
U diemang n dabieng jaa 'puong.
5 Niba 'liinhiye u seng ka ba 'ningbisogihi chaang.
Ba ba 'di 'vii.
6 Ningbaala nga 'kongyeng ka Ba Tari Baahaa Daana 'wong.
U dieguung a 'yi u tuorihi jaa 'puong.
7 Ba Tari Baahaa Daana malika mang ngmaa 'giliye
bama nga ang joruu, a mang dieba.

8 Leng a nye Ba Tari Baahaa Daana suntung.
Nie nga ang 'lili u ingang tariye 'pu-peli.
9 Ye jora Ba Tari Baahaa Daana,
yena u ningpegi'yiribe.
Bama nga ang joruu kung kong bung jaa.
10 'Gbeging-pola mang kongye bungnyogiruu

ka kong kpea.
Che bama nga ang buora Ba Tari Baahaa Daana 'jie
kung kong bungsung jaa.

11 'Biihi, ye wa, ye chelihi 'wong n yeliyaga.
N na 'wuliyeng Ba Tari Baahaa Daana joo.
12 Ning'buo la dau ang nung 'nyivori a nyenna
ka u 'beri i jemaa a suma?
13 Ngmaa i jinti 'yi beung,
a ngmaa i nogbama 'yi 'girii ngmaabung.
14 Leu 'yi beung a tuna sung.
Buora maahuu a jora karuu.

15 Ba Tari Baahaa Daana 'ninge 'biye sun'tuuribo ingang,
ka u 'tobo cheliha ka u 'wong ba 'kuori.
16 Ba Tari Baahaa Daana 'ningbisogo chiihaye
bama nga ang tuna beu,
ka u ngmaa ba yela tiehibu a 'yi duneeng.

17 Sun'tuuribo mang 'koming, ka Ba Tari Baahaa Daana 'wong.
U mang diebang a 'yi ba tuorihi jaa 'puong.
18 Ba Tari Baahaa Daana pieliye bama 'sikie
ang dangina yaga jaa Naangmini yela.
U mang dieye bama 'suhu ang danna 'gaali ba beu yela.

19 Sun'tuuro mang tariye tuorijemaa,
che Ba Tari Baahaa Daanang mang dieguu a 'yi a jaang.
20 U mang kaaraye u kaba jaa,
ka bung'yeni jaa kung kau.
21 Beu na kuye ningbeu.
Banani ang ha sun'tuuribo na 'leng saree 'diibung.
22 Ba Tari Baahaa Daana mang yeudieye u tungtuniba 'vorihung.
Nie nga jaa ang wa nye sogili'jie u ingang
kung 'le saree 'diibung.

'Yienii 35

Ba Tari Baahaa Daana ang i u niba saninaara

1 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid seng la.

'Oo Ba Tari Baahaa Daana, yeli niba ang yerima.
Jauning niba ang jauranima.
2 Nyogi 'kuru bunlegiraa bungkpong
aning 'kuru bunglegiraa'bile di.
'Ihi wa sungma.
3 I 'siri aning i kpani aning i jauri lari.
Yeli 'ku n 'suhu: Maang la i 'chihilung.

4 Veng ka bama nga ang buora n 'nyivori nyuongbu
'di 'vii aning nyaaba.
Veng ka bama nga ang buora n dangii ingbu
leu gaa 'puori a i chinchang.
5 Veng ka ba 'woning bungpegiri seseu ang di.
Veng ka Ba Tari Baahaa Daana malika kariba gaaning.
6 Veng ka ba sori i sagiluu, a i saaluu.
Veng ka Ba Tari Baahaa Daana malika kariba.
7 'Bojung ba ba tari anan'so jaa,
che sogili ba laangu bogu 'puong n nyogibu yela.
Ba ba tari anan'so che 'tu bogu
n 'vorihung 'jung.
8 Veng ka saangbu 'tiruu 'dayeni,
a veng ka laangu ni ung sogili ni leu nyogi u minga.
Veng ka u 'le a nyuongbu ning u 'ju 'puong.

9 'Beng la ka n 'suhu na nyengina Ba Tari Baahaa Daana ingang.
U na nyenginang u 'chihilung ni ingang.
10 N kaba jaang na yeli: Ba Tari Baahaa Daana,
ning'buong 'wonii?
Ina nga ang mang die ningbaala
nie nga ang tari kpiengu gaaguu seng.
Yeliminga, ina nga ang die ningbaala

aning nie ang 'bi hiengbu 'puong
a 'yi nie ang faaruu seng.

11 'Sieridiribe ang i 'yo-saaniba 'ihi ahiyeng.
Ba jugihimang yela mang ba bang.
12 Ba diye beu yeu sung ni mang i ni sani,
a ing n 'suhu nimiha 'puong.
13 Che maang yeng, sanga ni bang mang biera,
n mang yeriye buora kpari,
a 'sigihi n minga aning no'le.
Veng ka n 'puoho mang leu wa n seng.
14 N 'konong yaga jaa yuora a'wo ung da i n jominga,
bii n ba'bie.
N 'churiye 'ju a 'kono nimiha 'kuori
a'wo nie ang 'kono u ma yela.

15 Che mang wa 'le, bang nyengina, a lang taa.
Jaujauriba langye taa
a 'tuohimo sanga ni mang ba bang.
Bang ngmaara 'girii tuurima a ba venna.
16 Bang ima la a langning niba ang ba 'tuuro Naangmini buobu.
Bang nyiihi ba nyina ingma.
17 'Oo Daana, wala ing na kaara a kauhi sing?
Die n 'nyivori a 'yi ba saangbung.
Die n 'nyivoyeni ni a 'yi 'gbegime nga 'puong.
18 N na 'kuing barika 'puohibu a langbukpong 'puong.
Jemaa 'puong mang na 'pugii.

19 Ta veng ka bama ang i n domihi ka anan'so 'chibe
nyengina n ingang.
Ta veng ka bama ang hama kpali
fiilima aning beu.
20 'Bojung ba ba yera maahuu yeliyaga.
Che ba mang boye yela mari bama nga ang i boin
a paaluung.

21 Ba mang haaye ba noe ingma a yeli: Tabaalikala, tabaalikala.
Ti nyiyeng aning ti 'ningbie.

22 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, i nyiye ama.
Ta tang i nuori.
'Oo Daana, ta 'bi toori anima.
23 'Ihi jigihi i minga.
Yeli diema, n Naangmini aning n Daana.
24 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, n Naangmini,
yeli diema a 'tuuro i sun'tuubung.
Ta veng ka ba nyengina n ingang.
25 Ta veng ka ba yeli ba 'sikieng: Tabaalikala,
ngaang ting da buora.
Ta veng ka ba yeli:
Ti panaa diung voli.

26 Veng ka bama nga ang nyengina n tuora 'jung
'le nyaaba aning chinchang 'puong.
Veng ka bama jaa ang 'duoho ba miihi n 'jung
yeri 'vii aning nyaaba kpari.
27 Veng ka bama ang nung n yeli'torihi
tahina aning nyengka aning 'pu-peli.
Veng ka ba mang yera wagiri jaa: Ba Tari Baahaa Daana
ang nung u tungtuna loribu nye 'duohibu.
28 N jinti na yeliye i sun'tuubu yela.
N jinti na yeliye i 'pugibu yela
a 'yi 'beeguu gara 'yienguu.

'Yienii 36

Ninsaalaa beulung aning Naangmini paalibu

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Pugibu 'yienii ang 'yi Ba Tari
Baahaa Daana tungtuna 'Deevid seng la.

Yeli ang 'bi n 'sikiring mang yera a'wo ningbeu saangbu yela la nga:
Naangmini joo ba 'chi u 'ningeng.

2 'Bojung u minga 'ningbieng ung 'duoho u minga yaga jaa,
ka bila veng ung kung nye u beu bii a ha u beu.
3 U nuori yeli'bie iye beu aning belingbu.
U bahiye yeng aning sung iibu.
4 U 'gado 'jung ung mang jera yeliba'torihi.
U mang diye u minga 'ku sori ang ba i sung.
U ba mang ha yeli ang i beu.

5 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, i nungbu ang ba baaha
'do taye sagbama.
I limanihung 'do taye savaala.
6 I sun'tuubu 'woniye taanhi ang i bera yaga.
I saree 'woniye kon'julingu ang i karaa.
'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
inang diera ninsaaliba aning 'duunhi.

7 'Oo Naangmini, nye i ba tari baahaa nungbu
ang i nanii sing bila.
Bila 'jung ka ninsaaliba jaa mang nye 'lilijie
i kpangkpama luong.
8 Ba mang tiging a 'yi i 'deu buntarijemaa 'puong.
I mang 'kubong bung'nyuurihi a 'yi i 'ningbi-peli
konboo ni 'puong.
9 'Bojung i seng ka 'nyivori kon'bulee 'be.
I chaaniing la ting nyira chaanii.

10 Nang 'kuro bama nga ang bamii i nungbu ang ba baaha.
Nang 'kuro bama nga ang 'tori ba 'sikieng i sun'tuubu.
11 Ta veng ka nie ang jigiha gberi wa 'tuohimo,
bii ka ningbeu 'nu karima bahi.
12 'Beng ka tungbetuniba 'le.
Ba loobang bang kung la tuong 'ihi.

'Yienii 37

Sun'tuuro cheng aning ningbeu bona

1 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid seng la.

Ta ira i minga 'karikaruu ningbee 'jung.
Ta ira 'nyuuri bama ang ira yela ang ba 'tori yela.
2 'Bojung a kung kauhi che ka Naangmini cheba loo a'wo moo.
Ba na juoling a'wo vamaaha.
3 Deli Ba Tari Baahaa Daana a tuna sung.
Kpiera a paaluung a 'dire Naangmini limanihung ingang.
4 Nyengina Ba Tari Baahaa Daana ingang,
u na 'kuing i 'sikiri yelibuorihi.
5 Di i sori ing Ba Tari Baahaa Daana 'nuuhing.
Deluu ming. U na ing ka bila tung.
6 U na veming ka i sun'tuubu 'yi gbanggbali a'wo chaanii.
U na veming ka i yeliminga 'tuubu 'yi gbanggbali
a'wo ngminton'tori.

7 Peenha Ba Tari Baahaa Daana ingang,
a chelihuu aning 'kanyiri.
Ta ira 'karikaruu niba ang nyira loribu ba soeng yela.
Ta ira 'karikaruu niba ang tuna beu yela.
8 Ngmaa i minga 'yi 'suuri 'ihibung
a leu 'yi 'su-kpiengaa 'puong.
Ta ira 'karikaruu,
'bojung bila waananiye beu 'yong.

9 'Bojung ba na ngmaaye ningbee loo.
Che bama nga tamaa ang 'bi Ba Tari Baahaa Daana ingang
na 'diye 'teng-gbani cheng.
10 'Bojung a kung kauhi che ka ningbeu kung la 'chibe.
Haali ka inang bo u 'jie, che u kung 'bibe.
11 Che niba ang 'sigihi ba miihi na 'diye 'teng-gbani cheng.
Ba na tariye 'pu-peli maahuu 'gaalii 'puong.

12 Ningbee mang jeriye yela a na 'tuohi sun'tuuro.
Ba mang nyiihiye ba nyina imuu.
13 Che Daana mang laaraye a ningbee.
'Bojung u bangyeng ka ba 'beu waanang.

14 A ningbee vuohiye ba ta'kobihi a cheri ba tama
ka ba loo ningbaaliba aning niba ang 'bi hiengbu 'puong.
Ba iye bila ka ba ku bama nga yeli-irihi ang 'tori.
15 Che ba ta'kobihi na 'chugiye ba miihi 'sikie,
ka ba tama kauhi.

16 Fiing ni ningsung ang tari
seuye ningbee jemaa bundaalung.
17 'Bojung Naangmini na kauhiye ningbee kpangkpama.
Che Ba Tari Baahaa Daana mang ahiye sun'tuuro 'puoring.

18 Ba Tari Baahaa Daana mang bangye ning'toruu 'beri.
Ba cheng na 'biye 'be a gara wagiri jaa.
19 Ba kung 'di 'vii wagiri beu 'puong.
Kong 'bering bana na nye 'ding yaga.
20 Che ningbee na nyuoming.
Ba Tari Baahaa Daana domihi na 'woniye movieni.
A na nyuoming, a bori gaa a'wo nyuohi.

21 Ningbeu mang peming a ba yeura.
Che sun'tuuro mang 'wuliye hinihung a mang tiha.
22 'Bojung bama nga Ba Tari Baahaa Daana ang pegi
na 'diye a paaluu cheng.
Che bama ung duhi beu 'ku na ngmaa 'leng.

23 Ba Tari Baahaa Daana maaliye ningsung gbee 'bing.
U ingmaari mang 'biye u 'cheni 'jieng.
24 'Haali ka unang 'le, che u kung kpeling 'be,
'bojung Ba Tari Baahaa Daanang mang nyoguu
ning u 'nu.

'Yieme Gbangu 37

25 N daang iye 'bi-polii che ngaang yeng n 'koriyeng,
che n nang ba nye Daana ang jaanhi ningsung.
N ba nye u buurii ang suha siimaa ming.
26 U mang 'kurong, a penna 'kuro nie la nie jaa.
U buurii na tariye pegiri.

27 Leu 'yi beung a tuna sung,
a 'bibe a gara wagiri jaa.
28 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana nungye nie ang 'tori.
U kung jaanhi u limaniye 'deme.
U na taribang wagiri jaa,
che u na ngmaaye ningbee 'biihi bahi.
29 Sun'tuuribo na 'diye a paaluu cheng,
a kpiera 'be wagiri jaa.

30 Sun'tuuro nuori mang 'yuong aning yeng.
Ka u jinti mang yera yela ang 'tu sori.
31 U Naangmini 'begu mang 'biye u 'sikiring.
U gbee ba sara.

32 Ningbeu chelihaye sun'tuuro
a buora ka u 'ihi u 'nyivori.
33 Che Ba Tari Baahaa Daana kung bahuu u 'nuuhing
bii a veng ka u 'le saree 'diibu 'jieng.

34 Chelihi Ba Tari Baahaa Daana a 'tuuro u soe.
U na 'duohiing ka i 'di a paaluu cheng.
Sanga ni bang na ngmaa ningbee bahi ni,
i na nyiye bila.

35 N nyiye ningbeu aning 'ningbikuonii daana ang wahi u minga
a'wo dau ang ahi u 'ji-buoruung a bohi.
36 Che n wa banna ka u 'chibe, a bori.
Haali mang bou, che n ba tuong nyiu.

37 Jeri nie ang ba tari ngmehii.
Chelihi ning'toruu nye.
'Bojung a dau nga wagiri ang 'bi 'ningbi-tooring
na iye maahuu.
38 Che Ba Tari Baahaa Daana
na nyuongye 'begu-saaniba jaa.
Ningbee wagiri ang 'bi 'ningbi-tooring
na ngmaa bahing.

39 Che sun'tuuro 'chihilung mang 'yiye
Ba Tari Baahaa Daana seng.
Una la ba kpiengu tuora wagiring.
40 Ba Tari Baahaa Daanang mang sungba a dieba.
U mang diebang a 'yi ningbee seng a iba 'chihi,
'bojung ba mang jo ti boye 'lilijie u seng.

'Yienii 38

'Wuli-kpiengaa wagiri 'puohibu

1 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid seng la. Yela tiehibu yela la.

'Oo Ba Tari Baahaa Daana, ta wa 'miine innima i 'suuri 'puong,
bii a di i 'su-tuluu 'wulimo 'wuli-kpiengaa.
2 I 'piime kpeye n inga a gaa toori,
ka i 'nu 'diume 'bing.

3 I 'suuri 'jung laangfie ba 'chi n inggbaning.
N kaba ba tari laangfie n beu 'jung.
4 N kpeye beu ta n sie ang 'woning 'tuobu
ang i tiinhuu yaga ka n tuong 'tuo.
5 N natie 'nyuurong a 'yire kuong
n jolihung 'jung.

6 N 'churiyeng a 'sigi 'tenge yaga jaa.
N mang iriye nimiha a 'yi 'beeguu gara 'yienguu.
7 N sie 'lombori jaang paali aning ingbaahi ang 'gaali.

'Yieme Gbangu 38

Laangfiilung jaa ba 'chi n inggbaning.
8 N ba tari fanga, ka n inga jaa saang.
N penang aning 'sikiri yelingbu 'gaalii.

9 Daana, n yelibuorihi jaa 'biye i 'ningbi-tooring.
N pengbu ba sogilii.
10 N pelinga teurang. N fanga ba la 'chibe.
'Haali n 'ningbie chaanii ba la 'bi n seng.

11 N jo'mine aning n 'tuuring-taa jaanhimang n baalung ni 'jung.
N dogiriba nima 'biye toori.
12 Bama nga ang buora n 'nyivori 'ihibu beriye ba chebihi.
Bama nga ang buora n dangii ingbu yeliye n saangbu yela.
A 'beu jaang ba mang buye belingbu yela.

13 Che maang 'woniye 'to-gbera ang ba 'wono.
N 'woniye 'muu ang ba 'yuoro u nuori.
14 Bila la mang leu 'woning nie ang ba 'wono,
a leu 'woning nie nuori ang kung bang die yeli.

15 'Bojung n tamaa 'biye i seng, 'oo Ba Tari Baahaa Daana.
I na dieye n buola, 'oo Daana n Naangmini.
16 'Bojung n yeliyeng: Bama nga ang na 'duohi ba miihi n 'jung
ka n gbering wa sari ni, ta veng ka ba nyengina n 'jung.

17 'Bojung n pieliye 'lee.
Ka n nimiha mang 'bi n seng wagiri jaang.
18 N dieye n yeliba'torihi saangbu.
N 'sikiri na dannang n beu 'jung.
19 N domihi tariye kpiengu.
Bama nga ang hama ka anan'so 'chibe 'ugiyeng.
20 Mang 'tuuro yela ang suma 'jung,
bama nga ang di beu yeura sung ni ngmaaraye 'girii 'tuorimo.

21 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, ta jaanhima bahi.

'Oo n Naangmini, ta 'bi toori anima.
22 'Oo Daana, n 'chihilung,
'loring wa sungma.

'Yienii 39

Yeng aning veng'kuubu yela 'puohibu

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. A 'ku Jediutang. 'Pugibu 'yienii
ang 'yi 'Deevid seng la.

N yeliyeng: N na kaaraye n soe,
ka n ta wa tung beu aning n jinti.
N na diye garii ing n nuoring sanga nga jaa
ningbee ang mang 'bi n 'ningbi-tooring.
2 N tangye n nuori a i siriti. N ba yera yeli jaa,
'haali yela ang suma gba. Ka n nimiha mang maaling 'do.
3 N 'sikiri tuliye yaga n ingang.
Sanga ni mang ngmira fasani ni la
ka n 'sikiri mang 'woning 'buung ang 'dire.
Mang yeli yela aning n jinti.

4 Ba Tari Baahaa Daana, 'wulimo n 'nyivori baahaa,
aning n 'beri singbu.
Veng ka n bang bila ni n salihung ang sing.
5 I iyeng ka n 'beri 'woning ang i 'nu-tali yelingu singbu.
N 'yuomo singbu jaa iyeng a'wo jaala i 'ningbi-tooring.
Yeliminga, dau jaa 'nyivori iye 'ulung,
'haali u 'bi-polihung wagiring. 'Siila
6 Pielaang la, dau jaa 'cheni mang 'woniye 'kalingchiu.
Pielaang la, ba mang iriye 'karikaruu ang jaa i jaala.
U mang laanhiye bundaalung 'duo
a ba banna nie and na dia.

7 Che pampana, Daana, 'bo mang cheliha?
N tamaa 'biye i seng.
8 Diema a 'yi n 'begu saangbu jaang.

Ta veng ka n i sie bung a 'ku jolihi.
9 N daang iye siriti. N ba 'yuo n nuori,
'bojung ina la nie ni ang tung bila.
10 Di i kpaaha a 'yi n seng.
N 'leyeng a 'tuuro i 'nu ngmiibung.
11 Sanga ni ing mang di 'miingbu a 'wuli dau u beu 'jung,
i mang ing ka u vielung baahi
a'wo waje bung'voe ang 'di saang.
Pielaang la, ninsaalaa jaa iye vuunhung 'yong. 'Siila

12 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, 'wong n 'puohibu.
Chelihi 'wong n 'kuori.
Ta i siriti a 'ku n ningtong, 'bojung n iye saana a 'bi i seng.
N iye yuoraa a'wo n ba'mine jaa ang daang 'wo bila ni.
13 Leuhi i 'ningbie 'yi n seng ka n maaling nye fanga,
ka n ta wa gaa, a kung la 'bibe.

'Yienii 40

Limaniye ang nyogi kpiengaa 'pigihibu 'puong

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid
seng la.

N chelihiye Ba Tari Baahaa Daana aning 'kanyiri.
Ung kaa n 'jieng a 'wong n 'kuori.
2 Ung 'ihime 'yining bogu ang i beu yaga jaa 'puong.
U 'ihimeng 'yining 'varuu 'puong.
U diye n gbee ahi 'pie ingang,
a maali n gbeneurihi 'bing kpiengaa.
3 U diye 'yieng-paalaa ing n nuoring,
'pugibu 'yienii la a 'ku ti Naangmini.
Jemaa na nyeng a jo dabieng,
a deli Ba Tari Baahaa Daana.

4 Nye nie ni ang veng ka Ba Tari Baahaa Daana i u deli'jie
ang 'wong noo sing bila.

U ba leura kaara nie ang jigiha,
bii a leu kaara baga.
5 'Oo Ba Tari Baahaa Daana n Naangmini,
jemaa la a tungkanaama ni ing tung.
Yela ing tieha a 'kuti, nie jaa kung tuong toonhaa
ka a 'tu taa 'kui.
Ka maang na yeng yeli a yela,
a na iye jemaa ka n sori.

6 I daang ba buora sarika aning 'kuubu,
che i 'yuohiye n 'tobo.
Sarika nyuguruu aning beu sarika
daang ba i kparaama i seng.
7 'Beng la mang yeli: Nye, n wayeng.
A seuye a gbangu 'puong bila a'wo n yela.
8 'Oo n Naangmini, n nyennang ka n tung i buobu.
I 'begu 'biye n 'sikiring.

9 N ingye sun'tuubu 'duoho langbu ang i kpong 'puong.
'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
i minga bangyeng siringminga ka n ba pagi n nuori.
10 N ba sogili i sun'tuubu n 'sikiring.
N yeliye i limanpaalii aning i 'chihi yela.
N ba sogili i ba tari baahaa nungbu aning i yeliminga
a 'yire a langbu ang i kpong 'puong.
11 Ta wa 'ihe i hina n seng 'oo Ba Tari Baahaa Daana.
Ta wa legira i hina ang i boin a 'yire n seng.
Veng ka i nungbu ang ba baaha
aning i yeliminga mang kaarima wagiri jaang.
12 'Bojung tuorihi ang ba tari nuori ngmaamang 'gili.
N yeliba'torihi 'julimong, mang kung tuong 'liinhi saa'jung.
A iye jemaa gaa n 'ju-kooni.
Bila 'jung ka n inga kpiengu 'yi gaa.

13 'Oo Ba Tari Baahaa Daana,

veng ka a i i 'pu-peli ka i diema.
'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
'loring wa sungma.
14 Veng ka bama jaa ang buora n 'nyivori 'ihibu
'di 'vii a i chingchang.
Veng ka bama jaa ang buora n 'lee
leu gaa 'puori aning nyaaba.
15 Veng ka bama ang yera 'kurimo: Tabaalikala, tabaalikala,
'di 'vii ka ba noe maa.

16 Che veng ka bama jaa ang buorii nyengina
a tari 'pu-peli i ingang.
Veng ka bama ang nung i 'chihilung yera ngaang wagiri jaa:
Ba Tari Baahaa Daana nye 'duohibu.
17 Che n iye nandaana a hiena,
ka Ba Tari Baahaa Daana tieha n yela.
'Oo n Naangmini, ina la n sungina aning n diera.
Ta wa naara.

'Yienii 41

Naangmingjora pegiri aning u dogee

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid
seng la.

Nie baga ang 'bi ningbaala 'jieng tariye 'pu-peli.
Ba Tari Baahaa Daana mang dieguung u tuora wagiring.
2 Ba Tari Baahaa Daana na kaaruung
a veng ka u tari 'nyivori.
U na nyiye pegiri 'teng-gbaning.
I kung bahuu 'ku u domihi buobu.
3 Ba Tari Baahaa Daana na imuung kpiengu
u baalung bungjieng, a di laangfie 'kuu u baalung 'puong.

4 N yeliyeng: 'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
tari hina n ingang.

La 'ku n 'suhu laangfie,
'bojung n tungye beu i ingang.
5 N domihi mang saanaye n 'yuori a yera:
Da'buo ung na 'kpi?
Da'buo ka u 'yuori na baahi?
6 Ka kanga jaang wa ka u nyima u mang ngmaye 'girii,
che ka u 'sikiri laanha beu 'kuro u minga.
Ka unang wa 'yi,
ung yera 'kuro niba.

7 N domihi jaa mang 'juye n 'puori
a sogili yeli n yela 'ku taa.
Ba mang tiehiye yeligalima n ingang.
8 Ba mang yeling: Baalungbeu lobuung.
Ung jeng nga u kung la 'ihi.
9 'Haali n jominga mang deli,
unang mang oora n paanuu ni
diye u gberi a virima.

10 Che ina, 'oo Ba Tari Baahaa Daana,
tari hina n ingang.
'Ihime ahi ka n nye yeu a sani.
11 N bangyeng ka i 'puo peliye n yela,
'bojung n doma ba tuongma.
12 Che maang yeng, i nyogimang ahi
n yelimingpaalii 'puong,
a dima 'bing i 'ningbi-tooring
a gara wagiri ang ba tari baahibu.
13 Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini,
nye 'pugibu a 'yi wagiri ang ba tari baahibu
a gara wagiri ang ba tari baahibu. Ami. Ami.

'Yienii 42

Nie ang buora Naangmini 'ningbi-jieng ngmiehibu 'puong

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Koora 'bi-daba fasani

ngmiibu la.

'Oo Naangmini, a'wo 'ihee ang hegira buora konboori bila ni,
bila ka n 'suhu hegira buorii.
2 N 'suhu iriye kon'nyuuri Naangmini yela,
a ira kon'nyuuri Naangming'vori ni yela.
Wagiri 'buong mang na gaa ti ahi Naangmini
'ningbi-tooring?
3 N ningtong la n siimaa ngminaa aning 'yienguu,
che bang mang yera 'kurimo wagiri jaa:
'Ye ka i Naangmini 'be?

4 Ka maang wa tieha a yela nga
n mang ngmiye jeri inna n 'puong.
N tiehiye bila ni mang da mang 'chene
aning a jemaa.
N da mang dieniye a jemaa 'yie a gara Naangmini 'deu
aning nyengka 'yieme aning barika 'puohibu.

N da mang iye bila a jemaa ang 'dire maanuu
Ngming'puohi 'beu ning.

5 'Oo n 'suhu, wala la ing tari 'pu-saang?
Wala la ing ba tari peenhibu n 'puong?
Di i tamaa ing Naangmini ingang.
'Bojung n nang na maaling 'puguung u 'biibu sungbu 'jung.

6 'Oo Naangmini, n 'suhu saangyeng yaga jaa.
Bila 'jung n na tiehiye i yela a 'yi Jooridang Mani paaluung.
N na tiehiye i yela a 'yi Huurimong Tangkpong 'ju,
a 'yi Maizar tang'bile 'ju.
7 Kong'julungu mang buongye kong'julungu
sanga ni a kong'chuuruu ang danna.
I kong'ngmibilii aning kong'ngmi-bera

daang wa 'gilimeng wa 'tuohi.
8 Ngminaa wagiri ka Ba Tari Baahaa Daana
na mang 'ku u nungbu ang ba baaha nuori.
'Ji-suorii ka u 'yienii na 'bi n seng,
a i 'puoho a 'ku n 'vorihung Naangmini.

9 N yeli 'kuye Naangmini n 'pie:
Wala la ing 'yiinhi n yela?
Wala mang yuora ira nimiha
n doma ang dogihima 'jung?
10 N domihi irimang laara ang 'woning
n kaba ang weriha.
Bang nang yera 'kurimo a 'yi 'beeguu gara 'yienguu:
'Ye ka i Naangmini 'be?

11 'Oo n 'suhu, wala la ing tari 'pu-saang yaga jaa bila?
Wala la ing ba tari peenhibu n 'puong?
Di i tamaa ing Naangmini ingang.
'Bojung n nang na maaling 'puguung.
Una la n Diera aning n Naangmini.

'Yienii 43

'Puohibu tuora sanga

1 'Oo Naangmini, yeli diema,
a chiihi paaluu ang ba bang Naangmini.
Diema a 'yi benniba aning niba
ang ba i ningmiihi seng.
2 Ina la n fanga Naangmini.
Wala la ing jaanhima?
Wala mang na yuora ira nimiha
n doma ang dogihima 'jung?

3 Tihi i chaanii aning i yeliminga.
Veng ka a dienima 'yie.
Veng ka a tarima waaning i tangpegi'yiruu ni.

Veng ka a waanima i tent 'puo.
4 'Beng la mang na gaa Naangmini sarika 'ihibu 'jie,
a gaa Naangmini ang i n nyengka 'gaalii 'jie.
'Oo Naangmini, n Naangmini,
n na 'pugiing aning 'koni.

5 'Oo n 'suhu, wala la ing tari 'pu-saang yaga jaa bila?
Wala la ing ba tari peenhibu n 'puong?
Di i tamaa ing Naangmini ingang.
'Bojung n nang na maaling 'puguung.
Una la n Diera aning n Naangmini.

'Yienii 44

Diebu yela tiehibu aning pampana tuora

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Koora 'bi-daba fasani
ngmiibu la.

'Oo Naangmini, ti 'wongyeng aning ti 'tobo.
Ti ba'mine yeli 'kuting
yela ing daang tung 'kubo ba 'bering,
'beri ang pari sanga jaa 'puong.
2 I 'nu ing daang di kari a paalihi bahi,
a che 'bing ti ba'mine.
I daang dogihiye a nibihi,
a veng bang yaari.
3 Ba ta'kobihi naani bang daang di tuong a paaluu.
Ba kpangkpani ming naaning daang dieba.
I 'nuduri aning i kpangkpani aning i 'ningbisogo chaanii
daang la a tung bila.
'Bojung inang daang nungba.

4 'Oo Naangmini, ina la n naa.
'Ku nuori ka Jeekob nye tuongbu.
5 A 'tuuro i ingang ting na daa ti domihi loo 'tengeng.
A 'tuuro i 'yuoring ting na neu banani ang 'ihi 'tuohiti.

6 'Bojung n kung deli n taanhuu.
N ta'kobi ming ba dierima.
7 Inang dieti a 'yi ti domihi seng.
I ingye banani ang hati ni 'viing.
8 Naangmini ingang ting jigiha a 'yi 'beeguu gara 'yienguu.
Ti na 'pugiroye i 'yuori a gara wagiri ang ba tari baahibu. 'Siila
9 Che i jaanhiting a ingti 'viing.
I ba mang la 'yire aning ti 'sojehi.
10 I vengyeng ting leu jo ti doma 'ningbi-tooring.
Ti haariba 'juye ti buunhu a jauri 'puong.
11 I diting tihi a'wo piihi bang na korigi a maali siimaa,
a vihingti bahi a paalihi 'puong.
12 I kuohiye i niba ariha
a ba nye tona jaa a 'puong.

13 I iting ting 'di 'vii ti kpieringtaa seng.
Ti iye bung bang ira sie a i bunchelaaruu
a 'ku banani ang ngmaa 'giliti.
14 I vengyeng ting tari 'yo-maruu a paalihi 'puong,
ka a niba mang 'ping ba 'juri ingti.
15 N nyaaba mang 'biye n 'ningbi-tooring wagiri jaa,
ka 'vii pagi n 'ningbisogo.
16 Bama nga ang saana n 'yuori a degirima 'jung ang i bila.
A doma aning unani ang naara sani 'jung ang i bila.

17 Ama jaa pagiting anaa jaa ka ti daang ba 'yiinhi i yela
bii a tuna i 'layiri aning dawari.
18 Ti 'sikie daang ba leu 'puori.
Ti gbee ming daang ba leu 'yi i soe ning.
19 Che i daang ngmurihiting yaga jaa
a'wo ing daati ing babalihi kpe'jieng.
I pagiting aning 'kuung 'kalingchiu.

20 Ka tinuung daang 'yiinhi ti Naangmini 'yuori,
ka tinuung daang tie ti 'nuuhi a 'ku ngmingsaana jaa,

21 Naangmini kung piehi bang a yela nga bi?
'Bojung u bangye 'sikiri yeli'gondohi.
22 Che i 'jung ti 'tuohiye 'kuung 'beu la 'beu jaa.
Ba jeriting a'wo piihi bang yeng ku.

23 'Yuo, 'oo Daana. Wala la ing 'gbihe?
'Ihi, ta wa jaanhiti baha a gara wagiri jaa.
24 Wala la ing leuhi i kpaari togiliti
a 'yiinhi ti dogihibu aning ti ngmiehibu yela?
25 'Bojung ti 'suhu 'sigiyeng a ti kpe tani.
Ti inggbani ti mariye 'tengeng.
26 'Ihi ahi a sungti.
Yeudieti i nungbu ang ba baaha 'jung.

'Yienii 45

A Diera girima aning u pogipaalaa

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Yiemuu a'wo jengjeng'mule
'yienii ni. 'Koora 'bi-daba fasani ngmiibu la. Nungbu 'yienii la.

N 'sikiri pa bahang aning yeli'ju nga ang suma.
N yeng yeli n yeliseurihi a'wo a naa yela.
N jinti 'woniye seuseura ang mang i 'siri 'kelembi.

2 Ina la daba jaa dauvielaa.
Naangmini buoye bunye so i nogbama.
Bila 'jung ung daang pegii
a gara wagiri jaa.
3 'Oo Kpiengu Daana, di i ta'kobi 'le i sieng.
Di i girima aning i nangbu ang i karaa yeri i minga.
4 I nangbu ang i karaa 'puong, jong gara aning tuongbu.
Jong gara aning yeliminga, 'sigihing minga aning sun'tuubu.
I 'nuduri na ing ka i nye yela
ang i nomaa yaga jaa.
5 I 'piime ang pulihi 'chugihiye a naa domihi 'sikieng.
A paalihi 'leye i luong.

6 'Oo Naangmini, i na'kogo na 'bibeng
a gara wagiri ang ba tari baahibu.
I naalung dangkpali
na iye sun'tuubu dangkpali'bile.
7 I nungye sun'tuubu a ha beulung.
Bila 'jung, Naangmini, i Naangmini ni buoye nyengka kpaang
waahii a gaa i taa ni jaa.

8 I bungyerihi jaang 'nyuuro mee aning a'loohi aning kasia.
A 'yiye na'yie nga bang boo aning aiviri,
ka 'yieme 'yire 'goojihing a 'kurii 'pu-peli.
9 Na'bi-pogiba 'biye i pogiba ang tari nanihung 'puong.
I 'nuduring ka a poginaa ahi a yeri salima ang 'yi 'Oo-fer.

10 'Bi-poga 'woi, chelihi 'wong. Jeri, a begi i 'tuorii.
'Yiinhi i niba ming yela aning i ba 'deu.
11 Bila ka a naa na nyeling i vielung.
Ung i i Daana ni 'jung di nanihung 'kuu.
12 Taiyer 'bi-poga na wang aning 'kuubu.
Daubundaamba na waye i seng a bo i nungbu.

13 U 'deu 'puo na'bi-poga vielang.
U bungyerihi 'wooyeng aning salima.
14 Ba na bieluung ti 'ku a naa,
ung yeri kpari ang 'woo ning vielung.
U 'tu-taa ang ba bang daba 'tuuruung
bang waana i seng.
15 Ba na waanibang 'pu-peli aning nyengka 'puong.
Ba na wa kpeye a naa 'yiri.

16 I 'bi-daba na dieye i ba'mine 'jie.
I na ing ka ba leu na'biihi 'teng-gbani jaang.
17 N na ing ka ba tieha i 'yuori yela
a mang 'yi jemani a gara u to.
Bila 'jung a paalihi na 'pugiing a gara wagiri

ang ba tari baahibu.

'Yienii 46

Naangmini ang i 'lilijie 'ku u niba

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Koora
'bi-daba seng la. Aalamot 'yienii la.

Naangmini la ti 'lilijie aning ti fanga.
Una la ti sungbu wagiri jaang tuora ang 'bibe.
2 Bila 'jung ti kung jo dabieng
'haali ka duneeng 'bi yengyelang 'puong,
ka a tangbera 'sigi mangkpong gaalingga.
3 Bila 'jung ti kung jo dabieng
haali ka u kuonhing huura yaga, a fugira,
haali ka a taanhing 'jigihe che danna. 'Siila

4 Konboo kangang 'bibe ka u kuonhi waananing 'pu-peli
Naangmini 'yi-kpong 'puong.
'Be la Saa'ju-baahaa Daana 'ji-pegi'yiruu
tentihi ni.
5 Naangmini 'biye u 'puong, u kung 'le.
Naangmini na sumuung 'ji-nyaakolakola wagiri.
6 Paalihi 'suuri 'iheng, ka naalihi 'lere.
U mang 'duohiye u kokori, ka 'teng-gbani nyeli.

7 Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana 'biye ti seng.
Jeekob Naangmini ni la ti 'lilijie. 'Siila

8 Ye wa, ye nye Ba Tari Baahaa Daana tuma.
Ye nye da'boori ni ung waaning 'teng-gbaning.
9 U vengyeng ka taanhuu jauri baahi dunee jaang.
U kauhiye tama, a ngmaahi kpama.
U nyugiye a cherietihi aning 'buung.
10 I siriti, a bang ka Maang la Naangmini.
Ba na 'duohimong a paalihi 'puong.

Ba na 'duohimong 'teng-gbaning.

11 Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana 'biye ti seng.
Jeekob Naangmini ni la ti 'lilijie. 'Siila

'Yienii 47

'Pugibu a 'ku Naangmini ang i 'teng-gbani jaa Kaara

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Koora
'bi-daba seng la.

Ye kpaahi ye 'nuuhi, yena nibihi jaa.
Ye 'cheehi 'ku Naangmini aning nyengka 'cheehibu.
2 'Bojung Saa'ju-baahaa Ba Tari Baahaa Daana iye dabieng yaga jaa.
U iye nakpong 'teng-gbani jaa ingang.
3 U na 'sigihiye nibihi 'kuti,
a 'sigihi paalihi ti gbee luong.
4 U na 'lugiye ti cheng 'kuti,
Jeekob girima la bila, una ung nung ni. 'Siila

5 Naangmini 'do gaayeng nyengka tahingbu 'puong.
Ba Tari Baahaa Daana 'do gaayeng biengkonihi 'kuori 'puong.
6 'Yieng 'pugibu 'yieme 'ku Naangmini.
'Yieng 'pugibu 'yieme.
'Yieng 'pugibu 'yieme a 'ku ti naa.
'Yieng 'pugibu 'yieme.
7 'Bojung Naangmini la 'teng-gbani jaa naa.
'Yieng 'pugibu 'yieme aning 'ningbiyuo.

8 Naangmini 'diye naalung a paalihi ingang.
Naangmini 'jingye u na'kogi-pegi'yiruung.
9 A paalihi na'biihi laanhiye taa,
Aaburaham Naangmini ni niba la bila.
'Bojung 'teng-gbani 'kuri bunglegirihi iye Naangmini 'suobu.
Niba 'duohuung yaga jaa.

'Yienii 48
Naangmini girima Zaiyong 'puong

1 'Yienii la. 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Koora 'bi-daba seng la.

Ba Tari Baahaa Daana iye kpong,
a sigining 'pugibu yaga jaa.
Ti Naangmini ni 'yi-kpoming,
u tangkpong pegi'yiruung ung sigining 'pugibu.
2 A nakpong 'yi-kpong ni la Zaiyong Tangkpong
ang 'bi sa'mung-goo seng.
U iye dunee jaa nyengka,
u vielang u ahi'jiduoruu ning.
3 Naangmini 'biye Zaiyong Tangkpong na'de-viening.
Ba bangye Naangmini ung i 'lilijie.

4 'Bojung nye, a na'mine wa langye taa.
Ba lang 'cheneng a waana.
5 Bang nyiu ka nomaa kpeba.
Bang jo 'yi aning dabieng.
6 Dabiengkpong kpebang 'beng,
ka ingbaahi nyogiba a'wo poga ang dogira,
7 a'wo sanga ni ing ngmahi Taarisis mani'gboe
aning sa'muni seseu.

8 A'wo ting 'wong bila ni, bila ting nye bungnaangjemaa
Ba Tari Baahaa Daana 'yi-kpong 'puong,
ti Naangmini 'yi-kpong ni 'puong.
Naangmini na 'bimuung a gara wagiri 'Siila
ang ba tari baahibu.
9 'Oo Naangmini, i Ngming'puohi 'deung
ting mang tiehi i nungbu ang ba baaha yela.
10 'Oo Naangmini, i 'pugibu gaaye dunee baahaa 'jiihi
a'wo i 'yuori.
I 'nuduri paaliyeng aning sun'tuubu.
11 Veng ka Zaiyong Tangkpong ni nyengina.

Veng ka 'Juuda 'bi-pogiba tari 'pu-peli i saree ngmaabu 'jung.

12 'Cheng Zaiyong 'puong. 'Cheng 'giluu.
Sori u 'deduorihi.
13 Chelihi u daangguongkpienhi 'jieng sung.
Jeri u na'de-vieni.
Ka ye tuong yeli a yela 'ku jemani ni
ang waana.
14 'Bojung Naangmini nga la ti Naangmini
a gara wagiri jaa.
U na iye ti sori'wuno a gara 'kuung.

'Yienii 49

Jolihi nyau taribu

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Koora
'bi-daba seng la.

Ye 'wong a yeli nga, yena nibihi jaa.
Ye chelihi 'wong, ye banani jaa ang kpiera duneeng.
2 Yena niba ang ba i ningbera aning niba ang i ningbera,
yena bundaamba aning nandaamba:
3 N nuori na yeliye yeng yeliyaga.
N 'sikiri fasani ngmiibu ming na waaniye 'ningbi-chaang.
4 N na begiye n 'tobo a 'ku yeng yeli'bie.
'Koni mang na di 'ihi n 'lugu 'muni.

5 Wala 'jung mang na jo dabieng 'be-bee wagiring?
Wala 'jung mang na jo dabieng
sanga ni n domihi yelibee ang na wa 'gilime ni?
6 Bana deliye ba bundaambuunhu.
Ba jigihang ba bungdaalung 'gaalii 'jung.
7 Ba kanga jaa daang kung tuong yeudie u to,
bii a 'ku Naangmini bung kanga che dieguu.
8 'Bojung ba 'suuhi yeudiebu daa iye too.
Yeubu jaa daang kung tuong sigi.

'Yieme Gbangu 49

9 Nie jaa kung tuong yeudie u to ka u tari 'nyivori a gara
a kung nye puongbu 'kuung bogung.

10 'Bojung niba mang nyiye 'ningbiyuoribo ang 'kpi.
Bila ning u 'ju ka jolihi aning niba ang ba bang yeng mang 'kpi
a che bahi ba bungdaambuunhu 'ku niba 'mine.
11 Ba 'pu-tieha la ka ba 'deri na ahing a gara wagiri jaa,
ka ba kpe'jiihi ming mang 'bibe a 'yi jemani a gara u to.
Ba mang diye ba miihi 'yoe 'ku ba 'teng-gbama.
12 Che dau aning u nanihung jaa, u ba mang kauhi.
U mang 'woniye 'duunhi ang mang 'kpi.

13 Bama nga ang joli iibu la bila,
a lanning ba 'puori 'deme ang sagi ba 'wulibu 'di. 'Siila
14 Ba mang dibang 'ung ba kau'bie 'puong a'wo piihi.
'Kuung na 'dibeng.
Niba ang 'tori na tariye naangkpiengu ba ingang 'beeguu sanga.
Ba kpe'ji-paalaa la kau'biri bang na puong 'beng.
15 Che Naangmini na yeudieye n 'vorihung a 'yi kau'biri kpiengung.
'Bojung u na dimang 'doning. 'Siila

16 Ta wa ira 'karikaruu
wagiri nga nie ang mang wa leu bundaana.
Ta wa ira 'karikaruu
wagiri nga u 'deu vielung ang 'do yela.
17 'Bojung ka unang wa 'kpi,
u kung 'tuo bung jaa gaaning.
A nanihung ming kung 'tuu 'sigi 'tenge.

18 Haali sanga ni ung 'bibe u jeriye u minga
a'wo nie ang nye pegiri.
'Bojung niba mang 'pugiing
ka i bungtarihing wa 'ugiro.
19 Anaa jaa che u na gaaye u ba'mine jemani 'puo.
Ba daang kung nye 'nyivori chaanii jaa.

20 Dau nga ang tari nanihung che ba tari yeng
'woniye 'dungo ang mang 'kpi.

'Yienii 50

Naangmini ang i sun'tuubu saringmaara

1 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Eesaf seng la.

A Kpiengu Jaa Daana, Naangmini,
Ba Tari Baahaa Daana, yeliye yela.
U buongye 'teng-gbani a 'yi ngminaa 'puhibu
a gara u kpiebu sanga.
2 Naangmini chaana 'yireye Zaiyong
ang paali aning vielung 'puong.
3 Ti Naangmini na wang.
U kung tang u nuori.
'Buung na 'direng u 'ningbi-tooring.
Sesekpiengaa ang daara 'kuleng 'kuleng na 'giluung.

4 U na buongye a sagbama ang 'bi saa'jung.
U na buongye 'teng-gbani,
ka u tuong ngmaa u niba saree.
5 Laanhi n ningpegi'yiribe lang taa 'kumo.
Laanhi banani ang 'bing 'layiri anima
a 'tuuro sarika ingang ni.
6 Veng ka sagbama yeli u sun'tuubu yela,
'bojung Naangmini minga la saringmaara. 'Siila

7 N niba 'woi, ye chelihi, ka n yeli.
Iisiriel 'woi, n na 'diye 'sieree a chiihiye.
Maang la Naangmini, ye Naangmini.
8 N ba 'miing ingye ye sarikihi 'jung,
bii ye sarika nyugirihi ang mang 'bi n seng
wagiri jaa 'jung.
9 N kung die nadavaraa a 'yi ye nagangang
bii buuhi a 'yi ye buuhi 'puong.

10 'Bojung 'dungo jaa ang 'bi kongkori 'puong
iye n 'suobu.
'Nii jaa ming ang 'bi taanhi 'tuhu 'jung
iye n 'suobu.
11 N bangye no'bilii jaa ang 'bi tangbera 'juring,
ka moo 'puo bung'voe i n 'suobu.

12 Ka koming kpema n kung yeli 'kui,
'bojung dunee iye n 'suobu aning buunhu jaa
ang pa u 'puo.
13 Nadavarihi neni muo mang na oo
bii buuhi jiing mang na 'nyu?
14 'Ku Naangmini barika 'puohibu.
Paali i nosama 'ku Saa'ju-baahaa Daana.
15 Buongma tuora daari.
N na diegiing, ka i di girima 'kumo.

16 Che ningbeu yela, ngaang ka Naangmini yeli:
'Bo sori ing tari ka i yeli n yeli'binnihi yela
bii a mang tari n 'layiri i nuoring?
17 'Bojung i haye n 'wulibu,
a di n yeli'bie loo i 'puoring.
18 Ka inang wa nye 'nanyige, i mang 'tuuruung.
I mang diye i minga gaa ti mari senseniba.
19 I mang diye i nuori tuna beu,
ka i jinti buora yela 'kuro niba aning belingbu.
20 I mang 'jiming a 'tuohi i ba'bie aning yeliyaga,
a mang saana i ma'bie minga 'yuori.
21 Ama nga ing tung che mang tang n nuori.
I tiehiyeng ka n nii jaa iye bung'yeni.
Che n na 'miing imiing,
a maalaa 'bing i 'ningbi-tooring.

22 Jeri ngaang, ina nga ang 'yiinhi Naangmini yela.
Ka a naani n na tagiing churi,

che nie 'chibe a na diegii.
23 Nie nga ang 'ihe barika 'puohibu sarikihi
mang 'kurimong girima.
Nie ming ang ira ka u 'nyivori yelitarihi 'tuuro sori,
n na 'wuluung Naangmini 'chihilung.

'Yienii 51

Yelibee 'puo leu'yiibu 'puohibu

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid seng la. Sanga ni ung daang jeng ning Bati'siiba ka dangyera 'Neetang daang gaa u seng ni yela la.

'Oo Naangmini, tari hina n ingang
a 'tuuro i nungbu ang ba baaha ingang.
I hinihung ang i boin 'gaali 'jung,
'du n 'begu saangbuhi bahi.
2 Pegima ka n 'yi yaga jaa a 'yi n yeliba'torihing,
a ima ka n i 'forifori a 'yi n beung.

3 'Bojung n sagiye n 'begu saangbuhi,
ka n beu mang 'bi n 'ningbi-tooring wagiri jaa.
4 I ingang, ina 'yong ingang mang tung beu,
a i yelibeu nga i 'ningbi-tooring.
A 'jung i 'tuye sori i yeliyaga 'puong,
a ba tari ngmehii sanga ni ing wa ngmaara saree.

5 Nye, ba dogimang mang tari beu.
Sanga ni n ma ang tari n 'puo ni beu daang 'biye n seng.
6 Nye, i buoraye yeliminga 'sikiring.
I na 'wulimong yeng n 'sikiring.

7 Pegima aning nyihimaa'nyuu ka n i 'forifori.
Pegima ka n peli gaa si'noo. ('Yiibu G. 4:6)
8 I ka n 'wong nyengka aning 'pu-peli,
ka kaba ni ing kauhi ni ming nyenging.

9 Sogili i 'ninge a 'yi n beung,
a che 'du n yeliba'torihi jaa bahi.

10 'Oo Naangmini, naang 'sikiri ang i 'forifori ingma,
che leu i ka sie ang 'tori 'bi n ingang.
11 Ta karima i seng bahi.
Ta die i Sipegi'yiruu ni n seng.

12 Leuhi i 'chihilung nyengka ni a 'kumo,
a nyogima tari aning sie ang suma.
13 'Beng la mang na 'wuli 'begu-saaniba i soe,
ka yelibe-iriba leuhi wa i seng.

14 Diema 'yi jiing 'ihibu 'lee ang 'bi n jumihing 'Oo Naangmini.
Ina la n 'chihilung Naangmini.
Bila ka n jinti na 'yieng yaga i sun'tuubu yela.
15 'Oo Daana, lagi n nogbama
ka n nuori yeli i 'pugibu yela.
16 'Bojung i ba buora sarika, ka a naani n danang 'kuing niu.
I ba nyenna sarika nyugiruu.
17 Sarikihi Naangmini ang buora la sie ang sagi saangbu,
aning 'sikiri ang tari 'pu-saang ung tung beu yela.
'Oo Naangmini, i kung di amahi foo.
18 Tung a 'ku Zaiyong i bunye 'puong.
Me Jeruuselem daangguoma ni.
19 'Beng la ka i 'puo na peli aning sun'tuubu sarikihi,
sarika nyugiruu, aning sarika bang nyugi u 'gbuli jaa.
'Beng la bang na 'ihi nadavarihi i sarika 'ihijieng.

'Yienii 52

Ningbee baahaa aning Naangmini niba 'suhu-maahuu

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Deevid fasani ngmiibu la. Sanga ni 'Iidom nie 'Doo-eg ang daang gaa ti yeli yela 'ku Sool ni yela la. 'Doo-eg daang yeli 'kuye Sool: 'Deevid gaaye Ahiimelek 'deu.

Ina gandau, wala 'jung ing jigiha beu 'puong?
Naangmini hinihung 'biye 'be 'beu la 'beu jaa
wagiri jaang.
2 I jinti mang boye bila ni ung na tung nyuongbu tuma.
U mang 'woniye 'su-baraa,
ina nie ang mang tuna belingbu tuma.
3 I nungye beu a gaa sung,
a nung 'girii a gaa sun'tuubu yela yelibu. 'Siila

4 Belingbu jinti 'woi,
i nungye nobaahi yeli'bie jaa ang mang biera niba.

5 Bila ning u 'ju ka Naangmini na nyuomii a gara wagiri jaa.
U na jaagiing, a tagii 'yining i tent 'puong.
U na vuogiing 'nyivori 'deme paaluu jaang. 'Siila
6 Sun'tuuribo ming na nyeng a jo dabieng.
Ba na laaruung.
7 Ba na yeling: Dau nga la a ba veng ka Naangmini i u fanga
che deli u bundaalung ang i kpong.
U ingye u minga kpiengu a 'tuuro u beulung ingang.

8 Che maang 'woniye ooliv damaahuu ang ahi Naangmini 'deung.
N deliye Naangmini nungbu ang ba baaha a gara wagiri
ang ba tari baahaa.
9 N na 'pugiing a gara wagiri jaa bila ni ing i ni 'jung.
N tamaa na 'biye i 'yuori ingang, 'bojung u iye sung.
I iye sung i ningpegi'yiribe 'puong.

'Yienii 53

Nie ang ba jora Naangmini jolihung aning Iisiriel maali ahibu

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. Ye 'yiemuu aning wie.
'Deevid fasani ngmiibu la.

Joli yeliye u 'sikiring: Naangmini 'chibe.

Ba saangyeng, a i yeliba'torihi ang i yelihaarihi.
Kanga jaa 'chibe a tuna sung.

2 Sagbaning ka Naangmini 'liinhi ninsaaliba 'biihi 'puong.
U 'liinhiyeng ka u nye ka ba 'mine bangye yela 'muni,
a buora Naangmini bii.
3 Ba jaa leu 'yiye a soring. Ba jaa di lang taa saangyeng.
Kanga jaa 'chibe a tuna sung,
aai, bung'yeni 'chibe.

4 A tungbetuniba ba tari bangbu bi?
Ba ooraye n niba a'wo bang oora paanuu.
Ba ba buona Naangmini.
5 'Beng bang 'be, a 'bi dabiengkpong 'puong.
Ba 'biye 'jie ngang ang ba tari anan'so ka ba jora dabieng.
'Bojung Naangmini yaariye banani ang ngmaa 'gilii ni kaba.
Ye ingbang 'viing, 'bojung Naangmini jaanhibang.

6 'Oo a'wo Iisiriel 'biihi 'chihilung danang 'yi Zaiyong.
Sanga ni Naangmini ang na wa leuhi u niba
'yining ngminyogibu 'puong ni,
Jeekob na nyenginang, ka Iisiriel tari 'pu-peli.

'Yienii 54

Diebu a 'yi domihi seng 'puohibu

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. Ye 'yiemuu ning 'ngmie 'yieme bungngmirihi. 'Deevid fasani ngmiibu la. Sanga ni Ziif niba ang daang gaa ti yeli yela 'ku Sool ni yela la. Ba daang yeliyeng: Ma 'Deevid sogiliye ti seng wa.

'Oo Naangmini, diema a 'tuuro i 'yuoring.
Yelidiema ning i kpiengu.
2 'Oo Naangmini, 'wong n 'puoho.
Begi i 'tuorii a 'wong n nuori yeli'bie.
3 'Bojung saamba 'ihi 'tuohimong.

'Ningbikuonii 'deme buoriye n 'nyivori 'ihibu.
Ba ba di Naangmini 'bing ba 'ningbi-tooring. 'Siila

4 Nye, Naangmini la n sunna.
Daana 'biye banani ang mang kaara n 'nyivori ni seng.
5 U na naaye n domihi ba beu ni sani.
Ngmaaba 'ihi bahi i yeliminga 'puong.

6 N na mang 'kuing sarika n minga buobung.
'Oo Ba Tari Baahaa Daana, n na mang 'pugiye i 'yuori,
'bojung i 'yuori iye sung.
7 'Bojung u diemang 'yi n tuora jaa 'puong.
Ka n 'ninge nye a buobu n domihi ingang.

'Yienii 55

Naangmini delibu jomiihi ang ba i delibu yela

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. Ye 'yiemuu ning 'ngmie
'yieme bungngmirihi. 'Deevid fasani ngmiibu la.

'Oo Naangmini, begi i 'tuorii a 'wong n 'puohibu.
Ta leuhi i kpaari togili n suhibu ni.
2 Chelihi 'wong a die n suhibu.
N 'pu-tieha dannimang, mang i chinchang.
3 N doma kokori 'jung la.
Ningbee dogihibu 'jung la.
'Bojung ba waananiye tuora n ingang,
a hama ba 'suuri 'puong.

4 N 'sikiri danginimang yaga jaa.
'Kuung dabieng kpemang yaga 'gaali.
5 Dabieng aning inga 'miingbu waye n ingang
ka oori kpema yaga jaa.
6 Bila 'jung mang yeli:
'Oo, a'wo n danang tari nangmanii kpankpama.
N danang egi gaang a ti peenha.

7 Siringminga, n danang jo gaaye toori jaa,
a ti kpiera mo'sogong. 'Siila
8 N danang 'loring gaaye n kpe'jie,
a kung pieli sesekpiengaa aning saa tahingbu.

9 'Oo Daana, saang ba yeliyaga a i ka ba kokoe jeri.
'Bojung n nyiye kpangkpangkpiengu yeli-irihi
aning jauri a 'yi-kpong 'puong.
10 Ngminaa aning 'ji-suorii,
a mang yo 'cheneng u daangguoma 'jung.
Yelibee aning tuora 'biye u 'puong.
11 Saangbu 'biye a 'yi-kpong 'puong.
Dogihibu aning belingbu ba 'yire u soberang.

12 Ka domang da saanima,
n danang tuomaang.
Ka n haarang da 'duoho u minga n ingang,
n danang sogiling ka u kung nyima.
13 Che ina la, dau ang i n to.
Ina, n 'tuurung-to la, aning n jominga.
14 N nii da mang tariye lang taa yelitarihi ang numa.
Ting da mang 'chene ning taa a jemaa 'puong
a gara Naangmini 'deu.

15 Veng ka 'kuung nyogiba.
Veng ka ba kpe 'Siol aning ba 'vorihung,
'bojung beulung 'biye ba kpe'jieng, a 'bi ba 'puong.

16 Che maang yeng, n buongye Naangmini.
Ba Tari Baahaa Daana mang diemang.
17 'Ji-maarii, 'beeguu, aning ngminton'tori
n mang 'puohiing a 'cheehi. U mang 'wongye n kokori.
18 U yeudieye n 'suhu maahuu 'puong
a 'yi taanhuu ang 'pigime,
anaa jaa ka jemaa la a 'tuohimo.

19 Naangmini 'jingye u na'kogong a gara wagiri jaa.
U na 'wongye ba yela a dogihiba. 'Siila
'Bojung a niba nga ba tegi.
Bila 'jung ba ba jora Naangmini.

20 N 'tuurung-to diye jauri banani u ningba
ang daang tari maahuu ni ingang.
U saangye u 'layiri.
21 U nuori yeli'bie daang iye baaluu a gaa bihungkpaang,
che ka jauri 'bi u 'sikiring.
U nuori yeli'bie iye baaluu a gaa kpaang,
che a iye ta'kobihi ang vuohi.

22 Di i 'tuo-tiinha dogili Ba Tari Baahaa Daana ingang.
Unang na nyogii ka i ahi.
U daang kung veng ka sun'tuuribo 'jigihi jaa.

23 Che ina, 'oo Naangmini,
i na ing ka ningbee saang bogukpoming.
Ningkuuriba aning benniba kung i 'voe
a ta ba 'beri tarang.
Che maang yeng, n na deliing.

'Yienii 56

Dogihiba seng diebu 'puohibu

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Yiemuu a'wo nangmanii ang 'bi
'oki daaring toori jaa 'yienii ni. 'Deevid Ngming'puohi 'yienii la.
Sanga ni Filiisitiya niba ang daang nyoguu Gaat 'puong ni yela la.

Oo Naangmini, tari hina n ingang,
'bojung ninsaaliba karimang.
A 'yi 'beeguu gara 'yienguu
ba jaura nimang.
2 N dondomihi karimang
a 'yi 'beeguu gara 'yienguu.

'Yieme Gbangu 56

'Bojung banani ang jaura nima iye jemaa,
'oo Saa'ju-baahaa Daana.

3 Ka dabieng wa irima wagiri jaang,
ina mang na deli.
4 Naangmini ingang mang na 'pugi u yelihung.
Naangmini mang deli.
N kung jo dabieng.
'Bo ka inggbandaana na tuong ima?

5 A 'yi 'beeguu gara 'yienguu ba mang leuhiye n yeli'bie.
Ba tieha jaa mang ahiye beu yela n ingang.
6 Ba mang langye taa bu, a 'pigihe,
a cheliha n gbe'chenihi
sanga ni bang mang jeng 'gu n 'nyivori.
7 A 'tuuro 'bo soring bang na jo 'yi?
'Oo Naangmini, 'sigihi a nibihi i 'suuri 'puong.
8 I soriye n yuobu 'beri.
Di n ningtong ing i kolibaa 'puong.
A ba 'chi i gbangu 'puong bi?
9 Sanga ni mang na 'kong 'kui,
a sanga ka n domihi na leu 'puori.
N bangye bila,
'bojung Naangmini ahiye n 'puoring.
10 Naangmini ingang, n na 'pugiye u yelihung.
Ba Tari Baahaa Daana ingang, n na 'pugiye u yelihung.
11 N deliye Naangmini. N kung jo dabieng.
'Bo ka ninsaalaa na tuong ima?

12 'Oo Naangmini, yela ni mang ing nuori 'kui ni dogiliye n 'jung.
N na diye n barika 'puohibu sarikihi 'kui.
13 'Bojung i dieye n 'vorihung 'yi 'kuuming.
Mm, i dieye n gbee a 'yi 'leeng.
I iye bila ka n tuong 'chene i 'ningbi-tooring
'nyivori 'deme chaanii 'puong.

'Yienii 57
Domihi seng 'chihi 'puohibu

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Yiemuu a'wo Ta saang. 'Deevid Ngming'puohi 'yienii la, sanga ni ung daang jo Sool seng ti kpe 'pi-bogu ni yela la.

'Oo Naangmini, tari hina n ingang.
Tari hina n ingang, 'bojung n 'suhu deliing.
I kpankpama maahuung mang na maali n 'lilijie,
a gara wagiri ni a tuoribera nga ang na wa pari.

2 N na 'kong 'kuye Saa'ju-baahaa Naangmini,
a 'kong 'ku Naangmini ang ira yela jaa 'kurimo.
3 U na tungye 'chihilung ka u 'yi arijena wa n seng.
U mang 'miing ingye banani ang karima ni. 'Siila
Naangmini na tihiye u nungbu
ang ba baaha aning u yeliminga.

4 N 'suhu 'biye 'gbegime gaalinggang.
N jengye ninsaaliba 'biihi ang oora niba 'ningbi-tooring.
Ba nyina 'woniye kpama aning 'piime.
Ba jintihi 'woniye ta'kobihi ang 'dire.
5 'Oo Naangmini, nye 'duohibu ang gaa sagbama.
Veng ka i girima 'do gaa dunee jaa.

6 Ba beriye laangu a 'gu n gbee.
N 'suhu daang tariye ingchuori.
Ba 'tuye bogu n 'ningbi-tooring,
che ka ba miihi leu 'le u 'puong. 'Siila

7 N 'sikiri nyogiye kpiengaa, 'oo Naangmini,
n 'sikiri nyogiye kpiengaa.
N na 'yieming a 'pugii.
8 N 'suhu, 'yuo.
'Gooji aning 'koni, ye 'yuo.

N na singye 'ji-nyaari.
9 'Oo Daana, n na 'pugiing
a nibihi 'puong.
N na 'yieng 'kuing a paalihi 'puong.
10 'Bojung i nungbu ang ba baaha iye kpong
a 'do gaa sagbama,
ka i yeliminga 'do ti ta savaala.

11 'Oo Naangmini, nye 'duohibu a 'do gaa sagbama,
ka i girima ming 'bi a dunee jaa saa'jung.

'Yienii 58

Saree 'diibu ang 'tu sori ningbee ingang

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Yiemuu a'wo Ta saang. 'Deevid
Ngming'puohi 'yienii la.

Yena paalikaariba,
ye siring yeraye sun'tuubu yeliyaga?
Yena ninsaaliba 'biihi,
ye mang ngmaaye saree ang 'tori?
2 Aai, ye 'sikie 'puong ye mang tunaye beu.
Dunee 'puong ye 'nuuhi
mang maahaye kpangkpangkpiengu yeli-irihi.

3 Ningbee mang diye ba miihi sori a 'piili ba ma 'puong.
'Giri-ngmaariba mang boring a 'yi ba dogibu daari.
4 Ba jelung 'woniye waahuu jelung,
a'woning kataa ang pagi u 'tobo.
5 U kung 'wong u 'diidii 'deme kokori,
'haali ba yela bang-iibu jaa 'puong.

6 'Oo Naangmini, kauhi ba nyina ba noeng.
'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
vuohi a 'gbeging-pola nga nyingpulihi.
7 Veng ka ba 'puo gaa a'wo kuong

ang jora wagiri jaa.
U na cheriye u taanhuu,
ka ba 'woning a 'piime a 'le kauhi.
8 Ba na pari gaang a'wo 'kerikite ang nyena u 'cheni 'puong.
Ba na 'woniye 'bikuung poga ang dogi.
Ba kung nye ngminaa.

9 Seni che ka a guohi daari 'buung tuluu ta i dugiri,
ka a guohing i maaha bii 'kuonhi,
Naangmini na 'ohibang gaaning
a'wo sa'kulingkuulee.
10 Sun'tuuro na nyenginang sanga ni ung nye a sani naabu.
U na pegiye u gbee a ningbee jiing 'puong.
11 Bila 'puong ka niba na yeli:
Pielaang la ka sanyeu 'biye 'be a 'ku sun'tuuribo.
Pielaang la ka una la Naangmini ang ngmaara saree
'teng-gbaning.

'Yienii 59

Ningbee saree 'diibu ang i kparaama

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Yiemuu a'wo Ta saang.
'Deevid Ngming'puohi 'yienii la. Sanga ni Sool ang daang
tung daba bang ti 'pigihe 'Deevid 'deu a na kuu ni yela la.

'Oo n Naangmini, diema a 'yi n domihi seng.
Pagima a 'yi banani ang 'ihi 'tuohimo ni ingang.
2 Diema a 'yi tungbetuniba seng,
a ima 'chihi a 'yi ningkuuriba seng.

3 'Bojung nye, ba jengyeng 'gu n 'nyivori 'ihibu.
'Oo Ba Tari Baahaa Daana, gandaba laanhiye taa
a 'tuohimo.
N 'begu saangbuhi bii n yelibee 'jung naani.
4 N ba saang yelijaa, che bang jora a segihi ba miihi.

'Yieme Gbangu 59

Nang 'ihi sungma, a nye bila ni ang la.
5 'Oo bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana Naangmini,
Iisiriel Naangmini, 'yuo a dogihi a paalihi jaa.
Ta i 'begu-saana jaa ang ira yeliba'torihi yaga jaa hina. 'Siila

6 Ba mang leu wang 'ji-suorii sanga,
a ngmuuna a'wo baa,
a mang yo yuora 'jie jaa a 'yi-kpong 'puong.
7 Siringminga ba mang 'gaaring aning ba noe.
Ta'kobihi mang 'biye ba nogbamang,
'bojung ba mang yeling: Ning'buong 'wonaa?

8 Che ina, 'oo Ba Tari Baahaa Daana,
i na laaribang.
I mang chieriye a paalihi jaa laara.
9 N na chelihiing, 'oo n fanga.
'Bojung ina Naangmini la n 'liliji-kpiengaa.
10 N nungbu ang ba baaha Naangmini na wa 'tuohimong.
Naangmini na veming ka n nye n buobu n domihi ingang.

11 Ta wa kuuriba ka n niba ira wa 'yiinhi.
'Oo Daana ti bunglegiraa,
a 'tuuro i kpiengung veng ka ba yo yenna,
a veng ka ba 'le.
12 Veng ka ba jigihibu 'dibe ba nuori yelibee 'jung
aning ba nogbama yeli'bie 'jung.
I bila ba tuubu aning ba 'girii bang ngma 'jung.
13 Nyuongba i 'su-kpiengaa 'puong.
Nyuongba ka ba ta la 'bibe.
Veng ka ba bang ka Naangmining 'di naalung Jeekob ingang
a gara 'teng-gbani baahaa 'jiihi. 'Siila

14 Ba mang leu wang 'ji-suorii sanga
a ngmuuna a'wo baa,
a mang yo yuora 'jie jaa a 'yi-kpong 'puong.

15 Ba mang yo yennang a buora siimaa.
Ka banang ba tigi, bang 'kono.
16 Che i kpiengu yela mang na 'yieng.
Yeliminga, n na 'yiengye i nungbu ang ba baaha yela
'beeguu sanga.
'Bojung ina mang la n 'guro.
Ina mang la n 'lilijie tuora daari.

17 'Oo n fanga, n na 'yiengye 'pugibu 'yieme 'kui.
'Bojung Naangmini mang la n 'guro,
aning n nungbu ang ba baaha Naangmini.

'Yienii 60

'Ningbi-jie 'puohibu ka Naangmini leuhi u nungbu waaning

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Yiemuu a'wo 'Layiri Jenjeng'muli. 'Deevid Ngming'puohi 'yienii la. 'Wulibu bung la. Sanga ni ung daang jauning Me'sopoteemiya aning Aaram ang 'bi 'Zooba 'puong yela la. A sanga ka 'Joo-ab daang leu wa ku 'Iidom niba 'tuhi 'pienaayi Yaarung Lohimbo ning ni.

'Oo Naangmini, i jaanhiting.
I iyeng ting 'bi nimiha 'puong.
I 'suuri 'ihiyeng.
La leuhiti waaning.
2 I iyeng ka 'teng-gbani 'jigihi, a ngma.
Maali u 'jiihi ni ang ngmahi ni, 'bojung u 'miineng.
3 I vengyeng ka i niba nye wagirikpienhi.
I iyeng ting 'nyu waing ang veng ting yo jeriha.

4 Che bama yeng ang jorii,
i 'kubong jongjong ka ba diu 'bing gbanggbaling
a yeliminga 'jung. 'Siila
5 Diema aning i 'nuduri, a 'wong n 'puoho,
ka i ningnunginaa nye i 'chihi.

6 Ngaang ka Naangmini yeli u pegi'yiibu 'puong:
N na nyenginang. N na 'poye 'Sii-kem,
a maahi Suukot Lohimbo ni.
7 Giilied iye n 'suobu, ka Manaase i n 'suobu.
'Iifiriam ming iye n 'kuri 'jupiluu.
'Juuda la n 'begu 'kuro.
8 'Moo-ab iye n bungpegi laa.
N na diye n nagitiri foo ka u gari 'Iidom.
Filiisitiya, nye tuongbu n 'jung.

9 Ning'buong na tarima wa kpening a 'yi-kpiengaa?
Ning'buong na dienima 'yie gaaning 'Iidom?
10 'Oo Naangmini, ina muo naaning jaanhiti bahi bi?
'Oo Naangmini, i naaning ba la dieraning ti 'sojemuno 'yie?
11 'Kuti sungbu a 'yi tuora 'puong,
'bojung ninsaalaa sungbu iye kpali.
12 A 'tuuro Naangmini ingang ti na nyiye tuongbu,
'bojung unang na neu ti domihi 'bing 'tengeng.

'Yienii 61

Naangmini kaabu wagiri jaang bangbu pielaang

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. Ye di 'ngmie 'yieme bungngmiruu
'yiemuu. 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid seng la.

'Oo Naangmini, 'wong n 'kuori.
Chelihi n 'puoho.
2 N buomiing a 'yi dunee baahaa 'jiihing,
wagiri ning ingchuori ang 'bi n 'sikiring.
Dienima 'yie a gaaning 'pie ni ang 'do gaama.
3 'Bojung i mang iye n 'chihilung 'jie,
a i 'deduoruu ang i kpiengaa a 'yi a doma seng.
4 N na kpieraye i tent 'puong a gara wagiri jaa.
N na boye 'lilijie i kpangkpama luong. 'Siila
5 'Bojung 'oo Naangmini, i 'wongye n nosama.
I 'kumong bama nga ang jora i 'yuori chen'diibu 'jie.

6 Inang na i ka a naa 'nyivori i yogu,
ka u 'yuomo ta jemanihi jemaa.
7 U na 'biye Naangmini 'ningbi-tooring a gara wagiri jaang.
'Bing i nungbu ang ba tari baahibu
aning i yeliminga ka a kaaruu.
8 Bila mang na 'yieng 'pugibu 'yieme
a 'ku i 'yuori wagiri jaang,
ka n tuong paali n nosama 'beu la 'beu jaa.

'Yienii 62

Nie ang i 'siri ka u na chelihiye Naangmini 'chihilung

1 A 'ku Jediutang a 'yiengyienibe 'yi-diera. A 'ku Jediutang.
Ngming'puohi 'yienii ang 'yi 'Deevid seng la.

Naangmini 'yong ingang ka n 'suhu peenha.
U seng ka n 'chihilung 'yire.
2 Una 'yong la n 'pie aning n 'chihilung.
Una la n 'guro. N daang kung 'jigihi yaga jaa.
3 Gberi buwala yeng na wa ninsaalaa ingang?
Ye jaa buoree u kuubu bi? Ba na kuye ye jaa.
A daangguoni nga ang 'gbiili nga?
A buunhu nga bang seli wa 'gili ang yo 'miine nga?
4 Ba iye taa kawani ka ba taguu loo
a 'yi u ahi'jie ni ang i nanii ning.
Ba nyennaye 'girii ngmaabu.
Ba mang duhiye sung aning ba noe,
che ba 'sikieng bang tuura. 'Siila

5 'Oo n 'suhu, cheliha siriti Naangmini 'yong ingang.
'Bojung n tamaa 'yiriye u seng.
6 Una 'yong la n 'pie aning n 'chihilung.
Una la n 'guro. N daang kung 'jigihi.
7 Naangmini ingang ka n 'chihilung aning n girima 'be.
Naangmini ingang ka n kpiengu 'pie aning n 'lilijie 'be.

8 'Oo niba, ye deluu wagiri la wagiri jaa.
Ye yeli ye 'sikie yelitarihi jaa 'kuu,
'bojung Naangmini la ti 'lilijie. 'Siila

9 Ningbaaliba ba i bungjaa ka seseu naani.
Ningtiinha ba i bungjaa ka 'girii naani.
Ka banang ingba sanee ingang,
ba jaa di lang taa iye foo a gaa 'ulung.
10 Ta wa dena niba faabu,
bii a ira tangkama 'nanyigi-buunhu yela.
Ka bundaalung wa 'uguro,
ta wa digira i 'sikiri innaa.

11 Naangmini yeliyeng da'yeni.
Gberi 'buyi mang 'wong a yeli nga:
Kpiengu iye Naangmini 'suobu.
12 'Oo Daana, nungbu ang ba baaha ming iye i 'suobu.
'Bojung i mang 'kuriye nie jaa a 'tuuro u tumang.

'Yienii 63

Nyengka ang 'bi Naangmini lang taa yelitarihi ingang

1 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid seng la. Sanga ni ung daang
'bi 'Juuda mopiring ni yela la.

'Oo Naangmini, ina la n Naangmini.
N na mang bo-ing 'ningbi-jieng.
N 'suhu tariye kon'nyuuri i yela.
N inggbani nyenniing 'tenge ang 'ko
a buora kuong 'puong, 'jie kuong ang 'chibe.
2 Bila 'jung n daang bo-ing a 'ji-pegi'yiruung,
ka n nye i kpiengu aning i girima.

3 I nungbu ang ba baaha seuye 'nyivori,
a 'jung n nogbama na 'pugiing.
4 Bila mang na 'pugii wagiri ni jaa mang tari 'nyivori.

I 'yuoring mang na lagi n 'nuuhi saa'jung.
5 N 'suhu na tiging a'wo ung tigi aning siingsuunhi
aning siimaa ang tari kpaang.
N nuori na 'pugiing aning nogbama
ang nyengina.

6 Sanga ni mang mang tiehi i yela n bungjieng,
n mang ngmiye fasama i yela
a 'ji-suorii kaabu wagirihi 'puong.
7 Ing mang i n sunna ni,
bila 'jung mang na nyengina
i kpangkpama luong.
8 N 'suhu mang 'koriing mari.
I 'nuduri mang nyogimang tari.

9 Che bama nga ang buora n 'nyivori ka ba nyuong,
ba na 'sigi kpeye 'teng-gbani 'jijulinhi.
10 Ba na 'leng a 'tuuro ta'kobi ingang.
Ba na leuye babalihi siimaa.

11 Che a naa na nyenginiye Naangmini ingang.
Nie jaa ang puora Naangmini 'yuoring na 'puguung.
Che 'giri-ngmaariba noe na paging.

'Yienii 64

Ningbee ang dogiha che ing nyengina Daana ingang

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid
seng la.

'Oo Naangmini, 'wong n 'kuori n pengbu 'puong.
Kaara n 'nyivori ka n ta jora a doma dabieng.
2 Sogilima a 'yi ningbee 'gondo yelinyogirihing.
Sogilima a 'yi tungbetuniba jemaa goma ingang.
3 Banang mang saahi ba jintihi a'wo ta'kobi
a yera ba yeli'bie ang i too a'wo 'piime.

4 Ba sogiliyeng ka ba teu nie ang ba tari ngmehii
'gondo 'puong.
Ba mang tebuung 'dayeni a ba jora dabieng.

5 Ba mang ingye taa sikpiengaa beu tungbung.

Ba mang yeraye bang na beri chebihi 'gondong yela.
Ba mang yeling: Ning'buong na nyia?
6 Ba mang buye tungbee yela a yeli:
Ti iye 'siri aning yeli ting jeri 'bing.
Ninsaalaa 'pu-tieha aning u 'sikiri iye 'julingu.

7 Che Naangmini na teubang aning 'piime.
Ba na nyiye dangii 'dayeni.
8 U na leuhiye ba miihi jinti ingba.
U na ing ka ba yela jaa saang.
Banani jaa ang nyiriba na mang 'pingye ba 'juri.
9 Ninsaalaa jaang na jora dabieng.
Ba na yeliye Naangmini tuma yela,
'bojung ba na diye yeng a jeri u tuma.

10 Sun'tuuro na mang nyenginang Ba Tari Baahaa Daana ingang,
a deluu.
Ka banani 'sikie ang 'tori ni 'pugiruu.

'Yienii 65

Naangmini 'pugibu u 'chihilung aning u kaabu 'jung

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid
seng la. 'Yienii la.

'Oo Naangmini, 'pugibu chelihiing Zaiyong 'puong.
Ina bang na paali nosama 'ku.
2 'Oo ina nga ang 'wono 'puoho,
i seng ka ninsaalaa jaa na wa.
3 Yeliba'torihi tuongmang. Ti 'begu saangbuhi ni yeng,

ina Naangmining na bo ti beu pogibu.

4 Nye nie ing 'lugi a i ung mang wa i seng
a kpiera i jaga 'puong 'pu-peli ang sing bila.
Ti na tiging aning i 'deu suntung.
Ti na tiging aning i Ngming'puohi 'de-kpong pegi'yiruu.
5 'Oo ti 'chihilung Naangmini, i mang dieye ti suhibu
aning tuma ang i nomaa 'gaalii sun'tuubu 'puong.
I ingang ka dunee jaa baahaa 'jiihi
aning a mama ang 'bi 'ji-tobang tari nyau.
6 Inang 'bing a tangbera a 'tuuro i fangang,
a di kpiengu 'pili i minga.
7 Inang mang i ka mama veng a huuribu,
ka knog'ngmie ming veng a huuribu.
I mang ing ka niba jemaa goma baahi.
8 Banani ming ang kpiera 'ji-tobang iriye dabieng
aning i tungkanaama.
Inang ira ka ngmintong'puhinii
aning ngmintongkpieri nyengina.

9 I kaariye 'teng-gbani 'jieng, a mang mihuu kuong.
I mang veming ung tari noo a ti 'gaali.
Naangmini kon'bulee paaliyeng aning kuong.
I mang 'kubong siimaa, 'bojung inang 'bing bila.
10 I mang mihiye u kaang'bie kpachagihi yaga jaa
a veng ka a kaang'bie muli.
I mang veming ka saa wa ung i baaluu.
I pegiring mang veng ang baa.

11 I mang baahi paaliye a 'yuoni aning i bungsuunhi
ka i so'biri 'puoro aning bungnoohi.
12 A mang 'lereye a mopiri 'puo mo-oorihi ingang.
Ka a tang'bilii nyengina 'lombori jaang.
13 Piihi paye a mo-oorihi 'jiihi,
ka a bori ming tari siimaa yaga jaa.

A mang tahinang aning nyengka.
A mang 'yieneng ming.

'Yienii 66
Naangmini 'pugibu u tungsiela 'jung

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Yienii la. 'Pugibu 'yienii la.

Yena 'teng-gbani kpieriba jaa,
ye tahing nyengka tahingbu a 'ku Naangmini.
2 Ye 'yiene u 'yuori girima 'yieme.
Ye 'puguu a 'kuu girima.
3 Ye yeli 'ku Naangmini: Nye i tuma
ang i nomaa sing bila.
I kpiengu ang i kpong 'jung
ka i domihi na 'sigihi ba miihi 'kui.
4 'Teng-gbani kpieriba jaang na 'puohii Ngmini'puohibu,
a 'yieng 'pugibu 'yieme 'kui.
Ba na 'yiengye 'pugibu 'yieme 'ku i 'yuori. 'Siila

5 Ye wa nye Naangmini tuma.
U mang iye nomaa 'gaali u tuma ingang
a 'ku ninsaaliba 'biihi.
6 U iyeng ka a mangkpong leu 'jikuongee.
Bang 'cheng gbee 'tu a konboo 'puo.
'Beng ting na nyenging u ingang.
7 A 'tuuro u kpiengu ingang ung 'di naalung
a gara wagiri jaa.
U 'ningbie mang kaaraye a paalihi.
Ta veng ka taawai dieriba 'duohi ba miihi. 'Siila

8 'Oo yena ninsaaliba, ye pegira ti Naangmini,
a veng ka ba 'wong u 'pugibu kokori.
9 Unang mang kaara ti 'vorihung ting 'bi 'nyivori 'deme 'puong.
U ba vena ka ti gbee sara.
10 'Bojung, 'oo Naangmini, inang 'pigihiti.

I pegiting a'wo bila ni bang mang nyeli wari a maalaa ni.
11 I tariting waaning a wa pagiti.
I diye 'tuo-tiinha dogili ti ingang.
12 I vengyeng ka niba jongti.
Ti 'tuye 'buung 'puo aning kuong 'puo.
Che inang 'ihiti 'yining wa ing 'jie
ang numa yaga jaa 'puong.

13 N na wa kpeye i 'deu aning sarika nyugirihi.
N na paaliye n nosama 'kui.
14 Ana ka n nogbama yeli, ang 'yi n nuoring
sanga ni mang daang 'bi tuorang ni.
15 N na 'kuing 'duunhi ang tari kpaang ka a i sarika nyugirihi,
a langning pidee sarika 'nyuu-noo.
N na 'kuing nadee aning buuhi. 'Siila

16 Ye banani jaa ang jora Naangmini, ye wa 'wong.
N na yeliye bila ni ung tung 'ku n 'suhu.
17 N 'kong 'kuung aning n nuori,
a 'duohuu aning n jinti.
18 Ka maang tari beu n 'sikiring a 'koruu mari,
Daana kung 'wong n suhibu.
19 Che yeliminga la ka Naangmini 'wongye n suhibu.
U chelihi 'wongye n 'puoho kokori.
20 Pegiri 'biye Naangmini seng, unang ba jaanhi n 'puoho,
bii a jaanhi ka u 'kumo u nungbu ang ba tari baahaa.

'Yienii 67

Ba yeliye a paalihi ka a 'pugi Naangmini

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. Ye di 'ngmie 'yieme
bungngmirihi 'yiemuu. 'Pugibu 'yienii la. 'Yienii la.

Naangmini na iti bunye a pegiti.
Naangmini na veng ka u 'ningbisogo chaang ti ingang. 'Siila
2 I bila ka ba bang i sori a dunee 'puong,

a bang i 'chihilung a paalihi jaa 'puong.
3 Veng ka a nibihi 'pugirii, 'oo Naangmini.
Veng ka a nibihi jaa 'pugirii.
4 'Oo veng ka a paalihi nye 'pu-peli a 'yiene aning nyengka.
'Bojung inang na ngmaa a niba saree sun'tuubu soring,
a dieraning 'teng-gbani paalihi 'yie. 'Siila

5 Veng ka a nibihi 'pugirii, 'oo Naangmini.
Veng ka a nibihi jaa 'pugirii.
6 'Beng la ka 'teng-gbani na i ka u buunhu 'ugi.
Naangmini, ti miihi Naangmini na pegiting.
7 Naangmini na pegiting.
A dunee baahaa 'jiihi jaa niba na joruung.

'Yienii 68

Naangmini girima ang 'bi bila ni ung i sung 'ku Iisiriel ni ingang

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid
seng la. 'Yienii la.

A'wo Naangmini na 'ihi. A'wo u domihi na yaari.
A'wo banani ang hau ni na jo u 'ningbi-tooring.

2 A'wo seseu ang mang daa nyuohi bahi bila ni,
daaba ka ba gaa.
A'wo 'buung ang mang nyeli chendiri bila ni,
veng ka ningbee nyuong Naangmini 'ningbi-tooring.
3 Che veng ka sun'tuuribo tari 'pu-peli.
Veng ka ba nyenging Naangmini 'ningbi-tooring.
Mm, veng ka ba nyenging yaga jaa.

4 Ye 'yieng 'ku Naangmini, ye 'yieng 'pugibu 'yieme 'ku u 'yuori.
Ye 'duohi una nga ang jong savaala,
a 'tuuro u 'yuori ang 'di Ba Tari Baahaa Daana
a nyenging u 'ningbi-tooring.

5 Naangmini ang 'bi u 'de-pegi'yiruu 'puong
iye 'bi-kpiibihi ba, a i pogikoba yelidiera.
6 Naangmining mang 'bing nie ang kong u niba jaga kanga 'puong.
U mang 'ihiye banani bang 'le 'yining,
bang leu kpe bungdaalung 'puo.
Che taawai dieriba mang kpeye 'tengkuongeeng.

7 'Oo Naangmini, sanga ni ing 'yi a 'bi i niba 'ningbi-tooring ni,
sanga ni ing 'cheng 'tu a mopiri 'puo ni, 'Siila
8 'teng-gbani daang 'jigiheng. Ka sagbama ming
daang bahi kuong Naangmini 'ningbi-tooring.
Ka Sainai minga gba daang 'jigihe Naangmini 'ningbi-tooring,
Iisiriel Naangmini ni la bila.
9 'Oo Naangmini, inang daang veng ka sakpong wa.
Inang daang leu ing i cheng ni kpiengu sanga ni ung daang bali.
10 I niba langbu kpieriye 'be.
'Oo Naangmini, inang bo 'ku ningbaaliba
a 'yi i sung 'puong.

11 Daana daang tihiye a yelihung.
Niba ni ang daang di a 'duoho yaari ni iye jemaa.
12 Jaujauriba na'mine jorang.
Ba jorang yaga jaa.
Ka banani ang kpeling 'yiring
'po buunhu ni bang jaudie ni.
13 Anaa jaa ka ye jeng paahiye a piihi 'puong,
ye na 'woniye nangmanii kpangkpama
bang di wari pagi, ka u kooni i duori a'wo salima.
14 Sanga ni a Kpiengu Jaa Daana ang daang ngmi
a na'mine yaari u 'puong,
si'noo daang 'lereye Saalimong 'puong.

15 'Beesang Tangkpong ni iye Naangmini tangkpong.
'Beesang Tangkpong ni tariye tang'juri jemaa.
16 Wala la ka yena tangbera ang tari tang'juri jemaa 'liinhe,

a ira 'nyuuri a tangkpong nga ingang
Naangmini ang buora ka u kpiera nga yela?
Yeliminga, Ba Tari Baahaa Daana na kpieriye 'be
a gara wagiri jaa.

17 Naangmini cherietihi iye 'tuhi lijeri,
'haali 'tuhi 'tuhi jemaa.
Daana 'biye a 'puong.
Sainai 'biye a 'ji-pegi'yiruu ning.
18 I 'doye saa'ju. I dieniye niba bang ngmi nyogihi 'yie.
I dieye 'kuubuhi a 'yi niba seng,
'haali a 'yi taawai dieriba seng.
I iye bila ka ina Ba Tari Baahaa Daana Naangmini tuong kpiera 'be.

19 Pegiri 'bi Daana seng 'beu la 'beu jaa.
Unang mang 'tuoro ti 'tuo-tiinha 'beu la 'beu jaa.
Una la ti 'chihilung Naangmini. 'Siila
20 Ti Naangmini ni iye 'chihilung Naangmini.
Naangmini ang i Daana tariye soe
ung mang veng ting jo 'yi 'kuuming.

21 Pielaang, Naangmini na ngmahiye u domihi 'juri.
U na ngmiye ningbeu ang nang tuna u beu tuma 'ju-gbani.
22 Daana yeliyeng: N na leu dibang 'yining 'Beesang waaning.
N na dibang 'yining a mangkpong 'jijulinhing,
23 ka i nye tuong tiring ba jiing aning i gbee,
ka i baahi jintihi ming nye a tuori a 'yi i domihi seng.

24 'Oo Naangmini, ba nyiye i 'cheni.
Ba nyiye n Naangmini, n Naa 'cheni sanga ni bang kpiera
a Ngming'puohi 'deu.
25 A 'yiengyienibeng daang die 'yie, ka a bungngmiriba 'tu.
Ba daang paahiye pogisarihi ang ngmira sinsagihi 'puong.
26 Ye pegira Naangmini a langbuhi 'puong.
Ye pegira Daana, yena ang 'yi Iisiriel kon'bulee ning.

27 Beenjaming ang i 'bibileng dieniba 'yie.
Ka 'Juuda ningbera jemaa 'bibe.
Ka Zeebiyulung aning Naafitalai ningbera 'bibe.

28 I Naangmini 'kuye i fanga nuori.
'Oo Naangmini, 'wuliti i fanga
a'wo ing daang i bila seni ni.
29 I Ngming'puohi 'de-kpong ni ang 'bi Jeruuselem 'puong ni 'jung,
na'mine na waaniye 'kuubuhi i seng.
30 'Miing ing a 'dungo ni ang 'bi kuong moo 'puong ni.
'Miing ing a nadavarihi aning a nibihi na'bilii.
Banang 'sigihi ba miihi a waaning wari'bie ni.
Yaari nibihi ni ang nyenna taanhuu jauri ni.
31 'Biyoe na 'yiye 'Iijipiti paaluu.
Kuus na 'loring tieye u 'nuuhi 'ku Naangmini.

32 'Teng-gbani naalihi, ye 'yieng 'ku Naangmini.
Ye 'yieng 'pugibu 'yieme 'ku Daana. 'Siila
33 Ye 'yieng 'ku una nga ang jong a sagbama jaa
sagbani ni ang daang 'bibe sang'konkoruu sanga ni.
Siringminga u yeliye yela aning u kokori.
U kokokpiengaa la.
34 Ye yeli Naangmini kpiengu yela.
U vielung paalibu 'biye Iisiriel 'jung.
U kpiengu 'biye a sagbamang.
35 'Oo Naangmini, i iye nomaa 'gaalii a 'yi i 'ji-pegi'yirihing.
Iisiriel Naangmini la una ni
ang 'kuro u niba fanga aning kpiengu.

Naangmini nye pegiri.

'Yienii 69

Sungbu yela 'puohibu tuora wagiring

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Yiemuu a'wo jengjeng'mule
'yienii ni. 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid seng la.

'Yieme Gbangu 69

'Oo Naangmini, diema,
'bojung a kuonhi wa taye n kokori.
2 N 'sigiree 'varuu ang i 'julungu,
a i 'jie nie ang kung tuong ahi.
N wa kpeye kuonhi ang i 'julungu.
A kontaalihi pogimang.
3 N baliyeng aning n 'kuori. N kokori 'koyeng.
N 'ninge ba la nyira sung
sanga nga mang cheliha n Naangmini.
4 Banani ang hama kpali kpali
iye jemaa gaa n 'ju-kooni.
Banani ang buora n saangbu iye kpienhi,
a i n domihi kpali kpali.
Ba firimang mang yeu bung mang ba 'ju sani.

5 'Oo Naangmini, i bangye n jolihung.
N yelibee ba sogilii.
6 'Oo bungnaangjemaa 'Suobu Kpiengu Jaa Daana,
ta veng ka niba ni tamaa ang ahi i ingang ni 'di 'vii n 'jung.
'Oo Iisiriel Naangmini,
ta veng ka banani ang buorii ni i chinchang n 'jung.
7 'Bojung i yela mang 'di nyaaba,
ka 'vii pagi n 'ningbisogo.
8 N leuye saana a 'ku n ba'biihi.
N leuye ningjaala a 'ku n minga ma 'biihi.
9 'Bojung n daang tariye ingjegi 'gaalii i 'deu ni girima yela.
Banani ang tuurii ni, a 'jombie waye n ingang.
10 Sanga ni mang 'kono n 'suhung a 'le nuori ni,
n iye ba nyaaba bung.
11 Ka maang wa 'pili buorihi tama,
niba mang irimang laara.
12 Banani ang 'jing a 'di-nokpoming ni irimang sie.
Dan'bugiribe dimang leu ba 'yienii.

13 Che maang yeng, 'oo Ba Tari Baahaa Daana,

n 'puoho 'kuriing wagiri ang sigi diebu 'puong.
I ba tari baahaa nungbu 'gaalii 'puong, 'oo Naangmini,
'wong n 'puoho i 'chihilung ang i minga 'puong.

14 Diema a 'yi 'varuu 'puong. Ta veng ka n 'ling.
Veng ka n nye diebu a 'yi banani ang hama seng.
Veng ka n nye diebu a 'yi kuonhi
ang i 'julungu 'puong.
15 Ta veng ka a kontaalihi pagima.
Ta veng ka a 'jijulinhi dima voli.
Ta veng ka bogukpong pagima ing u nuoring.

16 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, die n 'puoho,
'bojung i ba tari baahaa nungbu sumang.
Leuhi 'torimo i hinihung ang i boin
a i kpong 'jung.
17 Ta leuhi i kpaari togili i tungtuna,
'bojung n 'biye tuora 'puong.
Die n 'puoho 'wieng 'wieng.
18 Wa pielima a yeudie n 'vorihung.
Diema n domihi 'jung.

19 I bangye bila bang irima laara, a innima 'viing, a ba nanima.
N domihi jaa 'biye i 'ningbi-tooring.
20 Bang irima laara ni ka n 'sikiri tari 'pu-saang yaga jaa.
Mang bo nie ang na jo n nimboo,
che nie 'chibe.
Mang bo 'suhu-maariba
che n ba nye kanga jaa.
21 Ba 'kumong bungtoo ang leu n siimaa.
N kon'nyuuri ming 'jung bang di waingtoo 'kumo.

22 Veng ka siimaa ni ang 'bing ba 'ningbi-tooring ni leu cheba.
Veng ka ba laangfiilung leu laangu beraa.
23 Veng ka ba 'ninge i bulabula ka ba ta tuong nyira.

Veng ka ba siihi seng ngmaa 'miine wagiri jaang.
24 'Kiri i 'su-tuluu waahiba.
Veng ka i 'su-kpiengaa ang i tuluu kari nyogiba.
25 Veng ka ba kpe'jie i da'boo.
Ta veng ka nie jaa la kpe ba tentihing.
26 'Bojung ba dogihiye bama nga ing ngmi.
Ba yeraye banani ing ing dangii ni ingbaahi yela.
27 Di beu paahi beu ni bang i ni ingang.
Ta veng ka ba wa kpe i sun'tuubu 'puo.
28 Veng ka ba 'yoe 'du bahi a 'nyivori gbangu ni 'puong.
Ta veng ka ba 'yoe paahi sun'tuuribo 'puong.

29 Che a'wonimong, mang ira nimiha.
'Oo Naangmini, veng ka i 'chihilung dima 'bing saa'jung.
30 N na 'pugiye Naangmini 'yuori aning 'yienii,
a 'kuu girima aning barika 'puohibu.
31 Bila na peliye Ba Tari Baahaa Daana 'puo a gaa nadavaraa,
bii nadari ang tari iila aning nafiree.
32 Banani ang 'sigihi ba miihi na nyeng a tari 'pu-peli.
Ye bama ang buora Naangmini, Ngming na nyagihi ye 'sikie.
33 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana 'wonoye niba ang hiena 'puohibu.
U ba digira u pagiriba foo.

34 Veng ka sagbani aning 'teng-gbani 'pugiruu,
ka mama aning buunhu jaa ang 'chene a 'puong 'pugiruu.
35 'Bojung Naangmini na iye Zaiyong 'chihi.
U na meye 'Juuda 'yi-bera ni, ka ba kpiera 'be a 'sou.
36 U tungtuniba buurii ming na 'diye u cheng.
Ka bama ang nung u 'yuori kpiera 'be.

'Yienii 70

Domihi seng diebu 'puohibu

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Deevid seng ung 'yi.
U iye yela tiehibu yela.

'Oo Naangmini, 'loring diema.
'Oo Ba Tari Baahaa Daana, 'loring wa sungma.

2 Veng ka banani ang buora n 'nyivori 'ihibu
    'di 'vii a kung bang ba yelitaruu jaa.
Veng ka banani ang nyenna n saangbu ni
    leu i chinchang.
3 Bama nga ang yera 'kurimo: Tabaalikala, tabaalikala ni,
    veng ka ba leu 'puori ba 'vii 'jung.
4 Che veng ka bama jaa ang buorii
    nyengina a tari 'pu-peli i ingang.
Veng ka bama ang nung i 'chihilung
    yera ngaang wagiri jaa:
Naangmini nye 'duohibu.

5 Che n iye nandaana a i nie ang hiena.
'Oo Naangmini, wa n seng 'wieng.
Ina la n sungina aning n diera.
'Oo Ba Tari Baahaa Daana, ta wa naara.

'Yienii 71

Naangmini ang i 'chihilung 'pie

1 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, i ingang mang sogili.
Ta wa vena ka n 'dire 'vii jaa.
2 Diema i sun'tuubu 'puong a veng ka n jo 'yi.
Begi i 'tuorii 'kumo, a ima 'chihi.
3 I n 'lilijie 'pie mang na mang gaa i seng wagiri jaa.
I 'kuye nuori n 'chihilung yela,
    'bojung ina la n 'pie aning n 'liliji-kpiengaa.

4 'Oo n Naangmini, diema 'yi ningbee 'nuuhing.
Diema 'yi beu'tuuro aning 'pu-too daana 'nuuhing.
5 'Bojung ina la n tamaa, 'oo 'Suobu Kpiengu Jaa Daana.
Ina mang deli a 'yi n 'bi-polihung sanga.
6 Ina mang deli a 'yi n dogibu daari.

'Yieme Gbangu 71

Ina la unani ang dima 'yining n ma 'puong.
N 'pugibu na mang ahiye i ingang.

7 N iyeng a'wo sielii a 'ku jemaa,
che ina la n 'lilijie ang i kpiengaa.
8 Veng ka n nuori pa aning i 'pugibu.
Veng ka u pa ning i girima a 'yi 'beeguu gara 'yienguu.

9 Ta wa loorima n 'koribu wagiring.
Ta wa jaanhima baha ka n fangang wa baahi.
10 'Bojung n domihi saanimang.
Banani ang 'gu ka ba 'ihi n 'nyivori ni langye taa bu.
11 Ba yeliyeng: Naangmini jaanhuung.
Ye kari nyoguu, 'bojung nie jaa 'chibe a na dieguu.
12 'Oo Naangmini, ta 'bi toori anima.
'Oo n Naangmini, 'loring wa sungma.
13 Veng ka n saaniba 'di 'vii a nyuong.
Veng ka banani ang buora ka ba ingma dangii
paali aning banangbu aning 'vii.

14 Che maang yeng, n na tariye tamaa wagiri jaa.
N na mang maaling 'pugiing yaga jaa.
15 N nuori na yeliye i sun'tuubu yela,
aning i 'chihilung yela a 'yi 'beeguu gara 'yienguu,
'bojung n ba bang a singbu.
16 N na gaang 'Suobu Kpiengu Jaa Daana kpiengu 'puong
a ti yeli u tungkpienhi yela.
N na yeliye i sun'tuubu yela.
Ina 'yong sun'tuubu yela mang na yeli.
17 'Oo Naangmini, a 'yi n 'bi-polihung sanga i 'wulimong.
A nang waana 'jine n yeraye i tungsiela yela.
18 'Oo Naangmini, 'haali ka maang wa 'kori ka n 'ju peli,
nang ta jaanhima
a gara wagiri mang na wa yeli i fanga yela
a 'ku a jemani nga.

Ta jaanhima a gara wagiri mang na yeli i kpiengu yela
'ku bama nga jaa ang nang na wa.
19 'Oo Naangmini, i sun'tuubu 'do ti taye sagbani.
'Oo Naangmini, ina ang tung tungbera, ning'buong 'wonii?
20 Inang veng mang nye tuorihi ang i jemaa a i tootoo.
I na la 'kumong 'nyivori,
a la 'ihime 'yining 'teng-gbani 'jijulinhing.
21 I na wahiye n nanihung.
La maa n 'suhu ming 'lombori jaang.
22 'Oo n Naangmini, n ming na 'pugiing aning 'gooji,
a 'pugi i limanpaalii.
'Oo ina nga ang pegi'yi Iisirieling,
ina mang na 'yieng 'ku aning 'koni.
23 Ka maang wa 'yieng 'kui,
n nogbama na nyenginang yaga jaa,
ka n 'suhu ni ing yeudie ni ming nyenging.
24 N jinti ming na yeliye i sun'tuubu yela
a 'yi 'beeguu gara 'yienguu.
'Bojung banani ang daang buora ka ba ingma dangii ni,
ba kung bang ba yelitaaruu jaa, a 'di 'vii.

'Yienii 72

Iisiriel Diera naalung girima aning u berihung

1 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Soolomong seng la.

'Oo Naangmini, 'ku a naa i saree 'diibu soe,
a di i sun'tuubu 'ku a naa 'bi-dau.
2 U na 'diye i niba saree sun'tuubu 'puong,
a 'di ningbaaliba saree sori ang 'tori 'puong.
3 A tangbera na veming ka maahuu 'bibe a 'ku a niba.
Ka a tang'bilii ming waaning sun'tuubu.
4 U na waaniye saree ang 'tu sori a wa 'ku a ningbaaliba
a niba 'puong.
U na dieye hiengbu 'deme 'biihi.
U na ngmaahiye banani ang dogiha

niba 'puro 'puro.
5 Ba na joriing a gara wagiri jaa ngminaa ang 'bibe.
Ba na joriing a gara wagiri jaa 'chiu ang 'bibe
a gara jemani jaang.
6 U na 'sigi wang a'wo saa 'tenge moo bang ba che ingang.
U na 'woniye saa ang miha 'teng-gbani.
7 U 'beri ni 'puong sun'tuuribo na loring.
Maahuu yaga jaa na 'bibeng a gara wagiri
'chiu ang kung la wa 'bibe.

8 U na 'diye naalung a 'yi mani a gara u to.
U na 'diye naalung a 'yi konboo
a gara 'teng-gbani baahaa 'jiihi.
9 Banani ang kpiera mopiri 'puong
na 'gbintiye u 'ningbi-tooring.
U domihi na lentiye 'tenge tani.
10 Taarisis na'mine aning 'jiihi kuong ang ngmaa 'gili na'mine
na waaniye 'lampoo.
'Siiba aning Seeba na'mine na wa 'kuung 'kuubuhi.
11 Yeliminga, na'mine jaang na 'le 'tengeng u 'ningbi-tooring,
ka paalihi jaa tumuu.

12 Unang na die hiengbu 'deme ba 'kuori wagiring,
a die ningbaaliba ming ang ba tari sunna.
13 U na joye nimboo ningbaaliba
aning banani ang hiena ingang.
U na dieye hiengbu 'deme 'nyivoe.
14 U na diebang a 'yi dogihibung
aning kpangkpangkpiengu yeli-irihing.
'Bojung ba jiing na iye nanii u 'ningbiring.
15 U na tariye 'nyivori, ka ba di 'Siiba salima ni 'kuu.
Niba na 'puoho 'kuruung ming wagiri jaa,
a pegiruu 'beu jaa.
16 Bung'bie na 'biye 'be yaga 'teng-gbaning,
a 'bi a tangbera 'juring.

U ngmama na 'vigireng a'wo Leebanong daari.
Banani ang 'bi 'teng-kpong 'puong na nyiye loribu
a'wo 'teng-gbani moo ang die.

17 U 'yuori na 'bibeng a gara wagiri jaang.
U 'yuori na 'bibeng a gara wagiri ni jaa ngminaa ang 'bibe.
Nibihi jaa na nyiye pegiri a 'tuuro u ingang.
Paalihi jaa na buonuung pegiri Daana.
18 Pegiri 'bibe a 'ku Ba Tari Baahaa Daana Naangmini,
Iisiriel Naangmini ni.
Una 'yoming tuna tungsiela.
19 Pegiri 'bibe a 'ku u girima 'yuori a gara wagiri jaa.
Veng ka dunee jaa paali aning u girima. Ami. Ami.

20 Jeesi 'bi-dau 'Deevid 'puoho baahaa la nga.

'Yienii 73

Ningbeu nimiha aning Naangmini delibu pegiri

1 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Eesaf seng la.

Yeliminga, Naangmini iye sung a 'ku Iisiriel.
U iye sung a 'ku bama ang i 'forifori ba 'sikieng.
2 Che maang yeng, fiing da chehi ka n ta ngmi gberi.
N gbee daang yeng saring.
3 N daang iraye nie ang jigiha 'nyuuri
sanga ni mang nye ningbeu loribu.

4 Ba ba 'dire dogee a gara ba 'kuung.
Ba inggbama tariye kpiengu sung.
5 Ba ba mang 'bi wahala 'puong a'wo niba 'mine,
bii a tari ninsaaliba baalinhi ni.
6 Bila 'jung tangkama iye ba kokomaraa.
Ba mang diye kpangkpangkpiengu yeli-irihi yeri ba miihi.
7 Ba 'ningbisogihi mang nuong.
Ba 'sikiri tiehibee ba tari baahaa.

8 Ba mang iriye sie a yera dogihibu yela ning 'pu-too.
Ba mang yeraye yela aning tangkama.
9 Ba noe mang yeliye yelibee sagbama ingang.
Ka ba jinti mang 'chene yuora 'teng-gbaning.

10 Bila 'jung u niba mang leu waye
che a mang wa 'nyuuro kuong jemaa.
11 Bang mang yeli: Wala ka Naangmini na i bang?
Yela bangbu 'biye a Saa'ju-baahaa Daana seng?
12 Nye, ngaang ka ningbee 'wo.
Ba mang 'jingye jaala.
Ba bundaalung mang 'ugirong.
13 Yeliminga, kpali la aning mang i ka n 'sikiri i 'forifori.
Kpali la aning mang pegi n 'nuuhi ang 'yi beu bangbung.
14 'Bojung a 'yi 'beeguu gara 'yienguu n 'biye tuorakpong 'puong.
N 'biye 'wuli-kpiengaa 'puong 'beeguu jaa.

15 Ka maang da yeli: N na yeliye yela ngaang,
n da kung yeli yeliminga 'ku i 'biihi jemani nga.
16 Mang daang jeri bila ni mang na bang ama jaa 'muni,
a daang dogihimang yaga jaa.
17 A daang dogihimang a waana wagiri
mang wa kpe Naangmini 'ji-pegi'yiruu.
'Beng la mang bang ba baahaa yela.

18 Yeliminga la ka i dibang 'bing 'ji-sasaaluung.
I dibang loo bang nyuong.
19 'Oo nye bila ni bang wa i kpali 'wieng bila.
Nye dabiengkpong ang i ka ba yela baahi kpeleng 'wieng bila.
20 A'wo nie ang mang jeng jaanhi a 'ihi bila ni,
bila la, 'oo Daana, ing na wa 'ihi.
I na diye ba 'worihung ni foo.

21 Sanga ni n 'sikiri daang tariye 'pu-saang,
mang je 'suuri n haakilang.

22 N daang iye joli, a ba bang yeli jaa.
N daang 'woniye 'dungo i 'ningbi-tooring.
23 Che n mang 'biye i seng wagiri jaang.
I mang nyogiye n 'nuduring tari.
24 I mang dienimang 'yie aning i kawani.
Bila 'puoring i na diemang kpening girima 'puo.

25 Ning'buo mang tari arijenang ka i naani?
Nie jaa ming 'chi 'teng-gbaning mang buora a 'yi i 'puoring.
26 N inggbani aning n 'sikiri na moo 'guong,
che Naangmini la n 'sikiri fanga.
Una la n cheng a gara wagiri jaa.

27 'Bojung, siringminga, banani nii ang 'bi toori na nyuoming.
I na nyuongye banani jaa ang jaanhii
che kpe jentirihung 'puo.
28 Che maang yeng, a sumang ka n seri ta Naangmini.
N iyeng ka Ba Tari Baahaa Daana i n 'lilijie.
N na yeliye i tuma jaa yela.

'Yienii 74

'Puohibu ka ba diegii niba ang dogihii seng

1 Fasani ngmiibu ang 'yi 'Eesaf seng la.

'Oo Naangmini, wala la ing jaanhiti bahi
a gara wagiri jaang?
Wala la ka i 'su-tuluu 'dire
i mo-oorihi 'puo piihi ingang?
2 Tiehi i niba langbu ing daang da
sangkon'koruu jaa ni yela.
Tiehi a buurii ni ing yeudie ka u i i cheng ni yela.
Zaiyong Tangkpong nga iye 'jie ni ing kpiera.
3 Leuhi i gbee 'tori da'boori ang ba tari baahaa.
A doma saangye bung jaa ang 'bi a 'ji-pegi'yiruung.
4 I dondomihi tahingye jauri tahingbu 'jie ni

yeng lanna taa ni.
Ba baye ba jonjoonhi ang i tuongbu jonjoonhi.
5 Ba irang a'wo daba ang di lee ka ba che dabera
ang bohi yaga jaa.
6 Che da'yeni bang di ba lee aning 'su-bera
a kauhi buunhu ni bang pehi ang viela ni.
7 Ba nyugiye i 'ji-pegi'yiruu.
Ba degiye i 'yuori kpe'jie ti 'gaali.
8 Ba yeliye ba 'sikieng: Ti na saangbang kpeleng kpeleng.
Ba nyugiye 'jie jaa bang lanna 'puoho Naangmini a paaluung.

9 Ti ba nyira ti yelisiela. Dangyeriba kanga jaa ba chehi.
Che ti kanga ming jaa ba bang bila ni ama ang na kauhi sing.
10 'Oo Naangmini, wala muo ka a doma na i sie kauhi sing?
A doma muo na degiye i 'yuori a gara wagiri jaa bi?
11 Wala la ing nyogi i 'nu tagi nyuri, i 'nuduri ni?
Nyoguu 'ihi i kparuu 'puong a nyuongba.
12 Che Naangmini la n Naa a 'yi sang'konkoruu jaa,
a tuna 'chihilung tuma dunee 'puong.
13 Inang daang weri a mangkpong a 'tuuro i fangang.
I daang ngmahiye a kuonhi 'puo manggarihi 'juri.
14 Inang daang 'purihi Levaiyatang 'juri
a diu leu siimaa 'ku mopiri bung'voe.
15 Inang 'yuohi kon'bulihi aning kontaalii.
Inang nyuuhi konbobera.
16 Chaanii iye i 'suobu, ka 'ji-suorii ming i i 'suobu.
Inang 'bing 'chiu aning ngminaa.
17 Inang daang 'bing 'teng-gbani togihi jaa.
I maaliye tuluu sanga aning maahuu sanga.

18 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, tiehi bila ni
a doma ang daang ii sie.
Tiehi bila ni niba ang i jolihi
ang daang degi i 'yuori.
19 Ta wa digira i nangmanii ni 'vorihung 'kuro mo'duunhi.

Ta wa 'yiinhe i ningbaaliba 'nyivoe yela a gara wagiri jaa.
20 Nana a 'layiri, 'bojung 'pu-too kpe'jiihi
paye 'teng-gbani 'ji-sogilihi.
21 Ta veng ka niba bang dogiha leu wa 'vii 'puong.
Veng ka ningbaaliba aning niba ang hiena 'pugi i 'yuori.
22 'Oo Naangmini, 'ihi a yelidie i minga.
Tiehi bila ni joli ang chierii laara 'beu jaa.
23 Ta wa 'yiinhe i domihi kokori.
Ta wa 'yiinhe a doma ang mang 'ihe ni tahingbu goma.

'Yienii 75

Barika 'puohibu Naangmini sun'tuubu saree 'jung

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Yiemuu a'wo Ta saang.
'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Eesaf seng la. 'Yienii la.

Ti 'puohiing barika, 'oo Naangmini,
ti 'puohiing barika.
'Bojung i 'yuori pieliyeng.
Niba yeraye i tungsiela yela.

2 Ka maang wa 'lugi a wagiri 'binnuu,
n na 'diye saree ang 'tori.
3 Ka 'teng-gbani aning u kpieribang wa 'jigihe yaga jaa,
maang la nie ni ang mang nyogi u da'lugo tari kpiengaa. 'Siila

4 N mang yeli 'kuye tangkama 'deme:
Ye ta la ira tangkama.
Mang yeli 'ku ningbeu ming:
Ta 'duoho i iila, a 'wuno i minga.
5 Ta 'duohi i iila a 'wuno i minga sagbani luong.
Ta wa yera tangkang yeliyaga a ba 'wono yela.

6 'Bojung 'duohibu ba 'yire sa'muni
bii ngmintongkpieri bii sa'mungduri seng.
7 Naangmini la saringmaara.

Unang mang 'sigihi kanga, a che la 'duohi kanga.
8 'Bojung 'bonsuo 'biye Ba Tari Baahaa Daana 'nung
ka a waing muo, bang jeraa lang taa sung.
U buoraang baha. Pielaang la, dunee ningbee jaa
na 'nyung a ti lang ning a sagiha.

9 Che maang yeng, n na yeliye a yela a gara wagiri jaa.
N na 'yiengye 'pugibu 'yieme a 'ku Jeekob Naangmini ni.
10 N na kauhiye ningbee iila jaa.
Che ningsuunhi iila na 'duohing.

'Yienii 76

Naangmini berihung aning u vielung saree 'diibu 'puong

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Yiemuu ning 'ngmie 'yieme
bungngmirihi. 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Eesaf seng la. 'Yienii la.

Ba bangye Naangmini 'Juuda 'puong.
U 'yuori iye kpong Iisiriel 'puong.
2 U tent ming 'biye 'See-lem 'puong,
ka u kpe'jie 'bi Zaiyong 'puong.
3 'Beng ung kauhi tang'piime ang nyigiha,
bunglegiraa aning ta'kobi aning taanhuu jauri buunhu. 'Siila

4 I chaangyeng aning chaanii, a tari nachiilung yaga
a gaa tangkpong ang tari bungnyogirihi.
5 Daba ang tari nyau buunhu bang ngmi che 'ohi.
Ba 'gbihiye ba gbiengbaahaa.
A gandaba bung'yeni jaa kung tuong lagi u 'nu.
6 'Oo Jeekob Naangmini, ka inang wa 'miing,
yohu aning cheeriet jaa mang 'gbihiye 'kuung gbieng.
7 Ina, i minga bang na jora.
Ka i 'suuring wa 'ihi baahi
ning'buong na tuong ahi i seng.
8 I iyeng bang 'wong saree ngmaabu a 'yi arijenang.
Ka 'teng-gbani daang jora dabieng a i siriti.

9 Sanga ni Naangmini ang 'ihi ka u ngmaa saree
a die banani jaa bang dogiha 'teng-gbaning ni la bila. 'Siila

10 Siringminga ninsaalaa 'su-kpiengaa na 'pugiing.
A 'su-kpiengaa ni ang chehi ni ing na di 'le i sieng.

11 'Di nosani 'ku Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini, a paaluu.
Veng ka banani ang pieluu waaning 'kuubuhi
a wa 'ku unani ang sigining ka ba jora.
12 U na ngmaaye paalikaariba tangkama siihi.
U iye dabieng yaga jaa a 'ku 'teng-gbani na'mine.

'Yienii 77

Naangmini yeudiebu tuma tiehibu ang maara 'suhu

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. A 'ku Jediutang.
'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Eesaf seng la.

N 'kong 'kuye Naangmini ka u sungma.
N 'kong 'kuye Naangmini ung 'womaa.
2 Daari jaa mang wa 'bi tuora 'puong, n mang boye Daana.
'Ji-suorii sanga n lagiye n 'nu a ba diu 'bing.
N 'suhu jaanhiye mugilibu.

3 N tiehiye Naangmini yela ka n 'suhu danginima.
Mang ngmi fasani ka n 'suhu saang. 'Siila
4 I nyogiye n 'ningbi-gbama ang ba pagira.
N 'suhu dangye yaga, mang kung la tuong yeli yela.
5 N daang jeriye 'beri ang pari,
a jeri 'yuomo ang pari sanga jaa yela.
6 Mang tiehi n 'ji-suorii sanga 'yienii,
n ngmiraye fasama n 'sikiring.
Ka n 'suhu piehi yela 'ningbi-jieng.

7 Daana na jaanhiting a gara wagiri jaa bi?
U kung la 'wuli u nungbu jaa bi?

8 U nungbu ang ba baaha ngmaayeng a gara wagiri jaa bi?
U kung paali u nuori a gara wagiri jaa bi?
9 Naangmini 'yiinhiyeng ka u i bunye bi?
U nyogiye u hinihung ang i boin a tari u 'suuri 'puong bi? 'Siila

10 Mang yeli: N 'pu-saang la nga,
ka Saa'ju-baahaa Daana 'nuduri ni tegiyeng.
11 N na tiehiye Ba Tari Baahaa Daana tuma yela.
Pielaang, n na tiehiye i sangkong'koruu tungkanaama ni.
12 N na ngmiye fasama i tuma jaa yela.
N na yeliye i tungtunihi yela.

13 'Oo Naangmini, i sori pegiyeng.
Ngming'buong i kpong a sing ti Naangmini?
14 Ina la Naangmini ni ang tuna tungkanaama.
I 'wuliye i fanga a niba 'puong.
15 I daang yeudieye i niba aning i kpangkpani kpiengu.
Jeekob aning 'Joosef 'bi-daba la bila. 'Siila

16 A kuonhi nyiing, 'oo Naangmini.
A kuonhi nyiing a 'wuliho.
A 'jijulinhi ming daang 'jigiheng.
17 A savaala 'kiriye kuong, ka sagbama gong goma.
I 'piime ming da yo nyigihang.
18 I saa tahingbu goma daang 'biye sa'kulingkuulee 'puong.
Saa nyigihibu daang chaangye a dunee jaa.
A 'teng-gbani daang 'jigihiyeng a 'miing.
19 I sori daang 'biye mangkpong 'puong.
Ka i so'biri daang 'bi a konbera 'puong.
I gbeneurihi daang ba jeng.

20 I daang dieniye i niba 'yie a'wo piihi,
a 'tuuro 'Moosis aning Eerong 'nuuhing.

'Yienii 78

Naangmini hinihung a 'ku Iisiriel ang diera taawai

1 Fasani ngmiibu ang 'yi 'Eesaf seng la.

'Oo n niba, ye 'wong n 'begu.
Ye begi ye 'tobo 'ku n nuori yeli'bie.
2 N na 'yuoye n nuori a yeli 'lugu sinnii.
N na yeliye yela ang sogili
a 'yi sang'konkoruu jaang.
3 A iye yela ting 'wong a bang.
A iye yela ti nabaali'mine ang yeli 'kuti.
4 Ti kung sogilaa ba 'biihi seng.
Ti na yeliye Ba Tari Baahaa Daana
'pugibu yela 'ku jemani ang tohi,
a yeli u fanga aning a tungsiela ung tung yela.

5 'Bojung u 'bingye 'sieree Jeekob ingang,
a 'bing 'begu 'ku Iisiriel.
Una ung daang 'ku ti nabaali'mine
ka ba veng ka ba 'biihi bamaa.
6 Ka jemani nga ang na tohi bamaa.
'Biihi bang nang na dogi na bamaang.
Ka ba ming 'ihi a yeli 'ku ba 'biihi.
7 Ka ba di ba tamaa ing Naangmini ingang,
a ta 'yiinhi Naangmini tuma,
che 'tuuro u no'kurihi.
8 Ka ba ta 'woning ba nabaali'mine,
jemani ang daang ba 'wono yela a i taawai dieriba.
Ba daang iye jemani nga ang ba i ka ba 'sikiri 'tori,
a ba i limaniye 'ku Naangmini.

9 'Iifiriam 'biihi daang tariye jauri buunhu aning tama,
che ba daang leuye 'puori a taanhuu daari.
10 Ba daang ba 'tu Naangmini 'layiri ni.
Ba daang jaanhiyeng ka ba 'chene u 'begu ni 'puong.

'Yieme Gbangu 78

11 Ba daang 'yiinhiye tuma ung tung,
aning u tungsiela ung daang 'wulibo.

12 U daang tungye tungkanaama ba ba'mine 'ningbiring.
U tumaang 'Iijipiti 'puong, 'Zoowang 'gbendige ning.
13 U daang 'poye a mangkpong a dieniba 'yie a ti 'yi.
U daang vengyeng ka kuong ahi a'wo daangguoni.
14 U daang dienibang 'yie ming aning a savaalii ngminaa sanga.
Ung daang dieniba 'yie aning 'buung chaanii
a 'yienguu jaa waana 'ji-nyaari.
15 U daang ngmahiye 'piihi ang 'bi mopiri 'puong.
U 'kubong kuong ang i jemaa a'wo mama.
16 U daang iyeng ka konbo'bilii 'yi 'pie ingang,
a veng ka kuong 'puoro 'sigire a'wo konboori.

17 Che bang daang maaling tung beu u ingang.
Ba daang maaling dieye taawai Saa'ju-baahaa Daana
ingang a mopiri 'puong.
18 Bang daang 'pigihi Naangmini ba 'sikieng
a 'tuuro bang suhi ba dingu siimaa.
19 Mm, bang yeli yela kpe Naangmini ingang a yeli:
Naangmini na tuong 'kuting siimaa ning 'teebul
a mopiri nga 'puong?
20 Nye, u daang ngmiye a 'pie, ka kuong teura 'yire,
ka konbo'bilii 'puo ti long.
Che u na tuong 'kuting paanuu ming?
U na tuong 'kuye u niba neni?

21 Bila 'jung sanga ni Ba Tari Baahaa Daana ang daang
wa 'wong ba yeliyaga, ka u 'suuri 'ihi yaga.
Ka 'buung daang dang Jeekob ingang.
U 'suuri daang 'ihiye Iisiriel ingang.
22 'Bojung ba daang ba sagi Naangmini.
Ba daang ba deli u 'chihilung.
23 Che ung daang 'ku a savaala ang 'bi saa'jung nuori.

Ung daang 'yuohi arijena 'di-noe,
24 a waaning maana a 'yi sagbani a'wo saa ka a niba 'di.
Ung daang 'kubo arijena paanuu.
25 Ninsaaliba daang 'diye malikihi siimaa.
Ung daang 'kubo siimaa bila bang na bang 'di tigi.

26 U daang iyeng ka sa'muni seseu daara sagbaning.
A 'tuuro u kpiengung ung daang waaning seseu
ang 'yi sa'mungduri seng.
27 Ung daang waaning neni ming ang 'yi sagbama 'lere a'wo saa.
A daang 'leye ba ingang a'wo tani.
Ka mobung-egirihi ang tari kpangkpama daang wa
'bibe a'wo 'biihee ang 'bi mani nuoring.
28 Ung i ang wa 'le ba tentihi kpaahi'jiihi ning,
a ngmaa 'gili ba kpe'jiihi.
29 A niba daang ooyeng a tigi yaga jaa,
'bojung u daang 'kubong ba buobu.
30 U daang ba mongba ba dingu.
Che sanga ni a siimaa ang da nang 'bi ba noeng,
31 ka Naangmini 'su-kpiengaa daang wa ba ingang
a wa ku ba jaa 'puo ningkpienhi 'mine.
Ung daang ku Iisiriel 'bi-pola.

32 Anaa jaa che bang da nang tuna beu,
a ba sagi u tungsiela ni.
33 Bila 'jung ung daang nyuong ba 'beri kpalihung 'puong,
a nyuong ba 'yuomo dabieng 'puong.

34 Sanga ni Naangmini ang da mang kuba ni,
ba da mang boung.
Ba da mang leung a bo Naangmini 'ningbi-jieng.
35 'Beng la bang da mang leu tiehi ka Naangmini la ba 'pie,
ka Saa'ju-baahaa Naangmini ni la ba yeudiera.
36 Che bang da mang di kokonoo yeli yela 'kuu,
a ngmaara 'girii 'kuruu aning ba jinti.

'Yieme Gbangu 78

37 'Bojung ba 'sikie daang ba nyoguu kpiengaa.
Ba daang ba i limaniye a 'ku u 'layiri.
38 Che una ang paali aning nimboo 'jung,
ung daang pogi ba beu 'kubo a ba saangba.
Yeliminga, wagiri jemaa 'puong ung da mang leuhi u 'suuri bahi.
U ba mang veng ka u 'suuri jaa 'ihi.
39 'Bojung u da mang leu tiehing ka ba ba i bung jaa
ka inggbani naani.
U mang leu tiehing ka ba iye vuunhung
ang para gara a ba leura waana.

40 Nye bila ni bang da mang diera taawai u ingang
pahii pahii a mopiri 'puong,
a saana u 'puo a 'biihee 'tenge ning.
41 Mm, 'buyi 'buyi bang da mang danna Naangmini 'suuri.
Bang mang figi Unani ang pegi'yi Iisirieling ni.
42 Ba da ba mang tiehi u kpiengu ni yela.
Ba da ba mang tiehi a daari ni ung daang yeudieba
'yi niba ang dogihiba 'nuuhing ni.
43 Ba daang ba tiehi a daari ni ung 'wuli
u tungkanaama 'Iijipiti 'puong,
a 'wuli u tungsiela 'Zoowang 'gbendigeng ni.
44 Ba daang ba tiehi sanga ni ung leuhi 'Iijipiti niba
konboori aning ba konbo'bilii ang i jiing
bang daang ba tuong 'nyu a kuong.
45 Ung daang bahi juohi ang tari jelung ang wa ooba.
Ung daang la veng ka loonhi ming saangba yaga jaa.
46 Ung daang di ba bungkuorihi ming 'ku paanhi,
a di ba tuma tona 'ku 'sobo.
47 Ung daang di sa'kubie saang ba 'girep ngmiela,
a di sa'kubimihenihe saang ba gbalaa daari.
48 Ung daang di ba 'nii 'ku sa'kubie,
a di ba 'duunhi 'ku saa nyigihibu.
49 Ung daang di u 'suuri ang i too, u 'su-kpiengaa,
u 'su-tuluu aning ngmiehibu a dogili ba ingang.

U daang iye bila a 'tuuro ung tung nyuongbu malikihi ba 'puo.
50 U daang 'yuoye sori a 'ku u 'suuri.
U daang ba veng bang 'yi 'kuuming.
Che u daang diye ba 'nyivoe 'ku 'baleu.
51 U daang kuye 'Iijipiti 'bi-fora jaa.
Bana daang la ba fora kpiengu Haam tentihi ni 'puong.
52 Che u daang iyeng ka u niba 'yi gara a'wo pi'sugu.
U daang dienibang 'yie a mopiri 'puong a'wo piihi.
53 U daang dienibang 'yie bang i 'chihi, ka ba ta jora dabieng.
Che ka a mani daang 'di ba domihi.
54 Ung daang waaniba u paalipegi'yiruu toribogu.
U daang waanibang a tangkpong ni u 'nuduri ang bo ni.
55 U daang kariye paalihi ang 'yi ba 'ningbi-tooring,
a maahi ba 'teng-gbani a 'po 'kubo ung i cheng.
Ung daang i ka Iisiriel buura kpiera ba tentihi 'puong.

56 Che bang daang 'pigihi Naangmini,
a di taawai 'tuohi Saa'ju-baahaa Naangmini.
Ba daang ba 'tuuro u yeli'binnihi.
57 Bang daang leu 'puori a ira yela limangkong 'puong
a'wo ba ba'mine.
Ba daang ba i delibu,
a'wo taanhuu ang ba kpari sung.
58 Bang daang dang u 'suuri yaga aning ba 'jiduorihi.
Bang veng ka 'nyuuri kpeu sung aning ba bagipehinihi.
59 Sanga ni Naangmini ang daang wa 'wong a yela,
ka u 'suuri daang 'ihi yaga jaa.
Ung daang leu jaanhi Iisiriel bahi.
60 Ung daang jaanhi a tenti'deu ni ang 'bi Sai'long ni bahi,
a tent ni ung ba ninsaaliba 'puong ni.
61 Ung daang veng bang jaunyogi u fanga,
a di u girima ing u domihi 'nuuhing.
62 Ung daang di u niba ming 'ku ta'kobi.
U 'suuri daang 'ihiye yaga jaa u cheng ingang.
63 'Buung daang 'diye ba 'bi-pola.

Ba pogisarihi daang ba tari siri'kuli 'yieme.
64 Bang daang ku ba Ngming'puohi 'yi-dieriba aning ta'kobi.
Ba pogikoba daang ba tuong 'kong.

65 'Beng la ka Daana daang 'ihi a'wo nie ang 'yuo gbieming.
U daang 'ihiyeng a'wo daukpiengaa
waing ang 'bugi ung wa 'yuo.
66 U daang ngmiye u domihi gaaning 'puori.
U daang ingbang 'vii ang ba baaha 'puong.

67 Ung daang jaanhi 'Joosef tent paahi yela nga jaa ingang.
U daang ba 'lugi 'Iifiriam buurii ni.
68 Che u daang 'lugiye 'Juuda buurii.
U daang 'lugiye Zaiyong Tangkpong ni ung nung ni.
69 U daang meye u 'ji-pegi'yiruu a'wo 'jiihi ang 'do yaga.
U meung a'wo 'teng-gbani ung 'bing a gara wagiri jaa.
70 U daang 'lugiye 'Deevid u tungtuna ming
a 'ihuu 'yi pi'sugu 'puong.
71 Ung daang 'ihuu pinyaahi ang tari 'biihi chiingbung
a waaning ka u wa chiina u niba Jeekob,
a wa chiina u cheng Iisiriel.
72 Bila ka 'Deevid daang chiingba aning 'sikiritoruu.
U daang dienibang 'yie aning bangtaribu 'nuuhi.

'Yienii 79

'Kuori 'yienii aning 'puohibu a 'ku Iisiriel u domihi ang saamuu 'jung

1 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Eesaf seng la.

'Oo Naangmini, a paalihi jau kpeye i cheng 'puo.
Ba degiye i Ngming'puohi 'de-pegi'yiruu.
Ba iyeng ka Jeruuselem leu tang'bi-ngmaaha ang 'duo 'duo.
2 Ba diye i tungtuniba inggbama 'ku sagbani no'bilii ang i siimaa.
Ba diye i ningpegi'yiribe inggbama 'ku 'teng-gbani mo'duunhi.
3 Ba 'kiriye ba jiing a'wo kuong a 'gili Jeruuselem jaa.

Nie jaa daang 'chibe a na 'ung a 'kuunhi.
4 Ti leuye nyaaba niba a 'ku ti kpieringtaa,
a i bunchelaaruu aning bung bang ira sie
a 'ku banani ang ngmaa 'giliti.

5 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, wala ang na kauhi sing?
I 'suuri na 'ihing a gara bi?
I 'nyuuri na 'direng a'wo 'buung bi?
6 'Kiri i 'su-kpiengaa waahi paalihi ang ba bamii,
a waahi naalunhi ni ang ba buona i 'yuori.
7 'Bojung ba voliye Jeekob.
Ba saangye u kpe'jie.
8 Ta wa tieha ti nabaali'mine yeliba'torihi ni inniti.
Veng ka i hinihung ang i boin wa ti seng 'wieng.
'Bojung ba iyeng ting 'le ningbaalung 'puong.
9 Ti 'chihilung Naangmini 'woi, sungti
i 'yuori girima 'jung.
Dieti ti yelibeu ni 'jung,
a pogi ti yelibee ni i 'yuori 'jung.
10 Wala 'jung ka a paalihi na yeli:
'Yening ka ba Naangmini 'be?
Veng ka a paalihi bang ti 'ningbiring
ka i naariye i tungtuniba jiing ang 'kiri ni sani.

11 Veng ka pagiriba pengbu wa i seng.
A 'tuuro i kpiengkpong ingang
die banani bang 'lugi 'bing ka ba ku ni.
12 'Oo Daana, leuhi nyaaba ni ti kpieringtaa ang nyabii ni
dogili ba ingang gberi buyo'poin.

13 Bila ka tinuu, i niba, i mopora piihi ni na 'puohii barika
a gara wagiri jaang.
Ti na mang 'wuliye i 'pugibu a 'yi jemani a gara u to.

'Yienii 80
Iisiriel leu maalibu 'puohibu

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. Ye 'yiemuu a'wo
jengjeng'mule. 'Eesaf 'sieree la. 'Pugibu 'yienii la.

'Oo Iisiriel chiina, begi i 'toorii.
Ina ang diening 'Joosef 'yie a'wo pi'sugu,
ina ang 'jing na'kogong a cheribihi kpachagang,
veng ka i chaanii chaang.
2 Veng ka u chaang 'Iifiriam, Beenjaming
aning Manaase 'ningbi-tooring.
Veng ka i kpiengu 'yuo a wa dieti.

3 'Oo Naangmini, maaliti ahi.
Veng ka i 'ningbisogo chaangti a iti 'chihi.
4 'Oo bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana Naangmini,
wala ka i 'suuri na 'ihi i niba 'puoho ingang kauhi sing?
5 I iyeng ka ningtong leu ba siimaa,
a 'kubo ningtong yaga jaa bang 'nyu.
6 I iyeng ting leu jauri 'deme a 'ku ti kpieringtaa.
I iyeng ka ti domihi laariti.
7 'Oo bungnaangjemaa Naangmini, leu maaliti ahi.
Veng ka i 'ningbisogo chaangti a iti 'chihi.

8 I 'yiningye 'girep ngmielii 'Iijipiti waaning.
I kariye a paalihi bahi a che seluu.
9 I maaliye 'jie 'kuu, a i ka u nyaga kpe 'tenge,
ung paali a paaluu jaa.
10 U 'kalinchiu da pagiye a taanhi,
ka u da'nuuhi pagi 'siid-er dabera.
11 U tieye u da'nuuhi ang gaa a mani,
ka u 'nuuhi ming teu gaa ti ta a konboo.

12 Wala la ing ngmahi u daangguoma,
ka nie jaa ang wa para mang tuong kpeha u ngmama?

13 'Doo ang 'yire kongkori mang obuung.
Ka moo 'duunhi diu leu a mo-oorihi.

14 Ti suhii, 'oo bungnaangjemaa Naangmini, leu wa.
Leu kaa a 'yi sagbaning a nye,
a kaa i 'girep ngmielii nga 'jieng.
15 Leu kaa a 'girep yoo ni i 'nuduri ang seli ni,
aning 'bi-dau ni ing ing fanga i mingang ni.
16 Ba nyugiye i 'girep ngmielii ni.
Ba ngmaaguung loo. A 'tuuro i 'miingbung bang 'kpi.
17 Veng ka i 'nu dogili dau nga ang 'bi i 'nuduring nga,
a ninsaalaa 'bi-dau ni ing ing kpiengu i mingang ni.
18 Bila ting kung leu 'yi i seng.
La nyagihiti ka ti buong i 'yuori.

19 Maaliti ahi, 'oo bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana Naangmini.
Veng ka i 'ningbisogo chaangti a iti 'chihi.

'Yienii 81

Bang suhi Iisiriel ka ba leu 'yi ba yelibee 'puong

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Yiemuu ning bungngmiruu
ang 'yi Gaat. 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Eesaf seng la.

'Yieng yaga jaa a 'ku Naangmini ti fanga.
'Cheehi nyengka 'cheehibu 'ku Jeekob Naangmini.
2 Ngmira 'yieme, a ngmira sinsaka.
Ngmira 'koni aning 'gooji.

3 Ngmi biengkoni a 'chiu-paalaa wagiring,
aning 'chiu-paalii pielaa wagiring
aning ti siingkpong 'diibu daari.
4 'Bojung ngaang iye yeli'tuuruu a 'ku Iisiriel,
a i Jeekob Naangmini ni 'begu.
5 U 'bimuung ung i 'sieree 'Joosef ingang.
U iye bila sanga ni ung 'tu 'Iijipiti paaluu jaa ti 'yi ni.

'Yieme Gbangu 81

'Beng mang 'wong kokori mang ba bang.
6 Naangmini yeliyeng: N dogiye a 'tuo-tiinhuu a 'yi u jigang.
N 'ihiye u 'nuuhi a 'yi peu 'tuobung.
7 I tuora 'puong i buongyeng, mang diegii.
N dieye i buola a 'yi saa tahingbu 'gondo 'jie ning.
N 'pigihiing Meeriba kuonhi ning. 'Siila

8 N niba 'woi, ye 'wong. N na kpaahiyeng.
Iisiriel 'woi, ka inang turi na chelihi 'wong n yeliyaga,
9 ngmingsaana jaa kung 'bi ye 'puong.
Ye kung 'churi 'puohi ngmingsaana jaa ming.
10 Maang la Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini
ang diye 'yining 'Iijipiti paaluung.
Haa i nuori yaga, ka n paaluu.

11 Che n niba daang ba 'wong n yeliyaga.
Iisiriel daang ba 'tu n nuori.
12 Bila 'jung mang daang diba 'ku ba 'sikirikuongee buobu,
ka ba 'chene ba miihi kawanihi 'puong.

13 'Oo, a'wo n niba danang 'wong n yeliyaga,
a'wo Iisiriel danang 'tuuro n soe.
14 N danang tuongye ba domihi.
N danang leuhiye n 'nuuhi 'tuohi ba jauringtaa.
15 Banani ang ha Ba Tari Baahaa Daana na iye dawari
a'wo bang 'sigihi ba miihi 'kuu.
Che ba dogihibu na 'biye 'be
a gara wagiri jaa.
16 N na 'kuing siimaa a 'yi siu ang 'bi 'pieng.
Naangmini danang 'guolibong aning 'wiit jaa
'puo bungsuunhi.
N na ing ka ye tigi aning siu ang 'yi 'pie ingang.

'Yienii 82
Saree ang 'tori yela 'puohibu

1 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Eesaf seng la.

Naangmini mang ahiye u langbu 'puong.
U mang ngmaaye saree a ngmima 'puong.
2 Wala ka ye sarichegu 'diibu na kauhi sing?
Wala yeng na 'wuno baalibu
a diera kpiera ningbee kauhi sing? 'Siila
3 Yeli die ningbaaliba aning 'bi-kpiibihi.
'Di saree ang 'tori 'ku niba bang dogiha
aning niba ang 'bi hiengbu 'puong.
4 Die ningbaaliba aning niba ang 'bi hiengbu 'puong.
Dieba 'yi ningbee 'nuuhing.

5 Ba iye babanginiba. Ba 'ningbiri ba 'yuo ming.
Ba mang yo 'cheniye sagiluung.
A 'teng-gbani 'demuno jaang 'jigihe.

6 N yeliyeng: Ye iye ngmima,
ye jaa iye Saa'ju-baahaa Daana 'biihi.
7 Che ye na 'kping a'wo ninsaalaa,
a 'le a'wo a na'mine kanga.

8 'Oo Naangmini, 'ihi ahi a ngmaa a dunee saree,
'bojung i na 'diye a paalihi jaa cheng.

'Yienii 83
'Puoho ka Naangmini saang banani ang buura a na 'tuohi Iisiriel yela

1 'Yienii la. 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Eesaf seng la.

'Oo Naangmini, ta i siriti bila.
Ta tang i nuori. Ta i 'ligiligi bila.
2 'Bojung nye, i domihi iriye 'karikaruu,

ka banani ang hai ni 'duohi ba 'juri.
3 Ba diye dawari kawani i niba ingang.
Ba lang buyeng i niba ing mang kaara ingang.
4 Ba yeliyeng: Ye wa ka ti ngmaaba bahi ka ba ta la i paaluu.
Ye wa ka ti ngmaaba bahi ka ba kung la tieha Iisiriel 'yuori yela.

5 Haakila bung'yeni bang nyogi.
Ba jaa iye bung'yeni ka ba 'tuohii.
6 Bana la 'Iidom kpieriba, Iisi'me-el niba,
'Moo-ab niba aning 'Heegar niba.
7 Bana la 'Giibal niba, Aamong niba, Aamalek niba,
Filiisitiya niba a lang ning Taiyer niba.
8 Asiiriya niba ming langye ba ingang.
Bang sung Loot 'biihi. 'Siila

9 Iba a'wo bila ni ing i Miidiyan ni.
Iba a'wo bila ni ing i Siisera aning 'Jeebing
Kaisong Konbo'bileng ni.
10 Unang daang 'kpi Een 'Door 'puong ni.
Unang daang leu 'kuolung 'ku 'tenge ni.
11 Veng ka ba ningbera 'woning 'Oo-reb aning 'Ziiyeb.
Veng ka ba ningbera jaa 'woning 'Ziiba aning Zalimuuna.
12 Banang yeli: Ye veng ka ti di Naangmini 'deri ni
ka a leu ti 'suobu.

13 'Oo n Naangmini, i ka ba 'woning 'uunhuu ang 'vinne.
I ka ba 'woning bungpegiri seseu ang vaara baha.
14 A'wo bila ni 'buung ang mang 'dire kongkori ni,
a'wo bila ni 'buung-jinti ang mang i ka tangbera nyogi 'buung ni,
15 kariba bila aning i saa sesekpiengaa
a ingba dabieng aning i saa sesekpong.
16 'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
di 'vii pagi ba 'ninge ka ba bo i 'yuori.
17 Veng ka ba 'di 'vii a i chinchang a gara wagiri jaa.
Yeliminga, veng ka ba 'di nyaaba a nyuong.

18 I bila ka ba bang ka i 'yong 'yuori la Ba Tari Baahaa Daana.
I ka ba bang ka ina 'yong la Saa'ju Baahaa Daana
dunee jaa ingang.

'Yienii 84

Pegiri ang 'bi Naangmini 'deu kpiebung

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Yiemuu ning bungngmiruu
ang 'yi Gaat. 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Koora 'bi-daba seng la.

'Oo bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana,
nye i kpe'jiihi ang viela sing bila.
2 N 'suhu buorang a 'yiere Ba Tari Baahaa Daana jagihi ni yela.
N 'sikiri aning n inggbani 'konong
a Naangming'vori ni yela.

3 Tiitii gba nyiye 'deu, ka bambalaalaa nye 'togu
ka ka u mang jieli u 'biihi.
I sarika 'ihijiihi ning la bila.
'Beng ung na jieli u 'biihi,
'oo bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana,
n Naa aning n Naangmini.
4 Nye bama nga ang kpiera i 'deu 'puong
ang 'wong noo sing bila.
Ba nang na 'pugiriing. 'Siila
5 Nye dau nga fanga ang ahi i ingang ang 'wong noo sing bila.
U 'sikiring ka Zaiyong soe 'be ni.
6 Bang 'chene 'sigire 'Beeka Lohimbo ni,
bang iu ung leu kong'bulee.
A seun wagiring ka saa paaluu aning konngmama.
7 Bang tari fanga a maaling tara fanga.
Ba kanga jaa na ti ahiye Naangmini 'ningbi-tooring
Zaiyong 'puong.

8 'Oo bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana Naangmini,
'wong n 'puoho. Jeekob Naangmini, begi i 'tuorii. 'Siila

9 'Oo Naangmini, nye, ina la ti 'kuri-bunglegiraa.
'Liinhi unani ing buo kpaang waahi ni 'ningbisogo.
10 'Bebeyeni i jagihing seuye 'beri 'tuhu 'jie kangang.
Mang i 'di-nokaara n Naangmini 'deung,
anang seu mang kpiera 'pu-too tentihi 'puong.
11 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana Naangmini
iye ngminaa aning 'kuri-bunglegiraa.
Ba Tari Baahaa Daana na 'kuye bunye aning girima.
U ba nyora bungsung jaa 'yire bama nga 'cheni ang 'tori seng.

12 'Oo bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana,
nie ang delii 'wongye noo.

'Yienii 85

'Puoho ka Ba Tari Baahaa Daana nungbu la 'bi a paaluu ingang

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Pugibu 'yienii ang 'yi
'Koora 'bi-daba seng la.

Ba Tari Baahaa Daana, i 'wuliye bunye a 'ku i paaluu.
I leuhiye Jeekob 'yining u ngminyogibu 'puong.
2 I vengye i niba yelibeu 'kubo.
I pogiye ba beu jaa. 'Siila
3 I leuhiye i 'su-kpiengaa jaa bahi.
I leu 'yiye i 'suuri tuluu ingang.

4 'Oo ti 'chihilung Naangmini, leuhiti,
a veng ka i 'pu-saanii ang 'bi ti ingang baahi.
5 I 'suuri na 'biye ti ingang a gara bi?
I muo na tagiye i 'suuri ka u ta jemanihi jaa bi?
6 I kung la nyagihi ti iinhi
ka i niba tuong nyengina i ingang bi?
7 'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
'wuliti i nungbu ang ba baaha, a 'kuti i 'chihilung.

8 N na 'wongye yela ni Naangmini,
Ba Tari Baahaa Daana, ang na yeli.
'Bonso u na yeliye maahuu yela a 'ku u niba
aning u ningpegi'yiribe.
Che ta veng ka ba leu kpe jolihung 'puo.
9 Pielaang la ka u 'chihilung pieliye bama nga ang joruu,
ka girima nye kpiera ti paaluung.

10 Nungbu ang ba baaha aning yeliminga wa langye taa.
Ka sun'tuubu aning laangfiilung 'kori taa.
11 Yeliminga na 'puhi 'yiye 'teng-gbaning,
ka sun'tuubu 'bi arijenang a 'liinhe 'tengeng.
12 Yeliminga, Ba Tari Baahaa Daana na 'kuye buunhu ang suma,
ka ti paaluu bungkuorihi 'ugi.
13 Sun'tuubu na dieye u 'yie.
U na maaliye sori 'ku u gbeneurihi.

'Yienii 86

Hinihung yela 'puohibu aning Naangmini berihung fasani ngmiibu yela

1 'Deevid 'puoho la.

'Oo Ba Tari Baahaa Daana, begi i 'tuorii, a die n 'puoho,
'bojung n iye nandaana a hiena.
2 'Gu n 'nyivori, 'bojung n pegi'yiyeng.
Ina la n Naangmini. I i tungtuna ang delii 'chihi.
3 'Oo Daana, tari hina n ingang,
'bojung n 'kono 'kuriing a 'yi 'beeguu gara 'yienguu.
4 Veng ka i tungtuna tari nyengka.
'Oo Daana, ina mang 'duohi n 'suhu 'ku.
5 'Bojung ina Daana yela sumang, ing mang i 'siri ka i veng 'ku.
I nungbu ang ba baaha iye kpong a 'ku bama jaa ang 'kono 'kurii.
6 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, chelihi 'wong n 'puoho,
a chelihi n suhibu 'kuori.
7 N na buomiing n tuora 'beung,

'bonso i na dieye n 'puoho.

8 A ngmima 'puong kanga jaa ba 'wonii, 'oo Daana.
Tuni jaa ming 'chibe a'wo i tuma.
9 'Oo Daana, paalihi ni jaa ing maali ni na wang
a wa 'puohi Ngmini'puohibu i 'ningbi-tooring.
Ba na 'kuye i 'yuori girima.
10 'Bojung i iye kpong, a tuna tungsiela.
I 'yong la Naangmini.

11 'Wulimo i sori, 'oo Ba Tari Baahaa Daana.
N na 'cheneng i yeliminga 'puong.
'Kumo 'sikiriyeni ka n jora i 'yuori.
12 'Oo Daana n Naangmini, n na 'pugiing aning n 'sikiri jaa.
N na 'kuye i 'yuori girima a gara wagiri jaa.
13 'Bojung i nungbu ang ba baaha iye kpong yaga a 'kumo.
I dieye n 'vorihung a 'yi 'Siol 'jijulinhing.

14 'Oo Naangmini, niba ang jigiha 'ihiye n ingang.
Kpangkpangkpiengu 'deme langye taa
ka ba 'ihi n 'nyivori. Ba ba kahinii.
15 'Oo Daana, che ina la Naangmini ang tari nimboo aning bunye.
I 'suuri ba 'ihe 'wieng,
ka nungbu ang ba baaha aning yeliminga
'bi i seng yaga jaa.

16 Leu wa n seng, tari nungbu ang ba baaha n ingang.
Di i fanga ing i tungtuna.
I i tungtungpoga 'bi-dau 'chihi.
17 'Wulimo suntung 'sieree, ka banani ang hama ni
nye bila a 'di 'vii.
'Bojung ina Ba Tari Baahaa Daanang sungma
a maa n 'suhu.

'Yienii 87

Naangmini 'yi-kpong ni girima

1 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Koora 'bi-daba seng la. 'Yienii la.

U 'demuni 'biye
a tangkpong pegi'yirihi 'juring.
2 Ba Tari Baahaa Daana nungye Zaiyong 'di-nobera ni
a gaa Jeekob kpe'jiihi jaa.
3 Yelivieni bang yera i yela,
'oo Naangmini 'yi-kpong. 'Siila
4 N na yeliye 'Reehab aning Baabilong yela
a 'ku bama nga ang bangma.
Nye Filiisitiya, Taiyer, aning Kuus.
Ba dogiye nga ni nga 'be. 'Siila
5 Yeliminga, ngaang bang na yeli Zaiyong yela:
Nga aning nga bang dogi u 'puong.
Ka a Saa'ju Baahaa Daana minga maaluu 'bing.
6 Sanga ni Ba Tari Baahaa Daana ang na seu a paalihi 'yoe ni,
u na seung: Ba dogiye nga ni nga 'beng. 'Siila
7 A 'yiengyienibe aning a 'yieng-ngmiriba jaa na yeling:
N kon'bulihi jaa 'biye i ingang.

'Yienii 88

'Puoho ka Naangmini sung nyau bataribu 'puong

1 'Yienii la. 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Koora 'bi-daba seng la. A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Yiemuu ning wie. Fasani ngmiibu ang 'yi Eezira 'yideenhuu 'Hiiman seng la.

'Oo Ba Tari Baahaa Daana, n 'chihilung Naangmini,
n 'kong 'kuing ngminaa aning 'yienguu.
2 Veng ka n 'puoho wa i 'ningbi-toori.
Begi i 'tuorii 'ku n 'kuori.
3 N 'suhu payeng aning tuora,
ka n 'nyivori tura tara 'Siol.
4 Ba sorimang paahi bama nga ang 'sigire gara bogu ingang.

'Yieme Gbangu 88

N 'woniye dau ang ba tari fanga.
5 Ba 'ihimeng bahi mang 'bi kpiinhi 'puong,
a 'woning niba bang ku ang jeng ba kau'bieng.
Ba yela ing ba la tieha, bang ngmaa 'yi i 'nu kaabung ni.

6 I dimang ing bogu ang i 'julingu gaa a jaa 'puong.
I dimang ing 'ji-sagiluung aning 'jijulinhing.
7 I 'su-kpiengaa 'juliye n ingang.
I diye i kong'ngmie jaa dogihima. 'Siila
8 I diye n jomiihi 'yi n seng.
Ing veng mang leu bungnyohuu ba seng.
Ba larimang ing, mang kung tuong 'yi.
9 N 'ningbie ba nyira sung dogee 'jung.
Ba Tari Baahaa Daana, n buomiing 'beu jaa.
N tieye n 'nuuhi 'kui.

10 I na tungye i tungsiela 'ku kpiinhi bi?
Kpiinhing muo na 'ihi a 'pugii bi? 'Siila
11 I na 'wuliye i nungbu ang ba baaha kau'biring bi?
Bii i na 'wuliye i limanpaalii nyuongbu 'tengeng?
12 Ba na bangye i tungsiela sagiluu 'puong bi?
Bii i na 'wuliye i sun'tuubu 'jieng tiehibu ang 'chibe?

13 Che ina mang mang 'kono 'kuro, 'oo Ba Tari Baahaa Daana.
N 'puoho mang waanaye i seng 'beeguu.
14 Ba Tari Baahaa Daana, walang 'so ing jaanhi n 'suhu?
Wala ing leuhi i kpaari togilima?
15 N 'biye dogee 'puong, a pieli 'kuung a 'yi n polihung jaang.
I dabienhi dogiliye n ingang.
N ba bang bila ni jaa mang na i.
16 I 'su-kpiengaa wa 'gaalimang.
I dabienhi saangmang bahi.
17 A wa 'gilimeng a'wo kuong a 'yi 'beeguu gara 'yienguu.
A laanhi wayeng a wa pogi n jaa.
18 I diye nungina aning jominga bang 'yi n seng.

N banginiba 'woniye sagiluu 'kumo.

'Yienii 89

Naangmini aning 'Deevid 'layiri ni aning Iisiriel dogee

1 Fasani ngmiibu ang 'yi Eezira 'yideenhuu 'Iitang seng la.

N na 'yiengye Ba Tari Baahaa Daana nungbu
ang ba baaha yela wagiri jaang.
N na diye n nuori a veng ka ba bang
i limanihung jemanihi jaa 'puong.
2 'Bojung n yeliyeng: I nungbu ang ba baaha
ahiyeng a gara wagiri jaa.
I na 'bingye i limanihung arijena minga 'puong.
3 N 'bingye 'layiri ning n ning'lugiruu.
N po 'kuye 'Deevid, n tungtuna:
4 N na 'bingye i buurii a gara wagiri jaa.
N na meye i na'kogo ka u ahi a 'yi jemani a gara u to. 'Siila.

5 'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
sagbama na 'pugiye i tungsiela.
Ba na 'pugiye i limanihung ming
a ningpegi'yiribe langbung.
6 Ning'buong 'bi arijenang bang na di maahi ning
Ba Tari Baahaa Daana?
Ning'buong 'bi gandaba 'biihi 'puong
a na bang maahi Ba Tari Baahaa Daana?
7 U iye Naangmini ang sigining joo yaga jaa
a ningpegi'yiribe langbung.
U iye nomaa 'gaalii 'ku banani
ang ngmaa 'giluu.
8 'Oo bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana Naangmini,
ning'buong tari kpiengu a'wo ina,
'oo Ba Tari Baahaa Daana?
I limanpaalii ming ngmaa 'giliing.
9 Inang tari a mangkpong dangbu kpiengu.

'Yieme Gbangu 89

Ka u kong'ngmieng wa 'ihi,
inang mang i ang leu i siriti.
10 Inang ngmahi 'Reehab ung i a'wo nie bang ku.
I diye i 'nu kpiengu yaari i domihi.

11 Sagbama iye i 'suobu. 'Teng-gbani ming iye i 'suobu.
Dunee aning bungjaa ang 'bi u 'puong, inang 'bim-aa.
12 Inang naang sa'mung-goo aning sa'mungduri.
'Tee-ber aning Huurimong nyenginang i 'yuoring.
13 I kpangkpani kpiengu iye kpong.
I 'nu tariye kpiengu. I 'nuduri 'duohiye yaga jaa.
14 Sun'tuubu aning yeliminga saree la i na'kogo 'muni.
Nungbu ang ba baaha aning yeliminga mang dieye i 'yie.
15 Nye banani ang bang a nyengka goma
ang 'wong noo sing bila.
'Oo Ba Tari Baahaa Daana, ba mang 'cheming
i 'ningbisogo chaanii 'puong.
16 I 'yuoring bang mang nyenging a 'yi 'beeguu gara 'yienguu.
I sun'tuubung bang nye 'duohibu.
17 Ina la ba fanga girima.
I bunye 'puong ka ti iilii nye 'duohibu.
18 'Bojung ti 'kuri-bunglegiraa iye
Ba Tari Baahaa Daana 'suobu.
Ti naa iye Unani Ang Pegi'yi Iisirieling ni 'suobu.

19 'Beng la ing yeli yela nyiibu 'puong
a 'ku i limaniye daana a yeli:
N diye sungbu 'ku nie ang i gandau.
N 'duohiye 'bi-polii ang 'yi a niba 'puong.
20 N nyiye 'Deevid, n tungtuna.
N buoye n kpangpegi'yiruu a sou.
21 Nie n 'nu ang na ahining la bila.
N kpangkpani ming na imuung kpiengu.
22 A doma kung beruu nyogi.
Ningbeu 'bi-dau kung dogihuu.

23 N na ngmiye u jaurintaa loo u 'ningbi-tooring.
N na 'kuye bama ang hau tuorihi.

24 Che n limaniye aning n nungbu ang ba baaha na 'biye u seng.
N 'yuoring ka u iilii na 'do.
25 N na diye u 'nu 'bing a mangkpong 'jung.
N na diye u 'nuduri 'bing a konbobera 'juring.
26 U na 'kong 'kumong: Ina la n ba,
n Naangmini aning n 'chihilung 'pie.
27 N ming na veming ka u i 'bi-fora.
N na veming ka u 'do gaa 'teng-gbani na'mine jaa.
28 N na taruung n nungbu ang ba baaha 'puong a gara wagiri jaa.
N 'layiri na ahing kpiengaa anuu.
29 N na veming ka u buurii ming ahi a gara wagiri jaa.
U na'kogo na ahing a'wo arijena 'beri.

30 A'mineng u 'biihi na jaanhiye n 'begu,
a kung 'chene n 'wulibu soeng.
31 A'mineng ba na diye n yeli'binnihi foo
a kung 'tuuro n no'kurihi.
32 'Beng la mang na 'tuohi ba 'begu saangbu aning dau,
a 'tuohi ba yelibee aning fiebibu.
33 Anaa jaa, n kung 'ihi n nungbu ang ba tari baahaa i seng
kpeleng kpeleng,
bii a veng ka n limanihung 'le.
34 N kung saang n 'layiri,
bii a leuhi yela ang 'yi n nuoring.
35 N daang poye n pegi'yiibu.
N kung ngma 'girii 'ku 'Deevid.
36 U buurii na ahing a gara wagiri jaa.
U na'kogo na ahing a'wo ngminaa n 'ningbi-tooring.
37 U na ahing a gara wagiri jaa a'wo 'chiu,
a i a'wo yeliminga 'sieridire sagbaning. 'Siila

38 Che i kari bahing a jaanhi bahi.

'Yieme Gbangu 89

I 'suuri 'ihiye nie ing buo kpaang so ingang.
39 I vengyeng ka i tungtuna 'layiri i kpali.
I saangye u naalung 'jupiluu aning ing diu loo 'tengeng.
40 I ngmahiye u daangguoma ang 'giluu.
I saangye u 'ji-kpienhi.
41 Banani jaa ang wa para mang 'ohiye u buunhu.
U iye nie ang 'di nyaaba u kpieringtaa 'puong.
42 I 'duohiye u domihi 'nuduri.
I vengyeng ka u domihi jaa nyenging.
43 I leuhiye u 'takobi nuori,
a ba nyoguu tari a jauri 'puong.
44 I iyeng ka u girima baahi.
I diye u na'kogo loo 'tengeng.
45 I ngmaaye u polihung 'beri bahi.
I iyeng ka 'vii poguu. 'Siila

46 Ba Tari Baahaa Daana, wala ang na kauhi sing?
I na sogiliye i minga a gara wagiri jaa bi?
I 'su-kpiengaa na 'direng a'wo 'buung bi?
47 Tiehi bila ni n wagiri ang i giraa sing.
Nye ing maali ninsaaliba 'biihi jaa kpali kpali bila.
48 'Ningbuong tari 'nyivori a kung 'kpi?
U na tuong dieye u minga 'yi 'kuung kpiengung bi? 'Siila
49 Daana, ka 'yening ka i sang'kongkoruu nungbu
ang ba baaha ni 'be?
Una ing daang po 'ku 'Deevid
limanihung 'puong ni?
50 Daana, tiehi i tungtuniba nyaaba ni yela.
Tiehi bila ni mang 'tuo a ningjemaa jaa nyaaba.
51 A nyaaba nga ka i domihi, 'oo Ba Tari Baahaa Daana,
a nyaaba nga bang di nyaabi nie ni
ing buo kpaang so ni gbe'chenihi.

52 Pegiri 'bi Ba Tari Baahaa Daana seng a gara wagiri jaa. Ami. Ami.

'Yienii 90

Naangmini ang ba tari baahaa aning ninsaalaa kpalihung

1 Naangmini nie 'Moosis 'puoho la.

Ba Tari Baahaa Daana, inang i ti kpe'jie
jemanihi jaa 'puong.
2 Sanga ni ing da nang ba bahi tangbera ni,
che i iye Naangmini.
Sanga ing da nang ba naang 'teng-gbani aning dunee ni,
che i iye Naangmini.
'Haali a 'yi wagiri ang ba tari baahaa
a gara wagiri ang ba tari baahaa,
i iye Naangmini.

3 Inang mang leuhi ninsaalaa ung leu tani a yeli:
Ye leu gaa, yena ninsaaliba 'biihi.
4 'Yuomo 'tuhu i seng iyeng a'wo jaaming ka unang wa pari,
a i a'wo 'yienguu kaabu wagirihi ni kanga.
5 Inang mang haaliba gaaning,
bang mang 'woning gbieng bang 'gbihi.
'Beeguu sanga ba mang 'woniye mopora.
6 'Beeguu ba mang 'iheng 'wieng.
'Ji-suorii ba mang juoling a leu 'ko.

7 I 'suuri 'diting.
Ti 'biye dabieng 'puong i 'su-kpiengaa 'jung.
8 I diye ti yeliba'torihi 'bing i 'ningbi-tooring,
a di ti 'gondo yelibee 'bing i 'ningbisogo chaaniing.
9 Ti 'beri jaa pari gaang i 'su-kpiengaa 'puong.
Ti baahiye ti 'yuomo a'wo vuunhibu.
10 Ti 'nyivori 'beri iye 'yuomo lijaata aning 'pie.
Che ka kpiengung 'bibe, a na taye lijaanaahi,
che a suunhi jaa la tungkpienhi aning tuora 'yong,
'bojung a mang wa pari gaang 'wieng, ting egi gaa.
11 Ning'buong bang i 'suuri kpiengu singbu?

'Yieme Gbangu 90-91

A'wo bila ni i 'su-kpiengaa ang i kpong sing,
bila ka joo ang sigihii sing.
12 A'jung 'wuliti ka ti bang ti 'beri jeribu,
ka ti nye 'bing ti 'sikiri a 'ku yeng.

13 Leu wa, 'oo Ba Tari Baahaa Daana. Wala ang na kauhi sing?
Jo nimboo i tungtuniba ingang.
14 Paali ti 'suhu aning i nungbu ang ba baaha 'beeguu 'pipi,
ka ti tuong nyenging a tari 'pu-peli ti 'beri jaa 'puong.
15 Veng ka ti 'puuhi peli a sing 'beri ing dogihiti,
aning 'yuomo ning ting nye beu.
16 Veng ka i tuma 'yi gbanggbali 'ku i tungtuniba,
ka i girima 'yuo 'ku ba 'biihi.

17 Veng ka Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini
nungbu 'bi ti ingang.
Veng ka ti 'nuuhi tuma ahi 'kuti.
Mm, i ka ti 'nuuhi tuma ahi.

'Yienii 91

Naangmini seng kpiebu ang tari laangfie

1 Nie ang kpiera Saa'ju Baahaa Daana 'gondo 'jieng
na peenhiye Kpiengu Jaa Daana kalin'chiung.
2 Ngaang mang na yeli 'ku Ba Tari Baahaa Daana:
Ina la n 'lilijie aning n 'ji-kpiengaa.
Ina la n Naangmini.
Ina mang na deli.

3 Pielaang, u na iing 'chihi a 'yi nangkpaana chebang,
a ii 'chihi 'baleu ang nyuona ingang.
4 U na pagiing aning u kooni.
U kpankpama luong ing na nye 'lilijie.
U yeliminga na iye i 'kuri-bunlegiraa aning i 'bigiraa.
5 I kung jo dabieng 'yienguu dabiengkpong ni yela,
bii a 'piing ni bang teu ngminaa sanga ni yela.

6 I kung jo 'baleu ni ang 'chene sagiluung ni dabieng,
bii saangbu ni ang saana ngmintong'tori wagiring ni.

7 A'mineng 'tuhi na 'leng i 'lombori kangang,
ka 'tuhu 'pie 'le i 'nuduri seng, che u kung pielii.
8 I 'ningbie 'yoming na 'liinhi
a nye ningbeu sanyeu.
9 'Bojung i diye Ba Tari Baahaa Daana,
unang i n 'lilijie ni,
I diye a Saa'ju Baahaa Daana ni ung i i kpe'jie.
10 A 'jung beu jaa kung wa i seng.
'Baleu jaa ming kung wa pieli i kpe'jie.
11 'Bojung u na 'kuye u malikihi nuori i yela,
ka a kaara i 'jieng i yelitarihi jaang.
12 A na seuhiing ning a 'nuuhi,
ka i ta wa di i gberi ngmira 'kuuriing.
13 I na mang neuye 'gbegini aning kataa.
'Gbeging-polii aning waahuu ing na mang neu aning i gbee.

14 Ung di u nungbu ing n ingang 'jung,
n na iung 'chihi.
N na 'duohuung,
'bojung u bangye n 'yuori.
15 U na buongmang ka n sagi.
N na 'biye u seng tuora 'puong.
N na iung 'chihi a 'kuu nanihung.
16 N na 'kuung 'nyivo-yogu ka u 'ningbiri pa,
ka n 'wuluu n 'chihilung.

'Yienii 92
Ba Tari Baahaa Daana 'pugibu u nungbu aning u limanihung 'jung

1 'Pugibu 'yienii la. Peenhibu daari 'yienii la.

A iye sung ka ti 'puohi Ba Tari Baahaa Daana barika.

'Yieme Gbangu 92

A iye sung ka ti 'yieng 'pugibu 'yieme 'ku i 'yuori,
'oo Saa'ju Baahaa Daana.
2 A iye sung ka ti 'wuli i nungbu ang ba baaha 'beeguu,
a 'wuli i limanihung 'yienguu jaa.
3 A iye sung ka ti i bila aning 'yieme bungngmiruu
ang tari 'ngmibie 'pie,
aning 'gooji a langning 'koni
ang ngmira 'yieng-noohi.
4 'Bojung ina Ba Tari Baahaa Daana 'kumong 'pu-peli
a 'tuuro i tumang.
N na 'yieming aning nyengka
i 'nuuhi tuma 'jung.

5 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, nye i tuma
ang i nanee sing bila.
I 'pu-tieha iye 'julingu yaga.
6 Nie ang kong yeng ba mang bang.
Joli ming ba mang bang a yeli nga.
7 Ka ningbeeng wa 'ihi a'wo moo,
ka tungbetuniba jaang wa waha,
a iye pielaang ka ba na nyuoming
a gara wagiri jaa.
8 I 'doyeng. A gara wagiri jaa
ina la Ba Tari Baahaa Daana.
9 'Bojung nye, i domihi, 'oo Ba Tari Baahaa Daana,
nye, i domihi na nyuoming.
Beutuniba jaang na yaari.

10 Che i 'duohiye n iilii a'wo monaahuu.
I buoye kpangpaani waahima.
11 N 'ningbiri ming na nyiye yeli ang pogi n domihi,
ka n 'tobo 'wong ningbee ni ang 'ihi 'tuohimo ni yela.

12 Sun'tuuro na 'ihing a'wo abe dau.
U na baang a'wo Leebanong 'siid-er dau.

13 Banani bang seli a'wo daari Ba Tari Baahaa Daana 'deung
na bohing ti Naangmini jagihi ni 'puong.
14 Ba nang na ngmangye ngmama ba 'korihung sanga.
Ba na nuong a tari vamaaha.
15 Bila na 'wuling ka Ba Tari Baahaa Daana 'toriyeng.
Una la n 'pie. Beu'tuubu jaa ba 'chi u ingang.

'Yienii 93

Ba Tari Baahaa Daana naalung ang ba tari baahaa

1 Ba Tari Baahaa Daana 'jingye u na'kogong.
U booyeng aning nachiilung.
Ba Tari Baahaa Daana booyeng.
U 'piliye u minga aning fanga.
Dunee ahiye kpiengaa a kung tuong la 'jigihi.
2 I na'kogo ahiyeng a 'yi sankong'koruu jaa.
I 'biye 'be a 'yi wagiri ang ba tari 'piilee bii baahaa.

3 A kontaalihi 'duohiyeng, 'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
a kontaalihi 'duohiye a kokori.
A kontaalihi mang 'duohiye
a kong'ngmie dangbu.
4 Ba Tari Baahaa Daana ang 'bi saa'jung tariye kpiengu
a gaa kongjemaa dangbu.
U tariye kpiengu
a gaa mani kong'ngmi-kpienhi.

5 I 'sierihi ahiye pielaang.
Pegi'yiibu booye i 'deu a gara wagiri jaa,
'oo Ba Tari Baahaa Daana.

'Yienii 94

Naangmini ang i sun'tuuro 'lilijie

1 'Oo Naangmini ang 'so sani naabu,
Ba Tari Baahaa Daana.
'Oo Naangmini ang 'so sani naabu,

veng ka i chaanii chaang.
2 'Ihi, 'oo 'teng-gbani Saringmaara.
Naa sani niba ang jigiha ingang.
3 Ba Tari Baahaa Daana, wala ka ningbee
na kauhi sing?
Wala ka ningbee na tari tuongbu
a kauhi sing?

4 Ba mang 'yuohiye ba noe, a yeli yelitoo.
Ka tungbetuniba jaa jigiha ba miihi yela.
5 Ba mang 'purihiye i niba 'oo Ba Tari Baahaa Daana,
a dogiha i chengbung.
6 Ba mang kuuraye a pogikoba aning a saamba,
a kuura a 'bi-kpiibihi.
7 Che bang mang yeli: Ba Tari Baahaa Daana ba mang nyira.
Jeekob Naangmini ni ba bang bila ming.

8 Ye jeri yela nye, yena 'bambugiri ang 'bi a niba 'puong.
Yena jolihi ming, 'bo sanga yeng na tari yeng?
9 Una nga ang maali 'toorii, u kung 'wong bi?
Una nga ang maali 'ningbiri, u kung nye bi?
10 Una nga ang 'wuno a paalihi 'wuli-kpienhi,
u kung 'ku leu maali ahi soring 'wulibu bi?
Una nga ang 'wuno ninsaalaa bangbu,
u kung bang?
11 Ba Tari Baahaa Daana bangye ninsaalaa 'pu-tieha.
U bangyeng ka a iye kpala.

12 'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
nie nga ing 'wuno 'wuli-kpiengaa 'wongye noo.
Ing 'wunuu a 'yire i 'begung.
13 'Bojung u na nyiye peenhibu a 'yi tuora 'bering
a waana bang na ti 'tu ningbee bogu.
14 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana kung di u niba loo.
U kung jaanhi u cheng bahi.

15 Che saree 'diibu na la ahiye sun'tuubu ingang.
Ka banani jaa 'sikie ang 'tori 'tuuruu.

16 Ning'buong na 'ihi 'tuohi a ningbee 'kumo?
Ning'buong na 'ihi ahi 'tuohi a tungbetuniba 'kumo?
17 Ka Ba Tari Baahaa Daanang da ba i n sungina,
'wieng ka n 'suhu danang 'bi 'kuung 'ji-siriting.
18 Ka maang wa yeli: N gberi sarang.
'Oo Ba Tari Baahaa Daana, i nungbu ang ba baaha
na mang nyogimang ka n ahi.
19 N 'karikaruu jemaa ang 'bi n ingang 'puong,
i 'suhu-maahijemaa mang 'kuriye n 'suhu ingmaari.

20 Beutuna ang 'jing na'kogong na tuong tariye lang taa yelitarihi anii?
Unang 'binne beutungbu a 'tuuro 'begu ingang ni?
21 Ba laanhiye taa a gaa sun'tuuro 'nyivori ingang,
a ngmaa nie ang ba tari paangbu saree a lobuu.
22 Che Ba Tari Baahaa Daana la n legiraa.
N Naangmini la n 'lilijie 'pie.
23 U na diye ba miihi beutungbu dogili ba ingang.
U na ngmaabang loo ba miihi beulung 'puong.
Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini
na ngmaabang 'ihi bahi.

'Yienii 95

Ngmini'puohibu aning nuori 'tuubu buola

1 'Oo, ye wa ka ti 'yieng 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
Ye veng ka ti gong nyengka goma 'ku ti 'chihilung 'pie ni.
2 Ye veng ka ti wa u 'ningbi-toori aning barika 'puoho,
a 'yiene nyengka aning 'pugibu 'yieme 'kuruu.
3 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana la Naangmingkpong.
Unang i Nakpong a gaa ngmima jaa.
4 U 'nung la ka 'teng-gbani 'jijulinhi 'be.
A taanhi 'jiduorihi ming iye u 'suobu.
5 Mangkpong iye u 'suobu. Unang maaluu.

U 'nuuhing maali 'teng-gbani 'jikuongee ming.

6 'Oo, ye wa, ye veng ka ti 'puohi a 'le 'pu 'tengeng.
Ye veng ka ti 'gbinti Ba Tari Baahaa Daana,
ti maana 'ningbi-tooring.
7 'Bojung una la ti Naangmini.
Ting i u mo-oorihi niba, a i piihi ang 'bi u 'nung.

'Jine ka yenang 'wong u kokori,
8 ye ta 'ko ye 'sikie a'wo yeng daang i bila Meeribang ni.
Ye ta i a'wo bila ni yeng daang i Maasaa 'beu ning
a mopiri 'puong.
9 A sanga ka ye ba'mine daang ima nye,
a 'pigihime, anaa jaa ka ba daang nyiye n tuma.
10 'Yuomo lijaa'yi ka n 'suuri daang 'ihi ning jemani nga.
Mang yeli: Ba iye niba ang mang bora ba 'sikieng.
Ba ba mang bang n soe.
11 A 'jung mang daang po n 'su-kpiengaa 'puong a yeli:
Ba daang kung kpe n peenhibu jaa.

'Yienii 96
'Pugibu 'yienii a 'ku Naangmini ang waana saree 'diibu 'puong

1 Ye 'yieng 'yieng-paalaa 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
Dunee niba jaa, ye 'yieng 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
2 'Yieng 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Pegira u 'yuori.
Ye yera u 'chihilung 'duohi-noo ni yela 'beu la 'beu jaa.
3 Ye yeli u girima yela a paalihi 'puong.
Ye yeli u tungsiela yela nibihi jaa 'puong.

4 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana iye kpong,
a sigining 'pugibu yaga jaa.
Unang sigining ka ba joruu a gaa ngmima jaa.
5 'Bojung a nibihi ngmima ni jaa iye baga.
Che Ba Tari Baahaa Daanang naang sagbama.

6 Nanihung aning ningberii girima 'biye u 'ningbi-tooring.
Kpiengu aning vielung 'biye u 'de-pegi'yiruung.

7 Yena nibihi buurii, ye 'ku Ba Tari Baahaa Daana,
ye 'ku Ba Tari Baahaa Daana girima aning kpiengu.
8 Ye 'kuro Ba Tari Baahaa Daana girima ang sigihi u 'yuori.
Ye waaning 'kuubu a wa kpe u jagihi.
9 Ye 'churi 'puohi Ba Tari Baahaa Daana pegi'yiibu
vielung 'puong.
'Teng-gbani niba jaa,
ye veng ka ye iinhi 'miine u 'ningbi-tooring.

10 Ye yeli a paalihi 'puong ka Ba Tari Baahaa Daana
'jingye u na'kogong.
A dunee ahiye 'gbing 'gbing. U daang kung 'jigihi.
U na ngmaaye a nibihi saree sun'tuubu 'puong.

11 Veng ka sagbama nyenging.
Veng ka 'teng-gbani tari 'pu-peli.
Veng ka a mangkpong huuri
aning bung jaa ang 'bi u 'puong.
12 Veng ka a moo nyenging
aning bung jaa ang 'bi u 'puong.
'Beng la ka a kongkori 'puo daari jaa na nyenging
Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.
13 'Bojung u waanang. U waanang ka u wa ngmaa
'teng-gbani saree.
U na ngmaaye dunee saree aning sun'tuubu,
a ngmaa nibihi saree aning u yeliminga.

'Yienii 97

'Pugibu 'yienii a 'ku Daana ang 'so naalung jaa

1 Ba Tari Baahaa Daana 'jingye u na'kogong.
Veng ka 'teng-gbani nyenging.
Veng ka paalijemaa kuonhi ang ngmaa 'gili tari 'pu-peli.

'Yieme Gbangu 97

2 Savaala aning sagiluu ngmaa 'giluung.
Sun'tuubu aning saree 'diibu ang 'tori
la u na'kogo ahi'jie.
3 'Buung mang 'biye u 'ningbi-tooring
a 'dire u domihi 'lombori jaang.
4 U saanyigihibu mang chaangye dunee,
ka 'teng-gbani mang nye a 'miine.
5 A tangbera nyeliyeng a'wo kpaang
Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring,
'teng-gbani jaa Daana ni 'ningbi-tooring.
6 Sagbama yeliye u sun'tuubu yela,
ka a niba jaa nye u girima.

7 Veng ka bama nga jaa ang 'puoho bagiri bang pehi,
a jigiha ba baga yela 'di nyaaba.
Ye 'puohuu Ngmini'puohibu,
yena ngmima jaa.

8 Zaiyong da mang 'woming a tari 'pu-peli.
Ka 'Juuda 'bi-pogiba nyenging i saree 'diibu 'jung,
'oo Ba Tari Baahaa Daana.
9 'Bojung ina Ba Tari Baahaa Daana iye Saa'ju-baahaa Daana,
a 'do gaa 'teng-gbani jaa.
I 'doyeng a gaa ngmima jaa ming.

10 Yena nga ang nung Ba Tari Baahaa Daana,
ye ha beu.
U mang kaaraye u limaniye 'deme 'nyivoe.
U mang diebang 'yi ningbee 'nuuhing.
11 Chaanii mang chaangye sun'tuuro,
ka 'pu-peli 'bibe a 'ku niba ang 'tori ba 'sikieng.
12 Ye nyengina Ba Tari Baahaa Daana ingang,
yena sun'tuuribo.
Ye 'pugiro u 'yo-pegi'yiruu ni.

'Yienii 98

'Pugibu u 'chihilung aning u saree 'diibu 'jung

1 'Pugibu 'yienii la.
Ye 'yieng 'yieng-paalaa 'ku Ba Tari Baahaa Daana.

'Bojung u tungye tungsiela.
U 'nuduri aning u kpangkpangpegi'yiruu
ung mang di i 'chihi.

2 Ba Tari Baahaa Daana 'wuliye u 'chihilung.
U sun'tuubu ung di 'wuli gbanggbaling
a paalihi jaa 'ningbi-tooring.

3 U tiehiye u nungbu ang ba baaha
aning u limanihung yela a 'ku Iisiriel 'deu.
A 'teng-gbani 'ji-baahii jaang nye
ti Naangmini ni 'chihilung.

4 'Teng-gbani jaa, ye tahing nyengka tahingbu
'ku Ba Tari Baahaa Daana.
Tahing yaga jaa a nyenging,
a 'yieng 'pugibu 'yieme.

5 'Yieng 'ku Ba Tari Baahaa Daana aning 'koni.
Di 'koni a lang ning 'yieng-noo.

6 I bila aning biengkonihi aning iilii ngmiibu.
Tahing aning nyengka Ba Tari Baahaa Daana
a Naa 'ningbi-tooring.

7 Veng ka a mangkpong huuri, aning bung jaa ang 'bi u 'puong,
ka dunee aning banani ang kpiera u 'puong i bila.

8 Veng ka konboori kpaahi a 'nuuhi.
Veng ka tang'bilii lang taa tari nyengka
Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.

9 'Bojung u waanang ka u wa ngmaa 'teng-gbani saree.
Sun'tuubu 'puong ung na ngmaa dunee saree.
U na ngmaaye a nibihi saree aning 'toribu.

'Yienii 99
'Pugibu a 'ku Ba Tari Baahaa Daana u pegi'yiibu 'jung

1 Ba Tari Baahaa Daana 'jingye u na'kogong.
Veng ka a nibihi 'miine.
U na'kogo 'biye a cheribihi gaalinggang.
Veng ka 'teng-gbani 'jigihi.
2 Ba Tari Baahaa Daana iye kpong Zaiyong 'puong.
U 'doye saa'ju a gaa a niba jaa.
3 Veng ka ba 'pugiro i 'yo-nanii ang i nomaa 'gaali.
U pegi'yiyeng.

4 Naa nga ang nung saree ang 'tori tariye kpiengu.
Inang mang 'bing yela ang 'tori.
Inang i yela ang 'tori a i sung Jeekob ingang.
5 'Duohi Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini,
a 'puohuu Ngmini'puohibu u gbee 'kogong,
'bojung u pegi'yiyeng.

6 'Moosis aning Eerong daang 'biye
u Ngming'puohi 'yi-dieriba 'puong.
Ka Saamiu-el daang 'bi banani ang buona
u 'yuori ni 'puong.
Ba da mang buongye Ba Tari Baahaa Daana
ung mang die 'kubo.
7 U daang yeliye yela 'kubo a 'yi a savaalibaaruu 'puong.
Ba daang 'tuye u 'sierihi aning yeli'binnuu ni ung 'kubo ni.

8 'Oo Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini,
i daang mang dieye ba 'puoho.
I daang iye Naangmini ang mang vena 'kuro ba seng.
Anaa jaa ka i daang naaye ba yeli-irihi sama.
9 'Duohi Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini,
a 'puohuu Ngmini'puohibu u tangpegi'yiruu 'jung.
'Bojung Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini pegi'yiyeng.

'Yienii 100
'Pugibu 'yienii a 'ku Ba Tari Baahaa Daana u limanihung 'jung

1 Barika 'puohibu 'yienii la.

'Teng-gbani jaa, ye tahing nyengka tahingbu
    'ku Ba Tari Baahaa Daana.
2 Ye tuna Ba Tari Baahaa Daana aning 'pu-peli.
Ye wa u 'ningbi-toori aning 'yiengbu.
3 Ye bang ka Ba Tari Baahaa Daana,
    una la Naangmini.
Unang maaliti. Ti miihi naani.
Ti iye u niba, a i u mo-oorihi piihi.

4 Ye wa kpe u 'di-nobera aning barika 'puohibu,
    a kpe u jagihi aning 'pugibu.
Ye 'puohuu barika, a pegi u 'yuori.
5 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana yela sumang.
U nungbu ang ba baaha 'bibeng a gara wagiri jaa,
    ka u limanihung ming 'bibe a gara jemanihi jaang.

'Yienii 101
Limanihung nuori ingbu a 'ku Ba Tari Baahaa Daana

1 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid seng la.

N na 'yiengye nungbu ang ba tari baahaa yela
    aning saree ang 'tori yela.

'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
    ina mang na 'yieng 'ku.
2 N na tariye n minga sung, a kung tari paangbu jaa.
'Oo 'bo sanga ing na wa n seng?
N na 'chengye n 'deung aning 'sikiri
    ang ba tari ngmehii jaa.

3 N kung 'bing bungkpakpalii jaa n 'ningbi-tooring.
N haye bama nga ang leura 'yire a soring yeli-irihi.
Bila kung milima.
4 'Sikiritunnii na jo 'yiye n seng.
N kung bang beulung.

5 Nie jaa ang saana u to 'gondong,
una mang na nyuong.
Nie nga ang tari tangkama 'ningbie aning jigihibu 'sikiri,
n kung vemuu.

6 N 'ningbie na 'biye a paaluu limaniye 'deme ingang,
ka ba nye kpiera anima.
Nie nga ang 'chene soring a ba tari paangbu,
unang na tung 'kumo.
7 Nie nga ang i benna
kung kpe n 'deung.
Nie nga ang ngmaara 'girii
kung bang ahi n 'ningbi-tooring.

8 N na saangye a paaluu ningbee jaa bahi 'beeguu jaa.
N na iye bila a tuong ngmaa tungbetuniba jaa
ang 'bi Ba Tari Baahaa Daana 'yi-kpong ning bahi.

'Yienii 102

Ba Tari Baahaa Daana nungbu ang ba tari baahaa

1 Nie ang 'bi dogee 'puong 'puoho la sanga ni ung jaa ye
a di u 'kuori waaning Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-toori.

'Wong n 'puoho, 'oo Ba Tari Baahaa Daana,
a veng ka n 'kuori wa i seng.
2 Leuhi i 'ningbi-sung 'torimo
'beu ning mang 'bi ngmiehibu 'puong.
Begi i 'tuorii 'kumo.
Sagi n buola 'wieng 'beu ning mang buoli.

3 'Bojung n 'beri baahang a'wo nyuohi,
ka n kaba 'dire 'buung a'wo daangaa.
4 N 'sikiri 'woniye moo bang che ang juoli.
A 'jung mang 'yiinhi ka n 'di n siimaa.
5 N pengbu 'kuori 'jung,
n inggbani 'ko mariye n kabang.
6 N 'woniye mopiri 'puo jingyaahaa.
N 'woniye da'boo 'viu.
7 N mang jeming a ba 'gbihe.
N 'woniye bambalaali'yeni ang 'bi pie 'jung.

8 N domihi mang tungye n 'lolo 'beeguu gara 'ji-maarii,
ka banani ang chierima laara di n 'yuori a duhi beu.
9 'Bojung n mugiye tampelung a'wo siimaa,
a di 'kuori lang n bung'nyuurihi ingang.
10 I 'su-tuluu aning i 'su-kpiengaa 'jung la,
'bojung i jaamang a dima loo bahi.
11 N 'beri baahang 'woning 'kalinchiu ang baaha,
mang 'koro a'wo moo.

12 Che ina na 'bibeng a gara 'oo Ba Tari Baahaa Daana.
I 'yuori na 'biye jemanihi jaa 'puong.
13 I na 'ihing, a tari hina Zaiyong ingang.
'Bojung u bunye iibu wagiri tayeng,
mm, a wagiri 'binnuu tayeng.
14 'Bojung i tungtuniba tariye ingmaari u da'boori yela,
a jora nimboo u tani ni yela.
15 A 'jung a paalihi na joriye Ba Tari Baahaa Daana 'yuori,
ka 'teng-gbani na'mine ming jaa jora i girima.
16 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana na meye Zaiyong.
U na 'yiye gbanggbali u girima 'puong.
17 U na leu kaaye ningbaaliba 'puoho.
U kung jaanhi ba 'puoho.

18 Ama na seung a 'ku jemani ang waana,

ka niba bang nang na naang 'pugi Ba Tari Baahaa Daana.
19 'Bojung u 'liinhiyeng a 'yi u saa'ju 'ji-pegi'yiruung.
Ba Tari Baahaa Daana 'liinhiye 'teng-gbani a 'yi arijenang.
20 U 'liinhiyeng ka u 'wong pagiriba pengbu.
U 'liinhiyeng ka u 'lori bama bang 'bing ka ba ku.
21 Bila bang na yeli Ba Tari Baahaa Daana 'yuori yela
Zaiyong 'puong,
a yeli u 'pugibu yela Jeruuselem 'puong.
22 U na iye bila wagiri a niba ang na wa lang taa
aning a naalihi ka ba tung Ba Tari Baahaa Daana.

23 U balihiye n fanga a sori 'cheni 'puong.
U ngmaaye n 'beri.
24 Mang yeli: 'Oo n Naangmini,
ta dima gaaning n 'beri gaalinggang.
I 'yuomo 'biye 'be a jemanihi jaa 'puong.
25 Sang'konkori jaa ing 'bing 'teng-gbani 'muni.
A sagbama iye i 'nuuhi tuma.
26 A na nyuoming, che ina na 'bibeng a gara.
Yeliminga la, ba jaa na 'koring a'wo waje.
I na tegibang a'wo bungyeruu,
ka ba leuhi.
27 Che ina na 'woye i 'woree,
ka i 'yuomo kung tari baahaa.
28 I tungtuniba 'biihi na 'bibeng a gara.
Ba buurii na ahing i 'ningbi-tooring.

'Yienii 103

Ba Tari Baahaa Daana hinihung 'pugibu

1 'Deevid seng ung 'yi.

Pegi Ba Tari Baahaa Daana, 'oo n 'suhu.
Bung jaa ang 'bi n ingang, pegi u 'yo-pegi'yiruu ni.
2 Pegi Ba Tari Baahaa Daana, 'oo n 'suhu,
a ta 'yiinhi u tonihi jaa.

3 Unang mang vena i tungbee 'kurii.
Unang nyaara i baalinhi jaa.
4 Unang mang yeudie i 'nyivori
a 'yi bogukpong 'puong.
Unang mang di nungbu ang ba tari baahaa
aning hinihung ang i boin a boo i 'ju.
5 Unang mang paali i nuori aning bungsuunhi,
ka i kpiengu la i paalaa a'wo ka'chigu polihung.

6 Ba Tari Baahaa Daana mang tungye sun'tuubu tuma.
U mang ngmaaye saree ang 'tori
a 'ku bama nga jaa ang 'bi dogee 'puong.
7 U daang 'wuliye bila ung ira 'ku 'Moosis,
a 'wuli u tuma a 'ku Isi'reeli niba.
8 Ba Tari Baahaa Daana tariye hina aning bunye.
U 'suuri iye maahuu ka u nungbu ba tari baahaa.
9 U ba mang 'miine inniti wagiri jaa,
bii a tari u 'suuri a gara wagiri jaa.
10 U ba iriti a 'tuuro ti beu singbu,
bii a yeuriti a'wo ti yeliba'torihi singbu.
11 'Bojung bila ni sagbama ang 'do gaa 'teng-gbani,
bila ka u ba tari baahaa nungbu i kpong yaga jaa
a 'ku bama ang joruu.
12 Bila ni ngmintong 'puhinii aning ngmintongkpieri
ang i toori sing, bila ung 'ihi ti 'begu saangbuhi
a 'yi ti seng.
13 Bila ni 'biihi ba ang mang jora u 'biihi nimboo,
bila ka Ba Tari Baahaa Daana jora bama ang joruu nimboo.
14 'Bojung u bangye ti miebu.
U bangyeng ka tani liti.

15 Ninsaalaa yeng, u 'beri 'woniye moo.
Bila ni da'puuri ang 'bi moong ni,
bila la ung mang 'ihe.
16 'Bojung seseu mang daaguung ung ba la 'chibe.

A 'jie ni ung 'be ni kung la tiehi u yela jaa.
17 Che Ba Tari Baahaa Daana nungbu ang ba 'jigihe 'bibeng
a 'yi sanga ang ba tari baahibu a gara sanga
ang ba tari baahibu a 'ku bama ang joruu.
Ka u sun'tuubu ming mang 'bibe
a 'ku ba 'biihi ming 'biihi.
18 A 'bibeng a 'ku bama jaa ang 'tuuro u 'layiri
aning bama jaa ang tieha ka ba 'tu u 'wulibuhi.

19 Ba Tari Baahaa Daana 'bingye u na'kogo sagbaning.
U naalung kaariye bung jaa.

20 Ye pegi Ba Tari Baahaa Daana, yena ang i u malikihi.
Yenang tari fanga yaga jaa, a mang gara u tungbu ni.
Yenang mang 'tu u yelihung ni.
21 Ye pegi Ba Tari Baahaa Daana, yena u maliki 'sojehi.
Ye peguu, yena u tungtuniba ang tuna u buobu.
22 Ye pegi Ba Tari Baahaa Daana,
u tuma jaa ang 'bi u naangkpiengu 'jie jaang.

Pegi Ba Tari Baahaa Daana, 'oo n 'suhu.

'Yienii 104
Ba Tari Baahaa Daana 'pugibu u naangbu aning u bunye 'jung

1 Pegi Ba Tari Baahaa Daana, 'oo n 'suhu.

'Oo Ba Tari Baahaa Daana n Naangmini,
i iye kpong yaga jaa.
Nanihung aning nachiilung 'piliing.
2 Inang di chaanii pagira i minga a'wo waje.
Inang yeri sagbama a'wo patiisa.

3 Inang 'binne i saa'ju 'deri wegihi
a kuonhi 'puuhing.

Inang vena ka savaala ira i cheeriet.
Inang 'chene seseu kpangkpamang.
4 Inang mang maali i malikihi ang i siihi,
a i ka i tungtuniba i 'buung-jinti.

5 Inang 'binne 'teng-gbani 'muno ang kung bang 'jigihi
a gara wagiri ang ba tari baahaa.
6 I diye a 'jijulungu paguu a'wo waje,
ka a kuonhi 'do ti ahi a tangbera 'jung.
7 A mang jong a 'tuuro i 'miingbung.
A 'loring gaaye 'wieng a 'tuuro i saatahingbung.
8 A 'puoyeng loonhi tangbera 'juri.
A 'sigiye a lohimbohi
a wa ta 'jie ni ing maali 'kua.
9 I 'bingye toga ang kung tuong pari,
ka a ta tuong leu wa pagi 'teng-gbani.

10 U mang veming ka a kong'bulihi 'puo kpe a lohimbohi.
Anang 'puoro a tangbera kpachagihing ni.
11 A mang 'kuye moo 'duunhi jaa kuong ang 'nyu.
Ka buunhi ang 'bi moong mang maa a kon'nyuuri.
12 A sieng ka sagbama 'nobilii mang nye a kpe'jiihi.
A mang 'yieneng a da'nuuhing.
13 A 'yi u saa'ju 'dering ung mang mihi tangbera kuong.
'Teng-gbani tigiyeng aning i tuma tona.

14 Unang mang i ka moo bohi a 'ku 'nii.
Unang mang i ka bung'bunihi 'yire a sunna ninsaalaa,
ka u tuong di siimaa 'yi 'teng-gbaning.
15 U mang iye bila ka u tihi waing
ang mang 'kuro ninsaalaa 'sikiri 'pu-peli,
aning kpaang ang mang veng ka u 'ningbisogo nyeliha.
U mang iye bila ka u tihi siimaa
ang mang inna ninsaalaa 'sikiri fanga.
16 Ba Tari Baahaa Daana daari tigiyeng aning kuong.

Leebanong 'siid-er daari la bila, ana ung buri ni.
17 'Be ka 'nobilii mang 'woo a 'togihi.
Jingyaahaa yeng, a fuur* daari la u 'deu.
18 A tang'duorihi iye a mobuuhi 'jie.
Ka 'piihi 'lomboe 'longkorihi i 'lilijie
a 'ku 'piihi 'puo sansie*.

19 U 'bingye 'chiu ung 'wuno wagirihi.
Ngminaa mang bangye u kpiebu sanga.
20 Inang mang waaning sagiluu ka 'jie suo.
A wagiri la ka kongkori 'puo 'duunhi jaa mang yo yuora.
21 'Gbeging-pola mang ngmuuna buoriye a bung'diruu,
a buora a siimaa Naangmini seng.
22 Ka ngminaang wa 'puhi, a mang laanhiye a miihi lang taa,
a leu jeng a kpe'jiihing.
23 Ninsaalaa mang 'yi gaaye u tuma,
a gaa ti tuna a gara 'ji-maarii.

24 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, nye i tuma ang i jemaa sing bila.
Yeng la ing di maali a jaa.
'Teng-gbani payeng aning i bungtarihi.
25 Mangkpong nga 'bibeng a i kpong, a i yelingu.
U 'puong ka bung'voe ang kung bang sori 'bibe,
'dungbilii aning 'dung-bera jaa.
26 'Beng ka a mani 'gbori-bera 'chene.
Levaiyatang nga 'bi 'beng,
una ing maali ka u diena 'beng ni. ('Joob G. 41:1)

27 Ama jaa chelihiing,
ka i 'kua a siimaa wagiri sung 'puong.
28 Bung nga ing 'kua,
ana ang mang laanhi.

*
104:17 Fuur dau iye dau nga vaari ang mang 'woning 'piime.
104:18 A 'dung-bani nga 'woniye sansie, a mang 'tu bogu kpe.

I mang 'yuoye i 'nu,
ka bungsuunhi tigaa.
29 I mang leuhiye i kpaari togilaa,
ang 'bi chingchang 'puong.
I mang nyogiye a vuunhung 'ihi,
ang 'kpi, a la leu kpe tani.
30 I mang tungye i Sie, a naamaa.
Ing maali 'teng-gbani ung la i paalaa.

31 Veng ka Ba Tari Baahaa Daana girima 'bibe
a gara wagiri jaa.
Veng ka Ba Tari Baahaa Daana nyenging
u tuma 'puong.
32 Unang mang 'liinhi 'teng-gbani ung 'miine.
U mang fiinhiye tangbera, ang 'ihi nyuohi.

33 N na mang 'yieng 'kuye Ba Tari Baahaa Daana
n 'nyivori jaang.
N na mang 'yieng 'pugiye n Naangmini
n 'nyivori 'biibu jaa 'puong.
34 Ngming na veng ka n fasama ngmiibu i noo 'kuu.
N na mang nyengingye Ba Tari Baahaa Daana ingang.
35 Ngming na veng ka tungbetuniba baahi 'teng-gbaning,
ka yelibe-iriba kung la 'bibe.

Pegi Ba Tari Baahaa Daana, 'oo n 'suhu.
'Pugi Ba Tari Baahaa Daana.

'Yienii 105

Ba Tari Baahaa Daana limanihung ang ba tari baahaa

1 Ye 'puoho Ba Tari Baahaa Daana barika.
Ye buong u 'yuori.
Ye veng ka u yeli-irihi yela yaari
a paalihi 'puong.
2 Ye 'yieng 'kuu, ye 'yieng 'yieme 'kuu.

Ye yeli u tungsiela jaa yela.
3 Ye nyengina u 'yo-pegi'yiruu ning.
Ye banani ang buora Ba Tari Baahaa Daana,
ye nyengina ye 'sikieng.
4 Ye buora Ba Tari Baahaa Daana aning u kpiengu.
Ye mang dira ye hiengbuhi 'binne u 'ningbi-tooring wagiri jaa.
5 Ye tiehi u tungkanaama ung tung.
Ye tiehi u tungsiela
aning u nuori saringmaarihi yela.
6 'Oo yena u tungtuna Aaburaham buurii, ye tiehaa.
Yena Jeekob 'biihi u ning'lugirihi, ye tiehaa.

7 Una la Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini.
U saree ngmaabu 'biye dunee jaang.
8 U mang tiehiye u 'layiri ni yela wagiri jaang,
u yelihung ni yela ung daang 'ku nuori
a gara jemanihi 'tuhu ni.
9 Una la 'layiri ni ung daang 'bing aning Aaburaham,
aning puobu ni ung daang po 'ku Aizik ni.
10 Una ung yeli ung i yeli'tuuruu a 'ku Jeekob,
a i 'layiri ang ba tari baahaa 'ku Iisiriel.
11 Ung daang yeli: Ina mang na di 'Keenan paaluu 'ku,
ka u leu i cheng.
12 A sanga ba da nang iye fiing,
siringkoni, ye daang iye fiing yaga jaa,
a i saamba ming u 'puong.

13 Ba da mang 'yiye paaluu a gaa u to,
a 'yi naalung paaluu nga a gaa buurijaala kanga.
14 Che u daang ba sagi ka nie jaa dogihiba.
Mm, u daang kpaahiye na'mine ba yela a yeli:
15 Ye ta wa fiinha n niba mang buo kpaang waahi.
Ye ta wa ira n dangyeriba ming yelibeu jaa.

16 U daang waaniye kong ming a paaluung,

a saang ba siimaa jaa.
17 Ung daang tung dau ung die ba 'yie gaa.
'Joosef bang daang kuohi a'wo 'yeme la bila.
18 Bang daang 'wurihi u gbee aning baarihi.
Ba daang ingye u 'suhu 'kuri jorihi,
19 a gara wagiri ni u yelihung ang wa paali.
Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang piehuung nye.
20 A naa daang tungyeng bang 'ihuu.
A niba kaara daang bahuung ung 'so u minga.
21 Ung daang 'bimuu ung i u 'deu ningkpong,
a i u bungtarihi jaa kaara.
22 U daang iye bila ka u mang ing u na'biihi pogibu 'deung
a 'tuuro u buobu, a 'wuli u ningbera ming yeng.
23 Iisiriel ming daang waye 'Iijipiti,
ka Jeekob wa i foomaraa Haam 'teng-gbaning.
24 Ung daang veng ka u niba 'ugi yaga jaa,
a veng bang tari kpiengu gaa ba domihi.
25 Ung daang leuhi 'Iijipiti niba 'sikie bang ha u niba,
a di 'pu-tosagiluu u tungtuniba ingang.

26 Ung daang tung 'Moosis u tungtuna,
aning Eerong, una ung daang 'lugi ni.
27 Bang daang tung u tungsiela a niba 'puong,
a 'wuli u tungkanaama Haam 'teng-gbaning.
28 Ung daang waaning sagiluu, a veng ka a 'jie suo.
Ba daang ba die taawai u yelihung ingang.
29 Ung daang leuhi ba kuonhi ang i jiing,
a ku ba jima ming.
30 Loonhi daang 'yiye ba 'teng-gbaning yaga jaa,
'haali ang daang 'bi ba na'mine 'de-jenihing.
31 Ung daang yeli yela ka juohi ang ira 'jugijugi 'yi,
ka 'kpibii ming 'bi ba paaluu jaang.
32 Ung daang di sa'kubo 'kubo saa bogung,
a di saa nyigihibu 'kubo ba 'teng-gbaning.
33 Ung daang saang ba 'girep ngmiela ming aning ba kangkanga daari,

a werihi ba paaluu daari 'puro 'puro.
34 Ung daang yeli yela ka 'so-bera wa,
aning 'sobilii ang ba tari nuori.
35 Ang daang 'di vamaahuu jaa ang 'bi ba paaluung,
a 'di ba 'teng-gbani dangmanii jaa.
36 Ung daang ku ba 'bi-fora jaa ang 'bi a paaluung,
ba fora kpiengu jaa niba la bila.

37 Ung daang tariba 'yining 'be aning wari ang salima.
Ningsalee jaa daang 'chi ba buura 'puong.
38 Ka 'Iijipiti 'puo daang peli sanga ni bang 'yi gaa,
'bojung Iisiriel yela dabieng daang 'biye ba ingang.
39 Ung daang di savaalii yeri ung i pagiraa,
a tihi 'buung ang 'kuro chaanii 'ji-suorii.
40 Ka a niba daang suhi, ung 'kubo 'nobilii ang 'woning korinhi,
a i bang tigi aning sagbani paanuu.
41 Ung daang 'yuo a 'pie ka kuong teu 'yi.
Ang daang jora a 'jikuonhing a'wo konboo.

42 'Bojung u daang tiehiye u nopegi'yiruu ni ung ing ni yela,
aning u tungtuna Aaburaham yela.
43 Ung daang 'yining u niba nyengka 'puong,
a 'yining u ning'lugirihi 'pu-peli 'puong.
44 Ung daang 'kubo paalihi 'teng-gbama,
bang 'di a paalihi tungkpienhi cheng.
45 U daang iye bila ka ba nye 'tu u yeli'binnihi
a 'tu u 'begiri.

Ye 'pugi Ba Tari Baahaa Daana.

'Yienii 106

Nyengka ang 'bi Iisiriel yelibee veng'kuubu ingang

1 Ye 'pugi Ba Tari Baahaa Daana.

'Oo ye 'puoho Ba Tari Baahaa Daana barika,

'bojung u yela sumang,
ka u nungbu ang ba baaha 'bibe a gara wagiri jaa.
2 Ning'buong na bang yeli Ba Tari Baahaa Daana gandatuma yela?
Ning'buong na bang 'puguu ti baahi?
3 Bama nga ang ngmaara saree ang 'tori,
aning una nga ang tuna sun'tuubu wagiri jaa,
nye bang 'wong noo sing bila.
4 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, di bunye ni ing mang di ira i niba ni
tiehi n yela.
'Oo wa n seng aning i 'chihilung.
5 I bila ka n tuong nye tona ni i ning'lugirihi ang nyira.
I bila ka n tuong nyenging i paaluu 'pu-peli 'puong,
a tuong paahi i cheng niba ni 'puong a 'pugii.

6 Ti iye yelibee aning ti ba'mine.
Ti saangye a 'begu. Ti tungye beu.
7 Ti ba'mine daang ba jeri i tungsiela ni 'muni 'Iijipiti 'puong.
Ba daang ba tiehi i ba tari baahaa nungbu ang i kpong sing bila,
che daang die taawai a mani nuoring.
Manjieng la bila.

8 Anaa jaa che u daang ibang 'chihi u 'yuori 'jung,
ka u tuong veng ka a niba bang u kpiengkpong.
9 Ung daang 'miing ing Manjie ming ung 'ko.
Bila ung daang dieniba 'yie 'tuning a 'jijulinhi
che ang 'woning ung 'tunibo mopiri.
10 Ung daang dieba 'yi una nga ang haba 'nung,
a yeudieba a doma 'nung.

11 Ka kuonhi daang 'di ba domihi.
Ba bung'yeni jaa daang ba chehi.
12 'Beng la bang daang sagi u yeli'bie.
Bang daang 'yieng a 'pugiruu.
13 A daang ba kauhi, che bang 'yiinhi u tuma.
Ba daang ba chelihi u kawani.

14 Che bang daang buora bobee ti 'gaali a mopiring.
Bang daang 'pigihi Naangmini a 'biihee 'tengeng.
15 Ung daang 'kubo ba yelibuorihi,
che bahi baalung ang nyuuha inga ung wa ba ingang.

16 Bang daang ira 'Moosis 'nyuuri a kampu 'puong,
aning Eerong, Ba Tari Baahaa Daana ningpegi'yiruu ni.
17 Ana sanga ka 'teng-gbani daang 'yuo a voli 'Deetang,
a pagi niba ni ang daang 'tuuro Abairam.
18 Ka 'buung daang 'ihi ba 'potuuribo 'puong,
ka a 'buung-jinti 'di a ningbee.

19 Bang daang maali napolii 'Hoo-reb 'puong,
a 'churi 'puohi bung ni bang nyeli buunhu maali ni.
20 Ngaang bang daang leuhi ba girima
ung 'woning naahuu ang oora moo.
21 Bang daang 'yiinhi Naangmini ba Diera yela.
Unang daang tung tungbera 'Iijipiti 'puong ni.
22 Unang daang tung tungkanaama Haam paaluung,
aning yela ang i dabieng Manjieng ni.
23 Bila 'jung u daang yeliyeng ka u na nyuongbang.
U danang iye bila ka 'Moosis, u ning'lugiruu ning
daang ba ahi u 'ningbi-tooring ba kpachagang
a leuhi u 'su-kpiengaa ka u ta kuba.

24 Bang daang jaanhi a 'teng-noo.
Ba daang ba sagi u yeli'bie 'di.
25 Che bang daang ngmuuna yela ba tentihing,
a ba chelihi 'wong Ba Tari Baahaa Daana yeliyaga.
26 Bila 'jung ung daang 'duohi u 'nu ba ingang puobu 'puong,
a na i ka ba 'le a mopiri 'puong.
27 U daang 'duohiye u 'nu a na loo ba buurii ming a paalihi 'puong,
a diba yaari 'teenhing.

28 Bang daang di ba miihi ti mari 'Bee-al 'Piiyor,

a 'di sarikihi bang 'ihi 'ku kpiinhi.
29 Ngaang bang daang 'ihi u 'suuri aning ba tungtunihi.
Ka a 'baleu daang wa ba ingang.
30 'Beng la ka Fiiniyas daang 'ihi ahi a ngmaa saree,
ka a 'baleu daang ngmaa.
31 Ka bila daang 'bing 'kuu a i sun'tuubu
gara jemanihi jaa wagiri jaa.

32 Ba daang 'ihiye u 'suuri ming Meeriba kuonhi 'jie ning.
A 'jung ka tuora daang pogi 'Moosis ba 'jung.
33 'Bojung ba daang dieye taawai Naangmini Sie ingang.
Bila 'jung ka 'Moosis daang yeli 'suuri yeliyaga aning u nuori.

34 Ba daang ba ku nibihi ni Ba Tari Baahaa Daana
ang daang 'kubo nuori ka ba ku ni.
35 Che ba daang diye ba miihi lang a nibihi ingang,
a daanhi ba yeli-irihi.
36 Bang daang maana ba baga,
ka bila daang leu cheba a 'kubo.
37 Bang gba daang di ba 'bi-daba
aning ba 'bi-pogiba 'ihi sarika 'ku sibee.
38 Bang daang 'kiri haache jiing,
'haali ba 'bi-daba aning ba 'bi-pogiba jiing.
Bana bang daang di 'ihi sarika 'ku 'Keenan baga.
Ka a paaluu daang saang aning jiing.
39 Ngaang la bang daang di ba miihi tuma degi ba miihi,
a leu senseniba ba tungtunihi 'puong.
40 Bila 'jung ka Ba Tari Baahaa Daana 'su-kpiengaa
daang dang u niba ingang,
'haali ung ha u minga cheng niba.
41 Ung daang diba ing ningjaani 'nuuhing,
ka niba ang haba leu ba kaariba.
42 Ba domihi ming daang dogihibang.
Bang daang leu 'sigi 'bi ba domihi kpiengu luong.
43 Pahii pahii ung daang mang dieba,

che bang die taawai ba kawani 'puong.
Ung 'sigihibe ba beu 'jung.

44 Anaa jaa u da mang leu kaaye ba dogee
sanga ni ung mang 'wong ba 'kuori.
45 Ung daang leu tiehi u 'layiri ni yela ba 'jung.
Ung daang leu bahi dogihibu ni ung danang dogihiba ni
u ba tari baahaa nungbu ang i kpong 'jung.
46 Ung daang veng ming ka bama nga jaa
ang ngmi nyogiba gaaning ni jo ba nimboo.

47 Dieti 'oo Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini,
a laanhiti 'yining a paalihi 'puong.
Iti bila ka ti 'puohi i 'yo-pegi'yiruu ni barika,
a nyengina i 'pugibung.

48 Pegiri la Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini
a 'yi wagiri ang ba tari baahaa
a gara wagiri ang ba tari baahaa.
Veng ka a niba jaa yeli: Ami.

Ye 'pugiro Ba Tari Baahaa Daana.

'Yienii 107

Naangmini barika 'puohibu u diebu tuma 'jung

1 'Oo ye 'puohi Ba Tari Baahaa Daana barika,
'bojung u yela sumang.
U nungbu ang ba baaha 'bibeng a gara wagiri jaa.
2 Veng ka niba Ba Tari Baahaa Daana ang yeudie yeli bila.
Bana ung yeudie a doma 'nuuhing ni.
3 U daang laanhibang a 'teenhing,
a 'yi sa'muni aning ngmintongkpieri seng,
a laanhiba 'yi sa'mung-goo seng aning sa'mungduri seng.
4 Ba daang yennang mopiri 'puong 'jie nga ba 'yong ang 'be.
Ba daang ba nye 'yi-kpong a na kpiera.

5 Kong aning kon'nyuuri 'puong
ka ba 'suuhi daang 'yie ba ingang.
6 'Beng la bang daang 'kong 'ku Ba Tari Baahaa Daana
ba tuora 'puong.
Ung daang dieba ba ngmiehibuhi 'puong.
7 Ung daang dieniba 'yie a ing somingang,
ka ba tuong gaa 'yi-kpong bang na ti kpiera.
8 'Oo, a'wo niba danang mang 'pugiro Ba Tari Baahaa Daana
u nungbu ang ba baaha 'jung,
aning u tungsiela ung tuna 'kuro ninsaaliba 'biihi 'jung.
9 U mang maaye nie nga ang tari kon'nyuuri 'suhu,
a di bungsuunhi i ka nie nga ang tari kong tigi.
10 Niba 'mine daang 'jingye sagiluu 'puong,
aning 'kuung 'kalinchiu luong,
a 'bi dogihibu aning jorihi 'puong.
11 Bila daang pagibang bang 'tuohi Naangmini yeli'bie
aning taawai 'jung,
a jaanhi Saa'ju Baahaa Daana kawani.
12 Bila 'jung ung daang veng bang tuna tungkpienhi.
Bang daang 'le. Nie daang 'chibe a na sungba.
13 'Beng la bang daang 'kong 'ku Ba Tari Baahaa Daana
ba tuora 'puong.
Ung daang dieba ba ngmiehibuhi 'puong.
14 Ung dieba 'yining sagiluu aning 'kuung 'kalinchiu 'puong,
a ngmaahi ba jorihi ni 'puro 'puro.
15 'Oo a'wo niba danang mang 'pugiro Ba Tari Baahaa Daana
u nungbu ang ba baaha 'jung,
aning u tungsiela ung tuna 'kuro ninsaaliba 'biihi 'jung.
16 'Bojung u daang kauhiye yaawa 'di-nobera,
a ngmaahi 'kuri-garihi.

17 'Mine daang leuye jolihi ba 'begu saangbu 'jung,
a 'di dogee ba yeliba'torihi 'jung.
18 Ba da ba mang buora siimaa jaa buurii.
Bang daang tura tara 'kuung 'di-nobera ni.

'Yieme Gbangu 107

19 'Beng la bang daang 'kong 'ku Ba Tari Baahaa Daana
ba tuora 'puong,
ung dieba ba ngmiehibuhi 'puong.
20 U daang tihiye u yelihung a tiuba,
a dieba ba nyuongbu 'puong.
21 'Oo, a'wo niba danang mang 'pugiro Ba Tari Baahaa Daana
u nungbu ang ba baaha 'jung,
aning u tungsiela ung tuna 'kuro ninsaaliba 'biihi 'jung.
22 Veng ka ba 'ihi barika 'puohibu sarikihi,
a yera u tuma yela aning nyengka.

23 Bama nga ang di 'gbori-bera kpe mangkpong,
a tuna bungkuohi tuma a lonna konbera,
24 banang mang nyira Ba Tari Baahaa Daana tuma,
aning u tungsiela a 'jijulungung.
25 'Bojung u mang 'kuye nuori a 'ihi sesekpiengaa.
Anang mang 'duoho mangkpong kong'ngmie ni.
26 A mang 'do taye sagbama, a mang la leu 'sigi a kuong 'muni.
Ka ba 'suhu faa ba tuora 'jung.
27 Ba mang yo daarang, a jeriha a'wo nie ang 'bugi.
Ba ba mang bang bila ni jaa bang na la i.
28 'Beng la bang mang 'kong 'ku Ba Tari Baahaa Daana
ba tuora 'puong.
Ung 'ihibe ba ngmiehibuhi 'puong.
29 U mang maaye a sesekpiengaa,
ka u kong'ngmie leu i siriti.
30 'Beng la bang mang tari 'pu-peli, ang i siriti ni 'jung.
Ngaang ung mang diba waaning
ba laangfie 'jie ni bang buora ni.
31 'Oo, a'wo niba danang mang 'pugiro Ba Tari Baahaa Daana
u nungbu ang ba baaha 'jung,
aning u tungsiela ung tuna 'kuro ninsaaliba 'biihi 'jung.
32 Veng ka ba 'duohuu a niba langbu 'puong,
a 'pugiruu ningbera 'jingjieng.

33 U mang leuhiye konboori ang i 'jikuongee,
a leuhi kon'bulihi ang leu 'teng-gbang'kuongee.
34 U mang leuhiye 'jie ang tari siimaa ung i 'teng-kpiri,
niba ni ang kpiera 'be ni beulung 'jung.
35 U mang leuhiye 'jikuongee ung leu konngmama,
a leuhi 'teng-gbang'kuongee ung leu kon'bulihi.
36 'Be ung mang veng ka kondaamba kpiera,
ka ba nye me 'yi-kpong a kpiera.
37 U mang ing bang ko yori a maali 'girep yori,
ka a nye ngmang yaga.
38 U mang pegiribang ming bang 'ugi yaga jaa.
U ba mang veng ka ba 'nii leu i fiing.

39 Ka banang wa i fiing a 'sigi a 'tuuro dogihibu,
tuora aning laa'dimii,
40 u mang ingye ningbera 'viing.
U mang veming bang yo yenna mopiri nga 'puong
sori ang 'chibe.
41 Che u mang 'duohiye ningbaaliba, ka ba ning dogee 'bi taa toori.
U mang maaliye ba jagihi ang 'woning pi'sugu.
42 Sun'tuuribo mang nyeng a nyengina,
ka beu jaa pogi u nuori.

43 Nie jaa ang tari yeng, u daana chelihi a yela nga,
a jeri Ba Tari Baahaa Daana nungbu ang ba baaha yela.

'Yienii 108

Naangmini tuongbu u domihi ingang

1 'Yienii la. 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid seng la.

'Oo Naangmini, n 'sikiri nyogiye kpiengaa.
N na 'yieming a 'pugii aning n 'suhu jaa.
2 'Gooji aning 'koni, ye 'yuo.
N na singye 'ji-nyaari.
3 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, n na 'pugiing a nibihi 'puong.

N na 'yiengye 'pugibu 'yieme 'kui a paalihi 'puong.
4 'Bojung i nungbu ang ba baaha iye kpong a 'do gaa sagbama,
ka i yeliminga 'do ti ta savaala.

5 'Oo Naangmini, nye 'duohibu, a 'do gaa sagbama,
ka i girima ming 'do gaa dunee jaa.
6 Diema aning i 'nuduri a 'wong n 'puoho,
ka i ningnunginaa nye i 'chihi.
7 Ngaang ka Naangmini yeli u pegi'yiibu 'puong:
N na nyengiming. N na 'poye 'Sii-kem
a maahi Suukot Lohimbo ni.
8 Giilied iye n 'suobu, ka Manaase i n 'suobu.
'Iifiriam ming iye n 'kuru 'jupiluu.
'Juuda la n 'begu 'kuro.
9 'Moo-ab iye n bungpegi laa.
N na diye n nagitiri foo ka u gari 'Iidom.
N na tuongye Filiisitiya.

10 Ning'buong na tarima wa kpening a 'yi-kpiengaa?
Ning'buong na dienima 'yie gaaning 'Iidom?
11 'Oo Naangmini, ina muo naaning jaanhiti bahi bi?
'Oo Naangmini, i naaning ba la dieraning ti 'sojemuno 'yie?
12 'Kuti sungbu a 'yi tuora 'puong,
'bojung ninsaalaa sungbu iye kpali.
13 A 'tuuro Naangmini ingang ti na nyiye tuongbu,
'bojung unang na neu ti domihi 'bing 'tengeng.

'Yienii 109

'Puoho ka Naangmini 'di saree domihi ingang

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera.
'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid seng la.

Ta tang i nuori,
'oo Naangmini mang mang 'pugiro.
2 'Bojung ningbeu aning benna noe 'yuo ingmang.

Ba diye 'girii jinti yeli yela a saangma.
3 Ba ngmaamang wa 'gili aning haabu yeliyaga,
a jaunima ka anan'so 'chibe.
4 N nungbang, che bang leu saanima.
Che n diye n minga 'ku 'puohibu.
5 Ngaang bang di beu yeu n sung ni sani,
a di haabu yeu n nungbu ni.

6 Di ningbeu 'bing u 'jung,
a veng ka Sitaani ahi u 'nuduring.
7 Ka banang wa ngmaa u saree, veng ka u 'le.
Veng ka u Ngmini 'puoho leu beu.
8 Veng ka u 'beri i fiing,
a veng ka ningjaala di u ningberii.
9 Veng ka u 'biihi kong ba ba,
ka u poga leu dunggali.
10 Veng ka u 'biihi mang yo yuora a suha.
Veng ka ba bo ba siimaa ba 'de-saamang.
11 Veng ka sandaana faahi u bungtaruu jaa.
Veng ka saamba diehi u tuma tona.
12 Ta veng ka nie jaa iu hina.
Ta veng ka nie 'bibe a na jo u 'bi-kpiibihi nimboo.
13 Veng ka u buurii ngmaa kpeleng kpeleng.
Veng ka ba 'yuori bori jemani ang waana 'puong.

14 Veng ka u ba'mine yeliba'torihi yela tiehibu 'bi
Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.
Ta veng ka u ma yelibee 'du bahi.
15 Veng ka ba yelibee mang 'bi Ba Tari Baahaa Daana
'ningbi-tooring a gara,
ka u ti ngmaa ba yela tiehibu 'yi duneeng.
16 'Bojung u daang ba tiehi ka u i hina.
Che ung daang dogihi nandaamba,
a dogihi niba ang 'bi hiengbu 'puong,
aning niba 'sikiri ang danna yaga jaa ka u nye kuba.

17 Ung nung ka u duhi beu ni, veng ka bila wa u seng.
U inga ang ba nyagiha ka u duhi sung ni,
veng ka duhisung niu 'bi taa toori.
18 Ung di duhibeu yeri a'wo u tama ni,
veng ka bila kpe u inggbani a'wo kuong,
a kpe u kaba a'wo kpaang.
19 Veng ka u 'bi u ingang a'wo tama a paguu,
a'wo 'kiriso ung di 'le u minga a gara wagiri jaa.
20 Veng ka bila i Ba Tari Baahaa Daana sanyeu
a 'ku n saaniba aning banani ang di beu yeliyaga 'tuohimo.

21 Che ina, 'oo Naangmini ang i Daana,
i sung 'kumo i 'yuori 'jung.
Diema i ba tari baahaa nungbu ang suma 'jung.
22 'Bojung n iye nandaana a hiena,
ka bungkanga 'chugi n 'sikiring.
23 N baahang a'wo 'ji-maarii 'kalinchiu ang mang baahi bila ni.
Ba vihingmang loo a'wo 'soorii.
24 N 'dunkubo baliyeng a 'tuuro no'leng,
ka n inggbani kogi a i ngmiini.
25 N leuye nyaaba bung a 'kubo.
Ka banang wa 'liinhime, ba mang 'pingye ba 'juri.

26 Sungma 'oo Ba Tari Baahaa Daana n Naangmini.
'Oo diema a 'tuuro i nungbu ang ba baaha ingang.
27 Diema ka ba nye bang ka i 'nu la,
ka ina, Ba Tari Baahaa Daanang tung bila.
28 Veng ka ba duha beu, che ina duha sung.
Ka banang wa 'ihi, veng ka ba 'di 'vii.
Che veng ka i tungtuna nyengina.
29 Veng ka n saaniba 'pili nyaaba tama.
Veng ka ba pagi ba miihi aning ba 'vii a'wo kparikpong.

30 N na 'pugiye Ba Tari Baahaa Daana yaga aning n nuori.
Mm, n na 'puguung a jemaa 'puong.

31 'Bojung u na ahiye nandaana 'nuduring
ka u dieguu a 'yi bama ang saanuu seng.

'Yienii 110
Mesaiya naalung 'duoho

1 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid seng la.

Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kuye n Daana:
'Jing n 'nuduring a gara sanga
mang na ti veng ka i domihi i i gberi 'kogo.
2 Ba Tari Baahaa Daana na ing ka i naalung dangkpali
'yi Zaiyong 'puong.
'Di naalung i domihi 'puong.
3 I niba na iye ba miihi 'siri i kpiengu 'beu ning.
Ba na iye bila pegi'yiibu vielung 'puong a 'yi 'ji-nyaaring.
I tariye i 'bi-polihung mielung.
4 Ba Tari Baahaa Daana poyeng
a kung la leu 'puori:
I iye Ngming'puohi 'yi-diera a gara wagiri jaa
a 'tuuro Melikiizedek 'woree ni.

5 Daana 'biye i 'nuduring.
U na 'purihiye na'mine u 'su-kpiengaa daari.
6 U na ngmaaye saree a paalihi 'puong.
U na paaliye a 'jiihi ning 'kuunhi.
U na kuye paalihi jemaa 'ju-daamba.
7 U na 'nyuye a konbo'bile ang 'bi a sori nuoring ni kuong.
Bila 'jung u na 'duohiye u 'ju.

'Yienii 111
Naangmini 'pugibu u limaniye
aning u saree ang 'tori 'jung

1 Ye 'pugi Ba Tari Baahaa Daana.

N na mang 'pugiye Ba Tari Baahaa Daana

aning n 'sikiri jaa.
N na mang 'puguung a ning'torihi nuori'yeni langbu 'jieng
aning a niba lang taa 'jingjieng.

2 Ba Tari Baahaa Daana tuma iye kpong,
ka bama nga jaa ang nyennaa daanhaa.
3 U tuma tariye nanihung, a tari girima.
Ka u sun'tuubu 'bibe a gara wagiri jaa.
4 U iyeng bang tiehi u tungsiela yela.
Ba Tari Baahaa Daana tariye bunye, a paali aning hinihung.
5 U mang diye siimaa 'ku banani ang joruu.
U mang tiehiye u 'layiri yela wagiri jaa.
6 U 'wuliye u niba u tuma kpiengu,
a 'tuuro ung 'kubo a paalihi cheng.
7 U 'nu tuma iye yeliminga aning yela ang 'tori.
U 'wulibuhi jaa iye delibu.
8 A ahiye kpiengaa a gara wagiri ang ba tari baahaa.
A tungyeng yeliminga aning 'toribu 'puong.
9 U yeudieye u niba.
U 'bingye u 'layiri a gara wagiri jaa.
U 'yuori pegi'yiyeng a i nomaa 'gaali.

10 Ba Tari Baahaa Daana joo la yeng 'munpiilee.
Banani jaa ang 'tuuro u no'kurihi tariye 'ningbiyuo ang suma.
U 'soye 'pugibu a gara wagiri jaa.

'Yienii 112
Sun'tuuro pegiri

1 Ye 'pugi Ba Tari Baahaa Daana.

Nye nie ang jora Ba Tari Baahaa Daana
ang 'wong noo sing bila.
Unang tari 'ningbi-peli yaga jaa u no'kurihing ni.

2 U buurii na iye ningtiinha duneeng.

Ning'torihi jemani na nyiye pegiri.
3 Bundaambuunhu aning bundaalung na 'biye u 'deung,
ka u sun'tuubu 'bibe a gara wagiri jaa.
4 Chaanii mang wa chaangye sagiluung a 'ku ning'toruu.
U tariye bunye, a paali aning nimboo, a i sun'tuuro.
5 Ningsung mang 'wuniye bunye, a di u buunhu penna niba.
U na mang kaaye u tuma aning 'ningbiyuo.
6 Pielaang, u daang kung 'jigihi jaa.
Sun'tuuro na 'biye Naangmini tiehang a gara wagiri jaa.
7 U kung jora 'duoho ang i beu.
U 'sikiri ahiyeng, ung deli Ba Tari Baahaa Daana.
8 U 'sikiri ahiye kpiengaa. U kung jo dabieng
a gara wagiri ung na nye u buobu u domihi ingang.

9 U toriyeng ang gaa 'jie jaa. U 'kuye ningbaaliba.
U sun'tuubu ahiyeng a gara wagiri jaa.
U iilii na 'dong aning nanihung.
10 Ningbeu na nyiye bila, ka u 'suuri 'ihi.
U na dungye u nyina, a nyeli gaa.
Ningbeu yelibuoruu na weng.

'Yienii 113

Naangmini nanihung aning u minga 'sigihibu

1 Ye 'pugi Ba Tari Baahaa Daana.

Ye 'pugi, 'oo yena Ba Tari Baahaa Daana tungtuniba,
ye 'pugi Ba Tari Baahaa Daana 'yuori.
2 Ba Tari Baahaa Daana 'yuori nye pegiri
a 'yi ngaang a gara wagiri jaa.
3 A 'yi ngminaa 'puhibu a gara u kpiebu,
Ba Tari Baahaa Daana 'yuori sigiye 'pugibu.

4 Ba Tari Baahaa Daana 'do gaaye paalihi jaa,
ka u girima 'do gaa sagbama.
5 Ning'buong 'woning Ba Tari Baahaa Daana

ti Naangmini nga ang 'jing na'kogong saa'jung?
6 Unang mang 'sigihi u minga ka u bang nye buunhu
ang 'bi sagbaning aning 'teng-gbaning.

7 U mang diye ningbaaliba 'yining taning a 'duohibo,
a di nie ang hiena 'yi tam'puori 'jung a 'duohuu.
8 U mang iye bila ka u nye diu 'bing ningbera 'puong,
a 'bimuu u niba ningbera 'puong.
9 U mang veming ka pogi-oo tari 'deu,
a tari 'pu-peli a'wo 'biihi ma.

Ye 'pugi Ba Tari Baahaa Daana.

'Yienii 114

Naangmini kpiengu Iisiriel diebung

1 Sanga ni Iisiriel ang daang wa 'yi 'Iijipiting ni,
sanga ni Jeekob 'deu ang 'yi niba ang yera kokojaala 'puong,

2 'Juuda daang leuye u 'ji-pegi'yiruu,
ka Iisiriel i u naangkpiengu.

3 A mangkpong daang nyiye bila a jo.
Jooridang daang leu gaaye 'puori.
4 A tangbera daang egihang a'wo pidee.
Ka a tang'bilii egiha a'wo pi'bilii.
5 'Bong irii ing jo, ina mangkpong?
'Oo Jooridang, 'bong irii ing leu 'puori?
6 Yena tangbera, 'bong iriye yeng egiha a'wo pidee?
Yena tang'bilii ming,
'bong iriye yeng egiha a'wo pi'bilii?

7 'Oo 'teng-gbani, 'miine Daana 'ningbi-tooring.
'Miine Jeekob Naangmini ni 'ningbi-tooring.
8 Unang leuhi 'pie ung i konngmani,
a leuhi 'pi-kpiengaa ung i kon'bulee ni.

'Yienii 115

Bagiri ang i kpali aning Naangmini ang i delibu

1 Ti naani bang na 'ku, 'oo Ba Tari Baahaa Daana,
ti naani bang na 'ku girima.
I 'yuori bang na 'ku girima,
i nungbu ang ba tari baahaa, aning i yeliminga 'jung.
2 Wala 'jung ka a paalihi na yeli:
'Yening ka ba Naangmini 'be pampana?

3 Che ti Naangmini 'biye sagbaning.
U mang iye yeli jaa ung buora.
4 Ba baga iye wari aning salima,
a i ninsaaliba 'nuuhi tuma.
5 A tariye noe, che a kung bang yeli yela.
'Ningbie ang tari, che a kung bang nye.
6 'Tobo ang tari, che a ba 'wono.
Nyiihi ang tari, che a ba 'wono 'nyuu.
7 A tariye 'nuuhi che a kung tuong nyogi.
Gbee ang tari che a kung bang 'cheng.
A kung bang di a kokori ming yeli yela ka a 'yi fiing jaa.
8 Banani ang maalaa ni na 'wonaang.
Bila la nie jaa ang delaa.

9 'Oo Iisiriel, ye deli Ba Tari Baahaa Daana.
Una la ba sungina aning ba 'kuri-bunglegiraa.
10 'Oo Eerong 'deu, ye deli Ba Tari Baahaa Daana.
Una la ba sungina aning ba 'kuri-bunglegiraa.
11 Yena niba ang jora Ba Tari Baahaa Daana,
ye deli Ba Tari Baahaa Daana.
Una la ba sungina aning ba 'kuri-bunglegiraa.
12 Ba Tari Baahaa Daana baga mang 'biye ti 'jieng.
U na pegiting.
U na pegiye Iisiriel 'deu.
U na pegiye Eerong 'deu.
13 U na pegiye banani ang jora Ba Tari Baahaa Daana.

U na pegiye 'bibilii aning ningbera jaa.

14 Ba Tari Baahaa Daana na veng ka ye 'ugi a maaling 'ugi,
yena aning ye 'biihi.
15 Ba Tari Baahaa Daana nga ang naang sagbani
aning 'teng-gbani na pegiye.

16 A sagbani, a sagbama nga iye Ba Tari Baahaa Daana 'suobu.
Che u diye 'teng-gbani 'ku ninsaaliba 'biihi.
17 Kpiinhi ba 'pugiro Ba Tari Baahaa Daana,
bii banani jaa ang 'sigire gara a i siriti ni.
18 Che tinuu yeng na pegiye Ba Tari Baahaa Daana
a 'yi ngaang a gara wagiri jaa.

'Pugi Ba Tari Baahaa Daana.

'Yienii 116
'Kuung ingang diebu barika 'puohibu

1 N nungye Ba Tari Baahaa Daana,
'bojung u 'wongye n kokori aning n suhibu.
2 Ung begi u 'tuorii 'kumo ni,
a 'jung n na buomuung wagiri jaa mang tari 'nyivori.
3 'Kuung 'ngmie ngmaa 'gilimeng.
Ka 'Siol dabieng 'gaalii nyogima tari.
N nyiye tuora aning nimiha.
4 'Beng la mang buong Ba Tari Baahaa Daana 'yuori:
'Oo Ba Tari Baahaa Daana, n suhiing, ima 'chihi.

5 Ba Tari Baahaa Daana tariye bunye, a i sun'tuuro.
Mm, ti Naangmini tariye hinihung.
6 Ba Tari Baahaa Daanang kaara babangina 'jieng.
Ba daang 'sigihimeng, che ung diema.
7 Leu gaa i peenhibu, 'oo n 'suhu,
'bojung Ba Tari Baahaa Daana iing sung yaga jaa.

8 'Bojung i diemang a 'yi 'kuuming,
a die n 'ningbie a 'yi ningtoming.
I dieye n gbee ming a 'yi 'leeng.
9 N na 'cheneng Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring
'nyivoe 'deme paaluung.
10 N daang sagiyeng 'di, bila 'jung mang yeli:
N 'biye dogihibu ang i kpong 'puong.
11 Mang yeli aning notuluu:
Ninsaaliba jaa iye 'giri-ngmaariba.

12 'Bo yeli mang na i 'ku Ba Tari Baahaa Daana
u tonihi jaa ang waana n seng 'jung?
13 N na diye 'chihi 'bonsuo ni tie saa'jung
a buong Ba Tari Baahaa Daana 'yuori.
14 N na paaliye n noe pampana a 'ku Ba Tari Baahaa Daana
u niba jaa 'ningbi-tooring.

15 Ba Tari Baahaa Daana ningpegi'yiribe 'kuung
iye yelikpong u 'ningbiring.

16 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, siringminga n iye i tungtuna.
N iye i tungtuna, a i i tungtungpoga 'bi-dau.
I 'lorihiye buunhu ang 'leme.
17 N na 'kuing barika 'puohibu sarika,
a buong Ba Tari Baahaa Daana 'yuori.
18 N na paaliye n noe pampana a 'ku Ba Tari Baahaa Daana
u niba jaa 'ningbi-tooring.
19 N na iye bila Ba Tari Baahaa Daana 'deu jaga 'puong,
a i bila i gaalinggang, 'oo Jeruuselem.
Ye 'pugi Ba Tari Baahaa Daana.

'Yienii 117

Niba jaa 'pugi Ba Tari Baahaa Daana

1 'Oo, ye 'pugi Ba Tari Baahaa Daana, yena paalihi jaa.
Ye 'yieng 'puguu, yena nibihi jaa.

2 'Bojung u ba tari baahaa nungbu iye kpong yaga ti ingang.
Ba Tari Baahaa Daana yeliminga 'bibeng a gara wagiri jaa.

Ye 'pugi Ba Tari Baahaa Daana.

'Yienii 118

Naangmini 'pugibu u hina ang ba tari baahaa 'jung

1 'Oo ye 'puohi Ba Tari Baahaa Daana barika,
'bojung u yela sumang.
U nungbu ang ba baaha 'bibeng a gara wagiri jaa.

2 Veng ka Iisiriel yeli pampana:
U nungbu ang ba baaha 'bibeng a gara wagiri jaa.
3 Veng ka Eerong 'deu yeli pampana:
U nungbu ang ba baaha 'bibeng a gara wagiri jaa.
4 Veng ka niba ang jora Ba Tari Baahaa Daana yeli pampana:
U nungbu ang ba baaha 'bibeng a gara wagiri jaa.

5 N buongye Ba Tari Baahaa Daana n ngmiehibu 'puong.
Ka Ba Tari Baahaa Daana die n 'puoho,
a dima 'bing 'ji-yelingung.
6 Ba Tari Baahaa Daana ahiye n 'puoring. N kung jo dabieng.
'Bo ka ninsaalaa na tuong ima?
7 Ba Tari Baahaa Daana ahiye n 'puoring
a i n sunna.
Bila 'jung n na nyiye n buobu banani ang hama ingang.
8 A seuyeng ka nie bo 'lilijie Ba Tari Baahaa Daana ingang,
a gaa ka u deli ninsaalaa.
9 A seuyeng ka nie bo 'lilijie Ba Tari Baahaa Daana ingang,
a gaa ka u deli ningbera.

10 Paalihi jaa 'gilimeng wa 'tuohi,
che Ba Tari Baahaa Daana 'yuoring n na saangbang bahi.
11 Ba 'gilimeng wa 'tuohi. Mm, ba 'gilimeng wa 'tuohi.
Che Ba Tari Baahaa Daana 'yuoring n na saangbang bahi.

12 Ba 'gilimeng wa 'tuohi a'wo si'bie.
Ba 'kpiyeng a'wo guohi 'buung.
Ba Tari Baahaa Daana 'yuoring n na saangbang.
13 I daamang aning kpangkpangkpiengu ka n 'le,
che ka Ba Tari Baahaa Daana sungma.
14 Ba Tari Baahaa Daana la n kpiengu aning n 'yienii.
U leuye n 'chihilung.

15 Nyengka kokori aning 'chihi 'biye sun'tuuribo 'dering.
Ba Tari Baahaa Daana 'nuduri mang tungye tungkpienhi.
16 Ba Tari Baahaa Daana 'nuduri 'duohiyeng.
Ba Tari Baahaa Daana 'nuduri nyiye tuongbu.
17 N kung 'kpi. N na tariye 'nyivori
a yeli Ba Tari Baahaa Daana tuma yela.
18 Ba Tari Baahaa Daana deenhimang yaga jaa,
che u ba bahima 'kuung 'nuuhing.

19 'Yuo sun'tuubu 'di-nobera 'kumo.
N na 'tu-ang kpe a 'pugi Ba Tari Baahaa Daana.
20 Ba Tari Baahaa Daana 'di-nokpong la ni.
Una ka sun'tuuribo na 'tu kpe.
21 N na 'pugiing, 'bojung i dieye n 'puoho,
a leu n 'chihilung.

22 'Kuurii ni a 'de-mieriba ang jaanhi ni,
Unang leu a 'demungkuurii.
23 Ba Tari Baahaa Daana tuma la bila,
ka bila i nomaa ti 'ningbiring.
24 A 'beu nga ka Ba Tari Baahaa Daana maali.
Ti na nyengiming a tari 'pu-peli u 'puong.

25 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, n suhii, 'ku 'chihilung.
'Oo Ba Tari Baahaa Daana, n suhii,
veng ka ti maa'koo maali pampana.
26 Unani ang waana Ba Tari Baahaa Daana 'yuoring

nyiye pegiri.
Ti pegiing a 'yi Ba Tari Baahaa Daana 'deung.
27 Ba Tari Baahaa Daana la Naangmini. U 'kuting chaanii.
'Le a sarika 'dungo aning 'ngmie
mari a sarika 'ihijie iilang.
28 Ina la n Naangmini, n na 'pugiing.
Ina la n Naangmini, n na 'duohiing.

29 'Oo, ye 'puohi Ba Tari Baahaa Daana barika,
'bojung u yela sumang.
'Bojung u nungbu ang ba baaha 'bibeng a gara wagiri jaa.

'Yienii 119

Ba Tari Baahaa Daana yelihung fasani ngmiibu

1 Nye niba ang ba degi a soring ang nye pegiri sing bila.
Banang 'chene Ba Tari Baahaa Daana 'begu 'puong ni.
2 Nye bama nga ang 'tuuro u 'sierihi,
a buoruu aning ba 'sikie jaa ang nye pegiri sing bila.
3 Ba ba mang i yelibeu jaa ming.
Ba mang 'cheniye u soeng.
4 I 'kuting nuori
ka ti 'tuuro i 'wulibuhi 'ningbi-jieng.
5 'Oo, a'wo n yelitarihi danang ahi
a 'tuuro i yeli'tuurihi.
6 A sanga ka 'vii kung la 'dime
ka maang wa nana i no'kurihi.
7 N na 'pugiing aning 'sikiri ang 'tori
sanga ni mang na wa daanhi i saree 'diibuhi
ang 'tu sori.
8 N na 'tuye i yeli'tuurihi.
Ta jaanhima bahi kpeleng kpeleng.

9 Wala ka 'bi-polii na i maali u sori?
U na iye bila a 'tuuro i yelihung 'tuubung.
10 N boing aning n 'sikiri jaa.

'Oo ta veng ka n leu 'yi i no'kurihing.
11 N sogiliye i yelihung n 'sikiring,
ka n ta wa tung beu i ingang.
12 Nye pegiri, 'oo Ba Tari Baahaa Daana.
'Wulimo i yeli'tuurihi.
13 N nuori mang di yeli
i nuori 'wulibu soe jaa yela.
14 N nyengingyeng i 'sierihi so'bieng
a'wo mang nyenging bundaalung jaa 'puong bila ni.
15 N na ngmiye i 'wulibuhi fasani.
N na mang jeriye i soe yela.
16 N na tariye 'ningbi-peli i yeli'tuurihi ingang.
N kung 'yiinhi i yelihung.

17 I i tungtuna sung yaga jaa
ka n nye tari 'nyivori a 'tuuro i yelihung.
18 'Yuohi n 'ningbie
ka n nye yelisiela i 'begu ni 'puong.
19 N iye foomaraa 'teng-gbaning.
Ta sogilima i no'kurihi.
20 N 'suhu mang hienang aning bila ni ung buora
i 'wulibu soe wagiri jaang.
21 I 'miing ingye jigihiba, banang 'bi duhibeu 'puong ni.
Banang mang bora i no'kurihi ingang ni.
22 Di nyaaba aning 'vii 'yi n seng,
'bojung n 'tuye i 'sierihi.
23 Ningbera ming 'jingyeng a yera yela a chiihima.
Che i tungtuna mang ngmiriye i yeli'tuurihi fasani.
24 I 'sierihi ming la n 'ningbi-peli
aning n kawani-iriba.

25 N 'suhu mariye 'tengeng.
Nyagihi n inga a 'tuuro i yelihung ingang.
26 N toonhiye n yelitarihi, ing die n 'puoho.
'Wulimo i yeli'tuurihi.

'Yieme Gbangu 119

27 Veng ka n bang i 'wulibuhi soe.
Bila mang na ngmira fasani i tungsiela yela.
28 N 'suhu tariye ingchuori yaga jaa n nimiha 'jung.
Ingma kpiengu a 'tuuro bila ni i yelihung ang yeli.
29 'Ihi 'girii ngmaabu sori 'yi n seng,
a 'kumo i 'begu ning bunye.
30 N 'lugiye yeliminga sori.
N diye i yeli'binnihi 'bing n 'ningbi-tooring.
31 N 'kori mariye i 'sierihi.
'Oo Ba Tari Baahaa Daana, ta ingma 'viing.
32 N na jo 'tuye i no'kurihi sori,
'bojung i na ing ka n 'sikiri i yelingu.

33 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, 'wulimo i yeli'tuurihi sori.
N na 'tuung a gara a baahaa.
34 'Kumo 'ningbiyuo, n na 'tuye i 'begu.
Siringminga n na 'tuung aning n 'sikiri jaa.
35 Ima ka n 'chene i no'kurihi so'biring,
'bojung u ingang ka n 'ningbi-peli 'be.
36 Leuhi n 'sikiri ing i 'sierihi ingang,
a leuhima 'yi 'niiri iibung.
37 Leuhi n 'ningbie a 'yi yelikpakpalee kaabung,
a nyagihi n inga i soring.
38 Paali i yelihung 'ku i tungtuna,
ka u nye jorii.
39 Leuhi n nyaaba ni mang jora ni bahi,
'bojung i 'wulibu soe sumang.
40 Nye, n nyenniye i 'wulibuhi yaga jaa.
Nyagihi n inga i sun'tuubu 'puong.

41 Veng ka i nungbu ang ba baaha wa n seng,
'oo Ba Tari Baahaa Daana.
I 'chihilung ni la bila,
a 'tuuro i yelihung ingang.
42 Bilang mang na tari yeli a na dieyeli 'ku niba ang tuna n 'lolo.

'Bojung n deliye i yelihung.
43 Ta 'ihi yeliminga yelihung 'yining n nuoring kpeleng kpeleng.
'Bojung n mang tariye tamaa i yeli'binnihi ingang.
44 Bila mang na 'tuuro i 'begu wagiri la wagiri
a gara wagiri ang ba tari baahaa.
45 N na 'chengye minga 'suobu 'puong,
'bojung n buoree i 'wulibuhi.
46 N na yeliye i 'sierihi ming yela na'mine 'ningbi-tooring.
N kung jo 'vii.
47 N na tariye 'ningbi-peli i no'kurihi ingang,
ana mang nung ni.
48 N na lagiye n 'nuuhi ming 'ku i no'kurihi,
ana mang nung ni.
N na ngmiye i yeli'tuurihi fasani.

49 Tiehi a yelihung ni ing 'ku i tungtuna ni.
A ingang la ing veng mang tari tamaa ni.
50 N 'suhu-maari la bila n tuora 'puong.
'Bojung i yelihung 'kumong 'nyivori.
51 Jigihiba chemang la yaga jaa.
Anaa jaa, che n ba leu 'yi i 'begung.
52 'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
n tiehiye i san'kongkori 'wulibu soe yela
a 'ku n minga 'suhu-maahuu.
53 'Suuri kpemang
ningbee ang jaanhi i 'begu 'jung.
54 I yeli'tuurihi mang iye n 'yieme
'deu ning mang i foomaraa ni 'puong.
55 'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
n mang tiehiye i 'yuori 'ji-suorii,
a mang 'tuuro i 'begu.
56 Bila leuye n 'suobu,
'bojung n 'tuye i 'wulibuhi.

57 Ina la n tuori, 'oo Ba Tari Baahaa Daana.

'Yieme Gbangu 119

N yeliyeng ka n na 'tuye i yeli'bie.
58 N boye i nungbu aning n 'sikiri jaa.
Tari hina n ingang a'wo i yelihung ang yeli bila ni.
59 N ngmiye n yelitarihi fasama,
a leuhi n gbee ing i 'sierihing.
60 N 'loringyeng.
N ba nagihi ka n 'tu i no'kurihi.
61 Ningbee 'ngmie 'lemeng,
che n ba 'yiinhi i 'begu.
62 N na 'ihiye 'tengkori,
a 'puohii barika i sun'tuubu saree 'diibuhi 'jung.
63 N iye banani jaa ang jorii
aning banani ang 'tuuro i 'wulibuhi 'tuurung-to.
64 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, dunee paaliyeng aning i nungbu
ang ba baaha.
'Wulimo i yeli'tuurihi.

65 'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
i iye i tungtuna sung a 'tuuro i yelihung.
66 'Wulimo saree 'di-sung, a 'wulimo bangbu ming.
'Bojung n sagiye i no'kurihi.
67 Seni che ing dogihima, n daang boriyeng.
Che pampana n 'tuye i yelihung.
68 I yela sumang, ing mang tuna sung.
'Wulimo i yeli'tuurihi.
69 Jigihiba ngmaye 'girii 'tuomo.
Che n na 'tuye i 'wulibuhi aning n 'sikiri jaa.
70 Ba 'sikiri nuoyeng aning kpaang.
Che maang yeng 'ningbi-peli 'biye i 'begu ingang.
71 A iye sung 'kumo aning mang nye dogihibu,
ka n nye daanhi i yeli'tuurihi.
72 I nuori 'begu iye nanii 'kumo
a gaa salima 'tuhi jemaa aning wari 'tuhi jemaa.

73 I 'nuuhing naangma a maalima.

'Kumo 'ningbiyuo ka n nye daanhi i no'kurihi.
74 Banani ang jorii na tariye 'pu-peli sanga ni bang na wa nyima,
'bojung n tamaa 'biye i yelihung ingang.
75 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, n bangyeng
ka i saree 'diibuhi 'toriyeng.
I limangpaalii ming 'puong ing dogihima.
76 N suhiing, veng ka i nungbu ang ba baaha,
'kumo 'suhu-maahuu a 'tuuro i yelihung ing 'ku i tungtuna.
77 Veng ka i hina ang i boin wa n seng, ka n nye tari 'nyivori.
'Bojung i 'begu la n 'ningbi-peli.
78 Veng ka a jigihiba 'di 'vii.
'Bojung ba tungmang beu 'girii soring.
Che maang na ngmiye i 'wulibuhi fasani.
79 Veng ka banani ang jorii leu wa n seng.
Banani ang bang i 'sierihi ni la bila.
80 Veng ka n 'sikiri i 'fori a'wo i yeli'tuurihi yela,
ka n ta 'di 'vii.

81 N 'suhu hienang a ti 'yiere i 'chihilung yela,
che n tamaa 'biye i yelihung ingang.
82 N 'ningbie baliyeng yaga i yelihung buobu 'jung.
Mang yeli: 'Dabuo ing na maa n 'suhu?
83 N 'woniye waing wuo ang 'bi nyuohi 'puong.
Che n ba 'yiinhi i yeli'tuurihi.
84 I tungtuna 'beri muo iye awala?
'Dabuo ing na 'di banani ang dogihima ni saree?
85 Jigihiba 'tugiye bogiri n yela,
ka bila ba 'tu i 'begu.
86 I no'kurihi jaa iye limaniye.
Ba dogihimang ka anan'so 'chibe. Sungma.
87 A kpeling fiing bang danang baahi n yela duneeng.
Che n ba jaanhi i 'wulibuhi.
88 Nyagihi n inga a 'tuuro i nungbu ang ba baaha,
ka n nye 'tu i nuori 'sieree.

'Yieme Gbangu 119

89 'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
i yelihung 'bingye 'gbing 'gbing arijenang
a gara wagiri jaa.
90 I limanpaalii 'bibeng a tara jemanihi jaa.
Inang 'bing 'teng-gbani ung nang ahi.
91 A nang 'biye 'be 'jine a 'tuuro i yeli'binnihi,
'bojung buunhu jaa iye i tungtuniba.
92 Ka i 'begung da ba i n 'ningbi-peli,
n danang weng n dogee 'puong.
93 N daang kung 'yiinhi i 'wulibuhi jaa.
'Bojung a 'tuuro a ingang ing 'kumo 'nyivori.
94 N iye i 'suobu. Ima 'chihi.
'Bojung n boye i 'wulibuhi.
95 Ningbee chelihiyeng ka ba nyuongma,
che maang na mang ngmiye fasani i 'sierihi yela.
96 N nyiye paalibu jaa ta'jie,
che i no'kurihi ba tari baahaa 'jie.

97 'Oo nye mang nung i 'begu sing bila.
Una mang di ngmira fasani 'beeguu gara 'ji-maarii.
98 A 'tuuro i no'kurihing i iyeng mang tari yeng gaa n domihi.
'Bojung a mang 'biye n seng wagiri jaa.
99 N tariye 'ningbiyuo a gaa n karima'mine jaa.
'Bojung i 'sierihi mang mang di ngmira fasani.
100 N 'ningbiri 'yuoyeng a gaa ning'kori,
'bojung n 'tuuriye i 'wulibuhi.
101 N legiye n gbee a 'yi beu sori jaang
ka n nye 'tu i yelihung.
102 N ba leu 'yi i 'wulibu soeng,
'bojung ina mingang 'wulimo.
103 Nye i yeli'bie ang numa n nuoring sing bila.
A numang gaa siu n nuoring.
104 N mang nyiye 'ningbiyuo a 'tuuro i 'wulibuhing.
Bila 'jung n haye 'girii sori jaa.

105 I yelihung iye fintina a 'ku n gbee,
a i chaanii a 'ku n sori.
106 N poyeng, n na paaluung ming,
ka n na 'tuye i sun'tuubu saree ngmaabuhi.
107 N nyiye dogihibu yaga jaa.
'Oo Ba Tari Baahaa Daana, nyagihi n inga
a 'tuuro i yelihung ingang.
108 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, n suhii,
die n nuori sarikihi mang 'kui n buobu 'puong,
a 'wulimo i 'wulibu soe.
109 N 'nyivori mang 'biye n 'nung wagiri jaang.
Che n ba 'yiinhe i 'begu.
110 Ningbee beriye cheba ka ba nyogima.
Che n ba bori i 'wulibuhi ingang.
111 I 'sierihi mang di a'wo cheng a gara wagiri jaa.
'Bojung a iye n 'sikiri nyengka.
112 N leuhiye n 'sikiri ing i yeli'tuurihi 'tuubung wagiri jaang,
'haali a gara a baahaa.

113 N haye niba ang ba nyogi yeli'yeni,
che n nungye i 'begu.
114 Ina la n sogili'jie aning n 'kuri-bunglegiraa.
N tamaa 'biye i yelihung ingang.
115 Ye tagi 'yi n seng, yena tungbetuniba.
'Bojung n na 'tuye n Naangmini no'kurihi.
116 Nyogima tari a 'tuuro i yelihung ingang ka n nye i 'vori.
Ta veng ka n 'di 'vii n tamaa yela.
117 Nyogima tari ka n nye i 'chihi.
N nang na chelihiye i yeli'tuurihi.
118 I mang jaanhiye bama nga jaa ang bori
a 'yi i yeli'tuurihi 'puong.
'Bojung ba belingbu na iye jaala.
119 I diye ningbee jaa ang 'bi duneeng loo a'wo 'kuribini.
Bila 'jung n nungye i 'sierihi.
120 N inggbani 'miineng i joo 'jung.

'Yieme Gbangu 119

N joraye dabieng i saree ngmaabuhi yela.

121 N iye yela ang 'tu sori aning sun'tuubu.
Ta bahima niba ang dogihima 'nuuhing.
122 I nie ang ahi 'ku i tungtuna sung yela.
Ta veng ka nie ang jigiha dogihima.
123 N 'ninge baliyeng ang buora i 'chihilung
aning i sun'tuubu yelihung 'jung.
124 I 'ku i tungtuna a 'tuuro i nungbu ang ba baaha,
a 'wulimo i yeli'tuurihi.
125 N iye i tungtuna.
'Kumo 'ningbiyuo ka n tuong bang i 'sierihi.
126 Wagiri tayeng 'oo Ba Tari Baahaa Daana,
a wagiri tayeng ka i i yeli kanga.
'Bojung ba kaaye i 'begu jaala.
127 Bila 'jung n nungye i no'kurihi a gaa salima.
Mm, n numaang gaa salima ang pegi'yi yaga jaa.
128 I 'wulibuhi jaa sumang a'wo bung jaa yela.
N haye 'girii sori jaa.

129 I 'sierihi iye siela.
Bila 'jung ka n 'suhu 'tuu-raa.
130 I yelihung kpiebu 'kuriye chaanii.
U waananiye 'ningbiyuo a 'kuro babangina.
131 N 'yuoye n nuori a hegira,
'bojung n nyelingye i no'kurihi 'ningbi-jieng.
132 Leu kaama a tari hina n ingang,
a'wo bila ni ing mang ira 'kuro banani
ang nung i 'yuori.
133 Leuhi n gbee 'tu i yelihung.
Ta veng ka yelibeu jaa tari kpiengu n ingang.
134 Diema a 'yi ninsaalaa dogihibu 'puong,
ka n nye 'tuuro i 'wulibuhi.
135 Veng ka i 'ningbisogo chaang i tungtuna ingang,
a 'wulimo i yeli'tuurihi.

136 Konboori kuong 'puoro 'sigiriye n 'ningbieng,
'bojung niba ba 'tuuro i 'begu.

137 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, i iye sun'tuuro,
ka i saree 'diibuhi 'tori.
138 I 'sierihi ing 'bing sumang,
a i limaniye yaga jaa.
139 N injegi iyeng mang ye,
'bojung n domihi 'yiinhiye i yeli'bie.
140 I yelihung iye 'fori yaga jaa,
bila 'jung ka i tungtuna numuu.
141 N iye fiing a i bung bang jaanhi bahi.
Che n ba 'yiinhi i 'wulibuhi.
142 I sun'tuubu iye sun'tuubu ang 'bibe a gara wagiri jaa,
ka i 'begu i yeliminga.
143 Tuora aning a'wongbu nyimang.
Che i no'kurihi la n 'ningbi-peli.
144 I 'sierihi sun'tuubu 'bibeng a gara wagiri jaa.
'Kumo 'ningbiyuo ka n nye tari 'nyivori.

145 N 'kongyeng aning n 'sikiri jaa. 'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
'wong n 'puoho.
N na 'tuye i yeli'tuurihi.
146 N 'kong 'kuing.
Ima 'chihi, ka n 'tu i 'sierihi.
147 N mang 'ihiye 'ji-nyaa kolakolang a 'kong sungbu yela.
N tamaa 'biye i yelihung ingang.
148 N 'ningbie mang 'yuohing 'ji-suorii kaabu wagirihing,
ka n nye ngmi i yelihung fasani.
149 'Wong n kokori a 'tuuro i ba tari baahaa nungbu singbu.
'Oo Ba Tari Baahaa Daana, nyagihi n inga
a 'tuuro i saree 'di-sung ingang.
150 Bama nga ang ira dawari tagi wa pieling.
Che ba ning i 'begu 'biye taa toori.
151 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, i pieliyeng,

ka i no'kurihi jaa i yeliminga.
152 A'wo i 'sierihi yela, n bangyeng san'konkori jaa
ka i 'bimaang a gara wagiri jaa.

153 Jeri n dogee a diema,
'bojung n ba 'yiinhe i 'begu.
154 Die n yela yeli, a yeudiema.
Nyagihi n inga a 'tuuro i yelihung ingang.
155 'Chihilung aning ningbee 'biye taa toori,
'bojung ba ba buora i yeli'tuurihi.
156 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, i hina ang i boin iye kpong.
Nyagihi n inga a'wo i 'wulibu soe ang yeli bila ni.
157 Niba ang dogihima aning n domihi iye jemaa.
Che n ba leura 'yire i 'sierihi 'puong.
158 N mang nyiye 'begu-saaniba ka n 'puo saang yaga,
'bojung ba ba 'tuuro i yelihung.
159 Jeri bila ni mang nung i 'wulibuhi.
'Oo Ba Tari Baahaa Daana, nyagihi n inga
a 'tuuro i ba tari baahaa nungbung.
160 I yelihung jaa iye yeliminga.
I sun'tuubu 'wulibu soe ming kanga jaa 'biye 'be
a gara wagiri jaa.

161 Ningbera dogihimang kpalikpali,
che n 'sikiri iriye nomaa 'gaali i yelihung yela.
162 N nyenginang i yelihung yela
a'wo nie ang nye bungnanee jemaa taanhuu jauring.
163 N haye 'girii, a 'chihuu.
Che n nungye i 'begu.
164 'Beu jaa gberi buyo'poin mang mang 'pugii
i 'wulibu soe ang 'tu sori 'jung.
165 'Suhu-maa'gaalii ka bama ang nung i 'begu mang tari.
Bung jaa ba veng bang ngmira gberi.
166 Ba Tari Baahaa Daana, n tariye i 'chihi tamaa.
N 'tuye i no'kurihi.

167 N 'suhu 'tuye i 'sierihi,
mang numaa 'gaali.
168 N 'tuuriye i 'wulibuhi aning i 'sierihi,
'bojung n yelitarihi jaa 'biye i 'ningbi-tooring.

169 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, veng ka n 'kuori wa i 'ningbi-toori.
'Kumo 'ningbiyuo a 'tuuro bila ni i yelihung ang yeli.
170 Veng ka n suhibu wa i 'ningbi-toori.
Diema a 'tuuro i yelihung ni.
171 'Pugibu na 'yiye n nogbamang
'bojung i mang 'wulimong i yeli'tuurihi.
172 N jinti na 'yieming a 'pugi i yelihung,
'bojung i no'kurihi jaa 'tuuriye sung.
173 Veng ka i 'nu sungma,
'bojung n 'lugiye i 'wulibuhi.
174 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, n buoriye i 'chihilung 'ningbi-jieng,
ka i 'begu i n 'ningbi-peli.
175 Veng ka n i 'vori, a 'pugii.
Veng ka i 'wulibu soe sungma.
176 N boriyeng a'wo pihi ang bori.
Bo i tungtuna, 'bojung n ba 'yiinhe i no'kurihi.

'Yienii 120

Suhibu ka Naangmini diegii domihi ang i too seng

1 So'duoruu 'cheni 'yienii la.

N ngmiehibu 'puong n 'kong 'kuye Ba Tari Baahaa Daana,
ung 'wong.
2 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, die n 'suhu
a 'yi nogbama ang ngmaara 'girii aning belingbu jinting.

3 'Bo bang na 'kui,
bii 'bo bang na ii, ina 'girii jinti?
4 Taanhuu jaujaura tan'piing-pulihi
aning rootem dau 'buung-saala bang na 'kui.

5 Nimiha la a 'kumo aning mang kpiera 'Mii-sek 'puong.
Nimiha la aning mang kpiera 'Kii-der* tentihi 'puong.
6 N 'suhu kpeyeng kauhi 'gaali
banani ang ha maahuu 'puong.
7 N iye nie ang buora maahuu,
che ka maang wa yeli yela, bang ahining jauri.

'Yienii 121

Naangmini ang i banani ang mang bou ni sungina

1 So'duoruu 'cheni 'yienii la.

N na lagiye n 'ningbie 'tori a taanhi.
'Yening ka n sungbu 'yire?
2 N sungbu 'yiree Ba Tari Baahaa Daana seng,
unang maali sagbani aning 'teng-gbani.

3 U kung veng ka i gberi sari.
Unani ang kaarii ni ba 'daare.
4 Nye, unani ang kaara Iisiriel ni
ba 'daare bii a 'gbihe.

5 Ba Tari Baahaa Daana la i kaara.
Ba Tari Baahaa Daana la i kalin'chiu 'jie
a 'bi i 'nuduring.
6 Ngminaa kung toi ngminaa sanga.
'Chiu ming kung toi 'ji-suorii.
7 Ba Tari Baahaa Daana na kaagiing a 'yi beu jaang.
U na kaaye i 'suhu 'jieng.
8 Ba Tari Baahaa Daana na kaaye i 'yiibu
aning i leu wa kpiebu a 'yi ngaang
a gara wagiri ang ba tari baahaa.

*
120:5 'Kii-der ahi 'kuye 'Areebiya buura ni jaa.

'Yienii 122
Ba Tari Baahaa Daana 'deu gaabu nyengka

1 So'duoruu 'cheni 'yienii la. 'Deevid seng ung 'yi.

N 'puo daang peliyeng sanga ni bang yeli 'kumo:
Veng ka ti gaa Ba Tari Baahaa Daana 'deu.
2 Ti gbee ahiye i 'di-noberang,
'oo Jeruuselem.

3 Ba meye Jeruuselem ung i 'yi-kpong
'deri ang me kpari taa.
4 'Be ka a niba buura mang 'do gaa.
'Be ka Ba Tari Baahaa Daana niba buura ni
mang 'do gaa,
ka ba nye 'ku Ba Tari Baahaa Daana 'yuori 'pugibu
a 'tuuro 'sieree ni ang 'bing 'ku Iisiriel ni.
5 'Bojung ba 'bingye saree ngmaabu na'kogihi 'beng.
'Deevid 'deu na'kogihi ni la bila.

6 Ye 'puoho Jeruuselem laangfiilung yela.
Ngming na veng ka banani ang numii ni
maa'koo maali.
7 Veng ka maahuu 'bi i daangguongkpienhi ni 'puong,
ka bundaalung 'bi i naa 'deri ming 'puuhing.
8 N ba'biihi aning n jomiihi 'jung,
n na yeling: Maahuu 'bi i seng.
9 Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini 'deu 'jung,
n na boye i sung.

'Yienii 123
'Puoho ka Naangmini sumii

1 So'duoruu 'cheni 'yienii la.

Ina mang lagi n 'ningbie kaara,
'oo ina nga ang kpiera sagbamang.

2 Nye, tungtuniba 'ningbie mang kaaraye
ba daamba 'nung.
Ka tungtung'bi-poga 'ningbie mang kaara
u 'yi-daangpoga 'nung.
Bila ka ti 'ningbie kaara Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini,
a gara wagiri ung na tari hina ti ingang.
3 Tari hina ti ingang, 'oo Ba Tari Baahaa Daana, tari hina ti ingang.
'Bojung ba iting 'ningbi-kpe yela 'gaali.
4 Ti 'suhu paaliyeng aning bama nga ang 'bi laangfieng sie iibu,
aning jigihiba 'ningbi-kpe.

'Yienii 124

Ba Tari Baahaa Daana ang mang 'gu u niba

1 So'duoruu 'cheni 'yienii la. 'Deevid seng ung 'yi.

Ka Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'bi ti seng naani,
veng ka Iisiriel yeli pampana:
2 Ka Ba Tari Baahaa Daana ang daang 'bi ti seng naani,
sanga ni niba ang 'ihi wa ti ingang,
3 ba danang voliting 'voe.
Ba danang voliting sanga ni ba 'suuri
ang 'ihi ti ingang ni.
4 A sanga kuonhi danang wa ngmaa 'giliting.
A konbo'bile danang taaliting.
5 A sanga kong'ngmie ang 'ihe yaga danang taaliting.

6 Ba Tari Baahaa Daana nye pegiri,
unang ba diti 'kubo a'wo bungnyogiruu
ang 'bi ba nyinang.
7 Ti faa 'yi jong a'wo no'bile ang faa cheuberiba chebang.
A cheba kauyeng ting faa jo.
8 Ti sungbu 'biye Ba Tari Baahaa Daana 'yuoring,
unang maali sagbani aning 'teng-gbani ni.

'Yienii 125
Ba Tari Baahaa Daana ang i u niba kpiengu

1 So'duoruu 'cheni 'yienii la.

Banani ang deli Ba Tari Baahaa Daana
'woniye Zaiyong Tangkpong.
Una bang kung tuong 'vigi,
che ung 'bibe a gara wagiri jaa ni.
2 A'wo tangbera ang ngmaa 'gili Jeruuselem,
bila ka Ba Tari Baahaa Daana ngmaa 'gili u niba,
a 'piili ngaang a gara wagiri jaa.

3 Ningbee naalung dangkpali'bile kung kpeling
a paaluu ni bang di 'ku sun'tuuribo ni 'puong.
U kung kpeling 'be
ka sun'tuuribo ira wa di ba 'nuuhi tung beu.

4 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, tuna sung
a 'kuro banani ang suma.
Tuna sung a 'kuro banani ming
ang i ning'torihi ba 'sikieng.
5 Che banani ang leu 'tuuro ba sogoonhi ni,
Ba Tari Baahaa Daana na ing ka ba gaa
a lang ning tungbetuniba.
Maahuu 'bi Iisiriel ingang.

'Yienii 126
Zaiyong leugaabu nyengka 'puong

1 So'duoruu 'cheni 'yienii la.

Sanga ni Ba Tari Baahaa Daana ang leu waaning
Zaiyong niba ni bang ngmi nyogihi gaaning ni,
ti daang 'woniye niba ang jeng jaanhi.
2 Laari daang paye ti noe,
ka nyengka 'yieme pa ti jintihi.

'Yieme Gbangu 126-127

'Beng la bang daang yeli a paalihi 'puong:
Ba Tari Baahaa Daana tungye tungbera 'kubo.
3 Ba Tari Baahaa Daana tungye tungbera 'kuti,
ting tari 'pu-peli bila 'jung.

4 Leuhi ti banani bang ngmi nyogihi ni waaning,
'oo Ba Tari Baahaa Daana.
Leuhiba waaning a'wo konbo'bilii
ang 'bi sa'mungduri seng 'biihee 'tengeng.

5 Banani ang bura aning ningtong
na cheng aning nyengka 'yieme.
6 Una nga ang mang 'yi gara a 'kono
a tari bung'bie buora,
maahibu 'chibe ka u na leu wang
aning nyengka 'yieme, a 'tuo u ka'juri.

'Yienii 127

Bungdaalung mang 'yiye Ba Tari Baahaa Daana seng

1 So'duoruu 'cheni 'yienii la. Soolomong seng ung 'yi.

Ka Ba Tari Baahaa Daanang ba me a 'deu,
u mieriba tuniye kpali.
Ka Ba Tari Baahaa Daanang ba kaa a 'yi-kpong,
a 'yi-kaara kaabu mang iye kpali.
2 I dang 'ihibu, i kauhi jengbung,
aning i tungkpienhi ing tuna ka i nye 'di iye kpali.
'Bojung u mang diye gbieng 'ku banani ung nung.
3 Nye, 'biihi iye cheng a 'yi Ba Tari Baahaa Daana seng.
Ka 'puo 'bie i sanyeu a 'yi u seng.
4 A'wo 'piime ang 'bi jaujaura 'nuuhing,
bila ka nie 'biihi mang 'wo u polihung sanga.
5 Nie nga ang tariba ka u logu paali 'wongye noo.
Ba kung 'di 'vii sanga ni ba ning ba domihi
ang na yeli yela a 'di-nokpoming.

'Yienii 128

Banani ang jora Ba Tari Baahaa Daana pegiri

1 So'duoruu 'cheni 'yienii la.

Nie jaa ang jora Ba Tari Baahaa Daana tariye pegiri.
Unang mang 'chene u soeng ni.

2 I na 'diye i 'nuuhi tuma tona.
I na tariye 'pu-peli aning laangfie.
3 I poga na 'woniye 'girep ang ngmana yaga
i 'deu gaalinggang.
I 'biihi na 'woniye ooliv daari
ang ngmaa 'gili i siimaa 'dijie.
4 Nye, ngaang ka dau nga ang jora Ba Tari Baahaa Daana
na nye pegiri.
5 Ba Tari Baahaa Daana na pegii a 'yi Zaiyong 'puong.
Ngming na veng ka i nye Jeruuselem loribu
i 'nyivori 'beri jaang.
6 Mm, Ngming na veng ka i nye i 'biihi ming 'biihi.

Maahuu 'bi Iisiriel ingang.

'Yienii 129

Zaiyong ang nye tuongbu u domihi ingang 'yienii

1 So'duoruu 'cheni 'yienii la.

Wagiri jemaa la bang dogihima a 'yi n polihung sanga.
Veng ka Iisiriel yeli:
2 Wagiri jemaa la bang dogihima a 'yi n polihung sanga.
Che ba ba tuongma.
3 A bungkuoriba koye n jigang.
Ba 'bingye ba kaam'bie ang i yogiri.
4 Ba Tari Baahaa Daana iye sun'tuuro.
U ngmaahiye a ningbee 'ngmie mang 'so n minga.

5 Veng ka banani jaa ang ha Zaiyong 'di 'vii
a leu 'puori.
6 Veng ka ba 'woning pie 'ju moo.
Anang mang juoli ka a nang ba baa ni.
7 Ana ka mochiera kung tuong di paali u 'nu ni.
Nie ming ang 'lere moo kung bang dia 'uli u nyaung.
8 Ta veng ka bama nga ming ang wa para yeli:
Ba Tari Baahaa Daana pegiri 'bi ye seng.
Ti pegiriyeng Ba Tari Baahaa Daana 'yuoring.

'Yienii 130

Tamaa Ba Tari Baahaa Daana yeudiebu ingang

1 So'duoruu 'cheni 'yienii la.

N 'kong 'kuing a 'yi 'jijulinhing,
'oo Ba Tari Baahaa Daana.
2 Daana, 'wong n 'kuori.
Veng ka i 'tobo chelihi 'wong n suhibu kokori.

3 Ka ina Ba Tari Baahaa Daanang seura yelibee 'binne,
'oo Daana, ning'buong na tuong ahi?
4 Che veng'kuubu 'biye i seng,
ka ba nye jorii.

5 N chelihiye Ba Tari Baahaa Daana, n 'suhu chelihang.
U yelihung ingang mang tari tamaa.
6 N 'suhu chelihiye Daana a gaa banani ang cheliha 'jie nyaabu.
Mm, u chelihang a gaa banani ang cheliha 'jie nyaabu.

7 'Oo Iisiriel, tari tamaa Ba Tari Baahaa Daana ingang,
'bojung nungbu ang ba baaha 'biye Ba Tari Baahaa Daana seng.
Ka yeudiebu ang i kpong yaga 'bi u seng.
8 U na yeudieye Iisiriel u yelibee jaa 'puong.

'Yienii 131
Ba Tari Baahaa Daana delibu

1 So'duoruu 'cheni 'yienii la. 'Deevid seng ung 'yi.

Ba Tari Baahaa Daana, n 'sikiri ba ira tangkama.
N 'ningbie ba 'bi saa'jung.
N ba buora yelibera ming,
bii yela ang i sielii 'gaali.
2 Pielaang, n tariye n minga boin
a'wo 'bie u ma ang ngmaa bihing che ung 'bi u seng.
Bila ka n 'suhu 'wo n ingang
a'wo 'bie ang ngmaa bihi.

3 'Oo Iisiriel, tari tamaa Ba Tari Baahaa Daana ingang
a 'yi ngaang a gara wagiri jaa.

'Yienii 132
Naangmini ang kpiera Zaiyong 'puong a gara wagiri jaa

1 So'duoruu 'cheni 'yienii la.

Ba Tari Baahaa Daana, tiehi 'Deevid
aning u dogee jaa yela.
2 Tiehi bila ni ung daang po Ba Tari Baahaa Daana
a 'di nosani 'ku Jeekob Naangmingkpong ni.
3 U daang poyeng: Pielaang, n kung kpe n 'deu
bii a 'do n 'gado jeng.
4 N kung 'ku n 'ninge gbieng
bii a veng ka 'daaribu wa n 'ningbi-gbama.
5 N kung i ama kanga jaa a gara wagiri mang na bo 'jie
'ku Ba Tari Baahaa Daana,
a bo kpe'jie 'ku Jeekob Naangmingkpong ni.

'Yieme Gbangu 132

6 Nye, ti 'wongye u* yela Eefarata 'puong.
Ti nyiung a kongkori moo 'puong.
7 Ye veng ka ti gaa ti kpe u tenti'deu.
Ye veng ka ti gaa ti 'puohuu Ngmini'puohibu u gbee 'kogo luong.
8 'Ihi, 'oo Ba Tari Baahaa Daana,
a kpe i peenhibu 'jie, ina aning i fanga 'layiri daga ni.
9 Veng ka sun'tuubu 'pili i Ngming'puohi 'yi-dieriba.
Veng ka i ningpegi'yiribe tahing aning nyengka.

10 I tungtuna 'Deevid 'jung ta leuhi i 'ningbisogo 'yi unani
ing buo kpaang waahi ni ingang.

11 Ba Tari Baahaa Daana poyeng yeliminga 'puong a 'ku 'Deevid.
U kung leuhi 'yi 'beng. Ngaang ung po:
I inggbani buurii mang na di 'bing
i na'kogong.
12 Ka i 'biihing na 'tu n 'layiri aning n 'sieree mang na 'wulibo,
ba 'biihi ming na 'jingye i na'kogong a gara wagiri jaa.

13 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana 'lugiye Zaiyong.
U boung ka u i u kpe'jie.
14 N peenhibu 'jie la bila a gara wagiri jaa.
Che ngang mang na kpiera, 'bojung maang buora 'be.
15 N na pegiye u bung'dirihi ung bo yaga jaa.
N na diye siimaa maa u ningbaaliba kong.
16 N na diye 'chihilung ming 'pili u Ngming'puohi 'yi-dieriba.
U ningpegi'yiribe na tahiming yaga jaa aning nyengka.
17 'Beng mang na i ka 'Deevid iilii baa.
N na maaliye fintina 'ku unani mang buo kpaang waahi ni.
18 N na diye 'vii yeri u domihi,
che u naalung 'jupiluu na tariye vielung u minga ingang.

*
132:6 A'mineng a 'layiri daga yela ung yera vees nga 'puong.

'Yienii 133

Pegiri ang 'bi Naangmini niba nuori'yeni ingang

1 So'duoruu 'cheni 'yienii la. 'Deevid seng ung 'yi.

Nye ang i sung a i noo bila,
ka ba'biihing lang kpiera aning nuori'yeni.

2 Bila 'woniye kpangnanee ang 'bi 'jung a 'puoro 'sigire tieni,
Eerong tieni ni.
Ang 'puoro 'sigire u bungyerihi noe.
3 A 'woniye Huurimong mielung
ang 'sigire Zaiyong tangbera 'ju.
'Bojung 'be ka Ba Tari Baahaa Daana 'ku pegiri.
A pegiri la 'nyivori a gara wagiri jaa.

'Yienii 134

Naangmini 'pugibu u 'deung 'yienguu wagiri

1 So'duoruu 'cheni 'yienii la.

Nye, ye pegi Ba Tari Baahaa Daana,
yena Ba Tari Baahaa Daana tungtuniba
ang mang ahi Ba Tari Baahaa Daana 'deu 'puong 'ji-suorii.
2 Ye lagi ye 'nuuhi a 'ji-pegi'yiruung,
a pegi Ba Tari Baahaa Daana.

3 Ba Tari Baahaa Daana ang maali sagbani aning 'teng-gbani
pegii a 'yi Zaiyong 'puong.

'Yienii 135

Naangmini 'pugibu naangbu aning yeudiebu 'puong

1 Ye 'pugi Ba Tari Baahaa Daana.

Ye 'pugi Ba Tari Baahaa Daana 'yuori.
Ye 'puguu, 'oo yena Ba Tari Baahaa Daana tungtuniba.
2 Ye 'puguu, yena niba ang tuna Ba Tari Baahaa Daana 'deung, a tuna

ti Naangmini 'deu jagihi ni 'puong.
3 Ye 'pugi Ba Tari Baahaa Daana,
'bojung Ba Tari Baahaa Daana yela sumang.
Ye 'yieng 'pugibu 'yieme 'ku u 'yuori,
'bojung bila numang.
4 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana 'lugiye Jeekob u minga yela.
U 'lugiye Iisiriel ka u i u bung'soruu ang i nanii.

5 'Bojung n bangyeng ka Ba Tari Baahaa Daana iye kpong,
ka ti Daana 'do gaa ngmima jaa.
6 Bila ni jaa Ba Tari Baahaa Daana ang nung,
bila ung ira sagbaning, 'teng-gbaning,
mangbera 'puuhing aning 'jijulinhing.
7 U mang ing ka 'ulung 'duoro dunee baahaa 'jiihing.
U mang maaliye saa nyigihibu paahi saa ingang.
U mang 'ihiye seseu a 'yire u bundaambuunhu 'bingjiihing.

8 U daang kuye 'Iijipiti 'bi-forihi.
Ninsaaliba aning 'duunhi jaa 'bi-forihi ung daang ku.
9 U 'kuye 'bigihibuhi aning tungsiela i 'puong, 'oo 'Iijipiti.
Fee'ro aning u tungtuniba jaa ingang ung i bila.
10 U daang tuongye paalijemaa,
a ku nabera:
11 Saihong, Aamor niba naa, aning 'Beesang naa Oog,
aning 'Keenan naalihi jaa.
12 Ung daang di ba 'teng-gbani leu cheng,
a i chengbung 'ku u niba Iisiriel.

13 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, i 'yuori 'bibeng a gara wagiri jaa,
ka i 'yo-sung buona jemanihi jaa 'puong,
'oo Ba Tari Baahaa Daana.
14 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana na ngmaaye u niba saree.
U na joye u tungtuniba nimboo.

15 A paalihi baga iye wari aning salima,

a i ninsaaliba 'nuuhi tuma.
16 A tariye noe, che a ba yera yela.
'Ningbie ang tari, che a ba nyira.
17 'Tobo ang tari, che a ba 'wono.
A ba tari vuunhung ming a noeng.
18 Banani ang maalaa ni na 'wo-naang.
Bila la nie nga jaa ang delaa.

19 Ye pegi Ba Tari Baahaa Daana,
'oo Iisiriel 'deu.
Ye pegi Ba Tari Baahaa Daana,
'oo Eerong 'deu.
20 Ye pegi Ba Tari Baahaa Daana,
'oo 'Liivai 'deu.
Yena nga ang jora Ba Tari Baahaa Daana,
ye pegi Ba Tari Baahaa Daana.
21 Ba Tari Baahaa Daana nye pegiri a 'yi Zaiyong 'puong,
unang kpiera Jeruuselem 'puong ni.

Ye 'pugi Ba Tari Baahaa Daana.

'Yienii 136

Barika 'puohibu a 'ku Naangmini u nungbu ang ba baaha 'jung

1 'Oo, ye 'puoho Ba Tari Baahaa Daana barika,
'bojung u yela sumang.
U nungbu ang ba baaha 'bibeng
a gara wagiri jaa.
2 'Oo, ye 'puoho ngmima jaa Naangmini ni barika,
'bojung u nungbu ang ba baaha 'bibeng
a gara wagiri jaa.
3 'Oo, ye 'puoho daamba jaa Daana ni barika,
'bojung u nungbu ang ba baaha 'bibeng
a gara wagiri jaa.

'Yieme Gbangu 136

4 Ye di barika 'puoho 'ku una nga 'yong ang tuna tungsielibera,
'bojung u nungbu ang ba baaha 'bibeng
a gara wagiri jaa.
5 Ye di barika 'puoho 'ku una nga ang di yeng maali sagbama,
'bojung u nungbu ang ba baaha 'bibeng
a gara wagiri jaa.
6 Ye di barika 'puoho 'ku una nga ang 'ihi 'teng-gbani a 'yi a kuonhing,
'bojung u nungbu ang ba baaha 'bibeng
a gara wagiri jaa.
7 Ye di barika 'puoho 'ku una nga ang maali fintingbera,
'bojung u nungbu ang ba baaha 'bibeng
a gara wagiri jaa.
8 Unang maali ngminaa ka u 'so chaanii,
'bojung u nungbu ang ba baaha 'bibeng
a gara wagiri jaa.
9 Ung maali 'chiu aning ngmari'bie ka a 'so sagiluu,
'bojung u nungbu ang ba baaha 'bibeng
a gara wagiri jaa.

10 Ye di barika 'puoho 'ku unani ang daang ku 'Iijipiti 'bi-dauforihi,
'bojung u nungbu ang ba baaha 'bibeng
a gara wagiri jaa.
11 Ung daang 'ihi Iisiriel 'yi ba 'puong,
'bojung u nungbu ang ba baaha 'bibeng
a gara wagiri jaa.
12 U 'nu ang tari kpiengkpong aning kpangkpani ang tie
ung daang di i bila,
'bojung u nungbu ang ba baaha 'bibeng
a gara wagiri jaa.

13 Ye di barika 'puoho 'ku una nga ang daang 'po Manjie 'jiihi a'yi,
'bojung u nungbu ang ba baaha 'bibeng
a gara wagiri jaa.
14 Ung daang veng ka Iisiriel 'tu u gaalingga,
'bojung u nungbu ang ba baaha 'bibeng

a gara wagiri jaa.
15 Che daang vihing Fee'ro aning u 'sojehi ing Manjieng,
'bojung u nungbu ang ba baaha 'bibeng
a gara wagiri jaa.
16 Ye di barika 'puoho 'ku una nga
ang daang diening u niba 'yie a mopiring,
'bojung u nungbu ang ba baaha 'bibeng
a gara wagiri jaa.
17 Ye di barika 'puoho 'ku una nga ang daang ku nabera,
'bojung u nungbu ang ba baaha 'bibeng
a gara wagiri jaa.
18 Ung daang ku na'mine 'yoe ang 'do,
'bojung u nungbu ang ba baaha 'bibeng
a gara wagiri jaa.
19 Saihong, Aamor naa,
'bojung u nungbu ang ba baaha 'bibeng
a gara wagiri jaa.
20 Aning Oog, 'Beesang naa,
'bojung u nungbu ang ba baaha 'bibeng
a gara wagiri jaa.

21 Ung daang di ba paaluu ung leu cheng,
'bojung u nungbu ang ba baaha 'bibeng
a gara wagiri jaa.
22 'Haali ung i chengbung 'ku Iisiriel, u tungtuna,
'bojung u nungbu ang ba baaha 'bibeng
a gara wagiri jaa.

23 Ung daang tiehi ti yela ti 'sigibu 'puong,
'bojung u nungbu ang ba baaha 'bibeng
a gara wagiri jaa.
24 Ung daang dieti 'yining ti domihi seng,
'bojung u nungbu ang ba baaha 'bibeng
a gara wagiri jaa.

25 Una nga ang 'kuro bung'vori jaa siimaa,
'bojung u nungbu ang ba baaha 'bibeng
a gara wagiri jaa.

26 'Oo, ye 'puoho sagbani Naangmini ni barika,
'bojung u nungbu ang ba baaha 'bibeng
a gara wagiri jaa.

'Yienii 137

Zaiyong buobu paalisaana 'puong

1 Baabilong konbobera sieng ting daang 'jing.
'Beng ting 'kong sanga nga ting daang tiehi
Zaiyong yela.
2 Ting daang di ti 'konihi chagi 'beng
'wiilo* daari 'nuuhing.
3 'Bojung banani ang daang jau nyogihiti gaaning ni
daang yeliyeng ka ti 'yieng 'yienii 'kubo.
Banani ang dogihiti yaga ni daang yeliyeng
ka ti peli ba 'ningbiri, a yeli:
Ye 'yieng Zaiyong 'yieme ni kanga 'kuti.
4 Wala ting na 'yieng Ba Tari Baahaa Daana 'yienii
saang'tengeng?
5 Ka maang 'yiinhi i yela, 'oo Jeruuselem,
veng ka n 'nuduri 'yiinhi u tuma bangbu.
6 Ka maang ba tiehi i yela,
ka maang ba 'duohi Jeruuselem a gaa n nyengkahi jaa,
veng ka n jinti mari n tambalengang.

7 'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
tiehi bila ni 'Iidom 'biihi ang daang i Jeruuselem 'lee daari.
Ba daang yeliyeng:

*
137:2 'Wiilo daari mang baaye kuong sieng a i bera ka a da'nuuhi mang 'churi wa tuora 'tengeng.

Ngmahuu, ngmahuu, 'haali a ti ta u 'muni.

8 'Oo Baabilong 'bi-poga ang na nyuong,
nie jaa ang na naa bila ni ing iti ni sani na nyiye 'pu-peli.
9 Nie nga ang digira i bung'bilii foora 'pie ingang
na nyiye 'pu-peli.

'Yienii 138

Ba Tari Baahaa Daana sungtung a 'ku limaniye 'deme

1 'Deevid seng ung 'yi.

N na 'pugiing aning n 'sikiri jaa.
N na 'yieng 'pugiing a ngmima 'ningbi-tooring.
2 N na 'churi 'puohiye Ngmini
a 'tori i Ngming'puohi 'de-pegi'yiruu.
N na 'pugiye i 'yuori i nungbu ang ba baaha
aning i yeliminga 'jung.
'Bojung i 'duohiye i yelihung
a gaa i 'yuori jaa.
3 Daari ni mang 'cheehi, i dieye n 'puoho,
a veng mang tari nyau aning kpiengu.

4 'Teng-gbani na'mine jaa na 'pugiing,
'oo Ba Tari Baahaa Daana.
'Teng-gbani na'mine jaa na 'pugiing
sanga ni bang na 'wong i nuori yeliyaga.
5 Ba na 'yiengye Ba Tari Baahaa Daana soe yela.
'Bojung Ba Tari Baahaa Daana girima iye kpong.

6 Anaa jaa ka Ba Tari Baahaa Daana 'biye saa'jung
che u kahiniye niba ang 'sigihi ba miihi.
Che u 'biye tooring che bang niba ang jigiha.
7 Anaa jaa ka n 'cheniye tuora 'sonsogihing,
i na nyagihiye n inga.
I na tieye i 'nu a 'tuohi n domihi 'suuri.

I 'nuduri na diemang.
8 Ba Tari Baahaa Daana na paaliye u buobu 'kumo
n yela jaa 'puong.
'Oo Ba Tari Baahaa Daana, i nungbu ang ba baaha
'bibeng a gara wagiri jaa.
Ta wa jaanha i 'nuuhi tuma baha.

'Yienii 139

Naangmini ang bang ninsaalaa ti baahi

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera.
'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid seng la.

'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
i piehimang, a bangma.
2 I bangye n 'jingbu aning n 'ihibu.
I mang bangye n 'pu-tieha toori jaa.
3 I bangye n sori aning n jengbu pielaang.
I bangye n yelitarihi jaa.
4 Seni che ka yeli'biri wa 'bi n jinting,
i mang bamuung ti baahi,
'Oo Ba Tari Baahaa Daana.
5 I pagimang wa 'gili n 'puoring aning n 'ningbi-tooring,
a di i 'nu dogili n ingang.
6 Bangbu nga to iye sielii 'gaali 'kumo.
U 'doyeng yaga jaa.
N kung tuong bamuu.

7 'Yening mang na gaa a 'yi i Sie seng,
bii 'yening mang na tuong jo gaa
a 'yi i 'ningbi-tooring?
8 Ka maang 'do gaa arijena, i 'bibeng.
Ka maang 'bing n bungjie 'Siol 'puong, i 'bibeng.
9 Ka maang di 'ji-nyaari kpangkpama
a gaa ti 'bi mangkpong lampegibaahiing,
10 'beng gba ka i 'nu na dienima 'yie.

I 'nuduri na nyogimang tari.

11 Ka maang yeli: Pielaang, sagiluu na pagimang,
a yeli ka chaanii leu 'yienguu 'gilime,
12 Sagiluu gba kung i sagiluu 'kui.
'Yienguu mang chaaming a'wo ngminaa,
'bojung sagiluu aning chaanii jaa iye bung'yeni a 'kui.

13 Inang naang n 'puo buunhu jaa.
Inang 'wooma lang taa n ma 'puong.
14 N na 'pugiing
'bojung n maalibu iye dabieng aning nomaa.
I tuma iye sielii.
N 'suhu bangye bila pielaang.
15 N kaba maalibu daang ba sogilii
sanga ni ing maalima 'gondong.
A daang ba sogilii
sanga ni ing 'wooma lang taa 'teng-gbani 'jijulinhing.
16 I 'ningbie daang nyiye n inggbani
ka u nang ba maali.
A 'beri jaa ang 'bing 'kumo daang seuyeng 'bing
i gbangu 'puong seni
che ka kanga jaa daang wa 'bibe.

17 'Oo Naangmini, nye i tieha ang i nanii 'kumo sing bila.
Nye a jaa di lang taa ang i jemaa sing bila.
18 Ka maang na soraa, a na iye jemaa gaa 'biihee.
Ka maang wa 'ihi, n nii nang la.
19 A'wo i danang ku ningbee, 'oo Naangmini.
Bila 'jung yena niba ang nung jiing 'kiribu, ye tagi'yi n seng.
20 'Bojung bielung yeliyaga bang mang yera i yela.
I domihi diye i 'yuori fiengye.
21 N haye banani ang hai, 'oo Ba Tari Baahaa Daana.
N 'suuri 'ihiye banani ang 'ihi 'tuohii ni ingang.
22 N habang aning haabu ang paali.

N dibang bang i n domihi.

23 'Oo Naangmini, piehima a bang n 'sikiri.
'Pigihime a bang n 'kerikeruu 'pu-tieha.
24 Nye, ka sori jaang 'bi n ingang a waananing tuora,
ka i dienima 'yie sori ang ba tari baahaa 'puong.

'Yienii 140

'Puohibu ka ba diegii a 'yi ningbee seng

1 A 'ku a 'yiengyienibe 'yi-diera. 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid
seng la.

'Oo Ba Tari Baahaa Daana, diema a 'yi ningbee seng.
'Gumo a 'yi kpangkpangkpiengu 'deme seng.
2 Banang mang jeri yelibee ba 'sikieng,
a mang laanhi taa a na jau taanhuu ni.
3 Ba mang saahiye ba jintihi a'wo waahuu.
'Dungkuuree jelung 'biye ba nogbamang. 'Siila

4 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, tarima a 'yi ningbee 'nuuhing.
'Gumo a 'yi kpangkpangkpiengu 'deme seng.
Banang bu ka ba i ka n ngmi gberi ni.
5 Jigihiba beriye cheba n yela, aning 'ngmie ming.
Ba beriye laangu a sori nuoring.
Ba beriye chebihi n yela. 'Siila
6 N yeli 'kuye Ba Tari Baahaa Daana: Ina la n Naangmini.
'Oo Ba Tari Baahaa Daana, 'wong n suhibu kokori.
7 'Oo Ba Tari Baahaa Daana ang i Naa, n 'chihilung fanga,
i pagiye n 'ju taanhuu daari.
8 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, ta 'ku ningbeu u buobu.
Ta veng ka ba yelibee ni bang nyogi ni gaa 'ningbi-toori
ka ba ira wa 'do 'ju. 'Siila
9 Veng ka bama nga ang ngmaa 'gilime
'juri pagining ba nogbama yelibee.
10 Veng ka 'buung-saala 'le ba ingang.

Veng ka ba diba loo ing 'buung 'puong.
Veng ka ba diba loo ing bogu'julinhing
ka ba kung la 'ihi jaa.
11 Ta veng ka nie ang ngmaara 'girii 'tuoro niba
ahi 'teng-gbani 'jung.
Veng ka beu 'tu kpangkpangkpiengu daana a ti tuomuu.

12 N bangyeng ka Ba Tari Baahaa Daana
na dieye nie ang 'dire dogee tonoo 'kuu,
a veng ka ningbaaliba tonoo ahi.
13 Pielaang, sun'tuuribo na 'puohiye i 'yuori barika.
Ning'torihi na kpieriye i seng.

'Yienii 141

'Puoho ka Naangmini pagii a 'yi ningbee ingang

1 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid seng la.

Ba Tari Baahaa Daana, n 'kono 'kuriing.
'Loring wa n seng.
Chelihi 'wong n 'kuori
sanga ni mang mang wa 'kong 'kui.
2 Veng ka n 'puoho ahi i 'ningbi-tooring
a i 'wo iinsens.
Veng ka n 'nuuhi yaaribu saa'jung
i 'wo 'ji-maarii sarika.

3 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, 'bing kaara ka u 'guro n nuori.
Kaara n nogbama 'di-nuori.
4 Ta veng ka n 'sikiri leu gaa yelibeu jaa,
ka u tung beu aning niba ang tuna tungbee.
Ta veng ka n 'di ba bung'di-noohi ming.

5 Veng ka sun'tuuro ngmima limanihung 'puong.
Veng ka u 'miing ingma, bila na iye kpangsuunhi.
N 'ju kung jaanhaa.

N 'puoho nang na 'tuohiye ningbee yelibee ni.
6 Ka ba ningberang wa 'le 'pie 'lomboring
ba na 'wongye n yeli'bie,
'bojung a numang.
7 Ti kaba yaariye kau'biri 'di-nuoring
a'wo nie ang mang kuora a ngmaha 'teng-gbani.

8 Che n 'ningbie 'biye i ingang,
'oo Ba Tari Baahaa Daana ang i Naa.
I ingang mang 'lili.
Ta bahima kpali.
9 'Gumo a 'yi chebihing bang berima.
'Gumo a 'yi tungbetuniba berihing.
10 Veng ka ningbee leu 'le ba miihi laanhi ni 'puong
che ka n wa pari laangfie.

'Yienii 142

Suhibu ka Naangmini diegii niba ang dogihii seng

1 Fasani ngmiibu ang 'yi 'Deevid seng la. 'Puoho la sanga ni ung daang 'bi 'pi-bogu 'puong.

N diye n kokori 'kong 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
N diye n kokori suhi hina Ba Tari Baahaa Daana seng.
2 N 'kiriye n muhibu 'bing u 'ningbi-tooring.
N yeliye n tuora u 'ningbi-tooring.

3 Sanga ni mang mang wa 'yiere, i mang bangye n sori.
A sori ni 'puong mang 'chene ni
bang sogili beri cheba ka u nyogima.
4 Kaa n 'nuduring nye.
Nie jaa 'chibe a na yeli ka u bangmang.
'Lilijie boriyeng.
Nie jaa baga 'chi n 'jieng.

5 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, n 'kong 'kuing.

N yeliyeng: Ina la n 'lilijie
aning n tuori 'nyivori 'deme kpe'jieng.
6 Chelihi 'wong n 'kuori,
'bojung n inga chuoriyeng yaga jaa.
Diema niba ang karima 'nuuhing,
'bojung ba fanga gaamang.
7 Nyogi n 'suhu 'yining pagiriba 'deung,
ka n nye 'pugi i 'yuori.
Sun'tuuribo na ngmaamang wa 'gili,
'bojung i iye sung yaga jaa a 'kumo.

'Yienii 143

'Yie diebu aning diebu suhibu

1 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid seng la.

'Oo Ba Tari Baahaa Daana, 'wong n 'puoho.
Chelihi 'wong n suhibu.
Die n 'puoho i limaniye
aning i sun'tuubu 'puong.
2 Ta kpe saree ngmaabu ning i tungtuna.
'Bojung nie 'chibe a 'bi u 'nyivoring a i 'soli i 'ningbi-tooring.

3 A dondoma karimang.
U ngmurihimang ti mari 'tengeng.
U vengyeng mang kpiera sagiluung
a'wo bama ang 'kpi sanga jaa.
4 A 'jung ka n 'suhu saang,
ka n 'sikiri 'bi ngmiehibu 'puong.

5 N tiehiye san'kongkori 'beri ni.
N ngmiye i tuma jaa yela fasani.
N jeriye i 'nu tuma.
6 N yaariye n 'nuuhi 'kui.
N 'sikiri nyenniing a'wo 'tengkuongee
ang buora kuong. 'Siila

7 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, die n 'puoho 'wieng.
N sie moora 'guorong.
Ta leuhi i kpaari togilima,
ka n ira wa 'woning bama nga ang 'sigi kpiera bogu.
8 Veng ka n 'wong i ba tari baahaa nungbu yela 'beeguu.
'Bojung ina mang deli.
Veng ka n bang sori nga ang sigi ka n 'chene,
'bojung n 'duohiye n 'suhu a 'kui.

9 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, diema 'yi n domihi seng.
N jo wa kpeye i 'nyuo.
10 'Wulimo ka n tung i buobu,
'bojung ina la n Naangmini.
Veng ka i sie ni ang suma ni dienima 'yie
a ti kpening ning'torihi paaluu.

11 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, nyagihi n inga i 'yuori 'jung.
I sun'tuubu 'jung die n 'suhu 'yi tuorang.
12 Ngmaa n domihi loo i nungbu ang ba tari baahaa 'puong,
a saang bama nga jaa ang dogiha n 'suhu,
'bojung n iye i tungtuna.

'Yienii 144

'Yienii a 'ku Daana ang kaara u niba 'jieng

1 'Pugibu 'yienii ang 'yi 'Deevid seng la.

Pegiri la Ba Tari Baahaa Daana, n 'pie.
Unang mang 'wuli n 'nu jauri jaubu,
a 'wuli n 'nubie taanhuu jauri.
2 Una la n nungbu ang ba tari baahaa aning n 'ji-kpiengaa.
Una la n 'deduoruu ang 'do yaga aning n diera.
Una la n 'kuri bunglegiraa
aning nie nga ingang mang 'lili.
Unang mang 'sigihi nibihi 'bing n luong.

3 Ba Tari Baahaa Daana, 'bo la ninsaalaa
ka i baga 'bi u 'jieng?
Bii 'bo la ninsaalaa 'bie ing tieha u yela?
4 Ninsaalaa iyeng a'wo vuunhuu.
U 'beri iyeng a'wo 'kalinchiu ang mang para gara.

5 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, weli i sagbama a wa 'sigi.
Fiinhi a tangbera, a na 'yiye nyuohi.
6 Waaning saanyigihibu a yaari i domihi.
Teu i 'piime a saangba.
7 Tie i 'nu a 'yi saa'jung.
Nyogima, a diema 'yining konbera 'puong,
a 'yi saamba 'nuuhing.
8 Ba noeng mang ngmaara 'girii,
ka ba 'nuduri i 'girii 'nuduri ni.

9 'Oo Naangmini, n na 'yiengye 'yieng-paalaa 'kui.
Bungngmiruu ang tari ngmi'bie 'pie
mang na di 'yieng 'pugibu 'yieme 'kui.
10 Unang 'kuro na'mine 'chihilung.
Unang diera 'Deevid u tungtuna
a 'yi 'takobi ang kuura ingang.

11 Nyogima a diema 'yining saamba 'nuuhing.
Ba noeng mang ngmaara 'girii,
ka ba 'nuduri i 'girii 'nuduri ni.
12 'Beng la ka ti 'bi-daba na 'woning bungburihi
ang baa ba polihung wagiri.
Ti 'bi-pogiba na 'woningye da'lugo bang maali
ka a boo naa 'deri.
13 Ti 'buuhi na pang a 'kuro siingbuurii jaa.
Ka ti piihi dogira 'tuhi jemaa
aning 'tuhi 'pie 'pie ti mo-oorihi 'jiihing.
14 Ti nadavarihi na 'tuoye bungjemaa.
Ba kung ngmahi daangguoma.

Ba kung ngmi nyogi nie ming.
Nie kung i laa'dimii ti 'yengeng.
15 Niba nga ang 'bi ngaang 'puong tariye 'pu-peli.
Niba ni Naangmini ang i Ba Tari Baahaa Daana
tariye 'pu-peli.

'Yienii 145

Naangmini berihung aning u hina 'yienii

1 'Pugibu ang 'yi 'Deevid seng la.
'Oo n Naangmini ang i naa, n na 'duohiing.
N na pegiye i 'yuori wagiri jaa a gara wagiri
ang ba tari baahibu.
2 'Beu jaa mang na mang pegii,
a mang 'pugi i 'yuori wagiri jaa a gara wagiri
ang ba tari baahibu.

3 Ba Tari Baahaa Daana iye kpong,
ang sigining ka u 'pugibu i kpong.
U berihung gaaye ti bangbu.
4 Jemani kanga na 'pugiye i tuma 'ku u to
a yeli i tungbera yela.
5 N na ngmiye fasani i girima nachiilung 'gaalii
aning i tungsiela yela.
6 Ninsaaliba na yeliye i tungbera ang i nomaa 'gaali kpiengu yela,
ka n yeli i berihung yela.
7 Ba na yeliye i suntung ang i kpong yela,
a 'yieng i sun'tuubu yela.

8 Ba Tari Baahaa Daana tariye bunye a paali aning nyununu.
U iye maahuu 'suuri 'ihibung, a tari nungbu ang i kpong.
9 Ba Tari Baahaa Daana iye sung 'ku buunhu jaa.
Ka u hinihung ang i boin 'bi u bungmaanuu jaa ingang.
10 Bung jaa ing maali na 'pugiing 'oo Ba Tari Baahaa Daana.
I ningpegi'yiribe na pegiing.
11 Ba na yeliye i naalung girima yela

a yeli i kpiengu ming yela.
12 Ba na iye bila a tuong yeli ninsaaliba 'bi-daba u gandatuma yela
aning u naalung nachiilung girima yela.
13 I naalung iye naalung ang ba tari baahaa,
ka i naangkpiengu 'bibe a gara jemani jaa.

14 Ba Tari Baahaa Daana mang nyogiye bama jaa ang 'lere,
a mang 'ihi bama jaa ang 'churi 'tengeng bang ahi.
15 Buunhu jaa mang kaaraye i 'ningbiring.
Ing mang 'kubo ba siimaa wagirisung 'puong.
16 I mang 'yuoye i 'nu
a paali bung'vori jaa buobu.

17 Ba Tari Baahaa Daana iye sun'tuuro u yelitarihi jaa 'puong,
a tari limaniye u tuma jaa 'puong.
18 Ba Tari Baahaa Daana pieliye bama jaa ang buonuu.
U pieliye bama jaa ang buonuu yeliminga 'puong.
19 U na paaliye banani ang joruu ni yelibuorihi.
U na 'wongye ba 'kuori ming a dieba.
20 Ba Tari Baahaa Daana mang 'guye bama jaa ang numuu,
che ningbee jaa ung na nyuong.

21 N nuori na yeliye yela ang 'pugiro Ba Tari Baahaa Daana.
Veng ka bung jaa ang tari inggbani pegira u 'yo-pegi'yiruu ni
wagiri jaa a gara wagiri ang ba tari baahaa.

'Yienii 146

Banani Daana ang sunna ni 'pu-peli

1 Ye 'pugi Ba Tari Baahaa Daana.

'Oo n 'suhu, 'pugi Ba Tari Baahaa Daana.
2 N na 'pugiye Ba Tari Baahaa Daana wagiri jaa mang i 'vori.
N na 'yiengye 'pugibu 'yieme 'ku n Naangmini
n 'nyivori 'biibu jaa 'puong.

3 Ta deli ningbera bii ninsaalaa 'bie.
Bama ingang sungbu 'chibe.
4 U vuunhung mang 'yi gaang, ung leu wa u 'teng-gbani.
A daari ning u 'ju u yela ung jeri 'bing mang baahing.

5 Nie ang tari Jeekob Naangmini ni
ung i u sungbu tariye 'pu-peli.
Nie ang tari tamaa Ba Tari Baahaa Daana
u Naangmini ingang la bila.
6 Unang maali sagbani aning 'teng-gbani,
a maali mangkpong aning bung jaa ang 'bi a 'puong.
Unang i limaniye a gara wagiri jaa ni.
7 Unang mang veng ka nie nga bang dogiha nye saree 'di-sung.
Unang mang 'kuro niba nga kong ang kpe siimaa.
Ba Tari Baahaa Daana mang ing
ka pagiriba 'so ba miihi.
8 Ba Tari Baahaa Daana mang 'yuoye joonhi 'ningbie.
Ba Tari Baahaa Daana mang doliye bama 'juri ang 'churi.
Ba Tari Baahaa Daana nungye sun'tuuribo.

9 Ba Tari Baahaa Daana mang kaaraye foomarihi 'jieng.
U mang sungye 'bi-kpiibihi aning dunggala.
Che u mang ing ka ningbee sori leu gongi.

10 Ba Tari Baahaa Daana na 'diye naalung a gara wagiri jaa.
'Oo Zaiyong, i Naangmini ni 'diye naalung a gara jemanihi jaa.

Ye 'pugi Ba Tari Baahaa Daana.

'Yienii 147

Naangmini 'pugibu u yelihung aning u 'kuubuhi 'jung

1 Ye 'pugiro Ba Tari Baahaa Daana, 'bojung yelisung la ka ti 'yieng 'pugibu 'yieme 'ku ti Naangmini. 'Bojung bila iye yelinoo, ka 'pugibu sigihi.

2 Ba Tari Baahaa Daana mang mieriye Jeruuselem.
U mang laanhiye Isi'reeli niba bang kari bahi lang taa.
3 U mang tiuye niba 'sikie ang dang yaga jaa,
a 'le ba natie.
4 U mang soriye ngmari'bie singbu.
U buoniye kanga jaa ning u 'yuori.
5 Ti Daana iye kpong, a tari kpiengkpong.
U 'ningbiyuo ba tari baahaa.
6 Ba Tari Baahaa Daanang mang 'duohi nie
ang 'sigihi u minga.
U mang jaaye ningbee loo 'tengeng.

7 'Yieng 'ku Ba Tari Baahaa Daana aning barika 'puohibu.
'Yieng 'pugibu 'yieme aning 'koni a 'ku ti Naangmini.
8 Unang mang pagi sagbama aning savaala.
Unang mang i ka saa wa 'teng-gbaning.
Unang mang veng ka moo 'buli
a tangbera 'juring.
9 Bila ung mang 'kuro 'dungo u siimaa,
a 'kuro galinggaa'bilii ming ang mang 'kono siimaa.

10 U baga 'chi yohu fanga 'jieng.
U yela 'chi dau gbee 'jieng.
11 Ba Tari Baahaa Daana yela 'biye bama jaa ang joruu 'jieng,
aning bama ang tari tamaa u nungbu ang ba baaha ingang.

12 'Oo Jeruuselem, ye 'pugi Ba Tari Baahaa Daana.
Ye 'pugi ye Naangmini, 'oo Zaiyong.
13 'Bojung u ingye i 'yiri 'di-nokpong 'kuri-garihi fanga.
U pegiye i 'biihi ang 'bi i 'puong.
14 U iyeng ka maahuu 'bi i paaluu togihing,
a paalii aning 'wiit ang suma yaga jaa.

15 U tuoliye u nuori 'ku 'teng-gbani.
U yelihung joraye 'wieng 'wieng.

16 U mang tihiye si'noo a'wo pikooni.
U mang yaariye sa'kubimihemihe a'wo tampelung.
17 U mang bahiye u sa'kubie a'wo 'kubilii.
Ning'buong na bang ahi u oori 'ningbi-tooring?
18 U mang tuoliye u yelihung a nyelaa.
U mang veming ka u seseu daa, ka a kuonhi 'puoro.

19 U yeliye u yelihung 'ku Jeekob
a 'wuli u yeli'tuurihi aning u 'wulibu soe 'ku Iisiriel.
20 U ba di bila i paaluu jaa.
A'wo u 'wulibu soe yeng yela, ba ba bamaa.

Ye 'pugi Ba Tari Baahaa Daana.

'Yienii 148

Bungnaanihi ang 'pugiro Ba Tari Baahaa Daana

1 Ye 'pugi Ba Tari Baahaa Daana.

Ye 'pugi Ba Tari Baahaa Daana a 'yi sagbamang.
Ye 'puguu a saa'ju 'jiihing.
2 U malikihi jaa, ye 'puguu.
U bungnaangjemaa jaa, ye 'puguu.
3 Ngminaa aning 'chiu, ye 'puguu.
Yena chaanii ngmari'bie jaa, ye 'puguu.
4 Ye 'puguu, yena sagbama jaa sagbama,
aning yena kuonhi ang 'do gaa sagbama.
5 Veng ka a 'pugi Ba Tari Baahaa Daana 'yuori.
'Bojung unang 'ku nuori, ang naang.
6 Unang 'bi-maa a gara wagiri jaa,
a gara wagiri ang ba tari baahaa.
U 'bingye mara ang kung pari gaa.

7 Ye 'pugi Ba Tari Baahaa Daana a 'yi 'teng-gbaning.
Yena mangkpong bungnaangbera aning 'jijulinhi jaa, ye 'puguu.
8 'Buung aning sa'kubo, si'noo aning savaala,

sesekpiengaa ang paana u yelihung, ye 'puguu.
9 Tangbera aning tang'bilii jaa,
daari ang ngmana aning 'siid-er daari jaa, ye 'puguu.
10 Mo'duunhi aning 'nii jaa,
bung'vuurihi aning bungegirihi, ye 'puguu.
11 'Teng-gbani na'mine aning nibihi jaa,
ningbera aning dunee saringmaariba jaa, ye 'puguu.
12 'Bi-pola aning pogisarihi jaa,
daunyaahi aning 'biihi, ye 'puguu.

13 Veng ka ba 'pugi Ba Tari Baahaa Daana 'yuori.
'Bojung u 'yuori 'yong la a 'do gaa bung jaa.
U girima 'do gaaye 'teng-gbani aning sagbani.
14 U 'duohiye u niba iilii ming.
U 'duohiye u ningpegi'yiribe jaa 'pugibu.
Isi'reeli 'biihi, niba ang pieluu la bila.

Ye 'pugi Ba Tari Baahaa Daana.

'Yienii 149

Naangmini 'pugibu u 'chihilung aning u saree 'jung

1 Ye 'pugi Ba Tari Baahaa Daana.
Ye 'yieng 'yieng-paalaa 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
Ye 'yieng u 'pugibu 'yieme a ningpegi'yiribe langbu 'puong.

2 Veng ka Iisiriel nyenging ba Naana ingang.
Veng ka Zaiyong 'biihi tari nyengka ba Naa ingang.
3 Veng ka ba 'pugi u 'yuori aning seuri.
Veng ka ba di bintiri aning 'koni a 'pugi u 'yuori.
4 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana ingmaari mang 'biye u niba ingang.
U na diye 'chihilung boo niba ang 'sigihi ba miihi.
5 Veng ka a ningpegi'yiribe nyengina girima 'puong.
Veng ka ba 'yiene ka a 'duoro yaga ba 'gadohi 'juring.

6 Veng ka Naangmini 'pugibu ang 'duoro 'bi ba nuoring,

ka ta'kobi noe a'yi 'bi ba 'nung.
7 I bila ka ba naa sani a paalihi ingang,
a dogihi a nibihi ming.
8 I bila ka ba 'le ba na'mine aning 'kuri-baanhi,
a ing ba kpambiihi 'kuri-jorihi.
9 I bila ka ba 'di saree ni ang seu 'bing ni ba ingang.
A nanihung nga ka u ningpegi'yiribe jaa tari.

Ye 'pugi Ba Tari Baahaa Daana.

'Yienii 150

Veng ka buunhu jaa 'pugi Ba Tari Baahaa Daana

1 Ye 'pugi Ba Tari Baahaa Daana.
Ye 'puguu u 'ji-pegi'yiruung.
Ye 'puguu u sagbani ang i kpong 'puong.
2 Ye 'puguu u tungbera 'jung.
Ye 'puguu a 'tuuro u berihung 'gaalii ang sing bila.
3 Ye 'puguu aning biengkoni 'kuori.
Ye 'puguu aning penaa aning 'koni.
4 Ye 'puguu aning bintiri aning seuri.
Ye 'puguu aning 'ngmie bungngmirihi aning wiihi.
5 Ye 'puguu aning peretengmirihi 'kuori ang 'duoro.
Ye 'puguu aning peretengmirihi 'kuori ang 'duoro yaga jaa.
6 Veng ka bung jaa ang tari vuunhung 'pugi Ba Tari Baahaa Daana.
Ye 'pugi Ba Tari Baahaa Daana.

Yeng Yeli'bie Gbangu

1 Soolomong ang i Isi'reeli Naa 'Deevid 'bi-dau yeng yeli'bie.

2 A seubu anan'so la:
Ka nie bang yeng aning 'wulibu,
a bang 'ningbiyuo yeli'bie 'muni.

3 Ka nie nye yeng taribu 'wulibu,
sun'tuubu 'wulibu,
saree 'diibu ang 'tori 'wulibu,
aning yela ang 'tori 'wulibu.
4 Ka nie ang faanha nye minga bangtaribu,
ka 'bi-pola nye bangbu aning haakilisung.
5 Siringminga, yengbangina na 'woming
ka u bangbu maaling 'do,
ka nie ang bang yela 'muni tari yeng kawani.
6 Ka nie bang 'lugu aning u 'lugu-sinnii 'muni,
a bang yengbanginiba yeli'bie aning ba loba.

7 Ba Tari Baahaa Daana joo la bangbu 'munpiilee,
che jolihi mang jaanhiye yeng aning 'wulibu.

'Bi-dau 'wulibu

8 N 'bi-dau, 'wong i ba 'wulibu.
Ta jaanhi i ma ming nuori.
9 A na iye vielung boori ang 'vili i 'ju,
a i 'kuri kokomarihi ming i kokoring.

10 N 'bi-dau, ka yelibe-iribang wa ka ba suorii,
ta wa sagira.
11 Ka banang yeli: Wa ka ti gaa,
veng ka ti jeng 'gu jiing 'ihibu.
Veng ka ti lalihi
a 'gu banani ang ba tari ngmehii ni.

Yeng Yeli'bie Gbangu 1

Ti 'gubo ka anan'so 'chibe.
12 Veng ka ti voliba 'voe a'wo kau'biri
a voliba 'gbuno
a'wo banani ang mang 'sigi kpe 'kuung bogu bila ni.
13 Ti na nyiye bungdaambuunhu 'irii jaa,
ti 'deri na pang aning 'nanyigi-buunhu.
14 Di i tuori lang ti tuoring.
Veng ka ti nii jaa lang 'libie buora.
15 N 'bi-dau, ta veng ka i ningba lang 'chene a soring.
Ngmaa i gberi 'yi ba so'bileng,
16 'bojung ba gbee jorang a gara beu tungbu.
Bang 'lonno ka ba ti 'kiri jiing ming.
17 Pielaang, kpali la bang di laangu yeri
no'bile jaa 'ningbiring.
18 Che ba miihi jiing 'kiribu bang jeng 'gu.
Ba miihi 'nyivoe bang laliha 'guro.
19 Bila la nie jaa ang ira buunhu yela 'niiri.
'Fingfiling buunhu mang 'ihiye a 'deme 'nyivori.

Yeng ang buona

20 Yeng muolang sokpong 'jung,
u 'duohiye u kokori a 'yiri gaalinggang.
21 U muolang 'yiri sonanee 'puuhing.
A 'yi-kpong 'di-noberang ung yera u yela.
22 U yerang: Wala ka yena faanhifaanhiba
na buora ye babangbu kauhi sing?
Wala ka yena ilaariba na nung ye chelaabu kauhi sing,
ka jolihi ming ha yela bangbu?
23 Ye leuhi a 'tuuro n yelibung.
Siringminga n na buoye n sie ingye,
n na veming ka n yeli'bie 'yuo 'kuye.
24 N buongyeng che yeng jaanhi,
mang tie n 'nu che nie jaa ba leu chelihi.
25 Ye jaanhiye n kawani jaa,
a kung 'wong n yeliyaga jaa.

26 Bila 'jung n ming na laarang ye tuorakpong wagiring.
N na iriyeng laara sanga ni dabiengkpong
ang na wa ye ingang.
27 Sanga ni ye dabiengkpong ang na wa a'wo saa seseu,
ka ye nyuongbu wa a'wo sa'kulingkuulee,
sanga ni ngmiehibu aning a'wongbu 'gaalii
ang na wa ye ingang,
28 a wagiri bang na buongma, che n kung die ba buola.
Ba na bomang 'ningbi-jieng, che ba kung nyima,
29 'bojung ba daang haye yela bangbu,
a jaanhi ka ba 'lugi Ba Tari Baahaa Daana joo.
30 Ba da ba 'wong n kawani.
Ba da diye n yeliyaga jaa foo.
31 Bila 'jung ba na 'diye ba miihi sori tona,
a tigi aning ba miihi yelibuorihi.
32 'Bojung niba ang faanha sobeu leu'tuubung na kuba,
ka jolihi laangfiilung nyuongba.
33 Che nie jaa ang 'wono n yeliyaga na kpieriye laangfie,
a peenhi a 'yi beu dabieng 'puong.

2 N 'bi-dau, sagi n yeli'bie,
a di n 'begiri sogili i 'suhung a'wo bunnanee,
2 ka bila veng ka i begi i 'tuorii a 'ku yeng,
a leuhi i 'sikiri ing 'ningbiyuo ingang.
3 Mm, ka inang 'kono a buora yela bangbu,
a lagi i kokori a buora 'ningbiyuo,
4 ka inang bou a'wo wari,
a wilihi bou a'wo bunnanee ang sogili,
5 bila ing na bang Ba Tari Baahaa Daana joo 'muni,
a nye Naangmini bangbu.
6 'Bojung Ba Tari Baahaa Daanang 'kuro yeng.
U nuoring ka yela bangbu aning 'ningbiyuo 'yire.
7 U diye yeng ang i sung a 'bing 'ku sun'tuuribo.
U iye 'kuri bunglegiraa a 'ku banani 'cheni ang 'tori.
8 U mang kaaraye saree 'diibu ang 'tori soe,

a mang 'gu u ningpegi'yiribe soe.
9 'Beng la ing na bang sun'tuubu 'muni,
saree 'diibu ang 'tori 'muni,
aning yela ang 'tori 'muni, aning sosung jaa.

10 Sanga ni yeng ang na wa kpe i 'sikiri,
ka yela bangbu i yelinoo 'ku i 'suhu,
11 haakilisung na 'guing sung.
'Ningbiyuo na kaariing.

12 A na diegiing a 'yi ningbeu soring,
a diegii 'yi nie ang benna ingang.
13 A na diegiing a 'yi banani ang bahi soe ang 'tori,
a che ti 'chene soe ang i sagiluu 'puong.
14 Banang mang nyengina ka ba tung beu,
ka ba ingmaari ahi bila ni ningbee
ang mang benna niba ingang.
15 Ba yeli-irihing i chagiri,
ka ba yelitarihi ba peli gbanggbaling.

16 A na diegiing a 'yi jentira seng,
a diegii a 'yi pogisensena nga nuori yeli'bie
ang numa ingang.
17 Unang jaanhi u langpolisira,
a 'yiinhi u Naangmini 'layiri ni.
18 A 'jung u 'deu 'sigire garaye 'kuung ingang,
ka u soe gara kpiinhi ingang.
19 Nie jaa ang gaa u seng ba la leura waana,
ba ba mang la nyogi 'nyivori soe ming.

20 Bila ing na 'chene ningsuunhi soring,
a mang 'tuuro sun'tuuribo soe.
21 'Bojung niba nga ang 'tori,
banang na kpe 'teng-gbaning,
ka niba ang paali kpeling u 'puong.

22 Che ningbee na nyuoming a 'yi 'teng-gbaning,
ka ba vuohi limangkong 'deme u ingang.

3 N 'bi-dau, ta 'yiinhi n 'begu.
Veng ka i 'sikiri tari n no'kurihi,
2 'bojung 'beri jemaa aning 'nyivo-yogu,
aning maahuu ang na di paahii.

3 Ta veng ka hinihung aning limanihung bahii.
Dia 'le mari i kokoring.
Sebaa ing i 'sikiring.
4 Bila ing na nye nungbu aning 'yo-sung
Naangmini aning ninsaalaa 'ningbiring.

5 Deli Ba Tari Baahaa Daana aning i 'sikiri jaa,
a ta deli i minga 'ningbiyuo.
6 Saguu ka una la Daana i yelitarihi jaa 'puong,
u na veming ka i soe jaa 'tori.

7 Ta i yengbangina i minga 'ningbiring.
Jora Ba Tari Baahaa Daana a ngmaa i minga 'yi beung.
8 Bila na iye laangfie 'ku i inggbani,
a i kpaang 'ku i kaba.

9 Nana Ba Tari Baahaa Daana aning i buunhu,
a nanuu aning i buunhu jaa ang 'ugiro fora ngmama.
10 Bilang na veng ka i siimaa 'bingjiihi mang pa,
ka i waing bung-innihi pa baha.

11 N 'bi-dau, ta digira Ba Tari Baahaa Daana 'wuli-kpienhi foo,
bii a ye u maali ahi soring 'wulibu 'puong,
12 'bojung nie nga Ba Tari Baahaa Daana ang nung,
u daana ung mang 'wuno ka u maali ahi soring
a'wo bila ni 'bi-daununginaa ba ang mang iruu.

Yeng Yeli'bie Gbangu 3

13 'Pu-peli 'biye dau nga ang nye yeng seng,
a 'bi dau nga ang nye 'ningbiyuo seng,
14 'bojung u tona seuye wari tona,
ka u loribu gaa sannii ang i 'forifori.
15 Unang i nanii gaa 'ruubihi, ('Joob G. 28:18)
buunhu jaa ming ing na tuong bo kung tuong maahuu.
16 'Beri jemaa 'biye u 'nuduring,
ka bundaambuunhu aning nanihung 'bi u 'nu-goong.
17 U soe iye yelinoohi soe,
ka u so'bilii jaa i laangfie.
18 U iye 'nyivori dau a 'ku banani ang nyoguu tari,
a i 'pu-peli 'ku nie jaa ming ang 'koruu tari.

19 A 'tuuro yeng ingang
ka Ba Tari Baahaa Daana 'bing 'teng-gbani 'muni,
a 'tuuro 'ningbiyuo ingang ung 'bing sagbama.
20 A 'tuuro u bangbu ingang ka 'jijulinhi daang ngmahi,
ka savaala ming bahi mielung ang 'le.

21 N 'bi-dau, ta veng ka a 'yi i 'ningbieng.
Nyogi yeng ang i sung aning haakilisung tari.
22 Bila ang na i 'nyivori 'ku i 'suhu,
a i bunye boori 'ku i kokori.
23 Bila ing na 'chene i soring laangfie,
i kung ngmi gberi.
24 Ka inang wa jeng, i kung jo dabieng,
mm, i na jeming ka i gbieng numa.
25 Ta jora dabieng ang wa 'kpengkpereng.
Ta jora dabieng sanga ni ningbee tuorikpong ang na wa,
26 'bojung Ba Tari Baahaa Daana na la i nyau taribu 'jie.
U na 'guing ka beraa kung nyogi i gberi.

27 Ta jaanhi ka i di sung i nie ang siginiu,
ka i 'nung tari kpiengu a na tuong tung bila.
28 Ta yeli 'ku i kpieringto:

Gaa, a che leu wa ka 'beu kaa ka n 'kui,
che ing taruu i 'lomboring.
29 Ta buora bila ni ing na i i kpieringto beu,
ka inang nye ka u kpiera pieliing aning sagi'diibu.
30 Ta jau ning nie ka a ba tari 'muni,
ka unang ba ii yelibeu jaa.

31 Ta ira 'dinyuu nie ang dogiha niba yela.
Ta 'lugi u yeli-irihi kanga jaa,
32 'bojung ningbeu iye bunghaaruu Ba Tari Baahaa Daana seng,
che ka u kawani mang 'bi sun'tuuribo seng.
33 Ba Tari Baahaa Daana duhibeu dogiliye ningbeu 'deung,
che u mang pegiye ningsung kpe'jie.
34 Pielaang, u mang chiera laaraye banani ang chieruu laara,
che u mang diye bunye 'ku banani ang 'sigihe ba miihi.
35 Yengbanginiba na 'diye girima cheng,
che 'vii na la jolihi cheng.

Bila ni yeng ang 'wuli sosung

4 'Biihi, ye 'wong ye ba 'wulibu,
a chelihi 'wong a bang 'ningbiyuo,
2 'bojung n 'kuriyeng 'wuli-sung.
Ye ta jaanhi n 'begu.
3 'Bojung sanga ni mang da i n ba 'bi-dau,
a da i 'bi-sali a da i n 'yong,
a i 'bi-nunginaa n ma 'ningbiring,
4 n ba 'wulimong ming, a yeli 'kumo:
Veng ka i 'sikiri nyogi n yeli'bie kpiengaa.
'Tuuro n no'kurihi, a tari 'nyivori.
5 Bo yeng, a bo 'ningbiyuo.
Ta 'yiinhi bii a leu 'yi n nuori yeli'bie ingang.
6 Ta bahuu, u na 'guing.
Numuu, u na tariing.
7 Yeng la a yeli'ju, bila 'jung bo yeng.
I buobu jaa 'puong, bo 'ningbiyuo.

Yeng Yeli'bie Gbangu 4

8 Diu tiinhuu, u na veming ka i 'do 'ju.
Ka inang 'koruu mari, u na waaniye nanihung i seng.
9 U na diye bunye boori dogili i 'jung.
Girima naalung 'jupiluu ang viela ung na di 'kui.

10 N 'bi-dau, 'wong a sagi n yeliyaga,
i 'nyivori 'yuomo na iye jemaa.
11 N 'wuliing yeng soring,
n dieniing 'yie so'bilii ang 'tori 'puong.
12 Ka inang wa 'chene, i gbee kung nagihi.
Ka inang wa jora, i kung ngmira i gbee.
13 Nyogi 'wulibu tari kpiengaa, ta bahuu ka u gaa.
Kaara u 'jieng, 'bojung una la i 'nyivori.

14 Ta wa 'tuuro ningbee sori,
ta 'tuuro beu ming sori.
15 Baluu, ta 'tu u sie,
leu 'yi u ingang a gara.
16 'Bojung ba ba mang 'gbihe,
'see bang tung tungbeu.
Ba gbieng mang boring,
'see bang veng ka nie kanga 'le.
17 'Bojung beulung siimaa bang mang 'dire,
a 'nyuuro kpangkpangkpiengu waing.
18 Che sun'tuuribo sori 'woniye 'ji-nyaa kolakola chaanii,
a maaling chaana yaga a gara 'be-kaari.
19 Ningbee sori 'woniye 'ji-sagiluu,
ba ba mang bang bung ni ang veng bang ngmira ba gbee.

20 N 'bi-dau, chelihi n yeli'bie,
begi i 'tuorii 'wong n yeliyaga.
21 Ta veng ka a 'yi i 'ningbieng.
Taraa i 'sikiring,
22 'bojung a iye 'nyivori a 'ku banani ang nyia,
a i laangfie a 'ku ba inggbani jaa.

23 'Gu i 'sikiri aning 'ningbi-jiilung jaa,
'bojung u ingang ka 'nyivori yelitarihi 'yire.
24 Veng ka nuori ang benna niba 'yi i seng,
nogbama ming ang yera yelibee, dia 'bing toori jaa.
25 Veng ka i 'ningbie 'tori 'ningbi-toori,
veng ka i 'ningbi-gbama 'liinhe i 'ningbi-tooring.
26 Jeri sori ni i gbee ang 'tuuro,
a veng ka i yelitarihi jaa ahi sung.
27 Ta leuhi gaa 'duri bii goo.
Nyogi i gberi 'ihi beung.

Bila ni senseng ang waananing 'lee

5 N 'bi-dau, chelihi 'wong n yeng.
Begi i 'tuorii 'ku n 'ningbiyuo,
2 ka bila veng ka i digira haakilisung tiinhuu,
ka i nogbama tari yela bangbu.
3 'Bojung pogisensena nogbama mang 'togihiye siu,
ka u nuori i melemele a gaa kpaang.
4 Che u baahaa iye too a'wo weemwud,
a 'dire a'wo ta'kobi noe a'yi.
5 U gbee mang 'sigire garaye 'kuung,
ka u gbedigirihi mang ti nyogi kau'biri.
6 U ba mang ngmira 'nyivori sori fasani,
u soe ba aha 'jiyeni, che u ba mang bang.
7 Bila 'jung, n 'biihi, ye 'wong n yeliyaga pampana,
a ta leu 'yi n nuori yeli'bie ingang.
8 Tagi i sori gaaning toori a 'yi u seng.
Ta wa piena u 'deu 'di-nuori,
9 a ira wa di i 'bi-polihung kpiengu 'ku ningjaani,
a di i 'yuomo 'ku 'ningbikuonii daana.
10 Ta ira ka saamba wa tigi aning i bundaalung,
ka i balibu tona ti 'bi saana 'deung.
11 A baahaang ka i ira laa'dimii,
sanga ni i ingneni aning i inggbani ang wa nyuuha.
12 I na yeling: Nye bila ni mang daang ha 'wulibu,

ka n 'sikiri di yelibu ung i yelikpakpalii.
13 N ba 'tu n karima'mine nuori,
n ba begi n 'tuorii 'ku banani ang da 'wunimo.
14 A daang kpelingye fiing ka n yela jaa saang
a ngming'puohibo aning a langbu 'puong.

15 'Nyuuro kuong ang 'yire i minga 'singeng,
kon'puoruu nga ang 'yire i minga kolung 'puong.
16 A sigiyeng ka i kon'bulihi yaari 'yengeng,
ka i kuonhi 'bi sobera 'juring?
17 Veng ka a i i 'yong 'suobu,
ta veng ka a i saamba 'suobu a paahi i ingang.
18 Veng ka i kon'bulihi tari pegiri,
ka i nyengina aning i langpolipoga.
19 Veng ka u 'woning 'ihee ang 'kurii nungbu,
a 'woning 'ihi-poga 'cheni ang viela.
Veng ka u biha mang sigihii wagiri jaa.
Veng ka u nungbu 'kurii ingmaari wagiri la wagiri.
20 N 'bi-dau, wala 'jung
ing na veng ka pogisensena 'kurii ingmaari,
ka i 'kori jentira 'bing i 'lomboring?

21 'Bojung ninsaalaa soe 'biye Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring,
ung jera u 'cheni jaa.
22 Ningbeu minga yeliba'torihing na nyoguu,
u yelibee 'ngmieng na nyoguu.
23 U na 'kping 'wulibu kongbu 'jung,
u jolihung 'gaalii 'puong ung na bori.

Nuori ingbu ang ba i sung

6 N 'bi-dau, ka inang ing nuori ka i na ahi 'kuye i kpieringto,
ka inang nyogi 'nuuhi a ing nuori a 'ku saana,
2 i beriye i minga nyogi aning i nuori yeli'bie.
I nuori yeli'bie nyogiing.
3 Bila 'jung, n 'bi-dau, i ngaang a die i minga,

'bojung i kpeye i kpieringto 'nuuhi.
Gaa ti 'sigihi i minga,
a suhi i kpieringto ni 'ningbi-jieng.
4 Ta di gbieng 'ku i 'ningbie,
bii 'daaribu a 'ku i 'ningbi-gbama.
5 Faa i minga a'wo 'ihee ang faa 'yi nangkpaana 'nuuhing,
a'wo 'nobile ang faa 'yi 'nobili-nyogira 'nuuhing.

Jolihung ang 'bi 'di-nyagiri ingang

6 Gaa ninsaa seng, ina 'di-nyaga.
Jeri u yeli-irihi a bang yeng.
7 A ba tari 'yi-diera,
bii kaara bii naa,
8 che a mang boye a siimaa seun sanga,
a mang laanhi a siimaa buunhu chiebu sanga.

9 Wala ing na jeng kauhi sing, 'oo 'di-nyaga?
'Bo wagiri ing na 'ihi i gbieng nga 'puong?
10 'Gbihibu fiing, 'daaribu biela,
'nuuhi 'gurihibu biela a na 'gbihi,
11 bila ka i nandaalung na wa a'wo nie ang faara,
ka i hiengbu wa a'wo nie ang girihi jauri buunhu.

Ningbeu iibu

12 Ninglaanii, ningbeu, la nie ang 'chene
aning nuori nga ang benna niba.
13 U mang 'nyigiheng aning u 'ningbie,
a 'bigihe yela aning u gbee,
a 'wuno yela aning u 'nubie.
14 Belingbu 'biye u 'sikiring.
U mang tiehiye beu tungbu wagiri jaa.
U mang waananiye tachiihi niba kpachagang.
15 Bila 'jung ka tuorikpong na wa u ingang 'dayeni.
U na ngmahiye 'puro 'puro 'dayeni.
Tiubu kung 'bibe.

Yeng Yeli'bie Gbangu 6

16 Yela ayuobi nga ka Ba Tari Baahaa Daana ha.
Mm, ayo'poin iye yelihaarihi u seng:
17 Jigihibu 'ningbisogo,
jinti ang ngmaara 'girii,
'nuuhi ang 'kire nie ang i 'soli jiing,
18 'sikiri ang tieha yelibee iibu,
gbee ang 'lonno ka a jo ti tung beu,
19 'sierigirii daana ang ngmaara 'girii,
aning nie ang waananing tachiihi ba'biihi kpachagang.

Banna senseng yela

20 N 'bi-dau, tari i ba no'kuruu.
Ta jaanhi i ma 'begu.
21 Dia 'le mari i 'sikiring wagiri jaa,
a dia 'le yagili i kokoring.
22 Ka inang wa yuora, a na dieniing 'yie.
Ka inang wa 'gbihe a na kaariing.
Ka inang wa 'yuo, anii na yeliye yela.
23 'Bojung a no'kuruu iye fintina,
ka a 'begu i chaanii,
ka yelibu 'wulibu ming i 'nyivori sori.
24 A na kaariing a 'yi pogibeung,
a 'yi jentira jinti ang tari noo ingang.
25 Ta nyenna u vielung i 'sikiring,
bii a veng ka u nyogii aning u 'ningbi-gbama,
26 'bojung a 'tuuro pogijentira ingang
dau siimaa mang wa kpelingye paanuuchelii 'yong.
Aning ming pogisensena mang kpaanang
a buora 'nyivori ang i nanii.
27 Dau na tuong diye 'buung mari u nyaung
che ka u kparuu kung 'di?
28 Nie na tuong 'cheng 'buung-saala 'jung
che ka u gbee kung wogili?
29 Bila la nie ang kpiera u to poga ingang.
Nie jaa ang fiinhuu kung i 'soli

a 'yi dogihibu ni bila ang na waaning.

30 Ninsaaliba, ka koming wa kpe na'nyige yaga
ka u 'ju a na maa u kong, ye ta mang iruu fiengye.
31 Che ka banang wa nyoguu,
u na yeuye a bung gberi buyo'poin.
A'mineng u na diye u 'deu buunhu jaa tihi.
32 Che nie jaa ang seng u to poga kongye 'ningbiyuo.
Nie ang tung bila, u minga 'suhu ung nyuona.
33 Dangii aning banangbu ung na nye.
U nyaaba kung baahi,
34 'bojung 'nyuuri mang 'ihiye sira 'suuri yaga.
Bila 'jung u kung veng saninaabu daari.
35 U kung leu 'liinhi yeudiebu jaa.
U kung die bung jaa,
'haali ka inang 'ku 'kuubuhi jemaa.

7 N 'bi-dau, 'tuuro n yeli'bie,
a di n no'kurihi ka a i bungnanee i seng.
2 'Tuuro n no'kurihi a tari 'nyivori,
a tari n 'begu a'wo i 'ningbibie.
3 Dia 'le mari i 'nubieng,
sebaa ing i 'sikiring.
4 Yeli 'ku yeng: Ina la n yaupoga.
Buona 'ningbiyuo i jiing nie minga.
5 I bila ka a nye 'gui a 'yi pogisensena ingang,
a 'yi jentira nga yeli'bie ang numa ingang.

Pogisensena ang i dawari

6 N 'deung n 'liinhiye n 'tokoro bogiring.
7 'Beng la mang 'liinhi niba ang faanha 'puong,
a nye 'bi-polii ang kong bangbu u taa 'puong.
8 Ung 'tuuro sokpong ang pieli a poga 'longkoro,
a 'tu so'bile ni ang gara u 'deu.
9 'Ji-nyogi'ningbiring, 'ji-suorii wagiri,

'tengkori ang i sagiluu 'puong,

10 ka poga kanga wa 'tuohuu a yeri jentira bungyerihi,
a tari dawari u 'sikiring.
11 U mang gonang a i nie ang ba 'wono 'wulibu.
U gbee ba 'jine u 'deung.
12 Biela unang 'bi 'yengeng, biela unang 'bi sobera 'juring,
a 'guunho a cheliha 'longkorihi jaang.
13 Ung nyoguu, a mugihuu,
a yeli ngaang 'kuu aning kungjo'vii 'ningbisogo:

14 N tariye maahuu sarika buunhu n seng.
'Jine nga n yeuye n nosama.
15 Bila 'jung mang wa 'yi ka n 'tuohii.
N boing 'ningbi-jieng, a che nyii.
16 N teye n 'gado aning tangvielaa bang 'woo
aning 'Iijipiti masari tama ang tari 'ji-vieni.
17 N mihiye n 'gado mee, aning a'loohi (Soribu G. 24:6)
aning 'siinamong turaadihi.
18 A 'jung waana ka ti bo taa yaga a waana 'beeguu,
ka ti iinhi maa yaga aning taa buobu,
19 'bojung a dau 'chi 'yiring.
U 'chengye sotoori.
20 U diye 'libie wuo gaaning,
u na waye 'yiri 'chiu-paalii daari.
21 Ung di u nolengleng yeliyagijemaa nga
a veng ung di u minga 'kuu.
Bila ung nyoguu aning u nogbama nonoo nga.
22 Ung ang 'tuuruu 'dayeni
a'wo nadari ang gara u korigibu 'jie,
bii a'wo bang 'le joli a garaning ka ba ti fiebi.
23 Ung 'tuu bilaang ka 'piing ti 'chugi u seurii,
a'wo 'nobile ang 'lonno gara cheba ingang.
Che u ba bang ka u 'nyivori kongbu 'jie la.

24 Bila 'jung 'biihi, ye chelihi 'wong n yeliyaga pampana,
a chelihi n nuori yeli'bie.
25 Ta veng ka i 'sikiri leuhi gaa u soe,
ta bori a kpe u soe,
26 'bojung u looye ningjemaa bang nye dangii.
U kuye daba jemaa ang tari fanga.
27 U 'deu la jehinama sori,
a 'sigire gara 'kuung 'deri.

Yeng sung 'gaalii

8 Yeng ba mang muola?
Ka 'ningbiyuo ming lagi u nuori?
2 U mang ahiye 'jiduorihi saa'jung
a ahi a sori nuoring, a socherihing.
3 U mang muoling a 'yiri 'di-noberang,
a 'jiihi ni bang 'tuuro kpiera a 'yi-kpong ni, a 'deri 'di-noeng.
4 Ninsaaliba 'woi, yena mang buona,
ka n kokori gara ninsaaliba 'biihi seng.
5 Yena niba ang faanha, ye bang bung ni ang la minga bangtaribu,
yena jolihi, ye ming tari 'sikiri ang bang yela.
6 Ye 'wong, 'bojung n na yeliye yela ang suma yaga.
N nogbama 'yuobu na 'ihiye yela ang 'tori.
7 N nuori na yeliye yeliminga,
'bojung beulung iye 'chihee a 'ku n nogbama.
8 N nuori yeli'bie jaa ahiye sun'tuubu soring,
yelichagu bii belingbu jaa 'chi a ingang.
9 A jaa iye 'penteng a 'ku nie nga 'ningbiri ang 'yuo,
a 'tori a 'ku banani ang bang yela.
10 Sagi n 'wulibu, che bahi wari.
Sagi yela bangbu che bahi sannii ang suma yaga,
11 'bojung yeng seuye 'ruubihi.
Buunhu jaa nie ang buora kung tuong maahi niu.

12 Maang yeng, n ning minga bangtaribung kpiera,
mang tari bangbu aning haakilisung.

Yeng Yeli'bie Gbangu 8

13 Ba Tari Baahaa Daana joo la beu haabu.
Jigihibu, 'wuling-minga, sobeu aning nuori nga
ang benna niba iye buunhu mang ha.
14 Kawani iye n 'suobu, aning yeng ang i kpong.
Maang la 'ningbiyuo. N tariye kpiengu.
15 A 'tuuro n ingang ka na'mine kaara ba paalihi,
ka paalikaariba ming 'binne 'begiri ang 'tu sori.
16 A 'tuuro n ingang ka ningbera kaara ba niba,
aning ningnanee ang 'dire 'teng-gbani jaa saree.
17 N nungye banani ang nungma.
Banani ming ang boma 'ningbi-jieng na nyimang.
18 Bundaalung aning nanihung 'biye n seng,
bundaalung ang ba baaha aning sun'tuubu.
19 N ngmama seuye sannii, a seu sannii ang pegi'yi yaga.
Ka n sanyeu ming seu wari ang suma yaga.
20 N mang 'cheniye sun'tuubu soring,
saree 'diibu soe gaalinggang,
21 ka n veng ka banani ang nungma 'di bundaalung cheng,
ka n paali ba bundaambuunhu 'bingjiihi.

22 Ba Tari Baahaa Daana daang tarimang u tuma 'munpiileeng,
sanga ni u sang'konkoruu tuma ni ang da nang ba 'bibe.
23 N daang 'biye 'be wagiri ang ba tari 'piileeng,
a 'yi a 'munpiileeng, wagiri ni dunee ang da nang ba 'bibe.
24 Sanga ni kong'julinhi ang daang 'chibe,
a sanga bang dogima.
A sanga ka kon'bulihi ang pa aning kuong da 'chibe.
25 A sanga ka tangbera da nang ba 'bing a 'bingjiihing,
sanga ni taanhi ang da nang 'chibe ni, a sanga bang dogima.
26 A sanga u da nang ba naang dunee,
bii yori, bii dunee nga fora tani.
27 Sanga ni ung maana sagbama ni n daang 'biye 'be.
A sanga ung maali toribogu a'wo 'vilingu kong'julinhi 'jung.
28 A sanga ung 'bing savaala saa'jung,
a ing a kong'julinhi kon'bulihi fanga.

29 A sanga ung 'ku mani u toribogu,
ka a kuonhi ta wa para u no'kuruu,
a sanga ung maahi 'teng-gbani 'muni ni.
30 A wagiri n daang 'biye u seng,
a'wo nie ang bang tuma 'ningbiri yaga.
Maang da la u 'pu-peli 'beu jaa,
mang da mang nyengina wagiri jaa u 'ningbi-tooring.
31 N da mang nyenginang u 'teng-gbani 'jie niba ang kpiera 'puong,
ka n 'ningbi-peli daang 'bi ninsaalaa 'biihi seng.

32 Bila 'jung, 'biihi, ye chelihi 'wong n yeliyaga,
'bojung banani ang 'tuuro n soe 'wongye noo.
33 'Wong 'wulibu, a tari yeng.
Ta jaanhuu.
34 Unani ang 'wono n yeliyaga 'wongye noo,
a mang kaara n 'di-noberang 'beu jaa, a 'gu n 'di-noeng.
35 'Bojung nie nga ang nyima nyiye 'nyivori.
U na nyiye nungbu a 'yi Ba Tari Baahaa Daana seng.
36 Che nie ang tuna beu n ingang iraye u minga beu.
Banani jaa ang hama nungye 'kuung.

9 Yeng meye u 'deu,
u pehiye u da'lugo ayo'poin.
2 U kuye u 'duunhi.
U diye u waing lang taa.
U maaliye u siimaa 'teebul ming.
3 U tungye u tungtung'bi-pogiba.
U muolang a 'yi-kpong 'jiduorihi saa'juring:
4 Nie jaa ang faanha,
u daana leu wa kpe che.
Nie ming ang kong 'ningbiyuo,
u yeli 'kuung:
5 Wa 'di n siimaa,
a 'nyu waing mang jeri.
6 Bahi i jolihung ni, a che tari 'nyivori,

a 'chene 'ningbiyuo soring.

7 Nie ang yera nie ang ira niba laara buoriye tuubu 'kuro u minga.
Nie ang 'miing ing ningbeu buoriye 'jombiri 'kuro u minga.
8 Ta yeli nie ang ira niba laara,
ka u ira wa hai.
'Miing ing yengbangina, u na numiing.
9 Di 'wulibu 'ku yengbangina,
u na maaling tariye yeng.
'Wuli nie yelitarihi ang mang 'tu sori,
u daanhibu na maaling 'uging.

10 Ba Tari Baahaa Daana joo la yeng 'munpiilee.
A Ningpegi'yiruu bangbu la 'ningbiyuo.
11 'Bojung a 'tuuro n ingang ka i 'beri na maaling 'ugi,
ka i 'nyivori 'yuomo maaling i yaga.
12 Ka inang i yengbangina,
i na iye yengbangina a 'ku i minga,
che ka inang ira niba laara ming, i 'yoming na 'tuogaa.

13 Pogijoli mang gonang.
U iye nie ang faanha, u ba bang yelijaa.
14 U mang 'jingye u 'deu 'di-nuoring,
a 'jing 'kogo ang 'bi a 'yi-kpong 'jiduorihing.
15 U mang buonaye banani ang waana para,
banani ang 'tori ba soe.
16 U mang yeling: Nie ang faanha,
u daana leu bie kpe che.
Nie ming ang kong 'ningbiyuo, u mang yeli 'kuung:
17 Kong'juurihi mang numang,
ka paanuu ang oo 'gondong mang waaning ingmaari.
18 Che a nie nga ba bang ka kpiinhing 'bibe.
U ba bang ka u 'deu saamba 'biye jehinama 'jijulinhing.

10 Soolomong yeng yeli'bie la nga:

'Bi-dauyengbangina mang veming ka u ba 'puo peli,
che 'bi-daujoli iye 'pu-saang a 'ku u ma.
2 Bundaambuunhu ang 'yi beu tungbung ba tari tona jaa,
che sun'tuubu mang dieye nie a 'yi 'kuuming.
3 Ba Tari Baahaa Daana kung sagi ka kongkpong kpe sun'tuuro,
che u mang legiriye bung ningbeu ang buora baha.

4 Nie ang nyora u 'nu na leuye nandaana,
che nie ang i 'ningbi-jie,
u 'nuuhi na waaningye bundaalung.
5 Nie ang laanha seu sanga iye 'bi-dauyengbangina,
che nie ang 'gbihe buunhu chiebu sanga
iye 'bi-dau ang waananing 'vii.

6 Pegiri 'biye sun'tuuro 'jung,
che ningbeu mang sogiliye kpangkpangkpiengu
yeli-irihi u nuoring.
7 Nie ang i sun'tuuro, u tieha tariye pegiri,
che ningbeu 'yuori na puoming.

8 Nie 'sikiri ang tari yeng na sagiye nuori,
che nie ang mang yera joliyela na 'leng.

9 Nie 'cheni ang 'tori mang 'cheneng aning nyau,
che nie ang 'tuuro sochagiri na 'yiye gbanggbali ka ba bamuu.

10 Nie ang 'nyigihe aning u 'ningbiri mang waananingye wahala.
Nie ang mang yera joliyela na 'leng.

11 Sun'tuuro nuori iye 'nyivori kolung,
che ningbeu mang sogiliye kpangkpangkpiengu
yeli-irihi u nuoring.

Yeng Yeli'bie Gbangu 10

12 Haabu mang dangye jauri ung 'ihi,
che nungbu mang pagiye yelibee jaa.

13 Yeng 'biye 'ningbiyuoro nogbamang.
Che daboling sigihi nie nga ang kong 'ningbiyuo jiga.

14 Yengbanginiba mang laanhiye bangbu 'bing,
che jolihi noe pieliye nyuongbu.

15 Bundaana bundaambuunhu la u 'yiri daangguoma ang me 'gili.
Nandaana nandaalung mang nyuomuu.

16 Sun'tuuro tuma sanyau mang waaningye 'nyivori.
Ningbeu sanyau mang waananingye dogihibu.

17 Nie ang 'wono 'wulibu 'biye 'nyivori soring,
che nie ang jaanhi yelibu mang boring.

18 Nie ang sogina haabu tariye 'girii nogbama.
Nie ang yaara 'pojung iye joli.

19 Yeliyagijemaa 'puong saangbu kung kong 'be,
che nie ang tang u nuori iye yengbangina.
20 Nie yelitarihi ang 'tori,
u jinti 'woningye wari ang suma yaga.
Ningbeu 'sikiri ba tari tiinhuu.
21 Sun'tuuro nogbama mang sungye ningjemaa,
che jolihi mang 'kping ba yeng kongbu 'jung.

22 Ba Tari Baahaa Daana pegiring mang waaning bundaalung.
U ba digira nimiha paaha a ingang.

23 Joli mang tungye beu che ang i dieng 'kuu,
che nie 'ningbiri ang 'yuo tariye yeng.
24 Yeli ningbeu ang jora, bilang na paguu.

Che sun'tuuro buobu na nyeng.
25 Sa'kulingkuulee ang mang wa pari,
bila ka ningbeu ba mang la 'bibe.
Che sun'tuuro iye 'demuni ang 'bibe a gara wagiri jaa.

26 A'wo waingtoo* ang mang kpe nyina ang 'wo bila,
ka nyuohi kpe 'ningbie ang 'wo bila ni,
bila ka 'di-nyaga 'wo a 'ku niba ang tumuu.

27 Ba Tari Baahaa Daana joo mang ing ka 'beri i jemaa,
che ningbeu 'yuomo na ngmaa bahing.

28 Sun'tuuro tamaa iye ingmaari,
che ningbeu tamaa na nyuoming.
29 Ba Tari Baahaa Daana sori iye kpiengu a 'ku nie 'cheni ang 'tori,
che saangbu la a 'ku banani ang ira yeliba'torihi.

30 Ba daang kung 'ihi sun'tuuro 'yining jaa,
che ningbee kung kpe 'teng-gbaning.
31 Yeng mang 'yiriye sun'tuuro nuoring,
che ba na ngmaaye benna jinti 'ihi u nuoring.
32 Sun'tuuro nogbama mang bangye yeli nga ang sigining diebu,
che ningbeu nuori mang tariye belingbu.

11 'Girii sanee iye bunghaaruu Ba Tari Baahaa Daana seng,
che maahibu ang sigi iye u 'pu-peli.

2 Ka jigihibung wa wa, 'viing mang wa,
che yeng 'biye banani ang 'sigihi ba miihi seng.

3 Banani 'cheni ang 'tori yelimingpaaliing na dieniba 'yie,
che limangkong 'deme belingbu yeliyagang na nyuongba.
4 Bundaambuunhu ba tari tona 'su-kpiengaa daari,

*
10:26 waingtoo — Nye 'Maatiu G. 27:34.

che sun'tuubu mang diebahing a 'yi 'kuuming.
5 Nie ang ba tari ngmehii sun'tuubung na i ka u sori 'tori,
che ningbeu na 'leng u minga beulung 'puong.
6 Banani 'cheni ang 'tori sun'tuubung na dieba bahi,
che limangkong 'deme bobeeng na nyogiba.

7 Ka ningbeung wa 'kpi, u tamaa jaang na baahi,
nie ang deli u fanga, u tamaa mang baahing.
8 Naangmini mang 'ihiye sun'tuuro tuora 'puong,
ka ningbeu wa kpe u gbebogiring.
9 Nie ang ba 'tuuro Naangmini buobu
mang diye u nuori saang u kpieringto,
che a 'tuuro yela bangbung ka sun'tuuro na nye diebu.
10 Ka anang suma a 'ku sun'tuuro,
a 'yiri mang nyenginang.
Ka ningbeung wa 'kpi,
nyengingbu goma mang 'biye 'be.
11 A 'tuuro ning'toruu pegiring a 'yi-kpong mang 'dong,
che ningbeu nuori mang lobuung.
12 Nie ang kong yeng mang kaaye u to jaala,
che nie ang bang yela 'muni mang tangye u nuori.

13 Nie nga ang yuora yera yela ba tari 'gondo,
che nie 'sikiri ang tari limaniye mang sogiliye yeli.
14 'Jie nga kawani ang 'chibe, a niba mang 'leng,
che laangfie mang 'biye 'jie nga kawan-iriba jemaa ang 'be.

15 A na 'wongye nie ang ing nuori ka u na ahi 'kuye saana,
che nie ang ha u to ahi'kuubu 'biye laangfie 'puong.

16 Poga ang i bunye daana mang tariye nanihung,
che bundaalung 'yong ka daba ang i 'ningbikuonii mang tari.
17 Dau ang tari hina iriye sung 'kuro u minga,
che dau ang tari 'pu-too 'kuriye u minga tuora.
18 Ningbee mang nyiriye sanyau ang i belingbu,

che nie ang bura sun'tuubu na nyiye sanyau pielaang.
19 A'wo sun'tuubu ang 'kuro 'nyivori,
bila ka nie ang jora 'tuuro beu jora 'tuuruu a gara u minga 'kuung.
20 Banani ang tari belingbu 'sikiri iye bunghaarihi
Ba Tari Baahaa Daana seng.
Che banani ang ba tari paambu ba 'cheni 'puong la u 'ningbi-peli.
21 Bang pielaang ka ningbee na nyiye dogihibu,
che sun'tuuro buurii na iye 'chihi.

22 A'wo sannii fintiri ang 'bi pera'kuung nyieng,
bila ning u 'ju la pogivielaa ang ba tari haakilisung.

23 Sun'tuuro buobu iye sung 'yong,
che ningbeu tamaa la 'su-kpiengaa.

24 Nie kanga 'biye 'be a tora,
che ka u buunhu maaling 'ugiro.
Ka nie kanga ming 'bibe a nyora gaa bila ni ang sigihi,
che ang ti leu nandaalung.
25 Nie ang tora yaga na taring.
Nie ming ang 'kuro niba kuong, ba na 'kuye u ming kuong.
26 Nie ang nyora 'chi 'binne,
a niba na duhiye beu 'ku u daana.
Che pegiri na 'biye nie ni ang kuohaa ni 'jung.

27 Nie ang buora sung 'ningbi-jieng na nyiye sung,
che nie nga ang buora beu, tuora na waye u seng.
28 Nie nga ang deli u bundaambuunhu na 'leng,
che sun'tuuro na bohing a'wo damaahuu.

29 Nie ang 'kuro u minga 'deu tuora na 'diye seseu cheng,
nie ming ang joli na iye tungtuna a 'ku nie 'sikiri ang tari yeng.

30 Sun'tuuro ngmama iye 'nyivori dau,
ka nie ang waananing niba Naangmini seng i yengbangina.

Yeng Yeli'bie Gbangu 11-12

31 Nye, ka sun'tuuribong na nye sanyau 'teng-gbaning,
wala ka ningbeu aning yelibe-ira na maaling nye sanyau sing.

12 Nie nga ang nung 'wulibu nungye yela bangbu,
che nie nga ang ha yelibu iye 'bambugu.
2 Ningsung mang nyiye nungbu Ba Tari Baahaa Daana seng,
che Daana na veming ka nie ang jera beu tungbu
'le saree 'diibu 'puong.

3 Nie kung tuong ahi kpiengaa a 'tuuro beu tumang,
che sun'tuuro nyaga kung bang 'jigihi.

4 Pogisung iye nanihung 'jupiluu a 'ku u sira,
che poga ang inna 'vii 'woniye puongbu u sira kabang.

5 Sun'tuuro tieha mang 'toring,
che ningbeu kawanihi mang iye belingbu.
6 Ningbee yeliyaga mang sogili 'guye nie jiing 'kiribu,
che ning'torihi nuori na diebang bahi.

7 Naangmini mang yaaye ningbee bang 'le, a ba mang la 'bibe,
che sun'tuuro 'deu na ahing.

8 Ba na 'pugiye nie a 'tuuro u yeng singbu,
che ba na buongye nie nga ang tari belingbu 'sikiri jaala.

9 Nie bang ba nana che ung tari 'yeme,
u seuye nie ang nana u minga a che kong siimaa.

10 Sun'tuuro mang kahiniye u 'dungo 'nyivori,
che ningbeu hinihung mang iye 'ningbikuonii.

11 Nie ang kuora u 'teng-gbani na tiging aning siimaa,
che nie ang ira yela ang ba tari tona kongye 'ningbiyuo.

12 Ningbee mang buoriye buunhu ningbee ang nye
ba beu tungbu 'puong,
che sun'tuuro nyaga mang 'yiye tona.
13 Ningbeu nogbama 'begu saangbu mang beruung nyogi,
che sun'tuuro na 'yiye tuora 'puong.
14 Nie na tiging aning sung u nuori yeliyaga ingang,
nie 'nuuhi tuma sani na leu yau 'kuung.

15 Joli sori mang 'toring u minga 'ningbieng,
che nie ang 'wono kawani iye yengbangina.
16 Joli mang 'wuliye u 'su-kpiengaa 'dayeni,
che nie ang bang u minga taribu mang pagiriye 'olo.

17 Nie ang yera yelimiihi mang yeriye yela ang 'tori,
che 'sierigirii daana mang ngmaaraye 'girii.
18 Nie kanga 'biye 'be ka u yeliyaga 'woning 'takobi ang 'chugiho,
che yengbangina jinti waananingye laangfie.
19 Yeliminga nogbani na ahing a gara wagiri jaa,
che 'girii jinti kung kauhi.
20 Belingbu 'biye banani ang jeri beu tungbu ba 'sikiring,
che nyengka 'biye maahuu kawan-iriba seng.
21 Yeliba'toruu jaa kung pogi nie yelitarihi ang 'tori,
che ningbeu na tiging aning tuora.
22 'Girii nogbama iye 'chihee a 'ku Ba Tari Baahaa Daana,
che banani ang 'tuuro yeliminga iye u 'ningbi-peli.

23 Nie ang bang u minga taribu mang sogiliye bangbu,
che jolihi 'sikie mang muoliye jolihung.

24 Nie 'nu ang tari 'ningbi-jie na 'soye ningberii,
che 'di-nyaga na mang tunaye 'yeme tuma.

25 'Karikaruu ang 'bi nie 'sikiring mang veming ka u inga chuori yaga,
che yeli'bi-sung mang veming ung tari 'pu-peli.

26 Sun'tuuro mang bannaye bila ni ung tari u jo'mine,
che ningbeu mang dibang 'tuning boribu sori.

27 'Di-nyaga ba mang se bung ung ku u nankpaanti 'puong,
che 'ningbi-jie daana bungtaruu mang iye nanii 'kuu.

28 Sun'tuubu soring ka 'nyivori 'be.
U soring ming 'kuung 'chibe.

13 'Bi-dauyengbangina mang sagiye u ba 'wulibu,
che nie ang ira niba laara ba 'wono 'miingbu.

2 Dau na nyiye sung a 'tuuro u nuori yeli'bie ngmama,
che limangkong daana 'suhu mang buoraye
kpangkpangkpiengu yeli-irihi.
3 Nie ang bang u nuori taribu mang 'guye u 'nyivori.
Che nie ang 'yuoro u nuori yaga na nyiye saangbu.

4 'Di-nyaga mang buorang, che u ba nyira bungjaa,
che nie ang tari 'ningbi-jie na tiging.

5 Sun'tuuro mang haye 'girii ngmaabu,
che ningbeu iye bungnyohuu, a mang wa 'di 'vii.
6 Sun'tuubu mang 'guye nie 'cheni ang 'tori,
che beulung mang yaaye yelibe-ira loo.

7 Nie kanga 'biye 'be a jera u minga bundaana,
che ba tari bungjaa.
Ka nie kanga 'bibe a jera u minga nandaana,
che tari bungdaalung ang i kpong.

8 A'mineng ninsaalaa bundaambuunhu na tuong yeudieye u 'nyivori,
che nandaana ba 'wono 'miingbu.

9 Sun'tuuro chaanii mang chaanang aning nyengingbu,

che ningbeu fintina na 'kping.

10 Nokpieni 'yong ka jigihibu mang waananing,
che yeng 'biye banani ang sagi kawani ang i sung seng.

11 Bundaalung ang 'yi faabung na baahing,
che nie nga ang buora a 'tuuro tuma ingang na maaling taring.

12 Tamaa ang ba nye mang veming ka 'sikiri biera,
che ka buobung wa nye, u iye 'nyivori dau.

13 Nie ang buong a yelihung jaala na nyuoming,
che nie ang jora a no'kuruu na nyiye sanyau.
14 Yengbangina 'wulibu iye 'nyivori kong'bulee,
a na veng ka i jo 'yi 'kuung chebihing.

15 'Ningbiyuo ang suma waananingye nungbu,
che limangkong daana sori iye kpiengaa.
16 Nie jaa ang bang u minga taribu mang tunang aning bangbu,
che joli mang 'wuliye u jolihung gbanggbaling.

17 'Bi-tunuu ang i beu na 'leye bielung 'puong,
che 'bi-tunuu ang i limaniye waananingye laangfie.

18 Nang aning 'vii na pagiye nie ang jaanhi 'wulibu,
che nie ang 'wono yelibu na nyiye nanihung.

19 Buobu ang wa nye mang iye noo a 'ku 'suhu,
che 'chihee la a 'ku joli ka u jo 'yi beung.

20 Nie ang 'chene ning yengbanginiba na iye yengbangina,
che nie ang 'tuuro jolihi na nyuoming.

21 Beu mang kara 'tuuriye yelibe-iriba,
che sung na leu yeu 'kuye sun'tuuribo.

22 Ningsung mang 'bingye cheng 'ku u 'biihi ming 'biihi,
che yelibe-ira bundaambuunhu 'bing 'kuye sun'tuuro.

23 Siingjemaa 'biye ningbaala yopaalaang,
che saree ang ba 'tu sori mang saamaang.

24 Nie ang jaanhi ka u 'wuli u 'bie aning dau haung,
che nie ang nung u 'bie mang diye u 'wulibu 'ningbi-jie.

25 Sun'tuuro mang 'ding ka u 'suhu maa,
che ningbeu 'puo na tariye kong.

14 Pogiyengbangina mang mieraye u 'deu,
che joli mang tagiruung loora aning u minga 'nuuhi.

2 Nie 'cheni ang 'tori mang joraye Ba Tari Baahaa Daana,
che nie soe ang i chagiri mang buomuung jaala.

3 Joli nuori yeliyaga mang ingye u jiga dau,
che yengbanginiba nogbama mang 'gubong.

4 'Jie nga nadavarihi ang 'chibe, a 'gboridiruu mang iye kpali,
che buunhu 'ugibu mang 'yiriye nadavaraa fangang.

5 'Sieridire ang i limaniye ba ngmaara 'girii,
che 'sierigirii daana na ngmaye 'girii.

6 Nie ang ira niba laara mang boye yeng che ba nyiruu,
che yela bangbu iye noo a 'ku nie 'ningbiri ang 'yuo.
7 Jo 'yi joli seng,
ka inang wa nye ka u nogbama ba tari bangbu.
8 Nie ang bang u minga taribu yeng la ung chelihi bang
sori ni ung 'chene ni sung,
che joli jolihung la belingbu.

9 Jolihi mang iriye yelibeu sie a laara,
che sung mang 'biye ning'torihi 'puong.

10 'Sikiring mang bang u minga too ang sing bila.
Saana jaa ming ba mang tuong banna u nyengingbu.

11 Naangmini na yaahiye ningbeu 'deu ka u 'le,
che ning'toruu tenti'deu na wahing.

12 Sori kanga 'biye 'be a 'woning ung 'tori a 'ku ninsaalaa,
che ka u baahaa i 'kuung sori.

13 Laari 'puong che a'mineng nimiha 'biye a 'sikiring,
a'mineng ka nyengka baahaa ti i 'pu-saang.

14 Nie ang leura 'puori u 'sikiring na tiging aning u minga yeli-irihi,
che ningsung na tiging aning sung ang 'yi u minga seng.

15 Nie ang faanha mang sagiye yeli'biri jaa,
che nie ang bang u minga taribu mang kaaraye u gbe'chenihi.
16 Yengbangina mang joye dabieng a leu 'yi beung,
che joli mang 'ihiye 'suuri a nang ngmira nyau.
17 Nie 'suuri ang ba jaanha 'ihibu mang tunaye jolituma.
Ba mang haye nie ang mang tieha beu tungbu.
18 Nie ang faanha mang 'diye jolihung cheng,
che nie ang bang u minga taribu mang tariye bangbu
a'wo naalung 'jupiluu.
19 Ningbeu na 'churiye ningsung 'ningbi-tooring,
ka ningbee 'churi sun'tuuribo 'di-noberang.

20 Haali nandaana kpieringto gba mang haung,
che bundaana mang tariye jomiihi jemaa.
21 Nie ang buona u kpieringto jaala tunaye beu,
che nie ang tari hina ningbaaliba ingang tariye 'pu-peli.

Yeng Yeli'bie Gbangu 14

22 Banani ang tieha beu tungbu ni kung bori?
Che nungbu ang ba baaha aning yeliminga iye niba nga
ang tieha sung tungbu 'suobu.
23 Tuma jaa 'puong tona 'biye 'be,
che nandaalung ka yeliyagikpala 'yong waananing.

24 Yengbanginiba naalung 'jupiluu la ba bundaalung,
che jolihi jolihung la jolibu.

25 'Sieree daana ang i minga mang dieye 'nyivoe bahi,
che nie ang ngmaara 'girii iye nie ang benna niba.

26 Ba Tari Baahaa Daana joong nyau taribu ang i kpong 'biye 'be.
U 'biihi na tariye 'lilijie.
27 Ba Tari Baahaa Daana joo iye 'nyivori kong'bulee,
a na veng ka nie bali 'yi 'kuung chebihing.

28 Niba jemaa taribu la naa girima,
che niba kongbu la na'bie 'lee.

29 Nie 'suuri ang i maahuu tariye 'ningbiyuo ang i kpong,
che 'su-tuluu daana mang 'duohiye jolihung.

30 'Sikiri-maahuu iye 'nyivori a 'ku inggbani,
che 'nyuuri iye puongbu a 'ku kaba.

31 Nie ang dogiha ningbaala tuuriye u Naana,
che nie ang nanuu mang iraye hiengbu 'deme hina.

32 Ningbee yelibeeng mang looba,
che sun'tuuro mang tariye 'lilijie u 'kuuming.

33 Yeng mang jengye boin nie 'ningbiri ang 'yuo 'sikiring.
Che jolihi yeng mang 'ying.

34 Sun'tuubu mang 'duohiye paaluu,
che yelibee iye nyaaba a 'ku 'jie jaa niba.

35 Naa ingmaari mang 'biye tungtuna ang i yengbangina seng,
che u 'suuri mang 'ihiye unani ang waananing 'vii ingang.

15 Dieyelibu ang i boin mang leuhiye 'su-kpiengaa bahi,
che yeliyaga ang i tuluu mang dangye 'suuri ung 'ihi.
2 Yengbanginiba jinti mang diye bangbu a tuna sung,
che jolihung mang 'yiriye jolihi noeng.

3 Ba Tari Baahaa Daana 'ningbie 'biye 'jie jaang,
a nyira yelibee aning yelisuunhi.

4 Jinti ang i boin iye 'nyivori dau,
che belingbu jinti mang waaningye 'sikiri dangbu.

5 Joli mang jaanhiye u ba 'wulibu,
che nie ang 'wono 'wulibu iye nie ang bang u minga taribu.

6 Bundaambuunhu jemaa 'biye sun'tuuro 'deung,
che ka tuora 'bi ningbeu tona buunhu 'puong.

7 Yengbanginiba nogbama mang yaariye bangbu,
che jolihi 'sikie ba 'wo bila.

8 Ningbeu sarika iye 'chihee a 'ku Ba Tari Baahaa Daana,
che nie 'cheni ang 'tori 'puoho iye u 'ningbi-peli.
9 Ningbeu sori iye bunghaaruu a 'ku Ba Tari Baahaa Daana,
che u nungye nie nga ang 'tuuro sung.

10 'Wuli-kpiengaa sigiyeng a 'ku nie ang jaanhi sori 'tuubu.
Nie ang ha yelibu na nyuoming.

11 'Kuung aning Nyuongbu 'yuoyeng

Yeng Yeli'bie Gbangu 15

Ba Tari Baahaa Daana 'ningbiring,
ba na wa yera ninsaaliba 'sikie.

12 Nie ang ira niba laara ba nung nie ang na 'wuluu.
U kung gaa yengbanginiba ming seng.

13 Nyengka ang 'bi 'sikiring mang veming ka 'pu-peli 'bi 'ningbisogong,
che ka 'sikiring wa tari 'pu-saang, a 'suhu mang saaming.

14 Nie ang tari 'ningbiyuo mang buoriye yela bangbu,
che jolihi noe mang 'diriye jolihung.

15 Dogee daana 'beri jaa mang iye bee,
che nie nga 'sikiri ang tari 'pu-peli
mang 'diriye 'tigiri wagiri jaa.

16 Taribu biela aning Ba Tari Baahaa Daana joo
seuye bundaambuunhu jemaa a langning tuora.
17 Siimaa ang i jevaari che ka nungbu 'bibe,
a seuye bang ku napolinuoruu che ka haabu 'bibe.

18 'Su-tuluu daana mang ing ka jauri 'ihi,
che nie 'suuri ang i maahuu mang maaye jauri.

19 'Di-nyaga sori mang ing 'wo guohi ang lirihuu,
che ning'toruu sori mang iye yelingu.

20 'Bi-dauyengbangina mang 'kuriye u ba 'pu-peli,
che daujoli mang buongye u ma jaala.

21 Jolihung mang iye nyengka a 'ku nie ang kong 'ningbiyuo,
che nie 'ningbiri ang 'yuo 'cheni mang 'toring.

22 Kawani kongbu mang veming ka yelitarihi saang,
che ka kawan-iribang i jemaa, yela mang maaling.

23 Nie mang tariye nyengka a 'tuuro u nuori yeliyaga ang suma.
Yelihung nga ang yeli u wagiring,
nye bila ang waananing ingmaari sing.

24 'Nyivori sori mang 'duoriye saa'ju a 'ku yengbanginiba,
a dieruu 'yire kau'biri ang 'bi 'muning 'puong.

25 Ba Tari Baahaa Daana na ngmahiye nie ang jigiha 'deu,
che maali dunggali toribogu ka u ahi.

26 Ningbee tieha iye bunghaaruu Ba Tari Baahaa Daana seng,
che ning'forifori yeliyaga mang iye noo.

27 'Niiri daana mang danniye u minga 'deu,
che nie ang ha bungdie'di na tariye 'nyivori.

28 Sun'tuuro 'sikiri mang ngmiye fasani che dieyeli,
che ningbeu nuori mang 'yiriye yelibee.

29 Ba Tari Baahaa Daana aning ningbee 'biye taa toori,
che u mang 'wongye sun'tuuribo 'puoho.

30 'Ningbiri paalibu mang waananingye 'sikiri nyengingbu.
'Duohi-noo mang ing ka kaba tari laangfie.

31 'Tuorii nga ang 'wono kpaahibu ang 'kuro 'nyivori
na kpeye yengbanginiba 'puong.
32 Nie ang jaanhi 'wulibu buongye u minga jaala,
che nie ang 'wono yelibu nyiriye 'ningbiyuo.
33 Ba Tari Baahaa Daana joo la 'wulibu ang 'kuro yeng,
minga 'sigihibung ming mang die 'yie ka nanihung 'tuuro.

16 Ninsaalaang 'so u 'sikiri yela ung jera a na i,
che jinti dieyelibu mang 'yiye Ba Tari Baahaa Daana seng.

Yeng Yeli'bie Gbangu 16

2 Ninsaalaa yelitarihi jaa mang iye 'forifori u minga 'ningbiring,
che Ba Tari Baahaa Daana mang jeriye 'pu-tieha.

3 Di i yelitarihi jaa ing Ba Tari Baahaa Daana 'nuuhing,
bila ka i tieha na ahi.

4 Ba Tari Baahaa Daana maaliye bungjaa a 'ku u minga,
'haali ningbee gba a 'ku 'be-beu daari.

5 Nie jaa ang tari jigihibu u 'sikiring iye bunghaaruu
Ba Tari Baahaa Daana seng.
Haali ka banang di 'nuuhi lang taa, pielaang la,
u kung 'yi dogihibung.

6 A 'tuuro nungbu aning yeliminga ingang ka yelibee sani mang yeu.
A 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana joong ka nie mang ngmaa 'yi beung.

7 Ka nie yeli-irihing pena Ba Tari Baahaa Daana 'puo,
u mang veming ka u domihi gba niu leu numa.

8 Taribu biela aning sun'tuubu seuye loribu
ang i kpong yaga aning jangfang.

9 Ninsaalaa haakilang mang jeri soe ung na 'tu,
che Ba Tari Baahaa Daanang mang diening u gbee 'yie.

10 Naa nogbama mang yeraye yela a'wo Naangmini yelihung.
A ba sigining ka u nuori bora saree 'diibung.
11 Maahibu aning sanee ang sigihi iye Ba Tari Baahaa Daana 'suobu.
Buora 'puo maahibu buunhu jaa iye u tuma.
12 'Chihee la ka na'mine tuna beu,
'bojung na'kogo mang ahing a 'tuuro sun'tuubung.
13 Sun'tuubu nogbama iye 'pu-peli a 'ku na'mine.
Ba mang nungye nie nga yeliyaga ang 'tori.
14 Naa 'su-kpiengaa 'woningye 'kuung 'bi-tunihi,

che yengbangina na maaguung.
15 'Nyivori 'biye naa 'ningbisogo chaaniing.
U ingmaari 'woningye savaalii nga
ang waananing bungkuorihi baabu saa.

16 Nye yeng nyiibu ang seu salima sing bila.
Nie ming ang 'lugi 'ningbiyuo, anang seu ung 'lugi wari.

17 Ning'toruu sori la ka u ngmaa 'yi beu tungbung.
Nie nga ang kaara u sori mang 'guye u 'suhu.

18 Jigihibung mang die 'yie ka nyuongbu 'tuuro,
ka tangkama 'sikiri die 'yie ka 'lee 'tuuro.
19 Nie ang 'sigihi u minga a 'bi ningbaaliba 'puong
seuye nie ang lang tangkang-iriba 'puong
a 'poro jauri buunhu.

20 Nie ang cheliha 'wono a yelihung na nyiye sung.
Nie jaa ang deli Ba Tari Baahaa Daana tariye 'pu-peli.

21 Nie ang tari yeng u 'sikiring,
ba na buomuung 'ningbiyuoro.
Nuori yeliyaga ang numa mang veming ka daanhibu 'duoro.

22 'Ningbiyuo iye 'nyivori kong'bulee a 'ku nie ang taruu,
che jolihung mang 'kuye jolihi dogihibu.

23 Yengbangina 'sikiri mang 'wuniye u nuori,
a digira daanhibu paaha u nogbama.

24 Yeli'bie ang numa 'woningye sigbaanhuu.
A iye noo a 'ku 'suhu, a i laangfie a 'ku kaba.

25 Sori kanga 'biye 'be a'woning ung 'tori a 'ku ninsaalaa,
che ka u baahaa i 'kuung sori.

26 Kong la a mang ing tungtuna tumang,
'bojung u 'puong mang innuu a tumang.

27 Ninglaanii mang 'uunhiye beu,
ka u yeliyaga mang 'woning 'buung ang 'dire.
28 Nie ang benna niba mang veming ka jauri yaari,
ka 'pojuuro weliha jomingsuunhi.
29 Kpangkpangkpiengu daana mang suori nyogiye u kpieringto,
a dieniu 'yie a 'tu sori ang ba suma.
30 Nie mang 'ungye u 'ningbie ka u veng ka tungchagiri tung.
Ka nie mang kpoo u nogbama a veng ka beu tung.

31 'Ju ang tari koonpieni iye girima naalung 'jupiluu.
Nie na nyiung sun'tuubu soring.

32 Nie 'suuri ang i maahuu seuye jaujaura ang i kpong.
Nie ang tuong u minga nyogibu
seuye nie ang jau taanhuu faa 'yi-kpong.

33 Ba mang pohiye pohaa,
che Ba Tari Baahaa Daanang 'so yeli jaa ang na 'yi 'beng.

17 Siing'kuongee aning maahuu seuye
bang ku 'duunhi pa 'deu che ka jauri 'bibe.

2 Tungtuna nga ang tari yeng na 'soye kpiengu 'bi-dau
ang waananing 'vii ingang,
u na 'diye a cheng chelii a ba'biihi 'puong.

3 Wari mang kpeye dugu 'puo,
ka sannii mang kpe 'buung 'de-kpong 'puo,
che Ba Tari Baahaa Daana mang 'pigihiye 'sikie.

4 Nie ang tuna beu mang chelihaye nogbama ang ngmaara 'girii.
'Giri-ngmaara mang 'wonoye jinti nga ang saana niba yeliyaga.

5 Nie ang ira ningbaaliba laara inniye u Naana nyaaba 'puong.
Nie nga inga ang maa tuorakpong 'jung kung 'yi dogihibung.

6 Yaanhi iye naalung 'jupiluu 'ku daunyaahi.
'Biihi ming girima la ba ba'mine.

7 Yeliyaga ang suma 'gaali ba sigining joli.
A na iye wala ka 'girii nogbama ming sigihi na'bie.

8 'Kuubu iye 'ku-naanii nie ni ang taruu ni seng.
'Jie jaa ung leura u mang iye yela ang tari 'ningbiri.

9 Nie ang pogira u to yelibee buoriye nungbu.
Che nie ang yera yeli 'buyi 'buyi mang welihiye jomingsuunhi.

10 'Miingbu da'yeni mang kpeye nie ang tari 'ningbiyuo
a gaa kpaaha nuori koo ang kpiera joli.

11 Taawai daana mang buoriye beu 'yong,
bila 'jung tungtuna 'ningbiri ang 'ko bang na tung ka u ti 'tuohuu.

12 Veng ka dau 'tuohi beer nga bang 'ju u 'biihi,
anang seu ung 'tuohi joli u jolihung 'puong.

13 Nie ang di beu naa sung sani,
beu kung 'yi u 'deung.

14 Jauri 'munpiilee mang 'woningye kuong bang chie ang gara.
Bila 'jung bahi nokpieni ka u ta wa leu jauri.

15 Nie ang veng ka ningbeu i 'soli,
aning nie ang veng ka sun'tuuro 'le saree 'diibu 'puong,
ba jaa iye bunghaaruu Ba Tari Baahaa Daana seng.

16 Joli ang ba tari yeng buobu 'sikiri,

Yeng Yeli'bie Gbangu 17

'bo 'jung ka 'libiri 'bi u 'nung ung na ti da yeng?

17 Jominga mang tariye nungbu wagiri jaang.
Ba mang dogiye ba'bie ming dogee daari sungbu 'jung.

18 Nie ang kong 'ningbiyuo la nie ang nyogi 'nuuhi
a 'bing nuori a na ahi 'ku u jominga.

19 Nie ang nung 'begu saangbu la nie ang nung jauri.
Nie ang 'duoho u 'di-nuori buoriye saangbu.

20 Nie ang tari belingbu 'sikiri kung nye sung,
nie ang tari belingbu jinti mang 'leye beu 'puong.

21 Nie ang dogi joli doguung a na 'ku u minga nimiha.
Joli ba ba tari nyengka.

22 'Sikiri ang tari nyengka iye tiingsuunhi,
che 'suhu ang tari ingchuori mang veming ka kaba 'ko.

23 Ningbeu mang sogili dieye buunhu 'di,
a na nyogi saree 'tuubu soe ang 'tori a leuhi.

24 Yeng mang 'biye nie nga 'ningbiri ang 'yuo seng,
che joli 'ningbie mang yo yuoree 'teng-gbani jaang.

25 'Bi-daujoli iye 'pu-saang a 'ku u ba,
a i nimiha 'gaalii a 'ku poga nga ang doguu.

26 A ba i yelisung ka ba dogiha nie ang 'tuuro sung,
bii a ngmi ningbera ba 'toribu 'jung.

27 Nie ang bang yela mang nyogiraye u yeliyaga.
Nie ang tari 'ningbiyuo iye nie nga ang i boin.

28 Haali joli gba, ka unang wa tang u nuori,
ba mang jeruung ka u iye yengbangina.
Ka unang wa pogi u nuori,
ba mang diung paahi 'ningbiyuoribo 'puong.

18 Nie ang wena u minga buoriye u minga dingu.
U mang diye nokpieni aning 'suuri 'tuohi yeng yelimiihi.

2 Joli ingmaari ba ahi 'ningbiyuo ingang,
u ahiye u minga 'sikiri tieha 'wulibung.

3 Ka ningbeung wa wa, banambu ming mang wang,
ka 'vii ming waananing nyaaba.

4 Dau nuori yeliyaga 'woningye kong'julinhi,
ka yeng kon'bulihi 'woning kon'puoruu kuong ang teura 'yire.

5 A ba i sung ka ba di baalibu die kpe ningbeu,
bii a leuhi sun'tuuro loo saree 'diibu 'puong.

6 Joli nogbama mang waananingye jauri,
ka u nuori mang suha ngmiibu.

7 Joli nuoring mang saamuu,
ka u nogbama i cheba a 'ku u 'suhu.

8 'Pojuuro yeliyaga mang 'woningye siingnoo boree,
a mang 'sigire ti kpiera inggbani 'puo 'puo.

9 Nie ang i 'di-nyaga u tumang iye nie
ang saana buunhu ba'bie.

10 Ba Tari Baahaa Daana 'yuori iye 'deduoruu ang i kpiengaa.
Sun'tuuribo mang jo ti kpeung a i 'chihi.

Yeng Yeli'bie Gbangu 18

11 Bundaana bundaalung la u kpiengu 'yi-kpong,
a mang 'woning daangguoni bang me ung 'do u tiehibung.

12 Ka 'leeng na wa, ninsaalaa 'sikiri mang dang tariye jigihibu,
che minga 'sigihibung mang die 'yie ka nanihung 'tuuro.

13 Nie ang dieyeli ka u nang ba 'wong,
a iye jolihung aning 'vii a 'kuu.

14 Ninsaalaa 'suhu mang tuong taruung u baalung 'puong,
che ning'buong na tuong 'tuohi 'pu-saang.

15 Nie ang bang u minga taribu 'sikiri mang buoriye yela bangbu,
ka yengbangina 'tuorii mang buora yela bangbu.

16 Ninsaalaa 'kuubu mang boye 'vuo 'kuu,
a diu waaning ningnanee 'ningbi-toori.

17 Nie ang dang toonhi mang 'woningye u tuori ang numa,
a waana wagiri ni u to ang na wa piehuu.

18 Pohaa mang waananingye jauri baahibu,
a mang welihi ningkpienhi ang chiiha taa.

19 Ba'bie ingang ing bori,
u leuhibung i too a gaa 'yi-kpong ang i kpiengaa.
Ka jauri mang 'woning na'de-kpong 'di-nuori 'kuri-garihi.

20 A 'tuuro ninsaalaa nuori ngmamang ka u 'puo na tigi,
a 'tuuro u nogbama ngmama wahibung ung na tigi.

21 'Kuung aning 'nyivori 'biye jinti kpiengung.
Banani ang numuu na 'diye u tona.

22 Nie nga ang nye poga nyiye bungsung,

u nyiye nungbu a 'yi Ba Tari Baahaa Daana seng.
23 Ningbaala mang suhee hina,
che bundaana mang dieyeling aning nonyaara.

24 Nie ang buora jo'mine jemaa ba jaanha 'lee,
che jominga kanga 'biye 'be a i limaniye a gaa ba'bie.

19 Ningbaala ang 'chene u 'toribu 'puong
seuye joli nga yeliyaga ang benna.

2 A ba i sung ming ka nie kong bangbu.
Nie ming ang 'lonno aning u gbee mang tunaye beu.

3 Ninsaalaa jolihung mang chagiye u sori,
che ka u 'sikiri 'ihi 'suuri Ba Tari Baahaa Daana ingang.

4 Bundaalung mang maaling waaningye jo'mine,
che ningbaala jominga mang weling a 'yi u seng.

5 'Sierigirii daana kung i 'chihi a 'yi dogihibung.
Nie ming ang ngmaara 'girii kung 'yi.

6 Jemaa na boye paalikaara nungbu.
Nie jaa iye nie ang tora jominga.
7 Ningbaala ba'biihi jaa mang haung.
Ana wala ka u jo'mine kung seri 'yi che chehuu?
U na jora 'tuuribong aning yeli'bie, che ba mang jaanhuung.

8 Nie ang nye yeng nungye u minga 'suhu.
Nie ang tari 'ningbiyuo na nyiye sung.

9 'Sierigirii daana kung i 'chihi a 'yi dogihibung,
nie ming ang ngmaara 'girii na weng.

10 Noo'gaalii 'wongbu ba sigining joli,

ana wala ang na sigi ka 'yeme 'di naalung na'biihi 'jung.

11 Ninsaalaa haakilisung la a mang veng ka u 'suuri ba 'ihe 'wieng.
U girima la ung 'di 'kanyiri 'ku nie ang i yelibeu.

12 Naa 'su-kpiengaa 'woningye 'gbegini ang ngmuuna,
che u nungbu 'woningye mielung ang 'lere moo ingang.

13 'Bi-daujoli iye tuorikpong a 'ku u ba.
Poga ang jauraning u sira 'woningye kuong ang 'togiho wagiri jaang.

14 'Deri aning bundaambuunhu iye cheng ang 'yire ba'mine seng,
che poga ang bang u minga taribu mang 'yiye
Ba Tari Baahaa Daana seng.

15 'Di-nyagiri mang waaningye gbiengkpong.
Kong na kpeye nie ming ang 'jine kpali.

16 Nie ang 'tuuro a no'kuruu 'guye u 'nyivori,
che nie ang i dache u yelitarihi yela na 'kping.

17 Nie ang ira hina 'kuro ningbaaliba
di penna 'kuriye Ba Tari Baahaa Daana.
U na leu yeuye u sung ni sani 'kuu.

18 'Wuli i 'bie wagiri ning tamaa ang nang 'bibe.
Ta wa veng ka i 'sikiri ahi u wiebu ingang.

19 Nie ang tari 'sugaalii na nyiye dogihibu,
'bojung ka inang dieguu bahi, i na la maaling iye bila.

20 Cheliha 'wono kawani a sagi 'wulibu,
ka bila veng ka i tari yeng i 'beri ni ang chehi ni 'puong.

21 Yelibuorihi jemaa mang 'biye ninsaalaa 'sikiring,

che Ba Tari Baahaa Daana kawani, unang na ahi.

22 Yeli bang buora ninsaalaa ingang la u nungbu ang ba baaha.
Ningbaala seuye 'giri-ngmaara.

23 Ba Tari Baahaa Daana joong waananing 'nyivori,
ka bila mang veng ka nie kpiera aning ingmaari.
Beu ba waana u seng.

24 'Di-nyaga mang diye u 'nu tung laa 'puo,
che u gba kung diu 'doning u nuori.

25 Ngmi nie ang ira u taa laara,
nie ang faanha na daanhiye minga bang taribu.
Che 'miing ing nie 'ningbiri ang 'yuo,
u na maaling bangye yela.

26 Nie ang ngmi u ba, a kari u ma bahi iye 'bi-dau
ang waananing 'vii aning nyaaba.

27 N 'bi-dau, veng 'wulibu yeliyaga 'wongbu,
i na 'yiye bangbu yeli'bie soring a bori.

28 'Sieree daana ang i laanii mang chierang laara saree ngmaabu
ang 'tori, ka ningbeu nuori mang vona beu.

29 Dogihibu 'bingyeng 'gu ilaariba,
ka ngmiibu ming 'bing 'gu jolihi jigihi.

20 Waing iye chelaara, dangkpiengaa mang waananingye jauri.
Ka anang veng ka nie jaa bori, a daana ba tari yeng.

2 Naa 'su-kpiengaa 'woningye 'gbegini ngmuungbu.
Nie ang danna u 'suuri iriye u minga 'nyivori beu.

Yeng Yeli'bie Gbangu 20

3 Dau nanihung la ung ngmaa u minga 'yi jauring,
che joli jaa ba mang jaanha jauri 'piilibu.

4 'Di-nyaga ba mang kuora kuobu 'piilibu sanga.
Bila 'jung u na suhang buunhu chiebu sanga,
che u kung nye bungjaa.

5 Yela ang 'bi nie 'sikiring 'woningye kuonhuu ang i 'julingu.
Che nie 'ningbiri ang 'yuo na taguung 'yining.

6 Niba jemaa mang yeraye ba nungbu ang ba baaha yela,
che ning'buong na tuong nye yeliminga daana?

7 Nie yelitarihi ang 'tu sori mang 'cheneye u 'toribu 'puong.
U 'biihi mang tariye pegiri u 'puoring.

8 Naa ang 'jing u saree 'diibu 'kogong
mang legiriye beu jaa aning u 'ningbie.

9 Ning'buong na tuong yeli: N pegiye n 'sikiri,
n iye 'forifori a 'yi n beu ingang?

10 Sanee maahibu buunhu ang ba sing taa,
aning maahibu buunhu ang ba sing taa,
a jaa iye bunghaarihi Ba Tari Baahaa Daana seng.

11 'Bie yeli-irihing mang veng bang bamuu,
ka u 'jogo iye 'forifori bii ka u 'toriye.

12 'Tuorii ang 'wono aning 'ningbiri ang nyira,
Ba Tari Baahaa Daanang maali a jaa.

13 Ta nung gbieng, a ira wa leu nandaana.
'Yuohi i 'ningbie, i na tiging aning siimaa.

14 A ba suma, a ba suma, ngaang ka daara mang yeli.
Che ung wa gaa baahi ung ira tangkama.

15 Sannii 'biye 'be, ka 'ku-nanee jemaa ming 'bibe,
che bung ang i nanii gaa a jaa la yela bangbu nogbama.

16 Di nie kparikpong, ka unang wa 'bing nuori ka u na ahi 'kuye saana.
Diu 'bing telima sanga ni ung ahi 'ku pogisensena.

17 Janfang buunhu 'diibu mang numang a 'ku nie,
che a 'puoring u nuori mang pang aning 'jigu.

18 Yelibuorihi mang ahing a 'tuuro kawaning,
ka taanhuu jau a 'tuuro yeng kawaning.

19 Nie ang yo yuora aning yeliyaga
mang yeliye 'gondo yela gbanggbaling.
Bila 'jung ta di i yela lang nuori daana yela 'puong.

20 Nie nga ang tuura u ba bii u ma,
u fintina na 'kping 'liinhuu 'puong.

21 Cheng nga nie ang 'loring nye a 'munpiileeng
kung nye pegiri a baahaang.

22 Ta yeli: N na naaye beu sani.
Chelihi Ba Tari Baahaa Daana, u na diegiing.

23 Sanee maahibu buunhu ang ba sing taa iye yelihaaruu
Ba Tari Baahaa Daana seng.
'Girii sanee ming ba suma.

24 Ba Tari Baahaa Daanang mang 'bing ninsaalaa gbedigirihi.
Wala panaa ka ninsaalaa na i bang u minga yeli-irihi 'muni?

25 Cheba la nie ang 'loring yeli: Bungpegi'yiruu la,
che leu jeri u nosani nga yela.

26 Naa ang i yengbangina mang yieliye ningbee 'ihi,
a ngmiba aning kangmidau.

27 Ba Tari Baahaa Daana fintina mang wilihiye ninsaalaa 'suhu,
u mang wilihiye u 'sikiri 'puo jaa.

28 Nungbu aning limanihung mang 'gu naa.
U na'kogo mang ahing a 'tuuro limanihung nungbu ingang.

29 'Bi-pola girima la ba fanga.
Ningnyaahi vielung la ba 'ju-koonpieni.

30 Kpaaha ang inna dangii mang leuhiye nie a 'yi beung.
Ngmiibu mang kpieraye inggbani 'puo 'puo.

21 Naa 'sikiri 'woniye kuong sori Ba Tari Baahaa Daana 'nung.
U mang leuhuung 'lombori jaa ung buora.

2 Nie jaa yeli-irihi mang 'toring u minga 'ningbieng,
che Ba Tari Baahaa Daanang mang jera 'sikie.

3 Sun'tuubu aning saree ang 'tori,
anang sigi Ba Tari Baahaa Daana seng a gaa sarika.

4 Tangkama 'ningbisogo aning jigihibu 'sikiri,
aning ningbeu yopaalaa jaa iye beu.

5 Tungtuna ang i 'ningbi-jie ning u yelibuorihi mang waaningye tona,
che nie ang 'lonno na kpeye nandaalung 'puo.

6 Bundaambuunhu ang nye a 'tuuro 'girii jinti
'woningye 'ulung ang para gara a i 'kuung cheba.

7 Ningbee jauri buobung na saangba,
'bojung ba jaanhiyeng ka ba tung bila ni ang 'tu sori.

8 Nie nga ang 'bi saree 'lee 'puong soe mang iye goonha,
che ning'forifori yeng, u yeli-irihi mang 'toring.

9 Nie ang kpiera pie 'longkorong seuye
ing kpiera ning poga ang nung jauri 'deung.

10 Ningbeu 'suhu mang buoriye beu.
U kpieringto ba nyira hina u 'ningbieng.

11 Ka chelaarang wa nye dogihibu, nie ang faanha mang nyiye yeng.
Che ka yengbanginang nye 'wulibu, u mang nyiye bangbu.

12 Naangming sun'tuuro mang jeriye ningbeu 'deu nye aning yeng,
a mang leuhi ningbee loo bang na nyuong.

13 Nie ang pogi u 'tuorii a kung 'wong ningbaala 'kuori,
u ming na wa 'konong che kung nye diebu.

14 'Kuubu ang i 'gondo mang maaye 'suuri,
ka 'kuubu bang tihi 'gondong mang maa 'su-kpiengaa.

15 Saree ang 'tu sori mang iye nyengka a 'ku nie yelitarihi ang 'tu sori,
che i dabieng kpong a 'ku nie ang tuna beu.

16 Nie ang yo a tagi 'yi 'ningbiyuo soring
na wa kpelingye kpiinhi langbu 'puong.

17 Nie ang buora 'ningbi-peli na iye nandaana.
Nie ang nung waing aning kpaang kung i bundaana.

18 Ningbeu mang wa iye yeudiebu a 'ku sun'tuuro,
ka limangkong daana i yeudiebu a 'ku ning'toruu.

Yeng Yeli'bie Gbangu 21

19 Nie ang kpiera mopiri 'puong seuye
ung kpieraning poga ang nung jauri a danna 'suhu.

20 Bundaambuunhu ang i nanee
aning kpaang 'biye yengbangina 'deung,
che joli mang diang 'di jeni jeni.

21 Nie ang buora sun'tuubu aning nungbu ang ba baaha
tariye 'nyivori aning sun'tuubu aning nanihung.

22 Yengbangina mang 'do kpeye ningkpienhi 'yi-kpong,
a ngmahi 'ji-kpienhi bang deli.

23 Nie ang bang u nuori aning u jinti taribu
'guye u 'suhu a 'yi tuorihi 'puong.

24 Jigiha aning tangkama daana, ilaara la u 'yuori.
Unang mang ira yela ning tangkang'gaalii ni.

25 'Di-nyaga yelibuorihing mang kuu,
'bojung u 'nuuhi mang jaanhiye tuma tungbu.
26 A ngmingtong'gbuli jaang u mang iriye 'niiri,
che ka sun'tuuro mang tiha a ba nyora.

27 Ningbeu sarika iye 'chihee Ba Tari Baahaa Daana seng,
ba na wa yera ung waanuu ung buora beu iibu 'jung.

28 'Sierigirii daana na nyuoming,
che nie ang 'wono yeliminga mang yeraye yeliminga wagiri jaa.

29 Ningbeu mang 'koye u 'ningbiri,
che ning'toruu yeng, u mang maaliye u sori ung ahi pielaang.

30 Yeng 'chibe, 'ningbiyuo 'chibe,
kawani ming 'chibe a na chiihi Ba Tari Baahaa Daana.

31 Ba mang iye yohu 'siri a 'gu taanhuu daari,
che tuongbu mang 'yiye Ba Tari Baahaa Daana seng.

22 Nie ang buora 'yo-sung seuye bundaambuunhu jemaa buobu,
ka bunye seu wari aning sannii.

2 Bundaana aning nandaana langye yeli'yeni,
Ba Tari Baahaa Daanang maali ba jaa.

3 Nie ang bang u minga taribu mang dang nyiye beu a sogili,
che ka nie ang faanha nang gara a ti 'tuohi dogihibu.

4 Minga 'sigihibu aning Ba Tari Baahaa Daana joong
waananing bundaalung aning nanihung aning 'nyivori.

5 Guohi aning chebihi 'biye sochagiri daana soring.
Nie ang 'gu u 'suhu nia na 'biye taa toori.

6 'Guoli 'bie sori ang sigining ka u 'chene.
Haali ka unang wa 'kori, che u kung 'yi u ingang.

7 Bundaana mang 'soye kpiengu nandaana 'jung,
ka nie ang peng leu u sandaana 'yeme.

8 Nie ang bura beu na nyiye wahala,
ka u 'suuri daboli ming 'le.

9 'Ningbi-maahuu daana na nyiye pegiri,
'bojung u mang diye u siimaa chelii 'ku ningbaaliba.

10 Kari nie ang ira u taa laara, jauri ming na gaang.
Mm, nokpieni aning nyaaba na baahing.

11 Nie ang nung 'sikiriforifori, ka u nuori tari bunye,
a naa na iye u jominga.

Yeng Yeli'bie Gbangu 22

12 Ba Tari Baahaa Daana 'ningbie mang 'guye bangbu sung,
che u mang leuhiye limangkong daana yeliyaga 'chigi.

13 'Di-nyaga mang yeling: 'Gbegining 'bi 'yengeng,
u na kumang a soeng.

14 Pogisensena nuori iye bogu'julingu.
Nie ingang Ba Tari Baahaa Daana 'suuri ang 'ihi,
unang na 'le u 'puong.

15 Jolihung 'le mariye 'bibile 'sikiring,
che 'wulibu daung na 'ihuu gaaning toori jaa.

16 Nie ang dogiha ningbaaliba ka u nye bundaalung yaga,
aning nie ang digira 'kuro bundaana,
ba na wa 'biye hiengbu 'puong.

Yengbanginiba yeli'bie

17 Begi 'tuorii a 'wono yengbanginiba yeliyaga,
a di i 'sikiri 'ku n yela bangbu,
18 'bojung a na iye yelinoo ka inang taraa i 'sikiring.
Veng ka a 'bi i nogbamang,
19 ka bila veng ka i delibu 'bi Ba Tari Baahaa Daana ingang.
N 'wuliing 'jine, ina turi.
20 N ba seu yela ang i suunhi yaga,
ang i kawanihi aning bangbu 'kui?
21 N sebaang ka n veng ka i bang yelimiihi yeli'bie ni yelimingilung,
a tuong dieyeli yeliminga a 'ku niba ang tumii.

22 Ta faara ningbaala ung i ningbaala 'jung,
bii a dogihi nie ang 'dire dogee a 'di-nokpoming.
23 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana na dieye tonoo 'kubo,
a 'ihi banani ang faariba ni 'nyivoe.
24 Ta di i jomingilung nyogi 'suuri daana,
bii a 'chene ning 'su-tuluu daana,

25 a ira wa daanhi u yeli-irihi,
a bo cheba 'ku i 'suhu.

26 Ta di i minga paahi niba ang 'binne telima 'puong
bii banani ang 'di nuori a na ahi 'ku nie kanga sama.

27 Ka inang ba tari bungjaa a na di yeu,
bila yeng u na wa 'ihiye i 'godo i luong.

28 Ta wa 'ihe toribogu nga
i nabaali'mine ang 'bing ung 'kori.

29 I nyiye dau ang i 'ningbi-jie a bang u tuma sung?
U na ahiye na'mine 'ningbi-tooring.
U kung ahi niba 'yuori ang ba buona 'ningbi-tooring.

23 Ka inang wa 'jing a na 'di siimaa aning paalikaara,
jeri sung bung ni ang 'bing i 'ningbi-tooring.
2 Di 'suo tari i kokoring,
ka inang i nie nga ang buora 'diibu yaga.
3 Ta 'ihi i 'ningbiri ing u siinnoohi ingang,
'bojung belingbu siimaa la.

4 Ta bana i minga yaga ka i leu bundaana.
Bahi i minga 'ningbiyuo.
5 I na di i 'ningbiri inna a ingang ka a gaaye.
Bundaambuunhu mang maaliye kpangkpama 'ku a miihi,
a egira a'wo ka'chigu ang mang egira gara sagbani.

6 Ta wa 'dire bieri daana siimaa,
bii a buora u siinnoohi,
7 'bojung bila ni ung tieha u 'sikiring, bila ung 'wo.
U mang yeli 'kuing: 'Dire a 'nyuuro, che u 'sikiri ba 'chi i seng.

8 I na 'ugiye borii ni ing voli ni,

a saang i yeliyagisuunhi.

9 Ta yera yela inna joli 'tuoriing,
'bojung u na buongye i yeng yeli'bie ni jaala.

10 Ta wa 'ihe toribogu'koree,
bii a kpiera 'bi-kpiibihi yori,
11 'bojung ba Yeudiera iye kpiengu daana.
U na chiihiing a die tonoo 'kubo.

12 Di i 'sikiri 'ku 'wulibu,
a di i 'tuorii 'ku yela bangbu yeli'bie.

13 Ta nyora maali ahi 'wulibu 'bie ingang.
Ka inang ngmiu ning dau, che u kung 'kpi.
14 I na ngmiung ning dau,
a die u sie a 'yi 'Siol 'puong.

15 N 'bi-dau, ka i 'sikiring tari yeng,
n ming minga 'sikiri na nyenginang.
16 Mm, n na tariye nyengka n 'puong
ka i nuoring yera yela ang 'tori.

17 Ta veng ka i 'sikiri tari 'nyuuri yelibe-iriba ingang.
Kpiera Ba Tari Baahaa Daana joo 'puong wagiri jaa.
18 Pielaang la, yeliwaanuu 'biye 'be.
Nie jaa kung ngmaa i tamaa bahi.

19 N 'bi-dau, chelihi 'wong, a i yengbangina,
a kaara i 'sikiri ka u 'tori a sori.
20 Ta lanna waing 'nyugaalii 'deme 'puong,
bii a paaha niba ang oora neni 'gaali 'puong.
21 'Bojung nie ang 'nyuuro waing 'gaali
aning bung'di-buora na kpeye nandaalung 'puo,
ka gbieng ming di jerinhi yeri nie.

22 'Wono i ba ang dogii yeliyaga.
Ta buong i ma jaala sanga nga ung wa nyaang.

23 Da yeliminga, a ta wa kuohuu.
Da yeng aning 'wulibu aning 'ningbiyuo.

24 Sun'tuuro ba na tariye nyengka ang i kpong.
Nie ang dogi 'bi-dauyengbangina na tariye 'pu-peli u yela.
25 Veng ka i ba aning i ma 'puuhi peli.
Veng ka poga ni ang dogii ni nyengina.

26 Di i 'sikiri 'kumo, n 'bi-dau.
Veng ka i 'ningbie kaara n soeng,
27 'bojung jentira iye bogu ang i 'julingu,
ka pogisensena i kolung ang i fiilii,
28 'bojung u mang sogili chelihang a'wo faara,
a veng ka limangkong 'deme maaling 'ugiro daba 'puong.

29 Ning'buong tari nimiha?
Ning'buong tari laa'dimii?
Ning'buong jaura jauri?
Ning'buong tari muhibu?
Ning'buo 'jiihing ngmaahi ka anan'so 'chibe?
Ning'buong tari 'ningbi-jiihi?
30 Banani ang kauha waing 'nyuubu ingang la bila.
Banani ang buora waingjera la bila.
31 Ta kaara waing wagiri ni ang mang muo ni,
wagiri ni ang mang nyeliha ngmani 'puong ni,
wagiri ni ang wa 'sigire baaluu baaluu ni.
32 A baahaang a mang duming a'wo waahuu,
a dung a'wo 'dungkuuree.
33 I 'ningbie na nyiriye bung'nyaase,
ka i haakila nyira yelibennihi.

34 I na 'woniye nie ang jeng mani gaalinggang,

bii a'woning nie ang jeng mani 'gbori 'ngmie ingang.
35 I na yeling: Ba fiebimang, che a ba biera.
Ba ngmimang, che n ba bang.
'Bo wagiri mang na 'yuo a la bo a 'mine 'nyu?

24 Ta ira ningbee 'nyuuri,
bii a buora ka i 'bi ba seng,
2 'bojung kpangkpangkpiengu yeli-irihing mang 'bi ba 'sikieng,
ka ba nogbama mang yera tuora waanibu yela.

3 A 'tuuro yeng ingang ka 'deu mang me.
Ung mang ahi a 'tuuro 'ningbiyuo ingang.
4 A 'tuuro yela bangbung ka 'deri mang paali
aning bundaambuunhu ang i nanee a viela.

5 Yengbangina iye kpiengu daana.
Mm, nie ang bang yela mang maaling tariye kpiengu,
6 'bojung a 'tuuro yeng kawaning ing na jau i taanhuu.
Kawan-iriba jemaa ming 'puong ka laangfiilung 'be.

7 Yeng 'doye saa'ju 'gaali a'wo joli na tau.
U ba 'yuoro u nuori a 'di-nokpoming.

8 Nie nga ang jera beu tungbu,
ba na buomuung ka beu tieha daana.
9 Yelibeu la jolihung tieha,
ka ilaara ming i bunghaaruu ninsaaliba seng.

10 Ka inang 'yie tuora daari,
i fanga ba i kpong.

11 Die banani ang gara 'kuung ingang ni bahi.
Banani ming bang garaning korigibu ni, legiba.

12 Ka inang yeli: Nye, ti da ba bang.

Unani ang kaara 'sikieng, u kung jeri bila nye?
Unani ang kaara i 'suhu ni kung bang?
U kung 'ku nie jaa a 'tuuro u tuma ang 'wo bila?

13 N 'bi-dau, 'dire siu, 'bojung a sumang.
'Di sigbaanhuu, unang mang numa i nuoring ni.
14 Bila ka yeng bangbu na i noo 'ku i 'suhu.
Ka inang wa nyiu, bila yeng tamaa na 'biye 'ningbi-tooring.
Nie jaa kung ngmaa i tamaa bahi.

15 Ningbeu 'woi, ta jeng 'gu sun'tuuro u 'deung.
Ta saang u peenhibu 'jie,
16 'bojung sun'tuuro na 'leye gberi bu'yopoin che la 'ihi.
Che ningbeu na 'leng tuorikpong 'puong.

17 Ka i domang wa 'le, ta nyengina.
Ta veng ka i 'sikiri tari 'pu-peli ka unang wa ngmi gberi,
18 ka Ba Tari Baahaa Daana wa nye bila ka u 'puo saang,
ka u leuhi u 'su-kpiengaa 'yi u ingang.

19 Ta ira 'karikaruu yelibe-iriba yela,
bii a ira 'nyuuri ningbee yela,
20 'bojung ningbeu ba tari 'ningbi-toori tamaa.
Ningbeu fintina na 'kpiinhing.

21 N 'bi-dau, jora Ba Tari Baahaa Daana aning a naa.
Ta lanna ning banani ang diera taawai,
22 'bojung ba tuorikpong na 'ihiye 'dayeni.
Ning'buong bang saangbu ni a a'yi jaa ang na tuong waaning?

23 Ama ming iye yengbanginiba yeliyaga:

Baalibu saree 'diibu 'puong ba suma.
24 Nie nga ang yeli 'ku ningbeu: I iye sun'tuuro.
Una ka niba na duhi beu 'ku, ka paalihi nyohuu.

25 Che banani ang 'miing ing ningbeu,
ba 'puuhi na peliye u yela,
ka pegiri ang i kpong wa ba seng.

26 Nie jaa dieyelibu ang 'tori,
bila 'woniye nuori mugihibu.

27 Veng ka i 'yenge tuma ahi sung,
a kaa i yoo 'jieng,
bila 'puoring ka i me i 'deu.

28 Ta i 'sieree daana a chiihi i kpieringto ka anan'so 'chibe.
Ta di i nogbama benna.
29 Ta yeli: N na iung a'wo ung ima bila ni.
N na iye a daana bila ni ung i ni.

30 N wa pariye 'di-nyaga yoo,
a pari nie ang kong 'ningbiyuo 'girep yoo.
31 Nye, ung jaa sogi aning guohi,
ka 'gabileng 'buli a yeri pogi u jaa,
ka u 'kubo daangguoni ming 'le.
32 Mang wa nyiu ni, mang jeri u yela sung.
N 'liinhuung a nye 'wulibu.
33 Gbieng biela aning 'daaribu biela,
'nuuhi 'gurihibu biela a na peenhi,
34 bila ka i nandaalung na wa a'wo na'nyige,
ka i hiengbu wa a'wo dau ang tari jaujaubuunhu.

Soolomong yeng yeli'bie 'mine

25 Ama ming iye Soolomong yeng yeli'bie, ana ka Hezekaiya, 'Juuda naa tungtungdaba daang seu a 'yi Soolomong seuring.

2 Naangmini girima la ung mang sogili yeli,
che na'mine girima la bang mang piehi yela.

3 A'wo sagbani ang 'do, ka 'teng-gbani ming i 'julingu ni,
bila ka na'mine 'sikie kung bang piehi.

4 'Ihi degiri wari ingang,
bung mang 'ying a 'ku saaba.

5 'Ihi ningbee naa 'ningbi-tooring,
u na'kogo na ahing sun'tuubu 'puong.

6 Ta 'duohi i minga naa 'ningbi-tooring.
Ta di i minga 'binne ningbera ahi'jiihing.
7 'Bojung a seuyeng ka ba yeli 'kui: Wa 'do che,
a gaa bang na 'sigihii a ningnanii 'ningbiring,
una ka i 'ningbie nye ni.

8 Ta 'lonno 'yire ka i ti ngmi nokpieni saree 'diibu 'jieng.
Ka a naani wala ing na wa i a baahaang,
sanga ni i kpieringto ang na wa imii nyaaba 'puong?
9 Veng ka i ning i kpieringto minga yelaa.
Ta wa yera a 'gondo 'kuro ningjaala,
10 ka unani ang 'womaa ni ira wa 'uohi i 'olo,
ka i 'yo-saanii kpeling.

11 Yeli'biri ang yeli u soring 'woningye salima aapulihi
ang 'bi wari perete 'puong.
12 A'wo sannii 'to-gbansaalii aning sannii boori,
bila la yengbangina 'miingbu a 'ku 'tuorii ang cheliha 'wono.

13 A'wo kuong bang di si'noo ing ang maa buunhu chiebu wagiri,
bila la tungtuna ang i limaniye a 'ku banani ang tumuu ni.
'Bojung u mang maaye u ningbera 'suuhi.

14 A'wo savaala aning seseu ang ba waananing saa,
bila la nie ang ira tangkama 'kuubu ang ba i yeliminga yela.

Yeng Yeli'bie Gbangu 25

15 'Kanyiri 'gaalii bang mang tuong di mugili paalikaara,
ka kokobaaluu mang ngmahi kaurii.

16 I nyiye siu? 'Di bila ni ang sigihi,
a ta ira wa 'dia 'gaali a 'tia bahi.

17 Ngmaa i gberi 'yi i to 'deung,
ka u ta wa pii, ka bila veng ka u hai.

18 A'wo dang'goli aning ta'kobi aning 'piing ang i pulaa,
bila la nie ang ngmaara 'girii 'tuoro u kpieringto.

19 Limangkong daana delibu tuora wagiring 'woningye nyinii ang kau,
bii gberi ang 'biri.

20 Nie ang yaa kparuu oori 'puong,
bii bang di waingtoo 'pulihi jieng ingang,
bila la nie nga ang 'yiene 'pu-peli 'yieme
'kuro 'sikiri ang tari 'pu-saang.

21 Ka koming kpe i doma, 'kuu siimaa ka u 'di.
Ka kon'nyuuring kpeu, 'kuu kuong ka u 'nyu.
22 'Bojung bila iibu 'puong i na 'duohiye 'buungsaale u 'jung,
ka Ba Tari Baahaa Daana 'kui sanyau.

23 Sa'mung-goo seseu mang waaningye saa,
bila ka jinti ang 'juuro 'puori waananing 'suuri 'ningbisogo.

24 Nie ang kpiera 'deu pie 'longkorong seuye
ing kpieraning poga ang nung jauri.

25 A'wo bila ni kongmaahuu ang 'wo a 'ku 'suhu ang bali,
bila la 'duohi-sung ang 'yi paalitoori.

26 A'wo kon'bulee bang puging aning kolung ang saang,

bila la sun'tuuro ang sagi 'ku ningbeu a ngmi gberi.

27 Ka nieng 'di siu 'gaali, a ba suma.
Bila la, ka nieng bo u minga girima, a ba i girima.

28 Nie ang kung bang nyogi u minga,
u iyeng a'wo 'yi-kpong bang ngmahi ung ba la tari daangguoma.

26 A'wo si'noo ang 'lere 'uonii,
aning saa ang waana buunhu chiebu sanga,
bila ka nanihung ba sigining joli.
2 A'wo 'nobili-tiitii ang yuora,
a'wo bambalaalaa ang egira,
bila la duhibeu ang ba tari anan'so,
u kung tung nie ingang.

3 Kpaaha siginiye yohu, ka gara sigining bunga,
ka daboli ming sigining joli jiga.
4 Ta dieyeli 'ku joli a 'tuuro u jolihung,
ka i ming ira wa 'woniu.
5 Dieyeli 'ku joli bila ni u jolihung ang sigining diebu,
ka u ta ira wa i yengbangina u minga 'ningbieng.
6 Nie ang di tungbu ing joli 'nung
ngmaahiye u minga gbee, a 'nyuuro dangii.
7 A'wo woorii gbee ang mang 'jaali,
bila la yeng yeli'biri ang 'bi joli nuoring.
8 A'wo nie ang di 'kuurii ing kpalima ingang,
bila la nie ang di nanihung 'kuro joli.
9 A'wo guo ang kpe dan'bugiro 'nu,
bila la yeng yeli'biri ang 'bi joli nuoring.
10 Naangmingkpong ang naang buunhu jaa,
unang mang 'ku joli aning 'begu-saaniba ba sanyau.
11 A'wo baa ang mang leu ti 'dire u minga 'tiiri ni,
bila ka joli mang la i joliyela.
12 I nyiye nie ang i yengbangina u minga 'ningbiring?

Yeng Yeli'bie Gbangu 26

Joling tari tamaa gaaguu.

13 'Di-nyaga mang yeling: 'Gbegining 'bi soring.
'Gbegining 'bi a soberang.
14 A'wo 'di-nuori ang mang leura u leurihi ingang,
bila ka 'di-nyaga mang leura u 'godo 'jung.

15 'Di-nyaga mang diye u 'nu ing laa 'puong.
A mang iruung yaanhi ka u la diu 'doning u nuori.
16 'Di-nyaga mang iye yengbangina u minga 'ningbiring
a gaa niba ba'yopoin dieyelibu ang 'tori.

17 A'wo nie ang nyogi baa 'tobong a di,
bila la nie nga ang wa para a di u 'nu inna jauri
ang ba i u 'suobu 'puong.

18 A'wo jangjaanha ang foora 'buung-kahii
aning 'piime aning 'kuung,
19 bila la nie nga ang beling u kpieringto a che yeli:
Dieng mang da diena.

20 'Jie nga daari ang 'chibe, 'buung mang 'kping,
'jie nga minaa'figi ang 'chibe, jauri mang baahing.
21 A'wo bila ni 'buungsaale ang mang 'dire saala,
ka 'buung ming 'dire daari,
bila ka jaubuora mang danna jauri ung 'ihe.
22 Minaa'figi yeli'bie mang 'woningye siinnoohi,
a mang 'sigire kpiera inggbani 'puo 'puo 'jiihi.
23 A'wo bang di wari nyeli pogi yagu bungmieruu,
bila la nogbama ang yera nungbu yeliyaga che ka 'sikiri i beu.

24 Nie ang tari haabu mang sogiluung u nogbamang,
che tari belingbu u 'sikiring.
25 Ka unang wa yera kokonoo, ta saguu,
'bojung yelihaarihi ayo'poing 'bi u 'sikiring.

26 Anaa jaa ka u haabu sogiliyeng belingbung,
che u beulung na 'yiye gbanggbali a langbu 'puong.

27 Nie jaa ang 'tu bogu na 'leye u 'puong.
Nie ang 'biling 'kuurii 'doning, u na leu waye u ingang.

28 Jinti ang ngmaara 'girii mang haye banani ung inna dangii.
Nuori nga ang i lengleng mang tungye saangbu tuma.

27 Ta ira tangkama 'beu yela,
'bojung i ba bang bung ni 'beu ang na waaning.

2 Veng ka ningjaala 'pugii, ka a ta 'yi i minga nuoring.
Veng ka saana 'pugii, ka a ta 'yi i minga nogbamang.

3 'Kuurii iye tiinhuu, ka 'biihee ming i 'gbingbing.
Che joli 'su-kpiengaang i tiinhuu gaa a jaa a'yi.

4 'Su-kpiengaa iye 'pu-too,
ka 'suuri i saa ang waana yaga jaa,
che ning'buong na tuong ahi 'nyuuri 'ningbi-tooring?

5 'Miingbu ang 'yi gbanggbali
seuye nungbu ang i 'gondo.

6 Limaniye 'puong jominga mang ingye dangii,
che ka domang mugihii, belingbu la.

7 Nie ang tigi yaga baga 'chi sigbaanhuu 'jieng,
che bungtoo jaa mang iye noo 'ku nie nga kong ang kpe.

8 A'wo 'nobile ang 'peging 'yi u 'togung a yo daara,
bila la dau ang 'yi u 'deung a yo daara.

9 Kpangsuorihi aning iinsens mang 'kuye 'sikiri 'pu-peli,

bila ka dau kawani mang numa u jominga seng.

10 Ta wa jaanha i jominga bii i ba jominga.
Ta wa gara i ba'bie ming 'deu i tuora kpong daari.
Kpieringto ang pieli, unang seu ba'bie ang 'bi toori jaa.

11 I yengbangina, n 'bi-dau,
a veng ka n 'sikiri tari 'pu-peli.
Ka n tuong dieyeli 'ku nie ang tuna n 'lolo.

12 Nie ang bang u minga taribu mang dang nyiye beu
ang waana a sogili,
che ka nie ang faanha mang gara ti nye dogihibu.

13 Di nie tani, ka unang wa ing nuori ka u na ahi 'kuye saana.
Diu 'bing telima ka unang ahi 'ku pogisensena.

14 Nie ang duha sung 'kuro u jominga aning kokokpiengaa,
a 'ihi 'beeguu 'pipi a i bila, ba na jeriye bila ka u i duhibeu a 'kuu.

15 Kuong ang 'yuno saa waa daari,
aning poga ang nung jauri 'yiye taa.
16 Nie ang legiruu legiriye seseu,
a nyogi kpangkuong ning u 'nuduri.

17 'Kuruhuung mang saahi u to 'kuruhuu,
ka nie ming mang maali u to 'ningbisogo.

18 Nie ang kaara kangkanga dau na 'diye u ngmama.
Nie ming ang kaara u ningkpong 'jieng na nyiye nanihung.

19 A'wo kuong 'puong 'ningbisogo ang mang nye u minga 'woree ni,
bila ka dau 'sikiri mang 'wuno u 'woree.

20 'Siol aning Nyuongbu nang ba pa jaa.

Bila ka ninsaalaa 'ningbie ba paara yela.

21 Wari mang kpeye dugu 'puo,
ka sannii mang kpe 'buung 'de-karaa 'puo.
Bila bang mang jeri nie nanihung
a 'tuuro bila ni niba ang yera u yela.

22 'Haali ka inang to joli tuori 'puong
aning sindau a langning bung'bie,
che u jolihung kung 'yi u ingang.

23 Mang i 'ningbi-jie a bang bila ni i piihi ang 'wo,
a kaara i 'duunhi sung,
24 'bojung bundaalung ba mang 'bibe a gara wagiri jaa.
Naalung 'jupiluu ming ba mang 'bi 'be a gara jemanihi jaa.
25 Sanga ni bang mang wa che moo baahi ni,
mopaani mang 'buling,
bang mang laanhi taanhi moo lang taa.
26 Pipola mang 'kuriing bungyerihi,
ka buuhi ming waaning yoo 'libiri.
27 Ka a buuhi bihung 'bibe jemaa a na 'kurii siimaa,
a 'kuro i 'deu siimaa,
a 'kuro i tungtungpogiba 'diibu.

28 Ningbee mang jorang 'haali ka ba ba kariba,
che sun'tuuribo mang tariye nyau a'wo 'gbegini.

2 Paaluu yelibeeng mang veng ka u na'mine i jemaa.
Che dau ang bang yeng aning 'ningbiyuo mang veming
ka u naalung ahi a kauhi.

3 Nandaana ang dogiha ningbaaliba 'woningye satuuruu
ang ba waananing siimaa.

4 Niba ang jaanhi a 'begu, banang mang 'pugiro ningbee.

Yeng Yeli'bie Gbangu 28

Che banani ang 'tuuro a 'begu mang 'miing ingbang.

5 Ningbee ba bang yela ang 'tu sori.
Che banani ang buora Ba Tari Baahaa Daana
mang bangye yela jaa 'muni.

6 Ningbaala ang 'chene u yelimingpaalii 'puong
seuye nie nga soe ang chagi che ung i bundaana.

7 Nie ang 'tuuro 'begu iye 'bie ang tari 'ningbiyuo,
che nie ang 'tuuro bung'di-buoriba inniye u ba 'viing.

8 Nie bundaalung ang 'yire tona ung nyira
a 'yire buunhu ung di penna niba ingang,
u na laanhaang 'bing 'ku nie
ang tari nyununu ningbaaliba ingang.

9 Nie ang leuhi u 'tuorii a jaanhi a 'begu 'wongbu,
u 'puoho gba iye bunghaaruu.

10 Nie ang diening ning'toruu 'yie ka u bori kpe sobeu 'puo
na 'leye u minga bogu 'puong.
Che nie ang ba tari ngmehii jaa na 'diye cheng ang i sung.

11 Bundaana mang iye yengbangina u minga 'ningbiring.
Che ningbaala 'ningbiri ang 'yuo mang piehuung a nye u 'muning.

12 Ka sun'tuuribong wa nye tuongbu,
nyengka ang i kpong mang 'biye 'be.
Che ka ningbeeng wa 'ihi,
ninsaaliba mang sogiling.

13 Nie nga ang sogili u yelibee maa'koo kung maali.
Che nie ang sagi u yelibee a bahaa na nyiye hina.

14 Nie nga ang jora beu tungbu wagiri jaa tariye 'pu-peli.
Che nie ang 'ko u 'sikiri na 'leye tuora 'puong.

15 A'wo 'gbegini ang ngmuuna aning beer ang taara waana,
bila la nabeu ang 'di naalung ningbaaliba ingang.

16 Paalikaara ang kong 'ningbiyuo iye nie ang dogiha niba.
Che nga ang ha bung'di-jeni 'beri na maaling paahing.

17 Nie jumihi ang dannuu ung ku ninsaalaa 'jung
na iye yuoraa a gara u 'kuung.
Nie jaa ta wa dieruu.

18 Nie 'cheni ang 'tori na nyiye diebu,
che nie soe ang i chagiri na 'leye 'dayeni.

19 Nie ang kuora u 'teng-gbani na tariye siimaa jemaa.
Che nie ang ira yela ang ba tari tona
na nyiye nandaalung ang i kpong.

20 Limaniye daana na nyiye pegiri yaga,
che nie ang 'lonno ka u leu bundaana
kung i 'chihi a 'yi dogihibung.

21 Baalibu ba suma,
'bojung nie na tungye beu
a 'tuuro siimaa biela di'kuubung.

22 'Ningbiri daana mang 'lonnong a buora bundaambuunhu,
che u ba mang jeri ka nandaalung na waye u ingang.

23 Nie ang 'miing ing nie ang bora, a 'puoring unang na nye bunye
a gaa nie nga ang 'pugiruu aning u jinti.

24 Nie ang 'juuro u ba bii u ma buunhu

a che mang yeli: A ba i yelibeu.
U ning u 'ju la nie ang saana buunhu 'tuurung-to.

25 Tangkama daana mang danniye jauri ung 'ihe,
che nie nga ang deli Ba Tari Baahaa Daana,
u yela na tariye 'ningbiri.

26 Nie ang deli u minga iye joli,
che nie ang 'chene yengbang 'puong na nyiye diebu.

27 Nie ang 'kuro ningbaaliba kung kong,
che nie ang pogira u 'ningbie na nyiye tuubu sung.

28 Ka ningbeeng wa 'ihi, niba mang sogiling.
Che ka ningbeeng wa 'kpi, sun'tuuribo mang 'uging.

29 Nie nga bang mang kpaaha che ung 'deri u 'nyuu,
u daana na 'leye saangbu 'puong 'dayeni.
U kung nye maalibu.

2 Ka sun'tuuribong wa 'so kpiengu, niba mang nyenginang.
Che ka ningbeung wa 'di naalung, niba mang penang.

3 Nie jaa ang nung yeng mang ing ka u ba nyengina,
che nie nga ang yuora ning jentirihi
mang saaniye u bundaambuunhu.

4 A 'tuuro sun'tuubung ka naa mang veng ka paaluu ahi,
che nie ang nung bungdie'di mang lobuung.

5 Nie ang 'pugiro u kpieringto 'gaali yeriye laangu
a 'gu u gbee.

6 A 'tuuro beu tungbung ningbeu mang kpeye cheba,
che sun'tuuro mang 'yieneng a nyengina.

7 Sun'tuuro baga mang 'biye ningbaala tonoo 'jieng,
che ningbeu ba mang tari bila bangbu.

8 Niba ang kaara ba taa jaala mang veming
ka 'yi-kpong 'ihi ahi jangjaa,
che yengbanginiba mang leuhiye 'suuri bahi.

9 Ka yengbangina ning joling wa tari nokpieni,
ka a joling wa 'ihe 'suuri bii ka unang wa laara, peenhibu 'chibe.

10 Niba ang nung jiing 'kiribu
mang haye bama nga ang ba tari ngmehii jaa,
a mang buora ning'toruu 'nyivori 'ihibu.

11 Joli 'suuri ba jaanha 'ihibu,
che yengbangina mang nyogiye u minga.

12 Ka naang cheliha 'wono 'girii,
u tungtuniba jaa mang leuye ningbee.

13 Ningbaala aning nie ang dogiha niba langye yeli kanga,
Ba Tari Baahaa Daanang 'kuro ba jaa 'ningbie chaanii.

14 Naa nga ang ngmaara ningbaaliba saree yeliminga 'puong,
u na'kogo na ahing a gara wagiri jaa.

15 Dau aning yelibung waananing yeng,
che 'bie bang jaanhi 'wulibu mang ingye u ma 'viing.

16 Ka ningbeeng wa 'ugi, yelibee ming mang 'uging.
Che sun'tuuribo na nyiye ba 'lee.

17 'Wuli i 'bie, u na 'kuing 'suhu-maahuu,
a 'ku i 'suhu ming ingmaari.

18 'Jie dangyera yelinyirihi ang 'chibe, a niba kaabu mang iye too.
Che niba nga ang 'tuuro 'begu tariye 'pu-peli.

19 Yeliyaga 'yong kung tuong 'wuli 'yeme,
'bojung 'haali ka unang 'womaa, che u kung sagi.

20 I nyiye nie ang 'lonno u yeliyaga 'puong?
Joli tamaang i kpong gaa u daana.

21 Nie ang yieha 'yeme a 'yi u 'bibiilung,
a baahaang u na taruung a'wo u 'bie.

22 'Suuri daana mang dangye jauri ung 'ihi,
ka 'su-tuluu daana 'begu saangbu mang i kpong.

23 Ninsaalaa jigihibu mang veming ung 'sigi,
che nie ang 'sigihi u minga na tariye nanihung.

24 Nie ning na'nyige ang lang yela haye u minga 'nyivori.
U mang pong che u kung die a yeliminga yeli.

25 Ninsaalaa dabieng mang waaningye cheba,
che nie ang deli Ba Tari Baahaa Daana na iye 'chihi.

26 Niba jemaa mang buorang ka ba wa paalikaara 'ningbi-toori,
che ka ninsaalaa saree 'diibu ang 'tori
mang 'yire Ba Tari Baahaa Daana seng.

27 Nie yeli-irihi ang ba 'tori iye bunghaaruu a 'ku sun'tuuro.
Ka nie 'cheni ang 'tori i bunghaaruu a 'ku ningbeu.

'Ee-gur yeng yeli'bie

30 'Jee-ke 'bi-dau 'Ee-gur yeli'bie, u dangyelibu la nga. A dau nga yeliyeng a 'ku Iitiel, a 'ku Iitiel aning 'Yuukal.

2 U yeliyeng: Pielaang, maang i 'bambugu a gaa ninsaalaa jaa.
N ba tari ninsaalaa 'ningbiyuo.

3 N ba daanhi yeng.
N ba tari Unani Ang Pegi'yi ni ming bangbu.

4 Ning'buong 'do ti kpe arijena a la 'sigi?
Ning'buong laanhi seseu 'gbuli u 'nuuhing?
Ning'buong nyogi a kuonhi pori u taning?
Ning'buong 'bing 'teng-gbani 'ji-baahii jaa?
U 'yuori la 'bo, bii u 'Bi-dau 'yuori la 'bo, ka inang bang?

5 Naangmini yeli'biri jaang i 'forifori.
U iye 'kuru-bunglegiraa a 'ku banani ang bo 'lilijie u seng.
6 Ta di yeli paahi u yeli'bie ingang,
ka u ira wa yelii, ka ba nyii ka i leu 'giri-ngmaara.

7 Yela a'yi mang suha i seng.
Ta mongma a yela nga che ka n 'kpi.
8 Legi belingbu aning 'girii 'yi n seng gaaning toori jaa.
Ta 'kumo nandaalung bii bundaalung.
'Kumo siimaa nga ang na sigihima.
9 Ka n ta ira wa tigi a jaanhii a yeli:
Ning'buo la Ba Tari Baahaa Daana?
Bii ka n wa i nandaana a 'ju,
a di n Naangmini 'yuori fiengye.

10 Ta 'ju 'yeme 'puori 'ku u daana,
ka u ira wa tui ka i 'le saree 'diibu 'puong.

11 Jemani kanga 'biye 'be a tuura ba ba'mine,
ba ba pegira ba ma'mine ming.
12 Jemani kanga 'biye 'be a i 'forifori ba miihi 'ningbieng,
che ba ba pegi'yi ba degiri ingang.
13 Jemani kanga 'biye 'be. Nye ba 'ningbie ang tari tangkama bila,

ka ba 'ningbi-gbama 'do yaga.
14 Jemani kanga 'biye 'be ka ba nyina 'woning ta'kobihi,
ka ba dagiree nyina 'woning 'subilii,
a na 'ihi ningbaaliba 'teng-gbaning,
a 'ihi banani ang 'bi hiengbu 'puong ninsaaliba 'puong.

15 Salindiekpieruu tariye 'bi-pogiba ba'yi, Tihi aning Tihi.
Buunhu atang 'bi 'be a ba tigira,
mm, anaahing kung yeli ka: A sigiyeng.
16 Ana la kau'biri aning pogi-oo 'puo,
'teng-gbani ang kung tigi ning kuong jaa,
aning 'buung ang nang ba yeli ka: A sigiyeng.

17 'Ningbiri nga ang chiera u ba laara,
a di u ma yeliyaga buong jaala,
boo galinggaahi na 'lugiruung 'ihi,
ka ka'chigu-pola diu 'di.

18 Buunhu atang 'bibe a i sielii 'gaali 'kumo.
Mm, anaahi la mang ba bang a 'muni:
19 ka'chigu iibu sagbaning,
waahuu iibu 'pie 'jung,
mani'gbori iibu mani gaalinggang,
aning dau ning pogisaraa ang lang taa yela.

20 Pogisensena yeli-irihi la nga:
U mang 'ding che bilihi u nuori a yeli:
N ba i yeli jaa ang ba 'tu sori.

21 Buunhu ata luong 'teng-gbani mang 'jigiheng,
mm, buunhu anaahi luong, u kung tuong ahi:
22 Ana la 'yeme ang wa leu naa,
joli ang tigi aning siimaa,
23 poginyohuu ang wa nye sira,
aning pogitungtuna ang wa die u 'yi-daampoga 'jie.

24 Buunhu anaahi 'mine iye 'bilii 'teng-gbaning,
che tari yeng 'gaali.

25 Ninsaahi ba i buunhu nga ang tari kpiengu,
che a mang boye siimaa 'bing tuluu sanga.

26 Suonhi ba i buunhu ang tari fanga,
che a mang maaliye a jeng'jiihi 'piihi 'puong.
27 'Sobo ba tari naa,
che a jaang mang lang 'yi
a bang bila ni ang 'chene.
28 Banga ing na tuong 'ti aning i 'nuuhi,
che u mang 'biye na'mine 'dering.

29 Buunhu atang 'bibe ka a 'cheni tari nachiilung.
Mm, buunhu anaahi gbee digibung tari nachiilung.
30 Ana la 'gbegini ang i kpiengu daana 'duunhi 'puong,
a ba leura 'puori bungjaa 'ningbiring.
31 Baa, budari, aning naa nga ang tari u 'sojehi
bang 'bi u seng.

32 Ka inang i joliyela a 'duohi i minga,
bii ka inang jeri beu tungbu, di i 'nu dogili i nuoring.
33 A'wo bihung dangbu ang mang veng ang leu dondori,
ka nyie ngmiehibu mang veng ka jiing 'yi,
bila ka 'suuri dangbu mang waaning jauri.

Naa Leemiyuel ma yeli'bie

31 Naa Leemiyuel yeli'bie la ni, dangyelibu u ma ang 'wuluu.

2 'Bo, n 'bi-dau? 'Bo, 'oo n 'puo 'bi-dau?
Aning 'bo, 'oo n nosama 'bi-dau?
3 Ta di i fanga 'kuro pogiba,
bii a di i yela jaa 'ku banani ang nyuona na'mine ni.

4 A ba sigihi na'mine, 'oo Leemiyuel.
A ba sigihi na'mine ka ba 'nyuuro waing.
A ba sigihi paalikaariba ming ka ba buora dangkpienhi,
5 ka ba ta wa 'nyu, a 'yiinhi a 'begu,
a nyogi dogee 'deme jaa tonoo leuhi saree 'diibu 'puong.
6 Di dangkpienhi 'ku banani ang 'kpiire,
a di waing 'ku nie nga 'suhu ang 'juli aning wahala.
7 Veng ka u 'nyu a 'yiinhi u nandaalung,
a ta la tieha u nimiha ni yela.

8 'Yuo i nuori a die nie ang kung tuong yeli die u minga,
banani jaa bang 'bing ka ba ku ni.
9 'Yuo i nuori, 'di sun'tuubu saree,
a die ningbaaliba aning hiengbu 'deme tonoo 'kubo.

Poga ang i minga

10 Pogiminga, ning'buong na tuong nyiu?
U tona gaaye 'ruubihi.
11 U sira 'sikiri mang deluung.
U sira kung kong tona nyiibu.
12 U mang iruung sung,
u ba iruu beu u 'nyivori 'beri jaang.
13 U mang boye pikooni aning filaks*,
a tuna ning u 'nuuhi u buobung. ('Yiibu G. 9:31)
14 U 'woniye bungkuohiba mani'gboe,
a mang 'yining u siimaa toori waaning.
15 U mang 'ihing ka 'jie nang ba nyaa,
a 'ku u 'deu 'deme siimaa,
a tori 'ku u pogitungtuniba.
16 U mang boye yoo a dau,
u yaagu tona 'puong u mang koye 'girep yoo.
17 U mang ingye u minga kpiengu,

*
31:13 Filaks daari mang 'woniye bagiri daari, bang mang dielaa a 'ihi a bagiri 'woo tama.

a mang ing u kpangkpama fanga.
18 U mang jering nye ka u tona sumang,
u fintina ba 'kpiire 'yienguu.
19 U mang tieye u 'nuuhi a di 'gongmuo,
ka u 'nuuhi nyogi jendau.
20 U mang tieye u 'nu a 'ku ningbaaliba,
a tie u 'nuuhi a 'ku niba ang 'bi hiengbu 'puong.
21 U ba jora si'noo sanga dabieng u 'deu 'deme yela,
'bojung u 'deu 'deme jaa tariye tama ang i jiihi.
22 U mang maaliye bungjie tama,
u tama iye masari ang i baaluu aning tan'jimejime.
23 Ba bangye u sira a 'yiri 'di-noberang,
sanga ni ung mang wa 'jing paahi a paaluu ningberang.
24 U mang maaliye masari tama a kuohaa,
a 'kuro bungkuohiba ba siihi bung'lerihi.
25 Kpiengu aning nanihung la u boori.
U mang nyenginang 'beri ang 'bi 'ningbi-tooring.
26 U mang 'yuoye u nuori aning yeng,
ka nungbu ang ba baaha 'wulibu 'bi u jinting.
27 U mang kaaye u 'deu yelitarihi sung.
U ba 'dire 'jing-jaala siimaa.
28 U 'biihi mang 'ihing a peguu.
U sira ming mang 'pugiruung.
29 U mang yeling: 'Bi-pogiba jemaa mooyeng yaga,
che inang die ba jaa 'yie.
30 'Ningbiri nyiibu tariye belingbu, ka vielung i kpali,
che poga ang jora Ba Tari Baahaa Daana, unang na nye 'pugibu.
31 Di u 'nuuhi tuma tona 'kuu,
a veng ka u minga tumihi 'puguu a 'di-noberang.

Ikilisiasitiz Gbangu

'Nyivori kpalihung

1 A 'duohi-inna yeli'bie la ama. U iye 'Deevid 'bi-dau, a i naa
Jeruuselem 'puong.

2 Yelikpala jaa yelikpala, a 'duohi-innang yera bila.
Yelikpala jaa yelikpala, a jaa iye yelikpala.

3 'Bo tona ka ninsaalaa tari a 'yi u tuma jaa
ung tuna ngminaa luong?
4 Jemani kanga mang wa paring ka jemani kanga la wa,
che ka 'teng-gbani 'bibe a gara wagiri jaa.
5 Ngminaa ming mang 'puhing a la ti kpe,
a mang leu 'loring gaa 'jie ni ung 'puhi ni.
6 Seseu mang daa gaaye sa'mungduri seng,
a leu daa gaa sa'mung-goo seng.
Seseu mang yo 'vinneng,
a mang leu wa 'tu u 'vilingbu soe.
7 Konboori jaa mang 'puoro kpieraye mangkpong,
che a mangkpong ba paara.
'Jie ni a konboori ang 'yi wa,
'be ang mang la leu gaa.
8 Yela jaang tari balibu.
Ninsaalaa kung tuong yelaa.
'Ningbiri ba tigira aning nyiibu.
'Tuorii ming ba tigira aning 'wongbu.

9 Yeli ang daang 'bibe, unang nang na wa 'bibe.
Yeli ang i, unang na la i.
A 'jung yelipaalaa jaa 'chibe ngminaa luong.
10 Yeli kanga 'biye 'be ka nie na yeli:
Nye, yeli nga iye yelipaalaa?
U dang 'biye 'be sang'konkoruu jaa.
U dang 'biye 'be che ting wa 'bibe.
11 Buunhu ang daang 'bibe fora,
ba ba la tieha a yela.

Buunhu ang na wa 'bibe,
banani ang 'tuuro ba 'puoring ni kung tiehi a yela.

Bangbu 'gaalii waananiye 'pu-saang

12 Maang a 'duohi-inna daang iye Iisiriel naa Jeruuselem 'puong.
13 Mang di n 'sikiri ing ka n na diye yeng a bo, a piehi yela jaa ang ira sagbani luong. Yelitiinhuu la ka Naangmini di dogili ninsaaliba 'biihi ingang bang 'puho ning waluu.
14 N nyiye tuma ni jaa ang tuna ngminaa luong. Siringminga, a jaa iye yelikpala, a i seseu bang kara na nyogi.
15 Bung ang ngmieli, ba kung bang 'toruu.
Bung ming ang 'chibe ba tari soribu.

16 Mang jeri n 'sikiring a yeli: Nye, n nyiye nanihung, a nye yeng a gaa banani jaa ang dangma 'bi Jeruuselem 'puong. N 'sikiri nyiye yeng ang i kpong yaga aning yela bangbu.
17 Mang di n 'sikiri ing ka n na bangye yeng, a bang janjaanhibu ming aning jolihung. Mang nye ka bila ming iye seseu bang kara na nyogi.

18 'Bojung yeng 'gaalii 'puong,
'pu-saang 'gaalii 'biye 'be.
Nie ang ira ka u bangbu 'ugiro,
u irang ka u nimiha 'ugiro.

'Ningbi-peli kpalihung

2 Mang yeli n 'sikiring: N na piehiye 'nyivori yelitarihi a'wo 'ningbi-peli yela, a nye yeli ang suma. Che nye, bila ming da iye yelikpali.
2 Ngaang mang yeli laari yela: Jolihung la. Mang yeli 'ningbi-peli ming yela: 'Bo ung na maali?
3 Mang piehi n 'sikiring bila ni mang na nyagihi n inggbani aning waing, che nang di yeng 'guro n 'sikiri bila 'puong. Mang jeri jolihung ming yela. Mang bo bila ni mang na nye bung ang suma ka ninsaaliba 'biihi na ira sagbani luong ba 'nyivori 'beri jaang.

Ikilisiasitiz Gbangu 2

4 Mang tung tungbera. Mang me n 'deri, a seli n 'girep yori.
5 Mang maali n dabagihi aning 'ningbi-peli dabagihi, a seli da'irii jaa ang ngmana ngmama a 'puong.
6 Mang maali n minga kongngmama bang na mang ong a kuong mihi a 'tuu daari nga ang baara nga.
7 Mang da 'yen-daba aning 'yem-pogiba. Bang dogi 'yemihi ming n 'deung. Mang tari 'nii aning piihi a gaa nie jaa ang dangma 'bi Jeruuselem 'puong.
8 Mang laanhi wari aning salima a tari bungnanee, aning na'mine bungnanee aning 'gbendigihi bungnanee ni. Mang bo daba aning pogiba ang bang 'yieme. Mang bo daba 'ningbi-peli buunhu, pogibuura jaa.
9 Bila 'jung n wa iye nanii, a gaa niba jaa ang dangma 'bi Jeruuselem 'puong. Ka n yeng ming da kpeling n seng.

10 N da ba mong n 'ningbie bung jaa ang buora.
N da ba nyogi n 'sikiri a 'yi 'ningbi-peli jaang.
'Bojung n 'sikiri da nyenginang n tuma jaa 'puong.
N tuma jaa sanyeu da la bila.
11 'Beng la mang leu 'liinhi tuma ni jaa n 'nuuhi ang tung,
aning buunhu ni mang 'puhi waluu i ni.
A jaa iye kpali, a i nie ang kara seseu na nyogi.
Tona jaa 'chibe ngminaa luong.

Yengbangina aning joli baahaa

12 'Beng la mang leu a na jeri yeng,
a jeri janjaanhibu aning jolihung ming.
'Bo ka dau ni ang na 'di naalung a naa 'puoring ni i?
U kung i yelijaa ka yeli ang dang i naani.
13 'Beng la mang nye ka yeng seuye jolihung,
a'wo bila ni chaanii ang seu sagiluu.
14 Dauyengbangina 'ningbie mang 'biye u 'jung,
che joli mang 'cheniye sagiluu 'puong.
Che ka maang minga wa nye
ka yeli'yening mang wa pagi ba jaa.

15 'Beng la mang yeli n 'sikiring:
Bila ni ang mang pagi joli ni,
bilang na pagi n ming.
Ka maang panaa tari yeng,
'bo tona ka bila tari 'kumo?
'Beng la mang yeli n 'sikiring:
A yeli nga ming iye yelikpali.
16 Ba kung tiehi yengbangina yela a kauhi
a'wo bila ni bang kung tiehi joli yela kauhi.
'Bojung ba jaa yela bang na 'yiinhi 'beri ang waana 'puong.
Wala ka yengbangina mang 'kpi?
U mang 'kping a'wo bila ni joli ang mang 'kpi ni.

17 Bila 'jung mang daang ha 'nyivori, 'bojung tuma ni bang tuna ngminaa luong ni da iye 'pu-saang 'kumo. A jaa iye kpali, a i seseu bang kara na nyogi.
18 Bila 'jung mang daang ha tuma ni jaa mang 'puhi waluu tung ngminaa luong ni. 'Bojung a iye kparaama ka n na bahaang 'ku dau ni ang na wa n 'puoring.
19 Ning'buong bang, u na iye yengbangina bii joli? Che u na tariye 'suobu kpiengu tuma ni jaa mang tung ni ingang, ana mang 'puhi waluu a 'wuli n yeng a 'puong ngminaa luong ni. A yeli nga ming iye yelikpali.
20 Bila 'jung mang leuhi n 'sikiri ka n inga chuori yaga jaa n tuma ni jaa mang 'puhi waluu a tung ngminaa luong ni yela.
21 Dau kanga 'biye 'be a tuna aning yeng, aning bangbu aning tuma bangbu. Che ang i kparaama ka u na bahiye u cheng 'ku nie ang ba tung a tuma. Bila ming iye kpali, a i yelibekpong.
22 'Bo ka ninsaalaa mang nye a 'yi u tuma ni jaa 'puong aning u moobu ni jaa ung di tuna ngminaa luong ni?
23 'Bojung u 'beri jaa 'puong u tuma tariye ingbaahi aning nimiha. Haali 'ji-suorii gba u haakila ba jena 'jiyeni. A yeli nga ming iye yelikpali.
24 Yeli 'chibe a seu 'ku ninsaalaa a gaa ung na 'di a 'nyu, ka u kong maa. N nyiyeng ka a yeli nga ming 'yiye Naangmini seng.

25 'Bojung ka u 'nung 'chibe, ning'buong na tuong 'di, bii ning'buong na tuong 'wong noo a gaama?
26 Naangmining mang di yeng, bangbu aning nyengka 'ku nie ang i sung u 'ningbiring. Che yelibe-ira yeng, u mang 'kuung tuma ung laanha 'binne, ung na dia 'ku nie ang i ningsung Naangmini 'ningbi-tooring. A yeli nga ming iye yelikpali, a i seseu bang kara na nyogi.

Yelijaa tariye u wagiri

3 Yelijaa tariye u wagiri,
ka yeli-iruu jaa tari u sanga sagbani luong.
2 Dogibu wagiri 'biye 'be,
ka 'kuung wagiri 'bibe.
Buribu wagiri 'biye 'be,
ka wagiri ing na vuo bung ni ing buri ni 'bibe.
3 Kuubu wagiri 'biye 'be,
ka tiubu wagiri 'bibe.
Ngmahibu wagiri 'biye 'be,
ka miebu wagiri 'bibe.
4 'Kuori wagiri 'biye 'be,
ka laari wagiri 'bibe.
Laa'dimii wagiri 'biye 'be,
ka seuri wagiri 'bibe.
5 'Kubo loobu wagiri 'biye 'be,
ka 'kubo laanhibu wagiri 'bibe.
Taa 'koribu wagiri 'biye 'be,
ka taa 'koribu vengbu wagiri 'bibe.
6 Buunhu nyiibu wagiri 'biye 'be,
ka buunhu boribu wagiri 'bibe.
Buunhu 'bingbu wagiri 'biye 'be,
ka buunhu di loo bahi wagiri 'bibe.
7 Chiehibu wagiri 'biye 'be,
ka se lang taa wagiri 'bibe.
Tangbu wagiri 'biye 'be,
ka yela yelibu wagiri 'bibe.

8 Nungbu wagiri 'biye 'be,
ka haabu wagiri 'bibe.
Taanhuu wagiri 'biye 'be,
ka maahuu wagiri 'bibe.

9 'Bo tona ka nie ang tuna tari a 'yi u tuma ni ung tuna ni 'puong?
10 N nyiye tungkpong ni Naangmini ang di 'ku ninsaaliba 'biihi ka ba tuna.
11 U maaliye bung jaa ung viela u wagiring. U diye wagiri ang ba tari baahibu yelitarihi ing ninsaaliba 'sikieng. Che ninsaalaa kung tuong bo a nye tuma ni Naangmini ang tuna a 'yi a 'munpiileeng a gara a baahaa.
12 N bangyeng ka yeli 'chibe a seu 'kubo a gaa bang na nyengina a tuna sung ba 'nyivoeng.
13 Aning ming, ka nie jaa mang 'di a 'nyu, a 'di sung ni noo ang 'bi u tuma jaa 'puong. Bila iye Naangmini 'kuubu.

14 N bangyeng ka yeli jaa Naangmini ang ira,
a yelibalaa na 'biye 'be a gara wagiri jaa.
Nie kung tuong paahi yeli u ingang,
bii a 'ihi yeli u ingang.
Naangmining mang i bila,
ka ninsaaliba nye jora dabieng u 'ningbi-tooring.
15 Yeli ang 'bibe daang dang 'biye 'be.
Yeli ang na wa 'bibe daang dang 'biye 'be.
Bila jaa ang la, Naangmini mang jugihiye yela ang pari sani.

16 N da la nyiye yelikanga ming ang 'bi ngminaa luong.
N nyiyeng ka saree 'diibu 'jieng beulung 'biye 'be,
ka beulung 'bi sun'tuubu ming 'jieng.

17 Mang yeli n 'sikiring:
Naangmini na 'diye sun'tuuro aning ningbeu saree,
'bojung yeli jaa aning yeli-iruu jaa tariye a wagiri.

18 Mang yeli ngaang n 'sikiring a'wo ninsaaliba 'biihi yela: Naangmini mang ibang nye ka ba bang ka ba ming 'woniye 'duunhi.

19 'Bojung yeli ang mang pagi ninsaaliba 'biihing mang pagi 'duunhi ming.
Yeli'yening mang pagi a jaa. Bila ni kanga ang 'kpiire, bila ka u to
'kpiire. Pielaang, a jaang tari vuunhung bung'yeni. Ninsaalaa ba tari
tona jaa a gaa 'duunhi, 'bojung a jaa iye buunhu ang kung 'bibe gara.
20 A jaa mang gaaye 'jiyeni. Tani ang jaa 'yi, ang jaa mang la leu kpe tani.
21 Ning'buong bang? Ninsaalaa sie mang 'doye saa'ju bi? 'Dungo ming
sie, u mang 'sigi kpeye 'teng-gbani bi?
22 A 'jung mang nye ka yeli jaa 'chibe a seu 'ku ninsaalaa a gaa ung na
nyengina u minga tuma 'puong. Siringminga u tuori la bila, 'bojung
ning'buong na tuong leuhuu waaning ka u nye yeli ang na i u gaabu
'puoring?

4 'Beng la mang leu a jeri dogihibu ni jaa bang dogiha niba ngminaa
luong.

Mang nye niba ni bang dogiha ni ningtong,
che ba ba tari nie ang na mugiliba.
Kpiengu da 'biye niba ni ang dogihiba ni seng,
che bana ba tari nie ang na mugiliba.
2 Bila 'jung mang 'pugi banani ang 'kpi gaa ni
a gaa mang na 'pugi ning'voe ang nang tari 'nyivoe.
3 Che nie ang seu ba jaa ba'yi la unani ang daang ba 'bibe jaa ni,
unang nang ba nye tungbee ni niba ang tuna ngminaa luong ni.

4 Mang la nye ka ninsaalaa waluu 'puhibu aning u 'nu tuma jaa mang
ahiye ninsaalaa ang ira u to 'nyuuri 'jung.
A yeli nga ming iye yelikpali, a i seseu bang kara na nyogi.

5 Joli mang nyogiye u 'nuuhi 'gurihi
a dogiha u minga.
6 'Nuyeni ang pa aning boin seuye 'nuuhi a'yi
ang pa a langning waluu 'puhibu aning seseu karibu a na nyogi.

7 'Beng la mang leu a nye yelikpali ang 'bi ngminaa luong.

8 Ning'yeni kangang 'bibe u 'yong.
Nie 'chibe paahi u ingang.
U ba tari 'bie bii yau,
che u tuma ba baaha.
U 'ningbiri ba paara aning bundaalung ming.
Che u ba jugiha: Ning'buo muo yela mang 'puho waluu
a ba 'wono n inga noo?
A yeli nga ming iye yelikpali,
a i dogee ang i too.

Jomingilung tona

9 Niba ba'ying seu ning'yeni,
'bojung ba tariye ba tuma sanyeu ang i sung.
10 'Bojung ka kangang 'le,
u to ni na sumuung ka u 'ihi.
Che nimiha la a 'ku nie ang i u 'yong a 'le,
'bojung u ba tari nie ang na sumuu ka u 'ihi.
11 Aning ming, ka ningba'ying lang jeng,
oori kung iriba.
Che wala ka ning'yeni 'yong na i nye tuluu?
12 A'mineng ka nieng tuong kanga,
che ningba'yi na tuong 'ihi 'tuohuung.
'Ngmie ata ming bang paling lang taa kung bang ngmaa 'wieng.

13 'Bibile ang i nandaana che tari yeng
seuye naa ang 'kori che joli,
a ba la 'wono kawani.
14 'Bojung u mang 'yiye pogibu 'deung a ti leu naa,
anaa jaa ka u naalung paaluung ba doguung ung i nandaana.
15 Mang nye ka ning'voe jaa ang 'chene ngminaa luong
gaayeng ti 'tuuro 'bie ni ang na wa die a naa 'jie ni.
16 A niba ni jaa ung daang 'di naalung ba ingang ni
da ba tari soribu.
Che niba ni ang na wa ba 'puoring kung nyengina u yela.
Pielaang, a yeli nga ming iye yelikpali,

a i seseu bang kara na nyogi.

Jora Naangmini, yeura i nosama

5 Ka inang wa gara Naangmini 'deu, cheliha i gbe'chenihi. I 'siri ka i 'wong a che ta 'ihi joli sarika, 'bojung ba ba bang ka yelibeu bang ira.

2 Ta veng ka i nuori i tuluu,
ta veng ka i 'sikiri 'loring yeli
yelijaa Naangmini 'ningbi-tooring.
'Bojung Naangmini 'biye arijenang,
ing ming 'bi 'teng-gbaning,
a 'jung veng ka i yeli'bie i fiing.
3 Jengjaanhung mang wang
a 'tuuro yeli-irihi jemaa ingang.
Bila bang mang bang joli ming kokori
a 'tuuro u yeli'bie ang i jemaa ingang.

4 Ka inang wa 'di nosani Naangmini seng,
ta naari u yeubu yela.
'Bojung u ingmaari 'chi jolihi ingang.
Yeu bung ni sani ing 'di ni.
5 Ing ba 'di nosani,
anang seu ing 'di nosani a che ba yeu.

6 Ta veng ka i nuori veng ka i inggbani tung beu, bii ka i yeli Naangmini tungtuna ni 'ningbi-tooring ka i ngmiye gberi i nosani ni 'diibung. Wala 'jung ing na veng ka Naangmini 'suuri 'ihi i nuori yeliyaga yela ka u saang i 'nuuhi tuma?
7 Jengjaanhi jemaa aning yeli'bie jemaa 'puong yelikpala 'biye 'be. Che ina jora Naangmini.

Tona aning nanihung ang i kpali

8 Ka inang wa nye bang dogiha ningbaala, aning bang di kpangkpangkpiengu mong nie u tonoo bii u sun'tuubu 'gbendige kangang, ta veng ka bila ii nomaa. 'Bojung 'karichi-kpong mang

kaaraye u to 'karichi-kpong, ka 'karichihi ang gaaba 'bibe a kaara ba ming.
9 Niba jaang 'dire 'teng-gbani tona. A naa minga 'diibu 'yiriye yoong.

10 Nie ang nung wari,
wari ba paara u 'ningbiri.
Tona ba paara nie ang nung bundaambuunhu 'ningbiri.
A yeli nga ming iye yelikpali.

11 Ka bungtarihing wa 'ugi,
bila ka a 'diribe ming mang 'ugi.
A 'jung 'bo tona ka niba ni ang taraa ni tari,
ka ung kaaraa ning 'ningbiri naani?

12 Ka nieng tuna tuma, ka unang 'di fiing bii yaga,
che u gbieng mang numang.
Che bundaana bundaambuunhu jemaa 'jung u ba 'gbihe.

13 N nyiye yelibeubeu ngminaa luong.
Una la nie ang laanhi bundaambuunhu 'bing
ang leu dogihibu 'kuu.
14 Che a 'tuuro maa'ko-saanii ingang
ka a bundaambuunhu mang baahi.
Ka unang wa dogi 'bi-dau,
u kung tari bung jaa u 'nung.
15 Bila ung mang i kpali a 'yi u ma 'puong ni,
u mang leu gaang a'wo ung wa bila ni.
U ba mang di bung jaa a 'yi u tuma ni 'puong
a na tari u 'nung gaaning.

16 A yeli nga ming iye yelibeubeu.
Bila ni turi ninsaalaa ang mang wa,
bila ung mang la leu gaa.
'Bo tona panaa ung mang nye
aning ung tuna 'kuro seseu nga?

17 U 'beri jaang sagiluu 'puong ung mang 'dire.
U mang tariye nimiha kpong aning baalung aning 'suuri.

18 Yeli mang nye la nga: A iye sung a sigihi ninsaalaa ka u mang 'di a 'nyu
a 'wong noo u tuma ni jaa ung tuna 'puho waluu ni 'puong ngminaa
luong. A sigiyeng ka u i bila u 'nyivori 'beri ni jaa Naangmini ang 'kuu
ni 'puong, 'bojung u tuori la bila.
19 Nie ming jaa Naangmini ang 'ku bundaalung aning bundaambuunhu, a
'kuu kpiengu ming ung na 'dia a nye u tuori a nyengina u tuma 'puong,
bila iye Naangmini 'kuubu.
20 U 'haali ba mang 'bi u 'nyivori 'beri yelang, 'bojung Naangmini mang
ing ka u 'ningbi-jie jaa 'bi u 'sikiri nyengka ni ingang.

6 N nyiye yelibeu kanga ngminaa luong ka a yeli i baalungbeu ninsaaliba
'puong.
2 Una la nie Naangmini ang 'ku bundaalung aning bundaambuunhu aning
nanihung, ung ba kong bung jaa ung buora. Che ka Naangmini ba 'kuu
kpiengu ung na 'dia, ka ningjaala mang dia 'di. Bila iye yelikpali, a i
baalungbeu.
3 Dau na dogiye 'biihi koo, a 'bibe 'yuomo jemaa ka u 'nyivori 'beri i
jemaa. Che ka unang ba 'wong u 'suhu noo, bii a nye 'ungbu ang suma,
bila yeng n yeliyeng ka 'puyiruung seu.
4 'Bojung 'puyiruu mang waye kpali, a leu gaa sagiluu 'puong. Sagiluu
mang pogiye u 'yuori.
5 Anaa jaa ka u ba nye ngminaa bii a bang yelijaa, che unang nang nye
peenhibu gaa a dau nga.
6 Haali ka unang i 'vori 'yuomo 'tuhu gberi 'buyi a che ba 'wong noo,
'jiyeni naani bang jaa gara bi?

7 Ninsaalaa nuori nga 'jung ung tuna u tuma jaa,
che u kong nang ba mang maara.
8 'Bo ka yengdaana tari a gaa joli?
'Bo tona ka ningbaala mang tari
aning ung bang u minga taribu niba 'ningbi-tooring?
9 Bung ni 'ningbiri ang nyira seuye

bung ni 'suhu ang buora.
A yeli nga ming iye kpali,
a i seseu bang kara na nyogi.
10 Bung jaa ang 'bibe,
ba dang 'kuung 'yuori.
Bung ni ang la ninsaalaa,
ba dang bamuung.
Nie jaa kung tuong jauning bung ang tari kpiengu gaaguu.
11 Yela jemaa ang veng ka kpalihung 'ugiro nga,
'bo tona ka ninsaalaa nyira a 'puong?

12 'Bojung ning 'buong bang yeli ang suma 'ku ninsaalaa u 'nyivoring, u 'nyivo-kpali 'beri nga jaa ang para gara a'wo 'kalinchiu nga 'puong? Ning'buong na tuong yeli 'ku ninsaalaa yeli ang na i u gaabu 'puoring ngminaa nga luong?

Yeng tona

7 'Yo-sung seuye kpangsuorihi daa ang i too yaga,
ka nie 'kuung daari seu u dogibu daari.
2 Nie ang gaa 'kuori 'deu,
anang seu ung gaa siingkpong 'diibu 'deu,
'bojung bila la ninsaaliba jaa baahaa.
A sigiyeng ka niba ang i 'voe mang di bila ing ba 'sikieng.
3 Nimiha seuye laari,
'bojung 'ningbisogi-saanii mang ing ka 'sikiri buo seu.
4 Yengbangina 'sikiri mang 'biye 'kuori 'deung,
che jolihi 'sikiri mang 'biye 'ningbi-peli 'deung.

5 Nie ang 'wong yengbangina 'miingbu,
anang seu ung 'wong jolihi 'yienii.
6 A'wo guohi 'buung ang kpiriha dugu 'muning,
bila la joli laari.
A yeli nga ming iye yelikpali.
7 Pielaang, dogihibu mang ing ka yengbangina leu joli,
ka bungdie'di mang leuha 'sikiri inna beung.

Ikilisiasitiz Gbangu 7

8 Yeli baahaang seu u 'piilee.
'Kanyiri daanang seu tangkama daana.
9 Ta mang 'lonno 'suuri 'ihibung i 'sikiring,
'bojung joli 'puong ka 'suuri mang kpiera.
10 Ta mang yeli: Wala 'jung ka a fora 'beri ni seu 'beri nga?
'Bojung a ba sigining ka yengbangina jugihi a yeli nga.

11 Yeng sumang a'wo chen'diibu.
U mang tariye tona 'ku banani ang nyira ngminaa ni.
12 Yeng iye 'guro, a'wo 'libie ang i 'guro bila ni.
Che tona ni bangbu ang tari gaa bila la nga:
Yeng mang 'guye banani ang taruu 'nyivori.

13 Jeri Naangmini tuma nye: Bung ung maali ung i gonga,
ning'buong na tuong iu ka u 'tori?
14 Ka inang wa nye loribu daari jaa, nyengina.
Che daari ni jaa 'jie ang ba wa suma,
yeli ing na jeri la nga:
Naangmining 'bing nga, a 'bing u to ni ming.
U iye bila ka ninsaalaa ta tuong bang yeli
ang na i 'ningbi-tooring.

15 N nyiye yela jaa n kpalihung 'beri nga 'puong.
N nyiye ningminga ang 'kpi u sun'tuubu 'puong,
ka ningbeu ming tari 'nyivo-yogu u beulung 'puong.

16 Ta i sun'tuuro 'gaali,
bii a i yengbangina 'gaali.
Wala 'jung ing na ira wa dogihi i minga?
17 Ta i ningbeu 'gaali, bii a i joli.
Wala 'jung ing na 'kpi ka i wagiri ba ta?
18 A iye sung ka i nyogi yeli nga,
a che ta bahi unani ming.
Nie ang jora Naangmini na 'yiye a jaa 'puong.

19 Yeng mang 'kuye yengbangina kpiengu
ang gaa ningtiinha 'pie ang 'bi 'yi-kpoming.

20 Sun'tuuro 'chi 'teng-gbaning
a mang tuna sung 'yong a daang ba i yelibeu.

21 Ta mang di yela jaa ming niba ang yera inna i 'sikiring,
ka a naani i na ira wa 'wong i tungtuna ang tuurii.
22 'Bojung wagiri jemaa 'puong i minga 'sikiri bangyeng
ka i ming tuye ningjaani.

23 N diye yeng a piehi ama jaa.
N yeliyeng: N na iye yengbangina.
Che ka bila da i toori aningma.
24 Bung jaa ang 'bi toori jaa a i 'julingu yaga jaa,
ning'buong na tuong piehuu a bamuu?
25 Mang leuhi n 'sikiri ka n bang yela,
a na piehi a bo yeng aning yela anan'so,
a na bang beulung ang 'bi jolihung ingang,
aning jolihung ang 'bi janjaanhibu ingang.
26 Mang nye ka poga 'sikiri ang i cheba a i beraa
ka u 'nuuhi i jorihi iye too a gaa 'kuung.
Nie jaa ang pena Naangmini 'puo na jo 'yiye u 'nuuhing,
che u na nyogiye yelibe-ira.

27 A 'duohi-inna yeliyeng: Yeli mang nye la nga.
N diye yeli kanga a maahi u to a na bo yela anan'so.
28 Una ka n 'suhu nang buora che mang ba tuong nyira.
N nyiye dau bung'yeni ang 'tori niba 'tuhi 'puong,
che bama jaa 'puong n ba nye poga.
29 Siringminga, yeli 'yong mang nye la nga:
Naangmini maaliye ninsaalaa ung 'tori,
che bang bo dawari soe jemaa.

Ikilisiasitiz Gbangu 8

8 Ning'buong 'woning dauyengbangina?
Ning'buong ming bang yeli 'muni 'ihibu?
Yeng mang ing ka ninsaalaa 'ningbisogo chaang,
a leuhi u 'ningbisogo ung suma.

'Tuuro paalikaariba nuori

2 N yeliing: 'Tuuro a naa noe i puobu ni ing po Naangmini 'ningbi-tooring ni 'jung.
3 Ta 'lonno ka i 'yi a naa 'ningbi-tooring. Ta mang naara sanga ni dangbu ang wa 'bibe, 'bojung u mang iye yeli jaa ang peli u 'puo.

4 Naa yelihung ang tari kpiengu 'jung ning'buong na yeli 'kuu:
'Bo ing ira bila?
5 Nie nga ang 'tuuro naa nuori kung nye dangii jaa.
Yengbangina 'sikiri mang bangye wagiri ung na i yeli
aning bila ni ung na i.
6 'Bojung yeli jaa tariye u iibu wagiri aning bila ni ing na iu,
anaa jaa ka ninsaalaa 'pu-saang 'gaalii
mang iye kpong u ingang.
7 Nie jaa ang ba bang yeli ang na i ni,
ning'buong na tuong yeluu yeli ang waana?
8 Nie jaa ba tari kpiengu seseu ingang a na nyogi seseu.
Nie jaa ming ba tari kpiengu 'kuung daari.
Ba ba 'kuro nie jaa 'vuo taanhuu wagiri.
Beulung ming ba diera banani ang tunuu.

9 A yela nga jaa mang nye a di n 'sikiri ing tuni jaa bang tuna ngminaa luong. Wagiri 'biye 'be ka nie mang di ningberii fanga u to ingang ka bila ti imuu dangii.

'Kuung mang pagiye niba jaa

10 'Beng la mang nye ningbee 'ungbu. Ba da mang kpeye a 'ji-pegi'yiruu a leu 'yi. Bang 'yiinhi ba yela 'yiri ning bang da mang ira bila ni. A yeli nga ming iye yelikpali.
11 Bang ba mang 'loring dogihi nie u tungbeu 'jung ni, ninsaaliba 'biihi

'sikie mang iye 'siri ka ba tung beu.
12 Haali ka yelibe-irang tung beu gberi koo, ka u 'beri nang i jemaa, che
n bangyeng pielaang ka a na iye laangfie 'ku banani ang jora
Naangmini. Banang jora dabieng u 'ningbi-tooring ni.
13 Che a kung i laangfie 'ku ningbeu. U 'beri na 'woniye 'kalinchiu, a kung
i jemaa, ung ba jora Naangmini ni 'jung.
14 Yelikpali kanga mang iriye 'teng-gbaning. Sun'tuuribo 'biye 'be ka yeli
mang pagiba a'wo bang i ningbee. Ka ningbee ming 'bibe ka yeli mang
pagiba a'wo bang i sun'tuuribo. Mang yeli ka a yeli nga ming iye
yelikpali.
15 Bila 'jung mang 'pugi noo 'wongbu, 'bojung ninsaalaa ba tari yeli ang
seu ngminaa luong a gaa ung na 'dire, a 'nyuuro a tari 'pu-peli. 'Bojung
bila na kpelingye u seng u tuma ni 'puong 'beri ni jaa Naangmini ang
'kuu ngminaa luong ning.
16 Mang di n haakila ing yeng bangbung, a nye tuma ni ang tuna
'teng-gbaning. N da 'woniye nie ang ba 'gbihe ngminaa bii 'yienguu.
17 'Beng la mang nye Naangmini tuma jaa. Mang nye ka ninsaalaa kung
tuong piehi bang tuma ang tuna ngminaa luong. 'Bojung 'haali ka
ninsaalaang 'puho waluu buoruu, che u kung nyiu. Aning ming, ka
yengbanginang moora ka u bamuu, che u kung tuong bou a nyiu.

9 A 'jung mang jeri a yela nga jaa n 'sikiring ka n tuong yeli a jaa:
Sun'tuuro aning yengbangina aning ba tuma 'biye Naangmini 'nuuhing.
Ninsaaliba ba bang ka nungbu la bii ka haabu la a chelihiba
'ningbi-tooring.
2 Yeli'yening mang pagira ba jaa.

Yeli'yening mang pagi sun'tuuro aning beu'tuuro,
a pagi ningsung aning ningbeu,
a pagi ning'forifori aning ningdegiri.
Yeli'yening mang pagi nie ang 'ihe sarikihi
aning nie ang ba 'ihe sarikihi.
Bila ni ang pagira ningsung,
bilang pagira yelibe-ira.
Bila ni ang pagira nie ang puora,

bilang pagira nie ang jora puobu.

3 A yeli nga iye beu yela jaa bang ira ngminaa luong, una la yeli'yeni ang pagira niba jaa ni. Siringminga, ninsaaliba 'biihi 'sikie payeng aning beu, ka janjaanhibu 'bi ba 'sikieng wagiri ni bang i 'voe ni. Bila 'puoring ba mang ti paahiye 'kuunhi 'puong.
4 Che nie ang paahi banani jaa ang i 'voe 'puong tariye tamaa, 'bojung ba'vori seuye 'gbegingkuung.

5 'Bojung niba ang i 'voe bangyeng ka ba na 'kping,
che 'kuunhi ba bang yeli jaa.
Ba ba la tari sanyeu jaa ming,
ka niba mang 'yiinhi ba yela tiehibu.
6 Ba nungbu ming aning ba haabu
aning ba 'nyuuri baahiyeng.
Ba daang kung la tari ba tuori yeli jaa ang ira ngminaa luong.

7 Ina gara, 'dire i siimaa aning nyengka,
a 'nyuuro i waing aning 'pu-peli,
'bojung Naangmini sagiye i tuma.
8 Veng ka i bungyerihi mang peli wagiri jaa,
a ta veng ka i 'ju kong kpaang.

9 Kpiera nyengka 'puong aning poga ni ing nung ni i 'nyivo-kpali nga 'beri ni jaang. Ana ka Naangmini 'kui ngminaa luong ni. I kpalihung 'beri nga jaa 'puong la bila. 'Bojung i tuori la bila 'nyivoring aning tuma ni ing tuna ngminaa luong ni 'puong.
10 Bung ni jaa i 'nuuhi ang na nye tung, tumuu aning i fanga jaa. 'Bojung tuma bii yelinyogiruu bii bangbu bii yeng 'chi kau'biri ni ing na ti kpe ni 'puong.

11 Mang leu a nye ngminaa luong.
Jo'di ba ahi gbetuluu daana ingang.
Taanhuu jauri ming ba ahi kpiengu daana ingang.
Siimaa ming ba ahi yengbangina ingang.

Bundaalung ming ba ahi 'ningbiyuoro ingang.
Nungbu ming ba ahi nie ang bang tuma ingang.
Wagiri aning 'ju-noo mang waye ba jaa seng.
12 Ninsaalaa ming ba mang bang u wagiri.
A'wo bila ni bang mang di laangu nyogi jiinhuu
'ningbikuong-nyogibu
aning bila ni bang mang nyogi 'nobilii aning cheba,
bila ka saangbu mang wa 'le ninsaaliba 'biihi ingang
'dayeni wagiri beung.

Yeng gaaye jolihung

13 Yeng kanga ming mang nye ngminaa luong ung i nanii yaga 'kumo la nga.
14 'Yibile kangang daang 'bibe ka daba fiing kpiera 'be. Ka nakpong kanga daang wa u ingang a wa 'piguu a me 'pigibu buunhu 'giluu.
15 Ka daunandaana kanga ang tari yeng daang 'bi a 'yiring. Ung di u yeng a die a 'yiri bahi. Che nie jaa daang ba tiehi a daunandaana nga yela.

16 'Beng la mang yeli:
Yeng seuye kpiengu.
Che ba diye a daunandaana yeng ni foo.
Ba ba la 'wono u yeliyaga.
17 Yengbanginiba yeliyaga ang yeli boin,
anang sigining 'wongbu a gaa jolihi naa ang tahina yela.
18 Yeng seuye taanhuu jaujaubuunhu,
che ning'yeni ang i yelibe-ira mang saangye yelisuunhi jemaa.

10 Juohi ang 'kpi mang saangye turaadi-maana kpaang
a veng ka a 'nyuu leu i beu.
Bila ka jolihung biela mang 'juli yeng aning nanihung.
2 Yengbangina 'sikiri mang garaye 'duri seng,
che joli 'sikiri mang garaye goo seng.
3 Haali ka joling 'chene soring che u mang kongye yeng.
U mang 'wuliye nie jaa ka u iye joli.

Ikilisiasitiz Gbangu 10

4 Ka paalikaara 'suuring wa 'ihi i ingang,
ta wa 'yire i ahi'jieng,
'bojung boinlung mang ing ka yelibee
ang i 'ningbi-jie leu maa.

5 Yelibeu kanga 'biye 'be mang nye ngminaa luong,
a'wo gberi ngmiibu ang 'yi paalikaara seng.
6 U mang diye jolihi 'bing 'ji-naneeng,
che ka bundaana 'jing 'jie ang ba i naniing.
7 N nyiye 'yemihi ang jong yohi,
che ka na'biihi 'chene 'tengeng a'wo 'yemihi.

8 Nie ang 'tu bogu, unang na 'le u 'puong.
A'mineng waahuu na dungye nie ang ngmahi daangguoni a 'tu kpe.
9 Nie ang ngmaha 'kubo,
a'mineng a na imuung dangii.
Nie ang weriha dabera,
a na tuong imuung dangii.
10 Ka laring gbili ka nie ba saahuu,
bila yeng u na maaling diye fanga tuna.
Che yeng mang ing ka i yela tari 'ningbiri.

11 Ka waahuung dung che ka ba sogihuu,
u sogihibu ni ba tari tona.
12 Yengbangina nuori yeli'bie tariye bunye,
che joli nogbama na diung voli.
13 U nuori yeli'bie mang 'piiling aning jolihung,
ka u yeliyaga baahaa i janjaanhibu ang i kpong.
14 Joli mang ing ka u yeli'bie i jemaa.
Nie jaa ba bang yeli ang na i.
Ning'buong na tuong yeluu yeli ang na i u gaabu 'puoring?
15 Joli tuma mang ing ung bali yaga.
U ba mang bang bila ni gba ung na i gaa 'yiri.

16 'Oo paaluu, ka i naang i 'bibile

ka i ningbera 'dire 'tigiri 'beeguu,
nimiha la a 'kui.
17 'Oo paaluu, ka i naang i ningbera 'bie,
ka i ningbera 'dire 'tigiri wagiri ang sigihi 'puong
a na ing kpiengu che ka 'bugibu 'jung naani,
i 'wongye noo.
18 A 'tuuro 'di-nyagiring 'deu saa'ju daari mang 'juling,
ka 'deu mang 'yuli a 'tuuro 'jing-jaala.
19 Ba mang maaliye 'tigiri laari 'jung,
ka waing mang waananing 'pu-peli,
che 'libieng mang yeura bung jaa.
20 Ta wa tuura naa i tieha 'puong gba.
Ta wa tuura bundaana i 'de-jenuung gba,
'bojung sagbani 'nobile na tuong 'tuoye i kokori gaaning,
ka 'nobile ang egira gaa ti yelaa.

'Ningbi-jiilung tona

11 Di i siimaa loo a kuonhi 'jung,
'bojung i na nyiang 'beri jemaa 'puoring.
2 Di 'mine 'ku 'bayopoin, a 'ku 'banii ming,
'bojung i ba bang yelibeu ni ang na wa 'teng-gbaning.

3 Ka savaalang pa aning saa,
a mang 'kiriye a kuong waahi 'teng-gbani.
Ka daung 'le gaa sa'mungduri bii sa'mung-goo seng,
'jie ni a dau ang 'le ni, 'beng ung na jeng.
4 Nie ang kaara seseu kung buri buribu.
Nie ming ang kaara savaala kung che chiebu.

5 A'wo bila ni ing ba bang seseu sori,
bii a bang bila ni 'bie kaba ang baara u ma 'puong,
bila ing ba bang Naangmini ang maana bung jaa tuma.
6 Buri i bung'bie 'beeguu sanga.
Ta 'jing kpali 'ji-maarii ming,
'bojung i ba bang unani yela ang na tari 'ningbiri,

ka nga la bii ka nga.
Chebii i ba bang, a'mine kangang a jaa na iye sung.

7 Yeliminga la, chaanii numang,
ka 'ningbie ang mang nyira ngminaa i yelinoo.
8 Che ka daung 'bibe 'yuomo jemaa,
veng ka u 'wong noo a 'beri jaa 'puong.
Veng ka u tieha sagiluu 'beri ni ming yela,
'bojung a na iye jemaa.
Yela jaa ang waana iye kpali.

Dang Naangmini buobu

9 'Oo 'bi-polii, nyengina i 'bi-polihung sanga,
a veng ka i 'sikiri 'kui nyengka i 'bi-polihung 'beri ning.
'Tuuro i 'sikiri soe aning bung jaa i 'ningbie ang buora.
Che a yela nga jaa 'puong,
bang ka Naangmini na kpeniing saree 'diibu 'puo.
10 Bila 'jung 'ihi nimiha i 'sikiring,
a kaara i inggbani 'jieng sung,
'bojung 'bibiilung aning 'bi-polihung kung kauhi.

12 Tiehi i Naana yela i 'bi-polihung 'beri ning.
I bila che ka tuora 'beri ni wa.
I bila che ka a ta 'yuomo ni 'puong ing na yeli:
N ba nyira 'ningbi-peli a 'puong.
2 I bila seni che ka ngminaa aning chaanii
aning 'chiu aning ngmari'bie
leu suo,
ka savaala leu wa saa waa 'puoring.
3 A wagiri ka 'deu kaariba na 'miine,
ka daukpienhi leu 'churi 'churi.
A wagiri ka anani ang niena buunhu ni
na 'bibe kpali ang i fiing 'jung,
ka anani ang 'liinhe 'tokorihing ni leu i bulabula.
4 A wagiri bang na lari sokpong 'di-noe jaa,

ka buunhu niengbu dangbu 'sigi.
A sanga ka 'nobile 'kuori na mang veng ka nie 'ihi,
che ung ba la 'wono a bung'bilii 'kuori.
5 A wagiri bang na jora 'jivelelehi,
ka dabieng 'bi a soberang.
A wagiri ka aamond dau mang 'pu 'puuri,
ka 'suorii mang i tiinhuu 'ku u minga,
ka bungbo yela bori.
'Beng la ka ninsaalaa mang gaa 'yiri ni ung na 'be
a gara wagiri jaa ni,
ka niba ang 'kono yo 'chene a sobera 'juring.

6 Tiehi i Naana yela che ka a wari 'ngmiihii ni ngmaa,
bii ka a sannii laa ni ngmahi.
Tiehi u yela che ka a kon'bulee kondugu ni ngmahi,
ka a pompi bung'vinnuu ni ngmuri.
7 'Beng la ka tani na leu kpe 'teng-gbani ni ang 'yi ni,
ka a sie leu gaa Naangmini ni ang tihuu ni seng.

8 Yelikpala jaa yelikpala,
a 'duohi-innang yera bila.
A jaa iye yelikpala.

Ninsaalaa tuma jaa

9 Che a 'duohi-inna ang da i yengbangina 'jung u da nang 'wuniye a niba bangbu. U ngmiye fasani, a piehi, a segihi yeng yeli'bie jemaa 'bing.
10 Ka a 'duohi-inna piehi a na bo yeli'bie ang 'tori, a na seu a yeliminga yeli'bie nga ka a 'tori.
11 Yengbanginiba yeli'bie 'woniye nachiing dapulihi. Ka gbangbanginiba yeli'bie lang taa 'woning 'piingbie bang kpaahi ang kpe sung, ang jaa 'yi Pichiina bung'yeni seng.
12 N 'bi-dau, kpaahibu ang na paahi la nga. Veng ka a kpaahii. Gbama jemaa seubu ba tari baahaa, ka daanhibu 'gaalii 'kuro inggbani balibu.
13 Veng ka ti 'wong a yela jaa baahaa. Jora Naangmini a 'tuuro u
no'kurihi,

Ikilisiasitiz Gbangu 12

'bojung ninsaalaa tuma jaa ang sigining la bila.
14 'Bojung Naangmini na kpeniye tuma jaa saree 'diibu 'puo,
aning 'gondo-yeli jaa, ka u i sung bii ka u i beu.

Soolomong 'Yienii Gbangu

1 'Yieme 'puo 'yienii ang i Soolomong 'yienii.

Suunem 'deme 'bi-poga

2 Veng ka u mugihima aning u nuori mugihibu,
'bojung i nungbu seuye waing.
3 I kpangsuunhi 'nyuu-noo 'jung,
i 'yuori 'woniye kpaang bang buo bahi.
Bila 'jung ka a pogisarihi numii ni.
4 Tarima garaning.

Jeruusalem 'bi-pogiba

Ti na jo 'tuing.

Suunem 'bi-poga

A naa tarimang wa kpening u 'debilii.

Jeruusalem 'bi-pogiba

Ti iinhi na maang ka ti nyengina i yela.
Ti na tiehiye i nungbu yela a gaa waing.

Suunem 'bi-poga

A taye bila ka ba numii.
5 Jeruuselem 'bi-pogiba 'woi,
n iye sagilaa che viela a'wo 'Kii-der tentihi,
a'wo Soolomong patiisahi.
6 Ye ta kaarima mang i sagilaa 'jung,
'bojung ngminaang ima bila.
N ma 'bi-daba 'suuri daang 'ihiye n ingang.
Bang daang dima leu 'girep yoo kaara.
Che n ba kaa n minga 'girep yoo.

Suunem 'bi-poga a 'ku u nungina

7 'Oo ina nie mang nung, yelima 'jie ni ing chiina i piihi,
aning 'jie ni ing mang veng ang jeng peenhi
ngmintong'tori sanga.

Soolomong 'Yienii Gbangu 1

Wala 'jung mang na 'woning nie ang loo lambariga
i jomiihi piihi sieng.

U nungina

8 Pogiba jaa 'puo pogivielaa 'woi,
ka inang ba bang,
'tuuro a piihi gbee,
a chiina i bu'bilii a pichiiniba tentihi sieng.
9 N seni 'woi, n diing maahi yohupoga kanga
ang tagira Fee'ro cherietihi ni kanga.
10 I dagiree vielang aning boori bungvieni,
ka i kokori viela aning 'jiingbie kokomarihi.

Jeruusalem 'bi-pogiba

11 Ti na maaliye salima boori bungvieni 'kui,
a imaa wari 'jiingbie.

Suunem 'bi-poga

12 Sanga ni a naa ang 'dire u 'teebuling ni,
n turaadi tihiye a 'nyuu-noo ang 'yi gaa.
13 N nungina iye muur wuo n seng,
a jeng a 'yienguu jaa n biha kpachagihing.
14 N nungina iye heena* 'puuri ang lang taa n seng,
a 'yi En 'Giidai 'girep yoring.

U nungina

15 Nye ing viela sing bila n seni,
nye ing viela sing bila.
I 'ningbie 'woniye ngmama 'ningbie.

Suunem 'bi-poga

16 Nye, i iye nachiima n nungina.

*
1:14 heena — U iye dau ang ba mang baa kpong. U 'nuuhi mang tariye guohi, che ka u 'puuri tari 'nyuu ang numa yaga.

Mm, i yela numang.
Ti jeng'jie ming 'woniye ung te vamaaha.
17 Ti 'deri wegihi iye 'siid-er daari,
ka ti 'sembie i fuur daari.

2 Maang la Saarung 'roos* ni,
aning lohimbohi 'gom-para ni.

U nungina

2 A'wo jengjeng'muli ang 'bi guohi 'puong,
bila la n seni a 'bi-pogiba 'puong.

Suunem 'bi-poga

3 A'wo bila ni aapul dau ang mang ahi kongkori daari 'puong,
bila ka n seni 'wo a 'bi-daba 'puong.
N 'jingye u maahuung aning ingmaari ang i kpong,
ka u ngmanii da i noo n nuoring.

Suunem 'bi-poga a 'ku Jeruusalem 'bi-pogiba

4 U tarimang waaning a siingkpong 'diibu 'deu.
U jonjong ang 'gaalime da iye nungbu.
5 Di 'girep 'kuonhi kaanha a tiuhima,
a nyagihima aning aapulihi,
'bojung n bieraye nungbu baalung.
6 N 'ju dogiliye u 'nu-goo ingang,
ka u 'nuduri 'korimo.
7 Jeruuselem 'bi-pogiba 'woi,
n diye walihi bii moo walipogiba 'kuriye nuori
ka ye ta wa danna bii a sinna nungbu
a gara u ingmaari sanga.

Suunem 'bi-poga

8 N nungina kokori la.

*
2:1 'roos — U iye filaawa kanga. U mang tariye 'nyuu ang numa yaga.

Soolomong 'Yienii Gbangu 2

Nye, n nunginang waana ni,
a egiha a tangbera 'puong,
a egiha ganna a tang'bilii.
9 N nungina 'woniye walaa bii 'ihi-polii.
Nye, u ahiye ti daangguoni 'puoring.
U kaaraye a 'tokorihing, a 'liinhe a 'tokorihi 'jiihing.

10 N nungina yeliye yela a yeli 'kumo:
'Ihi, n seni, n bungvielaa, a wa ka ti gaa.
11 'Bojung nye, seun pariyeng.
A saa baahiyeng a gaa.
12 A da'puuri 'yiye 'teng-gbaning.
'Yieme wagiri tayeng.
Ba 'wonoye nangmanii kokori ti paaluung.
13 Kangkanga dau ingye u ngmama ang biri,
ka 'girepihi ang tari ngmanpora tiha 'nyuu-noo.
'Ihi, n nungina, n bungvielaa, a wa ka ti gaa.
14 'Oo n nangmanii ang 'bi 'pie fifiihing,
a 'bi 'pie 'lombojulinhi 'jilongkorihing,
veng ka n nye i 'ningbisogo.
Veng ka n 'wong i kokori,
'bojung i kokori numang,
ka i 'ningbisogo viela.

Suunem 'bi-poga bieri'mine

15 Ye nyogihi a jierihi 'kuti,
a jieri'bilii ni ang mang saana 'girep yori ni,
'bojung ti 'girep ngmiela tariye 'puuri.

Suunem 'bi-poga

16 N nungina iye n 'suobu,
mang ming i u 'suobu.
U 'diriye 'diibu a jengjeng'mule 'puong.

Suunem 'bi-poga a 'ku u nungina

17 A gara 'jie nyaabu sanga ni kalin'chiuhi ang mang jo bori ni,
n nungina, leu, a 'woning walaa,
bii a 'woning 'ihi-polii 'Bii-ter tangbera ni 'puong.

Suunem 'bi-poga

3 'Yienguu wagiri n jeng'jieng
n mang boye nie ni mang nung ni.
Mang mang bou che n ba nyiu.
2 N na 'ihiye pampana a 'yi yuora 'yi-kpong 'puong.
A sobera 'juring aning a 'ji-gbalinggbaahing
mang na bo nie ni mang nung ni.
Mang bou, che n ba nyiu.
3 A 'ji-suorii 'ji-kaariba ni ang mang yo yuora
a 'yi-kpoming ni nyimang.
Mang jugihi: Ye nyiye nie ni mang nung ni?

4 Mang ang pariba biela la mang nye nie ni mang nung ni.
Mang nyoguu tari a ba sagi ka n bahuu ka u gaa.
N nyoguung a gara wagiri ni mang taruu waaning n ma 'deu,
a ti kpenuu poga ni ang tari n 'puo ni 'debile.

5 Jeruuselem 'bi-pogiba 'woi,
n diye walihi bii moo walipogiba 'kuriye nuori
ka ye ta wa danna bii a sinna nungbu a gara u ingmaari sanga.

Suunem 'bi-poga

6 Ning'buong 'yi mopiri 'puo waana nga a'woning nyuohidauli?
Ba mihuung muur aning iinsens
a lang ning a bungkuohiba pooda 'nyuu-noohi.
7 Nye, Soolomong 'kogo ni ang i cheeriet ni la,
ka daba lijaata ang tari nyau ngmaa 'giluu.
Ba 'yiye Isi'reeli niba ang tari nyau 'puong.
8 Ba jaa pegiliye ta'kobihi,
a i niba ang bang taanhuu jauri.

Dau jaa ta'kobi giriye u 'lomboring,
a 'yienguu dabieng 'jung.

9 Soolomong a naa diye Leebanong daari maali 'kogo
bang na mang di 'tuoguu.
10 U diye wari maali u kpiila,
a di sannii maali u 'muni
a di tan'jimejime maali u 'jingjie.
Ung i ka Jeruuselem 'bi-pogiba maali u 'puo aning nungbu.
11 Zaiyong 'bi-pogiba 'woi, ye 'yi gaa ti nye Naa Soolomong
aning naalung 'jupiluu ni u ma ang daang di 'chiguu
u poga digibu daari ni.
U 'sikiri ingmaari daari la bila.

U nungina

4 Nye i vielung ang sing bila n seni,
nye i vielung ang sing bila.
I 'ningbie 'woniye nangmanii 'ningbie i lambariga 'puong.
I 'ju-kooni 'woniye buuhi jemaa
ang lang taa 'yi Giilied Tangkpong 'sigire waana.
2 I nyina 'woniye pi'sugu bang pung a kooni
ang 'yi kuong 'suobu 'jie wa.
Ka kanga jaa mang tari u wielito,
kanga jaa ba i u 'yong.
3 I nogbama 'woniye 'ngmi-jie, ka i nuori viela.
I 'to-siihi ang 'bi i lambariga 'puong
'woniye poomegiranit chelii.
4 I 'nyuu 'woniye 'Deevid 'deduoruu ni.
Una ung me ka ba 'binne taanhuu jauri buunhu ni.
Ka 'kuri bunglegiri'bilii 'tuhu yagili u ingang,
ang jaa i taanhuu jaujauriba 'kuri bunglegirihi.
5 I biha a'yi ni 'woniye wali'bilii a'yi,
a i walaa wielihi ang 'dire 'diibu jengjeng'mule 'puong.

6 A gara 'jie nyaabu sanga ni kalin'chiuhi ang mang jo bori ni,

n na diye n sori a gaa muur tangkpong ni,
a gaa iinsens tang'bile ni.

7 I jaang viela n seni.
Sanggara jaa 'chi i ingang.

8 Wa ka n nii 'yi Leebanong gaa, n pogipaalaa,
ka n nii 'yi Leebanong gaa.
Wa 'sigi a 'yi Amaana 'ju-baahaang,
a 'sigi 'Siinir 'ju-baahaang,
a 'sigi Huurimong 'ju-baahaang,
a 'yi 'gbegime 'dering,
a 'yi gbanggbagihi tangberang.

9 I ingye n 'sikiri ingmaari n yaupoga, n pogipaalaa.
I ingye n 'sikiri ingmaari aning i 'ningbie 'dayeni kaabu,
aning i kokomaraa jori'biri ni kanga.
10 Nye i nungbu ang viela sing bila n yaupoga, n pogipaalaa.
Nye i nungbu ang seu waing sing bila,
ka i turaadihi 'nyuu seu bung'nyuu-noohi jaa.
11 'Oo n pogipaalaa, i nogbama 'togihong a'wo sigbaanhuu.
Siu aning bihung 'biye i jinti 'muning,
ka i bungyerihi 'nyuu numa a'woning Leebanong 'nyuu.

12 N yaupoga, n pogipaalaa 'woniye dabaga ang lari bahi.
U iye 'bulee ang lari,
a i kon'bulee nuori ang mari.
13 I bung'bunihi iye poomegiranitihi dabaga
ang tari ngmama ang viela yaga,
aning heena ang tari naadi,

14 naadi aning safirong*, kalamus* aning 'siinamong,
aning firangkinsens da'irii jaa,
aning muur aning a'loohi,
a lang ning bung'nyuu-noohi jaa ang suma.
15 I iye dabaga kon'bulee,
a i 'nyivori kuonhi kolung,
a i konbo'bilii ang 'yi Leebanong.

16 Sa'mung-goo seseu, 'ihi.
Sa'mungduri seseu, ming wa.
Ye daa n dabaga ni ingang
ka u bung'nyuu-noohi yaari gbanggbaling.
Veng ka n nungina wa kpe u dabaga ni,
a 'di u ngmangsuunhi.

U nungina

5 N yaupoga, n pogipaalaa,
n wa kpeye n dabaga ni.
N laanhiye n muur a lang ning n bung'nyuu-noo.
N 'diye n sigbaanhuu aning n siu.
N 'nyuye n waing aning n bihung.

U nungina a 'ku u jo'mine

N jomiihi 'woi, ye 'di.
Ye 'nyu, mm, ye 'nyu tigi,
'oo niba mang nung.

Suunem 'bi-poga

2 N 'gbihiyeng, che n 'sikiri ba 'gbihi.
N nungina kokori la.

*
4:14 safirong — U mang baaye 'tengeng. U 'puuri ang numa 'jung ba mang dieliye a 'puuri a di jeri kpaang ingang ang leu turaadi bii tiing.
4:14 kalamus — U iye bung ang mang baara kuong 'puong a'wo moo, che ka u dau i kpiengaa gaa moo.

U kpaahiye 'di-nuori a yeli:
'Yuomo, n yaupoga, n seni, n nangmanii,
n nie ang ba tari sanggara.
'Bojung mielung muliye n 'ju,
ka 'yienguu maahuu muli n 'ju-kooni.
3 N yaaye n kparuu, wala mang na la yeruu?
N pegiye n gbee, wala mang na la degaa?
4 N nungina diye u 'nu tung a 'di-nuori 'yuojie ni,
ka n 'sikiri nyennuu yaga jaa.
5 Mang 'ihi a na 'yuo 'ku n nungina.
Ka muur 'togiho n 'nuuhing,
ka muur ang 'puoro 'bi n 'nuuhing
a 'bi a 'di-nuori laraa ingang.

6 Mang 'yuo 'ku n nungina ni.
Che a sanga ka n nungina leuye a gaa.
N 'sikiri 'yi gaaye u seng sanga ni ung yeli yela ni.
Mang bou che n ba nyiu.
Mang buomuu, che u ba die n buola.
7 A 'yienguu 'ji-kaariba ang mang yo yuora
a 'yi-kpoming nyimang.
Bang ngmima a ingma dangii.
A daangguoma kaariba ni faaye n lambariga.
8 Jeruuselem 'bi-pogiba 'woi, n yera 'kuriyeng,
ka yenang wa nye n nungina
ye yeluu ka n bieraye nungbu baalung.

Jeruusalem 'bi-pogiba

9 Pogiba jaa 'puo pogivielaa 'woi,
wala ka i nungina nga 'wo a gaa nungina jaa?
Wala ka i nungina nga 'wo a gaa nungina jaa
ing yera ngaang 'kuriti?

Suunem 'bi-pogiba

10 N nungina nyelihang a i jie,

a die jaang niba 'tuhi 'pie 'puong.
11 U 'ju 'woniye sannii ang pegi'yi yaga jaa.
U 'ju-kooni 'sugiyeng, a suo a'wo gaalinggaa.
12 U 'ningbie 'woniye nangmama a pieli konboori kuonhi.
Bang di bihung pegaa, ang furihi a bogiring sung jaa.
13 U dagiree 'woniye bung'nyuu-noohi 'gbulimo.
A 'woniye va'nyuu-noohi ang 'duo.
U nogbama iye jengjeng'mule
ang 'togiho muur ang i kuong.

14 U 'nuuhi iye salingdaari bang di buuril kpaahi imaa.
U inggbani 'woniye bung bang di aiviri maali ning
ung i salang salang bang di saafair bobuu.
15 U gbee iye maaribal da'lugo ang ahi sannii
ang i 'forifori ingang.
U 'ningbisogo 'woniye Leebanong,
a suma yaga a'wo u 'siid-er daari.
16 U nuori paaliyeng aning noo.
Mm, u jaang turi viela.
Jeruuselem 'bi-pogiba 'woi,
n nungina ni la bila.
N jominga ni la bila.

Jeruusalem 'bi-pogiba

6 Pogiba jaa 'puo pogivielaa 'woi,
'yening ka i nungina ni gaa?
'Yening ka i nungina ni leu gaa,
ka ti nii gaa ti bou?

Suunem 'bi-pogiba

2 N seni gaaye u dabaga,
a bung'nyuu-noohi 'gbulimo ni 'jie.
U gaayeng ka u ti kpe a dabagihi 'puo 'di 'diibu
a che laanhi jengjeng'mule.
3 N iye n nungina 'suobu,

ka n nungina ming i n 'suobu.
U 'diriye u 'diibu a jengjeng'mule 'puong.

U nungina

4 N seni 'woi, i sumang a'wo Tuuriza,
a viela a'wo Jeruuselem,
a i nomaa 'gaali a'wo 'sojemuni ang tari jonjoonhi.
5 Leuhi i 'ningbie 'yi n ingang,
'bojung a vengyeng ka n inga 'nyiiri.
I 'ju-kooni 'woniye buuhi jemaa
ang lang taa 'yi Giilied Tangkpong 'sigire waana.
6 I nyina 'woniye pi'sugu ang 'yi kuong 'suobu 'jie wa.
Ka kanga jaa mang tari u wielito.
Kanga jaa ba i u 'yong.
7 I 'to-siihi ang 'bi i lambariga 'puong
'woniye poomegiranit chelii.
8 Napogiba lijaatang 'bibe,
ka kongkiubainihi i lijaanaahi.
Pogisarihi ang ba bang daba ba tari nuori.
9 N nangmanii, n nie ni
ang ba tari sanggara ni 'yong la.
U 'yong la u ma 'bie,
a i nie ni ang doguu 'bi-nunginaa.
A 'bi-pogiba daang nyiung,
a buomuu nie ang nye pegiri.
Ka a napogiba aning a kongkiubainihi 'puguu.
10 Ning'buo la nga a 'yire chaanii a'wo 'ji-nyaari,
a viela a'wo 'chiu, a peli a'wo ngminaa,
a i nomaa 'gaali a'wo 'sojemuni ang tari jonjoonhi?

Suunem 'bi-poga

11 N 'sigi gaaye a dangmama dabaga ni,
a na ti nye a lohimbo buunhu ang bohi bila,
a na ti nye ka a 'girepihi 'piili inna 'puuri bii,
a na ti nye ka a poomegiranitihi ming ing 'puuri bii.

12 Maang yeng wa banna ka n 'suhu leuhima
mang nye mang 'bi n niba 'yoe ang buona cherietihi 'puong.

U nungina a 'ku u jo'mine

13 Leu wa, leu wa, 'oo Suulam 'bi-poga.
Leu wa, leu wa ka ti 'liinhii.

Suunem 'bi-poga

Wala 'jung yeng 'liinhe Suulam 'bi-poga nga,
a'wo nie ang seura a kampihi a'yi kpachagang?

U nungina

7 Nye i gbee ang viela nagitie 'puong bila,
'Oo na'bie 'bi-poga.
I gbebera 'jisugilihi 'woniye boori bungvieni,
a i nie 'nu ang bang tuma bungmaanuu.
2 I 'nyuo 'woniye 'bonsuo ang i 'gbulonggbulong
a ba konna waing bang jeri.
I sie 'woniye 'wiit ang 'duo
ka jengjeng'mule ngmaa 'gilaa.
3 I biha a'yi ni 'woniye wali'bilii a'yi,
a i walaa wielihi.
4 I 'nyuu 'woniye 'deduoruu bang di aiviri maali.
I 'ningbie 'woniye konngmama ang 'bi Heesibong 'puong,
Bat Raabim 'di-nokpong ni sieng.
I nyie 'woniye Leebanong 'deduoruu ni ang 'tori Damaasikus ni.
5 I 'ju 'woniye Kaarimel Tangkpong ni,
ka 'ju-kooni ang 'bi i 'jung 'woning tan'jimejime.
Ka i 'ju-kooni ang 'le jeng jeng nyogi a naa.
6 'Oo nungina, nye ing viela ka i yela numa sing bila,
a lang ning i 'ningbi-peli yela.
7 I 'meselihung 'woniye abe dau,
ka i biha 'woning u abe'juri.
8 Mang yeli: N na 'doye a abe dau.
N 'nuuhi na 'tiye u ngmama.

Veng ka i biha 'woning 'girep ngmama 'juri,
ka i vuuhung 'nyuu 'woning aapulihi,
9 ka i tambalenga 'woning waing ang suma yaga gaa a taa jaa.

Suunem 'bi-poga

A waing 'sigiree baaluu baaluu a 'ku n nungina,
a 'chene boin boin u nyina aning u nogbamang.
10 N iye n nungina 'suobu,
ka u buobu ahi n ingang.
11 N nungina, wa.
Veng ka ti 'yi gaa a samama.
Veng ka ti ti jeng a kurihing.
12 Veng ka ti dang 'ihibu a gaa a 'girep yori.
Veng ka ti nye ka a 'girepihi 'piili inna 'puuri bii,
a ti nye ka a 'girepihi 'puuri 'yuohiye bii,
ka a poomegiranitihi ming ing 'puuri bii.
'Beng mang na 'kui n nungbu.
13 A bungngmama* tihiye 'nyuu-noo,
ka dangmang'irii jaa ang suma 'bi ti 'di-noeng,
bungpaani aning bung'kori jaa.
Ana mang laanhi 'bimii ni, n nungina.

8 'Oo, a'wo i danang 'woning n yaudau
ang mugi n ma biha.
Ka maang da nyii 'yengeng,
n danang mugihiing.
Ba kung dima foo.
2 N danang dieniing 'yie a tarii kpening n ma 'deu,
a kpenii nie ni ang da mang 'wunimo ni 'deu.
N danang ing ka i 'nyu waing ang ing bung'nyuu-noohi,
n poomegiranit ngmanii kuong ni.

*_____
7:13 Bungngmama nga iye dangmama 'mine ang da mang woning ang ira ka dau pogibo mang 'ihi, bii ka poga daubuo mang 'ihi.

Soolomong 'Yienii Gbangu 8

Suunem 'bi-poga a 'ku Jeruusalem 'bi-pogiba

3 N 'ju dogiliye u 'nu-goo ingang,
ka u 'nuduri 'korimo.
4 Jeruuselem 'bi-pogiba 'woi, n yera 'kuriyeng,
ye ta wa danna bii a sinna nungbu a gara u ingmaari sanga.

Ninjaalaa

5 Ning'buo la nga a 'yi a mopiri 'duoro waana
a deli u nungina ingang?

U nungina

Aapul dau 'muning mang simii.
'Beng ka i ma dogii.
'Beng ka nie ni ang tari i 'puo ni dogii.

Suunem 'bi-poga a 'ku u nungina

6 Dima 'bing a'wo 'sieree bungmaruu a dogili i 'sikiring,
a dima 'bing a'wo 'sieree bungmaruu a dogili i kpangkpaning,
'bojung nungbu tariye kpiengu a'wo 'kuung.
'Nyuuri 'ningbiri 'koyeng a'wo 'kuung bogu.
U mang 'direng a'wo 'buung-jinti, a'wo 'buung-karaa.

7 Kuonhi jemaa kung tuong 'kpiinhi nungbu.
Kontaalihi ming kung tuong 'diu.
Ka nieng na di u 'deu bundaambuunhu jaa tihi nungbu yela,
ba na diye bila foo yaga jaa.

Suunem 'bi-poga bieri'mine

8 Ti tariye yaupogi'bile ang ba tari biha.
'Bo ting na i 'ku ti yaupoga nga daari ni bang na yeli u yela?
9 Ka unang i daangguoni,
ti na meye wari 'deduorihi u ingang.
Ka unang i 'di-nuori ming,
ti na maaliye 'siid-er daari 'gili u jaa.

Suunem 'bi-poga

10 N iye daangguoni,
ka n biha 'woning 'deduorihi.
Bila la mang i 'wo nie ang waananiu laangfie.
11 Soolomong daang tariye 'girep yoo 'Bee-al 'Heemong 'puong.
Ung daang di a 'girep yoo 'ku niba bang kaara,
ka kanga jaa na mang waaning wari'bie 'tuhu u ngmama ni 'jung.

Suunem 'bi-poga a 'ku u nungina

12 N minga 'girep yoo 'biye n 'nuuhing.
Ina Soolomong na mang 'diye 'tuhu,
ka banani ang kaara u dangmama ni 'di koohi a'yi.

U nungina

13 Ina nga ang kpiera a dabagihi 'puuhing
ka i jomiihi cheliha 'wono i kokori,
veng ka n 'womaa.

Suunem 'bi-poga

14 N nungina, 'loring, a i 'woning walaa
bii 'ihi-polii a bung'nyuu-noohi tangberang.

Ai'zeeya Gbangu

1 'Eemoz 'bi-dau Ai'zeeya nyiibu la nga ung nye 'Juuda aning Jeruuselem yela. U nyiye a nyiibu nga 'Juuda na'mine Uzaiyaa, 'Jootam, 'Eehaz aning Hezekaiya 'bering.

'Juuda beulung

2 Sagbama, ye 'wong. 'Teng-gbani, ming begi 'tuorii,
    'bojung Ba Tari Baahaa Daana yeliye yela.
U yeliyeng: N 'guoliye 'biihi a kaaba bang baa,
    che bang 'ihi 'tuohimo ning taawai.
3 Nadavaraa mang bangye u daana,
    ka bunga bang 'jie u daana ang 'kuruu siimaa,
    che Iisiriel ba bang.
N niba ba ira korihi.

4 'Oo, paaluu ang ira yelibee,
    niba nga yeliba'torihi ang 'juli.
Tungbetuniba aning 'biihi
    ang saana buurii la.
Ba jaanhiye Ba Tari Baahaa Daana.
Ba dangye Unani Ang Pegi'yi Iisirieling ni 'suuri.
Ba leu gaaye 'puori.

5 Wala 'jung bang na dogihiye paaha?
Ye na maaling dieye taawai.
A 'ju-kuori jaang oora,
    ka a 'sikiri jaa biera.
6 A 'yi gbe'puo a gara 'ju-kuori,
    laangfie 'chibe,
    'see natie, 'ji-wuola aning nawalipuoma.

A ba pagi bii a pegi bii a 'le bii a ing kpaang a na bugi.
7 Ye paaluu leuye da'boori.
Ba nyugiye ye 'yi-bera ning 'buung.
Saamba 'diriye ye 'teng-gbani ye 'ningbiring.
U iye da'boori a'wo saamba ang tuomuu a lobuu.

8 Ba bahiye Zaiyong 'bi-poga,
a'wo sampaa ang 'bi 'girep yoong.
Ba bahuung a'wo sigu ang 'bi bola dabagang,
bii a'wo 'yiri bang 'pigi.
9 Ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana
ang veng ti chelii naani,
ti danang 'woniye Soodom.
Ti danang 'woniye Gomoora.

10 Yena Soodom kaariba,
ye 'wong Ba Tari Baahaa Daana yelihung.
Yena Gomoora niba,
ye begi 'tuorii 'wong ti Naangmini 'begu.
11 Ye sarikihi jemaa 'muni la 'bo a 'kumo?
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
N loga 'yiye ye pidee sarika nyugirihi yela.
N loga 'yiye 'dung-nuorihi kpaang yela.
N 'puo ba pena aning nadee jiing,
bii pipola bii buuhi jiing.

12 Sanga ni yeng mang wa n 'ningbi-toori ni,
ning'buong mang suhi ama ye seng,
yeng neura n jagihi?
13 Ye ta la waaning sarika kpakpalee.
Iinsens iye bungnyohuu 'kumo.
'Chiu-paani 'diibu, peenhibu wagirihi, lang taa buola,
n kung tuong sagi yeliba'torihi
ang 'bi ye 'ningbi-jie langbuhi ni 'puong.
14 N 'suhu haye ye 'chiu-paani 'diibu
aning ye 'tigiribinnihi ni.
A iye tuora 'kumo.
N baliyeng aning a 'tuobu.
15 Ka yenang 'puohi, n na leuhiye n kpaari togiliye.
Haali ka yenang 'puoho 'puohi-jemaa,
n kung 'wong.

Ai'zeeya Gbangu 1

Ye 'nuuhi jaang fari jiing.

16 Ye pegi ye miihi. Ye i ye miihi 'forifori.
Ye bahi ye yelibee ni tungbu n 'ningbiring.
Ye bahi beu tungbu.
17 Ye daanhi sung iibu.
Ye buora yela ang 'tu sori.
Ye diera niba bang dogiha.
Ye ahi 'ku 'bi-kpiibihi.
Ye yeli die pogikoba.

18 Ye wa pampana ka ti toonhi 'wong taa seng.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
Haali ka ye tungbeeng i 'jimejime,
a na leu peling a'wo si'noo.
Haali ka anang muo a ti suora,
a na leu 'woniye pikoonpieni.
19 Ka yenang buora a sagi nuori ming,
ye na 'diye a paaluu noo.
20 Che ka yenang jaanhi a die taawai,
ye na baahing a 'tuuro ta'kobing,
'bojung Ba Tari Baahaa Daana nuoring yeli.

21 Nye bila ni a limaniye 'yiri
ang leu jentira.
U da paaliyeng aning saree 'diibu ang 'tori.
Sun'tuubung da kpiera u 'puong,
che pampana ningkuuribang kpiera 'be.
22 I wari leuye degiri.
I bung'nyuurihi 'pulihiye kuong.
23 I ningbera dieye taawai.
Ba ning na'nyigihing 'tuuro taa.
Kanga jaa nungye bungdie'di,
a jora kara sanyeu.
Ba ba yera diera 'bi-kpiibihi.

Pogikoba yela ba waana ba 'ningbi-toori.

24 Bila 'jung ka Daana, bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana,
Iisiriel Kpiengu Daana ni yeli:
Aa, n na ing ka banani ang chiihima 'yi n seng,
a naa sani n domihi ingang.
25 N na leuhiye n 'nu 'tuohii.
N na nyeliing a 'ihi i degiri jaa i ingang,
a 'ihi bungjaa ang jeri i ingang.
26 N na leuhiye i saringmaariba 'kui a'wo fora ni,
a leuhi i kawan-iriba 'kui a'wo a 'munpiileeng.
Bila 'puoring bang na buomii
sun'tuubu 'yi-kpong,
a limaniye 'yi-kpong ni.

27 Ba na yeudieye Zaiyong aning saree ngmaabu ang 'tori,
a yeudie u niba ang leu'yi ba yelibee 'puong ning sun'tuubu.
28 Ba na lang ngmurihiye 'begu-saaniba aning yelibe-iriba.
Banani ming ang jaanhi Ba Tari Baahaa Daana na nyuoming.
29 'Vii na kpeyeng ye 'oki daari ni yeng buora ni 'jung.
Ye na 'diye nyaaba dabagihi ni yeng 'lugi ni 'jung.
30 'Bojung ye na 'woniye 'oki dau vaari ang juoli,
a 'woning dabaga ang ba tari kuong.
31 Nie ang tari fanga na 'woniye da'bilikuonhi,
ka u tuma 'woning 'buung ang kpurihi.
Ba jaa na lang 'ding,
nie jaa ming kung ku a 'buung.

Naangmini 'deu ni ang waana ni yela

2 Yelihung 'Eemoz 'bi-dau Ai'zeeya ang nye 'Juuda aning Jeruuselem yela la nga.

2 Yeli ang na wa i a baahaa 'bering la nga.
Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni
na ahiye a tangbera 'jung.

U na 'do gaaye a tang'bilii,
ka paalihi jaa 'puoro kpieruu.
3 Ningjemaa na wang a wa yeli:
Ye wa ka ti 'do gaa Ba Tari Baahaa Daana tangkpong,
a gaa Jeekob Naangmini ni 'deu.
U na 'wuliting u yelitarihi,
ka ti 'chene u soeng.
'Bojung Zaiyong 'puong ka a 'begu na mang 'yi,
ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung mang 'yi Jeruuselem.
4 U na 'diye a paalihi saree,
a 'miing ing ningjemaa.
Ba na 'kuriye ba ta'kobihi ka a leu kuobu 'kue,
a 'kuri ba kpama ka a leu 'suuhi bang
na di 'puhing da'nuuhi.
Paaluu kung la di ta'kobi 'tuohi u to.
Ba kung la daanhi taanhuu jauri ming jaa.

Ba Tari Baahaa Daana 'beu ni

5 'Oo Jeekob 'deu, ye wa
ka ti 'chene Ba Tari Baahaa Daana
chaanii ni 'puong.

6 I jaanhiye i niba, Jeekob 'deu,
'bojung sa'muni 'deme yelitarihi paalibang.
Ba iye bagibugiriba a'wo Filiisitiya niba.
Ba ning saamba 'biihi mang langye yelitarihi.
7 Wari aning sannii ming paye ba 'teng-gbani.
Ba bundaambuunhu ba tari baahibu.
Yohi ming paye ba paaluu.
Ba cherietihi ming kung bang sori.
8 Baga ming paye ba paaluu.
Ba mang 'puohiye ba 'nuuhi bungmaanihi Ngmini'puohibu,
a 'puohi buunhu ba 'nubie ang maali.
9 Niba mang 'churing,
ka kanga jaa mang 'sigihi u minga.

Bila 'jung ta veng'kubo.

10 Gaa ti kpe 'pie.
Gaa ti sogili tani 'puong
Ba Tari Baahaa Daana joo
aning u girima 'chengkeng 'jung.
11 Ninsaalaa jigihibu 'ningbie na 'sigihing.
Ninsaaliba tangkama na 'siging.
Ba Tari Baahaa Daana 'yong bang na 'duohi a daari.

12 'Bojung bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana 'beu ni
na waye bung jaa ang 'bi saa'jung a jigiha ingang.
U na waye bung jaa ang 'duohi saa'ju ingang.
Ba na 'sigihibeng.
13 U na waye Leebanong 'siid-er daari jaa ang i yogiri a baa 'do ingang,
aning 'Beesang 'oki daari jaa ingang.
14 U na waye tan'duorihi jaa ingang,
a wa tang'bilii ang 'duohi ingang.
15 U na waye 'pigihibu 'deduoruu jaa ang i 'velele ingang,
a wa daangguongkpiengaa jaa ingang.
16 U na waye Taarisis mani'gbori-bera jaa ingang,
a wa mani 'gbori-vieni ingang.
17 Ninsaalaa jigihibu jaa na 'siging,
ka ninsaaliba 'wuli-n-minga 'sigi.
Ba Tari Baahaa Daana 'yong
bang na 'duohi a daari.
18 A baga jaang na bori kpeleng kpeleng.

19 Sanga ni Naangmini ang na 'ihi ka u 'jigihi 'teng-gbani yaga ni,
ba na kpeye 'pi-bogiri.
Ba na kpeye 'tenge bogiri Ba Tari Baahaa Daana joo
aning u girima 'chengkeng 'jung.
20 A daari nga nie na mang looye u wari bagiri aning u sannii bagiri.
Ana ka kanga jaa maali a na 'puohuu Ngmini'puohibu ni.
U na lobaang 'ku chula aning jangjaanhi.

21 U na iye bila ka u nye jo kpe 'piihi fifiihi,
a jo kpe 'piihi saa'ju bogiri
Ba Tari Baahaa Daana joo aning u girima 'chengkeng 'jung.
U na iye bila sanga ni ung na 'ihi
ka u 'jigihi 'teng-gbani yaga ni.

22 Ye ngmaa ye miihi a ningbalaa nga seng,
unang tari vuuhung u nyibogiring ni.
Wala ka u nanihung sing?

Saree ngmaabu 'Juuda aning Jeruuselem ingang

3 Nye, Daana, bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana,
digiriye bung jaa baluu 'yirening Jeruuselem aning 'Juuda 'puong.
U digiriye siimaa baluu jaa,
a digira kuong baluu jaa.
2 U digiriye gandau,
a digira taanhuu jaujaura.
U digiriye saringmaara aning dangyera,
a digira bagibugira aning ningkpong.
3 U digiriye 'sojehi 'pihinu ningkpong aning dau nga bang nana.
U digiriye kawan-ira aning nie 'nu ang bang tuma,
a digira 'diidii 'ningbiyuoro.

4 N na veming ka 'bibilii i ba ningbera,
ka 'bi-liihi 'di naalung a kaariba.
5 A niba na 'biye dogee 'puong.
Kanga jaa na mang dogihiye u to,
ka kanga jaa kpieringto mang dogihuu.
'Bie na mang 'ihi 'tuohiye ningkpong,
ka ninglaanii mang 'ihi 'tuohi ningnanii.

6 Dau na mang nyogiye u ba'bie
ang 'bi u ba 'deung.
U na yeling: Inang tari bungyerihi, a 'jung kaariti.
Veng ka da'boo nga 'bi i 'nung.

7 A 'beu ngang u na laali 'leng a yeli:
N kung tuong tiu ye baalung,
siimaa bii bungyerihi ming 'chi n 'deung.
Ta 'ihime ka n kaara a niba.

8 Jeruuselem ngmiye gberi, ka 'Juuda 'le 'tengeng,
'bojung ba yeliyaga aning ba yeli-irihi chiihiye
Ba Tari Baahaa Daana,
a na dang u girima 'ningbie ni 'suuri.
9 Ba 'ningbisogihi 'diriye 'sieree a chiihiba.
Ba 'yiniye ba beu gbanggbali a'wo Soodom.
Ba ba soginuu.
Nimiha la a 'ku ba 'suhu,
'bojung ba waaningye beu ba miihi ingang.

10 Yeli 'ku sun'tuuribo ka a na iye sung 'kubo,
'bojung ba na 'diye ba tuma tona.
11 Nimiha la a 'ku ningbeu. A na iye beu 'kuu,
'bojung ba na diye u 'nuuhi sanyeu yebuu.
12 N niba yeng, 'bibilii la niba ang dogihiba,
ka pogiba kaariba.
'Oo n niba, ye 'yi-dieriba ning veng yeng bora.
Banang saana ye soe 'chengjiihi.

13 Ba Tari Baahaa Daana 'ihiyeng ka u toonhi dambu.
U ahiyeng ka u 'di a niba saree.
14 Ba Tari Baahaa Daana na 'diye u niba 'yi-dieriba
aning u ningbera saree,
'bojung ye saangye a 'girep yoo jaa.
Ningbaaliba buunhu yeng faahi 'biye ye 'dering.
15 Yeng dogiha n niba ka ningbaaliba 'ningbie faahi 'le ni,
bila 'muni la wala?
Bungnaangjemaa 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang jugihi bila.

16 Ka Ba Tari Baahaa Daana la yeli:

Ai'zeeya Gbangu 3-4

Zaiyong 'bi-pogiba 'wunoye ba miihi,
a mang 'chene vuo ba 'nyuuhi.
Ba mang 'yuohiye ba senseng 'ningbie,
a 'chene da'yeni da'yeni ka ba gbee baanhi danna.
17 Bila 'jung Daana na diye natie ing Zaiyong 'bi-pogiba 'jusogihing.
Ba Tari Baahaa Daana na ing ka ba 'juri i kpali.

18 A 'beu ngang Daana na faahiye ba boori buunhu nga.
Ana la ba gbee baanhi ang danna,
ba 'ju-tarihi aning ba kokomarihi ang 'woning 'chiubile.
19 'Mine la ba 'to-gbansaaliyogiri, 'nu-baanhi, lambarikihi,
20 'ju bung'lerihi, gbee boori, 'ju-tarihi, turaadi kolibaahi, seba,
21 'nu-fintie aning nyifintie.
22 'Mine ming la ba maanuu boori, ba kpariyogiri,
kparibera, ba 'libie wuuhi,
23 ba nyaahi, masari wajehi, 'naamuhi aning lambarikibera.

24 Yeli ang na i la nga.
Bungpuoma 'nyuu na dieye bung'nyu-noohi 'jie,
ka 'ngmiihii die majaa'ji 'jie.
'Ju-kolaulau na dieye 'ju bang maali ung viela 'jie.
Buorihi tama na dieye kparivieni 'jie,
ka 'kuri-tuluu pepelii die vielung 'jie.
25 Ye daba na 'leng a 'tuuro ta'kobing,
ka ye gandaba 'le taanhuu 'puong.
26 Jeruuselem 'di-nobera na 'koming a i laa'dimii.
Ung i kpali ni 'jung u na 'jingye 'tengeng.

4 A 'beu ngang pogiba bayo'poin
na mang ti nyogiye dau a yeli:
Ti na mang 'diye ti siimaa a bo ti bungyerihi.
Ina turi veng ka ba di i 'yuori buoniti,
a 'ihi ti nyaaba nga.
2 A 'beu ngang Ba Tari Baahaa Daana Da'nu ni na vielang
a i 'chengkeng.

A 'teng-gbani bung'dirihi na vielang yaga
a i nyelingbu 'ku banani ang kpeling Iisiriel 'puong.

3 Ba na buongye banani ang chehi Zaiyong 'puong a kpeling Jeruuselem 'puong ni ningpegi'yiribe. Ba 'yoeng seu paahi 'voe ingang Jeruuselem 'puong ni.
4 Daana na pegiye Zaiyong 'bi-pogiba degiri ni. U na pegiye jiing ni ang 'kiri Jeruuselem 'puong ni bahi. Saree ngmaabu sie aning 'buung sie ung na di i bila.
5 Bila 'puoring ka Ba Tari Baahaa Daana na naang savaalii nyuohi ngminaa sanga, a naang 'buung-jinti ka a chaana 'yienguu. U na ing ka a 'gaali kpe'jie jaa ang 'bi Zaiyong Tangkpong ning, a 'gaali u langbuhi, 'bojung pagiraa na 'gaaliye a girima jaa.
6 Tenti'deu na 'biye 'be a i maahuu 'jie a 'yi a tuluung ngminaa. U na iye 'lilijie, a i kpe'jie a 'yi sesekpiengaa aning saa ingang.

Naangmini 'girep yoo ni ang waaning 'pu-saang

5 Veng ka n 'yieng 'ku unani mang nung yaga ni.
N ningnunginaa yela 'yienii la a'wo u 'girep yoo yela.

Unani mang nung yaga ni tariye 'girep yoo.
Ung 'bi tanga ang tari noo 'jung.
2 U yogihiye u jaa a laanhi u 'kubo jaa.
U diye 'girep ngmiela ang suma gaa a taa jaa buri u 'puong
a me 'deduoruu u 'puong.
Ung maali waing neu'jie ming u 'puong.
A 'jung u da tariye tamaa ka 'girep suunhi na ngmangye 'beng.
Che ung ngmang 'girep bee.

3 Pampana, yena Jeruuselem kpieriba aning 'Juuda daba,
jaan'de, ye ngmaa n ning n 'girep yoo nga saree.
4 'Bo mang danang la i n 'girep yoo nga che mang ba i u 'puong?
Wala 'jung panaa mang tari tamaa ka u na ngmangye 'girep suunhi
che ung ngmang 'girep bee?
5 Pampana, veng ka n yeli 'kuye bila ni mang na i

n 'girep yoo ni.
N na 'ihiye daari ni mang maali baguu ni ka ba nyuguu.
N na ngmahiye u daangguoni ka ba nebuu 'bing 'tengeng.
6 N na ing ka u jeng kpali.
Ba kung kpelihi u 'nuuhi bii a kou,
che guohi aning bungkiirihing na 'ihi 'beng.
N na 'kuye savaala ming nuori ka a ta waaning saa u ingang.
7 Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana 'girep yoo ni la Iisiriel 'deu.
'Juuda daba ni ming la bungburuu ung nyenna.
Ung kaara ka u nye saree ang 'tori,
che leu nyira jiing 'kiribu.
Ung kaara ka u nye sun'tuubu,
che leu nyira 'kuori.

Saree ang waana

8 Nimiha la a 'ku niba nga ang digira 'deu paaha 'deung,
a digira yoo paaha yoong.
Bang mang i bila ka 'jie ba la wa 'chibe,
bang kpiera ba 'yong a paaluung.
9 N 'tobong ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Siringminga, 'deri jemaa na jengye kpali.
'De-bera aning 'de-vieni kung tari kpieriba.
10 'Girep yoo 'eekahi 'pie na 'yiye galinhi a'nii.
Bung'bie 'jiihi 'pie maahibu na 'yiye 'jiyeni.

11 Nimiha la a 'ku banani ang mang dang 'ihi 'beeguu
ka ba bo dang'bugirihi.
Bang mang kpeling 'be a gara 'yienguu ka waing ti 'doba.
12 'Koni aning bungngmiruu kanga, sinsaga aning wie aning waing
'biye ba siingbera 'dijiihing.
Che ba ba mang kahina Ba Tari Baahaa Daana tuma,
bii a jera u 'nuuhi tungtunihi.

13 Bila 'jung ba ngminyogiye n niba gaaning
bang kong bangbu 'jung.

Kong na kuye ba ningtiinha,
ka kong'nyuuri ku ba jemaa.
14 Bila 'jung kau'biri yelinhiye u minga,
a 'yuo u nuori ung i yelingu yaga jaa.
Ba girima aning ba jemaa, ba vielung aning nie nga ang egiha
a nyengina na 'sigiye u 'puo.
15 Naangmini na 'sigihiye niba.
U na 'sigihiye kanga jaa.
U na 'sigihiye banani 'ningbie ang 'bi saa'jung.
16 Che bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana
na 'duohing saree 'diibu 'puong.
Naangmingpegi'yiruu ni na 'wuliye u minga
ka u pegi'yiyeng sun'tuubu 'puong.
17 'Beng la ka pipola na oo ba moo,
ka bu'bilii 'di 'diibu bundaamba da'boori ning.

18 Nimiha la a 'ku banani ang di belingbu 'ngmie tagira yeliba'toruu.
Banang tagira yelibee a'wo 'toriko 'ngmie ni.
19 Banang yera: Veng ka Naangmini 'loring.
Veng ka u i nyagihuu u tumang ka ti tuong nye.
Veng ka Unani Ang Pegi'yi Iisirieling ni kawani tagi ta
a wa ka ti tuong bang.

20 Nimiha la a 'ku banani ang di beu buona sung,
a buona sung ming beu.
Banang mang di sagiluu 'bing chaanii bogung,
a di chaanii 'bing sagiluu bogung ni.
Banang mang di bungtoo 'bing bungnoo bogung,
a di bungnoo 'bing bungtoo bogung ni.

21 Nimiha la a 'ku banani ang i yengbanginiba ba miihi 'ningbieng.
Nimiha la a 'ku banani ang i 'ningbiyuoribo ba miihi 'ningbieng.

22 Nimiha la a 'ku daba ang jigi waing 'nyuubung.
Nimiha la a 'ku daba ang i gandaba bung'nyubugirihi di jeri taang.

Ai'zeeya Gbangu 5

23 Banang mang die buunhu 'di che yeli ka ningbeu iye 'soli,
a che faa tonoo 'yi sun'tuuro seng ni.

24 Bila 'jung a'wo 'buung ang 'dire kakee,
ka 'buung-jinti 'dire bungpegiri bila ni,
bila ka ba nyagihuu na puong.
Ba da'puuri na 'duorong a'wo 'uuhung.
Bang jaanhi bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana 'begu,
a di Unani Ang Pegi'yi Iisirieling yelihung foo 'jung la.
25 Bila 'jung Ba Tari Baahaa Daana 'suuri dangye u niba ingang.
U jagiye u 'nu ba ingang a ngmiba,
ka a tang'bilii 'jigihi.
Ba 'kuunhi 'woniye sagiri a jeng jeng soberang.

Che ama jaa 'puong u 'suuri ba maa.
U 'nu nang jagiyeng.
26 U na 'duohiye jongjong 'ku paalihi ang 'bi 'ji-tobang.
U na 'fuoli buongbang a 'yi 'teng-gbani baahaang.
Ba na 'loring wang 'wieng 'wieng.
27 Nie jaa kung bali bii a ngmi gberi ba 'puong.
Nie jaa kung i gbieng'chugulo bii a 'gbihi.
Kanga ming jaa 'kiriso kung 'lori.
Ba nagitiri liri'jie ming kung ngmaa.
28 Ba tan'piime iye pulihi, ka ba tama jaa 'duohi.
Ba yohi nafiree na 'woniye 'kpolingkpogilihi,
ka ba cherietihi gbee 'woning sa'kulingkuulee.
29 Ba ngmuungbu na 'woniye 'gbegini ngmuungbu.
Ba na ngmuunang a'wo 'gbeging-pola.
Ba na ngmuunang a che 'ti ba bungnyogiruu tari.
Ba na 'tuoguung gaaning laangfie.
Jie jaa kung dieguu.
30 A daari ba na huurang ba ingang
a'wo mangkpong.
Ka nieng leu 'liinhi 'teng-gbani,
sagiluu aning nimiha la.

Ka sagbama veng ka chaanii leu i sagiluu.

Ba buongye Ai'zeeya ka u leu dangyera

6 'Yuoni ni Naa Uzaiyaa ang 'kpi ni, n daang nyiye Daana ang 'jing
na'kogong. Ung 'bi saa'jung bang 'duohuu ka u kpariyogu ang 'vuuro
paali a Ngming'puohi 'deu.
2 Ka serafihim* ahi u saa'jung, ka kanga jaa mang tari kpangkpama
ayuobi. U mang diye a'yi pogi u 'ningbisogo, a di a'yi pogi u gbee, a di
a'yi ming egira.

3 Ka kanga mang 'cheehi 'ku u to a yeli:
Pegi'yiruu, pegi'yiruu, pegi'yiruu la
bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana.
'Teng-gbani jaang pa aning u girima.

4 Ka unani ang 'cheehi ni kokori veng ka a 'di-nuori saa'ju,
u 'muni aning u 'lomboe 'jigihi, ka nyuohi pa a 'deu.
5 'Beng la mang yeli: Nimiha la a 'kumo.
N yela baahiyeng, 'bojung n iye nie nga nuori ang tari degiri.
Mang kpiera niba noe ang tari degiri 'puong.
'Bojung n 'ningbie nyiye a Naa,
bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana.

6 'Beng la ka a serafihim kanga egi wa n seng, a tari 'buungsaalii u 'nung.
A sarika 'ihijieng ung daang di 'kurihuu 'ihuu.
7 Ung diu wa fiinhi n nuori a yeli:
Nye, nga ni nga fiinhiye i nogbama.
I yeliba'torihi 'yi gaayeng, ka i yelibee veng'kui.

8 Mang la 'wong Daana kokori ang yeli:
Ning'buo mang na tung?
Ning'buong na gaa a 'kuti?
'Beng la mang yeli: Nyima la ni. Tungma.

*
6:2 serafihim — A iye bungnaang'voe ang mang 'bi Naangmini seng.

9 Ung yeli: Gaa ti yeli 'ku a niba nga:
Ye mang 'wono, che kung bang a 'muni.
Ye mang nyira, che kung bang a 'ningbiri.

10 Veng ka a niba nga 'sikiri 'ko, ka ba 'tobo i tiinha.
Pagi ba 'ningbie, ka ba ta ira wa nye ning ba 'ningbie,
a 'wong ning ba 'tobo,
ka ba ta ira wa 'wong a 'muni aning ba 'sikie,
a leu wa a nye tiubu.

11 'Beng la mang yeli: Daana, wala ang na kauhi sing?
Ung dieyeli: A gara wagiri ni a 'yi-bera ang na jeng kpali
ka nie ba kpiera 'be,
a 'deri ba tari ninsaalaa,
aning paaluu jaang leu da'boo.
12 Ba Tari Baahaa Daana 'ihiye ninsaaliba gaaning toori jaa,
aning 'jiihi bang jo che bahi iye jemaa a paaluung.
13 Che a niba 'jiyeni a 'yi 'jiihi 'pie 'puong na 'biye u 'puong.
Ba na leu wang a wa leu buunhu ang na 'di 'buung.
Che a'wo terebint dau bii 'oki dau bang mang ngmaa loo
che ka u 'muni ahi ni,
bila ka a buuripegi'yiruu na i u 'muni.

Ba tungye Ai'zeeya Naa 'Eehaz seng

7 Uzaiyaa 'bi-dau daang la 'Jootam, ka 'Jootam 'bi-dau i 'Eehaz. Sanga ni 'Eehaz ang i 'Juuda naa la ka Aaram* naa 'Rii-zen aning 'Remalaiya 'bi-dau Peeka, Iisiriel naa daang 'do wa ka ba jauning Jeruuselem. Che ba daang ba tuomuu.
2 Bang daang ti yeli 'ku 'Deevid 'deu: Aaram 'sojehi jemaa gaa ti langye 'Iifiriam ingang. Ka 'Eehaz aning u niba 'sikie daang dang a'wo bila ni seseu ang mang daa kongkori daari ni.
3 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'ku Ai'zeeya: 'Yi gaa
*

7:1 Ana wagiri ngang Aaram daang la paaluu ni bang buona Siiriya 'jine ni sa'mungduri 'lombori ni.

pampana a ti 'tuohi 'Eehaz. Ina aning i 'bi-dau 'Siiyar 'Jeesub, ye 'yi ti 'tuohuu konboo ni bang maali ung 'yi saa'ju kongngmani ni baahaang. 'Beng 'bi sokpong ni ang gara Bungpegira 'Teng-gbani ni.
4 Ti yeli 'kuu: Chelihi sung a maa i minga. Ta wa jora dabieng bii a veng ka i inga chuora a 'buung-dangmaaha a'yi nga ang 'dire 'buung nga yela. Ta jora 'Rii-zen aning Aaram 'su-tuluu ni aning 'Remalaiya 'bi-dau ni.
5 Aaram, 'Iifiriam aning 'Remalaiya 'bi-dau ni lang buyeng ka ba ii beu.
6 Ba yeliyeng: Ye veng ka ti gaa 'Juuda ingang a ti dangba. Ye veng ka ti maali 'vuo a daangguoning, a 'bing 'Teebi-el 'bi-dau ka u i ba naa.
7 Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli:
Bila kung tung, u kung paali ming.
8 'Bojung Aaram 'teng-kpong la Damaasikus,
ka Damaasikus 'ju i 'Rii-zen.
Ngaang 'yuomo lijaata ning a'nu ba na ngmahiye 'Iifiriam 'puro 'puro. U kung la 'bibe.

9 'Iifiriam 'teng-kpong la 'Sameeriya,
ka 'Sameeriya 'ju i 'Remalaiya 'bi-dau.
Ka yenang kung sagi'di, yeliminga la, ye kung ahi.

Emaan'yu-el yela dangyelibu

10 Ka Ba Tari Baahaa Daana la yeli 'ku 'Eehaz:
11 Suhi 'sieree Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini seng. Veng ka a suhibu i 'julingu a'wo 'jijulungu bii a 'do a'wo sagbani.
12 Che ka 'Eehaz yeli: N kung suhi bii a i Ba Tari Baahaa Daana nye.
13 'Beng la ka Ai'zeeya yeli: 'Oo 'Deevid 'deu, ye 'wong pampana. A nang ba sigihiye aning yeng 'pigihe ninsaaliba 'kanyiri? Ye na 'pigihiye n Naangmini ming 'kanyiri?
14 A 'jung Daana minga na 'kuing 'sieree. Nye, pogisaraa ang ba bang dau na tariye 'puo a dogi 'bi-dau. U na buongye u 'yuori ka Imaan'yu-el*. ('Maatiu G. 1:23)
15 Sanga ni ung na wa bang ka u jaanhi beu che 'lugi sung, bihungdondori aning siu ung na 'dire.

*
7:14 Imaan'yu-el 'muni la Naangmini 'biye ti seng.

Ai'zeeya Gbangu 7

16 Che seni ka a 'bie bang ka u jaanhi beu che 'lugi sung, paaluu ni ing
jora ni na'mine ba'yi na jong che bahi a paaluu.
17 Ba Tari Baahaa Daana na waaniye Asiiriya naa ina aning i niba aning
i ba 'deu ingang. A 'beri nga taa nang ba wa a 'yi daari ni 'Iifiriam ang
'yi 'Juuda 'puong.
18 A 'beu ngang, Ba Tari Baahaa Daana na 'fuoling
a buong juo ang 'bi 'Iijipiti konboori baahaa mingang.
U na 'fuoling a buong 'sibie ang 'bi Asiiriya paaluung.
19 A na wang. A jaang na wa peenha a lohimbohi ang i kpalang
aning 'piihi fifiihing aning guohi aning mo-oorihi jaa ingang.

20 A daari ning u 'ju, Daana na diye 'su-baraa ung di 'libie ha
a 'yining 'Yufireetis Mani longinii ni. Asiiriya naa la bila.
U na diung pung a 'ju aning a gbee kuoni,
a pung a tieni ming.

21 A 'beu ngang ka dau na mang kaara nasaraa
aning piihi a'yi ka a i 'vori.
22 A 'yi a bihung jemaa ang na tihi ingang
ung na mang 'di bihungdondori.
Nie jaa ang chehi a paaluung,
bihungdondori aning siu ung na 'dire.

23 A 'beu ngang, 'jie ni 'girepihi 'tuhi ang danang ahi
ka a daa i sekelihi 'tuhi ni, guohi aning bungkiirihing na 'bibe.
24 Daba na waye 'be aning tang'piime aning tama,
'bojung a paaluu jaa na leuye guohi aning bungkiirihi.

25 Tang'bile jaa ing danang tuong di 'kuuri che,
guohi aning bungkiirihi dabieng 'jung i kung gaa 'be.
U na leuye 'ji-yelingu a 'ku nadavarihi, a i 'jie piihi ang na yuora.

Asiiriya na ngmi kpeye a paaluu

8 Ka Ba Tari Baahaa Daana la yeli 'kumo: Di walaa ang i kpong a di
'kelembi seu ngaang u ingang: 'Meeher Saalal Haas Baaz*.
2 N na diye limanpaalii 'sieridiribe ka ba 'di 'sieree. Bana la
Ngming'puohi 'yi-diera 'Yuraiya aning Jeberekaiya 'bi-dau Zekaraiya.
3 'Beng la mang kpe a pogidangyera seng. Ung tari 'puo a dogi 'bi-dau.
Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kumo: 'Ku u 'yuori 'Meeher Saalal Haas
Baaz.
4 'Bojung seni che ka a 'bie bang ka u buong ka n ba bii n ma, ba na diye
Damaasikus bundaambuunhu aning 'Sameeriya buunhu bang 'ohi
gaaning Asiiriya naa 'ningbiring.
5 Ka Ba Tari Baahaa Daana la yeli 'kumo:
6 A niba nga jaanhiye Si'loowa kuonhi ang 'puoro boin boin,
che nyengina 'Rii-zen aning 'Remalaiya 'bi-dau yela.
7 Bila 'jung pampana, nye, Daana na waaniye 'Yufireetis Mani kuonhi ni
ang tari kpiengu a i jemaa ni ba ingang.
Asiiriya naa aning u girima jaa la bila.
U na 'puo longye u konbo'bilii jaa aning u 'kongkogirihi jaa.
8 U na 'tuye 'Juuda ti 'yi.
U na 'puong ti long, a pari gaa.
U na wa taye u kokori.
U kpangkpama yaaribu na pagiye
i paaluu 'lombo-giraa ni, 'oo Imaan'yu-el.

9 Ye tari ingchuori, 'oo yena nibihi, a i chingchang.
Ye begi 'tuorii, yena jaa ang 'yi paalitoba.
Ye i taanhuu 'siri che i chinchang.
Ye i taanhuu 'siri che i chinchang.
10 Ye lang taa bo yeli nyogi, che a na iye kpali.
Yeli a yelihung, che u kung ahi,
'bojung Naangmini 'biye ti seng.

*_____
8:1 'Meeher Saalal Haas Baaz — A 'yuori nga 'muni la nga — 'Loring ti wiri, 'loring ti 'ohi.

Ai'zeeya Gbangu 8

Jora Naangmini, 'wong a yelihung

11 'Bojung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli yela 'kumo aning kpiengu ang i kpong. U kpaahimang ka n ta 'tuuro a niba nga soe.

12 U yeliyeng: Ta yeli ka dawari langbuuri la,
a'wo yela ni jaa a niba nga ang buona langbuuri ni.
Ta jora bung ni ming bang jora bii a ira dabieng.
13 Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana,
una yeng na jeri ka u pegi'yiyeng.
Una yeng na jora.
U yela yeng na ira dabieng.
14 U na 'woniye kpe'ji-pegi'yiruu.
Che u na iye 'kuurii bang ngmira gbee,
a i 'pie bang ngmira 'lere a 'ku Iisiriel 'deri a'yi ni jaa.
U na iye beraa aning cheba a 'ku Jeruuselem kpieriba.

15 Jemaa ang 'bi ba 'puong na ngmiye gberi.
Ba na 'leng a ngmahi.
Ba na beribang a nyogiba.
16 Nyogi a 'sieree 'le mari. 'Diu mari a 'begu ang 'bi n 'potuuribo 'puong.
17 N na chelihiye Ba Tari Baahaa Daana.
Unang leuhi u kpaari togili Jeekob 'deu ni.
N tamaa na ahiye u ingang.
18 Nyima, aning 'biihi ni Ba Tari Baahaa Daana ang 'kumo ni.
Ti iye 'sierihi aning yelisiela a 'yi
bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana seng a 'ku Iisiriel.
Unang kpiera Zaiyong Tangkpoming ni.

19 A'mineng ba na yeli 'kuing: Gaa ti piehi banani ang i kontongbuolaa 'deme aning bagibugiriba ni. Piehi banani ang mang waliha yela a buura yela ni. A ba sigining ka niba bo ba Naangmini? A sigiyeng ka ba piehi 'voe yela kpiinhi seng?
20 Ba gara a 'begu aning a 'sieree seng. Ka banang ba yera yela a 'tuuro a yelihung nga, 'be-kaari chaanii ang 'chi ba ingang 'jung la.
21 Ba na 'tuye a paaluu ti 'yi ka ngmiehibu aning kong kpeba. Sanga ni

kong ang na kpeba ni, ba 'suuri na 'ihing ka ba 'liinhe saa'jung che duha
beu 'kuro ba naa aning ba Naangmini.
22 'Beng la bang na leu kaara 'teng-gbani. Ba na nyiye tuora, sagiluu
aning a'wongbu 'liinhuu. Ba na karibang ing sagiluu 'puong.

A nuori ingbu 'bi-dau kaabu

9 Anaa jaa, che a 'liinhuu kung 'bi nie
ang da 'bi ngmiehibu 'puong.
Sanga ning u daang dogihiye Zeebiyulung paaluu
aning Naafitalai paaluu.
A 'puoring u na diye nanihung 'ku niba
ang ba i 'Juuhi paaluu 'jie bang buona 'Gaalilii.
'Beng 'bi a mangkpong sie soring ni,
Jooridang Mani 'lombo-jaala ning.
2 Niba ni ang daang 'chene sagiluu 'puong
nyiye chaanii ang i kpong.
Banani ang daang kpiera 'kuung 'kalinchiu paaluung,
ba ingang ka chaanii chaang.

3 I iyeng ka a paaluu 'ugi, a i ka ba nyengka i kpong.
Ba nyengingye i 'ningbi-tooring a'wo niba ang nyengina
buunhu chiebu sanga.
Ba nyengingyeng a'wo daba ang mang nyengina
sanga ni bang 'poro buunhu bang jau faahi.
4 'Bojung i kauye u 'tuobu 'yoge,
a kau ba bagi'bie daboli ni.
I kauye nie ni ang dogihiba ni dau a'wo Miidiyan 'beu ning.
5 'Bojung taanhuu jaujaura jaa nagitiri ang 'yi a taanhuu goma 'puong
aning kparuu jaa ang 'biling jiing ingang,
ba na diang nyugi, ka a leu buunhu 'buung ang na 'di.

6 'Bojung tinuu bang dogi 'Bie 'ku.
Tinuu bang 'ku 'Bi-dau.
A paaluu kaabu na dogiliye u bagi'biring.
Ba na buongye u 'yuori ka Sielii Kawani-ira,

Kpiengu Jaa Naangmini,
Ba ang ba tari baahaa, Maahuu Na'bie.
7 U paaluu kaabu 'ugibu aning maahuu kung tari baahaa.
U na 'diye naalung 'Deevid na'kogo ning
aning u naalung paaluu ingang.
A 'tuuro saree 'diibu aning saree ang 'tori
ung na segihuu a 'bimuu.
U na iye bila a 'yi wagiri a gara,
haali a gara wagiri ang ba tari baahaa.
Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana ingjaging na tung bila.

'Sameeriya dogihibu

8 Daana tihiye 'duoho Jeekob ingang,
ung ti 'le Iisiriel ingang.
9 A niba jaang na bang.
'Iifiriam aning 'Sameeriya kpieriba la bila.
Banang yera ngaang 'sikiri jigihibu aning tangkama 'puong:
10 A tam'bie 'leyeng,
che ti na diye 'kubo ting pehi la meu.
Ba ngmaahiye a gbalaa daari,
che ti na ingye 'siid-er daari a bogung.
11 Bila 'jung Ba Tari Baahaa Daana na ing
ka banani ang chiiha 'Rii-zen ni wa u ingang.
U na toye u domihi imuu.
12 Aaram niba na 'biye 'ningbi-tooring,
ka Filiisitiya niba 'bi 'puoring.
Ba na 'yuoye nuori a voli Iisiriel.

Che ama jaa 'puong u 'suuri ba maa.
U 'nu nang jagiyeng.

13 Che a niba ba mang leu gaa unani ang dogihiba ni seng.
Ba ba mang bo bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana ming.
14 Bila 'jung Ba Tari Baahaa Daana na ngmaaye 'ju aning juuri
Iisiriel 'puong.

U na ngmaaye abe dau aning kuong nuori moo 'bebeyening.
15 Ningkpong aning ningtiinhuu la a 'ju.
Dangyera ang 'wuno 'girii la a juuri.
16 'Bojung a niba nga 'yi-dieriba vengyeng bang bora,
ka banani 'yie bang diera ni nyuona.
17 Bila 'jung Daana kung tari nyengka ba 'bi-pola ingang.
U kung tari hina ming ba 'bi-kpiibihi aning ba dunggala ingang,
'bojung nie jaa ba kahina Naangmini, a i tungbetuniba.
Nuori jaa mang yeraye joliyela.

Che ama jaa 'puong u 'suuri ba maa.
U 'nu nang jagiyeng.

18 'Bojung beulung 'direng a'wo 'buung.
U na 'diye a guohi aning bungkiirihi.
U na ing ka kongkori 'tuuhi nyogi 'buung.
A na 'duorong a'wo nyuohidaulii ang 'ihe.
19 A 'tuuro bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana 'su-kpiengaang
a paaluu na 'diye 'buung.
A niba na 'woniye buunhu 'buung ang na 'di.
Dau jaa kung bahi u ba'bie.
20 Ba na mang 'pehing ti nyogi 'nuduri seng,
che ka kong nang iriba.
Ba na 'diye 'nu-goo seng,
che ba kung tigi.
Nie jaa na mang ooraye u minga kpangkpani neni.
21 Manaase ooraye 'Iifiriam,
ka 'Iifiriam oora Manaase.
Ba na lang 'tuohiye 'Juuda.

Che ama jaa 'puong u 'suuri ba maa.
U 'nu nang jagiyeng.

10 Nimiha la a 'ku banani ang 'binne marihi ang ba 'tu sori.
Banang mang 'bing 'begu-tuorihi a sebaa 'bing ni.

Ai'zeeya Gbangu 10

2 Ba mang iye bila ka ba faa tonoo nie ang hiena seng,
a faa yela ang 'tu sori n niba ningbaaliba seng.
Ba mang iye bila ka dunggala leu ba bung'dirihi,
bang faara 'bi-kpiibihi.
3 Wala yeng na i a dogihibu daari?
Wala yeng na i sanga ni saangbu ang na 'yi toori wa ni?
Ning'buo seng yeng na jo gaa ka u dieye?
'Yening yeng na bahi ye bundaambuunhu ming?
4 A 'yi n 'puoring ba na 'gbintiye a pagiriba 'puong.
Ba na 'leye banani bang ku ni 'puong.

Che ama jaa 'puong u 'suuri ba maa.
U 'nu nang jagiyeng.

Asiiriya ang jigiha saree

5 Nimiha la a 'ku Asiiriya, n 'suuri daboli ni.
U 'nung ka n 'su-tuluu dau 'be ni.
6 N na tumuung paaluu ang ba jora Naangmini ingang.
N na tumuung n 'su-kpiengaa niba ingang.
N na 'kuung nuori ka u ti faahi buunhu bang jau che 'ohi,
a di a bungnyogiruu.
N na 'kuung nuori ka u neuba 'bing a'wo sobera bebegiti.
7 Che bila naani ung buora ka u i.
U 'sikiri ming ba tieha bila.
Che a 'biye u 'sikiring ka u nyuong a baahi paalijemaa.
8 'Bojung u yeliyeng:
Ma n na'biihi jaa iye na'mine wa?
9 Ma Kaali'no 'woniye Kaarikemis wa?
Ma 'Heemat 'woniye Aaripad wa?
Ma 'Sameeriya 'woniye Damaasikus wa?
10 N 'nu taye bagiri paalihi ni.
Ba bagipehinihing daang gaa Jeruuselem aning 'Sameeriya baga ni.
11 Bila ni mang i 'Sameeriya aning u baga ni,
n ta i Jeruuselem ming aning u baga bila?

12 Bila 'jung sanga ni Daana ang na wa baahi u tuma jaa Zaiyong
Tangkpoming aning Jeruuselem ingang, u na yeling: N na dogihiye
Asiiriya naa tangkama 'sikiri ni yeli-irihi. N na dogihiye u jigihibu
'ningbi-kaarihi ni girima.

13 'Bojung u yeliyeng:
A 'tuuro n 'nu kpiengung mang tung bila.
A 'tuuro n yeng ingang la, 'bojung n 'ningbiri 'yuoyeng.
N 'vigihiye a nibihi togihi ming,
a 'ohi ba bungnanee 'bingjie buunhu.
N 'sigihiye 'be kpieriba a'wo gandau.
14 A'wo 'nu ang mang tie ta 'nobilitogu bila ni,
bila mang di a nibihi bundaambuunhu.
A'wo bila ni nie ang mang laanhi jela bang jo che bahi,
bila mang laanhi 'teng-gbani jaa.
Kanga jaa daang 'chibe a lagi kpangkpani bii a 'yuo nuori a na 'kong.

15 Lari na tuong jigihi nie ang taruu weriha ingang?
Che bii 'su-nyina na tuong 'duohiye u minga
nie ang taruu ngmaara ingang?
Bila na 'woniye dau ang jaa niba ang diu,
bii ka daboli di nie ang ba i dau.
16 Bila 'jung Daana, bungnaangjemaa Daana ni
na diye kogibu baalung ing u daunuorihi.
U na ingye 'buung u girima luong a'wo 'buung ang 'dire.
17 Bila ka Iisiriel chaanii ni na leu 'buung,
ka Unani Ang Pegi'yi ni leu 'buung-jinti.
U na 'diye 'buung a 'di u guohi aning u bungkiirihi 'bebeyeni.
18 U na 'diye u kongkori girima aning u 'teng-gbangnoo.
'Suhu aning inggbani jaa ung na 'di.
A na 'woniye sanga ni daubaala ang mang nyuuha.
19 'Beng la ka u kongkori daari ang chehi
na i fiing yaga a'wo 'bibile na soraa seu 'bing.

Ai'zeeya Gbangu 10

Iisiriel chelii ni ang leu wa

20 A 'beu ngang, Iisiriel niba ni ang chehi
aning banani ang i 'chihi Jeekob 'deung
daang kung la deli unani ang tuongba ni.
Siringminga ba na deliye Ba Tari Baahaa Daana,
Unani Ang Pegi'yi Iisirieling ni.
21 Banani ang chehi na leu wang.
Jeekob niba ang chehi la bila.
Ba na leu waye Kpiengu Naangmini ni seng.
22 'Bojung 'oo Iisiriel, anaa jaa ka i niba 'woniye mangkpong 'biihee,
che ba niba ang chehi 'yoming na leu wa.
A saangbu ni ang 'bing ni na paaling ti long sun'tuubu 'puong.
23 'Bojung bungnaangjemaa 'Suobu Kpiengu Jaa Daana na ing
ka saangbu ni ung 'bing ni ta a paaluu jaa.

24 Bila 'jung ngaang ka bungnaangjemaa 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli: 'Oo n niba ang kpiera Zaiyong 'puong, ye ta jora a Asiiriya 'deenhuu. U na ngmiyeng ning dau, a lagi u daboli ye ingang a'wo 'Iijipiti ang daang i bila ni.
25 'Bojung a kpeling biela, n 'miingbu na baahing, che ka n 'suuri leu ti saangba.
26 Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana na dangye kpaaha imuu a'wo bila ni bang daang ku Miidiyan niba 'Oo-reb 'pi-kpoming ni. U dangkpali na 'gaaliye a mangkpong a'wo bila ni ung daang jaguu 'Iijipiti 'puong ni.

27 A 'beu ngang u 'tuo-tiinhuu ni na 'yiye i bagi'biring,
ka u 'yoge ming 'yi i 'nyuung.
A 'yoge na kaung kpaang ni ang buo waahii ni 'jung.
28 U waye 'E-aiyat.
U 'tuye Miigirong.
Miikimas 'puong ung 'bing u 'tuobu.
29 Ba 'tuye a taanhi kpachaga.
Ba jengye 'Giiba 'puong.
Dabieng kpeye 'Reemaa.

'Giibiya, Sool 'yi-kpong ni joyeng.
30 Lagi i nuori, 'oo Gaalim 'bi-poga.
Veng ka ba 'womaa, 'haali a ti ta 'Lee-is.
'Oo, nye Aanatot nimboo.
31 Maadi'miina joyeng.
'Giibim kpieriba boye sogili'jie.
32 Che a daari u na ahiye 'Noob 'puong.
U na 'gbuliye u 'nu a jaguu Zaiyong 'bi-poga tangkpong ingang,
Jeruuselem tanga ni.

33 Nye, Daana, bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana
na ngmaahiye a da'nuuhi aning kpiengu ang i dabieng.
U na ngmaahiye anani ang i yogiri ni.
U na 'sigihiye anani ang jigiha ni.
34 U na diye 'kurihuu ngmaahi a kongkori 'tuuhi.
Leebanong na 'leng a 'tuuro unani ang tari kpiengu ni ingang.

Jeesi buurii naalung 'diibu

11 'Bulii na bohiye Jeesi dau ni ingang,
ka da'nu baa a 'yi u nyagang.
2 Ba Tari Baahaa Daana Sie na kpelingye u ingang.
Una la yeng aning 'ningbiyuo Sie,
kawani aning kpiengu Sie,
bangbu aning Ba Tari Baahaa Daana joo Sie.

3 U ingmaari 'biye Ba Tari Baahaa Daana joong.
U kung di 'ningbiri nyiibu ngmaara saree,
bii a 'bing yeli a 'tuuro 'tuorii 'wongbung.
4 Sun'tuubung ung na mang ngmaa ningbaala saree.
U na mang diye saree ang 'tori 'bing yela 'ku 'teng-gbani niba
ang 'sigihi ba miihi.
U na diye u nuori dau ngmi 'teng-gbani.
U na diye u nuori vuunhung ku ningbee.
5 Sun'tuubu na la u 'kiriso,
ka limanpaalii i u sie bung'leruu.

Ai'zeeya Gbangu 11

6 'Gbonggbori aning pipolii na lang kpierang,
ka gbanggbaga ning bu'bile lang jeng.
Ka na'bile aning 'gbeging-polii aning 'yiri 'dung-nuoruu lang jeng,
ka 'bibile die a 'yie.
7 Naahuu aning beer na lang ooraye moo,
ka a bung'bilii lang taa jeng.
'Gbegini na mang ooye mo'kuonhi a'wo nadavaraa.
8 'Bie ang mugira na diengye kataa bogu sieng,
ka 'bie ang bahi bihi mang di u 'nu tung 'dungkuuree jeng'jie.
9 Ba kung ing dangii bii a saang saangbu n tangkpong pegi'yiruu
ni jaang.
'Bojung 'teng-gbani jaang na pa aning Ba Tari Baahaa Daana
yela bangbu a'wo kuong ang pa mangkpong.

10 A 'beu ngang Jeesi nyagihuu na 'biye 'be.
U na ahing a'wo jongjong a 'ku a niba.
'Bojung niba ang ba i 'Juuhi na boung.
U peenhibu 'jie na iye 'chengkeng.

11 A 'beu ngang, Daana na la tieye u 'nu a 'yiilung nga
a na leu die u niba ang chehi.
U na leu diebang 'yining Asiiriya aning 'Iijipiti,
a dieba 'yining Paatiros aning Kuus.
U na diebang 'yining 'Iilam aning Sainar,
a dieba 'yining 'Heemat aning 'teenhi kuong ang ngmaa 'gili.

12 U na baye jongjong 'ku a paalihi,
a laanhi Iisiriel niba ni bang kari ni.
U na laanhiye 'Juuda niba ming ang yaari lang taa.
U na laanhibang 'yi 'teng-gbani 'lomboe anaahi ning.
13 'Iifiriam 'nyuuri ni ming na baahing,
ka ba ngmaa 'Juuda domihi ni 'ihi bahi.
'Iifiriam kung ira 'Juuda 'nyuuri.
'Juuda ming kung dogihi 'Iifiriam.
14 Che ba na laanhi 'sigiye Filiisitiya 'jiihi ang 'chulihi ingang,

a gara ngmingtongkpieri seng.
Ba na langye taa a jau faahi sa'muni 'deme buunhu.
Ba na ngmiye 'Iidom aning 'Moo-ab.
Aamong niba na 'tuye ba nuori.
15 Ba Tari Baahaa Daana na nyuuhiye
'Iijipiti mangkpong gberi ni kpeleng kpeleng.
U na diye u sesekpiengaa a 'vigi u 'nu 'gaali 'Yufireetis Mani.
U na ngmiung ka u leu konbo'bilii ayo'poin,
ka niba tung nagitie 'cheng 'jikuongeeng a long.
16 Sokpong na 'biye 'be a 'ku u niba ang chehi.
Banang kpeling a 'yi Asiiriya 'puong ni.
A na i 'kubong a'wo bila ni ang daang i Iisiriel
daari ni ung 'yi 'Iijipiti paaluung ni.

'Pugibu 'yienii

12 A daari nga i na yeling:
'Oo Ba Tari Baahaa Daana, n na 'pugiing.
Anaa jaa ka i 'suuri da 'ihiye n ingang,
i 'suuri leu maayeng, ing mugilima.
2 Nye, Naangmini la n 'chihilung.
N na deluung. N kung jo dabieng,
'bojung Je'hoova* Ba Tari Baahaa Daana la n kpiengu
aning n 'yienii.
Unang leu n 'chihilung ming.

3 Bila 'jung ye na duoye kuong aning nyengka
a 'yi 'chihilung kolinhi ning.

4 A daari ye na yeling:
Ye 'pugiro Ba Tari Baahaa Daana.
Ye buona u 'yuori.
Ye toonhi u yeli-irihi a nibihi 'puong.
Ye yeli ka u 'yuori 'doyeng.

*
12:2 Je'hoova bii Jah la Ba Tari Baahaa Daana 'Hiiburu kokoring.

5 Ye 'yieng 'ku Ba Tari Baahaa Daana,
'bojung u iye yela ang paali yaga jaa.
Ye veng ka 'teng-gbani jaa bang bila.
6 'Cheehi a tahing, 'oo Zaiyong kpiera,
'bojung Unani Ang Pegi'yi Iisirieling ni
iye kpong ye 'puong.

Yelihung Baabilong ingang

13 Yelitiinhuu ang waana Baabilong ingang ka 'Eemoz 'bi-dau Ai'zeeya nye la nga.

2 'Duohi a jongjong a tangkpong'duoruu 'jung. Tahing a yeliba.
'Bigihi ning i 'nu 'kubo ka ba kpe a ningtiinha 'di-nobera ni.
3 N 'kuye n niba ni ang weli'bing ni nuori.
N buongye n taanhuu jaujauriba ka ba tung n 'suuri tuma.
Banani ang mang nyengina n 'duohibung ni la bila.

4 Jemaa jemaa goma 'biye a tangberang
a'wo ningjemaa goma.
Goma ang i kpong 'biye a naaluhi 'puong
a'wo paalihi ang laanhi lang taa.
Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana laanhiye u 'sojehi
a na jau taanhuu.
5 Ba 'yiye paalitoori wa. Ba 'yiye sagbani baahaa.
Ba Tari Baahaa Daana aning u 'suuri tungtungbuunhu la.
Ba wayeng ka ba saang a paaluu jaa.
6 'Cheehe, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana 'beu ni pieliyeng.
U na wang a'wo saangbu a 'yi Kpiengu Jaa Daana seng.
7 Bila 'jung 'nuuhi jaang na juoli,
ka dau jaa pelinga teura.
8 Dabieng na kpebang.
Ingbaahi aning nimiha na kpebang.
Ba na ngmienang a'wo poga dogiri'puo ang biera.
Nomaa na iriye kanga jaa u to yela.
Ba 'ningbie na 'uring a'wo 'buung.

9 Nye, Ba Tari Baahaa Daana 'beu ni waanang.
U iye 'pu-too 'beu, a tari 'su-kpiengaa aning 'su-tuluu jaa,
a na i ka a paaluu i kpali.
U na nyuongye u yelibe-iriba 'ihi u ingang.
10 'Bojung sagbani ngmari'bie
aning ngmari'bie ang mang lang taa kung chaang.
Ngminaa na suong sanga ni ung 'puhi.
'Chiu ming kung chaang.

11 N na dogihiye dunee u beu ni 'jung,
a dogihi ningbee ba yeliba'torihi 'jung.
N na ing ka nie ang jigiha tangkama baahi.
N na 'sigihiye 'pu-too daana 'wuli-n-minga.
12 N na ing ka ninsaalaa kong a gaa sannii ang suma yaga,
a i ka ninsaaliba kong a gaa 'Oo-fer salingdau.
13 Bila 'jung n na veming ka sagbama 'jigihi,
ka 'teng-gbani tagi 'yi u 'bijieng.
Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana 'su-kpiengaa 'puong
ung na i bila u 'su-tuluu 'beu ning.
14 U na 'woniye molihuu bang kara,
a 'woning pihi ang ba tari chiina ang na diu pegili.
Dau jaa na leu gaaye u minga niba seng,
ka nie jaa jo gaa u minga paaluu.
15 Nie jaa bang nye, ba na 'chuguung 'yoli.
Nie jaa bang nyogi na 'leng a 'tuuro ta'kobing.
16 Ba na ngmaahiye ba 'biihi ming 'puro 'puro ba 'ningbiring.
Ba na 'ohiye ba 'deri buunhu, a firi jeng ning ba pogiba.

17 N na dangye 'Miid niba ka ba 'ihi ba ingang.
Ba kung kahing wari.
Sannii ming, ba kung nyennuu.
18 Ba tama ming na teuye 'bi-pola 'purihi.
Ba kung jo nimboo 'biihi ang nang 'bi 'puuhing ingang.
Ba 'ningbiri kung jo 'bibile nimboo.

19 Baabilong la paalihi bungvielaa,
a i Kali'diiya* niba vielung jigihibu.
U na wa 'woniye sanga ni Naangmini
ang daang loo Soodom aning Gomoora ni.
20 Ba daang kung la kpe u ingang jaa.
Ba daang kung la 'jing 'beng a 'yi jemani a gara u to.
Yuoraa jaa ming kung kpaahi u tent 'beng.
Pichiiniba ming kung i ka ba piihi jeng 'beng.
21 'Biihee 'jie mo'duunhing na jena 'beng.
'Viuring na pa ba 'deri.
'Kolimasogilihing na kpiera 'be,
ka moo buuhi yo egiha 'beng.
22 Namihi na 'konoye ba 'de-kpienhi 'puuhing,
ka 'gbongboe 'kono ba 'de-berivieni 'puuhing.
U wagiri tayeng. U 'beri kung la gaa toori.

Hina Jeekob ingang

14 Ba Tari Baahaa Daana na iye Jeekob hina. U nang na 'lugiye Iisiriel, a iba ka ba 'jing ba miihi paaluung. Saamba na wa paahiye ba ingang, a 'kori mari Jeekob 'deu ni.
2 'Beng la ka niba na diba a tariba waaning ba 'jie. Iisiriel 'deu ni na taribang ka ba leu tungtungdaba aning tungtungpogiba Ba Tari Baahaa Daana paaluung. Ba na ngminyogiye banani ang daang ngmiba nyogihi ni. Ba na tariye naangkpiengu banani ang da dogihiba ni ingang.

Baabilong naa 'lee

3 Daari kanga Ba Tari Baahaa Daana na 'kuing peenhibu a 'yi i nimiha 'puong. U na 'kuing peenhibu a 'yi i dabieng aning i 'yemilung too ni bang da veng ing tuna ni 'puong.
4 A daari i na diye 'lugu nga Baabilong naa ingang. I na yeling:
Nye bila nie ni ang da dogiha ni yela ang baahi.
Nye bila ni a dogihibu 'jie ang baahi.

*
13:19 Kali'diiya la 'yuori bang daang buona Baabilong paaluu sang'kongkoruu jaa.

5 Ba Tari Baahaa Daana kauye ningbee dangkpali.
U kauye paalikaariba naalung dangkpali'bile.
6 Banang da mang ngmira a niba 'su-kpiengaa 'puong
a ba vena ni.
Banang da mang di 'suuri kaara a paalihi ni.
Bana bang dogiha, che nie jaa ba legira.
7 'Teng-gbani jaa 'biye peenhibu 'puong a i siriti.
Ba cheye 'yieme a 'yiene.
8 Siringminga, a saipires daari nyenginaye i ingang,
ka Leebanong 'siid-er daari ming nyengina.
A nyenginang a yera: A 'piili wagiri ni bang ngmaagii loo,
dangmaara jaa ba la 'do wa ti ingang.

9 Jehinama ang 'bi luong inga 'yuorong yaga i yela.
U inga 'yuorong aning ung na 'tuohii i waa ingang.
U dangye kpiinhi imii, 'teng-gbani ningbera ni jaa la bila.
U iyeng ka a paalihi jaa na'mine 'ihi ba na'kogihing.
10 Ba jaa na yeli 'kuing:
I ming ba la tari kpiengu a'wo tinuu?
I ming leu 'woniting bi?
11 I girima vielung ni 'sigi wa kpeye 'kuung bogu,
aning i 'yieme bungngmirihi ni 'yieme.
Juohi 'dandulo yaariye i luong, ka 'dandulo pagii.

Luusifer 'lee

12 Nye bila ni ing 'yi arijena 'le,
'oo Luusifer*, ngmari'biri aning 'ji-nyaari 'bi-dau.
Nye bila ni bang ngmaagii loo 'tengeng,
ina nga ang da baliha a paalihi.
13 'Bojung i yeliye i 'sikiring: N na 'do ti kpeye arijena.
N na 'duohiye n na'kogo ti pari Naangmini ngmari'bie.
N ming na 'jingye a langbu tangkpong ning.

*
14:12 Luusifer iye 'yuori bang mang buona 'ji-nyaari 'bi-dau ni ang 'yi arijena 'le ni. U 'muni la chaanii. Una ting buona Sitaani.

Ai'zeeya Gbangu 14

'Beng 'bi sa'mung-goo baahaa 'lomboeng ni.
14 N na 'do ti pariye savaala 'jiduorihi.
N na 'woniye Saa'ju-baahaa Daana.
15 Che ba na 'sigihiing kpening jehinama,
a 'sigining a bogu 'jijulinhi 'mung-baahaa.

16 Banani ang nyii ni na 'liinhiing 'bereng.
Ba na jeriye i yela a yeli:
A dau ngang da veng ka 'teng-gbani 'miine ni?
Unang da 'jigihe paalihi ni?
17 Unang da mang veng ka dunee leu mopiri a nyuong u 'yi-bera ni?
Unang da ba 'yuoro u pagiriba 'deu ni?

18 A paalihi na'mine jaa, ba jaang 'gbihe girima 'puong.
Kanga jaa 'biye u minga jeng'jieng.
19 Che ba 'ihiing i kau'biring bahi
a'wo da'nu bang di loo.
I 'woniye banani bang ku ni bungyeruu,
a 'woning banani bang 'chugihi ning ta'kobi,
a 'woning banani ang 'sigire gara a bogu 'kubo ingang,
a 'woning kpiima bang neu neu 'tengeng.
20 I kung paahi ba 'puong ba 'ungbu ingang,
'bojung i saangye i paaluu, a ku i niba.
Ba daang kung buong tungbetuniba baluu 'yuori jaa.
21 I u 'biihi korigibu 'siri ba ba'mine yeliba'torihi 'jung.
I bila ka ba ta ira wa 'ihi a die a paaluu 'so,
a paali a dunee ning 'yi-bera.

Baabilong saangbu

22 'Bojung n na 'ihiye ba ingang,
bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
N na ngmaaye a 'yuori
aning banani ang chehi ni 'ihi Baabilong 'puong,
a ngmaa a buurii aning a yaanhi 'ihi.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

23 N na ing ming ka u leu sienii 'suobu, a leu 'jivaruu.
N na diye nyuongbu saahi piihuu.
Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

Asiiriya saangbu

24 Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana poyeng a yeli:
Pielaang, bila ni mang tiehi, bilang na i.
Bila ni mang 'le ka n i, bilang na ahi.
25 N na ngmurihiye a Asiiriya nie n paaluung.
N na tirimuung 'tengeng n tangbera 'juring.
'Beng la ka u 'yoge na 'yi ba ingang,
ka u 'tuo-tiinhuu 'yi ba bagi'bieng.
26 Yeli ni ang 'bing 'ku 'teng-gbani jaa la bila.
'Nu ni ang jagi 'gaali paalihi jaa ni la bila.
27 'Bojung bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daanang 'le bila iibu.
Ning'buong na tuong saamaa?
U 'nu jagiyeng.
Ning'buong na tuong leuhuu 'puori?

Filiisitiya saangbu

28 Yelitiinhuu ang wa 'yuoni ni Naa 'Eehaz ang 'kpi ni la nga.

29 Ye ta wa nyengina, yena Filiisitiya niba jaa.
Ye ta nyengina dau ni ang ngmiye ni kaubu yela,
'bojung a waahuu nyagang ka dung'kuuree na 'yi.
U ming buurii na iye waahuu ang tari jelung a egira.
30 Ningbaala 'bi-fora na 'diye 'diibu,
ka nie ang hiena jeng laangfie.
Che n na kuye i nyaga ning kongkpong.
U na kuye banani ang chehi ye 'puong.
31 'Cheehi, 'oo 'di-nokpong. 'Kong, 'oo 'yi-kpong.
Ina Filiisitiya niba jaa muuriyeng,
'bojung nyuohi na 'yiye sa'mung-goo seng.
Nie jaa ming kung 'yi u wagiri 'binnihing.
32 Wala ka nie na dieyeli 'ku a paaluu niba ni bang tung ni?

Ba Tari Baahaa Daana maaliye Zaiyong.
U niba 'puo ningbaaliba na nyiye 'lilijie u 'puong.

Yelihung ang wa 'Moo-ab ingang

15 Yelitiinhuu ang wa 'Moo-ab ingang la nga.
'Yienguu kangang bang i ka Aar ang 'bi 'Moo-ab 'puong
jeng kpali a ngmahuu.
A 'yieng-balaang bang i ka Kiir ang 'bi 'Moo-ab 'puong
jeng kpali a ngmahuu.

2 U 'do gaaye a ngmini 'deu aning Daibong.
U gaaye a 'jiduorihi ka u ti 'kong.
'Moo-ab na 'cheehiye 'yi-bera bang buona 'Niibo
aning Meedeba yela.
Ba 'juri jaa gbaariyeng, ka ba tiema jaa pung.
3 Ba na diye buorihi tama 'pili ba miihi ba sobera 'juring.
Ba kanga jaa na 'cheeheng a 'kono yaga ba 'deri piihing
aning ba 'ji-gbanggbalihing.
4 Heesibong aning 'Ili-aale na 'cheehing.
Haali ba kokori na gaaye toori ti ta 'Jeehaz.
Bila 'jung 'Moo-ab 'sojehi ang girihi ba taanhuu buunhu
na 'cheehing ka a 'yi.
U 'nyivori na 'biye dangbu 'puong.

5 N 'sikiri na 'cheehing 'Moo-ab yela.
U niba ang farihi jo na gaaye 'Zoo-er a ti ta taalung Eegilat.
'Bojung ba na 'tuye 'Luuhit 'Dojie ni, a 'duoro gara che 'kono.
Ba na 'kongye nyuongbu 'kuori 'Hooroneeyim sori ning.
6 Niimirim kuonhi ni na nyuuhing,
'bojung a momaaha juoliyeng, ka mopora 'ko.
Bungmaahuu jaa 'chibe.
7 Bila 'jung ba bungtarihi jemaa ni bang nye,
aning bung ni bang laanhi 'bing,

ba na 'tuogaang gaaning 'Wiilo* Daari Konbo'bile ni.
8 'Bojung a 'kuori 'gili taye 'Moo-ab togihi jaa.
U 'cheehibu taye Eegileyim,
ka u 'cheehibu ta 'Bii-er 'Iilim ming.
9 'Bojung jiing na paye Daimong kuonhi ni.
Che n na maaling waaniye yela Daimong ingang.
N na waaniye 'gbegime banani ang
farihi jora 'yire 'Moo-ab 'puong ni ingang,
aning banani ang chehi a paaluung ni ingang.

'Moo-ab saangbu

16 Ye di a lam'poo pipola ti 'ku a paaluu kaara.
Unang kaara 'Siila ti ta a mopiri, a ti ta Jeekob tangkpong ni.
2 'Bojung u na 'woniye 'nobili-yennuu bang kari u 'togung.
Bila ka 'Moo-ab 'bi-pogiba na 'wo
Aarinong Konboo 'jiihi ni bang mang 'tu long ning.

3 Iti kawani. 'Di saree.
Veng ka i 'kalinchiu 'woning 'yienguu ngmintong'tori sanga.
Sogili banani bang kari bahi ni.
Ta wa kuoha nie ang jora.
4 'Oo 'Moo-ab, veng ka n niba ni bang kari bahi ni kpiera i seng.
Leu sogili'jie 'kubo a 'yi nie ni ang saana saangbu ni seng,
'bojung nie ni ang faara ni yela baahiyeng.
Saangbu baahiyeng.
Ba nyuongye banani ang dogiha ni bang 'yi a paaluung.
5 Nungbu ang ba baaha 'puong ka a na'kogo na 'bing.
Nie na 'jingye u ingang yeliminga 'puong 'Deevid tenti'deu ning.
U na 'diriye saree, a buora dambu ang 'tori,
a 'lonno ning sun'tuubu yelitarihi.
6 Ti 'wongye 'Moo-ab jigihibu ni yela. U jigihang sung.
Ti 'wongye u tangkama, u jigihibu aning u 'su-kpiengaa yela,

*
15:7 'wiilo daari — A iye daari ang mang baara kuong sieng a i bera ka a da'nuuhi mang 'churi wa tuora 'tengeng.

a 'wong u 'wuli-n-minga ang i kpali yela.
7 Bila 'jung 'Moo-ab na 'cheehiye 'Moo-ab yela.
Nie jaang na 'cheehi.
Kiir Haaraset 'girep 'gbunihi yela ye na iye laa'dimii.
Ba na tariye 'pu-saang pielaang.

8 'Bojung Heesibong yori ni saanang,
ka Siibima 'girep ngmielii ming saana.
A paalihi daam'mine daahiye u 'girep ngmiela
ang suma yaga loo 'tengeng.
Anang da ti ta 'Jee-zer a yo ti kpe mopiri ni.
U 'nuuhi tieyeng, haali a ti ta mangkpong.
9 Bila 'jung n na diye 'Jee-zer 'kuori ni a 'cheehi
Siibima 'girep ngmielii ni yela.
'Oo Heesibong aning 'Ili-aale, n na muliyeng ning n ningtong,
'bojung 'cheehibu 'leye ye seun sanga bungngmama
aning ye bungchierihi ingang.

10 Ba diye ingmaari aning nyengka
'yi a yoo ang tari bungjemaa 'puong.
'Yieme kung la 'bi a 'girep yoring.
Tahingbu ming kung 'bibe.
Nie jaa ming ba la neura waing a neu'jiihing.
N vengyeng ka ba tahingbu ni baahi.
11 Bila 'jung n 'sikiri 'konong a'wo 'koni 'Moo-ab yela,
ka n 'puo 'kono Kiir Haaras yela.
12 Sanga ni bang na wa nye ka 'Moo-ab baliye u 'jiduorihing,
u na waye u Ngming'puohi 'deu ka u 'puohi.
Che a kung tari 'ningbiri 'kuu.

13 Yeli ni Ba Tari Baahaa Daana ang yeli a'wo 'Moo-ab yela a 'yi ana wagiri ning la bila.
14 Che pampana Ba Tari Baahaa Daana yeliye yela a yeli: 'Yuomo ata 'puong, a'wo dau bang di 'libie ha ang mang jeri u 'yuomo bila, ba na diye 'Moo-ab foo aning u ningjemaa jemaa ni jaa. Banani ang chehi na

iye fiing a kung tari fanga.

Yelihung ang wa Aaram aning Iisiriel ingang

17 Yelitiinhuu ang wa Damaasikus ingang la nga.
Nye, Damaasikus kung la i 'yi-kpong.
U na leuye da'boo a 'duo.
2 Ba joyeng che bahi Aar'o-yer 'yi-bera.
A na leuye 'duunhi 'suobu ka a mang jeng.
Nie jaa kung i ka dabieng kpea.
3 'Yi-kpong bang me daangguoni 'gili na boriye 'Iifiriam 'puong,
ka Damaasikus ming naalung bori.
Aaram niba ang chehi na
'woniye Isi'reeli niba girima.
Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

4 A 'beu ngang Jeekob girima ni na 'siging,
ka u nuobu leu kogibu.
5 Bila na 'woniye bungchiera ang chiera bung'bie,
a di u kpangkpani laanhi a bung'bijuri.
Bila na 'woniye nie ang laanha bung'bijuri Reefeyim Lohimbong.
6 Che 'girep ngmama 'mine bang na 'yiinhi na kpelingye u ingang.
A'wo bang mang 'miing ooliv dau bila ni,
ooliv ngmama a'yi bii ata na 'biye nyimbaangaang.
Ka anaahi bii a'nu 'bi da'nuuhi ni ang ngmang yaga ingang.
Iisiriel Ba Tari Baahaa Daana Naangmini ning yeli bila.

7 A 'beu ngang nie na mang kaaraye u Maana.
U 'ningbie na leuhi 'toriye Unani Ang Pegi'yi Iisirieling ni.
8 U kung kaara sarika 'ihijiihi ang i u 'nuuhi bungmaanihi.
U kung kahina buunhu nga u 'nubie ang maali.
U kung kahina a 'Asiira daari baga bii a iinsens sarika 'ihijiihi.
9 A 'beu ngang u 'yi-bera ang i kpienhi
na 'woniye 'jiihi bang jo che bahi kongkori 'puong
aning a moong.

Ana bang jo che bahi Isi'reeli niba 'jung ni.
A paaluu na jengye kpali.
10 I 'yiinhiye i 'chihilung Naangmini ni yela.
I ba cheliha i 'lilijie 'Pie ni 'jieng.
Bila 'jung i na seliye bung'bunihi ang viela,
a seli 'girep ngmiela ang 'yi 'teng-jaani imaa.
11 Ngminaa i na mang ing ka i bung'bunuu ni baara.
'Beeguu ming i na mang ing ka i bung'biri ni bohi.
Che a chiebu na iye kpali.
Nimiha aning 'pu-saang kpong daari na la.

12 Nimiha la a 'ku ningjemaa ang lang jemaa.
Banang gona a'wo mangbera huuribu ni.
Nimiha la a 'ku paalihi ang taara gara.
Banang taara gara a'wo kuonhi ang i bera dangbu.
13 A paalihi na taara garang a'wo kuonhi jemaa.
Che Naangmini na 'miing ingbang ka ba jo gaa toori jaa.
Ba na karibang a'wo tangbera 'juri bungpegiri
seseu ang daara garaning.
Ba na 'woniye bung ang 'binne sa'kulingkuulee 'ningbi-tooring.
14 Nye, 'ji-maarii, tuora la.
'Beeguu kung ta, che ba kung la 'bibe.
Banani ang di kpiengu 'oho ti buunhu ni tuori la bila.
Banani ang faariti ni 'dijie la bila.

Yelihung ang wa Kuus ingang

18 Nimiha la a 'ku paaluu nga 'puong bungegirihi kpangkpama
ang vaara 'pinne.
'Beng long Kuus konboori ni.
2 Unang mang tung u gbebogi-ahiba bang 'tu mangkpong gaa ni.
Bang kpe mani'gboe bang di ogiraa maali.
Ung yeli 'kubo:
Ye gaa, yena tungtuniba ang i nyagihuu.
Ye gaa paaluu niba ang i yogiri
ka ba inggbama i salang salang seng.

Ye gaa niba bang jora 'ji-tobang aning 'ji-jemaang seng.
U iye paaluu ang tari kpiengu a dogiha niba.
U 'teng-gbani ka konboori 'po 'po ni.

3 Yena dunee niba jaa aning 'teng-gbani kpieriba,
sanga ni jongjong ang na 'duohi a tangberang ni,
ye na nyiung.
Ka biengkoning wa ngmi, ye na 'womaang.
4 'Bojung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kumo:
N na iye siriti n kpe'jieng che kaara
a'wo tuluu ang 'ihe 'duoro ngminaa 'yuobu sanga,
a'wo gbangkola savaalii buunhu chiebu tuluu sanga.
5 'Bojung seni che ka ba che buunhu,
sanga ni a 'puuri ang mang wa 'yuo
ka a 'girep ngmanii muora a 'puuri ingang ni,
u na diye 'suuhi che a da'nubilii,
a ngmaahi a da'nuuhi jaa loo 'tengeng.
6 Ba na bahaang lang taa 'ku a tangkpong 'nobilii
ang nyogira buunhu aning 'teng-gbani 'duunhi.
'Nobilii ang nyogira buunhu na 'diang seun sanga,
ka 'teng-gbani 'duunhi jaa 'dia oori sanga.

7 A wagiring ba na tihiye 'kuubuhi
ka a wa bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana seng.
U na 'yiye niba ang i yogiri ka ba inggbama i salang salang seng.
U na 'yiye niba bang jora 'ji-tobang aning 'ji-jemaang seng.
U na 'yiye niba ang tari kpiengu a dogiha niba seng.
Ba 'teng-gbani ka konboori 'po 'po ni.
A na waye bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana 'yuori 'jie,
Zaiyong Tangkpong ni.

Yelihung ang wa 'Iijipiti ingang

19 Yelitiinhuu ang wa 'Iijipiti ingang la nga.

Nye, Ba Tari Baahaa Daana jongye savaalii ang i nyagihuu.

Ai'zeeya Gbangu 19

U na wa kpeye 'Iijipiti.
'Iijipiti baga ni na 'miineng u 'ningbi-tooring.
'Iijipiti niba pelinhi na teurang.

2 N na toye 'Iijipiti niba ing ba taa 'Iijipiti niba.
Kanga jaa na mang jauniye u ba'bie,
ka kanga jaa jauning u kpieringto.
'Yi-kpong na jauniye 'yi-kpong, ka naalung jauning naalung.
3 'Iijipiti 'giile na 'kping a 'puong.
N na saangye ba kawani.
Ba na ti piehiye yela ba baga aning ba kpiinhi seng,
ba kongtongbuolaa aning bagibugiriba seng.
4 N na diye 'Iijipiti niba ing ningkpong ang tari 'pu-too 'nuuhing.
Naa ang i 'miihuung na i ba naa.
Daana, bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana ning yeli.

5 Mangkpong kuonhi na baahing.
Konboori na nyuuhing a 'ko.
6 A konboori na leu 'nyuurong.
'Iijipiti konbo'bilii ming na nyuuhing a 'ko.
A kuong nuori moo aning mina na juoling.
7 A bung'bunihi ni ang pieli a konboo ni,
a pieli a konboo nuori
aning bung jaa bang buri a konboo sieng na juoling.
Seseu na daagaang gaaning. A kung la 'bibe.
8 Jingnyogihiba ming na iye laa'dimii.
Banani ming ang di 'dugulong 'piing loora a konboong na 'koming.
Tuora na kpeye banani ang yeri ba laanhi a kuonhi 'juring.
9 Aning ming, banani ang tuna ning filaks ang i baaluu,
aning banani ang 'wooro tama ang i baaluu na 'diye 'vii.
10 Ba na ngmahiye u 'mung-baarihi.
Banani jaa ang diera sanyeu 'suhu na iye chingchang.

11 Pielaang, 'Zoowang 'yi-dieriba iye jolihi.
Fee'ro kawan-iriba ang tari yeng leu tihiye kawanbee.

Wala yeng na yeli 'ku Fee'ro:
N iye yengbanginiba 'bi-dau,
a i sang'kongkoruu na'mine 'bi-dau?
12 'Yening bang 'be?
'Yening ka i yengbanginiba ni 'be?
Veng ka ba yeli 'kui pampana.
Veng ka ba bang bila ni bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana
ang jeri 'bing ka u i 'Iijipiti.
13 'Zoowang 'yi-dieriba leuye jolihi.
Ba belingye Noof 'yi-dieriba.
Banani ang i u buura 'demuni 'kuurii vengyeng ka 'Iijipiti bori.
14 Ba Tari Baahaa Daana diye sie ang i 'tunnii jeri ba 'puong.
Bang veng ka 'Iijipiti bori yela jaa ung ira 'puong,
a'wo dang'bugiro ang yo jeriha u 'tiiri ingang.
15 Tuni jaa 'chi 'Iijipiti 'puong ka 'ju bii juuri bii abe da'nu
bii ogiraa na tung.

16 A daari nga 'Iijipiti niba na 'woniye pogiba. Dabieng na kpebang ka ba 'miine bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana 'nuvigiruu ung na 'vigi u ingang yela.
17 'Juuda paaluu na iye dabieng yaga a 'ku 'Iijipiti. Dabieng na mang kpeye nie jaa ang buong u 'yuori. Yeli ni bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana ang jeri 'bing ka u na iung ni 'jung ka bila na i.
18 A daari nga 'yi-bera a'nu ang 'bi 'Iijipiti paaluung na yeliye 'Keenan kokori a mang po bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana. Ba na buongye kanga ka Nyuongbu 'Yi-kpong.
19 A daari nga Ba Tari Baahaa Daana sarika 'ihijie na 'biye 'Iijipiti paaluu gaalinggang. Ba na maaliye baaraa ming a daari a 'ku Ba Tari Baahaa Daana u toribogung.
20 U na iye 'bigihee aning 'sieree 'ku bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana 'Iijipiti paaluung, 'bojung ba na 'kong 'kuye Ba Tari Baahaa Daana banani ang dogihiba ni 'jung. U na tungye Diera ba seng, nie ang tari kpiengu. Unang na dieba.
21 'Beng la bang na bang Ba Tari Baahaa Daana 'Iijipiti 'puong, ka 'Iijipiti niba bang Ba Tari Baahaa Daana a daari. Ba na tihiye sarikihi aning

bung'bie sarikihi. Mm, ba na 'diye nosani 'ku Ba Tari Baahaa Daana a paaluu.
22 Ba Tari Baahaa Daana na dogihiye 'Iijipiti. U na dogihibang che tiuba. Ba na leu waye Ba Tari Baahaa Daana seng, ka u die ba suhibu a tiuba.
23 A daari nga sokpong na 'yiye 'Iijipiti a gara Asiiriya. Asiiriya nie na mang waye 'Iijipiti, ka 'Iijipiti nie ming gaa Asiiriya. 'Iijipiti aning Asiiriya niba na lang 'puohiye Ba Tari Baahaa Daana.
24 A daari nga Iisiriel na la taalung a paahi 'Iijipiti aning Asiiriya ingang. Ba na iye pegiri a paaluung.
25 Bana ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana na pegi a yeli: Pegiri 'bi n niba 'Iijipiti ingang, aning Asiiriya ang i n 'nu tuma, aning Iisiriel n cheng ingang.

'Sieree 'Iijipiti aning Kuus ingang

20 Asiiriya naa Saarigong daang tungye u 'sojehi jaa ningkpong ung wa Aasidod. 'Yuoni ni ung daang wa Aasidod, ung jauning Aasidod a tuomuu.
2 A wagiri ning u 'ju ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli yela 'ku 'Eemoz 'bi-dau Ai'zeeya a yeli: Gaa a ti yaahi a buorihi tama i ingang, a 'fogihi i nagitie i gbeeng. Ung daang i bila, a yaahi che 'chene gbekpala.
3 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli: N tungtuna Ai'zeeya yaahiyeng che 'cheng gbekpala 'yuomo ata, ka bila i 'sieree aning sielii 'Iijipiti aning Kuus ingang.
4 Bila ka Asiiriya naa na nyogihi 'Iijipiti niba ka ba i u pogiriba aning Kuus niba ka ba i niba ung ngminyogihi. U na nyogihiye 'bibilii aning ningbera jaa. Ba na yaahing a 'chene gbekpala, aning 'mung-kpala, ka bila i 'vii 'ku 'Iijipiti.
5 'Beng la ka dabieng aning 'vii na iriba Kuus ba tamaa ni yela, aning 'Iijipiti ang i ba girima yela.
6 A mani nuori kpieriba na yeling a daari: Nye bila ni ang pagi banani ting deli ni. Ba seng ting jo gaa ka ba sungti a dieti 'yi Asiiriya naa seng ni. Wala panaa ting na i jo?

Ba yeliye Baabilong 'lee yela

21 Yelitiinhuu ang wa a Mopiri ang pieli mangkpong ingang la nga.
A'wo sa'mungduri sa'kulingkuulihi ang daara gara bila ni,
bila ka a doma 'yi 'biihee 'jie,
a 'yi paaluu ang tari dabieng yaga.
2 Ba 'wulimong nyiibu ang i kpiengaa.
A minaa'figi nang 'figiheng,
ka nie ang faara 'oho buunhu nang faara 'oho
'Iilam 'deme buunhu.
'Do gaa 'Miidiya. 'Pigiba.
N vengyeng ka u pengbu ni jaa baahi.

3 Bila 'jung ka n sie jaa biera.
Ingbaahi nyogimang a'wo poga dogiri'puo baahi.
Ngmiehibu da kpemang sanga ni mang 'womaa.
N inga da chuoriyeng sanga ni mang nye bila.
4 N pelinga da teurang, ka dabieng veng mang 'miine.
A 'ji-nyogi'ningbiri ni mang da buora ka u wa ni,
ung leuhuu ung i dabieng 'kumo.
5 Ba mang 'bingye 'teebul.
Ba mang maaliye a 'jingjiihi.
Ba 'direng a 'nyuuro.
Yena 'yi-dieriba, ye 'ihi.
Ye buo kpaang so a 'kuri-bunglegirihi.

6 'Bojung ngaang ka Daana yeli 'kumo:
Gaa ti 'bing nie ka u kaara.
Veng ka u yeli yela ung nyira.
7 Ung daang nye cheeriet ang tari yohi a'yi,
a nye buunhi ming cheeriet aning nyogimahi cheeriet.
Ung daang i 'siri a chelihi 'ningbi-jieng.
8 'Beng la ung daang 'cheehi a'wo 'gbegini a yeli: N daana.
N ahiye a 'pigihibu 'deduoruu 'jung wagiri la wagiri ngminaa.
N mang 'jingye n chelihibu 'jieng 'yienguu jaa.

9 Nye, dabang 'bi cheeriet 'puong waana,
aning yohijonniba ba'yi.
Ung die a yeli: Baabilong 'leyeng. U 'leyeng.
U ngmahiye u ngmima bagipehinihi jaa loo.

10 'Oo n niba bang ngmi jiengaang.
Yeli ni mang 'wong a 'yi bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana,
Iisiriel Naangmini seng mang yeli 'kuye ni.

Yelihung ang wa 'Iidom ingang

11 Yelitiinhuu ang wa 'Duuma ingang la nga.

Nie buongmang a 'yi 'Sii-ir 'puong:
'Ji-kaara, wala ka 'jie suo sing?
'Ji-kaara, wala ka 'jie suo sing?
12 Ka a 'ji-kaara yeli:
'Beeguu waanang, ka 'yienguu ming waana.
Ka inang na jugihi, jugihi. Leu, leu wa.

Yelihung ang wa 'Areebiya ingang

13 Yelitiinhuu ang wa 'Areebiya paaluu ingang la nga.

Yena 'Diidang niba so'chenibe ang i jemaa,
'Areebiya paaluu kongkori ni 'puong yeng na kpiera.
14 'Tiima paaluu kpieriba,
ye waaning kuong wa 'ku nie kong'nyuuri ang kpe.
Ba daang diye ba siimaa 'tuohi nie ang jora,
15 'bojung ba daang jorang 'yire ta'kobihi ingang,
a jora 'yire ta'kobihi bang vuohi ingang.
Ba daang jorang a 'yire tama bang 'duohi ingang,
a jora 'yire taanhuu jauri ngmiehibu ingang.
16 'Bojung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kumo: Ngaang 'yuoni 'gbuli, a'wo dau bang di 'libie ha ang mang jeri u 'yuomo bila ni,

'Kii-der* girima jaa na 'leng.
17 A tanteuriba ni ang chehi, 'Kii-der niba taanhuu jaujauriba ni, ba na iye
fiing, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini ning yeli.

Yelihung ang wa Jeruuselem ingang

22 Yelitiinhuu ang wa Nyiibu Lohimbo ingang la nga.
'Bong dannii pampana yeng jaa 'do ti 'bi piihi 'juring?
2 'Bong dannii, ina 'yi-kpong ang pa ning goma,
ina nga ang tari ningjemaa a i nyengka 'yi-kpong?
Ta'kobi naani bang di ku i daba ni?
Taanhuu 'puong ming naani bang 'kpi?
3 I paalikaariba jaa lang joyeng.
A tanteuriba nyogihibang.
Ba lang nyogiye banani jaa bang nye i 'puong.
Ba jo 'yiye 'ji-tobang.
4 Bila 'jung mang yeli: Leuhi i 'ningbie 'yi n seng,
n na 'koming 'haali.
Ta moora ka i mugilima n niba 'bi-poga saangbu ni yela.

5 'Bojung tuora 'beu la, a i neu'bing 'tengeng aning chinchang 'beu
a 'yi bungnaangjemaa 'Suobu Kpiengu Jaa Daana seng
Nyiibu Lohimbo ning. Daangguoma ngmahibu 'beu la,
aning 'beu bang 'kono 'kuro tangkpong.
6 'Iilam daang diye a logu,
a lang ning daba ang 'bi cherietihi 'puong aning yohijonniba.
Ka Kiir daang 'yuo u 'kuri-bunglegiraa.
7 Cherietihi daang na paye i lohimbo suunhi jaa 'puo.
A yohijonniba daang na ahiye taanhuu ahibu a 'di-nokpoming.

8 U daang 'ihiye bung ni ang 'gu 'Juuda ni bahi.
A daari i daang leu kaaraye a Kongkori 'Deu taanhuu buunhu.
9 Ye daang nyiyeng ming ka 'jiihi ang ngmahi

*
21:16 'Kii-der ahi 'kuye 'Areebiya buura ni jaa.

'Deevid 'yi-kpong daangguoma ning iye jemaa.
Yeng daang laanhi a 'muni seng kongngmani ni kuonhi lang taa.
10 Ye daang soriye Jeruuselem 'deri, aning 'deri ni yeng ngmahi
ka ye nye i ka a daangguoni i kpiengaa ni.
11 Ye daang maaliye kuong tank ming a daangguoma a'yi kpachagang
a Kongngmang 'koree ni kuonhi yela.
Che ye daang ba deli u maana.
Ye daang ba kahina unani ang maaluu sang'konkoruu jaa ni.

12 A daari nga bungnaangjemaa 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeliyeng
ka ye wa 'kong a i laa'dimii.
U daang yeliyeng ka ye gbaari ye 'juri a di buorihi yeri.
13 Che yeng daang nyengina ka ye iinhi maa.
Yeng daang ku 'nii aning piihi,
a oora neni che 'nyuuro waing che yeli:
Ye veng ka ti 'di a 'nyu, 'bojung 'beu ti na 'kping.

14 'Beng la ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana daang 'yuo
a yeli nga 'kumo mang 'wong:
Pielaang, a beu nga kung veng'kuye
'haali a gara ye 'kuung.
Bungnaangjemaa 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli bila.

Seebina saree ngmaabu

15 Ngaang ka bungnaangjemaa 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli:
Wa. Gaa a 'de-kaara nga seng.
Gaa Seebina ang kaara a 'deu jaa seng a ti yeli:
16 'Bo ing tari che? Ning'buo ing tari 'jie ngang
a 'tugi 'ungjie che ngang?
I 'tugiye i 'ungjie 'jiduoruung.
I chiye i kau'biri 'pie ingang.
17 Gandau 'woi, siringminga,
Ba Tari Baahaa Daana na 'tiing kpiengaa.
U na vihimiing loo.
18 U na vihiming a leu 'dayeni a dii foo

a'wo boli ing paaliyelingu 'puong.
'Beng ing na 'kpi.
'Beng ming ka i cheerietivieni ni
na leu i ningkpong 'deu 'vii buunhu.
19 A 'jung n na 'ihiing i ningberii ning.
A 'yi i ahi'jie ning mang na tagii loo.

20 'Beng la mang na buong n tungtuna 'Ilaiyakim,
Hilikaiya 'bi-dau ni a daari.
21 N na diye i kparuu ni yeruu, a di i sie bung'leruu 'leu kpiengaa.
N na diye i ahi'jie ni 'kuu.
U na iye ba a 'ku Jeruuselem kpieriba aning 'Juuda 'deu.
22 N na diye 'Deevid 'deu 'gboribiri ni dogili u bagi'biring.
A 'jung u na mang 'yuong, ka nie kung tuong pagi.
U na mang paging, ka nie kung tuong 'yuo.
23 N na kpaahuung a'wo kpangkpaahaa ing 'ji-kpiengaang.
U na leuye girima na'kogo u ba 'deung.

24 Ba na diye u ba 'deu girima ni jaa yagili u ingang. A buurii, a 'biihi, bung'bilii jaa ang na tuong ing buunhu, a 'piili 'bonsuuhing ti to kondugiring la bila.
25 Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng: A daari nga, kpangkpaahaa ni ang kpaahi ing 'ji-kpiengaang ni, ba na 'ihuung a ngmaaguu ka u 'le. Ba na ngmaaye 'tuobu ang da ferihuu 'ihi bahi, 'bojung Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

Yelihung ang wa Taiyer ingang

23 Yelitiinhuu ang wa Taiyer ingang la nga.

Ye 'cheehe, yena Taarisis mani'gbori-bera,
'bojung ba iyeng ung jeng kpali ka 'deu jaa ba la 'bibe.
'Jie mani'gbori-bera ang na ahi 'chibe.
Ba 'yuoguung 'wulibo a 'yi Kiitim paaluung.
2 Ye i siriti, yena mangkpong nuori kpieriba,
aning yena Saidong bungkuohiba.

Ai'zeeya Gbangu 23

Yena ka banani ang lonna mangkpong i yeng leu bundaamba.
3 A kongbera 'jung ka Saihor bung'bie daang 'be,
ka a Naiyal Mani bunchierihi daang i u tona.
Ung daang leu a paalihi daa.

4 'Di 'vii, 'oo Saidong, 'bojung a mangkpong yeliye yela.
A mangkpong kpiengu yeliyeng:
N dogiri'puo daang ba be jaa.
N ba dogira 'biihi ming.
N ba 'guono 'bi-pola bii pogisarihi.
5 Sanga ni a 'duoho ang na wa 'Iijipiti ni,
ba ming na 'biye a'wongbu 'puong
Taiyer yela 'duoho ni 'jung.

6 Long a gaa Taarisis.
Ye 'cheehe, yena mangkpong nuori kpieriba.
7 Ye nyengka 'yi-kpong ni la nga?
U 'piileeng 'yi sang'konkoruu jaa ni?
Una ka u gbee 'tuoguu ung ti 'jing toori jaa ni?
8 Ning'buong 'le a yeli nga 'leree Taiyer ingang,
ina 'yi-kpong ang mang 'kuro naalung 'jupini?
I bungkuohiba iye paalikaariba,
ka i da'diribe i 'teng-gbani ningnanee.
9 Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daanang 'le bila iibu,
ka ka u ing jigihibu jaa girima ni 'viing.
U na iye bila ka u di nyaaba ing 'teng-gbani ningnanee jaa.

10 'Puo 'tu i paaluu a'wo a Naiyal Mani, 'oo Taarisis 'bi-poga.
Bung jaa ba la legirii.
11 U tieye u 'nu 'gaali a mangkpong.
U 'jigihiye a naalihi.
Ba Tari Baahaa Daana 'kuye nuori 'Keenang yela
ka ba saang u 'ji-nyogikpienhi.
12 U yeliyeng: I kung la nyenging,
ina Saidong 'bi-poga ang ba bang dau ang 'bi dogee 'puong.

'Ihi, a long gaa Kiitim.
'Beng ming i kung nye peenhibu.

13 Nye Kali'diiya niba paaluu.
A niba nga daang 'chibe.
Asiiriyang maaluu 'ku 'biihee 'jie mo'duunhi.
Ba maaliye u 'pigihibu 'deduorihi.
Ba saangye u 'de-bera ang viela.
Ba saangye u jaa.

14 Ye 'cheehe, yena Taarisis mani 'gbori-bera,
'bojung ye 'ji-nyogikpiengaa jengye kpali.

15 A 'beu ngang ba na 'yiinhiye Taiyer yela 'yuomo lijaata ning 'pie a'wo na'yeni naalung 'diibu 'yuomo. 'Yuomo lijaata ning 'pie baahaang, bila ni ang 'bi jentira 'yieniing ni na pagiye Taiyer.

16 Di 'koni a yo yuora a 'yi-kpoming,
ina jentira yela bang 'yiinhi.
'Yieng 'yieng-noohi.
'Yieng 'yieng-jemaa ka ba nye tiehi i yela.

17 'Yuomo lijaata ning 'pie baahaang Ba Tari Baahaa Daana na tiehiye Taiyer yela. U na leu gaaye u jentiriye sanyeu tuma. U na sengye dunee naalihi jaa ang 'bi 'teng-gbaning.
18 U tona aning u sanyeu na weli'bing 'kuye Ba Tari Baahaa Daana. Ba kung 'bimaa bii a laanhaa 'bing, 'bojung ba na diye u tona 'ku banani ang kpiera Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring ni. Ba na mang 'ding a tigi, a yeri bungvieni.

Saree 'diibu ang waana 'teng-gbani ingang

24 Nye, Ba Tari Baahaa Daana iyeng ka 'teng-gbani i kpali,
a veng ung leu 'ji-kpali.
U saangye u 'worihung, a veng ka u kpieriba yaari.
2 A na wa ing, yeli ni ang pagi a niba,

bilang pagi a Ngming'puohi 'yi-diera.
Bila ni ang pagi tungtungdau, bilang pagi u ningkpong.
Bila ni ang pagi tungtungpoga, bilang pagi u 'yi-daangpoga.
Bila ni ang pagi bungdaara, bilang pagi bungkuoha.
Bila ni ang pagi nie ang di peng, bilang pagi a penna.
Bila ni ang pagi sandaana, bilang pagi san'dire.
3 A paaluu jaa kpeleng kpeleng na iye kpali,
ka ba 'ohi u buunhu jaa kpeleng kpeleng,
'bojung Ba Tari Baahaa Daanang yeli a yelihung nga.

4 'Teng-gbani iriye laa'dimii a kpina.
Dunee ngmienang a kpina.
Niba ang jigiha 'teng-gbaning ngmienang.
5 'Teng-gbani ming kpieriba deguung,
'bojung ba saangye a 'begiri.
Ba leuhiye a yeli'binnuu,
a saang 'layiri ni ang ba tari baahaa ni.
6 Bila 'jung a duhibeu nyogiye 'teng-gbani,
ka banani ang kpiera u ingang ni 'tuo ba 'begu saangbu 'lee.
Bila 'jung 'teng-gbani kpieriba 'diye 'buung,
ka niba fiing chehi.

7 A waingpaalaa 'koyeng, ka a 'girep ngmielii juoli.
Banani jaa iinhi ang 'yuoro ni penang.
8 Sinsaga laari baahiyeng.
Banani ang nyengina ni goma baahiyeng,
ka 'koni nyengka baahi.
9 Ba kung la 'nyu waing a 'yieng 'yienii.
Dangkpiengaa iye too 'ku banani ang 'nyuuraa.
10 Ba ngmahiye 'yiri ni yengyelang ang 'bi u 'puong.
Ba lariye 'deu jaa, ka nie kung tuong kpe.
11 Ba 'konoye waing yela a soberang.
Nyengka jaa leuye 'pu-saang.
A paaluu ingmaari baahiyeng.
12 'Ji-kpala 'yoming chehi a 'yi-kpong 'puong.

Nyuongbu ngmiye a 'di-nokpong.
13 Sanga ni ang na 'wo ngaang a paaluung a niba 'puong,
a na 'woniye ooliv dau bang 'miine chiebu wagiring.
A na 'woniye 'girepihi bang 'yiinhi a chiebu 'puoring.

14 Ba na lagiye ba noe, ba na 'yieming.
Ba Tari Baahaa Daana 'chengkeng 'jung
ba na 'cheehing a 'yi sa'mungduri seng.
15 Bila 'jung ye 'ku Ba Tari Baahaa Daana girima
ngmintong'puhiniing.
Ye 'ku Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini ni 'yuori girima
a mangkpong nuori 'teenhing.
16 A 'teng-gbani baahaa 'jiihing ti 'wongye 'yieme:
Ye di girima 'ku unani ang i sun'tuuro.
Che mang yeli: N inga nyuuhang. N inga nyuuhang.
Nimiha la a 'kumo.
Minaa'figihi 'figihiyeng.
Siringminga, minaa'figihi 'figihiyeng 'haali.

17 Dabieng aning bogu aning cheba waye i ingang,
'oo 'teng-gbani kpiera.
18 A na wa ing,
nie ang jo 'yi dabieng goma ning na 'leye a bogung.
Nie ming ang 'yi a bogu 'puong 'do,
cheba na nyoguung.
Sagbama 'tokorihi 'yuohiyeng,
ka 'teng-gbani 'muno 'jigihi.

19 'Teng-gbani 'puhiyeng.
'Teng-gbani weriyeng.
'Teng-gbani 'jigihiye yaga jaa.
20 'Teng-gbani na jerihing a mang 'yi che gaa che
a'wo dan'nyubugiro.
U na yo beginang a'wo sigu.
U 'begu saangbu na iye tiinhuu u ingang.

U na 'leng, a kung la 'ihi.

21 A daari Ba Tari Baahaa Daana na dogihiye
sagbani bungnaangjemaa ang 'bi saa'jung.
'Teng-gbaning ming, u na dogihiye 'teng-gbani na'mine.
22 Ba na laanhibang lang taa
a'wo bang mang laanhi pagiriba lang taa bogu 'puong.
Ba na pagibang pagiriba 'deung.
'Beri jemaa ang na wa pari, ba na dogihibang.
23 'Beng la ka 'chiu na i chinchang,
ka 'vii kpe ngminaa,
'bojung bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana
na 'diye naalung Zaiyong Tangkpong ning
aning Jeruuselem 'puong.
U na 'diye naalung u ningbera 'ningbi-tooring girima 'puong.

Naangmini 'pugibu

25 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, ina la n Naangmini.
N na 'duohiing, n na 'pugiye i 'yuori,
'bojung i tungye tungsiela.
Yela ing jeri 'bing sanga jaa iye limanihung aning yeliminga.
2 I iyeng ka a 'yi-kpong leu 'kubo a 'duo.
I iyeng ka a 'yi-kpong bang me daangguoni 'gili leu da'boo,
ka a saamba 'de-kpongvielaa ni ba la i 'yi-kpong.
Ba kung la meu jaa.
3 Bila 'jung niba ni ang i kpienhi na 'kuing girima.
Paalihi ang tari 'ningbikuonii 'yi-bera na joye i dabieng.
4 'Bojung i mang iye kpiengu a 'ku ningbaala,
a i kpiengu 'ku nie ang hiena u ngmiehibu 'puong.
I mang iye 'lilijie a 'yi saa seseung,
a i maahuu a 'yi ngminaang,
'bojung a 'ningbikuonii 'deme vuunhung
'woniye saa seseu ang 'tuohi daangguoni.
5 I na ing ka a saamba goma leu 'sigi a'wo tuluu
ang 'bi 'jikuongeeng.

A 'ningbikuonii 'deme 'yienii na 'siging
a'wo tuluu ang 'bi savaalii 'kalinchiung.

6 Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana na maaliye siingsuunhi
siingkpong a tangkpong nga 'jung a 'ku nibihi jaa.
U na iye waing ang suma yaga siingkpong,
aning neni ang tari kpaang.
U na iye waing ang suma yaga siingkpong.
7 A tangkpong nga 'jung ung na saang pagiraa ni ang pagi nibihi jaa.
U na saangye lambarika ni ang yeri pagi paalihi jaa.
8 U na voliye 'kuung a gara wagiri jaa.
'Suobu Kpiengu Jaa Daana na bilihiye ningtong 'ningbie jaang.
U na 'ihiye u niba nyaaba ni 'teng-gbani jaang,
'bojung Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

9 A daari nga ba na yeling:
Nye, ti Naangmini la bila.
Ti chelihuung,
u na iting 'chihi.
Ba Tari Baahaa Daana la bila,
ti chelihuung.
Ti na tariye 'pu-peli a nyengina u 'chihilung 'puong.

10 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana 'nu
na dogiliye a tangkpong nga 'jung.
'Moo-ab na iye bungneuruu u luong,
a'wo bila ni bang mang neu mo'kuonhi
tambuga kongdega 'puong.
11 Naangmini na yaariye u 'nuuhi ba 'puong
a'wo bila ni nie ang mang 'dugiro kuong yaari u 'nuuhi.
U na 'sigihiye ba jigihibu a lang ning ba 'nuuhi buunhu
bangmaalibu ni jaa.
12 U na 'sigihiye i daangguoma 'ji-kpienhi ni ang 'do ni.
U na ing ka a 'sigi ti ta 'tenge, a 'sigi ti ta tani.

Ai'zeeya Gbangu 26

'Chihilung 'yienii

26 A daari ba na 'yiengye a 'yienii nga 'Juuda paaluung:
Ti tariye 'yi-kpongkpiengaa.
Naangmini na ing ka u daangguoma aning u daangguong'bigirihi
leu 'chihilung.
2 'Yuohi 'di-nobera,
ka paalisun'tuuro ni ang tari limaniye ni kpe.
3 Nie ni haakila ang mari i ingang,
i na ing ka u 'bi maahuu ang paali 'puong, 'bojung u deliing.
4 Ye deli Ba Tari Baahaa Daana a gara wagiri jaa,
'bojung Je'hoova, Ba Tari Baahaa Daana la
'pie ang ba tari baahaa.
5 'Bojung u mang 'sigihiye banani ang 'bi saa'jung.
U mang ing ka 'yi-kpong ang 'bi saa'jung 'sigi.
U mang 'sigihuung ti ta 'tenge.
U mang 'sigihuung ti ta tani.
6 Gbee na tirimuung 'tengeng.
Ningbaaliba aning niba
ang 'bi hiengbu 'puong gbee na tirimuung.

7 Sun'tuuro so'biri mang 'toring.
'Oo ina nga ang 'tori yaga,
i mang ing ka sun'tuuro sori peli.
8 Mm, 'oo Ba Tari Baahaa Daana,
i saree 'diibuhi soeng ting chelihii.
Ti 'suhu yelibuoruu la i 'yuori aning i yela tiehibu.
9 N 'suhu mang di boi 'ji-suorii.
Mm, n na diye n 'sikiri ang 'bi n ingang a boi 'wieng,
'bojung sanga ni i 'wulibu soe ang na 'bi 'teng-gbaning,
dunee kpieriba na daanhiye sun'tuubu.

10 Haali ka inang i ningbeu bunye,
che u kung daanhi sun'tuubu.
Paali'toruung u nang mang tuniye beu.

U ba mang nyira Ba Tari Baahaa Daana vielung 'chengkeng ni.
11 Ba Tari Baahaa Daana, sanga ni i 'nu ang na jagi saa'jung ni,
ba kung nye.
Che ba na nyeng, ka 'vii kpeba,
i inga ang jagira a niba yela 'jung.
Mm, i domihi 'buung na nyuongbang.
12 Ba Tari Baahaa Daana, i na 'bingye maahuu 'kuti,
'bojung inang tung tuma jaa 'kuti.
13 'Oo Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini,
i 'puoring daam'mine 'mine 'diye naalung ti 'jung.
Che ina 'yong 'yuori ting na buong.
14 Ba 'kpiyeng, ba ba la tari 'nyivori.
Ba yela baahiyeng, ba kung la 'ihi.
Bila 'jung i dogihibang a saangba,
a veng ka ba yela tiehibu jaa baahi.
15 I wahiye a paaluu, 'oo Ba Tari Baahaa Daana.
I wahiye a paaluu. I nyiye girima.
I yelinhiye a paaluu toribogiri jaa.

16 Ba Tari Baahaa Daana, tuora 'puong ba boye i 'jie.
Sanga ni ing 'wulibo 'wuli-kpiengaa ni, bang walihi 'puohii.
17 A'wo pogi'puo ang mang yeng dogi a ngmiena
a 'cheehe ning ingbaahi ni,
bila ting 'wo i 'ningbiring 'oo Ba Tari Baahaa Daana.
18 Ti tariye 'puuhi, a ngmiena ning ti iinhi ang biera.
Ti dogiyeng, a dogi seseu.
Ti ba waaning 'chihilung jaa 'teng-gbani.
A dunee kpieriba ming ba 'ugiro.

19 I kpiinhi na tariye 'nyivori.
Ba na 'ihing a lang ning ba inggbama ang 'kpi.
Ye banani ang kpiera taning, ye 'yuo a 'yieng,
'bojung ye mielung 'woniye 'ji-nyaari mielung.
'Teng-gbani ming na 'ihiye u 'kuunhi bahi.

20 N niba, ye wa. Ye kpe ye 'dekie,
a pagi ye 'di-noe ing ye miihi.
Ye sogili biela a waana wagiri a 'suuri ang na wa pari,
21 'bojung nye, Ba Tari Baahaa Daana 'yiye u kpe'jie waana.
U waanang ka u dogihi 'teng-gbani kpieriba ba beu 'jung.
'Teng-gbani ming na 'uohiye jiing ni ang 'kiri u ingang ni 'olo.
U kung la pagi u niba bang ku.

27 A daari Ba Tari Baahaa Daana na diye u ta'kobi ang 'dire yaga,
a i nanii a i kpiengaa.
U na diung dogihi Levaiyatang, waahuu ni ang jora ni.
U na dogihiye Levaiyatang, waahuu ni ang 'guoli ni.
U na kuye a manggara ni ang 'bi mangkpong 'puong ni.

Iisiriel leumaalibu

2 A daari ye 'yieng 'yienii nga 'kuu:
Waing jiihi 'girep yoo,
3 Maang Ba Tari Baahaa Daanang kaaruu.
Maang mang mihuu kuong wagiri jaa.
Maang mang kaaruu 'yienguu aning ngminaa
ka nie kanga ta wa saamuu 'jung.
4 N 'suuri ba 'ihi.
Ning'buong na tari guohi
aning bungkiirihi waaning n ingang taanhuu 'puong?
N na 'tuye a 'puo ti 'yi.
N na langye a jaa nyugi.
5 Chebii veng ka u wa kpe n 'nyuo,
a veng ka n niu maali taa.
Veng ka n niu maali taa.

6 'Beri ang waana 'puong Jeekob na ingye nyaga.
Iisiriel na 'puye 'puuri a ngmang ngmama.
U na paaliye dunee jaa ning ngmama.

7 U ngmiye Iisiriel a'wo bila ni ung ngmi banani ang ngmiu ni bi?

Chebii ba kuung a'wo bila ni ung ku banani ung ku ni?
8 A 'tuuro ba karibahi aning ba ngmaa bahibung ing jauningba.
U sesekpiengaa ung di kariba bahi a sa'muni seu ni daari.
9 Bila 'jung a 'tuuro ngaang ka Jeekob Naangmini
na veng yeliba'torihi.
U beu ni jaa 'ihi-bahibu ngmama la nga:
A sanga ung na i ka a sarika 'ihijiihi 'kubo 'woning 'ku-puonii
bang to ang leu jong.
A sanga 'Asiira daari baga aning iinsens sarika 'ihijiihi kung ahi.

10 Che a 'yi-kpong bang me daangguoni 'gili na jengye kpali.
Ba na jo che bahiye a kpe'jie a'wo mopiri.
'Be ka na'bile na oora moo.
'Beng ming ung na jeng a oo u da'nuuhi.
11 Sanga ni u da'nuuhi ang na juoli, ba na kauhaang.
Pogiba na wa diang maali 'buung,
'bojung ba iye niba ang ba tari 'ningbiyuo.
Bila 'jung unani ang naangba kung tari hina ba ingang.
Unani ang maaliba kung iba 'ningbi-maahuu.

12 A daari Ba Tari Baahaa Daana na ngmiye u bung'bie.
U na 'piiliye 'Yufireetis Mani ni ang 'puoro ni
a ti ta 'Iijipiti konbo'bile.
Ba na 'tuunhiyeng bung'yeni bung'yeni, 'oo yena Isi'reeli niba.

13 A daari yela ang na i la nga: A biengkonkpong na 'koming.
Banani ang yeng 'kpi Asiiriya paaluung ni na wang
aning banani bang kari bang ti 'bi 'Iijipiti paaluung ni.
Ba na wa 'puohiye Ba Tari Baahaa Daana Ngmini'puohibu
Jeruuselem tangkpong pegi'yiruu ning.

Nimiha a 'ku 'Iifiriam aning Jeruuselem

28 Nimiha la a 'ku a jigihibu naalung 'jipiluu ni,
'Iifiriam dang'bugiro bung ni.
Una ka u vielung girima leu da'puuri ang juoli ni.

Ai'zeeya Gbangu 28

Anang 'bi lohimbohi ni ang tari noo saa'juring ni.
Nimiha la a 'ku banani waing ang ngmi loo ni.
2 Nye, Daana tariye nie ang tari kpiengu a tari fanga.
U 'woniye sa'kubie ang 'lere a lang ning seseu,
a 'woning saa seseu ang saana saangbu.
U 'woniye kongkpienhi kontaalii ang 'puo ti long.
U na diye u 'nu a tagiba loo 'tengeng.
3 Ba na neuye a jigihibu naalung 'jupiluu ni,
'Iifiriam dang'bugiribo ni 'bing 'tengeng.
4 A vielung girima ni ming ang 'bi lohimbohi ang tari noo
saa'juring ni na leuye da'puuri ang juoli.
A na 'woniye fora bungngmama ang mang bi che ka a kpehibu ta,
ka nie ang ira korihi mang nye.
U mang diang voli sanga ni ang nang 'bi u 'nung.

5 A daari bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana
na leuye naalung 'jupili-vielaa,
aning naalung 'jupilichengkeng a 'ku u niba ang chehi.
6 U na iye saree ang 'tori sie
a 'ku nie ang 'jing dambu toonhibu 'kogong.
U na iye kpiengu a 'ku banani ang leuha taanhuu jauri baha
a 'di-nokpoming.

7 Che ba ming boriyeng a 'tuuro waing ingang.
Bung'nyubugirihi vengyeng bang 'yi a soring.
A Ngming'puohi 'yi-diera aning a dangyera boriyeng
bung'nyubugirihi 'jung.
Waing ingbang chinchang 'puong.
Ba 'yiye a soring bung'nyubugirihi 'jung.
Ba boriye yelinyirihi 'puong, a ngmi gberi saree 'diibu 'puong.
8 A 'teebulihi jaang pa ning 'tiiri.
'Jie jaa 'chibe a i 'fori.
9 Ning'buo ung na 'wuli bangbu?
Ning'buo ung na veng ka u 'wong a 'duoho 'muni?
Banani bang 'ihi bihung 'nyuubung bi?

Che bii banani bang ngmaa bihing?
10 'Bojung 'wulibu na mang 'tuye 'wulibu, ka 'wulibu 'tu 'wulibu.
Laing na mang 'tuye laing, ka laing 'tu laing.
Biela na mang 'biye che, ka biela 'bi che.

11 'Bojung nogbama ang 'bire aning kokojaala
ung na di yeli yela 'ku a niba nga.
12 Bana ung yeli ngaang 'ku:
A peenhibu la ni ing na di i ka niba ang bali peenhi.
A ing'yuo ming la bila.
Che bang jaanhi ka ba 'wong.
13 Che Ba Tari Baahaa Daana yelihung da waye a niba seng
a'wo 'wulibu a 'tu 'wulibu, 'wulibu a 'tu 'wulibu.
U da iye laing ang 'tu laing, laing ang 'tu laing.
Biela che, biela ming che.
Bila na ing ka ba leu 'puori ti 'le a kauhi,
ka ba beriba nyogihi.

14 Bila 'jung ye 'wong Ba Tari Baahaa Daana yelihung,
yena ilaariba.
Yenang 'di naalung a niba nga ang 'bi Jeruuselem ingang ni.
15 'Bojung ye yeliyeng:
Ti ning 'kuung 'bingye 'layiri.
Ti ning kau'biri langye nuori.
Sanga ni 'baleu ni ang 'puoro lonna ang na wa para,
u kung wa ti ingang,
'bojung ti diye 'girii leu ti 'lilijie,
ting sogili 'girii luong.

Kpiiluu 'jukuurii ang 'bi Zaiyong 'puong

16 Bila 'jung ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli:
Nye, n 'bingye 'kuurii Zaiyong 'puong ka u i 'demuni.
U iye 'kuurii bang piehi nye, a i kpiiluu 'jukuurii ang i nanii,
a i 'demuni ang 'bing kpiengaa.
Nie jaa ang sagi kung ira yela ning 'karikaruu.

17 N na ing ka saree ang 'tori ming i maahibu 'ngmiihii,
ka sun'tuubu i bung ang na veng ka u ahi 'tori.
Sa'kubie na 'ohiye a 'girii 'lilijie ni gaaning,
ka a kuonhi 'puo ti taali a sogili'jie.
18 Ye ning 'kuung 'layiri ni na ngmaang.
Ye ning kau'biri nuori'yeni ni ming kung ahi.
A 'baleu ni ang 'puoro lonna ni ang na wa para,
u na neuyeng 'bing 'tengeng.
19 Wagiri jaa ung na mang 'yi, u na mang 'ohiyeng gaaning,
'bojung 'beeguu la 'beeguu jaa u na mang wa paring.
Ka ngminaa la bii ka 'yienguu la,
a 'duoho 'muni 'wongbu 'yong na iye dabieng yaga.

20 'Bojung a 'gado iye giraa a'wo nie na tie u gbee u ingang,
ka a waje i 'kpohee 'gaali a'wo nie na diu 'pili.
21 Ba Tari Baahaa Daana na 'ihing
a'wo bila ni ung daang i Pe'reezim Tangkpoming ni.
U 'suuri na 'ihing a'wo bila ni ung daang 'ihi
Giibiyong Lohimbong ni.
Bila na ing ka u nye tung u tuma, u nomaa 'gaalii tuma ni.
Bila na ing ka u paali u yeli-iruu, u yeli-iruu ni ang i 'nyaasii ni.
22 Bila 'jung pampana, ye ta la i chelaariba,
ka ye jorihi ira wa maaling i kpienhi,
'bojung n 'wongye yela a 'yi
bungnaangjemaa 'Suobu Kpiengu Jaa Daana seng.
Saangbu ang 'bing a na saang 'teng-gbani jaa la.

Chelihi 'wong Naangmini 'wulibu

23 Ye begi 'toorii a 'wong n kokori.
Ye chelihi a 'wong n yeliyaga.
24 Kuoraa muo mang kuorang wagiri jaa ka u buri bi?
U mang yogihaye u tani wagiri jaa a ngmaha a tandaga bi?
25 Ka unang wa yeri a tani baahi,

u ba mang buri u kumingsagini* a yaari u kuming* ming?
U ba mang buri a 'wiit ang ahi kaang'bie
a buri baarili ming a buri'jieng?
U ba mang buri sipeeliti* ming a 'jieng?
26 'Bojung u Naangmini mang 'wuluung yeng.
U mang 'wuluung sung.

27 'Bojung bungtiinhuu ang i yelingu naani
bang mang di ngmining kumingsagini.
'Toriko gberi ming naani bang mang di neu neu kuming.
Dau bang mang di ngmining kumingsagini,
a di daboli ngmi kuming.
28 Ba mang niengye bung'bie ang leu jong a bang maali paanuu.
A 'jung ba ba mang aang ngmiraa wagiri jaa.
Haali ka unang veng ka yohi tagi 'toriko ka a gbee nebaa,
che a yohi naaning mang niemaa.
29 A yela nga ming 'yiye
bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana seng.
U kawaning i sielii ka u yeng i kpong ni.

Nimiha la a 'ku Jeruuselem

29 Nimiha la a 'ku Aariel*, a 'ku Aariel,
'yi-kpong ning 'Deevid ang daang kpiera ni.
Di 'yuoni paahi u tong.
Veng ka a 'tigirihi 'dire a wagiring.
2 Che n na ingye Aariel ngmiehibu 'puong.
Laa'dimii aning nimiha na 'biye 'be.
U na 'woniye 'buung daangaa a 'kumo.
3 N na maaliye kampu 'gilii wa 'tuohi.

*
28:25 kumingsagini — Kuming 'irii kanga la.
28:25 Kuming iye bung'bie 'mine 'nyuu ang mang numa. Ba mang diang ing paanuung bii jiering ka a 'nyuu numa.
28:25 Sipeeliti ming iye mo'biri baluu a'wo 'wiit.
29:1 Aariel — 'Hiiburu kokoring 'muni la 'buung daangaa.

N na maaliye buunhu 'pigii.
N na meye taanhuu 'de-kpienhi 'pigii.
4 I na 'siging. I na yeliye yela a 'yi 'tengeng.
I yeliyaga na 'biye 'tengeng, a 'yire taning.
I kokori na 'woniye kontoma kokori, a 'yire 'tengeng.
I yeliyaga na mang iye walihibu, a 'yire 'tengeng.

5 Aning ming, i dondomihi ang i jemaa na 'woniye tangbaaluu.
I 'pu-too 'deme ang i jemaa na 'woniye bungpegiri seseu ang di gara.
Mm, a na ing 'dayeni, a i 'wieng.
6 Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana na dogihiing.
U na diye saa tahingbu, 'tenge 'jigihibu aning gongkpong dogihii.
U na dogihiing aning sa'kulingkuulee aning saa sesekpiengaa
aning 'buung-jinti ang 'dire yaga.
7 Paalijemaa ni jaa ang jauraning Aariel ni, banani jaa ang jaura niu
aning u 'ji-kpiengaa a innuu ngmiehibu 'puong ni,
ba na 'woniye jaanhung, a 'woning 'yienguu yelinyiruu.
8 A na 'woniye kong ang kpe nie ung jeng jaanhi a nye ung 'dire.
Che ung wa 'yuoro ka u 'puo nang i kpali.
Che bii a na 'woniye kon'nyuuri ang kpe nie ung jeng jaanhi
a nye ung 'nyuuro kuong.
Che ung wa 'yuoro ka u nang 'yiere,
ka a kon'nyuuri nang ba maa.
Bila ka paalijemaa ni jaa ang jauraning
Zaiyong Tangkpong ni na 'wo.

Nuori ba'tuubu jongilung

9 Ye ahi bila. Ye i chinchang.
Ye leu ye miihi joonhi a ta nyira.
Ba 'bugiyeng, che waing naaning iba.
Ba yo jerihang, che dangkpienhi naaning iba,
10 'bojung Ba Tari Baahaa Daana kpaaye gbiengkpong ingye.
U pagiye ye 'ningbie, yena dangyeriba.
U pagiye ye 'juri, yena kaakaariba.

11 A yelinyiruu jaa 'woniye gbangu ang mari 'puo yeli'bie a 'kui. Una ka niba mang di 'ku nie ang bang gbangu a yeli: Jaan'de, karing bung nga. Che ung yeli: N kung tuong, 'bojung u mariyeng.
12 'Beng la bang mang di a gbangu 'ku nie ang ba bang gbangu a yeli: Jaan'de, karing bung nga. Che ung yeli: N ba bang gbangu.

13 Bila 'jung ka Daana yeli:
A niba nga tura tarimang aning ba noe,
    a nanima aning ba nogbama.
Che ba 'sikie iye toori anima.
Ba joo bang jorima ahiye ninsaaliba no'kurihi bang 'wuli ingang.
14 Bila 'jung nye, n na la tungye tuni ang i nomaa a niba nga 'puong.
Tuni ang i nomaa a i sielii la,
    'bojung yengbanginiba yeng na baahing.
'Ningbiyuoribo 'ningbiyuo na sogiling.

15 Nimiha la a 'ku banani ang moora ba moobu jaa
    ka ba sogili yela bang jeri ka Ba Tari Baahaa Daana ta bamaa,
    a sogili ba yelitarihi sagiluu 'puong.
Ba mang yeling: Ning'buong nyiriti?
Ba mang la yeling: Ning'buong bangti?
16 Pielaang, ye nyogiye yela leuhi.
Memiera aning yagu muo na bang maahi taa?
Bungmieruu na tuong yeli 'kuye u miera: U naaning mema?
Che bii bungmaanuu na tuong yeli 'kuye u maana: U 'ningbiri ba 'yuo?

Pegiri ang na wa 'wuli-kpiengaa 'puoring

17 Ma a kpelingye fiing ka Leebanong na leu 'teng-gbangnoo,
    ka a 'teng-gbangnoo 'woning kongkori wa?
18 A daari, 'to-gberihi na 'wongye a gbangu nga yeli'bie.
Joonhi ming 'ningbie na nyeng a 'yi chimpiring aning sagiluu 'puong.
19 Niba ang 'sigihi ba miihi nyengka na 'uging
    Ba Tari Baahaa Daana ingang.
Niba 'puo ningbaaliba na nyenginang
    Unani Ang Pegi'yi Iisirieling ni ingang.

20 'Bojung a sanga ka 'pu-too daana yela baahiye,
ka ilaara ming nyuong.
A sanga ka ba ngmaa banani ming
ang ahining beu tungbu ni ming 'ihi bahi.
21 Banang mang veng ka dau 'le saree 'puong aning yeli'biyeni,
a beri cheba 'gu nie ang 'dire saree ang 'tori a 'di-nokpoming.
Banang mang di nokpienglaama a faara yeliminga daana ni.

22 Bila 'jung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana ang yeudie Aaburaham
yeli a'wo Jeekob 'deu yela:

Jeekob kung la 'di 'vii.
U 'ningbie ming kung la faahi 'le.
23 Che sanga ni ung na nye u 'biihi ang i n 'nu tuma ba gaalinggang,
ba na weliye n 'yuori a peguu.
Ba na welipegiye Unani Ang Pegi'yi Jeekob ingang ni,
a jora Iisiriel Naangmini ni.
24 Banani ang da mang bora ba haakilihing na nyiye 'ningbiyuo.
Banani ming ang da mang ngmuuna yela na sagiye 'wulibu.

'Iijipiti delibu ang i kpali

30 Nimiha la a 'ku 'biihi ang diera taawai,
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
Banang mang diera kawani ang ba 'yi n seng,
a mang jeri yela 'bing che ang ba 'yi n Sie seng ni.
Bang mang i bila a di beu paaha beu ingang.
2 Bang mang 'sigi gaa 'Iijipiti che ba bo kawani n seng.
Ba mang ti boye sungbu a 'yi Fee'ro kpiengung,
a kpe 'Iijipiti 'nyuo.
3 Bila 'jung Fee'ro kpiengu ni na la ye 'vii,
ka 'Iijipiti 'nyuo kpiebu ming i ye nyaaba,
4 'bojung u 'yi-dieriba daang 'biye 'Zoowang 'puong,
ka u gbebogu-ahiba wa 'Heenez.
5 'Vii daang kpeye ba jaa niba ang ba tari tona 'kubo yela.
Ba ba tari sungbu bii tona jaa ka 'vii aning nyaaba 'yong naani.

6 Yelitiinhuu ang wa a sa'mungduri seng mo'duunhi ingang la nga.

Ba 'tuye tuora aning a'wongbu paaluu.
'Be ka 'gbeging-nyaangaa aning 'gbegini 'yi,
aning 'dungkuuree aning waahuu ang tari jelung a i nyagihuu.
Ba na diye ba bundaambuunhu dogili bungpola jigihing,
a di ba bungnanee dogili nyogimahi jigihing.
Ba na diang gaaning niba ang kung tari tona seng,
7 'bojung 'Iijipiti niba sungbu na iye kpali a kung tari tona.
Bila 'jung n buomuung 'Reehab Heem 'Siibet ang 'jing jaala.

Taawai niba

8 Pampana gaa, ti sebuu ing walaa ingang ba 'ningbi-tooring.
Sebuu ing gbangu 'puong ka u tuong 'bibe a gara wagiri kanga,
wagiri jaa a gara wagiri ang ba tari baahibu.
9 Seu ka a niba nga iye taawai dieriba,
a i 'biihi ang ngmaara 'girii.
Ba iye 'biihi ang ba buora Ba Tari Baahaa Daana 'begu 'wongbu.
10 Banang mang yeli 'ku kaakaariba: Ye ta nye yelinyiruu jaa.
Bang mang yeli 'ku dangyeriba ming: Ye ta dangyeli yela
ang 'tu sori 'kuti.
Ye yeliti yelinoohi, a dangyeli belingbu yelitarihi 'kuti.
11 Ye tagi 'yi a soring. Ye leu 'yi a so'biring.
Ye ta la veng ka ti 'wong Unani Ang Pegi'yi Iisirieling ni yela.

12 Bila 'jung ngaang ka Unani Ang Pegi'yi Iisirieling ni yeli:
Ye diye a yelihung nga foo a che deli niba dogihibu aning belingbu,
a di ye 'haali jaa imaa.
13 A 'jung a yeliba'toruu nga na 'woniye daangguoni ang weri 'kuye,
a 'woning daangguongyogu ang kau 'lere.
U na 'leye 'dayeni, 'wieng 'wieng.
14 U na ngmahuung a'wo memiera ang ngmahi u bungmieruu.
U na ngmahuung 'puro 'puro.
U kung la tari 'punnii gba a'wo ba na di muo ning 'buung daangaang
bii a ong ning kuong kolung 'puong.

15 'Bojung ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana, Unani Ang Pegi'yi
Iisirieling ni yeli:
Yelibee 'puo leu'yiibu aning peenhibu 'puong yeng na i 'chihi.
Minga maabu aning nyau taribu 'puong yeng na tari kpiengu.
Che ye ba sagi.
16 Ye yeliyeng: Ai. Ti na diye yohi jo. Bila 'jung ye na jong.
Yeng la yeli: Ti na jongye yohi ang i nyagihuu.
Bila 'jung banani ang kariye ni na iye nyagihuu.

17 Ning'yeni na 'vugihiye niba 'tuhi ka ba jo.
Niba ba'nung na 'vugihiye ka ye jo bilaang
a wa 'woning dau ang ahi u 'yong tangkpong 'jung,
a 'woning jongjong ang ba tanga 'jung.

Naangmini na ibang bunye

18 Bila 'jung Ba Tari Baahaa Daana na chelihing ka u iye bunye.
A 'jung u na chelihiye saa'jung ka u iye hina,
'bojung Ba Tari Baahaa Daana iye yeliminga Naangmini.
Nye banani jaa ang chelihuu ang nye pegiri sing bila.

19 'Oo niba ang kpiera Zaiyong ang 'bi Jeruuselem 'puong.
Ye kung la 'kong. U na iyeng bunye ye 'kuori wagiring.
Ka unang wa 'womaa, u na die 'kuyeng.
20 Anaa jaa ka Daana 'kuyeng nimiha paanuu
aning dogee kuong,
che i karima'mine kung la kpe 'longkoro.
I 'ningbie na nyiye i karima'mine.
21 I 'tobo na 'wongye yelihung ang yera i 'puoring: A sori la ni.
Ye 'chene u 'puong, ka yenang gara 'duri bii goo.
22 Ye na degiye buunhu ni ang pagi ye wari bagipehinihi
aning boori ang 'bi ye baga bang nyeli sannii pogi ingang.
I na diang loo a'wo bungdegiri. I na yeli 'ku-ang: Ye gara.
23 'Beng la ung na 'ku i bung'bie ing buri i 'teng-gbaning saa.
U na 'kuing siimaa ming a 'yi 'teng-gbani buunhu ang maali ingang.
A siimaa na iye sung a i jemaa.

A daari i 'nii na ooye moo 'jiihi ang i yelingung.
24 Bila ning u 'ju ka a nadavarihi aning a bungpola ang kuora 'tenge
na oo moo bang che 'bing a imaa yaarung.
Ana bang di sobuli aning fooki a yieli ni.
25 Konboori aning konbo'bilii kuonhi na 'biye tangkpong'duoruu jaa
aning tang'duoruu jaa 'jung.
Ningjemaa korigibu daari ni la bila, a daari ka 'deduorihi ming na 'le.
26 'Chiu daang na chaaming a'wo ngminaa,
ka ngminaa ming chaang u chaangbu gberi buyo'poin.
A na ing a'wo 'beri ayo'poin chaanii.
A daari ka Ba Tari Baahaa Daana na 'le u niba natie,
a nyaa a dangii ni ung ingba ni.

Saree 'diibu Aaram ingang

27 Nye, Ba Tari Baahaa Daana 'yuori 'yiye toori waana
aning 'suuri ang 'dire 'buung, aning nyuohidaulii.
'Suuri paye u nuori, ka u jinti 'woning 'buung
ang 'dire buunhu yaga.
28 U vuuhung 'woniye konbo'bile ang 'puo ti long,
ka u kuong mang 'do wa ta kokori.
U na jeye a paalihi ning jieraa ka bungbeu jaa kung 'bibe.
Garii na 'biye a niba dagieng, a veng ka ba bora.
29 Ye na 'yiengye 'yienii a'wo 'tigiri-pegi'yiruu daari 'yienguu.
Ye 'sikie na tariye 'pu-peli a'wo nie ang garaning wie,
a na ti 'do Ba Tari Baahaa Daana tangkpong ni.
Iisiriel 'Pi-kpong ni la bila.
30 Ba Tari Baahaa Daana na ing ka ba 'wong u girima kokori.
U na ing ka ba nye u kpangkpani ang 'sigire ning
'su-tuluu aning 'buung ang 'dire buunhu yaga.
Savaala ang chehi 'le, ka saa 'chuuro kuong aning sa'kubo 'puong na la.
31 Ba Tari Baahaa Daana kokori na 'purihiye Asiiriya
sanga ni ung ngmi ning u dangkpali ni.
32 'Jie jaa Ba Tari Baahaa Daana dogihibu dangkpali ni
ung dogili u ingang ni ang na pari,
sinsagihi aning 'konihi 'yieme na 'biye 'be.

Taanhuu 'puong ung na di jauri buunhu ang 'vigire jauniba.
33 'Bojung ba maaliye 'jie bang buona 'Too-fet 'bing sang'kongkoruu jaa.
Siringminga ba iung 'siri 'gu a naa.
U maahuung ung i 'julingu a i yelingu.
'Buung-karaa aning daari ang i jemaang 'bibe.
Ba Tari Baahaa Daana vuuhung ang 'woning 'jiribi ang 'puoro
na imuung 'buung.

Jolihung ang 'bi Naangmini kung delibu ingang

31 Nimiha la a 'ku banani ang 'sigire gara 'Iijipiti ka ba ti nye sungbu.
Banang deli yohi, a deli cherietihi a jemaa 'jung ni.
Banang deli yohijonniba bang tari kpiengu 'jung.
Che ba ba lagi ba 'juri kaara Unani Ang Pegi'yi Iisirieling ni.
Ba ba mang bo Ba Tari Baahaa Daana ming.
2 Che unang ming tari yeng, a waananing tuorikpong.
U ba leuha u yeli'bie.
U na 'ihing a 'tuohi ningbee 'deu,
a 'tuohi banani ang tuna beu sunniba.
3 'Iijipiti niba ming iye ninsaaliba. Ba ba i Naangmini.
Ba yohi ni ming iye inggbama. A ba i siihi.
Ka Ba Tari Baahaa Daanang wa jagi u 'nu,
unani ang sunna aning unani bang 'kuro sungbu ni jaang na 'le.
Ba jaang na lang taa nyuong.

Naangmini na dieye Jeruuselem

4 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kumo:
'Gbegini bii 'gbeging-polii mang ngmuunaye u bungnyogiruu yela.
Haali ka banang buong pichiiniba jemaa ing a 'gbegini,
che u ba jora ba kokoe dabieng.
Ba goma ming ba dannuu.
Bila ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana na 'sigi wa jau
'ku Zaiyong Tangkpong ni, aning u tang'bile.
5 Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana na 'guye Jeruuselem
a'wo 'nobilii ang yo egira.

U na 'guung, a dieguu bahi ming.
U na paruung a dieguu.

6 Ye leu wa unani ingang Isi'reeli niba ang die taawai yaga ni seng.
7 'Bojung a daari nga, dau jaa na looye u wari baga aning u sannii baga.
Ana la a beu ni ye miihi 'nuuhi ang maali tari ni.

8 'Beng la ka Asiiriya na 'le a 'tuuro ta'kobi
ang ba i ninsaalaa ta'kobi ingang.
Ta'kobi ang ba i ninsaalaa ta'kobing na 'diu.
Che u na jo 'yiye ta'kobi ingang.
U 'bi-pola ming na leuye niba bang fira bang tuna tuma.
9 U na long gaaye u 'ji-nyogikpiengaa dabieng 'jung.
U paalikaariba na joye dabieng a jongjong 'jung.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
U 'buuming 'bi Zaiyong 'puong,
ka u 'buung 'de-kpong 'bi Jeruuselem 'puong ni.

Sun'tuubu naalung 'diibu

32 Nye, naa kanga na 'diye naalung sun'tuubu 'puong,
ka paalikaariba kaara niba saree 'di-sung 'puong.
2 Dau na mang iye sogili'jie a 'yi seseung,
a i 'lilijie a 'yi saa seseung.
U na mang 'woniye konboo kuonhi ang 'bi 'jikuongeeng,
a 'woning 'pi-kpong maahuu ang 'bi balibu paaluung.
3 Niba ni ang nyira 'ningbie kung la i bulabula.
Banani ang 'wono ming 'tobo na chelihing.
4 Banani ming ang 'lonno ni 'sikie na bangye bangbu.
Nie ang 'bire jinti na iye 'siri ka u yeli yela 'penteng.

5 Ba kung la buona joli ka ningtiinhuu.
Ba kung la buona 'ningbiri daana ming ningnanii,
6 'bojung joli nang na yeliye joliyela,
ka u 'sikiri nang ira yeliba'torihi.
U mang iye bila ka u ta 'tuuro Naangmini yelitarihi,

a ngmaara 'girii chiiha Ba Tari Baahaa Daana.
U mang bahiye kongdaana u kong 'puong,
a mang nyori kuong a kung 'ku nie kon'nyuuri ang kpe.
7 Nie ming ang faara yeli-irihi mang iye beu.
U mang jeriye yela ang i beu iibu,
ka u di 'girii yeli'bie saang ningbaala.
U mang iye bila 'haali ka nie ang hiena tuoring numa.
8 Che ningtiinhuu mang iriye yelitiinha.
U na ahing a 'tuuro u yelitiinha iibung.

9 Ye 'ihi, yena pogiba ang 'bi laangfie 'puong.
Ye 'wong n yeliyaga. Ye chelihi 'wong n yeliyaga,
yena 'bi-pogiba ang tiehi ka ye 'jingye laangfie.
10 'Yuoni 'gbuli aning 'beri awala 'puong tuora na kpeyeng,
yena pogiba ang tiehi ka ye 'jingye laangfie,
'bojung a 'girepihi kung ngmang.
Bungngmama laanhibu kung 'bibe.
11 Ye 'miine ning dabieng, yena pogiba ang 'bi laangfie 'puong.
Ye ira 'karikaruu, ye banani ang tiehi ka ye 'jingye laangfie.
Ye yaahi ye bungyerihi,
a i kpala, a di buorihi tama seu ye siihing.

12 Niba na cheriye ba 'juri a i laa'dimii ba yori ang viela 'jung
aning ba 'girep ang da mang ngmana yaga 'jung.
13 Guohi aning bungkiirihi na 'ihiye n niba 'teng-gbaning.
Yeliminga la, bila na 'biye 'pu-peli 'deu jaang
ang 'bi a nyengka 'yi-kpong 'puong.

14 'Bojung ba na jo che bahiye a 'de-kpongvieni.
'Yi-kpong ni ang da pa ning niba ni na iye kpali.
A 'ji-kpienhi aning a 'deduorihi na leuye 'duunhi kpe'jiihi
a gara wagiri ang ba tari baahibu.
A na leuye nyengka 'jiihi 'ku moo buunhi,
a leu mo-oorihi 'jie 'ku 'dungbilii.
15 Bila na ing a waana wagiri bang na 'kiri a Sie waahiti

a 'yi saa'jung,
ka a mopiri leu 'teng-gbangnoo,
ka a 'teng-gbangnoo 'woning kongkori.
Maahuu ang 'bi Naangmini naalung 'diibung.
16 'Beng la ka yela ang 'tu sori na kpiera a mopiring,
ka sun'tuubu kpeling a 'teng-gbangnoong.
17 Sun'tuubu tuma na la 'suhu-maahuu,
ka sun'tuubu waaning maahuu aning nyau taribu
a gara wagiri jaa.
18 N niba na kpieraye maahuu 'ji-kpierihing,
'jiihi ang ba tari pelingteu aning peenhibu 'jiihi
ang ba tari goma.
19 Bila na ing haali ka sa'kubong 'lere a kongkoring,
ka a 'yi-kpong 'le a kung la i nanii.

20 Ye banani ang bura buunhu kuonhi jaa siihing,
a bahi ye nadavaraa aning ye bunga ang yuora,
nye yeng 'wong noo sing bila.

Ngmiehibu ang i kpong yela 'puohibu

33 Nimiha la a 'ku ina nga ang saana niba buunhu,
che ka nie ba saana i buunhu.
Nimiha la a 'ku ina nga ang kuoha i taa
che ka nie ba kuohii.
Sanga ni ing na wa veng niba buunhu saangbu ni,
a sanga bang na saang i buunhu.
Sanga ni ing na wa veng i taa kuohibu,
a sanga bang na kuohi i ming.

2 'Oo, Ba Tari Baahaa Daana, tari bunye ti ingang.
Ti chelihiing.
I ti fanga 'beeguu jaa.
I ti 'chihilung ming tuora wagiring.
3 A 'tuuro i tahingbung ka a niba na jo.
Ka inang wa 'duohi i minga, a paalihi na yaaring.

4 Ba na laanhiye buunhu ing jaufaahi a'wo
    'so-pora ang mang lang taa bila ni.
A'wo 'sobo ang mang yo jora a gara waana ni,
    bila ung na wa a ingang.

5 Ba Tari Baahaa Daana 'doyeng, 'bojung u kpieraye saa'jung.
U diye yela ang 'tu sori aning sun'tuubu paali Zaiyong.
6 Yeng aning bangbung na i ka i jemanihi ahi kpiengaa,
    a i 'chihilung fanga.
Ba Tari Baahaa Daana joo la u bungnanee.

7 Nye, ba daba ang tari nyau na 'kongye 'yengeng.
'Suhu-maahuu gbebogu-ahiba na 'kongye nimiha.
8 A sobera jengye kpali.
So'chenibe ba la 'chene a soring.
U saangye a 'layiri.
U diye a 'yi-bera foo.
U ba kahina ninsaalaa jaa.
9 'Teng-gbani iraye laa'dimii a ngmiena.
Leebanong 'diye 'vii a leu juoli.
Saarung 'woniye mopiri,
    ka 'Beesang aning Kaarimel Lohimbohi daari 'suohi a vaari.

Saree 'diibu ang waana Zaiyong ingang

10 Pampana n na 'ihing, Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
Pampana ba na 'duohimang.
Pampana n na 'duohiye n minga.
11 Ye na tariye bungpegiri 'puo,
    a dogi mo'kuonhi.
Ye vuuhung na 'diyeng a'wo 'buung.
12 A niba ming na 'woniye jieng bang ing 'buung.
A na 'diye a 'buung 'puong a'wo guohi bang chorihi.
13 Ye banani ang 'bi 'ji-tobang, ye 'wong bila ni mang i.
Ye banani ming ang pieli, ye sagi n kpiengu 'di.

14 Zaiyong 'puo yelibe-iriba joraye dabieng.
Dabieng 'gaalii nyogiye niba ang ba jora Naangmini.
Ning'buong 'bi ti 'puong
a na kpiera ning 'buung ang 'dire buunhu?
Ning'buong 'bi ti 'puong
a na kpiera ning 'buung 'diibu ang ba tari baahaa?
15 Nie ang 'chene sun'tuubu 'puong, a yera yela ang 'tori.
Nie ang ba diera tona ang 'yi faabung,
a mang 'vigi u 'nu a jaanhi ka u die buunhu 'di.
Nie ang ba sagi ka u 'toorii 'wong jiing 'kiribu yela,
a ba sagi ka u 'ningbiri nye beu.
16 U na kpeye saa'jung.
U 'lilijie na iye 'piihi 'ji-kpiengaa.
Ba na 'kuung siimaa. U kuong ming kung kong.

A Naa ang tari girima paaluu

17 I 'ningbie na nyiye a naa u vielung 'puong.
Ba na nyiye paaluu ni ang 'bi toori jaang ni.
18 I 'sikiri na ngmiye fasani dabieng yela.
'Yening ka a 'libibinne 'be?
'Yening ka a 'lampoo 'karichi ni 'be?
'Yening ka a 'pigihibu 'deduorihi 'karichi ni 'be?
19 I kung la nye niba ang i 'ningbikuonii,
niba nga yeliyaga ang i 'nyaasii ka nie kung tuong bang a 'muni.
I kung la nye niba ang yera kokosaamba
ka nie kung tuong 'wong ba yeliyaga.

20 'Liinhi Zaiyong, ti 'tigiribinnihi 'yi-kpong ni.
I 'ningbie na nyiye Jeruuselem ka u i kpe'jie ang i boin,
a i tenti'deu bang kung yaahi.
Ba kung 'ihi u dau bung'yeni jaa.
Ba kung ngmaa u 'ngmiihii kanga jaa ming.
21 Che 'beng ka girima Ba Tari Baahaa Daana
na i konboyelinhi aning konbo'bilii 'jie 'kuti.
Mani'gbori jaa ang tari 'vugo kung 'cheng 'beng.

Mani'gbori-bera ming kung 'tu 'be.
22 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana la ti Saringmaara,
Ba Tari Baahaa Daana la ti 'Begukuro.
Ba Tari Baahaa Daana la ti Naa,
unang na dieti.
23 I mani 'gboe 'ngmie 'lorihiyeng.
A ba tuong nyogi a mani'gbori dau ni kpiengaa.
Ba ba tuong i ka a tani yeri.
'Beng la bang na 'po bungjemaa bang jaufaahi.
Gberee na diye a buunhu bang jaufaahi.
24 Nie ang kpiera 'be kung yeli: N bierang.
Niba ni ang kpiera 'be na nyiye ba beu veng'kuubu.

A paalihi saree 'diibu

34 Yena paalihi, ye tagi ta a 'wong.
Yena niba, ye chelihi 'wong.
Veng ka 'teng-gbani aning bung jaa ang 'bi u 'puong 'wong.
Veng ka dunee aning buunhu jaa ang 'yire u ingang 'wong,
2 'bojung Ba Tari Baahaa Daana 'suuri 'biye paalihi jaa ingang.
U 'su-tuluu 'biye ba 'sojehi jaa ingang.
U saangbang kpeleng kpeleng.
U dibang 'ku ningkuura.
3 Ba na diye ba niba bang ku ming loo 'yengeng.
Ba 'nyuu na 'yiree ba 'kuunhi ingang.
Ba jiing na muliye a tangbera.
4 Sagbani bungnaangjemaa jaa na muuring,
ka sagbama 'piling a'wo gbang'vinuu.
A ngmari'bie jaa na 'leng.
A na 'leng a'wo bila ni 'girep ngmielii vaari ang mang 'suohi.
A na 'leng a'wo bila ni kangkaanhi ang mang 'suohi.

5 'Bojung n ta'kobi 'nyuyeng tigi sagbaning.
Siringminga, u na 'sigi waye 'Iidom ingang.
U na waye niba ingang n saangbu ang 'be ka u 'di ba saree.
6 Ba Tari Baahaa Daana ta'kobi muliye jiing.

U nuoyeng aning nengkpaang,
a lang ning pipola aning buuhi jiing,
aning pidee 'yeringbie kpaang,
'bojung Ba Tari Baahaa Daana tariye sarika 'ihibu Boozira 'puong.
U tariye buunhu jemaa korigibu 'Iidom paaluung.
7 Mo'nii na paahiye a ingang 'sigi wa,
aning a nadapola a lang ning nadajigila.
Jiing na muliye ba 'teng-gbani,
ka nengkpaang muli ba tani,

8 'bojung Ba Tari Baahaa Daana sani naabu 'beu la.
U iye sani yeubu 'yuoni bang na yelidie Zaiyong.
9 'Iidom konbo'bilii na leuye 'sugini, ka u tani leu 'jiribi.
U 'teng-gbani na leuye 'sugini ang 'dire 'buung.
10 Ba kung 'kpiinhaa 'yienguu bii ngminaa.
U nyuohi na 'duorong wagiri jaa.
U na jengye kpali a 'yi jemani a gara u to.
Nie jaa kung la 'tuu a gara wagiri ang ba tari baahaa.
11 Jingyaahaa aning sieniing na dieguu 'so.
'Viu aning galinggaa ming na mang kpieraye 'beng.
Naangmini na diye 'bugingbu 'ngmiihii tie 'gaaluu,
a di 'kubo ang ba tari tona 'giluu.
12 Ba na buongye u ningtiinha ka ba wa kpe a naalung.
Che kanga jaa kung 'bibe.
U ningbera ming jaa na iye kpali.

13 Guohi na 'buliye u 'de-kpongviening.
Va'urung aning jema'kekeri-guohi na 'buliye u 'ji-kpienhing.
U na iye babalihi kpe'jie, a leu 'kolimasogilihi jaga.
14 A 'biihee 'jie mo'duunhi aning 'gbongboe na 'tuohiye taa,
ka mobuuhi 'kong 'ku a taa.
A 'yienguu 'dungnyaasii ming na peenhiye 'beng,
a bo u minga peenhibu 'jie.
15 'Be ka waahuu na maali u oga a nye jela.
U na wegaang a laanhaa ing maahuung.

'Be ka silihi ming na laanhi lang taa,
kanga jaa ning u poga.

16 Ye piehi Ba Tari Baahaa Daana gbangu ning a karing:
Ama kanga jaa kung bori.
Kanga jaa kung kong u to,
'bojung n nuoring 'ku a 'bingbu,
ka u Sie laanhaa lang taa.
17 U pohiye pohaa 'kubo.
U 'nung 'poa 'kubo aning maahibu 'ngmiihii.
Ba na dieguung 'so a gara wagiri jaa.
Ba na kpeye 'beng a 'yi jemani a gara u to.

Zaiyong girima ang waana

35 Mopiri aning 'teng-kpali na tariye 'pu-peli,
ka a 'biihee 'teng-gbani nyengina a ing 'puuri a'wo 'roos.
2 U na 'puye 'puuri yaga jaa.
U na nyengiming yaga jaa aning 'yieme.
Ba na diye Leebanong girima ni 'kuu.
Kaarimel aning Saarung 'chengkeng vielung ni la bila.
Ba na nyiye Ba Tari Baahaa Daana girima,
ti Naangmini 'chengkeng vielung ni.

3 Ing 'nuuhi ang sali kpiengu,
a veng ka 'dungku-baani ahi kpiengaa.
4 Yeli 'ku banani 'sikie ang tari dabieng ni:
Ye ing fanga, a ta jora dabieng.
Nye, ye Naangmini waanang aning sani naabu.
U waanang aning sani yeubu.
U na wang a wa dieye.

5 'Beng la ka joonhi 'ningbie na 'yuohi,
ka 'to-gberihi 'tobo 'yuohi.
6 'Beng la ka gberee na egihi a'wo 'ihee,
ka 'muu jinti 'yieng,

'bojung kuonhi na 'puhiye mopiring,
ka konbo'bilii 'puhi 'biihee 'jieng.
7 'Teng-kpiri na leuye kongngmani,
ka 'tenge ang 'kono kon'nyuuri leu kong'bulihi.
Babalihi kpe'jiihi ning kanga jaa ang da mang jeng ni,
moo na 'biye 'be, a lang ning kuong nuori moo aning kakee.

8 Sokpong na 'biye 'be, aning so'biri.
Ba na buomuung a Pegi'yiibu Sokpong.
Ningdegiri kung 'cheng u ingang.
U na iye ningjaani bung.
Nie jaa ang 'cheng a so'biring,
haali ka unang i joli, che u kung bori.
9 'Gbegini jaa kung 'bibe.
'Dungo jaa ming ang 'dire yaga kung 'do u 'ju.
Ba kung nyiu 'be.
Niba bang yeudie, banang na 'cheng 'be.
10 Banani Ba Tari Baahaa Daana ang yeudie na leu wang.
Ba na waye Zaiyong aning 'yieme,
ka nyengka ang ba tari baahaa 'bi ba 'juring.
Ba na nyiye 'pu-peli aning nyengka.
Nimiha aning pengbu 'kuori na jo boring.

Senaakerib ang jigihi Ba Tari Baahaa Daana ingang

36 Naa Hezekaiya naalung 'yuong 'pie aning anaahi ingang, Asiiriya naa Senaakerib daang wa 'pigiye 'Juuda 'yie jaa bang me daangguonkpienhi 'gili a wa jautuomaa.
2 Ka Asiiriya naa daang tung u 'sojemuni ningkpong aning 'sojehi jemaa. Bang 'yi 'Leekis a gaa Naa Hezekaiya seng Jeruuselem 'puong. Ung ti ahi kongberi ni bang maali ung 'yi saa'ju kongngmani ni sieng. 'Beng 'bi sokpong ni ang gara a Bungpegira 'Teng-gbani ni.
3 Ka Hilikaiya 'bi-dau 'Ilaiyakim ang daang kaara a naa 'deu 'yi wa u seng. U ning Seebina a gbangseura daang la, aning 'Eesaf 'bi-dau 'Joowa ang da mang seura 'yuoni jaa yelitarihi 'binne.
4 'Beng la ka a 'sojehi ningkpong daang yeli 'kubo: Ye ti yeli 'ku

Hezekaiya ka ngaang ka Asiiriya naa, a nakpong ni yeli: 'Bo ing deli a tari nyau nga?

5 N yeliyeng ka i yo yerang ka i segihaye taanhuu segihibu, a tari bila kpiengu ming. Che bara la ing fara. Ning'buo panaa ing deli a che 'ihining taawai 'tuohimo?

6 Nye, i deliye 'Iijipiti, a dangkpali nga ang 'woning kuong nuori 'muo ang kau nga. Una ka nie mang jagiha ung 'chugi u 'nu 'puo ni. Bila ka 'Iijipiti naa Fee'ro 'wo a 'ku banani jaa ang deluu.

7 Che a'mineng ngaang yeng na yeli 'kumo: Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini ting deli. U 'jiduorihi aning u sarika 'ihijiihi naani ka Hezekaiya saang che yeli 'ku 'Juuda aning Jeruuselem ka ye mang 'puoho a sarika 'ihijie nga 'ningbi-tooring?

8 Bila 'jung n suhii, ing nuori 'ku n ningkpong Asiiriya naa. N na 'kuing yohi 'tuhi a'yi, ka inang na tuong nyea jonniba yeng.

9 Haali n ningkpong 'sojehi ningbera jaa 'puo bung'bile gba, ye tuomuung leuhi bahi? Ana ka wala yeng di ye tamaa ing 'Iijipiti ingang a buora cherietihi aning yohijonniba?

10 N muo 'yiye Ba Tari Baahaa Daana 'puoring a wa a paaluu nga ingang ka n saamuu bi? Ba Tari Baahaa Daanang yeli 'kumo: Gaa a paaluu nga ingang a ti saamuu.

11 'Beng la ka 'Ilaiyakim, Seebina aning 'Joowa yeli 'ku a 'sojemuni ningkpong: Jaan'de, yeli yela 'ku i tungtuniba Ara'meeyik kokoring, 'bojung una ting 'wono. Ta yera yela 'kuriti a 'Juuhi kokoring ka a niba ang 'bi a daangguoni 'jung 'wonaa.

12 Che ka a 'sojemuni ningkpong yeli: I ning i ningkpong 'yong seng muo ka n ningkpong tungma ka n wa yeli a yela nga 'ku bi? A daba nga ang 'jing a daangguoni 'jung nga seng naani ung tungma? Ba nii jaa na 'diye ye miihi 'bini a 'nyu ye miihi duurung.

13 'Beng la ka a 'sojemuni ningkpong daang ahi che tahing ning kokokpiengaa a 'Juuhi kokoring a yeli: Ye 'wong Asiiriya naa, a nakpong ni yeli'bie.

14 Ngaang ka a naa yeli: Ye ta veng ka Hezekaiya benniye, 'bojung u kung tuong dieye.

15 Ye ta i ka Hezekaiya veng ka ye deli Ba Tari Baahaa Daana ming. Hezekaiya yeliyeng: Ba Tari Baahaa Daana naang dieting. A 'yi-kpong

nga kung 'le Asiiriya naa 'nuuhing.
16 Ye ta cheliha Hezekaiya yeliyaga, 'bojung ngaang ka Asiiriya naa yeli:
Ye 'yi wa n seng ka n niye maali taa. Ka yenang i bila, ye kanga jaa na
mang 'direye u minga 'girep ngmielii bung, a 'dire u minga kangkanga
dau ngmama. Kanga jaa ming na mang 'nyuye u minga kolung kuong.
17 Ye na iriye bila a waana wagiri mang na wa tariye gaaning paaluu ang
'woning ye paaluu nga. U iye bung'bie aning waingpaalaa paaluu, a i
paaluu ang tari siimaa aning 'girep yori.
18 Ye banna ka Hezekaiya ta wa belingye a yeli: Ba Tari Baahaa Daana
na dieting. A paalihi ngmima kanga muo tuong dieye u paaluu a 'yi
Asiiriya naa 'nuuhing?
19 'Yening ka 'Heemat aning Aaripad ngmima ni 'be? 'Yening ka
Sefari'veeyim ngmima ni 'be? A tuong dieye 'Sameeriya n 'nuuhing?
20 A paalihi ngmima nga jaa 'puong ngming'buong tuong die a paalihi n
'nuuhing a'wo Ba Tari Baahaa Daana yeng na die Jeruuselem n
'nuuhing?
21 Che bang daang tang ba noe. Ba daang ba yeli yeli jaa togumuu,
'bojung a naa daang 'kuye nuori ngaang: Ye ta wa togunuu.
22 'Beng la ka Hilikaiya 'bi-dau 'Ilaiyakim ang daang kaara a naa 'deu, ka
Seebina a gbangseura aning 'Eesaf 'bi-dau 'Joowa ang da mang seura
'yuoni jaa yelitarihi 'binne wa Hezekaiya seng. Ba daang chiehiye ba
bungyerihi che wa toonhi a 'sojemuni ningkpong yeliyaga ni 'kuu.

Ai'zeeya ingye sikpiengaa ba diebu yela

37 Sanga ni Naa Hezekaiya ang wa 'womaa, ung tagihi u bungyerihi
chiehi, a che di buorihi yeri a gaa ti kpe Ba Tari Baahaa Daana
'deu.
2 'Beng la ung daang tung 'Ilaiyakim ang kaara a naa 'deu, Seebina a
gbangseura aning a Ngming'puohi 'yi-dieriba ningbera. U daang
tungbang dangyera Ai'zeeya, 'Eemos 'bi-dau ni 'jie. Ba daang 'piliye
buorihi.
3 Bang ti yeli 'kuu: Ngaang ka Hezekaiya yeli: Wahala, 'miingbu aning
nyaaba 'beu la 'jine, 'bojung a 'biihi dogibu wagiri tayeng, che fanga
'chibe bang na dogiba.
4 A'mineng Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini na 'wongye a 'sojemuni

ningkpong yeliyaga ni. Ana ka u ningkpong Asiiriya naa di tumuu ka
u wa degi a Naangming'vori ni. A'mineng Ba Tari Baahaa Daana i
Naangmini na dogihuung yeli'bie ni ung 'wong ni yela. A 'jung 'puohi
'ku a niba chelii ni ang kpeling ni.
5 'Beng la ka Naa Hezekaiya tungtuniba ni daang wa Ai'zeeya seng.
6 Ka Ai'zeeya yeli 'kubo: Ye gaa ti yeli 'ku ye ningkpong ni ka ngaang ka
Ba Tari Baahaa Daana yeli: Ta jora dabieng a yela ni ing 'wong ni yela.
Ana ka Asiiriya naa tungtuniba di degima ni.
7 Nye, n na diye sie kanga imuu ka u 'wong 'baye kanga a leu gaa u
minga paaluu. N na veming ka ba di ta'kobi kuu u minga paaluung.

Senaakerib 'vugihibu aning Hezekaiya 'puoho

8 'Beng la ka a 'sojemuni ningkpong daang leu gaa a ti pogi Asiiriya naa
ka u jauraning Liibina, 'bojung u daang 'wongyeng ka a naa 'yiye
'Leekis gaa.
9 A naa daang 'wongye ngaang Kuus naa Tiirihaka yela: U 'yi wayeng ka
u jaunii taanhuu. A 'jung ung wa 'womaa ni la ung tung niba Hezekaiya
seng a yeli:
10 Ye yeli ngaang 'ku 'Juuda naa Hezekaiya: Ta veng ka i Naangmini ni
ing deli ni bennii a yeli ka Jeruuselem kung kpe Asiiriya naa 'nuuhi.
11 Nye, i 'wongye bila ni Asiiriya na'mine ang i paalihi jaa a saamaa
kpeleng kpeleng. Ina muo yeng na iye 'chihi bi?
12 A paalihi ni n ba'mine ang daang saang bahi ni ngmima tuong diebang?
'Goozang, 'Heerang, 'Rii-zef aning 'Iiding niba ang daang 'bi 'Ti-laaser
'puong, ba ngmima tuong diebang?
13 'Yening ka 'Heemat naa 'be? 'Yening ka Aaripad naa 'be? 'Yening ka
'yi-kpong ni bang buona Sefari'veeyim naa 'be? 'Yening ka 'Hiina naa
aning Aiva na'mine 'be?
14 Ka Hezekaiya daang die a gbangu a tungtuniba 'nuuhing a karimuu. Ka
Hezekaiya daang 'do gaa Ba Tari Baahaa Daana 'deu, a ti yeri a gbangu
Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.
15 'Beng la ka Hezekaiya 'puohi Ba Tari Baahaa Daana a yeli:
16 'Oo bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini, ina
nga ang 'bi a cheribihi kpachagang. Ina 'yong la Naangmini a dunee
naalihi jaa 'puong. Inang maali sagbani aning 'teng-gbani.

17 'Oo Ba Tari Baahaa Daana nang begi i 'toorii a 'wong. 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, nang 'yuohi i 'ningbie a nye. 'Wong Senaakerib yeli'bie ni jaa, unang tung ka ba wa degi ina, a Naangming'vori ni.
18 Yeliminga la, Ba Tari Baahaa Daana, Asiiriya na'mine iyeng ka a paalihi jaa aning a 'teng-gbama jeng kpali.
19 Ba 'ohiye ba ngmima loo ing 'buuming, 'bojung a daang ba i ngmima. Ninsaaliba 'nuuhi tuma la, daari aning 'kubo. Bila 'jung bang daang saamaa bahi.
20 Bila 'jung pampana, 'oo Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini, dieti 'yi u 'nuuhing. Dieti, ka dunee paalihi jaa nye bang ka ina la Ba Tari Baahaa Daana. Ina 'yong la.

Ba Tari Baahaa Daana yelihung a'wo Senaakerib yela

21 'Beng la ka 'Eemos 'bi-dau Ai'zeeya daang tung ka ba yeli 'ku Hezekaiya: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini ni yeli: I 'puohi 'kumong Asiiriya naa Senaakerib yela.
22 Yeli Ba Tari Baahaa Daana ang yeli a'wo Senaakerib yela la nga:
A pogisaraa ni ang ba bang dau, Jeekob ni ba kahinii.
U iing sie la. Jeruuselem 'bi-poga ni 'pingye u 'ju i 'puoring.

23 Ning'buo ing di fiengye a degi?
Ning'buo ingang ing 'duohi i kokori,
a 'gbeli kaa aning tangkama?
Unani Ang Pegi'yi Iisirieling ni ingang la.
24 A 'tuuro i tungtunibang i diye Daana fiengye.
I yeliyeng: N cherietihi jemaang tarima 'doning a tangbera 'juri,
a 'do ta Leebanong baahaa 'jiihi.
N na ngmaahiye u 'siid-er dayogiri aning u saipires davieni.
N na taye u baahaa baahaa toribogiri,
a ta u kongkoe ang tari davieni 'puo.
25 N 'tugiye kolinhi a 'nyu kuong,
a di n gbe'puuhi i ka 'Iijipiti konbo'bilii jaa nyuuhi.

26 I ba 'wong bila ni mang 'bimaa sanga jaa bi?
I ba 'wong ka maang tumaa sang'kongkoruu jaa bi?

Ai'zeeya Gbangu 37

Pampana n iyeng ka bila tung,
ka i tuong i ka 'yi-kpongkpienhi leu tandaga ang 'duo 'duo.
27 Bila 'jung a kpieriba kpiengu daang iye fiing.
Ba daang iye chinchang a 'buging.
Ba daang 'woniye 'teng-gbani moo aning vamaaha.
Ba daang 'woniye pie 'ju moo,
a 'woning bungburihi ang ba dogi che haari.

28 Che n bangye i kpe'jie.
N bangye i 'yiibu aning i kpiebu wagiri ming,
a bang i 'su-tuluu ing di n ingang.
29 I 'su-tuluu ni ing di n ingang aning i
tangkama ni 'do wa kpeye n 'tobo.
Bila 'jung n na diye n fintiri tung i nyieng,
a di n daama ing i nuoring.
N na leuhiing ka i 'tu sori ni ing 'tu wa ni.

30 Yeli ang na i 'sieree 'kui la nga.
'Yuoni nga ye na 'diye buunhu ang 'buli a miihing.
'Yuong 'jieng ming ye na 'diye buunhu ang 'yi a ingang.
Che a 'yuong-taalung ingang ye buri, a che.
Ye ko 'girep yori a 'di a ngmama.
31 Banani ang chehi a faa jo 'yi 'Juuda 'deung ni
na la teuye nyaga 'sigi 'tenge, a ngmang ngmama ming saa'jung.
32 'Bojung niba 'mine na 'yiye Jeruuselem a chehi,
ka banani ang faa jo ni 'yi Zaiyong Tangkpong ning.
Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana ingjaging na tung bila.

33 Bila 'jung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli Asiiriya naa yela:
U kung kpe a 'yi-kpong nga.
U kung teu 'piing ming 'beng.
U kung wa 'tuohuu ning 'kuri-bunglegiraa,
bii a 'tugi tani 'duo u daangguong sieng ka u 'piguu.
34 Sori ni ung 'tu wa ni, u ning u 'ju ung na 'tu leu gaa.
U kung kpe a 'yi-kpong nga.

Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
35 N na 'guye a 'yi-kpong nga a iu 'chihi,
N minga aning n tungtuna 'Deevid 'jung
mang na i bila.

Senaakerib 'lee aning u 'kuung

36 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana malika ni daang 'yi, a ti ku niba 'tuhi koo aning 'tuhi lijaanaahi aning a'nu (185,000) Asiiriya niba kampu ning. A niba ang daang 'ihe 'beeguu 'pipi ka 'kuunhi la. Bang jaa daang 'kpi.
37 A 'jung ka Asiiriya naa Senaakerib daang 'yi 'be a gaa. U daang leu 'kuliyeng, a ti kpeling Niineve 'puong.
38 Ung daang ti 'puoho u ngmini Niisirok bagi'de-kpong ni 'puong. Ka u 'bi-daba Adiraamelek aning Sariizer daang di ta'kobi kuu, che jo gaa Aararat paaluu. 'Beng la ka u 'bi-dau 'Iisar Haadong daang die u 'jie a 'di a naalung.

Hezekaiya la nyiye 'nyivo-yogu

38 Ana 'beri ning Hezekaiya daang wa bierang a tohi 'kuung. Ka dangyera Ai'zeeya, 'Eemos 'bi-dau ni daang gaa u seng a ti yeli 'kuu: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Segihi i 'deu yela ka a ahi, 'bojung i na 'kping. I kung 'ihi.
2 'Beng la ka Hezekaiya daang leuhi u 'ningbisogo 'tori daangguoni a 'puohi Ba Tari Baahaa Daana.
3 Ngaang ung daang 'puohi: 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, n suhii, leu tiehi bila ni mang 'cheng i 'ningbi-tooring yeliminga 'puong aning n 'sikiri jaa. Leu tiehi bila ni mang i yela ang 'tu sori i 'ningbiring. Ka Hezekaiya daang 'kong sung.
4 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang ta Ai'zeeya.
5 U daang yeliyeng: Gaa ti yeli 'ku Hezekaiya ka ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana i nabaali 'Deevid Naangmini ni yeli: N 'wongye i 'puoho ni. N nyiye i ningtong ni ming. N na diye 'yuomo 'pie aning a'nu paahi i 'bering.
6 N na diegiing, a die a 'yi-kpong nga ming Asiiriya naa 'nuuhing. N na 'guye a 'yi-kpong nga.

Ai'zeeya Gbangu 38

7 'Sieree ang 'yi Ba Tari Baahaa Daana seng a na 'wuli ka Ba Tari Baahaa
Daana na iye yeli ni ung yeli ka u na ing la nga.
8 Nye, n na leuhiye ngminaa 'kalinchiu ang 'bi wagiri bungmaahuu
ingang gaaning 'puori. A ngminaa ang 'sigi 'Eehaz wagiri bungmaahuu
ingang ni, n na leuhuung maahibu nuori 'pie. A 'jung ngminaa daang
leuye 'puori maahibu nuori 'pie ni ung daang 'sigi ni.
9 Seuri nga ka Hezekaiya, 'Juuda naa seu sanga ni ung daang biera a nyaa
a baalung ingang:
10 N yeliyeng: N 'nyivori tarang 'puong
mang na gaa 'Siol 'di-nobera.
Ba faaye n 'yuomo ang chehi.
11 N yeliyeng: N kung nye Je'hoova,
a nye Ba Tari Baahaa Daana 'nyivori 'deme paaluung.
N kung la kaa ninsaalaa dunee kpieriba 'puong.
12 Ba tagiye n 'deu loo, a diu 'yi n seng a'wo pichiina tent.
N ngmaaye n 'nyivori a'wo 'woowoore.
U ngmaamang 'yi kpadaaring.
A 'yi ngminaa a gara 'yienguu i baahiye n yela.
13 N jeriye a yela a gara 'beeguu.
U ngmahiye n kaba jaa a'wo 'gbegini.
A 'yi ngminaa a gara 'yienguu i baahiye n yela.
14 N da 'kongyeng a'wo tiitii bii bambalaalaa.
N da 'kongye nimiha 'kuori a'wo ngmanii.
N 'ningbie baliyeng saa'ju kaabung.
'Oo Ba Tari Baahaa Daana, n 'biye wahala 'puong. Sungma.

15 Wala mang na yeli?
Unang yeli yela 'kumo.
Una mingang ming tumaa.
N na 'cheneng che banna n 'yuomo jaa 'puong,
n 'suhu ngmiehibu nga 'jung.
16 'Oo Daana, a 'tuuro ama ngang ka ninsaaliba mang tari 'nyivori.
Ama nga jaa 'puong ming ka n sie 'nyivori 'be.
Bila ing na leuhi laangfiilung 'kumo, a veng ka n tari 'nyivori.
17 Siringminga, n minga laangfiilung 'jung mang 'di a tuorikpong nga.

Che ing di nungbu a die n 'vorihung a 'yi puongbu bogung,
'bojung i diye n yelibee jaa loo i 'puoring.
18 'Bojung kau'biri kung tuong 'puohii barika.
'Kuung kung tuong 'pugii.
Banani ang 'sigire bogu kung tuong tari tamaa
i yeliminga ingang.
19 Nie ang i 'vori, ninsaalaa ang i 'vori,
unang na 'pugii a'wo mang ira bila 'jine nga.
A ba'mine na 'wuliye i yeliminga 'ku a 'biihi.
20 Ba Tari Baahaa Daana da iye 'siri ka u diema.
Bila 'jung ti na diye 'ngmie bungngmirihi a 'yieng n 'yieme.
Ti na iye bila ti 'nyivori 'beri jaa 'puong
Ba Tari Baahaa Daana 'deung.

21 Ka Ai'zeeya daang yeli: Veng ka ba di kangkanga to muha a di pogi a natisagilaa. U na nyaang.
22 Hezekaiya daang jugihiyeng: 'Bo la 'sieree ka n na 'do gaaye Ba Tari Baahaa Daana 'deu?

Baabilong tungtuniba

39 A sanga ka Baaladang 'bi-dau 'Miroodak Baaladang, Baabilong naa daang tung niba bang di gbama aning 'kuubu ti 'ku Hezekaiya, 'bojung u daang 'wongye bila ni ung be che nyaa.
2 Ka Hezekaiya 'puo daang peli ba yela, ung 'wulibo 'deu ung 'binne u bundaambuunhu. A wari, salima, bung'nyuu-noohi, kpaanhi daa ang i too aning u taanhuu jaujaubuunhu 'bingjie jaa ung daang 'wulibo. Bung jaa ang 'bi u bungnanee 'bingjieng ung daang 'wulibo. Bung jaa daang 'chi Hezekaiya 'deung bii u 'suobu kpiengu 'puong ung ba 'wulibo.
3 'Beng la ka dangyera Ai'zeeya daang gaa Naa Hezekaiya seng a ti jugihuu: Wala ka a daba nga yeli? 'Yening bang 'yi wa i seng? Ka Hezekaiya yeli: Ba 'yiye paalitoori wa n seng. Baabilong bang 'yi.
4 Ka Ai'zeeya jugihi: 'Bo bang nye i 'deung? Ka Hezekaiya dieyeli: Ba nyiye bung jaa ang 'bi n 'deung. Bung 'chi n bungnanee 'puong mang ba 'wulibo.

5 'Beng la ka Ai'zeeya yeli 'ku Hezekaiya: 'Wong bungnaangjemaa Ba
Tari Baahaa Daana yelihung.
6 Nye, a 'beri waanang. Ba daang na 'tuoye bung jaa ang 'bi i 'deung
aning buunhu i ba'mine ang bo 'bing waana 'jine gaaning Baabilong.
Bung jaa kung kpeling. Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
7 Ba na nyogihiye i minga 'bi-daba 'mine, i 'bi-dogirihi ni 'mine a
gaaning. Ba na ti leuye dauvarihi Baabilong naa 'deung.
8 'Beng la ka Hezekaiya daang yeli 'ku Ai'zeeya: Ba Tari Baahaa Daana
yelihung ni ing yeli ni sumang, 'bojung u daang yeliye u 'puong:
'Suhu-maahuu aning yeliminga na 'biye maang 'bering.

Naangmini niba nyiye 'suhu-maari

40 Ye maa n niba 'suhu, ye maa n niba 'suhu,
ye Naangmining yera bila.
2 Ye yeli yela boin 'ku Jeruuselem.
Ye 'kong 'kuu, ka u taanhuu ni baahiyeng.
Ye 'kong 'kuu ka u yelibee veng'kuung,
'bojung u nyiye dogihibu gberi 'buyi u yelibee ni yela
a 'yi Ba Tari Baahaa Daana 'nung.

3 Nie kanga kokoring tahina mo'sogo 'puong a yera:
Ye maali Ba Tari Baahaa Daana sori ni a iu 'siri.
Ye maali sokpong ang 'tori a 'biihee 'tengeng a 'ku ti Naangmini.
4 Ba na paaliye lohimbo jaa,
a wiri tangkpong aning tang'bile jaa.
Ba na ing ka 'ji-goonhi 'tori,
a i ka 'ji-nyigila leu i salangsalang.
5 Ba Tari Baahaa Daana girima na 'yuo 'yiye gbanggbali,
ka inggbani jaa lang nyiu,
'bojung Ba Tari Baahaa Daana nuoring yeli.

6 A kokori yeliyeng: Tahing.
Ung yeli: N tahing ka wala?
Inggbani jaa iye moo,
ka a vielung 'woning yoo da'puuri.

7 A moo juoliyeng, ka a da'puuri saang,
'bojung Ba Tari Baahaa Daana vuuhung daa imaang.
Siringminga, a niba iye moo.
8 A moo juoliyeng, ka a da'puuri saang.
Che ti Naangmini yelihung mang ahing a gara wagiri jaa.

9 'Oo Zaiyong, ina nga ang waananing 'duohi-noohi,
'ihi 'do a tangkpong'duoruu.
'Oo Jeruuselem, ina nga ang waananing 'duohi-noohi,
lagi i nuori aning kpiengu.
Laguu, ta jora dabieng.
Yeli 'ku 'Juuda 'yi-bera: Nye ye Naangmini.

10 Nye, 'Suobu Kpiengu Jaa Daana na wang aning fanga,
ka u kpangkpani 'di naalung 'kuu.
Nye, u tariye sanyeu u seng,
ka u cheutaa 'bi u 'ningbi-tooring.
11 U na 'guoliye u piihi a'wo pichiina.
U na laanhiye a pi'bilii ning u kpangkpani,
a dia 'uli u nyaung.
U na dieye anani ang tari bung'bilii ni 'yie boin.

12 Ning'buong maahi a kuonhi u 'nupugung?
Ning'buong di u 'nu vanda maahi sagbama?
Ning'buong 'jieli 'teng-gbani tani bungmaahuu 'puong?
Ning'buong maahi a tangbera sanee ingang?
Ning'buong maahi a tang'bilii sanee ang 'jaali ingang?
13 Ning'buong diening Ba Tari Baahaa Daana Sie 'yie,
bii a i u kawan-ira a 'wuluu?
14 U ning ning'buong i saawari ka a daana 'wuluu?
Ning'buong 'wuluu saree ang 'tori so'biri?
Ning'buong 'wuluu bangbu, a 'wuluu 'ningbiyuo sori?

15 Nye, a paalihi 'woniye kuong ang 'togi 'bokiti 'puong.
A 'woniye 'uunhuu 'biri ang 'bi sanee ingang.

Nye, u maahiye paalihi kuong ang ngmaa 'gili
ang 'woning 'uunhuu ang bogi.
16 Leebanong ba ta nyugibu.
U 'duunhi ming ba ta sarika nyugiruu.
17 A paalihi jaa ba i bung jaa u 'ningbi-tooring.
U jeraang ang i kpali kpali a ba tari tona.
18 Ning'buo panaa yeng na di Naangmini maahi?
Chebii 'bo 'worihung yeng na diu maahi?
19 Bagiri yeng, tungtuna mang nyeliye buunhu maaluu.
Ka sannii saaba maali sannii paguu.
Ka wari saaba maali jorihi imuu.
20 Nie ang i nangdaana 'gaali ka u 'ihi a sarika nga to,
u mang 'lugiye dau ang kung puong.
U mang boye nie ang bang pehibu,
ung maali bagipehinuu ang kung 'wulihi 'le.

21 Ye ba bang? Ye ba 'wong?
Ba ba yeli 'kuye a 'yi a 'munpiileeng bi?
Ye ba 'wong a 'muni a 'yi 'teng-gbani 'muni 'bingbung?
22 Unang mang 'jing 'teng-gbani 'vilingu saa'jung,
ka u kpieriba 'woning 'sobo.
Unang yeri sagbama a'wo patiisa,
a yeraa a'wo tent bang na kpe.
23 Unang mang i ka ningnanee leu i kpali.
U mang ing ka dunee saringmaariba ba tari tona.

24 Ba nang ba mang seliba baahi.
Ba nang ba mang buriba baahi.
Ba dau nyaga nang ba mang kpe 'tenge
che ung 'fuuli ingba bang juoli.
Sa'kulingkuulee na dibang gaa a'wo bungpegiri.

25 Ning'buo panaa yeng na dima maahi?
Chebii ning'buo ka n niu sing taa?
Unani Ang Pegi'yi ning yera bila.

26 Ye lagi ye 'ningbie saa'jung
a nye unani ang naang a buunhu nga.
Unang mang tari ngmari'bie 'yining
a 'tuuro a singbu.
U mang buongye a jaa ning a 'yoe
a 'tuuro u kpiengu ang i kpong aning u fanga ang 'gaali.
Bung'yeni jaa ba bora.

27 'Oo Jeekob, wala la ing yeli,
'Oo Iisiriel, wala la ing yera:
N yelitarihi sogiliye Ba Tari Baahaa Daana,
ka n Naangmini ngmaa n tonoo yela bahi.
28 Ye ba bang bi? Ye ba 'wong bi?
Naangmini ang ba tari 'piilee bii baahaa, Ba Tari Baahaa Daana,
'teng-gbani baahaa 'jiihi Naana ni ba 'yiere bii a bana.
U 'ningbiyuo kung tuong piehi.
29 U mang 'kuye nie ang bali kpiengu.
U mang ing ka kpiengu 'ugi a 'ku nie ang kong fanga.
30 Haali 'bi-daba ning 'bi-pogiba na baling a 'yie,
ka 'bi-pola 'le kpeleng kpeleng.
31 Che banani ang cheliha Ba Tari Baahaa Daana sungbu,
ba na nyiye kpiengu ang i paalaa.
Ba na diye kpangkpama 'do saa'ju a'wo ka'chigiri.
Ba na jong, che ba kung bali.
Ba na 'cheming, che ba kung 'yie.

Ba ingye Iisiriel sikpiengaa Naangmini sungbu yela

41 'Oo mannoe, ye i siriti n 'ningbi-tooring.
Veng ka a paalihi leu ing fangpaalaa.
Veng ka ba tagi ta, a veng ka ba yeli yela.
Veng ka ti tagi pieli taa a ngmaa saree.

2 Ning'buong i ka nie 'ihi a 'yi sa'muni?
Ning'buong buomuu sun'tuubu 'puong ka u tung tuma?
Ning'buong di a paalihi 'bing u 'ningbi-tooring?

Ai'zeeya Gbangu 41

Ning'buong 'sigihi na'mine 'kuu?
Ning'buong diba bang i 'wo tani 'ku u ta'kobi,
a 'woning seseu ang daara bungpegiri garaning
u taanhuu ingang?
3 U karibang a para ning laangfie,
a 'tu sori nga u gbee ang nang ba 'tu jaa.
4 Ning'buong tumaa a paalaa,
a buona a jemanihi a 'yi a 'munpiileeng?
Maang Ba Tari Baahaa Daana la a fora,
a 'bi a baahaang ming. Maang la bila.

5 'Teenhi kuong ang ngmaa 'gili nyiung a jo dabieng.
Dabieng kpeye a 'teng-gbani baahaa 'jiihi.
Ba tagi pieliyeng a wa.
6 Kanga jaa sunnaye u to,
ka kanga mang yeli 'ku u ba'bie: Tari nyau.
7 A 'jung nie 'nu ang bang tuma mang ingye sannii saaba sikpiengaa.
Ka nie ang saaha ning hama
mang ing nie ang 'kuro saaba 'kurihuu sikpiengaa
a yeli a kpana maribu yela: U iye sung.
'Beng la ung mang di 'piingbie kpaahuu,
ka u ta wa 'wulihi 'le.

8 Che ina Iisiriel iye n tungtuna.
Jeekob iye nie mang 'lugi,
n jominga Aaburaham buurii.
9 Ina la nie mang di a 'yi 'teng-gbani baahaa 'jiihing,
a buomii 'yi 'gbendigihi jaa 'ji-tobang.
Mang yeli 'kui: Ina la n tungtuna. N ba dii loo bahi.
Maang 'lugii.
10 Ta jora dabieng, 'bojung n 'biye i seng.
Ta veng ka i inga chuori, 'bojung maang la i Naangmini.
N na imiing kpiengu. Mm, n na sumiing.
N na nyogiing tari aning n sun'tuubu 'nuduri.

11 Nye, banani jaa ang daang 'ihi 'suuri i ingang
na 'diye 'vii a i chinchang.
Ba na 'woniye 'ji-kpali.
Banani ang jauranii na nyuoming.
12 I na bobang, che i kung nyiba,
banani ang jaura nii la bila.
Banani ang jaura nii taanhuu
na 'woniye bung ang ba dogili yeli jaang,
a 'woning bung ang daang ba 'bibe jaa.
13 'Bojung maang Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini
na nyogiye i 'nuduri, a che yera 'kurii:
Ta jora dabieng. N na sumiing.

14 Ta jora dabieng, ina sabennii Jeekob,
yena Isi'reeli daba. N na sumiing.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli,
i Yeudiera ni, Unani Ang Pegi'yi Iisirieling ni.
15 Nye, n na maaliing ka i leu kangmibungpaalaa
ang tari nyinpulihi.
I na ngmiye a tangbera a ngmurihaa,
a veng ka a tang'bilii 'woning bungpegiri.
16 I na yielaang, ka seseu daagaa gaaning,
ka sa'kulingkuulee yaaraa.
I na nyengingye Ba Tari Baahaa Daana ingang,
a ira tangkama Unani Ang Pegi'yi Iisirieling ni ingang.

17 Ningbaala aning nie ang 'bi hiengbung buoraye kuong,
che a 'chibe.
Ba jintihi 'koyeng aning kong'nyuuri.
Maang Ba Tari Baahaa Daana na 'wongye ba 'kuori.
Maang Iisiriel Naangmini kung jaanhiba bahi.
18 N na 'yuoye konboori 'jiduorihi ang i kpala 'puong,
a 'yuohi 'bulihi lohimbohi gaalinggahing.
N na ing ka mopiri leu kongngmani,
a i ka 'teng-gbang'kuongee leu kong'bulihi.

19 A mopiri 'puong n na seliye 'siid-er aning a'keesia dau,
a seli muritil dau aning ooliv dau.
'Biihee 'tengeng n na baye paing dau,
fuur dau aning saipires dau lang taa.
20 N na iye bila ka ba nye a bang,
a jeri a bang a 'muni kpeleng
ka Ba Tari Baahaa Daana 'nung i a yeli nga.
Ba na baming ka Unani Ang Pegi'yi Iisirieling ning naamuu.

Bagiri kpalihung

21 Ye toonhi ye tuori, Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
Ye waaning ye anan'sohi, Jeekob Naa ning yeli.
22 Veng ka a ngmima wa 'yi a 'wuliti yeli ang na wa i.
Veng ka a 'wuliti fora buunhu ang daang 'bibe.
Bila ting na jeraa a bang a baahaa.
Chebii veng ka a 'wuliti yela ang waana na i.
23 'Wuliti yela ang na wa 'puoring,
ka ti nye bang ka ye iye ngmima.
Mm, ye tung sung bii beu,
ka ti noe maa ka ti lang taa nye bila.
24 Siringminga, ye ba dogili yeli jaang.
Ye tuma iye kpali.
Nie ni ang 'lugiye iye bungnyohuu.

25 N 'guoliye nie kanga a 'yi sa'mung-goo seng. U na wang.
A 'yi ngmintong'puhiniing u na buongye n 'yuori.
U na waye paalikaariba ingang a'wo bang wa tan'buurihi ingang.
U na wang a'wo memiera ang tuora yagu.
26 Ning'buong yelaa a 'yi a 'munpiileeng ting na tuong bang?
Ning'buong yelaa sang'kongkoruu jaa ting na yeli:
U yeliye yeliminga?
Pielaang, nie 'chibe a yelaa.
Pielaang, nie 'chibe a 'wulaa.
Pielaang, nie 'chibe a 'wono i yeliyaga.
27 A fora wagiri ning n yeli 'kuye Zaiyong: Nye, bana la ni.

N na 'kuye Jeruuselem ming nie ang waananing 'duohi-noohi.
28 N 'liinhiyeng, nie jaa 'chibe.
N 'liinhiye ba 'puong, che n ba nye kawan-ira,
nie mang na jugihiba ka u dieyeli 'kumo.
29 Siringminga, ba jaa iye kpali. Ba tuma iye kpali.
Ba bagiri bang nyeli buunhu maali iye seseu a i chinchang.

Ba Tari Baahaa Daana tungtuna

42 Nye, n tungtuna mang nyogi tari,
n ning'lugiruu ingang n 'suhu ang 'be.
N diye n Sie dogili u ingang.
U na ing ka saree ang 'tori 'yi chaanii 'ku a paalihi.
2 U kung tahing bii a gong,
bii a veng ka ba 'wono u kokori sokpoming.
3 U kung baahi kau kuong nuori moohuu ang kau biela.
U kung 'kpiinhi finting'ngmiihii ming ang 'dire nyululu.
Limaniye 'puong ung na i ka saree ang 'tori 'yi chaanii.
4 U kung i 'guo bii a tari ingchuori,
a waana wagiri ung na 'bing saree ang 'tori duneeng.
'Teenhi kuong ang ngmaa 'gili ming na chelihiye u 'begu.

5 Ngaang ka Naangmini ang i Ba Tari Baahaa Daana yeli.
Unang naang sagbama a yeraa ni.
Unang yeri 'teng-gbani aning bung jaa ang 'yire u ingang.
Unang 'kuro niba ang 'bi u ingang vuunhung,
a 'kuro banani ang 'chene u ingang 'nyivori sie.
6 U yeliyeng: Maang Ba Tari Baahaa Daanang buomii sun'tuubu 'puong.
N na nyogiye i 'nung.
N na tariing, a dii tihi ka i leu 'layiri 'ku a niba,
a leu chaanii 'ku a paalihi.
7 N na iye bila ka i 'yuohi joonhi 'ningbie,
a 'ihi pagiriba 'yining pagibu 'deung,
a 'ihi banani ang 'jing sagiluu 'puong a 'yi pagibu 'deung.
8 Maang la Ba Tari Baahaa Daana. N 'yuori la bila.
N kung di n girima 'ku bung jaa.

N kung di n 'pugibu ming 'ku bagipehinihi.
9 Nye, a fora yela ni wa paring.
Yelipaani yela mang yeng yeli.
Seni che ka a teu wa 'yi, n na yeliyeng a yela.

Ba Tari Baahaa Daana 'pugibu

10 Ye 'yieng 'yieng-paalaa 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
Ye 'puguu 'teng-gbani baahaa 'jiihing.
Ye i bila, ye banani ang 'sigire gara mangkpong,
aning bung jaa ang 'bi u 'puong.
Ye i bila, yena 'teenhi kuong ang ngmaa 'gili,
aning yena niba ang kpiera a 'puong.
11 Veng ka mopiri aning u 'yi-bera lagi a noe,
kurihi ni 'Kii-der ang kpiera ni la bila.
Veng ka 'Siila kpieriba 'yiene.
Veng ka ba tahina a tangbera 'juring.
12 Veng ka ba di girima 'ku Ba Tari Baahaa Daana,
a 'puguu 'teenhing kuong ang ngmaa 'gili.
13 Ba Tari Baahaa Daana na 'yi gaang a'wo gandau.
U na ing ka u inga jagira a'wo taanhuu jaujaura.
U na 'cheehing, mm, u na tahingye yaga jaa.
U na tuongye u domihi.

14 N iye siriti a kauhi.
N iye boin a nyogi n minga.
Pampana n na 'koming a'wo poga dogiri'puo ang biera.
N na hegirang a 'sigihi da'yeni.
15 N na ing ka tangbera aning tang'bilii jeng kpali,
a i ka a vamaaha jaa 'ko.
N na ing ka konboori leu 'teenhi kuong ang ngmaa 'gili,
a nyuuhi kongngmama.
16 N na tariye joonhi 'tuning sori bang ba bang.
N na dienibang 'yie 'tuning so'bie bang ba bang.
N na ing ka sagiluu leu chaanii ba 'ningbi-tooring,
a i ka 'ji-goonhi leu 'tori.

Ama mang na i 'kubo, a kung jaanhiba bahi.
17 Banani ang deli bagipehinihi,
a mang yeli 'ku bagiri bang nyeli buunhu maali
ka yena la ti ngmima ni,
ba na leuye 'puori a 'di 'vii ang i kpong.

18 Yena 'to-gberihi, ye 'wong.
Yena joonhi, ye 'liinhi a nye.
19 Ning'buong i jonga ka n tungtuna naani?
Chebii ning'buong i 'to-gbera a'wo n tungtuna mang tung?
Ning'buong i jonga a'wo nie nga ang paali,
a i jonga a'wo Ba Tari Baahaa Daana tungtuna?
20 I nyiye yela jemaa, che i ba cheliha.
I 'tobo 'yuohiyeng, che i ba 'wono.

Iisiriel ang jaanhi nuori

21 Ba Tari Baahaa Daana 'puo peliye yaga u sun'tuubu 'jung.
U na 'duohiye a 'begu ka u tari girima.
22 Che niba nga iye niba bang faa a 'ohi ba buunhu.
Ba jaa bang beri bogiring.
Ba sogilibang pagiriba 'dering.
Ba iye buunhu bang na nyogihi,
che nie jaa ba dieriba.
Ba iye buunhu bang na jau nyogihi.
Nie jaa 'chibe a yera ka ba leuhiba gaaning.

23 Ning'buong 'bi ye 'puong a na begi 'tuorii 'ku a yeli nga?
Ning'buong na chelihi a 'wong wagiri ang waana 'puong?
24 Ning'buong di Jeekob tihi ung leu bung bang na ngmi 'ohi u buunhu,
a di Iisiriel 'ku faariba?
Ba Tari Baahaa Daana naani bi?
U ingang naani ting tung beu ni?
'Bojung ba ba i 'siri ka ba 'chene u soeng.
Ba ba 'tu u 'begu ming.
25 Bila 'jung ung 'kiri u 'suuri ang 'dire waahuu,

taanhuu jauri tuluu ni.
U tongye 'buung imuu wa 'gili, che u ba bang.
Ang 'diu, che u ba dia ing u 'sikiring.

Iisiriel yeudiera

43 Che pampana, 'oo Jeekob,
Ba Tari Baahaa Daana ang naamii,
'Oo Iisiriel, unani ang maalii ni, ngaang ung yeli:
Ta jora dabieng, 'bojung n yeudiegiing.
I 'yuori mang di buomii. I iye n 'suobu.
2 Ka inang wa 'tuuro kuonhi 'puo, n na 'biye i seng.
Ka inang wa 'tuuro konboori, a kung 'dii.
Ka inang wa 'chene 'tuuro 'buung 'puo, a kung 'dii.
'Buung-jinti ming kung nyugii.
3 'Bojung maang la Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini.
Maang la Unani Ang Pegi'yi Iisirieling ni, i Diera.
N diye 'Iijipiti tihi ka u i i sani yeubu,
a di Kuus aning Seeba tihi i gbebogiring.
4 Ing daang i nanii n 'ningbiring 'jung ba diing tiinhuu.
N numiing ming.
Bila 'jung n na diye ninsaaliba tegii, a di niba tegi i 'nyivori.
5 Ta jora dabieng, 'bojung n 'biye i seng.
N na diye i buurii 'yi sa'muni waaning,
a laanhii 'yining ngmintongkpieri seng waaning.
6 N na yeli 'kuye sa'mung-goo: Diba tihi.
N na yeli 'kuye sa'mungduri: Ta nyogiba tari.
Tari n 'bi-daba 'yining toori waaning,
a tari n 'bi-pogiba 'yining dunee baahaa 'jiihi waaning.
7 Waaning nie jaa n 'yuori ang buona u ingang,
una mang naang n girima 'jung ni.
Maang meu, mm, maang maaluu.

8 Tari niba ni ang tari 'ningbie che i joonhi 'yi waaning,
aning niba ni ang tari 'tobo che i 'to-gberihi.
9 Veng ka a paalihi jaa laanhi lang taa, a veng ka a niba lang.

Ning'buong 'bi ba 'puong a na tuong yeli a yeli nga,
a 'wuliti yela ang daang 'bibe?
Veng ka ba tari ba 'sieridiribe 'yi waaning,
a 'wuli ka yeliminga bang yeli.
Veng ka ningjaani 'wong a yeli ka yeliminga la.
10 Yena la n 'sieree 'deme, Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
Yena la n tungtuna mang 'lugi,
ka ye nye bang a sagima 'di,
a bang a 'muni ka maang la.
Naangmini jaa daang 'chibe che 'kumo.
Kanga ming jaa kung la 'bibe n 'puoring.
11 Maang, haali maang la Ba Tari Baahaa Daana.
Diera 'chibe n 'puoring.
12 N yeliyeng ang peli. N dieyeng bahi.
N yeliyeng ang 'yi gbanggbali.
Ngminsaana jaa daang 'chi ye 'puong.
Bila 'jung yena la n 'sieree 'deme ka maang la Naangmini.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
13 Yeliminga la, seni che ka 'be-kaari wa 'bibe,
maang la Naangmini.
Nie jaa 'chibe a na tuong faa bung n 'nung.
Ka maang tung tuma, ning'buong na tuong leuhaa?

14 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana, ye yeudiera ni,
Unani Ang Pegi'yi Iisirieling ni yeli:
Ye 'jung mang na tung doma Baabilong ingang,
a tari a Kali'diiya niba jaa 'sigi waaning ka ba 'woning niba
ang faa jora, ba mani'gbori-bera ni yela bang jigiha ni 'puuhing.
15 Maang la Ba Tari Baahaa Daana,
ye Ningpegi'yiruu, Iisiriel Naana, ye Naa ni.

16 Ba Tari Baahaa Daana, unang mang maali sori mangkpong 'puong,
a maali so'biri 'tu konbobera 'puuhi.
17 Unang mang tari cheeriet aning yohu 'yining,
a lang ning a 'sojehi aning a kpiengu.

Ba na langye taa jeng. Ba kung la 'ihi.
Ba na 'kping. Ba na 'kpiinhibang a'wo finting'ngmiihii.
18 Ngaang ung yeli: Ye ta tieha yela ni ang dang 'bibe yela,
bii a jera yeli'kori.
19 Nye, n na iye yelipaalaa.
U na teu'yiye chaanii pampana. Ye muo kung bamaa?
N na maaliye sori mopiri 'puong,
a maali konboori 'biihee 'tengeng.
20 'Duunhi ang 'bi moong na 'kumong nanihung.
Babalihi aning 'kolimasogilihi la bila,
'bojung n 'kuriye kuonhi a mopiring,
aning konboori 'biihee 'tengeng.
N iye bila ka n 'ku n niba kon'nyuurihi,
n ning'lugirihi ni la bila.
21 N maaliye a niba nga 'ku n minga.
Ba na 'pugimong gbanggbaling.

Ba suhiye Iisiriel ang kong limaniye

22 Che i ba buongma, 'oo Jeekob.
I loga 'yiye n yela, 'oo Iisiriel.
23 I ba wa 'kumo i sarika nyugirihi piihi.
I ba di i sarikihi ming 'kumo nanihung.
N ba di bung'bie sarikihi yela dogili i ingang,
bii a veng ka i loga 'yi iinsens yela.
24 Ye ba waaning kaka'nyu-noohi yeng da wa 'kumo.
Ye ba maa n inga aning ye sarikihi kpaang ming.
Che ye vengyeng mang jimbi aning ye yelibee.
Ye vengyeng ka n loga 'yi aning ye yeliba'torihi.

25 Maang, haali maang la nie ang 'duuro i 'begu saangbuhi baha
n minga 'jung.
N kung la tiehi i yelibee yela.
26 Tiehima a yela.
Veng ka ti lang taa toonhi a yela.
Toonhi i tuori ka ba nye i tuori ang numa bila.

27 I bafora daang iye yelibeu,
ka niba ang diera yera 'kurii saang 'begu n ingang.
28 Bila 'jung n na degiye a Ngming'puohi 'deu ningbera.
N na diye Jeekob 'ku duhibeu, a di Iisiriel 'ku nyaaba.

Naangmini pegiri ang 'bi Iisiriel ingang

44 Che ina 'wong pampana, 'oo Jeekob n tungtuna,
aning Iisiriel mang 'lugi.
2 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana ang maalii yeli.
Unang mei i ma 'puong. Unang na sumii.
U yeliyeng: Ta jora dabieng, 'oo Jeekob n tungtuna,
aning ina Jeesurung*, nie nga mang 'lugi, (Duturoonomi G. 32:15)
3 'bojung n na 'kiriye kuong 'ku nie nga kon'nyuuri ang kpe,
a 'kiri konboori bahi 'teng-gbang'kuongeeng.
N na 'kiriye n Sie waahi i 'biihi,
a 'kiri n pegiri waahi i buurii.
4 Ba na teu 'yiye moo 'puong
a'wo 'wiilo daari ang 'bi konboori nuoring.
5 Kanga na yeling: N iye Ba Tari Baahaa Daana 'suobu.
Kanga ming na diye Jeekob 'yuori buong u minga.
Kanga ming na seuye ngaang ing u 'nung:
Ba Tari Baahaa Daana 'suobu.
U na diye Iisiriel 'yuori buong u minga.

6 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naa ni yeli.
Una la u Yeudiera, bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana.
U yeliyeng: Maang la a fora aning a baahaa.
N 'puoring Naangmini 'chibe.
7 Ning'buong 'woning maang?
Veng ka a daana yeli ka a 'yi.
Veng ka u yelaa a dia 'bing n 'ningbi-tooring.
Veng ka u yeli a 'piili wagiri ni mang 'bing sang'kongkoruu niba,
aning yeli ang waana.

*
44:2 Jeesurung 'muni la nie ang 'tori.

Veng ka ba yeli yela ang waana na i.
8 Ta jora dabieng bii a veng ka dabieng kpei.
N ba yelaa 'kui sanga jaa a veng ang peli?
Yena la n 'sieree 'deme.
Naangmini kanga 'biye 'be n 'puoring?
Yeliminga la, 'Pi-jaala jaa 'chibe.
N ba bang kanga jaa.

Bagimaali iye jolihung

9 Banani ang maana bagipehinihi ni, ba jaa iye kpali.
Ba bungnanee ni ba tari tona.
Bana la ba miihi 'sieridiribe.
Ba ba nyira bii a bang yeli jaa a'wo 'vii na kpeba.
10 Ning'buong na maali ngmini,
bii a nyeli buunhu maali bagiri ang ba tari tona 'kuu?
11 Pielaang, u jomiihi jaa na 'diye 'vii.
Banani ang tuna a tuma ming, ninsaaliba la.
Veng ka ba jaa laanhi lang taa.
Veng ka ba 'ihi ahi.
Che ba na joye dabieng.
Ba na langye taa 'di 'vii.

12 Saaba mang diye u tuntungbung a tuna ning 'buung-saala.
U mang diye hama maaluu,
a di u kpankpama kpiengu maaluu.
Che kong mang kpeung ka u fanga baahi.
Ka unang ba 'nyu kuong u 'ningbiri mang suorang.

13 Nie 'nu ang bang tuma mang diye 'ngmiihii maahi.
U mang diye bungseuruu tuo.
U mang diye u tungtungbung pehimuu,
a maali u 'worihung.
U mang maaluung 'wo ninsaalaa 'berihung,
a maaluu ung viela a'wo ninsaalaa, ka u nye 'bi 'deung 'jung.
14 U mang ngmaahiye 'siid-er daari, a di saipires aning 'oki daari.

U mang ing ung baa kongkori daari 'puong.
U mang seliye paing dau, ka saa veng ung baa.
15 U mang iye bung ninsaalaa ang na di maali 'buung.
U mang diye 'mine a 'uonhi.
U mang diye 'mine maali 'buung a se paanuu.
U mang maaliye ngmini ming a 'puohuu ngmini'puohibu,
a maali bagiri a 'churi 'puohuu.
16 U mang diye u chelii maali 'buung
a di a chelii nga maali siimaa.
U mang seye u neni a oo tigi.
U mang 'uonhiye a 'buung ming a yeli:
'Ee, oori ba la irima. N nyiye a 'buung.
17 U mang diye u chelii ni ming maali ngmini, u bagipehinuu,
a mang 'le u 'ningbi-tooring a 'puohuu Ngmini'puohibu.
U mang 'puohuung a yeli: Diema, 'bojung ina la n ngmini.

18 Ba ba bang. Ba 'ningbiri ba 'yuo ming,
'bojung u pagiye ba 'ningbie bang ba tuong nyira.
U pagiye ba 'sikie bang ba tuong banna yela 'muni.
19 Kanga jaa ba jera u 'sikiring.
Bangbu bii 'ningbiyuo 'chibe a'wo kanga na yeli:
N nyugiye u chelii 'buuming.
N seye paanuu u 'buung-saalang.
N seye neni a oo.
N muo na diye u chelii maali bunghaaruu bi?
N muo na 'leye daboli 'ningbi-tooring a 'puohuu bi?
20 U 'diriye tampelung.
Belingbu 'sikiri leuhuung 'yi a soring.
U kung tuong die u minga bii a yeli:
'Girii muo naani a bung nga ang 'bi n 'nuduring nga?

U ba 'yiinhi Iisiriel yela

21 Leu tiehi a yela nga, 'oo Jeekob, aning Iisiriel,
'bojung n tungtuna lii.
Maang maalii, n tungtuna lii.

'Oo Iisiriel, n kung 'yiinhi i yela.
22 N 'duye i 'begu saangbuhi bahi a'wo savaalitiinhuu,
a 'du i yelibee bahi a'wo savaalii.
Leu wa n seng, 'bojung n yeudiegiing.
23 Sagbama 'woi, ye 'yiene,
'bojung Ba Tari Baahaa Daanang tung bila.
Ye tahina yaga jaa, yena 'teng-gbani 'ji-bogiri.
Ye che 'yieme, yena tangbera,
'oo kongkori aning dau jaa ang 'bi u 'puong,
'bojung Ba Tari Baahaa Daana yeudieye Jeekob,
a nye girima Iisiriel 'puong.

'Juuda na leuhing

24 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana i yeudiera
aning unani ang maalii i ma 'puong ni yeli:
Maang la Ba Tari Baahaa Daana ang maana buunhu jaa.
Maang 'yoming yeri sagbama.
Maang yaari 'teng-gbani n 'yong.
25 Maang mang i ka 'girii dangyeriba 'sierihi i chinchang,
a mang i ka bagibugiriba leu jolihi.
Maang mang leuhi yengbanginiba 'puori,
a veng ka ba bangbu leu jolihung.
26 Maang mang paali n tungtuna yelihung,
a mang tung bila ni n tungtuniba ang yeli.
Maang yeli 'ku Jeruuselem: Niba na kpeye i 'puong.
Mang yeli 'ku 'Juuda ming 'yi-bera: Ba na meyeng.
N na ing ka u 'jiihi ang jeng kpali 'ihi.
27 Maang mang yeli 'ku 'jijulingu: Ye 'ko.
N na ing ka i konboori 'ko.
28 Maang yeli Sairus yela: U iye n pichiina.
U na iye yeli jaa mang buora.
U na yeli 'kuye Jeruuselem: Ba na meing.
U na yeli 'kuye a Ngming'puohi 'deu: Ba na 'bingye i 'muni.

Sairus, Naangmini tungtungbung

45 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'ku Sairus,
u nie ung buo kpaang waahi.
U 'nuduring mang nyogi ka n balihi paalihi u 'ningbi-tooring,
a yaahi na'mine jauri boori.
N na 'yuohiye 'di-nokparihi u 'ningbi-tooring,
ka a 'di-nobera kung la lari.
2 N na dieye i 'yie gaa, a maali 'ji-goonhi ka a 'tori.
N na kauhiye yaawa 'di-nobera 'puro 'puro,
a ngmaahi 'kuri 'di-nogarihi.
3 N na 'kuing sagiluu bungnanee,
aning 'gondo 'jiihi bundaambuunhu ang sogili.
N na iye bila ka i nye bang ka maang
Ba Tari Baahaa Daana ang buong i 'yuori la Iisiriel Naangmini.
4 N tungtuna Jeekob, aning n ning'lugiruu Iisiriel 'jung
n buongye i 'yuori gba.
N 'kuing 'yo-nanii, anaa jaa ka i ba bangma.
5 Maang la Ba Tari Baahaa Daana.
Kanga jaa la 'chibe.
Naangmini jaa 'chibe n 'puoring.
N na bobiing, anaa jaa ka i ba bangma.
6 N na iye bila ka ba nye bang a 'yi ngminaa 'puhibu
a gara u 'lee, ka kanga jaa 'chibe n 'puoring.
Maang la Ba Tari Baahaa Daana.
Kanga jaa la 'chibe.
7 Maang maali chaanii, a naang sagiluu.
Maang waananing maahuu, a naana tuoribera.
Maang Ba Tari Baahaa Daanang ira ama jaa.

8 Yena sagbama ang 'bi saa'jung,
ye i ka sun'tuubu 'togiho 'sigire.
Veng ka savaala 'kiri sun'tuubu a'wo saa.
Veng ka 'teng-gbani 'yuo,
a veng ka a i ka 'chihilung wa 'yi.
Veng ka sun'tuubu niu lang baara.

Maang Ba Tari Baahaa Daanang naamuu.
9 Nimiha la a 'ku nie nga ang jauraning u Maana.
Veng ka sachie jauning 'teng-gbani sachiihi.
Yagu muo na yeli 'kuye memiera: 'Bo ing maana?
Bung ing maana muo na yeling: U ba tari 'nuuhi?
10 Nimiha la a 'ku nie ang yeli 'ku u ba: 'Bo ing dogira nga?
Bii a yeli 'ku u ma: 'Bo ing dogi nga?

11 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana,
Unani Ang Pegi'yi Iisirieling,
a i u Maana ni yeli:
Ye na jugihimang yela ang waana a'wo n 'biihi yela bi?
Ye na 'kumong nuori n 'nuuhi ming tuma yela bi?
12 Maang maali 'teng-gbani, a naang ninsaalaa ing u ingang.
Maang 'nuuhing yeri sagbama,
mang 'ku a ngmari'bie jaa nuori.
13 N 'guoluung sun'tuubu 'puong.
N na ing ka u soe jaa 'tori.
U na meye n 'yi-kpong, a veng ka n niba
ang jo long paaluu 'so ba miihi.
Yeubu bii sanyeu 'jung naani.
Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

Ba Tari Baahaa Daana, Diera 'yong ang 'bibe

14 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
'Iijipiti tuma tona aning Kuus yaagu buunhu
aning 'Sabiiya niba ang i yogiri
na waye i seng a wa leu i 'suobu.
Ba na 'cheneye i 'puoring.
Ba na waye i seng ka jorihi 'bi ba ingang.
Ba na wa 'leye i 'ningbi-tooring.
Ba na suhiing a yeli: Pielaang, Naangmini 'biye i seng.
Kanga jaa la 'chibe.
Naangmingjaala jaa la 'chibe.

15 'Oo Iisiriel Naangmini, a Diera,
siringminga i iye Naangmini ang mang sogina i minga.
16 Banani ang miera baga ni,
ba jaang na 'di 'vii ning nyaaba.
Ba na lang kpeye chinchang 'puo.
17 Che Ba Tari Baahaa Daana na iye Iisiriel 'chihi
aning 'chihilung ang ba tari baahaa.
Ye kung 'di 'vii bii nyaaba wagiri jaang
a gara wagiri ang ba tari baahaa.

18 'Bojung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli.
Unang naang sagbama. Una la Naangmini.
Unang maali 'teng-gbani a baahuu.
Unang 'bimuu. U ba naamuu kpali.
U maaluung ka ba kpiera u ingang.
Ngaang ung yeli: Maang la Ba Tari Baahaa Daana.
Kanga jaa la 'chibe.
19 N ba yeli yela 'gondong.
N ba yeli yela dunee 'ji-sagiluu kangang.
N ba yeli 'ku Jeekob buurii: Ye boma kpali.
Maang Ba Tari Baahaa Daana mang yeraye sun'tuubu yela.
N mang yeliye yela ang 'tu sori.

20 Ye laanhi lang taa a wa.
Ye banani ang jo 'yi a paalihing ni, ye lang taa tagi ta.
Banani ang mang 'tuoro ba daari bagipehinihi ni ba bang yeli jaa,
a mang 'puoho ngmini ang kung tuong dieba.
21 Ye yelaa ka a 'yi chaanii.
Mm, veng ka ba lang taa bu.
Ning'buong yeli a yeli nga a 'yi sang'kongkoruu jaa?
Ning'buong yelaa a 'yi ana wagiri?
Maang Ba Tari Baahaa Daana naani?
Naangmini jaa 'chibe n 'puoring,
Naangmini nga ang i sun'tuuro a i Diera.
Kanga jaa 'chibe n 'puoring.

22 Ye leu wa n seng a i 'chihi, yena dunee baahaa 'jiihi,
'bojung maang la Naangmini.
Kanga jaa la 'chibe.
23 N poye n minga.
A yeli'biri 'yiye n nuoring gaa sun'tuubu 'puong.
U kung leu wa.
Maang ka 'dungkuri jaa na 'gbinti 'ku,
ka jinti jaa po pori 'kumo.
24 Ngaang bang na yeli n yela:
Ba Tari Baahaa Daana 'yong ingang ka sun'tuubu aning kpiengu 'be.
U seng ka ninsaaliba jaa na wa.
Banani jaa ang 'ihi 'suuri u ingang na 'diye 'vii.
25 Ba Tari Baahaa Daana ingang ka Iisiriel buurii jaa
na i 'soli a ira tangkama.

Bagi'kuunhi aning Naangming'vori

46 'Bee-el* 'churiyeng, ka 'Niibo* gori sie.
Ba baga da 'biye 'duunhi aning 'nii ingang.
Ye 'torikohi ni 'tuobu 'gaaliyeng.
A iye tiinhuu 'ku a 'duunhi ang bali.
2 A goriye siihi a lang taa 'churi 'churi.
A ba tuong na 'togi a 'tuobu.
Che a miihi ni jaa bang ngminyogihi.

3 'Oo Jeekob 'deu, aning Iisiriel 'deu niba jaa ang chehi,
ye chelihi n yeliyaga.
Yena la niba mang pegili a 'yi ye dogibu sanga,
a i niba mang seuhi a 'yi ye ma'mine 'puuhing.
4 Haali a gara ye 'korihung sanga, maang la una.
A gara ye 'ju-koonpieni sanga, maang na pegiliye.
Maang maali, maang na la pegili.
N na pegiliyeng, a iye 'chihi.

*
46:1 'Bee-el aning 'Niibo daang la baga bii ngmima 'mine 'yoe. Baabilong 'demeng daang maanaa.

5 Ning'buo yeng na dima 'bigihi a yeli ka n niu singye taa?
Ning'buo yeng na dima maahi a'wo ti na 'yi taa?
6 Ba mang 'kiriye salima ba buorihing,
a maahi wari sanee ingang.
Ba mang haye sannii saaba, ung dia maali ngmini.
Ba mang 'leye 'tengeng, mm, ba mang 'puohuung Ngmini'puohibu.
7 Ba mang diung pegili ba bagi'bieng a 'tuoguu.
Ba mang ti 'bimuung u 'bingjieng ung ahi.
U ba mang 'yire u ahi'jie ning.
Anaa jaa ka nie mang 'kong 'kuung,
che u kung tuong dieyeli.
U kung tuong dieguu ming u tuora 'puong.

8 Ye leu tiehi a yeli nga a 'wuli ka ye iye daba.
Ye veng ka a wa ye haakilihi, yena 'begu-saaniba.
9 Ye leu tiehi fora yela ni ang pari sanga jaa ni,
'bojung maang la Naangmini, kanga jaa la 'chibe.
Maang la Naangmini,
kanga jaa 'chibe a'wo maang.
10 Maang mang 'wuli a baahaa a 'piili a 'munpiileeng.
N mang 'wuliye sang'kongkoruu jaa yela ang nang ba i,
a yeli: N buobung na ahi.
N na iye yeli jaa ang peli n 'puo.
11 N mang buongye 'nobile ang nyogira buunhu a 'yi sa'muning,
a buong dau ang na tung n buobu a 'yi paalitooring.
Siringminga, maang yeli. N na ing ka a paali ming.
Maang jeri bila tungbu. N na tungye bila ming.

12 Ye chelihi 'wong n yeliyaga, yena 'sikiri-kpienhi 'deme,
yena nga ning sun'tuubu ang 'bi taa toori.
13 N waaniye n sun'tuubu ka u pieli.
U kung 'bi toori jaa.
N 'chihilung kung naari.
N na diye 'chihilung ing Zaiyong 'puong,
a di n girima 'ku Iisiriel.

Baabilong nyaaba

47 'Sigi wa 'jing tani 'puong, 'oo Baabilong 'bi-poga ang ba bang dau.
'Jing 'tengeng ka na'kogo 'chibe,
'oo Kali'diiya 'deme 'bi-poga,
'bojung ba kung la buomii 'bi-yiehaa aning bungnyekeke.
2 Di ne'bie a nieng jong.
Yaa i lambariga ni. Yaa i 'gondong ni.
Veng ka i gbee 'yi gbanggbali ka i 'cheng long a mama.
3 Ba na 'yuoye i 'muni.
Mm, ba na nyiye i 'vii.
N na naaye sani.
N kung bahi ninsaalaa jaa.

4 Ti yeudiera ni yeng,
bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana la u 'yuori.
Unani Ang Pegi'yi Iisirieling ni la bila.
5 'Jing siriti a kpe sagiluu 'puo,
'oo Kali'diiya 'deme 'bi-poga,
'bojung ba kung la buomii a Naalihi Poginaa.
6 N 'suuri da 'ihiye n niba ingang.
N degiye n cheng, a diba ing i 'nuuhing.
I ba 'wulibo hinihung jaa.
A ning'kori ingang i vengyeng ka i 'yoge i tiinhuu yaga.
7 Ing yeli: N na iye poginaa a gara wagiri jaa.
A 'jung i ba jeri a yela nga,
bii a leu tiehi yela ang na i a baahaang.

8 Bila 'jung 'wong a yeli nga pampana,
ina nga ang nung noo 'wongbu.
Inang kpiera laangfie 'puong,
a yera i 'sikiring: Maang la.
Kanga jaa 'chibe n 'puoring.
N daang kung i dunggali jaa.
N kung bang 'biihi kongbu ming.

9 Che a yela a'yi nga na waye i seng 'dayeni, 'bebeyening:
'Biihi kongbu aning dunggalihung.
A na waye i seng aning a kpiengu jaa,
anaa jaa ka i suolung yelitarihi iye jemaa,
ka i kabirihi i kpienhi yaga.

10 'Bojung i deliye i beulung.
I yeliyeng: Nie jaa ba nyirima.
I yeng aning i bangbu belimiing,
ing yeli i 'sikiring: Maang la.
Nie jaa 'chibe n 'puoring.
11 Bila 'jung beu na waye i ingang.
I kung bang 'jie ni ung 'yire.
Tuorakpong na 'leye i ingang.
I kung tuong yeu sani che 'ihuu bahi.
Saangbu yela ing ba bang na waye i ingang 'dayeni.

12 Ahi pampana aning i kabirihi aning i suolung jemaa ni.
A 'puong ing 'be tuna a 'yi i 'bibiilung ni.
A'mineng a na 'yiye tona 'kui.
A'mineng i na ing ka dabieng 'bibe.
13 I kawanihi jemaa vengyeng ing bali.
Veng ka banani ang kaara ngmari'bie bugira ni,
banani ang kaara ngmari'bie
aning banani ang kaara 'chiu-paalaa bugira ni,
veng ka ba 'ihi a diegii a 'yi yela ang na wa i ingang.
14 Nye, ba na 'woniye mo'kuonhi.
'Buung na 'dibang.
Ba kung tuong die ba miihi a 'yi 'buung-jinti kpiengung.
A kung i 'buungsaalii nie ang na 'uonhi,
bii 'buung nie ang na 'jing pieli.
15 Ngaang ka banani i ningba ang lang tung ni na 'wo 'kui.
Banang i i da'diribe a 'yi i 'bibiilung ni.
Kanga jaa na yeliming a 'tu u minga sori.
Nie jaa kung diegii.

Iisiriel iye 'forifori Naangmini girima 'jung

48 Ye 'wong a yeli nga, 'oo Jeekob 'deu,
yena bang buona Iisiriel 'yuori ni.
Yenang 'yi 'Juuda kuonhing,
a di Ba Tari Baahaa Daana 'yuori puora ni.
Yenang mang buona Iisiriel Naangmini 'yuori,
che ba buonuu yeliminga bii sun'tuubu 'puong.
2 Ba buonaye ba miihi a 'yi-kpongpegi'yiruu niba,
a di ba miihi deli Iisiriel Naangmini ni.
Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana la u 'yuori.

3 N yeliye a fora yela ni gbanggbaling a 'yi 'munpiileeng.
N nuoring ang 'yi, mang veng bang 'womaa.
'Dayeni mang tumaa, ang wa paali,
4 'bojung n bangyeng ka i da iye kung'wong-yela,
ka i 'nyuu i 'kurihuu 'giilii, ka i 'gbeu i yaawa.
5 Haali a 'yi a 'munpiileeng n yelaang gbanggbaling 'kui.
Seni che ang wa paali, n yelaang 'kui.
N iye bila ka i ta wa yeli: N bagiring tumaa.
N bagipehinuu aning n bagiri mang nyeli buunhu maali,
unang 'bimaa.

6 I 'wongyeng. Nye ama jaa. I kung yelaa bi?
N iyeng ing 'wong yelipaani a 'yi wagiri ngang,
haali yela ang sogili, ing da ba bamaa.
7 Pampana ang naang. A ba 'yi a 'munpiileeng.
I ba 'womaa che ka a 'beu nga ta,
ka i ira wa yeli: Siringminga, n da bamaang.
8 Siringkoni, i da ba 'wong.
Siringkoni, i da ba bang.
Siringkoni, a 'yi sang'kongkoruu jaa i 'tuorii ba 'yuo,
'bojung n da bangyeng ka i ba i delibu fiing jaa.
A 'yi i ma 'puong ba buomiing 'begu-saana.

9 N 'yuori 'jung n na ing ka n 'suuri naari.

N 'pugibu 'jung n leguung a 'yi i ingang,
ka n ta wa ngmaagii 'ihi bahi 'jung.
10 Nye, n nyeliing a 'ihi i degiri,
che n ba ii a'wo bang mang i wari bila ni.
N iing nye dogee 'buung 'de-kpong 'puong.
11 N minga 'jung, n minga 'jung n na iye bila.
Wala 'jung mang na veng ka ba degira n 'yuori?
N kung di n girima ming 'ku bungjaani.

Naangmini ang jeri Iisiriel yeudiebu yela sanga jaa

12 Chelihi n yeliyaga,
'oo Jeekob, aning Iisiriel mang buong.
Maang la una.
Maang la a Fora.
Maang la a Baahaa ming.
13 Siringminga, n 'nung 'bing dunee 'muni,
ka n 'nuduri yeri sagbama.
Ka maang wa buomaa, a mang lang 'ihi ahing.

14 Yena jaa, ye laanhi ye miihi lang taa a 'wong.
Ning'buong 'yi ba 'puong a yeli a yela nga?
Ba Tari Baahaa Daana numuung.
U na tungye u buobu Baabilong ingang.
U kpangkpani ming na 'tuohiye Kali'diiya 'deme.
15 Maang, maang yeli. Mm, n buomuung.
N waanuung. U sori na maaling.

16 Ye wa pielima a 'wong a yeli nga.
N ba yeli yela 'gondong a 'yi a 'munpiileeng.
A 'yi wagiri ni ang i ni, n daang 'biye 'be.
Pampana ming 'Suobu Kpiengu Jaa Daana tungmang a lang ning u Sie.
17 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana i Yeudiera,
Unani Ang Pegi'yi Iisirieling ni yeli:
Maang la Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini
ang mang 'wulii ka i nye tona.

Unang mang dienii 'yie sori ang sigi ka i 'tu 'puong.
18 'Oo, a'wo i danang chelihi 'wong n no'kurihi,
i laangfiilung danang 'woniye mani,
ka i sun'tuubu 'woning mangkpong knog'ngmie.
19 I buurii danang 'woniye 'biihee,
ka i inggbani 'biihi 'woning 'biihee ang kung tuong sori.
U 'yuori ming da kung ngmaa bahi bii a saang n 'ningbi-tooring.

20 Ye 'yi Baabilong 'puong.
Ye jo 'yi a Kali'diiya niba seng.
Ye yeli aning nyengka tahingbu a muoli a yeli nga.
Ye yelaa ka a ta dunee baahaa.
Ye yeli: Ba Tari Baahaa Daana yeudieye u tungtuna Jeekob.
21 Kon'nyuuri daang ba kpeba
sanga ni ung dieniba 'yie 'tu a 'biihee 'tenge ti 'yi ni.
U daang iyeng ka kuonhi 'puo 'yi a 'pie ingang 'kubo.
U daang weriye a 'pie, ka kuonhi teu 'yi.

22 Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng:
Maahuu 'chibe a 'ku ningbeu.

A tungtuna ang i chaanii 'ku niba jaa

49 'Teenhi kuong ang ngmaa 'gili, ye 'wong n yeliyaga.
Ye chelihi 'wong, yena niba ang 'bi toori jaang.
Ba Tari Baahaa Daana buongmang a 'yi n ma 'puong.
A 'yi n ma inggbaning ung 'kumo 'yuori.
2 U iyeng ka n nuori 'woning ta'kobi nuori ang 'dire.
U 'nu 'kalinchiung ung sogilima,
a maalima mang i 'piing bang bilihi ung nyeliha.
U sogilimang u logu 'puong.

3 Ung yeli 'kumo: Ina la n tungtuna, 'oo Iisiriel.
I ingang mang na nye girima.
4 'Beng la mang yeli: N tungye kpali.
N diye n fanga tung tuma jaala, a tung kpali.

Che siringminga, n tonoo 'biye Ba Tari Baahaa Daana seng,
ka n sanyeu 'bi n Naangmini seng.

5 Pampana nga Ba Tari Baahaa Daana yeliye yela.
Unang maalima n ma 'puong ka n i u tungtuna.
Unang maalima ka n tari Jeekob leu waaning u seng,
ka Iisiriel tuong laanhi gaa u seng.
'Bojung n na tariye girima Ba Tari Baahaa Daana 'ningbiring,
ka n Naangmini i n fanga.
6 Siringminga, Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng:
A iye yelifiing 'gaalii a'wo i na i n tungtuna
ang na i ka Jeekob buura 'ihi,
a leuhi Iisiriel niba mang 'bing waaning.
N na diing tihi ming ka i i chaanii a 'ku banani ang ba i 'Juuhi,
ka i di n 'chihilung waaning dunee baahaa 'jiihi.
7 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Yeudiera ni,
Unani Ang Pegi'yi ni yeli.
U yeli 'kuye nie ni ninsaaliba ang di foo ni.
Una ka a paaluu nyoha, ung i paalikaariba tungtuna ni.
Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng: Na'mine na nyeng a 'ihi.
Paalikaariba ming na 'puohiye Ngmini'puohibu,
Ba Tari Baahaa Daana ang i limaniye ni 'jung.
Unang Pegi'yi Iisirieling ni. Unang 'lugii.

8 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
N 'wongye i 'puoho wagiri ang sigihi 'puong.
N sumiing 'chihilung 'beung.
N na 'guing a dii tihi ka i i 'layiri 'ku a niba,
a na leuhi a paaluu ka u 'wo u 'woree,
a veng ka ba 'di a da'boori cheng.
9 Bila na ing ka i tuong yeli 'ku pagiriba:
Ye wa 'yi.
I na tuong yeli 'kuye banani ming
ang 'jing sagiluung ni: Ye wa 'yi chaanii.

Ba na 'diye siimaa a sobera 'juring.
Ba mo-oorihi ming na 'biye 'jiduorihi ang i kpala ingang.
10 Kong bii kon'nyuuri kung kpeba.
Tuluu bii ngminaa kung toba.
'Bojung unani ang tari hina ba ingang ni na dienibang 'yie.
U na dienibang 'yie 'tuning kong'bulihi sie.
11 N na leuhiye n tangbera kanga jaa ka a leu soe,
a 'duohi n sobera.
12 Nye, bama na 'yiye toori jaa wa.
Nye, 'mine na 'yiye sa'mung-goo seng,
ka 'mine 'yi ngmintongkpieri seng,
ka 'mine 'yi Siinim paaluu.

13 Ye 'yiene, 'oo sagbama.
Nyengina, 'oo 'teng-gbani.
'Oo tangbera, ye che 'yieme a 'yiene,
'bojung Ba Tari Baahaa Daana maaye u niba 'suhu.
U na tariye hina u niba ang 'dire dogee ingang.

Naangmini na tiehiye Zaiyong yela

14 Che Zaiyong yeliyeng: Ba Tari Baahaa Daana jaanhimang.
N Daana 'yiinhiye n yela.

15 Poga muo na tuong 'yiinhi u 'bie ang mugira bihi yela
a kung tari hina u 'puo 'bi-dau ingang?
Mm, haali ka banang 'yiinhi,
che maang yeng kung 'yiinhi i yela.
16 Nye, n sebiing ing n 'nu 'puuhing.
I daangguoma 'biye n 'ningbi-tooring wagiri jaa.
17 I 'bi-daba na 'loriming.
Banani ang saanii aning banani ang veng
ing jeng kpali na 'yiye i seng gaa.
18 Lagi i 'ningbie a 'liinhi wa 'gili.
Bama jaa laanhi langye taa wa i seng.
Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng:

A'wo mang i 'vori bila nga,
i na diye ba jaa boo i minga a'wo boori buunhu,
a diba 'le i ingang a'wo pogipaalaa ang mang i bila ni.

19 'Bojung i 'jiihi ni ang jeng kpali a i da'boori
aning i paaluu ni bang saang ni na iye fiing yaga 'ku i niba.
Banani ang baahi i yela ni na 'biye toori jaa.
20 'Biihi ni ing kong ni 'puoring,
banani ing tari ni na la yeliye i 'tobong:
A 'jie iye fiing yaga 'kumo. 'Kumo 'jie ka n kpiera.
21 'Beng la ing na yeli i 'sikiring:
Ning'buong dogi bama 'kumo,
mang kong n 'biihi a i kpali 'puong,
a i nie bang ngmi nyogi, mang mang yeling a 'yi che gaa che?
Ning'buong 'guoli bama ming?
Nye, n 'yoming da kpeling.
Bama ming, 'yening bang da 'be?

22 Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli:
Nye, n na lagiye n 'nu 'ku a paalihi,
a ba n jonjong 'ku a nibihi.
Ba na pegiliye i 'bi-daba waaning,
a chagili i 'bi-pogiba ba bagi'bieng.
23 Na'mine na iye i 'biihi kaariba,
ka na'bi-pogiba leu i 'bi-yogiliba.
Ba na 'leye i 'ningbi-tooring ka ba 'ningbisogihi 'tori 'tenge,
ka ba lenti i gbee tani.
'Beng la ing na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana,
'bojung banani tamaa ang ahi n ingang kung 'di 'vii.

24 Ba na faaye bung daukpiengaa ang nyogi?
Chebii ba na faaye nie 'ningbikuonii daana ang ngmi nyogi?

25 Che ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Che ba na faaye niba bang ngmi nyogihi gba

daukpienhi seng.
Ba na faaye bungnyogiruu 'ningbikuonii daana seng,
'bojung n na jauniye nie ang jauranii.
N na iye i 'biihi 'chihi.
26 Banani ang dogihii ni,
n na diye ba miihi ingneni 'kubo ka a i ba siimaa.
Ba na 'nyuye ba miihi jiing 'bugi a'wo bang 'nyu waingnoohi.
Ninsaaliba jaa na baming
ka maang Ba Tari Baahaa Daana la i Diera aning i Yeudiera.
Unang tari kpiengu yaga Jeekob ingang ni.

A tungtuna ang i Iisiriel tamaa

50 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:

'Yening ka a jaanhibu gbangu ni
mang di jaanhi ye ma a bahuu ni?
Chebii n sandaamba 'buo daana mang kuohiye 'ku?
Ye tungbee 'jung yeng kuohi ye miihi.
Ye 'begu saangbuhi ming 'jung mang jaanhi ye ma.
2 Wala 'jung mang wa ka nie jaa 'chibe?
Wala 'jung mang buong ka nie 'chibe a na die?
N 'nu muo iye giraa 'gaali a'wo u na tuong yeudie bi?
N ba tari kpiengu a na tuong i nie 'chihi bi?
Siringminga, n mang diye n 'miingbu
a veng ka mangkpong nyuuhi.
N mang ing ka konboori leu mopiri.
A jima mang 'nyuurong kuong ang 'chibe 'jung,
ang mang 'kpi ning kon'nyuuri.
3 N mang 'piliye sagbama aning sagiluu,
a veng ka buorihi tama leu a pagiraa.
4 'Suobu Kpiengu Jaa Daana 'kumong bangina kokori,
ka n nye bang bila ni mang na mang yeli yela
'ku nie ang bali yaga.
U mang singmang 'beeguu la 'beeguu jaa.
U mang 'yuoye n 'tuorii ka n 'wong a'wo bangina.

5 'Suobu Kpiengu Jaa Daana 'yuoye n 'tuorii.
N da ba die taawai bii a leu 'puori.
6 N diye n jiga 'ku n ngmiriba,
a di n dagie 'ku banani ang tagiha n tiengkooni vuoha.
N da ba sogili n 'ningbisogo a 'yi 'vii aning muntaahi tuuhibung.

7 'Bojung 'Suobu Kpiengu Jaa Daana na sungmang.
A 'jung 'vii kung 'dime.
A 'jung mang leuhi n 'ningbisogo ung 'woning 'ku-chieraa.
N bangyeng ming ka n kung 'di 'vii.
8 Unani ang irima 'soli ni pieliyeng.
Ning'buong na 'wuli yela ingang mang 'le?
Veng ka ti 'tuohi taa.
Ning'buong ahinima gbee?
Veng ka u tagi tama.
9 Pielaang, 'Suobu Kpiengu Jaa Daana na sungmang.
Ning'buong na yeli ka n 'leyeng?
Nye, ba jaang na 'kori a'wo waje.
Yaurii na mugibang.

10 Ning'buong 'bi ye 'puong a jora Ba Tari Baahaa Daana?
Ning'buong 'tuuro u tungtuna nuori?
Ning'buong 'chene sagiluu 'puong a ba tari chaanii?
Veng ka u daana tari nyau Ba Tari Baahaa Daana 'yuori ingang,
a deli u Naangmini.
11 Nye, ye banani jaa ang maana 'buung ni,
yenang mang di 'buung kahii ang 'dire ngmaa 'gili ye miihi ni,
ye 'chene ye 'buung ni chaanii 'puong.
Ye 'chene 'buung kahii ni yeng nyugi ni chaaniing.
Yeli yeng na nye a 'yi n 'nung la bila.
Ye na jengye a'wongbu ang i kpong 'puong.

Ba Tari Baahaa Daana mugiliye Zaiyong

51 Ye 'wong n yeliyaga, yena nga ang jora buora sun'tuubu.
Yenang buora Ba Tari Baahaa Daana ni.

Ai'zeeya Gbangu 51

Ye leu kaa 'pie ni ingang bang ngmaaye 'yi,
a leu kaa bogukpong ning bang 'tugiye ni.
2 Ye leu kaa ye ba Aaburaham, a leu kaa 'Seera ang dogiye,
'bojung n buomuung u 'yong, a peguu a wahuu.

3 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana na mugiliye Zaiyong.
U na mugiliye u 'jiihi jaa ang jeng kpali.
U na maaliye u mopiri ka u 'woning 'liding dabaga,
a maali u 'biihee 'jie
ka u 'woning Ba Tari Baahaa Daana dabaga ni.
Nyengka aning 'pu-peli na 'biye u 'puong,
ka barika 'puohibu aning 'yieng-noohi ming 'bibe.
4 N niba, ye chelihi n yeliyaga.
Begi 'tuorii 'kumo, 'oo n paaluu,
'bojung a 'begu na 'yiye n seng.
N na ing ka n saree ngmaabu ang 'tori leu chaanii 'ku a paalihi.
5 N sun'tuubu pieliyeng. N 'chihilung 'yi gaayeng.
N kpangkpama na 'diye a nibihi saree.
'Teenhi kuong ang ngmaa 'gili paalihi na chelihimang,
a deli n kpangkpani.
6 Ye lagi ye 'ningbie 'liinhi sagbama,
a kaa 'teng-gbani ang 'bi 'muning,
'bojung a sagbama na bori gaang a'wo nyuohi,
ka 'teng-gbani 'kori a'wo waje.
Bila ning u 'ju ka banani ang kpiera u ingang ming na 'kpi.
Che n 'chihilung na 'biye 'be a gara wagiri jaa.
N sun'tuubu ming daang kung saang jaa.

7 Ye chelihi 'wong n yeliyaga,
ye banani ang bang sun'tuubu ni,
yena niba 'sikiring n 'begu ang 'be.
Ye ta jora ninsaaliba nyaaba,
bii a jora dabieng ba 'jombie yela,
8 'bojung yeurii na mugibang a'wo waje,
ka 'danduli ooba a'wo pikooni tani.

Che n sun'tuubu na 'biye 'be a gara wagiri jaa,
ka n 'chihilung 'bibe a 'yi jemani a gara u to.

9 'Ihi gbieming. 'Ihi gbieming.
Di fanga yeri, 'oo Ba Tari Baahaa Daana kpangkpani.
'Ihi gbieming a'wo sang'kongkoruu 'beri ning,
jemang'kori wagiri ning.
I muo naaning daang ngmaahi 'Reehab* 'tile 'tile ni bi?
I naaning 'chugi mangkpong manggara ing baalung ni?

10 I naaning daang i ka mangkpong 'ko ni,
a 'ji-kpong 'julingu kuonhi ni?
I naaning daang maali sori a mangkpong 'jijulinhing
ka banani ing yeudie 'tu long ni?
11 A 'jung Ba Tari Baahaa Daana niba ung yeudie na leu wang.
Ba na waye Zaiyong aning 'yieme,
ka nyengka ang ba tari baahaa dogili ba 'juring.
Ba na nyiye nyengka aning 'pu-peli,
ka nimiha aning pengbu jo bori.

12 Maang, maang la una nga ang muginiye.
Ning'buo lii a'wo i na jora ninsaalaa ang na 'kpi,
aning ninsaalaa 'bi-dau ang 'woning moo?
13 Che ing 'yiinhi i Maana Ba Tari Baahaa Daana yela.
Unang yeri sagbama a 'bing 'teng-gbani 'muni ni.
I joye dabieng wagiri jaa 'beu jaa
nie ang dogiha 'su-tuluu 'jung,
sanga ni ung i 'siri ka u saang saangbu ni.
'Yening ka a nie ang dogiha 'su-tuluu 'be?
14 Nie ni bang ngminyogi ni 'lonnong ka u 'so u minga,
a ta wa 'kpiire a pagibu 'deung bii a kong u siimaa.
15 Che maang la Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini.

*
51:9 'Reehab iye mani 'puo 'dungnyaasii kanga bagimaaniba ang daang sagi ka u 'bibeng. 'Jie ngang u ahi 'kuye 'Iijipiti.

Maang weri a mangkpong ka u knog'ngmie huura.
Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana la u 'yuori.
16 N diye n yeli'bie ming ing i nuoring.
N diye n 'nu 'kalinchiu pagii.
N diye sagbama 'bing a 'bijieng,
a 'bing 'teng-gbani 'muno 'ku Zaiyong ming.
I iye n niba.

Naangmini 'su-tuluu 'yi gaabu

17 'Ihi gbieming. 'Ihi gbieming. 'Ihi ahi, 'oo Jeruuselem,
ina nga ang 'nyu Ba Tari Baahaa Daana 'su-tuluu 'bonsuo
ang 'yi u 'nung.
I chuuhiye a 'bonsuo sagiha a yo jeriha.
18 U 'bi-daba jaa ung dogi 'puong,
kanga jaa 'chibe a na dienuu 'yie.
U 'bi-daba jaa ung 'guoli 'puong,
kanga ming jaa 'chibe a na nyogi u 'nung.
19 A yela a'yi nga waye i ingang.
Ning'buong na maa i 'suhu?
Ana la 'jiihi kpali jengbu aning saangbu,
kongkpong aning ta'kobi.
A 'tuuro ning'buo mang na mugilii?
20 I 'bi-daba 'yieyeng.
Ba jengye a sobera jaa baahaang a'wo 'ihee ang 'bi laangu 'puong.
Ba paaliyeng aning Ba Tari Baahaa Daana 'su-tuluu,
i Naangmini 'miingbu ni.
21 Bila 'jung, jaan'de, 'wong yeli nga,
ina nga ang 'bi dogee 'puong.
Inang ba 'nyu waing che 'bugi ni.
22 Ngaang ka i Daana yera,
Ba Tari Baahaa Daana aning i Naangmini.
Unang mang die u niba yela yeli ni.
U yeliyeng: Nye, n diye a 'bonsuo ni
ang veng ing yo jeriha 'yi i 'nung.
N 'su-tuluu 'bonsuo ni sagiha la bila.

I kung la 'nyua.
23 Che n na diung ing banani ang dogihii ni 'nung.
Banang yeli ngaang 'kui ni: Jeng 'tengeng ka ti 'do nebii.
I vengyeng ka i 'puori 'woning 'tenge,
a 'woning sokpong niba ang na neu ti gaa.

Naangmini yeudieye Jeruuselem

52 'Ihi gbieming. 'Ihi gbieming.
Di i fanga yeri, 'oo Zaiyong.
Di i bungvieni yeri, 'oo Jeruuselem, a 'yi-kpongpegi'yiruu,
'bojung a yo'folo aning a ningdega kung la wa i seng.
2 Vihing i minga a 'yi a taning.
'Ihi, 'jing, 'oo Jeruuselem.
'Lori i minga a 'yi i kokori baanhing,
'oo Jeekob bang ngmi nyogi.

3 'Bojung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Ye kuohiye ye miihi jaala a ba die 'libiri.
Ba na yeudieyeng ming, che aning 'libiri naani.

4 'Bojung ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli:
N niba daang 'sigi gaaye 'Iijipiti a fora ni
ka ba ti 'jing 'beng.
'Beng la ka Asiiriya nie daang dogihiba ka anan'so 'chibe.
5 A 'jung pampana 'bo mang tari che
a'wo ba na di n niba gaaning jaala?
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
Banani ang 'di naalung ba ingang ni iyeng bang 'cheehe.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
Bang degira n 'yuori wagiri jaa 'beu jaa.
6 A 'jung n niba na bangye n 'yuori.
A 'jung ba na baming a daari ka maang la a yera yela.
Nye, maang la.

7 Nye nie ang waananing 'duohi-noohi gbee ang viela bila

a tangbera 'juring.
Unang inna maahuu 'duoho ni.
Unang waaning yelisuunhi 'pu-peli 'duoho.
Unang inna 'chihilung yela 'duoho ni,
a yera 'kuro Zaiyong: I Naangmining 'di naang.
8 I 'guribo na lagiye ba noe.
Ba na diye ba kokoe a lang taa 'yieng,
'bojung sanga ni Ba Tari Baahaa Daana ang na leu wa Zaiyong,
ba miihi 'ningbie na nyeng.
9 Ye tahing aning nyengka.
Ye lang taa 'yieng, yena Jeruuselem 'jiihi ang jeng kpali,
'bojung Ba Tari Baahaa Daana mugiliye u niba.
U yeudieye Jeruuselem.
10 Ba Tari Baahaa Daana 'wuriye u kpangkpangpegi'yiruu
a paalihi jaa 'ningbiring.
Dunee baahaa 'jiihi jaang na nye ti Naangmini 'chihilung.

11 Ye gaa, ye gaa. Ye 'yi 'beng.
Ye ta wa fiinha bungdegiri jaa.
Ye wa 'yi u 'puong a i 'forifori,
yena nga ang 'tuoro Ba Tari Baahaa Daana tungtungbuunhu.
12 'Bojung ye kung 'yi aning 'loringbu bii aning joo,
'bojung Ba Tari Baahaa Daana na dieye ye 'yie,
ka Iisiriel Naangmini ni i ye 'puori 'guro.

Tungtuna ang 'tuoro beu

13 Nye, n tungtuna yela na tariye 'ningbiri.
U na 'dong, ka ba diu saa'jung a 'duohuu yaga jaa.
14 A'wo bila ni turi jemaa noe ang daang maa yaga i yela ni,
ba daang saangye u 'meselihung,
a gaa ninsaalaa jaa.
Ba daang saangye u 'worihung
ung da ba la 'wo ninsaalaa 'bi-daba 'worihung.
15 Bila la ung na mihi paalijemaa.
Na'mine na pogiye ba noe u yela,

'bojung yela bang daang ba yeli 'kubo bang na nye.
Yela bang daang ba 'wong, ba na bangye a 'muni.

53 Ning'buong sagi ti 'duoho 'di?
Ning'buo ming ka Ba Tari Baahaa Daana
kpangkpani ni yela 'yuo 'ku?
2 'Bojung u na baaye u 'ningbi-tooring a'wo daporii,
a'wo danyagihuu ang 'yi 'teng-gbang'kuongeeng.
U ba tari ningberii 'worihung bii vielung.
Sanga ni ting na nyiu,
u kung tari nachiilung a'wo ti na nyennuu.
3 Ba diung fiengye, ka ninsaaliba jaanhuu.
Nimiha nie la, ung 'miling 'pu-saang.
A'wo nie nga bang mang leuhi ba kpaari togili,
ti ba diu buong bung jaa.
Ba daang diung fiengye, ting ba diu tiinhuu.

4 Siringminga, tinuu 'pu-saang ung 'tuo,
a di ti nimiha dogili u ingang.
Che ting jeri ka Naangmining ngmiu,
a imuu dangii a dogihuu.
5 Che ti 'begu saangbuhi 'jung bang 'chuguu.
Ti yeliba'torihi 'jung bang ngmiu.
Dogihibu ni ang waaning ti 'suhu-maahuu ni
daang dogiliye u ingang.
A 'tuuro u fiebibung ting nye tiubu.
6 Ti jaang bori kpe moo a'wo piihi.
Ti kanga jaang leu 'tu u minga sori.
Ka Ba Tari Baahaa Daana di ti jaa yeliba'torihi dogili u ingang.

7 Ba daang dogihuung a ngmiu,
che u ba 'yuo u nuori.
Ba daang waanuung korigibu 'jie a'wo pipolii.
A'wo pihi ang mang 'woning 'muu u kooni chieriba 'ningbi-tooring,
u daang ba 'yuo u nuori.

8 Ba daang taruung 'yining pagibu 'deung aning saree 'diibung.
Ning'buong daang jeri u jemani yela?
'Bojung ba daang ngmaaguung 'yi 'voe 'deme 'puong.
N niba 'begu saangbuhi 'jung bang daang ngmiu.
9 Bang daang maali u 'ungjie ningbee 'puong,
ka u ning bundaana lang yela u 'kuung 'puong.
Che u daang ba i kpangkpangkpiengu yeli-iruu jaa.
Belingbu jaa ming daang 'chi u nuoring.

10 Che a daang peliye Ba Tari Baahaa Daana 'puo
ka ba imuu 'pu-saang.
Ka unang wa di u minga tihi ka u leu saree 'lee sarika,
u na nyiye u buurii.
U na ing ka u 'beri i jemaa,
ka Ba Tari Baahaa Daana buobu paali u 'nuuhing.
11 U 'suhu ngmiehibu 'puong,
u na nyeng ka u inga maa.
A 'tuuro n tungtuna ang i sun'tuuro yela bangbung
ung na i jemaa 'soli,
'bojung u na 'tuoye ba yeliba'torihi.
12 Bila 'jung n na 'kuung 'dijie ningtiinha 'puong,
ka u ning fanga 'deme 'po buunhu bang jau faahi.
'Bojung u 'kiriye u 'vorihung bahi a 'ku 'kuung,
bang soruu paahi 'begu-saaniba 'puong,
ung 'tuo jemaa beu, a suhi 'ku 'begu-saaniba.

Maahuu 'layiri ang ba tari baahaa

54 'Oo pogi-oo, ina nga ang ba dogi, 'yieng.
Che 'yieme a 'yiene, a tahina yaga jaa,
ina nga ang ba bang 'bi-dogiri 'pu-baahi.
'Bojung poga ni ang 'jing u 'yong ning tari 'biihi
gaa poga ang 'kuli sira.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
2 Yeling i tent ahi'jie ni.
Veng ka ba yeri i kpe'jiihi patiisahi ni.

Ta i 'niiri. I ka i 'ngmie i yogiri.
Veng ka i tent 'piingbie i kpienhi,
3 'bojung i na yelinha garaye 'duri aning goo.
I buurii ming na 'diye a paalihi cheng,
a veng ka 'yi-bera ang i da'boori leu tari kpieriba.

4 Ta jora dabieng, 'bojung i kung 'di 'vii bii nyaaba.
Ba kung imii 'viing,
'bojung i na 'yiinhiye i 'bi-polihung sanga 'vii ni.
I kung la tiehi i dunggalihung sanga nyaaba ni jaa.
5 'Bojung i Maana la i sira.
Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana la u 'yuori.
I Yeudiera la Unani Ang Pegi'yi Iisirieling ni.
Ba buonuung dunee jaa Naangmini.
6 Ba Tari Baahaa Daana buomiing a'wo poga bang jaanhi bahi,
ung ira nimiha.
U buomiing a'wo pogisaraa ang 'kuli sira ung jaanhuu bahi.
I Naangmining yera bila.
7 N jaanhiing wagirifiing 'puong,
che hina ang i kpong mang na di laanhii waaning.
8 'Suuri biela 'puong mang leuhi n kpaari togilii wagiri fiing 'puong,
che nungbu ang ba tari baahaa mang na di tari hina i ingang.
Bila ka Ba Tari Baahaa Daana i yeudiera yeli.

9 'Bojung nga 'woniye 'Noowa kuonhi ni n seng.
A'wo mang po ka 'Noowa kuonhi ni kung la pagi 'teng-gbani ni,
bila mang po ka n kung la 'ihi 'suuri i ingang bii a 'miing imii.
10 'Bojung haali ka a tangberang 'yi gaa,
ka a tang'bilii 'jigihi,
che n nungbu ang ba baaha kung 'yi i ingang.
N maahuu 'layiri ni ming kung 'jigihi.
Bila ka Ba Tari Baahaa Daana yeli, unang tari hina i ingang ni.

11 'Oo ina nga ang 'bi dogee 'puong,
ka saa seseu veng ing langka a ba tari 'suhu-maahuu.

Nye, n na 'bingye i 'kubo aning 'ku-vieni,
a 'bing i 'demuno aning safaiyahi.
12 N na diye 'ruubihi maali i 'pigihibu 'deduorihi,
a di krisitalihi maali i 'di-nobera.
N na diye 'ku-nanee maali i daangguoma jaa.
13 Ba Tari Baahaa Daana na 'wuliye i 'biihi jaa,
ka i 'biihi laangfiilung i kpong.
14 Sun'tuubu 'puong bang na 'bimii.
I ning dogihibu na iye toori, 'bojung i kung jora dabieng.
I ning dabiengkpong na iye toori, 'bojung u kung wa pielii.
15 Siringminga, ba na laanhi langye taa pielaang,
che n 'jung naani.
Nie jaa ang laanhi wa i ingang na 'leng i yela.

16 Nye, maang la a naang saaba.
Unang mang 'vigire saala 'buuming ni.
Ung mang maali tungtungbung ang sigi u tuma.
Maang la a naang saangsaana ung na saang saangbu.
17 Jauri bung jaa bang maali a na 'tuohii kung ahi.
Jinti jaa ang na 'ihi 'tuohii saree 'puong,
i na yeli lobuung.
Ba Tari Baahaa Daana tungtuniba cheng la bila,
ka ba sun'tuubu 'yi n seng.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

'Nyivori yaga jaa taribu buola

55 'Hei, nie jaa kon'nyuuri ang kpe, ye wa a kuonhi 'jie.
Ye banani ang ba tari 'libie, ye wa da a 'di.
Mm, ye wa da waing aning bihung ang ba tari 'libiri bii daa.
2 Wala 'jung yeng 'dire 'libie bung ang ba i siimaa ingang,
a 'dire ye sanyeu bung ang ba tigira ingang?
Ye chelihi n yeliyaga sung a 'di bung nga ang suma,
a veng ka ye 'suhu tari ingmaari bungjemaa ingang.
3 Ye begi 'tuorii, a wa n seng.
Ye 'wong, ka ye 'suhu tari 'nyivori.

N na 'bingye 'layiri ang ba tari baahaa aniye.
Una la n nungbu ang ba baaha 'Deevid ingang ang ahi pielaang.
4 Siringminga, n diung tihi ka u i 'sieree 'ku a niba,
a i 'yi-diera aning ningkpong 'ku a niba.
5 Pielaang, i na buongye paaluu ing ba bang.
Paalihi ang ba bamii na jo waye i seng.
Ba na waye i seng Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'jung,
aning Unani Ang Pegi'yi Iisirieling ni 'jung,
'bojung u iyeng ing nye girima.

6 Ye bo Ba Tari Baahaa Daana wagiri yeng na tuong nyiu.
Ye buomuu wagiri ung pieli.
7 Veng ka ningbeu bahi u sori,
ka dau ang i beu'tuuro bahi u tieha.
Veng ka u leu wa Ba Tari Baahaa Daana seng.
U na tariye hina u ingang.
Veng ka u leu wa ti Naangmini seng.
U na veng'kuung yaga jaa.

8 'Bojung n tieha ba i ye tieha.
Ye yeli-irihi ming ba i n yeli-irihi.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
9 A'wo sagbama ang 'do gaa 'teng-gbani bila ni,
bila ka n yeli-irihi 'do gaa ye yeli-irihi,
ka n tieha ming gaa ye tieha.

10 'Bojung saa mang 'sigi wang, ka si'noo 'yi sagbani.
A ba mang leu gaa 'be ka a ba mihi 'teng-gbani
a veng ung teu a bohi,
a mang 'ku bungbura bung'bie, a 'ku bung'dire siimaa.
11 Bila la n yelihung ang 'yire n nuoring.
U kung leu wa n seng kpali.
U na tungye bila ni mang buora.
U na paaliye yeli ni yela mang tumuu ni.

12 'Bojung ye na mang 'ying aning nyengka,
ka ba die ye 'yie aning 'suhu-maahuu.
Tangbera aning tang'bilii na cheye 'yieme
a 'yiene ye 'ningbi-tooring,
ka moo daari jaa kpaahi a 'nuuhi.
13 Saipres dau na 'buliye guo dau 'jieng,
ka muritil dau 'buli gokpong dau 'jieng.
Bila na iye 'yuori 'ku Ba Tari Baahaa Daana,
a i 'sieree ang ba tari baahaa ang kung saang bahi.

'Chihilung a 'ku niba ang ba i 'Juuhi

56 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Ye tari saree 'di-sung, a ira sun'tuubu yela,
'bojung n 'chihilung pieliye waa,
ka n sun'tuubu gbanggbali 'yiibu pieli.
2 Nie ni ang ira ngaang 'wongye noo,
aning ninsaalaa 'bi-dau ni ang nyogi bila tari.
Unang ba degira a peenhibu 'beu,
a ngmaa u 'nu 'yi beu tungbung ni.

3 Ta veng ka saana jaa ang di u minga
wa mari Ba Tari Baahaa Daana yeli yela a yeli:
Ba Tari Baahaa Daana welimang kpeleng kpeleng u niba 'puong.
Ta veng ka dauvaraa ming yeli: Da'kuongee turi lima.
4 'Bojung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Ngaang mang na i 'ku dauvarihi ni ang 'tuuro n peenhibu 'beri,
a mang 'lugi yela ang pena n 'puo,
a nyogira n 'layiri kpiengaa ni.
5 Bana mang na 'ku 'jie n 'deung.
N daangguoma gaalingggang mang na 'kubo 'jie
aning 'yuori ang seu 'bi-daba aning 'bi-pogiba.
N na 'kubong 'yuori ang 'bibe a gara wagiri jaa.
Ba kung ngmaaguu 'ihi bahi.

6 Saamba 'mine diye ba miihi mari Ba Tari Baahaa Daana a na tunuu.
Ba diye ba miihi mari Ba Tari Baahaa Daana
a na nung u 'yuori a i u tungtuniba.
Ba kanga jaa nyogiye u minga a ba degira a peenhibu 'beu,
a nyogi n 'layiri kpiengaa.
7 Bana mang na tari waaning n tangpegi'yiruu ni.
N na ing ka ba tari nyengka n 'puoho 'deu ning.
N na dieye ba sarika nyugirihi aning ba sarikihi n sarika 'ihijie ning,
'bojung ba na buongye n 'deu ni 'puoho 'deu a 'ku paalihi jaa.
8 Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana ni ang laanha Iisiriel niba
bang kari bahi ni yeli:
N nang na laanhiye 'mine paahuu
a 'yi banani ang laanhi gaa u seng ni ingang.
Iisiriel 'yi-dieriba ang ba tuna ba tuma.
9 Yena moo 'duunhi jaa, yena kongkori 'puo 'duunhi jaa,
ye wa 'di.
10 U 'guribo iye joonhi.
Ba kanga jaa ba bang yeli jaa.
Ba jaa iye baahi ang i 'muuhi.
A kung tuong 'wehi.
Ba haakila 'chi ba tuma yelang,
bang jeng, a nung gbieng.
11 Mm, ba iye baahi ang 'dire yaga.
Ba ba tigira.
Ba iye pichiiniba ang ba tari 'ningbiyuo.
Kanga jaa leu kaariye u minga 'jieng.
Ka kanga jaa kaara u minga tona 'jieng a 'yire u minga kpe'jieng.
12 Kanga mang yeling: Wa, N na waaniye waing.
Ye veng ka ti 'nyu dangkpienhi tigi.
'Beu na 'woniye 'jine, a gba gaa bila yaga jaa.

57 Iisiriel bagimaali ang i kpali

Sun'tuuro mang 'kping, che nie jaa ba mang jeraa u 'sikiring.
'Kuung mang diye Ngming'puohibo gaaning,
che nie jaa ba mang bang a 'muni ka ba diye

a sun'tuuro 'yi beu ang waana ingang.
2 Nie ang 'chene so'toruu 'puong,
u na kpeye maahuu 'puo.
U na peenhiye u 'gado 'jung,
3 che ye wa che, yena suoba 'biihi,
yena sensena aning jentira buurii.

4 Ning'buo muo yeng ira laara?
Ning'buo ingang yeng 'yuo ye noe yaga jaa
a tiera ye jinti?
Ye muo ba i 'begu saangbu 'biihi bi?
Ma 'girii buurii liye wa?
5 Ye naaning paali ye miihi ning ye baga buobu
dau jaa ang tari maahuu 'muning?
Ye naaning kuura ye 'biihi lohimbohing
aning 'piihi fifiihi luuhing ni?
6 A baga ni ang 'bi a konbo'bilii 'ku-salangsalinhi 'puong ni la i tuori.
Ana la i tuori.
Ana la ing buo i bung'nyuurihi bahi,
a 'kua i bung'bie sarika.
A sigiyeng ka n inga maa ama yela?

7 I 'bingye i bunjie tangkpong ang i 'velele a 'do yaga 'jung.
Haali 'be ing 'do a na ti 'ihi sarika.
8 A 'di-noe aning a 'di-noe daari 'poeng
ing 'bing bung yela ing mang tieha.
'Bojung i yaahiye i minga 'ku bungjaala n 'puoring.
I 'do gaaye a seng a i ka i bungjie i yelingu,
ka i nia 'bing 'layiri.
I nungye ba bungjie sanga ni ing nye ba yaahibu.
9 I gaaye a naa seng aning kpangsuorihi,
a veng ka i turaadihi i jemaa.
I tungye i gbebogu-ahiba toori jaa.
I looye i minga a 'sigi ti kpe 'Siol.
10 I da baliyeng i yelitarihi jaa 'jung.

Che i da ba yeli: Tamaa 'chibe.
I nyiye fanga ang i paalaa,
bila 'jung i 'puo da ba saang.

11 Ka ning'buo ing jo bii a tari dabieng,
ka bila veng ing ngma 'girii 'kumo,
a ba tieha n yela bii a jeraa i 'sikiring?
Mang i siriti a kauhi ni 'jung naani ing ba jorima?
12 N na yeliye i sun'tuubu yela aning i yeli-irihi yela gbanggbaling,
'bojung a kung tari tona 'kui.
13 Ka inang wa 'cheehe, veng ka i baga ni ing laanhi ni diegii.
Che seseu na 'tuoye a jaa gaaning.
Vuunhung na 'ohaang.
Che nie ang bo 'lilijie n ingang na dieye a paaluu 'so,
a 'di n tangkpong pegi'yiruu ni cheng.

Sagingbu a 'ku nie ang leura 'puori

14 Nie kanga na yeling:
Laanhi 'duo, laanhi 'duo, maali a sori.
'Ihi bung bang na ngmira gbee 'lere
'yining n niba soring.
15 'Bojung ngaang ka Unani ang 'do yaga a i 'velele ni yeli.
Unang kpiera wagiri ang ba tari 'piilee bii baahaa ingang ni.
U 'yuoring i pegi'yiibu ni.
U yeliyeng: N kpieraye 'jie ang 'do a pegi'yi ingang.
N kpieraye nie ming 'sikiri ang tari 'pu-saang u beu yela
a 'sigihi u minga seng.
N iye bila ka n nyagihi nie ang 'sigihi u minga 'sikiri,
a nyagihi banani 'sikie ang tari 'pu-saang ba beu yela.
16 'Bojung n ba jaura wagiri jaa.
N 'suuri ming kung 'ihi wagiri la wagiri,
'bojung ninsaalaa sie na 'yieye n 'ningbi-tooring,
aning vuunhung ni mang maali.
17 U 'niiri beulung 'jung ka n 'suuri 'ihi u ingang, mang ngmiu.
N da sogiliye n minga, ka n 'suuri 'ihi.

Che ung nang leura 'puori, a 'tu u 'sikiri sori.
18 N nyiye u yelitarihi. N na tibuung.
N na dienuung 'yie ming,
a leuhi 'suhu-maahuu 'kuu
aning banani ang ira nimiha u yela ni.

19 Maang mang naang nuori yeliyaga.
'Suhu-maahuu, 'suhu-maahuu
a 'ku nie ang 'bi tooring aning nie ang pieli.
Ba Tari Baahaa Daana yerang: N na tibuung.
20 Che ningbee 'woniye mangkpong ang danna a ba tari peenhibu.
U kuonhi mang ing ka tani aning bebegiti 'duoro.

21 'Suhu-maahuu 'chibe a 'ku ningbee,
n Naangmining yeli.

No'le ang pena Naangmini 'puo

58 'Cheehi yaga jaa. Ta veng.
Lagi i nuori a'wo biengkoni.
'Wuli n niba ba 'begu saangbuhi,
a 'wuli Jeekob 'deu ba yelibee.
2 Che bang mang boma 'beu jaa
a nyenna ka ba bang n soe.
Ba irang a'wo paaluu ang 'tuuro sung
a ba jaanhi ba Naangmini yeli'binnuu.
Ba jugihimang saree ang 'tori yelitarihi.
Ba nyennang ka ba wa Naangmini seng.
3 Ba mang yeling: Wala 'jung ting 'le nuori che ing ba nye?
Wala 'jung ting dogihi ti miihi che ing ba chelihi 'be?

Yeliminga la, ye no'le 'beu ning ye mang iriye ye buobu,
a veng ka ye tungtuniba tung tuma ti 'gaali.
4 Siringminga, ye mang 'leye nuori jauri aning nokpieni 'jung,
a na ngmi ning beulung 'nugbuli ming.
No'le nga to yeng 'lere 'jine nga kung

tuong veng ka ye kokori 'do saa'ju ka ba 'wong.
5 A no'le nga to mang 'lugi bi,
'beu nga dau ang mang 'sigihi u minga?
No'le muo la nie ang mang 'churi u 'ju
a'wo kuong nuori moo,
bii a yeri buorihi tama aning tampelung bi?
Ngaang yeng buona no'le aning 'beu nga
ang i diebu Ba Tari Baahaa Daana seng?

6 No'le mang 'lugi naani nga bi?
Beulung 'ngmie 'lorihibu,
a 'togi 'tuo-tiinha niba ingang,
a veng ka niba bang dogiha 'so ba miihi,
a kau 'yoge jaa.
7 Una la ka i 'po i siimaa 'mine 'ku kongdaamba,
a tari ningbaaliba ang yenna wa kpening i 'deu.
Ka inang wa nye ingkpali daana,
ka i 'kuu bungyeruu, a ta leuhi i kpaari togili i jiing niba.
8 'Beng la ka i chaanii na va 'yi a'wo 'beeguu,
ka i laangfiilung teu wa 'yi 'wieng 'wieng.
I sun'tuubu na mang dieye i 'yie.
Ba Tari Baahaa Daana girima na iye i 'puori kaara.
9 'Beng la ing na buong, ka Ba Tari Baahaa Daana die.
I na 'cheehing ka u yeli: Nyima.

Ka inang na 'ihi 'yoge ye 'puong la bila,
aning 'nubiri tiebu aning yeliyagibee yelibu.
10 Bila na ing ka inang ngmaa i minga 'ku kongdaana,
a veng ka nie bang dogiha nye u buobu.
'Beng la ka i chaanii na chaang sagiluu 'puong,
ka i 'yienguu 'woning ngmintong'tori.
11 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana na dienii 'yie wagiri la wagiri,
a maa i 'suhu wari ahibu sanga.
U na ingye i kaba kpiengu.
I na 'woniye dabaga bang mihi kuong.

I na 'woniye kong'bulee nga kuong ang ba baaha.
12 Banani ang 'yi i 'puong na la meye a 'jikori ni
ang 'le jeng da'boori ni.
I na ing ka jemangjemaa 'demuno 'ihi.
Ba na buoniing Daangguong'buuro Maana
aning Nie ang la maana sobera bang na kpiera.

13 A'mineng i na leuhiye i gberi a 'yi a peenhibu 'beung,
a ba ira i buobu n 'be-pegi'yiruung.
A'mineng i na buongye a peenhibu 'beu 'ningbi-peli,
a buong Ba Tari Baahaa Daana 'be-pegi'yiruu ni bungnanuu.
A'mineng i na diung tiinhuu,
a ba tuna i minga buobu bii a buora i minga 'ningbi-peli yela,
bii a yera i minga yeliyaga.
14 Ka inang ira bila, bila ka i 'ningbi-peli
na 'bi Ba Tari Baahaa Daana ingang.
N na ing ka i 'dire i 'ju 'teng-gbaning,
a 'guolii aning i ba Jeekob cheng ni.
Ba Tari Baahaa Daana nuoring yeli.

Naangmini seng welibu

59 Nye, Ba Tari Baahaa Daana 'nu ba leu i giraa
a'wo u kung tuong i 'chihi.
U 'tuorii ming ba siri a'wo u kung tuong 'wong.
2 Ye yeliba'torihing weliye ye Naangmini seng.
Ye yelibee leuhiye u 'ningbisogo 'yi ye seng ung ba 'wono,
3 'bojung jiing degiye ye 'nuuhi,
ka yeliba'torihi degi ye 'nubie.
Ye nogbama ngmaye 'girii,
ka ye jinti buura yela ang ba 'tori.

4 Kanga jaa ba buora saree 'di-sung.
Kanga jaa ming ba diera kpiera yeliminga.
Yelikpala bang deli, a ngmaara 'girii.
Ba mang tariye beu 'puo, a dogi tungbee.

5 Ba mang wegiye dung'kuuree jela,
    a 'woo ngmandari 'deu.
Ka nieng oo a jela, u mang 'kping.
Ka banang wa ngmahi kanga, dung'kuuree mang va wa 'ying.

6 Ba ngmandari 'deri kung tuong leu bungyerihi.
Ba kung pagi ba miihi aning ba bungmaanihi.
Ba tuma iye tungbetuma,
    ka kpangkpangkpiengu yeli-irihi 'bi ba 'nuuhing.
7 Ba gbee mang jora garaye beu tungbu,
    bang 'lonno ka ba ti 'kiri haache jiing.
Ba tieha iye tungbee tieha.
Saangbu aning nyuongbu 'biye ba so'bieng.
8 Ba ba bang 'suhu-maahuu sori.
Saree 'di-sung ming 'chi ba yelitarihi 'puong.
Ba maaliye so'bi-goonhi 'ku ba miihi.
Nie jaa ang 'tu a sori nga kung bang 'suhu-maahuu.

Ba dieye yelibee saambu

9 Bila 'jung saree 'di-sung niti 'biye taa toori.
Sun'tuubu ming ba jora tariti.
Ting 'liinhe buora chaanii, che nyira sagiluu.
Ting buora 'chengkeng, che 'chene 'liinhuu 'puong.
10 Ting yo bunna buora daangguoni a'wo joonhi,
    a yo bunna a'wo ting ba tari 'ningbie.
Ting ngmira gbee ngmintong'tori a'wo 'ji-nyogi'ningbiring.
Ti 'woniye dau'kuunhi ang 'bi 'jiihi ang jeng kpali 'puong.
11 Ti jaang uuna a'wo beehi,
    a 'kono nimbo'kuori a'wo nangmama.
Ting buora saree 'di-sung, che ti ba nyiu fiing jaa.
Ting bo 'chihilung, che ka ti niu 'bi taa toori,
12 'bojung ti 'begu saangbuhi 'ugiye i 'ningbi-tooring,
    ka ti yelibee 'dire 'sieree ti ingang.
Ti 'begu saangbuhi 'biye ti seng.
Ti yeliba'torihi ni yeng, ti bamaang.

13 Ana la ting saana 'begu
a ngmaara 'girii chiiha Ba Tari Baahaa Daana.
'Mine la ting leuhi 'puori 'ku ti Naangmini,
a yera niba dogihibu aning taawai yela.
Ting mang jeri a yera 'girii yeli'bie a 'yire ti 'sikieng.
14 Bila la ka saree 'di-sung leu 'puori,
ka sun'tuubu ahi toori jaa,
'bojung yeliminga boriye a 'yiri sokpong 'jung.
Yela ang 'tori ming kung tuong kpe.
15 A 'jung yeliminga kongyeng.
Nie ang jora 'yire beung,
u mang leuye bung bang na nyogi.

Zaiyong yeudiera

'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang nye bila,
ka bila saang u 'puo, saree 'di-sung ang 'chibe ni.
16 Ung daang nye ka nie 'chibe.
Ang daang iu nomaa aning 'puohikuro jaa ang 'chibe.
Bila 'jung ka u minga kpangkpani waaning 'chihilung u seng,
ka u minga sun'tuubu nyoguu ung ahi.
17 'Bojung u daang diye sun'tuubu yeri a'wo nyau pogiraa,
ka 'chihilung 'kurijupiluu 'chigi u 'jung.
Ung daang di sani naabu boori yeri a'wo bungyerihi,
a yeri ingjegi a'wo kparikpong.
18 A 'tuuro ba yeli-irihi, bila ung na leu yeuba.
U na leu yeuye 'su-tuluu 'ku banani ang chiihuu,
a naa sani u domihi ingang.
U na leu yeuye 'teenhi kuong ang ngmaa 'gili ka a paali.
19 Bila bang na jora Ba Tari Baahaa Daana 'yuori
a 'yi ngmintongkpieri seng,
a jora u girima a 'yi ngmintong'puhinii.
Sanga ni a doma ang na wa kpe a'wo kontaalii,
Ba Tari Baahaa Daana Sie na karuung bahi.

20 A Yeudiera na waye Zaiyong.

Banani ming ang 'bi Jeekob ingang a leu 'yi ba 'begu saangbuhing,
u na waye ba seng.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

21 Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng: Maang yeng, n 'layiri aningba la nga:
N Sie ni ang 'bi i ingang ni, aning n yeli'bie ni mang di ing i nuoring ni,
a kung 'yi i nuoring. A kung 'yi i buurii ming nuoring, bii i buurii ming
buurii nuoring a 'yi wagiri ngang a gara wagiri ang ba tari baahaa. Ba
Tari Baahaa Daanang yeli.

Niba ang ba i 'Juuhi pegiye Zaiyong

60 'Ihi, a chaang, 'bojung i chaanii wayeng.
Ba Tari Baahaa Daana girima ni 'ihiye i ingang.
2 'Bojung nye, sagiluu na pagiye a dunee,
ka sagiluu ang i kpong pagi a niba.
Che Ba Tari Baahaa Daana na 'ihing a 'bi i 'jung.
Ba na nyiye u girima i ingang.
3 Niba ang ba i 'Juuhi na waye i chaanii 'jie,
ka na'mine wa i 'ihibu 'chengkeng 'jie.

4 Lagi i 'ningbie 'liinhi wa 'gili a nye.
Ba jaa laanhi langye taa. Ba waanaye i seng.
I 'bi-daba na 'yiye toori wa,
ka ba pegili i 'bi-pogiba kpangkpamang.
5 'Beng la ing na nye ka i 'ningbisogo chaang.
I 'sikiri na paaling aning nyengka,
'bojung a mangkpong bungjemaa na leuhi waye i seng.
A paalihi bundaambuunhu na waye i seng.
6 Nyogima 'suguhi jemaa na wa paye i paaluu.
Miidiyan aning 'Iifa nyogima'bilii buurii ni la bila.
Banani jaa ang 'yi 'Siiba na wang.
Ba na waaniye salima aning iinsens,
a 'pugiro Ba Tari Baahaa Daana.
7 Ba na laanhiye 'Kii-der piihi jaa lang taa waaning i seng.
'Nibeejot pidee na tung 'kuing.

Ai'zeeya Gbangu 60

A na iye buunhu ang sigi diebu a 'do wa n sarika 'ihijie.
N na diye girima 'ku n girima 'deu ni.

8 Ning'bobo la nga a egira a'wo savaalii,
a'wo nangmama ang egira gara a 'togihi?
9 Pielaang, 'teenhi kuong ang ngmaa 'gili na chelihimang.
Taarisis mani'gbori-berang na wa fora,
a tari i 'bi-daba 'yining toori waaning.
Ba wari aning salima na 'biye ba seng,
ka ba wa Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'yuori 'jung.
Ba na waye Unani Ang Pegi'yi Iisirieling ni seng,
ung 'kui girima ni 'jung.

10 Saamba 'bi-daba na meye i daangguoma,
ka ba na'mine tung 'kui.
'Bojung n 'suuri 'puong mang ngmii.
Che n nungbu 'puong mang tari hina i ingang.
11 Bila 'jung i 'di-nobera na 'yuohing wagiri jaa.
A kung pagi ngminaa bii 'yienguu.
Bila na ing ka niba tuong tari a paalihi niba
bundaambuunhu waaning i seng,
ka ba tuong ba na'mine ka ba 'tuuro taa waana.
12 'Bojung paaluu aning naalung ang kung tung 'kui na nyuoming.
A paalibani na saaming kpeleng kpeleng.

13 Leebanong girima na waye i seng.
Saipires dau, paing dau aning fuur dau na langye taa wa.
A na wa booye n 'Ji-pegiyiruu 'jie ni.
N na ing ka n gbee 'jie ni tari girima.
14 Banani ang da dogihii ni 'bi-daba ming na wang
a wa 'churi i 'ningbi-tooring.
Banani ang da digirii foo
na wa 'leye 'tengeng 'pu i gbeeng.
Ba na buomiing Ba Tari Baahaa Daana 'Yi-kpong ni,
Unani Ang Pegi'yi Iisirieling ni Zaiyong.

15 Anaa jaa ka ba da jaanhiing a hai,
ka nie jaa ba 'chene 'tuuro i 'puo,
n na maaliing ka i tari 'chengkeng vielung ang ba tari baahaa.
I na iye nyengka a gara jemanihi jemaa.
16 I na 'nyuye a paalihi bihung, a mugi napogiba biha.
'Beng la ing na bang ka maang
Ba Tari Baahaa Daana la i Diera aning i Yeudiera,
Jeekob Kpiengu Daana ni.

17 N na waaniye sannii yaawa bogung,
a waaning wari 'kue bogung.
Daari bogung n na waaniye yaawa,
a waaning 'kue 'kubo bogung.
N na ing ka maahuu leu i paalikaara,
a i ka sun'tuubu leu i ningkpong.
18 Ba kung la 'wong kpangkpangkpiengu yeli-irihi yela i paaluung.
Ba kung 'wong saangbu bii nyuongbu ming yela i togihing.
Che i na buongye i daangguoma ka 'Chihilung,
a buong i 'di-nobera ka 'Pugibu.

Naangmini ang i u niba girima

19 Ngminaa kung la i i chaanii 'be-kaaring.
'Chiu pielaa ming kung la 'kui chaanii.
Ba Tari Baahaa Daana na iye chaanii ang ba tari baahaa 'kui,
ka i Naangmini i i girima.
20 I ngminaa kung la kpe.
I 'chiu ming na mang iye 'chiu-paalii,
'bojung Ba Tari Baahaa Daana na iye i chaanii
ang ba tari baahaa,
ka i laa'dimii 'beri ni baahi.
21 I niba ming jaa na iye sun'tuuribo.
Ba na 'diye a paaluu cheng a gara wagiri jaa.
Ba na iye da'nu mang seli, a i n 'nu tuma,
ka n tuong nye girima.
22 Ye 'puo bung'bile na leuye 'tuhi,

ka 'bibile leu paalikpiengaa.
Maang Ba Tari Baahaa Daana na tumaang 'wieng 'wieng a wagiring.

'Chihilung 'duohi-sung

61 'Suobu Kpiengu Jaa Daana Sie ni dogiliye n ingang,
bojung Ba Tari Baahaa Daana somang kpaang,
ka n ing 'duohi-noohi 'ku ningbaaliba.
U tungmang ka n ti tiu niba 'sikie ang danna,
ka n waaning 'so-n-minga 'duoho wa 'ku niba bang nyogihi.
U tungmang ka n 'yuo pagibu 'deu 'ku niba bang 'le 'bing.
2 U tungmang ka n ing 'duoho
Ba Tari Baahaa Daana bunye 'yuoni ni yela,
aning ti Naangmini sani naabu 'beu ni yela.
U tungmang ka n kaa banani jaa ang ira laa'dimii ni 'jieng.
3 U tungmang ka n wa 'ku banani ang ira nimiha
Zaiyong 'puong 'suhu-maari,
a 'kubo vielung tampelung bogung.
U tungmang ka n ti 'kubo nyengka kpaang laa'dimii bogung,
a 'kubo 'pugibu kparuu 'suhu-saanii bogung.
N na iye bila ka ba nye buoniba sun'tuubu daari,
a buoniba bung Ba Tari Baahaa Daana ang seli,
ka u tuong nye girima.

4 Ba na la meye a sang'kongkori da'boori ni,
a maaling me fora sanga 'jiihi ni ang da jeng kpali ni.
Ba na maaliye 'yi-bera ang i da'boori,
anang jeng kpali jemanihi jemaa 'puong ni.
5 Saamba na ahing a chiina ye piihi.
Foomarihi na iye ye kuoriba aning ye 'girep yori kaariba.
6 Che ba na 'kuye yena 'yuori
ka Ba Tari Baahaa Daana Ngming'puohi 'yi-dieriba.
Niba na buongyeng ti Naangmini tungtuniba.
Ye na 'diye a paalihi bundaalung noo.
Ye na iye tangkama ba bundaambuunhu yela.
7 Ye 'vii ni bogung ye na nyiye nanihung gberi 'buyi.

Ba nyaaba ni bogung ba na nyengingye ba cheng tuori 'puong.
Bila 'jung ba 'suobu na iye kpara ba paaluung.
Nyengka ang ba tari baahaa na iye ba 'suobu.

8 'Bojung maang Ba Tari Baahaa Daana nungye saree 'di-sung.
N haye 'nanyigiri lang ning beulung.
N na 'kubong sanyeu n limanihung 'puong.
N na 'bingye 'layiri ang ba tari baahaa aniba.
9 Ba na bangye ba buurii a paalihi 'puong,
a bang ba 'biihi a niba 'puong.
Nie jaa ang nyiba na sagibang 'di,
ka ba iye buurii nga Ba Tari Baahaa Daana ang pegi.
10 N na nyengingye yaga Ba Tari Baahaa Daana ingang.
N 'suhu na tariye nyengka n Naangmini ingang,
'bojung u boomang aning 'chihilung bungyerihi.
U diye sun'tuubu kparuu yerima,
a'wo pogipaalaa sira ang boo u minga aning 'naamu,
a'wo pogipaalaa ang boo u minga aning u bungvieni.
11 'Teng-gbani mang ing ka bung'bunihi 'puhi 'yi,
ka dabaga mang i ka buunhu bang buri u 'puong 'puhi wa 'yi.
Bila ning u 'ju ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana na i ka sun'tuubu
aning 'pugibu 'puhi wa 'yi a paalihi jaa 'ningbi-tooring.

62 Zaiyong 'chihilung yela ang ahi pielaang

Zaiyong 'jung n kung tang n nuori.
Jeruuselem ming 'jung n kung 'jing boin a gara wagiri ni
u sun'tuubu ang na 'yi gbanggbali a'wo chaanii,
ka u 'chihilung 'woning fintina ang 'dire.
2 A paalihi na nyiye i sun'tuubu,
ka na'mine jaa nye i girima.
Ba na buomiing 'yo-paalaa nga
Ba Tari Baahaa Daana nuori ang na 'kui.
3 I na iye naalung 'jupiluu ming ang viela
Ba Tari Baahaa Daana 'nung.
I na iye na'mine 'ju bung'leruu i Naangmini 'nung.

4 Ba kung la buonii bung bang jaanhi bahi.
Ba kung la buona i paaluu ming bung ang jeng kpali.
Ba na leu buoniing Heefiziba*, a buona i paaluu ming 'Biyuula*,
'bojung Ba Tari Baahaa Daana ingmaari 'biye i ingang.
I 'teng-gbani ming na 'kuliye sira.
5 'Bojung 'bi-polii ang mang di pogisaraa bila ni,
bila ka i 'bi-daba na dii leu poga.
A'wo pogipaalaa sira ming ang mang nyengina
a pogipaalaa yela bila ni,
bila ka i Naangmini na nyengina i yela.

6 'Oo Jeruuselem, n diye kaariba 'bing i daangguomang.
Ba kung pogi ba noe ngminaa bii 'yienguu.
Yena nga ang buona Ba Tari Baahaa Daana, ye ta i siriti.
7 Ye ta 'kuu peenhibu a gara wagiri ung na maali Jeruuselem ka u ahi,
a maaluu ka u i 'pugibu 'teng-gbaning.
8 Ba Tari Baahaa Daana poyeng aning u 'nuduri,
a po aning u kpangkpani kpiengu:
Pielaang, n kung la di i bung'bie tihi
ka a leu siimaa 'ku i domihi.
Foomarihi ming kung la 'nyu i waingpaalaa
ing 'di dogee nye.
9 Banani ang laanhi a bung'bie ning na 'dia,
a 'pugi Ba Tari Baahaa Daana.
Banani ming ang laanhi a waing ning
na 'nyua n Ngming'puohi 'deu jagihing.

10 'Tu ti kpe. 'Tu a 'di-nobera ti kpe.
Maali a sori 'ku a niba.
'Duohi. 'Duohi a sokpong.
Ye 'ihi a 'kubo.
Ye ba jongjong 'ku a nibihi.

*
62:4 Heefiziba 'muni la nyelung.
62:4 'Biyuula 'muni la unani mang di ung i n poga ni.

11 Siringminga, Ba Tari Baahaa Daana ingye 'duoho
a ti ta dunee baahaa:
Yeli 'ku Jeekob ni: Pielaang la,
i 'chihilung waanang.
Nye, u sanyeu 'biye u seng,
ka u sani naabu 'bi u 'ningbi-tooring.
12 Ba na buonibang niba ang pegi'yi,
niba nga Ba Tari Baahaa Daana ang yeudie.
Ba na buomiing bung bang bo a nye,
'yi-kpong bang ba jaanhi bahi.

Ba Tari Baahaa Daana saree ngmaabu
aning 'chihilung yela

63 Ning'buo la nga a 'yi 'Iidom waana a yeri bungyerihi
ang 'yi Boozira bang muogaa?
Nga ang viela ning u bungyerihi la,
a gara u fangkpong 'puong.

Maang ang yera yela sun'tuubu 'puong la,
a tari kpiengu 'chihi iibung.
2 Wala ka i bungyerihi muo,
ka i tama 'woning nie ang neura 'girepihi waing maali'jieng?
3 N neuye a waing maali'jie n 'yong.
A nibihi 'puong nie jaa da 'chi n seng,
'bojung n nebaang n 'suuri 'puong,
a tirimaa n 'su-tuluu 'puong.
A jiing mihi waahiye n bungyerihi, a saang n kpari jaa.
4 'Bojung a sani naabu 'beu ni 'biye n 'sikiring.
Banani mang yeudie ni 'yuoni wayeng.
5 Mang 'liinhi, che nie jaa daang 'chibe a na sung.
Mang daang ira nomaa aning nie ang 'chibe a na tiihi.
A 'jung n minga kpangkpani daang waaniye 'chihilung wa 'kumo,
ka n minga 'su-tuluu daang tiihima.
6 N neuye a nibihi 'bing 'tengeng n 'suuri 'puong.
N vengyeng bang 'bugi n 'su-tuluu 'puong,

a 'kiri ba jiing bahi 'tengeng.
Ba tiehiye Naangmini hina yela.
7 N na yeliye Ba Tari Baahaa Daana mingilung nungbu yela
aning Ba Tari Baahaa Daana 'pugibu yela.
N na yelaang a 'tuuro anani jaa Ba Tari Baahaa Daana ang i 'kuti ni.
N na yelaang a 'tuuro u suntung ang i kpong Iisiriel 'deu ni ingang.
Ana ung i 'kubo a 'tuuro u hinihi,
aning u nungbu ang ba baaha ang i kpong ingang ni.
8 'Bojung u yeliyeng: Pielaang, ba iye n niba.
Ba iye 'biihi nga ang kung ngma 'girii.
A 'jung u daang leuye ba diera.
9 Ba tuora jaa 'puong u ming daang tariye tuora.
Ka malika ni ang daang 'bi u seng ni iba 'chihi.
U nungbu aning u nimboo 'puong u daang yeudiebang.
U daang pegilibang a diba a sang'kongkoruu 'beri jaang.
10 Che bang daang die taawai a saang u Sipegi'yiruu ni 'puo.
A 'jung ung daang leuhi u minga 'tuohibo a'wo doma, a jauniba.

11 'Beng la ung daang leu tiehi sang'kongkoruu 'beri ni yela.
U daang tiehiye 'Moosis aning u niba yela a yeli:
'Yening ka Unani ang daang tariba 'yining mangkpoming
a lang ning u piihi chiina ni?
'Yening ka Unani ang daang di u Sipegi'yiruu ing ba ingang ni?
12 Unang daang i ka u girima kpangkpani
dieniba 'yie a 'bi 'Moosis 'nuduring ni.
Unang daang i ka kuong 'po 'jiihi a'yi ba 'ningbi-tooring ni.
U daang iye bila ka u bo 'yuori ang ba tari baahaa 'ku u minga.
13 Unang daang dieniba 'yie 'tuning a 'jijulingu.
A'wo yohu ang 'bi mopiri 'puong,
u daang iye bila ka ba ta wa ngmi gberi.
14 A'wo 'nii ang mang 'sigi lohimbo ni,
bila ka Ba Tari Baahaa Daana Sie daang 'kubo peenhibu.
Bila ing mang diening i niba 'yie,
a na bo girima 'yuori 'ku i minga.

Beu sagibu 'puohibu

15 'Liinhi 'tengeng a 'yi sagbaning,
a nye a 'yi i kpe'jie ni ang pegi'yi a viela ning.
'Yening ka i ingjegi aning i fanga 'be?
'Yening ka i 'sikiri nimboo aning i hina ing tari n ingang 'be?
A ngmaaye n seng bi?
16 'Sige 'chibe, ina la ti Ba.
Anaa jaa ka Aaburaham daang ba bang ti yela,
ka Iisiriel ming ba bangti,
che ina 'oo Ba Tari Baahaa Daana, ina la ti Ba.
I 'yuori la ti Yeudiera a 'yi wagiri ang ba tari 'piilee bii baahaa.
17 'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
wala ing veng ting bori a ba la 'bi i soeng?
Wala ing i ka ti 'sikie 'ko a ba la jorii?
Leu wa, i tungtuniba 'jung.
Leu wa i cheng buura ni 'jung.
18 I niba ang pegi'yi dieguung 'so wagirifiing 'puong.
Ti domihi neuye i 'ji-pegi'yiruu ni 'bing 'tengeng.
19 Ti leu 'woniye sang'kongkoruu niba,
ba ingang ing ba 'di naalung jaa ni.
Ba ingang ka i 'yuori daang ba buong jaa ni.

64 'Oo a'wo i danang chie sagbama.
A'wo i danang wa 'sigi,
ka a tangbera da 'jigihi i 'ningbi-tooring.
2 A'wo 'buung ang 'dire da'bilii,
ka 'buung mang veng ka kuong kpaara ni,
'sigi wa a veng ka i 'yuori buong i domihi 'puong.
Veng ka a paalihi 'miine i 'ningbi-tooring.
3 Sanga ni ing daang i nomaa yela ting ba tiehi ni,
i daang 'sigi wayeng,
ka tangbera daang 'jigihe i 'ningbi-tooring.
4 'Bojung a 'yi dunee 'munpiileeng, ninsaalaa ba 'wong.
'Tuorii ming ba chelihi.
'Ningbiri ming ba nye Naangmini jaa

a 'yi i 'puoring ang mang ira yela 'kuro banani ang chelihuu.
5 I mang sungye banani ang nyengina sun'tuubu yeli-irihi 'puong.
I mang sungye banani ang mang tiehi i yela i soeng ni.
Siringminga, i 'suuri 'ihiyeng, 'bojung ti tungye beu.
A soe nga 'puong ting nang 'be. Ti hieniye 'chihilung.

6 Che ti jaa 'woniye bungdegiri,
ka ti sun'tuubuhi jaa 'woning jeringdega.
Ti jaang juoli a'wo vaahuu,
ka ti yeliba'torihi diti gaaning a'wo seseu.
7 Nie jaa ming 'chibe a buona i 'yuori.
Nie jaa ba moora ka u nyogii tari,
'bojung i leuhiye i kpaari togiliti,
ka ti yeliba'torihi veng ting baaha.
8 Che, Ba Tari Baahaa Daana, Ina la ti Ba.
Tinuu la a yagu, ina la ti miera.
Ti jaa iye i 'nu tuma.
9 Ta veng ka i 'suuri 'ihi ti 'gaali, 'oo Ba Tari Baahaa Daana.
Ta tieha yeliba'torihi yela a gara wagiri jaa.
Jaan'de, 'liinhiti nye, 'bojung ti jaa iye i niba.
10 I 'yi-kpongpegi'yirihi leuye mopiri.
Zaiyong leuye mopiri, ka Jeruuselem leu da'boo.
11 Ti Ngming'puohi 'de-pegi'yiruu ni ang viela ni,
'beng ka ti ba'mine da mang 'pugirii ni,
ba nyuguung ning 'buung.
Ti buunhu ang i nanee jaa jengye kpali.
12 'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
i muo na nyogiye i minga a yela nga 'jung bi?
I muo na tangye i nuori a dogihiti ti 'gaali bi?

Naangmini saree ang 'tu sung

65 Niba nga ang ba jugihi n yela, banang boma.
Niba nga ang ba boma, banang nyima.
N yeli 'kuye paaluu ang ba buona n 'yuori:
Nyima la ni, nyima la ni.

2 N yaariye n 'nuuhi a 'beu jaang a 'ku niba ang i taawaidieriba.
Banang 'chene sori ngang ang ba suma,
a 'tuuro ba miihi tieha ni.
3 Ba iye niba ang 'ihe n 'suuri wagiri jaa n 'ningbisogong.
Banang mang 'ihe sarikihi dabagihi 'puuhing,
a nyugira iinsens sarika 'ihijiihing bang maali ning tam'bie.
4 Banang mang 'jing kau'bie kpachagihing,
a kpeling bakiing 'ji-suorii ni.
Ba mang ooraye pera'kuung neni a tari nendega biing ba dugiring.
5 Banang mang yeli: Ahi 'be.
Ta wa pielima, 'bojung maang i ningpegi'yiruu gaagii.
A ningbani nga iye nyuohi n nyibogiring,
a i 'buung ang 'dire a 'beu jaang.

6 Nye, a seuyeng 'bing n 'ningbi-tooring.
N kung tang n nuori. N na naaye sani.
Haali n na naaye sani ba iinhing.
7 N na lang naaye yena aning ye ba'mine yeliba'torihi sani,
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
Banani ang nyugi iinsens a tangbera 'juring
a degi n 'yuori taanhing ni la bila.
Bila 'jung n na maahiye ba fora tuma ni dogili ba 'juring.

8 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Ba mang nyiye waingpaalaa 'girep ngmama ang lang taa ingang,
ka nie mang yeli: Ye ta saamaa, 'bojung tona 'biye a ingang.
Bila mang na i yela n tungtuniba 'jung, a ta wa saang ba jaa.
9 N na ing ka buurii 'yi Jeekob ingang,
a i ka unani ang 'dire n tangbera cheng ni 'yi 'Juuda ingang.
N ning'lugirihing na 'di u cheng, ka n tungtuniba kpiera 'beng.
10 Saarung na leuye piihi mo-oorihi 'jie.
'Eekor Boo ming na leuye 'jie 'nii ang na mang jeng
a 'ku n niba ang boma.

11 Che ye iye niba ang jaanhi Ba Tari Baahaa Daana,

a 'yiinhi n tangpegi'yiruu ni yela.
Yenang mang maali siimaa 'teebul 'bing Gaad, 'ju-noo bagiri ni,
a maali bung'nyuurihi sarika 'ku Meni,
'ningbi-toori yelitarihi bagiri.
12 Bila 'jung n na soriyeng 'ku ta'kobi.
Ye jaang na 'churi a 'ku korigibu,
'bojung sanga ni mang buong, ye ba die a buola.
Sanga ni mang yeli yela, ye ba 'wong.
Che yeng nang tuna beu n 'ningbiring,
a 'lugi yela ang ba 'kurimo ingmaari.
13 Bila 'jung ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli:
Nye, n tungtuniba na 'ding, che ka kong kpe yena.
Nye, n tungtuniba na 'nyung, che ka kon'nyuuri kpe yena.
Nye, n tungtuniba na nyenginang, che ka yena 'di 'vii.
14 Nye, n tungtuniba na 'yieneng ba 'sikiri nyengka 'jung.
Che yena na 'konong ye 'sikiri nimiha 'jung,
a 'cheehe 'pu-saanii 'jung.
15 Ye na bahiye ye 'yuori ka u leu bungtuuruu 'ku n ning'lugirihi.
'Bojung 'Suobu Kpiengu Jaa Daana na kuyeng,
che u na 'kuye u tungtuniba ni 'yo-jaala.
16 Bila na ing ka nie ang duha sung
'teng-gbaning duhi sung yeliminga Naangmini ni ingang.
Nie ming ang puora 'teng-gbaning
na mang poye yeliminga Naangmini ni,
'bojung ba na 'yiinhiye a fora tuorihi ni yela,
anang sogili ka n 'ningbie ba nyia ni.

Bungnaangpaalaa ang tari girima

17 'Bojung nye, n na naangye sagbangpaani aning 'teng-gbangpaalaa.
Ba kung la tiehi a fora tuori ni yela.
A yela kung wa ba haakilang ming.
18 Che ye veng ka ye iinhi maa ka ye nyengina
a gara wagiri jaa bung ni mang naana ni yela.
'Bojung nye, n na naangye Jeruuselem ka u i nyengka,
ka u niba 'kurimo ingmaari.

19 N na tariye nyengka Jeruuselem ingang,
a tari ingmaari n niba ingang.
Ba kung la 'wong 'kuori kokori u 'puong, bii 'cheehibu kokori.

20 Ba daang kung la nye 'bibile u 'puong
ang na tari 'nyivori 'beri awala 'yong,
bii a nye daunyaangaa ang kung paali u 'beri,
'bojung 'bie na mang iye 'yuomo koo che 'kpi.
Che ba na jeriye yelibe-ira ang i 'yuomo koo a'wo bungtuuruu.
21 Ba na meye 'deri a kpe a 'puong.
Ba na maaliye 'girep yori a 'di a buunhu.
22 Ba kung me 'deri ka ningjaani kpe a 'puong.
Ba kung seli buunhu ka ningjaani 'dia.
'Bojung n niba 'beri na 'woniye daari 'beri.
N ning'lugirihi ming na 'diye ba 'nuuhi tuma noo kauhi.
23 Ba kung tung tuma kpali.
Ba kung dogi 'biihi ming 'ku tuora,
'bojung ba na iye nie Ba Tari Baahaa Daana ang pegi buurii,
ka ba 'biihi ming nye pegiri lang ba ingang.
24 A na wa ing, seni che ka ba buong, n na dieye a buola.
Sanga ni bang nang yera yela ni, n na 'woming.
25 'Gbonggbori aning pipolii na lang 'direng.
'Gbegini ming na ooye mo'kuonhi a'wo nadavaraa,
ka tani i waahuu siimaa.
Ba kung ing dangii bii a saang saangbu n tangpegi'yiruu ni jaang.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

Yeliminga Ngming'puohi aning 'girii Ngming'puohi

66 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Arijena la n na'kogo, ka 'teng-gbani i n gbee 'kogo.
'Yening ka a 'deu ni yeng na me 'kumo ni 'be?
'Yening ka n peenhibu 'jie ming 'be?
2 'Bojung n 'nung maali a buunhu nga jaa.
Bila la ang wa 'bibe.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

Che nie ni mang na kaara la nga:
Nie ang i ningbaala, nie 'suhu ang mang diera yelibee saambu,
aning nie ang 'miine n yelihung 'jung.

3 Che nie ang kuura nadari na 'woniye ung kuura ninsaalaa.
Nie ang di pihi 'ihe sarika na 'woniye ung kaura baa 'nyuu.
Nie ang mang 'ihi bung'bie sarika
na 'woniye ung tihi pera'kuung jiing.
Nie ang nyugira iinsens na 'woniye ung 'puoho bagiri.
Bila ni bang 'lugi ba miihi soe ka ba 'suhu nyenna ba yelidega,
4 bila mang ming na 'lugi ba dogihibu,
a waaning yela ni bang jora ni ba ingang.
'Bojung sanga ni mang buong, nie jaa ba die n buola.
Sanga ni mang yeli yela, ba ba 'wong,
che bang nang tuna beu n 'ningbiring,
a 'lugi yela ang ba 'kurimo ingmaari.

Ba Tari Baahaa Daana yelidieye Zaiyong

5 Ye 'wong Ba Tari Baahaa Daana yelihung,
yena nga ang 'miine n yelihung 'jung.
Ye ba'biihi ang haye kariyeng bahi n 'yuori 'jung a yeli:
Veng ka Ba Tari Baahaa Daana nye girima,
ka ti tuong nye ye nyengka.
Che ba na 'diye 'vii.

6 Ye 'wong goma ang 'yire a 'yi-kpoming.
Ye 'wong kokori ang 'yire a Ngming'puohi 'deung.
Ba Tari Baahaa Daana kokori la,
a naara u domihi sani bila ni ang sigihi.

7 U dogiyeng seni che ka u 'puo be.
U dogiye 'bi-dau che ka u inga tuli.
8 Ning'buong daang 'wong a yeli nga to?
Ning'buong nye a yela nga taa?
Ba na tuong ing ka paaluu dogi 'bebeyeni?

Chebii ba na tuong dogiye paaluu da'yeni?
'Bojung Zaiyong 'puo aang wa biera ka u dogi u 'biihi.
9 N muo na ing ka 'bie dogibu wagiri ta,
che kung veng ka u dogi bi?
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
Maang nga ang mang i ka nie dogi,
n muo na lariye u 'puo bi?
I Naangmining yeli.
10 Nyengina aning Jeruuselem.
Veng ka ye niu tari 'pu-peli,
yena niba ni jaa ang numuu.
Ye veng ka ye niu nyengina aning nyengka,
yena niba ang ira nimiha u yela.
11 Ye i bila a tuong mugi u 'suhu-maari biha ni a tigi.
Ye 'nyu yaga ka ye iinhi 'yuo aning u girima 'gaalii ni.

12 'Bojung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Nye, n na ing ka maahuu maaling gaa toori 'kuu a'wo konboo.
N na ing ka a paalihi bundaalung gaa toori
a'wo konbo'bile ang 'puoro.
'Beng la ing na mugi bihi.
U na pegiliing u 'lomboeng, a 'jiilii u gbeeng.
13 N na mugiliyeng a'wo bila ni nie ma ang mang mugiluu.
Ye na nyiye mugilibu Jeruuselem 'puong.

Naangmini naalung aning u 'suuri

14 Ka yenang wa nye a yeli nga,
ye 'sikie na nyenginang,
ka ye kaba bohi a'wo moo.
Ba Tari Baahaa Daana tungtuniba na bangye u 'nu kpiengu,
che ka u domihi bang u 'suuri.
15 'Bojung nye, Ba Tari Baahaa Daana na wang aning 'buung,
aning cherietihi a'wo sa'kulingkuulee.
U na wang ka u tung u 'suuri tuma lang ning 'su-tuluu,
a tung u 'miingbu tuma lang ning 'buung-jinti.

Ai'zeeya Gbangu 66

16 'Bojung 'buung aning u ta'kobi
ka Ba Tari Baahaa Daana na di 'di niba jaa saree.
Banani Ba Tari Baahaa Daana ang na ku na iye jemaa.

17 Niba 'mine welipegiye ba miihi,
a i ba miihi 'forifori a na kpe dabagihi 'puuhi,
a 'tuuro bung ni ang 'bi gaalinggang ni.
Ba ooraye pera'kuung neni aning bungdega aning oonhi.
Ba na lang nyuoming.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

18 'Bojung n bangye ba tuma aning ba tieha. A wagiri waanang mang na laanhi paalihi jaa aning kokoe jaa lang taa. Ba na wang a wa nye n girima.
19 N na 'bingye 'bigihee ba 'puong. Banani ang faa jo ba 'puong mang na tung a paalihi nga: Taarisis aning Puut aning Luud ang teura taanhuu. 'Mine la 'Tuubal aning 'Giriis aning 'teenhi kuong ang ngmaa 'gili ang 'bi toori jaang a ba 'wong n nanihung yela bii a nye n girima ni. Ba na yeliye n girima yela gbanggbaling a paalihi 'puong.
20 'Beng la bang na tari ye ba'biihi jaa 'yining paalihi jaang waaning a na wa 'ihi sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Ba na waanibang yohi ingang, cherietihi 'puuhing, 'torikohi, bungtaanhi aning nyogimahi ingang. Ba na waanibang Jeruuselem n tangpegi'yiruu ni. Ba Tari Baahaa Daanang yeli. Ba na waanibang a'wo Isi'reeli niba ang waananing bung'bie sarika bung'foriforihi 'puong a wa kpieraning Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni.
21 N na 'lugihiye ba 'mine ka ba i Ngming'puohi 'yi-dieriba aning 'Liivaihi. Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
22 'Bojung a sagbangpaani aning 'teng-gbangpaalaa ni
mang maana ni na 'biye n 'ningbi-tooring a gara.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
Bila ka ye buurii aning ye 'yuori na 'bibe a gara.
23 Yeli ang na wa i la nga.
A 'yi 'chiu-paalaa kanga a gara u to,
a 'yi peenhibu daari a gara u to,

ninsaaliba jaa na wa 'puohiye Ngmini'puohibu
n 'ningbi-tooring. Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

24 Ba na 'ying a ti 'liinhi niba ang saang n 'begu
che 'kpi inggbama,
'bojung ba dan'duli kung 'kpi.
Ba 'buung ming kung 'kpiinhi.
Ba na leuye bungnyohii a 'ku ninsaaliba jaa.

Jeremaiya Gbangu

1 Hilikaiya 'bi-dau Jeremaiya yeli'bie la nga. U daang iye Ngming'puohi
'yi-dieriba ni kanga ang 'bi Aanatot 'puong ni. Aanatot daang 'biye
Beenjaming paaluung.
2 Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang waanaye u seng 'Juuda naa
'Josaiya naalung 'yuong 'pie aning ata ingang. 'Eemong 'bi-dau daang
la 'Josaiya.
3 A yelihung daang waye u seng 'Josaiya 'bi-dau Jehooyakim, 'Juuda naa
'beri ning ming. A yelihung daang waanaye u seng a gara 'Josaiya
'bi-dau Zedekaiya naalung 'yuong 'pieningyeni baahaa. 'Juuda naa
daang la u ming. A yelihung daang waye Jeremaiya seng a gara a
'chiuri a'nu daana ingang. Ana wagiri bang daang nyogihi Jeruuselem
'deme gaaning ni.

A dangyera buongbu

4 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa n seng, ung yeli:
5 Seni che mang maalii i ma 'puong, n bamiing.
Seni che bang dogii, n weliing 'bing.
Mang 'ihii ka i i dangyera 'ku a paalihi.

6 'Beng la mang yeli: Awa, 'Suobu Kpiengu Jaa Daana.
Nye, n ba bang yela yelibu, 'bojung n iye 'bibile.

7 Che ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kumo:
Ta yeli ka i iye 'bibile,
'bojung i na gaaye niba jaa mang tumii seng.
Yeli jaa ming mang 'kui nuori ka i yeli, bila ing na yeli.
8 Ta wa joriba, 'bojung n 'biye i seng a na diegii.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

9 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana tie u 'nu a fiinhi n nuori.
Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kumo:
Nye, n diye n yeli'bie ing i nuoring.
10 Nye, n 'bimiing 'jine ka i tari kpiengu
a paalihi aning a naalihi ingang.
I na mang tagi vuong a tagi loo.

I na mang saaming a yaa loo 'tengeng.
I na mang meng a seli.

11 Ba Tari Baahaa Daana yelihung da la waye n seng, ung yeli: Jeremaiya,
'bo ing nyira? Mang yeli: N nyiye aamond dau 'nu. ('Munpiilee G.
30:37, 43:11)
12 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kumo: I nyiye sung, 'bojung n
kaaraye n yelihung ka n paaluu.
13 Ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang la wa n seng 'yiilung nga,
ung yeli: 'Bo ing nyira? Mang yeli: N nyiye dugu ang kpaara, ung
'gbiili ka u 'puori 'biri sa'mung-goo seng.

14 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kumo:
Tuorikpong na 'yiye sa'mung-goo seng
a wa a paaluu kpieriba jaa ingang.
15 'Bojung nye, n buonaye 'teng-gbani sa'mung-goo naalihi jagihi jaa.
Ba Tari Baahaa Daanang yera bila.
Ba na wang, ka kanga jaa mang 'bing u na'kogo
Jeruuselem 'di-nobera ni 'di-noeng.
Ba na waye u daangguoma jaa ingang wa 'gili,
a wa 'Juuda 'yi-bera jaa ingang.
16 N na yeliye n saree 'diibuhi yela
ba ingang ba tungbee ni jaa 'jung,
'bojung ba jaanhimang.
Ba nyugiye iinsens 'ku ngmingjaani,
a 'churi 'puohi ba miihi 'nuuhi tuma.

17 A 'jung i i minga 'siri a 'ihi,
a yeli anani jaa mang 'kui nuori ka i yeli ni 'kubo.
Ta wa jora dabieng ba 'ningbi-tooring,
ka n ira wa imii dabieng 'puong ba 'ningbi-tooring.
18 'Bojung nye, 'jine n iyeng ing leu 'yi-kpong
bang me daangguoma 'gili.
N iyeng ing 'woning 'kurihuu da'lugiri,
a 'woning yaawa daangguoma a paaluu jaa ingang.

I na chiihiye 'Juuda na'mine,
a chiihi u ningbera,
a chiihi u Ngming'puohi 'yi-dieriba,
a chiihi a paaluu niba.
19 Ba na jauniing, che ba kung tuomii,
'bojung n 'biye i seng a na diegii.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

2 **Naangmini ang tari yeli Iisiriel ingang**

Ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang la wa n seng ngaang:
2 Gaa ti 'kong ka Jeruuselem 'wong a yeli:
Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
N tiehiye i pogisarihung sanga bunye ni,
a tiehi i pogipaalaa sanga nungbu ni.
A sanga ing 'tumo a mopiring ni,
paaluu ang ba buri bung jaa 'puong.
3 Iisiriel daang pegi'yiyeng a 'ku Ba Tari Baahaa Daana,
a i u bungchierihi ang i fora.
Nie jaa ang 'diu na 'leye saree 'puong.
Beu ang i kpong na waye ba ingang.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

4 'Oo Jeekob 'deu, aning Iisiriel 'deu jagihi jaa, ye 'wong Ba Tari Baahaa Daana yelihung.

5 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
'Bo yeliba'toruu ka ye ba'mine nye n ingang,
bang jo n seng gaa toori jaa?
Ba leu 'tuuroye buunhu ang i kpala,
a leu bungkpala ba miihi ning.
6 Ba daang ba jugihi ka 'yening ka Ba Tari Baahaa Daana
ang tariti 'yining 'Iijipiti paaluung 'be?
Unang daang dieniti 'yie 'tuning a mopiri,
a 'tu paaluu ang i 'biihee 'jiihi aning bogubera.
Unang daang tariti 'tuning paaluu saa ang ba waana,

a i 'kuung 'kalinchiu paaluu.
'Be daang iye paaluu nie jaa ang ba 'tu,
ka nie jaa ba kpiera 'beng ming.
7 N tariyeng wa kpening 'teng-gbani ang numa,
ka ye 'di u ngmama aning u bungsuunhi.
Che yeng wa kpe 'be,
ye degiye n paaluu,
a veng ka n cheng ni leu bungnyohuu.
8 A Ngming'puohi 'yi-dieriba ba jugihi ka
'yening ka Ba Tari Baahaa Daana 'be?
Banani ming ang tuna ning a 'begu ni ba bangma.
A paalikaariba ming saangye n ingang.
A dangyeriba dangyeliye yela a 'tuuro 'Bee-al ingang,
a 'chene 'tuuro buunhu ang ba tari tona.

9 Bila 'jung n nang na waaningye yela ye ingang.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
N na waaningye yela ye 'biihi ming 'biihi ingang.
10 Ye long gaa Kiitim* mannoe ni ti nye.
Ye tung 'Kii-der* a chelihi sung a nye,
ka a yeli nga to daang iyeng bii?
11 Paaluu kanga daang tegiye u ngmima?
Ana gba ang ba i ngmima la bila.
Che n niba diye ba girima tegi bung ang ba tari tona.
12 'Oo sagbama, ye ira nomaa a yeli nga yela.
Ye 'miine a jora dabieng.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
13 'Bojung n niba tungye tungbee a'yi.
Ba jaanhiye maang, a kong'voe 'bulee ni.
Ba 'tuye ba miihi kolinhi,

*
2:10 Kiitim — Saipirus aning 'jiihi 'mine ming 'yoe daang la bila wagiri kangang. Saipirus daang iye paaluu kuong ang ngmaa 'gili Medite'reeniya Mani 'puong.
2:10 'Kii-der ahi 'kuye 'Areebiya buura ni jaa.

kolinhi ang saang a kung tuong tari kuong.
14 Iisiriel iye nie kanga tungtuna bi?
U iye 'yeme bang dogi a 'deung?
Ka wala 'jung bang jaufaahi u buunhu?
15 A 'gbeging-pola ngmuung imuung a 'uori.
Ba iye u paaluu ung leu da'boori.
Ba nyugiye u 'yi-bera, ang ba la tari kpiera.
16 Noof* aning Taapanez ming daba
pungye i 'jusogo.
17 I naaning waaning a yeli nga i minga ingang
aning ing jaanhi Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini
sanga ni ung dienii 'yie a soring ni?
18 Pampana nga 'bo ing buora 'Iijipiti soring,
a gara ka i ti 'nyu Saihor kuonhi*?
'Bo ing buora Asiiriya soring,
a gara ka i ti 'nyu 'Yufireetis Mani kuong?
19 I minga beulung la a na 'wulii ka i 'tori,
ka i 'puori leubu 'miing imii.
A 'jung bang a nye ka yelibeu aning yelitoo la
aning ing jaanhi Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini,
ka n joo 'chi i ingang.
Bungnaangjemaa 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.

20 'Bojung sang'kongkoruu jaa mang kau i 'yoge,
a ngmaahi i 'ngmilerihi.
Ing daang yeli: N kung tung 'kui.
Che a sanga tang'duoruu jaa 'jung
aning dau jaa ang tari maahuu 'muning
ing da mang jeng a ngmira jentiriye.
21 Che n daang buriing ing i 'girep ngmiela jaa 'puo bungsung,
a i bung'biri ang suma yaga jaa.
Wala panaa ing leuhi i minga n 'ningbi-tooring,

*
2:16 Noof la Meemifis ang 'bi 'Iijipiting 'yokoree.
2:18 Naiyal manggberi la Saihor kuonhi.

a leu 'girep ngmielii ang i foomaraa a saang?
22 Haali ka inang pegi i minga ning jieng aning fanfani jemaa,
che i beu ni ligu 'biye n 'ningbi-tooring.
'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yera bila.

23 Wala ing na tuong yeli: N ba degi?
N ba 'tu a 'Bee-alihi?
Nye bila ni ing i a lohimbong.
Bang bila ni ing i ni.
I iye nyogima ang i nyagihuu a mang jo 'yi
che gaa che.
24 I iye moo bunga ang 'miling mopiri,
a mang yo 'nyuuho seseu u buobu wagiring.
U 'duobu sanga, ning'buong na tuong leuhuu?
Bungdau jaa ang buoruu kung bali.
U 'duobu 'chiung ba na nyiung.
25 Tari i gbee sung ka a ta kong nagitie,
a ta veng ka i kokori 'ko ning kon'nyuuri.
Che ing yeli: Tamaa 'chibe.
Aai, n boye saamba.
Bana mang na 'tuuro.

26 A'wo bang mang wa nyogi 'nanyige ka 'vii kpeu,
bila ka 'vii kpe Iisiriel 'deu.
'Vii kpeye ba ning ba na'mine aning ba ningbera,
aning ba Ngming'puohi 'yi-dieriba aning ba dangyeriba.
27 Ba mang yeli 'kuye daboli: Ina la n ba.
Bang mang yeli 'ku 'kuurii: Inang dogima.
'Bojung ba leuhiye ba 'poe 'kumo,
ba 'ningbisogihi naani.
Che ba tuora wagiring ba na yeling: 'Ihi a dieti.
28 Che ye ngmima ni ye miihi ang maali ni,
'yening ang 'be?
Veng ka a 'ihi, ka a na tuong diegii i tuora wagiring bii,
'bojung bila ni i 'yi-bera ang sing,

bila ka i ngmima sing, 'oo 'Juuda.
29 Wala yeng di paangbu 'kurimo?
Ye jaang saang n 'begu,
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
30 Kpali mang dogihi ye 'biihi.
Ba ba sagi 'wulibu.
Ye miihi ta'kobi kuye ye dangyeriba,
a'wo 'gbegini ang saana saangbu.

31 'Oo jemani nga, ye chelihi
Ba Tari Baahaa Daana yelihung.
N daang iye mopiri 'ku Iisiriel jaa bi?
Che bii n daang iye paaluu ang i sagiluu?
Wala 'jung ka n niba yera: Ti 'soye ti miihi a na yuora?
Wala 'jung bang yera: Ti kung la waana i seng?
32 Pogisaraa na tuong 'yiinhiye u boori yela?
Pogipaalaa na tuong 'yiinhiye u bungyerihi yela?
Che n niba 'yiinhiye n yela 'beri ang ba tari soribu.

33 Nye bila ni ing boo i minga a bang daba buobu.
Bila 'jung i 'wuliye a pogibee ni ming i yeli-irihi.
34 I 'gondoonhi ming ingang,
niba nyiye ningbaaliba ang ba tari paangbu 'nyivori jiing,
anaa jaa ka i ba nyogiba bang kaura kpiera.
Che ama jaa 'puoring,
35 i yeliyeng: N ba tari paangbu jaa.
Pielaang, u 'suuri na leuhi 'yiye n ingang.
Nye, n na 'diye saree i ingang,
'bojung i yeliyeng: N ba i yelibeu.
36 Wala 'jung ing yo yuora yaga bila a tegira i yeli-irihi?
'Iijipiti na imiing 'viing a'wo Asiiriya ang daang imii 'viing bila ni.
37 Siringminga, i na 'yiye u seng gaa ka i 'nuuhi dogili i 'jung,
'bojung Ba Tari Baahaa Daana jaanhiye banani ing deli ni.
Ba kung i ka i maa'koo maali.

Iisiriel ba jora 'vii

3 Ka daung jaanhi u poga,
ka u 'yi u seng gaa a ti leu daujaala poga,
a dau na tuong leu gaaye u seng?
A paaluu jaa kung i degiri?
Che i ngmiye jentiriye aning ningjemaa.
Che ina turi leu wa n seng,
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

2 Lagi i 'ningbie 'liinhi a 'jiduorihi ni ang jeng kpali ni a nye.
'Jie kanga 'biye 'be bang ba semii?
I mang 'jingye sori nuoring 'kubo,
a'wo yuoraa ang 'bi mopiri 'puong.
I degiye a paaluu aning i jentiriye aning i beulung.
3 Bila 'jung ka saa muhibu ngmaa,
ka a baahaa saa ming jaanhi waa.
Che i tariye jentira 'ningbie.
I ba jora 'vii.
4 I kung 'piili wagiri ngang 'kono 'kurimo?
I kung yeli: N ba, ina la n jominga a 'yi n 'bibiilung?
5 U 'suuri muo na 'ihing a gara wagiri jaa bi?
U na tariye a 'suuri a gara a baahaa bi?
Nye, i yeliye yelibee, a i yelibee bila jaa ing tuong.

Yelibee 'puo leu'yiibu buola

6 Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'kumong ming Naa 'Josaiya 'beri ning: I nyiye bila ni 'po-leura Iisiriel ang i? U 'doye tangkpong'duoruu jaa a kpe dau jaa ang tari maahuu 'muni a ngmi jentiriye 'beng.
7 Ung daang i a yela nga jaa 'puoring la mang yeli: Leu wa n seng. Che u ba leu wa. Ka u yau 'Juuda ang kong limaniye nye bila.
8 'Beng la mang daang nye ka yela ni jaa ang veng ka 'po-leura Iisiriel seng seniba ni 'jung n bahuung, a 'kuu jaanhibahibu gbangu. Che ka u yau 'Juuda ang kong limaniye ba jo dabieng, che ming gaa ti ngmi jentiriye.
9 U senseng ni ang daang i yelifiing 'kuu 'jung, ung degi a paaluu. 'Kubo

aning daari ung daang ti sena.
10 Che ama jaa 'puong, u yau 'Juuda ang kong limaniye ba leu wa n seng aning u 'sikiri jaa. Dawari 'yong ung ira. Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
11 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'kumo: Iisiriel ang leura 'puori 'wuliyeng ka unang i sun'tuuro a gaa 'Juuda ang kong limaniye.
12 Gaa ti muoli a yela nga 'tori sa'mung-goo seng a yeli:

Iisiriel ang leura 'puori, leu wa.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
N kung la 'ihi 'suuri ye ingang,
    'bojung n iye hina daana,
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
N kung tari 'suuri a gara wagiri jaa.
13 Ina turi sagi i beu,
    ka i saangye 'begu Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ingang.
Turi sagi ka i toriye i nungbu 'ku ngmingsaamba
    dau jaa ang tari maahuu 'muning,
    a ba 'tu n nuori.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

14 Ye leu wa, 'oo 'biihi ang leura 'puori. Ba Tari Baahaa Daanang yeli bila, 'bojung maang la ye sira. N na 'lugihiyeng, a mang 'ihi ning'yeni a 'yi 'yi-kpong ngang, a 'ihi niba ba'yi a 'yi jaga ngang. N na tariyeng waaning Zaiyong.
15 N na 'kuyeng chiiniba n minga 'sikiri buobung. Banang na di bangbu aning 'ningbiyuo a 'guoliye.
16 Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng: A na wa ing, sanga ni yeng na wa 'ugi a wahi a paaluung ana 'beri ning, ba kung la yera ka Ba Tari Baahaa Daana 'layiri daga. Bila kung wa ba haakilihing. Ba kung tiehi u yela ming. Ba kung nyenna u nyiibu. Ba kung la maaluu ming.
17 Ana wagiri ngang ba na buongye Jeruuselem Ba Tari Baahaa Daana Na'kogo. Paalihi jaa na laanhi waye 'be. Ba na waye Ba Tari Baahaa Daana 'yuori 'jie ni, Jeruuselem 'puong. Ba kung la 'chene 'tuuro ba 'sikiri-beu kung'wong-yela ni.

18 Ana 'beri ning 'Juuda 'deu aning Iisiriel 'deu na lang 'cheming. Ba na langye taa 'yi sa'mung-goo paaluu wa. Ba na waye paaluu ni mang di 'ku ye nabaali'mine ung i ba cheng ni.

19 Mang daang yeli:
Wala mang na 'bingye 'biihi 'puong,
a 'kuye paaluu nga ang suma,
a 'kuye paalijemaa cheng ang suma yaga?
Mang la yeli:
Ngaang yeng na buongma: N Ba.
Ye kung leuhi a 'yi n 'tuubung.
20 Pielaang, a'wo poga ang mang bahi u sira limangkong 'puong,
bila yeng di limangkong ima, 'oo Iisiriel 'deu.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

21 Ba daang 'wongye kokori 'jiduorihi ang i kpalang.
Isi'reeli niba 'kuori aning ba suhibu 'puoho daang la,
'bojung ba saangye ba sori.
Ba 'yiinhiye Ba Tari Baahaa Daana ba Naangmini yela.

22 Ye leu wa, yena 'biihi nga ang leura 'puori.
N na tiuye ye 'puori leubu ni.

Siringminga, ti na waye i seng,
'bojung ina la Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini.
23 Yeliminga la, yelikpali 'biye a taanhing,
ka chinchang 'bi a tangberang.
Yeliminga la, Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini ingang
ka Iisiriel 'chihilung 'be.
24 'Bojung 'vii 'diye ti ba'mine tuma a 'yi ti 'bibiilung.
'Vii 'diye ba piihi aning ba 'nii,
a 'di ba 'bi-daba aning ba 'bi-pogiba.
25 Ti jengye ti 'vii 'puong, ka ti nyaaba pogiti,
'bojung ti tungye beu Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini ingang.
Tinuu aning ti ba'mine tungye beu a 'yi ti 'bibiilung a waana 'jine.

Ti ba 'tu Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini nuori.

4 Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
'Oo Iisiriel, ka yenang na leu wa, ye leu wa.
Ka yenang na 'ihi ye bagidega ni n 'ningbi-tooring,
bila yeng ye kung la bori.
2 A'mineng ye na mang pong:
A'wo Ba Tari Baahaa Daana ang i 'vori yeng.
A'mineng ye na mang iye bila yeliminga
aning saree ang 'tori aning sun'tuubu soring.
Bila ka a paalihi na duhi sung 'ku ba miihi u ingang.
U ingang bang na tari girima.

3 'Bojung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli
'ku 'Juuda aning Jeruuselem daba:
Ye ko ye 'teng-gbani yeng bahi a ba la ko jaa,
a ta bura guohi 'puong.
4 Ye 'ihi ye degiri ba'ihibu Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.
Ye 'ihi ye degiri ba'ihibu,
yena 'Juuda daba aning Jeruuselem kpieriba.
Ye i bila ka n 'suuri ta wa 'ihi a'wo 'buung.
A na 'direng ka nie jaa kung tuong 'kpiinhaa,
ye yeli-irihi beulung 'jung.

Niba ang na wa a paaluu ingang

5 Yeli 'Juuda 'puong, a muoli Jeruuselem 'puong a yeli:
Ngmi biengkoni a paaluung.
Tahing yaga a yeli: Ye laanhi lang taa,
a veng ka ti gaa 'yi-bera bang me daangguoma 'gili.
6 Tie jongjong saa'jung ka u 'tori Zaiyong.
Jo bo 'lilijie. Ta ahi bila,
'bojung n waananiye beu a 'yire sa'mung-goo seng,
aning saangbu ang i kpong.

7 'Gbegini 'yiye u 'tuu 'puong wa,

ka bung ni ang saana paalihi ni 'bi soring.
U 'yiye u 'jie gaa ka u ti veng ka i paaluu i kpali.
I 'yi-bera na leuye da'boori,
a kung tari kpiera.
8 A yeli nga 'jung ye di buorihi tama 'pili ye miihi.
Ye ira laa'dimii a 'cheehe,
'bojung Ba Tari Baahaa Daana 'su-kpiengaa
ba leu 'yi ti ingang.

9 Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng:
A daari nga, a naa sie na ngmaang,
ka u ningbera ming siihi ngmaahi.
A Ngming'puohi 'yi-dieriba noe na maang,
ka a dangyeriba ira a'be.

10 'Beng la mang yeli: Awa, 'Suobu Kpiengu Jaa Daana.
Pielaang, i belingye niba nga aning Jeruuselem yaga jaa.
I yeliyeng: Ye na 'biye maahuu 'puong.
Che ta'kobing mari ti kokoeng.

11 Ana wagiri ning, ba na yeli 'kuye a niba nga aning Jeruuselem:
Sesetuluu 'yiye a 'jiduorihi ang i kpali a daara a mopiri 'puong.
U daara garaye n niba 'bi-poga seng.
U ba yeng yieli bii a piihi.
12 Seseu ang i kpiengaa 'gaali 'ku ama na 'yiye n seng.
Pampana n na yeliye saree 'diibu ming yela ba ingang.

13 Nye, u na 'do wang a'wo savaala,
ka u cherietihi 'woning sa'kulingkuuli-kpong.
U yohi iye nyagihuu gaa ka'chigiri.
Nimiha la a 'kuti, 'bojung ba jau faaye ti buunhu.

14 'Oo Jeruuselem, pegi i 'sikiri a 'yi beulung ingang,
a nye i 'chihi.
Wala ka i tiehibee na 'bi i ingang a kauhi sing?

15 'Bojung kokori 'yiye Daan a yeli,
a muoli wahala yela a 'yi 'Iifiriam taanhi ning.
16 Yelaa 'ku a paalihi. Mm, muolaa Jeruuselem yela.
Yeli ka niba ang 'pigire 'yiye paalitoori waana.
Ba lagiye ba noe 'Juuda 'yi-bera ingang.
17 Ba ngmaa 'giliye u jaa a'wo niba ang kaara yoo,
ung die taawai n ingang ni 'jung.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
18 I soe aning i yeli-irihing bo a yela nga 'kui.
I dogihibu la bila.
Nye ung i too sing bila.
Nye ung 'chugiro i 'sikiring bila.

'Juuda saangbu yela 'kuori

19 N 'puo, n 'puo, n ngmienang n 'sikiring.
N pelinga teurang, n kung tuong tang n nuori,
'bojung n 'wongye biengkoni 'kuori.
N 'wongye bafantuo.
20 Saangbu ang 'tuuro saangbu 'duoho la.
A paaluu jaa leuye da'boo.
'Dayeni bang saang n tentihi jaa,
a saang n patiisahi wagiri 'punnii 'puong.
21 Wala mang na nye a jongjong kauhi sing?
Wala mang na 'wong biengkoni 'kuori kauhi sing?

22 'Bojung n niba joliyeng.
Ba ba bangma.
Ba iye 'biihi ang 'buging.
Ba ba tari yela 'muni bangbu.
Ba 'ningbiri 'yuoye beu tungbung.
Che sung yeng iibu, ba ba bang.

23 N daang 'liinhiye 'teng-gbani,
siringminga u daang ba tari 'berihung, a i kpali.
Sagbama ming daang ba tari chaanii.

24 Mang daang 'liinhi tangbera, ang 'jigihe,
ka tang'bilii daang yo jeriha.
25 Mang daang 'liinhi, siringminga nie jaa daang 'chibe.
Sagbama ming 'nobilii jaang daang jo bori.
26 Mang daang 'liinhi, siringminga,
'teng-gbangnoo daang leuye mopiri,
bang ngmahi u 'yi-bera jaa.
Ba Tari Baahaa Daana 'ningbiring daang la,
a 'tuuro u 'su-kpiengaang.
27 'Bojung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
A paaluu jaa na leuye da'boo.
Che n kung saamuu kpeleng kpeleng.
28 A yeli nga 'jung 'teng-gbani na iye nimiha,
ka sagbama ang 'bi saa'jung leu suo,
'bojung n yeliyeng. N iye bila 'siri.
N kung tegi n haakila.
N kung leu 'puori a 'yi bilang ming.
29 Yohijonniba aning tanteuriba goma na ing ka a 'yi-kpong jaa jo.
Ba na kpeye 'tuuhi, a 'do 'piihi.
Ba na jong che bahi a 'yi-bera jaa.
Nie jaa kung kpiera 'beng.

30 Sanga ni bang na wa jaufaahi i buunhu ni,
wala ing na i?
I na tuong diye bungjiihi yeri.
I na tuong booye i minga ning salima boori.
I na tuong diye ing'gbeesi maali i 'ningbie.
Che kpali la ing maana i minga ka i viela.
Niba ni ang buorii ni na jaanhiing.
Ba na boye i 'nyivori 'ihibu.

31 N 'wongye 'kuori a'wo pogidogiraa 'puo ang biera.
U pengbu 'woniye poga ang dogira u 'bi-fora.
Zaiyong 'bi-poga kokoring 'kono u minga.
U yaariye u 'nuuhi a yera:

Nimiha la a 'kumo pampana,
'bojung n 'yiereng a ningkuuriba 'jung.

Naangmini saree ang 'tori

5 Jo a yo Jeruuselem soberang.
'Liinhi pampana a bang.
Piehi u 'ji-gbalinggbaahing.
Ka inang na tuong nye nie,
ka inang na tuong nye nie jaa ang buora saree 'di-sung
aning yeliminga,
bila yeng n na veng'kuye a 'yi-kpong.
2 Anaa jaa ka ba mang yeling:
A'wo Ba Tari Baahaa Daana ang i 'vori yeng.
Pielaang, ba mang poye 'girii puobu.
3 'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
yeliminga naani ka i 'ningbie buora bi?
I ngmibang, che ba ba i nimiha.
I nyuongbang, che bang jaanhi 'wulibu.
Ba iye ba 'ningbisogihi ang 'ko gaa 'pie.
Ba jaanhiyeng ka ba leu wa.

4 Bila 'jung mang yeli:
Pielaang, bama iye ningbaaliba.
Ba iye jolihi, 'bojung ba ba bang Ba Tari Baahaa Daana sori.
Ba ba bang ba Naangmini 'wulibu sori.
5 N na gaaye a ningtiinha 'jie a ti yeli yela 'kubo,
'bojung ba bangye Ba Tari Baahaa Daana sori.
Ba bangye ba Naangmini 'wulibu sori.

Che bama jaa langye taa kau a 'yoge,
a ngmaahi a bung'lerihi.
6 A 'jung 'gbegini na 'yiye kongkori a kuba.
'Biihee 'tenge 'gbonggbori na saangbang,
ka gbanggbaga jeng 'gu a 'yi-bera.
A na tagihiye nie jaa ang 'yire 'beng churi,

'bojung ba 'begu saangbuhi iye jemaa.
Ba 'puori leubu maaling iye kpong.
7 Wala mang na veng 'kuye a yeli nga yela?
Ye 'biihi jaanhimang,
che puora buunhu ang ba i ngmima.
Sanga ni mang 'kubo ba bungbuoruu jaa,
a sanga bang sena taa pogiba aning siriba.
Bang 'puoro jentirihi 'dering.
8 Ba 'woniye yohidaba bang 'guoli ang nuo nuo.
Kanga jaa mang 'konong a yo 'pehe ka u bo u to poga.
9 A ba sigining ka n dogihiba a yela nga 'jung?
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
A ba sigining ka n naa sani
a paaluu nga to ingang?

10 'Do a 'girepihi tanga a saang saangbu.
Che ta wa saana kpeleng kpeleng yeng.
Ngmaahi u da'nuuhi, 'bojung a ba i Ba Tari Baahaa Daana 'suobu.
11 'Bojung Iisiriel 'deu aning 'Juuda 'deu
tungye limangkong tuma a chiihima.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

12 Ba ngmaye 'girii Ba Tari Baahaa Daana yela.
Ba yeliyeng: U naani.
Beu ming kung wa ti ingang.
Ti kung nye ta'kobi bii kongkpong ming.
13 A dangyeriba ming leuye seseu,
a yelihung ba 'chi ba ingang.
Bila ang na i 'kubo.

14 Bila 'jung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana,
bungnaangjemaa Naangmini yeli:
A niba ang yeli a yeli nga 'jung,
nye, n na ing ka n yeli'bie 'bi i nuoring a'wo 'buung.
A niba nga na iye a daari, ka a yelihung 'dibe.

15 Nye, 'oo Iisiriel 'deu,
n na diye paaluu 'yining toori jaa waaning ye ingang,
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
U iye paalikpiengaa, a i paali'koree.
U iye paaluu nga kokori yeng ba bang.
Ye kung tuong bang yela bang yera 'muni ming.
16 Ba logu 'woniye kau'bivuoho.
Ba jaa iye taanhuu jaujauriba.
17 Ba na wa 'diye ye bungchierihi aning ye siimaa.
Ba na kuye ye 'bi-daba aning 'bi-pogiba.
Ba na ooye ye piihi aning ye 'nii.
Ba na 'diye ye 'girepihi ngmiela aning ye kangkanga daari.
Ba na diye ta'kobi saang ye 'yi-kpongkpienhi ni yeng deli ni.

18 Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng: Che ana 'beri ngang, n kung baahiye kpeleng kpeleng.
19 Ka yenang wa yeli: Wala ka Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini iriti a yela nga jaa? 'Beng la ing na dieyeli 'kubo: A'wo bila ni turi yeng jaanhima che tuna ngmingsaamba ye paaluung ni, bila yeng na tung 'ku saamba paaluu ang ba i ye 'suobu 'puong.

20 Yeli a yela nga Jeekob 'deung.
Muolaa 'Juuda 'puong a yeli:
21 Ye 'wong a yeli nga,
yena niba ang joli ka ye 'ningbiri ba 'yuo.
Yenang tari 'ningbie che ba nyira,
a tari 'tobo che ba 'wono.
22 Ye ba jorima bi? Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
Ye kung 'miine n 'ningbi-tooring bi?
Maang naaning 'bing 'biihee ang i toribogu 'ku mangkpong,
a i 'bigiraa ang ba tari baahaa ang kung tuong lomuu?
Haali ka a kong'pinnihing waana ngmiruu,
che a kung tuomuu.
Haali ka anang huura, che a kung tuong lomuu.
23 Che a niba nga tariye 'sikiri ang i 'kpegu a diera taawai.

Ba leu 'tuye 'ji-jaala a gaa.
24 Ba ba yera ba 'sikiring:
Ye veng ka ti jora Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini.
Unang mang tihi saa,
a sajeu aning a sabaahaa jaa a wagiring.
Unang mang 'bing buunhu chiebu daahi 'kuti.
25 Ye yeliba'torihing leuhi a yela nga,
ka ye yelibee legi bungsuunhi 'yi ye seng.
26 'Bojung n niba 'puong ningbee 'biye 'be.
Ba mang jeng 'gung a'wo nie ang bera chebihi na nyogi 'nobilii.
Ba mang beriye cheba, a nyogi niba.
27 A'wo 'keeji ang mang pa ning 'nobilii,
bila ka ba 'deri pa aning belingbu.
Bila 'jung ba leuye ningnanee, a leu bundaamba.
28 Ba nuoyeng, ba nyelihang.
Ba dieye jaang tungbee tungbung.
Ba ba diera 'bi-kpiibihi tonoo 'kuribo,
ka ba maa'koo nye maali 'jung.
Ba ba mang diera ningbaala tonoo 'kuruu.
29 N ta dogihiba a yela nga 'jung bi?
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
N ta naa sani a paaluu nga to ingang?

30 Yeli ang i nomaa,
a i degiri 'gaali bang i a paaluung.
31 A dangyeriba dangyeliye 'girii,
ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba di ba miihi kpiengu kaara a niba.
Che ka n niba ming nung ka a 'wo bila.
Che wala yeng na i a baahaang?

Saangbu ang 'yire sa'mung-goo seng

6 Yena Beenjaming 'biihi, ye laanhi ye miihi.
Ye jo 'yi Jeruuselem 'puong.
Ye ngmi biengkoni 'Tikoowa 'puong.
Ye maali 'bigihee 'buung Beet Hak'ii-rem 'puong,

'bojung beu 'yiye sa'mung-goo seng,
aning saangbu ang i kpong.
2 N na saangye Zaiyong 'bi-poga ni
ang viela a i nyegeke.
3 A pichiiniba ning ba piihi na waye u seng.
Ba na wa baye ba tentihi 'giluu a 'piguu,
ka kanga jaa 'dire u 'jieng.

4 I 'siri ning taanhuu a 'tuohuu.
Ye 'ihi, ye veng ka ti gaa ba ingang ngmin'tontori sanga.
Nimiha la a 'kuti, 'bojung 'jie maarang.
'Ji-maarii 'kalingchiuri iriye yogiri.
5 Ye 'ihi, ye veng ka ti gaa ba ingang 'ji-suorii.
Ye veng ka ti saang u na'de-vieni.

6 'Bojung ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Ngmaahi daari loo.
Maali 'pigibu 'jiihi 'pigi Jeruuselem.
'Yi-kpong ang sigining dogihibu la.
Dogihibu 'yoming pa u 'puo.
7 A'wo kolung ang mang 'buno kuong ang 'duoro,
bila ung 'buno u beulung ung 'duoro.
Kpangkpangkpiengu yeli-irihi aning saangbu 'konoye u 'puong.
Baalung aning dangii 'biye n 'ningbi-tooring wagiri la wagiri.
8 Sagi 'wulibu, 'oo Jeruuselem,
ka n 'suhu ta wa 'yi i ingang.
Sagi, ka n ta veng ka i leu da'boo,
paaluu nga ang ba tari kpiera.

9 Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Ba na 'yiinhiye Iisiriel niba ang chehi nene
a'wo 'girep ngmielii.
La di i 'nu tung a da'nuuhi 'puong
a'wo nie ang laanha 'girepihi.

10 Ning'bobo mang na yeli yela 'ku
a kpaahi ka ba tuong chelihi?
Siringminga, ba 'tobo siriyeng,
a ba tuona 'wono.
Nye, Ba Tari Baahaa Daana yelihung leuye 'vii bung a 'kubo.
Ba ba nyennuu.
11 Bila 'jung Ba Tari Baahaa Daana 'su-kpiengaa paalimang.
N ba la tuong nyogira n minga.
N na 'kiruung waahi 'biihi ang 'bi 'yengeng,
a 'kiruu waahi 'bi-pola ang laanhi lang taa.
'Bojung a na nyogiye sira aning poga jaa,
a nyogi ningnyaahi aning ning'kori.
12 Ba 'deri na leuye ningjaani 'deri,
a langning ba yori aning ba pogiba jaa,
'bojung n na tieye n 'nu a paaluu kpieriba ingang.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
13 'Bojung a 'yi ba jaa 'bibile a ti to ba jaa ningkpong,
ba jaang ira 'niiri a buora buunhu.
A 'yi dangyera a ti to Ngming'puohi 'yi-diera ingang,
ba jaang 'finne.
14 Ba tiuye n niba baalung fiing bila che yera:
Laangfie, laangfie, che ka laangfie 'chibe.
15 'Vii kpebang sanga ni bang i a yelidega nga?
Aai, 'vii ba kpeba fiing jaa.
Ba ba bang ka ba 'churi 'juri ming.
Bila 'jung ba na 'leng a paahi banani ang 'lere ni 'puong.
Sanga ni mang na dogihiba, ba na loobang 'tengeng.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

16 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Ahi a soeng a nye, a jugihi a so'bilikori ni yela.
Jugihi sosung ni yela, a 'chene u ingang.
'Beng la yeng na nye peenhibu ye 'suuhing.
Che ing yeli: Ti kung 'cheng u ingang.
17 N 'bingye kaariba ming ye ingang a yeli:

Ye chelihi biengkoni 'kuori.
Che ing yeli: Ti kung chelihi.
18 Bila 'jung yena paalihi, ye 'wong.
Jemaa, ye bang yeli ang 'bi ba 'puong.
19 'Oo 'teng-gbani, 'wong.
Nye, n na waaniye saangbu ang i kpong a niba nga ingang.
Ba tieha yeliwaanihi la bila,
'bojung ba ba chelihi 'wong n yeli'bie bii n 'begu.
Ba jaanhuung.
20 'Bo yela ka iinsens 'yi 'Siiba waana n seng?
'Bo yela ka kaka 'nyu-noohi 'yi paalitoori waana n seng?
Ye sarika nyugirihi ba i diebu.
Ye sarikihi ming ba pena n 'puo.

21 Bila 'jung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Nye, n na 'bingye gbengmi'le buunhu a niba nga 'ningbi-tooring.
A ba'mine aning a 'bi-daba jaa na ngmiye gbee a ingang,
ka kpieringto aning u jominga nyuong.

22 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Nye, niba 'mine 'yiye sa'mung-goo paaluu waana.
Paalikpong na 'ihing a 'yi 'teng-gbani 'ji-toba.
23 Ba nyogiye taanhuu aning kpani di.
Ba 'ningbiri 'koyeng, ba ba bang nimboo.
Ba kokori huurang a'wo mangkpong.
Ba jongye yohi a'wo daba ang i taanhuu 'siri,
a na 'tuohii, 'oo Zaiyong 'bi-poga.

24 Ti 'wongye u 'duoho. Ti 'nuuhi jaang juoli.
A'wongbu nyogiting, a'wo poga dogiri'puo baahi.
25 Ta wa 'yi kpiera moo bii a 'chene soring.
A doma ta'kobi 'jung dabieng 'biye 'lombori jaang.
26 'Oo n niba 'bi-poga, di buorihi tama yeri.
'Binne tampelung 'puong.
Ira laa'dimii a'wo i 'bi-dau'yeni yela, a 'kong yaga jaa,

'bojung bung ni ang saana saangbu ni na waye ti ingang 'dayeni.

27 N 'bimiing ing i 'ku-pieha a na piehi n niba a'wo saling'kubo,
ka i nye bang a piehi ba yeli-irihi.
28 Ba jaa iye taawai dieriba 'juri ang 'ko
bang yo yuora 'juuro 'poe.
Ba iye yaawa aning 'kurihuu.
Ba jaa iye niba ang saang.
29 A 'jugiri 'vigireye a 'buung yaga jaa.
A 'buung 'diye a kpana.
Nie ang nyena a buunhu tuma iye kpali.
Ba ba 'ihi a ningbee bahi.
30 Niba na buongbang wari bang jaanhi bahi,
'bojung Ba Tari Baahaa Daana jaanhibang bahi.

Ba deliye yeliyaga ang i 'girii

7 Yelihung daang 'yiye Ba Tari Baahaa Daana seng a wa Jeremaiya seng ngaang:
2 Ahi Ba Tari Baahaa Daana 'deu 'di-nokpong ning. Muoli a yelihung nga 'beng a yeli: Ye 'wong Ba Tari Baahaa Daana yelihung, yena 'Juuda niba jaa ang 'tuuro a 'di-nobera nga kpiera Ba Tari Baahaa Daana 'puohibu.
3 Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini ni yeli: Ye tegi ye soe aning ye yeli-irihi, ka n veng ka ye kpiera a 'jie ngang.
4 Ye ta deli a 'girii yeli'bie nga a mang yeli: Ba Tari Baahaa Daana Ngming'puohi 'deu, Ba Tari Baahaa Daana Ngming'puohi 'deu, Ba Tari Baahaa Daana Ngming'puohi 'deu la nga.
5 Ye tegi ye soe aning ye yeli-irihi kpeleng kpeleng. Ye mang 'di saree ang 'tori nie aning u to kpachagang.
6 Ye ta wa dogiha saana, 'bi-kpiiba aning dunggali. Ye ta wa 'kire haache jiing a 'jie ngang, bii a 'tuuro ngmingjaani a 'ku ye miihi tuora.
7 Ka yenang ira a yela nga, n na veming ka ye kpiera a 'jie ngang. N na veming ka ye kpiera a paaluung, una mang di 'ku ye ba'mine a gara wagiri ang ba tari baahibu ni.

8 Nye, ye deliye 'girii yeli'bie ang ba tari tona.
9 Ye mang 'juurong, a kuura niba, a sena taa pogiba. Ye mang ngmaye 'girii che po, a nyugira iinsens 'kuro 'Bee-al, a 'tuuro ngmingjaani yeng ba bang.
10 Ye muo na iriye ama jaa che mang wa ahi n 'ningbi-tooring a 'deu ngang n 'yuori ang buona nga a yeli: Ti iye 'chihi ka ti ira a yelidega nga jaa?
11 A 'deu ngang n 'yuori ang buona nga leuye na'nyigihi kpe'jie ye 'ningbiring bi? Nye, maang minga nyiye bila. Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
12 Che ye gaa n 'jie ni ang 'bi Sai'lo 'puong ni pampana. 'Be mang daang fora bo kpe'jie 'ku n 'yuori ni. Ye ti nye bila ni mang iu n niba Iisiriel beulung 'jung.
13 Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng: Pampana nga, ye iye a yela nga jaa. Mang yeli yela 'kuye, a mang dang 'ihibu a yelaa, che ye ba 'wong. Mang buongye, che ye ba sagi.
14 Bila 'jung a 'deu ngang n 'yuori ang buona nga, una yeng deli ni, n na iung a'wo bila ni mang i Sai'lo ni. N na iye a 'jie nga mang di 'ku ye ning ye ba'mine ni bila.
15 N na kariyeng ka ye 'yi n 'ningbiring a'wo mang kari ye ba'biihi 'Iifiriam buurii jaa bila ni.
16 A 'jung ta 'puohi 'ku a niba nga. Ta 'kong bii a 'puohi 'puoho jaa 'kubo. Ta wa suhima ming, 'bojung n kung 'wong i 'puoho.
17 I ba nye bila ni bang ira 'Juuda 'yi-berang aning Jeruuselem soberang?
18 'Biihi mang boye daari, ka ba ba'mine maali 'buung. Ka pogiba ming mang uri jong, a na maali kaanha 'ku sagbani poginaa ni. Ba mang buoye bung'nyuurihi sarikihi bahi ngmingjaani. Ba mang iye bila ka ba dang n 'suuri.
19 N 'suuri bang danna bi? Ba Tari Baahaa Daanang jugihi bila. Ba miihi naani bang saana a na 'di 'vii?
20 Bila 'jung ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: Nye, n 'suuri aning n 'su-tuluu na 'kiri waahiye a 'jie nga. A na waahiye ninsaalaa aning 'dungo, a waahi moo daari aning 'tenge bung'bulii jaa. A na 'diye 'buung, a kung 'kpiinhi.
21 Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini

ni yeli: Ye di ye sarika nyugirihi ni paahi ye sarikihi ingang a oo neni.
22 'Bojung n daang tariye ye ba'mine 'yining 'Iijipiti paaluu waaning. A daari n ba yeli 'kubo bii a 'kubo nuori a'wo sarika nyugirihi aning sarikihi yela.
23 Che ngaang mang daang 'kubo nuori a yeli: Ye 'tuuro n nuori. N na iye ye Naangmini ka ye ming i n niba. Ye 'chene soe jaang mang 'kuye nuori ka ye 'chene, ka a nye i laangfie 'kuye.
24 Che ba daang ba 'tu nuori bii a 'wong. Ba daang 'chenee ba miihi kawanihi 'puong aning ba 'sikiri-bee tieha 'puong. Ba daang leuraye 'puori, ba ba gara 'ningbi-toori.
25 A 'yi daari ni ye ba'mine ang 'yi 'Iijipiti paaluung a waana 'jine, n mang tungye n tungtuniba ang i dangyeriba jaa ye seng. N mang dangye 'ihibu 'beu jaa a tungba.
26 Che ba ba 'tu n nuori bii a chelihi 'wong. Ba 'koye ba 'juri. Ba iye yela ang i bee gaa ba ba'mine.
27 Bila 'jung yeli a yeli'bie nga jaa 'kubo, che ba kung 'tu i nuori. I na buongbang ming, che ba kung sagi.

Saree 'diibu Ngming'puohi ang i beu ingang

28 A 'jung yeli 'kubo: Paaluu ngang ba 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana ba Naangmini nuori, bii a sagi 'wulibu. Yeliminga baahiyeng a bori ba noeng.
29 Che i 'ju-kooni a dia loo. Di laa'dimii 'kuori a 'jiduorihi ang i kpala ingang, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana jaanhiye u 'su-kpiengaa jemani ni a bahuu.
30 'Bojung 'Juuda ni ba tungye beu n 'ningbiring. Ba Tari Baahaa Daanang yeli. Ba diye ba bungdega ni 'bing 'deu ning n 'yuori ang buona ni 'puong ka ba deguu.
31 Ba meye 'Too-fet 'jiduorihi ni ming. 'Beng 'bi Hiinom 'Bi-dau Boong ni. Ba meye a 'jiduorihi ka ba mang nyugi ba 'bi-daba aning ba 'bi-pogiba 'buung 'puong. Che n daang ba 'ku nuori a yeli nga yela. Bila daang ba wa n 'sikiri ming.
32 Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng: Bila 'jung nye, a 'beri waanang, ba kung la buonuu 'Too-fet, bii Hiinom 'Bi-dau Boo. Ba na buonuung Korigibu Boo, 'bojung ba na 'ungye niba 'Too-fet 'puong bilaang ka 'vuo

kung la wa 'bibe.
33 A niba nga 'kuunhi na leuye siimaa 'ku sagbani 'nobilii aning 'teng-gbani 'duunhi. Nie jaa kung imaa dabieng ka a jo.
34 'Beng la mang na i ka laari kokori aning 'pu-peli kokori baahi 'Juuda 'yi-berang aning Jeruuselem soberang. N na ing ka nie kung la 'wong pogipaalaa sira kokori bii pogipaalaa kokori, 'bojung a paaluu na iye kpali.

8 Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng: Ana wagiri ngang ba na 'uunhiye 'Juuda na'mine aning ba ningbera kaba. Ba na 'uunhiye a Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a dangyeriba kaba, a 'uunhi Jeruuselem kpieriba kaba ba kau'bieng.
2 Ba na diang yaari ngminaa aning 'chiu aning sagbani ngmari'bie jaa 'ningbiring. A buunhu nga la bang nung, a tumaa a 'chene 'tuuraa ni. Ana bang bo, a 'churi 'puohaa ni. Ba kung laanhaa bii a 'umaa. A na 'woniye sagiri 'teng-gbani 'jung.
3 'Beng la ka a jagibeu nga niba ni ang kpeling ni jaa na mang 'lugi 'kuung che bahi 'nyivori. Banang kpeling a 'jiihi ni jaang mang kariba bang gaa ni. Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

'Wulibu ang ba 'tu sori tuora

4 La maaling yeli 'kubo: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Niba muo mang 'leng a kung la 'ihi bi?
Nie mang leu gaang a kung la leu wa?
5 Wala panaa 'jung ka Jeruuselem niba nga leu 'puori?
Wala 'jung ka Jeruuselem 'puori leubu ang 'bibe gara?
Ba nyogiye belingbu tari kpiengaa.
Ba jaanhiyeng ka ba leu wa.
6 N chelihiyeng a 'wong, che ba ba yera yela ang 'tori.
Nie jaa ba leura 'yire u beulung 'puong a yera: 'Bo mang i nga?
Kanga jaa leu 'tuye u minga sori a'wo yohu ang jora gara taanhuu.

7 Haali jingyaahaa ang 'bi sagbaning bangye u wagiri'binnihi.
Ka ngmanii, tiitii aning bambalaalaa chelihi bang a waa wagiri.
Che n niba ba bang Ba Tari Baahaa Daana 'wulibu soe.

8 Wala yeng na tuong yeli: Ti iye yengbanginiba,
ka Ba Tari Baahaa Daana 'begu ni 'bi ti seng?
Nye, a seuseura 'girii 'kelembi ni tunaye 'girii tuma.
9 'Vii kpeye a yengbanginiba.
Ba noe maayeng bang nyogiba.
Nye, ba jaanhiye Ba Tari Baahaa Daana yelihung.
A 'jung 'bo yeng bang tari?
10 Bila 'jung n na diye ba pogiba 'ku ningjaani,
a di ba yori 'ku banani ang na 'di a cheng.
A 'yi ba jaa 'bibile a ti to ba jaa ningkpong,
ba jaang ira 'niiri buora buunhu.
A 'yi dangyera a ti to Ngming'puohi 'yi-diera ingang,
ba jaang 'finne.
11 'Bojung ba tiuye n niba 'bi-poga baalung ni fiing bila che yera:
Laangfie, laangfie, che ka laangfie 'chibe.
12 'Vii kpebang sanga ni bang i a yelidega nga?
Aai, 'vii ba kpeba fiing jaa.
Ba ba bang ka ba 'churi 'juri ming.
Bila 'jung ba na 'leng a paahi banani ang 'lere ni 'puong.
Sanga ni mang na dogihiba ni ba na loobang 'tengeng.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

13 N siring na nyuongbang, Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
'girep ngmama kung 'bi a ngmiela ingang.
Kangkaanhi ming kung 'bi kangkangdaari ingang.
A vaari na juoling.
Buunhu ni ming mang 'kubo ni na 'yiye ba seng gaa.

14 Wala 'jung ting 'jing boin?
Ye laanhi ye miihi lang taa,
a veng ka ti kpe 'yie bang me daangguoma 'gili.
Ye veng ka ti ti baahi 'beng.
'Bojung Ba Tari Baahaa Daana iyeng ka ti yela baahi,
ung 'kuti kuong ang i too ka ti 'nyu,
ting tung beu Ba Tari Baahaa Daana ingang 'jung.

15 Ti chelihiye maahuu, che sung jaa ba wa.
Ting chelihi laangfie wagiri, che ka dabieng 'yong 'bibe.
16 Ba da 'wongye u yohi vuunhibu a 'yi Daan.
A paaluu jaa da 'jigiheng u yohudaba 'kuori 'jung,
'bojung ba wayeng a wa 'di a paaluu
aning bung jaa ang 'bi u ingang.
Ba 'diye a 'yi-kpong aning banani ang kpiera 'beng.

17 'Bojung nye, n na tungye wa'mine ka a wa ye 'puo.
Dung'kuurihi ang ba tari balihibu la.
A na duunhiyeng.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

A dangyera 'kongye a niba yela

18 'Oo n 'suhu-maara nimiha 'puong,
n 'sikiri 'yiereng.
19 Chelihi a kokori.
N niba 'bi-poga 'kuori la a 'yire paalitoori:
Ba Tari Baahaa Daana muo 'chi Zaiyong 'puong bi?
U Naa ni muo 'chi u 'puong bi?

Wala 'jung bang dang n 'suuri
aning ba bagipehinihi aning bagisaamba?

20 Buunhu chiebu pariyeng.
Buunhu buribu wagiri pariyeng, che ti ba i 'chihi.
21 N niba 'bi-poga baalung 'jung mang biera.
N iriye laa'dimii. Nomaa 'gaalii kpemang.
22 Tiingkpaang muo 'chi Giilied 'puong bi?
Baalitiura jaa 'chibe bi?
Ka wala 'jung ka tiubu 'chibe a 'ku n niba 'bi-poga baalung ni?

9 'Oo, a'wo n 'ju danang i kuonhi,
ka n 'ningbie i ningtong kon'bulihi.
N danang 'kongye ngminaa aning 'yienguu,

n niba 'bi-poga ni bang ku 'jung.
2 'Oo, a'wo n danang tari so'chenibe kpe'jie a mopiri 'puong,
n danang bahiye n niba, a 'yi ba seng gaa.
Ba jaa iye senseniba.
Jemaa ang i limangkong 'deme la.

3 Ba iye ba jintihi 'siri a'wo ba tama, a na ngma 'girii.
Ba ba tari nyau a na yeli yeliminga 'teng-gbaning.
Ba mang 'yiye beu a ti kpe beu.
Ba ba bangma ming.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
4 Nie jaa banna u to yela.
Ta wa dena ba'bie jaa,
'bojung ba'bie jaa iye benna,
ka to jaa yo 'juuro 'puori.
5 Nie jaa bennaye u to.
Ba ba yera yelimiihi.
Ba 'wuliye ba jinti 'girii ngmaabu,
a mang bana ba miihi ning beu tungbu.
6 I kpe'jie 'biye belingbu 'puong.
A 'tuuro belingbung ba jaanhiyeng ka ba bangma.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

7 Bila 'jung ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Nye, n na deenhibang a iba nye,
wala mang na la i n niba 'bi-poga nga yela?
8 Ba jinti iye tang'piing ang kuura.
Belingbu yeliyaga ung mang yera.
Nie mang diye u nuori yeli maahuu yela 'kuro u to,
che u 'sikiring ung jeng 'guu.
9 N ta dogihiba a yela nga 'jung?
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
N ta naa sani a paaluu nga to ingang?

10 N na 'koming a 'cheehi a tangbera yela.

N na ngmaaye 'kuori a mopiri mo-oorihi yela,
'bojung 'be jengye kpali, ka nie jaa ba la tuong 'tuuro 'be.
Nie kung la 'wong 'nii 'kuori ming.
Sagbama 'nobilii aning 'duunhi jaa joye. A gaaye.

11 N na ing ka Jeruuselem leu da'boori ang 'duo
a leu babalihi kpe'jie.
N na ing ka 'Juuda 'yi-bera leu i kpali
a kung tari kpiera.

12 Ning'buo la dauyengbangina a na tuong bang a yeli nga 'muni? Ning'buo ming la ka Ba Tari Baahaa Daana nuori yeli yela 'ku ung na yelaa? Wala 'jung ka a paaluu nyuona a jeng kpali a'wo mopiri ka nie jaa ba la tuong 'tuuro 'be?
13 Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Ba jaanhiye n 'begu mang di 'bing ba 'ningbi-tooring. Ba ba 'tu n nuori bii a 'chene bila soring.
14 Ba 'cheneng a 'tuuro ba miihi 'sikiri tieha, a 'tuuro 'Bee-alihi ming. Ana ka ba ba'mine 'wulibo ni.
15 Bila 'jung ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini ni yeli: Nye, a niba nga, n na 'kubong siingtoo, a 'kubo kuong ang i too ka ba 'nyu.
16 N na yaaribang ming a paalihi 'puong, niba nga bana bii ba ba'mine ang ba bang. N na bahiye ta'kobi ka u 'tubo a gara wagiri mang na baahi ba yela.

A niba 'konong saree 'diibu 'puong

17 Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Ye jeri nye, a buong pogiba ni ang ngmaara 'kuori ni ka ba wa.
Ye tung buong pogiba ni ang bang 'kuori ngmaabu ni ka ba wa.
18 Veng ka ba 'loring, a 'cheehi 'kuti,
ka ti 'ningbie 'puoro ningtong,
ka ti 'ningbi-gbama 'puoro kuong.
19 'Bojung ba 'wongye 'kuori kokori ang 'yire Zaiyong 'puong.
Nye bang saangti sing bila.
Ti 'vii iye kpong.

'Bojung ti bahiye a paaluu,
ti 'deri jaa bang loo 'tengeng 'jung.

20 Che ye nang 'wong Ba Tari Baahaa Daana yelihung, 'oo pogiba.
Ye veng ka ye 'tobo 'wong u nuori yeli'biri.
Ye 'wuli ye 'bi-pogiba 'cheehibu.
Kanga jaa mang 'wuli u to 'kuori ngmaabu,
21 'bojung 'kuung 'tuye ti 'tokorihi kpe.
U kpeye ti 'de-kpongkpienhi
ka u ku ti 'biihi ka ba ta la 'bi a 'yeenhing,
a ku ti 'bi-pola ka ba ta la 'bi a 'ji-gbalinggbaahing.

22 Yeli: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Ninsaaliba 'kuunhi na 'leng a jeng jeng
a'wo sagiri 'ji-gbanggbaling.
A na 'woniye bungchiera ang che buunhu che bahi.
Nie jaa kung 'ohaa.

23 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Yengbangina ta ira tangkama u yeng yela.
Kpiengu daana ming ta ira tangkama u kpiengu yela.
Bundaana ming ta ira tangkama u bundaalung yela.
24 Che nie ang ira tangkama,
u daana ira tangkama a yeli nga yela.
Una la ka u 'ningbiri 'yuo ka u bangma,
a bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.
Maang mang 'wuno nungbu ang ba baaha,
saree 'di-sung aning sun'tuubu 'teng-gbaning,
'bojung a yela ngang ka n ingmaari 'be.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

25 Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng: Nye, a 'beri waanang mang na dogihi
niba jaa degiri ang 'ihi ba inggbamang 'yong.
26 Bana la 'Iijipiti, 'Juuda, 'Iidom, Aamong niba, 'Moo-ab aning banani ang
puna ba 'juri 'lomboe a kpiera mopiring. 'Bojung a paalihi nga jaa iye

niba degiri ang ba 'ihi ba 'sikieng, ka Iisiriel 'deu ming jaa i niba degiri
ang ba 'ihi ba 'sikieng.

Bagiri aning Naangmingminga ni

10 'Oo Iisiriel 'deu, ye 'wong yelihung ni Ba Tari Baahaa Daana ang
yera 'kuriye.
2 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Ye ta daanha a paalihi yeli-irihi.
Ye ta jora dabieng sagbani 'sierihi yela,
'bojung a paalihi ni joraye a dabieng.
3 'Bojung a nibihi yeli-irihi ba tari tona.
Nie mang ngmaaye dau kongkoring.
Nie 'nu ang bang tuma mang diye u lari pehuu.
4 Bang mang di wari aning salima bobuu,
a mang di hama aning 'piimbie kpaahuu
ka u ta wa 'wulihi 'le.
5 A mang ahiye 'dendenge a'wo bung bang maali ung 'vugiho 'nobilii.
A kung tuong yeli yela.
A kung tuong 'cheng 'see bang 'tuo-gaa.
Ye ta joraa, 'bojung a kung tuong i yelibeu.
A kung tuong i yelisung jaa ming.

6 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, bung jaa 'chibe a 'wonii.
I iye kpong, ka i 'yuori ming i kpong kpiengu 'puong.
7 'Oo paalihi Naa, ning'buong kung joi?
'Bojung bila sigihiing.
A paalihi yengbanginiba jaa 'puong aning a naalihi 'puong,
nie 'chibe a 'wonii.
8 Ba jaa lang taa 'bugingyeng a joli.
Bagiri bang di dau maali 'wulibu iye kpali.
9 Ba mang diye wari bang di hama to to 'yining Taarisis waaning,
a di salima 'yining 'Yuufaz.
A mang iye nie 'nu ang bang tuma aning saaba bungmaanihi.
Tan'sugini aning tan'jimejime bang mang di yeraa.
Daba 'nuuhi ang bang tuma yaga bungmaanihi mang la a jaa.

10 Che Ba Tari Baahaa Daana la Naangmingminga ni.
Una la Naangming'vori,
a i Naa nga naalung ang ba tari baahaa.
U 'su-kpiengaa mang ing ka 'teng-gbani 'miine.
A paalihi kung tuong ahining u 'su-tuluu.

11 Ngaang ing na yeli 'kubo: Ngmima ni ang ba maali sagbama aning 'teng-gbani, a na nyuoming a 'yi 'teng-gbaning aning sagbama nga luong.

12 Naangmini kpiengu ung di maali 'teng-gbani.
U yeng ung di 'bing dunee.
U diye u 'ningbiyuo a yeri sagbama.
13 Ka unang wa tahing, sagbama kuonhi mang huurang.
U mang ing ka 'ulung 'duoro 'teng-gbani baahaa 'jiihing.
U mang maaliye saa nyigihibu paahi saa ingang.
U mang 'ihiye seseu a 'yi u bundaambuunhu 'bingjiihing.

14 Ba kanga jaa iye 'bambugu, a kong bangbu.
Saaba jaa bagiri imuung 'viing,
'bojung u bungmaanihi ni iye belingbu.
Vuunhung ming 'chi a ingang.
15 A iye kpali, a i sie iibu tuma.
A dogihibu wagiring a na nyuoming.
16 Jeekob Tuori ni ba 'woning a ngmima nga,
'bojung una la buunhu jaa Maana,
ka Iisiriel i u cheng buurii.
Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana la u 'yuori.

'Juuda ngminyogibu ang waana

17 Laanhi i bungtarihi 'yi a paaluung,
'oo ina nga ang 'bi 'pigibu 'puong.
18 'Bojung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Nye, wagiri ngang n 'ihiye a paaluu kpieriba loora baha.
N na ing ka ngmiehibu kpeba, ka ba nye ba domihi.

19 Nimiha la a 'kumo n dangii ni yela.
N ngmiibu ni ba tari tiubu.
Che mang yeli: Siringminga, baalung la a yeli nga,
ang i kparaama ka n taruu.
20 Ba saangye n tent, a ngmaahi u 'ngmie jaa.
N 'biihi 'yiye n seng gaa. Ba ba la 'chibe.
Nie 'chibe a na la ba n tent, bii a 'le n patiisahi.

21 A pichiiniba leuye 'bambugiri.
Ba ba bo Ba Tari Baahaa Daana 'jie.
Bila 'jung ba maa'koo kung maali.
Ba 'duunhi jaa na yaaring.
22 Nye, a yela 'duoho wayeng.
Yengyelang ang i kpong la a 'yi sa'mung-goo paaluu.
U na wa ing ka 'Juuda 'yi-bera i kpali,
a i babalihi kpe'jie.

23 'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
n bangyeng ka ninsaalaa ba 'so u minga 'nyivori kpiengu.
Nie ang 'chene ba 'so kpiengu u minga sori leuhibung.
24 'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
'wulimo ka n ahi soring.
Che i i bila aning saree 'di-sung.
Ta i bila aning i 'suuri, a ira wa ima ka n i kpali.
25 'Kiri i 'su-tuluu waahi paalihi ang ba bamii.
'Kiruu waahi jagihi ni ming ang ba buona i 'yuori,
'bojung ba diye Jeekob 'di.
Ba 'diung a baahi u yela.
Ba iyeng ka u kpe'jie i kpali.

11 'Layiri bang saang

Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang waye Jeremaiya seng ngaang:
2 'Wong a 'layiri nga yeli'bie a yeli 'ku 'Juuda daba aning Jeruuselem kpieriba.
3 Yeli 'kubo ka ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini ni

yeli: Duhibeu 'biye nie ang ba 'tuuro a 'layiri nga yeli'bie ingang.
4 A 'layiri mang daang di 'ku ye ba'mine a daari ni mang tariba 'yining 'Iijipiti paaluung. N daang taribang 'yining 'kurihuu 'buung 'de-kpong 'puong a yeli 'kubo: Ye 'tuuro n nuori a ira yela jaa mang 'kuye nuori ka ye ira. Bila yeng na i n niba, ka n ming i ye Naangmini.
5 'Beng la mang na paali puobu ni mang po 'ku ye ba'mine ni. N poyeng ka n na 'kubong paaluu ang 'puoro bihung aning siu a'wo ang 'wo bila 'jine nga. Mang die a yeli: Veng ka bila i, Ba Tari Baahaa Daana.
6 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kumo: Muoli a yeli'bie nga jaa 'Juuda 'yi-berang aning Jeruuselem soberang. Yeli 'kubo: Ye 'wong a 'layiri nga yeli'bie a tunaa.
7 'Bojung n kpaahiye ye ba'mine daari ni mang tariba 'yining 'Iijipiti paaluu waaning a waana 'jine. N mang dangye 'ihibu a kpaahiba, a yeli: Ye 'tuuro n nuori.
8 Che ba ba 'tu n nuori bii a 'wong. Che ka kanga jaa da mang 'chene a 'tuuro u taawai 'sikiri-beu. Bila 'jung n na waaniye a 'layiri nga yeli'bie jaa ba ingang. Una mang daang 'kubo nuori ka ba ira che bang ba iraa ni.
9 Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kumo: 'Juuda daba aning Jeruuselem kpieriba buyeng.
10 Ba leuye 'puori a ti tuna ba nabaali'mine tungbee. Banang daang jaanhi n yeliyaga che leu 'tuuro ngmingjaani a tunaa ni. Iisiriel 'deu aning 'Juuda 'deu saangye n 'layiri ni mang 'bing ning ba ba'mine ni.
11 Bila 'jung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Nye, pielaang, n na waaniye saangbu ang i kpong ba ingang. Ba kung tuong jo 'yi u ingang. 'Haali ka banang 'kong 'kumo, che n kung 'wong ba 'kuori.
12 'Beng la ka 'Juuda 'yi-bera aning Jeruuselem kpieriba na gaa ti 'kong 'ku ngmima ni bang nyugira iinsens 'kuro ni. Che a kung dieba fiing jaa ba tuora wagiring.
13 'Bojung bila ni i 'yi-bera ang sing, bila ka i ngmima daang sing, 'oo 'Juuda. Bila ni Jeruuselem sobera ang sing, bila yeng maali sarika 'ihijiihi 'ku a 'vii bung ni. Ye maaliye sarika 'ihijiihi a na nyugi iinsens 'ku 'Bee-al.
14 Bila 'jung ta 'puohi 'ku a niba nga. Ta 'kong bii a 'puohi 'puoho jaa 'kubo, 'bojung n kung 'womaa wagiri ning bang 'kono 'kurimo ba tuora

'jung ni.

15 'Bo ka n nungina tari na i n 'deung
ung tung a tungdega nga ning jemaa 'puong?
Sarika neni na tuong 'ihi i dogihibu?
Ka inang wa tung beu, a sanga ing mang nyengina.
16 Ba Tari Baahaa Daana buongye i 'yuori Ooliv Damaahuu.
I vielang a tari ngmama ang suma.
A 'tuuro saa sesekpong huuribung u tongye 'buung imuu,
ka u da'nuuhi jaa kauhi.

17 'Bojung bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana, unang selii ni, u buongye beu imii. U iye bila Iisiriel 'deu aning 'Juuda 'deu ni beu 'jung. Ana bang tung ba miihi ingang a na dang n 'suuri a 'tuuro bang nyugi iinsens 'ku 'Bee-al ni.

Ba buye Jeremaiya yela

18 Ba Tari Baahaa Daana diye bila 'wulimo, mang bamaa, 'bojung i 'wulimong ba yeli-irihi.
19 Che n da 'woniye pisoguhuu bang tari garaning korigibu. N da ba bang ka ba buye n yela a yeli: Ye veng ka ti ngmaa a dau a lang ning u ngmama. Ye veng ka ti ngmaaguu 'ihi 'nyivori 'deme paaluung, ka ba kung la tiehi u 'yuori jaa.

20 Che bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana,
inang mang ngmaara saree sun'tuubu 'puong,
a mang 'pigihi haakila aning 'sikiri.
Veng ka n nye i sani naabu ba ingang,
'bojung i 'nuuhing mang di n yela ing.

21 Bila 'jung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli a'wo Aanatot daba ni ang buora i 'nyivori 'ihibu ni yela. Ba yeliyeng: Ta dangyeli yeli jaa Ba Tari Baahaa Daana 'yuoring, ka ti ta wa kui.
22 A 'jung ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli: Nye, n na dogihibang. Ta'kobi na kuye a 'bi-pola. Kong na kuye ba 'bi-daba

aning ba 'bi-pogiba.
23 Ba fiing jaa kung kpeling, 'bojung n na waaniye saangbu ang i kpong
Aanatot daba ingang. Ba dogihibu 'yuoni la bila.

Jeremaiya jugihibu

12 I mang iye sun'tuuro, 'oo Ba Tari Baahaa Daana,
sanga ni mang mang di n yela waaning i seng.
Che veng ka n nii yeli i saree 'diibu yela.
Wala 'jung ka ningbee maa'koo mang maali?
Wala 'jung ka banani limangkong ang i kpong sing ngaang
mang tari 'pu-peli?
2 Inang seliba, ka ba nyaga kpe 'tenge.
Ba mang baang, ba mang ngmangye ngmama.
I yela mang 'biye ba nuoring,
che ka ba 'sikiri nii 'bi taa toori.

3 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, che i bangmang.
I mang nyirimang.
I piehiye n 'sikiri nye a'wo i yela.
Tagiba 'yining a'wo piihi bang garaning ka ba ti korigi.
Iba 'siri 'gu a korigibu daari.
4 Wala ka a paaluu na i nimiha kauhi sing,
ka moo jaa bung'bunihi leu juoli?
A 'duunhi aning a 'nobilii nyuongyeng
banani ang kpiera 'be ni beulung 'jung,
'bojung ba yeliyeng: U kung nye ti baahaa.

Ba Tari Baahaa Daana dieyeli 'kuye Jeremaiya

5 Ka inang jo ning jojoriba ka ba veng ka i bali,
wala ing na i joning yohi?
Ka inang ngmira gberi 'lere laangfie paaluu ing deli 'puong,
wala ing na i Jooridang Mani 'tuuhi nga 'puong?
6 'Bojung i ba'biihi gba, i ba 'deu 'deme,
ba jaanhiing limangkong 'puong.
Ba 'tuuriing a tahinii.

Jeremaiya Gbangu 12

Haali ka banang yera yelisuunhi 'kurii, ta sagiba 'di.

7 N jaanhiye n 'deu. N bahiye n cheng.
N diye bung n 'suhu ang nung yaga ing u domihi 'nuuhing.
8 N cheng ni 'woniye 'gbegini ang 'bi kongkoring n seng.
U ngmuuna innimang, bila 'jung mang hau.
9 N cheng 'woniye 'jugiri-checheri n seng.
'Jugirihi ang ngmaa 'giluu 'ihiye u ingang.
Wa, laanhi a moo 'duunhi jaa.
Taraa waaning ka a wa 'di 'diibu.

10 Pichiiniba jemaa saangye n 'girep yoo ni.
Ba tiringye n yoo ni 'tengeng.
Ba iye n 'teng-gbangvielaa ni ung leu mopiri ang i kpali.
11 Ba iyeng ung i kpali.
U iye kpali a 'kono innima.
A paaluu jaa iye kpali,
'bojung nie jaa baga 'chibe.
12 Banani ang saana saangbu ni waye a
mopiri 'jiduorihi jaa ang i kpala ingang,
'bojung Ba Tari Baahaa Daana ta'kobi ni na chorihing
a 'yi a paaluu baahaa kanga ti to u baahaa kangang.
Inggbandaana jaa kung 'bi laangfie 'puong.
13 Ba buriye 'wiit, che che guohi.
Ba baliye ba miihi che tona 'chibe.
Ye 'di 'vii ye bungchierihi yela
Ba Tari Baahaa Daana 'suuri ang i kpiengaa 'jung.

14 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yera a'wo n kpieringtaa ni ang i bee ni yela, banang faa a cheng ni mang di 'ku n niba Iisiriel ni: Nye, n na tagibang vuo ba paaluung, a tagi 'Juuda 'deu vuo ba 'puong.
15 'Beng la, mang na wa tagiba vuo baahi, n na leu wang a wa iba hina. N na leu taribang waaning. Kanga jaa na gaaye u cheng, ka kanga jaa gaa u paaluu.
16 Ba 'wuliye n niba ka ba puora 'Bee-al 'yuoring. Ka banang daanhi n

niba yelitarihi 'ningbi-jieng a mang puora n 'yuoring ngaang: A'wo Ba
Tari Baahaa Daana ang i 'vori yeng, bila yeng ba na 'jingye n niba
'puong.
17 Che ka banang kung 'tu nuori, n na tagiye a paalibalaa vuo kpeleng a
saamuu. Ba Tari Baahaa Daanang yeli bila.

Masari sie bung'leruu ni 'bigihee

13 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'kumo: Gaa ti bo
masari sie bung'leruu a diu 'le i sieng. Che ta wa diu inna kuoming.
2 A 'jung mang daang ti bo sie bung'leruu a 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana
yelihung ni, a diu 'le n sieng.
3 Ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa n seng 'yiilung.
4 Ung daang yeli: Di a sie bung'leruu ni ing bo ung 'le i sieng ni. 'Ihi, a
gaa 'Yufireetis Mani. Gaa ti diu sogili 'beng 'pie ang tari bogu 'puong.
5 A 'jung mang daang gaa ti sogiluu 'Yufireetis Mani 'lomboring a'wo Ba
Tari Baahaa Daana ang daang 'kumo nuori bila ni.
6 'Beri jemaa ang daang wa pari, ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kumo:
'Ihi a gaa 'Yufireetis Mani. Ti di a sie bung'leruu ni mang daang 'kui
nuori ka i ti sogili ni 'yi 'beng.
7 'Beng la mang daang gaa 'Yufireetis Mani. Mang daang ti 'tugi, a 'ihi
a sie bung'leruu 'jie ning mang daang sogiluu ni. Nye, a sie bung'leruu
daang saangyeng. U daang ba la tari tona jaa.
8 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa n seng, ung yeli:
9 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Bila ning u 'ju mang na saang
'Juuda jigihibu aning Jeruuselem jigihibu ang i kpong.
10 A ningbee nga jaanhiyeng ka ba 'wong n yeli'bie, a che 'chene ba 'sikie
tieha 'puong. Ba 'tuuroye ngmingjaani a tunaa a 'puohaa. Ba na
'woniye a sie bung'leruu nga ang ba tari tona jaa nga.
11 'Bojung bila ni sie bung'leruu ang mang mari dau sieng ni, bila mang
veng ka Iisiriel 'deu jaa, aning 'Juuda 'deu jaa mari n ingang. Ba Tari
Baahaa Daanang yeli. N iye bila ka ba leu n niba ang tari 'yuori, a tari
'pugibu, a tari girima. Che ba ba 'wong.

Waing wuuhi 'bigihee

12 Bila 'jung yeli a yelihung nga 'kubo: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana,

Iisiriel Naangmini ni yeli: Wuuhi jaa na paaling aning waing. Ba na
yeli 'kuing: Ana ti ba bang ka wuuhi jaa na paaling aning waing?
13 'Beng la ing na yeli 'kubo: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Nye,
n na paaliye a paaluu nga kpieriba jaa ning 'bugibu. A na'mine gba ang
'jine 'Deevid na'kogong na paahing, aning a Ngming'puohi 'yi-dieriba,
a dangyeriba aning Jeruuselem kpieriba jaa.
14 N na mang daaye kanga ka u ti va u to. A ba'mine aning a 'biihi jaa
mang na i bila. Ba Tari Baahaa Daanang yeli. N kung jo nimboo bii
a veng bii a tari hina. N na saangbang.

Jigihibung mang die 'yie ka ngminyogibu 'tu

15 Ye 'wong a begi 'tuorii.
Ye ta jigiha, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana yeliye yela.
16 Ye di girima 'ku Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini seni
che ka u waaning sagiluu.
Ye i bila seni che ka ye ngmi gbee
a tangbera ang i sagiluu 'juring.
Sanga ni yeng na 'liinhe buora chaanii ni,
u na leuhuung 'kuung 'kalinchiu,
a i ka u i sagiluu ang i 'limpiring.
17 Che ka yenang kung 'wong,
n na 'kono innaye n 'puong ye jigihibu ni 'jung.
N 'ningbie na 'koming sung, ka ningtong jora 'sigire,
'bojung ba ngminyogiye Ba Tari Baahaa Daana pi'sugu ni.

18 Yeli 'ku a naa aning a poginaa:
Ye 'sigihi ye miihi. Ye 'sigi 'jing,
'bojung ye naalung 'jupili-vieni na 'yiye ye 'juri 'le 'tengeng.
19 Ba na lariye a sa'mungduri seng 'yi-bera ni bahi.
Nie jaa kung 'yuohaa.
Ba na ngmiye 'Juuda 'deme jaa nyogihi gaaning.
Ba jaa 'gbonggbong bang na nyogihi gaaning.

20 Ye lagi ye 'juri a nye banani ang 'yi sa'mung-goo waana.
'Yening ka a pi'sugu ni bang di 'kui ni, i pivieni ni?

21 Wala ing na yeli sanga ni ung na dogihii?
'Bojung ina mingang 'wulibo, niba ang da i i taa,
bang leu ningbera i ingang.
'Ji-baahi kung nyogii a'wo poga dogiri'puo ang biera?
22 Ka inang yeli i 'sikiring ming:
Wala 'jung ka a yela nga pagima?
I yeliba'toruu ang i kpong 'jung ba yaahiye i 'gondoonhi,
a di kpiengu 'fogihi i nagitie.
23 Kuus nie na tuong tegiye u inggbani?
Chebii gbanggbaga na tuong tegiye u ligiha?
Bila ka ye ming ang 'miling beu iibu kung tuong i sung.

24 Bila 'jung n na yaaribang a'wo bungpegiri
mopiri seseu ang daara garaning.
25 I tuori la bila, bung ni mang 'bing 'kui ni.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli,
'bojung i 'yiinhiye n yela a che deli bung ang i 'girii.
26 Bila 'jung n na yaaye i 'gondoonhi pagi i 'ningbisogo,
ka i 'vii 'yi gbanggbali.
27 N nyiye i senseng aning i senseng kokori.
N nyiye i jentirihung 'vii,
a nye i yelidega a moo taanhi 'juring.
Nimiha la a 'kui, 'oo Jeruuselem.
Wala ing na i degiri kauhi sing?

Ta'kobi, kongkpong aning 'baleu

14 Ba Tari Baahaa Daana yelihung ang wa Jeremaiya seng a wari ahibu yela la nga.

2 'Juuda iriye laa'dimii,
ka u 'yi-bera 'di-nobera 'bi dogee 'puong.
Ba iriye laa'dimii a paaluu yela,
ka Jeruuselem 'kuori 'duoro.
3 Ba ningtiinha tungye ba 'bibilii kuong 'jie.
Bang gaa a kolinhi che ba ba nye kuong.

Jeremaiya Gbangu 14

Bang leu wa ning bungkpala.
'Vii kpebang bang i chinchang, bang pagi ba 'juri.
4 A 'tenge 'koyeng weriha,
'bojung saa ba wa a paaluung.
'Vii kpeye a kuoriba, bang pagi ba 'juri.
5 Mm, 'ihee ming dogiye moong,
che jaanhi a 'bie, moo ang 'chibe 'jung.
6 Ka moo buunhi ahi a 'jiduorihi ang i kpalang.
A mang hegirang buora seseu a'wo babalihi.
A 'ningbie ba la nyira sung, moo ang 'chibe 'jung.

7 'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
anaa jaa ka ti yeliba'torihi 'diriye 'sieree ti ingang,
che i i yelikanga i 'yuori 'jung,
'bojung ti 'puori leubu ni iye kpong.
Ti tungye beu i ingang.
8 'Oo Iisiriel Tamaa, ina la u Diera tuora wagiring.
Wala ang ta ing 'woning saana a paaluung,
a 'woning so'chene ang bie kpe ka u jeng ka 'jie nyaa?

9 Wala ang ta ing 'woning dau nuori ang maa yaga,
a 'woning gandau ang ba tari kpiengu a na die?
'Oo Ba Tari Baahaa Daana, che i 'biye ti 'puong,
ka i 'yuori buona ti ingang. Ta bahiti.

10 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yera 'kuro a niba nga:
Ngaang bang nung ka ba yo yuora.
Ba ba nagiha ba gbe'chenihi.
Bila 'jung Ba Tari Baahaa Daana ba sagiba.
U na tiehiye ba yeliba'torihi yela pampana,
a dogihiba ba yelibee 'jung.

11 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kumo: Ta wa 'puoho 'kuro a niba nga ba maa'koo maalibu yela.
12 Ka banang 'le noe, che n kung 'wong ba 'kuori. Ka banang 'ihi sarika

nyugirihi aning bung'bie sarikihi, che n kung sagaa. N nang na nyuonibang ning ta'kobi, kongkpong aning 'baleu.

13 'Beng la mang yeli: Awa, 'Suobu Kpiengu Jaa Daana, nye, a dangyeriba yera 'kuribong: Ye kung nye ta'kobi, kongkpong ming kung wa. N na 'kuyeng maahuu ang na kauhi a 'jie ngang.

14 Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kumo: 'Girii ka a dangyeriba ngmaara n 'yuoring. N ba tungba bii a 'kubo nuori bii a yeli yela 'kubo. Nyiibu ang i 'girii bang dang yeli 'kuye aning bugibu aning yelikpala, aning ba 'sikie belingbu.

15 Bila 'jung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli a dangyeriba ni ang yera yela n 'yuoring che mang ba tungba ni yela. Banang yeli: Ta'kobi aning kongkpong kung wa a paaluu nga. N yeliyeng: Ta'kobi aning kongkpong na kuye a dangyeriba nga.

16 A niba ni ming bang dangyeli a yela 'ku ni, ba na dibang loo loo Jeruuselem soberang a kongkpong aning a ta'kobi 'jung. Ba kung nye nie ang na 'ungbo, bana, ba pogiba, ba 'bi-daba ning ba 'bi-pogiba, 'bojung n na 'kiriye ba tuorikpong ni waahi ba ingang.

17 Bila 'jung yeli a yeli'biri nga 'kubo:
Veng ka n 'ningbie 'puoro ningtong 'yienguu aning ngminaa.
Ta veng ka a ngmaa,
'bojung ba ngmiye n niba 'bi-poga
ang i pogisaraa ning 'nugbuli-kpong.
Ba imuung dangii yaga jaa.

18 Ka maang 'yi kpe moo,
nye, banani bang ku ning ta'kobing 'bibe.
Ka maang kpe a 'yi-kpong,
nye, banani a kongkpong ang veng bang bierang 'bibe.
Mm, dangyera aning Ngming'puohi 'yi-diera jaang yo yuora
paaluung bang ba bang.

A niba suhiye hinihung

19 I muo jaanhiye 'Juuda kpeleng kpeleng bi?
I 'suhu muo nyohaye Zaiyong bi?
Wala 'jung ing ngmiti ting ba nyira tiubu?
Ti chelihiye maahuu, che sung jaa ba wa.

Ti chelihiye tiubu wagiri, che ka dabieng 'bibe.
20 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, ti sagiye ti beulung,
a sagi ti ba'mine yeliba'torihi,
'bojung ti tungye beu i ingang.
21 I 'yuori 'jung ta jaanhiti bahi.
Ta ing i girima na'kogo ni 'viing.
Leu tiehi i 'layiri ni niti, a ta saamuu.
22 A paalihi baga ni 'puong kanga 'biye 'be a na tuong waaning saa?
Chebii sagbama na tuong muhiye saa a miihing?
'Oo Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini,
ma ina mang la wa?
Bila 'jung ti na chelihiing,
'bojung inang ira ama jaa.

Ba Tari Baahaa Daana kung leu 'puori

15 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'kumo: Haali ka 'Moosis aning Saamiu-eling ahi n 'ningbi-tooring, che n haakila kung leu gaa a niba nga seng. Kariba ka ba 'yi n 'ningbi-tooring. Veng ka ba gara.
2 Ka banang wa jugihii: 'Yening ting na gaa? 'Beng la ing na yeli 'kubo: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Banani ang na 'kpi,
ba gara 'kuung ingang.
Banani ming ta'kobi ang na ku,
ba gara ta'kobi ingang.
Banani ming kongkpong ang na ku,
ba gara kongkpong ingang.
Banani ming bang na ngminyogihi,
ba gara ngminyogibu ingang.

3 N na 'bingye saangbuhi 'irii anaahi 'kubo. Ba Tari Baahaa Daanang yeli: Ta'kobi ka u kuura, baahi ka a 'vuuro, sagbama 'nobilii aning 'teng-gbani 'duunhi ka a 'dire a saana.
4 N na dibang 'ku tuora, a diba 'ku 'teng-gbani naalung paalihi jaa. Hezekaiya 'bi-dau Manaase, 'Juuda naa ni 'jung mang na i bila, yela ni

ung i Jeruuselem 'puong 'jung.
5 'Bojung ning'buong na jo i nimboo, 'oo Jeruuselem?
Chebii ning'buong na 'komii?
Chebii ning'buong na leu jugihii i laangfiilung yela?
6 Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng: I jaanhimang.
I leu gaaye 'puori.
Bila 'jung n na tieye n 'nu 'tuohii a saamii.
N baliyeng aning nimboo joo.
7 N na diye yielibu dachera a yieliba a paaluu 'di-noberang.
N na ing ka ba kong ba 'biihi.
N na saangye n niba,
bang ba leura 'yire ba soeng ni 'jung.
8 Ba dunggala na 'uging n 'ningbi-tooring a gaa mangbera 'biihee.
Ngmintong'tori sanga n na waaniye bung ang saana saangbu.
N na waanuung ba ingang, a waanuu a 'bi-pola ma ingang.
N na ing ka a'wongbu aning dabiengkpong wa ba ingang 'dayeni.

9 Poga ang dogi 'biihi bayo'poin baliyeng.
U vuunhuu ngmaayeng.
U ngminaa kpeyeng sanga ni chaanii ang nang 'bibe.
U 'diye 'vii a i chinchang.
Banani ang kpeling ba 'puong
mang na di 'ku ta'kobi ba domihi 'ningbi-tooring.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

Jeremaiya nimiha

10 N ma, nimiha la a 'kumo aning ing dogima.
N iye dau bang jauraning a chiiha a paaluung.
N ba di bung peng nie jaa a imuu kuong.
N ba peng nie jaa ming bung ung ingma kuong.
Che ka nie jaa duha beu 'kurimo.

11 Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng:
Pielaang, n na diegiing yelisung 'jung.
Pielaang, n na ing ka a doma suhii,

saangbu ang i kpong wagiring aning ngmiehibu wagiring.
12 Nie kanga na tuong kauye 'kurihuu,
'kurihuu ang 'yi sa'mung-goo seng, bii yaawa?
13 I buunhu aning i bundaambuunhu mang na di tihi
ka ba jaufaa jaala jaala.
I yelibee jaa 'jung mang na i bila i toribogiri jaang.
14 N na ing ka i ning i domihi long a kpe paaluu ing ba bang,
'bojung 'buung maaliye n 'suuring.
A na 'diye ye ingang.
15 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, i bangyeng.
Tiehi n yela, a kaa n 'jieng.
Naa sani 'kumo niba ang dogihima ingang.
Ta dima gaaning i 'kanyiri 'gaalii 'puong.
Bang ka n 'diye nyaaba i 'jung.
16 N nyiye i yeli'bie, a obaa.
Ka i yelihung i n nyengka aning n 'sikiri nyengingbu,
'bojung i 'yuori bang di buonima,
'oo Ba Tari Baahaa Daana, bungnaangjemaa Naangmini.
17 N da ba 'jing ilaariba langbu 'puong.
N ba nyenging ming.
N da 'jingye n 'yong,
'bojung i 'nu da dogiliye n ingang,
ing paalima ning 'suuri.
18 Wala 'jung ka n inga baahi ba baaha,
ka n baalung ba tari tiubu?
U jaanhiye nyaabu.
I siring na ing a'wo konbo'bile ang ba 'chi delibu 'kumo,
a i 'wo kuonhi ang ba i delibu?

19 A 'jung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Ka inang leu wa, bila yeng n na leu tariing waaning.
I na ahiye n 'ningbi-tooring.
Ka inang 'ihi bung ang i nanii a 'yi bung ang ba tari tona ingang,
i na ing a'wo n nuori.
Veng ka a niba nga leu wa i seng.

Che ina ta wa leura gara ba seng.
20 N na iing ka i leu yaawa daangguongkpiengaa 'ku a niba nga.
Ba na jauniing, che ba kung tuomii,
'bojung n 'biye i seng a na ii 'chihi a diegii.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
21 N na diegiing 'yi ningbeu 'nung.
N na yeudiegiing ming ka 'ningbikuonii 'deme kung nyogii.

16 Jeremaiya kpiebu aning u 'duoho

Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang waye n seng ming ngaang:
2 Ta wa digira poga bii a dogira 'bi-daba bii 'bi-pogiba a 'jie ngang.
3 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana yeliye yela 'bi-daba aning 'bi-pogiba bang na dogi 'jie ngang yela. U yeliye yela ba ma'mine ang dogiba aning ba ba'mine ang dogiba a paaluu ngang yela.
4 Ngaang ung yeli: Baalunggalimang na kuba. Ba kung nye 'kuori. Ba kung 'ungbo ming. Ba na 'woniye sagiri 'teng-gbaning. Ta'kobi aning kongkpong na kubang. Ba inggbama na leuye neni 'ku sagbani 'nobilii aning 'teng-gbani 'duunhi.
5 'Bojung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Ta wa kpiera 'kuori 'deu bii a ti ira laa'dimii bii a jo ba 'kungo. 'Bojung n 'ihiye n maahuu, n nungbu ang ba baaha aning n hina a niba nga seng. Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
6 A ningnyaahi aning a 'bibilii jaang na 'kpi a paaluu ngang. Ba kung nye 'ungbu. Nie jaa ming kung i laa'dimii ba yela, bii a ngmaahi ba miihi bii a pung ba 'juri ba yela.
7 Nie jaa ming kung maali siimaa 'ku a 'kongkonibo, a na maa ba 'suhu a 'kuunhi 'jung. Nie jaa ming kung 'kubo kuong ka ba 'nyu ba ba bii ba ma 'jung.
8 Ta wa kpiera 'deu ming bang 'dire siingkpong, a na ti 'jing ka i ningba 'di che 'nyu,
9 'bojung ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini ni yeli: Nye, n na ing ka nyengka kokori aning 'pu-peli kokori baahi a 'jie ngang. N na ing ka pogipaalaa sira aning pogipaalaa kokori ming baahi. I 'ningbiring aning i 'bering mang na i bila.
10 Ka inang wa 'wuli a niba nga a yeli'bie nga jaa, ba na yeli 'kuing:

'Bojung ka Ba Tari Baahaa Daana yeli a saangkpong nga yela ti ingang? Chebii 'bo la ti tungbeu? Chebii 'bo la ti yelibeu ting tung Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini ingang?

11 'Beng la ing na yeli 'kubo: Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng: Ye ba'mine ang jaanhima 'jung la. Ba 'tuye ngmingjaani a tunaa a 'puohaa. Ba jaanhimang a ba 'tu n 'begu.

12 Yeng ming i yela ang i bee gaa ye ba'mine. 'Bojung nye, ye kanga jaa 'cheneng a 'tuuro u minga taawai 'sikiri-beu, ka bila veng ka nie jaa ba cheliha n yeliyaga.

13 Bila 'jung n na 'ihiyeng paaluu ngang a looye bahi paaluung yena bii ye ba'mine ang ba bang. 'Beng yeng na tung 'ku ngmingjaani ngminaa aning 'yienguu. N kung 'wuliye nungbu ming 'beng.

Naangmini na leuhiye Iisiriel

14 Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng: Bila 'jung nye, a 'beri waanang. Ba kung la yeli: Ba Tari Baahaa Daana iye 'vori, unang tari Isi'reeli niba 'yining 'Iijipiti paaluu waaning.

15 Che ba na yeling: Ba Tari Baahaa Daana iye 'vori, unang tari Isi'reeli niba waaning a 'yi sa'mung-goo seng paaluu aning paalihi ni jaa ung kariba gaaning ni. 'Bojung n na leu taribang waaning ba paaluu ni mang di 'ku ba ba'mine ni.

16 Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng: Nye, n na tung buongye jingnyogihiba jemaa. Ba na bobang nyogihi. Bila 'puoring n na tung buongye nangkpaamba jemaa. Ba na kpaang bobang tangkpong aning tang'bile jaa 'jung aning 'piihi bogiring,

17 'bojung n 'ningbie 'biye ba yelitarihi jaa ingang. A ba sogilima. Ba yeliba'torihi ming ba sogili n 'ningbie.

18 Che fora, n na dogihibang gberi 'buyi ba yeliba'torihi aning ba yelibee 'jung, 'bojung ba degiye n paaluu. Ba paaliye n cheng aning ba baga ang i bungnyohii aning bungdega.

19 'Oo Ba Tari Baahaa Daana n fanga aning n 'ji-kpiengaa,
n 'lilijie dogee daari.
Niba ang ba i 'Juuhi na 'yiye dunee baahaa 'jiihi wa i seng a wa yeli:
Siringminga, ti ba'mine 'diye 'girii cheng,

aning bunglaama ang ba tari tona.
20 Nie na tuong maaliye u minga baga?
Mm, che a kung i ngmima wa.

21 Bila 'jung nye, ngaang yeng n na ing ka ba bang.
N na ing ka ba bang n 'nu aning n kpiengu.
Ba na baming ming ka n 'yuori la Ba Tari Baahaa Daana.

'Juuda beu aning u dogihibu

17 Ba seuye 'Juuda yelibee aning 'kelembi ang i 'kurihuu.
'Ku-kpiengaa 'ji-pulapula bang di sebaa ba 'sikiri walaa ingang
aning ye sarika 'ihijiihi iilang.
2 Che ka ba 'biihi tieha ba sarika 'ihijiihi yela
aning ba 'Asiira daari baga ni yela,
daari ang tari maahuu sieng aning tan'duorihi 'juring.
3 'Oo n tangkpong ang 'bi moong,
n na ing ka ba jau faahi i bundaambuunhu aning i bungnanee jaa.
N na diye i 'jiduorihi tihi ing tuna beu i toribogiri jaang ni 'jung.
4 I ming 'jung, ina minga na bahiye i cheng mang di 'kui.
N na ing ka i tung 'ku i domihi paaluu ing ba bang 'puong,
'bojung i 'vigiye 'buung n 'suuring.
A na 'direng a gara wagiri jaa.

5 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:

Duhibeu 'biye dau ang deli ninsaalaa ingang,
a veng ka inggbani i u kpiengu
ka u 'sikiri 'yi Ba Tari Baahaa Daana ingang.
6 'Bojung u na 'woniye moohuu ang 'bi 'biihee 'tengeng.
U kung nye sung sanga ni ung na wa.
Che u na kpeye mopiri 'puo 'jiihi ang 'ko weriha,
'teng-gbani ang i yaarung bang ba kpiera.

7 Nie ang deli Ba Tari Baahaa Daana 'wongye noo.
Unang tari tamaa Ba Tari Baahaa Daana ingang ni.

8 'Bojung u na 'woniye dau bang seli a kuonhi sieng,
ung tiera u nyaga konboo sieng.
U kung jo dabieng tuluu waa sanga.
U vaari na iye maahuu.
U kung i 'karikaruu wari ahibu 'yuoning.
U kung veng ngmama ming ngmangbu.

9 'Sikiri bennang a gaa bung jaa,
a ba tari tiubu.
Ning'buong na tuong bamuu?
10 Maang Ba Tari Baahaa Daana mang piehiye 'sikiri.
N mang iye haakila nye.
N mang iye bila ka n yeu nie jaa a 'tuuro u yelitarihi,
a 'ku nie jaa bila ni u yeli-irihi ang sigining.

11 A'wo koringa ang mang 'uuni jelang che ba wegiraa,
bila la nie ang bo bundaalung che ka bila ba 'tu sori.

A na bahuung u 'beri tarang 'puong.
U baahaang u na iye joli.

12 Na'kogo ang viela yaga a 'do saa'ju a 'yi a 'munpiileeng
la ti Ngming'puohi 'deu 'jie ni.
13 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel tamaa,
banani jaa ang jaanhii na 'diye 'vii.

Banani ang leu 'yi i seng ni,
ba na seuye ba 'yoe 'tengeng,
'bojung ba jaanhiye Ba Tari Baahaa Daana,
a 'nyivori kuong 'bulee ni.

Jeremaiya 'puohiye diebu yela

14 Tiuma, 'oo Ba Tari Baahaa Daana, ka n nyaa.
Ima 'chihi, ka n i 'chihi, 'bojung ina mang na 'pugi.
15 Siringminga, ba yera 'kurimong:

'Yening ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung ni?
Veng ka u paali pampana.
16 Maang yeng, n ba 'loring jo a kung la i pichiina ang 'tuurii.
N ba nyenna a nimiha 'beu ni ming.
I bangye yela ang 'yi n nuoring.
A jaa jengye i 'ningbi-tooring.
17 Ta i dabieng yaga jaa a 'kumo.
Ina la n tamaa saangbu daari.
18 Veng ka banani ang dogihima ni 'di 'vii,
che ta veng ka maang 'di 'vii.
Veng ka ba i chingchang,
che ta veng ka maang i chinchang.
Waaning a saangbu 'beu ni ba ingang,
a ngmurihiba aning saangbu gberi 'buyi.

19 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'kumo: Gaa ti ahi a niba 'di-nokpoming. 'Be ka 'Juuda na'mine mang 'tuuro kpiera a 'tuuro 'yire ni. Gaa ti ahi Jeruuselem 'di-nobera jaang.
20 Yeli 'kubo: Ye 'wong Ba Tari Baahaa Daana yelihung, yena 'Juuda na'mine aning 'Juuda jaa aning Jeruuselem kpieriba jaa ang 'tuuro a 'di-nobera nga kpiera.
21 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Ye chelihi sung a ta wa 'tuoro 'tuobu jaa a peenhibu daari. Ye ta 'tuo bung jaa ming 'tuning Jeruuselem 'di-nobera ni.
22 Ye ta wa 'tuoro 'tuobu jaa ming 'yire ye 'dering a peenhibu daari. Ye ta wa tuna tuni jaa ming. Ye i ka a peenhibu daari i 'be-pegi'yiruu a'wo mang 'ku ye ba'mine nuori bila ni.
23 Che ba daang ba 'tu nuori bii a 'wong. Ba 'juri daang iye kpienhi ka ba 'wong bii a sagi 'wulibu.
24 Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Ka yenang na 'wong n yeliyaga 'ningbi-jieng, a kung 'tuo 'tuobu jaa a 'tu a 'yi-kpong nga 'di-nobera a peenhibu daari, a i ka a peenhibu daari pegi'yi ka ye kung tung tuni jaa, yeli ang na i la nga.
25 Na'mine aning ningbera ang 'jing 'Deevid na'kogo ning na 'tuye a 'yi-kpong nga 'di-nobera kpe. Ba na kpeye cherietihi a jong yohi, bana

aning a ningbera 'mine ang 'tu, ka 'Juuda daba aning Jeruuselem kpieriba bieliba. A 'yi-kpong nga ming na 'biye 'be a gara wagiri jaa.
26 Niba na 'yiye 'Juuda 'yi-bera aning 'jiihi ang pieli Jeruuselem wa. Ba na 'yiye Beenjaming paaluu aning a Sefala tang'bilii ang 'bi ngmingtongkpieri seng wa. Ba na 'yiye a tangbera 'puo aning sa'mungduri seng wa. Ba na waaniye sarika nyugirihi aning sarikihi, a waaning bung'bie sarikihi aning iinsens. Ba na waaniye barika 'puohibu sarikihi Ba Tari Baahaa Daana 'deu.
27 Che a'mineng ye kung 'wong n yeliyaga. A'mineng ye kung i ka a peenhibu daari pegi'yi, a'wo buunhu 'tuobu yela sanga ni yeng kpiera Jeruuselem 'di-nobera a peenhibu daari. Ka bila wa la, n na maaliye 'buung u 'di-noberang. A na 'diye Jeruuselem 'de-kpongkpienhi. A 'buung kung 'kpiinhi.

A memiera aning a yagu

18 Yelihung ang daang 'yi Ba Tari Baahaa Daana seng wa Jeremaiya seng la nga:
2 U daang yeliyeng: 'Ihi a 'sigi gaa memiera 'deu. 'Beng mang na veng ka i 'wong n yeli'bie.
3 'Beng la mang daang 'sigi gaa memiera 'deu. Mang daang nyiu ung miera bungkanga a miebu bung'vinnuu ingang.
4 Che ka a bung ni a memiera ang daang miera ning yagu ni saang u 'nuuhing. A 'jung ka a memiera daang leu diu me bungjaala, a'wo bila ni ang suma 'kuu.
5 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa n seng ngaang:
6 'Oo Iisiriel 'deu, ka bila n kung tuong iye a'wo a memiera nga? Ba Tari Baahaa Daanang jugihi bila. Nye, bila ni a yagu ang 'bi a memiera 'nung ni, bila yeng 'bi n 'nung, 'oo Iisiriel 'deu.
7 Wagiri kangang, a'mineng n na yeliye paaluu bii naalung kanga yela. A'mineng n na yeling ka n na 'viguung 'ihi, a taguu loo a saamuu.
8 Ka a paaluu ni yela mang yeli ning leu 'yi u beung, n na tegiye n haakila a saangkpong ni mang da tiehi ka n waaning u ingang ni yela.
9 Wagiri kangang, a'mineng n na yeliye paaluu bii naalung kanga yela. A'mineng n na yeling ka n na meung ka u ahi kpiengaa.
10 Ka unang tung beu n 'ningbiring a ba 'tu n nuori, bila yeng n na tegiye

n haakila a sung ni mang da yeli ka n na di maaluung ni yela.
11 Bila 'jung pampana, yeli yela 'ku 'Juuda daba aning Jeruuselem kpieriba. Yeli 'kubo: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Nye, n iriye 'siri ka n waaning saangkpong, a bo yeli nyogi ye yela. A 'jung ye kanga jaa leu pampana a 'yi i beung, a veng ka ye yelitarihi aning ye yeli-irihi suma.

Ba jaanhiye Naangmini kpaahibu

12 Bang daang yeli: Tamaa 'chibe. A 'jung ti miihi yelitarihi ting na ira. Ti kanga jaa ming na iye u taawai 'sikiri buobu.
13 Bila 'jung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Jugihi banani ang ba i 'Juuhi ni 'puong pampana.
Ning'buong daang 'wong a yela nga taa?
Iisiriel pogisaraa ni iye yeli ang i degiri 'gaali.
14 Leebanong si'noo na tuong baahi u taanhi ang 'bi moong?
U kongmaaha ang 'puoro 'yire 'ji-toba na tuong nyuuhi?

15 N niba ang 'yiinhi n yela 'jung
ba nyugiye iinsens 'ku baga ang ba tari tona.
Bila vengyeng bang ngmi gbee ba soeng,
a 'yi a sang'kongkori so'bie ning.
Ba iye bila a 'chene so'biliing.
Ba ba 'chene sokpoming.
16 Ba iye bila a na i ka ba paaluu i kpali,
a i bung bang na chuuha wagiri jaa.
Nie jaa ang paruu wa gara nuori na maang, ka u 'ping u 'ju.
17 N na yaaribang a doma 'ningbi-tooring a'wo sa'muni seseu.
N na leuhiye n 'puori 'kubo ba saangkpong daari.
N kung leuhi n 'ningbisogo 'kubo.

Ba dogihiye Jeremaiya

18 'Beng la bang daang yeli: Ye wa ka ti bu yelikanga Jeremaiya ingang, 'bojung a 'begu kung bori a Ngming'puohi 'yi-diera seng. Kawani ming kung bori yengbagina seng. A yeli'biri ming kung bori dangyera seng. Ye wa ka ti gaa u ingang aning ti jintihi. Ye ta veng ka ti chelihi u

yeli'bie ni kanga jaa.

19 Chelihi n yeliyaga 'oo Ba Tari Baahaa Daana.
'Wong banani ang jauranima ni yeliyaga.
20 Ba mang diye beu yeu sung sani?
'Bojung ba 'tugiye bogukpong n yela.
Leu tiehi bila ni mang ahi i 'ningbi-tooring a yera ba sung yela,
ka n leuhi i 'su-kpiengaa 'yi ba ingang.
21 A 'jung di ba 'biihi 'ku kongkpong,
a diba 'ku ta'kobi.
Veng ka ba pogiba leu dunggala,
a kong ba 'biihi.
Veng ka ba ku ba daba,
a veng ka ta'kobi ku ba 'bi-pola taanhuung.
22 Veng ka ba 'wong 'kuori ba 'dering,
sanga ni ing na waaning ngmaakpee ba ingang 'dayeni ni.
'Bojung ba 'tugiye bogukpong n yela,
a beri chebihi a na nyogima.
23 Che Ba Tari Baahaa Daana,
i bangye ba buuri jaa bang bu a na kuma.
Ta veng ba yeliba'torihi 'kubo.
Ta 'du ba yelibee bahi i 'ningbiring.
Veng ka ba 'le i 'ningbi-tooring.
Iba bila i 'suuri wagiring.

Dugungmahuu 'bigihee

19 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Gaa ti da dugu memiera seng. Laanhi a niba ningbera 'mine aning a Ngming'puohi 'yi-dieriba ningbera 'mine paahi i ingang.
2 'Yi gaa Hiinom 'Bi-dau Boo ni. 'Beng pieli Sachie 'Di-nokpong ni. Gaa 'be ti yeli yeli'bie mang na yeli 'kui.
3 Yeli: Ye 'wong Ba Tari Baahaa Daana yelihung, 'oo 'Juuda na'mine aning Jeruuselem kpieriba. Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini ni yeli: Nye, n na waaniye saangbu ang i kpong a 'jie ngang. Nie jaa ang 'womaa, u daana 'tobo na

vuunang.

4 'Bojung ba jaanhimang, a veng ka a 'jie nga leu 'ji-saana. Ba nyugiye iinsens 'beng a 'ku ngmingjaani bana bii ba ba'mine bii 'Juuda na'mine ang ba bang. Ba paaliye a 'jie nga ning niba bang ku haache jiing.

5 Ba meye 'jiduorihi ming a 'ku 'Bee-al a na nyugi ba 'bi-daba ning 'buung ka ba i sarika nyugirihi a 'ku 'Bee-al. N daang ba 'ku bila nuori bii a yeli bila yela. Bila daang ba wa n haakilang ming.

6 Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng: Bila 'jung nye, a 'beri waanang. Ba kung la buona a 'jie nga 'Too-fet bii Hiinom 'Bi-dau Boo. Ba na buonuung Korigibu Boo.

7 N na ing ka 'Juuda aning Jeruuselem yelinyogirihi i kpali a 'jie ngang. N na ing ka ba 'le a 'tuuro ta'kobing ba domihi 'ningbi-tooring. Ba na 'leye banani ang buora ba 'nyivoe 'ihibu ni 'nuuhing. N na diye ba ing'kuunhi ka a leu neni 'ku sagbani 'nobilii aning 'teng-gbani 'duunhi.

8 N na ing ka a 'yi-kpong nga leu da'boori, a i chuuhibu. Nie jaa ang wa paruu gara nuori na maang ka u chuuhi u 'baleuhi ni jaa yela.

9 N na ing ka ba oo ba 'bi-daba aning ba 'bi-pogiba neni. Kanga jaa na ooye u to neni. Ba na iye bila a 'pigibu aning ngmiehibu ni 'puong ba domihi aning banani ang buora ba 'nyivoe 'ihibu ang ingba ni.

10 Bila 'puoring, ngmahi a dugu a daba ni nii ang gaa ni 'ningbiring.

11 Yeli 'kubo: Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli: Bila mang na ngmahi a niba nga aning a 'yi-kpong nga a'wo nie ang mang ngmahi memiera dugu. U kung la tuong maali. Ba na 'ungbang 'Too-fet 'puong bilaang ka 'jie kung la wa 'bibe bang na 'ung.

12 Bila mang na i a 'jie nga. Ba Tari Baahaa Daanang yeli. Bila mang na i u kpieriba ming, a veng ka a 'yi-kpong nga 'woning 'Too-fet.

13 Ba na degiye Jeruuselem 'deri aning 'Juuda na'mine 'deri a'wo 'Too-fet 'jie ni. A 'deri ni jaa piihing bang nyugi iinsens 'ku sagbani bungnaangjemaa jaa a buo bung'nyuurihi sarikihi 'ku ngmingjaani 'jung ka bila na i.

14 'Beng la ka Jeremaiya daang 'yi 'Too-fet wa. 'Be ka Ba Tari Baahaa Daana daang tumuu ka u ti dangyeli yela ni. Ung daang ahi Daana 'deu jaga ni 'puong a yeli yela 'ku a niba jaa.

15 Ung daang yeli: Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini ni yeli: Nye, n na waaniye a saangbera ni jaa yela

mang yeli ni a 'yi-kpong nga aning 'yie jaa ang pieluu ingang, 'bojung ba 'koye ba 'juri a jaanhi ka ba 'wong n yeli'bie.

Naangmini yelihung a 'ku Paasiyur

20 Ka Iimer 'bi-dau Paasiyur ang i Ngming'puohi 'yi-diera daang 'wong Jeremaiya ang dangyeli a yela nga. U daang iye Ba Tari Baahaa Daana 'deu 'karichihi ningkpong.

2 'Beng la ka Paasiyur daang veng bang ngmi dangyera Jeremaiya. Ung daang diu ing baarihi ang 'bi Saa'ju seng Beenjaming 'Di-nokpong ning. 'Be daang 'biye Ba Tari Baahaa Daana 'deu sieng.

3 'Jie ang daang nyaa, ka Paasiyur 'ihi Jeremaiya a baarihing. 'Beng la ka Jeremaiya daang yeli 'kuu: Ba Tari Baahaa Daana ba buong i 'yuori Paasiyur. U buomuung 'Meegor Miisabib*.

4 'Bojung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Nye, n na veming ka i leu dabieng 'ku i minga aning i jo'mine jaa. I 'ningbie na kaarang che ka ba 'le a 'tuuro ba domihi ta'kobing. N na diye 'Juuda jaa ing Baabilong naa 'nuuhing. U na ngminyogihibang gaaning Baabilong, a kuba ning ta'kobi.

5 Aning ming, n na diye a 'yi-kpong nga bundaambuunhu tihi, aning u bungtarihi jaa aning u bungnanee jaa. 'Juuda na'mine bungnanee 'bingjiihi jaa mang na di ing ba domihi 'nuuhing. Ba na jaufaaye ba buunhu, a nyogihiba, a tariba gaaning Baabilong.

6 I ming Paasiyur aning banani jaa ang kpiera i 'deung, ba na ngmiyeng nyogihi gaaning. I na gaaye Baabilong. 'Beng ing na ti 'kpi, ka ba 'umii 'beng. Bilang na pagi i ning i jo'mine ni jaa ing dangyeli 'girii 'ku ni.

Jeremaiya muhibu

7 'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
    inang ingma 'be, mang sagi.
Inang tari fanga gaama, a tuongma.
N iye bunglaaruu 'beu jaa.
Nie jaa mang irimang sie.

*
20:3 'Meegor Miisabib 'muni la dabieng 'biye 'lombori jaang. (Jeremaiya G. 20:10)

8 'Bojung ka maang wa yera yela, n mang 'cheehing.
N mang tahiming: Kpangkpangkpiengu aning jaufaabu.
Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung ni daang leu nyaaba
aning bunglaaruu 'beu jaa.
9 'Beng la mang yeli:
N kung la yeli u yela, bii a yeli yela u 'yuoring.
Che ka u yelihung 'bi n 'sikiring a'wo 'buung ang 'dire,
a lari n kabang.
Mang daang ye aning mang nyoguu tari.
N daang ba tuona,
10 'bojung n daang 'wongye jemaa ang yera:
Dabieng 'biye 'lombori jaang.
Yelaa, ka ti ming ti yelaa.
N jomiihi jaa daang chelihang ka n 'le, a mang yeli:
A'mineng ti na tuong suori nyoguung a nye tuomuu.
Ti na naaye ti sani u ingang.

11 Che Ba Tari Baahaa Daana 'biye n seng
a'wo taanhuu jaujaura ang tari kpiengu a inna dabieng.
A 'jung banani ang dogihima na ngmiye gbee.
Ba kung tuongma.
Ba na 'diye 'vii yaga jaa, 'bojung ba moo 'guong.
Ba daang kung 'yiinhi ba 'vii wagiri jaang.
12 Che bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana,
inang mang ira sun'tuuro nyira,
inang mang nyira haakila aning 'sikiri.
Veng ka n nye ing naa sani ba ingang,
'bojung i 'ningbi-tooring mang di n yelitarihi 'bing.
13 Ye 'yieng 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
Ye 'pugiro Ba Tari Baahaa Daana,
'bojung u dieye ningbaala 'nyivori a 'yi ningbee 'nuuhing.

14 'Beu ni bang dogima ni, ba duhi beu imuu.
Ta veng ka pegiri 'bi 'beu ni n ma ang dogima.
15 Veng ka duhibeu dogili dau ni ang daang wa 'ku n ba 'duoho a yeli:

Ba dogiye 'bi-dau 'kui, ka bila daang peli u 'puo yaga.
16 Veng ka a daubalaa nga 'woning 'yi-bera
Ba Tari Baahaa Daana ang leuhi 'chigi, a ba leu 'puori.
Veng ka u 'wong 'kuori 'beeguu,
a 'wong bafantuo ngmintong'tori,
17 'bojung u daang ba kuma n ma 'puong,
ka n ma da leu n kau'biri.
Ka u 'puo da mang kari wagiri jaa nima.
18 Wala 'jung mang 'yi n ma 'puong,
ka n wa nye tuora aning nimiha,
ka n 'beri baahi 'vii 'puong?

Jeremaiya 'duoho ung 'ku Zedekaiya

21 Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang waye Jeremaiya seng. A sanga ka Naa Zedekaiya daang tung niba bang wa u seng ni. U daang tungye Melikaiya 'bi-dau Paasiyur aning Ngming'puohi 'yi-diera 'Meyasiiya 'bi-dau Zefanaiya.
2 Bang daang yeli: Jaan'de, piehi Ba Tari Baahaa Daana 'kuti, 'bojung Nebiukadineezer, Baabilong naa jauraniting. A'mineng Ba Tari Baahaa Daana na tung 'kuting a'wo u tungsiela ni jaa, ka u gaa che bahiti.
3 'Beng la ka Jeremaiya daang yeli 'kubo: Ngaang yeng na yeli 'ku Zedekaiya.
4 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini ni yeli: Nye, n na leuhiye taanhuu buunhu ni ang 'bi i 'nung ni 'puori. Ana ing yeng di jauning Baabilong naa aning Kali'diiya* niba ni ang 'pigii a daangguoma 'puoring ni. N na laanhibang kpening a 'yi-kpong nga gaalingga.
5 Maang mingang na di n 'nu ang tie aning n kpangkpani ang tari kpiengu jaunii. 'Suuri aning 'su-tuluu aning 'su-kpiengaa ang 'gaali 'puong mang na i bila.
6 N na ngmiye a 'yi-kpong nga kpieriba loo. N na ngmiye a ninsaaliba aning a 'duunhi jaa. Ba na 'kping 'baleu ang i kpong 'puong.
7 Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng: Bila 'puoring, n na diye 'Juuda naa

*
21:4 Kali'diiya niba la Baabilong niba.

Zedekaiya aning u tungtuniba, a di a niba ni ang kpeling a 'yi-kpoming ka a 'baleu, ta'kobi aning kongkpong ba ku ni. N na dibang ing Baabilong naa Nebiukadineezer 'nuuhing, a diba ing ba domihi aning banani ang buora ba 'nyivoe 'ihibu 'nuuhing. U na diye ta'kobi che cheba loo. U kung bahiba bii a jo nimboo bii a tari hina.

8 Yeli 'ku a niba nga: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Nye, n diye 'nyivori sori aning 'kuung sori 'bing ye 'ningbi-tooring.

9 Nie jaa ang kpeling a 'yi-kpong ngang, ta'kobi, kongkpong bii 'baleu na kuung. Che nie jaa ang 'yi a jo gaa a Kali'diiya niba ang 'pigiye ni seng, u daana na iye 'vori. U 'nyivori na 'woniye bung ung jaufaa.

10 N 'ihiye n 'ningbiri ing a 'yi-kpong nga a na iu beu, sung iibu 'jung naani. Ba Tari Baahaa Daanang yeli. U na kpeye Baabilong naa Nebiukadineezer 'nu ka u nyuguu ning 'buung.

'Duoho a 'ku 'Deevid 'deu

11 A'wo 'Juuda naa ming 'deu yela, yeli: 'Wong Ba Tari Baahaa Daana yelihung.

12 'Deevid 'deu 'woi, ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Mang 'di saree ang 'tori 'beeguu jaa.
Die nie bang faara nie ni ang dogihuu ni 'nung.
Ira bila ka n 'su-tuluu ta wa 'yi a'wo 'buung,
a 'dire ka nie jaa kung tuong 'kpiinhaa,
ye yeli-irihi ang i bee 'jung.

13 Nye, n 'ihi 'tuohiing, 'oo lohimbo kpiera aning 'ji-gbanggbali 'pie.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli bila: Inang mang yeli:
Ning'buong na 'sigi wa ti ingang?
Chebii ning'buong na kpe ti kpe'jiihi?

14 Che n na dogihiyeng a 'tuuro bila ni ye yeli-irihi ang sigining.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
N na maaliye 'buung u kongkoring.
A na 'diye bung jaa ang ngmaa 'giluu.

Jeremaiya Gbangu 22

22 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: 'Sigi gaa 'Juuda naa 'deu a ti
yeli a yelihung nga 'beng.
2 Ti yeli: 'Wong Ba Tari Baahaa Daana yelihung, 'oo 'Juuda naa. 'Wong,
ina nga ang 'jine 'Deevid na'kogong, aning i tungtuniba aning i niba ang
'tuuro a 'di-nobera nga kpiera.
3 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Mang 'di saree ang 'tori a tuna
sun'tuubu 'puong. Die nie bang faara nie ni ang dogihuu ni 'nung. Ta
wa ira yeli ang ba 'tu sori bii a di kpangkpangkpiengu saana, 'bi-kpiiba
bii dunggali ingang. Ta wa 'kire haache jiing ming a 'jie ngang.
4 Ka yenang siring ira a yeli nga, na'mine ang 'jing 'Deevid na'kogong na
kpeye a 'deu nga 'di-nobera. Ba na jongye yohi, a kpe cherietihi, ka ba
tungtuniba aning ba niba bieliba.
5 Che ka yenang kung 'tu a yeli'bie nga, n poye n minga ka a 'deu nga na
leuye da'boo. Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
6 'Bojung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'ku 'Juuda naa 'deu:
I 'woniye Giilied a 'kumo,
Leebanong tangkpong saa'ju-baahaa ni.
Che pielaang, n na ing ka i leu mopiri,
a leu 'yi-bera nie jaa ang ba kpiera.
7 N na bahiye niba ang saana saangbu i ingang.
Kanga jaa na tariye u jaujaubuunhu.
Ba na ngmaahiye i 'siid-er davieni,
a dia loo ing 'buuming.

8 Paalijemaa na wa pariye a 'yi-kpong nga. Nie jaa na mang yeli 'kuye
u to: 'Bojung ka Ba Tari Baahaa Daana i a 'yi-kpongnanii nga ngaang?
9 'Beng la bang na dieyeli: Bang jaanhi Ba Tari Baahaa Daana ba
Naangmini 'layiri ni 'jung la. Ba jaanhuung che 'puoho ngmingjaani a
tunaa.

10 Ta 'kono nie ang 'kpi, bii a i nimiha u yela.
'Kono yaga nie ni ang gara ni yela,
'bojung u kung la leu wa, bii a la nye u minga paaluu.

'Duoho bang 'ku 'Josaiya 'bi-daba

11 'Bojung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'Josaiya 'bi-dau Saalum,
'Juuda naa yela. Unang 'di naalung u ba 'Josaiya gbebogiring a 'yi 'jie
nga gaa ni. U yeliyeng: U kung la leu wa che.
12 U na 'kpiye 'jie ning bang ngminyoguu gaaning ni. U kung la nye a
paaluu nga.

13 Nimiha la a 'ku nie ang di yela ang ba 'tu sori miera u 'deu,
a 'tuuro yela ang ba 'tu sori miera u 'songkonso.
Unang mang veng ka u to tung 'kuu che ung ba yebuu,
a ba mang 'kuu bung jaa u tuma 'jung ni.
14 Unang mang yeli: N na meye 'songkongso-kpong
ka u 'deri i yelinhi.
N na imuung 'tokorihi,
a di 'siid-er daari marihi u 'puo daangguoma,
a di tani ang muo yaga faaruu.

15 I na leuye naa ing maali 'siid-er 'gili i minga 'jung?
Ma i ba daang 'direng a 'nyuuro wa?
U daang iraye yela ang 'tu sori,
a tuna sun'tuubu tuma, ang i laangfie 'kuu.
16 U da mang dieye ningbaala aning nie ang hiena tonoo 'kubo,
ang daang i laangfie 'kuu.
Bila naaning 'wuli ka u bangmang?
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
17 I 'ningbie aning i 'sikiri ba ahi bung jaa ingang ka 'fingfiling naani,
aning haache jiing 'kiribu aning niba dogihibu aning faabu.

18 Bila 'jung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli a'wo 'Josaiya 'bi-dau
Jehooyakim, 'Juuda naa yela:
Ba kung 'komuu, a yeli: N bieri 'woi, bii n yaupoga 'woi.
Ba kung 'komuu, a yeli: N ningkpong 'woi,
bii a'ku, u girima ni baahiye.
19 Ba na 'umuung a'wo bila ni bang mang 'ung bunga.
Ba na 'vuung a ti lobuu Jeruuselem 'di-nobera daam'puoring.

20 'Do gaa Leebanong a ti 'cheehi.
Lagi i nuori 'Beesang 'puong.
'Cheehi ka a 'yi Abarim 'puong,
'bojung ba saangye i nunginiba jaa.
21 N yeliye yela 'kui i loribu wagiring.
Che ing yeli: N kung 'wong.
I iibu la bila a 'yi i 'bibiilung, i ba 'tu n nuori.
22 Seseu na daaye i pichiiniba jaa gaaning,
ka ba ngminyogi i nunginiba ni.
'Beng la ing na 'di 'vii aning nyaaba pielaang i beulung ni jaa 'jung.
23 'Oo Leebanong kpiera, inang maali i 'togu 'siid-er daari 'puong ni,
wala ing na pena sanga ni ingbaahi ang wa i ingang
a'wo poga digiri'puo ang biera?

'Duoho bang 'ku Konaiya

24 Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng: A'wo Mang i 'vori yeng, 'haali ka ina Konaiya*, 'Juuda naa, Jehooyakim 'bi-daung da i 'sieree 'nu-finti ang 'bi n 'nuduring, che n na 'fogiing loo.
25 N na diing ing banani ang buora i 'nyivori 'ihibu ni 'nuuhing, a imii banani ing jora ni 'nuuhing. N na diing ing Baabilong naa Nebiukadineezer 'nuuhing, a dii ing a Kali'diiya niba 'nuuhing.
26 N na fooye i ning i ma ang dogii ing paalijaala bang ba dogiye 'puong. 'Beng yeng na 'kpi.
27 Che paaluu ni yeng bang buora ka ba leu wa ni, ba kung wa 'be.

28 A dau nga bang buona Konaiya nga muo iye dugungmahuu
bang jaanhi bahi bi?
Chebii u iye bung nie jaa ang ba buora?
'Bojung bang di u ning u buurii loo,
a looba ing paaluu bang ba bang 'puong?
29 'Oo paaluu, paaluu, paaluu,
'wong Ba Tari Baahaa Daana yelihung.
30 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:

*
22:24 Konaiya — 'Yuori nga ning u 'ju la Jekonaiya.

Seu a dau nga 'yuori ka u ba tari 'bie jaa.
U iye dau maa'koo ang kung maali u 'bering,
'bojung u buurii kanga jaa maa'koo kung maali.

Kanga jaa kung 'jing 'Deevid na'kogo ning,
bii a la 'di naalung 'Juuda 'puong.

Da'nu-sun'tuuro ni

23 Nimiha la a 'ku pichiiniba ni ang saana piihi ang oora n moo a veng ang yaara ni. Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
2 Bila 'jung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini yera a chiiha pichiiniba ni ang 'guono n niba ni: Ye yaariye n pi'sugu ni a karaa bahi. Ye baga 'chi a 'jieng. Nye, n ming baga kung 'bi ye 'jieng ye yeli-irihi ang i beu 'jung. Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
3 Che n na laanhiye n pi'sugu ni buunhu ang kpeling a 'yining paalihi jaa mang karaa gaaning ni. N na leu taribang waaning ba mo-oorihi 'jie. Ba na tariye buurii a wahi.
4 N na 'ihiye chiiniba ka ba kaariba. Ba na 'guolibong. Ba kung la jora dabieng bii a i chingchang. Ba kanga jaa kung bori ming. Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
5 Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng:
Nye, a 'beri waanang,
mang na i ka da'nu-sun'tuuro teu 'ku 'Deevid.
U na iye naa ang ira yela ning yeng.
U na 'diye saree ang suma a ira yela ang 'tu sori a paaluung.
6 U 'beri ning ka 'Juuda na i 'chihi,
ka Iisiriel ming 'jing laangfie.
'Yuori bang na buonuu la:
Ba Tari Baahaa Daana Ti Sun'tuubu.

7 Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng: Bila 'jung nye, a 'beri waanang, ba kung la yeli: A'wo Ba Tari Baahaa Daana ang i 'vori yeng, unang tari Isi'reeli niba 'yining 'Iijipiti paaluu waaning ni.
8 Ba na mang yeling: A'wo Ba Tari Baahaa Daana ang i 'vori yeng, unang tari Iisiriel 'deu buurii 'do waaning a dieniba 'yie 'yining sa'mung-goo

paaluu aning paalihi ni jaa ung kariba bang gaa ni. Ba na 'jingye ba miihi paaluung.

'Girii dangyeriba aning yelikpala

9 N 'sikiri jeriyeng a dangyeriba yela.
N kaba jaang danna.
N 'woniye dau ang 'bugi, a'woning dau waing ang 'do.
N 'woye bila Ba Tari Baahaa Daana
aning u yeli'bi-pegi'yirihi 'jung.
10 'Bojung a paaluu payeng aning senseniba.
A paaluu iraye nimiha duhibeu 'jung.
A mopiri 'ji-suunhi jaang 'ko.
A niba 'nyivori sori iye beu.
Ba fanga ming ba 'tu sori.

11 'Bojung dangyera aning Ngming'puohi 'yi-diera jaa saangyeng.
Mm, n nyiye ba beulung n 'deung.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
12 Bila 'jung ba soe na 'woniye so'bie ang sara a 'kubo.
Ba na karibang sagiluu 'puong ka ba ti 'le 'beng,
'bojung n na waaniye saangbu ang i kpong ba ingang.
Ba dogihibu 'yuoni ni la bila.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
13 N nyiye yelinyohuu ming 'Sameeriya dangyeriba ingang.
A 'tuuro 'Bee-al bang mang dangyeli yela,
a veng ka n niba Iisiriel 'tu sochagu.
14 N nyiye yeli ang i degiri 'gaali Jeruuselem dangyeriba ming ingang.
Ba sengye niba pogiba, a 'chene 'girii 'puong.
Ba ingye tungbetuniba 'nuuhi kpiengu,
ka bila veng ka nie jaa ba leura 'yire u beulung 'puong.
Ba jaa 'gbonggbong 'woniye Soodom n seng,
ka u kpieriba 'woning Gomoora.

15 Bila 'jung ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli a dangyeriba yela:

Nye, n na ing ka ba 'di bungtoo,
a veng ka ba 'nyu kuong ang i too,
'bojung saangbu 'yiye Jeruuselem dangyeriba ni seng
a kpe a paaluu jaa.

16 Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Ye ta cheliha a dangyeriba ni ang dang yera yela 'kuriye ni yeliyaga.
Ba iyeng yeng i kpala.
Ba miihi 'sikiri yelinyirihi bang mang yera.
A ba mang 'yi Ba Tari Baahaa Daana nuoring.
17 Ba mang yera 'kuriye banani ang digirima fiengye ni:
Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng: Ye na 'jingye laangfie.
Bang mang yera 'kuro banani ming ang 'chene
a 'tuuro ba miihi 'sikiri tieha ni:
Beu jaa kung wa ye ingang.

18 Ba 'buong ahi Ba Tari Baahaa Daana kawani 'puong,
a'wo u na nye bii a 'wong u yelihung?
Ning'buong chelihi u yelihung a 'womuu?
19 Nye, Ba Tari Baahaa Daana bahiye sa'kulingkuuli-kpong
u 'su-tuluu 'puong.
U iye sa'kulingkuuli-kpong ang 'pinne.
U na 'piling 'leye ningbee 'juring.
20 Ba Tari Baahaa Daana 'suuri kung leu 'puori,
a waana wagiri ung na tung a i yeli ang 'bi u 'sikiring.
A baahaa 'bering ye na bangye a 'muni 'penteng.

21 N ba tung a dangyeriba nga,
che bang jora gara.
N ba yeli yela 'kubo,
che bang dang yera yela.
22 Che ka banang da ahi n kawani 'puong,
a veng ka n niba 'wong n yeli'bie,
ba danang leu'yiye ba sobeu ning,
a leu'yi ba yeli-irihi ang i bee ingang.

Jeremaiya Gbangu 23

23 Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng:
N muo iye Naangmini ang pieli,
a che ba i Naangmini ang 'bi tooring bi?
24 Nie kanga na tuong sogiliye u minga 'jigondohing ka n kung nyiu?
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
N ba paali sagbani aning 'teng-gbani jaa?
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

25 N 'wongye bila ni a dangyeriba ang yeli. Banang dang yera 'girii n 'yuoring a yera: N jeng jaanhiyeng, n jeng jaanhiyeng.
26 Wala ka a yeli nga na 'bi a dangyeriba nga ang ngmaara 'girii nga 'sikiring kauhi sing? Ba iye dangyeriba ang yera ba miihi 'sikie belingbu yelitarihi.
27 Ba moorang ka ba i ka n niba 'yiinhi n 'yuori a 'tuuro ba jenjaanhii ni bang mang toonha 'kuro taa ni. Ba irang a'wo ba ba'mine ang daang 'yiinhi n 'yuori 'Bee-al 'jung ni.

28 Dangyera ni ang tari jaanhung,
veng ka u toonhi u jaanhung.
Nie ni ming ang tari n yelihung,
veng ka u yeli n yelihung limaniye 'puong.
'Wiit pegiri aning bung'bie na bang maahi taa?
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
29 Ma n yelihung 'woniye 'buung wa?
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
Ma u 'woniye hama ang ngmaha 'pie 'puro 'puro wa?

30 Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng: Bila 'jung nye, n chiihaye a dangyeriba, banang 'juuro n yeli'bie taa seng ni.
31 Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng: Nye, n chiihaye a dangyeriba ni ang mang di ba jintihi a yeli: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli.
32 Nye, n chiihaye banani ang dang yera jaanhii ang i 'girii ni. Ba Tari Baahaa Daanang yeli bila. Bang mang toonhaa a veng ka n niba bora a 'tuuro ba 'girii aning ba dache yela ni. Che n ba tungba bii a 'kubo nuori. Bila 'jung ba kung tari tona 'ku a niba nga fiing jaa. Ba Tari

Baahaa Daanang yeli.
33 A 'jung ka a niba nga bii dangyera bii Ngming'puohi 'yi-dierang jugihii
a yeli: Ba Tari Baahaa Daana yelitiinhuu la 'bo? 'Beng la ing na yeli
'kubo: 'Bo yelitiinhuu? Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng: N gba na
jaanhiyeng bahi.
34 Dangyera bii Ngming'puohi 'yi-diera bii niba ni ang yera ka Ba Tari
Baahaa Daana yelitiinhuu ni, n na dogihiye a daubalaa aning u 'deu.
35 Ngaang ka ye kanga jaa na mang yeli 'ku u to aning u ba'bie: Wala ka
Ba Tari Baahaa Daana dieyeli? Chebii wala ka Ba Tari Baahaa Daana
yeli?
36 Ye ta la wa yera ka Ba Tari Baahaa Daana yelitiinhuu, 'bojung dau jaa
yelihung na mang la u yelitiinhuu. Ye leuhiye Naangming'vori ni,
bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini ni yeli'bie.
37 Yeli ngaang 'ku a dangyera: Wala ka Ba Tari Baahaa Daana dieyeli
'kui? Wala ka Ba Tari Baahaa Daana yeli?
38 Che ye mang yeling: Ba Tari Baahaa Daana yelitiinhuu. Bila 'jung Ba
Tari Baahaa Daana yeliyeng: Yeng mang yeli ka Ba Tari Baahaa Daana
yelitiinhuu ni 'jung n tungye ye seng a yeli: Ye ta mang yeli ka Ba Tari
Baahaa Daana yelitiinhuu.
39 A 'jung nye, n na 'yiinhiye ye ning a 'yi-kpong ni mang di 'ku ye
ba'mine ni yela kpeleng kpeleng a jaanhiye bahi. N na 'ihiyeng bahi ka
ye 'yi n 'ningbi-tooring.
40 N na waaniye nyaaba ang ba tari baahaa ye ingang aning 'vii ang ba
baaha. Ye kung 'yiinhuu jaa.

Kangkaanhi peri a'yi 'bigihee

24 Baabilong naa Nebiukadineezer daang jaunyogiye 'Juuda naa
Jekonaiya, Jehooyakim 'bi-dau gaaning. U daang jaunyogiye
'Juuda ningbera ming, a langning banani 'nuuhi ang bang tuma aning
saabihi a 'yi Jeruuselem 'puong. Ung daang tariba gaaning Baabilong.
Bila 'puoring la ka Ba Tari Baahaa Daana daang 'wulimo kangkaanhi
peri a'yi ang 'bing Ba Tari Baahaa Daana Ngming'puohi 'deu ni
'ningbi-tooring.
2 A peu kanga daang tariye kangkaanhi ang suma yaga, a'wo kangkaanhi
ang mang muo fora. Ka a pejaala ni ming daang tari kangkaanhi ang

i bee yaga. A daang iye bee 'gaali a kung bang 'di.
3 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kumo: Jeremaiya, 'bo ing nye? Mang yeli: Kangkaanhi la, ka a bungsuunhi ni suma yaga, ka a bungbee ni ming i bee 'gaali a kung bang 'di. A iye bee 'gaali.
4 Ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung la wa n seng, ung yeli:
5 Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini ni yeliyeng: A'wo a kangkaanhi nga ang suma nga, bila mang na nye 'Juuda niba ni bang ngminyogihi gaaning ni. Bana mang i bang 'yi a 'jie ngang gaa Kali'diiya niba paaluu ka a i sung 'kubo 'jung ni.
6 N 'ningbie na 'biye ba ingang sung 'jung. N na leu waanibang a paaluu nga. N na mebang. N kung ngmahiba. N na nyogibang ka ba ahi. N kung tagiba vuohi.
7 N na 'kubong 'sikiri ka ba bangma, ka maang la Ba Tari Baahaa Daana. Ba na iye n niba, ka n ming i ba Naangmini, 'bojung ba na leu waye n seng aning ba 'sikie jaa.
8 A'wo a kangkaanhi ni ming ang i bee a kung bang 'di ang i bee 'gaali 'jung ni, ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Bila mang na di 'Juuda naa Zedekaiya aning u ningbera tihi. N na tihiye Jeruuselem kpieriba ming ang kpeling a paaluu ngang aning banani ang kpiera 'Iijipiti paaluung.
9 N na ing ka ba 'bi tuora 'puong ka ba haba naalihi jaa ang 'bi 'teng-gbaning 'puong. Ba na leuye nyaaba, 'yo-maruu, bunglaaruu aning bungtuuruu 'jiihi jaang mang na kariba gaaning.
10 N na veming ka ta'kobi, kongkpong aning 'baleu 'le ba 'puong ka ba ti nyuong 'yi a paaluu ning mang di 'ku ba ning ba ba'mine ni.

'Yuomo lijaata ning 'pie ngminyogibu

25 'Juuda naa Jehooyakim, 'Josaiya 'bi-dau naalung 'yuomo anaahi ingang daang la, Baabilong naa Nebiukadineezer naalung 'yuong-fora ingang. Ka yelihung daang wa Jeremaiya seng 'Juuda niba jaa yela.
2 Ka dangyera Jeremaiya daang yeli yela 'ku 'Juuda niba jaa aning Jeruuselem kpieriba jaa.
3 U daang yeliyeng: 'Yuomo lijeri aning ata la nga ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung waana n seng. A 'piili 'Juuda naa 'Josaiya, 'Eemong

'bi-dau naalung 'yuomo 'pie aning ata ingang a waana 'jine mang yera yela 'kuriye. N mang dangye 'ihibu a yera, che ye ba 'wono.
4 Ka Ba Tari Baahaa Daana mang tung u tungtuniba a dangyeriba jaa ye seng. U mang dangye 'ihibu a tungba. Che ye ba mang chelihi bii a begi 'tuorii a na 'wong.
5 Ba da mang yeling: Ye kanga jaa leu 'yi u sobeeng aning u yeli-irihi ang i bee ingang. Bila yeng na kpe paaluu ning Ba Tari Baahaa Daana ang di 'ku ye ning ye ba'mine ni a gara wagiri ang ba tari baahibu.
6 Ye ta wa 'tuuro ngmingjaani a tunaa a 'puohaa. Ye ta wa 'ihe n 'suuri aning ye 'nuuhi bungmaanihi. N ming kung iye beu.
7 Che ye ba 'wong n yeliyaga, ka ye nye dang n 'suuri aning ye 'nuuhi bungmaanihi a waaning dogee ye miihi ingang. Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
8 Bila 'jung ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli: Ye jaanhiye n yeliyaga 'wongbu.
9 A 'jung nye, n na tung buongye sa'mung-goo seng jagihi jaa. Ba Tari Baahaa Daanang yeli. N na buongye Baabilong naa Nebiukadineezer ming, n tungtuna ni. N na taribang waaning a paaluu nga aning u kpieriba ingang aning a paalihi nga jaa ingang wa 'gili. N na saangbang kpeleng kpeleng. N na ing ka ba leu nomaa aning chuuhibu aning da'boori a gara.
10 Aning ming, n na ing ka laari kokori bori aning ingmaari kokori. N na ing ka pogipaalaa sira kokori bori aning pogipaalaa kokori. N na ing ka nieri 'kubo dangbu bori, ka fintina chaanii ming bori.
11 A paaluu nga jaa 'gbonggbong na iye da'boo, a i nomaa. A paalihi nga na tungye Baabilong naa 'yuomo lijaata ning 'pie.
12 Ka a 'yuomo lijaata ning 'pieng wa baahi, n na dogihiye Baabilong naa. N na dogihiye a paalibalaa ming, Kali'diiya paaluu ba beu 'jung. Ba Tari Baahaa Daanang yeli. N na ing ka u leu da'boo a gara.
13 Bila mang na waaning a paaluu nga ingang n yeli'bie jaa mang muoli u yela. Anani jaa ang seu a gbangu nga 'puong ka Jeremaiya dangyeli a paalihi jaa yela ni la bila.
14 'Bojung ba ming na tung 'kuye paalihi jemaa aning na'ming-bera. N na naaye sani a 'tuuro ba yeli-irihi aning ba miihi 'nuuhi tumang.

Saree 'diibu a paalihi ingang

15 'Bojung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini yeli
'kumo: Die a 'su-tuluu waing 'bonsuo nga 'yi n 'nung, a veng ka paalihi
ni jaa mang na tumii ni 'nyua.
16 Ba na 'nyung a jeriha a leu janjaanhiba, ta'kobi ni mang na bahi ka u wa
ba 'puo ni 'jung.
17 'Beng la mang die a 'bonsuo Ba Tari Baahaa Daana 'nung. Mang veng
ka a paalihi ni Ba Tari Baahaa Daana ang tungma ni 'nyua.
18 Ana la Jeruuselem, 'Juuda 'yi-bera, u na'mine aning u ningbera, a na
veng ka a leu da'boori, a i nomaa aning bungtuuruu a'wo ang 'wo bila
'jine nga.
19 'Iijipiti naa Fee'ro, u tungtuniba, u ningbera aning u niba jaa paahiyeng.
20 A buurijaani ni jaa daang paahiyeng, aning Uuz paaluu na'mine jaa
aning Filiisitiya niba paaluu na'mine jaa. A 'yi-bera 'yoe la Aasikelong,
'Geeza, Eekirong aning Aasidod niba ni ang chehi ni.
21 'Iidom, 'Moo-ab aning Aamong niba paahiyeng.
22 Taiyer na'mine jaa paahiyeng, aning Saidong na'mine jaa aning a
mannoe ni ang gang a mangkpong ni na'mine.
23 'Mine la 'Diidang, 'Tiima, Buuz aning banani ang puna ba 'juri 'lomboe.
24 'Areebiya paaluu na'mine jaa paahiyeng, aning a ningbuurijemaa
na'mine ang kpiera 'biihee 'tengeng.
25 'Ziiyeb na'mine jaa paahiyeng, aning 'Iilam na'mine jaa, aning 'Miid
niba na'mine jaa.
26 Sa'mung-goo seng na'mine jaa paahiyeng, anani ang 'bi tooring aning
anani ang pieli jaa, kanga jaa ning u to. Dunee naalihi jaa ang 'bi
'teng-gbaning paahiyeng. 'Sii-sak* naa ming na 'nyung a 'tu ba 'puoring.
27 Bila 'jung yeli 'kubo: Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa
Daana, Iisiriel Naangmini yeli: Ye 'nyu a 'bugi a 'ti 'tiiri. Ye 'le, a ta la
'ihi, ta'kobi ni mang na bahi ka u wa ye 'puo ni 'jung.
28 Ka banang wa jaanhi ka ba die a 'bonsuo i 'nung a 'nyu, 'beng ing na
yeli 'kubo: Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng: Ye na
'nyuang pielaang,
29 'bojung nye, n 'piiliyeng ka n waaning saangbu ang i kpong a 'yi-kpong
*

25:26 'Sii-sak iye 'yuori ang ahi 'ku Baabilong. (Jeremaiya G. 51:41)

ni ingang n 'yuori ang buona ni. Ana yena na iye 'chihi a 'yi a dogihibung bi? Ye kung i 'chihi a 'yi a dogihibung, 'bojung n na buongye ta'kobi ing 'teng-gbani kpieriba jaa. Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

30 Bila 'jung dangyeli a yeli'bie nga jaa ingba a yeli 'kubo:
Ba Tari Baahaa Daana na huuring a 'yi saa'jung.
U kokori na 'jigihing a 'yi u kpe'ji-pegi'yiruung.
U na huuring yaga jaa u pi'sugu ni ingang.
U na tahiming a'wo banani ang neura 'girepihi.
'Teng-gbani kpieriba jaa ung na tahing.

31 Goma na waye 'teng-gbani baahaa 'jiihi,
'bojung Ba Tari Baahaa Daana tariye tachiihi ning a paalihi.
U na 'diye ninsaaliba jaa saree.
U na diye banani ang i bee 'ku ta'kobi.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

32 Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Nye, saangbu ang i kpong na 'yiye paaluu a gaa u to,
ka sa'kulingkuuli-kpong 'ihi a 'yi 'teng-gbani baahaa 'jiihi.

33 A daari nga niba Ba Tari Baahaa Daana ang ku na 'yiye 'teng-gbani baahaa kanga ti to kangang. Ba kung 'kong ba yela bii a laanhiba bii a 'ungbo. Ba na leuye sagiri 'teng-gbaning.

34 Ye 'cheehe a 'kono, yena pichiiniba.
Yena piihi 'yi-dieriba, ye 'binne tampelung 'puong,
'bojung ye korigibu aning ye yaaribu 'beri paaliyeng.
Ye na 'leng a'wo bungmieruu ang viela.

35 A pichiiniba kung tari 'jie na jo gaa.
A piihi 'yi-dieriba ming kung tari 'jie a na jo 'tu.

36 'Wono a pichiiniba 'kuori.
'Wono a piihi 'yi-dieriba 'cheehibu,
'bojung Ba Tari Baahaa Daana saangye ba mo-oorihi.

37 A kpe'jiihi ang i laangfie saangyeng,
Ba Tari Baahaa Daana 'su-tuluu 'jung.

38 U bahiye u kpe'jie a'wo 'gbegini,

'bojung ba paaluu jengye kpali.
Ta'kobi ni ang dogiha ni 'jung la,
aning Ba Tari Baahaa Daana 'suuri tuluu 'jung.

Ba dieye Jeremaiya 'yi 'kuuming

26 'Juuda naa Jehooyakim, 'Josaiya 'bi-dau naalung 'munpiileeng ka yelihung nga daang 'yi Ba Tari Baahaa Daana seng.
2 Ung daang yeli: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Ahi Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni jagang a yeli yela 'ku 'Juuda 'yi-bera jaa. Banang mang wa ka ba 'puohi Ba Tari Baahaa Daana 'deung ni. Yeliba a yeli'bie ni jaa mang 'kui nuori ka i yeli 'kubo ni. Ta wa baha yeli'biyeni jaa.
3 A'mineng ba kanga jaa na 'woming a leu 'yi u sobeung. Bila mang na leuhi n haakila a saangkpong ni yela, una mang da waananing ba ingang ba yelibee 'jung ni.
4 Yeli 'kubo: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: A'mineng ye kung 'wong n yeliyaga a 'chene 'tuuro n 'begu ni mang di 'bing ye 'ningbi-tooring ni.
5 A'mineng ye kung 'wong n tungtuniba a dangyeriba yeliyaga. Bana mang tung ye seng, a mang dang 'ihibu tungba ni. Che yeng jaanhi 'wongbu.
6 Ka yenang ba 'wong, bila yeng n na ing ka a 'deu nga 'woning Sai'lo. N na ing ka a 'yi-kpong nga ming leu bungtuuruu a 'ku 'teng-gbani paalihi jaa.
7 Ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba, a dangyeriba aning a niba jaa daang 'wong Jeremaiya ang yera a yela nga Ba Tari Baahaa Daana 'deu ning.
8 Ka Jeremaiya daang baahi yela jaa Ba Tari Baahaa Daana ang 'kuu nuori ka u yeli 'ku a niba jaa. 'Beng la ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba, a dangyeriba aning a niba jaa daang nyoguu a yeli: I na 'kping pielaang.
9 Wala 'jung ing dangyeli yela Ba Tari Baahaa Daana 'yuoring a yeli: A 'deu nga na 'woniye Sai'lo, ka a 'yi-kpong nga ming i kpali a kung tari kpiera? Ka a niba jaa daang laanhi ngmaa 'gili Jeremaiya Ba Tari Baahaa Daana 'deu ning.
10 Ka 'Juuda ningbera daang 'wong a yela nga. Bang daang 'yi a naa 'deung a wa Ba Tari Baahaa Daana 'deu. Ba daang 'jingye Ba Tari

Baahaa Daana 'deu ni 'Di-nokpong Paalaa ni nuoring.
11 Ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a dangyeriba daang yeli yela 'ku
a ningbera aning a niba jaa. Ba daang yeliyeng: A dau nga sigiyeng ka
u 'kpi, 'bojung u dangyeliye yela a 'yi-kpong nga ingang a'wo ye 'tobo
ang 'womaa bila nga.
12 'Beng la ka Jeremaiya daang yeli 'ku a ningbera jaa aning a niba jaa: Ba
Tari Baahaa Daanang tungma ka n di a yeli'bie nga jaa yeng 'wong nga
dangyeli yela ing 'deu nga aning a 'yi-kpong nga ming.
13 Bila 'jung pampana, ye tegi ye yelitarihi aning ye yeli-irihi. Ye 'tuuro
Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini nuori. Bila ung na tegi u haakila
a saangkpong ni ung yeli ye ingang ni yela.
14 Maang yeng, nyima la ni. N 'biye ye 'nuuhing. Ye ima bila ni ang
suma a sigihi ye seng.
15 Che ye bang pielaang ka ka yenang kuma, ye naang waaniye haache
jiing ye miihi ingang. Ye na waaniye haache jiing a 'yi-kpong nga
ming aning u kpieriba ingang. 'Bojung siringminga, Ba Tari Baahaa
Daanang tungma ye seng ka n yeli a yeli'bie nga jaa ka ye 'wong.
16 Ka a ningbera aning a niba jaa daang yeli 'ku a Ngming'puohi
'yi-dieriba aning a dangyeriba: A dau nga ba sigining ka u 'kpi, 'bojung
u yeliye yela 'kuti Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini 'yuoring.
17 'Beng la ka a paaluu ningbera 'mine ming daang 'ihi a yeli yela 'ku a
niba langbu jaa.
18 Ba daang yeliyeng: Maika ang 'yi 'Mooreset daang dangyeliye yela
'Juuda naa Hezekaiya 'beri ning. U daang yeliye yela 'ku 'Juuda niba
jaa a yeli: Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli:

Ba na koye Zaiyong a'wo yoo.
Jeruuselem na leuye tandaga ang 'duo 'duo.
A Ngming'puohi 'deu tangkpong na 'woniye taanhi mosogu.

19 'Juuda naa Hezekaiya aning 'Juuda jaa daang nyogiye Maika bi? Ma
Hezekaiya daang joye Ba Tari Baahaa Daana a bo Ba Tari Baahaa
Daana nungbu wa? Ka Ba Tari Baahaa Daana daang tegi u haakila a
saangkpong ni ung daang yeli ingba ni yela. Che tinuung yeng waaning
saangkpong ti miihi ingang.

20 Dau kanga ming daang 'biye 'be a dangyeli yela Ba Tari Baahaa Daana
'yuoring. Una daang la 'Yuuraija. 'Simeeya ang 'yi Kiirijat 'Jii-arim
'bi-dau daang la. Ung daang dangyeli yela a 'yi-kpong nga aning a
paaluu nga yela a 'tuuro Jeremaiya yeli'bie nga jaa.
21 Ka Jehooyakim a naa, aning u gandaba jaa aning u ningbera jaa daang
'wong u yeli'bie ni. Ka a naa daang buora u kuubu. Che sanga ni
'Yuuraija ang wa 'womaa, ka dabieng kpeu ung jo gaa 'Iijipiti.
22 'Beng la ka Naa Jehooyakim daang tung daba 'Iijipiti. Aakabor 'bi-dau
Eli'neetang aning daba 'mine ang paahi u ingang la daang gaa 'Iijipiti.
23 Bang daang ti tari 'Yuuraija 'yining 'Iijipiti waaning Jehooyakim a naa
seng. Ung daang kuu ning ta'kobi a di u inggbani loo ningbaaliba
'ungjieng.
24 Che 'Seefang 'bi-dau Ahaikam daang ahiye Jeremaiya 'puoring ka ba ta
diu ing a niba 'nuuhing ka ba kuu.

'Yemilung aning 'yogihi 'bigihee

27 'Juuda naa Zedekaiya*, 'Josaiya 'bi-dau naalung 'piileeng ka
yelihung nga daang 'yi Ba Tari Baahaa Daana seng wa Jeremaiya
seng.
2 Ung daang yeli: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kumo: Maali
baarihi aning 'yogihi a dia yagili i kokoring.
3 Tung ka ba dia gaaning 'Iidom naa, 'Moo-ab naa, Aamong niba naa,
Taiyer naa aning Saidong naa seng. Dia tung gbebogu-ahiba ni ang wa
Jeruuselem, a wa 'Juuda naa Zedekaiya seng ni.
4 'Kubo nuori ka ba yeli 'ku ba ningbera ka ngaang ka bungnaangjemaa
Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini ni yeli. Ngaang yeng na yeli
'ku ye ningbera:
5 Maang maali 'teng-gbani, a maali ninsaalaa aning 'dungo ang 'bi
'tengeng. N maalaang a 'tuuro n kpiengkpong aning n kpangkpani ang
tie. Mang diu 'ku nie ang sigihi n seng.
6 Pampana n diye a paalihi nga jaa ing n tungtuna Nebiukadineezer,
*

27:1 Zedekaiya — 'Hiiburihi gbama yaga mang seuye Jehooyakim 'jie ngang. Ka 'mine ming mang seu Zedekaiya, ka bila sagining Jeremaiya G. 27:3, 12, 20, 28:1.

Baabilong naa 'nuuhing. N diye mo'duunhi ming 'kuu ka a tunuu.
7 A 'jung paalihi jaa na tung 'kuung, a tung 'ku u 'bi-dau, a tung 'ku u yaangaa a gara wagiri ni u paaluu wagiri ang na ta. Bila 'puoring ka paalijemaa aning na'ming-bera na veng ka u tung 'kubo.
8 Paaluu bii naalung ni ang kung tung 'ku Baabilong naa Nebiukadineezer, a kung di u 'nyuu ing Baabilong naa 'yogeng, n na dogihiye a paalibalaa. Ba Tari Baahaa Daanang yeli. Ta'kobi, kongkpong aning 'baleu mang na di dogihi a paalibalaa a gara wagiri mang na baahi ba yela a 'tuuro u 'nung.
9 Bila 'jung ye ta cheliha ye dangyeriba, ye niba ang bugira, ye niba ang jena jaanha, ye bagibugiriba bii ye biribu 'deme ni. Banang yera 'kuriye ka ye kung tung 'ku Baabilong naa ni.
10 'Bojung 'girii bang dangyera 'kuriye, a na 'ihiye ye paaluung gaaning toori. N na kariyeng bahi ka ye we.
11 Che paalihi ni ang na di ba 'nyuuhi ing Baabilong naa 'yogeng a tunuu, bana mang na veng ka ba kpeling ba miihi paaluung. Ba Tari Baahaa Daanang yeli. Ba na koye 'be a kpiera 'beng.
12 Mang yeli a yela nga jaa 'ku 'Juuda naa Zedekaiya. N daang yeluung: Ye di ye 'nyuuhi ing Baabilong naa 'yogeng a tuna u ning u niba a tari 'nyivori.
13 Wala 'jung ka ta'kobi, kongkpong aning 'baleu na ku i ning i niba? Wala 'jung yeng na i a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang yeli 'ku paaluu ni ang kung tung 'ku Baabilong naa ni?
14 Bila 'jung ye ta cheliha a dangyeriba yeliyaga. Banang yera 'kuriye ka ye kung tung 'ku Baabilong naa ni, 'bojung 'girii bang dang yera 'kuriye.
15 'Bojung n ba tungba. Ba Tari Baahaa Daanang yeli. Che bang dang yera 'girii n 'yuoring. Ba iriye bila ka n kariye bahi ka ye we, yena aning a dangyeriba ni ang yera yela 'kuriye ni.
16 Mang daang yeli yela 'ku a Ngming'puohi 'yi-dieriba ming aning a niba jaa. N daang yeliyeng: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Ye ta cheliha ye dangyeriba ni yeliyaga. Banang yera ka pampana jaa bang na leu tari Ba Tari Baahaa Daana 'deu tungtungbuunhu 'yining Baabilong waaning ni, 'bojung 'girii bang dang yera 'kuriye.
17 Ye ta cheliha ba yeliyaga. Ye tung 'ku Baabilong naa a tari 'nyivori. Wala 'jung ka a 'yi-kpong nga na leu da'boo?

18 Che ka banang i dangyeriba ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung 'bi ba seng, veng ka ba 'puohi bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana. Veng ka ba 'puohi ka a tungtungbuunhu ni ang kpeling Ba Tari Baahaa Daana 'deung, 'Juuda naa 'deung aning Jeruuselem 'puong ni ta gaa Baabilong.
19 'Bojung ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli a'wo a piilahi, a gbaalikpong, a 'torikohi aning tungtungbuunhu ni ang kpeling a 'yi-kpong ngang ni yela.
20 Ana ka Baabilong naa Nebiukadineezer daang ba 'ohi sanga ni ung jaunyogi 'Juuda naa Jekonaiya, Jehooyakim 'bi-dau ni 'yining Jeruuselem gaaning Baabilong. U daang jaunyoguung a lang ning 'Juuda aning Jeruuselem na'biihi jaa gaaning.
21 Mm, ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini ni yeli a'wo a tungtungbuunhu ni ang kpeling ni yela. Anang kpeling Ba Tari Baahaa Daana 'deung, aning 'Juuda naa 'deung aning Jeruuselem 'puong ni.
22 Ba na 'tuo-gaang gaaning Baabilong. 'Beng ang na kpeling a gara wagiri mang na wa a 'jie. Ba Tari Baahaa Daanang yeli. Bila 'puoring mang na taraa waaning, a leuhaa ing a 'jie ngang.

Hananaiya 'girii aning u yelingbu

28 'Juuda naa Zedekaiya naalung 'piileeng, ngaang daang tung. A 'yuomo anaahi 'chiuri a'nu ingang daang la. A 'yuong-balaa 'puong ka Aazur 'bi-dau Hananaiya ang i dangyera a 'yi Giibiyong daang yeli yela 'kumo. Ba Tari Baahaa Daana 'deu ning ung daang yelaa, a Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a niba jaa 'ningbi-tooring.
2 Hananaiya daang yeliyeng: Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini ni yeliyeng: N kauye Baabilong naa 'yoge ni.
3 'Yuomo a'yi 'puong n na leu waaningye Ba Tari Baahaa Daana 'deu tungtungbuunhu ni jaa 'jie nga. Ana ka Baabilong naa Nebiukadineezer 'tuo a 'yi 'jie ngang gaaning Baabilong ni.
4 N na leu tariye 'Juuda naa Jekonaiya*, Jehooyakim 'bi-dau waaning 'jie nga. N na waanuung aning 'Juuda niba ni jaa bang jaunyogihi bang gaa Baabilong ni. Ba Tari Baahaa Daanang yeli bila, 'bojung n na kauye

*
28:4 Jekonaiya — Ba mang buongye a 'yuori nga Konaiya.

Baabilong naa 'yoge ni.
5 'Beng la ka dangyera Jeremaiya daang yeli yela 'ku dangyera Hananaiya
a Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a niba jaa 'ningbi-tooring. Banang
daang ahi Ba Tari Baahaa Daana 'deung ni.
6 Ka dangyera Jeremaiya yeli: Ami. Ba Tari Baahaa Daana tung bila.
Ba Tari Baahaa Daana paali i yeli ni ing dangyeli ni, a leu waaning Ba
Tari Baahaa Daana 'deu tungtungbuunhu ni. U paalaa a leu tari banani
bang jaunyogihi ni 'yining Baabilong waaning 'jie nga.
7 Anaa jaa, ina 'wong pampana yeli mang yeng yeli ka i ning a niba jaa
'wong.
8 Sang'kongkoruu dangyeriba ang daang 'bibe seni che ka n nii wa 'bibe
daang dangyeliye yela paalijemaa aning naalihi ang i bera ingang. Ba
daang yeliye taanhuu yela, saangbu ang i kpong aning 'baleu yela.
9 Ka dangyera kangang wa dangyeli maahuu yela ka a dangyera yelihung
ning wa paali, ba na baming ka a dangyeribalaa ka Ba Tari Baahaa
Daana siring tung.
10 'Beng la ka dangyera Hananaiya daang nyogi a 'yoge yaa dangyera
Jeremaiya kokoring a kauhi.
11 Ka Hananaiya yeli a niba jaa 'ningbi-tooring: Ngaang ka Ba Tari
Baahaa Daana yeli: Bila mang na kauhi Baabilong naa
Nebiukadineezer 'yoge a 'yi paalihi jaa kokoeng 'yuomo a'yi
kpachagang. Ka dangyera Jeremaiya daang di gaa.
12 Dangyera Hananaiya ang daang 'ihi a 'yoge dangyera Jeremaiya
kokoring a kauhuu, ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa
Jeremaiya seng.
13 Ung yeli: Gaa ti yeli 'ku Hananaiya ka ngaang ka Ba Tari Baahaa
Daana yeli: I kauhiye 'yogihi bang di daari maali. Che i maaliye
'kurihuu 'yogihi a bogung.
14 'Bojung ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel
Naangmini ni yeli: N diye 'kurihuu 'yoge dogili a paalihi nga 'nyuuhing,
ka ba tung 'ku Baabilong naa Nebiukadineezer. Ba na tung 'kuung
ming. N diye mo'duunhi ming 'kuu.
15 'Beng la ka dangyera Jeremaiya daang yeli 'ku dangyera Hananaiya:
'Wong pampana, ina Hananaiya. Ba Tari Baahaa Daana naaning tumii,
che ing veng ka a niba nga deli 'girii.

16 Che ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Nye, n na 'ihiing
'teng-gbaning. I na 'kpiye 'yuoni nga, 'bojung i 'wuliye a niba ka ba die
taawai Ba Tari Baahaa Daana ingang.
17 A 'jung dangyera Hananaiya daang 'kpiye ana 'yuoni ning, u 'chiuri
ayo'poin ingang.

Jeremaiya ang seu gbangu 'ku banani bang jaunyogihi ni

29 Gbangu ni dangyera Jeremaiya ang daang seu ni yeli'bie la ama.
Una ung daang tung bang 'yining Jeruuselem a ti 'ku a ningbera ni
chelii bang daang jaunyogihi gaaning ni. U daang sebuung 'ku a
Ngming'puohi 'yi-dieriba, a dangyeriba aning niba ni jaa
Nebiukadineezer ang daang jaunyogihi 'yining Jeruuselem gaaning
Baabilong ni.
2 Naa Jekonaiya, a poginaa, a 'karichihi, 'Juuda aning Jeruuselem
ningbera a lang ning banani 'nuuhi ang bang tuma aning a saabihi
daang 'yiye Jeruuselem a gaa. Bila 'puoring ka a gbangu daang seu.
3 Bang daang di a gbangu tung 'Seefang 'bi-dau Eelasa aning Hilikaiya
'bi-dau Gemaraiya. Bana ka 'Juuda naa Zedekaiya daang tung
Baabilong, bang gaa Baabilong naa Nebiukadineezer seng.
4 Ngaang ung daang yeli a gbangu 'puong: Ngaang ka
bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini
yera 'kuro banani jaa bang jaunyogihi gaaning ni. Bana mang
veng bang 'tuo 'yining Jeruuselem gaaning Baabilong ni.
5 Ye me 'deri kpiera, a maali dabagihi a 'dire a buunhu.
6 Ye di pogiba a dogi 'bi-daba ning 'bi-pogiba. Ye di pogiba 'ku
ye 'bi-daba, a di ye 'bi-pogiba ming 'ku siriba, ka ba dogi
'bi-daba aning 'bi-pogiba. Ye i bila a nye 'ugi 'beng a ta leu i
fiing.
7 Ye buora 'yi-kpong ni mang veng bang jaunyogihiye gaaning
ni laangfiilung. Ye 'puoho Ba Tari Baahaa Daana 'kuro a
'yi-kpong, 'bojung u laangfiilung 'puong yeng na i laangfie.
8 'Bojung ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana,
Iisiriel Naangmini yeli: Ye ta veng ka ye dangyeriba aning ye
bagibugiriba ang 'bi ye 'puong belingye. Ye ta wa cheliha ba
jaanhii ni yeng veng bang jeng jaanha ni,

9 'bojung 'girii bang dang yera 'kuriye n 'yuoring. N naaning tungba. Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

10 'Bojung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: 'Yuomo lijaata ning 'pie ang na wa baahi Baabilong 'puong, n na waye ye seng a wa paali n yelihungsung ni 'kuye. N na ing ka ye leu wa a 'jie nga,
11 'bojung n bangye tieha ni mang tieha ye yela, Ba Tari Baahaa Daanang yeli. A iye laangfie tieha, beu tieha naani. A tieha la ka n maaliye wagiri ang waana 'puong, a 'kuye tamaa.
12 'Beng la yeng na mang buongma, a mang gaa ti 'puohimo, ka n 'wong ye 'puoho.
13 Ye na bomang a nyima, sanga ni yeng na boma aning ye 'sikie jaa.
14 Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng: Ye na nyimang, ka n tariye 'yining ye jaunyogibu ning a leu waaning. N na laanhiyeng a 'yining paalihi jaa aning 'jiihi jaa mang kariye gaaning. Ba Tari Baahaa Daanang yeli. N na tariyeng leu waaning 'jie ning mang veng bang jaunyogihiye ni.
15 'Bojung ye yeliyeng: Ba Tari Baahaa Daana 'ihiye dangyeriba 'kuti Baabilong 'puong.
16 Bila 'jung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli a naa ni ang 'jine 'Deevid na'kogong ni yela. Ngaang ung yeli a niba ni jaa ang kpiera a 'yi-kpong ngang ni yela, aning ye ba'biihi ni ang ba paahi ye 'puong bang jaunyogihi gaaning ni.
17 Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli: Nye, n na tungye ta'kobi, kongkpong aning 'baleu ba ingang. N na ing ka ba 'woning kangkaanhi ang puong a ba i 'diibu, a bee 'gaalii 'jung.
18 N na kariye ba boo aning ta'kobi, kongkpong aning 'baleu. N na dibang ing tuora 'teng-gbani naalung paalihi jaa 'puong. Ba na iye buntuuruu, a i nomaa, a i chuuhibu aning nyaaba a paalihi ni jaa mang kariba gaaning ni 'puong,
19 'bojung ba ba 'wong n yeliyaga. Ba Tari Baahaa Daanang yeli. Ba ba 'wong anani mang mang dang 'ihibu a tung n tungtuniba

a dangyeriba ba seng ni. Ye ming ba 'wong. Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

20 Bila 'jung ye banani ang 'bi jaunyogibu 'puong mang tari 'yining Jeruuselem gaaning Baabilong ni, ye 'wong Ba Tari Baahaa Daana yelihung.

21 Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini yeli 'Kooleya 'bi-dau 'Ee-hab aning 'Meyasiiya 'bi-dau Zedekaiya yela. Banang dangyeli 'girii 'kuye n 'yuoring ni. Nye, n na dibang ing Baabilong naa Nebiukadineezer 'nuuhing. U na kubang ye 'ningbiring.

22 Ba 'jung 'Juuda niba ni jaa bang jaunyogihi bang 'bi Baabilong 'puong ni na mang duhiye a duhibeu nga: Ba Tari Baahaa Daana ii a'wo Zedekaiya aning 'Ee-hab, bana ka Baabilong naa daang se 'buung 'puong ni,

23 'bojung ba iye 'vii yela Iisirieling. Ba sengye ba taa pogiba, a ngma 'girii n 'yuoring. Che n ba 'kubo bila nuori. Siringminga, n bangyeng, a i 'sieree daana ming. Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

24 Yeli ngaang 'ku Neheelam 'deenhuu 'Simeeya ming:

25 Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini yeli: I tuoliye gbama 'ku niba ni jaa ang 'bi Jeruuselem 'puong ni, a 'ku Ngming'puohi 'yi-diera 'Meyasiiya 'bi-dau Zefanaiya, aning a Ngming'puohi 'yi-dieriba chelee ni jaa.

26 I yeli 'kuye Zefanaiya: Ba Tari Baahaa Daana 'ihiing ing i Ngming'puohi 'yi-diera Jehoiyada a Ngming'puohi 'yi-diera bogung. Inang na kaara Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni. Inang na kaara janjaanha jaa ang buona u minga dangyera, a nyoguu a ing baanhi u gbee aning u kokoring.

27 A 'jung panaa 'bojung ing ba 'miing ing Jeremaiya, a Aanatot 'deenhuu ni ang di u minga leu dangyera 'kuye ni?

28 'Bojung u tungye ti seng Baabilong 'puong a yeli: A jaunyogibu nga na kauhing. Ye me 'deri kpiera, a maali

dabagihi a 'dire a buunhu.

29 Ka Ngming'puohi 'yi-diera Zefanaiya daang karing a gbangu ka dangyera Jeremaiya 'wong.
30 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa Jeremaiya seng ngaang:
31 Tuoli banani jaa ang 'bi jaunyogibu 'puong ni a yeli: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli Neheelam 'deenhuu 'Simeeya yela: 'Simeeya dangyeliye yela 'kuye. N ba tumuu, che ung veng yeng deli 'girii.
32 Bila 'jung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Nye, n na dogihiye Neheelam 'deenhuu 'Simeeya aning u buurii. U kung tari nie ang na i 'vori a niba nga 'puong. U kung nye a sung ni ming mang na i n niba ni, 'bojung u 'wuliye a niba ka ba die taawai maang Ba Tari Baahaa Daana ingang. Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

30 Iisiriel aning 'Juuda leuhibu

Ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa Jeremaiya seng, a yeli:
2 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini yeli: Seu yeli'bie ni jaa mang yeli 'kui ni ing gbangu 'puong.
3 Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng: Nye, a 'beri waanang, mang na tari n niba Iisiriel aning 'Juuda bang jaunyogihi leu waaning. Ba Tari Baahaa Daanang yeli. N na ing ka ba leu wa a paaluu ni mang di 'ku ba ba'mine ni, a wa dieguu 'so.
4 Yela ni Ba Tari Baahaa Daana ang yeli Iisiriel aning 'Juuda yela ni la ama:
5 'Bojung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Ti 'wongye dangbu ang i dabieng, pelingteu la, laangfie naani.
6 Jugihi pampana, a nye. Dau daang dogiye 'bie jaa?
Ka wala mang nye dau jaa ung teu sie
a'wo poga dogiri'puo ang biera?
Wala ka ba jaa 'puuhi saang?
7 'Woo, 'bojung a 'be-balaa iye 'be-kpong.
U to 'chibe.

Jeremaiya Gbangu 30

Jeekob tuorikpong wagiri ni la bila,
che u na nyiye diebu a 'yi u ingang.

8 Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng:
'Bojung a daari, n na kauye u 'yoge ni 'ihi i 'nyuung.
N na ngmaahiye 'ngmie ni ang 'lei ni.
Saamba kung la diba leu 'yemihi.
9 Che ba na tung 'kuye Ba Tari Baahaa Daana ba Naangmini,
aning ba naa 'Deevid, una mang na 'ihi 'kubo ni.

10 Bila 'jung ta jora dabieng, 'oo n tungtuna Jeekob,
ta i chinchang ming, 'oo Iisiriel.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
'Bojung nye, n na diegiing a 'yi tooring,
a die i buurii a 'yi paaluu ni bang jaunyogiba gaaning ni.
Jeekob na leu wang, a nye peenhibu a 'jing boin.
Nie jaa kung la i ka dabieng kpeu,
11 'bojung n 'biye i seng a na diegii.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
Haali ka maang i ka a paalihi ni mang yaariye
yeng gaa ning baahi kpeleng kpeleng,
che n kung i ka ina yeng baahi kpeleng kpeleng.
Che n na 'wuliing a maalii ahi sori ang 'tori 'puong.
N kung bahii ka i kung nye dogihibu 'togitogi yeng.

12 'Bojung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
I baalung ba tari tiubu.
I dangii ni iye 'ningbi-jie.
13 Nie 'chibe a na yeli diegii.
I natiri ni ba tari tiubu.
Tiing 'chibe a na tibii.
14 Banani jaa ang da buorii 'yiinhiye i yela.
Ba ba la buora i 'jie,
'bojung n imiing dangii a'wo dondoma,
a dogihii a'wo 'ningbikuonii daana.

I yeliba'torihi jemaa 'jung, i yelibee ang 'ugi 'jung mang i bila.
15 Wala 'jung ing 'kono i dogee yela?
I nimiha ba tari sagingbu.
I yeliba'torihi jemaa 'jung,
aning i yelibee ang 'ugi 'jung mang ii a yela nga.

16 Bila 'jung ba na ooye banani jaa ang oorii ni.
I domihi ni, ba kanga jaa bang na jaunyogihi gaaning.
Banani ang jaufaahi i buunhu ni,
ba na jaufaaye ba ming buunhu.
Banani jaa ang 'ohi i buunhu ni,
ba na 'ohiye ba ming buunhu.
17 Che n na leuhiye laangfie 'kui, a nyaa i baalinhi.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli,
'bojung ba buomiing bung bang kari bahi a mang yeli:
Zaiyong la ni. Nie jaa baga 'chi u 'jieng.

18 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Nye, n na leu waaniye Jeekob tentihi maa'koo maalibu,
a tari hina u kpe'jiihi ingang.
A 'yi-kpong na meye u da'boori ingang.
A naa 'deu ming na ahiye u ahi'jieng.
19 'Beng la ka barika 'puohibu na 'yire a 'puong,
aning banani ang 'dire noo ni kokori.
N na ing ka ba 'ugi, ba kung leu i fiing.
N na 'kubong nanihung.
Ba kung diba fiengye.
20 Ba 'biihi ming na 'woniye bang daang 'wo bila ni.
Ba langbu ming na ahing n 'ningbi-tooring.
N na dogihiye banani ming ang dogihiba.
21 Ba 'yi-dieriba na 'yiye ba 'puong,
ka ba paalikaara 'yi ba 'puong.
'Beng la mang na i ka u tagi ta,
a wa n 'ningbi-toori,
'bojung ning'buong na 'diu 'sikiri a wa n 'ningbi-toori?

Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
22 Ye na iye n niba,
ka n ming i ye Naangmini.

23 Nye, Ba Tari Baahaa Daana sa'kulingkuuli-kpong
'yi garang aning 'su-tuluu.
U iye sa'kulingkuuli-kpong ang 'pinne yaga jaa.
U na 'piling 'leye ningbee 'juring.
24 Ba Tari Baahaa Daana 'su-kpiengaa kung leu wa,
a gara sanga ni ung na tung u 'sikiri yelibuorihi.
A baahaa 'bering ye na bangye a 'muni.

Iisiriel niba ang chehi na iye 'chihi

31 Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng: A wagiring maang na la Iisiriel jagihi ni jaa Naangmini, ka ba ming i n niba.
2 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Niba ang i 'chihi a 'yi ta'kobing nyiye bunye mopiri 'puong,
Iisiriel la bila,
sanga ni mang gaa ka n ti 'kuu peenhibu ni.

3 Ba Tari Baahaa Daana daang 'yuoye u minga 'kumo sang'kongkoruu jaa a yeli:
N numiing aning nungbu ang ba tari baahaa.
Bila 'jung mang di limanihung nungbu tagii waaning.
4 N na la meing, ka i me ahi kpiengaa,
'oo Iisiriel pogisaraa ang ba bang dau.
I na la diye i sinsagihi,
a 'yi gara banani ang nyengina seura ni seng.
5 I nang na buriye 'girep yori 'Sameeriya tangbera 'jung.
Buriba na buring, a 'di a noo.
6 'Bojung 'beu kanga waanang,
ka a 'yiri kaara 'cheehi 'Iifiriam Tangkpong ning a yeli:
Ye 'ihi ka ti 'do gaa Zaiyong,
a gaa Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini seng.

7 'Bojung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Ye 'yieng aning ingmaari a 'ku Jeekob.
Ye tahing a paalihi 'ju-daana 'puong.
Ye muolaa, ye 'pugiro, a yera:
'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
die i niba, Iisiriel niba ang chehi.
8 Nye, n na taribang 'yining sa'mung-goo paaluu waaning.
N na laanhibang 'yining 'teng-gbani baahaa 'jiihi.
Joonhi ning gberee na paahiye ba 'puong,
ka pogi'puuhi aning pogiba dogiri'puuhi ang biera ming paahi.
Ba na iye jemaa a leu gaa 'be.
9 Ba na waanang che 'kono.
Ba na 'puohong a suha, ka n dieniba 'yie.
N na ing ka ba 'chene a konboori noeng.
N na ing ka ba 'chene so'toruu ngang bang kung ngmi gberi,
'bojung n iye Ba a 'ku Iisiriel, ka 'Iifiriam i n 'bi-fora.

10 Paalihi 'woi, ye 'wong Ba Tari Baahaa Daana yelihung.
Ye yelaa a mannoe paalihi ang 'bi tobang a yeli:
Unani ang yaari Iisiriel ni na laanhuung lang taa.
U na taruung a'wo bila ni pichiina ang mang tari u piihi.
11 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana yeudieye Jeekob.
U yeudieguung nie ang tari fanga gaaguu 'nuuhing.
12 Bila 'jung ba na wang a wa 'yieng Zaiyong 'jiduoruung.
Ba na 'puorong a waana Ba Tari Baahaa Daana suntung 'jie.
Ba na waye 'wiit, waingpaalaa aning kpaang yela.
A piihi aning a 'nii bungpola yela bang na wa.
Ba 'nyivorihung na 'woniye dabaga bang mihi kuong sung.
Ba kung la 'di nimiha jaa.

13 'Beng la ka pogisaraa ang ba bang dau na nyengina a seura.
Ka 'bi-pola aning ningnyaahi ming lang taa nyengina.
'Bojung n na leuhiye ba 'kuori ka u leu nyengka.
N na maaye ba 'suhu,
a i ka ba nyengina che bahi nimiha.

14 N na ing ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba tigi yaga aning bungjemaa.
N niba ming na tiging aning n suntung.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

Hina 'Iifiriam ingang

15 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Ba 'wongye kokori kanga 'Reemaa 'puong.
Laa'dimii aning nimiha 'kuori la.
'Ree-chel la a 'kono u 'biihi yela.
U 'suhu ba maara u 'biihi ni yela,
'bojung ba ba la 'chibe.

16 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Nyogi i minga a 'yi 'kuoring,
ta veng ka ningtong 'yi i 'ningbieng,
'bojung i na nyiye i tuma sanyeu.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
Ba na leu 'yiye a doma paaluu wa.
17 Tamaa 'biye 'be a 'kui 'ningbi-tooring.
Tamaa 'biye 'be ka i 'biihi na leu waye ba miihi toribogu.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

18 Siringminga, n 'wongye 'Iifiriam ang ira nimiha a yera:
I 'wulimong 'wuli-kpiengaa a'wo napolii ang ba balihi,
mang nye 'wulibu.
Leuhima waaning, ka n leu wa 'bibe,
'bojung ina la Ba Tari Baahaa Daana n Naangmini.
19 Siringminga, n boribu 'puoring n leu'yiye n yelibee 'puong.
Bang daang wa 'wulimo baahi, n 'churiye n 'ju.
'Vii daang kpemang, mang 'di nyaaba yaga,
'bojung n 'tuoye n 'bibiilung nyaaba ni.
20 'Iifiriam muo iye n 'bi-daununginaa bi?
U iye 'bie ingang n ingmaari ang 'be bi?
Anaa jaa ka n mang yeliye yela chiihuu,
che n nang tiehaye u yela yaga.

Bila 'jung n 'sikiri 'hiineye u yela.
Siringminga, n na tariye hina u ingang.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

21 Di i sori 'bigihee 'bing.
'Bing buunhu ang na 'wunii sori.
Leuhi i haakila ing a sokpoming,
a sori ni ing 'tu gaa ni.
Leu wa, 'oo Iisiriel pogisaraa ang ba bang dau.
Leu wa i 'yi-bera nga.
22 Ina 'bi-poga ang leura 'puori,
wala ing na yo yuora kauhi sing?
'Bojung Ba Tari Baahaa Daana na naangye yelipaalaa 'teng-gbaning.
Poga na 'guye dau.

'Juuda maa'ko-maali ang 'bi 'ningbi-tooring

23 Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini yeli: Sanga ni mang na leuhiba 'yining ba jaunyogibu 'puo waaning ni, ba na la yeliye a yelihung nga 'Juuda paaluung aning u 'yi-berang: Ba Tari Baahaa Daana pegii, 'oo sun'tuubu kpe'jie, pegi'yiibu tangkpong.
24 Kuoriba aning banani ang chiina ba piihi 'yirening na kpeye 'Juuda mingang aning u 'yi-bera ni jaang.
25 'Bojung n na ingye nie ang bali fanga, a ing nie ang 'dire dogee kpiengu.
26 Bila 'puoring mang daang 'yuo, a 'liinhi wa 'gili, ka n gbieng da numa.
27 Nye, 'beri waanang, mang na buri ninsaalaa buurii aning 'dungo buurii Iisiriel 'deung aning 'Juuda 'deung. Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
28 N daang kaaribang ka n tagiba vuohi, a ngmahiba, a looba 'tengeng a saangba a dogihiba. Bila ning u 'ju mang kaariba a na meba a seliba. Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
29 Ana 'beri ning ba kung la yeli:
A ba'mine 'diye 'girepihi ang i 'miihuu,
ka a 'biihi nyina die 'miing.

'Layi-paalaa

30 Nie jaa na mang 'kpiye u minga yeliba'torihi 'jung. Nie jaa ang 'di 'girepihi ang i 'miihuu, u nyinang na 'miing.
31 Nye, 'beri waanang, mang na 'bing 'layi-paalaa ning Iisiriel 'deu aning 'Juuda 'deu. Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
32 N kung 'bimuu a'wo 'layiri ni mang daang 'bing ning ba ba'mine a daari ni mang nyogi ba 'nung a tariba 'yining 'Iijipiti paaluung ni. Ba daang saangye n 'layiri nga, anaa jaa ka n daang iye ba sira. Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
33 'Layiri nga mang na 'bing aning Iisiriel 'deu a 'beri nga 'puoring. Ba Tari Baahaa Daanang yeli. N na diye n 'begu ing ba haakilihing, a sebuu ba 'sikieng. N na iye ba Naangmini, ka ba ming i n niba.
34 Nie jaa kung la 'wuli u to. Nie jaa ming kung la 'wuli u ba'bie a yeli: Bang Ba Tari Baahaa Daana, 'bojung ba jaang na bangma, a 'yi ba jaa 'bibile a ti to ba jaa ningkpong ingang. Maang Ba Tari Baahaa Daanang yeli, 'bojung n na vengye ba yeliba'torihi 'kubo. N kung la tiehi ba yelibee ming.

35 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Unang tihi ngminaa ka u 'kuro chaanii 'be-kaaring ni.
Unang tihi 'chiu aning ngmari'bie yeli'binnihi
ka a 'kuro chaanii 'yienguu ni.
Unang mang dang mangkpong ka u knog'ngmie huura ni.
Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana la u 'yuori.

36 U yeliyeng: Ka a yeli'binnihi ngang bori n 'ningbi-tooring,
'beng la ka Iisiriel buurii na ngmaa
a kung la i paaluu n 'ningbi-tooring a gara wagiri jaa.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

37 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Ka nieng na tuong maahi sagbama ang 'bi saa'jung,
bii a tuong piehi bang 'teng-gbani 'muni ang 'bi luong,
N ming na jaanhiye Isi'reeli buurii a yela ni jaa bang i ni 'jung.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

38 Nye, a 'beri waanang. Ba na la meye a 'yi-kpong 'ku Ba Tari Baahaa Daana. U na 'yiye Hanaaniyel 'deduoruu ni a ti ta 'Longkoro 'Di-nokpong ni. Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
39 A maahibu 'ngmiihii na la 'toring a gaa 'ningbi-toori a ti gang 'Gee-reb tanga ni. 'Beng la ung na leu a gaa 'Goowat seng.
40 'Jie ang na pegi'yi a 'ku Ba Tari Baahaa Daana la nga: Lohimbo ning bang loora 'kuunhi aning tampelung ni jaa, aning 'teng-gbama jaa a ti ta Kiidirong Konbo'bile ni a ti ta Yohu 'Di-nokpong 'longkoro ni sa'muni seng. Ba kung la tagi a 'yi-kpong nga vuo bii a taguu loo jaa a gara wagiri jaa.

Jeremaiya daye 'teng-gbangu

32 'Juuda naa Zedekaiya naalung 'yuong 'pie ingang, Nebiukadineezer ming naalung 'yuong 'pie aning a'nii ingang, ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa Jeremaiya seng.
2 A sanga Baabilong naa 'sojehi daang 'pigiye Jeruuselem. A sanga ka dangyera Jeremaiya daang i pogiraa 'Juuda naa 'guro ni jagang a naa 'deung.
3 'Juuda naa Zedekaiya daang poguung a yeli: Wala 'jung ing dangyeli ka Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng: Nye, n na diye a 'yi-kpong nga ing Baabilong naa 'nuuhing ka u jaudieguu.
4 'Juuda naa Zedekaiya kung jo 'yi a Kali'diiya niba 'nuuhing. U naang kpeye Baabilong naa 'nuuhi ka u niu 'tori taa a yeli yela 'ku taa, ka ba 'ningbie nye taa.
5 Bila 'puoring u na tariye Zedekaiya gaaning Baabilong. 'Beng ung na 'be a gara wagiri ni mang na wa u seng. Ba Tari Baahaa Daanang yeli. Haali ka yenang jauning a Kali'diiya niba, che a kung tari 'ningbiri 'kuye.
6 Ka Jeremaiya daang yeli: Ba Tari Baahaa Daana yelihung waye n seng ngaang:
7 Nye, i ba'bile Saalum 'bi-dau Hanaamiel na waye i seng a wa yeli: Da n 'teng-gbangu ni ang 'bi Aanatot 'puong ni, 'bojung ina ang sigining ka i leu yeudieguu.
8 'Beng la ka n ba'bile 'bi-dau Hanaamiel daang wa n seng a naa 'guro jaga ning a'wo Ba Tari Baahaa Daana yelihung ni. Ung wa yeli 'kumo:

Jaan'de, da n 'teng-gbangu ni ang 'bi Aanatot 'puong ni, Beenjaming paaluung. 'Bojung inang 'so bila cheng, ka a yeudiebu i i 'suobu. Dau tari. 'Beng la mang daang bang ka bila iye Ba Tari Baahaa Daana yelihung.

9 Mang daang da a 'teng-gbangu Hanaamiel seng, n ba'bile 'bi-dau ni ang 'bi Aanatot 'puong ni. Mang daang maahi a 'libie 'kuu. A daang iye wari sekelihi 'pie aning ayo'poin.

10 Mang daang tampi a gbangu a maruu, a buong 'sieridiribe a maahi a wari'bie sanihi ingang.

11 Mang daang di a daabu gbangu, unani ang mari a 'tuuro 'begu aning 'lesiri ni, aning unani ang 'yuo ni.

12 Mang di a daabu gbangu 'ku 'Niiraiya 'bi-dau Baaruk. 'Meyasiiya 'bi-dau daang la 'Niiraiya. N daang diung 'kuu n ba'bile 'bi-dau Hanaamiel aning a 'sieridiribe ni ang tampi a daabu gbangu ni 'ningbi-tooring. 'Juuhi ni ming jaa ang daang 'jing a pogiriba 'deu jagang ni 'ningbi-tooring daang la.

13 'Beng la mang daang 'ku Baaruk nuori ba 'ningbi-tooring a yeli:

14 Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini ni yeli: Di a gbama nga. Di a daabu gbangu ni ang mari ni aning a gbangu nga ang 'yuo nga jaa. Dia ing dugu 'puong ka a tuong kauhi yaga,

15 'bojung ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini ni yeli: Ba na la dieye 'deri 'so, aning yori aning 'girep yori a paaluu ngang.

Jeremaiya suhiye yela 'muni bangbu

16 Mang daang wa di a daabu gbangu 'ku 'Niiraiya 'bi-dau Baaruk baahi, mang 'puohi Ba Tari Baahaa Daana a yeli:

17 'Oo, 'Suobu Kpiengu Jaa Daana, inang maali sagbama aning 'teng-gbani a 'tuuro i kpiengkpong aning i kpangkpani ang tie. Yeli jaa 'chibe a i too 'gaali 'kui.

18 I mang 'wuliye nungbu ang ba baaha a 'ku 'tuhi-jemaa. I mang leu yeuye a ba'mine yeliba'torihi sani ing ba 'biihi ang 'tuuro ba 'puoring. Inang i kpong, a i kpiengu Naangmini. U 'yuori la bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana.

19 I iye kpong kawani iibung, a tari kpiengu tuma 'puong, 'bojung i 'ningbie 'yuohiyeng a kaara ninsaaliba 'biihi soe jaa. I mang 'kuye nie jaa a 'tuuro u soe aning u yeli-irihi.
20 I 'bingye 'sierihi aning yelisiela 'Iijipiti paaluung a waana 'jine. I 'bimaang Iisiriel ming 'puong aning ningjaani 'puong. I boye 'yuori 'ku i minga a'wo ang 'wo bila 'jine nga.
21 I diye 'sierihi aning yelisiela a tari i niba Iisiriel 'yining 'Iijipiti paaluu waaning. I 'nu ang tari kpiengu aning kpangkpani ang tie aning dabiengkpong ing di tung bila.
22 Inang 'kubo a paaluu nga. U yela ing daang po 'ku ba ba'mine ka i na 'kubong ni, paaluu ang 'puoro bihung aning siu.
23 Bang daang wa kpe a dieguu 'so. Che ba ba 'tu i nuori bii a 'chene i 'begu 'puong. Ba ba i yeli jaa a yela ni ing 'kubo nuori ka ba ira ni 'puong. Bila 'jung ing veng ka saangbu nga ang i kpong nga wa ba ingang.
24 Nye a 'pigibu buunhu bang me. Ba waye a 'yi-kpong ka ba faaguu. I diye a 'yi-kpong ing a Kali'diiya niba ni ang jauraniu ni 'nuuhing. Ta'kobi, kongkpong aning 'baleu 'jung ka bila i. Bila ni ing yeli ni tungyeng. Ana ing nyira ni.
25 I na diye a 'yi-kpong ing a Kali'diiya niba 'nuuhing. Che ing yeli 'kumo ming, 'oo 'Suobu Kpiengu Jaa Daana: Di 'libie da a 'teng-gbangu a di 'sieridiribe.

A niba ang na leu wa pielaang

26 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa Jeremaiya seng ngaang:
27 Nye, maang la Ba Tari Baahaa Daana, inggbani jaa Naangmini. Yelikanga 'biye 'be a i too 'gaali 'kumo bi?
28 Bila 'jung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Nye, n na diye a 'yi-kpong nga ing a Kali'diiya niba 'nuuhing, a diu ing Baabilong naa Nebiukadineezer 'nuuhing. U na jaufaaguung.
29 A Kali'diiya niba ni ang jauraning a 'yi-kpong nga na wang a wa tong 'buung ing a 'yi-kpong nga. Ba na nyuguung aning a 'deri ni piihing bang nyugi iinsens 'ku 'Bee-al ni. 'Beng ming bang buo bung'nyuurihi sarikihi 'ku ngmingjaani ka ba dang n 'suuri ni.

30 'Bojung beu 'yong ka Iisiriel niba aning 'Juuda niba tung n 'ningbi-tooring a 'yi ba 'bibiilung. 'Bojung n 'suuri 'yong ka Isi'reeli niba di ba 'nuuhi tuma dang ung 'ihi. Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
31 'Bojung a 'yi daari ni bang me a 'yi-kpong nga a waana 'jine, u maang dannaye n 'suuri aning n 'su-tuluu. A 'jung n na 'ihuung n 'ningbi-tooring.
32 N na iye bila a beu ni jaa Isi'reeli niba aning 'Juuda niba ang tung a dang n 'suuri ni 'jung. Bana, ba na'mine, ba ningbera, ba Ngming'puohi 'yi-dieriba, 'Juuda daba aning Jeruuselem kpieriba dangye n 'suuri.
33 Ba leuye ba 'puori 'kumo, ba 'ningbisogo naani. Anaa jaa ka n 'wulibong, a mang dang 'ihibu a 'wulibo, che ba ba chelihi 'wong a na nye 'wulibu.
34 Che ba diye ba bungdega 'bing a 'deu ni ang buona n 'yuori ni 'puong, a na deguu.
35 Bang me 'Bee-al 'jiduorihi ni ang 'bi Hiinom 'Bi-dau Boong ni. Bang mang di ba 'bi-daba aning ba 'bi-pogiba 'ihi sarika 'ku 'Moo-lek. Che n daang ba 'kubo nuori ka ba ira a yeli nga. Bila daang ba wa n haakila ming ka ba ira a yelidegiri nga, a veng ka 'Juuda tuna beu.
36 Bila 'jung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini ni yeli a 'yi-kpong nga yela, u yela yeng yeli: U na kpeye Baabilong naa 'nuuhi a 'tuuro ta'kobi, kongkpong aning 'baleu ingang ni.
37 U yeliyeng: Nye, n na laanhibang a 'yining paalihi ni jaang mang kariba gaaning n 'suuri, 'su-tuluu aning 'su-kpiengaa 'puong ni. N na leu taribang waaning a 'jie nga, a veng ka ba kpiera laangfie.
38 Ba na iye n niba, ka n ming i ba Naangmini.
39 'Beng la mang na 'kubo 'sikiri bung'yeni aning sori bung'yeni, ka ba jorima a gara wagiri jaa ka a i sung 'ku ba ning ba 'biihi ang 'tuuribo.
40 N na 'bingye 'layiri ang ba tari baahaa aningba, ka n kung leuhi a kung iba sung. N na diye n joo ing ba 'sikieng ka ba kung leu 'yi n seng.
41 Mm, n na nyenginaye ba yela ka n iba sung. Siringminga n 'sikiri jaa aning n 'suhu jaa mang na di seliba a paaluu ngang.
42 'Bojung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: A'wo bila ni mang waaning a saangkpong ang i karaa nga jaa a niba nga ingang nga, bila mang na waaning ba ingang a sung ni jaa yela mang ingba nuori ni.
43 Ye yeliye a paaluu yela ngaang: U jengye kpali. U ba tari ninsaalaa bii

'dungo. Ba diung ing Kali'diiya niba 'nuuhing. Che ba na daye
'teng-gbama a paaluu ngang.
44 Daba na diye 'libie da 'teng-gbama, a tampi gbama a marihaa, a di
'sieridiribe. Ba na iye bila Beenjaming paaluung, aning 'jiihi ang
ngmaa 'gili Jeruuselem aning 'Juuda 'yi-berang. Ba na iye bila tangbera
'yi-berang aning Sefala tang'bilii ang 'bi ngmingtongkpieri seng
'yi-berang aning sa'mungduri seng 'yi-berang, 'bojung n na leuhiye ba
maa'koo maalibu waaning. Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

A paaluu vielung ang 'do

33 Ba da nang pogiye Jeremaiya a pogiriba jagang che ka Ba Tari
Baahaa Daana yelihung wa u seng 'yiilung.
2 U daang yeliyeng: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana ang naang
'teng-gbani yeli. Ba Tari Baahaa Daanang maaluu a 'bimuu. Ba Tari
Baahaa Daana la u 'yuori.
3 Buongma, n na dieye i buola, a 'wulii yelitiinha aning yelisoginihi ing
ba bang.
4 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana Iisiriel Naangmini ni yeli a 'yi-kpong
nga 'deri aning 'Juuda na'mine 'deri yela. Ana bang ngmahi a di me
'jiihi a na legi a 'pigibu bungmierihi aning ta'kobi ni.
5 Ba wayeng ka ba jauning Kali'diiya niba. Che ba na paaliye a 'jiihi nga
aning daba 'kuunhi. Bana mang na ku n 'suuri aning n 'su-tuluu 'puong
ni. Ba beulung 'jung mang leuhi n kpaari togili a 'yi-kpong nga.
6 Che nye, n na waanuung laangfiilung aning nyaabu. N na nyaabang a
'wulibo maahuu aning yeliminga yaga jaa.
7 N na ing ka 'Juuda aning Iisiriel niba bang jaunyogihi leu wa. N na leu
meye a 'jiihi nga a'wo fora ni.
8 N na vaahibang a 'yi ba yeliba'torihi ni jaa bang tung n ingang ni. N na
vengye ba yeliba'torihi jaa 'kubo. A ingang bang tung beu n ingang a
saang n 'begu ni.
9 'Beng la ka a 'yi-kpong nga na i nyengka 'yuori 'kumo, a i 'pugibu aning
nanihung 'teng-gbani paalihi jaa 'ningbi-tooring. Ba na 'wongye a sung
ni jaa mang di iba ni yela. Ba na joye dabieng a 'miine a suntung ni jaa
aning a maahuu ni jaa mang 'kubo ni 'jung.
10 A 'jie nga yela ye yeliyeng: U jengye kpali a ba tari ninsaalaa bii

'dungo. Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: 'Juuda 'yi-bera nga
aning Jeruuselem sobera nga jengye kpali a ba tari ninsaalaa bii kpiera
bii 'dungo. Che ba na la 'wongye
11 nyengka aning ingmaari kokori a 'jie ngang. Ba na la 'wongye
pogipaalaa sira aning pogipaalaa kokori. Ba na la 'wongye banani ang
yera ngaang:

Ye 'pugiro bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana,
'bojung Ba Tari Baahaa Daana yela sumang.
U nungbu ang ba baaha 'bibeng a gara wagiri jaa.

Ba na 'wongye banani ang waaning 'pugibu sarika Ba Tari Baahaa
Daana 'deu ni kokori. 'Bojung n na ing ka a paaluu niba bang
jaunyogihi leu wa a'wo fora ni. Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
12 Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli: A 'jie nga
jengye kpali a ba tari ninsaalaa bii 'dungo. Che u 'yi-bera jaang
pichiiniba kpe'jie na la 'biye 'be. Ba na mang ing ka ba piihi jeng.
13 A taanhi 'yi-berang, Sefala tang'bilii ang 'bi ngmingtongkpieri seng
'yi-berang, sa'mungduri seng 'yi-berang, Beenjaming paaluu, 'jiihi ang
ngmaa 'gili Jeruuselem aning 'Juuda 'yi-berang, piihi na la 'tuye nie ang
soraa 'nuuhi luo. Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
14 Nye, 'beri waanang, Ba Tari Baahaa Daanang yeli. N na iye yelisung
ni yela mang ing nuori 'ku Iisiriel 'deu aning 'Juuda 'deu ni:
15 Ana 'beri ning aning ana wagiring,
n na ing ka Da'nu-sun'tuuro baa a 'ku 'Deevid.
U na 'diye saree ang 'tori,
a ira yela ang 'tu sori 'teng-gbaning.
16 Ana 'beri ning 'Juuda na iye 'chihi,
ka Jeruuselem ming 'jing laangfie.
'Yuori bang na buonuu la nga:
Ba Tari Baahaa Daana Ti Sun'tuubu.
17 'Bojung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: 'Deevid daang kung
kong dau ang na 'jing Iisiriel 'deu na'kogo ning.
18 A Ngming'puohi 'yi-dieriba ming, a 'Liivai niba kung kong dau ang na
'ihe sarika nyugirihi n 'ningbi-tooring. U na mang nyugiye bung'bie

sarika a 'ihe sarikihi wagiri jaa.

Naangmini 'layiri ang ahi a gara

19 Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang waye Jeremaiya seng, ung yeli:
20 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Ka yenang na tuong saang n ning 'be-kaari 'layiri ni, a saang n ning 'yienguu 'layiri ni, ka 'be-kaari aning 'yienguu kung mang wa a wagiring,
21 bila yeng n ning n tungtuna 'Deevid 'layiri ni na tuong saaming. Bila ung kung tari 'bi-dau ang na 'jing u na'kogong, aning a 'Liivai niba, a Ngming'puohi 'yi-dieriba ang tuna 'kurimo ni.
22 A'wo bila ni bang kung tuong sori sagbani ngmari'bie bii a maahi mangkpong 'biihee ni, bila mang na wahi n tungtuna 'Deevid aning a 'Liivai niba ni ang tunima ni buurii.
23 Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang la waye Jeremaiya seng ngaang:
24 I ba jeri bila ni a niba nga ang yeli ni bi? Ba yeliyeng: A jagihi a'yi ni Ba Tari Baahaa Daana ang 'lugi ni, u jaanhibang. Bila bang di n niba fiengye, a'wo ang ba sigining ka ba la i paaluu ba 'ningbi-tooring.
25 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Ka n 'layiri aning 'be-kaari aning 'yienguung ba ahi, ka maang ba 'bing sagbani aning 'teng-gbani 'begiri,
26 bila yeng n na jaanhiye Jeekob aning n tungtuna 'Deevid buurii. Bila mang kung di u buurii kanga jaa ka u 'di naalung Aaburaham, Aizik aning Jeekob buurii ingang. 'Bojung n na ing ka ba niba ni bang jaunyogihi ni leu wa, ka n tari hina ba ingang.

Naangmini kpaahiye Zedekaiya

34 Baabilong naa Nebiukadineezer aning u 'sojehi jaa, aning 'teng-gbani naalung paalihi jaa ang 'bi u naangkpiengu luong aning a niba jaa daang jauraningye Jeruuselem aning u 'yi-bera jaa. Ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa Jeremaiya seng.
2 Ung yeli: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini ni yeli: Gaa ti yeli yela 'ku 'Juuda naa Zedekaiya a yeli 'kuu: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Nye, n na diye a 'yi-kpong nga ing Baabilong naa 'nuuhing ka u nyuguu aning 'buung.
3 I ming kung jo 'yi u 'nuuhing. Ba na nyogiing a dii ing u 'nuuhing. I

'ningbie na nyiye Baabilong naa 'ningbisogo. I niu na 'toriye taa a yeli yela 'ku taa, ka i gaa Baabilong.

4 Che ina 'wong Ba Tari Baahaa Daana yelihung, 'oo 'Juuda naa Zedekaiya: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli i yela: Ta'kobi naaning na kui.

5 I na 'kpiye laangfie. Bila ni niba ang nyugi bung'nyu-noohi a fora na'mine 'kuoring ni, bila bang na i 'ku i ming. Bana la i ba'mine ni ang 'di naalung che 'kui ni. Ba na 'komiing a yeli: 'Woi, daana. 'Bojung maang yeli a yelihung nga. Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

6 'Beng la ka dangyera Jeremaiya daang yeli a yela nga jaa 'ku 'Juuda naa Zedekaiya Jeruuselem 'puong.

7 A sanga ka Baabilong naa 'sojehi daang jauraning Jeruuselem aning 'Juuda 'yi-bera ni jaa ang daang kpeling ni. Ba daang jauningye 'Leekis aning 'Aziika, 'bojung a 'yi-bera nga bang me daangguoma 'gili ngang daang kpeling 'Juuda 'yi-bera ni 'puong.

'Yemihi dogihibu yela

8 Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang waye Jeremaiya seng. A yelihung daang wayeng Naa Zedekaiya 'layiri ni 'bingbu 'puoring. U daang 'bingye a 'layiri aning Jeruuselem niba jaa a na muoli 'so-n-minga yela a 'kubo.

9 U daang yeliyeng ka dau jaa bahi u 'yen-dau bii u 'yem-poga, 'Hiiburu dau bii poga jaa. Ung daang yeli ka ba kanga jaa ta tari u to 'Juu ka u 'bi 'yemilung 'puong.

10 A ningbera jaa aning niba ni jaa ang daang kpe a 'layiri nga daang 'wongyeng ka nie jaa bahi u 'yen-daba aning u 'yem-pogiba ka ba 'so ba miihi. Ba daang 'wongyeng ka nie jaa ta la wa tariba 'yemilung 'puong. Bang daang 'tu nuori a bahiba bang gaa.

11 Che a 'puoring ba daang tegiye ba haakilihi a veng ka a 'yen-daba aning 'yem-pogiba leu wa. Banani bang daang bahi bang gaa ni, bang la leuhiba bang la i 'yen-daba aning 'yem-pogiba.

12 Bila 'jung ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa Jeremaiya seng a 'yi Ba Tari Baahaa Daana seng.

13 U daang yeliyeng: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini ni yeli: N daang 'bingye 'layiri aning ye ba'mine daari ni

mang tariba 'yining 'Iijipiti paaluung a 'yining 'yemilung 'puong.
14 Mang daang yeli: 'Yuomo ayo'poin baahaang kanga jaa mang bahi u to
'Hiiburu ka u 'so u minga. Ka inang da kanga jaa, ka unang tumii
'yuomo ayuobi, bila 'puoring i na bahuung ka u 'yi i seng gaa. Che ye
ba'mine daang ba 'tu n nuori bii a begi 'tuorii 'kumo.
15 Dabaa'yi nga ye ming leuhiyeng i yeli ang 'tu sori n 'ningbiring. Ye
kanga jaa 'kuye u to 'so-n-minga. Yeng 'bing 'layiri n 'ningbi-tooring a
'deu ni ang buona n 'yuori ni 'puong.
16 Bila 'puoring yeng leu a degi n 'yuori. Ye kanga jaa leu waaniye u
'yen-daba aning 'yem-pogiba ni yeng bahi bang gaa ba 'ji-buorihi ni.
Yeng leu tariba waaning bang la leu ye 'yen-daba aning 'yem-pogiba.
17 Bila 'jung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Ye ba 'tu n nuori a na
i ka kanga jaa bahi u ba'bie, ka kanga jaa bahi u to. Nye, n ming
bahiyeng 'ku ta'kobi, a 'ku 'baleu aning kongkpong. Ba Tari Baahaa
Daanang yeli. N na diyeng 'ku tuora 'teng-gbani paalihi jaa 'puong.
18 A daba 'mine saangye n 'layiri. Ba ba 'tu a 'layiri ni bang 'bing n
'ningbi-tooring ni yeli'bie. N na ngmaahiye a daba nga a'wo sanga ni
bang ngmaahi napolii 'jiihi a'yi a 'tu a kpachaga ni.
19 Bana la 'Juuda ningbera, Jeruuselem ningbera, a 'karichihi, a
Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a paaluu niba ni jaa ang 'tu a napolii
'jiihi kpachaga ni.
20 N na dibang ing ba domihi 'nuuhing, a diba ing banani ang buora ba
'nyivoe 'ihibu ni 'nuuhing. Ba inggbama na leuye siimaa 'ku sagbani
'nobilii aning 'teng-gbani 'duunhi.
21 N na diye 'Juuda naa Zedekaiya aning u ningbera ing ba domihi
'nuuhing, a diba ing banani ang buora ba 'nyivoe 'ihibu ni 'nuuhing. N
na dibang ing Baabilong naa 'sojehi ni ang 'yi ye seng gaa ni 'nuuhing.
22 Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng: Nye, n na 'kuye nuori a veng ka ba leu
wa a 'yi-kpong nga. Ba na jaunuung, a faaguu a nyuguu aning 'buung.
N na ing ka 'Juuda 'yi-bera leu da'boo a kung tari nie ang kpiera 'beng.

'Riikab 'yideme nuori 'tuubu

35 Ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa Jeremaiya seng 'Juuda
naa Jehooyakim, 'Josaiya 'bi-dau 'bering.
2 U daang yeliyeng: Gaa 'Riikab 'yideme ni jaga. Ti yeli yela 'kubo a

tariba wa kpening Ba Tari Baahaa Daana 'deu. Tariba kpening a 'debilii ni kanga a 'kubo waing ka ba 'nyu.

3 'Beng la mang daang gaa ti bo Jeremaiya 'bi-dau 'Jeyazanaiya. Habazinaiya 'bi-dau daang la Jeremaiya. Mang daang bo 'Jeyazanaiya aning u ba'biihi aning u 'bi-daba jaa aning 'Riikab 'yi-deme jaga ni jaa.

4 Mang daang tariba wa kpening Ba Tari Baahaa Daana 'deu. N daang taribang kpening Igidalaiya 'bi-dau 'Heenang 'bi-daba 'debile ni. 'Heenang daang iye Naangmini nie. A 'debile daang pieliye ningbera 'debile ni. U daang 'sugiliye Saalum 'bi-dau 'Meyasiiya ang i 'di-nokaara 'debile 'jung.

5 'Beng la mang daang di dugiri ang pa aning waing, a di 'bonsuuhi 'bing a 'Riikab jaga niba nga 'ningbi-tooring. Mang yeli 'kubo: Ye 'nyu waing.

6 Che bang yeli: Ti ba 'nyuuro waing, 'bojung ti nabaali Joonadab, 'Riikab 'bi-dau ni 'kuting nuori a yeli: Yena aning ye 'bi-daba daang ta wa 'nyuuro waing jaa.

7 Ye ta wa miera 'deu ming, bii a bura bung'biri bii a kuora 'girep yoo bii a ira a yela nga kanga jaa. Tentihing yeng na kpiera ye 'beri jaang. Bila yeng na tuong kpe 'beri jemaa a paaluu ning yeng i yuoriba ni.

8 Bila ting 'tu ti nabaali Joonadab, 'Riikab 'bi-dau ni nuori jaa ung 'kuti. Tinuu, ti pogiba, ti 'bi-daba bii ti 'bi-pogiba ba 'nyuuro waing ti 'beri jaang.

9 Ti ba miera 'deri a na kpe ming. Ti ba tari 'girep yoo bii 'teng-gbani bii bung'biri.

10 Tentihing ting kpiera. Ti 'tuye nuori a i yela ni jaa ti nabaali Joonadab ang 'kuti nuori ka ti ira.

11 Che sanga ni Baabilong naa Nebiukadineezer ang wa kpe a paaluu ni la ting yeli: Ye wa ka ti gaa Jeruuselem a Kali'diiya* 'sojehi, aning Aaram* niba 'sojehi joo 'jung. Bilang 'so ting kpiera Jeruuselem 'puong.

12 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa Jeremaiya seng.

*_____

35:11 Kali'diiya niba 'yiye Baabilong. (Jeremaiya G. 21:4)

35:11 Aaram niba 'yiye 'jie ni bang buona Siiriya 'jine ni. (Jeremaiya G. 50:1)

13 U daang yeliyeng: Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana,
Iisiriel Naangmini ni yeli: Gaa ti yeli 'ku 'Juuda daba aning Jeruuselem
kpieriba: Ka bila ye kung sagi 'wulibu a 'tu n yeli'bie? Ba Tari Baahaa
Daanang yeli.
14 'Riikab 'bi-dau Joonadab yeli'bie ni ung 'ku u 'bi-daba ka ba ta wa
'nyuuro waing ni, ba 'tuang, 'bojung a waana 'jine ba ba 'nyuuraa. Ba
'tuye ba nabaali nuori. Che anaa jaa ka n yeliye yela 'kuye, a mang
dang 'ihibu a yelaa 'kuye, che ye ba 'tu n nuori.
15 N tungye a dangyeriba ming, n tungtuniba ni jaa. N mang dangye
'ihibu a tungba. Ba mang yeling: Ye kanga jaa leu 'yi u sobeeng, a tegi
ye yeli-irihi, a ta 'tuuro ngmingjaani a tunaa. Bila yeng na kpiera a
paaluu ni mang di 'ku ye ning ye ba'mine ni 'puong. Che ye ba begi
'tuorii bii a 'tu n nuori.
16 Siringminga, 'Riikab 'bi-dau Joonadab 'bi-daba ni 'tuye ba nabaali nuori
ung 'kubo. Che a niba nga ba 'tu n nuori.
17 Bila 'jung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana, bungnaangjemaa
Naangmini, Iisiriel Naangmini ni yeli: Nye, n na waaniye saangkpong
'Juuda aning Jeruuselem kpieriba jaa ingang. Una mang yeli ka n na
waaniye ba ingang ni, 'bojung n yeliye yela 'kubo, che ba ba 'wong. N
buongbang, che ba ba sagi n buola.
18 Ka Jeremaiya yeli 'ku 'Riikab 'yideme ni: Ngaang ka bungnaangjemaa
Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini ni yeli: Ye 'tuye ye nabaali
Joonadab nuori, a 'tu u 'wulibuhi jaa aning bila ni jaa ung 'kuye nuori.
19 Yeng i bila ni 'jung ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana,
Iisiriel Naangmini ni yeli: 'Riikab 'bi-dau Joonadab daang kung kong
'bi-dau ang na ahi n 'ningbi-tooring jaa.

Ba karingye a gbangu a Ngming'puohi 'deung

36 'Juuda naa Jehooyakim, 'Josaiya 'bi-dau naalung 'yuomo anaahing ka
yelihung nga daang 'yi Ba Tari Baahaa Daana seng a wa
Jeremaiya seng.
2 U daang yeliyeng: Di gbang'vinuu. Seu a yeli'bie ni jaa mang yeli 'kui
Iisiriel, 'Juuda aning a paalihi jaa yela ing u ingang. Sebaa a 'yi 'Josaiya
'beri ning mang 'piili yera yela 'kurii ni a waana 'jine.
3 A'mineng 'Juuda 'deu na 'wongye a saangbu ni jaa mang yeng waaning

ba ingang ni. A'mineng bila na ing ka ba kanga jaa leu 'yi u sobeu ning, ka n veng ba yeliba'torihi aning ba yelibee 'kubo.

4 'Beng la ka Jeremaiya daang buong 'Niiraiya 'bi-dau Baaruk. Ka Jeremaiya daang toonha a yela ni jaa Ba Tari Baahaa Daana ang yeli 'kuu ni. Ka Baaruk daang seura inna gbang'vinuu ingang.

5 Ka Jeremaiya daang 'ku Baaruk nuori a yeli: Ba pagimang. N kung tuong ti kpe Ba Tari Baahaa Daana 'deu.

6 Bila 'jung ina gaa ti karing Ba Tari Baahaa Daana yeli'bie ni mang yeli ing seu ni a gbang'vinuu 'puong. Karimuu nuori 'leebu daari ka a niba 'wong Ba Tari Baahaa Daana 'deu ning. La karimuu ka 'Juuda niba jaa ming ang 'yi ba 'yi-bera 'wong.

7 A'mineng ba na diye ba 'puoho waaning Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-toori, ka kanga jaa leu'yi u sobeung. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana 'suuri aning u 'su-tuluu ung yeli ing a niba nga iye kpong.

8 Ka 'Niiraiya 'bi-dau Baaruk daang i bila ni jaa dangyera Jeremaiya ang 'kuu nuori ka u i. Ung daang karing Ba Tari Baahaa Daana yeli'bie a gbang'vinuu 'puong Ba Tari Baahaa Daana 'deu ning.

9 'Juuda naa Jehooyakim, 'Josaiya 'bi-dau naalung 'yuomo a'nung, a 'yuoni 'chiuri awai ingang bang daang muoli nuori 'leebu yela Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. Ba daang muoliye bila a 'ku Jeruuselem niba jaa aning niba jaa ang 'yi 'Juuda 'yi-bera wa Jeruuselem.

10 'Beng la ka Baaruk daang karing Jeremaiya yeli'bie ni a gbangu 'puong. Ba Tari Baahaa Daana 'deung ung daang karimuu, 'Seefang 'bi-dau Gemaraiya ang i gbangseura 'debile ning. A saa'ju jaga ning daang la, Ba Tari Baahaa Daana 'deu 'Di-nokpongpaalaa 'jie ning. Ung daang karimuu ka a niba jaa 'wong.

Ba karingye a gbangu a naa 'deung

11 'Seefang 'bi-dau daang la Gemaraiya. Gemaraiya ming 'bi-dau Mai'keeya daang 'wongye Ba Tari Baahaa Daana yeli'bie ni jaa a 'yi a gbangung.

12 'Beng la ung daang 'sigi gaa a naa 'deu, a ti kpe a gbangseura 'debile. Ka a ningbera jaa daang 'jing 'beng. Bana daang la Eliisama a gbangseura, 'Simeeya 'bi-dau 'Di-laiya, Aakabor 'bi-dau Eli'neetang, 'Seefang 'bi-dau Gemaraiya, Hananaiya 'bi-dau Zedekaiya aning a

ningbera jaa.
13 'Beng la ka Mai'keeya daang yeliba a yela ni jaa ung 'wong sanga ni Baaruk ang karing a gbangu ka a niba 'wong ni.
14 A 'jung ka a ningbera jaa daang tung Netanaiya 'bi-dau Jihuudai. Selemaiya 'bi-dau daang la Netanaiya. Kuusi ming 'bi-dau daang la Selemaiya. Bang daang tung Jihuudai Baaruk seng a yeli: Tari a gbang'vinuu ni ing karing ka a niba 'wong ni i 'nung waaning. Ka 'Niiraiya 'bi-dau Baaruk daang tari a gbang'vinuu u 'nung waaning ba seng.
15 Bang daang yeli 'kuu: Jaan'de, 'jing, a karimuu ka ti 'wong. Ka Baaruk daang karimuu bang 'wong.
16 Sanga ni bang daang wa 'wong a yeli'bie jaa, bang leu 'liinhi taa aning dabieng. Bang yeli 'ku Baaruk: Ti na yeliye a yela nga jaa 'ku naa.
17 Bang jugihi Baaruk: Yeli 'kuti, wala ing i seu a yela nga jaa? Jerimaiyang yera ing seura bi?
18 Ka Baaruk dieyeli 'kubo: U nuoring yeli a yela nga jaa 'kumo, mang di duba sebaa ing a gbangung.
19 'Beng la ka a ningbera yeli 'ku Baaruk: Ina aning Jeremaiya, ye gaa ti sogili. Ye ta veng ka nie jaa bang ye 'jie.

A naa ang nyugi a gbangu

20 Bang daang gaa a naa seng a jagang. Che ba daang diye a gbang'vinuu 'bing Eliisama a gbangseura 'debileng. Bang daang yeli a yela jaa ka a naa 'wong.
21 Ka a naa daang tung Jihuudai ka u ti waaning a gbang'vinuu. Ung ti diu Eliisama a gbangseura 'debileng. Ka Jihuudai karimuu ka a naa 'wong, ka a ningbera ni ming jaa ang ahi a naa 'lomboring ni 'wong.
22 A naa daang 'jingye u oori sanga 'deung. A 'chiuri awai 'puong daang la, ka 'buung daang 'dire daangaang u 'ningbi-tooring.
23 Sanga ni Jihuudai ang daang wa karing 'jiihi ata bii anaahi, ka a naa di gbangseura 'subile a nyoguu ngmaahi loo ing 'buung ni ang da 'bi a daangaang ni. Ka a gbang'vinuu jaa daang 'di a daangaa 'buung ning ti baahi.
24 Che a naa ning u tungtuniba ni ang daang 'wong a yeli'bie nga jaa ni, ba kanga jaa ba jo dabieng. Ba ba chiehi ba bungyerihi ming.

25 Che ka Eli'neetang, 'Di-laiya aning Gemaraiya daang suhi a naa ka u ta
nyugi a gbang'vinuu. Che u ba togingba.
26 Ka a naa daang 'ku naa 'bi-dau Jeraamiel nuori, aning Aaziriel 'bi-dau
'Sireeya, aning Aabidaiyel 'bi-dau Selemaiya. Ung daang 'kubo nuori
ka ba ti nyogi Baaruk a gbangseura aning dangyera Jeremaiya. Che ka
Ba Tari Baahaa Daana daang sogiliba.

Jeremaiya la seuye a gbangu

27 A naa daang nyugiye a gbang'vinuu ni ang tari a yeli'bie ni Jeremaiya
ang daang yeli ka Baaruk seu ni. Bila 'puoring ka Ba Tari Baahaa
Daana yelihung daang wa Jeremaiya seng.
28 U daang yeliyeng: La di a gbang'vinuu kanga. Seu a yeli'bie ni jaa ang
da 'bi a fora gbang'vinuung ni imuu. Una ka 'Juuda naa Jehooyakim
nyugi ni.
29 Yeli 'ku 'Juuda naa Jehooyakim: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
I nyugiye a gbang'vinuu nga a che yeli: Wala 'jung ing seu ka
Baabilong naa na wang pielaang? Wala 'jung ing seu ka u na saangye
a paaluu nga a ngmaa ninsaalaa aning 'dungo 'yi u ingang?
30 A 'jung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'Juuda naa Jehooyakim
yela: U kung tari nie ang na 'jing 'Deevid na'kogo ning. Ba na diye u
inggbani ming loo ka ngminaa tuluu kpeu, ka 'yienguu sa'kubimihemihe
ming waahuu.
31 N na dogihiye u ning u jaga aning u tungtuniba ba yeliba'torihi 'jung.
N na waaningye a saangkpong ni jaa mang yeli ni ba ingang, 'bojung ba
ba 'wong. N na waanuung Jeruuselem kpieriba ming ingang, aning
'Juuda daba ingang.
32 'Beng la ka Jeremaiya daang la di a gbang'vinuu kanga, a diu 'ku
'Niiraiya 'bi-dau Baaruk, a gbangseura. Ka Jeremaiya daang yera ung
seura a gbangu yeli'bie ni jaa 'Juuda naa Jehooyakim ang nyugi
'buuming ni. Ung daang paahi yeli'bie 'mine ming nia ang 'yi taa.

Zedekaiya tamaa ang i kpali

37 Naa Zedekaiya, 'Josaiya 'bi-dau ka Baabilong naa Nebiukadineezer
daang 'bing ung i naa 'Juuda paaluung. Jehooyakim 'bi-dau

Konaiya* 'jie ung daang die 'di a naalung.
2 Che Zedekaiya bii u tungtuniba bii a paaluu niba kanga jaa daang ba chelihi Ba Tari Baahaa Daana yeliyaga ni ung yeli a 'tuuro dangyera Jeremaiya ingang ni.
3 Ka Naa Zedekaiya daang tung Selemaiya 'bi-dau Jehuukal aning Ngming'puohi 'yi-diera 'Meyasiiya 'bi-dau Zefanaiya. U daang tungbang dangyera Jeremaiya seng a yeli: 'Puohi Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini 'kuti.
4 Wagiri ngang Jeremaiya da mang yo yuorang a niba 'puong, 'bojung ba da nang ba imuu pogiriba 'deung.
5 'Beng la ka Fee'ro 'sojehi daang 'yi 'Iijipiti 'do wa. A sanga ka Kali'diiya niba daang 'pigire Jeruuselem. Bang daang 'wong 'Iijipiti 'sojehi nga yela a 'yi Jeruuselem a gaa.
6 Ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa dangyera Jeremaiya seng.
7 U daang yeliyeng: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini ni yeli: Ngaang yeng na ti yeli 'ku 'Juuda naa, unang tungye ka ye wa jugihi yela n seng ni: Nye, a Fee'ro 'sojehi ni ang 'do wa ka ba wa sungye ni, ba na leu gaaye ba paaluu 'Iijipiti.
8 A Kali'diiya niba ming na leu wang a wa jauning a 'yi-kpong nga. Ba na faaguung a nyuguu aning 'buung.
9 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Ye ta benna ye miihi a yera ka a Kali'diiya niba na 'yiye ti seng gaa pielaang, 'bojung ba kung gaa.
10 'Bojung 'haali ka yenang tuong a Kali'diiya niba 'sojehi ni ang jauraniye ni jaa kpeleng ka niba yeng ing baalung 'yong kpeling ba 'puong, che ba na 'ihing. Kanga jaa na 'ihiye u tent 'puong a nyugi a 'yi-kpong ning 'buung.

Ba pogiye Jeremaiya

11 A Kali'diiya niba 'sojehi ang daang jora Fee'ro 'sojehi 'jung ba daang 'yiye Jeruuselem a gaa.
12 Ka Jeremaiya daang 'yi Jeruuselem ka u gaa Beenjaming paaluu. U daang garang ka u ti die u 'teng-gbangu tuori 'so 'beng a niba 'puong.
13 Ung daang ti ta Beenjaming 'Di-nokpong ni. A 'jie kaariba ningkpong *

37:1 Konaiya — Ba mang la sebuung Jehoyakim.

kanga daang 'biye 'be, ka u 'yuori 'di Airaija. Selemaiya 'bi-dau daang la. Hananaiya ming 'bi-dau daang la Selemaiya. Ka Airaija daang nyogi dangyera Jeremaiya a yeli: I jora garaye a Kali'diiya niba seng.
14 'Beng la ka Jeremaiya daang yeli: 'Girii la. N ba jora gara Kali'diiya niba seng. Che u daang ba togimuu. A 'jung Airaija daang nyogiye Jeremaiya a taruu waaning a ningbera seng.
15 Bila 'jung a ningbera 'suuri daang 'ihiye Jeremaiya ingang. Bang ngmiu a che diu ing pogibu 'deung. Joonatang a gbangseura 'deung daang la, 'bojung 'be bang daang di leu maali pogibu 'deu.
16 Ka Jeremaiya daang kpe a bogukpong 'puo, a bogu 'puo 'debilii ni. Ung daang kpeling 'beng 'beri jemaa.
17 Bila 'puoring ka Naa Zedekaiya daang tung bang 'ihuu. Ka a naa daang jugihuu u 'deung 'gondong a yeli: Yelihung 'biye 'be a 'yi Ba Tari Baahaa Daana seng bi? Ka Jeremaiya yeli: Yelihung 'biye 'be. 'Beng la ung la yeli: I na kpeye Baabilong naa 'nuuhi.
18 Ka Jeremaiya la maaling yeli 'ku Naa Zedekaiya: 'Bo yelibeu mang ii, bii i tungtuniba bii a niba nga yeng nyogima ing pogibu 'deung?
19 Ye dangyeriba 'mine dangyeli 'kuyeng ka Baabilong naa kung wa ye ingang bii a wa a paaluu nga ingang. 'Yening bang 'be pampana?
20 Bila 'jung jaan'de, 'wong pampana 'oo naa, n ningkpong. Sagi n suhibu a ta veng ka n leu gaa Joonatang a gbangseura 'deu ni, a ira wa 'kpi 'beng.
21 'Beng la ka Naa Zedekaiya daang 'ku nuori ka ba di Jeremaiya ti ing a pogibu jaga ning. Ung daang 'ku nuori ka ba mang 'kuu paanuu 'tilihuu 'beu jaa a 'yi a paanuumaaniba sokpong ning a gara wagiri paanuu jaa ang na wa baahi a 'yi-kpoming. Ka Jeremaiya daang kpeling a pogibu jaga ning.

Ba ingye Jeremaiya bogu 'puong

38 'Beng la ka Maatang 'bi-dau Sefataiya, Paasiyur 'bi-dau Gedalaiya, Selemaiya 'bi-dau Juukal* aning Malikaiya 'bi-dau Paasiyur daang 'wong yeli'bie jaa Jeremaiya ang yeli 'ku a niba.
2 U daang yeliyeng: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Nie ang
*

38:1 Juukal — Ba mang la sebuung ka Jehuukal. (Jeremaiya G. 37:3)

kpeling a 'yi-kpoming, ta'kobi, kongkpong aning 'baleung na kuu. Che nie ang 'yi gaa a Kali'diiya niba seng na tariye 'nyivori. U na jo dieye u 'nyivori. U kung 'kpi.

3 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Pielaang, a 'yi-kpong nga na kpeye Baabilong naa 'sojehi 'nuuhi, ka ba faaguu.

4 A 'jung a ningbera daang yeli 'kuye a naa: Jaan'de, veng ka ba ku a dau nga, 'bojung u chuoraye a taanhuu jaujauriba ang kpeling a 'yi-kpoming iinhi. U chuoraye a niba ming jaa iinhi aning ung yera yelitaa nga 'kuribo, 'bojung a dau nga ba buora a niba nga sung. Ba saangbu ung buora.

5 'Beng la ka Naa Zedekaiya yeli: Nye, u 'biye ye 'nuuhing, 'bojung naa kung tuong i yeli jaa a chiihiye.

6 A 'jung ba daang diye Jeremaiya loo ing a naa 'bi-dau Malikaiya bogukpong ni 'puong. 'Be daang 'biye a pogibu jaga ning. Bang daang di 'ngmi-dee a 'sigihi Jeremaiya ing a bogu 'puong. Che kuong daang 'chi a bogukpong 'puong. Bebegiri 'yong daang la. Ka Jeremaiya daang 'faari kpe a bebegiri.

7 Dauvarihi ang daang 'bi a naa 'deung kanga 'yuori daang la 'Ii-bed 'Mii-lek. Kuus 'deenhuu daang la. Ung daang 'wong ka ba diye Jeremaiya ing a bogukpong 'puong. Ka a naa daang 'jing Beenjaming 'Di-nokpong ning.

8 Ka 'Ii-bed 'Mii-lek daang 'yi a naa 'deung a ti yeli yela 'ku a naa.

9 U daang yeliyeng: N daana naa, a daba nga tungye beu a yela nga jaa bang di i dangyera Jeremaiya nga. Una bang di loo ing bogukpong 'puong ni. Kong kung jaanha u kuubu a 'jie ngang ung 'be nga, 'bojung siimaa ba la 'chi a 'yi-kpoming.

10 'Beng la ka a naa daang 'ku 'Ii-bed 'Mii-lek a Kuus 'deenhuu nuori a yeli: Laanhi daba 'pihita cheng paahi i ingang a ti 'ihi dangyera Jeremaiya a bogukpong 'puong ka u ta 'kpi.

11 Ka 'Ii-bed 'Mii-lek daang nyogi daba paahi u ingang bang gaa a naa 'deu. Bang ti kpe 'deu kanga ang 'bi a bungnanee 'bingjie ni 'muning a di kpari'kori aning jering'kori. Bang daang di 'ngmi-dee a i ang 'sigi Jeremaiya seng a bogukpong 'puong.

12 'Beng la ka 'Ii-bed 'Mii-lek a Kuus 'deenhuu daang yeli 'ku Jeremaiya: Jaan'de, di a kpari'kori nga aning a jerinhi ing i 'balugong a 'ngmi-dee

'muning. Ka Jeremaiya daang i bila.
13 Bang daang di 'ngmi-dee tagi Jeremaiya 'doning a 'ihuu a bogukpong
'puong. Ka Jeremaiya daang kpeling a pogibu 'deu jaga ni 'puong.

Zedekaiya dabieng aning Jeremaiya kawani

14 'Beng la ka Naa Zedekaiya daang tung bang waaning dangyera
Jeremaiya u seng. Ba Tari Baahaa Daana 'deu taalung 'di-nuori ning
daang la. Ka a naa daang yeli 'ku Jeremaiya: N na jugihiing yelikanga.
Ta sogilima yelijaa.
15 'Beng la ka Jeremaiya yeli 'ku Zedekaiya: Ka maang yelaa 'kui, i kung
kuma pielaang? Ka maang 'kui kawani che i kung 'wong n yeliyaga.
16 Ka Naa Zedekaiya daang po 'gondong 'ku Jeremaiya a yeli: A'wo Ba
Tari Baahaa Daana ang i 'vori a naang ti 'suuhi yeng, n kung kui. N
kung dii ing a daba nga ang buora i 'nyivori 'ihibu nga ming 'nuuhing.
17 'Beng la ka Jeremaiya daang yeli 'ku Zedekaiya: Ngaang ka Ba Tari
Baahaa Daana, bungnaangjemaa Naangmini, Iisiriel Naangmini ni yeli:
Ka inang siring di i minga 'ku Baabilong naa ningbera nga, bila yeng
i na iye 'vori. Ba kung nyugi a 'yi-kpong nga ning 'buung. I ning i 'deu
'deme ming na iye 'vori.
18 Che ka inang ba di i minga 'ku a Baabilong naa ningbera nga, bila yeng
a 'yi-kpong nga na kpeye a Kali'diiya niba 'nuuhi. Ba na nyuguung
aning 'buung. I ming kung jo 'yi ba 'nuuhing.
19 Ka Naa Zedekaiya yeli 'ku Jeremaiya: N joraye dabieng a 'Juuhi ni ang
jo gaa a Kali'diiya niba seng ni yela. A'mineng a Kali'diiya niba na
dimang ing ba 'nuuhing ka ba dogihima.
20 Che ka Jeremaiya yeli: Ba kung dii ing ba 'nuuhing. Jaan'de, 'tu Ba
Tari Baahaa Daana nuori ni mang yera 'kurii ni. Bila ang na i laangfie
'kui ka i tari 'nyivori.
21 Che ka inang jaanhi ka i di i minga 'kubo, yelihung ni Ba Tari Baahaa
Daana ang 'wulimo la nga:
22 Nye, a pogiba ni jaa ang kpeling 'Juuda naa 'deung ni, ba na taribang
waaning Baabilong naa ningbera seng. A pogiba nga na yeling:

I jomiihi ni ing deli ni,
ba belimiing a tuomii.

Sanga ni i gbee ang 'sigi 'varuu 'puo ni,
a sanga bang jo che bahii.

23 Ba na tariye i pogiba aning i 'biihi ti 'ku a Kali'diiya niba. Ina minga kung jo 'yi ba 'nuuhing. Baabilong naa na nyogiing, ka ba nyugi a 'yi-kpong nga ning 'buung.
24 'Beng la ka Zedekaiya yeli 'ku Jeremaiya. Ta wa veng ka nie jaa banna a yela nga, bila ing kung 'kpi.
25 Che ka a ningberang wa 'wong ka n nii yeliye yela, a'mineng ba na waye i seng a wa yeli 'kui: Yeliti yela ni ing yeli 'ku a naa ni, aning yela ni a naa ming ang yeli 'kui. Ta wa soginiti yelijaa. Bila ting kung kui.
26 Ngaang ing na yeli 'kubo: N diye n suhibu 'bing a naa 'ningbi-tooring ka u ta veng ka n leu gaa Joonatang 'deu a ti 'kpi 'beng.
27 'Beng la ka a ningbera jaa daang wa Jeremaiya seng a wa jugihuu. Ung yeliba a yela ni jaa a naa ang daang 'kuu nuori ka u yeli ni. Ba daang ba la yeli yelijaa 'kuu, 'bojung nie jaa daang ba 'wong u ning a naa yeliyaga ni.
28 Jeremaiya daang kpelingye a pogibu jaga ning a gara daari ni bang jau faa Jeruuselem. U daang 'biye 'be sanga ni bang jau faa Jeruuselem.

Jeruuselem 'lee

39 'Juuda naa Zedekaiya naalung 'yuomo awai ingang daang la. A 'yuoni 'chiuri 'pie ingang ka Baabilong naa Nebiukadineezer aning u 'sojehi jaa daang wa Jeruuselem ingang a wa 'piguu.
2 Zedekaiya naalung 'yuong 'pieningyeni ingang, u 'chiuri anaahi 'beri awai daari bang daang ngmahi a 'yi-kpong daangguoni che kpe.
3 'Beng la ka Baabilong naa ningbera jaa daang wa kpe 'jing a 'Songsogihi 'Di-nokpong ning. Bana daang la Nuurigal 'Sariizer, Saamigar 'Niibo, Saarisekim, a 'yi-dierikpong, Nuurigal 'Sariizer, a 'karichi-kpong, a lang ning Baabilong naa ningbera ni ang chehi ni.
4 Sanga ni 'Juuda naa Zedekaiya aning a taanhuu jaujauriba jaa ang wa nyiba, bang jo 'yi a 'yi-kpoming 'ji-suorii. Ba daang 'tuye a naa dabaga sori ni, a 'tu a 'di-nokpong ni ang 'bi a daangguoma a'yi kpachagang ni. Bang daang 'yi gara Jooridang Mani lohimbo ni seng.
5 Che ka a Kali'diiya niba 'sojehi daang kariba ti nyogi Zedekaiya

Jeeri'ko 'ji-gbanggbali ning. Sanga ni bang wa nyoguu, bang taruu gaaning Baabilong naa Nebiukadineezer seng. Riibila ang 'bi 'Heemat paaluung daang la. Ung daang 'di u saree 'beng.

6 'Beng la ka Baabilong naa daang korigi Zedekaiya 'bi-daba u 'ningbiring Riibila 'puong. Ka Baabilong naa daang ku 'Juuda ningtiinha ni jaa.

7 Bila 'puoring u daang purihiye Zedekaiya 'ningbie, a che imuu yaawa baarihing a na taruu gaaning Baabilong.

8 Ka a Kali'diiya niba daang nyugi a naa 'deu ning 'buung. Bang daang nyugi a niba ming 'deri a che ngmahi Jeruuselem daangguoma.

9 'Beng la ka Nebiuzar'eedang, a 'yi-kaariba ningkpong daang nyogihi banani ang kpeling a niba 'puong a 'bi a 'yi-kpoming. Ung daang di banani ang jo gaa u seng ni paahi, aning a niba ni chelee ang kpeling ni. Ung daang tariba gaaning Baabilong.

10 Che ka Nebiuzar'eedang, a 'yi-kaariba ningkpong ni daang bahi a ningbaaliba 'Juuda paaluung. Banang daang ba tari bung jaa ni. Ung daang 'kubo 'girep yori aning yori ana wagiring.

Ba bahiye Jeremaiya

11 Baabilong naa Nebiukadineezer daang 'kuye Nebiuzar'eedang, a 'yi-kaariba ningkpong ni nuori Jeremaiya yela.

12 U daang yeliyeng: Diu a kaara u 'jieng sung. Ta wa innuu dangii jaa. Yeli jaa ung wa yeli ka u buorang, i bila 'kuu.

13 Ka Nebiuzar'eedang, a 'yi-kaariba ningkpong daang tung Nebiusaasibang, a 'yi-dierikpong, Nuurigal 'Sariizer, a 'karichi-kpong aning Baabilong naa 'karichihi ni jaa.

14 'Beng la bang daang tung bang ti 'ihi Jeremaiya a pogibu jaga ning. Bang daang diu ing Gedalaiya 'nuuhing ka u taruu gaaning 'yiri. 'Seefang 'bi-dau daang la Ahaikam, ka Ahaikam 'bi-dau i Gedalaiya. A 'jung u daang kpieraye a niba 'puong.

15 Ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa Jeremaiya seng sanga ni bang da nang poguu bahi a pogibu jagang ni.

16 U daang yeliyeng: Gaa ti yeli 'ku 'Ii-bed 'Mii-lek a Kuus 'deenhuu ni ka ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini ni yeli: Nye, n na waaniye n yeli'bie a 'yi-kpong nga ingang saangbu

ang i kpong 'jung, maa'ko-maali 'jung naani. A na paaliye a daari i 'ningbiring.
17 Che n na iing 'chihi a daari. Ba kung dii ing daba ni dabieng ing jora ni 'nuuhing. Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
18 'Bojung n na iing 'chihi siringminga. Ta'kobi kung kui. I 'nyivori na 'woniye bung ing jo'di a die, 'bojung i delimang. Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

Jeremaiya ang 'bi Gedalaiya seng

40 Nebiuzar'eedang a 'yi-kaariba ningkpong daang bahiye Jeremaiya ung 'so u minga 'Reemaa 'puong. U daang nyiung bang imuu jorihi a paahi Jeruuselem aning 'Juuda niba ni bang jaunyogihi garaning Baabilong ni. Bila 'puoring ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa Jeremaiya seng.
2 Ka a 'yi-kaariba ningkpong daang nyogi Jeremaiya a yeli 'kuu: Ba Tari Baahaa Daana i Naangmining buong a saangkpong nga ing a 'jie ngang.
3 Pampana Ba Tari Baahaa Daanang waaning bila, a tung bila ni turi ung yeli ni, 'bojung ye tungye beu Ba Tari Baahaa Daana ingang. Ye ba 'tu u nuori, bila 'jung ka a yeli nga wa ye ingang.
4 Pampana nye, n 'ihiing jorihi ni ang 'bi i 'nuuhing ni 'jine. Ka anang suma 'kui ka n tarii gaaning Baabilong, bila yeng waana. N na kaaye i 'jieng. Che ka anang ba suma 'kui ka n tarii gaaning Baabilong, bila yeng kpeling 'jie ngang. Nye, a paaluu jaa 'biye i 'ningbi-tooring. 'Jie ni jaa ang suma a sigihii, gara 'be.
5 Seni che ka Jeremaiya daang leu gaa, Nebiuzar'eedang la yeli 'kuung: Leu gaa 'Seefang 'bi-dau Ahaikam, u ming 'bi-dau Gedalaiya seng. Una ka Baabilong naa 'bing ung i paalikaara 'Juuda 'yi-bera ingang ni. Gaa ti kpiera u seng a niba 'puong. Chebii ka i gara 'jie ni jaa ang sigihii. Ka a 'yi-kaariba ningkpong daang 'kuu siimaa aning cheutaa a che bahuu ung gaa.
6 'Beng la ka Jeremaiya daang gaa Ahaikam 'bi-dau Gedalaiya seng Miizipa 'puong. Ung daang ti kpiera u seng niba ang da kpeling a paaluung 'puong.
7 A 'sojemuno ningbera aning daba ang 'bi ba seng daang 'biye moo 'puong. Bang daang 'wong ka Baabilong naa 'bingye Ahaikam 'bi-dau

Gedalaiya ung kaara a paaluu. Ba daang 'wongyeng ka u diye a niba
ing u 'nuuhing. Bana la a daba, a pogiba, a 'biihi aning a paaluu
ningbaaliba bang daang ba jaunyogihi gaaning Baabilong.
8 'Beng la bang daang wa Gedalaiya seng Miizipa 'puong. Bana daang
la Netanaiya 'bi-dau Iisi'me-el, 'Kariiya 'bi-daba 'Joheenang aning
Joonatang aning Tanihuumet 'bi-dau 'Sireeya. 'Mine daang la 'Nitoofa
'deenhuu 'Iifai 'bi-daba aning 'Me-aakat 'deenhuu kanga 'bi-dau bang
buona Jezanaiya. Ba ning daba ang 'bi ba seng daang la.
9 'Seefang 'bi-dau daang la Ahaikam, ka Ahaikam 'bi-dau i Gedalaiya.
Ka Gedalaiya daang po a daba nga aning daba ni ang 'bi ba seng ni
'ningbi-tooring a yeli: Ye ta jora dabieng ka ye tuna a Kali'diiya niba.
Ye kpiera a paaluung a tuna Baabilong naa. Bila ang na i laangfie
'kuye.
10 Maang yeng, n na kpieraye Miizipa 'puong. N na ahiye ye gbebogiring
a Kali'diiya niba ni ang waana ti seng ni 'ningbi-tooring. Che ye ming,
ye mang laanhi ye 'girepihi kuong aning ye tuluu sanga bungngmama
aning ye kpaang a dia ing ye bung-innihi 'puuhing. Ye kpiera ye
'yi-bera ning yeng die 'so ni.
11 A 'Juuhi 'mine ming daang 'biye 'Moo-ab 'puong, a 'bi Aamong niba
aning 'Iidom 'puong. 'Mine ming daang 'biye paalihi 'mineng. Bang
ming jaa daang 'wong ka Baabilong naa bahiye 'Juuda niba 'mine.
Bang daang 'wong ka u 'bingye Ahaikam 'bi-dau Gedalaiya ung kaariba.
'Seefang 'bi-dau daang la Ahaikam.
12 A 'Juuhi ang daang wa 'womaa, bang jaa daang leu'yi 'jiihi ni jaa bang
kariba bang gaa ni a leu wa. Bang daang wa 'Juuda paaluu, a wa
Gedalaiya seng Miizipa 'puong. Bang daang laanhi 'girep kuong aning
tuluu sanga bungngmama jemaa.
13 'Kariiya 'bi-dau 'Joheenang ming aning a 'sojehi ningbera jaa ang 'bi
moong daang waye Gedalaiya seng Miizipa 'puong.
14 Bang daang yeli 'kuu: I bangyeng pielaang ka 'Bee-alis, Aamong niba
naa ni tungye Netanaiya 'bi-dau Iisi'me-el ka u wa kui? Che Ahaikam
'bi-dau Gedalaiya daang ba sagi ba yela ni 'di.
15 'Beng la ka 'Kariiya 'bi-dau 'Joheenang daang yeli yela 'ku Gedalaiya
'gondong Miizipa 'puong. U daang yeliyeng: Jaan'de, veng ka n gaa ti
ku Netanaiya 'bi-dau Iisi'me-el. Nie jaa kung bang. Wala 'jung ung na

kui ka a 'Juuhi ni jaa ang laanhi wa i seng ni yaari? Bila na ing ka
'Juuda niba ni ang kpeling ni ming we.
16 Che ka Ahaikam 'bi-dau Gedalaiya daang yeli 'ku 'Kariiya 'bi-dau
'Joheenang: Ta i a yeli nga, 'bojung 'girii ing ngmaara 'tuoro Iisi'me-el.

Gedalaiya kuubu

41 Eliisama 'bi-dau daang la Netanaiya, ka Netanaiya ming 'bi-dau i
Iisi'me-el. Iisi'me-el daang iye a na'mine buurii, a i a naa 'karichihi
ni kanga. A 'chiuri ayo'poin ingang ka u ning daba 'pie daang wa
Ahaikam 'bi-dau Gedalaiya seng Miizipa 'puong. Bang daang lang 'di
siimaa Miizipa 'puong.
2 'Beng la ka Netanaiya 'bi-dau Iisi'me-el aning daba 'pie ni ang 'bi u seng
ni daang 'ihi. Bang di ta'kobi che Ahaikam 'bi-dau Gedalaiya a kuu.
'Seefang 'bi-dau daang la Ahaikam. Gedalaiya la ka Baabilong naa
daang 'bing ung i paalikaara a paaluung.
3 Ka Iisi'me-el daang che che a 'Juuhi ni ang daang 'bi u seng ni loo.
Banang daang 'bi Gedalaiya seng Miizipa 'puong ni. Ung daang ku a
Kali'diiya niba ni ming ang daang 'bibe a i taanhuu jaujauriba.
4 Ung daang ku Gedalaiya ni ka 'jie nyaa, nie jaa da nang ba bang.
5 A daari ka daba 'mine daang 'yi 'Sii-kem aning Sai'lo aning 'Sameeriya
wa. Ba daang iye daba lijaanaahi. Ba tiema daang pungyeng ka ba
bungyerihi chiehi, bang ngmaahi ba iinhi. Bang daang tari sarikihi
aning iinsens ba 'nuuhing a na waaning Ba Tari Baahaa Daana 'deu.
6 Ka Netanaiya 'bi-dau Iisi'me-el daang 'yi Miizipa ka ka u ti 'tuohibo.
Ung daang 'kono che gara. Ung ti 'tuohibo a yeli 'kubo: Ye wa
Ahaikam 'bi-dau Gedalaiya seng.
7 Sanga ni bang daang wa kpe a 'yi-kpong, ka Netanaiya 'bi-dau Iisi'me-el
aning a daba ni ang 'bi u seng ni daang korigiba. Ung daang diba loo
ing bogukpong kanga 'puong.
8 Che ka daba 'mine 'pie ang 'bi ba 'puong daang yeli 'ku Iisi'me-el: Ta
kuti, 'bojung ti tariye bungnanee ang sogili moo 'puong. Ana la 'wiit,
baarili, kpaang aning siu. 'Beng la ung daang bahiba a ba kuba paahi
ba taa ning.
9 Iisi'me-el daang diye a daba ni jaa ung ku paahi Gedalaiya ingang ni
inggbama loo ing bogukpong kanga 'puong. A bogukpong nga ning u

'ju ka Naa 'Eesa daang maali ung jora Iisiriel Naa 'Bee-asa 'jung ni.
Una ka Netanaiya 'bi-dau Iisi'me-el daang paali aning banani ung ku ni.
10 'Beng la ka Iisi'me-el daang nyogihi niba jaa ang chehi Miizipa 'puong
gaaning. A naa 'bi-pogiba aning niba jaa ang daang kpeling Miizipa
'puong la bila. Bana ka Nebiuzar'eedang a 'yi-kaariba ningkpong daang
di ing Ahaikam 'bi-dau Gedalaiya 'nuuhing ni. Ka Netanaiya 'bi-dau
Iisi'me-el daang nyogihiba a long gaaning Aamong niba 'jie.
11 Che 'Kariiya 'bi-dau 'Joheenang aning a 'sojehi ningbera ni jaa ang
daang 'bi u seng ni daang 'wongye a tungbee ni jaa Netanaiya 'bi-dau
Iisi'me-el ang tung ni.
12 'Beng la bang daang laanhi a daba jaa gaa a na ti jauning Netanaiya
'bi-dau Iisi'me-el. Bang daang ti nyiu a konngmankpong ni ang 'bi
Giibiyong 'puong ni.
13 Ka niba ni jaa ang daang 'bi Iisi'me-el seng ni nye 'Kariiya 'bi-dau
'Joheenang aning a 'sojehi ningbera ni jaa ang 'bi u seng ni. Ka ba iinhi
daang maa.
14 'Beng la ka niba ni jaa Iisi'me-el ang daang nyogihi 'yining Miizipa
gaaning ni daang leu 'puori. Bang daang leu gaa 'Kariiya 'bi-dau
'Joheenang seng.
15 Che ka Netanaiya 'bi-dau Iisi'me-el daang jo 'Joheenang seng. Daba
'banii daang paahiye u ingang bang jo gaa Aamong niba seng.
16 'Beng la ka 'Kariiya 'bi-dau 'Joheenang aning a 'sojehi ningbera jaa ang
'bi u seng daang di niba ni ang kpeling Miizipa 'puong ni jaa. U daang
diebang Netanaiya 'bi-dau Iisi'me-el seng. Iisi'me-el ang daang ku
Ahaikam 'bi-dau Gedalaiya 'puoring la bila. Banani ang kpeling daang
la a gandaba ang jaura taanhuu, a pogiba, a 'biihi, aning a dauvarihi.
Ka 'Joheenang daang tariba 'yining Giibiyong leu waaning.
17 Bang daang 'yi 'be a ti kpe 'jie ning Kiimiham ang kpiera. 'Be pieliye
Beetilehem. Ba daang garaye 'Iijipiti.
18 A Kali'diiya niba 'jung bang daang gara 'be. Ba daang joribang,
Netanaiya 'bi-dau Iisi'me-el ang ku Ahaikam 'bi-dau Gedalaiya 'jung.
Una ka Baabilong naa daang 'bing ung i paalikaara a paaluung ni.

'Iijipiti gaabu yela

42 'Beng la ka a 'sojehi ningbera jaa, ka 'Kariiya 'bi-dau 'Joheenang,
'Hoseeya 'bi-dau Jezanaiya aning a niba jaa daang tagi ta. Ba jaa
bung'bile ti to ba jaa bungkpong daang la.
2 Bang daang yeli 'ku dangyera Jeremaiya: Jaan'de, die ti suhibu, a 'puohi
Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'kuti. 'Puohi 'ku banani ang chehi
ni jaa, 'bojung i nyiye bila ni ting daang i jemaa che leu i fiing.
3 'Puohi ka Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'wuliti sori ni ang
sigining ka ti 'tuuro, aning yeli ang sigining ka ti ira.
4 'Beng la ka dangyera Jeremaiya daang yeli 'kubo: N 'wongyeng. N
siring na 'puohiye Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini 'kuye a'wo
yeng yeli ni. Bila ni jaa Ba Tari Baahaa Daana ang dieyeli, n na
yelaang 'kuye. N kung sogiliye yelijaa.
5 'Beng la bang daang yeli 'ku Jeremaiya: Ka tinuung ba wa i yelijaa Ba
Tari Baahaa Daana i Naangmini ang tumii ka i wa yeli 'kuti, veng ka Ba
Tari Baahaa Daana i 'sieree daana ang i minga a i limaniye chiihiti.
6 Ka a yeling i noo bii ka unang i too, ti na 'tuye Ba Tari Baahaa Daana
ti Naangmini ni seng ting tumii ni nuori. Ka tinuung 'tuuro Ba Tari
Baahaa Daana ti Naangmini nuori, bila ang na i laangfie 'kuti.
7 'Beri 'pie ang daang wa pari, ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang
wa Jeremaiya seng.
8 Ung daang buong 'Kariiya 'bi-dau 'Joheenang aning a 'sojehi ningbera
ni jaa ang 'bi u seng ni aning a niba jaa, a 'yi ba jaa 'puo bung'bile ti to
ba jaa ningkpoming.
9 Ung daang yeli 'kubo: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel
Naangmini ni seng yeng tungma ni yeli, u seng yeng tungma ka n di ye
suhibu gaaning u 'ningbi-toori ni.
10 U yeliyeng: Ka yenang kpeling a paaluu ngang, bila yeng n na meyeng.
N kung tagiye loo. N na seliyeng, n kung vuoye loo, 'bojung n 'puo
saangye a saangkpong ni mang waaning ye ingang ni yela.
11 Ye ta jora Baabilong naa, u yela yeng jora dabieng ni. Ye ta joruu. Ba
Tari Baahaa Daanang yeli, 'bojung n 'biye ye seng a na iye 'chihi, a
dieye 'yi u 'nuuhing.
12 N na 'wuliyeng hina, ka u tari hina ye ingang a veng ka ye leu gaa ye
miihi paaluu.

13 Che ka yenang yeli: Ti kung kpe a paaluu ngang, bila yeng ye jaanhiye
Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini nuori 'tuubu.
14 A'mineng ye na yeling: Aai, ti na gaaye 'Iijipiti paaluu, 'beng ting kung
nye taanhuu, bii a 'wong biengkoni 'kuori. Siimaa kong ming kung
kpeti, ka ti kpiera 'beng.
15 Bila yeng ye 'wong Ba Tari Baahaa Daana yelihung pampana, 'oo
'Juuda niba ang chehi. Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa
Daana, Iisiriel Naangmini yeli: Ka yenang ang i 'siri ka ye na gaaye
'Iijipiti a ti kpiera 'beng,
16 bila yeng yeli ang na i la nga. A ta'kobi ni yeng jora ni na kari
nyogiyeng a 'Iijipiti paaluung. A kongkpong ni yeng jora ni na choye
ye 'munong a 'Iijipiti paaluung. 'Beng yeng na 'kpi.
17 Bilang na pogi daba ni jaa ang i 'siri ka ba na gaaye 'Iijipiti ti kpiera ni.
Ba na 'kping a 'tuuro ta'kobi, kongkpong aning 'baleu. Ba kanga jaa
kung kpeling bii a jo 'yi a saangkpong ning mang waananing ba
ingang ni.
18 'Bojung ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel
Naangmini ni yeli: Bila ni n 'suuri aning n 'su-tuluu ang waahi
Jeruuselem kpieriba ni, bila ka n 'su-tuluu na waahiye sanga ni yeng na
kpe 'Iijipiti. Ye na leuye bungnyohuu, a i nomaa, a leu bungtuuruu, a
leu nyaaba niba. Ye daang kung la nye a 'jie nga jaa.
19 'Oo 'Juuda niba ang chehi, ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli ye
yela: Ye ta gaa 'Iijipiti. Ye bang pielaang ka n kpaahiyeng 'jine.
20 'Bojung ye miihi yeng beling sanga ni yeng tungma Ba Tari Baahaa
Daana ye Naangmini seng a yeli: 'Puohi Ba Tari Baahaa Daana ti
Naangmini 'kuti. Bila ni jaa Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini ang
yeli, yeliti ka ti i bila.
21 N yelaang 'kuye 'jine, che ye ba 'tu Ba Tari Baahaa Daana ye
Naangmini nuori. Ye ba 'tu yelijaa ung tungma ka n wa yeli 'kuye.
22 Bila 'jung ye bang pielaang pampana ka 'jie ni yeng buora ka ye ti kpe
ni, ta'kobi, kongkpong aning 'baleung na kuye 'beng.

Ba tariye Jeremaiya gaaning 'Iijipiti

43 Jeremaiya daang yeliye Ba Tari Baahaa Daana ba Naangmini yeli'bie
ni jaa 'ku a niba jaa baahi. A yela ka Ba Tari Baahaa Daana ba

Naangmini daang tumuu ka u ti yeli 'kubo ni.

2 'Beng la ka 'Hoseeya 'bi-dau Azaraiya, 'Kariiya 'bi-dau 'Joheenang aning daba ni jaa ang jigiha ni daang yeli 'ku Jeremaiya: 'Girii ing ngmaara. Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini ba tumii ka i wa yeli ka ti ta gaa 'Iijipiti ti kpiera.

3 'Niiraiya 'bi-dau Baaruk la nie ang imii ka i chiihiti. U iye bila ka ti kpe a Kali'diiya niba 'nuuhi ka ba kuti bii a nyogihiti gaaning Baabilong.

4 Ka 'Kariiya 'bi-dau 'Joheenang, a 'sojehi ningbera jaa aning a niba jaa daang jaanhi Ba Tari Baahaa Daana nuori. Ba daang jaanhiyeng ka ba kpeling 'Juuda paaluung.

5 Che ka 'Kariiya 'bi-dau 'Joheenang aning a 'sojehi ningbera jaa daang laanhi 'Juuda niba ang chehi. Banang daang 'yi paalihi jaa bang kariba gaaning a leu wa kpiera 'Juuda paaluung ni.

6 Bana daang la daba, pogiba, 'biihi, a naa 'bi-pogiba aning nie jaa Nebiuzar'eedang, a 'yi-kaariba ningkpong ni ang daang bahi 'ku Ahaikam 'bi-dau Gedalaiya. 'Seefang 'bi-dau la Ahaikam. 'Mine daang la dangyera Jeremaiya aning 'Niiraiya 'bi-dau Baaruk.

7 Bang daang di gaa 'Iijipiti paaluu ti ta Taapanez, 'bojung ba daang ba 'tu Ba Tari Baahaa Daana nuori.

8 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa Jeremaiya seng Taapanez 'puong.

9 U daang yeliyeng: 'Ohi 'ku-bera 'ung a tan'buurihi ni ang 'bi a tam'bie jaga ning. 'Beng 'bi Fee'ro 'deu 'di-nuoring Taapanez 'puong ni. I bila a 'Juuda daba 'ningbiring.

10 Yeli 'kubo: Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini yeli: Nye, n na tuming a waaning Baabilong naa Nebiukadineezer, n tungtuna. N na 'bingye u na'kogo a 'kubo nga mang 'ung nga 'jung. U na yeriye u naalung patiisakpong ka u 'gaali a 'kubo.

11 Ka unang wa wa, u na ngmiye 'Iijipiti paaluu. Banani ang na 'kpi na 'kping. Banani bang na nyogihi gaaning, ba na nyogihibang gaaning. Banani ming ta'kobi ang na ku, ta'kobi na kubang.

12 U na maaliye 'buung 'Iijipiti ngmima 'dering, a nyugaa a nyogihiba gaaning. U na diye 'Iijipiti paaluu 'pili u minga a'wo pichiina ang mang di u kparikpong 'pili u minga bila ni. U na 'yiye 'be gaa laangfie.

13 U na ngmahiye Beet 'Sii-mes* bagimaali piilahi ni ang 'bi 'Iijipiti paaluung ni ming. U na nyugiye a 'Iijipiti niba ngmima 'deri aning 'buung.

Isi'reeli niba na 'diye dogee 'Iijipiting

44 Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang waye Jeremaiya seng a 'Juuhi ni ang kpiera 'Iijipiti paaluung ni yela. Banang daang kpiera Miigidol, Taapanez, Noof aning Paatiros paaluung ni.

2 U daang yeliyeng: Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini ni yeli: Ye nyiye a saangkpong ni mang waaning Jeruuselem aning 'Juuda 'yi-bera jaa ingang nga. Nye, 'jine nga a leuye da'boori. Nie jaa ba kpiera a 'puong.

3 Ba beulung ni bang tung ni 'jung ka bila i. Ba dangye n 'suuri aning bang nyugi iinsens 'ku ngmingjaani bang ba bang. Bana bii yena bii ye ba'mine ming ba bamaa.

4 Che n tungye n tungtuniba a dangyeriba jaa ye seng. N mang dangye 'ihibu a tungba a yeli: 'Oo, ye ta ira a yelidegiri nga mang ha nga.

5 Che ba daang ba chelihi 'wong bii a begi 'toorii a na leu'yi ba beulung ning, a bahi iinsens nyugibu a 'kuro ngmingjaani.

6 A 'jung mang 'kiri n 'su-tuluu aning n 'suuri waahiba ung 'dire 'Juuda 'yi-bera ning aning Jeruuselem soberang. Anang leu da'boori a i nomaa 'jine ni.

7 Bila 'jung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana, bungnaangjemaa Naangmini, Iisiriel Naangmini ni yeli: Wala 'jung yeng ira a yelibeu nga ang i kpong nga ye miihi ingang? Ye na iye bila a ngmaa dau aning poga 'yi ye seng, a ngmaa 'bibile aning 'bi-lie a 'yi 'Juuda 'puong ka nie kung chehi.

8 Wala 'jung yeng di ye 'nuuhi bungmaanihi a danna n 'suuri? Ye nyugiraye iinsens 'kuro ngmingjaani a 'Iijipiti paaluu ning yeng gaa ti kpiera ni. Ye iye bila ka ye ngmaa ye miihi bahi, a leu bungtuuruu aning nyaaba 'teng-gbani paalihi jaa 'puong.

9 Ye 'yiinhiye ye ba'mine beulung ni yela? Ye 'yiinhiye 'Juuda na'mine *

43:13 Beet 'Sii-mes — 'Deu ni bang daang me a mang 'puoho ngminaa a'wo ngmini ni 'yuori daang la bila.

beulung aning ba pogiba beulung ni yela? Ye 'yiinhiye ye miihi beulung aning ye pogiba beulung yela? Ye 'yiinhiye anani yeng i 'Juuda paaluung aning Jeruuselem soberang ni?

10 A waana 'jine ba ba 'sigihi ba miihi. Ba ba jo dabieng ming. N 'begu aning n yeli'tuurihi ni mang 'bing ye ning ye ba'mine 'ningbi-tooring ni, ba ba 'chene a 'puong.

11 Bila 'jung ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini yeli: Nye, n na 'ihiye n 'ningbiri ingye. N na tungyeng beu a saang 'Juuda ming jaa.

12 A 'Juuda niba ni ang kpeling a i 'siri ka ba na gaaye 'Iijipiti paaluu a ti kpiera ni, n na 'ihibeng bahi. Ba jaang na nyuong a 'le 'Iijipiti paaluung. Ba na nyuoming a 'tuuro ta'kobi aning kongkpong ingang. A 'tuuro ta'kobi aning kongkpong bang na 'kpi, a 'yi ba jaa 'bibile ti to ba jaa bungkpong ingang. Ba na leuye bungnyohuu, a leu nomaa, a leu bungtuuruu aning nyaaba.

13 'Bojung n na dogihiye banani ang kpiera 'Iijipiti paaluung a'wo mang dogihi Jeruuselem bila ni. Ta'kobi, kongkpong aning 'baleu mang na di i bila.

14 A 'Juuda niba ni ang kpeling a gaa 'Iijipiti ka ba ti kpiera ni, ba kanga jaa kung jo 'yi bii a i 'vori, a ira wa leu wa 'Juuda paaluu. 'Be bang buora yaga jaa ka ba leu wa kpe ni, 'bojung ba kanga jaa kung leu wa, 'see ba fiing ni ang jo wa ni.

15 A daba jaa daang bangyeng ka ba pogiba nyugiye iinsens 'ku ngmingjaani. Bana jaa aning a pogiba jaa daang ahiye 'beng. Ba daang iye jemaa ang i kpong. Bana aning niba jaa ang kpiera Paatiros* 'puong 'Iijipiti paaluung daang dieyeng a yeli yela 'ku Jeremaiya.

16 Ba daang yeliyeng: A yelihung ni yeng ing yeli 'kuti Ba Tari Baahaa Daana 'yuoring ni, ti ba 'wonaa.

17 Che ti naang iye yeli jaa ang 'yi ti miihi nuoring. Ti na nyugiye iinsens 'ku sagbani poginaa ni, a buo bung'nyuurihi sarikihi ming bahuu. Ti na iye bila ni turi ti ning ti ba'mine, ti na'mine aning ti ningbera ang daang ira 'Juuda 'yi-berang aning Jeruuselem soberang. 'Bojung a sanga ti da mang tariye siimaa yaga, ka ti 'jingbu suma. Ti da ba nyira tuora jaa.

*

44:15 'Iijipiti paaluu sa'mung-goo seng bang daang buona Paatiros.

18 Che a 'yi wagiri ni ting ba la nyugira iinsens 'kuro sagbani poginaa ni
a buora bung'nyuurihi sarikihi bahuu, ti kongye bung jaa. Ta'kobi
aning kongkpong ming nyuongting.
19 Ka a pogiba ming yeli: Sanga ni ting nyugira iinsens 'kuro sagbani
poginaa ni a buora bung'nyuurihi sarikihi bahuu, ma ti siriba bamaang
wa? Ma ba daang bangyeng ka ti maanaye kaanha a 'puohuu, a buora
bung'nyuurihi sarikihi bahuu wa?
20 'Beng la ka Jeremaiya yeli yela 'ku a niba jaa, a daba, a pogiba aning
niba ni jaa ang dieyeli bila 'kuu ni.
21 U daang yeli 'kubong: Ba Tari Baahaa Daana ba tiehi ye iinsens ni yeng
nyugi ni yela bi? Anani yena, ye ba'mine, ye na'mine, ye ningbera
aning a paaluu niba jaa ang nyugi 'Juuda 'yi-berang aning Jeruuselem
soberang ni, a ba 'bi u haakilang?
22 A 'jung Ba Tari Baahaa Daana loga wa 'yiye ye tungbee aning a
yelidega ni yeng i ni yela. Bila 'jung ye paaluu leuye da'boori, a i kpali,
a i bungtuuruu, a ba tari kpiera a'wo ang 'wo bila 'jine nga.
23 Yeng nyugi iinsens 'jung ye iye yelibeu Ba Tari Baahaa Daana ingang.
Ye ba 'tu Ba Tari Baahaa Daana nuori bii a 'cheng u 'begu 'puong. Ye
ba 'cheng u yeli'tuurihi aning u 'sierihi 'puong. Bila 'jung ka
saangkpong nga wa ye ingang a'wo 'jine nga.
24 Ka Jeremaiya daang la yeli 'ku a niba jaa ka a pogiba jaa paahi: 'Juuda
niba jaa ang 'bi 'Iijipiti paaluung, ye 'wong Ba Tari Baahaa Daana
yelihung.
25 Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini
yeli: Ye ning ye pogiba yeliye yela aning ye noe a di ye 'nuuhi tumaa.
Ye yeliyeng: Siringminga, ti na paaliye ti nosama ting 'di, a nyugi
iinsens 'ku sagbani poginaa ni a buo bung'nyuurihi sarikihi bahuu. Ye
siring na paaliye ye nosama ni a 'ihi a nosama.
26 Bila 'jung 'Juuda niba jaa ang kpiera 'Iijipiti paaluung, ye 'wong Ba Tari
Baahaa Daana yelihung: Nye, n poye n 'yo-nanii ni, ka n 'yuori kung la
buong 'Juuda dau jaa ang kpiera 'Iijipiti paaluu jaang nuoring. Kanga
jaa kung la yeli: 'Suobu Kpiengu Jaa Daana iye 'vori. Ba Tari Baahaa
Daanang yeli.
27 Nye, n 'ningbiri na 'biye ba ingang beu 'jung, sung yeng 'jung naani.
'Juuda daba jaa ang 'bi 'Iijipiti paaluung, ta'kobi aning kongkpong na

nyuongbang ka ba ti baahi.
28 Che ba bawala ang jo i 'chihi ta'kobing na leu 'yiye 'Iijipiti paaluu gaa
'Juuda paaluu. 'Juuda niba ni ang chehi a gaa 'Iijipiti paaluu ka ba ti
kpiera ni, bila bang na bang, ka n yeliyaga ning na ahi bii ka ba tuoring
na ahi.
29 Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng: A yeli ngang na i 'sieree 'kuye ka n na
dogihiyeng a 'jie ngang. Bila yeng na bang ka n yeliyaga na ahiye ye
ingang pielaang ka n iye beu.
30 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Nye, n na diye 'Iijipiti naa
Fee'ro Hoofira ing u domihi 'nuuhing. N na diung ing banani ang buora
u 'nyivori 'ihibu 'nuuhing. N na iung a'wo mang i 'Juuda naa Zedekaiya
bila ni. N diye Zedekaiya ing Baabilong naa Nebiukadineezer
'nuuhing, u doma ni ang buora u 'nyivori 'ihibu ni.

'Duoho Jeremaiya ang 'ku Baaruk

45 A yelihung nga ka dangyera Jeremaiya daang yeli 'ku 'Niiraiya
bi-dau Baaruk. 'Juuda naa Jehooyakim, 'Josaiya 'bi-dau naalung
'yuomo anaahi ingang daang la. A sanga ka Jeremaiya daang yeli yela
ung seu ing gbangu 'puong ni.
2 Jeremaiya daang yeliyeng: 'Oo Baaruk, ngaang ka Ba Tari Baahaa
Daana, Iisiriel Naangmini yera 'kurii.
3 I yeliyeng: Nimiha la a 'kumo, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana diye
laa'dimii paahi n ingkau ni ingang. N baliyeng aning pengbu. N ba
nyira peenhuu.
4 Ngaang ing na yeli 'kuu: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Nye,
bung ni mang me ni, n na ngmahuung. Bung ni mang seli ni, n na
taguung vuo. A paaluu nga jaa yela mang yera bila.
5 I buoraye yelinanee 'kuro i minga bi? Ta buoraa, 'bojung nye, n na
waaniye saangbu ang i kpong niba jaa ingang. Ba Tari Baahaa
Daanang yeli. Che 'jie jaa ing gara, n na diye i 'nyivori 'kui a'wo bung
ing jo 'di a die.

Saree ngmaabu 'Iijipiti ingang

46 Ba Tari Baahaa Daana yelihung ang wa dangyera Jeremaiya seng
a'wo yela ang na wa paalihing la nga.

Jeremaiya Gbangu 46

2 Yela ang na wa 'Iijipiti ingang, ngaang ung yeli 'Iijipiti naa Fee'ro
'Niiko 'sojehi yela. Banang daang 'bi 'Yufireetis Mani sieng a pieli
Kaarikemis ni. Bana ka Baabilong naa Nebiukadineezer daang jau a
tuongba 'Josaiya 'bi-dau, 'Juuda naa Jehooyakim naalung 'yuomo anaahi
ingang ni.
3 Ye i ye 'kuri bunglegiribera ning a bung'bilii 'siri.
Ye tagi ta a taanhuu.
4 Ye boo a yohi.
Ye 'do jong, yena yohijonniba.
Ye ahi ye ahi'jiihing, a 'chigi ye 'kuri 'jupini.
Ye maali ye kpama ka a nyeliha.
Ye boo ye taanhuu boori.
5 Wala la mang nyiba ka dabieng kpeba bang leu 'puori?
Ba ngmiye ba gandaba loo.
Ba jorang 'wieng 'wieng, ba ba 'liinhe 'puori.
Ka dabieng 'bi 'lombori jaang.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
6 Ta veng ka ningnyagihuu jo gaa.
Ta veng ka gandau ming jo.
Ba na ngmiye gbee a 'le sa'mung-goo seng,
'Yufireetis Mani sieng.

7 Ning'buong 'duoro waana nga a'wo kontaalii,
ka u kuonhi 'duoro a'wo konboori?
8 'Iijipiti 'duorong a'wo kontaalii,
ka u kuonhi jemaa 'duoro a'wo konboori.
Ung yeli: N na 'dong a pagi 'teng-gbani.
N na saangye a 'yi-kpong aning u kpieriba.
9 Yohi 'woi, ye jora gara.
Cherietihi 'woi, ye taara gara.
Veng ka a gandaba wa 'yi.
Bana la Kuus 'deme aning

Puut* 'deme ang mang pegili 'kuri bunglegiraa,
aning Luud 'deme ang mang tari taanhuu a cheruu.

10 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana,
bungnaangjemaa Naangmini 'beu la nga.
Sani naabu 'beu la, ung na naa u sani u domihi ingang.
Ta'kobi na ooye neni.
U na tiging a 'bugi aning ba jiing,
'bojung Ba Tari Baahaa Daana, bungnaangjemaa Naangmini
tariye sarika 'ihibu sa'mung-goo paaluung,
'Yufireetis Mani sieng.

11 Pogisaraa ang ba bang dau 'woi, 'Iijipiti 'bi-poga,
'do gaa Giilied a ti di tiingkpaang.
Kpali la ing ira tiinhi jemaa.
I kung nye sagingbu.
12 A paalihi 'wongye i 'vii ni yela,
ka i 'kuori paali 'teng-gbani,
'bojung taanhuu jaujaura ngmiye gberi u to ingang.
Bang jaa lang 'le.

Baabilong na ngmiye 'Iijipiti

13 Yelihung nga ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'ku dangyera Jeremaiya a'wo Baabilong naa Nebiukadineezer ang na wa ngmi 'Iijipiti paaluu yela.

14 Yelaa 'Iijipiti 'puong, a muolaa Miigidol 'puong.
Muolaa Noof* aning Taapanez 'puuhing.
Yeli: Ye ahi kpiengaa a i 'siri,
'bojung a ta'kobi chorihang i 'lomboe jaang.
15 Wala la ka i taanhuu jaujauriba 'le?

*_____
46:9 Puut la paaluu ni bang buona Libiya pampana ni.
46:14 Noof la Meemifis ang 'bi 'Iijipiting 'yokoree. (Jeremaiya G. 2:16)

Ba ba tuong ahi, 'bojung Ba Tari Baahaa Daana daabang loo.
16 U iyeng ka jemaa 'le.
Mm, ba 'leye taa ingang.
Ba yeliyeng: Ye 'ihi.
Ye veng ka ti leu gaa ti miihi niba 'jie,
a leu gaa paaluu ni bang dogiti,
a 'yi ta'kobi ang dogiha ingang.
17 Ba 'cheehiye 'beng: Fee'ro,
'Iijipti naa ni iye goma 'yong.
U vengyeng ka a wagiri'binnuu pari.

18 A'wo mang i 'vori nga, bila ka a Naa yeli,
U 'yuoring i bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana ni.
A'wo 'Tee-ber ang 'bi tangbera 'puong,
ka Kaarimel 'bi mangkpong sieng bila ni,
a doma na wang pielaang.
19 'Oo ina 'bi-poga ang kpiera 'Iijipiti 'puong,
laanhi i buunhu ka ba jaunyogii gaaning.
'Bojung Noof na iye kpali,
a i da'boo a kung tari kpiera.

20 'Iijipiti 'woniye nasaraa ang viela.
Che saangbu waanang.
U 'yiye sa'mung-goo seng waana.
21 U 'sojehi ming bang di 'libie ha 'biye u 'puong a'wo napolinuorihi,
che ba ming leuye 'puori. Ba langye taa jo.
Ba ba ahi,
'bojung ba saangbu ang i kpong 'beu waye ba ingang.
Ba dogihibu wagiri ni la bila.
22 U goma na garang a'wo waahuu,
'bojung ba na 'cheming a'wo 'sojemuni.
Ba na waye u ingang aning lee,
a'wo niba ang weriha daari.

23 Ba na ngmaahiye u kongkoe loo.

Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
Anaa jaa ba kung tuong wilihuu,
'bojung a ba tari soribu, a i jemaa gaa 'sobo.
24 'Iijipiti 'bi-poga ni na 'diye 'vii.
Ba na diung ing sa'mung-goo seng niba 'nuuhing.

25 Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini ni yeliyeng: N na waaniye dogihibu 'Tiibiz ngmini Aamong ingang aning Fee'ro aning 'Iijipiti ingang, a lang ning ba ngmima aning ba na'mine. Fee'ro aning banani ang deluu la bila.
26 N na dibang ing banani ang buora ba 'nyivoe 'ihibu 'nuuhing. N na dibang ing Baabilong naa Nebiukadineezer aning u tungtuniba 'nuuhing. Bila 'puoring niba na kpeye 'beng a'wo sang'kongkori 'beri ning. Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

Naangmini na 'guye Iisiriel

27 Che ta jora dabieng, 'oo n tungtuna Jeekob.
Ta wa ira chingchang, 'oo Iisiriel,
'bojung nye, n na iing 'chihi a 'yi toori jaa,
a die i buurii a 'yi ba ngminyogibu paaluu ning.
Jeekob na leu wang.
U na nyiye peenhibu a 'jing laangfie.
Nie jaa kung i ka dabieng kpeu.
28 Ta jora dabieng 'oo Jeekob n tungtuna,
Ba Tari Baahaa Daanang yeli,
'bojung n 'biye i seng.
Paalihi ni mang karii gaaning ni,
n na baahiye a yela kpeleng kpeleng.
Che n kung baahi ina yela kpeleng kpeleng.
N na mang 'wuliing a maalii ahi sung,
'bojung n kung bahi i dogihibu kpeleng kpeleng yeng.

Filiisitiya saree ngmaabu

47 Ba Tari Baahaa Daana yelihung ang wa dangyera Jeremaiya seng a'wo yela ang na wa Filiisitiya niba ingang la nga. A yelihung

daang wayeng seni che ka Fee'ro gaa ti ngmi 'Geeza.
2 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Nye, kuonhi 'duorong a 'yi sa'mung-goo seng.
A na leuye kontaalii ang 'puoro lonna.
A na 'puong ti taali a paaluu aning bung jaa ang 'bi u 'puong,
a 'puo taali a 'yi-kpong aning banani ang kpiera u 'puong.
'Beng la ka daba na 'kong, ka a paaluu kpieriba jaa 'cheehi.
3 Yohukpienhi ang jora gbee dangbu 'jung,
a cherietihi ang jora goma 'jung,
u gbee ang 'jigihe 'jung,
a ba'mine ba leura 'puori buora ba 'biihi.
Ba 'nuuhi jaang juoli.
4 'Beu ni ang waana bang na jaufaahi
a Filiisitiya niba buunhu 'jung la.
U na wa ngmaaye sunna jaa ang kpeling
'ihi bahi Taiyer aning Saidong 'puong.
'Bojung Ba Tari Baahaa Daana na jaufaaye
a Filiisitiya niba buunhu.
Kaafitor paaluu niba ang kpeling la bila.
5 'Geeza 'deme pungye ba 'juri 'kuori 'jung.
Ba saangye Aasikelong,
a lang ning ba lohimbo ni ang kpeling ni.
Wala ing na ngmaahi i minga kauhi sing?

6 'Oo ina Ba Tari Baahaa Daana ta'kobi,
wala ang na kauhi sing che ka i peenhi?
Di i minga ing i teu 'puong. Peenhi a i siriti.
7 Wala ung na tuong i siriti,
sanga ni Ba Tari Baahaa Daana ang 'kuu nuori?
U 'kuung nuori Aasikelong ingang,
aning a mangkpong nuori ingang.
'Be ung 'bimuu 'ku.

Saree ngmaabu 'Moo-ab ingang

48 Yela ang na wa 'Moo-ab ingang, ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari
Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini yeli:
Nimiha la a 'ku 'Niibo,
'bojung ba jaufaaye u buunhu jaa.
Kirijateeyim 'diye 'vii bang jau faaguu.
A 'ji-nyogikpiengaa ni ang 'do ni 'diye 'vii a 'le.
2 'Moo-ab kung la nye 'pugibu.
Heesibong 'puong bang bu beu yela u ingang.
Ye wa ka ti ngmaaguu 'ihi bahi ka u ta la i paaluu.
Ba na ngmaaye i ming loo 'tengeng 'oo Maadimeng, a 'tengbile.
Ta'kobi na kari 'tuing.
3 'Kuori kokori 'yiye 'Hooroneeyim 'puong.
Buunhu jaufaabu aning saangbu ang i karaa la.

4 Ba saangye 'Moo-ab.
U bung'bilii iyeng bang 'wong 'kuori.
5 Ba 'duorong gara 'Luuhit.
Ba 'konong 'ningbi-jieng che 'duoro.
'Bojung a 'sigire gara 'Hooroneeyim,
a domihi 'wongye saangbu 'kuori.

6 Ye jora buora ye 'nyivoe.
Ye i 'woning dau ang 'bi mopiring.
7 Ing deli i tuma aning i bungnanee 'jung
ba na jaufaaye i ming.
Ba na diye 'Kiimos* ming gaaning paalijaala.
Ba na nyogiye u ngming'puohi 'yi-dieriba,
aning u ningbera a paahi u ingang.
8 Unani ang saana saangbu ni na waye 'yi-kpong jaa ingang.
Nie jaa kung 'yi.
A lohimbo ming na nyuoming,
ka ba saang 'ji-gbalinggbaaha ni ang 'do,

*
48:7 'Kiimos — Baabilong 'deme bagiri kanga 'yuori la bila.

a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang yeli bila ni.

9 Ye di kpangkpama 'ku 'Moo-ab ka u tuong egi gaa,
'bojung u 'yi-bera na jengye kpali
a kung tari nie ang kpiera a 'puong.
10 Bungtuuruu la nie nga ang tuna Ba Tari Baahaa Daana
tuma aning 'di-nyagiri.
Bungtuuruu la nie nga ming ang nyori u ta'kobi
a 'yi jiing 'kiribung.

11 'Moo-ab 'biye peenhibu 'puong a 'yi u 'bibiilung.
U 'woniye daang ang 'bi dugung kauhi.
Ba ba siluu 'buyi 'buyi ing dugiring.
Ba ba jaunyoguu gaaning ming.
Bila 'jung u noo kpelingye u ingang.
U 'nyuu ming ba tegi.

12 Bila 'jung nye, a 'beri waanang.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli:
N na tungye niba ang 'kire waing baha u 'jie.
Ba na 'kiruung bahi, a i ka u dugiri i kpala,
a ngmahi u kolibaahi.
13 'Vii na kpeye 'Moo-ab 'Kiimos yela.
'Vii na kpebang a'wo bila ni 'vii ang daang kpe
Iisiriel sanga ni bang deli Beetel ni.

14 Wala yeng na yeli: Ti iye gandaba,
a i daukpienhi a na jau taanhuu?
15 'Moo-ab jengye kpali,
ka niba 'duoro kpiera u 'yi-bera.
U 'bi-pola ang viela 'sigi gaaye korigibu 'jie.
Bila ka a Naa yeli.
U 'yuoring 'di bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana ni.
16 'Moo-ab saangbu pieliyeng a na wa,
ka u dogee waana 'wieng 'wieng.

17 Ye 'komuu, yena niba jaa ang ngmaa 'giluu,
aning ye banani jaa ang bang u 'yuori.
Ye yeli: Nye bila ni a dangkpalikpiengaa ang kauhi,
a dangkpalivielaa ni.

18 'Oo 'bi-poga ang kpiera Daibong 'puong,
'sigi i girima 'jie ning wa.
Wa 'jing ning kon'nyuuri,
'bojung unani ang saang 'Moo-ab ni waye i ingang.
U saangye i 'ji-nyogikpienhi.
19 'Oo ina nie ang kpiera Aar'o-yer 'puong.
Ahi a sori nuoring a kaara.
Jugihi dau ni ang jora,
a jugihi poga ni ang jora buora u 'nyivori.
Jugihiba: 'Bo yeling wa?
20 'Moo-ab 'diye 'vii, 'bojung ba ngmahuung.
'Cheehe a 'kono.
Yelaa Aarinong 'puong ka ba saangye 'Moo-ab.

21 Saree ngmaabu waye a 'ji-gbanggbali paaluung.
U waye 'Hoolong,
'Jeehaz aning Meefayat ingang.
22 U waye Daibong,
'Niibo aning Beet Dibila'teeyim ingang.
23 U waye Kirijateeyim,
Beet 'Gee-mul aning Beet 'Miiyong ingang.
24 U waye 'Kii-riot aning Boozira ingang.
U waye 'Moo-ab paaluu 'yi-bera jaa ingang,
a tooring bii yengyeng jaa.
25 'Moo-ab kpiengu ngmaayeng.
U kpangkpani kauyeng.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

26 Veng ka u 'bugi,
'bojung u 'duohiye u minga Ba Tari Baahaa Daana ingang.

'Moo-ab na 'bilingye u 'tiiri 'puong,
a leu bung ming bang laara.
27 Ma Iisiriel daang iye bunglaaruu 'kui wa?
Ba nyoguung na'nyigihi 'puong bi?
'Bojung ka inang wa yera u yela jaa,
i mang purihing.
28 Ye banani ang kpiera 'Moo-ab 'puong,
ye 'yi a 'yi-berang ti kpiera a 'pieng.
Ye i 'woning ngmanii ang 'woo u 'togu
'pi-bogu nuori 'lomboeng.
29 Ti 'wongye 'Moo-ab jigihibu yela.
U jigihang 'haali.
Ti 'wongye u 'wuli-n-minga yela,
u tangkama aning u jigihibu.
Ti 'wongye u minga 'duohibu yela.

30 N bangye u 'su-kpiengaa.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
Che a ba 'tu sori.
U 'girii ni vengyeng ka yeli jaa ba 'tu sori.
31 Bila 'jung n na 'cheehiye 'Moo-ab yela.
N na 'kongye 'Moo-ab jaa yela.
N na iye laa'dimii Kiir 'Hii-rez daba yela.
32 'Oo Siibima 'girep ngmielii,
n na 'komiing a'wo bila ni 'Jee-zer ang mang 'kong.
I da'nuuhi yaariyeng ti long a mangkpong,
a ti taye 'Jee-zer mangkpong ni.
Unani ang saana saangbu ni 'leye i dangmang-muoma
aning i 'girepihi ingang.
33 Ba 'ihiye nyengka aning 'pu-peli 'teng-gbani ni
ang ngmana ngmama yaga ning,
aning 'Moo-ab paaluung.
N iyeng ka waing baahi a waing maali'jiihing.
Nie jaa kung la nebaa aning nyengka tahingbu.
Nyengka tahingbu 'chibe.

34 Ba 'kuori kokori 'duorong a 'yi Heesibong
a ti ta 'Ili-aale aning 'Jeehaz.
Ba kokori 'yiye 'Zoo-er
a ti ta 'Hooroneeyim aning Eegilat Seli'siiya,
'bojung Niimirim kuonhi ni gba na leu jengye kpali.
35 Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng:
Nie ming ang mang 'ihi sarika a 'jiduorihing
a nyugi iinsens 'ku ngmingjaani,
n na ing ka bila baahi 'Moo-ab 'puong.
36 Bila 'jung n na 'cheehing aning n 'sikiri a'wo wiihi 'Moo-ab yela.
N na 'cheehing aning n 'sikiri a'wo wiihi Kiir 'Hii-rez daba yela.
Bila 'jung a bundaambuunhu ni bang bo ni jaa baahiye.

37 'Bojung 'ju jaang na pung, ka tieni jaa che.
Ba na ngmaahiye ba 'nuuhi,
ka buorihi tama 'bi ba siihing.
38 'Moo-ab 'deri piihi jaa 'juring aning u soberang,
ka laa'dimii ira 'jie jaang.
'Bojung n ngmahiye 'Moo-ab a'wo dugu nie jaa ang ba buora.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
39 Ngaang bang na 'cheehi: Nye bang ngmahuu bila.
Nye bila ni 'Moo-ab ang leu 'puori aning 'vii.
A 'jung 'Moo-ab na leuye bunglaaruu aning nomaa
a 'ku banani jaa ang ngmaa 'giluu.

40 'Bojung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Nye, u na eging a'wo 'kachigu,
a yaari u kpangkpama 'gaali 'Moo-ab.
41 Ba jaufaaye 'Kii-riot, a jaufaa a 'ji-nyogikpienhi.
A daari nga 'Moo-ab gandaba 'sikie na 'woniye poga dogiri'puo
ang biera 'sikiri.
42 Ba na saangye 'Moo-ab ka u kung la i paaluu,
'bojung u 'duohiye u minga Ba Tari Baahaa Daana ingang.
43 'Moo-ab kpiera 'woi, dabieng aning bogukpong aning cheba
na waye i ingang.

Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
44 Nie ang jo 'yi dabieng ingang na 'leye a bogukpong 'puong.
Nie ming ang 'yi a bogukpong 'puong, a cheba na nyoguung.
'Bojung 'Moo-ab ingang,
u ingang mang na waaning ba dogihibu 'yuoni ni.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

45 Balibu 'jung banani ang jo ni ti ahiye Heesibong 'kalinchiu luong.
Che 'buung na 'yiye Heesibong 'puong,
ka 'buung-jinti 'yi Saihong ingang.
A na 'diye 'Moo-ab 'gbeu,
a 'di banani ang jigiha gona ni 'jusogo.
46 'Moo-ab 'woi, nimiha la a 'kui.
'Kiimos niba nyuongyeng,
'bojung ba ngminyogiye i 'bi-daba aning i 'bi-pogiba gaaning.

47 Che 'Moo-ab niba ni bang ngminyogihi ni,
n na leuhibang waaning a baahaa 'beri ning.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
'Moo-ab saree ngmaabu toga la ni.

Saree ngmaabu Aamong ingang

49 Yela ang na wa Aamong niba ingang,
ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:

Iisiriel muo ba tari 'bi-daba bi?
U ba tari chen'dire bi?
Ka wala 'jung ka Miilikom 'di Gaad cheng,
ka u niba kpiera u 'yi-berang?
2 Bila 'jung nye, a 'beri waanang,
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
N na ing ka bafantuo 'kong Aamong niba 'yiri
bang buona Raaba 'puong.
U na leuye 'jikungkuni ang leu da'boo,
ka ba nyugi u kurihi aning 'buung.

'Beng la ka Iisiriel na kari banani ang da karuu ni bahi.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

3 'Cheehe 'oo Heesibong, 'bojung ba saangye 'E-ai.
Ye 'kono, yena Raaba 'bi-pogiba.
Ye di buorihi tama seu.
Ye ira laa'dimii a yo jora,
a daangguoma 'puong.
'Bojung ba na ngmiyogiye Miilikom gaaning,
a lang ning u ngming'puohi 'yi-dieriba aning u ningbera.
4 Wala 'jung ing ira tangkama i lohimbohi ni yela,
'oo ina 'bi-poga ang diera taawai.
Nye n lohimbohi ang bohi a viela bila.
Inang deli i bungnanee a yeli: Ning'buong na wa n ingang?
5 Nye, n na waaniye dabieng i ingang,
a 'yi banani jaa ang ngmaa 'gilii ni 'puong.
Bila ka bungnaangjemaa 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli.
Ba na kariyeng bahi,
ka kanga jaa mang 'bi ba 'ningbi-tooring.
Nie jaa kung laanhi banani ang jo bori ni lang taa.
6 Che a 'puoring n na leu waaniye
Aamong niba ni bang ngminyogihi ni.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

Saree ngmaabu 'Iidom ingang

7 A'wo 'Iidom yela,
ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli:

Yeng muo ba la 'chi 'Tiimang bi?
Kawani muo boriye a 'ningbiyuoribo seng bi?
Ba yeng ni muo baahiyeng bi?
8 Ye jo. Ye leu. Ye kpe a 'jijulinhi, 'oo 'Diidang kpieriba,
'bojung n na waaniye 'Ii-so saangkpong ni u ingang.
U dogihibu wagiri ni la bila.
9 Ka niba ang kpeha 'girepihing wa i seng,

ba kung bahi a 'girepihi awala?
Ka na'nyigihing wa 'yienguu,
ba kung 'ju ba buobu?
10 Che n yaahiye 'Ii-so ung i kpali.
N 'yuohiye u 'gondojiihi, u kung la tuong sogili.
U buurii a lang ning u dogiriba
aning u kpieringtaa jaa bang saang bahi.
U ba la 'chibe.
11 Bahi i 'bi-kpiibihi ni.
N na kaabang ka ba i 'voe.
Veng ka i dunggala delima.

12 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Nye, banani saree ngmaabu ang da ba i ka ba 'nyu a 'bonsuo ni na 'nyuang pielaang. Ana ina na 'ying a kung nye dogihibu jaa bi? I kung 'yi a kung nye dogihibu. I na 'nyuang pielaang.
13 'Bojung n poye n minga, Ba Tari Baahaa Daanang yeli. N poyeng ka Boozira na leuye 'ji-kpali, a leu nyaaba, a leu da'boo aning bungtuuruu. U 'yi-bera ming jaa na iye da'boori a gara wagiri jaa.

14 N 'wongye 'duoho a 'yi Ba Tari Baahaa Daana seng.
Ba tungye tungtuna a paalihi ka u ti yeli:
Ye laanhi lang taa, ye wa u ingang.
Ye 'ihi ning taanhuu jauri.

15 'Bojung siringminga,
n na ing ka i i fiing a paalihi 'puong,
a i bungfoo ninsaaliba 'puong.
16 A dabieng ni ing inna niba ni,
ina nga ang kpiera 'pie fifiihing,
i 'sikiri jigihibu belimiing.
Inang 'jing a tanga saa'jung ni.
'Haali ka inang maali i 'togu ka u 'do 'wo 'kachigu,
n na 'sigihiing a 'yi 'beng.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

17 'Iidom ming na iye nomaa.
Nie jaa ang wa paruu nuori na maang,
ka u chuuhi u 'baleuhi ni jaa yela.
18 A'wo bila ni Soodom aning Gomoora ang daang 'le
a lang ning 'yi-bera ni ang ngmaagaa 'gili ni,
nie jaa kung kpeling 'beng.
Ninsaalaa 'bi-dau ming kung kpe u ingang.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

19 Nye, u na 'yiye Jooridang mosogu 'do wa a'wo 'gbegini,
a wa a lohimbo ang tari mosuunhi.
Che n na ing ka u jo 'yi u seng 'dayeni.
Ning'buo la a ning'lugiruu mang na 'bing ka u kaaruu?
Ning'buong 'woning maang?
Ning'buong na sema dambu toonhibu 'jieng?
Ning'buo la pichiina ni ming ang na tuong ahi 'tuohimo?

20 Bila 'jung 'wong kawani ni Ba Tari Baahaa Daana ang 'ku 'Iidom.
'Wong bila ni ung jeri 'Tiimang kpieriba ingang.
Pielaang, ba na 'vuye a piihi 'puo bung'bilii gaaning.
Pielaang, u na ing ka a lohimbo i kpali a 'jung.
21 Ba 'lee dangbu iyeng ka 'teng-gbani 'jigihe.
Ba 'kuori goma ti taye Manjie.
22 Nye, u na 'do wang a egira a'wo 'kachigu.
U na yaariye u kpangkpama 'gaali Boozira.
A daari nga 'Iidom gandaba 'sikie
na 'woniye poga dogiri'puo ang biera 'sikiri.

Saree ngmaabu Damaasikus ingang

23 A'wo Damaasikus yela, ngaang la:
'Heemat aning Aaripad 'diye 'vii,
'bojung ba 'wongye 'duohi-beu.
Ba iinhi chuoriyeng.
'Karikaruu 'biye a mangkpong ingang.
U kung tuong i boin.

24 Damaasikus leuye salee a leu ka u jo.
'Karikaruu kpeung, ka ngmiehibu aning nimiha nyoguu
a'wo poga dogiri'puo ang biera.
25 Wala 'jung bang ba jo che bahi 'yi-kpong ni bang 'pugiro ni,
n nyengka 'teng-kpong ni?
26 Bila 'jung u 'bi-pola na 'leye u sobera 'juring,
ka u taanhuu jaujauriba jaa i siriti a daari.
Bila ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli.
27 N na maaliye 'buung Damaasikus daangguoning,
ka a 'di Ben 'Hee-dad naalung 'de-kpienhi ni.

Saree ngmaabu 'Kii-der aning 'Heezor ingang

28 Yela ang na wa 'Kii-der* aning 'Heezor naalihi ingang la nga. Ana ka Baabilong naa Nebiukadineezer na jauning ni.
Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:

'Ihi, 'do gaa ti jauning 'Kii-der.
Saang a sa'muni seng niba ni kpeleng kpeleng.
29 Ba na diye ba tentihi aning ba piihi gaaning.
Ba na diye ba patiisahi, ba bungtarihi jaa aning ba nyogimahi.
Ba na tahiming a yeli 'kubo:
Dabieng 'biye 'lombori jaang.

30 Ye jo. Ye gaa toori jaa.
Ye kpiera a 'jijulinhing, 'oo 'Heezor kpieriba.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
'Bojung Baabilong naa Nebiukadineezer buye beu ye ingang.
U jeriye yeli kanga nyogi ye ingang.

31 'Ihi, a gaa paaluu ang 'jing laangfie ka yeli jaa ba dannuu ingang.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
U ba tari 'di-nobera bii taabugarihi.
Ba kpieraye ba 'yong.

*
49:28 'Kii-der ahi 'kuye 'Areebiya buura ni jaa. (Jeremaiya G. 21:16-17)

32 Ba nyogimahi na iye buunhu bang na jaufaahi,
ka ba 'nii ang i jemaa leu buunhu bang na jaahi.
Banani ang 'bi 'jiihi ang i toba yaga ni,
n na yaaribang a seseri jaang.
N na waaniye ba saangkpong a 'yi u 'lomboe jaang.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
33 'Heezor na leuye 'gbongboe kpe'jie,
a i da'boo a gara wagiri jaa.
Nie jaa kung kpe 'beng.
Ninsaalaa 'bi-dau ming kung 'jing 'beng.

Saree ngmaabu 'Iilam ingang

34 Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang waye dangyera Jeremaiya seng yela ang na wa 'Iilam ingang. 'Juuda naa Zedekaiya naalung 'piilee sanga ni la bila.
35 U daang yeliyeng: Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Nye, n na kauye 'Iilam taanhuu,
ba kpiengu 'ji-nanii ni.
36 N na waaniye seseri anaahi ni 'Iilam ingang,
a 'yi sagbani 'longkoe anaahi ning.
N na yaaribang a seseri nga jaang.
Paaluu 'chibe ka 'Iilam niba bang kari ba paaluung kung gaa.
37 N na ing ka 'Iilam i chingchang ba domihi,
aning niba ang buora ba 'nyivoe 'ihibu 'ningbi-tooring.
N na waaniye saangbu ang i kpong ba ingang.
N 'su-kpiengaa ni la bila.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
N na tungye ta'kobi ka u cho ba 'puoring,
a gara wagiri mang na nyuongba.
38 N na 'bingye n na'kogo 'Iilam 'puong.
A 'yi 'beng mang na saang a naa aning a ningbera,
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

39 Che yeli ang na i a baahaa 'bering la nga:

N na leu waaniye 'Iilam niba ni bang na jaunyogihi ni.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

Saree ngmaabu Baabilong aning Babi'looniya ingang

50 Yelihung nga ka Ba Tari Baahaa Daana yeli a'wo yela ang waana Baabilong, aning Kali'diiya* niba paaluu ingang a 'tu dangyera Jeremaiya ingang.

2 Yelaa a paalihi 'puong.
Muolaa, a 'duohi jongjong.
Muolaa, a ta sogilaa.
Yeli: Ba jaufaaye Baabilong. 'Bee-el 'diye 'vii.
Ba ngmahiye 'Miroodak 'puro 'puro.
U baga ni 'diye nyaaba.
Ba ngmahiye u bagipehinihi 'puro 'puro.
3 'Bojung paaluu 'yiye sa'mung-goo a waana u ingang.
U na ing ka u paaluu leu da'boo.
Nie jaa kung kpiera 'be.
Ninsaaliba aning 'duunhi jaa na 'ying.

4 Ana 'beri ning, aning ana wagiring,
Isi'reeli niba na wang,
ba ning 'Juuda niba.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
Ba na 'konong che waana a buora
Ba Tari Baahaa Daana ba Naangmini.
5 Ba na 'toriye Zaiyong a jugiha u sori 'jie.
Ba na diye ba miihi mari Ba Tari Baahaa Daana
a 'tuuro 'layiri ang ba baaha, ba kung 'yiinhi u yela jaa.

6 N niba iye piihi ang bori.
Ba pichiiniba dienibang 'yie kpening boribu.
Ba leuhibang a tangbera 'juring.

*
50:1 Kali'diiya niba la Baabilong niba. (Jeremaiya G. 21:4)

Ba mang 'yiye tangkpong a gara tang'bile.
Ba 'yiinhiye ba peenhibu 'jie.
7 Banani jaa ang nyiba baahiye ba yela.
Ka ba domihi yeli: Ti ba 'so paangbu,
'bojung ba tungye beu Ba Tari Baahaa Daana ingang.
Una la sun'tuubu kpe'jie ni.
Ba Tari Baahaa Daana la bila, ba ba'mine tamaa ni.

8 Ye 'yi Baabilong 'puong.
Ye 'yi a Kali'diiya niba paaluung.
Ye i a'wo budee ang diening a 'duunhi 'yie.
9 'Bojung nye, n na dangye paalibera ang lang taa
a 'yi sa'mung-goo paaluu, ka ba 'pigi Baabilong.
A 'yi 'beng bang na jaufaaguu. Ba tang'piime na 'woniye nie
ang bang taanhuu jauri yaga tang'piime.
Kanga jaa kung leu wa ning 'nu-kpali.
10 Ba na jaufaaye Kali'diiya buunhu.
Banani jaa ang jaufaahi u buunhu ni na tiging.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

11 'Bojung ye iinhi daang maayeng.
Ye daang nyenginang,
yena niba nga ang saana n cheng,
'bojung ye nuoyeng a'wo napoga ang neura bung'bie 'ihe.
Yeng 'kono a'wo yohudaba.
12 'Vii na kpeye ye ma yaga jaa.
Nie ni ang dogiye na 'diye 'vii.
Nye, a paalihi jaa bung'bile leuye mopiri,
a leu 'teng-gbang'kuongee aning 'biihee 'tenge.
13 Ba Tari Baahaa Daana 'su-kpiengaa 'jung nie kung 'jing 'beng.
U na leuye da'boo kpeleng kpeleng.
Nomaa 'gaalii na kpeye nie jaa ang wa para Baabilong,
ka u chuuha u 'baleuhi ni jaa yela.

14 Ye banani jaa ang teura tama,

ye di taanhuu 'pigi Baabilong wa 'gili.
Ye tebuu, ye ta nyora tang'piime,
'bojung u iye yelibeu
Ba Tari Baahaa Daana ingang.
15 Ye che 'yirambo ngmaaguu wa 'gili.
U diye u minga tihi.
U 'demuno 'leyeng.
Ba daaye u daangguoma loo,
'bojung Ba Tari Baahaa Daanang naara sani.
Ye naa sani u ingang.
Bila ni ung i ni, ye i u ming bila.
16 Ye ngmaa nie ang bura buribu 'ihi Baabilong 'puong,
aning nie ang tari 'su-gonga buunhu chiebu sanga.
A ta'kobi ni ang dogiha ni dabieng 'jung
kanga jaa na leu gaaye u minga niba seng,
ka kanga jaa jo gaa u minga paaluu.

17 Iisiriel 'woniye piihi ang yaari.
A 'gbegime karibang bahi.
Fora, Asiiriya naa obuung.
A baahaang, ka Baabilong naa Nebiukadineezer
nga ngmahi u kaba.

18 Bila 'jung ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel
Naangmini yeli:
Nye, n na dogihiye Baabilong naa aning u paaluu.
N na dogihuung bila ni mang dogihi Asiiriya naa ni.
19 Che n na leu waaniye Iisiriel u 'dijie.
U na 'diye 'diibu Kaarimel aning 'Beesang 'puong.
U na tiging 'Iifiriam aning Giilied tang'bilii ning.
20 Ana 'beri ning aning ana wagiring,
ba na boye Iisiriel yeliba'torihi ni,
che ba kung nye kanga jaa.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
Ba na boye 'Juuda ming yelibee ni, che ba kung nyia,

'bojung n na veng'kuye banani mang bahi bang kpeling ni.

21 'Ihi gaa Mera'teeyim paaluu ingang.
Gaa u ingang.
Gaa 'Piikod ming kpieriba ingang.
Kuba a saangba kpeleng kpeleng.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
I bila ni jaa mang 'kui nuori ka i i.
22 Taanhuu dangbu 'biye a paaluung,
aning saangbu ang i kpong yaga goma.
23 Nye bila ni bang kauhi dunee jaa hama ni a ngmahuu 'puro 'puro.
Nye bila ni Baabilong ang leu da'boo a paalihi 'puong.
24 N beriye cheba 'gui.
I siring kpeye a cheba, 'oo Baabilong,
che i daang ba bang.
Ba nyiing a nyogii,
'bojung i chiihiye Ba Tari Baahaa Daana.
25 Ba Tari Baahaa Daana 'yuoye u taanhuu jaujaubuunhu 'deu.
U diye u 'suuri taanhuu buunhu 'yining.
'Bojung bungnaangjemaa 'Suobu Kpiengu Jaa Daana tuma la ni
a Kali'diiya niba paaluung.
26 'Yi toribogiri jaang a wa u ingang.
'Yuohi u siimaa 'bingjiihi.
'Duohuu a'wo bung'bie ang 'duo 'duo.
Saamuu kpeleng kpeleng.
Ta veng ka u bung jaa chehi.
27 Korigi u nadee jaa.
Veng ka a 'sigi gaa korigibu 'jie.
Nimiha la a 'kua, 'bojung a 'beu tayeng,
a dogihibu wagiri tayeng.
28 'Wono banani ang 'yi Baabilong paaluu jora
a buora ba 'nyivori ni kokoe.
Ba garang ka ba ti yeli Ba Tari Baahaa Daana
ti Naangmini sani naabu yela Zaiyong 'puong.
U Ngming'puohi 'deu ni sani naabu la.

29 Buong a tanteuriba lang taa Baabilong ingang.
Ye banani ang teura tama,
ye maali kampu 'gili u jaa wa 'tuohi.
Ye ta veng ka kanga jaa jo.
Ye yebuu a 'tuuro u tuma.
Bila ni jaa ung i ni, ye i u ming bila.
'Bojung u mang jigihaye Ba Tari Baahaa Daana ingang,
a jigiha Unani Ang Pegi'yi Iisirieling ni ingang.
30 Bila 'jung u 'bi-pola na 'leye a sobera 'juring,
ka u taanhuu jaujauriba jaa i siriti a daari.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
31 Nye, n 'ihi 'tuohiing, 'oo ina nga ang jigiha yaga.
Bungnaangjemaa 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.
'Bojung i 'beu ni wayeng,
wagiri ni mang na dogihii.
32 Unani ang jigiha yaga ni na ngmiye gberi a 'le.
Nie jaa kung nyoguu ka u 'ihi.
N na maaliye 'buung u 'yi-bera ning,
ka a 'di bung jaa ang ngmaa 'giluu.

33 Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Ba daang dogihiye Isi'reeli niba, aning 'Juuda niba.
Banani jaa ang daang ngminyogiba gaaning
daang nyogibang tari kpiengaa.
Ba daang jaanhiyeng ka ba bahiba ka ba gaa.
34 Ba Yeudiera ni tariye kpiengu.
Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana la u 'yuori.
U na yelidiebang pielaang,
a nye 'ku a paaluu peenhibu,
a che di yengyelang ing Baabilong kpieriba.

35 Ta'kobi 'biye a Kali'diiya niba ingang.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
U 'biye Baabilong kpieriba ingang,
a 'bi u ningbera aning u yengbanginiba ingang.

36 Ta'kobi 'biye a bagibugiriba ingang.
Ba na leuye 'bambuguri.
Ta'kobi 'biye a gandaba ingang.
Ba na iye chingchang.
37 Ta'kobi 'biye ba yohi ingang,
a 'bi ba cherietihi ingang,
a 'bi a ningjera ni jaa ang 'bi u 'puong ingang.
Ba na leu 'woniye pogiba.
Ta'kobi 'biye u bungnanee 'bingjie ning.
Ba na 'juye u buunhu.
38 Wari ahiye u kuonhi ingang.
A na nyuuhing,
'bojung bagipehinihi paaluu la.
Janjaanhibu kpebang ba baga ni yela.

39 Bila 'jung a 'biihee 'tenge mo'duunhi aning 'gbongboe na kpeye 'beng. 'Kolimasogilihi ming na kpeye u ingang.
Ba daang kung la kpe u ingang jaa.
Ba daang kung kpe u ingang ming a 'yi jemani a gara u to.
40 A'wo bila ni Naangmini ang daang i ka Soodom aning Gomoora
a lang ning 'yi-bera ni ang pieluu 'le,
bila ka nie jaa kung kpe 'beng.
Ninsaalaa ming kung 'jing 'beng.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

41 Nye, niba na 'yiye sa'mung-goo wa,
ka paalikpong aning na'mine jemaa 'ihi
a 'yi 'teng-gbani baahaa 'jiihi.
42 Ba na pegiliye taanhuu aning kpani.
Ba 'ningbiri 'koyeng, ba ba tari hina.
Ba na jongye yohi ka a gbee
danna a'wo mangkpong ang huura.
Ba na 'woniye dau ang yeng jau taanhuu.
I ingang bang waana, 'oo Baabilong 'bi-pogiba.

43 Baabilong naa 'wongye ba yela,
ka u 'nuuhi leu juoli.
Ngmiehibu kpeung,
ung ngmiena a'wo poga ang dogira.

44 Nye, nie na 'yiye Jooridang mosogu 'do wa a'wo 'gbegini,
a wa lohimbo ang tari mosuunhi.
Che n na ing ka u jo 'yi u seng 'dayeni.
Ning'buo la a ning'lugiruu mang na 'bing ka u kaaruu?
'Bojung ning'buong 'woning maang?
Ning'buong na gaanima dambu toonhibu 'jie?
Ning'buo la a pichiina ni ming ang na tuong ahi 'tuohimo?

45 Bila 'jung 'wong kawani ni Ba Tari Baahaa Daana
ang di Baabilong ingang.
'Wong bila ni ung jeri a Kali'diiya paaluu ingang.
Pielaang, ba na 'vubong gaaning,
a piihi 'puo bung'bilii ni la bila.
Pielaang, u na ing ka ba lohimbo i kpali ba 'jung.
46 Sanga ni bang na wa tahing: Ba jaufaaye Baabilong,
'teng-gbani na 'jigihing,
ka ba 'wong 'kuori a paalihi 'puong.

51 Baabilong saangbu

Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Nye, n na ing ka seseu ang saana saangbu 'ihi Baabilong ingang,
aning banani ang kpiera Leb Kaamai 'puong ni ingang.
2 N na tungye saamba ka ba ti yieli Baabilong.
Ba na yieluung a veng ka u paaluu i kpali.
'Bojung a saangkpong 'beu ning,
ba na 'ihiye u ingang a 'gili wa 'tuohi.
3 Veng ka tanteura cheri u taanhuu u ingang,
veng ka u di u taanhuu buunhu 'ihi u ingang.
Ta wa baha u 'bi-pola.

Saang u 'sojehi jaa kpeleng kpeleng.
4 Bila ka banani bang ku ni na 'le Kali'diiya paaluung,
ka banani bang 'chugihi ni 'le u soberang.
5 'Bojung Naangmini ba jaanhi Iisiriel bii 'Juuda,
una la bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana.
U ba jaanhiba, anaa jaa ka ba paaluu daang 'leyeng
yelibee bang i Unani Ang Pegi'yi Iisiriel 'puong ni 'jung.

6 Ye jo 'yi Baabilong 'puong.
Kanga jaa jora buora u 'nyivori.
Ta veng ka ba saamii u yeliba'torihi ni 'puong,
'bojung Ba Tari Baahaa Daana sani naabu wagiri la.
U na naaye sani u ingang.
7 Baabilong daang iye sannii 'bonsuo a 'bi Ba Tari Baahaa Daana
'nung. Ung da mang veng ka dunee jaa 'bugi.
A paalihi da mang 'nyuye u waing,
bila 'jung a paalihi leuye janjaanhiba.
8 Baabilong 'leyeng 'dayeni, a ngmahi.
'Cheehi u yela.
Di tiingkpaang u baalung ni yela.
A'mineng u na tuong nyaang.

9 Ti danang tiuye Baabilong, che u ba nyaa.
Ye jaanhuu bahi, a veng ka ti kanga jaa gara u paaluu,
'bojung u saree ngmaabu ti taye arijena,
a 'do ta sagbama.
10 Ba Tari Baahaa Daana iyeng ka ti sun'tuubu 'yi gbanggbali.
Ye wa ka ti yeli Ba Tari Baahaa Daana
ti Naangmini tuma yela Zaiyong 'puong.

11 Saahi a tang'piime ka a nyeliha.
Laanhi a 'kuri bunglegirihi.
Ba Tari Baahaa Daana dangye 'Miid na'mine bang 'ihi.
Yeli ung jeri Baabilong yela la ka u saamuu,
'bojung Ba Tari Baahaa Daana sani naabu ni la,

U Ngming'puohi 'deu sani naabu.
12 'Duohi jongjong 'tuohi Baabilong daangguoma.
Veng ka niba ang die 'yie kaara i 'siri.
'Bing 'yi-dieriba ang kaara.
Veng ka daba jeng 'gu,
'bojung yeli ni Ba Tari Baahaa Daana ang jeri
Baabilong kpieriba ingang ni, u tumuung ming.
13 'Oo ina nga ang kpiera kuonhi jemaa sieng,
a tari bungnanee jemaa,
i baahibu wagiri tayeng,
wagiri ni bang na 'ihii bahi.
14 Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana poye u minga a yeli:
Pielaang, n na paaliing ning daba a'wo 'sobo.
Ba na tahingye tuongbu tahingbu i ingang.

15 U kpiengu ung di a maali 'teng-gbani.
U yeng ung di a 'bing dunee.
U 'ningbiyuo ung di a yeri sagbani.
16 Ka unang wa tahing, kuonhi jemaa mang 'biye sagbamang.
U mang ing ka 'ulung 'duoro 'teng-gbani baahaa 'jiihing.
U mang maaliye saa nyigihibu paahi saang.
U mang 'ihiye seseu 'yire u bundaambuunhu 'bingjiihing.

17 Ninsaalaa jaa iye 'bambugu, a kong bangbu.
Sannii saaba jaa bagiri imuung 'viing,
'bojung u bungmaanihi ni iye 'girii.
Vuunhuu ming 'chi a ingang.
18 A ba tari tona, a i bungchelaarihi.
A dogihibu wagiring a na nyuoming.
19 Jeekob tuori ni ba 'woning ama,
'bojung una la buunhu jaa Maana.
Ka Iisiriel ming i u cheng buurii.
Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana la u 'yuori.
20 Ina la n taanhuu jauri lari aning n taanhuu jaujaubuunhu,
'bojung ina mang na di a ngmahi a paalihi 'puro 'puro.

Ina mang na di a saang naalihi.
21 Ina mang na di 'purihi yohu aning u jonna.
Ina mang na di 'purihi cheeriet aning u mona.
22 Ina mang na di 'purihi dau aning poga ming.
Ina mang na di 'purihi ningnyaahi aning 'bibilii.
Ina mang na di 'purihi 'bi-polii aning pogisaraa.
23 Ina mang na di 'purihi pichiina ming aning u piihi.
Ina mang na di 'purihi kuoraa aning u 'nii ung ing 'yoge.
Ina mang na di 'purihi paalikaariba ming aning ningbera.

24 N na leu yeuye Baabilong aning Kali'diiya kpieriba jaa sani
a tungbee ni jaa bang tung Zaiyong 'puong ye 'ningbiring ni 'jung.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

25 Nye, n 'ihi 'tuohiing, 'oo tangkpong ang saana saangbu.
Inang saana dunee jaa ni.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
N na tieye n 'nu a 'tuohii,
a 'bilimii ka i 'yi a 'piihi 'ju 'le,
a veng ka i leu tangkpong ang 'di 'buung.
26 Ba kung di 'kuurii 'yi i ingang a na maali 'deu 'longkoro,
bii a di 'kuurii 'bing 'deu 'muni.
I na jengye kpali a gara wagiri jaa.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

27 Ba jongjong a paaluung.
Ngmi biengkoni a paalihi 'puong.
I a paalihi 'siri ka a 'tuohuu.
Buong a naalihi lang taa ka a 'tuohuu.
Ana la Aararat, Miinai aning Aasikenaz.
'Ihi 'sojehi ningkpong 'tuohuu.
Veng ka yohi 'do wa a'wo 'so-jemaa.
28 I a palihi 'siri ka a 'tuohuu,
a lang ning 'Miid na'mine,

u paalikaariba aning ba 'karichi-bera jaa,
aning paaluu jaa ba naalung kpiengu ang 'so.
29 A paaluu na 'miineng a ngmiena,
'bojung yeli jaa Ba Tari Baahaa Daana ang jeri 'bing
na tungye Baabilong ingang.
Bila na ing ka Baabilong paaluu leu da'boo a kung tari kpiera.
30 Baabilong gandaba vengye jauri.
Ba kpelingye ba 'ji-nyogikpienhing.
Ba fanga baahiyeng, bang leu 'woning pogiba.
Ba nyugiye u kpe'jiihi.
U 'di-nokpong dagarihi ni kauhiyeng.
31 Jojora na jong ti pogi u to,
ka tungtuna jo ti pogi u to.
Ba yeng ti 'wuli Baabilong naa
ka ba jaufaaye u 'yi-kpong ni 'lomboe jaang.
32 Ba faahiye a konboo 'ji-lonnihi jaa.
Ba nyugiye a kuong sie moo aning 'buung.
Ka dabieng kpe a taanhuu jaujauriba.

33 'Bojung ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana,
Iisiriel Naangmini yeli:
Baabilong 'bi-poga ni 'woniye jiengaa sanga ni bang pamuu.
A kpeling fiing ka u buunhu chiebu sanga na ta.

34 Baabilong naa Nebiukadineezer oomang a niengma.
U iyeng mang leu dugukpali,
a dima voli a'wo 'dung-kpong'nyaasii.
U paaliye u 'puo aning n bungnoohi.
U tuuhimang bahi.
35 Veng ka kpangkpangkpiengu yeli-irihi ni bang di pagima
aning n inggbani ni wa Baabilong ingang.
Bila ka nie ang kpiera Zaiyong 'puong na yeli.
Jeruuselem ming na yeling:
Veng ka n jiing dogili a Kali'diiya kpieriba ingang.
36 Bila 'jung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:

Nye, n na yeli diegiing a naa sani 'kui.
N na ing ka u mangkpong 'ko,
a i ka u 'bulihi 'ko.
37 Baabilong na leuye 'jikungkuni,
a leu babalihi kpe'jie.
U na leuye nomaa,
a leu chuuhibu, a kung tari kpiera.
38 Ba na lang ngmuunang a'wo 'gbegime.
Ba na uunang a'wo 'gbegingbilii.
39 Sanga ni ba iinhi ang wa 'yuoro,
a sanga mang na i ba siingbera 'siri.
N na ing ka ba 'bugi a nyengina,
a 'gbihi gbieng ang ba tari baahaa.
Ba kung la 'yuo.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
40 N na taribang 'sigi waaning a'wo pipola bang garaning korigibu,
a'wo pidee aning budee.

41 'Oo, nye bila ni bang jaufaa 'Sii-sak.
'Oo, nye bila ni bang jaufaa bung ni dunee jaa ang 'pugiro ni.
Nye bila ni Baabilong ang leu da'boo a paalihi 'puong.
42 A mangkpong 'do wa laaliye Baabilong.
U kong'ngmi jemaa poguung.
43 U 'yi-bera leuye da'boori,
a leu 'tengkuongee aning mopiri.
U leuye 'tenge nga nie jaa ang ba kpiera,
a leu 'jie ninsaalaa 'bie ang ba 'tuuro.
44 N na dogihiye 'Bee-el, Baabilong bagiri ni.
N na ing ka u 'ugi bung ni ung voli ni.
A paalihi kung la 'puoro kpieruu.
Mm, Baabilong daangguoni na 'leng.

45 N niba, ye jo 'yi u 'puong.
Nie jaa jora diera u minga a 'yi
Ba Tari Baahaa Daana 'suuri ni ang i kpiengaa ning.

46 Ta wa vena ka i inga chuora bii ka dabieng kpei
sanga ni ing na 'wong ba'ye a paaluung.
'Bojung ba'ye na waye 'yuoni kangang,
ka ba'ye la wa 'yuoni ang 'tu u 'puoring.
A na iye kpangkpangkpiengu yeli-irihi yela,
paalikaara ang 'ihe u to ingang.
47 Bila 'jung nye, a 'beri waanang,
mang na ngmaa Baabilong bagipehinihi ni saree.
U paaluu jaa na 'diye 'vii,
ka u niba jaa bang ku 'le u 'puong.
48 'Beng la ka sagbama, 'teng-gbani aning bung jaa ang 'bi a 'puong
na 'yiene a nyengina Baabilong yela.
'Bojung niba ang saana saangbu na 'yiye sa'mung-goo wa u ingang.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

49 A'wo bila ni Baabilong ang i ka niba bang ku 'le 'le Iisiriel 'puong,
bila ka 'teng-gbani niba jaa bang ku na 'le Baabilong 'puong.
50 Ye banani ang jo 'yi ta'kobing, ye jora.
Ye ta kpeling che.
Ka yenang 'bi tooring che ye tiehi Ba Tari Baahaa Daana yela,
a veng ka Jeruuselem yela wa ye haakilihi.

51 'Vii kpeting, 'bojung ti 'wongye 'jombie.
'Vii pogiye ti 'ningbisogihi,
'bojung saamba wa kpeye
Ba Tari Baahaa Daana 'deu 'ji-pegi'yirihi ni.

52 Bila 'jung nye, a 'beri waanang.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
N na ngmaaye u bagipehinihi ni saree.
Niba ang nye baalung na penang u paaluu jaang ti to.
53 Haali ka Baabilong 'doye a ti to sagbani,
haali ka unang ing u fanga 'jiduoruu ni kpiengu,
che niba ang saana saangbu na 'yiye n seng wa u ingang.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

54 'Kuori kokori 'yiye Baabilong,
ka saangbu ang i karaa goma 'yi a Kali'diiya niba paaluu.
55 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana saangye Baabilong,
a i ka u kokori ang 'duoro leu i siriti.
Ba kong'ngmie na huurang a'wo kongbera,
ka ba kokoe goma 'duoro.
56 'Bojung unani ang saana saangbu ni waye u ingang,
a wa Baabilong ingang.
Ba jaunyogiye u gandaba.
Ba kauhiye ba tama jaa.
'Bojung Ba Tari Baahaa Daana iye sani yeubu Naangmini.
U na yeuye sani pielaang.

57 N na ing ka u ningbera aning u yengbanginiba,
u paalikaariba, ba ningbera aning u gandaba 'bugi.
Ba na 'gbihiye gbieng ang ba tari baahaa.
Ba kung la 'yuo.
Bila ka a Naa yeli.
U 'yuoring 'di bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana ni.

58 Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Ba na ngmahiye Baabilong daangguongyelingu ni jaa.
Ba na diye 'buung nyugi u 'di-nobera ming ang 'do yaga.
A niba aning a paalihi na 'diye dogee kpali a 'buung 'jung.
Ba na baling sung.

Jeremaiya 'kuye 'Sireeya nuori

59 Yelihung ni dangyera Jeremaiya ang daang 'ku 'Niiraiya 'bi-dau 'Sireeya, 'Meyasiiya yaangaa ni la nga. A sanga ka 'Sireeya daang paahi 'Juuda naa Zedekaiya ingang bang gaa Baabilong u naalung 'yuomo anaahing. 'Sireeya daang la 'karichi ang 'so ba 'deri yelitarihi.
60 Ka Jeremaiya daang seu a yelibee ni jaa ang na wa Baabilong ingang ing gbangu 'puong. U daang seuye a yeli'bie nga jaa ang seu Baabilong yela nga.
61 Ka Jeremaiya daang yeli 'ku 'Sireeya: Ka inang wa ta Baabilong, i anie

che karing a yeli'bie nga jaa ka a 'yi.
62 Bila 'puoring ngaang ing na yeli: 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, i yeliye a
'jie nga yela ka i na saamuung. I yeliyeng ka bung jaa, ninsaalaa bii
'dungo kung kpeling 'beng, che ung na leu da'boo a gara wagiri jaa.
63 Ka inang wa karing a gbangu nga baahi, di 'kuurii 'le mari u ingang a
diu loo ing 'Yufireetis Maning.
64 'Beng la ing na yeli: Ngaang ka Baabilong na 'ling a kung la 'ihi a 'yi a
saangkpong nga mang na waaning u ingang nga 'puong. Ba na baling
sung. Jeremaiya yeli'bie baahaa la ni.

Jeruuselem 'lee

52 Zedekaiya daang iye 'yuomo lijeri aning 'yeni che leu naa. 'Yuomo
'pieningyeni ung daang 'di naalung Jeruuselem 'puong. U ma 'yuori
daang la Hamuutal, Liibina 'deenhuu Jeremaiya 'bi-poga.
2 U ming da mang iriye yelibee Ba Tari Baahaa Daana 'ningbiring.
Anani jaa Jehooyakim ang daang i ni ung ming daang ira.
3 Ba Tari Baahaa Daana 'suuri 'jung ka bila nga daang tung Jeruuselem
aning 'Juuda 'puong. U daang iye bila ka u baahi kariba u
'ningbi-tooring. 'Beng la ka Zedekaiya daang die taawai Baabilong naa
ingang.
4 U naalung 'yuomo awai ingang, a 'chiuri 'pie daana 'beri 'pie daari,
Baabilong naa Nebiukadineezer aning u 'sojehi jaa daang waye
Jeruuselem ingang. Bang daang maali ba kampu 'piguu, a me 'pigibu
daangguoni 'giluu wa 'tuohi.
5 Bila bang daang 'pigi a 'yi-kpong bilaang a gara Naa Zedekaiya naalung
'yuong 'pieningyeni ingang.
6 Ang daang wa tara a 'chiuri anaahi 'beri awai daari ka a kong daang i
kpiengaa yaga a 'yi-kpong 'puong. Siimaa daang ba la 'chibe ka a
paaluu niba na 'di.
7 'Beng la bang daang ngmahi a 'yi-kpong daangguoni che kpe. Ka a
taanhuu jaujauriba jaa daang jo 'yienguu a 'yi a 'yi-kpong 'puong. Ba
daang 'tuye a 'di-nokpong sori ni ang 'bi a daangguoma a'yi kpachagang
ni. 'Be daang 'tuye a naa dabaga ni sie, anaa jaa ka a Kali'diiya niba
daang pieliye a 'yi-kpong a 'gili u jaa wa 'tuohi. Ba daang 'tuye
Jooridang lohimbo 'ji-gbanggbali sori ni.

8 Che ka a Kali'diiya niba 'sojehi ni daang kari 'tu a naa. Bang daang kari nyogi Zedekaiya Jeeri'ko 'ji-gbanggbali ning. Ka u 'sojehi ni jaa daang jo yaari che chehuu.
9 Bang daang nyogi a naa a taruu gaaning Baabilong naa seng. U daang 'biye Riibila ang 'bi 'Heemat paaluung. Ung daang 'di u saree.
10 'Beng la ka Baabilong naa daang korigi Zedekaiya 'bi-daba u 'ningbiring. Ung daang korigi 'Juuda ningbera ni jaa Riibila 'puong.
11 Ung daang la purihi Zedekaiya 'ningbie. Ka a Baabilong naa daang imuu yaawa baarihing a taruu gaaning Baabilong. Ung daang ti imuu pogibu 'deung a gara u 'kuung daari.

Ba 'ohiye a Ngming'puohi 'deu aning
a 'yi-kpong buunhu che nyugaa

12 Baabilong naa Nebiukadineezer naalung 'yuomo 'pie aning awai ingang, a 'chiuri a'nu daana dau'pie daari, ka Nebiuzar'eedang daang wa Jeruuselem. Una daang la a 'sojeguribo ningkpong, a tuna Baabilong naa.
13 Ung daang nyugi Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni aning a naa 'deu. U daang nyugiye Jeruuselem 'deri jaa. 'Deu jaa ang i nanii ung daang nyugi ning 'buung.
14 Ka a Kali'diiya niba 'sojehi ni jaa ang daang puo a 'sojeguribo ningkpong ingang ni ngmahi Jeruuselem daangguoma ni jaa wa 'gili.
15 'Beng la ka Nebiuzar'eedang, a 'sojeguribo ningkpong daang nyogihi a niba 'puo ningbaaliba 'mine aning a niba chelee ang kpeling a 'yi-kpoming. Ung daang di banani ang jo gaa Baabilong naa seng ni paahi aning a 'nu tuma banginiba ni ang kpeling ni.
16 Che Nebiuzar'eedang, a 'sojeguribo ningkpong ni daang bahiye a paaluu ningbaaliba 'mine. U daang bahibang bang i 'girep yori tungtuniba aning kuoriba.
17 Ka a Kali'diiya niba daang ngmahi a yaawa piilahi ni ang 'bi Ba Tari Baahaa Daana 'deung ni. Bang daang ngmahi a 'torikohi ming aning a yaawa gbaalikpong ni ang 'bi Ba Tari Baahaa Daana 'deung ni. Ba daang ngmahaang 'puro 'puro a 'tuo a yaawa jaa gaaning Baabilong.
18 Ba daang vaye a dugiri ming aning a sobulihi, buunhu bang di ngmaaha finting'ngmie 'juri, a laahi, aning a 'chokolihi gaaning. Bang daang va

a yaawa buunhu ni ming a Ngming'puohi 'yi-dieriba ang da mang di tuna ning ni gaaning.

19 Ka a 'sojeguribo ningkpong ni daang va a tahibera, a 'buung peretehi, a laahi bang di miha kuong, a dugiri, a fintingdaari, a 'chokolihi aning a 'bonsuuhi bang di baha kuong gaaning. U daang vaye bung jaa bang di sannii 'yong maali, aning bung jaa bang di yaawa 'yong maali gaaning.

20 Yaawa ni ang daang 'bi buunhu ni Naa Soolomong ang maali ing Ba Tari Baahaa Daana 'deung ni daang ba tari maahibu. A buunhu la a piilahi a'yi, gbaalikpong bung'yeni, a yaawa nadee 'pienaayi ni ang da 'bi u 'muning ni aning a 'torikohi.

21 A piilahi ming, kanga jaa yogulung da mang iye 'kiyubitihi 'pie aning a'nii. Ka nieng di 'ngmiihii 'vili u gaalingga wa 'tuohi, a 'ngmiihii mang iye 'kiyubitihi 'pienaayi. U kpagu daang iye 'nubie anaahi, ka u 'puo i 'vuoho.

22 U daang tariye yaawa 'ju 'jie u ingang. A yaawa 'ju 'jie bung'yeni 'duobu da mang iye 'kiyubitihi a'nu. Ka poomegiranitihi mang 'bi jierihing a 'ju 'jie jaang wa 'gili. U jaa da mang iye yaawa. A 'yiilung piila a lang ning u poomegiranitihi ming da mang 'woye bila.

23 Poomegiranitihi lijaanaahi aning 'pie-naayuobi da mang 'biye 'lombori jaang. Ka a poomegiranitihi jaa ang 'bi a 'jiwooruung wa 'gili u jaa daang i koo.

Ba nyogiye a niba gaaning Baabilong

24 A 'sojeguribo ningkpong ni daang nyogiye 'Sireeya, a Ngming'puohi 'yi-dierikpong, aning Zefanaiya, Ngming'puohi 'yi-diera ang tohi, aning a 'di-nokaariba bata ni.

25 Niba ung daang nyogihi a 'yi-kpoming la bama: 'karichi kanga ang daang kaara a taanhuu jaujauriba, daba bayo'poin ang daang i a naa kpambimiihi a 'bi a 'yiring. Kanga daang la a 'sojehi ningkpong gbangseura ni ang da mang dira ningpaani ni. Ung daang nyogihi a paaluu niba daba lijaata 'mine ang daang 'bi a 'yiring.

26 Ka Nebiuzar'eedang, a 'sojeguribo ningkpong daang nyogihiba a tariba gaaning Baabilong naa seng Riibila 'puong.

27 'Beng la ka a Baabilong naa daang ngmiba, a kuba Riibila 'puong,

'Heemat paaluung. Ngaang bang daang nyogihi 'Juuda niba 'yining ba paaluung gaaning.

28 Niba ni Nebiukadineezer ang daang nyogihi gaaning ni la bama: A 'yuomo ayo'poin ingang ba daang iye 'Juuhi 'tuhi ata aning lijeri aning bata (3,023).

29 Nebiukadineezer naalung 'yuong 'pie aning a'nii ingang u daang nyogihiye niba koohi a'nii aning 'pihita aning ba'yi (832) a 'yi Jeruuselem 'puong.

30 Nebiukadineezer naalung 'yuong lijeri aning ata ingang Nebiuzar'eedang, a 'sojeguribo ningkpong ni daang nyogihiye 'Juuhi koohi ayo'poin aning lijaa'yi ning 'banu (745) gaaning. A niba jaa lang taa daang iye 'tuhi anaahi aning koohi ayuobi (4,600).

Ba 'ihiye Jehooyachin pogibu 'deung

31 Ngaang daang tung 'Juuda naa Jehooyachin jaunyogibu ni 'yuong 'pihita aning ayo'poin ingang. Baabilong naa 'Iivil 'Miroodak ming naalung 'yuong-fora daang la bila. A 'yuoni 'chiuri 'pienaayi daana daulijeri aning a'nu daari, 'Iivil 'Miroodak daang 'yuoye 'Juuda naa Jehooyachin ung 'yi pogibu 'deung.

32 Ung daang yeli yela aning hina 'ku Jehooyachin, a 'kuu na'kogo ang 'do 'ju yaga gaa a na'mine ni u ningba ang daang 'bi Baabilong 'puong ni na'kogihi.

33 Ka Jehooyachin daang tegi u pogibu 'deu bungyerihi ni. U da mang 'diriye siimaa a naa seng wagiri jaa u 'nyivori 'beri jaang.

34 Jehooyachin 'nyivori 'beri jaang Baabilong naa da mang 'kuruung siimaa pahii pahii. 'Beu jaa da mang tariye tuori a gara u 'kuung daari.

Jeremaiya Laa'dimii Gbangu

Jeruuselem wahalihi

1 Nye 'yiri ang daang paning niba,
che leu jeng 'koii bila.
Nga ang daang i kpong a paalihi 'puong,
nye ung leu 'woning dunggali bila.
A 'gbendige na'bi-poga ni leuye 'yeme.

2 U mang 'kongye 'yienguu 'haali,
u ningtong 'biye u 'ningbisogong.
U nunginiba ni jaa 'puong
u ba tari kanga jaa ang na mugiluu.
U jomiihi jaang belimuu,
ba leuye u domihi.

3 'Juuda kpeye foomarihung 'puo
u dogee ni aning tungkpienhi 'puoring.
A paalihi 'puong ung 'jing,
u ba nyira peenhibu.
Banani jaa ang dogihuu
kari ti 'piguung ing ngmiehibu 'puong.

4 Zaiyong* soe iriye nimiha,
nie jaa ang ba la waana a 'tigiribinnihi ni 'jung.
U 'di-nobera jaang jeng kpala,
u Ngming'puohi 'yi-dieriba penang,
u pogisarihi tariye 'suhi-saanii,
ka u minga ming ira nimiha.

5 U haariba ning leu 'so kpiengu,
u domihi 'maakoo maanang,
'bojung Ba Tari Baahaa Daana dogihuung,
u yelibejemaa ni 'jung.

*
1:4 Zaiyong — Jeruuselem 'yo-maruu la bila. (Jeremaiya Laa'dimii G. 1:6, 2:1)

A doma kariye u 'biihi ti ing foomarihung 'puong,
6 ka a Zaiyong 'bi-poga* ni vielung jaa bori che chehuu.
U ningbera leu 'woniye nangini ang buora mopora 'guoro,
u ba tari fanga che jora nie ang karuu 'ningbi-tooring.

7 U dogee aning u yuobu 'beri 'puong,
ka Jeruuselem leu tiehi bungnanee ni jaa
ung da mang tari sang'kongkoruu ni.
Sanga ni u niba ang daang kpe ba domihi 'nuuhi,
ka nie jaa 'chibe a na sumuu,
a domihi daang nyiung,
a cheu la u 'lee ni yela.

8 Jeruuselem iye yelibee yaga,
bila 'jung ung leu i degiri bila.
Banani jaa ang da nanuu ni leu nyohuung,
'bojung ba nyiye u 'muning.
Mm, ung pena che leu 'liinhe 'ji-jaala.

9 U degiri ni fariye u 'gondoonhi.
U ba ngmi u baahaa fasani,
bila 'jung u 'lee ni iye nomaa.
U ba tari mugina.
'Oo Ba Tari Baahaa Daana, nye n dogee,
'bojung a domang tari kpiengu.

10 A doma tungye u 'nu Jeruuselem bungnanee jaa 'puo.
A 'yi-kpong nyiye a paalihi
ang kpiera a Ngming'puohi 'deu 'puo.
Banani ing daang yeli
ka ba ta wa kpiera i langbu ni la bila.

*_____
1:6 Zaiyong 'bi-poga — Jeruuselem 'yo-maruu la bila. (Jeremaiya Laa'dimii G. 2:1)

11 U niba jaang pena,
a buora siimaa.
Ba diye ba bunnanee tegining siimaa
ka ba toonhi ning ba 'nyivoe.
Nang 'liinhi, 'oo Ba Tari Baahaa Daana,
a jeri nye, 'bojung ba kaarimang jaala.

12 Ye banani jaa ang waana para,
ma ye baga jaa 'chibe wa?
Ye kaa nye, ka nimiha 'bibeng
a sing nimiha nga ang 'bi n ingang nga.
Una ka Ba Tari Baahaa Daana ingma
u 'su-kpiengaa daari ni.

13 U bahiye 'buung ang 'yi saa'ju
wa kpe n kaba.
Ang tuong a kaba.
U beriye laangu n gbeeng a leuhima 'puori.
U vengyeng mang kong niba
a maang i baala 'beeguu gara 'ji-maarii.

14 U 'nu 'leye n 'begu saangbuhi ing 'yogeng,
u 'nuuhi ung di 'wobaa lang taa,
a ing n kokoring.
U vengyeng ka n fanga baahi.
Daana 'ihimeng ing bamahi mang kung tuong 'tuohi 'nuuhing.

15 Daana jaanhiye n gandaba ni
ang 'bi n 'puong ni jaa.
U laanhiye 'sojehi lang taa n yela,
ka ba ngmurihi n 'bi-pola.
Daana neuye 'Juuda pogisaraa ang ba bang dau*
a'wo bang mang neu 'girep daang a maali'jieng.

*
1:15 'Juuda pogisaraa ang ba bang dau — 'Juuda paaluu minga la bila.

16 A yela nga 'jung mang 'kono ni.
N 'ningbie yaa,
n 'ningbie 'puoroye ningtong,
'bojung a 'suhu-maara ni
ang sing ka u toonhi n 'nyivori ni ba pielima.
N 'biihi 'jingye jaala, a doma ang jau'di 'jung.

17 Zaiyong benaye u 'nuuhi,
che nie jaa ba mugiluu.
Ba Tari Baahaa Daana 'kuye nuori Jeekob yela,
ka banani ang ngmaaguu 'gili ni leu u domihi.
Jeruuselem leuye bungdegiri ba 'puong.

18 Ba Tari Baahaa Daana iye sun'tuuro,
che n chiihiye u nuori.
Nibihi jaa, ye cheliha,
a nye n wahala.
Ba jaunyogihiye n pogisarihi
aning n 'bi-pola gaaning.

19 Mang buong n nunginiba,
che bang belingma.
N Ngming'puohi 'yi-dieriba aning n ningbera
vuunhiye ba vuunhibaahaa a 'yiri 'puong,
a sanga bang buora siimaa ka ba toonhi ba 'nyivoe.

20 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, nye,
n 'biye ngmiehibu 'puong.
N 'suhu saangyeng, n 'sikiri jeriyeng,
'bojung n dieriye taawai yaga.
Ta'kobi saaniye saangbu 'yengeng,
ka 'deu 'woning 'kuung.

21 Ba 'wongye mang pena,
che nie jaa ba maara n 'suhu.

N domihi jaang 'wong n tuora nga yela.
Ba 'puuhi peliyeng aning ing i bila.
Veng ka a 'beu ni yela ing yeli ni kaa,
ka ba lieng 'woningma.

22 Veng ka ba beulung ni jaa wa i 'ningbi-toori,
ka i iba a'wo bila ni ing ima
n 'begu saangbuhi jaa yela ni.
Siringminga n pengbu ni 'chemihiye taa,
ka n 'sikiri ming jimbi.

Naangmini ang 'miing Iisiriel ingang

2 Nye Daana 'suuri ang 'ihi
ung di savaalii 'muuri Zaiyong 'bi-poga* ni bila.
U diye Iisiriel vielung ni 'yi sagbani loo 'tengeng.
U 'suuri ni 'ihibu daari,
u ba tiehi u gberi 'kogo* ni yela.

2 Daana ba jo nimboo
che voli Jeekob kpe'jiihi jaa.
U 'su-kpiengaa 'puong,
u 'vigiye 'Juuda 'bi-poga 'ji-kpienhi ni loo.
U 'vigaang loo 'tengeng.
U degiye a naalung paaluu aning u ningbera.

3 U 'su-tuluung ung
ngmaa Iisiriel iilii* jaa loo.
U tagiye u 'nuduri ni 'yi
a doma 'ningbi-tooring.
U 'vaaliye Jeekob a'wo 'buung-jinti,
a nyuona bung jaa wa 'gili.

*_____
2:1 Zaiyong 'bi-poga — Jeruuselem la bila.
2:1 A gberi 'kogo la u 'layiri daga ni.
2:3 Iilii mang ahi 'kuye kpiengu bii paalikaara kpiengu ang i kpong.

4 U ahiyeng a'wo doma,
a guo u taanhuu.
A'wo haara,
u diye u 'nuduri ku banani jaa ang viela u 'ningeng.
U 'kiriye u 'suuri
waahi Zaiyong 'bi-poga tent ni a'wo 'buung.

5 Daana daang 'woniye doma.
U voliye Iisiriel,
u 'de-kpongvieni jaa ung voli,
u ngmahiye u 'ji-kpienhi,
a veng ka nimiha aning laa'dimii puri
'Juuda 'bi-poga ni 'puong.

6 U diye kpangkpangkpiengu saang u sigu
a'wo dabaga.
U saangye u langbu 'jie ni.
Ba Tari Baahaa Daana vengyeng
bang 'yiinhi a 'tigiribinnihi
aning a peenhibu 'beri ni yela Zaiyong 'puong.
U 'su-tuluu ni 'puong,
u jeye naa aning Ngming'puohi 'yi-dieriba bahi.

7 Daana jeye u sarika 'ihijie ni.
U jaanhiye u 'ji-pegi'yiruu ni,
u diye u 'de-kpongvieni ni daangguoma ing a doma 'nung.
Ba gongye goma Ba Tari Baahaa Daana 'deu ning
a'wo 'tigiribinnuu kanga daari.

8 Ba Tari Baahaa Daana 'leyeng
ka u ngma Zaiyong 'bi-poga daangguoni ni.
U diye maahibu 'ngmiihii tie.
U nang ba 'ihi u 'nu 'yi saangbu ingang,
bila 'jung u vengyeng
ka a daangguong giraa aning a daangguoni ira laa'dimii.

Jeremaiya Laa'dimii Gbangu 2

A langye taa 'kpiire.

9 U 'di-nobera faahi 'sigiye 'tenge.
U kauhiye u 'di-nuori dagarihi saang saang.
U naa aning u ningbera 'biye a paalihi 'puong.
A 'begu ba la 'chibe.
U dangyeriba ming ba la nyira yelinyirihi
'yire Ba Tari Baahaa Daana seng.

10 Zaiyong 'bi-poga ni ningbera 'jingye 'tengeng a i siriti.
Ba iriye tani a waaha ba 'juring,
che 'pili 'pili buorihi.
Jeruuselem pogisarihi ang ba bang daba
'churiye ba 'juri 'tengeng.

11 N 'ningbie ba la nyira sung aning ningtong,
n 'sikiri jeriyeng.
N ningtong 'kire bahaye 'tengeng
n niba 'bi-poga ni saangbu 'jung,
a 'bibilii aning a 'bi-liihi
ang 'yiere a 'yiri soberang 'jung.

12 Ba yera 'kuriye ba ma'mine:
'Yening ka a bung'bie aning a waing 'be?
Ba yerang che 'yiere a'wo niba
ang nye baalung a 'yiri soberang,
a yera bila che konna ba 'nyivoe ming
ba ma'mine 'nuuhing.

13 Wala mang na mugilii gbagi?
Jeruuselem 'bi-poga 'woi,
'bo mang na dii 'bigihi?
Zaiyong 'bi-poga 'woi,
'bo muo mang na dii maahi ning,
a lieng maa i 'suhu?

'Bojung i baalung ni yaariyeng yaga jaa
a'wo mangkpong.
Ning'buong na bang tibii?

14 I dangyeriba nyiye 'girii yelinyirihi nga
ang ba tari tona 'kui.
Ba ba 'uohi i yeliba'torihi ni 'olo,
a na leu waaning i niba ni bang jaunyogihi gaaning ni,
che nye yela nga ang i 'girii
a ba tari yeliminga jaa a dang yeli 'kui.

15 Banani jaa ang waana para
mang kpaahiye ba 'nuuhi imii.
Ba mang purihing che 'ping 'ping ba 'juri
ing Jeruuselem 'bi-poga ni a yeli:
A 'yiri ni bang buona bungvieni jaa bungvielaa ni la ngaa?
Una bang buona a dunee jaa nyengka nii?

16 I domihi jaang haa haa ba noe imii.
Ba purihang che oora ba nyina.
Ngaang bang yera: Ti diung voli.
Tabaalikala, a 'beu nga la ting cheliha ni.
Ti 'nu kpeung, ti nyiung.

17 Ba Tari Baahaa Daana iye yeli ung 'le ka u i.
U paaliye u yelihung ni nuori ung daang ing
sang'kongkoruu wagiring ni.
U looyeng a ba jo nimboo.
U vengyeng ka doma ming nyenging i ingang.
U 'duohiye i haariba ni kpiengu.

18 Ba 'sikie daang 'cheehiyeng a 'ku Daana ngaang:
Zaiyong 'bi-poga daangguoni 'woi,
veng ka ningtong 'puoro
a'wo konboo ngminaa aning 'yienguu.

Ta peenhi, ta veng ka i 'ningbie ming peenhi.

19 'Diu 'ihi, 'cheehi 'yienguu,
a wagirihi 'piilibu sanga.
'Kiri ningtong a'wo kuong Daana 'ningbi-tooring
che yera i 'sikiri tuorihi 'kuruu.
Di i 'nuuhi tieguu,
i 'biihi ni ang 'yiere
aning kong sokpong jaa 'jung ni 'nyivoe yela.

20 Nang 'liinhi, 'oo Ba Tari Baahaa Daana,
che i korihi.
Ning'buo la ing i ngaang?
A sigiyeng ka pogiba oora ba 'biihi bi,
'biihi ni bang yogili ni?
A sigiyeng ka ba ku a Ngming'puohi 'yi-dieriba aning dangyeriba
Daana 'ji-pegi'yiruu ning bi?
21 'Bibilii aning ningnyaahi
jeng jengye 'tengeng a soberang.
Ta'kobi jieliye n pogisarihi aning n 'bi-pola.
I 'suuri ni 'ihibu daari ing kuba.
I ba jo nimboo che korigi.

22 I buongye tuorihi ang wa ngmaama 'gili
a'wo bang mang buong niba waaning maanuu daari.
Ba Tari Baahaa Daana 'suuri ni 'ihibu daari,
nie jaa daang ba tuong jo bo 'jie,
nie jaa ming daang ba 'yi.
Banani 'jieng mang daang kaa a 'guoli,
n domihi saangbang.

Tamaa aning peenhibu
Naangmini bunye ang waaning

3 Maang la nie nga ang nye biinii
a 'tuuro u 'su-kpiengaa dau ning.

2 U dienimang 'yie,
a veng mang 'cheng sagiluung
a ba 'cheng chaanii 'puong.
3 Siringminga, u 'nu aang tarima dogihang
wagiri la wagiri, 'beeguu gara 'yienguu.
4 U iyeng ka n ingneni aning n inggbani 'ko,
u kauhiye n kaba.
5 U 'pigimeng,
a i ka too aning wahala ngmaama 'gili.
6 U dimang ing 'ji-sagiluung
a'wo sang'kongkoruu jaa kpiinhi.

7 U vengyeng mang figi a 'yire 'guoro,
u iyeng ka n jorihi i tiinha.
8 Haali ka maang 'kono 'cheehe,
che u mang bigiye n 'puohibu bahi.
9 U diye 'kubo bang pehing a bigi n soe.
U vengyeng ka n so'bie goonhi.

10 U iyeng a'wo beer ang jeng 'gu bung n seng,
a 'woning 'gbegini ang cho 'gu.
11 U tagima 'yiniye n soeng a tagihima churi.
U vengyeng mang kong niba.
12 U guoye u taanhuu,
a dima leu u 'piing bunteuruu.

13 U vengyeng ka u logu 'piime
'chugihi n sieng.
14 N leuye n niba jaa bunglaaruu,
a leu ba 'beu jaa sie 'yienii.
15 U vengyeng ka datoo tigima,
a veng mang 'nyu langtoo.

16 U kauhiye n nyina ming ning 'jigu,
che neuma 'bing 'tengeng.

Jeremaiya Laa'dimii Gbangu 3

17 I vengyeng ka n 'suhu ning maahuu 'bi taa toba.
N ba la bang bung ni ang la 'maakoo maalibu.
18 Mang yeli: N fanga aning n tamaa
ang 'yire Ba Tari Baahaa Daana seng baahiyeng.

19 Nang leu tiehi n dogee aning n yuobu ni,
a tiehi langtoo aning datoo yela.
20 N 'suhu nang mang tiehaang,
mang tari 'pu-saanii.
21 N mang leu tiehiye ngaang,
a panaa tari tamaa:

22 Ba Tari Baahaa Daana hina ning veng ting ba wiera,
'bojung u nyununu ba konna fiing jaa.
23 A mang iye paani 'beeguu jaa.
I limanihung iye kpong.
24 N 'suhu yeliyeng: Ba Tari Baahaa Daana la n tuori,
bila 'jung mang tari tamaa u ingang.

25 Ba Tari Baahaa Daana mang iye sung
a 'ku banani ang chelihuu.
U mang iye sung
a 'ku 'suhu nga ang buoruu.
26 A mang sumang ka nie tari tamaa,
a maa u minga che cheliha
Ba Tari Baahaa Daana 'chihilung.
27 A mang sumang
ka dau 'tuo a 'yoge u 'bi-polihung sanga.

28 U 'jing u 'yong a i siriti,
'bojung Naangmining diu dogili u ingang.
29 U di u nuori ing tani 'puong*.

*
3:29 Di u nuori ing tani 'puong. Bila ahi 'kuye minga 'sigihibu, ka u i siriti che kaara Naangmini iibu.

A'mineng tamaa nang na 'biye 'be.
30 U di u dagirii 'ku nie ang kpaahuu,
che i ka nyaaba sigihuu.

31 'Bojung Daana ba maang jaanhi nie
a gara wagiri jaa.
32 Anaa jaa ka u mang waananiye nimiha,
che u mang tariye nyununu ming
u hinihi ang ba baaha jemaa 'jung.
33 'Bojung u ba maang nung che dogiha,
bii a inna ninsaalaa 'biihi nimiha.

34 Daana ba mang sagi
ka u di u gbee neu a paaluu pogiriba.
35 U ba mang sagi
ka nie mong u to sung nga ang sigihuu
Saa'ju-baahaa Daana 'ningbi-tooring.
36 Daana ba mang sagi
ka nie 'viling u to 'yi u yelibuoruu ingang.

37 Ning'buong mang yeli yela ang i,
ka Daanang ba 'bing bila?
38 Saa'ju-baahaa Daana nuoring naani
ka wahala aning laangfiilung mang 'yi bi?
39 'Bojung ka ninsaali'vori na muha
u yelibee dogihibu yela?

40 Ye veng ka ti bo che piehi ti soe ming nye
a leu gaa Ba Tari Baahaa Daana seng.
41 Ye veng ka ti di ti 'sikie aning ti 'nuuhi
tie Naangmini arijenang.

42 Ti saangye 'begu a die taawai,
ing ba veng 'kuti.

Jeremaiya Laa'dimii Gbangu 3

43 I diye 'suuri a 'muuri i minga,
che biehiti.
I kuyeng a ba jo nimboo.
44 I diye savaalii 'muuri i minga,
ka 'puohibu ta 'tuu kpe.
45 I vengyeng ting leu bungdega aning sagiri
a paalihi 'puong.

46 Ti domihi jaang haa haa
ba noe ingti.
47 Dabieng aning cheba waye ti iinhing,
yelingbu aning saangbu waye ti iinhing.
48 N 'ningbie 'puorong aning konboori kuong
n niba 'bi-poga ni saangbu yela.

49 Ningtong 'puorong n 'ningbieng a ba ngmaara.
A aang 'puorong,
50 a gara Ba Tari Baahaa Daana ang na wa 'liinhi nyia
a 'yi arijenang.
51 N 'ningbie inginiye n 'suhu tuorang
n 'yiri 'bi-pogiba jaa 'jung.

52 Banani ang i n domihi ka anan'so 'chibe
yo giinimang a'wo 'nobile.
53 Ba 'leyeng ka ba 'ihi n 'nyivori bogu 'puong,
a fooma ning 'kubo.

54 Kuonhi 'puo 'lingmeng,
mang yeli: N weyeng ni.

55 N buongye i 'yuori,
'oo Ba Tari Baahaa Daana,
bogu'julingu 'puong.
56 I 'wongye n kokori:
Nang ta wa 'ihe i 'tuorii 'yire n pembu ingang,

a 'yire n hiengbu 'kuori ni ingang.
57 I daang tagi pieliyeng daari ni mang buomii,
a yeli: Ta jora dabieng.

58 'Oo Daana, i yelidiemang.
I yaudieye n 'nyivori.
59 'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
i nyiye bila ni bang kpe n ingang.
Ngmaa n saree 'kumo.
60 I nyiye ba sani naabu jaa aning ba buubu jaa
n ingang.

61 'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
I 'wongye ba 'jombie aning ba buubu jaa n ingang.

62 N domihi nonyina aning yela bang sogina yera 'beu jaa,
ma i 'womaang wa?
63 Nye, ba 'jingbu aning ba 'ihibung,
maang mang la ba sie 'yienii.

64 Naa sani ba iinhing, 'oo Ba Tari Baahaa Daana,
a 'tuuro ba 'nuuhi tumihing.
65 'Kubo 'sikirikuonhi.
Veng ka i duhibeu 'bi ba iinhing.
66 Di i 'suuri ni biehiba ti saangba ka ba 'yi
Ba Tari Baahaa Daana sagbama ni luong.

Ba nyaabiye Zaiyong

4 Nye a sannii ang leu i bulabula bila.
Nye a salingsung ni ang leu tegi bila.
A 'ji-pegi'yiruu 'kubo yaariyeng sokpong jaa 'jung.
2 Zaiyong 'bi-dautiinha ni,
banang i nanee a'wo salingsuunhi ni,
nye banang leu yagu dugiri ni,
a leu dugumiera 'nuuhi tuma.

Jeremaiya Laa'dimii Gbangu 4

3 'Gbongboe gba mang 'ihiye a biha 'ku a 'biihi ang mugi,
che ka n niba 'bi-poga ni yeng tari 'ningbikuonii
a'wo mopiri 'puo 'kolimasogilihi.

4 'Bi-liihi jintihi mariye ba tangbalierihing aning kong'nyuuri,
ka 'bibilii suha siimaa,
che nie jaa ba ngmaaruu 'kuribo.

5 Banani ang daang 'dire bunnoohi
'biye yengyelang 'puong a soberang.
Banani bang daang 'guoli ning tan'jimejime daa ang i too
leu diye tam'poe ang leu ba jeng'jiihi.

6 N niba 'bi-poga yeliba'torihi dogihibu ning
i kpong gaa Soodom yelibee dogihibu ni.
Una bang daang ngmahi 'dayeni,
ka 'nu jaa 'chibe a na wieguu.

7 A naa 'biihi daang nyigihang gaa si'noo,
a peli gaa bihung.
Ba inggbamang daang i jiihi gaa 'ruubihi,
ka ba 'worihung 'yining saafair.

8 Che pampana banang leu suo gaa 'funfuni.
Ba mang 'cheniye a soberang
ka niba banginiba 'guoro.
Ba inggbama mariye ba kabang,
a leu 'ko 'ko a'wo daari.

9 Banani ta'kobi ang ku ni gbang seu banani
ang 'kpi ning kong ni.
'Bojung bamahi yeng,
bila pogibang bang nyuuha,
yoo siimaa ang kong 'jung.

10 Pogiba ang tari nyununu 'nuuhi
leu dugiye ba miihi 'biihi.
Bang leu siimaa 'kubo
n niba 'bi-poga ni saangbu 'puong.

11 Ba Tari Baahaa Daana paaliye u 'su-kpiengaa.
U 'vugiye u 'suuri ang tari dabieng bahi.

U nyugiye 'buung Zaiyong 'puong,
ang 'di a 'yi-kpong 'muno.

12 'Teng-gbani na'mine aning dunee 'deme jaa kuring sagi'di
ka a haara aning a doma danang bang kpeye
Jeruuselem 'di-nobera.

13 Che u dangyeriba yelibee aning u Ngming'puohi 'yi-dieriba
yeliba'torihi ni 'jung la.
Banang 'kiri sun'tuuribo jiing u 'puong ni.

14 Ba daarang a soberang a'wo joonhi,
ba diye jiing degining ba miihi,
haali nie jaa ba buora ka u fiinhi ba kpari.

15 Niba haahibang a yeli:
Ye 'yibe ti gaa, bundega nga.
Ye 'yibe ti gaa, ye 'yibe ti gaa.
Ye ta fiinhiti.
Sanga ni bang daang jo ti daara ni,
banani ang 'bi a paalihi 'puong yeliyeng:
Ba kung la 'jing che.

16 Ba Tari Baahaa Daana 'suuri yaaribang.
U ba la leura 'liinhibo.
A niba ba nana a Ngming'puohi 'yi-dieriba,
ba ba kahina a ningbera ming.

Jeremaiya Laa'dimii Gbangu 4

17 Tinuu yeng, ti 'ningbie jimbiyeng,
aning ting 'liinhe jaala a buora sungbu.
A 'yi ti 'pigihibu 'deduorihing,
ti nyiye paaluu nga ang kung bang dieti.

18 Ba 'liinheye ti gbe'chenihi,
haali ting da mang 'chene ti soberang 'guoro.
Ti taye baahibu.
Ti 'beri baahiyeng,
'bojung ti baahibu tayeng.

19 Banani ang kariti ning i nyagihuu
gaa ka'chigiri ang 'bi saa'jung.
Ba kariting a tangbera 'juring,
a jeng 'guti a mo'sogihing.

20 Ti 'nyivori vuunhung,
una ka Ba Tari Baahaa Daana buo kpaang waahi ni
faa 'leye ba chebihi ning.
U yela ting da mang yeli:
U maahuung ting na kpiera a paalihi 'puong.

21 'Iidom 'bi-poga 'woi,
nyengina che ka i inga 'yuoro,
ina nga ang kpiera Uuz paaluung.
Che a 'bonsuo na long waye i 'jie,
ka i 'bugi a yaahi i minga.

22 Zaiyong 'bi-poga 'woi,
i yeliba'torihi ni dogihibu paaliyeng.
U kung la veng ka ba ngmii nyogi gaaning.
Che u na dogihiing i yeliba'torihi ni yela.
'Iidom 'bi-poga 'woi,
u na 'uohiye i yelibee ni 'olo.

Hinihung 'Puoho

5 'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
nang tiehi yeli nga ang pogiti.
'Liinhi, a nye ti nyaaba.
2 Ba leuhiye ti cheng 'ku paalijaani niba,
a leuhi ti 'deri 'ku saamba.
3 Ti leuye 'bi-kpiibihi aning 'bi-yennihi,
ka ti ma'mine 'woning dunggala.

4 Ti mang daye ti kong'nyuurihi,
a 'ihi 'libiri che nye ti daari.
5 Banani ang dogihiti maang 'biye ti boong,
ti ba tuna peenha.
6 Ti 'sigihiye ti miihi 'ku 'Iijipiti aning Asiiriya niba,
ka ti lieng tigining siimaa.

7 Ti ba'mine daang iye yelibee a ba la 'bibe,
che ti iinhing ka ba yeliba'torihi ni dogihibu leu 'be.
8 'Yemihing kaariti,
nie 'chibe a na dieti ba 'nuuhing.
9 Ti 'nyivori ting mang di tegining ti siimaa,
ta'kobi ang 'bi a mopiring 'jung.

10 Ti inggbama tuliyeng a'wo paanuu 'deu,
a kong ang ingti ingtuli baalung 'jung.
11 Ba firiye pogiba jeng ning Zaiyong 'puong,
a saang pogisarihi 'Juuda 'yi-bera 'puuhing.
12 Ba 'nuuhi 'jaaliye ningbera.
Ba da ba nana ningnyaahi ming.
13 'Bi-pola da nieniye a neeng,
ka 'bi-daba mang 'chene 'guoro ning daari bang 'tuo.
14 A ningbera ba la lanna a 'di-nokpoming,
ka 'bi-pola ming bahi ba 'yieme.

15 Ti 'sikiri nyengka ni ngmaayeng.

Jeremaiya Laa'dimii Gbangu 5

Ti seuri leuye nimiha.
16 A na'jupiluu 'yiye ti 'ju 'le.
Nimiha la a 'kuti,
'bojung ti iye yelibeu.
17 Ngaang 'jung ka ti 'sikiri saang,
a yela nga 'jung ka ti 'ningbie ba la nyira sung.
18 Zaiyong Tangkpong ang i kpali
ka jierihi yo 'chene u 'jung ni 'jung la.

19 Ina, 'oo Ba Tari Baahaa Daana,
i 'bibeng a gara wagiri jaa.
I na'kogo 'bibeng a 'yi jemani kangang che gara u to.
20 Wala la ing 'yiinhi ti yela a gara,
a jaanhiti kauhi sing nga?
21 Leu leuhiti waaning i seng,
'oo Ba Tari Baahaa Daana, ka ti leu 'be ti 'beree.
Veng ka ti 'beri leu 'woning bila ni ang daang 'wo
sanga kangang,
22 ka inang ba jaanhiti kpeleng kpeleng,
a nye niti 'suuri yaga jaa yeng.

'Iziiki-el Gbangu

'Iziiki-el Naangmini nyiibu

1 A 'yuong 'pihita ingang, u 'chiuri anaahi 'beri a'nu daari, n daang
paahiye banani bang jaunyogihi gaaning ni 'puong. 'Kii-bar Konboo ni
sieng ting daang 'be. Ka sagbama daang 'yuo, mang nye Naangmini
yelinyirihi 'puong.
2 Bang daang nyogi Naa Jehooyachin gaaning 'yuomo a'nu, a 'chiu-balaa
'beri a'nu daari daang la
3 ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa Ngming'puohi 'yi-diera
'Iziiki-el seng. Buuzai 'bi-dau daang la. A Kali'diiya niba paaluung
daang la, 'Kii-bar Konboo ni sieng. Ka Ba Tari Baahaa Daana kpiengu
daang 'bi u ingang 'beng.
4 'Beng la mang daang 'liinhi a nye sa'kulingkuuli-kpong ang 'yi
sa'mung-goo seng waana. Savaalikaraa daang la aning saa ang nyigiha
piguupiguu a 'pinne, ka chaanii 'chengkeng ngmaa 'giluu. Ka
bungkanga 'bi a 'buung gaalinggang 'dire 'yire a gaalinggang a'wo
'kurihuu ang muo.
5 Ka buunhu ang 'woning bungnaang'voe anaahi daang 'bi a 'puong.
Ngaang ang daang 'wo: A daang tariye ninsaalaa 'worihung.
6 Kanga jaa daang tariye 'ningbisogihi anaahi, a tari kpangkpama ming
anaahi.
7 A gbee daang ahiye 'dendenge, ka a gbesampantie 'woning na'bilii
nafiree. Ang daang nyeliha a'wo yaawa bang 'uri a maali.
8 A daang tariye ninsaalaa 'nuuhi a kpangkpama luuhing a 'lomboe
anaahing. A anaahi ni kanga jaa daang tariye 'ningbisogihi aning
kpangkpama.
9 A kpangkpama noe daang fiinhiye taa. Ka anang wa gara, a ba mang
leuha. Kanga jaa mang 'toriye 'ningbi-toori gara.
10 A 'ningbisogihi ming 'worihung la nga. Kanga jaa da mang tariye dau
'ningbisogo. A anaahi ni kanga jaa da mang tariye 'gbegini 'ningbisogo
u 'lomboduring, ka kanga jaa da mang tari nadari 'ningbisogo u
'lombo-goong. A anaahi ni kanga jaa da mang tariye 'kachigu
'ningbisogo.
11 Bila ka a 'ningbisogihi daang 'wo. A kpangkpama daang tie 'doye
saa'ju. Kanga jaa kpangkpama a'yi noe da mang fiinhiye taa, ka a'yi
ming da mang pogi a inggbama.

12 Kanga jaa da mang 'toriye 'ningbi-toori gara. A da mang gaaye 'jie ni jaa a sie ang da mang buora ka u gaa. Ka anang wa gara a ba mang leuha.
13 A bungnaang'voe 'worihung yeng, a 'meselihung 'woniye 'buung-saala ang 'dire, a la 'woning 'buung-kahii. 'Buung da mang yo gara waanang a bungnaang'voe 'puong. A 'buung daang iye 'chengkeng, ka saa nyigiha 'yire a 'buung ingang.
14 A bungnaang'voe da mang jorang a gara waana, ka a 'meselihung 'woning saa nyigihibu.
15 Mang daang 'liinhe a bungnaang'voe a nye 'cheche. Ka a 'cheche daang 'bi 'teng-gbaning, a 'bi a bungnaang'vori kanga jaa ning u 'ningbisogihi anaahi sieng.
16 A 'chechehi 'meselihung aning a maalibu daang 'woniye buuril 'woree, ka a anaahi jaa 'yi taa. A maalibu ni 'meselihung daang 'woniye 'cheche ang gari u to ingang.
17 Ka anang wa gara, a mang 'toriye a 'lomboe anaahi ni a na bang gaa kanga jaa. Ka a bungnaang'voeng wa gara, a 'chechehi ba leuha.
18 A 'chechehi noe ming, a daang 'doyeng 'gaali a i nomaa. 'Ningbie daang paye a 'chechehi anaahi noe jaa 'gili wa 'tuohi.
19 Ka a bungnaang'voeng wa gara, a 'chechehi ming da mang garang a 'bi a 'lomboeng. Ka a bungnaang'voeng wa 'yi 'teng-gbaning 'do saa'ju, a 'chechehi ming mang 'doye saa'ju.
20 'Jie jaa a sie ang da mang buora gaabu, a ming mang gaaye 'jie ni seng a sie ang gara. Ka a 'chechehi da mang lang a ingang 'do, 'bojung a bungnaang'voe sie daang 'biye a 'chechehi ingang.
21 Ka a bungnaang'voeng wa gara, a 'chechehi ming mang gaang. Ka anang wa ahi, ang ming ahi. Ka anang wa 'yi 'teng-gbaning 'do saa'ju, a 'chechehi mang langye a ingang 'do, 'bojung a bungnaang'voe sie daang 'biye a 'chechehi ingang.
22 'Vu-yelingu ang daang 'bi a bungnaang'voe saa'jung 'worihung daang 'woniye kirisital ang i nomaa. U daang yeriye a 'juring.
23 A kpangkpama daang tieyeng a 'tori, ka kanga mang 'tori u to a 'vu-yelingu luong. Kanga jaa da mang tariye kpangkpama a'yi ang pagi u inggbani 'lombori nga, a tari a'yi ming ang pagi 'lombo-jaala.
24 Ka anang wa gara, n mang 'wongye a kpangkpama ang danna. A da

mang 'woniye kuonhi jemaa dangbu, a 'woning Kpiengu Jaa Daana kokori. A da mang 'woniye 'sojemuni ang yo jora goma. Ka anang wa ahi boin, a mang bahiye a kpangkpama ang 'sigi.
25 Kokori daang 'yiye a 'vu-yelingu ni ang 'gaali a 'juri ni saa'ju. Ka anang wa ahi, a mang bahiye a kpangkpama ang 'sigi.
26 A 'vu-yelingu ang daang 'gaali a 'juri ni saa'jung, bung ang 'woning na'kogo daang 'biye 'be. U 'meselihung daang 'woniye saafair 'kuurii. Ka 'worihung ang 'woning ninsaalaa 'meselihung daang 'do 'bi a na'kogo saa'jung.
27 Mang daang nye u sie seng 'duoro 'meselihung ung 'woning 'kurihuu ang 'dire 'buung muo, a 'woning 'buung ang 'dire a 'gili u jaa wa 'tuohi u 'puong. Mang daang nye u sie seng 'sigire 'meselihung ung 'woning 'buung. Ka 'chengkeng daang 'giluu wa 'tuohi.
28 A 'chengkeng ang 'gili u jaa wa 'tuohi daang 'woniye sa'suo ang 'bi savaaliing 'worihung saa waa daari. Ba Tari Baahaa Daana girima 'worihung 'meselihung daang la bila. A 'jung mang daang wa nye bila, mang 'le 'tengeng 'pu, a 'wong kokori kanga ang yera yela.

Ba tungye 'Iziiki-el Iisiriel seng

2 Ung daang yeli 'kumo: Ninsaalaa 'bi-dau, 'ihi ahi 'dendenge ka n yeli yela 'kui.
2 'Beng la ka a Sie daang kpema sanga ni ung yeli yela 'kumo ni, a 'ihime ahi 'dendenge. Mang 'wong unani ang yeli yela 'kumo ni.
3 Ung yeli 'kumo: Ninsaalaa 'bi-dau, n tuniing Isi'reeli niba seng, a tunii taawai paaluu ang die taawai n ingang. Bana aning ba ba'mine saangye n 'begu a waana 'jine nga.
4 Ba iye niba 'juri ang 'ko bang ba 'wono yela. Ba seng mang tunii. I na ti yeli 'kubong ka ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli.
5 Ka banang na 'wong bii ka banang na jaanhi, che ba na baming ka dangyera 'biye ba 'puong. 'Bojung ba iye 'deu nga ang diera taawai.
6 I ming, ninsaalaa 'bi-dau, ta wa joriba bii a jora ba yeli'bie. Ta jora dabieng, 'haali ka gobera aning go'biliing ngmaagii 'gili ing kpiera naahi 'puong. Ta jora ba yeli'bie bii a veng ka ba 'ningbisogihi innii dabieng yaga, 'bojung ba iye 'deu ang diera taawai.
7 Yeli n yeli'bie ni 'kubo, ka ba 'wong bii ka ba jaanhi, 'bojung ba iye

niba ang diera taawai.
8 Che ina ninsaalaa 'bi-dau, 'wono bila ni mang yera 'kurii. Ta wa diera taawai a'wo a taawai 'deu nga. 'Yuo i nuori, a oo bung ni mang 'kurii ni.
9 Mang daang 'liinhi, a nye 'nu ang tie wa n seng. Ka gbang'vinuu daang 'bi u 'puong.
10 'Beng la ung daang yeruu n 'ningbi-tooring, ka seuri 'bi u 'puo aning u 'puoring. Ka laa'dimihi aning 'kuori aning nimiha seu u ingang.

3 Ung la yeli 'kumo: Ninsaalaa 'bi-dau, oo bung ni ing nyira ni. Oo a gbang'vinuu nga a gaa ti yeli yela 'ku Iisiriel 'deu.
2 Mang haa n nuori, ung veng mang oo a gbang'vinuu.
3 Ung yeli 'kumo: A gbang'vinuu nga mang di 'kurii nga, obuu ka u kpe i 'po-dari, a kpe i 'puo. Mang daang obuu, ung numa n nuoring a'wo siu.
4 'Beng la ung yeli 'kumo: Ninsaalaa 'bi-dau, gaa Iisiriel 'deu a ti di n yeli'bie nga a yeli yela 'kubo.
5 Siringminga, n ba tunii niba yeliyaga ing kung bang 'wong seng, bii niba kokori 'wongbu ang i too seng. Iisiriel 'deu mang tunii.
6 Ningjemaa ang yera yeliyagisaamba ka ba kokori 'wongbu i too, ing ba 'wono ba yeli'bie seng naani mang tunii. Siringminga, ka ba taa seng mang da tumii, ba danang 'wongye i yeliyaga.
7 Che Iisiriel 'deu ni kung 'wong i yeliyaga, 'bojung ba kung 'wong n yeliyaga. 'Bojung Iisiriel 'deu ni jaa 'juri 'koyeng ka ba 'sikie 'ko.
8 Nye, n iyeng ing na ahi kpiengaa yaga ba ingang, a kung leu 'puori ba ingang.
9 N iyeng ka i 'gbeu i kpiengaa a'wo 'kubo jaa 'puo 'ku-kpiengaa ang i kpiengaa gaa 'pie. Ta joriba bii a veng ka ba 'ningbisogihi innii ingchuori, anaa jaa ka ba iye 'deu nga ang diera taawai.
10 Ung la yeli 'kumo: Ninsaalaa 'bi-dau, sagi n yeli'bie jaa mang yera 'kurii ka a kpe i 'sikiri, ka i 'wong aning i 'tobo.
11 Gaa i niba seng, bana bang jaunyogihi ni. Gaa ti yeli 'kubo ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli. I bila, ka ba na 'wong bii ka ba na jaanhi.
12 'Beng la ka a Sie daang dima 'doning. Mang 'wong kokori n 'puoring a'wo saa ang tahing yaga: Pegiri la Ba Tari Baahaa Daana girima ni a

'yi u kpe'jieng.

13 Mang la 'wong a bungnaang'voe kpangkpama ang fiinha taa dangbu, aning a 'chechehi ni ang 'bi a 'lomboeng ni dangbu, ang 'woning saa tahingbu.

14 'Beng la ka a Sie daang dima 'doning, a dima gaaning. Mang daang gaa 'suhu-saanii aning n 'suhu 'suuri 'puong. Che ka Ba Tari Baahaa Daana 'nu kpiengu daang 'bi n ingang.

15 'Beng la mang daang wa niba ni bang jaunyogihi bang 'bi Teel 'Eebib 'puong ni seng. Banang daang kpiera 'Kii-bar Konboo sieng ni. Mang ti 'jing 'jie ning bang 'jing ni. N daang 'biye ba 'puong aning nomaa 'beri ayo'poin.

'Iziiki-el iye 'deu kaara

16 A 'beri ayo'poin baahaang ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung wa n seng ngaang:

17 Ninsaalaa 'bi-dau, n 'bimiing 'deu kaara a 'ku Iisiriel 'deu. Bila 'jung 'wong yelihung a 'yi n nuoring, a kpaahiba 'kumo.

18 Ka maang yeli 'ku ningbeu: I na 'kping pielaang. Ka inang ba kpaahuu bii a yeli yela kpaahi a ningbeu ka u leu'yi u beulung ning a die u 'nyivori, a ningbeu nga na 'kpiye u beulung 'puong. Che u jiing 'yobeu dogiliye i 'jung.

19 Che ka inang kpaahi a ningbeu che ka u ba leu'yi u beu bii u beulung sori ning, u na 'kpiye u beulung ni 'puong. Che ina dieye i minga.

20 Aning ming, a'mineng sun'tuuro na leu'yiye u sun'tunbu 'puong a tuna beu. Ka maang wa di bunggbengmi'leruu 'bing u 'ningbi-tooring, u na 'kping. Ing ba kpaahuu ni 'jung u na 'kpiye u beu ni 'puong. U sun'tuubu tuma ni jaa ung tung ni 'yuori kung buong, ka u jiing 'yobeu dogili i ingang.

21 Che ka inang kpaahi a sun'tuuro ka u ta tung beu, ka unang ba tung beu, u na tariye 'nyivori pielaang, 'bojung u sagiye kpaahibu. I ming dieye i minga.

22 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana 'nu kpiengu daang 'bi n ingang 'beng. Ung yeli 'kumo: 'Ihi, a 'yi gaa a 'ji-gbanggbali ni ka n nii ti yeli yela 'beng.

23 'Beng la mang daang 'ihi 'yi gaa a 'ji-gbanggbali, a nye ka Ba Tari

Baahaa Daana girima ning ahi 'be. U daang 'woniye a girima ni mang nye 'Kii-bar Konboo sieng ni. Mang 'le 'tengeng a 'pu.
24 'Beng la ka a Sie daang wa n seng, a 'ihime ahi 'dendenge. Ung yeli yela a yeli 'kumo: Gaa ti lari i minga ing i 'deung.
25 Ina, 'oo ninsaalaa 'bi-dau, ba na imiing 'ngmie, a dia 'lei ka i kung la tuong 'yi kpe ba 'puo.
26 N na ing ka i jinti mari i tambalengang ka i leu 'muu. I kung la i nie ang 'miine inniba, anaa jaa ka ba iye 'deu ang diera taawai.
27 Che sanga ni mang na yeli nii yela ni, n na 'yuoye i nuori ka i yeli 'kubo ka ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli. Nie ni ang na 'wong, u daana 'wong. Nie ni ming ang na jaanhi, u daana jaanhi, 'bojung ba iye 'deu nga ang diera taawai.

Jeruuselem 'pigibu 'bigihee

4 Ina ming, ninsaalaa 'bi-dau, bo walaa bang di yagu maali a diu 'bing i 'ningbi-tooring. Maali 'yi-kpong 'worihung u ingang, Jeruuselem la bila.
2 'Piguu, a me 'pigibu daangguoni imuu. 'Duohi 'pigibu bungmieruu imuu, a maali kampihi 'piguu, a maali man'siinhi ang ngmaha daangguoma 'giluu wa 'tuohi.
3 Di 'kurihuu perete 'bing ka u leu 'kurihuu daangguoni i ning a 'yi-kpong kpachagang. Leuhi i 'ningbiri imuu. Ba na 'piguung, ka i ming 'piguu. Bila na iye 'bigihee a 'ku Iisiriel 'deu.
4 Jeng 'lombo-goo, a di Iisiriel 'deu tungbee dogili i ingang. A 'beri ni nuori ing jeng 'lombori ni ing na 'tuo ba tungbee.
5 'Bojung n diye ba tungbee 'yuomo ni dogili i ingang, a sing a 'beri nuori. A iye 'beri koohi ata aning lijaanaahi ning 'pie (390). Bila ing na 'tuo Iisiriel 'deu ni tungbee.
6 Ka inang wa baahaa, la jeng 'lomboduri. Bila ing na 'tuo 'Juuda 'deu ni tungbee 'beri lijaa'yi. N diye 'bebeyeni jaa ung i 'yuoni 'gbuli dogili i ingang.
7 Bila 'jung i na leuye i 'ningbiri ing Jeruuselem 'pigibu ni. 'Wuri i 'nu che dangyeli yela jagi Jeruuselem.
8 Nye, n na diye 'ngmie 'lei, ka i kung mang tuong leu 'lombori nga jeng u to ingang. N na iye bila a gara wagiri ing na ti baahi i 'pigibu ni.

9 Di 'wiit, baarili, benga, beng'irii kanga, 'chi aning 'wiit 'irii kanga. Dia ing dugu bung'yeni 'puong a maali paanuu. A 'beri ni nuori ing na jeng i 'lomboring ni, ana ing na oora. A iye 'beri koohi ata aning lijaanaahi ning 'pie (390).
10 I na mang maahiye siimaa ing 'dire. 'Bebeyeni jaa tuori tiinhuu na mang iye sekelihi lijeri. A 'yi wagiri kanga a gara wagiri kanga ing na mang 'dia.
11 I na mang maahiye kuong ming ing 'nyuuro. 'Jiyeni ing na mang 'nyu a 'yi hiin* maahibu nyogi 'po 'jiihi ayuobing. A 'yi wagiri kanga a gara wagiri kanga ing na mang 'nyua.
12 I na mang obaang a'wo baarili bungmaanihi bang se. I na diye ninsaalaa 'bini maali 'buung a se a buunhu ba 'ningbiring.
13 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: Bila ka Isi'reeli niba na 'di ba siingdega niba ang ba i 'Juuhi 'puong. 'Be mang na kariba ka ba gaa ni.
14 Mang yeli: Awa 'Suobu Kpiengu Jaa Daana, siringminga, n nang ba degi n minga jaa a 'yi n 'bibiilung a waana ngaang. N nang ba oo bung jaa ang 'kpi u mingang, bii bung nga 'duunhi ang tagi chuuri. Nengdegiri jaa ming nang ba kpe n nuori.
15 'Beng la ung yeli 'kumo: Nye, n diye na'bini 'kurii ang na ahi ninsaalaa 'bini bogung. A ingang ing na mang se i paanuu.
16 Ung la yeli 'kumo: Ninsaalaa 'bi-dau, pielaang, n na ing ka Jeruuselem kong siimaa. Ba na mang maahiye siimaa 'di 'karikaruu 'puong, a maahi kuong 'nyu dabieng 'puong.
17 N na iye bila ka ba kong paanuu aning kuong. Ba na 'liinhiye taa aning nomaa, a nyuuha ba tungbee ni 'puong.

Ta'kobi ang wa Jeruuselem ingang

5 Ina ninsaalaa 'bi-dau, di ta'kobi ang 'dire. Diu ka u leu 'ju-chiera 'su-baraa ka i pung i 'ju aning i tieni. Di sanee maahi a 'ju-kooni a nyogaa 'po.
2 Nyogaa 'po 'jiihi ata a nyugi 'jiyeni a 'yi-kpong 'puong sanga ni a 'pigibu ang na wa baahi. Bila 'puoring di 'jiyeni a di ta'kobi ngmi ngmia wa 'gili, a di 'jiyeni ming yaari seseung. N na vuoye ta'kobi cho a 'puoring.

*
4:11 Hiin maahibu iyeng a'wo koliba'bile maahibu.

3 Che i di a awala 'mine ming 'le i kparuu nuoring.
4 La di 'mine ming loo ing 'buuming ka a 'di. 'Be ka 'buung na 'yi a gaa Iisiriel 'deu jaa.
5 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeliyeng: Jeruuselem la ni. N 'bimuung a paalihi 'songsogihing, ka a 'teenhi jaa ngmaa 'giluu.
6 U dieye taawai n 'wulibu soe ingang aning ung tung beulung gaa a paalihi. U dieye taawai n yeli'tuurihi ingang gaa a 'teenhi ni ang ngmaa 'giluu ni, 'bojung ba jaanhiye n 'wulibu soe. Ba ba 'chene n yeli'tuurihi 'puong.
7 Bila 'jung ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: Ye 'ihiningye taawai gaa paalihi ang ngmaa 'giliye wa 'tuohi. Ye ba 'chene n yeli'tuurihi 'puong. Ye ba 'tu n 'wulibu soe. Ye gba ba 'tu a paalihi ni ang ngmaa 'giliye wa 'tuohi ni 'wulibu soe.
8 A 'jung ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: Maang minga ni chiihiing. N na 'diye saree i 'puong a paalihi 'ningbiring.
9 N na iye yeli mang daang ba i jaa ye 'puong ye yelidega ni jaa 'jung. N daang kung la i a taa ming.
10 Bila 'jung ba'mine na ooye ba 'biihi ye 'puong, ka 'biihi ming oo ba ba'mine. N na 'diye saree ye ingang. Ye banani jaa ang kpeling ni mang na yaari a seseri jaang.
11 A 'jung 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeliyeng: A'wo mang i 'vori yeng, pielaang, yeng di ye bungnyohii jaa aning ye bunghaarihi nga jaa degi n 'ji-pegi'yiruu ni, a 'jung n ming na bahiye ye kaabu. N 'ningbiri kung i maahuu. N kung jo nimboo ming.
12 Ka yenang 'po 'jiihi ata, 'baleu na kuye 'jiyeni, ka kongkpong kuye. 'Jiyeni ming na 'leng a 'tuuro ta'kobi ang ngmaaye 'gili. N na yaariye 'jiyeni ming a seseri jaang, a vuo ta'kobi cho ba 'puoring.
13 Bila ka n 'suuri na maa, ka n veng ka n 'su-tuluu dogili ba ingang a naa sani. Bila bang na bang ka maang Ba Tari Baahaa Daanang yelaa n ingjegi 'puong, sanga ni n 'su-tuluu ang na wa baahi ba ingang.
14 A la waana ming, n na ing ka i leu da'boo, a i nyaaba bung a paalihi ni ang ngmaa 'gilii ni 'puong, aning banani ang waana para ni jaa 'ningbiring.
15 N na 'diye i saree n 'suuri aning 'su-tuluu 'puong aning 'miihuu ang i too 'puong. A sanga bila na leuye nyaaba a leu sie bung, a i kpaahibu aning

nomaa 'ku a paalihi ni ang ngmaa 'giliye ni. Maang Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
16 Sanga ni mang na teu n kongkpong 'piime ang i bee ye 'puong, n na tebaang ka a saangye. N na ing ka a kongkpong maaling 'ugi ye ingang, a i ka ye kong ye siimaa.
17 Bila mang na waaning kongkpong aning mo'duunhi ye ingang ka a i ka ye kong ye niba. 'Baleu aning jiing 'kiribu na kpeye ye 'puo ti 'yi, ka n waaning ta'kobi ming ye ingang. Maang Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

Saree ngmaabu Iisiriel ang maana bagiri ingang

6 Ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa n seng ngaang:
2 Ninsaalaa 'bi-dau, leuhi i 'ningbiri ing Iisiriel tangbera ni a dangyeli yela kpaahiba.
3 Yeli ngaang: Iisiriel tangbera, ye 'wong 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yelihung. Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yera 'kuro a tangbera aning a tang'bilii, a bori aning a lohimbohi: Siringminga, maang minga na waaniye ta'kobi ye ingang. N na saangye ye 'jiduorihi ni.
4 Ye sarika 'ihijiihi na iye kpali, ka ba ngmahi ye iinsens sarika 'ihijiihi. N na diye ye daba bang ku a loo ye baga ni 'ningbi-tooring.
5 N na diye Isi'reeli niba ang 'kpi inggbama jieli ba baga ni 'ningbi-tooring. N na diye ye kaba yaari ye sarika 'ihijiihing wa 'gili.
6 Ye kpe'jiihi jaang, a 'yi-bera na leuye da'boori, ka a 'jiduorihi jeng kpali. Bila ka ye sarika 'ihijiihi na leu da'boori a jeng kpali. Ba na ngmahiye ye baga ka a yela baahi. Ba na ngmahiye ye iinsens sarika 'ihijiihi, ka ye bungmaanihi ni yela baahi.
7 Banani bang ku na 'leye ye 'puong. Bila yeng na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.
8 Che n na bahiye ye 'mine. Bilang na veng ka ye tuong tari niba ang na jo 'yi ta'kobing a paalihi 'puong, sanga ni yeng na yaari a 'teenhi 'puong.
9 'Beng la ka ye banani ang faa jo ni na tiehi n yela a paalihi bang nyogihiba gaaning 'puong. 'Bojung ba senseng 'sikiri ni ang jo n seng ni saangye n 'puo yaga. Ka ba 'ningbie ni ming ang ngmi jentiriye a 'tu baga ni saang n 'puo. Ba na nyohiye ba miihi ba yelibee ni bang i aning ba yelidega ni jaa yela.
10 'Beng la bang na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana. Kpali naani

aning mang yeli ka n na waaniye a saangkpong nga ba ingang.
11 Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: Kpaahi i 'nuuhi a di i gberi to 'tengeng, a yeli: A'ku, Iisiriel 'deu yelidega ni ang i bee ni 'jung. 'Bojung ba na 'leng a 'tuuro ta'kobing, kongkpong aning 'baleu.
12 'Baleu na kuye nie ang 'bi toori jaang, ka ta'kobi ku nie ming ang pieli. Kongkpong ming na kuye nie ang kpeling a i 'vori a 'yiring. Bila ka n 'su-tuluu na baahi ba ingang.
13 'Beng la yeng na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana, sanga ni ba niba bang ku ang na jeng jeng ba baga 'puong a ngmaa 'gili ba sarika 'ihijiihi ni. Bila na iye tan'duoruu jaa 'jung aning tangbera jaa 'juring, dau jaa ang tari maahuu 'muning aning 'oki dau jaa ang tari vaari yaga 'muning. Bila na iye 'jie ni jaang bang nyugi iinsens 'nyuu-noohi 'ku ba baga ni jaa.
14 Bila mang na tie n 'nu 'tuohibo a i ka a paaluu leu da'boo. Mm, n na ing ka ba kpe'jiihi jaa i da'boo a gaa mopiri ni ang gara Dib'lath seng ni. 'Beng la bang na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.

7 Iisiriel saree ngmaabu pieliyeng

Ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung la wa n seng ngaang:
2 Ina ninsaalaa 'bi-dau, ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli 'ku Iisiriel paaluu:

A baahaa la.
A baahaa taye a paaluu 'longkorihi anaahi ni.
3 Pampana nga a baahaa waye i ingang.
N na bahiye n 'suuri ka u wa i ingang.
N na 'diye i saree a 'tuuro i yeli-irihi.
N na yebiing sani i yelidega ni jaa yela.
4 N 'ningbiri kung i maahuu i ingang.
N kung jo nimboo ming,
'bojung n na yeuye i yeli-irihi ni sani,
a yeu i yelidega ang 'bi i 'puong ni ming sani.
'Beng la ing na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.

5 Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli:

Saangkpong la.
Saangkpong nga to yeng nang ba nye wayeng.
6 Baahibu wayeng.
A baahaa wayeng,
u 'jie nyaaye i ingang.
Nye, u wayeng.
7 Ina nga ang kpiera a paaluung,
saangkpong waye i ingang.
A wagiri tayeng, tuora 'beu pieliyeng.
Nyengingbu ang 'bi a tangberang 'beu naani.
8 'Wieng mang na 'kiri n 'su-tuluu waahii,
ka n 'suuri baahi i ingang.
N na 'diye i saree a 'tuuro i yeli-irihi.
N na yebiing sani i yelidega ni jaa 'jung.

9 N 'ningbiri kung i maahuu.
N kung jo nimboo ming.
N na yebiing sani a 'tuuro i yeli-irihi ni,
ka i yelidega ni 'bi i seng.
'Beng la yeng na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana
ang ngmira.

10 Nye, a 'beu. Nye, u wayeng.
Saangbu ang i kpong 'yi gaayeng.
A dangkpali bohiyeng.
Jigihibu 'puye 'puuri.
11 Kpangkpangkpiengu yeli-irihi baayeng
a leu beulung dangkpali.
Ba kanga jaa kung kpeling,
ba jemaa ni kanga jaa.
Ba bundaambuunhu aning ba girima kung kpeling.
12 A wagiri tayeng.
A 'beu tagira waanang.
Ta veng ka nie ang daara nyengina,
bii ka nie ang kuoha i laa'dimii,

'bojung 'su-kpiengaa 'biye ba jemaa ni jaa ingang.
13 Nie ang kuoha kung leu wa bung ung kuohi 'jie,
'haali ka ba jaang nang i 'voe.
'Bojung a nyiibu ahiye a jemaa jaa ingang.
U kung leu 'puori.
Nie jaa ang kpiera yeliba'torihi 'puong
na kongye u 'nyivori.

14 Ba ngmiye biengkoni,
a veng ka nie jaa i 'siri.
Che nie jaa ba gara taanhuu,
'bojung n 'su-kpiengaa 'biye ba jemaa ni jaa ingang.
15 Ta'kobi 'biye 'yengeng,
ka 'baleu aning kongkpong 'bi 'yiri 'puong.
Nie jaa ang 'bi moong na 'kping a 'tuuro ta'kobing.
Nie jaa ang 'bi a 'yi-kpong 'puong,
kongkpong aning 'baleu na kuung.

16 Banani ang 'yi a 'puong na jong ti 'bi a tangbera 'juring.
Ba jaang na ira laa'dimii,
a'wo lohimbohi nangmama.
Kanga jaa beu 'jung ung na 'kono.
17 'Nuuhi jaang na juoli,
ka 'dungkubo jaa leu i baani.
18 Ba na 'piliye buorihi tama ming.
Dabiengkpong na nyogibang.
'Vii na 'biye 'ningbisogo jaang,
ka 'ju jaa kpalihi.
19 Ba na looye ba wari a sobera 'juring,
ka ba salima 'woning sagiri.
Ba wari aning ba salima kung tuong dieba
Ba Tari Baahaa Daana 'su-kpiengaa ni daari.
Ba kung maa ba kong bii a paali ba 'puuhi,
'bojung bila leuye ba beulung bung gbengmi'leruu.

20 U boori buunhu vielung ni yeng,
ba diang leu jigiha.
Ba diang maali ba bungdega ni 'worihung
aning ba bungnyohii ni.
Bila 'jung mang i ang leu 'woning sagiri a 'kubo.
21 N na diang ing saamba 'nuuhing
ka a leu buunhu bang na jaufaahi.
A na leuye buunhu 'teng-gbani ningbee ang na 'ohi.
Ba na degaang.
22 N na leuhiye n 'ningbisogo 'yi ba seng,
ka ba degi bungtiinha 'bingjie ni.
'Bojung na'nyigi-kpienhi na kpeung a deguu.

23 Maali jorihi, 'bojung jiing 'kiribu yelibee paaliye a paaluu,
ka kpangkpangkpiengu yeli-irihi pa a 'yi-kpong.
24 Bila 'jung n na waaniye paaluu ang i beu yaga.
Ba na wa dieye ba 'deri 'so.
N na ing ka ba gandaba jigihibu ni baahi,
ka ba degi ba 'ji-pegi'yirihi ni ming.
25 Saangbu wayeng.
Ba na boye maahuu, che ba kung nyiu.
26 Saangkpong na 'tuye u to,
ka ba'ye 'tu u to.
Ba na boye yelinyiruu dangyera seng.
Che a 'begu na boring a Ngming'puohi 'yi-diera seng,
ka kawani ming bori a ningbera seng.

27 A naa na iye laa'dimii,
ka a ningkpong yeri dabiengkpong kparuu,
ka a paaluu niba 'nuuhi 'miine.
N na ibang a 'tuuro ba yeli-irihi.
N na ngmaaye ba saree a 'tuuro bila ang sigining ka ba nye.
'Beng la bang na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.

A Ngming'puohi 'deu yelidega

8 A 'yuomo ayuobi 'puong, a 'chiuri ayuobi dabaa'nu daari mang daang
'jing n 'deung, ka 'Juuda ningbera 'jing n 'ningbi-tooring. Ka 'Suobu
Kpiengu Jaa Daana 'nu kpiengu wa n ingang 'beng.
2 Mang daang 'liinhi, a nye 'worihung, ka u 'meselihung 'woning 'buung.
U 'meselihung a 'yi u sie 'sigire daang 'woniye 'buung. U 'meselihung
a 'yi u sie 'duoro daang 'woniye 'chengkeng, a 'woning 'kurihuu ang 'dire
'buung a muo.
3 Ung tie bung ang 'woning 'nu, a nyogi n 'ju-kooni 'lombori kanga. Ka
a Sie dima 'doning, mang 'bi 'teng-gbani aning sagbani kpachagang.
Naangmini yelinyirihi 'puong u daang tarimang waaning Jeruuselem,
a waanima a jaga ni ang 'bi 'puong ni sa'mung-goo 'di-nokpong ni.
'Beng ka bagiri ni ang waananing 'nyuuri ni 'jingjie daang 'be.
4 Nye, Iisiriel Naangmini ni girima daang 'biye 'be, a'wo a nyiibu ni mang
daang nye a 'ji-gbanggbaling ni.
5 'Beng la ung yeli 'kumo: Ninsaalaa 'bi-dau, lagi i 'ningbie pampana a
'tori sa'mung-goo seng. Mang daang lagi n 'ningbie a 'tori sa'mung-goo
seng. Mang nye a sarika 'ihijie 'di-nokpong sa'mung-goo 'di-nuori ning
ka a 'nyuuri bagiri ngang daang 'bibe.
6 Ung la yeli 'kumo: Ninsaalaa 'bi-dau, i nyiye bila ni bang ira? I nyiye
a yelidega nga ang 'gaali ka Iisiriel 'deu tuna 'jie ngang? I nyiye bila ni
bang ira ka ba karima 'yi n 'ji-pegi'yiruu ning gaaning toori wa? La leu,
i na nyiye yelidega ang gaa bila.
7 Ung daang tarima waaning a jaga 'di-nuori. Mang 'liinhe ka bogu la a
'bi a daangguoning.
8 'Beng la ung yeli 'kumo: Ninsaalaa 'bi-dau, 'tugi a daangguoni kpe.
Mang 'tugi kpe a daangguoni a nye 'di-nuori.
9 Ung yeli 'kumo: Kpe ti nye a beu yelidega ni bang ira 'beng.
10 Mang kpe 'liinhi, a nye. Bung'vuuruu jaa baluu, 'dung-dega aning
Iisiriel baga jaa daang 'biye 'be bang maalaa a daangguomang wa 'gili.
11 Ka Iisiriel ningbera lijaata ning 'pie daang ahi a 'ningbi-tooring. Ka
'Seefang 'bi-dau 'Jeyazanaiya daang paahi ba 'puong. Ba kanga jaa
daang tariye 'buung perete u 'nung, ka iinsens nyuohi 'duoro saa'ju.
12 'Beng la ung yeli 'kumo: Ninsaalaa 'bi-dau, i nyiye bila ni Iisiriel
ningbera ang ira 'ji-sagiluung? I nyiye bila ni dau jaa ang ira u bagiri

'deung? Siringminga ba mang yeling: Ba Tari Baahaa Daana ba nyiriti.
Ba Tari Baahaa Daana jaanhiye a paaluu bahi.
13 Ung yeli 'kumo: La leuhi, i na nyiye yelidega bang ira ang gaa bila.
14 'Beng la ung daang tarima waaning Ba Tari Baahaa Daana 'deu
sa'mung-goo 'di-nokpong 'di-nuori ni. Mang nye pogiba ang 'jing 'be a
'kono bagiri bang buona Taamuz yela.
15 'Beng la ung yeli 'kumo: I nyiye a yeli nga, 'oo ninsaalaa 'bi-dau? La
leuhi, i na nyiye yelidega ang gaa ama.
16 Ung daang tarima waaning Ba Tari Baahaa Daana 'deu jaga ni ang 'bi
'puong ni. Nye, a'wo daba lijeri aning ba'nu daang 'biye Ba Tari
Baahaa Daana Ngming'puohi 'deu ni 'di-nuoring. Ba daang 'biye a
janggaa'lee aning a sarika 'ihijie kpachagang. Ba daang 'biriye 'puori
'ku Ba Tari Baahaa Daana Ngming'puohi 'deu ni, ka ba 'ningbisogihi
'tori sa'muni. Bang 'tori sa'muni a 'puoho ngminaa.
17 'Beng la ung yeli 'kumo: I nyiye a yeli nga, 'oo ninsaalaa 'bi-dau? Ka
bila yelifiing la a 'ku 'Juuda 'deu aning bang ira a yelidega nga 'jie
ngang? 'Bojung ba paaliye a paaluu aning kpangkpangkpiengu
yeli-irihi. Bila 'puoring ba mang leung ka ba dang n 'suuri. Nye, ba
mang diye da'nu ti tuora ba nyiihi.
18 Bila 'jung n ming na iye yela 'su-tuluu 'puong. N kung maa 'ningbiri.
N kung jo nimboo ming. Haali ka banang 'kono inna n 'tobong aning
kokokpiengaa, che n kung 'wong.

Ba kuye a ningbee

9 'Beng la mang daang 'wong ung buong aning kokokpiengaa a yeli: Veng
ka banani ang 'so a 'yi-kpong kaabu ni tagi ta, ka kanga jaa tari u
jaujaubung ang kuura u 'nung.
2 'Dayeni ka daba bayuobi 'yi a saa'ju seng 'di-nokpong ni seng wa.
'Beng 'tori sa'mung-goo ni. Kanga jaa daang tariye jauri lari u 'nung.
Dau kanga ang paahi ba 'puong daang yeriye masari bungyerihi, ka
seuseura duba ko'bile 'bi u 'lomboring. Bang daang kpe ti ahi a yaawa
sarika 'ihijie sieng.
3 Ka Iisiriel Naangmini girima ni daang 'yi a cherib ni ingang ung daang
'be ni a 'do gaa a Ngming'puohi 'deu kpe'jie ni. Ung buong a dau ni ang
ing masari bungyerihi a tari a seuseura duba ko'bile u 'lomboring ni.

4 Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kuu: Kpe a 'yi-kpong 'puo ti 'yi. Kpe Jeruuselem 'puo ti 'yi. Daba ni ang pena a 'kono a yelidega ni jaa ang ira u 'puong yela ni, tuo ligu ba 'gbering.
5 Mang 'wong ung yeli 'ku ba chelee ni: Ye 'tuu kpe a 'yi-kpong a ti kuura. Ye ta i 'ningbi-maahuu bii a jo nimboo.
6 Ye korigi ningnyaahi aning 'bi-pola, a korigi pogisarihi, 'bibilii aning pogiba. Che ye ta wa fiinha nie jaa 'gbeu ang tari ligu. Ye 'piili n 'ji-pegi'yiruu ning. 'Beng la bang daang 'piili a ningbera ni ang 'bi a Ngming'puohi 'deu 'ningbi-tooring ni ingang.
7 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'kubo: Ye degi a Ngming'puohi 'deu. Ye paali a jaga ning 'kuunhi. Ye 'yi. Bang daang 'yi a ti kuura niba a 'yi-kpong 'puong.
8 Sanga ni bang daang kuuriba ni, mang kpeling n 'yong. Mang 'le 'tengeng 'pu a 'cheehi a yeli: 'Woi, 'Suobu Kpiengu Jaa Daana. I muo yeng baahi Iisiriel niba ang chehi ing 'kiri i 'su-tuluu waahi Jeruuselem ngaang bi?
9 'Beng la ung yeli 'kumo: Iisiriel 'deu aning 'Juuda beulung iye kpong 'gaali. Jiing 'kiribu paaliye a paaluu, ka yela ang ba 'tu sori pa a 'yi-kpong. Siringminga ba mang yeling: Ba Tari Baahaa Daana jaanhiye a paaluu bahi. Ba Tari Baahaa Daana ba nyiraa.
10 Maang ming, n kung maa 'ningbiri. N kung jo nimboo ming. N na naaye ba yeli-irihi sani dogili ba miihi 'juring.
11 Ana wagiring ka a dau ni ang daang ing masari bungyerihi a tari a duba ko'bile u 'lomboring ni leu wa ing 'duoho a yeli: N tungye bila ni ing 'kumo nuori ka n tung ni.

A girima 'yiye a Ngming'puohi 'deung

10 Mang daang 'liinhi a nye a 'vu-yelingu ni ang 'gaali a cheribihi 'jung ni 'puong, ka bung 'yi a 'woning saafair 'kuurii. U 'meselihung daang 'woniye na'kogo.
2 Ka Naangmini daang yeli yela 'ku a dau ni ang ing masari bungyerihi ni. U daang yeliyeng: Kpe a 'chechehi ni ang 'bi a cheribihi luong ni. 'Ihi 'buung-saala a cheribihi kpachagihing ka a pa i 'nuuhi. Dia yaari a 'yi-kpong ingang. Mang daang kaara ung ti kpe.
3 A cheribihi daang ahiye a Ngming'puohi 'deu sa'mungduri seng sanga

ni a dau ang ti kpe ni. Ka a savaalii daang wa paali jaga ni ang 'bi 'puong ni.

4 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana girima daang 'yi a cherib ingang a 'do, a ti 'bi a Ngming'puohi 'deu 'tu-kpe'jie ning. Ka a savaalii daang paali a 'deu, ka Ba Tari Baahaa Daana girima ni 'chengkeng paali a jaga.

5 Bang daang 'wono a cheribihi kpangkpama dangbu a 'yenge jagang. A dangbu daang 'woniye Kpiengu Jaa Naangmini ni kokori sanga ni ung mang yera yela.

6 Ung 'ku a dau ni ang ing masari bungyerihi ni nuori a yeli: 'Ihi 'buung a 'chechehi kpachagang, a cheribihi kpachagang. Ka a dau kpe ti ahi a 'chechehi sieng.

7 Ka a cherib daang tie u 'nu a 'yi a cheribihi kpachagang ti ta a 'buung ni ang 'bi a cheribihi kpachagang ni. Ung 'ihi a 'buung 'mine ing a dau ni ang ing a masari bungyerihi ni 'nuuhing. Ka a dau dia 'yi gaa.

8 Ka a cheribihi daang 'woning ang tari ninsaalaa 'nu 'worihung a kpangkpama luuhing.

9 Mang daang 'liinhe ka 'chechehi anaahing 'bi a cheribihi sieng. 'Cheche da mang 'biye a cheribihi kanga jaa sieng. A 'chechehi daang nyelihang a'wo buuril 'kuurii.

10 A 'meselihung ming, a anaahi jaa daang 'yiye taa. A daang 'woniye 'cheche ang gari u to ingang.

11 Ka anang wa gara, a mang 'toriye a 'lomboe anaahi ni kanga. Ka anang wa gara, a 'chechehi ba leura 'lombori. A mang 'tuye 'jie ni a cheribihi ang 'tori ni. Ka anang wa gara, a 'chechehi ba leura 'lombori.

12 A inga jaa a lang ning a 'puori, a 'nuuhi, a kpangkpama, aning a 'chechehi ni a anaahi ang tari ni daang payeng aning 'ningbie a 'gili u jaa wa 'tuohi.

13 A 'chechehi yeng, n daang 'wongye bang buomaa ka bung'vinnihi.

14 A kanga jaa da mang tariye 'ningbisogihi anaahi. A fora 'ningbisogo da mang iye cherib 'ningbisogo, ka a 'yiilung i ninsaalaa 'ningbisogo. A taalung daang iye 'gbegini 'ningbisogo, ka a naahung i ka'chigu 'ningbisogo.

15 Ka a cheribihi daang tagi 'do saa'ju. A bungnaang'voe nga mang daang nye 'Kii-bar Konboo sieng ni.

16 Ka a cheribihing wa gara, a 'chechehi da mang 'biye a 'lomboring a gara. Ka a cheribihing wa lagi a kpangkpama ka a 'yi 'teng-gbaning 'do saa'ju, a 'chechehi ming da ba mang leuhi 'yi a 'lomboeng.
17 Ka a cheribihing wa ahi boin, a 'chechehi ming mang ahiye boin. Ka anang wa 'duoro, a ming mang 'dong, 'bojung a bungnaang'voe sie daang 'biye a ingang.
18 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana girima ni daang 'yi a Ngming'puohi 'deu 'tu-kpe'jie ni a ti ahi 'gaali a cheribihi.
19 Ka a cheribihi daang lagi a kpangkpama a 'yi 'teng-gbaning 'do saa'ju n 'ningbiring. Sanga ni ang daang wa 'yi gara, a 'chechehi daang 'biye a 'lomboring. Ang daang ti ahi Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni sa'muni 'di-nokpong ni 'di-nuoring. Ka Iisiriel Naangmini girima daang 'bi a 'jung.
20 A bungnaang'voe nga mang daang nye Iisiriel Naangmini luong 'Kii-bar Konboo sieng ni. Mang daang bang ka a cheribihi la.
21 A kanga jaa daang tariye 'ningbisogihi anaahi aning kpangkpama anaahi. Ka ninsaalaa 'nuuhi 'meselihung daang 'bi a kpangkpama luuhing.
22 Ka a 'ningbisogihi 'worihung aning a 'ningbisogihi ni mang nye 'Kii-bar Konboo sieng ni i bung'yeni. A daang iye bung'yeni a 'meselihung aning a miihi ingang. A kanga jaa da mang 'toriye 'ningbi-toori a gara.

Saree ngmaabu kawan-iriba ang i bee ingang

11 Ka a Sie daang dima 'doning, a tarima waaning Ba Tari Baahaa Daana 'deu sa'muni 'di-nokpong ni. 'Beng 'tori sa'muni ni. Ka daba lijeri aning ba'nu daang 'bi a 'di-nokpong 'di-nuoring. Mang nye Aazur 'bi-dau 'Jeyazanaiya aning Bi'neeya 'bi-dau Pelataiya ba 'puong. Ba daang iye ningbera a niba 'puong.
2 Ung yeli 'kumo: Ninsaalaa 'bi-dau, a daba ngang mang jera beu tungbu a 'kuro kawani ang i beu a 'yi-kpong ngang.
3 Banang mang yeli: 'Deri miebu wagiri ba ta. A 'yi-kpong nga la a dugu. Tinuu la a neni.
4 Bila 'jung dangyeli yela chiihiba. 'Oo ninsaalaa 'bi-dau, dangyeli yela.
5 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana Sie daang 'le n ingang a yeli 'kumo: Yeli yela. Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: 'Oo Iisiriel 'deu,

ngaang yeng yeli. Che n bangye yeli ang 'bi ye haakilihing.
6 Ye vengyeng ka niba yeng ku 'ugi a 'yi-kpong ngang. Ye paaliye u fuolihi aning niba yeng ku.
7 Bila 'jung 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeliyeng: Ye ningkuurihi ni yeng 'bing 'bing a 'yi-kpong 'puong ni, bana la a neni. A 'yi-kpong nga ming la a dugu. Che n na tariyeng 'yining u 'puong.
8 Ye joye ta'kobi. Ta'kobi mang na waaning ye ingang. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.
9 N na tariyeng 'yining u 'puong, a diye ing saamba 'nuuhing a ngmaa saree ye ingang.
10 Ye na 'leng a 'tuuro ta'kobing. N na ngmaaye ye saree Iisiriel toribogu ning. 'Beng la yeng na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.
11 A 'yi-kpong nga kung i ye dugu. Ye ming kung i neni ang 'bi u 'puong. N na ngmaaye ye saree Iisiriel toribogu ning.
12 Ye na baming ka maang la Ba Tari Baahaa Daana, 'bojung ye ba 'cheng n yeli'tuurihi 'puong bii a 'tu n 'wulibu soe. Che yeng ira a paalihi ni ang ngmaaye 'gili ni yeli-irihi.
13 Sanga ni mang daang dangyera yela ni la ka Bi'neeya 'bi-dau Pelataiya 'kpi. 'Beng la mang 'le 'pu a 'cheehi aning kokokpiengaa a yeli: 'Woi, 'Suobu Kpiengu Jaa Daana. I muo yeng baahi Iisiriel niba ni ang chehi ni kpeleng kpeleng bi?

Naangmini na leuhiye Iisiriel

14 Ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang la wa n seng ngaang:
15 Ninsaalaa 'bi-dau, i ba'biihi, i dogiriba, i paaluu niba aning Iisiriel 'deu jaa kpeleng, ba yela la ka Jeruuselem kpieriba yeli ngaang: Ba gaaye toori jaa a 'yi Ba Tari Baahaa Daana seng. A saamba diye a paaluu nga 'kuti ka u leu ti 'suobu.
16 Bila 'jung yeli: Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: N 'ihibeng bang gaa toori jaa ti 'bi niba ang ba i 'Juuhi 'puong. Anaa jaa ka n yaaribang a paalihi 'puong, che n na iye Ngming'puohi 'debile 'kubo a paalihi ni bang gaa ni 'puong.
17 Bila 'jung yeli: Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: N na laanhiyeng 'yi a nibihi 'puong. N na laanhiyeng lang taa a 'yi a paalihi ni yeng yaari gaa ni, a di Iisiriel paaluu 'kuye.

18 Ba na gaaye 'be. Ba na ti vaye u bungnyohii ni jaa aning a bungdega
ni jaa 'yi u 'puong.
19 'Beng la mang na 'kubo 'sikiri bung'yeni. N na diye sipaalaa ingba, a
'ihi a 'sikirikuongee ni ba inggbamang, a che 'kubo 'sikiri-baaluu.
20 N na iye bila ka ba tuong 'chene n yeli'tuurihi 'puong a 'tuuro n 'wulibu
soe a tunaa. Ba na iye n niba ka n ming i ba Naangmini.
21 Che banani yeng 'sikie ang ahi ba bungnyohii aning ba bungdega
ingang ni, n na yeuye ba yelitarihi sani ba miihi 'juring. Bila ka 'Suobu
Kpiengu Jaa Daana yeli.
22 'Beng la ka a cheribihi daang 'duohi a kpangkpama, ka a 'chechehi 'bi
a 'lomboeng. Ka Iisiriel Naangmini girima daang 'do 'gaali a 'jung.
23 Ka Ba Tari Baahaa Daana girima daang 'yi a 'yi-kpoming a 'do saa'ju.
Ung daang ti ahi a tangkpong ni ang 'bi a 'yi-kpong sa'muni seng ni
'jung.
24 'Beng la ka a Sie daang dima 'doning. Naangmini Sie yelinyirihi 'puong
u daang tarimang waaning Kali'diiya*, a waaning banani bang nyogihi
gaaning ni seng. Ka a nyiibu ni mang nye ni daang 'yi n seng 'do gaa.
25 Mang daang yeli yela ni jaa Ba Tari Baahaa Daana ang 'wulimo ni 'ku
banani ang 'bi a jaunyogibu 'puong ni.

12 'Juuda ngminyogibu 'bigihibu

Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang waye n seng ngaang:
2 Ninsaalaa 'bi-dau, i kpieraye taawai niba 'deung. Ba tariye 'ningbie a
na nye, che ba ba nyira. Ba tariye 'tobo na 'wong, che ba ba 'wono,
'bojung ba iye taawai 'deu.
3 Bila 'jung ninsaalaa 'bi-dau, laanhi i bungtarihi a na jo gaa ngminyogibu
'jie. Jo gaa ngminyogibu 'jie ngminaa ba 'ningbiring. 'Yi i kpe'jie ning
a jo gaa ngminyogibu 'puo 'ji-jaalang ba 'ningbiring. A'mineng ba na
jering nye a 'muni, anaa jaa ka ba iye taawai 'deu.
4 Laanhi i bungtarihi 'yining ba 'ningbiring ngminaa a'wo ing jora gara
ngminyogibu 'jie. 'Yi gaa 'ji-maarii ming ba 'ningbiring a'wo niba ang
jora gara ngminyogibu 'jie.

*
11:24 Kali'diiya la 'yuori bang daang buona Baabilong paaluu sang'kongkoruu jaa.

5 'Tugi daangguoni a 'tu 'be 'yi ba 'ningbiring. 'Tuo i bungtarihi 'tu 'be 'yi.
6 Dia pegili i bagi'bieng ba 'ningbiring, a 'tuogaa 'yi gaa 'ji-nyogi'ningbiring. Pogi i 'ningbie, a ta la nyira 'tenge, 'bojung n iyeng ing leu 'bigihee a 'ku Iisiriel 'deu.
7 Mang daang i bila ni ung 'kumo nuori ka n i ni. N daang diye n bungtarihi 'yining ngminaa, a'wo mang jora gara ngminyogibu 'jie. 'Ji-maarii mang daang di n 'nuuhi a 'tugi a daangguoni ti 'yi. Mang daang dia wa 'yining 'ji-nyogi'ningbiring, a dia pegili n bagi'biring ba 'ningbiring.
8 'Beeguu ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa n seng ngaang:
9 Ninsaalaa 'bi-dau, ma Iisiriel 'deu, a taawai 'deu ni jugihiing ka 'bo ing ira bila wa?
10 Yeli 'kubo: Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: Yelihtiinhuu nga ahiye naa 'bi-dau ni ang 'bi Jeruuselem ni ingang aning Iisiriel 'deu jaa ang 'bi ba 'puong.
11 Yeli ngaang: N iye 'bigihee 'kuye. Bila ni mang i ni, bilang na pogiba. Ba na ngmibang a nyogihi gaaning.
12 A naa 'bi-dau ang 'bi ba 'puong na pegiliye u bungtarihi u bagi'biring 'ji-nyogi'ningbiring a 'yi gaa. Ba na 'tugiye daangguoni a taraa 'tuning 'be. U na pogiye u 'ningbie a kung nyira 'tenge ning u 'ningbie.
13 N ming na yeriye n laangu 'gaaluu, a nyoguu ning n cheba. N na taruung waaning Baabilong, a Kali'diiya niba paaluu. Che u kung nye 'be, anaa jaa ka 'beng ung na 'kpi.
14 Banani jaa ang ngmaaguu 'gili a na sumuu, aning u 'sojehi jaa, n na ing ka seseu jaa yaariba. N na vuoye ta'kobi cho ba 'puoring.
15 N na yaaribang a paalihi 'puong, a toriba 'ku a 'teenhi. A sanga bang na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.
16 Che n na bahiye ba daba bawala. N kung diba 'ku ta'kobi, kongkpong aning 'baleu. N na iye bila ka ba nye, a yeli ba yelidega ni yela 'jie jaa bang gara, niba ang ba i 'Juuhi 'puong. 'Beng la bang na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.

Saree ngmaabu kung naari

17 Ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang la wa n seng ngaang:
18 Ninsaalaa 'bi-dau, 'dire i siimaa che ka i inga 'miine. 'Nyuuro i kuong

che ka i inga 'miine yaga jaa aning 'karikaruu.
19 Yeli 'ku a paaluu niba: Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yera 'kuro Jeruuselem kpieriba aning Iisiriel paaluu: Ba na 'diye ba siimaa aning 'karikaruu, a 'nyu ba kuong aning dabieng. Ba na ing ka a paaluu leu i kpali banani jaa ang kpiera u 'puong ni kpangkpangkpiengu yeli-irihi 'jung.
20 'Beng la ka 'yi-bera ni ang tari kpieriba ni na jeng kpali, ka a paaluu leu da'boori. Bila yeng na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.
21 Ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa n seng ngaang:
22 Ninsaalaa 'bi-dau, 'bo to yelihung la nga yeng tari a'wo Iisiriel paaluu yela? Ye mang yeling: A 'beri kauhiyeng, ka nyiibu jaa ba paana.
23 Bila 'jung yeli 'kubo: Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: N na ing ka a yelihung nga baahi. Nie jaa kung la yeli a yelihung nga Iisiriel 'puong. Che i yeli ngaang 'kubo: A 'beri tayeng, ka nyiibu jaa paalibu ta.
24 'Bojung nyiibu jaa ang i 'girii bii bagibugi ang yera yelinoohi kung la 'bi Iisiriel 'deung.
25 'Bojung maang la Ba Tari Baahaa Daana. N mang yeliye yela. A yelihung ni mang yeli ni na mang paaling. U kung la naari, 'bojung ye 'bering mang na mang yeli a yelihung a tumuu ming, 'oo taawai 'deu. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.
26 Ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang la wa n seng ngaang:
27 Ninsaalaa 'bi-dau, nye, Iisiriel 'deu ni yeliyeng: A nyiibu nga ung nyira nga iye 'beri jemaa yela. Yela ang 'bi tooring yela ung dang yera.
28 Bila 'jung yeli 'kubo: Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: N yeli'bie kanga jaa kung la naari. Yelihung mang yeli na tuming. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.

13 Nimiha a 'ku dangyeriba ang joli

Ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa n seng ngaang:
2 Ninsaalaa 'bi-dau, dangyeli yela a chiihi Iisiriel dangyeriba ni ang dangyera yela ni. Yeli 'ku banani ang di ba miihi haakilihi a dangyera yela ni. Ye 'wong Ba Tari Baahaa Daana yelihung.
3 Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: Nimiha la a 'ku a dangyeriba ni ang joli ni. Banang 'tuuro ba miihi 'suhu che ba nye

nyiibu jaa ni.
4 Iisiriel 'woi, i dangyeriba ni 'woniye 'gbongboe ang 'bi da'booring.
5 Ye ba 'do gaa 'jiihi ni ang ngma. Ye ba gaa ka ye me a daangguoma 'ku Iisiriel 'deu ni ka u tuong ahi taanhuu daari Ba Tari Baahaa Daana 'beu ning.
6 Ba nyiye yelikpali aning bagibugi ang i 'girii a yeli: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli. Che Ba Tari Baahaa Daana naaning tungba. Che bang ira tamaa ka ba yelihung ni na paaling.
7 Nyiibu ang i kpali naani yeng nye bi? Bagibugi ang i 'girii naani yeng di yeli? Ye mang yeling: Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli. Che n ba mang yeli yeli jaa.
8 Bila 'jung 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeliyeng: Yeng yeli yelilaama a nye yela ang i 'girii 'jung n chiihiyeng. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.
9 N 'nu na chiihiye a dangyeriba ni ang nyira yelikpala, a bugira yela ang i 'girii ni. Ba kung paahi n niba langbung. Ba 'yoe ming kung seu Iisiriel 'deu 'yoe gbangu ni 'puong. Ba kung kpe Iisiriel paaluu ming. 'Beng la yeng na bang ka maang la 'Suobu Kpiengu Jaa Daana.
10 'Bojung ba dieniye n niba 'yie a veng bang bori. Ba mang yeling: Maahuu. Che maahuu 'chibe. Ka nieng wa me daangguoni, ba mang diye bolingu faaruu.
11 Yeli 'ku banani ang mang di bolingu faaruu ni ka u na 'leng. Saa na waye yaga ka kuong taali. Yena sa'ku-bera ming na 'leng. Saa sesekpiengaa na lobuung.
12 Pielaang, sanga ni a daangguoni ang na 'le ni, ba na jugihiyeng: 'Yening ka a bolingu ni yeng di faaruu ni?
13 Bila 'jung 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeliyeng: N na ing ka saa sesekpiengaa 'yi 'dayeni 'su-tuluu 'puong. Saa na wang a taali 'jie n 'suuri 'puong. Sa'ku-bera ming na 'leng n 'su-tuluu 'puong a saamuu.
14 A 'jung n na ngmahiye a daangguoni ni yeng di bolingu faari ni. N na lobuung ka u 'muni 'yi jeng gbanggbaling. Ka unang wa 'le, ye ming na nyuongye u 'puong. 'Beng la yeng na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.
15 Bila ka n 'su-kpiengaa na baahi a daangguoni aning banani ang di bolingu faaruu ni ingang. N na yeli 'kuyeng: A daangguoni ba la 'chibe.

Banani ming ang faaruu ni ba la 'chibe.
16 Iisiriel dangyeriba ni la bila. Banang dangyeli Jeruuselem yela, a nye yelinyirihi ang i maahuu 'kuu che ka maahuu 'chibe ni. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.
17 Ninsaalaa 'bi-dau, leuhi i 'ningbisogo 'tori i niba 'bi-pogiba ni. Banang di ba miihi haakilihi a dangyera yela ni. Dangyeli yela chiihiba.
18 Yeli: Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: Nimiha la a 'ku a pogiba ni ang siera seba inna ba kpari 'nuuhing, a maana lambarigihi 'kuro niba ang sing singbu jaa a kpaana n niba 'nyivoe na nyogihi ni. N niba 'nyivoe yeng kpaana na nyogihi che ka yena yeng i 'voe bi?
19 Baarili 'nu-paalii buwala aning paanuu'tile yela yeng dima foo n niba 'puong? Yeng mang dima foo a kuura niba ang ba sigining 'kuung, che bahi niba ang sigining 'kuung. Yeng ira bila a ngmaara 'girii 'kuro n niba ang cheliha 'wono 'girii.
20 Bila 'jung 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeliyeng: Nye, n chiihiye ye seba ni yeng siera a nyogiha 'nyivoe 'be a'wo 'nobilii ni. N na tagihaang ngmaahi ye 'nuuhing a che veng ka banani 'nyivoe yeng kpaana a'wo 'nobilii ni gaa.
21 N na tagihiye ye lambarigihi ni ming chiehi a che faa n niba ye 'nuuhing. Ba kung la 'bi ye 'nuuhing ka ye kpaana nyogiha. Bila yeng na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.
22 'Bojung sun'tuuro ni 'puo mang ba veng ung saang, ye mang diye 'girii a veng ka u 'puo saang. Che yeng mang ing ningbeu kpiengu. Ka bila veng ung ba leura 'yire u beulung ni 'puong a na die u 'nyivori.
23 Bila 'jung ye kung la nyira yelikpala bii a bugira baga, 'bojung n na dieye n niba 'yi ye 'nuuhing. Bila yeng na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.

14 Bagimaali 'leye saree 'diibu 'puong

Iisiriel ningbera ni 'mine daang waye n 'jie a wa 'jing n 'ningbi-tooring.
2 Ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa n seng ngaang:
3 Ninsaalaa 'bi-dau, a daba nga diye ba baga 'bing ba 'sikieng, a di bung ni ang mang veng bang ngmira gbee kpiera beulung 'puo ni 'bing ba 'ningbi-tooring. A sigiyeng ka n veng ka ba piehi yela n seng da'yeni

gba?

4 Bila 'jung yeli yela 'kubo a yeli: Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: A'mineng Iisiriel 'deu nie kanga na diye u baga 'bing u 'sikiring, a di bung ni ang mang veng ung ngmira gberi kpiera beulung 'puo ni 'bing u 'ningbi-tooring. Ka a daanang wa a dangyera seng, maang Ba Tari Baahaa Daanang na dieyeli 'kuu a 'tuuro u baga jemaa ang sing bila.

5 N na iye bila a nyogihi Iisiriel 'deu niba 'sikie, 'bojung ba jaa 'yiye n seng gaa toori a 'tuuro ba baga ning.

6 Bila 'jung yeli 'ku Iisiriel 'deu ni: 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeliyeng: Ye leuhi a leu'yi ye yelibee 'puong, a leu'yi ye baga ni ingang, a 'ihi ye 'ningbie 'yi ye yelidega ni jaang.

7 A'mineng Iisiriel 'deu nie kanga bii saamba ang kpiera Iisiriel 'puong kanga na weliye u minga 'yi n seng. A'mineng u na diye u baga 'bing u 'sikiring, a di bung ni ingang ung ngmira gberi kpiera beulung ni 'bing u 'ningbi-tooring. Ka a daanang wa dangyera seng a na wa piehi yela n seng, maang Ba Tari Baahaa Daana mingang na dieyeli 'kuu.

8 N na leuhiye n 'ningbiri 'tori a daubalaa, a veng ka u leu 'sieree aning 'lugu. N na ngmaaguung 'ihi bahi n niba 'puong. Bila yeng na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.

9 Ka banang wa beling dangyera jaa ka u yeli yelijaa, maang Ba Tari Baahaa Daanang beling a dangyeribalaa. N na tieye n 'nu u ingang a nyuomuu 'ihi n niba Iisiriel 'puong.

10 Ba na 'tuoye ba yeliba'torihi. A dangyera dogihibu aning nie ni ang wa ka u piehi ni jaa dogihibu na iye bung'yeni.

11 Bila ka Iisiriel 'deu ni kung la bora a 'yire n seng. Ba kung la di ba 'begu saangbuhi ni ming degi ba miihi. Ba na iye n niba, ka n ming i ba Naangmini. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.

Saree ngmaabu limangkong yela

12 Ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang la wa n seng ngaang:

13 Ninsaalaa 'bi-dau, ka paaluung wa tung beu n ingang a 'tuuro limangkong, n na tieye n 'nu u ingang. N na ing ka u siimaa kung la 'bibe, a waaning kongkpong u ingang. N na ngmaaye ninsaalaa aning 'dungo 'ihi bahi u ingang.

14 Haali ka a daba bata nga, 'Noowa, Daaniel aning 'Joob kpiera 'beng, che
ba miihi 'nyivoe 'yong bang na die a 'tuuro ba sun'tuubung. 'Suobu
Kpiengu Jaa Daanang yeli.
15 A'mineng n na waaniye 'dung-bee a paaluu, ka a veng ka u kong u 'biihi
a leu da'boo. Nie jaa kung la 'tuuro 'be a 'dung-bee 'jung.
16 Haali ka a daba bata ngang 'bi 'beng, a'wo mang i 'vori yeng, ba kung
tuong die ba 'bi-daba bii ba 'bi-pogiba. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang
yeli. Ba miihi 'yoming na nye diebu, che ka a paaluu leu i kpali.
17 Chebii a'mineng n na waaniye ta'kobi a paaluu a yeli: Ta'kobi, kpe a
paaluu ti 'yi, ka n ngmaa ninsaalaa aning 'dungo 'ihi 'beng.
18 Haali ka a daba bata ngang 'bi 'beng, a'wo mang i 'vori yeng, ba kung
tuong die ba 'bi-daba bii ba 'bi-pogiba. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang
yeli. Ba miihi 'yoming na nye diebu.
19 A'mineng ming n na bahiye 'baleu ka u kpe a paaluu, ka n 'kiri n
'su-tuluu waahuu jiing 'kiribu 'puong. A'mineng n na ngmaaye
ninsaalaa aning 'dungo 'ihi 'beng.
20 Haali ka 'Noowa, Daaniel aning 'Joob 'bi u 'puong, a'wo mang i 'vori
yeng, ba kung tuong die ba 'bi-dau bii ba 'bi-poga. 'Suobu Kpiengu Jaa
Daanang yeli. Ba miihi 'yoming na nye diebu a 'tuuro ba sun'tuubung.
21 'Bojung ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: Wala ang na i beu
sing sanga ni mang na bahi n saree 'diibuhi anaahi ang i bee ka a wa
Jeruuselem ingang? Ana la ta'kobi, kongkpong, 'dung-bee aning 'baleu.
A na ngmaaye ninsaalaa aning 'dungo 'ihi 'beng.
22 Che nye, ba 'mine na chehing a 'yi a 'puong, 'bi-daba aning 'bi-pogiba.
Nye, ba na 'yi waye ye seng, ka ye nye ba yelitarihi aning ba yeli-irihi.
'Beng la yeng na nye 'suhu-maahuu a saangkpong ni mang waaning
Jeruuselem ingang ni yela, a yela ni jaa mang waaning u ingang ni.
23 Ba na maaye ye 'suhu sanga ni yeng na nye ba yelitarihi aning ba
yeli-irihi. 'Beng la yeng na bang ka kpali naani mang i a yela nga mang
i u 'puong nga. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.

15 A ngmielii ni bang loo bahi ni

'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa n seng
ngaang:
2 Ninsaalaa 'bi-dau, 'bo tona ka ngmielii dau 'nu tari a gaa dau jaa ang 'bi

kongkori 'puong?
3 Ba mang diye u dau maali bungkanga bi? Chebii ba na tuong diung maali dapulaa bang na chagira buunhu u ingang?
4 Che ba mang diung loo ing 'buuming ung 'di. A 'buung mang 'diye u noe a'yi ni jaa, ka u gaalingga ming 'di. U na la tuong tungye tuni kanga?
5 Nye, sanga ni ung da nang i 'gbuli ni, ba ba tuong diu maali bung jaa. Wala bang na la tuong diu maali bung kanga wagiri nga 'buung ang 'diu ung jaa 'di baahi?
6 Bila 'jung 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeliyeng: A'wo bila ni mang di ngmielii dau a 'yi kongkori daari 'puong a 'ku 'buung ang na 'diu ni, bila mang na di Jeruuselem kpieriba tihi.
7 N na 'ihiye n 'ningbiri ingba. Ba na 'yiye 'buung kanga 'puong, ka 'buung-jaala 'dibe. Sanga ni mang na 'ihi n 'ningbiri ingba ni, 'beng la yeng na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.
8 Bila mang na i ka a paaluu leu da'boo, bang saang 'begu ni 'jung. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.

16 Naangmini ang nung Jeruuselem

Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang la waye n seng ngaang:
2 Ninsaalaa 'bi-dau, veng ka Jeruuselem bang u yelidega ni.
3 Yeli: Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yera 'kuro Jeruuselem: I 'bulii aning i dogibu 'yiye 'Keenan paaluu. I ba daang iye Aamor 'deenhuu, ka i ma i Hiit 'deenhuu.
4 I dogibu ming, daari ni bang dogii ni, ba ba ngmaa i 'nyuo. Ba ba 'soi kuong ming a na pegii. Ba ba di yaarung soi, bii a di 'bi-liwajehi porii.
5 Nie jaa daang ba jo i nimboo bii a tari hina i ingang a na ii ama kanga jaa. Ba daang diing loo 'ji-gbanggbaling, 'bojung ba daang nyohiing daari ni bang dogii ni.
6 Sanga ni mang daang wa parii, mang nyii ing moora i minga jiing 'puong. Ing da nang 'bi i jiing ni 'puong la mang yeli 'kui: Tari 'nyivori. N daang yeli 'kuing sanga ni ing 'bi i jiing 'puong ni: Tari 'nyivori.
7 N daang vengyeng ing 'ugi a'wo moo bung'bunuu. Ing baa a leu poga, a 'woning wari'bi-vielaa. Ing daang 'yi biha, ka i kooni 'buli, che ing tari 'mung-kpali a ba ing bung jaa.

8 Sanga ni mang daang la wa parii, mang nye ka siringminga, i buobu wagiri tayeng. 'Beng la mang daang yeri n kpangkpani 'gaalii a che pogi i 'mung-kpali ni. Mm, mang daang po 'kui, a 'bing 'layiri anii, ing leu n 'suobu. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.
9 'Beng la mang daang 'soi kuong. Mm, n daang pegiye i jiing ni bahi ing 'yi yaga jaa, mang di kpaang soi.
10 Mang daang di wajevielaa bang di kpari'piing 'woo bungvieni ing a sebii, a 'kui nagitie bang se aning gbama daa ang i too. Mang daang di masari ming ang suma a yerii, a bobii aning 'danduli 'ngmiihii tama.
11 Mang di wari'bi-vieni bobii, a di 'nu-baanhi ing i 'nuuhing, a di kokomaraa yeri i kokoring.
12 Mang di fintiri ing i nyieng, a di 'to-gbangsaala ing i 'tobong, a di na'bi-poga 'ju-pogiraa ang viela 'chigi i 'jung.
13 Bila ing daang boo salima aning wari. Ka i bungyerihi daang i masari tangvieni, 'danduli 'ngmiihii tama aning wajevieni bang di kpari'piing 'woo bungvieni imaa. I siimaa daang la jongbaaluu aning siu aning kpaang. I daang vielang 'haali a 'ihi ti leu poginaa.
14 I 'yuori daang 'doyeng ta a paalihi i vielung 'jung. Vielung ni mang 'kui daang vengyeng ing paali. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.

Jeruuselem jentiriye

15 Che ing daang deli i minga vielung, a ngmi jentiriye i 'yuori ang 'do 'jung. Ing di i jentiriye ta nie jaa ang wa para a tari bila kodai.
16 Ing di i bungyerihi ni 'mine a maali 'jiduorihi ang tari tang'irii 'irii, a ngmi jentiriye a ingang. A da ba sigining ka a yela nga taa i bii a 'bibe.
17 Ing di i boori bungvieni mang 'kui, ana bang di n salima aning n wari maali ni, ing dia maali kontong'jelinhi ang i daba. Ing dia ngmi jentiriye.
18 Ing di i bungyerihi ni bang di kpari'piing 'woo bungvieni ing ni yeraa, a di n kpaang aning n iinsens 'bing a 'ningbi-tooring.
19 N daang diye n siimaa 'kui. Ana la jongbaaluu, kpaang aning siu ni mang di 'guolii ni. Ing di a ming 'bing a 'ningbi-tooring ang leu bung'nyuu-noohi. Bila daang la. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.
20 A la waana ming, i diye i 'bi-daba aning i 'bi-pogiba ni ing dogi 'kumo ni, a diba 'ihi sarika 'kua ka a oo. Ka bila i jentiriye nga iye yelifiing

21 aning ing korigi n 'biihi a diba 'ihi sarika 'kua a veng bang 'tu 'buung 'puo?
22 I yelidega nga jaa aning i jentiriye yeli-irihi nga 'puong i ba leu tiehi i 'bibiilung sanga. I ba leu tiehi sanga ni ing daang tari 'mung-kpali a ba ing bung jaa a moora i jiing 'puong ni.
23 Nimiha, nimiha la a 'kui, 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli. Bila la, i beulung nga jaa 'puoring,
24 ing la me i minga bagimaali 'jie, a maali 'jiduoruu 'yenge jaang.
25 I meye i 'jiduorihi sochera jaang, a veng ka i vielung ni leu bungnyohuu. I diye i minga 'ku nie jaa ang wa para, a veng ka i jentiriye ni maaling i kpong.
26 I ngmiye jentiriye aning 'Iijipiti niba ming, i kpieringtaa ni pogibo yela ang 'do ni. I vengyeng ka i jentiriye ni maaling i kpong, ka i dang n 'suuri.
27 Nye, bila 'jung n tieye n 'nu i ingang. I 'suobu ba mang la sing a singbu, mang dii ing banani ang hai ni 'nuuhing. Bana la Filiisitiya niba 'bi-pogiba ni. Bana ka nomaa kpe i 'vii yelitarihi yela ni.
28 I ngmiye jentiriye aning Asiiriya niba ming, 'bojung i daang ba tigira. I ngmiye jentiriye aningba, che i gba nang ba tigi.
29 A la waana ming, i vengyeng ka i jentiriye ni maaling i kpong haali a ti ta a bungkuohiba paaluu, Kali'diiya* la bila. Haali bila 'puong i nang ba tigi.
30 Nye bila ni i 'sikiri ang leuhi ing ba la tuong nyogira i minga. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli. Ing ira a yela nga jaa, jentira ang ba jora 'vii yeli-irihi la.

Jeruuselem senseng

31 I maaliye i bagimaali 'jie sochera jaang, a me i 'jiduoruu 'yenge jaang. Che i daang ba 'woning jentira, 'bojung i da mang jaanhiye sanyeu.
32 I 'woniye dau poga ang sena, a mang buora saamba che bahi u sira.
33 Daba mang yeuye sani 'ku jentirihi jaa. Che ina yeuye sani 'ku banani jaa ang buorii ni. I jentiriye ni yela i mang diye 'libie haba ka ba 'yi 'lombori jaa wa i seng.

*
16:29 Kali'diiya la Baabilong.

34 Ina yeng iye dabang i jentiriye ni 'puong, 'bojung nie jaa ba suorii inna jentiriyeng. Ina mang yeuye sani che nie ba mang yeu sani 'ku ina yeng. Bila 'jung ina iye dabang.

Jeruuselem seniba ni na deguung

35 Bila 'jung ina jentira, 'wong Ba Tari Baahaa Daana yelihung.
36 Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: I saangye i bundaambuunhu a 'yuo i 'muni i jentiriye ni ing ngmira ning i seniba ni 'puong. Ama aning i bagidega ni jaa 'jung, aning i 'biihi jiing ing di 'ku a baga 'jung,
37 pielaang, n na laanhiye i seniba ni jaa lang taa. Ba seng ing da nyira 'ningbi-peli ni. N na laanhiye banani jaa ing nung, aning banani jaa ing ba nung. N na laanhibang 'yining 'lombori jaa ka ba wa i ingang, ka n yaahii 'kubo ka ba nye i 'mung-kpali ni jaa.
38 N na 'diye i saree a'wo bila ni bang mang 'di poga ang tari sira che sena bii a 'kire jiing saree. N na naaye jiing sani i ingang n 'su-tuluu aning 'nyuuri 'puong.
39 N na diing ing daba ni ang senii ni 'nuuhing ming. Ba na ngmiye i bagimaali 'jiihi ni loo a ngmahi i 'jiduorihi ni. Ba na yaahiye i bungyerihi ming, a faahi i boori bungvieni. Ba na bahiing ka i tari 'mung-kpali a kung ing bung jaa.
40 Ba na tariye jemaa waaning i ingang. Ba na fobiing ning 'kubo, a di ba ta'kobihi 'chugihii.
41 Ba na diye 'buung nyugi i 'deri, a ngmaa i saree pogiba jemaa 'ningbiring. N na veming ka i bahi i jentiriye ni. I kung la di 'libie haara seniba.
42 Bila ka n 'su-tuluu na maa i ingang, ka n 'nyuuri 'yi i ingang. N na iye boin. N 'suuri kung la 'ihi.
43 I ba leu tiehi i 'bibiilung 'beri ni, a che dang n 'suuri aning a yela nga jaa. Bila 'jung n ming na naaye i yeli-irihi nga sani i 'jung pielaang. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli. I kung la i a 'vii yela nga paahi i yelidega ni jaang.

Beulung ang i kpong gaa 'Sameeriya aning Soodom

44 Siringminga, nie jaa ang loora 'lugo na looye 'lugu nga i yela: Bila ni a ma ang 'wo, bila ka u 'bi-poga 'wo.

45 I 'woniye i ma, a jaanhi i sira aning 'biihi. I 'woniye i kpieng'mine. Bang mang jaanhi siriba aning 'biihi. Ye ma daang iye Hiit 'deenhuu, ka ye ba i Aamor 'deenhuu.
46 I kpiema la 'Sameeriya. Una aning u 'bi-pogibang kpiera i sa'mung-goo seng ni. I yau ming la Soodom. Unang kpiera sa'mungduri seng aning u 'bi-pogiba ni.
47 Ba yelitarihi 'puong 'yong naani ing da 'chene bii a ira ba yelidega ni. Bila da 'woniye yelifiing 'kui. Ing maaling i beu gaaba i yelitarihi jaa 'puong.
48 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeliyeng: A'wo mang i 'vori yeng, i yau Soodom bii u 'bi-pogiba ba i a'wo ina aning i 'bi-pogiba ang i bila nga.
49 Nye, i yau Soodom yeliba'toruu daang la nga: Nye, u ning u 'bi-poga daang tariye jigihibu, a tari siimaa 'gaali aning 'jing-jaala ang 'gaali. U daang ba sunna ningbaala bii nie ang hiena.
50 Ba daang iye tangkama a ira yelidega n 'ningbi-tooring. Bila 'jung n daang saangbang bahi sanga ni mang daang nye bila.
51 'Sameeriya daang ba i i yelibee ni tarang. Che ka ina veng ka i yelidega 'ugi gaaba. A yelidega nga jaa ing i 'jung, bila vengyeng ka i ma 'bi-pogiba ni 'woning sun'tuuribo.
52 Ina ang 'di i ma 'bi-pogiba ni saree, ming 'di 'vii, 'bojung i yelibee ing i iye dega gaa ba yelibee ni. Ba iye sun'tuuribo gaagii. Mm, ming 'di nyaaba, a 'di 'vii, 'bojung i vengyeng ka i ma 'bi-pogiba ni 'woning sun'tuuribo.
53 Che n na leuhiye ba maa'ko-maali waaning. N na leuhiye Soodom aning u 'bi-pogiba maa'ko-maali waaning, a leuhi 'Sameeriya aning u 'bi-pogiba maa'ko-maali waaning. Ka maang wa i bila, a sanga mang na leuhi i ming maa'ko-maali waaning.
54 Bila ing na 'tuo i 'vii, a 'di nyaaba aning anani jaa ing i a maa ba 'suhu ni.
55 I ma 'bi-pogiba nga, Soodom aning u 'bi-pogiba aning 'Sameeriya aning u 'bi-pogiba na leu ti 'woye bila ni bang daang 'wo fora ni. A sanga ka i ming aning i 'bi-pogiba na leu ti 'wo bila ni yeng daang 'wo fora ni.
56 I daang ba sagi buona i yau Soodom 'yuori i jigihibu 'beri ning,
57 a sanga ka i beulung da nang ba 'yi gbanggbali ni. A wagiri daang 'woniye Aaram 'bi-pogiba nyaaba wagiri ni aning banani jaa ang

ngmaaguu 'gili ni. U daang 'woniye Filiisitiya 'bi-pogiba ni ang digirii foo 'lombori jaang ni nyaaba wagiri.
58 I 'vii yela aning i yelidega ni sani ing na yau. Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
59 'Bojung ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: N na iing a'wo bila ni ing i ni. I diye n puobu ni foo a 'layiri saangbu 'puong.

'Layiri ang ba tari baahibu

60 Anaa jaa, che n na tiehiye n 'layiri ni mang 'bing nii i 'bibiilung sanga ni yela. N na 'bingye 'layiri ang ba tari baahaa anii.
61 'Beng la ing na leu tiehi i yelitarihi ka 'vii kpei, sanga ni ing na die i kpieng'mine aning i yauhi ni. N na dibang 'kui ka ba leu i 'bi-pogiba, che n nii 'layiri ni 'jung naani.
62 N na 'bingye n 'layiri anii. 'Beng la ing na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.
63 N na iye bila ka i leu tiehi ka 'vii kpei. Sanga ni mang na wa pogi i yelibee ni jaa ing i ni, i kung la tuong 'yuo i nuori i 'vii 'jung. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.

17 A 'kachigiri aning a 'girep ngmielii

Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang waye n seng ngaang:
2 Ninsaalaa 'bi-dau, loo loorii a siling 'lugu-sinnii 'ku Iisiriel 'deu.
3 Yeli: 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeliyeng:
'Kachigu-karaa kangang daang tari kpangkpangbera
aning kooni ang i yogiri,
ka kooni ang i kala 'iri-jemaa pa u inga.
Ung daang wa Leebanong,
a wa ngmaa a 'siid-er da'nuuhi jaa bung'velele.
4 Ung daang kau a da'nu-polii ni ang 'do yaga ni,
a taruu gaaning bungkuohiba paaluu,
a diu ti 'bing bungkuohiba 'yi-kpoming.
5 Bila 'puoring u daang diye a paaluu bungbuurii,
a diu ti seli 'teng-gbangnoong.

Ung daang diu 'bing kongjemaa sieng, a'wo 'wiilo* dau.
6 Ung baa a leu ngmielii ang yaari,
che i giraa.
U da'nuuhi daang leu 'guring 'tori a ka'chigu,
che ka u nyaga 'bi u 'muning.
'Beng la ung daang leu ngmielii,
a teu 'nuuhi,
a bohi vaari.

7 Che 'kachigu-karaa kanga ming daang tariye kpangkpangbera
aning kooni jemaa.
Nye, ka a ngmielii nga daang leuhi u nyaga 'tori a ka'chigu,
a leuhi u da'nuuhi ming 'toruu,
a dabaga 'gbulimo ning bang seluu ni ka ka u nyira kuong.
8 Ba daang seluung 'teng-suming,
kuonhi jemaa sieng, ka ka u teu 'nuuhi,
a ngmang ngmama,
a leu ngmielii nga ang viela yaga.
9 Yeli: Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli:
Ka bila u na baang?
U kung tagi u nyaga vuo,
a kpehi a ngmama che ka u leu juoli?
U vaari ni jaa ang bohi paalung ni na leu juoling.
Ba kung hiena kpiengu ang i kpong
bii ningjemaa ka ba tagi u nyaga vuo.
10 Nye, haali ka banang seluu, u na baang?
Ka sa'muni seseung daaguu,
u jaa kpeleng kpeleng kung juoli?
U na juoliye a dabaga 'gbulimo ning ung baa ni.

11 Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang la waye n seng ngaang:
12 Yeli 'ku a taawai 'deu ni: Ye ba bang a yela nga 'muni? Yeli 'kubo.

*
17:5 'wiilo — A iye daari ang mang baara kuong sieng a i bera ka a da'nuuhi mang 'churi wa tuora 'tengeng.

Siringminga, Baabilong naa gaaye Jeruuselem a ti nyogi u naa aning u ningbera a tariba ka ba niu wa Baabilong.
13 Ka Baabilong naa di Iisiriel naa buurii, a veng ka u niu 'bing 'layiri, ung veng ung po. Ka Baabilong naa nyogihi a paaluu gandaba ming gaaning.
14 U iye bila ka u 'sigihi a naalung, ka u kung la tuong 'ihi. Che ka unang 'tuuro u 'layiri ni yeng, u na ahing.
15 Che ka Iisiriel tung u gbebogu-ahiba 'Iijipiti. U daang iye bila a die taawai Baabilong ingang. U daang tungyeng ka ba sumuu ning yohi aning niba jemaa. Ka bila u yela na tariye 'ningbiri? Nie ang ira ama taa na 'ying? U na tuong saangye 'layiri che nang nye diebu?
16 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeliyeng: A'wo mang i 'vori yeng, u na 'kpiye Baabilong 'puong. U na 'kpiye a naa ni ang 'jiiluu na'kogong ni paaluung, u puobu ung di buong jaala a saang u 'layiri ni 'jung.
17 Fee'ro ming ning u 'soje-kpienhi aning u ningjemaa kung sumuu a taanhuung. U kung sumuu sanga ni bang na me 'pigibu 'jiihi ka a 'do, a me daangguoni a na saang jemaa 'nyivoe ni.
18 Ung saang a 'layiri, a buong a puobu jaala, a di u 'nu ing 'be che nang i a yela nga jaa ni 'jung u kung 'yi.
19 Bila 'jung ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: A'wo mang i 'vori yeng, pielaang, n puobu ni ung buong jaala aning n 'layiri ni ung saang ni 'jung n na naaye a sani u minga 'jung.
20 N na yeriye n laangu 'giluu, a nyoguu n chebang. N na taruung waaning Baabilong a 'di u saree 'beng n 'begu ni ung saang ni 'jung.
21 U niba ni jaa ang jora u 'sojehi jaa 'puong na 'leng a 'tuuro ta'kobing. Banani ang kpeling na yaaring kpe seseu jaa. Bila yeng na bang ka maang Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

Iisiriel 'doyeng a baahaang

22 Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: N na diye 'siid-er ni ang 'do ni da'nuuhi ang 'do yaga kanga a seluu. N na kauye u da'nu-pora ni ang 'do yaga ni kanga. Bungporii la. N na seluung tangkpong nga ang 'do a i 'velele 'jung.
23 N na seluung Iisiriel tangkpong 'duoruu ning. U na teuye da'nuuhi a ngmang ngmama a leu 'siid-er dau ang viela yaga. 'Nobile jaa buurii na

wa kpeye u luong. U da'nuuhi ni maahuung ang na wa kpiera.
24 'Beng la ka moo daari jaa na bang ka maang Ba Tari Baahaa Daana
'sigihiye a dayogu a che 'duohi a dagiraa. Ba na baming ka n iyeng ka
a damaahuu 'ko, che leu i ka da'kuongee bohi. Maang Ba Tari Baahaa
Daanang yeli, a na tung bila.

18 Naangmini yeli-irihi mang 'toring

Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang la waye n seng ngaang:
2 Yeng mang loo a 'lugu nga Iisiriel paaluu yela ni, bila 'muni la 'bo? Ye
mang yeling:
A ba'mine 'diye 'girepihi ang i 'miihuu,
ka ba 'biihi nyina ti die 'miing.

3 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeliyeng: A'wo mang i 'vori yeng, ye kung
la loo a 'lugu nga Iisiriel 'puong.

4 Nye, 'suhu jaa ang i 'vori iye n 'suobu.
A ba 'suhu aning u 'bi-dau 'suhu jaa iye n 'suobu.
'Suhu ni ang i yelibeu, unang na 'kpi.
5 Che a'mineng dau na iye sun'tuuro,
a mang ira yela ang 'tu 'begu a 'tu sori.
6 U ba 'dire a tangbera 'juri bagimaali 'jiihing,
bii a deli Iisiriel 'deu baga ni.
U ba saana u to poga bii a jena ning poga u pegibu wagiring.
7 A'mineng u ba dogiha nie jaa,
che mang leuhi san'dire telima gaaning ti 'kuu.
U ba di 'ningbikuonii faara nie jaa,
che mang di u siimaa 'ku kongdaana,
a mang di bungyerihi 'ku nie ang tari 'mung-kpali.
8 A'mineng u ba mang diera 'libi-dogilii bii a inna kuong.
Che u mang 'ihiye u 'nu 'yi beu tungbung,
a mang 'di saree ang 'tori nie ning u to kpachagang.
9 Ka unang 'chene n yeli'tuurihi 'puong,
a 'tuuro n 'wulibu soe limaniye 'puong,
u iye sun'tuuro.

Pielaang, u na iye 'vori.
'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.

10 Che a'mineng u na dogiye 'bi-dau ang i 'ningbikuonii,
bii a 'kire jiing bii a ira ama nga jaa.
11 Che u ba ni yeng ba ira ama kanga jaa.
Che ka a 'bi-dau mang 'dire a tangbera 'juri
bagimaali 'jiihing,
a mang saang u to poga.
12 A'mineng u mang dogihiye ningbaala
aning nie ang 'bi hiengbu 'puong.
U mang diye 'ningbikuonii faara niba,
u ba leuha telima 'kuro u daana.
U mang deliye bagiri, a ira yelidega.
13 A'mineng u mang dieye 'libi-dogilii,
a inna niba kuong.
Ana a nie nga na iye 'vori? U kung i 'vori.
Ka unang i a yelidega nga kanga jaa,
u na 'kping pielaang.
U jiing na dogiliye u 'jung.

14 Che a'mineng a 'bi-dau ming na dogiye 'bi-dau.
A'mineng u na nyiye yelibee ni jaa u ba ang i ni,
a jeraa a ba tunaa.
15 U ba 'dire a tangbera 'juri bagimaali 'jiihing.
U ba deli Iisiriel 'deu baga ni.
U ba saana u to poga.
16 U ba dogiha nie jaa.
U ba diera nie telima 'binne.
U ba di 'ningbikuonii faara nie,
che mang di u siimaa 'ku kongdaana,
a mang di bungyerihi 'ku nie ang tari 'mung-kpali.
17 U mang nyoriye u 'nu a 'yi ningbaala dogihibung.
U ba diera 'libi-dogilii bii a inna kuong.
Che ung mang 'tuuro n 'wulibu soe,

a 'chene n yeli'tuurihi 'puong.
U kung 'kpi u ba yelibee ni 'jung.
U na iye 'vori pielaang.

18 U ba ni yeng, u diye 'pu-too dogihi niba.
U diye 'ningbikuonii faa u ba'bie buunhu.
U iye yela ang ba suma u niba 'puong.
Bila 'jung nye, u na 'kpiye u yeliba'toruu ni 'jung.

Leuhi a tari 'nyivori

19 Che ye mang yeling: Wala 'jung ka 'bie kung 'tuo u ba yeliba'toruu? A 'bie iye yela ang 'tu 'begu a 'tu sori. U 'tuye n yeli'tuurihi jaa a tumaa. U na tariye 'nyivori pielaang.
20 'Suhu ni ang i yelibeu, unang na 'kpi. 'Bie kung 'tuo u ba yeliba'toruu. A ba ming kung 'tuo a 'bie yeliba'toruu. Sun'tuuro sun'tuubu na mang dogiliye u minga ingang. Ningbeu ming beulung na mang dogiliye u minga ingang.
21 Che ka ningbeung leu'yi u yelibee ni jaa ung i ni 'puong, a 'tuuro n yeli'tuurihi jaa a ira yela ang 'tu 'begu a 'tu sori, u na tariye 'nyivori pielaang. U kung 'kpi.
22 N kung tiehi u 'begu saangbuhi ni kanga jaa ung i ni maruu. A sun'tuubu yela ni ung i ni 'jung u na tariye 'nyivori.
23 N ingmaari muo la ka ningbeu 'kpi bi? 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli. Ma n ingmaari la ka u leu'yi u yeli-irihing a tari 'nyivori wa?
24 Che a'mineng dausun'tuuro na leu'yiye u sun'tuubu ni 'puong a leu tuna beu. Ka unang leu ira a yelidega ni jaa ningbeu ang mang ira ni, ana u na tariye 'nyivori? N kung tiehi u sun'tuubu yela ni jaa ung i ni. U 'leyeng u limangkong yela ni ung i aning yelibeu ni ung tung ni 'jung. A yela nga 'jung u na 'kping.
25 Che yeng mang yeli: Daana yelitarihi ba 'tu sori. Ye 'wong pampana 'oo Iisiriel 'deu, ka bila n yelitarihi naaning 'tu sori che ka yena yelitarihi ba 'tu sori?
26 Ka sun'tuurong leu'yi u sun'tuubu 'puong, a tuna beu a 'kpi a 'puong, a beu ni ung tung ni 'jung ung 'kpi.
27 Aning ming, ka ningbeung leu'yi u beulung ni ung tuna ni 'puong, a ira

yela ang 'tu 'begu a 'tu sori, u na dieye u 'nyivori.
28 Ung jeri yela a leu'yi u 'begu saangbuhi ni jaa ung ira ni 'jung, pielaang u na tariye 'nyivori. U kung 'kpi.
29 Che Iisiriel 'deu ni yeliyeng: Daana yelitarihi ba 'tu sori. 'Oo Iisiriel 'deu, ka bila n yelitarihi naaning 'tu sori che ka yena yelitarihi ba 'tu sori?
30 A 'jung n na 'diye ye saree, 'oo Iisiriel 'deu. N na 'diye nie jaa saree a 'tuuro u yelitarihi. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli. Ye leuhi, a leu'yi ye 'begu saangbuhi ni jaa 'puong ka yeliba'torihi ta saangye.
31 Ye di ye 'begu saangbuhi ni jaa yeng i ni loo bahi. Ye bo 'sikiri-paani aning 'suhu-paani. Wala 'jung yeng na 'kpi, 'oo Iisiriel 'deu?
32 'Bojung n ingmaari ba ahi nie ang 'kpiire 'kuuming. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli. A 'jung ye leuhi, a tari 'nyivori.

19 Iisiriel saangbu yela

Di laa'dimii 'kuori nga ming Isi'reeli ningbera ni yela.
2 Yeli:
'Bo la i ma? U iye 'gbeging-nyaangaa.
U jengye 'gbegime 'puong.
U jengye 'gbeging-pola 'puong, a 'guono u 'biihi.
3 U 'guoliye u 'biihi ni kanga.
Ung leu 'gbeging-polii,
a daanhi buunhu nyogibu,
a oora ninsaaliba.
4 Ka a paalihi ming 'wong u yela,
a beruu nyogi ba bogukpong 'puong.
Ba 'leung aning jorihi a taruu waaning 'Iijipiti paaluu.

5 Sanga ni a 'gbeging-nyaangaa ang chelihi,
a wa nye ka u tamaa baahiyeng,
ung la nyogi u 'biihi ni kanga,
a veng ung i 'gbeging-polii.
6 Ung daang yo 'chene a 'gbegime 'puong,
a leu 'gbeging-polii.
Ung daang daanhi buunhu nyogibu,

a oora ninsaaliba.
7 U daang bangye ba 'ji-kpienhi,
a veng ka ba 'yi-bera jeng kpali.
Dabieng daang kpeye a paaluu aning u niba jaa,
u ngmuungbu 'jung.
8 'Beng la ka a paalihi daang 'yi a 'gbendigihi 'lombori jaang,
a 'ihi u ingang.
Bang daang yeri ba laangu 'gaaluu,
a beruu nyogi ba bogukpong 'puong.
9 Bang daang imuu jorihi a imuu 'keeji 'puong,
a taruu waaning Baabilong naa seng.
Ba daang diung ing 'liliji-kpiengaang,
ka ka ba ta la 'wong u kokori Iisiriel tangbera ning.

10 I ma daang 'woniye ngmielii
bang seli i 'girep yoong kuonhi sieng.
A kuonhi jemaa 'jung u daang ngmangye ngmama,
a ing 'nuuhi ang paaluu.
11 U daang tariye 'nuuhi ang i kpienhi
ang sigining ka a i paalikaariba dangkpali'bilii.
U daang baayeng a 'do gaa a da'nuuhi jaa,
bang da mang nyiu saa'jung a lang ning u da'nu-jemaa.
12 Che bang daang taguu ngmaa 'su-tuluu 'puong,
a diu loo 'tengeng,
ka sa'muni seseu veng ka u ngmama 'ko,
ka u da'nu-kpienhi ni 'ko.
Ka 'buung daang 'dia.
13 Pampana ba seluung mopiri 'puong,
'teng-gbani ang 'ko a buora kuong ingang.
14 'Buung 'yiye u da'nu ni kanga ang teu ni,
a 'di u ngmama ni.
U ba la tari da'nu-kpiengaa jaa,
ang sigining ka u i paalikaara dangkpali'bile.
Laa'dimii 'kuori la ni, a leu laa'dimii 'kuori.

Iisiriel taawai diebu

20 A 'yuomo ayo'poin ingang, a 'chiuri a'nu 'beri 'pie daari ka Iisiriel
ningbera 'mine daang wa ka ba piehi yela Ba Tari Baahaa Daana
seng. Bang daang wa 'jing n 'ningbi-tooring.
2 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa n seng ngaang:
3 Ninsaalaa 'bi-dau, yeli yela 'ku a Isi'reeli ningbera. Yeli 'kubo: Ngaang
ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: N seng yeng wa ka ye piehi?
'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeliyeng: A'wo mang i 'vori yeng, n kung
veng ka ye piehi yela n seng.
4 I na 'diye ba saree bi, ninsaalaa 'bi-dau, i na 'diye ba saree? Bila yeng
veng ka ba bang ba ba'mine yelidega ni.
5 Yeli 'kubo: Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: N daang 'lugiye
Iisiriel daari kanga a lagi n 'nu a po 'ku Jeekob 'deu buurii ni. Mang
daang 'wuli n minga 'kubo 'Iijipiti paaluung. N daang lagiye n 'nu ung
'do saa'ju mang po a yeli: Maang la Ba Tari Baahaa Daana ye
Naangmini.
6 A daari nga n lagiye n 'nu a po ka n na taribang 'yining 'Iijipiti paaluung
a gaaning paaluu mang piehi 'ihi 'kubo. U daang iye 'jie ang 'puoro
bihung aning siu. Paalihi jaa 'puo bungsung la.
7 'Beng la mang daang yeli 'kubo: Ye kanga jaa di a bungdega ni ang i u
'ningbiri buunhu ni loo. Ye ta di 'Iijipiti baga ni degira ye miihi.
Maang la Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini.
8 Che bang daang die taawai n ingang a jaanhi ka ba 'tu n nuori. Ba jaa
ba loo a bungdega ni ang i ba 'ningbiri buunhu ni. Ba daang ba bahi
'Iijipiti baga ni ming. 'Beng la mang yeli: N na 'kiriye n 'su-tuluu
waahiba, a i ka n 'suuri 'bi ba ingang 'Iijipiti paaluung.
9 Che mang daang i yela n 'yuori 'jung, ka ba ta wa diu foo a paalihi ni
ang ba i 'Juuhi ni 'ningbi-tooring. Ba 'puong bang daang 'be ni. Ba
'ningbiring ming mang daang 'wuli n minga 'kubo sanga ni mang tariba
'yining 'Iijipiti paaluung ni.
10 A 'jung n daang vengyeng bang 'yi 'Iijipiti paaluung, a tariba wa
kpening mopiri 'puo.
11 Mang daang 'kubo n yeli'tuurihi a veng bang bang n 'wulibu soe. Ana
ka nie mang 'tuuro a tari 'nyivori a ingang ni.
12 A la waana ming, mang daang la 'kubo n Peenhibu 'beri ming ka a i

'sieree n ningba kpachagang. N daang iye bila ka ba bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana ang mang weliba 'bing.

13 Che ka Iisiriel 'deu nga die taawai n ingang a mopiring. Ba daang ba 'chene n yeli'tuurihi 'puong. Ba daang buongye n 'wulibu soe ni jaala, ana ka nie mang 'tuuro a tari 'nyivori a ingang ni. Bang daang degi n Peenhibu 'beri ni yaga jaa. 'Beng la mang daang yeli ka n na 'kiriye n 'su-tuluu waahiba a mopiring a nyuongba.

14 Che mang daang i yela n 'yuori 'jung, ka ba ta wa diu foo paalihi ni ang ba i 'Juuhi ni 'ningbi-tooring. Ba 'ningbiring mang daang tariba 'yining ni.

15 Bila la mang daang lagi n 'nu a po ka n kung tariba waaning a paaluu ni mang 'kubo ni. 'Beng 'puoro 'bihung aning siu ni, a paalihi jaa 'puo bungsung ni.

16 A 'jung ba daang buongye n 'wulibu soe ni jaala a ba 'cheng n yeli'tuurihi 'puong. Bang daang degi n Peenhibu 'beri ni, 'bojung ba 'sikie daang 'biye ba baga ni ingang.

17 Che n 'ningbiri daang iye maahuu ba ingang. N daang ba nyuongba bii a baahi ba jaa a mopiring.

18 Che mang daang yeli 'ku ba 'biihi a mopiring: Ye ta wa 'chene ye ba'mine yeli'tuurihi ni 'puong, bii a 'tuuro ba 'wulibu soe bii a di ba baga ni degira ye miihi.

19 Maang la Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini. Ye 'chene n yeli'tuurihi 'puong, a 'tuuro n 'wulibu soe ni a tunaa.

20 Ye di n Peenhibu 'beri ka a i bungpegi'yirihi. Anang na i 'sieree n niye kpachagang, ka ye tuong bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini.

21 Che ba 'biihi ming daang dieye taawai n ingang. Ba daang ba 'chene n yeli'tuurihi 'puong. Ba daang ba chelihi sung ka ba 'tuuro n 'wulibu soe ni nie ang mang 'tuuro a tari 'nyivori ni. Che bang daang di n Peenhibu 'beri ni foo. 'Beng la mang daang yeli ka n na 'kiriye n 'su-tuluu waahiba ka n 'suuri paali ba ingang a mopiring.

22 Che n daang leuhiye n 'nu a i yela n 'yuori 'jung, ka ba ta wa diu foo a paalihi ni ang ba i 'Juuhi ni 'ningbiring. Ba 'ningbiring mang daang tariba 'yining ni.

23 Mang daang lagi n 'nu ming a po 'ku banani ang 'bi mopiring ni. N

daang poyeng ka n na yaaribang paalihi ang ba i 'Juuhi 'puong, a i ka ba yaari a 'teenhing.
24 'Bojung ba daang ba 'tu n 'wulibu soe, a buong n yeli'tuurihi ming jaala. Bang daang di n Peenhibu 'beri ni foo, ka ba 'ningbie ahi ba ba'mine baga ni ingang.
25 Bila 'jung mang ming daang bahiba 'ku yeli'tuurihi ang ba suma, aning 'wulibu soe ang kung tuong 'kubo 'nyivori.
26 Mang daang buoniba bungdega ba sarikihi ni 'jung, 'bojung ba daang iyeng ka ba 'bi-forihi 'tu 'buung 'puo. Ba daang iye bila ka n i ka ba i kpali, a nye bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.
27 A 'jung ninsaalaa 'bi-dau, yeli yela 'ku Iisiriel 'deu ni. Yeli 'kubo: Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: A yeli ngang ming ye ba'mine degimang a 'tuuro ba limangkong ning.
28 Mang daang tariba wa kpening paaluu nga yela mang lagi n 'nu a po ka n na 'kubong. Bang wa nye a tan'duorihi jaa aning a dabirima jaa, bang 'ihi ba sarikihi a di ba buunhu ni bang 'kuraa ni dang n 'suuri. 'Beng ming bang daang tihi ba bung'nyuu-noohi aning ba bung'nyuurihi sarikihi.
29 'Beng la mang daang yeli 'kubo: 'Bo la a 'jiduoruu nga yeng mang gara nga? A 'jung ba buonaye u 'yuori 'Beema waana 'jine.
30 Bila 'jung yeli 'ku Iisiriel 'deu: Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: Ye muo toonhiye ye ba'mine a degira ye miihi a ngmira jentiriye ning ba bungdega ni bi?
31 'Bojung sanga ni yeng mang 'ihi ye buunhu 'kua, a i ka ye 'bi-daba 'tu 'buung 'puo ni, ye mang diye ye baga ni jaa degi ye miihi, 'haali a waana 'jine. A 'jung a sigiyeng ka ye piehi yela n seng, 'oo Iisiriel 'deu? 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeliyeng: A'wo mang i 'vori yeng, ye kung piehi yela n seng.
32 Ye mang yeling: Ti na 'woniye paalihi ni ang ba i 'Juuhi ni, a 'woning paalijaani buura, a 'puoho daari aning 'kubo. Che yela ni yeng tari ye haakilihing ni kung nye iibu.

Naangmini na leuhiye Iisiriel

33 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeliyeng: A'wo mang i 'vori yeng, pielaang, 'nu ang tari kpiengu aning kpangkpani ang tie aning 'su-tuluu ang 'kiri

bahi mang na di kaariye.

34 N na 'ihiyeng 'yining a nibihi 'puong, a laanhiye 'yining a paalihi ning yeng yaari ni 'puong. 'Nu ang tari kpiengu aning kpangkpani ang tie aning 'su-tuluu ang 'kire baha mang na di i bila.

35 N na tariyeng ti kpening a nibihi mopiri 'puo. 'Beng mang na 'di ye saree, ka n niye 'ningbie nye taa.

36 Bila ni turi mang 'di ye ba'mine saree a mopiring 'Iijipiti paaluung ni, bila mang na 'di ye ming saree. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.

37 N na ing ka ye 'tu n dangkpali'bile luo 'yi, ka n tariye kpening a 'layiri a 'leye maruu.

38 N na wuoliye a taawai dieriba bahi, aning banani ang tuna beu n ingang ni. N na taribang 'yining 'tenge ning bang kpiera ni, che ba kung kpe Iisiriel paaluu. 'Beng la yeng na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.

39 'Oo Iisiriel 'deu, yena yeng, ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: Ye kanga jaa gaa ti tuna u baga. Che bila 'puoring, pielaang la ka ye na 'tuye n nuori. Ye kung la di ye sarika buunhu aning ye baga ni digira n 'yo-pegi'yiruu ni foo.

40 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeliyeng: 'Bojung n tangpegi'yiruu ning, Iisiriel tan'duoruu ning, a paaluung 'be ka Iisiriel 'deu ni jaa na tung 'kumo. 'Beng mang na sagiba. 'Beng ming mang na die ye 'kuubuhi aning ye sarikihi fora bungngmama, a lang ning ye bungpegi'yirihi jaa.

41 Sanga ni mang na tariye 'yining a paalihi 'puong a laanhiye 'yining a 'teenhi ning yeng yaari ni, n na sagiyeng a'wo bung'nyuu-noohi. N na 'wuliye n minga ka n pegi'yiyeng ye 'puong nibihi ang ba i 'Juuhi 'ningbiring.

42 N na tariyeng kpening Iisiriel paaluu, a kpening paaluu ni yela mang lagi n 'nu a po ka n na di 'kuye ye ba'mine ni. 'Beng la yeng na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.

43 'Beng yeng na leu tiehi ye yelitarihi aning ye yeli-irihi jaa yeng di degi ye miihi. Ye na iye bungdega ye miihi 'ningbiring ye tungbee ni jaa yeng tung ni 'jung.

44 Sanga ni mang na kpeling n 'yuori 'jung a iye sung ni, a sanga yeng na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana. N kung iye a 'tuuro ye beu soe bii a 'tuuro ye yeli-irihi ni ang i chagiri ni 'oo Iisiriel 'deu. 'Suobu

Kpiengu Jaa Daanang yeli.

'Buung ang 'bi kongkoring

45 Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang la waye n seng ngaang:
46 Ninsaalaa 'bi-dau, leuhi i 'ningbisogo 'tori sa'mungduri seng. Ing 'duoho chiihi a sa'mungduri seng, a dangyeli yela chiihi a kongkori paaluu ni ang 'bi sa'mungduri seng ni.
47 Yeli 'ku a sa'mungduri seng kongkori ni: 'Wong Ba Tari Baahaa Daana yelihung. Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: Nye, n na maaliye 'buung i ingang, ka a 'di damaahuu jaa aning da'kuongee jaa ang 'bi i ingang. A 'buung 'galigali kung 'kpiinhi. A 'yi sa'mungduri a gara sa'mung-goo, 'ningbisogihi jaa ang na 'vaali.
48 Nie jaa na nyeng ka maang Ba Tari Baahaa Daanang nyugaa. Ba kung tuong 'kpiinhaa.
49 'Beng la mang yeli: Awa, 'Suobu Kpiengu Jaa Daana, ngaang bang yera n yela: Ma 'lugu-silima muo ung sinna wa?

21

Baabilong ang i Naangmini ta'kobi

Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang waye n seng ngaang:
2 Ninsaalaa 'bi-dau, leuhi i 'ningbisogo 'tori Jeruuselem. Ing 'duoho chiihi a 'ji-pegi'yirihi, a dangyeli yela chiihi Iisiriel paaluu.
3 Yeli 'ku Iisiriel paaluu: Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng: Nye, n chiihiing. N na vuoye n ta'kobi u teung, a ngmaa sun'tuuro aning ningbeu jaa 'ihi i ingang.
4 N na ngmaaye sun'tuuro aning ningbeu jaa 'ihi i ingang. Bila 'jung n ta'kobi na 'yiye u teung a gaa niba jaa ingang a 'yi sa'mungduri ti ta sa'mung-goo.
5 Bila ka niba jaa na bang ka maang Ba Tari Baahaa Daana vuoye n ta'kobi u teung. U kung la leu kpe.
6 A 'jung, ninsaalaa 'bi-dau, pena aning 'pu-saang, a pena aning nimiha ba 'ningbiring.
7 Ka banang wa jugihii: Wala 'jung ing pena? Ngaang ing na yeli 'kubo: A 'duoho ni ang waana ni 'jung la. Siihi jaang na ngmaa, ka 'nuuhi jaa juoli. Nie jaa na iye chingchang, ka 'dungkuri jaa leu baala. Nye, a waanang a na wa paali ming. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.

8 Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang la waye n seng ngaang:
9 Ninsaalaa 'bi-dau, dangyeli yela a yeli: Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng:
Ta'kobi la.
Ba saahiye ta'kobi,
a i ung nyigiha.

10 Ba saahuung ka u korigi jemaa,
a i ung nyigiha a'wo saa.
A sigiyeng ka ti laara bi?
U buongye n 'bi-dau naalung dangkpali'bile ni jaala,
a'wo ung ira bila daari jaa ni.
11 Ba tihuung ka ba i ka u nyeliha,
a na kpe 'nu ka u nyogi.
Ba saahiye a ta'kobi nga a i ung nyeliha,
ka ba diu ing ningkuura 'nung.

12 Ninsaalaa 'bi-dau, 'kono a 'cheehe,
'bojung n niba ingang ung na wa,
a wa Isi'reeli ningbera jaa ingang.
Ba dibang loo 'ku ta'kobi,
a lang ning n niba.
A 'jung cheri i 'ju.
13 'Bojung bila iye inye.
Ka a ta'kobing panaa buong n naalung dangkpali'bile gba jaala,
bila yeng a naa dangkpali'bile kung la 'bibe.

'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.

14 Bila 'jung ina ninsaalaa 'bi-dau,
dangyeli a kpaahi i 'nuuhi.
Veng ka a ta'kobi che gberi 'buyi a taalung ngang.
Ta'kobi ang kuura la,
ta'kobi ang kuura gandaba.
U mang 'yiye 'lombori jaa wa ba ingang.
15 N 'bingye a ta'kobi nuori a 'di-nobera jaa ingang,

ka siihi na ngmaa,
ka jemaa ngmi gbee.
'Woo. Ba iyeng ung nyigiha a'wo saa,
bang 'tiu a na korigi.

16 Ta'kobi, i 'siri.
Che gaa 'duri.
Maali i nuori.
Che gaa goo.
Chiera 'jie jaa i nuori ang leura.

17 N ming na kpaahiye n 'nuuhi,
a veng ka n 'su-tuluu peenhi.
Maang Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

18 Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang la waye n seng ngaang:
19 Ninsaalaa 'bi-dau, maali soe a'yi ka Baabilong naa ta'kobi 'tu wa. A jaa a'yi na 'piiliye paaluu bung'yeni 'puong. Maali bung a ba ka u 'wuno sori a 'yi-kpong sochera ning.
20 Maali sori 'ku a ta'kobi ka u gaa Aamong niba 'yiri Raaba. Maali kanga ka u gaa 'Juuda aning Jeruuselem bang me daangguoma 'gili.
21 'Bojung Baabilong naa ahiye a socherang, 'jie ni a soe a'yi ang welihi. U yeng pohi pohaa. U chigihiye a logu. U piehiye u baga. U 'liinhiye bungseurii.
22 Jeruuselem pohaa waye u 'nuduri, ung na 'bing man'siinhi ang ngmaha daangguoma, a 'ku nuori ka ba korigi. U na cheye 'yirambo, a 'bing man'siinhi ang ngmaha daangguoma u 'di-noberang, a 'duohi 'pigibu bungmieruu, a me daangguoni.
23 Banani ang po puobu 'ku Baabilong naa ni, a na 'woniye baga bugibu ang i 'girii 'kubo. Che u na leu tiehibang ba yeliba'torihi ni yela ka ba tuong nyogihiba.
24 Bila 'jung ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: Ye iyeng mang tiehi ye yeliba'torihi ni yela a 'tuuro ye 'begu saangbuhi ang ba sogili. 'Bojung ye yeli-irihi jaa 'puong ye yelibee jengye gbanggbaling. Yeng i mang tiehi a yela 'jung ba na ingyeng 'nung.

25 I ming 'oo Isi'reeli naa 'bi-dau ang i foo a i beu. I 'beu na wang, ka i
yeliba'torihi baahi.
26 Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli:

'Ihi a 'naamu,
a vogi a naalung 'jupiluu.
Yeli jaa kung la 'wo u 'woree.
'Duohi bung ang 'sigi,
a 'sigihi bung ang 'do.
27 N na saamuung,
a saamuu, a saamuu.
Nga ming gba kung la 'bibe,
a gara wagiri unani ang 'sou ang na wa,
ka n diu 'kuu.

Ta'kobi Aamong niba ingang

28 Ina ninsaalaa 'bi-dau, dangyeli: Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana
yeli a'wo Aamong niba yela aning ba 'jombie ni.
Ta'kobi la.
Ba vuoye ta'kobi a na korigi.
Ba iyeng ung nyeliha,
a na 'di 'diibu, a nyigiha.

29 A sanga bang nyira yela ang i 'girii 'kurii.
A sanga bang bugira baga ang i 'girii 'kurii,
a na tarii ti dogili ningbee ni bang ku ni 'nyuuhing.
Ba 'beu na tang,
ka ba yeliba'torihi ni baahi.

30 Leuhuu ti ing u teung.
N na 'diye i saree 'jie ning mang naamii ni,
i nabaali'mine paaluu ning.
31 N na 'kiriye n 'suuri waahii.
N na 'vigiye n 'su-kpiengaa 'buung imii,
a dii ing daba 'ningbiri ang 'ko

ka ba 'nuuhi bang saangbu 'nuuhing.
32 I na leuye da'kuonhi a 'ku 'buung.
I jiing na jengye a paaluung.
Ba kung tiehi i yela,
'bojung maang Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

22 Jeruuselem yelibee

Ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang la wa n seng ngaang:
2 Ninsaalaa 'bi-dau, i na 'diye u saree bi? I na 'diye a jiing 'kiribu 'yi-kpong nga saree bi? Mm, 'wuluu u yelidega ni jaa.
3 Panaa yeli: Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: A 'yi-kpong 'kireye jiing u minga 'puong, ka u wagiri nye ta 'jung. U maanaye baga ka u degi u minga.
4 I 'leye saree 'puong jiing ni ing 'kiri ni yela, a degi i minga ning baga ni ing maali ni. I iyeng ka i 'beri tagi ta, ka i 'yuomo baahaa ta. Bila 'jung n iyeng ing leu nyaaba 'ku a paalihi, a i bunglaaruu 'ku 'teenhi jaa.
5 Ina 'yi-kpong, banani ang pieli aning banani ang 'bi tooring na iing sie 'yo-saanii aning yengyelang ang paalii 'jung.
6 Nye Isi'reeli ningbera ni. Ba kanga jaa diye u kpiengu a 'kire jiing i 'puong.
7 Ba buongye ba aning ma jaala, a dogihi saana i 'puong. I 'puong ming bang dogihi 'bi-kpiiba aning dunggali.
8 I diye n bungpegi'yirihi ni fiengye, a di n Peenhibu 'beri ni foo.
9 I 'puong ka daba ang saana niba 'yoe ka ba 'kiri jiing 'be. I 'puong ming ka niba ang 'dire buunhu a tangbera bagi'dering 'be. I 'puong ka niba ang ira senseng yela 'be.
10 I 'puong ka daba mang 'yuohi ba ba'mine 'muno. I 'puong ba mang firiye poga ang weli u minga a 'bi u degiri 'puong.
11 Nie mang iye yelidegiri aning u to poga. Kanga ming mang iye 'vii yela a saang u 'bi-dau poga. I 'puong ka kanga ming mang firi u yaupoga ang i u ba'bie.
12 I 'puong ba mang dieye buunhu 'di che 'kiri jiing. I dieye 'libi-dogilii a ing kuong. I boye tona i taa seng a 'tuuro faabung, che 'yiinhi n yela. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.
13 Nye, a 'jung n kpaahiye n 'nuuhi aning 'suuri a tona ni ing nye che ang

ba 'tu sori, aning jiing ni ang 'kiri i 'puong ni yela.
14 A 'beri ning mang na ii ni, i 'sikiri na tuong ahiye kpiengaa, bii i 'nuuhi nang na tariye kpiengu? Maang Ba Tari Baahaa Daanang yeli. N na tumaang ming.
15 N na yaariyeng a paalihi 'puong, a toriye 'ku a 'teenhi, a 'ihi ye degiri ni jaa ye ingang.
16 Sanga ni a paalihi ang na imii 'viing ni, 'beng la yeng na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.

Iisiriel ang 'bi 'buung 'de-kpong 'puong

17 Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang waye n seng ngaang:
18 Ninsaalaa 'bi-dau, Iisiriel 'deu ni leuye 'kuribini n seng. Ba jaa leuye yaawa, tin*, 'kurihuu aning kpana ang 'bi 'buung 'de-kpong 'puong. Ba leuye wari'bini.
19 A 'jung ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: Yeng jaa leu 'kuribini ni, a 'jung kaara, n na laanhiyeng ing Jeruuselem 'puong.
20 Daba mang laanhiye wari, yaawa, 'kurihuu, kpana aning tin ing 'buung 'de-kpong 'puong a 'vigi 'buung imaa ka a nyeli. Bila mang na laanhiye n 'suuri aning n 'su-tuluu 'puong. N na bahiyeng 'beng a nyeliye.
21 Mm, n na laanhiyeng, a 'vigi n 'su-kpiengaa 'buung ni ingye ka ye nyeli u 'puong.
22 Bila ni wari ang mang nyeli 'buung 'de-kpong 'puong ni, bila yeng na nyeli u 'puong. 'Beng la yeng na bang ka maang Ba Tari Baahaa Daanang 'kiri n 'su-tuluu waahiye.

Iisiriel 'yi-dieriba ang i bee

23 Ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa n seng ngaang:
24 Ninsaalaa 'bi-dau, yeli 'kuu: I iye paaluu kuong ang ba pegi bii saa ang ba wa 'suuri daari.
25 U dangyeriba ang 'bi u 'puong langbuuri 'woniye 'gbegini ang ngmuuna a tagiha u bungnyogiruu chieha. Ba ooye niba. Ba diye a bungnanee aning buunhu daa ang i too. Ba iyeng ka jemaa leu dunggala u 'puong.

*
22:18 tin — 'Kuruhuu baluu la, che una ba mang i kpiengaa sing 'kuruhuu minga.

26 U Ngming'puohi 'yi-dieriba diye 'ningbikuonii n 'begu ingang a degi n bungpegi'yirihi. Ba ba veng ka dabang 'bi bungpegi'yiruu aning bung ang ba pegi'yi ingang. Ba ba veng ka dabang 'bi bungdegiri aning bung'forifori ingang. Ba pogiye ba 'ningbie a 'yi n Peenhibu 'beri ni 'tuubung, mang leu bungfoo ba 'puong.
27 U ningbera ang 'bi u 'puong 'woniye 'gbonggboe ang tagiha a bungnyogiruu chieha. Ba mang 'kiriye jiing a kuura niba che na die tona ang ba 'tu sori.
28 U dangyeriba faariye ba yeli-irihi ning bolingu, a nyira yela ang i 'girii, a bugira baga ang i 'girii 'kuribo. Ba mang yeling: Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli. Che Ba Tari Baahaa Daana ba mang yeli yeli jaa.
29 A paaluu niba dogihiye niba, a di kpiengu 'ju niba buunhu, a dogihi ningbaaliba aning niba ang 'bi hiengbu 'puong. Ba mang 'tuye sochagu a dogihi saamba.
30 Bila la mang daang buora nie ba 'puong ung na me daangguoni a ahi a 'vuong n 'ningbi-tooring a paaluu yela ka n ta saamuu. Che n daang ba nye nie jaa.
31 Bila 'jung mang 'kiri n 'suuri waahiba. N nyuongbang ning n 'su-kpiengaa 'buung ni. N naaye ba yeli-irihi ni sani ba miihi 'juring. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.

23 Jentirihi ba'yi ang i ma'biihi

Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang waye n seng ngaang:
2 Ninsaalaa 'bi-dau,
pogiba ba'ying daang 'bibe, a i pogi'yeni 'biihi.
3 Bang ngmi jentiriye 'Iijipiti 'puong.
Ba ngmiye jentiriye ba pogisarihung sanga.
'Beng ka daba daang teunhi ba biha,
a 'kori ba nyauri ni ang ba bang daba ni mari ba miihing.
4 Ba 'yoe la nga: 'Ahoola a bungkpong,
aning u yau 'Ahoo-libaa.
Ba daang iye n 'suobu.
Bang daang dogi 'bi-daba aning 'bi-pogiba.
Ba 'yoe ni, 'Sameeriya la 'Ahoola,

ka Jeruuselem ming i 'Ahoo-libaa.

'Ahoola, 'Sameeriya a bungkpong

5 'Ahoola daang ngmiye jentiriye,
anaa jaa ka u daang iye n 'suobu.
Ung daang 'kpiire u seniba yela,
Asiiriya niba ang pieluu la bila.
6 Bana da mang yeriye buunhu ang i 'jimejime.
Paalikaariba aning 'karichihi la,
bang jaa i 'bi-polinachiimihi,
a i yohijonniba ang jong yohi.
7 Ngaang ung daang ngmira jentiriye ningba,
ba jaa daang iye Asiiriya daba ang i ningtiinha.
Nie jaa 'kuung ung daang 'kpiire,
u degiye u minga ningba,
a lang ning ba baga ni jaa.
8 U daang ba bahi u jentiriye ni
ung 'yining 'Iijipiti waaning ni.
'Bojung u pogisarihung sanga ba jeng niung.
Ba daang 'koriye u nyau ni
ang ba bang dau ni mari ba miihing,
a 'kiri ba senseng ni waahuu.

9 Bila 'jung n diung ing u seniba ni 'nuuhing.
N diung ing Asiiriya niba ni yela ung 'kpiire ni 'nuuhing.
10 Ba yaahuung u ma dogibu,
a nyogihi u 'bi-daba aning u 'bi-pogiba gaaning.
Che bang kuu ning ta'kobi.
Ung daang leu 'yo-maruu pogiba 'puong,
bang daang ngmaa u saree.

Jeruuselem a bung'bile

11 Ka u yau 'Ahoo-libaa daang nye bila, che maaling saang u senseng ning gaaguu. U jentiriye ni 'puong u daang saangyeng gaa u kpiema jentiriye ni.

12 Ung daang 'kpiire Asiiriya niba ni ang pieluu ni yela.
Paalikaariba aning 'sojehi ningbera daang la.
Ba boori daang vielang sung,
bang i yohijonniba a jong yohi.
Ba jaa daang iye 'bi-polinachiimihi.
13 'Beng la mang daang nye ka u saangyeng.
Ba ba'yi jaa daang 'tuye so'yeni.
14 Che ung da nang maaling ngmira u jentiriye ni.
U da mang 'liinhiye daba bang maali ing daangguoning.
A Kali'diiya niba 'meselihung daang la,
bang maali ning 'penti-jiihi.
15 Ka belantihi 'bi ba siihing
ka 'naamuhi ang tari juoha 'bi ba 'juring.
Bang jaa daang 'woning cheeriet ningbera.
Ba daang 'woniye Baabilong niba
ang 'bi Kali'diiya paaluu ning bang dogiba ni.
16 U 'ningbie aang wa nyiba,
ung ang 'kpiire ba yela,
a tung niba ba seng Kali'diiya 'puong.

17 'Beng la ka a Baabilong niba wa u seng,
a wa u botaa 'godo ni.
Bang daang deguu ning ba senseng ni.
Bila la bang daang deguu,
ung weli u minga 'yi ba seng.
18 U daang 'wuliye u jentiriye ni gbanggbaling,
a 'yuo u 'muni.
'Beng la mang weli n minga 'yi u seng,
a'wo bila ni mang weli n minga 'yi u kpiema seng ni.

19 Che ung da maaling ngmira u jentiriye ni yaga jaa.
U da mang leu tiehiye u pogisarihung sanga 'beri ni.
A sanga ung ngmi jentiriye 'Iijipiti paaluung ni.
20 'Beng u daang 'kpiireye u seniba ni yela.
Ba kpiengu da mang 'woniye buunhi kpiengu,

ka ba daulung 'woning yohi daulung.
21 Bila la ing da mang leu tiehi i pogisarihung sanga 'vii ni yela.
A sanga ka 'Iijipiti niba da mang 'kori i nyau mari ba miihing
i pogisarihung biha ni 'jung.

Saree ngmaabu Jeruuselem ingang

22 A 'jung 'Ahoo-libaa, ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli:

Nye, n na dangye i seniba ni ka ba 'ihi i ingang,
ba seng ing weli i minga 'yi ni.
N na waanibang i ingang 'lombori jaang.
23 Bana la Baabilong 'deme,
Kali'diiya 'deme jaa,
'Piikod, 'Soowa aning 'Koowa 'deme
a lang ning Asiiriya niba jaa.
Ba jaa daang iye 'bi-polinachiimihi.
Paalikaariba aning 'sojehi ningbera daang la,
aning cheeriet ningbera nga 'yoe ang buona.
Ba jaa daang jongye yohi.
24 Ba na waye i ingang
aning taanhuu buunhu aning cherietihi
aning 'torikohi aning ningjemaa.

Ba na diye 'kuri bunglegiri'bile, 'kuri bunglegiraa
aning 'kuri 'jupiluu 'pigii 'lombori jaang.

N na 'kubong saree ngmaabu kpiengu ka ba ngmaa i saree
a 'tuuro bila ni bang mang ngmaa ba saree.
25 N 'nyuuri na 'ihiye ye ingang,
ka ba di 'suuri tungye tuni.
Ba na ngmaahiye ye nyiihi aning ye 'tobo,
ka ye banani ang kpeling ni 'le a 'tuuro ta'kobing.
Ba na nyogihiye ye 'bi-daba aning ye 'bi-pogiba gaaning,
ka 'buung 'di ye banani ang kpeling ni.
26 Ba na yaahiye i bungyerihi ming,

a 'ihi i boori bungvieni ni.
27 Bila mang na i ka i bahi i 'vii yela aning i jentiriye ni.
Ana ing tari 'yining 'Iijipiti paaluu waaning ni.
Bila ing kung la 'liinhaa a buoraa bii a la tiehi 'Iijipiti yela.

28 'Bojung ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: Pielaang, n na diing ing banani ing ha ni 'nuuhing, a dii ing banani seng ing weli i minga ni 'nuuhing.
29 Ba na diye haabu a dogihii, a faa buunhu ni jaa ing tung nye ni. Ba na bahiing ka i tari 'mung-kpali a kung ing bung jaa. I jentiriye ni 'olo na 'yiye gbanggbali, i 'vii yela aning i jentiriye ni jaa.
30 N na iing a yela nga ing ngmi jentiriye ning paalihi ang ba i 'Juuhi, aning ing di ba baga degi i minga ni 'jung.
31 I 'tuye sori ni i kpiema ang 'tu ni. A 'jung n na diye u 'bonsuo ni ing i 'nung.
32 Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli:

I na 'nyuye i kpiema 'bonsuo ni,
unang i 'julingu a i yelingu ni.
Ba na laariing a irii sie,
'bojung bungjemaang 'bi u 'puong.
33 'Bugibu aning nimiha na paaliing.
Dabiengkpong aning saangbu 'bonsuo ni la bila,
i kpiema 'Sameeriya 'bonsuo ni.
34 I na 'nyung a chuuhi u jaa.
I na ngmahuung 'tengeng 'purihi,
a euhi i biha mgmaahi.
'Bojung maang yeli,
'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.

35 Bila 'jung ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli.

I 'yiinhiye n yela a dima loo i 'puoring,
bila 'jung i na nyiye dogihibu i 'vii yela
aning i jentiriye ni 'jung.

A poga ning u kpiema jaa dogihibu

36 Ba Tari Baahaa Daana daang yeliye ngaang ming 'kumo: Ninsaalaa 'bi-dau, i na ngmaaye 'Ahoola aning 'Ahoo-libaa saree bi? Bila yeng 'wulibo ba yelidega ni,
37 'bojung ba sengye niba siriba, ka jiing ming fari ba 'nuuhi. Ba sengyeng aning ba baga ni, haali gba bang di ba 'bi-daba ni bang dogi 'kumo ni 'ihi sarika. Ba vengyeng bang kpe 'buung 'puo, a leu siimaa 'kua.
38 Yeli bang mang la ima la nga: Ba mang degiye n 'ji-pegi'yiruu ni a daari nga, a di n Peenhibu 'beri ni foo.
39 Ba daang kuye ba 'biihi 'ku ba baga ni. A daari ning u 'ju ba mang wa kpeye n 'ji-pegi'yiruu ka ba diu foo. Siringminga, bila bang da mang i n 'deu ni 'puong.
40 Yeli ang la paahi la nga: Ye daang tungyeng ka daba 'yi toori wa. Tungtuniba bang daang tung ba seng. Bang wa. Ing 'so kuong ba yela, a ing kali, a di boori ang viela boo i minga.
41 I daang 'jingye 'jingji-vielaang, ka teebul maali a 'bing i 'ningbi-tooring. Ing di n iinsens aning n kpaang dogili u 'jung.
42 Ka ningjemaa ang ba tari yeli jaa ang danniba daang gona u 'jie ning. Bang 'yining dang'bugiribo mopiri waaning a lang ning daba ang 'yi a jemaa 'puong. Bang daang di 'nu-baanhi ing ba 'nuuhing, a di naalung 'jupili-vieni 'chigi ba 'juring.
43 'Beng la mang daang jugihi unani ang jigi senseng 'puong ni yela: Ba muo na ngmiye jentiriye niu ung 'wo ngaang 'puong?
44 Che bang daang kpe u seng, a'wo bila ni daba ang mang kpe pogijentira seng ni. Bila bang daang kpe 'Ahoola aning 'Ahoo-libaa seng, pogiba nga ang ba jora 'vii.
45 Che dau'suntuuribo na ngmaaye ba saree a'wo bila ni bang mang ngmaa pogiba ang tari siriba che sena aning pogiba ang 'kire jiing saree. 'Bojung ba iye pogiba ang tari siriba che sena, ka jiing fari ba 'nuuhi.
46 'Bojung ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: Tari langbu waaning ba ingang. Diba 'ku tuora ka ba faahi ba buunhu ming.
47 A langbu na diye 'kubo fooba, a di ba ta'kobihi kuba. Ba na kuye ba 'bi-daba aning ba 'bi-pogiba, a che nyugi ba 'deri ning 'buung.
48 Bila mang na i ka 'vii yela baahi a paaluung. Bila bang na 'wuli pogiba

jaa ka ba kung ira ye 'vii yela nga.
49 Ba na naayeng sani ye 'vii yela ni 'jung. Ye na yeuye ye bagimaali yelibee ni sani. 'Beng la yeng na bang ka maang la 'Suobu Kpiengu Jaa Daana.

A dugu 'bigihee

24 A 'yuomo awai ingang ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa n seng. U 'chiuri 'pie ingang, u 'beri 'pie daari ung daang yeli ngaang:
2 Ninsaalaa 'bi-dau, seu a 'beu nga 'yuori 'bing, 'jine 'jine nga. Baabilong naa 'piiliyeng ka u 'pigi Jeruuselem 'jine 'jine nga.
3 Siling 'lugu-sinnii 'ku a taawai 'deu ni a yeli 'kubo: Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli:

Di dugu dugi.
Diu dugi, a buo kuong ing u 'puong.
4 Di a neng'tile ing,
'tili jaa ang suma la bila,
a gbekpong aning a bagi'biri.
Paaluu aning kausuunhi.
5 'Lugihi a 'dungbilii 'puo bungsuunhi.
Di daari 'tugili u 'muning,
a veng ka u kpaara sung.
Veng ka a kaba kpa bi.
6 A 'jung ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli:

Nimiha la a 'ku a ningkuuriba 'yi-kpong ni.
Nimiha la a 'ku dugu ni degiri ang nang 'bi u 'puong,
ka u bungdega ba 'yi u 'puong.
Nyogaa 'ihi 'tile 'tile, che ta pohi.
7 'Bojung u jiing 'biye u 'puong.
U diang bahi 'pi-kpali 'jung.
U ba dia 'kiri bahi 'tengeng ka tani na pogaa.
8 N diye u jiing bahi 'pi-kpaling,
ka a ta tuong pogi,

ka 'suuri nye 'ihi a naa sani 'jung.
9 A 'jung ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli:

Nimiha la a 'ku a ningkuuriba 'yi-kpong ni.
N ming na ing ka a da'loro i kpong.
10 I ka a daari 'duo.
Maali a 'buung dugi a neni sung.
Ing a bung'nyuuhi,
a veng ka a kaba 'di kpeleng kpeleng.

11 Bila 'puoring, di a dugukpali dugi 'buung-saala 'jung.
I bila ka u tuli,
ka u yaawa ni tuli a muo,
ka u degiri nyeli u 'puong,
ka u bungdega ni 'di 'buung.
12 U waluu 'puhibu tuma ni 'yiye loga,
che u bungdega ni ang i yaga ni ba 'yire u 'puong.
Haali 'buung gba kung tuong 'ihi u bungdega ni.
13 I degiri ni 'puong ka 'vii yela 'be.
'Bojung n pegiing, che ing ba 'yi.
I degiri ni kung la nye pegibu,
a waana wagiri mang na veng ka n 'su-tuluu dogili i ingang.
14 Maang Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
Bila na ing.
N na tungye bila, n kung leu 'puori.
N kung maa 'ningbiri ming.
N kung tegi n haakila ming.
A 'tuuro i yelitarihi aning i yeli-irihi
bang na ngmaa i saree.
'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.

A dangyera poga 'kuung

15 Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang la waye n seng ngaang:
16 Ninsaalaa 'bi-dau, n na faaye i 'ningbi-peli bung ni 'dayeni. Che i ta wa ira laa'dimii bii a 'kono. Ta wa veng ka i ningtong 'puoro ming.

17 Pena inna i 'puong. Ta wa ira laa'dimii 'kuung yela. Di i 'naamu 'le i 'jung, a di i nagitie tung i gbeeng. Ta wa 'lere bung pagira i nuori bii a 'dire 'kongkonibo siimaa.
18 'Beng la mang daang yeli yela 'ku a niba 'beeguu. Ka 'jie maara ka n poga 'kpi. Ka 'jie nyaa 'beeguu mang i bila ni Daana ang 'kumo nuori ka n i ni.
19 Ka a niba daang yeli 'kumo: A yela nga ing ira nga, i muo kung yeliti bila ni ang 'bigihe 'kuriti bi?
20 'Beng la mang dieyeli 'kubo: Ba Tari Baahaa Daana yelihung waye n seng ngaang:
21 Yeli yela 'ku Iisiriel 'deu ni: Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: Nye, n na diye n 'ji-pegi'yiruu ni foo. Una la kpiengu 'jie ni yela yeng jigiha ni. Una la ye 'ningbi-peli bung aning ye 'suhu bungbuoruu ni. Ye 'bi-daba aning ye 'bi-pogiba ni yeng bahi 'puoring ni na 'leng a 'tuuro ta'kobing.
22 Ye na iye bila nga mang i nga. Ye kung 'le buunhu pogi ye noe. Ye kung 'di 'kongkonibo siimaa ming.
23 Ye 'naamuhi na 'leye ye 'juring, ka ye nagitie tung ye gbeeng. Ye kung i laa'dimii bii a 'kong. Ye na nyuuhang ye yeliba'torihi ni 'puong, a ira laa'dimii inna taa.
24 A 'jung 'Iziiki-el iye 'bigihee 'kuye. Bila jaa ung i yeng na i. Ka bilang wa i, 'beng la yeng na bang ka maang la 'Suobu Kpiengu Jaa Daana.
25 Ina ming, ninsaalaa 'bi-dau, a daari nga n na diye ba 'ji-nyogikpiengaa ni 'yi ba seng. Una la ba nyengka, ba girima, ba 'ningbi-peli bung aning ba 'sikiri bungbuoruu. N na diye ba 'bi-daba aning ba 'bi-pogiba ming.
26 A daari nie na jo 'yiye ba 'puong a waaning 'duoho wa 'kui.
27 A daari nga i nuori na 'yuong a 'ku nie ang jo 'yi. I na yeliye yela. I kung la i 'muu. Bila ing na i 'bigihee 'kubo, ka ba bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.

25 Yelihung Aamong ingang

Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang waye n seng ngaang:
2 Ninsaalaa 'bi-dau, leuhi i 'ningbisogo 'tori Aamong niba a dangyeli yela ba ingang.
3 Yeli 'ku a Aamong niba ni: Ye 'wong 'Suobu Kpiengu Jaa Daana

yelihung. Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: Sanga ni bang daang degi n 'ji-pegi'yiruu ni, ye yeliyeng ka tabaalikala. Ye daang yeliye bila sanga ni Iisiriel paaluu ang leu 'ji-kpali ni. Ye daang yeliye bila sanga ni bang ngminyogihi 'Juuda 'deu niba ni.

4 Bila 'jung n na diing tihi ka i leu sa'muni daba ni 'suobu. Ba na maaliye ba kampihi ye 'puong, a maali ba kpe'jiihi ye 'puong. Ba na 'diye ye dangmama a 'nyu ye bihung.

5 N na ing ka Raaba ming leu nyogimahi kpe'jie, ka Aamong ming leu 'dungbilii peenhibu 'jie. 'Beng la yeng na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.

6 'Bojung ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: Ye daang kpaahiye ye 'nuuhi, a to ye gbee a nyengina ye 'sikieng aning nyinii Iisiriel paaluu yela.

7 Bila 'jung n na tieye n 'nu ye ingang a diye tihi ka ye leu niba a paalihi ang na jaufaahi ye buunhu. N na ngmaayeng bahi a nibihi 'puong, a veng ka ye nyuong a 'yi a 'teenhi 'puong. N na saangyeng bahi, ka ye bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.

Yelihung 'Moo-ab ingang

8 Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: 'Moo-ab aning 'Sii-ir yeliyeng: Nye, 'Juuda 'deu 'woniye a paalihi jaa.

9 Bila 'jung nye, n na ing ka 'yi-bera baahi 'Moo-ab paaluung. N na ing ka 'yi-bera baahi u toribogung, a paaluu girima ni. Ana la Beet Jeesimot, 'Bee-al 'Miiyong aning Kirijateeyim.

10 N na diye 'Moo-ab a lang ning Aamong 'deme 'ku sa'muni daba ni ka a leu ba 'suobu. Bila na ing ka ba kung la sori Aamong 'deme paahi a paalihi 'puong.

11 N na ngmaaye 'Moo-ab saree ka ba bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.

Yelihung 'Iidom ingang

12 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeliyeng: 'Iidom iye yeli 'Juuda 'deu ni ingang bang naa sani ni 'jung. Ba 'leye 'begung yaga aning bang naa sani ba ingang.

13 Bila 'jung ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: N na tieye n 'nu

'Iidom ingang ming. N na 'ihiye ninsaalaa aning 'dungo u ingang, a veng ka u jeng kpali. A 'yi 'Tiimang a gara 'Diidang, ba na 'leng a 'tuuro ta'kobing.
14 N niba Iisiriel mang na di a naa n sani 'Iidom ingang. Ba na iye 'Iidom a 'tuuro n 'suuri aning n 'su-tuluu. Ba na bangye n sani naabu. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.

Yelihung Filiisitiya ingang

15 Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: Sani naabu 'puong ka a Filiisitiya niba daang di 'pu-too ang 'bi ba 'sikiring a naa sani, a saang 'Juuda a ha'koree ni 'jung.
16 Bila 'jung ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: N na tieye n 'nu a Filiisitiya niba ingang. N na ngmaaye Keerit niba 'ihi bahi, a saang banani ang kpeling a mangkpong nuoring.
17 N na naaye sangkpong ba ingang, aning 'suuri 'miingbu. Sanga ni mang na naa sani ba ingang ni, bila bang na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.

Yelihung Taiyer ingang

26 A 'yuongpie aning 'yeni ingang, a 'chiu 'be-fora daari ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa n seng ngaang:
2 Ninsaalaa 'bi-dau, ngaang ka Taiyer yeli Jeruuselem yela: Tabaalikala, unani ang da i a nibihi 'di-nokpong sori ni kauyeng. U 'yuoyeng a 'kumo. Ung jeng kpali pampana nga n maa'koo na maaling.
3 A 'jung ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: Nye, n chiihiing, 'oo Taiyer. N na ing ka paalihi jemaa 'do wa i ingang a'wo bila ni mangkpong ang mang i ka u kong'ngmie 'do ni.
4 Ba na saangye Taiyer daangguoma a ngma u 'deduorihi. N na 'kuriye u tani ming bahi a veng ka u i kpali a'wo 'pie.
5 U na leuye 'jie bang na mang yeri laanhi a mangkpong sieng, 'bojung maang yeli. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli. U na leuye bung a paalihi ang na jaufaahi u buunhu.
6 Ba na diye ta'kobi ku u 'tengbilii ming ang pieli niba. 'Beng la bang na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.
7 'Bojung ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: Nye, n na tariye

Nebiukadineezer 'yining sa'mung-goo seng waaning Taiyer ingang. Una la Baabilong naa, a i na'mine naa. N na waanuung lang ning yohi, cherietihi, yohijonniba aning 'sojehi jemaa.
8 U na diye ta'kobi ku i 'tengbilii ang pieli. U na meye 'pigibu 'jie a 'tuohii, a me daangguoni a 'tuohii, a 'duohi bunglegiraa a 'tuohii.
9 U na leuhiye u man'siinhi ang ngmaha daangguoma ka a 'tori i daangguoma, a di u lee ngma i 'deduorihi.
10 U yohi jemaa 'jung a 'uunhung na pogiing. A yohijonniba, a 'torikohi, aning a cherietihi goma na ing ka i daangguoma 'jigihe. A sanga ung na wa kpe i 'di-nobera a'wo bila ni daba ang mang kpe 'yi-kpong nga daangguoma ang ngmahi.
11 U na diye u yohi nafiree neu neu i sobera jaa, a di ta'kobi ku i niba, ka i piilakpienhi 'le 'tengeng.
12 Ba na 'ohiye i bundaambuunhu, a jaahi i bungkuohii. Ba na ngmahiye i daangguoma, a saang i 'de-vieni. Ba na diye i 'kubo, i daari aning i tani loo ing mangkpong 'puong.
13 N na ing ka i 'yieme ni goma baahi. Ba kung la 'wong i 'konihi 'kuori.
14 N na ing ka i 'woning 'pie 'ju. I na iye 'jie bang na mang di laanhi yeri. Ba kung la mei jaa, 'bojung maang Ba Tari Baahaa Daanang yeli. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.
15 Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yera 'kuro Taiyer: A mangkpong noe kung 'jigihi i 'lee goma ingang sanga ni niba ang nye baalung ang na pena ka ba koriga niba i 'puong?
16 'Beng la ka a mangkpong na'biihi na 'sigi ba na'kogihing. Ba na yaahiye ba kpari, a yaahi ba bungyerihi bang di kpari'piing 'woo 'ji-vieni imaa. Ba na diye inga 'miingbu 'pili. Ba na 'jingye 'tengeng a mang 'miine wagiri la wagiri, ka ba noe maa i yela.
17 Ba na diye laa'dimii 'kuori i yela a yeli 'kui:

Nye bila ing baahi,
    'oo, ina nga 'puong mangkpong yaagu iriba ang kpiera.
'Oo 'yi-kpong 'yuori ang 'do,
    u daang tariye kpiengu a mangkpong 'puong.
U ning u kpieriba,
    banang da mang veng ka banani jaa ang kpiera 'be

joriba yaga ni.
18 Pampana a mangkpong noe 'jigiheng i 'lee daari.
Mm, 'teenhi kuong ang ngmaa 'gili ang 'bi mangkpong sieng,
dabieng kpebang yaga i 'lee yela.
19 'Bojung ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: N na ing ka i leu 'yi-kpong ang i da'boo a'wo 'yi-bera ni ang ba la tari kpiera ni. N na waaniye a kong'julingu i ingang, ka a kongbera pogii.
20 Ka maang wa i bila, 'beng la mang na 'sigihii a paahi banani ang 'sigire a bogukpong ni. N na 'sigihiing paahi sang'kongkoruu niba ni, a veng ka i ti kpiera 'teng-gbani 'mung-baahaa 'jiihing, 'jiihi ang i kpali sanga jaa. N na 'sigihiing paahi banani ang 'sigire bogukpong ni. I kung la leu gaa 'be. N na naangye bung ang viela 'bing a ning'voe paaluung.
21 N na iing ka i inna dabieng, a che kung la 'bibe. Haali ka banang bo i 'jie, che ba kung la nyii jaa. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.

27 Laa'dimii 'kuori Taiyer yela

Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang la waye n seng ngaang:
2 Ina ninsaalaa 'bi-dau, 'kong laa'dimii 'kuori Taiyer yela.
3 Yeli 'ku Taiyer: Ina nga ang 'jing a mangkpong kpe'jie ning, a i bungkuoha a 'ku nibihi ni ang 'bi mama jemaa noeng, ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli:

'Oo Taiyer, i yeliyeng:
N vielung paaliyeng.
4 I toribogiri 'biye a mangbera 'puong.
I mieriba paaliye i vielung.
5 Ba diye fuur daari ang 'yi 'Siinir
a maali i dabera jaa.
Ba diye 'siid-er dau ang 'yi Leebanong
a maali i mani'gbori 'puo da'velele.
6 Ba diye 'oki daari ang 'yi 'Beesang
a maali i mani'gbori 'vugo.
Ba diye saipires daari ang 'yi Kiitim mannoe
bang imaa aiviri a maali i 'gbori 'puo.
7 'Iijipiti masari tani ang viela bang 'woo 'ji-vieni imuu

daang la bung ing yeri 'pili a mani'gbori da'velele.
Tan'sugini aning tan'jimejime ang 'yi 'Ilaisaa mannoe ni
daang la bung ang pagii.

8 Saidong aning Aarivad kpieriba
daang la niba ang mona i 'gbori.
'Oo Taiyer, i minga yengbanginiba daang 'biye i 'puong,
a i i 'gbori ningbera.
9 'Giibal ningbera aning u yengbanginiba
daang 'biye i 'puong a fura i 'jiihi ang 'yuno.
A mangkpong 'gbori-bera jaa aning a ningbera,
daang 'biye i 'puong a kuoha i bungkuohii.

10 Banani ang 'yi Peerisiya, Liidiya* aning Fuut*
daang paahiye i 'sojehi 'puong a i taanhuu jaujauriba.
Ba daang diye 'kuri bunglegiraa
aning 'kuri 'jupiluu chagi i daangguomang,
ang daang 'kui vielung.
11 Aarivad daba aning i 'sojehi
daang 'biye i daangguomang wa 'gili.
Ka Gaamad daba daang 'bi i 'deduorihing.
Ba daang diye ba 'kuri bunglegirihi
chagi i daangguomang wa 'gili,
a i ka i vielung paali.
12 I ning Taarisis la a daang 'dire daa i 'ningbi-peli bundaambuunhu jemaa 'jung. Ba daang diye wari, 'kuri, tin aning kpana a tegi i buunhu.
13 'Jeevang*, 'Tuubal* aning 'Mii-sek* daang la i da'diribe. Ninsaaliba aning yaawa bungmaanihi bang daang di tegira i buunhu.

*
27:10 Liidiya aning Fuut iye 'jiihi ang daang 'bi paaluu ni bang buona Liibiya 'jine ni 'puong.
27:13 'Jeevang la 'jie ni bang buona 'Giriis 'jine ni.
27:13 'Tuubal aning 'Mii-sek daang iye 'yikori ang 'bi paaluu ning bang buona Tuuriki ni 'puong.

14 Banani ang 'yi Togaarima 'deu daang diye yohi, taanhuu jauri yohi aning bungtaanhi a tegi i buunhu.
15 'Diidang daba daang la i da'diribe. 'Teenhi jemaa kuong ang ngmaa 'gili daang la i da'diribe. Ba daang waaniye aiviri aning eboni daari a wa yeu sani.
16 I bungjemaa ing maali 'jung Aaram daang iye i da'dire. Buunhu bang daang di tegi i bungkuohii la eemiralid, tan'jimejime, tama bang 'woo 'ji-vieni ing, masari tangbaaluu, koralihi aning 'ruubihi. ('Joob G. 28:18)
17 'Juuda aning Iisiriel paaluu daang la i da'diribe. Buunhu bang daang di tegi i bungkuohii la Miinit 'wiit, 'chi, siu, kpaang aning tiingkpaang.
18 Damaasikus daang la i buunhu daara i bungjemaa ing maali 'jung. I 'ningbi-peli bundaambuunhu jemaa 'jung, aning Heelibong waing aning pikoongpieni 'jung ung daang daara i buunhu.
19 Daan aning 'Jeevang ang 'yi 'Yuuzal daang yeuye i bungkuohii sani. Ba daang diye 'kuri bang maali ang nyeliha, kasia* aning kalamus* tegi i buunhu.
20 'Diidang daang la i da'dire a 'kurii yohi 'kogihi 'kuntuunhi.
21 'Areebiya paaluu aning 'Kii-der* na'biihi daang la i ning niba ang 'dire daa pahii pahii. Buunhu ba nii ang 'dire daa daang la pipola, pidee aning buuhi. (Jeremaiya G. 2:10)
22 'Siiba aning 'Reeyamaa bungkuohiba daang la i da'diribe. Buunhu bang daang di tegira i bungkuohii la spaisihi jaa 'puo bungsuunhi, 'ku-nanee 'irii jaa aning salima.
23 I da'diribe daang la 'Heerang, Kaane, 'Iiding, 'Siiba da'diribe, Asiiriya aning Kiilimad.
24 Bama daang la i da'diribe tama ang viela 'puong. Ana la tan'sugini, tama bang 'woo 'ji-vieni ing, waje 'irii 'irii, aning 'ngmie ang paling a i kpienhi. Amang daang 'bi i daa 'puong.

*
27:19 kasia aning kalamus — Dau kanga la bang mang lagihi u pegiri dieli ang tari 'nyuu-noo. Ba mang diye u 'puuri ming ing jiering a 'nyuu ang numa 'jung.
27:21 'Kii-der ahi 'kuye 'Areebiya buura ni jaa.

25 Taarisis mani'gbori-berang 'tuoro i bungkuohii.
I tigiyeng a viela sung a mangbera 'puong.
26 I 'gbori-moniba tariing wa kpening kuonhi jemaa.
Che sa'muni seseu na kauhiing a mangbera 'puong.

27 I 'lee daari i bundaambuunhu,
i 'tuobu, i bungkuohii, i mani tungtuniba
aning i moniba na 'lingye a mangbera 'puong.
Banani ang fura i 'jiyunihi,
i bungkuohiba,
i taanhuu jaujauriba jaa ang 'bi i 'puong
aning banani jaa ang 'bi i seng
na 'lingye a mangbera 'puong i 'lee daari.
28 I moniba 'kuori na ing ka mannoe 'jigihi.
29 Banani jaa ang nyogira mani 'vugiri,
a mangkpong 'gbori tungtuniba,
a mangkpong ningbera jaa
na 'sigiye ba 'gbori-bera 'puuhing a wa ahi 'kongkogiring.
30 Ba na lagiye ba noe i yela.
Ba na 'koming sung, a di tani fari ba 'juri.
Ba na 'bilingye tampelung 'puong.
31 Ba na gbaariye ba 'juri kpeleng kpeleng i yela.
Ba na 'piliye buorihi tama.
Ba na 'komiing aning 'pu-saangkpong aning nimiha 'cheehibu.
32 Bang 'cheehe i yela ni,
ngaang bang di laa'dimii 'kuori a 'komii:
'Yi-kpong 'buong 'woning Taiyer,
bang saamuu a mangkpong 'puong?

33 Sanga ni i 'tuobu ang 'tu a mangbera gara ni,
i daang iyeng ka ningjemaa tigi.
I diye i 'ningbi-peli bundaambuunhu jemaa aning i bungkuohii
a veng ka 'teng-gbani na'mine leu bundaamba.
34 Che sanga ni a mangbera ang na wa kauhii a kuonhi 'jijulinhing,
ka i bungkuohii aning a niba jaa kpeleng 'lingye.

35 'Teenhi ni kuong ang ngmaa 'gili
kpieriba jaa noe na maang i yela.
Dabieng na kpeye ba na'mine yaga.
'Karikaruu na 'biye ba 'ningbisogihing.
36 Bungkuohiba ang 'bi a nibihi 'puong na chuuhiing.
I na leuye bung ang inna dabieng,
ka i yela baahi.

28 Yelihung Taiyer naa ingang

Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang la waye n seng ngaang:
2 Ninsaalaa 'bi-dau, yeli 'ku Taiyer na'bie ni: Ngaang ka 'Suobu Kpiengu
Jaa Daana yeli:

I 'sikiri jigihibu 'puong i yeliyeng:
N iye ngmini.
N 'jingye ngmima 'jingjieng a mangbera 'puong.
Che ninsaalaa lii, i ba i ngmini,
anaa jaa ka i tiehiye i 'sikiring ka i 'woniye ngmini.
3 Nye, i tariye yeng gaa Daaniel.
'Gondo jaa 'chibe ing ba bang bi?
4 A 'tuuro i yeng aning i 'ningbiyuo ingang
i mang boye i minga bundaalung,
a laanhi salima aning wari ing i bundaambuunhu 'bingjieng.
5 A 'tuuro i yeng 'gaalii daa 'diibung i iyeng ka i bundaalung 'ugi,
ka i 'sikiri panaa jigiha i bundaalung ni 'jung.
6 Bila 'jung ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli:

I tiehiye i 'sikiring ka i 'woniye ngmini.
7 A 'jung nye, n na waaniye saamba i ingang.
A paalihi jaa 'ningbikuonii daana mang na waaning.
Ba na vuohiye ba ta'kobihi a 'tuohi i yeng aning i vielung,
a degi i 'chengkeng ni.
8 Ba na diing loo ing a bogukpong 'puong,
ka i 'kpi a'wo banani bang ku a mangbera 'puong.

9 Unani ang kuurii ni,
    i muo na yeliye u 'ningbi-tooring ka i iye ngmini bi?
Che ninsaalaa lii.
I ba i ngmini unani ang kuurii ni 'nuuhing.
10 I na 'kping saamba 'nuuhing,
    a'wo nie degiri ang ba 'ihi, 'bojung maang yeli bila.
'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.

Laa'dimii 'kuori Taiyer naa yela

11 Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang la waye n seng ngaang:
12 Ninsaalaa 'bi-dau, di laa'dimii 'kuori Taiyer naa yela, a yeli 'kuu: Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli:

I daang paaliyeng kpeleng kpeleng,
    a paali ning yeng, ka i vielung ba tari ngmehii.
13 I daang 'biye 'Iiding 'puong,
    Naangmini dabaga ning.
'Ku-nanii jaa buurii daang bobiing.
Ana la sardius, 'to-paz aning 'luuluu.
'Mine la buuril, oniks, jasiper, saafair, turikoyis
    aning eemiralid.
Ba diing ing sannii bungmaanuu 'puong,
    i sinsagihi aning i wiihi daang maaliyeng
    a i 'siri 'bimii daari ni bang naamii ni.

14 Ina daang la cherib bang buo kpaang waahi,
    ing da i kaara.
Maang 'bimii bila.
I daang 'biye Naangmini tangkpong-pegi'yiruu ning.
I da mang yo 'cheneye a 'kubo ni ang 'dire 'buung ni 'puong.
15 I daang paaliyeng i yelitarihi 'puong daari ni mang naamii
    a gara wagiri ni beu ang nye iibu i ingang.

16 A 'tuuro i bungkuohijemaa ingang
    kpangkpangkpiengu yeli-irihi daang paye i 'sikiri,

ing tung beu.
Bila 'jung mang karii a'wo bungdegiri
a 'yi Naangmini tangkpong-pegi'yiruu ning.
'Oo cherib ang da i kaara
n kariing a 'kubo ni ang 'dire 'buung ni 'puong.

17 I 'sikiri daang jigihang i vielung 'jung.
I daang saangye i yeng i 'chengkeng 'jung.
Mang daang dii loo 'tengeng.
N daang diing 'bing na'mine 'ningbi-tooring,
ka ba 'liinhii.

18 I yeliba'torihi jemaa ni ing tuna i da'di-chagiri 'puong 'jung,
i degiye i 'ji-pegi'yirihi.
Bila 'jung n iyeng ka 'buung 'yi i ingang a nyuomii.
Mang veng ing leu tampelung 'teng-gbaning
banani jaa ang nyii ni 'ningbiring.
19 Banani jaa ang daang bamii a nibihi 'puong noe maaye i yela.
I leuye bung ang inna dabieng.
I yela baahiyeng a gara wagiri jaa.

Yelihung Saidong ingang

20 Ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang la wa n seng ngaang:
21 Ninsaalaa 'bi-dau, leuhi i 'ningbisogo 'tori Saidong, a dangyeli yela u ingang.
22 Yeli: Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli:

Nye, n 'ihi 'tuohiing 'oo Saidong.
N na nyiye girima i ingang.
Bila bang na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.
A sanga mang na 'di saree u 'puong ka n 'yuori pegi u 'puong ni.
23 'Bojung n na bahiye 'baleu ka u gaa u ingang,
ka jiing ming 'bi u 'yeenhing.
A 'tuuro ta'kobi ang na 'bi u ingang 'lombori jaang,
banani ang nye dangii na 'leye u 'puong.

'Beng la bang na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.
24 Iisiriel 'deu kung la tari guohi ang 'chugiribo bii bung'chugirihi ang inniba baahi a 'yi banani ang ngmaa 'giliba 'puong, a digiriba foo ni. 'Beng la bang na bang ka maang la 'Suobu Kpiengu Jaa Daana.

Iisiriel pegiri ang 'bi 'ningbi-tooring

25 Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: N daang na laanhiye Iisiriel 'deu a 'yi niba ang ba i 'Juuhi ni 'puong bang yaari ni. A sanga mang na 'wuli ka n pegi'yiyeng ba 'puong a nibihi 'ningbiring. 'Beng la bang na kpiera ba miihi paaluu ning mang di 'ku n tungtuna Jeekob ni.
26 Ba na kpieriye 'beng laangfie a me 'deri, a tari 'girep yori. Mm, ba na kpieriye laangfie sanga ni mang na 'di saree banani jaa ang ngmaaba 'gili a digiriba foo ni ingang. 'Beng la bang na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana ba Naangmini.

Yelihung 'Iijipiti ingang

29 A 'yuong 'pie ingang, u 'chiuri 'pie dau'pie aning a'yi daari ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa n seng ngaang:
2 Ninsaalaa 'bi-dau, leuhi i 'ningbisogo 'tori Fee'ro, 'Iijipiti naa ni a dangyeli yela chiihi u ning 'Iijipiti jaa.
3 Yeli: Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli:

Nye, n 'ihiye i ingang,
    'oo Fee'ro, 'Iijipiti naa.
Manggarikpong ang jeng u konboori 'puong 'woi,
    i yeliyeng:
N Naiyal Mani nga iye n 'suobu.
Maang maaluu tari.
4 Che n na diye 'dugulong 'piime ing i dagieng,
    a veng ka i konboori jima 'kori mari i pegiring.
N na tagiing 'yining i konboori ni 'puong,
    ka jima jaa ang 'bi i konboori 'puong 'kori mari i pegiring.
5 N na bahiing a mopiri 'puong,
    i ning i konboori jima ni jaa.
I na 'leye moo 'ji-gbanggbaling.

Ba kung dii bii a laanhii lang taa.
N diing tihi a'wo siimaa a 'ku moo 'duunhi aning sagbama 'nobilii.

6 'Beng la ka 'Iijipiti kpieriba jaa na bang
ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.
'Bojung ba 'woniye kuong nuori moo
a 'ku Iisiriel 'deu ni.
7 Sanga ni bang 'tii ning ba 'nuuhi,
i kauyeng a ngmaahi ba bagi'bie jaa.
Sanga ni bang deli i ingang,
i kauyeng a veng ka ba siihi jaa 'miine.

8 Bila 'jung ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: Pielaang, n na waaniye ta'kobi i ingang, a ngmaa ninsaalaa aning 'dungo 'ihi bahi.
9 'Iijipiti paaluu na leuye 'ji-kpali a i 'teng-kpiri. 'Beng la bang na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana. 'Bojung u yeliyeng: A mani iye n 'suobu. Maang maaluu.
10 Bila 'jung nye, n 'ihiye i ingang, a 'ihi i konboori ni ingang. N na ing ka 'Iijipiti paaluu i kpali kpali kpeleng kpeleng a i 'teng-kpiri a 'yi Miigidol ti ta Sainai, 'haali a ti ta Kuus toribogu ni.
11 Ninsaalaa gberi kung 'tu 'be. 'Dungo ming gberi kung 'tu 'be. Nie jaa kung kpe 'be 'yuomo lijaa'yi 'puong.
12 N na ing ka 'Iijipiti paaluu i kpali paalihi ang i kpala 'puong. 'Yi-bera ni ming ang jeng kpali ni 'puong u 'yi-bera na iye kpali 'yuomo lijaa'yi. N na yaariye 'Iijipiti niba a paalihi 'puong, a diba tori a 'teenhi 'puong.
13 Che 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeliyeng: 'Yuomo lijaa'yi baahaang n na laanhiye 'Iijipiti niba a 'yi a nibihi ni 'puong bang yaari ni.
14 N na leuhiye 'Iijipiti niba ni bang ngminyogihi ni waaning, a veng ka ba leu gaa Paatiros* paaluu, ba nabaali'mine paaluu ni. 'Beng bang na i naalung paaluu 'yuori ang ba 'do.
15 U na iye paaluu nga 'yuori ang 'sigi naalung paalihi jaa 'puong. U daang kung la 'duohi u minga a paalihi ingang jaa. 'Bojung n na 'sigihibang ka ba kung la 'di naalung a paalihi ingang.

*
29:14 'Iijipiti paaluu sa'mungduri seng bang daang buona Paatiros.

16 'Iijipiti kung la i 'jie nga Iisiriel 'deu ang na deli. Che bila na tiehibang
a yeliba'torihi ni bang tung a bo sungbu 'Iijipiti seng ni yela. 'Beng la
bang na bang ka maang la 'Suobu Kpiengu Jaa Daana.

Baabilong na wa 'ohiye 'Iijipiti buunhu

17 A 'yuong lijeri aning ayo'poin ingang, u 'chiu-fora 'be-fora daari ka Ba
Tari Baahaa Daana yelihung daang wa n seng ngaang:
18 Ninsaalaa 'bi-dau, Nebiukadineezer, Baabilong naa ni iyeng ka u 'sojehi
tung tungkpienhi Taiyer ingang. Ba gbaariye 'juri jaa, a i ka bagi'bie
jaa 'wurihi. Che una bii u 'sojehi ni ba nye sanyeu a 'yi Taiyer ingang
a tuma ni bang tung u ingang ni yela.
19 Bila 'jung ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: Pielaang, n na
diye 'Iijipiti paaluu 'ku Baabilong naa Nebiukadineezer. U na 'tuoye u
bundaambuunhu gaaning. U na 'ohiye u buunhu, a faahi ba bungtarihi.
Anang na i sanyeu 'ku u 'sojehi ni.
20 N diye 'Iijipiti paaluu 'kuu u tuma ni yela, 'bojung maang bang tung 'ku.
'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.
21 A daari n na ing ka iilii teu 'yi a 'ku Iisiriel 'deu. N na 'yuoye i nuori ka
i yeli yela ba 'puong. 'Beng la bang na bang ka maang la Ba Tari
Baahaa Daana.

30 **'Iijipiti aning u sunniba ni na 'leng**

Ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang la wa n seng ngaang:
2 Ninsaalaa 'bi-dau, dangyeli yela a yeli: Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa
Daana yeli:
'Cheehi: Nimiha la a 'ku a 'beu.
3 'Bojung a 'beu pieliyeng.
Ba Tari Baahaa Daana 'beu ni pieliyeng.
U na iye savaala 'beu.
Niba ang ba i 'Juuhi wagiri la.
4 Ta'kobi na waye 'Iijipiti ingang,
ka a'wongbu ang i kpong 'bi Kuus 'puong.
Sanga ni banani bang ku ang na 'le 'Iijipiti 'puong la,
ka ba 'tuo u bundaambuunhu gaa,
a ngmahi u 'mung-baarihi.

5 Kuus, Puut, Luud, 'Areebiya paaluu jaa, Kuub* aning a paalihi ni ang
tari 'layiri ni daba na lang 'leng a 'tuuro ta'kobing.
6 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:

Banani ang sunna 'Iijipiti ni na 'leng,
ka u jigihibu kpiengu 'le.
A 'yi Miigidol ti ta Sainai,
banani ang 'bi u 'puong na 'leng a 'tuuro ta'kobing.
'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.

7 Ba na iye kpali paalihi ang i kpala 'puong,
ka u 'yi-bera ming 'bi 'yi-bera ang i da'boori 'puong.
8 Sanga ni mang na maali 'buung 'Iijipiti 'puong
ka u sunniba jaa nyuong ni,
'beng bang na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.
9 A daari tungtuniba na 'yiye n seng
a gaa mani 'gbori-bera 'puuhing.
Ba na gaang ka ba ti to dabieng
ing Kuus niba ang 'jing laangfie.
A'wongbu ang i kpong na waye ba ingang
a'wo 'Iijipiti saangbu 'beu ning,
'bojung u waanang siringminga.

10 Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli:
N na ing ka 'Iijipiti jemaa ming baahi Nebiukadineezer,
Baabilong naa 'nuuhing.
11 Una a lang ning u niba,
a paalihi jaa 'ningbikuonii daana ni
na wang a wa saang a paaluu.
Ba na vuohiye ba ta'kobihi 'tuohi 'Iijipiti,
a paali a paaluu aning niba bang ku.

12 N na ing ka a konboori 'ko,

*
30:5 Kuub daang iye paaluu ang pieli 'Iijipiti.

a kuohi a paaluu ing ningbee 'nuuhing.
N na ing ka a paaluu i kpali,
aning bung jaa ang 'bi u 'puong.
Saamba 'nuuhing ka bila na i.
Maang Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

13 Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli:
N na saangye a baga ming,
a veng ka ngmima yela baahi Noof 'puong.
Na'biihi kung la 'yi 'Iijipiti paaluung.
N na diye dabieng ing 'Iijipiti paaluung.
14 N na ing ka Paatiros jeng kpali,
a chugi 'buung ing 'Zoowang,
a 'di saree 'Tiibiz 'puong.
15 N na 'kiriye n 'su-tuluu waahi Siing,
'Iijipiti kpiengu ni.
N na ngmaaye 'Tiibiz ningjemaa ni 'ihi bahi.
16 N na maaliye 'buung 'Iijipiti 'puong.
Siing na ngmienang aning ingbaahi.
Ba na nyogiye 'Tiibiz chie kpe.
Noof na 'biye ngmiehibu 'puong 'beu jaa.
17 'Ee-veng aning 'Pibii-set 'bi-pola na 'leng a 'tuuro ta'kobing,
ka ba ngminyogihi a 'yi-bera nga niba gaaning.
18 Tehaafinehez 'puong a 'beu na iye sagiluu,
a sanga mang na kauhi 'Iijipiti 'yogihi 'beng.
U tangkama fanga ni ming na baahiye u ingang.
Una yeng, savaalii na poguung,
ka ba ngminyogihi u 'bi-pogiba ming gaaning.
19 Bila mang na 'di 'Iijipiti saree.
'Beng la bang na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.

Yelihung Fee'ro ingang

20 A 'yuong 'pieningyeni ingang, u 'chiu-fora dabaayo'poin daari ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa n seng ngaang:
21 Ninsaalaa 'bi-dau, n kauye Fee'ro, 'Iijipiti naa ni kpangkpani. Nye, ba

ba 'leu a'wo u na nyaa. Ba ba di bungkpiengaa 'le maruu a'wo u na i kpiengaa a tuong nyogi ta'kobi.
22 Bila 'jung ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: Pielaang, n 'ihi 'tuohiye Fee'ro, 'Iijipiti naa. N na kauhiye u kpangkpama. N na kauhiye unani ang i kpiengaa aning unani ang kau ni jaa, a veng ka a ta'kobi 'yi u 'nung 'le.
23 N na yaariye 'Iijipiti niba a paalihi 'puong, a veng ka ba yaari a 'teenhing.
24 N na ingye Baabilong naa kpangkpama kpiengu, a di n ta'kobi ing u 'nung. Che n na kauhiye Fee'ro kpangkpama, ka u pena u 'ningbi-tooring a'wo nie bang ing baalung ung 'kpiire pengbu.
25 Bila mang na ing Baabilong naa kpangkpama kpiengu, che ka Fee'ro kpangkpama 'le. Sanga ni mang na di n ta'kobi ing Baabilong naa 'nung ka u tieguu 'tuohi 'Iijipiti paaluu ni, bila bang na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.
26 N na yaariye 'Iijipiti niba a paalihi 'puong, a veng ka ba yaari a 'teenhing. 'Beng la bang na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.

Ba ngmaaye 'Iijipiti loo a'wo dakpong

31 A 'yuong 'pieningyeni ingang, u 'chiuri ata 'be-fora daari ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa n seng ngaang:
2 Ninsaalaa 'bi-dau, yeli 'ku Fee'ro, 'Iijipiti naa aning u ningjemaa ni: Ning'buo ing 'woning i nanihung 'puong?
3 Siringminga, Asiiriya daang iye 'siid-er dau Leebanong 'puong.
U daang tariye da'nuuhi ang viela,
a 'kuro kongkori maahuu.
U daang iye yogu sung,
ka u 'ju 'do gaa a da'nuuhi jaa.
4 A kuonhi daang iyeng ung baa.
Kong'julinhi daang iyeng ung baa yogu.
A konboori daang jorang a 'gine 'jie ni bang seluu ni.
Ang daang bahi konbo'bilii ang gara moo daari jaa ingang.

5 A 'jung u yogulung daang 'do gaaye moo daari jaa.
U da'nu-bera daang 'ugiyeng,

ka u da'nubilii daang i yogiri,
'bojung a kuong daang iye jemaa sanga ni ung teu a 'nuuhi.
6 Sagbama 'nobilii jaa
daang maaliye a 'togihi u da'nu-berang.
Ka moo 'duunhi jaa
dogi a bung'bilii a da'nubilii luuhing.
Ka paalinanee ming jaa
di u maahuu leu a kpe'jie.

7 Bila ung daang viela u nanihung 'puong
aning u da'nuuhi yogulung 'puong,
'bojung u nyaga daang 'sigi taye a kongjemaa.
8 Naangmini dabaga 'siid-er daari ni taa daang ba iu.
A fuur* daari daang ba 'woning u da'nu-bera ni.
A 'pileeng* daari ming taa daang naani u da'nubilii ni.
Naangmini dabaga ni dau jaa daang ba 'woniu a'wo vielung 'puong. ('Munpiilee G. 30:37)
9 N daang iyeng ung viela aning da'nuuhi jemaa.
Ka bila daang veng ka 'Iiding daari ni jaa
ang daang 'bi Naangmini dabagang ni iruu 'nyuuri.

10 Bila 'jung ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: U baayeng 'do saa'ju, ka u 'ju 'do gaa a da'nuuhi jaa, ka jigihibu kpe u 'sikiri u yogulung ni 'jung.
11 Bila 'jung n na diung ing a paalihi gandau ni 'nuuhing. U na 'wuluung pielaang. U beulung 'jung mang karuu bahi.
12 Saamba, a paalihi jaa 'puo 'ningbikuonii 'deme ngmaaguung loo a bahuu. U da'nuuhi 'leye a taanhing aning a lohimbohi jaang. U da'nu-bera kauhiyeng 'le 'le a paaluu konboori jaa sieng. Ka 'teng-gbani nibihi jaa 'yi u maahuung a gaa che bahuu.

*
31:8 Fuur iye dau kanga vaari ang mang 'woning kpari'piime.
31:8 'Pileeng dau mang baaye kpong kuong sieng. U 'nuuhi mang yaaring ka u vaari i bera, ung tari maahuu sung.

13 A dau ang 'le ni ingang ka sagbama 'nobilii jaa na kpeling.
Ka moo 'duunhi ming jaa wa u da'nuuhi ni.

14 Bila na ing ka daari jaa ang pieli kuonhi daang kung la jigihi a yogulung 'jung. A kung la i ka a 'juri 'do gaa a da'nuuhi jaa. Bila na ing ka dau jaa ang 'nyuuro kuong kung la baa 'do a'wo u na ta bila.

'Bojung ba diye ba jaa ing 'kuung 'nuuhing,
a diba ing 'teng-gbani 'jijulinhi 'nuuhing.
Ba paahiye ninsaaliba 'biihi ang 'sigire bogukpong 'puong.

15 Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: A daari ni ung 'sigi 'kuung bogu ni, n daang iyeng ka laa'dimii 'kuori 'bibe. N daang pogiye a 'jijulinhi bila yela. N daang bigiye u konboori, a legi u kongbera ang ba la 'puoro. N daang iyeng ka Leebanong 'kong nimiha u yela, ka moo daari jaa juoli juoli u yela.
16 N iyeng ka a paalihi 'jigihi u 'lee ni dangbu ingang. A sanga la mang diu loo ing 'kuung bogu 'puong a lang ning banani ang 'sigi bogukpong 'puo ni. Ka 'Iiding daari jaa, Leebanong bungsuunhi aning bungvieni, anani jaa ang 'nyuuro kuong ni 'suuhi daang maa 'teng-gbani 'ji-bogiring.
17 Ba ming daang 'sigiye 'kuung bogu a paahi u ingang, a lang ning banani ta'kobi ang ku. Banani ming ang daang i u kpiengu ni daang kpieraye u maahuung a paalihi 'puong.
18 'Iiding daari ni 'buo bang na di maahii i vielung aning i nanihung ingang? Che ba na 'sigihiing a lang ning 'Iiding daari ni a kpening 'teng-gbani 'ji-bogiri. I na jengye banani degiri ang ba 'ihi 'puong, a paahi banani ta'kobi ang ku ni 'puong. Fee'ro aning u ningjemaa ni jaa la bila. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.

Laa'dimii 'kuori Fee'ro aning 'Iijipiti yela

32 A 'yuong 'pienaayi ingang, u 'chiuri 'pienaayi 'be-fora ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa n seng ngaang:
2 Ninsaalaa 'bi-dau, di laa'dimii 'kuori 'Iijipiti naa Fee'ro yela a yeli 'kuu: I 'woniye 'gbeging-polii a paalihi 'puong.

I 'woniye manggara a mangbera 'puong.
I mang 'puhi wa 'yiye i konbooring.
Ing mang di i gbee danna a kuonhi,
a degira a konboori.

3 Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli:
N na diye ningjemaa lang taa a yeri n laangu 'gaalii.
Ba na tagiing 'doning n laangu 'puong.
4 Bila 'puoring n na bahiing 'tengeng.
N na diing loo moo 'ji-gbanggbaling,
a veng ka sagbama 'nobilii jaa doo i ingang.
N na ing ka 'teng-gbani jaa 'duunhi 'dii tigi.
5 N na diye i neni yaari a taanhi 'juring,
a di i inggbani 'jiihi paali a lohimbohi.

6 N na diye i jiing ming muli 'teng-gbani,
haali a ti ta a taanhi,
ka a konboori paali anii.
7 Sanga ni mang na 'kpiinhi i 'buung,
n na pagiye sagbama,
a veng ka u ngmari'bie suo.
N na pagiye ngminaa aning savaalii.
'Chiu ming kung chaang.
8 N na ing ka sagbama chaanihi ni jaa i sagiluu i ingang,
ka n waaning sagiluu i paaluung.
'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.

9 Sanga ni mang na waaning i saangbu a paalihi 'puong, n na dangye ningjemaa 'sikie ming. N na tariyeng kpening 'teenhi yeng ba bang.
10 Mm, n na ing ka ningjemaa noe maa i yela. Dabieng na kpeye ba na'mine yaga sanga ni mang na 'vigi n ta'kobi ba 'ningbi-tooring. Daari ni ing na 'le, dau jaa na 'miineng wagiri jaa u 'nyivori yela.
11 'Bojung ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: Baabilong naa ta'kobi na waye i ingang.
12 A 'tuuro jaujauriba ang i kpienhi ta'kobihing n na ing ka i ningjemaa ni

'le. Ba jaa iye a paalihi 'ningbikuonii 'deme.

Ba na saangye 'Iijipiti jigihibu ni,
a saang u ningjemaa ni jaa.
13 N na saangye u 'nii ming jaa
ka a 'yi u kongbera ni sieng.
Ninsaalaa gberi kung la dang a kuonhi.
'Nii ming nafiree kung la damaa.
14 'Beng la mang na i ka ba kuonhi i 'yilengyileng,
a veng ka ba konboori 'puoro a'wo kpaang.
'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.

15 N na ing ka 'Iijipiti paaluu i kpali,
a i ka a paaluu kong bung jaa ang paaluu.
N na ngmiye banani jaa ang kpiera 'beng.
Ka maang wa i bila,
'beng la bang na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.

16 Laa'dimii 'kuori bang na di 'komuu la bila.
A paalihi 'bi-pogiba na iye laa'dimii u yela.
Ba na iye laa'dimii 'Iijipiti aning u ningjemaa ni jaa yela.
'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.

'Iijipiti aning u taa bogukpong 'sigibu yela

17 A 'yuong 'pienaayi ingang, a 'chiu 'beri 'pie aning a'nu daari ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa n seng ngaang:

18 Ninsaalaa 'bi-dau, 'cheehi 'Iijipiti ningjemaa ni yela.
Diu loo a langning paalikpienhi 'bi-pogiba ni
ka ba 'sigi 'teng-gbani 'jijulinhi,
a paahi banani ang 'sigire kpiera a bogukpong ni.
19 Ning'buo ing viela gaa?
'Sigi, a gaa ti paahi banani degiri ang ba 'ihi 'puong.

20 Ba na 'leye banani ta'kobi ang ku ni 'puong.

Ba diung ing ta'kobi 'nuuhing.
Ba na taguung aning u ningjemaa ni jaa gaaning.
21 Banani ang i kpienhi a gandaba 'puong aning
banani ang sunnuu na yeliye yela 'kuu a 'yi 'kuung bogu 'puong.

Ba na yeling: Ba 'sigiyeng gaa.
Ba jengyeng a paahi banani degiri ang ba 'ihi 'puong,
a paahi banani ta'kobi ang ku ni ingang.

22 Asiiriya 'biye 'be, aning u 'sugu ni jaa,
ka ba kau'bie ngmaa 'giluu wa 'tuohi.
Ba kuye ba jaa aning ta'kobi bang 'le.
23 Ba kau'bie 'biye a bogukpong 'mung-baahaa 'jiihing,
ka u 'sugu ni ngmaa 'gili u kau'biri wa 'tuohi.
Ba kuye ba jaa aning ta'kobi bang 'le.
Banang da mang inna dabieng a ning'voe paaluung ni.

24 'Iilam 'biye 'be, aning u jemaa ni jaa,
bang ngmaa 'gili u kau'biri wa 'tuohi.
Ba kuye ba jaa aning ta'kobi bang 'le.
Ba 'sigiyeng ka ba degiri ba 'ihi a ti kpe 'teng-gbani 'muni 'jiihi.
Banang da mang inna niba ba dabieng a 'voe paaluung ni.
Pampana ba 'tuoye ba nyaaba
a langning banani ang 'sigire a bogukpong ni.
25 Ba 'bingye u 'gado banani bang ku ni 'puong,
aning u jemaa ni jaa,
ka ba kau'bie ngmaa 'giluu wa 'tuohi.
Ba jaa iye niba degiri ang ba 'ihi,
ka ta'kobi kuba.
Bang da mang inna niba dabieng a 'voe paaluung 'jung,
ba na 'tuoye ba nyaaba
a lang ning banani ang 'sigire a bogukpong ni.
Ba daang diung paahi banani bang ku ni 'puong.

26 'Mii-sek aning 'Tuubal 'biye 'be,

aning ba jemaa ni jaa.
Ka ba kau'bie jaa ngmaa 'giluu wa 'tuohi.
Ba jaa iye niba degiri ang ba 'ihi,
ka ta'kobi kuba,
bang da mang inna dabieng
a 'voe paaluung.
27 Ba ba jeng paahi a gandaba ni
ang 'le banani degiri ang ba 'ihi 'puong bi?
Banang 'sigi kpe 'kuung bogu aning ba jaujaubuunhu ni.
Ba 'bingye ba ta'kobihi ka ba 'juri dogili.
Ba yeliba'torihi na 'biye ba kaba ingang,
'bojung a gandaba nga dabieng
daang 'biye a 'voe paaluung.
28 Mm, ba na kauhiing banani degiri ang ba 'ihi 'puong
ka i jeng paahi banani ta'kobi ang ku ni ingang.

29 'Iidom 'biye 'be,
aning u na'mine aning u ningbera jaa.
Ba gandaalung ni jaa 'puong
che ba jengye banani ta'kobi ang ku ni sieng.
Ba na jeng paahiye banani degiri ang ba 'ihi ni ingang,
a paahi banani ang 'sigire a bogukpong ni.
30 A sa'mung-goo seng ningbera ni 'bibe.
Ba jaang 'bibe,
aning Saidong niba jaa.
Ba gandaalung ni bang di inna dabieng ni jaa 'puong,
che ba ning banani bang ku ni
lang 'leyeng nyaaba 'puong.
Ba jengyeng aning ba degiri ang ba 'ihi
a paahi banani bang ku ning ta'kobi ni ingang.
Ba na 'tuoye ba nyaaba
a lang ning banani ang 'sigire bogukpong ni.

31 Fee'ro na nyibang.
Fee'ro aning u 'sojehi jaang na nyiba.

U 'suhu na maang u jemaa ni ta'kobi ang ku ni yela.
'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.

32 'Bojung n iyeng ka n dabieng 'bi a ning'voe paaluung.
Ba na diung paahi niba degiri ang ba 'ihi 'puong,
ka u lang banani bang ku ning ta'kobi ni ingang.
Fee'ro aning u ningjemaa ni jaa la bila.
'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.

33 A 'yiri kaara aning u 'duoho

Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang la waye n seng ngaang:
2 Ninsaalaa 'bi-dau, yeli ngaang 'ku i niba ni: Ka maang wa waaning ta'kobi a paaluu, a'mineng a paaluu niba na 'ihiye dau ba 'puong a veng ka u leu ba 'yiri kaara.
3 Ka a daung wa nye ta'kobi ang waana a paaluu, a'mineng u na ngmiye biengkoni a kpaahi a niba.
4 Bila la, a'mineng nie kanga na 'wongye a biengkoni 'kuori che kung kahing a kpaahibu. Ka a ta'kobing wa 'ihi u 'nyivori, u jiing na dogiliye u minga 'jung.
5 U 'wongye a biengkoni 'kuori, che u ba kahing a kpaahibu. U jiing na dogiliye u minga ingang. Che nie ni ang kahing a kpaahibu na dieye u 'nyivori.
6 Che a'mineng a 'yiri kaara na nyiye ta'kobi ang waana che ba ngmi biengkoni. Ka a nibang ba nye kpaahibu ka a ta'kobi wa 'ihi nie jaa 'nyivori ba 'puong, a daana na gaaye u beu 'jung. Che n na jugihiye u jiing yela a 'yiri kaara seng.
7 A 'jung ninsaalaa 'bi-dau, n diing ing leu 'yiri kaara a 'ku Iisiriel 'deu. A 'jung i na mang 'wongye yeli'biri n nuoring a kpaahiba 'kumo.
8 A'mineng n na yeli 'kuye ningbeu: Ningbeu 'woi, i na 'kping pielaang. Ka inang ba yeli yela kpaahi a ningbeu ka u leu 'yi u soring, a ningbeu nga na 'kpiye u yeliba'toruu ni 'puong. Che n na jugihiye u jiing yela i seng.
9 Che a'mineng i kpaahiye a ningbeu ka u leu 'yi u soring. Ka unang ba leu'yi u soring, u na 'kpiye u yeliba'toruu ni 'puong. Che ina dieye i minga.

10 A 'jung ina ninsaalaa 'bi-dau, yeli ngaang 'ku Iisiriel 'deu: Ye mang yeling: Ka ti 'begu saangbuhi aning ti yelibeeng dogili ti ingang ka ti nyuuha a 'puong, wala panaa ting na i tari 'nyivori?
11 Yeli 'kubo: 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeliyeng: A'wo mang i 'vori yeng, n ingmaari ba 'bi ningbeu 'kuung ingang. N ingmaari la ka ningbeu leu'yi u soring a tari 'nyivori. Ye leu. Ye leu'yi ye sobee ning. Wala 'jung yeng na 'kpi, 'oo Iisiriel 'deu?

Naangmini saree ang 'tu sori

12 Bila 'jung ninsaalaa 'bi-dau, yeli ngaang 'ku i niba ni: Sun'tuuro sun'tuubu kung dieguu u 'begu saangbu daari. Ningbeu ming, u kung 'le u beulung ni yela daari ni ung leu'yi u beulung 'puong. Sun'tuuro ming kung tuong tari 'nyivori u sun'tuubu ni yela daari ni ung i yelibeu.
13 A'mineng n na yeli 'kuye sun'tuuro ka pielaang, u na tariye 'nyivori. Che ka unang deli u minga sun'tuubu ni a tung beu, n kung la tiehi u sun'tuubu tuma ni kanga jaa. U na 'kping u beu ni ung tung ni 'jung.
14 A la waana ming, a'mineng n na yeli 'kuye ningbeu: I na 'kping pielaang. A'mineng u na leu'yiye u yelibee ni 'puong a ira yela ang 'tu 'begu a 'tu sori.
15 A'mineng a ningbeu leuhiye telima ti 'ku u daana, a leuhi bung ni ung 'ju ni gaaning, a 'chene 'nyivori yeli'tuurihi 'puong a ba tuna beu. U na tariye 'nyivori pielaang. U kung 'kpi.
16 N kung tiehi u yelibee ni jaa ung i ni maruu. U iye yela ang 'tu 'begu a 'tu sori. U na tariye 'nyivori pielaang.
17 Che ka i niba mang yeli: Ba Tari Baahaa Daana yelitarihi ba 'tori. Che bana yelitarihing ba 'tori.
18 Ka sun'tuurong leu 'yi u sun'tuubu 'puong a tung beu, u na 'kpiye a beu tungbu 'jung.
19 Che ka ningbeung leu'yi u beulung 'puong a ira yela ang 'tu 'begu a 'tu sori, u na tariye 'nyivori a sung ni ung tung ni 'jung.
20 Che yeng mang yeli: Ba Tari Baahaa Daana yelitarihi ba 'tori. 'Oo Iisiriel 'deu, n na 'diye ye kanga jaa saree a 'tuuro u minga yelitarihi.

Jeruuselem 'lee

21 Ti ngminyogibu ni 'yuong 'pienaayi ingang daang la. U 'chiuri 'pie

daana dabaa'nu daari ka nie kanga daang jo 'yi Jeruuselem a wa n seng a wa yeli: Ba jaufaaye a 'yi-kpong.

22 Ba Tari Baahaa Daana kpiengu ming daang 'biye n ingang 'yienguu, seni che ka a dau ni ang jo ni wa. Ka Ba Tari Baahaa Daana 'yuo n nuori. A 'jung sanga ni a dau ang daang waana n seng 'beeguu, ka n nuori 'yuoye. N daang ba la i 'muu.

23 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung wa n seng ngaang:

24 Ninsaalaa 'bi-dau, banani ang kpiera a da'booring Iisiriel paaluung mang yeling: Ning'yeni daang la Aaburaham, che ung daang die a paaluu 'so. Che tinuu iye jemaa, a 'jung maahibu 'chibe a paaluu iye bung ting na die 'so.

25 Bila 'jung yeli 'kubo: Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: Ye mang ooye neni lang ning a jiing, a mang lagi ye 'ningbie ing ye baga ingang, a 'kire jiing. A sigiyeng ka ye die a paaluu 'so?

26 Ye mang deliye ye ta'kobi, a ira yelidega, a mang jena ning taa pogiba a degiriba. A sigiyeng ka ye die a paaluu 'so?

27 Yeli ngaang 'kubo: Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: A'wo mang i 'vori yeng, pielaang, banani ang 'bi a da'booring na 'leng a 'tuuro ta'kobing. Nie ming ang 'bi moo 'ji-gbanggbaling, n na diung 'ku mo'duunhi ka a obuu. Banani ming ang kpiera 'ji-kpienhing aning 'pi-bogiring, 'baleung na kuba.

28 Siringminga n na ing ka a paaluu maaling i kpali. U kpiengu ni ung di jigiha ni na baahing. Iisiriel taanhi na iye kpali ka nie jaa kung la 'tuuro a 'puo.

29 N na ing ka a paaluu maaling i kpali ba yelidega ni jaa bang i ni 'jung. 'Beng la bang na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.

A 'wono che kung i

30 Ninsaalaa 'bi-dau, ina yeng, i yela ka i niba yera daangguoma siihing aning a 'deri 'di-noeng. Ba yera 'kuriye taa, ka kanga jaa mang yeli 'ku u ba'bie: Jaan'de, wa a wa 'wong yelihung ang 'yire Ba Tari Baahaa Daana seng.

31 Bila la bang mang wa i seng a'wo niba ang mang i bila ni. Ba mang wa 'jingye i 'ningbi-tooring a'wo n niba. Ba mang 'wongye i yeli'bie, che ba ba mang iraa. 'Bojung ba mang diye ba nuori yeng 'wuli nungbu ang

i kpong, che ba 'sikie mang buoraye ba miihi tona yelitarihi.
32 Yeliminga la, i 'woniye 'yieng-noo 'yong ba seng, ka nie kokori ang numa ung bang 'yieme bungngmiruu ngmiibu 'yiene. 'Bojung ba mang 'wongye i yeli'bie ni, che ba ba iraa.
33 Ka a yeli ngang wa i, a'wo ung na i pielaang nga, 'beng la bang na bang ka dangyera daang 'biye ba 'puong.

34 Pichiiniba ang ba kaara a piihi

Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang waye n seng ngaang:
2 Ninsaalaa 'bi-dau, dangyeli yela chiihi Iisiriel pichiiniba ni. Dangyeli ngaang 'kubo: Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli a 'kuro Iisiriel pichiiniba ni: Nimiha la a 'ku Iisiriel pichiiniba ni ang kaara ba miihi 'yong 'jieng ni. Ma a sigiyeng ka pichiiniba mang kaara a piihi 'jieng wa?
3 Ye mang 'diye a bihung kpaang, a di a pikooni maali buunhu yeri. Ye mang korigiye a 'dung-nuorihi, che ye ba mang kaara a piihi 'jieng.
4 Ye ba mang ing a bungbaaliba kpiengu. Ye ba mang tiu anani ming ang biera ni. Ye ba mang 'le unani 'jie ang kau, bii a leuhi unani bang kari bahi ni waaning. Ye ba mang bo unani ming ang bori. Che yeng mang di kpangkpangkpiengu aning 'ningbikuonii a kaaraa.
5 A 'jung a daang yaariyeng pichiina ang 'chibe 'jung. Ang daang leu siimaa a 'ku moo 'duunhi jaa sanga ni ang yaari ni.
6 N piihi daang yennang a kpiera a tangbera jaa 'puuhi aning tan'duoruu jaa. Mm, n piihi daang yaariye dunee 'jie la 'jie jaang. Nie jaa ba bo a 'jie bii a pieha a yela.
7 A 'jung pichiiniba 'woi, ye 'wong Ba Tari Baahaa Daana yelihung.
8 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeliyeng: A'wo mang i 'vori yeng, pielaang, n piihi ni leuye bungnyogirihi, a leu siimaa 'ku moo 'dungo jaa, pichiina ang 'chibe 'jung. N pichiiniba ba bo n piihi ni, che ka a pichiiniba kaara ba miihi 'jieng, a che ba kaara n piihi ni 'jieng.
9 A 'jung pichiiniba 'woi, ye 'wong Ba Tari Baahaa Daana yelihung.
10 Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: Nye, n 'ihi 'tuohiye a pichiiniba. N na boye n piihi ni ba seng. N na ing ka ba bahi n piihi ni kaabu. A pichiiniba kung la kaara ba miihi ming 'jieng, 'bojung n na dieye n piihi a 'yi ba noeng. A kung la i siimaa 'kubo.

Naangmini ang i pichiing minga

11 'Bojung ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: Siringminga, maang mingang na piehi n piihi ni yela a bo a 'jie.
12 A'wo pichiina ang mang bo u piihi a 'bi u piihi 'puong a yaaribu daari ni, bila mang na bo n piihi. N na diegaang 'yining 'jiihi ni jaa ang yaari gaa savaala aning sagiluu daari ni.
13 N na taraang 'yining a nibihi 'puong, a laanhaa 'yining a paalihi 'puong a taraa waaning a miihi paaluu. N na 'guolaang Iisiriel tangbera ni 'juring aning a lohimbohing, aning a paaluu 'ji-kpierihi jaang.
14 N na 'guolaang mosuunhi 'puong, ka a pi'sugu 'bi Iisiriel tangbera ni ang 'do ni 'jung. 'Beng ang na jeng pi'sugu ang suma 'puong a oora moo ang numa Iisiriel tangbera ni 'jung.
15 N na 'guoliye n piihi ni, a veng ka a jeng. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.
16 N na boye bung ang bori, a leu waaning bung ni bang kari bahi. N na 'leye unani 'jie ang kau, a ing unani ang biera kpiengu. Che n na nyuongye unani ang nuo a tari kpiengu, a 'guolibo saree ngmaabu 'puong.
17 'Oo n piihi, yena yeng, ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: Nye, n na 'diye saree pihi aning pihi kpachagang, a 'di saree pidee aning budee kpachagang.
18 Ka bila yeng oora a mosuunhi ni a ba sigiye? A hienang ka ye di ye gbee neu neu ye moo ni ang chehi ni? Ka bila yeng 'nyuuro kong'yilengyileng nga a ba sigiye? A hienang ka ye di ye gbee dang dang anani ang chehi ni a saamaa?
19 Maang piihi ni yeng, ang panaa mang oora anani yeng di ye gbee neu neu ni, a 'nyuuro anani yeng di ye gbee degi degi.
20 A 'jung ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli 'kubo: Nye, maang mingang na 'di saree a pinuorihi aning a pikogiri kpachagang.
21 Ye diye 'lomboe aning 'bige a daara, a di ye iila 'tihe anani ang i baaliba ni a veng ang yaari gaa.
22 Bila 'jung n na iye n piihi ni 'chihi. Ba kung la i bungnyogirihi. N na 'diye saree pihi aning pihi kpachagang.
23 N na 'bingye pichiina bung'yeni a ingang. N tungtuna 'Deevid la bila. Unang na kaara a 'jieng. U na kaaye a 'jieng a i a pichiina.

24 Maang Ba Tari Baahaa Daana na iye ba Naangmini, ka n tungtuna
'Deevid i na'bie ba 'puong. Maang Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
25 N na 'bingye maahuu 'layiri aningba, a veng ka mo'duunhi baahi a
paaluung. N piihi na kpieraye laangfie a mopiri 'puong, a jena a daari
'puong.
26 N na ing ka ba leu pegiri a lang ning 'jiihi ni jaa ang ngmaa 'gili n tanga
ni. N na ing ka sa'bie 'le a wagiring. Pegiri sa'bie na 'biye 'be.
27 'Beng la ka moo daari na ngmang a ngmama, ka 'teng-gbani ming maali
u bungkuorihi. Ba na iye 'chihi ba paaluung. Ba na baming ka maang
la Ba Tari Baahaa Daana sanga ni mang na kauhi ba 'yoge daari a dieba
'yining banani ang ingba 'yemilung 'puong ni 'nuuhing.
28 Ba kung la leu bungnyogirihi 'ku a paalihi. Moo 'duunhi ming kung la
ooba. Ba na kpieraye laangfie 'puong. Nie jaa kung la inniba dabieng.
29 N na 'bingye 'teng-gbani 'yuori ang buona kuobu buunhu yela. Kong
kung la kuba a paaluung. Niba ang ba i 'Juuhi kung la inniba nyaaba
ming.
30 Bila bang na bang ka maang Ba Tari Baahaa Daana ba Naangmini 'biye
ba seng. Ba na baming ming ka bana Iisiriel 'deu ni iye n niba. 'Suobu
Kpiengu Jaa Daanang yeli.
31 Yena la n piihi, n mo-oorihi piihi. Ye iye ninsaaliba, mang i ye
Naangmini. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.

Saree 'diibu 'Sii-ir tanga ni ingang

35 A la waana ming, ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa n
seng ngaang:
2 Ninsaalaa 'bi-dau, leuhi i 'ningbisogo 'tori 'Sii-ir Tanga ni a dangyeli
yela u ingang.
3 Yeli 'kuu: Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli:

Nye, n 'ihi 'tuohiing, 'oo 'Sii-ir Tanga.
N na tieye n 'nu 'tuohii,
a veng ka i jeng da'boo i jaa.
4 N na ing ka i 'yi-bera jeng kpali,
ka i leu da'boo.
'Beng la ing na bang

ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.

5 Ing tari ha'koree Iisiriel niba ingang 'jung i dibang 'ku ta'kobi kpiengu ba ngmiehibu wagiri ning. A sanga ka ba dogihibu baahaa ta ni.
6 Bila 'jung 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeliyeng: A'wo mang i 'vori yeng, n na iing 'siri 'gu jiing. A jiing na kariing nyogi. Ing ba ha jiing 'kiribu ni, a 'jung jiing na kariing nyogi.
7 Bila mang na i ka 'Sii-ir Tanga ni jeng da'boo u jaa. N na ngmaaye nie ang 'yire aning nie ang leu waana a 'yi u ingang.
8 N na paaliye u tangbera ni aning niba bang ku. Banani ta'kobi ang ku na 'leye i taanhing aning i lohimbohing aning i bori jaang.
9 N na ing ka i jeng da'boo a gara wagiri jaa. Nie kung kpe i 'yi-berang. 'Beng la ing na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.
10 I yeliyeng: A paalihi a'yi nga aning a 'teenhi a'yi nga na iye n 'suobu, ka ti diegaa 'so. I yeliye bila anaa jaa ka maang Ba Tari Baahaa Daana daang 'biye 'be.
11 Bila 'jung 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeliyeng: A'wo mang i 'vori yeng, n na iing a 'tuuro i 'suuri aning i 'nyuuri ni ing di 'wuli i haabu ba ingang ni. N na 'wuliye n minga ba 'puong sanga ni mang na 'di i saree ni.
12 'Beng la ing na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana. N 'wongye a yelidega ni jaa ing yeli a degi Iisiriel tangbera ni. I yeliyeng: A jengye da'boori. Ba diang 'kuti ka a leu ti siimaa.
13 Bila la ing di i nuori a 'duohi i minga n ingang, a veng ka i yeli'bie i jemaa n ingang. N 'womaang.
14 Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: 'Teng-gbani jaa na nyenginang sanga ni mang na i ka i jeng da'boo.
15 A'wo bila ni ing daang nyengina sanga ni Iisiriel 'deu chengbung ni ang daang jeng da'boo ni, bila mang na ii. I na jengye da'boo, 'oo 'Sii-ir Tanga, aning 'Iidom jaa, u jaa kpeleng. 'Beng la bang na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.

Pegiri Iisiriel ingang

36 Ina ninsaalaa 'bi-dau, dangyeli yela 'ku Iisiriel tangbera ni a yeli: Iisiriel tangbera 'woi, ye 'wong Ba Tari Baahaa Daana yelihung.

2 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeliyeng: Ngaang ka a doma yeli i yela: Tabaalikala, a sang'kongkori 'jiduorihi ni leuye ti 'suobu.
3 Bila 'jung dangyeli a yeli: Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: Ba iyeng ing jeng kpali bang ngmurihii 'lombori jaang. Bila vengyeng ing leu bung a paalihi ni ang chehi ni ang die 'so. I leuye bung a niba ang yera a tuura.
4 Bila 'jung Iisiriel tangbera, ye 'wong 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yelihung. Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli 'ku a tangbera, a tang'bilii, a konboori, a lohimbohi, a 'jiihi ni ang jeng kpali aning 'yi-bera bang jo che bahi. Anang leu 'jiihi buunhu bang jaufaahi a leu bungchelaaruu 'ku paalihi ni ang chehi a ngmaa 'gili wa 'tuohi ni.
5 Bila 'jung ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: Pielaang, n yeliye yela n 'nyuuri ang 'dire 'buung 'puong a 'tuohi paalihi ni ang chehi aning 'Iidom jaa. Banang di n paaluu tari ung leu ba 'suobu ni. Nyengka 'gaalii aning nyinii bang di tung bila, ka ba nye i ka n paaluu i kpali ka ba dieguu 'so.
6 A 'jung dangyeli Iisiriel paaluu ni yela a yeli 'ku a tangbera, a tang'bilii, a konboori aning a lohimbohi: 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeliyeng: Nye, n yeliye yela n 'nyuuri aning n 'su-tuluu 'puong, 'bojung ye 'tuoye niba ang ba i 'Juuhi nyaaba.
7 A 'jung ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: N lagiye n 'nu a po. Pielaang, a paalihi nga ang ngmaa 'giliye nga na 'tuoye ba miihi nyaaba.
8 Che yena, 'oo Iisiriel tangbera, ye na teuye ye da'nuuhi, a ngmang ye ngmama a 'ku n niba Iisiriel, 'bojung ba na waye 'yiri pampana jaa.
9 'Bojung siringminga, n ahiye ye 'puoring. N na leu waye ye seng. Ba na koyeng a buriye.
10 N na ing ka daba 'ugi ye ingang, Iisiriel 'deu ni jaa la bila, u jaa kpeleng. Niba na kpeye a 'yi-berang. Ba na la meye a da'boori ming.
11 N na ing ka daba aning 'duunhi 'ugi ye ingang. Ba na wahing a dogi 'biihi. N na ing ka niba kpei a'wo a fora wagirihi ning, ka n iye sung a gaa ye 'munpiilee ning. 'Beng la yeng na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.
12 Mm, n na ing ka niba 'cheng i 'puong, n niba Iisiriel la bila. Ba na diegiing 'so ka i leu ba chengbung. I kung la veng ka ba kong ba 'biihi.
13 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeliyeng: Ba mang yeliye ngaang 'kui: Inang

'dire ninsaaliba a mang veng ka i paaluu kong u 'biihi.
14 A 'jung i kung la ku ninsaaliba. I kung la i ka i paaluu ming kong u 'biihi. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.
15 N kung la veng ka i 'wong a paalihi ming ang chierii laara. I kung la 'tuo a niba nyaaba ming. I kung la i ka i paaluu ming ngmi gberi jaa. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.
16 Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang la waye n seng ngaang:
17 Ninsaalaa 'bi-dau, sanga ni Iisiriel ang daang kpiera ba miihi paaluung, ba daang deguung ning ba miihi yelitarihi aning ba yeli-irihi. Ba yelitarihi daang 'woniye poga ang 'bi u pogiyela degiri 'puong n 'ningbiring.
18 Bila 'jung mang daang 'kiri n 'su-tuluu waahiba. A jiing ni bang daang 'kiri a paaluung aning ba bagiri ni bang di deguu ni 'jung mang i bila.
19 Bila la mang daang yaariba a paalihi 'puong, bang yaari kpe a 'teenhi. Mang daang 'di ba saree ba yelitarihi aning ba yeli-irihi ingang.
20 Sanga ni bang daang ti ta a paalihi, 'jie jaa bang gara n 'yo-pegi'yiruu ni da mang saanang. 'Bojung ba da mang yeliye ba yela ngaang: Bama la Ba Tari Baahaa Daana niba ni, che ba 'yiye u paaluu ning.
21 Che ka n 'yo-pegi'yiruu ni yela daang dannima. Una ka Iisiriel 'deu ni daang saana 'jie jaa bang gara a paalihi 'puong ni.
22 Bila 'jung yeli 'ku Iisiriel 'deu ni: 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeliyeng: Ye 'jung naani mang ira a yeli nga, 'oo Iisiriel 'deu. N 'yo-pegi'yiruu ni 'jung la. Una yeng saang 'jie jaa yeng gaa a paalihi 'puong ni.
23 N na welipegiye n 'yo-nanii ni ang saang a paalihi 'puong ni, una yeng saang ba 'puong ni. Sanga ni mang na i bungpegi'yiruu ye 'puong ba 'ningbiring ni, 'beng la ka a paalihi na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.
24 'Bojung n na diyeng 'yining a paalihi 'puong, a laanhiye 'yining 'teenhi jaang, a tariye waaning ye miihi paaluu.
25 'Beng la mang na mihi kongsuunhi waahiye ka ye pegi'yi. N na pegiyeng a 'yi ye degiri jaa aning ye baga ni jaa ingang.
26 N na 'kuyeng 'sikiri-paalaa a di sipaalaa ing ye iinhing. N na 'ihiye 'sikiri ni ang i 'kuurii ni ye inggbamang, a che 'kuye 'sikiri-baaluu.
27 N na diye n Sie ing ye iinhing, a veng ka ye 'chene n yeli'tuurihi 'puong, a 'tuuro n 'wulibu soe a tunaa.

28 'Beng la yeng na kpiera paaluu ning mang di 'ku ye ba'mine ni. Ye na iye n niba, ka n ming i ye Naangmini.
29 N na dieyeng 'yi ye degiri ni jaang. N na buongye a bung'bie a veng ka a 'ugi. N kung waaning kongkpong ye ingang.
30 N na ing ka ye daari ngmama 'ugi, ka ye yori buunhu 'ugi. Ye kung la 'dire nyaaba kongkpong yela a paalihi 'puong.
31 'Beng la yeng na leu tiehi ye yelitarihi ni ang i bee aning ye yeli-irihi ni ang daang ba suma ni. Ye na leuye bungnyohii ye miihi seng ye yelibee aning ye yelidega ni 'jung.
32 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeliyeng: Ye 'jung naani mang ira bila. Ye bang bila. Ye veng ka 'vii kpeye ka ye i chingchang ye miihi yelitarihi 'jung, 'oo Iisiriel 'deu.
33 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeliyeng: Daari ni mang na pegiye a 'yi ye yelibee jaang ni, n na ing ka ye kpiera a 'yi-berang. A da'boori ming na la meng.
34 A 'teng-gbani ni ang jeng kpali banani ang waana para 'ningbiring ni, niba na koung.
35 A 'jung ba na yeling: A 'teng-gbani nga ang i kpali ni leu 'woniye 'Iiding dabaga ni. 'Yi-bera ni ming ang daang jeng jaala, a i kpali a leu da'boori ni, ba na nyogaang me a kpiera a 'puong.
36 'Beng la ka a paalihi ni ang chehi a ngmaa 'giliye wa 'tuohi ni na bang ka maang Ba Tari Baahaa Daanang la me a da'boori a seli 'jie ni ang daang jeng kpali ni. Maang Ba Tari Baahaa Daanang yeli. N na tungye bila ming.
37 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeliyeng: N na ing ka Iisiriel 'deu suhima ka n i ngaang 'kubo. N na ing ka ba daba 'ugi a'wo piihi.
38 Ba na 'woniye sarika 'dung-forihi, a 'woning piihi ang 'bi Jeruuselem 'puong u 'tigiri 'beri ning. A 'yi-bera ni ang jeng da'boori ni na paaling aning daba a'wo piihi. 'Beng la bang na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.

Kaba ang 'kori leuye bung'voe

37 Ba Tari Baahaa Daana 'nu kpiengu daang waye n ingang a tarima wa 'yining Ba Tari Baahaa Daana Sie ni 'puong. Ung daang ti 'sigihime a lohimbo 'puong. Ka kaba daang pa 'be.

2 'Beng la ung daang veng mang yo a 'gilaa wa 'tuohi. Nye, a daang iye jemaa yaga a lohimbo 'puong. Siringminga, a kaba daang 'koriyeng ming sung.
3 Ung daang yeli 'kumo: Ninsaalaa 'bi-dau, a kaba nga na tuong tariye 'nyivori? Mang dieyeli: 'Oo 'Suobu Kpiengu Jaa Daana, inang bang.
4 Ung la yeli 'kumo: Dangyeli yela 'ku a kaba nga. Yeli 'kua: Kau'kori 'woi, ye 'wong Ba Tari Baahaa Daana yelihung.
5 Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli 'kuro a kaba nga: Pielaang, n na ing ka vuunhung kpeye, ka ye tari 'nyivori.
6 N na ingyeng 'giile, a waaning ingneni ye ingang a pogiye ning inggbani. N na diye vuunhung ingye ka ye tari 'nyivori. 'Beng la yeng na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.
7 Mang daang dangyeli yela a'wo ung 'kumo nuori bila ni. Mang daang dang yera ni la mang 'wong goma, ka 'jie dang wariwari 'dayeni. Ka a kaba wa lang taa, ka kaurii mang toonhi u to ingang.
8 Siringminga, n daang 'liinheng che ka 'giile aning ingneni 'yi a ingang. Ka inggbani wa pogaa, che vuunhung daang 'chi a ingang.
9 'Beng la ung daang la yeli 'kumo: Dangyeli yela 'ku a vuunhung. Ninsaalaa 'bi-dau, dangyeli yela 'ku a vuunhung: 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeliyeng: 'Oo vuunhung, 'yi a seseri anaahi ning wa a wa vuunhi ing bama nga bang ku nga, ka ba nye tari 'nyivori.
10 'Beng la mang daang dangyeli yela a'wo ung 'kumo nuori bila ni. Ka vuunhung daang wa kpe a kaba, ang i 'vori. Ang 'ihi ahi 'dendenge, a i 'sojehi jemaa jemaa yaga jaa.
11 'Beng la ung yeli 'kumo: Ninsaalaa 'bi-dau, Iisiriel 'deu ni jaa la a kaba nga. Ba siring mang yeling: Ti kaba 'koriyeng. Ti tamaa baahiyeng. Ba ngmaaye tinuu miihi bahi.
12 Bila 'jung dangyeli yela a yeli 'kubo: Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: 'Oo n niba, ye nye. N na 'yuohiye ye kau'bie, a veng ka ye 'ihi ye kau'bieng 'do wa, ka n tariye kpening Iisiriel paaluu.
13 'Oo n niba, sanga ni mang na 'yuohi ye kau'bie, a 'ihiye ye kau'bieng ka ye 'do wa, 'beng yeng na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.
14 N na diye n Sie ingye ka ye tari 'nyivori, ka n 'bingye ye miihi paaluung. 'Beng la yeng na bang ka maang Ba Tari Baahaa Daanang yeli bila a tung bila ming. Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

Naalung bung'yeni, naa bung'yeni

15 Ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang la wa n seng ngaang:
16 Ninsaalaa 'bi-dau, di dau a seu ngaang imuu: 'Juuda aning Isi'reeli niba aning u 'tuurung-taa 'suobu. La di dajaala a seu ngaang imuu: 'Iifiriam dau la, a i 'Joosef aning Iisiriel 'deu ni jaa aning u 'tuurung-taa 'suobu.
17 Bila 'puoring dia toonhi taa ka a leu dau bung'yeni, a leu bung'yeni i 'nung.
18 I niba ni na wa yeliye yela 'kui a jugihi: I muo kung 'wuliti i yela nga 'muni bi?
19 Yeli 'kubo: 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeliyeng: Pielaang, n na diye 'Joosef dau ni ang 'bi 'Iifiriam 'nung ni, aning Isi'reeli buura ni ang i u 'tuurung-taa ni a dia toonhi taa. N na diang toonhi 'Juuda dau ning a veng ka a leu dau bung'yeni. A na leuye bung'yeni n 'nung.
20 A daari ni ing seu seuri ing ni na 'biye i 'nung ba 'ningbiring.
21 'Beng la ing na yeli 'kubo: 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeliyeng: Pielaang, n na diye a Iisiriel niba a 'yi a paalihi 'puuhing. 'Jie ni jaa bang gaa, n na laanhibang 'yi 'lombori jaang a tariba wa kpening ba miihi paaluu.
22 N na ing ka ba leu paaluu bung'yeni a 'teng-gbaning, Iisiriel tangbera ning. Naa bung'yening na 'di ba jaa naalung. Ba kung la i paalihi a'yi. Ba kung la welihi a i naalihi a'yi ming jaa.
23 Ba kung la di ba baga ni ming degi ba miihi. Ba kung la di ba bungnyohii ni bii ba 'begu saangbuhi ni kanga jaa degi ba miihi. N na diebang a 'yi ba kpe'jiihi ni jaang bang tung beu ni, a pegiba. Bila 'puoring bang na i n niba, ka n ming i ba Naangmini.
24 N tungtuna 'Deevid na iye ba naa, ka ba jaa tari pichiina bung'yeni. Ba na 'chengye n 'wulibu soe ming 'puong a 'tuuro n yeli'tuurihi ming a iraa.
25 'Beng la bang na kpiera a paaluu ning mang di 'ku n tungtuna Jeekob ni. 'Be ka ye ba'mine daang kpiera ni. Ba na kpieriye 'beng, bana aning ba 'biihi aning ba 'biihi ming 'biihi a gara wagiri jaa. N tungtuna 'Deevid na iye ba na'bie a gara wagiri jaa.
26 N na 'bingye maahuu 'layiri aningba. U na iye 'layiri ang ba tari baahibu aningba. N na maalibang 'bing a i ka ba 'ugi. N na 'bingye n 'ji-pegi'yiruu ba 'puong a gara wagiri jaa.

27 N tenti'deu ni ming na 'biye ba seng. Siringminga, n na iye ba Naangmini, ka ba ming i n niba.
28 Sanga ni n 'ji-pegi'yiruu ang na 'bi ba 'puong a gara wagiri jaa ni, a paalihi na baming ka maang Ba Tari Baahaa Daanang welipegi Iisiriel.

38 Goog aning u sunniba waye Iisiriel ingang

Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang waye n seng ngaang:
2 Ninsaalaa 'bi-dau, leuhi i 'ningbisogo 'tori Goog ang 'bi 'Meegog paaluung, 'Mii-sek aning 'Tuubal na'bi-kpong ni a dangyeli yela chiihuu.
3 Yeli: Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: Nye, n 'ihi 'tuohiing 'oo Goog, 'Mii-sek aning 'Tuubal na'bi-kpong.
4 N na leuhiing 'puori, a di 'dugulong 'piime ing i dagieng. N na dieniing 'yie a 'yining a lang ning i 'sojehi jaa, aning i yohi aning i yohijonniba, bang jaa boo taanhuu boobu. Ba iye langbu ang i kpong, a tari 'kuri bunglegiri'bilii aning 'kuri bunglegirihi, bang jaa pegili ta'kobihi.
5 Ka Peerisiya, Kuus aning Puut paahi ba ingang. Bang jaa tari 'kuri bunglegirihi aning 'kuri 'jupini.
6 'Goo-mer aning u 'soje-jemaa paahiyeng, ka Beet Togaarima ang 'yi sa'mung-goo toori jaa aning u 'soje-jemaa paahi. Ningjemaa la a paahi i ingang.
7 I i minga 'siri a 'gu, ina aning i langbu ni jaa ang laanhi 'gilii ni, a i nie ang kaariba.
8 'Beri jemaa ang na wa pari, ba na waye i ingang. A baahaa 'yuomong i na wa kpeye paaluu ang nye maalibu a 'yi taanhuu jauring. U niba la bang laanhi a 'yining ningjemaa 'puo waaning Iisiriel tangbera ni ang jeng kpali kauhi ni. A paalihing bang tariba 'yining. Pampana ba jaa 'jingye laangfie.
9 Ina aning i 'soje-jemaa ni jaa aning ningjemaa ni ang paahi i ingang ni na 'do wang. Ye na wang a'wo saa seseu, a pogi a paaluu a'wo savaalii.
10 Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: A daari nga, tieha 'mine na waye i haakila. I na boye yelinyogiruu ang i beu.
11 I na yeling: N na 'do gaaye paaluu ang tari kurihi bang ba me daangguoma 'gili ingang. N na gaaye niba ang tari maahuu a 'jing laangfie ingang. Ba jaang kpiera 'jiihi ang ba tari daangguoma 'gilaa.

A ba tari 'di-nobera bii larihi ming.
12 N na wang a wa jaufaahi buunhu, a 'ohi buunhu. N na wang a wa leuhi
i 'nu 'tuohi 'jiihi ni ang jeng kpali che bang leu kpieraa ni. N na 'tuohiye
niba bang laanhi 'yining a paalihing. Ba boye 'dungguonihi aning
bungtarihi a nyia. Banang kpiera a paaluu 'songsogihing ni.
13 'Siiba, 'Diidang, Taarisis bungkuohiba aning ba jaujauriba ang i kpienhi
jaa na yeli 'kuing: I wayeng ka i jaufaahi buunhu bi? I laanhiye i 'sojehi
ka i wa 'ohi buunhu a 'tuo wari aning salima gaaning bi? I wayeng ka
i wa 'tuo 'dungguonihi aning bungtarihi a jaufaahi bungjemaa gaaning
bi?
14 A 'jung ninsaalaa 'bi-dau, dangyeli ngaang 'ku Goog: 'Suobu Kpiengu
Jaa Daana yeliyeng: Daari ni n niba Iisiriel ang na 'jing laangfie ni, i
kung bang bi?
15 'Beng la ing na 'yi i 'jie sa'mung-goo tooring a wa. I ning jemaa na la.
Ba jaa na jongye yohi. Ba na iye langbu ang i kpong aning
'sojemung-karaa.
16 I na waye n niba Iisiriel ingang a'wo savaalii, a na wa pogi a paaluu.
A baahaa 'bering mang na tarii waaning n paaluu ingang. N na iye bila
ka a paalihi nye bangma. A sanga mang na 'wuli n minga i ingang ka
n pegi'yiyeng ba 'ningbiring, 'oo Goog.
17 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeliyeng: I yela naani mang yeli a fora 'beri
ning a 'tuuro n tungtuniba Iisiriel dangyeriba ni? I yela naani bang
daang dangyeli 'yuong-jemaa 'puong a 'beri ning ka n na tariing
waaning ba ingang ni?

Saree ngmaabu Goog ingang

18 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeliyeng: Ana wagiri ning u 'jung, sanga ni
Goog ang na wa Iisiriel paaluu ingang ni, n 'su-tuluu na 'do waye n
nyie.
19 'Bojung n 'nyuuri aning n 'suuri tuluu 'puong n yeliyeng: Pielaang 'tenge
'jigihibu ang i kpong na 'biye Iisiriel paaluung a daari.
20 Bila na ing ka mani jima, sagbama 'nobilii aning moo 'duunhi 'jigihi n
'ningbi-tooring. 'Teng-gbani bung'vuuree jaa aning ninsaaliba jaa ang
'bi 'teng-gbaning na 'jigihiye n 'ningbi-tooring. A tangbera na 'wulihi
'chiging, ka taanhi ang tari 'lombojulinhi 'le, ka daangguoni jaa 'le

'tengeng.
21 N na buongye ta'kobi waaning Goog ingang n tangbera jaa 'puong. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli. Dau jaa ta'kobi na 'ihi 'tuohiye u ba'bie.
22 'Baleu aning jiing 'kiribu 'puong mang na taruu waaning saree 'diibu 'puo. N na 'kiriye sakpong aning sa'ku-bera, 'buung aning 'jiribi ang 'dire 'buung waahi u ning u 'soje-jemaa ni aning paalijemaa ni ang 'bi u seng ni.
23 Bila mang na 'duohi n minga, a 'wuli n minga ka n pegi'yiyeng. Ningjemaa 'ningbiring mang na 'wuli n minga ka ba bangma. 'Beng la bang na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.

Goog 'sojehi saangbu

39 A 'jung ina ninsaalaa 'bi-dau, dangyeli yela 'tuohi Goog. Yeli: 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeliyeng: Nye, n 'ihi 'tuohiing 'oo Goog, 'Mii-sek aning 'Tuubal na'bi-kpong.
2 N na leuhiing 'puori a dienii 'yie garaning. N na tariing 'yining sa'mung-goo toori jaa waaning Iisiriel tangbera ni ingang.
3 'Beng la mang na va i taanhuu ka u 'yi i 'nu-goo 'le, a i ka a tang'piime 'yi i 'nuduri 'le.
4 Ina aning i 'soje-jemaa ni aning paalijemaa na 'leye Iisiriel tangbera ning. N na diing 'ku 'nobili-neng'diribe jaa buurii aning moo 'duunhi ka a 'dii.
5 I na 'leye moo 'ji-gbanggbaling, 'bojung maang yeli. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.
6 N na bahiye 'buung ka a gaa 'Meegog ingang aning banani ang kpiera laangfie 'puong a mannoeng ni. 'Beng la bang na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana.
7 Bila mang na veng ka ba bang n 'yo-pegi'yiruu ni n niba Iisiriel 'puong. N kung veng ka ba la saang n 'yo-pegi'yiruu ni jaa. 'Beng la ka a paalihi na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana, Unani ang Pegi'yi Iisirieling ni.
8 A waanang pielaang. A na tuming ming. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli. A 'beu nga yela mang yeli ni.
9 'Beng la ka banani ang kpiera Iisiriel 'yi-berang na 'yi tong 'buung ing

a taanhuu jaujaubuunhu. Ba na nyugiye a 'kuri bunglegirihi aning a
'kuri bunglegiri'bilii jaa. Ba na nyugiye tama aning tang'piime, a nyugi
dabola aning kpama. Ba na diang maali 'buung 'yuomo ayo'poin.
10 Ba kung la kpe moo bo daari bii a ngmaa dau kongkoring, 'bojung a
taanhuu jaujaubuunhu bang na di maana 'buung. Banani ang daang
faahi ba buunhu ni, ba ming na leu ti faahiye ba buunhu. Ba na diye
kpiengu a 'ohi banani ang daang di kpiengu ba ingang ni buunhu.
'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.

Goog 'ungbu

11 A daari nga n na 'kuye Goog 'ungjie Iisiriel 'puong 'be. 'Be la banani
ang wa para a mangkpong sa'muni lohimbo ni. U na legiye so'chenibe
sori, 'bojung ba na 'ungye Goog aning u jemaa ni jaa 'beng. Bila 'jung
ba na buomuung 'Heemong* Goog Lohimbo.
12 'Chiuri ayo'poin ka Iisiriel 'deu na di 'unnibo, ka ba nye maali a paaluu.
13 Siringminga, a paaluu niba jaang na 'unnibo. Bila na iye 'yuori 'kubo
a daari ni mang na nye girima ni. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.
14 Ba na 'lugiye daba ang na tuna wagiri jaa, ka niba ang yo pieha sungba.
Ba na yoye a paaluu jaa a 'unno 'kuunhi ni ang nang jeng jeng 'tengeng
ni, a maali a paaluu. 'Chiuri ayo'poin baahaang ba na la yo piehing.
15 Niba ni ang yo pieha ni na yoye a paaluu jaa. Ka kanga jaang wa nye
ninsaalaa kaurii, u na baye bung kanga u sieng a waana wagiri a
bogu'tuuribo ang na 'umuu 'Heemong Goog Lohimbo ning.
16 A 'yi-kpong ming 'yuori na la Haamona. Bila bang na maali a paaluu.
17 Ina ninsaalaa 'bi-dau, ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli:
Yeli 'ku 'nobilii buurii jaa aning moo 'dungo jaa:
Ye laanhi ye miihi a wa.
Ye laanhi lang taa a 'yi 'lomboe jaang
a wa n sarika siimaa ni mang 'ihe 'kuriye ni.
Sarika siingkpong la Iisiriel tangbera ning.
Ye na bang ooye neni, a 'nyu jiing.
18 Ye na ooye ningtiinha neni,

*
39:11 'Heemong ang 'bi vees 11 aning vees 15 aning Haamona ang 'bi vees
16 'muni la ningjemaa.

a 'nyu 'teng-gbani ningbera jiing.
Ba 'woniye pidee aning pipola,
a 'woning buuhi aning nadee.
A jaa iye 'Beesang 'dung-nuorihi.
19 Ye na 'diye kpaang a wa tigi,
a 'nyu jiing bilaang a wa 'bugi
n sarika siimaa ni mang 'ihi 'kuriye ni 'jieng.
20 Ye na tiging n 'teebul ning.
Yohi aning yohijonniba,
a lang ning taanhuu jaujauriba,
a lang ning a 'sojehi jaang na tigiye.
'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.

Ba leuhiye Iisiriel waaning a paaluu

21 N na diye n girima 'bing a paalihi 'puong. A paalihi jaa na nyiye n saree ni mang ngmaa ni, aning n 'nu ni mang di dogili ba ingang ni.
22 Bila ka Iisiriel 'deu ni na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana ba Naangmini a 'piili a daari gara.
23 Niba ang ba i 'Juuhi na baming ka Iisiriel 'deu ni kpeye ngminyogibu 'puo ba yeliba'torihi 'jung. Bang ba ima limaniye 'jung mang leuhi n kpaari togiliba. Mang diba ing ba domihi 'nuuhing bang jaa 'le a 'tuuro ta'kobing.
24 N daang ibang a 'tuuro ba degiri ni aning ba 'begu saangbuhi ni, a leuhi n kpaari togiliba.
25 Bila 'jung ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: Pampana n na leu tariye Jeekob 'yideme ni bang ngminyogihi ni waaning. N na tariye hina Iisiriel 'deu ni jaa ingang. N na iye 'nyuuri n 'yo-pegi'yiruu ni 'jung.
26 Ba na 'yiinhiye ba nyaaba ni aning ba limangkong ni bang di ima sanga ni bang na kpiera ba miihi paaluung ka nie jaa ba inniba dabieng ni.
27 N na taribang 'yining a paalihi 'puong leu waaning, a laanhiba 'yining ba domihi 'teenhing. 'Beng la mang na 'wuli ka n pegi'yiyeng a nibihi 'ningbiring.
28 'Beng la bang na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana ba Naangmini ang veng bang kpe ngminyogibu a paalihi 'puong. Ba na

baming ka maang la tariba waaning ba miihi paaluu, a ba bahi kanga
jaa ung 'bi ngminyogibu 'puong.
29 N daang kung la leuhi n kpaari togiliba, 'bojung a sanga n na buoye n
Sie waahi Iisiriel 'deu. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.

'Yi-kpongpaalaa aning Ngming'puohi 'de-paalaa

40 Ti ngminyogibu ni 'yuong lijeri aning a'nu ingang, a 'yuoni 'piileeng
daang la, a 'chiu 'beri 'pie daari. Bang daang jaudie a 'yi-kpong
ming 'yuomo 'pie aning anaahi 'puoring daang la bila. Ana daari nga
ning u 'ju ka Ba Tari Baahaa Daana kpiengu daang 'bi n ingang. Ung
daang dima gaaning 'be.
2 Naangmini yelinyirihi 'puong u daang dimang ti kpening Iisiriel paaluu
a dima ti dogili tangkpong kanga ang 'do yaga 'jung. 'Deri 'mine daang
'biye u sa'mungduri seng a 'woning 'yi-kpong.
3 Ung daang dima gaaning 'be. Mang nye dau ka u 'worihung 'woning
yaawa. Ung tari masari 'ngmiihii aning maahibu bung ang 'woning
dangkpali u 'nung. Ung daang ahi a 'di-nokpoming.
4 Ka a dau yeli 'kumo: Ninsaalaa 'bi-dau, di i 'ningbie 'liinhi, a di i 'tobo
'wong, a di i haakila ing yeli jaa mang na 'wulii. 'Bojung n waaniing
che ka n dia 'wulii. Yeli 'ku Iisiriel 'deu ni bung jaa ing nye.
5 Nye, ba daang meye daangguoni 'gili a Ngming'puohi 'deu 'yenge jaa
wa 'tuohi. Maahibu dau ang 'woning dangkpali daang 'biye a dau 'nung,
ka u yogulung i 'kiyubitihi ayuobi. 'Kiyubit nga bung'yeni jaa da mang
iye 'kiyubit a paahi 'nu-tali yelingu singbu. Ung daang maahi a
daangguoni ka u yelingu ning a maahibu dau sing taa, 'miitahi anaahi
la bila. Ka u 'duobu ming daang i maahibu dau singbu, 'miitahi anaahi.

A sa'muni 'di-nokpong ni

6 'Beng la ung daang gaa a 'di-nokpong ni ang 'tori sa'muni ni. Ung ti 'do
u 'dojiihi ni a maahi a 'di-nokpong 'di-no'biri. U yelingu daang iye
maahibu dau singbu, ka a 'di-no'bi-jaala ni ming i maahibu dau singbu.
7 A 'di-nokpong 'deri kanga jaa yogulung da mang iye maahibu dau
singbu, ka u yelingu ming i maahibu dau singbu. 'Vuo ang 'bi a
'di-nokpong 'deri kpachagang daang iye 'kiyubitihi a'nu. A 'di-nokpong
'di-no'biri ni ang pieli a 'puo seng 'di-nokpong janggaa'lee ni daang iye

maahibu dau singbu.

8 Ung daang maahi a 'puo seng 'di-nokpong janggaa'lee ni ming. Ung daang i maahibu dau singbu.

9 Bila 'puoring u daang maahiye a 'di-nokpong janggaa'lee ni, ung i 'kiyubitihi a'nii. U piilahi ming daang iye 'kiyubitihi a'yi. A 'di-nokpong janggaa'lee daang 'biye 'puong.

10 A sa'muni seng 'di-nokpong ning, 'di-nokpong 'deri atang daang 'bi 'lomboyening, ka 'deri ata 'bi a 'lombo-jaala ning. A 'deri ata jaa da mang singye taa. A 'di-nokpong piilahi ni ming daang singye taa 'lombori ngang aning a 'lombo-jaala ning.

11 Ung daang maahi a 'di-nokpong 'tu-kpe'jie ni yelingu singbu. Ung daang i 'kiyubitihi 'pie, ka a 'di-nokpong ming yogulung i 'kiyubitihi 'pie aning ata.

12 'Vuo daang 'biye a 'di-nokpong 'deri ni 'ningbi-tooring, a i 'kiyubit 'yeni 'lombori ngang aning 'kiyubit 'yeni 'lombo-jaalang ming. A 'di-nokpong 'deri daang iye 'kiyubitihi ayuobi 'lombori ngang, a i 'kiyubitihi ayuobi 'lombo-jaala ning.

13 Bila 'puoring u daang maahiye a 'di-nokpong a 'yi a 'di-nokpong 'deu kanga pie a ti to kanga pieng. 'Be yelingu daang iye 'kiyubitihi lijeri ning a'nu a 'yi 'di-nuori kanga a gara u to.

14 U daang maahiye a 'di-nokpong piilahi. Ka a 'duobu daang i 'kiyubitihi lijaata, ka a 'yenge seng jaga ni ang 'gili a 'di-nokpong jaa wa 'tuohi ni ti ta a 'di-nokpong piilahi ni.

15 A 'yi a 'di-nokpong ni bang 'tuuro kpiera ni 'ningbi-toori a ti ta a 'di-nokpong ni ang 'bi 'puong ni 'debile 'ningbi-toori daang iye 'kiyubitihi lijaa'yi ning 'pie.

16 'Tokoe bang di taabu'bilii maali daang 'biye a 'di-nokpong 'dering, a 'bi a piilahi ni ang 'bi a 'di-nokpong 'puong ni 'gili wa 'tuohi. Bila daang la a 'debile ming. 'Tokoe daang 'biye a 'puo jaang 'gili wa 'tuohi. Bang daang maali abe daari ing a 'di-nokpong piilahi kanga jaang.

A 'yenge seng jaga ni

17 Bila 'puoring ka a dau daang tarima ti kpening a 'yenge seng jaga ni. Ka 'deri daang 'bibe, bang pang 'jie 'gili a 'yenge seng jaga wa 'tuohi. 'Deri 'pihitang daang 'tori a 'ji-panuu.

18 A 'ji-panuu daang 'biye a 'di-nobera sieng, ka u yogulung yagi a 'di-nobera yogulung. A 'muni seng 'ji-panuu ni daang la bila.
19 Bila 'puoring u daang maahiye a 'jie yelingu a 'yi a 'muni 'di-nokpong ni 'ningbi-toori a ti ta a 'puo jaga ni 'yenge 'ningbi-toori. Ung daang i 'kiyubitihi koo a gara sa'muni aning sa'mung-goo.

Sa'mung-goo 'di-nokpong ni

20 A 'yenge jaga ning 'di-nokpong daang 'biye 'be a 'tori sa'mung-goo seng. Ung daang maahi u yogulung aning u yelingu.
21 U 'di-nokpong 'deri ni, ata daang 'biye 'lombori ngang, ka ata 'bi 'lombo-jaala ning. U 'di-nokpong piilahi aning u janggaa'lihi ni maahibu aning a fora 'di-nokpong ni buunhu maahibu daang iye bung'yeni. U yogulung daang iye 'kiyubitihi lijaa'yi ning 'pie, ka u yelingu i 'kiyubitihi lijeri aning a'nu.
22 U 'tokoe, u janggaa'lee aning abe daari ni bang maali imaa aning a 'di-nokpong ni ang 'tori sa'muni ni buunhu maahibu daang iye bung'yeni. 'Ji-neurihi ayo'poin ing mang 'do che ta 'be. U jang'gaalee daang 'biye u 'ningbi-tooring.
23 A jaga ang 'bi 'puong ni 'di-nokpong kanga daang 'toriye a sa'mung-goo 'di-nokpong ni, a'wo a sa'muni 'di-nokpong ni. Ung daang maahuu a 'yi 'di-nokpong a gara u to. Ung daang i 'kiyubitihi koo.

A sa'mungduri 'di-nokpong ni

24 Bila 'puoring a dau ang 'woning yaawa daang tarimang waaning sa'mungduri. Ka 'di-nokpong daang 'bibe, a 'tori sa'mungduri. Ung daang maahi u 'di-nokpong piilahi aning u janggaa'lihi ka a ning anani maahibu daang sing taa.
25 A 'di-nokpong nga aning u janggaa'lihi daang tariye 'tokoe 'gili wa 'tuohi. U yogulung daang iye 'kiyubitihi lijaa'yi ning 'pie, ka u yelingu i 'kiyubitihi lijeri ning a'nu.
26 'Ji-neurihi ayo'poin ing mang 'do che ta 'be, ka u janggaa'lee daang 'bi a 'ningbi-tooring. Bang daang maali abe daari ing u 'di-nobera piilahi ning. Kanga da mang 'biye 'lombori ngang, ka kanga 'bi 'lombo-jaalang.
27 A 'puo jaga ni ming daang tariye 'di-nokpong ang 'tori sa'mungduri.

Ung daang maahi a 'yi 'di-nokpong ti ta u to, a gara sa'mungduri. Ung daang i 'kiyubitihi koo.

28 'Beng la ung daang tarima 'tuning a sa'mungduri 'di-nokpong ni a kpening jaga ni ang 'bi 'puong ni. Ung daang maahi a sa'mungduri 'di-nokpong ni ka a ning anani maahibu daang sing taa.

29 U 'di-nokpong 'deri ni ming, u 'di-nokpong piilahi aning u janggaa'lee aning anani maahibu daang singye taa. 'Tokoe daang 'biye u ingang aning u janggaa'lihi ning a 'gili wa 'tuohi. A yogulung daang iye 'kiyubitihi lijaa'yi ning 'pie, ka a yelingu i 'kiyubitihi lijeri ning a'nu.

30 A 'puo jaga janggaa'lihi daang 'giliyeng wa 'tuohi. A yogulung daang iye 'kiyubitihi lijeri ning a'nu, ka a yelingu i 'kiyubitihi a'nu.

31 A sa'mungduri janggaa'lee ni daang 'toriye a 'yenge jaga. Ba daang maaliye abe daari ing u 'di-nobera piilahi ning. 'Ji-neurihi a'nii ka nie mang 'do che tau.

32 'Beng la ung daang tarima wa kpening a jaga ni ang 'bi 'puong a 'tori sa'muni ni. Ung daang maahi a 'di-nokpong ka u ning anani maahibu sing taa.

33 U 'di-nokpong 'deri ni ming, u 'di-nokpong piilahi aning u janggaa'lee ni ning anani maahibu daang singye taa. A 'di-nokpong nga aning u janggaa'lee daang tariye 'tokoe 'gili wa 'tuohi. A yogulung daang iye 'kiyubitihi lijaa'yi ning 'pie, ka a yelingu i 'kiyubitihi lijeri ning a'nu.

34 U janggaa'lee ni daang 'toriye a 'yenge jaga. Ba daang maaliye abe daari ing u 'di-nobera piilahi ning 'lombori ngang aning 'lombo-jaala ning. 'Ji-neurihi a'nii ka nie mang 'do che tau.

35 'Beng la ung daang tarima waaning a sa'mung-goo 'di-nokpong ni. Ung daang maahuu ka u ning anani maahibu sing taa.

36 Bila daang la u 'di-nokpong 'deri ming aning u 'di-nokpong piilahi aning u janggaa'lee. U daang tariye 'tokoe a 'gili wa 'tuohi. U yogulung daang iye 'kiyubitihi lijaa'yi ning 'pie, ka u yelingu i 'kiyubitihi lijeri ning a'nu.

37 U jang'gaalee daang 'toriye a 'yenge jaga. Bang daang maali abe daari ing u 'di-nokpong piilahi ni 'lombori ngang aning 'lombo-jaala ning. 'Ji-neurihi a'nii ka nie mang 'do che tau.

'Jie bang da mang maali a sarikihi

38 'Deu aning u 'di-nuori daang pieliye a janggaa'lee. 'Be bang da mang di kuong pegi a sarika nyugiruu.
39 A 'di-nokpong janggaa'lee ning 'teebulihi a'yi daang 'biye 'lombori ngang, ka 'teebulihi a'yi 'bi 'lombo-jaala ning. A 'jung bang da mang korigi a sarika nyugiruu, a beu sarika aning a 'begu saangbu sarika.
40 A janggaa'lee 'yenge seng 'lombori ning, a'wo nie ang 'duoro gara a sa'mung-goo 'di-nokpong 'yuojie ni, 'teebulihi a'ying daang 'bibe. Ka 'teebulihi a'yi daang 'bi a 'di-nokpong janggaa'lee 'lombo-jaala ning.
41 'Teebulihi anaahi daang 'biye 'lombori ngang, ka 'teebulihi anaahi 'bi 'lombo-jaala ning, a pieli a 'di-nokpong. A daang iye 'teebulihi a'nii, bang da mang koriga a sarikihi a ingang.
42 'Teebulihi anaahi ming bang pehing 'kubo maali daang 'biye 'be a sarika nyugiruu yela. Kanga jaa yogulung ning u yelingu da mang iye 'kiyubit bung'yeni ning chelii, ka u 'duobu ming i 'kiyubit bung'yeni. A ingang bang da mang dogili a tungtungbuunhu ni bang da mang di korigi a sarika nyugiruu aning a sarikihi ni chelee.
43 Dacherihi daang 'biye a 'puong, ka kanga jaa da mang sing 'nu-tali yelingu. Bang daang dia ba ba a daangguoning 'gili wa 'tuohi. A sarikihi ming neni da mang dogiliye a 'teebulihing.

A Ngming'puohi 'yi-dieriba 'deri

44 A 'di-nokpong ni ang daang 'bi 'puong ni 'yengeng, 'deri a'yi daang 'biye 'be. A jaga ni ang 'bi 'puong ni ang daang 'be. Kanga daang 'toriye sa'mungduri, a sa'mung-goo 'di-nokpong ni 'lomboring. Kanga ming daang 'toriye sa'mung-goo, a sa'mungduri 'di-nokpong ni 'lomboring.
45 'Beng la ka a dau daang yeli 'kumo: A 'deu nga ang 'tori sa'mungduri ni, a Ngming'puohi 'yi-dieriba ni ang kaara a Ngming'puohi 'deu ning 'sou.
46 A 'deu ni ang 'tori sa'mung-goo ni, a Ngming'puohi 'yi-dieriba ni ang kaara a sarika 'ihijie ning 'sou. Bana la 'Zeedok 'bi-daba ni ang 'yi 'Liivai buurii ni. Banang mang wa pieli Ba Tari Baahaa Daana a tunuu ni.
47 Ung daang maahi a jaga. U yogulung daang iye 'kiyubitihi koo, ka u yelingu i 'kiyubitihi koo. U 'lomboe jaa daang singye taa. A sarika 'ihijie daang 'biye a Ngming'puohi 'deu 'ningbi-tooring.

48 'Beng la ung daang tarima waaning a Ngming'puohi 'deu jang'gaalee ni.
Ung daang maahi a jang'gaalee 'di-nuori piilahi ni. Kanga jaa da mang
iye 'kiyubitihi a'nu 'lombori ngang, a i 'kiyubitihi a'nu 'lombo-jaala ning.
A 'di-nokpong ming yelingu daang iye 'kiyubitihi ata 'lombori ngang,
a i 'kiyubitihi ata 'lombo-jaala ning.
49 A jang'gaalee yogulung daang iye 'kiyubitihi lijeri, ka u yelingu i
'kiyubitihi 'pieningyeni. 'Ji-neurihi 'do gaaye 'be, ka piilabera 'bi a
'di-nuori 'lomboe jaang. Kanga daang 'biye 'lombori ngang, ka kanga
'bi 'lombo-jaala ning.

A 'de-pegi'yiruu maahibu

41 'Beng la ka a dau ang 'woning yaawa daang tarima wa kpening a
'yenge seng 'ji-pegi'yiruu a maahi a 'di-nuori piilahi. A yelingu
daang iye 'kiyubitihi ayuobi 'lombori ngang, a i 'kiyubitihi ayuobi
'lombo-jaala ning. A tenti'deu yelingu singbu daang la bila.
2 A 'jie ni bang mang 'tu kpe ni yelingu daang iye 'kiyubitihi 'pie. Ka
daangguoma ni ang 'bi 'be 'lomboeng ni daang i 'kiyubitihi a'nu 'lombori
ngang, a i 'kiyubitihi a'nu 'lombo-jaala ning. Ung daang maahi a 'yenge
seng 'ji-pegi'yiruu yogulung ung i 'kiyubitihi lijaa'yi, ka u yelingu ming
i 'kiyubitihi lijeri.
3 Bila 'puoring u daang kpeye a 'puo 'ji-pegi'yiruu, a maahi a 'di-nuori
piilahi. Ang daang i 'kiyubitihi a'yi. 'Jie bang 'tuuro kpiera 'duobu
daang iye 'kiyubitihi ayuobi, ka u yelingu i 'kiyubitihi ayo'poin.
4 Ung daang maahi u yogulung ung i 'kiyubitihi lijeri, ka u yelingu ming
i 'kiyubitihi lijeri a ti pari a 'yenge seng 'ji-pegi'yiruu. Ung yeli 'kumo:
A 'Ji-pegi'yirihi Jaa 'Ji-pegi'yiruu la bila.
5 Bila 'puoring u daang maahiye a Ngming'puohi 'deu daangguoni
yelingu ung i 'kiyubitihi ayuobi. A 'deri ni ang 'bi 'lomboeng ni kanga
jaa yelingu daang iye 'kiyubitihi anaahi 'lombori jaang a 'gili wa 'tuohi
a Ngming'puohi 'deung.
6 A 'lomboe 'deri ni daang iye 'songkongso, a 'sugili taa ata. A ata kanga
jaa da mang tariye 'deri 'pihita. A daang dogiliye a 'lomboe 'deri ni
daangguong'bie ingang 'gili wa 'tuohi, ang tiihaa. Che a
daangguong'bie daang ba me mari a Ngming'puohi 'deu daangguoning.
7 Ka nieng 'yi a 'songkongso kanga a 'duoro u to, a 'lomboe 'deri ni da

mang maaling iriye yelingu a 'giluu wa 'tuohi. 'Bojung a Ngming'puohi 'deu daangguong'bie ni ang tiihaa ni da mang 'duorong, ka a 'deu da mang maaling ira yelingu ka nie mang 'duoro a 'yi a 'muning a 'do 'songsogihi tuori a gara saa'ju tuori ni. 'Ji-neurihi daang 'biye 'be.

8 Mang daang la nye 'jie ang 'do a 'gili a Ngming'puohi 'deu wa 'tuohi. A 'lomboe 'deri ni 'muni la bila. U 'duobu daang iye maahibu dau singbu, 'kiyubitihi ayuobi.

9 A 'lomboe 'deri ni 'yenge seng daangguong'biri yelingu daang iye 'kiyubitihi a'nu. Bila daang bahiye 'vuo a Ngming'puohi 'deu 'lomboe 'deri, aning 'deri 'mine ang tong taa kpachagihing.

10 A 'vuo nga yelingu daang iye 'kiyubitihi lijeri a 'gili a Ngming'puohi 'deu wa 'tuohi 'lombori jaang.

11 A 'lomboe 'deri ni 'di-noe daang 'yuohong 'tori a 'jie ni ang i kpali ni. A 'di-nuori kanga daang 'toriye sa'mung-goo seng, ka kanga 'tori sa'mungduri. A 'jie ni ang chehi a i kpali ni yelingu daang iye 'kiyubitihi a'nu a 'gili wa 'tuohi.

12 'Deu ni ang daang ahi 'tori a Ngming'puohi 'deu 'puo jaga ni ang welihaa ngmingtongkpieri seng ni yelingu daang iye 'kiyubitihi lijaata ning 'pie. A daangguong'biri yelingu daang iye 'kiyubitihi a'nu a 'gili wa 'tuohi. U yogulung ming daang iye 'kiyubitihi lijaanaahi ning 'pie.

A Ngming'puohi 'deu 'yenge maahibu

13 'Beng la ung daang maahi a Ngming'puohi 'deu, ka u yogulung i 'kiyubitihi koo. Ka a jaga ni ang welihaa ni a lang ning a 'deu aning u daangguoma yogulung daang i 'kiyubitihi koo.

14 'Jie ni ang 'bi a Ngming'puohi 'deu sa'muni seng a lang ning a jaga ni ang welihaa ni yelingu daang iye 'kiyubitihi koo.

15 Ung daang maahi a 'deu ni ang 'bi u 'puoring ni yogulung. 'Beng 'tori a jaga ni ang welihaa ni, a lang ning varinda ang mang 'bi 'lombori jaang. Ung daang i 'kiyubitihi koo. Ung daang maahi a 'yenge seng 'ji-pegi'yiruu, a 'puo seng 'ji-pegi'yiruu aning a jaga janggaa'lihi.

16 Ung daang maahi a 'di-no'bie aning a 'tokoe ni ang pogi ni daari. Ung daang la maahi a varindahi ni ang 'gili a 'songkongsohi ata ni wa 'tuohi. A varindahi daang 'toriye a 'di-no'biri, bang di daari maali ing a daangguomang a 'piili 'tenge ti ta a 'tokoe. Ba daang diye buunhu pagi

a 'tokoe.

17 U daang maahiye a 'vuo ni ang 'bi a 'di-nuori saa'jung ni, 'haali a ti ta a 'puo 'deu ni, aning u 'puori jaa. Ung daang maahi a daangguoma jaa 'gili wa 'tuohi, a 'puo aning a 'yenge 'ji-pegi'yirihi jaa.

18 Ba daang maaliye cheribihi aning abe daari imaa. Abe dau da mang 'biye cherib aning u to kpachagang. A cheribihi kanga jaa da mang tariye 'ningbisogihi a'yi.

19 Dau 'ningbisogo da mang 'biye 'lombori kangang a 'tori abe dau, ka 'gbeging-polii 'ningbisogo da mang 'bi a 'lombo-jaala ning, a ming 'tori abe dau. Bila bang daang maalaa a Ngming'puohi 'deu jaang 'gili wa 'tuohi.

20 Ba daang maaliye cheribihi aning abe daari a mang 'piili a 'tengeng a ti to a 'di-nuori saa'ju 'vuo ni, a maalaa ing a 'ji-pegi'yiruu ming daangguomang.

21 A 'ji-pegi'yiruu 'di-nuori piilahi ni 'lomboe jaa maahibu daang singye taa. Bila daang la a 'puo 'ji-pegi'yiruu ming 'ningbi-toori. A jaa daang 'yiye taa.

22 Daari bang daang di maali a sarika 'ihijie. U 'duobu daang iye 'kiyubitihi ata, ka u yelingu i 'kiyubitihi a'yi. Daari bang daang di maali u 'longkorihi, u 'ji-yelingu aning u 'lomboe. Ung daang yeli 'kumo: 'Teebul ni ang 'bi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring ni la ni.

23 A 'ji-pegi'yiruu aning a 'puo 'ji-pegi'yiruu daang tariye 'di-nokparihi a'yi.

24 A 'di-noe kanga jaa daang tariye 'gboe a'yi. 'Gboe a'yi ang pagira 'yuoro daang la. 'Di-nuori nga daang tariye 'gboe a'yi, ka kanga ming tari 'gboe a'yi.

25 Ba daang maaliye cheribihi aning abe daari ing a 'yenge seng 'ji-pegi'yiruu 'di-noeng a'wo bila ni bang daang maalaa ing a daangguomang ni. Ba daang diye daari maali 'jie ung 'gaali a jang'gaalee 'ningbi-toori seng ni.

26 'Tokoe bang di taabu'bilii maali aning abe daari daang 'biye 'lombori ngang aning 'lombo-jaala ning. A daang 'biye a jang'gaalee 'lomboeng, a 'bi a Ngming'puohi 'deu 'lomboe 'deri ning.

42 A Ngming'puohi 'yi-dieriba 'deri

Bila 'puoring ka a dau ang 'woning yaawa daang tarima 'yining a

'yenge jaga ni, a gara sa'mung-goo seng ni. Ung daang tarima ti kpening 'deu ni ang 'tori a jaga ni ang welihaa ni. 'Beng daang 'tori a 'deu ni ang ahi gara sa'mung-goo seng ni.

2 A sa'mung-goo seng 'di-nuori daang 'toriye u 'lombo-yogu ni ang daang i 'kiyubitihi koo ni. A 'lombo-giraa daang iye 'kiyubitihi lijaa'yi ning 'pie.

3 Varinda aning varinda ang 'tori taa daang 'biye a 'songkongsohi ata jaang. A varindahi aning a 'puo jaga ni ang i 'kiyubitihi lijeri ni daang yagiye taa, ka a ning a 'yenge jaga 'ji-panuu ni ming yagi taa.

4 A 'deri 'ningbi-tooring a kpiera 'puo seng ni, 'cheng 'jie daang 'biye 'be ka 'be yelingu i 'kuyubitihi 'pie. U yogulung daang iye 'kiyubitihi koo. A 'di-noe daang 'toriye sa'mung-goo.

5 A 'deri ni ang 'bi saa'jung ni daang iye giri a gaa a chelee ni. 'Bojung a varindahi daang iye yelingu a 'songkongso saa'ju 'deri ning a gaa a 'muni aning a gaalingga 'deri ni.

6 A saa'ju 'songkongso ang 'sugili ata ni daang ba tari piilahi a'wo a jaga piilahi ni. A 'jung a saa'ju 'deri ning daang i 'bilii gaa a 'muni aning a gaalingga 'deri ni a 'yi 'tenge 'duoro.

7 Daangguoni daang 'biye 'yenge seng ni a yagi a 'deri, a 'deri 'ningbi-toori ning a gara a 'yenge jaga seng ni. U yogulung daang iye 'kiyubitihi lijaa'yi ning 'pie.

8 A 'deri yogulung a gara a 'yenge jaga seng ni daang iye 'kiyubitihi lijaa'yi ning 'pie. Che anani ang daang 'tori a 'yenge seng 'ji-pegi'yiruu ni yogulung daang iye 'kiyubitihi koo.

9 A 'deri ni ang 'bi 'muning ni daang tariye kpe'jie sa'muni seng a'wo nie ang 'yi a 'yenge jaga seng ni kpieraa.

10 A jaga daangguong'biri ni ingang a gara sa'muni seng ni, 'deri daang 'biye 'be. A daang 'toriye a jaga ni ang welihaa ni, a 'tori a 'deu.

11 'Jie bang na 'chene daang 'biye a 'ningbi-tooring ming. Ang daang 'woning a 'deri ni ang gara sa'mung-goo seng ni. A yogulung aning a yelingu ning anani daang singye taa. A 'jiihi ni jaa bang 'tuuro kpiera aning anani bang 'tuuro 'yire daang 'tuye bila ni bang 'bing ni.

12 A 'deri 'di-noe daang 'toriye sa'mungduri, a'wo ka nieng na kpe a 'puo. 'Di-nuori kanga daang 'biye a 'jie ni bang na 'chene ni 'ningbi-tooring a 'woning a 'deri 'di-noe nga. U daang 'biye a sori ni ang 'bi a

daangguoni 'ningbi-toori mingang a gara sa'muni seng.
13 'Beng la ka a dau ang 'woning yaawa daang yeli 'kumo: A sa'mung-goo aning sa'mungduri 'deri ni ang 'tori a jaga ni ang welihaa ni iye 'de-pegi'yirihi. 'Beng ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba ni ang mang gara Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-toori ni na mang oo a sarika buunhu ni ang pegi'yi yaga jaa ni. 'Beng bang na mang 'bing a sarika buunhu ni ang pegi'yi yaga jaa ni. Ana la bung'bie sarika, beu sarika aning 'begu saangbu sarika, 'bojung a 'jie iye 'ji-pegi'yiruu.
14 Ka a Ngming'puohi 'yi-dieribang wa kpe a 'puo, ba kung mang la 'yi a 'de-pegi'yirihing a kpe a 'yenge seng jaga ni. Ba na mang bahiye ba buunhu bang yeri tung tuma 'beng, 'bojung a iye bungpegi'yirihi. Ba na mang diye bungjaani yeri. Bila 'puoring bang na mang seri ta bung ni ang i a niba 'suobu ni.
15 Sanga ni ung daang wa maahi a Ngming'puohi 'deu 'puo baahi, ung tarima 'tuning a 'di-nokpong ni ang 'tori sa'muni ni wa 'yining. Ung daang maahi Ngming'puohi 'deu ni jaa 'gili wa 'tuohi.
16 Ung daang di a maahibu dau a maahi a sa'muni 'lombori ni. Ung daang i maahibu daari koohi a'nu 'gili wa 'tuohi.
17 Ung daang maahi a sa'mung-goo 'lombori ni, ung i maahibu daari koohi a'nu 'gili wa 'tuohi.
18 Ung daang maahi a sa'mungduri 'lombori ni, ung i maahibu daari koohi a'nu.
19 Ung daang 'gili a ngmintongkpieri seng ni a maahi maahibu daari koohi a'nu.
20 U daang maahiye a Ngming'puohi 'deu 'lomboe anaahi ni. U daang tariye daangguoni ang ngmaaguu 'gili wa 'tuohi. U yogulung daang iye 'kiyubitihi koohi a'nu ka u 'lombori kanga ming i 'kiyubitihi koohi a'nu. Unang daang welihi a 'ji-pegi'yiruu aning 'jie ni ang ba pegi'yi ni.

A Ngming'puohi 'deu
ang i Ba Tari Baahaa Daana kpe'jie

43 A 'puoring ka a dau ang 'woning yaawa daang tarima waaning a 'di-nokpong 'jie, a 'di-nokpong ni ang 'tori sa'muni ni la bila.
2 Mang daang nye Iisiriel Naangmini ni girima ang 'yi sa'muni seng waana. U kokori daang 'woniye kuonhi jemaa dangbu ka u girima veng

ka 'teng-gbani chaang.

3 U 'worihung daang 'woniye nyiibu ni mang daang nye sanga ni Daana ang wa ka u saang a 'yi-kpong ni. A daang 'woniye yelinyirihi ni mang daang nye 'Kii-bar Konboo sieng ni. Mang 'le 'tengeng a 'pu.

4 Ka Ba Tari Baahaa Daana girima ni daang 'tu a 'di-nokpong ni ang 'tori sa'muni ni a wa kpe a Ngming'puohi 'deu.

5 Ka a Sie dima 'doning saa'ju, a tarima ti kpening a 'puo jaga ni. Ka Ba Tari Baahaa Daana girima ni daang paali a Ngming'puohi 'deu.

6 'Beng la mang daang 'wong ung yera yela 'kurimo a 'yire a Ngming'puohi 'deung, ka dau kanga ahi n sieng.

7 Ung daang yeli 'kumo: Ninsaalaa 'bi-dau, n na'kogo 'jie la ni. N gbee ming neu'jie la bila. 'Beng mang na kpiera a gara wagiri jaa Isi'reeli niba 'puong. Iisiriel 'deu ni kung la degi n 'yo-pegi'yiruu ni. Bana bii ba na'mine kung la deguu ning ba jentiriye aning ba na'mine baga ang 'bi ba 'jiduorihing.

8 Ba daang 'bingye ba 'di-no'biri n 'di-no'biri sieng, a di ba 'di-nuori piila 'bing n 'di-nuori piila sieng. Daangguoning daang 'bi n ningba kpachagang. A sanga bang daang degi n 'yo-pegi'yiruu ni a 'tuuro a yelidega ni bang daang ira ni. Bila 'jung mang daang nyuongba n 'suuri 'puong.

9 Veng ka ba loo ba siilung jentiriye aning ba na'mine baga ni ka a 'yi n seng gaa toori jaa. Bila mang na kpiera ba 'puong a gara wagiri jaa.

10 Ninsaalaa 'bi-dau, 'bigihi a Ngming'puohi 'deu 'woree 'ku Iisiriel 'deu ni ka 'vii kpeba ba yeliba'torihi ni yela. Veng ka ba maahi u maalibu 'woree.

11 Ka 'viing wa kpeba yela ni jaa bang i ni 'jung, 'wulibo a Ngming'puohi 'deu miebu 'woree aning u maali-ahibu. 'Wulibo u 'jiihi ni bang 'tuuro 'yire aning 'jiihi bang 'tuuro kpiera. 'Wulibo u miebu 'worihung jaa aning u yeli'binnihi jaa, a 'wulibo u yeli-irihi jaa aning u 'begiri jaa. Sebaa 'bing ba 'ningbiring, ka ba nye 'tuuro u yeli-irihi jaa aning u yeli'binnihi jaa a tunaa.

12 A Ngming'puohi 'deu 'begu la ni: A 'jie ni ang ngmaa 'gili a tangkpong 'ju ni jaa kpeleng iye 'jie ang pegi'yi yaga jaa. Nye, a Ngming'puohi 'deu 'begu la bila.

A sarika 'ihijie maahibu

13 A sarika 'ihijie maahibu la nga 'kiyubitihi 'puong. A 'kiyubit nga mang iye 'kiyubit minga ka 'nu-tali yelingu paahi. U jiing bogu 'duobu daang iye 'kiyubit bung'yeni, ka u yelingu i 'kiyubit bung'yeni. Bang daang maali 'jibile kogili u nuori 'gili wa 'tuohi, ka 'be yelingu i ningkpong 'nu vanda bung'yeni. A sarika 'ihijie 'duobu la nga:

14 A 'yi jiing bogu 'muni ang 'bi 'tengeng a ti to 'jie ni bang me kogili 'muning ni daang iye 'kiyubitihi a'yi. A 'jie ni bang me kogili ni yelingu daang iye 'kiyubit bung'yeni. A 'yi a 'muni seng 'jie ni bang me kogili ni a ti to a saa'ju seng 'jie ni bang me kogili ni daang iye 'kiyubitihi anaahi. A 'jie bang me kogili ni yelingu daang iye 'kiyubit bung'yeni.

15 A sarika 'ihijie 'buung 'jie ni 'duobu daang iye 'kiyubitihi anaahi. U daang tariye iila anaahi ang 'yi a 'buung 'jie ning a 'do saa'ju.

16 A sarika 'ihijie 'buung 'jie ni 'lomboe kanga jaa yogulung daang iye 'kiyubitihi 'pienaayi. U 'lomboe jaa daang singye taa u 'longkorihi anaahi ning.

17 A 'jie ni bang daang me kogili ni, u 'lomboe anaahi ni kanga jaa daang iye 'kiyubitihi 'pie aning anaahi. Bang daang maali 'jibile ang i 'kiyubit-chelii kogiluu wa 'gili. U jiing bogu daang iye 'kiyubit bung'yeni a 'gili wa 'tuohi. U 'jiihi ni bang mang neura 'duoruu ni daang 'toriye sa'muni.

18 Ung daang yeli 'kumo: Ninsaalaa 'bi-dau, ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: A sarika 'ihijie yeli'binnihi la nga a daari ni bang na meu ni. U ingang bang na 'ihe sarika nyugirihi, a miha jiing ming u ingang.

19 Nadapolii ing na mang di 'ku a Ngming'puohi 'yi-dieriba ka u i beu sarika. A Ngming'puohi 'yi-dieriba la 'Liivai niba ni ang i 'Zeedok buurii a mang wa n 'ningbi-toori a wa tung 'kumo ni. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.

20 I na mang diye u jiing ni 'mine a dia ligi a sarika 'ihijie iila anaahi ni. I na mang diye 'mine ming ligi a 'jie ni bang me kogili ni 'longkorihi anaahi ni aning a 'jibile ni bang me kogili 'giluu ni. Bila ing na vaahuu, a pogi u beu.

21 Bila 'puoring i na la diye a beu sarika nadari ni a nyuguu. A Ngming'puohi 'deu 'jie ni bang maali a 'ji-pegi'yiruu 'yengeng ka ba

mang nyugiraa ning bang na nyuguu.
22 A 'yiilung 'beung i na mang tihiye budari ang ba tari ngmehii jaa ka u i beu sarika. Ba na mang vaahiye a sarika 'ihijie a'wo bila ni bang di a nadari vaahuu ni.
23 Ka inang wa vaahuu baahi, i na mang 'ihiye nadapolii ang ba tari ngmehii jaa aning pidari ang ba tari ngmehii a pi'sugu 'puong.
24 Ka inang wa tihaa Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring, a Ngming'puohi 'yi-dieriba na diye yaarung mihi a ingang. Ba na diang 'ihi sarika nyugiruu a 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
25 'Beri ayo'poin 'puong i na mang 'ihiye budari 'beu jaa ka u i beu sarika. Ba na mang 'ihiye nadapolii ming aning pidari ang 'yi a pi'sugu 'puong. Kanga jaa kung mang tari ngmehii jaa.
26 'Beri ayo'poin bang na mang pogi a sarika 'ihijie beu a iu ka u pegi'yi. Bila bang na i a weluu 'bing 'ku Daana.
27 Ka a 'beri ngang wa pari baahi, a 'piili a 'beri a'nii daari a gara, a Ngming'puohi 'yi-dieriba na mang 'ihiye ye sarika nyugirihi a sarika 'ihijieng aning ye maahuu sarikihi. Bila mang na sagiye. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.

A sa'muni 'di-nokpong ni aning a na'bie

44 'Beng la ka a dau ang 'woning yaawa daang leu tarima waaning a 'ji-pegi'yiruu 'yenge seng 'di-nokpong ni. 'Beng 'tori sa'muni ni, che ka a 'di-nokpong daang pogi.
2 Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kumo: A 'di-nokpong nga na poging. Ba ta wa 'yuoruu. Nie jaa kung 'tu 'be kpe, 'bojung 'be ka Ba Tari Baahaa Daana, Iisiriel Naangmini ni 'tu kpe. A 'jung u na poging.
3 A na'bie ni yeng, u 'yoming na tuong 'jing 'be a 'di siimaa Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring. U na 'tuye a 'di-nokpong jang'gaalee ni kpe, a la 'tu 'be ning u 'ju 'yi.
4 'Beng la ung daang la tarima 'tuning a sa'mung-goo 'di-nokpong ni waaning a Ngming'puohi 'deu 'ningbi-toori. Mang daang 'liinhi, a nye Ba Tari Baahaa Daana girima ni ang paali Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni. Mang 'le 'tengeng 'pu.
5 Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kumo: Ninsaalaa 'bi-dau, chelihi sung, a nye aning i 'ningbie, a 'wong aning i 'tobo yela ni jaa mang yeng yeli

'kui ni. Ana mang yeng yeli 'kui a'wo Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni yeli'tuurihi jaa aning u 'begiri jaa yela ni. Chelihi sung banani ang na tuong kpe a 'deu aning banani jaa ang 'yire a 'ji-pegi'yiruung.

6 Yeli 'ku banani ang diera taawai ni, Iisiriel 'deu ni la bila. Yeli: Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: 'Oo Iisiriel 'deu, ye veng ka ye yelidega ni baahi kpeleng kpeleng.

7 Ye daang waaniye saamba nga 'sikie degiri ang ba 'ihi, ka ba inggbama ming degiri ba 'ihi. Ye daang waanibang ka ba wa kpe n 'ji-pegi'yiruu, n 'deu ni, a deguu. Sanga ni yeng daang tihi n siimaa, a kpaang aning a jiing ni, 'beng bang daang saang n 'layiri ye yelidega ni jaa 'jung.

8 Ye daang ba 'tu nuori a na kaa n bungpegi'yirihi ni 'jieng, che daang ing ningjaani ka ba kaara n 'ji-pegi'yiruu ni 'kuriye.

9 Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: Saana jaa 'sikiri degiri ang ba 'ihi, ka u inggbani ming degiri ba 'ihi kung kpe n 'ji-pegi'yiruu ni. Banani ang i saamba Isi'reeli niba 'puong ni ming kung kpe 'be.

A Ngming'puohi 'yi-dieriba 'begiri

10 A 'Liivai niba ni ming ang 'yi n seng gaa toori jaa sanga ni Iisiriel ang daang bori ni, ba na 'tuoye ba yeliba'torihi. Banang daang bori 'yi n seng ti 'tuuro ba baga ni.

11 Che ba nang na tunaye tuma n 'ji-pegi'yiruu ning. Ba na iye 'di-nokaariba aning tungtuniba a 'deung. Ba na mang korigiye a sarika nyugiruu aning a sarika 'ku a niba. Ba na mang ahiye a niba 'ningbi-tooring a tuna 'kuribo.

12 Banang daang tuna 'kuribo a niba baga 'ningbi-tooring a veng ka Iisiriel 'deu 'le beulung 'puong. Bila 'jung n jagiye n 'nu a po ka n na dogihibang ba beu ni yela. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.

13 Ba kung la pielima a na tung 'kumo a'wo Ngming'puohi 'yi-dieriba. Ba kung la pieli n bungpegi'yirihi ni kanga jaa, bii buunhu ni ang pegi'yi yaga jaa ni. Ba na mang 'tuoye ba nyaaba aning yelidega ni bang i ni.

14 Anaa jaa, che n na veming ka ba kaara a Ngming'puohi 'deu. Ba na kaaraye u yelitarihi jaa aning tuma jaa ang na tung u 'puong.

15 Che 'Zeedok 'bi-daba ni ang i Ngming'puohi 'yi-dieriba a i 'Liivai buurii ni, ba daang kaaye n 'ji-pegi'yiruu ni sanga ni Isi'reeli niba ang bori a 'yi n seng ni. Bana na pielimang a tunima. Ba na mang ahiye n

'ningbi-tooring a 'ihe a kpaang aning a jiing 'kurimo. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.

16 Ba na mang kpeye n 'ji-pegi'yiruu ni. Ba na mang wa pieliye n 'teebul ni a tuna 'kurimo, a tuna tuma ni mang 'kubo ni.

17 Ka banang na mang wa kpe a jaga ni ang 'bi 'puong ni 'di-nobera, ba na mang ingye masari bungyerihi. Sanga ni bang mang tuna a 'puo jaga 'di-noberang bii a 'deu 'puong, pikooni bungyeruu jaa ba fiinha ba iinhi.

18 Ba na mang 'leye masari 'naamuhi ba 'juring, a tung masari parihi. Ba kung ing bung jaa ang na veng ka waluu 'puhibo.

19 Ka banang mang wa 'yire a 'yenge jaga, a 'yire a niba seng a jagang, ba na mang yaahiye ba bungyerihi ni bang yeri tung tuma ni. Ba na mang bahaang a 'de-pegi'yirihi ning a che di bungjaani yeri. Ba kung ing ba bungyerihi ang pegi'yi a ira wa veng ka a niba pegi'yi.

20 Ba ta wa puna ba 'juri, bii a veng ka ba 'juri 'sugi yaga. Ba na mang cheye ba 'juri ka a sigihi.

21 Ngming'puohi 'yi-diera jaa ta wa 'nyuuro waing sanga ni ung wa kpiera a jaga ni ang 'bi 'puong ni.

22 Ba ta wa digira pokuori bii poga ning u sira ang bahi taa. Pogisarihi ang ba bang daba, a i Iisiriel 'deu ni buurii 'yong bang na mang di, bii Ngming'puohi 'yi-dieriba pokoba.

23 Ba na mang 'wuliye n niba dabang ni ang 'bi bungpegi'yirihi aning buunhu ang ba pegi'yi kpachagang. Ba na mang 'wulibong ka ba bang dabang ang 'bi bungdegiri aning bung'forifori kpachagang.

24 Nokpieni 'puong ba na mang iye saringmaariba, a mang ngmaa saree a 'tuuro n 'wulibu soe. Ba na mang 'tuye n 'begiri aning n yeli'tuurihi ni n 'tigirihi langbu ning, a di n peenhibu 'beri ka a i 'be-pegi'yirihi.

25 Ba ta wa piena kpiima a degira ba miihi. Ba ba bii ba ma bii ba 'bi-dau bii ba 'bi-poga, chebii ba bieri bii ba yau bii ba yaupogiba ang ba 'kuli siriba 'yong yela bang na degi ba miihi.

26 Ka banang wa vaahuu baahi, ba na mang soriye 'beri ayo'poin 'kuu.

27 Daari ni ung na gaa ka u ti kpe a 'ji-pegi'yiruu a tung tuma a 'ji-pegi'yiruung, kparaama la ka u 'ihi u beu sarika a jaga ni ang 'bi 'puong ni. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.

28 Ba cheng yela yeng, maang la ba cheng. Ye ta wa 'kuribo 'suobu jaa Iisiriel 'puong, 'bojung maang la ba 'suobu.

29 Ba na mang 'diye a bung'bie sarika, a beu sarika aning a 'begu saangbu sarika. Bung jaa bang di 'ku Daana Iisirieling iye ba 'suobu.
30 A fora bungngmama jaa buurii 'puo bungsuunhi aning sarika jaa buurii ang 'yi ye sarikihi 'puo iye a Ngming'puohi 'yi-dieriba 'suobu. Ye na mang 'kuye a Ngming'puohi 'yi-diera ye fora jong'buurihi ming, ka bila veng ka pegiri kpeling i 'deung.
31 Ka 'nobile la bii ka 'dungo la, bung jaa ang 'kpi u mingang, bii bung nga mo'duunhi ang tagi chuuri, a Ngming'puohi 'yi-dieriba ba ooruu.

'Teng-gbani ni ang pegi'yi

45 A la waana ming ka yenang wa di pohibu ming 'poro a paaluu ka u i cheng, ye weli a 'teng-gbani 'lombori kanga 'ku Ba Tari Baahaa Daana. U na iye a paaluu 'lombori nga ang pegi'yi. U yogulung na iye 'kiyubitihi 'tuhi lijeri aning 'tuhi a'nu (25,000), ka u yelingu i 'kiyubitihi 'tuhi 'pie*. U na iye 'jie ang pegi'yi u 'lombori jaang 'gili wa 'tuohi.
2 Ye na 'ihiye 'teng-gbani 'lomboe anaahi jaa maahibu ang sing taa a 'ku a 'ji-pegi'yiruu. 'Lombori jaa na iye 'kiyubitihi koohi a'nu, ka 'vuo ang jeng kpali a i 'kiyubitihi lijaa'yi ning 'pie 'giluu wa 'tuohi.
3 A 'jung a 'teng-gbani ing na maahi la nga: U yogulung na iye 'kiyubitihi 'tuhi lijeri aning 'tuhi a'nu (25,000), ka u yelingu i 'kiyubitihi 'tuhi 'pie. U ingang ka a 'ji-pegi'yiruu na 'be, a 'Ji-pegi'yirihi Jaa 'Ji-pegi'yiruu la bila.
4 U na iye 'teng-gbani ang pegi'yi, a i a Ngming'puohi 'yi-dieriba ang i a 'ji-pegi'yiruu tungtuniba ni 'suobu. Banang mang wa pieli a na tung 'ku Ba Tari Baahaa Daana ni. Ba 'deri 'jie na la 'be, a i 'jie ang pegi'yi a 'ku a 'ji-pegi'yiruu.
5 'Teng-gbani yogulung ang i 'kiyubitihi 'tuhi lijeri aning 'tuhi a'nu (25,000) ka u yelingu i 'kiyubitihi 'tuhi 'pie na iye a 'Liivai niba 'suobu. Bana la a Ngming'puohi 'deu tungtuniba. Ba na tariye 'deri lijeri ka a i ba 'suobu.

*
45:1 'Giriik Baibul bang buong Septuagint 'puong a seuyeng ka u yelingu iye 'kiyubitihi 'tuhi lijeri. 'Iziiki-el G. 48:9 'puong ba diye 'jiyeni weli 'bing 'ku Daana, a weli kanga ming 'ku a Liivai niba. 'Iziiki-el G. 48:15 'puong ka a jaa yelingu mang i 'kiyubitihi 'tuhi 'pie.

6 Ye na ngmaaye 'teng-gbani yelingu ang i 'kiyubitihi 'tuhi a'nu, ka u yogulung i 'kiyubitihi 'tuhi lijeri aning 'tuhi a'nu (25,000) ka 'be i a 'yi-kpong 'suobu. 'Be ning a 'teng-gbangpegi'yiruu na yagiye taa. 'Be na iye Iisiriel 'deu ni jaa 'suobu.
7 A na'bie na tariye 'jie a 'teng-gbangpegi'yiruu aning 'teng-gbani ni a 'yi-kpong ang 'so ni 'lombori ngang aning 'lombo-jaala ning. 'Be ning a 'teng-gbangpegi'yiruu aning 'teng-gbani ni a 'yi-kpong ang 'so ni na langye toribogu. 'Be na 'yiye a ngmingtongkpieri 'lombori ni a gaa ngmintongkpieri seng, a la 'yi sa'muni 'lombori ni a gaa sa'muni seng. U yogulung 'lombori ni aning a buurii kanga 'teng-gbani tuori na jeng yagiye taa a 'yi ngmintongkpieri seng toribogu ni ti ta sa'muni seng toribogu ni.
8 A 'teng-gbani na iye u 'suobu Iisiriel 'puong. Bila ka n ningbera ni kung la dogiha n niba. Ba na diye a 'teng-gbani ni ang kpeling ni 'ku Iisiriel 'deu a 'tuuro ba buura.

A ningbera 'begiri

9 Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: A sigiyeng, 'oo yena Isi'reeli ningbera. Ye bahi kpangkpangkpiengu yeli-irihi aning saangbu 'nanyigiri 'puong. Ye ira yela ang 'tori aning yela ang 'tu sori. Ye bahi n niba buunhu faabu. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.
10 Ye mang tari sanihi ang sigihi, a tari iifahi* ang sigihi, aning baati* ang sigihi.
11 A iifahi* aning a baati na singye taa. A baati na mang iye 'oom-er* bung'yeni bang 'po 'jiihi 'pie a di 'jiyeni. A iifa ming na mang iye 'oom-er bung'yeni bang 'po 'jiihi 'pie a di 'jiyeni. A maahibu na mang 'tuye 'oom-er maahibu. (Liivai G. 27:16)
12 Sekel* na mang iye geerahi* lijeri. Sekelihi lijeri, sekelihi lijeri ning a'nu, sekelihi 'pienaanu na la ye miina.

*
45:10-11 Ama jaa iye maahibuhi.
45:12 sekel — A vees nga 'wuliyeng ka miina iye sekelihi lijaata. Che u maahibu mang iye sekelihi lijaa'yi ning 'pie.
45:12 geera, geerahi — 'Hiiburihi kokoring maahibuhi jaa bung'bile la bila. Sekel maahibu nyogi 'po 'jiihi lijeri, 'jiyeni la geera.

13 Sarika yeng na tihi la nga: 'Wiit 'oom-er maahibu jaa 'puong, ye na mang tihiye 'jiyeni a 'yi iifa maahibu nyogi 'po 'jiihi ayuobi ingang. Baarili 'oom-er maahibu jaa 'puong ye na mang tihiye 'jiyeni a 'yi iifa maahibu nyogi 'po 'jiihi ayuobi ingang.
14 A kpaang ang sigining ka ba maahi a 'tuuro baati maahibung la baati nyogi 'po 'jiihi 'pie a di 'jiyeni a 'yi kor* jaa ingang. Kor iye 'oom-er bii baatihi 'pie, 'bojung baatihi 'pie la 'oom-er.
15 Ba na mang 'ihiye pipolii bung'yeni a 'yi piihi koohi a'yi jaang. A na 'yiye Iisiriel mosuunhi ni ang nyira kuong mihibu ni 'puong. Ana bang na di 'ihi bung'bie sarikihi, sarika nyugirihi aning maahuu sarikihi, a pogi a niba beu 'kubo. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.
16 A paaluu niba jaa na tihiye a sarika 'duohuu nga a 'ku a Iisiriel na'bie ni.
17 A na'bieng ming 'so ka u tihi sarika nyugirihi, bung'bie sarikihi aning bung'nyuurihi sarikihi. U na mang tihaang a 'tigirihing, a 'chiu-paaning, a peenhibu 'bering aning Iisiriel 'deu 'tigirihi ni bang 'dire ni jaang. Unang na mang 'ihi a beu sarika, a bung'bie sarika, a sarika nyugiruu aning a maahuu sarikihi, a pogi beu 'ku Iisiriel 'deu ni.

A 'tigirihi 'diibu

18 Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: A 'chiu-fora 'be-fora daari i na mang diye nadapolii a 'nii 'puong ang ba tari ngmehii jaa a vaahi a 'ji-pegi'yiruu.
19 A Ngming'puohi 'yi-diera na mang diye a beu sarika ni jiing 'mine a dia ligi a Ngming'puohi 'deu 'di-nuori piilahi ni. U na mang diye 'mine ligi a sarika 'ihijie 'jie ni bang me kogiluu saa'jung ni 'longkorihi anaahi. U na mang diye 'mine ming ligi a jaga ni ang 'bi 'puong ni 'di-nokpong 'di-nuori piilahi.
20 Bila ing na mang la i a 'chiu 'beri ayo'poin daari a 'ku nie jaa ang bori bii nie ang ba bang che i yelibeu. Bila ing na pogi beu 'ku a Ngming'puohi 'deu.
21 A 'chiu-fora 'beri 'pie aning anaahi daari ye na mang 'diye a Paribahi. 'Beri ayo'poin 'tigiri la. Ye na mang ooye paanuu ang ba tari bura.
22 A daari nga a na'bie na mang 'ihiye nadari ka u i beu sarika. U minga

*

45:14 Kor aning 'oom-er jaa iye bung'yeni.

aning a paaluu jaa niba tuori la bila.
23 A 'tigiri 'beri ayo'poin ni 'puong u na mang 'ihiye sarika nyugiruu 'ku Ba Tari Baahaa Daana. A na mang iye nadee ayo'poin aning pidee ayo'poin ang ba tari ngmehii jaa. U na mang 'ihaang 'beu la 'beu jaa 'beri ayo'poin. U na mang 'ihiye budari ming 'beu jaa ka u i beu sarika.
24 U na mang 'ihiye bung'bie sarika iifa bung'yeni maahibu a paahi nadari jaa ingang, a 'ihi iifa bung'yeni maahibu a paahi pidari jaa ingang. U na mang paahiye kpaang hiin maahibu iifa bung'yeni jaa ingang.
25 U na mang iye bila ning u 'ju a 'tigiring a 'chiuri ayo'poin daana 'beri 'pienaanu daari. U na mang iye bila 'beri ayo'poin a'wo a beu sarika, a sarika nyugiruu, a bung'bie sarika aning a kpaang yela.

Ngmini 'puohibu yela

46 Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: A jaga ni ang 'bi 'puong 'di-nokpong ni ang 'tori sa'muni ni, u na mang poging a 'beri ayuobi ni ang i tuma 'beri ni. Che u na mang 'yuoye a peenhibu daari, a 'yuo a 'chiu-paalaa ming daari.
2 A na'bie na mang 'yiye 'yenge seng ni a 'tu a 'di-nokpong jang'gaalee ni kpe. U na wa ahiye a 'di-nuori piila ni sieng. A Ngming'puohi 'yi-diera na mang 'ihiye u sarika nyugiruu aning u maahuu sarikihi. U na mang 'puohiye Ngmini a 'di-nokpong 'di-no'biring. Bila 'puoring ung na mang 'yi, che a 'di-nokpong kung pogi a gara 'ji-maarii.
3 A paaluu niba ming na mang 'puohiye Ngmini a 'jie ni bang mang 'tu kpe a 'di-nokpong nga. Ba na mang 'puohiye Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring a peenhibu daari aning a 'chiu-paalaa daari.
4 A na'bie na mang 'ihiye sarika nyugiruu 'ku Ba Tari Baahaa Daana a peenhibu daari. U na mang 'ihiye pipola ayuobi ang ba tari ngmehii jaa aning pidari ang ba tari ngmehii jaa.
5 A bung'bie sarika na mang iye iifa maahibu a paahi a pidari ingang. A pipola bung'bie sarika ni yeng, u na mang 'ihiye bila ni jaa ung buora, ka kpaang hiin maahibu paahi iifa jaa maahibu ingang.
6 A 'chiu-paalaa daari u na mang 'ihiye nadapolii ang ba tari ngmehii jaa, pipola ayuobi aning pidari. A ming kung tari ngmehii jaa.
7 U na mang 'ihiye bung'bie sarika. Iifa maahibu na mang paahiye a nadari ingang, ka iifa maahibu paahi pidari ingang. U na mang 'ihiye

bila ni jaa ung buora a paahi a pipola ingang, ka kpaang hiin maahibu paahi iifa jaa maahibu ingang.

8 Ka a na'bieng wa kpiera, u na mang 'tuye a 'di-nokpong ni 'debile. 'Be ning u 'ju ung na mang la 'tu 'yi.

9 Che ka a paaluu nibang wa wa Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-toori a 'tigirihi 'diibu 'beri ning, nie jaa ang 'tu a sa'mung-goo 'di-nokpong ni kpe a 'puohi Ngmini, u daana na 'tuye a sa'mungduri 'di-nokpong ni 'yi. Nie ming ang 'tu a sa'mungduri 'di-nokopong ni kpe, u daana na 'tuye a sa'mung-goo 'di-nokpong ni 'yi. U ta mang la 'tuuro a 'di-nokpong ni ung 'tu kpe ni 'yire. U na mang 'tuye a 'di-nokpong ni ang 'toruu ni a 'yi.

10 A na'bie na mang paahiye ba 'puong. Ka banang wa kpiera, u ming na mang kpeng. Ka banang wa 'yire, u ming na mang 'ying.

11 A 'chiudirihi wagiring aning a 'tigiribinnihi 'diibu 'bering a bung'bie sarika na mang iye iifa maahibu a paahi a nadari ingang. Iifa maahibung na mang paahi a pidari ming ingang. Bila ni jaa ung buora ung na mang paahi a pipola ingang, ka kpaang hiin maahibu paahi iifa maahibu da'yeni jaa ingang.

12 A na'bie na mang wa tuong 'ihiye sarika nyugiruu bii maahuu sarika u minga buobung a 'ku Ba Tari Baahaa Daana. Ana sanga a 'di-nokpong ni ang 'tori sa'muni ni na mang 'yuong a 'kuu. U na mang 'ihiye u sarika nyugiruu bii u maahuu sarikihi a'wo bila ni ung i a peenhibu daari ni. Bila 'puoring u na mang 'ying. Ka unang wa 'yi baahi, a 'di-nokpong na mang poging.

13 I na mang 'ihiye sarika nyugiruu 'beu jaa a 'ku Ba Tari Baahaa Daana. U na mang iye pipolii ang i 'yuoni 'gbuli a ba tari ngmehii jaa. 'Beeguu jaa ing na mang 'ihuu.

14 I na mang 'ihiye bung'bie sarika paahi a ingang 'beeguu jaa. Ana la iifa maahibu nyogi 'po 'jiihi ayuobi a di 'jiyeni aning kpaang hiin maahibu nyogi 'po 'jiihi ata a di 'jiyeni ka a muli a jong. A bung'bie sarika nga iye yeli'binnuu ang 'bibe a gara wagiri jaa. Ba na mang 'ihuung wagiri la wagiri a 'kuro Ba Tari Baahaa Daana.

15 Ngaang bang na mang 'ihi a pipolii, a bung'bie sarika aning a kpaang. A na iye sarika nyugiruu bang na mang 'ihe wagiri la wagiri 'beeguu jaa.

A na'bie aning cheng 'diibu 'begiri

16 Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: Ka a na'bieng di u cheng
'jie jaa 'ku u 'bi-daba ni kanga jaa, u na iye u 'bi-daba ni 'suobu. U iye
ba 'suobu a 'tuuro cheng ingang.
17 Che ka unang di u cheng 'jie jaa 'ku u tungtuna ni kanga jaa a'wo
'kuubu, u na iye u 'suobu a gara 'so-n-minga 'yuoni ni. Bila 'puoring u
na leu gaa ti iye a na'bie 'suobu. Che u 'bi-dabang 'so u cheng yeng. U
iye ba 'suobu.
18 A na'bie ming ta wa kara a niba kanga jaa u 'teng-gbaning che na die u
cheng. U minga 'teng-gbaning ung na bo cheng 'ku u 'bi-daba, ka n niba
ni kanga jaa ta ira wa weli a 'yi u 'teng-gbaning.
19 'Beng la ka a dau ang 'woning yaawa daang tarima 'tuning a 'jie ni bang
mang 'tu kpe ni. 'Be daang 'biye a 'di-nokpong 'lomboring. Ung daang
tarima kpening a Ngming'puohi 'yi-dieriba 'de-pegi'yirihi ni ang 'tori
sa'mung-goo ni. 'Beng mang daang nye 'jie ang 'bi a ngmintongkpieri
seng baahaa ning.
20 Ung daang yeli 'kumo: 'Jie ngang ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba na
mang dugi a 'begu saangbu sarika aning a beu sarika. 'Beng ming bang
na mang se a bung'bie sarika a ta mang taraa wa 'yining a 'yenge jaga
ni a wa i ka a niba welipegi'yi.
21 Bila 'puoring ung daang tarima ti 'yining a 'yenge jaga ni. Ung daang
dienima 'yie 'tuning a jaga 'longkorihi anaahi ni. Siringminga, mang
daang nye jaga kanga ang mang 'bi a jaga 'longkorihi ni jaang.
22 A jaga 'longkorihi anaahi ning 'longkorihi ang me 'gili wa 'tuohi daang
'biye 'be. Kanga jaa 'lombo-yogu da mang iye 'kiyubitihi lijaa'yi, ka u
'lombo-giraa i 'kiyubitihi 'pihita. A 'longkorihi anaahi nga daang singye
taa.
23 'Jie bang daang di 'kubo me 'gili wa 'tuohi daang 'biye a 'puuhing. A
daang 'giliye a anaahi jaa. Ka 'buung daanhi daang 'bi a 'jiihi ni bang
di 'kubo me 'gili wa 'tuohi ni luuhing.
24 Ung daang yeli 'kumo: Ama la a jemberihi. 'Beng ka banani ang tuna
a Ngming'puohi 'deung ni na mang dugi a niba sarikihi.

Kuonhi aning daari ang nyaara baalung

47 'Beng la ka a dau ang 'woning yaawa daang tarima leu waaning a

Ngming'puohi 'deu 'tu-kpe'jie. Ka kuong daang 'bibe, a 'puoro 'yire a Ngming'puohi 'deu 'di-no'biri ni luong a gara sa'muni seng. 'Bojung a Ngming'puohi 'deu 'ningbi-toori daang 'toriye sa'muni. A kuong daang 'puorong a 'yire a Ngming'puohi 'deu sa'mungduri ni luong, a sarika 'ihijie sa'mungduri seng.

2 Ung daang tarima 'tuning a sa'mung-goo 'di-nokpong ni 'yining. Ung daang dienima 'yie a 'gilining a 'yenge ti ta a 'yenge 'di-nokpong ni ang 'tori sa'muni ni. Ka kuong daang 'bibe, a 'puoro 'yire a sa'mungduring.

3 'Beng la, sanga ni a dau ang daang 'yi 'tu sa'muni seng ni, u daang tariye maahibu 'ngmiihii u 'nung. Ung daang maahi 'kiyubitihi 'tuhi. Ung daang tarima 'tuning a kuong 'puo, ka a kuong 'do ta n gbechugiri.

4 Ung daang la maahi 'kiyubitihi 'tuhi, a tarima 'tuning a kuong 'puo. Ka a kuong 'do ta n 'dungkubo. Ung daang la maahi 'kiyubitihi 'tuhi, a tarima 'tuning a kuong 'puo. Ka a kuong daang 'do ta n sie.

5 Ung daang la maahi 'kiyubitihi 'tuhi. Ung leu konboo mang kung tuong long, 'bojung a kuong daang iye 'julingu 'gaali, a i kuong nga nie ang na 'dugi. Konboo nie ang kung tuong long daang la.

6 Ung daang yeli 'kumo: Ninsaalaa 'bi-dau, i nyiung? 'Beng la ung daang tarima leu waaning a konboo 'kongkogirii.

7 Mang daang leu gaa 'be ni, daari jemaa daang 'biye a konboo 'kongkogiriing. A daang 'biye 'lombori ngang aning 'lombo-jaala ning.

8 'Beng la ung daang yeli 'kumo: A kuong nga 'puoro garaye sa'muni seng 'gbandige ni, a mang ti 'sigi a lohimbo, a 'puo ti kpe mangkpong. Ka anang wa ta a mangkpong, u kuong mang leuye kongsuunhi.

9 'Jie ni jaa a konboo ang 'puoro gara, bung'vori jaa ang 'bi 'beng na iye 'vori. Jima ang i jemaa jemaa yaga jaa na 'biye 'be, 'bojung a kuonhi nga 'puoro garaye 'be. A kuonhi na leuye kongsuunhi. 'Jie ni jaa a konboo ang 'puoro gara, bung jaa na iye 'vori.

10 Jingnyogihiba na ahiye u 'lomboring a 'yi En 'Giidai ti ta En Eegileyim. 'Jiihi na 'biye 'be ka ba yeri ba laanhi. A jima na iye 'iri-jemaa a'wo a Mangkpong Karaa jima. A na iye jemaa sung.

11 Che u bori aning u 'ji-gbeteree kuong kung suma. A na iye yaarung.

12 A konboo 'kongkogirii ngang aning a bungjaala ning, da'irii jaa ang i siimaa daari na baaye 'beng. A vaari kung juoli. A kung kong ngmama ming. A na mang ngmangye ngmama 'chiu jaa, 'bojung a kuong 'puoro

'yiree a 'ji-pegi'yiruung. A ngmama na iye siimaa, ka a vaari i tiing.

A paaluu toribogiri

13 Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli: A toribogiri nga yeng na 'po a paaluu ka u leu cheng 'ku Iisiriel buura 'pienaayi ni. 'Joosef na 'soye 'jiihi a'yi.
14 Ye na 'diye u cheng sing taa. 'Bojung n daang lagiye n 'nu a po ka n na diung 'ku ye ba'mine. A paaluu nga na leuye ye chengbung.
15 A paaluu toribogu sa'mung-goo seng na 'yiye a Mangkpong Karaa ni, a pieli Heetilong sori ni, a'wo nie ang gara 'Ziidad.
16 'Heemat, Be'roota, Sibi'reeyim ang 'bi Damaasikus toribogu aning 'Heemat toribogu kpachagang la. U ti taye Heezar Haatikong ang 'bi Haruraang toribogung.
17 Bila ka a toribogu na 'yi a mangkpong ti ta 'Heezar 'Iinang, Damaasikus toribogu ni. A sa'mung-goong a gara sa'mung-goo seng la 'Heemat toribogu. A sa'mung-goo seng toribogu la bila.
18 A sa'muni 'lombori ni ye na maahuung ka u jeng Haruraang aning Damaasikus kpachagang. U na 'tugiliye Jooridang, Giilied aning Iisiriel paaluu kpachagang a gara a mangkpong sa'muni ni a ti ta 'Tee-mar. A sa'muni 'lombori la bila.
19 A sa'mungduri 'lombori a gara sa'mungduri seng na 'yiye 'Tee-mar a ti ta Meeriba kuonhi ni ang pieli 'Kee-des ni. U na 'tugiliye a konbo'bile* ni a ti ta a Mangkpong Karaa*. A sa'mungduri 'lombori la bila a gara sa'mungduri seng ni.
20 A ngmintongkpieri 'lombori ni na la a Mangkpong Karaa. U na 'yiye a sa'mungduri seng toribogu ni a ti ta 'jie ang ahi 'tori Lebo 'Heemat. A ngmintongkpieri seng 'lombori la bila.
21 Ngaang yeng na 'po a paaluu nga 'ku ye miihi a 'tuuro Iisiriel buura ni.
22 Ye na diye pohibu 'po a paaluu ka u i cheng bung 'ku ye miihi aning saamba ang kpiera ye 'puong a dogira 'biihi ye 'puong. Ye iriba a'wo niba bang dogi 'yiring a Isi'reeli niba 'puong. Ba na 'kubong cheng aningye Isi'reeli buura ni 'puong.

*
47:19 Konbo'bile la 'Iijipiti konboo kanga.
47:19 Mangkpong Karaa nga la Medite'reeniya Mani.

23 Buurii ni jaa 'puong a saana ang kpiera, 'be yeng na mang 'kuu u cheng.
'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.

A paaluu 'puobu

48 A buura 'yoe la ama: A 'yi a sa'mung-goo seng baahaang Daan na
tariye 'jiyeni. U na 'tugiliye Heetilong sori ni a gaa ti ta Lebo
'Heemat. 'Heezar 'Iinang aning Damaasikus sa'mung-goo seng toribogu
ni ang tohi 'Heemat ni na iye u toribogu chelii a 'yi sa'muni a gara
ngmintongkpieri seng.
2 Aaser na tariye 'jiyeni. U na kpariye Daan toribogu ni a 'yi sa'muni a
gara ngmintongkpieri seng.
3 Naafitalai na tariye 'jiyeni. U na kpariye Aaser toribogu ni a 'yi sa'muni
a gara ngmintongkpieri seng.
4 Manaase na tariye 'jiyeni. U na kpariye Naafitalai toribogu ni a 'yi
sa'muni a gara ngmintongkpieri seng.
5 'Iifiriam na tariye 'jiyeni. U na kpariye Manaase toribogu ni a 'yi
sa'muni a gara ngmintongkpieri seng.
6 Ruubeng na tariye 'jiyeni. U na kpariye 'Iifiriam toribogu ni a 'yi
sa'muni a gara ngmintongkpieri seng.
7 'Juuda na tariye 'jiyeni. U na kpariye Ruubeng toribogu ni a 'yi sa'muni
a gara ngmintongkpieri seng.
8 'Juuda toribogu a 'yi sa'muni a gara ngmintongkpieri seng na kpariye a
'teng-gbani 'lombori ni yeng weli bahi ni. 'Be yelingu iye 'kiyubitihi
'tuhi lijeri aning 'tuhi a'nu. U yogulung a 'yi sa'muni a gara
ngmintongkpieri seng na singye a buura 'jiihi ni kanga. A 'ji-pegi'yiruu
na 'biye gaalinggang.
9 A 'teng-gbani 'lombori ni yeng weli 'bing 'ku Ba Tari Baahaa Daana ni
yogulung na iye 'kiyubitihi 'tuhi lijeri aning 'tuhi a'nu, ka u yelingu i
'kiyubitihi 'tuhi 'pie.
10 A Ngming'puohi 'yi-dieribang na 'so a 'teng-gbangpegi'yiruu.
Sa'mung-goo seng ni u yogulung na iye 'kiyubitihi 'tuhi lijeri aning 'tuhi
a'nu. U yelingu ngmintongkpieri seng na iye 'kiyubitihi 'tuhi 'pie. U
yelingu sa'muni seng ming na iye 'kiyubitihi 'tuhi 'pie, ka u yogulung
sa'mungduri seng i 'kiyubitihi 'tuhi lijeri aning 'tuhi a'nu. Ba Tari
Baahaa Daana 'ji-pegi'yiruu ni na 'biye gaalinggang.

11 'Be na iye 'Zeedok 'bi-daba ni 'suobu. Bana la Ngming'puohi 'yi-dieriba ni ang welipegi'yi a mang 'tu n nuori ni. Bana daang ba bori sanga ni Isi'reeli niba ang daang bori a'wo ba taa 'Liivai niba ni.
12 A paaluu 'teng-gbani nga ang weli'bing nga na iye bung ang pegi'yi yaga jaa 'kubo, a kpari 'Liivai niba toribogu ni.
13 A 'Liivai niba na tariye 'teng-gbani ka 'be 'tori a Ngming'puohi 'yi-dieriba toribogu ni. 'Be yogulung na iye 'kiyubitihi 'tuhi lijeri aning 'tuhi a'nu, ka u yelingu i 'kiyubitihi 'tuhi 'pie. 'Be yogulung jaa na iye 'kiyubitihi 'tuhi lijeri aning 'tuhi a'nu, ka u yelingu i 'kiyubitihi 'tuhi 'pie.
14 Ba ta wa kuohuu bii a tegira u 'jie jaa. A paaluu jaa 'ji-sung la bila. Ba ta wa diu inna ningjaani 'nuuhing, 'bojung u iye bungpegi'yiruu a 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
15 A 'jie ni ang kpeling ka u yelingu i 'kiyubitihi 'tuhi a'nu ung jeng kpari 'jie ni yogulung ang i 'kiyubitihi 'tuhi lijeri aning 'tuhi a'nu ni na iye a 'yi-kpong 'suobu. Ba na diung ira ba buobu, ka ba miera 'deri che ka u i samani. A 'yi-kpong na 'biye gaalinggang.
16 Ngaang na la u singbu: U sa'mung-goo seng na iye 'kiyubitihi 'tuhi anaahi aning koohi a'nu, ka u sa'mungduri seng i 'kiyubitihi 'tuhi anaahi aning koohi a'nu. U sa'muni seng na iye 'kiyubitihi 'tuhi anaahi aning koohi a'nu, ka u ngmintongkpieri seng i 'kiyubitihi 'tuhi anaahi aning koohi a'nu.
17 A 'yi-kpong samani na la nga: U na iye 'kiyubitihi koohi a'yi ning 'pihinu sa'mung-goo seng, a i 'kiyubitihi koohi a'yi ning 'pihinu sa'mungduri seng. U na iye 'kiyubitihi koohi a'yi ning 'pihinu sa'muni seng, a i koohi a'yi ning 'pihinu ngmintongkpieri seng.
18 A 'jie 'lombo-yogu ni ang chehi a jeng kpari a 'teng-gbangpegi'yiruu ni, u sa'muni seng na iye 'kiyubitihi 'tuhi 'pie, ka u ngmintongkpieri seng i 'kiyubitihi 'tuhi 'pie. U na jeng kpariye a 'teng-gbangpegi'yiruu. Buunhu ang 'yire 'beng na iye siimaa a 'ku a 'yi-kpong tungtuniba.
19 A 'yi-kpong tungtuniba ang kuora 'be na 'yiye Isi'reeli buura ni jaa 'puong.
20 A 'teng-gbani jaa 'gbuli 'lomboe anaahi kanga jaa na mang iye 'kiyubitihi 'tuhi lijeri aning 'tuhi a'nu. Ye na weliye a 'teng-gbangpegi'yiruu a lang ning a 'yi-kpong bungtarihi.
21 'Jie ni ang nang chehi a 'bi a 'teng-gbangpegi'yiruu aning a 'yi-kpong 'jie

ni 'lomboe a'yi jaang na i a na'bie 'suobu. 'Beng jeng tohi a 'teng-gbangpegi'yiruu 'lombori ni ang i 'kiyubitihi 'tuhi lijeri aning 'tuhi a'nu a ti ta sa'muni seng toribogu ni. Ngmintongkpieri seng ming 'beng tohi a 'kiyubitihi 'tuhi lijeri aning 'tuhi a'nu a ti ta a ngmintongkpieri seng toribogu ni, a kpari a 'jiihi ni a buura ang 'so ni. 'Be iye a na'bie 'suobu. 'Be na iye 'teng-gbangpegi'yiruu, ka a Ngming'puohi 'deu 'ji-pegi'yiruu 'bi u gaalinggang.

22 A 'jung 'jie ni a 'Liivai buurii ang 'so aning 'jie ni a 'yi-kpong ang 'so na jengye 'jie ni a na'bie ang 'so ni gaalinggang. 'Jie ni a na'bie ang 'so ni na jengye 'Juuda toribogu aning Beenjaming toribogu kpachagang.
23 A buura ni ming ang chehi ni, Beenjaming na tariye 'jiyeni. 'Be na 'yiye sa'muni a gaa ngmintongkpieri seng.
24 Siimiyung na tariye 'jiyeni. U na kpariye Beenjaming toribogu ni a 'yi sa'muni a gara ngmintongkpieri seng.
25 Iisakar na tariye 'jiyeni. U na kpariye Siimiyung toribogu ni a 'yi sa'muni a gara ngmintongkpieri seng.
26 Zeebiyulung na tariye 'jiyeni. U na kpariye Iisakar toribogu ni a 'yi sa'muni a gara ngmintongkpieri seng.
27 Gaad na tariye 'jiyeni. U na kpariye Zeebiyulung toribogu ni a 'yi sa'muni a gara ngmintongkpieri seng.
28 Gaad sa'mungduri seng toribogu na 'yiye 'Tee-mar a gaa sa'mungduri seng ti ta Meeriba 'Kee-des kuonhi ni. U na la 'tugiliye a konbo'bile ni a ti ta a Mangkpong Karaa. ('Iziiki-el G. 47:19)
29 A paaluu nga yeng na di pohibu 'po ka u i cheng a 'ku Isi'reeli buura ni. Ba 'jiihi ming la bila. 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.

A 'yi-kpong 'di-nobera aning u 'yuori

30 A 'yi-kpong 'jiihi bang na mang 'tu 'yi la ama, a 'piili a sa'mung-goo seng ni ang i 'kiyubitihi 'tuhi anaahi aning koohi a'nu ni.
31 A 'yi-kpong 'di-nobera na tariye 'yoe a 'tuuro Isi'reeli buura ni. A 'di-nobera ata ang 'bi sa'mung-goo seng la ama: Ruubeng 'soye 'di-nokpong bung'yeni, ka 'Juuda 'so 'di-nokpong bung'yeni, ka 'Liivai 'so 'di-nokpong bung'yeni.
32 'Di-nobera atang na 'bi a sa'muni 'lombori ni ang i 'kiyubitihi 'tuhi anaahi aning koohi a'nu ni. 'Joosef 'soye 'di-nokpong bung'yeni, ka

Beenjaming 'so 'di-nokpong bung'yeni, ka Daan 'so 'di-nokpong bung'yeni.

33 'Di-nobera atang na 'bi a sa'mungduri seng 'lombori ni ang i 'kiyubitihi 'tuhi anaahi aning koohi a'nu ni. Siimiyung 'soye 'di-nokpong bung'yeni, ka Iisakar 'so 'di-nokpong bung'yeni, ka Zeebiyulung 'so 'di-nokpong bung'yeni.

34 'Di-nobera atang na 'bi ngmintongkpieri seng 'lombori ni ang i 'kiyubitihi 'tuhi anaahi aning koohi a'nu ni. Gaad 'soye 'di-nokpong bung'yeni, ka Aaser 'so 'di-nokpong bung'yeni, ka Naafitalai 'so 'di-nokpong bung'yeni.

35 A 'yi-kpong na iye 'kiyubitihi 'tuhi 'pie aning 'tuhi a'nii wa 'gili. A 'yi-kpong 'yuori a 'piili a daari na la:

BA TARI BAAHAA DAANA 'BIYE 'BE.

Daaniel Gbangu

Daaniel aning u taa ang 'tu Naangmini nuori

1 'Juuda naa Jehooyakim naalung 'yuomo ata ingang ka Nebiukadineezer,
Baabilong naa daang wa Jeruuselem ingang a wa 'piguu.
2 Ka Daana daang di 'Juuda naa Jehooyakim ing u 'nung a lang ning
Naangmini 'deu tungtungbuunhu ni 'mine. Ung daang 'tuogaa gaaning
Sainar paaluu a ti 'bing u ngmini 'deung. Ung daang di a
tungtungbuunhu ti ing u ngmini 'deu bungnanee 'bingjieng.
3 'Beng la ka a naa daang yeli Aasipenaz, u 'karichi-bera ningkpong ni ka
u waaning Isi'reeli niba ni 'mine ang i a naa buurii aning a ningtiinha
'mine.
4 Ba na iye 'bi-pola ang kung tari ngmehii jaa. Ba na iye nachiimihi, a
tari yeng 'lombori jaang, a i banginiba aning 'ningbiyuoribo a sigihi ka
ba tuna a naa 'deung. Ba na iye niba bang na tuong 'wuli a Kali'diiya
niba kokori aning ba gbama.
5 Ka a naa daang 'bing ka ba mang 'kubo u minga bung'di-noohi 'beu jaa
aning waing ni ung mang 'nyuuro ni. Ba na 'wulibong 'yuomo ata. Bila
baahaang bang na wa tuna a naa seng.
6 Ba 'puong 'Juuda buurii niba ang daang paahi la Daaniel, Hananaiya,
Miiseyel aning Azaraiya.
7 Ka a 'karichi-bera ningkpong ni daang 'kubo 'yoe. Ung daang buona
Daaniel ka Belitesaazer, a buona Hananaiya Saadirak, a buona Miiseyel
'Mii-sak, a buona Azaraiya ming Abeedi'nigo.
8 Ka Daaniel daang jeri u 'sikiring ka u kung degi u minga aning a naa
bung'di-noohi bii u waing ni ung 'nyuuro ni. Bila 'jung ung daang suhi
a 'karichi-bera ningkpong ka u ta veng ka u degi u minga.
9 Naangmini daang iyeng ka Daaniel nye nungbu ang ba baaha aning
hinihung a 'yi a 'karichi-bera ningkpong nga seng.
10 Ka a 'karichi-bera ningkpong yeli 'ku Daaniel: N joraye n daana a naa
dabieng. Unang i bang 'kuriye ye siimaa aning ye bung'nyuurihi. Wala
'jung ka a naa na nye ye 'ningbiri a nye yeng kogi kogi gaa a 'bi-pola ni
ang i ye kasaritaa ni? Ye na iye bila ka a naa ira wa ngmaa n 'ju.
11 Ka Daaniel daang yeli 'ku kaara ni a 'karichi-bera ningkpong ang 'bing
ung kaara Daaniel, Hananaiya, Miiseyel aning Azaraiya ni:
12 Jaan'de, ina piehi i tungtuniba nye 'beri 'pie. Veng ka ba 'kuriti jevaari,
ka ti 'nyuuro kuong.

13 Bila 'puoring veng ka ba kaa ti 'worihung aning a 'bi-pola ni ang 'dire
a naa bung'di-noohi ni 'worihung i 'ningbi-tooring. Bila ni jaa ing wa
nye ang sigihi, ka i ira i tungtuniba bila.
14 Bila la ung daang saginiba a yeli nga yela, a piehiba 'beri 'pie.
15 A 'beri 'pie nga baahaang ba 'worihung daang seuyeng, bang nuo nuo
gaa a 'bi-pola ni jaa ang 'dire a naa bung'di-noohi ni.
16 A 'jung ka a kaara ni daang di ba bung'di-noohi tuori aning waing ni
bang danang 'nyuuro ni, a che 'kuribo jevaari.
17 A 'bi-pola banaahi nga yeng, Naangmini daang 'kubong bangbu aning
'ningbiyuo yeng gbama jaa daanhibung. Ka Daaniel daang tari bangbu
yela nyiibu aning jaanhibuhi jaa ingang.
18 A 'beri baahaang, sanga ni a naa ang daang yeli ka ba tariba waaning
ni, ka a 'karichi-bera ningkpong tariba waaning Nebiukadineezer
'ningbi-toori.
19 'Beng la ka a naa daang yeliniba yela. Ba jaa 'puong nie daang 'chibe
a'wo Daaniel, Hananaiya, Miiseyel aning Azaraiya. Bila 'jung bang
daang tuna a naa seng.
20 Yeng yelitarihi ming jaa 'puong aning yela bangbu jaa a naa ang daang
piehiba, u daang nyiyeng ka ba seuye a bagibugiriba aning 'diidii 'deme
ang 'bi u naalung jaang gberi 'pie.
21 Ka Daaniel daang 'bibe ti ta Naa Sairus naalung 'yuong-fora.

Nebiukadineezer ang jeng jaanhi

2 Nebiukadineezer naalung 'diibu 'yuomo a'yi 'puong ung daang jaanhi
jaansi. Ka u haakila daang jeri ung ba tuong na 'gbihi.
2 'Beng la ka a naa daang 'ku nuori ka ba buong bagibugiriba, a buong
'diidii 'deme, biribu 'deme aning niba ang kaara ngmari'bie bugira ka ba
wa yeli a naa u jaansi ni. Bila la bang daang wa ahi a naa
'ningbi-tooring.
3 Ka a naa daang yeli 'kubo: N jaanhiye jaanhuu ka n 'sikiri danna, mang
buora ka n bang a jaanhuu 'muni.
4 'Beng la ka a niba ang kaara ngmari'bie bugira daang yeli 'ku a naa
aning Ara'mee-ik kokori: 'Oo Naa, Ngming na veng ka i 'bibe a gara
wagiri jaa. Yeli i tungtuniba a jaanhuu ka ti 'wulii u 'muni.
5 Che ka a naa daang dieyeli 'ku a niba ang kaara ngmari'bie bugira ni:

Yeli ni mang nyogi ni ahiyeng. Ka yenang ba 'wulimo a jaanhuu aning
u 'muni, ba na chorihiyeng 'puro 'puro a i ka ye 'deri leu tam'puori.
6 Che ka yenang yeli a jaanhuu aning u 'muni, ye na nyiye 'kuubuhi,
sanyeuri aning nanihung ang i kpong a 'yi n seng. Bila 'jung ye yelima
a jaanhuu aning u 'muni.
7 Bang la dieyeli: Veng ka a naa yeli u tungtuniba a jaanhuu ka ti 'wuluu
u 'muni.
8 Ka a naa dieyeli: N bangyeng pielaang ka wagiri yeng ira ka ye nye,
'bojung ye nyiyeng ka n yelinyogiruu ni ahiyeng.
9 Ka yenang ba 'wulimo a jaanhuu, mara bung'yeni 'yoming 'bibe a 'kuye.
'Bojung ye buyeng ka ye ngma 'girii a yeli belingbu yeli'bie n
'ningbi-tooring a gara wagiri ni yela ang na tegi. Bila 'jung ye yelima
a jaanhuu. Bila mang na bang ka ye na tuong 'wulimong u 'muni.
10 Ka a niba ang kaara ngmari'bie bugira ni dieyeli 'ku a naa: Dau jaa
'chibe 'teng-gbaning a na tuong 'wuli naa a yeli nga. Bila 'jung naa bii
ningkpong bii paalikaara jaa daang ba jugihi a yela nga taa bagibugira
jaa bii 'diidii daana bii nie jaa ang kaara ngmari'bie bugira seng.
11 Yeli ni naa ang buora ni iye kpiengaa 'gaali. Nie jaa ming 'chibe a na
tuong 'wuli naa a yeli, 'see a ngmima 'yong. A ming ba kpiera
inggbamang.
12 A 'jung ka a naa 'suuri daang 'ihi ka u 'suuri tuli yaga jaa. Ung daang
'ku nuori ka ba ku Baabilong yengbanginiba jaa.
13 Bila la ka a mara daang 'bing ka ba 'piili kuura a yengbanginiba. Bang
daang buora Daaniel aning u taa ni ka ba ku.

Naangmini ang 'wuli Nebiukadineezer jaanhuu ni

14 'Beng la ka Daaniel daang di haakilihung aning yeng a yeli yela 'ku
Aariyok. Una daang la a naa 'sojehi ang 'guruu ningkpong. Unang
daang 'yi ka u ti ku Baabilong yengbanginiba ni.
15 Ka Daaniel daang yeli 'ku a naa 'sojehi ningkpong: Wala la ka a naa
mara nga yela i 'keringbu bila? 'Beng la ka Aariyok daang yeli a yeli
'ku Daaniel.
16 Ka Daaniel daang kpe ti suhi a naa ka u 'kuu wagiri ka u 'wuli a naa u
'muni.
17 'Beng la ka Daaniel daang gaa u 'deu a ti yeli a yela 'ku Hananaiya,

Miiseyel aning Azaraiya, u taa ni.
18 A anan'so la ka ka ba suhi hinihung a 'yi arijena Naangmini ni seng a 'gondo nga yela, ka Daaniel aning u taa ni ta 'kpi a lang ning Baabilong yengbanginiba ni chelee.
19 'Beng la ka Naangmini daang 'wuli a 'gondo 'ku Daaniel 'yienguu nyiibu 'puong. A 'jung ka Daaniel daang pegi arijena Naangmini ni.
20 Daaniel daang yeliyeng:
Pegiri la Naangmini 'yuori wagiri jaa a gara wagiri
ang ba tari baahaa.
'Bojung yeng aning kpiengu iye u 'suobu.
21 Unang mang tegira wagirihi aning sangihi.
Unang mang yaaha na'mine, a 'binne na'mine.
Unang mang 'kuro yengbanginiba yeng,
a digira bangbu 'kuro niba ang tari bangbu.
22 U mang ing ka yela ang i 'julingu a i 'gondo chaang.
U bangye yela ang 'bi sagiluu 'puong,
ka chaanii ming kpiera u seng.
23 N 'puohiing barika a 'pugii, 'oo n ba'mine Naangmini.
Inang 'kumo yeng aning kpiengu,
a 'wulimo pampana yela ni ting suhi i seng ni.
'Bojung i 'wuliting yeli ni a naa ang buora ni.

Daaniel 'wuliye a jaanhuu 'muni

24 Bila 'jung Daaniel daang gaaye Aariyok seng, una ka a naa daang 'ihi ka u ku Baabilong yengbanginiba ni. Ung gaa ti yeli ngaang 'kuu: Ta wa kuura Baabilong yengbanginiba ni. Tarima gaaning a naa 'ningbi-toori. N na 'wuliye a naa a jaanhuu 'muni.
25 'Beng la ka Aariyok daang 'loring a tari Daaniel gaaning a naa 'ningbi-toori a ti yeli 'kuu: N nyiye dau ang i 'Juuda niba ni ting jaunyogihi ni kanga, ung na 'wuli a naa a jaanhuu 'muni.
26 'Beng la ka a naa dieyeli 'ku Daaniel, u 'yuoring da i Belitesaazer ni: I na tuong 'wulimong a jaanhuu ni mang nye ni aning u 'muni?
27 Ka Daaniel dieyeli a naa 'ningbiring: A 'gondo ni naa ang buora ni, a yengbanginiba, a 'diidii 'deme, a bagibugiriba aning a biribu 'deme kung tuong 'wuluu 'ku naa.

28 Che Naangmini 'biye arijenang a mang 'wuno 'gondohi. Unang 'wuli Naa Nebiukadineezer yeli ang na i a 'be-baahiing. I jaanhuu ni aning i haakila yelinyirihi ni ang wa i 'ju i 'gado 'jung ni la nga:
29 'Oo Naa, ina yeng, tieha waye i haakila i 'gado 'jung a'wo yela ang na wa i ama 'puoring. Ka unani ang 'wuno 'gondohi ni 'wulii yela ang na wa i.
30 Che maang yeng, mang tari yeng gaa nie jaa ang i 'vori 'jung naani ka Naangmini 'wulimo a 'gondo nga. Che ka a naa nye bang a jaanhuu 'muni, ka i bang i 'sikiri tieha ming 'jung la.
31 'Oo Naa, i kaarang a nye ninsaalaa 'meselihung ang i karaa. A ninsaalaa 'meselihung nga da iye karaa ka u 'chengkeng da 'gaali. Ung da ahi i 'ningbi-tooring ka u 'worihung i nomaa 'gaali.
32 A ninsaalaa 'meselihung nga 'ju da iye sannii ang pegi'yi, ka u nyau aning u kpangkpama da i wari, ka u 'puo aning u gbebera da i yaawa.
33 U gbee da iye 'kurihuu, ka u gbesampantie chelee da i 'kurihuu ka a chelee i yagu.
34 Ing kaara che ka 'kuurii bang ba di 'nuuhi ngmaa wa va a gbesampantie ang i 'kurihuu aning yagu ni a ngmahaa 'puro 'puro.
35 'Beng la ka a 'kurihuu, a yagu, a yaawa, a wari aning a sannii ngmurihi lang taa. Ang leu 'woning bungpegiri ang 'yi seu sanga jiengaa. Ka seseu daagaa gaaning ka a nangnaanii ba la 'chibe. Ka a 'kuurii ni ang va a ninsaalaa 'meselihung ni da leu tangkpong karaa a paali dunee jaa.
36 A jaanhuu la bila. Ti na 'wuliye u 'muni pampana a naa 'ningbi-tooring.
37 'Oo Naa, i iye na'mine naa. 'Bojung arijena Naangmini ni 'kuing naalung, kpiengu, fanga aning girima.
38 'Jie ni jaa ninsaaliba ang 'be, bii mo'duunhi, bii sagbama 'nobilii, u diang ing i 'nung a veng ing 'di naalung a jaa ingang. Ina la a sannii 'ju nga.
39 Che ina 'puoring naalung kanga na 'ihing a kung i nanii sing i naalung ni. Ka kanga ming la wa, taalung naalung ang i yaawa a na 'di naalung dunee jaang.
40 A naahung naalung na iye kpiengaa a'wo 'kurihuu. A'wo bila ni 'kurihuu ang mang ngmaha buunhu 'puro 'puro a 'purihaa ni, aning a'wo bila ni 'kurihuu ang ngmuriha buunhu ni, a naalung nga na ngmahiye a chelee ni jaa 'puro 'puro a ngmurihaa.

41 A'wo ing nye a gbesampantie aning a gbe'bie ka a chelii mang i yagu ka a chelii i 'kurihuu ni, a naalung kung i bung'yeni. Che u na tariye 'kurihuu kpiengu u ingang, a'wo ing nye a 'kurihuu ang jeri yagu ingang ni.
42 A'wo a gbe'bie aning a gbesampantie chelii ang da mang i 'kurihuu ka a chelii i yagu ni, bila ka a naalung chelii na tari kpiengu ka u chelii sali.
43 A'wo ing nye 'kurihuu ang jeri yagu ingang bila ni, ba na jeriye ninsaaliba buuriing. Che ba kung nyogi taa a'wo 'kurihuu aning yagu ang ba nyogira taa bila ni.
44 A na'mine nga 'bering ka arijena Naangmini ni na 'bing naalung ang daang kung saang jaa. Ba kung bahi a naalung 'ku ningjaani. U na ngmahiye a naalihi nga jaa 'puro 'puro a baahi a yela, che ahi a gara wagiri jaa.
45 Ing nye ka 'nuuhi naani bang di ngmaa a 'kuurii ni a 'yi tangkpoming, ung ngmahi a 'kurihuu, a yaawa, a yagu, a wari aning a sannii 'puro 'puro ni, Naangmingkpong ni 'wuliye naa yela ang na i ama 'puoring. A jaanhuu iye yeliminga, ka u 'muni i delibu.

Ba 'duohiye Daaniel aning u taa ni

46 'Beng la ka Naa Nebiukadineezer daang 'le 'tengeng 'pu a di nanihung 'ku Daaniel. Ung daang 'ku nuori ka ba waaning 'kuubu aning iinsens wa 'ku Daaniel.
47 Ka a naa daang yeli 'ku Daaniel: Siringminga, i Naangmini ni iye ngmima Naangmini, a i na'mine Daana, a 'wuno 'gondohi, aning ing tuong 'wuli a 'gondo nga.
48 'Beng la ka a naa daang 'duohi Daaniel, a 'kuu buunhu ang i nanee yaga jaa. Ung daang veng ung 'so ningberii kpiengu Baabilong 'gbendige ni jaa ingang, a veng ung i kaariba ningkpong Baabilong yengbanginiba ni jaa ingang.
49 Ka Daaniel daang suhi a naa, ung 'bing Saadirak, 'Mii-sak aning Abeedi'nigo bang kaara Baabilong 'gbendige ni yelitarihi. Che ka Daaniel daang 'jine a naa 'di-nokpoming.

A sannii bungmaanuu

3 Nebiukadineezer a naa daang maaliye sannii bung ang i ninsaalaa
'meselihung. Ka u 'duobu daang i 'kiyubitihi lijaata, ka u yelingu i
'kiyubitihi ayuobi. Ung daang diu ahi Duura 'ji-gbanggbalii ning
Baabilong 'gbendige ni 'puong.
2 Ka Naa Nebiukadineezer daang tihi nuori ka ba lang a
'gbendigi-kaariba, a ningbera, a paalikaariba, kawan-iriba, 'libi-kaariba,
saringmaariba, dantoonhiba aning a 'gbendigihi ningbera jaa ka ba wa
a bung ni Naa Nebiukadineezer ang maali ung ahi ni maalibu
'ju-pungbu.
3 Bila la ka a 'gbendigi-kaariba, a ningbera, paalikaariba, kawan-iriba,
'libi-kaariba, saringmaariba, dantoonhiba aning a 'gbendigihi ningbera
jaa daang laanhi lang taa a bung ni Nebiukadineezer ang maali ung ahi
ni maalibu 'ju-pungbu yela. Bang daang ahi a bung ni Nebiukadineezer
ang maali ung ahi ni 'ningbi-tooring.
4 Ka nie ang muola daang tahing yaga jaa: 'Oo nibihi, paalihi aning
kokoe, ba 'kuyeng nuori,
5 ka wagiri ni yeng na 'wong iilii, wie, 'koni, 'gooji aning penaa 'kuori a
lang ning 'yieme 'irii jaa, ye 'le 'tengeng a 'puohi a sannii bung ni Naa
Nebiukadineezer ang maali ahi ni Ngmini'puohibu.
6 Nie jaa ang ba 'le 'tengeng a 'puohuu Ngmini'puohibu, ba na diung loo
'dayeni ing 'buung 'de-kpong ni ang 'dire 'buung 'galigali ni 'puong.
7 A 'jung sanga ni a niba jaa ang daang 'wong iilii 'kuori, wie, 'koni aning
'gooji 'kuori, a lang ning 'yieme 'irii jaa, ka a niba jaa, paalihi aning
kokoe daang 'le 'tengeng a 'puohi a sannii bung ni Nebiukadineezer ang
daang maali ahi ni Ngmini'puohibu.

Daaniel jo'mine ni ba 'tu a naa nuori

8 Bila 'jung ana wagiring a Kali'diiya niba ni 'mine daang seri tayeng a
yera yela saana a 'Juuhi.
9 Bang yeli 'ku Naa Nebiukadineezer: 'Oo Naa, Ngming na veng ka i
'bibe a gara wagiri jaa.
10 'Oo Naa, inang 'bing mara ka ka nie jaang wa 'wong iilii, wie, 'koni,
'gooji, penaa 'kuori a lang ning 'yieme 'irii jaa, u daana 'le 'tengeng a
'puohi a sannii bung ni ing maali ni Ngmini'puohibu.

Daaniel Gbangu 3

11 Ka nie jaang ba 'le 'tengeng a 'puohuu Ngmini'puohibu, ba na diung loo ing a 'buung 'de-kpong ni 'buung ang 'dire 'galigali u 'puong ni.
12 'Juuhi 'mine ing 'bing bang kaara Baabilong 'gbendige yelitarihi. Bana la Saadirak, 'Mii-sak aning Abeedi'nigo. 'Oo Naa, a daba nga ba kahinii. Ba ba tuna i ngmima ni bii a 'puoho a sannii bung ni ing maali ung ahi ni.
13 'Beng la ka Nebiukadineezer 'ku nuori 'su-tuli'gaalii 'puong ka ba waaning Saadirak, 'Mii-sak, aning Abeedi'nigo. Bang daang waaning a daba nga a naa 'ningbi-toori.
14 Ka Nebiukadineezer yeli 'kubo: Saadirak, 'Mii-sak aning Abeedi'nigo, yeliminga la ka ye ba tuna n ngmima bii a 'puoho a sannii bung ni mang maali ung ahi ni Ngmini'puohibu?
15 Pampana ka yenang i 'siri ka wagiri ni yeng na 'wong iilii, wie, 'koni, 'gooji aning penaa 'kuori a lang ning 'yieme 'irii jaa, ka ye na 'leye 'tengeng a 'puohi a bung ni mang maali ni Ngmini'puohibu, bila yeng a sumang. Che ka yenang ba 'puohuu Ngmini'puohibu, ba na diyeng loo 'dayeni a ing a 'buung 'de-kpong ning 'buung ang 'dire 'galigali ni. Ning'buo la ngmini ni ang na dieye 'yi n 'nuuhing?
16 Ka Saadirak, 'Mii-sak aning Abeedi'nigo dieyeli 'ku a naa: 'Oo Nebiukadineezer, a ba hiena ka ti dieyeli yeli jaa 'kui a'wo a yeli nga yela.
17 Ka bila wa la a yeli, ti Naangmini ni ting tuna ni na tuong dieting a 'yi a 'buung 'de-kpong ni 'puong 'buung ang 'dire 'galigali ni ingang. Unang na dieti 'yi i 'nung 'oo Naa.
18 Ka bila ming naani, bang ngaang 'oo Naa, ka ti ba tuna i ngmima ni. Ti kung 'puohi a sannii bung ni ming ing maali ahi ni Ngmini'puohibu.
19 'Beng la ka Nebiukadineezer daang fuuhi aning 'sugaalii, ka u 'ningbisogo daang leuhi a'wo Saadirak, 'Mii-sak aning Abeedi'nigo yela. A 'jung ung daang 'ku nuori ka ba i ka a 'buung 'de-kpong tuli gberi buyo'poin a gaa bila ni ung mang tuli ni.
20 Ung daang 'ku daujigila 'mine ang tari nyau a 'bi u 'sojehi 'puong nuori ka ba 'le Saadirak, 'Mii-sak aning Abeedi'nigo a diba loo ing a 'buung 'de-kpong ni ang 'dire 'buung 'galigali ni 'puong.
21 'Beng la ka a daba nga daang nyogihiba 'le a lang ning ba kpariyogiri, ba parihi, ba 'naamuhi aning ba bungyerihi 'mine. Bang diba loo ing

a 'buung 'de-kpong ni ang 'dire 'buung 'galigali ni 'puong.
22 A 'jung a naa nuori ang daang i tuluu, ka a 'buung 'de-kpong daang tuli
'gaali ni, a 'buung-jinti daang kuye a daba ni ang di Saadirak, 'Mii-sak
aning Abeedi'nigo ni.
23 Bang daang 'le a daba bata nga, Saadirak, 'Mii-sak aning Abeedi'nigo.
Ba daang 'lebang bila che bang daang 'le a 'buung 'de-kpong ning
'buung ang 'dire 'galigali ni 'puong.
24 'Beng la ka nomaa daang kpe Naa Nebiukadineezer. Ung 'loring 'ihi a
yeli 'ku u kawan-iriba ni: Daba bata naani ting 'le a loo ing a 'buung
'puong? Bang die a yeli 'ku a naa: 'Oo Naa, yeliminga la.
25 Ung dieyeli: Nye, n nyiye daba banaahi ka bung jaa ba 'le kanga jaa,
bang 'chene a 'buung 'puong ka yeli jaa ba iriba. Ka a naahung daana
'meselihung 'woning Naangmini 'Bi-dau*.

Nebiukadineezer 'pugiye Naangmini

26 'Beng la ka Nebiukadineezer daang tagi ta a 'buung 'de-kpong, u 'puong
ka 'buung 'dire 'galigali ni 'di-nuori a yeli: Saadirak, 'Mii-sak aning
Abeedi'nigo, Saa'ju-baahaa Naangmini ni tungtuniba, ye wa 'yi, a wa
'jie nga. 'Beng la ka Saadirak, 'Mii-sak aning Abeedi'nigo daang wa 'yi
a 'buung 'puong.
27 Ka a 'gbendigi-kaariba, a ningbera, a paalikaariba aning a naa
kawan-iriba ni daang laanhi lang taa. Bang daang nye a daba nga ka a
'buung da ba tuong i ba inggbama yelijaa. Ba 'ju-kooni daang ba 'vaali.
Ba bungyerihi ming daang ba i yelijaa. 'Buung 'nyuu ming daang ba
'chi ba ingang.
28 Ka Nebiukadineezer daang yeli ngaang: Pegiri la Saadirak, 'Mii-sak
aning Abeedi'nigo Naangmini ni. Unang tung u malika a die u
tungtuniba nga ang deluu. Ba jaanhiye a naa nuori, a di ba inggbama
tihi, ka ba ta tung bii a 'puohi ngmini jaa Ngmini'puohibu ka ba miihi
Naangmini ni 'yong naani.
29 Bila 'jung n 'binniye mara, ka niba jaa, paalihi jaa bii kokori jaa ang na
yeli yelibeu jaa Saadirak, 'Mii-sak aning Abeedi'nigo Naangmini ni
*

3:25 'Bi-dau 'Hiiburu kokoring u na tuong iye a ngmima 'bi-dau.

ingang, ba na chorihibang 'puro 'puro, ka ba 'deri leu tam'puori.
'Bojung Naangmingjaala jaa 'chibe a na tuong die niba a'wo ngaang.
30 'Beng la ka a naa daang 'duohi Saadirak, 'Mii-sak aning Abeedi'nigo
Baabilong 'gbendige ning.

Nebiukadineezer 'yiilung jaanhuu

4 Nebiukadineezer a naa yeliye yela nga 'ku nibihi jaa, paalihi jaa aning
kokoe jaa ang 'bi dunee jaang: Maahuu maaling 'bi ye seng.
2 N tiehiyeng ka a iye sung ka n yeli 'sierihi aning yelisiela ni
Saa'ju-baahaa Naangmini ni ang tung 'kumo.
3 Nye u 'sierihi ang i nanee sing bila, ka u yelisiela ming i bera sing bila.
U naalung iye naalung ang ba tari baahaa, ka u kpiengu jaa 'suobu
mang 'yi jemani kanga a gara u to.
4 Maang Nebiukadineezer daang 'biye peenhibu 'puong n 'deung,
ka n yela tara 'ningbiri n na'yiring.
5 Mang jaanhi jaanhuu ung ingma dabieng, ka n tieha n jengbu
'jieng aning n haakila yelinyirihi daang dannima.
6 Bila 'jung mang daang 'bing mara ka ba waaning Baabilong
yengbanginiba jaa n 'ningbi-toori ka ba wa 'wulimo a jaanhuu
'muni.
7 'Beng la ka a bagibugiriba, 'diidii 'deme, niba ang kaara
ngmari'bie bugira, aning biribu 'deme daang wa kpe. Mang
yeliba a jaanhuu, che ba ba 'wulimo u 'muni.
8 Che a baahaang ka Daaniel daang wa n 'ningbi-toori. U
'yuoring 'di Belitesaazer a 'tuuro n ngmini 'yuori, ka
Naangmingpegi'yiruu ni Sie 'bi u ingang ni. Mang toonhi a
jaanhuu u 'ningbi-tooring a yeli:
9 Belitesaazer, bagibugiriba ningkpong, n bangyeng ka a
Naangmingpegi'yiruu ni Sie 'biye i ingang. 'Gondo jaa ming ba
'kurii tuora. Bila 'jung 'wulimo n jaanhuu yelinyirihi nga mang
nye nga aning u 'muni.
10 N haakila yelinyirihi mang nye n jengbu 'jieng la ama: N da
'liinheng a nye dau ang 'bi dunee gaalinggang. Ka u yogulung
daang i kpong.
11 Ka a dau baa a i kpiengaa. Ka u yogulung 'do ta sagbama.

Bang tuong nyiruu dunee baahaa jaang.

12 U vaari da vielang, ka u ngmama i jemaa. Ka siimaa da 'bi u ingang a na 'ku niba jaa. Mo'duunhi da nyiye maahuu u 'muning. Ka sagbama 'nobilii da jena u 'nuuhing. Ka bungnaang'vori jaa da nyira 'diibu a 'yire u ingang.

13 Mang nye n haakila yelinyirihi 'puong n jengbu 'jieng a nye kaara, ningpegi'yiruu ang 'yi arijena 'sigire waana.

14 Ung tahing aning kokokpiengaa a yeli: Ngmaa a dau loo a ngmaahi u 'nuuhi. Kalihi u vaari a i ka u ngmama yaari. Veng ka a 'duunhi 'yi u 'muning, ka a 'nobilii ming 'yi u da'nuuhing.

15 Che ye bahi u 'muni aning u nyaga 'teng-gbaning, ka 'kurihuu aning yaawa bung'leruu 'leu, ka u 'bi moo mopora 'puong. Veng ka sagbani mielung muluu, ka u ning 'duunhi lang oora 'teng-gbani moo.

16 Veng ka u 'sikiri tegi a ta 'woning ninsaalaa 'sikiri, a veng ka ba 'kuu 'dungo 'sikiri, a veng ka wagirihi ayo'poin wa paruu.

17 A yeli nga 'tuuriye a kaariba mara, ka a saree ngmaabu 'tuuro a ningpegi'yiribe yelihung. Ka ka bila veng ka ning'voe bang ka Saa'ju-baahaa Daana ning 'so naangkpiengu ninsaaliba naalung 'puong. Ung mang diu 'ku unani ung buora, a mang di daba jaa 'puo nie ang 'sigihi u minga ung i u naa.

18 A jaanhuu nga ka maang Naa Nebiukadineezer jaanhi. Pampana ina Belitesaazer, 'wulimo u 'muni. 'Bojung n naalung yengbanginiba kanga jaa ba tuong 'wulimo u 'muni. Che ina na tuoming, 'bojung a Naangmingpegi'yiruu ni Sie 'biye i ingang.

Daaniel 'wuliye a jaanhuu 'muni

19 'Beng la ka Daaniel, u 'yuoring da i Belitesaazer ni, ka u nuori daang maa yaga jaa a wa ta wagiri kanga, ka u tieha daang dannuu. A 'jung ka a naa yeli: Belitesaazer, ta veng ka a jaanhuu bii u 'muni dannii. Ka Belitesaazer daang die a yeli: N ningkpong, a'wo a jaanhuu danang i banani ang hai ni yela, ka u 'muni i i dondomihi yela.

20 I nyiye dau ang baa a i kpiengaa, ka u yogulung 'do ta sagbama ka dunee jaa tuong nyiruu.

21 U vaari da vielang ka u ngmama i jemaa, ka siimaa 'bi u ingang a na 'ku niba jaa. Ka moo 'duunhi kpiera u maahuung ka sagbani 'nobilii kpiera u 'nuuhing.

22 'Oo Naa, ina la a dau nga. I baayeng a tari kpiengu. I nanihung baayeng a 'do ta sagbama, ka i kpiengu 'suobu ta dunee baahaa.

23 A naa nyiye kaara, ningpegi'yiruu ang 'yi arijena 'sigire waana a yera: Ngmaa a dau loo a saamuu, che bahi u 'muni aning u nyaga 'teng-gbaning, ka 'kurihuu aning yaawa bung'leruu 'leu ka u 'bi moo mopora 'puong. Veng ka sagbani mielung muluu, ka u ning 'duunhi lang oora 'teng-gbani moo ka wagirihi ayo'poin wa paruu.

24 'Oo Naa, u 'muni la nga. Saa'ju-baahaa Daana mara la ni a wa n ningkpong a naa ingang.

25 Ba na kariing ninsaaliba 'puong, ka i ti kpieraning mo'duunhi. Ba na ing ka i oora moo a'wo nadavarihi. Sagbani mielung na muliing ka wagirihi ayo'poin wa parii, a waana wagiri ni ing na bang ka Saa'ju-baahaa Daanang 'so naangkpiengu ninsaaliba naalung 'puong. Ung mang diu 'ku unani jaa ung 'lugi.

26 Che a'wo bang 'ku nuori ka ba bahi a dau 'muni aning u nyaga ni, a naalung na leuhi 'kuing pielaang sanga ni ing na wa bang ka arijenang 'so naangkpiengu ni.

27 Bila 'jung 'oo Naa, veng ka n kawani i sagibu a 'kui. Ngmaa 'yi i yelibee 'puong a ira yela ang 'tu sori, a ngmaa 'yi i beulung 'puong a ira ningbaaliba hina. A'mineng i maa'koo maalibu na gaaye 'ningbi-toori.

Nebiukadineezer 'sigihibu

28 A yela nga jaa daang wa pogiye Naa Nebiukadineezer.

29 'Chiuri 'pienaayi baahaang u daang yo 'cheneng Baabilong naa 'deu ni pie 'jung.

30 Ka a naa yeli: Baabilong ang i nanii naani nga? U naani mang me ung i naalung kpe'jie a 'tuuro n kpiengu ang i kpong, aning n berihung nanihung 'jung?

31 A yelihung da nang 'biye a naa nuoring che ka kokori 'yi

sagbani wa ngaang: Naa Nebiukadineezer, i seng ka a yelihung wa. A naalung 'yiye i 'nuuhing.

32 Ba na kariing ninsaaliba 'puong, ka i ti kpieraning mo'duunhi. Ba na ing ka i oora moo a'wo nadavarihi, ka wagirihi ayo'poin wa parii a waana wagiri ni ing na bang ka Saa'ju-baahaa Daanang 'so naangkpiengu ninsaaliba naalung 'puong. Ung mang diu 'ku unani jaa ung 'lugi.

33 A wagiri balaa ning u 'jung ka a yelihung daang paali a'wo Nebiukadineezer yela. Ba daang karuung ninsaaliba 'puong ung ti oora moo a'wo nadavarihi. Sagbani mielung da mang muliye u inggbani ka u kooni wa 'buli a'wo ka'chigu kooni, ka u 'nubi-pegiri 'woning 'nobilii gbe'bie.

Nebiukadineezer 'pugiye Naangmini

34 A wagiri baahaang ka maang Nebiukadineezer daang lagi n 'ningbie a 'liinhi sagbani, ka n haakila leu wa n seng. Mang pegi Saa'ju-baahaa Daana ni a 'puguu a di nanihung 'ku unani ang 'bibe a gara wagiri jaa ni. 'Bojung u kpiengu 'suobu iye kpiengu 'suobu ang ba tari baahaa, ka u naalung mang 'yi jemani kanga a gara u to.

35 U jeriye 'teng-gbani kpieriba jaa bang ba i bung jaa. U mang tungye u buobu sagbani 'sojehi 'puong aning 'teng-gbani kpieriba 'puong. Nie jaa kung tuong nyogi u 'nu, bii a yeli 'kuu: 'Bo ing i nga?

36 A wagiri ning u 'ju ka n laangfiilung daang leu wa n seng. N naalung girima 'jung ka n nanihung aning n nachiilung daang leu wa n seng. N kawan-iriba aning n na'biihi daang waye n seng. Bang daang leuhima ing n naalung 'puong, a paahima naalung girima ang paali.

37 Pampana maang Nebiukadineezer 'pugiye arijena Naa ni a 'duohuu a di nanihung 'kuu. U tuma jaa iye yeliminga, ka u yelitarihi 'tu sori. Unani jaa ang 'chene jigihibu 'puong u mang tuong 'sigihuung.

Belisaazer siingkpong

5 Belisaazer a naa daang maaliye siingkpong kpong 'ku u daam'mine
'tuhu. Ung daang 'nyu waing a niba 'tuhu nga 'ningbiring.
2 Sanga ni Belisaazer ang wa leng a waing, ung 'ku nuori ka ba waaning
sannii aning wari 'bonsuuhi ni. Ana ka u ba Nebiukadineezer daang di
'yining Ngming'puohi 'deu ni ang daang 'bi Jeruuselem 'puong ni. A
naa daang iye bila ka u ning u daam'mine ni aning u pogiba aning u
kongkiubainihi na dia 'nyu buunhu.
3 'Beng la bang daang waaning a sannii 'bonsuuhi ni bang daang di
'yining Naangmini 'deu Ngming'puohi 'deu ni ang daang 'bi Jeruuselem
'puong ni. Ka a naa, u daam'mine, u pogiba aning u kongkiubainihi
daang dia 'nyu buunhu.
4 Bang daang 'nyu waing, a 'pugiro ngmima bang di sannii, wari, yaawa,
'kurihuu, daari aning 'kubo maali.
5 A wagiri ning u 'jung ka dau 'nubie wa 'yi a seura daangguoni bang
faari ingang a 'tori a fintindau a naa 'deung. Ka a naa daang nye a 'nu
'jie ni ang seura ni.
6 'Beng la ka a naa 'ningbisogo daang leuhi, ka u tieha daang dannuu. Ka
bila daang veng ka u sie ngmaa, ka u 'dungkubo vaara taa.
7 Ka a naa daang tahing aning kokokpiengaa ka ba waaning 'diidii 'deme,
niba ang kaara ngmari'bie bugira aning biribu 'deme. Ka a naa yeli 'ku
Baabilong yengbanginiba nga: Nie jaa ang na karing seuri nga a
'wulimo a 'muni, ba na diye kpari'jimejime yeruu, a di sannii
kokomaraa yeri u kokoring, ka a daana i a naalung taalung kaara.
8 Ka a naa yengbanginiba jaa daang wa. Che ba daang ba tuong karing
a seuri bii a 'wuli a naa a 'muni.
9 'Beng la ka 'karikaruu daang kpe Naa Belisaazer yaga jaa ka u
'ningbisogo leuhi. Ka u daam'mine ni daang i chinchang.
10 A naa yeli'bie aning u daam'mine ni 'jung a poginaa daang waye a
siingkpong 'deu. Ka a poginaa daang yeli: 'Oo Naa, Ngming na veng
ka i 'bibe a gara. Ta veng ka i tieha dannii, bii a veng ka i 'ningbisogo
leuhi.
11 Dau kanga 'biye i naalung nga 'puong ka Naangmingpegi'yiruu ni Sie
'bi u ingang. I ba 'beri ning, chaanii, yela 'muni bangbu aning yeng ang
'woning ngmima yeng 'biye u ingang. Ka i ba Naa Nebiukadineezer, i

ba a naa, ung daang 'ihuu ung i a bagibugiriba, 'diidii 'deme, niba ang kaara ngmari'bie bugira aning a biribu 'deme ningkpong.

12 'Bojung sie ang paali, yela bangbu, yela 'muni bangbu, jaansi 'muno 'ihibu, loba 'muno 'ihibu aning yelikpienhi welihibu daang 'biye u ingang. A dau nga la Daaniel, una ka a naa buona Belitesaazer ni. Veng ka ba buong Daaniel pampana. U na 'wuliing a 'muni.

Daaniel 'wuliye a daangguoni seuri 'muni

13 'Beng la bang daang waaning Daaniel a naa 'ningbi-toori. Ka a naa yeli 'ku Daaniel: Ina la Daaniel ni ang i 'Juuda niba ni bang daang ngminyogihi ka n ba a naa daang tari 'yining 'Juuda waaning ni kanga?

14 N 'wongye i yela ka Naangmini Sie 'biye i ingang, ka chaanii ming aning yela 'muni bangbu aning yeng ang paali 'bi i ingang.

15 Pampana nga ba waaniye a yengbanginiba aning 'diidii 'deme n 'ningbi-toori ka ka ba karing a seuri nga a 'wulimo a 'muni. Che ba ba tuong 'wulimo a yeli 'muni.

16 Mang 'wong i yela ka i na tuong 'ihiye yela 'muni a welihi yelikpienhi. Pampana nga ka inang na tuong karing a seuri a 'wulimo a 'muni, ba na diye kpari'jimejime yerii a di sannii kokomaraa yeri i kokoring, ka i leu a naalung taalung kaara.

17 'Beng la ka Daaniel daang dieyeli a naa 'ningbi-tooring: Nang tari i buunhu, a di a sanyeu 'ku ningjaala. Che n na karingye a seuri 'ku naa a 'wuli a 'muni 'kuu.

18 'Oo Naa, Saa'ju-baahaa Naangmini ni 'kuye i ba Nebiukadineezer naalung, ningberii, girima aning nanihung.

19 A ningberii ni ung 'kuu ni 'jung, nibihi, paalihi aning kokoe jaa da mang 'miineng a jora dabieng u 'ningbi-tooring. Unani ung mang buora ung mang ku, a bahi unani ming ung buora ung i 'vori. Unani ung mang buora ung mang 'duohi, a 'sigihi unani ming jaa ung buora.

20 Che sanga ni u 'sikiri ang daang wa 'do, ka u 'sikiri daang 'ko aning jigihibu, ba daang yaaguung u naalung 'kogo ning, a die u girima 'yi u seng.

21 Bila 'puoring bang daang karuu ninsaaliba 'puong, ka u 'sikiri daang leuhi 'woning 'dungo 'sikiri. Ung daang ti kpiera ning moo buunhi. Bang daang 'kuruu moo ung oora a'wo nadavarihi. Ka sagbani mielung

da mang muli u inggbani a waana wagiri ni ung daang wa bang ka Saa'ju-baahaa Naangmini ning 'so naangkpiengu ninsaaliba naalung 'puong, a mang 'bing unani ung 'lugi ung kaaruu.
22 Che ina Belisaazer, u 'bi-dau, i ba 'sigihi i minga 'sikiri, anaa jaa ka i bangye ama jaa.
23 I 'duohiye i minga arijena Daana ni ingang. Ba waaniye u 'deu 'bonsuuhi ni i 'ningbi-toori. Ka i ning i daam'mine, i pogiba aning i kongkiubainihi dia 'nyu waing. Ing 'pugi ngmima bang di wari aning sannii, yaawa aning 'kurihuu, daari aning 'kubo maali. Anang ba nyira bii a 'wono bii a banna yela ni. Che Naangmini ni ang tari i vuunhung u 'nung, a 'so i yelitarihi jaa ni, i ba di girima 'kuu.
24 'Beng la ka a 'nubie nga 'yi u seng, ka a seuri nga seu.
25 Seuri ni ang daang seu la ama:
MAINA, MAINA, SEKEL, SEKEL CHELII.
26 A yeli'biri kanga jaa 'muni la nga. MAINA: Naangmini soriye i naalung 'beri ni a veng ang baahi.
27 SEKEL: Ba maahiing a sanihi ingang ing ba ta.
28 PII-REZ: Ba 'poye i naalung ni a diu 'ku 'Miidiya niba aning Peerisiya niba.
29 'Beng la ka Belisaazer daang 'ku nuori bang di kpari'jimejime wa yeri Daaniel, a di sannii kokomaraa wa yeruu. Bang daang ing 'duoho u yela ka u i a naalung taalung kaara.

Belisaazer 'lee

30 Ana 'yienguu ni jaa bang daang ku Belisaazer, a Kali'diiya niba naa ni.
31 Ka Daraiyus ang i 'Miidiya nie daang die a naalung. U daang iyeng a'wo 'yuomo lijaata ning a'yi a sanga.

Ba buye Daaniel yela

6 A daang peliye Daraiyus 'puo ka u 'bing 'gbendigi-kaariba koo aning lijeri a naalung 'puong ka ba kaara a naalung jaa.
2 Ung daang 'bing paalikaariba bata ba 'jung, ka a 'gbendigi-kaariba na mang toonhi bila ni ba yelitarihi ang 'chene 'kubo, ka a naa ta wa 'lere bona. Ka Daaniel daang i a bata nga kanga.
3 'Beng la ka Daaniel nga daang die jaang a paalikaariba aning a

'gbendigi-kaariba jaa ingang, 'bojung sie ang paaling daang 'bi u ingang.
Ka a naa daang tieha bila ni ung na 'bimuu ka u kaara a paaluu jaa.
4 'Beng la ka a paalikaariba aning a 'gbendigi-kaariba daang buora
yelikanga ka ba di 'tuo Daaniel a'wo a naalung yela. Che ba daang ba
nyira yeli bii ngmehii jaa, 'bojung u daang iye limaniye daana. Ba
daang ba nye gberi ngmiibu jaa bii ngmehii jaa u ingang.
5 'Beng la ka a daba nga yeli: Ti kung tuong nye yeli jaa 'tuo a Daaniel
nga, 'see ting bou ka u ahi u Naangmini 'begu yelang.
6 Ka a paalikaariba aning a 'gbendigi-kaariba nga daang laanhi lang taa
gaa a naa seng a ti yeli 'kuu: Naa Daraiyus, Ngming na veng ka i 'bibe
a gara wagiri jaa.
7 A naalung paalikaariba jaa, a ningbera, a 'gbendigi-kaariba, a
kawan-iriba aning a tuma ningbera lang nyiye taa a na 'bing naalung
yeli'tuuruu, a 'bing mara ang i kpiengaa. Ka ka nie jaang wa suhi bung
jaa ngmini jaa seng bii dau jaa seng 'beri 'pihita 'puong ka i seng naani,
'oo Naa, ba na lobuung ing 'gbegime ing'jieng.
8 'Oo Naa, 'bing a mara pampana a veng ka ba sebuu 'bing ka u kung la
tuong leuhi, a 'tuuro 'Miidiya aning Peerisiya niba 'begu ni ang ba
leuha ni.
9 A 'jung Naa Daraiyus daang iyeng bang sebuu 'bing.

Daaniel ang 'bi a 'gbegime ing'jieng

10 Sanga ni Daaniel ang daang wa bang ka a naa vengyeng bang seu a
seuri 'bing ni, ung gaa 'deu. Ung daang kpe u saa'ju 'deu ka u 'tokorihi
'yuohi a 'tori Jeruuselem. Ung daang 'gbinti u 'dungkubong gberi buta
a daari a 'puohi, a 'puohi barika u Naangmini 'ningbi-tooring a'wo ung
da mang ira bila sanga jaa ni.
11 'Beng la ka a daba nga daang laanhi lang taa a nye Daaniel ang 'puoho
a suha u Naangmini 'ningbi-tooring.
12 Bang daang gaa a naa 'ningbi-toori a ti yeli ngaang a naa mara ni yela:
I naaning seu 'bing ka ka nie jaang wa suhi bung jaa ngmini jaa seng bii
dau jaa seng 'beri 'pihita 'puong ka i seng naani, ka ba diu loo ing
'gbegime ing'jieng? Ka a naa die a yeli: Bila iye yeliminga a 'tuuro
'Miidiya aning Peerisiya niba 'begu ni ang ba leuha ni.
13 'Beng la bang daang die a yeli a naa 'ningbi-tooring: A Daaniel ni,

unang i a 'Juuhi ni kanga bang daang ngminyogihi a 'yining 'Juuda ni, 'oo Naa, u ba kahinii. U ba kahina a mara ni ming ing seu 'bing ni, che mang 'puohi gberi buta 'beu jaa.

14 Sanga ni a naa ang daang 'wong a yeli'bie nga, ka u 'puo daang saang u minga yela yaga jaa. Ung daang di u 'sikiri mari Daaniel ingang a na dieguu bahi. Ung daang moo yaga jaa a gara ngminaa kpiebu a na faaguu bahi.

15 'Beng la ka a daba nga daang laanhi wa a naa seng a wa yeli 'ku a naa: 'Oo Naa, bang ka 'Miidiya aning Peerisiya niba 'begu la ka mara jaa bii yeli'tuuruu jaa naa ang 'bing ba la leuha.

16 A 'jung ka a naa daang 'ku nuori bang tari Daaniel waaning a wa diu loo ing a 'gbegime ing'jieng. Che ka a naa daang yeli 'ku Daaniel: I Naangmini ni, una ing tuna wagiri jaa ni, unang na diegii.

17 'Beng la bang daang waaning 'kuurii wa pogi a 'gbegime ing'jie 'di-nuori. Ka a naa daang di u minga 'nu-finti 'sieree bungmaruu a mari a 'kuurii, aning u daam'mine 'sieree bungmarihi, ka Daaniel yeli ni ta tuong la leuhi.

Daaniel iye 'chihi a 'gbegime ingang

18 Ka a naa daang gaa u 'deu a ti 'le nuori a 'yienguu jaa. Ba daang ba waaning 'yieme u 'ningbi-toori. Ka gbieng daang bori u 'ningbiring.

19 'Beng la ka a naa daang dang 'ihi 'beeguu 'pipi a 'loring gaa a 'gbegime ing'jie.

20 Ung daang ti ta a 'gbegime ing'jie a tahing aning nimiha kokori 'ku Daaniel. A naa daang yeli 'kuye Daaniel: Daaniel, Naangming'vori ni tungtuna, Naangmini ni ing tuna wagiri jaa ni, u tuong diegiing 'yi a 'gbegime ingang?

21 'Beng la ka Daaniel yeli 'ku a naa: 'Oo Naa, Ngming na veng ka i 'bibe a gara wagiri jaa.

22 N Naangmini tungye u malika a wa pogi a 'gbegime noe ang ba ima yeli jaa, 'bojung n iye 'fori u 'ningbi-tooring. 'Oo Naa, n ba tung beu jaa i ming 'ningbi-tooring.

23 'Beng la ka a naa inga daang maa 'gaali u yela. Ung 'ku nuori ka ba 'ihi Daaniel a 'gbegime ing'jieng. Bang daang 'ihi Daaniel a 'gbegime ing'jieng. Ba daang ba nye dangii jaa buurii u ingang, 'bojung u daang

deliye u Naangmini.

Daraiyus diye nanihung 'ku Naangmini

24 Ka a naa daang 'ku nuori bang waaning a daba ni ang daang saana Daaniel ni. Bang daang diba loo ing a 'gbegime ing'jieng. Bana, ba 'biihi aning ba pogiba jaa daang la. Ka a 'gbegime daang tuongba a ngmahi ba kaba jaa 'puro 'puro ka ba nang ba ta a 'gbegime ing'jie 'muni.

25 'Beng la ka Naa Daraiyus daang seu:
A 'ku nibihi, paalihi aning kokoe jaa ang 'bi dunee jaang.
Maahuu maaling 'bi ye seng.

26 N 'bingye mara ka n naalung 'lombori jaang ka niba 'miine
a jora dabieng Daaniel Naangmini ni 'ningbi-tooring.
'Bojung una la Naangming'vori, a 'bibe a gara wagiri jaa.
U naalung iye naalung ang kung tuong 'le,
ka u kpiengu 'suobu 'bibe a gara a baahaa.

27 U diera bahang a faara baha.
U mang 'wuliye 'sierihi aning yelisiela
sagbaning aning 'teng-gbaning.
Unang die Daaniel a 'yi a 'gbegime 'nuuhing.

28 Bila ka a Daaniel nga yela daang gara 'ningbi-toori Daraiyus naalung ni sanga aning Sairus ang i Peerisiya nie naalung sanga.

'Duunhi anaahi nyiibu

7 Baabilong naa Belisaazer naalung 'yuong-fora ning, ka Daaniel daang jeng jaanhi a nye nyiibu u haakilang u jengbu 'jieng. 'Beng la ung daang seu a jaanhuu 'bing, a toonhi a yelitiinha.

2 Ka Daaniel yeli: N nyiye n nyiibu 'yienguu. Nye, a arijena seseri anaahi ni da dannaye a Mangkpong Karaa ni.

3 Ka 'dung-bera anaahi wa 'yi a mangkpong 'puong, ka kanga jaa ning u to i dabang.

4 A fora da 'woniye 'gbegini, a tari ka'chigu kpangkpama. Mang kaara bilaang bang wa ngmaahi u kpangkpama, a nyoguu di 'teng-gbaning ung 'do. Bang i ung ahi gbee a'ying a'wo ninsaalaa. Bang di ninsaalaa 'sikiri 'kuu.

Daaniel Gbangu 7

5 'Dayeni ka a 'dungo kanga la la, a 'yiilung daana. Ung 'woning beer. Ung 'duohi u minga 'lomboyening a tari nyekau'bie ata u nuoring, ang 'bi u nyina kpachagihing. Bang yeli ngaang 'kuu: 'Ihi, a oo neni jemaa.
6 Bila 'puoring mang nang 'liinhe, ka kanga la la, a 'woning gbanggbaga. Ung tari 'nobile kpangkpama anaahi u 'puoring. A 'dungo da tariye 'juri anaahi ming, bang 'kuu kpiengu 'suobu.
7 Bila 'puoring mang nye 'yienguu nyiibu 'puong a nye 'dung-naahung. Ung da i bungjoruu a inna dabieng 'gaali, a tari fanga yaga jaa. Ung da tari nyina ang i 'kurihuu che i bera. U da oorang a da yo ngmaha buunhu 'puro 'puro a neura anani ang chehi ni ning u gbee. U da iye dabang aning a 'duunhi ni jaa ang da wa che 'kuu ni. Ung da tari iila 'pie.
8 Mang da jera a iila nga yela ka a iilii kanga la la, a da i 'bile, a 'buli paahi. U 'ningbi-tooring ka a fora iila ni ata da vuohi a 'munong. A iilii nga ingang 'ningbie da 'biye 'be a'wo ninsaalaa 'ningbie. Ka nuori ming da 'bibe a yera tangkangyela.
9 Mang nang 'liinhe bang wa 'bing na'kogihi.
Ka Sangkong'koruu Girima Daana ni da 'jing.
U bungyerihi da peliyeng a'wo si'noo.
Ka u 'ju-kooni da 'woning pikooni ang i 'forifori.
U na'kogo da iye 'buung-jinti ang 'dire 'galigali,
ka u 'chechehi da i 'buung-jinti.
10 Ka 'buung-jinti da 'puoro a'wo kuong 'yire u 'ningbi-tooring.
Ka 'tuhi 'tuhi jemaa da tuna 'kuruu.
'Tuhi 'pie 'pie 'jiihi 'tuhi 'pie da ahiye u 'ningbi-tooring.
Ka a dambu toonhibu da i 'siri, bang 'yuohi gbama.

11 'Beng la mang da 'liinhe, a tangkangyela ni a iilii ang da yera ni 'jung. Mang 'liinhe bilaang bang wa ku a 'dungo. Bang saang u inggbani a diu loo ing a 'buung-jinti ni ang 'dire ni 'puong.
12 A 'dung-chelee ni yeng, ba da faaye kpiengu ni ang 'so ni, che ba da 'ku-ang 'nyivori a gara sanga kanga aning wagiri kanga.

13 N da 'liinheng 'yienguu yelinyirihi 'puong
a nye nie ang 'woning Ninsaalaa 'Bi-dau ni.

Ung waana sagbani savaala 'puong.
Ung wa Sankong'koruu Girima Daana ni seng.
Bang da taruu wa ta u 'ningbi-toori.
14 'Beng la bang di kpiengu 'suobu,
girima aning naalung 'kuu,
ka nibihi, paalihi aning kokoe jaa na tunuu.
U kpiengu 'suobu ni iye kpiengu 'suobu ang ba tari baahaa,
a daang kung pari gaa.
U naalung ni ming iye unani ang daang kung saang.

Daaniel yelinyirihi ni 'muni

15 Ka maang Daaniel 'puo daang saang, ka n haakila yelinyirihi ni da dannima.
16 Mang da wa pieli banani kanga ang da ahi 'beng ni a jugihuu yeliminga ni ang 'bi a yela nga jaa 'puong. Ung da yelima a 'wulimo a yela nga 'muni.
17 A 'dung-bera ni ang i anaahi ni iye na'mine banaahi ang na 'ihi 'teng-gbaning.
18 Che ba na diye a naalung 'ku Saa'ju-baahaa Daana ningpegi'yiribe ni ka ba die a naalung 'so a gara wagiri jaa, 'haali a gara wagiri ang ba tari baahaa.
19 'Beng la mang da buora ka n bang a yeliminga a'wo a 'dung-naahung ni yela, unang da i dabang a 'yi a 'duunhi jaa ni. Unang da tari dabieng yaga jaa ka u nyina i 'kurihuu ka u gbe'bie i yaawa ni. Unang da yo oora, a ngmaha buunhu 'puro 'puro a di u gbee neura anani ang chehi ni.
20 Mang da buora ka n bang a iila 'pie ni ang da 'bi u 'jung ni yela. N da buorang ka n bang a iilijaala ni ang 'buli ni ming yela, u 'ningbi-tooring ka a ata 'le ni. Una da la iilii ang tari 'ningbie aning nuori ang yera tangkangyela ka u 'meselihung da gaa u taa ni.
21 Mang da 'liinhe ka a iilii ning u 'ju jauraning a ningpegi'yiribe taanhuu a tuoniba,
22 a waana wagiri ni a Sangkong'koruu Girima Daana ni ang ti wa. Ung wa 'di saree a die kpe a Saa'ju-baahaa Daana ningpegi'yiribe ni. Ka a wagiri da wa ta ka a ningpegi'yiribe na die a naalung.

23 Ung yeli: A 'dung-naahung ni na iye naahung naalung 'teng-gbaning. U na iye dabang a 'yi naalihi jaang, a voli dunee jaa. U na nebuung 'tengeng a ngmahuu 'puro 'puro.
24 A iila 'pie ni iye na'mine 'pie ang na 'ihiyi a naalung nga 'puong. Kanga ming na 'ihing a 'puoring. U na iye dabang a 'yi a fora buunhu ning. U na 'sigihiye na'mine bata.
25 U na yeliye tangkangyela Saa'ju-baahaa Daana ni ingang. U na dogihiye Saa'ju-baahaa Daana ningpegi'yiribe ni. U na buorang ka u tegi wagirihi aning 'begu. 'Beng la bang na di a ningpegi'yiribe ing u 'nung wagiri'yeni aning wagirihi aning wagiri tarang 'puong.
26 Che a dambu toonhibu na iye 'siri, ka ba nyogi u kpiengu 'suobu ni faa. Ba na saangye u kpiengu kpeleng kpeleng.
27 'Beng la bang na di a naalung aning a kpiengu 'suobu aning a naalihi berihung ang 'bi sagbani jaa luong 'ku a niba, bana la Saa'ju-baahaa Daana ningpegi'yiribe ni. U naalung iye naalung ang ba tari baahaa. Kpiengu 'suobuhi jaa na tumuung a 'tu u nuori.
28 A yela toonhibu baahaa la ni. Maang Daaniel yeng, n tieha daang dannimang yaga jaa, ka n 'ningbisogo leuhi. Che mang daang tari a yeli n 'sikiring.

A pidari aning a buo nyiibu

8 Naa Belisaazer naalung 'diibu 'yuomo ata 'puong ka nyiibu kanga daang 'yi 'ku maang Daaniel, a 'yi unani ang 'yi 'kumo fora ni 'puoring.
2 A nyiibu 'puong n daang 'liinhiyeng a nye mang 'bi Suusang a na'de-kpong ning, unang 'bi 'Iilam 'gbendigeng ni. A nyiibu 'puong n da nyiyeng ka n 'biye 'Yuulai Konboo ni nuoring.
3 'Beng la mang lagi n 'ningbie 'liinhe ka pidari la ahi a konboo nuoring. Ung da tari iila a'yi ka a iila a'yi da baa 'do. Che ka a iilii kanga da 'do gaa kanga. Unani ang da 'do yaga ning da 'yi 'puoring.
4 Mang da nye a pidari ang daara gara ngmintongkpieri seng, aning sa'mung-goo seng aning sa'mungduri seng. 'Dungo jaa da ba tuong na ahi u 'ningbi-tooring. Bung jaa ming da kung tuong die bung 'yi u 'nung. U buobu ung da ira a wa leu i nanii.

5 Mang da nang jera a yela, 'dayeni ka budari la a 'yi ngmintongkpieri seng wa gara 'teng-gbani 'jung, che u da ba fiinha 'tenge. Ung tari iilii ang ba sogili u 'ningbie kpachagang.
6 'Beng la ung wa ta a pidari ni ang tari a iila a'yi ni, una mang da nye konboo nuoring ni. Ung taari gaa u ingang aning 'suuri kpiengu.
7 Mang nye ung tagi ta a pidari. Ung 'ihi 'suuri a pidari ingang a vau, a kauhi u iila a'yi ni. A pidari da ba tari kpiengu a na jauniu. Ung lobuu 'tengeng a nebuu. Nie jaa da 'chibe a na tuong die a pidari u 'nuuhing.
8 Bila 'jung ka a budari da leu i nanii yaga jaa. Che sanga ni ung wa tari kpiengu ni, bang kau u iilii ni ang da i kpong ni. Ka iila anaahi ang ba sogili da 'buli a iilii ni bogung a 'tori sagbani seseri anaahi ni.
9 Ka iili'bile wa 'yi a iilii ni kanga bogung a baa i nanii yaga jaa a 'tori sa'mungduri seng, a 'tori sa'muni aning a Vielung 'Teng-gbani.
10 Ung baa 'do ti ta sagbani bungnaangjemaa ni. Ung di a bungnaangjemaa 'mine aning ngmari'bie 'mine loo 'tengeng a nebaa.
11 Ung gba 'duohi u minga a 'do ta a bungnaangjemaa Ningkpong. Ung da die a 'beu jaa sarikihi ni u seng, a da loo u Ngming'puohi 'deu 'jie ni 'tengeng.
12 'Begu saangbu 'jung bang da di 'sojehi 'ku a iilii ka u legi a 'beu jaa sarikihi ni. Ung da di yeliminga loo ung 'le 'tengeng. Ung da i ama jaa ka u yela gara 'ningbi-toori.
13 'Beng la mang da 'wong ningpegi'yiruu kanga ang yera yela. Ka ningpegi'yiruu kanga ming yeli 'ku unani ang da yera yela ni: Wala ka a nyiibu na kauhi sing, a'wo a 'beu jaa sarikihi yela aning a 'begu saangbu ang saana saangbu ni, bang na di a 'ji-pegi'yiruu aning a jemaa tihi ka ba neu 'tengeng ni?
14 Ung yeli 'kumo: 'Beri 'tuhi a'yi aning koohi ata ang na i. Bila 'puoring bang na pegi a 'ji-pegi'yiruu ka u 'yi.

'Gee-biriel 'wuliye a nyiibu 'muni

15 Sanga ni maang Daaniel ang da nye a nyiibu nga a buora a 'muni, 'beng la ka bung kanga ang 'woning ninsaalaa da wa ahi n 'ningbi-tooring 'dayeni.
16 Mang da 'wong ninsaalaa kokori ang 'yi 'Yuulai Konboo ning. Ung buong a yeli: 'Gee-biriyel, veng ka dau nga bang a nyiibu 'muni.

17 'Beng la ung da tagi ta 'jie ni mang ahi ni. Ung wa ta ka dabieng da kpema mang 'le a 'pu. Che ung yeli 'kumo: Ninsaalaa 'bi-dau, bang ka a nyiibu iye a baahaa wagiri yelitarihi yela.
18 Sanga ni ung da yera yela 'kurimo ka n da 'gbihiye 'pereng, ka n 'ningbisogo da 'tori 'tenge. Che ung fiinhima a nyogima 'ihi ahi 'dendenge.
19 Ung yeli: Nye, n 'wuniing yela ang daang na i a 'suuri 'ihibu baahaa wagiri ning, 'bojung a wagiri'binnuu 'puong a baahaa na tang.
20 A pidari ni ing nye ung tari iila a'yi ni, 'Miidiya aning Peerisiya na'mine la bila.
21 A budari ming la 'Giriis naalung ni. A iilikpong ni ang 'bi u 'ningbie kpachagang ni la u nafora.
22 A iilii ni ang kau ka a anaahi ni ahi u bogung ni, naalihi anaahing na 'yi ana paaluu ngang. Che a kung tari u kpiengu.
23 Ba naalung ni baahaa wagiring,
    sanga ni 'begu-saaniba ang na paali ning 'begu saangbu ni,
    naa kanga na 'ihing a tari 'ningbisogo ang inna dabieng.
U na bangye dawari ang i 'junjugilong a tunaa.
24 U kpiengu na iye kpong, che a 'tuuro u minga kpiengung naani.
U na saangye saangbu ang i nomaa yaga,
    ka u yela gara 'ningbi-toori a tari 'ningbiri.
U na saangye ningtiinha aning niba ni ang pegi'yi ni.
25 A 'tuuro u dawarihung ingang u na ing
    ka belingbu 'do 'ju a 'tuuro u iibung.
U na 'duohiye u minga u 'sikiring.
U na saangye jemaa ba loribu 'puong.
U gba na 'ihi 'tuohiye a na'biihi jaa Na'bie ni.
Che ba na ngmahuung. Ninsaalaa 'nu naaning na tung bila.
26 A 'ji-maarihi aning a 'beeguu 'beeguu nyiibu nga
    bang toonhi 'kumo nga iye yeliminga.
Bila 'jung pogi a nyiibu,
    'bojung 'be-jemaa ang 'bi 'ningbi-tooring yela la.
27 Ka maang Daaniel daang 'yie, a biera 'beri awala 'mine 'puong. Bila 'puoring mang da 'ihi a tuna a naa tuma. A nyiibu da imang nomaa yaga jaa, che nie jaa da ba bang a 'muni.

Daaniel ang 'puohi 'ku a niba

9 Daraiyus naalung fora 'yuoning daang la ka a yela nga i. U daang iye
Ahaziu-iiras ang i 'Miid 'deenhuu buurii 'bi-dau, bang daang 'bimuu
ung i naa Kali'diiya niba paaluung.
2 U naalung fora 'yuoning ka maang Daaniel daang bang a 'tuuro
gbamang 'yuomo ni nuori Ba Tari Baahaa Daana ang 'bing a 'tuuro
dangyera Jeremaiya ingang. Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli ka
'yuomo lijaata ning 'pie ung na paali a'wo Jeruuselem kpali jengbu yela.
3 'Beng la mang daang leuhi n 'ningbisogo ing 'Suobu Kpiengu Jaa Daana
Naangmini ingang. N daang suhuung a 'tuuro 'puohibu aning suhibu
ingang, a lang ning nuori 'leebu, aning buorihi tama yeribu aning
tampelung faribu.
4 Mang daang 'puohi Ba Tari Baahaa Daana n Naangmini a die yelibee
saangbu a yeli: 'Oo Daana, Naangmini ang i kpong a i nomaa 'gaali, a
mang paali u 'layiri a mang 'wuno nungbu ang ba baaha 'kuro niba ang
numuu aning banani ang 'tuuro u no'kurihi ni.
5 Ti iye yelibee a tung beu. Ti iye 'pu-too a die taawai aning ting leu 'yi
i 'wulibuhi aning i 'wulibu soe ingang.
6 Ti ba 'wong i tungtuniba ang i dangyeriba ming yeliyaga, banang daang
yeli yela i 'yuoring a 'ku ti na'mine, ti ningbera, ti ba'mine aning a
paaluu niba jaa ni.
7 'Oo Daana, inang 'so sun'tuubu, che tinuung 'di 'vii, a'wo ang i bila 'jine
nga. Bila la a 'ku 'Juuda niba, Jeruuselem kpieriba aning Iisiriel jaa,
banani ang pieli aning banani ing kari gaaning a paalihi bang 'bi tooring
ba limangkong ni bang tung i ingang ni 'jung.
8 'Oo Daana, tinuung 'di 'vii, ti na'mine, ti ningbera aning ti ba'mine,
'bojung ti tungye beu i ingang.
9 Daana ti Naangmining 'so hinihung aning veng'kuubu, anaa jaa ka ti
dieye taawai u ingang.
10 Ti ba 'tu Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini nuori a na 'chene u 'begiri
ni 'puong. Ana ung di 'bing ti 'ningbi-tooring a 'tuuro u tungtuniba ang
i dangyeriba ingang ni.
11 Siringminga, Iisiriel jaa saangye i 'begu, a leu'yi ka ba ta 'tu i nuori
'jung. Bila 'jung ka a duhibeu aning a puobu ni ang seu Naangmini
tungtuna 'Moosis 'begung ni 'kiri waahi ti ingang, 'bojung ti tungye beu

Naangmini ingang.

12 U paaliye u yeli'bie ni ung yeli ti ingang aning ti paalikaariba ang ngmaa ti saree ni ingang. U iye bila a 'tuuro ung waaning saangbu ang i kpong ti ingang. 'Bojung sagbani jaa luong a yeli nga ang i Jeruuselem nga to daang ba i.

13 A'wo ang seu 'Moosis 'begung bila ni, bila la ka a saangkpong nga jaa wa ti ingang. Che ti ba bo Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini nungbu, a na leu'yi ti yeliba'torihi 'puong a bang i yeliminga.

14 Bila 'jung ka Ba Tari Baahaa Daana tari a saangkpong nga yela u haakilang a diu waaning ti ingang. 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini iye sun'tuuro u tuma jaa ung tuna 'puong. Tinuung ba 'tu u nuori.

15 Pampana nga 'oo Daana ti Naangmini ang di kpiengu 'nu tari i niba 'yining 'Iijipiti paaluu waaning a bo 'yuori 'ku i minga a'wo ang i bila 'jine nga, ti iye yelibeu a tung beu.

16 'Oo Daana, a 'tuuro i sun'tuubu jaang, n suhang, veng ka i 'suuri aning i 'su-tuluu leu 'yi i 'yi-kpong Jeruuselem ingang, i tangpegi'yiruu ni. 'Bojung ti yelibee 'jung aning ti ba'mine yeliba'torihi 'jung Jeruuselem aning i niba leuye nyaaba buunhu a 'ku banani jaa ang ngmaa 'giliti ni.

17 Bila 'jung ti Naangmini, 'wong i tungtuna 'puoho pampana aning u suhibuhi. Kpeling i minga 'jung a veng ka i 'ningbisogo chaang i Ngming'puohi 'deu bang saang kpeleng kpeleng ingang.

18 'Oo n Naangmini, nang begi i 'tuorii a 'wong. 'Yuohi i 'ningbie a nye ti 'jiihi bang saang kpeleng kpeleng, aning 'yi-kpong ni bang di buona i 'yuori ni. 'Bojung ti ba waananing ti suhibuhi nga i 'ningbi-toori ti sun'tuubu yeli-irihi 'jung. I hinihi ang i kpong 'jung la.

19 'Oo Daana, 'wong. 'Oo Daana veng'kuti. 'Oo Daana, chelihi 'wong a tung tuma. N Naangmini, ta naari i minga 'jung, 'bojung i 'yi-kpong aning i niba bang di buona i 'yuori.

Daahi lijaata ning 'pie dangyelibu

20 N da nang yeraye yela a 'puoho. N da nang dieraye n beu saangbu aning n niba Iisiriel saangbu. N da waaniye n suhibuhi Ba Tari Baahaa Daana n Naangmini 'ningbi-toori n Naangmini tangpegi'yiruu ni yela.

21 Mm, mang da nang yera yela 'puoho 'puong la ka 'Gee-biriyel, a dau ni

mang da nye nyiibu 'puong a 'munpiileeng ni, ung daang egi 'wieng
'wieng a wa tama a 'ji-maarii sarika ni 'ihibu wagiri.
22 Ung daang 'kumo 'duoho, a yelinima yela a yeli: 'Oo Daaniel, n 'yi
wayeng pampana ka n 'kui 'ningbiyuo aning yela 'muni bangbu.
23 I suhibuhi ni 'piilee sanga bang 'ku nuori, mang wa ka n yeli
'kui, 'bojung i iye ningnunginaa yaga jaa. Bila 'jung jeri a yeli,
a bang a nyiibu 'muni.
24 Daahi lijaata ning 'pie 'bingyeng a 'ku i niba aning i
'yi-kpongpegi'yiruu ni. A wagiring ka 'begu saangbu na baahi,
ka yelibee baahi. A wagiring ka taa maalibu na 'bibe
yeliba'torihi 'jung, a na waaning sun'tuubu ang ba tari baahaa,
a na pogi a nyiibu aning a dangyelibu, a buo kpaang waahi a
'Ji-pegi'yirihi Jaa 'Ji-pegi'yiruu ni.
25 Bila 'jung bang, a bang a 'muni, ka a 'yi wagiri ni bang 'ku
nuori ka ba la maali Jeruuselem a meu ni, a gara a Mesaiya, a
Na'bie wagiri na iye daahi ayo'poin aning daahi lijaata ning
a'yi. Ba na la maaliye a 'ji-gbangbala aning a daangguoni, che
tuora wagiring na la.
26 A daahi lijaata ning a'yi nga 'puoring ba na ngmaaye a Mesaiya
'ihi bahi, che u minga 'jung naani. Ka a na'bie ni ang na wa ni
niba saang a 'yi-kpong aning a Ngming'puohi 'deu. U baahaa
na wang a 'tuuro kontaalii ingang. Taanhuu jauri na 'biye 'be
a gara a baahaang. A 'bingyeng ka 'yie na jengye kpala a
baahaang.
27 'Beng la ung na maali 'layiri aning ningjemaa daa 'gbuli 'vuong. Che a
daa 'gbuli gaalinggang ung na i ka sarika aning 'kuubu yela baahi.
Nyuongbu ningdegiri ni ning yelihaarihing na lang wa. Bila na ing a
gara wagiri bang na 'kiri yeli ni ang 'bing ni waahi a nyuongbu
ningdegiri ni.

Dau ni ang i 'chengkeng ni nyiibu

10 Peerisiya naa Sairus naalung 'yuomo ata ingang ka 'duoho kanga
daang 'yi 'ku Daaniel, u 'yuoring daang i Belitesaazer ni. A 'duoho
daang iye yeliminga, a i taanhuu jaukpong kanga yela. Ung daang bang
a 'duoho 'muni, a bang a nyiibu 'muni.

2 Ana 'beri ning, maang Daaniel daang iraye nimiha daahi ata.
3 N da ba 'di siinnoo jaa. Neni bii waing da ba fiinhi n nuori. N da ba so kpaang ming a gara daahi ata ang ti paali.
4 A 'chiu-fora daulijeri aning anaahi daari mang da 'bi a konbokaraa ni nuoring, Taigiris la bila.
5 Mang lagi n 'ju 'liinhi a nye dau kanga ang ing masari bungyerihi. Ka u sie da 'le ning sannii ang 'yi 'Yuufaz sie bung'leruu.
6 U inggbani da 'woniye buuril, ka u 'ningbisogo da 'woning saa nyigihibu. U 'ningbie da 'woniye kahii 'buung, ka u kpangkpama ning u gbee da 'woning yaawa bang maali ang nyeliha. Ka u yeliyaga da 'woning ningjemaa kokori.
7 Maang Daaniel 'yong la da nye a nyiibu, 'bojung daba ni ang da 'bi n seng ni da ba nye a nyiibu. Che ka dabiengkpong da kpeba, a 'jung bang da jo ka ba ti sogili ba miihi.
8 Bila 'jung n 'yong da la sanga ni mang da nye a nyiibu nga ang i kpong nga. Fanga jaa da ba la 'bi n ingang, 'bojung n inga nyagihibu da baahiyeng kpeleng kpeleng. N da ba la tari fanga jaa.
9 Che mang da 'wong u yeliyaga. Sanga ni mang da 'wong u yeliyaga ni, n da 'puyeng a 'gbihi 'pereng, ka n 'ningbisogo 'tori 'tenge.

Peerisiya aning 'Giriis dangyelibu yela

10 'Beng la ka 'nu da fiinhima 'dayeni, a veng mang 'ihi 'gbinti, ka n 'nupuuhi ta 'tenge mang 'miine.
11 Ung yeli 'kumo: 'Oo Daaniel, ina nie ang i daununginaa yaga jaa, bang a yeliyaga nga mang yera 'kurii nga 'muni, a 'ihi ahi 'dendenge. 'Bojung i seng bang tungma pampana. Sanga ni ung yera a yela nga 'kurimo ni, n ahiyeng 'miine.
12 'Beng la ung yeli 'kumo: Daaniel, ta jora dabieng. 'Bojung a 'piili a fora daari ni ing i 'siri i 'sikiring ka i bang yela 'muni a 'sigihi i minga i Naangmini 'ningbi-tooring ni, u 'wongye i yeliyaga ni. Mang wa i yeliyaga ni 'jung.
13 Che Peerisiya naalung na'bie ning legima 'beri lijeri aning 'yeni. Che nye, Maikel, a na'bi-bera ni kanga wayeng a wa sungma, 'bojung n 'yong da la aning a Peerisiya na'mine.
14 Pampana n wayeng ka n wa veng ka i bang yeli ang na pogi i niba a

baahaa 'beri ning, 'bojung a nyiibu iye 'be-jemaa ang nang 'bi 'puoring yela.
15 Sanga ni ung da yeli a yeliyaga nga 'kumo, mang da leuhi n 'ningbisogo 'tori 'tenge. N da ba la tuong na yeli yela.
16 'Dayeni ka bung ang tari ninsaaliba 'worihung da fiinhi n nogbama. 'Beng la mang da 'yuo n nuori a yeli yela, a yeli 'ku unani ang ahi n 'ningbi-tooring ni: N ningkpong, a nyiibu yela n nimiha tuongmang. N ba la tari fanga.
17 'Bojung wala ka n ningkpong tungtuna nga na tuong yeli nii yela n ningkpong? Maang yeng, fanga jaa ba la 'chi n ingang. Vuuhung jaa ming ba la kpeling n ingang.
18 'Beng la ka unani ang 'woning ninsaalaa ni la fiinhima a ingma kpiengu.
19 Ung yeli: 'Oo ina nie ang i daununginaa yaga jaa, ta jora dabieng. Maahuu 'bi i seng. Ing fanga, mm, ing fanga. A 'jung sanga ni ung yeli yela 'kumo ni, n da iye kpiengaa a yeli: Veng ka n ningkpong yera, 'bojung i ingmang kpiengu.
20 'Beng la ung yeli: I bangye bung ni 'jung mang wa i seng? Pampana nga 'see ka n leu gaa ti jauning Peerisiya na'bie ni. Ka maang wa 'yi gaa, siringminga, 'Giriis na'bie ni na wang.
21 Che n na yeli 'kuing bila ni ang seu a yeliminga Seupegi'yiruu ni 'puong. Nie jaa ba ahi n 'puoring a jauraniba, 'see ye na'bie Maikel 'yong.

11 'Miidiya nie Daraiyus naalung fora 'yuoning mang daang 'ihi ahi ka n tiihuu a imuu kpiengu.
2 Pampana n na yeliing a yeliminga: Nye, na'mine batang nang na 'ihi Peerisiya 'puong, ka a naahung daana i bundaana gaaba yaga jaa. Sanga ni ung na wa nye kpiengu a 'tuuro u bundaalung ning, u na dangye niba jaa ka ba 'ihi 'Giriis naalung ni ingang.
3 'Beng la ka nakpong kanga na 'ihi. U na 'diye naalung aning kpiengu 'suobu ang i kpong, a tuna u buobu.
4 Sanga ni ung na wa 'ihi ni, ba na ngmahiye u naalung ni a nyoguu 'po a 'tori sagbani seseri anaahi ni. Che ba kung i u buurii, bii a ta kpiengu 'suobu ni ung da 'dining naalung ni. 'Bojung ba na tagiye a naalung 'ihi, a di 'ku ningjaani bama 'puoring.

5 'Beng la ka sa'mungduri seng naa ni na leu tari kpiengu, a lang ning u na'biihi ni kanga. Ka a na'bie leu tari fanga a tuomuu a tari 'suobu kpiengu. U kpiengu 'suobu ni na iye kpiengu 'suobu ang i kpong.
6 'Yuomo awala 'mine baahaang ba na langye tan'nu, 'bojung a sa'mungduri seng naa ni 'bi-poga na gaaye sa'mung-goo seng naa ni seng ka u niu na ti tari nuori'yeni. Che a 'bi-poga kpiengu ni kung kpeling u seng. A naa ming bii u kpiengu 'suobu ni kung ahi. Che ba na diye a 'bi-poga tihi, a lang ning nie ni ang taruu waaning ni aning dau ni ang doguu, a lang ning banani ang da innuu fanga a wagiri ning.
7 Che a 'yi u 'bulii ingang nie na 'ihiye u gbebogiring. U na wang aning 'sojehi a wa kpe a sa'mung-goo seng naa ni 'liliji-kpiengaa. U na jaunibang a tuongba.
8 U na faahiye ba ngmima ming a dia gaaning 'Iijipiti, a lang ning ba na'biihi, ba wari aning sannii bungnanee. U na 'biye 'be ka u 'yuomo i jemaa gaa a sa'mung-goo seng naa ni.
9 'Beng la ka a sa'mung-goo seng naa ni na wa a sa'mungduri seng naa ni paaluu. Che u na leu gaaye u minga paaluu.
10 Che u 'bi-daba na 'ihing aning jauri, a laanhi 'sojehi jemaa jemaa. Kanga na wang pielaang, a wa ba ingang 'dayeni a 'tu ti 'yi. 'Beng la ung na la jau jauri a ti ta a sa'mungduri seng naa 'liliji-kpiengaa ni.
11 A sa'mungduri seng naa ni na 'ihing aning 'su-tuluu a 'yi ti jauning sa'mung-goo seng naa ni. A sa'mung-goo seng naa ni na laanhiye jemaa ang i kpong, che ba na tuongye a jemaa.
12 Sanga ni ung na wa di a jemaa gaaning ni, u 'sikiri na jigihang. U na korigiye 'tuhi 'pie 'pie jemaa, che u kung nye tuongbu.
13 'Bojung a sa'mung-goo seng naa ni na leu wang, a laanhi jemaa ang gaa fora ni. Pielaang la, u na wang 'yuomo awala 'mine baahaang aning 'sojehi jemaa aning buunhu yaga jaa.
14 A wagirihi ngang jemaa na 'ihing a 'tuohi a sa'mungduri seng naa ni. I niba 'puo kpangkpangkpiengu 'deme 'mine na 'duohiye ba miihi, ka bila paali a nyiibu. Che ba na 'leng.
15 A 'jung a sa'mung-goo seng naa ni na wang a wa me 'jie 'gili a jaudie 'yiri bang me daangguoni 'gili. A sa'mungduri seng taanhuu jaujauriba ni kung tuong ahi 'tuohuu. Haali u 'soje-jigila gba kung tari kpiengu a na ahi 'tuohuu.

16 Che nie ni ang waana u ingang ni na tuming a 'tuuro u minga buobu. Nie jaa kung ahi a 'tuohuu. U na ahiye a Vielung 'Teng-gbani ning, a tari saangbu kpiengu.
17 U na iye 'siri ming ka u kpe aning u naalung ni 'gbuli jaa kpiengu, a langning niba ang 'tori. Bila ung na i. U na diye pogiba 'bi-poga 'kuu a na saamuu. Che a poga kung ahi u seng bii a ahi u 'puoring.
18 Bila 'puoring u na leuhiye u 'ningbisogo 'tori a mannoe ni a jaudie a jemaa. Che paalikaara na ing ka nyaaba ni ang 'bi ba ingang ni baahi. Ka a nyaabang wa baahi, u na leung a wa u ingang.
19 'Beng la ung na leuhi u 'ningbisogo 'tori u minga paaluu 'ji-kpiengaa. Che u na ngmiye gberi a 'le. Ba kung la nyiu.
20 Nie kanga na 'ihiye u gbebogiring a diera lam'poo a girima naalung ni ingang. Che ba na baahiye u yela 'beri awala 'puong. Che 'suuri bii taanhuu jauri 'puong naani.
21 Ningdegiri na 'ihiye u gbebogiring. Ba kung di na'biilung girima 'kuruu. Maahuu 'puong ung na wa kpe a di belingbu faa a naalung.
22 'Sojehi ang 'woning kontaalii na 'puo gaang u 'ningbi-tooring ka ba ngmahiba, aning a 'layiri na'bie ni ming.
23 Ba nuori'yeni ni taribu 'puoring u na tunang aning belingbu. 'Bojung u na 'do wang a leu tari kpiengu a 'tuuro ningfiing ingang.
24 Maahuu 'puong ung na wa kpe, 'haali a kpe a 'gbendige 'jiihi ang tari bundaalung gaa a jaa. U na iye bila ni u ba'mine bii u nabaali'mine ang daang ba i. U na toribang buunhu bang jaudie, aning buunhu bang 'ohi aning bundaambuunhu. U na boye bila ni ung na loo 'ji-nyogikpienhi, che wagiri kanga 'yong 'puong na la.
25 U na diye 'soje-jemaa a 'ihining u kpiengu aning u nyau taribu a sa'mungduri seng naa ni ingang. Bila na dangye a sa'mungduri seng naa ni ka u 'ihi taanhuu jauri aning 'soje-jemaa jemaa ang tari kpiengu. Che u kung ahi, 'bojung ba na boye yela bang na di u ingang.
26 Banani 'diibu ang 'yire u siingsuunhi 'puong ning na baahi u yela. U 'sojehi ni na 'puo gaang, ka ba ku jemaa loo 'tengeng.
27 A na'mine ba'yi nga jaa 'sikie na iye 'siri ka a tung beu. Ba na 'jingye 'teebul bung'yening a ngma 'girii, che a kung tari 'ningbiri, 'bojung a baahaa nang na waye a wagiri'binnuu ning.
28 Sanga ni ung na leu gara u paaluu aning bundaalung ang i kpong ni, u

'sikiri na leu ahiye a 'layiri-pegi'yiruu ni ingang. U na saangye saangbu che leu gaa u minga paaluu.

A sa'mungduri naa ni ang degi Naangmini

29 A wagiri'binnuu 'puong u na leung a gaa sa'mungduri seng ingang. Che a kung 'woning a fora ni bii a baahaa.
30 'Bojung mani 'gbori-bera ang 'yi Kiitim na waye u ingang. Bila 'jung u 'puo na saaming ka u leu aning 'suuri gaa a 'layiri-pegi'yiruu ingang a ti saang saangbu. Bila la ung na leu a kahina banani ang jaanhi a 'layiri-pegi'yiruu ni.
31 U na laanhiye 'sojehi ka ba degi a 'ji-pegi'yiruu 'ji-kpiengaa ni. Bila 'puoring ba na ing ka a 'beu jaa sarikihi ni yela baahi, ka ba di a bungdegiri ang waananing saangbu ni 'bing 'beng.
32 U na diye nuori yeliyaginoohi a i ka banani ang di beulung 'tuohi a 'layiri ni leu ningbee. Che banani ang bang ba Naangmini ni na iye kpienhi a tung tungbera.
33 Banani ang bang yela 'muni a niba 'puong na 'wuliye jemaa. Che 'beri 'mine 'puong ba na 'leng a 'tuuro ta'kobi ingang, 'buung-jinti ingang, ngminyogibu ingang aning ngmi'ohibu ingang.
34 Sanga ni bang na wa 'le ni, ba na sungbang aning sungbu biela. Che jemaa na wa paahiye ba ingang a 'tuuro belingbung.
35 Banani 'mine ang bang yela 'muni ni na 'leng, ka bila 'ihi degiri ang 'bi ba ingang, a i ka ba i 'forifori, a i ka ba kung la tari degiri a gara a baahaa wagiri. 'Bojung u nang na waye a wagiri 'binnuu ning.
36 'Beng la ka a naa na tuna a 'tuuro u minga buobu. U na 'duohiye u minga a di u minga tiinhuu a gaa ngmini jaa. U na yeliye yela a degi ngmima jaa Naangmini ni, ka u yela tari 'ningbiri a gara a 'su-kpiengaa baahibu wagiri. 'Bojung yela ni ang 'bing ka a na tuming ni na tuming.
37 U kung kahina u ba'mine Naangmini ni bii pogiba buobu ni, bii a kahina ngmini jaa. 'Bojung u na 'duohiye u minga a gaa a jaa.
38 Che a bogung u na diye nanihung 'ku 'ji-kpienhi ngmini. Ngmini nga u ba'mine ang ba bang ung na nana aning salima, wari, aning 'ku-nanee aning 'ningbi-peli buunhu.
39 Ngaang ung na di ngmingsaana kpiengu a 'ihi 'tuohi a 'ji-kpienhi ni ang tari fanga yaga ni. U na diye nanihung ang i kpong 'ku banani ang

saguu. U na ing ka ba i paalikaariba ningjemaa ingang, ung buora ka u 'po a 'teng-gbani kuohi 'jung.
40 A baahaa wagiring a sa'mungduri seng naa ni na waye u ingang aning taanhuu. Ka a sa'mung-goo seng naa ni wa u ingang a'wo sa'kulingkuulee. U na wang aning cherietihi aning yohujonniba aning mani'gbori-bera jemaa. U na kpeye a paalihi, a ingba chinchang 'puong a 'tu a 'puo ti 'yi.
41 U na kpeye a Vielung 'Teng-gbani ming. Paalihi jemaa na 'leng, che anani ang na 'yi u 'nung la ama: 'Iidom, 'Moo-ab aning Aamong niba 'yi-dieriba.
42 U na tieye u 'nu a paalihi ingang. 'Iijipiti paaluu kung 'yi.
43 U na tariye kpiengu a salima aning wari 'bingjiihi ingang aning 'Iijipiti bungnanee jaa ingang. Puut* 'deme aning Kuus 'deme na 'tuureye u 'puoring.
44 Che 'duoho ang na 'yi sa'muni aning sa'mung-goo seng na damuung. Bila 'jung u na 'ying aning 'sugaalii a na saang ningjemaa a baahi ba yela.
45 U na baye u naa 'deu tentihi a mangbera aning a tangkpongvielaa ni ang pegi'yi ni kpachagang. Che u yela na wa baahing. Nie jaa kung sumuu.

A baahaa yela dangyelibu

12 A wagiring ka Maikel na 'ihi ahi, una la na'bi-kpong ni ang ahi kaara i niba 'bi-daba ni. Tuora wagiri daang na 'biye 'be. U to daang 'chibe a 'yi wagiri ni paaluu ang 'piili 'bibe a ti ta a wagiri. I niba na nyiye diebu a wagiring. Nie jaa 'yuori ang seu a gbangu 'puong la bila.
2 Banani ang 'gbihe 'teng-gbani taning ni jemaa na 'yuong. 'Mine na kpeye 'nyivori ang ba tari baahibu 'puo, ka 'mine kpe 'vii aning nyohibu ang ba tari baahibu 'puo.
3 Banani ang tari yeng ni na nyigihang a'wo sagbani 'vu-yelingu ni 'chengkeng. Banani ming ang leuhi jemaa ing sun'tuubu 'puong na nyigihang a'wo ngmari'bie wagiri jaa a gara wagiri ang ba tari baahibu.
4 Che ina Daaniel, pogi a yeli'bie, a mari a gbangu a gara a baahaa wagiri. Jemaa na mang gaaye che a gaa che, ka yela bangbu

*

11:43 Puut la paaluu ni bang buona Libiya pampana ni.

maaling 'ugi.

5 'Beng la ka maang Daaniel 'liinhi, ka ba'yi 'mine ming la. Kanga 'biye konboo nuori ngang, ka kanga 'bi a konboo nojaala ning.

6 Ka kanga yeli 'ku a dau ni ang ing masari bungyerihi a da ahi 'gaali a konboo kuong ni: Wala ang na kauhi sing che ka a yelisiela nga paali?

7 'Beng la ka a dau ni ang ing masari bungyerihi a ahi 'gaali a konboo kuong ni, ung di u 'nuduri aning u 'nu-goo tie sagbani. Mang 'wong ung po unani ang 'bibe a gara wagiri jaa ni a yeli ka a na iye wagiri aning wagirihi aning wagiri tarang. Sanga ni a ningpegi'yiribe kpiengu ang na wa 'purihi kpeleng kpeleng ni, a yela nga jaa na tung baahing.

8 Anaa jaa ka n da 'wo-maang, che n da ba bang a 'muni. 'Beng la mang yeli: N ningkpong, a yela nga baahaa na la 'bo?

9 Ung yeli: Daaniel, ina gara, 'bojung a yeli'bie pogiyeng bahi a mari a gara a baahaa wagiri.

10 Ningjemaa na pegi'ying a kung la tari degiri, ka ba degiri 'yi. Che ningbee nang na tunaye beulung tuma. A ningbee kanga jaa kung bang a 'muni, che niba ang tari yeng na bangye a 'muni.

11 A 'piili wagiri ni bang na i ka a 'beu jaa sarikihi baahi ka ba 'bing a bungdegiri ang waananing saangbu ni, a na iye 'beri 'tuhu aning koohi a'yi aning lijaanaahi ning 'pie.

12 Pegiri la unani ang cheliha a waana a 'beri 'tuhu aning koohi ata aning 'pihita ning a'nu ni.

13 Che ina yeng, gara i gaa'jie a gara a baahaa. 'Bojung i na peenhing, a 'ihi a 'beri baahaang a 'di i cheng.

'Hozeeya Gbangu

1 Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang waye 'Biyiiri 'bi-dau 'Hozeeya seng. 'Juuda na'mine Uzaiyaa, 'Jootam, 'Eehaz aning Hezekaiya 'beri ning daang la. Iisiriel ming naa Jero'boo-am, 'Joowas 'bi-dau ni 'bering daang la.

2 Ba Tari Baahaa Daana ang daang wa 'piili yera yela a 'tuuro 'Hozeeya ingang, Ba Tari Baahaa Daana daang yeli 'kuye 'Hozeeya:
Gaa ti di jentirihung poga,
aning jentirihung 'biihi,
'bojung a paaluu ngmiye jentiriye 'gaali
aning ung jaanhi Ba Tari Baahaa Daana.

3 A 'jung ung daang gaa ti di Diibilayim 'bi-poga 'Goo-mer, ung tari 'puo a dogi 'bi-dau 'kuu.

4 Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'ku 'Hozeeya:
Buong u 'yuori Jeezi'rii-el,
'bojung fiing ang na puo,
n na naaye Jeezi'rii-el jiing ni sani 'Jeehu 'deu ingang,
a veng ka Iisiriel 'deu naalung ni baahi.

5 A daari nga, n na kauhiye Iisiriel taanhuu
Jeezi'rii-el Boo ni 'puong.

6 Ung daang la tari 'puo a dogi 'bi-poga. Ka Naangmini yeli 'ku 'Hozeeya:
Buong u 'yuori 'Lo Ruuhama*,
'bojung n kung la tari hina Iisiriel 'deu ni ingang,
a na veng'kubo.

7 Che n na tariye hina 'Juuda 'deu ingang,
a dieba a 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana ba Naangmini ingang.
N kung dieba ning taanhuu
bii ta'kobi bii taanhuu jauri bii yohi bii yohijonniba.

8 'Goo-mer ang wa ngmaa 'Lo Ruuhama bihing baahi, ung la tari 'puo a dogi 'bi-dau.

9 Ka Naangmini yeli:

*
1:6 'Lo Ruuhama — U 'muni la hina 'chibe.

Buong u 'yuori 'Lo Aamai*,
'bojung ye ba i n niba.
N ming kung i ye Naangmini.

Iisiriel leuhibu

10 Che Isi'reeli 'biihi jemaa na ing
a'wo mangkpong 'biihee ang kung tuong maahi bii a sori.
A na wa ing,
'jie ning bang daang yeli ka ye ba i n niba ni,
'beng bang na yeli 'kubo:
Ye iye Naangming'vori ni 'bi-daba.

11 'Beng la ka 'Juuda 'biihi aning Isi'reeli 'biihi na laanhi lang taa,
a bo ba miihi 'ju-daana bung'yeni.
Ba na 'ihing a 'yi a paaluung,
'bojung Jeezi'rii-el 'beu ni na iye kpong.

2 Yeli 'ku i ba'biihi: Ye iye n niba.
Yeli 'ku i yaupogiba: N ningnunginaa.

Naangmini niba ang kong limaniye

2 Ye kpaahi ye ma.
Ye yeli yela 'kuu,
'bojung u ba i n poga.
N ming ba i u sira.

Veng ka u 'ihi u jentiriye ni u 'ningbiring,
a 'ihi u senseng ni u biha kpachagang.
3 Ka bila naani, n na wa yaahuung,
a iu a'wo daari ni bang doguu,
a i ka u 'woning mopiri,
a 'bimuu ka u 'woning 'teng-gbang'kuongee,
a veng ka u 'kpi ning kong'nyuuri.

*
1:9 'Lo Aamai 'muni la nga — Ba ba i n niba.

4 N kung tari hina u 'biihi ingang,
    'bojung ba iye jentiriye 'biihi.
5 Siringminga ba ma ngmiye jentiriye.
Nie ni ang tari ba 'puo ni tungye 'vii tuma,
    'bojung u yeliyeng:
N na 'tuuriye n seniba,
    banang 'kurimo n siimaa aning n kuong.
Banang 'kurimo n pikoongpieni aning n masari tama.
Banang 'kurimo n kpaang aning n bung'nyuurihi.
6 Bila 'jung nye, n na diye guohi lirihi i sori,
    a me daangguoni imuu ka u ta la tuong nye u soe.
7 U na jo kariye u seniba ni,
    che u kung nyogiba.
U na boye ba 'jie, che u kung nyiba.
'Beng la ung na yeli:
N na gaang a leu gaa n sirifora ni seng,
    'bojung a da seu 'kumong a gaa pampana.
8 'Bojung u da ba bang
    ka maang 'kuruu bung'bie
    aning waingpaalaa aning kpaang,
    a veng ka u wari aning u salima 'ugiro,
    ana bang di tung 'ku 'Bee-al ni.

9 Bila 'jung n na leung a die n bung'bie a iibu sangang,
    a die n waingpaalaa a iibu wagiring.
N na leu dieye n pikoongpieni aning n masari tama,
    ana mang tihi ka a pogi u ingkpali ni.
10 N na 'uohiye u 'vii 'olo u seniba 'ningbi-tooring.
Nie jaa ming kung dieguu 'yi n 'nung.
11 N na ing ka u ingmaari ming jaa baahi,
    aning u 'tigiri 'beri,
    aning u 'chiu-paalaa 'diibu 'beri,
    aning u peenhibu 'beri,
    aning u siingbera 'diibu wagirihi jaa.

'Hozeeya Gbangu 2

12 N na saangye u 'girep ngmiela aning u kangkanga daari,
ana yela ung yeli:
Ama la sanyeu n seniba ang 'kumo.
A 'jung n na ing ka a leu kongkori,
ka moo 'duunhi 'di-a.
13 N na dogihuung a 'beri ni ung nyugi iinsens 'ku 'Bee-alihi ni yela.
U diye fintie aning boori buunhu maali u minga,
a yo buora u seniba a che 'yiinhi n yela.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

Naangmini ang tari hina u niba ingang

14 Bila 'jung nye,
n na guoguung waaning mopiri 'puo,
a yeli yela mugiluu.
15 N na diye u 'girep yori 'kuu a 'piili 'beng,
aning 'Eekor* Boo ni ka u i tamaa 'di-nuori.
U na 'yieneng 'beng a'wo u pogisarihung 'beu ning,
a'wo daari ni ung 'yi 'Iijipiti paaluu wa ni.

16 A na wa ing a daari,
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
I na buongmang ka n sira.
I kung la buongma ka n 'Bee-al*.
17 'Bojung n na 'ihiye 'Bee-alihi 'yoe ni u nuoring.
Ba kung la di a 'yoe tieha ba yela.
18 A daari n na maaliye 'layiri 'kubo.
Ba ning moo 'duunhi,
aning sagbani 'nobilii,
aning buunhu ang 'chene 'tengeng kpachagang
mang na maaluu.
N na saangye taanhuu aning ta'kobi aning taanhuu jauri

*_____
2:15 'Eekor 'muni la tuora 'Hiiburu kokoring.
2:16 'Bee-al 'muni la daana. Ba da mang buongye ba ngmima yaga ka daana.

kpeleng 'teng-gbaning,
ka ba kpiera laangfie 'puong.
19 I na iye n poga a gara wagiri jaa.
I na iye n poga sun'tuubu aning saree 'diibu 'puong,
aning nungbu 'gaalii 'puong, aning hinihung 'puong.
20 I na iye n poga limaniye 'puong.
Bila ing na bang Ba Tari Baahaa Daana.

21 A daari nga, n na dieyeling.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
N na dieyeling a 'ku sagbama,
ka a ming dieyeli 'ku 'teng-gbani.
22 'Teng-gbani na dieyeling aning bung'bie,
aning waingpaalaa aning kpaang.
A na dieyeli 'kuye Jeezi'rii-el*.
23 'Beng la mang na buruu 'ku n minga 'teng-gbaning.
N na tariye hina unani ang da ba nye hina ni ingang.
'Beng la mang na yeli 'ku banani ang da ba i n niba ni:
Ye iye n niba.
Ba ming na yeling:
Ina la ti Naangmini.

Iisiriel na leu waye Naangmini seng

3 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kumo: La gaa, ti buora i poga, anaa jaa ka dau kanga buoruung, ung sena a'wo bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang nung Isi'reeli niba ni. Banang leu gaa ngmingjaani seng a nung ba 'reesing 'gbunihi ni.
2 A 'jung mang yeudieguu wari'bie 'pie aning a'nu aning baarili maahibu 'oom-er* aning chelii. ('Yiibu G. 16:16-20)
3 Mang yeli 'kuu: I na kpieraye n seng 'beri jemaa. I kung la ngmi jentiriye. I kung i dau jaa 'suobu. Bila mang ming na i 'kui.
4 'Bojung Isi'reeli 'biihi na 'biye 'be 'beri jemaa che kung tari naa bii *

2:22 Jeezi'rii-el 'muni 'Hiiburu kokoring la nga: Naangmini la a mang buri.
3:2 'Oom-er iyeng a'wo 'kookoo laahi lijeri maahibu.

ningkpong, a kung tari sarika 'ihibu bii ngming baaraa, a kung tari
iifod* bii baga.
5 Bila 'puoring Isi'reeli 'biihi na leu wang, a bo Ba Tari Baahaa Daana ba
Naangmini, aning ba naa 'Deevid. Ba na waye Ba Tari Baahaa Daana
seng dabieng 'puong aning u suntung 'puong a baahaa 'beri ning.

Naangmini ang tari yeli Iisiriel ingang

4 Ye 'wong Ba Tari Baahaa Daana yelihung,
yena Isi'reeli 'biihi,
'bojung Ba Tari Baahaa Daana tariye yeli
a paaluu kpieriba ingang.

Yeliminga bii limanihung bii Naangmini bangbu
'chi a paaluung.
2 Ba mang porang a ngmaara 'girii,
a kuura, a 'juuro, a sena.
Ba mang saangye bung jaa ang legiriba,
ka jiing 'kiribu mang 'tuuro u to 'puoring.
3 Bila 'jung a paaluu na iye laa'dimii.
Nie jaa ang kpiera 'be na nyuuhang,
a lang ning a moo 'duunhi aning sagbani 'nobilii.
Mangkpong 'puo jima gba na nyuoming.

4 Ta veng ka nie jaa chiihi bii a yeli nie,
'bojung i niba 'woniye banani ang chiiha
a Ngming'puohi 'yi-diera.
5 Bila 'jung ye na ngmiye gberi 'be-chaaniing.
Dangyera ming na ngmiye gberi a lang nii 'yienguu,
ka n nyuong i ma.
6 N niba nyuonang bang kong bangbu 'jung.

*
3:4 Iifod iye Ngming'puohi kpari'irii kanga a mang 'sigi ta gbebera. A Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong iifod da mang iye dabang. Ba da mang kahinaang a digiraa tiinhuu 'gaali, ka niba 'mine da mang maalaa a dia leu ngmima.

Ing jaanhi yela bangbu 'jung,
n ming na jaanhiing ka i kung i n Ngming'puohi 'yi-diera.
Ing 'yiinhi i Naangmini 'begu ni 'jung,
n ming na 'yiinhiye i 'biihi yela.
7 Bila ni a Ngming'puohi 'yi-dieriba ang maaling 'ugiro,
bila bang maaling tuna beu n ingang.
N na leuhiye ba girima ka u leu nyaaba.
8 Ba mang 'diriye n niba beu tona,
ka ba 'sikiri buobu ahi n niba yeliba'torihi ingang.
9 A 'jung bila ni ang na pogi a niba,
bilang na pogi a Ngming'puohi 'yi-diera ming.
Bila mang na dogihiba ba yelitarihi 'jung,
a yeuba ba yeli-irihi ni 'jung.
10 Ba na 'ding, che a kung tigiba.
Ba na ngmiye jentiriye, che ba kung 'ugi,
'bojung ba bahiye Ba Tari Baahaa Daana nuori 'tuubu.

Iisiriel ngmingjaani yela

11 Jentiriye aning waing aning waingpaalaa
mang nyogiye yela 'muni bangbu faa.
12 N niba mang jugihiye kawani a 'yire
ba bagiri bang di daari maali seng,
ka ba bagidau mang ing 'duoho 'kubo.
'Bojung jentiriye sie vengyeng bang bori.
Ba ngmiye jentiriye ba Naangmini ingang.
13 Ba mang 'ihiye sarikihi tangbera 'juring.
Ba mang nyugiraye iinsens tang'bilii 'juring,
aning 'oki daari 'muning,
poopilar daari 'muning,
aning terebint daari 'muning,
a maahuu ang suma 'jung.
Bila 'jung ye 'bi-pogiba ngmiraye jentiriye,
ka ye pogipaani sena.

14 N kung dogihi ye 'bi-pogiba ba jentiriye ni 'jung,

bii ye pogipaani ba senseng ni 'jung.
'Bojung a daba miihi mang leu weling aning a jentirihi,
a di pogisenseniba bang ti 'ihi sarikihi.
Bila 'jung niba ang ba bang a 'muni na nyuoming.

15 Ina Iisiriel, haali ka inang ngmira jentiriye,
ta veng ka 'Juuda saang.
Ta 'do wa Giiligal, bii a 'do gaa Beet 'Ee-veng,
bii a pora puobu a yera:
A'wo Ba Tari Baahaa Daana ang i 'vori yeng.

16 'Bojung Iisiriel ba 'wono yela,
a'wo napolii ang ba 'wono yela bila ni.
Pampana, Ba Tari Baahaa Daana na bahing
ka ba 'dire 'diibu a'wo pipolii ang 'dire 'ji-gbanggbaling.

17 'Iifiriam diye u minga mari bagiri ingang.
Bahuu.
18 Ka banang wa 'nyu buunhu baahi
ba mang ngmiraye jentiriye.
U paalikaariba nungye 'vii 'haali.
19 Seseu na poruung ing u kpankpamang.
Ka 'vii kpeba ba sarikihi ni 'jung.

Saree 'diibu ang waana Iisiriel aning 'Juuda ingang

5 Ngming'puohi 'yi-dieriba 'woi,
ye 'wong yeli nga.
Iisiriel 'deu, maaling cheliha yaga.
Naa 'deu, begi 'toorii,
'bojung i seng ka a saree 'diibu waana.
Ye iye cheba a 'ku Miizipa,
a i laangu bang yeri 'Tee-ber ingang.
2 A taawaidieriba kuye niba 'gaali,
che n na 'miing ingye ba jaa a dogihiba.
3 N bangye 'Iifiriam.

Iisiriel ming ba sogili 'kumo.
'Oo 'Iifiriam, pampana nga i ngmiye jentiriye.
Iisiriel degiye u minga.

4 Ba yeli-irihi ba vena bang gara ba Naangmini seng,
'bojung jentiriye sie ni 'biye ba 'puong,
bang ba bang Ba Tari Baahaa Daana.
5 Iisiriel jigihibu 'diriye 'sieree u 'ningbiring.
Iisiriel aning 'Iifiriam ngmiraye gberi ba yeliba'torihi 'puong.
'Juuda ming paahiye ba ingang a ngmira gberi.

6 Ba na diye ba piihi aning ba 'nii a ti bo Ba Tari Baahaa Daana,
che ba kung nyiu.
U tagiye u minga 'yi ba seng.
7 Ba tungye belingbu tuma Ba Tari Baahaa Daana ingang,
'bojung ba dogiye senseng'biihi.
Pampana a 'chiu-paalaa 'tigiri na 'dibang aning ba chengbuunhu.

8 Ye ngmi iilii Giibiya 'puong,
a ngmi biengkoni 'Reemaa 'puong.
Ye 'cheehi yaga jaa Beet 'Ee-veng 'puong.
Ina i 'yi-diera, 'oo Beenjaming.
9 'Iifiriam na iye kpali 'miingbu daari.
Iisiriel jagihi ni 'puong n yeliye yela ang na i pielaang.

10 'Juuda ningbera ni 'woniye niba ang 'ihe toribogu.
N na 'kiriye n 'su-kpiengaa waahiba a'wo kuong.
11 'Iifiriam nyiye dogee a 'purihi saree 'diibu 'puong,
'bojung u minga buobu 'puong ung 'tu yeli'biri jaa.
12 Bila 'jung n na 'woniye pempeli'bile a 'ku 'Iifiriam,
a 'woning puongbu a 'ku 'Juuda 'deu.

13 Sanga ni 'Iifiriam ang nye u baalung,
ka 'Juuda ming nye u nawali ni,
'beng ka 'Iifiriam gaa Asiiriya,

a tung a nakpong 'jie ka u sumuu.
Che u kung tuong sagimii, bii a nyaa i nawali ni.
14 'Bojung n na 'woniye 'gbegini a 'ku 'Iifiriam,
a 'woning 'gbeging-polii a 'ku 'Juuda 'deu.
Maang, maang nga na tagibang chiehi che gaa.
N na dibang gaaning.
Nie jaa kung dieba.
15 N na la leu gaaye n 'jie a waana wagiri bang na sagi ba beu.
'Beng la bang na bo n 'jie.
Ba dogee 'puong ba na bomang 'ningbi-jieng.

Yelibee 'puo leu'yiibu buola

6 Ye wa, ye veng ka ti leu gaa Ba Tari Baahaa Daana seng.
'Bojung u tagihi chiehing, che u na sagingting.
U ngmiyeng, che u na 'leye ti natie.
2 Ka 'beri a'ying wa pari,
u na 'kuting 'nyivori.
A 'be-taalung daari u na nyogiting ka ti 'ihi,
ka ti nye tari 'nyivori u 'ningbi-tooring.
3 Bila 'jung ye veng ka ti bang,
ye veng ka ti bo Ba Tari Baahaa Daana bangbu.
U 'yiibu 'bingyeng a'wo 'beeguu.
U na waye ti seng a'wo saa,
a'wo 'piilee saa aning baahaa saa a 'ku 'teng-gbani.

Iisiriel aning 'Juuda ang ba sagi ba beu

4 'Oo 'Iifiriam, wala mang na ii?
'Oo 'Juuda, wala mang na ii?
'Bojung ye limanihung 'woniye 'beeguu savaalii,
a'woning mielung ang mang nyuuhi 'wieng.
5 Bila 'jung n ngmaabang loo a 'tuuro n dangyeriba ingang.
N kubang aning n nuori yeli'bie.
Ye saree 'diibuhi 'yi garang a'wo saa nyigihibu.
6 'Bojung limanihung mang buora, sarika naani,
Naangmini bangbu mang buora a gaa sarika nyugirihi.

7 Che ba saangye n 'layiri a'wo Aadam ang daang i bila ni.
'Beng bang daang tung belingbu tuma n ingang ni.
8 Giilied iye yeliba'torihi 'deme 'yi-kpong,
a degi aning jiing.
9 A'wo 'nanyigi-kpienhi ang mang lang taa jeng 'gu ninsaalaa ni,
bila ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba mang lang
a kuura niba 'Sii-kem soring.
Pielaang, ba tungye tungbegalima.
10 N nyiye yeli ang i beu a i nomaa 'gaali Iisiriel 'deu ning.
'Iifiriam ngmiraye jentiriye,
ka Iisiriel degi u minga.
11 'Juuda ming, buunhu chiebu 'bingyeng a 'kui
sanga ni mang na leu waaning n niba ba ahi'ji-fora ni.

7 Sanga ni mang danang saging Iisiriel ni,
a sanga ka 'Iifiriam yeliba'torihi 'yi gbanggbali,
aning 'Sameeriya beulung.
'Bojung ba ngmiye 'po.
'Nanyige mang wa kpeng.
Faariba ang lang taa mang 'ohiye buunhu 'yengeng.
2 Ba ba mang jeri ba 'sikieng
ka n mang tiehiye ba beulung jaa yela.
Pampana ba miihi yeli-irihi ngmaabang 'gili.
A 'biye n 'ningbi-tooring.
3 Ba mang peliye a naa 'puo aning ba beulung,
a peli a ningbera 'puo aning ba 'girii.

4 Ba jaa iye senseniba.
A 'woningye paanuumaana ang ing u paanuu 'deu 'buung.
Ka unang wa uri a paanuu baahi,
u mang bahiye a 'buung dangbu
a waana wagiri a paanuu ang na 'ihi.
5 Ti naa 'beu ning a waing tuluu iyeng
ka a naa aning a ningbera biera.
U tieye u 'nu paahi a ilaariba ingang.

6 Ba mang iye ba 'sikiri a'wo paanuu 'deu
wagiri ni bang jeng 'gu ni.
Ba paanuumaana mang 'gbihiye a 'yienguu jaa.
'Beeguu a paanuu 'deu mang 'direng a'wo 'buung-jinti.
7 Ba jaa tuliyeng a'wo paanuu 'deu,
a 'dire ba saringmaariba.
Ba na'mine jaa 'leyeng.
Kanga jaa ang buonima 'chi ba 'puong.
8 'Iifiriam diye u minga jeri a nibihi 'puong.
'Iifiriam iye kaanhii ang ba leuhi.
9 Saamba 'diye u kpiengu,
che u ba bang bila.
Koonpieni yo yaariye u ingang,
che u ba bang bila.
10 Ka Iisiriel jigihibu 'dire 'sieree u 'ningbiring,
che ba ba leu wa Ba Tari Baahaa Daana ba Naangmini seng,
bii a bo u 'jie a yela nga jaa 'jung.

A paalihi delibu ang i kpali

11 'Iifiriam mang 'woningye ngmanii ang 'buging a ba tari yeng.
Ba buongye 'Iijipiti.
Ba gaaye Asiiriya.
12 'Jie jaa bang gara,
n na yeriye n laangu ba ingang.
N na 'sigihibang waaning a'wo sagbani 'nobilii.
N na nyogihibang sanga ni mang 'wong bang lanna taa.
('Liivai G. 26:14-39)
13 Nimiha la a 'kubo,
'bojung ba joye n seng.
Nyuongbu la a 'kubo,
'bojung ba saangye 'begu n ingang.
Anaa jaa ka n yeudiebang,
che ba ngmaye 'girii 'tuomo.
14 Ba ba 'kong 'kumo aning ba 'sikiri
sanga ni bang 'cheehe ba ga'dohi 'juring.

Ba langye taa bung'bie aning waingpaalaa 'jung,
che ba dieye taawai n ingang.
15 Anaa jaa ka n 'wulibong 'wuli-kpiengaa
a ing ba kpangkpama kpiengu,
che ba jeriye beu tungbu n ingang.
16 Ba mang leurang,
che ba ba mang leu wa Saa'ju-baahaa Daana seng.
Ba 'woniye belingbu taanhuu.
Ba ningbera mang 'leng a 'tuuro ta'kobing,
ba jinti duhibee 'jung.
Ngaang ka niba na iba sie la 'Iijipiti paaluung.

Iisiriel 'puori leubu

8 Di biengkoni ba i nuoring.
U na wang a'wo ka'chigu Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni ingang,
'bojung ba saangye n 'layiri,
a die taawai n 'begu ingang.
2 Iisiriel na 'kong 'kumong a yeli:
N Naangmini, ti bamiing.
3 Iisiriel diye sung loo bahi.
A dondoma na karuung.

4 Ba mang 'bingye na'mine,
che a ba 'yi n seng.
Ba 'bingye ningbera,
che n ba bamaa.
Ba diye ba wari aning ba salima a maali ba miihi baga,
a ira ka n ngmaaba bahi.
5 'Oo 'Sameeriya, i napolii bagiri ni iye bungnyohuu.
N 'suuri dangye ba ingang.
Wala ang na kauhi sing che ka ba 'cheni tuong 'tori?
6 'Bojung ngaang ming 'yiye Iisiriel seng:
Tungtunang maaluu.
U ba i Naangmini.
Che 'Sameeriya napolii bagiri ni na ngmahing a 'purihi.

7 Ba mang buriye seseu,
a che sa'kulingkuulee.
Bung ang 'buli ba tari 'puuri.
U kung ing 'bie jaa.
Ka unang ing 'bie,
saamba na diung voli.
8 Ba diye Iisiriel voli.
Pampana Isi'reeli niba 'biye a paalihi 'puong a 'woning bunglaanii.
9 'Bojung ba 'do gaaye Asiiriya a'wo moo bunga ang ahi u 'yong.
'Iifiriam ngmiye seniba pa.
10 Anaa jaa ka ba ngmiye pa a paalihi 'puong,
pampana n na laanhibang lang taa.
Ba na 'piili iriye fiing a ningbera naa ang dogihiba 'jung.

11 'Iifiriam ang maali yelibee sarika 'ihijiihi jemaa 'jung,
a leuye yelibee iibu sarika 'ihijiihi a 'kuu.
12 N seuye n 'begu yelitiinha 'kuu,
che ung jeraa ang i bungjaala.
13 N sarika 'kuubuhi 'jieng neni sarikihi bang mang 'ihi a oo.
Che Ba Tari Baahaa Daana ba mang diegaa.
Pampana u na tiehiye ba yeliba'torihi yela
a dogihiba ba yelibee ni 'jung.
Ba na leu gaaye 'Iijipiti.

14 Iisiriel 'yiinhiye u naana yela a che me na'de-bera.
'Juuda ming iyeng ka u 'yi-bera ang i kpienhi 'ugi.
Che n na bahiye 'buung ka a gaa u 'yi-bera ni ingang.
A na 'diye u 'de-kpongvieni.

Saree 'diibu Iisiriel beu ni ingang

9 'Oo Iisiriel, ta nyengina aning nyengka a'wo a paalihi,
'bojung i ngmiye jentiriye i Naangmini ingang.
I boye jentiriye sanyeu jiengaa jaa 'puong.
2 Jiengaa aning waing neu'jie kung 'kubo 'diibu.

A waingpaalaa kung maali 'kuu.

3 Ba kung kpiera Ba Tari Baahaa Daana paaluung.
Che 'Iifiriam na leu gaaye 'Iijipiti.
U na 'diye bungdega Asiiriya 'puong.
4 Ba kung di waing 'kuubuhi 'ku Ba Tari Baahaa Daana.
Ba sarikihi ming kung i 'pu-peli 'kuu.
A na 'woniye niba ang ira laa'dimii siimaa a 'kubo.
Nie jaa ang obuu na iye degiri,
'bojung ba siimaa na iye ba miihi 'nyivori bung.
U kung kpe Ba Tari Baahaa Daana 'deu.

5 Wala yeng na i a 'tigiri daari,
Ba Tari Baahaa Daana siingkpong ni 'diibu daari?
6 'Bojung siringminga,
ba gaayeng nyuongbu 'jung.
'Iijipiti na laanhibang lang taa.
'Yi-kpong bang buona Meemifis na dibang 'ung.
Va'urung na 'soye ba wari bungnanee,
ka guohi 'bi ba tentihi 'puuhing.

7 Dogihibu 'beri ni wayeng.
Sani naabu 'beri ni wayeng.
Veng ka Iisiriel bang yeli nga.
Niba sagiyeng ka a dangyera iye joli,
ka dau ang bang siilung yelitarihi i janjaanha.
Ye yeliba'torihi ang i jemaa,
ka ye dong i kpong 'jung la.
8 Dangyera ni ang kaara 'Iifiriam 'biye n Naangmini seng.
Che 'nobilii cheba 'biye u yelitarihi jaa 'puong,
ka dong 'bi u Naangmini 'deu ning.
9 A niba saangyeng 'gaali a'wo Giibiya 'beri ning.
Naangmini na tiehiye ba yeliba'torihi yela
a dogihiba ba yelibee 'jung.

'Hozeeya Gbangu 9

10 N nyiye Iisiriel ung 'woning mopiri 'puo 'girepihi.
N nyiye ye ba'mine
bang 'woning kangkanga dau fora wagiri fora ngmama.
Che bang gaa 'Bee-al 'Piiyor,
a weli ba miihi 'ku a nyaaba nga.
Ba leuye bunghaaruu a'wo bung ni bang nung ni.
11 'Iifiriam yeng, ba girima na egi gaang a'wo 'nobile.
Dogibu 'chibe, 'puo karibu 'chibe, 'pubile taribu 'chibe.
12 Haali ka banang 'guoli ba 'biihi,
che n na faabang,
ning'yeni kung chehi.
Mm, nimiha la a 'kubo sanga ni mang na 'yi ba seng.
13 N daang nyiye 'Iifiriam ung 'woning Taiyer ang 'bi 'ji-suming,
che ka 'Iifiriam di u 'biihi 'yining 'ku ningkuura.

14 Di 'kubo, 'oo Ba Tari Baahaa Daana.
'Bo ing na di 'kubo?
'Kubo 'puuhi ang kung tuong tari 'bie,
aning biha ang 'ko.

15 Ba beulung jaa 'biye Giiligal 'puong,
'bojung 'beng n da habang.
Ba yeli-irihi ang i bee 'jung n na karibang n 'deung.
N kung la nungba.
Ba ningbera jaa dieye taawai.
16 Ba ngmiye 'Iifiriam.
Ba danyagihuu 'koyeng.
Ba kung tari buurii.
Haali ka banang dogi 'biihi,
che n na kuye bungnunginaa nga ang 'bi ba 'puuhing nga.

17 N Naangmini na dibang loo bahi,
'bojung ba ba 'tu u nuori.
Ba na iye yuoriba a paalihi 'puong.

Iisiriel beu aning u ngmi nyogibu

10 Iisiriel iye 'girep vana ang waha a baara.
U ngmangye u ngmama.
Bila ni u ngmama ang i yaga sing,
bila ung maali sarika 'ihijiihi ang i jemaa sing.
Bila ni ba 'teng-gbani ang suma sing,
bila bang boo ba ngming baarihi.
2 Ba 'sikiri ba ahi 'jiyening.
Pampana ba nyogibang saree 'lee 'puong.
U na ngmahiye ba sarika 'ihijiihi.
U na saangye ba ngming baarihi ni.

3 Pampana ba yeliyeng: Ti ba tari naa,
'bojung ti da ba jo Ba Tari Baahaa Daana.
Ka a naa ming panaa,
'bo ung na i 'kuti?
4 Ba yeliye yeli'bie a po 'girii puobu a 'bing 'layiri.
A 'jung sarisung ngmaabu saangyeng
a'wo moo ang tari jelung yoo kaang'bie ingang.

5 'Sameeriya kpieriba joraye dabieng
Beet 'Ee-veng napolii bagiri ni 'jung.
U niba iriye laa'dimii u yela,
ka u ngmini 'yi-dieriba 'miine u girima yela,
'bojung ba diung 'yi ba seng.
6 Ba na 'tuoye a bagiri gaaning Asiiriya
ka u i 'kuubu ka ba ti 'ku a nakpong.
'Vii na nyogiye 'Iifiriam,
ka Iisiriel 'di 'vii u minga kawani ni yela.

7 'Sameeriya yeng, ba ngmaaye ba naa bahi
a'wo da'bile ang 'bi kuong 'jung.
8 Yeliba'torihi 'jiduorihi ni,
anang da i Iisiriel beu 'jiihi ni ming na nyuoming.
Guohi aning bungkiirihi na 'buliye ba sarika 'ihijiihing.

'Hozeeya Gbangu 10

Ba na yeli 'kuye tangbera: Ye pogiti.
Ba na yeli 'kuye tang'bilii ming: Ye 'le ti ingang.

9 'Oo Iisiriel, i iye yelibee a 'piili 'Giibiya 'beri ning.
'Beng bang kpeling.
Taanhuu ni ang jaura Giibiyang beulung 'biihi ingang ni,
ma u da tuongbang wa?
10 N buobung mang na dogihiba.
Nibihi na langye taa 'ihi ba ingang
sanga ni mang na nyogiba 'le
ba yeliba'torihi a'yi ni 'jung.
11 'Iifiriam iye naahuu bang 'wuli,
ung nung bung'bijuri ngmiibu.
Che n diye garihi ing u 'nyuu ang viela ingang.
N ingye 'Iifiriam 'yoge ung na tagi 'kuuri.
'Juuda na kuorang.
Jeekob na ngmahiye u tangkpaga.

12 Ye buri sun'tuubu 'ku ye miihi.
Ye che a buunhu nungbu ang ba baaha 'puong.
Ye ko ye 'teng-gbani 'jie ni yeng nang ba ko jaa ni,
'bojung wagiri tayeng ka ye buora Ba Tari Baahaa Daana.
Ye buoruu waana wagiri ung na i
ka sun'tuubu wa ye ingang a'wo saa.
13 Ye koye beu.
Ye cheye 'pu-toolung.
Ye 'diye 'girii ngmama,
'bojung ye deliye ye miihi soe.
Ye daba ni 'yoe ang buona taanhuu 'puong ni jemaa 'jung yeng deliba.
14 A 'jung jauri na 'ihiye ye niba ingang.
Ba na ngmiye ye 'ji-kpienhi a 'ohi buunhu
a'wo bila ni Saalimang ang daang ngmi Beet Aaribel
a 'ohi buunhu taanhuu daari ni.
'Biihi ma aning a 'biihi jaa bang na ngmaahi 'purimo.

15 Bila bang na ii 'oo Beetel,
i beulung ang i kpong 'jung.
'Beeguu 'pipi ba na ngmaaye Iisiriel naa ni bahi kpeleng kpeleng.

Naangmini ang nang tari nungbu Iisiriel ingang

11 Sanga ni Iisiriel ang i 'bibile n numuung,
a buong n 'bi-dau a 'yi 'Iijipiti 'puong.
2 Sanga ni bang buoniba ni,
a sanga bang maaling tagira 'yire ba seng.
Ba 'ihiye sarikihi 'ku 'Bee-alihi,
a nyugi iinsens 'ku bagipehinihi.

3 Maang 'wuli 'Iifiriam 'cheni.
N nyogiye ba 'nuuhing,
che ba da ba bang ka maang sagingba.
4 N tagibang aning ninsaalaa 'ngmie,
aning nungbu bung'lerihi.
N da iyeng a'wo banani ang mang nyogi 'yoge tagi 'ihi ba dagireeng.
N 'churiyeng a 'kubo siimaa.

5 Ma u na leu gaaye 'Iijipiti paaluu wa?
Ma Asiiriya nie na iye u naa,
bang jaanhi ka ba leu'yi ba yelibee 'puong 'jung wa?
6 Ta'kobi na yo chierang u 'yi-bera 'puuhing,
a nyuong a paaluu 'di-nobera taabugarihi,
a kuba ba miihi kawanihi 'jung.
7 N niba 'ningbi-jie ahiyeng ka ba leu 'puori a 'yi n seng.
Anaa jaa ka ba mang buongye Saa'ju-baahaa Daana,
kanga jaa ba mang diu tiinhuu.

8 Wala mang na i bahii, 'oo 'Iifiriam?
Wala mang na i dii tihi, 'oo Iisiriel?
Wala mang na tuong ii a'wo Aadimaa?
Wala mang na ii a'wo 'Zibooyim?
N 'sikiri dannang yaga jaa n 'puong.

Bila dangye n nimboo.
9 N kung tung n 'suuri tulibu jaa tuma.
N kung la saang 'Iifiriam, 'bojung n iye Naangmini,
n ba i ninsaalaa.
N iye Unani Ang Pegi'yi ni ye 'puong.
N kung wa 'su-kpiengaa 'puong.

10 Ba na 'cheneng a 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana.
U na ngmuunang a'wo 'gbegini.
Ka unang wa ngmuuna,
'beng la ka u 'bi-daba na 'yi ngmintongkpieri seng a 'miine waana.
11 Ba na 'miine waanang a 'woning 'nobile ang 'yi 'Iijipiti,
a 'woning nangmanii ang 'yi Asiiriya paaluu.
N na ing ka ba kpiera ba 'dering.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

Naangmini 'suuri 'Juuda beu ni yela

12 'Iifiriam ngmaamang 'gili aning 'girii.
Iisiriel 'deu ni ngmaamang 'gili aning belingbu.
Che 'Juuda nang ba 'chene ning Naangmini.
U ba 'chene ning Unani Ang Pegi'yi a i limaniye ni.

12 'Iifiriam 'diriye seseu,
a kara sa'muni seseu ni.
'Beu jaa u mang ing ka 'girii aning saangbu 'ugi.
Ba 'bingye 'layiri ming aning Asiiriya niba,
bang 'tuo kpaang gaaning 'Iijipiti.

2 Ba Tari Baahaa Daana tariye yeli 'Juuda ming ingang.
U na dogihiye Jeekob a 'tuuro u soe ni ingang.
A 'tuuro u yeli-irihi ingang,
u na naaye sani u ingang.
3 U nyogiye u bieri gbekpaaring u ma 'puong.
U kpiengu 'puong ung mooning Naangmini.

4 Mm, u mooningye a malika a tuomuu.
U 'kongyeng, a suhi nungbu u seng.
U nyiung Beetel 'puong.
'Beng ung yeli yela 'kuti.
5 Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana Naangmini la bila.
Ba Tari Baahaa Daana la u 'yuori bang di tieha u yela.
6 A 'jung ina, a 'tuuro i Naangmini sungbung,
leu wa.
Nyogi nungbu ang ba baaha aning saree ngmaabu ang 'tori kpiengaa,
a cheliha i Naangmini wagiri jaa.

7 Bungkuoha tariye dawari sanihi,
U nungyeng ka u 'finne niba.
8 Ka 'Iifiriam yeli: Pielaang,
n leuye bundaana.
N nyiye bundaambuunhu.
N tuma jaa 'puong
ba kung nye yeliba'toruu jaa n ingang ang i yelibeu.

9 Che Maang la Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini
a 'piili 'Iijipiti paaluu wagiri ning.
N na la ing ka ye kpiera tentihi 'puuhing
a'wo a 'tigiri 'diibu wagiri ning.
10 N yeliye yela a 'tuuro dangyeriba ingang,
a i ka ba yelinyirihi 'ugi.
N 'kubong 'lugo silima
a 'tuuro a dangyeriba 'sieree 'diibung.

11 Anaa jaa ka Giilied tariye baga,
che a iye kpali.
Anaa jaa ka ba diye nadee 'ihi sarika Giiligal 'puong,
siringminga, ba sarika 'ihijiihi na 'duoye yoo kaang'bie ingang.

12 Jeekob jo gaaye Aaram* paaluu.
Iisiriel tungyeng che nye poga,
a chiing piihi che nye poga.
13 A 'tuuro dangyera ingang
ka Ba Tari Baahaa Daana di Iisiriel 'yining 'Iijipiti 'puong.
U kaaguung a 'tuuro dangyera ingang.
14 Che 'Iifiriam dangye u 'suuri ung 'ihi yaga.
Bila 'jung u Daana na bahiye u jiing 'kiribu jumihi ni u ingang,
a leuhi u nyaaba dogili u ingang.

Saree 'diibu Isi'reeli ingang

13 Sanga ni 'Iifiriam ang da mang yeli yela,
niba da mang 'miineng.
U da 'duohiye u minga Iisiriel 'puong.
Che sanga ni ung wa tung beu
a 'tuuro 'Bee-al ngmini'puohibu ingang,
u 'kpiyeng.
2 Pampana ba maaling iriye yelibee.
Ba nyeliye buunhu maali ba baga.
Ba wari bang di maali a baga
a 'tuuro ba 'nuuhi tuma bangbung.
A jaa iye niba ang bang 'nu tuma bungmaanihi.
Ngaang bang mang yeli a yela:
Banani ang di ninsaaliba 'ihe sarika ni mang mugihiye a napola baga.
3 Bila 'jung ba na 'woniye 'beeguu savaalii,
a 'woning 'beeguu 'pipi mielung ang mang nyuuhi 'wieng.
Ba na 'woniye bungpegiri seseu ang daa 'yining jiengaa 'puong,
a 'woning nyuohi ang 'yire 'tokorong.

4 Che Maang la Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini
a 'piili 'Iijipiti paaluu wagiri ning.
Ye kung bang Naangmini jaa ka maang naani,

*
12:12 Ana wagiri ngang Aaram daang la paaluu ni bang buona Siiriya 'jine ni sa'mungduri 'lombori ni.

'bojung diera jaa 'chibe n 'puoring.
5 N bamiing a mopiri 'puong,
'teng-gbani ang kong kuong yaga 'puong.
6 Sanga ni bang tari mopora ni,
ba da mang tiging.
Ba da mang tiging a jigiha.
Bila 'jung bang 'yiinhi n yela.

7 A 'jung n na 'woniye 'gbegini ba seng,
a 'woning luoraa ang 'bi sori nuoring a 'guunho.
8 N na 'tuohibong a'wo beer bang nyogihi u 'biihi.
N na tagihiye ba nyau chiehi.
'Beng mang na ooba a'wo 'gbegini.
Mo'dungo na nyogibang tagi ngmaahi.
9 'Oo Iisiriel, ba nyuomiing,
che i sungbu 'yiye n seng.
10 'Yening ka ye naa 'be?
'Yening ka unani ang na dieye ye 'yi-bera jaa 'puuhing ni 'be?
Ye saringmaariba ni ming,
bana yeng yeli ka ba 'kuye naa aning ningbera ni,
'yening bang 'be?
11 N diye naa 'kuye n 'suuri 'puong,
a la 'ihuu n 'su-kpiengaa 'puong.

12 'Iifiriam yeliba'torihi 'le langye taa.
U yelibee 'bingyeng.
13 Poga ang dogira ingbaahi na waye u ingang.
U iye 'bi-dau ang ba tari yeng,
'bojung u 'woniye 'bi-lie dogibu wagiri ang ta
che ung ba diera ka u 'yi.

14 N na yeudiebang a 'yi kau'biri kpiengung.
N na yeudiebang a 'yi 'kuuming.
'Kuung 'woi, 'yening ka i 'baleuhi 'be?
Kau'biri 'woi, 'yening ka i nyuongbu 'be?

Nimboo 'yiye n 'ningbiring.

15 Anaa jaa ka u ngmanaye ngmama u ba'biihi 'puong,
sa'muni seseu kanga na wang.
Ba Tari Baahaa Daana seseu na 'yiye mopiri 'puo wa,
ka u kong'bulee jaa nyuuhi,
ka u kolung 'ko.
Bungnanii jaa ang nyenna ka Ba Tari Baahaa Daana
na 'ohi 'Iifiriam bungnanee 'bingjiihing.
16 Ba nyogiye 'Sameeriya saree 'lee 'puong,
'bojung u dieye taawai u Naangmini ingang.
Ba na 'leng a 'tuuro ta'kobi ingang.
Ba na ngmaahiye ba 'biihi 'purimo,
a chiehi ba pogi'puuhi 'puuhi.

Iisiriel yela ang maali a baahaang

14 'Oo Iisiriel, leu wa Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini seng,
'bojung i ngmiye gberi i yeliba'torihi ni 'jung.
2 Di yeli'bie a garaning,
a leu gaa Ba Tari Baahaa Daana seng.
Yeli ngaang 'kuu: Veng yeliba'toruu jaa 'kuti.
Sagiti bunye 'puong,
'bojung ti na 'kuing ti nuori sarikihi.
3 Asiiriya kung dieti.
Ti kung jong yohi.
Ti kung la yeli 'ku ti miihi 'nuuhi bungmaanihi ka:
Ye iye ti ngmima.
'Bojung i seng ka 'bi-kpiiba mang nye hina.

4 N na sagingye ba 'puori leubu ni.
N na nungbang jaala,
'bojung n 'suuri leuhiyeng a 'yi u ingang.
5 N na 'woniye mielung a 'ku Iisiriel.
U na ingye 'puuri a'wo jenjeng'muli,
a tie u nyaga a'wo Leebanong.

6 U da'nuuhi na yaaring.
U vielung na 'woniye ooliv dau,
ka u 'nyuu-noo 'woning Leebanong 'siid-er dau.
7 Banani ang kpiera u maahuung na leu wang.
Ba na la 'kuye bung'bie 'nyivori.
Ba na ingye 'puuri a'wo 'girep vana.
Ba girima na 'woniye Leebanong waing ni.

8 'Iifiriam na yeling:
Wala mang la tari a na i ning bagiri?
N 'wongyeng, a chelihi u 'jieng.
N 'woniye saipires dau ang tari vamaaha.
I ngmama 'yiye n ingang.

9 Ning'buong tari yeng?
Veng ka u daana bang a yela nga 'muni.
Ning'buong tari 'ningbiyuo?
Veng ka u daana bamaa,
'bojung Ba Tari Baahaa Daana soe 'toriyeng.
Sun'tuuro mang 'cheniye a 'puong,
che 'begu saaniba mang ngmiriye gberi a ingang.

'Joo-el Gbangu

1 Ba Tari Baahaa Daana yelihung ang daang wa Peti'yuu-el 'bi-dau 'Joo-el seng la nga.

A 'teng-gbani ang leu i kpali

2 Ye 'wong yeli nga, yena ningbera.
Ye begi 'toorii, paaluu nga kpieriba jaa.
A yeli nga to daang iyeng ye 'bering,
bii ye ba'mine 'bering?
3 Ye yelaa 'ku ye 'biihi.
Ye veng ka ye 'biihi ming yeli 'ku ba 'biihi,
ka ba 'biihi ming yeli 'ku jemani ang tohi.
4 Bung ni 'so-bera ang bahi,
una ka 'suorii oo.
Bung ni 'suorii ang bahi,
una ka 'sobilii oo.
Bung ni 'sobilii ang bahi,
una ka 'danduli oo.

5 Yena dang'bugiribo,
ye 'yuo a 'kono.
Ye waing 'nyuuribo ni jaa,
ye 'cheehe a waingpaalaa 'jung,
'bojung a ngmaayeng 'yi ye nuoring.
6 'Bojung paaluu kanga 'ihi waye n 'teng-gbani 'pigibu.
U tariye kpiengu ka u niba ba tari soribu.
U nyina iye 'gbegini nyina,
ung tari 'gbeging-nyaangaa nyinpulihi.
7 U iyeng ka n 'girep i kpali,
ka n kangkanga i daari 'yong.
U lagihiye u pegiri a diu loo.
U iyeng ka u da'nuuhi peli.

8 Ira laa'dimii a'wo pogisaraa ang ba bang dau
ang 'pili buorihi u pogisari sira 'jung.
9 Ba ba la 'kuro a bung'bie sarika

aning a bung'nyuurihi sarika
Ba Tari Baahaa Daana 'deu ning.
A Ngming'puohi 'yi-dieriba iriye nimiha,
banang tuna Ba Tari Baahaa Daana ni.
10 A iyeng ka yoo i kpali.
A 'teng-gbani iye laa'dimii,
'bojung a bung'bie saangyeng,
ka a waingpaani nyuuhi.
A kpaang ming 'chibe.

11 Ye 'di 'vii, yena kuoriba.
Ye 'cheehe, yena 'girep kaariba,
a 'wiit aning baarili 'jung,
'bojung a yoo bungchierihi nyuongyeng.
('Yiibu G. 9:31; 'Joob G. 31:40)
12 A 'girep vana 'koyeng,
ka a kangkanga dau juoli.
A poomegiranit dau aning abe dau,
aning aapul dau — a yoo daari jaang juoli.
Pielaang, nyengka boriye ninsaaliba 'biihi seng.

Laa'dimii a 'teng-gbani yela

13 Yena Ngming'puohi 'yi-dieriba,
ye di buunhu yeri a ira laa'dimii.
Ye 'cheehe,
yena niba ang tuna a sarika 'ihijie 'ningbi-tooring.
Yena niba ang tuna Naangmini, ye wa,
ye di buorihi yeri a 'yienguu jaa ka 'jie wa nyaa.
'Bojung ba ngmaaye a bung'bie sarika
aning bung'nyuurihi sarika 'yi i Naangmini 'deung.
14 Ye 'bing nuori 'leebu,
a buong langbu.
Ye laanhi a ningbera
aning a 'teng-gbani kpieriba jaa.
Ye i ka ba kpe Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini

'deu a 'kong 'ku Ba Tari Baahaa Daana.

15 Nimiha la a 'beu nga 'jung,
'bojung Ba Tari Baahaa Daana 'beu ni pieliyeng.
U na wang a'wo saangbu a 'yi Kpiengu Jaa Daana seng.
16 A siimaa ba bori ti 'ningbiring?
Ka nyengka aning 'pu-peli
bori ti Naangmini 'deu ning?
17 Bung'biri mang 'koye tani 'muning.
Siimaa 'deri jengye kpali.
'Buuhi 'leyeng,
'bojung a bung'bie saangyeng.
18 Nye 'duunhi ang pena bila.
'Karikaruu kpeye 'nii,
'bojung a ba nye mopora.
Haali ka piihi ming 'dire dogee.

19 'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
ina mang 'kono 'kuro,
'bojung 'buung 'diye a mopiri 'puo mopora,
ka 'buung-jinti 'di a moo daari jaa.
20 Mo'duunhi ming 'kono 'kuriing,
'bojung konboori 'koyeng,
ka 'buung 'di mopiri 'puo mopora.

Ba Tari Baahaa Daana 'beu ni

2 Ngmi biengkoni Zaiyong 'puong.
Veng ka u 'kong n Tangpegi'yiruu ning a doriba.
Veng ka a paaluu kpieriba jaa 'miine,
'bojung Ba Tari Baahaa Daana 'beu ni waanang.
U pieliyeng.
2 Sagiluu aning 'liinhuu 'beu la.
Savaala ang i sagiluu a i 'ligimeng 'beu la.
A'wo 'be-kaari chaanii ang chaang a tangbera 'juring,
niba 'mine waanang,

a i jemaa a tari kpiengu.
Ba taa daang 'chibe jaa.
Ba taa daang kung la 'bibe ba 'puoring,
haali a waana jemanihi jemaa.

3 'Buung 'diriye ba 'ningbi-tooring,
ka 'buung-jinti 'dire ba 'puoring.
'Teng-gbani 'woningye 'Iiding dabaga ba 'ningbi-tooring,
ka ba 'puori i mopiri ang i kpali.
Pielaang, bung jaa kung jo 'yi ba seng.
4 Ba 'worihung 'woningye yohi 'worihung,
ang jora yaga a'wo yohi bang jonna.
5 A egihang a tangbera 'juring a'wo cherietihi ang danna.
A dannang a'wo 'buung-jinti ang 'dire mo'kuonhi,
a 'woning gandaba ang i taanhuu 'siri.

6 Paalihi mang 'miineng ba 'ningbi-tooring,
ka dabieng i bang saang 'ningbiri.
7 Ba mang jorang a'wo daukpienhi.
Ba mang 'doye daangguoni a'wo daba ang jaura taanhuu.
Kanga jaa mang 'cheneng u soring.
Ba ba tegira ba soe.
8 Ba ba daara taa.
Kanga jaa mang 'tuye u sori.
Ka a domang teuriba, che ba mang garang,
ba ba mang 'yire ba 'jiihing.
9 Ba mang jorang a waana gara a 'yi-kpong 'puong.
Ba mang jorang daangguoni 'jung.
Ba mang 'do kpeye a 'deri.
Ba mang 'tuye 'tokorihi kpe a'wo na'nyige.

10 'Tenge mang 'jigiheng ba 'ningbi-tooring,
ka sagbama 'miine.
Ngminaa aning 'chiu leu iye sagiluu,
ka ngmari'bie ba la chaana a'wo fora sanga.

2007

'Joo-el Gbangu 2

11 Ba Tari Baahaa Daana tahingye u 'sojehi 'ningbi-tooring,
'bojung u kampu iye kpong yaga.
Siringminga, unani ang tuna u yelihung tariye kpiengu,
'bojung Ba Tari Baahaa Daana 'beu iye kpong
a i dabieng 'gaali.
Ning'buong na tuong ahi a daari?

Yelibee 'puo leu'yiibu buola

12 Bila 'jung pampana,
ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Ye leu wa n seng aning ye 'sikiri jaa.
Ye wa aning nuori 'leebu,
aning ningtong, aning laa'dimii.
13 Ye chiehi ye 'sikie,
ye bungyerihi naani.
Ye leu wa Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini seng,
'bojung u mang tariye bunye aning hina.
U 'suuri ba mang 'ihe 'wieng,
ka u nungbu ang ba baaha i kpong.
U mang nyogiye u minga a ba mang waaning dogee.
14 Ning'buong bang?
A'mineng u na leung a tari hina
che bahi pegiri u 'puoring 'kuti.
Ana la bung'bie sarika aning bung'nyuurihi sarika
a na 'ku Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini.

15 Ngmi biengkoni Zaiyong 'puong.
'Bing nuori 'leebu.
Buong langbu ka ba lang.
16 Laanhi a niba.
Welipegi a langbu 'ku Naangmini.
Laanhi a daunyaahi.
Laanhi a 'bibilii aning 'bi-liihi ang mugira bihi.
I ka pogipaalaa sira 'yi u 'debileng,
ka pogipaalaa 'yi u boori 'deung.

17 I ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba,
banang tuna Ba Tari Baahaa Daana ni,
veng ka ba 'bi a 'ji-pegi'yiruu jang'gaalee
aning a sarika 'ihijie kpachagang a 'kono.
I ka ba yera: Veng i niba,
'oo Ba Tari Baahaa Daana.
Ta veng ka i cheng 'di 'vii,
ka a paalihi iriba laara.
Wala 'jung bang na yera nibihi 'puong:
'Yening ka ba Naangmini 'be?

A paaluu ang la nye peenhibu

18 Bila 'puong ka Ba Tari Baahaa Daana inga
na jagira u paaluu yela,
ka u niba yela iu nimboo.
19 Ba Tari Baahaa Daana na dieyeling a 'ku u niba:
Nye, n na tihiye bung'bie aning waingpaalaa
aning kpaang ka a tigiye.
N kung la veng ka ye 'di 'vii a paalihi 'puong.

20 N na 'ihiye a sa'mung-goo seng 'sojemuni ni
ye seng a gaaning toori jaa.
N na karuung bahi ka u gaa 'teng-gbani
ang kong buunhu a i kpali.
U 'ningbisogo na 'toriye a sa'muni mangkpong ni,
ka u 'puori 'tori ngmintongkpieri mangkpong ni.
U 'nyuu na 'do wang,
ka u puongbu 'nyuu 'ihi 'do,
'bojung Daana iye yelibera.

21 Ta jora dabieng, 'oo paaluu.
Veng ka i 'puo peli ka i nyengina,
'bojung Ba Tari Baahaa Daana na iye yelibera.
22 Ye ta jora dabieng,
'duunhi ang 'bi moong,

'bojung a mopiri 'puo mopora 'iheng,
ka a daari ngmana a ngmama.
Kangkanga aning 'girep tihiye a kpiengu.
23 Bila 'jung ye veng ka ye 'puuhi peli,
yena Zaiyong 'biihi.
Ye nyengina Ba Tari Baahaa Daana
ye Naangmini ingang,
'bojung u 'kuyeng saa sun'tuubu 'puong.
U na ing ka saa wa 'kuye,
sajeu, aning a baahaa saa ni fora.
24 A jienhi na pang aning bung'bie,
ka a waing 'bingjiihi pa aning waingpaalaa aning kpaang.

25 Bila mang na leuhi a 'yuomo ni maalibu 'kuye.
Ana ka a 'suorii,
'sobilii, 'danduli,
aning 'so-bera oo ni,
n 'sojemung-kpong ni mang tung ung wa ye 'puo ni.
26 Ye na 'ding a tigi,
a 'pugi Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini 'yuori.
Unang i yelisiela ye ingang ni.
N niba ming daang kung 'di 'vii jaa.
27 Bila yeng na bang ka n 'biye Iisirieling.
Ye na baming ming ka maang la
Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini.
Ngmingjaala jaa 'chibe.
N niba daang kung 'di 'vii jaa.

Naangmini Sie buo bahibu

28 A na wa ing a 'puoring,
n na buoye n Sie ing ninsaaliba jaa iinhing.
Ye 'bi-daba aning ye 'bi-pogiba na dangyeliye yela.
Ye daunyaahi na jaanhiye jaanhii,
ka ye 'bi-pola nye yelinyirihi.
29 N tungtungdaba aning n tungtungpogiba ingang

mang na buo n Sie ing a 'beri nga 'puong.

30 N na 'wuliye yelisiela sagbamang,
aning 'teng-gbaning:
Jiing aning 'buung aning nyuohi baarihi na la.
31 Ngminaa na leu iye sagiluu,
ka 'chiu leu jiing seni che ka Ba Tari Baahaa Daana 'beu ni
ang i kpong a i sielii ni wa.
32 A na wa ing, unani jaa ang na buong
Ba Tari Baahaa Daana 'yuori na iye 'chihi.
'Bojung diebu na 'biye Zaiyong Tangkpong 'puong
aning Jeruuselem 'puong a'wo Ba Tari Baahaa Daana
ang yeli ni.
Ba na 'biye niba ni ang kpeling
ka Ba Tari Baahaa Daana buong ni 'puong.

Naangmini saree a paalihi ingang

3 Nye, a 'beri nga 'puong, aning a wagiri ngang,
sanga ni mang na leu waaning
'Juuda aning Jeruuselem niba ni bang ngmi nyogihi,
2 n na laanhiye paalihi jaa ming.
N na dibang 'sigi waaning Jehoosafat Boo ni.
N na 'diye ba saree 'beng.
N na iye bila n niba 'jung,
n cheng Iisiriel 'jung,
'bojung ba ngmibang yaari a paalihing.
Ba nyogiye n paaluu ming 'po.
3 Ba teuye gbanga n niba yela.
Ba diye 'bi-dau tegi jentira,
a kuohi 'bi-poga che die waing a na 'nyu.

4 Yena ming, 'bo yeli yeng tari aningma,
'oo Taiyer aning Saidong aning Filiisitiya mannoe.
Ye na naaye sani n ingang bi?
Ka yenang naa sani n ingang, 'wieng la,

nyagihuu mang na leuhi ye sani naabu ni dogili ye miihi 'jung.
5 'Bojung ye diye n wari aning n sannii,
a 'tuo n bungnanee ang suma yaga kpening ye ngmima 'deri.
6 Ye kuohiye 'Juuda niba ming
aning Jeruuselem niba 'ku 'Giriis niba,
a na diba gaaning toori jaa ka ba ta pieli ba toribogiri.

7 Nye, n na ing ka ba 'ihi a 'yi 'jie ning
yeng kuohiba bang gaa ni,
a leuhi ye sani naabu dogili ye miihi 'jung.
8 N na kuohiye ye 'bi-daba aning ye 'bi-pogiba
'ku 'Juuda niba.
Ba ming na kuohibang 'ku 'Sabiiya 'deme,
niba nga ang 'bi toori jaa.
'Bojung Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

9 Ing 'duoho nga a paalihi 'puong:
Ye i 'siri 'gu taanhuu.
Ye i ka a daubirima 'ihi.
Ye veng ka daba ni ang jaura taanhuu seri ta.
Veng ka ba 'do wa.
10 Ye 'kuri ye 'kue ka a leu ta'kobihi,
a 'kuri ye kache 'suuhi ka a leu kpama.
Veng ka unani ang sali ni yeli:
N tariye kpiengu.
11 Ye laanhi a wa, yena paalihi jaa,
a laanhi lang taa 'gili wa 'tuohi.
I ka i gandaba 'sigi gaa 'be.
'Oo Ba Tari Baahaa Daana.

12 Veng ka a paalihi 'ihi,
a 'do wa Jehoosafat Boo,
'bojung 'beng mang na 'jing
a 'di a paalihi jaa ang ngmaa 'gili saree.
13 Di 'su-gonga tung a 'puo,

'bojung a bungchierihi biyeng.
Wa, neu a 'girepihi, 'bojung a waing nieri payeng,
ka a waing 'bingjiihi pa baha,
'bojung ba beulung iye kpong.

14 Jemaa, jemaa 'biye yela jeribu boo ni 'puong.
'Bojung Ba Tari Baahaa Daana 'beu ni pieliyeng
yela jeribu boo ni 'puong.
15 Ngminaa aning 'chiu na leu suong,
ngmari'bie kung la chaana.
16 Ba Tari Baahaa Daana na huurang Zaiyong 'puong,
a 'duohi u kokori Jeruuselem 'puong,
ka sagbama aning 'teng-gbani 'jigihe.
Che Ba Tari Baahaa Daana na iye 'lilijie a 'ku u niba,
a i Iisiriel 'biihi kpiengu 'jie.

17 Bila yeng na bang ka maang la Ba Tari Baahaa Daana
ye Naangmini ang kpiera n Tangpegi'yiruu Zaiyong ingang.
Jeruuselem na iye 'ji-pegi'yiruu,
ka saana jaa kung la jaunuu.

Naangmini pegiye u niba

18 A daari, tangbera na 'togihoye waingpaalaa,
ka taanhi 'puoro bihung.
'Juuda konbo'bilii jaang na taali kuong.
Kong'bulee na 'puorong a 'yire Ba Tari Baahaa Daana 'deu,
a miha 'Akeesia* Boo ni.

19 Ba kpangkpangkpiengu yeli-irihi ni
bang i 'Juuda ingang ni 'jung,
'Iijipiti na iye kpali,
ka 'Iidom i mopiri ang i kpali,

*
3:18 'Akeesia — U iye dau ang mang i kpong, bang mang werihi u daari miera 'deri.

'Joo-el Gbangu 3

'bojung ba 'kiriye haache jiing ba 'teng-gbaning.

20 Che 'Juuda na 'biye 'be a gara wagiri jaa,
ka Jeruuselem 'bibe a mang 'yi jemani a gara u to.
21 'Bojung n na 'ihibeng ba jiing 'kiribu saangbu ni yelang,
bana mang nang ba 'ihi ni.
'Bojung Ba Tari Baahaa Daana kpieraye Zaiyong 'puong.

'Eemos Gbangu

1 'Eemos, unang daang paahi 'Tikoowa pichiiniba 'puong ni yeli'bie la nga. Ana ung daang nye a'wo Iisiriel yela 'Juuda naa Uzaiyaa aning 'Joowas 'bi-dau Jero'boo-am, Iisiriel naa 'bering. U daang nyiang 'yuomo a'yi che ka 'tenge daang 'jigihi ni.

2 Ung yeli:
Ba Tari Baahaa Daana huurang Zaiyong 'puong.
U 'duohiye u kokori Jeruuselem 'puong.
A pichiiniba moo iriye nimiha, ka Kaarimel Tangkpong 'ju kpili.

A paalihi saree 'diibu

3 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Damaasikus 'begu saangbuhi ata,
anaahi 'jung mang kung leuhi u dogihibu.
'Bojung ba ngmiye Giilied niba aning 'kue.

4 Che n na bahiye 'buung ka a kpe Haaza-el 'deu,
anang na 'di Ben 'Hee-dad na'de-bera ni.

5 N na kauye Damaasikus 'di-nokpong dagaraa ming,
a ngmaa niba 'ihi 'Ee-veng Boo ning.
N na ngmaaye unani ang tari a naalung dankpali'bile
a 'ihi Beet 'Iiding 'puong.
Ba na ngmi nyogiye Aaram* niba a gaaning Kiir.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

6 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
'Geeza 'begu saangbuhi ata,
anaahi 'jung mang kung leuhi u dogihibu.
'Bojung ba nyogiye banani bang ngmi nyogihi ni jaa
ka ba diba ti 'ku 'Iidom.

7 Che n na bahiye 'buung ka a wa 'Geeza daangguoni ingang.
A na 'diye u 'ji-kpienhi.

8 N na ngmaaye Aasidod kpiera 'ihi,
aning unani ang tari a naalung dangkpali'bile

*
1:5 Ana wagiri ngang Aaram daang la paaluu ni bang buona Siiriya 'jine ni sa'mungduri 'lombori ni.

2015

'Eemos Gbangu 1

Aasikelong 'puong.
N na leuhiye n 'nu 'tuohi Eekirong,
ka Filiisitiya niba ang chehi nyuong.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

9 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Taiyer 'begu saangbuhi ata,
anaahi 'jung mang kung leuhi u dogihibu.
'Bojung ba diye banani bang ngmi nyogihi ni jaa ti 'ku 'Iidom,
a che ba tieha a ba'biilung 'layiri ni yela.
10 Che n na bahiye 'buung ka a wa Taiyer daangguoni ingang.
A na 'diye u 'ji-kpienhi.

11 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
'Iidom 'begu saangbuhi ata,
anaahi 'jung mang kung leuhi u dogihibu.
'Bojung u kariye u ba'bie aning ta'kobi,
a ba jo nimboo fiing jaa.
U 'suuri tagihi churing a ba vena,
ung tari u 'su-kpiengaa a gara wagiri jaa.
12 Che n na bahiye 'buung ka a wa 'Tiimang ingang.
A na 'diye Boozira 'ji-kpienhi.

13 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Aamong niba 'begu saangbuhi ata,
anaahi 'jung mang kung leuhi u dogihibu.
'Bojung ba chiehiye pogi'puuhi 'poe Giilied 'puong
ka ba nye i ka ba toribogiri i yelingu.
14 Che n na 'vigiye 'buung ing Raaba daangguoni.
A na 'diye u 'ji-kpienhi taanhuu daari tahingbu 'puong,
sese'kulengkuleng saa aning seseu daari.
15 Ba na ngmi nyogiye ba naa gaaning,
una a lang ning u ningbera.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

2016

2 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
'Moo-ab 'begu saangbuhi ata,
anaahi 'jung mang kung leuhi u dogihibu.
'Bojung u nyugiye 'Iidom naa kaba ang leu jieng.
2 Che n na bahiye 'buung ka a wa 'Moo-ab ingang.
A na 'diye 'Kii-riot 'ji-kpienhi.
'Moo-ab na 'kping a 'junjugilong 'puong,
tahingbu aning biengkoni 'kuori 'puong.
3 N na ngmaaye saringmaara 'ihi u 'sonsogihing,
a ku u ningbera jaa paahi u ingang.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

Saree 'diibu 'Juuda ingang

4 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
'Juuda 'begu saangbuhi ata,
anaahi 'jung mang kung leuhi u dogihibu.
'Bojung ba jaanhiye Ba Tari Baahaa Daana 'begu ni,
a ba 'tu u 'wulibuhi.
Ba 'girii mang dibang kpening boribu 'puo,
'girii ni 'puong ba ba'mine ang daang 'chene ni.
5 Che n na bahiye 'buung ka a wa 'Juuda ingang.
A na 'diye Jeruuselem 'ji-kpienhi ni.

Saree 'diibu Iisiriel ingang

6 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Iisiriel 'begu saangbuhi ata,
anaahi 'jung mang kung leuhi u dogihibu.
'Bojung ba mang kuohiye sun'tuuro a die 'libie,
a kuohi ningbaala a die nagiti'mungyeni.
7 Ba mang neuraye ningbaala a'wo ung i 'teng-gbani tani,
a mang leuha 'sigihi-n-minga 'deme soe.
Dau aning u ba mang kpeye 'bi-pogi'yeni seng.
Bang mang i bila degira n 'yo-pegi'yiruu ni.
8 Ba mang yeriye tama bang diehi sangbogiring
a jeng sarika 'ihijie jaa sieng,

a 'nyuuro waing bang di banani ang 'le saree 'diibu
'puong ni 'libie da.

9 Che maang la nie ang nyuong Aamor niba
ang da 'bibe seni che bang wa 'bibe.
U baabung daang 'woning 'siid-er daari,
ung tari fanga a'wo 'oki daari.
Che mang saang u ngmama saa'jung,
a saang u nyaga 'muning.
10 Aning ming, maang la a diye 'yi 'Iijipiti paaluung waaning
a dieniye 'yie 'tuning mopiri 'puo 'yuomo lijaa'yi
ka ye ti die a Aamor niba 'teng-gbani.
11 N 'guoliye ye 'bi-daba 'mine bang i dangyeriba,
a 'guoli ye 'bi-pola 'mine bang i Naazir niba. (Soribu G. 6:2-3)
Bila naani bi, 'oo yena Isi'reeli niba?
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
12 Che ye diye waing 'ku a Naazir niba ka ba 'nyu,
a 'ku a dangyeriba nuori a yeli: Ye ta dangyeli yela.

13 Nye, n na niengyeng
a'wo 'tuobu ang mang paali 'toriko
ung nieng bung'bie.
14 A 'jung joo kung die nie gbee ang i nyagihuu.
Kpiengu daana kung ing u fanga kpiengu.
Taanhuu jaujaura kung tuong die u minga.
15 Nie ang mang pegili taanhuu kung ahi.
Nie gberi ang i nyagihuu kung tuong die u minga.
Nie ming ang jonna yohu kung tuong die u minga.
16 Nie ang tari nyau a jaujauriba 'puong
na jong aning inggbangkpali a daari.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

A dangyera 'duoho kpiengu

3 Iisiriel niba 'woi, ye 'wong yelihung ni Ba Tari Baahaa Daana ang yeli
a chiihiye. N yeliye yela chiihi jaga ni jaa mang 'yining 'Iijipiti paaluu

'do waaning.

2 U yeliyeng: Yena 'yong mang bang
'teng-gbani niba jagihi jaa 'puong.
Bila 'jung n na dogihiyeng ye yeliba'torihi 'jung.

3 Niba ba'yi na tuong lang 'cheming
ka banang ba sagi taa?
4 'Gbegini na ngmuunang kongkoring
ka unang ba nye bungnyogiruu?
'Gbeging-polii mang 'cheehing u kpe'jieng
ka unang ba nyogi bung jaa?
5 'Nobile na tuong nyogiye chebang 'teng-gbaning
ka banang ba beruu u yela?
Cheba na tuong viring 'teng-gbaning
ka bung kanga naaning iu?
6 Ka banang ngmi biengkoni 'yi-kpoming,
dabieng kung kpe a niba?
Ka 'yi-kpoming nye saangbu ang i kpong,
Ba Tari Baahaa Daana naaning veng ka bila tung?

7 Pielaang, 'Suobu Kpiengu Jaa Daana ba ira yeli jaa
'see ung 'wuli u 'gondo 'ku u tungtuniba ang i dangyeriba.
8 'Gbegini ngmuungyeng.
Ning'buo ka dabieng kung kpe?
'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeliye yela.
Ning'buong na nyogi u minga a kung dangyeli yela?

Iisiriel yelibee dogihibu

9 Ing 'duoho Aasidod 'ji-kpienhing
aning 'Iijipiti paaluu 'ji-kpienhing a yeli:
Ye laanhi 'Sameeriya tangbera ning.
Nye dangbu ang i kpong sing bila u gaalinggang,
bang dogiha niba u 'puong bila.
10 'Bojung ba ba bang ka ba i yeli ang 'tu sori,

Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
Ba mang laanhiye bungnanee bang 'ju
a 'ohi ba taa seng 'bing ba 'ji-kpienhing.

11 Bila 'jung ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli:
Dondoma na ngmaa 'giliye a paaluu jaa.
U na ngmahiye ye 'yiri daangguoma ang me 'gili,
ka ba 'ohi ye 'ji-kpienhi buunhu jaa.

12 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
A'wo pichiina ang mang tagi gbee a'yi bii 'tuorii chelii
faa 'gbegini nuoring,
bila bang na faa Isi'reeli 'biihi.
Banang kpiera 'Sameeriya 'puong,
a 'jing 'godo 'lonkorong aning bungjie nuoring.
13 'Wong a yeli 'ku Jeekob 'deu,
'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli,
bungnaangjemaa Naangmini ni.
14 Daari ni mang na dogihi Iisiriel ba 'begu saangbuhi 'jung,
n na waaningye saangbu Beetel sarika 'ihijiihi ning.
Ba na ngmaahiye a sarika 'ihijiihi iila ka a 'le 'tengeng.
15 N na saangye 'uonii sanga 'deri,
aning seun sanga 'deri.
A aiviri 'deri na nyuoming,
ka a 'de-nanee ni bori.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

4 Ye 'wong yelihung nga,
yena 'Beesang 'nii,
yenang 'bi 'Sameeriya tangkpong 'jung ni.
Yenang dogiha ningbaaliba,
a ngmuriha niba ang 'bi hiengbu 'puong.
Yenang mang yera 'kuro ye siriba:
Ye waaning bung'nyuurihi ka ti 'nyu.
2 'Suobu Kpiengu Jaa Daana poye u pegi'yiibu:

Nye, a 'beri waanang ye ingang,
ung na di 'dugulong 'piime a diye gaaning,
a di 'dugulong 'piime di ye baahaa 'deme.
3 Ye na 'tuye daangguoma ang ngmahi a 'yi gaa.
Kanga jaa na mang 'toriye u 'ningbi-toori,
ka ba diye loo ing 'Heemang 'puong.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

4 Wa Beetel a wa tung beu.
Veng ka i tungbee 'ugi Giiligal 'puong.
Ye waaning ye sarikihi 'beeguu jaa,
a waaning ye 'pie toe 'beri ata jaa 'puong.
5 'Ihi barika 'puohibu sarika a lang ning bura.
Ing 'duoho a muoli ye miihi buobu 'kuubuhi yela,
'bojung ngaang yeng nung, yena Isi'reeli 'biihi.
'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.

Iisiriel ba sagi 'toribu 'wulibu

6 N ingyeng kong ming ye 'yi-bera jaang,
aning siimaa kongbu ye 'jiihi jaang.
Che ye nang ba leu wa n seng.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
7 N nyogiye saa ming ung ba wa ye seng
sanga ni ang kpeling 'chiuri ata ka buunhu chiebu ta.
N iyeng ka saa wa 'yi-kpong kangang,
mang nyogi saa ung ba wa 'yi-kpong kangang ming.
Saa waye yoo kangang,
che yoo ning saa ang ba wa ni,
ka u buunhu juoli.
8 A 'jung ka 'yi-bera a'yi bii ata mang 'yi gaa 'yi-kpong kanga
ka ba ti 'nyu kuong.
Che a ba mang sigiba.
Che ye nang ba leu wa n seng.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

9 N ngmiyeng aning sesetuluu aning 'ulibu.
Ye dabagihi jemaa, ye 'girep yori,
ye kangkanga daari
aning ye ooliv daari ka 'suorii oo.
Che ye nang ba leu wa n seng.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

10 N bahiye 'baleu ung wa ye 'puong
a'wo ung daang wa 'Iijipiti 'puong bila ni.
N kuye ye 'bi-pola ning ta'kobi,
a lang ning yohi ni yeng jaufaahi ni.
N iyeng ka ye kpe'jiihi 'nyuu 'do ye nyibogiri.
Che ye nang ba leu wa n seng.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

11 N nyuongye ye 'mine a'wo bila ni Naangmini
ang daang nyuong Soodom aning Gomoora.
Ye daang 'woniye 'buung-dau bang tagi vuo 'buuming.
Che ye nang ba leu wa n seng.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

12 Bila 'jung Iisiriel 'woi, ngaang mang na ii.
Iisiriel 'woi, mang na ii ngaang 'jung,
i 'siri 'tuohi i Naangmini.

13 'Bojung nye, unang maali tangbera a naang seseu.
Unang mang 'wuli ninsaalaa bila ni ung tieha,
a veng ka 'beeguu leu i sagiluu,
a mang 'chene 'teng-gbani 'jiduorihing.
Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana Naangmini la u 'yuori.

Nimiha Iisiriel yela

5 Ye 'wong yelihung nga mang di ye ingang nga. Ye 'wong a laa'dimii nga, 'oo Iisiriel 'deu.

2 Isi'reeli ang i 'bi-poga ang ba bang dau 'leyeng.
U kung la 'ihi.
Ba jaanhuung ung jeng u paaluung.
Nie jaa 'chibe a na nyoguu ka u 'ihi.

3 Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli:
'Yi-kpong ni ang mang tari 'tuhi 'yirening
na tariye koo ang chehi.
Ka unani ang mang tari koo 'yirening
tari 'pie ang chehi 'ku Iisiriel 'deu.

Yelibee 'puo leu'yiibu buola

4 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yera 'kuro Iisiriel 'deu:
Ye boma a tari 'nyivori.
5 Ye ta buora Beetel,
bii a kpiera Giiligal bii a long gaa 'Bii-er 'Siiba.
'Bojung Giiligal na kpeye foomarihung 'puo,
ka Beetel leu i kpali.
6 Ye bo Ba Tari Baahaa Daana a tari 'nyivori.
Ye bou ka u ta wa 'le 'Joosef 'deu ingang a'wo 'buung a 'diu,
ka nie jaa 'chi Beetel 'puong a na 'kpiinhaa.
7 Yena la niba ang mang leuhi yeli'torihi ang i bungtoo,
a veng ka sun'tuubu 'le 'tengeng.

8 Unang maali Piliiyadiz* aning Balingbaa'tuo*.
Unang mang i ka 'yienguu wa leu 'ji-nyaari,
a veng ka chaanii leu i sagiluu a'wo 'yienguu.
U mang buongye mangkpong kuonhi,
a dia 'kiri waahi 'teng-gbani.
Ba Tari Baahaa Daana la u 'yuori.
9 Unang mang veng ka saangbu wa 'ji-kpiengaa ingang,
ka 'suuri 'gaalii wa 'yi-kpong bang me daangguoni 'gili ingang.

*
5:8 Piliiyadiz aning Balingbaa'tuo — Ama iye ngmari'bie ang mang lang taa maali bung bang di 'yuori 'kua.

10 Ba mang haye nie ang 'miine ba ingang a 'di-nokpoming*,
a ha nie yeliyaga ang 'tori yaga.
11 Ye mang neuye ningbaala 'bing,
a diera bung'bie chiehibu u seng ming.
A 'jung anaa jaa ka ye meye 'deri aning 'kubo ang pehing,
che ye kung kpe a 'puong.
Ye buriye 'girep yori ang suma,
che ye kung 'nyu a waing.
12 'Bojung n bangye ye tungbee ang i yaga sing bila,
aning ye yelibejigila.
Ye mang dogihiye sun'tuuribo,
a diera buunhu ang ba sigining 'dire.
Ye mang leuhiye ningbaala tonoo a 'di-nokpoming.
13 Bila 'jung ka yeng daana mang tang u nuori a wagiring,
'bojung wagiribeu la.

14 Ye buora sung, a ta buora beu,
ka ye nye tari 'nyivori.
Bila ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana Naangmini
na 'bi ye seng a'wo yeng yeli bila ni.

15 Ye ha beu, a nung sung.
Ye 'bing saree 'diibu ang 'tori a 'di-nokpoming.
A'mineng bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana Naangmini
na tariye bunye 'Joosef buurii ni ang chehi ni ingang.

Ba Tari Baahaa Daana 'beu ni

16 Bila 'jung bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana Naangmini, Daana yeliyeng:
'Cheehibu na 'biye a soeng,
ka ba 'kono a 'yiri soberang:
N ba 'woi, n ba 'woi.
Ba na buongye kuoraa ka u wa i nimiha,

*
5:10 A 'di-nokpong da mang la 'jie bang mang ngmaara saree.

a buong niba ang ngmaara 'kuori ka ba wa 'kong.
17 A 'girep yori jaa 'puong 'cheehibu na 'biye 'be,
'bojung n na 'tuye ye 'puo ti 'yi.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

18 Nimiha la a 'ku ye banani ang buora
Ba Tari Baahaa Daana 'beu ni.
'Bojung 'bo sung ka Ba Tari Baahaa Daana 'beu ni tari 'kuye?
U na iye sagiluu, u kung i chaanii.
19 U na 'woningye nie ang jora 'yire 'gbegini seng ka beer 'tuohuu.
Chebii ung ti kpe 'deu,
a di u 'nu dogili daangguoning ka waahuu dumuu.
20 Ma Ba Tari Baahaa Daana 'beu ni
iye sagiluu ka chaanii 'chibe wa?
Ma u iye sagiluu yaga jaa
ka chaanii fiing jaa 'chi u 'puong wa?

21 N haye ye 'tigiri 'beri ni,
n ba kahinaa.
N ingmaari 'chi ye langbuhi ning.
22 Haali ka yenang di sarika nyugirihi
aning ye bung'bie sarikihi 'kumo,
che n kung diegaa.
N kung kahing ye maahuu sarika 'dung-nuorihi ming.
23 Ye di ye 'yieme goma ni tagi 'yi n seng,
'bojung n kung 'wong ye 'konihi ni 'kuori.
24 Ye veng ka yela ang 'tu sori 'puoro a'wo kuong,
ka sun'tuubu 'puoro a'wo konboo ang ba baaha.

25 Ye 'kumong sarika 'duunhi aning sarikihi
a mopiri 'puong a 'yuomo lijaa'yi ni bi, 'oo Iisiriel 'deu?
26 Ye 'tuoye ye bagiri 'Moo-lek ming,
aning ye bagiri 'Kiiyung,
ye ngmima ngmari'biri ni,
una ka ye miihi maali ni.

27 Bila 'jung n na ing ka ba jau nyogihiye
gaaning ti pari Damaasikus.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli,
u 'yuoring i bungnaangjemaa Naangmini ni.

Zaiyong aning 'Sameeriya kpaahibu

6 Nimiha la a 'ku yena nga
ang peenhi Zaiyong 'puong,
a deli 'Sameeriya Tangkpong ni.
Nimiha la a 'ku yena nga 'yoe ang buona
a paali'yi-diera 'puong,
ye seng ka Iisiriel 'deu mang waana ni.
2 Ye long gaa Kaaline a ti nye,
a 'yi 'be a gaa 'Heemat,
unang i kpong ni.
Ye la 'yi 'be a gaa Gaat ang i Filiisitiya niba 'suobu.
Ye seuye a naalihi nga bi?
Chebii ba paaluu iye kpong gaa ye paaluu?

3 Nimiha la a 'ku ye banani ang di saangbu
ang i kpong 'beu ni 'binne toori jaa,
a tagira kpangkpangkpiengu yeli-irihi 'jingjie
ung wa pieli.
4 Yenang jena aiviri 'godohi 'juring,
a tie gbee ye bungjiihing.
Yenang oora a piihi 'puo pipola,
a oora a nagang'bilii napola.
5 Yenang ngmira 'koni 'yiene,
a maana 'yieme bungngmirihi a'wo 'Deevid ni.
6 Yenang 'nyuuro waing laahi 'puuhing,
a suora kpaanhi ang suma gaa kpaanhi jaa,
a che ba ira nimiha 'Joosef dogee yela.

7 Bila 'jung pampana,
ba na ngmi nyogiyeng ka ye die ngminyogiriba 'yie.

Ba na 'ihiye ye banani ming ang mang leu deli 'kogihing
siingbera 'dijieng ni.

8 'Suobu Kpiengu Jaa Daana poye u minga.
Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana Naangmini yerang:
N haye Jeekob jigihibu ni yaga jaa,
a ha u naa 'ji-kpienhi ni.
Bila 'jung n na diye a 'yi-kpong tihi,
aning buunhu jaa ang 'bi u 'puong.

9 A na wa ing, ka daba 'pieng kpeling 'deyeni 'puong, ba na 'kping.
10 Ka a 'kuung dogira aning nie ang nyugira 'kuunhing wa di a 'kuunhi ka
ba 'yining a 'deung, u na jugihiye nie ang 'bi a 'deu kpaaring: A 'mine
nang 'biye 'be? 'Beng la ka nie kanga na yeli:
Kanga jaa 'chibe.
U na yeling: Pogi i nuori,
'bojung ti kung buong Ba Tari Baahaa Daana 'yuori.

11 'Bojung nye, Ba Tari Baahaa Daana 'kuye nuori.
U na ngmahiye 'de-kpong 'puro 'puro,
a ngmahi 'debile 'purimo 'purimo.

12 Yohi mang joraye 'piihi 'juring?
Nie na tuong diye nadavarihi ko 'piihi 'juring?
Che ye leuhiye yeli'torihi ang i bungtoo,
a leuhi sun'tuubu ngmama ang i bungtoo.
13 Yena nga ang mang nyengina yelikpakpalii ingang, a yera:
Ti ba jau tuong Kalne a 'tuuro ti miihi kpiengung?

14 Che nye, n na ing ka paaluu kanga 'ihi ye ingang,
'oo Iisiriel 'deu,
bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana Naangmining yeli.
Ba na dogihiyeng a 'piili 'Heemat nuori ti ta Aaraba Boo ni.

'Eemos Gbangu 7

A 'sobo nyiibu

7 Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana 'wulimo: Nye, u laanhiye 'sobo yaga jaa a 'yiilung bungkuorihi ni 'piileeng. A naa ang che u buunhu baahi che ka a 'yiilung kuobu 'piili ni la bila.

2 Ang i bila, sanga ni ang wa oo a paaluu bung'buno baahi mang yeli:
'Oo 'Suobu Kpiengu Jaa Daana,
n 'puohiing, veng'kubo.
Wala ka Jeekob na i a ahi, ung i fiing 'puong.

3 A 'jung ka Ba Tari Baahaa Daana leuhi u haakila a yeli nga yela.
Bila kung i, Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

A 'buung nyiibu

4 Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana 'wulimo: Nye, Daana, Ba Tari Baahaa Daana buongyeng a na di 'buung ngmaa saree. A 'diye 'jijulingu, a 'di 'teng-gbani ang i ba tuori.

5 'Beng la mang yeli:
'Oo 'Suobu Kpiengu Jaa Daana,
n 'puohiing, veng bila.
Wala ka Jeekob na i a ahi,
ung i fiing 'puong.

6 A 'jung ka Ba Tari Baahaa Daana leuhi u haakila
a yeli nga yela.
Nga ni nga ming kung i,
'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.

A miebu maahibu 'ngmiihii nyiibu

7 Ngaang ung 'wulimo: Nye, Daana ahiye daangguoni bang me ning 'ngmi-maahaa bang 'le 'kuurii a tari miebu 'ngmi-maahaa bang 'le 'kuurii u 'nung.

8 Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kumo: 'Eemos, 'bo ing nyira?
Mang yeli: Miebu 'ngmi-maahaa.
Ka Daana yeli:
Nye, n diye miebu 'ngmi-maahaa 'binne n niba Iisiriel 'puong.
N kung la vengba.

9 Aizik 'jiduorihi ni na iye kpali,
ka Iisiriel 'ji-pegi'yirihi ni nyuong.
N na 'ihing aning ta'kobi Jero'boo-am 'deu ni ingang.

Amazaiya ang yeli yela

10 'Beng la ka Amazaiya, Beetel Ngming'puohi 'yi-diera ni tung nie Iisiriel naa Jero'boo-am seng a yeli: 'Eemos buye i yela Iisiriel niba 'puong. A paaluu ba tuona taara u yeli'bie ni jaa.

11 'Bojung 'Eemos yeliyeng:
Ta'kobi na kuye Jero'boo-am.
Ba na jau faaye Iisiriel pielaang
a diba 'yining ba paaluung a gaaning.

12 'Beng la ka Amazaiya yeli 'ku 'Eemos:
Gara, ina kaakaara.
Jo gaa 'Juuda paaluu.
Ti 'dire siimaa a dangyera yela 'beng.
13 Che daang ta la wa dangyera yela Beetel 'puong jaa,
'bojung u iye a naa Ngming'puohi 'jie, a i naa kpe'jie.

14 'Beng la ka 'Eemos die a yeli 'ku Amazaiya:
N da ba i dangyera,
bii dangyera 'bi-dau.
N da iye pichiina,
a i nie ang kaara kangkanga ngmama.
15 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana dima 'yi piihi chiingbung.
a yeli 'kumo:
Gaa ti dangyeli yela 'ku n niba Iisiriel.
16 Bila 'jung 'wong Ba Tari Baahaa Daana yelihung pampana.
I yeliyeng: Ta dangyeli yelibeu ing Iisiriel.
Ta ing 'duoho chiihi Aizik 'deu.

17 Bila 'jung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
I poga na iye jentira a 'yi-kpong 'puong.

Ta'kobi na kuye i 'bi-daba aning i 'bi-pogiba.
Ba na maahiye i paaluu a nyoguu 'po.
I na 'kpiye paalidegiri 'puong,
ka ba jaufaa Iisiriel pielaang,
a diu 'yi u paaluung a gaaning.

Seu sanga dangmama nyiibu

8 Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana 'wulimo: Nye, peu la a tari seu sanga dangmama.
2 Ung jugihima: 'Eemos, 'bo ing nyira? Mang yeli: Peu ang tari seu sanga dangmama. 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kumo: Baahibu taye n niba Iisiriel.
N kung la vengba.
3 A Ngming'puohi 'deu 'yieme na iye 'cheehibu a daari,
'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.
'Kuunhi jemaa na jengye 'lombori jaang.
Ba na dibang loo che i siriti.

4 Ye 'wong yeli nga,
yena nga ang mang neura ningbaaliba 'binne,
a ira ka a paaluu ningbaaliba nyuona.

5 Yeng mang yeli:
'Bo wagiri ka a 'chiu-paalaa na baahi
ka ti nye kuohi bung'bie?
'Bo wagiri ka a peenhibu 'beu na baahi,
ka ti nye 'yuohi ti 'wiit 'buuhi?
Yeng mang veng ka a iifa maahibu i fiing,
che ka a sekel i kpong.
Yeng mang di 'fingfiling sanihi maaha.
6 Yeng mang i bila di wari a da ningbaaliba ning wari,
a da hiengbu daana ning nagiti'mungyeni,
'haali a kuohi 'wiitibee ni.

7 Ba Tari Baahaa Daana poye Jeekob jigihibu ni:

Pielaang, n daang kung 'yiinhi
ba yeli-irihi ni kanga jaa.
8 A paaluu kung 'miine a yeli nga 'jung,
ka u kpiera jaa ira laa'dimii?
U jaa na paaling a'wo Naiyal Mani,
a 'duoro 'sigire a'wo 'Iijipiti Naiyal Mani.

9 A daari, 'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli,
n na ing ka ngminaa kpe ngminton'tori,
a i ka 'teng-gbani i sagiluu ngminaa.
10 N na ing ka ye siingbera 'diibu leu laa'dimii,
ka ye 'yieme jaa leu 'kuori 'yieme.
N na ing ka nie jaa seu 'kuori wajehi,
a i ka nie jaa gbaari u 'ju.
N na ing ka a 'woning nie ang ira laa'dimii
u 'bi-dau'yeni yela.
U baahaa na 'woningye 'be-too daari.

11 Nye, a 'beri waanang,
'Suobu Kpiengu Jaa Daanang yeli.
N na bahiye kongkpong ka u 'le 'teng-gbaning.
U kung i siimaa kongkpong,
bii kong'nyuuri yela.
U na iye Ba Tari Baahaa Daana yeli'bie 'wongbu kongkpong.
12 Ba na yong a 'yi mangkpong a gara u to,
a 'yi sa'mung-goo a gaa sa'muni.
Ba na jong a 'yi che a gaa che
a buora Ba Tari Baahaa Daana yelihung.
Che ba kung nyiu.

13 A daari, pogisarivieni ang ba bang daba
aning 'bi-polikpienhi na 'yiereng ning kon'nyuuri.
14 Bana la a niba nga ang puora 'Sameeriya ngmini ni,
bii a mang yeli: A'wo bila ni i ngmini
ang i 'vori ni, 'oo Daan.

Banang mang la yeli: A'wo bila ni 'Bii-er 'Siiba kpiengu
ang i 'vori.
Ba na 'leng a kung la 'ihi jaa.

Iisiriel saangbu

9 N nyiye Daana ang ahi a sarika 'ihijie sieng, a yeli: Ngmi a piila saa'ju,
ka a 'muni 'jigihi, a dia ngmahi ba jaa 'juring. N na kuye banani ang
kpeling 'puoring aning ta'kobi. Nie ang jo 'yi ba 'puong kung jo gaa.
Nie ming ang sogili jora 'yire ba seng kung i 'chihi.

2 Haali ka banang 'tugi 'sigi kpe kau'biri,
'beng ka n 'nu na 'ihibe.
Ka banang 'do ti ta sagbani,
'beng mang na nyogiba wa 'sigining.
3 Haali ka banang sogili Kaarimel Tangkpong 'jung,
'beng mang na wilihi a 'ihibe.
Ka banang sogili a ti 'bi mangkpong 'muning,
'beng mang na 'ku waahuu nuori ka u dungba.
4 Haali ka ba domihing jau nyogihiba gaaning,
'beng mang na veng ka ta'kobi kuba.
N na ing ka n 'ningbie 'bi ba ingang ka n iba beu,
sung naani.

5 Bungnaangjemaa 'Suobu Kpiengu Jaa Daana,
unang mang fiinhi 'teng-gbani ung nyeli,
ka banani jaa ang kpiera 'be ira laa'dimii.
A paaluu jaa na 'ihing a'wo Naiyal Mani,
a 'le a'wo 'Iijipiti Naiyal Mani.
6 Unang mang me u 'deri darinyina sagbaning,
a maali 'vu-yelingu ung 'gaali 'teng-gbani.
Unang mang buong mangkpong kuonhi,
a dia 'kiri waahi 'teng-gbani.
Ba Tari Baahaa Daana la u 'yuori.
7 'Oo Iisiriel 'biihi, ye ba 'woning Kuus niba a 'kumo bi,
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

N ba di Iisiriel 'yining 'Iijipiti paaluu a waaning,
a di Filiisitiya niba 'yining Kaafitor,
a di Aaram niba 'yining Kiir?

8 Nye, 'Suobu Kpiengu Jaa Daana 'ningbie 'biye naalung nga
ang ira yelibee ingang.
N na saamuung a 'ihuu 'teng-gbaning.
Che n kung saang Jeekob 'deu kpeleng kpeleng.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

9 'Bojung pielaang,
n na 'kuye nuori,
a yagihi Iisiriel 'deu ni paalihi jaa 'puong,
a'wo bila ni bang mang yagihi bung'bie ngmani 'puong
che ka bung'biri ang i 'bile yaga ba 'lere 'tengeng.
10 Ta'kobi na kuye yelibe-iriba jaa n niba 'puong,
banang yera ka:
A saangbu ni ang i kpong ni kung nyogiti bii a pagiti.

Iisiriel na leuhing

11 A daari n na ing ka 'Deevid sigu ni 'ihi ahi,
unang 'le ni.
N na maaliye u 'jiihi ang saang.
N na maaliye u 'jiihi ang 'le 'le,
a maaling meu a'wo sang'konkoruu 'beri ning.
12 N na iye bila ka ba tuong die 'Iidom 'jie ang chehi 'so,
aning paalihi ni jaa ingang n 'yuori ang buona.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli,
unang ira a yela nga ni.

13 Nye, a 'beri waanang,
Ba Tari Baahaa Daanang yeli,
ka nie ang kuora ka u buri na jo pogi nie ang chiera buunhu.
Ka nie ang neura 'girepihi jo pogi nie ang bura bung'bie.
A tangbera na 'togihiye waing noohi,

ka tang'bilii jaa 'puoro nia.
14 N na leu waaningye n niba Iisiriel bang jau nyogihi.
Ba na meye 'yi-bera ang saang,
a kpe a 'puong.
Ba na koye 'girep yori a 'nyu a waing.
Ba na maaliye dabagihi ming, a 'di a buunhu.
15 N na dibang 'bing ba paaluung.
Ba kung la tagiba 'yining paaluu ning mang di 'kubo ni.
Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmining yeli.

'Obadaiya Gbangu

Saree 'diibu ang waana 'Iidom ingang

1 Yela 'Obadaiya ang nye la nga:
Ngaang ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana yeli 'Iidom yela:
Ti 'wongye 'duoho a 'yi Ba Tari Baahaa Daana seng.
Ba tungye tungtuna ka u ti yeli 'ku a paalihi:
Ye 'ihi, a veng ka ti 'ihi 'tuohi 'Iidom ning taanhuu.

2 Nye, n na iing ka i i fiing a paalihi 'puong.
Ba na diing foo yaga.
3 I 'sikiri jigihibu belimiing,
ina nga ang kpiera a 'piihi 'puo 'jiihing,
ka i kpe'jie 'bi saa'jung.
Ina la nie nga ang yera i 'sikiring:
Ning'buong na 'sigihima 'tenge?
4 Haali ka inang 'duohi i minga saa'jung a'wo ka'chigu,
haali ka inang di i 'togu 'bing ngmari'bie 'puong,
'beng mang na 'sigihii waaning.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

5 Ka 'nanyigihing wa i seng,
ka faariba wa 'yienguu,
nye i saangbu ang sing bila.
Ba kung 'ju a ti sigihi ba buobu?
Ka 'girepkpehibang wa i seng,
ba kung bahi a 'girepihi 'mine bi?

6 'Oo, nye bila ni bang na wilihi bo 'Ii-so buunhu.
Nye bila ni bang na bo u bundaambuunhu ang sogili.
7 Daba ni jaa i ningba ang lang 'layiri
na firiing gaaning a toribogu.
Daba ni nii ang numa
na belimiing a tuomii.
Banani ang 'dire i siimaa na beriye cheba i yela,
che i kung bang.

8 A daari, Ba Tari Baahaa Daanang yeli,
n kung nyuong yengbanginiba 'Iidom 'puong bi,
a saang 'ningbiyuoribo bahi 'Ii-so Tangbera ning?
9 'Beng la ka dabieng aning ingchuori
na kpe ye gandaba, 'oo 'Tiimang,
a gara bang na ti ku niba jaa 'Ii-so Tangbera ning.

'Iidom dogihiye u yau

10 I kpangkpangkpiengu ing di 'tuohi
i yau Jeekob 'jung 'vii na kpeing.
Ba na ngmaagiing 'ihi bahi a gara wagiri jaa.
11 A daari ni ing ahi 'lombo-jaalang ni,
a daari ni saamba ang 'tuo u buunhu gaaning,
ka ningjaani kpe u 'di-nobera a pohi Jeruuselem yela ni,
i daang iyeng a'wo ba kanga.

12 Che a da ba sigining ka i inga maa i yau 'beu ning,
u jaunyogibu daari ning,
bii a nyengina 'Juuda 'biihi ingang ba saangbu daari.
A da ba sigining ming ka i yera tangkangyela
u ngmiehibu daari.
13 A da ba sigining ka i kpe n niba 'di-nokpong
ba tuorikpong ni daari.
Siringminga, a da ba sigining ka i inga maa
ba dogee yela ba tuorikpong daari,
bii a di i 'nu ing ba buunhu digibu ingang
ba tuorikpong daari ni.
14 A da ba sigining ka i ahi a socherihing
a na ku banani ang 'yi ba 'puong a jora,
bii a leuhi banani ang kpeling ba 'puong
tihi ba ngmiehibu daari.

15 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana 'beu ni
pieliyeng paalihi jaa ingang.
A'wo ing tung bila nga,

bilang na tung 'kui.
I yeli-irihi na leu wa dogiliye i minga 'jung.
16 A'wo yeng 'nyu buunhu n tangpegi'yiruu 'jung ni,
bila ka paalihi jaa na 'nyu wagiri jaa.
Mm, ba na 'nyung a voli,
ba na ing a'wo bang daang ba 'bibe.

Iisiriel ang tuong a baahaang

17 Che Zaiyong Tangkpong ning ka 'chihilung na 'be,
ka pegi'yiibu 'bibe.
Jeekob 'deu na 'soye ba cheng.
18 Jeekob 'deu na iye 'buung,
ka 'Joosef 'deu i 'buung-jinti.
Che 'Ii-so 'deu na iye kakee.
Ba na ing ka 'buung nyogiba a nyuongba.
Nie jaa kung chehi 'Ii-so 'deung,
'bojung Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

19 Sa'mungduri kpieriba na 'soye 'Ii-so Tangbera,
ka Sefala tang'bilii kpieriba 'so Filiisitiya paaluu.
Ba na 'soye 'Iifiriam yori,
aning 'Sameeriya yori,
ka Beenjaming 'so Giilied.
20 Isi'reeli 'bi-jemaa ni bang ngmi nyogihi ni
na 'soye 'Keenan niba 'teng-gbani a ti ta Zaarefat.
Jeruuselem niba bang ngmi nyogihi bang 'bi Sefaarad 'puong
na 'soye sa'mungduri 'yi-bera ni.
21 'Beng la ka dieriba na wa Zaiyong Tangkpong ning,
a na 'dire 'Ii-so Tangbera ni saree.
Ka a naalung leu Ba Tari Baahaa Daana 'suobu.

'Joona Gbangu

'Joona ang jaanhi Naangmini nuori

1 Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang waye Amiitai 'bi-dau 'Joona* seng.

2 Ngaang ung daang yeli: 'Ihi, a gaa Niineve* a 'teng-kpong ni, a ti muoli 'kubo, 'bojung ba beulung 'do waye n 'ningbi-toori.

3 Che ka 'Joona 'ihi ka u jo gaa Taarisis* a buora ka u jo 'yi Ba Tari Baahaa Daana seng. 'Beng la ka 'Joona 'sigi gaa Joopa a ti nye 'gbori-kpong ang gara Taarisis. A 'jung ung yeu a sori 'libie, a che kpe a 'gbori-kpong 'puo ka u ningba na gaa Taarisis a jo Ba Tari Baahaa Daana seng.

Sesekpong ang 'ihi a maning

4 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana di sesekpong kanga foo ing a mani 'puong. Ka saa aning sesekpong ang daara 'kuleng 'kuleng 'ihi a mani 'puong. Ka a 'gbori-kpong buora ka u werihi.

5 Ka dabieng kpe a 'gbori-kpong moniba jaa, ka dau jaa mang 'kong 'ku u ngmini. Bang digira a 'tuobu ni ang 'bi a 'gbori-kpong 'puong ni a loora inna a mani 'puong, ka u nye i foo. Che 'Joona daang 'sigiye a 'gbori-kpong 'muni a ti jeng 'be a 'gbihi 'pereng.

6 'Beng la ka a 'gbori ningkpong wa 'Joona seng a wa yeli 'kuu: Wala ka ina 'gbihe? 'Ihi a buong i ngmini. A'mineng i ngmini nga na tiehiye ti yela, ka ti ta 'kpi.

7 Ka a 'gbori niba yeli 'ku taa: Ye wa, ye i ka ti pohi pohaa a bang nie ni ang i sa'bogu ka saangkpong nga 'bi ti 'jung. A 'jung bang pohi pohaa, ung nyogi 'Joona.

*

1:1 'Joona daang iye 'Hiiburu dangyera. (2 Na'mine G. 14:25) Zeebiyulung buurii nie daang la. U daang 'kongyeng yaga sanga ni Naangmini ang tumuu ka u gaa Niineve.

1:2 Niineve daang iye 'teng-kpong Asiiriya 'puong. Niimirod la nie ang meu. Niba jemaa jemaa daang kpieraye 'beng. Ba jaang daang i bagimaaniba. ('Munpiilee G. 10:11)

1:3 Taarisis daang iye 'yi-kpong ang ahi mani nuoring paaluu kanga bang buona 'Speng 'puong. U ning Niineve iye toori. Niineve 'biye sa'muni seng che ka Taarisis daang 'bi sa'ju seng.

8 'Beng la bang yeli 'kuu: Jaan'de, ti suhii, yeliti nie ni ang i sa'bogu ka saangkpong nga 'bi ti ingang. 'Bo tuma ing tuna? 'Yening ing 'yi? I paaluu la 'ye? Ning'bobo 'puo ing 'yi?
9 Ka 'Joona yeli 'kubo: N iye 'Hiiburu nie. Mang jora Ba Tari Baahaa Daana, sagbani Naangmini ni. Unang naang mani aning 'jikuongee ni.
10 'Beng la ka dabieng kpe a daba yaga jaa. Bang jugihuu: Wala 'jung ing i nga? A daba daang bangyeng ka u jora 'yireye Ba Tari Baahaa Daana seng, 'bojung u daang yeliye u yela 'kubo.
11 A mani daang dannang a maaling 'wulihe 'kuleng 'kuleng, bila 'jung bang jugihuu: Wala ting na ii ka a mani i boin a 'kuti?
12 Ka 'Joona yeli 'kubo: Ye dima, a dima loo ing a mani 'puong. Bila ka a mani na i boin a 'kuye, 'bojung n bangyeng ka maang i sa'bogu ka a saa aning a sesekpong nga wa ye ingang.
13 Anaa jaa che ka a daba nang mona kpiengaa kpiengaa ka a 'gbori ta 'teng-gbani. Che ba daang ba tuona, 'bojung a mani da maaling dannang a 'wulihe 'kuleng 'kuleng yaga jaa ba ingang.
14 Bila 'jung bang 'kong 'ku Ba Tari Baahaa Daana a yeli: Ti suhii, 'oo Ba Tari Baahaa Daana, ti suhii, ta veng ka ti 'kpi dau nga 'nyivori 'jung. Ta di jiing ang i 'soli 'yobeu dogili ti ingang, 'bojung ina Ba Tari Baahaa Daana iye yeli ni ang peli i 'puo.
15 A 'jung bang di 'Joona a diu loo ing a mani 'puong, ka a mani dangbu ni maa, a i boin.
16 'Beng la ka a daba daang jora Ba Tari Baahaa Daana yaga jaa, a 'ihi sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana a ing noe 'kuu.

'Joona ang 'bi jingkpong 'puong

17 Che ka Ba Tari Baahaa Daana daang i ka jingkpong kanga 'gu a voli 'Joona. Ka 'Joona 'bi a jiinhuu 'puong 'beri ata aning 'yienhi ata.

2 'Beng la ka 'Joona 'puohi Ba Tari Baahaa Daana u Naangmini a jiinhuu 'puong.
2 Ung yeli:
N 'kong 'kuye Ba Tari Baahaa Daana n dogee 'jung,
ung 'wong a die.

'Joona Gbangu 2-3

A 'yi 'Siol 'muning mang 'kong,
ing 'wong n kokori,
3 'bojung i dimang loo ing 'jijulungu 'puong,
a mama 'songsogihing.
Ka kuonhi 'puo 'gili n jaa,
ka i kong'ngmi-bera jaa aning i kong'ngmibilii 'puoro n 'ju jaa.
4 'Beng la mang yeli:
N iye nie ing karibahi mang 'yi i 'ningbi-tooring,
che n na leu 'liinhiye i Ngming'puohi 'de-pegi'yiruu ni seng.
5 A kuonhi ngmaa 'gilimang,
'haali a ta n kokori.
Ka a 'jijulungu ngmaa 'gilima,
ka kuong moo 'vili n 'ju.
6 N 'sigiye a taanhi 'muno,
ka 'teng-gbani taabularihi lari n 'puoring,
a gara wagiri ang ba tari baahaa.
Che ing la 'ihi n 'nyivori a 'yi bogu 'puong,
'oo Ba Tari Baahaa Daana, n Naangmini.

7 Sanga ni n 'nyivori ang wa baaha,
n tiehiye ina Ba Tari Baahaa Daana yela,
ka n 'puoho gaa i seng a kpe i Ngming'puohi 'de-pegi'yiruu 'puo.
8 Banani ang 'guring mari buunhu ang i kpala
a ba tari tona mang looye bunye ni bang danang nye.
9 Che maang na 'ihiye sarika 'kui aning barika 'puohibu kokori.
N na iye yeli ni mang po ka n na ing ni.
'Chihilung 'yiye Ba Tari Baahaa Daana seng.

10 Ka Ba Tari Baahaa Daana daang yeli yela 'ku a jiinhuu, ung 'ugi 'Joona bahi 'jikuongeeng.

3 **'Joona ingye 'duoho Niineve 'puong**

Ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung la wa 'Joona seng 'yiilung.
2 Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: 'Ihi, a gaa Niineve, a 'teng-kpong ni, a ti imuu 'duoho ni mang 'kui ni.

3 A 'jung ka 'Joona 'ihi gaa Niineve, a'wo Ba Tari Baahaa Daana ang yeluu bila ni. Niineve daang iye 'tenge ang i kpong yaga Naangmini 'ningbiring. 'Beri ata bang mang di 'cheng 'tuu ti 'yi.
4 Ka 'Joona 'piili kpiera a 'teng-kpong a 'be-fora daari. Ung tahina a yera: A kpeling 'beri lijaa'yi ka Naangmini na i ka Niineve 'le 'tengeng.
5 Bila 'jung ka Niineve niba sagi Naangmini yelihung, a 'bing nuori 'leebu, a di buorihi tama yeri, a 'piili ba jaa ningkpong a ti ta ba jaa bung'bile.
6 'Beng la ka a yelihung daang wa Niineve naa seng. Ung 'sigi u na'kogo 'jung, a yaa u naa kparuu ni, a che di buorihi tama a pagi u minga, a 'jing tampelung 'puong.
7 Ung i ka 'duoho yaari Niineve jaa. Ung yeli: A naa aning u ningbera 'begu la nga: Ta veng ka ninsaalaa bii 'dungo, 'nii bii piihi leng bung jaa. Ta veng ka a 'di bung jaa bii a 'nyu kuong.
8 Che veng ka ninsaalaa aning 'dungo 'pili buorihi tama, a 'kong kpiengaa kpiengaa a 'ku Naangmini. Mm, i ka kanga jaa leu 'yi u beulung soring, a leu 'yi ba 'nuuhi kpangkpangkpiengu yeli-irihi ni 'puong.
9 Ning'buong bang? A'mineng Naangmini na leuhing, a tegi u haakila a leu 'yi u 'su-kpiengaa ning ka ti ta 'kpi.
10 Ka Naangmini daang nye ba tuma ni, ka ba leu 'yiye ba beulung ni 'puong. Ka Naangmini tegi u haakila a ba waaning a saangkpong ni ung daang yeli ka u na saangbang ni. U daang ba la i bila.

4 'Joona 'suuri aning Naangmini hinihung

4 Che ka bila daang saang 'Joona 'puo yaga jaa, ka u 'suuri 'ihi yaga.
2 Ung 'puohi Ba Tari Baahaa Daana a yeli: 'Oo Ba Tari Baahaa Daana, ngaang naani mang yeli sanga ni mang nang 'bi n paaluung? Bila 'jung mang 'loring jo gaa Taarisis, 'bojung n bangyeng ka i iye bunye Naangmini, a tari nimboo yaga. I 'suuri ming ba 'ihe 'wieng, ka i nungbu i kpong. Ing i Naangmini nga ang mang tegi i haakila a leu 'yi saangkpong ni ing yeli ka i na ing.
3 Bila 'jung pampana, 'oo Ba Tari Baahaa Daana, n suhii, 'ihi n 'nyivori, 'bojung n 'kuuming seu n 'biibu.
4 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana jugihuu: A 'tuye sori aning i 'suuri ang 'ihi?

'Joona Gbangu 4

5 A 'jung ka 'Joona 'yi a 'yiring a ti 'jing a 'yiri sa'muni seng. 'Beng ung maali u minga sampaa a 'jing u maahuung, ka u nye yeli ang na pagi a 'teng-kpong.
6 Ka 'Suobu Kpiegu Jaa Daana daang i ka ngmani 'buli wa 'gaali 'Joona 'ju, a na 'kuro u 'ju maahuu, a na 'ihuu u 'pu-saang 'puong. A 'jung ka 'Joona 'puo daang peli a ngmani yela yaga jaa.
7 'Jie ang wa nyaara 'beeguu, ka Naangmini daang i ka 'danduli 'yi. Ka a 'danduli 'di a ngmani ung juoli.
8 Sanga ni ngminaa ang wa 'do, ka Naangmini la i ka sesetuluu 'yi sa'muni, ka ngminaa tuora 'Joona 'jung, ung daang 'yiere. Ung daang nyenna ka u 'kpi, a yeli: Ka maang 'kpi, anang seu mang tari 'nyivori.
9 Ka Naangmini daang jugihi 'Joona: A 'tuye sori aning i 'suuri ang 'ihi a ngmani yela? Ka 'Joona yeli: A 'tuye sori aning n 'suuri ang 'ihi, 'haali gba a gara n 'kuung.
10 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: I ba tung che nye a ngmani nga. I ba veng ung baa. U 'buliye 'ji-suorii kanga a la 'kpi 'ji-suorii kanga. Che ing tari nimboo u ingang.
11 Che Niineve iye 'teng-kpong, ka niba 'bibe a gaa 'tuhi-koo aning 'tuhi lijeri ang ba bang ba 'nuduri aning ba 'nu-goo taang. U tariye 'nii jemaa ming. A ba sigining ka n jo nimboo Niineve ingang?

Maika Gbangu

1 Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang waye Maika ang 'yi 'Mooreset
seng. 'Juuda na'mine 'Jootam, 'Eehaz aning Hezekaiya 'bering daang la.
Yela ung nye a jagi 'Sameeriya aning Jeruuselem yela daang la.

Iisiriel saree 'diibu ang waana

2 Ye 'wong, yena nibihi jaa.
Chelihi 'wong, 'oo 'teng-gbani aning bung jaa ang 'bi u ingang.
Veng ka 'Suobu Kpiengu Jaa Daana i 'sieree i ingang.
Veng ka Daana i 'sieree
a 'yi u Ngming'puohi 'de-pegi'yiruung.

3 Nye, Ba Tari Baahaa Daana wa 'yiriye u 'jieng.
U na wa 'siging a neu 'teng-gbani 'jiduorihi.
4 Tangbera na nyeling u luong,
ka lohimbohi werihi a'wo kpaang ang 'bi 'buung sieng,
a'wo kuong ang 'kiri 'chuuro 'jijulungung.
5 Ama jaa Jeekob 'begu saangbu 'jung la,
aning Iisiriel 'deu yelibee 'jung.
Jeekob 'begu saangbu la 'bo?
'Sameeriya naani bi?
'Juuda 'jiduorihi la 'bo?
Jeruuselem naani bi?

6 Bila 'jung mang na i ka 'Sameeriya leu 'kubo ang 'duo,
a i 'jie bang na ko 'girep yoo.
N na 'kiriye u 'kubo ing lohimbo 'puong.
N na ing ka u 'demuno 'yi gbanggbali.
7 Ba na ngmahiye u bagipehinihi jaa 'puro 'puro.
Ba na diye 'buung nyugi u jentiriye buunhu jaa.
N na ing ka u baga jaa i kpali,
'bojung u laanhaang a 'yi u jentiriye sanyeung.
A na leu kpeye jentiriye sanyeu.

Maika Gbangu 1

Laa'dimii Iisiriel aning 'Juuda yela

8 Bila 'jung n na iye laa'dimii a 'cheehi.
N na yaahing a i kpali a gaa.
N na 'cheehing a'wo babalihi,
a i laa'dimii a'wo 'viuri.
9 'Bojung 'Sameeriya natie kung tuong nyaa,
'bojung u waye 'Juuda.
U waye n niba 'di-nobera,
Jeruuselem la bila.

10 Ta ti yelaa Gaat 'puong.
Ta 'kong fiing jaa.
'Biling taning Beet Aafira 'puong.
11 Ina nga ang kpiera 'See-fer 'puong,
wa pari ning i yaahibu 'vii.
Nie ang kpiera 'Zeeyanang 'puong ba 'yire.
Beet 'Ii-zel iriye laa'dimii.
Ba dieye 'jie ung na ahi ye seng.

12 Siringminga, nie ang kpiera 'Meerot 'puong
ngmienang a cheliha sung,
che ka saangbu 'yi Ba Tari Baahaa Daana seng
'sigi wa Jeruuselem 'di-nokpong.
13 'Oo 'Leekis kpiera,
di i cheeriet 'le mari yohi ang i nyagihuu ingang.
U da iye yelibee 'munpiilee a 'ku Zaiyong 'bi-poga,
'bojung ba daang nyiye Iisiriel 'begu saangbu ni i ingang.

14 Bila 'jung i na diye 'kuubuhi 'ku 'Moo-reset Gaat.
Aakizib 'deri ni na iye 'girii a 'ku Iisiriel na'mine.
15 N nang na waaniye nie ang na faa cheng i seng,
'oo 'Mariisa kpiera.
Iisiriel girima ni na waye Aduulam.
16 Che i 'ju-kooni,
a gbaari i 'ju i 'bi-nanee ni yela.

Veng ka i 'ju gbaaribu ni yeri a'wo ka'chigu,
'bojung ba na ngmibang nyogihi i seng gaaning.

Nimiha a 'ku beutuniba

2 Nimiha la a 'ku banani ang tieha yeliba'torihi iibu,
a jera beu iibu ba 'gadohi 'juring.
Bang mang tung bila 'beeguu chaaniing,
'bojung bila kpiengu 'biye ba 'nung.
2 Ba mang iye niba yori 'niiri,
a diegaa aning kpiengu.
Ba mang iye 'deri ming 'niiri, a faagaa.
Bila 'jung bang mang 'filing dau aning u 'deu,
a 'filing dau aning u cheng.

3 Bila 'jung Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng:
Nye, n jeraye beu ang i kpong tungbu jaga nga niba ingang.
Ye kung tuong 'murihi 'yi u ingang.
Ye kung la 'cheng aning tangkama,
'bojung beu wagiri la.
4 A daari ka nie na loo 'lugu ye ingang,
a 'kong aning nimiha yaga a yeli:
Ba nyuongting kpeleng kpeleng.
U tegiye n niba cheng 'jie.
Nye bila ung dieguu 'yi n seng.
U 'poye ti yori a 'ku taawai diera.

5 Bila 'jung i kung nye nie ang na di pohaa 'po toribogiri
Ba Tari Baahaa Daana langbu 'puong.

'Girii dangyeriba

6 Ye ta gona,
ngaang bang yera 'kuro banani ang gona ni.
Bila 'jung ba kung gong a yela nga 'jung,
ka 'vii wa kpeba.
7 Ye banani bang 'ku 'yuori ka Jeekob 'deu,

ba na tuong ngmiehiye Ba Tari Baahaa Daana Sie ni bi?
U yeli-irihi la ama bi?
N yeliyaga ba mang ira sung 'kuro unani 'cheni ang 'torii?

8 Dabaa'yi nga n niba 'ihiyeng a'wo doma.
Ye mang yaaye kparikpong langning kpari'bile jaa
banani ang deliye che wa para ni seng,
a'wo daba ang 'yi taanhuu 'jie waana.
9 Ye mang kariye n niba pogiba bang 'yi ba 'pu-peli 'dering.
Ye 'ihiye n girima ba 'biihi seng a gara wagiri jaa.

10 'Ihi a gaa,
'bojung i peenhibu 'jie naani nga.
Ung degi 'jung u na nyuomiing,
nyuongbu nga ang i kpeleng kpeleng.
11 Ka daung 'chene a benna a ngma 'girii a yeli:
N na ingye 'duoho 'kuye waing aning dangkpienhi yela,
una turi na la a niba nga dangyera.

12 Pielaang, n na laanhiye ye jaa, 'oo Jeekob.
Pielaang, n na laanhiye Iisiriel niba ang chehi.
N na langbang a'wo piihi ang 'bi a pi'sugung,
a'wo piihi ang 'bi a mo-oorihi 'puong.
Ba na gongye yaga niba jemaa 'jung.
13 Unani ang mang ngmi 'yuo ni na waye ba 'ningbi-tooring.
Ba na ngmi'yuong a 'tu a 'di-nokpong,
a 'tuu 'yi.
Ba naa na dieye ba 'yie,
ka Ba Tari Baahaa Daana 'bi ba 'ningbi-tooring.

Paalikaariba aning dangyeriba ang i bee

3 'Beng la mang yeli:
'Oo Jeekob 'ju-daamba,
aning Iisiriel 'deu ningbera, ye 'wong.
Ye naaning sigi ka ye bang yela ang 'tu sori?

2 Yena la niba ang ha sung a che nung beu,
a wuoli n niba inggbani,
a 'ihi nengbugulung ba kabang.
3 Yeng mang oora n niba nengbugulung,
a mang si ba inggbani 'ihi ba ingang.
Yeng mang ngmahi ba kaba a churihaa
a'wo neni ang na kpe dugu,
a'wo nengbugulung ang na kpe dugukpong.

4 'Beng la bang na 'kong 'ku Ba Tari Baahaa Daana,
che u kung 'wong.
U na leuhiye u kpaari togiliba a wagiring,
'bojung ba tungye beu ba yeli-irihing.

5 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli a dangyeriba yela.
Ba mang ing ka n niba bori.
Ka nieng 'kubo siimaa ka ba 'di,
ba mang tahiming ka laangfie.
Che ka inang ba ing bung jaa ba nuoring,
ba mang iye 'siri ka ba jau taanhuu.
6 Bila 'jung 'yienguu na wa pagiyeng,
ye kung nye nyiibu.
Sagiluu na waye ye ingang,
ye kung bugi baga.
Ngminaa na 'leye a dangyeriba ingang,
ka 'ji-nyaari i sagiluu ba ingang.
7 A 'jung 'vii na kpeye a kaakaariba,
ka a bagibugiriba i chinchang.
Mm, ba jaa na pogiye ba noe,
'bojung dieyelibu 'chibe a 'yi Naangmini seng.

8 Che siringminga n payeng aning kpiengu
a 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana Sie ni ingang,
mang pa aning yela ang 'tu sori aning fanga,
a na 'wuli Jeekob u 'begu saangbu,

aning Iisiriel u beu.
9 Pampana, 'wong yeli nga,
yena Jeekob 'deu 'ju-daamba,
aning Iisiriel 'deu ningbera ang ha yela
ang 'tu sori a mang leuhi yeli'toruu jaa.
10 Banang miera Zaiyong aning jiing,
a miera Jeruuselem ming aning 'pu-too.
11 U 'ju-daamba mang 'direye saree bung'di-chagiri 'jung,
ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba 'wuno sanyeu 'jung,
ka u dangyeriba mang dangyeli yela 'libie 'jung.
Che ba mang leu deliye Ba Tari Baahaa Daana a yeli:
Ma Ba Tari Baahaa Daana 'biye ti seng wa?
Yelibeu jaa kung bang pagiti.
12 Bila 'jung ba na koye Zaiyong a'wo yoo ye 'jung,
ka Jeruuselem leu tandaga bang laanhi 'duo,
ka a Ngming'puohi 'deu tangkpong 'woning kongkori taanhi.

Ba Tari Baahaa Daana naalung Zaiyong ingang

4 Yeli ang na wa i a baahaa 'bering la nga.
Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni na ahiye a tangbera 'jung.
U na 'do gaaye a tang'bilii,
ka niba 'puoro kpieruu.
2 Paalijemaa na wang a wa yeli:
Ye wa ka ti 'do gaa Ba Tari Baahaa Daana tangkpong,
a gaa Jeekob Naangmini ni 'deu.
U na 'wuliting u yelitarihi,
ka ti 'chene u soeng.
'Bojung Zaiyong 'puong ka a 'begu na mang 'yi,
ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung mang 'yi Jeruuselem.
3 U na ngmaaye jemaa saree,
a 'miing ing paalikpienhi ang 'bi tobang.
Ba na 'kuriye ba ta'kobihi ka a leu kuobu 'kue,
a 'kuri ba kpama ka a leu 'suuhi
bang na di 'puhing da'nuuhi.
Paaluu kung la di 'takobi 'tuohi u to.

Ba kung la daanhi taanhuu jauri ming jaa.

4 Nie jaa na 'jingye u 'girep maahuung,
a 'jing u kangkanga dau maahuung.
Nie jaa kung i ka dabieng kpeba,
'bojung bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana nuoring yeli.
5 Siringminga, niba jaa 'cheneng,
kanga jaa u ngmini 'yuoring.
Che tinuu na 'cheneng Ba Tari Baahaa Daana
ti Naangmini 'yuoring wagiri jaa
a gara wagiri ang ba tari baahaa.

Zaiyong tuongbu ang 'bi 'ningbi-tooring

6 A daari, ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
N na laanhiye gberee,
a laanhi banani bang karibahi,
aning banani mang ing dogeeng ni.
7 N na ing ka a gberee kpeling,
ka banani bang karibahi ni leu paalikpiengaa.
Ka Ba Tari Baahaa Daana i ba Naa
Zaiyong tangkpoming a 'piili wagiri ngang a gara wagiri jaa.
8 Ina ming pi'sugu 'deduoruu,
Zaiyong 'bi-poga 'ji-kpiengaa.
I seng ung na wa,
haali a fora 'suobu kpiengu ni.
A naalung na waye Jeruuselem 'bi-poga ni seng.

9 Pampana 'bojung ing 'kono ang 'yire?
Naa 'chi ye 'puong bi?
I kawan-ira nyuongyeng ka ingbaahi nyogii
a'wo poga dogiri'puo ang biera bi?
10 Ngmiena a iina ka i dogi, 'oo Zaiyong 'bi-poga,
a'wo poga ang yeng dogi.
'Bojung pampana i na 'yiye a 'yi-kpong 'puong,
a ti kpiera moong.

Maika Gbangu 4-5

I na gaaye Baabilong gba.
'Beng ka diebu na wa i seng.
'Beng ka Ba Tari Baahaa Daana na yeudiegii
a 'yi i domihi 'nung.
11 Pampana ming paalijemaa laanhiye taa i ingang a yeli:
Veng ka ba deguu,
a veng ka ti 'ningbiri 'liinhi Zaiyong.
12 Che ba ba bang Ba Tari Baahaa Daana tieha
bii u kawani,
'bojung u na laanhibang a'wo ka'juri 'bing jiengaang.

13 Zaiyong 'bi-poga 'woi,
'ihi a ngmi ka'juri,
'bojung n na ing ka i iilii leu 'kurihuu,
a veng ka i nafiree leu yaawa.
I na ngmahiye ningjemaa 'puro 'puro,
a di ba loribu 'bing 'ku Ba Tari Baahaa Daana,
a di ba taribu 'bing 'ku 'teng-gbani jaa Daana.

5 Ye laanhi ye miihi 'sojehi 'muno 'muno,
'oo 'sojehi 'muno 'muno 'bi-poga.
U 'pigiting.
Ba na diye dau ngmi Iisiriel kaara dagiriing.

Masaiya ang waana

2 Che ina Beetilehem Eefarata,
anaa jaa ka i iye fiing 'Juuda jagihi ni 'puong.
Che i 'puong ung na 'yi 'kumo.
Unani ang na i kaara Iisirieling la bila.
U waang daang i sang'konkoruu,
a 'yi wagiri ang ba tari 'piilee bii baahaa ni.

3 Bila 'jung u na jaanhibang,
a gara wagiri unani dogiri'puo ang biera ni ang na dogi.
'Beng la ka u ba'biihi ang chehi na leu wa Iisiriel 'biihi seng.

4 U na ahing a 'guono u piihi
Ba Tari Baahaa Daana kpiengu 'puong,
Ba Tari Baahaa Daana u Naangmini 'yuori berihung 'puong.
Ba na 'jingye laangfie,
'bojung pampana u na iye nanii
a gara 'teng-gbani baahaa 'jiihi.
5 Unang na i ba laangfie,
sanga ni Asiiriya nie ang na wa kpe ti paaluu,
a neura ti na'mine 'dering ni,
ti na 'ihiningye pichiiniba bayo'poin
aning na'biihi ba'nii a 'tuohuu.
6 Ba na diye 'takobi saang Asiiriya paaluu,
a saang Niimirod paaluu u 'di-noberang.
Bila ung na dieti Asiiriya nie seng,
sanga ni ung na wa kpe ti paaluu,
a wa neura ti toribogiring.

7 'Beng la ka Jeekob niba ang chehi na 'bi ningjemaa 'puong
a'wo mielung ang 'yi Ba Tari Baahaa Daana seng.
Ba na 'woniye saa muhibu moo ingang
ang ba aha 'guro ninsaalaa,
bii a cheliha ninsaaliba 'bi-daba.
8 Jeekob niba ang chehi na 'biye niba ang ba i 'Juuhi 'puong.
Ba na 'biye ningjemaa 'puong,
a'wo 'gbegini ang 'bi kongkori 'duunhi 'puong,
a'wo 'gbeging-polii ang 'bi piihi 'puong.
Ka unang wa 'tu a 'puo u mang neu 'biming a chiehi ming,
ka nie jaa kung tuong die bahi.
9 I 'nu na 'duohing i chiihiba ingang,
ka i domihi jaa nyuong.

10 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: A daari,
n na nyuongye ye yohi ye 'puong,
a nyuong ye cherietihi.
11 N na saangye ye paaluu 'yi-bera,

a loo ye 'ji-kpienhi jaa.
12 N na ngmaaye biribu 'ihi i 'nung,
i kung la tari bagibugiriba.
13 N na ngmaaye i bagipehinihi ming loo,
a ngmaa i ngmini baarihi 'ihi ye 'puong.
I kung la 'puoho i minga 'nu bungmaanihi ngmini'puohibu.
14 N na 'vigihiye ye Asiira daari 'jiihi ye 'puong.
Bila mang na nyuong ye 'yi-bera.
15 N na diye 'suuri aning 'su-tuluu naa sani
paalihi ni ang ba 'wono ni ingang.

Naangmini suhiye Iisiriel

6 Pampana 'wong bila ni Ba Tari Baahaa Daana ang yeli:
'Ihi a toonhi i tuori a tangbera 'ningbi-tooring,
a veng ka a taanhi 'wong i kokori.
2 'Oo tangbera,
ye 'wong Ba Tari Baahaa Daana muhibu.
'Teng-gbani 'demung-kpienhi, ye ming 'wong,
'bojung Ba Tari Baahaa Daana tariye yeli u niba ingang.
U ning Iisiriel na yeliye yela.

3 'Oo n niba, wala mang iye?
'Bo mang iye yeng ye? Ye yeli 'kumo.
4 'Bojung n diyeng 'yining 'Iijipiti paaluu waaning.
N yeudieyeng 'yemilung 'deu 'puong,
a tung 'Moosis aning Eerong aning Miiriam bang die ye 'yie.
5 'Oo n niba, ye leu tiehi pampana
'Moo-ab naa 'Beelak kawani ni,
aning bila ni 'Bii-or 'bi-dau 'Beelam
ang dieyeli 'kuu a 'yi Siitim a ti ta Giiligal,
ka ye bang Ba Tari Baahaa Daana sun'tuubu ni.

6 'Bo mang na tari waaning Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-toori,
a 'sigihi n minga Saa'ju Naangmini ni 'ningbi-tooring?
N na waye u 'ningbi-toori aning sarika nyugirihi bi,

chebii 'yuoni 'gbuli napola?
7 Ba Tari Baahaa Daana 'puo na peling
aning pidee 'tuhi jemaa bi,
chebii kpaang ang pa konboori 'tuhi 'pie?
N na diye n 'bi-fora tihi n 'begu saangbu 'jung bi,
bii n inggbani buurii mang na tihi n 'suhu beu 'jung?

8 Ninsaalaa 'woi, u 'wuliing yeli ang suma.
'Bo ka Ba Tari Baahaa Daana buora i seng,
ka sun'tuubu naani,
ka i nung hina ming,
a 'chene aning i Naangmini 'sigihi-n-minga 'puong?

Iisiriel dogihibu ba sori ba'tuubu 'jung

9 Ba Tari Baahaa Daana kokori 'kono 'kuriye a 'yi-kpong.
I 'yuori joo la yeng.

'Wong a daboli aning nie ang 'ihuu yeliyaga.
10 Beulung bundaambuunhu nang 'biye a ningbee 'dering bi?
Maahibu bung ni ang ba ta a i bunghaaruu ni
ming nang 'biye 'be bi?
11 Banani ang tari sanihi ang i bee
ka ba buora ming tari 'fingfiling maahibu buunhu ni,
a sigiyeng ka n jeriba ka ba iye 'forifori?
12 U daubundaamba paaliyeng
aning kpangkpangkpiengu yeli-irihi,
ka u kpieriba ngma 'girii,
ka ba jinti i belingbu ba nuoring.

13 Bila 'jung n na ngmiing ka i biera,
a veng ka i i kpali i yelibee 'jung.
14 I na 'ding che i kung tigi.
Kong na 'biye i 'puong.
A'mineng i na 'tuoye 'mine gaaning,
che a kung i 'chihi.

Anani ing di 'bing ni,
n na diang 'ku bama ang jautuongye aning ta'kobi.

15 I na buring che i kung che.
I na neuye oolivihi che i kung so kpaang.
I na maaliye waing noohi,
che i kung 'nyua.
16 'Bojung ye 'tuuriye 'Oomirai yeli'tuurihi ni,
a ira 'Ee-hab 'deu yeli-irihi ni jaa.
Ye 'cheniye ba kawanihi 'puong,
ka n i ka ye leu da'boo,
ka i kpieriba leu bungpurihuu.
Bila 'jung ye na 'tuoye n niba nyaaba.

Nimiha Iisiriel yelibee ni 'jung

7 Nimiha la a 'kumo,
'bojung n 'woniye banani
ang kpeha seu sanga bungngmama,
a 'woning banani ang 'yiinhe 'girepihi.
Ngmama ang lang taa 'chibe ka nie na 'di,
fora ngmangmuoma ni n 'suhu ang buora ni 'chibe.
2 Limaniye daana nyuongye 'teng-gbaning.
Nie ang 'tori 'chibe ninsaaliba 'puong.
Ba jaang mang jeng cheliha jiing 'kiribu.
Dau jaa mang kpaanaye u ba'bie aning laangu.

3 Ba 'nuuhi jaa bangye beu tungbu sung.
Ningkpong mang suhaye 'kuubu,
ka saringmaara buora buunhu ka u 'di,
ka ningtiinhuu mang yeli yeli ung buora.
Bila bang lang taa buura beu yela.
4 Ba jaa 'puo ningsung 'woniye bungkiiruu.
Ba jaa 'puo ning'toruu iye pulaa a gaa guohi da'bilii.
I 'ji-kaariba 'beu aning i dogihibu 'beu wayeng.
Pampana bang na 'bi chinchang 'puong.

5 Ta deli jominga.
Ta tari nyau 'tuurung-to ingang.
Bang i nuori taribu poga ang jena i 'lomboring yela.
6 'Bojung 'bi-dau ba nana u ba.
'Bi-poga 'ihiye u ma ingang.
Naapoga 'ihiye u sira ma ingang.
Nie domihi la u minga 'deu 'deme.
7 Bila 'jung Ba Tari Baahaa Daana mang na kaara.
N na chelihiye n 'chihilung Naangmini ni.
N Naangmini na 'wongye n yeliyaga.

Iisiriel saangbu diebu aning u 'suhu-maari

8 N dondoma 'woi,
ta nyengina n ingang.
Ka maang 'le, che n na 'ihing.
Ka maang 'jing 'liinhuu 'puong,
Ba Tari Baahaa Daana na iye chaanii a 'kumo.
9 N na 'tuoye Ba Tari Baahaa Daana 'su-kpiengaa ni,
'bojung n tungye beu u ingang.
N na iye bila a gara wagiri ung na yeli diema,
a 'di n tonoo saree 'kumo.
U na dimang 'yining chaanii,
ka n nye u sun'tuubu.
10 Bila ka nie ang i n dondoma na nye,
ka nyaaba 'di nie ang yeli 'kumo
ka 'yening ka Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'be?
N 'ningbie na nyiye n dondoma.
Pampana ba na nebuung 'bing a'wo sobera bebegiri.

11 Daari ni bang na me i daangguoma,
a daari ka i toribogu na maaling i yelingu.
12 A daari ba na waye i seng,
a 'yi Asiiriya aning 'Iijipiti 'yi-bera,
a 'yi 'Iijipiti 'yi-bera a gara 'Yufireetis Mani,
a 'yi mangkpong a gara u to,

a 'yi tangkpong a gara u to.
13 Che a paaluu nang na iye kpali
banani ang kpiera 'beng ni 'jung,
aning ba yeli-irihi ngmama 'jung.

Naangmini na veng'kuye Iisiriel

14 Chiina i niba ning i dangkpali,
piihi ni ang i i chengbuunhu ni,
banang kpiera ba 'yong daari 'puong
a 'bi Kaarimel 'puong ni.
Veng ka ba 'dire siimaa 'Beesang aning Giilied 'puong
a'wo sang'konkoruu 'beri ning.
15 A'wo 'beri ning yeng 'yi 'Iijipiti paaluung ni,
n na 'wulibong yelisiela.

16 A paalihi na nyeng ka 'vii kpeba ba kpiengu ni jaa yela.
Ba na diye 'nu pogi ba noe.
Ba 'tobo na gbering.
17 Ba na mugiye tani a'wo waahuu.
Ba na 'vuurong a 'miine 'yire ba bogiring
a'wo 'teng-gbani bung'vuurihi.
Ba na joraye Ba Tari Baahaa Daana ti Naangmini.
I 'jung ka dabieng na kpeba.
18 Ning'buong i Naangmini a'wo ina,
a mang vena niba yeliba'torihi 'kuribo,
a mang bali u cheng niba ang chehi 'begu saangbu bahi?

I ba mang tari i 'suuri a gara wagiri jaa,
'bojung i buobu ahiye hina iibung.
19 I na leuhing a tari hina ti ingang.
I na 'sigihiye ti yeliba'torihi a nebaa 'bing.
I na diye ti yelibee jaa loo ing mangkpong 'jijulinhing.
20 I na diye yeliminga 'wuli Jeekob,
a 'wuli Aaburaham ming nungbu ang ba baaha.
A yela ing po 'ku ti ba'mine sang'konkoruu 'bering ni.

'Nee-hum Gbangu

1 Yelitiinhuu Niineve ingang la nga. 'Nee-hum ang 'yi Eelikos nyiibu gbangu la.

Naangmini 'su-kpiengaa u domihi ingang

2 Ba Tari Baahaa Daana iye 'nyuuri Naangmini ang naara sani.
Ba Tari Baahaa Daana naaraye sani
a fuuhi ning 'suuri.
Ba Tari Baahaa Daana na naaye sani
u chiihiba ingang,
a di u 'su-kpiengaa 'bing 'gu u domihi.
3 Ba Tari Baahaa Daana iye maahuu 'suuri 'ihibung,
ka u kpiengu i kpong.
U kung bahi niba ang bori dogihibu.

Ba Tari Baahaa Daana tariye u sori sa'kulingkuulee,
aning saa seseu 'puong, ka savaala i u gbee tani.
4 U mang 'miing ingye mangkpong a veng ung 'ko,
a veng ka konboori jaa 'ko.
'Beesang aning Kaarimel kpiliyeng,
ka Leebanong da'puuri juoli.
5 Tangbera mang 'miineng u 'ningbi-tooring,
ka taanhi muuri,
ka 'teng-gbani 'jigihe u 'ningbi-tooring,
mm, dunee aning banani jaa
ang kpiera u 'puong.

6 Ning'buong na tuong ahi u 'su-tuluu 'ningbi-tooring?
Ning'buong na tuong 'bi
u 'su-kpiengaa 'puong?
U 'su-tuluu 'kire bahang a'wo 'buung,
ung leuhi 'pikubo loo 'tengeng.

7 Ba Tari Baahaa Daana yela sumang.
U iye 'ji-nyogikpiengaa tuora daari.
U mang 'guye banani ang bo 'lilijie u seng.

'Nee-hum Gbangu 1

8 Che u na diye kontaalii ang 'puoro
a i ka Niineve baahi kpeleng kpeleng,
ka sagiluu kari u domihi.
9 Wala yeng buura Ba Tari Baahaa Daana yela?
U na ing ka a baahi kpeleng kpeleng.
Dogihibu kung 'ihi gberi 'buyi.
10 Siringminga, bang na mili taa a'wo guohi,
a 'bugi a'wo dang'bugiribo ni,
ba na 'diye 'buung a'wo kakee ang 'ko yaga.
11 'Oo Niineve, nie kanga 'yiye i 'puong a tieha beu
Ba Tari Baahaa Daana ingang,
a i kawan-ira ang i beu.

12 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Anaa jaa ka ba 'jingye laangfie,
a i jemaa ming,
che a 'tuuro ngaang bang na ngmaaba loo
wagiri ni ung na 'tu ba 'puo ti 'yi ni.
Anaa jaa ka n dogihiyeng, 'oo 'Juuda, n kung la dogihiye.
13 Pampana n na kauye u 'yoge i ingang,
a ngmaahi i 'yemilung jorihi ni 'puro 'puro.

14 Ba Tari Baahaa Daana 'kuye nuori i yela, 'oo Niineve.
I kung la tari buurii ang na buong i 'yuori.
I ngmima ni 'dering
mang na ngmaahi i kontong'jelinhi,
aning i baga ni bang me ni.
N na 'tuye i bogu, 'bojung i iye degiri.

15 'Liinhi nye a tangbera 'juring
unani ang waananing 'duohi-suunhi ni gbee,
unang inna maahuu 'duoho ni.
'Oo 'Juuda, 'dire i 'chiuri ni,
a yaura i nosama,
'bojung a ningbeu kung la 'tui ti 'yi.

Ba ngmaaguung bahi kpeleng kpeleng.

Niineve nyuongbu

2 Unani ang ngmaha yaara ni waye i ingang.
'Gu i 'ji-kpiengaa.
Cheliha a soring.
I 'siri a i kpiengaa.
Veng ka i kpiengu maaling i kpong.
2 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana na leuhiye
Jeekob vielung ni 'kuu a'wo Iisiriel vielung ni.
'Bojung bung'ohibo 'ohiye ba buunhu jaa,
a saang ba 'girep 'nuuhi.

3 U gandaba 'kuri bunglegirihi leu iye jiihi,
ka u daba ang tari nyau yeri bung'jimejimehi.
A cherietihi waanang ka a 'kuri bunglegirihi nyigiha
u 'siri iibu daari, ka kpama 'vigire.
4 A cherietihi jorang a sobera 'juring.
A vaaraye taa soe ang i yelinhi 'puuhing.
A 'woningye kahii ang 'dire 'buung,
a jora a'wo saa nyigihibu.

5 U buongye u ningnanee,
che bang ngmira gbee ba 'cheni 'puong.
Ba 'lonnong a gara a daangguoma.
Ba iye 'guubu 'siri.
6 A konboori 'di-nobera 'yuohiyeng,
ka a na'de-kpong muuri.
7 A yeli 'bingyeng.
Ba na ngmi nyoguung gaaning.
Ba na diung 'do waaning,
ka u pogisarihi die 'yie 'kono
a 'woning ngmama ang 'kono,
a bena 'nuuhi.
8 Anaa jaa ka sang'konkoruu sanga

Niineve da 'woningye kongngmani,
che pampana a 'puoro garang.
Bang tahina: Ye ahi, ye ahi.
Che nie jaa ba leura 'puori.

9 Ye 'ohi wari. Ye 'ohi salima.
Bungnanee aning bundaambuunhu 'irii jaa
ang suma ba tari baahibu.
10 Ba 'ohiye u buunhu a saamuu ung leu da'boo.
Ba siihi ngmaayeng,
ka 'dungkubo 'miine.
'Jiihi ang biera yaga 'biye 'lombori jaang,
bang jaa saang 'ningbiri.

11 'Yening ka a 'gbegime kpe'jie 'be,
aning a 'gbeging-pola bung'dijie?
'Be ka 'gbegini aning 'gbeging-nyaangaa
aning 'gbegingbile 'cheng che ka dabieng 'chibe ni.
12 A 'gbegini nyogi chiehiyeng ang sigihi 'ku u 'biihi,
a nyogi ku 'ku u 'gbeging-nyaangaa,
a paali u 'pi-bogiri aning bungnyogirihi,
a paali u kpe'jie aning neni.

13 Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli: Nye, n 'ihi 'tuohiing. N na nyugiye i cherietihi nyuohi 'puong, ka ta'kobi ku i 'gbeging-pola ni. N na ngmaaye i bungnyogirihi 'ihi 'teng-gbaning. Ba daang kung la 'wong niba ni ing tung ni kokoe jaa.

Niineve nimiha

3 Nimiha la 'yi-kpong ni 'puong jiing ang bahi.
U jaang pa ning 'girii aning faabu.
A bungnyogiruu ba 'yire.
2 Kpaaha dangbu 'bibeng,
aning 'torikohi gbee dangbu aning yohi
ang jora aning cherietihi ang egiha dangbu.

3 Yohijonniba jagiye ta'kobi ang 'dire
aning kpani ang nyigiha.
Ba kuye ningjemaa,
'kuunhi ang i yaga,
a kung tuong sori,
bang ngmira gbee a 'kuunhi ingang.
4 A jentirivielaa jentiriye ang i kpong 'jung la.
Suolung maakaajie ni la bila,
unang kuoha paalihi a 'tuuro u jentiriyeng,
a kuoha 'deri niba a 'tuuro u suolung ingang ni.

5 Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Nye, n 'ihi 'tuohiing.
N na yaahiye i 'gondoonhi pagi i 'ningbisogo.
N na 'wuliye a paalihi i yaahibu,
a 'wuli a naalihi i 'vii.
6 N na diye degiri ang i bunghaaruu dogili i ingang,
a i ka i leu bungnyohuu,
a i ka i leu bungkaaruu.
7 Sanga kanga na tang, nie jaa ang nyii na joye i seng a yeli:
Niineve iye kpali.
Ning'buong na 'komuu?
'Yening mang na bo 'suhu-maariba 'kui?

8 Inang seu 'Noo-Aamong* ang da ahi Naiyal nuoring?
Unang da tari kuong ang ngmaa 'giluu
ka u daangguoni daang i mangkpong,
ka u daangguoni 'woning mani ni?
9 Kuus aning 'Iijipiti da la u kpiengu.
U da ba tari baahaa.
Puut* aning Luubim daang la i sunniba.
10 Che ba daang 'tuoguung gaaning.

*
3:8 'Noo-Aamong — A konboo nga bang daang buona 'Tiibiz.
3:9 Puut — Daaniel G. 11:43.

'Nee-hum Gbangu 3

Ba ngmi nyoguung.
Ba ngmiye u 'biihi ngmaahi 'puro 'puro
sochera jaang.
Ba teuye gbanga u daba ang i ningnanee yela,
bang di jorihi 'le u daba ang i ningtiinha.
11 I ming na 'buging.
Ba na diing sogili.
I ming na boye sogili'jie i doma 'jung.

12 I 'ji-kpienhi jaa iye kangkanga daari
ang tari muoma.
Ka banang nyogaa 'miing,
a mang 'lereye bung'dire nuoring.
13 Pielaang, i kpieriba iye pogiba.
I paaluu 'di-nobera 'yuohiye yaga 'ku i domihi.
'Buung na 'diye i 'di-nobera taabugarihi.
14 Duo i kuong a 'yiri 'pigibu 'jung.
I ka i 'ji-nyogikpienhi maaling i kpienhi.
Kpe a yagu 'puo a neu a tammierihi.
Veng ka a tam'bie nyuong 'jie i kpiengaa.
15 'Be ka 'buung na 'diye.
Ta'kobi na ngmaagiing 'ihi bahi.
U na 'diing a'wo 'sobilii.

I ka i niba i jemaa a'wo 'sobilii.
I ka i niba i jemaa a'wo 'suorii.
16 I iyeng ka i bungkuohiba i yaga gaa sagbani ngmari'bie,
a na 'ding a'wo 'sobilii a egi gaa.
17 Ye 'sojehi ningbera 'woningye 'sobo,
ka ye 'sojehi 'yi-dieriba 'woning jeringmama.
Anang mang lang taa dapola ingang oori daari,
che ka ngminaa wa 'do ang egi gaa ni.
I ba mang bang 'jie ni ang 'be.

18 Asiiriya naa 'woi,

i pichiiniba 'gbihiyeng.
I kpambiihi jengyeng.
I niba yaariye a tangbera 'puong.
Nie jaa ba laanhiba lang taa.
19 I baalung ba tari sagingbu.
I dangii iye kpong.
Banani jaa ang na 'wong i 'duoho
na kpaahiye ba 'nuuhi imii,
'bojung ning'buo ingang ka i beulung ba dogili
wagiri la wagiri?

Habaakuk Gbangu

1 Yelitiinhuu dangyera Habaakuk ang nye la nga.

A dangyera jugihibu

2 'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
wala mang na 'kong kauhi sing,
che ka i 'wong?
Haali mang 'kono 'kurii kpangkpangkpiengu yeli-irihi yela,
che ing ba sunna?
3 Wala ing veng mang nyira yeliba'torihi,
a i mang nyira tuora?
Saangbu aning kpangkpangkpiengu yeli-irihi
'biye n 'ningbi-tooring.
Jauri 'biye 'be, ka taa chiihibu 'bibe.
4 Bila 'jung a 'begu ba tari kpiengu,
saree 'diibu ang 'tori ba 'yire chaanii jaa.
'Bojung ningbee ngmaa 'giliye sun'tuuribo,
bila 'jung saree 'di-chagiring mang 'bibe.

Ba Tari Baahaa Daana dieyelibu

5 'Liinhi a paalihi 'puong a kaara.
Nomaa 'gaalii aning sielii na kpeing,
'bojung n na tungye tuni i 'beri ning,
yeli ing kung sagi, haali ka banang yelaa 'kui.
6 'Bojung siringminga,
n na ing ka Kali'diiya* niba 'ihi,
paaluu nga ang i too a ira yela nyagihuu nyagihuu,
a 'chene 'tuuro 'teng-gbani 'jiihi
ka u jaufaa kpe'jiihi ang ba i ba 'suobu.
7 Ba yela tariye nomaa, a i dabieng.
Ba saree 'diibu aning ba nanihung 'yiye ba miihi seng.
8 Ba yohi ming iye nyagihuu gaa luorihi,
a inna dabieng a gaa 'yienguu 'gbonggboe.
Ba yohijonniba taara garang.

*
1:6 Kali'diiya niba la Baabilong niba.

Ba yohijonniba 'yiye toori jaa.
Ba egirang a'wo 'kachigu ang 'lonno ka u ti 'di.
9 Ba jaang waana kpangkpangkpiengu yeli-irihi 'jung.
Ba 'ningbisogihi 'toriye 'ningbi-toori a'wo sa'muni seseu.
Ba laanhiye niba bang ngmi nyogihi a'wo 'biihee.
10 Ba iriye na'mine laara,
a laara ningbera.
Ba iriye 'yiri jaa bang me daangguoni 'gili sie,
'bojung ba mang 'duohiye 'gbulimo a jau faaguu.
11 Ba mang wa gaang a'wo seseu,
a nang gara.
Ba mang tungye beu,
a di a kpiengu 'kuro ba ngmini.

A dangyera 'yiilung jugihibu

12 I naaning 'bibe a 'yi wagiri ang ba tari 'piilee,
'oo Ba Tari Baahaa Daana n Naangmini,
n Ningpegi'yiruu? Ti kung 'kpi.
'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
i dibang 'bing 'ku saree 'diibu.
'Oo 'Pi-kpong, i 'bing-bang 'ku dogihibu.
13 I 'ningbie iye 'forifori ka a kaara beu.
A kung tuong 'liinhe beulung.
Wala ing kaara niba bang ira 'ningbikuonii,
a mang tang i nuori wagiri ni ningbeu
ang mang voli nie ang i sun'tuuro gaaguu?
14 Wala ing i ka niba 'woning mangkpong jima,
a 'woning bung'vuurihi ang ba tari kaara?

15 Ba nyogihiye ba jaa aning 'dugulong.
Ba nyogibang ba laangu 'puong,
a laanhiba ba jingnyogihi laangu 'puong.
Bila 'jung ba nyenginang ka ba 'puuhi peli.
16 Bila 'jung bang mang 'ihi sarika 'ku ba laangu,

a nyugi iinsens 'ku ba jingnyogihi laangu,
'bojung a ingang bang 'dire noo,
ka ba siimaa i jemaa.
17 Bila 'jung ba na 'kiriye ba laangu buunhu,
a nang kuura paalihi che ba jora nimboo?

2 N na ahiye n 'pigihibu 'jieng,
a maali ahi n 'jiduoruung.
N na kaarang ka n nye bila ung na yeli 'kumo,
aning bila ni mang na dieyeli wagiri ni bang na yelima.

Sun'tuuro na 'cheneng 'nyivori 'puong
a 'tuuro u limaniye

2 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana dieyeli 'kumo:
Seu a nyiibu, a veng ka u jeng 'penteng 'ku-tala ingang,
ka nie jaa ang karimuu jora.
3 'Bojung a nyiibu 'bingyeng 'ku wagiri kanga,
che a baahaang u na yeliye yela,
u kung ngma 'girii.
Haali ka unang naari, che i chelihuu,
'bojung u na paaling.
U kung naari.

4 Nye nie nga ang jigiha,
u 'suhu ba 'tori u 'puong.
Che sun'tuuro na kpierang u limaniye ingang.

Nimiha a 'ku ningbee

5 Siringminga, u iye limangkong waing 'jung.
U iye dau ang jigiha,
u ba 'jine 'jiyeni.
'Bojung u iyeng ka u bungbo i yelingu a'wo kau'biri,
a 'woning 'kuung ang ba tigira.
U laanhiye paalihi jaa waaning u minga seng,
a laanhi nibihi jaa bang i u 'suobu.

6 Ama jaa kung di 'lugu i ingang,
a di loorii ang tuna 'lolo a yeli:
Nimiha la nie ang waha bung ang ba i u 'suobu.
Wala ang na kauhi sing?
Nimiha la nie ang di pengbu jemaa
leura u minga bundaana.
7 I sandaamba kung 'ihi 'dayeni?
Banani ang dogihii ni kung 'yuo
ka i leu ba bungnyogiruu?
8 Ing faa paalihi jemaa buunhu 'jung,
niba ang chehi na faaye i buunhu.
'Bojung i 'kiriye ninsaaliba jiing,
a tung kpangkpangkpiengu tuma 'teng-gbaning aning
'yi-kpoming aning banani jaa ang kpiera u ingang.

9 Nimiha la a 'ku nie ang buora tona ang i beu
a garaning u 'deu ka u di u jeng'jie 'bing saa'jung,
a na nye diebu a 'yi beu ang i kpong kpiengung.
10 I iye 'vii yela 'ku i 'deu,
a ngmaa nibihi jemaa bahi,
a i yelibeu i minga ingang.
11 'Bojung 'kuurii na 'cheehing daangguoning,
ka 'sengbiri dieyeli 'kuu a wegihi 'puong.

12 Nimiha la a 'ku nie ang miera 'yi-kpong aning jiing 'kiribu,
a 'binne 'yiri a 'tuuro yeliba'torihi tungbung.
13 Nye, ma bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana seng ang 'yi
ka nibihi tuna ka 'buung 'dire,
ka paalihi bana a miihi kpali wa?
14 'Bojung Ba Tari Baahaa Daana girima yela bangbu
na paaliye dunee a'wo kuonhi ang pagi mangkpong.

15 Nimiha la a 'ku nie ang di bung'nyuurihi a 'kuro u to,
a maruu u waing wuong,
a veng ung 'bugi,

ka u nye u yaahibu 'jung.
16 I paaliyeng aning 'vii ang danang i girima.
Ming 'nyu, ka i yaahibu 'yi gbanggbali.
Ba Tari Baahaa Daana 'nuduri 'bonsuo na leuhi waye i ingang,
ka 'vii ang i kpong 'bi i girima ingang.
17 'Bojung kpangkpangkpiengu yeli-irihi ni
bang tung Leebanong ingang ni na pagiing,
ka mo'duunhi bungnyogirihi
veng ka dabieng kpeba.
Bila na ing ninsaaliba jiing 'kiribu 'jung,
aning 'teng-gbani,
aning a 'yi-kpong kpangkpangkpiengu yeli-irihi 'jung,
aning banani jaa ang kpiera u 'puong.

18 'Bo tona ka kontong'jelinge tari,
ka u daana mang pehuu?
'Bo tona ka bungmieruu ang 'wuno 'girii tari
ka u miera mang deluu a maana baga ang i 'muuhi?
19 Nimiha la nie ang mang yeli 'ku dau: 'Yuo.
Ung mang yeli 'ku 'kuurii ang ba yera yela: 'Ihi.
Una la i 'wuno bi?
Nye, ba mang pagiye u jaa sannii aning wari,
che ka vuunhung biela jaa 'chi u ingang.
20 Che Ba Tari Baahaa Daana
'biye u Ngming'puohi 'de-pegi'yiruu 'puong.
Ye veng ka 'teng-gbani jaa i siriti u 'ningbi-tooring.

3 A dangyera 'puohibu

Dangyera Habaakuk 'puohibu Sigiyoonot* ingang la nga.

2 'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
n 'wongye i 'yuori ka dabieng kpema.
'Oo Ba Tari Baahaa Daana,

*
3:1 A'mineng Sigiyoonot 'wuliye a 'yienii noo.

la i ka i tuma ni 'ihi a 'yuomo 'puong.
Veng ka ba bamuu a 'yuomo 'puong.
'Su-kpiengaa 'puong leu tiehi hinihung yela.

3 Naangmini 'yiye 'Tiimang a wa.
A Ningpegi'yiruu 'yiye 'Peerang Tangkpong ni. 'Siila

U girima pagiye sagbama,
ka 'teng-gbani pa aning u 'pugibu.
4 U 'chengkeng da 'woningye chaanii.
U da tariye chaanii ang nyigiha 'yire u 'nung,
'be ka u kpiengu da sogili ni.
5 'Baleu 'biye u 'ningbi-tooring,
ka maahuu baalung 'tuuro u gbeeng.

6 U ahiyeng a maahi 'teng-gbani.
U 'liinhiyeng a i ka paalihi 'jigihi.
Ka tangbera 'biibu ang ba tari baahibu yaari.
Ka taanhi ang 'bibe wagiri jaa 'le 'le.
U soe 'biye 'be a gara wagiri jaa.
7 N nyiye Kuusang tentihi ang 'bi dogee 'puong,
ka Miidiyan 'teng-gbani patiisahi 'miine.

8 'Oo Ba Tari Baahaa Daana,
i 'puo da saangye a konboori ingang bi?
I 'suuri da 'ihiye a konboori ingang bi?
I 'su-kpiengaa da 'ihiye a mangkpong ingang bi,
ing jong i yohi,
i 'chihilung cherietihi ni?
9 I daang iye i taanhuu 'siri.
I po ingye i tang'piime. 'Siila

I chiibiye 'teng-gbani ang leu konboori.
10 A tangbera nyiing a 'miine,
ka a kuong ang 'puo long wa para.

Habaakuk Gbangu 3

A 'jijulungu 'duohiye u kokori,
a tie u 'nuuhi saa'jung.
11 Ngminaa aning 'chiu ahiye siriti a ahi'jiihing.
I tang'piime chaaniing ang gaa,
i kpani ang nyigiha chaangbung.

12 I 'cheng 'tugiliye 'teng-gbani i 'su-tuluu 'puong.
I neuye a paalihi 'bing i 'su-kpiengaa 'puong.
13 I 'yiyeng gaa i niba 'chihilung 'jung,
'chihilung aning unani ing buo kpaang waahi ni 'jung.
I ngmiye a ningbee 'deu 'yi-daangdau
ing yaahuu a 'yi u gbee a ti ta u kokori 'jung. 'Siila

14 I 'chugi 'puoye u 'tengbilii 'ju
aning u minga tang'piime.
Ba wa 'yiyeng a'wo sa'kulingkuulee
a na i ka ti yaari.
Ba nyengingbu da 'woningye bang 'dire noo
ningbaaliba ingang 'gondo 'puong.
15 I 'chengyeng 'tu a mangkpong 'puo aning i yohi,
a 'tu kongbera ang 'ihe 'duoro 'puo.

16 Sanga ni mang 'wong, n inggbani 'miineng.
N nogbama cheye taa a kokori 'jung.
Puongbu kpeye n kaba,
ka n gbee 'miine.
Che n na chelihiye a tuora daari,
sanga ni ung na 'do wa a niba ingang,
u na waaniye u 'sojehi a wa jauningti.

Limaniye 'yienii

17 A'mineng kangkanga kung 'pu,
ngmama ming kung 'bi a 'girepihi ngmiela ingang.
A'mineng oolivihi kung maali,
a yori ming kung 'yi siimaa.

A'mineng a 'dungbilii na ngmaa 'yiye a 'kponkpolimong,
ka 'dung-bera 'chi a gaanhing.
18 Che n na nyenginang Ba Tari Baahaa Daana ingang.
N na ngmiye 'kuyelihi n 'chihilung Naangmini ni yela.

19 'Suobu Kpiengu Jaa Daana la n kpiengu.
U na ing ka n gbee 'woning 'ihee gbee.
U na ing ka n 'cheng n tan'duorihi 'juring.

A 'ku a 'yieng-ngmiriba ningkpong.
Aning n 'yieme bungngmiruu bang di 'ngmibie maali.

Zefanaiya Gbangu

1 Ba Tari Baahaa Daana yelihung ang wa Kuusi 'bi-dau Zefanaiya seng la nga. Kuusi daang iye Gedalaiya 'bi-dau, ka Gedalaiya i Amaraiya 'bi-dau, ka Amaraiya i Hezekaiya 'bi-dau. A yelihung daang waye Zefanaiya seng 'Eemong 'bi-dau 'Josaiya ang daang i 'Juuda naa 'beri ning.

Ba Tari Baahaa Daana 'be-kpong ni

2 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
N na nyuongye buunhu jaa 'teng-gbaning.
3 N na nyuongye ninsaalaa aning 'dungo.
N na nyuongye sagbani 'nobilii,
a nyuong mangkpong jima.
N na kaaliye a bung gbengmi'lerihi
a lang ning a ningbee bahi.
N na ngmaaye ninsaalaa 'ihi 'teng-gbaning.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
4 N na tieye n 'nu 'Juuda
aning Jeruuselem kpieriba jaa ingang.
N na 'ihiye 'Bee-al bung jaa ang chehi
'jie ngang.
N na 'ihiye a bagimaali 'yi-dieriba ni 'yoe
a lang ning a ngming'puohi 'yi-dieriba.
5 Banani ang 'puoho sagbani bungnaanihi
ba 'deri piihing ni la bila.
Banani ang pora Ba Tari Baahaa Daana 'yuoring
a che la pora Maalikam* ming 'yuoring ni la bila.
6 Banani ang leu 'puori a ba la 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana,
a ba bo Ba Tari Baahaa Daana
bii a jugihi u yela ni la bila.
7 Ye i siriti 'Suobu Kpiengu Jaa Daana 'ningbi-tooring,
'bojung Ba Tari Baahaa Daana 'beu ni pieliyeng.
Ba Tari Baahaa Daana iye u sarika buunhu 'siri.
U buongye u niba ung weli 'bing.

*
1:5 Aamong 'deme ngmini daang la Maalikam.

8 Ba Tari Baahaa Daana sarika ni 'ihibu daari,
n na dogihiye a ningbera aning a na'biihi.
N na dogihiye banani ming jaa
ang yera bungyerihi ang i saamba* ni.
9 A daari ning u 'ju n na dogihiye banani jaa
ang egiha ganna a 'di-no'biri ni.
Banang veng ka ba ningbera 'deri pa
ning kpangkpangkpiengu yeli-irihi aning belingbu ni.

10 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
A daari nga, nimiha 'kuori na 'duorong
a Jima 'Di-nokpong ning.
'Cheehibu na 'yiye a 'Yiilung Kpe'jie ni,
ka buunhu ang ngmaha ka a dangbu
i kpong 'yi a taanhi 'puo.
11 Ye 'cheehe, yena daa kpieriba,
'bojung ba ngmaaye a bungkuohiba loo
a ngmaa banani ang ira 'libi-yela ni.

12 Ana wagiri ngang,
n na wilihiye Jeruuselem aning fintinihi a dogihi daba ni
ang saang 'jing a'wo bura ang jeng daang 'muning.
Banang yera ba 'sikieng:
Ba Tari Baahaa Daana kung tung sung,
u kung tung beu ming.
13 Bila 'jung ba na faaye ba bungtarihi,
a saang ba 'deri.
Ba na meye 'deri, che ba kung kpea.
Ba na buriye 'girep yori, che ba kung 'nyu a waing.

14 Ba Tari Baahaa Daana 'be-kpong ni pieliyeng.
U pieliyeng a waana 'wieng 'wieng.

*
1:8 Banani ang yera bungyerihi ang i saamba daang la niba ang 'puoho ngmingsaamba.

Chelihi 'wong Ba Tari Baahaa Daana 'beu ni yela.
A daari ka gandaba na 'kong 'haali.
15 A 'beu iye 'su-kpiengaa 'beu,
a i tuora aning ngmiehibu 'beu.
U iye saangbu aning nyuongbu 'beu,
a i sagiluu aning 'ningbi-saang 'beu,
a i savaala aning sagiluu ang i 'ligimeng 'beu.
16 Biengkoni aning bafantuo 'beu la
'yi-bera ni bang me daangguoma 'gili,
aning 'deduorihi ang 'do yaga ingang.

17 N na waaningye ngmiehibu daba ingang.
Ba na 'cheneng a'wo joonhi,
bang tung beu Ba Tari Baahaa Daana ingang 'jung.
Ba na 'kiriye ba jiing bahi a'wo tani,
ka ba inggbama 'woning sagiri.

18 Ba wari bii salima kung tuong dieba
Ba Tari Baahaa Daana 'su-kpiengaa ni daari.
A paaluu jaa 'gbongbong na nyuoming
u 'nyuuri 'buung ni ingang,
'bojung u na ing ka banani jaa
ang kpiera a paaluung ni baahibu wa 'wieng.

Yelibee 'puo leu'yiibu buola

2 Ye laanhi lang taa.
Mm, ye laanhi lang taa,
'oo paaluu ang ba jora 'vii.
2 Ye bo Ba Tari Baahaa Daana seni che ka a mara 'bing,
seni che ka a 'beu pari gaa a'wo bungpegiri.
Ye bo Ba Tari Baahaa Daana
seni che ka u 'suuri ang 'gaali wa ye ingang,
seni che ka Ba Tari Baahaa Daana 'suuri 'beu ni wa ye ingang.
3 Ye bo Ba Tari Baahaa Daana,
yena nga ang 'sigihi ye miihi 'teng-gbaning,

a nyogi u saree 'diibu ang 'tu sori kpiengaa.
Ye buora sun'tuubu.
Ye buora 'sigihi-n-minga.
A'mineng ye na nyiye sogili'jie
Ba Tari Baahaa Daana 'suuri 'beu ning.

A Paalihi saree 'diibu

4 Ba na bahiye 'Geeza che jo, ka Aasikelong leu da'boori.
Ba na kariye Aasidod ka u 'yi ngminton'tori,
a nyogi Eekirong tagi vuo.
5 Nimiha la a 'ku a mangkpong nuori kpieriba,
Keerit niba paaluu ni.
Ba Tari Baahaa Daana yelihung waye i ingang,
'oo 'Keenan, Filiisitiya niba 'teng-gbani.
N na nyuomiing ka i kpieriba kanga jaa kung la chehi.

6 A mangkpong nuori na iye mopora 'jie,
a tari kpe'jiihi a 'ku pichiiniba
aning 'kponkpolinhi a 'ku 'dungbilii.
7 'Juuda 'deu niba ang chehi 'suobu
na la a mangkpong nuori.
Ba na 'guoliye ba 'dungbilii 'beng.
Ba na jengye Aasikelong 'deri ning 'ji-maarii,
'bojung Ba Tari Baahaa Daana ba Naangmini
na waye ba seng,
a leuhi ba niba ni bang ngmi nyogihi ni waaning.

8 N 'wongye 'Moo-ab tuubu ni,
aning Aamong niba degibu,
ana bang di degi n niba ni,
a di jigihibu ba toribogu ingang.
9 Bila 'jung a'wo mang i 'vori yeng,
bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana
Iisiriel Naangmining yeli,
pielaang, 'Moo-ab na 'woningye Soodom,

ka Aamong niba 'woning Gomoora.
A na leuye moo aning yaarung bogiri 'suobu,
a leu da'boori a gara wagiri jaa.
N niba ni ang kpeling na 'ohiye ba buunhu.
N niba ang chehi na dibang 'so.

10 Ba na nyiye ngaang ba jigihibu 'jung.
'Bojung ba degiye bungnaangjemaa
Ba Tari Baahaa Daana niba,
a di jigihibu ba ingang.
11 Ba Tari Baahaa Daana na iye nomaa a 'kubo,
'bojung u na saangye 'teng-gbani ngmima ni jaa.
Niba na 'puohuung Ngming'puohibu,
kanga jaa a 'yi u 'jieng,
haali a paalihi 'jiihi ni kuong ang ngmaa 'gili ni.

12 Yena Kuus niba ming,
n 'takobi na kuyeng.

13 U na tieye u 'nu ming sa'mung-goo ingang
a nyuong Asiiriya.
U na ing ka Niineve leu da'boori,
a 'ko a'wo mopiri.
14 'Duunhi na jengye u 'puong,
a paaluu 'duunhi jaa.
Jingyaahaa aning 'viu jaa
na kpieraye u piilahi saa'juring,
ka a kokoe 'kono a 'tokorihing.
'Yiri baahibu taye 'di-nuori,
'bojung u na yaahiye ba 'deri buunhu jaa che chehi a daari.
15 'Yiri ni ang jigiha ni la ni,
unang da kpiera a ba jora dabieng ni.
Unang yeli u 'sikiring:
Maang la bila, kanga jaa 'chibe n 'puoring.
Nye ung leu da'boo bila,

a i 'jie 'duunhi ang na jena.
Nie jaa ang wa para u sie na chuuhing che 'viinhi u 'nu.

Jeruuselem beulung

3 Nimiha la a 'ku unani ang die taawai a degi ming.
Nimiha la a 'ku 'yi-kpong ni ang dogiha.
2 U ba 'tu nie jaa nuori,
u ba sagi maali ahi 'wulibu.
U ba deli Ba Tari Baahaa Daana.
U ba tagi ta u Naangmini.
3 U ningbera ang 'bi u 'puong iye 'gbegime ang ngmuuna,
ka u saringmaariba i 'ji-suorii 'gbongboe,
a ba baha kaurii ka 'jie nyaara.
4 U dangyeriba iye ningtuuriba aning ningbenniba.
U Ngming'puohi 'yi-dieriba degiye a 'ji-pegi'yiruu.
Ba tungye kpangkpangkpiengu tuma saang a 'begu.
5 Ba Tari Baahaa Daana ang 'bi a 'yiri 'puong iye sun'tuuro.
U kung i yeliba'toruu jaa.
'Beeguu jaa u mang waaningye u saree 'diibu
ang 'tu sori chaanii.
U daang kung i 'guo.
Che beu'tuuro ba bang 'vii.

6 N ngmaaye paalihi 'ihi bahi.
Ba 'ji-kpienhi nyuongyeng kpeleng kpeleng.
N iyeng ka ba 'yeenhi i kpali,
nie jaa ba 'tuuro 'be.
Ba 'yi-bera nyuongyeng.
Nie jaa 'chibe,
ning'yeni jaa 'chibe.
7 N yeliyeng: Pielaang, ye na jorimang
a sagi 'wulibu.
Bila bang kung ngmaa u kpe'jie 'ihi bahi,
ka n kung dogihiba.
Che ba diye ingjegi a saang ba yeli-irihi.

Zefanaiya Gbangu 3

Fiing ang i limaniye

8 Bila 'jung chelihima,
Ba Tari Baahaa Daanang yeli,
a waana daari ni mang na ngmi che faa.
N 'ningbi-jie la ka n laanhi a paalihi
waaning n naalihi langbu ni,
a 'kiri n 'su-tuluu waahiba,
n 'sugaalii jaa.
'Teng-gbani jaa na nyuoming n 'nyuuri 'buung ni ingang.

9 A wagiring, n na pegiye a nibihi nogbama
ka ba jaa mang buong Ba Tari Baahaa Daana 'yuori,
a tunuu aning nuori'yeni.
10 A 'yi 'jie ang pari Kuus konboori,
niba ang 'puohimo Ngmini'puohibu,
n niba ang yaari,
ba na waaningye 'kuubuhi wa 'kumo.
11 A daari 'vii kung kpei i yeli-irihi ni kanga jaa yela,
a 'puong ing saang 'begu n ingang ni.
'Bojung a wagiring mang na saang banani
ang nyengina ba jigihibu ingang.
I kung la ira tangkama n Tangkpong pegi'yiruu ni 'jung.
12 N na bahiye niba ang 'sigihi ba miihi
a i boin i 'puong.
Ba na boye 'lilijie Ba Tari Baahaa Daana 'yuoring.
13 Iisiriel niba ang chehi kung tung beu'tuubu tuma.
Ba kung ngma 'girii.
Ba kung nye belingbu jinti ba nuoring,
'bojung ba na 'guoliye ba 'duunhi a jeng.
Nie jaa ming kung i ka dabieng kpeba.

Nyengka Naangmini limanihung ingang

14 'Yiene, 'oo Zaiyong 'bi-poga.
Tahina, 'oo Iisiriel.
Tari 'pu-peli a nyengina aning i 'sikiri jaa

'oo Jeruuselem 'bi-poga.
15 Ba Tari Baahaa Daana 'ihiye i dogihibu ni.
U kariye i doma ni bahi.
Ba Tari Baahaa Daana,
Iisiriel Naa ni 'biye i seng.
I kung la nye saangbu ang i kpong jaa.

16 A daari ba na yeli 'kuye Jeruuselem:
Ta jora dabieng.
Zaiyong, ta veng ka i 'nuuhi juoli.
17 Ba Tari Baahaa Daana i Naangmini 'biye i seng,
a i jaujaura ang i kpong.
U na diegiing.
U na nyenginang i yela aning ingmaari.
U na iye siriti u nungbu 'puong.
U na nyenginang i yela aning 'yieme.

18 N na kaaliye banani ang ira nimiha
n 'tigirihi ni ang 'bing ni yela,
banang 'yi i ingang ni.
Ba daang iye nyaaba a i 'tuo-tiinhuu 'kui.
19 Nye, a wagiring n ning banani jaa ang dogihii ni bang kaara.
N na dieye nie ang i woorii,
a laanhi banani bang kari bahi ni.
N na ing ka ba i 'pugibu aning 'yo-nanii
paaluu jaa bang ingba 'viing.
20 A wagiri n na leuhiyeng waaning,
a wagiring mang na laanhiye.
Siringminga, n na 'kuyeng 'yo-nanii aning 'pugibu
'teng-gbani nibihi jaa 'puong.
N na iye bila wagiri ni mang na leuhi ye niba ni
bang ngmi nyogihi ni waaning ye 'ningbiring.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

Haagai Gbangu

Bang 'ku nuori ka ba me Naangmini 'deu

1 Naa Daraiyus naalung 'yuomo a'yi, a 'chiuri ayuobi 'puong daang la. A
'chiu 'be-fora daari ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang 'tu
dangyera Haagai ingang a wa 'ku Siyaalitiyal 'bi-dau Zeruubabel, 'Juuda
paalikaara. U daang wayeng a 'ku Joosedek 'bi-dau 'Joosua a
Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong ming ngaang:
2 Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng: A niba nga yeliyeng:
A wagiri ba ta, a wagiri ni ang sigining ka ba me Ba Tari Baahaa Daana
'deu ni ba ta.
3 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung wa dangyera Haagai seng
ngaang:
4 Wagiri tayeng ka yena kpiera ye 'deri ka a daangguoma pogi ning
bungvieni, che ka a 'deu nga jeng a saang u jaa ngaang?
5 Bila 'jung pampana, ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana
yeli: Ye jeri ye yelitarihi nye.

6 Ye mang buriye yaga che che fiing waaning.
Ye mang 'ding, che ye ba tigira.
Ye mang 'nyung,
che a bung'nyuurihi ba mang sigihiye.
Ye mang diye wajehi pagi ye miihi,
che a ba 'kuriye tuluu.
Ka sanyau diera mang die sanyau,
che dia ing buori 'puohong.

7 Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli: Ye jeri ye
yelitarihi nye.
8 Ye 'do gaa a tangbera a ti bo daari a wa me a 'deu, ka n inga maa u yela
ka n nye girima. Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
9 Ye iye bungyaga tamaa, che ang leu wa fiing. Yeng dia waaning 'deu,
mang 'fuulaa bahi. Wala 'jung? Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa
Daanang yeli. N 'deu ni ang saang bila ni 'jung la, che ka ye kanga jaa
mang jo ti maana u minga 'deu.
10 Bila 'jung sagbama ang 'bi ye 'jung nyogiye a mielung tari, ka
'teng-gbani nyogi u ngmama tari ye yeli-irihi 'jung.

11 'Bojung n buongye wari ing 'teng-gbaning, aning a tangberang. N buomuung ing a bung'bie, a waingpaalaa aning a kpaang ingang. N buongye wari ing bung jaa 'teng-gbani ang 'kuro ingang, aning daba aning 'dungguonihi ingang, aning ye 'nuuhi tuma jaa ingang.

A niba ang 'tu nuori

12 'Beng la ka Siyaalitiyal 'bi-dau Zeruubabel aning Joosedek 'bi-dau 'Joosua a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong aning niba jaa ang chehi, bang 'tu Ba Tari Baahaa Daana ba Naangmini nuori. Ba daang 'tuye dangyera Haagai ming yeli'bie ni, bojung Ba Tari Baahaa Daana ba Naangmining daang tumuu. Ka a niba jo dabieng Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.
13 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana tungtuna Haagai daang ing Ba Tari Baahaa Daana 'duoho 'ku a niba a yeli: N 'biye ye seng, Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
14 Bila 'jung ka Ba Tari Baahaa Daana daang dang Siyaalitiyal 'bi-dau Zeruubabel, 'Juuda paalikaara ni 'sikiri, a dang Joosedek 'bi-dau 'Joosua a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong ni 'sikiri, aning a niba ni ang chehi ni 'sikie. Bang wa tung tuma bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana ba Naangmini 'deu ning.
15 A 'beri lijeri aning anaahi daari la bila, a 'chiuri ayuobi 'puong, Naa Daraiyus naalung 'yuomo a'yi 'puong.

Naangmini 'deu ni girima ang waana

2 A 'chiuri ayo'poin daulijeri aning 'yeni daari, ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung wa dangyera Haagai seng ngaang:
2 Yeli yela 'ku Siyaalitiyal 'bi-dau Zeruubabel, 'Juuda paalikaara ni, aning Joosedek 'bi-dau 'Joosua a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong, aning niba ni ang chehi ni:
3 Yeli: Ning'buong kpeling ye 'puong a daang nye a 'deu nga u fora vielung ning? Ka wala yeng nyiruu pampana? A di maahi niu, nga ni nga ba 'woning ung i kpali ye 'ningbieng?
4 Che pampana, ing fanga Zeruubabel, Ba Tari Baahaa Daanang yeli. Ing fanga Joosedek 'bi-dau 'Joosua a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong. Ye ing fanga, yena paaluu nga niba jaa. Ba Tari Baahaa

Daanang yeli. Ye tuna, 'bojung n 'biye ye seng. Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

5 A 'tuuro a 'layiri ni mang 'bing ningye sanga ni yeng wa 'yi 'Iijipiti 'puong ni, bila ka n Sie kpeling ye seng. Ye ta jora dabieng.

6 'Bojung ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli: Da'yeni nga ming, wagiri fiing 'puong, n na 'jigihiye sagbani aning 'teng-gbani, a 'jigihi mangkpong aning 'teng-gbang'kuongee.

7 Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng: N na 'jigihiye paalihi jaa ming, ka a wa a paalihi jaa buobu ni seng, ka n paali a 'deu nga aning n girima.

8 Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng: A wari iye n 'suobu, ka a salima i n 'suobu.

9 Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng: A pampana 'deu nga girima na gaaye fora bung ni girima. Aning ming, a 'jie ngang mang na 'ku maahuu. Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

A niba degiyeng

10 Daraiyus naalung 'yuomo a'yi 'puong, a 'chiuri awai daulijeri aning anaahi daari ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung 'tu dangyera Haagai ingang a wa.

11 Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli: Pampana, jugihi a Ngming'puohi 'yi-dieriba a 'begu yela a yeli:

12 Ka nieng tari neni ang pegi'yi a di pori u kparuung, ka a kparuu fiinhi paanuu bii jieri bii waing bii kpaang, bii siimaa jaa, u na leuye bungpegi'yiruu? Ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba dieyeli: Aai.

13 Ka Haagai yeli: Ka nieng degi ung fiinhi kpiima 'jung, a che fiinhi ama kanga, u na iye degiri? Ka a Ngming'puohi 'yi-dieriba dieyeli: U na iye degiri.

14 'Beng la ka Haagai dieyeli: Bila la a niba nga. Bila la a paaluu nga ming n 'ningbi-tooring. Ba Tari Baahaa Daanang yeli. Aning ming, bila la ba 'nuuhi tuni jaa. Bung ni bang di 'kuro 'beng ni iye degiri.

Naangmini ang ing nuori pegiri yela

15 Pampana, ye jeri sung a 'piili 'beu ngang a gara: Ye jeri a 'yi sanga ni bang nang ba di 'kuurii dogili u to ingang Ba Tari Baahaa Daana

Ngming'puohi 'deu ngang.
16 A 'yi ana 'beri ning, sanga ni nie ang mang wa buunhu ang 'duo maahibu lijeri 'jie, 'pie la a mang 'bibe. Ka nieng wa a waing 'sing-kpong ka u ong maahibu lijaa'yi ning 'pie, lijeri la a mang 'bibe.
17 N ngmiyeng aning sesetuluu aning baalung ni ang mang i ka buunhu 'koli ni, aning sa'kubie ye 'nuuhi tuma jaa ingang. Che ye ba leu wa n seng, Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
18 Ye jeri pampana, a 'yi 'beu ngang a gara. A 'yi a 'chiuri awai daulijeri aning anaahi daari, a 'yi a daari ni bang 'bing Ba Tari Baahaa Daana Ngming'puohi 'deu 'muni ni, ye jeri nye.
19 A bung'bie nang 'biye jiengaang? A waana ngaang a 'girep, a kangkanga dau, a poomegiranit aning a ooliv dau ba ngmang. Che a 'yi 'beu ngang a gara n na pegiyeng.

Ba 'lugiye Zeruubabel ung i 'sieree bungmaruu

20 Ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung la wa Haagai seng a 'chiu daulijeri aning anaahi daari ngaang:
21 Yeli 'ku Zeruubabel, 'Juuda paalikaara ni:
N na 'jigihiye sagbani aning 'teng-gbani.
22 N na yaaye naalihi na'kogo loo.
N na saangye a nibihi naalihi kpiengu.
N na leuhiye a cherietihi loo
aning banani ang kpieraa.
A yohi aning a jonniba na 'leng,
kanga jaa a 'tuuro u ba'bie ta'kobi ingang ung na 'le.

23 A daari, ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli: N na 'lugiye ina Siyaalitiyal 'bi-dau Zeruubabel n tungtuna. Ba Tari Baahaa Daanang yeli. N na ing ka i 'woning 'sieree bungmaruu 'nu-finti, 'bojung n 'lugiing. Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

Zekaraiya Gbangu

Yelibee 'puo leu'yiibu buola

1 Iid'o 'bi-dau Berakaiya, u ming 'bi-dau daang la Zekaraiya. Daraiyus naalung 'yuomo a'yi, a 'chiuri a'nii 'puong ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa dangyera Zekaraiya seng ngaang:
2 Ba Tari Baahaa Daana 'suuri 'ihiye yaga jaa ye ba'mine ingang.
3 Bila 'jung yeli 'kubo. Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli: Ye leu wa n seng, bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daanang yeli, ka n ming leu wa ye seng. Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
4 Ye ta 'woning ye ba'mine, bana ka a fora dangyeriba ni 'kong 'ku a yeli: Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli: Ye leu 'yi ye beu 'puong pampana, aning ye yeli-irihi ang i bee 'puong. Che ba daang ba 'wong bii a chelihi n yeliyaga. Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
5 Ye ba'mine ni, 'yening bang 'be?
A dangyeriba ming,
ba tariye 'nyivori a gara wagiri jaa?
6 Che n yeli'bie aning n yeli'tuurihi ni,
ana mang di nuori 'ku n tungtuniba ang i dangyeriba ni,
a ba kari nyogi ye ba'mine?
Bila 'jung bang leu a wa yeli:
A'wo bila ni bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana ang yeli
ka u na iting a 'tuuro ti soe aning ti yeli-irihi ni,
bila ung iti.

A yohi nyiibu

7 A 'chiuri 'pieningyeni daana bang buona 'Siibat ingang, u daulijeri aning anaahi daari, Daraiyus naalung 'yuomo a'yi 'puong ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa Zekaraiya seng. Dangyera Zekaraiya daang iye Berakaiya 'bi-dau, ka Berakaiya i Iid'o 'bi-dau.
8 N nyiyeng 'yienguu, ka dau la a jong yohijie, ung ahi a muritil daari 'puong a 'jivuohong. Ka yohi 'bi u 'puoring: yohijiihi, yohi ang muo ti suora aning yohipieni.
9 'Beng la mang yeli: N ningkpong, 'bo-laa la ama? Ka a malika ni ang yera ningma yela ni yeli 'kumo: N na 'wuliing buunhu ang la.
10 Ka a dau ni ang ahi a muritil daari 'puong ni die a yeli: Ama la anani Ba

Tari Baahaa Daana ang tung ka a 'tugili 'teng-gbani jaa ni.
11 Ang dieyeli 'ku Ba Tari Baahaa Daana Malika ni, unang ahi a muritil daari 'puong ni: Ti 'tugiliye 'teng-gbani jaa. Nye, 'teng-gbani jaa jengyeng siriti.

Ba Tari Baahaa Daana na mugiliye Zaiyong

12 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana Malika ni die a yeli: 'Oo bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana, wala ka i hina na 'yi Jeruuselem aning 'Juuda 'yi-bera ni ingang kauhi sing? A ingang ka i 'suuri 'ihi a 'yuomo lijaata ning 'pie nga ni?
13 Ka Ba Tari Baahaa Daana di yeli'bi-suunhi aning mugilibu yeli'bie a dieyeli 'ku malika ni ang yera ningma yela ni.
14 'Beng la ka a malika ni ang yera ningma yela ni yeli 'kumo: Ing 'duoho a yeli: Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli: N inga jagirang Jeruuselem,
aning Zaiyong yela aning ingjagi ang i kpong.
15 N 'suuri 'ihiyeng aning paalihi ni ang 'bi peenhibu 'puong ni.
'Bojung n 'suuri da 'ihiye biela,
che bang veng ka a dogihibu maaling i kpong.

16 Bila 'jung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
N leu garaye Jeruuselem aning hina.
Ba na meye n 'deu u 'puong.
Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
Ba na diye maahibu 'ngmiihii tie Jeruuselem ingang.

17 La ing 'duoho a yeli: Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli:
N 'yi-bera na la pang a long aning loribu.
Ba Tari Baahaa Daana na la mugiliye Zaiyong,
a la maaling 'lugi Jeruuselem.

A iila nyiibu

18 'Beng la mang lagi n 'ningbie a 'liinhi a nye ka iila anaahi la.
19 Mang yeli 'ku malika ni ang yera ningma yela ni: 'Bo-laa la ama? Ung

dieyelima: Ama la iila ni ang i ka 'Juuda aning Iisiriel aning Jeruuselem yaari ni.
20 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana 'wulimo 'nu-tungtuniba banaahi.
21 Mang yeli: Wala ka bama waana ka ba i? Ung yeli: Ama la iila ni ang i ka 'Juuda yaari ni, ka nie jaa ba tuong na lagi u 'ju. Che a tungtuniba waanang ka ba wa to dabieng ingba, a kari a paalihi iila ni bahi. Anang 'duohi a iila 'Juuda paaluu ingang ka a i ka u yaari ni.

A maahibu 'ngmiihii nyiibu

2 'Beng la mang lagi n 'ningbie a 'liinhi, a nye dau, ka maahibu 'ngmiihii 'bi u 'nung.
2 Mang yeli: 'Ye ing gara? Ung yeli 'kumo: N garang ka n ti maahi Jeruuselem, a nye bila ni u yelingu ang sing, aning bila ni u yogulung ang sing.
3 Ka a malika ni ang yera ningma yela ni 'yire gara. Ka malika kanga ming wa 'yire ka u 'tuohuu.
4 Ung yeli 'kumo: Jora, ti yeli ngaang 'ku 'bi-polii nga: Niba na kpeye Jeruuselem 'puong a'wo 'yie ang ba tari daangguoma, niba jemaa aning 'duunhi jemaa ang na 'bi u 'puong 'jung.
5 'Bojung ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: N na iye 'buung daangguoni a ngmaa 'gili u jaa. N na iye 'chengkeng u 'puong.

Zaiyong aning paalihi jemaa nyengka ang 'bi 'ningbi-tooring.

6 Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng: 'Ihi, 'ihi. Jo 'yi a sa'mung-goo paaluu ning, 'bojung n diyeng yaari a'wo sagbani seseri anaahi ni. Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
7 Zaiyong 'woi, ye jo die ye miihi, ye banani ang kpiera Baabilong 'bi-poga seng ni.
8 'Bojung ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli. U tungmang 'bojung u buorang ka u nye girima paalihi ni ang jau faahi ye buunhu ni ingang. 'Bojung nie jaa ang fiinhiye, u 'ju-kuori ka u daana fiinhi.
9 Siringminga, n na 'vigiye n 'nu ingba, ka ba leu buunhu ba tungtuniba ang na 'ohi. Bila yeng na bang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa

Daanang tungma.
10 Zaiyong 'bi-poga 'woi, 'yiene a nyengina, 'bojung nye, n waanang ka n
wa kpiera i 'puong. Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
11 Paalihi jemaa na wa diye ba miihi mari Ba Tari Baahaa Daana a 'beu
ngang. Ba na leuye n niba, ka n kpiera i 'puong. 'Beng la ing na bang
ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daanang tungma i seng.
12 Ba Tari Baahaa Daana na diye 'Juuda leu u 'suobu a'wo u chengbung
a 'teng-gbangpegi'yiruu 'puong, a la maaling 'lugi Jeruuselem.
13 Inggbama jaa, ye i siriti Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring, 'bojung
u 'diu 'ihiyeng a 'yi u kpe'ji-pegi'yiruung.

A Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong nyiibu

3 'Beng la ung 'wulimo 'Joosua a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong ang
ahi Ba Tari Baahaa Daana Malika ni 'ningbi-tooring. Ka Sitaani ahi u
'nuduring a na 'tuohuu.
2 Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'ku Sitaani: Sitaani, Ba Tari Baahaa
Daana 'miing imiing. Ba Tari Baahaa Daana ang 'lugi Jeruuselem
'miing imiing. Nga ba i 'buung-dau bang vuo 'buuming bi?
3 'Joosua da ingye bungyerihi ang degi, a ahi a Malika 'ningbi-tooring.
4 'Beng la ung die a yeli 'ku banani ang ahi u 'ningbi-tooring ni: Ye yaahi
a bungdega u ingang. Ung yeli 'ku u ming: Nye, n 'ihiye i beu ni i seng.
N na diye bungdaangkpari yerii.
5 Mang yeli: Veng ka ba di 'naamu ang i 'forifori 'le u 'jung. 'Beng la
bang di 'naamu ang i 'forifori 'le u 'jung, a di a bungyerihi yeruu. Ka Ba
Tari Baahaa Daana Malika ni ahi 'beng.

Da'nu ang waana

6 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana Malika ni kpaahi 'Joosua a yeli:
7 Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Ka inang na 'chene n soeng,
a 'tuuro n no'kurihi ming,
bila ing na 'di n 'deu ming saree,
a kaara n jagihi ming.
N na 'kuing 'jiihi ing na 'chene bama nga
ang ahi che nga 'puong.

8 Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong 'Joosua,
'wong, ina aning i taa ni ang 'jing i 'ningbi-tooring ni,
'bojung ba iye 'sieree ang i sielii.
Nye, n waananiye n tungtuna, a da'nu.
9 Nye, a 'kuurii ni mang 'bing 'Joosua 'ningbi-tooring ni,
a 'kuurii ingang 'ningbie ayo'poing 'bibe.
Nye, n na seuye u seuri,
bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
N na 'ihiye a paaluu nga yeliba'torihi 'bebeyeni.
10 A daari nga, bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daanang yeli,
nie jaa na buongye u kpieringto
u 'girep vana 'muning aning u kangkanga dau 'muning.

A fintindau aning a ooliv daari nyiibu

4 Ka a malika ni ang yera ningma yela ni leu wa singma, a'wo dau bang sing u gbieng 'puong.
2 Ung yeli 'kumo: 'Bo ing nye? Mang yeli: N 'liinhiyeng, fintindau la a i sannii u jaa, ka laa dogili u 'jung. Ka fintinihi ayo'poin 'bi u ingang, ka 'nuuhi ayo'poin 'bi a fintinihi ayo'poin kanga jaa ingang.
3 Ooliv daari a'yi 'biye u sieng, kanga 'biye a laa 'during, ka kanga 'bi u goong.
4 Mang die a yeli 'ku a malika ni ang yera ningma yela ni: N ningkpong, 'bo-laa la ama?
5 Ka a malika ni ang yera ningma yela ni die a yeli 'kumo: I ba bang buunhu ni ang la ama?
Mang yeli: Aai n ningkpong.
6 'Beng la ung die a yeli 'kumo:
Ba Tari Baahaa Daana yelihung la ni a 'ku Zeruubabel:
A 'tuuro fangang naani,
a 'tuuro kpiengung ming naani,
a 'tuuro a Sie ingang la.
Bila ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli.
7 Ning'buo lii, 'oo tangkpongkaraa?
I na leuye 'ji-gbalinggbaaha Zeruubabel 'ningbi-tooring.
U na diye a baahaa 'kuurii waaning ka ba tahina ka barika,

barika, a 'kuruu.
8 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa n seng ngaang:

9 Zeruubabel 'nuuhi 'bingye a 'deu nga 'muni.
U 'nuuhi na baahuung ming.
Bila yeng na bang ka
bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daanang tungma ye seng.
10 'Bojung ning'buong di yeli'bilii 'beu ni foo?
Ama ayo'poin nyenginang aning ang nye
a 'deu miebu maahibu 'ngmiihii ang 'le 'kuurii ni Zeruubabel 'nung.
Ana la Ba Tari Baahaa Daana 'ningbie ayo'poin ni,
anang yuora 'liinhe 'teng-gbani jaa wa 'tuohi ni.

11 'Beng la mang jugihuu: 'Bo-laa la a ooliv daari a'yi nga, ka kanga 'bi a fintindau 'during ka kanga 'bi u goong nga?
12 Mang la maaling jugihuu: 'Bo-laa la a ooliv da'nuuhi a'yi nga ang 'togiho kpaang ang 'woning sannii ang 'yire a miihi ingang a 'tuuro sannii 'nuuhi kpiera nga?
13 'Beng la ung die a yeli 'kumo: I ba bang buunhu ni ang la ama? Mang yeli: Aai, n ningkpong.
14 Ung yeli: Ama la ba'yi ni bang buo kpaang waahi ni. Banang aha 'teng-gbani jaa Daana seng ni.

5 Gbang'vinuu ang egira nyiibu

'Beng la mang leu lagi n 'ningbie, a nye gbang'vinuu ang egira 'beng.
2 Ung yeli 'kumo: 'Bo ing nye? Mang dieyeli: N nyiye gbang'vinuu ang egira. U yogulung iye 'kiyubitihi lijeri, ka u yelingu i 'kiyubitihi 'pie.
3 'Beng la ung la yeli 'kumo: Nga ni nga la duhibeu ni ang 'yi gara a paaluu jaa ingang ni. Ba na kariye na'nyige jaa bahi a 'tuuro bila ni ang 'bi a gbang'vinuu 'lombori ngang. Ba na kariye nie jaa ang mang po a ngma 'girii bahi a 'tuuro bila ni ang 'bi u 'lombo-jaala ning.
4 N na ing ka a duhibeu 'yi gaa.
Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
U na kpeye na'nyige 'deu,
a kpe nie ang puora 'girii puobu n 'yuoring 'deu.

U na kpelingye u 'deu 'puong
a 'diu baahi a lang ning u daari aning u 'kubo.

Poga ang 'bi peu 'puong nyiibu

5 'Beng la ka a malika ni ang yera ningma yela ni wa 'yi a yeli 'kumo: Lagi i 'ningbie pampana a nye bung ni ang la a 'yi gara nga.
6 Mang jugihi: 'Boluu la? Ung yeli: Maahibu peu la a 'yi gara. Ung la yeli: A 'bigihee ngang yuora 'teng-gbani jaa wa 'tuohi ni.
7 Nye kpana perete ang 'do saa'ju. Poga la ni a 'jing a peu 'puong.
8 'Beng la ung yeli: Beulung la ni. Ung di a poga foo ing a peu 'puong a di a kpana bungpogiraa ni a foo pogi u nuori.
9 'Beng la mang lagi n 'ningbie a 'liinhi, ka pogiba ba'yi la a waana. Ka seseu 'bi ba kpangkpamang, 'bojung ba tariye kpangkpama a'wo jingyaahaa kpangkpama. Bang di a peu 'doning 'teng-gbani aning sagbani kpachaga.
10 Mang jugihi a malika ni ang yera ningma yela ni: 'Yening bang di a peu garaning?
11 Ung yeli 'kumo: Ba garang ka ba ti me 'deu 'kuu Sainar paaluung. Ka unang wa i 'siri, ba na diye a peu 'bing 'be ka u ahi u minga 'muning.

Cherietihi anaahi nyiibu

6 'Beng la mang leu lagi n 'ningbie a 'liinhi a nye cherietihi anaahi ang 'yi tangbera a'yi kpachaga a waana. Ka a tangbera i yaawa tangbera.
2 Ka yohijiihi 'bi a fora cheeriet ning, ka yohisagini 'bi 'yiilung cheeriet ning.
3 Ka yohipieni 'bi a taalung cheeriet ning, ka yohiligiha 'bi a naahung cheeriet ning. A jaa daang iye yohikpienhi.
4 'Beng la mang jugihi malika ni ang yera ningma yela ni: 'Bo-laa la ama n ningkpong?
5 Ka a malika die a yeli 'kumo: Ama la sagbani siihi anaahi ni, anang 'yi a ahi'jie 'teng-gbani jaa Daana 'ningbi-tooring a gara ni.
6 Unani ang tari yohisagini ni garaye sa'mung-goo paaluu, ka a yohipieni gara ngmintongkpieri seng. Ka a yohiligiha ni gara sa'mungduri paaluu.
7 Ka a yohikpienhi ni 'yi a buora gaabu, ka a 'cheng 'tugili 'teng-gbani 'jie

jaa. Ung yeli: Ye gara, ye 'cheng 'tugili 'teng-gbani 'jie jaa. A 'jung bang 'cheng 'tugili 'teng-gbani 'jie jaa.
8 Ung buongma a yeli 'kumo: Nye, anani ang gara sa'mung-goo paaluu ni iyeng ka n Sie nye peenhibu a sa'mung-goo paaluung.

'Joosua naalung 'jupiluu 'chigibu

9 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung wa n seng ngaang:
10 Die a wari aning a salima niba ni bang jau nyogihi ni seng. Diegaa 'Hiilidai, 'Tobaija aning Je'deeya seng, banang 'yi Baabilong wa ni. Gaa a daari ning u 'ju a ti kpe Zefanaiya 'bi-dau 'Josaiya 'deu.
11 Di a wari aning a salima, a maali naalung 'jupiluu ang viela yaga a di 'chigi Joosedek 'bi-dau 'Joosua, a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong 'jung.
12 Yeli 'kuu: Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Nye, a dau ni 'yuori ang i DA'NU ni,
u na 'yiye u 'jie a ngmaa 'yi.
Unang na me Ba Tari Baahaa Daana Ngming'puohi 'deu ni.
13 Mm, unang na me Ba Tari Baahaa Daana Ngming'puohi 'deu ni.
Unang na 'tuo a girima,
a 'jing a 'di naalung u na'kogong.
U na iye Ngming'puohi 'yi-diera u na'kogong,
ka maahuu kawani 'bi a jaa a'yi kpachagang.

14 Ba diye a naalung 'jupiluu 'ku 'Hii-lem, 'Tobaija, Je'deeya aning Zefanaiya 'bi-dau Heen. Bang diu 'bing Ba Tari Baahaa Daana Ngming'puohi 'deung ung i yela tiehibu.
15 Haali banani ang 'bi toori jaa na wang a wa me Ba Tari Baahaa Daana Ngming'puohi 'deu ni. Bila yeng na bang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daanang tungma ye seng. Bila na wa ing ka yenang di 'ningbi-jie a 'tuuro Ba Tari Baahaa Daana ye Naangmini nuori.

Nuori 'tuubu seuye nuori 'leebu

7 Naa Daraiyus naalung 'yuomo anaahi ingang, ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa Zekaraiya seng. U daang waye u seng a 'chiuri awai daana bang buona Kiisilev 'puong, u 'beri anaahi daari.

Zekaraiya Gbangu 7

2 A sanga ka a niba daang tung Seriizer, a lang ning 'Riigem 'Mii-lek aning u daba ni ka ba gaa Naangmini 'deu a ti 'puohi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.
3 Ba daang tungbang ka ba ti jugihi a Ngming'puohi 'yi-dieriba ni ang da 'bi bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana 'deung ni aning a dangyeriba ngaang: A sigiyeng ka n 'kong a 'chiuri a'nu daana 'puong a 'le nuori a'wo mang i bila a 'yuong jemaa nga jaa bi?
4 'Beng la ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yelihung wa n seng ngaang:
5 Yeli 'ku a paaluu niba jaa aning a Ngming'puohi 'yi-dieriba: Sanga ni yeng 'le nuori a i laa'dimii a 'chiuri a'nu daana aning a 'chiuri ayo'poin daana 'puong a 'yuomo lijaata ning 'pie nga jaang ni, maang yeng siring 'le a nuori 'ku?
6 Sanga ni yeng mang 'dire aning sanga ni yeng mang 'nyuuro ni, ye miihi naani yeng mang 'dire a 'nyuuro 'kuro?
7 A da ba sigining ka ye 'tu yeli'bie ni Ba Tari Baahaa Daana ang di 'kong 'kuye a 'tuuro u fora dangyeriba ni? Bila sanga ka Jeruuselem aning 'yie ang ngmaa 'giluu daang tari niba a tari loribu ming, ka a sa'mungduri seng aning a Sefala tang'bilii daang tari niba.

Nuori ba'tuubung waaning ba ngminyogibu

8 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa Zekaraiya seng ngaang:
9 Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Ye 'dire saree yeliminga 'puong,
ka nie jaa tari hina aning nimboo u ba'bie ingang.
10 Ye ta dogiha dunggali bii 'bi-kpiiba bii saana bii ningbaala.
Ye kanga jaa ta jeri beu iibu u ba'bie ingang u 'sikiring.

11 Che bang daang jaanhi 'wongbu, a jigihi ba bagi'bie, a pihi ba 'tobo ka ba ta 'womaa.
12 Mm, ba iyeng ka ba 'sikie 'ko a'wo 'ku-chierihi, a jaanhi ka ba 'wong a 'begu aning a yeli'bie. Ana ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana daang di tung a fora dangyeriba a 'tuuro u Sie ingang ni. Bila 'jung ka 'su-kpiengaa ang i kpong 'yi bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana

seng a wa.
13 Bila 'jung a wa iyeng, a'wo bila ni ung 'kong che bang ba 'wong ni, bila
bang 'kong che mang ba chelihi. Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa
Daanang yeli.
14 Che n diye sa'kulingkuulee a yaariba paalihi ni jaa bang da ba bang ni
'puong. A paaluu na iye kpali ba 'puoring, ka nie jaa ba 'yire bii a leura
waana, 'bojung ba iyeng ka a paalinoo ni i kpali.

8 Jeruuselem ang na i 'yi-kpongpegi'yiruu

Ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yelihung la wa ngaang:
2 Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng:
N inga jagirang Zaiyong yela aning ingjagi ang i kpong.
N inga jagirang u yela aning ingtuluu.

3 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
N na leu waye Zaiyong,
a wa kpiera Jeruuselem 'puong.
Ba na buongye Jeruuselem ka Yeliminga 'Yi-kpong,
bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana Tangkpong ni,
a Tangkpong pegi'yiruu ni.
4 Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Daunyaahi aning poginyaahi na la 'jingye
Jeruuselem 'yeenhing,
ka kanga jaa mang tari u dangkpali
u 'nung nyaangbu 'gaalii 'jung.
5 'Bi-daba aning 'bi-pogiba na paye a 'yiri 'yeenhi,
a diena.

6 Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Ka anang i sielii a niba nga ang chehi nga 'ningbiring
a 'beri nga 'puong,
a na iye sielii n 'ningbieng bi?
Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
7 Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Nye, n na dieye n niba a 'yi sa'muni paaluung

aning ngmintongkpieri seng paaluung.
8 N na leu dibang waaning ka ba wa kpiera Jeruuselem 'puong.
Ba na iye n niba ka n ming i ba Naangmini
yeliminga aning sun'tuubu 'puong.

9 Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Ye veng ka ye 'nuuhi ing fanga,
yena niba ang cheliha a yeli'bie nga
a 'yire a dangyeriba nuoring 'beri a'yi nga ni.
Yenang daang 'bibe daari ni bang 'bing
bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana 'deu ni 'muni
ka ba me a Ngming'puohi 'deu ni.
10 Seni che ka a 'beri nga ta,
sanyau daang 'chibe a 'ku dau,
sanyau daang 'chibe a 'ku 'dungo ming.
Maahuu daang 'chibe a 'yi a dondoma seng
a 'ku unani ang 'yire bii a kpiera,
'bojung n daang iyeng ka a daba kanga jaa 'ihi u to ingang.

11 Che pampana n kung la i a niba nga ang chehi nga a'wo fora 'beri ning,
bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
12 Siringminga, bung'biri na 'yiye 'bie.
A 'girep na ngmangye u ngmama.
A 'teng-gbani na waaningye u buunhu maalibu,
ka sagbama tihi a mielung.
N na ing ka a niba nga ang chehi nga 'so a buunhu nga jaa.
13 A na wa ing, a'wo yeng da i bungtuuruu a paalihi 'puong ni,
'oo 'Juuda 'deu aning Iisiriel 'deu,
bila mang na dieye, ka ye i pegiri.
Ye ta jora dabieng,
ye veng ka ye 'nuuhi ing fanga.
14 'Bojung ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli:
N daang tiehiyeng ka n dogihiye
sanga ni ye ba'mine ang dang n 'su-kpiengaa ni.
Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng:

Mang ba leura 'puori ni,
15 bila mang la tiehi a 'beri nga 'puong
ka n i sung 'ku Jeruuselem aning 'Juuda 'deu.
Ye ta jora dabieng.
16 Yela nga ang sigining ka ye ira:
Dau jaa mang yera yeliminga 'kuro u to.
Ye 'dire yeliminga saree,
saree ang 'tori aning maahuu saree ye 'di-noberang.
17 Nie jaa ta tiehi beu u to ingang u 'sikiring.
Ye ta nung 'girii puobu,
'bojung a yela nga jaa iye yela mang ha.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

18 'Beng la ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yelihung daang wa
n seng ngaang:
19 Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli:
A naahung 'chiu nuori 'leebu,
a 'nuulung 'chiu nuori 'leebu,
a 'chiu ayo'poin daana nuori 'leebu
aning a 'chiuri 'pie daana nuori 'leebu
na iye nyengka aning 'pu-peli
aning ingmaari siingbera 'diibu a 'ku 'Juuda 'deu.
Bila 'jung ye nung yeliminga aning maahuu.

20 Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Nibihi nang na wang,
'yi-bera jemaa kpieriba.
21 'Yi-kpong kanga kpieriba na gaaye u to 'yi-kpong a mang yeli:
Ye veng ka ti nang gara
a 'puoho Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring,
a bo bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana.
N ming minga na gaang.
22 Nibihi jemaa aning paalikpienhi na wang ka ba bo
bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana Jeruuselem 'puong,
a che 'puohi Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring.

23 Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli: A 'beri nga
'puong, daba 'pie ang 'yi a paalihi kokori jaa na nyogiye 'Juu dau kparuu
'nung a yeli: Veng ka ti nii gaa, 'bojung ti 'wongyeng ka Naangmini
'biye i seng.

Naangmini ang 'gu Iisiriel u domihi ingang

9 Ba Tari Baahaa Daana yelitiinhuu la nga 'Hee-dirak paaluu ingang,
aning Damaasikus ang i u peenhibu 'jie ingang.
'Bojung ninsaaliba 'ningbie aning Iisiriel buura jaa 'ningbie
'biye Ba Tari Baahaa Daana ingang.
2 U yelitiinhuu 'biye 'Heemat ming ingang,
u niung lang toribogu ni,
aning Taiyer aning Saidong ingang,
anaa jaa ka a tariye 'ningbiyuo yaga.

3 'Bojung Taiyer meye u minga 'deduoruu,
a laanhi wari 'duo a'wo tani,
a laanhi salima ming a'wo sobera bebegiri.
4 Nye, Daana na karuung 'yi bahi,
a saang u kpiengu a mangkpong 'puong,
ka 'buung 'diu baahi.

5 Aasikelong na nyiung a jo dabieng.
'Geeza ming na iye nimiha yaga, aning Eekirong,
'bojung u tamaa na iye jaala.
A naa na nyuoming a 'yi 'Geeza 'puong.
Aasikelong ming kung nye kpieriba.
6 Ningbuurijera na 'jingye Aasidod 'puong,
ka n ngmaa a Filiisitiya niba jigihibu ni bahi.
7 N na 'ihiye a jiing ba nuoring,
a 'ihi a bunghaaruu ba nyina kpachagang.
Che unani ang chehi na iye ti Naangmini 'suobu,
a i 'woning 'yi-diera 'Juuda 'puong,
ka Eekirong 'woning 'Jii-bus nie.
8 N na 'guye n 'deu a 'sojehi 'jung,

banani ang wa para aning banani ang leu waana 'jung.
Unani ang dogiha ni kung la 'tu n niba 'puo,
'bojung pampana n nyiyeng aning n 'ningbie.

Naa ang waana

9 Nyengina yaga jaa, 'oo Zaiyong 'bi-poga.
Tahina, 'oo Jeruuselem 'bi-poga.
Nye, i naa waanaye i seng.
U iye sun'tuuro a tari 'chihilung,
a i boin a jong bunga,
a jong bungpolii, bunga bung'bile ni.
10 N na ngmaaye cherietihi 'ihi 'Iifiriam 'puong,
a ngmaa yohi 'ihi Jeruuselem 'puong.
A jauri taanhuu na ngmaa 'ying.
U na yeling ka maahuu a 'ku a paalihi.
U kpiengu 'suobu na 'yiye mangkpong a gara u to,
a 'yi a 'Yufireetis Mani a gara 'teng-gbani baahaa 'jiihi.

Naangmini na dieye u niba

11 Yena ming, ye jiing 'layiri ni 'jung
n na 'ihiye ye pogiriba 'yining
a bogu ni kuong ang 'chibe ni 'puong.
12 Ye leu gaa a 'ji-nyogikpiengaa,
yena pogiriba ang tari tamaa.
Haali 'jine mang yeli,
ka n na leuhiye ye maa'koo maalibu waaning
gberi 'buyi a 'kuye.
13 'Bojung n guoye 'Juuda,
n taanhuu ni.
N diye 'Iifiriam ing a taanhuu ingang.
N dangye i 'bi-daba bang 'ihi, 'oo Zaiyong,
bang 'ihi i 'bi-daba ingang, 'oo 'Giriis.
Mang ii ing 'woning taanhuu jaujaura ta'kobi.

14 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana na 'yi ba saa'jung,

ka u tan'piing 'yi gaa a'wo saa nyigihibu.
'Suobu Kpiengu Jaa Daana na ngmiye biengkoni
a gaa aning sa'mungduri sesekpienhi ni.
15 Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana na 'gubong.
Ba na kuye niba a neu 'bing aning kpalima 'kubo.
Ba na 'nyung a gona a'wo waing ang iriba.
Jiing na paalibang a'wo sarika laahi,
ka ba di miha a sarika 'ihijie kpiila.
16 Ba Tari Baahaa Daana ba Naangmini na diebang a daari nga,
a'wo u niba pi'sugu.
'Bojung ba na 'woningye naalung 'jupiluu 'ku-nanee,
a nyigiha u paaluung.
17 Nye ba suntung ang i kpong sing bila,
ka ba vielung ming i kpong sing bila.
Bung'bie na ing ka a 'bi-pola iinhi 'yuo,
ka waingpaalaa i ka a pogisarihi iinhi 'yuo.

'Juuda aning Iisiriel leuhibu

10 Ye suhi saa Ba Tari Baahaa Daana seng
a baahaa saa ni sanga.
Ba Tari Baahaa Daana na ing ka saa 'ko a nyigiha.
U na 'kubong saa kuong mihibuhi,
ka moo 'bi yoong a 'ku nie jaa.

2 'Bojung a baga yeliye yelikpala,
ka a bagibugiriba nye 'girii,
a yera jengjaanhii ang i 'girii.
Ba mang maaye 'suhu kpali.
Bila 'jung a niba yennang a'wo piihi.
Ba 'biye dogee 'puong, 'bojung pichiina 'chibe.

3 N 'suuri 'ihiye a pichiiniba ingang.
N na dogihiye a buuhi chiiniba.
'Bojung bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana
na waye u piihi seng, 'Juuda 'deu la bila.

U na ibang a'wo u naalung yohu ang 'bi taanhuu 'puong.
4 U seng ka a 'demungkuurii 'yi,
ka a tent 'piinbiri 'yi u seng,
ka a jauri taanhuu 'yi u seng,
ka paalikaariba jaa lang taa 'yi u seng.
5 Ba na 'woningye gandaba ang neura ba domihi
'binne sobera bebegiring taanhuu 'puong.
Ba na jaung,
'bojung Ba Tari Baahaa Daana 'biye ba seng.
Ba na ingye a yohijonniba ang jong yohi 'viing.

6 N na ingye 'Juuda 'deu ni kpiengu,
a die 'Joosef 'deu ni bahi.
N na leu waanibang,
'bojung n tariye hina ba ingang.
Ba na ing a'wo mang daang ba jaanhiba bahi,
'bojung maang la Ba Tari Baahaa Daana ba Naangmini.
N na 'wongye ba 'puohibu.
7 'Iifiriam niba na 'woningye gandau,
ka ba 'sikiri nyengina a'wo bang 'nyu waing.
Ba 'biihi na nyiye bila ka ba 'puuhi peli.
Ba 'sikiri na nyenginang Ba Tari Baahaa Daana ingang.
8 N na 'fuoli 'kubong a laanhiba,
'bojung n na yaudiebang.
Ba na 'uging a'wo bang daang 'ugi bila ni.
9 N na yaaribang a nibihi 'puong,
ka ba tiehi n yela paalitobang.
Ba na kpierang a lang ning ba 'biihi, a leu wa.
10 N na dibang 'yining 'Iijipiti paaluung ming a leu waaning,
a laanhiba 'yining Asiiriya.
N na dibang waaning Giilied aning Leebanong paaluu,
ka 'vuo kung wa 'bibe a na 'kubo.
11 U na 'tuye mangkpong ti 'yi aning dogee,
a ngmi a mangkpong kong'ngmie.
Naiyal Mani 'jijulinhi jaa na 'kong.

'Beng la bang na 'sigihi Asiiriya jigihibu ni,
ka 'Iijipiti naalung dangkpali'bile ni 'yi gaa.

12 Bila mang na ingba kpiengu Ba Tari Baahaa Daana ingang,
ka ba 'chene a waana gara u 'yuoring.
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

Iisiriel kpalihung iibu

11 'Yuohi i 'di-noe, 'oo Leebanong,
ka 'buung 'di i 'siid-er daari.
2 Saipires dau 'woi, 'cheehe,
'bojung 'siid-er dau 'leyeng,
'bojung dabera leuye jaala.
'Beesang 'oki daari, ye 'cheehe,
'bojung a kongkori ni ang sogi ni 'sigiyeng.
3 Pichiiniba 'cheehibu kokori 'duorong,
'bojung ba girima saangyeng.
'Gbegime ang ngmuuna kokori 'duorong,
'bojung ba saangye Jooridang Mani 'tuuhi ni.

Pichiiniba yela dangyelibu

4 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana n Naangmini yeli: 'Guoli a piihi korigibu 'jung,
5 a 'demeng mang korigaa che ang ba yeba ni. Banani ang kuohaa ni mang yeling: Pegiri la Ba Tari Baahaa Daana, 'bojung n iye bundaana. Ba pichiiniba ming ba jora ba nimboo,
6 'bojung n kung la jo a paaluu kpieriba nimboo. Ba Tari Baahaa Daanang yeli. Siringminga, n na diye nie jaa ing u to 'nung aning u naa 'nung. Ba na ngmiye a paaluu. N kung dieba 'yi ba 'nung.
7 Bila mang 'guoli a piihi korigibu 'jung, haali a piihi 'puo bungbaaliba ni gba. N diye dangkpalihi a'yi. Mang buong kanga ka Vielung, a buong unani ming ka Nuori'yeni. Mang 'guoli a piihi.
8 N kariye a pichiiniba bata ni 'chiuyeni 'puong. N 'suhu da nyohibang, ka ba ming 'suhu loga 'yi n yela.
9 'Beng la mang yeli: N kung 'guoliye. Veng ka unani ang 'kpiire ni 'kpi,

ka unani ang nyuona ni nyuong. Veng ka banani ang kpeling ni oora taa neni.

10 Mang di n dangkpali ni, Vielung la bila, a ngmaahuu 'jiihi a'yi. N daang iye bila ka n ngmaa 'layiri ni mang daang tari aning a nibihi jaa ni.

11 Ka a 'layiri daang ngmaa a daari. Bila 'jung ka a piihi 'puo bungbaaliba ni, banang da 'liinhime ni, bang bang ka Ba Tari Baahaa Daana yelihung da la.

12 'Beng la mang yeli 'kubo: Ka bilang suma ye seng, ye 'kumo n sanyau. Ka bila ming naani, ye bahi. A 'jung bang daang maahi wari'bie 'pihita ang i n sanyau.

13 Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kumo: Dia loo 'ku memiera, a 'libi-kpong nga bang 'di n daa nga. A 'jung mang di a wari'bie 'pihita loo ing Ba Tari Baahaa Daana 'deung a 'ku a memiera.

14 'Beng la mang ngmaahi n dangkpalijaala ni 'jiihi a'yi, Nuori'yeni la bila. N daang iye bila ka n ngmaa ba'biilung ni ang 'bi 'Juuda ning Iisiriel kpachagang ni.

15 Ka Ba Tari Baahaa Daana yeli 'kumo: La di pichiina ang joli tuntungbuunhu.

16 'Bojung nye, n na 'guoliye pichiina a paaluung. U kung kaara banani ang ngmaa bahi ni 'jieng, bii a bo a bungpola. U kung nyaa banani ang nye dangii ming, bii a 'guoli banani ang nang ahi ni. Che u na ooye unani ang nuo ni neni, a chiehi a nafiree 'puro 'puro.

17 Nimiha la a 'ku pichiina ang i jaga,
    unang baha a piihi ni.
Ta'kobi na waye u kpangkpani ingang
    aning u 'ningbiduri ingang.
U kpangkpani jaang na 'kpi,
    ka u 'ningbiduri jong kpeleng kpeleng.

'Juuda diebu ang waana

12 Ba Tari Baahaa Daana yelitiinhuu Iisiriel ingang la nga. Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli, unang mang yeri sagbama, a mang 'bing 'teng-gbani 'muni, a maali ninsaalaa sie ing ninsaalaa ingang ni.

2 U yeliyeng: Nye, n na ing ka Jeruuselem leu 'bugibu 'bonsuo a 'ku
nibihi ni jaa ang ngmaa 'giluu, sanga ni bang jeng 'gu ka ba 'pigi 'Juuda
aning Jeruuselem ni.
3 A daari nga, n na ing ka Jeruuselem leu 'kuurii ang i tiinhuu yaga 'ku
nibihi jaa. Banani jaa ang na moora ka ba 'oguu bahi, ba na ingye ba
miihi dangii. A sanga ka 'teng-gbani paalihi jaa na laanhi wa u
ingang ni.
4 A daari nga, Ba Tari Baahaa Daanang yeli, n na diye 'bugingbu ing
yohu jaang, a di janjaanhibu ing u jonna. N na 'yuohiye n 'ningbie
kaara 'Juuda 'deu, a che di jongilung ing a nibihi yohu jaang.
5 'Juuda paalikaariba na yeliye ba 'sikieng: Jeruuselem kpieriba la n
kpiengu bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana ba Naangmini ingang.
6 A daari nga, n na ing ka 'Juuda paalikaariba 'woning 'buung dugukpong
ang 'bi dabera daangaang, a la 'woning 'buung-kahu ang 'bi kakee
'puong. Ba na 'diye nibihi jaa ang ngmaa 'giliba, 'nuduring aning
'nu-goong. Che niba na la kpeye Jeruuselem 'puong u minga 'jie ning.
7 Ba Tari Baahaa Daana na dang dieye 'Juuda tentihi ni, ka 'Deevid 'deu
ni girima aning Jeruuselem kpieriba girima ta wa i kpong gaa 'Juuda
girima.
8 A daari nga Ba Tari Baahaa Daana na 'guye Jeruuselem kpieriba.
Unani ang sali ba 'puong a daari na 'woniye 'Deevid, ka 'Deevid 'deu ni
'woning Naangmini, a 'woning Ba Tari Baahaa Daana Malika ni ba
'ningbi-tooring.
9 A daari nga, n na buorang ka n nyuong paalihi jaa ang waana
Jeruuselem ingang.

Laa'dimii unani bang 'chugi ni yela

10 N na buoye bunye aning Ngmingsuhi Sie waahi 'Deevid 'deu aning
Jeruuselem kpieriba. Ba na 'liinhimang, unani bang 'chugi ni. Ba na
iye laa'dimii u yela a'wo bila ni nie ang mang i laa'dimii u 'bi-dau'yeni
yela, a 'komuu a'wo nie ang 'kono u 'bi-fora yela.
11 A daari nga laa'dimii ang i kpong na 'biye Jeruuselem 'puong a'wo bila
ni bang i laa'dimii 'Heedad Riimong ang 'bi Megiidong 'ji-gbanggbali
ning.
12 A paaluu na iye laa'dimii, 'deu jaa niba ba 'yong ba 'yong, 'Deevid 'deu

niba ba 'yong, ba pogiba ming ba 'yong, 'Neetang 'deu 'deme ba 'yong,
ba pogiba ming ba 'yong.
13 'Liivai 'deu 'deme na iye laa'dimii ba 'yong, ba pogiba ming ba 'yong,
Siimai 'deu 'deme ba 'yong, ba pogiba ming ba 'yong.
14 'Deri jaa ang chehi na iye laa'dimii, 'deu jaa u 'yong, ba pogiba ming ba
'yong.

Ba ngmaaye bagimaali 'ihi bahi

13 A daari nga kon'bulee na 'yuo 'kuye 'Deevid 'deu aning Jeruuselem
kpieriba, a pegiba ba beu aning ba degiri 'jung.
2 A daari nga, bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daanang yeli, n na
ngmaaye bagiri 'yoe 'ihi bahi a paaluung. Ba kung la tiehi a yela. N na
ing ka dangyeriba ming aning sidegiri 'yi a paaluung.
3 A na wa ing, nie jaa ang nang na dangyeli yelijaa, u ba aning u ma ang
doguu na yeli 'kuung: I kung la i 'vori, 'bojung i ngmaye 'girii Ba Tari
Baahaa Daana 'yuoring. U ba aning u ma ang doguu na 'chuguung ti
'yoli sanga ni ung dangyera yela ni.
4 A daari nga, 'vii na kpeye dangyera jaa u nyiibu ni yela sanga ni ung
dangyera yela ni. Ba kung la yeri kooni kparuu a na beling niba.
5 U na yeling: N ba i dangyera jaa. N iye kuoraa, 'bojung dau kanga
'wulimong 'nii kaabu a 'yi n 'bibiilung.
6 Nie kanga na yeli 'kuung: 'Bo la a natie nga ang 'bi i 'nuuhing nga?
'Beng la ung na dieyeli: Anani bang ingma dangii n jomiihi 'deung
ni la.

A Pichiina ang i Diera

7 Ta'kobi 'woi, 'ihi n Pichiina ni ingang,
dau ni ang i n 'Tuurung-to ni ingang.
Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
Ngmi a Pichiina, a piihi na yaaring.
'Beng la mang na leuhi n 'nu a bung'bilii ingang.
8 Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng:
A na wa ing a paaluu jaa 'puong,
'jiihi ata 'puong ba na ngmaaye 'jiihi a'yi ka ba 'kpi.
Che 'jiyeni a 'yi a 'jiihi ata 'puong na chehiye u 'puong.

9 N na diye a 'jiihi ata 'puo 'jiyeni ni 'tuning 'buung 'puo,
a nyelaa 'ihi a degiri
a'wo bila ni bang mang nyeli wari 'ihi a degiri,
a piehiba a'wo bila ni bang mang piehi sannii ni.
Ba na buongye n 'yuori, ka n sagi.
N na yeling: N niba la ni.
Ba kanga jaa na yeling:
Ba Tari Baahaa Daana la n Naangmini.

Ba Tari Baahaa Daana 'beu ni

14 Nye, Ba Tari Baahaa Daana 'beu ni waanang.
Ba na 'poye ye buunhu ni niba ang jaufaahi ni a 'kuye.
2 N na laanhiye a paalihi jaa ka a jauning Jeruuselem taanhuu.
Ba na faaye a 'yi-kpong,
a wilihi a 'deri 'ohi buunhu,
a jeng ning a pogiba.
Ba na jaufaaye a 'yi-kpong tarang,
che ba kung nyogihi niba ang chehi
'yining a 'yi-kpong 'puong.
3 'Beng la ka Ba Tari Baahaa Daana na 'yi gaa
a jauning a paalihi nga a'wo ung jaura taanhuu daari.
4 A daari nga u gbee na ahiye Ooliveet Tangkpong ni 'jung,
unang ahi 'tori Jeruuselem sa'muni ni.
Ka Ooliveet Tangkpong ni werihi 'jiihi a'yi
a 'yi sa'muni a gara ngmintongkpieri,
a maali boo ang i kpong yaga.
A tangkpong tarang na seri gaaye sa'mung-goo seng,
ka u tarang ni ming seri gaa sa'mungduri seng.

5 'Beng la yeng na jo 'tu a tangkpong boo ni,
'bojung a tangkpong boo nga na taye 'Eezal.
Ye na jong a'wo bila ni yeng daang jo 'tenge 'jigihibu yela
'Juuda naa Uzaiyaa 'bering ni.

Ka Ba Tari Baahaa Daana n Naangmini wa,
u ning a ningpegi'yiribe jaa.

6 A daari nga, chaanii kung 'bibe.
A chaanihi na 'kpiinhing.
7 A na iye 'bebeyeni kanga,
'beu Ba Tari Baahaa Daana ang bang.
Ngminaa bii 'yienguu naani,
che 'ji-maarii wagiri, chaanii na 'bibeng.
8 A daari nga, 'nyivori kuonhi
na 'puoro 'yiree Jeruuselem.
A tarang na 'puoro garaye sa'muni seng mangkpong ni,
ka a tarang 'puoro gara ngmintongkpieri seng mangkpong ni.
Bila na iye seu sanga aning saa sanga jaa.
9 Ba Tari Baahaa Daana na iye Naa 'teng-gbani jaang.
Ana 'beu ngang, Ba Tari Baahaa Daana na iye bung'yeni,
ka u 'yuori i bung'yeni.

10 A paaluu jaa na leuye 'ji-gbalinggbaaha a 'yi 'Giiba a gara Riimong, Jeruuselem sa'mungduri seng. Jeruuselem na 'dong a nang kpeling u 'bijie ning, a 'yi Beenjaming 'Di-nokpong a gara Fora 'Di-nokpong ni aning 'Longkore 'Di-nokpong ni. U na la 'yiye Hanaaniyel 'deduoruu ni a gara a naa waing neu'jiihi ni.

11 Niba na kpeye u 'puong,
nyuongbu kpeleng kpeleng ming kung la 'bibe.
Niba na kpeye Jeruuselem 'puong laangfie.

12 Nga ni nga la 'baleu ni Ba Tari Baahaa Daana ang na di ing niba jaa ang jauning Jeruuselem:
Ba ingneni na muuring che ka ba nang ahi 'dendenge.
Ba 'ningbie na muuring a bogiring,
ka ba jintihi muuri ba noeng.

13 A daari nga, 'karikaruu ang i kpong

a 'yi Ba Tari Baahaa Daana seng na 'biye ba 'puong.
Nie jaa na mang 'tiye u to 'nung,
a lagi u 'nu 'tuohi u to 'nu.
14 'Juuda ming na jauye Jeruuselem 'puong.
Ba na laanhiye paalihi ang ngmaa 'gilibe
bundaambuunhu lang taa:
salima, wari aning bungyerihi ang i jemaa jemaa.
15 Bila ka a 'baleu na 'bi yohu ingang,
aning bungtaangaa ingang,
a 'bi nyogima aning bunga ingang,
a 'bi 'duunhi jaa ang na 'bi a kampuhi nga 'puong.
Bila ka a 'baleu nga na 'wo.

A paalihi 'puohiye a Naa Ngmini'puohibu

16 A na wa ing, nie jaa ang chehi a paalihi ni jaa ang wa Jeruuselem ingang ni 'puong, ba na 'do gaaye 'yuoni la 'yuoni jaa ka ba ti 'puohi a Naa, bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana Ngmini'puohibu. Ba na gaaye 'be ti 'di a Sigiri 'tigiri ming.
17 A na wa ing, 'teng-gbani 'deu jaa 'deme ang kung 'do wa Jeruuselem a wa 'puohi a Naa, bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana Ngmini'puohibu, saa kung wa ba ingang.
18 Ka 'Iijipiti 'deu 'demeng kung 'do wa kpe, ba kung nye saa. Ba na nyiye 'baleu ni Ba Tari Baahaa Daana ang di ing paalihi ni ang ba 'do wa ka a 'di a Sigiri 'tigiri ni dogihibu.
19 Ngaang na la 'Iijipiti dogihibu aning paalihi ni jaa ang ba 'do wa ka a 'di a Sigiri 'tigiri ni dogihibu.
20 A daari nga, ngaang bang na seu ing a yohi 'gbelinhi ingang: PEGI'YIIBU A 'KU BA TARI BAAHAA DAANA. Duguri ni ang 'bi Ba Tari Baahaa Daana 'deung ni na 'woniye laahi bang di miha a sarika 'ihijie 'ningbi-tooring.
21 Dugu jaa ang 'bi Jeruuselem aning 'Juuda 'puong na iye pegi'yiibu a 'ku bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana. Nie jaa ang 'ihe sarika na wa diang, a dugi buunhu a 'puong. A daari nga 'Keenan nie kung la 'bi bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana 'deu ning.

Maalakai Gbangu

1 Yelitiinhuu Ba Tari Baahaa Daana ang 'ku Iisiriel a 'tuuro Maalakai ingang la nga.

Naangmini ang nung Iisiriel

2 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli: N mang nungyeng.
Che yeng yeli: 'Bo soring ing mang nungti?
Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
'Ii-so da ba i Jeekob bieri bi?
Che n mang nungye Jeekob.

3 Che mang mang ha 'Ii-so,
a saang u tangbera,
a di u cheng 'ku mopiri babalihi.

4 Anaa jaa ka 'Iidom yeliyeng:
Ba iyeng ting leu ningbaaliba,
che ti na leuhing a me a da'boori.

Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Ba na meng, che n na tagaang loo.
Ba na buongbang Beulung Paaluu,
aning niba ingang Ba Tari Baahaa Daana 'suuri
ang 'ihi wagiri jaa.
5 Ye 'ningbie na nyeng ka ye yeli:
Ba Tari Baahaa Daana nyiye 'duohibu
a ti pari Iisiriel toribogu.

Sarikihi ang degi

6 'Bi-dau mang nanaye u ba,
ka tungtuna nana u ningkpong.
Ka maang panaa i a Ba,
'yening ka n nangbu 'be?
Ka maang i ningkpong ming,
'yening ka n joo 'be?
Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana

yera 'kuro yena Ngming'puohi 'yi-dieriba
ang mang di u 'yuori buona jaala.
Che yeng yeli:
'Bo soring ting mang di i 'yuori buona jaala?

7 Ye mang diye siingdega 'bing n sarika 'ihijieng.
Che yeng yeli:
'Bo soring ting degii?
Ye mang yeling:
Ba Tari Baahaa Daana 'teebul iye bung bang na tuong di foo.
8 Yeng mang di bungjonga ming 'ihi sarika,
bila ba i yelibeu?
Yeng mang di bungwoorii ming bii bungbaala tihi,
bila ba i yelibeu?
Diu 'ku i paalikaara.
U 'puo na peliye i yela,
bii u na sagiing?
Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

9 Che pampana ye suhi Naangmini,
ka u tari bunye ti ingang.
A yeli nga ye 'nuuhi ang ira nga,
u na sagiyeng?
Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
10 'Oo a'wo ning'yeni danang 'bi ye 'puong a na lari a 'di-noe,
ka ye ta maana 'buung n sarika 'ihijieng kpali.
Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli:
N 'puo ba peli ye yela.
N kung die sarika bung ming 'yi ye 'nuuhing.
11 'Bojung a 'piili ngminaa 'puhibu a gara u kpiebu
n 'yuori na iye kpong paalihi jaa 'puong.
Ba na nyugiye iinsens a 'ku n 'yuori 'jie jaang,
a 'kumo sarika ang i 'forifori,
'bojung n 'yuori na iye kpong a paalihi 'puong.
Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

12 Che yeng deguu aning yeng mang yeli ngaang:
Ba Tari Baahaa Daana 'teebul ni degiyeng,
ka u ngmama,
u siimaa i bung bang na tuong di foo.
13 Ye la yeliyeng:
Nye yiebu ang sing bila.
Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli.
Yeng mang buomuu jaala,
a mang waaning bung'juuruu
aning bungwoorii aning bungbaala.
Ngaang yeng mang waaning sarika 'ihibu.
N na sagiye ngaang a 'yi ye 'nung bi?
Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
14 Che bungtuuruu la benna ni,
unang tari bungdau u 'duunhi 'puong a 'di nosani
a che di bungbeu 'ihi sarika 'ku Daana.
Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daanang yeli,
'bojung n iye Nakpong,
bang jora n 'yuori a paalihi 'puong.

Ngming'puohi 'yi-dieriba ang i bee

2 Pampana, yena Ngming'puohi 'yi-dieriba,
yenang 'so a nuori nga.
2 A'mineng ye kung 'wong,
a'mineng ye kung di bila ing ye 'sikieng ming
a di girima 'ku n 'yuori.
Ngaang ka bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeli:
N na waaniye duhibeu ye ingang,
a duhi beu ing ye pegiri.
Mm, n duhiye beu imaa gba,
'bojung ye ba di bila ing 'sikiring.

3 Nye, n na 'miing ingye ye buura,
a di sagiri yaari ye 'ningbisogihing,
ye 'tigirihi sagiri ni la bila.

Maalakai Gbangu 2

Ba na langye ye ning a sagiri 'tuo gaaning.
4 Bila yeng na bang ka maang waaning a nuori nga ye seng.
N iye bila ka n ning 'Liivai 'layiri ni nang 'bibe 'jung.
Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
5 N 'layiri daang 'biye u seng a'wo 'nyivori aning maahuu yela.
N daang diang 'kuu ka u jorima 'jung.
Bila 'jung ung daang jorima,
a tari girima n 'yuori 'ningbi-tooring.
6 Yeliminga 'begu ni daang 'biye u nuoring,
dangchagiri daang 'chi u nogbamang.
U daang 'chene ningmang maahuu aning sori ang 'tori 'puong,
a leuhi jemaa 'yi yeliba'torihi 'puong.

7 'Bojung a sigiyeng
ka Ngming'puohi 'yi-diera nuori mang tari bangbu,
ka niba mang bo a 'begu u nuoring.
'Bojung u iye bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana tungtuna.
8 Che ye leuhiyeng a 'yi a soring.
Ye iyeng ka jemaa ngmi gbee a 'begu ingang.
Ye saangye 'Liivai 'layiri ni.
Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
9 Bila 'jung mang iye yeng i bung bang na buong jaala,
a i foo a niba jaa 'ningbi-tooring.
'Bojung ye ba 'tu n soe,
che tari niba baalibu a 'begu ingang.

Senseng beulung

10 Ti jaa ba tari Ba bung'yeni bi?
Naangming'yeni naaning naangti bi?
Wala 'jung ting di limangkong
a saana ti ba'mine 'layiri ni?
11 'Juuda tungye limangkong tuma,
ka yelihaaruu i Iisiriel aning Jeruuselem 'puong.
'Bojung 'Juuda degiye Ba Tari Baahaa Daana
'ji-pegi'yiruu ni ung nung ni.

U diye ngmingjaala 'bi-poga.
12 A'wo Ba Tari Baahaa Daana na ngmaa nie ni
ang tuna bila 'yining Jeekob tentihing,
nie ni ang 'ihi a dieyeli la bila,
che ung mang waananing sarika 'kuubu
bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana seng.

13 Yeli yeng mang la i la nga:
Ye mang pagiye Ba Tari Baahaa Daana sarika 'ihijie
aning ye ningtong,
aning 'kuori aning 'cheehibu.
Bila 'jung u ba mang la kaara ye sarika buunhu,
bii a diegaa ye 'nuuhing u 'pu-peli 'jung.
14 Che yeng yeli: Anan'so la 'bo?
A 'muni la Ba Tari Baahaa Daana ang i 'sieree
i ning i langpolipoga kpachagang,
una ing di limangkong ira ni.
Che una la i poga,
a i i 'layiri poga.
15 Che u daang ba maaliba bung'yenii?
Ba iye u 'suobu inggbani aning siilung 'puong.
Anan'so la wala ung maaliba bung'yeni.
Ung buora Ngminihung buurii 'jung la.
Bila 'jung ye chelihi ye 'suhung,
a ta veng ka kanga jaa di limangkong ira u langpolipoga.

16 'Bojung Iisiriel Ba Tari Baahaa Daana ni yeliyeng
ka u haye dau ning poga taa bahibu.
U haye niba ang di 'ningbikuonii bungyerihi 'pili.
Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
Bila 'jung ye chelihi ye 'suhung,
ka ye ta di limangkong ira taa.

17 Ye iyeng ka Ba Tari Baahaa Daana ye aning ye yeliyaga.
Che yeng yeli:

Maalakai Gbangu 2-3

'Bo soring ting veng ing ye?
Ye mang la yeling:
Nie jaa ang tuna beu iye sung
Ba Tari Baahaa Daana 'ningbiring,
ka u 'puo peli ba yela.
Chebii yeng mang yeli ka 'yening ka saree 'diibu Naangmini ni 'be?

Tungtuna ang waana

3 Nye, n na tungye n tungtuna.
U na maaliye a sori n 'ningbi-tooring.
Ka Daana, una yeng buora ni,
u na waye u Ngming'puohi 'deu 'dayeni.
A 'layiri tungtuna ni la bila,
u yela ka ye 'puuhi peli ni.
Nye, u na wang.
Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
2 Che ning'buong na tuong tari u minga u waa daari?
Ning'buong ming na tuong ahi ka unang wa 'yi gbanggbali?
'Bojung u 'woningye wari saaba 'buung,
a 'woning bungpegira fanfani.
3 U na 'jiming a'wo nie ang siera wari a pegiraa.
U na pegiye 'Liivai 'bi-daba,
a maaliba ka ba 'yi a'wo sannii aning wari,
ka ba tuong 'ihi sarika 'ku Ba Tari Baahaa Daana
sun'tuubu 'puong.

4 Bila ka 'Juuda aning Jeruuselem sarika
na i 'pu-peli 'ku Ba Tari Baahaa Daana
a'wo sang'konkoruu 'beri ning,
a'wo 'yuomo ang pari 'puong.
5 N na wa pieliyeng a 'di saree.
N na iye nyagihuu a 'di 'sieree biribu 'deme,
aning senseniba ingang.
N na iye nyagihuu a 'di 'sieree niba
ang chiiha ba puobu ingang,

aning niba ang faara tungtuniba ba sanyau 'puong.
N na iye nyagihuu a 'di 'sieree niba
ang dogiha dunggala aning 'bi-kpiibihi ingang,
aning niba ang mang leuhi saana bahi
a che ba jorima ingang.
Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

6 'Bojung maang la Ba Tari Baahaa Daana,
n ba tegira.
Bila 'jung bang ba nyuona yena Jeekob 'bi-daba.
7 Che a 'yi ye ba'mine 'beri ning ye leuhiyeng
a 'yi n yeli'binnihi ingang a ba 'tuu-raa.
Ye leu wa n seng,
ka n leu wa ye seng.
Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
Che yeng yeli: 'Bo soring ting na leu wa?

Ta faara Naangmini

8 Ninsaalaa faariye Naangmini?
Che ye famang.
Che yeng yeli: 'Bo soring ting fai?
'Pie toe aning sarikihi ingang.
9 Duhibeu duhi ingyeng,
'bojung ye famang,
haali a paaluu nga jaa.
10 Ye di a 'pie toe jaa waaning n 'tuobu 'deu,
ka 'diibu 'bi n 'deung.
Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng:
Ye di bila ima nye,
ka n kung 'yuohi arijena 'tokorihi 'kuye bii,
a buo pegiri waahiye ka ye kung tari 'jie na imaa.

11 N na 'miing ingye bung ang saana saangbu ye 'jung,
ka u kung saang ye 'teng-gbani bungngmama.
Ye 'girep ming kung 'suohi a ngmama yoong

ka a wagiri ba ta.
Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
12 Paalihi jaa na buongyeng niba ang nye pegiri,
'bojung ye na iye 'pu-peli paaluu.
Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

A niba yeliyaga ang i kpienhi

13 Ba Tari Baahaa Daana yeliyeng:
Ye yeliyaga iye kpienhi n ingang.
Che yeng yeli: Wala ting yeli i ingang?
14 Ye yeliyeng: Naangmini tuma tungbu iye kpali.
'Bo tonang 'bibe ting na 'tuuro u yeli'binnihi,
a 'chene a'wo niba ang ira nimiha
bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daana 'ningbi-tooring?
15 A 'jung pampana ti buoniye jigihiba 'pu-peli niba,
'bojung banani ang tuna beu maa'koo maaliyeng.
Mm, banani ang 'pigihe Naangmini ba nye dogihibu.

16 'Beng la ka banani ang jora Ba Tari Baahaa Daana
yeli yela 'ku taa,
ka Ba Tari Baahaa Daana chelihi a 'womaa.
Bila 'jung ka tiehibu gbangu seu u 'ningbi-tooring
a 'ku banani ang jora Ba Tari Baahaa Daana
a digira u 'yuori tiinhuu ni.

17 Ngaang ka Ba Tari Baahaa Daana yeli:
Ba na iye n 'suobu daari ni mang na maali n ningnanee.
N na tariye hina ba ingang a'wo bila ni dau
ang mang tari hina u minga 'bi-dau ang tunuu ingang.
18 'Beng la yeng na leu,
a jeri nye a bang dabang ang 'bi sun'tuuribo
aning ningbee kpachagang,
aning banani ang tuna Naangmini
aning banani ang ba tunuu kpachagang.

Naangmini 'be-kpong ni

4 'Bojung nye, a 'beu waanang a na 'dire 'buung
a'wo 'buung 'de-kpong.
Jigihiba jaa aning banani jaa
ang tuna beu na iye yoo kakee,
ka a 'beu ni ang waana ni nyuongba.
Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daanang yeli.
U kung bahiba danyagihuu bii da'nu.
2 Che ye banani ang jora n 'yuori ni,
Sun'tuubu Ngminaa na 'puhiye ye ingang,
a tari tiubu u kpankpamang.
Ye na 'ying a egiha a'wo na'bilii bang 'guono ganga 'puong.
3 Ye na neuye ningbee,
'bojung ba na iye tampelung ye gbe'puuhing
a daari ni mang na tung bila.
Bungnaangjemaa Ba Tari Baahaa Daanang yeli.

4 Ye leu tiehi n tungtuna 'Moosis 'begu ni yela,
una mang di nuori 'kuu 'Hoo-reb tangkpoming
a 'ku Iisiriel jaa aning yeli'tuurihi aning 'wulibu soe ni.
5 Nye, n na tungye dangyera 'Ilaija ye seng
che ka Ba Tari Baahaa Daana 'beu ni
ang i kpong a i dabieng ni waa ta.
6 U na leuhiye a ba'mine 'sikie ing ba 'biihi ingang,
a leuhi 'biihi 'sikie ing ba ba'mine ingang,
ka n ta wa di duhibeu ngmi 'teng-gbani.

Naangmini 'Layiri Paalaa

'Maatiu Gbangu

'Yesu 'Kristo Buurii 'Tuubu

('Luki G. 3:23-38)

1 'Yesu 'Kristo, 'Deevid 'bi-dau ni, Aaburaham 'bi-dau ni, buurii yela
gbangu la nga.
2 Aaburaham daang dogiye Aizik, ka Aizik dogi Jeekob, ka Jeekob dogi
'Juuda aning u yauhi aning u bieri'mine.
3 Ka 'Juuda aning u poga 'Tee-mar daang dogi 'Pii-rez aning 'Ziira, ka
'Pii-rez dogi Eezirom, ka Eezirom dogi Raam.
4 Ka Raam daang dogi Amiinadab, ka Amiinadab dogi 'Neesong, ka
'Neesong dogi Saalimong.
5 Saalimong aning u poga 'Reehab daang dogiye 'Boo-az, ka 'Boo-az
aning u poga 'Ruut dogi 'Oo-bed, ka 'Oo-bed dogi Jeesi.
6 Ka Jeesi daang dogi naa 'Deevid, ka naa 'Deevid aning u poga ang
daang i 'Yuraiya poga dogi Soolomong.
7 Ka Soolomong daang dogi 'Roboo-am, ka 'Roboo-am dogi Abijah, ka
Abijah dogi 'Eesa.
8 Ka 'Eesa daang dogi Joosafat, ka Joosafat dogi Jooram, ka Jooram dogi
Uzaiyaa.
9 Ka Uzaiyaa daang dogi 'Joowatam, ka 'Joowatam dogi 'Eehaz, ka
'Eehaz dogi Hezekaiya.
10 Ka Hezekaiya daang dogi Manaase, ka Manaase dogi 'Eemong, ka
'Eemong dogi Josaiyas.
11 Ka Josaiyas daang dogi Jekonaiya aning u yauhi aning u bieri'mine
sanga ni bang daang wa nyogihiba gaaning Baabilong ni.
12 Sanga ni bang daang nyogiba waaning Baabilong baahi, ka Jekonaiya
daang dogi 'Siyaalitiyal, ka 'Siyaalitiyal dogi Zeruubabel.
13 Ka Zeruubabel daang dogi Abaiyud, ka Abaiyud dogi 'Ilaiyakim, ka
'Ilaiyakim dogi 'Eezor.
14 Ka 'Eezor daang dogi 'Seedok, ka 'Seedok dogi 'Eekim, ka 'Eekim dogi
'Ilaiyada.
15 Ka 'Ilaiyada daang dogi Eli'ee-zer, ka Eli'ee-zer dogi Maatang, ka
Maatang dogi Jeekob.
16 Ka Jeekob daang dogi 'Joosef, Mariyaama sira ni. A Mariyaama
balaang dogi 'Yesu. Una bang buona 'Kristo ni.
17 Bila 'puong a jemanihi jaa, a 'yi Aaburaham a gara 'Deevid ingang iye

jemanihi 'pie aning anaahi. A 'yi 'Deevid ingang a gara a niba Baabilong nyogi gaanibu sanga iye jemanihi 'pie aning anaahi. A 'yi a niba Baabilong nyogi gaanibu sanga a gara 'Kristo ingang iye jemanihi 'pie aning anaahi.

Malikang yeli Mariyaama 'puo taribu yela a 'ku 'Joosef

('Luki G. 2:1-7)

18 Ngaang ka 'Yesu 'Kristo dogibu yela daang i. Sanga ni u ma Mariyaama ang daang i 'Joosef pogi'piiruu, ba daang nang ba bang taa seni, che ung tari 'puo a 'tuuro a Sipegi'yiruu kpiengu ingang.
19 'Beng la, 'Joosef u sira ni daang iye ningminga. A 'jung u daang ba 'le ka u 'uohi u 'olo gbanggbaling, che 'le ka u sogili bahuu.
20 Che sanga ni ung daang wa ngmira a yela fasani, ka Daana malika wa u seng jaanhuu 'puong, a wa yeli: 'Joosef, 'Deevid 'bi-dau, ta jora dabieng ka i di Mariyaama ka u i i poga. 'Bojung 'puo ni ung tari ni, u taruung a 'tuuro a Sipegi'yiruu kpiengu ingang.
21 U na dogiye 'bi-dau, ka i 'ku u 'yuori 'Yesu, 'bojung u na dieye u niba a 'yi ba yelibee 'puong.
22 Ama nga jaa daang iyeng, ka yeli ni Daana ang daang yeli a 'tu a dangyera ingang ni paali:
23 Nye, poga ang nang ba bang dau daang na tariye 'puo, a dogi 'bi-dau. Ka ba buona u 'yuori Emaan'yu-el. A 'yuori 'muni la nga, Naangmini 'biye ti seng. (Ai'zeeya G. 7:14)
24 Sanga ni 'Joosef ang daang wa 'yuo, ung tung bila ni Daana malika ang yeluu ni, a di u poga ni gaaning u 'deu.
25 'Joosef daang ba bamuu a'wo dau ning poga a gara sanga ni ung ti dogi u 'bi-fora, 'bi-dau. Ka 'Joosef daang 'ku u 'yuori 'Yesu.

A yengbanginiba waa

2 Sanga ni bang daang dogi 'Yesu Beetilehem 'puong, 'Judiiya paaluung, daba 'mine ang i yengbanginiba daang 'yiye sa'muni a wa Jeruuselem Naa Heerod 'biibu sanga.
2 Bang daang wa jugiha: 'Yening ka 'Juuhi naa ni bang dogi ni 'be? 'Bojung ti nyiye u ngmari'biri sa'muning, a wa ka ti wa 'puohuu

Ngmini'puohibu.
3 Sanga ni Naa Heerod ang daang wa 'wong a yeli nga, ka 'karikaruu daang kpeu, a kpe Jeruuselem niba ming jaa.
4 'Beng la ung daang buong a niba Ngming'puohi 'yi-dieribera jaa aning ba 'begu karimihi ni jaa lang taa. Ung jugihiba 'jie ni bang na dogi a 'Kristo.
5 Bang yeli 'kuu: Beetilehem ang 'bi 'Judiiya paaluung. 'Bojung bila ka a dangyera daang seu:
6 Ina Beetilehem ang 'bi 'Juuda paaluung, i ba i ba jaa bung'bile 'Juuda kaariba ni 'puong. 'Bojung i 'puong la ka Kaara daang na 'yi a kaa n niba Isi'reeli a'wo pichiina. (Maika G. 5:2)
7 'Beng la ka Heerod daang buong a yengbanginiba 'gondong a piehiba 'ningbi-jieng a'wo sanga ni a ngmari'biri ang 'yi.
8 Ung tungba ka ba gaa Beetilehem, a yeli: Ye gaa ti piehi 'ningbi-jieng a bo a 'bie. Ka yenang wa nyiu, ye leu wa yeli 'kumo, ka n ming gaa ti 'puohuu Ngmini'puohibu.

Yengbanginiba ang gaa 'Yesu 'puohibu

9 Sanga ni bang daang wa 'wong a naa yeliyaga baahi, bang daang 'yi gaa. Ka a ngmari'biri ni bang daang nye sa'muning ni dieniba 'yie bilaang a ti ahi a 'gaali 'jie ni a 'bie ang daang 'be.
10 Bang daang wa nye a ngmari'biri, bang nyenging yaga jaa.
11 Bang daang ti kpe a 'deu, a nye a 'bie aning u ma Mariyaama, bang daang 'le 'tengeng, a 'puohi a 'bie Ngmini'puohibu. A 'puoring bang daang 'yuohi ba buorihi, a 'kuu 'kuubuhi, salima, iinsens aning mee.
12 Ka Naangmini daang kpaahiba jaanhuu 'puong ka ba ta wa leu gara Heerod seng. Bang daang 'tu 'ji-jaala gaa ba paaluu.

'Iijipiti gaabu

13 Bang daang wa gaa baahi, ka Daana malika ni wa 'Joosef seng jaanhuu 'puong, a wa yeli: 'Ihi, a di a 'bie aning u ma, a jo gaa 'Iijipiti a ti 'bi 'be a gara sanga ni mang na wa yeli yela 'kui. 'Bojung Heerod na boye a 'bie ka u kuu.
14 Ung daang 'ihi a di a 'bie aning u ma 'ji-suorii, a gaaning 'Iijipiti.
15 Ung daang ti 'bi 'be a gara Heerod 'kuung. Ka a yeli ni Daana ang

daang yeli a 'tu a dangyera ingang ni paali:
N buongye n 'bi-dau a 'yi 'Iijipiti 'puong. ('Hozeeya G. 11:1)

A 'bibilii kuubu

16 'Beng la, Heerod ang daang wa nye ka a yengbanginiba belimuung, ka 'suuri kpeu yaga jaa. Ung tung niba bang ti ku 'biihi jaa ang daang 'bi Beetilehem 'puong aning 'jiihi jaa ang 'giluu. Ba daang kuye 'biihi ang ta 'yuomo a'yi aning banani ang nang ba ta bila. U daang iye bila a maahi a wagiri ni ung daang jugihi 'ningbi-jieng a bang a 'yi a yengbanginiba seng ni.
17 'Beng la ka dangyera Jeremaiya ang daang yeli bila ni paali:
18 Ba 'wongye kokori kanga 'Reeyama 'puong, laa'dimii, 'kuori aning nimiha la. 'Ree-chel 'konee u 'biihi yela, a ba 'le ka u 'suhu maa, 'bojung ba daang 'chibe. (Jeremaiya G. 31:15)

'Iijipiti 'yiibu, Naazaret gaabu

19 Che sanga ni Heerod ang daang wa 'kpi, ka Daana malika ni daang wa 'Joosef seng jaanhuu puong 'Iijipiting.
20 U daang yeliyeng:
'Ihi, a di a 'bie aning u ma a gaaning Iisiriel paaluu, 'bojung niba ni ang buora ka ba ku a 'bie ni 'kpiye.
21 'Beng la ung daang 'ihi, a di a 'bie aning u ma, a wa kpening Iisiriel paaluu.
22 Che sanga ni ung daang wa 'wong ka Arke'leeyus daang 'diye 'Judiiya paaluu naalung, a ahi u ba Heerod bogung, ung daang jora dabieng ka u gaa 'be. Ka Naangmini kpaahuu jaanhuu 'puong. Ung daang leu ngmaa gaa 'Gaalilii paaluu.
23 Ung daang wa a wa kpiera 'yiri kanga bang buona Naazaret 'puong, ka a yela ni a dangyeriba ang yeli ni paali:
Ba daang na buonuung Naazariin.

Joon Ngminikon'suoro 'duoho ingbu

(Maaki G. 1:1-8; 'Luki G. 3:1-18; Joon G. 1:19-28)

3 A 'beri ni 'puong ka Joon Ngminikon'suoro daang wa, a wa inna 'duoho 'Judiiya mo'sogo ni 'puong,

2 a yera: Ye leu 'yi ye yelibee 'puong, 'bojung arijena naalung ni
pieliyeng.
3 'Bojung nga la unani yela dangyera Ai'zeeya ang daang yeli ni. U
daang yeliyeng:
Nie kanga kokoring tahina mo'sogo 'puong: Ye maali Daana
sori ni ka u i 'siri. Ye maali u soe ka a 'tori. (Ai'zeeya G. 40:3)
4 A Joon ning u 'ju daang yeriye nyogima kooni kparuu, a tari gbanbeleti
a mang 'le u sieng. U siimaa daang la 'sobo aning moo siu.
5 'Beng la ka niba daang 'yi Jeruuselem, aning 'Judiiya jaa, aning
Jooridang paaluu jaa ang wa 'gili, a gaa u seng.
6 Bang daang ti diera ba yelibee saangbu, ung 'suoribo Ngminikuong
Jooridang Konboo 'puong.
7 Che sanga ni ung daang wa nye a Farisiihi yaga aning a Saa'jusihi yaga
ang waana u Ngminikon'suobu ni 'jie, ung yeli 'kubo: Yena
dung'kuurihi 'biihi, ning'buong kpaahiye ka ye jo 'yi a 'su-kpiengaa ang
waana ingang?
8 Bila 'jung ye ngmana ngmama ang sigining yelibee 'puo leu'yiibu.
9 Ka ye ta wa tieha a yera ye miihi 'suhung: Ti tariye Aaburaham ung i
ti ba. 'Bojung n yera 'kuriyeng ka Naangmini na tuong vening ka a
'kubo nga leu 'biihi 'ku Aaburaham.
10 Pampana ming a lari taye a daari nyegang. Bila 'jung dau jaa ang ba
ngmana ngmangsuunhi, ba mang ngmaaguung loo 'tengeng, a diu loo
ing 'buuming.
11 Yeliminga, maang 'suoriyeng Ngminikuong aning kuong yelibee 'puo
leu'yiibu yela. Che unani ang waana n 'puoring, unang tari kpiengu a
gaama. N ba sigi ka n di u nagitie. U na 'soyeng aning a Sipegi'yiruu
aning 'buung.
12 U buunhu yielibu ka'finti 'biye u 'nung. U na piihiye u jiengaa ka u 'yi
kpeleng kpeleng. Ka u laanhi u 'wiit a ing u bung'bie 'jieng. Che u na
nyugiye a sama aning 'buung ang kung tuong 'kpi.

'Yesu Ngminikon'suobu

(Maaki G. 1:9-11; 'Luki G. 3:21-22)

13 'Beng la ka 'Yesu daang 'yi 'Gaalilii paaluu a gaa Jooridang, Joon seng.
U daang gaayeng ka Joon ti 'sou Ngminikuong.

14 Che ka Joon daang leguu, a yeli: Maang hiena ka i 'somo Ngminikuong,
che ing ming waana n seng?
15 Ke 'Yesu die a yeli 'kuu: Veng ka bila tung pampana, 'bojung ngaang
la ang sigining a 'kuti ka ti paali sun'tuubu jaa. 'Beng la ung daang sagi
'kuu.
16 Sanga ni 'Yesu ang daang wa 'so a Ngminikuong, 'dayeni ung 'yi a
kuong 'puo a ti 'do. Ka sagbama daang 'yuohi a 'kuu. Ung nye
Naangmini Sie ni ang 'sigire a'wo nangmanii, a wa 'sigi u ingang.
17 Ka kokori daang 'yi sagbani a yeli: N 'Bi-dau nunginaa la nga. N 'puo
peliye u yela yaga jaa.

'Yesu 'pigihibu

(Maaki G. 1:12-13; 'Luki G. 4:1-13)

4 'Beng la ka a Sie daang diening 'Yesu 'yie a ti kpening mo'sogo 'puo ka
a Deevul ti 'pigihuu.
2 Sanga ni ung daang wa 'le nuori ngmintoohi lijaa'yi aning 'yienhi
lijaa'yi, a bila 'puoring ka kong daang kpeu.
3 Sanga ni a 'pigihe ang daang ti wa u seng, ung yeli: Ka inang i
Naangmini 'Bi-dau ni, yeli ka a 'kubo nga leu siimaa.
4 Che ung die a yeli: A seuyeng:

> Ninsaalaa kung tari 'nyivori a 'tuuro siimaa 'yong ingang, che
> u na tariye 'nyivori a 'tuuro yelihung jaa ang 'yire Naangmini
> nuori ingang. (Duturoonomi G. 8:3)

5 'Beng la ka a Deevul daang diu a ti kpening a 'yi-pegi'yiruu 'puo, a diu
ti ahi a Ngming'puohi 'de-kpong 'ju-baahaang.
6 Ung daang yeli 'kuu: Ka inang i Naangmini 'Bi-dau ni, di i minga loo
'tengeng. 'Bojung a seuyeng:

> U na 'kuye u malikihi nuori i yela. A na 'sogiing a 'nuuhing ka
> i ta wa di i gberi ngmira 'kuurii. ('Yieme G. 91:11-12)

7 Ka 'Yesu yeli 'kuu: A la seuyeng:

> Ta wa 'pigihe Daana i Naangmini. (Duturoonomi G. 6:16)

8 Ka a Deevul la diu gaaning tangkpong ang 'do yaga jaa 'ju, a ti 'wuluu
dunee naaluhi jaa aning a girima.
9 Ung yeli 'kuu: Ka inang na 'le 'tengeng a 'puohimo Ngmini'puohibu, n
na diye a buunhu nga jaa 'kui.

10 'Beng la ka 'Yesu yeli 'kuu: 'Yi 'be, Sitaani, 'bojung a seuyeng:
'Puoho Daana i Naangmini Ngmini'puohibu. U 'yong ming ing
na tuna. (Duturoonomi G. 6:13)
11 'Beng la ka a Deevul daang bahuu, ka malikihi wa u seng a wa tung
'kuu.

'Yesu tuma 'Gaalilii 'puong 'piilee

(Maaki G. 1:14-15; 'Luki G. 4:14-15)

12 Sanga ni 'Yesu ang daang wa 'wong ka ba nyogi Joon ing pogiriba
'deung, ung gaa ti kpe 'Gaalilii 'puo.
13 Ung daang bahi Naazaret, a che wa ti kpiera Kapeeriniyum 'puong.
Unang pieli a mani ni, a 'bi Zeebiyulung aning Naafitalai 'teng-gbama
togang ni.
14 Ka bila ni dangyera Ai'zeeya ang yeli ni paali:
15 Zeebiyulung 'teng-gbani aning Naafitalai 'teng-gbani ni, a mani
sori ning ang gang Jooridang 'do ni, a niba ni ang ba i 'Juuhi ni
'Gaalilii 'jieng,
16 a niba ni ang 'jing sagiluu 'puong nyiye chaangkpong. Banani
ang 'jing 'kuung 'teng-gbani ni ang 'bi 'kuung 'nyaanyiili ni
'puong, chaanii chaang 'kubong. (Ai'zeeya G. 9:1-2, 42:6-7)
17 A 'yi a wagiring ka 'Yesu daang 'piili a inna 'duoho, a mang yeli: Ye leu
'yi ye yelibee 'puong, 'bojung arijena naalung ni pieliyeng.

'Yesu ang buong jingnyogihiba banaahi

(Maaki G. 1:16-20; 'Luki G. 5:1-11)

18 'Yesu ang daang 'chene 'Gaalilii Mani ni nuoring, ung nye dau aning
yau, Saimong bang buona 'Pii-ter, aning u yau Aan'duru. Bang daang
di laangu a loora a maning, 'bojung ba daang iye jingnyogihiba.
19 Ung yeli 'kubo: Ye 'tuurimo. N na iyeng ka ye i niba ang na nyogiha
ninsaaliba a'wo jima.
20 'Dayeni bang bahi ba laanhi a che 'tuu.
21 Ung 'yi 'be a gara, ung la nye dau kanga aning u yau ming, 'Jeemes,
Zeebe'di 'bi-dau, aning u yau Joon. Ba daang 'biye 'gbori 'puong aning
ba ba Zeebe'di, a maana ba laanhi. Ung buongba.
22 Bang bahi a 'gbori aning ba ba 'wieng, a che leu 'tuuruu.

23 Ka 'Yesu daang yo 'Gaalilii paaluu jaa, a 'wuno a Ngming'puohi 'dering
a inna a naalung 'duohi-sung ni, a nyaara baalung 'irii jaa a niba 'puong.
24 Ka u 'yuori daang 'do Siiriya paaluu jaang. Bang waaning baaliba jaa
baalung 'irii u seng aning ingbaahi 'irii, aning banani ang tari sibee,
aning banani ang i kung'kpingleribe aning banani 'jiihi ang 'kpi. Ung
nyaaba.
25 Ka jemaa yaga daang 'tuu a 'yi 'Gaalilii, aning Dekaapolis, Jeruuselem,
'Judiiya, aning 'jie ang pari Jooridang 'do.

'Yesu tangkpong 'ju 'wulibu

5 Ung daang nyira a jemaa, a 'do gaa tangkpong 'ju. Ung daang ti 'jing,
ka u 'potuuribo wa u seng.
2 Ung daang 'yuo u nuori a 'wulibo, a yeli:
3 A sie ningbaaliba tariye 'pu-peli, 'bojung ba 'suobu la arijena
naalung ni.
4 Banani ang ira laa'dimii tariye 'pu-peli, 'bojung ba 'suhu daang na
maang.
5 Niba ang i boin tariye 'pu-peli, 'bojung a 'teng-gbani daang na iye
chengbung ka ba 'di.
6 Banani ang 'kono sun'tuubu kong, a 'kono sun'tuubu kon'nyuuri, ba
tariye 'pu-peli, 'bojung ba daang na tiging.
7 Hina niba tariye 'pu-peli, 'bojung ba daang na nyiye hina.
8 'Sikiri 'foriforee 'deme tariye 'pu-peli, 'bojung ba daang na nyiye
Naangmini.
9 Niba ang waananing noo niba kpachagang, ba tariye 'pu-peli, 'bojung
ba daang na buonibang Naangmini 'biihi.
10 Banani bang dogiha sun'tuubu 'jung, ba tariye 'pu-peli, 'bojung ba
'suobu la arijena naalung ni.
11 Ye tariye 'pu-peli sanga ni niba ang na yera yela a degiriye, a dogihiye,
a ngmaara 'girii a yeliye yelibee baluu jaa n 'jung.
12 Ye nyengina, a veng ka ye 'puuhi peli yaga, 'bojung ye sanyeu iye
kpong arijena 'puong. 'Bojung bila bang daang dogihi a dangyeriba ni
ang daang dangye 'bibe ni.
13 Yena la a 'teng-gbani yaarung, che ka a yaarung wa kong a lenleng,
wala ing na ia ka a la tari lenleng? A 'yi a bila wagiri gara a sumang

jaala 'jung, 'see bang dia loo 'yengeng ka niba di ba gbee neu.
14 Yena la a dunee chaanii. 'Yiri ang 'bi tanga 'jung kung tuong sogili.
15 Niba ming ba mang chugi fintina a di bung 'chiguu. Ba mang diung 'bing fintindau 'jung, ung 'kuro banani jaa ang 'bi a 'deu 'puong chaanii.
16 Ye veng ka ye chaanii chaana niba 'ningbi-tooring, ka ba nye ye tungsuunhi, a 'kuro ye Ba ni ang 'bi arijena 'puong girima.
17 Ye ta tieha ka n wayeng ka n wa saang a 'begu bii a dangyeriba. N ba wa ka n wa saang, N wayeng ka n wa paali.
18 Yeliminga mang yera 'kuriye. A gara ka sagbani aning 'teng-gbani ti pari, yeli'bilinyigiki bii tuo 'bili-liu 'yeni jaa kung pari bahi a 'begu 'puong a 'tuuro sori jaa ingang, a gara ka u jaa ti paali.
19 Bila 'jung nie ang na saang a nuori 'kuubuhi nga ang i 'bilii yaga ni kanga bung'yeni, a 'wuno niba bila, ba daang na buonuung niba jaa bung'bile arijena naalung ni 'puong. Che nie jaa ang na tunaa, a 'wunaa, u ning u 'ju bang daang na buona ningnanii arijena naalung ni 'puong.
20 Bila 'jung n yera 'kuriyeng, ka ka ye sun'tuubung ba gaa a 'begu karimihi aning a Farisiihi sun'tuubu, ye daang kung 'tu sori jaa a kpe arijena naalung ni 'puo.
21 Ye 'wongyeng ka ba daang yeli 'kuye a sang'kongkoruu niba:
> Ta wa kuura nie. Nie ming jaa ang na ku nie, u daana na 'biye a saree 'diibu dong 'puong. ('Yiibu G. 20:13)

22 Che maang yera 'kuriyeng ka nie jaa ang 'ihi 'suuri u ba'bie ingang ka a ba tari 'muni, u daana daang na 'biye a saree 'diibu dong 'puong. Nie ming jaa ang na yeli 'ku u ba'bie: Chogii nga, u daana na 'biye a dantoonhi dong 'puong. Che nie jaa ang na yeli: Joli nga, a daana na 'biye jehinama 'buung dong 'puong.
23 Bila 'jung ka inang waaning i 'kuubu a sarika 'ihijie, a wa tiehi 'beng ka i ba'bie tariing aning yeli kanga,
24 bahi i 'kuubu ni a sarika 'ihijie 'ningbi-tooring, a che gaa ka i ning i ba'bie ni ti maali taa seni, che ka i panaa wa a wa di i 'kuubu ni a tihi.
25 Veng ka i ning nie ang chiihii maali taa 'wieng 'wieng, sanga ni i niu ang nang 'bi soring. I bila ka a chiiha ta wa dii a 'ku saringmaara. Ka a saringmaara dii 'ku pogiriba 'deu kaara, ka ba dii loo ing pogiriba 'deung.

26 Yeliminga mang yera 'kurii, i kung 'tu sori jaa a 'yi 'be 'yi a gara sanga ni ing na ti yeu a 'libi-baahaa ni.
27 Ye 'wongyeng ka a daang yeli 'kuye a sang'kongkoruu niba:
Ta wa sena nie poga bii nie sira. ('Yiibu G. 20:14)
28 Che maang yera 'kuriyeng ka nie jaa ang 'liinhe poga a tari bobeu a poga ingang, u daana ta semuung u 'sikiring.
29 Ka i 'ningbiduring vena ka i ira yelibee, 'luguruu 'ihi a diu loo. 'Bojung ka i 'jie bung'yening nyuong, anang seu bang di i inggbani jaa loo ing jehinama 'puong.
30 Ka i 'nuduring vena ka i ira yelibee, ngmaaguu a diu loo. 'Bojung ka i 'jie bung'yening nyuong, anang seu bang di i inggbani jaa loo ing jehinama 'puong.
31 A yeliyeng:
Nie jaa ang na jaanhi u poga, u 'ku a poga jaanhibu gbangu. (Duturoonomi G. 24:1)
32 Che maang yera 'kuriyeng, ka ka nie jaang jaanhi u poga ka senseng 'yong 'jung naani, u iriye a poga ka u sena. Nie jaa ming ang na di poga bang jaanhi, u daana senang.
33 Ye la 'wongyeng ka ba daang yeli 'kuye a sang'kongkoruu niba:
Ta wa ngmaara 'girii puobu ingang, che paali puobuhi a 'ku Daana. (Duturoonomi G. 23:21)
34 Che maang yera 'kuriyeng, ye ta wa pora fiing jaa. Ye ta wa pora arijena, 'bojung u iye Naangmini na'kogo.
35 Ye ta wa pora 'teng-gbani, 'bojung u iye Naangmini gberi 'kogo. Ye ta wa pora Jeruuselem ming, 'bojung u iye a Nakpong 'yi-kpong ni.
36 Ta wa pora i minga 'ju ming. 'Bojung i kung tuong i ka 'ju-koonhuu bung'yeni peli bii a suo.
37 Che ye veng ka ye mm i mm, ka ye aai ming i aai ye yeliyaga 'puong. 'Bojung bung jaa ang paahi a gaa ama 'yiriye beu seng.
38 Ye 'wongyeng ka a yeliyeng:
'Ningbiri na yeuye 'ningbiri sani, ka nyinii yeu nyinii sani. ('Yiibu G. 21:24)
39 Che maang yera 'kuriyeng, ka ye ta wa di taawai a 'tuoho ningbeu. Nie ni jaa ang na ngmi i lampegi'during, leu kanga ni ming 'kuu.
40 Ka nie jaang buora ka u gaanii saree 'diibu 'jie a ti die i kpari'bile, veng

ka u die i kparikpong ming paahi.
41 Ka nie jaang ming firii ka i gaa kilomita bung'yeni aning chelii, i niu gaa kilomitihi ata.
42 Nie ang suha bung i seng, 'kuu. Nie ming ang buora ka u peng i seng, ta momuu.
43 Ye 'wongyeng ka a yeliyeng:
Nung i kpieringto a ha i doma. ('Liivai G. 19:16-18)
44 Che maang yera 'kuriyeng: Ye nung ye domihi. Ye duha duhisuunhi a 'kuro banani ang duha duhibee 'kuriye. Ye tuna sung 'kuro banani ang haye, a 'puoho Naangmini 'kuro banani ang iriye yelibee a dogihiye.
45 Ka ye i ye Ba ni ang 'bi arijenang ni 'biihi. 'Bojung u mang ing ka u ngminaa 'yuo ningbee aning ningsuunhi iinhing. Ung mang bahi saa ming ung wa sun'tuuribo aning beu'tuuribo iinhing.
46 'Bojung ka yenang nung banani ang nungye, 'bo sanyeu yeng tari? A lam'po-dieriba ba ira bila ning u 'ju bi?
47 Ka yenang 'puoho ye ba'biihi 'yong, 'bo yeng ira a gaa ye taa ninsaaliba? A niba ni ang ba i 'Juuhi ni ming ba ira bila ning u 'ju bi?
48 Bila 'jung ye paali 'haali a'wo ye Ba ni ang 'bi arijenang ang paali bila ni.

6 Ye banna a ta wa tuna ye sun'tuubu tuma niba 'ningbi-tooring ka ba nye 'jung. Ka bila naani ye daang kung nye sanyeu a 'yi ye Ba ang 'bi arijenang seng.
2 Bila 'jung ka inang mang wa 'ihe sarika a 'kuro ningbaala, ta mang ngmira biengkoni i 'ningbi-tooring, a'wo 'bangfuge niba ang mang ira bila a Ngming'puohi 'deri 'puuhing aning a 'yiri soberang ni, ka ba nye niba girima 'jung. Yeliminga mang yera 'kuriye. Ba nyiye ba sanyeu.
3 Che ka inang mang wa 'ihe sarika 'kuro ningbaala, ta mang veng ka i 'nu-goo bang bila ni i 'nuduri ang tuna,
4 ka i ningbaala sarika 'ihibu i 'gondo. I Ba, unang nyira 'gondo ni na yeuye i sani gbanggbaling.
5 Sanga ni ming yeng mang wa 'puoho Naangmini, ye ta mang ira a'wo 'bangfuge niba ang 'be bila ni. 'Bojung ba mang buorang ka ba ahi a Ngming'puohi 'deri 'puuhing aning 'yiri sobera kpiilang a 'puoho Naangmini, ka niba mang nyiba 'jung.

'Maatiu Gbangu 6

6 Che ina yeng, sanga ni ing mang wa 'puoho Naangmini, mang ti kpe i 'deu. Sanga ni ing mang wa pogi i 'di-nuori, mang 'puohi i Ba ni ang 'bi 'gondo 'puong ni. I Ba ni ang nyira 'gondo 'puong ni na yeuye i sani gbanggbaling.
7 Che sanga ni yeng mang wa 'puoho Naangmini, ye ta yera yelikpala a'wo niba ang ba i 'Juuhi ang mang ira bila ni. 'Bojung ba mang tiehing ka ba yeliyaga yagang na veng ka ba 'wong yela ni bang yera.
8 Bila 'jung ye ta 'wonibo. 'Bojung ye Ba ni mang dang bangye buunhu yeng hiena seni che yeng wa suha a 'yi u seng.
9 Bila 'jung ye mang 'puohi Naangmini ngaang: Ti Ba ang 'bi arijenang, veng ka i 'yuori pegi'yi.
10 Veng ka i naalung ni wa. Veng ka i buobu tung 'teng-gbaning a'wo ung tung arijenang bila ni.
11 'Kuti 'jine ti 'jine nga siimaa.
12 Veng ti sama 'kuti, a'wo ting veng 'ku niba ang 'di ti sama bila ni.
13 Ta die niti 'yie ming a ti kpening 'pigihibu 'puo, che i 'ihiti a 'yi beung. 'Bojung i 'suobu la a naalung, aning a kpiengu, aning a girima, a gara wagiri jaang. Ami.
14 'Bojung ka yenang vena niba boribuhi 'kuribo, ye arijena Ba ni ming na veng 'kuyeng.
15 Che ka yenang ba vena niba boribuhi 'kuribo, ye Ba ming kung veng ye boribuhi 'kuye.
16 Sanga ni yeng mang wa 'lere nuori, ye ta mang i a'wo 'bangfuge niba, a saana 'ningbiri. 'Bojung ba mang leuhiye ba 'ningbisogihi ka niba bang ka ba 'leye nuori. Yeliminga mang yera 'kuriye, ba nyiye ba sanyeu.
17 Che ina, sanga ni ing mang wa 'lere nuori, mang so i 'ju kpaang, a pegi i 'ningbisogo aning kuong.
18 Ka i 'berihung ta mang 'wuli 'ku niba ka i 'lere nuori. Che ka u mang 'wuli a 'ku i Ba ni ang 'bi 'gondong ni. I Ba ni ang nyira 'gondo ni na yeuye i sani gbanggbaling.
19 Ye ta di bundaambuunhu 'bing 'ku ye miihi 'teng-gbaning. 'Be ka yaurii aning buunhu seubu mang saana buunhu ni. 'Be ka na'nyigihi mang kau kpe a 'ju ni.
20 Che ye di bundaambuunhu 'bing 'ku ye miihi arijenang. 'Be ka yaurii

bii buunhu seubu ba saana buunhu ni. 'Be ka na'nyigihi ba mang kau kpe bii a 'ju ni.
21 'Bojung 'jie ni i bundaambuunhu ang 'be, 'be ka i 'sikiri ming na 'be.
22 A inggbani fintina la 'ningbiri. Bila 'jung ka i 'ningbiring suma, a inggbani jaang na pa aning chaanii.
23 Che ka i 'ningbiring i beu, i inggbani jaa na pang aning sagiluu. Bila 'jung ka a chaanii ni ang 'bi i ingang ning i sagiluu, a sagiluu iye kpong 'woo.
24 Nie 'chibe a na tuong tung ningbera ba'yi, 'bojung u na haye kanga a che nung kanga. Bii ka bila naani, u na weli ti mariye kanga a che digira kanga foo. Ye kung tuong tung Naangmini aning bundaalung a jaa a'yi.
25 Bila 'jung n yera 'kuriyeng, ye ta ira 'karikaruu ye 'nyivori yela, a'wo bung ni yeng na mang 'di yela bii bung ni yeng na mang 'nyu yela, bii ye inggbani yela, a'wo bung ni yeng na mang di ing ye iinhing yela. 'Nyivori ba i tiinhuu a gaa siimaa? Inggbani ming ba i tiinhuu a gaa bungyeruu?
26 Ye nye saa'ju no'bilii, 'bojung a ba bura, bii a chiera siimaa, bii a laanha siimaa inna siimaa 'bingjiihing. Che ye arijena Ba ni mang 'ku-raang siimaa. Ye ba sebaa yaga jaa?
27 Ye 'buo la a na tuong di 'kiyubit bung'yeni a paahi u baabung a 'tuuro 'karikaruu iibung?
28 Ka wala la yeng ira 'karikaruu bungyerihi yela? Ye ngmi jenjeng'mule yela fasani, bila ni ang mang baara. A ba tuna tungkpienhi, bii a 'ngmiire.
29 Che n yera 'kuriyeng, Soolomong gba aning u boori vielung ni jaa, che u daang ba boo a'wo ama kanga.
30 Ka Naangmining panaa mang boo 'teng-gbani moo, anang mang 'bibe 'jine che ka 'beu kaa bang dia ing paanuu se'jieng ni, u kung booye yaga jaa a gaa bila, 'oo, yena limangfiing 'deme?
31 Bila 'jung ye ta ira 'karikaruu, a yera: 'Bo ting na 'di? Bii, 'bo ting na 'nyu? Bii, 'bo ting na di yeri bii a 'pili?
32 'Bojung a paalihi niba jaa buoriye a buunhu nga jaa. Ye arijena Ba ni bangyeng ka ye hieniye a buunhu nga jaa.
33 Che ye buora Naangmini naalung ni aning u sun'tuubu fora. A bila

'puong a buunhu nga jaa bang na di paahi a 'kuye.
34 Bila 'jung ye ta ira 'karikaruu 'beu yela, 'bojung 'beu na iye 'karikaruu u minga yelitarihi yela. 'Beu jaa beu mang siging a 'kuu.

7 Ye ta ngmaara niba saree, ka ba ta ngmaa ye ming saree.
2 'Bojung saree ni yeng ngmaaraning niba, bila bang na ngmaaraning ye saree. Maahibu ni ming yeng maaha ning, ba na diye bila a maahi 'kuye.
3 Wala la ing nyira da'punnii ang 'bi i ba'bie 'ningbiring, a che ba ngmira a dakpong ni ang 'bi i minga 'ningbiring ni fasani?
4 Bii wala ing na yeli 'ku i ba'bie: Veng ka n 'ihi da'punnii ang 'bi i 'ningbiring, che nye, ka dakpong 'bi i minga 'ningbiring?
5 Ina 'bangfuge daana, fora 'ihi dakpong ni ang 'bi i minga 'ningbiring. I panaa na nyirang kpeleng kpeleng ka i 'ihi da'punnii ni ang 'bi i ba'bie 'ningbiring ni.
6 Ye ta di bung ang i bungpegi'yiruu a 'ku baahi, bii a di ye peelihi loo pera'kuunhi 'ningbi-tooring. Ka a ta wa di a gbee tigimaa, a che la leu nyogiye a chiehi.
7 Ye suha, ba na 'kuyeng. Ye buora, ye na nyeng. Ye kpaaha, a 'di-nuori na 'yuo 'kuyeng.
8 'Bojung nie jaa ang mang suha, a daana mang dierang. Nie ming ang mang buora, u daana mang nyirang. Nie ming ang mang kpaaha, a 'di-nuori na 'yuo 'kuung.
9 Ning'buong 'bi ye 'puong ka u 'bi-dau na suhi paanuu, ka u di 'kuurii 'kuu?
10 Bii ka unang suhi jiinhuu, ung na di waahuu 'kuu?
11 Ka yena panaa ang i ningbeeng bang bila ni yeng na di 'kuubuhi ang suma a 'ku ye 'biihi, wala ka ye Ba nga ang 'bi arijenang ming bungsuunhi na sing a 'ku bamahi ang suhuu?
12 Bila 'jung yela jaa yeng na buora ka niba ira 'kuriye, ye ming ira bila 'kuribo. 'Bojung a 'begu aning a dangyeriba la bila.
13 Ye 'tu a 'yenge 'di-nokpong ni ang i fiilii ni a kpe. 'Bojung a 'di-nokpong ni niba ang 'tuuro a kpiera nyuongbu 'puo ni iye yelingu, ka a sori i yelingu. Niba jemaang 'tuuruu a kpiera.

14 'Bojung a 'di-nokpong ni niba ang 'tuuro kpiera 'nyivori 'puo iye fiilii,
ka a sori i fiilii. Niba bawalang nyiruu.
15 Ye banna 'girii dangyeriba yela. Banang mang wa ye seng a yeri piihi
bungyerihi, che ba 'puuhing yeng, bang i 'gbonggboe ang vona yaga.
16 Ye na bangbang a 'tuuro ba ngmama iinhing. Niba mang kpehiye 'girep
a 'yi gobera daaring? Bii ba mang kpehiye kangkanga ngmama a 'yi
go'bilii daaring?
17 'Haali bila ning u 'ju ka dasung jaa mang ngmana ngmangsuunhi, che
dabeu yeng mang ngmaniye ngmambee.
18 Dasung kung tuong ngmang ngmambee. Dabeu ming kung tuong
ngmang ngmangsuunhi.
19 Dau jaa ang ba ngmana ngmangsuunhi, ba mang ngmaaguung loo
'tengeng, a diu loo ing 'buuming.
20 Bila 'jung ye na bangbang a 'tuuro ba ngmama iinhing.
21 A ba i 'wo nie jaa ang yera 'kurimo: Daana, Daana, daang na kpeye
arijena naalung ni 'puo, 'see unani ang tuna a Ba ni ang 'bi arijenang ni
buobu.
22 Niba yaga daang na yeli 'kumong a 'beu ning: Daana, Daana, ti ba
dangyeli yela i 'yuoring, a kari sibee 'ihe baha i 'yuoring? Ti ba tung
kpiengkanaama i 'yuoring?
23 'Beng la mang na yeli 'kubo: N daang ba bangye wagiri jaang. Ye 'yi
n seng gaa, yena nga ang tuna tungbee.

Daujoli aning dauyengbangina
(Maaki G. 1:22)

24 Bila 'jung nie ni jaa ang 'wono n yeliyaga nga, a tunaa, n na diung
'bigihi dauyengbangina kanga ang me u 'deu 'pie 'jung.
25 Ka saa 'sigi 'le, ka kontaalihi wa. Ka seseri daa a ngmi a 'deu. Che u
ba 'le, 'bojung ba 'bingye u 'muni 'pie 'jung.
26 Nie ming jaa ang 'wono n yeliyaga nga a ba tunaa, una 'woniye daujoli
ang me u 'deu 'biihee 'jung.
27 Ka saa 'sigi 'le, ka kontaalihi wa. Ka seseri daa a ngmi a 'deu ung 'le.
Ka u 'lee daang i kpong.
28 Sanga ni 'Yesu ang daang wa baahi a yeliyaga nga, ka nomaa daang kpe
a niba u 'wulibu ni yela.

29 'Bojung u daang 'wulibong a'wo nie ang tari ningberii kpiengu. U ba 'wulibo a'wo ba 'begu karimihi ang mang 'wuli bila.

'Yesu ang ira kpiengkanaama

8 Sanga ni ung daang 'yi a tangkpong 'jung a wa 'sigi 'tenge, ka jemaa yaga daang 'tuu.
2 'Beng la ka kongkonga kanga daang wa 'gbinti 'tengeng a 'puohuu Ngmini'puohibu, a yeli: Daana, ka inang buora i na tuong veming ka n nyaa.
3 Ka 'Yesu daang tie u 'nu a fiinhuu, a yeli: N buorang. Nyaa. Ka u kongkongilung baahi 'dayeni.
4 Ka 'Yesu yeli 'kuu: Banna, ta wa yera yeli nga 'kuro nie jaa. Che i gaa a ti di i minga 'wuli a Ngming'puohi 'yi-diera, a 'ku a 'kuubu ni yela 'Moosis ang 'ku nuori ni, ka bila i 'sieree 'kubo.
5 Sanga ni 'Yesu ang daang wa ti kpe Kapeeriniyum, ka 'sojehi koo ningkpong kanga wa u seng a wa suhuu.
6 A yeli: Daana, n tungtunang jeng 'deung a biera ing'kuung baalung, a 'dire dogee yaga jaa.
7 Ka 'Yesu daang yeli 'kuu: N na wang a wa nyaaguu.
8 Ka a 'sojehi koo ningkpong die a yeli: Daana, n ba sigining ka i wa kpe n 'deu. Che i yeli a yelihung 'yong, n tungtuna ni na nyaang.
9 'Bojung n ming 'biye 'suobu kpiengu luong, a tari 'sojehi bang 'bi n luong. Mang mang yeli 'ku nga: Gaa. Ung mang gaa. Mang yeli 'ku kanga ming: Wa. Ung mang wa. Mang mang yeli 'ku n tungtuna: Tung nga. Ung mang tung bila.
10 Sanga ni 'Yesu ang wa 'wong bila, ka nomaa kpeu. Ung yeli 'ku banani ang 'tuuruu: Yeliminga mang yera 'kuriye, n nang ba nye limaniye kpong nga to. Aai, n nang ba nyiu Iisiriel paaluung.
11 N yera 'kuriyeng, ka niba yaga daang na 'yiye sa'muni aning ngmintong'liengee, ka ba 'jing a paahi Aaburaham, Aizik, aning Jeekob ingang, arijena naalung ni 'puong.
12 Che ba daang na diye a naalung 'biihi loo bahi 'yengeng a ing a sagiluu 'puong. 'Kuori aning nyina oobu daang na 'bibeng.
13 Ka 'Yesu daang yeli 'ku a 'sojehi koo ningkpong ni: Gara, a'wo ing sagi'di bila ni, bila tung 'kui. Ka u tungtuna ni daang nyaa a wagiri

ning u 'jung.
14 Sanga ni 'Yesu ang wa ti kpe 'Pii-ter 'deu, ung nye ka 'Pii-ter diempoga jengye a biera ka maahuu kpeu.
15 Ung fiinhi a poga 'nu, ka a maahuu daang bahuu. Ung 'ihi, a tung 'kubo.
16 'Jie ang daang wa suo, bang waaning niba yaga ang tari sibee. Ung kari a siihi 'ihi bahi aning yeli'biri, a nyaa banani jaa ang biera.
17 Ka bila ni dangyera Ai'zeeya ang daang yeli ni nye paali:
U minga diye ti salibuhi, a 'tuo ti baalinhi. (Ai'zeeya G. 53:4)
18 Sanga ni 'Yesu ang daang wa nye jemaa kpong ang wa 'giluu, ung 'ku nuori ka ba gaa a kuonhuu lampega ni daana.
19 Ka a 'begu karima kanga daang wa a wa yeli 'kuu: Karima, n na 'tuuriing 'jie jaa ing gara.
20 Ka 'Yesu daang yeli 'kuu: Jierihi tariye bogiri, ka saa'ju no'bilii tari 'togihi. Che Ninsaalaa 'Bi-dau ni ba tari 'jie a na jeng.
21 Ka u 'potuuribo ni kanga yeli 'kuu: Daana, veng ka n ti 'ung n ba fora.
22 Che ka 'Yesu yeli 'kuu: 'Tuurimo, a che veng ka kpiinhi 'unno ba kpiinhi.
23 Sanga ni ung ti kpe 'gbori, ka u 'potuuribo 'tuu.
24 'Beng la ka sesekpong kpiengaa daang 'ihi a mani 'puong. Haali ka a kuong yangka a kpe a 'gbori. Che ung daang 'gbihe.
25 Ka u 'potuuribo daang wa u seng, a wa simuu, a yeli: Daana, dieti. Ti wierang.
26 Ung yeli 'kubo: Wala la yeng jora dabieng, yena limangfiing niba? 'Beng la ung daang 'ihi a 'miing a seseri aning a mani ingang, ka 'be daang i siriti yaga jaa.
27 Che ka a daba noe daang maa, bang yeli: Ning'bo to la nga? Haali ka seseri aning mani 'tuuro u nuori.
28 Sanga ni ung daang wa ta a lampega ni daana a kpe a Gaadara paaluu, ka ningba'yi 'mine ang tari sibee 'yi 'kaubie a wa 'yire, a daang i 'miihuu 'gaali. Bila 'jung nie daang 'chibe a na tuong 'tu 'be a wa gaa.
29 Bang 'cheehi, a yeli: 'Bo ting tari ka ti nii i, 'Yesu, ina Naangmini 'Bi-dau? I waye che ka i wa dogihiti ka a wagiri nang ba ta bi?
30 Ka pera'kuung 'sugu ang i kpong daang tagi 'yi ba seng a ti ahi a 'dire.
31 Ka a sibee daang suhuu, a yeli: Ka inang kariti 'ihi bahi, 'kuti sori ka ti

kpe a pera'kuung 'sugu.
32 Ung yeli 'kua: Ye gara. Sanga ni ang daang wa 'yi, ang gaa ti kpe a pera'kuung 'sugu. Ka a pera'kuung 'sugu jaa va ti 'sigi 'jijulingu a ti kpe a mani 'puo, a 'kpi.
33 Ka banani ang daang chiina a pera'kuunhi jo gaa ti kpe a 'yiri, a yeli yeli jaa ang i aning bila ni ang pagi banani ang tari a sibee ni.
34 Ka a 'yiri jaa daang 'yi wa ka ba wa nye 'Yesu. Sanga ni bang daang wa nyiu, bang suhuu ka u 'yi ba paaluung.

'Yesu ang nyaa dau ing'kuung aning ung buong 'Maatiu

(Maaki G. 2:1-12; 'Luki G. 5:17-26)

9 Ung daang ti kpe 'gbori a ngmaa, a 'yi wa u minga 'yiri.
2 Bang waaning dau ing'kuung kanga u seng, ung jeng bunjieng. Ka 'Yesu nye ba limaniye, a yeli 'ku a ing'kuung baala: 'Bi-dau, veng ka i inga nyagihi. I yelibee veng 'kuing.
3 'Beng la ka a 'begu karimihi 'mine daang yeli ba 'puuhing: Dau nga degiriye Naangmini 'yuori.
4 Ka 'Yesu daang bang ba tieha, a yeli: Wala la yeng tieha beu ye 'sikieng?
5 'Bojung 'buong i noo a gaa u to? Ka nie yeli: I yelibee veng 'kuing, bii ka u yeli: 'Ihi a 'chene?
6 Che ka ye bang ka Ninsaalaa 'Bi-dau ni tariye berii kpiengu 'teng-gbaning ka u vena yelibee 'kuro niba, 'beng la ung yeli 'ku a dau ing'kuung: 'Ihi ahi, a di i bunjie gara i 'deu.
7 Ung daang 'ihi a gaa u 'deu.
8 Che sanga ni a jemaa ang wa nye bila, a daang ibang nomaa, bang 'pugiro Naangmini ang 'ku ninsaaliba a kpiengbalaa nga to.
9 Ka 'Yesu daang 'yi 'be a ti gara, a nye dau kanga 'yuori ang 'di 'Maatiu ang 'jing lam'po-diehi'deung, ung yeli 'kuu: 'Tuurimo. Ung 'ihi a 'tuuruu.
10 Sanga ni 'Yesu ang daang wa 'dire siimaa a 'deu 'puong, ka lam'po-dieriba aning yelibe-iriba yaga daang wa 'jing a paahi u ning u 'potuuribo ingang.
11 Sanga ni a Farisiihi ang daang wa nye bila, bang yeli 'ku u 'potuuribo:

Wala la ka ye karima ni ning lam'po-dieriba aning yelibe-iriba 'dire?
12 Che 'Yesu ang wa 'wong bila, ung yeli 'kubo: Banani ang tari laangfie, ba ba hiena baalitiura. Che banani ang biera hieniye baalitiura.
13 Che ye gaa ti daanhi yeli nga 'muni:
Hina mang buora, sarika naani mang buora. 'Bojung n ba wa ka n wa buong sun'tuuribo. N wayeng ka n wa buong yelibe-iriba ka ba leu 'yi ba yelibee 'puong. ('Hozeeya G. 6:6)

Nuori 'leebu yela
(Maaki G. 2:18-22; 'Luki G. 5:33-39)

14 'Beng la ka Joon 'potuuribo daang wa u seng, a wa yeli:
Wala la ka ti ning a Farisiihi 'lere nuori, che ka ina 'potuuribo ba 'lere nuori?
15 Ka 'Yesu daang yeli 'kubo: Pogipaalaa 'deu niba na tuong i nimiha wagiri ni jaa a pogipaalaa sira ang 'bi ba seng? Che a 'beri na wang, a sanga bang na di a pogipaalaa sira a 'yi ba seng. 'Beng la bang panaa na 'lere nuori.
16 Nie jaa ba digira tanpaalichelii a mara waje 'koreeng. 'Bojung unani bang mang di ing ka ba pogi ni mang chieng a 'yi a tani ingang. Ka a chiebu panaa maaling 'gaali.
17 Niba ba mang digira waing paalaa ming a inna waing wu'koring. Ka bila naani, a waing wu'kori mang 'puhing ka a waing bahi, ka a wuuhi we. Che ba mang diye waing paalaa a inna wupaaning, ang jaa mang 'bing sung.

'Yesu ang nyaa niba 'mine
(Maaki G. 5:21-43; 'Luki G. 8:40-56)

18 Sanga ni ung yera a yela nga 'kuribo, ka a niba kaara kanga daang wa 'gbinti 'tengeng a 'puohuu Ngming'puohibu a yeli: N 'bi-poga 'kpiyeng pampanmaahuu nga, che i wa di i 'nu jeguu, u na tariye 'nyivori.
19 Ka 'Yesu daang 'ihi a 'tuu. Ka u 'potuuribo ming daang i bila.
20 Ka poga kanga daang biera jiing 'yiibu baalung 'yuomo 'pie aning a'yi. Ung wa u 'puori a wa fiinhi u kparuu nuori.
21 'Bojung u daang yeliyeng u minga 'suhung: Ka maang turi fiinhi u kparuu n na nyaang.

22 Che ka 'Yesu leu nyiu, a yeli: N 'bi-poga, veng ka i inga nyegihi. I limaniye vengyeng ing nyaa. Ka a poga nyaa a 'yi a wagiring.
23 Sanga ni 'Yesu ang wa kpe a paalikaara 'deu, a nye a wingmiriba, aning niba ang gona,
24 ung yeli 'kubo: Ye gara, 'bojung a 'bi-poga ba 'kpi, u 'gbiheng. Bang daang iu la.
25 Che sanga ni bang wa veng ka a niba 'yi baahi, ung ti kpe a ti nyogi u 'nung. Ka a 'bi-poga 'ihi.
26 Ka a yeli nga yela daang yaari a paaluu jaang.
27 Sanga ni 'Yesu ang 'yi 'be gara, ka daba ba'yi ang daang i joonhi 'tuu, a tahina, a yera: 'Deevid 'Bi-dau, iti hina.
28 Sanga ni ung wa kpe a 'deu, ka a joonhi wa u seng. Ka 'Yesu yeli 'kubo: Ye sagiyeng ka n na tuong iye a yeli nga? Bang yeli 'kuu: Mm, Daana.
29 'Beng la ung daang fiinhi ba 'ningbie, a yeli: Bila i 'kuye a 'tuuro ye limaniye ingang.
30 Ka ba 'ningbie daang 'yuohi, ka 'Yesu kpaahiba kpiengaa kpiengaa, a yeli: Ye kaara sung ka nie jaa ta wa banna bila.
31 Che sanga ni bang daang wa gaa, bang ti veng ka u yela yaari a paaluu 'puo jaang.
32 Sanga ni bang daang wa 'yire, bang waaning dau'muu kanga ang tari sibeu u seng.
33 Sanga ni a sibeu ang daang wa kari 'ihi bahi ka a 'muu yeli yela. Ka nomaa daang kpe a jemaa. Bang yeli: A yela nga to nang ba nye Iisiriel paaluung.
34 Che ka a Farisiihi yeli: U karaye sibee 'ihe baha a 'tuuro a sibee naa ni ingang.
35 Ka 'Yesu daang gaa 'teng-bera jaa aning kurihi jaa, a ti 'wuno ba Ngming'puohi 'dering, a inna a naalung 'duohi-sung ni, a nyaara baalung 'irii jaa a niba 'puong.
36 Che sanga ni ung wa nye a jemaa, ka nimboo kpeu ba yela. 'Bojung ba daang yeyeng, a yaari a'wo piihi ang ba tari chiina.
37 'Beng la ung daang yeli 'ku u 'potuuribo: A buunhu chiebu iye kpong yaga, che ka a tungtuniba i fiing.
38 Bila 'jung ye 'puoho a buunhu chiebu Daana ni, ka u tung tungtuniba

ing u buunhu chiebu ni 'puong.

A 'pie aning ba'yi aning ba tuma
(Maaki G. 3:13-19, 6:7-13; 'Luki G. 6:12-16, 9:1-6)

10 Sanga ni ung daang wa buong u 'potuuribo 'pie aning ba'yi ni, ung
'kubo 'suobu kpiengu sibee iinhing ka ba mang karaa 'ihe baha, a
nyaara baalung 'irii jaa.
2 A 'potuuribo 'pie aning ba'yi 'yoe la nga: Fora, Saimong, una bang
buona 'Pii-ter, aning Aan'duru u yau, Zeebe'di 'bi-dau 'Jeemes, aning u
yau Joon.
3 Fiilip aning Baritoolomiyu, Toomas, aning 'Maatiu a lam'po-diera,
Ali'fiiyas 'bi-dau 'Jeemes, aning Lebiiyus, u 'yuori kanga la Ta'diiyas.
4 Saimong a 'Keenan nie, aning 'Juudas Isikaariyot. Unang ming daang
kuohuu ni.
5 A 'pie aning ba'yi nga la ka 'Yesu daang tung, a 'kubo nuori, a yeli: Ye
ta wa gaa ti kpiera niba ang ba i 'Juuhi 'jie. Ye ta wa ti kpiera
'Sameeriya niba 'yiri jaa.
6 Che ye gara Iisiriel 'deu piborihi ni 'jie.
7 Ka yenang wa gaa ye mang ing 'duoho a yeli: Arijena naalung ni
pieliyeng.
8 Ye nyaara a baaliba, a nyaara kongkoonhi, a 'ihe kpiinhi, a kara sibee
'ihe baha. Kpali kpali yeng die, ye 'kuro kpali kpali.
9 Ye ta di sannii, bii wari, bii yaawa 'libie ing ye buorihing.
10 Ye ta di wuo ye 'cheni yela, bii kparihi a'yi, bii nagitie, bii dangkpala.
'Bojung tungtuna sigiye u siimaa.
11 'Yi-kpong jaa bii kuraa jaa yeng na mang ti kpe, ye mang jugihi a bang
nie ang sigi u 'puong, ka ye mang 'bi u 'deung a gara sanga ni yeng na
ti 'yi 'be a gaa.
12 Sanga ni yeng na mang ti kpe 'deu, ye mang 'puohuu.
13 Ka a 'deung sigi, ye mang veng ka ye maahuu wa u ingang. Che ka
unang ba sigi, ye mang veng ka ye maahuu leu wa ye seng.
14 Nie ni jaa ang kung dieye bii a 'wong ye yeliyaga, ka yenang mang wa
'yi a 'de-balaa bii a 'yi-balaa a 'yire, ye mang mihi ye gbee tani bahi.
15 Yeliminga mang yera 'kuriye, a daang na iye kpiengaa a 'ku a 'yi-kpong
balaa a saree 'diibu 'beu ning a gaa ang na i kpiengaa 'ku Soodom aning

Gomoora.

Dogihibu ang waana
(Maaki G. 13:9-13; 'Luki G. 21:12-27)

16 Ye nye, n tuniyeng baha 'yengeng yeng i a'wo piihi ang 'bi 'gbonggboe gaalinggang. Bila 'jung ye i 'ningbiyuoribo a'wo wa'mine, a ta tari ngmehii a'wo nangmama.
17 Che ye banna niba yela, 'bojung ba na mang nyogiyeng a gaaning dangbu toonhi 'jiihi. Ba na mang fiebiyeng ba Ngming'puohi 'deri 'puuhing.
18 Ba na mang waaniyeng paalikaariba aning na'mine 'ningbi-toori n yela, ka ye mang 'di 'sieree 'kubo aning niba ni ang ba i 'Juuhi ni.
19 Che ka banang mang wa nyogihiye, ye ta mang ira 'karikaruu a'wo bila ni yeng na mang yeli yela, che bii yeli ni yeng na mang yeli 'kubo. 'Bojung Naangmini na mang 'kuyeng yeli ni yeng na yeli a wagiri ning u 'jung.
20 'Bojung ye naaning na mang yera a yela. Ye Ba Sie ning na mang yera yela a 'tuuro ye iinhing.
21 Bieri bii yau ming na mang diye bieri bii yau a 'ku 'suobu kpiengu niba ka ba ku. Ka a ba mang di u 'bie 'ku 'suobu kpiengu niba ka ba ku. 'Biihi ming na mang 'ihing a chiihi ba ba'mine aning ba ma'mine a mang veng ka ba kuba.
22 Niba jaa na hayeng n 'yuori 'jung. Che nie ni ang na ahi kpiengaa a kung leu 'puori a gara a baahaa daang na iye 'chihi.
23 Che ka banang mang wa ti dogihiye 'yiri kangang, ye 'yi jo gaa ti kpe 'yi-jaala. 'Bojung yeliminga mang yera 'kuriye, ye kung ta Isi'reeli paaluu 'yie ni jaa che ka Ninsaalaa 'Bi-dau ni wa.
24 Karima 'bie ba gaara u karima, 'yeme ming ba gaara u daana.
25 A sigiyeng a 'ku karima 'bie ka u 'woning u karima, ang sigi a 'ku 'yeme ming ka u 'woning u daana. Ka banang buong a 'deu ningkpong 'Biilizibab, wala bang panaa na buona u 'deu niba a gaa bila?
26 Bila 'jung ye ta joriba, 'bojung yeli 'chibe a pogi ka a yelibalaa daang kung 'yuo, bii a sogili ka ba daang kung bang a yelibalaa.
27 Yeli mang mang yeli 'kuye sagiluung, ye mang yeli bila chaaniing. Yeli ming mang mang walihi ing ye 'tooring, ye mang ing bila 'duoho

piihi 'juring.
28 Ye ta jora banani ming ang kuura a inggbani, a che kung tuong ku a 'vorihung. Che ye jora unani ang na tuong nyuong 'vorihung aning inggbani jaa jehinama 'puong.
29 Ba ba mang di tiitiihi a'yi a kuohi 'kobo? Che a kanga bung'yeni kung 'le 'tengeng ye Ba 'puoring.
30 Che 'haali ye 'ju-kooni miihi, ba soriye a jaa singbu.
31 Bila 'jung ye ta jora dabieng. Ye iye tiinhuu yaga a gaa tiitiihi jemaa.
32 Bila 'jung nie jaa ang na die ka u sagimang niba 'ningbi-tooring, u daana mang ming na die ka n bamuung n Ba ang 'bi arijenang 'ningbi-tooring.
33 Che nie jaa ang na jaanhima niba 'ningbi-tooring, u daana mang ming na jaanhi n Ba ang 'bi arijenang 'ningbi-tooring.
34 Ye ta tieha ka n wayeng ka n wa bahi maahuu duneeng. N ba wa ka n wa bahi maahuu, n waaniye 'takobi dunee.
35 'Bojung n wayeng ka n wa veng ka 'bi-dau 'po a 'yi u ba 'puoring, ka 'bi-poga 'po a 'yi u ma 'puoring, ka 'bi-dau poga ming 'po a 'yi u sira ma 'puoring.
36 Nie domihi na mang iye u minga 'deu niba.
37 Nie ang nung u ba bii u ma a gaama, u daana ba sigi nima. Nie ming ang nung u 'bi-dau bii u 'bi-poga a gaama, u daana ba sigi nima.
38 Nie ming ang ba di u dagara a 'tuurimo, u daana ba sigi nima.
39 Nie ang nye u minga 'nyivori a tari, u daana na komuung. Nie ming ang kong u 'nyivori n 'jung, u daana na nyiung a tari.
40 Nie ang dieriye, u daana dierimang. Nie ming ang dierima, u daana dieriye unani ang tungma ni.
41 Nie ang diera dangyera ung i dangyera 'jung, u daana daang na nyiye dangyera sanyeu. Nie ming ang diera sun'tuuro ung i sun'tuuro 'jung, u daana daang na nyiye sun'tuuro sanyeu.
42 Nie jaa ang na di 'bonsuo konmaahuu 'ku a bung'bilii nga kanga ung i n 'potuuro 'jung, yeliminga mang yera 'kuriye, u daana daang naang nyiye u sanyeu.

'Yesu ang yeli Joon Ngminikon'suoro yela
('Luki G. 7:18-35)

11 Sanga ni 'Yesu ang daang wa baahi nuori ung daang 'kuro u
'potuuribo 'pie aning ba'yi, ung 'yi 'be gaa ka u ti 'wuli a che ing
'duoho ba 'yie 'puuhing.
2 Sanga ni Joon ang daang wa 'wong 'Kristo tuma ni yela a pogiriba
'deung, ung tung u 'potuuribo ba'yi.
3 Bang ti yeli 'kuu: Ina la unani ang na wa ni? Che bii ti nang kaara
ningjaala soring?
4 Ka 'Yesu die a yeli 'kubo: Ye gaa a ti yeli 'ku Joon yela ni yeng 'wono
a nyira.
5 Ye yeli bila ni joonhi ang leu nyira, ka gberee 'chene, ka kongkoonhi
nyaara. Ka 'to-gberihi 'wono yela, ka kpiinhi 'ihe, bang inna a
'duohi-sung 'kuro ningbaaliba.
6 Nie ni jaa ang kung bori Naangmini soring n yela, u daana tariye pegiri.
7 Sanga ni bang daang wa gara, ka 'Yesu 'piili a yera Joon yela 'kuro a
jemaa: 'Bo yeng 'yi gaa ti kpe a mo'sogo 'puo ka ye ti nye: Moohuu
seseu ang daa ung 'jigihi bi?
8 Ka bila naani, ka 'bo yeng 'yi gaa ka ye ti nye? Nie ang yeri kparuu
tama ang i baani bi? Banani ang yera kparuu tama ang i baani 'biye
na'mine 'dering.
9 Ka 'bo yeng 'yi gaa ka ye ti nye? Dangyera bi? Mm, n yera 'kuriyeng,
u gaaye dangyera.
10 'Bojung nga la unani yela ang seu ngaang:
> Nye, n tuniye n tungtuna ka u die i 'yie. Unang na wa dang
> maali i sori. (Maalakai G. 3:1)

11 Yeliminga mang yera 'kuriye, banani pogiba ang dogi 'puong, nie ba 'ihi
a i tiinhuu gaa Joon Ngminikon'suoro. Che nie ang i ba jaa 'puo
bung'bile arijena naalung ni 'puong, unang i tiinhuu gaa Joon.
12 A 'yi Joon Ngminikon'suoro 'beri ning a waana a wagiri ngang, niba
moora kpieriye arijena naalung ni, ka niba ang moora kpiera jaaguu
ning kpiengu.
13 'Bojung a dangyeriba jaa aning a 'begu dangyeliye yela bilaang che ka
Joon wa ti wa.
14 Ka yenang buora ka ye sagi bila, u iye 'Ilaija ni bang daang yeli ka u na

wang ni.
15 Unani ang tari 'tobo na 'wong, u daana 'wong.
16 Che 'bo mang na di 'bigihining a jemani nga niba? Ba 'woniye 'bibilii ang 'jing daahi 'puuhing a buona ba taa.
17 A yera: Ti ngmiye wie ingye, che ye ba seu. Ti iye nimiha a 'kuye, che ye ba i laa'dimii.
18 'Bojung Joon wayeng. U ba 'dire siimaa bii a 'nyuuro waing, bang yeli: U tariye sibeu.
19 Ka Ninsaalaa 'Bi-dau ni wa a wa 'dire siimaa a 'nyuuro waing, bang yeli: Ye nye bun'di-buora aning waing 'nyuuro, lam'po-dieriba aning yelibe-iriba jominga. Che yeng 'biihi jaa 'wuliyeng ka u 'tuye sori.
20 'Beng la ung daang 'piili a saana a 'yie, a 'puuhing ka u kpiengu tuma yaga daang tung ni. 'Bojung ba daang ba leu 'yi ba yelibee 'puuhing.
21 Nimiha la a 'kui 'Koreezing. Nimiha la a 'kui, Beti'seeda. 'Bojung ka a kpiengu tuma ni ang tung ye 'puuhing ning daang tung Taiyer aning Saidong 'puong, 'wo ba daang leu 'yi ba yelibee 'puong sanga jaa, a 'bi 'kookoo-buora aning tampelung 'puong.
22 Che n yera 'kuriyeng, a na iye kpiengaa a 'kui saree 'diibu 'beu ning a gaa ang daang na i kpiengaa a 'ku Taiyer aning Saidong bila.
23 Ina ming Kapeeriniyum, ma i 'doyeng a ti ta sagbani wa? Ba daang na veming ka i 'sigi gaa 'Heediz 'puo. 'Bojung a kpiengu tuma ni ang tung i 'puong ni, ka anang daang tung Soodom 'puong, u danang 'bibeng a waana 'beu ngang. ('Munpiilee G. 37:35)
24 Che n yera 'kuriyeng, a daang na iye kpiengaa a 'kui saree 'diibu 'beu ning a gaa ang daang na i kpiengaa a 'ku Soodom paaluu bila.
25 Ka 'Yesu daang die yeli a wagiring: N 'puohiing barika, 'oo, n Ba, sagbani aning 'teng-gbani Daana. 'Bojung inang sogili a yela nga a 'yi yengbanginiba seng, a 'yi 'ningbiyuoribo seng, a che 'yuo-gaa 'ku 'bi-liihi.
26 Mm, n Ba, 'bojung bilang i 'pu-peli sung i 'ningbiring.
27 N Ba diye buunhu jaa a 'kumo. Nie jaa ba bang a 'Bi-dau, 'see a Ba. Nie jaa ming ba bang a Ba, 'see a 'Bi-dau aning nie ni jaa a 'Bi-dau ang na 'yuo a Ba 'ku.
28 Ye waana n seng, ye banani jaa ang tung tungkpienhi a bali, a 'tuo 'tuo-tiinha. N na 'kuyeng peenhibu.

29 Ye di n 'yoge a yagili ye 'nyuuhing, a daanhi a 'yi n seng. 'Bojung n iye
boin, a 'sigihi n minga 'sikiring. Ye na nyiye peenhibu a 'ku ye 'suuhi.
30 'Bojung n 'yoge yela iye noo, ka n 'tuobu i foo.

'Yesu kpiengkanaama aning 'wulibu

12 A wagiring ka 'Yesu daang ti kpe bungburihi yori 'puo a peenhibu
daari. Ka kong daang kpe u 'potuuribo bang 'piili a kauha a
bungburihi 'juri a oora.
2 Che sanga ni a Farisiihi ang wa nye bila, bang yeli 'kuu: Nye, i
'potuuribo iriye yeli ang ba 'tu sori ka ba i a peenhibu 'beung.
3 Che ung yeli 'kubo: Ye ba karing bila ni 'Deevid ang daang i sanga ni
kong ang daang kpeu aning banani ang 'bi u seng ni?
4 Ye ba karing bila ni ung daang ti kpe Naangmini 'deu ni, a di a paanuu
'lugirihi ni oo? Anang daang ba 'tu sori a 'kuu ka u oo ni, bii banani ang
'bi u seng ni, 'see a Ngming'puohi 'yi-dieriba 'yong ni?
5 Bii ye ba karing a 'begu 'puong ka a peenhibu 'bering a Ngming'puohi
'yi-dieriba mang degiriye a peenhibu daari, che bang ba mang tari
paangbu?
6 Che n yera 'kuriyeng ka bung kanga 'biye 'jie ngang a i tiinhuu gaa a
Ngming'puohi 'de-kpong.
7 Che ka yenang da bang a yeli nga 'muni:
Hina mang buora, sarika naani mang buora, ye kuring yeli ka niba ang
ba saang 'leyeng saree 'diibu 'puong.
8 'Bojung Ninsaalaa 'Bi-dau ni iye a peenhibu daari Daana.
9 Sanga ni ung daang wa 'yi 'be gaa, ung ti kpe ba Ngming'puohi 'deu.
10 Ka dau kanga daang 'bibe ka u 'nu 'kpi. Bang jugihuu, a yeli: A 'tuye
sori ka ba nyaa nie a peenhibu daari? Ba jugihuung bila ka ba nye
saamuu 'jung.
11 Ung yeli 'kubo: Ning'buong na 'bi ye 'puong a tari pihi bung'yeni, ka u
'le bogu 'puong a peenhibu daari, ka u kung nyoguu 'ihi?
12 Ninsaalaa ba seu pihi yaga jaa? Bila 'jung a 'tuye sori ka nie tung sung
a peenhibu 'bering.
13 'Beng la ung daang yeli 'ku a dau: Tie i 'nu. Ung daang tieguu, ung
nyaa a leu ti ahi u bogung a'wo unani daana.
14 'Beng la ka a Farisiihi daang 'yi a ti nye taa a 'yi u 'puoring, a bo bila ni

bang na i a kuu.
15 Che ka 'Yesu daang bang bila, a ngmaa u minga a 'yi 'be. Ka niba yaga 'tuu. Ung daang nyaa ba baaliba jaa.
16 Ung daang kpaahiba ka ba ta veng ka niba bang u yela.
17 Ka bila ni dangyera Ai'zeeya ang daang yeli ni paali:
18 Ye nye n tungtuna mang 'lugi. U iye n nungina. N 'suhu nungye u yela sung. N na diye n Sie ing u ingang, ka u yeli saree 'diibu yela a 'ku a paalihi.
19 U ning nie daang kung tahing taa, bii ka nie kanga 'wong u kokori 'yiri sobera 'puong.
20 U daang kung kau mobaaluu, u kung ku fintin'ngmiihi ming ang 'dire kulakula a gara sanga ni ung daang na ti diening saree 'diibu 'yie a ti tuong beu.
21 U 'yuoring ming ka a paalihi daang na di ba tamaa ing. (Ai'zeeya G. 42:1-4)
22 'Beng la bang daang waaning nie kanga ang tari sibeu. A daana daang iye jonga a i 'muu ming. Ka 'Yesu nyaaguu. Ka a jonga ang i 'muu ni daang yeli yela a nyira ming.
23 Ka a niba jaa i nomaa, a yeli: 'Deevid 'Bi-dau ni naani nga bi?
24 Che sanga ni a Farisiihi ang wa 'wong bila, bang yeli: A dau nga ba kara sibee 'ihe baha u mingang. U karaang 'ihe baha a 'tuuro 'Biilizibab ingang, a sibee naa ni.
25 Ka 'Yesu daang bang ba tieha, a yeli 'kubo: Naalung jaa ang 'po chiihi u minga, a naalung balaa 'leyeng. 'Yiri jaa bii 'deu jaa ming ang 'po chiihi u minga, a 'yi-balaa bii a 'de-balaa kung ahi.
26 Ka Sitaaning kara Sitaani 'ihe baha, u 'poyeng a chiihi u minga. Wala soring ka u naalung panaa na ahi?
27 Ka maang 'tuuro 'Biilizibab ingang a kara sibee 'ihe baha, a 'tuuro 'buo ingang ka ye 'biihi karaa 'ihe baha? Bila 'jung banang na i ye saringmaariba.
28 Che ka maang kara sibee 'ihe baha a 'tuuro Naangmini Sie ni ingang, bila yeng Naangmini naalung ni waye ye seng.
29 Bii wala ka nie na tuong ti kpe fanga daana 'deu a 'ohi u buunhu a 'yi gaa, ka unang ba dang 'le a fanga daana? 'Beng la ung panaa na 'ohi u buunhu a 'yi gaa.

30 Unani ang ba 'bi n seng, u daana 'yiye n 'puoring. Unani ming ang ba laanha lanna anima, u daana yaarang.
31 Bila 'jung n yera 'kuriyeng, ba daang na vengye beu baluu jaa aning 'yuori degibu baluu jaa a 'ku niba. Che a Sipegi'yiruu 'yuori degibu ni yeng, Naangmini daang kung veng bila 'ku niba.
32 Nie ming jaa ang yeli yeli'biri chiihi Ninsaalaa 'Bi-dau ni, u daana daang na nyiye veng'kuubu. Che nie ni jaa ang yeli yela chiihi a Sipegi'yiruu, u daana kung nye veng'kuubu dunee nga 'puong bii dunee ang waana 'puong.
33 Maali dau ka u suma, u ngmama ming na sumang. Bii ka bila naani maali dau ka u i beu, u ngmama ming na iye bee. 'Bojung ba mang bangye dau a 'tuuro u ngmama ingang.
34 Yena dung'kuurihi 'biihi, ye iye bee. Wala yeng na tuong yeli yelisuunhi? 'Bojung yela ni ang pa 'sikiri ka nuori mang yera.
35 Ningsung mang 'iheye yela ang suma gbanggbaling a 'yi a 'sikiri yelisuunhi 'puong. Ka ningbeu ming mang 'ihe yela ang i bee gbanggbaling a 'yi a 'sikiri yelibee 'puong.
36 Che n yera 'kuriyeng ka yelikpali jaa niba ang na yeli, ba daang na yeliye bila 'muni saree 'diibu 'beu ning.
37 'Bojung i yeliyaga ingang la ing daang na 'tu a i 'soli. I yeliyaga ingang ming la ing daang na 'tu a 'le saree 'diibu 'puong.
38 'Beng la ka a 'begu karimihi 'mine aning a Farisiihi 'mine daang die a yeli: Karima, ti buorang ka ti nye 'sieree a 'yi i seng.
39 Che ung daang die a yeli 'kubo: Jemani niba ang i bee a i sensenibang buora 'sieree. Ba kung 'kubo 'sieree, 'see dangyera 'Joona 'sieree ni.
40 'Bojung a'wo 'Joona ang daang 'bi jingkpong 'puong 'beri ata ngminaa aning 'yienguu bila ni, bila ka Ninsaalaa 'Bi-dau ni ming daang na 'bi 'teng-gbani 'puong 'beri ata ngminaa aning 'yienguu.
41 Niineve daba daang na 'ihi ahing saree 'diibu 'puong aning a jemani nga niba, a veng ka ba 'le. 'Bojung ba leu 'yiye ba yelibee 'puong 'Joona 'duoho ingbu ingang. Che ye nye, bung ang i tiinhuu a gaa 'Joonang 'bi che.
42 Sa'mungduri seng poginaa ni daang na 'ihi ahing a saree 'diibu 'puong aning a jemani nga niba, a veng ka ba 'le. 'Bojung u daang 'yiye dunee 'ji-baahaa, a wa ka u wa 'wong Soolomong yeng yeliyaga. Che ye nye,

bung ang i tiinhuu gaa Soolomong 'bi che.
43 Sanga ni sidegiri ang mang wa 'yi nie ingang, u mang yo 'cheneng a
'tuuro 'jikuonhi, a buora peenhibu. U ba mang nyira peenhibu jaa.
44 'Beng la ung mang yeli: N na leu gaa ti kpeye n 'deu ni mang 'yi ni. Ka
unang wa, u mang wa nyiung ung i kpali, a piihi, a maali sung jaa.
45 'Beng la ung mang gaa ti nyogi siihi ayo'poin 'mine ang i bee gaa u
minga a paahi u ingang. Ang mang ti kpe a kpiera 'be. Ka a daana
baahaa 'berihung ni panaa maaling i beu a gaa a fora 'berihung ni.
'Haali bila na ing a 'ku a jemani nga ningbee nga ming.
46 Sanga ni ung daang nang yera yela 'kuro a niba, ka u ma aning u yauhi
daang ahi 'yengeng, a buora ka ba yeli yela 'kuu.
47 'Beng la ka nie kanga daang yeli 'kuu: Nye, i ma aning i yauhing ahi
'yengeng a buora ka ba yeli yela 'kui.
48 Che ung daang die a yeli 'ku nie ni ang yeluu ni: Ning'buo la n ma?
Ning'bobo la n yauhi?
49 Ung di u 'nu a tie u 'potuuribo, a yeli: Nye n ma aning n yauhi.
50 'Bojung nie ni jaa ang tuna n Ba ang 'bi arijenang buobu, una la n yau
aning n yaupoga, aning n ma.

'Yesu ang 'wuli aning 'lugo silima

(Maaki G. 4; 'Luki G. 8, 13)

13 A daari ning u 'ju ka 'Yesu daang 'yi a 'deu 'yi 'yenge, a gaa ti 'jing
a mani nuoring.
2 Ka jemaa yaga daang laanhi lang taa u seng. Bila 'jung ung ti kpe
'gbori a 'jing. Ka a jemaa jaa daang ahi a mani nuoring.
3 Ung yeli yela yaga 'kubo 'lugo silima 'puong, a yeli:
Bungburang daang 'yi ka u ti buri.
4 Sanga ni ung daang wa bura, ka a bung'bie 'mine daang 'le a sori
kpantiring. Ka no'bilii wa 'tuunhi a jaa 'di.
5 Ka 'mine ming daang 'le 'jiihi 'kuurii ang 'be, a daang ba tari tani yaga.
Ang 'buli 'wieng, 'bojung tani daang 'chibe yaga.
6 Sanga ni ngminaa ang daang wa 'do, ung toa. Ang daang ba tari nyega
'jung, ang juoli a 'kpi.
7 Ka 'mine ming daang 'le guohi 'puong. Ka a guohi 'buli a siiraa.
8 Che ka a 'mine ming daang 'le 'teng-suming, a 'buli a ing 'bie. Ka 'mine

mang ing a 'bie bang buri gberi koo. Ka 'mine ming ing a 'bie bang buri gberi lijaata. Ka 'mine ming ing a 'bie bang buri gberi 'pihita.
9 Nie ang tari 'tobo na 'wong, u daana 'wong.
10 Ka a 'potuuribo daang wa, a wa yeli 'kuu: Wala la ing yera yela 'kuribo aning 'lugo silima?
11 Ung die a yeli 'kubo: 'Bojung yena yeng, sori 'kuyeng ka ye bang arijena naalung 'gondohi ni. Che bana yeng, a ba 'kubo bila sori.
12 'Bojung nie jaa ang tari, ba na 'kuung a paahi ka u tari yaga jaa. Che nie jaa ang ba tari, 'haali bila ni ung tari ni, ba na diye bila a 'yi u seng.
13 Bila 'jung mang yera yela 'kuribo aning 'lugo silima.

> 'Bojung ba mang kaarang che ba ba nyira, a mang cheliha che ba ba 'wono, bii a banna a 'muni. (Jeremaiya G. 5:21)

14 Ai'zeeya dangyelibu ni paaliyeng ba ingang. Bilang yeli:

> 'Wongbu yeng na 'wono, che ye kung banna a 'muni. Kaabu yeng na kaara che ye kung nyira a 'muni.

15 'Bojung a niba nga 'sikiri leu kpagiling, ka ba 'tobo i 'gbune 'wongbung, bang pogi ba 'ningbie ming. Ka ba ta wa nyira wagiri kangang aning ba 'ningbie 'jung, a 'wono aning ba 'tobo 'jung, a banna a 'muni aning ba 'sikiri 'jung. Ka ba ta wa leu 'yi ba yelibee 'puuhing ka n nyaaba 'jung. (Ai'zeeya G. 6:9-10)

16 Che ye 'ningbie 'wongye noo, 'bojung a nyirang, ka ye 'tobo ming 'wong noo, 'bojung a 'woniye yela.
17 'Bojung n yeriye yeliminga 'kuriye. Dangyeriba yaga aning sun'tuuribo yaga daang nyennang 'ningbi-jieng ka ba nye yela ni yeng nyira ni, che ba daang ba nyea. Bang daang nyenna 'ningbi-jieng ka ba 'wong yela ni yeng 'wono ni, che ba daang ba 'wom-aa.
18 Bila 'jung ye chelihi 'wong a bungbura 'lugu sinnii ni.
19 Ka nie jaang wa 'wono a naalung yelihung a ba banna a 'muni, a bungbeung mang wa nyogi bung ni ang buri u 'sikiring ni a 'ihi bahi. Bung ni bang buri a sori kpantiring ni la bila.
20 Che bung'bie ni bang buri 'kuurii 'jiihing ni la nie ni ang mang 'wong a yelihung a diegaa 'wieng aning nyengka.
21 Che u ba mang tari nyegihuu u minga ingang. Ung mang ang nyogi biela. Che ka dangbu bii dogihibung wa 'ihe a yelihung 'jung, u mang leuye 'puori 'wieng.

22 Bung'bie ni ming bang buri guohi 'puong ni la nie ang mang 'wong a yelihung. Che ka dunee nga 'jie kaabu aning bundaalung belingbu mang siiri a yelihung ung ba mang ing 'bie.
23 Che bung'bie ni bang buri 'teng-suming ni la nie ni ang mang 'wong a yelihung, a mang bang a 'muni, a mang inna 'bie. Ka 'mine mang ing a 'bie bang buri gberi koo. Ka 'mine ming ing a 'bie bang buri gberi lijaata. Ka 'mine mang ing a 'bie bang buri gberi 'pihita.
24 Ung daang la loo 'lugu sinnii jaala 'kubo, a yeli: Arijena naalung ni 'woniye nie ang di bung'bi-suunhi a buri u yoong.
25 Che sanga ni niba ang wa 'gbihe, ka u doma wa buri mobee a 'wiit 'puong a che 'yi gaa.
26 Che sanga ni a 'wiit ang wa 'buli, a ti ing 'juri, a mobee ming daang 'yiyeng.
27 Bila 'jung ka a 'deu daana tungtuniba daang wa yeli 'kuu: Ningkpong, bung'bi-suunhi naani ing buri i yoong? Ka 'ye ung nye mobee?
28 Ung yeli 'kubo: Domang tung bila. Ka a tungtuniba yeli 'kuu: Bila 'jung i na buorang ka ti ti vuohaa lang taa bi?
29 Che ung daang yeli: Aai, ye ta wa ti vuoha a mobee a vuohi a 'wiit ming a paahi a ingang ka ye ba bang.
30 Ye veng ka a jaa lang baara a gara buunhu chiebu sanga. Buunhu chiebu sanga n na yeli 'kuye a bungchieriba: Ye laanhi a mobee lang taa fora, a 'le-a 'gbuno 'gbuno a nyugi, a che panaa laanhi a 'wiit a ing n siimaa 'bingjie ning.
31 Ung daang la loo 'lugu sinnii jaala kanga ming 'kubo, a yeli: Arijena naalung ni 'woniye muusitarid 'biri nie ang di buri u yoong.
32 Yeliminga, unang i 'bile a gaa bung'bie jaa. Che sanga ni ung mang wa baa, u mang iye kpong a gaa bung'bie jaa, a mang leu dau. Bila 'jung ka saa'ju no'bilii mang wa kpiera u 'nuuhing.
33 Ung daang loo 'lugu sinnii jaala kanga ming 'kubo: Arijena naalung ni 'woniye bura poga ang di ing jong maahibu buta 'puong, a gara sanga ni a bura ang ti kpe a jaa.
34 A yela nga jaa ka 'Yesu daang yeli 'ku a jemaa aning 'lugo silima. U daang ba yeli yeli jaa 'kubo 'lugu sinnii 'puoring.
35 Ka bila ni a dangyera ang daang yeli ni paali:
N na 'yuoye n nuori aning 'lugo silima. N na yeliye yela ang

sogili a 'yi a dunee 'muni 'bingbu sanga. ('Yieme G. 78:2-3)

'Yesu ang welihi a mobee 'lugu sinnii ni 'muni

36 'Beng la ka 'Yesu daang bahi a jemaa bang gaa, che ung gaa ti kpe a 'deu. Ka u 'potuuribo wa u seng, a wa yeli: Yeli a yoo mobee 'lugu sinnii ni 'muni 'kuti.
37 Ung die a yeli 'kubo: Unani ang bura a bung'bi-suunhi ni la Ninsaalaa 'Bi-dau.
38 A yoo la a dunee. A bung'bi-suunhi ni la a naalung 'biihi. Che a moo la a bungbeu 'biihi ni.
39 A doma ni ang buraa ni la a Deevul. A buunhu chiebu la a dunee baahibu. A bungchieriba la malikihi.
40 Bila 'jung a'wo bang laanhi a moo nyugi 'buung 'puong ni, bilang daang na i a dunee nga baahibu ning.
41 Ninsaalaa 'Bi-dau ni daang na tungye u malikihi ka a laanhi a 'yi u naalung 'puong buunhu jaa ang vena ka niba bora Naangmini soring aning banani ang ira beu.
42 U daang na dibang loo ing 'buung 'de-kpong 'puong. 'Kuori aning nyina oobu daang na 'bibeng.
43 'Beng la ka a sun'tuuribo daang na chaang a'wo ngminaa ba Ba naalung ni 'puong. Unani ang tari 'tobo na 'wong, u daana 'wong.
44 Arijena naalung ni 'woniye bundaambung ang sogili 'teng-gbaning. Sanga ni nie ang wa nyiu, ung la diu sogili, a che leu gaa aning nyengka a ti kuohi buunhu jaa ung tari a ti da a 'teng-gbani.
45 Arijena naalung ni la 'woniye yaagu-ira ang buora peelihi ang i sung yaga jaa.
46 Sanga ni ung wa nye kanga ang i nanii yaga, ung gaa a ti kuohi buunhu jaa ung tari, a dau.
47 Arijena naalung ni la 'woniye laangu bang di loo mani 'puong a laanhi bung 'irii jaa.
48 Sanga ni ung wa pa, bang taguu 'doning mani nuori a 'jing 'tengeng, a laanhi a bungsuunhi ing buunhu 'puong, che di a bungbee loo.
49 Bilang daang na i a dunee baahibu sanga. A malikihi daang na 'yi wang a wa weli a ningbee a 'yi a sun'tuuribo 'puong.
50 U na dibang loo ing 'buung 'de-kpong 'puong. 'Kuori aning nyina oobu

daang na 'bibeng.
51 Ka 'Yesu daang yeli 'kubo: Ye bangye a yela nga jaa 'muno? Bang yeli 'kuu: Mm, Daana.
52 'Beng la ung yeli 'kubo: Bila 'jung 'begu karima jaa ang nye 'wulibu a'wo arijena naalung ni yela, u 'woniye nie ang i 'deu daana a 'ihe bungpaani aning bung'kori a 'yire u bungnanee 'bingjieng.

Naazaret niba ang jaanhi 'Yesu
(Maaki G. 6:1-6; 'Luki G. 4:16-30)

53 Sanga ni 'Yesu ang wa baahi a 'lugo silima nga loobu, ung 'yi 'be a gaa.
54 Sanga ni ung daang wa kpe u minga 'yiri, ung 'wulibo ba Ngming'puohi 'deu 'puong. Ka nomaa kpeba, bang yeli: 'Ye ka a dau nga nye a yeng nga, aning a tungbera nga?
55 A kapinta 'bi-dau ni naani nga? U ma naani bang buona Mariyaama, ka u yauhi i 'Jeemes aning 'Joosiz, aning Saimong, aning 'Juudas ni?
56 U yaupogiba ming jaa ba 'bi ti seng? Ka 'ye ka a dau nga nye a yela nga jaa?
57 Bang daang bori Naangmini soring u yela. Che ka 'Yesu daang yeli 'kubo: Dangyera ba kong nanihung, 'see u minga 'yiring, aning u minga 'deung. 'Be 'yong ung ba tari nanihung.
58 U daang ba tung kpiengu tuma yaga 'be, ba basagibu ni 'jung.

Joon Ngminikon'suoro 'kuung yela
(Maaki G. 6:14-29; 'Luki G. 9:7-9)

14 A wagiring ka Heerod, a paalikaariba banaahi ni kanga daang 'wong 'Yesu 'yuori 'duobu yela.
2 Ung yeli u tungtuniba: Joon Ngminikon'suoro la a dau nga. U 'ihiyeng a 'yi 'kuung 'puong. Bila 'jung ka a tungbera tung a 'tuuro u ingang bila.
3 'Bojung Heerod daang nyogiye Joon, a 'leu, a diu ing pogiriba 'deung u ba'bie Fiilip poga He'roodiyas yela.
4 'Bojung Joon daang yeli 'kuung: A ba 'tu sori ka i taruu.
5 Ung daang buora ka u kuu, che jora a jemaa. 'Bojung ba daang jeriyeng ka dangyera la Joon.
6 Che sanga ni bang daang wa 'dire Heerod dogibu maanuu, ka He'roodiyas 'bi-poga wa seu ba 'ningbi-tooring a peli Heerod 'puo.

7 'Beng la ka Heerod daang 'bing nuori aning puobu a 'ku a 'bi-poga ka u
na 'kuung bung la bung jaa ung na suhi.
8 Ka u ma daang 'wuluu, ung yeli: 'Kumo Joon Ngminikon'suoro 'ju
cheng perete 'puong.
9 Ka a naa 'puo daang saang. Anaa jaa che a poe ni 'jung aning banani
niu ang 'jing 'dire siimaa ni 'jung ung 'ku nuori ka ba 'kuu a 'ju.
10 Ung tung bang ti ngmaa Joon 'ju a pogiriba 'deu 'puong.
11 Bang daang waaning u 'ju perete 'puong, a wa diu 'ku a pogisaraa. Ung
daang waanuu u ma seng.
12 Ka u 'potuuribo daang ti di a inggbani ti 'ung, a che gaa ti yeli 'ku 'Yesu.

A niba 'tuhu a'nu siimaa 'diibu

(Maaki G. 6:30-44; 'Luki G. 9:10-17; Joon G. 6:1-14)

13 Sanga ni 'Yesu ang daang wa 'wong bila, ung 'yi 'be, a kpe 'gbori a ti
kpe mo'sogo 'puo u 'yong. Sanga ni niba ang wa 'wong bila, bang
'chene 'yi a 'yie a 'tuuruu.
14 Sanga ni 'Yesu ang daang ti 'yi, ung nye jemaa yaga. Ka nimboo kpeu
ba yela. Ung nyaa ba banani ang i baaliba.
15 'Jie ang daang wa suora, ka u 'potuuribo wa u seng a wa yeli: 'Jie nga
iye mo'sogo 'jie, ka wagiri ming faa pampana. Bahi a jemaa ka ba ti
kpe a 'yie a da siimihi 'di.
16 Che ka 'Yesu yeli 'kubo: Ba ba hiena ka ba gaa. Ye 'kubo siimaa ka
ba 'di.
17 Bang yeli 'kuu: Paanuuhi a'nu aning jima a'yi 'yong ting tari che.
18 Ung yeli: Ye waanaa wa 'kumo che.
19 Ung 'ku nuori ka a jemaa 'jing 'tengeng a moo 'jung. Ung di a paanuuhi
a'nu aning a jima a'yi, a lagi u 'ju a 'liinhi sagbaning a duhi duhisung
imaa, a nyogaa ngmaahi a dia 'ku u 'potuuribo. Ka a 'potuuribo dia 'ku
a jemaa.
20 Bang jaa daang oo a tigi. Bang daang 'ohi a chelee ni ang kpeling ni
ang pa peri 'pie aning a'yi.
21 Banani ang daang oo ni, ba daba daang ing a'wo 'tuhu a'nu, ka pogiba
aning 'biihi ming paahi.

'Yesu ang 'cheng kuong 'jung

(Maaki G. 6:45-52; Joon G. 6:15-21)

22 'Beng la 'wieng ka 'Yesu daang veng ka u 'potuuribo ti kpe 'gbori ka ba
die u 'yie gara a lampega ni daana. A sanga ung daang baha a jemaa.
23 Ung daang wa bahi a jemaa baahi, ung ti 'do tangkpong u 'yong ka u ti
'puohi Naangmini. 'Jie ang wa suo, ung 'bi 'be u 'yong.
24 Che a wagiri ngang ka a 'gbori daang 'bi a mani gaalinggang. Ka kuong
yangkuu, 'bojung a seseu daang 'tuohuung.
25 'Jie ang wa tohi nyaabu, ka 'Yesu gara ba seng a 'chene a mani 'jung.
26 Sanga ni a 'potuuribo ang wa nyiu ka u 'chene a mani 'jung, ka
'karikaruu kpeba. Bang yeli: Sie la. Bang 'cheehi aning dabieng.
27 Che 'dayeni ka 'Yesu yeli 'kubo: Ye nyogi ye miihi. Maang la. Ye ta
jora dabieng.
28 Ka 'Pii-ter die a yeli 'kuu: Daana, ka ina la, 'kumo nuori ka n wa i seng
a kuong 'jung.
29 Ung yeli: Waana. Sanga ni 'Pii-ter ang wa 'yi a 'gboring, ung 'chene a
kuong 'jung a gara 'Yesu seng.
30 Che sanga ni ung wa nye a sesekpiengaa, ka dabieng kpeu. Ung daang
'piili a 'sigire a kuong 'muni. Ung 'cheehi a yeli: Daana, diema.
31 Ka 'Yesu daang tie u 'nu 'wieng a nyoguu, a yeli 'kuu: 'Oo, ina
limangfiing daana, wala la ing i 'sige?
32 Sanga ni bang daang wa kpe a 'gbori 'puo, ka a seseu baahi.
33 'Beng la ka banani ang 'bi a 'gbori 'puong ni daang wa 'puohuu
Ngmini'puohibu a yeli: Yeliminga, ina la Naangmini 'Bi-dau ni.
34 Sanga ni bang daang ti gang 'do, bang wa kpe Geneesaret paaluu.
35 A 'jie daba ang daang wa bang ka una la, bang tung niba a paaluu jaa
wa 'gili. Bang daang waaning banani jaa ang biera u seng.
36 Bang daang suhuu ka ka ba fiinhi u kparuu nuori 'yong. Banani jaa ang
daang fiinhuu, bang nyaa kpeleng kpeleng.

Ningbera dangkaari

(Maaki G. 7:1-13)

15 'Beng la ka 'begu karimihi aning Farisiihi ang 'yi Jeruuselem daang
yeli:
2 Wala la ka i 'potuuribo saana a ningbera dangkaari ni? 'Bojung ba ba

mang pegi ba 'nuuhi sanga ni bang mang 'dire siimaa.
3 Che ung die a yeli 'kubo: Wala yeng ming saana Naangmini nuori 'kuubu ni a 'tuuro ye dangkaari ingang?
4 'Bojung Naangmini 'kuye nuori a yeli: Nana i ba aning i ma, aning ming, unani ang tuura u ba bii u ma, ye veng ka u 'kpi.
5 Che ka yena yeli: Nie jaa ang na yeli 'ku u ba bii u ma: Bung ni jaa ing danang 'tu a 'di n tona, a bungbalaa iye 'kuubu mang di 'ku Naangmini,
6 che ka unang ba nana u ba bii u ma, u na iye 'chihi. Ngaang la yeng va Naangmini nuori 'kuubu bahi a 'tuuro ye dangkaari ingang.
7 Yena 'bangfuge niba. Ai'zeeya daang dangyeliye ye yela yeliminga, a yeli:
8 A niba nga mang nanimang aning ba nogbama, che ba 'sikie ningma 'biye taa toori.
9 Che bang mang 'puohimo Ngmini'puohibu kpali, a di niba nuori 'kuubuhi ang i 'wulibuhi bang 'wuno. (Ai'zeeya G. 29:13)
10 Ung daang buong a jemaa a yeli 'kubo: Ye chelihi 'wong, a bang a 'muni.
11 A ba i 'wo bung ni ang kpiera nuoring degira ninsaalaa. Bung ni ang 'yi nuori a 'yire gbanggbali, a bungbalaang degira ninsaalaa.
12 'Beng la ka u 'potuuribo wa yeli 'kuu: I bangyeng ka a Farisiihi ang 'wong a yelihung nga ka ba 'puuhi saangyeng?
13 Che ung die a yeli: Bung jaa n arijena Ba ni ang ba seli, a bungbalaa na vuong a 'yi u nyegang.
14 Ye bahiba 'be. Ba iye joonhi 'yi-dieriba ang i joonhi. Ka jongang die ning jonga 'yie, ba jaa ba'yi na 'leye bogu 'puong.
15 'Beng la ka 'Pii-ter die a yeli 'kuu: Yeli a 'lugu sinnii nga 'muni 'kuti.
16 Ka 'Yesu yeli: Ye ming nang ba tari yela 'muni bangbu?
17 Ye ba tari bila 'muni bangbu ka bung jaa ang kpiera nuori ka u mang gaa ti kpeye 'puo a 'yi 'be gaa ti kpe selinga?
18 Che yela ni ang 'yi nuori a 'yire gbanggbali ni, a 'yiree 'sikiri, a degira ninsaalaa.
19 'Bojung tiehibee, ningku, dau ning poga senseng baluu, na'nyigiri, 'sierigirii, Naangmini 'yuori degibuhi, ama nga jaa 'yiree 'sikiri.
20 Ama nga la buunhu ang degira ninsaalaa. Che ka nieng 'di siimaa aning

'nuuhi ang ba pegi, a ba degira ninsaalaa.

'Yesu ang nyaa 'bi-poga aning niba yaga
(Maaki G. 7:24-30)

21 'Beng la ka 'Yesu daang 'yi 'be a gaa ti kpe Taiya aning Saidong 'jiihi.
22 Ka 'Keenan paaluu poga kanga daang 'yi 'be 'gbendige ni a wa 'cheehi u seng, a yeli: Ima hina, 'oo Daana, 'Deevid 'Bi-dau. Sibeu danniye n 'bi-poga beu beu.
23 Che u daang ba die yeli yeli jaa 'ku a poga. Ka u 'potuuribo daang wa suhuu, a yeli: Bahuu ka u gaa, 'bojung u 'cheehe 'tuuriting.
24 Che ung die a yeli: Ba tungmang Iisiriel 'deu piborihi ni 'yong seng.
25 'Beng la ung daang wa, a wa 'puohuu Ngmini'puohibu, a yeli: Daana, sungma.
26 Che ka 'Yesu daang die a yeli: A ba suma ka nie di 'biihi siimaa a loo 'ku baahi.
27 Ka a poga yeli: Yeliminga, Daana, che baahi mang 'diree siim'purimo ang mang 'yi a 'deme 'teebulihi 'le.
28 'Beng la ka 'Yesu daang die a yeli 'kuu: 'Oo, poga, i limaniye iye kpong. I buobu ni i 'kui. Ka u 'bi-poga ni daang nyaa a 'yi a wagiri ning u 'ju.
29 Ka 'Yesu daang 'yi 'be a wa die 'Gaalilii Mani ni sie, a 'do a tangkpong ti 'jing 'be.
30 Ka jemaa yaga daang wa u seng, a waaning banani ang i gberee, joonhi, 'muuhi, banani ang tari 'nu-baani, aning 'mine ming yaga, a diba wa 'bing 'Yesu 'ningbi-tooring. Ung veng bang nyaa.
31 Bila 'jung ka a jemaa noe daang maa sanga ni bang nye a 'muuhi ang yera yela. Ka banani ang tari 'nu-baani ni nyaa, ka a gberee 'chene, ka a joonhi nyira. Bang daang 'pugi Iisiriel Naangmini ni.

Niba 'tuhu anaahi siimaa 'diibu
(Maaki G. 8:1-10)

32 'Beng la ka 'Yesu daang buong u 'potuuribo, a yeli: Nimboo kpemang a jemaa yela. 'Bojung bang 'bi n seng 'beri ata la nga pampana. Ba ba tari bung jaa na 'di. N ba buora ka n bahiba ka ba gara bila aning kong, ka ba ta wa sie soring 'jung.
33 Ka u 'potuuribo yeli 'kuu: 'Ye ting na nye paanuuhi mo'sogo 'puong ka

a i yaga a'wo jemaa ang sing ngaang na tigi?
34 Ka 'Yesu daang die yeli 'kubo: Paanuuhi awala yeng tari? Bang yeli: Ayo'poin, aning jinsigihi awala.
35 Ung 'ku nuori ka a jemaa 'jing 'tengeng.
36 Ung daang di a paanuuhi ayo'poin aning a jima, a 'puohi Naangmini barika, a che nyogaa ngmaahi a di 'ku u 'potuuribo. Ka a 'potuuribo di 'ku a jemaa.
37 Bang jaa daang oo a tigi. Bang 'ohi a chelee ang kpeling ang pa peri ayo'poin.
38 Banani ang daang oo, ba daba daang iye 'tuhu anaahi. Ka pogiba aning 'biihi ming daang paahi.
39 Ung daang bahi a jemaa bang gaa, che ung kpe 'gbori a wa kpe Maagidala 'teng-gbani toga 'jiihi.

A Farisiihi aning a Saa'jusihi bura yela
(Maaki G. 8:14-21)

16 Ka a Farisiihi ming aning a Saa'jusihi daang wa u seng a wa 'pigihuu, a buora ka u 'wulibo 'sieree a 'yi sagbaning.
2 Ung die a yeli 'kubo: 'Jie ang mang wa suora ye mang yeling: 'Jie na sumang, 'bojung sagbani iye jie.
3 'Beeguu ming yeng mang yeli: Sesekpong na daaye 'jine, 'bojung sagbani iye jie, a i 'juu. 'Oo, yena 'bangfuge niba. Ye mang tuong nyiye sagbani 'ningbiri a bang. Che yeng kung tuong nye a wagirihi 'sierihi yeng a bang?
4 Jemani nga niba ang i bee a i senseniba buoraye 'sieree. Ba kung 'kubo 'sieree, 'see dangyera 'Joona 'sieree ni. Ung bahiba a che gaa.
5 Sanga ni u 'potuuribo ang daang wa a lampega ni daana, bang daang 'yiinhi paanuu digibu yela.
6 'Beng la ka 'Yesu yeli 'kubo: Ye kaara sung, a banna a Farisiihi aning a Saa'jusihi bura ni yela.
7 Bang daang yera bila yela ba miihi seng, a yeli: Ting ba di paanuu waaning 'jung la.
8 Che ka 'Yesu daang bang ba yeliyaga ni, a yeli 'kubo: 'Oo, yena limangfiing niba, wala la yeng yera yela ye miihi seng, yeng ba waaning paanuu 'jung.

9 Ye nang ba bang a 'muni? Bii ye ba tieha a daba 'tuhu a'nu paanuuhi
a'nu ni yela aning peri yeng 'ohi ang sing bila?
10 Bii ye ba tieha a daba 'tuhu anaahi paanuuhi ayo'poin ni yela aning peri
yeng 'ohi ang sing bila?
11 Wala la yeng ba bang a 'muni ka paanuu yela naani mang yera 'kuriye?
Che ye banna a Farisiihi aning a Saa'jusihi bura ni yela.
12 'Beng la bang daang bang a 'muni ka u ba yeliba ka ba banna paanuu
bura ni yela. Ka che ba banna a Farisiihi aning a Saa'jusihi 'wulibu ni
yela.

'Yesu, a 'Kristo la

13 Sanga ni 'Yesu ang daang wa kpe Sesa'riiya Filiipai 'jiihi ni, ung jugihi
u 'potuuribo, a yeli: Ning'buo ka niba yera ka Ninsaalaa 'Bi-dau ni
iyeng?
14 Bang yeli: 'Mine yerang ka i iye Joon Ngminikon'suoro. Ka 'mine yera
ka i iye 'Ilaija. Ka 'mine yera ka i iye Jeremaiya, ka che bii a
dangyeriba ni kanga.
15 Ung yeli 'kubo: Ka ning'buo yeng ming yeli ka n iyeng?
16 Ka Saimong 'Pii-ter die a yeli: Ina la a 'Kristo, Naangming'vori
'Bi-dau ni.
17 Ka 'Yesu die a yeli 'kuu: I tariye 'pu-peli, Saimong Baa'jona. 'Bojung
inggbanihung aning jiing naaning 'yuo bila 'kui. N Ba ni ang 'bi arijena
'puong ning 'yuo bila 'kui.
18 N ming yera 'kuriing ka ina la 'Pii-ter. N na meye n cheechi a
'ku-kpong nga 'jung. Jehinama 'yenge 'di-nobera kung tuomuu.
19 N na 'kuing arijena naalung ni 'gboribie. Bung jaa ing na 'le 'teng-gbani
'jung, a bungbalaa na 'leng arijena 'puong. Bung jaa ming ing na 'lori
'teng-gbani 'jung, a bungbalaa na 'loring arijena 'puong.
20 'Beng la ung daang kpaahi u 'potuuribo ni ka ba ta wa yera 'kuro nie jaa
ka una la a 'Kristo.

'Yesu ang dangyeli u minga 'kuung
'puo 'ihiyiibu yela

(Maaki G. 8:31-9:1; 'Luki G. 9:22-27)

21 A 'yi a wagiri ning a gara ka 'Yesu daang 'piili 'wuno u 'potuuribo bila

ni ang i kparaama ka u gaa Jeruuselem a ti 'di dogee yela yaga 'puong
a 'yi a ningbera aning a Ngming'puohi 'yi-dieribera aning a 'begu
karimihi seng. Ung 'wulibo bila ni bang na kuu, ka u la 'ihi 'beri ata
daari.
22 'Beng la ka 'Pii-ter daang nyoguu 'yining ba 'yong. Ung 'piili a 'miing
u ingang, a yeli: Ngming ta sagi ka bila pielii, Daana. A ngaang kung
pagii.
23 Che ung daang leu a yeli 'ku 'Pii-ter: Bori n 'ningbiring, Sitaani. I iye
gbengmibung a 'kumo. 'Bojung i ba tieha Naangmini yelitarihi,
ninsaaliba yelitarihi ing tieha.
24 'Beng la ka 'Yesu daang yeli 'ku u 'potuuribo ni: Ka nie jaang buora ka
u wa 'tuurimo, u daana chiihi u minga, a di u dagara a 'tuurimo.
25 'Bojung nie jaa ang na buora ka u tari u 'nyivori gara, u daana na
komuung. Che nie jaa ming ang na kong u 'nyivori n 'jung, u daana na
nyiung a tari.
26 'Bojung 'bo tona ka ninsaalaa nye, ka unang 'so a dunee jaa a che kong
u 'vorihung? Bii, 'bo ka ninsaalaa na di tegining u 'vorihung.
27 'Bojung Ninsaalaa 'Bi-dau ni daang na wang u Ba girima ni 'puong
aning u malikihi. A sanga ung na yeu nie jaa sani a 'tuuro u daana tuma
ingang.
28 Yeliminga n yera 'kuriyeng, niba 'mine ahiye che a kung bang 'kuung
a gara sanga ni bang na ti nye Ninsaalaa 'Bi-dau ni ang na wa u naalung
'puong.

'Yesu inggbani leuhibu

(Maaki G. 9:2-13; 'Luki G. 9:28-36)

17 'Beri ayuobi ang daang wa pari ka 'Yesu nyogi 'Pii-ter aning 'Jeemes,
aning 'Jeemes yau Joon, a dieniba 'yie bang ti 'do tangkpong kanga
ang 'do yaga 'ju ba 'yong.
2 Ung leuhi ba 'ningbi-tooring, ka u 'ningbisogo chaana a'wo ngminaa.
Ka u bungyerihi leu peli a'wo a chaanii.
3 Ka 'Moosis aning 'Ilaija daang 'yi gbanggbali u seng, ka ba niu yera
yela.
4 'Beng la ka 'Pii-ter die a yeli 'ku 'Yesu: Daana, a sumang 'kuti ka ti 'bi
che. Ka inang buora, ti na maaliye tentihi ata 'jie ngang. Ka i 'so

kanga, ka 'Moosis 'so kanga, ka 'Ilaija ming 'so kanga.
5 Sanga ni ung daang nang yera yela, ka savaalii chaanii daang wa
'gaaliba. Ka kokori 'yi a savaalii 'puong a yeli: N 'Bi-daununginaa la
nga. N 'puo peliye u yela sung. Ye 'wono u yeliyaga.
6 Sanga ni a 'potuuribo ang daang wa 'wong bila, bang 'le 'tengeng a 'pu.
Ka dabieng kpeba yaga jaa.
7 Ka 'Yesu daang wa a wa fiinhiba, a yeli: Ye 'ihi. Ye ta jora dabieng.
8 Sanga ni bang daang lagi ba 'ningbie, ba ba la nye nie jaa 'see 'Yesu
'yong.
9 Bang daang 'yi a tangkpong 'ju wa 'sigi, ka 'Yesu kpaahiba, a yeli: Ye
ta wa yera a nyiibu yela 'kuro nie jaa a gara sanga ni Ninsaalaa 'Bi-dau
ni ang na ti 'ihi a 'yi kpiinhi 'puong.
10 Ka u 'potuuribo jugihuu, a yeli: Ka wala la ka a 'begu karimihi yera ka
a iye kparaama ka 'Ilaija dang wa fora?
11 Ka 'Yesu die a yeli 'kubo: Yeliminga 'Ilaijang dang wa fora, a wa maali
yela jaa ahi a bogiring.
12 Che n yera 'kuriyeng ka 'Ilaija wayeng a gaa. Che ba ba bamuu, a che
iu yela ni jaa bang buora ka ba iu. Bila ka Ninsaalaa 'Bi-dau ni ming
na 'di dogee ba seng.
13 'Beng la ka a 'potuuribo daang bang ka Joon Ngminikon'suoro yela ung
yeli 'kubo bila.
14 Sanga ni bang daang wa a jemaa seng, ka dau kanga daang wa u seng
a wa 'gbinti u 'ningbi-tooring, a yeli:
15 Daana, i n 'bi-dau hina, 'bojung u iye kung'kpinglere, a 'dire dogee yaga
jaa. 'Bojung u mang 'lereye 'buung 'puong pahii pahii, a mang 'lere
kuong ming 'puong pahii pahii.
16 Mang waanuu i 'potuuribo seng, che ba ba tuong veng ung nyaa.
17 'Beng la ka 'Yesu die a yeli: 'Oo, limangkong aning boribu jemani nga
niba. Wala mang na la 'bi ye seng kauhi sing? Wala mang panaa na la
'diye 'kanyiri sing? Ye waanuu wa 'kumo che.
18 Ka 'Yesu daang 'miing a sibeu ingang, ung daang 'yi u ingang, ka a 'bie
nyaa a 'yi a wagiri ning u 'jung.
19 'Beng la ka a 'potuuribo 'yong daang wa 'Yesu seng, a wa yeli: Wala ka
tinuu ba tuong karuu 'ihi bahi?
20 Ka 'Yesu yeli 'kubo: Ye limaniye fiing 'jung la. 'Bojung yeliminga

mang yera 'kuriye, ka yenang tari limaniye a'wo muusitarid 'biri, ye na tuong yeli 'kuye a tangkpong nga: 'Vigi a 'yi che a gaa 'ningbi-toori 'jie ni, ka u 'vigi. Yeli 'chibe a kung tuong i a 'kuye.
21 Che a nga to ba 'yire, 'see a 'tuuro Ngmini'puohibu aning nuori 'leebu ingang.

'Yesu ang la dangyeli u 'kuung 'puo 'ihiyiibu yela

(Maaki G. 9:30-32; 'Luki G. 9:43-45)

22 Sanga ni bang daang 'bi 'Gaalilii 'puong, ka 'Yesu yeli 'kubo: Ba na kuohiye Ninsaalaa 'Bi-dau ni a ing niba 'nuuhing.
23 Ba na kuung. A 'beri ata daari ka u la 'ihi. Ka ba 'puuhi daang saang 'gaali.
24 Sanga ni bang daang wa Kapeeriniyum, ka banani ang diera a Ngming'puohi 'de-kpong lam'poo daang wa 'Pii-ter seng a wa yeli: I karima ba mang yeura a Ngming'puohi 'de-kpong lam'poo?
25 Ung yeli: U mang yeurang. Sanga ni 'Pii-ter ang daang wa kpe a 'deu, ka 'Yesu damuu yeli: Wala ing tiehi, Saimong? Ning'bobo seng ka 'teng-gbani na'mine mang diera lam'poo bii 'ju-yeu a 'yire? Ba mang dieraang a 'yire ba miihi 'biihi seng bii ba mang dieraang a 'yire saamba seng?
26 Ka 'Pii-ter yeli 'kuu: Ba mang dieraang a 'yire saamba seng. Ka 'Yesu yeli 'kuu: Bila yeng a 'biihi 'biye laangfie 'puong.
27 Anaa jaa che ti ta wa saang ba 'puo 'jung, gaa a mani a ti di 'dugilong loo, a di a jiinhuu ni ing na nyogi fora. Ka inang wa 'yuo u nuori, i na nyiye 'libiri 'be. Diu a gaa ti 'kubo a yeu n nii sani.

'Yesu 'wulibu

(Maaki G. 9:33-48; 'Luki G. 9:46-48, 15:3-7, 17:3)

18 A wagiri ning u 'ju ka a 'potuuribo daang wa 'Yesu seng, a wa yeli: 'Buo la nintiinhuu gaa u taa jaa arijena naalung ni 'puong?
2 Ka 'Yesu buong 'bibile, a diu ahi ba gaalinggang,
3 a yeli: Yeliminga mang yera 'kuriye, ka yenang ba leuhi a leu 'woning 'bibilii, ye daang kung kpe arijena naalung ni.
4 Bila 'jung nie jaa ang na 'sigihi u minga a'wo a 'bibile nga, u daana ning

u 'jung i tiinhuu gaa u taa jaa arijena naalung ni 'puong.
5 Nie jaa ang na die a 'bibile nga to n 'yuoring, u daana dierimang.
6 Che nie jaa ang na veng ka a bung'bilii nga ang sagima nga kanga bori Naangmini soring, a da na seu 'kuye u daana ka ba da di nieri 'ku-kpong a 'le yegili u daana kokoring, ka u da 'ling mani 'jijulungu ning.
7 Nimiha la a 'ku a dunee, yela ni ang vena ka niba bora Naangmini soring 'jung. Bojung yela ang vena ka niba bora Naangmini soring naang wang, che nimiha la a 'ku nie ni daana ang vena ka nie bora Naangmini soring.
8 Bila 'jung ka i 'nu bii i gbering vena ka i ira yelibee, ngmaaguu a diu loo. Ing ti kpe 'nyivori 'puo aning 'nu-ngmaa bii gbengmaa, bilang seu ing tari 'nuuhi a'yi bii gbee a'yi, che ka ba ti dii loo ing 'buung ang 'bibe gara wagiri jaa 'puong.
9 Ka i 'ningbiring vena ka i ira yelibee, 'luguruu 'ihi a diu loo. A buo seu 'kuing ka i ti kpe 'nyivori 'puo aning 'ningbiyeni, a gaa ing tari 'ningbie a'yi che ka ba ti dii loo ing jehinama 'buung 'puong.
10 Ye banna sung ka ye ta wa digira a bung'bilii nga kanga foo. 'Bojung n yera 'kuriyeng ka arijena 'puong ba malikihi mang kaariye n Ba ang 'bi arijenang 'ningbisogo wagiri jaang.
11 'Bojung Ninsaalaa 'Bi-dau ni wayeng ka u wa die nie ang bori.
12 Wala yeng tiehi? Ka nieng tari piihi koo ka kanga weli bori, u ba mang bahi a lijaanaahi ning 'pie aning awai ni a che gaa taanhi 'juri a ti buora unani ang weli bori ni?
13 Ka unang wa nyiu, yeliminga mang yera 'kuriye, u mang nyenginang a pihu nga yela a gaa a lijaanaahi ning 'pie aning awai ni ang ba bori ni yela.
14 'Haali bila la, a ba i ye Ba ni ang 'bi arijenang ni buobu ka a 'bibilii nga kanga nyuong.
15 Ka i ba'bieng bori i ingang, gaa ti yeluu u boribu ni i niu 'yong kpachagang. Ka unang wa 'wong i yeliyaga, i na leuhiye i ba'bie ni a 'yi boribung.
16 Che ka unang kung 'wong i yeliyaga, bila yeng nyogi ning'yeni bii ningba'yi a puo, ka yeli jaa ahi kpiengaa 'sieridiribe ba'yi bii bata nuoring.
17 Ka unang jaanhi ka u 'wong ba yeliyaga, yeli bila 'ku a cheechi. Che

ka unang wa jaanhi ka u 'wong, 'haali a cheechi yeliyaga, veng ka u i
a'wo ningjaala ang ba i i nie, a i a'wo lam'po-diera a 'kui.
18 Yeliminga mang yera 'kuriye, buunhu jaa yeng 'lere 'teng-gbaning, a
bungbani na 'leng arijena 'puong. Buunhu jaa ming yeng 'loro
'teng-gbaning, a bungbani na 'loring arijena 'puong.
19 N la yera 'kuriyeng, ka ye ba'ying na sagi aning ye 'sikie 'teng-gbaning
a'wo yeli jaa yeng na suhi yela, n Ba ni ang 'bi arijena 'puong ni na iye
a yelibalaa a 'kubo.
20 'Bojung 'jie ni ningba'yi bii ningbata ang mang wa lang taa n 'yuoring,
n mang 'biye ba gaalinggang.
21 'Beng la ka 'Pii-ter daang wa u seng a wa yeli: Daana, gberi buwala ka
n ba'bie na ima yelibeu che ka n veng 'kuu? A gara gberi buyo'poin bi?
22 Ka 'Yesu yeli 'kuu: N ba yera 'kurii ka a gara gberi buyo'poin. N yera
'kuriing ka a gara gberi lijaata aning 'pie gberi buyo'poin.
23 Bila 'jung arijena naalung ni 'woniye naa kanga ang daang buora ka u
bang u 'libie yela 'ningbiri aning u tungtuniba.
24 Sanga ni ung daang wa 'piili jeribu, bang waaning a tungtuna kanga u
seng ung daang 'di u sani taalentihi 'tuhu 'pie.
25 Che ung daang ba tari a na yeu 'jung, ka u ningkpong ni daang 'ku nuori
ka ba kuohi u ning u poga, aning u 'biihi, aning buunhu jaa ung tari ka
a sani yeu.
26 Bila 'jung ka a tungtuna 'le 'tengeng a 'gbinti u 'ningbi-tooring, a yeli:
Daana, 'dime 'kanyiri. N na yebiing a jaa.
27 'Beng la ka nimboo kpe a tungtuna ningkpong ni yaga jaa u yela. Ung
bahuu a veng a sani 'kuu.
28 Che ka a tungtuna ning u 'ju daang 'yi a ti nye u tungtuntaa ni kanga ang
'di u sani denaarihi koo. Ung nyoguu a cheri u kokoring a che yeli:
Yeuma sani ni ing 'di ni.
29 Ka u to tungtuna ni daang 'le u gbeeng, a suhuu a yeli: 'Dime 'kanyiri,
n na yebiing a jaa.
30 Che ung jaanhi, a che gaa ti diu ing pogiriba 'deung a gara sanga ni ung
daang na ti yeu a sani.
31 Bila 'jung u taa tungtuniba ni ang wa nye bila ni ang tuna, ka ba 'puuhi
daang saang yaga jaa. Bang wa yeli ba ningkpong ni bila ni jaa ang i.
32 'Beng la ka u ningkpong ni daang buomuu, a yeli 'kuu: Ina tungtungbeu,

n vengye a sani ni jaa 'kui ing suhima 'jung.
33 Nimboo da kung kpe i ming i to tungtuna ni yela, a'wo nimboo ang kpema i yela bila ni?
34 Ka 'suuri daang kpe u ningkpong ni. Ung diu 'ku niba ang dogiha a gara sanga ni ung na ti yeu sani ni jaa ung 'di ni.
35 Bila ning u 'ju ka n arijena Ba ni na i ye ming, ka ye kanga jaang ba vena u ba'bie boribuhi 'kuruu aning u 'sikiri.

19 'Yesu ang daang wa baahi a yeliyaga nga, ung 'yi 'Gaalilii a wa kpe 'Judiiya paaluu ang pari Jooridang gaa.
2 Ka jemaa yaga daang 'tuu. Ung nyaaba 'beng.
3 Ka a Farisiihi ming daang wa u seng, a wa 'pigihuu, a yeli 'kuu: A 'tuye sori ka dau jaanhi u poga yeli jaa 'jung?
4 Ung die a yeli 'kubo: Ye ba karing ka unani ang maaliba a 'munpiileeng ni, ka u maalibang dau aning poga?
5 U daang yeliyeng:
> Ngaang 'jung dau na mang bahiye u ba aning u ma a che weli ti mari u poga, ka ba ba'yi ni leu inggbani bung'yeni? ('Munpiilee G. 2:24)

6 Bila 'jung ba ba la i ba'yi, ba iye inggbani bung'yeni. Bila 'jung bung ni Naangmini ang toonhi lang taa, nie ta weli.
7 Bang yeli 'kuu: Ka wala ka 'Moosis daang 'ku nuori ka ba 'ku poga jaanhibu gbangu a che jaanhuu?
8 Ung yeli 'kubo: Ye 'sikie ang i kpienhi 'jung ka 'Moosis 'kuye sori ka ye jaanha ye pogiba. Che a daang ba i bila a 'yi a 'munpiileeng.
9 N yera 'kuriyeng, nie jaa ang jaanha u poga ka senseng 'yong 'jung naani, a che digira pogijaala, u daana senang. Nie jaa ming ang digira poga bang jaanhi, u daana senang.
10 Ka u 'potuuribo yeli 'kuu: Ka dau ning u poga yelang 'wo bila, a ba suma ka dau ning poga di taa.
11 Che ung yeli 'kubo: Niba jaa kung tuong die a yelihung nga, 'see banani 'yong bang 'ku a yelihung.
12 'Bojung varihi 'mine 'bibeng a i bila a 'yi ba ma'mine 'puuhing. Ka varihi 'mine 'bibe ka niba variba. Ka varihi 'mine 'bibe a vari ba miihi arijena naalung ni 'jung. Unani ang na tuong die bila, u daana die bila.

13 'Beng la bang daang waaning 'bibilii u seng ka u di u 'nuuhi dogili ba iinhing a 'puohi Naangmini 'kubo. Ka a 'potuuribo daang 'miing ba ingang.
14 Che ka 'Yesu yeli: Ye veng ka a 'bibilii wa n seng. Ye ta kariba, 'bojung ba taang 'so arijena naalung ni.
15 Ung di u 'nuuhi a dogili ba iinhing, a che 'yi 'be gaa.
16 'Beng la ka nie kanga daang wa yeli 'kuu: Karimasung, 'bo yelisung mang na i a nye 'nyivori ang ba tari baahaa?
17 Ung yeli 'kuu: Wala 'jung ing buonima ningsung? Nie 'chibe a suma ka bung'yeni 'yong naani, una la Naangmini. Che ka inang buora ka i kpe 'nyivori 'puo, 'tuuro a nuori 'kuubuhi.
18 Ka a dau yeli 'kuu: A 'bobo? Ka 'Yesu yeli: Ta wa kuura nie. Ta wa sena. Ta wa 'juuro. Ta wa 'dire 'sierigirii.
19 Nana i ba aning i ma, a nung i to ming a'wo i minga.
20 Ka a 'bi-polii yeli 'kuu: A yela nga jaa mang 'tu. 'Bo mang nang kong?
21 Ka 'Yesu yeli 'kuu: Ka inang buora ka i paali, gaa ti kuohi buunhu ing tari a di 'ku ningbaaliba, a che wa 'tuurimo. I na tariye bundaambuunhu arijena 'puong.
22 Che sanga ni a 'bi-polii ang wa 'wong a yelihung, ung leu gaa aning 'pu-saang, 'bojung u daang tariye buunhu yaga.
23 'Beng la ka 'Yesu daang yeli 'ku u 'potuuribo: Yeliminga mang yera 'kuriye, a na iye kpiengaa a 'ku bundaana ka u kpe arijena naalung ni 'puo.
24 N la yera 'kuriyeng, a iye noo a 'ku nyogima ka u 'tu kpari'piing nyie a ti 'yi, a gaa ka bundaana ti kpe Naangmini naalung ni 'puo.
25 Sanga ni u 'potuuribo ang daang wa 'wong bila, ka nomaa kpeba 'gaali, bang yeli: Ka ning'buong panaa na tuong i 'chihi?
26 Che ka 'Yesu daang 'liinhibo, a yeli 'kubo: Bila kung tuong i ninsaaliba seng, che Naangmini yeng seng yela jaa na tuong ing.
27 'Beng la ka 'Pii-ter die a yeli 'kuu: Nye, ti bahiye bung jaa a che 'tui. Bila 'jung 'bo ting na nye?
28 Ka 'Yesu yeli 'kubo: Yeliminga mang yera 'kuriye, ye banani ang 'tumo, yela jaa leu i paani sanga, sanga ni Ninsaalaa 'Bi-dau ang daang na 'jing u girima na'kogo ni 'jung, ye ming daang na 'jingye na'kogihing 'pie aning a'yi, a 'dire Isi'reeli buura 'pie aning a'yi ni saree.

29 Nie ming jaa ang bahi 'deri, bii bieri'mine bii yau'mine, bii yaupogiba, bii ba, bii ma, bii poga, bii 'biihi, bii 'teng-gbama n 'yuori 'jung, u daana na nyeang gberi koo, a nye 'nyivori ang ba tari baahibu ka u i u chengbung.
30 Che niba yaga ang i fora daang na iye baahaa niba. Niba yaga ming ang i baahaa niba daang na iye fora niba.

Yoo aning kuoriba yela

20 'Bojung arijena naalung ni 'woniye dau ang i 'deu daana, a daang 'yi 'yenge 'beeguu 'pipi ka u ti ngmi tungtuniba pa ka ba wa tung tuma u 'girep yoong.
2 Sanga ni ung daang wa sagi a 'ku a tungtuniba ka u na yeubang denaari 'bebeyeni, ung veng bang ti kpe u 'girep yoo ni 'puo.
3 A'wo hawahi ata sanga ung daang la 'yi a ti nye niba 'mine ming ang ahi jaala jaala a daa 'puong.
4 Ung yeli 'kubo: Ye ming gaa ti kpe a 'girep yoo a tuna tuma. N na 'kuyeng bila ni ang sigi ka n 'kuye. Bang daang gaa.
5 A'wo hawa ayuobi sanga aning hawa awai sanga ung daang la 'yi a ti i bila ning u 'ju.
6 A'wo hawa 'pie ning 'yeni sanga ung daang la 'yi a ti nye niba 'mine ming ang ahi jaala jaala. Ung yeli 'kubo: Wala yeng ahi che 'jine jaa jaala jaala?
7 Bang yeli 'kuu: Nie jaa ang ba ngmiti pa 'jung la. Ung yeli 'kubo: Ye ming gaa ti kpe a 'girep yoo. N na 'kuyeng bila ni jaa ang sigi ka ye nye.
8 Bila 'jung 'jie ang wa maa, ka a 'girep yoo daana ni yeli 'ku u 'deu kaara: Buong a tungtuniba a 'kubo ba pa ngmiibu sanyeu, a 'piili a baahaa niba ni a gara a fora niba.
9 Ka banani bang ngmi pa a'wo hawa 'pie ning 'yeni ni ti wa, ka ba kanga jaa wa die denaari.
10 Che a fora niba ang daang ti wa, bang tiehi ka ba na die gaaye bila. Che ba ming kanga jaa daang dieye denaari.
11 Sanga ni bang daang wa die baahi, bang ngmuuna yela, a yera a 'deu daana.
12 Bang yeli: A baahaa niba nga, hawa bung'yeni 'yong bang tung. Che

tinuu 'diye a tuma dogee yaga jaa ka ngminaa tuluu kpeti. Che ing yeu ti ni ba jaa singtaa.
13 Che ung die a yeli 'ku ba kanga: N dau, n ba bori i ingang wa. I ba wa sagi ka n yebii denaari bi?
14 Di bila, i 'suobu la, a gara. N buorang ka n 'ku a baahaa daana nga a'wo mang 'kui bila ni.
15 A ba 'tu sori a 'kumo ka n tuna bila ni mang buora aning n minga bung'soruu? Bii i 'ningbiri saangyeng mang i sung ni 'jung?
16 Bila ka a baahaa niba daang na i fora, ka a fora niba i baahaa niba.

'Yesu ang dangyeli u 'kuung
aning u 'kuung 'puo 'ihiyiibu yela taalung
(Maaki G. 10:32-34; 'Luki G. 18:31-34)

17 Ka 'Yesu daang 'do gara Jeruuselem, a nyogi a 'pie aning ba'yi, bang 'yi ba 'yong a soring, ung yeli 'kubo:
18 Tau, ti 'do garaye Jeruuselem. Ba na kuohiye Ninsaalaa 'bi-dau ni a 'ku Ngming'puohi 'yi-dieribera aning a 'begu karimihi. Ba na yeling ka u 'leye saree 'diibu 'puong, ka ba kuu.
19 Ba na diung 'ku niba ang ba i 'Juuhi ka ba iu la, a fiebuu, a kpaahuu dagara 'jung. 'Beri ata daari ka u la 'ihi.
20 'Beng la ka Zeebe'di 'bi-daba ma aning u 'bi-daba daang wa u seng a wa 'gbinti u 'ningbi-tooring, a buora yeli kanga u seng.
21 Ung yeli 'kubo: 'Bo yeng buora? Ka ba ma ni yeli 'kuu: Sagi ka n 'bi-daba ba'yi nga kanga daang 'jing i 'nuduring, ka kanga ming 'jing i 'nu-goong i naalung ni 'puong.
22 Che ka 'Yesu die a yeli: Ye ba bang yeli ni yeng suha. Ye na tuong 'nyu ning a 'bonsuo mang na 'nyu ning ni, a tuong 'so Ngminikuong ni mang 'suoro ni? Bang yeli 'kuu: Ti na tuoming.
23 Ung yeli 'kubo: Yeliminga, ye na 'nyung aning n 'bonsuo, a 'so Ngminikuong ni mang 'suoro ni. Che ka nie 'jing n 'nuduring aning n 'nu-goong yeng, n naaning 'so bila a na 'ku. Banani n Ba ang maali 'be 'ku ni, bana bang na 'ku 'be.
24 Sanga ni a 'potuuribo 'pie ang daang wa 'wong bila, ka ba 'suuri 'ihi a bieri aning a yau ingang.
25 Che ka 'Yesu buongba, a yeli: Ye bangyeng ka niba ang ba i 'Juuhi

kaariba ni mang 'wuniye daanlung ba ingang, ka banani ang i tiinha
mang 'wuno berii kpiengu ba ingang.
26 Che bila kung i yena yeng seng. Nie jaa ang buora ka u i ningtiinhuu
ye 'puong, u daana na iye ye tungtuna.
27 Nie jaa ming ang buora ka u i fora ye 'puong, u daana na iye ye
tungtuna,
28 a'wo bila ni Ninsaalaa 'Bi-dau ni ang ba wa ka ba wa tuna 'kuruu, che
ka una wa tuna, a di u 'nyivori 'ku ka u i bung ang na yeudie niba yaga.

'Yesu ang nyaa daujoonhi 'mine ba'yi

(Maaki G. 10:46-52; 'Luki G. 18:35-43)

29 Sanga ni bang daang wa 'yi Jeeri'ko a gara, ka jemaa yaga 'tuu.
30 Ka daba ba'yi 'mine ang i joonhi daang 'jing a sori kpantiring. Sanga
ni bang wa 'wong ka 'Yesung para wa gara, bang tahina a yera: Iti hina,
Daana, 'Deevid 'Bi-dau.
31 Ka a jemaa daang 'miing ba ingang a yeliba ka ba tang ba noe. Che
bang maaling tahing, a yeli: Iti hina, Daana, 'Deevid 'Bi-dau.
32 Ka 'Yesu leu ahi, a buongba, a yeli: 'Bo yeng buora ka n i 'kuye?
33 Bang yeli 'kuu: Daana, ka ti 'ningbie 'yuohi.
34 Ka nimboo daang kpe 'Yesu ba yela. Ung fiinhi ba 'ningbie, ang 'yuohi
a nyira 'dayeni. Bang daang 'tuu.

'Yesu Jeruuselem waa aning girima

(Maaki G. 11:1-11; 'Luki G. 19:28-40; Joon G. 12:12-19)

21 Sanga ni bang daang wa pieli Jeruuselem, a wa ta Beti'feej, Ooliveet
Tangkpong ni 'jieng, ka 'Yesu tung 'potuuribo ba'yi.
2 Ung yeli 'kubo: Ye gaa ti kpe kuraa ni ang 'bi ye 'ningbi-tooring ni.
Yeng na wa ti kpieruu ye na nyiye bunga ang 'le ka bungpolii 'bi u seng.
Ye 'lo-raa, a waanaa wa 'kumo.
3 Ka nie jaang wa yeli yeli jaa 'kuye, ye yeli: Daana hienaang. U na
bahaang 'wieng 'kuye ka ye waaning.
4 A yela nga jaa daang iyeng ka bila ni a dangyera ang daang yeli ni
paali:
5 Ye yeli 'ku Zaiyong 'bi-poga ni: Nye, i Naa waaniye i seng, a

i boin, a jong bunga, a jong bungpolii, bunga bung'bile ni.
(Ai'zeeya G. 62:11)

6 Ka u 'potuuribo daang gaa ti tung bila ni 'Yesu ang 'kubo nuori ni.
7 Bang waaning a bunga aning a bungpolii, a di ba tama a te a 'poeng.
Ung daang 'jing a ingang.
8 Ka ningjemaa yaga daang di ba tama yeri a soring. Ka 'mine ming
ngmaahi da'nuuhi a 'yi daari iinhing, a di yeri a soring.
9 Ka ningjemaa ang daang die 'yie aning banani ang 'tu 'puoring,
bang tahina, a yera: Hosaana a 'kuro 'Deevid 'Bi-dau ni, unani ang
waana Daana 'yuoring ni nyiye 'pugibu. Hosaana a saa'ju baahaa
'puong.
10 Sanga ni ung wa kpe Jeruuselem, ka a 'yi-kpong jaa daang dami, bang
yeli: Ning'buo la nga?
11 Ka a jemaa yeli: A dangyera 'Yesu ang 'yi Naazaret ang 'bi 'Gaalilii
'puong la.

A Ngming'puohi 'de-kpong yela
aning a kangkanga dau yela
(Maaki G. 11; 'Luki G. 19; Joon G. 2:13-22)

12 Ka 'Yesu daang ti kpe a Ngming'puohi 'de-kpong, a kari banani jaa ang
kuoha buunhu a daara buunhu a Ngming'puohi 'de-kpong 'puong a 'yi
bahi. Ung nyogi a 'libi-tegiriba 'teebulihi aning banani ang kuoha
nangmama 'kogihi ni a 'wulihi bahi.
13 Ung yeli 'kubo: A seuyeng:
Ba na buoniye n 'deu ni Ngming'puohi 'deu. Che ka yena iu
ung i na'nyigihi kpe'jie. (Ai'zeeya G. 56:7; Jeremaiya G. 7:11)
14 Ka joonhi aning gberee daang wa u seng a Ngming'puohi 'de-kpong
'puong. Ung nyaaba.
15 Sanga ni a Ngming'puohi 'yi-dieribera aning a 'begu karimihi ang daang
wa nye a yelisiela ni ung tung, ka a 'biihi ming tahina a Ngming'puohi
'de-kpong 'puong, a yera: Hosaana a 'kuro 'Deevid 'Bi-dau ni, ka ba
'puuhi daang saang yaga jaa.
16 Bang yeli 'kuu: I 'wonoye bila ni bama nga ang yera ngaa? Ka 'Yesu
yeli 'kubo: Mm, ye nang ba karing ngaang jaa.

'Bi-liihi aning bihimugiriba nuoring ing maali 'pugibu 'yii? ('Yieme G. 8:2)

17 Ung daang bahiba a che 'yi a 'yi-kpong 'puong, a gaa Beetani ti jeng 'be.
18 'Beeguu sanga ung daang leu waana a 'yi-kpong, ka kong daang kpeu.
19 Ung wa nye kangkanga dau a sori sieng, a gaa u 'muni. U ba ti nye bung jaa u 'jung 'see vaari 'yong. Ung yeli 'kuu: Dangmanii ta la ngmang i ingang jaa a 'yi ngaang gara. Ka a kangkanga dau daang juoli 'wieng a 'ko.
20 Sanga ni a 'potuuribo ang wa nye bila, bang i nomaa, a yeli: Wala ka a kangkanga dau juoli a 'ko 'wieng bila?
21 Ka 'Yesu die a yeli 'kubo: Yeliminga mang yera 'kuriye, ka yenang tari limaniye, a ba ira 'sige 'sige, bila nga ang i a kangkanga dau 'yong naani yeng na tung. Che ka yenang na yeli 'ku a tangkpong nga: 'Vigi a ti 'le mani 'puong, bila na tuming.
22 Ka yenang sagi, bung jaa yeng na mang suhi Ngmini'puohibu 'puong, ye na mang nyiye a bungbalaa.
23 Sanga ni ung daang wa kpe a Ngming'puohi 'de-kpong 'puo, ka a Ngming'puohi 'yi-dieribera aning a niba ningbera daang wa u seng sanga ni ung 'wuno, a wa yeli: 'Bo berii kpiengu ing 'tu ira a yela nga? Ning'buong 'kui a berii kpiengu nga ming?
24 Ka 'Yesu die a yeli 'kubo: N ming na jugihiyeng yeli bung'yeni. Ka yenang yeli bila 'kumo, n ming na yeli 'kuyeng bung ni berii kpiengu mang 'tu a ira a yela nga.
25 Joon Ngminikon'suobu ni, 'ye ka bila 'yi? Bila 'yiye arijena bii bila 'yiye ninsaaliba seng? Bang ngmi bila fasani ba miihi seng, a yeli: Ka tinuung yeli: Bila 'yiye arijena, u na yeli 'kuting: Ka wala yeng ba saguu?
26 Che ka tinuung yeli: Bila 'yiye ninsaaliba seng, ti joriye a niba 'bojung ba jaa sagi'ding ka Joon iye dangyera.
27 Bang die a yeli 'ku 'Yesu: Ti ba bang. Ung yeli 'kubo: N ming kung yeli 'kuye bung ni berii kpiengu mang 'tu a ira a yela nga.

'Luge silima 'wulibu

28 Che wala yeng tiehi a yela nga 'puong? Dau kangang daang tari 'bi-daba ba'yi. Ung wa a fora daana seng a wa yeli: N 'bi-dau, gaa ti

tung tuma 'jine n 'girep yoong.
29 Ung die a yeli: N kung gaa. Che a 'puoring ka u 'suhu leu, ung gaa.
30 Ung wa a 'yiilung daana seng a wa yeli bila ning u 'ju. Ung die a yeli: N garang, Ningkpong. Che u ba gaa.
31 Ba ba'yi ni 'buong daang tung u ba buobu? Bang yeli 'kuu: A fora daana. Ka 'Yesu yeli 'kubo: Yeliminga mang yera 'kuriye, a lam'po-dieriba aning a jentirihi danniyeng kpiera Naangmini naalung ni 'puo.
32 'Bojung Joon waye ye seng sun'tuubu sori ning. Ye ba saguu. Che ka a lam'po-dieriba aning a jentirihi saguu. Sanga ni yeng daang wa nye bila, ye daang ba leu 'yi ye yelibee 'puong bila 'puoring a na saguu.
33 Ye chelihi 'wong 'lugu sinnii jaala kanga: 'Deu daana kangang daang 'bibe a seli 'girep yoo, a me guoni a 'giluu wa 'tuohi, a 'tu a 'girep nieng'jie bogu u 'puong, a me 'jie ung 'do. Ung diu ngmi pa a 'ku kuoriba, a che gaa ti kpe paalijaani.
34 Wagiri ni a ngmama sanga ang daang wa turi ta, ung tung u tungtuniba a kuoriba seng ka ba ti die a 'girep yoo ngmama.
35 Ka a kuoriba daang nyogi u tungtuniba ni, a ngmi kanga, a ku kanga, a foo kanga ming aning 'kubo.
36 Ung la tung tungtuniba 'mine ming bang gaa a fora niba ni. Bang i ba ming bila ning u 'ju.
37 Che a baahaang ung daang tung u 'bi-dau ba seng, a yeli: Ba na kahingye n 'bi-dau.
38 Che sanga ni a kuoriba ang wa nye a 'bi-dau, bang yeli ba miihi seng: A chen'dire la nga. Ye waana. Ye veng ka ti kuu, a che 'so u cheng ni.
39 Bang daang nyoguu, a diu loo a 'girep yoo 'puoring, a kuu.
40 Bila 'jung a 'girep yoo daana ang na ti waana, wala ung na i a kuoriba nga?
41 Bang yeli 'kuu: U na wa kuye a ningbee ni a nyuongba beu, a che bahi a 'girep yoo 'ku kuorijaani ang na mang 'kuu a ngmama a wagiring.
42 Ka 'Yesu daang yeli 'kubo: Ye nang ba karing ngaang a Seupegi'yirihi 'puong jaa:

> A 'kuurii ni mieriba ang jaanhi ni, u ning u 'jung leu a kpiiluu 'jukuurii ni. Daana tuma la nga, ang i nomaa ti 'ningbieng? ('Yieme G. 118:22-23)

43 Bila 'jung n yera 'kuriyeng, ba na dieye Naangmini naalung ni ye seng
a diu 'ku paaluu ang na ngmana u ngmama.
44 Nie jaa ang na 'le a 'kuurii nga ingang, u na kauhing 'puro 'puro. Che
nie ming jaa ingang ung na 'le, u na niengye u daana ka u 'woning jong.
45 Sanga ni a Ngming'puohi 'yi-dieribera aning a Farisiihi ang daang wa
'wong u 'luge silima ni, bang nye ka ba yela ung siling a 'luge silima
nga.
46 Che sanga ni bang daang buora ka ba nyoguu, bang daang jora a jemaa.
'Bojung ba daang diung ung i dangyera.

22 Ka 'Yesu daang die a la yeli yela 'kubo aning 'luge silima, a yeli:
2 Arijena naalung ni 'woniye naa kanga ang daang maali u 'bi-dau
pogipaalaa siingkpong.
3 Ung daang tung u tungtuniba ka ba ti buong banani bang daang buong
ni ka ba wa a poga digibu siingkpong ni 'jie. Bang jaanhi. Ba ba wa.
4 'Beng la ung la tung tungtuniba 'mine ming a yeli: Ye yeli banani bang
buong ni: Nye, n maaliye n siingkpong baahi. N kuye n nadavarihi
aning n 'dung-nuorihi, ka yela jaa i 'siri. Ye wa poga digibu siingkpong
ni 'jie.
5 Che bang di bila foo a che gaa ba gaa'jiihi, ka kanga daang gaa u yoo,
ka kanga ming gaa u yaagu 'jie.
6 Ka ba chelii ni nyogi u tungtuniba ni, a iba beu beu, a kuba.
7 Che sanga ni a naa ang wa 'wong bila, ka 'suuri kpeu, ung tung u 'sojehi
tan'nuuhi a ti nyuong a ningkuuriba, a nyugi ba 'yi-kpong.
8 'Beng la ung yeli 'ku u tungtuniba ni: A poga digibu siingkpong ni iye
'siri. Che banani bang buong ni, ba ba sigining bila.
9 Bila 'jung ye gaa a 'yiri sobera. Banani jaa yeng na nye, ye buongba ka
ba wa a poga digibu siingkpong ni 'jie.
10 Bila 'jung ka a tungtuniba daang 'yi gaa a 'yiri sobera, a ti laanhi banani
jaa bang nye a lang taa, ningbee aning ningsuunhi jaa, ka a poga digibu
'jie daang pa aning saamba.
11 Sanga ni a naa ang wa kpe ka u nye a saamba, ung nye nie kanga ang
ba yeri poga digibu kparuu 'beng.
12 Ung yeli 'kuu: N dau, wala ing wa kpe che a ba yeri poga digibu

kparuu? U daang ba tari yeli na yeli.
13 'Beng la ka a naa daang yeli 'ku a tungtuniba: Ye 'le u 'nuuhi aning u gbee, a diu ti loo bahi 'yengeng a ing sagiluu 'puong. 'Kuori aning nyina oobu daang na 'bibeng.
14 'Bojung ba buongye ningyaga, a che 'lugihi ningfiing.

'Ju-yeu yela

(Maaki G. 12:13-17; 'Luki G. 20:20-26)

15 'Beng la ka a Farisiihi daang gaa ti nye taa, a bu bila ni bang na i nyoguu u yeliyaga 'puong.
16 Bang daang tung ba 'potuuribo aning Heerod 'tuuribo u seng. Bang ti yeli: Karima, ti bangyeng ka i iye yeliminga daana, a 'wuno Naangmini sori ni yeliminga 'puong. I ba ira yela ka niba 'pugii 'jung, 'bojung i ba baana niba.
17 Bila 'jung yeli 'kuti, wala ing tiehi? A 'tuye sori ka ba yeu lam'poo a 'ku 'Sii-zer bii a ba 'tu sori?
18 Che ka 'Yesu daang bang ba beulung ni, a yeli: Wala la yeng 'pigihime, yena 'bangfuge niba?
19 Ye 'wulimo a 'ju-yeu 'libiri. Bang waaning denaari wa 'kuu.
20 Ung yeli 'kubo: Ning'buo 'worihung aning u yeliseurihi la nga?
21 Bang yeli 'kuu: 'Sii-zer. 'Beng la ung yeli 'kubo: Ye 'ku 'Sii-zer buunhu ni ang i 'Sii-zer buunhu, a 'ku Naangmini ming buunhu ni ang i Naangmini buunhu.
22 Sanga ni bang daang wa 'wong a yela nga, ka nomaa daang kpeba. Bang bahuu a che gaa.

'Kuung 'puo 'ihiyiibu yela jugihibu

('Maatiu G. 12:18-27; 'Luki G. 20:27-40)

23 A daari ning u 'ju ka Saa'jusihi, banang yeli ka 'kuung 'puo 'ihiyiibu 'chibe ni, bang daang wa u seng a wa jugihuu.
24 A yeli: Karima, 'Moosis yeliyeng ka ka daung 'kpi a ba tari 'biihi, u yau bii u bieri na diye u poga ni a dogi 'biihi 'ku u bieri ni bii u yau ni.
25 Tau, bieri'mine aning yauhi, ba daang iye bayo'poin a 'bi ti seng. Ka a fora daana daang di poga, a ti 'kpi, u ba tari buurii. Ung bahi u poga ni 'ku u yau.

26 Bila ning u 'ju la a 'yiilung daana ming, aning a taalung, a gara a ayo'poin daana ingang.
27 Bang jaa wa 'kpi baahi, ka a poga ming 'kpi.
28 Bila 'jung a 'kuung 'puo 'ihiyiibu 'puong, a bayo'poin 'buo poga na la a poga? 'Bojung ba jaang diu.
29 Ka 'Yesu die a yeli 'kubo: Ye boriyeng, yeng ba bang a Seupegi'yirihi bii Naangmini kpiengu ni 'jung.
30 'Bojung a 'kuung 'puo 'ihiyiibung daba kung la digira pogiba, bii ka ba la digira pogiba 'kuro daba. Ba na 'woniye a malikihi ang 'bi arijenang.
31 Che a'wo a kpiinhi 'kuung 'puo 'ihiyiibu yela, ye ba karing bila ni Naangmini ang daang yeli 'kuye ni? U yeliyeng:
32 Maang la Aaburaham Naangmini ni, aning Aizik Naangmini ni, aning Jeekob Naangmini ni. Naangmini ba i kpiinhi Naangmini, u iye 'nyivoe niba Naangmini. ('Yiibu G. 3:6)
33 Sanga ni a jemaa ang daang wa 'wong a yeli nga, ka nomaa kpeba u 'wulibu ni yela.

A nuori 'kuubu bungkpong

(Maaki G. 12:28-34; 'Luki G. 10:25-28)

34 Che sanga ni a Farisiihi ang daang wa 'wong ka u yeliye yela ka a Saa'jusihi bo yeliyaga 'guo a tang, bang daang laanhi lang taa.
35 Ka ba kanga ang i 'begu karima jugihuu, a 'pigihuu, a yeli:
36 Karima, 'buo la a nuori 'kuubu bungkpong a 'begu 'puong?
37 Ka 'Yesu yeli 'kuu: Nung Daana i Naangmini aning i 'sikiri jaa, a numuu aning i 'suhu jaa, a numuu aning i haakila jaa.
38 A nuori 'kuubu ang i fora a i kpong ming la bila.
39 Ka a 'yiilung daana 'wonuu: Nung i kpieringto a'wo i minga.
40 Nuori 'kuubuhi a'yi nga ingang la ka a 'begu jaa aning a dangyeriba yegili.

'Yesu iye 'Deevid 'bi-dau aning u Daana

41 Sanga ni a Farisiihi ang daang nang lang taa, ka 'Yesu jugihiba,
42 a yeli: Wala yeng tiehi a'wo 'Kristo yela? Ning'buo 'bi-dau la? Bang yeli 'kuu: U iye 'Deevid 'bi-dau.
43 Ung yeli 'kubo: Ka wala ka 'Deevid buonuu Daana Sie 'puong, a yeli:

44 Daana yeli 'kuye n Daana: 'Jing n 'nuduring a gara mang na ti
i ka i domihi i i gberi 'kogo? ('Yieme G. 110:1)
45 Ka 'Deeviding buonuu Daana, wala ung panaa la i u 'bi-dau?
46 Nie jaa daang ba tuong die yeli yeli a 'kuu. Nie jaa ming daang ba la
ngmi 'ju a 'yi a daari a gara ka u jugihuu jugihibuhi a paahi.

Farisiihi, Saa'jusihi, 'begu karimihi, 'bangfugihi niba la

(Maaki G. 12:38-40; 'Luki G. 11:37-52, 20:45-47)

23 'Beng la ka 'Yesu daang yeli yela 'ku a jemaa aning u 'potuuribo.
2 Ngaang ung daang yeli: A 'begu karimihi aning a Farisiihi 'jingye
'Moosis 'kogong.
3 Bila 'jung yeli ni jaa bang mang yeliye ka ye 'tu, ye mang 'tu a tung bila
ming. Che ye ta tuna ba tuma yeng, 'bojung ba mang yeling che ba
kung tung.
4 'Bojung ba mang 'leye 'tuo-tiinha 'tuobu ang i too, a mang dia pegili
niba bangperi ngmamang. Che bana miihi kung jegaa aning ba 'nubiri
bung'yeni.
5 Che ba tuma jaa ba mang tunaang ka niba nye 'jung. Ba mang maaliye
ba filaakitirihi ang i yelinhi. Bang mang i ka ba bungyerihi juoha i
yogiri.
6 Bang mang nung 'ji-nanee siingbera 'jiihing, a nung 'kogihi ang i nanee
yaga a Ngming'puohi 'dering.
7 Bang nung ka ba 'puohibo a daahi 'puuhing, a nung ka niba buoniba:
Karima, Karima.
8 Che yena ta veng ka ba buongye karima. 'Bojung ye karima iye
bung'yeni, una la 'Kristo. Yena jaa iye ba'biihi.
9 Ye ta buona nie jaa ming ye ba 'teng-gbaning, 'bojung ye Ba iye
bung'yeni. Unang 'bi arijenang ni.
10 Ye ta veng ka ba buoniye 'yi-dieriba ming, 'bojung ye 'yi-diera iye
bung'yeni. Una la a 'Kristo.
11 Che unani ang i ningtiinhuu a gaa ye jaa ye 'puong, u na iye ye
tungtuna.
12 Nie jaa ming ang na 'duohi u minga, ba na 'sigihuung. Unani ming ang
na 'sigihi u minga, ba na 'duohuung.

13 Che nimiha la a 'kuye, 'begu karimihi aning Farisiihi, 'bangfugihi. 'Bojung ye pogiye arijena naalung ni sori, ka niba ba tuong kpiera, 'bojung ye miihi ba kpiera. Banani ming ang kpiera, ye ba sagira ka ba kpe.
14 Nimiha la a 'kuye, 'begu karimihi aning Farisiihi, 'bangfugihi. 'Bojung ye mang peye dunggala 'deri, a mang ira 'bangfuge a 'puoho Ngming'puohi-yogiri. Bila 'jung ye 'lee daang na iye kpong saree 'diibu 'puong a gaa niba 'mine 'lee.
15 Nimiha la a 'kuye, 'begu karimihi aning Farisiihi, 'bangfugihi. 'Bojung ye mang yuoriye mani aning 'teng-gbani jaa ka ye ti i ka ning'yeni turi ngmaa kpe ye ngmini 'jung. Sanga ni ung mang wa ngmaa kpe baahi, ye mang iung ung i jehinama 'bie gberi 'buyi a gaa ye miihi.
16 Nimiha la a 'kuye, yena 'yi-dieriba ang i joonhi. Yenang mang yeli: Nie jaa ang na po a Ngming'puohi 'de-kpong, bila ba i yeli jaa. Che nie jaa ang na po a Ngming'puohi 'de-kpong sannii ni, u daana 'diye sani.
17 Yena jolihi aning joonhi. 'Bojung a 'buong i tiinhuu gaa u to, a sannii bii a Ngming'puohi 'de-kpong ang vena ka a sannii ira bung welipegi'yiruu?
18 Yeng la yera: Nie jaa ang na po a sarika 'ihijie, bila ba i yeli jaa. Che nie jaa ang pora a 'kuubu ang 'bi a sarika 'ihijie 'jung, u daana 'diye sani.
19 Yena jolihi aning joonhi. 'Bojung a 'buong i tiinhuu gaa u to, a 'kuubu bii a sarika 'ihijie ang vena ka a 'kuubu ira bung welipegi'yiruu ni?
20 Bila 'jung nie jaa ang na po a sarika 'ihijie, u porang a pora buunhu jaa ang 'bi u 'jung.
21 Nie jaa ming ang na po a Ngming'puohi 'de-kpong, u poruung, a pora unani ang kpiera u 'puong ni.
22 Nie ming ang na po arijena, u poriye Naangmini na'kogo ni, a pora unani ang 'jing u 'jung ni.
23 Nimiha la a 'kuye, 'begu karimihi aning Farisiihi, 'bangfugihi. 'Bojung ye mang 'ihee minit, aning aniis, aning kuming 'pie toe, a che mang ngmaa a 'begu yela ni ang i tiinha gaa bila bahi. Ana la saree 'tuubu, hina, aning limaniye. Ye iyeng 'wo ka ye da mang tung ama, a che ta mang bahi a chelee ni ming tungbu.
24 Yena 'yi-dieriba ang i joonhi, yenang mang te dung'bile, a che mang di nyogima voli.

25 Nimiha la a 'kuye, 'begu karimihi aning Farisiihi, 'bangfugihi. 'Bojung ye mang maaliye a 'bonsuo aning a perete 'poe ang 'yi, che ka a 'puuhi mang pa aning faabu aning bo'gaalii.
26 Ina Farisii ang i jonga, maali a 'bonsuo aning a perete 'puuhi ka a 'yi fora, ka a 'poe ming nye 'yi.
27 Nimiha la a 'kuye, 'begu karimihi aning Farisiihi, 'bangfugihi. 'Bojung ye 'woniye kau'bu-pieni, a 'ningbiring mang suma gbanggbaling yeliminga, che ka a 'puuhi mang pa aning 'kuunhi kaba aning degiri jaa.
28 Bila yeng ming 'yi gbanggbaling a i sun'tuuribo niba 'ningbiring, che ye 'puuhing yeng pa aning 'bangfugilung aning bielung.
29 Nimiha la a 'kuye, 'begu karimihi aning Farisiihi, 'bangfugihi. 'Bojung ye mang mieriye a dangyeriba kau'buye, a mang maali sun'tuuribo kau'buye ang suma.
30 Yeng mang yeli: Ka tinuung daang 'bibe ti ba'mine 'beri ning, ti kung paahi ba ingang a dangyeriba jiing ni 'ihibu 'puong.
31 Bila 'jung ye 'diye ye miihi 'sieree, ka ye iye banani ang ku a dangyeriba 'biihi.
32 Bila 'jung ye paali tungbee ni ye ba'mine ang 'piili ni.
33 Yena wa'mine, yena dung'kuurihi 'biihi, wala yeng na i 'muri 'yi a kung 'le saree 'diibu 'puong a gaa ti kpe jehinama?
34 Bila 'jung, ye nye, n tuniye dangyeriba aning yengbanginiba aning karimihi ye seng. Ye na kuye ba 'mine, a kpaahiba dagara 'jung. Ye na fiebiye ba 'mine ming ye Ngming'puohi 'deri 'puuhing, a mang dogihiba a 'yi 'yiri a gara u to.
35 Ye na iye bila ka a sun'tuuribo jiing ni jaa bang 'kiri duneeng ni wa ye iinhing, a 'yi sun'tuuro 'Ee-bal jiing ni a waana Berakaiya 'bi-dau Zakaraiyas jiing ni ingang. Una yeng ku a Ngming'puohi 'de-kpong aning a sarika 'ihijie kpachagang ni.
36 Yeliminga mang yera 'kuriye. A yela nga jaa na waye a jemani nga ingang.
37 'Oo, Jeruuselem, Jeruuselem, inang kuura a dangyeriba a foora banani ming bang tung i seng aning 'kubo. Wala pahii pahii mang bo ka n da laanhi i 'biihi a lang taa, a'wo nonyaangaa ang mang laanhi u 'biihi lang taa u kpangkpama luong bila ni. Che yeng ba die.
38 Ye nye, ba vengye ye 'deu ung i kpali 'kuye.

39 'Bojung n yera 'kuriyeng, a 'yi pampana gara ye daang kung la nyima a gara sanga ni yeng na ti yeli: Unani ang waana Daana 'yuoring ni nye 'pugibu.

'Yesu ang dangyeli
a Ngming'puohi 'de-kpong saangbu yela
(Maaki G. 13:1-2; 'Luki G. 21:5-6)

24 Ka 'Yesu daang 'yi a Ngming'puohi 'de-kpong a ti gara. Ka u 'potuuribo daang wa u seng ka ba wa 'wuluu a Ngming'puohi 'de-kpong 'deri ni.
2 Ka 'Yesu yeli 'kubo: Ye ba nye a buunhu nga jaa? Yeliminga mang yera 'kuriye, 'kuurii bung'yeni daang kung 'bi 'jie ngang a dogili u to ingang ka ba kung daaguu loo 'tengeng.

Dogikpong 'piilee
(Maaki G. 13; 'Luki G. 17:26-30, 17:34-36, 21)

3 Sanga ni ung daang wa 'jing Ooliveet Tangkpong ni 'jung, ka a 'potuuribo wa u seng ba 'yong, a wa yeli: Yeli 'kuti, 'bo sanga ka a yela nga na i? I waa aning a dunee baahibu ni 'sieree daang na la 'bo?
4 Ka 'Yesu die a yeli 'kubo: Ye banna ka nie jaa ta wa belingye.
5 'Bojung niba yaga na wang n 'yuoring, a mang wa yeli: Maang la 'Kristo. Ba daang na belingye niba yaga.
6 Ye daang na mang 'wongye taanhuu jaurihi yela, aning 'bayehi taanhuu jaurihi yela. Ye banna sung a ta wa ira 'karikaruu. 'Bojung kparaama la ka a yela nga jaa i, che a baahaa sanga nang naani bila.
7 'Bojung paaluu na mang 'ihi jauniye u to paaluu, ka naalung 'ihi jauning u to naalung. Koonhi ang i bera aning 'baleuhi na mang 'leng. Ka 'tenge 'jigihibuhi mang i 'ji-dabang dabang 'puuhing.
8 Ama nga jaa nang iye wahalahi 'piilee.
9 Ba na mang diyeng tihi ka ba dogihi, ka ba mang kuye. Paalihi jaa na hayeng n 'yuori 'jung.
10 A sanga ka niba yaga na bori, a kuohi taa, a haara taa.
11 'Girii dangyeriba ming yaga na 'ihing, a beling ningyaga.
12 'Bojung beu daang na 'uging, ka niba yaga nungbu leu 'sigi.
13 Che unani ang na ahi kpiengaa a kung leu 'puori a gara a baahaa, u

daana ning u 'jung na i 'chihi.
14 Ba na ingye a naalung 'duohi-sung nga dunee 'puo jaang, ka bila i 'sieree a 'ku paalihi jaa. 'Beng la ka a baahaa sanga panaa na wa.
15 Bila 'jung sanga ni yeng daang na wa nye nyuongbu bungdegiri ni yela dangyera Daaniel ang yeli ni ang ahi a 'ji-pegi'yiruu 'puong, unani jaa ang kanna u daana banna a 'muni.
16 A wagiri ngang banani ang 'bi 'Judiiyang, ba jora gara tangbera 'juri.
17 Unani ang 'bi pie 'jung, u ta wa 'sigire ka u wa di bung jaa a 'yi u 'deung.
18 Unani ming ang na 'bi yoong, u daana ta wa leu gara ka u ti di u bungyerihi.
19 Nimiha la a 'ku banani ang daang na tari 'puuhi, aning banani 'biihi ang daang na mugira a 'beri ngang.
20 Che ye suha Naangmini ka ye joo ta wa ira seseu sanga, bii a i a peenhibu daari.
21 'Bojung dogikpong daang na 'bibeng a wagiring. A dogikpong to nang ba 'bibe a 'yi dunee 'munpiileeng a waana a wagiri ngang. U daang kung la 'bibe jaa ming.
22 Ka a 'bering da ba ngmaa bahi, nie jaa da kung i 'chihi. Che banani Naangmini ang 'lugihi ni 'jung Naangmini ngmaaye a 'beri bahi.
23 A wagiring ka nie jaang yeli 'kuye: Ye nye, 'Kristong 'bi che, bii u 'biye 'jie kangang, ye ta sagi.
24 'Bojung 'girii 'Kristohi aning 'girii dangyeriba daang na 'ying, a 'wuli 'sieri-bera aning yelikanaama ang i bera, a ira bila yaga jaa, ka ba beling banani gba Naangmini ang 'lugihi ni, ka bilang danang tuong i.
25 Ye nye, n dang yeli 'kuyeng ni.
26 Bila 'jung ka banang daang yeli 'kuye: Ye nye, u 'biye a mo'sogo 'puong, ye ta wa 'yi gara. Bii: Ye nye, u 'biye a 'dekie 'puuhing, ye ta sagi.
27 'Bojung a'wo saa nyigihibu ang mang 'yi sa'muni a chaang 'haali a wa ti ta ngmintong'liengee bila ni, bila ka Ninsaalaa 'Bi-dau ni waa ming daang na 'be.
28 'Bojung 'jie ni jaa bung'kuung ang 'bibe, 'beng ka ka'chigiri na laanhi lang taa.

'Yesu 'Kristo waa

29 A 'beri ni dogikpong ni 'puoring, 'wieng ka ngminaa daang na leu suo,
ka 'chiu kung chaana. Ngmari'bie daang na 'yiye sagbani 'le. Sagbama
ming kpienguhi daang na 'jigihing.
30 A wagiring ka Ninsaalaa 'Bi-dau ni 'sieree daang na 'yi gbanggbali
sagbaning. A wagiring ka 'teng-gbani buura jaa na i nimiha, ka ba nye
Ninsaalaa 'Bi-dau ni ang waana sagbani savaala 'puong aning
kpiengkpong aning girima ang i kpong.
31 U daang na tungye u malikihi aning biengkoni kokokpong. Ka a laanhi
banani ung 'lugihi ni lang taa a 'yi a seseri lampegihi anaahi ning, a 'yi
sagbani baahaa kanga a gara u to ingang.
32 Ye daanhi 'wulibu a 'yi kangkanga daung. Ka u 'nuuhing wa i baaluu
a boha vaari, ye mang baming ka seu sanga tohiyeng.
33 Bila la, sanga ni yeng ming na wa nyira a yela nga jaa, ye bang ka u
pieliyeng, a ta 'di-noe.
34 Yeliminga mang yera 'kuriye, a jemani nga na 'bibeng a gara sanga ni
a yela nga jaa ang na ti paali.
35 Sagbani aning 'teng-gbani daang na baahing, che maang yeliyaga daang
kung baahi jaa.
36 Che nie jaa ba bang a 'beu bii a wagiri. Arijena malikihi ming ba bang,
'see n Ba 'yong.
37 Che a'wo 'Noowa 'beri ni ang daang 'wo bila ni, bila ka Ninsaalaa
'Bi-dau ming waa ni daang na 'be.
38 'Bojung a'wo 'beri ni ang daang 'bibe che ka a kontaalii daang ti wa ni,
ba daang mang 'direng, a 'nyuuro. Ka daba digira pogiba, bang digira
pogiba 'kuro daba, a gara 'beu ni 'Noowa ang daang ti kpe a 'gbori.
39 Ba daang ba bang a gara sanga ni a kontaalii ang daang ti wa a 'ohi ba
jaa gaaning. Bila ka Ninsaalaa 'Bi-dau ni waa daang na 'be.
40 A sanga nga niba ba'yi na mang 'biye yoong. Ka ba mang di kanga a
che bahi kanga.
41 Pogiba ba'yi na mang lang nieniye niering. Ka ba mang di kanga a che
bahi kanga.
42 Bila 'jung ye kaara sung, 'bojung ye ba bang wagiri ni ye Daana ang
waana.
43 Che ye bang ngaang. Ka ka 'deu daanang da bang wagiri ning na'nyige

ang na wa, u danang kaarang. U da kung veng ka ba kau u 'deu kpe.
44 Bila 'jung ye ming i 'siri. 'Bojung wagiri ning yeng ba tieha ka
Ninsaalaa 'Bi-dau ni na wang, a wagiring ung waana.
45 Ning'buo la limanpaalii aning yengbantungtuna, ka a ningkpong veng
ung i u 'deu kaara ka u mang 'ku a 'deu niba siimaa a wagiri minga
'puong?
46 A tungtuna ni, sanga ni u ningkpong ang daang na waana a wa nye ka
u tuna bila, a tungtungbalaa tariye 'pu-peli.
47 Yeliminga mang yera 'kuriye, u na vening ka u i u buunhu jaa kaara.
48 Che a'mineng a tungtungbeu na yeliye u 'sikiring: N ningkpong naarang
u waa ingang.
49 A'mineng u na 'piili ngmiraye u taa tungtuniba, a 'dire, a 'nyuuro aning
'bugiribo.
50 A tungtuna daana ni daang na wang 'beu ning ung ba kaara u soring,
aning wagiri ung ba bang.
51 U daang na wa dogihuung yaga, a diu paahi 'bangfugihi 'puong. 'Kuori
aning nyina oobu daang na 'bibeng.

25 A wagiring arijena naalung ni na 'woniye pogisarihi 'pie ang ba bang
daba ang di ba fintinihi a 'yi gaa ka ba ti 'tuohi a pogipaalaa sira.
2 Ka ba ba'nu daang i yengbanginiba, ka ba ba'nu ming i jolihi.
3 Ka banani ang i jolihi ni daang di ba fintinihi, che ba ba di kpaang
paahi a ingang.
4 Che ka a yengbanginiba di kpaang a ing ba buunhu 'puuhing a paahi ba
fintinihi ingang.
5 Sanga ni a pogipaalaa sira ang daang wa naari, ka gbieng daang kpe ba
jaa, bang 'gbihi.
6 'Tengkori ka tahingbu daang tahing: Ye nye, a pogipaalaa sira
waanang. Ye 'yi 'yenge ti 'tuohuu.
7 'Beng la ka a pogisarihi ang ba bang daba 'ihi a maali ba fintinihi.
8 Ka a jolihi yeli 'ku a yengbanginiba: Ye 'kuti ye kpaang ni 'mine,
'bojung ti fintinihi 'kpiireng.
9 Che ka a yengbanginiba die a yeli: Aai, ti ta wa i bila ka a kung ta ti
niye jaa. Ye gaa banani ang kuoha kpaang ni seng a ti da 'ku ye miihi.
10 Sanga ni bang daang gaa ka ba ti da, ka a pogipaalaa sira daang wa.

11 A bila 'puoring ka a pogisarihi ni ang daang ba bang daba ni 'mine ming daang wa, a wa yeli: Daana, Daana, 'yuo 'kuti.
12 Che ung die a yeli: Yeliminga mang yera 'kuriye, n ba bangye.
13 Bila 'jung ye kaara sung, 'bojung ye ba bang a 'beu, bii wagiri Ninsaalaa 'Bi-dau ni ang waana.
14 'Bojung bila 'woniye dau ang gara paalitoori, a buong u minga tungtuniba a di u buunhu 'kubo.
15 Ung 'ku kanga taalentihi a'nu, a 'ku kanga ming taalentihi a'yi, a 'ku kanga ming taalent bung'yeni. Ung 'ku kanga jaa a'wo bila ni u daana fanga ang sigining, a che 'yi 'wieng a gaa u sori.
16 'Beng la ka unani ang daang die taalentihi a'nu ni gaa ti dia i yaagu, a nye taalentihi a'nu tona a paahi.
17 Bila ning u 'ju la unani ming ang daang die taalentihi a'yi ni. Ung ming nye taalentihi a'yi tona a paahi.
18 Che unani ang daang die taalent 'yeni ni, ung gaa ti 'tu 'tenge a di u ningkpong 'libiri ni sogili.
19 Ang daang wa kauhi yaga ka a tungtuniba ningkpong ni ti wa, a wa jera 'libi-yela aniba.
20 Ka unani ang daang die taalentihi a'nu ni wa, a waaning a taalentihi a'nu ni ming paahi, a wa yeli: Ningkpong, i 'kumong taalentihi a'nu. Nye, n nyiye taalentihi a'nu tona paahi a ingang.
21 Ka u ningkpong ni yeli 'kuu: Gahibanye, i iye tungtungsung, a i limanpaalii tungtuna. I iye limanpaalii daana aning bungfiing. N na veming ka i kaara bungyaga. Wa paahi i ningkpong ingang u nyengka ni 'puong.
22 Unani ming ang daang die taalentihi a'yi ni, ung ming wa a wa yeli: Ningkpong, i 'kumong taalentihi a'yi. Nye, n nyiye taalentihi a'yi tona a paahi a ingang.
23 Ka u ningkpong ni yeli 'kuu: Gahibanye, i iye tungtungsung, a i limanpaalii tungtuna. I iye limanpaalii daana aning bungfiing. N na veming ka i kaara bungyaga. Wa paahi i ningkpong ingang u nyengka ni 'puong.
24 'Beng la ka unani ang daang die taalent 'yeni ni ming wa a wa yeli: Ningkpong, n bangyeng ka i yela iye kpiengaa yaga. I mang chieriye siimaa ing ba mang buri, a mang laanha buunhu ming ing ba mang

yaari.
25 Bila 'jung ka dabieng daang kpema mang gaa ti sogili i taalent ni 'tengeng. Nye i bung.
26 'Beng la ka u ningkpong die a yeli 'kuu: Ina tungtuna ang i beu, a i 'di-nyaga. Ing panaa bang ka n mang chieriye siimaa mang ba buri, a mang laanha buunhu mang ba yaari,
27 bila yeng i da iyeng ka i da di n 'libiri ni ti 'ku bangki niba. N waa 'puong n danang wa diye n 'libiri aning tona a paahi.
28 Ye die a taalent u seng a diu 'ku unani ang tari taalentihi 'pie ni.
29 'Bojung unani jaa ang tari, ba na 'kuung a paahi ka u tari yaga jaa. Che unani ang ba tari, ba na dieye bung ni gba ung tari ni a 'yi u seng.
30 Ye di a tungtuna ang ba tari tona nga loo 'yengeng a ing sagiluu 'puong. 'Kuori aning nyina oobu daang na 'bibeng.
31 Sanga ni Ninsaalaa 'Bi-dau ni ang daang na waana u girima ni 'puong, ka a malikipegi'yirihi jaa paahi u ingang, a sanga u daang na 'jingye u girima na'kogo ni 'jung.
32 Ka a paalihi niba jaa daang lang u 'ningbi-tooring. Ka u welihiba 'yi taa seng a'wo pichiina ang mang wena u piihi a 'yire buuhing bila ni.
33 U na diye a piihi ahi u 'nuduri seng, a che di a buuhi ahi u 'nu-goo seng.
34 'Beng la ka a Naa panaa daang na yeli 'ku banani ang 'bi u 'nuduri seng ni: Ye waana, yena n Ba ang 'ku pegiri. Ye 'so a naalung bang maali 'kuye a 'yi a dunee 'muni 'bingbu sanga ka u i ye chengbung.
35 'Bojung kong daang kpemang, yeng 'kumo siimaa. Ka kon'nyuuri kpema, yeng 'kumo kuong. Mang daang i saana, yeng nyogima kpening 'deu.
36 Mang daang i inggbangkpali. N ba tari kparuu a na pogi n minga. Yeng 'kumo kparuu mang pogi n inggbani. Mang biera, yeng kaa n 'jieng a baalung 'puong. Mang daang 'bi pogiriba 'deung, yeng wa n seng.
37 'Beng la ka a sun'tuuribo daang na die a yeli 'kuu: Daana, 'bo sanga ting nye kong ang kpei ting 'kui siimaa ing 'di? Bii 'bo sanga ting nye kon'nyuuri ang kpei ting 'kui kuong ing 'nyu?
38 'Bo sanga ting nyii ing i saana ting nyogii kpening 'deu? Bii 'bo sanga ting nyii ing i inggbangkpali ting 'kui tani ing pogi i minga?
39 Bii 'bo sanga ting nyii ing biera, bii ing 'bi pogiriba 'deung, ting wa i

seng?
40 A Naa daang na dieng a yeli 'kubo: Yeliminga mang yera 'kuriye, yeng
ang i bila a 'ku n ba'biihi jaa bung'bile ni kanga, maang yeng i bila 'ku.
41 'Beng la ung daang na yeli 'ku banani ang 'bi a 'nu-goo seng ni: Yena
bungtuurihi, ye 'yi n seng a gaa ti kpe 'buung ang ba 'kpiire jaa. 'Buung
bang maali a 'ku a Deevul aning u malikihi la bila.
42 'Bojung kong daang kpemang, ye ba 'kumo siimaa ka n 'di. Ka
kon'nyuuri kpema, ye ba 'kumo kuong ka n 'nyu.
43 Mang daang i saana. Ye ba nyogima kpening 'deu. Mang daang i
inggbangkpali, a ba tari kparuu a na pogi n minga. Ye ba 'kumo kparuu
ka n pogi n minga. Mang daang biera, a 'bi pogiriba 'deung. Ye ba kaa
n 'jieng.
44 'Beng la bang ming daang na die a yeli 'kuu: Daana, 'bo sanga ting nyii
ka kong kpei, bii ting nyii ka kon'nyuuri kpei, bii ting nyii ing i saana,
bii ting nyii ing i inggbangkpali, bii ting nyii ing biera, bii ting nyii ing
'bi pogiriba 'deung, ting ba sumii?
45 'Beng la ung na die a yeli 'kubo: Yeliminga mang yera 'kuriye, yeng
baang i bila 'ku bama jaa bung'bile ni kanga, maang yeng ba i bila a 'ku.
46 Bama daang na ti kpeye dogihibu ang ba tari baahibu 'puo. Che ka a
sun'tuuribo ti kpe 'nyivori ang ba tari baahibu 'puo.

'Yesu kuubu buobu

(Maaki G. 14; 'Luki G. 22; Joon G. 11-12)

26 Sanga ni 'Yesu ang daang wa baahi a yeliyaga nga jaa, ung daang
yeli 'ku u 'potuuribo:
2 Ye bangyeng ka 'beri a'yi ang na ta a Paribahi 'chiu 'diibu la. Ba na
kuohiye Ninsaalaa 'Bi-dau ni ka ba kpaahuu dagara 'jung.
3 'Beng la ka a Ngming'puohi 'yi-dieribera, aning a 'begu karimihi, aning
a niba ningbera ni daang lang taa a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong
bang buona 'Keeyafas jagang.
4 Bang daang bu ka ba i dawari a nyogi 'Yesu a kuu.
5 Che bang daang yeli: A 'chiu 'diibu 'puong yeng naani ting na i bila, ka
a niba ta wa gong gongkpiengaa 'jung.
6 Sanga ni 'Yesu ang daang 'bi Beetani 'puong, a 'bi Saimong kongkonga
'deung,

7 ka poga kanga daang wa u seng a tari alabaasitur pirintuo ang tari
turaadi daa ang i too yaga. Ung daang dia 'kiri ing 'Yesu 'jung sanga ni
ung daang 'jing 'dire siimaa.
8 Che u 'potuuribo ang daang wa nye bila, ka 'suuri kpeba, bang yeli: A
saangbu nga 'muni la 'bo?
9 Ba danang tuong kuohiye a turaadi nga 'libi-yaga, a dia 'ku ningbaaliba.
10 Ka 'Yesu daang bang bila, a yeli 'kubo: Wala la yeng danna a poga?
'Bojung u tungye tungsung n ingang.
11 'Bojung ningbaaliba na mang 'biye ye seng wagiri jaang, che maang
kung 'bi ye seng wagiri jaang.
12 Ung 'kiri a turaadi nga waahi n inggbani ni, n 'ungbu tuma ung tung
bila.
13 Yeliminga mang yera 'kuriye, 'jie jaa bang na ing a 'duohi-sung nga
dunee jaang, ba na mang yeliye bila nga ming a poga nga ang tung nga
ka bila i u yela tiehibu.
14 'Beng la ka a 'pie aning ba'yi ni kanga bang buona 'Juudas Isikaariyot
daang gaa a Ngming'puohi 'yi-dieribera seng,
15 a ti yeli: 'Bo yeng na 'kumo che ka n nyoguu 'kuye? Bang daang sori
wari'bie 'pihita 'kuu.
16 A 'yi a wagiring ung daang bo 'vuo ka u kuohuu.
17 Paanuu Ang Ba Tari Bura 'Tigiri fora 'beu ning, ka a 'potuuribo daang
wa 'Yesu seng a wa yeli 'kuu: 'Ye ing na buora ka ti i 'siri a 'kui ka i 'di
a Paribahi?
18 Ung yeli: Ye gaa ti kpe a 'yi-kpong a gaa dau kanga seng, a ti yeli 'kuu:
A Karima yeliyeng: N wagiri pieliyeng. N ning n 'potuuribo na 'diye
a Paribahi i 'deung.
19 Ka a 'potuuribo daang i bila ni 'Yesu ang yeli 'kubo ni, a daang maali
a Paribahi ung i 'siri.
20 'Jie ang daang wa suo, ung 'jing 'dire siimaa aning a 'pie aning ba'yi.
21 Sanga ni bang daang 'dire ni, ung yeli: Yeliminga mang yera 'kuriye, ye
kanga na kuohimang.
22 Ka ba 'puuhi daang saang 'gaali. Bang 'piili a yera 'kuruu 'yeni 'yeni:
Daana, maang la?
23 Ung daang die a yeli: Unani ang di u 'nu a tuna a laa anima, u daana
ning u 'jung na kuohima.

24 A Ninsaalaa 'Bi-dau garang a'wo u yela ang seu bila ni, che nimiha la
a 'ku nie ni ang kuohi a Ninsaalaa 'Bi-dau ni. Ka banang da ba dogi a
dau, bilang da seu 'kuu.
25 'Beng la ka 'Juudas, nie ni ang kuohuu ni daang die a yeli: Karima,
maang la? Ka 'Yesu yeli 'kuu: Mm, ina la.
26 Sanga ni bang daang wa 'dire, ka 'Yesu di paanuu a duhi duhisung
imuu, a nyoguu ngmaahi a di 'ku a 'potuuribo, a yeli: Ye di a oo, n
inggbani la bila.
27 Ung daang wa di 'bonsuo, a 'puohi Naangmini barika, a diu 'kubo, a
yeli: Ye jaa 'nyu niu.
28 'Bojung n jiing la bila, a i 'layi-paalaa jiing. A 'yiyeng a 'ku ningyaga
ka yelibee veng 'ku niba 'jung.
29 Che n yera 'kuriyeng, a 'yi ngaang a gara, n kung la 'nyu a vana ngmama
nga kuong a gara sanga ni n niye ang daang na ti 'nyu a bungpaani n Ba
naalung ni 'puong.
30 Bang daang wa 'yieng Naangmini 'pugibu 'yienii baahi, bang 'yi gaa
Ooliveet Tangkpong.
31 'Beng la ka 'Yesu daang yeli 'kubo: Ye jaa na ngmiye gberi Naangmini
soring n yela 'yienguu nga, 'bojung a seuyeng:
N na ngmiye a Pichiina, ka a pi'sugu jo yaari.
(Zekaraiya G. 13:7)
32 Che mang na wa 'ihi 'yi 'kuung 'puong baahi, n na dangyeng gaa ti kpe
'Gaalilii.
33 Ka 'Pii-ter daang die a yeli 'kuu: 'Haali ka niba jaang na bori Naangmini
soring i yela, che maang kung bori Naangmini soring i yela.
34 Ka 'Yesu yeli 'kuu: Yeliminga mang yera 'kurii, 'yienguu nga i na
chiihing, a yeli ka i ba bangma gberi buta, che ka nodau 'kong.
35 Che ka 'Pii-ter yeli 'kuu: 'Haali ka maang na paahi i ingang a 'kpi, che
n kung chiihi, a yeli ka n ba bamii. Ka a 'potuuribo jaa ming yeli bila
ning u 'ju.
36 'Beng la ka 'Yesu ningba daang gaa ti kpe 'jie kanga bang buona
Getiseemani. Ung yeli 'ku a 'potuuribo: Ye 'jing che, che ka n gaa
'ningbi-toori a ti 'puohi Naangmini.
37 Ung daang nyogi 'Pii-ter aning Zeebe'di 'bi-daba ba'yi ni paahi u
ingang. Ka u 'puo daang leu saang, ka 'karikaruu kpeu.

38 'Beng la ung yeli 'kubo: N 'suhu saangyeng 'gaali, 'haali mang tohi 'kuung. Ye 'bi che, a paahi n ingang a kaara.
39 Ung daang tagi 'yi biela, a ti 'pu 'tengeng, a 'puohi Naangmini, a yeli: N Ba, ka bilang na tuong i, veng ka a 'bonsuo nga 'yi n seng a gaa. Anaa jaa che a ba i 'wo bila maang ang buora la. Bila ni ina ang buora, bila tung.
40 Ung leu wa a 'potuuribo seng, a wa nyiba ka ba 'gbihe. Ung yeli 'ku 'Pii-ter: 'Bo la, ye kung tuong kaara anima a gara hawa bung'yeni?
41 Ye kaara a 'puoho Naangmini, ka ye ta wa kpe 'pigihibu 'puo. Yeliminga, a sie buorang, che ka a inggbanihung i salee.
42 Ung leu gaa gberi bu'yi a ti 'puohi Naangmini, a yeli: N Ba, ka a 'bonsuo ngang kung 'yi n seng gaa ka n ba 'nyuu, i buobu ni tung.
43 Ung leu wa a wa nyiba ka ba la 'gbihe, 'bojung gbieng daang 'biye ba 'ningbieng.
44 Ung bahiba a che la leu gaa gberi buta a ti 'puohi Naangmini, a yeli a yela ning a 'ju.
45 'Beng la ung leu wa u 'potuuribo seng, a wa yeli 'kubo: Ye nang 'gbiheng a peenha? Ye nye, a wagiri pieliyeng. Ba kuohiye Ninsaalaa 'Bi-dau ni ing yelibe-iriba 'nuuhing.
46 Ye 'ihi. Ye veng ka ti gara. Nye, unani ang kuohima ni pieliyeng.
47 Sanga ni ung daang nang yera yela, ka 'Juudas, a 'pie aning ba'yi ni kanga daang wa. Ka ningjemaa daang 'yi a Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a niba ningbera seng a paahi u ingang. Bang daang tari 'takobihi aning dabola.
48 Ka unani ang kuohuu ni daang 'kubo 'sieree, a yeli: Nie ni jaa mang na ti mugihi, una la bila. Ye nyoguu kpiengaa.
49 Ung wa 'Yesu seng 'wieng, a wa yeli: Annuula, Karima, a mugihuu.
50 Ka 'Yesu daang yeli 'kuu: N dau, wala 'jung ing wa che? 'Beng la bang daang wa, a wa imuu 'nuuhing a nyoguu.
51 Ka banani ang daang 'bi 'Yesu seng ni kanga daang tie u 'nu, a vuo u 'takobi a che a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong tungtuna, a che u 'toduri ngmaa loo.
52 'Beng la ka 'Yesu yeli 'kuu: Di i 'takobi ni ing u teung. 'Bojung banani jaa ang digira 'takobi, 'takobing na kuba.
53 I tiehiyeng ka n kung tuong suhi n Ba pampana ka u 'kumo malikijemaa

'muni 'pie aning a'yi pampanmaahuu nga bi?
54 Che wala panaa ka a Seupegi'yirihi na i paali, anang yeli ka kparaama la ka a i ngaang ni?
55 A wagiring ka 'Yesu daang yeli 'ku a ningjemaa: Ye 'yi wang aning 'takobihi aning dabola a'wo yeng 'pigi na'nyige ka ye wa nyogima? 'Beu la 'beu jaa n da mang 'jingye a Ngming'puohi 'de-kpong 'puong, a 'wuno. Che ye ba mang nyogima.
56 Che ama nga jaa iyeng ka a dangyeriba Seupegi'yirihi ni nye paali 'jung. 'Beng la ka a 'potuuribo jaa daang bahuu che jo.
57 Banani ang daang nyogi 'Yesu ni, bang daang taruu gaaning 'Keeyafas 'jie, a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong. 'Be ka a 'begu karimihi aning a ningbera daang lang.
58 Che ka 'Pii-ter daang baahi 'puoring a 'tuuruu a gara a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong jaga a ti 'jing a tungtuniba seng ka u nye a baahaa.
59 Ka a Ngming'puohi 'yi-dieribera, aning a ningbera, aning a dantoonhiba jaa daang buora 'sierigirii bang na 'di 'tuo 'Yesu, a tuong kuu.
60 Che ba daang ba nye 'sierigirii jaa. 'Haali 'girii 'sieridiribe yaga daang wa 'ying, che ba ba nye 'girii 'sieree jaa. A baahaang ka 'girii 'sieridiribe ba'yi 'mine daang wa 'yi.
61 Bang yeli: A dau nga yeliyeng: N na tuong ngmahiye Naangmini Ngming'puohi 'de-kpong ni, a che la meu dabaata 'puong.
62 Ka a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong daang 'ihi a yeli 'kuu: I ba diera yera yeli jaa? Wala la a yeli nga a niba nga ang 'dire 'sieree a 'tuorii nga?
63 Che ka 'Yesu daang tang u nuori. Ka a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong daang die a yeli 'kuu: N diye Naangming'vori ni 'kui, ka ina la a 'Kristo, Naangmini 'Bi-dau ni, yeliti.
64 Ka 'Yesu yeli 'kuu: I yeliye yeliminga. Anaa jaa che n yera 'kuriyeng, a 'yi wagiri ngang a gara ye daang na nyiye Ninsaalaa 'Bi-dau ni ang 'jing a Kpiengu 'nuduri ning, a nye ung waana sagbani savaala 'puong.
65 'Beng la ka a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong daang nyogi u kpari tagi chiehi, a yeli: U yeliye yela a degi Naangmini 'yuori. 'Bo hiengbu ting la tari a'wo 'sieridiribe yela? Ye nye, pampana ye 'wongye u Naangmini 'yuori degibu yeliyaga.
66 Wala yeng tiehi? Bang die a yeli: U 'leyeng a sigi 'kuung.

67 'Beng la bang daang tuuhi muntaahi waahi u 'ningbisogong, a ngmiu.
Ka ba 'mine daang di ba 'nuuhi vau,
68 a yera: Yeli 'kuti, ina 'Kristo, ning'buong ngmii nga?
69 Ka 'Pii-ter daang 'jing a jaga 'puong. Ka tungtung'bi-pogisaraa kanga
daang wa u seng, a wa yeli: I ming da 'biye 'Yesu ang 'yi 'Gaalilii seng.
70 Che ung daang chiihi ba jaa 'ningbi-tooring, a yeli: N ba bang yeli ni
ing yeli ni.
71 Sanga ni ung daang 'yi a gaa ti kpe a janggaa'lee, ka pogisarijaala kanga
nyiu, a yeli 'ku banani ang daang 'bi 'be: A dau nga ming da 'biye 'Yesu
ang 'yi Naazaret seng.
72 Ung la chiihi aning puobu: N ba bang a dau.
73 Ang daang wa i biela, ka banani ang daang ahi 'be ni wa 'Pii-ter seng a
wa yeli 'kuu: 'Sige 'chibe, i ming iye ba kanga, 'bojung i yeliyaga 'uohee
i 'olo.
74 'Beng la ung daang 'piili a duha danga inna u minga a pora, a yeli: N ba
bang a dau. 'Wieng ka nodau 'kong.
75 Ka 'Pii-ter daang tiehi 'Yesu yelihung ni ung yeli 'kuu ni: I na chiihing
a yeli ka i ba bangma gberi buta che ka nodau 'kong. Ung daang 'yi
'yenge ka 'kuori 'sigiluu ung 'kong yaga.

27 'Jie ang daang wa nyaa 'beeguu 'pipi, ka a Ngming'puohi
'yi-dieribera jaa aning a niba ningbera ni jaa daang i nuori 'yeni ka
ba ku 'Yesu.
2 Bang daang wa 'leu baahi, bang taruu gaaning ti 'ku Poontiyas Pailat,
a paalikaara.

'Juudas 'kuung
(A 'Bi-tunihi Tuma G. 1:18-19)

3 'Beng la ka 'Juudas, unang daang kuohuu ni, sanga ni ung daang wa nye
ka ba yeliyeng ka 'Yesu 'leyeng saree 'diibu 'puong bang na kuu, ung
daang i 'wo ka u da bangye u kuring tung bila. Ung daang la di a
wari'bie 'pihita gaaning a Ngming'puohi 'yi-dieribera aning a ningbera
seng.
4 Ung ti yeli: N iye yelibeu, 'bojung n kuohiye nie ang ba tung beu. Bang
yeli: 'Bo la bila ti seng? I minga buora bila 'ningbiri.

5 Ung daang di a wari'bie loo a Ngming'puohi 'de-kpong 'puong a che gaa
ti kpe mara a 'jaali u minga.
6 Ka a Ngming'puohi 'yi-dieribera daang di a wari'bie, a yeli: A ba 'tu a
'begu ka ba dia ing a 'libie ing 'jieng. 'Bojung a iye 'libie bang di yeu
jiing sani.
7 Bang nye taa, a dia da dugumieriba 'teng-gbani ka ba 'unno saamba 'be.
8 Bila 'jung bang buona a 'teng-gbani a waana 'jine: Jiing 'Teng-gbani.
9 'Beng la ka bila ni dangyera Jeremaiya ang daang yeli ni paali:
Ba diye a wari'bie 'pihita ni, unani daa Isi'reeli niba ang
'jieli ni,
10 bang dia da dugumieriba 'teng-gbani ni, a'wo Daana ang
'wulimo bila ni. (Zekaraiya G. 11:12-13)

'Yesu 'kuung yela

(Maaki G. 15; 'Luki G. 23; Joon G. 18-19)

11 Ka 'Yesu daang ahi a paalikaara 'ningbi-tooring, ka a paalikaara
jugihuu, a yeli: Ina la a 'Juuhi naa ni? Ka 'Yesu yeli 'kuu: I yeliye bila.
Maang la.
12 Ka a Ngming'puohi 'yi-dieribera aning a ningbera daang yeli yela a
saamuu, che u ba die yeli yeli jaa.
13 'Beng la ka Pailat yeli 'kuu: I ba 'wono yela yaga bang 'dire 'sieree a
'yire i 'puoring bila?
14 U daang ba die yeli yeli bung'yeni 'kuu, ka bila daang veng ka a
paalikaara i nomaa yaga jaa.
15 A 'tigiri 'diibu ingang a paalikaara da mang 'ihiye pogira bang buora a
'ku a niba.
16 Bang daang tari pogira kanga yela bang bang yaga, bang buona
Baraabas.
17 Bila 'jung sanga ni bang daang wa lang taa, ka Pailat yeli 'kubo:
Ning'buo yeng buora ka n 'yuo 'kuye? Baraabas bii 'Yesu, una bang
buona 'Kristo ni?
18 'Bojung u daang bangyeng ka 'nyuuri 'jung bang di 'Yesu 'kuu.
19 Sanga ni ung daang wa 'jing a saree 'diibu 'kogo 'jung, ka u poga daang
tung u seng, a yeli: Ta wa ira yeli jaa aning a dau nga ang ba i beu jaa
nga, 'bojung n 'diye dogee yaga 'jine jaanhuu 'puong u yela.

20 Che ka a Ngming'puohi 'yi-dieribera aning a ningbera daang veng ka a jemaa sagi ka ba suhi Baraabas, che ka ba ku 'Yesu.
21 Ka a paalikaara daang die a yeli 'kubo: Ba ba'yi ni 'buo yeng buora ka n 'ihi 'kuye? Bang yeli: Baraabas.
22 Ka Pailat yeli 'kubo: Ka wala mang na i 'Yesu, una bang buona 'Kristo ni? Bang jaa yeli 'kuu: Veng ka ba kpaahuu dagara 'jung.
23 Ka a paalikaara yeli: Wala la? 'Bo beu ung i? Che bang daang maaling tahina, a yera: Veng ka ba kpaahuu dagara 'jung.
24 Pailat ang wa nye ka u kung tuong i yeli jaa, che ka gongkpiengaa daang gona, ung di kuong a pegi u 'nuuhi a jemaa 'ningbi-tooring, a yeli: N 'nu 'yiye a dau nga ang ba i beu jaa nga jiing 'puong. Ye buora bila 'ningbiri ye 'yong seng.
25 'Beng la ka a niba jaa daang die a yeli: U jiing 'bi ti iinhing a 'bi ti 'biihi iinhing.
26 'Beng la ung daang 'ihi Baraabas a 'kubo. Che sanga ni ung daang wa fiebi 'Yesu, ung diu 'ku ka ba ti kpaahi dagara 'jung.
27 'Beng la ka a paalikaara 'sojehi daang nyogi 'Yesu a ti kpening a jangu, a laanhi a 'sojemuni jaa a lang u ingang.
28 Bang daang yaahuu, a che di kparikpong 'jimejime yeruu.
29 Bang daang di guohi a paling naalung 'jupiluu, a diu farihi ing u 'jung, a di dangkpala ing u 'nuduring, a 'gbinte u 'ningbi-tooring. Bang iu la, a yera: Nii yaanhi, 'Juuhi naa.
30 Bang daang tuuha muntaahi waahuu, a di a dangkpala ngmi u 'jung.
31 Sanga ni bang daang wa iu la baahi, bang yaa a kparikpong u ingang, a che di u minga bungyerihi a yeruu. 'Beng la bang panaa taruu garaning ka ba ti kpaahuu dagara 'jung.
32 Sanga ni bang wa 'yi 'yenge, bang nye dau kanga ang daang 'yi Sai'riini, bang buona Saimong. Bang firuu ka u di 'Yesu dagara ni pegili.
33 Bang daang wa ta 'jie kanga bang buona Goligoota. Bila 'muni la 'ju-kuori 'jie.
34 Bang 'kuu waing bang jeri aning bungtoohi ka u 'nyu. Sanga ni ung wa lemaa, ung jaanhi. U ba 'nyu-a.
35 Bang daang kpaahuu dagara 'jung, a che 'po u bungyerihi a teura gbanga ka ba dia, ka bila ni a dangyera ang daang yeli ni paali.

Ba 'poye n tama ba 'puong, a teu gbanga n bungyerihi yela.
('Yieme G. 22:18)

36 Bang daang 'jing 'tengeng a kaaruu 'be.
37 Bang seu yeli bang di saamuu a di yagili a 'gaali u 'jung:
'YESU LA NGA, A 'JUUHI NAA NI.
38 Bang daang kpaahi na'nyigi-kpienhi ba'yi dagarihi 'juring a paahi u ingang. Kanga daang 'biye 'nuduri seng, ka kanga ming 'bi 'nu-goo seng.
39 Ka banani ang mang wa para, bang mang yera yela a degiruu, a 'pine ba 'juri.
40 Ba mang yeling: Ina nga ang na ngmahi a Ngming'puohi 'de-kpong a che la meu 'beri ata 'puong, die i minga. Ka inang i Naangmini 'Bi-dau ni, 'yi a dagara 'jung wa 'sigi 'tenge.
41 Bila ning u 'ju ka a Ngming'puohi 'yi-dieribera, aning a 'begu karimihi, aning a ningbera daang iruu laara, a yeli:
42 U dieye niba 'mine, che u kung tuong die una minga. Ka unang i Isi'reeli niba Naa ni, u 'yi a dagara 'jung wa 'sigi 'tenge pampana. Ti na saguung.
43 U deliye Naangmini, veng ka Naangmini dieguu pampana, ka Naangmining buoruu. 'Bojung u yeliyeng: Maang la Naangmini 'Bi-dau ni.
44 A na'nyigi-kpienhi ni ming bang daang kpaahi dagarihi 'juring paahi u ingang ni, bang ming daang tung u 'lolo.
45 A 'yi ngminaa 'gbeling 'pie aning a'yi sanga, ka sagiluu daang 'bi a paaluu jaa a gara 'ji-maarii 'gbelinge ata sanga.
46 A'wo a 'gbelinge ata sanga ka 'Yesu daang tahing yaga jaa, a yeli: Iloi, Iloi, lama sabakitani. Bila 'muni la nga: N Naangmini, n Naangmini, wala la ing jaanhima bahi?
47 Ka banani ang daang ahi 'be ni 'mine, sanga ni bang daang wa 'wong bila, bang yeli: A dau nga buoniye 'Ilaija.
48 Ka ba kanga daang jo gaa 'wieng a ti di gbera a chumihi waing too ingang a diu tung dangkpala 'jung. Ung di tie 'ku 'Yesu ka u 'nyu.
49 Che ka ba chelii ni yeli: Ye bahuu. Ye veng ka ti nye ka 'Ilaija na wa dieguu bii.
50 Sanga ni 'Yesu ang daang la tahing yaga jaa, ung bahi u vuunhung, a

baahi.
51 A wagiring ka a Ngming'puohi 'de-kpong patiisakpagu ni daang 'po 'jiihi a'yi a 'yi u 'ju a ti chehi u 'muning. Ka 'teng-gbani daang 'jigihi, ka 'piihi werihi.
52 Ka a kau'buye daang 'yuohi, ka ningpegi'yiribe ang 'kpi inggbama yaga daang 'ihi a i 'voe.
53 'Yesu 'kuung 'puo 'ihiyiibu 'puoring, bang 'yi a kau'buyeng 'yi a gaa ti kpe a 'yi-kpong pegi'yiruu. Ka niba yaga daang nyiba.
54 A 'sojehi koo ningkpong aning banani ang daang 'bi u seng bang kaara 'Yesu ni, ung daang wa nye a 'tenge 'jigihibu aning yela ni ang tung, ka dabieng daang kpeba yaga jaa. Bang yeli: Yeliminga, Naangmini 'Bi-dau la a dau nga.
55 Ka pogiba yaga daang 'bibe, a ti 'bi tooring a kaara. Ba daang 'tuye 'Yesu a 'yi 'Gaaliliing, a tuna 'kuruu.
56 Ka Mariyaama Maagidaling, aning 'Jeemes aning 'Joosiz ma Mariyaama, aning Zeebe'di 'biihi ma ni daang 'bi ba 'puong.
57 'Jie ang daang wa suora, ka Arima'tiiya daubundaana kanga 'yuori ang 'di 'Joosef daang wa. U minga ming daang leuye 'Yesu 'potuuro.
58 Ung daang gaa Pailat seng a ti suhi 'Yesu inggbani. 'Beng la ka Pailat 'ku nuori ka ba diu 'kuu.
59 Ka 'Joosef daang wa di a inggbani, a di masari tani poruu.
60 Ung diu ti 'bing u minga 'kaubi-paalaa ung ngmaa 'pie ingang 'puong, a 'biling 'ku-kpong ti pogi a kau'biri 'di-nuori, a che gaa.
61 Ka Mariyaama Maagidaling aning Mariyaama ni daana daang 'jing a 'tori a kau'biri.
62 A 'beu ni ang 'tu a 'siri iibu 'beu ni ang daang wa kaa, ka a Ngming'puohi 'yi-dieribera aning a Farisiihi daang lang taa a gaa Pailat seng.
63 Bang ti yeli: Ningkpong, ti tiehiye a benna ni ang yeli yeli sanga ni ung daang nang tari 'nyivori. U yeliyeng: 'Beri ata ang na wa pari, n na la 'ihing.
64 Bila 'jung 'ku nuori ka ba kaa a kau'biri 'jieng a gara a 'beri ata daari. I bila ka u 'potuuribo ni ta wa ti wa 'yienguu a wa 'juu gaaning che yeli 'ku a niba: U 'ihiyeng a 'yi kpiinhi 'puong. Bila 'jung a baahaa belingbu panaa na iye beu a gaa a fora belingbu ni.

65 Ka Pailat yeli 'kubo: Ye tariye kaariba. Ye gaa ti kaa a kau'biri 'jieng a'wo bila ni yeng na tuong.
66 Bila 'jung bang daang gaa a ti kaa a kau'biri 'jieng, a di 'sieree bungmaruu mari a 'kuurii, a veng ka kaariba ni 'jing kaara.

'Yesu 'kuung 'puo 'ihiyiibu

(Maaki G. 16:1-10; 'Luki G. 24:1-12; Joon G. 20:1-10)

28 A peenhibu 'beu ang daang wa pari, a daa 'be-fora 'jie ang daang wa nyaara, ka Mariyaama Maagidaling aning Mariyaama ni daana daang wa ka ba wa nye a kau'biri.
2 Ka 'tenge daang 'jigihi yaga jaa. 'Bojung Daana malika daang 'yiye sagbani 'sigi, a wa 'biling a 'kuurii a 'yi a kau'biri 'di-nuoring, a 'do 'jing u 'jung.
3 Ka u 'ningbisogo daang 'woning saa nyigihibu, ka u bungyerihi peli a'wo si'noo.
4 Ka a kaariba daang joruu yaga jaa, a 'miine, a leu i a'wo 'kuunhi.
5 Ka a malika daang yeli 'ku a pogiba: Ye ta jora dabieng, 'bojung n bangyeng ka 'Yesu yeng buora, una bang daari kpaahi dagara 'jung ni.
6 U ba 'bi che, 'bojung u 'ihiyeng a'wo ung yeli bila ni. Ye wa nye 'jie Daana ang da jeng.
7 Ye leu gaa 'wieng 'wieng a ti yeli ngaang 'ku u 'potuuribo: U 'ihiyeng a 'yi kpiinhi 'puong, a die ye 'yie gara ka u ti kpe 'Gaalilii. 'Be yeng na nyiu. Ye nye, n yeli 'kuyeng ni.
8 Bang daang 'yi a kau'biri 'wieng 'wieng a gaa aning dabieng aning nyengka, a jora gara ka ba ti yeli u 'potuuribo.
9 Sanga ni bang daang gara ka ba ti yeli u 'potuuribo ni, ka 'Yesu 'tuohibo a yeli: Ansuma. Bang wa 'le u luong, a nyogi u gbeeng, a 'puohuu Ngmini'puohibu.
10 'Beng la ka 'Yesu daang yeli 'kubo: Ye ta jora dabieng. Ye gaa ti yeli 'ku n ba'biihi ni ka ba gaa ti kpe 'Gaalilii, 'be bang na nyima.
11 Sanga ni bang daang gara, a sanga ka a kaariba 'mine daang wa kpe a 'yi-kpong, a yeli yela ni jaa ang i 'ku a Ngming'puohi 'yi-dieribera.
12 Bang daang wa lang taa aning a ningbera, a nye taa, a 'ku a 'sojehi 'libi-jemaa.
13 Bang yeli: Ye yeli: U 'potuuribo wayeng 'yienguu a wa 'juu gaa, a sanga

ka ti da 'gbihe.
14 Ka a yeli ngang kpe a paalikaara 'tobo, ti na vening ka u sagi'di, ka ti 'ihiye a 'yi dangbung.
15 Bila 'jung bang daang di a 'libie, a tung a'wo bang 'wulibo bila ni. Bang yeli a yelihung nga ung yaari a 'Juuhi 'puong a waana 'jine.
16 'Beng la ka a 'potuuribo 'pie aning 'yeni daang gaa ti kpe 'Gaalilii, a gaa a tangkpong ni 'Yesu ang yeli ka ba gaa ni.
17 Sanga ni bang daang wa nyiu, bang 'puohuu Ngming'puohibu. Che ka ba 'mine daang ira 'sige 'sige.
18 Ka 'Yesu daang wa yeli yela 'kubo, a yeli: Ba 'kumong kpiengu jaa sagbaning aning 'teng-gbaning.
19 Bila 'jung ye gaa ti 'wuli paalihi jaa a 'suoribo Ngminikuong a Ba aning a 'Bi-dau aning a Sipegi'yiruu 'yuoring.
20 Ka ye 'wunibo ka ba 'tuuro yela jaa mang 'kuye nuori. Ye nye, n 'biye ye seng wagiri jaang a gara a dunee baahibu sanga. Ami.

Maaki Gbangu

Joon Ngminikon'suoro 'duoho ingbu

('Maatiu G. 3:1-12; 'Luki G. 3:1-18; Joon G. 1:19-28)

1 'Yesu 'Kristo, Naangmini 'Bi-dau, 'duohi-sung 'munpiilee la nga.

2 A'wo ang seu dangyera Ai'zeeya Gbangung bila ni:

Nye, n tuniye n tungtuna ka u die i 'yie. Unang na wa dang maali i sori.

3 Nie kanga kokoring tahina mo'sogo 'puong, a yeli: Ye maali Daana sori ni ka u i 'siri. Ye maali u soe ka a 'tori. (Ai'zeeya G. 40:3; Maalakai G. 3:1)

4 Joon Ngminikon'suoro daang 'biye mo'sogo 'puong, a inna 'duoho ka niba leu 'yi ba yelibee 'puong, a 'so Ngminikuong ka Naangmini veng ba yelibee 'kubo.

5 Ka 'Judiiya aning Jeruuselem niba jaa daang 'yi gaa u seng, a ti diera ba yelibee saangbu. Ung daang 'suoribo Ngminikuong Jooridang Mani 'puong.

6 Joon daang yeriye kparuu bang 'woo aning nyogima kooni a 'le u sie aning gbani beleti, a da mang oora 'sobo a 'dire siu.

7 Ung daang inna 'duoho, a yera: Nie kanga ang tari kpiengu gaama waanang n 'puoring. N ba sigi ka n 'gbinti 'tengeng a 'lorihi u nagitie bung'lerihi.

8 Yeliminga, maang 'suoriyeng Ngminikuong aning kuong, che una na wa 'suoriyeng aning a Sipegi'yiruu.

'Yesu Ngminikon'suobu aning u 'pigihibu

9 A 'beri ning ka 'Yesu daang 'yi Naazaret, 'Gaalilii 'puong, ka Joon daang 'sou Ngminikuong Jooridang Mani 'puong.

10 'Yesu ang wa 'yire a kuong 'puong, 'dayeni ung nye sagbama ang 'yuohi. Ka a Sie daang 'sigire u ingang a'wo nangmanii.

11 Ka kokori 'yi sagbani, a yeli: I iye n 'Bi-dau nunginaa. N 'puo peliye i yela yaga jaa.

12 'Dayeni ka Naangmini Sie daang leuhuu a ti kpening mo'sogo 'puo.

13 Ung daang 'bi a mo'sogo 'puong 'beri lijaa'yi, ka Sitaani daang 'pigihuu. Ka u ning mo'duunhi daang 'bi 'be, ka malikihi daang tuna 'kuruu.

Maaki Gbangu 1

'Yesu aning jingnyogihiba

(Maaki G. 4:18-22; 'Luki G. 5:1-11)

14 Bang daang wa nyogi Joon pogi baahi, ka 'Yesu daang wa kpe 'Gaalilii
a inna Naangmini naalung 'duohi-sung.
15 A yeli: Wagiri ni ang 'bing ni paaliyeng. Naangmini naalung pieliyeng.
Ye leu 'yi ye yelibee 'puong, a sagi a 'duohi-sung.
16 Sanga ni ung daang 'chene 'Gaalilii Mani nuoring, ung nye Saimong
aning u yau Aan'duru ang di laangu loora a mani 'puong. 'Bojung ba
daang iye jingnyogihiba.
17 Ka 'Yesu yeli 'kubo: Ye wa 'tuurimo. N na iyeng ka ye leu i niba ang
na nyogiha ninsaaliba a'wo jima.
18 'Dayeni bang bahi ba laanhi, a che 'tuuruu.
19 Ung daang tagi 'yi fiing, a nye 'Jeemes, Zeebe'di 'bi-dau, aning u yau
Joon. Bang ming 'bi 'gbori 'puong a maana ba laanhi.
20 'Dayeni ung daang buongba, bang bahi ba ba Zeebe'di aning a
tungtuniba ung ngmi pa a 'gbori 'puong, a che 'tuuruu.

Dau aning sibeu

('Luki G. 4:31-37)

21 Bang daang ti kpe Kapeeriniyum, peenhibu daari ung daang kpe
Ngming'puohi 'deu a 'wuli.
22 Ka nomaa daang kpeba u 'wulibu ni yela. 'Bojung u daang 'wulibong
a'wo nie ang tari berii kpiengu. U ba 'wulibo a'wo a 'begu karimihi.
23 'Beng la ka dau kanga daang 'bi ba Ngming'puohi 'deu 'puong a tari
sibeu.
24 Ung daang tahing a yeli: 'Yesu ang 'yi Naazaret, bahiti. Wala la ing wa
kpiera ti yela 'puo? I wayeng ka i wa nyuongti? N bangye nie ang lii.
Naangmini Bungpegi'yiruu ni lii.
25 Ka 'Yesu daang 'miing u ingang, a yeli: Tang i nuori, a che wa 'yi u
ingang.
26 Ka a sibeu daang 'ihuu loo ung moora yaga jaa. Ka a sibeu 'cheehi
aning kokokpiengaa a wa 'yi u ingang.
27 Ka nomaa daang kpe ba jaa yaga jaa, bang jugihi taa, a yera: 'Bo yela
la nga? 'Bo 'wuli-paalaa la nga? Ung mang yeli aning berii kpiengu,
ka sibee i yeli ang mang 'tu u nuori.

28 'Wieng ka u yela daang buring yaari 'Gaalilii paaluu jaa 'puong.

'Yesu ang nyaa niba yaga

('Maatiu G. 8:1-17, 9:1-8; 'Luki G. 4:38-41, 5:12-26)

29 Sanga ni bang daang wa 'yi a Ngming'puohi 'deung, 'dayeni ka u ning 'Jeemes aning Joon gaa ti kpe Saimong aning Aan'duru 'deu.
30 Che ka maahuu daang kpe Saimong diempoga ung jeng. Bang yeluu u yela 'wieng.
31 Ung gaa u seng a ti nyogi u 'nung, a 'ihuu. Ka a maahuu daang bahuu 'wieng. Ung 'ihi, a tung 'kubo.
32 Ngminaa ang daang wa kpe ka 'jie suo, bang waaning baaliba jaa aning niba ang tari sibee u seng.
33 Ka a 'yiri ning u 'muni jaa daang laanhi wa mili a 'di-nuoring.
34 Ung daang nyaa ningjemaa ang tari baalung 'irii jaa, a kari sibee yaga 'ihe baha. U daang ba veng ka a sibee yeli yela, 'bojung a daang bamuung.
35 'Jie ang daang wa tohi nyaabu, ka 'Yesu 'ihi 'yi a ti kpe 'jie ang sogili, a 'puohi Naangmini 'be.
36 Ka Saimong aning banani ang daang 'bi u seng kari u boo.
37 Bang wa nyiu, bang yeli 'kuu: Niba jaa buoriing.
38 Ung yeli 'kubo: Ye veng ka ti gaa 'ji-jaala a ti kpe 'yie ang tohi, ka n ti ing 'duoho 'beng ming. Bila 'jung mang 'yi.
39 Ung da mang inna 'duoho ba Ngming'puohi 'dering 'Gaalilii paaluu jaang, a da mang kara sibee 'ihe baha.
40 Ka kongkonga kanga daang wa 'Yesu seng, a wa 'gbinti u 'ningbi-tooring, a suhuu, a yeli: Ka inang buora, i na tuong veming ka n nyaa.
41 Ka nimboo daang kpe 'Yesu, ung di u 'nu tie a fiinhuu, a yeli 'kuu: N buorang. Nyaa.
42 'Dayeni ka a kongkongti daang baahi u ingang, ung nyaa.
43 Ung daang kpaahuu kpiengaa kpiengaa a bahuu 'wieng,
44 a yeli 'kuu: Banna, ta wa yera yeli nga 'kuro nie jaa. Che i di i minga gaa ti 'wuli Ngming'puohi 'yi-diera a 'ku i nyaabu buunhu 'Moosis ang daang 'ku nuori ka ba 'ku, ka bila i 'sieree 'kubo.
45 Che ung daang 'yi gaa ti 'piili a yera yela yaga jaa, a yaara a yela.

'Haali gba 'Yesu daang ba la tuong na kpe 'yiri jaa 'puo niba 'ningbiring.
Ung kpeling a mo'sogong. Bang daang 'yire 'jie jaa a waana u seng.

2 'Beri 'mine ang daang wa pari ka 'Yesu daang leu gaa Kapeeriniyum.
Ka niba daang 'wong ka u 'biye 'deung.
2 'Dayeni ka niba daang laanhi lang taa yaga jaa. Ka a 'deu jaa daang pa
a wa 'yi u 'di-nuoring, haali ka 'jie jaa ba 'bi 'di-nuoring bang na ta. Ung
daang di a yelihung ing 'duoho 'kubo.
3 Ka niba 'mine daang waaning dau ing'kuung daana kanga 'Yesu seng.
Ba banaahing daang diu waaning.
4 A jemaa ni 'jung ba ba nye sori a na ta 'Yesu. Bang 'do wiri pie 'ju ang
'gaali 'jie ni 'Yesu ang daang 'be. Bang wa wiri a pie 'ju baahi, bang di
a bungjie ka a dau ing'kuung daana daang jeng u ingang a 'jaali 'sigi.
5 'Yesu ang wa nye ba limaniye, ung yeli 'ku a dau ing'kuung daana: N
'bi-dau, i yelibee veng'kuing.
6 Che ka a 'begu karimihi 'mine daang 'jing 'be a yera ba 'sikieng.
7 Wala 'jung ka a dau nga yeli ngaang? U degiriye Naangmini 'yuori.
Ning'buong na tuong veng yelibee 'ku nie ka Naangmini 'yong naani?
8 'Dayeni ka 'Yesu bangye u minga ingang ka ba jeree bila ba 'sikieng,
ung jugihiba: Wala la yeng jera a yela nga ye 'sikieng?
9 A 'buong i noo gaa u to, ka i yeli 'ku a dau ing'kuung daana nga: I
yelibee veng 'kuing, bii, 'Ihi di i bungjie a 'chene?
10 Che ka ye bang ka Ninsaalaa 'Bi-dau ni tariye berii kpiengu
'teng-gbaning a na veng yelibee 'ku niba 'jung, ung yeli 'ku a dau
ing'kuung daana:
11 Ina mang yera 'kuro: 'Ihi ahi, a di i bungjie gara i 'deu.
12 Ung wa yeli bila baahi, ka a dau daang 'ihi, a di u bungjie 'wieng a ti 'yi
ba jaa 'ningbiring. Bila 'jung ka nomaa daang kpe ba jaa yaga jaa.
Bang 'pugiro Naangmini, a yeli: Ti nang ba nye a yeli nga to jaa.

'Yesu aning 'Liivai

('Maatiu G. 9:9-13; 'Luki G. 5:27-32)

13 Ka 'Yesu daang la 'yi gaa mani nuori, ka a jemaa jaa daang wa u seng,
ung 'wulibo.
14 Ung daang gara, a nye Ali'fiiyas 'bi-dau 'Liivai ang 'jing lam'po-diehi

'deung, ung yeli 'kuu: 'Tuurimo. Ung 'ihi a 'tuuruu.
15 Sanga ni 'Yesu ang daang wa 'dire siimaa 'Liivai 'deung, ka lam'po-dieriba yaga aning yelibe-iriba yaga daang 'jing aning 'Yesu aning u 'potuuribo.
16 Farisiihi 'begu karimihi ang daang wa nyiruu ka u 'dire siimaa aning a lam'po-dieriba aning a yelibe-iriba, bang jugihi u 'potuuribo: Wala la ung mang 'dire siimaa, a 'nyuuro kuong aning lam'po-dieriba aning yelibe-iriba?
17 'Yesu ang daang wa 'wong bila, ung yeli 'kubo: Banani ang tari laangfie, ba ba hiena baalitiura, 'see banani ang biera. N ba wa ka n wa buong sun'tuuribo. N wayeng ka n wa buong yelibe-iriba ka ba leu 'yi yelibee 'puong.

No'le yela jugihibu
('Maatiu G. 9:14-17; 'Luki G. 5:33-39)

18 Ka Joon 'potuuribo aning a Farisiihi daang 'lere nuori, ka niba 'mine daang wa 'Yesu seng, a wa jugihuu: Wala la ka Joon 'potuuribo aning a Farisiihi 'potuuribo mang 'lere nuori, che ka ina 'potuuribo ba 'lere?
19 Ka 'Yesu daang yeli 'kubo: Niba ang lang pogipaalaa digibu 'jieng na tuong 'le nuori sanga ni a pogipaalaa sira ang 'bi ba seng? Aai, wagiri ni jaa bang tari a pogipaalaa sira ba seng, ba kung tuong 'le nuori.
20 Che a 'beri daang na wang, a sanga bang na di a pogipaalaa sira ni a 'yi ba seng. Ana daari bang panaa na 'lere nuori.
21 Nie jaa ba siera tanpaalichelii a mara waje 'koreeng. Ka bila naani a tanpaalichelii ni mang veming ka a waje 'koree maaling chiera, ka a chiebu panaa maaling 'gaali.
22 Nie jaa ba mang digira waingpaalaa ming a inna waing wu'koring. Ka bila naani a waingpaalaa na 'puhiye a wuuhi, ka a waing aning a wuuhi jaa saang. Waingpaalaa mang ingye wupaaning.

Peenhibu 'beu yela jugihibu
('Maatiu G. 12:1-8; 'Luki G. 6:1-5)

23 Peenhibu daari kanga ka 'Yesu daang ti kpe bungburihi yori 'puo. U 'potuuribo ang daang 'chene, bang 'piili kauha a bungburihi 'juri.
24 Ka a Farisiihi yeli 'kuu: Nye, wala la bang ira yela nga ang ba 'tu sori

a peenhibu 'bering?
25 Ung jugihiba: Ye nang ba karing bila ni 'Deevid ang daang i ni jaa?
Sanga ni u ning banani ang 'bi u seng ang daang 'bi hiengbu 'puong, ka
kong kpeba ni la bila.
26 U daang kpeye Naangmini 'deu sanga ni Abaiyatar ang daang i
Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong ni, a di a paanuu 'lugirihi ni oo.
Ung di a chelii 'ku banani ang daang 'bi u seng ni. Bung nga ang ba 'tu
sori ka nie oo, 'see a Ngming'puohi 'yi-dieriba 'yong daang la.
27 Ka 'Yesu yeli 'kubo: Naangmini ba maali ninsaalaa 'ku a peenhibu 'beu,
che u maaliye a peenhibu 'beu a 'ku ninsaalaa.
28 Bila 'jung Ninsaalaa 'Bi-dau ni iye a peenhibu 'beu ming Daana.

'Nukuung daana nyaabu

('Maatiu G. 12:9-14; 'Luki G. 6:6-11)

3 Ung daang la kpe Ngming'puohi 'deu, ka dau kanga daang 'bi 'be ka u
'nu 'kpi.
2 Bang daang kaaruu ka ba nye ka u na nyaaguu peenhibu daari bii, ka ba
nye saamuu 'jung.
3 Ung yeli 'ku a dau 'nukuung daana: 'Ihi wa ahi gaalinggang.
4 Ka 'Yesu jugihiba: A 'tuye sori ka nie i sung a peenhibu daari bii ka u
i beu? A 'tuye sori ka u die 'nyivori bii ka u ku? Che bang tang ba noe.
5 Sanga ni ung daang leu 'liinhibo a wa 'gili aning 'suuri, ka u 'puo saang
ba 'sikiri-kpienhi ni 'jung. Ung yeli 'ku a dau: Tie i 'nu. Ung daang
tieguu ka a 'nu daang leu 'wo u 'woree.
6 Ka a Farisiihi daang 'yi, a lang bu ning Heerod 'tuuribo a 'yi u 'puoring,
a ti bo bila ni bang na i kuu.
7 Ka 'Yesu aning u 'potuuribo daang wa 'yi gaa mani. Ka jemaa yaga jaa
daang 'yi 'Gaalilii a 'tuu, ka 'mine ming 'yi 'Judiiya.
8 'Mine ming daang 'yiye Jeruuselem, aning Aidu'miiya aning 'jiihi ang
pari Jooridang 'do, aning banani ang 'yi Taiyer paaluu aning Saidong
paaluu. Ningjemaa jemaa daang la. Ba daang waye u seng sanga ni
bang daang 'wong bila ni ung ira.
9 Ung yeli 'ku u 'potuuribo ka ba veng ka 'gbori i 'siri a 'guu a jemaa
'jung, ka ba ta wa siiruu.
10 'Bojung u daang nyaaye niba yaga. Bila 'jung banani jaa ang daang tari

baalinhi, bang daang figiha gara ka ba ti fiinhuu.
11 Sibee ang da mang wa nyiu, a mang 'leye 'tengeng u 'ningbi-tooring a tahina: Naangmini 'Bi-dau lii.
12 Ung kpaahaa kpiengaa kpiengaa ka a ta veng ka niba bang u yela.

'Pie aning ba'yi ni 'lugihibu
('Maatiu G. 10:1-4; 'Luki G. 6:12-16)

13 Ung daang ti 'do tanga 'ju, a buong niba ni ung buora. Bang gaa u seng.
14 Ung daang 'lugihi 'pie aning ba'yi ka ba 'bi u seng, ka u mang tungba ka ba ti ing 'duoho,
15 ka ba tari 'suobu kpiengu ming a na kari sibee 'ihe baha.
16 A 'pie aning ba'yi ni la nga. Saimong, ung la 'kuu 'yuori ka 'Pii-ter.
17 'Mine la Zeebe'di 'biihi, 'Jeemes aning u yau Joon. Ung 'kubo 'yuori ka 'Bo-anuurijez. A 'yuori 'muni la nga, Saa Tahingbu 'Bi-daba.
18 'Mine ming la Aan'duru, Fiilip, aning Baritoolomiyu, aning 'Maatiu, aning Toomas. 'Mine ming la Ali'fiiyas 'bi-dau 'Jeemes, aning Ta'diiyas, aning Saimong ang daang i 'Keenan nie.
19 Kanga la 'Juudas Isikaariyot, unang ming daang kuohuu ni. 'Beng la ung daang gaa ti kpe 'deu.
20 Ka a jemaa daang la lang taa, 'haali ba ba tuong 'di siimaa.
21 U niba ang daang wa 'wong bila, bang gaa ka ba ti nyoguu kpiengung. 'Bojung niba daang yeliyeng: U ba bang u minga.
22 'Begu karimihi ni ang daang 'yi Jeruuselem wa ni, bang daang yera ka 'Yesu tariye 'Biilizibab, ka u kariye sibee 'ihe baha aning a sibee naa fanga.
23 Ung daang buongba, a yeli 'kubo 'luge silima 'puong: Wala ka Sitaani na kara Sitaani baha?
24 Ka naalung 'po chiihi u minga, a naalung balaa kung tuong ahi.
25 Ka 'deung ming 'po chiihi u minga, a 'de-balaa kung tuong ahi.
26 Ka Sitaaning jeura ning u minga a 'po, u kung tuong ahi. U baahibu la bila.
27 Nie jaa ming kung tuong kpe fanga daana 'deu a 'ohi u buunhu a 'yi gaa, 'see ka u dang 'le a fanga daana. 'Beng la ung panaa na 'ohi u buunhu a 'yi gaa.
28 Yeliminga mang yera 'kuriye: Yelibee jaa niba ang ira, aning

Naangmini 'yuori degibu jaa niba ang degira, ba daang na nyiye veng'kuubu.
29 Che nie ni jaa ang na degi a Sipegi'yiruu 'yuori, u daana ba tari veng'kuubu jaa. U 'leyeng beu ang ba tari baahibu 'puong.
30 'Bojung ba daang yeliyeng: U tariye sibeu.
31 Ka u ma aning u yauhi daang wa, a wa ahi 'yengeng a tung ka ba buomuu.
32 Ka jemaa daang 'jing 'giluu, bang yeluu: Gaafira, i ma aning i yauhing 'bi 'yengeng a buorii.
33 Ung die a jugihiba: Ning'buo la n ma, bii ning'bobo la n yauhi?
34 Ung daang leu 'liinhi banani ang 'jing ngmaaguu 'gili ni, a yeli: Nye n ma aning n yauhi.
35 Nie ni jaa ang tuna Naangmini buobu, una la n yau, aning n yaupoga, aning n ma.

'Lugu sinnii a'wo bungbura yela

('Maatiu G. 13:1-9; 'Luki G. 8:4-8)

4 Ung daang la 'piili 'wulibu a mani nuoring. Ka jemaa yaga jaa daang lang u seng. Bila 'jung ung kpe 'jing 'gboring a mani 'puong. Ka a jemaa jaa wa kogi a mani nuoring.
2 Ung daang 'wulibo yela yaga aning 'lugo silima. U 'wulibu ni 'puong ung yeli 'kubo:
3 Ye chelihi 'wong. Bungburang daang 'yi ka u ti buri.
4 Ung ti bura, ka a bung'bie 'mine daang 'le sori kpantiring. Ka saa'ju no'bilii daang wa 'tuunhi a jaa 'di.
5 Ka 'mine ming 'le 'kuurii 'jieng tani ang daang 'chi 'be yaga, a 'buli 'wieng. 'Bojung 'be daang ba tari tani yaga.
6 Ka ngminaa daang wa 'do, a toa. Ang ba tari nyaga 'jung, ang daang juoli a 'kpi.
7 Ka 'mine ming 'le guohi 'puong, a 'buli, ka a guohi daang 'ihi a siiraa. A daang ba bi.
8 Ka 'mine ming 'le 'teng-suming, a 'buli, a 'ihi a bi. Ka 'mine bi a ing a 'bie bang buri gberi 'pihita. Ka 'mine ming ing 'bie gberi lijaata. Ka 'mine ming ing 'bie gberi koo.
9 Ung yeli 'kubo: Unani ang tari 'tobo na 'wong, u daana 'wong.

10 A jemaa ang daang wa yaari che kpeling banani ang daang 'giluu aning u 'potuuribo 'pie aning ba'yi ni, bang daang jugihuu a 'lugu sinnii 'muni.
11 Ung yeli 'kubo: Yena yeng, sori 'kuyeng ka ye bang Naangmini naalung 'gondo yela. Che banani yeng ang ba puo ye 'puong ni, a yela nga jaa iye 'luge silima a 'kubo,
12 ka ba mang kaara che kung nye. Ka ba mang 'wono, che kung bang a 'muni. Ka ba ta wa leu ka ba yelibee veng 'kubo. (Ai'zeeya G. 6:9-10)
13 Ung yeli 'kubo: Ye ba bang a 'lugu sinnii nga 'muni? Ka wala yeng panaa na i bang a 'luge silima jaa 'muno?
14 A bungbura buriye a yelihung.
15 Bamahi la anani ang 'bi sori kpantiring ni, 'be ka a yelihung 'le ni. Sanga ni bang mang wa 'wong a yelihung, 'wieng ka Sitaani waye a wa 'ihi a yelihung ang 'le ba 'sikieng ni.
16 Bila ning u 'ju, bamahi ming la anani ang 'le 'kuurii 'jieng ni. Wagiri ni bang mang wa 'wom-aa, bang mang sagaa 'wieng aning 'pu-peli.
17 Che ba ba tari nyagihuu ba miihi iinhing, bang mang nyogi biela. Che sanga ni tuora, aning dogihibu ang mang wa 'ihe a yelihung 'jung, bang mang saang 'wieng.
18 Anani ming ang 'le guohi 'jieng ni la bamahi ang 'wong a yelihung.
19 Che ka dunee nga 'jie kaabu 'jung, aning bundaalung belingbu, aning bungjaani 'niiri mang kpiera a siiri a yelihung ung ba mang ing 'bie.
20 Anani ming ang 'le 'teng-suming ni la bamahi ang mang 'wong a yelihung, a sagi, a ing 'bie. Ka 'mine mang ing a 'bie bang buri gberi 'pihita. Ka 'mine ming mang ing a 'bie bang buri gberi lijaata. Ka 'mine ming mang ing a 'bie bang buri gberi koo.

Fintina fintindau 'jung

('Luki G. 8:16-18)

21 Ung jugihiba: Nie na wa kpening fintina a di bung 'chigi, bii a di 'bing 'gado 'muning? Fintindau 'jung naani ung na wa kpe niu 'bing?
22 'Bojung yeli 'chibe a sogili ka a yelibalaa daang kung 'yi gbanggbali. Yeli jaa ming ba pogi ka a yelibalaa daang kung 'yuo.
23 Ka nie jaang tari 'tobo na 'wong, u daana 'wong.
24 Ung yeli 'kubo: Ye cheliha bila ni yeng 'wono ni. Maahibu ni yeng maaha ning, bila ning u 'jung na maahi 'kuye, a che la paahi puo.

25 Unani ang tari, u daanang na nyira paaha. Che unani ang ba tari, 'haali bila ni ung tari ni, ba na dieguung 'yi u seng.

Naangmini naalung yela
('Maatiu G. 13:31-33; 'Luki G. 13:18-19)

26 Ung yeli: Naangmini naalung 'woree la nga. U 'woniye dau ang di bung'bie loo 'tengeng.
27 Ung 'gbihe 'yienguu, a 'ihe ngminaa. Ka a bung'bie 'puhi 'yi, a baara, che u ba mang bang bila ni jaa ang la.
28 'Bojung 'tenge mang 'ihiye bung'bie u mingang. Fora a mang 'buling, a che ing 'juri. A bila 'puoring ka a 'juri bi.
29 Sanga ni a bung'bie ang wa bi baahi, 'dayeni ka a dau mang tung bungchieriba aning 'suuhi ka ba ti chea. 'Bojung buunhu chiebu tayeng.
30 Ung yeli: 'Bo ting na maahi ning Naangmini naalung? Bii, 'bo 'lugu sinnii ting na 'bigihuu?
31 U 'woniye muusitarid 'biri. Sanga ni ung mang wa bura 'tengeng u mang iye 'bile a gaa dunee bung'bie jaa.
32 Che sanga ni ung wa buri baahi, ung mang 'buli, a baa a ti i kpong gaa bungburuu jaa, u mang teuye 'nu-bera, 'haali ka saa'ju 'nobilii tuong wa kpiera u maahuung.
33 A 'lugu sinnii bani nga taa yaga ung di yeli a yelihung 'kubo, a'wo bila ni bang daang na tuong bang a 'muni.
34 U daang ba yeli yeli jaa 'kubo 'lugu sinnii 'puoring. Che sanga ni bang wa i ba 'yong, ung 'wuli yeli jaa 'muni 'ku u minga 'potuuribo.
35 A daari, sanga ni 'jie ang daang wa suora, ung yeli 'kubo: Ye veng ka ti ngmaa gaa a mani lampega ni daana.
36 Sanga ni bang daang wa bahi a jemaa, bang diu gara ning a 'gbori 'puong, 'haali a'wo ung daang 'be bila ni. Ka 'gboe 'mine daang 'bi 'be a paahi u ingang.
37 Ka sesekpiengaa daang 'ihi. Ka kuong 'ihi a vaara kpiera a 'gbori, ung paara.
38 Che ung jeng a 'kogi 'kapiri a 'gbihe a 'gbori baahaang. Bang simuu a yeli 'kuu: Karima, i baga 'chibe ka ti 'kpi?
39 Ung daang 'ihi, a 'miing a seseu ingang, a yeli 'ku a mani: Maa, i siriti. Ka a seseu daang veng, ka 'be daang i siriti yaga jaa.

40 Ung yeli 'kubo: Wala yeng jora dabieng yaga jaa bila? Wala la yeng ba tari limaniye?
41 Ka dabieng daang kpeba 'gaali, bang yeli 'ku taa: Ning'bo to la nga, 'haali ka seseu aning mani 'tuuro u nuori?

Sibee daana ang nyaa

('Maatiu G. 8:28-34; 'Luki G. 8:26-39)

5 Bang daang wa ta a mani lampega ni daana a Gaadara niba paaluung.
2 Sanga ni ung daang wa 'yi a 'gbori 'puong, 'dayeni ka dau kanga ang daang tari sibeu 'yi bakii a wa paguu.
3 A dau daang kpieriye bakiing. Nie jaa daang ba tuona 'leruu aning bung jaa, 'haali aning jorihi gba.
4 'Bojung pahii pahii bang da mang ba u gbee, a 'le u 'nuuhi aning jorihi. Che ung mang tagihi a 'nuuhi jorihi ngmaahi, a mang ngmurihi a gbebaarihi ming. Nie jaa fanga daang ba ta ka u maaguu.
5 'Yienguu aning ngminaa jaa, u da mang 'biye bakiing aning taanhi 'juring a 'cheehe, a ngmaaha u minga aning 'kubo.
6 Che ung daang ti 'bi toori jaa che nye 'Yesu, a jo gaa u seng a ti 'gbinti u 'ningbi-tooring a 'puohuu Ngming'puohibu.
7 Ung daang 'cheehi aning kokokpiengaa a yeli: 'Yesu, ina saa'ju baahaa Naangmini 'Bi-dau, 'bo mang tari ka n nii i? N di Naangmini 'kui, ta dogihima.
8 'Bojung 'Yesu daang yeli 'kuung: Ina sibeu, wa 'yi a dau ingang.
9 Ka 'Yesu jugihuu: I 'yuori la 'bo? Ung die a yeli: N 'yuori la Jemaa, 'bojung ti iye yaga.
10 Ung suhuu 'ningbi-jieng ka u ta karaa ka a 'yi a paaluung.
11 Ka pera'kuung 'sugu-karaa daang 'bi tanga sieng 'beng a 'dire.
12 Ka a sibee daang suhuu, a yeli: Bahiti ka ti gaa a pera'kuunhi ingang, a ti kpe a iinhi.
13 'Beng la ung 'ku-a sori. Ka a sibee daang wa 'yi ti kpe a pera'kuunhi. Ka a pera'kuung 'sugu ang daang i a'wo 'tuhu a'yi daang va 'sigi a tanga 'muni a ti kpe a mani 'puo, a 'kpi.
14 Ka a pera'kuung chiiniba daang jo gaa ti yeli a 'yiri aning a paaluu 'puong bila ni ang i. Bang daang 'yi gaa ka ba ti nye bila ni ang tung.
15 Bang daang wa 'Yesu seng, a wa nye dau ni ang daang tari a sibee ni,

ka u 'jingye, a yeri buunhu. Ung daang 'bi u yeming. Ka dabieng kpeba.
16 Niba ang daang nye bila, bang toonhi 'kubo bila ni ang pagi a dau ang tari sibee ni, aning bila ang daang pagi a pera'kuunhi.
17 Ka a niba daang 'piili suhuu ka u 'yi ba paaluung.
18 'Yesu ang wa kpiera a 'gbori, ka a dau ni ang daang tari a sibee ni suhuu ka ka u da 'bi u seng.
19 Che 'Yesu daang ba die, a che yeli 'kuu: 'Kuli 'yiri i niba seng a ti yeli 'kubo bila ni yelibera Daana ang tung 'kui, aning bila ni ung ii hina.
20 Ka a dau daang gaa a ti inna 'duoho 'kuro niba Dekaapolis 'puong bila ni yelibera 'Yesu ang tung 'kuu. Ka sielii daang kpe ba jaa.

Jairus 'bi-poga aning pogibaala kanga nyaabu

('Maatiu G. 9:18-26; 'Luki G. 8:40-56)

21 Sanga ni 'Yesu ang daang la kpe a 'gbori a la ngmaa gaa a mani lampega ni daana, ka jemaa yaga laanhi wa 'giluu. Ung aang 'bi a mani nuoring.
22 'Beng la ka Ngming'puohi 'deu kaara kanga bang buona Jairus daang wa. Ung wa nyiruu ung 'le 'tengeng u gbeeng,
23 a suhuu 'ningbi-jieng, a yeli: N 'bi-poga aang tohiye baahibu. Wa di i 'nuuhi jeguu ka u nyaa a tari 'nyivori.
24 Ka 'Yesu niu daang lang taa gara. Ka jemaa yaga jaa daang 'tuuruu, a siiruu.
25 Ka poga kanga daang 'bi 'be a tari jiing 'yiibu baalung 'yuomo 'pie aning a'yi.
26 Ung daang gaa baalitiuriba 'jiihi yaga, a 'di dogee yaga, a 'di u 'libie aning u buunhu jaa ung tari, che ba buoseu. Che ka a baalung panaa maaling leura 'puori.
27 Ung daang 'wong 'Yesu yela, a wa u 'puori a jemaa 'puong, a wa fiinhi u kparuu.
28 'Bojung u daang yeliyeng u 'puong: Ka maang turi fiinhi u bungyerihi, n na nyaang.
29 'Dayeni ka u jiing 'yiibu ni daang baahi. Ung bang u ingang ka u nyaayeng.
30 Ka 'Yesu daang bang u minga ingang 'dayeni ka fanga 'yiye u ingang.

Ung leu 'puori a jemaa 'puong, a yeli: Ning'buong fiinhi n bungyerihi?
31 Ka u 'potuuribo daang yeli 'kuu: Ing nye jemaa ang siirii a daarii, che ing la yera, Ning'buong fiinhima?
32 Ung daang leu 'liinhe 'gine ka u nye nie ni ang i bila.
33 Che ka dabieng daang kpe a poga ung 'miine. 'Bojung u daang bangye yeli niang paguu. Ung wa 'le u 'ningbi-tooring a toonhi yeli jaa 'kuu yeliminga soring.
34 Ung yeli 'kuu: N 'bi-poga, i limaniye vengyeng ing nyaa. I baalung ni nyaa. Ngming na gaa nii laangfie.
35 Sanga ni 'Yesu ang daang nang yera yela, ka a Ngming'puohi 'deu kaara ni niba 'mine daang wa a wa yeli: I 'bi-poga ni 'chibe. 'Bo yela ing la dagina a Karima?
36 Ka 'Yesu daang ngmaa 'wong a yeli ni bang yeli ni, che yeli 'ku a Ngming'puohi 'deu kaara ni: Ta jora dabieng. Turi sagi 'yong.
37 U daang ba die ka nie jaa bieluu 'see 'Pii-ter aning 'Jeemes aning 'Jeemes yau Joon 'yong.
38 Bang daang wa ti ta a Ngming'puohi 'deu kaara ni 'deu, ka 'Yesu nye ningjemaa ang gona gongkpiengaa, aning niba ang 'kono a ira laa'dimii.
39 Sanga ni ung ti kpe, ung yeli 'kubo: Wala la yeng gona gongkpiengaa a 'kono bila? A 'bie ba 'kpi. U 'gbiheng.
40 Bang daang iu la. Che sanga ni ung daang wa i bang jaa 'yi 'yenge, ung nyogi a 'bie ba aning u ma aning banani ang 'bi u seng ni, a ti kpe 'jie ni a 'bie ang jeng.
41 Ung ti nyogi a 'bie 'nung a yeli 'kuu: Talita kumi. A 'muni la nga, 'Bi-pogi'bile, maang yera 'kurii, 'ihi ahi.
42 'Beng la 'dayeni ka a 'bie daang 'ihi ahi a 'cheng, 'bojung u daang iye 'yuomo 'pie aning a'yi. Ka nomaa daang kpeba yaga jaa.
43 Ung kpaahiba kpiengaa kpiengaa ka ba ta wa vena ka nie jaa banna bila. Ung yeli 'kubo ka ba ti bo siimaa 'ku a 'bie ka u 'di.

'Yesu jaanhibu Naazaret 'puong

('Maatiu G. 13:53-58; 'Luki G. 4:16-30)

6 Ung daang 'yi 'be a wa u minga 'yiri, ka u 'potuuribo ni daang 'tuuruu.
2 Sanga ni a peenhibu 'beu ang daang wa ta, ung 'piili a 'wuno a Ngming'puohi 'deu 'puong. Niba yaga ang daang 'wono u 'wulibu ka

nomaa daang kpeba, bang yera: 'Yening ka a dau nga nye a yeli nga? Yeng 'bo to la nga ung nye? 'Haali ka a tungberibani nga taa tung a 'tuuro u 'nuuhing.

3 Kapinta ni naang nga? Mariyaama 'bi-dau ni? 'Jeemes aning 'Joosiz aning 'Juuda aning Saimong bieri naani? U yaupogiba ba 'bi ti seng che ngang? Bang daang bori Naangmini soring u yela.

4 Ka 'Yesu yeli 'kubo: Dangyera ba kong nanihung 'see u minga 'yiring, u niba 'puong, aning u 'deu 'puong.

5 U daang ba tuong tung tungkpong 'be, 'see ung di u 'nuuhi jegihi baaliba bawala a nyaaba.

6 Ka nomaa daang kpeu ba basagibu ni 'jung. Ung daang yuora a 'teenhi a 'wuno.

A 'pie aning ba'yi ni tungbu

('Maatiu G. 10:1, 5-15; 'Luki G. 9:1-6)

7 Ung daang buong a 'pie aning ba'yi ni, a 'piili tuniba ba'yi ba'yi, a 'kubo berii kpiengu sibee ingang.

8 Ung yeli 'kubo ka ba ta di bung jaa ba 'cheni ni 'puong, 'see dangkpala 'yong. Ka ba ta di paanuu, bii buora. Ka ba ta tari 'libie ming ing ba beletihing.

9 Ka che ba tung nagitie yeng, che ta yeri kpari a'yi.

10 Ung yeli 'kubo: 'Jie jaa yeng na mang ti kpe 'deu, ye 'bi 'be a gara wagiri ni yeng na mang wa ti 'yi a 'ji-balaang.

11 'Jie jaa niba ang kung dieye bii a chelihi 'wong ye yeliyaga, ka yenang wa 'yire ye mang mihi ye gbee tani jaa bahi, ka bila i 'sieree ba ingang.

12 'Beng la bang daang 'yi gaa a ti ing 'duoho ka niba leu 'yi yelibee 'puong.

13 Bang daang kari sibee yaga 'ihe baha, a puri kpaang ing baaliba yaga iinhing, a nyaaba.

Joon Ngminikon'suoro 'kuung yela

('Maatiu G. 14:1-12; 'Luki G. 9:7-9)

14 Ka Naa Heerod daang 'wom-aa, 'bojung u 'yuori daang 'doye yaga jaa. Ka niba 'mine daang yeli: Joon Ngminikon'suorong 'ihi 'yi 'kuung 'puong. Bila 'jung ka a tungbera tuna a 'tuuro u ingang bila.

15 Ka 'mine ming yeli: 'Ilaija la. Ka 'mine ming yeli: Dangyera la a'wo dangyeriba ni kanga.
16 Che sanga ni Heerod ang daang wa 'wong bila, ung yeli: Joon la, u 'ju mang ngmaa ni. U 'ihiyeng a 'yi kpiinhi 'puong.
17 'Bojung Heerod minga daang tungyeng bang ti nyogi Joon a 'le ing pogiriba 'deung, u bieri Fiilip poga He'roodiyas 'jung. 'Bojung u daang diung ung leu u poga.
18 'Bojung Joon daang yeli 'kuye Heerod: A ba 'tu sori 'kui ka i di i bieri poga.
19 Ka He'roodiyas daang taruu ning dong, a buora ka u kuu, che u ba tuong.
20 'Bojung Heerod daang joriye Joon. U daang bangyeng ka u iye sun'tuuro aning ningpegi'yiruu. Ung daang kaara u 'jieng sung. Ung mang 'wong u yeliyaga, ang mang yeu yaga jaa. Che anaa jaa ung daang mang 'wono u yeliyaga aning 'pu-peli.
21 Che ka 'vuo daang nye daari ni Heerod ang daang maali siingkpong 'ku u ningnanee aning u 'sojehi ningbera aning 'Gaalilii ningbera u dogibu 'beu 'diibu daari.
22 Sanga ni He'roodiyas minga 'bi-poga ang daang wa kpe a seu, ka u seuri ni peli Heerod aning niba ni niu ang 'dire siimaa ni 'puuhi. Ka a naa yeli 'ku a pogisaraa: Suhi bung jaa ing buora n seng. N na 'kuing a bung balaa.
23 Ung po 'kuu, a yeli: Bung jaa ing na suhi n seng, n na 'kuing a bung balaa, 'haali a gara n naalung tarang.
24 Ung 'yi a ti jugihi u ma: 'Bo mang na suhi? Ung yeli: Joon Ngminikon'suoro 'ju.
25 Ung 'loring wa kpe a naa seng 'wieng, a yeli: N buorang ka i 'kumo pampana Joon Ngminikon'suoro 'ju perete 'puong.
26 Ka a naa 'puo daang saang 'gaali. Che u pori ni 'jung aning banani niu ang daang 'dire siimaa ni 'jung, u daang ba buora ka u momuu.
27 'Beng la ka a naa daang tung ningkuura 'wieng ka u waaning u 'ju. Ung daang gaa ti ngmaa u 'ju a pogiriba 'deung.
28 Ung di u 'ju ni ing perete 'puong waaning, a wa 'ku a pogisaraa. Ka a pogisaraa daang diu 'ku u ma.
29 Sanga ni u 'potuuribo ang daang wa 'wom-aa, bang wa di u inggbani a

ti ing kau'biring.

Niba 'tuhu a'nu siimaa 'diibu

('Maatiu G. 14:13-21; 'Luki G. 9:10-17; Joon G. 6:1-14)

30 Ka a 'bi-tunihi daang lang taa 'Yesu seng a toonhi 'kuu yeli jaa bang tung aning yeli jaa bang daang 'wuli.
31 Ung daang yeli 'kubo: Ye wa ka ti gaa mo'sogo 'puo ka ye ti 'bi 'be ye 'yong, a peenhi biela. 'Bojung niba yaga daang waanang, a leura gara, ba ba nye 'vuo gba a na 'di siimaa.
32 Bang daang kpe a 'gbori a gaa mo'sogo 'jie ba 'yong.
33 Ka niba daang nye bang gara. Ka ba jemaa daang bangba. Bang 'yi 'yie jaa a jo gaa 'be, a dangba ta.
34 Sanga ni ung wa 'yi, ung nye jemaa yaga jaa. Ka nimboo kpeu ba yela. 'Bojung ba daang iyeng a'wo piihi ang ba tari pichiina. Ung 'piili a 'wunibo yela yaga.
35 'Jie ang daang wa maa yaga jaa, ka u 'potuuribo wa u seng, a wa yeli: 'Jie nga iye mo'sogo 'jie, ka wagiri ming faa yaga jaa.
36 Bahiba ka ba gaa 'teenhi aning kurihi ang pieli che a ti da bung kanga 'di. 'Bojung ba ba tari bung jaa bang na 'di.
37 Che ung die a yeli 'kubo: Ye 'kubo siimaa ka ba 'di. Bang jugihuu: Denaarihi koohi a'yi paanuu ting na ti da 'kubo ka ba oo bi?
38 Ung yeli 'kubo: Paanuuhi awala yeng tari? Ye gaa ti nye. Sanga ni bang wa bang, bang yeli: A'nu, aning jima a'yi.
39 Ung yeli 'ku ba jaa ka ba ngmaahi 'jing 'gbuno 'gbuno mopora 'jung.
40 Bang daang ngmaahi 'jing 'gbuno 'gbuno, koo koo aning 'pihinu 'pihinu.
41 Ung di a paanuuhi a'nu aning a jima a'yi, a lagi u 'ju a 'liinhe sagbani. Ung duhi duhisung imaa, a che nyogi a paanuuhi ngmaahi a dia 'kuro u 'potuuribo ka ba 'binne ba 'ningbi-toeng. Ung 'po a jima a'yi ming, a 'ku ba jaa.
42 Bang jaa daang oo a tigi.
43 Bang daang 'ohi a paanuuhi chelee aning a jima ang pa peri 'pie aning a'yi.
44 Banani ang daang oo a paanuuhi, ba daba daang iyeng a'wo 'tuhu a'nu.
45 'Beng la 'dayeni, ung daang veng ka u 'potuuribo ti kpe 'gbori ka ba die 'yie gaa lampega ni daana a ti gaa Beti'seeda. Che ka una baha a jemaa.

46 Ung wa bahiba baahi, ung gaa ti 'do tangkpong 'ju ka u ti 'puohi Naangmini.

'Yesu kuong 'ju 'chengbu

('Maatiu G. 14:22-33; Joon G. 6:15-21)

47 'Jie ang wa suo ka a 'gbori 'bi a mani gaalinggang. Che ung 'bi 'jie kangang u 'yong.
48 Ung nye bang 'dire dogee a 'gbori mungbu ingang, 'bojung seseu daang 'tuohibong. 'Jie ang wa tohi nyaabu, ung waana ba seng a 'chene a mani 'jung, a buora ka u ti pariba bahi.
49 Che sanga ni bang daang wa nyiruu ka u 'chene a mani 'jung, bang tiehi ka sie la, a 'cheehi.
50 'Bojung ba jaa daang nyiung, ka 'karikaruu kpeba. 'Dayeni ung yeli ningba yela a yeli 'kubo: Ye nyogi ye miihi. Maang la. Ye ta jora dabieng.
51 Ung daang ti kpe ba seng a 'gbori 'puong, ka a seseu baahi. Ka nomaa daang kpeba yaga jaa 'gaali.
52 'Bojung ba daang ba bang a paanuuhi yeli ni 'muni. Che ka ba 'sikie daang 'ko.

Baaliba nyaabu Geneesaret 'puong

('Maatiu G. 14:34-36)

53 Sanga ni bang daang ti gang 'do a ti ta Geneesaret paaluu, bang 'le a 'gbori mani nuoring.
54 Bang wa 'yi a 'gboring baahi, 'dayeni ka niba bamuu.
55 Bang daang jo yo a paaluu jaa, a ti 'piili 'tuoro baaliba aning ba bungjiihi garaning u seng 'jie jaa bang mang 'wong ka u 'bi 'beng.
56 'Jie jaa ung mang gaa ti kpe, 'yibilii bii 'yi-bera bii 'yie ang 'bi moong, ba mang waaniye baaliba wa 'bing. Bang mang suhuu ka ka ba turi fiinhi u kparuu nuori. Banani jaa ang daang fiinhuu, bang jaa nye laangfie.

A Nabaali'mine dangkaarihi

('Maatiu G. 15:1-9)

7 'Beng la ka a Farisiihi aning a 'begu karimihi 'mine ang daang 'yi
Jeruuselem daang lang taa 'Yesu seng.
2 Bang daang nye u 'potuuribo 'mine ang 'dire aning 'nu-dega. A bila la
nga, aning 'nuuhi ang ba pegi.
3 'Bojung a Farisiihi aning a 'Juuhi jaang mang 'tuuro ba nabaali'mine
dangkaarihi. Ba ba mang 'dire 'see ka ba pegi ba 'nuuhi seni.
4 Ka banang 'yi daa wa, ba ba 'dire 'see ka ba pegi ba miihi seni.
Dangkaari jaani jemaa bang daang die a 'tuuro, a'wo 'bonsuuhi aning
dugiri, aning kopa laahi aning 'teebulihi pegibu.
5 'Beng la ka a Farisiihi aning a 'begu karimihi daang jugihuu: Wala 'jung
ka i 'potuuribo ba 'tuuro a ningbera dangkaari, che mang 'dire siimaa
aning 'nu-dega?
6 Ung die a yeli 'kubo: Ai'zeeya dangyeliye sung yena 'bangfugihi nga
yela a'wo ang seu bila ni:
A niba nga mang nanimang aning ba nogbama, che ba 'sikie
ningma 'biye taa toori.
7 Bang 'puohimo Ngming'puohibu kpali, a di niba nuori 'kuubuhi
ang i 'wulibuhi bang 'wuno. (Ai'zeeya G. 29:13)
8 Ye bahiye Naangmini 'begu, a che nyogi ninsaaliba dangkaari
kpiengaa.
9 Ung yeli 'kubo: Ye jaanhiye Naangmini nuori 'kuubu, ka ye 'tu ye
miihi.
10 'Bojung 'Moosis yeliyeng:
Nana i ba aning i ma.
('Yiibu G. 20:12; Duturoonomi G. 5:16)
Aning:
Ka nieng tu u ba bii u ma, ye veng ka u 'kpi pielaang.
('Yiibu G. 21:17)
11 Che ka yena yeli: Ka nieng yeli 'ku u ba bii u ma: Bung ing danang 'tu
a 'di n tona iye Kooribang.
12 Ye ba mang la veng ung i yeli jaa a 'ku u ba bii u ma.
13 Bilang la yeng va Naangmini yela baha aning ye dangkaari yeng di

loonha gara, aning yela yaga ang 'woning a yelibani nga taa yeng ira.
14 Ung daang la buong a jemaa bang wa u seng. Ung yeli 'kubo: Ye jaa chelihi 'wong bila mang na yeli a bang a 'muni.
15 Bung jaa 'chibe a 'yire gbanggbali a kpiera nie 'puo a na tuong deguu. Che buunhu ang 'yire nie 'puo a 'yire gbanggbali, anang degira nie.
16 Ka nie jaang tari 'tobo na 'wong, u daana 'wong.
17 Sanga ni ung daang 'yi a jemaa seng a ti kpe 'deu, ka u 'potuuribo jugihuu a 'lugu sinnii 'muni.
18 Ung yeli 'kubo: Ye ming kongye yela 'muni bangbu ngaang? Ye ba bang ka bung jaa 'chibe a 'yire gbanggbali a kpiera nie 'puo a na tuong deguu.
19 'Bojung u ba mang kpiera u 'sikiri, 'see u 'puo, a mang 'yire u 'puo a gara selinga. A bila nga 'puong ung 'wuli ka siimaa jaa sumang.
20 Ung yeli: Bung ni ang 'yi ninsaalaa 'puo a 'yire gbanggbali, a bungbalaang degira ninsaalaa.
21 'Bojung ninsaalaa 'sikiring la ka yela nga 'yire, tiehibee, dau aning poga senseng baluu, aning ningku.
22 Ninsaalaa 'sikiring ka na'nyigiri, 'nyuuri, beulung, belingbu, bobeulung, 'ningbi-beu, Naangmini 'yuori degibu, jigihibu, aning jolihung 'yire.
23 A yelibee nga jaa 'yiree 'puo, a degira ninsaalaa.

'Bi-poga ang tari sibeu nyaabu

('Maatiu G. 15:21-28)

24 Ung 'yi 'be a gaa Taiyer aning Saidong paaluu, a daang ti kpe 'deu kanga, a ba buora ka niba bang. Che u daang ba tuong sogili.
25 'Bojung poga kanga ang daang tari 'bi-pogi'bile ang tari sibeu, a 'wong u yela, ung daang wa 'le 'tengeng u gbeeng.
26 A poga daang iye 'Giriik nie a 'yi Sairofe'niisa. Ung suhuu ka u kari a sibeu 'ihi u 'bi-poga ni ingang.
27 Ka 'Yesu yeli 'kuu: Veng ka a 'biihi tigi seni. 'Bojung a ba suma ka nie di 'biihi siimaa a loo 'ku baahi.
28 Ka a poga daang die a yeli: Yeliminga la, Daana. Che baahi ming gba ang mang 'bi 'teebul luong mang 'diree 'biihi siim'purimo.
29 Ung yeli 'ku a poga: A yelihung nga 'jung, gara. A sibeu 'yiye i 'bi-poga ni ingang.

30 Ung daang gaa 'yiri a ti nye ka a 'bie jeng 'gadong, ka a sibeu 'yi u ingang.
31 Ung daang leu 'yi Taiyer paaluu, a die Saidong a gara 'Gaalilii Mani, a 'tu Dekaapolis* paaluu.

'To-gberi'bire nyaabu

32 Bang waaning dau'to-gbera kanga ang 'bire, a wa suhuu ka u di u 'nu jeguu.
33 Ung daang nyoguu a jemaa 'puong a 'yi gaaning u 'yong, a ti di u 'nubie tung a dau 'tobong, a tuuhi muntaahi a fiinhi u jinti.
34 Ung lagi u 'ju a 'liinhi sagbaning, a vuunhi, a yeli: Eefata. A 'muni la nga: 'Yuo.
35 'Beng la ka u 'tobo daang 'yuohi. Ka u jinti 'lori ung yeli yela 'weleng 'weleng.
36 Ka 'Yesu daang kpaahiba ka ba ta wa yera 'kuro nie jaa, che bila ni ung daang kpaahiba sing, bila ning u 'ju bang daang inna a 'duoho sing.
37 Ka sielii daang kpeba yaga jaa, bang yera: U iye yela jaa sung. 'Haali u mang iriye 'to-gberihi bang 'wono yela, a ira 'muuhi bang yera yela.

Niba 'tuhu anaahi siimaa 'diibu

('Maatiu G. 15:32-39)

8 A 'beri ning, sanga ni jemaa yaga ang daang la lang a ba tari bung jaa na 'di, ka 'Yesu buong a 'potuuribo a yeli 'kubo:
2 Nimboo kpemang a jemaa yela. 'Bojung bang 'bi n seng dabaata la nga pampana, che ba ba tari bung jaa na 'di.
3 Ka maang bahiba ka ba gara ba 'yie aning kong ngaang, ba na sieye soring. 'Bojung ba 'mine 'yiye toori.
4 Ka u 'potuuribo die yeli 'kuu: 'Ye ka nie na tuong nye paanuu mo'sogo 'puong ka niba nga tigi?
5 Ung jugihiba: Paanuuhi awala yeng tari? Bang yeli: Ayo'poin.
6 Ung daang yeli 'ku a jemaa ka ba 'jing 'tengeng. Ung di a paanuuhi ayo'poin a 'puohi Naangmini barika, a che nyogaa ngmaahi a di 'kuro

*

7:31 Dekaapolis 'muni la 'gbendige ang tari 'yi-bera 'pie, a 'bi 'Gaalilii saa'ju sa'muni seng.

u 'potuuribo ka ba dia 'bing ba 'ningbi-toeng. Bang daang dia 'bing ba 'ningbi-toeng.
7 Bang daang tari jingsigihi awala ming. Ung wa duhi duhisung imaa ung yeli ka ba di a ming a 'bing ba 'ningbi-toeng.
8 Bang daang oo, a tigi. Che bang 'ohi a chelee ang daang kpeling ang pa peri ayo'poin.
9 Ba daang iyeng a'wo niba 'tuhu anaahi. Ung daang bahiba.
10 'Dayeni ka u ning u 'potuuribo ni daang kpe 'gbori, a wa Dalimanuuta paaluu.

Farisiihi 'sieree suhibu

11 Ka a Farisiihi daang wa a wa 'piili ngmira niu nokpieni, a buora sagbani 'sieree u seng ka ba 'pigihuu nye.
12 Ung daang vuunhi yaga jaa u sie 'puong, a yeli: Wala ka a jemani nga buora 'sieree? Yeliminga, n yera 'kuriyeng: A jemani nga kung nye 'sieree.
13 Ung daang 'yi ba seng, a la kpe 'gbori, a gaa a lampega ni daana.
14 Bang daang 'yiinhi paanuu digibu yela, a ba tari bung jaa ba seng a 'gbori 'puong 'see paanuu bung'yeni 'yong.
15 Ung kpaahiba, a yeli: Ye kaara sung. Ye banna Farisiihi bura yela aning Heerod bura yela.
16 Bang daang yera bila yela ba miihi seng a yeli: Ting ba tari paanuu ni yela la.
17 Ka 'Yesu daang bang bila, a yeli 'kubo: Wala la yeng yera 'kuro taa yeng ba tari paanuu yela? Anaa jaa ye nang ba nye, bii a bang a 'muni? Ye 'sikie nang 'koyeng?
18 Ye tariye 'ningbie, ye ba nyira? Ye tariye 'tobo, ye ba 'wono? Ye ba tieha?
19 Sanga ni mang ngmaahi a paanuuhi a'nu ni a 'ku niba 'tuhu a'nu ni, peri awala ka a chelee ni daang pa yeng 'ohi? Bang yeli 'kuu: 'Pie aning a'yi.
20 Sanga ni mang ngmaahi a paanuuhi ayo'poin ni a 'ku niba 'tuhu anaahi ni ming, peri awala ka a chelee ni pa yeng 'ohi? Bang yeli 'kuu: Ayo'poin.
21 Ung daang yeli 'kubo: Ye nang ba bang a 'muni?

Beti'seeda jonga 'yuobu

22 Bang daang wa Beti'seeda. Bang waaning dau ang i jonga u seng, a wa suhuu ka u fiinhuu.
23 Ung daang nyogi a dau ang i jonga 'nung a taguu 'yining a 'yiring. Sanga ni ung wa tuuhi muntaahi ing u 'ningbieng a di u 'nuuhi jeguu, ung jugihuu: I nyiriye bung kanga?
24 Ung lagi u 'ju 'liinhi, a yeli: N nyiriye niba, bang 'woning daari a 'chene.
25 'Beng la ka 'Yesu la di u 'nuuhi jegi u 'ningbieng. Ung fiili 'jie, ka u 'ningbie leu ahi a bogiring. Ung nyira bung jaa 'weleng 'weleng.
26 Ung bahuu ka u gara u 'deu, a yeli: Ta kpe a 'yiri 'puo, bii ta wa yeraa 'kuro nie jaa a 'yiring.

'Pii-ter limaniye yelihung

27 Ka 'Yesu aning u 'potuuribo daang 'yi 'be a gara 'teenhi ang 'bi Sesa'riiya Filiipai 'puong. Bang daang gara, ung jugihi u 'potuuribo: Ning'buo ka niba yera ka n iyeng?
28 Bang die yeli: Joon Ngminikon'suoro. Ka 'mine ming yeli ka 'Ilaija. Ka 'mine ming yeli ka dangyeriba ni kanga.
29 Ung jugihiba: Ka ning'buo yeng ming yera ka n iyeng?
30 Ka 'Pii-ter die a yeli 'kuu: Ina la a 'Kristo ni. Ung kpaahiba ka ba ta wa yera nie jaa u yela.

'Yesu ang dangyeli u 'kuung yela

('Maatiu G. 16:21-28; 'Luki G. 9:22-27)

31 Ung daang 'piili 'wunibo ka kparaama la ka Ninsaalaa 'Bi-dau ni 'di dogee yaga, ka a ningbera aning a Ngming'puohi 'yi-dieribera aning a 'begu karimihi jaanhuu, a kuu. Ka 'beri ata daari ka u la 'ihi 'yi 'kuung 'puong.
32 Ung yeli bila pielaang. 'Beng la ka 'Pii-ter daang nyoguu 'yining ba 'yong, a 'piili a 'miing u ingang.
33 Che sanga ni ung daang wa leu 'liinhi u 'potuuribo, ung yeli 'ku 'Pii-ter: Bori n 'ningbiring, Sitaani. 'Bojung i ba tieha Naangmini yelitarihi, ninsaaliba yelitarihi ing tieha.
34 Ung daang buong a jemaa aning u 'potuuribo, a yeli 'kubo: Ka nie jaang buora ka u wa 'tuurimo, u daana chiihi u minga, a di u dagara, a

'tuurimo.
35 'Bojung nie ni jaa ang na buora ka u tari u 'nyivori gara, u daana na komuung. Che nie ni jaa ming ang na kong u 'nyivori n 'jung aning a 'duohi-sung 'jung, u daana ning u 'jung na taruu gara.
36 'Bojung 'bo tonang 'bibe a 'ku ninsaalaa ka u 'so a dunee jaa, a che kong u 'vorihung?
37 Bii, 'bo ka ninsaalaa na di tegining u 'vorihung?
38 'Bojung nie ni jaa ang jora maang aning n yeliyaga 'vii, a senseng aning yelibee jemani nga 'puong, u daana ming 'vii ka Ninsaalaa 'Bi-dau daang na jo sanga ni ung daang na wa u Ba girima 'puong aning malikipegi'yirihi.

'Yesu inggbani leuhibu

('Maatiu G. 17:1-13; 'Luki G. 9:28-36)

9 Ung daang yeli 'kubo: Yeliminga n yera 'kuriyeng, niba 'mine ahiye che ang kung bang 'kuung, a gara sanga ni bang na ti nye Naangmini naalung ang na wa aning kpiengu.
2 'Beri ayuobi ang daang wa pari, ka 'Yesu daang nyogi 'Pii-ter aning 'Jeemes aning Joon a dieniba 'yie a gaa ti 'do tangkpong kanga ang 'do yaga 'ju ba 'yong. Ung daang leuhi ba 'ningbi-tooring.
3 Ka u bungyerihi leu nyigiha a peli paratatata. 'Haali ka pegipegira jaa 'chi 'teng-gbaning a na tuong veng ka tani peli bila.
4 Ka 'Ilaija aning 'Moosis daang 'yi gbanggbali ba seng, ka ba ning 'Yesu yera yela.
5 Ka 'Pii-ter die a yeli 'ku 'Yesu: Karima, a sumang 'kuti ka ti 'bi che. Veng ka ti maali tentihi ata. Ka i 'so kanga, ka 'Moosis 'so kanga, ka 'Ilaija ming 'so kanga.
6 U daang ba bang bila ni ung na yeli, 'bojung dabieng daang kpebang yaga jaa.
7 Ka savaalii daang wa 'gaaliba. Ka kokori 'yi a savaalii 'puong, a yeli: N 'Bi-nunginaa la nga. Ye 'wono u yeliyaga.
8 'Dayeni bang daang leu 'liinhe 'gine, ba ba la nye nie jaa ba seng 'see 'Yesu 'yong.
9 Sanga ni bang daang 'yi a tangkpong 'ju 'sigire 'tenge ung kpaahiba ka ba ta wa yera 'kuro nie jaa bila ni bang nye ni a gara sanga ni Ninsaalaa

'Bi-dau ni ang na ti 'ihi 'yi kpiinhi 'puong.
10 Bang daang tari a yelihung ba 'yong seng, a jugiha taa bila ni ang la kpiinhi 'puo 'ihi 'yiibu.
11 Bang jugihuu: Wala 'jung ka a 'begu karimihi yera ka a iye kparaama ka 'Ilaija dang wa?
12 Ung die a yeli 'kubo: Yeliminga, 'Ilaijang dang waana a maana yela jaa aha a bogiring. Che wala ang seu a'wo Ninsaalaa 'Bi-dau yela, ka u na 'diye dogee yaga ka ba diu foo?
13 Che n yera 'kuriyeng: 'Ilaija wayeng ming. Bang iu yeli ni jaa bang buora ka ba iu, a'wo u yela ang seu bila ni.
14 Sanga ni bang daang wa a 'potuuribo seng, bang wa nye jemaa yaga jaa ang 'giliba. Ka 'begu karimihi ni daang ngmira ningba nokpieni.
15 'Dayeni, sanga ni a jemaa jaa ang daang wa nyiruu, ka sielii daang kpeba yaga jaa. Bang jora gara u seng a ti 'puohuu.
16 Ung jugihiba: 'Bo yela ka ye ningba yera?
17 Ka nie kanga die a jemaa 'puong, a yeli 'kuu: Karima, n waaniye n 'bi-dau ang tari si'muu i seng.
18 'Jie jaa ung mang wa 'ihi u ingang, u mang 'turuung loo. Ka muntaahi mang fugira u nuoring. Ung mang oora u nyina, a mang 'deri 'kpeginleng. Mang suhi i 'potuuribo ka ba karuu 'ihi bahi, che ba ba tuong.
19 Ung die a yeli 'kubo: 'Oo, limangkong jemani. Wala mang panaa na la 'bi ye seng kauhi sing? Wala mang panaa na la 'diye 'kanyiri sing? Ye waanuu wa 'kumo.
20 Bang daang waanuu u seng. Ung wa nyiruu ka a sie 'ihuu 'dayeni. Ung 'le 'tengeng, a 'binne ka muntaahi fugira.
21 Ung jugihi u ba: Wala ka bila nga paguu kauhi sing? Ung yeli: A 'yi u 'bibiilung sanga.
22 U mang 'ihuung loora 'buunhi aning kuong 'puong pahii pahii, ka u kuu. Che ka inang na tuong i yeli jaa, jo ti nimboo a sungti.
23 Ka 'Yesu yeli 'kuu: Ka inang na tuong, yela jaa na tuoming a 'ku nie ni ang sagi.
24 'Wieng ka a 'bie ba tahingye, a yeli: N sagiyeng. Sungma n basagibu ni ingang.
25 Sanga ni 'Yesu ang daang wa nye ka jemaa jorang waana lanna taa, ung

'miing a sibeu ingang a yeli 'kuu: Ina si'mu-gbera, maang yera 'kurii, wa
'yi u ingang, a ta la kpe u inga jaa.
26 Ung 'cheehi, a 'ihuu loo yaga jaa, a che wa 'yi u ingang. Ka a 'bi-dau
daang 'woning kpiima, 'haali ka niba yaga yeli: U 'kpiyeng.
27 Che ka 'Yesu daang nyogi u 'nung, a 'ihuu, ung 'ihi ahi.
28 Sanga ni 'Yesu ang daang wa ti kpe 'deu, ka u 'potuuribo ni jugihuu
'gondong: Wala la ka tinuu ba tuong karuu 'ihi bahi?
29 Ung yeli 'kubo: Bung jaa kung tuong 'ihi nga to bahi 'see Naangmini
'puohibu aning nuori 'leebu.

'Yesu ang la dangyeli u 'kuung yela

('Maatiu G. 17:22-23; 'Luki G. 9:43-45)

30 Bang 'yi 'be a die 'Gaalilii. Ung daang ba buora ka nie jaa bang.
31 'Bojung u daang 'wunoye u 'potuuribo, a yeli 'kubo: Ba na kuohiye
Ninsaalaa 'Bi-dau ni ing niba 'nuuhing. Ba na kuung. Sanga ni bang
na wa kuu baahi, 'beri ata ang na wa pari, u na 'ihing.
32 Che ba daang ba bang a yelihung 'muni, che jora dabieng ka ba jugihuu.

Ningberihung yela yelibu

('Maatiu G. 10:42; 'Luki G. 9:49-50)

33 Bang daang wa Kapeeriniyum. Bang wa 'bi 'deu 'puong, ung jugihiba:
'Bo yela yeng wa chiiha taa a soring ni?
34 Che bang tang ba noe. 'Bojung a soring ba daang chiihiye taa a'wo nie
ni ang i ba jaa ningtiinhuu yela.
35 Ung daang 'jing, a buong a 'pie aning ba'yi, a yeli 'kubo: Ka nie jaang
buora ka u i fora, u daana na iye ba jaa 'po-baahaa, a i ba jaa tungtuna.
36 Ung di 'bibile kanga ahi ba gaalinggang. Ung wa diu kogili u 'nuuhing,
ung yeli 'kubo:
37 Nie jaa ang na die a 'bie nga to n 'yuoring, u daana dierimang. Nie jaa
ming ang dierima, n naani ung diera, unani ang tungma ni ung diera.
38 Ka Joon yeli 'kuu: Karima, ti nyiye dau kanga ang kara sibee 'ihe baha
i 'yuoring. Ting karuu, 'bojung u ba 'tuuriti.
39 Che ka 'Yesu yeli: Ye ta karuu. 'Bojung nie jaa 'chibe na i yelisielii n
'yuoring, che ka a i biela ka u daana la tuong saang n 'yuori.
40 'Bojung unani ang ba chiihiti, u daana kpeting.

41 'Bojung nie jaa ang na 'kuye 'bonsuo kuong n 'yuoring ka ye 'nyu yeng
i 'Kristo 'suobu 'jung, yeliminga mang yera 'kuriye, u daana daang
naang nyiye u sanyeu.
42 Nie ming jaa ang na veng ka a bung'bilii nga kanga ang sagima nga
bora Naangmini soring, a da na seu 'kuye u daana ka ba da di nieri
'ku-kpong a 'le yagili u daana kokoring, a diu loo ing mani 'puong.
43 Ka i 'nung vena ka i ira yelibee, ngmaaguu a diu loo bahi. Ing ti kpe
'nyivori 'puo aning 'nu-ngmaang seu a 'kui a gaa ing na tari 'nuuhi a'yi
a che ti kpe jehinama, a ti kpe 'buung ang daang kung 'kpiinhi jaa.
44 'Be la ka ba 'dandulo ba 'kpiire, ka a 'buung ming ba 'kpiire ni.
45 Ka i gbering vena ka i ira yelibee, ngmaaguu a diu loo. Ing ti kpe
'nyivori 'puo aning gbengmaang seu 'kui a gaa ing na tari gbee a'yi che
ka ba ti dii loo ing jehinama 'puong. 'Be ka a 'buung ba 'kpiire jaa.
46 'Be la ka ba 'dandulo ba 'kpiire, ka a 'buung ming ba 'kpiire.
47 Ka i 'ningbiring vena ka i ira yelibee, 'lugiruu 'ihi a diu loo. Ing ti kpe
Naangmini naalung 'puo aning 'ningbiyening seu 'kui a gaa ing na tari
'ningbie a'yi che ka ba ti dii loo ing jehinama 'buung 'puong.
48 'Be la ka ba 'dandulo ba 'kpiire, ka a 'buung ming ba 'kpiire ni.
(Ai'zeeya G. 66:24)
49 Nie jaa daang na 'wongye yaarung a 'tuuro 'buung ingang, ka sarika jaa
ming 'wong yaarung.
50 Yaarung sumang, che ka a yaarung kong u lenleng, wala ing na iu ka
u la tari lenleng? Ye tari yaarung ye miihi iinhing, a tari noo aning taa.

Sira ning poga weli taa yela

('Maatiu G. 19:3-12)

10 Ka 'Yesu daang 'ihi 'yi 'be, a wa kpe 'Judiiya paaluu, a ti ngmaa 'do
Jooridang lampega ni. Ka jemaa daang la lang u seng. Ung la
'wulibo a'wo ung mang 'wulibo bila.
2 Ka Farisiihi 'mine daang wa u seng ka ba wa iu nye, a wa jugihuu: A
'tuye sori ka dau jaanhi u poga?
3 Ung die yeli 'kubo: Wala ka 'Moosis 'kuye 'begu ka ye ira?
4 Bang yeli: 'Moosis 'kuye sori ka ba seu jaanhibu gbangu, a che jaanhuu.
5 Che ka 'Yesu die yeli 'kubo: Ye 'sikie kpiengaa 'jung la ung seu a 'begu
nga 'kuye.

6 Che a 'yi naangbu 'munpiilee sanga Naangmini daang maaliye dau aning poga.
7 Bila 'jung dau na mang bahiye u ba aning u ma a che weli ti mari u poga.
8 Ka ba ba'yi ni leu inggbani bung'yeni. Bila 'jung ba ba la i ba'yi, ba iye inggbani bung'yeni.
9 Bila 'jung bung ni Naangmini ang toonhi lang taa, nie ta weli a bung balaa.
10 A 'deu 'puong ka u 'potuuribo daang la jugihuu a yeli ning u 'ju yela.
11 Ung daang yeli 'kubo: Nie jaa ang jaanhi u poga che di pogijaala, u daana senang a poga ingang.
12 Ka pogang ming jaanhi u sira che la 'kuli daujaala, u senang.
13 Bang daang waaning 'bibilii u seng ka u fiinhiba, ka u 'potuuribo daang 'miing ba ingang.
14 Che sanga ni 'Yesu ang wa nye bila ka u 'puo daang saang. Ung yeli 'kubo: Ye veng ka a 'bibilii wa n seng. Ye ta kariba. 'Bojung bana taang 'so Naangmini naalung ni.
15 Yeliminga mang yera 'kuriye. Nie ni jaa ang kung die Naangmini naalung ni a'wo 'bibile, u daana kung kpeu.
16 Ung daang diba kogili, a di u 'nuuhi a jegiriba, a duhi duhisung ingba.

Bundaalung aning Naangmini naalung
('Maatiu G. 19:16-30; 'Luki G. 18:18-30)

17 Sanga ni ung daang wa 'chene soring, ka dau kanga daang jo wa u seng, a wa 'gbinti u 'ningbi-tooring, a jugihuu: Karimasung, wala mang na i a nye 'nyivori ang ba tari baahibu?
18 Ka 'Yesu yeli 'kuu: Wala 'jung ing buonima ningsung? Nie 'chibe a suma, ka ning'yeni kanga naani, una la Naangmini.
19 I bangye a nuori 'kuubuhi:
> Ta wa kuura nie. Ta wa sena. Ta wa 'juuro. Ta wa 'dire 'sierigirii. Ta wa 'finne. Nana i ba aning i ma. ('Yiibu G. 20:12-16; Duturoonomi G. 5:16-20)

20 Ung die yeli 'kuu: Karima, a yela nga jaa mang 'tu a 'yi n 'bibiilung.
21 Ka 'Yesu 'liinhuu, a numuu, a yeli 'kuu: Yeli bung'yeni ing kong. Gaa ti kuohi buunhu jaa ing tari a di 'ku ningbaaliba, a che wa 'tuurimo. I

daang na tariye bundaambuunhu arijena 'puong.
22 Che ung daang saang u 'ningbiri a yelihung 'jung. Ung leu gaa aning 'pu-saang. 'Bojung u daang tariye buunhu yaga.
23 Ka 'Yesu daang leu 'liinhi 'gili, a yeli 'ku u 'potuuribo: Banani ang i bundaamba, a na iye kpiengaa yaga a 'kubo ka ba kpe Naangmini naalung ni 'puo 'woo.
24 Ka nomaa daang kpe a 'potuuribo u yeliyaga ni 'jung. Che ka 'Yesu la die yeli 'kubo: 'Biihi, a iye kpiengaa a 'ku nie ang deli bundaalung ka u kpe Naangmini naalung.
25 A iye noo 'ku nyogima ka u 'tu kpari'piing nyie ti 'yi, a gaa ka bundaana ti kpe Naangmini naalung.
26 Ka nomaa daang maaling kpeba yaga jaa. Bang yeli 'ku taa: Ka ning'buong panaa na tuong i 'chihi?
27 Ka 'Yesu 'liinhibo, a yeli: A kung tuong i ninsaaliba seng, che Naangmini yeng seng naani. 'Bojung yela jaa na tuong ing Naangmini yeng seng.
28 Ka 'Pii-ter 'piili a yera 'kuruu: Nye, ti bahiye bung jaa, a che 'tui.
29 Ka 'Yesu yeli: Yeliminga mang yera 'kuriye. Nie 'chibe a bahi 'deu, bii bieri'mine aning yauhi bii kpieng'mine aning yaupogiba, bii ba, bii ma, bii poga, bii 'biihi, bii 'teng-gbama n yela aning a 'duohi-sung yela,
30 ka u daana kung nye pampana a wagiri ngang gberi koo, 'deri, bieri'mine aning yau 'mine, yaupogiba, ma'mine, 'biihi, 'teng-gbama, aning dogihibu. Wagiri ang waana ming u daana na nyiye 'nyivori ang ba tari baahibu.
31 Che niba yaga ang i fora niba daang na iye baahaa niba. Ka niba yaga ang i baahaa niba daang i fora niba.

'Yesu la dangyeliye u 'kuung yela taalung

('Maatiu G. 20:17-19; 'Luki G. 18:31-34)

32 Bang daang 'bi soring a gara Jeruuselem, ka 'Yesu die ba 'yie a 'chene. Ka nomaa kpeba. Ka dabieng kpeba sanga ni bang daang 'tuuro. Ung daang la nyogi a 'pie aning ba'yi ni 'yining ba 'yong, a 'piili yera 'kuribo yela ni ang na paguu.
33 Tau, ti garala Jeruuselem. Bang na ti nyogi Ninsaalaa 'Bi-dau ni 'ku a Ngming'puohi 'yi-dieribera aning a 'begu karimihi. Ba na yeling ka u

'leyeng a sigining 'kuung, a nyoguu 'ku niba ni ang ba i 'Juuhi ni.
34 Ba na iung la, a fiebuu, a tuuhi muntaahi waahuu, a kuu. 'Beri ata daari ka u la 'ihi.
35 Ka 'Jeemes aning Joon, Zeebe'di 'bi-daba ni daang wa u seng a wa yera 'kuruu: Karima, ti buorang ka yeli jaa ting na suhii ka i i bila 'kuti.
36 Ung jugihiba: 'Bo yeng buora ka n i 'kuye?
37 Bang yeli 'kuu: Veng kati kanga 'jing i 'nuduring, ka kanga ming 'jing i 'nu-goong i girima 'puong.
38 Che ka 'Yesu yeli 'kubo: Ye ba bang yeli ni yeng suha. Ye na tuong 'nyu a 'bonsuo ni mang na 'nyu ni, a tuong 'so Ngminikuong ni mang 'suoro ni?
39 Bang yeli 'kuu: Ti na tuoming. Ka 'Yesu yeli 'kubo: Yeliminga, ye na 'nyuye a 'bonsuo ni mang na 'nyu ni, a 'so a Ngminikuong ni mang na 'so ni.
40 Che ka nie 'jing n 'nuduring aning n 'nu-goong yeng, n naaning 'so bila na 'ku. Banani bila ang maali 'ku, bana bang na 'ku 'be.
41 Sanga ni a 'potuuribo 'pie ni ang daang wa 'wong bila, ka ba 'suuri daang 'ihi 'Jeemes aning Joon ingang.
42 Che ka 'Yesu daang buongba a yeli 'kubo: Ye bangyeng ka banani bang mang 'bing ka ba kaara niba ni ang ba i 'Juuhi ni, ba mang 'wuniye daanlung ba ingang. Ba mang 'wuniye ba 'suobu kpiengu ba ingang.
43 Che bila kung i yena yeng seng. Nie jaa ang buora ka u i ningtiinhuu ye 'puong, u daana na iye ye tungtuna.
44 Nie jaa ming ang na buora ka u i fora daana ye 'puong, u daana na iye ye jaa tungtuna.
45 'Bojung Ninsaalaa 'Bi-dau ni gba ba wa ka ba wa tuna 'kuruu, 'see ka una wa tuna, a di u 'nyivori 'ku, ka u i bung ang na yeudie jemaa.

Bariti'meeyas 'ningbie 'yuobu

('Maatiu G. 20:29-34; 'Luki G. 18:35-43)

46 'Beng la bang daang wa Jeeri'ko. Sanga ni ung daang wa 'yire Jeeri'kong ning u 'potuuribo aning ningjemaa yaga jaa, ka Ti'miiyus 'bi-dau Bariti'meeyus daang 'jing sori kpantiring a suha. Jonga daang la.
47 Sanga ni ung daang wa 'wong ka 'Yesu ang 'yi Naazaret la, ung daang

'piili a tahina, a yera: 'Yesu, 'Deevid 'Bi-dau, ima hina.
48 Ka niba yaga daang tahinuu ka u tang u nuori. Che ung maaling tahina yaga jaa: 'Deevid 'Bi-dau, ima hina.
49 Ka 'Yesu daang leu ahi a yeli: Ye buomuu. Bang daang buong a daujonga a yeli 'kuu: Veng ka i 'puo peli. 'Ihi, u buomiing.
50 Ung chehi u kparuu loo, a che va 'ihi, a wa 'Yesu seng.
51 Ka 'Yesu die a yeli 'kuu: 'Bo ing buora ka n i 'kui? Ka a daujonga daang yeli 'kuu: Karima, n buorang ka n 'ningbie nyira.
52 Ka 'Yesu yeli 'kuu: Gara, i limaniye vengyeng ing nyaa. 'Dayeni ka u 'yuoye a nyira, a 'tuuro 'Yesu a soring.

'Yesu Jeruuselem waa aning girima

('Maatiu G. 21:1-11; 'Luki G. 19:28-40; Joon G. 12:12-19)

11 Sanga ni bang wa pieli Jeruuselem, a ta Beti'feej aning Beetani, Ooliveet Tangkpong sieng, ung daang tung u 'potuuribo ba'yi.
2 U daang yeli 'kubong: Ye gaa ti kpe a kuraa nga ang 'bi 'ningbi-tooring nga. Yeng na wa ti kpieruu, ye na nyiye bungpolii nie jaa ang nang ba jong ang 'le. Ye 'loruu a waaning.
3 Ka nie jaang wa jugihiye: Wala yeng ira bila? Ye yeli: Daanang hienuu. U na bahuung 'wieng a 'kuye ka ye waaning.
4 Bang daang gaa a ti nye a bungpolii ang 'le 'yenge 'di-nuoring sori sieng. Bang 'loruu.
5 Ka niba 'mine ang daang ahi 'be yeli 'kubo: 'Bo yeng ira a 'loro a bungpolii?
6 Bang yeli 'kubo a'wo 'Yesu ang yeli bila ni. Bang veng bang gaa.
7 Bang daang waaning a bungpolii wa 'ku 'Yesu a di ba bungyerihi te u 'puoring. Ung daang 'do jomuu.
8 Ka niba yaga daang di ba bungyerihi yeri a soring. Ka ba 'mine ming ngmaahi da'nuuhi daari iinhing a di yeri a soring.
9 Bamahi ang daang die 'yie aning bamahi ang 'tu 'puoring, bang daang tahina a yera: Hosaana. Unani ang waana Daana 'yuoring ni nyiye 'pugibu.
10 Ti ba 'Deevid naalung ang waana Daana 'yuori 'puong ni nyiye 'pugibu. Hosaana a saa'ju baahaa ni 'puong.
11 Ung daang ti kpe Jeruuselem a ti kpe a Ngming'puohi 'de-kpong kpong.

Sanga ni ung daang wa kaa bung jaa wa 'gili baahi, 'jie ang wa maa 'jung, ka u ning a 'pie aning ba'yi ni daang 'yi gaa Beetani.
12 'Beu ang daang wa kaa, bang wa 'yi Beetaning, ka kong daang kpeu.

Kangkanga dau yelibu
('Maatiu G. 21:18-22)

13 Ung daang nye kangkanga dau ang ti ahi tooring a tari vaari. Ung gaa ka u ti nye ka u na nye bung kanga u 'jung bii. Sanga ni ung daang wa ti tau, u ba nye bung jaa ka vaari 'yong naani. 'Bojung kangkanga ngmangbu wagiri daang nang ba ta.
14 Ka 'Yesu die yeli 'ku a dau: Nie jaa ta la 'di ina ngmanii jaa jaa. Ka u 'potuuribo daang 'wom-aa.
15 Bang daang wa ta Jeruuselem, ung ti kpe a Ngming'puohi 'de-kpong a 'piili kara banani ang kuoha buunhu a Ngming'puohi 'de-kpong 'puong baha, aning niba ang daara buunhu. Ung daang nyogi a 'libi-tegiriba 'teebulihi aning banani ang kuoha nangmama ni 'kogihi 'wulihi bahi.
16 U daang ba die ka nie jaa 'tuo bung jaa 'tu a Ngming'puohi 'de-kpong.
17 Ung daang 'wuli, a yera 'kuribo: A ba seu ngaang:
    Ba na buoniye n 'deu ni Ngming'puohibu 'deu a 'ku paalihi jaa?
    (Ai'zeeya G. 56:7)
Che ka yena iu ung i na'nyigihi kpe'jie.
18 Ka a Ngming'puohi 'yi-dieribera aning 'begu karimihi daang 'wom-aa, a buora bila ni bang na i kuu. 'Bojung ba daang joruung, 'bojung nomaa daang kpeye a jemaa jaa u 'wulibu ni yela.
19 'Jie ang da mang wa maa bang mang 'yi a 'yiring.
20 Bang daang wa para gara 'beeguu 'pipi, bang nye ka a kangkanga dau daang 'koye u jaa, a 'yi u nyaga a ti 'do u 'ju.
21 Ka 'Pii-ter daang tiehi, a yeli 'kuu: Karima, nye, a kangkanga dau ni ing da duhi danga ing ni juoli 'koye u jaa.
22 Ka 'Yesu daang die a yeli 'kubo: Ye sagi Naangmini 'di.
23 Yeliminga mang yera 'kuriye. Nie ni jaa ang na yeli 'ku a tangkpong nga, 'Vigi a ti 'le mani 'puong, ka u daanang ba ira 'sige u 'sikiring, che sagi'di ka bila ni ung yera ni na tuming, bila na tuming a 'kuu.
24 Bila 'jung n yera 'kuriyeng: Bung jaa yeng buora, sanga ni yeng mang wa 'puoho Naangmini, ye sagi ka ye nyiung, ye na nyiung.

25 Wagiri jaa yeng na mang wa ahi 'puoho Naangmini, ka yenang tari yeli
jaa nie jaa ingang, ye veng 'ku u daana. Ka ye Ba ming ang 'bi
arijenang veng ye saangbuhi 'kuye.
26 Che ka yenang kung veng 'ku, ye Ba ming ang 'bi arijenang kung veng
ye saangbuhi 'kuye.

'Yesu berii kpiengu

('Maatiu G. 21:23-27; 'Luki G. 20:1-8)

27 Bang daang la wa Jeruuselem. Sanga ni ung daang wa 'chene a
Ngming'puohi 'de-kpong 'puong, ka a Ngming'puohi 'yi-dieribera aning
a 'begu karimihi aning a ningbera daang wa u seng.
28 Bang wa jugihuu: 'Bo berii kpiengu ing 'tu ira a yela nga? Ning'buong
'kui a berii kpiengu nga ming ka i ira a yela nga?
29 Ka 'Yesu yeli 'kubo: N na jugihiyeng jugihibu kanga. Ye yeli 'kumo,
che ka n ming yeli 'kuye bung ni berii kpiengu mang 'tu a ira a yela nga.
30 Joon Ngminikon'suobu ni, bila 'yiye arijena bii bila 'yiye ninsaaliba
seng? Ye yeli 'kumo.
31 Bang ngmi bila fasani ba miihi seng, a yeli: Ka tinuung yeli, Bila 'yiye
arijena, u na yeling, Ka wala yeng ba saguu?
32 Che ka tinuung yeli, Bila 'yiye ninsaaliba seng. Ba daang joriye a
jemaa dabieng, 'bojung niba jaa daang sagi'ding ka Joon iye dangyera
minga minga.
33 'Beng la bang daang die yeli 'ku 'Yesu: Ti ba bang. Ka 'Yesu yeli 'kubo:
N ming kung yeli 'kuye bung ni berii kpiengu mang 'tu a ira a yela nga.

Kuoribee 'lugu sinnii

('Maatiu G. 21:33-46; 'Luki G. 20:9-19)

12 'Beng la ung daang 'piili a yera yela 'kuribo aning 'lugo silima: Dau
kangang daang seli 'girep yoo. Ung me guoni 'giluu wa 'tuohi, a 'tu
a 'girep nieng'jie u 'puong, a me 'jie ung 'do. Ung daang diu ngmi pa a
'ku kuoriba, a che gaa paalijaala.
2 A sanga ang daang wa ta, ung tung tungtuna a kuoriba seng, ka u ti die
a 'girep yoo ngmama 'mine a kuoriba seng a 'girep yoong.
3 Che bang daang nyoguu, a ngmiu, a che bahuu aning 'nu-kpala.
4 'Beng la ung la tung tungtungjaala ba seng. Bang nyoguu a ngmi u 'ju

'puo, a imuu nyaaba.
5 Ung la tung tungtuna kanga. Bang ku una. Bila panaa la a tungtuniba chelee ni yaga. Bang ngmira 'mine a kuura 'mine.
6 Ung daang nang tari bung'yeni, u 'bi-dau nunginaa. A baahaang ung tumuu ba seng, a yeli: Ba na kahingye n 'bi-dau.
7 Che ka a kuoriba yeli 'ku taa: A chen'dire la nga. Ye wa ka ti kuu, che ka a cheng leu ti 'suobu.
8 Bang nyoguu ku a diu loo a 'girep yoo 'puoring.
9 Wala ka a 'girep yoo daana na i? U na wa kuye a kuoriba, che di a 'girep yoo 'ku ningjaani.
10 Ye ba karing Naangmini Seupegi'yiruu nga?
A 'kuurii ni mieriba ang jaanhi ni, u ning u 'jung leu a 'kpiiluu 'jukuurii ni.
11 Daana tuma la bila, a i nomaa ti 'ningbieng.
('Yieme G. 118:22-23)
12 Bang daang buora ka ba nyoguu che jora a jemaa. 'Bojung ba daang nyiyeng ka ba yela ung siling a 'lugu sinnii nga. A 'jung bang daang bahuu che gaa.

Lam'poo yeuri jugihibu
('Maatiu G. 22:15-22; 'Luki G. 20:20-26)

13 Bang daang tung Farisiihi 'mine aning Heerod 'tuuribo 'mine u seng, ka ba ti nyoguu u yeliyaga 'puong.
14 Bang daang wa a wa yeli 'kuu: Karima, ti bangyeng ka i iye yeliminga daana, a ba kaara nie jaa. 'Bojung i ba baana niba, che mang 'wuno Naangmini sori yeliminga 'puong. A 'tuye sori ka ti yeu lam'poo 'ku 'Sii-zer bii a ba 'tu sori?
15 Ti yeu bii ti ta yeu? Che ung daang bang ba dawarihung ni, ung yeli 'kubo: Wala la yeng 'pigihime? Ye waaning denaari ka n nye.
16 Bang daang waanuu. Ung yeli 'kubo: Ning'buo 'worihung aning u yeliseurihi la nga? Bang yeli 'kuu: 'Sii-zer.
17 Ka 'Yesu yeli 'kubo: Ye 'ku 'Sii-zer buunhu ni ang i 'Sii-zer buunhu, a 'ku Naangmini ming buunhu ni ang i Naangmini buunhu. Ka nomaa daang kpeba u yela.
18 'Beng la ka Saa'jusihi 'mine daang wa u seng, banang yeli ka 'kuung

'puo 'ihiyiibu 'chibe ni. Bang wa jugihuu, a yeli:
19 Karima, 'Moosis seu 'kuting ka ka nie bieri bii yaung 'kpi che bahi u poga, a ba bahi 'bie, ka u yau bii u bieri na diye a poga, a dogi 'biihi 'ku u bieri ni bii u yau ni.
20 Bieri'mine aning yau'mine bayo'poing daang 'bi 'be. Ka fora daana daang di a poga, a wa ti 'kpi, ka u ba bahi buurii.
21 Ka 'yiilung daana ming di a poga a ming 'kpi, ka u ba bahi buurii jaa. Ka taalung daana bila ning u 'ju.
22 Ka ba bayo'poin ni jaa daang diu, che kanga jaa ba bahi buurii. Bang jaa wa 'kpi baahi, ka a poga ming 'kpi.
23 Bila 'jung 'kuung 'puo 'ihiyiibu 'puong, sanga ni niba ang daang na 'ihi, ba 'buo poga na la? 'Bojung ba bayo'poin jaang diu ung i ba kanga jaa poga.
24 Ka 'Yesu die a yeli 'kubo: Yeng ba bang a Seupegi'yirihi bii Naangmini kpiengu 'jung naang yeng bori nga?
25 'Bojung sanga ni niba ang daang na 'ihi a 'yi 'kuuming, daba kung la digira pogiba bii ka ba la digira pogiba 'kuro daba. Ba na 'woniye malikihi ang 'bi sagbaning.
26 A'wo kpiinhi ming 'ihibu yela, ye ba karing 'Moosis gbangu ni 'puong, a'wo a moo ni yela, bila ni Naangmini ang daang yeli 'kuu?
Maang la Aaburaham Naangmini ni, aning Aizik Naangmini ni, aning Jeekob Naangmini ni. ('Yiibu G. 3:6)
27 U ba i kpiinhi Naangmini, u iye 'nyivori niba Naangmini. Ye boriyeng yaga jaa.

A nuori 'kuubu bung kpong

('Maatiu G. 22:34-40; 'Luki G. 10:25-28)

28 Ka a 'begu karimihi kanga daang wa, a wa 'wono bang yera yela aning taa. Ung nye ka u welihiye ba jugihibu ni 'ningbiri sung, ung jugihuu: A nuori 'kuubuhi ni jaa fora daana la 'buo?
29 Ka 'Yesu die yeli 'kuu: A fora daana la nga,
'Wong, 'oo Iisiriel, Daana ti Naangmini iye Daana bung'yeni.
30 Nung Daana i Naangmini aning i 'sikiri jaa, a numuu aning i 'suhu jaa, a numuu aning i haakila jaa, a numuu aning i fanga jaa. (Duturoonomi G. 6:4-5)

31 A 'yiilung nuori 'kuubu la nga,
Nung i kpieringto a'wo i minga. ('Liivai G. 19:18)
Nuori 'kuubu jaa 'chibe a gaa ama.
32 Ka a 'begu karimihi daang yeli 'kuu: 'Mbo, Karima, i yeliye yeliminga. Naangmini bung'yening 'bibe. Naangmini jaa ba la 'bibe a paahi u ingang.
33 Ing na numuu ming aning i 'sikiri jaa, a numuu aning i haakila jaa, a numuu aning i fanga jaa, aning ing na nung i kpieringto a'woning i minga, bilang gaa sarika nyugiruu jaa aning sarikihi jaa.
34 Sanga ni 'Yesu ang daang wa nye ka u die yeling aning yeng, ung yeli 'kuu: I ba i toori ning Naangmini naalung ni. Bila 'puoring nie jaa daang ba la ngmi 'ju ka u jugihuu yeli jaa.

'Deevid 'bie ang i u Daana
('Maatiu G. 22:41-46; 'Luki G. 20:41-44)

35 Ka 'Yesu die a yeli, sanga ni ung daang 'wuno Ngming'puohi 'de-kpong 'puong: Wala 'jung ka a 'begu karimihi yera ka a 'Kristo iye 'Deevid 'bie?
36 'Deevid minga yeliyeng a Sipegi'yiruu ingang:
Daana yeli 'kuye n Daana: 'Jing n 'nuduring a gara mang na ti di i domihi 'bing i gbee luong ka i neu. ('Yieme G. 110:1)
37 'Deevid minga buonuung Daana, ka wala soring ung la i u 'bi-dau? Ka a jemaa yaga jaa daang 'wong u yeliyaga aning 'pu-peli.
38 U 'wulibu ni 'puong ung yeli: Ye banna a 'begu karimihi yela, banang mang buora ka ba yeri kpariyogiri a 'yi yuora ni, a mang buora ka ba 'puohibo daahi 'puong ni.
39 Banang mang buora 'kogihi ang i nanee yaga Ngming'puohi 'dering, aning 'ji-nanee siimbera 'jiihing ni.
40 Banang mang pe dunggala 'deri, a mang ira 'bangfuge a 'puoho Ngming'puohi yogiri. Ba 'lee daang na iye kpong saree 'diibu 'puong a gaa niba 'mine 'lee.

Dunggali 'kuubu

41 Ka 'Yesu daang 'jing 'tori 'libie ing'jie, a kaara bila ni a jemaa ang inna 'libie a 'libie ing'jieng. Ka bundaamba yaga daang inna 'libi-yaga.

42 Ka dunggali kanga ming ang daang i nandaana daang wa, a wa ing
'libibilii a'yi, ang daang i a'wo 'libi-wari.
43 Ung daang buong u 'potuuribo a yeli 'kubo: Yeliminga, n yera
'kuriyeng, a dunggalinandaana ngang ing 'libie yaga a gaa bamahi nga
jaa ang ing 'libie a 'libie ing'jieng nga.
44 'Bojung bana jaa 'ihiyeng ba bundaalung 'puong a ing. Che ka una di
bung jaa ung tari u nandaalung ni 'puong a ing. Bung jaa ung deli u
'biibu 'puong la bila.

'Yesu ang dangyeli
a Ngming'puohi 'de-kpong saangbu yela
('Maatiu G. 24:1-2; 'Luki G. 21:5-6)

13 Sanga ni ung daang wa 'yire a Ngming'puohi 'de-kpong 'puo, ka u
'potuuribo ni kanga daang yeli 'kuu: Karima, nye 'kubo nga aning
miebuhi nga ang i kabaa'ko bila.
2 Ka 'Yesu die yeli 'kuu: I nyiye a 'ji-bera nga ang me nga? 'Kuurii
bung'yeni daang kung 'bibe a dogili u to ingang ka ba kung daaguu loo
'tengeng.

Dogikpong 'piilee

3 Sanga ni ung daang wa 'jing Ooliveet Tangkpong ni 'jung a 'tori a
Ngming'puohi 'de-kpong, ka 'Pii-ter aning 'Jeemes aning Joon aning
Aan'duru daang jugihuu 'gondong:
4 Yeli 'kuti, 'bo sanga ka a yela nga na i? A 'sieree ming na la wala sanga
ni a yela nga jaa ang na wa buora ka a i?
5 Ka 'Yesu daang 'piili a yera 'kuribo: Ye banna ka nie jaa ta wa belingye.
6 Niba yaga daang na wang n 'yuoring, a wa yera: Maang la 'Kristo, a
daang beling ningyaga.
7 Sanga ni yeng na wa 'wono taanhuu jauri yela, a 'wono ba'yehi taanhuu
jauri yela, ye ta wa ira 'karikaruu. 'Bojung kparaama la ka a yela nga
i, che a baahaa sanga nang naani bila.
8 'Bojung paaluu na mang 'ihi jauniye u to paaluu, ka naalung 'ihi jauning
u to naalung. Ka 'tenge 'jigihibuhi i 'ji-yagang, ka koonhi ang i bera 'le.
Wahalahi 'piilee nang la amahi nga.
9 Che ye banna ye miihi sung. 'Bojung ba daang na mang nyogiyeng

gaaning dangbu toonhi 'jiihi, a mang ngmiye Ngming'puohi 'dering. Ka ye mang ahi paalikaariba aning na'mine 'ningbi-tooring n 'jung, ka a i 'sieree a chiihiba.

10 Che kparaama la, ba daang na dang ingye 'duohi-sung a 'ku paalihi jaa seni.

11 Che sanga ni bang na mang wa nyogiye gaaning dangbu toonhi 'jie, ye ta mang ira 'karikaruu a'wo bila ni yeng na mang yeli yela. Che yeli ni jaa ang na mang 'kuye a wagiring, ye yeli a yelibalaa. 'Bojung a Sipegi'yiruung yera a yelibalaa, ye naani.

12 Bieri na mang nyogiye u yau, ka yau mang nyogi u bieri tihi ka ba ku. 'Biihi na mang 'ihing chiihi ba ba'mine aning ba ma'mine a mang veng ka ba kuba.

13 Niba jaa na hayeng n 'yuori 'jung, che unani ang na ahi kpiengaa a kung leu 'puori a gara a baahaa, u daana ning u 'jung na i 'chihi.

'Yesu 'Kristo waa

('Maatiu G. 24; 'Luki G. 21)

14 Che sanga ni yeng daang na nye a nyuongbu bungdegiri ni ang ahi 'jieng ang ba i ka u ahi, a'wo dangyera Daaniel ang yeli bila ni, unani ang kanna, u bang a 'muni. A bila wagiri, banani ang na 'bi 'Judiiyang, ba jora gara tangbera 'juri.

15 Nie ni ang 'bi pie 'jung, u daana ta wa 'sigire ka u ti di bung jaa a 'yining u 'deung.

16 Nie ni ming ang daang na 'bi moong, u daana ta la leu gara ka u ti di u bungyeruu.

17 Che nimiha la a 'ku banani ang na tari 'puuhi, aning banani 'biihi ang na mugira a 'beri ni 'puong.

18 Ye suha Naangmini ka bila ta wa ira seseu sanga.

19 'Bojung a wagiri, dogikpong daang na 'bibeng yaga jaa. A dogikpong to nang ba 'bibe a 'yi naangbu ni Naangmini ang naang ni 'munpiileeng a waana a wagiri ngang. U daang kung la 'bibe jaa ming.

20 Ka Daanang da ba ngmaa a 'beri bahi, nie jaa da kung i 'chihi. Che banani Naangmini ang 'lugihi ni 'jung, bana ung 'lugihi ni, u ngmaaye a 'beri bahi.

21 A bila wagiri ni ka nie jaang daang yeli 'kuye: Nye, 'Kristong 'bi che,

bii, Nye, unang 'bi 'be, ye ta sagi.
22 'Bojung 'girii 'Kristohi aning 'girii dangyeriba daang na 'ying. Ba na mang 'wuliye 'sierihi aning yelisiela, ka ba i bila beling banani Naangmini ang 'lugihi ni, ka bilang da na tuong.
23 Che ye banna. N dang yeliyeng yela jaa.
24 Che a 'beri ni 'puong, a dogikpong ni 'puoring, ngminaa daang na leu suong, 'chiu ming kung la chaang.
25 Ngmari'bie daang na 'yiye sagbani 'le, ka a kpienguhi ang 'bi sagbaning 'jigihi.
26 A wagiri bang daang na nye Ninsaalaa 'Bi-dau ni ang waana savaala 'puong aning kpiengkpong aning girima ang i kpong.
27 Ka u panaa tung u malikihi, a laanhi banani ung 'lugihi ni lang taa a 'yi a seseu lampegihi anaahi ning, a 'yi 'teng-gbani baahaa a gara sagbani baahaa.
28 Ye daanhi 'wulibu a 'yi kangkanga daung. Sanga ni u 'nu ang mang i baaluu a boha vaari, ye mang baming ka seun tohiyeng.
29 Bila ning u 'ju, sanga ni yeng ming na wa nyira a yela nga ang ira, ye bang ka u pieliyeng, a ta 'di-noe.
30 Yeliminga mang yera 'kuriye, a jemani nga na 'bibeng a gara a yela nga ang daang na ti i.
31 Sagbani aning 'teng-gbani na baahing, che maang yeliyaga kung baahi jaa.
32 Che nie jaa ba bang a 'beu bii a wagiri. 'Haali malikihi gba ang 'bi sagbaning ba bang. A 'Bi-dau ming ba bang, 'see a Ba 'yong.
33 Ye banna, a kaara, a 'puoho Naangmini, 'bojung ye ba bang a wagiri.
34 A iyeng a'wo dau ang 'yi u 'deung a gara paalitoori, a che 'ku u tungtuniba 'suobu kpiengu, a 'ku kanga jaa u tuma. Ung yeli 'yenge 'di-nokaara ka u kaara.
35 Bila 'jung ye kaara sung. 'Bojung ye ba bang sanga ni a 'deu daana ang waana, ka 'ji-maari la, ka 'tengkori la, ka noda'konihing la, ka 'beeguu la. Ye ba bang.
36 Ye kaara ka u ta wa wa 'kpengkpereng, a wa nyiye ka ye 'gbihe.
37 Bila ni mang yera 'kuriye, n yera 'kuriye nie jaa: Ye kaara.

'Yesu kuubu buobu

('Maatiu G. 26:1-5; 'Luki G. 22:1-2; Joon G. 11:45-53)

14 'Beri a'ying daang wa kpeling ka Paribahi aning Paanuu Ang Ba Tari
Bura 'chiu 'diibu ta. Ka a Ngming'puohi 'yi-dieribera aning a
'begu karimihi daang bu bila ni bang na i dawari a nyogi 'Yesu a kuu.
2 Che bang yeli: A 'chiu 'diibu 'puong yeng naani ting na i bila, ka a niba
ta wa 'ihi taawai gong gongkpiengaa 'jung.
3 Sanga ni ung daang wa 'bi Beetani 'puong, Saimong ang daang i
kongkonga 'deung, a daang wa 'jing a 'dire siimaa, ka poga kanga daang
waaning alabaasitur pirintuo ang tari spaikinaad turaadi daa ang i too
yaga. Ka a poga daang wa kau a pirintuo nuori, a di a turaadi 'kiri
waahi 'Yesu 'jung.
4 Che ka 'suuri daang kpe niba 'mine ang 'bi 'be. Bang yera 'kuro taa: A
turaadi nga saangbu 'muni la wala?
5 'Bojung a turaadi nga danang tuong kuohing a gaa denaarihi koohi ata,
ka ba da di a 'libie 'ku ningbaaliba. Bang daang yera a poga.
6 Che ka 'Yesu yeli: Ye vemuu. Wala la yeng daginuu? U tungye
tungsung n ingang.
7 'Bojung ningbaaliba na mang 'biye ye seng wagiri jaang. Wagiri jaa
yeng buora ye na tuong ibang sung. Che maang kung 'bi ye seng gara
wagiri jaang.
8 U tungye bila ni ung tuong. U dang soye n inggbani a 'ku 'ungbu.
9 Yeliminga mang yera 'kuriye, 'jie jaa bang na ing a 'duohi-sung nga
dunee jaang, bila nga ung tung nga ming na yeling a i u yela tiehibu.

'Juudas ang sagi ka u kuohi 'Yesu

('Maatiu G. 26:14-16; 'Luki G. 22:3-6)

10 'Beng la ka 'Juudas Isikaariyot, a 'pie aning ba'yi ni kanga daang gaa a
Ngming'puohi 'yi-dieribera seng ka u ti kuohuu 'kubo.
11 Sanga ni bang daang wa 'wong bila, ka ba 'puuhi peli. Bang 'kuu nuori
ka ba na 'kuung 'libie. Ung buora 'vu-sung ka u kuohuu.

A Paribahi siimaa 'diibu

('Maatiu G. 26:17-25; 'Luki G. 22:7-23; Joon G. 13:21-30)

12 A Paanuu Ang Ba Tari Bura 'chiu 'diibu daari, a Paribahi pi'bile kuubu

sanga, ka u 'potuuribo daang jugihuu: 'Yening ing na buora ka ti gaa ti
i 'siri ka i 'di a Paribahi?
13 Ung tung u 'potuuribo ba'yi a yeli 'kubo: Ye gaa ti kpe a 'yiri. Dau
kanga na 'tuoye kondugu wa pagiye. Ye 'tuuruu.
14 'Jie ni jaa ung na ti kpe, ye yeli 'ku a 'deu daana: Karima yeliyeng:
Saamba 'deu 'bi 'ye n ning n 'potuuribo ang na 'di a Paribahi?
15 U na 'wuliyeng saa'ju 'de-kpong kanga ang maali i 'siri. Ye i 'siri 'be a
'kuti.
16 Ka a 'potuuribo daang 'yi a wa kpe a 'yiri, a nye a'wo ung yeliba bila ni.
Bang daang maali a Paribahi ung i 'siri.
17 'Jie ang daang suo, ka u ning a 'pie aning ba'yi daang wa.
18 Sanga ni bang daang wa 'jing a 'dire, ka 'Yesu yeli: Yeliminga mang
yera 'kuriye. Ye kanga na kuohimang. Ye kanga nima ang 'dire siimaa
nga la.
19 Ka ba 'puuhi leu saang. Bang jugihuu 'yeni 'yeni: Maang la? Ka kanga
ming yeli: Maang la?
20 Ung die yeli 'kubo: A 'pie aning ba'yi ni kanga la. U nimang tuna a
laa ni.
21 Ninsaalaa 'Bi-dau ni garang siringminga a'wo u yela ang seu bila ni.
Che nimiha la a 'ku nie ni daana ang kuohi Ninsaalaa 'Bi-dau ni. A
danang sumang a 'ku a dau ka ba da ta doguu.
22 Sanga ni bang daang wa 'dire, ung di paanuu a duhi duhisung imuu, a
nyoguu ngmaahi a toriba, a yeli: Ye di a oo. N inggbani la bila.
23 Ung di a 'bonsuo ming. Sanga ni ung daang wa 'puohi Naangmini
barika baahi ung diu 'kubo. Bang jaa daang 'nyu niu.
24 Ung yeli 'kubo: N jiing ang 'binne a 'layi-paalaa la nga. Anang 'yi bahi
a 'ku ningyaga ni.
25 Yeliminga mang yera 'kuriye, n kung la 'nyu a vana ngmama kuong jaa
a gara daari ni mang na 'nyu a bungpaani Naangmini naalung ni 'puong.
26 Sanga ni bang daang wa 'yieng Naangmini 'pugibu 'yienii baahi, bang
'yi gaa Ooliveet Tangkpong.

'Pii-ter chiihibu dangyelibu

('Maatiu G. 26:31-35)

27 Ka 'Yesu yeli 'kubo: Ye jaa na ngmiye gberi Naangmini soring n yela

a 'yienguu nga, 'bojung a seuyeng:
N na ngmiye a pichiina, ka a piihi jo yaari. (Zekaraiya G. 13:7)

28 Che ka maang wa 'ihi 'yi 'kuung 'puong baahi, n na dangyeng gaa ti kpe 'Gaalilii.
29 Che ka 'Pii-ter yeli 'kuu: Haali ka ba jaang na leu 'puori, che maang yeng naani.
30 Ka 'Yesu yeli 'kuu: Yeliminga mang yera 'kurii, 'jine nga, a 'yienguu nga turi, i na jaanhimang gberi buta ka nodau nang ba 'kong gberi 'buyi.
31 Che ung maaling yera kpiengaa kpiengaa: 'Haali ka n niing na 'kpi, che n kung jaanhii jaa. Bang jaa ming yeli bila ning u 'ju.

Getiseemani

('Maatiu G. 26:36-46; 'Luki G. 22:39-53; Joon G. 18:3-12)

32 Bang daang wa 'jie kanga bang buona Getiseemani. Ung yeli 'ku u 'potuuribo: Ye 'jing che, che ka n 'puohi Naangmini.
33 Ung daang nyogi 'Pii-ter aning 'Jeemes aning Joon a gaaning, ka nomaa aning 'karikaruu daang leu kpeu yaga jaa.
34 Ung yeli 'kubo: N 'suhu saangyeng 'gaali, 'haali a gara 'kuung. Ye 'bi che a kaara.
35 Ung daang tagi 'yi fiing a ti 'le 'tengeng, a 'puohi Naangmini, ka ka a wagiri ni 'yi u seng gaa, ka ka bilang danang tuong i.
36 Ung daang yeli: N Ba, n Ba, i na tuong iye yeli jaa. Di a 'bonsuo nga 'yi n seng. Anaa jaa che a ba i 'wo bila ni maang ang buora la. Bila ni ina ang buora, bila tung.
37 Ung daang leu wa nyiba ka ba 'gbihe, ung yeli 'ku 'Pii-ter: Saimong, i 'gbiheng? I da kung tuong kaara a gara hawa bung'yeni jaa?
38 Ye kaara a 'puoho Naangmini, ka ye ta wa kpe 'pigihibu 'puo. A sie buorang, che a inggbani iye salee.
39 Ung daang la leu gaa ti 'puohi a yeli a yela ni ning a 'ju.
40 Ung daang la leu wa, a wa nyiba ka ba 'gbihe, 'bojung gbieng daang 'biye ba 'ningbieng. Ba daang ba bang bila ni bang na yeli 'kuu.
41 Ung daang la leu wa gberi buta ingang, a wa yeli 'kubo: Ye nang 'gbiheng a peenha? A sigiyeng bila. A wagiri tayeng. Nye, ba kuohiye Ninsaalaa 'Bi-dau ni ing yelibe-iriba 'nuuhing.

42 Ye 'ihi. Ye veng ka ti gara. Nie ni ang kuohima ni pieliyeng.
43 Sanga ni ung daang nang yera yela, 'dayeni ka 'Juudas, a 'pie aning ba'yi ni kangang waana aning jemaa ang tari 'takobihi aning dabola. Ba daang 'yiye a Ngming'puohi 'yi-dieribera aning a 'begu karimihi aning a ningbera seng.
44 Nie ni ang daang kuohuu ni, ung 'kubo 'sieree, a yeli: Nie ni jaa mang na ti mugihi, una la bila. Ye nyoguu a kaaruu sung garaning.
45 Ung daang wa tara, ung ang 'toruu gara 'dendenge a ti yeli: Karima, Karima, a mugihuu.
46 'Beng la bang daang 'tiu a nyoguu.
47 Che ka banani ang daang ahi ni kanga vuo 'takobi ngmi a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong tungtuna a che u 'toduri loo.
48 Ka 'Yesu die a jugihiba: Ye 'yi wang a'wo niba ang waana na'nyige ingang, a tari 'takobihi aning dabola ka ye wa nyogima?
49 'Beu la 'beu jaa n da mang 'biye ye seng a Ngming'puohi 'de-kpong 'puong a 'wuno, che ye da ba mang nyogima. Che kparaama la. Naangmini yeliseurihi ni na paaling.
50 Bang jaa daang bahuu a che jo gaa.
51 Ka 'bi-polii kanga daang 'tuuruu, a 'pili masari waje 'yong. Bang nyoguu.
52 Ung daang bahi a masari waje, a che jo gaa aning inggbangkpali.

'Yesu dantoonhiba aning Pailat 'ningbi-tooring

('Maatiu G. 26-27; 'Luki G. 22-23; Joon G. 18)

53 Bang daang nyogi 'Yesu gaaning Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong ni seng. Ka a Ngming'puohi 'yi-dieribera jaa, aning a ningbera, aning a 'begu karimihi daang lang taa 'be.
54 Ka 'Pii-ter daang baahi 'puoring a 'tuuruu, a ti kpe Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong ni jaga, a 'jing aning tungtuniba, a 'uoho 'buung.
55 Ka a Ngming'puohi 'yi-dieribera aning a dantoonhiba jaa daang buora yeli bang na di 'tuo 'Yesu a kuu. Che ba daang ba nye a yelibalaa.
56 'Bojung niba yaga daang 'diye 'sierigirihi a 'tuoguu. Che ba 'sierihi ni ba sagining taa.
57 Ka niba 'mine daang 'ihi ahi a 'di 'sierigirii a yeli:
58 Ti daang 'wongye ung yeli: N na ngmahiye a Ngming'puohi 'de-kpong

bang me aning 'nuuhi nga, che dabaata 'puong ka n la me bungjaala ang kung i 'nuuhi bungmieruu.

59 'Haali a bila nga 'puong che ba 'sierihi daang ba sagining taa.

60 Ka a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong daang 'ihi ahi ba gaalinggang, a jugihi 'Yesu: I ba diera yera yeli jaa? Wala la a yeli nga a niba nga ang 'dire 'sieree 'tuorii nga?

61 Che ung tang u nuori, a ba yeli yeli jaa. Ka a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong la jugihuu: Ina la a 'Kristo, Unani Ang Pegi 'Bi-dau ni?

62 Ka 'Yesu yeli: Maang la. Ye daang na nyiye Ninsaalaa 'Bi-dau ni ang 'jing Kpiengu Daana 'nuduring, a nye ung waana sagbani savaala ni 'puong.

63 'Beng la ka a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong daang nyogi u kpari tagi chiehi, a yeli: 'Bo 'sieridiribe ting la hiena?

64 Ye 'wongye Naangmini degibu ni. Wala yeng tieha? Bang jaa yeli ka u 'leyeng a sigi 'kuung.

65 Ka ba 'mine daang 'piili a tuuha muntaahi waahuu, a pogira u 'ningbisogo a ngmiruu, a yera 'kuruu: Dangyeli. Ka a tungtuniba daang nyoguu, a vaaruu ning ba 'nuuhi.

66 Sanga ni 'Pii-ter ang daang 'bi 'muning a jagang, ka Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong tungtun'bi-pogisaraa kanga daang wa.

67 Ung daang wa nye 'Pii-ter ka u 'uoho 'buung, ung 'liinhuu siriititi, a yeli: I ming da 'biye 'Yesu ang 'yi Naazaret seng.

68 Che ung chiihi a yeli: N ba bang yeli ni ing yera ni, bii a yelibalaa 'muni. 'Beng la ung daang 'yi gaa a ti kpe janggaa'lee, ka nodau 'kong.

69 Ka a tungtun'bi-pogisaraa daang nyiu, a 'piili a la yera 'kuro banani ang ahi ni: Ba kanga la ni.

70 Che ung daang la chiihi. Ang daang wa i biela ka banani ang ahi ni la yeli 'ku 'Pii-ter: 'Sige 'chibe, ba kanga lii. 'Bojung i iye 'Gaalilii nie, ka i yeliyaga 'wuno bila.

71 Che ung 'piili a duha danga inna u minga, a pora a yera: N ba bang a dau nga yela yeng yera nga.

72 Ka nodau daang la 'kong 'yiilung. 'Wieng ka 'Pii-ter tiehi a yeli ni 'Yesu ang yeli 'kuu ni: I na jaanhimang gberi buta che ka nodau 'kong gberi bu'yi. Ung daang wa tiehi bila, ung 'kong.

Maaki Gbangu 15

15 'Jie ang daang wa nyaa 'beeguu 'pipi, ka a Ngming'puohi
'yi-dieribera aning a ningbera aning a 'begu karimihi aning a
dantoonhiba jaa daang lang a nye taa. Bang 'le 'Yesu a nyoguu
gaaning ti 'ku Pailat.
2 Ka Pailat jugihuu: Ina la a 'Juuhi Naa ni? Ung die a yeli 'kuu: I yeliye
bila. Maang la.
3 Ka a Ngming'puohi 'yi-dieribera daang saamuu yela yaga jaa 'puong.
Che u ba die yeli yeli jaa.
4 Ka Pailat la jugihuu: I ba diera yeli jaa? Nye yela yaga bang 'dire
'sieree a 'yire i 'puoring bila.
5 Che ka 'Yesu daang nang ba die yeli yeli jaa, a 'jung ka Pailat nuori
daang maa.
6 A 'chiu 'diibu wagiri ang mang wa ta jaa, u mang 'ihiye pogira jaa bang
mang suhi a 'kubo.
7 Ka dau kanga bang buona Baraabas daang 'bi pogiriba 'deung aning
niba 'mine ang daang die taawai a ku niba a taawai diebu 'puong.
8 Ka a jemaa daang tagi ta, a tahina yaga, a 'piili suhuu ka u i 'kubo bila
ni ung mang ira 'kuribo ni.
9 Ka Pailat die jugihiba: Ye buorang ka n 'ihi a 'Juuhi Naa ni 'kuye?
10 'Bojung u daang bangyeng ka 'nyuuri 'jung la ka a Ngming'puohi
'yi-dieribera ni nyogi 'Yesu waaning u seng.
11 Che ka a Ngming'puohi 'yi-dieribera daang to a niba ing ka ba suhuu ka
u 'ihi Baraabas 'kubo che veng 'Yesu.
12 Ka Pailat la die a yeli 'kubo: Ka wala yeng buora ka n i unani yeng
buona a 'Juuhi Naa ni?
13 Bang la tahing: Kpaahuu dagara 'jung.
14 'Beng la ka Pailat yeli 'kubo: Wala la, 'bo beu ung i? Che bang maaling
tahing yaga jaa? Kpaahuu dagara 'jung.
15 Bilang la ka Pailat daang buora ka u peli a jemaa 'puo, a 'ihi Baraabas
'kubo. Che ung wa fiebi 'Yesu baahi, ung 'ihuu 'kubo ka ba ti kpaahuu
dagara 'jung.
16 Ka 'sojehi daang nyoguu gaaning a ti kpening jangu bang buona
Pretorium. Bang daang buong a 'sojehi 'muni lang taa.
17 Bang daang di kparikpong 'jimejime yeruu, a di guohi paling naalung
'jupiluu a diu farihi ing u 'jung,

18 bang daang 'piili a 'puohuu: Nii yaanhi 'Juuhi Naa.
19 Bang daang ngmira u 'jung aning dangkpala, a tuuha muntaahi waahuu,
a 'gbinte ba 'dungkubo a 'puohuu Ngming'puohibu.
20 Sanga ni bang daang wa iu la baahi, bang yaa a kparikpong 'jimejime
u ingang, a che di u minga bungyerihi yeruu, a nyoguu 'yi gaaning ka
ba ti kpaahuu dagara 'jung.
21 Ka Saimong, 'Roofas aning Alexaander ba, Sai'riini nie daang 'yi moo
a wa para gara, bang nyoguu a firuu ka u 'tuo 'Yesu dagara ni.
22 Bang daang waaniu 'jie kanga bang buona Goligoota, a 'muni la nga,
'ju-kuori 'jie.
23 Bang daang 'kuu waing bang jeri aning muur ka u 'nyu, che ung
jaanhaa.
24 Bang daang kpaahuu a dagara 'jung, a che 'po u bungyerihi, a teura
gbanga ka ba bang bung ni kanga jaa ang na di.
25 'Gbelinge awai sanga bang daang kpaahuu a dagara 'jung.
26 Ka u saangbu yela daang seu a yegili a 'gaali u 'jung:
A 'JUUHI NAA NI.
27 Bang daang kpaahi na'nyigihi ba'yi dagarihi 'juring a paahi u ingang.
Ka kanga 'bi u 'nuduri seng, ka kanga ming 'bi u 'nu-goo seng.
28 Ka Naangmini Seupegi'yiruu ni daang paali, unang yeli:
Ba daang soruung paahi 'begu saaniba ingang. (Ai'zeeya G. 53:12)
29 Ka banani ang waana para da mang degiruu, a 'pine ba 'juri, a yera: Aa,
ina nga ang na ngmahi Ngming'puohi 'de-kpong ni che la meu 'beri ata
'puong,
30 die i minga 'yi a dagara 'jung wa 'sigi 'tenge.
31 Bila ning u 'ju ka a Ngming'puohi 'yi-dieribera aning a 'begu karimihi
ming daang iruu laara, a yera 'kuro taa: U dieye niba 'mine, che u kung
tuong die una minga.
32 Veng ka a 'Kristo, Isi'reeli niba Naa ni wa 'sigi a dagara 'jung pampana,
ka ti nye a sagi. Ka banani ming bang daang kpaahi dagarihi 'juring a
paahi u ingang ni daang yeli yela a deguu.

'Yesu 'kuung

('Maatiu G. 27:27-61; 'Luki G. 23:26-56; Joon G. 18:39-19:42)

33 Ngminaa 'gbeling 'pie aning a'yi sanga ang daang wa ta, ka sagiluu 'bi

a paaluu jaa a gara 'ji-maari 'gbelinge ata sanga.
34 'Gbelinge ata sanga ang daang wa ta ka 'Yesu tahing yaga jaa a yeli: 'Iloi, 'Iloi, lama sabakitani? Bila 'muni la nga: N Naangmini, n Naangmini, wala la ing jaanhima bahi?
35 Ka banani ang daang ahi 'be ni 'mine, sanga ni bang daang 'wong bila, bang yeli: Nye, u buoniye 'Ilaija.
36 Ka ba kanga daang jo gaa ti di gbera a chumihi waingtoo ingang a diu tung dangkpala 'jung. Ung di tie 'ku 'Yesu ka u 'nyu, a yeli: Ye ahi bila. Ye veng ka ti nye ka 'Ilaija na wa diu 'sigining bii.
37 Ka 'Yesu daang tahing yaga jaa, a bahi u vuunhung a baahi.
38 Ka a Ngming'puohi 'de-kpong patiisakpagu ni daang 'po 'jiihi a'yi a 'yi u 'ju a ti chehi u 'muning.
39 Sanga ni a 'sojehi koo ningkpong ni ang daang ahi a 'tori 'Yesu ni ang daang wa nye ka u tahingyeng a baahi bila, ung yeli: Yeliminga, a dau nga iye Naangmini 'Bi-dau.
40 Ka pogiba ming daang ahi toori jaa a kaara. Ka Mariyaama Maagidaling, aning Mariyaama, 'Jeemes 'bile aning 'Joosiz ma, aning 'Saloomi, daang 'bi ba 'puong.
41 Sanga ni ung daang 'bi 'Gaalilii 'puong banang daang 'tuuruu, a tuna 'kuruu. Ka pogiyaga 'mine ming ang daang paahi u ingang a wa Jeruuselem 'bi 'be.
42 'Jie ang daang wa suora, a 'beu nga daang iye a 'siri-iibu 'beu, 'beu ang na 'di che 'ku a peenhibu 'beu.
43 'Joosef, Arima'tiiya nie daang iye a dantoonhiba ni kanga, bang kahinuu yaga. Ka u minga ming daang cheliha Naangmini naalung ni. A 'siri-iibu 'beu nga 'jung ung daang wa 'diu u 'suhu a ti kpe Pailat seng, a suhi 'Yesu inggbani.
44 Ka Pailat daang maaha ka ka u buring 'kpiyeng bila bii. Ung daang buong a 'sojehi koo ningkpong, a jugihuu ka ka u 'kpiyeng kauhi bii.
45 Ung daang wa bang bila a 'yi a 'sojehi koo ningkpong seng, ung di a inggbani 'ku 'Joosef.
46 Ka 'Joosef daang ti da masari tangsung, a wa yaa 'Yesu inggbani 'sigining. Ung di a masari tani poruu, a diu gaa ti jieli kau'biri bang daang ngmaa 'pie ingang 'puong, a 'biling 'ku-kpong a ti pogi a kau'biri.
47 Ka Mariyaama Maagidaling aning 'Joosiz ma Mariyaama daang nye 'jie

ni bang jieluu.

'Yesu 'kuung 'puo 'ihiyiibu

('Maatiu G. 28:1-18; 'Luki G. 24:1-12; Joon G. 20:1-10)

16 Sanga ni a peenhibu 'beu ang daang wa pari, ka Mariyaama
Maagidaling aning 'Jeemes ma Mariyaama aning 'Saloomi daang
da bung'nyuu-noohi ka ba gaa ti 'kiri ing u ingang.
2 A daa 'be-fora, 'beeguu 'pipi, ngmintong'puhinii sanga bang daang wa
a kau'biri.
3 Bang daang yera 'kuro taa: Ning'buong na 'biling a 'kuurii 'yining a
kau'biri 'di-nuoring 'kuti?
4 Sanga ni bang daang 'liinhi, bang nye ka a 'kuurii 'bilingye 'yi ti jeng.
U daang iye kpong yaga.
5 Bang daang ti kpiera a kau'biri, bang nye 'bi-polii ang 'jing 'nuduri seng
a yeri kparipieliyogu. Ka nomaa aning dabieng kpeba.
6 Ung yeli 'kubo: Ye ta jora dabieng. 'Yesu ang 'yi Naazaret, una bang
kpaahi dagara 'jung ni yeng buora. U 'ihiyeng. U ba 'bi che. Ye nye
'jie ni bang jieluu la ni.
7 Che ye gaa a ti yeli u 'potuuribo aning 'Pii-ter ka u dieriye ye 'yie a gara
ka u ti kpe 'Gaalilii. 'Be yeng na nyiu a'wo ung yeli bila 'kuye ni.
8 Bang daang 'yi a kau'biring 'wieng, a jo gaa. 'Bojung ba daang 'miineng
a ira nomaa. Ba daang ba yeli yeli jaa 'ku nie jaa, 'bojung dabieng
daang kpebang.
9 Sanga ni 'Yesu ang daang 'ihi a daa 'be-fora 'beeguu 'pipi, u dang wa
'yuoye u minga fora a 'ku Mariyaama Maagidaling. U ingang la ung
daang kari sibee ayo'poin 'ihi bahi ni.
10 Ung daang gaa ti yeli 'ku banani ang daang 'bi u seng ni. A sanga ba
daang iriye nimiha a 'kono.
11 Sanga ni bang daang wa 'wong ka u iye 'vori ung nyiu, ba daang ba die.
12 A bila 'puoring ung daang la 'yuo u minga 'berihung jaala 'puong a 'ku
ba ba'yi, sanga ni bang 'chene a gara a paaluu 'puong.
13 Bang daang leu gaa ti yeli 'ku ba chelee ni, che ba ming daang ba sagi
ba yeliyaga.
14 A 'puoring ung daang la 'yuo u minga 'ku a 'pie ning 'yeni ni sanga ni
bang 'jing 'dire siimaa. Ung daang 'miing ba ingang ba basagibu aning

ba 'sikiri kpiengaa ni 'jung. 'Bojung ba daang ba sagi banani ang nyiu ka u 'ihiye ni yeliyaga.
15 Ung daang yeli 'kubo: Ye gaa dunee jaa a ti ing a 'duohi-sung 'ku bungnaanuu jaa.
16 Unani ang sagira a 'so Ngminikuong, u daana na iye 'chihi. Che unani ang ba sagira, u 'leyeng.
17 Banani ang sagi, ba na mang 'wuliye 'sierihi nga: N 'yuoring ba na mang kariye sibee 'ihe baha niba iinhing. Ba na mang yeraye yela aning kokopaani.
18 Ba na mang diye wa'mine. Ka banang mang 'nyu bung jaa ang kuura che u kung iba yeli jaa. Ba na mang diye ba 'nuuhi a jegi baaliba ka ba nyaa.

'Yesu sagbani di 'duobu

('Luki G. 24:50-53; A 'Bi-tunihi Tuma G. 1:9-11)

19 Daana 'Yesu and daang wa yeli yela 'kubo baahi, ung 'do saa'ju bang dieguu a ti kpening arijena 'puo. Ung daang ti 'jing Naangmini 'nuduring.
20 Bang daang 'yi a gaa ti ing 'duoho 'jie la 'jie jaang. Ka Daana daang tuna tuma paahi ba ingang, a mang 'wuli ka a yelihung iye yeliminga aning 'sierihi ang 'tuuro. Ami.

'Luki Gbangu

Maali'bingbu a 'ku Tiyoofilus

1 Niba yaga di ingye ba 'nuuhing ka ba seu yela ni ang paali pielaang ti
'puong ni ka a 'tu sori.
2 A'wo niba ang daang i 'ningbiri 'sieree niba, a i a yelihung tungtuniba
a 'yi a 'munpiileeng ang yeli 'kuti bila ni,
3 n minga tiehiyeng ka a iye sung, mang bang a yela jaa kpeleng kpeleng
a 'yi a 'munpiilee mingang 'jung, ka n ming seu ka a 'tu sori a 'kui, ina
Tiyoofilus ang i ningsung yaga jaa.
4 Ka i bang a yela ni bang 'wulii ni yelimingilung.

Joon Ngminikon'suoro dogibu dangyelibu

5 'Judiiya Naa Heerod 'biibu sanga, Ngming'puohi 'yi-diera kangang
daang 'bi 'be bang buona Zakaraiyas. U daang iye Abijah baluu, ka u
poga ming i Eerong buurii. U 'yuori daang la Eliisabet.
6 Ba jaa daang iye sun'tuuribo Naangmini 'ningbi-tooring, a 'tuuro Daana
nuori 'kuubuhi ni jaa aning u yeli'binnihi ni jaa. Ba daang ba tari
ngmehii jaa.
7 Ba daang ba tari 'bie, 'bojung Eliisabet daang iye pogi-oo. Bang jaa
'kori yaga jaa.
8 Daari kanga ka Zakaraiyas daang tuna Ngming'puohi 'yi-dieri tuma
Naangmini 'ningbi-tooring, u baluu tuma sanga.
9 A'wo Ngming'puohi 'yi-diera tuma 'tuubu 'puong, u tuma daang la ka u
ti kpe Daana Ngming'puohi 'de-kpong ni a nyugi iinsens.
10 Ka a ningjemaa jaa daang 'puoho Naangmini jagang a iinsens nyugibu
sanga.
11 Ka Daana malika daang 'yi u seng, a ahi a iinsens nyugi'jie lampegi'duri
seng.
12 Zakaraiyas ang wa nyiu, ung ira 'karikaruu, ka dabieng kpeu.
13 Che ka a malika yeli 'kuu: Zakaraiyas, ta jora dabieng, 'bojung
Naangmini 'wongye i 'puoho. I poga Eliisabet na dogiye 'bi-dau 'kui,
ka i 'ku u 'yuori Joon.
14 I daang na tariye nyengka aning 'pu-peli, ka niba yaga nyenging u
dogibu 'jung.
15 'Bojung u na iye ningtiinhuu Daana 'ningbi-tooring. U kung 'nyuuro
waing bii dangkpiengaa. U na paaling aning a Sipegi'yiruu, 'haali a 'yi

u ma 'puong.
16 U na leuhiye Isi'reeli 'biihi yaga a 'ku Daana ba Naangmini ni.
17 U na dieye u 'yie 'Ilaija sie aning u kpiengu 'puong, a ti leuhi a ba'mine 'sikie 'ku a 'biihi. U na ti leuhiye banani ang ba 'tuuro sung ka ba tari sun'tuuribo yeng ni, a ti maali niba ka ba i 'siri 'ku Daana.
18 Ka Zakaraiyas jugihi a malika: 'Yening mang na 'tu a bang bila? 'Bojung n iye daunyaangaa, ka n poga ming 'kori yaga.
19 Ka a malika die a yeli 'kuu: Maang la 'Gee-biriyel ang aha Naangmini seng. Ka Naangmini tungma ka n wa yeli yela 'kui, a 'wulii a 'pu-peli yela nga.
20 Nye, i na iye 'muu. I kung tuong yeli yela a gara a 'beu ni a yela nga ang daang na ti tung, 'bojung i ba sagi n yeliyaga ni ang daang na i a wagiring ni.
21 Ka a niba daang chelihi Zakaraiyas bilaang ka nomaa ti kpeba, ung kauhi a Ngming'puohi 'de-kpong 'puong yaga ni 'jung.
22 Sanga ni ung daang wa 'yi, u ba tuong na yeli yela 'kubo. Bang bang ka u nyiye nyiibu a Ngming'puohi 'de-kpong 'puong, 'bojung u daang 'bigihiye yela 'kubo, che ba yera yela.
23 U tuma 'beri ni ang daang wa baahi, ung gaa u minga 'deu.
24 A 'beri nga 'puoring ka u poga Eliisabet daang tari 'puo, a sogili u minga 'chiuri a'nu, a yeli:
25 Ngaang la ka Daana ima a 'beri ni 'puong ung 'liinhimo ni, ka u maali n 'yo-saanii niba 'puong.

'Yesu dogibu ang dangyeli

26 A 'chiuri ayuobi 'puong, ka Naangmini daang tung malika 'Gee-biriyel, ung gaa 'yiri kanga ang 'bi 'Gaalilii paaluung bang buona Naazaret.
27 Ung daang gaa dau kanga pogi'piiruu ang daang nang ba bang dau seng. A dau 'yuori la 'Joosef. U daang iye 'Deevid buurii. A poga ang nang ba bang dau ni 'yuori daang la Mariyaama.
28 Ka a malika daang ti kpe u seng, a yeli: N 'puohiing, nie ang nye nungbu yaga jaa. Daana 'biye i seng. I nyiye 'pugibu yaga pogiba 'puong.
29 Sanga ni Mariyaama ang daang wa nyiu, ka 'karikaruu kpeu u yelihung ni 'jung. Ung daang jera u 'suhung bila ni to 'puohibu ang la.

30 Ka a malika yeli 'kuu: Ta jora dabieng, Mariyaama, 'bojung i nyiye nungbu Naangmini seng.
31 I na tariye 'puo, a dogi 'bi-dau, a 'kuu 'yuori 'Yesu.
32 U daang na iye ningtiinhuu, ka ba buonuu a Saa'ju-baahaa 'Bi-dau. Daana Naangmini na 'kuung u ba 'Deevid na'kogo ni.
33 U na 'diye naalung Jeekob 'deu ning a gara wagiri jaa. U naalung kung tari baahibu.
34 'Beng la ka Mariyaama daang yeli 'ku a malika: Wala ka a yela nga na tuong i, 'bojung n ba bang dau?
35 Ka a malika die a yeli 'kuu: A Sipegi'yiruu na waye i ingang, ka Saa'ju-baahaa kpiengu ni wa 'gaalii. Bila 'jung a bungpegi'yiruu ni ing na dogi ni, ba na buonuung Naangmini 'Bi-dau.
36 Nye, i dogira Eliisabet, u ming tariye 'bi-dau 'puo u nyaalung ni 'puong. Una bang buona pogi-oo ni. A 'puo 'chiuri ayuobi la nga.
37 'Bojung yeli jaa 'chibe ka Naangmini kung tuong tung.
38 Ka Mariyaama daang yeli: Nye, n iye Daana tungtungpoga. Ngming na die ka bila nga ing yeli nga i 'kumo.

Mariyaama ang gaa ti 'puohi Eliisabet

39 Ka Mariyaama daang 'ihi a 'beri ning, a 'loring gaa a tanga 'jie ni, a ti kpe 'Juuda paaluu 'yiri kanga.
40 Ung daang ti kpe Zakaraiyas 'deu, a 'puohi Eliisabet.
41 Sanga ni Eliisabet ang wa 'wong Mariyaama 'puohibu ni, ka a 'bie egi u 'puong. Ka Eliisabet daang paali aning a Sipegi'yiruu.
42 Ung yeli yaga jaa: I nyiye 'pugibu pogiba 'puong, ka i 'pu-ngmanii ni ming nye 'pugibu.
43 'Bojung ka a yeli nga to i 'kumo, aning n Daana ma ang wa n ming seng?
44 'Bojung sanga ni i 'puohibu aang wa kpiera n 'tobo, ka a 'bie ang egi n 'puong aning nyengka.
45 'Pu-peli la a 'ku a poga ni ang sagi ni. 'Bojung yela ni ang 'yi Daana seng bang yeluu ni na paaling.

Mariyaama 'pugibu 'yienii

46 Ka Mariyaama daang yeli: N 'suhu 'pugiriye Daana.

47 Ka n sie nyenging Naangmini n Diera yela.
48 'Bojung u kaaye u tungtungpoga ningbaalung 'jieng. 'Bojung a 'yi ngaang gara wagiri jaa, buurii jaang na buonima 'pu-peli daana.
49 'Bojung unani ang i kpiengu daana ni tungye tungbera a 'kumo. U 'yuori pegi'yiyeng.
50 U hinihung 'biye banani ang joruu ingang a 'yi jemani a gara u to jemani ingang.
51 U 'wuliye kpiengu aning u kpangkpani. U ngmiye banani ang i jigihiba ba 'sikie tieha 'puong ni yaari.
52 U 'sigihiye kpiengu niba a 'yi ba na'kogihing, a che 'duohi bamahi ang i ningbaaliba.
53 U vengyeng, bama nga kong ang kpe, bang tigi aning bungsuunhi. Che bamahi ang i bundaamba, ung kariba bahi aning 'nu-kpala.
54 U sungye u tungtuna Iisiriel, u hinihung ni tiehii 'puong.
55 A'wo ung yeli 'ku ti ba'mine, a yeli 'ku Aaburaham aning u buurii a gara wagiri jaang bila ni.
56 Ka Mariyaama daang 'bi u seng 'chiuri ata, a che leu gaa u minga 'deu.

Joon Ngminikon'suoro dogibu

57 Sanga ni Eliisabet dogibu wagiri ang daang wa ta, ung dogi 'bi-dau.
58 Ka u kpieringtaa aning u dogiriba daang 'wong ka Daana iung hina kpong. Bang daang nyenging a paahi u ingang.
59 A 'beri a'nii daari, bang daang wa ka ba wa 'ihi a 'bie degiri. Bang buora ka ba buonuu Zakaraiyas a 'tuuro u ba ingang.
60 Che ka u ma daang yeli: Aai, ba na buonuung Joon.
61 Bang yeli 'kuu: Nie jaa 'chibe i dogiriba 'puong bang buonuu a 'yuori nga.
62 'Beng la bang daang 'bigihi yela 'ku u ba, a buora ka ba bang bila ni ung na buora ka ba buonuu.
63 Ung 'bigihi ka ba waaning walaa. Bang waanuu ung seu: U 'yuori la Joon. Ka nomaa daang kpe ba jaa.
64 Ka u nuori daang 'yuo 'dayeni, ka u jinti 'lori. Ung yeli yela, a 'pugiro Naangmini.
65 Ka dabieng daang kpe ba kpieringtaa jaa. Ka niba daang yeli a yela nga jaa 'Judiiya tanga paaluu ni jaang.

66 Banani jaa ang daang 'wo-maa, bang dia ing ba 'sikieng, a yera: Ning'bo to la ka a 'bie nga panaa na i? 'Bojung Daana 'nu 'biye u seng.

Zakaraiyas dangyelibu

67 Ka u ba Zakaraiyas daang paali aning a Sipegi'yiruu, a dangyeli yela, a yeli:
68 Iisiriel Daana Naangmini ni nyiye 'pugibu, 'bojung u wa kaaye u niba, a yeudieba.
69 U 'ihiye 'chihi iilii a 'kuti u tungtuna 'Deevid 'deu 'puong. (1 Saamiu-el G. 2:1)
70 A'wo ung daang yeli bila a 'yi sang'kongkoruu sanga a 'tuuro u dangyeripegi'yiribe nuoring ni.
71 Ka ti daang na iye 'chihi a 'yi ti domihi seng, a i 'chihi a 'yi banani jaa ang hati 'nung.
72 Ka u 'wuli hina ni yela ung daang 'bing nuori 'ku ti ba'mine ni, a tiehi u 'layi-pegi'yiruu yela.
73 A 'layiri yela ung daang po a 'ku ti ba Aaburaham ni,
74 ka u na dieting a 'yi ti domihi 'nuuhing, a che 'kuti sori ka ti tunuu a kung tari dabieng.
75 Ka ti tunuu pegi'yiibu aning sun'tuubu 'puong u 'ningbi-tooring ti 'nyivori 'beri jaang.
76 Ina ming 'bie, ba na buoniing a Saa'ju-baahaa Daana dangyera ni. 'Bojung i na dieye Daana 'yie ka i ti maali soe 'kuu,
77 a 'ku u niba 'chihi bangbu a 'tuuro ba yelibee veng'kuubu ingang.
78 A 'tuuro ti Naangmini nimboo hina ni ingang. A 'tuuro bila ingang la ka ngmintong 'puhinii na 'yi saa'ju a wa ti seng.
79 Ka u wa 'ku banani ang 'jing sagiluu 'puong aning 'kuung 'nyaanyiili 'puong ni chaanii. Ka u diening ti gbee 'yie a ti kpening maahuu sori ni 'puo.
80 Ka a 'bie daang baa, a tari kpiengu sie 'puong. Ung daang 'bi mo'sogo 'puong bilaang a gara daari ni ung wa 'yi gbanggbali a 'ku Isi'reeli niba.

'Yesu dogibu

('Maatiu G. 1:18-25)

2 A 'beri ni 'puong ka 'begu daang 'yi 'Sii-zer Ogeesitus seng ka ba sori
dunee jaa ka ba yeu 'ju-yeu.
2 A ningsori fora la bila sanga ni Sai'riiniyas ang daang i Siiriya
paalikaara.
3 Ka nie jaa daang mang gaa u 'yi-kpong ka ba ti soruu.
4 Ka 'Joosef ming daang 'yi Naazaret, 'yiri ang 'bi 'Gaalilii paaluung, a 'do
gaa 'Judiiya a ti kpe 'Deevid 'yiri ni. Una bang buona Beetilehem ni.
'Bojung u daang iye 'Deevid 'deu nie, a i u buurii.
5 Ung daang gaa ka ba ti soruu aning u pogi'piiruu Mariyaama, ka u 'puo
kariye.
6 Bila ang daang i, sanga ni bang 'bi 'be, ka u dogibu 'beu daang ta.
7 Ung dogi u 'bi-fora, 'bi-dau, a di 'bi-liwajehi poruu, a diu jieli 'duunhi
'gboridiruu 'puong. 'Bojung 'jie daang ba 'bi 'be a 'kubo a kpe'jieng.

A pichiiniba aning a malikihi

8 Ka pichiiniba daang 'bi moong, a paaluu ning u 'ju 'puong, a kaara ba
piihi 'yienguu.
9 'Beng la ka Daana malika daang wa ba seng. Ka Daana girima ni daang
chaang a 'gilibo wa 'tuohi. Ka dabieng kpeba yaga jaa.
10 Ka a malika yeli 'kubo: Ye ta jora dabieng, 'bojung n waaniye yelinoohi
ang i nyengka kpong yela ka n wa 'kuye. A na iye yela a 'ku ninsaaliba
jaa.
11 'Bojung ba dogiye Diera a 'kuye 'jine nga 'Deevid 'yiring. Una la
'Kristo, a Daana.
12 'Sieree yeng na nye la nga. Ye na nyiye a 'bi-lie bang pori aning
'bi-liwajehi a jieli 'duunhi 'gboridiruu 'puong.
13 'Ningbiri pogibu ning u 'yuobu ka sagbani malikijemaa daang 'bi a
malika seng a 'pugiro Naangmini, a yera:
14 'Pugibu 'bi 'beng a 'ku Naangmini ang 'bi saa'ju baahaang. Ngming na
veng ka maahuu 'bi 'teng-gbaning a 'ku niba yela u 'puo ang peli.
15 Sanga ni a malikihi ang daang wa 'yi ba seng a leu gaa ti kpe sagbani,
ka a pichiiniba yeli 'ku taa: Ye veng ka ti gaa Beetilehem, a ti nye a
yela nga ang i nga, ana ka Daana 'wuliti ni.

16 Bang daang 'loring a wa nye Mariyaama aning 'Joosef, aning a 'bi-lie
ka u jeng a 'duunhi 'gboridiruu 'puong.
17 Sanga ni bang daang wa nye bila, bang yaari a yela ni ang daang yeli
'kubo a'wo a 'bie nga yela ni.
18 Bamahi jaa ang daang 'wo-naa, ka nomaa kpeba a yela ni a pichiiniba
ang yeli 'kubo ni yela.
19 Che ka Mariyaama daang tieha a yela nga jaa, a jeraa u 'sikiring.
20 Ka a pichiiniba daang leu gaa, a 'kuro Naangmini girima, a 'pugiruu
yela ni jaa bang daang 'wong aning yela ni jaa bang nye ni 'jung, a'wo
ang daang yeli 'kubo bila ni.

'Yesu degiri 'ihibu

21 A 'beri a'nii ang daang wa paali ka ba 'ihi a 'bie degiri, bang daang
buong u 'yuori 'Yesu. Bila ka a malika daang 'kuu 'yuori che bang wa
tari u 'puo.

'Yesu bang waaning a Ngming'puohi 'de-kpong

22 A poga 'foriforihung 'beri ang daang wa paali a 'tuuro 'Moosis 'begu
ingang, bang waanuu Jeruuselem ka ba wa diu 'ku Daana.
23 A'wo ang seu Daana 'begu 'puong bila ni:
'Bi-dau jaa ang i u ma 'bi-fora, ba na buonuung bungpegi'yiruu
a 'ku Daana. ('Yiibu G. 13:2, 12, 15)
24 Bang wa ming ka ba 'ihi sarika a 'tuuro bila ni ang yeli Daana 'begu
'puong ni:
Ngmama a'yi, bii nangmama a'yi. ('Liivai G. 12:8)
25 Ka dau kanga daang 'bi Jeruuselem 'puong, ka u 'yuori 'di Siimiyung.
A dau nga daang iye sun'tuuro, a i Ngming'puohi nene daana. Ung
daang cheliha Iisiriel 'suhu maahuu ni. Ka a Sipegi'yiruu daang 'bi u
seng.
26 Ang daang 'yuo 'kuu a 'tuuro a Sipegi'yiruu ingang ka u kung nye
'kuung, 'see ung nye 'Kristo ang 'yi Daana seng.
27 Ung daang wa kpe a Ngming'puohi 'de-kpong a 'tuuro a Sie ingang. Ka
a ba aning a ma daang wa kpening 'Yesu a 'bie ka ba iu a 'tuuro a 'begu
'tuubu.
28 'Beng la ung daang di a 'bie ing u 'nuuhing a 'pugiro Naangmini, a yeli:

29 Daana, pampana veng ka i tungtuna gara aning 'suhu maahuu, a 'tuuro
i yelihung ingang.
30 'Bojung n 'ningbie nyiye i 'chihilung ni.
31 Una ing maali niba jaa 'ningbi-tooring ni.
32 Ung i chaanii ka u chaang a paalihi, a i i niba Iisiriel girima ni.
33 Ka 'Joosef aning a 'bie ma daang i nomaa aning a yela ni bang yeli u
yela ni.
34 Ka Siimiyung daang duhi duhisung ingba, a che yeli 'ku u ma
Mariyaama: Nye, a 'bie nga 'bingyeng a 'ku ningjemaa 'lee aning
ningjemaa leu 'ihibu Iisiriel 'puong, a i 'sieree bang na yeli yela a chiihi.
35 Mm, 'takobi daang na 'chugiye i minga 'suhu a 'yi ti giri, ka ningjemaa
'sikie tieha 'yi gbanggbali.
36 Ka pogidangyera kanga daang 'bi 'be, u 'yuori la Aana. U daang iye
Faanyue 'bi-poga, a i Aaser buurii. U daang 'koriye yaga. A 'yi u
pogisari'biilung sanga 'yuomo ayo'poin ung daang 'bi u sira seng.
37 Ung wa i dunggali a ta u 'yuomo lijaanaahi aning anaahi. U da ba
mang 'yire a Ngming'puohi 'de-kpong 'puong. U da mang tuniye
Naangmini aning nuori 'leebu aning Ngming'puohibu 'ji-suorii ning
ngminaa jaa.
38 Ung daang wa a wagiri ning u 'ju 'puong, a daang 'puohi Daana barika,
a yeli a 'bie yela a 'ku banani jaa ang daang cheliha Jeruuselem
yeudiebu ni.

Naazaret leu gaabu

('Maatiu G. 2:23)

39 Sanga ni 'Joosef aning Mariyaama ang daang wa i yela jaa Daana 'begu
ang yeli ka ba tung baahi, bang leu gaa ti kpe 'Gaalilii paaluu, a ti kpe
ba miihi 'yiri Naazaret.
40 Ka a 'bie daang baa, a i kpiengaa a sie 'puong, a paali aning yeng. Ka
Naangmini bunye daang 'bi u ingang.

A 'bi-dau 'Yesu a Ngming'puohi 'de-kpong 'puong

41 Ka u ba aning u ma da mang gaa Jeruuselem 'yuoni jaa a Paribahi 'chiu
'diibu.
42 Ung daang wa ta 'yuomo 'pie aning a'yi, bang gaa Jeruuselem a 'tuuro

a 'chiu 'diibu 'tuubu.
43 Sanga ni a 'beri ang daang wa paali, bang leu gara. Ka a 'bie 'Yesu daang kpeling 'puoring Jeruuselem 'puong. Che 'Joosef aning u ma daang ba bang bila.
44 Che bang daang tieha ka u 'biye a jemaa 'puong, bang 'cheng 'bebegbuli. Bang daang bou ba dogiriba aning ba banginiba 'puong.
45 Sanga ni bang daang ba nyiu, bang leu gaa Jeruuselem, a ti buoruu.
46 'Beri ata ang daang wa pari, bang nyiu a Ngming'puohi 'de-kpong 'puong. Ung daang 'jing a 'begu karimihi kpachagang, a 'wono ba yeliyaga, a jugihiba yela.
47 Banani jaa ang daang 'wong u yeliyaga, ba noe daang maayeng aning u 'ningbiyuo aning yela ni ung mang dieyeli ni.
48 Sanga ni 'Joosef aning u ma ang daang wa nyiu, ka nomaa daang kpeba. Ka u ma yeli 'kuu: N 'bi-dau, wala la ing iti ngaang? Nye, i ba anima boing aning nimiha.
49 Ung daang yeli 'kubo: Wala 'jung yeng buorima? Ye ba bang ka a iye kparaama ka n 'bi n Ba tuma ingang?
50 Che ba daang ba bang a yeli ni ung yeli 'kubo ni 'muni.
51 Ung daang 'tubo gaa. Bang daang wa Naazaret. Ung 'sigihi u minga a 'kubo. Che ka u ma daang tari a yela nga jaa u 'sikiring.
52 Ka 'Yesu daang baa yeng 'puong, aning inggbani 'puong. Ung daang nye nungbu ming Naangmini aning ninsaaliba seng.

Joon Ngminikon'suoro 'duoho ingbu

('Maatiu G. 3:1-12; Maaki G. 1:1-8; Joon G. 1:19-28)

3 Taibiiriyas 'Sii-zer naalung 'diibu 'yuomo 'pie aning a'nu 'puong, ka Poontiyas Pailat daang i 'Judiiya paalikaara. Ka Heerod i 'Gaalilii tetirak. Ka u ba'bie Fiilip i Ituriiya aning Tirakonaitis tetirak. Ka Liseeniyas daang i Abi'liini tetirak.
2 Ka Aanas aning 'Keeyafas daang i Ngming'puohi 'yi-dieribera, ka Naangmini yelihung daang wa Joon, Zakaraiyas 'bi-dau ni seng a mo'sogo 'puong.
3 Ung daang kpe 'jie jaa ang 'gili Jooridang, a inna a 'duoho ka niba leu 'yi ba yelibee 'puong, a 'so Ngminikuong, ka Naangmini veng ba yelibee 'kubo.

'Luki Gbangu 3

4 A'wo ang seu dangyera Ai'zeeya yeliyaga gbangu ni 'puong ngaang ni, a yeli:
Nie kanga kokoring tahina mo'sogo 'puong: Ye maali Daana sori ni ka u i 'siri. Ye maali u soe ka a 'tori.
5 Lohimbo jaa daang na paaling, ka tangkpong jaa aning tang'bile jaa 'sigi, ka 'ji-goonhi 'tori, ka soe ang i 'ku-nyigira i salang salang.
6 Ninsaalaa jaa daang na nyiye Naangmini 'chihilung ni. (Ai'zeeya G. 40:3-5)
7 'Beng la ung daang yeli 'ku jemaa ni ang wa ka u 'sobo Ngminikuong ni: Yena, dung'kuurihi 'biihi, ning'buong kpaahiye ka ye jo 'yi 'su-kpiengaa ni ang waana ni ingang?
8 Bila 'jung ye ngmana ngmama ang sigining yelibee 'puo leu 'yiibu, a che ta wa 'piili yera 'kuro ye miihi 'suhu 'puong: Ti tariye Aaburaham ung i ti ba. 'Bojung n yera 'kuriyeng ka Naangmini na tuong vening ka a 'kubo nga leu 'biihi a 'ku Aaburaham.
9 Che pampana ming a lari 'bingye a daari nyegang. Bila 'jung dau nga jaa ang ba ngmana ngmangsuunhi, ba mang ngmaaguung loo 'tengeng a di ing 'buuming.
10 Ka a niba daang jugihuu a yeli: Wala panaa ting na i nga?
11 Ung die a yeli 'kubo: Una nga ang tari kpari a'yi, u di kanga 'ku unani ang ba tari bung'yeni jaa. Una nga ming ang tari siimaa, u tung bila ning u 'ju.
12 'Beng la ka lam'po-dieriba ming daang wa ka ba wa 'so Ngminikuong, a wa yeli 'kuu: Karima, wala ting na i?
13 Ung yeli 'kubo: Ye ta mang die a gaa anani bang 'bing 'kuye ni.
14 Ka 'sojehi ming daang jugihuu, a yeli: Wala ting na i? Ung yeli 'kubo: Ye ta di kpangkpangkpiengu nie jaa ingang, bii a ngmaara 'girii 'tuoro nie jaa. Ye veng ka ye 'ningbiri pa aning ye sanyeu.
15 A niba daang 'biye chelihibu 'puong. Ka niba jaa maaha ba 'sikieng Joon yela, ka una la a 'Kristo bii u naani.
16 Ka Joon die a yeli 'ku ba jaa: Yeliminga, n mang 'suoriyeng Ngminikuong aning kuong. Che unani ang tari kpiengu gaama waanang. N ba sigi ka n 'lorihi u nagitie bung'lerihi. U na 'soyeng Ngminikuong aning a Sipegi'yiruu aning 'buung.

17 U buunhu yielibu ka'finti 'biye u 'nung. U na piihiye u jiengaa ka u 'yi kpeleng kpeleng, ka u 'ohi a 'wiit ing u bung'bie 'jieng. Che u na nyugiye a sama aning 'buung ang kung tuong 'kpi.
18 U daang diye yeli jemaa 'mine ming u kawani 'puong a ing 'duoho 'ku a niba.
19 Che ung daang yeli Heerod, a tetirak u 'ningbiri yela u ba'bie Fiilip poga He'roodiyas yela, aning tungbee ni jaa ung daang tung yela.
20 A jaa 'puong ka Heerod paahi nga ming, u daang nyogiye Joon a pogi pogiriba 'deung.

'Yesu Ngminikon'suobu

('Maatiu G. 3:13-17; Maaki G. 1:9-11)

21 Sanga ni a niba jaa ang daang wa 'so Ngminikuong, 'beng la ka 'Yesu ming daang 'so, a daang 'puoho Naangmini, ka sagbani 'yuo.
22 Ka a Sipegi'yiruu daang 'sigi u ingang a'woning nangmanii 'worihung. Ka kokori daang 'yi sagbani a yeli: I iye n 'Bi-dau nunginaa. N 'puo peliye i yela yaga jaa.

'Yesu buurii yela

('Maatiu G. 1:1-17)

23 Ka 'Yesu minga daang ta a'wo 'yuomo 'pihita. Ung i a'wo bang daang dia bila ni, 'Joosef 'bi-dau. Ka 'Joosef i 'Hiilai 'bi-dau.
24 Ka 'Hiilai i Maattat 'bi-dau, ka Maattat i 'Liivai 'bi-dau. Ka 'Liivai daang i Meelikai 'bi-dau. Ka Meelikai i Jaana 'bi-dau. Ka Jaana daang i 'Joosef 'bi-dau.
25 Ka 'Joosef daang i Matataiyas 'bi-dau. Ka Matataiyas i 'Eemos 'bi-dau. Ka 'Eemos daang i 'Nee-um 'bi-dau. Ka 'Nee-um i Eeslai 'bi-dau. Ka Eeslai daang i Naagai 'bi-dau.
26 Ka Naagai daang i 'Meeyat 'bi-dau. Ka 'Meeyat i Matataiyas 'bi-dau. Ka Matataiyas daang i Seemiyai 'bi-dau. Ka Seemiyai i 'Joosef 'bi-dau. Ka 'Joosef daang i 'Juuda 'bi-dau.
27 Ka 'Juuda daang i 'Jo-aana 'bi-dau. Ka 'Jo-aana i 'Riisa 'bi-dau. Ka 'Riisa i Zeruubabel 'bi-dau. Ka Zeruubabel i Siyaalitiyal 'bi-dau. Ka Siyaalitiyal i 'Niirai 'bi-dau.
28 Ka 'Niirai i Meelikai 'bi-dau. Ka Meelikai i Aadai 'bi-dau. Ka Aadai

i 'Koosam 'bi-dau. Ka 'Koosam i Eli'moodam 'bi-dau. Ka Eli'moodam daang i Eer 'bi-dau.

29 Ka Eer daang i 'Joosi 'bi-dau. Ka 'Joosi i Eli'yee-zer 'bi-dau. Ka Eli'yee-zer i 'Joorim 'bi-dau. Ka 'Joorim i Maattat 'bi-dau. Ka Maattat i 'Liivai 'bi-dau.

30 Ka 'Liivai daang i Siimiyung 'bi-dau. Ka Siimiyung i 'Juuda 'bi-dau. Ka 'Juuda i 'Joosef 'bi-dau. Ka 'Joosef i 'Joonang 'bi-dau. Ka 'Joonang i 'Ilaiyakim 'bi-dau.

31 Ka 'Ilaiyakim daang i Meeleya 'bi-dau. Ka Meeleya i 'Miinang 'bi-dau. Ka 'Miinang i Maatata 'bi-dau. Ka Maatata i 'Neetang 'bi-dau. Ka 'Neetang daang i 'Deevid 'bi-dau.

32 Ka 'Deevid daang i Jeesi 'bi-dau. Ka Jeesi i 'Oo-bed 'bi-dau. Ka 'Oo-bed i 'Boo-az 'bi-dau. Ka 'Boo-az i Saalimong 'bi-dau. Ka Saalimong daang i 'Neesong 'bi-dau.

33 Ka 'Neesong daang i Amiinadab 'bi-dau. Ka Amiinadab i Raam 'bi-dau. Ka Raam i Eezirom 'bi-dau. Ka Eezirom i 'Pii-rez 'bi-dau. Ka 'Pii-rez daang i 'Juuda 'bi-dau.

34 Ka 'Juuda daang i Jeekob 'bi-dau. Ka Jeekob i Aizik 'bi-dau. Ka Aizik i Aaburaham 'bi-dau. Ka Aaburaham i 'Tiira 'bi-dau. Ka 'Tiira daang i 'Neehor 'bi-dau.

35 Ka 'Neehor daang i 'Seeruk 'bi-dau. Ka 'Seeruk i 'Reego 'bi-dau. Ka 'Reego i 'Pii-leg 'bi-dau. Ka 'Pii-leg i 'Ii-ber 'bi-dau. Ka 'Ii-ber daang i 'Seela 'bi-dau.

36 Ka 'Seela daang i 'Ke-ainang 'bi-dau. Ka 'Ke-ainang i Arifaakisad 'bi-dau. Ka Arifaakisad i Sem 'bi-dau. Ka Sem i 'Noowa 'bi-dau. Ka 'Noowa i 'Lee-mek 'bi-dau.

37 Ka 'Lee-mek daang i Metuusala 'bi-dau. Ka Metuusala i 'Iinok 'bi-dau. Ka 'Iinok i 'Jee-red 'bi-dau. Ka 'Jee-red i 'Maliiliel 'bi-dau. Ka 'Maliiliel daang i 'Ke-ainang 'bi-dau.

38 Ka 'Ke-ainang daang i 'Iinos 'bi-dau. Ka 'Iinos i Seet 'bi-dau. Ka Seet i Aadam 'bi-dau. Ka Aadam daang i Naangmini 'bi-dau.

'Yesu 'pigihibu

('Maatiu G. 4:1-11; Maaki G. 1:12-13)

4 Ka 'Yesu daang paali aning a Sipegi'yiruu. Ung daang leu 'yi Jooridang,
ka a Sie daang dieniu 'yie a ti kpening mo'sogo 'puo.
2 Ung daang 'bi 'be 'beri lijaa'yi ka Deevul daang 'pigihuu. A 'beri ni
'puong u daang ba 'di bung jaa. Sanga ni a 'beri ang wa baahi, ka kong
daang kpeu.
3 Ka a Deevul daang yeli 'kuu: Ka inang i Naangmini 'Bi-dau ni, yeli ka
a 'kuurii nga leu paanuu.
4 Ka 'Yesu die yeli 'kuu: A seuyeng:
Ninsaalaa kung tari 'nyivori a 'tuuro paanuu 'yong ingang. Che
u na tariye 'nyivori a 'tuuro Naangmini yelihung jaa ingang.
(Duturoonomi G. 8:3)
5 Ka a Deevul daang diu ti 'doning tangkpong kanga ang 'do 'ju, a 'wuluu
a dunee naaluhi jaa 'ningbiri pogibu ning u 'yuobu 'puong.
6 Ka a Deevul yeli 'kuu: N na 'kuing a kpiengu nga jaa aning a girima.
'Bojung ba diye bila 'kumo. Nie ni jaa mang buora ka n 'ku, n na diye
bila 'kuu.
7 Bila 'jung ka inang na 'puohimo Ngming'puohibu, a jaa na iye i 'suobu.
8 Ka 'Yesu daang die, a yeli 'kuu: Bori n 'ningbiring, Sitaani nga. A
seuyeng:
'Puoho Daana i Naangmini Ngming'puohibu. U 'yong ming ing
na tuna. (Duturoonomi G. 6:13, 10:20)
9 Ung daang dieniu 'yie gaaning Jeruuselem a ti 'do niu a Ngming'puohi
'de-kpong 'ju-baahaa, a yeli 'kuu: Ka inang i Naangmini 'Bi-dau ni, egi
'yi che a 'le 'tengeng.
10 'Bojung a seuyeng:
U na 'kuye u malikihi nuori i yela ka a kaarii.
('Yieme G. 91:11-12)
11 A la yeli:
A na 'sogiing ning a 'nuuhi ka i ta wa di i gberi a ngmi 'kuurii.
('Yieme G. 91:12)
12 Ka 'Yesu daang die a yeli 'kuu: A yeliyeng:
Ta 'pigihe Daana i Naangmini. (Duturoonomi G. 6:16)
13 Sanga ni a Deevul ang daang wa baahi a 'pigihibu jaa, ung 'yi u seng a

gaa, a cheliha wagiri kanga.

'Yesu ang 'piili u tuma 'Gaalilii paaluung

('Maatiu G. 4:12-17; Maaki G. 1:14-15)

14 Ka 'Yesu daang leu wa a Sie fanga 'puong a ti kpe 'Gaalilii. Ka u yela yaari a ta 'jie jaa ang 'gili 'be.
15 Ung daang 'wuli ba Ngming'puohi 'dering, bang jaa daang 'pugiruu.

Naazaret niba ang jaanhi 'Yesu

('Maatiu G. 13:53-58; Maaki G. 6:1-6)

16 Ung daang wa Naazaret, 'beng bang 'guoluu ni. A'wo u iibu ang daang la bila ni, ung ti kpe a Ngming'puohi 'deu peenhibu daari, a ti ahi ka u karing.
17 Bang daang di dangyera Ai'zeeya gbangu ni 'kuu. Sanga ni ung wa 'yuo a gbangu, ung nye a 'jie ning ang daang seu:
18 Daana Sie ni 'biye n ingang, 'bojung u buo somang ka n ing a 'duohi-sung 'ku ningbaaliba. U tungmang ka n ti saging 'pu-saang niba, a ti ing 'yuobu 'duoho a 'ku pogiriba. U buo somang ka n ti ing nyiibu 'duoho a 'ku joonhi, a ti 'ku banani bang dogiha ming laangfie,
19 a ti ing Daana 'yuong-dieruu ni 'duoho. (Ai'zeeya G. 61:1-2)
20 Ung daang pogi a gbangu, a diu a la 'ku a tungtuna a che 'jing. Ka bama nga jaa ang daang 'bi a Ngming'puohi 'deung vo ba 'ningbie imuu.
21 Ung daang 'piili yera 'kuribo: 'Jine nga Seupegi'yiruu nga paaliyeng ye 'tobong.
22 Bang jaa daang 'di u 'sieree, a ira nomaa aning bunye yeliyaga ni ang 'yi u nuoring. Bang yeli: 'Joosef 'bi-dau ni naani nga?
23 Ung yeli 'kubo: Pielaang la ka ye na looye a 'lugu nga 'kumo: Ningtiura, tiu i minga. Bila ni jaa ting 'wong ang tung Kapeeriniyum 'puong, tung bila ming i 'yiring che.
24 Ung yeli: Yeliminga mang yera 'kuriye. Dangyera jaa 'chibe bang mang dieguu u minga 'yiring.
25 Che yeliminga mang yera 'kuriye. Dunggala yaga daang 'biye Iisiriel 'puong 'Ilaija 'beri ning. A sanga ka sagbani daang pogi 'yuomo ata aning 'chiuri ayuobi ka saa ba wa ni. A sanga ka kongkpong daang 'le

a paaluu jaang ni.
26 Che ba kanga jaa seng naani bang daang tung 'Ilaija, 'see Zaarefat ang i Saidong 'yiri. Bang daang tumuu ung gaa poga kanga ang i dunggali seng.
27 Kongkoonhi ming yagang daang 'bi Iisiriel 'puong dangyera 'Ilaisa wagiri ning. Che kanga jaa daang ba nyaa, 'see 'Neeyamang, a Siiriya nie ni.
28 Banani jaa ang daang 'bi a Ngming'puohi 'deung, sanga ni bang wa 'wong a yeli nga, ka 'suuri kpeba yaga jaa.
29 Bang daang 'ihi, a karuu ti 'yining a 'yiring, a nyoguu gaaning tanga ni 'ju a 'yiri ang daang me 'beng ni. Ba daang yeng ti daaguu loo a 'jijulungung.
30 Che ung daang 'tu ba kpachaga a 'yi gaa.

Dau ang tari sibeu
(Maaki G. 1:21-38)

31 'Beng la ung daang wa Kapeeriniyum ang i 'yiri 'Gaalilii paaluung, a 'wulibo a peenhibu 'bering.
32 Ka nomaa daang kpeba u 'wulibu ni yela, 'bojung u yelihung daang tariye berii kpiengu.
33 Ka dau kanga daang 'bi a Ngming'puohi 'deung a tari sibeu. Ung tahing yaga jaa,
34 a yeli: Bahiti ti 'yong, 'Yesu ang 'yi Naazaret. Wala la ing wa kpiera ti yela 'puo? I wayeng ka i wa nyuonti? N bangye nie ang lii. Naangmini bungpegi'yiruu ni lii.
35 Ka 'Yesu daang 'miing u ingang, a yeli: Tang i nuori a che wa 'yi u ingang. Ka a sibeu 'ihuu loo a gaalinggang, a wa 'yi u ingang, a ba imuu dogee.
36 Ka nomaa daang kpe ba jaa bang yera ba miihi seng ngaang: 'Bo yelihung la nga? 'Bojung berii kpiengu aning kpiengu ung mang 'ku a sibee nuori, ang mang wa 'yi.
37 Ka u yela bang daang yeli yaari kpe a paaluu 'jie jaa wa 'gili.

'Yesu ang nyaa jemaa
('Maatiu G. 8:14-17; Maaki G. 1:29-34)

38 Ung daang 'ihi 'yi a Ngming'puohi 'deu a gaa ti kpe Saimong 'deu. Ka maahuu kpiengaa daang kpe Saimong diempoga. Bang suhuu u yela.
39 Ung daang wa 'churi u ingang a 'miing a maahuu ingang, ka a maahuu daang bahuu. Ka a poga 'ihi 'dayeni a tung tuma 'kubo.
40 Sanga ni ngminaa ang daang wa ti kpiera, banani jaa ang daang tari niba ang biera aning baalung 'ire, bang waaniba u seng. Ung daang fiinhi kanga la kanga jaa aning u 'nuuhi, a nyaaba.
41 Ka sibee ming daang 'yi niba yaga iinhing a 'yi a tahina: Ina la 'Kristo, Naangmini 'Bi-dau ni. Ung daang 'miing a ingang, a ba veng ang yeli yela. 'Bojung a daang bangyeng ka una la 'Kristo.

'Yesu ang 'cheng 'duoho ingbu sori
(Maaki G. 1:35-39)

42 Sanga ni 'jie ang daang wa nyaa, ung 'ihi 'yi gaa 'jie niba ang 'chibe. Ka a niba daang 'yi buoruu, a wa u seng. Bang i anie ka u ta 'yi ba seng a gaa.
43 Che ung daang yeli 'kubo: A iye kparaama ka n ing Naangmini naalung ni 'duoho a 'ku 'yie 'mine ming. Bila 'jung la bang tungma.
44 Ung daang inna 'duoho 'Gaalilii paaluu Ngming'puohi 'dering.

'Yesu ang buong jinnyogihiba banaahi
('Maatiu G. 4:18-22; Maaki G. 1:16-20)

5 'Beng la daari kanga ung ahi Geneesaret Mani nuoring, ka niba daang wa miluu ka ba 'wong Naangmini yelihung.
2 Ung daang nye 'gboe a'yi ang ahi a mani nuoring. Che ka a jinnyogihiba daang 'yi a 'puong a gaa ti pegira ba laanhi.
3 Ung daang ti kpe a 'gbori kanga ang i Saimong tuori, a suhuu ka u tagi gaa biela a 'yi a kuong nuoring. Ung daang 'jing a 'gboring a che 'wuno a niba.
4 Sanga ni ung daang wa yeli yela baahi, ung yeli 'ku Saimong: Gaa a kuong 'jijulungu a ti di ye laanhi loo a nyogihi jima.
5 Ka Saimong daang die a yeli 'kuu: Ningkpong, ti da tungye tuma yaga a 'yienguu jaa, che ti ba nyogi bung jaa. Anaa jaa che i yelihung 'jung

n na looye a laanhi.
6 Sanga ni bang daang wa tung bila, bang nyogi jima yaga jaa. Ka ba laanhi daang 'piili chieha.
7 Bang daang kamihi buong ba taa ang 'bi a 'gbori ni kangang ka ba wa sungba. Bang wa a wa paali 'gboe a'yi jaa aning jima, ang daang 'piili 'linne.
8 Sanga ni Saimong 'Pii-ter ang daang wa nye bila, ung 'le 'Yesu 'ningbi-tooring, a yeli: 'Oo, Daana, 'yi n seng a gaa, 'bojung yelibe-ira lima.
9 'Bojung nomaa daang kpeung, a kpe banani jaa ang daang 'bi u seng ni, a jima bang daang nyogi ni 'jung.
10 Bila daang la 'Jeemes aning Joon ming, Zeebe'di 'bi-daba, ang daang i Saimong tungtuntaa. Ka 'Yesu yeli 'ku Saimong: Ta jora dabieng. A 'yi ngaang gara i na nyogihiye niba.
11 Sanga ni bang daang wa waaning ba 'gboe mani nuori, bang bahi ba bung jaa che 'tuuruu.

'Yesu ang saging kongkonga

('Maatiu G. 8:1-4; Maaki G. 1:40-45)

12 Sanga ni ung daang wa 'bi 'yiri kangang, 'beng la ka dau kanga daang 'bibe ka kongkongilung 'bi u inga jaang. Sanga ni ung wa nye 'Yesu, ung 'le u 'ningbi-tooring, a suhuu, a yeli: Daana, ka inang buora, i na tuong veming ka n nyaa.
13 Ung daang di u 'nu tie a fiinhuu, a yeli: N buorang. Nyaa. Ka a kongkongilung daang baahi u ingang 'dayeni.
14 Ung daang kpaahuu ka u ta wa yera 'kuro nie jaa: Che i gaa a ti di i minga 'wuli a Ngming'puohi 'yi-diera a 'ku i nyaabu 'kuubu a'wo bila ni 'Moosis ang daang 'ku nuori ni, ka a i 'sieree 'kubo.
15 Che ka u yela daang maaling yaari yaga jaa. Ka jemaa yaga mang wa lang taa ka ba 'wong u yeliyaga, ka u saging ba baalinhi ming.
16 Ung daang 'yi u 'yong a gaa mo'sogo a ti 'puohi Naangmini.

'Yesu ang nyaa ing'kuung daana

('Maatiu G. 9:1-8; Maaki G. 2:1-12)

17 'Beng la daari kanga ung daang 'wuno, ka Farisiihi aning 'begu karimihi

daang 'yi 'yiri jaa ang 'bi 'Gaalilii, aning 'Judiiya, aning Jeruuselem
'puong. Bang daang 'jing 'beng ka Daana kpiengu daang 'bibe ka u veng
ka ba nyaa.
18 Ka daba 'mine daang 'tuo dau ing'kuung daana kanga bungjieng. Bang
daang buora ka ba wa kpeniu ti 'bing u 'ningbi-tooring.
19 Che ba daang ba nye bila ni bang na i a kpeniu a jemaa 'jung. A 'jung
bang diu 'tu a 'deu pie a di a bungjie ka a dau ing'kuung daana daang
jeng u ingang a 'jaali 'sigihi a ti 'bing gaalinggang 'Yesu 'ningbi-tooring.
20 Sanga ni ung daang wa nye ba limaniye, ung yeli 'kuu: Dau, i yelibee
veng 'kuing.
21 Ka a 'begu karimihi aning a Farisiihi daang 'piili ngmira fasani bila
yela: Ning'buo la nie nga ang yera yela a degira Naangmini 'yuori nga?
Ning'buong na tuong veng yelibee 'ku nie ka Naangmini 'yong naani?
22 Che ka 'Yesu daang bang ba 'pu-tieha, a die yeli 'kubo: Wala la yeng
jera a yela nga ye 'sikieng?
23 'Buong i noo a gaa u to ka nie yeli? I yelibee veng 'kuing, bii, ka u yeli:
'Ihi ahi a 'chene?
24 Che ka ye bang ka Ninsaalaa 'Bi-dau ni tariye berii kpiengu 'teng-gbani
'jung ka u veng yelibee 'ku niba, ung daang yeli 'ku a ing'kuung daana:
Maang yera 'kurii, 'ihi ahi a di i bungjie gara i 'deu.
25 Ung daang 'ihi ahi 'dayeni ba 'ningbi-tooring, a di u bungjenuu a 'yi gaa
u minga 'deu, a 'pugiro Naangmini.
26 Bang jaa daang ira nomaa, a 'pugiro Naangmini. Ka dabieng kpeba
yaga. Bang yeli: Ti nyiye yelisiela 'jine.

'Yesu ang buong 'Liivai

('Maatiu G. 9:9-13; Maaki G. 2:13-17)

27 A yela nga ang daang wa pari, ung di 'yi a ti nye lam'po-diera bang
buona 'Liivai ang 'jing lam'po-diehi 'deung. Ung yeli 'kuu: 'Tuurimo.
28 Ung daang bahi buunhu jaa, che 'ihi ahi, a 'tuuruu.
29 Ka 'Liivai daang maali siingkpong 'kuu u minga 'deung. Ka
lam'po-dieriba jemaa daang 'bi 'be aning niba ming ang 'jing aninba.
30 Che ka ba 'begu karimihi aning ba Farisiihi daang ngmuuna yela inna
u 'potuuribo, a yeli: Wala 'jung yeng 'dire a 'nyuuro aning
lam'po-dieriba aning yelibe-iriba?

31 Ka 'Yesu die a yeli 'kubo: Banani ang tari laangfie, ba ba hiena baalitiura. Che banani ang biera hieniye baalitiura.
32 N ba wa ka n wa buong sun'tuuribo. N wayeng ka n wa buong yelibe-iriba ka ba leu 'yi ba yelibee 'puong.

Nuori 'leebu jugihibu
('Maatiu G. 9:14-17; Maaki G. 2:18-22)

33 Che bang daang yeli 'kuu: 'Bojung ka Joon 'potuuribo mang 'lere nuori pahii pahii a 'puoho Naangmini, ka a Farisiihi 'potuuribo ming ira bila ning u 'ju, che ka ina 'potuuribo mang 'dire a 'nyuuro?
34 Ung daang yeli 'kubo: Ye na tuong veng ka a pogipaalaa 'deu niba 'le noe sanga ni a pogipaalaa sira ang 'bi ba seng?
35 Che a 'beri daang na wang, a sanga bang na di a pogipaalaa sira ni a 'yi ba seng. A sanga bang na 'lere noe ana 'beri ning.
36 Ung daang la loo 'lugu sinnii ming 'kubo: Nie jaa ba digira waje paalichelii a mara waje 'koreeng. Ka bila naani, wajepaalaa ni na chiehing. Ka a waje paalichelii ni ming kung la sigihi a waje 'koreeng.
37 Nie jaa ba mang digira waingpaalaa ming a inna waing wu'koring. Ka bila naani, a waingpaalaa na 'puhiye a wuuhi ka a waing 'yi bahi, ka a wuuhi we.
38 Che a iye kparaama ka ba di waingpaalaa a ing wupaani 'puong, ang jaa 'bing sung.
39 Nie 'chibe ming a mang 'nyu waing 'koree a la buora waing paalaa. 'Bojung u mang yeling: A bung'koring seu.

6 'Beng la, a fora peenhibu 'beu ni ang wa pari, a 'yiilung peenhibu 'beu ung daang ti kpe bungburihi yori 'puo. Ka u 'potuuribo daang kauha a bungburihi 'juri 'mine, a pinna aning ba 'nuuhi a oora.
2 Ka Farisiihi ni 'mine daang yeli 'kubo: Wala 'jung yeng ira yela ang ba 'tu sori ka ba i a peenhibu 'bering?
3 Ka 'Yesu daang die a yeli 'kubo: Ye nang ba karing bila ni 'Deevid ang daang i ni jaa, sanga ni kong ang daang kpe u ning banani ang 'bi u seng ni?
4 Ye ba karing bila ni ung daang ti kpe Naangmini 'deu ni a di a paanuu 'lugirihi ni oo, a di a chelii 'ku banani ming ang daang 'bi u seng ni.

Bung nga ang ba 'tu sori ka nie oo 'see a Ngming'puohi 'yi-dieriba
'yong ni?
5 Ung daang yeli 'kubo: Ninsaalaa 'Bi-dau ni iye a peenhibu 'beu ming
Daana.
6 'Beng la ka peenhibu 'beu kanga ming la ta. Ung daang ti kpe a
Ngming'puohi 'deu a 'wuli. Ka dau kanga daang 'bi 'be ka u 'nuduri 'kpi.
7 Ka a 'begu karimihi aning a Farisiihi daang kaaruu boin ka ba nye ka
u na veng ka niba nyaa a peenhibu daari, ka ba nye yeli a saamuu.
8 Che ung daang bang ba 'pu-tieha a yeli 'ku a 'nukuung daana: 'Ihi ti ahi
a gaalinggang. Ung daang 'ihi gaa ti ahi 'beng.
9 'Beng la ka 'Yesu daang yeli 'kubo: N na jugihiyeng yeli'yeni. A 'tuye
sori ka nie tung sung a peenhibu 'bering bii ka u tung beu? A 'tuye sori
ka u die 'nyivori bii ka u nyuomuu?
10 Ung daang leu 'liinhi ba jaa wa gaa, a yeli 'ku a dau: Tie i 'nu. Ung
tung bila, ka u 'nu leu nyaa kpeleng kpeleng a'woning u 'nu kanga ni
daana.
11 Ka 'suuri daang kpeba yaga jaa, bang yeli 'ku taa bila ni bang na i
'Yesu.

'Yesu ang 'lugihi a 'pie aning ba'yi

('Maatiu G. 10:1-4; Maaki G. 3:13-19)

12 A 'beri ning ung daang 'do tanga kanga 'ju ka u ti 'puohi Naangmini, a
daang 'bi a Ngming'puohibu 'puong a 'yienguu jaa.
13 Sanga ni 'jie ang wa nyaa, ung daang buong u 'potuuribo. Ung 'lugihi
'pie aning ba'yi ba 'puong, a buongba 'bi-tunihi.
14 Saimong, ung la 'kuu 'yuori ka 'Pii-ter, aning u yau Aan'duru, 'Jeemes
aning Joon, Fiilip aning Baritoolomiyu,
15 'Maatiu aning Toomas, 'Jeemes ang i Ali'fiiyas 'bi-dau, aning Saimong
bang daang buona Zeelot,
16 aning 'Juudas ang daang i 'Jeemes ma'bie, aning 'Juudas Isikaariyot,
unang daang i a ningkuoha ming ni.

'Yesu ang tung 'ku jemaa

('Maatiu G. 4:23-25)

17 Ka u ningba daang 'sigi wa ahi 'ji-gbanggbaling aning u 'potuuribo

yaga, aning ningjemaa yaga ang daang 'yi 'Judiiya, aning Jeruuselem,
a 'yi a mani nuori ang 'bi Taiyer aning Saidong 'jiihing. Bang daang wa
ka ba wa 'wong u yelihung ka ba baalinhi ming wa nyaa.
18 Ka banani sibee ang daang danna daang paahi. Bang daang nyaa.
19 Ka a jemaa jaa daang buora ka ba fiinhuu, 'bojung kpiengu daang 'yiye
u ingang a veng bang jaa nyaa.

Noo 'wongbu aning nimiha

('Maatiu G. 5:1-12)

20 Ung daang lagi u 'ningbie a 'liinhi u 'potuuribo, a yeli: Ye banani ang
i nandaamba tariye 'pu-peli 'bojung ye 'suobu la Naangmini naalung ni.
21 Ye banani kong ang kpiera pampana tariye 'pu-peli, 'bojung ye daang
na tiging. Ye banani ang 'kono pampana na tari 'pu-peli, 'bojung ye
daang na lang.
22 Ye tariye 'pu-peli sanga ni niba ang na haye, a weliye a 'yi ba 'puong,
a tuna ye 'lolo, a 'ihi ye 'yuori bahi a'wo bungbeu Ninsaalaa 'Bi-dau ni
yela.
23 Ye nyengina a daari, a egiha aning nyengka, 'bojung ye sanyeu iye
kpong arijena 'puong. 'Bojung bila ning u 'ju ka ba ba'mine daang i a
dangyeriba.
24 Che nimiha la a 'ku ye banani ang i bundaamba, 'bojung ye nyiye ye
'suhu maahuu.
25 Nimiha la a 'ku bama nga ang tigi, 'bojung kong na kpeyeng. Nimiha
la a 'ku bama nga ang laara pampana, 'bojung ye daang na iye laa'dimii
a 'kong.
26 Nimiha la a 'kuye sanga ni niba jaa ang na yera sung ye yela. 'Bojung
bila ning u 'ju ka ba ba'mine daang i 'ku a 'girii dangyeriba.

Nungbu a 'ku domihi

('Maatiu G. 5:38-48, 7:12)

27 Che n yera 'kuriye ye banani ang 'wono: Ye nung ye domihi. Ye ira
sung 'kuro banani ang haye.
28 Ye duha duhisuunhi 'kuro banani ang duha duhibee 'kuriye, a 'puoho
Naangmini 'kuro banani ang iriye yelibee.
29 Nie ni ang na ngmi i lampega kangang, leu kanga ni ming daana 'kuu.

Ka nie jaang wa di i kparikpong, ta karuu ka u ta di i kpari'bile ming.
30 Mang 'ku nie jaa ang suha bung i seng. Nie ming ang digira i buunhu, ta la buoraa a 'yire u seng.
31 Yela yeng na buora ka niba ira 'kuriye, ye ming ira bila ning u 'ju 'kuribo.
32 'Bojung ka yenang nung banani ang nungye, 'bo barika yeng tari? 'Bojung yelibe-iriba ming nungye banani ang nungba.
33 Ka yenang ira sung 'kuro banani ang ira sung 'kuriye, 'bo barika yeng tari? 'Bojung yelibe-iriba ming gba iriye bila ning u 'ju.
34 Ka yenang penna banani yeng tari tamaa ka ye na la die 'yiye ba seng, 'bo barika yeng tari? 'Bojung yelibe-iriba ming mang 'kuriye yelibe-iriba pengbu ka ba die a sing bila ning u 'ju.
35 Che ye nung ye domihi, a tuna sung, a 'kuro niba pengbu, a penna a ta ira bung jaa tamaa. Ye sanyeu daang na iye tiinhuu, ka ye i a Saa'ju-baahaa 'biihi. 'Bojung u iye minga a 'ku banani ang ba 'puoho barika, a i minga 'ku ningbee ming.
36 Bila 'jung ye tari hina a'wo ye Ba ming ang tari hina bila ni.

Taa saree 'diibu

('Maatiu G. 7:1-5)

37 Ye ta ngmaara niba saree, ba kung ngmaa ye ming saree. Ye ta yera ka niba 'leyeng saree ngmaabu 'puong, ba kung yeli ka ye ming 'leyeng saree ngmaabu 'puong. Ye vena 'kuro niba. Ba na vena 'kuroye ye ming.
38 Ye mang 'kuro, ba na mang 'kuyeng. Maahisung bang daa ang 'sigi, a nyogi 'jigihi lang taa, ang pa baha bang na di 'kuye ka ye 'uli ye nyeuring. Maahibu ni ning u 'ju yeng maahaning, bila bang na di maahi a 'kuye.
39 Ung daang siling 'lugu sinnii 'kubo: Jonga na tuong diening jonga 'yie? Ba jaa ba'yi kung 'le bogu 'puong?
40 Karima 'bie ba gaara u karima. Che unani jaa ang paali na 'woniye u karima.
41 Wala la ing nyira da'punnii ang 'bi i ba'bie 'ningbiring, a che ba ngmira fasani a dakpong ni ang 'bi ina minga 'ningbiring yela?
42 Bii, wala ing na tuong yeli 'ku i ba'bie: Ba'bie, veng ka n 'ihi a da'punnii

ni ang 'bi i 'ningbiring ni, sanga ni ina minga ang ba nyira a dakpong ni ang 'bi i minga 'ningbiring ni? Ina 'bangfuge daana, fora 'ihi a dakpong ni ang 'bi i minga 'ningbiring ni, a bila 'puong i na nyirang kpeleng kpeleng a 'ihi a da'punnii ni ang 'bi i ba'bie 'ningbiring ni.

Dau mang baming a 'tuuro u ngmama

('Maatiu G. 7:16-20; Maaki G. 12:34-35)

43 'Bojung dasung ba ngmana ngmambee, dabeu ming ba ngmana ngmansuunhi.
44 'Bojung ba mang bangye dau jaa a 'tuuro u minga ngmama ingang. 'Bojung niba ba mang kpehi kangkanga ngmama a 'yi guohi dau ingang, bii a kpehi 'girep a 'yi jeme'kekeri-guo ingang.
45 Ningsung mang 'iheye yela ang suma gbanggbaling a 'yi u 'sikiri yelisuunhi 'bingjieng. Ka ningbeu ming mang 'ihe yela ang i bee gbanggbaling a 'yi u 'sikiri yelibee 'puong. 'Bojung yeli ni ang pa u 'sikiri, ana ka u nuori mang yeli.

A 'demune a'yi

('Maatiu G. 7:24-27)

46 Wala 'jung yeng buonima, Daana, Daana, a che ba ira yela ni mang yera?
47 Nie ni jaa ang waana n seng, a 'wono n yeliyaga, a iraa, n na 'wuliyeng nie ni ung 'woning.
48 U 'woniye nie ang miera 'deu, a 'tu 'demuni ung 'sigi. Ung 'bing a 'demuni 'pie 'jung. Sanga ni kontaalii ang daang 'ihi, ka a kon'puohee ngmi a 'deu kpiengaa kpiengaa, che u ba tuong 'jigihuu. 'Bojung ba daang 'bingye u 'muni 'pie 'jung.
49 Che unani ang 'wono a che ba ira, u 'woniye nie ang me 'deu tani 'jung a ba tari 'demuni, ka kon'puohee 'ihi a ngmi a 'deu kpiengaa kpiengaa, ung 'le 'wieng 'wieng. Ka a 'deu saangbu daang i kpong.

'Yesu ang nyaa 'sojehi ningkpong tungtuna

('Maatiu G. 8:5-13)

7 Sanga ni ung daang wa baahi u yeliyaga jaa ka a niba 'wong, ung daang gaa ti kpe Kapeeriniyum.

2 Ka 'sojehi-koo ningkpong kanga tungtuna ung kahina yaga daang biera,
a tohi 'kuung.
3 Sanga ni ung daang wa 'wong 'Yesu yela, ung tung 'Juuhi ningbera u
seng, a suhuu ka u wa nyaa a tungtuna.
4 Sanga ni bang daang wa 'Yesu seng, bang suhuu 'ningbi-jieng, a yeli:
U sigiyeng ka i tung ngaang 'kuu.
5 'Bojung u nungye ti paaluu, a me Ngming'puohi 'deu 'kuti.
6 'Beng la ka 'Yesu ningba daang gaa. Sanga ni ung daang ti pieli 'deu,
ka a 'sojehi koo ningkpong ni tung u jo'mine u seng, a yeli 'kuu: Daana,
ta danna i minga 'bojung n ba sigining ka i wa kpe n 'deu.
7 Bila 'jung maang minga gba ba tiehi ka n minga sigiyeng ka n wa i
seng. Che i yeli a yelihung, n tungtuna ni na nyaang.
8 'Bojung n ming 'biye 'suobu kpiengu luong, a tari 'sojehi bang 'bi n
luong. Mang mang yeli 'ku kanga: Gaa. Ung mang gaa. Mang mang
yeli 'ku kanga ming daana: Wa. Ung mang wa. Mang mang yeli 'ku n
tungtuna: Tung nga. Ung mang tung bila.
9 Sanga ni 'Yesu ang wa 'wong a yeli nga, ka nomaa daang kpeu u yela.
Ung daang leu a yeli 'ku niba ni ang daang 'tuuruu ni: Maang yera
'kuriye, n nang ba nye limankpong nga to. Aai, n nang ba nyiu Iisiriel
paaluung.
10 Ka banani bang tung ni daang leu gaa a 'deu, a ti nye a tungtuna ni ang
biera ni ka u nyaaye.

'Yesu ang 'ihi 'Nee-ing dunggali 'bi-dau 'yi 'kuuming

11 'Beu ang daang wa kaa, ung gaa ti kpe 'yiri kanga bang buona 'Nee-ing.
Ka u 'potuuribo yaga daang paahi u ingang a gaa, aning niba yaga.
12 Sanga ni ung ti pieli a 'yiri 'yenge 'di-nokpong, bang 'tuo kpiima wa
'yining 'yenge. U daang iye u ma 'bi-dau jaa. Ka u ma ming i dunggali.
Ka a 'yiri niba yaga daang 'bi a poga seng.
13 Sanga ni Daana ang daang wa nye a poga, ka nimboo kpeu u yela. Ung
yeli 'ku a poga: Ta 'kono.
14 Ung daang gaa ti fiinhi bung ni bang di 'tuoning a kpiima, ka banani
ang 'tuoguu ni daang ahi. Ung yeli: 'Bi-polii, n yera 'kuriing, 'ihi.
15 Ka unani ang daang 'kpi ni 'ihi 'jing, a 'piili yera yela. Ung daang diu
'ku u ma.

16 Ka dabieng daang kpe ba jaa. Bang 'pugiro Naangmini, a yeli: Dangyerikpong 'ihiye ti 'puong. Bang la yeli: Naangmini wayeng ka u wa sung u niba.
17 Bang yeli u yela nga 'yi yaari 'Judiiya paaluu jaang, aning 'jie jaa ang daang ngmaa 'be wa 'gili.

Tungtuniba ang 'yi Joon Ngminikon'suoro seng
('Maatiu G. 11:2-19)

18 Ka Joon 'potuuribo daang yeli a yela nga jaa 'kuu.
19 Ka Joon daang buong u 'potuuribo ba'yi, a tungba 'Yesu seng, a yeli: Ina la unani ang daang na wa ni? Che bii ti nang kaara ningjaala soring?
20 Sanga ni a daba ang daang wa u seng, bang yeli: Joon Ngminikon'suorong tungti i seng, a yeli: Ina la unani ang daang na wa ni? Che bii ti nang kaara ningjaala soring?
21 A wagiri ning u 'ju ung daang nyaa niba yaga ang tari baalinhi aning 'baleuhi aning sibee. Niba yaga ming ang daang i joonhi, ung veng bang nyira.
22 'Beng la ka 'Yesu daang die a yeli 'kubo: Ye gaa ti yeli 'ku Joon yela ni yeng nye a 'wong. Bila ni joonhi ang leu nyira, ka gberee mang 'chene, ka kongkoonhi mang nyaa. Ye yeluu bila ni 'to-gberihi ang 'wono yela, ka kpiinhi ming 'ihi, bang mang ing a 'duohi-sung 'ku ningbaaliba.
23 'Pu-peli la a 'ku unani jaa ang kung bori Naangmini soring n 'jung.
24 Sanga ni Joon 'potuuribo ni ang wa gaa baahi, ung 'piili a yera Joon yela 'kuro a niba: 'Bo yeng 'yi gaa ti kpe mo'sogo 'puo ka ye ti nye? Moohuu seseu ang daa ung 'jigihi bi?
25 Che 'bo yeng 'yi gaa ka ye ti nye? Nie ang yeri kpari tama ang i baani bi? Ye nye, banani ang yera kparivieni a 'dire noo, ba mang 'biye na'mine 'dering.
26 Che 'bo yeng 'yi gaa ka ye ti nye? Dangyera bi? Mm, n yera 'kuriyeng, u gaaye dangyera.
27 Nga ni nga la unani yela ang seu:
> Nye, n tuniye n tungtuna ka u die i 'yie. Unang na wa dang maali i sori. (Maalakai G. 3:1)

28 'Bojung n yera 'kuriyeng, banani pogiba ang dogi 'puong, dangyera

'chibe a i tiinhuu gaa Joon Ngminikon'suoro. Che unani ang i ba jaa 'puo bung'bile Naangmini naalung ni 'puong, unang i tiinhuu gaa Joon.
29 Ka niba jaa ang daang 'wong u yeliyaga, aning a lam'po-dieriba, bang yeli ka Naangmini 'tuye sori. 'Bojung ba daang 'soye Joon Ngminikon'suobu ni.
30 Che ka a Farisiihi aning a 'begu karimihi ni daang jaanhi Naangmini buobu ni ung daang 'kubo, 'bojung ba ba 'so u Ngminikuong.
31 Ka Daana daang yeli: 'Bo mang na di 'bigihining a jemani nga niba? 'Bo bang 'woning?
32 Ba 'woniye 'bibilii ang 'jing daa 'puong a buona taa, a yera: Ti ngmiye wie ingye, che ye ba seu. Ti iye nimiha 'kuye, che ye ba 'kong.
33 'Bojung Joon Ngminikon'suoro wayeng. U ba oora paanuu bii a 'nyuuro waing. Yeng yera ka u tariye sibeu.
34 Ka Ninsaalaa 'Bi-dau ni wa oora, a 'nyuuro. Yeng yera: Ye nye bun'di-buora, aning waing 'nyuuro, lam'po-dieriba aning yelibe-iriba jo.
35 Che yeng 'biihi jaa 'wuliyeng ka u 'tuye sori.

'Yesu ang 'bi Saimong ang i Farisii 'deung

36 Ka a Farisiihi kanga daang buomuu ka u wa ka u niu 'di siimaa. Ung daang wa gaa ti kpe a Farisi 'deu a ti 'jing ka u 'di siimaa.
37 Ka poga daang 'bi a 'yiring a i yelibe-ira. Sanga ni ung daang wa bang ka 'Yesu 'jing 'diriye siimaa a Farisi 'deung, ung waaning alabaasitur pirintuo ang tari turaadi.
38 U daang ahiye u 'puoring u gbee sieng a 'kono, a 'piili pegira u gbee aning ningtong, a mang bilihaa aning u 'ju-kooni, a mugihi u gbee, a buo a turaadi imaa.
39 Sanga ni a Farisii ni ang daang buomuu ni ang wa nye bila, ung yeli u 'suhung: A dau nga, ka unang da i dangyera, u danang bangye nie ni ang fiinhuu aning pogibung ni ang la, 'bojung u iye yelibe-ira.
40 Ka 'Yesu daang die a yeli 'kuu: Saimong, n tariye yeli kanga ka n yeli 'kui. Ung yeli: Karima, yeli.
41 Nie kanga bang penna 'libie 'yire u seng daang 'bibeng, a tari san'diribe ba'yi. Ka kanga daang 'di u sani denaari koohi a'nu. Ka kanga ming 'di u sani denaari lijaa'yi aning 'pie.
42 Sanga ni bang daang ba tari bung jaa na yeu, ung veng'ku ba jaa jaala.

Bila 'jung yeli 'kumo, ba 'buong na numuu gaa u to?
43 Ka Saimong die a yeli: N tiehi ka unani ung veng'ku yaga a gaa u to
ning na numuu yaga gaa u to ni. Ung yeli 'kuu: I 'diye saree yeliminga
soring.
44 Ung daang leu 'tori a poga, a yeli 'ku Saimong: I nyiye a poga nga? N
kpeye i 'deu, i ba 'kumo kuong ka n pegi n gbee. Che u pegiye n gbee
aning ningtong, a bilihaa aning u 'ju-kooni.
45 I ba mugihima, che a poga nga, a 'yi wagiri mang wa kpe a waana nga,
u ba veng n gbee mugihibu.
46 I ba buo kpaang ing n 'jung. Che a poga nga buoye turaa'di ing n
gbeeng.
47 Bila 'jung n yera 'kuriing, u yelibee ang i yaga ni veng'kuung 'bojung u
nungye yaga. Che unani fiing ang veng'kuu ni, u nungye fiing.
48 Ung yeli 'ku a poga: I yelibee veng'kuing.
49 Ka banani niu ang daang 'jing 'dire ni yeli ba 'suuhing: Ning'buo la nie
nga daana ming ang vena yelibee 'kuro niba?
50 Ung yeli 'ku a poga: I limaniye diegiing. Ngming na gaa nii laangfie.

Pogiba 'mine ang daang 'tu 'Yesu

8 A bila 'puoring, ung daang gaa 'yi-kpong jaa aning kuraa jaa, a inna
'duoho, a 'wuno Naangmini naalung ni 'pu-peli 'duoho. Ka a 'pie aning
ba'yi daang 'bi u seng.
2 Ka pogiba 'mine, bana bang daang nyaa a 'yi sibee aning baalinhi
iinhing, kanga daang la Mariyaama, bang buona Maagidaling. U
ingang la ka sibee ayo'poin daang 'yi gaa che bahuu ni.
3 Kanga daang la 'Jo-aana ang i Kuuza, Heerod 'deu kaara poga, aning
Susaana, aning ningyaga 'mine, banang daang di ba buunhu tuna
'kuruu ni.

'Lugu sinnii a'wo bungbura yela

('Maatiu G. 13:1-9; Maaki G. 4:1-9)

4 Sanga ni niba yaga ang daang wa laanhi lang taa, ka niba da mang 'yi
'yiri jaa a waana u seng, ung daang loo 'lugu sinnii:
5 Bungburang daang 'yi ka u ti buri u bung'bie. Sanga ni ung daang wa
buri, ka a 'mine 'le a sori kpantiring. Bang daang nebaa, ka saa'ju

no'bilii wa 'tuunhi a jaa 'di.
6 Ka 'mine daang 'le 'kuurii 'jung. Ang wa 'buno ka a leu 'kpi. 'Bojung
a daang ba nye maahuu.
7 Ka 'mine daang 'le guohi 'puong. Ka a guohi 'buli paahi a ingang a
siiraa.
8 Ka a 'mine ming daang 'le 'teng-suming, a 'buli. Ka kanga jaa mang ing
u 'biri bang buri gberi koo. Sanga ni ung daang wa yeli a yela nga, ung
tahing: Unani ang tari 'tobo na 'wong, u daana 'wong.

A 'lugu sinnii loobu 'muni
('Maatiu G. 13:10-17; Maaki G. 4:10-12)

9 Ka u 'potuuribo daang jugihuu, a yeli: A 'lugu sinnii nga 'muni la wala?
10 Ung daang yeli: Yena yeng, sori 'kuyeng ka ye bang Naangmini
naalung ni 'gondohi. Che 'lugo silima 'puong la mang na yeli yela 'ku
ba chelii ni yeng, ka ba kaara a che kung nye, a 'wono che kung bang
a 'muni. (Ai'zeeya G. 6:9)

'Yesu ang 'ihi a bungbura 'lugu sinnii ni 'muni
('Maatiu G. 13:18-23; Maaki G. 4:13-20)

11 A 'lugu sinnii la nga: A bung'bie la Naangmini yelihung ni.
12 Anani ang 'bi sori kpantiring ni la banani ang 'wono. 'Beng la ka a
Deevul mang wa, a wa di a yelihung a 'yi ba 'sikieng, ka ba ta wa sagi
a i 'chihi 'jung.
13 Anani ang 'bi 'kuurii 'jung ni la banani, sanga bang mang wa 'wong,
bang mang die a yelihung aning nyengka. Che bama ba tari nyegihuu.
Ba mang sagiye wagiri fiing 'puong, che 'pigihibu 'puong bang mang 'le.
14 Anani ang 'le guohi 'puong ni la banani, sanga ni bang mang wa 'wong,
bang mang 'yi gara. Ka a 'nyivori nga 'jie kaabu, aning u bundaalung,
aning u noo buobu mang siiriba. Ba ba mang ing ngmama ang biri.
15 Che anani ang 'le 'teng-suming ni la banani ang 'wong a yelihung, a
taruu 'sikiri ang sigining a suma 'puong, a inna 'bie aning 'kanyiri.

Fintina fintindau 'jung 'bingbu
(Maaki G. 4:21-25)

16 Nie 'chibe a mang wa chugi fintina baahi, a mang di bung poguu, bii a

mang diu 'bing 'gado 'muning. U mang diung 'bing fintindau 'jung, ka banani ang kpiera nye chaanii 'jung.
17 'Bojung yeli 'chibe a i 'gondo, a daang kung 'yi gbanggbali. Yeli 'chibe ming a sogili ka ba daang kung bang a yelibalaa, ka a yelibalaa kung 'yuo.
18 Bila 'jung ye banna sung bila ni yeng 'wono, 'bojung unani jaa ang tari, una bang na 'ku. Unani jaa ming ang ba tari, ba na die 'yiye u seng bila ni gba ung 'woning ung tari ni.

'Yesu ma aning u yauhi

('Maatiu G. 12:46-50; Maaki G. 3:31-35)

19 'Beng la ka u ma aning u yauhi daang wa u 'jie, ba ba tuong tau a jemaa 'jung.
20 Ka nie kanga daang yeli 'kuu: I ma aning i yauhing ahi 'yengeng a buora ka ba nyii.
21 Ung die a yeli 'kubo: N ma aning n yauhi la bama nga ang 'wono Naangmini yelihung ni a tunaa.

'Yesu ang maa sesekpiengaa

('Maatiu G. 8:23-27; Maaki G. 4:35-41)

22 'Beng la, daari kanga ung daang gaa ti kpe 'gbori, u ning u 'potuuribo. Ung yeli 'kubo: Ye veng ka ti gaa a mani lampega ni daana. Bang daang 'ihi gara.
23 Che sanga ni bang daang muna, ung daang 'gbihe. Ka sesekpiengaa kanga 'sigi a mani ingang. Ka a 'gbori daang pa aning kuong. Bang 'bi dong 'puong.
24 Bang daang wa u seng, a wa simuu, a yeli: Ningkpong, Ningkpong, ti wiering. 'Beng la ung 'ihi a 'miing a seseu aning a kuong yangkibu ingang. Ang daang maa, ka 'be daang i siriti.
25 Ung daang yeli 'kubo: 'Ye ka ye limaniye 'be? Ka dabieng daang kpeba bang i nomaa, a yeli 'ku taa: Ning'bo to la nga? 'Haali ung mang tahing seseu aning kuong, ang mang 'tu u nuori.

A Gaadara sibee daana ang nyaa
('Maatiu G. 8:28-34; Maaki G. 5:1-20)

26 Bang daang ti ta Gaadara paaluu ang 'bi 'Gaalilii 'lomboring.
27 Sanga ni ung daang 'yi ti 'do mani nuori, ka dau kanga 'yi a 'yiri a wa 'tuohuu. A dau daang tariye sibee sanga jaa a ba yera kpari. U daang ba kpiera 'deu jaang ming. 'Kaubie 'puuhing ung da mang 'be.
28 Sanga ni ung daang wa nye 'Yesu, ung 'cheehi, a 'le u 'ningbi-tooring, a yeli aning kokokpiengaa: 'Bo mang tari ka n nii i, 'Yesu ina Saa'ju Baahaa Naangmini 'Bi-dau? N suhiing, ta dogihima.
29 'Bojung u daang tahingye a sibeu ka u wa 'yi a dau ingang. 'Bojung u da mang nyoguung pahii pahii, bang mang 'leu aning jorihi, a bau bang kaara. Ung da mang ngmaahi a bung'lerihi. Ka a sibeu mang leuhuu ti kpening mo'sogo 'puo.
30 Ka 'Yesu daang jugihuu, a yeli: I 'yuori la 'bo? Ung yeli: Jemaa. 'Bojung sibee yaga daang kpeye u inga.
31 Ang daang suhuu ka u ta 'ku-a nuori ka a 'yi gaa ti kpe bogu ang ba tari 'mun-baahaa 'puo.
32 Ka pera'kuung 'sugu daang 'bi 'be a 'dire tangkpong 'jung. Ka a sibee daang suhuu ka u veng ka a gaa ti kpe a iinhi. Ung 'ku-a sori.
33 'Beng la ka a sibee daang 'yi a dau ingang a ti kpe a pera'kuunhi iinhi. Ka a pera'kuung 'sugu va 'sigi 'jijulungu a ti kpe a mani 'puo, a 'kpi.
34 Sanga ni banani ang daang chiina a pera'kuunhi ni ang wa nye bila ni ang daang tung, bang jo gaa ti yelaa a 'yiri 'puong aning a paaluung.
35 'Beng la bang daang 'yi gaa ka ba ti nye bila ni ang tung. Bang daang wa 'Yesu seng, a wa nye a dau ni a sibee ang 'yi u ingang gaa ni ang 'jing 'Yesu gbeeng. Ung daang yeri buunhu, a 'bi u yeming. Ka dabieng daang kpeba.
36 Banani ang daang nye bila ni, bang yeliba bila ni unani a sibee ang daang 'bi u ingang ni ang 'tu nyaa.
37 'Beng la ka a Gaadara paaluu ni jemaa jaa daang suhuu ka u 'yi ba seng gaa. 'Bojung dabieng kpong daang kpebang. Ung daang ti kpe a 'gbori, a la leu 'puori.
38 Ka a dau ni ingang a sibee ang daang 'yi gaa ni suhuu ka ka u 'bi u seng. Che ka 'Yesu daang tumuu, a yeli:
39 Leu gaa i minga 'deu a ti 'wuli yelibera ni Naangmini ang tung 'kui.

Ung daang gaa a ti inna 'duoho bila ni 'Yesu ang i yelibera 'kuu a yaari a 'yiri jaa.

Jairus 'bi-poga aning poga ni
ang fiinhi 'Yesu kparuu nyaabu
('Maatiu G. 9:18-26; Maaki G. 5:21-43)

40 Sanga ni 'Yesu ang daang leu wa, ka a niba 'tuohuu sung 'bojung ba jaa daang chelihuung.
41 'Beng la ka dau kanga bang buona Jairus daang wa. U daang iye a Ngming'puohi 'deu kaara. Ung 'le 'Yesu gbeeng, a suhuu ka u wa kpe u 'deu.
42 'Bojung u daang tariye 'bi-pogi'yeni 'yong. Ung i a'wo 'yuomo 'pie aning a'yi, a jeng 'kpiire. Che sanga ni ung daang gara, ka a niba siiruu.
43 Ka poga kanga daang tari jiing 'yiibu baalung 'yuomo 'pie aning a'yi, a daang 'di bung jaa ung tari baalitiuriba 'jiihing. Kanga jaa ming daang ba tuong veng ung nyaa.
44 Ung daang wa u 'puori a wa fiinhi u kparuu nuori. Ka u jiing 'yiibu ni daang ngmaa 'dayeni.
45 Ka 'Yesu yeli: Ning'buong fiinhima? Bang jaa daang yeli ka ba ba fiinhuu, ka 'Pii-ter aning banani ang 'bi u seng ni yeli: Ningkpong, a jemaa siiriing a daarii, che ing yela: Ning'buong fiinhima?
46 Ka 'Yesu yeli: Nie kanga fiinhimang, 'bojung n bangyeng ka kpiengu 'yiye n ingang.
47 Sanga ni a poga ang daang wa nye ka u ba sogili, ung wa, a 'miine, a 'le u 'ningbi-tooring. Ung yeli 'kuu a niba jaa 'ningbi-tooring yeli 'jung ung fiinhuu, aning bila ni ung nyaa 'dayeni.
48 Ung daang yeli 'kuu: N 'bi-poga, veng ka i 'suhu maa. I limaniye vengyeng ing nyaa. Ngming na gaa nii laangfie.
49 Sanga ni ung daang nang yera yela, ka nie kanga 'yi a Ngming'puohi 'deu kaara ni 'deu a wa yeli 'kuu: I 'bi-poga ni 'chibe. Ta la danna a karima.
50 Che 'Yesu ang wa 'wong bila, ung die yeli 'kuu: Ta jora dabieng. Sagi'di 'yong, u na nyaang.
51 Sanga ni ung daang wa kpe a 'deu, u ba sagi ka nie jaa kpe, 'see 'Pii-ter, 'Jeemes, aning Joon, aning a 'bi-poga ba aning u ma.

52 Ka a niba jaa daang 'kono a ira laa'dimii u yela. Che ung daang yeli:
Ye ta 'kono. U ba 'kpi, u 'gbiheng.
53 Bang daang iu la, a bang ka u 'kpiyeng.
54 Ung daang veng bang jaa 'yi. Che ung nyogi u 'nung, a buong, a yeli:
'Bi-poga, 'ihi.
55 Ka u 'vorihung daang la leu wa, ung 'ihi 'dayeni. Ka 'Yesu daang 'ku
nuori ka ba 'kuu siimaa.
56 Ka nomaa daang kpe a 'bie ba aning u ma. Che ung kpaahiba ka ba ta
wa yera 'kuro nie jaa bila ni ang tung ni.

A 'pie aning ba'yi ni tungbu

('Maatiu G. 10:5-15; Maaki G. 6:7-13)

9 'Beng la ung daang buong u 'potuuribo 'pie aning ba'yi ni lang taa, a
'kubo kpiengu aning 'suobu kpiengu sibee jaa iinhing, ka ba mang nyaa
baalinhi ming.
2 Ung tungba ka ba ti inna Naangmini naalung 'duoho, a nyaara baaliba
ming.
3 Ung yeli 'kubo: Ye ta di bung jaa ye sori ni 'chengbu 'puong. Ye ta di
dangkpala, bii kori, bii siimaa, bii 'libie, bii kparihi a'yi.
4 'Deu jaang yeng na ti kpe, ye 'bi 'be a gara wagiri ni yeng na ti 'yi 'be a
gaa.
5 Niba ni jaa ang kung dieye, ka yenang wa 'yire a 'yiri 'puong a gara, ye
mang mihi ye gbee tani jaa bahi, ka bila i 'sieree ba ingang.
6 Bang di gaa a 'yie 'puuhi, a ti inna 'duohi-sung, a nyaara niba 'jie jaang.

Heerod ang 'bi 'jungjugilong 'puong

('Maatiu G. 14:1-12; Maaki G. 6:14-29)

7 'Beng la ka Heerod, a paalikaariba banaahi ni kanga daang wa 'wong
yeli ni jaa ang ira. Ang daang yeu, 'bojung niba 'mine daang yeliyeng
ka Joon 'ihiyeng a 'yi 'kuung 'puong.
8 Ka 'mine ming yeli ka 'Ilaija la a 'yi. Ka 'mine ming yeli ka a
sang'kongkoruu dangyeriba ni kanga la, a la 'ihi 'yi 'kuung 'puong.
9 Ka Heerod yeli: N ngmaaye Joon 'ju. Ka ning'buo la nga mang 'wono
a yelibani nga taa u yela? Ung daang buora ka u nyiu.

A 'tuhu a'nu siimaa 'diibu

('Maatiu G. 14:13-21; Maaki G. 6:30-44; Joon G. 6:1-14)

10 Ka a 'potuuribo, sanga ni bang daang wa leu wa, bang toonhi 'kuu bila
ni jaa bang tung. Ung daang diba 'yining ba 'yong a gaa mo'sogo 'jie
kanga ang i Beti'seeda 'jie.
11 Sanga ni a niba ang daang wa bang bila, bang 'tuu. Ung dieba a yeli
Naangmini naalung yela 'kubo a nyaa banani ang hiena nyaabu.
12 'Jie ang daang wa maa, ka a 'pie aning ba'yi wa yeli 'kuu: Bahi a jemaa
ka ba gaa ba 'yie aning ba kurihi ni ang pieli a ti jeng a bo siimaa 'di.
'Bojung ti 'biye che mo'sogo 'puong.
13 Che ung daang yeli 'kubo: Ye 'kubo siimaa ka ba 'di. Bang yeli: Ti ba
tari bung jaa paahi paanuuhi a'nu aning jima a'yi nga ingang, 'see ting
gaa ti da siimaa a wa 'ku a jemaa nga jaa.
14 'Bojung ba daba daang iyeng a'wo 'tuhu a'nu. Ung yeli 'ku u 'potuuribo:
Ye veng ka ba ngmaahi 'jing 'pihinu 'pihinu.
15 Bang daang tung bila, a veng bang jaa 'jing 'tengeng.
16 'Beng la ung di a paanuuhi a'nu aning a jima a'yi, a lagi u 'ju a kaara
sagbani a duhi duhisung imaa. Ung nyogaa ngmaahi, a di 'kuro a
'potuuribo ka ba di 'binne a jemaa 'ningbi-toeng.
17 Bang jaa daang oo a tigi. Bang 'ohi a chelee ni ang kpeling ni ang pa
peri 'pie aning a'yi.

'Pii-ter ang yeli 'Yesu yela

('Maatiu G. 16:13-19; Maaki G. 8:27-29)

18 Sanga ni ung daang wa 'puoho Naangmini u 'yong, ka u 'potuuribo
daang 'bi u seng. Ung jugihiba a yeli: Ning'buo ka niba yera ka n
iyeng?
19 Bang die a yeli: Joon Ngminikon'suoro. Che ka 'mine yeli: 'Ilaija la.
Ka 'mine ming yeli ka a sang'kongkoruu dangyeriba ni kanga la a la 'ihi
'yi 'kuuming.
20 Ung yeli 'kubo: Ka ning'buo yeng ming yera ka n iyeng? Ka 'Pii-ter die
a yeli: Naangmini 'Kristo ni.

'Yesu ang dangyeli u 'kuung aning u 'kuung 'puo 'ihiyiibu yela

('Maatiu G. 16:20-28; Maaki G. 8:30-9:1)

21 Ung daang kpaahiba 'ningbi-jieng, a yeli ka ba ta wa ti yera a yeli nga 'kuro nie jaa.
22 Ung yeli: Ninsaalaa 'Bi-dau ni na 'diye dogee yela yaga 'puong, ka a ningbera aning a Ngming'puohi 'yi-dieribera aning a 'begu karimihi jaanhuu a kuu. Ka u la 'ihi 'yi 'kuung 'puong a 'beri ata daari.
23 Ung yeli 'ku ba jaa: Ka nie jaang buora ka u wa 'tuurimo, u daana chiihi u minga, a che mang di u dagara 'beu jaa, a 'tuurimo.
24 'Bojung nie ni jaa ang na buora ka u tari u 'nyivori gara, u daana na komuung. Che nie ni jaa ming ang na kong u 'nyivori n 'jung, u daana ning u 'jung na taruu gara.
25 'Bojung 'bo tonang 'bibe a 'ku nie ka unang 'so dunee jaa a che kong u minga, bii ka ba diu loo bahi?
26 'Bojung nie ni jaa ang na jo maang aning n yeliyaga 'vii, u daana ming 'vii ka Ninsaalaa 'Bi-dau na jo sanga ni ung daang na waana u minga, aning u Ba, aning a maliki'foriforihi girima ni 'puong.
27 Che n yeriye yeliminga a 'kuriye, niba ni ang ahi che ni 'mine kung bang 'kuung a gara sanga ni bang na ti nye Naangmini naalung ni.

'Yesu inggbani leuhibu

('Maatiu G. 17:1-8; Maaki G. 9:2-8)

28 'Beri a'nii ang wa pari a yela nga yelibu 'puoring, ung daang nyogi 'Pii-ter aning Joon aning 'Jeemes, a 'do gaa tangkpong 'ju ka u ti 'puohi Naangmini.
29 Sanga ni ung daang wa 'puoho, ka u 'ningbisogo 'worihung leuhi. Ka u bungyerihi daang leu peli, a nyigiha.
30 'Beng la ka niba ba'yi aniu daang yera yela, bana la 'Moosis aning 'Ilaija.
31 Bana la a daang 'yi gbanggbali girima 'puong, a yeli bila ni ung na 'yi duneeng yela, bila ang daang tohi ka u tung Jeruuselem 'puong ni.
32 Che ka gbieng daang kpe 'Pii-ter aning banani ang daang 'bi u seng ni yaga jaa. Sanga ni bang daang wa 'yuo, bang nye u girima aning a daba ba'yi ni ang ahi u seng ni.

33 Sanga ni bang daang wa 'yire u seng ka ba gaa, ka 'Pii-ter yeli 'ku 'Yesu:
Ningkpong, a sumang 'kuti ka ti 'bi che. Veng ka ti maali tentihi ata.
Ka i 'so kanga, ka 'Moosis 'so kanga, ka 'Ilaija ming 'so kanga. Che u
daang ba bang bila ni ung yera.
34 Sanga ni ung daang nang wa yera ngaang, 'beng la ka savaalii wa
pogiba. Bang jora dabieng sanga ni bang ti kpe a savaali 'puo.
35 'Beng la ka kokori daang 'yi a savaalii 'puong a yeli: N 'Bi-dau nunginaa
la nga. Ye 'wono u yeliyaga.
36 Sanga ni a kokori ang wa yeli yela baahi, bang nye ka 'Yesu 'yong la a
chehi. Bang daang ba veng ang 'yi. Ba daang ba yeli yeli jaa 'ku nie
jaa a 'beri ni 'puong a'wo a yela ni bang daang nye ni.

'Yesu ang nyaa 'bi-dau ang tari sibeu

('Maatiu G. 17:14-21; Maaki G. 9:14-27)

37 Ka 'beu wa kaa, sanga ni bang daang 'yi a tanga 'ju a wa 'sigi 'tenge, ka
niba jemaa 'tuohuu.
38 'Beng la ka dau kanga ang daang 'bi a jemaa 'puong tahing a yeli:
Ningkpong, n suhiing, kaa n 'bi-dau nye. 'Bojung n 'bie jaa la bila.
39 Nye, sie mang nyoguung ung mang 'cheehi 'dayeni. Ung mang 'ihuu
loo, ung fugira muntaahi. U mang imuung dangii, ang mang i kpiengaa
ka u bahuu.
40 Mang suhi i 'potuuribo ka ba karuu 'ihi bahi, che ba ba tuong.
41 Ka 'Yesu die a yeli: 'Oo, limangkong aning boribu jemani nga niba,
wala mang na la 'bi ye seng a kauhi sing, a 'diriye 'kanyiri? Waaning
i 'bi-dau ni che.
42 Ung daang nang waana, ka a sibeu 'turuu loo 'tengeng, a tagihuu. Ka
'Yesu daang 'miing a sibeu ingang, a nyaa a 'bie, a la diu 'ku u ba.

'Yesu ang la dangyeli u 'kuung yela

('Maatiu G. 17:22-23; Maaki G. 9:30-32)

43 Ka nomaa daang kpe ba jaa Naangmini kpiengkpong ni yela. Che
sanga ni ba kanga jaa ang daang ira sielii yela ni jaa 'Yesu ang tung ni
yela, ung yeli 'ku u 'potuuribo:
44 Ye veng ka yeliyaga nga kpe ye 'tobo sung. 'Bojung ba na kuohiye
Ninsaalaa 'Bi-dau ni ing niba 'nuuhing.

45 Che ba daang ba bang a yelihung nga 'muni. Ka a yelihung daang ba peli 'kubo. Bila 'jung ba ba nye bila 'muni. Ka dabieng daang kpeba ka ba jugihuu a yelihung yela.

Ningberii yela yelibu
('Maatiu G. 18:1-5; Maaki G. 9:33-37)

46 'Beng la ka nokpieni daang 'ihi ba 'puong, a'wo ba kanga ni ang i ningtiinhuu gaa ba jaa yela.
47 Che 'Yesu ang daang nyira ba 'sikiri tieha, ung di 'bibile ahi u seng.
48 A yeli 'kubo: Nie ni jaa ang na die a 'bibile nga n 'yuoring, u daana dierimang. Nie ni jaa ming ang na diema, u daana dieriye unani ang tungma. 'Bojung unani ang i ye jaa 'puo bung'bile, u ning u 'jung na i ningtiinhuu.
49 Ka Joon daang die a yeli: Ningkpong, ti nyiye nie kanga ang da kara sibee 'ihe baha i 'yuoring. Ting da karuu, 'bojung u ba paahi ti ingang a 'tuuro.
50 Ka 'Yesu daang yeli 'kuu: Ye ta karuu, 'bojung unani ang ba chiihiti, u daana kpeting.

'Sameeriya kuraa kanga
ang jaanhi ka u die 'Yesu

51 Sanga ni a wagiri ang daang wa ta ka ba diu 'doning, ung leuhi u 'ningbisogo a 'le ka u gaa Jeruuselem.
52 Ung daang tung tungtuniba bang die u 'yie gaa. Bang gaa a ti kpe 'Sameeriya niba kuraa kanga ka ba ti i 'siri a 'kuu.
53 Ba daang ba saguu, ung gara Jeruuselem 'jung.
54 Sanga ni u 'potuuribo 'Jeemes aning Joon ang daang wa nye bila, bang yeli: Daana, i na buorang ka ti tahing ka 'buung 'yi sagbani wa 'tenge a wa nyuongba, a'wo 'Ilaija ang daang i bila ni?
55 Che ung leu 'miing ba ingang, a yeli: Ye ba bang sibung ni niba ang liye.
56 'Bojung Ninsaalaa 'Bi-dau ni ba wa ka u wa nyuong niba 'nyivoe. U wayeng ka u wa dieba. Bang daang di gaa kurijaala.
57 Sanga ni bang daang 'chene soring, ka dau kanga yeli 'kuu: Daana, n na 'tuuriing 'jie jaa ing gara.

58 Ka 'Yesu yeli 'kuu: Jierihi tariye bogiri, ka saa'ju no'bilii tari 'togihi.
Che Ninsaalaa 'Bi-dau ni ba tari 'jie na jeng.
59 Ung yeli 'ku ningjaala: 'Tuurimo. Che ung yeli: Daana, veng ka n ti
'ung n ba seni.
60 Ka 'Yesu yeli 'kuu: Veng ka a kpiinhi 'unno ba kpiinhi. Che ina gaa ti
inna Naangmini naalung ni 'duoho.
61 Ka ningjaala kanga ming yeli: Daana, n na 'tuuriing. Che i veng ka n
gaa a ti bahi banani ang 'bi n 'deung ni seni.
62 Ka 'Yesu daang yeli 'kuu: Nie 'chibe a di u 'nu jegira kuobu 'kuuri, che
la 'liinhe 'puori, a sigi Naangmini naalung ni.

A lijaata aning 'pie aning a'yi ni tungbu

10 A yela nga 'puoring, ka Daana daang 'ihi niba lijaata aning 'pie aning
ba'yi 'mine ming, a tungba ba'yi ba'yi bang die u 'yie gaa ka ba ti kpe
'yiri jaa aning 'jie jaa una minga ang na wa.
2 Bila 'jung ung daang yeli 'kubo: A buunhu chiebu iye kpong, yeliminga,
che ka a tungtuniba i fiing. Bila 'jung ye 'puoho a buunhu chiebu
Daana ni ka u tung tungtuniba a ing u buunhu chiebu ni 'puong.
3 Ye gara. Ye nye, n tuniyeng a'wo pipola 'gbonggboe 'puong.
4 Ye ta di 'libi-buora, bii wuo, bii nagitie. Ye ta wa 'puoho nie jaa ming
soring.
5 Ka yenang mang ti kpe 'deu jaa, fora ye mang yeli: Maahuu 'bi a 'deu
ngang.
6 Ka maahuu 'bi-daung 'bibe, ye maahuu na 'biye u ingang. Che ka unang
'chibe, ye maahuu na la leu waye ye seng.
7 A 'deu ning u 'ju 'puong ye mang 'bi 'be gara. Ye mang 'dire, a 'nyuuro
bung bani ni bang 'kuriye. 'Bojung tungtuna mang sigihiye u sanyeu.
Ye ta mang 'yi 'deu a gara u to.
8 'Yiri jaa ming yeng na mang ti kpe ka ba mang dieye, ye mang 'dire
bung bani ni bang na mang 'bing ye 'ningbi-tooring.
9 Ye mang nyaara baaliba ang 'bi 'be, a mang yeli 'kubo: Naangmini
naalung ni wa pieliyeng.
10 Che 'yiri jaa yeng na mang ti kpe, ka ba ba mang dieye, ye mang gaa ti
kpe a 'yiri ning u 'ju sobera 'puuhi, a yeli:
11 'Haali ye 'yiri tani miihi ni ang militi, ti pihaang 'kuriye. Anaa jaa ye

ta ira 'sige fiing jaa ka Naangmini naalung ni wa pieliyeng.
12 Che n yera 'kuriyeng ka a daang na iye kpiengaa 'ku a 'yi-kpong balaa a 'beu ning a gaa ang na i kpiengaa 'ku Soodom bila.

Nimiha a 'ku 'yie ang ba sagi
('Maatiu G. 11:20-24)

13 Nimiha la a 'kui, 'Koreezing. Nimiha la a 'kui Beti'seeda. 'Bojung ka a tungbera nga ang tung ye 'puuhing ning daang tung Taiyer aning Saidong 'puong, 'wo ba da leu 'yi ba yelibee 'puong sanga jaa, a da 'jine 'kookoo-buora aning tampelung 'puong.
14 Che a daang na iye kpiengaa 'kuye a saree 'diibu 'jieng a gaa ang na i kpiengaa 'ku Taiyer aning Saidong.
15 Ina ming Kapeeriniyum, inang 'do ti ta sagbani ni? Ba daang na veming ka i 'sigi gaa 'Heediz 'puo.
16 Unani ang 'wono ye yeliyaga, u daana 'woniye n yeliyaga. Unani ming ang digiriye foo, u daana digirimang foo. Unani ming ang dirigima foo, u daana digiriye unani ang tungma ni foo.

A lijaata aning 'pie ang leu wa

17 Ka a niba lijaata aning 'pie ni daang la leu wa aning nyengka, a wa yeli: Daana, 'haali a sibee 'sigihiye a miihi a 'kuti a 'tuuro i 'yuori ingang.
18 Ung daang yeli 'kubo: N nyiye Sitaani ang 'yi sagbani 'lere a'wo saa nyigihibu.
19 Ye nye, n 'kuyeng kpiengu ka ye mang neu waasi aning naahi, a tuong a doma kpiengu ni jaa. Bung ming 'chibe a na 'tu sori jaa a ingye dangii.
20 Anaa jaa che ye ta nyengina a bila nga 'puong, a siihi ang 'sigihi a miihi 'kuye 'jung. Che ye nyengina ye 'yoe ang seu arijenang 'jung.

'Yesu nyenginang
('Maatiu G. 11:25-27, 13:16-17)

21 A wagiring ka 'Yesu daang nyenging a Sie ingang, a yeli: N 'puohiing barika, 'oo Ba, sagbani aning 'teng-gbani Daana. Inang sogili a yela nga a 'yi yengbanginiba seng, a 'yi 'ningbiyuoribo seng, a che 'yuo-gaa 'ku 'bi-liihi. Mm, n Ba, 'bojung bilang i 'pu-peli sung i 'ningbiring.

22 N Ba diye buunhu jaa a 'kumo. Nie jaa ming ba bang bung ni ang la a 'Bi-dau, 'see a Ba. Nie jaa ming ba bang bung ni ang la a Ba, 'see a 'Bi-dau aning unani a 'Bi-dau ang na 'yuo a Ba 'ku.
23 Ung daang leu u 'potuuribo seng, a yeli 'gondong: 'Ningbie ni ang nyira yela ni yeng nyira ni 'wongye noo.
24 'Bojung n yera 'kuriyeng, ka dangyeriba yaga aning na'mine yaga boyeng ka ba nye yela ni yeng nyira ni, che ba ba nyea. Ba boyeng ka ba 'wong yela ni yeng 'wono ni, che ba ba 'wo-maa.

'Sameeriya ningsung 'lugu sinnii

25 'Beng la ka 'begu karima kanga daang 'ihi ahi, a 'pigihuu, a yeli: Karima, wala mang na i a nye 'nyivori ang ba tari baahibu ka u i n chen'di bung?
26 Ung yeli 'kuu: Wala ang seu a 'begu 'puong? Wala ing kanna?
27 Ung die a yeli:

> Nung Daana i Naangmini aning i 'sikiri jaa, a numuu aning i 'suhu jaa, a numuu aning i fanga jaa, a numuu aning i haakila jaa, a nung i kpieringto ming a'wo i minga. ('Liivai G. 19:18; Duturoonomi G. 6:5)

28 Ka 'Yesu yeli 'kuu: I die yeliye sung. Tuna ngaang, i na tariye 'nyivori.
29 Che ung daang buora ka u i u minga 'soli, a yeli 'ku 'Yesu: Ka ning'buo la n kpieringto?
30 Ka 'Yesu die a yeli: Dau kangang daang 'yi Jeruuselem a 'sigire gara Jeeri'ko, a ti kpe na'nyigihi 'nuuhi. Bang yaahi u bungyerihi, a imuu dangii che gaa. Bang bahuu ung tohi 'kuung.
31 A 'tuuro yela 'tuohibu ingang, ka Ngming'puohi 'yi-diera kanga daang 'tu a sori 'sigi wa. Sanga ni ung daang wa nyiu, ung 'tu lampegijaala ni a pari gaa.
32 Bila ning u 'ju ka 'Liivai buurii kanga ming, sanga ni ung daang wa ta a 'jie, ung wa 'liinhuu, a che 'tu a lampegijaala ni a pari gaa.
33 Che ka 'Sameeriya nie kanga daang 'chene sori a wa ta 'jie ni a dau ang 'be ni. Sanga ni ung wa nyiu, ka nimboo kpeu u yela.
34 Ung daang gaa u seng a ti 'le u natie, a buora kpaang aning waing inna. Ung diu dogili u minga 'dungo 'jung, a waaniu 'jie bang diera niba jaa, a kaaguu.

35 'Beu ang wa kaa, sanga ni ung daang wa gara, ung 'ihi denaarihi a'yi 'ku
a 'jie bang diera niba jaa ni kaara, a yeli 'kuu: Kaara u 'jieng. 'Libiri jaa
ing 'di puo, sanga ni mang na la leu wa, n na yebiing.
36 A bata nga 'buo la ing tiehi ka u daang iye unani ang kpe a na'nyigihi
'nuuhi ni kpieringto?
37 Ung daang yeli: Unani ang iu hina ni. 'Beng la ka 'Yesu yeli 'kuu: Gaa,
a ti tuna bila ning u 'ju.

'Yesu ang gaa Maata aning Mariyaama 'deu

38 Bang daang gara, ung ti kpe kuraa kanga, ka poga kanga 'yuori ang 'di
Maata daang 'tuohuu sung a ti kpening u 'deu.
39 Ung tari yau bang buona Mariyaama. Unang ming daang 'jing 'Yesu
seng a 'wono u yelihung.
40 Che ka Maata yeli jaa daang ahining tuma yaga yela. Ung wa 'Yesu
seng a wa yeli: Daana, i baga 'chibe n yau ang bahima ka n tuna tuma
n 'yong? Bila 'jung yeluu ka u sungma.
41 Ka 'Yesu daang die a yeli 'kuu: Maata, Maata, i iriye 'karikaruu a 'bi
dangbu 'puong a'wo yela yaga yela.
42 Che yeli bung'yening hiena, ka Mariyaama 'lugi a yeli ni ang suma ni.
Ba kung dieguu a 'yi u seng.

'Puohibu 'wulibu

('Maatiu G. 6:9-15, 7:7-11)

11 Ka 'Yesu daang 'puoho Naangmini 'jie kangang. Sanga ni ung wa
'puohi baahi, ka u 'potuuribo kanga yeli 'kuu: Daana, 'wuliti
Ngmini'puohibu a'wo Joon ming ang 'wuli u 'potuuribo bila ni.
2 Ung daang yeli 'kubo: Sanga ni yeng na mang wa 'puoho Naangmini,
ye mang yeli: Ti Ba ang 'bi arijena 'puong, veng ka i 'yuori pegi'yi.
Veng ka i naalung ni wa. Veng ka i buobu tung 'teng-gbaning a'wo ung
tung arijena 'puong bila ni.
3 'Beu la 'beu jaa mang 'kuti a 'be-balaa siimaa.
4 Veng ti yelibee 'kuti, 'bojung ti ming vena 'kuriye nie jaa ang 'di ti sani.
Ta die niti 'yie ming ti kpening 'pigihibu 'puo, che i 'ihiti a 'yi beung.
5 Ung yeli 'kubo: Ye 'buong na tari dau, a gaa u seng 'tengkori a ti yeli
'kuu: N dau, pengma paanuuhi ata.

6 'Bojung n dau kanga waye n seng u sori 'cheni 'puong. N ba tari bung jaa na 'bing u 'ningbi-tooring.
7 Ung die a 'deu 'puong, a yeli: Ta dannima. A 'di-nuori pogiyeng pampana, ka n 'biihi 'bi n seng bungjieng. N kung tuong 'ihi 'kui a paanuuhi.
8 Mang yera 'kuriye: 'Haali ka u kung 'ihi 'kuu a paanuuhi ung i u dau 'jung, che u maripii 'jung u na 'ihing a 'kuu bila ni jaa ung hiena.
9 Maang yera 'kuriye: Ye suha, ba na diung 'kuye. Ye buora, ye na nyeng. Ye kpaaha, a 'di-nuori na 'yuong 'kuye.
10 'Bojung unani jaa ang mang suha, u daana mang dierang. Unani ming ang mang buora, u daana mang nyirang. Unani ming ang mang kpaaha, a 'di-nuori na 'yuo 'kuung.
11 Ye kanga jaa ang i ba, ka u 'bi-daung suhi paanuu u seng, u daana na 'kuung 'kuurii bi? Che bii ka unang suhi jiinhuu, u na diye waahuu 'kuu a jiinhuu bogung?
12 Che bii ka unang suhi jelii, u na 'kuung nanga?
13 Ka yena ang i ningbeeng bang bila ni yeng na mang di 'kuubuhi ang suma 'ku ye 'biihi, wala yaga a gaa bila panaa la ka ye Ba ni ang 'bi arijenang ni na di a Sipegi'yiruu 'ku banani ang suhuu?

'Yesu aning 'Biilizibab

('Maatiu G. 12:22-30; Maaki G. 3:19-27)

14 Ung daang kara sibeu 'ihe baha, ka a sibeu daang i 'muu. Sanga ni a sibeu ang wa 'yi, ka a 'muu yeli yela. Ka a niba daang ira sielii.
15 Che ka ba 'mine daang yeli: U kariye sibee 'ihe baha a 'tuuro 'Biilizibab ingang, a sibee naa ni.
16 Ka 'mine ming daang 'pigihuu, a buora 'sieree ang na 'yi sagbani u seng.
17 Che ung daang bang ba tieha, a yeli 'kubo: Naalung jaa ang 'po chiihi u minga, a naalung balaa 'leyeng. Ka 'deung ming 'po a chiihi u minga, u 'lereng.
18 Ka Sitaaning ming 'po a chiihi u minga, wala soring ka u naalung na ahi? 'Bojung ye yelang ka n kariye sibee 'ihe baha a 'tuuro 'Biilizibab ingang.
19 Ka maang 'tuuro 'Biilizibab ingang a kara sibee 'ihe baha, a 'tuuro 'buo ingang ka ye 'bi-daba ming karaa 'ihe baha? Bila 'jung banang na i ye

saringmaariba.
20 Che ka maang kara sibee 'ihe baha aning Naangmini 'nubiri, 'sige 'chibe ka Naangmini naalung ni waye ye ingang.
21 Ka fanga daanang i 'siri aning u jauri buunhu a kaara u 'deu, u buunhu mang 'biye laangfie 'puong.
22 Che ka nie ang tari kpiengu gaaguung wa u ingang, a wa tuomuu, u mang dieye u jauri buunhu jaa ung deli a 'yi u seng, a che 'po u bungtarihi.
23 Unani ang ba 'bi n seng, u daana 'yiye n 'puoring. Unani ming ang ba laanha lanna anima, u daana yaarang.

Sibeu ang leu wa
('Maatiu G. 12:43-45)

24 Sanga ni sidegiri ang mang wa 'yi nie ingang, u mang 'cheneng a 'tuuro 'jikuonhi, a buora peenhibu. U ba mang nyira peenhibu jaa. 'Beng la ung mang yeli: N na leu gaaye n 'deu ni mang 'yi ni.
25 Sanga ni ung mang wa waana, u mang wa nyiung ung piihi, a maali sung jaa.
26 'Beng la ung mang gaa a ti di sibee ayo'poin 'mine ang i bee yaga a gaa u minga a paahi u minga ingang, ang mang ti kpe a kpiera 'be. Ka a nie ni daana baahaa 'berihung ni panaa maaling i beu a gaa a fora 'berihung.
27 Sanga ni ung daang wa yera a yela nga, ka poga kanga yeli yaga jaa a jemaa 'puong, a 'kuu: 'Puo ni ang tarii aning biha ni ing mugi 'wong noo.
28 Che ung daang yeli: Mm, banani ang 'wono Naangmini yelihung ni a tunaa, banang yeng maaling 'wong noo.

Buuribeung buora 'sieree
('Maatiu G. 12:38-42; Maaki G. 8:12)

29 Sanga ni a niba ang daang wa laanhi lang taa yaga jaa, ung daang 'piili a yeli: Jemani niba ang i beu la nga. Ba buoriye 'sieree, che ba kung nye 'sieree, 'see dangyera 'Joona 'sieree ni.
30 'Bojung a'wo 'Joona ang daang i 'sieree a 'ku Niineve niba bila ni, bila ka Ninsaalaa 'Bi-dau ni ming na i a 'ku a jemani nga niba.
31 Sa'mungduri seng poginaa ni daang na 'ihi ahing a saree 'diibu 'puong

aning a jemani nga niba, a veng ka ba 'le saree 'diibu 'puong. 'Bojung
u daang 'yiye dunee 'ji-baahii a wa ka u wa 'wong Soolomong yeng
yeliyaga. Che ye nye, nie ang i tiinhuu a gaa Soolomong 'biye che.
32 Niineve niba ni daang na 'ihi ahing a saree 'diibu 'puong aning a jemani
nga niba, a veng ka ba 'le saree 'diibu 'puong. 'Bojung ba leu 'yiye ba
yelibee 'puong 'Joona 'duoho ingbu ingang. Che ye nye, nie ang i
tiinhuu a gaa 'Joonang 'bi che.

A inggbani chaanii

('Maatiu G. 5:15, 6:22-23)

33 Nie 'chibe, a mang nyugi fintina, a diu 'bing 'jie ngang ang sogili, che
bii a di bung 'chiguu. U mang diung 'bing fintindau 'jung, ka banani
ang kpiera nye chaanii 'jung.
34 A inggbani fintina la a 'ningbiri. Bila 'jung ka i 'ningbiring wa suma,
i inggbani jaang ming mang paali aning chaanii. Che ka i 'ningbiring
wa i beu, i inggbani ming mang pang aning sagiluu.
35 Bila 'jung kaara sung, ka a chaanii ni ang 'bi i ingang ni ta i sagiluu.
36 Bila 'jung ka i inggbani jaang pa aning chaanii, a ba tara 'ji-sagiluu, u
jaang na pa aning chaanii a'wo fintina ang maang chaana yaga jaa a
mang 'kurii chaanii bila ni.

'Begu karimihi yelibu

('Maatiu G. 23:1-36; Maaki G. 12:38-40; 'Luki G. 20:45-47)

37 Sanga ni ung wa yeli yela baahi, ka Farisii kanga daang suhuu ka u niu
'di siimaa. Ung daang ti kpe 'jing ka u 'di a siimaa.
38 Sanga ni a Farisii ang wa nye ung ba pegi fora che yeng 'di siimaa, ka
nomaa kpeu.
39 Ka Daana daang yeli 'kuu: Pampana ye Farisiihi mang maaliye a
'bonsuo aning a perete 'poe ang 'yi. Che ka ye 'puuhi 'jiihi pa aning
faabu aning beulung.
40 Yena jolihi, unani ang maali a 'puori ni, u naaning maali a 'puo ming?
41 Che ye di buunhu ni ang 'bi 'puong a 'ihi sarika 'ku ningbaaliba, bila
'puong buunhu jaa 'yiyeng a 'kuye.
42 Che nimiha la a 'kuye, Farisiihi. 'Bojung ye mang 'ihee minit aning
'ruu, aning bungburihi baluu jaa 'pie toe, che yeng mang pari saree

'diibu aning Naangmini nungbu bahi. Ye iyeng 'wo ka ye da mang tung ama, a che ta mang bahi a chelee ni ming tungbu.
43 Nimiha la a 'kuye, Farisiihi. 'Bojung ye nungye 'kogihi ang i nanee yaga jaa a Ngming'puohi 'dering, a nung ka ba 'puohiye ming daahi 'puong.
44 Nimiha la a 'kuye, 'begu karimihi aning Farisiihi, 'bangfuge niba. 'Bojung ye 'woniye 'kaubie ang ba 'yi gbanggbali. Ka niba mang 'chene a 'jung che ba ba mang bang a yela.
45 'Beng la ka a 'begu karimihi kanga daang die a yeli 'kuu: Karima, a ngaang yelibu 'puong, a tuniye ti ming 'lolo.
46 Ung daang yeli: Nimiha la a 'ku ye ming 'begu karimihi. 'Bojung ye mang diye 'tuobuhi a 'tuo niba ang i kpiengaa ka ba 'tuo. Che ka yena miihi ba mang fiinhi a 'tuobuhi aning ye 'nubiri bung'yeni.
47 Nimiha la a 'kuye. 'Bojung ye mang mieriye a dangyeriba 'kaubie, che ye ba'mineng daang kuba.
48 Yeliminga, ye 'diriye 'sieree ka ye sagiye ye ba'mine tuma ni. 'Bojung banang daang kuba yeliminga, yeng miera ba 'kaubie.
49 Bila 'jung ming ka Naangmini yeng ni yeli: N na tungye dangyeriba aning 'bi-tunihi a 'kubo. Ba na kuye ba 'mine, a dogihi ba 'mine ming.
50 Ka a dangyeriba ni jaa jiing bang 'ihi a 'yi a dunee 'munibingbu sanga a waana wagiri ngang ni, ka ba boa jemani nga niba seng.
51 Ba na boang a 'yi 'Ee-bel jiing ingang a gara Zakaraiyas jiing ingang. Una bang daang ku a sarika 'ihijie aning a Ngming'puohi 'de-kpong kpachagang ni. Yeliminga n yela 'kuriyeng, ba daang na boang a jemani nga niba seng.
52 Nimiha la a 'kuye, 'begu karimihi, 'bojung ye diye bangbu 'gboribiri ni. Ye miihi ba kpe 'puo, banani ming ang kpiera 'puo ni, yeng legiba.
53 Sanga ni ung daang wa yeli a yela nga 'kubo baahi, ka a 'begu karimihi aning a Farisiihi daang 'piili ka ba tou ing kpiengaa kpiengaa, a damuu ka u yeli yela yaga.
54 Bang daang 'guu, a buora ka ba nyoguu yeli kanga u nuori ang na yeli 'puong, ka ba nye saamuu.

'Bangfugilung yela kpaahibu
('Maatiu G. 10:26-27)

12 A wagiring jemaa 'tuhu yaga daang wa laanhi langye taa. Bila 'jung
bang neura taa. Ung daang 'piili ka u yeli 'ku u 'potuuribo fora: Ye
banna a Farisiihi bura ni yela, 'bangfugilung la bila.
2 'Bojung yeli 'chibe a pogi a daang kung 'yuo, che bii a sogili, bang
daang kung bang a yelibalaa.
3 Bila 'jung yeli jaa yeng yeli sagiluu 'puong, ba daang na 'wongye a
yelibalaa chaanii 'puong. Bila ni yeng walihi ing 'tooriing 'deri 'di-noe
ang pogi 'puuhing, ba daang na muoliye bila piihi 'juring.

Nie ing na jora
('Maatiu G. 10:28-31)

4 N yera 'kuriyeng, n dau'mine: Ye ta jora banani ang kuura a inggbani,
a bila 'puoring bang ba mang la tari yeli bang na tuong i.
5 Che n na dang kpaahiyeng a'wo unani yeng na jora. Ye jora unani ang
mang wa ku nie, a 'puoring ung 'so kpiengu ka u diu ing jehinama
'puong. Mm, maang yera 'kuriye, ye joruu.
6 Ba ba mang kuohi tiitiihi a'nu pesewahi a'yi? Che kanga bung'yeni yela
ba mang 'yiinhi Naangmini 'ningbi-tooring.
7 Che ye 'ju-kooni miihi gba, Naangmini soriye a singbu. Bila 'jung ye
ta jora dabieng. Ye iye tiinhuu yaga a gaa tiitiihi yaga.

'Kristo 'sieree 'diibu niba 'ningbi-tooring
('Maatiu G. 10:19-20, 10:32-33, 12:32)

8 N yera 'kuriyeng ming, nie ni jaa ang na die ka u sagimang niba
'ningbi-tooring, u daana ka Ninsaalaa 'Bi-dau ni ming na die ka u
bamuung Naangmini malikihi ni 'ningbi-tooring.
9 Che unani ang chiihima niba 'ningbi-tooring, u daana mang na chiihi
Naangmini malikihi 'ningbi-tooring.
10 Nie ni jaa ming ang na yeli yeli kpe Ninsaalaa 'Bi-dau ni ingang, a
'puoring, u daang na nyiye veng'kuubu. Che unani ang degira a
Sipegi'yiruu 'yuori, u daang kung nye veng'kuubu.
11 Sanga ni bang na mang waaniye Ngming'puohi 'deri aning 'yiri kaariba
seng, aning 'suobu kpiengu niba seng, ye ta mang ira 'karikaruu bila ni

yeng na mang die yeli yela, che bii yeli ni yeng na mang yeli.
12 'Bojung a Sipegi'yiruu na mang 'wuliyeng a wagiri ning u 'ju bila ni yeng na mang yeli.

A bungdaanjoli 'lugu sinnii
(1 Tiimoti G. 6:6-10)

13 Ka a jemaa 'puo nie kanga daang yeli 'kuu: Karima, yeli 'ku n ba'bie ka u nima 'po a chengbuunhu.
14 Ung daang yeli 'kuu: Dau, ning'buong veng mang i saringmaara, che bii bung'poro a 'kuye.
15 Ung daang yeli 'kubo: Ye kaara sung, a banna 'niiri yela. 'Bojung ninsaalaa 'nyivori ba mang 'bi buunhu jemaa ung tari ingang.
16 Ung daang loo 'lugu sinnii 'kubo, a yeli: Dau bundaana kanga 'teng-gbaning daang 'yi siimaa yaga jaa.
17 Ung tiehi u minga 'suhung, a yeli: Wala mang na i? 'Bojung n ba tari 'jie na 'bing n siimaa?
18 Ung daang yeli: Ngaang mang na i. N na ngmaye n siimaa 'bingjiihi, a me bungbera ka a gaagaa. 'Beng mang na 'bing n siimaa aning n buunhu jaa.
19 Ka n panaa yeli 'ku n 'vorihung: N 'vorihung, i tariye bungsuunhi yaga ang 'bing a gara 'yuong-jemaa. Maa i minga, 'dire, a 'nyuuro, ka i 'puo peli.
20 Che ka Naangmini daang yeli 'kuu: Ina joli, 'yienguu nga n na boye i 'vorihung a 'yi i seng. Ning'buong panaa na 'so a buunhu ni ing maali 'bing ni?
21 Bila la unani ang 'binne buunhu a 'kuro u minga, a che ba i bundaana Naangmini seng.

'Yesu ang yeli Naangmini naalung ni yela aning 'karikaruu yela
('Maatiu G. 6:25-34)

22 Ung daang yeli 'ku u 'potuuribo: Bila 'jung n yera 'kuriyeng, ye ta ira 'karikaruu ye 'nyivori yela, a'wo bung ni yeng na mang 'di, bii a inggbani yela, a'wo bung yeng na di ing ye iinhing.
23 A 'nyivoring i tiinhuu gaa siimaa, ka a inggbani ming i tiinhuu gaa

bungyerihi.
24 Ye ngmi no'bilii fasani, 'bojung a ba bura bii a chiera siimaa. A ba tari 'bingbu 'deu bii siimaa 'bingjie, che Naangmini mang 'ku-raang siimaa. Ye seuye a no'bilii yaga jaa.
25 Ye 'buo la a na tuong di 'kiyubit bung'yeni a paahi u baabung a 'tuuro 'karikaruu iibung?
26 Ka yenang panaa kung tuong tung yeli ni ang i yela jaa yeli'bile, wala la yeng ira 'karikaruu a chelee ni yela?
27 Ye ngmi jenjeng'mule fasani, bila ni ang mang baara, a ba tuna tungkpienhi, a ba 'ngmiire. Che n yera 'kuriyeng, ka Soolomong aning u boori vielung ni jaa, u daang ba boo a'wo ama kanga bung'yeni.
28 Ka Naangmining panaa mang boo 'teng-gbani moo ni 'jine, ka 'beu kaa bang dia ing 'buung 'puong wala yaga jaa a gaa bila panaa ung na booye, 'oo, yena limangfiing niba?
29 Ye ta mang buora bung yeng na 'di, bii bung yeng na 'nyu. Ye ta veng ka ye haakila 'bi 'karikaruu 'puong.
30 'Bojung a buunhu nga jaa ka dunee paalihi buora. Ye Ba bangyeng ka ye hieniye a buunhu nga.
31 Che ye buora Naangmini naalung ni, a buunhu nga jaa bang na di paahi 'kuye.

Bundaambuunhu ang 'bi arijenang
('Maatiu G. 6:19-21)

32 Ye ta jora dabieng, pi'sugu ang i 'bile, 'bojung a iye ye Ba 'pu-peli sung ka u 'kuye a naalung.
33 Ye kuohi buunhu yeng tari a di 'ihi sarika 'ku ningbaaliba. Ye bo 'libie koe ang ba 'koro 'ku ye miihi, ka a i bundaambuunhu ang 'bi arijenang a ba baaha. 'Be ka na'nyige ba tara, bii ka yeuhuu saana buunhu.
34 'Bojung 'jie ni ye bundaambuunhu ang 'bi 'be, 'be ka ye 'sikiri ming na 'be.

Tungtuniba ang kaara
35 Ye yeri ye buunhu a i 'siri, a veng ka ye fintinihi chaana.
36 Ye veng ka ye miihi 'woning niba ang cheliha ba daana sanga ni ung na ti 'yi dau ning poga taa digibu 'jie wa. Ka unang wa kpaaha ka ba

tuong 'loring 'yuo 'kuu 'wieng 'wieng.
37 A tungtuniba na 'wongye noo, sanga ni a ningkpong ang na waana a wa nye ka ba kaara. Yeliminga, n yera 'kuriyeng ka u na 'leye u sie aning dangbara, a veng ka ba 'jing siimaa 'dijieng, ka u wa 'yi a 'kubo siimaa.
38 Ka unang wa a 'yiilung kaabu wagiring, bii a taalung kaabu wagiring, a wa nyiba ka ba ira bila, a tungtuniba 'wongye noo.
39 Che ye bang ngaang ka ka a 'deu daanang da bang wagiri ni a na'nyige ang na wa, u danang kaarang. U da kung veng ka ba kau u 'deu kpe.
40 Bila 'jung ye ming i 'siri. 'Bojung Ninsaalaa 'Bi-dau ni waanang wagiri ngang yeng ba tieha ka u waanang.

Limanpaalii bii limanchelii tungtuna
('Maatiu G. 24:45-51)

41 'Beng la ka 'Pii-ter daang yeli 'kuu: Daana, i looriye a 'lugu sinnii nga 'kuriti, bii niba jaa ing looruu 'kuro?
42 Ka Daana yeli: Ning'buo la limanpaalii aning yengbang'deu kaara, ka u ningkpong na veng ka u i u 'deu kaara, ka u mang 'kubo ba siimaa tuori a wagiri mingang?
43 A tungtuna nga, sanga ni u ningkpong ang daang na waana a wa nye ka u tuna bila, u 'wongye noo.
44 N yeriye yeliminga 'kuriye, ka u na vening ka u i buunhu jaa ung tari kaara.
45 Che a'mineng a tungtuna na yeling u 'sikiring: N ningkpong naarang u waa ingang, a 'piili ngmira a daba aning a pogiba ang i tungtuniba, a 'dire, a 'nyuuro, a 'bugiro.
46 A tungtuna daana daang na wang 'beu ning ung ba kaara u soring, aning wagiri ngang ung ba bang. U daang na wa dogihuung yaga a 'ihuu ing banani ang ba i limanpaalii 'puong.
47 A tungtuna ni ang bang u ningkpong buobu a che ba i 'siri, bii a ba i u buobu ni, ba daang na ngmiung kpaaha nuori yaga.
48 Che unani ang ba bang a che i yela ang sigi ngmiibuhi, ba na ngmiung kpaaha nuori awala. 'Bojung unani jaa bang 'ku yaga, ba na boye yaga a 'yi u seng. Unani ming niba ang di 'yobe-buunhu a 'ku yaga, ba na boye yaga a 'yi u seng.

Welihitaa 'Yesu yela
('Maatiu G. 10:34-36)

49 N wayeng ka n wa bahi 'buung 'teng-gbani 'jung, mang da buora ka a da dang 'piili 'dire.
50 Che n tariye Ngminikon'suobu a na 'so. N 'biye ngmiehibu 'puong yaga a gara sanga bila ang na ti tung.
51 Ye tiehi ka n wayeng ka n wa 'ku maahuu 'teng-gbani 'jung wa? N yera 'kuriyeng, aai, n waaniye 'puobu.
52 'Bojung a 'yi ngaang a gara, niba ba'nu na mang 'biye 'deu bung'yening a 'po, ka bata mang 'yi ba'yi 'puoring, ka ba'yi 'yi bata 'puoring.
53 A ba na mang 'pong a 'yi u 'bi-dau 'puoring, ka a 'bi-dau 'po a 'yi u ba 'puoring. Ka a ma mang 'po a 'yi a 'bi-poga 'puoring, ka a 'bi-poga 'po a 'yi a ma 'puoring. Ka a poga mang 'po a 'yi u 'bi-dau poga 'puoring, ka a 'bi-dau poga 'po a 'yi u sira ma 'puoring.

Banna a wagiri
('Maatiu G. 16:2-3)

54 Ung daang la yeli 'ku niba: Sanga ni yeng mang wa nye savaalii ang ahi a 'yi ngmintong'liengee, ye mang yeling 'wieng: Saa na wang. Ka bila mang i.
55 Sanga ni yeng mang wa nye seseu ang daara ye 'nuduri seng, ye mang yeling: Tuluu na 'bibeng. Ka bila mang i.
56 Yena 'bangfuge niba, ye mang tuong nyiye sagbani 'ningbiri aning 'teng-gbani a bang. Ka wala yeng ba nyira a wagiri nga?

Maalibu aning i chiiha
('Maatiu G. 5:25-26)

57 Mm, wala la 'haali yeng ba 'tuuro saree a 'wuno yeli ni ang 'tu sori?
58 Sanga ni i ning i chiiha ang gara a 'yi-kaara 'ningbi-toori, sanga ni yeng 'bi a soring, i 'ningbi-jie ka i niu maali taa. I bila ka u ta dii ti 'ku a saringmaara. Ka a saringmaara dii 'ku a saringmaara sunna. Ka a saringmaara sunna dii loo ing pogiriba 'deung.
59 N yera 'kuriing, i daang kung 'yi 'be jaa a gara sanga ni ing na ti yeu a 'libi-baahaa.

Beu 'puo leu'yiibu bii nyuongbu

13 A wagiring ka niba 'mine daang 'bi 'be a yeluu 'Gaalilii niba ni yela.
Ba jiing ka Pailat daang 'ihi jeri ba sarikihing ni.
2 Ka 'Yesu daang die a yeli 'kubo: Ye tiehiyeng ka a 'Gaalilii niba ngang
i yelibe-iriba a gaa 'Gaalilii niba jaa wa, a yelibani nga ang daang
pagiba 'jung?
3 N yera 'kuriyeng, aai, che ka yenang ba leu 'yi ye yelibee 'puong, ye
ming jaa na nyuoming.
4 Che bii niba 'pie aning ba'nii ni Sai'loo-am 'deduoruu ni ang 'le ba
iinhing a kuba ni, ye tiehiyeng ka banang i yelibe-iriba a gaa niba jaa
ang daang 'bi Jeruuselem 'puong wa?
5 N yera 'kuriyeng, aai, che ka yenang ba leu 'yi ye yelibee 'puong, ye
ming jaa na nyuoming.
6 Ung daang loo a 'lugu sinnii nga ming: Dau kangang daang seli
kangkanga dau u 'girep yoong. Ung daang wa bo ngmama u 'jung, u ba
nye ngmanii jaa.
7 'Beng la ung daang yeli 'ku u 'girep yoo ni maana: Nye, 'yuomo ata nga
'puong n mang wang a wa bo ngmama a kangkanga dau nga 'jung, che
n ba mang nye ngmanii jaa. Ngmaaguu loo 'tengeng. Wala ung na
'pugi saana a 'teng-gbani?
8 Ung daang die a yeli 'kuu: Daana, bahuu 'yuoni nga ming a gara sanga
mang na 'tu u 'muni wa 'gili, a imuu 'kuolung.
9 Ka unang wa ngmang ngmama, bila sumang. Ka unang ba wa ngmang
ngmama, ka i panaa ngmaaguu loo 'tengeng.

Pogigberii ang nyaa peenhibu 'beung

10 Ung daang 'wuno a Ngming'puohi 'deri ni kanga 'puong a peenhibu
daari.
11 'Beng la ka poga kanga daang 'bi 'be a tari baalung sie 'yuomo 'pie aning
a'nii, a maang 'churi 'tengeng. U ba mang tuong na doli u minga fiing
jaa.
12 Sanga ni 'Yesu ang daang wa nyiu, ung buomuu ka u wa u seng. Ung
daang yeli 'kuu: Poga, i 'loriyeng a 'yi i baalung ni ingang.
13 Ung daang di u 'nuuhi dogili a poga ingang, ung 'tori 'dayeni, a daang
'pugiro Naangmini.

14 'Yesu ang daang veng ka nie nyaa a peenhibu daari 'jung ka a
Ngming'puohi 'deu kaara ni daang die a yeli aning 'suuri 'ku a niba:
'Beri ayuobi 'bibeng ka niba sigining ka ba tung tuma. Bila 'jung a
'puong ye mang wa a wa nyaa, a ta mang wa ka ye wa nyaa a peenhibu
daari.
15 'Beng la ka Daana daang die a yeli 'kuu: 'Bangfuge niba, ye kanga jaa
ba mang 'lori u nadavaraa bii u bunga a 'yining a kpe'jieng, a mang die
niu 'yie a ti 'kuu kuong a peenhibu daari?
16 A poga nga, Sitaaning 'leu a 'yuomo 'pie aning a'nii nga jaa 'puong ni.
Ung i Aaburaham 'bi-poga ni, a ba sigining ka ba 'loruu a 'leebu nga
ingang a peenhibu daari?
17 Sanga ni ung daang wa yeli a yela nga, ka 'vii daang kpe u chiihiba ni
jaa. Ka a niba jaa nyenging a yelibera ni jaa ung tung ni 'jung.

Muusitarid 'biri 'lugu sinnii

('Maatiu G. 13:31-32; Maaki G. 4:30-32)

18 'Beng la ung daang yeli: 'Bo ka Naangmini naalung ni 'woning? 'Bo
mang na diu 'bigihi?
19 U 'woniye muusitarid 'biri nie ang di a ti loo ing u dabaga 'puong. Ung
'buli a leu dakpong, ka saa'ju no'bilii daang kpiera u 'nuuhi ning.

Bura 'lugu sinnii

20 Ung daang la yeli: 'Bo mang na di Naangmini naalung ni 'bigihi?
21 U 'woniye bura poga ang di ing siimaa jong maahibu buta 'puong, a
gara sanga ni a bura ang ti kpe a jaa.

'Di-nofiilii

('Maatiu G. 7:13-14, 21-23)

22 Ung daang 'tu a 'yi-bera aning a kurihi, a 'wuno, a 'chene gara
Jeruuselem.
23 'Beng la ka nie kanga daang yeli 'kuu: Daana, ningbawala 'yoming na
i 'chihi bi? Ung daang yeli 'kubo:
24 Ye moora ka ye 'tu a 'di-nofiilii kpe. 'Bojung n yera 'kuriyeng, niba
yaga na buorang ka ba kpe che ba kung tuong.
25 Sanga ni a 'deu daana ang daang na wa 'ihi a ti pogi a 'di-nuori baahi,

ka ye 'piili ahi 'yengeng a kpaaha a 'di-nuori, a yera: Daana, Daana, 'yuo 'kuti. Che u daang na die yeli 'kuyeng: N ba bang 'jie yeng 'yi.
26 'Beng la yeng daang na 'piili yera: Ti 'diye siimaa a 'nyu kuong i 'ningbi-tooring, ing 'wuli ti 'yie sobera 'puuhing.
27 Che u na yeling: N yera 'kuriyeng, n ba bang 'jie yeng 'yi. Ye 'yi n seng gaa, ye jaa beu tuniba.
28 'Kuori aning nyina oobu daang na 'bibeng, sanga ni yeng daang na nye Aaburaham aning Aizik aning Jeekob aning a dangyeriba jaa Naangmini naalung ni 'puong, che ka ba di yena loo bahi 'yengeng.
29 Niba daang na 'yiye sa'muni, ka niba 'yi ngmintong'liengee, ka niba 'yi sa'mung-goo seng, ka niba 'yi sa'mungduri seng. Ba daang na 'jingye Naangmini naalung ni 'puong.
30 Ye nye, baahaa niba 'bibeng a daang na i fora niba, ka fora niba 'bibe a daang na i baahaa niba.

'Yesu ang 'kong Jeruuselem yela

('Maatiu G. 23:37-39)

31 A daari ning u 'ju ka Farisiihi 'mine daang wa u seng, a wa yeli 'kuu: 'Yi che gaa 'jie kanga, 'bojung Heerod buorang ka u kui.
32 Ung daang yeli 'kubo: Ye gaa ti yeli a jieraa ni: Nye, n kariye sibee 'ihe baha a nyaara niba 'jine aning 'beu, a 'beri ata daari mang na baahi.
33 Anaa jaa, a iye kparaama ka n 'cheng 'jine aning 'beu aning 'beuchibe. 'Bojung a kung tuong i ka dangyera 'kpi 'jie kangang ka Jeruuselem 'puong naani.
34 'Oo, Jeruuselem, Jeruuselem, inang kuura a dangyeriba a foora banani ming bang tung i seng ni aning 'kubo. Wala pahii pahii mang boi sing ka n da laanhi i 'biihi lang taa a'wo nonyaangaa ang mang laanhi u 'biihi lang taa u kpangkpama luong bila ni. Che yeng ba die.
35 Ye nye, ba vengye ye 'deu ung i kpali a 'kuye. Yeliminga n yera 'kuriyeng: Ye kung nyima a gara wagiri ni yeng daang na yeli: Unani ang waana Daana 'yuoring ni nye 'pugibu.

'Yesu ang nyaa dau inga ang fuuhi

14 Peenhibu daari kanga ung daang ti kpe a Farisiihi ningbera kanga 'deu ka u 'di siimaa. Bang daang kaaruu boin.

2 Ka dau kanga daang 'bi u 'ningbi-tooring ka u inggbani fuuhi aning baalung.
3 Ka 'Yesu daang die a yeli 'ku a 'begu karimihi aning a Farisiihi: A 'tuye sori ka ba nyaa nie a peenhibu daari?
4 Bang daang tang ba noe. Ung nyogi a dau a nyaaguu, a bahuu ung gaa.
5 Ung daang die a yeli 'kubo: Ye 'buong na tari bunga bii nadavaraa ka u 'le bogung ka i kung taguu 'ihi 'wieng 'wieng a peenhibu daari?
6 Ba daang ba tuong na la die yeli yela 'kuu a yela nga 'puong.

'Ji-nanii aning 'jibile 'jingbu

7 Ung daang loo 'lugu sinnii 'ku banani bang daang buong ni sanga ni ung wa nye bila ni bang 'lugihi 'jiingjiihi ang i nanee, ung yeli 'kubo:
8 Ka nie jaang mang wa buomii a gaaning dau ning poga taa digibu 'jie, ta mang ti 'jing a 'ji-naniing. A'mineng u na buongye nie kanga ang i nanii gaagii.
9 A'mineng nie ni ang buong i niu jaa ni na wa yeli 'kuing: 'Ku dau nga 'jie. Ka i 'piili aning 'vii ka i ti di 'jie ni ang i 'bile gaa a jaa.
10 Che ka banang wa buomii, mang gaa ti 'jing 'jie ang i 'bile gaa a jaa. Unani ang buomii ni, ka unang wa wa, a'mineng u na yeli 'kuing: N dau, 'ihi 'do saa'ju. 'Beng la ing na nye nanihung banani nii ang 'jing a siimaa 'jieng ni 'ningbiring.
11 'Bojung nie jaa ang na 'duohi u minga, ba na 'sigihuung. Nie ming jaa ang 'sigihe u minga, ba na 'duohuung.
12 'Beng la ung daang la yeli 'ku unani ming ang buomuu ni: Ka inang mang wa maana ngminaa siimaa bii 'ji-maari siimaa, ta mang buong i jo'mine, bii i bieri'mine aning i yauhi, bii i dogiriba, bii i kpieringtaa ang i bundaamba. Ka ba ming ta la wa buomii a naa i sani 'jung.
13 Che ka inang mang wa maana siingkpong, mang buong ningbaaliba, banani 'jiihi ang ngmaahi, gberee, aning joonhi.
14 I na 'wongye noo, 'bojung ba kung tuong naa i sani. 'Bojung i daang na nyiye sanyeu a sun'tuuribo 'kuung 'puo 'ihiyiibu ni sanga.

Siingkpong 'lugu sinnii

('Maatiu G. 22:1-10)

15 Sanga ni banani niu ang daang 'jing siimaa 'jieng ni, kanga ang daang

wa 'wong a yela nga, ung yeli 'kuu: Unani ang daang na 'di siimaa
Naangmini naalung ni 'puong, u daana 'wongye noo.
16 'Beng la ka 'Yesu daang yeli 'kuu: Dau kangang daang maali 'ji-maari
siingkpong kanga, a buong niba yaga.
17 A siimaa sanga ung daang tung u tungtuna ka u ti yeli banani bang
buong ni: Ye waana, 'bojung yela jaa iye 'siri pampana.
18 Bang jaa daang i nuori'yeni a 'piili ka ba bo sanggarihi. Ka a fora
daana yeli 'kuu: N daye 'teng-gbani kanga, ang i kparaama ka n gaa ti
nyiu. N suhiing, bahima sori ka n gaa.
19 Ka kanga ming daana yeli: N daye nadavarihi 'yogihi a'nu. Mang gara
ka n ti dia ko nye. N suhiing, bahima sori ka n gaa.
20 Ka bungjaala ming yeli: N diye poga, bila 'jung n kung tuong wa.
21 Bila 'jung ka a tungtuna daang wa, a wa yeli a yela 'ku u ningkpong.
'Beng la ka 'suuri daang kpe a 'deu daana. Ung yeli 'ku u tungtuna ni:
'Yi 'yenge 'wieng 'wieng a ti kpe a 'yiri sobera 'puuhi aning a 'yiri
fuolihi a ti waaning ningbaaliba, aning banani 'jiihi ang ngmaahi, aning
gberee, aning joonhi a wa kpening.
22 Ka a tungtuna daang yeli: Daana, a tungyeng a'wo ing 'ku nuori bila ni,
che ka 'jie nang 'bi a 'deu 'puong.
23 Ka a ningkpong daang yeli 'ku a tungtuna: 'Yi 'yenge a gaa ti kpe a soe
'puuhi aning a 'yiri togihi a ti firi niba ka ba wa kpe, ka n 'deu pa.
24 'Bojung n yera 'kuriyeng ka banani bang buong ni kanga jaa kung leng
n siimaa.

'Potuurihung yelimiihi

('Maatiu G. 10:37-38)

25 Ka jemaa yaga jaa daang paahi u ingang bang 'chene, ung daang leu a
yeli 'kubo:
26 Ka nie jaang waana n seng, a ba ha u ba, aning u ma, aning u poga,
aning u 'biihi, aning u bieri'mine aning u yauhi, aning u yaupogiba, mm,
'haali u minga 'nyivori ming, u kung tuong i n 'potuuro.
27 Nie ni jaa ming ang ba 'tuo u dagara a 'tuurimo, u kung tuong i n
'potuuro.
28 'Bojung ye 'buo la a na 'le ka u me 'deduoruu, a ba mang 'jing 'tengeng
fora a jeri a daa ka u nye ka u tariye 'libie ang sigi ung na tuong baahuu

bii, che bii ka u kung tuong baahuu?
29 A'mineng u ta wa 'bing a 'demuni baahi, a che kung tuong meu baahi.
Banani jaa ang nyiruu, ba na 'piili iruung laara.
30 A yera: A dau nga 'piiliyeng ka u me, che u ba tuong baahi.
31 Che bii na'buong na gara ka u ti jauning najaala taanhuu, a ba mang
'jing 'tengeng fora a ngmi fasani ka u nye ka u na tuong di niba 'tuhu
'pie a ti 'tuohi unani ang waana ka u 'tuohuu aning niba 'tuhu lijeri ni
bii, ka u kung tuong?
32 Bii ka unang kung tuong, u mang tungye tungbu a ti buora taa maalibu
unani ang nang mang 'bi toori jaa ni seng.
33 Bila 'jung bila ning u 'ju la, ye kanga ni jaa ang la a ba baha buunhu jaa
ung tari, u kung tuong i n 'potuuro.

Yaarung ang ba tari lenleng
('Maatiu G. 5:13; Maaki G. 9:50)

34 Yaarung sumang, che ka yaarung wa kong u lenleng, wala ing na iu ka
u la tari lenleng?
35 U ba sigi a 'ku 'teng-gbani, bii a sigi 'ku 'duunhi 'bingkuolung 'jie. Niba
mang diung loo bahi 'yengeng. Unani ang tari 'tobo na 'wong, u daana
'wong.

Piboruu 'lugu sinnii
('Maatiu G. 18:12-14)

15 'Beng la ka a lam'po-dieriba jaa aning a yelibe-iriba jaa daang tagi
tau ka ba 'wong u yeliyaga.
2 Ka a Farisiihi aning a 'begu karimihi daang ngmuuna yela, a yera: A
dau nga mang dieye yelibe-iriba ka u ningba mang 'dire siimaa.
3 Ung daang loo a 'lugu sinnii nga 'kubo, a yeli:
4 Ye 'buong na tari piihi koo ka bung'yeni bori, ka u kung bahi a
lijaanaahi aning 'pie aning awai ni a mo'sogo 'puong, a che gaa unani
ang bori ni 'jie a gara sanga ni ung na ti nyiu?
5 Ka unang wa nyiu, ung nyengina a diu pegili u bangperingmamang.
6 Ka unang wa ta 'yiri, u na buongye u jo'mine aning u kpieringtaa lang
taa, a yeli 'kubo: Ye nyengina a paahi n ingang, 'bojung n nyiye n pihu
ni ang bori ni.

7 N yera 'kuriyeng, ka bila ning u 'ju ka nyengka na 'bi arijena 'puong yelibe-ira bung'yeni ang leu 'yi u yelibee 'puong yela, a gaa niba lijaanaahi aning 'pie aning awai (99) ang i sun'tuuribo, a ba hiena yelibee 'puo leu'yiibu.

A wari'bi-boruu 'lugu sinnii

8 Che bii pogi 'buong na tari wari'bie 'pie, a bori wari'biyeni, a kung nyugi fintina, a piihi a 'deu, a bou 'ningbi-jieng a gara sanga ni ung na ti nyiu?
9 Ka unang wa nyiu, u na buongye u jo'mine aning u kpieringtaa lang taa, a yeli: Ye nyengina paahi n ingang. 'Bojung n nyiye a wari'biri ni ang bori ni.
10 Bila ning u 'ju la, n yera 'kuriyeng, nyengka mang 'biye Naangmini malikihi ni 'puong yelibe-ira bung'yeni ang leu 'yi u yelibee 'puong 'jung.
11 Ung daang yeli: Dau kangang daang tari 'bi-daba ba'yi.
12 Ka ba bung'bile daana ni daang yeli 'ku u ba: N ba, 'kumo n tuori a 'yi a buunhu 'puong. Ung 'po u buunhu 'kubo.
13 A bila 'beri awala 'puoring, ka 'bi-dau'bile ni daang laanhi u buunhu jaa lang taa, a di u sori a gaa ti kpe paalitoori. Ung ti saang u buunhu jeni jeni.
14 Sanga ni ung daang wa 'di bung jaa ung tari baahi, ka kongkpiengaa 'le a paaluung. Ung 'piili a 'bi hiengbu 'puong.
15 Ung daang gaa a ti di u minga mari a paaluu nie kanga. Ung mang tumuu u yori ka u gaa ti 'kuro pera'kuunhi siimaa.
16 Ung da mang nyenna ka u paali u 'puo aning a bungpegiri ni a pera'kuunhi ang mang 'dire ni. Che nie jaa ba mang 'kuu bung jaa.
17 Che sanga ni u 'ningbiri ang daang wa 'yuo, ung yeli: 'Oo, n ba tungtuniba ung ngmi pa bawalang mang tari siimaa a 'di tigi che kpeling? Che mang nyuona aning kong.
18 N na 'ihing a gaa n ba seng, a ti yeli 'kuu: N ba, n iye Naangmini yelibeu, a i yelibeu i 'ningbi-tooring.
19 N ba la sigi ka ba buonima i 'bi-dau. Veng ka n i a'wo i tungtuniba ni ing ngmi pa ni kanga.
20 Ung daang 'ihi a wa u ba seng. Che sanga ni ung da nang 'bi toori jaa,

ka u ba daang nyiu. Ka nimboo kpeu u yela. Ung jo gaa ti 'kori a 'bie
kokoring a mugihuu.
21 Ka a 'bi-dau daang yeli 'kuu: N ba, n iye Naangmini yelibeu, a i yelibeu
i 'ningbi-tooring. N ba la sigi ka ba buonima i 'bi-dau.
22 Che ka a ba yeli 'ku u tungtuniba: Ye waaning kparuu ni ang viela gaa
a kpari jaa a wa yeruu. Ye di 'nu-finti ing u 'nung. Ye di nagitie tung
u gbeeng.
23 Ye ti waaning a napolinuoruu ni che, a wa kuu, ka ti 'di 'diibu a che
nyengina.
24 'Bojung n 'bi-dau nga da 'kpiyeng, che u la tariye 'nyivori. U da
boriyeng, che ti la nyiung. Bang daang 'piili a nyengina.
25 Che ka u 'bi-daukpong ni daang 'bi yoong. Sanga ni ung waana a wa
pieli 'deu, ung 'wono bang 'yiene a seura.
26 Ung buong a tungtuniba kanga a jugihi a yela nga 'muni.
27 Ung yeli 'kuu: I yau ni wayeng, ka i ba ku a napolinuoruu ni. 'Bojung
u wayeng aning laangfie, a i kpiengaa ung dieguu.
28 Ka 'suuri daang kpeu, ung ba buora ka u kpe. Bila 'jung ka u ba daang
wa 'yi a wa mugiluu.
29 Ung daang die a yeli 'ku u ba: Nye, n tuniing a 'yuong yaga nga jaang.
N nang ba jaanhi i nuori jaa. Che i nang ba 'kumo bupolii ka n
nyenging aning n jo'mine.
30 Che i 'bi-dau nga aang wa tara, unang di i buunhu 'di jeni jeni aning
jentirihi ni, ing ku a napolinuoruu ni 'kuu.
31 Ung yeli 'kuu: N 'bi-dau, i 'biye n seng wagiri jaang. Buunhu jaa mang
tari, i buunhu la.
32 A tayeng ka ti nyengina ka ti 'puuhi ming peli. 'Bojung i yau nga da
'kpiyeng, che u la tariye 'nyivori. U da boriyeng, che ti la nyiung.

'De-kaara limanchelii daana 'lugu sinnii

16 Ung daang la yeli 'ku u 'potuuribo: Bundaana kangang daang 'bibe,
a tari 'de-kaara. Bang yeli 'kuu ka a 'de-kaara saaniye u buunhu.
2 Ung buomuu, a yeli 'kuu: Wala la mang 'wono ngaang i yela? Yeli i
'de-kaatuma ang 'tu bila, 'bojung i kung la i 'de-kaara.
3 'Beng la ka a 'de-kaara daang yeli u minga 'suhung: Wala mang na i?
'Bojung n ningkpong dieriye n 'de-kaatuma n seng. N kung tuong 'tugi

'jiihi. N joriye 'vii ming ka n ti suha.
4 N bangye bila ni mang na i sanga ni bang na wa 'ihima a
'de-kaatumang, ka ba diema kpening ba 'deri.
5 Bila 'jung ung daang buong niba ni jaa ang 'di u daana sama ni 'yeni
'yeni, a yeli 'ku a fora sandaana: Wala ing 'di n ningkpong sani sing?
6 Ung yeli: Kpaang maahibu koo. Ung yeli 'kuu: Di i sani gbangu, a 'jing
'tengeng 'wieng 'wieng a seu lijaa'yi aning 'pie.
7 'Beng la ung daang la yeli 'ku bungjaala: Wala ing 'di sani sing? Ung
yeli: 'Wiit maahibu koo. Ung yeli 'kuu: Di i sani gbangu a seu
lijaanaahi.
8 Ka a ningkpong ni daang 'pugi a 'de-kaara nga ang ba 'tori nga. 'Bojung
u daang iye yela aning yeng. 'Bojung a dunee nga 'biihi ni iye
yengbanginiba ba baluu 'puong a gaa chaanii 'biihi ni.
9 N yera 'kuriyeng: Ye di beu'tuubu bundaalung ni a nyogi jo'mine. Bila
'jung sanga ni ang na wa baahi ye seng, ba na dieyeng a ti kpening
kpe'jiihi ang ba tari baahibu.
10 Unani ang i limanpaalii daana yeli ang i yeli'bile yaga jaa 'puong, u iye
limanpaalii daana yeli ang i yelikpong 'puong. Unani ming ang i
beu'tuuro yeli ang i yeli'bile yaga jaa 'puong, u iye beu'tuuro yeli ang i
yelikpong ming 'puong.
11 Bila 'jung ka yenang ba i limanpaalii niba a beu'tuubu bundaalung
'puong, 'buong na deliye a di bundaalung minga ni 'kuye?
12 Ka yenang ba i limanpaalii niba ming bung ang i ningjaala bung
'puong, 'buong na 'kuye bung ni ang i ye 'suobu?
13 Tungtuna 'chibe a na tuong tung ningbera ba'yi. 'Bojung u na haye
kanga a che nung kanga daana. Bii ka bila naani u na weli ti mariye
kanga, a che digira kanga foo. Ye kung tuong tung Naangmini aning
bundaalung a jaa a'yi.

'Yesu yeliyerihi 'mine

('Maatiu G. 11:12-13)

14 Ka a Farisiihi ming, banang daang i 'niiri niba ni, bang 'wong a yela nga
jaa, a iruu laara.
15 Ung yeli 'kubo: Ye iye niba ang i 'wo ye miihi ang i 'soli niba
'ningbi-tooring. Che Naangmini bangye ye 'sikie. 'Bojung bung ni

bang digira tiinhuu yaga jaa niba 'puong, u iye bunghaaruu Naangmini 'ningbi-tooring.
16 A 'begu aning a dangyeriba daang 'bi 'beng che ka Joon wa ti wa. A 'yi a wagiri ning ba inniye Naangmini naalung ni 'duoho, ka nie jaa moora kpieruu.
17 A iye noo ka sagbani aning 'teng-gbani baahi, a gaa ka a 'begu tuo'bili-liu bung'yeni 'le.

Dau ning poga welitaa 'wulibu
('Maatiu G. 5:31-32; Maaki G. 10:11-12)

18 Nie ni jaa ang jaanha u poga a che digira pogijaala, u daana senang. Nie jaa ming ang digira unani u sira ang jaanhi ni, u daana senang.

A dau bundaana aning Laazarus

19 Daubundaana kangang daang 'bibe. Ung mang di tan'jijimii aning masari tani kpari yeri, a mang 'bi noo 'puong 'beu jaa.
20 Ka suha kanga daang 'bibe ka u 'yuori 'di Laazarus. Bang da mang diu ti 'bing u 'yenge 'di-nuoring. Ka natie 'bi u inga jaang.
21 Ung daang mang buora ka u 'di siing'purimo ang mang 'yi a bundaana 'teebul 'ju a 'le 'tengeng. 'Haali ka baahi da mang wa a wa lenti u natie.
22 Ka wagiri kanga daang wa ta ka a suha 'kpi. Ka malikihi diu gaaning Aaburaham seng. Ka a bundaana ming daang 'kpi, bang 'umuu.
23 Ung daang 'bi 'Heediz 'puong, a lagi u 'ningbie a 'bi dogihibu 'puong. Ung nyira Aaburaham toori jaa, ka Laazarus 'bi u seng.
24 Ung 'cheehi a yeli: N ba Aaburaham, ima hina, a tung Laazarus ka u di u 'nubiri tung kuong a maa n jinti. 'Bojung n 'direye dogee a 'buung-jinti nga 'puong.
25 Che ka Aaburaham daang yeli: 'Bi-dau, tiehi bila ni ing daang nye bungsuunhi i 'nyivori wagiring ni. A wagiri ning u 'ju ka Laazarus ming daang nye bungbee ni. Che pampana u 'suhu maayeng, che ing 'dire tuora yaga jaa.
26 A 'yi ama jaa 'puoring, ba maaliye 'jijulungu kanga ang i kpong ti nii kpachagang. Bila 'jung banani ang na buora ka ba 'yi che a gaa i seng, ba kung tuong. Banani ming ang na buora ka ba 'yi 'be wa ti seng, ba kung tuong.

27 'Beng la ung yeli: Bila 'jung n suhiing, n ba, ka i da tumuu ka u gaa n ba 'deu.
28 'Bojung n tariye n ba'biihi ba'nu. Ka u ti 'di 'sieree 'kubo, ka ba ming ta wa kpe tuora yaga jaa 'jie nga.
29 Ka Aaburaham yeli 'kuu: Ba tariye 'Moosis aning a dangyeriba. Veng ka ba 'wono ba yeliyaga.
30 Che ung daang yeli: Aai, n ba Aaburaham, che ka nieng 'yi kpiinhi 'puong a gaa ba seng, ba na leu 'yiye ba yelibee 'puong.
31 Ung daang yeli 'kuu: Ka banang ba 'wono 'Moosis aning a dangyeriba yeliyaga, ba kung sagi'di, 'haali ka nieng 'ihi 'yi kpiinhi 'puong.

'Pigihibu ang na waaning beu

('Maatiu G. 18:6-7, 21-22; Maaki G. 9:42)

17 'Beng la ung daang yeli 'ku u 'potuuribo: Yela ang na vena ka niba bora Naangmini soring na wang, a kung tuong veng waa. Che nimiha la a 'ku banani ingang ang na 'tu wa.
2 A da na seu 'kuye u daana ka ba da di nieri 'ku-kpong a 'le yagili u daana kokoring, a diu loo ing mani 'puong, a gaa ka u saang a bung'bilii nga kanga.
3 Ye kaara ye miihi 'jieng sung. Ka i ba'bieng bori i ingang, 'miing u ingang. Ka unang die saangbu, veng 'kuu.
4 Ka unang bori i ingang gberi buyo'poin 'beu bung'yening, a la leu wa i seng 'beu bung'yening gberi buyo'poin a wa yeli: N saangyeng. Veng 'kuu.

Paahi ti limaniye

5 Ka a 'bi-tunihi daang yeli 'ku Daana: Paahi ti limaniye.
6 Ka Daana yeli: Ka yenang tari limaniye a'wo muusitarid 'biri, ye na tuong yeli 'kuye baka dau nga: Vuo i nyegang ti seli mani 'puong, ka u 'tu ye nuori. (2 Saamiu-el G. 5:23)

Tungtuna 'yobeu

7 Che ye 'buong na tari tungtuna ka u kuora bii ka u chiina piihi, ka i wa yeli 'kuu sanga ni ung na mang 'yi yoo wa kpe: Gaa ti 'jing 'tengeng a 'di siimaa?

8 Ma ngaang ung na dang yeli 'kuu wa: Maali siimaa ka n 'di, i i minga
'siri a tung 'kumo a gara sanga ni mang na 'di siimaa a 'nyu kuong, a bila
'puoring ka i panaa 'di siimaa a 'nyu kuong.
9 U mang 'puohiye a tungtuna barika ung tung bila ni bang 'kuu nuori ka
u tung ni 'jung? N ba tiehi bila.
10 A 'jung bila ning u 'ju la ye ming sanga ni yeng na mang wa tung bila
ni jaa bang 'kuye nuori ka ye tung, ye mang yeli: Ti iye tungtuniba ang
ba tari tona. Ti tungye bila ni ang i ti 'yobeu ka ti tung.

'Yesu ang nyaa kongkoonhi 'pie

11 Sanga ni ung daang wa gara Jeruuselem, ung 'tu 'Sameeriya aning
'Gaalilii kpachaga.
12 Sanga ni ung daang ti kpe kuraa kanga, ka daba 'pie ang i kongkoonhi
daang paguu, a ahi toori jaa.
13 Bang daang yeli yaga jaa: 'Yesu, Ningkpong, iti hina.
14 Sanga ni ung daang wa nyiba, ung yeli 'kubo: Ye gaa ti di ye miihi 'wuli
a Ngming'puohi 'yi-dieriba. Sanga ni bang daang gara, bang nyaa.
15 Ka ba kanga, sanga ni ung daang wa nye ka u nyaayeng, ung leu 'puori,
a 'pugiro Naangmini aning kokokpiengaa.
16 Ung wa 'le 'pu 'tengeng u gbeeng, a 'puohuu barika. U daang iye
'Sameeriya nie.
17 Ka 'Yesu daang die a yeli: Niba 'pie naaning nyaa? Che 'ye ka ba bawai
ni 'be?
18 Kanga jaa daang 'chibe a leu wa ka u wa 'ku Naangmini 'pugibu, ka a
saana nga 'yong naani.
19 Ka 'Yesu daang yeli 'kuu: 'Ihi gara, i limaniye vengyeng ing nyaa.

A naalung waa

('Maatiu G. 24:23-28, 37-41)

20 Sanga ni a Farisiihi ang daang jugihuu wagiri ni Naangmini naalung ni
ang daang na wa, ung die a yeli 'kubo: Naangmini naalung ni ba waana
aning 'ningbiri nyiibu.
21 Niba kung yeli ming: 'Liinhi che. Bii: 'Liinhi 'be. 'Bojung Naangmini
naalung ni 'biye ye 'puong.
22 Ung daang yeli 'ku a 'potuuribo: A 'beri na wang, a sanga yeng na buora

ka ye nye Ninsaalaa 'Bi-dau ni 'beri ni kanga bung'yeni. Che ye kung nyiu.
23 Ba daang na mang yeli 'kuyeng ming: Nye, u 'biye che. Bii: Nye, u 'biye 'be. Ye ta wa gara, bii a 'tuuribo.
24 'Bojung a'wo saa ang mang nyigihi sagbani lampega kangang a wa gaa ti chaang u tong bila ni, bila ka Ninsaalaa 'Bi-dau ni ming daang na 'be u 'beu ning.
25 Che a iye kparaama ka u 'di dogee yela yaga 'puong fora, ka a jemani nga niba nga jaanhuu.
26 A'wo ang daang i bila 'Noowa 'bering ni, bila ming ang na i Ninsaalaa 'Bi-dau 'beri ning.
27 Ba daang 'direng, a 'nyuuro, a digira pogiba, a digira 'bi-pogiba 'kuro siriba, a gara a 'beu ni 'Noowa ang ti kpe a 'gbori 'puo, ka a kontaalii daang wa a wa nyuong ba jaa.
28 Bila ning u 'ju ang daang i Loot 'beri ning ming. Ba daang 'direng, a 'nyuuro. Ba daang daaraye buunhu, a kuoha buunhu. Ba daang buriye buunhu. Ba daang mierang.
29 Che a 'beu ni ning u 'ju Loot ang daang 'yi Soodom 'puong, 'buung aning 'jiribi daang 'yiye sagbani a wa a'wo saa, a wa nyuong ba jaa.
30 'Haali bila ang daang na i a 'beu ning Ninsaalaa 'Bi-dau ang daang na 'yuo 'yi gbanggbali.
31 Ana 'beu ning, unani ang daang na 'bi 'deu pieng, ka u buunhu 'bi a 'deu 'puong, u ta wa 'sigire ka u wa dia gaaning. Unani ming ang na 'bi yoo 'puong, bila ning u 'ju, u daana ta wa leu gara 'yiri.
32 Ye tieha Loot poga ni yela.
33 Nie ni jaa ang na buora ka u tari u 'nyivori gara, u daana na komuung. Nie ni jaa ming ang na kong u 'nyivori n 'jung, u daanang na taruu.
34 N yera 'kuriyeng, ana 'yienguu ning ningba'yi daang na mang 'biye bunjie bung'yening. Ka ba mang di kanga a che bahi kanga.
35 Pogiba ba'yi daang na mang lang nieniye niering, ka ba mang di kanga a che bahi kanga.
36 Daba ba'yi daang na mang 'biye yoong. Ka ba mang di kanga a che bahi kanga.
37 Bang daang die a yeli 'kuu: 'Yening, Daana? Ung yeli 'kubo: 'Jie ni jaa a inggbang'kuung ang 'be, 'beng ka ka'chigiri na laanhi lang taa.

Dunggali aning saringmaara 'lugu sinnii

18 Ung loo 'lugu sinnii 'kubo ka u 'wuli ka niba iyeng 'wo ka ba 'puoho
Naangmini wagiri jaa a ta yiera.
2 Ung yeli: Saringmaara kangang daang 'bi 'yiri kangang. U ba jora
Naangmini bii a kahina ninsaalaa.
3 Ka dunggali kanga daang 'bi a 'yiring. Ung wa a saringmaara seng a wa
yeli: 'Kumo tonoo ang sigihi a 'yi nie ang 'ihi 'tuohimo ingang.
4 U daang ba die ka u i bila a wagiring. Che a 'puoring ung yeli u
'suhung: 'Haali mang ba jora Naangmini bii a kahina ninsaalaa,
5 che a dunggali nga ang dannima 'jung, n na 'kuung tonoo ka u ta veng
ka n ye a 'tuuro u wagiri jaa waa nga ingang.
6 Ka Daana daang yeli: Ye 'wong bila ni a saringmaara nga ang 'dire
dangchagiri nga ang yeli.
7 Ka bila Naangmini kung 'ku u minga niba ung 'lugihi tonoo, banang
'kono 'kuruu ngminaa aning 'yienguu ni, 'haali ka unang kauhi ningba?
8 N yera 'kuriyeng ka u na 'kubong tonoo 'wieng 'wieng. Anaa jaa sanga
ni Ninsaalaa 'Bi-dau ni ang daang na waana, u na nyiye limaniye
'teng-gbaning?

Farisii aning lam'po-diera 'lugu sinnii

9 Ung daang loo a 'lugu sinnii nga 'ku niba 'mine ang daang deli ba miihi
ka ba iye sun'tuuribo, a che digira ba taa foo:
10 Niba ba'yi 'mineng daang gaa ti kpe Ngming'puohi 'de-kpong 'puo ka ba
'puohi Naangmini. Kanga daang iye Farisii, ka kanga ming i
lam'po-diera.
11 Ka a Farisii daang ti ahi a 'puohi Naangmini ngaang aning u minga:
Naangmini, n 'puohiing barika aning mang ba 'woning a niba 'mine,
faariba, beu'tuuribo, senseniba, bii a 'woning a lam'po-diera nga gba.
12 N mang 'leye nuori gberi 'buyi daa jaa 'puong. N mang 'ihiye buunhu
jaa mang 'so 'pie tuori.
13 Ka a lam'po-diera daang ti ahi toori jaa. U daang ba buora ka u lagi u
'ningbie gba a 'tori sagbani. Che ung di u 'nuuhi a 'kori u nyeung a yeli:
Naangmini, ima hina, yelibe-ira lima.
14 N yera 'kuriyeng, a dau nga daang 'sigi gaaye u 'deu a i 'soli a gaa a
Farisii ni. 'Bojung nie jaa ang 'duoho u minga, ba na 'sigihuung. Nie

ming ang 'sigihe u minga, ba na 'duohuung.

'Yesu ang 'ku 'biihi pegiri

('Maatiu G. 9:13-15; Maaki G. 10:13-16)

15 Bang daang waaning 'bi-liihi ming u seng ka u fiinhiba. Che sanga ni u 'potuuribo ang wa nye bila, bang 'miing ba ingang.
16 Che ka 'Yesu daang buongba ka ba wa u seng, a yeli: Ye veng ka a 'bibilii wa n seng. Ye ta kariba. 'Bojung ba taang 'so Naangmini naalung ni.
17 Yeliminga mang yera 'kuriye: Nie ni jaa ang kung die Naangmini naalung ni a'wo 'bibile, u daana daang kung kpeu jaa.

Bungdaangkaara

('Maatiu G. 19:16-30; Maaki G. 10:17-31)

18 Ka kaara kanga daang jugihuu, a yeli: Karimasung, wala mang na i a nye 'nyivori ang ba tari baahibu ka u i n chen'di bung?
19 Ka 'Yesu yeli 'kuu: Wala 'jung ing buonima ningsung? Nie 'chibe a suma, ka bung'yeni kanga 'yong naani, una la Naangmini.
20 I bangye a nuori 'kuubuhi: Ta wa sena. Ta wa kuura nie. Ta wa 'juuro. Ta wa 'dire 'sierigirii. Nana i ba aning i ma.
21 Ung daang yeli: A yela nga jaa mang 'tu a 'yi n 'bibiilung sanga.
22 Sanga ni 'Yesu ang daang wa 'wong a yela nga, ung yeli 'kuu: Yeli bung'yeni ing nang kong. Kuohi buunhu jaa ing tari a di tori ningbaaliba, a che wa 'tuurimo. I daang na tariye bundaambuunhu arijena 'puong.
23 Sanga ni ung wa 'wong ngaang, ka u 'puo saang yaga jaa. 'Bojung u daang iye bundaana yaga jaa.
24 'Yesu ang wa nye ka u 'puo saangye yaga, ung yeli: Banani ang i bundaamba, a na iye kpiengaa yaga 'kubo ka ba kpe Naangmini naalung ni 'puo.
25 'Bojung a iye noo a 'ku nyogima ka u 'tu kpari'piing nyie ti 'yi, a gaa bundaana ka u ti kpe Naangmini naalung ni 'puo.
26 Banani ang daang 'wong bila, bang yeli: Ka ning'buong panaa na tuong i 'chihi?
27 Ung daang yeli: Yela ni ang ba tuong ira aning ninsaaliba, a yelibani

tuong irang aning Naangmini.
28 'Beng la ka 'Pii-ter daang yeli: Nye, ti bahiye buunhu jaa a che 'tuurii.
29 Ung yeli 'kubo: Yeliminga mang yera 'kuriye, nie 'chibe a bahi 'deu, bii ba aning ma, bii bieri'mine aning yauhi, bii poga, bii 'biihi Naangmini naalung ni yela,
30 ka u daana kung nye bila gbee yaga a pampana wagiri nga 'puong a paahi, a die 'nyivori ming ang ba tari baahibu dunee ang waana 'puong.

'Yesu ang dangyeli u 'kuung
aning u 'kuung 'puo 'ihiyiibu yela taalung
('Maatiu G. 20:17-19; Maaki G. 10:32-34)

31 'Beng la ung daang nyogi a 'pie aning ba'yi a 'yining, a yeli 'kubo: Tau, ti 'do garaye Jeruuselem, ka yela ni jaa a dangyeriba ang seu a'wo Ninsaalaa 'Bi-dau yela ni na tung.
32 'Bojung ba na diung 'ku niba ni ang ba i 'Juuhi ni, ka ba iu la, a tung u 'lolo, a tuuhi muntaahi waahuu.
33 Ba na fiebuung, a kuu, a dabaata daari ka u la 'ihi.
34 Ba daang ba bang a yela nga kanga jaa 'muni. Ka a yelihung 'muni daang ba peli 'kubo. Ba daang ba bang yela ni ung yeli ni.

'Yesu ang nyaa jonga ang suha
('Maatiu G. 20:29-34; Maaki G. 10:46-52)

35 Sanga ni ung daang wa pieli Jeeri'ko, ka jonga kanga 'jing sori kpantiring a suha.
36 Ung daang 'wono a jemaa ang waana para gara dangbu, ung jugihi yeli ni ang la.
37 Bang yeli 'kuu ka 'Yesu ang 'yi Naazaret la para wa gara.
38 Ung tahing, a yeli: 'Yesu, 'Deevid 'Bi-dau, ima hina.
39 Ka banani ang die 'yie daang 'miing u ingang a yeluu ka u tang u nuori. Che ung daang la maaling tahing yaga jaa: 'Deevid 'Bi-dau, ima hina.
40 Ka 'Yesu daang leu ahi, a 'ku nuori ka ba waanuu u seng. Sanga ni ung wa pieli, ka 'Yesu jugihuu,
41 a yeli: 'Bo ing buora ka n i 'kui? Ung yeli: Daana, n buorang ka n nyira.
42 Ka 'Yesu daang yeli 'kuu: Nyira. I limaniye diegiing.
43 'Dayeni ka u 'yuoye a nyira, a daang 'tuuruu, a 'kuro Naangmini girima.

Ka a niba jaa, sanga ni bang wa nye bila, bang 'pugi Naangmini.

'Yesu aning 'Zakiiya

19 Ka 'Yesu daang ti kpe Jeeri'ko 'puo a ti gara.
2 Ka dau kanga daang 'bi 'be ka u 'yuori 'di 'Zakiiya. U daang iye ningkpong a lam'po-dieriba 'puong, a i bundaana.
3 Ung daang buora ka u nye nie ni ang la 'Yesu. Che u daang ba tuong na nyiu a jemaa 'jung, 'bojung u daang iye giraa yaga.
4 Ung daang dang jo gaa ti 'do gbalaa dau ka u nyiu. 'Bojung 'Yesu daang garang ka u ti die a 'jie.
5 Sanga ni 'Yesu ang daang ta a 'jie, ung 'gbeli 'liinhi a nyiu, a yeli 'kuu: 'Zakiiya, 'loring wa 'sigi 'tenge. 'Bojung 'jine a hienang ka n 'bi i 'deung.
6 Ung 'loring wa 'sigi 'tenge, a saguu ning nyengka.
7 Sanga ni bang daang wa nye bila, bang jaa ngmuuna yela, a yeli: U gaayeng ka u ti i dau ang i yelibe-ira saana.
8 Ka 'Zakiiya daang 'ihi ahi a yeli 'ku Daana: Nye, Daana, n na diye n buunhu tarang 'ku ningbaaliba. Ka maang ngma 'girii a die bung jaa nie jaa seng, n na 'kuye a daana a bungbalaa singbu gberi bunaahi.
9 Ka 'Yesu daang yeli 'kuu: 'Chihi waye a 'deu nga 'jine, 'bojung u ming iye Aaburaham 'bi-dau.
10 'Bojung Ninsaalaa 'Bi-dau ni wayeng ka u wa bo a die bung ni ang bori.

Mainihi 'pie 'lugu sinnii

('Maatiu G. 25:14-30)

11 Sanga ni bang daang wa 'wong a yela nga, ung loo 'lugu sinnii paahi. 'Bojung u daang pieliye Jeruuselem, bang daang tiehi ming ka Naangmini naalung ni na 'yiye gbanggbali 'wieng 'wieng.
12 Bila 'jung ung daang yeli: Ningtiinhuu kangang daang gaa paalitoori kanga, ka ba ti 'kuu paaluu naalung ka u leu wa.
13 Ung daang buong u tungtuniba 'pie, a di mainihi* 'pie 'kubo, a yeli 'kubo: Ye di tuna ning tuma a gara sanga ni mang na ti wa.
14 Che ka u 'yiri niba daang hau, a tung tungtuna 'tu u 'puoring, a yeli: Ti ba buora ka a dau nga 'di ti naalung.

*
19:13 mainihi — Maina bung'yeni daang iyeng a'wo 'chiuri ata sanyeu.

15 Yela iibu 'puong, sanga ni ung daang ti 'di a naalung a ti leu wa, ung 'ku nuori ka ba buong a tungtuniba nga ka ba wa u seng, bana ung daang 'ku a 'libie ni. Ka ka u bang bila ni tona kanga jaa ang nye a 'tuuro yaagu ingang.
16 Ka a fora daana wa a yeli: Daana, i 'libiri ni 'ugiye gberi 'pie.
17 Ung yeli 'kuu: 'Mbo, tungtungsung. 'Bojung i iye limanpaalii daana yeli ang i fiing yaga 'puong, 'so kpiengu 'yie 'pie iinhing.
18 Ka a 'yiilung daana wa yeli: Daana, i 'libiri ni 'ugiye gberi 'bunu.
19 Ung yeli bila ning u 'ju a 'kuu: Ming kaara 'yie a'nu.
20 Ka bungjaala wa yeli: Daana, nye i 'libiri ni la ni. N diung ing jerima 'puong a 'bing.
21 'Bojung n joriing, 'bojung i 'berihung iye kpiengaa. I mang diye bung ing ba mang 'bing, a mang chiera siimaa ing ba buri.
22 Ung yeli 'kuu: N na 'diye i saree a 'yi i minga nuoring, ina tungtungbeu. Ma i bangyeng ka n iye nie 'berihung ang i kpiengaa wa? Ma i bangyeng ka n mang diye bung mang ba 'bing, a mang chiera siimaa mang ba buri wa?
23 Wala 'jung ing panaa ba di n 'libiri ni ti ing bangking, n waa 'puong ka n da wa die n 'libiri aning tona a paahi?
24 Ung yeli 'ku banani ang daang ahi 'be ni: Ye die a 'libiri u seng, a diu 'ku unani ang tung nye tona yaga ni.
25 Bang yeli 'kuu: Daana, u tariye 'libie yaga.
26 'Bojung n yera 'kuriyeng ka unani jaa ang tari, ba na 'kuung buunhu paahi. Unani ang ba tari, ba na dieye bung ni gba ung tari ni u seng.
27 Che n domihi ni, banang ba buora ka n 'di ba naalung ni, ye waaniba che, a wa kuba n 'ningbi-tooring.

'Yesu Jeruuselem waa girima 'puong

('Maatiu G. 21:1-11; Maaki G. 11:1-11; Joon G. 12:12-19)

28 Sanga ni ung wa yeli ngaang, ung die 'yie a 'do ti gara Jeruuselem.
29 Sanga ni ung daang wa pieli Beti'feej aning Beetani, tanga ni bang buona Ooliveet Tangkpong ni 'jieng, ung tung u 'potuuribo ba'yi,
30 a yeli: Ye gaa ti kpe kuraa nga ang 'bi ye 'ningbi-tooring nga. Yeng na wa ti kpeu ye na nyiye bungpolii nie ang nang ba jong ang 'le. Ye 'loruu waaning.

31 Ka nie jaang wa jugihiye: Wala la yeng 'loruu? Ye yeli ngaang 'kuu:
Daana hienuung.
32 Ka banani bang daang tung ni daang gaa, a ti nye a'wo bila ni turi ung
yeli 'kubo ni.
33 Sanga ni bang daang wa 'loro a bungpolii, ka niba ang 'sou yeli 'kubo:
Wala la yeng 'loro a bungpolii?
34 Bang yeli: Daana hienuung.
35 Bang daang waanuu wa 'ku 'Yesu. Bang di ba bungyerihi te a bungpolii
'puoring, a di 'Yesu ung jomuu.
36 Sanga ni ung daang wa gara, bang di ba bungyerihi yeri a soring.
37 Sanga ni ung daang ti toha, a ta 'jie ang 'chulihi 'sigire Ooliveet
Tangkpong ni, ka a 'potuuribo jemaa jaa daang 'piili nyengina a 'pugiro
Naangmini aning kokokpiengaa a kpiengu tuma ni jaa bang daang nye
ni yela.
38 Bang yeli: Naa ni ang waana Daana 'yuoring ni nye 'pugibu. Maahuu
'bi sagbani 'puong, ka girima 'bi a saa'ju baahaa 'puong.
39 Ka a Farisiihi 'mine daang 'yi a jemaa 'puong a yeli 'kuu: Karima, 'miing
i 'potuuribo ni ingang.
40 Ung die a yeli 'kubo: N yera 'kuriyeng: Ka bama ngang tang, a 'kubo na
'cheehing pampana pampana.
41 Sanga ni ung daang wa pieli a nye a 'yiri, ung 'kong u yela,
42 a yeli: Ka inang da bang, ina turi, i 'beu nga 'yong turi 'puong, yela ni
ang na waaning i maahuu, che a sogiliyeng ka i 'ningbie ba nyiraa.
43 'Bojung a 'beri na waye i ingang, ka i domihi ngmaa 'begiri a wa 'gilii,
a ngmaagii wa 'gili, a pogii lampega jaang.
44 Ba na lobiing 'tengeng, ina aning i 'biihi. Ba daang kung bahi 'kuurii
bung'yeni u to ingang i ingang. 'Bojung i ba bang sanga Naangmini ang
na wa i seng.

A Ngming'puohi 'de-kpong pegibu

('Maatiu G. 21:12-17; Maaki G. 11:15-19; Joon G. 2:13-22)

45 Ung daang ti kpe a Ngming'puohi 'de-kpong 'puo, a 'piili kara baha
'yengeng banani ang kuoha buunhu 'be.
46 Ung yeli 'kubo: A seuyeng:
N 'deu ni iye Ngming'puohibu 'deu. (Ai'zeeya G. 56:7)

Che yeng iu ung i na'nyigihi kpe'jie. (Jeremaiya G. 7:11)
47 Ung da mang 'wuno 'beu jaa a Ngming'puohi 'de-kpong 'puong. Che ka
a Ngming'puohi 'yi-dieribera aning a 'begu karimihi aning a niba
ningbera daang buora ka ba kuu.
48 Che ba daang ba tuong nye bila ni bang na i. 'Bojung a niba jaa daang
iye niba ang mang cheliha yaga ka ba 'wong u yeliyaga.

Ba jugihiye 'Yesu u berii kpiengu yela
('Maatiu G. 21:23-27; Maaki G. 11:27-33)

20 A 'beri ni kangang, sanga ni ung daang wa 'wuno a niba a
Ngming'puohi 'de-kpong 'puong, a inna a 'duohi-sung, ka a
Ngming'puohi 'yi-dieribera aning a 'begu karimihi, ka a ningbera paahi,
bang daang wa u seng.
2 Bang wa yeli 'kuu: Yeli 'kuti, 'bo berii kpiengu ing 'tu ira a yela nga?
Bii ning'buo la unani ang 'kui a berii kpiengu nga?
3 Ung daang die a yeli 'kubo: N ming na jugihiyeng yeli bung'yeni. Ye
yeli 'kumo:
4 Joon Ngminikon'suobu ni, bila 'yiye arijena bii bila 'yiye ninsaaliba
seng?
5 Bang ngmi bila fasani ba miihi seng, a yeli: Ka tinuung yeli: Bila 'yiye
arijena, u na yeling: Ka wala yeng ba saguu?
6 Che ka tinuung yeli: Bila 'yiye ninsaaliba seng, a niba jaa na footing
aning 'kubo. 'Bojung ba sagi'ding ka Joon iye dangyera.
7 Bang die a yeli ka ba kung tuong yeli 'jie ni a Ngminikon'suobu ang 'yi.
8 Ka 'Yesu daang yeli 'kubo: N ming kung yeli 'kuye bung ni berii
kpiengu mang 'tu a ira a yela nga.

'Girep yoo aning u kuoriba 'lugu sinnii
('Maatiu G. 21:33-46; Maaki G. 12:1-12)

9 'Beng la ung daang 'piili a loo 'lugu sinnii nga 'ku a niba: Dau kangang
daang seli 'girep yoo, a diu ngmi pa a 'ku kuoriba, a che gaa ti kpe
paalijaala kanga a ti kauhi.
10 A sanga ang daang wa ta, ung tung tungtuna a kuoriba seng ka ba 'kuu
a 'girep yoo ngmama 'mine. Che ka a kuoriba daang nyoguu ngmi, a
che karuu bahi aning 'nu-kpala.

11 Ung la tung tungtungjaala, bang ngmi u ming, a imuu nyaaba, a che karuu bahi aning 'nu-kpala.
12 Ung la tung taalung tungtuna. Bang ing u ming dangii, a diu 'yi ti loo bahi.
13 'Beng la ka a 'girep yoo daana yeli: Wala mang na i? N na tungye n 'bi-dau nunginaa. A'mineng ka banang nyiu ba na kahimuung.
14 Che sanga ni a kuoriba ang daang wa nyiu, bang ngmi fasani ba miihi seng, a yeli: A chen'dire la nga. Ye veng ka ti kuu, ka a cheng i ti 'suobu.
15 Bila 'jung bang daang diu loo a 'girep yoo 'puoring, a kuu. Wala ka a 'girep yoo daana na iba bila yela?
16 U na wa kuye a kuoriba nga, a che di a 'girep yoo 'ku ningjaani. Sanga ni bang daang wa 'wong bila, bang yeli: Ngming ta sagi bila.
17 Ung 'liinhibo a yeli: Ka 'bo la bila nga ang seu ni?
A 'kuurii ni a mieriba ang jaanhi ni, u ning u 'jung leu a kpiiluu 'jukuurii ni. ('Yieme G. 118:22)
18 Nie ni jaa ang na 'le a 'kuurii ingang, u daana na kauhing 'puro 'puro. Che nie ni ming jaa ingang ung na 'le, u na niengye u daana ka u 'woning jong.
19 Ka a Ngming'puohi 'yi-dieribera aning a 'begu karimihi daang buora ka ba nyoguu a wagiri ning u 'jung. Bang daang jora a niba, 'bojung ba nyiyeng ka ba yela ung loo a 'lugu sinnii nga.

Lam'poo yeubu jugihibu

('Maatiu G. 22:15-22; Maaki G. 12:13-17)

20 Bang daang 'pigihe ka ba nyoguu, a tung 'pigihibe bang i 'bangfugi-yela a'wo bang i sun'tuuribo ka ba nyoguu u yeliyaga ingang. Ba daang iye bila a na diu 'ku a paalikaara kpiengu ni aning u 'suobu kpiengu.
21 Bang jugihuu, a yeli: Karima, ti bangyeng ka i yeliye yela a 'wuno yeliminga soring. Ting bang ka i ba baana niba ming. I mang 'wuniye Naangmini sori yeliminga soring.
22 A 'tuye sori a 'kuti ka ti yeu lam'poo a 'ku 'Sii-zer, bii a ba 'tu sori?
23 Che u daang nyiye ba dawarihung, a yeli 'kubo: Wala la yeng 'pigihime?
24 Ye di denaari 'wulimo. Ning'buo 'worihung aning u yeliseurihi ung

tari? Bang die a yeli: 'Sii-zer 'worihung aning u yeliseurihi ung tari.
25 Ung yeli 'kubo: Bila yeng, ye 'ku 'Sii-zer buunhu ni ang i 'Sii-zer buunhu, a 'ku Naangmini ming buunhu ang i Naangmini buunhu.
26 Ba daang ba tuong nyoguu u yeliyaga 'puong a niba 'ningbi-tooring. Ka nomaa daang kpeba u dieyelibu ni yela, bang tang ba noe.
27 'Beng la ka Saa'jusihi 'mine daang wa u seng, banang yera ka 'kuung 'puo 'ihiyiibu jaa 'chibe ni. Bang jugihuu,
28 a yeli: Karima, 'Moosis seu 'kuting, ka ka nie jaa bieri bii u yaung tari poga ka u 'kpi a ba tari 'biihi, ka u yau bii u bieri na diye u poga a dogi 'biihi 'ku u bieri ni bii u yau ni.
29 Bila 'jung bieri'mine aning yauhi, ba bayo'poing daang 'bibe. Ka a fora daana di poga, a 'kpi ka u ba tari 'biihi.
30 Ka a 'yiilung daana ming di a poga, a ming daang 'kpi ka u ba tari 'bie.
31 Ka a taalung daana ming di a poga. Bila ning u 'ju la ba bayo'poin ni jaa. Ba daang ba bahi 'biihi, a che 'kpi.
32 Ka a poga daang baahi ba jaa 'puoring a ming 'kpi.
33 Bila 'jung a 'kuung 'puo 'ihiyiibu 'puong, ba 'buo poga ung na i? 'Bojung ba bayo'poin jaang diu ung i ba kanga jaa poga.
34 Ka 'Yesu daang die a yeli 'kubo: A dunee nga 'biihi ni digiriye taa, bang digiriba 'kuro taa digibu 'puong.
35 Che banani bang daang na jeri ka ba sigiyeng ka ba nye a dunee ni aning a kpiinhi 'puo 'ihiyiibu ni, daba kung la digira pogiba. Ba kung la digira pogiba 'kuro daba ming.
36 Ba kung la tuong 'kpi ming. 'Bojung ba 'woniye malikihi, a i Naangmini 'biihi, bang i 'kuung 'puo 'ihiyiibu 'biihi yeng 'puong.
37 Che a kpiinhi 'kuung 'puo 'ihiyiibu yela, 'haali 'Moosis 'wuliye bila a moo 'jieng, sanga ni ung daang buona Daana, Aaburaham Naangmini ni, aning Aizik Naangmini ni, aning Jeekob Naangmini ni.
38 'Bojung u ba i kpiinhi Naangmini. U iye 'nyivoe niba Naangmini. 'Bojung ba jaa tariye 'nyivori u seng.
39 'Beng la ka a 'begu karimihi 'mine daang die a yeli: Karima, i yeliye sung.
40 A bila 'puoring ba ba ngmi 'ju ka ba la jugihuu yeli jaa.

'Deevid 'bie ang i u Daana

('Maatiu G. 22:41-46; Maaki G. 12:35-37)

41 Ka 'Yesu daang yeli 'kubo: Wala la bang yera ka 'Kristo iye 'Deevid
'bi-dau?
42 'Deevid minga yerang 'Yieme Gbangu ni 'puong:
Daana yeli 'kuye n Daana: 'Jing n 'nuduring
43 a gara sanga mang na ti veng ka i domihi i i gberi 'kogo.
('Yieme G. 110:1)
44 'Deevid buonuung Daana, wala panaa ung la i u 'bi-dau?

'Yesu ang chiihi a 'begu karimihi

('Maatiu G. 23:1-36; Maaki G. 12:38-40; 'Luki G. 11:37-54)

45 'Beng la ung daang yeli ngaang 'ku u 'potuuribo ka a niba jaa cheliha:
46 Ye banna a 'begu karimihi yela. Banang mang buora ka ba yeri
kpariyogiri a 'chene ni. Bang mang buora ka ba 'puohibo daahi 'puong,
a buora 'kogihi ang i nanee yaga jaa a Ngming'puohi 'dering, aning
'ji-nanee siingbera 'jiihing.
47 Banang mang piera dunggala 'deri, a mang 'puoho Ngming'puohi-yogiri
ka niba nye 'jung. Ba ning ba 'ju 'lee daang na iye kpong saree 'diibu
'puong a gaa niba 'mine 'lee.

A dunggali 'kuubu

('Maaki G. 12:41-44)

21 Ung daang lagi u 'ju a 'liinhi, a nye bundaamba ang digira ba
'kuubuhi a loora inna a 'libie ing'jie 'puong.
2 Ung daang nye dunggali kanga ang i nandaana ang di u 'libi-wari a'yi
a loora inna 'be.
3 Ung daang yeli: Yeliminga mang yera 'kuriye. Dunggalinandaana
ngang ing gaa ba jaa.
4 'Bojung bama jaa diye ba 'kuubuhi loo ing Naangmini 'kuubuhi ni
ingang a 'yi ba bundaalung 'puong. Che una ingyeng a 'yi u nandaalung
ingang. U diye bung jaa ang i u 'nyivori bung ung tari a loo ing.

'Yesu ang dangyeli a Ngming'puohi 'de-kpong 'lee yela

('Maatiu G. 24:1-2; Maaki G. 13:1-2)

5 Sanga ni 'mine ang daang wa yera a Ngming'puohi 'de-kpong yela, bila
ni bang maaluu ning 'ku-suunhi ning 'kuubuhi, ung daang yeli:
6 A'wo ama nga yeng kaara nga, a 'beri daang na wang, a 'puong ka
'kuurii bung'yeni kung 'bibe a dogili u to ingang ka ba kung daaguu loo
'tengeng.

'Sierihi aning dogihibu

('Maatiu G. 24:3-14; Maaki G. 13:3-13)

7 Bang daang jugihuu, a yeli: Karima, 'bo sanga ka a yela nga na i? 'Bo
'siereeng daang na 'bibe sanga ni a yela nga ang na buora ka a i?
8 Ung daang yeli: Ye banna ka ba ta wa belingye. 'Bojung niba yaga na
wang n 'yuoring, a wa yela: Maang la 'Kristo, aning: A wagiri
pieliyeng. Ye ta wa 'tuuribo.
9 Sanga ni yeng daang na wa 'wono taanhuu jaurihi yela aning
gongkpienhi yela, ye ta wa jora dabieng. 'Bojung a iye kparaama ka a
yela nga i fora, che a baahaa daang kung wa 'wieng 'wieng bila
'puoring.
10 'Beng la ung daang yeli 'kubo: Paaluu na mang 'ihi jauniye u to paaluu,
ka naalung 'ihi jauning u to naalung.
11 'Tenge 'jigihibuhi ang i bera na mang iye 'ji-dabang dabang 'puuhing,
aning kong 'leebuhi, aning 'baleuhi. Ka dabieng yelinyirihi aning
'sieri-bera mang 'bibe a 'yi sagbani.
12 Che yeli ang na dang i che ka a yela nga i la nga. Ba daang na diye ba
'nuuhi a nyogihiye, a dogihiye, a digiriye garaning a Ngming'puohi
'deri aning pogiriba 'deri. Ba daang na mang waaniyeng na'mine aning
paalikaariba 'ningbi-toori n 'yuori 'jung.
13 Bila daang na leu iye 'sieree a 'kuye.
14 Bila 'jung ye i 'siri ye 'sikieng ka ye ta wa ti dang daanha bila ni yeng
na mang die a yeli.
15 'Bojung n na 'kuyeng nuori aning yeng. Ye chiihiba kanga jaa kung
tuong yeli yela lobaa, bii a chiihaa.
16 Ba'mine aning ma'mine, aning ba'biihi, aning dogiriba, aning jo'mine,
ba daang na mang kuohiyeng. Ba na mang ing ka ba ku ye 'mine.

17 Niba jaa daang na hayeng n 'yuori 'jung.
18 Che ye 'ju-koonhuu daang kung bori.
19 Ye 'kanyiri 'puong ye na 'soye ye 'nyivoe.

'Yesu ang dangyeli Jeruuselem 'lee yela

('Maatiu G. 24:15-22; Maaki G. 13:14-19)

20 Sanga ni yeng daang na wa nye tan'nuuhi ang ngmaa Jeruuselem wa 'gili ni, ye bang ka u ngmahibu pieliyeng.
21 A bila wagiri ning banani ang 'bi 'Judiiya 'puong, ba jo 'do a tangbera 'juri. Banani ang 'bi a 'yiri 'puong ni, ba 'yire. Banani ming ang daang na 'bi moong, ba ta wa kpiera a 'yiri.
22 'Bojung sannaa dogihibu 'beri la a 'beri nga, ka yela ni jaa ang seu ni nye paali 'jung.
23 Che nimiha la a 'ku banani ang daang na tari 'puuhi, aning banani 'biihi ang daang na mugira ana 'beri ni 'puong. 'Bojung ngmiehibu ang i kpong daang na 'biye 'teng-gbaning, ka 'su-kpiengaa 'ihi a niba nga ingang.
24 Ba na 'leng a 'tuuro ta'kobing, ka ba i niba bang ngminyogihi, ka ba dieniba 'yie a gaa ti kpening paalihi jaa 'puuhi. Niba ni ang ba i 'Juuhi ni daang na diye ba gbee tigiri Jeruuselem 'tengeng a gara sanga ni niba ni ang ba i 'Juuhi ni wagirihi ni ang na ti paali.

A ninsaalaa 'Bi-dau leu waa

('Maatiu G. 24:29-31; Maaki G. 13:24-27)

25 'Sierihi daang na 'biye ngminaa ingang, a 'bi 'chiu ingang, aning ngmari'bie ingang. 'Teng-gbani 'jung paalihi daang na 'biye ngmiehibu 'puong. Ba na 'biye chinchang 'puong, a mani aning u yangkibuhi dangbu goma yela.
26 Niba daang na mang sieng aning dabieng aning bang na kaara yela ni ang waana a 'teng-gbani ingang 'jung. 'Bojung sagbani kpienguhi ni daang na 'jigihing.
27 'Beng la bang daang na nye Ninsaalaa 'Bi-dau ni ang waana savaalii 'puong aning kpiengu aning girima ang i kpong.
28 Sanga ni a yela nga ang na wa 'piili ka a i, ye 'ihi ahi 'dendenge, a lagi ye 'juri, 'bojung ye yeudiebu tagira tarang.

Kangkanga dau yela daanhibu
('Maatiu G. 24:32-35; Maaki G. 13:28-31)

29 Ung daang loo 'lugu sinnii 'kubo: Ye 'liinhi kangkanga dau, aning daari jaa.
30 Sanga ni ang mang wa boha vaari, ye miihi mang nyeng a bang ka seun tohiyeng.
31 Bila la, sanga ni yeng ming na wa nyira a yela nga ang ira, ye bang ka Naangmini naalung ni pieliyeng.
32 Yeliminga mang yera 'kuriye, a jemani nga na 'bibeng a gara sanga ni a yela jaa ang daang na ti paali.
33 Sagbani aning 'teng-gbani daang na baahing, che maang yeliyaga daang kung baahi jaa.

Kaabu kawani iibu

34 Ye kaara ye miihi 'jieng sung, ka buunhu 'di-jeni, aning dang'nyubugibu, aning a 'nyivori nga 'jie kaabu yela ta wa 'juli ye 'sikie, ka a 'beu wa wa ye ingang ka ye ba bang.
35 'Bojung a 'beu daang na wang a'wo cheba banani jaa ang kpiera 'teng-gbani jaang ingang.
36 Bila 'jung ye kaara sung, a 'puoho Naangmini wagiri jaang, ka ye daang i niba bang na jeri ka ye sigiyeng ka ye i 'chihi a 'yi a yela nga ang na i nga ingang, a ahi Ninsaalaa 'Bi-dau ni 'ningbi-tooring.
37 Ung daang 'wuno niba a Ngming'puohi 'de-kpong 'puong ngminaa. 'Jie ang daang wa suo ung 'yi gaa ti 'bi a tangkpong ni bang buona Ooliveet Tangkpong ni 'jung.
38 Ka a niba jaa daang wa u seng 'beeguu 'pipi a Ngming'puohi 'de-kpong 'puong ka ba wa 'wong u yeliyaga.

'Yesu kuubu buobu
('Maatiu G. 26:1-5, 14-16; Maaki G. 14:1-2, 10-11;
Joon G. 11:45-53)

22 A wagiri ngang, Paanuu Ang Ba Tari Bura 'chiu ni, una bang buona a Paribahi ni daang pieliyeng.
2 Ka a Ngming'puohi 'yi-dieribera aning a 'begu karimihi daang buora bila ni bang na i kuu. 'Bojung ba daang joriye a niba.

3 'Beng la ka Sitaani daang kpe 'Juudas bang buona Isikaariyot. U daang iye a 'pie aning ba'yi ni kanga.
4 Ung daang gaa ka u ning a Ngming'puohi 'yi-dieribera aning a Ngming'puohi 'de-kpong kaaribera ti yeli yela, a yeli bila ni ung na kuohi 'Yesu 'kubo.
5 Ka ba 'puuhi daang peli. Bang sagi ka ba na 'kuung 'libie.
6 Ung daang die, a bo 'vuo ka u kuohuu 'kubo sanga ni jemaa ang kung 'bi 'be.

Paribahi siimaa maalibu aning u 'diibu

('Maatiu G. 26:17-25; Maaki G. 14:12-21; Joon G. 13:21-30)

7 'Beng la ka Paanuu Ang Ba Tari Bura 'beu ni daang wa ta. A sanga la ang mang i kparaama ka ba ku a Paribahi pipolii ni.
8 Ung daang tung 'Pii-ter aning Joon, a yeli: Ye gaa ti maali a Paribahi siimaa 'kuti ka ti 'di.
9 Bang daang yeli 'kuu: 'Ye ing na buora ka ti maaluu?
10 Ung daang yeli 'kubo: Ye nye, sanga ni yeng na wa ti kpe a 'yiri 'puo, dau kanga na 'tuoye kondugu a wa pagiye. Ye 'tuuruu ti kpe 'deu ni ung kpiera.
11 Ye yeli 'ku a 'deu daana: Karima yeliyeng: Saamba 'deu 'bi 'ye n ning n 'potuuribo ang na 'di a Paribahi?
12 U na 'wuliyeng saa'ju 'de-kpong kanga 'deu buunhu ang i 'siri a 'bing 'be. Ye i 'siri 'be.
13 Bang daang gaa, a ti nye a'wo ung yeli bila 'kubo ni. Bang daang maali a Paribahi ung i 'siri.
14 Sanga ni a wagiri ang wa ta, ung 'jing ka a 'potuuribo 'pie aning ba'yi daang 'jing paahi u ingang.

Daana tiehibu siimaa 'bingbu 'munpiilee

('Maatiu G. 26:26-30; Maaki G. 14:22-26; 1 Korinti G. 11:23-25)

15 Ung yeli 'kubo: N boyeng 'ningbi-jieng ka n niye 'di a Paribahi nga seni che ka n 'di dogee.
16 'Bojung n yera 'kuriyeng, n kung la 'diu a gara sanga ni bila ang daang na ti paali Naangmini naalung ni 'puong.
17 Ung daang wa di 'bonsuo, a 'puohi Naangmini barika, a yeli: Ye di nga

a tori taa.
18 'Bojung n yera 'kuriyeng, n kung la 'nyu a vana ngmama ni kuong a gara sanga ni Naangmini naalung ni ang daang na ti wa.
19 Ung daang di paanuu, a 'puohi barika, a nyoguu ngmaahi, a di 'kubo, a yeli: N inggbani la ni mang di tihi ye 'jung. Ye ira ngaang a tieha n yela.
20 Bila ning u 'ju daang la a 'bonsuo ming a siimaa 'diibu 'puoring. Ung daang yeli: A 'bonsuo nga iye 'layi-paalaa n jiing ingang. Anang 'yi 'kuye ni.
21 Che ye nye, unani ang na kuohima ni 'nu 'biye n seng a 'teebul 'jung.
22 Yeliminga, Ninsaalaa 'Bi-dau ni garang a'wo ang 'bing bila ni. Che nimiha la a 'ku nie ni daana ang kuohuu ni.
23 Bang daang 'piili jugiha taa ba kanga ni ang daang la a na i a yeli nga.

Ningtiinhuu yela taa chiihibu

24 Ka taa chiihibu ming daang 'bi ba 'puong a'wo ba kanga ni bang jeri ka u i ningtiinhuu gaa ba jaa.
25 Ung daang yeli 'kubo: A paalihi na'mine ning mang 'wuno daalung kpiengu ba iinhing. Banani ming ang mang 'wuno 'suobu kpiengu ba iinhing ni, ba mang buonibang tungsuunhi tuniba.
26 Che yena ta wa ira bila. Unani ang i ningtiinhuu gaa ye jaa ye 'puong, ye veng ka u i a'wo ye jaa 'bibile. Nie ni ang i kaara, ka ye veng ka u i a'wo nie ang tuna.
27 'Bojung 'buong i ningtiinhuu gaa u to, unani ang 'jing 'dire siimaa bii unani ang i tungtuna a waananing a siimaa? Unani ang 'jing 'dire siimaa ni naang gaa unani ang tuna tuma ni? Che n 'biye ye 'puong a'wo nie ang tuna tuma a siimaa 'jieng.
28 Yena la banani ang 'bi n seng wagiri jaang n 'pigihibuhi 'puong.
29 Mang 'binne naalung 'kuriye, a'wo n Ba ang 'bing naalung 'kumo bila ni.
30 Ka ye 'di a 'nyu n 'teebul 'jung n naalung 'puong, a 'jing na'kogihing a 'dire Iisiriel buura 'pie aning ba'yi ni saree.

'Pii-ter chiihibu dangyelibu

('Maatiu G. 26:31-35; Maaki G. 14:27-31; Joon G. 13:36-38)

31 Ka Daana daang yeli: Saimong, Saimong, nye, Sitaani suhiyeng
'ningbi-jieng ka u yieliye a'wo 'wiit.
32 Che n 'puohiye Naangmini 'kui, ka i limaniye ta faa. Ka inang wa
leuhi, 'kuro i ba'biihi ni kpiengu.
33 Ung daang yeli 'kuu: Daana, n iye 'siri ka n nii gaa ti kpe pogiriba 'deu,
ka n nii gaa ti 'kpi ming.
34 Ka 'Yesu daang yeli: N yera 'kuriing, 'Pii-ter, i na chiihing a yeli ka i ba
bangma gberi buta 'jine nga che ka nodau 'kong.

'Libi-buora, wuo, aning 'takobi yela

35 Ka 'Yesu yeli 'kubo: Sanga ni mang daang tungye yeng ba tari
'libi-buora, bii wuo, bii nagitie, ye daang hiengye bung kanga? Bang
yeli: Ti daang ba hieng bung jaa.
36 'Beng la ung daang yeli 'kubo: Che pampana unani ang tari 'libi-buora,
u diu, a di u wuo ming. Unani ang ba tari 'takobi, u daana kuohi u tani
a da kanga.
37 'Bojung n yera 'kuriyeng, ka bila nga ang seu, a iye kparaama ka bila
paali n ingang: Bang daang jeruu a paahi 'begu saaniba 'puong.
(Ai'zeeya G. 53:12)
'Bojung a yela ni ang seu n yela ni paalibu tarang.
38 Bang daang yeli: Daana, nye 'takobihi a'ying 'bi che. Ung yeli 'kubo:
A sigiyeng.

'Yesu ang 'puohi a Ooliveet Tangkpong 'jung

('Maatiu G. 26:36-46; Maaki G. 14:32-42)

39 Ung daang wa 'yi a gaa Ooliveet Tangkpong 'ju, a'wo ung da mang ira
bila pahii pahii, ka u 'potuuribo ming daang 'tuu.
40 Sanga ni ung wa ti 'bi a 'jieng, ung yeli 'kubo: Ye 'puoho Naangmini ka
ye ta wa kpe 'pigihibu 'puo.
41 Ung daang weli a tagi 'yi ba seng a'wo nie na di 'kuurii foo ka u ta 'jie,
a ti 'gbinti 'tengeng a 'puohi Naangmini,
42 A yeli: N ba, ka inang buora, nyogi a 'bonsuo nga di a 'yi n seng. Anaa
jaa che a ba i a'wo ka n buobu la. Che bila ni ina ang buora, bila tung.

43 Ka malika daang 'yi arijena wa u seng, a wa 'kuruu kpiengu.
44 Ung daang 'bi dogee 'puong, ung 'puohi Naangmini 'ningbi-jieng yaga jaa. Ka u waluu daang 'woning jiing ang 'togiho yaga jaa a 'lere 'tengeng.
45 Sanga ni ung wa 'ihi 'yi Ngming'puohibung a wa u 'potuuribo seng, ung wa nye ka ba 'gbihe nimiha ang kpeba 'jung.
46 Ung daang yeli 'kubo: Wala yeng 'gbihe? Ye 'ihi a 'puoho Naangmini, ka ye ta wa kpe 'pigihibu 'puo.

'Yesu nyogibu

('Maatiu G. 26:47-56; Maaki G. 14:43-50; Joon G. 18:3-11)

47 Sanga ni ung daang nang yera yela, nye, ka jemaa la. Ka unani bang buona 'Juudas ni, a 'pie aning ba'yi kanga daang die ba 'yie. Ung tagi gaa 'Yesu seng ka u ti mugihuu.
48 Che ka 'Yesu daang yeli 'kuu: 'Juudas, i kuohiye Ninsaalaa 'Bi-dau ni aning mugihibu?
49 Sanga ni banani ang 'bi u seng ni ang daang nye yeli ni ang waana, bang yeli 'kuu: Daana, ti che aning a 'takobi?
50 Ka ba kanga daang ngmi a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong tungtuna a che u 'toduri ngmaa loo.
51 Ka 'Yesu daang die a yeli: Ye bahi bila. Ung daang fiinhi u 'toorii ni, a nyaaguu.
52 'Beng la ka 'Yesu daang yeli 'ku a Ngming'puohi 'yi-dieribera, aning a Ngming'puohi 'de-kpong kaaribera, aning a ningbera ang daang wa u seng: Ye 'yi wang aning 'takobihi aning dabola a'wo yeng 'pigi na'nyige?

'Pii-ter ang chiihi 'Yesu

('Maatiu G. 26:57-58, 69-75; Maaki G. 14:53-54, 66-72;
Joon G. 18:12-18, 25-27)

53 Sanga ni mang da mang 'bi ye seng 'beu la 'beu jaa a Ngming'puohi 'de-kpong 'puong, ye da ba mang tie 'nuuhi ka ye nyogima. Che ye wagiri la nga, a sagiluu 'suobu kpiengu ming la bila.
54 'Beng la bang daang nyoguu, a die niu 'yie gaaning a ti kpening a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong 'deu. Ka 'Pii-ter daang ti 'bi tooring

a 'tu ba 'puoring.
55 Sanga ni bang daang wa maali 'buung a jangu gaalinggang, a lang 'jing, ka 'Pii-ter daang 'jing paahi ba 'puong.
56 Ka tungtung'bi-pogisaraa kanga daang nyiu ung 'jing a 'buung sieng. Ung 'liinhi 'Pii-ter 'bereng, a yeli: A dau nga ming da 'biye u seng.
57 Ung chiihi, a yeli: Poga, n ba bamuu.
58 Biela ang daang wa pari, ka ningjaala nyiu, a yeli: Ba kanga la i ming. Ka 'Pii-ter yeli: Dau, n ba i ba kanga.
59 A'wo hawa bung'yeni ang daang wa pari, ka ningjaala kanga da yeli kpiengaa kpiengaa: Yeliminga, a nie nga ming da 'biye u seng, 'bojung u iye 'Gaalilii nie.
60 Ka 'Pii-ter yeli: Dau, n ba bang bila ni ing yela. 'Wieng ka nodau 'kong, sanga ni ung daang nang yera yela.
61 Ka Daana daang leu 'liinhi 'Pii-ter. Ka 'Pii-ter tiehi Daana yelihung ni, bila ni ung yeli 'kuu: I na chiihimang gberi buta che ka nodau 'kong 'jine.
62 Ka 'Pii-ter daang 'yi 'yenge, ka 'kuori 'sigiluu ung 'kong yaga.

Ba iye 'Yesu la, a ngmiu

('Maatiu G. 26:67-68; Maaki G. 14:65)

63 Ka niba ni ang daang nyogi 'Yesu ni iruu laara a ngmiruu.
64 Sanga ni bang daang wa di bung pogi u 'ningbie, bang ngmi u 'ningbisogong, a che jugihuu, a yeli: Dangyeli yela, ning'buong ngmii nga?
65 Bang daang yeli yelijaani yaga a deguu.

'Yesu a dantoonhiba 'ningbi-tooring

('Maatiu G. 26:59-66; Maaki G. 14:55-64; Joon G. 18:19-24)

66 'Jie ang daang wa nyaa, ka a niba ningbera ni, aning a Ngming'puohi 'yi-dieribera, aning a 'begu karimihi daang wa lang taa. Bang die niu 'yie a ti kpening ba sari'diribe 'jie, a yeli:
67 Ina la a 'Kristo? Yeliti. Che ung yeli 'kubo: Ka maang yeli 'kuye, che ye kung sagi.
68 Ka maang ming jugihiye, ye kung die yeli 'kumo, bii a bahima ka n gaa.
69 A 'yi ngaang a gara, Ninsaalaa 'Bi-dau ni na 'jingye Naangmini kpiengu

ni 'nuduring.

'Yesu, Naangmini 'Bi-dau

('Maatiu G. 26:63-64)

70 Bang jaa daang yeli: Bila yeng i iye Naangmini 'Bi-dau ni wa? Ung daang yeli 'kubo: Ye yeliye yeliminga ka n iyeng.
71 Bang daang yeli: 'Bo 'sieree ting la hiena ka ti paahi? 'Bojung ti miihi 'wongyeng a 'yi u minga nuoring.

'Yesu ang 'bi Pailat 'ningbi-tooring

('Maatiu G. 27:1-2, 11-14; Maaki G. 15:1-5; Joon G. 18:28-38)

23 Ka ba jemaa ni jaa daang 'ihi a dieniu 'yie a gaaning Pailat seng.
2 Bang daang 'piili a yera yela saanuu, a yeli: Ti nyiye a dau nga ang saana a paaluu. U karang ka ba ta yeu lam'poo 'ku 'Sii-zer, a yeli ka u minga iye 'Kristo, a i naa.
3 Ka Pailat daang jugihuu, a yeli: Ina la a 'Juuhi Naa ni? Ung daang die a yeli 'kuu: I yeliye yeliminga. Maang la.
4 'Beng la ka Pailat daang yeli 'ku a Ngming'puohi 'yi-dieribera aning a niba: N ba nye ngmehii a dau nga ingang.
5 Bang daang maaling i kpiengaa yaga, a yeli: U danniye a niba, a 'wuno 'Judiiya paaluu jaang, a 'piili 'Gaalilii a waana 'jie nga.
6 Sanga ni Pailat ang daang wa 'wong 'Gaalilii 'yuori, ung jugihi ka a dau iye 'Gaalilii nie bii.
7 Ung daang wa bang ka Heerod 'suobu kpiengung 'so 'Yesu, ung bahi 'Yesu ka u gaa Heerod seng. Heerod ming minga daang 'biye Jeruuselem 'puong a wagiri ning.
8 Sanga ni Heerod ang daang wa nye 'Yesu, ka u 'puo peli yaga jaa a 'gaali. 'Bojung u daang buorang sanga jaa ka u nye 'Yesu, 'bojung u 'wongye yela yaga a'wo u yela. Ung daang ira tamaa ka u nye 'Yesu ang na i yelisielii kanga.
9 'Beng la ung jugihi 'Yesu yela yaga, che u daang ba die yeli yeli jaa.
10 Ka a Ngming'puohi 'yi-dieribera aning a 'begu karimihi daang ahi a saang 'Yesu beu beu.
11 Ka Heerod aning u 'sojehi daang diu foo, a iu la. Bang di kparikpong ang viela yaga jaa a yeruu, a la bahuu ka u gaa Pailat seng.

12 A daari ning u 'ju ka Pailat aning Heerod daang nyogi taa jori. 'Bojung ba daang tariye dong seni ba kpachagang che ka ngaang tung.

Saree ngmaayeng ka ba ku 'Yesu

13 Sanga ni Pailat ang daang wa buong a Ngming'puohi 'yi-dieribera aning a 'yi-dieriba aning a niba,
14 ung daang yeli 'kubo: Ye waaniye a dau nga n seng a'wo nie ang ira a niba ka ba die taawai. Che ye nye, n piehuung ye 'ningbi-tooring. N ba nye ngmehii a dau nga ingang a'wo a yela ni yeng saanuu ni yela.
15 Heerod ming ba nye boribu u ingang. 'Bojung n bahiyeng yeng gaa u seng. Che a'wo yeng nye, u ba i yeli jaa ang sigi 'kuung.
16 Bila 'jung n na dogihuung che bahuu.
17 'Bojung a daang iye hiengbu ka u 'ihi ning'yeni 'kubo a 'chiu 'diibu sanga.

Baraabas bahibu

18 Bang jaa daang lang tahing 'dayeni, a yeli: Ye di a dau nga garaning, a che 'ihi Baraabas 'kuti.
19 Ba daang pogiye Baraabas taawai kanga ang 'ihi a 'yiri 'puong aning nie kuubu 'jung.
20 Pailat ang buora ka u 'ihi 'Yesu bahi 'jung, ung daang la yeli yela 'kubo.
21 Che bang daang tahina, a yeli: Kpaahuu dagara 'jung. Kpaahuu dagara 'jung.
22 Ung daang yeli 'kubo gberi buta ingang: Wala la, 'bo beu ung i? N ba nye 'kuung yeli jaa u ingang. Bila 'jung n na dogihuung a che bahuu ka u gaa.
23 Bang daang tahina aning kokokpienhi, a ahi ning ka ba kpaahuu dagara 'jung. Ka ba kokoe aning a Ngming'puohi 'yi-dieribera kokoe daang nye 'jie.
24 Ka Pailat daang 'ku sori ka ba buobu ni i.
25 Ung daang 'ihi unani bang pogi taawai yela aning nie kuubu yela ni 'kubo. Una bang daang buora ni. Che ung daang di 'Yesu a 'ku ba buobu ni.

'Yesu dagara kpaahibu

('Maatiu G. 27:32-44; Maaki G. 15:21-32; Joon G. 19:17-27)

26 Sanga ni bang daang wa die niu 'yie a garaning, bang nyogi Saimong, Sai'rini nie. Ung daang 'yi a paaluu moo wa gara. Bang di a dagara pegiluu, ung 'bi 'Yesu 'puoring.
27 Ka ningjemaa yaga daang 'tuuruu, aning pogiba, ka a pogiba daang 'kono a ira nimiha u yela.
28 Che ka 'Yesu daang leu yeli 'kubo: Jeruuselem 'bi-pogiba, ye ta 'kono n yela. Che ye 'kono ye miihi yela, aning ye 'biihi yela.
29 'Bojung, ye nye, a 'beri waanang, a 'puong bang daang na yeli: Pogi-oohi 'wongye noo. Ka 'puuhi ni ang nang ba tari 'biihi 'puuhi jaa 'wong noo, ka biha ni 'bie ang nang ba mugi jaa 'wong noo.
30 A sanga la bang daang na 'piili a yera 'kuro a tangbera: Ye 'le ti iinhing, a yera 'kuro a tang'bilii: Ye pogiti.
31 'Bojung ka banang tuna a tuma nga damaahuu ingang, walang na i da'kuongee ingang?
32 Bang daang diening yelibe-iriba ba'yi 'mine ming 'yie a paahi u ingang ka ba ti ku.
33 Sanga ni bang daang wa ta a 'jie ni bang buona Kaalivari, 'beng bang kpaahuu dagara 'jung, aning a yelibe-iriba ni. Ka kanga daang 'bi 'nuduri seng, ka kanga ming 'bi 'nu-goo seng.
34 'Beng la ka 'Yesu daang yeli: N Ba, veng 'kubo, 'bojung ba ba bang bila ni bang ira. Bang daang teu gbanga a 'po u bungyerihi.
35 Ka a niba daang ahi kaara. Ka a 'yi-dieriba ming 'bi ba seng a iruu laara, a yeli: U dieye niba. Veng ka u die u minga, ka unang i 'Kristo, Naangmini bung 'luguruu ni.
36 Ka a 'sojehi ming daang iu la, a wa u seng, a wa 'kuu viinegur.
37 Bang yeli: Ka inang i a 'Juuhi Naa ni, die i minga.
38 Ka yeliseurihi ming daang seu a yegili 'gaali u 'jung, 'Giriki, aning Laating, aning 'Hiiburu seurihi 'puong: A 'JUUHI NAA NI LA NGA.
39 Ka a yelibe-iriba ni kanga ang chagi ni tung 'Yesu 'lolo, a yeli: Ka inang i 'Kristo, i die i minga, a dieti.
40 Che ka kanga ni daana die a 'miing u ingang a yeli: I ba jora Naangmini, ing 'bi a 'leebu ni ning u 'ju ang yeli ka i sigiyeng ka i 'kpi ni 'puong?

41 Tinuu yeng dogihibu 'tuye sori. 'Bojung tinuu yeng dieriye ti tuma sanyeu ang sigi bila. Che a dau nga yeng ba i yeli jaa ang i boribu.
42 Ung daang yeli 'ku 'Yesu: Daana, tiehi n yela sanga ni ing na wa kpiera i naalung ni 'puo.
43 Ka 'Yesu daang yeli 'kuu: Yeliminga mang yera 'kurii, i na 'biye n seng 'jine arijena 'puong.
44 Ang daang i a'wo ngminaa 'gbeling 'pie aning a'yi sanga. Ka sagiluu daang pogi a 'teng-gbani jaa a gara 'ji-maari 'gbeling ata sanga.
45 Ka ngminaa daang suo. Ka a Ngming'puohi 'de-kpong patiisa kpagu ni daang 'po 'jiihi a'yi u gaalinggang.
46 Sanga ni 'Yesu ang daang wa tahing aning kokokpiengaa, ung yeli: N Ba, i 'nuuhing mang digira n sie inna. Ung daang wa yeli bila baahi, ung bahi u vuunhu a baahi.
47 Sanga ni a 'sojehi koo ningkpong ang daang wa nye bila ni ang tung, ung daang 'pugiro Naangmini, a yeli: Maahibu 'chibe, a dau nga da iye sun'tuuro.
48 Ka niba ni jaa ang daang lang taa wa a yeli nyiibu 'jie ni, bang daang nye yela ni ang ira ni, bang ngmi ba nyeuri a che leu.
49 Ka banani jaa ung 'miling, aning a pogiba ni ang daang 'tuu 'yi 'Gaalilii wa, bang ti ahi tooring a che nyira a yela nga.

'Yesu 'ungbu

('Maatiu G. 27:57-61; Maaki G. 15:42-47; Joon G. 19:38-42)

50 'Beng la, dau kanga daang 'biye 'be ka u 'yuori 'di 'Joosef. U daang iye dantoonha, a i ningsung, a i sun'tuuro.
51 U ning u 'jung ming daang ba sagi ba yelinyogiruu ni aning ba tuma ni. U daang iye Arima'tiiya ang i 'Juuhi 'yiri kanga nie. U minga ming daang chelihiye Naangmini naalung ni.
52 Ka a dau nga daang gaa Pailat seng, a ti suhi 'Yesu inggbani ni.
53 Ung daang diu 'sigining, a di masari tani poruu, a diu ti 'bing kau'biri bang daang ngmaa 'pie ingang 'puong. Ba daang nang ba 'bing 'kuung jaa 'be.
54 A 'beu ni daang iye a 'siri-iibu 'beu, ka a peenhibu 'beu daang toha.
55 Ka a pogiba ming niu ang daang 'yi 'Gaalilii wa ni 'tu 'puoring a ti nye a kau'biri aning bila ni bang daang 'bing u inggbani.

56 Bang leu, a gaa ti maali spaisihi aning turaadihi, a daang peenhi a peenhibu daari a'wo a 'begu ang 'wuli bila.

'Yesu 'kuung 'puo 'ihiyiibu

('Maatiu G. 28:1-10; Maaki G. 16:1-8; Joon G. 20:1-10)

24 A daa 'be-fora ni daari 'beeguu 'pipi, bang daang wa a kau'biri 'jie, a waaning a spaisihi bang daang maali, ka pogiba 'mine daang paahi ba ingang.
2 Bang nye a 'kuurii ang 'biling 'yi a kau'biring.
3 Bang daang ti kpe, ba ba nye Daana 'Yesu inggbani ni.
4 A bila 'puoring, sanga ni bang wa i chinchang yaga a'wo a yeli nga yela, pampana ka daba ba'yi wa ahi pieliba a yeri kpari ang nyigiha.
5 Dabieng ang daang kpeba 'puong, bang 'churi 'tengeng. Ka a daba yeli 'kubo: Wala yeng buora a 'nyivori daana kpiinhi 'puong?
6 U ba 'bi che, u 'ihiyeng. Ye tiehi bila ni ung daang yeli 'kuye sanga ni ung da nang 'bi 'Gaalilii 'puong ni:
7 A iye kparaama ka ba di Ninsaalaa 'Bi-dau ni ing yelibe-iriba 'nuuhing, ka ba kpaahuu dagara 'jung. Che dabaata daari ka u la 'ihi.
8 Bang daang tiehi u yeliyaga ni.
9 Bang daang leu 'yi a kau'biring a gaa, a ti yeli a yela nga 'ku a 'pie aning 'yeni, a yeli 'ku ba chelee ni ming jaa.
10 Mariyaama Maagidaling, aning 'Jo-aana, aning 'Jeemes ma Mariyaama, aning pogiba 'mine ming ang daang 'bi ba seng, banang daang yeli a yela nga 'ku a 'bi-tunihi.
11 Ka a yeliyaga nga daang 'woning yelijema a 'kubo. Ba daang ba sagi ba yeliyaga.
12 'Beng la ka 'Pii-ter daang 'ihi a jo gaa a kau'biri. Ung ti 'chure, ung nye a masari tama ang jeng a 'yong. Ung leu gaa, a maaha bila ni ang i ni.

E'meeyas gaabu

(Maaki G. 16:12-13)

13 'Beng la ka ba ba'yi daang gara kuraa kanga bang buona E'meeyas a daari ning u 'ju. A kuraa ning Jeruuselem iyeng a'wo kilomitihi anaahi.
14 Bang yera 'kuro taa a yela nga jaa ang daang i ni.
15 A bila 'puong, sanga ni bang daang yera yela 'kuro taa, a ngmira fasani,

ka 'Yesu minga daang tagi ta, ka u ningba 'chene.
16 Che ba 'ningbie daang ba 'yuohi, ka ba ta wa bamuu 'jung.
17 Ung daang yeli 'kubo: 'Bo yeliyaga la nga yeng tari taa seng ye 'cheni ni 'puong, a ira nimiha?
18 Ka ba kanga 'yuori ang 'di Ki'liiopas, ung daang die yeli 'kuu: I 'yoming i saana Jeruuselem 'puong a ba bang yeli ni ang i 'be a 'beri nga 'puong?
19 Ung yeli 'kubo: 'Bo yela la? Bang yeli 'kuu: A'wo 'Yesu ang 'yi Naazaret yela. Unang da i dangyera, a tari kpiengu yaga jaa tuma 'puong aning yelihung 'puong Naangmini aning a niba jaa 'ningbi-tooring ni.
20 Bila ni a Ngming'puohi 'yi-dieribera aning ti kaariba ang nyoguu a tihi ka ba yeli ka u 'leyeng a sigi 'kuung. Bang kpaahuu dagara 'jung.
21 Che ti da iriye tamaa ka unang danang yeudie Iisiriel paaluu. Che a maaling paahi a yela nga jaa ingang, a yela nga ang daari i, 'jine la a dabaata.
22 Che ka ti pogiba 'mine veng ang iti nomaa. Ba gaaye a 'kauburi 'beeguu 'pipi.
23 Ba ba ti nye u inggbani. Bang wa a wa yeli ka ba nyiye malikihi ming nyiibu 'puong, ang yeli ka u iye 'vori.
24 Ka ba niba 'mine ang da 'bi ti seng gaa a kau'biri a ti nye bila ni turi a pogiba ang yeli ni. Che ba ba nye una.
25 'Beng la ung yeli 'kubo: 'Oo, ye iye jolihi, a i niba ang i saaluu 'sikiri 'puong ka ye sagi yela ni jaa a dangyeriba ang yeli ni.
26 'Kristo ba i 'wo ka u 'di a yela nga dogee, a che ti kpe u girima 'puo?
27 Ung daang 'piili 'Moosis ingang a gara a dangyeriba jaa iinhing, a welihi u minga yela ni ang 'bi a Seupegi'yirihi jaa 'puuhing a 'kubo.
28 Bang ti tohi a kuraa ni bang gara ni, ung i a'wo ung buora ka u pari gaa 'ningbi-toori.
29 Che bang guoguu, a yeli: 'Bi ti seng. 'Bojung 'jie suorang, ka wagiri gaa yaga jaa. Ung daang kpe ka u ti 'bi ba seng.
30 A bila 'puong sanga ni ung daang wa 'jing siimaa 'jieng aningba, ung di paanuu a duhi duhisung imuu, a nyoguu ngmaahi, a di 'kubo.
31 Ka ba 'ningbie daang 'yuohi, bang bamuu. Ung daang bori ba 'ningbiring.
32 Bang yeli 'ku taa: Ti 'sikie da ba i a'wo ang 'dire 'buung sanga ni ung wa

yeli yela 'kuti soring, a 'yuohi a Seupegi'yirihi 'kuti ni?
33 Bang daang 'ihi a wagiri ning u 'ju a leu 'puori a gaa Jeruuselem. Bang ti nye a 'pie aning 'yeni ang laanhi lang taa aning banani ang 'bi ba seng.
34 Bang yeli: Daana 'ihiyeng yeliminga, a 'yuo u minga 'ku Saimong.
35 Bang daang yeli yela ni ang i a soring, aning bila bang bamuu paanuu ngmaahibu 'puong.

'Yesu 'tuohiye u 'potuuribo
('Maatiu G. 28:16-20; Maaki G. 16:14-18;
Joon G. 20:19-23; A 'Bi-tunihi Tuma G. 1:6-8)

36 Sanga ni bang da nang yera ngaang, ka 'Yesu minga daang ahi ba gaalinggang, a yeli 'kubo: 'Suhu maahuu 'bi ye seng.
37 Che ka ba pelinga daang teu, ka dabieng kpeba, bang tiehi ka sie bang nye.
38 Ung daang yeli 'kubo: Wala la yeng ira 'karikaru? Wala la ka 'sige tieha ming 'bi ye 'sikieng?
39 Ye nye n 'nuuhi aning n gbee, a bang ka maang minga la. Ye fiinhima nye, 'bojung sie ba tari inneni aning kaba a'wo yeng nye mang taraa bila nga.
40 Sanga ni ung wa yeli ngaang, ung 'wulibo u 'nuuhi aning u gbee.
41 Sanga ni bang nang ba sagi bila nyengka aning nomaa 'jung, ung yeli 'kubo: Ye tariye siimaa kanga che?
42 Bang di jiinhuu chelii bang 'wiinhi ung 'ko a 'kuu aning sigbaanhu.
43 Ung dia a oo ba 'ningbi-tooring.
44 Ung yeli 'kubo: A yela nga mang daang yeli 'kuye sanga ni mang da nang 'bi ye seng ni, ka a iye kparaama ka yela jaa ang seu a'wo n yela 'Moosis 'begu ni 'puong, aning a dangyeriba gbama ni 'puong, aning a 'Yieme Gbangu ni 'puong, na paaling.
45 'Beng la ung 'yuo ba haakilihi ka ba bang a Seupegi'yirihi 'muno.
46 Ung yeli 'kubo: Ngaang la ang seu ni, ka 'Kristo na 'diye dogee a la 'ihi a 'yi kpiinhi 'puong a 'beri ata daari.
47 Ka yelibee 'puo leu'yiibu aning yelibee veng'kuubu 'duoho ming ing u 'yuoring paalihi jaa 'puuhing, a 'piine Jeruuselem 'puong.
48 Yena la a yela nga 'sieridiribe.
49 Ye nye, n na vening ka yeli ni nuori n Ba ang 'bing ni wa ye iinhing.

Che ye cheliha a 'yi-kpong ni, Jeruuselem 'puong a gara sanga ni yeng na ti 'pili aning kpiengu ang na 'yi saa'ju.

'Yesu sagbani di 'duobu

(Maaki G. 16:19-20; A 'Bi-tunihi Tuma G. 1:9-11)

50 Ung daang dieniba 'yie a gaaning Beetani, a ti lagi u 'nuuhi saa'jung a duhi duhisung ingba.
51 Sanga ni ung duha duhisung inniba, ung weli a 'yi ba seng. Bang diu a ti kpening arijena.
52 Bang 'puohuu Ngming'puohibu, a che leu gaa Jeruuselem aning nyengka kpong.
53 Bang da mang 'bi a Ngming'puohi 'de-kpong 'puong wagiri jaang, a mang 'pugiro Naangmini. Ami.

Joon Gbangu

A Yelihung leuye inggbani

1 A 'munpiileeng a Yelihung daang 'bibeng. A Yelihung ning
Naangmining daang 'bibe. Ka a Yelihung i Naangmini.
2 A 'munpiileeng u ning Naangmining daang 'bibe.
3 Buunhu jaa daang naangyeng a 'tu u ingang. Bung 'chibe a naang u
'puoring.
4 U ingang la ka 'nyivori daang 'bibe. Ka a 'nyivori i ninsaaliba chaanii.
5 Ka a chaanii chaana sagiluu 'puong, ka a sagiluu ba tuong poguu.
6 Naangmini daang tungye dau kanga. U 'yuori la Joon.
7 A dau nga daang wayeng ka u wa 'di 'sieree. U daang wayeng ka u wa
'di a chaanii 'sieree, ka ka niba jaa sagi a 'tuuro u ingang.
8 Una daang naani a chaanii, che u wayeng ka u wa 'di a chaanii 'sieree.
9 A chaanii minga daang la bila, unang chaana nie jaa ang kpiera dunee.
10 U daang 'biye a duneeng, ka a dunee daang naang a 'tu u ingang. Che
a dunee daang ba bamuu.
11 U daang waye u minga buunhu seng, ka u minga niba jaanhuu.
12 Che banani jaa ang saguu, u 'kubong kpiengu bang leu Naangmini
'biihi, 'haali a 'ku banani ang sagi u 'yuori 'di.
13 Ba ba dogiba ning jiing, bii inggbani buobung, bii ninsaalaa buobung.
Naangmining dogiba.
14 Ka a Yelihung daang leu inggbani, a kpiera ti seng, a paali ning bunye
aning yeliminga. Ting nye u girima. Girima ni ang 'wo 'bi-dogiruu
bung'yeni ang mang nye a 'yi u Ba seng la.
15 Joon daang 'diye 'sieree u yela a tahing, a yeli: Nie ni yela mang daang
yeli, unani ang waana n 'puoring, a die n 'yie ni la nga. 'Bojung unang
dangma 'bibe.
16 U paalii ingang ting jaa nye bunye, kparihi kparihi.
17 'Bojung a 'begu daang 'kuyeng a 'tuuro 'Moosis ingang. Ka bunye aning
yeliminga wa a 'tuuro 'Yesu 'Kristo ingang.
18 Nie jaa nang ba nye Naangmini wagiri jaang 'see a 'Bi-dau dogiruu
bung'yeni ang i Naangmini ni. Unang 'bi a Ba 'suhung ni. Unang
'wuluu.

Joon Gbangu 1

Joon Ngminikon'suoro 'sieree

('Maatiu G. 3:1-12; Maaki G. 1:1-8; 'Luki G. 3:1-18)

19 Joon 'sieree la nga. Sanga ni a 'Juuhi ang daang tung Ngming'puohi
'yi-dieriba aning 'Liivai niba a 'yi Jeruuselem 'puong ka ba ti jugihuu:
Ning'buo lii?
20 Ung die, u ba chiihi, che die: N naani a 'Kristo.
21 Bang jugihuu: Ka wala panaa? Ina la 'Ilaija bi? Ung yeli: N naani. Ina
la a dangyera ni bi? Ung yeli: N naani.
22 'Beng la bang yeli 'kuu: Ning'buo lii? Yeliti ka ti ti yeli yela ni ang
'bibe a 'ku niba ni ang tungti. Wala ing yera i minga yela?
23 Ung yeli: Maang la nie kanga kokori ang tahina mo'sogo 'puong ni:
Ye maali Daana sori ka u 'tori, a'wo dangyera Ai'zeeya ang yeli
bila ni. (Ai'zeeya G. 40:3)
24 Banani bang tung ni daang 'yiye Farisiihi 'puo.
25 Bang daang jugihuu, a yeli 'kuu: Ka wala la ing 'suoro niba
Ngminikuong ka inang ba i a 'Kristo, bii 'Ilaija, bii a dangyera ni?
26 Ka Joon dieyeli 'kubo: Maang 'suoroye niba Ngminikuong aning kuong.
Che nie kanga ahiye ye 'puong yeng ba bamuu.
27 Una la nie ni ang waana n 'puoring, che die n 'yie. U nagitie bung'lerihi
mang ba sigi ka n 'lorihi ni.
28 A yela nga iyeng Beetani 'puong, Jooridang 'lomboring. 'Be ka Joon
daang 'suoro niba a Ngminikuong.

A Naangmini Pi'bile

29 'Jie ang daang wa nyaa, sanga ni Joon ang wa nye 'Yesu ang waana u
seng, ung yeli: Nye Naangmini Pi'bile ni ang 'ihe a dunee beu baha ni.
30 Nie ni yela mang dangyeli ni la nga: N 'puoring, dau kanga ang gaama
na wang, 'bojung unang dangma 'bibe.
31 N da ba bamuu, che ka u 'wuli 'ku Isi'reeli niba 'jung mang wa 'suoro
niba Ngminikuong aning kuong.
32 Ka Joon daang 'di 'sieree, a yeli: N nyiye a Sie ang 'yi sagbani 'sigire
a'woning nangmanii, a wa kpeling u ingang.
33 N da ba bamuu, che unani ang tungma ka n wa 'suoro niba
Ngminikuong aning kuong ning yeli 'kumo: Nie ni ingang ing na wa
nye a sie ang 'sigire a wa kpeling u ingang, unang 'suoro niba

Ngminikuong aning Sipegi'yiruu ni.
34 N nyiyeng a 'di 'sieree ming ka Naangmini 'Bi-dau ni la bila.

A forafora 'potuuribo

35 'Beu ang daang wa kaa ka Joon la ahi aning u 'potuuribo ba'yi.
36 Ung wa kaara 'Yesu ang 'chene, ung yeli: Nye Naangmini Pi'bile ni.
37 Ka a 'potuuribo ba'yi daang 'wong ung yeli bila, bang daang 'tuuro 'Yesu.
38 'Beng la ka 'Yesu leu a nye bang 'tuuruu, ung yeli 'kubo: 'Bo yeng buora? Bang yeli 'kuu: Raabai, 'ye ing kpiera? Raabai 'muni la karima.
39 Ung yeli 'kubo: Ye wa nye. Bang daang gaa a ti nye 'jie ni ung kpiera. Ka ba niu kpe a daari. 'Bojung 'ji-maari 'gbelinge anaahi sanga daang la.
40 Aandurew, Saimong 'Pii-ter yau daang la ba ba'yi ni kanga ang 'wong Joon ang yeli bila, a 'tuuruu ni.
41 Fora u daang boye u minga bieri Saimong a yeli 'kuu: Ti nyiye a Mesaiya. A bila 'muni la 'Kristo.
42 Ung waanuu 'Yesu seng. Sanga ni 'Yesu ang wa nyiu, ung yeli: Ina la Saimong, Joon 'bi-dau. Ba na buoniing 'Siifas. A bila 'muni la 'Pii-ter.

'Yesu ang buong Fiilip aning Nataaniyel

43 'Beu ang wa kaa ka 'Yesu daang buora ka u gaa 'Gaalilii. Ung nye Fiilip a yeli 'kuu: 'Tuurimo.
44 Fiilip daang 'yiye Beti'seeda, Aan'duru aning 'Pii-ter 'yiri ni.
45 Ka Fiilip daang nye Nataaniyel, a yeli 'kuu: Ti nyiung, u yela ka 'Moosis daang seu a 'begu 'puong ni, ka a dangyeriba ming seu ni, 'Yesu Naazaret nie, 'Joosef 'bi-dau ni.
46 Ka Nataaniyel yeli 'kuu: Bungsung kanga na tuong 'yi Naazaret? Ka Fiilip yeli 'kuu: Wa nye.
47 Ka 'Yesu nye Nataaniyel ang waana u seng, ung yera u yela: Ye nye Isi'reeli nie minga, u ba tari dawari jaa.
48 Ka Nataaniyel yeli 'kuu: Wala ing i bangma? Ka 'Yesu die a yeli 'kuu: Ing wa 'bi kangkanga dau ni 'muning, n nyiing, che ka Fiilip buomii.
49 Ka Nataaniyel die a yeli 'kuu: Karima, ina la Naangmini 'Bi-dau ni. Ina la Iisiriel Naa ni.

50 Ka 'Yesu die a yeli 'kuu: Mang yeli ka n nyiing kangkanga dau ni
'muning ni 'jung ing sagii? I na nyiye yelinanee ang gaa ama.
51 Ung yeli 'kuu: Yeliminga mang yera 'kurii. I daang na nyiye sagbani
ang 'yuo, ka Naangmini malikihi 'duoro a 'sigire Ninsaalaa 'Bi-dau
ingang.

'Keena pogidigiri

2 A 'beri ata daari ka pogidigiri daang 'bi 'Keena 'puong, 'Gaalilii
paaluung. Ka 'Yesu ma daang 'bi 'be.
2 Bang daang buong 'Yesu ming aning u 'potuuribo ka ba wa a pogidigiri
'jie.
3 Sanga ni bang wa buora waing ang daang wa baahi, ka 'Yesu ma yeli
'kuu: Ba ba tari waing.
4 Ka 'Yesu yeli 'kuu: Poga, 'bo yeli ka n nii tari na i? N wagiri nang
ba ta.
5 Ka u ma yeli 'ku a tungtuniba: Yeli jaa ung yeli 'kuye, ye i.
6 Ka 'kubo kondugiri ayuobi daang 'bing 'be, a'wo a 'Juuhi pegi'yi
'lesirihung, ka galinhi lijeri bii 'pihita mang paalaa.
7 Ka 'Yesu yeli 'kubo: Ye paali a kondugiri aning kuong. Bang daang
paalaa bulang bulang.
8 Ung yeli 'kubo: Ye onna pampana, a di a 'mine ti 'ku a langbu
ningkpong. Bang daang dia gaaning.
9 A langbu ningkpong daang lengye kuong ni ang leu waing ni a ba bang
'jie ni ang 'yi. Che a tungtuniba ang daang ing a kuong ni yeng daang
bangyeng. Ka a langbu ningkpong daang buong a pogipaalaa sira,
10 a yeli 'kuu: Nie jaa mang dang tihiye waing suunhi a 'piileeng. Sanga
ni a niba ang wa 'nyu ka ba 'ninge maa, ung panaa tihi waing ang ba
numa yaga. Che ka ina 'bing a waingsuunhi a waana nga sanga.
11 'Yesu kpiengkanaanii ni forafora la nga. Ung daang tumuu 'Keena
'puong, 'Gaalilii paaluung, a 'wuli u girima. Ka u 'potuuribo daang
saguu.
12 Bila 'puoring ung daang 'sigi gaa Kapeeriniyum, una ning u ma, aning
u yauhi, aning u 'potuuribo. Bang dang 'bi 'be 'beri awala.

A Ngming'puohi
'de-kpong pegibu aning 'leebu yela

('Maatiu G. 21:12-13; Maaki G. 11:15-17; 'Luki G. 19:45-46)

13 'Juuhi Paribahi 'chiu ni ang daang wa tara, ka 'Yesu daang 'do gaa Jeruuselem.
14 Ung ti nye a Ngming'puohi 'de-kpong 'puong banani ang kuoha nadavarihi aning piihi aning nangmama, aning 'libi-tegiriba ang 'jing.
15 Ung wa maali gbaanaa aning 'ngmie baahi, ung kari ba jaa a Ngming'puohi 'de-kpong 'puong, aning a piihi, aning a nadavarihi. Ung kori a 'libi-tegiriba 'libie bahi, a 'wulihi a 'teebulihi.
16 Ung yeli 'ku banani ang daang kuoha nangmama ni: Ye di a buunhu nga 'yining. Ye ta i ka n Ba 'deu leu yaagu 'deu.
17 Ka u 'potuuribo tiehi ka a daang seuyeng:
N na tariye injegi 'gaalii i 'deu ni girima yela.
('Yieme G. 69:9)
18 'Beng la ka a 'Juuhi dieyeli 'kuu: 'Bo 'sieree ing 'wuno 'kuriti bila ni ing tuna ni 'puong?
19 Ka 'Yesu die a yeli 'kubo: Ye ngmahi a Ngming'puohi 'de-kpong nga, n na 'ihuung 'beri ata 'puong.
20 'Beng la ka a 'Juuhi daang yeli: 'Yuomo lijaa'yi aning ayuobi bang di me a Ngming'puohi 'de-kpong nga, ka i na 'ihuu ahi 'beri ata 'puong?
21 Che u daang yeriye u inggbani ni ang i a Ngming'puohi 'de-kpong ni yela.
22 Bila 'jung sanga ni ung wa 'ihi 'yi kpiinhi 'puong, ka u 'potuuribo daang tiehi ka u yeliye bila 'kubo. Bang daang sagi a Seupegi'yiruu ni, aning a yeli ni 'Yesu ang daang yeli ni.

'Yesu bangye niba jaa

23 Che ung wa 'bi Jeruuselem 'puong a Paribahi 'chiu ni sanga, ka jemaa daang sagi u 'yuori sanga ni bang daang wa nye kpiengkanaama ung i.
24 Che 'Yesu daang ba di u minga 'kubo, 'bojung u bangye niba jaa.
25 U daang ba hiena ka nie jaa 'wuli ninsaalaa yela, 'bojung u bangye yeli ang 'bi ninsaalaang.

Joon Gbangu 3

'Yesu aning Niko'diimus

3 Farisiihi dau kangang daang 'bibe bang buona Niko'diimus, 'Juuhi kaara
kanga.
2 Ung daang wa 'Yesu seng 'ji-suorii, a wa yeli 'kuu: Karima, ti bangyeng
ka 'wuno lii a 'yi Naangmini seng. 'Bojung nie jaa kung tuong tung
kpiengkanaama nga ing tuna nga, 'see ka Naangmini 'bi u daana seng.
3 Ka 'Yesu dieyeli 'kuu: Yeliminga 'yong mang yera 'kurii, ka banang ba
dogi nie 'buyi u kung tuong nye Naangmini naalung.
4 Ka Niko'diimus yeli 'kuu: Wala bang na i dogi nie ang 'kori? U na la
tuong kpe u ma 'puo ka ba la doguu?
5 Ka 'Yesu yeli: Yeliminga 'yong mang yera 'kurii, ka kuong aning a
sieng ba dogi nie, u daana kung tuong kpe Naangmini naalung ni.
6 Bung nga inggbani ang dogi iye inggbani. Bung nga ming a Sie ang
dogi iye sie.
7 Ta ira nomaa aning mang yeli 'kui: Kparaama la ka ba la dogiye.
8 Seseu mang daara garaye 'jie ung buora. Ing mang 'wono u dangbu.
Che i kung tuong yeli 'jie ung mang 'yi bii 'jie ung gara. Bila la nie jaa
a Sie ang dogi.
9 Ka Niko'diimus die a yeli 'kuu: Wala ka a yela nga na tuong i?
10 Ka 'Yesu die a yeli 'kuu: I iye Isi'reeli karima a che ba bang a yela
ngaa?
11 Yeliminga 'yong mang yera 'kurii: Ti yeriye yela ting bang, a 'dire yela
nga ting nye 'sieree. Che ye ba diera ti 'sieree.
12 Ka maang yeliye dunee yela che ka ye ba sagi, wala yeng na i sagi ka
maang yeliye sagbani yela?
13 Nie jaa ba 'do ti kpe sagbani, 'see nie ni ang 'yi sagbani 'sigi 'tenge ni,
a Ninsaalaa 'Bi-dau, unang 'bi sagbaning ni.
14 A'wo 'Moosis ang di waahuu ni chegi saa'jung a moo 'puong bila ni,
haali bila la ang i kparaama ka ba di Ninsaalaa 'Bi-dau ni ming chegi
saa'jung.
15 Ka nie jaang saguu, u daana kung nyuong. Che u na tariye 'nyivori ang
ba tari baahibu.
16 'Bojung Naangmini nungye a dunee yaga, bila 'jung ung di u 'Bi-dau
dogiruu bung'yeni ni, a tihi. Ka ka nie jaang saguu, u daana daang
kung nyuong, che u na tariye 'nyivori ang ba tari baahibu.

17 'Bojung Naangmini ba tung a 'Bi-dau ka u wa a dunee a wa 'dining a dunee saree. Che ka a dunee 'tu u ingang a i 'chihi 'jung la.
18 Nie ni ang saguu, ba ba 'dire ning u daana saree. Che nie ni ang ba sagi, ba 'diniye u daana saree baahi ung 'le, ung ba sagi Naangmini 'Bi-dau dogiruu bung'yeni ni 'yuori 'jung.
19 A saree 'diibu 'lee la nga. Chaanii waye a dunee, che ka niba nung sagiluu a gaa a chaanii, 'bojung ba yeli-irihi iye bee.
20 'Bojung nie ni jaa ang ira beu, u mang haye a chaanii. U ba mang waana a chaanii seng ka u yeli-irihi ta wa 'yi 'jung.
21 Che nie ni ang ira yela ang i yeliminga, u mang waaniye a chaanii seng ka u yeli-irihi 'yi gbanggbali ka a tungye Naangmini ingang.

'Yesu aning Joon Ngminikon'suoro

22 A yela nga 'puoring ka 'Yesu aning u 'potuuribo daang wa 'Judiiya paaluu. Ka u ningba wa 'bi 'be a 'suoro niba Ngminikuong.
23 Ka Joon ming daang 'suoro niba Ngminikuong 'Iinong 'puong a pieli 'See-lim. 'Bojung kuong daang 'bi 'beng yaga. Bang mang gaa a ti 'so.
24 'Bojung ba daang nang ba pogi Joon pogiriba 'deung seni.
25 'Beng la ka jugihibu kanga daang 'ihi Joon 'potuuribo aning 'Juu kanga kpachagang a'wo pegi'yiibu yela.
26 Bang daang wa Joon seng a wa yeli 'kuu: Karima, nie ni ang da 'bi i seng Jooridang lampega ni daanang ni, u yela ing 'di 'sieree ni, nye, u ming 'suoriye niba Ngminikuong. Ka niba jaa gara u seng.
27 Ka Joon dieyeli: Nie kung tuong nye bung jaa 'see ka u nyiu a 'yi arijena.
28 Ye miihi 'dirimeng 'sieree ka n yeliyeng: N naani a 'Kristo. Che ba tungmang mang die u 'yie.
29 Nie ni ang tari a pogipaalaa, una la a pogipaalaa sira. Che a pogipaalaa sira dau ang mang ahi a 'wono u yeliyaga, u mang nyenginiye yaga jaa a pogipaalaa sira kokori 'jung. Bila 'jung ka n nyengka nga panaa paali.
30 Una naang 'iheng, che ka maang ang 'sigire.

Unani ang 'yi arijena

31 Unani ang 'yire saa'ju waana, u gaaye buunhu jaa. Unani ang 'yi 'teng-gbani, u iye 'teng-gbani 'suobu a yera 'teng-gbani yeliyaga. Unani

ang 'yire arijena waana, unang gaa buunhu jaa.
32 Yeli nga ung nye a 'wong, a 'sieree ung 'dire, che nie jaa ba sagira u 'sieree.
33 Nie jaa ang sagi u 'sieree 'wuliyeng ka Naangmini iye yeliminga daana.
34 Unani Naangmini ang tung, u mang yeriye Naangmini yela, 'bojung Naangmini ba maaha a Sie 'kuruu.
35 A Ba nungye a 'Bi-dau, a di buunhu jaa ing u 'nung.
36 Nie ni ang sagi a 'Bi-dau, u daana tariye 'nyivori ang ba tari baahibu. Nie ni ming ang ba sagi a 'Bi-dau, u daana kung nye 'nyivori, che Naangmini 'su-kpiengaa 'biye u daana ingang gara.

'Yesu aning 'Sameeriya poga

4 'Beng la, Daana daang wa bangyeng ka a Farisiihi 'wongyeng ka una 'Yesu nyiriye 'potuuribo, a 'suoro 'potuuribo Ngminikuong a gaa Joon.
2 Che 'Yesu minga daang ba 'so niba Ngminikuong. U 'potuuribo 'yoming daang ira bila.
3 Ka 'Yesu bahi 'Judiiya, a che la gaa 'Gaalilii.
4 Ang daang hiena ka u 'tu 'Sameeriya.
5 'Beng la ung daang wa 'Sameeriya 'yiri kanga bang buona Saikar, a pieli 'teng-gbani lampega kanga Jeekob ang daang di 'ku u 'bie 'Joosef.
6 Ka Jeekob kolung daang 'bi 'be. 'Yesu ang bali u 'cheni ingang ni 'jung, ung daang 'jing a kolung sieng. A daang iyeng a'wo ngminton'tori sanga.
7 Ka 'Sameeriya poga daang wa 'be ka u wa duo kuong. Ka 'Yesu yeli 'kuu: 'Kumo kuong ka n 'nyu.
8 'Bojung u 'potuuribo daang gaaye a 'yiri 'puo ka ba ti da siimaa.
9 'Beng la ka a 'Sameeriya poga ni daang yeli 'kuu: Wala la ka ina 'Juu suha kuong 'Sameeriya poga seng? 'Bojung 'Juuhi ning 'Sameeriya niba ba lang yeli-irihi.
10 Ka 'Yesu die a yeli 'kuu: Ka inang da bang Naangmini 'kuubu ni, aning nie ni ang yera 'kurii: 'Kumo kuong ka n 'nyu, i danang suhuung, ka u da 'kui 'nyivori kuong.
11 Ka a poga yeli 'kuu: Ningkpong, i ba tari bung jaa a na duoning, ka a kolung ming i 'julungu. Ka 'yening ing panaa na nye a 'nyivori kuong?

12 Inang i nanii gaa ti ba Jeekob ang 'kuti a kolung nga, ka u minga da
mang 'nyu u kuong, aning u 'biihi aning u 'nii?
13 Ka 'Yesu die a yeli 'kuu: Nie ni jaa ang 'nyuuro kuong nga, kon'nyuuri
na la kpeung.
14 Che nie ni jaa ang 'nyuuro kuong ni maang ang na 'kuu, kon'nyuuri
kung la kpe u daana jaa. Che kuong ni maang ang na 'kuu ni na leuye
kon'bulee u ingang, a 'buno leura 'nyivori ang ba tari baahibu.
15 Ka a poga yeli 'kuu: Ningkpong, 'kumo a kuong nga ka kon'nyuuri ta la
kpema, ka n ta la wa che ming ka n wa duo kuong.
16 Ka 'Yesu yeli 'kuu: Gaa ti buong i sira, a leu wa che.
17 Ka a poga die a yeli: N ba tari sira. Ka 'Yesu yeli 'kuu: I yeliye
yeliminga ka i ba tari sira.
18 'Bojung i daang tariye siriba ba'nu. Unani ing tari pampana ni ba i i
sira. Bila 'puong i yeliye yeliminga.
19 Ka a poga yeli 'kuu: Ningkpong, n nyiyeng ka dangyera lii.
20 Ti ba'mine daang 'puohiye Ngming'puohibu tanga nga 'jung. Che ka
yena yeli ka Jeruuselem 'puong la ka niba sigining ka ba 'puoho
Naangmini Ngming'puohibu.
21 Ka 'Yesu yeli 'kuu: Poga, sagima 'di. A wagiri waanang yeng kung
mang la 'puohi a Ba Ngming'puohibu a tanga nga 'jung bii Jeruuselem
'puong.
22 Ye ba bang bung ni yeng 'puoho Ngming'puohibu. Tinuu bangye bung
ting 'puoho Ngming'puohibu, 'bojung 'chihilung 'yireye 'Juuhi seng.
23 Che a wagiri waanang, a wagiri la nga, sanga ni a yeliminga 'puohibo
ang na 'puoho a Ba Ngming'puohibu sie 'puong aning yeliminga 'puong.
'Bojung ba taa ka a Ba buora ka ba 'puohuu Ngming'puohibu.
24 Naangmini iye Sie. Banani ang 'puohuu Ngming'puohibu na mang
'puohuung Ngming'puohibu sie 'puong aning yeliminga 'puong.
25 Ka a poga yeli 'kuu: N bangyeng ka Mesaiya waanang bang buona
'Kristo. Ka unang wa wa u na yeliting yela jaa.
26 Ka 'Yesu yeli 'kuu: Maang nga ang yera yela 'kurii nga, maang liu.
27 A bilang la ka u 'potuuribo daang wa, ka nomaa kpeba aning ung yera
ning a poga yela. Che nie jaa ba yeli: 'Bo ing buora? Bii, wala 'jung
ing yera niu yela?
28 'Beng la ka a poga bahi u kondugu, a che gaa ti kpe a 'yi-kpong, a yeli

'ku a niba:
29 Ye wa nye dau ang yelima yela jaa mang daang i. A 'Kristo la nga bi?
30 Bang daang 'yi a 'yi-kpong, a waana u seng.
31 Bilang la ka u 'potuuribo suhuu, a yeli: Karima, 'di.
32 Che ung yeli 'kubo: N tariye siimaa yeng ba bang u yela a na 'di.
33 'Beng la ka u 'potuuribo daang yera 'kuro taa: Nie kanga waaniye bung kanga wa 'kuu ka u 'di bi?
34 Ka 'Yesu yeli 'kubo: N siimaa la ka n tung unani ang tungma ni buobu, a baahi u tuma.
35 Ye ba mang yeli: 'Chiuri anaahing nang kpeling che ka buunhu chiebu na ta? Nye, n yera 'kuriyeng, ye lagi ye 'ningbie, a 'liinhi a yori, 'bojung a biyeng baahi a ta chiebu.
36 Nie ang chiera, u dieriye u sanyeu, a laanha ngmama 'binne a gara 'nyivori ang ba tari baahibu. Ka nie ang bura aning nie ang chiera, ka ba jaa lang nyengina.
37 Ngang la ka a yelihung ni i yeliminga: Kanga burang, ka kanga ming chiera.
38 N tungyeng ka ye ti che buunhu 'jie ni yeng ba tung tuma. Niba 'mineng tung tuma, yeng ti kpe ba tuma 'puo.
39 Ka 'Sameeriya niba yaga ang daang 'yi a 'yi-kpong saguu a poga yelihung ni 'jung. Unang 'di 'sieree yeli ngaang ni: U yelimang yela jaa mang daang i.
40 Bila 'jung sanga ni a 'Sameeriya niba ang daang wa u seng, bang suhuu ka u 'bi ba seng. Ung 'bi 'be 'beri a'yi.
41 Ka niba yaga ming la saguu, u minga yelihung 'jung.
42 Bang yeli 'ku a poga: Pampana ti sagiyeng. I yelihung ni 'jung naani. Ti miihi 'wongye u yeliyaga, a bang ka a 'Kristo ni minga la bila, a dunee Diera ni.

'Yesu ang nyaa kpambie kanga 'bi-dau

43 A 'beri a'yi ang daang wa pari ung 'yi a gaa 'Gaalilii.
44 'Bojung 'Yesu minga 'diye 'sieree, ka dangyera ba tari nanihung u minga paaluu 'puong.
45 'Beng la, sanga ni ung daang ti kpe 'Gaalilii, ka 'Gaalilii niba daang 'tuohuu sung. 'Bojung ba daang nyiye yela ni jaa ung i Jeruuselem

'puong a 'chiu 'diibu sanga ni. 'Bojung ba ming daang gaaye a 'chiu 'diibu.
46 'Beng la ka 'Yesu daang la wa 'Keena, 'Gaalilii paaluung. 'Beng la ung daang i a kuong ang leu waing ni. Ka naa kpambinanii kanga daang 'bi 'be ka u 'bi-dau daang biera Kapeeriniyum 'puong.
47 Sanga ni ung daang wa 'wong ka 'Yesu 'yiye 'Judiiya a gaa 'Gaalilii, ung gaa u seng, a ti suhuu ka u 'sigi wa a wa nyaa u 'bi-dau ni. 'Bojung u daang tohiye 'kuung.
48 'Beng la ka 'Yesu yeli 'kuu: Ka yenang ba nye 'sierihi aning yelisiela ye kung sagi.
49 Ka a naa kpambinanii ni yeli 'kuu: Ningkpong, 'sigi wa, ka n 'bie ta 'kpi.
50 Ka 'Yesu yeli 'kuu: Leu gara, i 'bi-dau ni iye 'vori. Ka a dau daang sagi a yelihung ni 'Yesu ang yeli 'kuu ni, a leu gaa.
51 Sanga ni ung daang wa 'sigi gara, ka u tungtuniba 'tuohuu, a yeli 'kuu: I 'bi-dau ni iye 'vori.
52 Ung daang jugihiba a wagiri ni ung 'piili nyaabu. Bang daang yeli 'kuu: Jaamiing ngminton'tori 'gbelingyeni sanga ka a maahuu da bahuu.
53 'Beng la ka a ba bang ka a wagiri ning u 'ju la ka 'Yesu da yeli 'kuu: I 'bi-dau ni iye 'vori. Ka u minga daang sagi aning u 'deu jaa.
54 Sanga ni 'Yesu ang daang wa 'yi 'Judiiya a ti kpe 'Gaalilii paaluu, 'yiilung kpiengkanaanii ung daang i la bila.

Nyaabu a konngmaning

5 A yela nga 'puoring ka 'Juuhi 'chiu 'diibu kanga daang 'bibe. Ka 'Yesu daang gaa Jeruuselem.
2 Konngmani daang 'biye Jeruuselem 'puong a pieli piihi daa ni bang buona 'Hiiburu kokoring ka Beti'seeda ni. Ung tari janggaa'leehi a'nu.
3 A 'puong la ka ningjemaa yaga ang biera daang jeng, joonhi, gberee, 'jikuunhi niba. Bang cheliha a kuong dangbu.
4 'Bojung malika kanga da mang 'sigi ti kpeye a konngmani wagiri kangang, a dang a kuong. Nie jaa ang mang dang 'sigi a kuong a dangbu 'puoring, baalung jaa ung tari, u mang nyaang.
5 Ka dau kanga daang 'bi 'be, a tari baalung 'yuomo 'pihita aning a'nii.
6 Sanga ni 'Yesu ang wa nye ung jeng, ung bang ka u daang 'biye bila 'puong sanga jaa. Ung yeli 'kuu: I buorang ka i nyaa?

7 Ka a daubaala daang dieyeli 'kuu: Ningkpong, n ba tari nie jaa ang na dima ing a konngmaning sanga ni a kuong ang mang wa dang. N mang wa waana ka nie kanga dangma 'sigi.
8 Ka 'Yesu yeli 'kuu: 'Ihi ahi, a di i bungjie a 'chene.
9 Ka a dau daang nyaa 'dayeni, a di u bungjie a 'cheng. A daari daang iye peenhibu daari.
10 Bila 'jung ka a 'Juuhi daang yeli 'ku unani ang nyaa ni: A peenhibu 'beu la. A ba 'tu sori 'kui ka i 'tuo i bungjie.
11 Ung daang dieyeli 'kubo: Nie ni ang nyaama ni, u ning u 'jung yeli 'kumo: Di i bungjie a 'chene.
12 'Beng la bang jugihuu: Ning'buo la nie ni ang yeli 'kui: Di i bungjie a 'chene?
13 Nie ni ang nyaa ni daang ba bang nie ang la. 'Bojung 'Yesu daang tagi 'yi gaang. Ka jemaa ming daang 'bi a 'jieng.
14 A 'puoring la ka 'Yesu daang ti nyiu a Ngming'puohi 'de-kpong 'puong, a yeli 'kuu: Nye, i nyaayeng. Ta la wa tuna beu ka yeli ang i beu gaa ngaang wa pogii.
15 Ka a dau daang gaa ti yeli 'ku a 'Juuhi ka 'Yesu la nie ni ang nyaaguu ni.
16 Bila 'jung ka a 'Juuhi daang dogiha 'Yesu. Bang daang buora ka ba kuu, ung i a yela nga peenhibu daari 'jung.
17 Che ka 'Yesu dieyeli 'kubo: N Ba tunang a waana nga sanga. Mang ming tuna.
18 Bila 'jung ka a 'Juuhi daang maaling buora ka ba kuu. 'Bojung a peenhibu 'beu 'yong naani ung daang saang. U daang yeliyeng ming ka Naangmini iye u Ba, a di u minga a maaha Naangmini.

A 'Bi-dau berii kpiengu

19 'Beng la ka 'Yesu daang die a yeli 'kubo: Yeliminga 'yong mang yera 'kuriye, a 'Bi-dau kung tuong i yeli jaa u mingang. 'Bojung yela jaa ung ira, ana ning a 'ju ka a 'Bi-dau ming ira.
20 'Bojung a Ba nungye a 'Bi-dau, a 'wunuu yela jaa u minga ang ira. U na 'wuluung tunnanee ang gaa ama ka ye noe maa.
21 'Bojung a'wo a Ba ang mang 'ihi kpiinhi a 'kuribo 'nyivori bila ni, bila ning u 'ju la ka a 'Bi-dau 'kuro nie ung buora 'nyivori.

22 'Bojung a Ba ba ngmaara nie jaa saree. U diye a saree ngmaabu jaa 'ku a 'Bi-dau,
23 ka ka nie jaa kahina a 'Bi-dau a'wo bang kahina a Ba bila ni. Nie ni ang ba kahina a 'Bi-dau, u daana ba kahina a Ba ni ang tumuu ni.
24 Yeliminga 'yong mang yera 'kuriye. Nie ni ang 'wono n yeliyaga, a sagi unani ang tungma, u daana tariye 'nyivori ang ba tari baahibu. U ba kpiera saree 'diibu 'puo, che u 'yiye 'kuung a ti kpe 'nyivori.
25 Yeliminga 'yong mang yera 'kuriye. A wagiri waanang, pampana la a wagiri, sanga ni kpiinhi ang na 'wong Naangmini 'Bi-dau ni kokori. Banani ang 'wono, ba na nyiye 'nyivori.
26 'Bojung a'wo a Ba ang tari 'nyivori u minga ingang ni, bila la ung 'ku a 'Bi-dau ming ka u tari 'nyivori u minga ingang.
27 Ung 'kuu berii kpiengu ka u ngmaa saree ming, 'bojung u iye Ninsaalaa 'Bi-dau.
28 Ye ta ira ngaang nomaa, 'bojung a wagiri waanang, u 'puong la ka banani jaa ang 'bi 'kaubieng na 'wong u kokori.
29 Ba na 'ihing wa 'yi. Banani ang tung sung, ba na 'ihi wa 'yiye 'kuung 'puong a kpe 'nyivori. Che banani ming ang tung beu, ka ba 'ihi wa 'yi 'kuung 'puong a kpe saree 'diibu.

'Yesu 'sieree niba

30 N kung tuong i yeli jaa n mingang. Bila ni mang 'wono, bila saree mang 'dire, ka n saree 'diibu 'tu sori. 'Bojung n ba buora n minga buobu, 'see unani ang tungma ni buobu.
31 Ka maang 'dire n minga 'sieree, n 'sieree ni ba i yeliminga.
32 Nie kangang 'bibe a 'dire n 'sieree. Mang bang ka 'sieree ni ung 'dire n yela ni iye yeliminga.
33 Ye daang tungye Joon seng, ung 'di 'sieree a 'ku a yeliminga.
34 Che n ba diera 'sieree 'yire ninsaaliba seng. Che n yeriye a yela nga ka ye i 'chihi.
35 U daang iye fintina ang 'dire a chaana. Yeng daang buora wagiri kangang ka ye nyenging u chaanii ni 'puong.
36 Che n tariye 'sieree ang i kpong a gaa Joon tuori ni. 'Bojung a tuma ni a Ba ang 'kumo ka n tung baahi, a tuma ning a 'ju mang tunang 'dire n 'sieree ka a Bang tungma.

37 A Ba ni ang tungma ni, u 'diye n 'sieree. Ye nang ba 'wong u kokori wagiri jaang, bii a nye u 'berihung.
38 Ye ba tari u yelihung ming ung 'bi ye iinhing. 'Bojung nie ni ung tung ni, una yeng ba sagi.
39 Ye piehi wilihi a Seupegi'yirihi, 'bojung ye tiehang ka a 'puong yeng tari 'nyivori ang ba tari baahibu. Anang ming 'dire n 'sieree.
40 Che ye ba buora ka ye wa n seng a wa nye 'nyivori.
41 N ba diera nanihung ninsaaliba seng.
42 Che n bangyeng ka ye ba tari Naangmini nungbu ye miihing.
43 N wayeng n Ba 'yuoring. Yeng ba sagirima. Ka ningjaalang wa u minga 'yuoring, una yeng na sagi.
44 Wala yeng na tuong sagi, yeng diera nanihung a 'yire taa seng, a che ba buora nanihung ang 'yire Naangmini seng?
45 Ye ta tieha ka n na saangyeng a 'ku a Ba. Nie kangang 'bibe a saaniye. Una la 'Moosis, una yeng deli ni.
46 Ka yenang da sagi 'Moosis, ye danang sagiye n ming. 'Bojung u seuye n yela.
47 Che ka yenang ba sagi u yeliseurihi, wala yeng na i sagi n yeliyaga?

A 'tuhu a'nu siimaa 'kuubu

('Maatiu G. 14:13-21; Maaki G. 6:30-44; 'Luki G. 9:10-17)

6 A yela nga 'puoring ka 'Yesu daang ngmaa 'Gaalilii Mani, una la Taibiiriyas Mani ni.
2 Ka jemaa yaga jaa daang 'tuuruu. 'Bojung ba daang nyiye u kpiengkanaama ung tung banani ang biera ni iinhing.
3 Ka 'Yesu daang ti 'do gaa tangkpong 'ju, a 'jing 'beng aning u 'potuuribo.
4 Ka a Paribahi, a 'Juuhi 'chiu 'diibu ni daang tara.
5 Sanga ni 'Yesu ang wa lagi u 'ningbie nye a jemaa yaga ang waana u seng, ung daang yeli 'ku Fiilip: 'Yening ting na da paanuu ka bama oo?
6 U daang yeliye bila ka u iu nye. 'Bojung una minga daang bangye yela ung na i.
7 'Beng la ka Fiilip daang yeli 'kuu: Denaarihi koohi a'yi paanuu kung tuong sigihiba, 'haali ka kanga jaa na mang nye fiing gba.
8 'Beng la ka u 'potuuribo ni kanga, Aan'duru, Saimong 'Pii-ter yau,

daang yeli 'kuu:
9 'Bi-dau kangang 'bi che a tari baarili paanuuhi a'nu aning jinsigihi a'yi.
Che 'bo la ama jemaa ang sing ngaang seng?
10 Ka 'Yesu daang yeli: Ye veng ka a niba 'jing. Moo daang 'biye a 'jieng
yaga jaa. 'Beng la ka a daba daang 'jing 'tengeng, a i 'wo 'tuhu a'nu.
11 Ka 'Yesu daang di a paanuuhi. Ung wa 'puohi barika baahi, ung dia tori
u 'potuuribo. Ka a 'potuuribo dia 'ku banani ang 'jing 'tengeng ni. Bila
ning u 'ju ung tung ning a jima ming a ta bila ni bang buoraa sing.
12 Sanga ni bang wa tigi, ung yeli 'ku u 'potuuribo: Ye laanhi a chelee ni
ang kpeling ni, ka kanga jaa ta wa saang.
13 'Beng la bang daang laanhaa lang taa. Ang paali peri 'pie aning a'yi
aning a baarili paanuuhi a'nu ni chelee. Ana ka a niba daang oo che
kpeling ni.
14 Sanga ni a niba ang daang wa nye a kpiengkanaanii ni ung tung ni,
bang yeli: Yeliminga, a dangyera ni ang waana dunee ni la nga.
15 Bila 'jung sanga ni 'Yesu ang daang bang ka ba na wang a wa nyoguu
aning kpiengu, a ti 'bimuu ka u i naa, ung daang la gaa tangkpong 'ju u
'yong.

'Yesu ang 'cheng kuong 'jung

('Maatiu G. 14:22-23; Maaki G. 6:45-52)

16 'Jie ang daang wa suo ka u 'potuuribo daang 'sigi gaa a mani.
17 Bang ti kpe 'gbori, a ngmaara a mani a gara Kapeeriniyum. Ka 'jie
daang wa suo, ka 'Yesu nang ba wa ba seng.
18 Ka a mani daang 'ihi yaga jaa a 'tuuro sesekpong ang daang daara 'jung.
19 Bila 'jung sanga ni bang daang wa mung gaa a ti ta kilomita a'wo a'nu
bii ayuobi aning chelii, bang nye 'Yesu ang 'chene a mani 'jung a tagira
tara a 'gbori. Ka dabieng daang kpeba.
20 Che ung daang yeli 'kubo: Maang la. Ye ta jora da-bieng.
21 'Beng la ka ba 'puuhi daang peli bang sagi ung kpe a 'gbori. 'Dayeni ka
a 'gbori daang ta 'tenge ni bang gara.

Niba buoriye 'Yesu

22 'Beu ang daang wa kaa, sanga ni a niba ang daang ahi a mani lampega
ni daanang, bang nye ka 'gbori-jaala 'chibe 'see bung'yeni. Ka 'Yesu

daang ba kpe a 'gbori aning u 'potuuribo ni gaa. U 'potuuribo 'yoming daang gaa.
23 'Beng la ka 'gboe 'mine daang 'yi Taibiiriyas wa. Ang wa pieli a 'jie ni bang daang oo paanuu sanga ni Daana ang wa 'puohi barika baahi ni.
24 Sanga ni a niba ang wa nye ka 'Yesu bii u 'potuuribo ni daang ba 'bi 'be, bang ming kpe 'gboe a wa Kapeeriniyum, a buora 'Yesu.

'Yesu a 'nyivori paanuu

25 Sanga ni bang wa nyiu a mani lampega ni daanang bang yeli 'kuu: Karima, 'bo sanga ing wa che?
26 Ka 'Yesu die a yeli 'kubo: Yeliminga mang yera 'kuriye. Ye buorimang. A ba i 'wo yeng nye a kpiengkanaama ni 'jung la. Yeng oo a paanuu tigi 'jung la.
27 Ye ta tuna a buora siimaa ni ang saana. Che ye tuna a buora siimaa ni ang 'birebe a gara 'nyivori ang ba tari baahibu. Una ka a Ninsaalaa 'Bi-dau na 'kuye. 'Bojung una ka a Ba Naangmini di u 'sieree bungmaruu mari ni.
28 'Beng la bang yeli 'kuu: Wala ting na i a tuna Naangmini tuma?
29 Ka 'Yesu die a yeli 'kubo: Naangmini tuma la nga. Ka ye sagi unani ung tung ni.
30 Bila 'jung bang yeli 'kuu: 'Bo 'sieree ing panaa 'wuno ting na nye a sagii? 'Bo tuma ing tuna?
31 Ti ba'mine daang ooye manna a mopiri 'puong, a'wo ang seu bila ni:
U 'kubong paanuu a 'yi sagbani ka ba oo. ('Yiibu G. 16:4, 15; 'Niihemaiya G. 9:15)
32 'Beng la ka 'Yesu yeli 'kubo: Yeliminga 'yong mang yera 'kuriye, 'Moosis daang ba 'kuye paanuu ni ang 'yi sagbani. Che n Bang 'kuriye a yeliminga paanuu ni ang 'yi sagbani.
33 'Bojung Naangmini paanuu ni la unani ang 'yi sagbani a 'sigire 'tenge a 'kuro dunee 'nyivori ni.
34 Bila 'jung bang yeli 'kuu: Daana, 'kuriti a paanuu nga wagiri jaa a gara.
35 Ka 'Yesu yeli 'kubo: Maang la a 'nyivori paanuu. Unani ang waana n seng, kong kung kpeu jaa. Unani ming ang sagirima, kon'nyuuri kung kpeu jaa.
36 Che n yeli 'kuyeng ka ye nyimang, a che ba sagi.

37 Banani jaa a Ba ang 'kurimo na waye n seng. Unani ang waana n seng, n kung karuu bahi jaa.
38 'Bojung n 'yiye sagbani a 'sigi 'tenge. N ba wa ka n wa tung n minga buobu, 'see unani ang tungma ni buobu.
39 Unani ang tungma ni buobu la nga. Ka banani jaa ung 'kumo ni, ka n ta kong kanga jaa, che ka n 'ihuu a 'be-baahaa ning.
40 N Ba buobu ni la nga. Ka nie ni ang nyira a 'Bi-dau a sagiruu, ka u na tariye 'nyivori ang ba tari baahibu, ka n 'ihuu a 'be-baahaa ning.
41 'Beng la ka a 'Juuhi daang ngmuuna u yela. 'Bojung u daang yeliyeng: Maang la a paanuu ang 'yi sagbani a 'sigi 'tenge ni.
42 Bang daang yera: 'Yesu naang nga, 'Joosef 'bi-dau ni, u ba ning u ma naang ting bang nii? Ka wala la ung yeli: N 'yiye sagbani a 'sigi 'tenge?
43 'Beng la ka 'Yesu daang die a yeli 'kubo: Ye ta ngmuuna ye miihi seng.
44 Nie jaa kung tuong wa n seng 'see ka a Ba ang tungma ni taguu. Ka n 'ihuu a 'be-baahaa ning.
45 A seuye a dangyeriba 'puong:

> Ba jaa ka Naangmini na 'wuli. (Ai'zeeya G. 54:13; Jeremaiya G. 31:34)

Bila 'jung nie jaa ang 'wong a daanhi a 'yi a Ba seng, u daana waaniye n seng.
46 A ba i 'wo ka nie jaa nyiye a Ba, 'see unani ang 'yi Naangmini seng ni. Unang nye a Ba.
47 Yeliminga 'yong mang yera 'kuriye: Unani ang sagirima, u tariye 'nyivori ang ba tari baahibu.
48 Maang la a 'nyivori paanuu.
49 Ye ba'mine daang ooye manna a mopiri 'puong, a che 'kpi.
50 A paanuu ang 'yi sagbani 'sigire la nga, ka nie mang obuu a kung 'kpi.
51 Maang la paanuu 'vori ni ang 'yi sagbani a 'sigi 'tenge ni. Ka nie jaang oo a paanuu nga, u na 'bibeng a gara. A paanuu ni mang na 'ku ni la n inggbani. Una mang na 'ku ka a dunee nye 'nyivori.
52 Bila 'jung ka a 'Juuhi daang ngmira nokpieni ba miihi seng, a yeli: Wala ka a dau nga na tuong 'kuti u inggbani ka ti oo?
53 'Beng la ka 'Yesu yeli 'kubo: Yeliminga 'yong mang yera 'kuriye: Ka yenang ba oo a Ninsaalaa 'Bi-dau inggbani, a 'nyu u jiing, ye ba tari 'nyivori ye miihi iinhing.

54 Nie jaa ang oora n inggbani, a 'nyuuro n jiing, u tariye 'nyivori ang ba tari baahibu, ka n 'ihuu a 'be-baahaa ning.
55 'Bojung n inggbani iye siimaa minga, ka n jiing ming i bung'nyuurihi minga.
56 Unani ang oora n inggbani, a 'nyuuro n jiing, u 'biye n ingang, mang ming 'bi u ingang.
57 A'wo a Ba 'vori ni ang tungma, mang tari 'nyivori a Ba 'jung ni, bila la unani ang oorima, u ming na tariye 'nyivori a 'tuuro n ingang.
58 A paanuu ang 'yi sagbani a 'sigi 'tenge ni la nga. U ba i 'wo a manna a ba'mine ang daang oo a che 'kpi ni. Unani ang oora a paanuu nga, u na tariye 'nyivori a gara.
59 U daang yeliye a yela nga a Ngming'puohi 'deu 'puong, sanga ni ung daang 'wuno Kapeeriniyum 'puong.

'Nyivori ang ba tari baahaa yeliyaga

60 Bila 'jung u 'potuuribo ni yaga ang daang wa 'wong ngaang bang yeli: Yelikpiengaa la nga. Ang na tuong 'wo-maa?
61 Che ka 'Yesu daang bang u minga ingang ka u 'potuuribo ngmuungyeng bila yela, ung yeli 'kubo: Bila nga saaniye ye 'puuhi bi?
62 Wala panaa na la ka yenang daang nye Ninsaalaa 'Bi-dau ni ang 'do gara 'jie ni ung dang 'be seni ni?
63 A Sieng 'kuro 'nyivori. A inggbani ba tari tona jaa. Yela ni mang yera 'kuriye ni, a iye sie aning 'nyivori.
64 Che ye 'mine 'bibeng a ba sagi. 'Bojung 'Yesu daang bangyeng a 'yi a 'munpiileeng banani ang ba sagi, aning unani ang na kuohuu.
65 Ung yeli: Bila 'jung mang yeli 'kuye ka nie jaa kung tuong wa n seng, ka n Bang ba 'kuu bila sori.
66 A 'yi a wagiri ning, ka u 'potuuribo yaga daang leu 'puori. Ba niu ba la 'chene.
67 'Beng la ka 'Yesu daang yeli 'ku a 'pie aning ba'yi: Ye ming na leung gaa bi?
68 'Beng la ka Saimong 'Pii-ter die a yeli: Daana, ang seng ting na gaa? Inang tari 'nyivori ang ba tari baahibu yeliyaga.
69 Ting sagi a bang pielaang ka ina la a 'Kristo ni, Naangmini Bungpegi'yiruu ni.

70 Ka 'Yesu die a yeli 'kubo: N naang 'lugihi ye 'pie aning ba'yi ni, ka ye kanga i deevul?
71 U daang yeriye 'Juudas Isikaariyot, Saimong 'bi-dau yela. 'Bojung unang daang na kuohuu, a i a 'pie aning ba'yi ni kanga.

'Yesu yauhi basagibu

('Maatiu G. 13:57; Maaki G. 6:4)

7 A yela nga 'puoring ka 'Yesu daang yuora 'Gaaliliing. U daang ba die ka u 'cheng 'Judiiyang, 'bojung a 'Juuhi daang buorang ka ba kuu.
2 Ka 'Juuhi sigiri 'chiu 'diibu daang tohi.
3 Bila 'jung ka u yauhi daang yeli 'kuu: 'Yi che a gaa 'Judiiya, ka i 'potuuribo ni ming nye tuma ni ing tuna ni.
4 'Bojung nie 'chibe a sogili ira yeli jaa che buora ka ba bamuu gbanggbaling. Ka inang ira yela nga, 'wuli i minga a 'ku dunee.
5 'Bojung u yauhi ming da ba saguu.
6 'Beng la ka 'Yesu yeli 'kubo: N wagiri nang ba ta, che yena wagiri mang iye 'siri wagiri jaang.
7 A dunee kung tuong haye, che u haye maang, 'bojung n 'diye u 'sieree ka u tuma iye beu.
8 Ye 'do gara a 'chiu nga 'diibu. Maang nang ba gara a 'chiu nga 'diibu, 'bojung n wagiri nang baang paali.
9 Sanga ni ung daang wa yeli a yela nga 'kubo, ung nang 'bi 'Gaalilii 'puong.

'Yesu ang gaa 'chiu 'diibu kanga

10 Che u yauhi ang daang wa 'do gaa a 'chiu 'diibu, 'beng la ung ming daang 'do gaa. U daang ba gaa gbanggbaling. U daang sogili gaang.
11 'Beng la ka a 'Juuhi daang buoruu a 'chiu 'diibu 'jieng a yera: 'Ye ung 'be?
12 Ka ngmuungbu yaga jaa daang 'bi a niba kpachagang a'wo u yela. 'Bojung ba 'mine daang yerang: Dausung la. Ka ba chelii ming yera: Aai, u benniye a niba.
13 Che nie jaa daang ba yeli u yela gbanggbaling a 'Juuhi joo 'jung.
14 A'wo a 'chiu 'diibu gaalingga sanga ka 'Yesu daang 'do ti kpe a Ngming'puohi 'de-kpong a 'wuno.

15 Ka nomaa daang kpe a 'Juuhi, bang yera: Wala ka a dau nga i bang gbangu, ung ba daanhi 'puong?
16 Ka 'Yesu die a yeli 'kubo: N 'wulibu ba i n 'suobu, unani ang tungma ni 'wulibu la.
17 Ka nie jaang buora ka u tung u buobu, u na bangye a 'wulibu, ka a 'yiye Naangmini seng bii ka n yeriye n minga yeliyaga.
18 Nie jaa ang yera u minga yeliyaga, u buoriye u minga girima. Che nie ni ang buora unani ang tumuu ni girima, u iye yeliminga daana. Beu'tuubu 'chi u ingang.
19 'Moosis daang ba 'kuye a 'begu? Che ye kanga jaa ba 'tuuro a 'begu. Wala 'jung yeng buora ka ye kuma?
20 Ka a niba die, a yeli: I tariye sibeu. Ning'buong buora ka u kui?
21 Ka 'Yesu die a yeli 'kubo: Tung'yeni mang tung che ka ye jaa noe maa.
22 Bila 'jung la ka 'Moosis daang 'kuye dau degiri 'ihibu. A ba i ka a 'yiye 'Moosis seng, a ba'mine seng ung 'yi yeng mang 'ihe dau degiri peenhibu daari.
23 Ka nie degiring na 'ihi peenhibu daari ka 'Moosis 'begu ni kung saang, ye 'ihiye 'suuri n ingang aning mang nyaa nie ka u i ning'gbuli a peenhibu daari yela?
24 Ye ta kaara 'ningbiri 'berihung a 'dire saree. Ye 'dire saree a 'tuuro sun'tuubu ingang.

'Yesu a 'Kristo la

25 'Beng la ka Jeruuselem niba 'mine daang yeli: Unani bang buora ka ba ku ni naani nga?
26 Che nye, ung yera yela aning nyeu, che ba ba yera yeli jaa 'kuruu. A kaariba bangyeng yeliminga ka a 'Kristo la nga?
27 Che ti bangye 'jie ni a dau nga ang 'yi. Che sanga ni 'Kristo ang na wa, nie kung bang 'jie ni ung 'yi.
28 'Beng la ka 'Yesu daang tahing a Ngming'puohi 'de-kpong 'puong sanga ni ung daang 'wuno, a yeli: Ye bangmang, a bang 'jie ming mang 'yi. N minga naaning wa. Che unani ang tungma iye yeliminga daana. Una yeng ba bang ni.
29 N bamuung, 'bojung n 'yiye u seng. Unang tungma.
30 Bila 'jung bang daang buora ka ba nyoguu. Che nie jaa ba di u 'nuuhi

jeguu 'bojung u wagiri da nang ba ta.
31 'Beng la ka a niba yaga daang saguu, a yeli: Sanga ni 'Kristo ang na wa, u na tungye kpiengkanaama a gaa a yela nga a dau nga ang tung nga?
32 Ka a Farisiihi daang 'wong ka a niba ngmuuniye a yela nga a'wo u yela, ka a Farisiihi aning a Ngming'puohi 'yi-dieribera daang tung Ngming'puohi 'de-kpong kaariba ka ba ti nyoguu.
33 'Beng la ka 'Yesu yeli 'kubo: N na 'biye ye seng biela, a che gaa unani ang tungma ni seng.
34 Ye na bomang che ye kung nyima. 'Jie ni mang 'be, ye kung tuong wa 'be.
35 'Beng la ka a 'Juuhi daang yera ba miihi seng: 'Ye ung na gaa ka ti kung nyiu? U na gaaye a yaariba ni ang 'bi a 'Giriis niba 'puong ni seng a ti 'wuno a 'Giriis niba bi?
36 Yeli 'bo to la nga ung yeli: Ye na bomang che ye kung nyima, 'jie ni mang 'be ye kung tuong wa 'be?
37 A 'be-baahaa daari, a 'chiu 'diibu 'be-kpong ni daari ka 'Yesu daang ahi a tahing a yeli: Ka kon'nyuuring kpe nie jaa, u daana wa n seng a wa 'nyu.
38 Unani ang sagirima, a'wo a Seupegi'yiruu ang yeli ni: 'Nyivori konboori na 'puorong u 'puong a 'yire gbanggbali.
39 Che u daang yeliye ngaang a'wo a Sie yela. Una ka bamahi ang saguu daang na nye ni. 'Bojung Naangmini daang nang ba 'ku a Sipegi'yiruu, 'bojung 'Yesu da nang ba nye girima.
40 'Beng la, sanga ni niba ang wa 'wong a yela nga a jemaa 'puong, bang yeli: Yeliminga, a dangyera la bila.
41 Ka 'mine ming yeli: A 'Kristo la nga. Che ka 'mine ming yeli: A 'Kristo na 'yiye 'Gaalilii bi?
42 A Seupegi'yiruu ba yeli ka 'Kristo 'yiriye 'Deevid buuriing a waana, a na wa 'yi Beetilehem 'puong, 'be ka 'Deevid daang 'be nii?
43 Bila 'jung ka weli taa daang 'bi a niba kpachagang u yela.
44 Ka 'mine da nang buora ka ba nyoguu, che nie jaa ba di u 'nuuhi fiinhuu.
45 'Beng la ka a Ngming'puohi 'de-kpong kaariba daang wa a Ngming'puohi 'yi-dieribera aning a Farisiihi seng. Bang yeli 'kubo: Wala la yeng ba waanuu?

46 Ka a Ngming'puohi 'de-kpong kaariba dieyeli: Nie nang ba yeli yela
a'wo a dau nga.
47 Ka a Farisiihi dieyeli 'kubo: Ye ming 'biye belingbu 'puong bi?
48 A kaariba kanga bii a Farisiihi kanga saguung?
49 Che a niba nga, banang ba bang a 'begu ni, ba iye niba bang duhi beu
ing.
50 Ka Niko'diimus, unang daang wa 'Yesu seng 'yienguu, a daang i ba
kanga, daang yeli 'kubo:
51 Ti 'begu mang dang 'diye nie saree, a che bang 'wong u yeliyaga a bang
bila ung tung?
52 Bang dieyeli 'kuu: I ming 'yiye 'Gaalilii bi? Piehi nye, 'bojung dangyera
ba 'yire 'Gaaliliing.
53 Ka nie jaa daang leu gaa u minga 'deu.

8

Ka 'Yesu daang gaa Ooliveet Tangkpong.
2 'Beeguu 'pipi ung daang leu wa kpe a Ngming'puohi 'de-kpong, ka a
niba jaa daang wa u seng. Ung 'jing, a 'wulibo.
3 Ka a 'begu karimihi aning a Farisiihi daang waaning poga kanga bang
nyogi senseng 'puong. Bang wa diu ahi gaalinggang.
4 Bang yeli 'kuu: Karima, ba nyogiye a poga nga senseng 'puong, a bila
iibu 'puong.
5 Tau, 'Moosis 'kuting nuori a 'begu 'puong ka ti foo nga to aning 'kubo.
Che wala ing yeli?
6 Ba daang yeliye ngaang a beruu, ka ba saamuu. Che ka 'Yesu daang
'churi a di u 'nubiri seura 'tengeng.
7 Sanga ni bang nang jugihuu, ung 'jing 'tori, a yeli 'kubo: Unani ang ba
tari beu ye 'puong, u daana dang di 'kuurii fobuu.
8 Ung la 'churi a seura 'tengeng.
9 Bang wa 'wong bila, ka ba 'suuhi 'wuli ka ba boriyeng. Bang 'ihi 'yire
bung'yeni, bung'yeni, a 'piili ba jaa ningkpong ingang a gara ba baahaa
daana ingang. Ka 'Yesu 'yong daang kpeling, ka a poga ahi
gaalinggang.
10 Sanga ni 'Yesu ang wa lagi u minga, a ba la nye nie jaa ka a poga 'yong
naani, ung yeli 'kuu: Poga, ka i saaniba ni 'bi 'yening? Nie jaa ba yeli

ka i 'leyeng?
11 Ung yeli: Aai, nie ba yeli ka n 'leyeng, Daana. Ka 'Yesu yeli 'kuu: N ming ba yeli ka i 'leyeng. Gara, a ta la tuna beu.

'Yesu a dunee chaanii

12 'Beng la ka 'Yesu la yeli 'kubo: Maang la a dunee chaanii. Nie ni ang 'tuurimo, u daana kung 'cheng 'liinhuu 'puong. U na tariye 'nyivori chaanii ni.
13 Bila 'jung ka a Farisiihi yeli 'kuu: I 'diriye i minga 'sieree. I 'sieree ba i yeliminga.
14 Ka 'Yesu die a yeli 'kubo: 'Haali ka n 'dire n minga 'sieree, che n 'sieree iye yeliminga. 'Bojung n bangye 'jie mang 'yi wa, a bang 'jie mang gara. Che yena kung tuong yeli 'jie mang 'yi wa aning 'jie ni mang gara.
15 Inggbanihung 'puong yeng 'dire ye saree. Maang ba 'dire nie saree.
16 Che 'haali ka maang 'dire saree, n saree 'diibu iye yeliminga. 'Bojung n ba i n 'yong. Maang aning a Ba ni ang tungma ni la.
17 A seuye ye 'begu 'puong ming ka ningba'yi 'sieree iye yeliminga.
18 Maang la nie ni ang 'dire n minga 'sieree. Ka a Ba ni ang tungma ni 'dire n 'sieree.
19 'Beng la bang yeli 'kuu: I Ba 'bi 'ye? Ka 'Yesu dieyeli: Ye ba bangma, bii a bang n Ba. Ka yenang da bangma, ye danang bangye n Ba ming.
20 'Yesu daang yeriye a yela nga 'libie ing'jie ning sanga ni ung 'wuno a Ngming'puohi 'de-kpong 'puong. Che nie jaa daang ba nyoguu, 'bojung u wagiri da nang ba ta.

'Yesu 'yiibu 'jie aning u gaabu 'jie

21 'Beng la ka 'Yesu la yeli 'kubo: N garang. Ye na bomang. Ye na 'kpiye ye yelibee 'puong. 'Jie mang gara ye kung tuong wa 'be.
22 'Beng la ka a 'Juuhi yeli: U na kuye u minga bi? 'Bojung u yeliyeng: 'Jie mang gara ye kung tuong wa 'be.
23 Ung yeli 'kubo: Ye 'yiye 'tenge, mang 'yi saa'ju. Ye iye dunee nga 'suobu. Maang ba i a dunee nga 'suobu.
24 Bila 'jung n yera 'kuriyeng ka ye na 'kpiye ye yelibee 'puong. 'Bojung ka yenang ba sagi ka maang liu, ye na 'kpiye ye yelibee 'puong.
25 'Beng la bang yeli 'kuu: Ning'buo lii? Ka 'Yesu yeli 'kubo: Bila ni turi

mang yeli 'kuye a 'yi a 'piileeng ni.
26 N tariye yela yaga mang na yeli, a 'diniye saree ming. Che unani ang tungma ni iye yeliminga. Mang yera 'kuro a dunee yela ni mang 'wong a 'yi u seng.
27 Ba daang ba bang ka a Ba yela ung yera 'kuribo.
28 Bila 'jung ka 'Yesu yeli: Sanga ni yeng na wa di a Ninsaalaa 'Bi-dau tie saa'jung, 'beng la yeng na bang ka maang la, a bang ming ka n minga ba ira yeli jaa, ka che bila ni n Ba ang 'wulimo, ana mang yera.
29 Una nga ang tungma 'biye n seng. A Ba ba bahima n 'yong. 'Bojung n mang iriye u 'pu-peli yela wagiri jaang.
30 Sanga ni ung daang wa yeli a yela nga, ka niba yaga daang saguu.

A yelimingang na dieti

31 'Beng la ka 'Yesu daang yeli 'ku a 'Juuhi ni ang daang saguu: Ka yenang 'bi n yelihung 'puong a gara, ye iye n 'potuuribo yeliminga.
32 Ye na bangye a yeliminga, ka a yeliminga veng ka ye 'so ye miihi.
33 Bang dieyeli 'kuu: Ti iye Aaburaham buurii. Ti nang ba i 'yemihi a 'ku nie jaa jaa. Ka wala la ing yeli: Ye na 'soye ye miihi?
34 Ka 'Yesu dieyeli 'kubo: Yeliminga 'yong mang yera 'kuriye, nie jaa ang tuna beu iye beu 'yeme.
35 'Yeme ba 'bira 'deung a gara wagiri jaang, che 'bie mang 'bi 'beng wagiri jaang.
36 Bila 'jung ka a 'Bi-daung na veng ka ye 'so ye miihi, ye na 'soye ye miihi yeliminga.
37 N bangyeng ka ye iye Aaburaham buurii. Che yeng buora ka ye kuma, 'bojung n yeliyaga ba tari 'jie ye iinhing.
38 N yeriye yela ni mang nye n Ba seng. Yeng ming ira bila ni yeng nye ye ba seng.

Ba ba a Deevul

39 Bang die a yeli 'kuu: Aaburaham la ti ba. Ka 'Yesu yeli 'kubo: Ka yenang da i Aaburaham 'biihi ye danang tuniye Aaburaham tuma.
40 Che pampana yeng buora ka ye kuma, dau ang yeli yeliminga 'kuye, yeli mang 'wong Naangmini seng. Aaburaham daang ba i ngaang.
41 Ye tuniye ye ba tuma. 'Beng la bang yeli 'kuu: Ba ba seng dogiti. Ti

tariye Ba bung'yeni, Naangmini.
42 Ka 'Yesu yeli 'kubo: Ka Naangmining da i ye Ba, ye danang nungmang. 'Bojung n 'yiye Naangmini seng a wa. N ba wa n minga waa ming, unang tungma.
43 Wala yeng ba bang n yeliyaga 'muni? Yeng kung tuong 'wong n yelihung 'jung la.
44 Ye 'yiye ye ba a Deevul ingang, a buora ye ba bobee ni. U daang iye ningkuura a 'yi a 'munpiileeng. U ba 'bi yeliminga 'puong, 'bojung yeliminga 'chi u seng. Sanga ni ung wa ngmaara 'girii, u mang yeriye u 'jogo yeliyaga. 'Bojung u iye 'giri-ngmaara, a i 'girii ba.
45 Che mang yera yeliminga 'jung, ye ba sagima.
46 Ye 'buong nyogima aning beu? Ka maang yera yeliminga, wala 'jung yeng ba sagima?
47 Nie ni ang i Naangmini 'suobu 'wonoye Naangmini yela. Bila 'jung yena ba 'wo-naa, 'bojung ye ba i Naangmini 'suobu.
48 Ka a 'Juuhi die a yeli 'kuu: Ti ba yeli yeliminga ka 'Sameeriya nie lii, a tari sibeu?
49 Ka 'Yesu die: N ba tari sibeu. N naniye n Ba, che ka yena digirima foo.
50 N ba buora n minga girima. Ning'yening 'bibe a buora bila a 'dire saree.
51 Yeliminga 'yong mang yera 'kuriye, ka nieng 'tu n yeliyaga, u kung nye 'kuung jaa.
52 'Beng la ka a 'Juuhi yeli 'kuu: Pampana ti bangyeng ka i tariye sibeu. Aaburaham 'kpiyeng, ka a dangyeriba ming 'kpi. Che ka ina yera: Ka nieng 'tuuro n yeliyaga, u kung bang 'kuung jaa.
53 I gaaye ti ba Aaburaham ni ang 'kpi nii? Ka a dangyeriba ming 'kpi. Ning'buo muo ing leura i minga?
54 Ka 'Yesu dieyeli: Ka maang 'kuro n minga girima, n girima iye kpali. N Bang 'kurimo girima, una yeng yera ka ye Naangmini la ni.
55 Che ye ba bamuu. Maang bamuung. Ka maang yeli ka n ba bamuu, n na iye 'giri-ngmaara a'woniye. Che n bamuung, a 'tuuro u yeliyaga.
56 Ye ba Aaburaham daang nyengingyeng ka u nye n 'beu, a nyiu, ka u 'puo peli.
57 'Beng la ka a 'Juuhi yeli 'kuu: Inang ba ta 'yuomo lijaa'yi aning 'pie, a che ing nye Aaburaham?
58 Ka 'Yesu yeli 'kubo: Yeliminga 'yong mang yera 'kuriye, Aaburaham

wa 'birebe ka n 'bibe.
59 'Beng la bang daang di 'kubo ka ba fobuu. Che ka 'Yesu sogili u minga,
a 'yi a Ngming'puohi 'de-kpong ni a 'tu ba gaalingga a gara.

9 'Yesu ang nyaa dau bang dogi jonga

'Yesu ang daang wa para gara, ung nye dau bang dogi jonga.
2 Ka u 'potuuribo jugihuu, a yeli: Karima, ang tung beu, dau nga bi, che
bii u niba, bang doguu jonga?
3 Ka 'Yesu dieyeli: A dau nga aning banani ang doguu ni naaning tung
beu. Che, ka Naangmini yela 'wuli u ingang 'jung la.
4 N naang tungye unani ang tungma ni tuma wagiri ngminaa ang nang
'bibe. 'Ji-suorii waanang nie jaa ang kung tuong tung.
5 Mang nang 'bi a duneeng baahi, maang la a dunee chaanii.
6 Sanga ni ung daang wa yeli ngaang, ung tuuhi muntaahi 'bing 'tengeng,
a dia maali yagu, a di a yagu so a jonga 'ningbie.
7 Ung yeli 'kuu: Gaa ti pegi Sai'loo-am konngmani ni 'puong. Sai'loo-am
'muni la nga, Tungyeng. 'Beng la ung gaa a ti pegi, a wa a nyira.
8 Bila 'jung ka u kpieringtaa aning banani ang dang nyiu ung jong, bang
yeli: Dau nga naaning da mang 'jing a suha ni?
9 Ka 'mine yeli: Una la. Ka 'mine ming yeli: Aai, u 'wonuung. Che ung
yeli: Maang la.
10 'Beng la bang yeli 'kuu: Wala ka i 'ninge i 'yuo?
11 Ung dieyeli: Dau bang buona 'Kristo la a maali yagu, a so n 'ninge, a
yeli 'kumo: Gaa Sai'loo-am a ti pegi. Mang gaa ti pegi, a nyira.
12 Bang yeli 'kuu: U 'bi 'ye? Ung yeli: N ba bang.

A Farisiihi ang piehi a nyaabu yela

13 Bang nyogi unani ang da i jonga ni a gaaning a Farisiihi seng.
14 Peenhibu daari daang la ka 'Yesu daang maali a yagu a 'yuo u 'ninge.
15 Ka a Farisiihi ming jugihuu bila ni ung i nyira. Ung yeli 'kubo: U diye
yagu so n 'ninge. Mang pegi, a nyira.
16 Bila 'jung ka a Farisiihi 'mine yeli: A dau nga ba i Naangmini nie,
'bojung u ba 'tuuro a peenhibu daari ni. Ka 'mine ming yeli: Wala ka
nie ang i ningbeu na tuong tung a kpiengkanaama nga taa? Ka taa
chiihibu daang 'bi ba kpachagang.

17 Bila 'jung bang la yeli 'ku a daujonga ni: Wala ing yera u yela, ung 'yuo i 'ninge 'puong? Ung yeli: U iye dangyera.
18 Che ka a 'Juuhi da ba sagi ka a dau da iye jonga a la nyira, a di gara bang wa buong banani ang daang dogi a dau ni ang la nyira ni.
19 Bang jugihiba, a yeli: Ye 'bi-dau la nga, una yeng yeli ka ye doguung jonga nii? Wala panaa ung la i nyira pampana?
20 Ka banani ang doguu ni die a yeli: Ti bangyeng ka ti 'bi-dau la nga, ka ti doguung ung i jonga.
21 Che bila ni ung i nyira pampana, ti ba bang. Che bii nie ni ang 'yuo u 'ninge, ti ba bang. U ba i 'bibile, ye jugihuu. U mingang na yeli u minga yela 'kuye.
22 A yela nga ka banani ang doguu daang yeli, 'bojung ba daang joriye a 'Juuhi. 'Bojung a 'Juuhi daang sagiyeng baahi, ka ka nie jaang yeli ka u iye 'Kristo, ka ba na karuung a Ngming'puohi 'deung.
23 Bila 'jung ka banani ang doguu ni yeli: U ba i 'bibile, ye jugihuu.
24 'Beng la bang la buong a dau ni ang da i jonga ni, a yeli 'kuu: 'Ku Naangmini 'pugibu. Ti bangyeng ka a dau nga iye yelibe-ira.
25 Ung die a yeli: Ka u i yelibe-ira bii ka u ba i, n ba bang. Yeli'yeni mang bang. N da iye jonga, pampana mang nyira.
26 'Beng la bang yeli 'kuu: 'Bo ung ii? 'Bo ung i 'yuo i 'ninge?
27 Ung dieyeli 'kubo: N yeli 'kuyeng baahi, che ye ba chelihi 'wong. Wala 'jung yeng buora ka ye la 'wo-maa? Ye ming buorang ka ye i u 'potuuribo?
28 'Beng la bang yeluu yelidega, a yeli: Ina la u 'potuuro. Che tinuu iye 'Moosis 'potuuribo.
29 Ti bangyeng ka Naangmining daang yeli yela 'ku 'Moosis. Che dau nga yeng, ti ba bang 'jie ung 'yi.
30 Ka a dau die a yeli 'kubo: Wala, yelisielii la nga aning yeng ba bang 'jie ung 'yi, che ung 'yuo n 'ninge.
31 Ti bangyeng ka Naangmini ba 'wono yelibe-iriba 'puohibu. Che ka nie jaang 'puoho Naangmini Ngming'puohibu 'puong, a tuna u buobu, una yela ung 'wono.
32 A 'yi wagiri ang 'piili a waana nga nie nang ba 'wong ka nie jaa 'yuo nie bang dogi jonga 'ningbie.
33 Ka a dau ngang da ba 'yi Naangmini seng u da kung tuong i yeli jaa.

34 Bang die a yeli 'kuu: Ba dogiing kpeleng kpeleng yelibee 'puong che ing 'wuniti? Bang daang karuu 'yi bahi.

Siilung jongbu

35 Ka 'Yesu daang 'wong ka ba karuung 'yi bahi. Sanga ni ung daang wa nyiu, ung yeli: I sagiye Ninsaalaa 'Bi-dau ni?
36 Ung die a yeli: Ang liu, Daana, ka n saguu?
37 Ka 'Yesu yeli 'kuu: I nyiung. Una la a yera nii yela ni.
38 Ung yeli: Daana, n sagiyeng. Ung 'puohuu Ngming'puohibu.
39 Ka 'Yesu yeli: Saree 'diibu yela mang wa dunee nga. Ka banani ang ba nyira ni, ka ba nyira. Ka banani ang nyira, ka ba leu joonhi.
40 Ka a Farisiihi 'mine ang daang 'bi u seng daang 'wong a yela nga, a yeli 'kuu: Ti ming iye joonhi?
41 Ka 'Yesu yeli 'kubo: Ka yenang da i joonhi, ye kuring tari yelibeu. Che pampana ye yeliyeng: Ti nyirang. Bila 'jung ye yelibeu kpelingye ye seng.

Piihi 'kpongkpolimo 'lugu sinnii

10 Yeliminga 'yong mang yera 'kuriye, unani ang ba 'tuuro a 'di-nuori kpiera a piihi 'kpongkpolimo, che mang 'duoro 'ji-jaala kanga ka u kpe, u daana iye na'nyige aning faara.
2 Che unani ang mang 'tu a 'di-nuori kpe, una la a piihi chiina.
3 Una ka a 'di-nokaara mang 'yuo 'ku. Ka a piihi mang 'wono u kokori. Ung mang buona u minga piihi kanga jaa ning u 'yuori, a mang dienia 'yie a 'yining 'yenge.
4 Sanga ni ung mang wa 'yining u 'suobu jaa 'yenge baahi, u mang dieye a 'yie. Ka a piihi mang 'tuuruu, 'bojung a bangye u kokori.
5 A kung 'tu saana, a na jo 'yiye u seng. 'Bojung a ba bang saamba kokoe.
6 A 'lugu sinnii nga ka 'Yesu daang siling 'kubo. Che ba daang ba bang yela ni ung yeli 'kubo ni 'muni.

'Yesu a pichiinsung

7 'Beng la ka 'Yesu la yeli 'kubo: Yeliminga 'yong mang yera 'kuriye, maang la a piihi 'di-nuori ni.

8 Banani jaa ang dangma wa, ba iye na'nyigihi aning faariba. Che a piihi ba 'wong ba yeliyaga.
9 Maang la a 'di-nuori. Ka nie jaang 'tumo kpe, u na iye 'chihi, a mang kpe, a leu 'yi, a nye mopora.
10 Na'nyige mang waanang ka u wa 'ju, aning a ku, aning a saang saangbu. Maang wayeng ka ba tari 'nyivori a maaling taruu yaga jaa.
11 Maang la a pichiinsung ni. A pichiinsung tihiye u 'nyivori a piihi 'jung.
12 Che unani bang ngmi pa, u ba i a pichiina. U ba 'so a piihi. Ka unang wa nyira 'gbonggbori ang waana, u mang bahiye a piihi che jora. Ka a 'gbonggbori mang nyogihaa, a mang ngmia yaari.
13 A tungtuna bang ngmi pa mang jo gaang 'bojung u iye nie bang ngmi pa. U baga mang 'chi a piihi 'jieng.
14 Maang la a pichiinsung ni. N bangye n 'suobu, ka n 'suobu ming bangma.
15 A'wo a Ba ang bangma bila ni, bila mang ming bang a Ba. Mang tiha n 'nyivori a piihi 'jung.
16 Piihi 'mine ming mang tari, a ba 'bi a 'kpongkpolimo ngang. N naang waaniye a ming, ka a ming 'wong n kokori. Ka pi'sugu 'yeni 'bibe, aning pichiin'yeni.
17 Bila 'jung ka n Ba nungma, 'bojung n bahiye n 'nyivori ka n la diu.
18 Nie jaa ba digiruu 'yire n seng. N mingang diu 'binne. N tariye berii kpiengu ka n diu 'bing, a tari berii kpiengu ka n la diu. N dieye a nuori 'kuubu nga n Ba seng.
19 Ka taa chiihibu daang la 'bi a 'Juuhi kpachagang a yeliyaga nga yela.
20 Ka ba jemaa daang yeli: U tariye sibeu, a jaanha. Wala yeng 'wono u yeliyaga?
21 Ka 'mine ming yeli: Yeliyaga nga ba i nie ang tari sibeu yeliyaga. Sibeu na tuong 'yuo joonhi 'ningbie?

A 'Juuhi ang jaanhi 'Yesu

22 A daang iye seseu sanga. Lamaali'bingbu 'chiu 'diibu sanga daang la Jeruuselem 'puong.
23 Ka 'Yesu daang 'chene a Ngming'puohi 'de-kpong Soolomong janggaa'lee 'puong.
24 'Beng la ka a 'Juuhi daang wa 'giluu, a yeli 'kuu: Wala ing na veng ka

ti maaha a kauhi sing? Ka ina la a 'Kristo, yeli 'kuti pielaang.
25 Ka 'Yesu dieyeli 'kubo: N yeliyeng, yeng ba sagi. Tuma ni mang tuna n Ba 'yuoring ni, anang 'dire n 'sieree.
26 Che ye ba sagi, 'bojung ye ba 'bi n piihi 'puong, a'wo mang yeli 'kuye ni.
27 N piihi mang 'wonoye n kokori. Mang bamaa. Ang 'tuurimo.
28 N mang 'kuribong 'nyivori ang ba tari baahibu. Ba daang kung nyuong jaa. Nie jaa ming kung tuong 'ihibo n 'nung.
29 N Ba ni ang diba 'kumo ni, u iye kpong a gaa buunhu jaa. Nie jaa kung tuong 'ihibo n Ba 'nung.
30 N ning a Ba iye bung'yeni.
31 'Beng la ka a 'Juuhi daang la di 'kubo ka ba fobuu.
32 Ka 'Yesu dieyeli 'kubo: Tungsuunhi yaga mang 'wuliye a 'yi n Ba seng. A tuma 'buo yela yeng foorima aning 'kubo?
33 Ka a 'Juuhi dieyeli 'kuu: Ti ba foorii tungsung 'jung. Naangmini degibu 'jung aning ina ninsaalaa ang leuha i minga Naangmini 'jung la.
34 Ka 'Yesu dieyeli 'kubo: A ba seu ye 'begu 'puong:
N yeliyeng ka ye iye ngmima? ('Yieme G. 82:6)
35 U buongbang ngmima, niba nga seng Naangmini yelihung ang wa. A Seupegi'yiruu ming ang kung tuong saang 'puong.
36 Ye yeriye nie nga a Ba ang welipegi a tung ung wa kpe a dunee yela ngaang: I degiriye Naangmini, mang yeli ka n iye Naangmini 'Bi-dau ni 'jung?
37 Ka maang ba tuna n Ba tuma, ye ta sagima.
38 Che ka maang tunaa, 'haali ka yenang ba sagima, ye sagi a tuma. Ka ye bang, a sagi, ka a Ba 'biye n ingang, mang ming 'bi u ingang.
39 Bila 'jung bang daang la buora ka ba nyoguu. Che ung bori ba 'nuuhing.
40 Ung la leu gaa a ti ngmaa Jooridang ti kpe 'jie ni Joon ang daang fora 'so niba Ngminikuong, a kpeling 'be.
41 Ka ningjemaa daang wa u seng a yera: Joon daang ba tung kpiengkanaanii jaa, che yela jaa Joon ang yeli a'wo a dau nga yela iye yeliminga.
42 Ka niba jemaa daang saguu 'beng.

Laazarus 'kuung

11 Dau kangang daang biera. U 'yuori la Laazarus. Ung daang i
Beetani nie, Mariyaama aning u yau Maata 'yiri ni.
2 A Mariyaama ning daang buo bung'nyuu-suunhi ing Daana ingang, a
di u 'ju-kooni bilihi u gbee ni. U yaudau Laazarus la daang biera.
3 Bila 'jung ka u yaupogiba daang tung 'Yesu seng, a yeli: Daana, unani
ing nung ni bierang.
4 Sanga ni 'Yesu ang wa 'wong bila, ung yeli: A baalung nga ba i 'kuung
baalung. U iye Naangmini pegiri baalung, ka a Naangmini 'Bi-dau nye
'pugibu 'bening.
5 'Yesu daang nungye Maata aning u kpiema aning Laazarus.
6 Bila 'jung sanga ni ung wa 'wong ka u bierang, ung daang 'bi a 'jie ni
ning u 'ju ung daang 'be ni 'beri a'yi.
7 'Beng la, bila 'puoring ung yeli 'ku u 'potuuribo: Ye veng ka ti la gaa ti
kpe 'Judiiya.
8 Ka u 'potuuribo daang yeli 'kuu: Karima, a 'Juuhi ang boi ka ba fobii
ning 'kubo ba kauhi, che ing la gara 'be?
9 Ka 'Yesu dieyeli: Hawahi 'pie ning a'yi naaning 'bi ngmintong'yeni
'puong? Ka nie jaang 'chene ngminaa chaaniing u ba ngmira gberi.
'Bojung u mang nyiriye dunee nga chaanii.
10 Che ka nieng 'chene 'yienguung, u mang ngmiriye gberi. 'Bojung
chaanii 'chi u seng.
11 A yela nga ung yeli, bila 'puoring ung yeli 'kubo: Ti dau Laazarus
'gbiheng. Che n garang ka n ti simuu gbieng ingang.
12 'Beng la ka u 'potuuribo yeli: Daana, ka unang 'gbihe, u na nyiye
laangfie.
13 Che 'Yesu daang yeliye u 'kuung yela. Che bana daang tiehiyeng ka u
yeliye peenhibu gbieng 'puong yela.
14 'Beng la ka 'Yesu yeli 'kubo pielaang: Laazarus 'kpiyeng.
15 N 'puo peliyeng ye yela aning mang da 'chi 'be, ka ye sagi 'jung. Che
ye veng ka ti gaa u seng.
16 'Beng la ka Toomas, una bang buona Wiela ni, ung daang yeli 'ku u taa
'potuuribo ni: Ye veng ka ti ming gaa a ti 'kpi paahi u ingang.

Joon Gbangu 11

'Yesu a 'kuung 'puo 'ihiyiibu aning a 'nyivori

17 Sanga ni 'Yesu ang wa ta, ung nye ka u daang buring 'biye bogung 'beri anaahi.
18 Beetani pieliye Jeruuselem, a'wo kilomitihi ata.
19 Ka 'Juuhi yaga daang wa Maata aning Mariyaama seng, ka ba wa maa ba 'sikie ba yaudau ni yela.
20 'Beng la, Maata ang wa 'wong ka 'Yesu waanang, ung gaa ti 'tuohuu. Che ka Mariyaama daang nang 'jing a 'deu 'puong.
21 'Beng la ka Maata daang yeli 'ku 'Yesu: Daana, ka inang da 'bi che, n yaudau nga kuring 'kpi.
22 Che 'haali pampana n bangyeng ka bung jaa ing na suhi Naangmini seng, Naangmini na 'kuing nuu.
23 Ka 'Yesu yeli 'kuu: I yaudau ni na la 'ihing.
24 Ka Maata yeli 'kuu: N bangyeng ka u na la 'ihing a 'kuung 'puo 'ihiyiibu 'puong a 'be-baahaa daari ni.
25 Ka 'Yesu yeli 'kuu: Maang la a 'kuung 'puo 'ihiyiibu, aning a 'nyivori. Nie ni ang sagirima, 'haali ka unang 'kpi, che u daang na nyiye 'nyivori.
26 Nie jaa ming ang tari 'nyivori a che sagirima, u daana kung 'kpi jaa. I sagiye bilaa?
27 Ung yeli 'kuu: Mm Daana, n sagiyeng ka ina la a 'Kristo ni, Naangmini 'Bi-dau ni, unang waana a dunee ni.

'Yesu 'kongyeng

28 Ung wa yeli bila baahi, ung leu gaa ti buong u kpiema Mariyaama, a yeli 'gondong: A Karima wayeng, a buonii.
29 Ung wa 'wong bila, ung 'ihi 'wieng a gaa u seng.
30 Che 'Yesu daang nang ba wa kpe a 'yiri. U da nang 'biye 'jie ni Maata ang 'tuohuu ni.
31 'Beng la, a 'Juuhi ang daang 'bi u seng a 'deung a maara u 'suhu ni, sanga ni bang wa nye Mariyaama ung 'ihi 'wieng a ti 'yi, bang daang 'tuuruu a yera: U garaye a kau'biri ka u ti 'kong 'be.
32 'Beng la, sanga ni Mariyaama ang daang ti ta 'jie ni 'Yesu ang 'be ni a nyiu, ung 'le 'tengeng u gbeeng, a yeli 'kuu: Daana, ka inang da 'bi che n yaudau nga kuring 'kpi.
33 'Beng la, sanga ni 'Yesu ang daang nye ung 'kono, ka a 'Juuhi ni niu ang

wa ni ming 'kono, ung peng u 'suhung ka 'karikaruu kpeu.
34 Ung yeli: 'Yening yeng 'bimuu Bang yeli 'kuu: Daana, wa nye.
35 Ka 'Yesu daang 'kong.
36 'Beng la ka a 'Juuhi daang yeli: Nye ung numuu sing bila.
37 Ka ba 'mine daang yeli: A dau nga ang veng ka jonga 'ningbie 'yuohi ni kuring tuong veng ka a dau nga kuring 'kpi?

Laazarus ang 'ihi 'yi 'kuung 'puong

38 Ka 'Yesu daang la pena u minga ingang a waana a kau'biri. 'Pi-bogu daang la, ka 'kuurii poguu.
39 Ka 'Yesu yeli: Ye nyogi a 'kuurii di. Ka Maata, a dau ni ang 'kpi ni yaupoga yeli 'kuu: Daana, wagiri ngang u 'nyuurong, 'bojung ung 'kpi 'beri anaahi la nga.
40 Ka 'Yesu yeli 'kuu: N ba yeli 'kui ka ka inang sagi i na nyiye Naangmini girima ni?
41 'Beng la bang di a 'kuurii a 'yi 'jie ni a kpiima ang daang jeng ni. Ka 'Yesu 'gbeli u 'ju a yeli: N Ba, n 'puohiing barika aning ing 'wong n yeliyaga.
42 N bangyeng ka i 'wonoye n yeliyaga wagiri jaang. Che a niba ang ahi nga 'jung mang yeli bila, ka ba sagi ka inang tungma.
43 Ung daang wa yeli bila baahi, ung tahing yaga jaa: Laazarus, wa 'yi.
44 Ka unani ang daang 'kpi ni wa 'yi, ka u 'nuuhi aning u gbee 'le aning kau'biri wajehi. Ka tani 'le u 'ningbisogo ming. Ka 'Yesu yeli 'kubo: Ye 'loruu a veng ka u gaa.

'Yesu kuubu buobu

('Maatiu G. 26:1-5; Maaki G. 14:1-2; 'Luki G. 22:1-2)

45 'Beng la, a 'Juuhi ang daang wa Mariyaama seng ni, bang daang nye a yela ni 'Yesu ang i ni, ka ba yaga daang saguu.
46 Che ka ba 'mine daang leu gaa a Farisiihi seng a ti yeliba yela ni 'Yesu ang i.
47 'Beng la ka Ngming'puohi 'yi-dieribera aning a Farisiihi daang laanhi dantoonhiba, a yeli: Wala ting na i? 'Bojung a dau nga iriye kpiengkanaama yaga.
48 Ka tinuung bahuu ngaang, niba jaang na saguu, ka a 'Rom niba wa die

ti 'jie aning ti paaluu.
49 Che ba kanga daana bang buona 'Keeyafas, una da la a Ngming'puohi
'yi-dierikpong kpong a 'yuoning, ung daang yeli 'kubo: Ye ba bang yeli
jaa.
50 Che bii ye ba ngmira fasani ka a seuyeng 'kuti ka ning'yeni 'kpi a 'ku a
niba, ka a paaluu jaa ta nyuong.
51 U daang ba yera bila u mingang. Che ung daang i a Ngming'puohi
'yi-dierikpong kpong a 'yuoning ni ung dangyeli ka 'Yesu na 'kping a 'ku
a paaluu.
52 A ba i 'wo ka a 'ku a paaluu ni 'yong, che ka u laanhi lang 'gbuli ming
Naangmini 'biihi ni ang daang yaari ni.
53 'Beng la, a 'yi a 'beu nga a gara bang daang lang bu ka ba kuu.
54 Bila 'jung 'Yesu daang ba la 'chene kpirilii a 'Juuhi 'puong. Che ung
daang 'yi 'be a gaa paaluu kanga ang pieli mopiri, a ti kpe 'yiri bang
buona 'Iifiriam, a 'bi 'be aning u 'potuuribo.
55 Ka a 'Juuhi Paribahi 'chiu 'diibu ni daang tara. Ka jemaa daang 'yi a
paaluung a 'do gaa Jeruuselem, che ka a Paribahi 'chiu 'diibu ta, ka ba
ti pegi ba miihi.
56 'Beng la bang ti buora 'Yesu, a yera 'kuro ba miihi sanga ning bang wa
ti ahi a Ngming'puohi 'de-kpong 'puong: Wala ing tiehi, u kung wa a
'chiu 'diibu bi?
57 Ka a Ngming'puohi 'yi-dieribera aning a Farisiihi daang 'ku nuori, ka
ka nie jaang bang 'jie ni ung 'be, ka u daana 'wuli ka ba nyoguu.

'Yesu gbee turaadi 'kiri ingbu

('Maatiu G. 26:6-13; Maaki G. 14:3-9)

12 'Beng la, 'beri ayuobi ang daang wa kpeling ka a Paribahi 'chiu 'diibu
ta, ka 'Yesu daang wa Beetani. 'Be ka Laazarus ang daang 'kpi 'be
ni. Una ung daang 'ihi 'yining kpiinhi 'puong ni.
2 Bang daang maali siimaa 'kuu 'be. Ka Maata daang tora a siimaa, che
ka Laazarus daang i banani niu ang 'jing 'teebuling ni kanga.
3 'Beng la ka Mariyaama daang di a'wo 'bonsuuhi a'yi spaikinaad turaadi,
ka a daa daang i too sung. Ung di buo ing 'Yesu gbeeng, a bilihi u gbee
aning u 'ju-kooni. Ka a 'deu jaa daang lari aning a turaadi 'nyuu.
4 Che ka Saimong 'bi-dau 'Juudas Isikaariyot, u 'potuuribo ni kanga ang

na kuohuu ni daang yeli:
5 Wala bang ba kuohi a turaadi nga denaarihi koohi ata a di 'ku
ningbaaliba?
6 U daang yeliye ngaang, a ba i 'wo ka u baga daang 'biye ningbaaliba
'jieng. Che ung daang i na'nyige, a tari a 'libie buora, a da mang 'juuro
buunhu biela biela bang mang di ing 'beng 'jung la.
7 'Beng la ka 'Yesu daang yeli: Ye vemuu. U 'bi-maang a 'gu n 'ungbu
'beu.
8 'Bojung ningbaaliba na mang 'biye ye seng wagiri jaang. Che maang
kung 'bi ye seng wagiri jaang.

Beu bang 'le ning Laazarus

9 'Beng la, a 'Juuhi jemaa ang daang wa bang ka 'Yesu 'bi 'beng, bang wa.
Che 'Yesu 'yong yela naani. Ba daang wayeng ka ba nye Laazarus
ming. Una ung daang 'ihi 'yining kpiinhi 'puong ni.
10 Che ka a Ngming'puohi 'yi-dieribera daang nye taa, ka ba ku Laazarus
ming.
11 'Bojung u 'jung a 'Juuhi jemaa daang garang a sagira 'Yesu.

'Yesu bungpolii jongbu

('Maatiu G. 21:1-11; Maaki G. 11:1-11; 'Luki G. 19:28-40)

12 'Jie ang daang wa nyaa, a niba jemaa ang wa a 'chiu 'diibu ni, bang
daang 'wong ka 'Yesu waaniye Jeruuselem.
13 Bang daang di abe daari 'nuuhi, a 'yi ka ba ti 'tuohuu, a tahina: Unani
ang waana Daana 'yuoring ni nye 'pugibu, Iisiriel Naa ni.
14 'Yesu ang daang wa nye bungpolii, ung 'jing u ingang, a'wo ang seu:
15 Ta jora dabieng, Zaiyong 'bi-poga. Nye, i naa waanang, a 'jing
bungpolii ingang. (Zekaraiya G. 9:9)
16 A wagiri ning u 'potuuribo daang ba bang a yela nga 'muni. Che 'Yesu
ang wa nye girima baahi, bang panaa tiehi ka a yela nga daang seuye
u yela, bang tung bila 'kuu.
17 Niba ni ang daang 'bi u seng sanga ni ung daang buong Laazarus ka u
'yi a kau'biring a 'ihuu 'yi a kpiinhi 'puong ni, bang daang 'di 'sieree.
18 Yeli 'jung a jemaa ang daang gaa ti 'tuohuu la nga. Ba daang
'wongyeng ka u tungye a kpiengkanaanii nga.

19 'Beng la ka a Farisiihi daang yeli 'ku taa: Ye ba nye ka ti moori ba tari tona? Nye, a dunee jaa 'tuung.

'Giriik niba 'mine ang buora 'Yesu

20 Banani ang wa ka ba wa 'puohi Naangmini Ngming'puohibu a 'chiu 'diibu 'puong ni, 'Giriik niba 'mineng daang 'bi ba 'puong.
21 'Beng la bang daang wa Fiilip seng, unang daang 'yi Beti'seeda, 'Gaalilii 'puong ni. Bang wa suhuu, a yeli: Ningkpong, ti buorang ka ti nye 'Yesu.
22 Ka Fiilip daang wa yeli 'ku Aan'duru, ka Aan'duru aning Fiilip ming wa yeli 'ku 'Yesu.
23 Ka 'Yesu die a yeli 'kubo: A wagiri tayeng ka a Ninsaalaa 'Bi-dau nye girima.
24 Yeliminga 'yong mang yera 'kuriye, ka kamaan'biring ba 'le 'tengeng a 'kpi, u mang iye u 'yong. Che ka unang 'kpi, u mang ingye 'bi-yaga.
25 Unani ang nung u 'nyivori, u daana na komuung. Unani ming ang ha u 'nyivori a dunee nga 'puong, u daana na taruung a gara 'nyivori ang ba tari baahibu.
26 Ka nie jaang tunima, u daana 'tuurimo. 'Jie ni mang 'be, 'be ka n tungtuna na 'be. Ka nie jaang tunima, a Ba na nanuung.

A Dau'bie 'di chegibu

27 Pampana n 'suhu dannang, wala mang na yeli? N Ba, n muo na yeling ka i 'ihima 'yi a wagiri nga 'puong bi? Che a yeli nga 'jung mang wa ta a wagiri nga.
28 N Ba, pegi i 'yuori. 'Beng la ka kokori 'yi sagbani: N peguung, a na la peguu.
29 'Beng la ka a jemaa ang daang ahi 'be a 'wom-aa, bang yera ka saang tahing. Ka 'mine ming yeli: Malikang yeli yela 'kuu.
30 Ka 'Yesu dieyeli: A kokori nga ba wa n 'jung. Ye 'jung la ung wa.
31 A dunee nga saree 'diibu iye pampana pampana. Ba na kariye a dunee nga na'bie ni 'ihi bahi pampana.
32 Maang, ka banang dima a 'yi 'teng-gbaning a chegi, n na tagiye niba jaa waaning n seng.
33 Ngaang ung yeli a 'wuno bila ni 'kuung ung daang na 'kpi.

34 'Beng la ka a niba daang dieyeli 'kuu: Ti 'wongyeng a 'yi a 'begu 'puong ka 'Kristo 'bibeng a gara wagiri jaa. Ka wala la ing yera ka ba na chegiye a Ninsaalaa 'Bi-dau saa'jung? Ning'buo la a Ninsaalaa 'Bi-dau?
35 'Beng la ka 'Yesu yeli 'kubo: A chaanii nang na 'biye ye seng biela. Ye 'chene sanga ni yeng tari a chaanii, ka sagiluu ta pagiye. Unani ang 'chene sagiluu 'puong ba bang 'jie ung gara.

A 'Juuhi basagibu

36 Sanga ni yeng tari a chaanii, ye sagi a chaanii, ka ye i a chaanii 'biihi. 'Yesu daang yeliye a yela nga che gaa ti sogili u minga a 'yi ba seng.
37 'Haali ung daang tung kpiengkanaama yaga jaa ba 'ningbi-tooring, che ba ba saguu.
38 Ka a dangyera Ai'zeeya yelihung ni paali 'jung la. Ana ung yeli:
> Daana, ning'buong sagi ti 'duoho? Ning'buo la ka Daana kpiengu 'yuo 'ku? (Ai'zeeya G. 6:10, 53:1)

39 Bila 'jung ba ba tuong sagi, 'bojung Ai'zeeya la yeliyeng:
40
> U jongye ba 'ningbie, a 'ko ba 'sikie ka ba ta nyira aning ba 'ningbie, che bii a bang yela 'muni aning ba 'sikie, a leu 'yi yelibee 'puong, ka n nyaaba. (Ai'zeeya G. 6:10)

41 Ai'zeeya yeliye a yela nga, 'bojung u daang nyiye u girima, a yeli u yela.
42 Che anaa jaa a ningbera 'puong ka ba jemaa ming daang saguu, che a Farisiihi 'jung ba ba die aning ba noe, ka ba ta wa kariba a Ngming'puohi 'deung 'jung.
43 'Bojung ba daang nungye niba ang 'pugiribo a gaa Naangmini ang 'pugiribo.

Saree 'diibu a 'tuuro 'Yesu yeliyaga

44 Ka 'Yesu tahing a yeli: Unani ang sagima, n naani ung sagi. Unani ang tungma ni ung sagi.
45 Unani ang nyirima, u nyiriye unani ang tungma.
46 N iye chaanii a wa kpe a dunee. Unani jaa ang sagirima, u kung kpeling sagiluu 'puong.
47 Ka nie jaang 'wong n yeliyaga a che ba 'tuuro, n ba 'dire niu saree. 'Bojung n ba wa ka n wa 'di dunee saree. N wayeng ka n wa die a

dunee.
48 Nie jaa ang jaanhima, a ba diera n yeliyaga, u tariye u saringmaara. A yelihung ni mang yeli ni, a ning a 'jung daang na 'di niu saree a 'be-baahaa ning.
49 'Bojung n ba yeli yela n mingang. A Ba, unang tungma ni, u mingang 'kumo a nuori bila ni mang na yeli, aning bila ni mang na yelaa.
50 N bangyeng ka u nuori 'kuubu iye 'nyivori ang ba tari baahibu. Bila 'jung a'wo a Ba ang yeli 'kumo bila ni, bila mang ming yera.

'Yesu pegiye u 'potuuribo gbee

13 A Paribahi 'chiu 'diibu ang da nang ba ta, ka 'Yesu daang bang ka u wagiri ung na 'yi dunee ngang a gaa a Ba seng tayeng. Ung daang nung u 'suobu ang 'bi a duneeng ni, u daang nungbang a gara a baahaa.
2 Sanga ni bang wa 'dire 'yienguu siimaa ka a Deevul daang di ing 'Juudas Iisikaariyot, Saimong 'bie 'sikiring ka u kuohuu.
3 'Yesu daang bangyeng ka a Ba diye buunhu jaa ing u 'nuuhing, a bang ka u 'yiye Naangmini seng a wa, a la gara Naangmini seng.
4 A 'jung ung daang 'ihi a siimaa 'diibung, a yaahi u bungyerihi 'bing, a che di boridiba a 'vili u mingang.
5 A bila 'puoring ung di kuong ing tahang, a 'piili pegira a 'potuuribo gbee, a mang di a boridiba ung di 'vili ni a bilihaa.
6 'Beng la ung daang wa ta Saimong 'Pii-ter, ka 'Pii-ter yeli 'kuu: Daana, i pegiriye n gbee bi?
7 Ka 'Yesu die a yeli 'kuu: Bila ni mang ira ni i ba bang pampana, che i na baming 'puoring.
8 Ka 'Pii-ter yeli 'kuu: I daang kung pegi n gbee jaa. Ka 'Yesu dieyeli 'kuu: Ka maang ba pegii, n nii ba lang yeli jaa.
9 Ka Saimong 'Pii-ter yeli 'kuu: Daana, n gbee 'yong naani, pegi n 'nuuhi aning n 'ju ming.
10 Ka 'Yesu yeli 'kuu: Unani ang 'so ba la hiena 'suobu, 'see u gbee pegibu. U 'yiyeng u jaa. Ye 'yiyeng, che ye jaa naani.
11 'Bojung u daang bangye unani ang na kuohuu. Bila 'jung ung yeli: Ye jaa naaning 'yi.
12 Ung wa pegi ba gbee baahi, a ti di u bungyerihi a la ti 'jing, ung yeli 'kubo: Ye bangye bila ni mang i 'kuye nga?

13 Ye buonimang Karima aning Daana. Ye yeliye sung 'bojung n iye bila.
14 Ka maang panaa ang i ye Daana aning ye Karimang pegi ye gbee, ye ming danang pegiriye taa gbee.
15 'Bojung n 'kuyeng 'bigihee ka ye ira a'wo mang i bila 'kuye ni.
16 Yeliminga 'yong mang yera 'kuriye, 'yeme ba i tiinhuu gaa u daana. Nie ni ming bang tung ba i kpong gaa unani ang tumuu.
17 Ka yenang bang a yela nga, ye iye 'pu-peli niba ka yenang tunaa.
18 N ba yera ye jaa yela. N bangye banani mang 'lugi. Che ka a Seupegi'yiruu nga paali:
> Unani nima ang 'dire n siimaa, u lagiye u gbe'puori a chiihima.
> ('Yieme G. 41:9)
19 A 'yi pampana gara n yera 'kuriyeng seni che ka a na i, ka anang wa i, ka ye sagi ka maang liu.
20 Yeliminga 'yong mang yera 'kuriye, unani ang diera nie jaa mang tung, u daana dierimang. Unani ming ang dierima, u dieriye unani ang tungma ni.

'Yesu ang dang yeli u kuohibu yela

('Maatiu G. 26:20-25; Maaki G. 14:17-21; 'Luki G. 22:21-23)

21 Sanga ni 'Yesu ang daang wa yeli ngaang, ung ira 'karikaruu u sie 'puong, a 'di 'sieree a yeli: Yeliminga 'yong mang yera 'kuriye, ye kangang na kuohima.
22 'Beng la ka a 'potuuribo daang 'liinhe taa, a ira 'sige unani ung yera.
23 Ka a 'potuuribo kanga 'Yesu ang nung daang deli 'Yesu nyeung.
24 'Beng la ka Saimong 'Pii-ter 'bigihi 'kuu ka u jugihi nie ni yela ung yera.
25 'Beng la ung daang leu deli 'Yesu nyeung a jugihuu: Daana, 'buo la?
26 Ka 'Yesu die a yeli: Unani mang na 'ku borii, sanga ni mang na wa diu 'sugi. Ung daang wa 'sugi a borii, a diu 'ku 'Juudas Iisikaariyot, Saimong 'bi-dau ni.
27 A borii yela 'puoring ka Sitaani daang kpeu. 'Beng la ka 'Yesu daang yeli 'kuu: Yeli ni ing ira, i 'wieng.
28 Che nie jaa ang 'bi a 'teebuling daang ba bang yeli ni 'jung ung yeli bila 'kuu.
29 Che ba 'mine daang tiehang ka 'Juudas ang tari a buora ni 'jung ka 'Yesu daang yeli 'kuu: Da buunhu ting hiena a 'chiu 'diibu 'puong, che bii, ka

u di bung kanga 'ku ningbaaliba.
30 'Beng la, ung daang wa die a borii baahi ung 'yi 'yenge 'wieng. 'Ji-suorii daang la.

A 'begu paalaa

31 Bila 'jung sanga ni ung wa 'yi ka 'Yesu yeli: Ninsaalaa 'Bi-dau nyiye pegiri pampana, ka Naangmini ming nye pegiri u ingang.
32 Ka Naangmining nye pegiri u ingang, Naangmini na peguung ming u minga ingang, a peguu 'wieng.
33 'Bibilii, n na 'biye ye seng wagiri fiing bila, ye na bomang. A'wo mang yeli bila 'ku a 'Juuhi ni, bila mang yera 'kuro ye ming pampana: 'Jie ni mang gara ye kung tuong wa.
34 Nuori 'kuubu paalaa mang 'kuroye, ka ye nung taa. A'wo mang nungye bila ni, ka ye ming nung taa.
35 Ngaang la ka niba jaa na bang ka ye iye n 'potuuribo, ka yenang tari taa nungbu.

'Pii-ter jaanhibu ang dangyeli

('Maatiu G. 26:31-35; Maaki G. 14:27-31; 'Luki G. 22:31-34)

36 Ka Saimong 'Pii-ter yeli 'kuu: Daana, 'ye ing gara? Ka 'Yesu dieyeli 'kuu: 'Jie ni mang gara i kung tuong 'tumo pampana. Che i daang na 'tumong a 'puoring.
37 Ka 'Pii-ter yeli 'kuu: Daana, wala la mang kung tuong 'tui pampana? N na 'kpiye i 'jung.
38 Ka 'Yesu yeli 'kuu: I na 'kpiye n 'jung? Yeliminga 'yong mang yera 'kurii, nodau kung 'kong che ka i jaanhima gberi buta.

'Yesu a sori ang gara a Ba seng

14 Ye ta veng ka ye 'sikie danna. Ye sagi Naangmini a sagi n ming.
2 N Ba 'deu tariye kpe'jiihi yaga. Ka bila da naani n danang yeli 'kuyeng. N garang ka n ti maali 'jie 'kuye.
3 Ka maang ti maali 'jie 'kuye, n na la leu wang, a wa diye gaaning n minga seng, 'jie ni mang 'be, 'beng yeng ming na 'be.
4 'Jie ni mang gara ye bangyeng, a bang a sori.
5 Ka Toomas yeli 'kuu: Daana, ti ba bang 'jie ing gara, wala ting na i

bang a sori?
6 Ka 'Yesu yeli 'kuu: Maang la a sori, maang la a yeliminga, mang la a 'nyivori. Nie jaa ba waana a Ba seng, 'see ka u 'tu n seng.
7 Ka yenang da bangma ye danang bangye a Ba ming. A 'yi ngaang gara ye bamuung, a nyiu.
8 Ka Fiilip yeli 'kuu: Daana, 'wuliti a Ba. Bila na sigiting.
9 Ka 'Yesu yeli 'kuu: Fiilip, n 'biye ye seng kauhi ngaang che yeng ba bangma? Unani ang nyima, u nyiye a Ba ming. Wala la ing panaa yeli: 'Wuliti a Ba?
10 Ye ba sagi ka n 'biye a Ba ingang, ka a Ba ming 'bi n ingang? A yela mang yera 'kuriye ni, n ba yera n minga yela. A Ba ni ang 'bi n ingang ni, unang tuna a tuma.
11 Ye sagima ka n 'biye a Ba ingang, ka a Ba ming 'bi n ingang. Che bii ye sagima a tuma miihi yela.
12 Yeliminga 'yong mang yera 'kuriye, unani ang sagirima, tuma ni mang tuna, ana ung ming na tuna. Tungbera ang gaa ama ung na tuna, 'bojung n garaye a Ba seng.
13 Yeli jaa ming yeng na suhi n 'yuoring, bila mang na i, ka a Ba nye pegiri a 'Bie ingang.
14 Ka yenang na suhi yeli jaa n 'yuoring, n na iye bila.

A Sipegi'yiruu yela nuori ingbu

15 Ka yenang nungma, ye 'tuuro n nuori 'kuubuhi.
16 N na 'puohiye a Ba ka u 'kuye sunna kanga ka u 'bi ye seng wagiri jaang.
17 A yeliminga Sie ni la bila, una ka a dunee kung tuong die, 'bojung u ba nyiruu, bii a bamuu. Che yena bamuung, 'bojung u kpieriye ye seng, a na 'bi ye iinhing.
18 N kung bahiye 'bi-kpiibilung 'puong. N na waye ye seng.
19 Bielaang a dunee kung la nyima, che yena na nyimang. 'Bojung mang tari 'vorihung ni, ye ming na tariye 'vorihung.
20 A daari ye na baming ka n 'biye n Ba ingang. Yeng ming 'bi n ingang. Mang ming 'bi ye iinhing.
21 Unani ang tari n nuori 'kuubuhi, a 'tuu-raa, una la nie ni ang nungma. Unani ang nungma n Ba na numuung, ka n ming numuu, a 'wuli n

minga 'kuu.
22 Ka 'Juudas, Iisikaariyot naani, ung jugihuu: Daana, wala la ing na 'wuli
i minga a 'kuti, che kung 'wuli i minga 'ku a dunee?
23 Ka 'Yesu die a yeli 'kuu: Ka nieng nungma, u na 'tuuriye n yeliyaga.
Ka n Ba numuu, ka ti wa u seng, a wa maali ti kpe'jie u seng.
24 Unani ang ba nungma, u ba 'tuuro n yeliyaga. Yeli ni yeng 'wono ni ba
i n yeliyaga, a Ba ni ang tungma ni yeliyaga la.
25 A yela nga mang yera 'kuriye wagiri nga mang nang 'bi ye seng.
26 Che a 'Suhu-maara, una la a Sipegi'yiruu, una ka a Ba na tung n
'yuoring ni. U na 'wuliyeng yela jaa, a veng ka yela jaa mang yeli 'kuye
wa ye tiehang.

'Yesu ang 'kuro 'suhu-maahuu
(Eefesus G. 2:14; Filiipai G. 4:7)

27 'Suhu-maahuu mang bahi 'kuye, n 'suhu-maahuu mang di 'kuye. A ba
i 'wo dunee ang 'kuro bila ni mang 'kuriye. Ye ta veng ka ye 'sikie
danna, bii a veng ka a jora dabieng.
28 Ye 'wongye bila ni mang yeli 'kuye: N garang, a na la leu wa ye seng.
Ka yenang nungma, ye na nyenginang, 'bojung n garaye a Ba seng.
'Bojung n Bang gaama.
29 Pampana n yeli 'kuyeng seni che ang na i, ka anang wa i, ye na tuong
saging.
30 A 'yi a wagiri ngang a gara n kung la yeli yela yaga a niye. A dunee
nga na'bie ni waanang. U ba tari yeli jaa n ingang.
31 Che ka a dunee bang ka n nungye a Ba 'jung, bila ni a Ba ang 'kumo
tungbu, bila mang tuna. Ye 'ihi ka ti 'yi che gaa.

'Yesu a Yeliminga Vana

15 Maang la a yeliminga vana, ka n Ba i a kuoraa.
2 Da'nu jaa ang 'bi n ingang a ba ngmana ngmama, u mang ngmaaguung
loo. Da'nu jaa ming ang ngmana ngmama, u mang 'puhinuung, ka u
nye ngmana yaga.
3 Ye iye 'forifori a 'tuuro a yela ni mang yeli 'kuye ni.
4 Ye 'bi n ingang, ka n ming 'bi ye iinhing. A'wo da'nu ang kung tuong
ngmang ngmama u mingang 'see ka u 'bi a vana ingang ni, bila ning u

'ju la. Ye ming kung tuong ngmang ngmama 'see ka ye 'bi n ingang.
5 Maang la a vana. Yena ming la a vana 'nuuhi. Unani ang 'bi n ingang, mang ming 'bi u daana ingang, u daanang ngmana ngmama yaga. 'Bojung n 'puoring ye kung tuong i yeli jaa.
6 Ka nieng ba 'bi n ingang, ba na diung loo bahi a'wo da'nu, ka u juoli a 'ko. Ka ba mang laanhaa a loo ing 'buung 'puong, ka a 'di.
7 Ka yenang 'bi n ingang, ka n yeliyaga ming 'bi ye iinhing, ye na mang suhiye yeli jaa yeng buora, ka a yelibalaa mang i 'kuye.
8 Ka yenang ngmana ngmama yaga, bila 'puong ka n Ba 'yuori na pegi. Bilang la yeng na i n 'potuuribo.
9 A'wo n Ba ang nungma bila ni, bila mang nungye. Ye nang 'bi n nungbu 'puong.
10 Ka yenang 'tuuro n nuori 'kuubuhi, ye na 'biye n nungbu 'puong, a'wo mang 'tu n Ba nuori 'kuubuhi a 'bi u nungbung bila ni.
11 N yeliye a yela nga 'kuye ka n nyengka kpeling ye iinhing, ka ye nyengka paali.
12 N nuori 'kuubu la nga, ka ye nung taa a'wo mang nungye bila ni.
13 Nie jaa ba tari nungbu gaa ngaang, ka nie 'kpi u jo'mine 'jung.
14 Ye iye n jo'mine ka yenang tuna yela jaa mang 'kuye nuori ka ye tung.
15 N ba la buoniye tungtuniba, 'bojung tungtuna ba banna bila ni u ningkpong ang ira. Che mang buongye jo'mine. 'Bojung yela jaa mang 'wong a 'yi n ba seng, n vengyeng yeng bamaa.
16 Ye naaning 'lugimo, maang 'lugihiye, a diye 'bing ka ye gaa ti ngmana ngmama, ka ye ngmama 'bibe. Ka ye mang suhi bung jaa a Ba seng n 'yuoring, ka u 'kuye nuu.
17 Yela nga mang 'kuriye nuori, ka ye nung taa.

Dunee haabu

18 Ka a duneeng haye, ye bang ka u hamang seni che haye.
19 Ka yenang da i a dunee niba, a dunee danang nungye u 'suobu. Che yeng ba i a dunee niba, che mang 'lugihiye a dunee 'puong ni, bila 'jung ka a dunee haye.
20 Ye tiehi a yeli ni mang yeli 'kuye ni: 'Yeme ba i tiinhuu gaa u daana. Ka banang dogihima, ba na dogihiye ye ming. Ka banang 'tu n yeliyaga, ba na 'tuye ye ming yeliyaga.

21 Che amahi jaa bang na iye n 'yuori 'jung, 'bojung ba ba bang unani ang tungma ni.
22 Ka maang da ba wa a wa yeli yela 'kubo, ba da ba tari beu. Che pampana ba ba tari pogiraa a 'ku ba beu.
23 Unani ang hama haye n Ba ming.
24 Ka maang da ba tung ba 'puong tuma ni nie jaa ang nang ba tung, ba da ba tari yelibeu. Che pampana ba nyiyeng a hama aning n Ba jaa.
25 Che bila nga tungyeng ka a yelihung nga ang seu ba 'begung paali: Ba hamang ka a ba tari 'muni. ('Yieme G. 35:19, 69:4)
26 Che sanga ni a 'Suhu-maara ang na wa wa, una mang na tung ka u 'yi a Ba seng wa ye seng ni, unang na 'di n 'sieree. Una la a yeliminga sie ni ang 'yire a Ba seng ni.
27 Ye ming na 'diye 'sieree, 'bojung ye 'biye n seng a 'yi a 'munpiileeng.

16 N yeliye yela nga 'kuye ka ye ta wa ngmi gberi 'jung.
2 Ba na 'ihiyeng 'yi bahi a Ngming'puohi 'dering. Yeliminga, a wagiri waanang, ka nie jaang kuye u na tiehing ka u tungye Naangmini.
3 Ba na iyeng a yela nga, 'bojung ba ba bang a Ba bii maang.

A Sipegi'yiruu tuma

4 Che a yela nga mang yeli 'kuye, ka a wagiring wa ta, ka ye tiehi ka n daang yeliyeng a yela. N daang ba yeli a yela nga 'kuye a 'piileeng 'bojung n daang 'biye ye seng.
5 Che pampana n garaye unani ang tungma ni seng. Ye kanga jaa ba jugihima: 'Ye ing gara?
6 Che mang yeli a yela nga 'kuye ni 'jung, nimiha paye ye 'sikiri.
7 Anaa jaa yeliminga mang yera 'kuriye: A iye sung 'kuye ka n gaa. Ka maang ba gaa a 'Suhu-maara kung wa ye seng. Che ka maang gaa n na tumuung ye seng.
8 Ka unang wa wa, u na yeliye a dunee beu yela, aning sun'tuubu yela aning saree 'diibu yela.
9 U na yeliye a dunee beu yela, 'bojung ba ba sagima.
10 U na yeliye u sun'tuubu yela, 'bojung n garaye n Ba seng. Ye kung la nyima.

11 U na yeliye u saree 'diibu yela, 'bojung dunee nga na'bie ni saree 'diyeng.
12 N nang tariye yelijemaa ka n yeli 'kuye, che ye kung tuong taraa pampana.
13 Che sanga ni una, a yeliminga Sie ni ang na wa, u na dieniyeng 'yie a ti kpening yeliminga jaa 'puo. 'Bojung u kung yeli u minga yeliyaga. Yeli jaa ung na 'wong, bila ung na yeli, a 'wuliye yela ang na wa.
14 U na pegirimang, 'bojung u na dieye n yeliyaga, a 'wulaa 'kuye.
15 Buunhu jaa a Ba ang tari iye n 'suobu. Bila 'jung la mang yeli ka u na dieye n yeliyaga a 'wulaa 'kuye.

'Pu-saang na leuye nyengka

16 A kpeling bielang yeng kung la nyima. Ka a la i bielang ka ye la nyima, 'bojung n garaye a Ba seng.
17 'Beng la ka a 'potuuribo 'mine daang yeli 'ku taa: 'Bo yeli la nga ung yeli 'kuti: A kpeling bielang ye kung la nyima, ka a la i bielang ka ye la nyima? Aning: 'Bojung n garaye a Ba seng?
18 'Beng la bang yeli: Wala la nga ung yeli ka a kpeling bielang? Tinuu ba bang bila ni ung yera.
19 Ka 'Yesu daang bang ka ba buorang ka ba jugihuu, ung yeli 'kubo: Ye buorang ka ye bang a 'ningbiri ye miihi seng bila ni mang yeli ka: A kpeling bielang yeng kung la nyima, ka a la i bielang ka ye la nyima?
20 Yeliminga 'yong mang yera 'kuriye, ye na 'koming, a i nimiha, che a dunee na nyenginang. Ye na tariye 'pu-saang, che ye 'pu-saang na leuye nyengka.
21 Ka pogang wa 'bi dogibu tuora 'puong u mang tariye nimiha, 'bojung u wagiri mang tang. Che sanga ni ung mang wa dogi a 'bie baahi u ba mang la tieha a dogee yela. Ninsaalaa ung dogi ing duneeng 'jung u ba mang la tiehaa.
22 Bila 'jung pampana ye tariye nimiha, che n na la nyiyeng, ka ye 'sikie nyenging. Nie jaa kung di ye nyengka a 'yi ye seng.
23 A daari ye kung jugihima yeli jaa. Yeliminga 'yong mang yera 'kuriye, bung jaa yeng na suhi a Ba seng n 'yuoring u na 'kuyeng.
24 A waana nga ye nang ba suhi bung jaa n 'yuoring. Ye suha, ye na nyeng, ka ye nyengka paali.

'Yesu tuongye a dunee

('Yesu 'Kristo Yeli'yuoruu G. 3:21)

25 N yeliye yela nga 'kuye aning 'lugo silima. A wagiri waanang mang kung la yera yela 'kuriye aning 'lugo silima. N na 'wuliyeng a Ba yela 'penteng.
26 A daari, ye na suhing n 'yuoring. N ba yera 'kuriye ka n na suhiye a Ba 'kuye.
27 'Bojung a Ba minga nungyeng, yeng nungma a sagi ka n 'yiye Naangmini seng 'jung.
28 N 'yiye a Ba seng a wa kpe a dunee. Mang la bahi a dunee a che la gara a Ba seng.
29 Ka u 'potuuribo yeli 'kuu: Pampana i yeriye yela 'penteng. I ba loora 'lugo sinnii.
30 Pampana ti bangyeng ka i bangye yela jaa. I ba hiena ka nie jaa jugihii. Ngaang 'jung ting sagi ka i 'yiye Naangmini seng a wa.
31 Ka 'Yesu dieyeli 'kubo: Ye sagiyeng pampana?
32 Ye nye, a wagiri waanang, yeliminga, u wayeng pampana, yeng na yaari. Kanga jaa na mang gaaye u minga 'yiri, a che bahima n 'yong. Che n ba i n 'yong, 'bojung a Ba 'biye n seng.
33 N yeliye yela nga 'kuye ka ye tuong tari 'suhu maahuu n ingang. A dunee 'puong ye tariye tuora. Che ye 'diu 'suhu, n tuongye a dunee.

'Yesu ang 'puohi 'ku u 'potuuribo

17 Yela nga ka 'Yesu daang yeli a che lagi u 'ningbie a 'liinhe sagbani, a yeli: N Ba, a wagiri tayeng. Pegi i 'Bi-dau ka i 'Bi-dau ming pegii.
2 'Bojung i 'kuung berii kpiengu inggbani jaa ingang ka u 'ku banani jaa ing di 'kuu ni 'nyivori ang ba tari baahibu.
3 'Nyivori ang ba tari baahibu la nga. Ka ba bamii, ka ina 'yong la yeliminga Naangmini ni, a bang 'Yesu 'Kristo, una ing tung ni.
4 N pegiing 'teng-gbaning. N baahiye a tuma ni ing 'kumo ka n tung ni.
5 Pampana, 'oo, n Ba, pegima a langning i minga ning a pegiri ni mang daang dang tari anii che ka a dunee daang wa 'bibe ni.
6 N 'yuoye i 'yuori a 'ku a niba ni ing 'kumo a 'yi a duneeng ni. Ba daang iye i 'suobu. Ing diba 'kumo. Bang 'tu i yelihung.

7 Pampana ba bangyeng ka yeli jaa ing 'kumo 'yiye i seng.
8 'Bojung n 'kubong a yeliyaga ni ing 'kumo ni. Bang diegaa, a bang pielaang ka i seng mang 'yi wa. Bang sagi ka inang tungma.
9 N 'puoho 'kuribong. N ba 'puoho 'kuro a dunee, banani ing 'kumo ni mang 'puoho 'kuro, 'bojung ba iye i 'suobu.
10 N 'suobu jaa iye i 'suobu, ka i 'suobu i n 'suobu. Mang nye pegiri ba ingang.
11 N ba la 'bi a duneeng. Che bama 'biye a duneeng. Mang waana i seng. N Ba ang i Bungpegi'yiruu, kaara banani ing 'kumo a 'tuuro i 'yuori ingang ni. Ka ba i bung'yeni a'wo ting i bung'yeni bila ni.
12 Sanga ni n ningba ang daang 'bi dunee 'puong, n kaabang i 'yuori 'puong. Banani ing 'kumo n kaayeng. Kanga jaa ba bori, 'see nyuongbu 'bi-dau ni 'yong, ka a Seupegi'yiruu paali 'jung.
13 Che pampana n waaniye i seng, a yera a yela nga a dunee 'puong ka ba tari nyengka, ka u paali ba iinhing.
14 N 'kubong i yelihung, ka a dunee haba. 'Bojung ba ba i a dunee 'suobu, a'wo bila ni turi mang ba i a dunee 'suobu bila ni.
15 N ba 'puoho ka i diba 'yi a duneeng, che ka i kaaba a 'yi a beu ingang.
16 Ba ba i a dunee 'suobu, a'wo bila ni turi mang ba i a dunee 'suobu bila ni.
17 Weliba pegi'yi a 'tuuro i yeliminga ingang. I yelihung la yeliminga.
18 A'wo ing tungma a dunee 'puo bila ni, bila la mang ming tungba a dunee 'puo.
19 Ba 'jung n weniye n minga pegira, ka ba ming welipegi'yi a 'tuuro a yeliminga ingang.
20 N ba 'puoho 'kuro bama 'yong ming. N 'puoho 'kuriye banani ming ang na sagima a 'tuuro ba yelihung ingang.
21 Ka ba jaa i bung'yeni, a'wo ina, n Ba ang 'bi n ingang mang ming 'bi i ingang bila. Ka ba ming i bung'yeni ti ingang, ka a dunee sagi ka inang tungma.
22 A nanihung ni ing 'kumo ni, n 'kubong ka ba i bung'yeni a'wo ting turi i bung'yeni bila ni.
23 N 'biye ba iinhing, ing ming 'bi n ingang, ka ba paali 'yenihung ingang. Ka a dunee banna ka inang tungma, a nungba a'wo ing nungma bila ni.
24 N Ba, n buorang ka banani ing 'kumo ni ming 'bi n seng 'jie ni mang 'be.

Ka ba nyira n girima, una ing 'kumo ni. 'Bojung ing nungma ka a dunee
'munpiilee daang nang ba ta.
25 'Oo, sun'tuuro Ba, a dunee ba bamii. Che maang bamiing ka bama bang
ka inang tungma.
26 N diye i 'yuori 'wulibo, a nang na la 'wuluu. Ka a nungbu ni ing nung
nima ni 'bi ba iinhing, ka n ming 'bi ba iinhing.

'Yesu nyogibu

('Maatiu G. 26:47-56; Maaki G. 14:43-50; 'Luki G. 22:47-53)

18 Sanga ni 'Yesu ang wa yeli a yeliyaga nga baahi, ka u ning u
'potuuribo daang 'yi a ti gang Kidirong Konboo. Ka dabaga 'bibe.
Ka u ning u 'potuuribo daang ti kpeu.
2 Ka 'Juudas ming, unang daang kuohuu ni bang a 'jie. 'Bojung 'Yesu da
mang garaye 'be pahii pahii aning u 'potuuribo.
3 Bila 'jung 'Juudas ang panaa daang wa di 'sojemuni aning 'polisihi a 'yi
a Ngming'puohi 'yi-dieribera aning a Farisiihi seng, bang gaa 'be aning
fintinihi aning kasi aning taanhuu buunhu.
4 'Beng la 'Yesu, ung daang bang yela jaa ang na poguu ni, ung 'yi gaa ti
yeli 'kubo: Ang yeng buora?
5 Bang dieyeli 'kuu: 'Yesu ang i Naazaret nie. Ka 'Yesu yeli 'kubo:
Maang liu. Ka 'Juudas ming, unang kuohuu ni, ung daang ahi aniu ba
seng.
6 Ung ang daang wa yeliba ka maang liu, bang leu gaa 'puori a ti 'le
'tengeng.
7 'Beng la ung la jugihiba: Ang yeng buora? Bang yeli: 'Yesu ang i
Naazaret nie.
8 Ka 'Yesu dieyeli: N yeliyeng ka maang liu. Bila 'jung ka yenang
buorima, ye veng ka bamahi gara ba gaa 'jie.
9 Ka a yelihung ung yeli ni paali: Banani ing 'kumo ni, n ba kong kanga
jaa.
10 'Beng la ka Saimong 'Pii-ter ang daang tari 'takobi, ung taguu vuo a che
a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong tungtuna 'toduri ngmaa loo. A
tungtuna 'yuori daang la Maalikus.
11 'Beng la ka 'Yesu daang yeli 'ku 'Pii-ter: Di i 'takobi ni tung u teung. A
'bonsuo ni n Ba ang 'kumo ni, n kung 'nyuu bi?

Bang waaning 'Yesu
a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong seng

('Maatiu G. 26:57-58; Maaki G. 14:53-54; 'Luki G. 22:54)

12 'Beng la ka a 'sojemuni aning a 'sojehi ningkpong aning a 'Juuhi 'polisihi daang nyogi 'Yesu a 'leu.
13 Bang daang gaaniu Aanas 'jie forafora, 'bojung una daang la 'Keeyafas diema. 'Keeyafas daang la ba Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong ana 'yuoni ni.
14 'Keeyafas daang la a i 'Juuhi kawani ka a seuyeng a 'kuti ka ning'yeni 'kpi a 'ku a niba ni.

'Pii-ter ang chiihi 'Yesu

('Maatiu G. 26:69-70; Maaki G. 14:66-68; 'Luki G. 22:55-57)

15 Ka Saimong 'Pii-ter aning 'potuuro kanga daang 'tuuro 'Yesu. 'Bojung a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong daang bangye a 'potuuro nga. Ung daang ti kpe a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong jaga aning 'Yesu.
16 Che ka 'Pii-ter ahi 'yengeng a 'di-nuoring. 'Beng la ka a 'potuuro ni a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong ang daang bang ni 'yi a ti yeli a 'di-nokaara a che nyogi 'Pii-ter wa kpening.
17 Ka a 'bi-poga ni ang daang kaara a 'di-nuori ni yeli 'ku 'Pii-ter: Ma i ming iye a dau nga 'potuuro ni kanga wa? Ung yeli: N ba i kanga.
18 Ka a tungtuniba aning a 'polisihi daang maali saala 'buung, 'bojung oori daang irang. Bang ahi 'be a 'uoho, ka 'Pii-ter ming ahi ba seng a 'uoho.

A 'yi-dierikpong kpong ang jugihi 'Yesu

('Maatiu G. 26:59-66; Maaki G. 14:55-64; 'Luki G. 22:66-71)

19 Ka a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong daang jugihi 'Yesu u 'potuuribo yela aning u 'wulibu yela.
20 Ka 'Yesu dieyeli 'kuu: N yeliye yela pielaang 'ku a dunee. N 'wuliyeng wagiri jaa a Ngming'puohi 'deu 'puong aning a Ngming'puohi 'de-kpong 'puong. 'Beng ka a 'Juuhi mang lang pahii pahii ni. N ba sogili yeli yeli jaa.
21 Wala la ing jugihima? Jugihi banani ang 'wong n yeliyaga bila ni mang yeli 'kubo. Ba bangye bila ni mang yeli.

22 Ung wa yeli bila baahi, ka a 'polisihi ni kanga ang ahi pieli ni daang ti
ngmi 'Yesu aning u 'nu, a yeli: Bila ing na dieyeli yela 'ku a
Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong?
23 Ka 'Yesu dieyeli: Ka maang yeli yelibeu, 'wuli a yelibeu 'sieree. Che
ka maang yeli yelisung, wala la ing ngmirima?

'Yesu ang 'bi 'Keeyafas 'ningbi-tooring

('Maatiu G. 26:57)

24 Bang nang 'leu bila ka Aanas daang veng bang gaaniu 'Keeyafas seng,
a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong ni.

'Pii-ter ang la chiihi 'Yesu

('Maatiu G. 26:71-75; Maaki G. 14:69-72; 'Luki G. 22:58-62)

25 Ka Saimong 'Pii-ter daang ahi a 'uoho 'buung. 'Beng la bang yeli 'kuu:
Ma i ming iye u 'potuuribo ni kanga wa? Ung chiihi, a yeli: N ba i
kanga.
26 Ka a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong ni tungtuna kanga, u 'toorii ka
'Pii-ter daang che ngmaa ni, ka u dogira kanga daang yeli: N ba nyii a
dabagang aniu?
27 Ka 'Pii-ter la chiihi, 'wieng ka nodau 'kongye.

'Yesu ang 'bi Pailat 'ningbi-tooring

('Maatiu G. 27:1-2, 11-14; Maaki G. 15:1-5; 'Luki G. 23:1-5)

28 'Beng la bang 'yining 'Yesu 'Keeyafas 'jie a gaaning saree 'diibu jangu.
'Beeguu daang la. Bana miihi daang ba kpe a saree 'diibu jangu ni, ka
ba ta wa degi. Ka ba tuong 'di a Paribahi 'chiu 'jung bang daang i bila.
29 Bila 'jung ka Pailat daang 'yi gaa ba seng a ti yeli: 'Bo saangbu yeng
waaning a dau nga ingang?
30 Bang die a yeli 'kuu: Ka unang da ba i ningbeu ti kuring diu 'kui.
31 'Beng la ka Pailat yeli 'kubo: Ye nyoguu a ti 'di u saree a 'tuuro ye 'begu
ingang. 'Beng la ka a 'Juuhi yeli 'kuu: Ti ba tari sori ka ti ku nie jaa.
32 Ka 'Yesu yelihung ni paali, a'wo bila ung yeli a 'bigihe bila ni 'kuung
ung na 'kpi.
33 'Beng la ka Pailat daang la ti kpe a saree 'diibu jangu, a buong 'Yesu, a
yeli 'kuu: Ina la a 'Juuhi naa nii?

34 Ka 'Yesu dieyeli: I mingang yera ngaang bii niba 'mineng yeli n yela bila a 'kui?
35 Ka Pailat dieyeli: 'Juu limaa? I minga paaluu aning a Ngming'puohi 'yi-dieriberang waanii wa 'kumo. Wala ing i?
36 Ka 'Yesu dieyeli: N naalung ba 'yi a dunee nga. Ka n naalung da 'yi a dunee nga, bila yeng n tungtuniba danang jeung ka ba ta nyogima 'ku a 'Juuhi. Che n naalung ba 'yi che.
37 'Beng la ka Pailat jugihuu: I iye naa yeng? Ka 'Yesu daang dieyeli: Inang yera ka n iye naa. Bila nga 'jung bang dogima. A bila nga yela mang wa kpe dunee, ka n wa 'di 'sieree a 'ku yeliminga. Nie jaa ang i yeliminga daana 'woniye n kokori.

'Yesu saree ngmaayeng ka u 'kpi

('Maatiu G. 27:15-31; Maaki G. 15:6-20; 'Luki G. 23:13-25)

38 Ka Pailat jugihuu: 'Bo la yeliminga? Ung wa jugihi ngaang baahi, ung la 'yi gaa a 'Juuhi seng a ti yeli 'kubo: N ba nye ngmehii u ingang.
39 Che ye tariye ye 'lesiri ka n 'ihi ning'yeni 'kuye a Paribahi 'chiu 'diibu sanga. Bila 'jung ye buorang ka n 'ihi a 'Juuhi naa ni 'kuye?
40 'Beng la bang la tahing, a yeli: A dau nga naani, 'see Baraabas. Baraabas daang iye na'nyigi-kpiengaa.

19 'Beng la ka Pailat daang nyogi 'Yesu a veng bang fiebuu.
2 Ka a 'sojehi daang paling guohi naalung 'jupiluu a di farihi ing u 'jung, a di kpari'jimejime a yeruu.
3 Bang daang yera: Nii yaanhi, 'Juuhi naa. Bang daang ngmiruu aning ba 'nuuhi.
4 Bila 'jung ka Pailat daang la 'yi a ti yeli 'kubo: Ye nye, n waananiung ka n wa 'kuye, ka ye bang ka n ba nye ngmehii u ingang.
5 'Beng la ka 'Yesu daang wa 'yi, a 'chigi guohi naalung 'jupiluu ni a yeri a kpari'jimejime. Ka Pailat yeli 'kubo: Ye nye a dau.
6 Sanga ni a Ngming'puohi 'yi-dieribera aning a 'polisihi ang daang wa nyiu, bang tahina a yera: Kpaahuu dagara 'jung. Kpaahuu dagara 'jung. Ka Pailat yeli 'kubo: Ye miihi nyoguu ti kpaahi a dagara 'jung. Maang ba nye ngmehii u ingang.

7 Ka a 'Juuhi daang die a yeli 'kuu: Ti tariye 'begu. A 'tuuro ti 'begu ni a
iyeng ka u 'kpi. 'Bojung u yeliyeng ka u iye Naangmini 'Bi-dau ni.
8 Bila 'jung sanga ni Pailat ang wa 'wong a yelihung nga, ka dabieng
maaling kpeu yaga.
9 Ung la leu ti kpe a saree 'diibu jangu, a yeli 'ku 'Yesu: 'Ye ing 'yi? Che
'Yesu daang ba dieyeli yeli 'kuu.
10 Bila 'jung ka Pailat yeli 'kuu: I ba yera yela 'kurimo? I ba bang ka n
tariye 'suobu kpiengu ka n kpaahii dagara 'jung, a la tari 'suobu kpiengu
ka n 'ihii bahii?
11 Ka 'Yesu daang dieyeli: I da kuring tari 'suobu kpiengu jaa n 'jung ka
a 'suobu kpiengung da ba 'kui a 'yi saa'ju. Bila 'jung unani ang 'ihime
'kui, u daanang tari beu a gaa i beu ni.
12 A 'piili bilang ka Pailat daang buora ka u 'ihuu bahi. Che ka a 'Juuhi
daang tahing, a yeli: Ka inang veng ka a dau nga gaa, i ba i 'Sii-zer jo.
Nie jaa ang di u minga 'binne naa, u chiihiye 'Sii-zer.
13 'Beng la, Pailat ang wa 'wong a yeli nga, ung nyogi 'Yesu 'yining a che
ti 'jing a saree 'kogong 'jie ni bang buona 'Kubo 'Ji-saahi 'Duoruu, che
'Hiiburu kokoring bang buonuu Gaabata.
14 A daang iye a Paribahi 'chiu 'diibu 'siri iibu daari, a'wo ngminton'tori
sanga. Ung yeli 'ku a 'Juuhi: Ye nye ye naa.
15 Che bang daang tahing: Gara niu. Gara niu. Kpaahuu dagara 'jung.
Ka Pailat yeli 'kubo: N kpaahi ye naa dagara 'jung? Ka a Ngming'puohi
'yi-dieribera die yeli: Ti ba tari naa jaa ka 'Sii-zer naani.

'Yesu dagara kpaahibu

('Maatiu G. 27:32-44; Maaki G. 15:21-32; 'Luki G. 23:26-43)

16 Bila 'jung ung daang diu 'kubo ana wagiri ning ka ba ti kpaahuu dagara
'jung. Bang daang nyogi 'Yesu a gaaniu.
17 Ung daang pegili u dagara a ti 'yi gaa ti kpe 'jie ni bang buona 'ju-kuori
'jie, bang buona 'Hiiburu kokoring Goligoota ni.
18 'Beng bang daang kpaahuu dagara 'jung aning ningba'yi paahi u ingang.
Kanga da mang 'biye u lampega jaang, ka 'Yesu daang 'bi gaalinggang.
19 Ka Pailat daang seu 'bigihibu 'yuori a di mari dagarang. Ka a seuri
daang i: 'YESU ANG 'YI NAAZARET, A 'JUUHI NAA NI.
20 'Beng la ka a 'Juuhi jemaa daang karing a 'bigihibu 'yuori nga. 'Bojung

a 'jie ni bang daang kpaahi 'Yesu a dagara 'jung ni daang pieliye a 'yiri.
Ba daang sebuung 'Hiiburu kokoring, aning 'Giriik kokoring, aning
Laating kokoring.
21 'Beng la ka a Ngming'puohi 'yi-dieribera daang yeli 'ku Pailat: Ta seu
ka a 'Juuhi naa ni. Seu ngaang: Unang yeli, n iye a 'Juuhi naa.
22 Ka a Pailat daang dieyeli: Bila ni mang seu ni, n seuyeng.
23 'Beng la, sanga ni a 'sojehi ang daang wa kpaahi 'Yesu dagara 'jung
baahi, bang di u bungyerihi 'po 'jiihi anaahi. Ka a 'soje kanga jaa mang
'so 'jiyeni. Ka u kparuu ming ung da mang yeri, a kparuu daang iye
'gbuli bila, bang ang 'wobuu a 'yi a saa'ju wa 'sigi.
24 Bila 'jung bang daang yera 'kuro taa: Ti ta chiehuu. Ti teu gbanga u
yela nie ni ang na 'sou. Ka a Seupegi'yiruu paali:

> Ba 'poye n bungyerihi ba kpachagang. N fiera ni minga ang ba
> tari toonhi 'jie, bang teu gbanga u yela. ('Yieme G. 22:18)

Bila la ka a 'sojehi daang i a yela nga.
25 Che ka 'Yesu ma daang ahi pieli u dagara ni, aning u ma kpiema
Mariyaama, 'Ki-liiopas poga, aning Mariyaama Maagidaling.
26 Bila 'jung sanga ni 'Yesu ang daang wa nye u ma aning u 'potuuro ni
ung nung ni ang ahi, ung yeli 'ku u ma: Poga, nye i 'bi-dau.
27 'Beng la ung yeli 'ku a 'potuuro: Nye i ma. A 'yi ana wagiri ning ka a
'potuuro daang nyoguu a gaaning u minga 'yiri.

'Yesu 'kuung

('Maatiu G. 27:45-56; Maaki G. 15:33-41; 'Luki G. 23:44-49)

28 Ngaang 'puoring 'Yesu ang daang wa bang ka yela jaa paaliyeng, ka a
Seupegi'yiruu paali, ung yeli: Kon'nyuuri kpemang.
29 Ka dugu daang 'bing 'be aning waingtoo. Bang daang chumihi gbera
aning a waingtoo a di tung nyihimaa'nyuu da'nu 'jung a di ti ing u
nuoring.
30 Bila 'jung sanga ni 'Yesu ang wa 'nyu a waingtoo, ung yeli: A
baahiyeng. Ung daang 'churi u 'ju, a bahi u vuunhu, a baahi.
31 Ang daang i a 'Siri 'Beu 'jung, a 'Juuhi daang suhiye Pailat ka ka ba da
kauhi ba gbee, ka ka ba diba gaaning, ka a inggbama ta 'bi a dagarihi
'jung a peenhibu 'beung. 'Bojung a peenhibu 'beu nga daang iye
'be-kpong.

32 Bila 'jung ka a 'sojehi daang wa kauhi a fora daana ni gbee aning unani
ming bang daang kpaahi dagara a paahi u ingang ni.
33 Che sanga ni bang wa ta 'Yesu, a nye ka u 'kpiye sanga jaa, ba ba kauhi
u gbee.
34 Che ka a 'sojehi kanga daang 'chugi u 'lombori aning kpani, ka jiing
aning kuong daang 'yi 'dayeni.
35 Nie ang daang nye bila, ung 'di 'sieree. Ka u 'sieree i yeliminga. Ung
bang ka u yeraye yeliminga ka ye sagi 'jung.
36 A yela nga daang iyeng ka a Seupegi'yiruu paali:
Ba kung kau u kaurii kanga jaa. ('Yiibu G. 12:46;
'Yieme G. 34:20)
37 Ka a Seupegi'yiruu kanga la yeli:
Ba daang na kaaye unani bang 'chugi ni.
(Zekaraiya G. 12:10)
38 'Joosef ang i Arima'tiiya nie daang iye 'Yesu 'potuuro. Che 'gondong
daang la, 'Juuhi joo 'jung. Bila 'puoring ung daang suhi Pailat ka ka u
di 'Yesu inggbani a gaaning. Ka Pailat daang 'kuu sori, bila 'jung ung
daang wa di 'Yesu inggbani gaaning.
39 Ka Niko'diimus ming daang wa, unang daang wa 'Yesu seng 'yienguu
ni, a waaning mee aning a'loo ang lang taa. A tiinhuu daang taye
'kilohi 'pihita aning a'nu maahibu 'puong.
40 Bang di 'Yesu inggbani ing masari taning aning a bung'nyuuho, a'wo
bila ni 'Juuhi ang mang i nie 'ung.
41 'Jie ni bang daang kpaahuu dagara 'jung ni, dabaga daang 'bi 'beng. Ka
'kaubi-paalaa daang 'bi a dabaga 'puong. Ba daang nang ba 'bing nie jaa
'be.
42 A 'Juuhi 'siri-iibu 'beu ni 'jung bang daang di 'Yesu ti 'bing 'be. 'Bojung
a kau'biri daang pieliyeng.

'Yesu 'kuung 'puo 'ihiyiibu

('Maatiu G. 28:1-10; Maaki G. 16:1-8; 'Luki G. 24:1-12)

20 A daa 'be-fora ni daari ka Mariyaama Maagidaling daang wa a
kau'biri 'beeguu 'pipi, ka 'jie daang nang suoye. Ung wa nye ka ba
di a 'kuurii a kau'biring.
2 'Beng la ung daang jora waana Saimong 'Pii-ter aning a 'potuuro ni

daana 'Yesu ang nung ni seng. Ung wa yeli 'kubo: Ba di Daana 'yining
a kau'biring. Ti ba bang 'jie bang 'bimuu.
3 'Beng la ka 'Pii-ter daang 'yi aning a 'potuuro ni daana. Bang daang wa
a kau'biri.
4 Bang jaa daang lang jora, ka a 'potuuro ni daana daang jo die 'Pii-ter
'yie a dang ta a kau'biri.
5 Ung daang ti 'churi a 'leenhi a 'kauburi 'puong, a nye a masari tama ang
jeng. Che u ba kpe.
6 'Beng la ka Saimong 'Pii-ter ming daang 'tu u 'puoring a wa ta, a kpe a
kau'biri 'puo. Ung nye a masari tama ang jeng.
7 Ung nye a 'ju tani ming ang daang pagi u 'ju, u ba jeng aning a masari
tama. U daang poriyeng u 'yong a jeng.
8 'Beng la ka a 'potuuro ni daana ming, unang daang dang wa a kau'biri
ni wa kpe. Ung nye a sagi.
9 'Bojung ba da nang ba bang a Seupegi'yiruu ka 'Yesu naang 'ihi 'yiye
kpiinhi 'puong.
10 'Beng la ka a 'potuuribo la leu gaa ba miihi kpe'jie.

'Yesu ang 'wuli u minga
'ku Mariyaama ang 'yi Maagidala

(Maaki G. 16:9-11)

11 Che ka Mariyaama daang ahi gbanggbaling a kau'biring a 'kono. Ung
daang 'kono ni la, ung 'churi 'tengeng a 'liinhi a kau'biri 'puong.
12 Ung nye malikihi a'yi ang yeri kparipieni ang 'jing, ka kanga 'jing u 'ju
seng. Ka kanga ming 'jing u gbee seng, 'jie ni 'Yesu inggbani ang
daang jeng ni.
13 Ang daang yeli 'kuu: Poga, wala la ing 'kono? Ung yeli 'kubo: Ba diye
n Daana gaaning. N ba bang 'jie bang jieluu.
14 Ung daang wa yeli bila baahi, ung leu 'puori, a nye 'Yesu ang ahi. Che
u ba bang ka 'Yesu la.
15 Ka 'Yesu yeli 'kuu: Poga, wala la ing 'kono? Ning'buo ing buora? Ung
daang tiehi ka a dabaga kaara la, ung yeli 'kuu: Gaafira, ka inang diu
gaaning, 'wulimo 'jie ni ing jieluu ka n ti diu gaaning.
16 Ka 'Yesu daang yeli 'kuu: Mariyaama. Ung leu a yeli 'ku 'Yesu:
'Rabo-nai. Bila 'muni la, Karima.

17 Ka 'Yesu yeli 'kuu: Ta nyogima, 'bojung n nang ba 'do gaa n Ba seng.
Che i gaa n ba'biihi seng a ti yeli 'kubo: N 'do garaye n Ba aning ye Ba
seng, a gara n Naangmini aning ye Naangmini seng.
18 Ka Mariyaama Maagidaling daang wa, a wa yeli 'ku a 'potuuribo ka u
nyiye Daana, ung yeli a yela nga 'kuu.

'Yesu ang 'wuli u minga 'ku u 'potuuribo

('Maatiu G. 28:16-20; Maaki G. 16:14-18; 'Luki G. 24:36-49)

19 'Beng la, a daari jaa 'ji-maari, a daa 'be-fora daari, a 'potuuribo daang
langye 'jie kangang. Ba daang pogiye a 'di-noe a 'Juuhi joo 'jung. Ka
'Yesu daang wa ahi ba gaalinggang, a yeli 'kubo: 'Suhu maahuu 'bi ye
seng.
20 Sanga ni ung daang wa yeli bila baahi, ung 'wulibo u 'nuuhi aning u
'lombori. 'Beng la ka a 'potuuribo daang nyenging sanga ni bang nye
Daana ni.
21 'Beng la ka 'Yesu la yeli 'kubo: 'Suhu maahuu 'bi ye seng. A'wo a Ba
ang tungma bila ni, bila mang ming tuniye.
22 Ung wa yeli ngaang baahi, ung vuunhi ingba, a yeli 'kubo: Ye die a
Sipegi'yiruu.
23 Niba jaa yelibee yeng veng'ku, a vengyeng 'kubo. Niba ming jaa
yelibee yeng ba veng'ku, a ba veng 'kubo.

'Yesu aning Toomas

24 Che Toomas, a 'pie aning ba'yi ni kanga bang buona Wiela daang ba 'bi
ba seng sanga ni 'Yesu ang daang wa ni.
25 'Beng la ka a 'potuuribo daang yeli 'kuu: Ti nyiye Daana. Che ung yeli
'kubo: Ka maang ba nye a 'piingbie kpaahi 'jie u 'nuuhing, a di n 'nubiri
ing a 'piingbie kpaahi 'jieng, a di n 'nu tung u 'lomboring, n kung sagi.
26 'Beri a'nii 'puoring ka u 'potuuribo daang la 'bi 'deung. Ka Toomas
daang paahi ba ingang. Ka a 'di-noe daang pogi. Ka 'Yesu daang wa,
a wa ahi ba gaalinggang, a yeli: 'Suhu maahuu 'bi ye seng.
27 'Beng la ung yeli 'ku Toomas: Di i 'nubiri waaning che, a nye n 'nuuhi,
a di i 'nu waaning che a di tung n 'lomboring a ta i limangkong daana,
che sagira.
28 Ka Toomas dieyeli 'kuu: N Daana aning n Naangmini.

29 Ka 'Yesu yeli 'kuu: Ing nyima ni 'jung ing sagi. 'Pu-peli la a 'ku banani ang ba nye a che sagi.

A gbangu anan'so la nga

30 Kpiengkanaama yaga ming ka 'Yesu daang tung u 'potuuribo ni seng ang ba seu a gbangu nga 'puong.
31 Che ama seuyeng ka ye sagi ka 'Yesu la a 'Kristo, Naangmini 'Bi-dau ni. A sagibu 'puong ka ye tari 'nyivori a 'tuuro u 'yuoring.

'Yesu ang 'wuli u minga 'ku a 'potuuribo bayo'poin

21 A yela nga 'puoring ka 'Yesu la 'wuli u minga 'ku u 'potuuribo Taibiiriyas Maning. Ngaang la ung daang 'wuli u minga.
2 Saimong 'Pii-ter, aning Toomas bang buona Wiela, aning Nataaniyel ang 'yi 'Keena, 'Gaalilii 'puong, aning Zeebe'di 'biihi ni, aning a 'potuuribo ba'yi 'mineng daang lang.
3 Ka Saimong 'Pii-ter yeli 'kubo: N garaye jima nyogihibu. Bang yeli 'kuu: Ti ming na gaang a paahi i ingang. Bang daang 'yi a gaa ti kpe 'gbori. A 'yieng-balaa ba daang ba nyogi bung jaa.
4 'Jie ang wa nyaa, ka 'Yesu daang ahi a mani nuoring. Che a 'potuuribo daang ba bang ka 'Yesu la.
5 'Beng la ka 'Yesu yeli 'kubo: 'Biihi, ye tariye siimaa? Bang daang dieyeli 'kuu: Aai.
6 Ung yeli 'kubo: Ye di a laangu loo a 'gbori 'lomboduring. Ye na nyeng. Bila 'jung bang daang di loo, ba ba la tuong na taguu a jima ang i yaga 'jung.
7 'Beng la ka 'potuuro ni 'Yesu ang nung ni daang yeli 'ku 'Pii-ter: Daana la. Sanga ni Saimong 'Pii-ter ang wa 'wong ka Daana la, ung di u kparuu yeri, 'bojung u daang ba yeri bung jaa. Ung egi 'le a maning.
8 Ka a 'potuuribo ni chelii daang wa 'gboribile ni 'puong. Bang wa tagira a laangu aning jima. 'Bojung ba daang ba i toori ning a 'kongkogiri. Ba daang iyeng a'wo 'mita koo aning awai.
9 Sanga ni bang daang wa ta 'kongkogiri bang nye 'buung-saala 'be ka jima dogili a 'jung, ka paanuu ming 'bibe.
10 Ka 'Yesu daang yeli 'kubo: Ye waaning a jima ni 'mine yeng nyogi

pampana ni.
11 Ka Saimong 'Pii-ter daang ti 'do a tagi a laangu gaaning 'kongkogiri. Ung pa aning jimbera ang i koo aning lijaa'yi aning 'pie aning ata. A daang iye yaga bila, che a laangu daang ba chie.
12 Ka 'Yesu yeli 'kubo: Ye wa 'suo nuori. A 'potuuribo kanga jaa daang ba 'diu 'suhu ka u jugihuu: Daana, ning'buo lii? Ba daang bangyeng ka Daana la.
13 Ka 'Yesu wa di a paanuu 'kubo, aning a jima ming.
14 A gberi buta wagiri panaa la nga 'Yesu ang daang 'wuli u minga 'ku u 'potuuribo u kpiinhi 'puo 'ihiyiibu 'puoring.

'Yesu aning 'Pii-ter

15 Bila la bang daang wa 'suo nuori baahi, ka 'Yesu yeli 'ku Saimong 'Pii-ter: Saimong, Joon 'bi-dau, i nungmang a gaa bamaa? Ung yeli 'kuu: Mm, Daana, I bangyeng ka n numiing. Ung yeli 'kuu: 'Guoli n pi'bilii.
16 Ung la yeli 'kuu 'yiilung: Saimong, Joon 'bi-dau: I nungmang? Ung yeli 'kuu: Mm, Daana, I bangyeng ka n numiing. Ung yeli 'kuu: Chiina n piihi.
17 Ung daang yeli 'kuu taalung: Saimong, Joon 'bi-dau: I nungmang? Ka 'Pii-ter 'puo daang saang aning ung jugihuu gberi buta ka u numuung ni. Ung yeli 'kuu: Daana, I bangye yela jaa. I bangyeng ka n numiing. Ka 'Yesu yeli 'kuu: 'Guoli n piihi.
18 Yeliminga 'yong mang yera 'kurii, sanga ni ing da i 'bi-poli'bile i da mang yering a 'le i minga a yo yuora 'jie ni ing buora. Che sanga ni ing na wa 'kori, i na tieye i 'nuuhi ka nie kanga yerii a 'lei, a dii gaaning 'jie ing ba buora.
19 U daang yeliye ngaang a 'wuno bila ni 'kuung ung daang na 'kpi a pegi ning Naangmini. Sanga ni ung wa yeli ngaang ung yeli 'kuu: 'Tuurimo.

'Yesu aning a 'potuuro ni ung nung

20 'Beng la ka 'Pii-ter daang leu a nye a 'potuuro ni 'Yesu ang nung ni ang 'tuuro. Unang daang deli u nyaung a siimaa 'diibu ingang a jugihuu ngaang ni: Daana, nie ni ang kuohii ni la 'buo?
21 'Beng la, 'Pii-ter ang daang wa nyiu ung yeli 'ku 'Yesu: Daana, wala ing

yera dau nga ming yela?

22 Ka 'Yesu daang yeli 'kuu: Ka maang buora ka u 'bibe a gara sanga ni mang na ti wa, i 'bo bagang 'bibe? 'Tuurimo.

23 'Beng la ka a yelihung nga daang yaari a ba'biihi 'puong ka a 'potuuro ni kung 'kpi. Che 'Yesu daang ba yeli 'kuu ka u kung 'kpi. U daang yeliyeng: Ka maang buora ka u 'bibe a gara sanga ni mang na ti wa, i 'bo bagang 'bibe?

24 A 'potuuro la nga a 'dire a yela nga 'sieree, a seu a yela nga. Ting bang ka u 'sieree iye yeliminga.

25 Yela jemaa 'mine ming ka 'Yesu daang tung. Ka kanga la kanga jaang danang seu, n tiehiyeng ka a dunee minga gba kuring tuong tari a 'bukihi ni ang danang seu. Ami.

A 'Bi-tunihi Tuma Gbangu

'Yesu tuma
u 'kuung 'puo 'ihiyiibu 'puoring

1 N jo Tiyoofilus, n seuye n forafora gbangu 'puong, a'wo yela ni jaa
'Yesu ang daang 'piili ira, aning yela ung daang 'piili 'wuno,
2 a gara 'beu ni Naangmini ang daang diu 'doning saa'ju. Sanga ni ung
daang 'tu a Sipegi'yiruu ingang a 'ku a 'bi-tunihi ung daang 'lugihi nuori
'kuubuhi baahi 'puoring la bila.
3 Bana ming la ung daang la 'wuli u minga 'ku 'nyivorihung ingang u
dogee ni 'diibu 'puoring aning 'sierihi yaga ang ba tari 'sige iibu. Bang
daang nyiruu, ung yera Naangmini naalung yela dau lijaa'yi
kpachagang.
4 Daari kanga u ningba ang daang wa lang taa, ung 'kubo nuori ka ba ta
wa 'yire Jeruuselem 'puong a gara 'jie jaa. Ka che ba cheliha a Ba nuori
ni ung tihi ni. Ung yeli: A nuori 'bingbu la yeng 'wong a 'yi n seng ni.
5 'Bojung, yeliminga, Joon 'soye niba Ngminikuong kuoming. Che a 'yi
ngaang gara, 'beri awala 'puong, ye na 'song aning a Sipegi'yiruu.
6 Sanga ni bang daang wa lang taa, bang jugihuu: Daana, i na la leuhiye
a naalung a 'ku a Isi'reeli niba a wagiri ngang, bii wala?
7 Ung yeli 'kubo: Ye ba 'so ka ye bang a wagirihi bii a sangihi a Ba ang
'bing u minga kpiengu ni 'puong.
8 Che ye na nyiye kpiengu sanga ni a Sipegi'yiruu ang na wa ye iinhing.
Ka ye i 'sieree 'deme 'kumo Jeruuselem 'puong, aning 'Judiiya 'puong,
aning 'Sameeriya 'puong, aning a gara a dunee lampega jaang.

'Yesu saa'ju 'duobu

9 Sanga ni ung wa yeli a yela nga baahi, bang nang kaaruu, ka Naangmini
daang diu 'doning saa'ju. Ka savaalii poguu 'yi ba nyiibung.
10 Sanga ni bang daang nang kaara sagbaning sirititi wagiri ni ung nang
'duoro gara saa'ju, pampana ka daba ba'ying wa ahi pieliba, a ing
bungpieni.
11 Bang yeli: 'Gaalilii daba, wala la yeng ahi 'gbeli kaara sagbani? A
'Yesu nga ning u 'ju, una ka Naangmini di 'yi ye seng a ti kpening
sagbani 'puo ni, u daang na la leu wang a 'beree ning u 'ju 'puong a'wo
yeng nyiu ung gaa ti kpe sagbani 'puo bila ni.

Chelihibu aning Ngming'puohibu

12 'Beng la bang daang leu 'yi a tangkpong bang buona Ooliveet a wa Jeruuselem. A tanga aning Jeruuselem toori iye peenhibu daari 'cheni singbu.
13 Sanga ni bang daang wa ta, bang 'do gaa ti kpe saa'ju 'deu kanga. 'Beng la ka 'Pii-ter, 'Jeemes, Joon, Aan'duru, Fiilip, Toomas, Baritoolomiyu, 'Maatiu, 'Jeemes ang i Ali'fiiyas 'bie, Saimong ang i Zeelot, aning 'Juudas ang i 'Jeemes 'bie, bang daang kpiera.
14 Bama jaa da mang maring aning nuori bung'yeni Ngming'puohibu 'puong, aning a pogiba, aning Mariyaama, 'Yesu ma, aning 'Yesu yauhi.

Mataiyas 'lugibu

15 A 'potuuribo daang iyeng a'wo koo aning lijeri. A 'beri ni kanga 'puong ka 'Pii-ter daang 'ihi ahi ba 'tensogong, a yeli:
16 N ba'biihi, kparaama la ka a Seupegi'yiruu naang paaling. Una la ka a Sipegi'yiruu daang yeli a 'tu 'Deevid nuoring a'wo 'Juudas yela ni, unang die 'yie ning niba ni ang nyogi 'Yesu ni.
17 'Bojung u daang paahiye ti ingang, bang daang 'kuu a tungbu nga chelii.
18 A dau nga daye 'teng-gbani aning beu yeuri 'libie ni, a daang tie a 'le 'puhi, ka u nyeba jaa 'yi.
19 Ka Jeruuselem kpieriba jaa daang bang bila. Bila 'jung bang buona a 'teng-gbani ba miihi kokori 'puong, Aseledama. A 'muni la, Jiing 'Teng-gbani.
20 'Bojung a seuyeng 'Yieme Gbangu 'puong:

> Veng ka u kpe'jie i 'daboo, ka nie jaa ta wa kpiera 'beng. ('Yieme G. 69:25)

Aning:

> Veng ka nie kanga kpe u tungbu bogu. ('Yieme G. 109:8)

21 Bila 'jung a niba nga langye ti ingang wagiri jaa, sanga ni ti Daana 'Yesu ang da mang kpiera ti 'puo a leura 'yire ni.
22 A 'piili Joon Ngminikon'suobu, a gara a daari ni minga Naangmini ang daang diu 'yi ti seng ni la bila. A iye kparaama ka ti 'lugi kanga ka u i 'sieree daana a paahi ti ingang a'wo u 'kuung 'puo 'ihiyiibu ni yela.
23 Bang 'ihi ningba'yi. Kanga 'yuori daang la 'Joosef, bang buona Barisaabas, bang la 'kuu 'yuori Juusitus. Kanga ming la Mataiyas.

24 Bang daang 'puohi Naangmini, a yeli: Daana ang bang ninsaaliba jaa
'sikie, 'wuliti a ningba'yi nga kanga ing 'lugi,
25 ka u di a tungbu nga aning a 'bi-tungbu chelii, a tungbu 'puong la ka
'Juudas daang 'le saangbu 'jung ni, ka u gaa u minga 'jie.
26 Bang daang pohi ba pohaa, ka a pohaa daang 'lugi Mataiyas. Ung paahi
a 'bi-tunihi 'pie aning 'yeni ni ingang.

A Sipegi'yiruu waa

2 A Pentekosit 'beu ang daang wa ta, bang jaa daang 'bi 'jiyening aning
nuori'yeni.
2 'Dayeni ka dangbu daang 'yi sagbani a'wo sesekpong kpiengaa, a wa
paali 'deu ni bang daang 'jing ni 'puong.
3 Ka jinticherihi ang 'woning 'buung wa ba ingang, ka jinti mang dogili
kanga jaa ingang.
4 Bang jaa daang paali aning a Sipegi'yiruu, a 'piili yera yela aning
kokojaani a Sie ang 'kuribo.
5 Ka 'Juuhi Ngming'puohi nene niba ang daang 'yi paaluu la paaluu jaa
ang 'bi sagbani luong daang kpiera Jeruuselem 'puong.
6 Sanga ni a yela nga ang wa gong 'yi, ka a jemaa wa lang taa, ka nomaa
kpeba. 'Bojung kanga jaa mang 'wongye bang yera yela u minga
kokoring.
7 Ka nomaa daang kpe ba jaa yaga, bang ira sielii, a yera 'kuro taa: 'Hei,
bama nga jaa ang yera yela nga, 'Gaalilii niba naani?
8 Ka wala la ting jaa 'wono bang yera yela ti miihi kokoeng?
9 Paaritiya niba, 'Miidiya niba, 'Iilam niba, aning Me'sopoteemiya
kpieriba, 'Judiiya kpieriba, Kapa'doosiya kpieriba, Poonitus kpieriba,
'Eesiya kpieriba,
10 Firiijiya kpieriba, Pamifiiliya kpieriba, 'Iijipiti kpieriba, aning Liibiya
'jiihi ang 'gili Sai'riini kpieriba, aning saamba ang 'yi 'Rom, 'Juuhi aning
niba ang ngmaa kpe 'Juuhi Ngming'puohi,
11 'Kiriit niba, aning 'Areebiya niba. Ting 'wono bang yera Naangmini
yelibera ni ti kokoeng.
12 Ka nomaa daang kpe ba jaa, bang maaha, a jugiha taa: A bila nga 'muni
la wala?
13 Ka ba 'mine daang ira sie laara, a yeli: A niba nga tigiyeng aning

dangpaalaa.

'Pii-ter 'duoho a Pentekosit 'beu ning

14 Che ka 'Pii-ter ang daang ahi aning a 'pie aning 'yeni ni lagi u nuori a yeli 'kubo: Yena 'Juuhi aning ye bamahi nga jaa ang kpiera Jeruuselem 'puong, ye bang a yela nga 'muni. Ye chelihi 'wong n yeliyaga.
15 'Bojung a niba nga ba 'bugi a'wo yena ang tieha bila ni. Nye, ngminaa 'gbelinge awai nang la nga.
16 Che ngaang ka dangyera 'Joo-el daang yeli ni:
17 Naangmining yera nga: A daang na paaling a baahaa 'beri ni 'puong, n na buoye n Sie ing ninsaaliba jaa iinhing. Ka ye 'bi-daba aning ye 'bi-pogiba dangyeli yela. Ka ye 'bi-pola nye nyiibuhi. Ka ye daunyaahi jaanhi jaansi.
18 N daang na buoye n Sie ing n tungtungdaba aning n tungtungpogiba iinhing a 'beri ni 'puong, ka ba dangyeli yela.
19 Ka n 'wuli yelisiela sagbani saa'jung, aning 'sierihi sagbani luong, a 'teng-gbaning, jiing aning 'buung, aning nyogbangkola.
20 Ngminaa daang na leu suong, ka 'chiu ming leu jiing, che ka Daana 'be-kpong tiinhuu ni panaa wa.
21 A daang na ing, ka nie jaang buong Daana 'yuori, u daana na iye 'chihi. ('Joo-el G. 2:28-32)
22 Yena Isi'reeli niba, ye 'wong a yela nga, 'Yesu ang 'yi Naazaret, dau yela Naangmini ang sagi ye kpachagang a 'tuuro kpiengkanaama, aning yelisiela, aning 'sierihi ingang, ana ka Naangmini 'tu u inga a tung ye kpachagang ni. Ka ye miihi ming jaa bang.
23 Una la bang 'ihi 'kuye a 'tu Naangmini maahi 'bingbu aning u dang bangbu 'puong ni. Yeng nyoguu a kpaahi ku aning 'nu-bee.
24 Che ka Naangmini 'ihuu a 'yining 'kuuming, a 'lori a 'kuung-baanhi u ingang. 'Bojung 'kuung daang kung tuong 'bimuu 'be.
25 'Bojung 'Deevid yeliye ngaang u yela:
N da mang nyiye Daana n 'ningbi-tooring wagiri jaang. 'Bojung u mang 'biye n 'nuduring ka n ta wa 'jigihi 'jung.
26 Bila 'jung ka n 'sikiri daang nyenging. Ka n jinti ming 'wuli n 'pu-peli. N inggbani ming daang na peenhing tamaa 'puong a

paahi.
27 'Bojung i kung veng n 'vorihung 'Heediz 'puong, che bii a veng
ka i Bungpegi'yiruu puong.
28 Inang 'wulimo 'nyivori soe. I na veming ka n paali aning
nyengini i seng 'biibu 'puong. ('Yieme G. 16:8-11)
29 N niba, ye veng ka n yeli 'kuye pielaang a'wo a nabaalikpong 'Deevid
yela. U 'kpiyeng, bang 'umuu, ka u kau'biri 'bi ti seng 'haali a waana
'jine.
30 Che ung daang i dangyera ni, ung bang ka Naangmini poyeng a 'kuu ka
u buurii 'puong, ninsaalihung 'puong, ung na 'ihi 'Kristo ka u 'jing una
'Deevid 'kogong.
31 Ung daang dang bang bila ni, ung yeli 'Kristo 'kuung 'puo 'ihiyiibu yela,
ka ba daang ba bahi u 'vorihung 'Heediz 'puong, bii ka u inggbani daang
nye puongbu.
32 A 'Yesu nga la ka Naangmini 'ihi 'yining 'kuung 'puong, ting jaa i 'sieree
niba aning bilang.
33 Naangmini 'nuduri ang 'duohuu ni 'jung, ung nye a no'binnuu
Sipegi'yiruu ming a 'yi a Ba seng 'jung ung buo bila nga yeng nyira
pampana a 'wono nga ming bahi.
34 'Bojung 'Deevid daang ba 'do ti kpe sagbama. Che u minga yeliyeng:
Daana yeli 'kuye n Daana: 'Jing n 'nuduring
35 a gara sanga mang na ti veng ka i domihi i i gberi 'kogo.
('Yieme G. 110:1)
36 Bila 'jung Isi'reeli niba jaa bang pielaang ka Naangmini vengyeng ka
'Yesu ni ning u 'ju, una yeng kpaahi ku ni, ung i Daana aning 'Kristo.
37 Sanga ni bang wa 'wong bila, ang 'chugi ba 'sikie, bang yeli 'ku 'Pii-ter
aning a 'bi-tunihi chelee ni: Daba aning ti niba, wala ting na i?
38 'Beng la ka 'Pii-ter yeli 'kubo: Ye leu 'yi ye yelibee 'puong, ka ba 'so ye
kanga la kanga jaa Ngminikuong 'Yesu 'Kristo 'yuoring. Ka bila i ye
yelibee veng'kuubu. Bila 'puong ye na nyiye a 'kuubu, una la a
Sipegi'yiruu.
39 'Bojung yenang 'so a nuori 'bingbu ni, yena ning ye 'biihi, aning bamahi
nga jaa ang 'bi toori jaang, 'haali niba ni jaa ti Daana Naangmini ang na
buong.
40 Ka 'Pii-ter daang la 'di 'sieree a iba kawani aning yela yaga, a yeli: Ye

die ye miihi a 'yi a jemani nga niba ang i bee nga 'puong.
41 'Beng la, banani ang daang die u yelihung aning 'pu-peli, bang daang 'so Ngminikuong. A daari ning u 'ju, ninsaalaa 'tuhu atang daang 'tu a paahi ba ingang.
42 Bang daang mari kpiengaa a 'bi-tunihi 'wulibu 'puong aning taa lang taa yelitarihi 'puong, aning paanuu ngmaahibu aning Naangmini 'puohibu 'puong.

A fora cheechi 'berihung

43 Ka dabieng daang kpe nie jaa. Ka a 'bi-tunihi daang tung tungsiela aning 'sierihi yaga.
44 Banani jaa ang daang sagi, bang da mang lang 'bi taa seng. Ka ba buunhu jaa mang i ba jaa 'suobu.
45 Bang mang kuohi ba 'suobuhi aning ba buunhu, a mang 'po a 'ku kanga jaa bung ni ung hiena.
46 'Beu jaa bang da mang lanna taa a Ngming'puohi 'de-kpong 'puong aning nuori'yeni. Bang da mang ngmaahi paanuu ba 'dering, a 'dire ba siimihi aning 'pu-peli aning 'sikiri-pieni.
47 Bang da mang 'pugiro Naangmini, a nye nungbu a 'yi a niba jaa seng. 'Beu jaa ka Daana daang mang di niba ang ira 'chihi paaha ba ingang.

Daugberii nyaabu

3 'Ji-maari kanga ka 'Pii-ter aning Joon daang lang taa a 'do gaa a Ngming'puohi 'de-kpong Ngming'puohibu wagiri, 'gbelinge ata sanga.
2 Ka niba 'mine daang 'tuo dau kanga ang i gberii a 'yi u ma doging daari. Bang da mang diu 'bing a Ngming'puohi 'de-kpong 'di-nuoring 'beu la 'beu jaa, a 'di-nuori bang buona Viela ni. Ba da mang 'bimuung 'be ka u suha 'kuubu niba ang da mang kpiera a Ngming'puohi 'de-kpong seng.
3 Ung daang wa nye 'Pii-ter aning Joon ang buora ka ba ti kpe a Ngming'puohi 'de-kpong, ung suhi ka ba 'kuu 'kuubu.
4 Ka 'Pii-ter leu 'liinhuu sirititi. Ka Joon ming 'liinhuu. Ka 'Pii-ter yeli: 'Liinhiti.
5 Ka a dau daang leu chelihi ba 'jieng, a tieha ka u na nyiye bung kanga 'yi ba seng.

6 'Beng la ka 'Pii-ter yeli: N ba tari wari bii salima kanga jaa. Che bung
ni mang tari, una mang 'kurii. 'Yesu 'Kristo ang 'yi Naazaret 'yuoring,
'ihi 'dendenge a 'chene.
7 Ung nyogi u 'nuduring a 'ihuu 'dendenge. Ka a dau gbee aning u
gbechugiri jaa daang leu i kpienhi 'dayeni.
8 Ung daang egi 'chiinhi a ahi, a 'cheng. Ka u ningba daang kpe a
Ngming'puohi 'de-kpong 'puo, ung 'chene, a egiha 'chiinhe, a 'pugiro
Naangmini.
9 Ka a niba jaa daang nye ung 'chene a 'pugiro Naangmini.
10 Bang bang ka a dau ni ang da mang 'jing a suha a Ngming'puohi
'de-kpong 'Di-novielaa ning la. Ka sielii aning nomaa daang kpeba
'gaali bila ni ang daang tung 'kuu ni yela.

'Pii-ter 'duoho ingbu
A Ngming'puohi 'de-kpong 'puong

11 Sanga ni a daugberii ni ang daang nyaa ni ang nang 'gbuli 'Pii-ter aning
Joon tari, ka a niba jaa daang jo lang taa a wa miliba a janggaa'lee ni
bang buona Soolomong jangaa'lee ni 'puong, a ira sielii yaga jaa.
12 Sanga ni 'Pii-ter ang daang wa nye bila, ung yeli 'ku a niba: Yena
Isi'reeli niba, wala yeng ira yela nga sielii? Bii wala yeng 'liinhiti yaga
jaa bila a'wo ang i ti miihi fangang, bii ti miihi pegi'yiibung ting i a dau
nga ung 'chene?
13 Aaburaham, aning Aizik aning Jeekob Naangmini ni, ti ba'mine
Naangmini ni, unang pegi u 'Bi-dau 'Yesu. Una yeng 'ihi a jaanhuu
Pailat 'ningbi-tooring ni, 'haali sanga ni Pailat ang daang 'le ka u bahuu
ka u gaa.
14 Che ka yena jaanhi a Bungpegi'yiruu, aning a Sun'tuuro, a che suhi ka
ba 'ihi ningkuura 'kuye.
15 Che yeng ku a 'nyivori Naa, una ka Naangmini 'ihi a 'yining 'kuuming
ni. Ting i 'sieree niba aning bilang.
16 U 'yuoring, limaniye ting tari u 'yuoring la veng ka a dau nga i
kpiengaa. Una yeng nyira a bang ni. Yeliminga, limaniye ang 'tuuro
u ingang la 'ku a dau nga laangfipaalii nga ye jaa 'ningbi-tooring ni.
17 Che pampana, n niba, n bangyeng ka 'bangbugulung 'jung la yeng i bila,
a'wo ye ningbera ming ang daang tung bila ning u 'ju ni.

18 Che a yela nga, ana ka Naangmini daang dang 'wuli a 'yi u dangyeriba
jaa noeng ka 'Kristo daang na 'diye dogee ni, u paaliye bila.
19 Bila 'jung ye leu 'yi ye yelibee 'puong, a leu wa Naangmini seng. Ka u
'ihi ye yelibee ye ingang bahi, che ka peenhibu wagirihi ni nye 'yi
Daana seng wa.
20 Ka u tung 'Yesu, una la 'Kristo ni, una ung 'bing 'kuye ni.
21 Una ang i kparaama ka sagbani tari a gara yela jaa leuhi ing a bogiring
wagiri ning. Ana ka Naangmini daang yeli a 'yi u dangyeriba ni jaa
ang i ningpegi'yiribe noeng, a 'yi sang'kongkoruu jaa ni.
22 'Bojung yeliminga, 'Moosis yeliyeng a 'ku ti ba'mine:
Daana ye Naangmini daang na 'ihiye dangyera kanga 'kuye a 'yi
ye niba 'puong, a'wo ung 'ihime bila ni. Ye daang na 'wonoye
yeli jaa ung na mang yeli 'kuye.
23 A na ing, ka nie jaang daang kung 'wong a dangyera ni
yeliyaga, u daana na nyuoming a 'yi a niba 'puong.
(Duturoonomi G. 18:18-19)
24 Yeliminga, a dangyeriba ni jaa a 'yi Saamiu-el ingang aning banani ang
'tu 'puoring, banani jaa ang daang yeli yela, ba daang dang yeliye a 'beri
nga ming yela.
25 Yena la a dangyeriba 'biihi, aning a 'layiri ni Naangmini ang 'bing aning
ti ba'mine ni chen'diribe. Ung yeli 'ku Aaburaham:
I buurii ming ingang ka 'teng-gbani ninsaaliba buura jaa na nye
bunye. ('Munpiilee G. 22:18)
26 Sanga ni Naangmini ang 'ihi u 'Bi-dau 'Yesu, ye seng la ung tunuu fora
ka u wa pegiye, a leuhi ye kanga jaa a 'yi u yelibee 'puong.

'Pii-ter aning Joon a dantoonhiba 'ningbi-tooring

4 Sanga ni 'Pii-ter aning Joon ang daang nang yera yela 'kuro a niba, ka
a Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a Ngming'puohi 'de-kpong 'sojehi
'yi-diera, aning a Saa'jusihi daang wa ba ingang.
2 Ka 'suuri daang kpeba 'Pii-ter aning Joon ang 'wuno a niba ni 'jung,
aning bang daang 'wuno 'kuung 'puo 'ihiyiibu yela a 'tuuro 'Yesu ingang
ni 'jung.
3 Bang daang nyogiba pogi a gara 'be-kaari, 'bojung 'ji-maari sanga
daang la.

A 'Bi-tunihi Tuma Gbangu 4

4 Che banani ang daang 'wong a yelihung, ka ba jemaa daang sagi. Ka
ba daba daang i a'wo 'tuhu a'nu.
5 'Beu ang daang wa kaa, ka ba kaariba, ba ningbera, ba 'begu karimihi,
6 aning Aanas, a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong ni, aning 'Keeyafas,
aning Joon, aning Alexaander, aning banani jaa ang daang i a
Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong dogiriba, bang daang laanhi lang
taa Jeruuselem 'puong.
7 Bang daang wa diba ahi gaalinggang, bang jugihiba: 'Bo fanga bii 'bo
'yuori la yeng tung ning a tuma nga?
8 'Beng la ka 'Pii-ter ang daang paali ning a Sipegi'yiruu yeli 'kubo: Yena
niba kaariba aning Isi'reeli niba ningbera,
9 ka nieng piehiti a 'beu ngang, a'wo a tungsung ni ang tung 'ku daugberii
ni yela, a'wo yeli ni 'jung ung nye laangfie,
10 ye jaa bang, aning Isi'reeli niba jaa, ka 'Yesu 'Kristo ang 'yi Naazaret
'yuori 'jung la, una yeng kpaahi ku ni. Una ka Naangmini 'ihi 'yining a
'kuuming ni, u 'jung la ka a dau nga ahi che ye 'ningbi-tooring, a tari
laangfie u jaa ni.
11 A 'kuurii ni yena mieriba ang jaanhi ni la bila. Unang leu a kpiiluu
'jukuurii. ('Yieme G. 118:22)
12 'Chihi la 'chibe a 'tuuro nie jaa ingang. 'Bojung 'yuori jaa la 'chibe
sagbani luong ang 'ku ninsaaliba 'puong ting na 'tu a i 'chihi.
13 Sanga ni bang daang wa nye 'Pii-ter aning Joon nyeulung, a bang ka ba
ba karing a tari bangbu, ka nomaa daang kpeba. Bang bang ka ba da
mang 'biye 'Yesu seng.
14 Bang daang nye dau ni ang nyaa ni ang ahi ba seng, ba daang ba tari
bila chiihibu.
15 Che sanga ni bang wa 'kubo nuori ka ba 'yi a dantoonhiba seng, bang
nye taa ba 'yong seng.
16 Bang yeli: Wala ting na i a daba nga? 'Bojung yeliminga la, ba tungye
kabaa'ko kpiengkanaanii ang peli 'ku Jeruuselem kpieriba jaa. Ti kung
tuong chiihi bila.
17 Che yeli ting na i ka a ta la yaari puo a ta niba la nga, ye veng ka ti
kpaahiba kpiengaa kpiengaa, ka ba ta la wa yera yeli jaa 'kuro nie jaa
a 'yuori ngang a 'yi ngaang gara.
18 Bang buongba a yeli 'kubo ka ba ta wa yera yeli jaa bii a 'wuno 'wulibu

jaa 'Yesu 'yuoring.
19 Che ka 'Pii-ter aning Joon die a yeli 'kubo: Ye kaa nye kanga ni ang 'tu sori Naangmini 'ningbi-tooring. Ti muo na 'wongye ye yeliyaga che jaanhi Naangmini yeliyaga bi?
20 'Bojung ti kung tuong veng. Ti na yeliye yela ni ting nye aning yela ni ting 'wong.
21 Bila 'puong, sanga ni bang daang la maaling kpaahiba, bang veng bang gaa. Ba daang ba nye yeli jaa 'jung bang na dogihiba, a niba 'jung. 'Bojung niba jaa daang pegiye Naangmini bila ang tung ni 'jung.
22 A dau ni ingang a nyaabu nga ang i kpiengkanaanii ang daang tung ni daang 'koriyeng gaa 'yuomo lijaa'yi.

Bang 'puohi ka a 'jie 'jigihi

23 Sanga ni bang daang wa bahiba bang gaa, bang daang leu gaa ba taa seng, a ti yeli bila ni jaa a Ngming'puohi 'yi-dieriba aning a ningbera ang yeli 'kubo.
24 Sanga ni bang daang wa 'wong bila, bang lang lagi ba noe a yeli 'ku Naangmini: Daana, ina la Naangmini. Inang maali sagbani aning 'teng-gbani, aning mani, aning bung jaa ang 'bi a 'puong.
25 Inang yeli a 'tu i tungtuna 'Deevid nuoring:
Wala ka a paalihi ira 'karikaruu, ka a niba tieha yelikpala?
26 A 'teng-gbani na'mine 'ihi ahiye 'dendenge, ka a kaariba laanhi lang taa, a 'pigi Daana aning u 'Kristo. ('Yieme G. 2:1-2)
27 'Bojung, yeliminga la, Heerod aning Poontiyas Pailat, aning a niba ni ang ba i 'Juuhi ni, aning Isi'reeli niba daang langye taa a 'pigi i 'Bi-pegi'yiruu 'Yesu. U ingang la ing buo i Sipegi'yiruu ing ni.
28 Ba langye taa ka ba tung bila ni jaa i 'nu aning i 'bingbu ang maahi 'bing ka a tung.
29 Pampana, Daana, nye ba dong digibu. Veng ka i tungtuniba yeli i yeliyaga aning nyeu yaga jaa.
30 Che ka i tiera i 'nu a nyaara niba, ka 'sierihi aning yelisiela tuna a 'tuuro i 'Bi-pegi'yiruu 'Yesu 'yuoring.
31 Sanga ni bang wa 'puohi baahi, ka a 'jie ni bang daang laanhi lang taa ni 'jigihi. Bang jaa daang paali aning a Sipegi'yiruu, a yeli Naangmini yelihung aning nyeu.

'Sikiri bung'yeni aning 'suhu bung'yeni

32 Ka a jemaa ni ang sagi daang tari 'sikiri bung'yeni, aning 'suhu bung'yeni. Kanga jaa daang ba yeli ka buunhu ni ung tari ni kanga jaa iye u 'yong 'suobu. Ba jaang daang lang 'so a buunhu jaa.
33 Ka a 'bi-tunihi daang 'di 'sieree a'wo Daana 'Yesu 'kuung 'puo 'ihiyiibu yela aning kpiengu yaga jaa. Ka bunye yaga jaa daang 'bi ba jaa ingang.
34 Kanga jaa ming daang 'chi ba 'puong a hiena bung jaa. 'Bojung banani ang mang 'so 'teng-gbama aning 'deri daang mang kuohaang, a mang waaning a bungkuohi 'libie.
35 Bang mang wa 'bi-maa a 'bi-tunihi luong. Bang mang 'po 'ku nie jaa bila ni ung hiena.
36 'Joosiz daang iye 'Liivai buurii kanga ang 'yi Saipirus paaluu. Una ka a 'bi-tunihi daang la 'ku 'yuori ka Baarinabas ni. A 'yuori 'muni la 'Suhu-maari 'Bi-dau.
37 Ung daang tari 'teng-gbani a kuohuu, a waaning a 'libie a wa 'bing a 'bi-tunihi luong.

Ananaiyas aning Safaira yela

5 Che ka dau kanga 'yuori ang daang 'di Ananaiyas, aning u poga Safaira daang kuohi ba 'suobu kanga.
2 Ung di a 'libie chelii tari. Ka u poga ming bang bila, che ung daang waaning a chelii a wa 'bing a 'bi-tunihi luong.
3 Che ka 'Pii-ter yeli: Ananaiyas, wala la ka Sitaani paali i 'sikiri ing ngma 'girii 'ku a Sipegi'yiruu, a che tari a 'teng-gbani 'libie chelii?
4 Sanga ni ung daang nang ba kuohi ni, i 'suobu daang naani? Sanga ni ming ung wa kuohi ni, ma inang 'soa na i i buobu wa? Ka wala la ing 'le a yeli nga i 'sikiring? I ba ngma 'girii 'ku ninsaaliba. Naangmini ing ngma 'girii 'ku.
5 Sanga ni Ananaiyas ang daang wa 'wong a yela nga, ung ang 'le 'tengeng, a 'kpi. Banani jaa ang daang 'wom-aa, ka dabieng kpeba yaga jaa.
6 Ka a 'bi-pola daang 'ihi, a poruu, a diu 'yining a ti 'ung.
7 A bila 'puoring ang daang wa i 'wo hawahi ata ka u poga wa kpe. U daang ba bang bila ni ang tung ni.

8 Ka 'Pii-ter yeli 'kuu: Yelima, ngaang la yeng kuohi a 'teng-gbani sing?
Ung yeli: Mm, bila la ang sing.
9 'Beng la ka 'Pii-ter yeli 'kuu: Wala la yeng i nuori'yeni ka ye 'pigihi
Daana Sie ni? Nye, niba ni ang 'ung i sira gbeeng 'bi 'di-nuoring ni. Ba
na diye i ming 'yining.
10 Pampana, ka u 'le 'Pii-ter luong a 'kpi. Ka a 'bi-pola daang wa kpe, a
nyiu ka u 'kpiye. Bang diu 'yining a ti 'ung a kpari u sira.
11 Ka dabieng daang kpe a cheechi jaa yaga aning banani jaa ang daang
'wong a yela nga.
12 Ka 'sierihi yaga aning yelisiela jemaa daang tung a niba 'puong a 'yi a
'bi-tunihi 'nuuhing. Bang jaa mang i nuori'yeni a lang taa Soolomong
janggaa'lee ni 'puong.
13 Niba ni ang daang ba i ba chelee ni, kanga jaa daang ba mang ngmi 'ju
ka u ti paahi ba ingang. Che ka niba mang 'pugiribo.
14 Ka sagiriba maaling paaha yaga a 'kuro Daana jemaa, daba aning
pogiba jaa.
15 'Haali bang da mang 'tuo baaliba 'yining a 'yiri 'puo sobera. Bang mang
diba jieli 'gadohing aning bunjiihing, ka ka 'Pii-ter mang wa gara,
a'mineng ka u kalin'chiu turi mang 'gaali ba 'mine.
16 Ka ningjemaa ming da mang 'yi 'yi-bera ang 'gili Jeruuselem, a wa
Jeruuselem. Bang mang waaning baaliba aning niba ni sibee ang mang
danna. Bang jaa daang mang nyaa.

A 'potuuribo dogihibu

17 'Beng la ka a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong daang 'ihi ahi
'dendenge, aning banani jaa ang daang 'bi u seng ni. Banang i a
Saa'jusihi baluu ni. Bang daang fuuhi aning 'nyuuri.
18 Bang daang nyogihi a 'bi-tunihi ing niba jaa pogiriba 'deu ni 'puong.
19 Che ka Daana malika ni daang 'yuo a pogiriba 'deu 'di-noe 'yienguu, a
nyogiba 'yining, a yeli:
20 Ye gaa ti ahi a Ngming'puohi 'de-kpong 'puong, a yera a 'nyivori nga
yela ni jaa 'kuro a niba.
21 Sanga ni bang daang wa 'wong bila, bang ti kpe a Ngming'puohi
'de-kpong 'ji-nyaaring, a 'wuli. Che ka a Ngming'puohi 'yi-dierikpong
kpong aning banani ang 'bi u seng ni daang wa buong a dantoonhiba

aning a Isi'reeli niba ningbera jaa lang taa. Bang tung ka ba gaa a pogiriba 'deu ti tariba waaning.

22 Che sanga ni a 'sojehi ningbera ang wa ta 'be a ba nyiba a pogiriba 'deu 'puong, bang leu gaa ti yeli:

23 Yeliminga, ti ti nyiye a pogiriba 'deu ka u pagiye u jaa kpeleng kpeleng, ka a kaariba ahi 'yengeng a 'di-noe 'ningbi-toeng. Che sanga ni ting wa 'yuo, ti ba nye nie jaa a pogiriba 'deu 'puong.

24 'Beng la, a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong, aning a 'sojehi ningkpong, aning a Ngming'puohi 'yi-dieribera ang daang wa 'wong a yela nga, ang yeba bang maaha bila ni ang na la i.

25 'Beng la ka nie kanga daang wa yeliba: Nye, a daba ni yeng da di ing a pogiriba 'deu 'puong ning ahi a Ngming'puohi 'de-kpong 'puong 'wuno a niba.

26 'Beng la ka a Ngming'puohi 'de-kpong 'sojehi ningkpong aning a 'sojehi ningbera daang gaa a ti waaniba boin. 'Bojung ba daang joriye a niba ka ba ta wa fooba ning 'kubo.

27 Sanga ni bang daang ti waaniba baahi, bang diba ahi a dantoonhiba 'ningbi-tooring, ka a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong ni jugihiba:

28 Ti ba yeliye kpiengaang ka ye ta 'wuno a 'yuori nga 'puong? Che, nye, ye paaliye Jeruuselem aning ye 'wulibu, a 'le ka ye waaning a dau nga jiing ti ingang.

29 'Beng la ka 'Pii-ter aning a 'bi-tunihi die a yeli: A sigiyeng ka ti 'tu Naangmini nuori a che bahi ninsaaliba nuori.

30 Ti ba'mine Naangmini ning 'ihi 'Yesu 'yi 'kuuming. Una yeng kpaahi ku dau 'jung ni.

31 Naangmini 'duohuung u 'nuduring ung i 'Yi-diera aning Diera, ka u 'ku Isi'reeli niba yelibee 'puo leu'yiibu aning yelibee veng'kuubu.

32 Tinuu la a yela nga 'sieree 'deme, ka a Sipegi'yiruu paahi, una ka Naangmini di 'ku bamahi nga ang 'tuuro u nuori ni.

33 Sanga ni bang daang wa 'wong bila, ang 'chugi ba 'sikie. Bang i nuori'yeni ka ba kuba.

34 'Beng la ka nie kanga ang daang i Farisii daang 'bibe bang buona Ga'meeli-el. U daang iye 'begu karima, ka a niba jaa daang kahinuu yaga jaa. Ung 'ihi ahi a dantoonhiba 'puong a yeli ka ba nyogi a 'bi-tunihi a 'yining 'yenge biela.

35 'Beng la ung yeli 'kubo: Yena Isi'reeli daba, ye banna bila ni yeng 'le ka
ye i a daba nga.
36 'Bojung wagiri kanga ang pari, Tuudas daang 'ihi ahing, a 'wuno u
minga ka u iye ningnanii kanga. Ka daba daang i a'wo koohi anaahi a
ti paahi u ingang. Bang daang kuu, ka a niba ni jaa ang daang 'tu u
nuori ni yaari. Ka a yeli leu kpali.
37 A bila 'puoring, ka 'Juudas ang 'yi 'Gaalilii daang 'ihi ahi a lam'poo 'beri
ning, a tagi ningjemaa paahi u minga ingang. Ung ming 'kpi ka banani
jaa ang 'tu u nuori ni daang yaari.
38 Bila 'jung n yera 'kuriyeng: Ye laali ye miihi 'yi a daba nga seng, a
bahiba. 'Bojung ka a 'bingbu nga bii a tuni ngang i ninsaaliba 'yong
tuni, u na 'leng.
39 Che ka unang i Naangmini tuni, ye kung tuong saamuu. A'mineng ye
na ira wa banna ka ye jaura ning Naangmini minga.
40 Bang sagi u yelihung ni. Sanga ni bang daang buong a 'bi-tunihi, a wa
ngmiba baahi, bang yeli 'kubo ka ba daang ta la 'wuno 'Yesu 'yuoring,
a che bahiba bang gaa.
41 Bang daang 'yi a dantoonhiba seng gaa, a daang nyengina aning
Naangmini ang jeriba bang sigi ka ba 'di nyaaba u 'yuori 'jung.
42 Che 'beu la 'beu jaa ba da ba mang veng 'wulibu aning a 'duohi-sung
ingbu a Ngming'puohi 'de-kpong 'puong aning 'deu la 'deu jaa 'puong
a'wo 'Yesu ang i 'Kristo yela.

A bayo'poin 'lugihibu

6 A 'beri ni 'puong, sanga ni a 'potuuribo ang daang wa 'ugiro paaha, ka
'Juuhi ang daang yera 'Giriik kokori punna yela a 'Hiiburihi ingang.
'Bojung ba da mang ngmaaye ba pokoba bahi a 'beu jaa toribu ni
'puong.
2 'Beng la ka a 'pie aning ba'yi daang buong a 'potuuri-jemaa, a yeli: A ba
'tu sori ka ti bahi Naangmini yelihung ni che ti tora toribuhi.
3 Bila 'jung, ti ba'biihi, ye bo daba bayo'poin yelimingilung 'yuori ang 'do
ye 'puong. Ba na iye daba ang paali aning a Sipegi'yiruu aning yeng.
Ka ti 'bingbo ka ba kaara a tuma nga.
4 Che ka tinuu di ti miihi a 'ku Ngming'puohibu aning a yelihung tungbu
wagiri jaa.

5 Ka a yelihung daang peli a jemaa jaa 'puo. Bang daang 'lugi 'Sitiivang.
U daang iye dau ang paali aning limaniye, a paali aning a Sipegi'yiruu.
Bang daang la 'lugi Fiilip, aning Prookorus, aning Nai'keenor, aning
Taimong, aning Paarimenas, aning Niikolas ang daang i Ngminngmaa
kpiera a 'yi Aanitiok.
6 Bang daang diba ahi a 'bi-tunihi 'ningbi-tooring. Sanga ni bang wa
'puohi Naangmini baahi, bang di ba 'nuuhi jegiba.
7 Ka Naangmini yelihung ni daang maaling 'ihe paaha. Ka a 'potuuribo
daang 'ugiro paaha Jeruuselem 'puong yaga jaa. Ka Ngming'puohi
'yi-dieriba jemaa daang 'tu a limaniye.

'Sitiivan nyogibu

8 Ka 'Sitiivan ang pa aning limaniye aning kpiengu daang tung
yelisielibera aning kpiengkanaama a niba 'puong.
9 'Beng la ka niba 'mine daang 'ihi Ngming'puohi 'deu kangang bang
buona 'So-n-minga niba Ngming'puohi 'deu, aning Sai'riini niba 'mine,
aning Alexaander niba 'mine, aning niba 'mine ang daang 'yi Siliisa
aning 'Eesiya. Bang ngmira nokpieni aning 'Sitiivan.
10 Che ba daang ba tuong 'tuohi a yeng aning a Sie ni ung mang yeli ning
yela ni.
11 'Beng la bang daang to niba ing, bang yeli: Ti 'wongye ung yeli
yelidega a saana 'Moosis aning Naangmini.
12 Bang daang dang a niba, aning a ningbera, aning a 'begu karimihi.
Bang wa u ingang a wa nyoguu, a waaniu a dantoonhiba seng.
13 Bang 'ihi 'sierigirii niba bang yeli: A dau nga ba vena yelidega yelibu
a 'ji-pegi'yiruu nga ingang aning a 'begu ingang.
14 'Bojung ti 'wongye ung yeli ka a 'Yesu nga ang 'yi Naazaret nga daang
na nyuongye a 'jie nga, a leuhi a 'tuubuhi ni 'Moosis ang 'kuti ni.
15 Ka a niba jaa ang daang 'jing a dangbu toonhibu 'puong daang 'liinhuu.
Bang nye u 'ningbisogo ung 'woning malika 'ningbisogo.

'Sitiivan yeliyaga a dantoonhiba 'ningbi-tooring

7 'Beng la ka a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong ni daang jugihi: A
yela nga iye bila?
2 Ka 'Sitiivan dieyeli: Daba, ba'biihi, aning ba'mine, ye chelihi 'wong. A

girima Naangmini ni daang 'yiye ti ba Aaburaham seng, sanga ni ung
'bi Me'sopoteemiya 'puong. U daang nang ba 'jing 'Heerang 'puong.
3 Ung daang yeli 'kuu: 'Yi i paaluung, a 'yi i dogiriba seng, a wa kpe
paaluu mang na 'wulii.
4 'Beng la ung daang 'yi Kali'diiya niba paaluung, a wa 'jing 'Heerang
'puong. Sanga ni u ba ang daang wa 'kpi baahi, ka Naangmini daang
'ihuu a wa kpening a paaluu nga 'puo. 'Be yeng 'jing pampana nga.
5 Che u daang ba 'kuu cheng'jie jaa 'bening, 'haali 'jie gba a'wo ung na di
u gberi neu. Che ung daang 'bing nuori 'kuu ka u na diye a 'teng-gbani
'kuu ka u i u 'suobu aning u buurii ang na paahi u ingang 'suobu. Che
a sanga u daang nang ba tari 'bie.
6 Ka Naangmini daang yeli ngaang:

> Ka u 'biihi daang na iye saamba paalijaala kanga 'puong. Ba
> daang na leuhibang ing 'yemilung 'puong, a iba beu 'yuomo
> koohi anaahi. ('Munpiilee G. 15:13)

7 Che ka Naangmini yeli:

> N daang na dogihiye a paaluu ni ang na diba ing 'yemilung
> 'puong ni. A 'puoring ka ba 'yi, a wa tungma a 'jie nga 'puong.
> ('Yiibu G. 3:12)

8 Ung daang 'kuu a degiri 'ihibu 'layiri. 'Beng la ka Aaburaham daang
dogi Aizik, a 'ihi u degiri a 'beri a'nii daari. Ka Aizik dogi Jeekob ka
Jeekob ming dogi a nabaali'mine 'pie aning ba'yi.
9 Ka a nabaali'mine daang 'ihi aning 'nyuuri, a kuohi 'Joosef ung daang
ti i 'yeme 'Iijipiti 'puong. Che ka Naangmini daang 'bi u seng.
10 U da mang 'ihuung u dogee jaa 'puong, a 'kuu nungbu aning yeng Fee'ro
'ningbi-tooring, a 'Iijipiti naa. Ka Fee'ro daang 'bimuu ung i 'Iijipiti
aning u 'deu jaa kaara.
11 'Beng la ka kong daang wa 'le 'Iijipiti paaluu jaang aning 'Keenan
paaluu jaang aning dogee yaga, ka ti ba'mine daang ba nye siimaa.
12 Che sanga ni Jeekob ang daang wa 'wong ka kamaanii 'biye 'Iijipiti
'puong, ung daang tung ti ba'mine fora.
13 A 'yiilung sanga ka 'Joosef daang 'wuli u minga 'ku u bieri'mine aning
u yau. Ka Fee'ro daang wa bang 'Joosef niba.
14 'Beng la ka 'Joosef daang tung a buong u ba Jeekob ka u wa u seng
aning u niba jaa. Bang daang i ninsaalaa lijaata aning 'pie ning ba'nu.

15 'Beng la ka Jeekob daang 'sigi gaa ti kpe 'Iijipiti, a 'kpi 'beng, u ning ti ba'mine.
16 Bang daang 'tuobo gaa ti kpening 'Sii-kem, a diba 'ung a kau'biri ni Aaburaham ang daang da aning 'libie 'Heemor 'bi-daba seng ni 'puong, 'Sii-kem 'puong.
17 Che sanga ni a no'binnuu sanga ang wa tura tara, una ka Naangmini 'bing 'ku Aaburaham ni, ka a niba daang 'ihi a wahi 'Iijipiti 'puong.
18 Ba daang wahiyeng a gara sanga ni najaala ang ti 'ihi. U daang ba bang 'Joosef.
19 A naa ning u 'jung daang i ti niba 'libilibi. Ung daang i ti ba'mine beu, a firiba ka ba di ba 'bibilii loo 'yengeng ka ba ta baa.
20 A sanga bang daang dogi 'Moosis, ung suma yaga jaa. Bang 'guoluu 'chiuri ata u ba 'deung.
21 Sanga ni bang daang wa diu 'yining gbanggbali, ka Fee'ro 'bi-poga diu, a 'guoluu ung leu u minga 'bi-dau.
22 Bang daang 'wuli 'Moosis a 'Iijipiti niba bangbu jaa 'puong. Ung i tiinhuu yeliyaga 'puong aning tuma 'puong.
23 Sanga ni ung daang wa ta 'yuomo lijaa'yi, ka u 'sikiri 'kuu ka u gaa ti 'puohi u niba, a Isi'reeli 'biihi.
24 Ung daang nye bang dogiha kanga kpali kpali, ung die u 'jung a naa sani 'kuu, a daang ngmi a 'Iijipiti nie ku.
25 'Bojung u daang tiehang ka u niba danang baming bila ni Naangmini ang na 'tu u ingang a dieba. Che ba daang ba bang.
26 'Beu ang daang wa kaa ung la wa ba 'mine ang jaura seng, a buora ka u maaliba taang. Ung yeli: 'Hei, ye iye taa niba. Wala la yeng ira taa beu?
27 Che ka unani ang daang i u to beu ni daaguu bahi, a che yeli: Ning'buong 'bimii ing i kaara aning saringmaara ti ingang?
28 I buorang ka i kuma a'wo ing da ku a 'Iijipiti nie jaaming bila ni?
29 'Beng la ka 'Moosis daang jo a yelihung nga 'jung, a ti i saana Miidiyan paaluung. 'Beng ung daang dogi 'bi-daba ba'yi.
30 Sanga ni 'yuomo lijaa'yi ang daang wa baahi, ka Daana malika 'yi u seng 'buung-jinti 'puong, moohuu kanga ingang, a Sainai Tanga mo'sogo 'puong.
31 Sanga ni 'Moosis ang daang wa nye bila, ung 'beenhe a nyiibu. Sanga

ni ung daang wa sera tara ka u 'liinhi, ka Daana kokori daang wa u seng.

32 A yeli:

> Maang la i ba'mine Naangmini ni, Aaburaham Naangmini ni, Aizik Naangmini ni, aning Jeekob Naangmini ni.
> ('Yiibu G. 3:6)

'Beng la ka 'Moosis inga daang 'miine, ung ba 'diu 'suhu ka u 'liinhi.

33 'Beng la ka Daana daang yeli 'kuu:

> Nyogi i nagitie 'fogihi i gbeeng. 'Bojung a 'jie ni ing ahi ni iye 'ji-pegi'yiruu. ('Yiibu G. 3:5)

34 N nyiyeng, n nyiye n niba ni ang 'bi 'Iijipiti 'puong ni dogee. N 'wongye ba pengbu, a 'sigi wa ka n wa dieba. Bila 'jung, wa. N na tumiing ka i gaa 'Iijipiti. ('Yiibu G. 3:7-10)

35 A 'Moosis nga, una bang daang jaanhi, a yeli:

> Ning'buong 'bimii ing i kaara aning saringmaara?
> ('Yiibu G. 2:14)

U ning u 'ju ka Naangmini daang tung aning a malika ni ang 'yi u ingang a moohuu 'puong ni sungbu, ung ti i kaara aning diera.

36 Sanga ni ung daang wa i yelisiela aning yeli'sierihi 'Iijipiti paaluu 'puong, a mani ni bang buona Jie ni 'puong, aning 'yuomo lijaa'yi a mo'sogo 'puong baahi, ung daang tariba 'yining.

37 A 'Moosis ni la bila. Unang daang yeli 'ku a Isi'reeli 'biihi:

> Daana ye Naangmini daang na 'ihiye dangyera kanga ye niba 'puong a 'kuye, a'wo ung 'ihime bila ni. U yeliyaga yeng daang na 'wono. (Duturoonomi G. 18:15)

38 Una la nie ni ang daang 'bi a langbu 'puong a mo'sogo 'puong aning ti ba'mine, aning a malika ni ang daang yeli yela 'kuu a Sainai Tanga 'jung ni. Unang daang die a 'nyivori yeliyaga ka u 'kuti ni.

39 Una la ka ti ba'mine daang jaanhi ka ba 'tu u nuori, a che daang 'turuu bahi. Che ba 'sikie 'puong bang daang i 'wo bang na la leu gaa 'Iijipiti.

40 Bang daang yeli 'ku Eerong:

> Maali ngmima 'kuti ka a die ti 'yie. 'Bojung a 'Moosis nga ang 'ihiti 'yi 'Iijipiti paaluung nga, ti ba bang bila ni ung kpeling.
> ('Yiibu G. 32:1)

41 Bang daang maali napolii a 'beri ni 'puong, a maali a tiihuu, a daang

nyenging ba miihi 'nuuhi tuma 'puong.
42 'Beng la ka Naangmini daang leu 'yi ba seng, che bahiba ka ba ti 'puoho sagbani buunhu Ngming'puohibu. A'wo ang seu a dangyeriba gbangu 'puong:
'Oo, yena Isi'reeli 'deu niba, maang la yeng daang 'ku a sarika 'dung-kuurihi aning a sarikihi 'yuomo lijaa'yi 'puong a mo'sogo 'puong?
43 Yeliminga, 'Moo-lek tent yeng daang di, aning ye ngmini Refang ngmari'biri, bungmaanihi yeng daang maali ka ye 'puoho Ngming'puohibu. Bila 'jung n na 'ohiyeng gaaning ti pari Baabilong. ('Eemos G. 5:25-27)
44 Ti ba'mine daang tariye a 'sieree tent 'deu a mo'sogo 'puong, a'wo ung daang 'wuli bila ni, a yeli 'ku 'Moosis ka u maaluu ka u 'woning ung daang nye bila ni.
45 A tenti'deu la ka ti ba'mine ming ang wa 'ihi 'puoring daang waaning, a wa kpening a niba ni ang ba i 'Juuhi ni paalihi 'puo, ba ning 'Joosua. Bana ka Naangmini daang kari 'ihi ti ba'mine 'ningbi-tooring ni. A tenti'deu daang 'bi 'beng a waana 'Deevid 'beri ning.
46 Ung daang nye nungbu Naangmini 'ningbi-tooring, a buora ka u bo tenti'deu a 'ku Jeekob Naangmini ni.
47 Che Soolomong la a daang me 'deu 'kuu.
48 Che a Saa'ju-baahaa Daana ba kpiera 'deri bang me ning 'nuuhi 'puong. A'wo a dangyera ang yeli bila ni:
49 Sagbani iye n na'kogo. Ka 'teng-gbani ming i n gbee 'kogo.
Ka Daana jugihi:
'Bo to 'deu yeng na me 'kumo? Bii 'yening la n peenhibu 'jie?
50 N 'nu naaning maali a buunhu nga jaa?
(Ai'zeeya G. 66:1-2)

A dangyeriba dogihibu yela

(2 Tung'kori G. 36:15-16)

51 Yena 'ju-kpieni niba, aning niba degiri ang ba 'ihi ye 'sikieng aning ye 'tobong. Ye mang 'ihing a 'tuohi a Sipegi'yiruu wagiri jaang. A'wo ye ba'mine ang da mang i bila ni, bila ning u 'ju yeng ira.

52 A dangyeriba ni 'buo ka ye ba'mine daang ba dogihi? Ba da mang kuye banani ang mang dang 'wuli a Sun'tuuro waa yela ni, u kuohiba aning u kuuriba yeng leu pampana ni.
53 Yena la niba nga ang 'tu malikihi seng a die a 'begu, a che ba 'tuu ni.

Ba ang foo 'Sitiivan aning 'kubo

54 Sanga ni bang daang wa 'wong a yela nga, ang 'chugi ba 'sikie. Bang daang duunhi ba nyina imuu.
55 Che ung daang paali aning a Sipegi'yiruu, a 'gbeli kaara sagbaning sirititi. Ung nye Naangmini girima, aning 'Yesu ang ahi Naangmini 'nuduring.
56 Ung yeli: Nye, n nyiye sagbama ang 'yuohi, ka Ninsaalaa 'Bi-dau ni ahi Naangmini 'nuduring.
57 'Beng la bang 'cheehi yaga jaa, a che furihi ba 'tobo, a che va ti miluu 'dayeni.
58 Bang daang nyoguu 'yining a 'yiri samani, a ti fobuu ning 'kubo. Ka a 'sieree 'deme ni daang di ba bungyerihi 'bing 'bi-polii kanga bang buona Sool luong.
59 Sanga ni bang daang wa foora 'Sitiivan ning 'kubo, ung buona Naangmini, a yera: Daana 'Yesu, die n sie.
60 Ung daang 'gbinti 'tengeng, a tahing yaga jaa: Daana, veng a yelibeu nga 'kubo. Sanga ni ung daang wa yeli bila baahi, ung 'gbihi 'kuung 'puong.

Sool ang dogihi a cheechi

8 Ka Sool daang die kpeba u 'kuung ni yela. A sanga ning ka dogihibu kpong daang 'ihi a cheechi ang 'bi Jeruuselem 'puong ni ingang. Bang jaa daang pihing yaari 'Judiiya aning 'Sameeriya paalihing a che kpeling a 'bi-tunihi.
2 Ka Ngming'puohi nene niba 'mine daang di 'Sitiivan a ti 'ung, a i laa'dimii yaga jaa u yela.
3 Che ka Sool daang nang ira a cheechi 'karikaruu beu beu. Ung mang kpiera 'deu la 'deu jaa, a mang tagira daba aning pogiba 'yire ning a gara ning pogiriba 'deu.

A 'duohi-sung ingbu 'Sameeriya 'puong

4 'Beng la, banani ang daang yaari ni, bang gaa 'jie la 'jie jaa, a inna a yelihung 'duoho.
5 'Beng la ka Fiilip daang 'sigi gaa 'Sameeriya 'yiri kanga a ti ing 'Kristo 'duoho 'kubo.
6 Ka a niba daang i nuori'yeni a chelihi 'wong a yela ni Fiilip ang yeli ni, sanga ni bang daang 'wono u yeliyaga a nyira a kpiengkanaama ni ung tuna.
7 'Bojung sibee da mang 'cheehing yaga jaa, a mang wa 'yi ningyaga ang mang taraa iinhing. Ka ningyaga 'jiihi ang 'kpi aning bamahi ang i gberee daang nyaa.
8 Ka nyengka kpong daang 'bi a 'yiri 'puong.
9 Che ka dau kanga daang 'bi 'be bang buona Saimong. Ung da mang 'wuno biribu a 'yiri ning u 'ju 'puong. Ung da mang veng ka a 'Sameeriya niba i nomaa. Ung daang 'wuno ka u minga iye ningkpong kanga.
10 Bang jaa daang cheliha u yeliyaga sung, a 'yi ba jaa bung'bile a gara ba jaa bungkpong ingang. Bang mang yera: Dau nga la Naangmini kpiengkpong ni.
11 Bang daang chelihi u yeliyaga sung. 'Bojung u daang belingbang kauhi aning u biribu yelitarihi.
12 Che sanga ni bang wa sagi Naangmini naalung aning 'Yesu 'Kristo 'yuori yela ni Fiilip ang daang ing 'duoho ni, bang 'so Ngminikuong, daba aning pogiba jaa.
13 'Beng la ka Saimong minga ming daang sagi. Ung wa 'so Ngminikuong baahi, ung mang 'bi Fiilip seng. Ung mang ira nomaa sanga ni ung mang nye a yelisiela aning a kpiengkanaama ang mang ira.
14 Sanga ni a 'bi-tunihi ang daang 'bi Jeruuselem 'puong ni ang wa 'wong ka 'Sameeriya niba sagiye Naangmini yelihung, bang tung 'Pii-ter aning Joon ba seng.
15 Bang daang 'sigi wa ta, bang 'puohi Naangmini 'kubo ka a Sipegi'yiruu wa kpe ba iinhi.
16 'Bojung u daang nang ba 'le ba kanga jaa ingang seni. Ba daang 'soye Ngminikuong Daana 'Yesu 'yuoring 'yong.
17 'Beng la bang daang di ba 'nuuhi jegihi ba iinhi, ka a Sipegi'yiruu daang

wa kpe ba iinhi.
18 Sanga ni Saimong ang daang nye ka Naangmini 'kuye a Sipegi'yiruu a
'tu a 'bi-tunihi 'nuuhi jegibu ingang, ung daang 'kubo 'libie.
19 Ung yeli: Ye 'ku n ming a kpiengu nga, nie ni jaa ingang mang na mang
di n 'nuuhi jegi, ka a Sipegi'yiruu mang wa kpe u daana inga.
20 Che ka 'Pii-ter yeli 'kuu: I 'libie nyuong paahi i ingang, 'bojung i
tiehiyeng ka Naangmini 'kuubu na tuong dang ning 'libie.
21 Ina ba tari 'jie bii tuori a yela nga 'puong, 'bojung i 'sikiri ba 'tori
Naangmini 'ningbi-tooring.
22 Bila 'jung leu 'yi i beulung nga 'puong, a che suhi Naangmini.
A'mineng ka u na veng i 'sikiri tiehii ni 'kui bii.
23 'Bojung n nyiyeng ka i 'biye yelitoo ang i kpiengaa 'puong, aning degiri
mara 'puong.
24 'Beng la ka Saimong die, a yeli: Ye suhi Daana 'kumo ka a yela nga
yeng yeli nga kanga jaa ta pagima.
25 Sanga ni bang wa 'di 'sieree a ing Daana yelihung ni 'duoho baahi, bang
daang leu gaa Jeruuselem. Bang daang inna a 'duohi-sung a gara a
'Sameeriya niba 'yi-yaga 'puuhing.

Fiilip aning 'Itioopiya dau ang i varaa

26 Che ka Daana malika daang yeli 'ku Fiilip: 'Ihi, a gbagi i sa'mungduri
seng a gara sori ni ang 'yi Jeruuselem a wa 'sigire 'Geeza ni. 'Beng i
'biihee 'yong 'jie ni.
27 Ung daang 'ihi, a gaa. 'Beng la ka Kuus dau kanga ang daang i varaa
a tari 'suobu kpiengu yaga 'Itioopiya poginaa Kaandas luong, unang
daang kaara a poga bundaambuunhu jaa. Ung wa Jeruuselem ka u wa
'puohi Naangmini Ngming'puohibu.
28 Ung panaa daang leu 'kuno, a 'jing cheeriet 'puong, a kanna gbangu ni
dangyera Ai'zeeya ang seu ni.
29 'Beng la ka a Sipegi'yiruu daang yeli 'ku Fiilip: Seri ta, a ti kpe a
cheeriet nga.
30 Ka Fiilip daang jo gaa u seng, a ti 'wong ung kanna dangyera Ai'zeeya
gbangu ni. Ung jugihi: I bangye bila ni ing kanna nga 'muni?
31 Ung yeli: Wala mang na tuong i bang a 'muni, ka nie kangang ba
dienima 'yie? Ung suhi Fiilip ka u 'do wa 'jing u 'lomboring.

32 A Naangmini Yelihung Gbangu 'jie ni ung daang kanna ni la nga:
Ba daang taguung a'wo pihu a gaaning korigibu 'jie. Ung 'woning pi'bile ang i 'muu u koonchiera 'ningbi-tooring. Bila la ung ba haa u nuori.
33 U 'sigihibu ni 'puong, bang daang momuu saree 'tuubu. Ning'buong na tuong 'wuli u buurii? 'Bojung ba daang 'ihiye u 'nyivori a 'yi 'teng-gbaning. (Ai'zeeya G. 53:7-8)
34 Ka a varaa yeli 'ku Fiilip: N suhiing, yelima, ning'buo yela ka a dangyera yera nga, u minga yela bii ningjaala kanga?
35 'Beng la ka Fiilip daang lagi u nuori, a 'piili a Naangmini yelihung 'jie ni ning u 'ju, a ing 'Yesu yela 'duoho 'kuu.
36 Sanga ni bang daang gara, bang ti ta kuong kanga, ka a varaa yeli: Nye, kuong 'biye che. 'Bong legirima a 'yi Ngminikuong 'suobung?
37 Ka Fiilip yeli: Ka inang sagi aning i 'sikiri jaa, i na 'song. Ung die a yeli: N sagiyeng ka 'Yesu 'Kristo iye Naangmini 'Bi-dau.
38 Ung yeli ka a cheeriet ahi. Bang daang 'sigi ti kpe a kuong, Fiilip aning a varaa jaa. Ung daang 'sou Ngminikuong.
39 Sanga ni bang daang 'yi a kuong 'puo wa 'do, ka Daana Sie daang di Fiilip gaa. A varaa daang ba la nyiu. Che ung daang nyengina u soring a gara.
40 Che bang wa nye Fiilip 'Azootas 'puong. Ung daang gara, a inna 'duoho a 'yie jaa 'puuhing a gara bilaang a ti ta Sesa'riiya.

Sool leuhibu

(A 'Bi-tunihi Tuma G. 22:6-16, 26:12-18)

9 Che ka Sool daang nang vuunha aning dong aning kuubu Daana 'potuuribo ni ingang. Ung daang gaa a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong seng.
2 Ung ti yeli ka u 'kuu gbama ka u gaaning Ngming'puohi 'deri ang 'bi Damaasikus 'puong. Ka ka unang ti nye a sori nga nie jaa, ka banang i daba bii pogiba, ka u 'lebe waaning Jeruuselem.
3 Sanga ni ung daang gara a ti tohi Damaasikus, 'dayeni ka chaanii daang 'yi sagbani a chaang 'chiguu wa 'gili.
4 Ung daang 'le 'tengeng, a 'wong kokori ang yera 'kuruu: Sool, Sool, wala la ing dogihima?

5 Ung jugihi: Ning'buo lii, Daana? Ka Daana yeli: Maang 'Yesu la, nie ni ing dogiha ni. A iye kpiengaa 'kui ka i viriha 'pingbie.
6 Ung daang 'miine. Ka u nuori daang maa. Ung jugihi: Daana, 'bo ing buora ka n i? Ka Daana yeli 'kuu: 'Ihi, a gaa ti kpe a 'yiri. Ba na yeliing bila ni ing na i.
7 Ka a daba ni niu ang daang gara ni ahi sirititi, a 'wono kokori. Che ba daang ba nyira nie jaa.
8 Ka Sool daang 'ihi ahi, ka u 'ningbie 'furihi. Che u daang ba nyira bung jaa. Bila 'jung bang tagi u 'nung a wa kpening Damaasikus.
9 Ung daang i 'beri ata ka u ba nye 'jie. U daang ba 'di bung jaa ming bii a 'nyu kuong.
10 'Beng la ka 'potuuro kanga daang 'bi Damaasikus 'puong bang buona Ananaiyas. Ka Daana yeli 'kuu nyiibu 'puong: Ananaiyas. Ung die: Maang la nga, Daana.
11 Ka Daana yeli 'kuu: 'Ihi gaa ti kpe a 'yiri 'puo sokpong ni bang buona 'Toribu ni, a ti jugihi 'Juudas 'deung nie kanga bang buona Sool ang 'yi Taarisus yela. 'Bojung u 'puohong.
12 Ung nye nyiibu 'puong dau kanga bang buona Ananaiyas ang wa kpiera, a di u 'nu a jegira u ingang ka u 'ningbie la nyira.
13 'Beng la ka Ananaiyas dieyeli: Daana, n 'wongye niba yaga ang yeli a dau nga yela. A'wo bila ni ung tung i ningpegi'yiribe ang 'bi Jeruuselem 'puong beu yaga.
14 'Jie ngang ming u tariye 'suobu kpiengu a 'yi Ngming'puohi 'yi-dieribera seng ka u 'le banani jaa ang buona i 'yuori.
15 Che ka Daana yeli 'kuu: Gara, 'bojung u iye bung'luguruu a 'kumo. U na diye n 'yuori gaaning niba ni ang ba i 'Juuhi ni seng aning na'mine seng, aning Isi'reeli 'biihi seng.
16 'Bojung n na 'wuluung bila ni ung na 'di dogee yaga n 'yuori 'jung.
17 Ka Ananaiyas daang gaa ti kpe a 'deu. Ung ti di u 'nuuhi jeguu, a yeli: N ba'bie Sool, Daana 'Yesu, unang daari 'yi i ingang soring sanga ni ing daari waana ni, unang tungma ka i 'ningbie la nyira, ka i paali aning a Sipegi'yiruu.
18 Pampana ka buunhu 'mine ang daang 'woning jingpegiri daang 'yi u 'ningbie 'le. Ung daang nyira 'dayeni, a 'ihi, a 'so Ngminikuong.

Sool 'duoho ingbu Damaasikus 'puong

19 Sanga ni Sool ang daang wa 'di siimaa baahi, ung la nye fanga. Ung daang 'bi a 'potuuribo ni ang 'bi Damaasikus 'puong ni seng 'beri awala.
20 'Beng la ung buring ing 'Yesu 'duoho a Ngming'puohi 'deri 'puong ka u iye Naangmini 'Bi-dau.
21 Che banani jaa ang daang 'wong u 'duoho ni ingbu, ka nomaa daang kpeba. Bang jugihi: Nie ni ang nyuong niba ni ang buong a 'yuori nga Jeruuselem 'puong ni, a wa che ming bila 'jung ka u wa nyogiba 'le gaaning Ngming'puohi 'yi-dieribera seng ni naani nga?
22 Che ka Sool daang maaling ira kpiengaa yaga jaa. Ung ing a 'Juuhi ni ang 'bi Damaasikus ni chinchang 'puong, a 'wuno yeliminga soring ka 'Yesu la a 'Kristo.

Sool jo'yiibu 'Juuhi 'puong

23 'Beri yaga ang wa pari, ka a 'Juuhi daang bu ka ba kuu.
24 Che ka Sool daang bang ba sogili'guubu ni yela. Bang daang kaara a 'yiri 'yenge 'di-noeng ngminaa aning 'yienguu jaa ka ba kuu.
25 'Beng la ka a 'potuuribo daang diu 'ji-suorii ing peu 'puong, a 'jaali 'sigihi a 'yiri daam'puoring.

Sool ang 'bi Jeruuselem 'puong

26 Sanga ni Sool ang daang wa Jeruuselem, ung ira anie ka u di u minga ti mari a 'potuuribo. Che bang jaa daang joruu. 'Bojung ba daang ba sagi ka u iye 'potuuro.
27 Che ka Baarinabas daang nyoguu waaning a 'bi-tunihi seng, a wa yeli 'kubo bila ni ung nye Daana a soring. Ung daang yeli bila ni Daana ang yeli yela 'kuu, aning bila ni Sool ang daang ing 'duoho 'Yesu 'yuoring aning nyeu Damaasikus 'puong.
28 Ung daang 'bi ba seng a waana kpiera a leura 'yire 'yenge Jeruuselem 'puong.
29 Ung daang yeli yela aning nyeu Daana 'Yesu 'yuoring, a chiihi 'Juuhi ang daang yera 'Giriik kokori. Bang daang buora ka ba kuu.
30 Sanga ni a ba'biihi ni ang daang wa bang bila, bang nyoguu waaning Sesa'riiya, a wa bahuu ung gaa Taarisus.
31 'Beng la ka a cheechi ang 'bi 'Judiiya paaluung aning 'Gaalilii paaluung

aning 'Sameeriya paaluung jaa daang peenhi, a nye kpiengu. Bang daang 'chene Daana joo 'puong aning a Sipegi'yiruu 'suhu maabu 'puong, a wahi.

32 'Beng la, sanga ni 'Pii-ter ang daang yuora a 'jiihi jaa ba 'puong, ung wa a ningpegi'yiribe ni ming ang daang kpiera Liida seng.

33 Ung nye dau kanga 'yuori ang 'di 'Iniiyas 'beng. Ung jeng u bunjieng 'yuomo a'nii, a biera ing'kuung baalung.

34 Ka 'Pii-ter daang yeli 'kuu: 'Iniiyas, 'Yesu 'Kristo nyaagiing. 'Ihi, a 'pili i bunjie 'bing. Ung daang 'ihi 'dayeni.

35 Ka banani jaa ang daang kpiera Liida aning 'Seerong 'puong daang nyiu, a leu 'tu Daana.

Doorikas ang 'ihi 'yi 'kuung 'puong

36 Ka 'potuuro kanga daang 'bi Joopa 'puong ka u 'yuori 'di Taabita. Bila 'muni la Doorikas. Ka a poga nga tungsuunhi aning u ningbaaliba sarikihi 'ihibu daang 'duoro yaga jaa.

37 A 'beri ni 'puong ka baalung daang kpeu, ung 'kpi. Sanga ni bang wa 'sou kuong baahi, bang daang diu 'bing saa'ju 'deu kanga 'puong.

38 Liida ming ang daang pieli Joopa ni, ka a 'potuuribo daang 'wong ka 'Pii-ter 'bi 'beng. Bang tung daba ba'yi u seng, a buora ka u wa ba seng wieng.

39 'Beng la ka 'Pii-ter daang 'ihi ka u ningba gaa. Sanga ni ung wa ta, bang taruu ti kpening a saa'ju 'deu ni. Ka a dunggala jaa daang ahi 'giluu a 'kono. Bang 'wuno kpari aning tama Doorikas ang 'woo sanga ni ung daang 'bi ba seng.

40 Che ka 'Pii-ter daang i bang jaa 'yi a 'deu 'puong, che ung 'gbinti 'tengeng a 'puohi Naangmini, a leu 'tori a 'kuung, a yeli: Taabita, 'ihi. Ung 'yuo u 'ningbie. Sanga ni ung daang wa nye 'Pii-ter, ung 'ihi 'jing.

41 Ka 'Pii-ter daang di u 'nu tie 'kuu, a nyoguu ung 'ihi ahi. Sanga ni ung wa buong a ningpegi'yiribe aning a dunggala, ung diu 'kubo 'vori.

42 Ka Joopa jaa daang bang bila, ka niba yaga sagi Daana.

43 Bila 'puoring ka 'Pii-ter daang 'bi Saimong ang i gbannona seng, Joopa 'puong. Ung daang 'bi 'be 'beri yaga.

'Pii-ter aning Koriniiliyas

10 Ka dau kanga daang 'bi Sesa'riiya 'puong bang buona Koriniiliyas.
Ung daang i 'sojehi koo ningkpong, a kaara 'sojemuni bang buona
Iitali 'sojemuni.
2 U daang iye Ngming'puohi nene daana. Ka u ning u 'deu jaa daang jora
Naangmini. U da mang 'ihiye sarikihi 'kuro niba, a mang 'puoho
Naangmini wagiri jaang.
3 A'wo ngminaa 'gbelinge ata wagiri ung daang nye pielaang nyiibu
'puong Naangmini malika ang wa kpiera u seng, a yeli 'kuu:
Koriniiliyas.
4 Sanga ni ung wa 'liinhuu, ka dabieng kpeu. Ung yeli: 'Bo la, Daana?
Ung yeli 'kuu: I 'puohibu aning i sarikihi 'do wang, a wa i tiehibu
Naangmini 'ningbi-tooring.
5 Bila 'jung tung daba ka ba gaa Joopa a ti buong dau kanga bang
buona Saimong. U 'yuori kanga la la 'Pii-ter.
6 U kpieriye dau kanga bang buona Saimong seng, gbannona kanga.
U 'deu 'biye mani nuoring. U na yeliing bila ni ing na i.
7 Sanga ni a malika ni ang daang yeli yela 'ku Koriniiliyas ni ang wa gaa
baahi, ung buong u 'deu tungtuniba ba'yi aning 'soje Ngming'puohi nene
daana kanga ang 'yi 'sojehi ang mang kaaruu wagiri jaang.
8 Sanga ni ung daang wa yeli a yela nga jaa 'kubo baahi, ung tungba
bang gaa Joopa.
9 'Beu ang daang wa kaa ba 'cheni ni 'puong bang wa tara a 'yiri, ka
'Pii-ter daang 'do a 'deu pie ka u ti 'puohi Naangmini a'wo
ngminton'tori sanga.
10 Ka kong daang kpeu yaga jaa. Ung daang buora bung kanga ka u 'di.
Che sanga ni bang daang nang maana siimaa, ung nye nyiibu.
11 Ung nye sagbani ang 'yuo. Ka bung kanga la a'woning waje bang
nyogi u kpiila anaahing a 'sigire waananing 'tenge.
12 Ka dunee 'dung-gbe-anaahi 'irii jaa, aning mo'duunhi, aning
bung'vuurihi, aning sagbani bungegirihi daang 'bi u 'puong.
13 Ka kokori daang yeli 'kuu: 'Ihi, 'Pii-ter, a ku, a oo.
14 Che ka 'Pii-ter yeli: Bila naani, Daana. 'Bojung n nang ba oo bung
jaa ang i bungbayaa bii bungdegiri jaa.
15 Ka a kokori la yeli 'kuu 'buyi: Bung ni Naangmini ang maali ung i

'forifori, ta buonuu bungbayaa.
16 Bila daang iyeng gberi buta. Che ka a bung ang 'woning waje daang la leu 'do a ti kpe sagbani.
17 Sanga ni 'Pii-ter ang daang nang maaha u 'suhung a'wo bung ni nyiibu ang la ung nye bila, 'beng la ka a daba ni Koriniiliyas ang tung ni jugihi wa Saimong 'deu. Bang daang wa ahi 'di-nuoring.
18 Bang buong jugihi ka ka Saimong bang buona 'Pii-ter 'bi 'be bii.
19 Sanga ni 'Pii-ter ang daang ngmira a nyiibu ni fasani, ka a Sie yeli 'kuu: Nye, daba bata 'mine buoriing.
20 Bila 'jung 'ihi 'sigi, ka i ningba gaa. Ta ira yeli jaa 'sige, 'bojung maang tungba.
21 'Beng la ka 'Pii-ter daang 'sigi gaa a daba ni Koriniiliyas ang tung ni seng, a ti yeli: Maang la nie ni yeng buora ni. Ye 'cheni anan'so la wala?
22 Bang yeli: Koriniiliyas iye 'sojehi koo ningkpong kanga ang i sun'tuuro, a i nie ang jora Naangmini, a tari 'yo-sung a 'Juuhi paaluu jaa 'puong. Ka Naangmini 'tu malika pegi'yiruu inga a yeluu ka u tung buomii ka ka i wa u 'deu, ka u 'wong yela 'yi i seng.
23 'Beng la ung daang buongba kpening 'deu, a jieliba. 'Beu ang wa kaa, ka 'Pii-ter 'yi ka u ningba gaa. Ka a ba'biihi 'mine daang 'yi Joopa bieluu.
24 'Beu ang la wa kaa, bang ti kpe Sesa'riiya. Ka Koriniiliyas daang chelihiba, a buong u dogiriba aning u jomiihi lang taa.
25 Sanga ni 'Pii-ter ang daang wa kpiera, ka Koriniiliyas 'tuohuu, a 'le 'tengeng u luong, a 'puohuu Ngming'puohibu.
26 Che ka 'Pii-ter nyoguu 'ihi 'dendenge, a yeli: 'Ihi ahi, n ming minga iye ninsaalaa.
27 Sanga ni u niu ang daang wa yeli yela, ung ti kpe a nye ningyaga ang laanhi lang taa.
28 Ung yeli 'kubo: Ye bangyeng bila ni ang ba 'tu sori a 'ku nie ang i 'Juu ka u ti lang nie ang 'yi paalijaala ingang bii ka u wa u seng. Che Naangmini 'wulimong ka n ta buong nie jaa ningbayaa bii ningdegiri.
29 Bila 'jung mang wa ye seng, a ba jaanhi, sanga ni a tungbu ang tama. Bila 'jung n jugihang: Wala 'jung yeng tung buongma?
30 Ka Koriniiliyas yeli: 'Beri anaahi ang pari 'puong n 'leriye nuori ka

wagiri nga to wa ta, 'ji-maari 'gbelinge ata sanga mang 'puoho Naangmini n 'deung. 'Beng la ka dau kanga da 'yi ahi n 'ningbi-tooring 'dayeni, a yeri kpari ang nyigiha.
31 Ung yeli: Koriniiliyas, Naangmini 'wongye i 'puoho. Ka i sarikihi ing 'ihe 'kuro ningbaaliba 'bi tiehibu 'puong Naangmini 'ningbi-tooring.
32 Bila 'jung tung ka ba gaa Joopa a ti buong Saimong, una bang buona 'Pii-ter ni, ka u wa che. U 'biye Saimong, gbannona kanga 'deung mani nuoring. Ung na wa wa, u na yeliye yela 'kui.
33 Bila 'jung mang tung i seng 'wieng 'wieng, ing ming i sung aning ing wa. Bila 'jung ting jaa 'bi che Naangmini 'ningbi-tooring ka ti 'wong yela jaa Naangmini ang yeli 'kui.

'Pii-ter yeliye yela Koriniiliyas 'deung

34 'Beng la ka 'Pii-ter nyogi u nuori lagi, a yeli: Siring minga, n bangyeng pampana ka Naangmini ba i ningbaana.
35 Che paaluu jaa 'puong, nie ni ang joruu a tuna tungsuunhi, u mang dieye u daana yela.
36 A yelihung ni Naangmini ang tung a 'ku Isi'reeli 'biihi ni, a inna 'suhu maahuu 'duoho a 'tuuro 'Yesu 'Kristo ingang ni la nga. Una la bung jaa Daana.
37 Ye bangye a yelihung, una bang di a yaari 'Judiiya paaluu jaang ni, a 'piili 'Gaalilii 'puong, sanga ni Joon ang daang wa ing a Ngminikon'suobu yela 'duoho ni baahi.
38 Bila ni Naangmini ang daang buo a Sipegi'yiruu a paahi kpiengu a ing 'Yesu ang 'yi Naazaret ingang. Ung da mang yo yuora a tuna sung, a nyaara bamahi jaa Sitaani ang dogiha, 'bojung Naangmini daang 'biye u seng.
39 Ti iye 'sieree niba a'wo yela jaa ung tung 'Juuhi paaluung aning Jeruuselem 'puong. Bang daang nyoguu chegi dau 'jung, a kuu.
40 Ka Naangmini daang 'ihuu a 'beri ata daari, a diu 'wuli 'penteng.
41 A niba jaa naani ung daang 'wuluu 'ku. A 'sieree niba ni Naangmini ang dang 'lugihi ni ung 'wuluu 'ku. Tinuu la ung 'wuluu 'ku. Ti niung da mang 'di siimaa a 'nyu kuong sanga ni ung daang 'ihi 'yi 'kuuming.
42 Ung yeli 'kuti ka ti ing 'duoho 'ku niba, a 'di 'sieree ka una la ka Naangmini 'bing ung i 'nyivori 'deme aning kpiinhi jaa saringmaara.

43 A dangyeriba jaang 'dire 'sieree a 'kuruu, ka ka nie jaang saguu, a 'tuuro
u 'yuori ingang u daana na nyiye yelibee veng'kuubu.

Niba ni ang ba i 'Juuhi ni ang diera
a Sipegi'yiruu

44 Sanga ni 'Pii-ter ang nang yera a yela nga, ka a Sipegi'yiruu daang 'le
banani jaa ang 'wong a yelihung ingang.
45 Ka banani degiri ang daang 'ihi bang sagi ka ba ning 'Pii-ter wa ni noe
daang maa. 'Bojung Naangmini buoye a 'kuubu ni ang i a Sipegi'yiruu
ni, a ing niba ni ang ba i 'Juuhi ni ming ingang.
46 'Bojung ba daang 'wongye bang yera yela aning kokojaani a 'pugiro
Naangmini. 'Beng la ka 'Pii-ter jugihi:
47 Nie kanga na tuong legi kuong ka a niba nga ta 'so Ngminikuong,
banang nye a Sipegi'yiruu a'wo ting nyiu bila ni?
48 'Beng la ung yeli 'kubo ka ba 'so Ngminikuong 'Yesu 'Kristo 'yuoring.
A 'puoring bang suhuu ka u 'bi ba seng 'beri awala.

'Pii-ter ang yeli a nyiibu yela a 'ku
a Jeruuselem niba

11 Ka a 'bi-tunihi aning a ba'biihi ang daang 'bi 'Judiiya paaluung 'wong
ka a niba ni ang ba i 'Juuhi ni ming dieye Naangmini yelihung ni.
2 Sanga ni 'Pii-ter ang daang wa Jeruuselem, ka banani ang i degiri 'ihibu
niba ni yeruu.
3 Bang jugihi: Wala ing gaa daba degiri and ba 'ihi seng ka i ningba ti 'di
siimaa?
4 Che ka 'Pii-ter toonhi a yela nenene a 'yi a 'munpiileeng a 'kubo, a yeli:
5 N daang 'biye Joopa 'puong a 'puoho Naangmini, a nye nyiibu 'puong
bungkanga ang 'woning waje. Bang nyogi u kpiila anaahing, a 'yi
sagbani 'sigire ning. Ung ang waana n seng.
6 Sanga ni mang wa 'liinhuu sirititi, mang nye dunee 'dung-gbe-anaahi
'irii, aning mo'duunhi, aning bung'vuurihi, aning sagbani bungegirihi u
'puong.
7 'Beng la mang 'wong kokori ang yeli 'kumo: 'Pii-ter, 'ihi ku oo.
8 Che mang yeli: Bila naani, Daana. 'Bojung bung jaa ang i bungbayaa
bii bungdegiri nang ba kpe n nuori.

9 Che ka a kokori la 'yi sagbani a dieyeli 'kumo 'yiilung ingang: Bung ni
Naangmini ang maali ung i 'forifori, ta buonuu bungbayaa.
10 Bila daang iyeng gberi buta, che bang la tagi a jaa ti kpening sagbani.
11 Bila 'puong la ka daba bata 'mine ang 'yi Sesa'riiya, bang tungba n seng,
bang ta 'deu ni mang 'be ni.
12 Ka a Sipegi'yiruu yeli 'kumo ka n ningba gaa, ka n ta ira yeli jaa 'sige.
'Beng la ka a ba'biihi bayuobi nga ming bielima. Ting ti kpe a dau 'deu.
13 'Beng la ung yeli 'kuti bila ni ung nye malika u 'deu 'puong. Ung ahi a
yeli 'kuu: Tung daba ka ba gaa Joopa a ti buong Saimong. U 'yuori
kanga la 'Pii-ter.
14 U na wa yeliye yela 'kui, ka i ning i 'deu jaa i 'chihi a 'tuuro a yeliyaga
ingang.
15 'Beng la, sanga ni mang ti 'piili ka n yeli yela, ka a Sipegi'yiruu 'le ba
iinhing a'wo ung daang 'le ti iinhing a 'munpiileeng bila ni.
16 'Beng la mang panaa tiehi Daana yelihung ni ung yeli: Siringminga,
Joon daang 'soye niba Ngminikuong aning kuong. Che yena daang na
'soye Ngminikuong aning a Sipegi'yiruu.
17 Ka Naangmining 'kubo 'kuubu ni ning u 'ju ung daang 'kuti sanga ni
ting sagi Daana 'Yesu 'Kristo ni, ning'buo la n ming mang na chiihi
Naangmini?
18 Sanga ni bang daang wa 'wong a yela nga, bang tang a che 'pugiro
Naangmini, a yeli: Bila yeng Naangmini 'kuye a niba ni ang ba i 'Juuhi
ni ming yelibee 'puo leu'yiibu ka ba tari 'nyivori.

A cheechi ang 'bi Aanitiok 'puong yela

19 Ka banani ang daang yaari 'jiihing dogihibu ni ang daang 'ihi 'Sitiivan
'jung ni gaa ti ta Feniisiya, Saipirus, aning Aanitiok. Ba daang ba inna
a yelihung 'duoho 'kuro nie jaa 'see 'Juuhi 'yong.
20 Ba 'mine daang iye daba ang 'yi Saipirus aning Sai'riini. Sanga ni bang
wa ta Aanitiok bang yeli yela 'ku 'Giriik niba ming, a inna Daana 'Yesu
yela 'duoho.
21 Ka Daana 'nu daang 'bi ba seng. Ka niba yaga daang sagi a di ba miihi
'ku Daana.
22 'Beng la ka a cheechi ang 'bi Jeruuselem 'puong daang 'wong a yela nga,
a tung Baarinabas ka u gaa Aanitiok.

23 Sanga ni ung daang ti ta 'be a nye Naangmini bunye, ka u 'puo peli.
Ung i ba jaa kawani, ka ba nyogi Daana kpiengaa aning ba 'sikie jaa.
24 'Bojung u daang iye ningsung, a paali aning a Sipegi'yiruu aning
limaniye. Ka niba yaga daang 'tu Daana paahi.
25 'Beng la ka Baarinabas daang 'yi gaa Taarisus ka u ti bo Sool.
26 Sanga ni ung wa nyiu, ung taruu waaning Aanitiok. 'Beng la ka ba ning
a cheechi da mang lang taa a gara 'yuoni 'gbuli, a 'wuli ningjemaa.
Bang daang fora buong a 'potuuribo Kristieng 'biihi Aanitiok 'puong.
27 A 'beri ni 'puong ka dangyeriba daang 'yi Jeruuselem a wa Aanitiok.

Aagabus ang dangyeli kongkpong 'lee

28 'Beng la ka ba kanga bang buona Aagabus daang 'ihi ahi, a dangyeli a
'tu a Sipegi'yiruu ingang ka kongkpong na 'leng dunee jaang. Ka a
kong siring daang 'le Kiloodiyus 'Sii-zer 'beri ni 'puong.
29 'Beng la ka a 'potuuribo kanga jaa da mang 'le ka u tuoli u fanga tuo
'kuubu ka ba ti 'ku a ba'biihi ang daang kpiera 'Judiiyang.
30 Bang daang i bila ming, a di a 'kuubu tuoli Baarinabas aning Sool bang
ti 'ku a ningbera.

Bang ku 'Jeemes, che pogi 'Pii-ter

12 A wagiri ning ka Naa Heerod daang 'ihi a cheechi niba ni 'mine
dogihibung.
2 Ung daang ku 'Jeemes, Joon ba'bie aning 'takobi.
3 Ung wa nye ka bila peliye a 'Juuhi 'puo, ung la ahi ning ka u nyogi
'Pii-ter ming. A sanga daang iye Paanuu Ang Ba Tari Bura 'chiu 'diibu.
4 Sanga ni ung wa nyoguu, ung diu ing pogiriba 'deung, a diu 'ku
'sojemuno anaahi ka ba kaara. Ung daang 'le ka a Paribahi 'chiu 'diibu
baahi, ka u 'ihuu wa 'ku a niba.
5 Bila 'jung bang kaara 'Pii-ter a pogiriba 'deung. Che ka a cheechi daang
'puoho Naangmini wagiri jaang a 'kuruu.

Malika ang 'ihi 'Pii-ter pogiriba 'deung

6 A 'yienguu ni ning u 'ju, sanga ni Heerod ang panaa wa ira 'siri ka u
'ihuu 'yining, ka 'Pii-ter daang 'gbihe 'sojehi ba'yi kpachagang. Bang
'leu ning jorihi a'yi, ka a kaariba daang 'bi a pogiriba 'deu 'di-nuoring a

kaara.

7 'Beng la ka Daana malika daang wa. Ka chaanii chaang a pogiriba 'deu 'puong. Ung wa ngmi 'Pii-ter 'lomboring, a simuu, a yeli: 'Ihi ahi 'wieng. Ka u jorihi ni daang 'yi u 'nuuhing 'le.

8 Ka a malika daang yeli 'kuu: Girihi i minga, a tung i nagitie. Ung daang i bila. Ung yeli 'kuu: Di i waje 'pili, a 'tuurimo.

9 Ung daang 'tuuruu a gaa ti 'yi. U daang ba bang ka a yeli ni a malika ang i ni i yeliminga. U daang tiehiyeng ka nyiibu la ung nyira.

10 Sanga ni bang daang wa pari a fora kaara aning a 'yiilung kaara baahi, bang wa ta 'yenge 'di-nokpong ang i 'kurihuu bang mang 'tu kpe a 'yiri 'puo. Ung daang 'yuo u mingang a 'kubo. Bang ti 'yi 'yenge a 'tu sokpong kanga gaa, pampana ka a malika daang bori u 'ningbiring.

11 Sanga ni 'Pii-ter 'ningbiri ang daang wa 'yuo, ung yeli: Pampana n bangyeng yeliminga ka Daana tungye u malika, a 'ihimo 'yi Heerod 'nung, aning yela ni jaa 'Juuhi ang buora ni 'puong.

12 Sanga ni ung daang wa bang bila, ung gaa Joon ma Mariyaama 'deu, a Joon 'yuori kanga la la Maaki. Ka niba yaga daang laanhi lang taa 'be a 'puoho Naangmini.

13 Sanga ni 'Pii-ter ang daang ti kpaahi a 'yenge 'di-nokpong 'gbori, ka pogisaraa kanga bang buona 'Rooda daang wa ka u wa sagi.

14 Sanga ni ung wa bang ka 'Pii-ter kokori la, 'pu-peli 'gaalii 'jung u daang ba 'yuo a 'yenge 'di-nokpong. Che ung leu jo kpe a ti yeli ka 'Pii-ter ahiye a 'yenge 'di-nokpoming.

15 Bang yeli 'kuu: Jenjaahibung kpierii. Che ung daang yeli kpiengaa kpiengaa ka bila la. 'Beng la bang yeli: U malika la.

16 Che ka 'Pii-ter daang nang kpaaha. Sanga ni bang wa 'yuo a 'di-nuori a nyiu, ka nomaa kpeba.

17 Che ung daang di u 'nu 'bigihi 'kubo ka ba tang. Ung yeli 'kubo bila ni Daana ang 'ihuu a pogiriba 'deung. Ung yeli: Ye gaa ti yeli a yela nga 'ku 'Jeemes aning a ba'biihi. Che ung leu gaa 'ji-jaala.

18 'Beu ang daang wa kaa, ka 'karikaruu kpiengaa kpe a 'sojehi 'Pii-ter yela.

19 Sanga ni Heerod ang daang wa bou a ba nyiu, ung piehi a kaariba, a yeli ka ba kuba. Che ka 'Pii-ter daang 'yi 'Judiiya a 'sigi gaa Sesa'riiya a ti 'bi 'be.

Heerod ang 'kpi

20 Ka Heerod 'puo daang saang yaga jaa Taiyer aning Saidong niba ingang. Che bang daang lang taa a wa u seng, a wa nyogi a naa kpambie, Bilaasitus jori, a buora ka ba ning Heerod maali taa. 'Bojung ba paaluu daang nyiriye siimaa a 'yire a naa paaluung.
21 Daari kanga bang daang 'bing 'beu, ka Heerod boo naalung bomboba, a 'jing u na'kogong, a yeli yela 'kubo.
22 'Beng la ka a niba daang tahing, a yeli: Naangmini kanga kokori la. Ninsaalaa kokori naani.
23 'Beng la, pampana, ka Daana malika ngmiu. 'Bojung u daang ba 'ku Naangmini girima. Ka 'dandulo daang 'diu ung 'kpi.
24 Che ka Naangmini yelihung ni daang 'ihi a yaari.
25 Sanga ni Baarinabas aning Sool ang wa baahi ba tungbu, bang daang leu 'yi Jeruuselem wa. Bang nyogi Joon paahi ba ingang. U 'yuori kanga la la Maaki.

Pool aning Baarinabas tungbu

13 Dangyeriba 'mine aning karimihi 'mine daang 'biye cheechi ni ang 'bi Aanitiok 'puong ni. Bana daang la nga, Baarinabas, aning Siimiyung bang buona Naijer, aning 'Luusiyus ang 'yi Sai'riini, aning Maanayeng ang i na'bile Heerod kpam'bie, aning Sool.
2 Sanga ni bang daang tuna Daana, a 'lere nuori, ka a Sipegi'yiruu yeli: Ye weli Baarinabas aning Sool 'kumo ka ba tung tuma ni 'jung mang buongba.
3 Sanga ni bang daang wa 'le nuori a 'puohi Naangmini a wa di ba 'nuuhi jegiba baahi, bang tungba bang gaa.
4 A Sipegi'yiruu ang daang tungba ni, bang daang gaa Seluusiya, a ti 'yi 'be a kpe 'gbori gaa Saipirus.
5 Sanga ni bang wa 'bi Saalamis 'puong, bang inna Naangmini yelihung ni 'duoho 'Juuhi Ngming'puohi 'deri 'puuhing. Bang daang tari Joon ung tuna 'kuribo.
6 Sanga ni bang wa yo a 'jie kuong ang ngmaa 'gili wa baahi, bang ti ta Paafos. Bang daang nye biribu daana kanga ang i 'girii dangyera, a i 'Juu nie. U 'yuori daang la Bar 'Yesu.
7 Ung daang 'bi Suurijius Poolus ang i a paaluu kaara a i yengbangina

seng. Ung daang buong Baarinabas aning Sool a buora ka u 'wong Naangmini yelihung ni.
8 Che ka Eelimas, a biribu daana ni, 'bojung u 'yuori 'muni la bila, ung daang 'ihi 'tuohibo. U daang buorang ka u leuhi a paalikaara a 'yi a limaniye sagibung.
9 'Beng la ka Sool, una bang la buona Pool ni, ung daang pa aning a Sipegi'yiruu, a daang 'liinhuu 'bereng,
10 a yeli: Ina nie ang pa aning belingbu jaa aning bielung jaa. Ina Deevul 'bie. Ina sun'tuubu jaa doma. I kung veng Daana sosuunhi ni saangbu?
11 Pampana, nye, Daana 'nung 'bi i ingang. I na iye jonga. I kung nye ngminaa a gara wagiri kangang. 'Dayeni ka gbangkola aning sagiluu daang 'le u ingang. Ung daang yo buora niba ka ba nyogi u 'nung a die niu 'yie.
12 'Beng la, a paalikaara ang daang wa nye bila ni ang tung, ung sagi, ka nomaa kpeu Daana 'wulibu ni yela.

Pool aning Baarinabas ang ing a 'duohi-sung
Aanitiok ang 'bi Pisiidiya 'puong

13 Sanga ni Pool aning u 'yiri niba ang daang wa kpe 'gbori a 'yi Paafos, bang wa Puuriga ang 'bi Pamifiiliya paaluung. Ka Joon daang 'yi ba seng a leu gaa Jeruuselem.
14 Che sanga ni bang daang wa 'yi Puurigang, bang wa Aanitiok ang 'bi Pisiidiya paaluung. Bang daang ti kpe Ngming'puohi 'deu peenhibu daari, a 'jing.
15 Sanga ni bang wa karing a 'begu aning a dangyeriba seuri ni baahi, ka a Ngming'puohi 'deu 'yi-dieriba daang tung ba seng, a yeli: Daba aning ba'biihi, ka yenang tari kawani yeli jaa ka ye yeli 'ku a niba, ye yera.
16 'Beng la ka Pool daang 'ihi ahi a 'bigihi aning u 'nu, a yeli: Isi'reeli daba aning ye bamahi nga ang jora Naangmini, ye chelihi 'wong.
17 A Isi'reeli niba nga Naangmini ni daang 'lugihiye ti ba'mine. Ung 'duohi a niba sanga ni bang daang i saamba a kpiera 'Iijipiti paaluung. Ung daang tie u 'nu a 'ihibe a 'yi 'beng.
18 Ung daang 'diba 'kanyiri aning ba yeli-irihi a'wo 'yuomo lijaa'yi a mo'sogo 'puong.
19 Sanga ni ung daang wa nyuong paalihi ayo'poin 'Keenan paaluung

baahi, ung 'po ba 'teng-gbani 'kubo ung i ba chengbung a'wo 'yuomo koohi anaahi aning lijaa'yi aning 'pie kpachagang.
20 A 'puoring la ung daang 'kubo saringmaariba a gara Saamiu-el ingang.
21 Bila 'puoring bang daang suhi naa. Ka Naangmini di Kiis 'bi-dau Sool, Beenjaming buurii dau, a 'kubo 'yuomo lijaa'yi kpachagang.
22 Sanga ni ung daang wa yaaguu, ung 'ihi 'Deevid ka u i ba naa. Ung 'di 'sieree 'Deevid yela a yeli:

> N nyiye 'Deevid, Jeesi 'bi-dau ni, ung i dau ang ahi n 'sikiri buobu 'puong, a na tung n buobu jaa. ('Yieme G. 89:20)

23 A dau nga buurii 'puong la ka Naangmini 'ihi Diera, 'Yesu, a 'ku Isi'reeli niba a 'tuuro u nuori ni ung 'bing ni ingang.
24 Joon daang dang ingye yelibee 'puo leu'yiibu Ngminikon'suobu 'duoho a 'ku Isi'reeli niba jaa che ung daang ti wa.
25 Sanga ni Joon ang daang wa baaha u tungbu, ung jugihi: Ning'buo yeng tieha ka n iyeng? N naanuu, che nie kanga waanang n 'puoring, n ba sigi ka n 'lorihi u nagitie bung'lerihi.
26 Daba aning ba'biihi, Aaburaham buurii 'biihi, aning nie jaa ang 'bi ye 'puong a jora Naangmini, tinuu la ka Naangmini tung a 'chihi nga yelihung ni 'ku.
27 'Bojung banani ang kpiera Jeruuselem 'puong aning ba ningbera daang ba bamuu. Che bang daang yeli ka u 'leyeng ni daang paaliye a dangyeriba yeliseurihi ni. Ana bang mang karing peenhibu daari jaa ni.
28 'Haali ba ba nye yeli ang sigi ka u 'kpi u seng. Che bang daang suhi Pailat ka u veng ka ba kuu.
29 Sanga ni bang daang wa paali yela ni jaa ang daang seu a'wo u yela wa baahi, bang daang yaaguu 'sigining a dau ingang, a diu ti jieli kau'biri kanga 'puong.
30 Che ka Naangmini daang 'ihuu 'yining a 'kuung 'puong.
31 Ka niba ni niu ang 'yi 'Gaalilii a wa Jeruuselem ni daang nyiu 'beri jemaa 'puong. Bana la u 'sieree 'deme a 'ku niba.
32 Bila 'jung ti inniiye 'duohi-sung a 'kuriye bila ni a no'binnuu ni ang daang 'bing 'ku a ba'mine ni.
33 Naangmini paaliye a nuori ning u 'ju a 'ku ba 'biihi, tinuu. 'Bojung ung daang 'ihi 'Yesu a 'yining 'kuung 'puong, a'wo ang la seu bila a 'Yiilung 'Yienii 'puong ni:

N 'Bidau lii, 'jine mang dogii. ('Yieme G. 2:7)

34 A'wo ung 'ihuu 'yi 'kuung 'puong ung kung la leu gaa puongbu 'puo yela ni, u yeliye ngaang:

N na 'kuing a hinihung pegi'yiruu ang ba tari leuhibu ni bang 'ku 'Deevid nuori ka ba na 'kuung ni. (Ai'zeeya G. 55:3)

35 Bila 'jung la ung la yeli 'Yieme Gbangu 'ji-jaalang:

I kung veng ka i Bungpegi'yiruu puong. ('Yieme G. 16:10)

36 'Bojung 'Deevid ang daang wa tung u buurii Naangmini buobu 'puong baahi, u daang 'gbihiyeng. Bang diu 'ung u ba'mine seng, ung puong.

37 Che unani yeng Naangmini ang 'ihi 'yining 'kuung 'puong ni ba puong.

38 Daba aning ba'biihi, bila 'jung ye bang ka a 'tuuro a dau nga ingang la ka yelibee veng'kuubu 'duoho ing 'kuye.

39 Banani jaa ang sagi, ye iye 'soli yela jaa 'puong a 'tuuro 'Yesu ingang. A yelibani 'puong yeng kuring tuong i 'soli a 'tuuro 'Moosis 'begu ingang ni.

40 Bila 'jung ye banna, ka bila ni a dangyeriba ang yeli ni ta wa pagiye:

41 Yena nga ang ba kahina yela, ye nye, a i nomaa, a nyuong. 'Bojung n tuniye tuni kanga ye 'beri 'puong. Ye kung sagi a tungbalaa jaa, 'haali ka nieng yeli u yela 'kuye. (Habaakuk G. 1:5)

42 Sanga ni bang daang wa 'yi a Ngming'puohi 'deu 'yire, ka a niba daang suhiba ka ba la yeli a yela nga 'kubo a peenhibu 'beu ni ang tohi ni.

43 Sanga ni a langbu ang daang wa yaari, ka a 'Juuhi yaga aning 'Juuhi Ngmini ngmaakpieriba Ngming'puohi nene niba yaga daang 'tuuro Pool aning Baarinabas. Bang daang yeli 'kubo, a iba kawani ka ba mari Naangmini bunye ni 'puong.

44 A peenhibu 'beu ni ang tohi ni ang daang wa ta, ka a 'yiri niba yaga 'jie jaa wa lang taa ka ba 'wong Naangmini yelihung ni.

45 Che sanga ni a 'Juuhi ang wa nye a jemaa, ka 'nyuuri kpeba yaga. Bang chiihi bila ni Pool ang daang yeli ni, a degiruu.

46 'Beng la ka Pool aning Baarinabas yeli aning nyeu: A iye kparaama ka Naangmini yelihung yeli 'kuye fora. Che yeng jaanhuu a ngmaa ye miihi saree ka ye ba sigi ka ye nye 'nyivori ang ba tari baahibu ni 'jung, tau, ti leu garaye niba ni ang ba i 'Juuhi ni seng.

47 'Bojung bila ka Daana yeliti: N 'bimiing ka i i niba ni ang ba i 'Juuhi ni

chaanii, ka 'chihi ta a dunee lampegihi jaa a 'tuuro i ingang.
48 Sanga ni a niba ni ang ba i 'Juuhi ni ang wa 'wong bila, ka ba 'puuhi peli, bang 'pugiro Daana yelihung ni. Bamahi jaa Naangmini ang daang 'bing ka ba nye 'nyivori ang ba tari baahibu, bang daang sagi.
49 Ka Daana yelihung ni daang yaari a paaluu jaang.
50 Che ka a 'Juuhi daang dang a 'yiri Ngming'puohi nene pogiba ang i poginanee, aning a 'yiri daunanee. Bang daang toba ing bang dogihi Pool aning Baarinabas, a kariba bang 'yi ba paaluung.
51 Che bang daang mihing ba gbee tani ingba, a che wa Ai'koniyam.
52 Ka a 'potuuribo daang paali aning nyengka aning a Sipegi'yiruu.

Pool aning Baarinabas, Ai'koniyam 'puong

14 Ai'koniyam 'puong ka ba jaa ba'yi daang lang ti kpe a 'Juuhi Ngming'puohi 'deu. Bang yeli yela 'ningbi-jieng, 'haali ka ningjemaa yaga jaa 'Juuhi aning 'Giriik niba 'puong daang sagi.
2 Che ka a 'Juuhi ni ang daang ba 'tu ni dang a niba ni ang ba i 'Juuhi ni, a degi ba 'suuhi a ba'biihi ni ingang.
3 Bila 'jung bang daang kauhi 'be, a yera Daana yela aning nyeu. Ung daang 'dire 'sieree a 'kuro u bunye yelihung ni, a mang veng ka kpiengkanaama aning yelisiela mang ira a 'tuuro ba ingang.
4 Che ka a 'yiri ningjemaa ni daang 'po. Ka ba chelii kpe a 'Juuhi, ka ba chelii ming kpe a 'bi-tunihi.
5 Ka a niba ni ang ba i 'Juuhi ni aning a 'Juuhi aning ba ningbera daang wa 'le ka ba dogihiba, a 'le ka ba fooba ning 'kubo.
6 Bang daang bang bila, a jo gaa Liisitira aning Duuribi. A iye 'yie ang 'bi Lai'konia paaluung, aning 'jiihi ang ngmaa a paaluu wa 'gili.
7 Bang daang inna a 'duohi-sung 'beng.

Ba ang foo Pool Liisitira 'puong

8 Ka dau kanga daang 'jing Liisitira 'puong, a i gberii. U daang iye gberii a 'yi u ma doging daari. U nang ba 'cheng nye.
9 Ung daang cheliha Pool yeliyaga. Ka Pool 'liinhuu sirititi, a bang ka u tariye limaniye ang na veng ka u nyaa.
10 Ung yeli aning kokokpiengaa: 'Ihi ahi 'dendenge aning i gbee. Ung daang egi 'chiinhi a 'cheng.

A 'Bi-tunihi Tuma Gbangu 14

11 Sanga ni a niba ang daang wa nye bila ni Pool ang tung, bang tahing,
a yeli aning Lai'konia kokori: A ngminihi 'sigi waye ti seng ninsaaliba
'berihung 'puong.
12 Bang daang buona Baarinabas, 'Juupita, a buona Pool ming Huurimiz.
'Bojung una daang la a yeliyera 'yi-diera.
13 'Beng la ka a 'Juupita 'su-daana daang waaning nadavarihi aning
da'puuri bang di maali bung'guole a 'yiri 'di-nokpoming, a buora ka u
ning a niba maali maala. A 'Juupita bagi'deu daang pieliye ba 'yiri.
14 Che sanga ni a 'bi-tunihi, Baarinabas aning Pool ang wa 'wong bila,
bang tagi ba kpari chiehi, a che jo ti kpe a niba 'puo, a tahina,
15 a yera: Daba, wala 'jung yeng ira a yela nga? Ti ming iye ninsaaliba
a'wo yeng i ninsaaliba bila. Ting inna 'duoho 'kuriye ka ye leu 'yi a
yelikpala nga 'puong a wa Naangmin'vori ni seng. Unang maali
sagbani aning 'teng-gbani aning mani aning buunhu jaa ang 'bi a
'puuhing.
16 Wagiri ni ang pari ni u daang vengyeng ka paalihi jaa 'tuuro ba miihi
soe.
17 Anaa jaa che u daang ba veng 'sieree 'diibu a'wo u minga yela. 'Bojung
u mang tuniye sung, a mang 'kuye saa a 'yi sagbani, a mang 'kuye
siimaa wagirihi, a mang maa ye 'sikie aning siimaa aning 'pu-peli.
18 'Haali aning a yeliyaga nga jaa che ang daang i kpiengaa sung ka ba
legi a niba ka ba ta maali maala 'kubo.
19 Ka 'Juuhi 'mine daang 'yi Aanitiok aning Ai'koniyam a wa i ka a niba
foo Pool aning 'kubo. Bang 'vuu 'yining a 'yiri daam'puori, a daang
tieha ka u 'kpiyeng.
20 Che ka a 'potuuribo daang ahi 'giluu, ung daang 'ihi ti kpe a 'yiri. 'Beu
ang wa kaa, ka u ning Baarinabas daang 'yi gaa Duuribi.
21 Sanga ni bang daang ti ing a 'duohi-sung 'ku a 'yiri niba, a daang wa
'wuli jemaa baahi, bang la leu gaa Liisitira. Bang ti 'yi 'be a gaa
Ai'koniyam, a ti 'yi 'be ming a gaa Aanitiok.
22 Bang daang nyagiha a 'potuuribo 'suuhi, a iriba kawani ka ba ahi
kpiengaa a limaniye 'puong, a yeli ka a iye kparaama ka ti 'tu dogihibu
yaga a ti kpe Naangmini naalung ni 'puo.
23 Sanga ni bang daang wa 'bing ningbera 'kubo cheechi jaa 'puong, a wa
'puohi Naangmini aning nuori 'leebu baahi, bang daang diba 'ku Daana

ni bang sagi ni.

Bang leu gaa Aanitiok ang 'bi Siiriya 'puong

24 Bang daang 'tu Pisiidiya a wa Pamifiiliya.
25 Sanga ni bang wa ing a yelihung 'duoho Puuriga 'puong, bang 'sigi gaa 'Ateeliya.
26 Bang ti 'yi 'be a kpe 'gbori gaa Aanitiok. 'Beng bang daang 'ihibo a 'ku Naangmini bunye ni, ba tuma ni bang tung baahi ni 'jung.
27 Sanga ni bang daang wa ta, a laanhi a cheechi lang taa, bang toonhi bila ni jaa Naangmini ang tung ni ba, aning bila ni ung 'yuo limaniye 'di-nuori a 'ku niba ni ang ba i 'Juuhi ni.
28 Bang daang 'bi 'be a 'potuuribo seng, a kauhi.

Langbu Jeruuselem 'puong

15 Che ka daba 'mine daang 'yi 'Judiiya a 'sigi wa, a wa 'wuli a ba'biihi, a yeli: Ka ye daba degiring ba 'ihi a'wo 'Moosis 'begu ni ang 'wuli ni, ye kung tuong i 'chihi.
2 Ka Pool aning Baarinabas ning a niba taa chiihibu aning ba nokpieni daang i kpong. A 'jung bang daang yeli ka Pool aning Baarinabas, aning ba niba 'mine gaa Jeruuselem a 'bi-tunihi aning a ningbera seng a yeli nga yela.
3 A cheechi ang daang wa ingba soring baahi, bang 'tu Feniisiya aning 'Sameeriya, a yela a niba ni ang ba i 'Juuhi ni leuhibu yela. Bila daang 'kuye a ba'biihi jaa nyengka yaga.
4 Sanga ni bang daang wa ta Jeruuselem, ka a cheechi niba aning a 'bi-tunihi aning a ningbera daang 'puohibo yaanhi. Bang daang yeli yela jaa Naangmini ang tung ni ba.
5 Che ka Farisiihi 'mine ang daang sagi 'ihi ahi a yeli: Kparaama la ka ba daba 'ihi ba degiri, ka ba yeliba ka ba 'tu 'Moosis 'begu ni.
6 Ka 'bi-tunihi aning a ningbera daang laanhi lang taa ka ba ngmi a yeli nga fasani.
7 Sanga ni bang yeli a yela wa kauhi, ka 'Pii-ter daang 'ihi ahi, a yeli 'kubo: Daba aning ba'biihi, ye bangyeng ka Naangmini 'lugiye 'lugibu ti 'puong sanga jaa, ka niba ni ang ba i 'Juuhi ni daang na 'wongye a 'duohi-sung a 'yi n nuoring, a sagi.

8 Naangmini, unang bang 'sikie ni 'diye 'sieree a 'kubo, a 'kuribo a Sipegi'yiruu, a'wo ung daang 'kuti bila ni.
9 U ba 'wuno dabang jaa ti ningba kpachagang, a mang pegira ba 'sikie a 'tuuro limaniye ingang.
10 Tau, wala la yeng ira Naangmini ka ye nye, a di 'yoge gara a 'potuuribo kokoring, 'yoge ti ba'mine bii ti miihi ang daang ba tuong na 'tuo?
11 Che ti sagiyeng ka a 'tuuro Daana 'Yesu 'Kristo bunye ni ingang, ti daang na iye 'chihi a'wo bang daang na i 'chihi bila.
12 'Beng la ka a jemaa jaa daang i siriti, a che cheliha 'wono Baarinabas aning Pool yeliyaga. Bang daang yera bila ni kpiengkanaama aning yelisiela Naangmini ang tung a niba ni ang ba i 'Juuhi ni 'puong a 'tuuro ba ingang.
13 Sanga ni bang wa tang, ka 'Jeemes daang die, a yeli: Daba aning ba'biihi, ye chelihi 'wong n yeliyaga.
14 Saimong yeliyeng bila ni Naangmini ang fora wa niba ni ang ba i 'Juuhi ni seng ka u wa 'ihi niba ba 'puong a 'ku u 'yuori.
15 A dangyeriba ni yeliyaga ni 'tuye a yeli nga, a'wo ang seu:
16 Bila 'puoring n na leu wang a la wa me 'Deevid tent ni ang 'le 'tengeng ni, a la maali u 'jiihi ni ang 'le ni me, a 'ihuu ba.
17 Ka a ninsaaliba chelii ni bo Daana, aning niba ni ang ba i 'Juuhi ni jaa. Ba ingang la ka n 'yuori buona ni.
18 Daana ni ang veng ka niba banna a yela nga jaa a 'yi sang'kongkoruu sanga ning yeli bila. ('Eemos G. 9:11-12)
19 Bila 'jung yeli mang yeng yeli la nga, ka ti ta dangina a niba ni ang ba i 'Juuhi ni ang leura waana Daana seng ni.
20 Che ka ti seu 'kubo ka ba 'chihi baga bungdega ni, a 'chihi senseng, a 'chihi buunhu bang cheri a kokoeng ku, a 'chihi jiing.
21 'Bojung a 'yi sang'kongkori ni jaa 'Moosis tariye u 'duohi-inniba 'yiri jaa 'puong. 'Bojung ba mang kanniye u 'begu ni Ngming'puohi 'dering peenhibu daari jaa.
22 'Beng la ka a 'bi-tunihi aning a ningbera aning a cheechi jaa 'puo daang peli ka ba 'ihi daba ba miihi 'puong, ka ba ning Pool aning Baarinabas gaa Aanitiok. Bang daang 'ihi 'Juudas, u 'yuori kanga la Barisaabas, aning Sailas. Ba daang iye 'yi-dieriba a ba'biihi 'puong.
23 Bang seu gbangu 'kubo ngaang: A 'bi-tunihi aning a ningbera aning a

ba'biihi 'puohiye a niba ni ang ba i 'Juuhi ni ba'biihi ang 'bi Aanitiok
'puong, aning Siiriya 'puong, aning Siliisa 'puong.
24 'Bojung ti 'wongyeng ka niba 'mine 'yiye ti 'puo a wa dangye aning yela,
a saana ye 'suuhi, a yeli: Kparaama la ka ye daba degiri 'ihi, ka ye 'tu a
'begu. Che ti ba 'kubo a bila 'wulibu.
25 Ti langyeng aning nuori'yeni a nye ka a sumang ka ti 'ihi daba aning ti
nunginiba Baarinabas aning Pool a tung ye seng.
26 Ba iye daba ang di ba 'nyivoe ing taanhuu 'puong ti Daana 'Yesu 'Kristo
'jung.
27 Bila 'jung ting tung 'Juudas aning Sailas. Ba ming na yeliyeng aning ba
noe a yela ning a 'ju.
28 'Bojung a sumang a 'ku a Sipegi'yiruu aniti, ka ti ta 'kuye tuorakpong
jaa a gaa a yela nga ang hiena nga.
29 Ka ye 'chihi buunhu bang maali ning bagiri, a 'chihi jiing, a 'chiihi
buunhu bang cheri a kokoeng ku, a 'chihi senseng. Ka yenang ngmaa
ye miihi 'yi a ingang, ye na iye sung. Ti baahiyeng.
30 Bila 'jung sanga ni bang daang wa bahiba, bang wa Aanitiok. Bang
daang wa laanhi a jemaa lang taa baahi, bang 'ihi a gbangu.
31 Sanga ni bang wa karimuu, bang nyenging a innyegihi yelihung ni
'jung.
32 'Juudas aning Sailas miihi ming ang daang i dangyeriba ni 'jung, bang
i a ba'biihi kawani aning yela yaga, a 'kubo kpiengu.
33 Sanga ni bang daang wa naari 'be fiing, ka a ba'biihi veng bang gaa a
'bi-tunihi seng aning maahuu.
34 Anaa jaa che ka Sailas yeng 'puo daang nang peli ka u 'bi 'be.
35 Ka Pool aning Baarinabas ming daang nang 'bi a Aanitiok 'puong, aning
niba yaga 'mine ming. Bang 'wuno Daana yelihung ni, a inna a
yelihung 'duoho.

Pool aning Baarinabas welihibu

36 Ang daang wa i 'beri awala, ka Pool daang yeli 'ku Baarinabas: Veng
ka ti la gaa ti nye ti ba'biihi ni 'yie ni jaa 'puuhing ting ing Daana
yelihung 'duoho ni, a nye bila ni bang ira.
37 'Beng la ka Baarinabas daang 'le ka ba nyogi Joon, u 'yuoring la i Maaki
ni, a paahi ba ingang.

38 Che ka Pool daang tiehi ka a ba suma ka ba nyogi nie ni ang weli u
minga 'yi ba seng Pamifiiliya 'puong ni paahi ba ingang. U daang
jaanhiyeng 'beng ka u ningba gaa a tuma.
39 Ka taa chiihibu daang i kpiengaa yaga ba kpachagang. Bila 'jung bang
welihi 'yi taa seng. Ka Baarinabas nyogi Maaki, a kpe 'gbori gaa
Saipirus.
40 Ka Pool ming 'lugi Sailas a 'yi gaa. Ka a ba'biihi daang diba 'ku
Naangmini bunye ni kaabu.
41 Ung daang gaa Siiriya aning Siliisa a 'kuro a cheechihi kpiengu a gara.

Tiimoti ang bieli Pool aning Sailas

16 'Beng la ung daang wa Duuribi aning Liisitira, ka 'potuuro kanga 'bi
'be bang buona Tiimoti. Poga kanga ang sagi, a i 'Juu nie 'bi-dau
daang la. U ba ming iye 'Giriik nie.
2 Ka a ba'biihi ang 'bi Liisitira 'puong aning Ai'koniyam 'puong daang
buona u 'yo-sung.
3 Ka Pool daang buora ka u nyoguu 'chenning. Ung nyoguu a 'ihi u
degiri, 'Juuhi ang 'bi a 'jiihi ning 'jung. 'Bojung ba jaa daang bangyeng
ka u ba iye 'Giriik nie.
4 Baang 'tugino a 'yie, bang 'kuribo yela ni a 'bi-tunihi aning a ningbera
ang 'bi Jeruuselem 'puong ang 'bing ni.
5 Bila 'puong ka a cheechihi daang i kpienhi a limaniye 'puong. Ka niba
mang paaha ba ingang 'beu jaa.

Pool ang nye nyiibu

6 Bang daang 'tu Firiijiya aning 'Galeetiya paalihi, ka a Sipegi'yiruu
daang legiba ka ba ta ing a yelihung 'duoho 'Eesiya paaluung.
7 Sanga ni bang daang wa ta Miisiya, bang 'le ka ba gaa Bitiiniya. Che
ka 'Yesu Sie ni daang ba sagi.
8 Bila 'jung bang bali Miisiya, a che 'sigi wa 'Tiroowaz.
9 Ka Pool daang nye nyiibu 'yienguu. Ka Masi'dooniya dau kanga daang
ahi a suhuu, a yeli: Wa Masi'dooniya a wa sungti.
10 Sanga ni ung wa nye a nyiibu baahi, ting i anie 'wieng 'wieng ka ti gaa
Masi'dooniya. Ting daang bang pielaang ka Daana buongting ka ti ti
ing a yelisuunhi 'duoho a 'kubo.

Liidiya ang sagi

11 Bila 'jung sanga ni ting daang wa kpe 'gbori a 'yi 'Tiroowaz, ting ang
'tori Saa'motires a waana. 'Beu ang wa kaa ting wa 'Ni-aapolis.
12 Ting daang 'yi 'be a gaa Filiipai. U daang iye 'yi-kpong a Masi'dooniya
paaluung, a i 'Rom niba 'suobu. Ting daang 'bi a 'yiri 'puong 'beri
awala.
13 Peenhibu daari ting daang 'yi a 'yiri a gaa konboo kanga nuori. Ting
tiehi ka Ngming'puohibu 'jie 'bi 'beng. Ting ti 'jing 'tengeng, a yeli yela
a 'ku pogiba ang daang lang taa 'be.
14 Banani ang daang 'wong ti yelihung ni, kanga iye poga bang buona
Liidiya. U daang iye tan'jimejime kuoha, a 'yi 'yiri bang buona
Taiyatairus, a i Ngming'puoho. Ka Daana daang 'yuo u 'sikiri, ung
chelihi yela ni Pool ang yeli ni.
15 Sanga ni u ning u 'deu niba ang wa 'so Ngminikuong, ung suhiti, a yeli:
Ka yenang sagi ka n iye Daana limaniye yaga, ye wa kpe n 'deu a 'bi
'be. Ting i yeli jaa 'guo che ung veng ting gaa 'be.

Pool aning Sailas pogiriba 'deung

16 Sanga ni ting daang gara a Ngming'puohibu 'jie, ka pogisaraa kanga ang
tari bagibugi sie daang 'tuohiti. U daang 'yiriye tona yaga aning u
bagibugi ni a 'kuro u daam'mine.
17 Ung leu 'tuuro Pool aniti a tahina: A daba nga iye Saa'ju baahaa
Naangmini tungtuniba. Banang 'wuniye 'chihi sori ni.
18 Ung ira bila a gara 'beri yaga 'puong che ka Pool loga daang wa 'yi, ung
leu yeli 'ku a sie: N yera 'kuriing 'Yesu 'Kristo 'yuoring ka i wa 'yi u
ingang. Ung daang wa 'yi u ingang a wagiri ning u 'jung.
19 Sanga ni u daam'mine ang wa nye ka ba tona tamaa ni daang la 'chibe,
bang nyogi Pool aning Sailas, a tagiba gaa ti kpening a daa 'jie, a tagiba
gaaning a paalikaariba seng.
20 Bang daang waaniba a saringmaariba seng, a wa yeli: A daba nga iye
'Juuhi a danna ti 'yiri yaga jaa.
21 Ba 'wuniye 'tuubuhi ang ba tari sori ka ti 'Rom niba die bii a 'tu.
22 'Beng la ka a jemaa daang 'ihi ba ingang. Ka a saringmaariba tagihi ba
kpari chiehi, a che yeli ka ba ngmiba.
23 Sanga ni bang daang wa ngmiba ngmikpong baahi, bang diba ti ing

pogiriba 'deung. Bang kpaahi a pogiriba 'deu kaara ka u kaariba sung.
24 Ung wa nye a kpaahibalaa nga, ung daang turiba ing a pogiriba 'deu 'dekiring, a siiri ba gbee aning baarihi.
25 'Tengkori sanga ka Pool aning Sailas daang 'puoho Naangmini, a 'yiene 'pugiro Naangmini. Ka a pogiriba daang 'won-aa.
26 Ka 'tenge daang 'jigihi yaga jaa 'dayeni. Bila 'jung ka a pogiriba 'deu 'muni daang 'jigihi. Ka a 'di-noe jaa 'yuohi 'dayeni. Ka kanga jaa buunhu bang mang 'le niu daang 'lorihi.
27 Sanga ni a pogiriba 'deu kaara ang wa 'yuo, a nye ka a pogiriba 'deu 'di-noe 'yuohiye, ung tiehi ka a pogiriba 'yi jo gaang. Ung vuo u 'takobi, a buora ka u ku u minga.
28 Che ka Pool daang tahing yaga jaa, a yeli: Ta ing i minga dangii, 'bojung ti jaang 'bi che.
29 'Beng la ung buong bang waaning fintina. Ung egi kpe, a 'miine waana a wa 'le Pool aning Sailas 'ningbi-tooring.
30 Ung 'ihibe 'yining, a jugihi: Wala mang na i a i 'chihi?
31 Bang yeli: Sagi Daana 'Yesu 'Kristo. I na iye 'chihi, ka i 'deu niba ming i 'chihi.
32 Bang daang yeli Daana yelihung ni 'kuu, aning niba jaa ang daang 'bi u 'deung.
33 Ung daang nyogiba a wagiri ning u 'jung ana 'yienguu ni, a pegi ba ngmi 'jiihi ni. Che bang daang 'so u ning u 'deu niba jaa Ngminikuong 'dayeni.
34 Sanga ni ung daang waaniba u 'deu, ung wa di siimaa 'bing ba 'ningbi-tooring, a nyengina aning u 'deu jaa ung sagi Naangmini ni 'jung.
35 'Beu ang daang kaa, ka a saringmaariba tung a 'polisihi a yeli: Ye bahi a daba ni ka ba gaa.
36 Ka a pogiriba 'deu kaara daang yeli a yelihung nga 'ku Pool: A saringmaariba tungyeng a yeli ka ba veng ka ye gaa. Bila 'jung ye 'yi a gara aning maahuu.
37 Che ka Pool daang yeli 'kubo: Ba ngmiting kpali kpali ka ba ba toonhi ti dangbu ting 'le, a turiti ing pogiriba 'deung. Che ting i 'Rom 'yiri 'biihi. Pampana bang na la sogili turiti 'yi bahaa? A'kai, siringminga, veng ka ba miihi wa a wa 'ihiti 'yining.

38 Ka a 'polisihi daang yeli a yela nga 'ku a saringmaariba. Sanga ni bang wa 'wong ka ba iye 'Rom 'yiri 'biihi, ka dabieng kpeba.
39 Bila 'jung bang daang wa a wa mugiliba, a 'ihibe 'yining, a suhiba ka ba 'yi a 'yiring gaa.
40 Bang daang 'yi a pogiriba 'deung, a ti kpe Liidiya 'deu. Sanga ni bang wa nye a ba'biihi, bang maa ba 'suuhi, a che 'yi gaa.

Dangbu Tesalonaika 'puong

17 Sanga ni bang daang 'tu Amfiipolis aning Apo'looniya a ti 'yi, bang wa Tesalonaika. Ka 'Juuhi Ngming'puohi 'deu daang 'bi 'be.
2 Ka Pool ti kpe ba seng, a'wo ung mang ira bila pahii pahii ni. Ung daang yeli yela ningba a 'yi a Seupegi'yiruu 'puong peenhibu 'beri ata 'puong.
3 Ung daang 'wuno, a yera ka a iye kparaama ka 'Kristo 'di dogee che la 'ihi 'yi 'kuuming. Ung la yeli: A 'Yesu nga, u 'duoho mang inna 'kuriye ni, una la a 'Kristo.
4 Ka ba 'mine daang sagi, a 'yi kpe Pool aning Sailas. Ka 'Giriikihi Ngming'puohi nene niba jemaa ming daang sagi, aning pogi'yi-dieriba, ba ming daang ba i fiing ang sagi.
5 Che ka 'Juuhi ni ang ba sagi daang 'ihi aning 'nyuuri. Bang nyogi ningbee 'mine ang i 'yieng-yuoriba a paahi ba ingang, a daang laanhi jemaa lang taa. Bang 'ihi a 'yiri jaa ahi jenjaa aning goma, a wa 'pigi 'Jeesong 'deu. Bang daang buora ka ba 'ihibe 'yining 'yenge 'ku a niba.
6 Sanga ni bang daang wa boba 'guo, bang tagi 'Jeesong aning a ba'biihi 'mine gaaning a 'yiri kaariba seng. Bang daang tahina: Daba ni ang leuhi a dunee 'tunnii ni waye che ming.
7 Ka 'Jeesong dieba. A niba nga jaa iriye yela ang chiihi 'Sii-zer yeli'binnihi ni, a yera ka najaala 'bibeng, ka una la 'Yesu.
8 Ka 'karikaruu daang kpe a niba aning a 'yiri kaariba sanga ni bang 'wong a yela nga.
9 Sanga ni bang daang wa die 'Jeesong yelihung aning ba chelii ni yelihung baahi, bang veng bang gaa.

Pool aning Sailas ang gaa 'Beriiya

10 Ka a ba'biihi daang bahi Pool aning Sailas 'yienguu 'wieng 'wieng ka ba

gaa 'Beriiya. Sanga ni bang daang wa ta, bang ti kpe 'Juuhi Ngming'puohi 'deu.
11 Bamang daang tari haakilisung a gaa banani ang 'bi Tesalonaika 'puong ni. 'Bojung ba daang dieye a yelihung nyagihuu nyagihuu aning ba 'suhu jaa. Bang pieha a Seupegi'yirihi 'beu la 'beu jaa, ka ba nye ka ka a yela daang i bila bii.
12 Bila 'jung ka ba niba yaga daang sagi, ka 'Giriik poginanee aning ba daunanee ang daang sagi, ba ming ba i fiing.
13 Che sanga ni Tesalonaika 'Juuhi ni ang wa bang ka Pool yeliye Daana yelihung ni 'Beriiya 'puong, bang daang wa 'be ming, a wa dang a niba.
14 'Beng la ka a ba'biihi daang bahi Pool 'wieng 'wieng ka u gaa mani. Che ka Sailas aning Tiimoti daang nang 'bi 'be.
15 Ka banani ang bieli Pool ni daang waaniu wa ta ning Aatenz. Bang daang wa die yelihung ka ba ti 'ku Sailas aning Tiimoti ka ba wa u seng 'wieng 'wieng baahi, bang daang 'yi gaa.

Pool ang 'bi Aatenz 'puong

16 Che sanga ni Pool ang daang chelihiba Aatenz 'puong, ka u 'suhu daang danginuu sanga ni ung wa nye ka a 'yiri jaa iye baga 'yiri.
17 Bila 'jung ka u ning 'Juuhi aning a Ngming'puohi nene niba ang mang 'bi 'be da mang chiiha taa a Ngming'puohi 'deu 'puong. 'Beu la 'beu jaa ming ka u ning banani ang da mang lang taa daa 'puong mang chiiha taa.
18 'Beng la ka Epiku'riiyanz aning 'Stoo-iks bangbu buoriba 'mine daang 'tuohuu. Ka ba 'mine yeli: Wala ka a yelibuura nga na yeli: Ka 'mine ming yeli: U 'woniye ung i ngminsaamba 'duohi-inna. 'Bojung u da ingye 'Yesu yela aning 'kuung 'puo 'ihiyiibu yela 'duoho a 'kubo.
19 Bang daang nyoguu waaning Ari-oopagus, a wa jugihuu: I na veming ka ti bang a 'wuli-paalaa ni yela ing yera ni?
20 'Bojung i waaniye yelisaamba 'mine a wa ing ti 'tobong. Bila 'jung ti buorang ka ti bang a yela nga 'muni.
21 'Bojung Aatenz niba jaa aning saamba jaa ang 'bi 'be daang ba mang di ba wagiri a ira yeli jaa, 'see ka ba yeli yelipaalaa bii a 'wong yelipaalaa.
22 'Beng la ka Pool daang 'ihi ahi a Ari-oopagus 'puong, a yeli: Yena Aatenz daba, n nyiyeng ka ye diye ngminihung yela 'ningbi-jie yela jaa

'puong.

23 'Bojung a'wo mang yo a nye buunhu yeng 'puoho, n nyiye bagimaali 'jie kanga bang seu yela nga: A 'ku ngmini ting ba bang. Bila 'jung, bung ni yeng 'puoho Ngming'puohibu ning 'bangbugulung ni, u yela mang yera 'kuriye.

24 Naangmini ni ang naang dunee aning buunhu jaa ang 'bi u 'puong ni, u ba kpiera Ngming'puohi 'dering bang me aning 'nuuhi, 'bojung u iye sagbani aning 'teng-gbani Daana.

25 Ninsaaliba 'nuuhi ming ba tuna 'kuruu, a'wo ung hiena bung kanga. 'Bojung unang 'kuro ninsaaliba jaa 'nyivori, aning vuunhung, aning buunhu jaa.

26 Ung maali ninsaaliba buurii jaa a 'yi ning'yeni ingang, ka ba 'jing 'teng-gbani jaang, a maahi wagirihi 'bing, aning ba 'bijiihi togihi.

27 U iye bila ka ba bo Naangmini, a tari tamaa ka ba laalibou a nyiu. Anaa jaa che u ning ti kanga jaa ba i toori.

28 'Bojung u ingang ting tari 'nyivori, a ira yela, a 'bibe. A'wo ye miihi yeliyaga gobihi 'mine ming ang yeli bila: 'Bojung ti ming iye u buurii.

29 'Bojung a'wo ting i Naangmini buurii ni, ti kuring tieha ka Naangmini 'berihung iyeng a'wo sannii bungmaanuu, bii wari bungmaanuu, bii 'kuurii bungmaanuu ninsaalaa yeng aning u tiehii ang maali.

30 Naangmini daang ngmaaye a 'bangbugulung nga wagirihi ni bahi. Che pampana u 'kuye niba jaa 'jie jaang nuori, ka ba leu 'yi ba yelibee 'puong.

31 'Bojung u 'bingye 'beu ung na ngmaa dunee saree sun'tuubu 'puong, a 'tuuro dau ung 'ihi 'bing ingang. Ung 'ku ninsaaliba jaa bangbu pielaang a bila nga yela aning ung 'ihuu 'yi 'kuuming.

32 Sanga ni bang daang wa 'wong kpiinhi 'kuung 'puo 'ihiyiibu yela, ka ba 'mine daang ira laara. Ka 'mine ming yeli: Ti na la 'wongye a yela nga 'yi i seng.

33 'Beng la ka Pool daang 'yi ba seng gaa.

34 Che ka daba 'mine daang bu kpeu, a sagi. Ka Daiyoniisiyus ang 'yi Ari-oopagus aning poga kanga bang buona Damari, aning niba 'mine ming daang paahi ba ingang.

Pool ang gaa Korinti

18 A yela nga 'puoring ka Pool daang 'yi Aatenz a gaa Korinti.
2 Ung daang ti nye 'Juu kanga 'yuori ang 'di Akuwiila, bang doguu
Poonitus 'puong. Ung daang 'yi Iitali wa, a nang ba kauhi, aning u poga
Pirisiila. 'Bojung Kiloodiyus daang yeliyeng ka 'Juuhi jaa 'yi 'Rom
'puong. Ka Pool daang gaa ba seng.
3 'Bojung u ningba ang tuna 'nu-tung'yeni ni 'jung, ung daang 'bi ba seng
bang lang tuna tuma. Ba daang iye tent maaniba.
4 Ung da mang weliha yela 'ningbiri Ngming'puohi 'deu 'puong peenhibu
'beu jaa, a daang leuhi 'Juuhi aning 'Giriik niba haakilihi.
5 Sanga ni Sailas aning Tiimoti ang daang 'yi Masi'dooniya waana, ka
Pool muo 'ningbiri a inna 'duoho, a 'di 'sieree 'ku a 'Juuhi ka 'Yesu la a
'Kristo.
6 Che sanga ni bang daang wa chiihuu, a degiruu, ung nyogi u kparuu
'ping, a yeli 'kubo: Ye jiing kpaa ye miihi 'juring. N iye 'soli. A 'yi
pampana nga a gara, n na leu gaaye niba ni ang ba i 'Juuhi ni seng.
7 Ung daang 'yi 'be a gaa dau kanga 'deu. A dau 'yuori daang la Taitus
Juusitus. U daang iye Ngming'puoho, ka u 'deu daang kpari a
Ngming'puohi 'deu.
8 Ka Kiriisipus, a Ngming'puohi 'deu 'yi-diera, aning u 'deu niba jaa
daang sagi Daana. Ka Korinti niba yaga ang chelihi 'wong daang sagi,
a 'so Ngminikuong.
9 'Beng la ka Daana daang yeli 'ku Pool nyiibu 'puong 'yienguu: Ta jora
dabieng. Yera, a ta tang.
10 'Bojung n 'biye i seng. Nie jaa kung nyogii a imii dangii. 'Bojung n
tariye niba yaga a 'yiri nga 'puong.
11 Ung daang 'bibe a 'wuno Naangmini yelihung ba 'puong 'yuoni 'gbuli
aning 'chiuri ayuobi.

Gaali'yo ang sung Pool

12 Che sanga ni Gaali'yo ang daang i 'Akeeya paaluu kaara, ka 'Juuhi
daang i nuori'yeni a nyogi Pool waaning dangbu toonhi'jie.
13 Bang wa yeli: Dau nga mang leuhiye niba ka ba 'puohi Naangmini
Ngmini'puohibu sori ngang ang chiihi a 'begu.
14 Sanga ni Pool ang daang wa 'yuo u nuori ka u yeli yela, ka Gaali'yo yeli

'ku a 'Juuhi: 'Juuhi, ka anang da i 'wo boribu bii yelibeu beu kanga la, sori da 'bibeng ka n chelihi 'wong ye yeliyaga.
15 Che ang i yeli ang ahi ning yeliyaga, aning 'yoe, aning ye miihi 'begu yelitarihi ni, ye miihi banna a 'ningbiri. 'Bojung n kung i a yelibani nga taa saringmaara.
16 Ung daang kariba a dangbu toonhi 'jieng.
17 'Beng la bang jaa daang nyogi Sositi'niz, a Ngming'puohi 'deu 'yi-diera a ngmiu a dangbu toonhi'jieng. Che Gaali'yo baga daang 'chi amahi nga kanga jaa 'jieng.

Pool ang bahi Pirisiila aning Akuwiila
Eefesus 'puong a che gaa 'jiihi 'mine

18 A bila 'puoring ka Pool daang naari 'be, a che wa 'yi a ba'biihi seng a kpe 'gbori a gaa Siiriya. Ka Pirisiila aning Akuwiila daang paahi u ingang. Ung daang che u 'ju-kooni Seeniki'riya 'puong, 'bojung u daang tariye nosani.
19 'Beng la bang wa Eefesus, ung daang bahiba 'be. Che ka una minga daang kpe a Ngming'puohi 'deu, ka u ning 'Juuhi yeli yela a chiihi taa.
20 Sanga ni bang daang wa suhuu ka u 'bi ba seng a naari puo, u ba die.
21 Che ung daang wa bahiba ung yeli: Yeliminga n naang 'diye a 'chiu nga ang waana Jeruuselem 'puong nga, che ka Naangmining sagi, n na la leu waye ye seng. Che ung kpe 'gbori 'yi Eefesus gaa.
22 Sanga ni ung daang ti 'sigi Sesa'riiya 'puong, a 'do gaa ti 'puohi a cheechi baahi, ung 'sigi gaa Aanitiok.
23 Ung daang wa ti kauhi 'be biela, ung 'yi gaa a ti yo 'Galeetiya aning Firiijiya paaluu jaa nenene, a inna a 'potuuribo jaa kpiengu.

Apoolos ang inna 'duohi-sung ni
Eefesus 'puong

24 Ka 'Juu kanga bang daang dogi Alexaandiriya 'puong 'yuori 'di Apoolos. U daang iye dau ang bang yeliyaga sung, a bang a Seupegi'yirihi yaga jaa. Ung wa Eefesus.
25 Ba daang 'wuliye a dau nga Daana sori. Ung i 'ningbi-jie yaga u 'sikiring a daang yeli yela a 'wuli 'Yesu yela kpiengaa kpiengaa. Che Joon Ngminikon'suobu 'yong ung daang bang.

26 Ung 'piili yera yela aning nyeu a Ngming'puohi 'deung. Sanga ni Akuwiila aning Pirisiila ang daang wa 'wong u yeliyaga, bang nyoguu paahi ba miihi ingang, a 'wuli Daana sori yela a 'kuu nenene.
27 Sanga ni ung daang wa buora ka u gaa ti kpe 'Akeeya, ka a ba'biihi seu gbangu a 'wuno a 'potuuribo ni ka ba dieguu. Sanga ni ung wa ti ta, ung sung banani ang sagi a 'tuuro bunye ingang ni yaga.
28 Ung daang tuong a 'Juuhi gbanggbaling aning u yeliyaga kpiengu, a 'wuno a 'yi a Seupegi'yirihi 'puong ka 'Yesu la a 'Kristo.

19 Sanga ni Apoolos ang daang wa 'bi Korinti 'puong, ka Pool daang 'tu a paaluu 'ju-baahaa 'jiihi a 'sigi wa Eefesus. Ung daang wa nye 'potuuribo 'mine 'be.
2 Ung jugihiba: Sanga ni yeng sagi, a Sipegi'yiruu wa kpeye ye iinhi? Bang yeli 'kuu: Aai, ti ba 'wong ka Sipegi'yiruu jaa 'bibe.
3 Ung jugihiba: 'Bo Ngminikuong yeng 'so? Bang yeli: Joon Ngminikon'suobu.
4 'Beng la ka Pool yeli: Joon daang 'soye niba yelibee 'puo leu'yiibu Ngminikon'suobu. Ung yera 'kuro a niba ka ba sagi unani ang na wa u 'puoring ni. Una la 'Yesu.
5 Sanga ni bang wa 'wong bila, bang 'so Ngminikuong Daana 'Yesu 'yuoring.
6 Sanga ni Pool ang wa di u 'nuuhi jegi ba iinhing, ka a Sipegi'yiruu daang wa ba ingang. Bang yeli yela aning kokojaani, a dangyeli yela.
7 Ba jaa lang taa daang iyeng a'wo 'pie aning ba'yi.
8 Ung mang kpe Ngming'puohi 'deu, a yera yela aning nyeu 'chiuri ata kpachagang, a daang chiiha yela 'mine, a ira kawani Naangmini naalung ni yela.
9 Che sanga ni ba 'mine 'sikie ang wa 'ko, bang ba sagi, a che yera yela degira a sori a jemaa 'ningbi-tooring, ka Pool daang 'yi ba seng a weli a 'potuuribo paahi. Ung da mang yera yela 'beu la 'beu jaa Tairanus 'sakuuri 'puong.
10 Ung daang ira bila a gara 'yuomo a'yi. Bila 'jung bamahi jaa ang 'bi 'Eesiya paaluung, bang daang 'wong Daana 'Yesu 'Kristo yelihung, 'Juuhi aning 'Giriik niba jaa.

'Seeva 'bi-daba

11 Ka Naangmini daang 'tu Pool inga a tung kpiengkanaama ang 'yi a 'yong.
12 'Haali bang mang di angkirihi aning boridibihi ang mang fiinhi Pool inggbani a wa 'ku baaliba. Bang mang nye laangfie, ka sibee mang 'yi ba iinhing.
13 'Beng la ka 'Juuhi yuoriba 'mine ang i sibee kariba daang buong Daana 'Yesu 'yuori ing niba ang tari sibee, a yeli: N yera 'kuriyeng a 'tuuro 'Yesu ingang, u yela 'duoho ka Pool inna ni, ka ye wa 'yi.
14 'Juu kanga ang i Ngming'puohi 'yi-dierikpong bang buona 'Seeva, u 'bi-daba bayo'poing daang ira bila.
15 Ka a sibeu daang die a yeli: N bangye 'Yesu, a bang Pool, ka ning'bobo la ye ming?
16 Ka a dau ni sibeu ang 'bi u ingang ni daang egi miliba, a tuongba. Bang daang jo 'yi a 'deung aning ba inggbangkpala a nye dangii.
17 Ka 'Juuhi aning 'Giriik niba jaa ang daang 'bi Eefesus 'puong daang bang bila, ka dabieng kpe ba jaa. Ka Daana 'Yesu 'yuori daang pegi.
18 Ka niba yaga 'yi bamahi ang sagi 'puong, a wa die ba saangbuhi, a 'wuli ba tungbee.
19 Ba niba yaga ang mang 'wuno biribu, bang daang waaning ba gbama a wa lang taa, a chugaa niba jaa 'ningbi-tooring. Sanga ni bang daang wa sori a jaa 'libie nuori, bang nye ang i wari'bie 'tuhu 'pihinu.
20 Bilang la ka Naangmini yelihung daang 'ihi yaga jaa, a yaari aning kpiengu.

'Karikaruu Eefesus 'puong

21 A yela nga ang daang wa baahi, ka Pool i 'siri a Sipegi'yiruu ingang ka u 'tu Masi'dooniya aning 'Akeeya a gaa Jeruuselem, a yeli: Ka maang wa gaa 'be baahi, 'doole la ka n nye 'Rom ming.
22 'Beng la ung daang tung u sunniba ba'yi, Tiimoti aning Eraasitus, bang gaa Masi'dooniya. Che ka una minga daang 'bi 'Eesiya 'puong biela.
23 A wagiri ngang ka 'karikaruu daang 'ihi yaga a Sori yela.
24 'Bojung dau kanga 'yuori ang 'di Di'miitiriyas, ung i wari saaba da

mang maanaye wari bungmaanihi ang 'woning Aaritimis* 'puohibu 'deu. Ka a tuma daang 'yire tona yaga jaa a 'kuro a tungtuniba.
25 Ung buong a tungtuniba nga aning niba ang tuna tuma nga taa bang lang taa, ung yeli: Daba, ye bangyeng ka a tuma nga ingang la ting nyira ti bundaalung.
26 Che ye nyirang, a 'wono, ka Eefesus 'yong 'puong naani, 'Eesiya paaluu kpong 'jie jaang a Pool nga leuhiye niba yaga jaa 'suhu. Ung yera ka buunhu ni bang maali ning 'nuuhi ba i ngmima.
27 Bila 'jung a ba i 'wo ka ti tuma nga 'yong la a na leu kpali. A ngminpogikpong Aaritimis 'puohibu 'de-kpong ni ming na leuye bungkpakpalii, ka u vielung ni ming saang. Una ka 'Eesiya jaa aning dunee jaa 'puoho Ngming'puohibu ni.
28 Bang daang wa 'wong a yela nga, bang fuuhi aning 'su-kpiengaa a tahina yela a yera: Eefesus niba Aaritimis iye kpong.
29 Ka a 'yiri jaa daang 'bi dangbu 'puong yaga jaa. Bang nyogi 'Geeyus aning Aristaarikus, Masi'dooniya daba ang i Pool 'chening taa, a va ning ba 'dayeni a ti kpening dieng 'deu.
30 Sanga ni Pool ang daang wa buora ka u kpe a niba seng, ka a 'potuuribo ba die.
31 Ka 'Eesiya ningbera 'mine ang i u jo'mine daang tung u seng, a suhuu ka u ta 'diu 'suhu a kpe a dieng 'deu.
32 Bila 'jung ka 'mine daang mang tahina yeli kanga, ka ba 'mine ming tahina yelijaala. 'Bojung a langbu daang 'biye 'junjugilong 'puong. Ka a niba yaga 'jie daang ba bang yeli ni 'jung bang wa lang taa.
33 Bang daang tagi Alexaander 'yining jemaa 'puo. Ka 'Juuhi nyoguu 'yi ahi ba 'ningbi-tooring. Ka Alexaander daang 'bigihi aning u 'nu a buora ka u yeli yela 'ku a niba a die u minga.
34 Che sanga ni bang wa bang ka 'Juu la, bang jaa lang tahina aning nuori'yeni a gara hawahi a'yi kpachagang: Eefesus niba Aaritimis iye kpong.
35 Sanga ni a 'yiri 'karichi ang wa maa a niba baahi, ung yeli: Eefesus daba, ning'buong ba bang ka Eefesus nibang kaara a ngminpogikpong

*

19:24 'Giriik 'deme kokori u 'yuori la Aaritimis. 'Rom 'deme kokori u 'yuori la Daiyana.

Aaritimis 'puohibu 'de-kpong ni, a kaara u 'worihung ni ming ang 'yi sagbani seng 'le 'tengeng ni?
36 Bila 'jung nie ang kung tuong chiihi a yela nga ni, ye danang taming, a ta ira 'karikaruu.
37 'Bojung ye waaniye a daba nga che. Che ba ba i a Ngming'puohi 'de-kpong faariba bii niba ang degira ti ngmingpoga ni.
38 Bila 'jung ka Di'miitiriyas aning tungtuniba ni ang 'bi u seng ni ning nie jaang tari yeli jaa, saree 'diibu 'yuoyeng ka paalikaariba 'bi 'be. Ye veng ka ba tari taa 'be.
39 Che a 'puoring ka yenang nang buora ka ye bang yeli jaa 'ningbiri, ba na maaliye a yelibalaa dangbu toonhi 'ji-kpong 'puong.
40 'Bojung ti 'biye dabieng 'puong. A'mineng ba na wa buongting a jugihi a 'beu nga gongkpiengaa nga yela. Che ti ba tari yeli jaa ting na yeli a'wo a gongkpiengaa nga yela.
41 Ung daang wa yeli ngaang baahi, ung veng ka a langbu yaari.

Pool Masi'dooniya aning 'Giriis gaabu

20 Sanga ni a gongkpiengaa ang wa baahi, ka Pool daang buong a 'potuuribo, a nyegihi ba iinhi, a bahiba che 'yi gaa Masi'dooniya.
2 Ung daang wa yo a 'jiihi jaa, a iba kawani yaga baahi, ung ti kpe 'Giriis.
3 Ung 'bi 'be 'chiuri ata. Sanga ni ung wa buora ka u kpe 'gbori a gaa Siiriya, ka 'Juuhi bu a 'guu. 'Beng la ka u 'suhu daang ahi ka u leu 'tu Masi'dooniya.
4 Ka 'Soopater, Piirus 'bi-dau, ang 'yi 'Beriiya, aning Aristaarikus aning Sekuunidus ang 'yi Tesalonaika, aning 'Geeyus ang 'yi Duuribi, aning Tiimoti, aning 'Eesiya niba Tiikikus, aning Tiroofimus, bang daang bieluu.
5 Banang daang die ti 'yie gaa a ti chelihiti 'Tiroowaz 'puong.
6 A Paanuu Ang Ba Tari Bura 'beri ang daang wa pari, ting kpe 'gbori a 'yi Filiipai, a di 'beri a'nu a wa ba seng 'Tiroowaz 'puong, a wa 'bi 'be 'beri ayo'poin.

Pool bahibu 'puohibu 'Tiroowaz 'puong

7 A daa 'be-fora daari, sanga ni 'potuuribo ang daang wa lang taa ka ba ngmaahi paanuu, ka Pool yeli yela 'kubo. Ung i 'siri ka ka 'beung wa

kaa ka u 'yi 'be gaa. 'Beng la ung daang yeli u yeliyaga ni a gara 'tengkori.
8 Ka fintinihi yaga daang 'bi a saa'ju 'deu ni 'puong ting laanhi lang taa ni.
9 Ka 'bi-polii kanga 'yuori ang 'di 'Yuutikus daang 'jing 'takorong, a 'gbihi 'pereng. Sanga ni Pool ang daang nang yera yela gara, ung 'yi a taalung saa'ju 'deu 'le. Bang wa digiruu ka u 'kpiye.
10 Ka Pool daang 'sigi 'tenge a ti 'le u ingang, a 'gbuluu, a yeli: Ye ta ira 'karikaruu 'bojung u 'nyivori nang 'biye u ingang.
11 Sanga ni ung la ti 'do a ti ngmaahi paanuu bang oo, ung yeli yela bilaang ka 'jie ti nyaa. Ung 'yi 'be gaa.
12 Bang daang di a 'bi-polii gaa. Ung tari 'nyivori. Ka ba 'suhu daang maa yaga jaa.

Mai'liitas gaabu

13 Che ting daang die 'yie a gaa 'gbori 'jie, a ti kpe a gaa Aasos. Ting daang 'le ka ti di Pool 'beng. 'Bojung bila ung daang 'bing, che una minga daang buorang ka u 'chene ning gbee a gara.
14 Sanga ni tiniu ang wa ti pagi taa Aasos 'puong, ting diu kpening, a wa Miti'liini.
15 Ting daang kpe 'gbori a 'yi 'be. 'Beu ang wa kaa, ting wa ta 'jie ang 'tori Kii-os. 'Beu ang daang la wa kaa, ting ta 'Seemos. Ting kauhi Tirojiilium 'puong biela, ka 'beu daang la wa kaa, ting wa Mai'liitas.
16 'Bojung Pool daang 'leyeng ka u kpe 'gbori a ti pari Eefesus gara 'dendenge. 'Bojung u daang ba buora ka u naari 'Eesiya 'puong. U daang 'lonnong ka u 'bi Jeruuselem 'puong Pentekosit daari ka bilang na tuong i.

Pool ang yera yela 'kuro Eefesus cheechi ningbera

17 Ung 'bi Mai'liitas 'puong che tung Eefesus a buong a cheechi ningbera.
18 Sanga ni bang wa wa u seng, ung yeli 'kubo: Ye bangyeng, a 'yi a fora 'beu ning mang daang wa kpe 'Eesiya, bila ni 'berihung mang 'be ye 'puong wagiri jaang.
19 N tunaye Daana aning minga 'sigihibu jaa, aning ningtong yaga. Ye bangye dangbuhi ming ang pagima a 'yi 'Juuhi bu'guubu ni bang bu

'gumo ni 'puong.
20 Ye bangyeng bila ni mang ba sogili yeli jaa ang tari tona 'kuye. N 'wuliyeng gbanggbaling, a mang 'yi 'deu a gaa u to.
21 Mang 'dire 'sieree 'kuro 'Juuhi aning 'Giriik niba jaa, ka ba leu 'yi ba yelibee 'puong a che wa Naangmini seng, a i ti Daana 'Yesu 'Kristo limaniye.
22 Che pampana n garaye Jeruuselem a Sie firibu 'puong. N ba bang yela ni ang na ti pagima 'beng.
23 Yeli ang 'bibe la a Sipegi'yiruu ang mang 'wuno 'yiri jaa 'puong ka pogibu aning tuorihi chelihimang.
24 Che a yela nga kanga jaa ba danginima. N ba mang jera n 'nyivori ung i tiinhuu a 'kumo, ka n tuong baahi n tuma aning tungbu ni mang die 'yi Daana 'Yesu seng ni. Una la ka n 'di Naangmini bunye 'duohi-sung ni 'sieree.
25 Che pampana n bangyeng ka ye bamahi nga jaa 'puong mang da mang yo inna Naangmini naalung ni 'duoho kung la nye n 'ningbisogo jaa.
26 Bila 'jung n yera 'kuriyeng 'jine nga, ka n iye 'forifori a 'yi niba jaa jiing ingang.
27 'Bojung n ba sogiliye 'puo, n 'wuliyeng Naangmini buobu jaa.
28 Bila 'jung ye kaara ye miihi 'jieng aning piihi ni jaa a Sipegi'yiruu ang veng yeng i a kaariba ni. Ka ye 'guoli Naangmini cheechi ni, una ung da aning u minga jiing ni.
29 'Bojung n bangyeng ka sanga ni mang na wa gaa baahi, 'gbonggbo-bee na kpeye ye 'puo, a kung vena a piihi.
30 Daba daang na 'yiye ye miihi ming 'puong, a ngmaara 'girihi ka ba nyogi a 'potuuribo paahi ba ingang.
31 Bila 'jung ye 'pigihe, a tieha ka 'yuomo ata kpachagang ka n ba veng kanga jaa kpaahibu, 'yienguu aning ngminaa jaa aning ningtong.
32 Pampana n bahiyeng 'ku Naangmini kaabu, a bahiye 'ku u bunye yelihung ni. Anang na tuong veng ka ye baara a i kpiengaa, a tuong 'kuye a chengbuunhu ni banani jaa ang welipegi'yi ni 'puong.
33 N ba i nie wari 'niiri, bii u salima 'niiri, bii u tani 'niiri.
34 Ye miihi bangyeng ka a 'nuuhi ngang tung a 'ihime n hiengbu 'puong, a tung 'ihi banani ang 'bi n seng ni hiengbu 'puong ming.
35 N 'wuliyeng yela jaa, bila ni yeng na mang tuna tuma 'ningbi-jieng a

sunna ningbaaliba, a tieha Daana 'Yesu yelihung ni ung yeli ni: 'Kuubu
iye 'pu-peli yaga a gaa diebu.
36 Ung wa yeli bila baahi, ka u ningba jaa 'gbinti 'tengeng, ung 'puohi
Naangmini.
37 Bang jaa daang 'kong yaga, a 'kori Pool kokoring, a mugihuu.
38 Ka ba 'puuhi daang maaling saang yaga jaa aning ung yeli ka ba kung
la nye u 'ningbisogo jaa ni. Bang daang bieluu gaaning a 'gbori 'jie.

Pool Jeruuselem gaabu

21 Sanga ni ting daang 'yi ba seng, a kpe 'gbori 'ihi, ting 'tori Kooz a
waana. 'Beu ang daang wa kaa ting wa 'Roodez, a 'yi 'be a wa
Paatara.
2 'Beng la ting daang nye 'gbori ang wa ngmaara gara Feniisiya, ting kpeu
gaa.
3 Sanga ni ting daang wa nye Saipirus, ting bahuu ti 'nu-goo seng, a che
gaa ti kpe Siiriya, a ti 'sigi Taiyer 'puong. 'Bojung 'beng la ka a 'gbori
daang gara ka u ti 'ihi u 'tuobu.
4 Ting daang bo a 'potuuribo a nyiba, a 'bi 'be 'beri ayo'poin. Bang yeli
'ku Pool a 'tuuro a Sipegi'yiruu ingang ka u ta wa gara Jeruuselem.
5 Sanga ni a 'beri ang wa baahi, ting daang 'yi 'be a di ti sori. Ka ba jaa,
aning ba pogiba aning ba 'biihi daang bieliti 'yi ing soring. Bang daang
bieliti bilaang a ti 'yining a 'yiri samani. Ting 'gbinti 'tengeng mani
nuoring a 'puohi Naangmini.
6 Sanga ni ting daang wa bahi taa, ting kpe 'gbori. Che bang leu 'kuli
'yiri.
7 Sanga ni ti Taiyer 'cheni ang wa baahi, ting wa Tole'meeyis, a wa
'puohi a ba'biihi, a 'bi ba seng 'bebeyeni.
8 'Beu ang wa kaa, ka tinuu ang 'bi Pool seng daang 'yi a wa Sesa'riiya.
Ting wa ti kpe Fiilip ang i a 'duohi-sung inna 'deu, a 'bi u seng. U
daang iye a ningbayo'poin ni kanga.
9 Ung tari 'bi-pogiba banaahi ang daang nang ba bang daba. Bang da
mang dangyeli yela.
10 Ting daang wa 'bi 'be a kauhi biela, ka dangyera kanga 'yuori ang 'di
Aagabus daang 'yi 'Judiiya a 'sigi wa.
11 Sanga ni ung daang wa ti seng, ung wa di Pool dangbara a 'le u minga

'nuuhi aning u gbee, a che yeli: Ngaang ka a Sipegi'yiruu yeli: Bila ka
a 'Juuhi ang 'bi Jeruuselem 'puong na 'le dau ni ang 'so a dangbara nga,
a diu ing niba ni ang ba i 'Juuhi ni 'nuuhing.
12 Sanga ni ting daang wa 'wong a yela nga, ka ti ning a 'jie niba jaa suhuu
ka u ta 'do gaa Jeruuselem.
13 'Beng la ka Pool dieyeli: 'Bo yeng ira bila a 'kono, a saana n 'suhu?
'Bojung n ba ira 'siri ka ba 'leme 'yong. N iye 'siri ka n 'kpi Jeruuselem
'puong a 'ku Daana 'Yesu 'Kristo 'yuori.
14 Sanga ni ung daang ba die ka u leu, ting veng, a che yeli: Daana buobu
ni tung.
15 A 'beri ni 'puoring, ting i 'siri, a di ti buunhu a gaa Jeruuselem.
16 Ka a Sesa'riiya 'potuuribo 'mine ming daang paahi ti ingang gaa. Bang
waaniti 'Neesong ang 'yi Saipirus 'deu ka ti niu wa kpiera. U daang iye
a forafora 'potuuribo kanga.

Pool ang ti 'puohi 'Jeemes

17 Sanga ni ting daang wa ta Jeruuselem, ka a ba'biihi daang dieti aning
'pu-peli.
18 'Beu ang daang kaa, ka ti ning Pool ti kpe 'Jeemes seng. Ka a ningbera
jaa daang 'bi 'be.
19 Sanga ni Pool ang wa 'puohibo baahi, ung daang yeli nenene yela ni
Naangmini ang tung niba ni ang ba i 'Juuhi ni 'puong a 'tuuro u tungbu
ingang.
20 Sanga ni bang wa 'wong bila, bang 'pugiro Daana, a che yeli 'kuu: I
nyiye bila ni 'Juuhi 'tuhii ang sagi, ba'bie, che ka ba ming jaa inga jegira
a 'begu yela.
21 Bang yeliba i yela, ka i 'wuniye a 'Juuhi jaa ang 'bi niba ni ang ba i
'Juuhi ni 'puong ka ba bahi 'Moosis, ka a ta 'ihe ba 'biihi degiri, bii a la
'tuuro a 'tuubuhi ni.
22 Wala panaa la nga? Jemaa na wa langye taa, 'bojung ba na 'woming ka
i wayeng.
23 Bila 'jung, i bila ni ting na yeli 'kui. Daba banaahi 'biye ti seng a 'di
nosani.
24 Nyogiba a pegi i minga a paahi ba ingang, a yeu ba sama che ka ba
pung ba 'juri. Ka niba jaa bang ka bila ni bang yeliba i yela ni ba i

yeliminga, ka ina minga 'tuuriye a 'begu.
25 Che niba ni ang ba i 'Juuhi ni yeng ang sagi ni, ti seuye gbangu a yeli ka ba ngmaa ba miihi a 'yi bung ni bang di maali bagiri ingang, a ngmaa ba miihi a 'yi jiing ingang, a ngmaa ba miihi a 'yi bung bang cheri ku ingang, a ngmaa ba miihi a 'yi senseng ingang.
26 'Beng la ka Pool daang nyogi a daba. 'Beu ang daang kaa, ung pegi u minga a paahi ba ingang. Bang ti kpe a Ngming'puohi 'de-kpong 'puo ka ba ti 'wuli 'beri ni 'puong a nosani 'ihibu ang na baahi, che ka ba 'ihi sarika a 'ku kanga la kanga jaa.

Bang nyogi Pool

27 Sanga ni a dabaayo'poin ang wa tohi baahibu, ka 'Juuhi ang daang 'yi 'Eesiya nye Pool a Ngming'puohi 'de-kpong 'puong. Bang daang 'ihi a niba jaa ahi jenjaa, a nyoguu.
28 Bang daang tahina: Isi'reeli daba, ye sung. A dau ni la nga, unang 'wuno niba jaa 'jie la 'jie jaang, a chiiha a niba aning a 'begu aning 'jie nga. Ung la waaning 'Giriik niba ming a wa kpening a Ngming'puohi 'de-kpong 'puo, a degi a 'ji-pegi'yiruu nga.
29 'Bojung ba daang dang nyiye u ning Tiroofimus, Eefesus nie a 'yiri 'puong. Bang tiehi ka Pool daang waaniung a wa kpening a Ngming'puohi 'de-kpong 'puo.
30 Ka a 'yiri jaa daang 'ihi ahi jenjaa, ka a niba jora lanna taa. Bang nyogi Pool a taguu 'yining a Ngming'puohi 'de-kpong. Pampana, ka a 'di-noe daang buring pagiye.
31 Sanga ni bang wa buora ka ba kuu, ka 'duoho daang wa a 'sojehi ningkpong seng, ka Jeruuselem jaa 'biye gongkpiengaa 'puong.
32 Ung daang nyogihi 'sojehi 'mine aning 'sojehi koo ningbera 'wieng 'wieng, a jo 'sigi ba seng. Sanga ni bang wa nye a 'sojehi ningkpong aning a 'sojehi, bang veng Pool ngmiibu.
33 'Beng la ka a 'sojehi ningkpong wa ta, a nyoguu, a veng bang 'leu aning jorihi a'yi. Ung jugihi nie ni ang liu, aning bung ni ung i.
34 Ka ba 'mine daang tahina a yera yeli kanga. Ka ba 'mine ming tahina a yera yelijaala a jemaa 'puong. Sanga ni ung ba wa tuong bang a yela 'muni a gongkpiengaa ni 'jung, ung yeli ka ba diu waaning a 'sojehi 'yiri.

35 Sanga ni ung wa ta a 'dojie, ka a 'sojehi nyoguu di saa'jung a niba
'karikaruu 'jung.
36 'Bojung a ningjemaa daang 'tuurong, a tahina: Ye kuu.

Pool ang 'wuli ka u iye 'Juu

37 Sanga ni bang wa buora ka ba di Pool ti kpening a 'sojehi 'yiri, ung
jugihi a 'sojehi ningkpong: N yeli yela 'kui? Ung jugihuu: I na tuong
yeliye 'Giriik kokori?
38 I naani 'Iijipiti nie ni ang 'ihi gongkpiengaa 'beri 'mine ang pari 'puong
ni, a diening daba 'tuhu anaahi ang i ningkuuriba 'yie a ti kpening
mo'sogo 'puo ni?
39 Che ka Pool yeli: N iye nie ang i 'Juu, a 'yi Taarisus, Siiriya 'puong. N
iye 'yi-nanii 'bie. N suhiing, veng ka n yeli yela 'ku a niba.
40 Sanga ni ung daang wa 'kuu sori, ka Pool leu ahi a 'dojieng, a 'bigihi 'ku
a niba aning u 'nu. Sanga ni bang wa tang sirititi, ung yeli yela 'kubo
'Hiiburu kokoring:

Pool minga diebu

22 Ba'biihi, aning ba'mine, ye 'wong n minga yelidiebu, una mang yeng
yeli 'kuye ni.
2 Sanga ni bang daang wa 'wong ung yeli yela 'kubo 'Hiiburu kokoring,
bang maaling tang yaga jaa. Ung yeli 'kubo:
3 N iye 'Juu yeliminga, bang dogima Taarisus 'puong, Siiriya 'puong.
Che bang 'guolimo 'yiri nga 'puong, mang i Ga'meeli-el karima 'bie.
Bang 'wulimo a ba'mine 'begu ni sori nenene, ka n inga daang jegira
Naangmini yela a'wo yeng jaa 'wo bila 'jine 'beung nga.
4 Mang da mang dogihi niba ku, niba ang 'tuuro a sori nga, a mang 'lere
daba aning pogiba jaa a garaning pogiriba 'deri.

Pool ang yeli u leuhibu yela

5 A Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong ming aning a dantoonhiba
ningbera jaa 'diri-mang 'sieree aning bilang. Ba seng ming la mang
daang die gbama a garaning a ba'biihi seng. Mang daang gara
Damaasikus ka n ti nyogi bamahi ang 'bi 'be 'le, a waaning Jeruuselem
ka ba wa dogihi.

6 Sanga ni mang daang gara a wa tara Damaasikus, a'wo ngminton'tori
sanga, ka chaangkpong daang 'yi sagbani a chaangma wa 'gili 'dayeni.
7 Mang daang 'le 'tengeng a che 'wong kokori ang yera 'kurimo: Sool,
Sool, wala la ing dogihima?
8 Mang dieyeli: Ning'buo lii, Daana? Ung yeli 'kumo: Maang 'Yesu ang
'yi Naazaret la, maang ing dogiha ni.
9 Ka niba ni ang daang 'bi n seng ni nye a chaanii. Che ba ba 'wong nie
ni ang yeli yela 'kumo ni kokori.
10 Mang jugihi: Daana, wala mang na i? Ka Daana yeli 'kumo: 'Ihi a gaa
ti kpe Damaasikus. Ba na yeliing 'beng yela ni jaa ang 'bing 'kui ka i
tung.
11 Sanga ni mang daang ba tuong nyira 'jie a chaanii ni 'chengkeng 'jung,
ka niba ni ang 'bi n seng ni daang tagi n 'nung mang ti kpe Damaasikus.
12 Nie kanga bang buona Ananaiyas, ung i Ngming'puohi nene daana a
'tuuro a 'begu daang 'biye 'be. Ka a 'Juuhi jaa ang 'bi 'be daang buona
u 'yo-sung.
13 Ung wa n seng, a wa ahi, a yeli 'kumo: N ba'bie Sool, nyira. A wagiri
ning u 'ju mang daang 'liinhuu.
14 Ung yeli: Ti ba'mine Naangmini ni 'lugiing ka i bang u buobu, a nye a
Sun'tuuro ni, a 'wono u nuori yeliyaga.
15 'Bojung i na iye u 'sieree daana a 'ku niba jaa a'wo bila ni ing nye ni
aning bila ni ing 'wong ni.
16 Pampana wala 'jung ing panaa la naara? 'Ihi, a 'so Ngminikuong a pegi
i yelibee bahi, a buona u 'yuori.
17 Sanga ni mang daang leu wa Jeruuselem, a wa 'puoho Naangmini a
Ngming'puohi 'de-kpong 'puong, mang 'bi nyiibu 'puong.
18 Mang nyiu ung yera 'kurimo: 'Loring a 'yi Jeruuselem 'puong 'wieng
'wieng. 'Bojung ba kung die i 'sieree a'wo n yela.
19 Mang yeli: Daana, ba bangyeng ka n da mang kpeye Ngming'puohi 'deu
jaa a nyogihi banani ang sagii a ti pogi, a da mang ngmiba.
20 Sanga ni i 'sieridire 'Sitiivan jiing ang daang wa 'yi, n ming ahiyeng
kaara, a sagi u 'kuung yela. Mang kaara niba ni ang daang kuu ni kpari.
21 Ung daang yeli 'kumo: 'Yi che, 'bojung n na tumiing toori jaa ka i gaa
niba ni ang ba i 'Juuhi ni seng.
22 Bang daang chelihi 'wong u yeliyaga bilaang a wa ta a yelihung nga, a

che panaa tahina: Ye 'ihi a ningbalaa nga to 'teng-gbaning. A ba 'tu sori
ka u 'bibe.
23 Bang daang tahina yela, a 'vigire ba kpari, a onna tani baha saa'jung.
24 Ka a 'sojehi ningkpong daang yeli ka ba nyoguu kpening a 'sojehi 'yiri.
Ung yeli ka ba fiebuu a piehuu, ka ka u bang yeli ni 'jung bang tahina
yela u ingang bila.

Pool ang 'wuli ka u iye 'Rom 'bie

25 Sanga ni bang wa 'leu aning gbang'bie baahi, ka Pool jugihi a 'sojehi
koo ningkpong ang daang ahi 'be: A 'tuye sori ka i fiebi nie ang i 'Rom
'yiri 'bie, che ka ba ba toonhi u dangbu ung 'le?
26 Sanga ni a 'sojehi koo ningkpong ang wa 'wong bila, ung gaa ti yeli 'ku
a 'sojehi jaa ningkpong: Banna bila ni ing ira ni, 'bojung a dau nga iye
'Rom 'bie.
27 'Beng la ka a 'sojehi jaa ningkpong daang wa, a wa yeli 'kuu: Yeli
'kumo, i iye 'Rom 'yiri 'bie? Ung yeli: Mm.
28 Ka a 'sojehi jaa ningkpong dieyeli: 'Libi-yaga la mang di nyining a 'yiri
'biilung nga. Ka Pool yeli: Che ba dogiye maang mang i 'Rom 'yiri 'bie.
29 Bila 'jung ka banani ang daang buora ka ba piehuu nye ni 'yi u seng
'wieng 'wieng a gaa. Ka dabieng daang kpe a 'sojehi jaa ningkpong
ming sanga ni ung wa bang ka Pool iye 'Rom 'yiri 'bie, 'bojung u daang
nyoguung 'le

Pool ang 'bi dantoonhiba 'ningbi-tooring

30 'Beu ang wa kaa, ung daang buora ka u bang yeli ni 'jung a 'Juuhi ang
saanuu ni, ung 'loruu, a buong a Ngming'puohi 'yi-dieribera aning a
dantoonhiba jaa lang taa. Ung nyogi Pool 'sigi waaning, a wa diu ahi
ba 'ningbi-tooring.

23 Ka Pool daang 'liinhe a dantoonhiba sirititi, a yeli: Daba aning
ba'biihi, n 'bi 'beng aning 'suhu-sung Naangmini 'ningbi-tooring
bilaang a waana 'beu ngang.
2 Ka a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong, Ananaiyas daang yeli banani
ang ahi pieluu ni ka ba ngmi u nuoring.
3 'Beng la ka Pool yeli 'kuu: Naangmining na ngmii, ina daangguoni bang

peli. I 'jingyeng ka i 'di saree aning a 'begu, che la yeli ka ba ngmima a chiihi a 'begu?

4 Ka banani ang daang ahi pieli, bang jugihi: Naangmini Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong ni ing degira?

5 'Beng la ka Pool yeli: N ba'biihi, n ba bang ka u iye Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong, 'bojung a seuyeng:

Ta yeli i niba kaara yelibeu.

('Yiibu G. 22:28; 'Hiiburihi G. 13:17)

6 Che sanga ni Pool ang wa bang ka ba chelii iye Saa'jusihi, ka ba chelii ming i Farisiihi, ung tahing a dantoonhiba 'puong: Daba aning ba'biihi, n iye Farisii, a i Farisii 'bie. A tamaa aning a 'kuung 'puo 'ihiyiibu 'jung la mang 'bi saree 'diibu 'puong.

7 Sanga ni ung wa yeli bila baahi, ka nokpieni kpe a Farisiihi aning a Saa'jusihi kpachaga. Ka a jemaa daang 'po 'jiihi a'yi.

8 'Bojung a Saa'jusihi yeliyeng ka 'kuung 'puo 'ihiyiibu 'chibe, ka malika 'chibe, ka sie ming 'chibe. Che ka a Farisiihi die ka a jaa 'bibeng.

9 Ka gongkpiengaa daang 'ihi 'beng, ka 'begu karimihi ni ang 'bi a Farisiihi 'puong daang 'ihi 'miing, a yeli: Ti ba nye beu jaa a dau nga ingang. A'mineng sie kanga la bii malika la yeli yela 'kuu. Ye ta veng ka ti wa jaura ning Naangmini.

10 Sanga ni a nokpieni ang wa i kpiengaa yaga, ka a 'sojehi jaa ningkpong daang jora dabieng ka ba ta wa ira wa tagihi Pool chuuri. Ung daang yeli 'ku a 'sojehi ka ba 'sigi a ti diu kpiengung a 'yi ba seng, a wa kpening a 'sojehi 'yiri 'puo.

11 'Jie ang daang wa suo, ka Daana wa ahi u sieng, a yeli: Pool, 'diu 'suhu, 'bojung a'wo ing 'di 'sieree n yela Jeruuselem 'puong bila nga, bila ming ing na 'di n 'sieree 'Rom 'puong.

12 'Beu ang daang kaa 'beeguu, ka 'Juuhi daang bu a po ing ba miihi, a yeli ka ba kung 'di bung jaa bii a 'nyu bung jaa a gara sanga ni bang na ti ku Pool.

13 Banani ang bu a buubu nga daang gaaye lijaa'yi.

14 Bang daang wa a Ngming'puohi 'yi-dieribera aing a ningbera seng, a wa yeli: Ti poye pokpiengaa ing ti miihi ka ti kung 'di bung jaa a gara sanga ni ting na ti ku Pool.

15 Bila 'jung ye ning a dantoonhiba tung a 'sojehi jaa ningkpong seng, ka

u 'sigi niu waaning wa 'kuye 'beu. Ka a i 'woning yeng buora ka ye piehi u yela ni nenene. Ti iye 'siri ka ti kuu ka u nang ba ta.
16 Che ka Pool yaupoga 'bi-dau daang 'wong ba bu'guubu ni, a gaa ti kpe a 'sojehi 'yiri a yeli Pool.
17 Ka Pool daang buong a 'sojehi koo ningbera ni kanga a yeli: Nyogi a 'bi-polii nga gaaning a 'sojehi jaa ningkpong seng. 'Bojung u tariye yeli kanga a na yeli 'kuu.
18 'Beng la ung daang nyoguu a gaaning a 'sojehi ningkpong seng a ti yeli: A pogira Pool ning buongma a suhima ka n tari a 'bi-polii nga waaning i seng, ka u tariye yelikanga a na yeli 'kui.
19 'Beng la ka a 'sojehi jaa ningkpong daang nyogi u 'nung. Ka u niu daang tagi 'yi biela 'gondong. Ung jugihuu: 'Bo yeli ing tari ka i yelima?
20 Ung yeli: A 'Juuhi buyeng ka ba suhii ka ka i 'sigining Pool wa 'ku a dantoonhiba 'beu. Ka ka a i 'woning bang buora ka ba jugihuu yeli kanga nenene.
21 Che i ta wa sagira 'kuribo, 'bojung ba daba ang jeng 'guu gaaye lijaa'yi. Ba po ingye ba miihi ka ba kung 'di bung jaa bii a 'nyu bung jaa a gara sanga ni bang na ti kuu. Pampana ba iye 'siri, a cheliha i nuori.
22 'Beng la ka a 'sojehi jaa ningkpong daang kpaahuu: Ta wa yera 'kuro nie jaa ka i yeliye a yela nga 'kumo. Ung daang bahi a 'bi-polii ung gaa.

Ba ang di Pool gaaning 'Fii-lix seng

23 Ung daang buong 'sojehi koo ningbera ba'yi, a yeli: Ye veng ka 'sojehi koohi a'yi i 'siri 'yienguu 'gbelinge awai sanga ka ba gaa Sesa'riiya, aning yohijonniba lijaata aning 'pie, aning kpama niba koohi a'yi.
24 Ka ye 'kubo bungjonnihi ka Pool jong, ka ye taruu gaaning a paalikaara 'Fii-lix, seng laangfie.
25 Ung daang seu gbangu ngaang:
26 Maang, Kiloodiyus Liisiyang 'puoho a paalikaarisung, 'Fii-lix.
27 'Juuhi da nyogiye dau nga a buora ka ba kuu. A sanga mang ang da ta aning 'sojehi, a da faaguu, 'bojung n da wa baming ka u iye 'Rom paaluu 'bie.
28 Mang da buora ka n bang yeli ni 'jung bang saanuu. 'Beng la mang da 'sigi niu gaaning ba dantoonhiba seng.

29 Mang da nye ka ba saanuung ba 'begu yelitarihi yela. Che ba ba saanuu
yeli jaa ang sigi 'kuung bii pogibu yela.
30 Sanga ni bang da wa yelima bila ni a 'Juuhi ang jeng 'gu a dau, mang
tung 'wieng 'wieng ka ba taruu waaning i seng, a yeli u saaniba ni ming
ka ba wa yeli i 'ningbi-tooring yeli ni 'jung bang saanuu.
31 'Beng la ka a 'sojehi daang 'tu a yelihung, a nyogi Pool gaaning
Antiipatiris 'yienguu.
32 'Beu ang daang wa kaa bang bahi a yohijonniba ka ba niu gaa, che
daang leu gaa a 'sojehi 'yiri.
33 Sanga ni bang wa ti ta Sesa'riiya, a 'ihi a gbangu 'ku a paalikaara, bang
di Pool ming ahi u 'ningbi-tooring.
34 Sanga ni a paalikaara ang daang wa karing a gbangu baahi, ung jugihi
a paaluu lampega ni ung 'yi. Sanga ni ung daang wa bang ka u 'yiye
Siliisa,
35 ung yeli: N na 'wongye i yelihung sanga ni i saaniba ni ang na wa wa.
Ung daang 'ku nuori ka ba ti kaaruu Heerod dantoonhi 'deung.

Pool saree 'diibu

24 'Beri a'nu ang wa pari, ka a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong
Ananaiyas daang 'sigi wa aning a ningbera 'mine aning yeliyera
kanga bang buona Terituulus. Bang wa yeli yela a saang Pool 'ku a
paalikaara.
2 Sanga ni bang wa buomuu, ka Terituulus daang 'piili saanuu, a yeli:
Paalikaarisung 'Fii-lix, ti 'biye maahuu yaga jaa 'puong i 'jung. I kaabu
'puong ka yelinanee yaga jaa tung a paaluu ngang.
3 Ti mang togiliye 'nuuhi die bila wagiri jaang, a mang togili 'nuuhi die
bila 'jiihi jaang aning barika 'puohibu yaga jaa.
4 Che mang ba buora ka i naari yaga jaa 'jung, n suhiing i mingilung ni
'puong ka i da 'wong ti yela awala.
5 'Bojung ti nyiye a dau nga ka u iye nindagina. U iye nie ang 'ihe taawai
a 'Juuhi jaa 'puong a dunee jaang, a i Naazariin niba ngminchelii ni
'yi-diera.
6 Ung buora ming ka u degi a Ngming'puohi 'de-kpong ni che ting
nyoguu a buora ka ti di ti 'begu 'di u saree.
7 Che ka a 'sojehi jaa ningkpong Liisiya daang wa, a wa faaguu ti

'nuuhing aning kpiengu.
8 Che ung yeli ka u saaniba ni waana i seng. Ka i mingang wa piehuu, i na baming a 'yi u seng yeli ni jaa 'jung ting saanuu.
9 Ka a 'Juuhi ming daang die ka a yela nga iye yeliminga.
10 Sanga ni a paalikaara ang daang wa 'bigihi 'kuu ka u yeli yela, ka Pool daang dieyeli: Mang bang ka i iye saringmaara a paaluu ngang 'yuomo jemaa 'jung, n na yeliye yela aning 'pu-peli yaga jaa ka n die n minga.
11 'Bojung i minga na tuong baming, ka sanga ni mang daang gaa Jeruuselem ka n ti 'puohi Naangmini Ngming'puohibu a waana nga, a nang ba gaa 'beri 'pie aning a'yi.
12 Ba daang ba nye mang ngmira ning nie jaa nokpieni bii a 'ihe niba lanna taa a Ngming'puohi 'de-kpong 'puong bii a Ngming'puohi 'deri 'puuhing, bii a 'yiri 'puong.
13 Ba kung tuong 'wuli ming aning yeliminga a yela ni 'jung bang saanima ni.
14 Che yeli mang na dieyeli 'kui la nga: N 'puohiye ti ba'mine Naangmini ni Ngming'puohibu sori ning bang buona ngminchelii sori ning, a sagi yela ni jaa ang seu a 'begu 'puong aning yela ni jaa a dangyeriba ang seu ni.
15 Mang tari tamaa Naangmini ingang ba miihi jaa ang sagi, ka 'kuung 'puo 'ihiyiibu daang na 'bibeng a 'ku sun'tuuribo aning beu'tuuribo jaa.
16 Bila 'jung n mang iriye anie ka n tari bangbu 'suhu-pielaa Naangmini ingang aning ninsaaliba ingang wagiri jaang.
17 'Beng la, 'yuomo 'mine ang wa pari, mang waaning bunye sarikihi aning 'kuubuhi ka n wa 'ku n paaluu.
18 Sanga ni mang wa ira bila, ka 'Juuhi 'mine ang 'yi 'Eesiya wa nyima a Ngming'puohi 'de-kpong 'puong, ka n 'ihi n nosani baahi. N ning ningjemaa da naani, bii niba ang gona gongkpiengaa.
19 A da iyeng ka ba 'bi che i 'ningbi-tooring a saangma, ka banang nye n saangbu jaa.
20 Bii, veng ka bamahi nga ang 'bi che nga miihi yeli bila ni beu bang nye n ingang sanga ni mang ahi a dantoonhiba 'ningbi-tooring ni.
21 Ka a yeli'yeni nga 'yong naani mang daang muoli sanga ni mang ahi ba 'puong: A 'kuung 'puo 'ihiyiibu yela yeng 'dire nima saree a 'beu ngang.
22 Che 'Fii-lix ang daang tari a sori bangbu 'jung, ung bahiba, a yeli:

Sanga ni Liisiya, a 'sojehi jaa ningkpong ni ang na 'sigi wa, n na bangye ye yela ni 'ningbiri.

Ba ang pogi Pool

23 'Beng la ung daang yeli 'ku a 'sojehi koo ningkpong ka u nyogi Pool ti pogi, a veng ka u tari laangfie. Ka u ta wa kara u nie jaa ka u ta wa sumuu bii a wa u seng.
24 'Beri 'mine ang wa pari ka 'Fii-lix daang wa aning u poga Dirusiila ang daang i 'Juuhi 'bi-poga. Ung tung a buong Pool, a 'wong u yeliyaga a'wo limaniye taribu 'Yesu ingang yela.
25 Sanga ni ung daang wa yera a'wo sun'tuubu yela, aning minga nyogibu yela, aning saree 'diibu ang 'bi 'puoring waana yela, ka dabieng daang kpe 'Fii-lix yaga jaa. Ung yeli: Gara bila pampana. Sanga ni mang na wa nye wagirisung, n na buomiing.
26 Che ung daang ira tamaa ka Pool 'kuu 'libie che ka u bahuu. Bila 'jung ung daang mang tuna buonuu pahii pahii a mang yeli niu yela.

'Poorisus Fes'tus ang wa kpe 'Fii-lix bogung

27 Che 'yuomo a'yi ang daang wa pari ka Porshus Fes'tus daang wa kpe 'Fii-lix bogung. Ka 'Fii-lix daang buora ka u nye 'Juuhi nungbu, bila 'jung ung daang bahi Pool pogiriba 'deung.

Pool ang ahi Fes'tus 'ningbi-tooring

25 Sanga ni Fes'tus ang wa kpe a paaluu, 'beri ata ang daang wa pari ung 'yi Sesa'riiya a 'do gaa Jeruuselem.
2 'Beng la ka a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong aning a 'Juuhi ningbera daang saang Pool 'kuu, a suhuu.
3 Bang suhi ka u iba sung, ka u tung buong Pool ka u wa Jeruuselem. Bang daang ira 'siri ka ba jeng soring 'guu a kuu.
4 Che ka Fes'tus daang yeli ka ba pogiye Pool Sesa'riiya 'puong. Ka a kung kauhi che ka una Fes'tus minga 'yi gaa 'be.
5 Ung yeli: Bila 'jung ye veng ka bamahi nga ang 'bi ye 'puong a tari 'suobu kpiengu i ka n ningba 'sigi gaa. Ka beulung jaang 'bi a dau ingang, ka ba ti saamuu.
6 Sanga ni ung daang di 'bining ba seng ba kauhi gaa 'beri 'pie. Che ung

daang 'sigi gaa Sesa'riiya. 'Beu ang daang kaa ung 'jing u saree ngmaabu 'kogong, a yeli ka ba ti waaning Pool.

7 Sanga ni ung wa wa, ka a 'Juuhi ang daang 'yi Jeruuselem 'sigi wa ni daang ahi ngmaaguu 'gili. Bang saamuu aning yelisaangbee bee yaga, yela bang kung bang 'wuli yelimingang.

8 Ung daang yeli yela ka u die u minga: N ba saang yeli jaa a 'Juuhi 'begu ingang, bii a Ngming'puohi 'de-kpong ingang, bii 'Sii-zer ingang.

9 Che Fes'tus ang daang buora ka u peli a 'Juuhi 'puo 'jung, ung die a jugihi Pool: I buorang ka i 'do gaa Jeruuselem ka ba ti 'di i saree 'beng a yela nga 'jung n 'ningbi-tooring?

10 'Beng la ka Pool yeli: N ahiye 'Sii-zer saree 'diibu 'kogo 'ningbi-tooring, 'be ang sigining ka ba 'di n saree. N ba i a 'Juuhi yelibeu jaa, ka i minga jaa bang pielaang.

11 'Bojung ka maang da i yelibe-ira, bii a i yeli jaa ang sigi 'kuung, n da kung jaanhi ka n 'kpi. Che ka a yela ni 'jung bang saanima ning ba i yeliminga, nie 'chibe a na dima 'kubo. N na gaaye 'Sii-zer seng.

12 'Beng la, sanga ni Fes'tus aning u dantoonhiba ang daang wa nye taa baahi, ung yeli: I ye ka i na gaaye 'Sii-zer seng, 'Sii-zer seng ing na gaa.

Bang waaning Pool
Agiriipa aning Bee'nasi 'ningbi-toori

13 'Beri 'mine ang wa pari a bila 'puoring, ka Naa Agiriipa aning Buriniise wa Sesa'riiya ka ba wa 'puohi Fes'tus yaanhi.

14 Bang daang di 'beri yaga 'beng, ka Fes'tus daang yeli Pool yela 'ku a naa, a yeli: Dau kanga ka 'Fii-lix bahi pogibu 'deung,

15 sanga ni mang da 'bi Jeruuselem 'puong, ka Ngming'puohi 'yi-dieribera aning a 'Juuhi ningbera yeli u yela, a buora ka u 'le saree 'diibu 'puong.

16 Mang yeli 'kubo: A ba i 'Rom niba 'tuubu ka ba nyogi nie jaa 'ku niba, 'see ka nie ni bang saang ni ning niba ni ang saamuu ni 'tuohi taa seni. Ka u 'so sori ka u yeli u minga yela a'wo saangbu ni yela bang saamuu ni.

17 Bila 'jung sanga ni bang wa lang taa che, n ba naari. Che 'beu ang daang wa kaa mang 'jing saree 'diibu 'kogong, a yeli ka ba ti waaning a dau.

18 Che sanga ni bang wa 'ihi ahi, ba ba waaning yela ni 'jung maang ang

tiehi bang na saamuu ni.
19 Che bang daang tari nokpieni kanga a'wo ba miihi Ngming'puohibu yela, aning nie kanga bang buona 'Yesu ang 'kpi yela. Che ka Pool yeli kpiengaa kpiengaa ka u 'bibeng.
20 N da ba bang bila ni mang na bo a yela 'ningbiri. Mang jugihuu ka u na buorang ka u gaa Jeruuselem ka ba ti 'di u saree a yela 'puong 'beng bii.
21 Che sanga ni Pool ang wa yeli ka u na buorang ka n poguu a gara sanga ni Ogeesitus ang na ti 'wong a yela, mang yeli ka ba nyoguu pogi a gara sanga ni mang na ti veng ka u gaa 'Sii-zer seng.
22 'Beng la ka Agiriipa yeli 'ku Fes'tus: N ming minga na buorang ka n 'wong a dau yeliyaga. Ung yeli: 'Beu i na 'wongye u yeliyaga.
23 'Beu ang daang kaa ka Agiriipa aning Buriniise daang wa aning tiinhuu kpong. Bang daang ti kpe a yeliyaga 'wongbu 'jie, aning a 'sojehi ningbera aning a 'yiri ningbera. Ka Fes'tus daang wa 'ku sori bang ti waaning Pool.
24 Ka Fes'tus yeli: Naa Agiriipa aning daba jaa ang 'bi ti seng 'jie ngang, ye nyiye dau nga. U yela ka a 'Juuhi jaa wa n seng Jeruuselem 'puong aning 'jie ngang jaa. Bang mang tahina yela ka a ba la tari sori ka u tari 'nyivori.
25 Che sanga ni mang wa nye ka u ba i yeli jaa ang sigi 'kuung, ka u minga ming yeli ka u na gaaye Ogeesitus seng, 'beng la mang 'le ka u gaa u seng.
26 Che n ba tari yeli'ju jaa mang na seu a 'ku n ningkpong a'wo u yela. Bila 'jung mang 'ihuu waaning ye 'ningbi-toori. Che ina 'ningbi-toori mang waaniu yaga, naa Agiriipa, ka ka piehibung wa piehi baahi ka n tari yeli kanga ka n seu.
27 'Bojung n nyiyeng ka a ba tari 'muni ka nie di pogira tuoli, a che ba yeli saangbuhi ni ung saang.

Pool minga diebu Agiriipa 'ningbi-tooring

26 'Beng la ka Agiriipa daang yeli 'ku Pool: Sori 'bi 'beng ka i yeli i minga yela. 'Beng la ka Pool daang tie u 'nu ka u yeli yela a die u minga.
2 N tiehiyeng ka n 'ju numang, Naa Agiriipa, a'wo ang i i 'ningbi-tooring

mang yera yela ka n die n minga 'jine a'wo saangbu ni jaa 'Juuhi ang saanima ni yela.

3 'Bojung i bangye a 'Juuhi 'tuubuhi aning ba taa chiihibu yela sung jaa. Bila 'jung n suhiing ka i chelihi 'wong n yeliyaga aning 'kanyiri.

4 N 'berihung a 'yi n 'biilung, mang fora 'bi n niba seng Jeruuselem 'puong, a 'Juuhi jaa bangyeng.

5 Ba bang mang sanga jaa, a na tuong 'di 'sieree ka banang na sagiyeng ka n da iye Farisii a 'tuuro ti Ngming'puohibu niba buurii kanga ang 'tuuro nene a gaa ti Ngming'puohibu niba jaa.

6 Pampana n ahiye che bang 'dire n saree Naangmini no'binnuu tamaa ni 'jung, a nuori ung 'bing 'ku ti ba'mine ni.

7 A nuori nga yela ka ti buura 'pie aning ba'yi ni tuna Naangmini ngminaa aning 'yienguu kpiengaa kpiengaa, a ira tamaa ka u wa. Naa Agiriipa, a tamaa 'jung la ka a 'Juuhi saanima.

8 Wala la ang na i yeli yeng kung tuong sagi ka Naangmini na 'ihiye kpiinhi?

9 Maang ming daang tiehiyeng 'ningbi-jieng ka a 'tuye sori ka n i yelijemaa a chiihi 'Yesu a 'yi Naazaret 'yuori.

10 N daang tungye bila ming Jeruuselem 'puong. N daang pogiye a ningpegi'yiribe ni jemaa, a 'tuuro 'suobu kpiengu mang daang nye a 'yi a Ngming'puohi 'yi-dieribera seng. Sanga ni bang da mang wa kuba, n ba mang bu kpeba.

11 N da mang dogihibang pahii pahii a Ngming'puohi 'deri jaa 'puuhing. N da mang firibang ka ba degi Naangmini 'yuori, a 'ihi 'suuri yaga jaa ba ingang. 'Haali mang gaa 'yi-jaani ka n ti dogihiba.

Pool ang yeli u leuhibu yela

12 'Beng la mang daang gara Damaasikus, a tari 'suobu kpiengu aning tungbu a 'yi Ngming'puohi 'yi-dieribera seng.

13 Ngminton'tori sanga, 'oo, naa, mang nye a soring chaanii ang 'yi sagbani ang chaang gaa ngminaa. Ung chaang 'chigime wa 'gili aning banani ni ma ang daang 'chene ni.

14 Sanga ni ting jaa wa 'le 'tengeng, mang 'wong kokori ang yera yela 'kurimo 'Hiiburu kokoring: Sool, Sool, wala la ing dogihima? A iye kpiengaa 'kui ka i vira 'piingbie.

15 Mang yeli: Ning'buo lii, Daana? Ung yeli: Maang 'Yesu la nie ni ing dogiha ni.
16 Che i 'ihi ahi 'dendenge. 'Bojung yeli ni 'jung mang 'yi 'kui la nga, ka n veng ka i i n tungtuna aning n 'sieree daana yela ni jaa ing nye ni 'puong, aning anani jaa mang na la 'yuo 'kui.
17 N na mang diegiing i minga niba seng, aning niba ni ang ba i 'Juuhi ni seng. Ba seng la mang tunii pampana.
18 Ka i ti 'yuo ba 'ningbie, a leuhiba 'yi sagiluung a waaning chaanii, a leuhiba 'yi Sitaani kpiengung a waaning Naangmini seng. Ka ba nye yelibee veng'kuubu aning chengbuunhu bamahii nga ang welipegi'yi 'puong a 'tuuro ba limaniye bang tari n ingang 'jung.

Pool 'sieree a 'ku 'Juuhi aning niba ang ba i 'Juuhi

19 Bila 'jung, 'oo naa Agiriipa, n daang ba jaanhi a sagbani yelinyiruu ni 'tuubu.
20 Che n daang fora 'wuliye banani ang 'bi Damaasikus 'puong. A 'puoring mang 'wuli banani ming ang 'bi Jeruuselem 'puong, aning banani ang 'bi 'Judiiya paaluu togihi jaang, aning a niba ni ang ba i 'Juuhi ni ming, ka ba leu 'yi ba yelibee 'puong a leu wa Naangmini seng, a tuna tuma ni ang sigining yelibee 'puong leu'yiibu tuma.
21 A yela nga 'jung ka a 'Juuhi nyogima a Ngming'puohi 'de-kpong 'puong a buora ka ba kuma.
22 Che n nyiriye sungbu a 'yire Naangmini seng a waana a 'beu ngang. Bila 'jung mang ahi che a 'dire 'sieree a 'kuro ningbaaliba aning ningbera. N ba yera yeli jaa a gaa yela ni a dangyeriba aning 'Moosis ang yeli ka a daang na ing ni.
23 Ana la ka 'Kristo daang na 'diye dogee, a i fora nie ang na 'ihi 'yi kpiinhi 'puong. Ka u daang na 'wuliye chaanii a 'ku u niba aning niba ni ang ba i 'Juuhi ni.

Pool ang buora ka Agiriipa sagi 'Yesu

24 Ung daang wa dieyeli ngaang a na die u minga baahi, ka Fes'tus tahing: Pool, i ba bang i minga. I daanhibu kpong vengyeng ing leura jenjaanha.

25 Che ung yeli: N ba i jenjaanha, Fes'tus nanii. N yeriye yela ang i yeliminga, a yera yela ang i haakilisung yeliyaga.
26 'Bojung naa minga bangye a yela nga. U 'ningbi-tooring la mang bahi yeng yera yela ni. 'Bojung n iye limaniye ka a yela nga kanga jaa ba sogiluu. 'Bojung a yela nga daang ba i 'dekiring.
27 Naa Agiriipa, i sagiye a dangyeriba ni? N bangyeng ka i sagibang.
28 'Beng la ka Agiriipa daang yeli 'ku Pool: I tiehiyeng ka i na veming ka n leu Kristieng a wagiri fiing nga 'puong?
29 Ka Pool yeli: Ka wagiri fiing bii ka wagiri kpong la n suhiye Naangmini, a ba i 'wo ka i 'yong, che banani jaa ang 'wono n yeliyaga a 'beu ngang, ka ba da leu 'wo bila mang 'wo nga, ka jorihi nga yela naani.
30 'Beng la ka a naa daang 'ihi ahi aning a paalikaara, aning Buriniise, aning banani ningba ang daang 'jing ni.
31 Sanga ni bang wa 'yi ba 'yong, bang yeli 'ku taa: Dau nga ba ira yeli jaa ang sigi 'kuung bii pogibu.
32 'Beng la ka Agiriipa daang yeli 'ku Fes'tus: A dau nga da iye bahibu ka unang da ba yeli ka u na gaaye 'Sii-zer seng.

Pool 'Rom gaabu

27 Sanga ni bang daang wa 'le ka ti kpe 'gbori gaa Iitali, bang daang 'ihi Pool aning a pogiriba 'mine a 'ku 'Juuliyus, Oguusitus 'sojehi koo ningkpong.
2 Ting daang wa ti kpe Adiramiitiyum 'gbori ang i 'siri ka u 'tu 'Eesiya mannuori paalihi baahi, ting daang 'ihi gaa. Ka Aristaarikus, Masi'dooniya nie ang 'yi Tesalonaika daang 'bi ti seng.
3 'Beu ang daang kaa ting ti ta Saidong, ka 'Juuliyus daang kaa Pool 'jieng sung, a daang 'kuu sori ka u gaa u jo'mine seng a ti ngmi peenhuu ka ba sumuu.
4 Ting daang wa 'ihi 'yi 'be ting 'tu Saipirus sa'mung-goo seng, 'bojung seseu daang 'tuohiting.
5 Ting 'bi a 'gbori 'puong a gaa ti 'yi a mani ang 'bi Siliisa aning Pamifiiliya sieng ni baahi, ting wa Maira, Liisiya paaluung.
6 'Beng la ka a 'sojehi koo ningkpong daang nye Alexaandiriya 'gbori ang gara Iitali. Ung daang diti ing 'beng.

7 Ting daang 'bi a 'gboring a 'cheng boin 'be-jemaa, a daang gbari wa ta Naidus. Ka seseu daang ba die ka ti gaa 'ningbi-toori, ting leu die 'Kiriit luo ang pieli Sali'moone, ung daang 'liliti.
8 Ting daang gbari wa paruu, a wa ta 'jie bang buona Feer 'Heevinihi, ka 'yiri kanga bang buona La'siiya daang pieluu.
9 Sanga ni wagiri kpong ang daang wa pari, ka a 'gbori 'cheni daang tari dabieng. 'Bojung a nuori 'leebu daang pariyeng a sanga. Ka Pool daang iba kawani,
10 a yeli 'kubo: Gaarifa daba, n nyiyeng ka a 'gbori 'cheni nga na tariye dangii aning saangbu yaga. A ba i 'wo a 'tuobu aning a 'gbori 'yong la, ti miihi 'nyivoe jaa yela la.
11 Anaa jaa che ka a 'sojehi koo ningkpong daang sagi a 'gbori ningkpong aning a 'gbori daana yeliyaga ni, a gaa yela ni Pool ang daang yeli ni.
12 'Bojung a 'gbori ahi'jie daang ba i sung ka ba 'di seseu sanga 'be. Ka a niba yaga 'jie ming yeli ka ba 'yi 'be gaa, ka ka anang na tuong, ka ba da ta Feniisiya, 'Kiriit 'gbori ahi'jie kanga ang 'tori sa'mung-goo seng aning sa'mungduri seng. Ka ba 'di seseu sanga 'beng.

Sesekpiengaa a mani 'puong

13 Sanga ni a sa'mung-goo seseu ang daang wa daara boin, bang tiehi ka ba nyiye ba buobu. Bang daang 'ihi 'yi 'beng a die 'Kiriit sie.
14 Che a daang ba kauhi che ka sesekpiengaa kanga bang buona 'Yurokilaidong daang 'ihi a 'tuohuu.
15 Sanga ni a 'gbori ang daang wa ahi a ba la tuong 'chene a seseu 'puong, ting veng ung 'daali.
16 Ting va ti kpe 'ji-fiing kanga kuong ang ngmaa 'gili luo a 'lili. Bang buona a 'jie Kiloda. Ting daang 'di dogee sung sanga ni ting tagira a 'gboribile ka ti ing a 'gbori-kpong 'puong, a 'le.
17 Sanga ni bang daang wa taguu 'do ing baahi, bang di buunhu 'lere a 'gbori ka u i kpiengaa. Bang daang jora dabieng ka ba ta wa gaa ti kpe 'varuu 'puo 'jung, bang tagi a 'gbori tama 'sigining a che 'daane gara.
18 Ka sesekpiengaa daang ngmiti ting yangka yaga jaa, 'beu ang wa kaa bang kori a 'gbori 'tuobu.
19 'Beri ata daari, bang daang 'ihi a 'gbori 'puo buunhu aning ba miihi 'nuuhi a loo bahi.

20 'Beri yaga daang wa pariyeng ka ngminaa aning ngmari'bie ba 'yi. Sesefiing ming naaning daang ngmiriti. Tamaa daang la 'chibe ti 'chihi iibu yela.
21 Bang daang kauhi yaga ka ba ba 'di siimaa, ka Pool 'ihi ahi ba gaalinggang a yeli: Daba, ye danang chelihiye n yeliyaga a da ta 'yi 'Kiriiting, a waaning saangbu aning bona nga.
22 Pampana n iriyeng kawani, ye nyogi ye miihi. 'Bojung nie jaa 'nyivori kung kong ye 'puong, 'see a 'gbori 'yong.
23 'Bojung 'yienguu nga Naangmini malika wa ahiye n seng, Naangmini ni ang 'somo, mang tunuu ni malika.
24 Ung yeli: Ta jora dabieng, Pool. Kparaama la ka i na ahiye 'Sii-zer 'ningbi-tooring. Naangmini diye nie jaa ming ang 'bi a 'gbori 'puong a 'kui.
25 Bila 'jung, daba, ye nyogi ye miihi. 'Bojung n sagiye Naangmini 'di ka bila ni ung yeli 'kumo ni na tuming.
26 Anaa jaa che ti na ti 'sigiye 'jie kanga kuong ang ngmaa 'gili.
27 'Beri 'pie aning anaahi 'yienguu sanga, ting daang 'daane 'viinhe gara 'Edirii-atik Mani 'puong, a'wo 'tengkori sanga ka a 'gbori muniba daang i 'wo bang tagira tara mannuori kanga.
28 Bila 'jung bang daang maahi a kuong a nye ka u 'sigi singye 'mitihi lijeri aning 'pie aning ayo'poin. Bang daang la 'cheng biela a la maahi. Ung 'sigi sing 'mitihi lijeri aning ayo'poin.
29 Bang daang jora dabieng ka ti ta wa 'le 'piihi 'ming ingang 'jung, bang 'ihi 'kue anaahi a 'gbori 'mum-baahaang a loo, a buora ka 'jie nyaa 'wieng.
30 Sanga ni a 'gbori muniba ang wa buora ka ba sogili 'yi a 'gboring gaa, bang daang di a 'gboribile 'jaane 'sigire ka ba ing a maning, a ira 'wo bang gara ka ba ti 'ihi 'kue a 'gbori 'ningbi-tooring a 'sigihi.
31 Ka Pool daang yeli 'ku a 'sojehi koo ningkpong aning a 'sojehi: Ka daba ngang ba 'bi a 'gbori 'puong ye kung tuong i 'chihi.
32 'Beng la ka a 'sojehi daang ngmaahi a 'gboribile 'ngmi-dee ung 'le.
33 'Jie ang wa tohi nyaabu, ka Pool daang mugiliba ka ba 'di siimaa, a yeli: 'Beri 'pie aning anaahi la 'jine yeng 'bi 'jogilibu 'puong a ba 'di bung jaa.
34 Bila 'jung n muginiyeng ka ye 'di siimaa. 'Bojung ye laangfiilung la bila. 'Bojung ye kanga jaa 'ju-koonhuu kung vuo 'le.

35 Sanga ni ung wa yeli bila baahi, ung di paanuu a 'puohi Naangmini barika ba jaa 'ningbi-tooring, a che ngmaa oora.
36 'Beng la ka ba jaa 'suuhi daang nyegihi, bang ming 'di siimaa.
37 Ti jaa ang daang 'bi a 'gboring iye niba koohi a'yi aning lijaata aning 'pie aning bayuobi.
38 Sanga ni bang daang 'di wa tigi, bang kori a 'wiit, a loo a mani 'puong che ka a 'gbori i foo.

A 'gbori saangbu

39 'Beu ang daang wa kaa, ba ba bang 'teng-gbani ni bang daang nye ni, che bang nye mannuori 'jilongkore kanga 'biihee ang 'bi 'be. Bang daang 'le ka ba turi a 'gbori ing 'be ka bilang na tuong.
40 Bila 'jung bang daang ngmaa a 'kue bahi a mani 'puong, a che 'lorihi a 'ngmi-dee ang daang 'le a 'gbori sitiihi. Bang daang tagi a 'gbori tankpong 'doning ung 'tuohi seseu, bang panaa 'daane gara a mani nuori.
41 Bang ti kpe 'jie kanga mama a'yi ang 'tuohi taa, ka a 'gbori daang ba. Ka u 'ningbi-toori kpe 'tenge a ba kpiengaa, a ba la tuong na 'jigihi. Ka u 'puori ming daang kauhi aning a kuong vakpiengaa.
42 Ka a 'sojehi daang yeli ka ba ku a pogiriba, ka ka ba kanga jaa ta wa ira wa 'dugi 'yi a jo gaa.
43 Che a 'sojehi koo ningkpong ang daang buora ka u die Pool 'jung, ung legiba a 'yi ba buobu ning. Che ung yeli ka banani ang na tuong 'dugi, ka ba 'le a maning a gara 'teng-gbani.
44 Che ka ba chelii daang nyogi taabuuhi bii a 'gbori 'ji-chelee ni. Bilang la bang jaa daang ti 'yi a ti 'do 'teng-gbani aning laangfie.

Pool ang gaa Meelita

28 Sanga ni bang wa 'yi baahi, bang bang ka a 'jie kuong ang ngmaa 'gili ni 'yuori la Meelita.
2 Ka a 'yiri niba daang iti sung yaga jaa. Ba daang maaliye 'buung a die ti jaa, 'bojung saa daang waanang ka oori ira.
3 Ka Pool daang 'ohi daari lang taa, a di wa inna a 'buuming. Ka tuluu daang kpe dung'kuuree ung 'yi a 'buuming a mili u 'nung.
4 Sanga ni a 'yiri niba ang wa nye a bung ang mari u 'nung, bang yeli 'ku

taa: Maahibu 'chibe, a dau nga iye ningkuura. 'Haali ung turi i 'chihi a 'yi a maning ni, che ka sani naabu nang ba die ka u tari 'nyivori.

5 'Beng la ung vihing a bung ing 'buuming, che yeli jaa ba paguu.

6 Bang daang kaara a cheliha ung na mori bii a 'le 'dayeni a 'kpi. Che sanga ni bang daang kaaguu bilaang, a wa nye ka yeli jaa ba iruu, bang leuhi ba haakilihi a yeli ka ngmini kanga la.

7 A 'jie ning u 'ju sieng, ka 'jiihi daang 'bi 'be a 'jie kuong ang ngmaa 'gili ni naa ang daang 'so. U 'yuori daang la 'Puubilius. Ung daang dieti a jieliti sung jaa 'beri ata.

8 'Beng la ka maahuu daang kpe 'Puubilius ba, ung doora togatoga. Ka Pool daang kpe u seng a ti 'puohi Naangmini, a di u 'nuuhi jeguu a nyaaguu.

9 Bila ang daang wa i baahi, ka niba 'mine ming ang 'bi a 'jie kuong ang ngmaa 'gili ni ang tari baalinhi daang wa, a nyaa.

10 Bang daang 'kuti girima yaga jaa aning 'kuubuhi. Sanga ni ting wa gara, bang 'tuoti bung jaa ting daang hiena.

Pool 'sigibu 'Rom 'puong

11 Ting daang 'bi 'be 'chiuri ata, a che daang kpe Alexaandiriya 'gbori kanga ang 'di seseu sanga a 'jie kuong ang ngmaa 'giling ni a gaa. Ka a 'gbori daang tari Kaasitor aning Poolux 'bigihee.

12 Ting daang wa 'sigi Siirakus, a 'bi 'be 'beri ata.

13 Ting 'yi 'be a 'gili 'Riijiyum. 'Bebeyeni ang daang wa pari ka sa'mung-goo seseu daang 'ihi. 'Beu ang wa kaa ting daang ti ta Piyu'tiiyoli.

14 Ting nye a ba'biihi 'mine 'be. Bang daang suhiti ka ti 'bi ba seng 'beri ayo'poin. Bila 'puoring ting wa 'Rom.

15 Sanga ni a ba'biihi ni ang 'bi 'be ang daang wa 'wong ti yela, bang wa 'haali a wa ta Ap'ii Foorum aning Tavihi Ata ka ba wa 'tuohiti. Pool ang daang wa nyiba, ung 'puohi Naangmini barika. Ka u inga daang nyegihi.

16 Ting wa ta 'Rom, ka a 'sojehi koo ningkpong daang 'ihi a pogiriba a 'ku a pogiriba 'deu kaara ningkpong. Che ung veng ka Pool ti 'bi u 'yong, u ning 'soje kanga ang daang kaaruu.

Pool ang inna 'duohi-sung 'Rom 'puong

17 'Beng la, 'beri ata ang wa pari, ka Pool daang buong a 'Juuhi ningbera lang taa. Bang wa lang taa baahi ung yeli 'kubo: Ba'biihi, daba, n ba saang yeli jaa ti niba ingang bii ti ba'mine 'tuubu ingang, che bang 'ihime Jeruuselem 'puong a ing 'Rom niba 'nuuhing mang i pogira.
18 Bang wa piehima, bang daang buora ka ba bahima ka n gaa, 'bojung yeli jaa 'chi n ingang a sigi 'kuung.
19 Che sanga ni a 'Juuhi ang daang wa jaanhi bila, mang i na-iwala a yeli ka n na waye 'Sii-zer seng. A ba i 'wo ka yeli mang tari a na saang n buurii.
20 Bila 'jung mang buongye ka n nyiye, a yeli yela 'kuye. 'Bojung Iisiriel tamaa ni 'jung la bang 'leme aning a jorihi nga.
21 'Beng la bang yeli 'kuu: Ti ba nye gbama 'yi 'Judiiya a'wo i yela. A ba'biihi ang wa che ni ming kanga jaa ba ing 'duoho bii a yeli yelibeu jaa a'wo i yela.
22 Che ti buorang ka ti 'wong yela ni ing tari a 'yi i seng. 'Bojung a Ngming'puohi chelii nga yeng yela, ti bangyeng ka 'jie jaang ba mang yeriye yela a chiihuu.
23 Bang daang 'bing 'beu 'kuu, a wa u seng yaga jaa u kpe'jieng. Ung daang weliha a yela 'ningbiri a 'kuribo a 'yi 'beeguu a gara ngmintongkpieri sanga. Ung 'dire 'sieree a'wo Naangmini naalung yela, a ira anie ka u leuhi ba 'suhu a'wo 'Yesu yela a 'yi 'Moosis 'begu ning aning a dangyeriba yeliseurihing.
24 Ka 'mine daang sagi a yela ni ung yeli ni. Ka 'mine ming ba sagi.
25 Sanga ni bang ba wa sagi taa seng, bang 'yi gaa sanga ni Pool ang daang wa yeli yeli'yeni kanga baahi: A Sipegi'yiruu daang yeliye sung a 'ku ti ba'mine a 'tu Ai'zeeya a dangyera ni ingang:
26 Gaa a niba nga seng a ti yeli: 'Wongbu yeng na 'wono, che ye kung bang a 'muni, a kaara kaabu che ye kung nye.
27 'Bojung niba nga 'sikiri 'koyeng, ka ba 'tobo i tiinha 'wongbung. Bang 'ung ba 'ningbie, ka ba ta wa nye aning ba 'ningbie, a 'wong aning ba 'tobo, a wa bang aning ba 'sikiri, a ira wa leu ka n nyaaba 'jung. (Ai'zeeya G. 6:9-10)
28 Bila 'jung ye bang ka Naangmini 'chihi ni leu gaaye niba ni ang ba i 'Juuhi ni seng. Bang na chelihi 'wong u yela.

29 Sanga ni ung wa yeli a yela nga, ka a 'Juuhi daang 'yi gaa, a chiihi taa
yaga jaa.
30 Ka Pool 'bi u 'deu ung daang yeura 'puong 'yuomo a'yi. Ung mang die
banani jaa ang wa u seng.
31 Ung da mang inna Naangmini naalung 'duoho, a 'wuno yela ni ang i
Daana 'Yesu 'Kristo yela aning nyeu yaga. Nie jaa daang ba karuu.

'Rom Gbangu

'Puohibu

1 Pool, 'Yesu 'Kristo tungtuna Naangmini ang buong ung i 'bi-tunuu a
weli 'ku Naangmini 'duohi-sung ni.
2 A 'duohi-sung yela ung dang 'bing nuori a 'tu u dangyeriba ingang
Seupegi'yiruu ni 'puong,
3 a'wo u 'Bi-dau 'Yesu 'Kristo ti Daana yela. Unang i 'Deevid buurii
inggbanihung 'puong ni.
4 A 'tuuro a pegi'yiibu Sie ingang ka u yela yeli aning kpiengu ka una la
Naangmini 'Bi-dau ni, a 'tuuro ung 'ihiyi kpiinhi 'puong ni.
5 U seng la ting 'tu a nye bunye aning 'bi-tunuu tungbu, ka ti waaning a
limaniye nuori 'tuubu paalihi jaang a 'ku u 'yuori.
6 Ba 'puong la ka 'Yesu 'Kristo buong ye ming ni.
7 Banani jaa ang 'bi 'Rom 'puong, Naangmini nunginiba ung buona yeng
i ningpegi'yiribe, Ngming na veng ka ye nye bunye aning 'suhu maahuu
a 'yi Naangmini ti Ba ingang, a 'yi Daana 'Yesu 'Kristo ming ingang.
8 Fora n 'puohoye n Naangmini barika a 'tuuro 'Yesu 'Kristo ingang ye
jaa 'jung, 'bojung ba yeliye ye limaniye yela a dunee jaang.
9 'Bojung Naangmini la n 'sieree daana. Una mang tuna aning n sie u
'Bi-dau 'duohi-sung ni 'puong ni, ka n 'puoho 'kuriyeng wagiri jaang n
Ngming'puohibu 'puong.
10 Mang suha ka ka a lieng da i iibu kanga pampana yeng ka n da nye sori
Naangmini buobu 'puong a wa ye seng.
11 'Bojung n nyennang ka n nyiye a 'kuye siilung 'kuubu kanga, ka bila
veng ka ye ahi kpiengaa.
12 Bila la nga, ka n niye jaa iinhi lang nyegihi a 'tuuro taa limaniye
ingang.
13 N buorang ka ye bang, n ba'biihi, ka pahii pahii n mooyeng ka n wa ye
seng, ka n nye ngmama 'mine ye ming 'puong a'wo mang nye ngmama
'mine a niba ni ang ba i 'Juuhi ni 'mine 'puong bila, che ba nye sori a
waana nga.
14 N iye sandaana a 'ku 'Giriik niba, a i sandaana a 'ku niba ang ba i 'Giriik
niba, a i sandaana a 'ku yengbanginiba aning jolihi jaa.

'Duohi-sung kpiengu

15 Bila 'jung, maang yeng seng, n iye 'siri ka n ing a 'duohi-sung a 'ku ye

banani ming ang 'bi 'Rom 'puong ni.
16 'Bojung n ba jora a 'duohi-sung 'vii. U iye Naangmini kpiengu, a waananing 'chihi a 'kuro nie jaa ang sagira. U waananiye 'chihi fora a 'kuro 'Juuhi, a waananing 'chihi a 'kuro niba ang ba i 'Juuhi ming.
17 'Bojung u 'puong la ka Naangmini sun'tuubu 'yuo a 'yi limaniye ingang a gara limaniye ingang, a'wo ang seu bila ni:

> Sun'tuuro na 'cheneng u 'nyivori 'puong a 'tuuro limaniye ingang. (Habaakuk G. 2:4)

Ninsaalaa saangbu

18 'Bojung Naangmini 'su-kpiengaa 'sigireng a 'yi sagbani a dogili niba ni jaa ang i Naangmini nuori jaanhiba aning beutuniba ingang. Banang di beu a 'diure yeliminga 'binne ni.
19 'Bojung Naangmini bangbu yela peliyeng 'kubo. 'Bojung Naangmini 'wul-aang 'kubo.
20 'Bojung a 'yi a dunee naangbu sanga jaa, u yela 'ningbiri ang kung tuong nye, ninsaaliba nyiye a yelibani pielaang. U kpiengu ni ang ba tari baahibu ni aning u Naangminihung 'berihung, ba bamaang a 'tuuro buunhu ni ang maali ingang. Bila 'jung ba ba tari yeli'yiibu.
21 'Bojung 'haali sanga ni bang bang Naangmini, ba ba 'kuu girima a'wo Naangmini. Ba ba 'puoho barika ming. Che ba leuye ningkpala ba 'suhu tieha 'puong, ka ba 'sikie ang ba cheliha ni leu suo.
22 Bang mang 'wuno ka ba iye yengbanginiba, che panaa leu jolihi.
23 Bang mang leuhi Naangmini ni ang ba i bung'kpiiruu ni girima ung leura bungtoonhi maanuu bang mang maaluu ung 'woning ninsaalaa ang i bung'kuung, a'woning no'bilii, aning 'dung-gbe-anaahi, aning bung'vuurihi.
24 Bila 'jung ka Naangmini bahiba 'ku degiri ba 'sikie bobee ni 'jung, ka ba ti digira ba miihi inggbama foo taa seng.
25 Ba leuhiye Naangmini yeliminga ung i 'girii, a che 'puoho Ngming'puohibu, a tuna 'kuro bunnaanuu a gaa bang 'puoho a Naana Ngming'puohibu a tuna 'kuruu. Unang nye 'pugibu wagiri jaang ni. Ami.
26 Bila 'jung ka Naangmini bahiba a 'ku bobee. 'Haali ka ba pogiba leuhi yeli Naangmini ang 'bing, ung i yeli Naangmini ang ba 'bing.

27 Bila ning u 'ju la a daba ming. Ba bahiye poga piengbu ni Naangmini
ang 'bing, che ira kakariyela taa iinhing ba bobeu ni 'puong. Daba
aning daba a mang ira yeli ang i 'vii. Bang mang nyira ba miihi iinhing
ba boribu sanyeu ni ang sigining ka ba nye ni.
28 A'wo bang daang ba buora ka ba tari Naangmini ba bangbu 'puong ni,
ka Naangmini bahiba 'ku haakilidegiri, ka ba ti ira yeli ni ang ba 'tu
sori.
29 Bang mang paali aning beu'tuubu jaa, beulung, 'niiri, 'pu-toolung, a
paali aning 'nyuuri, ningku, jeuri goma, belingbu, mebielung.
30 Ba iye 'pojuuribo, a i 'yo-saaniba, Naangminhaariba, kung kahing niba,
jigihiba, aning tangkama niba, bungbee maaniba, ba'mine aning
ma'mine nojaanhiba.
31 Ba ba tari yela 'muni bangbu, a i 'layi-saaniba. Ba ba tari ninsaalihung
nungbu. Ba ba tari hina.
32 'Bojung ba bangye Naangmini yeli'binnuu ang 'tu sori, ka niba ni jaa
ang ira a yela nga sigiye 'kuung. Che bang nang mang tuna a ning a 'ju,
ka ba 'puo ming mang peli ning niba ni ang tunaa.

Naangmini sarisung

2 Bila 'jung i ba tari yeli'yiibu, ina ninsaalaa, nie ni jaa ang lii ing 'dire i
to saree. 'Bojung sanga ni ing mang 'dire i to saree ni, i mang yelang ka
i minga 'leyeng saree 'diibu 'puong. 'Bojung ina ni ang mang 'dire i taa
saree ni, i iriye a yela ning a 'ju.
2 Che ti bangyeng ka Naangmini yeng saree 'diibu 'tuuriye sori banani
ang tuna a yelibani nga iinhing.
3 I daana tiehiye ngaang wa, ina nga ang 'dire niba ni ang ira a yelibani
nga saree che ming ira a ning a 'ju ni, ka i na 'murihi 'yiye Naangmini
saree ni ingang wa?
4 Bii u suntung ni bundaalung aning u vengbu ni aning u 'kanyiri 'gaalii
'suuri 'ihibung ni ing digira foo, a ba bang ka Naangmini suntung ning
diera nii 'yie a garaning yelibee 'puo leu'yiibu?
5 Che a 'tuuro i 'ju-kpiengaa aning i kung leu 'yi i yelibee 'puong 'sikiri
'jung i 'binniye 'su-kpiengaa a 'kuro i minga, a 'su-kpiengaa Naangmini
ang na 'wuli u sun'tuubu saree 'yuobu daari ni.
6 U daang na yeuye nie jaa bila ni a daana ang sigi ka u nye a 'yi a daana

tuma ingang.
7 Banani ang tuna sung wagiri jaang a buora girima aning nanihung aning kung tuong 'kpi 'berihung ni, u na 'kubong 'nyivori ang ba tari baahibu.
8 Che banani ang nung ba miihi 'yong a che ba 'tuuro a yeliminga nuori, a che 'tuuro beu'tuubu nuori, Naangmini 'suuri aning u 'su-kpiengaa daang na 'ihiye ba ingang.
9 Nie jaa ang tuna beu daang na nyiye dogee aning 'karikaruu kpiengaa. Fora, nie ni ang i 'Juu na nyiye bila. A 'puoring ka nie ang ba i 'Juu nye bila.
10 Che nie jaa ang tuna sung daang na nyiye girima aning nanihung aning 'suhu maahuu. Fora, nie ni ang i 'Juu na nyiye bila. A 'puoring ka nie ang ba i 'Juu nye bila.

Naangmini ba i ningbaana

11 'Bojung niba baalibu 'chibe Naangmini seng.
12 Banani jaa ang ba tari a 'begu a ira yelibee, ba na nyuoming a 'begu 'puoring. Banani ming jaa ang tari a 'begu a che ira yelibee, a 'begung na 'di ba saree. ('Yieme G. 14:3, 53:4)
13 'Bojung a 'begu 'wonibo naaning i sun'tuuribo Naangmini 'ningbi-tooring. A 'begu tunibang daang na i 'soli.
14 Sanga ni niba ni ang ba i 'Juuhi ni, banang ba tari a 'begu ni, bang mang 'tu ninsaalihung 'berihung inga, a i yela ni a 'begu ang yeli ka ba i, bama, banang ba tari a 'begu ni, ba iye 'begu a 'ku ba miihi.
15 Ba 'wunong ka bila ni a 'begu ang buora ka ba i ni seuyeng ba 'sikie 'puong. Ka ba miihi 'suhu 'dire 'sieree aning bilang, bang mang 'tu ba tieha ingang a saana ba miihi, bii a 'pugiro ba miihi.
16 A 'beu ning Naangmini daang na 'diye ninsaaliba yelisoginihi saree a 'tuuro 'Kristo 'Yesu ingang, a'wo n 'duohi-sung ang yeli bila ni.

A 'Juuhi aning a 'begu

17 Che ba buoniing 'Juu, ing deli a 'begu, a ira tangkama Naangmini yela.
18 Ing bang u buobu, a diera yela ni ang i sung yaga jaa, 'wulibu ing nye a 'begu ingang 'jung.
19 I sagi'diyeng ka i iye joonhi 'yi-diera, a i limaniye ka i iye chaanii a 'ku

banani ang 'bi sagiluu 'puong.
20 Ing sagi'di ka i iye banani ang i jolihi 'wuno, aning 'bibilii 'wuno, a tari bangbu aning yeliminga sori a 'begu 'puong.
21 Tau, ina nga ang 'wuno niba, ina ba 'wuno i minga? Ina nga ang yera ka nie ta 'juuro, ina mang 'juurong?
22 Ina nga ang yera ka nie ta wa sena, ina mang senang? Ina nga ang ha baga, ina mang 'juuriye bagi'deri buunhu?
23 Ina nga ang ira a 'begu tangkama, i mang digirye Naangmini foo a 'tuuro a 'begu saangbu 'puong?
24 A'wo ang seu bila ni: Naangmini 'yuori degiyeng a niba ni ang ba i 'Juuhi ni seng ye 'jung. (Ai'zeeya G. 52:5)
25 'Bojung yeliminga la, dau degiri 'ihibu tariye tona ka inang 'tuuro a 'begu. Che ka inang i a 'begu saana yeng, i degiri 'ihibu ni leuye degiri ba'ihibu.
26 Bila 'jung ka dau degiring ba 'ihi che ka u 'tuuro a 'begu sun'tuubu ni, ba kung jeri u degiri ba'ihibu ni ka u leu degiri 'ihibu?
27 Ka dau degiring ba 'ihi inggbaning che ka u 'tu a 'begu a paali, u na vening ka i 'le saree 'diibu 'puong, ina nga degiri ang 'ihi inggbaning ing tari a 'begu-seuruu ming che ing saana a 'begu.
28 'Bojung 'Juu minga ba i nie ang i 'Juu gbanggbaling 'yong. Degiri 'ihibu ni ming ang 'bi gbanggbaling inggbaning ni ba i degiri 'ihibu minga.
29 Che 'Juu minga la nie nga ang i 'Juu u 'sikiring. Ka degiri 'ihibu ni ming i 'sikiri degiri 'ihibu a Sipegi'yiruu ingang. A 'begu seuri 'puong naani. U daana ba nyira 'pugibu 'yire ninsaaliba seng. A 'yire Naangmini seng ung nyira 'pugibu.

3 'Bo tona ka 'Juu panaa tari a gaa niba ni ang ba i 'Juuhi ni? Bii dau degiri 'ihibu tona la 'bo?
2 Tona 'bibeng yaga jaa yeli jaa 'puong. Fora fora, 'Juuhi la ka Naangmini deli a di u yelihung 'ku.
3 Che ka ba 'mineng da ba sagi, 'bo la? Ba basagibu ni muo na vening ka Naangmini limanihung i kpali bi?
4 Ngming ta sagi. Veng Naangmini i yeliminga daana, che ka nie jaa i 'giri-ngmaara, a'wo ang seu bila ni:
Ka i tuong i 'soli i yeliyaga 'puong, ka i nye tuongbu ming

sanga ni bang na 'di i saree. ('Yieme G. 51:4)

5 Che ka ti beu'tuubung waananing Naangmini sun'tuubu, wala ting na yeli? Ka Naangmini ang naara ti sani aning 'suuri ni iye beu'tuuro bi? Ngming ta sagi. N yeriye yela a'wo ninsaalaa yeliyaga.

6 Ka bila la, wala ka Naangmini na 'di dunee saree gbagi?

7 Che ka Naangmini yelimingang 'do 'ju yaga jaa a waaning u girima a 'tuuro n 'girii ingang, ka wala la ung nang jerima a'wo yelibe-ira?

8 Wala la ting kuring mang ira beu ka sung wa? A'wo niba 'mine ang saaniti ka ti yerang: Ye veng ka ti tuna beu ka sung nye wa. Ba 'lee saree 'diibu 'puong 'tuye sori.

Nie jaa 'chibe a ba tung beu

9 Wala panaa la? Tinuung seuba bi? Aai, ti ba seuba 'jie jaang. 'Bojung ti dang yeling ka 'Juuhi aning niba ni ang ba i 'Juuhi ni jaa 'biye beu 'puong.

10 A'wo ang seu bila ni:

Kanga jaa 'chibe a i sun'tuuro, aai, kanga jaa 'chibe.

11 Kanga jaa 'chibe a banna yela 'muno. Kanga jaa 'chibe a buora Naangmini.

12 Ba jaa bahiye a sori. Ba jaa di lang taa leu iye niba ang ba tari tona. Kanga jaa ba tuna sung. Aai, kanga jaa 'chibe. ('Yieme G. 53:1-4)

13 Ba kokori iye 'kuung bogi'vuoho. Ba mang diye ba jinti a beling belingbu. Dung'kuurihi logu 'biye ba noeng. ('Yieme G. 5:9, 140:3)

14 Tuubu aning too paye ba noe. ('Yieme G. 10:7)

15 Ba gbee mang iye nyagihuu ka a ti 'kiri jiing.

16 Nyuongbu aning dogee 'biye ba soeng.

17 Ba ba bang maahuu sori. (Ai'zeeya G. 59:7-8)

18 Naangmini joo 'chi ba 'ningbi-tooring. ('Yieme G. 36:1)

19 Che ti bangyeng ka yela ni jaa a 'begu ang yera, u yera 'kuriye banani ang 'bi a 'begu 'puong, ka ka nuori jaa i ngmulihi, ka dunee jaa 'bi Naangmini saree 'diibu 'lee 'puong 'jung.

20 'Bojung nie jaa daang kung i 'soli u 'ningbi-tooring a 'tuuro a 'begu tuma ingang. 'Bojung a 'begu ingang la ting 'tu a bang beu.

Sun'tuubu waanang a 'tuuro limaniye ingang

21 Che pampana Naangmini sun'tuubu ni 'yuoyiye gbanggbali a che ngmaa
a 'begu bahi. 'Haali ka a 'begu aning a dangyeriba 'di bila 'sieree.
22 Naangmini sun'tuubu ni ang waana a 'tuuro 'Yesu 'Kristo limaniye
ingang ni la bila, a 'kuro banani jaa ang sagira. 'Bojung dabang jaa
'chibe.
23 'Bojung ninsaaliba jaa iye yelibee, a ba tara Naangmini girima ni.
24 Che ba jaa iye 'soli kpali kpali u bunye ni 'jung, a 'tuuro yeudiebu ni
ang 'bi 'Kristo 'Yesu ingang ni.
25 Una ka Naangmini di 'ihi ung i Naangmini hinihung sarika ang maana
Naangmini aning ninsaaliba taang a 'tuuro limaniye iibu u jiing ingang.
Naangmini iye bila ka u 'wuli u sun'tuubu, 'bojung u 'kanyiri 'gaalii
'puong u daang vengye niba yelibee 'kubo.
26 U iye bila ka u 'wuli u sun'tuubu pampana nga, ka u tuong i sun'tuuro,
a i nie ang sagi 'Yesu ung i u 'soli-ira ming.
27 'Yening ka tangkama panaa 'be? U ba nye 'jie kpe. 'Begibuo 'jung ung
ba nye 'jie kpe? Tuma 'jung bi? Aai, che a 'tuuro limaniye 'begu ni
'jung la.
28 Bila 'jung ti jeriyeng ka ninsaalaa iriye 'soli a 'tuuro limaniye 'yong
ingang, ka a 'begu tuma ni ba puo.
29 Naangmini iye 'Juuhi 'yong Naangmini bi? U ba i niba ni ang ba i
'Juuhi ni yeng Naangmini? Yeliminga, u iye niba ni ang ba i 'Juuhi ni
ming Naangmini.
30 Naangmini bung'yeni ang 'bibe yeng wang la, unang na i ka degiri
'ihibu daana i 'soli a 'tuuro limaniye ingang, a veng ka degiri ba'ihibu
daana ming nye 'solihung a 'tuuro limaniye ingang.
31 Ti muo leuhiye a 'begu jaala a 'tuuro limaniye ingang bi? Ngming ta
sagi. Yeliminga, ti maanaye a 'begu aha.

Aaburaham iye sun'tuuro
a 'tuuro u limaniye ingang

4 Wala panaa ting na yeli ka Aaburaham ti nabaali a 'tuuro inggbanihung
ingang daang nyiyeng?
2 'Bojung ka Aaburaham daang i 'soli a 'tuuro tuma ingang, u tariye yeli
ung na iraning tangkama. Che Naangmini yeng 'ningbi-tooring naani.

3 'Bojung wala ka a seupegi'yiruu yeli? Aaburaham sagiye Naangmini, bang daang jeri bila ung i sun'tuubu a 'kuu. ('Munpiilee G. 15:6)
4 Nie nga ang tuna, ba ba jera u sanyeu a'wo 'kuubu. Ba mang jeruung a'wo sani yeubu.
5 Che nie nga ang ba tuna, a che sagira nie ni ang ira nie ang ba 'tuuro Naangmini buobu 'soli ni, ba jeriye u limaniye ni ung i sun'tuubu.
6 'Haali a'wo 'Deevid ming ang 'bigihi nie ni 'pu-peli Naangmini ang jera sun'tuubu 'kuro a 'yi tuma 'puoring bila ni:
7 Niba nga boribuhi bang veng 'kubo nyiye 'pu-peli. Aning, niba nga yelibee ang pogi nyiye 'pu-peli.
8 Nie nga Naangmini ang kung jeri beu 'ku, u daana nyiye 'pu-peli. ('Yieme G. 32:1-2)
9 Niba ni degiri ang 'ihi muo 'yoming 'so a 'pu-peli nga bii niba degiri ang ba 'ihi ming 'soung? 'Bojung ti yeliyeng ka Naangmini jeriye limaniye ung i sun'tuubu a 'ku Aaburaham.
10 Wala soring ung daang jeri a limaniye bila 'kuu? Bila muo iyeng sanga ni u degiri ang 'ihi bii sanga ni u degiri ang da nang ba 'ihi? Bila iyeng sanga ni u degiri ang daang nang ba 'ihi.
11 Ung panaa daang die degiri 'ihibu ung i 'sieree, a i sun'tuubu 'sieree yeli. A sun'tuubu ung daang nye a 'tuuro limaniye ingang sanga ni u degiri ang da nang ba 'ihi, ka u nye i ba a 'ku banani jaa ang sagi, 'haali ka ba degiring ba 'ihi, che ka ba jeri a sun'tuubu ni a 'ku ba ming.
12 U ba i degiri 'ihibu ba a 'ku niba ni degiri ang 'ihi ni 'yong. U iye ba a 'ku banani ang 'tuuro ti nabaali Aaburaham limaniye gbebogiring ni. A limaniye ung daang tari ka u degiri nang ba 'ihi ni.

A 'tuuro limaniye ingang ting nye a nuori 'bingbu

13 A nuori ni ang daang 'bing ka Aaburaham na iye a dunee chen'dire ni, a nuori daang ba 'bing 'ku Aaburaham bii u buurii a 'tuuro a 'begu ingang. U daang 'bingyeng a 'tuuro a limaniye sun'tuubu ni ingang.
14 Ka banani ang 'bi a 'begu 'puong ning i a chen'diribe, bila yeng limaniye iye kpali, ka a nuori ni ming ang 'bing ni i jaala.
15 'Bojung a 'begu waananiye 'su-kpiengaa. Che 'jie ni 'begu ang 'chibe, boribu 'chibe.
16 Bila 'jung a nuori 'bingyeng a 'tuuro limaniye ingang, ka u nye i bunye

bung a tuong ta a buurii jaa. A ba i 'wo banani 'yong ang 'bi a 'begu 'puong la. Che a lanning banani jaa ang tari Aaburaham limaniye ni, unang i ti jaa ba ni.
17 A'wo ang seu bila ni:
N vengyeng ing i paalihi jemaa ba. ('Munpiilee G. 17:5)
Naangmini ni ung sagi ni 'ningbi-tooring la bila, Naangmini ni ang 'kuro kpiinhi 'nyivori ni, a mang buona buunhu ang 'chibe a'wo ang 'bibe.
18 Yeli ang ba tari tamaa, che ung sagi tamaa, ka u i paalijemaa ba 'jung, a'wo bila ni ang daang yeli 'kuu ni:
Bila ka i buurii daang na wahi sing. ('Munpiilee G. 15:5)
19 U limaniye daang ba 'sigi, sanga ni ung wa ngmi u minga inggbani fasani, ka u 'woniye bung'kuung 'bojung u daang iyeng a'wo 'yuomo koo, aning sanga ni ung wa ngmi 'Seera 'puo 'kuung ni fasani.
20 U daang ba ira 'sige 'sige a 'tuuro basagibu ingang Naangmini no'binnuu ni yela. U daang iye kpiengaa sagi'diibu 'puong, a 'pugiro Naangmini.
21 Ung daang sagi'di, a ba ira 'sige fiing jaa ka a nuori ni Naangmini ang 'bing ni, ka u na tuong paaluung.
22 Bila 'jung ka Naangmini daang jeri u limaniye ni ung i sun'tuubu a 'kuu.
23 Che bila daang ba seu Aaburaham 'yong 'jung a 'kuu.
24 Bila daang seuyeng a 'ku ti ming. Naangmini na jeriye bila ka bila i sun'tuubu a 'ku tinuu ang sagi unani ang 'ihi 'Yesu ti Daana a 'yining kpiinhi 'puong ni.
25 Una bang daang nyogi 'ku niba bang ku ti yelibee 'jung, che ung la 'ihi ka ti i 'soli 'jung.

Ting i 'soli a 'tuuro limaniye ingang

5 Bila 'jung ting i 'soli a 'tuuro limaniye ingang ni, ti ning Naangmini tariye noo taa seng a 'tuuro ti Daana 'Yesu 'Kristo ingang.
2 U ingang ming la ting 'tu a nye sori a kpe a bunye nga 'puo ting ahi nga, a nyengina tamaa 'puong Naangmini girima ni 'jung.
3 Bila 'yong naani, ti mang nyenginang dogee ming 'puong, a bang ka dogeeng waananing 'kanyiri.
4 Ka 'kanyiri ming waananing 'jogo ang sigi diebu. Ka 'jogo ang sigi diebu waananing tamaa.

5 Tamaa ba inniti 'viing. 'Bojung Naangmini buoye u nungbu ing ti
'sikieng a 'tuuro a Sipegi'yiruu ingang, una ung 'kuti ni.
6 Sanga ni ting da nang ba tari fanga, ka 'Kristo 'kpi 'ku banani ang ba
'tuuro Naangmini buobu a wagiri ni ang daang 'bing ni 'puong.
7 'Bojung a na iye kpiengaa ka nie 'kpi 'ku sun'tuuro gba, che a'mineng
nie kanga na iye 'siri ka u 'kpi 'ku ningsung.
8 Che Naangmining 'wuno u nungbu a 'kuriti aning sanga ni ting da nang
i yelibe-iriba che ka 'Kristo 'kpi 'kuti.
9 Ting i 'soli pampana a 'tuuro u jiing ingang nga, ti daang na iye 'chihi
a 'yi a 'su-kpiengaa 'puong a maaling paahi a 'tuuro u ingang.
10 'Bojung ka tinuung daang i domihi che ka ti ning Naangmini maali
taang a 'tuuro u 'Bi-dau 'kuung ni ingang, ti niu ang panaa maali taang
nga, ti na iye 'chihi a 'tuuro u 'nyivori ingang a maaling paahi.
11 Che bila 'yong naani, ti nyenginang ming Naangmini ingang a 'tuuro ti
Daana 'Yesu 'Kristo ingang. U ingang la ting 'tu a nye ti ning
Naangmini taa maalibu pampana.

Aadam aning 'Kristo

12 Bila 'jung a'wo beu ang 'tu ning'yeni ingang a kpe dunee, ka 'kuung
ming 'tu beu ingang a kpe bila ni, bilang la ka 'kuung ta ninsaaliba jaa.
'Bojung ninsaaliba jaa iye yelibee.
13 Beu daang 'biye duneeng bilaang che ka a 'begu wa 'bibe, che ba ba jera
beu a 'kuro niba 'jieng 'begu ang 'chibe.
14 Che 'kuung daang 'diye naalung a 'yi Aadam ingang a waana 'Moosis
ingang. U daang 'diye naalung 'haali banani ang ba tung Aadam beu ni
to iinhing. Aadam iye 'bigihee a 'ku nie ni ang 'bi 'puoring waana ni.
15 Che a saangbu ang 'wo bila ni, bila naani ka a bunye 'kuubu ni yeng
'wo. 'Bojung ka ningjemaang 'kpi a 'tuuro ning'yeni saangbu ingang,
Naangmini bunye aning a 'kuubu ang 'yire a ning'yeni 'Yesu 'Kristo
bunye ni 'puong ni 'doyeng yaga jaa a gaa bila a 'ku ningjemaa.
16 A bunye 'kuubu ni ming ba 'woning yeli ni ang 'yi a ning'yeni ni
saangbu 'puong ni. 'Bojung saree 'diibu ni ang 'tu a ning'yeni saangbu
ni 'puoring ni waaniye 'lee saree 'diibu 'puong. Che a bunye 'kuubu ni
ang 'tu a saangbuhi jemaa 'puoring ni waananiye 'solihung.
17 'Bojung ka ning'yeni saangbu 'jung ka 'kuung 'di naalung a 'tuuro a

ning'yeni ni ingang, banani ming ang nye a bunye kpong ni aning a
sun'tuubu 'kuubu ni na 'diye naalung a gaa bila yaga jaa 'nyivori 'puong
a 'tuuro a ning'yeni 'Yesu 'Kristo ingang.
18 Bila 'jung a'wo saree 'diibu ang 'tu ning'yeni saangbu ingang a waaning
'lee saree 'diibu 'puong niba jaa ingang bila ni, bila la ka ning'yeni ming
sun'tuubu waananing 'nyivori 'solihung niba jaa iinhing.
19 'Bojung a'wo ning'yeni nuori ba'tuubu 'jung ningjemaa ang i yelibe-iriba
ni, bila la ka ningjemaa na i sun'tuuribo a 'tuuro ning'yeni nuori 'tuubu
'jung.
20 A 'begu daang wa kpeng ka u veng ka saangbu 'ugi. Che 'jie ni beu ang
da 'ugi, 'beng la ka bunye 'ugi yaga jaa a gaa bila.
21 Bila 'jung a'wo beu ang 'di naalung a waaning 'kuung bila ni, bila la ka
bunye ming 'di naalung a 'tuuro sun'tuubu ingang, a waananing 'nyivori
ang ba tari baahaa a 'tuuro 'Yesu 'Kristo ti Daana ingang.

Ti ang tari 'nyivori 'Kristo ingang

6 Wala ting panaa na yeli? Ti nang na 'biye yelibee 'puong gara ka a
bunye nye maaling paahi bi?
2 Ngming ta sagi. Wala ka tinuu nga ang 'kpi 'ku beu nang na 'bi u
'puong gara?
3 Ye ba bang ka ti bama jaa bang 'so ing 'Kristo 'Yesu ingang, ka ba
'soting ing u 'kuung 'puong?
4 Bila 'jung ba 'ungting a paahi u ingang a 'tuuro 'so ing 'kuung ingang,
ka a'wo 'Kristo ang daang 'ihi 'yi kpiinhi 'puong a 'tuuro a Ba girima
kpiengu ingang bila ni, ka ti ming 'chene 'nyivori paalihung 'puong bila.
5 'Bojung ka tinuung toonhi u ingang u 'kuung ni 'worihung 'puong, ti na
la toonhiye u ingang u 'kuung 'puo 'ihiyiibu ni 'worihung 'puong.
6 Ti bangyeng ka ba daang kpaahiye ti ninsaalihung 'koree ni dagara
'jung a paahi u ingang, ka a beu inggbani ni nyuong, ka ti ta la i beu
'yemihi.
7 'Bojung unani ang 'kpi, u daana iye 'chihi a 'yi beu ingang.
8 Che ka tinuung 'kpi aning 'Kristo, ti sagiyeng ka ti na tariye 'nyivori
ming aniu.
9 'Bojung ti bangyeng ka bang 'ihi 'Kristo a 'yi kpiinhi 'puong ni, ka u
kung la 'kpi jaa. 'Kuung ba la 'so kpiengu u ingang.

10 'Bojung u 'kuung ni ung 'kpi ni, u 'kpiyeng 'ku beu 'dayeni a baahi yeli
jaa. Che a 'nyivori ni 'puong ung 'bibe ni, u 'bibeng a 'ku Naangmini.
11 Bila ning u 'ju, ye ming jera ye miihi a'wo kpiinhi a 'kuro beu, a che
jera ye miihi a'wo 'nyivoe niba 'Kristo 'Yesu ingang a 'kuro Naangmini.
12 Bila 'jung ye ta veng ka beu 'di naalung ye 'kuung inggbani ning ka ye
'tuuro u bobee ni.
13 Ye ta di ye inggbama 'jiihi a 'ku beu ka a i beulung tungtungbuunhu.
Che ye di ye miihi 'ku Naangmini a'wo niba ang tari 'nyivori a 'yi
'kuuming. Ye di ye inggbama 'jiihi ming ka a i a'wo sun'tuubu buunhu
a 'kuu.
14 Beu kung 'so kpiengu ye iinhing, 'bojung ye ba la 'bi a 'begu 'puong, ye
'biye bunye 'puong.

Sun'tuubu 'yemihi

15 Wala panaa la nga? Ti na tuniye beu ting ba 'bi a 'begu 'puong che 'bi
bunye 'puong ni 'jung? Ngming ta sagi.
16 Ye ba bang ka ka yenang di ye miihi 'ku nie jaa a'wo tungtuniba, a
daana tungtuniba liye? Ka beu la yeng di ye miihi 'ku, unang dieraning
niba 'yie a garaning 'kuung ingang ni. Bii ka nuori 'tuubu la yeng di ye
miihi 'ku, unang dieraning niba 'yie a gara ning sun'tuubu ingang ni.
17 Che Naangmini barika 'puohibu 'bibeng aning yeng daang i beu 'yemihi,
a che wa 'tu 'wulibu sori ni nuori aning ye 'sikie. A 'wulibu yeng 'sigihi
ye miihi 'ku ni.
18 Yeng panaa i 'chihi a 'yi beu ingang ni, ye leuye sun'tuubu 'yemihi.
19 N yeriye yela a'wo ninsaaliba yeliyaga ye inggbanihung salihung 'jung.
'Bojung a'wo yeng daang di ye inggbama 'jiihi ang i 'yemihi a 'ku degiri,
yeng da mang ang tuna beu a gara bila ni, bila ning u 'ju, ye di ye
inggbama 'jiihi pampana ka a i 'yemihi a 'ku sun'tuubu a waananing
pegi'yiibu.
20 'Bojung sanga ni yeng daang i beu 'yemihi ni, ye ba 'bi sun'tuubu luong.
21 'Bo tona yeng daang nye a yela ni 'puong, a yela ka 'vii iriye pampana
ni? 'Bojung a yela baahaa iye 'kuung.
22 Che pampana yeng i 'chihi a 'yi beu ingang a che panaa leu Naangmini
'yemihi ni, ye tariye ngmama a 'ku pegi'yiibu, ka a baahaa i 'nyivori ang
ba tari baahibu.

23 'Bojung beu sanyeu la 'kuung. Che Naangmini bunye 'kuubu ni la 'nyivori ang ba tari baahibu a 'tuuro 'Yesu 'Kristo ti Daana ingang.

Pogidigiri yela

7 Banani ang bang a 'begu mang yera 'kuro. Ye ba bang, n ba'biihi, ka a 'begu mang 'soye kpiengu nie ingang u 'nyivori wagiri ni 'yong 'puong?
2 Bila 'jung poga ang 'kuli sira, a 'begu mang 'leung mari u sira ni a gara wagiri ni jaang a sira ang 'bibe u 'nyivorihung. Che ka a sirang wa 'kpi, u 'loriyeng a 'yi a sira 'begu ni ingang.
3 Ka bila panaa 'wuli ka ka unang 'kuli daujaala jaa sanga ni u sira ang nang 'bi u 'nyivoring, ba na buonuung pogisensena. Che ka u sirang 'kpi, u 'loriyeng a 'yi a 'begu ning. 'Haali ka unang panaa 'kuli daujaala, che u ba i pogisensena.
4 Bila 'jung, n ba'biihi, ye ming 'kpiyeng a 'begu yeng 'jieng a 'tuuro 'Kristo inggbani ni ingang. Bila 'puong ka ye panaa 'kuli ningjaala, una la nie ni bang 'ihi 'yining kpiinhi 'puong ni, ka ti nye ngmang ngmama a 'ku Naangmini.
5 'Bojung sanga ni ting daang 'bi inggbanihung 'puong, ti bobee ni ang 'ihi a 'tuuro a 'begu ingang ni, a da mang tungye tuma ti inggbama 'jiihing, a waananing ngmama a 'kuro 'kuung.
6 Che pampana ba 'ihiting a 'yi a 'begu ingang, ting 'kpi a 'ku a bung ni ang da ngmiehiti tari ni. Bila 'jung ti tunang a Sie paalung 'puong, ti ba la tuna a 'begu seu'koree ni 'puong.

A 'begu aning a Sie yela

7 Wala ting panaa na yeli? A 'begu iye beu bi? Ngming ta sagi. Siringminga ka a 'begu 'jung da naani, n da kuring bang bung ni ang la beu. 'Bojung n da kuring bang bung ni ang la 'niiri ka a 'begung da ba yeli: Ta wa ira 'niiri.
8 Che ka beu panaa nye 'vuo a 'tuuro a 'begu ingang a dogi 'niiri 'irii jaa n ingang. 'Bojung a 'begu 'chiibu 'puong beu 'kpiyeng.
9 N daang iye 'vori sanga kangang a 'begu 'chiibu 'puong. Che sanga ni a nuori 'kuubu ang wa ti wa, ka beu la 'ihi mang 'kpi.
10 A nuori 'kuubu ni ang 'bing ka u waaning 'nyivori ni, mang nye ung waaning 'kuung.

11 'Bojung beu nyiye 'vuo a 'tuuro a nuori 'kuubu ni ingang a belingma, a kuma a 'tuuro u ingang.
12 Bila 'jung a 'begu iye bungpegi'yiruu. Ka a nuori 'kuubu i bungpegi'yiruu, a i bung ang i sun'tuubu, a i bung ang suma.
13 Bung ni ang i sung ni, una muong la leu 'kuung a 'kumo bi? Ngming ta sagi. Che beung da kuurima a 'tuuro bung ni ang suma ingang, ka u nye 'wuli ka u iye beu, ka beu 'tuuro a nuori 'kuubu ni ingang maaling i beu yaga jaa a 'gaali.
14 'Bojung ti bangyeng ka a 'begu iye siilung bung. Che mang i inggbanihung bung, bang kuohima 'ku beu.
15 N ba bang bila mang mang ira. 'Bojung n ba mang ira yeli ni mang mang buora ka n i. Che yeli ni mang ha, a yelibalaa mang mang i.
16 Ka maang mang i yeli ni mang ba buora ka n i, n sagiyeng bila 'puong ka a 'begu sumang.
17 Bila 'jung n naaning mang la i a yelibalaa, beu ni ang 'bi n ingang ni, unang mang i a yelibalaa.
18 'Bojung n bangyeng ka n ingang, n inggbanihung ingang ka bungsung jaa 'chibe. 'Bojung n mang buorang ka n i yeli ang suma, che bila ni mang na i a i a yelisung ni, n ba mang tuong bila.
19 'Bojung sung ni mang mang buora ka n i ni, n ba mang i a sung balaa. Che beu ni mang ba mang buora ka n i ni, a beu balaa mang mang i.
20 Ka maang mang i yeli ni mang ba buora, n naaning la ira a yelibalaa. Beu ni ang 'bi n ingang ning ira a yelibalaa.
21 'Beng la mang nye 'begu kanga, ka maang wa buora ka n i sung, beu mang 'biye n seng.
22 'Bojung n 'puo peliyeng Naangmini 'begu ni yela n 'puo ninsaalihung ingang.
23 Che mang nye 'begu-jaala ang 'bi n inggbani 'jiihing, a jaura ning n haakila 'begu ni, a nyogirima mang ira pogira a 'kuro a beu 'begu ni ang 'bi n inggbani 'jiihing ni.
24 N iye nimbo nie yaga jaa. Ning'buong na 'ihime a 'yining a 'kuung nga inggbani ni 'puong?
25 N 'puohiye Naangmini barika, a 'tuuro 'Yesu 'Kristo ti Daana ingang. Bila 'puong maang minga tuniye Naangmini 'begu ni aning n haakila, a che tuna beu 'begu ni aning n inggbanihung.

'Chengbu ang 'tuuro a Sie

8 Bila 'jung pampana, 'lee 'chibe saree 'diibu 'puong a 'ku banani ang 'bi
'Kristo 'Yesu ingang, banang ba 'chene a 'tuuro a inggbanihung, a che
'chene a 'tuuro a Sie ni.
2 'Bojung 'nyivori Sie 'begu ni ang 'bi 'Kristo 'Yesu ingang ni 'ihimeng a
'yi beu aning 'kuung 'begu ni ingang.
3 'Bojung yeli ni a 'begu ang daang ba tuong tung, ung i salee a 'tuuro a
inggbanihung ingang 'jung, una ka Naangmini tung, a tung u minga
'Bi-dau inggbanbeu 'worihung ingang beu 'jung, a veng ka beu 'le saree
'diibu 'puong a inggbanihung ingang.
4 U iye bila ka a 'begu sun'tuubu ni tuong paali ti iinhing. Ti banani ang
ba 'chene a 'tuuro a inggbanihung, a che 'chene a 'tuuro a Sie ni la bila.
5 'Bojung banani ang 'tuuro a inggbanihung, ba mang tiehiye
inggbanihung buunhu yela. Che banani ang 'tuuro a Sie, ba mang
tiehiye a Sie buunhu yela.
6 'Bojung inggbanihung haakila ni iye 'kuung. Che siilung haakila iye
'nyivori aning 'suhu maahuu.
7 'Bojung a inggbanihung haakila iye dong a chiihi Naangmini, 'bojung
u ba 'sigihi u minga a 'ku Naangmini 'begu ni. U kung tuong tung bila
ming.
8 Bila 'jung banani ang 'bi a inggbanihung ingang, ba kung tuong peli
Naangmini 'puo.
9 Che yena ba 'bi a inggbanihung ingang. Ye 'biye a Sie ingang, ka
Naangmini Sieng kpiera ye iinhing yeng wang la. Che ka nie jaang ba
tari 'Kristo Sie ni, u daana ba i 'Kristo 'suobu.
10 Ka 'Kristong 'bi ye iinhing, a inggbani 'kpiyeng beu 'jung, che ka a sie
tari 'nyivori sun'tuubu 'jung.
11 Che ka unani ang 'ihi 'Yesu a 'yi kpiinhi 'puong ni Sie ning kpiera ye
iinhing, unani ang 'ihi 'Kristo a 'yi kpiinhi 'puong ni daang na 'kuye ye
inggbama ming ang i bung'kuunhi ni 'nyivori, a 'tuuro u Sie ni ang
kpiera ye iinhing ni ingang.
12 Bila 'jung, ba'biihi, ti ba i san'diribe a 'ku a inggbanihung, a na kpiera
a 'ku a inggbanihung.
13 'Bojung ka yenang kpiera a 'ku a inggbanihung, ye na 'kping. Che ka
yenang 'tuuro a Sie ingang a kuura a inggbanihung tuma ni, ye na tariye

'nyivori.
14 'Bojung banani jaa Naangmini Sie ang dieraning 'yie, ba iye Naangmini 'bi-daba.
15 'Bojung ye ba la die 'yemilung sie ni a na jora dabieng. Ye dieye 'biihi bogu ahibu Sie ni, bila 'jung ting mang tahing: N Ba, n Ba.
16 A Sie minga 'diriye 'sieree a paahi ti sie ingang, ka ti iye Naangmini 'biihi.
17 Ka tinuung i 'biihi, bila yeng ti iye chen'diribe. Ti iye Naangmini chen'diribe, a i chen'diribe a paahi 'Kristo ingang, ka tinuung 'di dogee yeliminga aniu yeng, ka ti niu lang nye girima.

Girima ni ang na wa

18 'Bojung n jeriyeng ka a wagiri nga dogee ni ba sigi ka ba dia maahi ning girima ni ang daang na 'yuo ti iinhing ni.
19 'Bojung a naangbu chelihiye Naangmini 'bi-daba ni gbanggbali 'yiibu aning 'ningbi-jie yaga jaa.
20 'Bojung ba daang 'sigihiye a naangbu a 'ku kpalihung. A ba i 'wo ka u minga buobu la bila. Bila daang tungyeng unani ang daang 'sigihuu tamaa 'puong ni 'jung.
21 'Bojung ba daang na 'ihiye a naangbu minga ming a 'yi a puongbu 'yemilung ni ingang, a ti ing Naangmini 'biihi ni girima laangfiilung ni 'puong.
22 'Bojung ti bangyeng ka a naangbu jaa lang penang dogibu 'pu-baahi 'puong a waana a wagiri ngang.
23 Che a naangbu 'yong naani. Ti ming miihi ang tari a Sie fora ngmama ni, 'haali ti ming miihi penang ti 'puuhing a cheliha 'ningbi-jieng ting na ti ahi 'biihi bogung, ti inggbani yeudiebu ni.
24 Ti iye 'chihi a 'tuuro tamaa ingang. Che tamaa bang nyira ba i tamaa. 'Bojung bung nie ang nyira, wala ung na la ira u tamaa?
25 Che ka tinuung ira yeli ting ba nyira tamaa, ti mang chelihiye a yelibalaa aning 'kanyiri.
26 Bila ning u 'ju la, a Sie ming sunniting ti salihung 'puong. 'Bojung ti ba bang yeli ni ting danang mang 'puohi Naangmini a suhi, a'wo bila ni ang sigining ka ti 'puohi Naangmini a suhi. Che a Sie minga mang suha 'kuriting aning pengbu ninsaalaa nuori ang kung tuong yeli.

27 Unani ang pieha 'sikie ni mang bangye yeli ni ang mang 'bi a Sie haakilang. 'Bojung u mang suha 'kuriye a ningpegi'yiribe a 'tuuro Naangmini buobu ingang.
28 Ting bang ka yela jaa lang tunang a waananing sung a 'kuro banani ang nung Naangmini, a 'kuro banani ung buona a 'tuuro u buobu ingang.
29 'Bojung banani ung daang dang bang, bana ung dang maahi 'bing ka ba wa ti 'wo u 'Bi-dau 'worihung ni, ka ka u i a 'bi-fora ba'biihi yaga 'puong.
30 Banani ung daang dang maahi 'bing, bana ming ung buong. Banani ung buong, bana ming ung veng bang i 'soli. Banani ung veng bang i 'soli, bana ming ung 'ku girima.

Naangmining ira niba 'soli

31 Wala ting panaa na yeli a'wo a yela nga yela? Ka Naangmining ahi ti 'puoring, 'buong na tuong chiihiti?
32 Unani ang ba veng u minga 'Bi-dau, a che diu tihi ti jaa 'jung, wala ung kung la di buunhu jaa ming 'kuti kpali kpali a paahi u ingang?
33 'Buong na waaning yelikanga a wa 'tuo banani Naangmini ang 'lugihi ni. Naangmining ira niba 'soli.
34 'Buo la unani ang yera niba ka ba 'lereng saree 'diibu 'puong? 'Kristo ang 'kpi, yeliminga, unang la 'ihi ming ni. 'Haali unang 'bi Naangmini 'nuduring ni. Unang suha a 'kuriti ming ni.

Naangmini nungbu 'Kristo ingang

35 'Buong na weliti a 'yi 'Kristo nungbung? Dangbu, bii ngmiehibu, bii dogihibu, bii kongkpong, bii inggbangkpalihung, bii dong, bii 'takobi?
36 A'wo ang seu bila ni: I 'jung ba kuuriting a 'beu jaang. Ba jeriting ting 'woning piihi bang yeng korigi.
37 Mm, a yela nga jaa 'puuhing ti gaaye niba ang tuona a 'tuuro unani ang nungti ni ingang.
38 'Bojung n sagi'ding ka 'kuung, bii 'nyivori, bii malikihi, bii kaariba, bii kpienguhi, bii buunhu ang 'bibe pampana, bii buunhu ang na wa,
39 bii 'duobu, bii 'sigibu, bii bungnaanuu jaa daang kung tuong weliti a 'yi Naangmini nungbu ni ang 'bi 'Kristo 'Yesu ti Daana ingang ni.

Pool ang buora ka u Isi'reeli ba'biihi i 'chihi

9 N yeriye yeliminga 'Kristo ingang. N ba ngmaara 'girii. N bangbu 'suhu
ming 'dirimeng 'sieree a Sipegi'yiruu ingang.
2 Ka n tariye 'pu-saang kpong aning nimiha ang ba baaha n 'sikiring.
3 'Bojung n da na buorang ka maang minga da i bungtuuruu a ngmaa 'yi
'Kristo seng n ba'biihi 'jung, banang i n buurii a 'tuuro inggbani
ingang ni.
4 Banang i Isi'reeli niba ni, banang 'so 'biihi bogu ni ahibu ni, aning
girima ni, aning 'layie ni, aning 'begu 'kuubu ni, aning Naangmini tuma
ni, aning a no'binnihi.
5 Banang 'so a ba'mine. Ba ingang ming la a'wo inggbanihung
lampegang ka 'Kristo 'yi wa. Unang gaa buunhu jaa ni. Naangmini nye
'pugibu a gara wagiri la wagiri. Ami.
6 A ba i 'wo ka Naangmini yelihung ni moo 'guong. 'Bojung banani ang
'yi Isi'reeli buurii, ba jaa ba i Isi'reeli niba.
7 Che bii bang i Aaburaham buurii ni, a ba 'wuli ka ba jaa la Aaburaham
'biihi, che:
Aizik ingang ka i buurii na buong. ('Munpiilee G. 21:12)
8 Bila la nga, banani ang i a inggbanihung 'biihi ni, ba naani Naangmini
'biihi. Che a nuori 'bingbu 'biihi ni bang jeri bang i a buurii.
9 'Bojung a nuori 'bingbu yelihung la nga:
N na wang a wagiri ngang, ka 'Seera tari 'bi-dau.
('Munpiilee G. 18:10)
10 Bila 'yong naani. Che Rebeeka ming daang wa tariye 'puo a 'tuuro nie
kanga ingang, una la ti ba Aizik.
11 'Bojung ba daang nang ba dogi a 'biihi, che na wa yera ka ba i yeli
kanga ang i sung bii yeli kanga ang i beu. Che ka Naangmini buobu ni
a 'tuuro 'lugibung nye ahi, ka bila kung 'yi tuma ingang, che ka bila 'yi
unani ang buona ni ingang,
12 ung daang yeli 'ku Rebeeka:
A bungkpoming na tung 'ku a bung'bile.
('Munpiilee G. 25:23)
13 A'wo ang seu bila ni:
N nungye Jeekob, che n haye 'Ii-so. (Maalakai G. 1:2-3)
14 Bila 'jung wala ting na yeli? Beu'tuubu 'biye Naangmini seng

bi? Ngming ta sagi.
15 'Bojung u yera 'kuriye 'Moosis:
N na iye hina 'ku unani mang buora ka n i hina, a jo u nimboo
unani mang buora ka n jo nimboo. ('Yiibu G. 33:19)
16 Bila 'jung a ba i 'wo ka unani ang buora la, bii unani ang jora la, bila iye
Naangmini ang 'wuno hina.
17 'Bojung a Seupegi'yiruu yera 'kuriye Fee'ro:
'Haali a yeli nga ning u 'ju yela mang 'ihii, ka n 'wuli n kpiengu
i ingang. Ka n 'yuori yela yeli a 'teng-gbani jaang.
('Yiibu G. 9:16)
18 Bila 'jung u mang iriye hina 'kuro unani ung buora ka u i hina. Unani
ming ung mang buora, ung 'koro u 'sikiri.

Naangmini 'su-kpiengaa aning u hinihung

19 Ye kanga na yeli 'kumong: Ka wala la ung nang mang paana niba?
'Bojung ning'buong chiiha u buobu?
20 Aai, 'oo, ninsaalaa, 'buo la ina nga ang die yera yela a chiiha
Naangmini? Bung ni bang maali na tuong yeli 'ku unani ang maaluu ni:
Wala 'jung ing maalima ngaang? (Ai'zeeya G. 29:16, 45:9)
21 Dugu miera ba 'so kpiengu a yagu ingang, ka u di yagu 'gbuli ning u 'ju
a me bung kanga a 'ku nanihung tuma, a me kanga ming a 'ku banangbu
tuma?
22 'Bo la ka Naangmini, anaa jaa ka u daang buorang ka u 'wuli u
'su-kpiengaa a veng ka ba bang u kpiengu, che ung tari 'kanyiri 'gaalii
buunhu ang sigi nyuongbu ingang?
23 U daang iye bila ka u 'wuli u girima bundaalung buunhu ung na 'wuli
hina ingang, ana ung daang maali a 'ku girima ni.
24 Tinuu la bila, tinuu ung buong. U ba buong niba a 'yi 'Juuhi 'yong
'puong, che buongti a 'yi niba ang ba i 'Juuhi ming 'puong.
25 A'wo ung yera 'Hozeeya gbangu ming 'puong bila ni:
Banani ang ba i n niba, n na buongbang n niba. Paaluu ni ming
ang daang ba i n nungina ni, una mang buong n nungina.
26 A na ing, 'jie ning bang daang yeli 'kubo: Ye ba i n niba, 'beng
bang daang na buoniba Naangmin'vori 'biihi ni.
('Hozeeya G. 1:9-10)

27 Ka Ai'zeeya ming tahina a'wo Iisiriel yela:
'Haali ka Isi'reeli 'biihi singbung i a'wo mankpong 'biihee, ba chelii fiing na iye 'chihi.
28 'Bojung u na baahiye a tuma, a ngmaagaa giraa sun'tuubu 'puong. 'Bojung tung giraa ka Daana na tung 'teng-gbani 'jung. (Ai'zeeya G. 10:22-23)
29 A'wo Ai'zeeya ang daang dangyeli bila ni:
Ka a bungnaangjemaa Daanang daang ba bahi buurii 'kuti, ti danang leu 'woniye Soodom, a da 'woning Gomoora. (Ai'zeeya G. 1:9)

Isi'reeli niba aning a 'duohi-sung

30 Bila 'jung wala ting na yeli? Ka a niba ni ang ba i 'Juuhi ni, banang da ba 'tuuro sun'tuubu ni, ba nyiye sun'tuubu, 'haali sun'tuubu ang 'yi limaniye ingang.
31 Che Isi'reeli niba, banang daang 'tuuro sun'tuubu 'begu ni, ba da ba 'tu a sun'tuubu 'begu ni ta.
32 Wala 'jung la? 'Bojung ba ba bou a 'tu limaniye ingang. Ba daang boung a'wo ung 'bibe a 'tuuro a 'begu tuma ingang. 'Bojung ba ngmiye gberi a gbengmi'kuurii ni ingang.
33 A'wo ang seu bila ni:
Ye nye, n 'binniye gbengmi'kuurii Zaiyong 'puong, aning saangbu 'ku-kpong. Nie ni jaa ang saguu daang kung 'di 'vii. (Ai'zeeya G. 28:16)

10 Ba'biihi, n 'sikiri buobu aning n 'puoho mang 'puoho Naangmini a 'kuro Isi'reeli niba la ka ba i 'chihi.
2 'Bojung n 'diriye ba 'sieree ka ba tariye injegi Naangmini yela. Che ba ba tari a injegi a 'tuuro bangbu ingang.
3 'Bojung bang i 'bambugiri a'wo Naangmini sun'tuubu yela ni, a buora ka ba 'bing ba miihi sun'tuubu ni, ba ba 'sigihi ba miihi a 'ku Naangmini sun'tuubu.
4 'Bojung 'Kristo la a 'begu baahaa. Bila 'jung sun'tuubu na 'bibeng a 'ku nie ni jaa ang sagira.

Nie jaa ang buorang na tuong i 'chihi

5 'Bojung 'Moosis 'bigihiye a 'begu sun'tuubu ni ngaang:
Nie ang tuna a yela nga na tariye 'nyivori a 'tuuro a ingang.
('Liivai G. 18:5)
6 Che limaniye sun'tuubu ni yeriye ngaang: Ta yera i 'sikiring, Ning'buong na 'do ti kpe sagbani? Bila la nga, a ti waaning 'Kristo 'tenge. (Duturoonomi G. 30:12)
7 Bii, Ning'buong na 'sigi gaa a 'jijulungu? Bila la nga, a ti 'doning 'Kristo waaning a 'yi kpiinhi 'puong. (Duturoonomi G. 30:13)
8 Che wala ang yera? A yelihung pieliing. U 'biye i nuoring, a 'bi i 'sikiring. Bila la limaniye yelihung ni, bila 'duoho ting inna ni.
9 Ka ka inang na die aning i nuori ka 'Yesu iye Daana, a sagi i 'sikiring ka Naangmini 'ihuung a 'yi kpiinhi 'puong, i na iye 'chihi.
10 'Bojung 'sikiri ka nie mang di sagining a nye sun'tuubu, nuori diebu ming ka nie mang die a i 'chihi.
11 'Bojung a Seupegi'yiruu yerang: Nie jaa ang sagiruu, u daana kung 'di 'vii. (Ai'zeeya G. 28:16)
12 'Bojung dabang 'chibe 'Juu aning 'Giriik nie kpachagang. 'Bojung a Daana ning u 'ju la ba jaa Daana, a i bundaana a 'ku banani jaa ang buonuu.
13 'Bojung nie ni jaa ang na buong Daana 'yuori, u daana na iye 'chihi.
14 Wala sori panaa bang na 'tu a buong unani bang ba sagi? Wala sori ming bang na 'tu a sagi unani yela bang ba 'wong? Wala bang na i 'wong ming ka 'duohi-innang 'chibe?
15 Wala bang na i ing 'duoho ka banang ba tungba? A'wo ang seu bila ni:
Banani ang inna 'suhu maahuu 'duohi-sung ni, a waananing yelisuunhi 'pu-peli yela, ba gbee sumang yaga jaa.
(Ai'zeeya G. 52:7)
16 Che ba jaa ba 'tu a 'duohi-sung nuori. 'Bojung Ai'zeeya yeliyeng:
Daana, ning'buong sagi ti 'duoho? (Ai'zeeya G. 53:1)
17 Bila 'jung limaniye waanang a 'tuuro 'wongbu ingang. Ka 'wongbu waana a 'tuuro Naangmini yelihung ni ingang.
18 Che n yerang: Ba ba 'wong bi? Yeliminga, ba 'wongyeng. Ba kokori gaa ti kpeye a 'teng-gbani jaa, ka ba yeliyaga gaa a dunee baahaa jaa.
19 Che n yerang: Isi'reeli niba muo da ba bang bi: Fora, 'Moosis yeliyeng:

N na dangyeng ka ye i 'nyuuri a 'tuuro banani ang ba i niba ingang.
Aning ming n na 'ihiye ye 'suuri a 'tuuro paaluu ang ba 'wono yela
'muni ingang. (Duturoonomi G. 32:21)

20 Che ka Ai'zeeya tari nyeu yaga a yeli:
Banani ang ba boma nyimang. N 'yiye gbanggbali a 'ku banani
ang ba jugihi n yela. (Ai'zeeya G. 65:1)

21 Che ung yeli 'ku Isi'reeli niba yeng:
N tieye n 'nuuhi a 'beu jaang a 'ku niba ang ba 'tuuro nuori, a i
niba ang chiiha. (Ai'zeeya G. 65:2)

Isi'reeli chelii fiing ang mang 'bibeng

11 Bila 'jung n jugihang: Naangmini muo diye u niba ni loo bahi bi?
Ngming ta sagi. 'Bojung n ming iye Isi'reeli nie, a i Aaburaham
buurii, a i Beenjaming baluu.

2 Naangmini ba di u niba ni ung dang bang ni loo bahi. Ye ba bang bila
ni a Seupegi'yiruu ang yera a'wo 'Ilaija yela? Bila ni ung daang suhi
Naangmini a 'yi Isi'reeli niba 'puoring, a yeli:

3 Daana, ba kuye i dangyeriba, a 'tu i sarika 'ihijiihi ni ming a
'vigihi bahi. N 'yoming kpeling, bang buora ka ba 'ihi n
'nyivori. (1 Na'mine G. 19:10, 14)

4 Che wala ka Naangmini daang die a yeli 'kuu?
N 'bingye daba 'tuhu ayo'poin a 'ku n minga, bang ba 'gbinti
'dungkuri a 'ku 'Bee-al. (1 Na'mine G. 19:18)

5 Bila 'jung 'haali a pampana wagiri nga ming 'puong, ba chelii fiing
'bibeng a 'tuuro bunye 'lugihibu ni ingang.

6 Ka bilang 'bibe a 'tuuro bunye ingang, bila yeng bila ba la 'bibe a 'tuuro
tuma ingang. Ka bila naani bunye ba la i bunye. Che ka bilang 'bibe
a 'tuuro tuma ingang, bila yeng bila ba la i bunye. Ka bila naani tuma
ba la i tuma.

7 Bila 'jung wala panaa la? Isi'reeli ba nye yeli ni ung buora, che banani
ung 'lugihi ni nyiye a yelibalaa, ka ba chelii ni i joonhi.

8 A'wo ang seu bila ni:
Naangmini 'kubong gbieng'chugilo sie ni, a 'kubo 'ningbie ang
kung nyira, a 'kubo 'tobo ang kung 'wono yela a waana a 'beu
ngang. (Ai'zeeya G. 29:10)

9 Ka 'Deevid yeli:
Veng ka ba siimaa 'di 'jie leu 'ngmi-beraa, a leu cheba aning
gbengmibung, a leu saninaabu a 'kubo.
10 Veng ka ba 'ningbie suo, ka ba ta nyira. Ka ba mang 'churi ka
ba siihi gori wagiri jaang. ('Yieme G. 69:22-23)

A niba ni ang ba i 'Juuhi ni tuong iye 'chihi

11 Bila 'jung n yerang: Ba ngmiye gberi ka ba 'le bi? Ngming ta sagi. Che
a 'tuuro ba boribu ingang 'chihi waye niba ni ang ba i 'Juuhi ni seng, ka
ka bila nye dangba ka ba i 'nyuuri.
12 Che ka ba boribung i dunee bundaalung, ka ba 'sigihibu i niba ni ang ba
i 'Juuhi ni bundaalung, wala yaga jaa a puo ka ba paalibu panaa na
waaning?
13 N yera 'kuriye yena niba ni ang ba i 'Juuhi ni. 'Bojung mang i niba ni
ang ba i 'Juuhi 'bi-tunuu ni yeng wang la, n 'duohiye n tungbu,
14 ka n da 'tu sori kanga a veng ka n niba i 'nyuuri ka ba 'mine i 'chihi.
15 'Bojung ka ba jaanhibung i a dunee aning Naangmini taa maalibu, wala
ka ba diebu daang na 'wo ka 'nyivori a 'yi kpiinhi 'puong naani?
16 'Bojung ka jong bang 'gbuli, ka a 'jie ni bang fora ngmaa 'ku Naangmini
ning i 'ji-pegi'yiruu, a 'gbuli ming jaa iye bila. Ka a danyegang i
bungpegi'yiruu, a da'nuuhi ming iye bungpegi'yirihi.
17 A da'nuuhi 'mineng kauhi 'le, bang di ina moo ooliv da'nu, a dii wa
toonhi ba 'puong, ka i ningba nyira a oolividau danyegihuu tona, aning
a oolividau ni nuobu.
18 A 'jung ta ira tangkama a da'nuuhi iinhing. Che ka inang ira tangkama,
ngmi a yeli nga fasani. I ba 'tuo a danyegihuu, a danyegihuung 'tuogii.
19 Bila 'jung i na yeling: A da'nuuhi kauhi 'leng, ka n nye toonhi 'jung.
20 Tau, basagibu 'jung la bang kauhi 'le, che ing ahi a 'tuuro limaniye
ingang. Ta ira tangkama, jora dabieng.
21 'Bojung ka Naangmining ba veng a da'nuuhi miihi ni, u kung veng i
ming.
22 Bila 'jung nye Naangmini suntung aning u kpiengaa. U kpiengaa 'biye
banani ang 'le iinhing. Che u suntung 'biye ina ingang, ka inang 'bi u
suntung 'puong a gara. Ka bila naani ba na ngmaaye i ming loo.
23 Ka bananing ming ba 'bi a basagibu 'puong ang gara, ba na dibang wa

toonhi. 'Bojung Naangmini na tuong dibang a la wa toonhi.
24 'Bojung ka banang ngmaagii a 'yi oolividau ang i moo oolividau minga ingang, a dii toonhi ba miihi oolividau ang suma a i dabang ingang, wala yaga jaa a gaa bila panaa bang na di bama nga ang i a da'nuuhi miihi ni a toonhi ba miihi oolividau ingang?

Naangmini hinihung ang 'bibe a 'ku nie jaa

25 'Bojung n ba buora ka ye i 'bambugiri a 'gondo nga yela, n ba'biihi, ka ye ta wa i yengbanginiba ye miihi tieha 'puuhing. Isi'reeli niba lampega kanga 'biye jongilung 'puong a gara sanga ni niba ni ang ba i 'Juuhi ni singbu paalibu ang daang na wa kpe.
26 Bila 'jung Isi'reeli niba jaang daang na i 'chihi, a'wo ang seu bila ni:
A Diera daang na 'yiye Zaiyong, a leuhi Naangmini buobu ba'tuubu a 'yi Jeekob ingang.
27 'Bojung n 'layiri mang 'kubo la nga, sanga ni mang daang na di ba yelibee 'yi ba seng. (Ai'zeeya G. 59:20-21)
28 A'wo a 'duohi-sung yela, ba iye domihi ye 'jung. Che a 'lugibu yeng yela, ba iye nunginiba a ba'mine 'jung.
29 'Bojung Naangmini 'kuubuhi aning u buongbu ba tari leuhibu.
30 'Bojung a'wo wagirihi ang pari 'puong ye daang ba sagi Naangmini. Che pampana ye nyiye hina a 'tuuro ba basagibu ingang.
31 'Haali bila la ka bama nga ming ba sagi pampana, ka a 'tuuro ye hina yeng nye ni ingang ka ba ming nye hina.
32 'Bojung Naangmini pogiye niba jaa a ing basagibu 'puong, ka u nye i ba jaa hina.
33 'Oo, Naangmini bundaalung 'gaalii, aning u yeng 'gaalii, aning u bangbu 'gaalii. U saree 'diibuhi ba tari piehibu, nie ming kung tuong piehi nye u soe.
34 'Bojung ning'buong bang Naangmini haakila? Che bii ning'buo la u 'wuno? (Ai'zeeya G. 40:13)
35 Che bii ning'buong fora 'kuu 'kuubu, ka Naangmini na 'ku u daana a naa sani?
36 'Bojung buunhu jaa 'yiye u seng, a 'tu u ingang, a gara u seng. Unang 'so girima a gara wagiri jaang. Ami.

A 'nyivo-paalaa ni ang 'bi 'Kristo ingang ni

12 Bila 'jung n suhiyeng, n ba'biihi, a 'tuuro Naangmini hinihi ni ingang,
ka ye di ye inggbama ka a i sariki'vori, a i bungpegi'yirihi,
a i buunhu ang sigi diebu a 'ku Naangmini. Ye tungbu ang tari 'muni
la bila.
2 Ye ta wa sagi ning a dunee nga. Ye leu leuhi a 'tuuro ye haakilipaalaa
leu iibu ingang. Ka ye tuong piehi nye a bang bila ni ang i Naangmini
buobu ni ang suma, a sigi diebu, a paali.
3 'Bojung n yerang a 'tuuro bunye ni Naangmini ang 'kumo ni ingang a
'kuro nie jaa ang 'bi ye 'puong, ka u ta jera u minga yaga a gaa bila ni
ang sigi ka u jera. Ka che u jera u minga aning minga bangbu jeribu,
a'wo limaniye Naangmini ang maahi a 'ku kanga jaa bila ni.
4 'Bojung a'wo ting tari 'jiihi yaga inggbani bung'yeni ingang, ka a 'jiihi
jaa ba tari tung'yeni bila ni,
5 bila la ting i yaga a i inggbani bung'yeni 'Kristo ingang, ka a 'jiihi kanga
jaa mang i u to 'jie.
6 Ti tariye 'kuubuhi ang i dabang dabang a 'tuuro a bunye ni bang 'kuti ni
ingang. Ka dangyelibu la, u daana dangyera yela a sigiha u limaniye
singbu.
7 Bii ka tungbu la ung tari, u daana tuna. Che bii unani ang 'wuno, u
daana 'wuno.
8 Bii unani ang ira kawani, u ira kawani. Unani ang 'kuro, u 'kuro aning
'suhu 'yeni. Unani ang kaara niba, u ira bila aning 'ningbi-jie. Unani
ang ira hina, u ira bila aning innyegihi.

Naangmini 'biihi kpiebu soe

9 Ye ta veng ka nungbu tari 'bangfugilung. Ye ha yeli ni ang i beu. Ye
weli a ti mari yeli ni ang suma.
10 Ye nung taa sung jaa aning ba'biilung nungbu. Ye nana taa a gaa ye
miihi.
11 Ye ta veng ka ye iinhi chuora. Ye i kpienhi a Sie 'puong, a tuna Daana.
12 Ye nyengina tamaa 'puong. Ye tari 'kanyiri dangbu 'puong. Ye 'bi
Ngming'puohibu 'puong a gara.
13 Ye tora 'kuro a ningpegi'yiribe ang 'bi hiengbu 'puong. Ye saana
saamba.

14 Ye duha duhisuunhi a 'kuro banani ang dogihiye. Ye duha duhisuunhi
a 'kuribo. Ye ta duha duhibee a 'kuribo.
15 Ye nyengina aning banani ang nyengina, a 'kono aning banani ang
'kono.
16 Ye tari haakila bung'yeni taa iinhing. Ye ta i jigihiba, ye 'sigihi ye
miihi a lannaning niba ang i 'bilii ba 'berihung 'puong. Ye ta i
yengbanginiba ye miihi tieha 'puong.
17 Ye ta di beu a naa nie beu sani. Ye mang ira yela ang 'tu sori niba jaa
'ningbi-tooring.
18 Ka bilang na tuong, a'wo ka yena yeng yela la, ye kpiera a tari noo
aning niba jaa.
19 Niba mang nung, ye ta di dogihibu naaning ye miihi sani. Ye 'ku
Naangmini 'su-kpiengaa 'vuo, 'bojung a seuyeng:
Maang 'so dogihibu saninaabu, n na naaye sani, Daanang yera
bila. (Yeng Yeli'bie G. 20:22, 24:29)
20 Bila 'jung ka koming kpe i doma, 'kuu siimaa ka u 'di. Ka kon'nyuuring
kpeu, 'kuu kuong ka u 'nyu. 'Bojung bila iibu 'puong, i na 'duohiye
'buungsaale u 'ju-kuoring.
21 Ta veng ka beu tuomii, che i di sung a tuong beu.

Minga 'sigihibu a 'ku paalikaariba

13 Nie jaa 'sigihi u minga a 'ku banani ang tari 'suobu kpiengu. 'Bojung
'suobu kpiengu 'chibe ka u ba 'yi Naangmini seng. 'Suobu
kpienguhi ni ang 'bibe ni, Naangmining 'bim-aa.
2 Bila 'jung nie ni jaa ang diera taawai a 'suobu kpiengu ingang, u daana
dieriye taawai Naangmini 'bingbu ingang. Banani ming ang diera
taawai, ba na waaniye saree 'diibu ba miihi iinhing, a 'le a saree 'diibu
'puong.
3 'Bojung paalikaariba ba i bungjorihi a 'ku niba ang tuna tungsuunhi.
Che ba iye bungjorihi a 'ku niba ang tuna tungbee. I ba buora ka i jora
unani ang tari a 'suobu kpiengu ni bi? Ira yela ni ang suma. I na nyiye
'pugibu a 'yi u seng.
4 'Bojung u iye Naangmini tungtuna a 'kui ka u ii sung. Che ka inang ira
yeli ang i beu, bila yeng jora dabieng. 'Bojung u ba tara a 'takobi jaala
'jung. 'Bojung u iye Naangmini tungtuna, a i dogihibu sannaara ka u

tung 'su-kpiengaa tuma unani ang tuna beu ingang.
5 Bila 'jung a hienang ka ye 'sigihi ye miihi. A ba i a'wo 'su-kpiengaa sannaa 'yong 'jung, che 'suhu bangbu ming 'jung.
6 'Bojung ngaang yela yeng yeura lam'poo ming. 'Bojung ba iye Naangmini tungtuniba, a kaara a yeli nga ning u 'ju 'jieng a gara.
7 Bila 'jung ye mang yeu niba jaa sama, a mang yeu ye 'juri sani a 'ku unani bang yeura 'juri sani a 'kuro. Ye mang yeu lam'poo a 'ku unani bang yeura lam'poo 'kuro. Ye mang jora unani ang sigi joo, a mang nana unani ang sigining nangbu.

Nungbu la a 'begu paalibu

8 Ye ta 'di nie bung jaa sani, che ye nung taa. 'Bojung unani ang nunna u to ninsaalaa, u daana paaliye a 'begu.
9 'Bojung a nuori 'kuubu yeliye ngaang:
Ta wa sena.
Ta wa kuura nie.
Ta wa 'juuro.
Ta wa 'dire 'sierigirii.
Ta wa ira 'niiri. ('Yiibu G. 20:13-17)
Ka nuori 'kuubu jaala kanga jaang la 'bibe, a jaa 'biye a yelihung nga 'puong.
Nung i to a'wo i minga. ('Liivai G. 19:18)
10 Nungbu ba ira u to beu. Bila 'jung nungbu la a 'begu paalibu.

Yelibee bahibu aning 'Kristo yeribu

11 Ye ira bila a bang a wagiri, ka pampana wagiri tayeng ka ye 'ihi gbieming. 'Bojung ti 'chihi pieliyeng pampana a gaa sanga ni ting sagi ni.
12 A 'ji-suorii tohiye baahibu. A 'ji-nyaari pieliyeng. Bila 'jung ye veng ka ti di sagiluu tuma ni loo bahi, a che di chaanii jauri boori ni a yeri.
13 Ye veng ka ti 'chene yeliminga soring a'wo ngminaa 'beu 'puong a ta 'chene dunee 'di jeni 'puong aning dan'nyubugibu 'puong. Ti ta 'chene senseng 'puong aning buobu ang i beu 'puong, a ta 'chene tahing taa 'puong aning 'nyuuri 'puong.
14 Che ye di Daana 'Yesu 'Kristo a yeri, a che ta pena a inggbanihung

'puo, a paana u bobee.

Ti jaa ang na ahi 'Kristo saree 'diibu 'kogo 'ningbi-tooring

14 Ye mang die nie nga ang i salee limaniye 'puong. Che ye ta mang dieguu a ti taruu aning yela ang i taa chiihibu yelitarihi.
2 'Bojung nie kanga mang saging ka u na 'diriye buunhu jaa. Che ka kanga ang i salee mang 'dire jevaari 'yong.
3 Unani ang 'dire, u ta digira unani ang ba 'dire ni foo. Unani ming ang ba 'dire, u ta yera unani ang 'dire ni, 'bojung Naangmini dieguung.
4 Ning'buo la ina nga ang 'direning nie kanga tungtuna saree? U ahang bii a 'lere u minga ningkpong seng. Che u na ahing, 'bojung Daana na tuong vening ka u ahi.
5 Nie kanga mang jeriye 'beu kanga ung i tiinhuu gaa 'be-jaala. Ka nie kanga ming mang jeri 'beu jaa a'wo u to. Nie jaa mang sagi'di yaga jaa u minga haakila 'puong.
6 Unani ang jera a 'beu, u jeruung Daana 'jung. Unani ming ang 'dire, u 'direng Daana 'jung. 'Bojung u mang 'puohiye Naangmini barika. Unani ming ang ba 'dire, Daana 'jung ung ba 'dire, a mang 'puohi Naangmini barika.
7 'Bojung ti kanga jaa ba tara 'nyivori a 'kuro u minga. Nie ba 'kpiire a 'kuro u minga ming.
8 'Bojung ka tinuung tari 'nyivori, ti tariye 'nyivori a 'kuro Daana. Ka tinuung 'kpiire, ti 'kpiireng a 'kuro Daana. Bila 'jung ka ti tariye 'nyivori, bii ka ti 'kpiireng, ti iye Daana 'suobu.
9 'Bojung ngaang 'jung la ka 'Kristo 'kpi, a la 'ihi tari 'nyivori, ka u nye i kpiinhi aning 'nyivoe 'deme jaa Daana 'jung.
10 Wala 'jung ing 'direning i ba'bie saree? Bii wala 'jung ing digira i ba'bie foo? 'Bojung ti jaa daang na ahiye 'Kristo saree 'diibu 'kogo ni 'ningbi-tooring.
11 'Bojung a seuyeng:

> A'wo mang i 'vori 'puong nga, Daanang yera bila, 'dungkuri jaa daang na 'gbinting a 'kumo, ka jinti jaa daang sagi a 'ku Naangmini. (Ai'zeeya G. 45:23)

12 Bila 'jung ti kanga jaa daang na yeliye u minga yeli-irihi jaa a 'ku

Naangmini.

Ta ira yela ang na i ka i yau 'le

13 Bila 'jung ye ta veng ka ti la 'dire taa saree. Che ye mang 'le ye haakila
'puong, ka nie ta di gbengmibung bii bung ang na veng ka nie saang a
'bing u ba'bie soring.
14 N bangyeng a sagi'di a 'tuuro Daana 'Yesu ingang, ka bung 'chibe a i
bungdegiri u minga ning. Che nie ang jera bung jaa ung i bungdegiri,
u iye bungdegiri a 'ku u daana.
15 Che ka i ba'bie 'puong saang i siimaa yela, i ba la 'chene aning nungbu.
Ta nyuong nie ni 'Kristo ang 'kpi 'ku ni aning i siimaa 'diibu.
16 Ye ta veng ka bung ni yeng jera ung i bungsung ni, ka ba yeli u yela
a'wo bungbeu.
17 'Bojung Naangmini naalung ni ba i 'diibu aning 'nyuubu. U iye
sun'tuubu, a tari 'suhu maahuu, a i nyengka a Sipegi'yiruu ingang.
18 'Bojung unani ang tuna 'Kristo a yela nga 'puong, u peniye Naangmini
'puo, ka niba die u yela.
19 Bila 'jung ye veng ka ti ira anie ka ti ira yela ni ang na waaning noo,
aning yela ni kanga ang na mang 'tu a me u to.
20 Ta saang Naangmini tuma ni siimaa 'jung. Yeliminga, buunhu jaa iye
'forifori, che a iye beu a 'ku nie ni daana ang 'dire siimaa ka bila vena
ka niba saana.
21 A sumang ka nie ta oo neni, bii a 'nyu waing, bii a i yeli jaa i ba'bie ang
na 'tu 'be a ngmi gberi, bii a saang, bii a i salee.
22 I tariye limaniye? Taruu Naangmini 'ningbi-tooring a 'ku i minga. Nie
nga daana ang ba vena ka u minga 'lere saree 'diibu 'puong bung ni ung
mang die 'puong, u daana nyiye 'pu-peli.
23 Unani ang ira 'sige 'sige, u 'leyeng saree 'diibu 'puong ka unang 'dire.
'Bojung u ba 'dire aning limaniye. 'Bojung yeli jaa ang ba ira limaniye
ingang iye yelibeu.

'Kristo da ba peli u minga 'puo

15 Ti bama nga ang i kpienhi, a sigiyeng ka ti tari 'kanyiri aning a salihi
salihung ni yela, a ta pena ti miihi 'puuhi.
2 Ye veng ka ti kanga jaa pena u to 'puo, a waananing u sung, a mieruu.

3 'Bojung 'haali 'Kristo gba da ba peli u minga 'puo, che a'wo ang seu bila ni:
Banani ang tuurii ni, a 'jombie 'leye n ingang.
('Yieme G. 69:9)
4 'Bojung yela jaa ang daang dang seu, a daang dang seung ka ti daanhi. Ka ka ti tari tamaa a 'tuuro a Seupegi'yirihi 'kanyiri ingang aning a Seupegi'yirihi 'suhu maahuu ingang.
5 'Kanyiri aning 'suhu maahuu Naangmini ni veng ka ye tari haakila bung'yeni taa seng 'Kristo 'Yesu 'tuubu 'puong.
6 Ka ye mang pegira Naangmini, ti Daana 'Yesu 'Kristo Ba ni aning haakila bung'yeni aning nuori bung'yeni.

A 'duohi-sung ang wa
niba ni ang ba i 'Juuhi ni seng

7 Bila 'jung ye diera taa, a'wo 'Kristo ming ang dieti bila a waananing Naangmini 'pugibu ni.
8 'Bojung n yerang ka 'Yesu 'Kristo daang iye a degiri 'ihibu tungtuna a 'ku Naangmini yeliminga ni, ka u paali a no'binnihi ang 'bing 'ku a ba'mine ni.
9 Ka a niba ni ming ang ba i 'Juuhi ni pegira Naangmini u hina 'jung, a'wo ang seu bila ni:
'Bojung ngaang yela n na 'pugiing niba ni ang ba i 'Juuhi ni 'puong, a 'yieng 'ku i 'yuori. ('Yieme G. 18:49)
10 Ung la yeli:
Yena nga ang ba i 'Juuhi, ye nyengina aning u niba. (Duturoonomi G. 32:43)
11 A la yeli:
Ye 'pugiro Daana, yena nga ang ba i 'Juuhi ni jaa. Ye 'pugiruu yena niba jaa. ('Yieme G. 117:1)
12 Ka Ai'zeeya la yeli:
Jeesi nyagihuu daang na 'bibeng, a i unani ang daang na 'ihi a ti 'di a niba ni ang ba i 'Juuhi ni naalung. Una ka a niba ni ang ba i 'Juuhi ni daang na deli. (Ai'zeeya G. 11:10)
13 Tamaa Naangmini ni paaliye aning nyengka jaa, a paaliye aning 'suhu maahuu jaa sagibu 'puong. Ka ye tari tamaa yaga jaa a 'gaali a 'tuuro

a Sipegi'yiruu kpiengu ni ingang.

Pool Naangmini tuma ingbu

14 N minga ming sagi'ding a'wo ye yela, n ba'biihi, ka ye ming miihi
paaliyeng aning suntung, a paali aning bangbu jaa, a na tuong 'wuli taa
ming.
15 Anaa jaa, n ba'biihi, n seuyeng aning nyeu yaga lampega kangang a
'kuye ka n tiehiye, a bunye ni Naangmini ang di 'kumo ni yela.
16 Ka ka n i 'Yesu 'Kristo tungtuna a 'ku a niba ni ang ba i 'Juuhi ni, a tuna
Naangmini 'duohi-sung ni. Ka a niba ni ang ba i 'Juuhi ni di 'ku
Naangmini tuong i bung ang na sigi diebu. Ka a Sipegi'yiruu
welipeguu 'yi.
17 Bila 'jung n tariye yeli 'jung mang na ira tangkama a 'tuuro 'Yesu 'Kristo
ingang, a yela ni ang i Naangmini yelitarihi ni 'puong.
18 'Bojung n kung ngmi 'ju ka n yeli a yela ni kanga jaa 'Kristo ang ba 'tu
n ingang a tung, ka bila veng ka a niba ni ang ba i 'Juuhi ni i niba ang
'tuuro nuori, a 'tuuro yelihung ingang, aning tuma ingang.
19 N iye bila 'tuuro kpiengu 'sierihi iinhing, a 'tuuro kpiengkanaama
iinhing, a 'tuuro Naangmini Sie ni kpiengu ingang. Bila 'jung n ingye
'Kristo 'duohi-sung ni a paali a 'yi Jeruuselem a ti 'gili Iliirikum wa
'tuohi.
20 Mm, n mooyeng ka n ing a 'duohi-sung 'jie bang ba buong 'Kristo
'yuori, ka n ta wa miera ningjaala 'demuning 'jung.
21 Che a'wo ang seu bila ni:

> Banani bang ba yeli u yela 'kubo, ba na nyeng. Banani ming
> ang ba 'wong, ba na bangye a 'muni. (Ai'zeeya G. 52:15)

Pool ang buora ka u gaa 'Rom

22 'Bojung bila yela ming la pahii pahii mang ba mang nye sori ka n wa ye
seng.
23 Che pampana mang ba la tari 'jie a 'jiihi nga 'puuhing ni, aning mang bo
yaga jaa 'yuong-yaga 'puong ka n wa ye seng ni,
24 wagiri ni mang na wa gara ka n ti kpe Si'peeng n na waye ye seng.
'Bojung n iriye tamaa ka n nyiye n 'cheni 'puong, ka ye sungma n 'be
gaabu 'puong. Ka maang wa nye 'pu-peli fora ye 'puong wagiri fiing

'puong a baahi la bila.
25 Che pampana n garaye Jeruuselem ka n ti tung 'ku a ningpegi'yiribe.
26 'Bojung a iye 'pu-peli 'ku Masi'dooniya niba aning 'Akeeya niba ka ba chiehi chiehibu kanga a 'ku a ningpegi'yiribe ningbaaliba ni ang 'bi Jeruuselem 'puong.
27 Ba 'puuhi daang peliyeng yeliminga, bang i niba ang 'di ba sani ming. 'Bojung ka a niba ni ang ba i 'Juuhi ning i ba siilung yelitarihi ton'diribe, a iye sani ming a 'kubo ka ba sungba aning inggbanihung buunhu.
28 Bila 'jung sanga ni mang na wa tung nga baahi, a bang pielaang ka ba nyiye a 'kuubu nga, n na wa dieye ye 'jie a ti kpe Si'peeng.
29 N bangyeng pielaang ka sanga ni mang na wa ti wa ye seng, n na wang 'Kristo 'duohi-sung pegibu ni paalibu 'puong.
30 N suhiyeng, n ba'biihi, Daana 'Yesu 'Kristo 'jung, aning a Sie nungbu 'jung, ka ye moora a paahi n ingang a 'puoho Naangmini 'kurimo ye 'puong.
31 Ka n 'yi banani ang ba sagi 'Judiiya 'puong ni 'nuuhing. Ka n tungbu ni mang tari garaning Jeruuselem ni, ka a ningpegi'yiribe die a tungbu.
32 Ka n wa ye seng aning nyengka a 'tuuro Naangmini buobu ingang, a wa ngmi peenhuu ming aniye.
33 'Suhu maahuu Naangmini ni 'bi ye jaa seng. Ami.

'Puohibu

16 N 'pugiriye ti yaupoga 'Fiibi a 'kuriye. U iye Seeniki'riya cheechi ni tungtuna.
2 Ka ye dieguu Daana ingang a'wo bila ang sigi a 'ku ningpegi'yiribe. Ka ye sumuu ming yeli jaa 'puong ung na hiena ye sungbu. 'Bojung u iye niba yaga sunna, a i n minga ming sunna.
3 Ye 'puohi Pirisiila aning Akuwiila 'kumo. Ba iye n sunniba 'Kristo 'Yesu ingang.
4 Banang kpeling n 'nyivori yela a tung tuma ang i a'wo ka ba kong ba miihi 'nyivoe. N 'yong naaning 'puohibo barika, a niba ni ang ba i 'Juuhi ni cheechihi ni jaa ming 'puohibong barika.
5 Ye 'puohi a cheechi ni ming ang lanna ba 'deung ni 'kumo. Ye 'puohi n nungina Epee'neetus 'kumo. U iye fora ngmanii a 'ku 'Kristo 'Akeeya

'puong.
6 Ye 'puohi Mariyaama 'kumo. Unang tung tungkpienhi yaga 'kuye ni.
7 Ye 'puohi Andironaikus aning 'Juuniyas 'kumo. Ba iye n dogiriba a i n taa pogiriba. Ba iye niba bang kahina yaga a 'bi-tunihi 'puong. Banang daang dangma a 'bi 'Kristo ingang ming ni.
8 Ye 'puohi Aampiliyatus 'kumo. U iye n nungina Daana ingang.
9 Ye 'puohi Uuribeeng 'kumo. U iye ti sunna 'Kristo ingang. Ye 'puohi n nungina Sitaakis ming 'kumo.
10 Ye 'puohi Apee'lez 'kumo. Una bang 'pigihi nye a dieguu 'Kristo ingang ni. Ye 'puohi Arisitobiulus 'deu niba 'kumo.
11 Ye 'puohi n dogira He'roo-diyong 'kumo. Ye 'puohi Narisiisus 'deu niba 'kumo, banang 'bi Daana ingang ni.
12 Ye 'puohi Tiri'feena aning Tiri'foosa 'kumo, banang i pogiba ang tuna tungkpienhi Daana ingang ni. Ye 'puohi n nungina Puurisis. Unang i poga ang tung tungkpienhi yaga Daana ingang ni.
13 Ye 'puohi 'Roofas, una bang 'lugi Daana ingang ni, a 'puohi u ma ang i n ming ma 'kumo.
14 Ye 'puohi Asiing'kiritus, Fileegong, Huurimas, Paatirobas, Huuri'miz, aning a ba'biihi ang 'bi ba seng 'kumo.
15 Ye 'puohi Filoologus aning 'Juuliya, Niirius aning u yaupoga, aning 'O-liimpas, aning a ningpegi'yiribe jaa ang 'bi ba seng 'kumo.
16 Ye 'puoho taa aning pegi'yiibu mugihibu. 'Kristo cheechihi ni jaa 'puohiyeng.
17 N suhiyeng, n ba'biihi, ye banna banani ang waananing taa welihibu aning saangbuhi ang chiihi a 'wulibu yeng daanhi ni yela, a ngmaa ye miihi 'yi ba seng.
18 'Bojung banani ang i a ningbani nga taa, ba ba tuna ti Daana 'Yesu 'Kristo, ba miihi 'puo bang tuna. Ba mang 'tuye yeliyagisuunhi aning nonoo ingang, a benna babanginiba 'sikie.
19 'Bojung yeng 'tuuro nuori yela 'yiyeng a ta niba jaa. Bila 'jung n nyenginiye ye yela. Che n na buorang ka ye i yengbanginiba a'wo yeli ang suma yela, a i niba ming ang ba tari saangbu a'wo beu yela.
20 'Suhu maahuu Naangmini ni na ngmurihiye Sitaani ye gbee luong pampana jaa. Ti Daana 'Yesu 'Kristo bunye ni 'bi ye seng.
21 N tungtungto Tiimoti, aning 'Luusiyus, aning 'Jeesong, aning Soopater,

n dogiriba, ba 'puohiyeng.
22 Maang Tuurisiyus ang seu a gbangu nga, n 'puohiyeng Daana ingang.
23 'Geeyus, nie ang irima saantu, a ira a cheechi jaa saantu 'puohiyeng. Eraasitus, a 'yiri 'libibinne ni 'puohiyeng, ka ti ba'bie Kowaaritus 'puohiye.
24 Ti Daana 'Yesu 'Kristo bunye ni 'bi ye jaa seng. Ami.

'Pugibu a 'ku Naangmini

25 Girima 'bibe a 'ku unani ang tari kpiengu a na tuong veng ka ye ahi kpiengaa a 'tuuro n 'duohi-sung ingang aning 'Yesu 'Kristo 'duoho ingbu ingang, a 'tuuro a 'gondo 'yuobu ni ingang. A 'gondong daang sogili a 'yi sanga ni dunee ang daang 'piili ni.
26 Che ung 'yuo 'yi gbanggbali pampana, a 'tuuro a dangyeriba Seupegi'yirihi ni ingang, a 'tuuro Naangmini ang ba tari 'piilee, a ba tari baahaa nuori 'kuubu ni ingang. Ka paalihi jaa bang u yela, ka bila waananing limaniye nuori 'tuubu.
27 Girima 'bibe a gara wagiri jaang a 'tuuro 'Yesu 'Kristo ingang a 'ku a Naangmini ni 'yong ang i yengbangina ni. Ami.

Fora Korinti Gbangu

'Puohibu

1 Pool, Naangmini ang buong ung i 'Yesu 'Kristo 'bi-tunuu a 'tuuro
Naangmini buobu ingang, aning ti ba'bie Sositi'niz,
2 tinuung seura a 'kuro Naangmini cheechi ni ang 'bi Korinti 'puong ni,
a 'kuro banani ang weli pegi'yi 'Kristo 'Yesu ingang ni. Bana ka
Naangmini buong bang i ningpegi'yiribe, aning banani jaa ang 'bi 'jie
jaang a buona ti Daana 'Yesu 'Kristo 'yuori, ba niti jaa Daana ni.
3 Bunye aning 'suhu maahuu 'bi ye seng a 'yi ti Ba Naangmini ingang
aning Daana 'Yesu 'Kristo ingang.

Barika 'puohibu

4 N 'puohiye Naangmini barika wagiri jaang ye 'jung. 'Bojung
Naangmini bunye ni di 'kuyeng a 'tuuro 'Yesu 'Kristo ingang.
5 Yeli jaa 'puong ye iye bundaamba a 'tuuro u ingang yeli yelibu jaa
'puong, aning bangbu jaa 'puong.
6 'Haali a'wo 'Kristo 'sieree ni ang daang maaling i kpiengaa ye 'puong
bila ni.
7 Bila 'jung ye ba konna 'kuubu jaa sanga ni yeng cheliha ti Daana 'Yesu
'Kristo waa ni.
8 Unang na i ye ming ka ye maaling i kpiengaa a gara a baahaang, ka ye
kung tari ngmehii ti Daana 'Yesu 'Kristo 'beu ning.
9 Naangmini iye limanpaalii daana, unang buongye ing u 'Bi-dau 'Yesu
'Kristo ti Daana lang taa yelitarihi ingang ni.

Welitaa a cheeching

10 Che n suhiyeng, ba'biihi, a 'tuuro ti Daana 'Yesu 'Kristo 'yuoring, ka ye
jaa yera yeli'yeni. Ka welihibu ta 'bi ye 'puong, che ka ye lang taa sung
jaa haakili'yeni 'puong aning fasani nyogibu 'yeni 'puong.
11 'Bojung Ki'loowi 'deu niba yeli 'kumong ye yela, ba'biihi, ka nokpieni
'biye ye kpachagang.
12 Tau, yeli mang yera la nga, ka ye kanga jaa yerang: N iye Pool 'suobo.
Ka kanga yera: N iye Apoolos 'suobu. Ka kanga yera: N iye 'Siifas
'suobu. Ka kanga ming yera: N iye 'Kristo 'suobu.
13 'Kristo 'poyeng bi? Ba kpaahiye Pool ku dagara 'jung 'kuye? Bii, ba
daang 'soyeng Ngminikuong Pool 'yuoring?

14 N 'puohiye Naangmini barika aning mang ba 'so ye kanga jaa
Ngminikuong, 'see Kiriisipus aning 'Geeyus.
15 Ka nie jaa ta wa yeli ka n 'soye niba Ngminikuong n minga 'yuoring.
16 N 'soye Steefanas 'deu niba ming Ngminikuong. A bila 'puoring n ba
tiehi ka n la 'so nie jaa Ngminikuong.
17 'Bojung 'Kristo ba tungma ka n ti 'suoro niba Ngminikuong. U
tungmang ka n ti inna a 'duohi-sung. A ba i 'wo aning yeli'bie yeng
'puong la, ka 'Kristo dagara ni ta wa i kpali 'jung.

'Kristo, Naangmini kpiengu aning u yeng

18 'Bojung a dagara 'duoho ingbu iye jolihung a 'ku banani ang nyuona.
Che tinuu ang i 'chihi ni, u iye Naangmini kpiengu a 'kuti.
19 'Bojung a seuyeng:

> N na saangye a yengbanginiba yeng ni, a veng ka
> 'ningbiyuoribo 'ningbiyuo i kpali. (Ai'zeeya G. 29:14)

20 'Ye ka a yengbangina 'be? 'Ye ka a karima 'be? 'Ye ka a wagiri nga
bangbubuora ni 'be? Naangmini muo ba i ka a dunee nga yeng ni i
jolihung?
21 Naangmini yeng ni 'puong a dunee ang da ba bang Naangmini a 'tuuro
yeng ingang 'jung, ang peli Naangmini 'puo ka u die banani ang sagira
a 'tuuro jolihung 'duoho ingbu ni ingang.
22 'Bojung 'Juuhi buoriye 'sierihi, ka 'Giriis niba buora yeng.
23 Che tinuu inniye 'Kristo bang kpaahi ku dagara 'jung 'duoho. Ka bila
i yela ang vena ka 'Juuhi saana, a i jolihung a 'ku niba ni ang ba i
'Juuhi ni.
24 Che 'Kristo iye Naangmini kpiengu a i Naangmini yeng a 'ku banani
Naangmini ang buong ni, 'Juuhi aning 'Giriis niba ni.
25 'Bojung Naangmini jolihung gaaye ninsaaliba yeng. Ka Naangmini
salihung ni ming gaa ninsaaliba fanga.
26 'Bojung ye nye ye buongbu, ba'biihi, bila ni ye yaga ang ba i
yengbanginiba inggbani ingang. Ye nye bila ni ye yaga ang ba i
kpiengu niba, a nye bila ni ye yaga ang ba i ninnanee.
27 Che Naangmini 'lugihiye a dunee bungjola ni ka u nyaabining a
yengbanginiba. Ka Naangmini 'lugihi a dunee bungsalihi ni ka u di
nyaabining buunhu ang tari kpiengu.

28 Dunee buunhu ang ba i nanee, aning buunhu bang digira foo, ana ka
Naangmini 'lugihi, aning buunhu ang 'chibe, ka u veng ka buunhu ang
'bibe i kpali.
29 U iye bila ka ninsaalaa ta wa i tangkama Naangmini 'ningbi-tooring
'jung.
30 Che a 'yi u ingang la yeng 'bi 'Kristo 'Yesu ingang ni. Unang i yeng
aning sun'tuubu aning welipegi'yiibu aning yeudiebu 'kuti a 'yi
Naangmini ingang ni.
31 Bila 'jung a'wo ang seu bila ni:

Unani ang ira tangkama, u ira tangkama Daana ingang.
(Jeremaiya G. 9:24)

Limaniye Naangmini kpiengu ni 'puong

2 Maang ming, sanga ni mang daang wa ye seng, n daang ba wa aning
noliiruu, bii aning yeng, a wa 'dire Naangmini 'sieree ni 'kuriye.
2 'Bojung n daang iye 'siri ka n kung bang yeli jaa ye 'puong 'see 'Yesu
'Kristo, aning bang kpaahuu ku dagara 'jung ni.
3 N daang 'biye ye seng ming salihung 'puong, aning dabieng 'puong,
aning inga 'miingbu 'puong.
4 N yeliyaga aning n 'duoho ingbu daang ba tari yeng nonoo yeli'bie.
Che a daang 'biye a Sie aning kpiengu 'wulibu 'puong.
5 Ka ye limaniye ta wa 'bi ninsaaliba yeng ingang 'jung. Ka che ka u 'bi
Naangmini kpiengu ni ingang.

Naangmini Sie yeli'yuorihi

6 Che ti yeriye yeng yeliyaga banani ang jigi ni 'puong. Che a dunee nga
yeng ni naani, bii a dunee nga paalikaariba yeng ni, banang leura
kpali ni.
7 Che ti yeriye Naangmini yeng ni yela 'gondo 'puong. A yeng ni ang
sogili ni la bila. Una ka Naangmini dang 'bing che ka dunee naang ni,
ka ti nye girima.
8 Una ka dunee nga paalikaariba ni kanga jaa daang ba bang ni. 'Bojung
ka banang da bamuu, ba kuring kpaahi girima Daana ni ku dagara 'jung.
9 Che a'wo ang seu bila ni:

'Ningbiri ba nye, 'toorii ming ba 'wong, a ba kpe ninsaalaa

'sikiri ming, a buunhu Naangmini ang maali 'bing 'ku banani
ang numuu. (Ai'zeeya G. 64:4)
10 Che Naangmini 'yuo-gaang 'kuti a 'tuuro u Sie ingang, 'bojung a Sie
mang piehiye yela jaa, 'haali Naangmini yeli'julinhi ni.
11 'Bojung ning'buong banna ninsaalaa yela, ka ninsaalaa sie ni ang 'bi u
ingang ni naani? Bila ning u 'ju la Naangmini yela, nie jaa ba banna
Naangmini yela, 'see Naangmini Sie ni.
12 Ti ba die a dunee sie ni. Sie ni ang 'yi Naangmini seng ni ting die, ka
ti bang buunhu ni Naangmini ang di 'kuti kpalikpali.
13 A yela ming ting yera, che ti ba yera yeli'bie ni 'puong ninsaalaa yeng
ang 'wuno. Che anani 'puong a Sipegi'yiruu ang 'wuno la, a digira
siilung yelitarihi a weliha ning siilung yeliyaga.
14 Che nie ni ang ba i siilung nie ba diera Naangmini sie ni yelitarihi.
'Bojung a iye jolihung a 'kuu. U kung tuong bamaa ming, 'bojung a
'muni mang nyeng a 'tuuro siilung 'puong.
15 Che unani ang i siilung nie, u mang pieha bannaye yela jaa. Che nie
jaa ba pieha banna una minga ang i siilung nie ni.
16 'Bojung ning'buong bang Daana haakila a na 'wuluu? Che tinuu tariye
'Kristo haakila ni.

Tungtung taa a 'ku Naangmini

3 Ba'biihi, n ba tuong yera yela 'kuriye a'wo mang da nang yera 'kuro
siilung niba bila. N yeliyeng a'wo mang yera 'kuro niba ang ba i siilung
niba, 'haali a'wo 'bi-liihi 'Kristo ingang.
2 N 'kuyeng bihung yeng 'nyu. N ba 'kuye siing'kogu, 'bojung ye kung
tuong 'diu. 'Haali ye nang kung tuong 'diu pampana ming.
3 'Bojung ye nang iye dunee niba ye 'berihung 'puong. 'Bojung 'nyuuri
ang 'bi ye kpachagang, aning goma, aning taa welihibu ni, ye ba i dunee
niba, a 'chene a'wo dunee niba?
4 'Bojung sanga ni kanga ang mang yeli: Maang iye Pool 'suobu. Ka
kanga yeli: Maang iye Apoolos 'suobu, ye ba i dunee niba?
5 Ning'buo la Pool? Ning'buo la Apoolos? Ma ba jaa iye tungtuniba
ingang yeng 'tu a sagi a'wo Daana ang 'ku nie jaa bila wa?
6 N buriyeng, ka Apoolos mihi kuong, che Naangmining 'ku baabu.
7 Bila 'jung unani ang bura ni ba i bung jaa, bii unani ang miha kuong ni,

'see Naangmini ang 'kuro baabu ni.
8 Unani ang bura aning unani ang miha kuong iye bung'yeni. Ka kanga jaa na nye u minga sanyeu a 'yi u minga tuma ingang.
9 'Bojung ti iye tungtuniba a paahi Naangmini ingang. Ye iye Naangmini yoo. Ye iye Naangmini miebu.
10 A 'tuuro Naangmini bunye ni ung 'kumo ni ingang, n 'bingye a 'muni a'woning memiera ang bang tuma a i nanii. Ka kanga ming miera u 'jung. Che nie jaa banna bila ni ung miera u 'jung.
11 'Bojung nie jaa kung tuong 'bing 'mung-jaala a gaa unani ang 'bing ni. Una la 'Yesu 'Kristo.
12 Ka nie jaang miera aning salima, wari, 'ku-nanee, daari, moo, kakee baluu, a 'muni nga 'jung,
13 nie jaa tuma daang na peling. 'Bojung a 'beu daang na 'yuo-gaang. 'Bojung 'buung daang na 'yuo-gaang, ka a 'buung daang 'pigihi nie jaa tuma a'wo tungbunni ang la.
14 Ka nie jaa tuma ung me a 'muni 'jung wa ahi, u daana na nyiye sanyeu.
15 Ka nie jaa tumang daang 'di, u kung nye sanyeu, che una minga na iye 'chihi. Che a na ing a'woning nie ang 'tu 'buung 'yi.
16 Ye ba bang ka yena la Naangmini Ngming'puohi 'de-kpong ni, ka Naangmini Sie ni 'bi ye iinhing?
17 Ka nie jaang saana Naangmini Ngming'puohi 'de-kpong ni, Naangmini na saamuung. 'Bojung Naangmini Ngming'puohi 'de-kpong ni iye bung pegi'yiruu. Yena la a Ngming'puohi 'de-kpong nga.
18 Nie jaa ta benna u minga. Ka nie jaang 'bi ye 'puong a tieha ka u iye yengbangina a dunee wagiri nga 'puong, u daana leu i joli a nye i yengbangina.
19 'Bojung a dunee nga yeng ni iye jolihung Naangmini seng, 'bojung a seuyeng:

> U nyogiriye a yengbanginiba ba dawarihung 'puong. ('Joob G. 5:13)

20 A la seuyeng:

> Daana bangye a yengbanginiba tieha ka a iye kpakpalii. ('Yieme G. 94:11)

21 Bila 'jung nie jaa ta ira tangkama ninsaaliba iinhing. 'Bojung buunhu jaa iye ye 'suobu.

22 Ka Pool la, bii ka Apoolos la, bii ka 'Siifas la, bii ka dunee la, bii ka 'kuung la, bii ka buunhu ang 'bibe pampana la, bii ka buunhu ang waana na 'bibe la, a jaa iye ye 'suobu.
23 Yeng ming i 'Kristo 'suobu, ka 'Kristo ming i Naangmini 'suobu.

A 'potuuribo tungtunihi

4 Nie iyeng 'wo ka u jeriti ngaang, a'wo 'Kristo tungtuniba, aning Naangmini 'gondohi kaariba.
2 Ang la hiena ka tungtuniba bang di tuma kaabu 'ku, ka u daana i limanpaalii daana.
3 Che maang seng a iye yelifiing yaga ka ye 'di n saree bii ka ninsaalaa saree 'diibu 'di n saree. 'Haali n ba 'dire n minga saree.
4 'Bojung n ba bang yeli jaa n minga ingang. Che n ba i 'soli bila 'puong. Che unani ang 'dire n saree la Daana.
5 Bila 'jung ye ta 'dire yeli jaa saree ka a wagiri nang ba ta, ka Daana nang ba wa. Unang na waaning yela ang sogili sagiluu 'puong a wa ing chaanii 'puong, a veng ka 'sikie yelinyogirihi ni 'yi gbanggbali. A 'puoring ka nie jaa na nye 'pugibu a 'yi Naangmini seng.
6 N ba'biihi, n diye a yela nga a 'bigihi maang minga aning Apoolos yela ye 'jung. Ka ye daanhi 'yi ti iinhing a ta tieha ninsaaliba yela a gaa bila ni ang seu ni. Ka ye kanga jaa ta ira tangkama kanga 'jung a gaa u to.
7 'Bojung ning'buong irii ing 'yi i 'yong a 'yire i to ingang? 'Bo ing tari ming ka i ba die a bung balaa? Tau, ka inang dieguu, wala la ing ira tangkama a'wo ing ba dieguu?
8 Ye tigiyeng baahi wa? Ye iye bundaamba baahi wa? Ye 'diye naalung ti 'puoring wa? N buorang ka Naangmini veng ka ye da 'di naalung, ka ti ming da 'di naalung a paahi ye ingang.
9 'Bojung n tiehang ka Naangmini 'ihiye tinuu 'bi-tunihi a 'yuo gbanggbaling a baahaang, a'wo niba bang 'ihi 'ku 'kuung. 'Bojung ti leuye bungkaaruu 'ku a dunee, a 'ku malikihi, a 'ku ninsaaliba.
10 Ti iye jolihi 'Kristo 'jung, che yena yeng iye yengbanginiba 'Kristo ingang. Ti iye salihi, che yena tariye fanga. Ye iye ninnanee, che tinuu iye ningfoori.
11 Kong aning kon'nyuuri kpieriting a waana a wagiri ngang. Ti ba mang nye tama ing ti iinhing sung. Bang mang iti jamba, ti ba tari kpe'jie.

12 Ting mang tuna tuma yaga, a tuna aning ti miihi 'nuuhi. Bang mang
yeliti yelidega, che ting duhi duhisung 'kubo. Bang mang dogihiti, ting
'di a dogee.
13 Sanga ni bang mang saaniti, ti mang iriye anie ka ti maali. Ti iyeng
a'wo a dunee bungnyohii, a'wo buunhu jaa bundega, a waana a 'beu
ngang.
14 N ba seura a yela nga ka n nyaabiye. Che a'wo yeng i n 'bi-nunginihi
'puong, n 'wuniyeng kpaahibu 'puong.
15 'Bojung 'haali ka yenang tari 'wunibo 'tuhu 'pie 'Kristo ingang, che ye
ba tari ba'mine yaga. 'Bojung n dogiyeng 'Kristo 'Yesu ingang a 'tuuro
a 'duohi-sung ingang.
16 Bila 'jung n suhiyeng, ye toonhima.
17 Bila 'jung mang tung Tiimoti ye seng. U iye n 'bi-nunginaa aning
limanpaalii daana Daana ingang. U na tiehiyeng n 'berihung ang 'bi
'Kristo ingang bila, a'wo mang 'wuno 'jie jaang cheechi jaa 'puong.
18 'Mine iye tangkama 'deme a tieha ka n kung wa ye seng.
19 Che n na waye ye seng pampana, ka Daanang sagi, a wa bang. A ba i
'wo banani ang yera tangkang yeliyaga mang yeng bang. N yeng bang
ba kpiengu.
20 'Bojung Naangmini naalung ni ba 'bi yeliyaga 'puong, u 'biye kpiengu
'puong.
21 'Buo yeng buora? N wa ye seng aning daboli bii n wa ye seng nungbu
'puong aning boinlung sie 'puong?

Senseng saree 'diibu

5 Ba yeliyeng yeliminga ka senseng 'biye ye 'puong. A senseng balaa ba
'bi niba ni ang ba i 'Juuhi ni 'puong gba, ka nie kanga tari u ba poga.
2 Che yeng ira tangkama, a ba ira nimiha, ka unani ang da tung bila ni,
ka ba da 'ihuu a 'yi ye 'puong.
3 'Bojung 'haali mang ba 'bi 'be inggbaning, che n 'bi 'beng sie 'puong. N
'diye saree baahi a'wo mang 'bi 'be, unani ang tung a tuma nga yela.
4 Ti Daana 'Yesu 'Kristo 'yuoring, sanga ni yeng na lang taa aning n sie,
aning ti Daana 'Yesu 'Kristo kpiengu.
5 Ye na 'ihiye a ningbalaa nga 'ku Sitaani ka a inggbani nyuong, ka a sie
nye i 'chihi Daana 'Yesu 'beu ning.

6 Ye tangkama ba suma. Ye ba bang ka paanuu bura fiing mang 'wongye
a jong 'gbuli jaa?
7 Ye 'ihi a buri'koree ni bahi, che ka ye nye i jong paalaa, a'wo yeng ba
tari paanuu bura ye iinhing bila. 'Bojung 'Kristo, ti Paribahi ni di 'ihiye
sarika 'kuti.
8 Bila 'jung ye veng ka ti 'di a 'chiu, a ta 'diu aning a paanuu buri'koree ni,
bii aning bielung aning beu paanuu bura ni. Che ti 'diu aning 'ningbi-jie
aning yeliminga paanuu ang ba tari bura.
9 N seuyeng a 'kuye n gbangu 'puong ka ye ta lanna aning senseniba.
10 Che a ba i 'wo dunee nga senseniba ni paahiyeng, bii 'ningbiri niba ni,
bii faariba, bii bagimaaniba. 'Bojung ka bila yeng da la, ye da na
hienang ka ye 'yi a duneeng.
11 Che pampana n seu 'kuyeng ka ye ta lanna nie jaa bang buona ba'bie
seng ka unang i sensena, bii 'ningbiri daana, bii bagimaana, bii
yelibeyera, bii dang'nyubugiro, bii faara, ye ning a ningbalaa ta 'di
siimaa gba.
12 'Bojung 'bo mang tari a na 'di banani ang 'bi 'yengeng ni saree? Ye ba
'dire banani ang 'bi 'puong ni saree bi?
13 Che banani ang 'bi 'yengeng ni, Naangmining 'dire ba saree. Ye 'ihi a
ningbeu ni ye 'puong bahi.

Saree 'diibu a ba'biihi kpachagang

6 Ye kanga ning u to ang mang wa tari yeli, u mang ngmiye 'ju a gara
saree 'diibu a beu'tuuribo 'ningbi-tooring che ngmaa a ningpegi'yiribe
'ningbi-toori gaabu bahi bi?
2 Ye ba bang ka a ningpegi'yiribeng daang na 'di a dunee saree? Ka
yenang panaa daang na 'di a dunee saree, ye ba sigi ka ye 'di yela jaa
yelifiina ni saree?
3 Ye ba bang ka tinuung daang na 'di malikihi saree? Wala panaa yaga
la a 'berihung nga yelitarihi 'puong?
4 Bila 'puong ka yenang tari 'nyivori nga saree 'diibu nga taa, ye 'ihi
banani bang jeri bang i 'bilii yaga jaa a cheechi 'puong ni ka ba 'dire a
sarihi.
5 N yeriye a yeli nga ka n ingye 'viing. A iye bilaa, ka yengbangina
bung'yeni jaa ba 'bi ye 'puong a na tuong 'di saree u ba'biihi

kpachagang?
6 Che ka ba'bie mang gara saree 'diibu aning ba'bie, 'haali a ira bila basagiriba 'ningbi-tooring?
7 Bila 'jung pampana, boribu 'biye ye 'puong pielaang, 'bojung ye gara ni ye taa saree 'diibu 'jie. Wala yeng ba mang veng bang tungye beu, ka bila seu? Wala yeng ba mang veng bang 'filingye ka bila seu?
8 Che ye iriye beu, a 'finne, 'haali ye ba'biihi gba.
9 Ye ba bang ka beu'tuuribo kung 'di Naangmini naalung ni cheng? Ye ta veng ka ba belingye. Senseniba ang ba tari pogiba bii a ba tari siriba ming kung 'di Naangmini naalung cheng, bii bagimaaniba, bii senseniba ang tari pogiba aning siriba, bii pogilung niba, bii daba ang buora ba taa aning pogiba ang buora ba taa a'wo dau ning poga taa buobu.
10 Na'nyigihi, bii 'ningbiri 'deme, bii dan'nyubugiribo, bii yelibeyeriba, bii faariba kung 'di Naangmini naalung ni cheng.
11 A ningbani daang la ye 'mine, che ye pegiyeng, che ye weliyeng pegi'yi, che ye iye 'soli Daana 'Yesu 'yuoring, a 'tuuro ti Naangmini Sie ni ingang.

'Ku Naangmini girima inggbani 'puong

12 Yela jaa 'tuye sori a 'kumo, che yela jaa ba i sungbu. Yela jaa 'tuye sori a 'kumo, che n kung 'bi kanga jaa kpiengu luong.
13 Siimaa 'bibeng a 'ku 'puo, ka 'puo 'bibe a 'ku siimaa. Che Naangmini daang na nyuongye a jaa a'yi. A inggbani ba 'bibe 'ku senseng, u 'bibeng a 'ku Daana. Ka Daana 'so a inggbani.
14 Naangmini daang 'ihiye Daana, a na 'ihi ti ming a 'tuuro u kpiengu ingang.
15 Ye ba bang ka ye inggbama iye 'Kristo 'jiihi? N panaa na diye 'Kristo 'jiihi ni a ia ka a i sensena 'jiihi bi? Ngming ta sagi.
16 Bii ye ba bang ka ka daung di u minga a ti mari sensena ingang ka u niu iye inggbani bung'yeni? 'Bojung u yeliyeng:
    Ba ba'yi na iye inggbani bung'yeni. ('Munpiilee G. 2:24)
17 Che unani ang mari Daana ingang, u niu iye sie bung'yeni.
18 Ye jo 'yi senseng ingang. Yelibeu jaa nie ang ira, u ba mang 'bi inggbani 'puong? Che nie ang sena, u minga inggbani ung ira yelibeu

inna.
19 Bii ye ba bang ka ye inggbani iye a Sipegi'yiruu kpe'jie? Unang 'bi ye iinhing, yeng taruu a 'yi Naangmini seng ni? Ye ba bang ka ye ba 'so ye miihi?
20 'Bojung ba dayeng aning saniyeubu daa. Bila 'jung ye nana Naangmini ye inggbaning, aning ye siihing, a iye Naangmini 'suobu.

'Kuli-taa yeliferihi

7 Pampana a'wo a yela ni yeng seu 'kumo ni, ka a sumang ka dau ta fiinhi poga.
2 Anaa jaa che senseng 'jung, dau jaa tari u minga poga, ka poga jaa tari u minga sira.
3 A sira mang i a poga sung ang sigi, ka a poga ming i bila ning u 'ju 'ku a sira.
4 A poga ba 'so kpiengu u minga inggbani ingang 'see a sira. Bila ning u 'ju la, a sira ming ba 'so kpiengu u minga inggbani ingang 'see a poga.
5 Ye ta 'finne taa, 'see ka sagibu 'bibe wagiri kanga ka ye di ye miihi a 'ku nuori 'leebu aning Ngming'puohibu, che la wa lang taa. Ka Sitaani ta wa beriye a 'tuuro ye miihi ba tuong nyogibu ingang.
6 Che n yeriye a yeli nga a 'yi sori 'kuubu 'puong. N ba yera a 'yi 'begu 'puong.
7 'Bojung n buorang ka niba jaa da 'be a'wo mang 'be bila nga. Che nie jaa tariye u minga 'kuubu a 'yi Naangmini seng. Nga mang tariye 'kuubu nga, ka nga ti tari 'ku-jaala.
8 Che n yera 'kuriye niba ang ba di taa, aning dunggala. A sumang a 'kubo ka banang 'bibe a'wo mang 'bibe bila nga.
9 Che ka banang kung tuong nyogi ba miihi, ba di taa. 'Bojung nie ang di poga bii a 'kuli sira, bilang seu ka u ira kakariyela minga batuong nyogibu 'puong.
10 N 'kuriye banani ang di taa ni 'begu. Che n naani, Daana la. Poga ta 'yi u sira seng a gaa.
11 Che ka unang na weli, veng ka u 'be bila a ta 'kuli sira. Bii veng ka u ning u sira maali taa. Dau ming ta jaanhi u poga.
12 Che ba chelee ni mang yera ngaang 'kuro, Daana naani. Ka ba'bi-dau

jaang tari poga ang ba sagi Daana, che ka a poga 'puo peli ka u 'bi u seng, a dau ta jaanhuu.
13 Ka pogang ming tari sira ang ba sagi Daana, ka a dau 'puong peli ka u niu kpiera, a poga ta jaanhuu.
14 'Bojung dau ni ang ba sagi ni weliyeng pegi'yi a 'tuuro a poga ingang. Ka poga ni ang ba sagi ni weli pegi'yi a 'tuuro a dau ingang. Ka bila da naani ye 'biihi danang iye dega. Che pampana ba iye ningpegi'yiribe.
15 Che ka basagirang na weli, u weli. Ba'bi-dau bii yaupoga ba 'bi mara 'puong a yelibani nga 'puong, che Naangmini buongting a 'ku maahuu.
16 'Bojung poga, wala ing i bang ka i kung die i sira? Bii dau, wala ing i bang ka i kung die i poga?

'Berihung ni Daana ang sagi

17 Che a'wo Naangmini ang tori 'ku nie jaa bila, a'wo Daana ang buong nie jaa bila, u daana 'chene bila. Bila mang 'binne a cheechihi jaa 'puong.
18 Ba buongye nie kanga ka u degiri 'ihiye? U ta leu nie degiri ang ba 'ihi. Ba buongye nie kanga degiri ba'ihibu 'puong? U ta 'ihi u degiri.
19 Degiri 'ihibu ba i yeli jaa. Degiri ba'ihibu ming ba i yeli jaa, Naangmini nuori 'kuubu ni 'tuubung i yeli.
20 Nie jaa 'bi 'beree ni 'puong bang buomuu ni.
21 Ba buomiing ka i i 'yeme bi? Ta veng ka bila dannii. Che ka inang na tuong i nie ang ba i 'yeme, i bila.
22 'Bojung nie bang buong Daana ingang ung i 'yeme, u iye Daana nie ang ba i 'yeme. Bila ning u 'ju la, nie ming bang buong ung i nie ang ba i 'yeme, u iye 'Kristo 'yeme.
23 Ba dayeng aning sanyeu, ye ta i niba 'yemihi.
24 Ba'biihi, yeli jaa 'puong bang buong nie jaa, u daana 'bibe aning Naangmini.

Banani ang ba 'kuli siriba aning pogikoba

25 N ba tari 'begu a 'yi Daana seng a'wo banani ang ba bang dau ning poga taa buobu yela. Che n 'kuriye n fasani a'wo nie Daana ang veng ung i limanpaalii daana u hina 'puong.
26 Bila 'jung n tiehang ka ngaang sumang pampana dogee ni 'jung, ka a iye

sung 'ku nie ka u 'bibe bila.
27 I 'leyeng mari poga ingang bi? Ta buora ka i 'lori i minga. I 'loriyeng a 'yi poga ingang bi? Ta buora poga.
28 Che ka inang digira poga, i ba ira yelibeu. Ka poga ang ba bang daung ming 'kuno sira, u ba ira yelibeu. Anaa jaa a ningbani na tariye dangbu inggbani 'puong, che n buorang ka n 'ihiye 'yi bilang.
29 Che yeli mang yera la nga, ba'biihi. A wagiri iye giraa. Yeli ang 'bibe la nga, banani ang tari pogiba i a'wo bang ba tari bung jaa.
30 Banani ang 'kono, ba i 'wo bang ba 'kono. Banani ang nyengina, ba i 'wo bang ba nyengina. Banani ang daara, ba i 'wo bang ba tari bung jaa.
31 Banani ang 'dire a dunee nga, ba i 'wo bang ba ira u kparaama, 'bojung a dunee nga 'berihung para garang.
32 Che n buorang ka ye ta tari 'sikiri-dang. Nie nga ang ba di poga, u kaaraye yela ni ang i Daana 'suobu 'jieng, bila ni ung na peli Daana 'puo.
33 Che nie ang di poga, u kaaraye a dunee buunhu 'jieng, bila ni ung na peli u poga 'puo.
34 Poga ang 'kuli sira aning poga ang ba bang dau ba 'yi taa. Poga ang ba 'kuli sira kaaraye yela ni ang i Daana 'suobu 'jieng, ka u i ningpegi'yiruu inggbani aning sie jaa 'puong. Che nie ang 'kuli sira kaaraye a dunee buunhu 'jieng, bila ni ung na peli u sira 'puo.
35 N yeriye a yeli nga ye tona 'jung. A ba i 'wo ka n yeng waaning figibu ye ingang, che yeli ni ang suma 'jung la, ka ye kaara Daana ka nagibu 'chibe.
36 Che ka dau jaang tieha ka u ba tara u minga sung u 'bi-poga ang ba bang dau yela, ka unang ta poga, ka u buora bila, u tung bila ung buora. U ba ira yelibeu. Ba di taa.
37 Che nie ang ahi kpiengaa u 'sikiring a ba tari hiengbu, che tari kpiengu u minga buobu ingang, a i 'siri u 'sikiring ka u kung di u 'bi-poga ang ba bang dau 'ku sira, u iriye sung.
38 Bila 'puong unani ang digira u 'bi-poga ang ba bang dau inna siri'kuli 'puong, u tuniye sung. Che una nga ang ba digiruu inna siri'kuli 'puong, unang ira yeli ang seu.
39 A 'begu 'leye poga 'ku u sira wagiri ni jaa u sira ang tari 'nyivori. Che

ka u sirang 'kpi, u 'biye laangfie 'puong ka u 'kuli nie ung nung, amaa
Daana ingang 'yong.
40 N fasani 'puong, che u 'puo na peling yaga ka unang 'bibe bila a gaa ung
na la 'kuli sira. N tiehang ming ka n tariye Naangmini Sie ni.

Ba'biihi saangbu yela

8 A'wo buunhu bang mang di maali baga yela, ti bangyeng ka ti jaa tariye
bangbu. Bangbu waananiye jigihibu, che ka nungbu miera.
2 Ka nie jaang tieha ka u bangye yeli kanga, u nang ba bang yeli jaa ang
da sigining ka u bang.
3 Che ka nieng nung Naangmini, una ka Naangmini bang.
4 Bila 'jung a'wo a buunhu ni bang mang di maali baga ni 'diibu yela, ti
bangyeng ka bagiri ba i bungjaa a dunee 'puong. Naangmini kanga
ming la 'chibe, 'see bung'yeni.
5 'Bojung 'haali ka buunhung 'bibe bang buona ngmima, ka sagbaning la
bii ka 'teng-gbaning la, a'wo ngmima yaga aning daam'mine yaga ang
'bibe bila.
6 Che Naangmini bung'yening 'bibe a 'kuti, a Ba la bila. U seng ka
buunhu jaa 'yi, ting 'bi u ingang. Daana bung'yening ming 'bibe a 'kuti,
'Yesu 'Kristo. Buunhu jaa 'bibeng a 'tuuro u ingang, ting 'bibe a 'tuuro
u ingang.
7 Che nie jaa ba tari a bangbu nga. 'Mine ang 'miling bagiri yelitarihi a
waana wagiri ngang mang 'diruung a'wo bung bang di maali bagiri, ka
ba 'suhu ang i salee mang degi.
8 Che siimaa ba 'pugiriti a 'kuro Naangmini, 'bojung ti ba mang buo seu
ka tinuung 'dire, bii a maaling leura 'puori ka tinuung ba 'dire.
9 Che ye banna ka yeli jaa ta wa 'bibe ka ye laangfiilung nga leu
gbengmibung a 'ku banani ang i salihi.
10 'Bojung ka nie jaang nye ina nga ang tari bangbu ang 'jing bagiri 'deung
a 'dire siimaa, unani 'suhu ang i salee ni kung tari nyeu ka u 'di buunhu
ni bang di maali baga ni?
11 A 'tuuro i bangbu ingang ka a ba'bi-salee nga na nyuong, una ka 'Kristo
'kpi 'ku ni.
12 Che ka yenang i a yelibeu nga a ba'biihi ingang a saang ba 'suhu-salee,
ye iye yelibeu 'Kristo ingang.

13 Bila 'jung ka siimaang ira ka n ba'bie saana, n kung oo neni sanga ni a dunee ang ahi, ka n ta wa i ka n ba'bie saang 'jung.

Yela 'potuuro ang sigining

9 N ba i 'bi-tunuu? N ba i nie ang 'so u minga? N ba nye 'Yesu 'Kristo ti Daana? Ye ba i n tuma Daana ingang?
2 Ka maang ba i 'bi-tunuu a 'ku niba 'mine, che maahibu 'chibe ka n iye 'bi-tunuu a 'ku yena yeng. 'Bojung yena la n 'bi-tungbu 'sieree Daana ingang.
3 Yeli mang die yera 'kuro banani ang 'pigihime la nga:
4 Ti ba 'so kpiengu ka ti 'dire a 'nyuuro?
5 Ti ba 'so kpiengu ka ti di ti poga ang i sagira a 'chenening? Ti ba 'so kpiengu a'wo 'bi-tunihi chelee ni aning Daana yauhi ni, aning 'Siifas ang tuna bila ni?
6 Che bii n ning Baarinabas 'yoming ba tari kpiengu a na bahi tuma tungbu?
7 Ning'buong daang gara taanhuu a 'dire u minga 'libie? Ning'buong daang sena 'girep yoo a che ba 'dire a ngmama? Bii ning'buong daang chiina piihi, a che ba 'nyuuro a piihi bihung?
8 N yeriye a yela nga a'wo ninsaalaa? A 'begu ba yera bila ning u 'ju bi?
9 'Bojung a seuyeng 'Moosis 'begu ni 'puong:
> Ta wa 'lere nadavarihi ni ang neura kamaana pinna ni nuori.
> (Duturoonomi G. 25:4)

Nadavarihi muo 'jieng ka Naangmini kaara bi?
10 Che bii u yeriye a jaa ti 'jung? Mm, a seuyeng ti 'jung, ka ka unani ang kuora mang kuora tamaa 'puong. Ka unani ming ang ngmira siimaa 'bie 'ihe tamaa 'puong ira tamaa ka u na 'ding.
11 Ka tinuung buri siilung buunhu a 'kuye, a iye yelikpong ka tinuung na che ye dunee bungkuorihi?
12 Ka niba 'mineng 'so kpiengu nga ye iinhing, ti ba 'so kpiengu gaa bila? Anaa jaa ti ba di a kpiengu nga tung tuma. Che tinuu mang 'tuohiye yela jaa, ka ti ta wa legi 'Kristo 'duohi-sung ni 'jung.
13 Ye ba bang ka banani ang tuna a bungpegi'yirihi tuma nyiriye ba siimaa 'yire a Ngming'puohi 'de-kpong buunhu 'puong? Banani ming ang kaara a sarika 'ihijie ni, ma ba mang nyiye ba toe a 'yi a sarika

'ihijieng wa?
14 Bila ning u 'ju la ka Daana 'bing ka banani ang inna a 'duohi-sung 'duoho, ka ba nyira ba 'nyivoe buunhu a 'yire a 'duohi-sung ingang.
15 Che n ba di a yela nga kanga jaa a i yeli jaa. N ba seu a yela nga ming ka a i bila 'kumo. 'Bojung mang 'kping seu nie ang na saang n tangkama.
16 'Bojung ka maang inna a 'duohi-sung, n ba tari yeli jaa 'jung mang na ira tangkama. 'Bojung a iye kparaama 'kumo. Yeliminga, ka maang ba inna a 'duohi-sung, nimiha la a 'kumo.
17 'Bojung ka maang tuna a tuni nga n minga buobung, n tariye sanyeu. Che ka anang ba i n minga buobu, a iye tungbu bang 'kumo.
18 N sanyeu panaa la 'bo? Una la nga, sanga ni mang mang ing a 'duohi-sung ni, ka n mang ing a 'duohi-sung jaala jaala, ka n ta di n kpiengu a 'duohi-sung ingang.
19 'Bojung anaa jaa ka n ba i 'yeme a 'ku nie jaa, che n leuye n minga 'yeme a 'ku niba jaa, ka n nye niba yaga 'jung.
20 N leuye 'Juu a 'ku 'Juuhi, ka n nye 'Juuhi 'jung. Banani ang 'bi a 'begu luong, mang leu a'wo nie ang 'bi a 'begu luong a 'kubo, ka n leuhi banani ang 'bi a 'begu luong 'jung.
21 Banani ang ba tari 'begu, mang 'woning nie ang ba tari 'begu a 'kubo. N ba i nie ang ba 'bi Naangmini 'begu 'puong. Che n 'biye 'Kristo 'begu luong, ka n leuhi banani ang ba tari 'begu 'jung.
22 Mang leu salee a 'ku salihi, ka n leuhi a salihi 'jung. N leuye buunhu jaa a 'ku niba jaa, ka a 'tuuro yela jaa 'puuhing ka n veng ka ba 'mine i 'chihi.
23 N tuniye ama jaa a 'duohi-sung 'jung, ka n niye lang 'diu 'jung.
24 Ye ba bang ka banani ang jora jo'di 'puong, ka ba jaang mang jora, che ka ning'yeni nyira a jo'di cheutaa? Bila 'jung ye jora ka ye 'di.

Ti sanyeu ba saana

25 Nie jaa ang moora a buora ka u 'di dieng 'puong, u mang nyogiye u minga yela jaa 'puong. Ba mang iriye bila ka ba nye sanyeu ang saana. Che tinuu mang irang ka ti nye sanyeu ang ba saana.
26 Bila 'jung n ba jora jobayaa, n ba ngmira ngmi'di a'wo nie ang ngmira 'ji-kpali.

27 N ngmiriye n inggbani, a 'sigihuu, ka n ta wa ing 'duoho a 'ku niba ka n minga la leu nie ang ba sigi diebu 'jung.

Bagimaali yela kpaahibu

10 'Bojung n ba buora ka ye i 'bambugiri, ba'biihi, ka ti ba'mine jaa daang 'biye a savaalii luong, bang jaa daang 'tu a mani ti 'yi.
2 Bang jaa daang 'so Ngminikuong a kpe 'Moosis a savaalii 'puong aning a mani 'puong.
3 Bang jaa daang 'di a siilung siimaa ning u 'ju.
4 Bang jaa daang 'nyu a siilung 'nyuubu ming ning u 'ju. 'Bojung ba daang 'nyuyeng a 'yi a siilung 'ku-kpong ni ang daang 'tubo ni ingang. A 'ku-kpong daang la 'Kristo.
5 Che Naangmini 'puo daang ba peli ba yaga iinhing, 'bojung ba daang 'leyeng a 'kpi a mopiri 'puong.
6 A yela nga iye yelimaahi'binnihi a 'kuti, ka ti ta buora bungbee a'wo bang daang boa bila ni.
7 Ye ta wa ira bagimaaniba a'wo ba 'mine ang daang i bila. A'wo ang seu bila ni:

> A niba 'jingye 'tengeng ka ba 'di, a 'nyu, a 'ihi ahi ka ba dieng.
> ('Yiibu G. 32:6)

8 Ye ta veng ka ti sena ming, a'wo ba 'mine ang daang seng, ka ba 'tuhu lijeri ning 'tuhu ata 'le a 'kpi 'bebeyening.
9 Ye ta veng ka ti 'pigihe Daana a'wo ba 'mine ang daang 'pigihuu, ka wa'mine daang kuba.
10 Ye ta ngmuuna yela ming a'wo ba 'mine ang daang ngmuung yela, ka a nyuona daang nyuongba.
11 Yela nga jaa pagibang a i yelimaahi'binnihi. Ang seu a i 'wulibu 'kuti, ti bama nga ingang a wagirihi baahaa ang wa ni.
12 Bila 'jung nie jaa ang tieha ka u ahiyeng, u banna a ta wa 'le.
13 'Pigihibu la 'pigihibu jaa ang pagira ninsaalaang na pagiye. Che Naangmini iye limanpaalii daana. U kung veng ka ye nye 'pigihibu a gaa bila ni yeng na tuong. U na maaliye 'jie nie ang na 'tu 'yi a paahi a 'pigihibu ingang, ka ye tuong ahi.
14 Bila 'jung, n nunginiba, ye jo 'yi bagimaaling.
15 N yerang a'wo mang yera 'kuro yengbanginiba. Ye ngmira bila ni mang

yela ni fasani.
16 A duhisung 'bonsuo ni, una ting mang duha sung inna ni, u ba i toribu
'Kristo jiing ni 'puong? A paanuu ni ting mang ngmaahi ni, u ba i
toribu 'Kristo inggbani ni 'puong?
17 Paanuu'yeni ang 'bibe 'jung ni, tinuu ang i yaga, ti iye inggbani
bung'yeni, 'bojung ti jaang mang nye a 'yi a paanuu'yeni ni toribung.
18 Ye nye Isi'reeli buurii 'puong. Banani ang 'dire a sarikihi ni, ba ba i
niba ang paahi a sariki'ihi 'jieng?
19 Wala mang panaa yera? Ka bung bang di maali baga iye bung kanga
bii, ka che bii bagiring i bung kanga?
20 Aai, yeli mang yera la nga, ka a buunhu, ana ka niba ang ba i 'Juuhi
mang di maali maala ni, ba mang maaliye a maala a 'ku sibee. Ba ba
mang 'i-haa ning sarika a 'ku Naangmini. N ba buora ka ye ning sibee
tari lang taa yelitarihi.
21 Ye kung tuong 'nyu Daana 'bonsuo aning sibee 'bonsuo. Ye kung tuong
nye ye toe a 'yi Daana 'teebul ni ingang aning sibee 'teebul ni ingang.
22 Ti danniye Daana ka u i 'nyuuri bi? Tinuung tari fanga gaaguu bi?

I yeli jaa a 'kuro Naangmini girima

23 Buunhu jaa 'tuye sori, che buunhu jaa ba i sungbu. Buunhu jaa 'tuye
sori, che buunhu jaa ba miera.
24 Nie jaa ta buora u minga sung, u buora u to sung.
25 Bung jaa bang kuoha siimaa kuohi'jieng, ye 'dire a ta jugiha jugihibu
jumihi 'jung.
26 'Bojung 'teng-gbani iye Daana 'suobu, aning bung jaa ang 'bi u ingang.
27 Banani ang ba sagi ni, ka kanga jaang buongye ka ye ti 'di siimaa, ka ye
buora ka ye gaa, bung jaa ang ti 'bing ye 'ningbi-tooring, ye 'dire, a ta
jugiha jugihibu jumihi 'jung. 'Bojung 'teng-gbani iye Daana 'suobu,
aning bung jaa ang 'bi u ingang.
28 Che ka nie jaang yeli 'kuye: Baga bang di nga maali. Ye ta 'di, nie ni
ang 'wuluu ni 'jung, aning jumihi 'jung.
29 N yeliyeng ka jumihi, ina minga jumihi naani, nie ni daana jumihi.
Wala 'jung ka ningjaala jumihi na 'dining a laangfiilung saree?
30 Ka maang 'dire aning barika 'puohibu, wala la bang degirima bung yela
mang 'puoho barika?

31 Bila 'jung ka ye 'direng bii ka ye 'nyuurong bii yeli jaa yeng ira, ye ira
a jaa a waananing Daana 'pugibu.
32 Ye ta i yeli jaa ka bila veng ka 'Juuhi bii 'Giriis niba, bii Naangmini
cheechi ni saang.
33 Ye ira a'wo bila ni mang ira a pena niba jaa 'puuhi yela jaa 'puong bila,
a ba buora n minga tona ni. Niba yaga tona mang buora, ka ba nye i
'chihi.

11 Pogiba 'ju-pogi yela jemaa 'puoho 'jieng

Ye toonhima a'wo mang ming toonha 'Kristo bila ni.
2 N 'pugiriyeng aning yeng tieha n yela yeli jaa 'puong, a 'tuuro a
yeli'binnihi a'wo mang dia 'kuye bila ni.
3 Che n buorang ka ye bang ka dau jaa 'ju la 'Kristo. Poga ming 'ju la
dau. 'Kristo ming 'ju la Naangmini.
4 Dau jaa ang 'puoho Naangmini bii a dangyera yela a che pogi u 'ju, u
digiriye u 'ju foo.
5 Che poga jaa ming ang 'puoho Naangmini bii a dangyera yela ka u 'ju
ba pogi, u digiriye u 'ju foo. 'Bojung bila aning ung da gbaari u 'ju jaa
iye bung'yeni.
6 'Bojung ka pogang kung pogi u 'ju, u che u 'ju-kooni ming. Che ka
anang i 'vii a 'ku poga ka u che u 'ju-kooni bii ka u gbaari u 'ju, u pogi
u 'ju.
7 'Bojung dau ba i 'wo ka u pogi u 'ju, ung i Naangmini 'worihung a i
Naangmini girima ni 'jung. Che poga iye dau girima.
8 'Bojung dau daang ba 'yi poga ingang, che pogang daang 'yi dau ingang.
9 Ba daang ba naang dau ming 'ku poga, che ba daang naangye poga 'ku
dau.
10 Bila 'jung la ka poga i 'wo ka u tari kpiengu 'sieree u 'jung a malikihi
'jung.
11 Anaa jaa, Daana ingang, poga 'chibe dau 'puoring. Dau ming 'chibe
poga 'puoring.
12 'Bojung a'wo poga ang 'yi dau ingang bila ni, bila la ka dau ming 'yi
poga ingang. Che buunhu jaa 'yiye Naangmini seng.
13 Ye miihi ngmi fasani nye, a sumang ka poga 'puoho Naangmini ka u 'ju
ba pogi?

14 Dunee nga 'berihung minga ba 'wuniye ka ka daung tari
'ju-koongyogiri, a mang iye 'vii 'kuu?
15 Che ka pogang tari 'ju-koongyogiri, bila iye girima a 'kuu. 'Bojung ba
'kuung u 'ju-kooni ka a i pogiraa.
16 Che ka nie jaang buora ka u i nokpiengngmira a'wo bila nga yela, tinuu
bii Naangmini cheechihi ni ba tari a 'tu-balaa.

Daana tiehibu siimaa 'diibu 'jombie

17 Pampana yeli nga mang yera 'kuriye nga 'puong, n ba 'pugiriye.
'Bojung yeng mang wa lang taa, bila ba mang waananing buoseuri, che
saangbung mang maaling wa.
18 Fora fora, yeng mang wa lang taa cheechi 'puong, n mang 'woming ka
welihibu mang 'biye ye 'puong, mang sagi bila sori kangang.
19 'Bojung 'doole la ka welihibu mang 'bi ye 'puong, ka banani ang i
yeliminga niba ni tuong 'yi gbanggbali ye 'puong.
20 Bila 'jung sanga ni yeng mang wa lang taa 'jiyening, Daana siimaa
naani yeng mang 'di.
21 'Bojung 'diibu 'puong kanga jaa mang dang 'diriye u minga siimaa, ka
kong mang kpe kanga, ka kanga ming 'bugi.
22 Wala, ye ba tari 'deri a na mang 'di a 'puuhing, a 'nyu? Che bii
Naangmini cheechi ni yeng digira foo, a nyaaba banani ang ba tari ni?
Wala mang na yeli 'kuye? N na 'pugiyeng ngaang 'puong bii? Aai, n
kung 'pugiye.

Daana tiehibu siimaa 'diibu 'bingbu

('Maatiu G. 26:26-29; Maaki G. 14:22-25; 'Luki G. 22:14-20)

23 'Bojung n dieyeng a 'yi Daana seng bila ni mang ming di 'kuye ni, ka
Daana 'Yesu, a 'yienguu ni bang kuohuu ni, ka u daang diye paanuu.
24 Sanga ni ung daang wa 'puohi barika baahi, ung ngmaahuu, a yeli: Ye
di a oo, n inggbani la nga. Unang ngmaahi a 'kuye ni. Ye tuna ngaang
n yela tiehibu 'puong.
25 Bila ning u 'ju ung la di a 'bonsuo siimaa 'diibu 'puoring, a yeli: 'Bonsuo
nga iye 'layi-paalaa n jiing 'puong. Ye tuna ngaang wagiri jaa yeng
'nyuuruu, n yela tiehibu 'puong.
26 'Bojung wagiri jaa yeng oora a paanuu nga a 'nyuuro a 'bonsuo nga, ye

'wuniye Daana 'kuung ni a gara sanga ni ung na ti wa.
27 Bila 'jung nie jaa ang oora Daana paanuu nga a 'nyuuro Daana 'bonsuo nga sori ang ba sigi 'puong, u na 'leng Daana inggbani ni aning u jiing ni 'jung.
28 Che nie mang piehi u minga, a che oora a paanuu a 'nyuuro a 'bonsuo.
29 'Bojung nie ni ang oora a 'nyuuro sori ang ba sigi 'puong, u oorang a 'nyuuro saree 'diibu a 'kuro u minga. U ba jera Daana inggbani ni.
30 Bila 'jung ka ye niba yaga i salihi a biera ye 'puong, ka ba yaga 'gbihi 'kuung 'puong.
31 'Bojung ka tinuung na 'dining ti miihi saree, ba kung la 'di ti saree.
32 Che sanga ni Daana ang mang 'di ti saree, u mang 'wuliting 'biilung 'wulibu, ka ti ta 'le saree 'puong a paahi a dunee ingang 'jung.
33 Bila 'jung n ba'biihi, sanga ni yeng mang wa lang taa ka ye 'di, ye mang cheliha taa.
34 Ka kong mang kpe kanga jaa, u 'di 'yiring, ka ye ta mang wa lang taa a 'le saree 'puong. A yelichelee ni, n na maalaang sanga ni mang na wa.

Siilung 'kuubu

12 Tau, a'wo siilung 'kuubuhi yela, ba'biihi, n ba buora ka ye i 'bambugiri.
2 Ye bangyeng ka ye daang iye niba ang ba i 'Juuhi, bang nyogiye ing a bagi'muuhi nga ingang, a'wo bang daang dieniye 'yie bila ni.
3 Bila 'jung n buorang ka ye bang ka nie 'chibe a yera yela a 'tuuro Naangmini Sie ni ingang a buona 'Yesu bungtuuruu. Nie jaa ming kung tuong yeli ka 'Yesu iye Daana 'see ka u yeli bila a 'tuuro a Sipegi'yiruu ingang.
4 'Kuubuhi 'irii 'irii 'bibeng, che a Sie ning u 'ju la.
5 Ka tungbuhi 'irii 'irii 'bibe, che Daana ning u 'ju la.
6 Ka tuma 'irii 'irii 'bibe, che Naangmini ning u 'ju la, unang tuna a jaa ba jaa iinhing.
7 Che a Sie gbanggbali 'wulibu 'kuye nie jaa ka bila tari tona.
8 'Bojung a Sie mang 'kuye nie kanga yeng yelihung. Ka a Sie ning u 'ju mang 'ku kanga ming bangbu yelihung.
9 Kanga ming, ka a Sie ning u 'ju mang 'kuu limaniye. Kanga ming, ka a Sie bung'yeni mang 'kuu nyaabu 'kuubuhi.

10 Kanga ming kpiengkanaama tungbu. Kanga ming dangyelibu. Kanga ming siihi 'berihung bangbu. Kanga ming koko'irii. Kanga ming kokoe 'muno yelibu.
11 Che ama jaa a Sie bung'yeni ni ning u 'jung tunaa, a 'poro 'kuro nie jaa 'yeni 'yeni a'wo ung nung.

Inggban'yeni aning 'jiihi yaga

12 'Bojung a'wo inggbani ang i bung'yeni a che tari 'jiihi yaga bila ni, ka a inggbani bung'yeni 'jiihi jaa i yaga che i inggbani bung'yeni ni, bila la 'Kristo ming.
13 'Bojung Sie bung'yening 'so ti jaa ing inggbani bung'yeni ingang. Ka ti iye 'Juuhi bii niba ang ba i 'Juuhi, ka ti iye 'yemihi bii niba ang ba i 'yemihi, ti jaa bang i ting 'nyu Sie bung'yeni.
14 'Bojung a inggbani ba i 'jiyeni, 'ji-yaga la.
15 Ka gbering yeli: Mang ba i 'nu ni 'jung n ba i a inggbani 'suobu, bila 'jung u ba i a inggbani 'suobu bi?
16 Ka 'tooriing ming yeli: Mang ba i 'ningbiri ni 'jung n ba i a inggbani 'suobu, bila 'jung u ba i a inggbani 'suobu bi?
17 Ka a inggbani jaang da i 'ningbiri, 'ye ka 'wongbu danang 'be? Ka a inggbani jaang da i 'wongbu, 'ye ka 'nyuuwongbu danang 'be?
18 Che Naangmini diye a 'jiihi kanga jaa ing a inggbaning bila ni ung nung.
19 Ka a jaang da i 'jiyeni, 'ye ka a inggbani danang 'be?
20 Che a iye 'ji-yaga, che inggbani bung'yening 'bibe.
21 'Ningbiri kung tuong yeli 'ku 'nu: N ba tari i hiengbu, bii ka 'ju yeli 'ku gbee ming: N ba tari ye hiengbu.
22 Che a inggbani 'jiihi ni ang i 'woning ang i baani yaga jaa ni, anang hiena.
23 A inggbani 'jiihi ni, ana ting mang tieha ka a ba i nanee yaga ni, a iinhing ting mang 'wuno nanihung yaga jaa. Ti 'jiihi ni ming ang ba suma 'yuobung, anang tari suntung yaga jaa.
24 'Bojung ti 'ji-suunhi ni ba tari hiengbu. Che Naangmini maaliye a inggbani lang taa, a 'ku 'jie ni ang hiena ni nanihung yaga jaa.
25 Ka welihibu ta 'bi a inggbani 'puong, che ka a 'jiihi kaara taa 'jieng.
26 Ka 'jie bung'yening 'dire dogee, ka a 'jiihi jaa mang 'dire dogee a paahi

u ingang. Bii ka 'jie bung'yening nye nanihung, a 'jiihi jaa mang nyenginang a paahi u ingang.
27 Tau, pampana ye iye 'Kristo inggbani ni, ka ye jaa 'yeni 'yeni i u 'jiihi.
28 Naangmini 'bingye 'mine a cheechi 'puong, fora la 'bi-tunihi, 'yiilung la dangyeriba, taalung la karimihi. A bila 'puoring kpiengkanaama tuniba. A 'puoring nyaabuhi 'kuubuhi, sungbuhi, kaabuhi, koko'irii 'irii.
29 Ba jaa iye 'bi-tunihi? Ba jaa iye dangyeriba? Ba jaa iye karimihi? Ba jaang tuna kpiengkanaama?
30 Ba jaang tari nyaabu 'kuubuhi? Ba jaang yera aning kokoe? Ba jaang 'ihe kokoe 'muno?
31 Che ye buora 'ningbi-jieng 'kuubuhi ni ang suma yaga jaa ka 'kuubuhi ba la gaagaa. N nang na 'wuliyeng sori ang gaa a jaa.

Nungbu

13 Ka maang yera yela aning ninsaaliba kokoe aning malikihi kokoe, che ba tari nungbu, n leuye yaawa bang ngmira ung 'kono bii yaawa perete bang ngmira ung gona.
2 Ka maang tari dangyelibu 'kuubu, a bang 'gondohi jaa aning bangbu jaa 'muno, ka maang tari limaniye jaa a na tuong 'vigihi tangbera, che ba tari nungbu, n iye jaala.
3 Ka maang di n buunhu jaa 'ku ka ba 'guoli ningbaaliba, a di n inggbani 'ku ka ba nyugi, che ba tari nungbu, bila ba 'kurimo tona jaa.
4 Nungbu tariye 'kanyiri, a i minga. Nungbu ba ira 'nyuuri. Nungbu ba ira tangkama. U ba jigiha.
5 U ba ira yeli ang ba 'tu sori. U ba buora u minga buunhu. U ba 'ihe 'suuri 'wieng. U ba tieha beu bang iruu.
6 U ba nyengina beu'tuubu 'puong, che u mang nyenginang yeliminga 'puong.
7 Nungbu 'tuoriye yela jaa, a sagira yela jaa, a ira yela jaa tamaa, a 'tuoho yela jaa.
8 Nungbu ba 'lere. Che ka dangyelibuhi la, a daang na pari gaang. Ka kokoe la, a daang na baahing. Ka bangbu la, u daang na pari gaang.
9 'Bojung ti bangbu iye chelee chelee, ka ti dangyelibu i chelee chelee.
10 Che sanga ni unani ang paali ni ang na wa wa, unani ang i chelee ni kung la 'bibe.

11 Sanga ni mang daang i 'bibile, n daang yeriye yela a'wo 'bibile, a tieha
a'wo 'bibile, a jera yela a'wo 'bibile. Che sanga ni mang wa leu dau,
mang di 'bibili-yela bahi.
12 'Bojung pampana ti nyirang bula bula nyaahaa 'puong. Che a wagiri
yeng ti 'ningbisogihi na mang 'tuohiye taa. Pampana n bangye
bangchelii, che a wagiri yeng n daang na baming a'wo Naangmini turi
ang bangma bila ni.
13 Tau, limaniye, tamaa, nungbu, anang 'bibe, a ata nga. Che nungbung
i tiinhuu a gaa ama jaa.

Yela bang yera aning kokoe bang ba bang 'puong yela aning dangyelibu yela

14 Ye 'tuuro nungbu 'ningbi-jieng a buora siilung 'kuubuhi yaga jaa.
Che ka ye maaling buora yaga jaa ka ye mang dangyera yela.
2 'Bojung nie ang yera yela kokori bang ba bang 'puong, u ba yera yela
'kuro ninsaaliba, Naangmini ung yera yela 'kuro. 'Bojung nie ba banna
u yeliyaga 'muno, che u mang yeliye 'gondohi a Sie ingang.
3 Che nie ang dangyera yela, u yera 'kuriye ninsaaliba, ka bila waananing
ba miebu, aning ba kawani iibu, aning ba 'suhu-maahuu 'jung.
4 Nie ang yera yela kokori bang ba bang 'puong, u mieriye u minga. Che
nie ang dangyera yela, u mieriye a cheechi.
5 N buorang ka ye jaa yera yela aning kokoe, che mang buora yaga jaa
a gaa bila ka ye dangyera yela. Nie ang dangyera yela, unang i tiinhuu
gaa nie ang yera yela aning kokoe, 'see ka u yeli a 'muno, ka a cheechi
nye miebu.
6 Pampana, ba'biihi, ka maang wa ye seng a wa yera yela aning kokoe,
'bo tona mang na 'kuye ka maang ba yera yela 'kuriye a 'tuuro yela
'yuobu ingang, bii a 'tuuro bangbu ingang, bii a 'tuuro dangyelibu
ingang, bii a 'tuuro 'wulibu ingang.
7 'Haali buunhu ang ba tari 'nyivori ang mang 'kono, ka wie la bii ka
jenjina baluu la, ka anang ba 'kong 'kuori nie ang na bang, wala bang
na i bang bila ni ang 'kong?
8 Ka biengkoning 'kong bila nga nie ang kung tuong bang, ning'buong na
i 'siri ka u jeu taanhuu?
9 Bila la ye ming, ka yenang 'tu a kokori a yeli yeli nie ang kung tuong

bang u 'muni, wala bang na i bang bila ni ang yeli? 'Bojung ye na yeriye yela a baha 'ji-kpaling.
10 N tiehiyeng ka kokoyaga 'bibeng dunee 'puong. Ka kanga jaa 'chibe a kong 'muni bangbu.
11 Bila 'jung ka maang ba bang a kokori 'muni, n na iye saana a 'ku nie ni ang yera yela mang ba 'wono u kokori ni. Ka nie ming ang yera yela a ba 'wono n kokori ni i saana 'kumo.
12 Bila la ye ming, ye iinhi ang jegira siilung 'kuubuhi yela ni, ye buora ka ye suma yaga jaa a cheechi miebu ingang.
13 Bila 'jung nie ang yera kokori bang ba bang, u 'puoho Naangmini ka u da tuong yeli a 'muni.
14 'Bojung ka maang 'puoho Naangmini aning kokori niba ang ba bang u 'muni, n sie 'puohong, che n yela 'muni bangbu ba 'yire tona.
15 Wala panaa la nga? N na 'puohiye Naangmini aning a sie, a 'puohi Naangmini aning yela 'muni bangbu ming. N na 'yieming aning a sie, a 'yieng aning yela 'muni bangbu ming.
16 Ka bila naani, ka inang duhi duhisung aning a sie, wala ka nie ang ba bang a 'muni na yeli ka ami i barika 'puohibu ingang, ung ba bang bila ni ing yera 'puong?
17 'Bojung i 'puohiye barika sung, yeliminga, che unani yeng ba nye sungbu.
18 N 'puohiye Naangmini barika, aning mang yera yela ning kokoe a gaa ye jaa.
19 Che cheechi 'puong n na buorang ka n yeli yeli'bie a'nu aning n haalika, ka n 'wuli niba 'jung, a gaa mang na yeli yeli'bie 'tuhu 'pie kokori bang ba bang 'puong.
20 Ba'biihi, ye ta i 'bibilii ye haakilihi 'puong. Che beu 'puong ye i 'bi-liihi, che haakilihi 'puong ye i ningbera.
21 A 'begu 'puong a seuyeng:

> N na yeliye yela a 'tuuro niba ang tari kokojaani iinhing, saamba aning nogbanjaani iinhing a 'ku a niba nga. Che anaa jaa ba kung 'wong n yeliyaga. (Duturoonomi G. 28:49; Ai'zeeya G. 28:11-12)

Daanang yera bila.
22 Bila 'jung kokoe ahiyeng a 'ku 'sieree. Banani ang sagi naani ang ahi

bila 'ku, banani ang ba sagi ni la. Che dangyelibu ba 'bibe a 'ku banani ang ba sagi ni, u 'bibeng a 'ku banani ang sagi ni.
23 Bila 'jung ka a cheechi jaang wa lang taa 'jiyening, ka ba jaa yera yela aning kokoe, ka banani ang ba bang a kokoe bii ka banani ang i basagiribang wa kpe, ba kung yeli ka ye jaanhang?
24 Che ka ba jaang dangyera yela, ka nie ang ba saging wa kpe, bii nie ang ba daanhi kokoe, ba jaang na yeli u yelibee a 'kuu u 'suhung. Ba jaa na 'diye u saree.
25 U 'sikiri yelisoginihi na 'yiye gbanggbali. Bila 'puong u na 'leye 'tengeng a 'puohi Naangmini Ngming'puohibu, che yeli ka yeliminga, ka Naangmini 'biye ye seng.
26 Wala panaa la nga, ba'biihi? Sanga ni yeng mang wa lang taa, ye kanga jaa mang tariye 'yieng-seuruu. Ka kanga tari 'wulibu. Ka kanga tari kokori bang ba bang. Ka kanga tari yeli'yuoruu. Ka kanga tari yela 'muni yelibu. Ye veng ka yela jaa mang tung a waananing sung.
27 Ka nie jaang yera kokori bang ba bang, ba i niba ba'yi bii ka ba i niba bata, a ta la gaa bila. Ka ba yera che 'kuro taa, a veng ka kanga yera a 'muno.
28 Che ka nie ang na yeli a 'munong 'chibe, u ta yeli yela a cheeching. U yera yela 'kuro u minga aning Naangmini.
29 Ye mang veng ka dangyeriba ba'yi bii bata yeli yela, ka ba chelee ni jera bila ni ang yeli.
30 Ka yeli jaang 'yuo 'ku ningjaala ang 'jing 'be, a fora daana ni tang.
31 'Bojung ye jaa na tuong dangyeliye yela 'yeni 'yeni. Bila 'puong ye jaa na daanhing ka ye jaa iinhi nyegihi.
32 Dangyeriba siihi mang 'tuuriye a dangyeriba buobu.
33 'Bojung Naangmini ba i basaa Naangmini, u iye maahuu Naangmini, a'wo bila ang ira a ningpegi'yiribe cheechihi jaa 'puuhing ni.
34 Pogiba i siriti a cheechihi 'puong. 'Bojung sori ba 'yuo 'kubo ka ba yeli yela, 'see ka ba 'bi nuori'tuubu luong, a'wo a 'begu ming ang yera bila ni.
35 Ka banang buora ka ba daanhi yeli jaa, ba jugihi ba siriba 'yiring. 'Bojung 'vii la ka poga yera yela cheechi 'puong.
36 Wala. Naangmini yelihung ni 'yiye ye seng wa bi? Bii ye 'yong seng ka a yelihung wa?

37 Ka nie jaang tieha ka u iye dangyera, bii siilung nie, u sagi ka a yela
nga mang seura 'kuriye nga iye Daana nuori 'kuubu.
38 Che ka nie jaang ngmaa ngaang bahi, ba ngmaaguu bahi.
39 Bila 'jung, n ba'biihi, ye buora yaga jaa ka ye dangyera yela, a che ta
kari kokoe ming yelibu.
40 Che ye mang veng ka yela jaa i sung jaa a 'tu sori.

'Kuung 'puo 'ihiyiibu

15 Ba'biihi, n yera 'kuriyeng a 'duohi-sung ni yela. Una mang daang ing
'kuye ni, una yeng die ming a ahi u 'puong ni.
2 A 'tuuro u ingang ming la yeng i 'chihi, ka yenang nyogi kpiengaa bila
ni 'duoho mang ing 'kuye ni yeng wang la, ka a naani ye sagiye kpali.
3 'Bojung fora fora n daang 'kuyeng yeli ni mang ming daang die ni. Bila
ni 'Kristo ang 'kpi ti yelibee 'jung a'wo a Seupegi'yiruu ang yeli bila ni.
4 Bang daang 'umuu, ung 'ihi 'beri ata daari a'wo a Seupegi'yiruu ang yeli
bila ni.
5 Ka 'Siifas daang nyiu, a 'puoring ka a 'pie aning ba'yi nyiu.
6 A bila 'puoring ka ba'biihi ang daang gaa koohi a'nu daang nyiu wagiri
'yening. Ba kpong 'jie nang 'bibeng a waana a wagiri ngang, che ba
'mine 'gbihiyeng.
7 A bila 'puoring ka 'Jeemes daang nyiu. A 'puoring ka a 'bi-tunihi jaa
daang nyiu.
8 Maang ba jaa baahaa, mang ming daang nyiu, a'wo nie wagiri ang ba
ta che bang dogi.
9 'Bojung n iye a 'bi-tunihi bung'bili-minga minga. N ba sigi ka ba
buongma 'bi-tunuu, 'bojung n daang dogihiye Naangmini cheechi ni.
10 Che a 'tuuro Naangmini bunye ingang mang 'wo bila ni mang 'wo. U
bunye ni ung di 'kumo daang ba i jaala. N tungye tungkpienhi a gaa ba
jaa. Che n naani, Naangmini bunye ni ang 'bi n seng ni la.
11 Bila 'jung ka maang la bii ka bana la, bila ting inna 'duoho, bila yeng
ming sagi.
12 Ka banang ing 'Kristo 'duoho ka u 'ihiyeng a 'yi kpiinhi 'puong, wala la
ka 'mine 'bi ye 'puong a yera ka kpiinhi 'ihiyiibu 'chibe?
13 Che ka kpiinhi 'ihiyiibung 'chibe, bila yeng 'Kristo ba 'ihi.
14 Ka 'Kristong ming ba 'ihi, bila yeng ti 'duoho ingbu iye kpali, ka ye

limaniye ming i kpali.
15 A ba i 'wo ka bila 'yong, ba nyiting ming ting i 'sierigirii niba a 'ku Naangmini. 'Bojung ti 'diye Naangmini 'sieree ka u 'ihiye 'Kristo, che ung ba 'ihuu, ka anang i 'wo ka kpiinhi ba 'ihe yeng wang la.
16 'Bojung ka kpiinhing ba 'ihe, bila yeng 'Kristo ba 'ihi.
17 Ka 'Kristong ba 'ihi, ye limaniye iye kpali, ye nang 'biye ye yelibee 'puong.
18 Banani ming ang 'gbihe 'Kristo ingang ni, ba nyuongyeng.
19 Ka a 'nyivori nga 'puong 'yong la ting tari tamaa 'Kristo ingang, ti iye ningboniba a gaa niba jaa.
20 Che yeliminga, 'Kristo 'ihiyeng a 'yi kpiinhi 'puong, a leu banani ang 'gbihi ni fora bung ngmama.
21 'Bojung 'kuung ang 'tu ning'yeni inga a wa ni, kpiinhi 'ihiyiibu ming 'tuye ning'yeni inga a wa.
22 'Bojung a'wo Aadam ingang niba jaa ang 'kpiire bila ni, bila la 'Kristo ingang bang daang na i niba jaa ka ba i 'voe.
23 Che nie jaa u wagiring la, 'Kristo a fora bung ngmama ni, a 'puoring banani ang i 'Kristo 'suobu u waa ingang.
24 Bila 'puoring ka a baahaa panaa waana, sanga ni ung daang na di a naalung 'ku Naangmini a Ba, sanga ni ung daang na saang kaabu jaa, aning 'suobu kpiengu jaa, aning kpiengu jaa a baahi.
25 'Bojung kparaama la ka u 'di naalung a gara sanga ni ung na ti 'sigihi domihi jaa u gbee luong.
26 A baahaa doma ang na nyuong la 'kuung.
27 'Bojung Naangmini 'bingye buunhu jaa u gbee luong. Che sanga ni ang yera:

> Buunhu jaa 'bingye u luong, ('Yieme G. 8:6) a iye pielaang ka unani ang di buunhu jaa 'bing u luong ni, ka una ba paahi a buunhu ingang.

28 Sanga ni buunhu jaa ang daang na 'sigihi 'kuu ni, 'beng la ka a 'Bi-dau ming na 'sigihi u minga 'ku unani ang di buunhu jaa 'bing u luong ni, ka Naangmini i bung jaa buunhu jaa iinhing.
29 Ka bila naani wala ka banani ang 'suoro Ngminikuong a 'kuro kpiinhi ni na i, ka kpiinhing ba 'ihe jaa? Wala la bang 'suoro Ngminikuong a 'kuro a kpiinhi?

30 Wala la ting 'bi dong 'puong wagiri la wagiri jaang?
31 N yerang a 'tuuro nyengka mang tari ye 'jung 'Kristo 'Yesu ti Daana ingang, n 'kpiireng 'beu jaa.
32 Ka ninsaaliba 'berihung 'puong la mang jeu aning 'duunhi Eefesus 'puong, 'bo tona mang nyira?
    Ka kpiinhing ba 'ihe, ye veng ka ti 'dire a 'nyuuro, 'bojung 'beu ti 'kpiireng. (Ai'zeeya G. 22:13)
33 Ye ta veng ka ba belingye, taa ang i bee langbu saaniye 'jogi-sung.
34 Ye 'yuo 'ku sun'tuubu, a ta ira yelibee. 'Bojung ye 'mine ba tari Naangmini bangbu. N yeriye nga ka n ingye 'viing.
35 Che nie kanga na yeling: Wala soring ka a kpiinhi 'ihe? 'Bo inggbani ming la bang na waaning?
36 Joli nga, bung ing mang buri, u ba tara 'nyivori ka u ba 'kpi seni.
37 Unani ing bura ni, i ba bura inggbani ni ang daang na 'yi ni, 'see bung'biri 'yong, a'mineng 'wiit, bii bung'biri kanga baluu.
38 Che Naangmini mang 'kuung inggbani a'wo bila ung nung. U mang 'kuye bung'biri jaa a bung'bi-balaa inggbani.
39 Neni jaa ba i neni bung'yeni. Neni 'irii 'bibeng ka ninsaaliba tari. Ka kanga 'bibe ka 'duunhi tari. Ka kanga 'bibe ka bungegirihi tari. Ka kanga 'bibe ka jima tari.
40 Sagbani inggbama 'bibeng, ka 'teng-gbani inggbama 'bibe. Che a sagbani inggbama girima iye a 'yong. Ka a 'teng-gbani inggbama girima i a 'yong.
41 Ngminaa girima iye u 'yong. Ka 'chiu girima i u 'yong. Ka ngmari'bie girima i a 'yong. 'Bojung ngmari'biyeni mang iye u 'yong a 'yi ngmari'bi-jaala jaa ingang.
42 Bila la a kpiinhi 'ihiyiibu ming. U buriyeng saangbu 'puong, u 'ihiyeng kungsaang 'puong.
43 U buriyeng banangbu 'puong. U 'ihiyeng girima 'puong. U buriyeng salihung 'puong, u 'ihiyeng kpiengu 'puong.
44 U buriyeng aning dunee nga inggbani, u 'ihiyeng aning siilung inggbani. Dunee nga inggbani 'bibeng, ka siilung inggbani 'bibe.
45 Bilang la ang seu:
    Ba daang maaliye fora ninsaalaa, Aadam, ung i 'suhuvori, ('Munpiilee G. 2:7)

ka a baahaa Aadam i 'nyivori 'kuubu Sie.
46 Che a siilung bung ni ba i fora. A dunee nga bung ning i fora. A 'puoring ka a siilung ni wa.
47 A fora ninsaalaa ni daang 'yiye 'teng-gbani, a i 'teng-gbani nie. Ka 'yiilung ninsaalaa ni i Daana a 'yi sagbani.
48 A'wo a 'teng-gbani nie ni ang daang 'wo bila ni, bila la banani ang i 'teng-gbani niba. A'wo a sagbani nie ni ming ang 'wo bila ni, bila la banani ang i sagbani niba.
49 A'wo ting tari a 'teng-gbani nie ni 'worihung bila ni, ti daang na tariye a sagbani nie ni ming 'worihung.
50 Yeli mang yera la nga, ba'biihi, inggbani aning jiing kung tuong 'di Naangmini naalung cheng. Saangbu ming ba 'dire kung tuong saang cheng.
51 Ye nye, n yeriye 'gondo a 'kuriye. Ti jaa daang kung 'gbihi, che ti jaa daang na leuhing.
52 'Dayeni, 'ningbiri pogibu ning u 'yuobu 'puong na la, a baahaa biengkoni ni 'kuori 'puong. 'Bojung a biengkoni daang na 'koming, ka a kpiinhi daang 'ihi aning kung tuong saangbu, ka ti daang leuhi.
53 'Bojung saangbu 'berihung nga na diye kung tuong saang 'berihung a 'pili. Ka a 'kuung 'berihung nga di kung tuong 'kpi 'berihung a 'pili.
54 Che sanga ni saangbu 'berihung nga ang daang na di kung tuong saang 'berihung 'pili, ka a 'kuung 'berihung nga di kung tuong 'kpi 'berihung 'pili, 'beng la ka a yelihung ni ang seu ni panaa na tung:
Tuongbu voliye 'kuung. (Ai'zeeya G. 25:8)
55 'Oo 'kuung, 'ye ka i tuongbu 'be?
'Oo 'kuung, 'ye ka i jelung 'be? ('Hozeeya G. 13:14)
56 'Kuung jelung la beu, beu kpiengu la a 'begu.
57 Che barika 'puohibu 'bibeng a 'ku Naangmini, unang 'kuriti a tuongbu a 'tuuro ti Daana 'Yesu 'Kristo ingang.
58 Bila 'jung, n ba'bi-nunginiba, ye ahi kpiengaa, a ta 'jigihe. Ye 'duoro yaga jaa wagiri jaang Daana tuma 'puong, a bang ka ye tuma ba i jaala Daana ingang.

'Libi-chiehibu

16 Pampana, a'wo a chiehi 'ku a ningpegi'yiribe yela, a'wo mang 'ku
'Galeetiya cheechihi 'wulibu bila ni, ye ming tuna bila.
2 Daa jaa 'be-fora daari ye kanga jaa mang 'bing bung kanga a'wo ung
nye bila, ka chiehibu kung la 'bibe sanga ni mang na wa wa.
3 Sanga ni mang na wa wa, nie ni jaa yela yeng na die a 'tuuro gbama
iinhing, bana mang na tung ka ba di ye 'kuubu gaaning Jeruuselem.
4 Ka anang sigi ka n ming gaa, ba nimang na gaa.
5 N na waye ye seng sanga ni mang na die Masi'dooniya 'puo, 'bojung n
dieriye Masi'dooniya 'puo.
6 Che a'mineng n na 'biye ye seng, 'haali a 'bibe ka seseu wa ti baahi, ka
ye sungma n 'cheni 'puong 'jie ni jaa mang na gaa.
7 'Bojung n ba buora ka n nyiye pampana parigaabu 'puong. N iriye
tamaa ka n 'bi ye seng a kauhi biela, ka Daanang sagi.
8 Che n na 'biye Eefesus 'puong a gara Pentekosit sanga.
9 'Bojung 'di-nokpong 'yuoyeng a 'kumo ka n tung tona tuma. Ka
chiihiba yaga 'bibe.
10 Ka Tiimoting wa wa, ye kaa sung ka u 'bi ye seng ka dabieng ta 'bibe.
'Bojung u tuniye Daana tuma, a'wo mang ming tuna bila ni.
11 Bila 'jung nie jaa ta wa digiruu foo. Ye bieluu ing soring maahuu
'puong, ka u wa n seng. 'Bojung n kaariye u soring a paahi mang kaara
a ba'biihi soring.
12 A'wo ti ba'bie Apoolos yela, n yeluung kpiengaa kpiengaa ka u wa ye
seng aning a ba'biihi. Che u buobu naang ka u wa a wagiri ngang
kuraa. Che u na wang sanga ni ung na wa nye 'vuo.
13 Ye 'pigihe, ye ahi kpiengaa a limaniye 'puong, ye i 'wo daba, ye ing
fanga.
14 Ye veng ka ye yela jaa i aning nungbu.

Baahaa suhibu aning 'puohibu

15 Ba'biihi, ye bangye Steefanas 'deu niba ni yela, ka bana la a fora
ngmama 'Akeeya 'puong, aning bang di ba miihi a tuna 'kuro a
ningpegi'yiribe bila. N suhiyeng,
16 ka ye 'sigihi ye miihi 'ku a ningbani nga taa, aning nie jaa ang sunna a
tuna yaga jaa ming.

17 N 'puo peliyeng Steefanas aning Foritu'nee-tus aning A'kee-yikus waa yela. 'Bojung yeli ni ang daang kong ye lampegang ni, ba waaniye a yelibalaa.
18 'Bojung ba maaye n 'suhu aning ye 'suhu ming, bila 'jung ye mang diera a ningbani nga taa.
19 'Eesiya cheechihi ni 'puohiyeng. Akuwiila aning Pirisiila aning a cheechi ni ang 'bi ba 'deung ni 'puohiyeng yaga jaa Daana ingang.
20 A ba'biihi jaa 'puohiyeng. Ye 'puohi taa aning pegi'yiibu mugihibu.
21 Maang Pool la seu a 'puohibu aning n minga 'nu.
22 Ka nie jaang ba nung Daana 'Yesu 'Kristo, u i bungtuuruu. Ti Daana waanang.
23 Ti Daana 'Yesu 'Kristo bunye ni 'bi ye seng.
24 N nungbu 'bi ye jaa seng 'Kristo 'Yesu ingang. Ami.

'Yiilung Korinti Gbangu

'Puohibu

1 Pool, 'Kristo 'Yesu 'bi-tunuu a 'tuuro Naangmini buobung, aning Tiimoti
ti ba'bie, tinuung seura a 'kuro Naangmini cheechi ni ang 'bi Korinti
'puong ni. A seura 'kuro a ningpegi'yiribe ni jaa ang 'bi 'Akeeya jaa
'puong ni.
2 Bunye aning 'suhu maahuu 'bi ye seng Naangmini ti Ba ingang aning
Daana 'Yesu 'Kristo ingang.

Pool barika 'puohibu
u dogee 'puoring

3 Naangmini nye 'pugibu, ti Daana 'Yesu 'Kristo Ba ni, hinihung Ba,
aning 'suhu maari jaa Naangmini.
4 Unang maara ti 'suuhi ti dangbu jaa 'puong. Ka ti tuong maa banani
ang 'bi dangbu baluu jaa 'puong 'suuhi, a 'tuuro a 'suhu maari ni
Naangmini ang di maaning ti miihi 'suuhi ni.
5 'Bojung a'wo 'Kristo dogee 'diibuhi ang waana ti iinhing yaga jaa bila
ni, bila la ting nyira 'suuhi maari ni yaga jaa a 'tuuro 'Kristo ingang.
6 Ka tinuung nye dangbu, ye 'suhu maari aning ye 'chihi 'jung la. Ka ti
'suhung maa, bila waananiye ye 'suhu maari ka bila mang 'kuriye
'kanyiri ye dogee 'diibu ni 'puong. A dogee ning a 'ju ting 'dire ni.
7 Ti tamaa ting tari ye yela iye kpiengaa. 'Bojung ti bangyeng ka yeng
paahi dogee ni 'diibu 'puong ni, bila la yeng daang na paahi a 'suhu
maari ming 'puong.
8 'Bojung ti ba buora ka ye i 'bambugiri, ba'biihi, a'wo a dogee ni ting
daang 'di 'Eesiya 'puong ni yela. 'Bojung ngmiehibu daang iye
kpiengaa yaga jaa a 'gaali ka ti tuong 'tuohi. Ting daang ba ira 'nyivori
tamaa gba.
9 Siringminga ti daang tiehang ti miihi 'sikieng ka ti na 'kping. Ka bila
daang 'wuli ka ti ta dena ti miihi. Ka che ti dena Naangmini, unang 'ihe
kpiinhi ni.
10 Unang dieti a 'yi 'kuung kpong balaa nga ingang, a nang na dieti. Una
ting deli ka u nang na dieting.
11 Yeng ming sunna paahi a 'tuuro 'puoho yeng 'puoho 'kuriti ingang, ka
a bunye 'kuubu ting nye a 'tuuro niba yaga yela ni, ka ka niba yaga
'puohi barika ti yela.

Pool ang leuhi
u sori gaabu 'beu

12 'Bojung ti tangkama la ti jumihi 'sieree ang 'wuli ka pegi'yiibu 'puong aning Naangmini buobu 'ningbi-jiilung 'puong ting tari ti miihi a dunee 'puong. Ti ba i bila aning inggbanihung yeng. Ti iye bila a 'tuuro Naangmini bunye ingang, a 'wuli bila yaga jaa ye seng.
13 'Bojung ti ba seura yelijaani jaa 'kuriye a gaa yela ni yeng kanna, a banna. Mang ira tamaa ka ye na bannang 'haali a gara a baahaa.
14 A'wo yeng ming bang ti yela lampega kangang bila ni, ka tinuu la ye tangkama 'haali a'wo yeng ming i ti tangkama Daana 'Yesu 'beu ni 'puong bila ni.
15 A sagi'diibu nga 'puong, n da dang 'leng ka n wa ye seng ka ye da nye 'yiilung tona.
16 Ka n da die ye seng ming a ti kpe Masi'dooniya, a la ti 'yi Masi'dooniya, a wa ye seng, ka ye bahima n 'Judiiya gaabu soring.
17 Bila 'jung sanga ni mang da 'le ngaang, n da 'leye bila kpakpalihung soring bi? Bii yela ni mang buora ka n i ni, n buorang ka n ia a 'tuuro inggbanihung buobung ka n na mang yeli mm mm aning aai aai wagiri 'yeni 'puong?
18 Che a'wo Naangmini ang i yeliminga daana bila ni, ti yelihung ting yeli 'kuye ba i mm aning aai.
19 'Bojung Naangmini 'Bi-dau ni, 'Yesu 'Kristo, u 'duoho ting daang ing 'kuye ni, maang aning Sili'veenas aning Tiimoting daang ing a 'duoho 'kuye. U daang ba i mm aning aai. U daang iye mm a 'bi u ingang.
20 'Bojung Naangmini no'binnihi ni jaa ang 'bi u ingang iye mm, a i ami u ingang. Ka bila waananing Naangmini 'pugibu a 'tuuro ti iinhing.
21 Unani ang vena ka ti niye aha kpiengaa 'Kristo ingang, ung buo-ingti ming la Naangmini.
22 Unang ing 'sieree ti iinhing ming, a 'kuti a Sie telima ti 'sikieng.
23 N buoniye Naangmini ka u 'di n 'suhu 'sieree, ka n ta saang ye 'puuhi 'jung mang nang ba la wa Korinti a waana nga.
24 A ba i 'wo ka ti 'soye kpiengu ye limaniye ingang, che ti iye ye nyengka sunniba. 'Bojung ye ahang a 'tuuro limaniye ingang.

2 Che n daang 'leye ngaang n 'sikiring, ka n kung la wa ye seng 'pu-saang
'puong.
2 'Bojung ka maang veng ka ye 'puuhi saang, ning'buong vena ka n 'puo
pena ka unani ning u 'ju mang veng ka u 'puo saang ni naani?
3 N seuye a yeli nga ning u 'ju a 'kuye, ka n daang ta wa ti wa a wa tari
'pu-saang a 'yi banani seng mang sigining ka n nyengina ba yela ni. N
daang sagiye ye jaa 'di, ka n nyengka la ye jaa nyengka.

Veng'kuubu yela

4 'Bojung 'sikiri tuora yaga aning 'sikiri dangbu yaga ingang mang seu
'kuye aning ningtong. A ba i 'wo ka ye 'puuhi saang 'jung la, che ka ye
bang nungbu ni mang nungye yaga jaa ni.
5 Che ka nie jaang waaning 'pu-saang, u ba saang n 'puo. Che lampega
kangang ye jaa 'puuhi ung saang. N ba 'le ka n yeli bila kpiengaa 'gaali.
6 A dogihibu nga ye yaga 'jie ang dogihuu ni sigihiyeng a 'ku a ningbalaa
nga.
7 Bila 'jung yeli ang i 'wo ka ye i pampana la nga, ka ye veng'kuu, a maa
u 'suhu. A'mineng 'pu-saang 'gaalii ta wa 'juli a ningbalaa.
8 Bila 'jung n suhiyeng ka ye la veng ka ye nungbu i kpiengaa a 'kuu.
9 Ngaang 'jung mang seu 'kuye, ka n bang ye ahi'jie ni 'pigihibu 'puong,
ka ye iye niba ang 'tuuro nuori yela jaa 'puong bii.
10 Nie ni yeng vena yeli jaa 'kuro, n ming vena 'kuriye u daana. Yeli
mang veng 'ku nie, ka maang veng a yeli 'kuu ni, ye 'jung mang veng a
yelibalaa 'ku a daana 'Kristo 'ningbi-tooring.
11 Ka Sitaani ta nye 'vuo a nyogiti, 'bojung ti ba i 'bambugiri a'wo u
yeli-irihi yela.

Naangmini ang mang die niti 'yie

12 Sanga ni mang daang wa 'Tiroowaz ka n wa ing 'Kristo 'duohi-sung
'duoho, ka Daana daang 'yuo 'di-nuori 'kumo.
13 N daang ba tari peenhibu n sie 'puong, 'bojung n daang ba nye n ba'bie
Taitus. Che mang daang bahiba, a 'yi 'be a gaa ti kpe Masi'dooniya
'puo.
14 Che Naangmini tariye barika 'puohibu. Unang mang die niti 'yie wagiri
jaang tuongbu ting mang tari 'Kristo ingang ni. Ung mang vena

ka u bangbu 'nyuu-noo 'tuuro ti iinhi a 'yire gbanggbali 'jie jaang.
15 'Bojung ti iye 'Kristo 'nyuu-noo a 'ku Naangmini banani ang i 'chihi 'puong aning banani ang nyuona 'puong.
16 Ti iye 'nyuu ang 'yi 'kuung a gara 'kuung a 'ku 'sugu kanga, a i 'nyuu ang 'yi 'nyivori a gara 'nyivori a 'ku kanga daana. Ning'buong sigining a yela nga?
17 'Bojung ti ba i a'wo niba yaga ang 'wo bila, banang degira Naangmini yelihung ni. Ti yeliye yela 'Kristo ingang aning 'ningbi-jie Naangmini 'ningbi-tooring, a'wo niba Naangmini ang tung.

A 'layi-paalaa tungtuniba

3 Ti muo la 'piineng ka ti 'pugi ti miihi bi? Bii ti muo hienang a'wo niba 'mine ang hiena bila ka ti 'kuye 'pugibu gbama bii ka ti nye 'pugibu gbama a 'yi ye seng?
2 Ye iye ti gbangu a seu ti 'sikieng. Ka niba jaa bamuu a kannuu.
3 Ye 'wunong ka ye iye 'Kristo gbangu ang ba seu aning duba, che seu aning a Naangming'vori Sie ni, ting 'ihi a 'ku niba. 'Ku-tala 'jung naani ang seu, inggbanihung 'sikie iinhing la ang seu.
4 A delibu balaa nga ting tari Naangmini ingang a 'tuuro 'Kristo ingang.
5 A ba i 'wo ka ti miihi sigiyeng ka ti jeri yeli jaa ang 'yire ti seng. Che ti sigibu 'yiriye Naangmini seng.
6 Unang ming iti ting tuong i a 'layi-paalaa tungtuniba. Ti ba i bila a 'yi a yeliseuruu ingang. Ti iye bila a 'yi a Sie ingang. 'Bojung a yeliseuruu kuurang, che ka a Sie 'kuro 'nyivori.
7 Che ka 'kuung tungbu ni, una la seuri ni bang ngmaahi ing 'kuurii ingang ni, ka unang daang i girima, bila 'jung ka Isi'reeli 'biihi daang ba tuong 'liinhe 'Moosis 'ningbisogo, u 'ningbisogo girima nga ang daang waana na baahi 'puong,
8 wala ka a Sie tungbu ni kung i girima a gaa bila?
9 'Bojung ka saree 'diibu 'lee tungbu ning i girima, sun'tuubu tungbu ni yeng girima gaaye bila yaga jaa.
10 'Bojung 'haali unani ang daang i girima ni ba tari girima a lampega ngang, girima ni ang gaa u girima ni 'jung.
11 'Bojung ka unani ang va bahi ning daang i girima, unani ang 'birebe gara iye girima yaga a gaa bila.

12 Ting tari a tamaa balaa nga ni, ti ira yela aning nyeu yaga jaa.
13 Ti ba 'woning 'Moosis, unang da mang di lambariga pogi u 'ningbisogo ka Isi'reeli 'biihi ta tuong 'liinhe a ti nye girima ni ang va bahi ni baahaa.
14 Che ba haakilihi daang 'koyeng. 'Bojung a waana a 'beu ngang a lambariga ning u 'ju nang 'bibeng. U ba laali a 'layikoree ni karingbu 'puong. A lambariga va bahing 'Kristo ingang.
15 Che a waana a 'beu ngang, sanga ni jaa bang mang wa karing 'Moosis seuri, a lambariga mang pogiye ba 'sikiri.
16 Che sanga ni nie ang mang leu wa Daana seng, a lambariga mang laaling gaa.
17 Daana la a Sie. 'Jie ni Daana Sie ang 'be, laangfie 'bibeng.
18 Che ti jaa mang kaaraye Daana girima aning 'ningbisogo ang 'yuo, a'wo nyaahaa 'puong. Ting mang leura u 'worihung ning u 'ju, a mang 'yire girima a gara girima ingang. Bila 'yiriye Daana, unang i a Sie ni ingang.

4 Bunnanii ang 'bi yagu bungmierihi 'puong

Bila 'jung, ting tari tungbu nga a 'tuuro hina ingang ni, ti loga ba 'yire.
2 Che ti bahiye yelisoginihi ang ba 'tu sori, a ba 'chene dawari 'puong. Ti ba digira Naangmini yelihung a tuna aning belingbu soring. Che a 'tuuro a yeliminga gbanggbali 'yiibu ingang, ti 'wuniye ti miihi ka ti sigiyeng a 'kuro nie jaa 'suhu Naangmini 'ningbi-tooring.
3 Che ka ti 'duohi-suming sogili, u sogiliyeng a 'ku banani ang bori.
4 Ba 'puong la ka a dunee nga ngmini ni jong banani ang ba sagira ni haakilihi, ka 'Kristo ang i Naangmini 'worihung 'duohi-sung girima chaanii ni ta wa chaang a 'kubo 'jung.
5 'Bojung ti ba inna ti miihi 'duoho, 'Kristo 'Yesu, Daana 'duoho ting inna. Ka ti miihi i ye tungtuniba 'Yesu 'jung.
6 'Bojung Naangmini, unang yeli ka a chaanii chaang 'yi sagiluung ni, u chaangye ti 'sikieng ka u 'ku Naangmini girima bangbu chaanii 'Yesu 'Kristo 'ningbisogong.
7 Che ti tariye a bunnanii nga yagu bungmierihi 'puong, ka bila nye 'wuli ka a kpiengkpong 'gaalii ni 'yiye Naangmini seng, u ba 'yi tinuu seng.
8 Ti 'biye dangbu 'puong lampega jaang, che ba ba ngmurihiti. Ti iye

chinchang, che ti ba 'bi chinchang ang ba tari tamaa 'puong.
9 Ba dogihiting, che ba ba jaanhiti bahi. Ba looting 'tengeng, che ba ba nyuongti.
10 Wagiri jaang ti mang tariye Daana 'Yesu 'kuung a inggbaning, ka 'Yesu 'nyivori ni ming nye 'yi gbanggbali ti inggbaning 'jung.
11 'Bojung ti banani ang tari 'nyivoe, ba mang diting 'ku 'kuung wagiri jaang 'Yesu 'jung, ka 'Yesu 'nyivori ni ming nye 'yi gbanggbali ti inggbani ang i bung'kuung ingang 'jung.
12 Bila 'jung 'kuung tuniye tuma ti iinhing, che ka 'nyivori tuna tuma yena iinhing.
13 Ti tariye limaniye sie ni ning u 'ju, a'wo ang seu:
N sagiyeng, bila 'jung mang yeli. ('Yieme G. 116:10)
Ti ming sagirang, bila 'jung ting yera,
14 a bang ka unani ang 'ihi Daana 'Yesu a 'yi 'kuuming ni, ka u daang na 'ihiye ti ming a 'tuuro 'Yesu ingang, a daang diti aniye jaa ahi u 'ningbi-tooring.
15 'Bojung a yela jaa 'bibeng ye 'jung. Ka a bunye kpong ni veng ka niba yaga barika 'puohibu 'do yaga jaa, a waaning Naangmini 'pugibu.

Limaniye 'chengbu

16 Bila 'jung ting ba 'yiere. 'Haali ka ti gbanggbali ninsaalaang nyuona, che ti 'puo ninsaalaa ni mang iriye paalaa 'beu la 'beu jaa.
17 'Bojung ti dogifiing ni ang 'birebe wagiri fiing 'puong ni mang tunang a waananing girima ang ba tari baahaa ang i tiinhuu a 'gaali yaga jaa a 'kuriti.
18 A wagiri 'puong ti ba kaara buunhu ni bang nyira. Buunhu ni bang ba nyira, ana ting kaara. 'Bojung buunhu ni bang nyira iye buunhu ang na baahi. Che buunhu ni bang ba nyira iye buunhu ang ba tari baahibu.

'Deu bang ba di 'nuuhi me

(1 Korinti G. 15:49-54)

5 'Bojung ti bangyeng ka ka ti 'teng-gbani tenti'deu ning saang, ka ti tariye 'de-mieruu a 'yi Naangmini seng. U iye 'deu bang ba di 'nuuhi me, ung 'bi sagbama 'puong a gara wagiri jaang.
2 Ti penang a 'deu nga 'puong a buora 'ningbi-jieng ka ti di ti 'deu ni ang

'yi sagbani ni a 'pili.
3 Ka tinuung wa 'pili baahi, ba daang kung nye ti ingkpala.
4 'Bojung ti banani ang 'bi a tent nga 'puong, ti penang, a 'bi tuora 'puong.
A ba i 'wo ka ti buorang ka ti 'pilibu yaa. Ti buorang ka ti 'pili aning
bung'pinuu, ka 'nyivori nye tuong di 'kpiibu voli.
5 Unani ang maaliti a 'ku a yeli nga ning u 'ju la Naangmini. Unang ming
di a Sie ngmaati telima ni.
6 Bila 'jung wagiri jaang ti sagi'ding a bang ka sanga ni ting 'bibe a
inggbani 'puong, ka ti 'chi Daana seng.
7 'Bojung ti 'cheneng a 'tuuro limaniye ingang. Ti ba 'chene a 'tuuro
nyiibu ingang.
8 Ti sagi'ding, mang la yeli, ti buorang ka ti 'yi a inggbani 'puong a gaa
ti 'bi Daana seng, a gaa ting buora ka ti 'bi a inggbani 'puong.
9 Bila 'jung ti moorang ka ka ti 'bibe inggbaning bii ka ti 'chibe, ka ka ti
peli u 'puo yaga jaa.
10 'Bojung ti jaa daang na 'yiye 'Kristo saree 'diibu 'kogo 'ningbi-tooring,
ka nie jaa mang die yela ang tung u inggbaning, a'wo bila ni ung tung,
ka sung la bii ka beu la.

'Kristo ingang yeli jaa leuye yelipaani

11 Bila 'jung ti ang bang Daana dabieng joo ni, ti leuhiye niba 'suuhi. Che
ti 'yiye gbanggbali a 'ku Naangmini. Mang tari tamaa ka ti 'yiye
gbanggbali ye ming 'suuhing.
12 'Bojung ti ba la 'pugiro ti miihi a 'kuriye. Che ti 'kuriyeng 'vuo ka ye ira
tangkama ti yela. Ka ye mang tari yeli kanga yeng na di yeli 'ku banani
ang ira tangkama bung niba ang nyira ning 'ningbiri yela, a che ba ira
tangkama bung ang 'bi 'sikiring yela.
13 Ka tinuung ba bang ti miihi, Naangmini 'jung la ting ba bang ti miihi.
Ka tinuung bang ti miihi, ti bangye ti miihi a 'kuye.
14 'Bojung 'Kristo nungbu ning 'soti leuha. 'Bojung ti sagiye ngaang, ka
ka ning'yening 'kpi 'ku niba jaa, ka niba jaang 'kpi.
15 U daang 'kpiyeng a 'ku niba jaa, ka banani ang tari 'nyivori, ka ba ta la
tari 'nyivori a 'ku ba miihi. Che ka ba tari 'nyivori a 'ku unani ang 'kpi
'kubo a la 'ihi ni.
16 Bila 'jung a 'yi ngaang gara, ti ba bang nie jaa ninsaalihung soring.

Anaa jaa ka ti da bangye 'Kristo ninsaalihung soring, che pampana ti ba
la bamuu bila.
17 Bila 'jung ka nie jaang 'bi 'Kristo ingang, u iye nie ang i naangpaalaa.
A yeli'kori pariyeng gaa. Yela jaa leuye yelipaani.

Naangmini ang maali ti niu taang

18 Che a yela jaa 'yiye Naangmini seng. Unang maali ti niu taang a 'tuuro
'Yesu 'Kristo ingang, a 'kuti taa maalibu tungbu ni.
19 Bila la nga, Naangmini daang 'biye 'Kristo ingang a maana u minga
aning a dunee taang. U ba digira ba saangbuhi nyogiriba, a che ung
'kuti taa maalibu yelihung ni.
20 Bila 'jung ti iye niba ang ahi 'ku 'Kristo, ang i 'wo Naangmini ang
suhiye a 'tuuro ti iinhing. Ti suhiyeng 'Kristo gbebogiring, ye i ka ye
ning Naangmini maali taa.
21 'Bojung u daang iung ung i beu ti 'jung, unang daang ba bang beu ni, ka
ti leu i Naangmini sun'tuubu u ingang 'jung.

6 Ting i tungtuniba a paahi u ingang ni, a 'jung ti suhiyeng ming ka ye ta
die Naangmini bunye ni jaala 'jung.
2 'Bojung u yelang:
N 'wongye i yeliyaga wagiri dieruu 'puong, aning ming, 'chihi
'beung mang sumii. (Ai'zeeya G. 49:8)
Nye, pampana iye wagiri dieruu, pampana iye 'chihi 'beu.
3 Ti ba waananing gberingmiibu 'sabogu yeli jaa 'puong, ka a tungbu ta
nye paangbu 'jung.
4 Che yeli jaa 'puong ti mang 'wuniye ti miihi a'wo Naangmini tungtuniba
'kanyiri 'gaalii 'puong, dogee 'diibuhi 'puong, hiengbuhi 'puong,
ngmiehibuhi puong,
5 ngmiibuhi 'puong, pogibuhi 'puong, gongkpienhi 'puong, tungkpienhi
'puong, kaabuhi 'puong, noe 'leebu 'puong,
6 a 'tuuro 'foforihung 'puong, a 'tuuro bangbu 'puong, a 'tuuro 'kanyiri
'gaalii 'suuri 'ihibu yela 'puong, a 'tuuro mingilung 'puong, a 'tuuro a
Sipegi'yiruu ingang, a 'tuuro nungbu minga 'puong,
7 a 'tuuro yeliminga yelihung 'puong, a 'tuuro Naangmini kpiengu 'puong,
a 'tuuro sun'tuubu taanhuu jeuri buunhu 'puong, 'nuduri aning 'no-goo

jaang,
8 a 'tuuro nangbu aning banangbu 'puong, a 'tuuro 'yuori saangbu aning
'pugibu 'puong. Ti iye yeliminga niba, che bang yeli ka ti iye benniba.
9 Ti 'woniye niba bang ba bang, che ba bangting sung jaa. Ti 'woniye
niba ang 'kpiire, che ye nye, ti tariye 'nyivori. Ti 'woniye niba bang
dogihi, che ba ba kuti.
10 Ti 'woniye niba ang i nimboniba, che ting nyengina wagiri jaang. Ti
'woniye ningbaaliba, che ti venang ka niba yaga ira bundaamba. Ti
'woniye niba ang ba tari bung jaa, che ting tari buunhu jaa.
11 'Oo Korinti niba, ti nuori 'yuoyeng a 'kuye. Ti 'sikiri maaling iye
yelingu.
12 Ti ba nyora ti nungbu ye ingang, che yena nyoraye ye nungbu ti ingang.
13 Tau, a'wo yela sani naabu 'puong, n yerang a'wo mang yera yela 'kuro
'biihi, ye ming i ka ye 'sikie i yelingu a 'kuti.

Naangming'vori kpe'jie

14 Ye ning basagiriba ta lang di 'yoge a ing. 'Bojung 'bo yelitarihi ka
sun'tuubu aning beu'tuubu lang? Bii 'bo nuori'yeni ka chaanii aning
sagiluu tari?
15 'Bo nuori bung'yeni ka 'Kristo tari aning Bilaiyal? Bii 'bo yeli ka unani
ang sagi aning unani ang ba sagi lang tari?
16 'Bo yeli 'wong taa seng ka Naangmini kpe'jie tari aning baga? 'Bojung
ti iye Naangmin'vori ni kpe'jie, a'wo Naangmini ang yeli:
N na kpieriye ba iinhing, a 'chene ba 'puong, a i ba Naangmini,
ka ba i n niba. ('Liivai G. 26:12)
17 Bila 'jung ye wa 'yi ba 'puong, a weli. (Ai'zeeya G. 52:11)
Daanang yera bila.
Ye ta fiinhi bungdegiri. N na dieyeng.
18 N na iye Ba a 'kuye, ka ye i n 'bi-daba aning n 'bi-pogiba.
(Ai'zeeya G. 43:6; 'Hozeeya G. 1:10)
Kpiengu Jaa Daanang yera bila.

Pool ang tari nyengka

7 Bila 'jung ti ang tari a no'binnihi nga ni, n nunginiba, ye veng ka ti pegi
ti miihi a 'yi inggbanihung aning sie degiri jaa ingang. Ka ti paana

pegi'yiibu Naangmini joo 'puong.
2 Ye 'yuo ye 'sikie 'kuti. Ti ba bori nie ingang. Ti ba degi nie. Ti ba 'filing nie.
3 N ba yera ngaang ka n 'wuli ka ye 'leyeng saree 'diibu 'puong. 'Bojung n daang yeling ka ye 'biye ti 'sikieng ting na 'kpi aniye, a tari 'nyivori ming aniye.
4 N tariye nyeu yaga yeliyaga mang yera 'kuriye ingang. N iriye tangkama yaga jaa ye yela. N payeng aning 'suhu maahuu. N tariye nyengka 'gaalii ti tuora jaa 'puong.
5 'Bojung sanga ni ting daang wa kpe Masi'dooniya 'puo, ti ba tari peenhibu ti inggbanihung ingang. Ti daang 'biye dangbu 'puong lampega jaang. Jaurihi daang 'biye gbanggbaling, ka dabienhi 'bi 'puong.
6 Anaa jaa, che Naangmini, unang mang maara banani 'puuhi ang saang 'suuhi ni, u daang maaye ti 'suuhi a 'tuuro Taitus waa ingang.
7 A ba i 'wo ka Naangmini daang maaye ti 'suuhi a 'tuuro u waa ni 'yong ingang. U daang maaye ti 'suuhi a 'tuuro 'suhu maahuu ni Taitus ang nye ye 'puong ni yela. U daang yeli 'kuting ye 'ningbi-jie buobu yela, aning ye nimiha yeng ira yela, aning ye iinhi ang jegira n 'jung yela. Bila 'jung mang maaling nyenging yaga jaa.
8 'Bojung 'haali ka maang veng ka ye 'puuhi saang a 'tuuro gbangu ingang, che n ba ira kandabangye. 'Bojung n nyiyeng ka a gbangu ning u 'jung veng ka ye 'puuhi daang saang, amaa wagiri fiing 'puong yeng la ka ye 'puuhi daang saang.
9 Pampana n nyenginang. A ba i 'wo ka ye 'puuhi ang saang 'jung la. Ye 'puuhi daang saangyeng ka bila waaning yelibee 'puo leu'yiibu. 'Bojung ye 'puuhi daang saangye Naangmini buobu 'tuubu soring, ka ye ta nye 'lee yeli jaa 'puong a 'yi ti seng 'jung.
10 'Bojung Naangmini buobu 'tuubu 'pu-saang waananiye yelibee 'puo leu'yiibu, ka bila waananing 'chihi. Ka bila ba i yeli bang na ira kandabangye. Che a dunee yeng 'pu-saang ni waananiye 'kuung.
11 'Bojung ye nye a yeli nga ning u 'ju, ka ye 'puuhi saangyeng Naangmini buobu 'tuubu soring. Bila waaniye 'ningbi-jiilung yaga ye 'berihung 'puong. Bila waaniye ye miihi 'yiibu boribu 'puong. Bila waaniye 'suuri 'ihibu. Bila waaniye dabieng. Bila waaniye buobu kpiengaa.

Bila waaniye injegi. Bila waaniye sannaa buobu. Yela jaa 'puong ye
'wuliye ye miihi ka ye 'yiyeng a yeli nga 'puong.
12 Bila 'jung anaa jaa ka n daang seu 'kuyeng, che n daang ba seu 'kuye
unani ang tung beu ni yela, bii unani bang tung beu ni yela. Che n seu
'kuyeng ka ting kaara ye 'jieng Naangmini 'ningbi-tooring ni 'yi
gbanggbali a 'kuye.
13 Bila 'jung ti 'suuhi daang maayeng ye 'suhu maabu 'puong. Yeliminga,
ting panaa nyenging yaga jaa a 'gaali, Taitus nyengka ni 'jung. 'Bojung
ye jaang daang maa u 'suhu.
14 'Bojung ka maang i tangkama yeli jaa yela a 'kuu a'wo ye yela, n ba 'di
'vii. Che a'wo ting yeli yela jaa 'kuye yeliminga 'puong bila ni, 'haali
bila la ti tangkama. Una mang daang i Taitus 'ningbi-tooring ni. Ba
nyiye a tangkama ka yeliminga la.
15 U nungbu 'doye 'ju yaga ye iinhing a paahi, sanga ni ung mang tieha ye
jaa nuori 'tuubu yela, a'wo bila ni yeng daang dieguu aning dabieng
aning inga 'miingbu.
16 Bila 'jung n nyenginang aning mang sagi ye jaa 'di yela jaa 'puong.

Cheechi 'libi-chiehi a 'ku 'Judiiya sagiriba

8 Ba'biihi, ti buorang ka ye bang Naangmini bunye ni ung di 'ku cheechihi
ni ang 'bi Masi'dooniya 'puong ni yela.
2 Bila ni dogee 'pigihi kpong 'puong, ba nyengka kpong aning ba
nandaalung yaga jaa ang daang waaning ba bundaambuunhu 'kuubu
yaga jaa.
3 'Bojung n 'diriye 'sieree ka ba 'kuyeng a'wo ba kpiengu ang ta bila.
'Haali ba 'kuyeng a gaa ba kpiengu ang ta bila ba miihi buobu 'puong.
4 Bang suhiti yaga jaa ka ti die a 'kuubu, ka ba kpe a ningpegi'yiribe
tung'kuubu lang taa yelitarihi 'puo.
5 Ba daang iye ngaang, a ba i 'wo ka ti daang iye bila tamaa. Che fora ba
daang diye ba miihi 'ku Daana, a di ba miihi a 'ku ti ming a 'tuuro
Naangmini buobung.
6 Bang daang i bila 'jung, ting suhi Taitus ka a'wo ung daang 'piili bila ni,
ka u baahi a bunye ning u 'ju ming ye 'puong.
7 Bila 'jung a'wo yeng 'duoro 'ju yeli jaa 'puong bila ni, limaniye 'puong,
aning yeliyaga 'puong, aning bangbu 'puong, aning 'ningbi-jiilung jaa

'puong, aning ye nungbu yeng nungti 'puong, ye kaa 'be ka ye 'duoro 'ju
a bunye nga ming 'puong.
8 N ba yera a 'tuuro nuori 'kuubu soring. N yerang a 'tuuro niba 'mine
'ningbi-jie ingang, ka n 'pigihi nye ka ye nungbu i nungbu minga bii.
9 'Bojung ye bangye ti Daana 'Yesu 'Kristo bunye ni. Ka anaa jaa ka u
daang iye bundaana, che ye 'jung ung leu nandaana, ka ye 'tu u
nandaalung ni ingang a leu bundaamba.
10 N 'wulibu mang 'kuro a yeli nga 'puong la nga. 'Bojung a yeli nga
tariye tona a 'kuye. Yenang dang 'piili 'yuoni ang pari 'puong, a ba i 'wo
ka ye dang 'piiling 'yong, che ye dang buorang ming ka ye tung.
11 Bila 'jung pampana ye baahi a tungbu, ka buobu yaga ni ang 'bibe ni,
ka baahibu ming 'bibe a 'yi buunhu yeng tari 'puong.
12 'Bojung ka buobung fora 'bibe, a'wo bung jaa nie ang tari, u sumang
diebung, a ba i a'wo bung nie ang ba tari la.
13 'Bojung n ba buora ka niba 'mine 'bi noo 'puong, che ka yena 'bi
ngmiehibu 'puong.
14 Che a 'tuuro taa singbu 'puong, pampana nga ka ye buunhu yaga taribu
i 'kuubu a 'ku ba hiengbu. Ka ba ming buunhu yaga taribu i 'kuubu a
'ku ye hiengbu. Ka taa singbu nye 'bibe.
15 A'wo ang seu bila ni:

> Nie ang laanhi yaga daang ba tari paahi bila ni ang sigining ka
> u tari ingang. Unani ming ang laanhi fiing daang ba kong bila
> ni ang sigining ka u tari. ('Yiibu G. 16:18)

Taitus aning u 'tuuring-taa

16 Che barika 'puohibu 'bibeng a 'ku Naangmini. Unang di ye kaabu
'ningbi-jie nga to ing Taitus 'sikiring.
17 'Bojung yeliminga u sagiye a kawani, a i 'ningbi-jie yaga, a 'yi gara ye
seng u minga buobung.
18 Ti tungye a ba'bie ni a cheechihi jaa ang 'pugiro a 'duohi-sung 'puong ni,
a paahi u ingang.
19 A ba i 'wo ka bila 'yong la. A cheechihi 'luguung ming ka ti niu 'chene
aning a bunye 'kuubu nga, a tuma ting tuna a waananing Daana ning u
'ju girima a 'wuno ti ing'yuo ming bila 'puong.
20 Yeli 'puong ting ngmaara ti miihi 'yire la nga, ka nie ta yeli ka ti sigiye

paangbu a 'kuubu yaga nga yelitarihi 'puong, ana ting tora ni.
21 Ti kaariye yela ang 'tu sori 'jieng. A ba i 'wo Daana 'yong 'ningbi-tooring la ting kaara bila yela ang 'tu sori 'jieng. Ti kaaraye yela ang 'tu sori 'jieng ninsaaliba ming 'ningbi-tooring.
22 Ti tungye ti ba'bie ming a paahi ba ingang, una ting 'pigihi nye pahii pahii ka u iye 'ningbi-jie daana yela yaga 'puong ni. Che pampana u maaling iye 'ningbi-jie yaga jaa ung sagiye 'di yaga jaa 'jung.
23 Ka nie jaang jugiha Taitus yela, u iye nie n niu ang lang yelitarihi, a i n tungtungto ye 'puong. Bii, ka nie jaang jugiha ti ba'biihi ni yela, ba iye a cheechihi 'bi-tunihi, a 'kuro 'Kristo girima.
24 Bila 'jung ye 'wuli ye nungbu minga a 'kubo, a 'wuli bila a cheechihi 'ningbi-tooring, a 'wuli yeli ni ming 'jung ting ira tangkama ye yela ni.

Cheechi 'kuubu yela

9 'Bojung a'wo a ningpegi'yiribe tung 'kuubu yela, a ba hiena ka n seu 'kuye.
2 'Bojung n bangye ye injegi yela. Bila yela mang ira tangkama ye yela 'kuro banani ang i Masi'dooniya niba. Mang yera ka 'Akeeya daang iye 'siri 'yuoni ang pari 'puong. Ka ye injegi daang nyagihi niba yaga 'jie iinhi.
3 Che n tungye a ba'biihi ka ti tangkama ting ira ye yela a yeli nga 'puong ta wa i jaala 'jung, a'wo mang yeli ka ye na iye 'siri ni.
4 Ka Masi'dooniya niba nima ta wa waana a wa nyiye ka ye ba i 'siri. Tinuu, n ba la yera yena yeng yela, tinuu na 'diye 'vii a sagi'diibu tangkama nga ning u 'ju 'puong.
5 Bila 'jung mang tiehi ka a hienang ka n i a ba'biihi kawani ka ba dang gaa ye seng, a ti veng ka ye 'kuubu ni yela yeng 'bing nuori ni dang i 'siri. Bila yela yeng dang nye 'duoho ni, ka a 'kuubu ning u 'ju i 'siri a'wo nungbu 'kuubu, a ta i a'wo 'niiri iibu 'kuubu.
6 Che yeli mang yela la nga. Nie ni ang bura fiing, u daana na cheye fiing. Nie ni ming ang bura yaga jaa, u daana na cheye yaga jaa ming.
7 Nie jaa 'kuro a'wo bila ni ung buora u 'sikiring, u 'kuro bila, a ta 'kuro aning 'pu-saang, bii aning na i wala 'kuubu. 'Bojung Naangmini nungye nie nga ang 'kuro aning nyengka.

8 Naangmini na tuong vening ka bunye jaa 'do 'ju a 'kuye, ka ye mang tari buunhu jaa yeng hiena wagiri jaang. Ka ye 'duoro 'ju tungsung jaa 'puong.
9 A'wo ang seu bila ni:
U yaariye buunhu bahi. U 'kuye nandaamba buunhu. U sun'tuubu 'biriyebe a gara wagiri jaang. ('Yieme G. 112:9)
10 Unani ang 'kuro bungbura bung'bie, a 'kuro siimaa ming, u na mang 'kurong a vena ka ye bung'bie waha, a mang paaha ye sun'tuubu ngmama.
11 Ye na iye bundaamba yeli jaa 'puong a tuong 'kuro yaga jaa wagiri jaang, ka bila waananing barika 'puohibu a 'kuro Naangmini a 'tuuro ti iinhing.
12 A tungbu nga yeng tuna nga ba 'ihe a ningpegi'yiribe 'yong a hiengbu 'puong. U 'duorong ming yaga jaa a waananing barika 'puohibu yaga a 'kuro Naangmini.
13 A tungbu nga 'jung, u 'puong yeng nye 'pigihibu a ahi ni, ba na 'pugiriye Naangmini ye nuori 'tuubu ni ang 'tuuro ye 'Kristo 'duohi-sung diebu ni 'jung. A 'tuuro ye toribu ni ming yeng tora a 'kuribo, a 'kuro nie jaa ni 'jung,
14 ba Ngming'puohibu bang 'puoho 'kuriye 'puong ba na 'hiiniye ye yela Naangmini bunye 'gaalii ang 'bi ye iinhing 'jung.
15 Barika 'puohibu 'bibeng a 'ku Naangmini u 'kuubu ni ang ba tari 'bigihibu ni 'jung.

Pool yelidieye u tungtun'jie

10 Maang minga Pool suhiyeng a 'tuuro 'Kristo boinlung ingang, a 'tuuro u mingilung ming ingang. Maang ang mang 'sigihi n minga sanga ni mang mang wa 'bi ye 'puong ni, che ka n ba wa 'bi ye 'puong mang tari nyeu ye seng ni.
2 Che n suhiyeng ka n ta wa tari nyeu sanga ni mang na wa 'bi ye 'puong aning a nyeu ni mang tieha ka n tari niba 'mine ingang ni. Banang tieha ka ti iye niba ang 'chene a 'tuuro inggbanihung yelitarihi ni.
3 'Bojung anaa jaa ka ti 'cheniye inggbanihung 'puong, che ti ba jeura inggbanihung taanhuu.

4 'Bojung ti taanhuu jeuri buunhu ba i inggbanihung buunhu. Che a
'tuuro Naangmini ingang a tariye kpiengu a na ngmahi 'ji-kpienhi.
5 Ti mang saaniye nokpieni aning bung'jigihuu jaa ang 'duoho u minga
a chiiha Naangmini bangbu. Ti mang nyogiriye tiehii jaa ming a wa
inna 'Kristo nuori 'tuubu soring.
6 Ti na iye 'siri ka ti naa nuori ba'tuubu jaa sani, sanga ni ye nuori 'tuubu
ang na wa paali.
7 Ye mang kaariye yela gbanggbali 'ningbiri nyiibung? Ka nie jaang i u
minga limaniye ka u iye 'Kristo 'suobu, u minga la tiehi ngaang. Ka
a'wo ung i 'Kristo 'suobu bila ni, bila ting ming i 'Kristo 'suobu.
8 'Bojung 'haali ka maang da ira tangkama ang 'gaali biela ti kpiengu ni
Naangmini ang 'kuti ni yela, una ung 'kuti miebu 'jung, a ba 'kuti niu
nyuongbu 'jung ni, 'vii da kung kpema.
9 N ba buora ka n 'woning mang na inniye dabieng a 'tuuro gbama
iinhing.
10 'Bojung ba yerang: U gbama yeng iye tiinha a tari kpiengu. Che u
inggbani yeng 'biibu mang iye salee, ka u yeliyaga mang i foo.
11 A ningbalaa ni tiehi ngaang. Ka bila ni ting mang 'be yelihung 'puong
a 'tuuro gbama iinhing sanga ni ting mang 'chibe ni, ka bila ning u 'ju
ming ting na 'be iibu 'puong sanga ni ting na mang wa 'bibe.
12 'Bojung ti ba ngmira 'ju ka ti di ti miihi a inna niba 'mine ang mang
'pugiro ba miihi 'puong. Bii ka ti di ti miihi a maahiba. Che sanga ni
bang maaha ba miihi aning ba miihi, a maaha ba miihi ba miihi 'puong,
ba ba mang i yengbanginiba.
13 Che ti kung i yela tangkama a pari ti maahibu. Ti na iye yela tangkama
a'woning maahibu ni Naangmini ang maahi 'kuti ni, a maahibung
taraye ni.
14 'Bojung ti ba di ti miihi a ti paraning ti maahibu 'jie, a'wo ting daang ba
taye. 'Bojung ti wayeng a wa ta ye ming 'Kristo 'duohi-sung ni 'duoho
ingbu 'puong.
15 Ti ba ira yela ang 'chi ti maahibu 'puong a che 'bi niba 'mine tuma
tangkama 'puong. Che ti tariye tamaa ka sanga ni ye limaniye ang na
wa paahi, ti tungbu 'jie ye 'puong na iye yelingu yaga jaa.
16 Ka ti ti ing a 'duohi-sung 'jiihi ang pariye 'puong, a kung ti ira tangkama
tuma ang tung nie kanga 'jieng yela.

17 Che nie nga ang ira tangkama, u ira tangkama Daana ingang.
18 'Bojung nie nga ang 'pugiro u minga naaning mang sigining diebu. Nie ni Daana ang 'pugiro, unang mang sigining diebu.

Pool aning a 'potuuribo
ang ba i 'potuuribo yeliminga

11 N buorang ka ye da 'dime 'kanyiri biela n jolihung 'puong. Yeliminga ye 'dimeng 'kanyiri.
2 'Bojung n iriye 'nyuuri ye yela aning Naangmini buobu 'tuubu 'nyuuri. 'Bojung ye iye pogi'bile mang di 'ku siri'yeni, ka n diye ka ye i pogisaraa ang ba bang dau, a i 'forifori a 'ku 'Kristo.
3 Che n joriye dabieng ka ye haakilihi ta wa saang yeli jaa 'jung a 'yi a 'tuubu minga ni ingang, unang 'bi 'Kristo ingang ni. A'wo a waahuu ni ang daang beling 'Iiv a 'tuuro u dawari ingang bila ni.
4 'Bojung ka nie kangang wa inna 'Yesu jaala 'duoho, u 'duoho ting ba ing ni, bii ka yenang diera sijaala yeng ba die, bii 'duohi-sung jaala yeng ba die, ye mang dieriye bila sung jaa.
5 'Bojung n tiehiyeng ka n ba i 'bile fiing jaa a 'bi-tunihi ang i bera yaga jaa ni 'puoring.
6 'Haali ka maang ba bang yeliyaga, che n tariye bangbu. Che ti 'yiye gbanggbali yaga jaa ye 'puong yela jaa 'puong.
7 N iye yelibeu aning mang 'sigihi n minga ka ye nye 'duohibu mang ing Naangmini 'duohi-sung 'duoho 'kuye kpalikpali 'jung?
8 N faye cheechihi 'mine, a mang diera sungbu 'yire ba seng ka n tung tuma 'kuye.
9 Sanga ni mang daang 'bi ye seng a 'bi hiengbu 'puong, n ba di n tuora dogili nie jaa ingang. 'Bojung bung mang daang hiena, a ba'biihi ni ang 'yi Masi'dooniya ni daang 'kumong a bungbalaa. Yela jaa 'puong n daang kaaye n minga a ba di n tuora dogili ye iinhing. Bila la mang na ira.
10 A'wo 'Kristo yeliminga ang 'bi n ingang ni, nie 'chibe a na karima a tangkama nga iibung 'Akeeya paaluu 'jiihi ni 'puong.
11 Wala 'jung? Mang ba nungye 'jung bi? Naangmining bang.
12 Che bila ni mang ira, bila mang na ira, ka n ta veng ka banani ang buora 'vuo nye 'vuo 'jung, banang ira tangkama ka ba nyiba ka ba turi 'wo ting

'wo bila ni.
13 'Bojung a ningbani iye 'girii 'bi-tunihi, a i belingbu tungtuniba, a leuha ba miihi 'Kristo 'bi-tunihi.
14 A ba i yelisielii, 'bojung Sitaani minga mang leuhiye u minga a'woning chaanii malika.
15 Bila 'jung a ba i yelisielii jaa ka u tungtunibang leuhi a'woning sun'tuubu tungtuniba. Ba baahibu daang na 'woniye ba tuma.

Pool ang 'dire dogee

16 N la yerang, nie jaa ta tieha ka n iye joli. Che ka yenang tieha ka n iye joli, che ye nang diema a'wo joli, ka n ming i tangkama biela.
17 Bila nga mang yera nga, n ba yera a'wo Daana ang na yeli yela bila. A 'woniye joli yeliyaga a sagi'diibu tangkama nga 'puong.
18 Niba yaga ang ira tangkama inggbanihung lampegang ni, n ming na iye tangkama.
19 'Bojung ye mang vengye 'jie a 'ku jolihi aning 'pu-peli, ye miihi ang i yengbanginiba 'puong.
20 'Bojung ye mang vengye u daana, ka nieng diye inna 'yemilung 'puong, ka nieng pieriye, ka nieng ang 'wono noo ye ingang, ka nieng ang 'duoho u minga, ka nieng vaara ye lampegang.
21 N yerang a'wo 'yuori saangbu yela, a'wo ting daang i salihi ni. Che yeli jaa 'puong nie ang tari nyeu, n yerang a'wo joli, n ming tariye nyeu.
22 Ba iye 'Hiiburihi bi? N ming iye 'Hiiburu. Ba iye Isi'reeli niba bi? N ming iye Isi'reeli nie. Ba iye Aaburaham buura bi? N ming iye Aaburaham buurii.
23 Ba iye 'Kristo tungtuniba bi? N yeriye yela a'wo joli, n iye 'Kristo tungtuna a gaaba. N tungye tungkpienhi yaga jaa a gaaba. Bang pogima pahii pahii yaga jaa a gaaba. Mang nye fiebibu ang ba tari 'bigihibu, a tohi 'kuung pahii pahii.
24 A 'Juuhi fiebimang gbaanaa nuori lijaa'yi gberi bu'nu, bung'yeni 'yong bang mang 'ihi bahi.
25 Ba ngmimang aning dabola gberi buta, a fooma aning 'kubo 'dayeni. 'Gboe mang kpe ang saang iye gberi buta, ngminaa aning 'yienguu mang da mang 'bi mani 'puong.
26 N mang 'biye 'cheni 'puong pahii pahii. N mang 'biye konboori dong

'puong. N mang 'biye faariba dong 'puong. N mang 'biye dong 'puong n minga paaluu niba seng. N mang 'biye dong 'puong niba ni ang ba i 'Juuhi ni seng. N mang 'biye dong 'puong a 'yi-kpong 'puong. N mang 'biye dong 'puong mo'sogo 'puong, a 'bi dong 'puong mani 'puong. N mang 'biye dong 'puong ba'biihi ang ba i ba'biihi miihi 'puong.
27 N mang 'biye tungkpienhi 'puong aning tuora 'puong. N mang 'biye kaabuhi 'puong pahii pahii. N mang 'biye kong aning kon'nyuuri 'puong. N mang 'biye nuori 'leebu 'puong pahii pahii. N mang 'biye oori aning inggbangkpalihung 'puong.
28 Ka a cheechihi jaa 'jie kaabu yela mang 'bi n seng 'beu la 'beu jaa, a paaha a yela ni ang 'bi gbanggbaling ni ingang.
29 Ning'buong sali, ka maang ba sali? Ning'buo bang veng ung bori Naangmini soring ka n inga ba tuli bila yela?
30 Ka anang i kparaama ka n i tangkama, n na iraye tangkama yela ni ang 'wuno n salihung ni yela.
31 Naangmini aning ti Daana 'Yesu 'Kristo Ba ni, unang nyira a 'pugibu a gara wagiri jaang ni, u bangyeng ka n ba ngmaara 'girii.

Pool ang yeli u Damaasikus jo'yiibu yela

32 Damaasikus 'puong a paalikaara ang daang 'bi Naa Aaritas luong daang vening bang kaara a Damaasikus niba 'yi-kpong ni ka ba nyogima.
33 Peu 'puong mang daang 'be, bang dima 'tu 'tokoro a 'tu daangguoni inga a 'sigining 'tenge. Mang daang 'muri 'yi u 'nuuhing.

Pool nyiibu aning yeli'yuorihi

12 N nang na iriye tangkama, che tona 'chibe a 'kumo. Che n na waye yelinyirihi aning yeli'yuorihi ang 'yi Daana seng yela.
2 N bangye dau kanga ang 'bi 'Kristo ingang. Bang daang nyoguu a 'do gaaning taalung sagbani 'yuomo 'pie aning anaahi ang pari 'puong. Ka bila daang iyeng inggbani 'puong bii ka inggbani 'puong naani, n ba bang. Naangmining bang.
3 Mang bang a ningbalaa nga, ka inggbani 'puong la bii ka inggbani 'puong naani, n ba bang. Naangmining bang.
4 Bila ni bang daang nyoguu a 'do gaa ti kpening arijena 'puo, ung daang 'wong yeli'bie ang ba i yelibu, yeli'bie ang ba 'tu sori ka ninsaalaa yeli.

5 A ningbalaa nga to tangkama mang na ira. Che n kung ira maang minga tangkama, 'see n salihung tangkama mang na ira.
6 'Bojung 'haali ka maang da buora ka n i tangkama, n da kung i joli. 'Bojung n danang yeliye yeliminga. Che n veniye tangkama iibu, ka nie jaa ta wa tieha n yela a gaa bila ni ung nyirima, bii bila ni ung 'wono n yela.

Naangmini bunye sigihiyeng a 'kuti

7 Ka n ta wa 'duohi n minga 'gaali a 'tuuro a yeli'yuorihi 'gaalibu 'jung, ba 'kumong guo n inggbani 'puong, Sitaani tungtuna kanga, ka u dogihima ka n ta wa 'duohi n minga 'gaali 'jung.
8 A yeli nga yela n suhiye Daana gberi buta, ka a yeli 'yi n seng gaa.
9 Ka Daana yeli 'kumo: N bunye sigihiyeng a 'kui. 'Bojung n kpiengu mang paaling salihung 'puong. Bila 'jung n na iriye tangkama yaga jaa aning 'pu-peli n salihung 'puong ka 'Kristo kpiengu ni 'bi n ingang gara 'jung.
10 Bila 'jung n nyiriye 'pu-peli salihung 'puong, a nyira 'pu-peli 'yuori saangbuhi 'puong, a nyira 'pu-peli hiengbu 'puong, a nyira 'pu-peli dogihibu 'puong, a nyira 'pu-peli yelikpienhi 'puong, 'Kristo 'jung. 'Bojung sanga ni mang mang sali, a sanga mang mang tari kpiengu.

Pool baga a Korinti cheechi yela

11 N leuye joli. Yenang firima ing bilang. 'Bojung ye da iyeng a'wo ka ye 'pugimo. 'Bojung n ba 'bi a 'bi-tunihi ang i bera yaga jaa ni 'puoring yeli jaa 'puong, anaa jaa ka n ba i bung jaa.
12 Yeliminga, 'bi-tunuu 'sierihi daang tungyeng ye 'puong 'kanyiri jaa 'puong. A daang tungye 'sierihi 'puong, a tung yelisiela 'puong, a tung kpiengkanaama 'puong.
13 'Bojung yeli 'bo 'puong yeng ba sing a cheechihi 'mine, ka maang ming ang ba di n tuora dogili ye iinhing naani? Ye veng 'kumo a boribu nga yela.
14 Tau, n iye 'siri ka n wa ye seng gberi buta ingang. N kung di n tuora dogili ye iinhing. 'Bojung n ba buora ye buunhu, ye miihi mang buora. 'Bojung 'biihi ba i a'wo ka ba 'bing buunhu 'ku ba ba'mine aning ba ma'mine. Che a ba'mine aning a ma'mineng i a'wo ka ba 'bing buunhu

'ku a 'biihi.
15 N 'puo na peling ka n di bung mang tari 'kuye a di n minga 'kuye. 'Haali bila ni mang mang nunniye yaga jaa a paaha, a sanga ka ye nungbu yeng tari n ingang mang maaling ira fiing.
16 Che a bila turi i, n daang ba di tuora dogili ye iinhing. Che mang i dawari daana 'jung, mang daang nyogiye aning belingbu.
17 N daang 'filingyeng a 'tuuro niba ni mang daang tung ye seng ni kanga ingang bi?
18 N daang suhiye Taitus, a tung a ba'bie paahi u ingang. Taitus daang 'filingyeng bi? Ti daang ba 'cheng a sie ning u 'ju 'puong bi? Ti daang ba 'cheng a gbebogiri ning a 'ju 'puong bi?
19 Ye la tiehang ka ti buura kpieriye ti miihi a 'kuriye bi? Naangmini 'ningbi-tooring ting yera yela 'Kristo ingang, ti iriye yela jaa ye miebu 'jung, ti nunginiba.
20 'Bojung n joriye dabieng, ka n ta wa waana a kung wa nyiye bila ni mang na buora ka ye 'be. Ka ye ming kung nyima bila ni yeng na buora ka n 'be. Ka jauri goma, 'nyuuri, 'su-kpiengaa, taa kasariye ngmiibu, 'puori 'juubuhi, 'yuori sogili saangbuhi, jigihibu, aning gongkpienhi ta wa 'bibe.
21 N joriye dabieng ka sanga ni mang na la wa wa, ka n Naangmini ta wa 'sigihime ye 'puong. Ka n i nimiha niba yaga ang dang i yelibee yela, a che ba leu 'yi a degiri, aning a senseng, aning a bobee tuma bang tung ni 'puong.

Kpaahibaahaa aning 'puohibu

13 Gberi buta la nga mang waana ye seng. 'Sieridiribe ba'yi bii bata nuoring ka yelihung jaa na ahi.
2 N daang dang yeli 'kuyeng sanga ni mang 'bi ye seng a 'yiilung sanga ni, n la dang yerang pampana a wagiri nga mang 'chi ye 'puong ni a 'kuro banani ang daang i yelibee ni aning a ninjaani ni jaa, ka ka maang la wa, n kung vengba.
3 Yeng buora 'Kristo ang yera yela n ingang 'sieree 'puong, 'Kristo ba i salee 'kuye, u tariye kpiengu ye iinhing.
4 'Bojung 'haali bang daang kpaahuu dagara 'jung a 'tuuro salihung ingang. Che u tariye 'nyivori a 'tuuro Naangmini kpiengu ingang.

'Bojung ti ming iye salihi u ingang, che ti na tariye 'nyivori a paahi u ingang a tung 'kuye a 'tuuro Naangmini kpiengu ni ingang.
5 Ye piehi ye miihi ka ye 'biye a limaniye 'puong bii, ye 'pigihi ye miihi nye. Ye ba bang ye miihi bila ni 'Yesu 'Kristo ang 'bi ye iinhing, ka yenang i niba ang i Kristieng 'biihi miihi yeng?
6 Che n iriye tamaa ka ye na baming ka ti ba i niba ang ba i Kristieng 'biihi miihi.
7 Che n 'puohiye Naangmini ka ye ta tuna beu. A ba i 'wo ka ti 'yi gbanggbali niba 'ningbiring a i niba ang i diebu 'jung. N 'puoho 'kuriyeng ka ye ira yeli ang 'tu sori, 'haali ka tinuung i a'wo niba ang ba i Kristieng 'biihi miihi.
8 'Bojung ti kung tuong i yeli jaa a chiihi a yeliminga, 'see ka ti ira yeli jaa a 'kuro a yeliminga.
9 'Bojung ti 'puuhi mang peling sanga ni ting mang i salihi, che ka yena tari kpiengu. Bila yela ming ting mang 'puoho Naangmini, ye paalibu yela.
10 Bila 'jung mang seura a yela nga a ba 'bi ye 'puong, ka n ta wa 'bi ye 'puong a i kpiengaa ye ingang 'jung a 'tuuro a kpiengu ni Daana ang 'kumo miebu 'jung, a ba 'kumo niu nyuongbu 'jung ni ingang.
11 A baahaang, ba'biihi, ye 'jing sung. Ye paali. Ye tari 'suhu maahuu sung. Ye tari haakili'yeni. Ye kpiera maahuu 'puong. Nungbu aning maahuu Naangmini ni na 'biye ye seng.
12 Ye 'puoho taa aning pegi'yiibu mugihibu.
13 A ningpegi'yiribe jaa 'puohiyeng.
14 Daana 'Yesu 'Kristo bunye, aning Naangmini nungbu, aning a Sipegi'yiruu lang taa yelitarihi ni 'bi ye jaa seng. Ami.

'Galeetiya Gbangu

'Puohibu

1 Pool ang i 'bi-tunuu, ka bila ba 'yi ninsaaliba seng, bii a 'tuuro ninsaalaa
ingang. Bila 'tuye 'Yesu 'Kristo ingang, aning Naangmini a Ba ingang.
Unang 'ihuu a 'yining kpiinhi 'puong ni.
2 Maang aning a ba'biihi jaa ang 'bi n seng ning seura 'kuro a cheechi ang
'bi 'Galeetiya 'puong.
3 Bunye 'bi ye seng aning 'suhu maahuu a 'yi Naangmini a Ba ingang
aning ti Daana 'Yesu 'Kristo ingang.
4 Unang di u minga tihi ti yelibee 'jung, ka u 'ihiti a 'yi a wagiri nga
dunbeu nga ingang, a 'tuuro Naangmini aning ti Ba buobu ni ingang.
5 Unang nye girima wagiri la wagiri ni. Ami.

'Duohi-sungjaala jaa la 'chibe

6 N nuori maayeng aning yeng 'yi unani ang buongye ing 'Kristo bunye
ni 'puong seng 'wieng 'wieng nga, a gaa 'duohi-sungjaala seng.
7 U ba i bungjaala ming. Che niba 'mineng 'bibe a danniye, a buora ka
ba leuhi 'Kristo 'duohi-sung ni.
8 Che ka tinuu bii malika la a 'yi sagbani a ing 'duohi-sungjaala jaa 'kuye
ang 'yi unani ting ing 'kuye ni 'puoring, duhibeu 'bi u daana ingang.
9 A'wo ting dang yeli bila ni, bila la mang la yera pampana: Ka nie jaang
ing 'duohi-sungjaala jaa 'kuye ang 'yi unani yeng die ni 'puoring,
duhibeu 'bi u daana ingang.
10 Pampana ninsaaliba mang mungina bii Naangmini? Bii n buorang ka
n peli niba 'puuhi? Ka maang nang pena ninsaaliba 'puuhi, n da kuring
i 'Kristo tungtuna.

Bila ni Pool ang i leu 'potuuro

11 'Bojung n buorang ka ye bang, ba'biihi, ka a 'duohi-sung ni 'duoho
mang ing ni, u ba 'yi ninsaalaa seng.
12 'Bojung n ba dieguu ming ninsaalaa seng. Ba ba 'wulimo niu ming. N
nyiung a 'tuuro 'Yesu 'Kristo yeli'yuorihi 'puong.
13 'Bojung ye 'wongye n 'berihung yela wagiri ang pari 'puong 'Juuhi
Ngming'puohi ni 'puong, bila ni mang daang dogihi Naangmini cheechi
ni a 'gaali, a daang saanuu.
14 Mang daang 'do 'Juuhi Ngming'puohi ni 'puong a gaa n taa yaga n

minga paaluung. Ka n inga daang jegira yaga jaa n ba'mine dangkaarihi ni yela.
15 Che sanga ni unani ang 'ihime ka n nang 'bi n ma 'puong, a buongma a 'tuuro u bunye ingang ni 'puo ang daang wa peli
16 ka u 'yuo u 'Bi-dau n ingang, ka n ing u yela 'duoho niba ang ba i 'Juuhi 'puong, n daang ba ang leu 'wieng 'wieng a pagi inggbani aning jiing a'wo bila yela.
17 N daang ba 'do gaa Jeruuselem ming banani ang daang dangma i 'bi-tunihi ni seng. N daang gaaye 'Areebiya paaluu, a la leu wa Damaasikus.
18 'Beng la, 'yuomo ata ang wa pari, mang 'do gaa Jeruuselem ka n ti nye 'Pii-ter, a daang 'bi u seng 'beri 'pie aning a'nu.
19 Che n daang ba nye a 'bi-tunihi chelee ka 'Jeemes 'yong naani, Daana yau ni.
20 Che a yela nga mang seura 'kuriye nga, ye nye, Naangmini 'ningbi-tooring n ba ngmaara 'girii.
21 A 'puoring mang daang wa kpe Siiriya aning Siliisa paalihi.
22 A 'Judiiya cheechi ni ang 'bi 'Kristo ingang ni daang ba bang n 'ningbisogo.
23 Che ba daang 'wongyeng 'yong: Nie ni ang dogihiti wagirihi ang pari 'puong ni, pampana u inniye a sagibu ni ung daang saana ni 'duoho.
24 Bang 'kuro Naangmini girima n yela.

A 'potuuribo sagiye Pool

2 'Beng la, 'yuomo 'pie aning anaahi ang wa pari, mang la 'do gaa Jeruuselem, n ning Baarinabas, a nyogi Taitus ming paahi.
2 Mang daang 'do gaa a 'tuuro yeli'yuoruu ingang a ti 'kubo a 'duohi-sung. Una mang inna a niba ni ang ba i 'Juuhi 'puong ni. Che n daang diung 'ku banani 'yoe ang 'do ni 'gondong, ka yeli jaa ta wa i ka n jo bii a daang jo jaala.
3 Che Taitus ming, unang daang 'bi n seng a i 'Giriik nie ni, ba ba firuu ka u 'ihi u degiri.
4 Bila daang iyeng ba'biihi ang ba i ba'biihi miihi bang daang wa kpening ting ba bang ba yela 'jung. Banang daang sogili wa kpe ka ba wa 'pigihi ti laangfiilung ting tari 'Kristo 'Yesu ingang, ka ba i bila a waaniti wa

kpening ngmiehibu 'puo.
5 Che ti da ba bahi ti miihi 'kubo wagiri fiing jaa 'puong, ka a 'duohi-sung yeliminga ni nang 'bi ye seng 'jung.
6 Che bama, banang 'woning bang i bung kanga ba nanihung 'puong ni, bung jaa bang i, a ba i yeli jaa maang seng. Naangmini ba kaara ninsaalaa inggbani 'worihung. 'Bojung banani ang 'woning bang i bung kanga nanihung 'puong ni ba paahima bung jaa.
7 Che bila chiihibu 'puong, ba daang wa nyiyeng ka Naangmini diye a degiri ba'ihibu 'duohi-sung ni 'kumo a'wo ung di a degiri 'ihibu 'duohi-sung ni 'ku 'Pii-ter bila ni.
8 'Bojung unani ang tung tuma 'Pii-ter ingang kpiengaa kpiengaa ka u i 'bi-tunuu 'ku a degiri 'ihibu, u ning u 'jung i kpiengaa yaga n ingang a 'ku a niba ni ang ba i 'Juuhi ni.
9 Sanga ni 'Jeemes, 'Siifas, aning Joon, banang daang 'woning bang i da'lugo ni ang wa nye a bunye ni mang die ni, bang 'ku n ning Baarinabas lang taa yelitarihi 'nuduri, ka ka ti gara a niba ni ang ba i 'Juuhi ni seng. Ka ka ba ming gara banani degiri ang 'ihi seng.
10 Ba daang buorang 'yong ka ka ti tieha ningbaaliba yela. Bila ning u 'ju mang ming i 'ningbi-jie ka n tung.

Pool ang 'miing ing 'Pii-ter

11 Che sanga ni 'Pii-ter ang daang wa Aanitiok, n daang chiihuung u 'ningbiring, 'bojung u daang sigiye paangbu.
12 'Bojung niba 'mine ang daang nang ba 'yi 'Jeemes seng wa, u ning niba ang ba i 'Juuhi da mang 'direng. Che sanga ni bang wa wa, ung weli a ngmaa u minga 'yi, a jora banani ang i degiri 'ihibu niba ni.
13 Ka a 'Juuhi chelee ni ming daang i dawari a'wo ung i bila ni a puo u ingang. Ka ba dawari ni gba daang nyogi Baarinabas ming.
14 Che sanga ni mang wa nye ka ba ba 'chene yeliminga soring a 'tuuro a 'duohi-sung yeliminga ni, mang yeli 'ku 'Pii-ter ba jaa 'ningbi-tooring: Ina ang i 'Juu 'puong, ka inang 'be bila ni niba ang ba i 'Juuhi ang 'be ni, a ba 'be a 'Juuhi ang 'be bila ni, wala la ing la fira niba ang ba i 'Juuhi ka ba 'be a 'Juuhi ang 'be bila ni?

A niba ni ang ba i 'Juuhi ni ming iye 'soli a 'tuuro limaniye ingang

15 Ti banani ang i 'Juuhi a 'yi ti ma dogindaari a ba i niba ang ba i 'Juuhi yelibe-iriba,
16 ti bangyeng ka ninsaalaa ba ira 'soli a 'tuuro a 'begu tuma ingang, 'see a 'tuuro 'Yesu 'Kristo limaniye ni ingang. 'Haali tinuu sagiye 'Yesu 'Kristo, ka ti i 'soli a 'tuuro limaniye iibu 'Kristo ingang. A 'begu tuma ingang naani. 'Bojung nie 'chibe na i 'soli a 'tuuro a 'begu tuma ingang.
17 Che, sanga ni ting buora ka ti i 'soli 'Kristo ingang, ka nibang nyiti ka ti i yelibe-iriba, bila 'jung 'Kristo iye beu tungtuna muo bi? Ngming ta sagi.
18 'Bojung ka maang la miera buunhu ni mang saang ni, bila yeng n 'wunong ka n iye nie ang bori.
19 'Bojung a 'begu seng n 'kpiyeng a 'tuuro a 'begu ingang, ka n nye tari 'nyivori a 'ku Naangmini.
20 Ba lang kpaahiye n ning 'Kristo. N naang la tari 'nyivori, 'Kristong tari 'nyivori n ingang. A 'nyivori mang tari pampana a inggbani 'puong ni, n taruung a 'tuuro limaniye iibu Naangmini 'Bi-dau ni ingang. Unang nungma, a di u minga 'ku n 'jung ni.
21 N ba jera Naangmini bunye ni baha. 'Bojung ka sun'tuubung da waana a 'tuuro a 'begu ingang, bila yeng 'Kristo 'kpiye kpali.

'Begu bii limaniye

3 'Galeetiya niba ang i jolihi, ning'buong iye tiing, ka ye ta 'tu nuori aning a yeliminga? Ye 'ningbi-tooring bang 'bigihi 'Yesu 'Kristo pielaang a'wo bang kpaahuu bila ni.
2 Yeli 'yong mang buora ka n daanhi a 'yi ye seng la nga: Ye daang dieye a Sie a 'tuuro a 'begu tuma ingang bi, che bii a 'tuuro limaniye yela 'wongbu ingang?
3 Bila yeng i jolihi sing? Yeng daang 'piili aning a Sie ni, pampana ye baahang aning a inggbanihung?
4 Ye 'diye yelijemaa dogee bila jaala? Ka anang i jaala yeng wang la.
5 Unani ang 'kuriye a Sie, a tuna kpiengkanaama ye 'puong ni, u iriye bila a 'tuuro a 'begu tuma ingang bi, che bii a 'tuuro limaniye yela 'wongbu ingang?

6 Bila la ka Aaburaham daang sagi Naangmini, ka Naangmini daang jeri
bila ang i sun'tuubu a 'kuu. ('Munpiilee G. 15:6)
7 Bila 'jung ye bang ka banani ang i limaniye niba, bana la Aaburaham
'biihi.
8 Ka a Seupegi'yiruu ni daang dang nyira ka Naangmini na iye a paalihi
'soli a 'tuuro limaniye ingang, a daang dang ing a 'duohi-sung a 'ku
Aaburaham, a yeli:
I ingang la ka a paalihi jaa na nye pegiri. ('Munpiilee G. 12:3,
18:18, 22:18)
9 Bila 'jung banani ang i limaniye niba ni, ba nyiye pegiri a paahi
limaniye daana Aaburaham ingang.
10 'Bojung banani jaa ang 'bi a 'begu tuma 'puong, ba 'biye duhibeu 'puong,
'bojung a seuyeng:
Duhibeu la unani jaa ang ba 'bi yela jaa ang seu a 'begu gbangu
ni 'puong a gara, ka u tunaa. (Duturoonomi G. 27:26)

A 'begu ba 'yi limaniye ingang

11 Che a peliyeng, nie 'chibe a i 'soli Naangmini 'ningbi-tooring a 'tuuro
a 'begu ingang, 'bojung:
Sun'tuuro na 'cheneng u 'nyivori 'puong a 'tuuro limaniye
ingang. (Habaakuk G. 2:4)
12 Che a 'begu ba 'yi limaniye ingang, che:
Nie ni ang tunaa, u daana na 'cheneng u 'nyivori 'puong a
ingang. ('Liivai G. 18:5)
13 'Kristo yeudieting a 'yi a 'begu duhibeu ni ingang aning ung leu duhibeu
ti 'jung. 'Bojung a seuyeng:
Duhibeu la unani jaa ang chegi dau ingang. (Duturoonomi
G. 21:23)
14 Bila iyeng ka Aaburaham pegiri ni nye wa niba ang ba i 'Juuhi ingang
a 'tuuro 'Yesu 'Kristo ingang. Ka ti die a Sie no'binnuu ni a 'tuuro
sagi'diibu ingang.

A 'begu aning a nuori 'bingbu

15 Ba'biihi, ninsaaliba 'tuubu mang yeng yeli. 'Haali ka unang i ninsaalaa
'layiri che ka banang 'duohuu yeng, nie jaa ba saanuu, bii a paaha yeli

kanga 'be.
16 Che a no'binnihi daang 'bing 'kuye Aaburaham aning u buurii. U ba yera:
Aning u buura, ('Munpiilee G. 13:15)
a'wo ningyaga. U yelang a'wo ning'yeni:
Aning i buurii. ('Munpiilee G. 22:18)
Una la 'Kristo.
17 Yeli mang yera la nga. A 'begu ni ang wa 'yuomo koohi anaahi ning 'pihita 'puoring ni kung tuong saang 'layiri ni Naangmini ang dang 'duohi 'Kristo ingang, a na veng ka a no'binnuu i kpali.
18 'Bojung ka chen'diibung 'yire a 'begu ingang, u ba la 'yire a no'binnuu ingang. Che Naangmini diung 'ku Aaburaham a 'tuuro no'binnuu ingang.
19 A 'begu tungbu panaa la wala? U daang paahiyeng boribu 'jung a gara sanga ni a buurii ang na ti wa. Una la ka a no'binnuu 'bing 'ku ni. Ka malikihi daang dieguu 'bing a 'tuuro taa maana 'nung.
20 Che taa maana 'chibe a 'kuro ning'yeni, che Naangmini iye bung'yeni.
21 A 'begu muo chiihiye Naangmini no'binnihi ni bi? Ngming ta sagi. 'Bojung ka 'begung daang 'ku a na tuong 'ku 'nyivori, bila yeng sun'tuubu danang 'bibeng yeliminga a 'tuuro a 'begu ingang.
22 A Seupegi'yiruu pogiye ninsaaliba jaa beu luong, ka a no'binnuu ni 'ku banani ang sagi ni a 'tuuro 'Yesu 'Kristo limaniye ingang.
23 Ti daang pogiyeng a 'begu luong che ka a limaniye ti wa. Ting pogi a gara sanga ni a limaniye ang daang wa 'yuo.
24 Bila 'jung a 'begu daang iye ti 'bibiilung 'wuno, ka u waaniti 'Kristo seng, ka ti i 'soli a 'tuuro limaniye ingang.
25 Che limaniye ang daang wa 'puoring, ti ba la 'bi 'bibilii kaara luong.
26 'Bojung ye jaa iye Naangmini 'biihi a 'tuuro limaniye yeng i 'Kristo 'Yesu ingang.
27 'Bojung ye banani jaa ang 'so a kpe 'Kristo inga ni, ye diye 'Kristo 'pili.
28 'Juu bii 'Giriik 'chibe. 'Yeme bii nie ang ba i 'yeme 'chibe. Dau baluu bii poga baluu 'chibe. 'Bojung ye jaa iye bung'yeni 'Kristo 'Yesu ingang.
29 Ka yenang i 'Kristo 'suobu, bila yeng ye iye Aaburaham buurii aning chen'diribe a 'tuuro a no'binnuu ingang.

A 'begu anan'so

4 Yela mang yera la nga. A chen'dire, sanga ni yeng ung i 'bibile, u ning
'yeme ba mang tegi, anaa jaa ka una turi la buunhu jaa daana.
2 Che u mang 'biye 'wunibo aning kaariba 'suobu kpiengu 'puong a gara
wagiri ni a Ba ang 'bing ni ang na ti ta.
3 Bila la ti ming. Sanga ni ting daang i 'bi-liihi ni, ti daang 'biye
'yemilung 'puong a dunee fora yelitarihi 'suobu kpiengu 'puong.
4 Che sanga ni a wagiri paalii ni ang daang wa ta, Naangmini daang
tungye u 'Bi-dau. Ka poga doguu, a doguu a 'begu 'suobu kpiengu
'puong,
5 ka u yeudie banani ang 'bi a 'begu 'suobu kpiengu 'puong ni, ka ti die
'bi-daba bogu ahibu ni.
6 'Bojung yeng i 'bi-daba ni 'jung, Naangmini tungye u 'Bi-dau ni Sie ung
wa kpe ti 'sikie a tahina: N Ba, n Ba.
7 Bila 'jung i ba la i 'yeme, i iye 'bi-dau. Ka inang i 'bi-dau minga, bila
yeng i iye chen'dire a 'tuuro Naangmini ingang.

Pool baga a 'ku 'Galeetiya sagiriba

8 Che sanga ni yeng ba bang Naangmini, ye mang 'biye 'yemilung 'puong
a 'ku anani ang ba i naangmina.
9 Che pampana ye ang bang Naangmini 'puoring, bii yeliminga 'puong
Naangmini ang bangye 'puoring, wala la yeng la leura gara a bungsalihi
ang i bungkpala seng, a 'yemihi yeng la buora ka ye i ni?
10 Ye 'diriye 'beri, aning 'chiuri, aning wagirihi, aning 'yuomo.
11 N joraye dabieng ye yela, ka n ta wa tung tungkpienhi ye ingang jaala.
12 Ba'biihi, n suhiyeng, ye leu 'be a'wo mang 'be bila nga, 'bojung n leu
'beye ye 'beree. Ye daang ba ima beu jaa.
13 Ye bangyeng ka inggbani baalung 'jung la mang daang ing a
'duohi-sung 'kuye a fora ni.
14 Anaa jaa ka n inggbani 'berihung daang iye inye a 'kuye, ye daang ba
dima foo, bii a jaanhima. Ye daang diemang a'wo Naangmini malika,
'haali a'wo 'Kristo 'Yesu.
15 Ye 'pu-peli yela ni panaa 'bi 'ye? 'Bojung n 'diriye 'sieree ka ye danang
'lugiriye ye 'ningbie a dia 'kumo, ka bilang danang tuong i.
16 N muo leuye ye doma mang yera yeliminga 'kuriye 'jung bi?

17 Ba buoriyeng ning injegi, che sung 'jung naani. Ba buorang ka ba weliye, ka ye buoriba.
18 Che a sumang wagiri jaa ka ba boye yelisung 'jung, ka a ba i sanga 'yong mang 'bi ye seng.
19 N 'bibilii, ye dogibu 'puo la bierimang a gara sanga ni 'Kristo ang na ti naang ye ingang.
20 N buorang ka n 'bi ye seng pampana a leuhi n kokori, 'bojung n iriye 'sige ye yela.
21 Ye yeli 'kumo. Ye banani ang buora ka ye 'bi a 'begu 'suobu kpiengu 'puong ni, ye ba 'wono a 'begu ang yera?
22 'Bojung a seuyeng ka Aaburaham daang tariye 'bi-daba ba'yi. 'Yem-pogang daang dogi kanga, ka poga ang ba i 'yeme ming daang dogi kanga.
23 Unani ang i 'yem-poga 'bie ni, ba daang doguung ninsaalihung soring. Che unani ang i poga ang ba i 'yeme 'bie ni, ba daang doguung a 'tuuro no'binnuu ingang.
24 A yela iye 'bigihibu. Ba iye 'layie a'yi. Kanga 'yiye Sainai Tanga a dogira 'biihi a 'kuro 'yemilung. Una la 'Hee-gar.
25 A 'Hee-gar nga iye Sainai Tanga 'Areebiya paaluu 'puong, a'woning a wagiri nga Jeruuselem, 'bojung u 'biye 'yemilung 'puong aning u 'biihi.
26 Che Jeruuselem ang 'bi saa'jung ba i 'yeme, una la ti jaa ma.
27 'Bojung a seuyeng:

> Nyengina, pogi-oo ang ba dogira. 'Yuo i inga a tahing, ina nga ang ba bang dogibu 'pu-baahi. 'Bojung poga bang jaanhi bahi tariye 'biihi yaga jaa a gaa unani ang tari sira. (Ai'zeeya G. 54:1)

28 Che tinuu, ba'biihi, ti iye no'binnuu 'biihi a'wo Aizik.
29 Che a'wo a wagiri ning unani bang daang dogi ninsaalihung soring ang dogihi unani bang dogi a 'tuuro a Sie ingang ni, bila la pampana ming.
30 Che wala ka a Seupegi'yiruu yera? Kari a 'yem-poga aning u 'bie ni bahi, 'bojung a 'yem-poga 'bie ni kung i chen'dire aning a poga ang ba i 'yeme ni 'bie. ('Munpiilee G. 21:10-12)
31 Bila 'jung ba'biihi, ti ba i a 'yem-poga 'biihi. Ti iye unani ang ba i 'yeme ni 'biihi.

'Kristo 'ihiting a 'yi 'yemilung 'puong

5 A laangfiilung 'jung ka 'Kristo 'ihiti a 'yi 'yemilung 'puong. Bila 'jung
ye ahi kpiengaa, a ta la ti kpe 'yemilung 'yoge.
2 Ye nye, maang Pooling yera 'kuriye, ka ka yenang 'ihi ye degiri, ye ba
nye tona jaa 'Kristo ingang.
3 'Bojung n la 'diriye 'sieree a 'kuro nie jaa degiri ang 'ihi, ka u iye
sandaana ka u tung a 'begu jaa.
4 Ye banani jaa ang buora ka ye i 'soli a 'tuuro a 'begu ingang ni, ye
weliyeng 'yi 'Kristo seng. Ye 'yiye bunye 'puong 'le.
5 'Bojung ti 'tuye a Sie inga, a cheliha a sun'tuubu tamaa ni a 'tuuro
limaniye ingang.
6 'Bojung 'Yesu 'Kristo ingang degiri 'ihibu bii degiri ba'ihibu ba tari tona
jaa, 'see limaniye ang tuna a 'tuuro nungbu ingang.
7 Ye daang joraye sung jaa. Ning'buong legiye ka ye ta 'tu a yeliminga
nuori?
8 A 'suhu leuhibu nga ba 'yi unani ang buoniye ni seng.
9 Bura fiing mang 'wongye a jong 'gbuli jaa.
10 N iyeng limaniye Daana ingang, ka ye kung di sojaala a 'yi n tuori ni
'puoring. Che unani ang danniye, u na 'tuoye u saree ngmaabu, nie ni
jaa ang liu.
11 Ba'biihi, ka maang nang inna degiri 'ihibu 'duoho, ka wala la bang nang
dogihima? Bila yeng a dagara gbengmiruu ni baahiyeng.
12 N buorang banani ang danniye ni ka ba da ngmaahi ba miihi loo.
13 'Bojung ba'biihi, ba buongyeng a 'ku laangfie. Ye ta ira a laangfie yeng
ka u i 'vuo a 'ku inggbanihung buobu. Ye tuna 'kuro taa a 'tuuro nungbu
ingang.
14 'Bojung a 'begu jaa paaliyeng yeli'yeni 'puong, a ngaang 'puong:
Nung i kpieringto a'wo i minga. ('Liivai G. 19:18)
15 Che ka yenang duunha taa a oora taa, ye banna ka ye ta wa saang taa.

A Sie ngmama aning a inggbani tuma

16 Che n yerang: Ye 'chene a Sie ingang, ye kung paali inggbanihung
bobee ni.
17 'Bojung inggbanihung buobu chiihiye a Sie. Ka a Sie ming buobuhi
chiiha a inggbanihung. 'Bojung ama chiihiye taa. Bila 'jung yeng ba

mang tuong ira yela yeng buora ka ye i.
18 Che ka a Sieng dieraniye 'yie, ye ba 'bi a 'begu luong.
19 A inggbanihung tuma peliyeng. Ana la senseng, degiri, bobeulung,
20 bagimaali, biribu, haabu, tahingtaa, 'nyuuri, 'su-kpiengaa, mebeulung, welihibuhi, 'po 'yi taa 'poeng,
21 'niiri, ningku, dan'nyubugibu, dunee 'di-beu, aning yela ang 'woning a yela nga. A yela mang dang yera 'kuriye a'wo mang daang yeli 'kuye ming wagiri kanga ang pari 'puong ni, ka banani ang tuna a yelibani nga taa daang kung 'di Naangmini naalung ni cheng.
22 Che a Sie ngmama la nungbu, nyengka, 'suhu maahuu, 'kanyiri 'gaalii 'suuri 'ihibu yela 'puong, mingilung, suntung, limanihung,
23 boinlung, minga nyogibu. 'Begu 'chibe a chiihi a yelibani nga taa.
24 Banani ang i 'Kristo 'suobu, ba kpaahiye a inggbanihung a lang ning u injegi buobuhi aning a bobee.
25 Ka tinuung tari 'nyivori a Sie ingang, ye veng ka ti 'chene a 'tuuro a Sie.
26 Ye ta veng ka ti i tangkangkpali niba, a danna taa, a tari 'nyuuri taa iinhing.

Taa sungbu

6 Ba'biihi, ka boribung wa nyogi nie jaa, ye banani ang i siilung niba, ye maali a daana ahi aning boinlung 'berihung. Kaara i minga 'jieng ka i ming ta wa kpe beraa.
2 Ye digira taa 'tuo-tiinha 'tuoro, a paali 'Kristo 'begu ni bila 'puong.
3 'Bojung ka nie jaang tieha ka u iye bung kanga, che ba i bung jaa, u benniye u minga.
4 Che ye veng ka nie jaa 'pigihe u minga tuma, a bila 'puong u na mang tariye nyengini u minga 'yong ingang, u kung mang taruu ningjaala ingang.
5 'Bojung nie jaa na 'tuoye u minga 'tuobu.
6 Unani bang 'wuno a yelihung ni, u tora bungsuunhi jaa a 'kuro unani ang 'wuno ni.
7 Ye ta veng ka ba belingye. Ba ba ira Naangmini laara. 'Bojung bung jaa nie ang bura, a bungbalaa ming ung na che.
8 'Bojung nie ang bura 'kuro u minga inggbanihung, u daang na cheye puongbu a 'yi inggbanihung seng. Che nie ang bura 'kuro a Sie, u

daang na cheye 'nyivori ang ba tari baahibu a 'yi a Sie seng.
9 Ye ta veng ka ti bali sung tungbu 'puong. 'Bojung a wagiri ang 'bing 'puong ti daang na cheng, ka ti iinhing ba chuori.
10 Bila 'jung ka tinuung wa nye 'vuo jaa, ye veng ka ti tuna sung a 'kuro niba jaa. A che panaa maaling tuna sung yaga jaa a 'kuro banani ang i limaniye 'deu niba ni.

A baahaa kpaahibu aning 'puohibu

11 Tau, nye mang seura yeli'bie bera bila 'kuriye aning n minga 'nu.
12 Banani ang buora ka ba 'wuli vielung a inggbanihung 'puong ni, banang mang ira anie ka ba firiye ka ye 'ihi ye degiri, ka ba ta wa dogihiba 'Yesu dagara ni 'yong 'jung yela.
13 'Bojung 'haali banani degiri ang 'ihi, ba miihi ba 'tuuro a 'begu. Che ba mang buorang ka ye 'ihi ye degiri ka ba nye ira tangkama ye inggbanihung ingang.
14 Che Ngming ta sagi ka maang i tangkama, 'see ti Daana 'Yesu 'Kristo dagara ni 'puong. A 'tuuro u ingang la ka a dunee kpaahi ku n seng, mang ming kpaahi ku a dunee seng.
15 'Bojung degiri 'ihibu bii degiri ba'ihibu ba ira yeli jaa, 'see naangpaalaa.
16 Banani jaa ang 'chene a 'tuubu nga 'puong, 'suhu maahuu aning hina 'bi ba ingang a 'bi Naangmini Isi'reeli ingang.
17 A 'yi ngaang gara nie jaa ta dannima, 'bojung n tariye 'Yesu pepelee n inggbaning.
18 Ba'biihi, ti Daana 'Yesu 'Kristo bunye ni 'bi ye sie seng. Ami.

Eefesus Gbangu

'Puohibu

1 Pool, 'Kristo 'Yesu 'bi-tunuu a 'tuuro Naangmini buobung seura 'kuro a
ningpegi'yiribe ang 'bi Eefesus 'puong, a i limanpaalii niba 'Kristo
ingang.
2 Bunye aning 'suhu maahuu 'bi ye seng a 'yi Naangmini ti Ba ingang
aning Daana 'Yesu 'Kristo ingang.

Siilung pegiri 'Kristo ingang

3 Pegiri la ti Daana 'Yesu 'Kristo Naangmini aning u Ba ni. Unang pegiti
aning siilung pegiri jaa sagbani paaluung 'Kristo ingang ni.
4 A'wo ung 'lugiti u ingang che ka dunee 'muni 'bing bila ni, ka ti i
ningpegi'yiribe a kung tari ngmehii jaa u 'ningbi-tooring nungbu 'puong.
5 Ung daang maahiti 'bing ka ti wa ahi u 'biihi bogung a 'tuuro 'Yesu
'Kristo ingang, u 'pu-peli sung buobu ni 'jung.
6 Ka bila i u bunye girima ni 'pugibu, bunye ung iti aning 'pu-peli a
Ningnunginaa ingang ni.
7 U ingang la ting nye yeudiebu a 'tuuro u jiing ingang, a yelibee
veng'kuubu Naangmini bunye bundaambuunhu ni 'jung.
8 A bunye ung iti yaga jaa a 'gaali, yeng jaa 'puong aning haakilihung jaa
'puong.
9 Ung 'wuliti u buobu 'gondo ni a 'tuuro u 'pu-peli sung ni ung 'bing u
ingang ni 'jung.
10 Ka a wagiri 'binnihi paalibu sanga ka u laanhi buunhu jaa lang 'gbuli
'Kristo ingang, buunhu ang 'bi sagbaning aning buunhu ang 'bi
'teng-gbaning jaa.
11 U ingang ming la ting tari chengbuunhu a'wo ung dang maahiti 'bing a
'tuuro u buobu ingang. Unang tuna yela jaa a 'tuuro u minga buobu
'bingbu 'puong ni.
12 Ka ti banani ang i fora niba ang deli 'Kristo ni i niba ang na i u girima
ni 'pugibu.
13 Una la yeng ming sagi sanga ni yeng daang wa 'wong a yeliminga
yelihung ni baahi, ye 'chihi 'duohi-sung ni. Yeng daang wa sagi baahi
ka Naangmini daang di a no'binnuu Sipegi'yiruu ni ung i 'sieree a
mariye a ingye 'Kristo ingang.
14 Una la ti chen'diibu ni 'sieree, a gara a bunda'soruu ni yeudiebu sanga,

a 'ku ka bila waaning u girima ni 'pugibu.

Pool Ngming'puohibu

15 Bila 'jung mang ming wa 'wong ye limaniye yeng tari Daana 'Yesu
ingang aning nungbu yeng nung a ningpegi'yiribe ni jaa,
16 n ba vena Naangmini barika 'puohibu ye 'jung. N mang 'puoho
'kuriyeng n 'puoho 'puong,
17 a 'puoho ka ti Daana 'Yesu 'Kristo Naangmini ni, a girima Ba ni 'kuye
yeng aning yeli'yuorihi sie ni u bangbu 'puong.
18 Ka ye yela 'muni bangbu 'ningbie 'yuohi, ka ye bang tamaa ni ang 'bi u
buongbu ni 'puong, aning buunhu ni ang la u cheng girima
bundaambuunhu ni a ningpegi'yiribe 'puong.
19 Ka ye bang bung ni ang la u kpiengu ang gaa kpiengu jaa ni ti bama
nga ang sagi ingang, a'wo bila ang 'wuli u fangkpong ni tuma tungbu
'puong ni.
20 Una la ung 'wuli 'Kristo ingang sanga ni ung daang 'ihuu 'yi kpiinhi
'puong a diu 'jiili u minga 'nuduring arijena 'puong ni.
21 Ung 'jiiluu toori jaa a gaa kpiengu kaabu jaa aning 'suobu kpiengu jaa,
aning paaluu jaa, aning 'yuori jaa ang 'di. A ba i 'wo wagiri nga 'puong
'yong la, che unani ang 'bi 'puoring waana ni ming 'puong la.
22 Ung di buunhu jaa 'bing u gbee luong, a veng ung i buunhu jaa 'ju a 'ku
a cheechi.
23 A cheechi la u inggbani, unani ang paana bung la bung jaa ni paalibu.

A 'yi 'kuung a gara 'nyivori

2 Ye daang iye kpiinhi ye saangbuhi aning ye yelibee iinhing.
2 A 'puong yeng daang 'chene wagiri kanga ang pari 'puong, a 'tuuro a
dunee nga sori, a 'tuuro a saa'ju-kpiengu na'bie ni, a sie ni ang tuna
tuma a kung 'wong 'wulibu niba iinhing ni.
3 Wagiri kanga ang pari, ti ming jaa daang 'biye ba 'puong ti inggbama
bobee ni 'puong. Ting da tuna a inggbani aning a haakila buobu, a da
i 'su-kpiengaa buunhu ninsaalihung 'beree 'puong, a'wo niba 'mine.
4 Che Naangmini, unang i bundaana hinihung 'puong ni, u nungbu kpong
ni ung nungti ni 'jung,
5 'haali sanga ni ting daang i kpiinhi yelibee 'puong, ung lang ti ning

'Kristo 'ku 'nyivori. Bunye 'jung yeng i 'chihi.
6 Ka Naangmini lang ti niu 'ihi, a 'kuti 'jingjiihi arijena 'puong 'Kristo
'Yesu ingang.
7 Ka wagirihi ang 'bi 'puoring waana 'puong ka ka u 'wuli u bunye
bundaambuunhu 'gaalii u mingilung 'puong 'kuti 'Kristo 'Yesu ingang.
8 'Bojung bunye 'jung yeng i 'chihi a 'tuuro limaniye ingang. Bila ba 'yi
ye miihi ingang. Naangmini 'kuubu la.
9 Tumang naani, ka nie jaa ta wa i tangkama.
10 'Bojung ti iye u tuma, a naang 'Kristo 'Yesu ingang ka ti tuna
tungsuunhi Naangmini ang dang 'bing ka ti tung.

Ti iye bung'yeni 'Kristo ingang

11 Bila 'jung ye tieha ka wagiri kanga ang pari 'puong ye daang iye niba
ang ba i 'Juuhi inggbani 'puong, ka niba degiri bang 'ihi ning 'nuuhi
inggbani 'puong buoniye niba degiri ang ba 'ihi.
12 Ye tieha ka a wagiri ning yeng ba tari 'Kristo, ye da iye saamba a 'yi
Isi'reeli paaluu 'puong, a i saamba a 'yi no'binnuu 'layie ni 'puong. Ye
da ba tari tamaa. Ye da ba tari Naangmini a dunee 'puong.
13 Che pampana 'Kristo 'Yesu ingang, yena nga ang da 'bi toori jaa sanga
kangang ni, 'Kristo jiing ni vengyeng yeng pieli.
14 'Bojung una la ti 'suhu maahuu. Unang veng ka ti jaa ba'yi leu
bung'yeni. Unang ngmahi a gaalingga daangguoni ni ti kpachagang,
15 a ku a dong u inggbani 'puong. A dong la a 'begiri marihi ni ang 'bi
yeli'binnihi 'puong ni. Ka u di a ba'yi ni a maali ningpaali'yeni u minga
ingang a waananing 'suhu maahuu bila 'puong.
16 Ka u maali ba jaa ba'yi ming ning Naangmini taang inggbani bung'yeni
'puong a 'tuuro a dagara ingang. U ingang ung ku a dong ni.
17 A che wa a wa ing 'suhu maahuu 'duoho a 'ku ye bama nga ang 'bi toori
jaa aning banani ang pieli.
18 'Bojung u 'jung ka a Ba seng gaabu sori 'yuo 'ku ti jaa ba'yi a 'tuuro
Si'yeni ingang.
19 Bila 'jung pampana ye ba la i saamba aning ningjaani. Ye iye a
ningpegi'yiribe 'yiribi-taa, a i Naangmini 'deu niba.
20 Ba meyeng a 'bi-tunihi aning a dangyeriba 'munbinnuu ni ingang, ka
'Yesu 'Kristo minga i a kpiiluu 'jukuurii.

21 U ingang la ka a miebu jaa nyogitaa sung jaa, a 'ihe a leura Naangmini
'de-kpong pegi'yiruu Daana ingang.
22 U ingang la bang miera ye ming paaha yeng i Naangmini kpe'jie a Sie
ingang.

Pool tungbu a 'ku
niba ni ang ba i 'Juuhi ni

3 Bila 'jung ka maang Pool i 'Kristo 'Yesu pogiraa ye niba ni ang ba i
'Juuhi ni yela.
2 Ka yenang 'wong Naangmini bunye 'yobeu ni ang 'tuomo ka ye 'di
lahorima yeng wang la.
3 Bila ni ung 'tu yeli'yuorihi 'puo a 'wulimo a 'gondo, a'wo mang dang seu
bila aning yeli'bie awala ni.
4 Bila 'jung sanga ni yeng na wa karing bila, ye na bangye n bangbu
'Kristo 'gondo ni 'puong.
5 A 'gondong daang ba 'yuo 'ku ninsaaliba 'biihi wagirihi 'mine ang pari
'puong a'wo a Sie ang 'yuoguu pampana a 'ku u 'bi-tungpegi'yiribe aning
u dangyeripegi'yiribe bila ni.
6 Una la ka a niba ni ang ba i 'Juuhi ni na iye chen'di-taa, a i inggbani
bung'yeni 'jiihi, a i u no'binnuu ni ton'diribe 'Kristo ingang a
'duohi-sung 'sabogung.
7 A 'duohi-sung tungtuna bang daang 'ihime mang i a 'tuuro Naangmini
bunye 'kuubu ni ang 'kumo a 'tuuro u kpiengu tuma tungbu ni ingang.
8 Maang nga ang i fiing gaa a ningpegi'yiribe jaa bung'bile la ka a bunye
nga 'ku. Ka n ing 'Kristo bundaalung ni ang ba tari 'bigihibu ni 'duoho
'ku niba ni ang ba i 'Juuhi ni.
9 Ka a veng ka niba jaa nye bila ni ang la a 'gondo 'bingbu ni ang daang
sogili Naangmini ingang wagirihi ang pari 'puong ni. A Naangmining
'tu 'Yesu 'Kristo inga a naang buunhu jaa ni.
10 Ka pampana ka a kpiengu kaariba aning a kpiengu niba ang 'bi sagbani
paaluung bang Naangmini yeng ni ang tari lampegijemaa ni a 'tuuro a
cheechi ingang.
11 Bila 'tuye a 'bingbu ni ang ba tari baahaa ni ung tung ti Daana 'Kristo
'Yesu ingang ni.
12 U ingang la ting tari nyeu a nye sori pielaang, ting iu limaniye 'jung.

13 Bila 'jung n suhiyeng ka ye ta veng ka ye iinhi chuori n dogee ni mang
'dire ye 'jung ni yela. Bila la ye girima.

Pool ang 'puohi 'kuribo

14 Bila 'jung n mang 'gbintiye ti Daana 'Yesu 'Kristo Ba ni 'ningbi-tooring.
15 U seng la ka buurii jaa ang 'bi sagbaning aning 'teng-gbaning nye u
'yuori ni.
16 Ka ka u veng ka ye maaling i kpiengaa aning kpiengu a 'yi u girima
bundaalung ni 'puong, a 'tuuro u Sie ni ingang, unang 'bi 'puo
ninsaalihung ingang ni.
17 Ka ka 'Kristo kpiera ye 'sikieng a 'tuuro limaniye ingang, ka ye kpe
nyaga a i kpiengaa nungbu 'puong.
18 A tuong bang aning a ningpegi'yiribe jaa bila ni ang la a yelingu aning
a yogu, aning a 'duobu, aning a 'julungu.
19 A bang 'Kristo nungbu ni ang gaa bangbu ni, ka ye paali aning
Naangmini paalibu ni jaa.
20 U nye pegiri, unani ang na tuong tung yaga jaa 'gaali a gaa yeli jaa ting
suha bii a tieha ni, a 'tuuro a kpiengu ni ang tuna tuma ti iinhing ni
ingang.
21 U nye 'pugibu a cheechi 'puong a 'tuuro 'Kristo 'Yesu ingang a gara
wagiri jaang. Ami.

A inggbani lang taa

4 Bila 'jung maang Daana pogiraa, n suhiyeng ka ye 'chene 'cheni nga ang
sigining buongbu ni bang buongye ni,
2 aning minga 'sigihibu jaa aning boinlung jaa, aning 'kanyiri 'gaalii 'suuri
'ihibung. Ye vena 'kuro taa nungbu 'puong.
3 Ye ira anie yaga jaa ka ye tari a Sie nuori bung'yeni ni a 'tuuro a noo
ang mariti lang taa ni ingang.
4 Inggbani bung'yening 'bibe. Sie ming bung'yening 'bibe, a'wo bang
buongye ye buongbu ni tamaa bung'yeni 'puong bila.
5 Daana bung'yening 'bibe. Limaniye bung'yening 'bibe.
Ngminikon'suobu bung'yening 'bibe.
6 Naangmini bung'yening 'bibe, a i bung jaa Ba, unang gaa bung jaa, a
kpe bung jaa ti 'luohi, a 'bi bung jaa ingang.

7 Che ti kanga la kanga jaa nyiye bunye a 'tuuro 'Kristo 'kuubu maahibu ni ingang.
8 Bila 'jung ang yeli:
> Sanga ni ung daang 'do gaa saa'ju, u daang dieniye bungngminyogirihi 'yie, a daang 'ku niba 'kuubuhi. ('Yieme G. 68:18)

9 A'wo ung daang 'do ni yela, wala ka bila 'wuli ka bilang ba 'wuli ka u daang 'sigiyeng fora a ti kpe 'teng-gbani 'muni 'jiihi?
10 Unani ang 'sigi 'muni ni, u ning u 'jung la 'do saa'ju a gaa toori jaa a ti pari sagbama jaa, ka u paali buunhu jaa iinhi 'jung.
11 Ung 'ku 'mine ka ba i 'bi-tunihi. A 'ku 'mine ming ka ba i dangyeriba. A 'ku 'mine ming ka ba i a 'duohi-sung inniba. A 'ku 'mine ming ka ba i paasitihi aning karimihi.
12 Ka ka a ningpegi'yiribe maaling i 'siri ka a tungbu tuma ni tuna, ka 'Kristo inggbani ni baara.
13 A gara ting jaa na ti ta nuori bung'yeni limaniye aning Naangmini 'Bi-dau bangbu 'puong, a ti ta dau paalibu singbu, a ti ta 'Kristo paalibu singbu.
14 Ka ka ti ta la i 'bi-liihi, a mang yangka ka 'wulibu jaa seseu mang diti ti garaning aning ninsaaliba 'libilibi aning ba dawarihung belingbu.
15 Che ka ti yera yeliminga nungbu 'puong, a baara inna u ingang yeli jaa 'puong. Una la a 'ju, 'Kristo.
16 A inggbani jaa toonhiye taa a 'woo lang taa a 'yi u ingang. A 'tuuro 'kpingii jaa ingang ung mang 'tu a nye 'kuubu, ka 'jie jaa tuna sung jaa a vena ka a inggbani baara, a miera u minga nungbu 'puong.

'Nyivokoree aning a 'nyivo-paalaa

17 Bila 'jung yeli mang yera, a yera kpiengaa kpiengaa Daana ingang la nga. Ka yena yeng ta la 'be bila ni niba ang ba i 'Juuhi ang 'be ba haakila kpakpalihung 'puong ni.
18 Ba 'ningbiri sogiliyeng. Ba weliyeng a 'yi Naangmini 'nyivori ni ingang, 'bangbugulung ni ang 'bi ba iinhing ba 'sikiri kpiengaa ni 'jung.
19 Ba 'juri ang ba la 'nyiire ni 'jung, bang bahi ba miihi 'ku inggbani bobee, a tuna yelidega baluu jaa aning 'niiri.
20 Che bila naani ka yena daanhi 'Kristo yela.

21 Ka yenang 'wong u yeliyaga, a nye 'wulibu u ingang yeng wang la, a'wo
a yeliminga ang 'bi 'Yesu ingang bila.
22 Ye yaa a 'jogikoree ni loo. U tuma yeng da tuna wagiri kanga ang pari
'puong ni. Unang saang belingbu bobee 'jung ni.
23 A che ye leu ningpaani ye haakilihung sie ni 'puong.
24 Ye di a 'jogi-paalaa ni ang naang Naangmini 'berihung 'puong
yeliminga sun'tuubu aning yeliminga 'foriforee 'puong ni a 'pili.

A 'nyivo-paalaa iibu

25 Bila 'jung ye bahi 'girii ngmaabu. Che ka ye kanga jaa yera yeliminga
aning u kpieringto. 'Bojung ti iye taa 'jiihi.
26 Ye mang 'ihi 'suuri, che ye ta mang ira yelibeu yeng. Ye ta mang veng
ka ngminaa wa ti kpe ka ye nang tari ye 'suuri.
27 Ye ta 'kuro Deevul 'vuo.
28 Nie nga ang 'juuro, u daana ta la 'juuro. U mang ari inga tuna tuma, a
tuna tuni nga ang suma aning u 'nuuhi, a mang tuong nye bung a 'ku nie
ang 'bi hiengbu 'puong.
29 Ye ta veng ka yelidegiri jaa mang 'yire ye noeng, 'see yeli nga ang suma
ana wagiri ning a na waaning sungbu, a tari bunye a 'ku banani ang
'wono.
30 Ye ta wa saana Naangmini Sipegi'yiruu ni 'puo. Unang i 'sieree a
mariye a gara yeudiebu 'beu ni.
31 Ye bahi too aning 'su-kpiengaa aning 'suuri aning goma aning ninsaang
jaa aning beu baluu jaa.
32 Che ye ira miihi a 'kuro taa, a tari hina, a vena 'kuro taa, a'wo bila ni
Naangmini ming ang veng 'kuye 'Kristo ingang ni.

5 Bila 'jung ye toonha Naangmini a'wo 'bi-nunginihi ang mang ira
bila ni.
2 Ye 'chene nungbu 'puong a'wo 'Kristo ming ang nungti a di u minga a
leu 'nyuu-noo 'kuubu aning 'nyuu-noo sarika a 'ku Naangmini, a 'kuti
bila ni.
3 Che senseng aning degiri baluu jaa bii 'niiri, ye ta veng ka a 'yuori
buong ye 'puong. Bilang sigining ningpegi'yiribe.
4 Ye ta veng ka yelinyohuu 'bibe, bii yeliyagikpakpalii, bii puuhi ang ba

suma iibu. Ana ba 'tu. Che ye 'puoho barika.
5 Ye bang ngaang pielaang, ka sensena bii ningdegiri, bii 'niiri daana, unang i bagimaana ni, ka kanga jaa ba tari chengbung jaa 'Kristo aning Naangmini naalung ni 'puong.

Chaanii 'chengbu

6 Ye ta veng ka nie jaa belingye aning yelikpala. 'Bojung a yela nga 'jung ka Naangmini 'su-kpiengaa 'ihe a kung 'wong 'wulibu 'biihi ni iinhing.
7 Bila 'jung ye ta paahi ba ingang.
8 'Bojung wagiri kangang ye daang iye sagiluu. Che pampana ye iye chaanii Daana ingang. Ye 'chene a'wo chaanii 'biihi.
9 'Bojung a chaanii ngmanii 'biye sung jaa 'puong, aning sun'tuubu jaa 'puong aning yeliminga jaa 'puong.
10 Ye pieha banna yeli ang i Daana buobu.
11 Ye ta kpiera a sagiluu tuma ni ang ba tari ngmama ni 'puo. Ye mang 'uoho a 'olo.
12 'Bojung a mang iye 'vii gba ka ye yeli yela ni bang mang sogina tuna ni.
13 Che yeli jaa 'olo a chaanii ang 'uohi, a yelibani mang 'ying. 'Bojung yeli jaa ang 'yi, a yelibalaa iye chaanii.
14 Bila 'jung ung yeli: 'Yuo, ina nga ang 'gbihe, a 'ihi 'yi kpiinhi 'puong, ka 'Kristo chaang i ingang.
15 Bila 'jung ye kaara sung bila ni yeng 'chene. Ka ye ta 'chene a'woning niba ang ba bang yeng. Che ka ye 'chene a'woning niba ang bang yeng.
16 Ye ta bahi 'vuo jaa ka u we, 'bojung a 'beri iye bee.
17 Bila 'jung ye ta i jolihi. Ye banna yeli ni ang i Daana buobu.
18 Ye ta mang 'bugi aning daang. 'Bojung bila iye minga babangbu yelisaang. Che ye paali aning a Sie.
19 Ye mang yera yela 'kuro taa 'yieng-pegirihi 'puong, aning Naangmini 'pugibu 'yieme 'puong, aning siilung 'yieme 'puong. Ye mang 'yiene, a 'yiene sung aning ye 'sikie jaa a 'kuro Daana.
20 Wagiri jaa ye mang 'puoho Naangmini a Ba barika yela jaa 'jung ti Daana 'Yesu 'Kristo 'yuoring.
21 Ye mang 'sigihe ye miihi 'kuro taa 'Kristo joo 'puong.

Pogiba aning siriba yela

22 Pogiba, ye 'sigihi ye miihi ye siriba luong a'wo yeng ira bila a 'kuro Daana.
23 'Bojung dau la ningkpong poga ingang, a'wo 'Kristo ming ang i ningkpong a cheechi ingang bila ni. Una la a inggbani Diera.
24 Bila 'jung a'wo a cheechi ang 'sigihi u minga 'Kristo luong bila ni, pogiba ming i bila a 'ku ba siriba yeli jaa 'puong.
25 Daba, ye nung ye pogiba a'wo 'Kristo ming ang nung a cheechi a di u minga 'ihi sarika 'kuu bila ni.
26 Ka u nye weluu ka u pegi'yi a maaluu aning kuong pegibu a 'tuuro a yelihung ingang.
27 Ka ka u i cheechi vielaa ka u di 'ku u minga. Ka u kung tari saangbu, bii nyurihibu, bii a bung bani nga taa kanga jaa. Ka che ka u i 'forifori a kung tari ngmehii.
28 Bila la ka daba da sigining ka ba nung ba pogiba a'wo ba miihi inggbama. Nie nga ang nung u poga, u minga ung nung.
29 'Bojung nie jaa nang ba ha u minga inggbani. U mang 'guonuung a suonuu, 'haali a'wo Daana ang ira a cheechi bila ni.
30 'Bojung ti iye u inggbani 'jiihi, u ingneni aning u kaba.
31 Bila 'jung ka dau na mang bahi u ba ning u ma a che ti mari u poga ingang, ka ba ba'yi ni leu inggbani bung'yeni. ('Munpiilee G. 2:24)
32 A bila iye 'gondo kpong, che n yerang a'wo 'Kristo aning a cheechi yela.
33 Anaa jaa ye kanga jaa ming nung u poga a'wo u minga, ka a poga ming kaara u sira kahingbu 'jieng.

'Biihi iibu ang 'tu sori

6 'Biihi, ye 'tuuro ye ba'mine aning ye ma'mine noe Daana ingang, 'bojung bila 'tuye sori.
2 Nana i ba aning i ma. Bila la a fora nuori 'kuubu ni ang tari nuori ingbu.
3 Ira bila ka i maa'koo nye maali, ka i tari 'nyivo-yogu 'teng-gbaning.
4 Ba'mine, ye ta dagina ye 'biihi 'suuri, ye mang 'guoniba Daana 'bibilii 'wulibu 'puong aning u kawani iibu 'puong.

Eefesus Gbangu 6

Tungtuniba iibu ang 'tu sori

(Koloosi G. 3:22-25)

5 Tungtuniba, ye 'tuuro ye dunee daam'mine noe aning dabieng aning
inga 'miingbu. Ye ira bila aning ye 'sikie jaa a'wo yeng ira 'kuro
'Kristo.
6 Ka ye ta tuna 'ningbiri kaabu tuma a'wo niba ang buora ka niba 'pugiye.
Che ka ye 'woning 'Kristo tungtuniba a tuna Naangmini buobu aning ye
'sikie.
7 Ye tuna tuma aning 'pu-peli, a'wo yeng tuna 'kuro Daana, ka a ta
'woning yeng tuna 'kuro ninsaaliba.
8 Ye bang ka yelisung jaa nie jaa ang ira, ka bila ning u 'ju ung na die a
'yi Daana seng, ka 'yeme la bii ka nie ang ba i 'yeme la.
9 Daam'mine, ye ming ira bila ning u 'ju a 'kuribo, a ta digira dong. Ye
bang ka ba niye jaa ming Daana 'biye arijenang. Niba baalibu ming 'chi
u seng.

Taanhuu boori ti ang na ing ti iinhing

10 Baahibu 'puong, ye i kpienhi Daana ingang aning u fangkpong ni
kpiengu 'puong.
11 Ye di Naangmini taanhuu boori ni jaa ing ye iinhing ka ye tuong ahi 'gu
a Deevul dawari tuma ni.
12 'Bojung ti ba moora ning niba ang tari inggbama aning jiing. Ti
moorang ning 'ju-daamba, a moora ning kpiengu niba, a moora ning a
dunee sagiluu kaariba ni, a moora ning siilung kpiengbee ni ang 'bi
sagbani paaluung ni.
13 Bila 'jung ye di Naangmini jauri boori ni jaa, ka ye tuong 'tuohi beu u
'beung, yeli jaa iibu 'puong che ka ye nang ahi.
14 Bila 'jung ye ahi, ka yeliminga 'le ye siihing, ka a sun'tuubu nyeu
'kuri-boori 'bi ye nyeuring.
15 Ka a 'suhu maahuu 'duohi-sung ni 'siri-iibu tung ye gbeeng.
16 Ye di limaniye 'kuru bunglegiraa a paahi a jaa ingang. Una yeng na
mang tuong di ku a bungbeu ni 'buung 'piime ni jaa.
17 Ye di a 'chihi 'kuru 'jupiluu, aning a Sie 'takobi ni, una la Naangmini
yelihung ni.
18 Ye 'puoho Naangmini wagiri jaa a Sie 'puong aning 'puohibu baluu jaa

aning suhibu baluu jaa, a mari kaara bila 'jieng sung, a suha 'kuro
ningpegi'yiribe jaa.
19 Ye 'puoho 'kuro n ming, ka n nye yeliyaga yelibu, ka n mang tuong 'yuo
n nuori aning nyeu a veng ka ba bang a 'duohi-sung 'gondo yela ni.
20 U 'jung mang i gbebogi-aha jorihi 'puong ni. Ye 'puoho ka n mang yeli
u yela aning nyeu a'wo bila ni ang sigining ka n yeli.
21 N yelitarihi jaa aning bila ni mang 'wo, Tiikikus, ti ba'bi-nunginaa
aning limanpaalii tungtungto Daana ingang na yeliyeng yeli jaa ka ye
ming bang.
22 N tumuung ye seng a bila nga ning u 'ju yela ka ye bang ti yelitarihi ka
u minga maa ye 'sikie ming.
23 'Suhu maahuu 'bi a ba'biihi seng aning nungbu aning limaniye, a 'yi
Naangmini a Ba ingang aning Daana 'Yesu 'Kristo ingang.
24 Bunye 'bi banani jaa ang nung ti Daana 'Yesu 'Kristo aning nungbu
minga minga seng. Ami.

Filiipai Gbangu

'Puohibu

1 Pool aning Tiimoti ang i 'Kristo 'Yesu tungtuniba seurang a 'kuro a
ningpegi'yiribe jaa ang 'bi 'Kristo 'Yesu ingang, a 'bi Filiipai 'puong, a
paahi a kaariba aning 'dii-kinihi.
2 Ngming na 'kuye bunye aning 'suhu maahuu a 'yi Naangmini ti Ba
ingang aning Daana 'Yesu 'Kristo ingang.

Pool Ngming'puohibu a 'ku Filiipai sagiriba

3 N mang 'puohiye n Naangmini barika wagiri jaa mang wa tiehi ye yela.
4 Wagiri jaang n Ngming'puohi jaa 'puong, n mang 'puoho 'kuriye ye jaa
aning nyengka,
5 yeng paahi a 'duohi-sung 'puong a 'yi a fora 'beung a waana nga sanga
'jung.
6 N sagiye a yela nga 'di, ka unani ang 'piili tungsung ye iinhing ni, ka u
na tunuung a gara 'Yesu 'Kristo 'beu ning.
7 A 'tuye sori 'kumo ka n tiehi ye jaa yela ngaang, 'bojung n tariyeng n
'sikiring. 'Bojung ye jaa nyiriye bunye a paahi n ingang, n pogibu ni
aning a 'duohi-sung 'jie kaabu aning u yela 'duohibu jaa 'puong.
8 'Bojung Naangmini la n 'sieree daana, a'wo bila mang 'hiine ye jaa yela
aning 'Kristo 'Yesu nungbu ni.
9 Yeli mang 'puoho Naangmini buora la nga, ka ye nungbu baara puora
yaga jaa aning bangbu aning yela 'muni nyiibu jaa.
10 Ka ye mang tuong bang yela ang suma yaga jaa. Ka ye i 'ningbi-jie
niba, a ta tari ngmehii a gara 'Kristo 'beu ning.
11 Ka ye paali aning sun'tuubu ngmama ni, anang waana a 'tuuro 'Yesu
ingang ni, a waananing girima aning 'pugibu a 'kuro Naangmini.

Pool buobu ka 'Kristo nye nanihung

12 Che n buorang ka ye bang, ba'biihi, ka bila ni ang pagima ni waaniye
a 'duohi-sung 'ningbi-toori gaabu.
13 Bila 'jung a paalikaara 'sojeguribo jaa aning niba jaa bangyeng ka
'Kristo 'jung bang pogima.
14 Ka a ba'biihi yaga 'jie ang 'bi Daana ingang, ka ba limaniye i kpienhi
yaga n pogibu ni 'jung, bang maaling tari nyeu yaga jaa, a mang yera
Naangmini yelihung ni, a ba jora dabieng.

15 Yeliminga, 'mine inniye 'duoho 'Kristo yela aning 'nyuuri aning taa chiihibu. Ka 'mine ming inna aning sung buobu.
16 'Puori niba ni inniye 'duoho 'Kristo yela aning nungbu, a bang ka ba 'bingmang ka n kaara a 'duohi-sung a diera kpieruu.
17 Ka fora niba ni inna a 'duoho 'Kristo yela aning mebeulung. Ba ba inna 'ningbi-jieng, a che tieha ka ba dogihima n pogibu ni 'puong.
18 Che wala ka bila ira? Yeli jaa 'puong, ka dawari 'puong la bii ka yeliminga 'puong la, 'Kristo 'duoho bang inna. Mang nyengina bila 'puong. Mm, n na nyenginang.
19 'Bojung n bangyeng ka a 'tuuro ye 'puoho ingang aning 'Yesu 'Kristo Sie ni sungbu ingang, ka a bila nga na waaniye n 'chihi iibu.
20 Bila 'tuye n bokpiengaa ni aning n tamaa ni, ka n ta 'di 'vii yeli jaa 'puong. Che ka n tari nyeu yaga jaa pampana a'wo wagiri jaang. Ka 'Kristo nye nanihung n inggbaning, ka 'nyivori 'puong la bii ka 'kuung 'puong la.
21 'Bojung maang yeng seng 'nyivori taribu iye 'Kristo, ka 'kuung i tona nyiibu.
22 Che ka maang tari 'nyivori a inggbaning, bila na waaniye tuma ang tari ngmama a 'kumo. Che kanga ni mang na 'lugi n kung tuong bang.
23 N 'biye ngmiehibu 'puong a a'yi kpachagang, a buora ka n gaa a ti 'bi 'Kristo seng. Bilang seu yaga jaa.
24 Che a inggbani 'puo nang 'biibu hienang yaga jaa ye 'jung.
25 Mang tari a limangkpiengaa nga, n bangyeng ka n nang na 'bibeng, a nang 'bibe aniye jaa, ka bila 'duohi ye 'ningbi-toori gaabu aning ye nyengka limaniye 'puong.
26 Mang na la wa ye seng ni ye na nyenginang 'Kristo 'Yesu ingang yaga jaa n 'jung.
27 Ye veng ka ye 'berihung yeng sigi 'Kristo 'duohi-sung ni, ka n na wa nyiye, bii, ka n kung wa, che ka n 'wong ye yela ka ye ahiye kpiengaa sie bung'yeni 'puong, a lang moora aning haakila bung'yeni a 'kuro a 'duohi-sung limaniye ni.
28 Ye ta veng ka ye domihi ingye dabieng yeli jaa 'puong. Bila iye ba nyuongbu 'sieree pielaang a 'kubo, che i 'chihi 'sieree pielaang a 'kuye. 'Chihi ang 'yi Naangmini seng la bila.
29 'Bojung ba 'kuyeng sori 'Kristo yela, a ba i 'wo ka ye saguu 'yong, che

ka ye 'di dogee ming u 'jung.
30 Ye tariye a moori ni ning u 'ju, una yeng nye n ingang ni, a 'wono pampana ung 'bi n ingang ni.

'Kristo minga 'sigihibu aning u 'duohibu

2 Bila 'jung ka innyegihi jaang 'bi 'Kristo ingang, ka nungbu 'suhi-maari jaang 'bibe, ka a Sie lantaa yelitarihi jaang 'bibe, ka nungbu aning nimboo joo jaang 'bibe,
2 ye paali n nyengka aning yeng na i haakili'yeni, a tari nungbu 'yeni, a i nuori'yeni, a tari 'suhu 'yeni.
3 Ye ta ira yeli jaa a 'yire mebeulung ingang bii jigihibu ingang. Che haakila 'sigihibu 'puong kanga jaa mang jeri u taa ka ba seu u minga.
4 Ye kanga jaa ta kaara u minga yela 'jieng 'yong. U mang kaara u taa ming yela 'jieng.
5 Ye veng ka a haakila nga 'bi ye iinhing, unang daang 'bi 'Kristo 'Yesu ming ingang ni.
6 Una, haali ung 'bi Naangmini 'berihung ni 'puong ni, u daang ba tiehi Naangmini singbu ung i yeli ung na 'guring mari.
7 Che ung daang di u minga 'worihung 'bing, che di 'yeme 'berihung ni. Bang maaluu ninsaaliba 'worihung 'puong.
8 Bang nyiu ninsaalaa 'worihung 'puong ni, ung 'sigihi u minga a leu no'tuuro a gaa ti kpe 'kuung, haali a dagara 'kuung ni.
9 Bila 'jung ka Naangmini 'duohuu yaga jaa ming, a 'kuu 'yuori ang gaa 'yuori jaa.
10 Ka 'Yesu 'yuori ning ka 'dungkuri jaa na 'gbinting, sagbani 'puong, aning 'teng-gbani ingang, aning 'teng-gbani luong.
11 Ka jinti jaa die ka 'Yesu 'Kristo la Daana, ka bila ira Naangmini a Ba girima.

Chaangbu a'wo fintinihi a dunee 'puong

12 Bila 'jung n nunginiba, a'wo yeng 'tu nuori wagiri jaang bila ni, a ba i 'wo n 'biibu 'yong 'puong, che pampana ye maaling 'tu nuori yaga jaa n 'chiibu 'puong. Ye tuna ye miihi 'chihi ni tuma aning dabieng aning 'miingbu.
13 'Bojung Naangmininig tuna tuma ye iinhing, ka ye mang nung a tuna

tuma ming ang na peli u 'puo sung.
14 Ye ira yela jaa a ta ngmuuna yela bii a ngmira nokpieni.
15 Ka ye ta tari paangbu aning saangbu, a i Naangmini 'biihi ang ba tari ngmehii a 'bi buurii ang i beu a i saanii 'puong. Ba 'puong la yeng chaana a'wo fintinihi a dunee 'puong.
16 Ye digira 'nyivori yelihung ni 'wuno. 'Kristo 'beu ning ka n nyenging ka n ba jo kpali bii a tung tuma kpali.
17 Haali ka ba na di n 'nyivori ing ye limaniye sarika aning ye limaniye tuma ni ingang, n 'puo peliyeng, mang nyengina a paahi ye jaa ingang.
18 Bila ning u 'ju, ye ming i ka ye 'puuhi peli, ka ye nyengina a paahi n ingang.

Tiimoti aning Epafi'ro-daitus

19 Che n tariye tamaa Daana 'Yesu ingang ka ka fiing puo n na tungye Tiimoti ka u wa ye seng, ka n 'suhu maa sanga ni mang na wa bang ye yela.
20 'Bojung n ba tari nie jaa ang 'wonuu, ung na kaara ye 'jieng minga minga.
21 'Bojung ba jaa kaariye ba miihi yelitarihi 'jieng. Ba ba kaara 'Yesu 'Kristo yela ni 'jieng.
22 Che ye bangye u tiinhuu yela ang 'wuli, ka a'wo 'bie aning ba, u paahiye n ingang a tung a 'duohi-sung 'puong.
23 Bila 'jung n iriye tamaa ka n tumuu pampana, ka maang ang wa nye bila ni ang na pagima.
24 Che n deliye Daana ka ka fiing puo, n minga ming na wang.
25 Che n tiehiyeng ka a hienang ka n tung Epafi'ro-daitus ye seng. U iye n ba'bie, a i n tungtungto aning n 'soje-to, che i ye 'bi-tunuu aning nie ang tuna 'ihime n hiengbuhi 'puong.
26 'Bojung ye jaa yela nyennuung, ka u 'puo saang ming 'bojung ye 'wongyeng ka u bierang.
27 'Bojung yeliminga, u beyeng a tohi 'kuung. Che ka Naangmini daang iu hina, che u 'yong naani ung i hina. U iye n ming hina, ka n ta tari 'pu-saang a paahi 'pu-saang ingang.
28 Bila 'jung n iye 'ningbi-jie yaga ka n tumuu. Ka yenang na la wa nyiruu ka ye nyenging, ka n ming ta la ira 'karikaruu.

29 Bila 'jung ye dieguu Daana ingang aning 'pu-peli jaa, a mang kahina
niba ang tari u 'berihung to.
30 'Bojung 'Kristo tuma yela la ung daang tohi 'kuung. U da ba jera u
'nyivori yela, ka u mang 'ku tungbu yeng ba nyira sori a 'kurimo.

A yeliminga sun'tuubu

3 Baahibu 'puong, n ba'biihi, ye nyengina Daana ingang. A yela ning a
'ju seu 'kuye yela, maang seng a ba i too. Che a iye legibu ang na
sungye 'yi beu ingang.
2 Ye banna baahi yela. Ye banna beu tungtuniba yela. Ye banna banani
ang ngmaaha inga ni yela.
3 'Bojung tinuu la a degiri 'ihibu. Tinuu nga ang 'puoho Naangmini
Ngming'puohibu a sie 'puong, a nyengina 'Kristo 'Yesu ingang ni.
4 N ming gba danang tariye delibu a inggbani ingang. Ka nie jaang tieha
ka u tariye yeli kanga ung na deli a inggbani, maang tari bila gaa u
daana.
5 Ba 'ihiye n degiri 'beri a'nii daari. Mang i 'Isi'reeli buurii, a i
Beenjaming baluu, a i 'Hiiburu ang 'yi 'Hiiburuhi inga. A'wo a 'begu
lampegang mang i Farisii.
6 A'wo injegi yela, n da dogihiye a cheechi. A'wo a sun'tuubu ni ang 'bi
a 'begu 'puong ni, n da ba tari ngmehii.
7 Che yela ni jaa ang daang i 'duobu a 'kumo, ana mang jeri ang i 'lee
'Kristo 'jung.
8 Mm, haali n jeriye yela jaa ang i 'lee 'Kristo 'Yesu n Daana bangbu ni
ang suma yaga jaa a 'gaali ni 'jung. U 'jung mang kong yela jaa a jeraa
ang i sagiri ka n 'so 'Kristo 'jung.
9 Ka ba nyima u ingang, ka n ta tari n minga sun'tuubu ang 'yi a 'begu
tungbu ingang. Che ka n tari unani ang 'bibe a 'tuuro 'Kristo limaniye
ingang ni, a sun'tuubu ni ang 'yire Naangmini seng a 'tuuro limaniye
ingang ni.
10 Ka n bamuu, a bang u 'kuung 'puo 'ihiyiibu kpiengu ni, a kpe u dogee
'puo, a leu maali 'ku u 'kuung.
11 Ka anang ira iibu jaa ka n da ta a kpiinhi 'kuung 'puo 'ihiyiibu ni.

Pool ang 'yiinhe yela ni ang 'bi 'puoring

12 A ba i 'wo ka n tayeng, bii a paali. Che n iriye anie a gara 'ningbi-toori
ka n da nyogi yeli ni ming 'jung 'Kristo 'Yesu ang nyogima ni.
13 Ba'biihi, n ba jera ka n nyogiyeng, che yeli bung'yeni mang ira. N
'yiinhiye yela ni ang 'bi 'puoring a che tara yela ni ang 'bi
'ningbi-tooring.
14 N iriye anie ka n ta a ta'jie ni a nye a sanyeu ni ang i Naangmini saa'ju
buongbu sanyeu 'Kristo 'Yesu ingang.
15 Bila 'jung ye veng ka ti banani jaa ang biri ni tieha bila ning u 'ju. Yeli
jaa 'puong ka yenang tieha yelijaala, Naangmini na 'yuoye bila ming
'kuye.
16 Anaa jaa 'jie ni yeng ting ta ni, ye veng ka ti 'chene aning a 'tuubu ning
u 'ju.
17 Ba'biihi, ye jaa lang 'tuuro bila ni mang ira, a kaara banani ang 'tuuro
a'wo ting maahi 'kuye bila ni.
18 'Bojung niba yaga 'cheni 'puong, ba yela mang yera 'kuriye pahii pahii
ni, a yera 'kuriye ming pampana haali a che 'kono, ka ba iye 'Kristo
dagara ni domihi.
19 Ba baahibu iye nyuongbu. Ba Naangmini la ba 'puo. Ka ba tangkama
'bi ba 'vii 'puong. Bang mang tieha dunee buunhu yela.
20 'Bojung ti 'yiribiilung 'biye arijena 'puong, ting cheliha ka a Diera 'yi 'be
ming wa, Daana 'Yesu 'Kristo.
21 Unang daang na leuhi ti inggbandegiri ka u leu 'woning u
inggbanggirima aning kpiengu ni ung tari a na tuong 'sigihi yela jaa 'ku
u minga ni.

Kpaahibu

4 Bila 'jung n ba'biihi ang i n nunginiba, a i niba mang nyenna, n nyengka
aning n naalung 'jupiluu, n nunginiba, ye ahi kpiengaa bila Daana
ingang.
2 N suhiye 'Yuwoodiyas, a suha Siinitiki ka ba i haakila bung'yeni Daana
ingang.
3 N suhiye i ming, n 'yogi-to minga, sunna a pogiba nga, banang tung
tuma anima a 'duohi-sung 'puong ni, a'wo Kileement ming aning n taa
tungtuniba 'mine ang daang tung nima bila ni. Ba 'yoeng 'bi 'nyivori

gbangu ni 'puong ni.
4 Ye nyengina Daana ingang wagiri jaang. N la yelang: Ye nyengina.
5 Ye veng ka niba jaa bang ye boinlung yela. Daana pieliyeng.
6 Ye ta ira 'karikaruu yeli jaa 'jung, che yeli jaa 'puong a 'tuuro Ngming'puohi aning Ngminsuhi ingang, aning barika 'puohibu, ye veng ka Naangmini bang ye yelisuhii.
7 Naangmini 'suhu maahuu, unang gaa yeli 'muni bangbu jaa ni, u na kaaye ye 'sikie 'jieng, aning ye haakilihi 'jieng a 'tuuro 'Kristo 'Yesu ingang.
8 A baahaang, ba'biihi, yela jaa ang i yeliminga, yela jaa ang i nanii, yela jaa ang 'tu sori, yela jaa ang i 'forifori, yela jaa ang suma, yela jaa ang tari 'yo-sung, ka suntung kpong jaang 'bibe, ka 'pugibu jaang ming 'bibe, ye mang tieha a yela nga.
9 Yela ni, ana yeng daanhi a die, a 'wong, a nye n ingang ni, ye tunaa. 'Suhu maahuu Naangmini ni na 'biye ye seng.

Filiipai niba 'kuubu yela 'pugibu

10 Che n nyengingyeng Daana ingang yaga jaa, aning pampana a baahaang yeng la tiehi n 'jie kaabung yela. Siringminga ye daang tiehiye n yela, che ye daang ba nye 'vuo.
11 A ba i 'wo ka hiengbu 'jung la mang yera, 'bojung n daanhiyeng yeli jaa 'puong mang 'be, ka a sigima.
12 N bangye nandaalung 'puo 'biibu, a bang bundaalung 'puo 'biibu. Yela jaa 'puong ming n daanhiyeng ka n 'tuohi yelipagirihi jaa, ka tigibu la bii ka kong kpiebu la, a daanhi ka n mang wa 'do, a la wa 'bi hiengbu 'puong ming.
13 N na tuong iye yela jaa a 'tuuro 'Kristo ingang, unang 'kurimo kpiengu ni.
14 Anaa jaa ye iye sung aning yeng sungma n dogee 'diibu 'puong.
15 Pampana ye Filiipai niba bangyeng ming ka a 'duohi-sung 'munpiileeng, sanga ni mang daang 'yi Masi'dooniya gaa, ka n ning cheechi jaa ba tari taa yela bangbu a'wo 'kuubu aning diebu 'puong, 'see ye 'yong.
16 'Bojung haali Tesalonaika 'puong ye tungye n seng a gaa 'dayeni a sungma n hiengbu 'puong.
17 A ba i 'wo ka 'kuubu mang buora, che n buorang ka ye sanyeu 'do.

18 Che n nyiye a jaa, a nye yaga jaa 'gaali. N tigiyeng, mang die a 'yi
Epafi'ro-daitus seng a buunhu ni ang 'yi ye seng ni 'jung. A iye
'nyuu-noohi 'kuubu, a i sarika ang sigi diebu, a peli Naangmini 'puo
sung.
19 N Naangmini ming na 'kuyeng ye bunghienihi jaa a 'yi u
bundaambuunhu ang 'bi girima 'puong a 'tuuro 'Kristo 'Yesu ingang.
20 Pampana girima 'bibe a 'ku Naangmini aning ti Ba wagiri la wagiri jaa.

A baahaa 'puohibu

21 Ye 'puohi ningpegi'yiruu jaa 'Kristo 'Yesu ingang. A ba'biihi ni ang 'bi
n seng ni 'puohiyeng.
22 A ningpegi'yiribe jaa 'puohiyeng, banani ang 'bi 'Sii-zer 'deung ning
panaa 'puohiye yaga jaa.
23 Ti Daana 'Yesu 'Kristo bunye ni 'bi ye sie seng. Ami.

Koloosi Gbangu

'Puohibu

1 Pool, 'Yesu 'Kristo 'bi-tunuu Naangmini buobu 'jung, aning ti ba'bie Tiimoti,
2 ti seurang a 'kuro a ningpegi'yiribe aning a ba'biihi ni ang i limanpaalii niba a 'bi 'Kristo ingang Koloosi 'puong. Bunye aning 'suhu maahuu 'bi ye seng a 'yi Naangmini ti Ba ingang aning Daana 'Yesu 'Kristo ingang.

'Kristo ninsaalihung aning u tuma

3 Ti mang 'puohiye Naangmini ang i ti Daana 'Yesu 'Kristo Ba ni barika, a mang suha 'kuriye.
4 'Bojung ti 'wongyeng ka ye tariye limaniye 'Yesu 'Kristo ingang, ka ye nungye a ningpegi'yiribe jaa.
5 Ti 'puohiye Naangmini barika a tamaa ni ang 'bing Naangmini 'yiring a 'kuye ni 'jung. A tamaa yela yeng dang 'wong a yeliminga yelihung ni 'puong. Una la a 'duohi-sung ni.
6 Unang wa ye seng, a ngmana ngmama a dunee jaang a'wo ung ira bila ye 'puong ming ni, a 'yi a 'beu ni yeng daang 'womuu, a bang Naangmini bunye ni yeliminga 'puong ni.
7 A'wo yeng ming daang daanhi a 'yi Eepafiras, ti to tungtungnunginaa seng bila ni. Unang i 'Kristo limanpaalii tungtuna a 'kuye ni.
8 Unang daang yeli 'kuti ye nungbu yeng tari a Sie ingang yela.
9 Bila 'jung ti ming, a 'yi a 'beu ni ting daang 'wom-aa, ti ba veng ye 'puohi 'ku. Ting suha ka ye paali aning u buobu bangbu yeng jaa 'puong, aning yela 'muni bangbu ang 'yire a Sie seng.
10 Ka ye 'chene a sigi Daana a pena u 'puo yeli jaa 'puong, a ngmana ngmama tungsung jaa 'puong, a baara Naangmini bangbu 'puong.
11 Ka ye nye fanga a 'yi kpiengu jaang, a 'yi u girima kpiengu ni 'puong, a tari 'kanyiri aning 'kanyiri 'gaalii 'suuri 'ihibu yela 'puong aning nyengka.
12 A mang 'puoho a Ba ni barika, unang maaliti ting sigi ka ti nye ti tuori a ningpegi'yiribe ang 'bi chaanii 'puong chengbuunhu ni 'puong.
13 Unang 'ihiti a 'yi a 'liinhuu kpiengu ni 'puong, a che diti ing u 'Bi-daununginaa naalung 'puong ni.
14 U ingang la ting nye yeudiebu a 'tuuro u jiing ingang ni, a nye yelibee veng'kuubu ming.

15 U 'woree la Naangmini ni nie ang kung tuong nye ning 'ningbiri 'woree.
Una la 'bi-fora bungnaanuu jaa ingang.
16 'Bojung bung jaa daang naangyeng a 'tu u ingang, buunhu ang 'bi
sagbaning aning buunhu ang 'bi 'teng-gbaning, buunhu nie 'ningbiri ang
na tuong nye, aning buunhu nie 'ningbiri ang kung tuong nye. Ka
na'kogihi la bii ka naalung kpienguhi la, ka 'ju-daamba la bii ka kpiengu
niba la, bung jaa daang naangyeng a 'tu u ingang, a naang 'kuu.
17 U 'bibeng che ka bung jaa wa 'bibe. Buunhu jaa lang nyogiye taa ahi
a 'tuuro u ingang.
18 Una la a inggbani ang i a cheechi ni 'ju. Una la a 'munpiilee. Una la
'bi-fora a 'yi kpiinhi 'puong, ka yeli jaa 'puong u mang i 'yi-diera.
19 'Bojung a iye a Ba ni 'pu-peli ka u minga jaa 'gbuli paali a 'Bi-dau
ingang.
20 U daang 'bingye maahuu a 'tuuro u dagara jiing ni ingang, ka u veng ka
u minga ning bung jaa leu maali taa a 'tuuro u ingang. Ka buunhu ang
'bi 'teng-gbaning la, bii ka buunhu ang 'bi sagbaning la.
21 Ye ming, sanga kangang ye daang iye niba ang weli a i domihi ye 'suhu
'puong ye tungbee 'jung. Che pampana u vengyeng ka ye niu leu maali
taang.
22 U iye bila u neni inggbani ni ingang a 'tuuro u 'kuung ni ingang, ka u ti
waaniye u 'ningbi-toori, ka ye i ningpegi'yiribe, a i niba ang ba tari
paangbu, a i niba ang ba tari ngmehii,
23 ka yenang 'bi a limaniye 'puong gara, a kpe nyaga a ahi, a ba leu 'puori
'yi a 'duohi-sung tamaa ni 'puong. Una yeng 'wong ni, u 'duoho bang
ing 'ku bungnaanuu jaa ang 'bi sagbani luong ni. U tungtuna la ka
maang Pool i ni.

Pool tungbu a 'ku a cheechi

24 Pampana n nyenginiye n dogee mang 'dire 'kuriye 'puong, a paana a
dogee ni 'Kristo ang daang 'di che kpeling ni n inggbaning u inggbani
ni 'jung, a inggbani la a cheechi.
25 A cheechi nga tungtuna la ka Naangmini 'ihime mang i, a 'tuuro a
tungbu ni Naangmini ang 'kumo ni ingang. Una ung 'kumo ye 'jung ni,
ka n paali Naangmini yelihung ni.
26 A 'gondo ni ang daang sogili, a 'yi sang'kongkoruu sanga aning buura

ang pari sanga ni. Che pampana ang 'yuo 'ku u ningpegi'yiribe ni.
27 Bana la ka Naangmini 'puo peli ka u 'wuli 'ku bung ni ang la a 'gondo girima bundaalung ni niba ang ba i 'Juuhi 'puong. A 'gondo la ka 'Kristo 'biye ye iinhing, ka bila i ye girima tamaa.
28 U yela la ting inna 'duoho, a kpaaha nie jaa, a 'wuno nie jaa aning yeng jaa, ka ti waaning nie jaa ka u paali 'Kristo 'Yesu ingang.
29 Bila 'jung la mang ming tuna yaga jaa, a moora a 'tuuro u tungbu ang tuna tuma n ingang aning kpiengu 'puong.

2 'Bojung n buorang ka ye bang bila ni mang moora yaga jaa a 'kuriye, aning bila ni mang moora yaga a 'kuro bamahi ang 'bi 'Leyodisiiya 'puong, aning bila ni mang moora a 'kuro bamahi nga jaa ang nang ba nye n 'ningbisogo.
2 N buobu la ka ba 'sikie maa, a 'woo lang taa nungbu 'puong ka ba bang pielaang 'ningbiyuo bundaambuunhu jaa, a tari Naangmini 'gondo bangbu ni. 'Kristo la bila.
3 U ingang la ka yeng aning bangbu bundaambuunhu jaa sogili ni.
4 N yeriye a yela nga ka nie jaa ta wa belingye aning kokonoo 'jung.
5 'Bojung anaa jaa ka n ba 'bi ye seng aning inggbani, che n 'biye ye seng aning sie, a nyengina aning mang nyira ye lang ahi sung, aning limankpiengaa 'Kristo ingang.

'Nyivo-paalii 'Kristo ingang

6 Bila 'jung a'wo yeng sagi 'Kristo 'Yesu a Daana bila ni, ye 'chene u ingang bila.
7 Ye kpe nyaga u ingang, a miera 'duoro u ingang, a ahi kpiengaa a limaniye ni 'puong, a'wo bang 'wuliye bila ni, a paaha 'beng yaga aning barika 'puohibu.
8 Ye banna ka nie jaa ta wa saangye a 'tuuro ninsaaliba yeng ingang aning belingkpali ang 'yi ninsaaliba 'tuubu ingang, a 'yi dunee nga yelitarihi 'yong ingang, che ka a ba 'yi 'Kristo ingang.
9 'Bojung u ingang la ka Naangmini 'berihung paalii jaa lang 'bibe inggbani 'puong.
10 Ye paaliyeng u ingang, una la beriikpiengu jaa aning 'suobu kpiengu jaa 'ju.

11 U ingang ming la ka ye degiri 'ihi a 'tuuro degiri 'ihibu ni ang ba 'ihi
aning 'nuuhi, aning 'Kristo degiri 'ihibu ni a 'tuuro a yelibee inggbani
inggbanihung ni yaa bahibu 'puong.
12 Ye niu bang daang lang 'ung Ngminikon'suobu 'puong, ka ye niu la 'ihi
'yi ming, a 'tuuro ye limaniye yeng tari Naangmini tuma ni ingang 'jung,
a Naangmining 'ihuu a 'yi a 'kuung 'puong ni.
13 Yena daang iye kpiinhi ye yelibee 'puong aning ye inggbama degiri
ba'ihibu 'puong, ka Naangmini 'kuye 'nyivori ning 'Kristo, a veng ye
saangbuhi jaa 'kuye.
14 Unang daang 'du a mara ni ang seu ning 'nu ni bahi, a marang daang
nyogi ti kokoeng, a chiihiti ni. Ung daang diu 'yi ti soring a kpaahuu
mari u dagara ni ingang.
15 Naangmini daang saangye 'ju-daamba aning kpiengu niba, a 'wulibo
gbanggbaling, a 'uohi ba 'olo, a tuongba a dagara ingang.
16 Bila 'jung ye ta veng ka nie jaa yeliye siimaa 'diibu yela, bii buunhu
'nyuubu yela, bii 'chiu kanga 'diibu yela, bii 'chiu-paalaa 'diibu yela, bii
a peenhibu 'beu yela.
17 Ana iye yela ang waana kalin'chiu, che 'Kristong 'so a minga ni.
18 Ye ta veng ka nie jaa belingye ye sanyeu nyiibu 'puong aning minga
'pugi 'sigihibu aning malikihi Ngming'puohibu. U daana mang ngmaara
kpieriye yela ung ba nye 'puo, a mang 'duoho u minga kpali aning u
dunee haakila.
19 Che u ba mang nyogi a 'ju, u ingang ka a inggbani jaa nyira siimaa a
'tuuro a inggbani 'kpingee aning a inggbani 'giile ingang, a 'woo lang
taa, a baara aning Naangmini baabu.

A 'nyivo-paalaa 'Kristo ingang

20 Bila 'jung ka yenang 'kpi ning 'Kristo a 'yi a dunee nga yelitarihi 'puong,
ka wala la yeng 'woning yeng nang 'bi a dunee 'puong, a 'tuuro
yeli'binnihi?
21 Yeng 'tuuro yela ang i 'wo ta fiinhi nga, ta leng nga, ta nyogi nga.
22 Ama jaa na 'koring, a va bahi aning tuma tungbu 'puong, a 'tuuro
ninsaaliba nuori 'kuubuhi aning ninsaaliba 'wulibu.
23 Siringminga, yela nga tariye yeng 'wulibu ngming'puohi nie ang ing u
minga 'puong, aning minga 'sigihibu 'puong, aning minga inggbani

dogihibu 'puong, ang ba tari legiraa a 'ku inggbani bobee.

3 Bila 'jung ka yenang 'ihi ning 'Kristo, ye buora buunhu ang 'bi saa'jung.
'Beng ka 'Kristo 'jing Naangmini 'nuduring ni.
2 Ye veng ka ye 'suhu 'bi buunhu ni ang 'bi saa'jung, a ta veng ka a 'bi
buunhu ang 'bi 'teng-gbaning.
3 'Bojung ye 'kpiyeng, ka ye 'nyivori sogili 'Kristo seng, Naangmini
ingang.
4 Sanga ni 'Kristo, unang i ti 'nyivori ni, ung daang na 'yi, ye ming daang
na 'yi paahiye u ingang girima 'puong.

A 'nyivokoree aning a 'nyivo-paalaa

5 Ye veng ka ye dunee yelitarihi buobu ang 'bi ye inggbamang 'kpi. Ana
la senseng, degiri, bungbee buobu, yelidega buobu, aning 'niiri. 'Niiri
iye bagimaali.
6 A yela nga 'jung ka Naangmini 'su-kpiengaa waana 'biihi ang jaanhi
nuori 'tuubu ingang ni.
7 A 'puong la yeng ming daang 'chene, sanga ni yeng daang 'bi a
'puong ni.
8 Che pampana ye bahi a yela nga jaa, 'suuri, 'su-kpiengaa, bielung,
'yo-saang, aning ye noe yelibee yelibu.
9 Ye ta ngmaara 'girii 'kuro taa, 'bojung ye yaaye a 'jogikoree ni aning u
tuma bahi.
10 A che di 'jogi-paalaa ni 'pili, unang mang ira paalaa a gara bangbu
'puong a 'wore nie ni ang naamuu ni.
11 A bila 'puong a ba tari ka 'Giriis nie la nga bii ka 'Juu nie la nga, ka nie
degiri ang 'ihi bii nie degiri ang ba 'ihi, ka Baribeeriyang nie bii Siitiang
nie, ka 'yeme bii nie ang ba i 'yeme. Che 'Kristo la bung jaa, a 'bi ba jaa
ingang.
12 Bila 'jung bii, a'wo yeng i niba Naangmini ang 'lugihi, a i
ningpegi'yiribe, a i Naangmini nunginiba ni, ye di hinihung, mingilung,
minga 'sigihibu, boinlung, aning 'kanyiri 'gaalii 'suuri 'ihibung a 'pili.
13 Ye tari 'kanyiri taa seng, a vena 'kuro taa. Ka nie jaa ning u tong tari
goma, ye vena 'kuro taa. A'wo 'Kristo ming ang veng 'kuye bila ni, ye
ming tuna bila.

14 Ye tari nungbu a gaa a yela nga jaa. Una la mara ang nyogiriye 'binne
nuori'yeni paalibu 'puong.
15 Ye veng ka 'Kristo 'suhu maahuu 'di naalung ye 'sikieng. A 'suhu
maahuu la ka Naangmini buongye 'ku inggbani bung'yeni 'puong. Ye
mang 'puoho barika.
16 Ye veng ka 'Kristo yelihung ni 'bi ye ingang yaga jaa. Ka ye 'wuno taa
a ira taa kawani yeng jaa 'puong, a 'yiene Naangmini 'yieng-seurihi,
aning 'pugibu 'yieme, aning siilung 'yieme. Ye 'yiene aning bunye ye
'sikieng a 'kuro Daana.
17 Yeli jaa yeng ira yeliyaga 'puong bii tuma 'puong, ye ira a jaa Daana
'Yesu 'yuoring, a 'puoho Naangmini a Ba ni barika a 'tuuro u ingang.

A 'nyivo-paalaa tungtunihi i kpe'jieng

18 Pogiba, ye 'sigihi ye miihi 'ku ye siriba. Bila sumang Daana 'tuubu
'puong.
19 Siriba, ye nung ye pogiba, a ta i too ba ingang.
20 'Biihi, ye 'tuuro ye ba'mine aning ye ma'mine noe yela jaa 'puong.
'Bojung bila iye 'pu-peli yaga jaa a 'ku Daana.
21 Ba'mine, ye ta dagina ye 'biihi 'suuri, ka ba iinhi wa chuori.
22 Tungtuniba, ye 'tuuro ye dunee daam'mine noe yela jaa 'puong. A ba
i 'wo sanga ni bang kaariye 'yong a'wo niba ang buora ka ba peli niba
'puuhi. Che ye 'tuuro ba noe aning ye 'sikie jaa, a jora Naangmini.
23 Yela jaa yeng ira, ye i a yelibalaa aning ye 'sikie jaa a'wo yeng ira 'kuro
Daana, ka a ba 'woning yeng ira 'kuro ninsaaliba.
24 Ye bang ka Daana seng la yeng daang na nye a chengbuunhu ang i ye
sanyeu. 'Bojung Daana 'Kristo la yeng tuna 'kuro.
25 Che nie ni jaa ang tuna tungbee daang na nyiye u tungbee ni sanyeu.
Niba kahing gaa taa 'chibe.

4 Daam'mine, ye ira ye tungtuniba sung, a iriba yela ang 'tu sori. Ye bang
ka ye miihi tariye Daana ang 'bi arijenang.

Pool ibang kawani

2 Ye mari kpiengaa Ngming'puohi 'puong, a kaara bila 'jieng sung aning
barika 'puohibu.

3 Ye 'puoho Naangmini 'kuriti ming, ka Naangmini 'yuo 'duoho ingbu
sori 'kuti, ka ti yeli 'Kristo 'gondo ni yela. A 'jung la mang 'bi pogiriba
'deu 'puong ni.
4 Ye suha 'kurimo ka n tuong yelaa ka a peli sung, a'wo bila ang sigining
ka n yeli.
5 Ye ira yela aning yeng banani ang ba sagi seng, a di a wagiri tuna ning
tungsuunhi.
6 Ye veng ka ye yeliyaga mang tari bunye, a 'wong yaarung, ka ye bang
bila ni yeng na mang die yeli 'ku nie jaa ang jugihiye.

A baahaa 'puohibu

7 Tiikikus na yeliye n yela jaa 'kuye. U iye ba'bie ting nung yaga jaa, a
i limanpaalii tungtuna aning ti tungtungto Daana ingang.
8 A bila nga 'jung mang tumuu ye seng ka ye bang ti yelitarihi, ka u maa
ye 'sikie.
9 U ning Oneesimus la, ti ba'bie ang i limanpaalii daana a i ti ba'bie ting
nung, una la ye kanga ni. Ba na yeliye yela jaa ang i 'jie ngang 'kuye.
10 N to pogira, Aristaarikus 'puohiyeng, aning Maaki, Baarinabas
yaupoga 'bi-dau. Ye nyiye 'wulibu a'wo u yela. Ka unang wa wa ye
seng, ye dieguu,
11 aning 'Yesu, una bang buona 'Juusitus ni. Ba 'yong la degiri 'ihibu niba
a 'ku a Naangmini naalung a tungtungtaa 'puong. Ba 'kurimong 'suhu
maahuu.
12 Eepafiras, ye kanga ang i 'Yesu 'Kristo tungtuna, u 'puohiyeng. U mang
moorang yaga jaa a 'kuriye u Ngming'puohi 'puong, ka ye ahi a jigi, a
bang Naangmini buobu jaa pielaang.
13 'Bojung n nyiyeng ka u tariye injegi yaga jaa ye yela, aning bamahi nga
ming ang 'bi 'Leyodisiiya 'puong aning Haiyeroopolis 'puong.
14 'Luki, a ningtiura ni ting nung yaga ni aning 'Diimas 'puohiyeng.
15 Ye 'puohi a ba'biihi ni ang 'bi 'Leyodisiiya 'puong ni, a 'puohi Niimifas
aning a cheechi ni ang 'bi u 'deung ni.
16 Sanga ni bang na wa karing a gbangu nga 'kuye baahi, ye veng ka ba
karimuu 'Leyodisiiya niba cheechi ming 'puong, ka ye ming karing a
gbangu ni ang 'yi 'Leyodisiiya ni.
17 Ye yeli 'ku Arikiipas: Kaara a tungbu ni ing die Daana ingang ni 'jieng

ka i paaluu.
18 Maang minga Pool 'nung seu a 'puohibu nga. Ye tieha n pogibu ni yela.
Ngming na 'kuye bunye. Ami.

Fora Tesalonaika Gbangu

'Puohibu

1 Pool aning Sili'veenas aning Tiimoting seura 'kuro Tesalonaika niba cheechi. Banang 'bi Naangmini a Ba ingang aning Daana 'Yesu 'Kristo ingang ni. Bunye aning 'suhu maahuu 'yi Naangmini ti Ba ingang, a 'yi Daana 'Yesu 'Kristo ingang, a wa ye seng.

A Tesalonaika sagiriba limaniye aning 'sieree

2 Ti mang 'puohiye Naangmini barika wagiri jaang ye jaa 'jung, a mang buona ye 'yoe ti Ngming'puohibu 'puong.
3 Ti mang tiehang wagiri jaang ti Naangmini aning ti Ba 'ningbi-tooring ye limaniye tuma yela, aning ye nungbu tungkpienhi yela, aning ye tamaa 'kanyiri yela ti Daana 'Yesu 'Kristo ingang.
4 Ba'biihi Naangmini ang nung, ti bangyeng ka Naangmini 'lugihiyeng.
5 'Bojung ti 'duohi-sung ba wa ye seng yeliyaga 'yong 'puong. U wayeng ming kpiengu 'puong, a wa a Sipegi'yiruu 'puong, a wa 'sige ang ba 'bi 'be fiing jaa 'puong. Ye bangye 'berihung ni ting daang 'be ye 'puong ye 'jung.
6 Yeng daang leu ti 'potuuribo aning Daana 'potuuribo, a daang 'di a yelihung dogee yaga aning yeng nye a Sipegi'yiruu nyengka.
7 Bila 'jung ye daang iye niba bang na toonha a 'ku banani jaa ang sagi Masi'dooniya 'puong aning 'Akeeya 'puong.
8 'Bojung Daana yelihung daang 'yiye ye seng a yeli 'yi gbanggbali. Masi'dooniya aning 'Akeeya 'yong 'puuhing naang ang daang yeli 'yi gbanggbali. 'Jie jaang ming ye limaniye yeng tari Naangmini ingang yaariyeng. Bila 'jung ti ba hiena ka ti la yeli yeli jaa.
9 'Bojung bana miihi yeliye ti yela, bila ni kpiebu ting kpening ye seng, aning bila ni yeng leu 'yi baga ingang ka ye ti tung Naangmini ang i 'vori a i yeliminga daana ni.
10 Ka ye ti cheliha u 'Bi-dau ming ang na ti 'yi sagbani wa. Una ung 'ihi a 'yi kpiinhi 'puong ni, 'Yesu unang 'ihiti a 'yi 'su-kpiengaa ang waana 'puong ni.

Pool tungbu Tesalonaikang

2 Ba'biihi, ye miihi bangye ti kpiebu ting daang wa kpening ye seng, ka
u daang ba i jaala.
2 Ting daang dang 'di dogee aning bang daang ingti nyaaba Filiipai
'puong bila ni, a'wo yeng bang ni. Che ti daang tariye nyeu ti
Naangmini ingang ka ti yeli Naangmini 'duohi-sung yela 'kuye chiihibu
yaga 'puong.
3 'Bojung ti kawani ba 'yi boribu ingang, bii degiri ingang, bii belingbu
'puong.
4 Che a'wo ting i niba Naangmini ang daang sagi a di a 'duohi-sung 'kuti
delibu 'puong ni, bila la ting yera. Ti ba yera bila ka ti peli niba 'puuhi.
Ti yeriye bila ka ti peli Naangmini 'puo, unang 'pigihe ti 'sikie ni.
5 Wagiri jaa daang 'chibe ming ting yeli 'bangfuge yeliyaga, a'wo yeng
bang bila, bii a tari 'ningbiri 'libilibi. Naangmini la 'sieree daana.
6 Bii ting daang bo 'pugibu 'yi niba seng. Ti daang ba bou 'yi ye seng, bii
a 'yi ningjaani seng. A'wo ting i 'Kristo 'bi-tunihi 'puong, ti daang na
tuong diye ti tuora dogili ye iinhing.
7 Che ti daang iye boin ye 'puong, a'wo poga ang kaara 'biihi 'jieng ang
mang suona u minga 'biihi bila.
8 Ting daang 'hiine ye yela 'jung, ti daang ba buora ka ti 'kuye Naangmini
'duohi-sung 'yong. Ti daang buorang ka ti di ti 'nyivoe ming 'kuye.
'Bojung ye leu iye niba ting nung yaga jaa.
9 'Bojung ba'biihi, ye tiehiye ti tungkpienhi aning ti tuora yela. Ti da
mang tuniye tuma 'yienguu aning ngminaa. 'Bojung ti daang ba buora
ka ti tuora dogili ye kanga jaa ingang, sanga ni ting daang ing
Naangmini 'duohi-sung ni 'kuye.
10 Ye iye 'sieree 'deme, ka Naangmini ming i 'sieree daana, bila ni
pegi'yiibu, aning sun'tuubu, aning ba tari paangbu 'berihung ting daang
'be ye banani ang sagi 'puong.
11 A'wo yeng bang bila ni ting daang i ye kanga jaa kawani ni, a maa ye
kanga ming jaa 'suhu ni, a kpaahi ye kanga jaa a'wo ba ang mang ira u
'biihi bila ni.
12 Ti iyeng kawani ka ye 'be 'berihung ang sigihining Naangmini. Unang
buoniye a garaning u minga naalung 'puo aning u minga girima 'puo ni.
13 Ngaang 'jung ting ming 'puoho Naangmini barika wagiri jaang. 'Bojung

sanga ni yeng daang die Naangmini yelihung ni yeng 'wong 'yi ti seng ni, ye ba dieguu a'wo ninsaaliba yelihung. Ye dieguung a'wo Naangmini yelihung, bila ming ung i yeliminga 'puong. Unang tuna tuma ming ye banani ang sagi iinhing ni.

14 'Bojung yena, ba'biihi, ye leuye Naangmini cheechihi ni ang 'bi 'Judiiya 'puong 'potuuribo, anang 'bi 'Kristo 'Yesu ingang ni. 'Bojung ye ming 'diye yela ni ning a 'ju dogee a 'yi ye paaluu niba seng, a'wo bang ming 'di a dogee bila a 'yi a 'Juuhi seng ni.

15 Banang ku Daana 'Yesu, a ku ba miihi dangyeriba, a kariti bahi ni. Ba ba pena Naangmini 'puo, a mang chiiha niba jaa ming.

16 Ba mang kariting ka ti ta yera yela 'kuro a niba ni ang ba i 'Juuhi ni ka ba i 'chihi. A bila nga 'puong ba mang paaniye ba yelibee wagiri jaang, 'bojung a 'su-kpiengaa waye ba iinhing a baahaang.

Pool ang buora ka u la ti nye a cheechi

17 Che tinuu, ba'biihi, bang daang diti 'yi ye seng wagiri fiing 'puong inggbani 'biibu 'puong ni, che ba daang ba diti 'yi ye seng 'sikiri 'puong. Ti iye anie yaga jaa aning buobu kpong ka ti nye ye 'ningbisogo.

18 'Bojung ti daang buorang ka ti wa ye seng. Yeliminga maang Pool, n daang buorang pahii pahii ka n wa. Che ka Sitaani daang legiti.

19 'Bojung 'bo la ti tamaa, bii ti nyengka, bii ti nyengingbu naalung 'jupiluu? Ma yena la Daana 'Yesu 'Kristo 'ningbi-tooring u waa sanga wa?

20 'Bojung yena la ti girima aning ti nyengka.

3 Bila 'jung sanga ni ting daang ba la tuong na ahining bila, ting tiehi ka a sumang ka ti 'bi Aatenz 'puong ti 'yong.

2 Ting daang tung Tiimoti, ti ba'bie aning Naangmini tungtungto 'Kristo 'duohi-sung ni 'puong. Ti daang tumuung ka u wa veng ka ye ahi kpiengaa a nyagihi ye iinhi ming ye limaniye soring.

3 Ka nie jaa ta 'jigihe a tuorihi nga 'jung, 'bojung ye miihi bangyeng ka ba daang 'bingting a 'ku-a.

4 'Bojung, yeliminga, sanga ni ting 'bi ye seng, ti dang yeliyeng ka ba na dogihiting. Ka bila daang i, yeng bang.

5 Bila 'jung sanga ni mang ba la tuong na ahining bila, mang tung ye seng

ka n bang ye limaniye yela. Ka a 'pigihe ta wa 'pigihiye ka ye 'le, ka ti tuma i jaala.
6 Che Tiimoti 'yiye ye seng a wa ti seng pampana, a waaning 'duohi-noo wa 'kuti a'wo ye limaniye aning ye nungbu yela. U yeliting ka ye tariye tiehisuunhi ti yela wagiri jaang, a buora yaga jaa ka ye nyiti a'wo ting ming buora ka ti nyiye bila.
7 Bila nga 'jung, ba'biihi, ti 'suhu da maayeng ye yela ti tuora ni jaa 'puong aning ti dogihibu jaa 'puong ye limaniye 'jung.
8 'Bojung ti tariye 'nyivori pampana, ka yenang ahi kpiengaa Daana ingang.
9 'Bojung 'bo barika 'puohibung sigi ting na tuong di 'ku Naangmini ye 'jung aning nyengka ni jaa ting nyengina ti Naangmini 'ningbi-tooring ye 'jung ni?
10 'Yienguu aning ngminaa ti mang 'puohiye Naangmini yaga jaa a 'gaali, ka ti nye ye 'ningbisogo, a paali yeli ni ang kong ye limaniye 'puong.
11 Ti Naangmini minga aning ti Ba, aning ti Daana 'Yesu 'Kristo 'wuliting sori ka ti wa ye seng.
12 Daana veng ka ye nungbu yeng tari taa iinhing, aning nungbu yeng tari niba jaa iinhing paahi a pa baha, a'wo ti nungbu ang 'wo bila ye iinhing nga.
13 A baahaang ka u maali ye 'sikie ka a ta tari ngmehii pegi'yiibu 'puong ti Naangmini aning ti Ba 'ningbi-tooring, ti Daana 'Yesu 'Kristo waa 'puong, u ning u ningpegi'yiribe jaa.

'Nyivori ni ang pena Naangmini 'puo

4 Bila 'jung ba'biihi, a baahaang, ti suhiyeng a iriye kawani Daana 'Yesu ingang. A'wo yeng die 'yi ti seng bila ni yeng i 'wo ka ye 'chene a pena Naangmini 'puo ni, a'wo yeng ira bila ni, ka ye maaling gara 'ningbi-toori yaga jaa.
2 'Bojung ye bangye nuori 'kuubuhi ni ting 'kuye ka ye 'tuuro a 'tuuro Daana 'Yesu ingang.
3 'Bojung Naangmini buobu la ye welipegi'yiibu, ka ye ngmaa 'yi senseng ingang.
4 Ka ka ye kanga jaa mang bang bila ni ung na tari u inggbani welipegi'yiibu 'puong aning nanihung 'puong.

5 A kung taruu bo'gaalii ang i kpiengaa 'puong, a'wo niba ni ang ba i
'Juuhi ang ba bang Naangmini ang 'wo bila ni.
6 Ka nie ta i beu a ti 'filing u ba'bie yeli jaa 'puong. 'Bojung Daana iye
a yela nga jaa sannaara a'wo ting ming dang kpaahiye a 'di bila
'sieree ni.
7 'Bojung Naangmini ba buongti 'ku degiri, u buongting 'ku pegi'yiibu.
8 Bila 'jung unani ang jaanha a 'wulibu nga, u ba jaanha ninsaalaa.
Naangmini ung jaanha, unang 'kuriye u Sipegi'yiruu ni.
9 Che a'wo ba'biilung nungbu yela, ye ba hiena ka n seu 'kuye. 'Bojung
Naangmini 'wuliye yena miihi ka ye nung taa.
10 Yeliminga, ye nungye a ba'biihi jaa ang 'bi Masi'dooniya paaluu jaang.
Che ti suhiyeng, ba'biihi, ka ye nang maaling tuna bila yaga jaa.
11 Ye moora 'ningbi-jieng ka ye i boin, a ira ye miihi yela, a tuna tuma
aning ye miihi 'nuuhi, a'wo ting 'kuye nuori ka ye ira bila ni.
12 Ka ye 'berihung 'tu sori a 'ku banani ang ba 'bi ti 'puong ni, ka ye ta
hiena bung jaa.

Daana waa

13 Ba'biihi, che ti ba buora ka ye i 'bambugiri, a'wo banani ang 'gbihe yela,
ka ye ta ira nimiha a'wo banani ang ba tari tamaa ni.
14 'Bojung ka tinuung sagi ka 'Yesu 'kpiyeng a la 'ihi, bila la, banani ming
ang 'gbihe 'Yesu ingang ni ka Naangmini daang na waaning aniu.
15 'Bojung ti yeriye ngaang 'kuriye a 'yi Daana yelihung ingang, ka ti
banani ang tari 'nyivori a 'bibe a gara Daana waa sanga, ka ti kung die
banani ang 'gbihe ni 'yie.
16 'Bojung Daana minga daang na 'yiye sagbani 'sigi aning tahingbu, aning
malikinaa kokori, aning Naangmini biengkoni. Ka a kpiinhi ang 'bi
'Kristo ingang 'ihi fora.
17 A bila 'puoring ti banani ang tari 'nyivori a 'bibe, Naangmini na
jaahiting 'doning sagbani a ti paahi ba ingang savaala 'puong. Ka ti ti
'tuohi Daana saa'jung, bila la ting daang naang 'bibe aning Daana a gara
wagiri jaang.
18 Bila 'jung ye maara taa 'suhu aning a yela nga.

5 Che a wagirihi aning a sangihi yela, ba'biihi, ye ba hiena ka n seu 'kuye.
2 'Bojung ye miihi bangyeng pielaang ka Daana 'beu ni waanang a'wo
na'nyige ang mang waana bila 'yienguu.
3 'Bojung sanga ni bang daang na yera: Maahuu aning laangfie, 'beng la
ka nyuongbu daang na wa ba ingang 'wieng 'wieng a'wo dogiri'puo
dogee ang mang wa pogi'puo ingang bila ni. Ba daang kung 'yi.
4 Che yena, ba'biihi, ye ba 'bi sagiluu 'puong ka a 'beu na wa 'liuye a'wo
na'nyige.
5 'Bojung ye jaa iye chaanii 'biihi aning ngminaa 'biihi. Ti ba i 'yienguu
'biihi, bii sagiluu 'biihi.
6 Bila 'jung ye ta veng ka ti 'gbihe a'wo niba 'mine ang 'gbihe bila. Ye
veng ka ti kaara a bang ti miihi.
7 'Bojung banani ang 'gbihe, ba mang 'gbihee 'yienguu. Banani ming ang
'nyuuro 'bugiro, ba mang 'nyuuro 'bugiriye 'yienguu.
8 Che ti banani ang i ngminaa niba, ye veng ka ti bang ti miihi a di
limaniye aning nungbu nyeu 'kuru kparuu yeri. Ka ti di 'chihi tamaa ka
u i 'kuru 'jupiluu ka ti 'chigi.
9 'Bojung Naangmini ba 'bingti a 'ku 'su-kpiengaa, u 'bingting ka ti i 'chihi
a 'tuuro ti Daana 'Yesu 'Kristo ingang.
10 Unang 'kpi 'kuti, bila 'jung ka ti 'yuoyeng bii ka ti 'gbiheng, ti niu na
lang tariye 'nyivori.
11 Bila 'jung ye maara taa 'suhu, a miera taa, a'wo yeng turi ira bila nga.

A baahaa kawani iibu aning 'puohibu

12 Ti suhiyeng, ba'biihi, ka ye bang banani ang tuna yaga jaa ye 'puong,
a i ye 'yi-dieriba Daana ingang, a 'wuniye ni.
13 Ka ye jeriba saa'jung yaga jaa nungbu 'puong ba tuma 'jung. Ye tari
noo ye 'puong.
14 Ti iriyeng kawani, ba'biihi, ye kpaaha banani ang ba 'tuuro sori. Ye
maara banani ang i dabieng niba 'suhu. Ye sunna banani ang i salihi.
Ye 'dire 'kanyiri niba jaa iinhing.
15 Ye kaara sung ka kanga jaa ta di beu naa nie jaa beu sani. Che ye mang
'tuuro yeli ang suma wagiri jaang, ye miihi 'puong aning niba jaa seng.
16 Ye nyengina wagiri jaang.

Fora Tesalonaika Gbangu 5

17 Ye 'puoho Naangmini wagiri jaang.
18 Yeli jaa 'puong ye mang 'puoho barika. 'Bojung Naangmini buobu la bila a 'kuye 'Kristo 'Yesu ingang.
19 Ye ta 'kpiinhe a Sie.
20 Ye ta digira dangyelibuhi foo.
21 Ye mang pieha yela jaa, a mang nyogi kpiengaa yeli ni ang suma.
22 Ye ngmaa 'yi beu 'woree jaa ingang.
23 A maahuu Naangmini ni minga welipegiye ka ye 'yi kpeleng kpeleng. Ngming na 'bing ye sie aning ye 'suhu aning ye inggbani jaa, a kaara ka a kung tari ngmehii a gara ti Daana 'Yesu 'Kristo waa ni sanga.
24 Limanpaalii Daana la unani ang buoniye ni, u na tungye bila ming.
25 Ba'biihi, ye 'puoho Naangmini 'kuriti.
26 Ye 'puoho a ba'biihi jaa aning pegi'yiibu mugihibu.
27 N kpaahiyeng a 'tuuro Daana ingang, ka ye karing a gbangu nga 'ku a ba'bi-pegi'yiribe ni jaa.
28 Ngming na veng ka ti Daana 'Yesu 'Kristo bunye ni 'bi ye seng. Ami.

'Yiilung Tesalonaika Gbangu

'Puohibu

1 Pool aning Sili'veenas aning Tiimoting seura 'kuro Tesalonaika niba
cheechi, banang 'bi Naangmini ti Ba aning Daana 'Yesu 'Kristo
ingang ni.
2 Bunye aning 'suhu maahuu 'yi Naangmini a Ba ingang aning Daana
'Yesu 'Kristo ingang a wa ye seng.

'Kristo waa saree 'diibu

3 Ti iyeng a'wo ka ti 'puoho Naangmini barika wagiri jaang ye 'jung,
ba'biihi, a'wo ang sigi bila ni. 'Bojung ye limaniye baarang a 'gaali, ka
nungbu ye kanga jaa ang tari u to ingang paaha yaga jaa.
4 Bila 'jung Naangmini cheechihi ni 'puuhing ti iriye tangkama ye yela,
ye 'kanyiri aning ye limaniye yeng tari ye dogihibu jaa yeng nyira
'puong aning ye dangbu jaa yeng nyira 'puong 'jung.
5 Bilang i Naangmini sun'tuubu saree 'diibu ni 'sieri-pielaa. Ka ba jeriye
ka ye sigihining Naangmini naalung ni, u 'jung yeng 'dire dogee ni.
6 A iye sun'tuubu yeli a 'ku Naangmini ka u di dangbu yeu niba ni ang
danniye.
7 Ye banani ming bang dang ni, ka u 'kuye peenhibu a paahi ti ingang
sanga ni Daana 'Yesu ang daang na 'yuo 'yi sagbaning aning u malikihi
ang tari kpiengu.
8 'Buung-jinti 'puong ung daang na dogihi banani ang ba bang
Naangmini, a ba 'tuuro ti Daana 'Yesu 'Kristo 'duohi-sung ni nuori.
9 Ba daang na dogihibang aning nyuongbu ang ba tari baahibu, a
ngmaaba 'yi Daana 'biibu aning u kpiengu girima ingang.
10 U na iye bila sanga ni ung daang na wa a 'beu ni 'puong, ka u wa nye
girima u ningpegi'yiribe 'puong, ka u yela ming i nomaa a 'ku banani jaa
ang sagi. 'Bojung ye daang sagiye ti 'sieree ni ting daang 'di ye
'puong ni.
11 Bila 'jung ti 'puohiye Naangmini wagiri jaang a 'kuriye ka ti Naangmini
jeriye ka ye sigihining a buongbu. Ka u paali u suntung 'pu-peli sung
ni jaa, aning a limaniye tuma ni a 'tuuro kpiengu ingang.
12 Ka ti Daana 'Yesu 'Kristo 'yuori pegi ye 'puong, ka ye ming pegi u
ingang, a 'tuuro ti Naangmini aning Daana 'Yesu 'Kristo bunye ni

ingang.

A ningbeu ni ang waana

2 Ti Daana 'Yesu 'Kristo waa ni yela aning ti laanhi lang taa u seng yela,
ti suhiyeng ba'biihi,
2 ka ye ta veng ka ye haakila dang 'wieng, bii ka ye ira 'karikaruu a 'tuuro
sie ingang, bii a 'tuuro yelihung ingang, bii a 'tuuro gbangu ingang ang
na i 'wo ung 'yi ti seng, a'wo ka Daana 'beu ni pieliyeng.
3 Ye ta veng ka nie jaa belingye yeli jaa 'puong. 'Bojung a 'beu ni daang
kung wa, 'see ka jaanhi bahibu wa fora. Ka a ningbeu ni 'yi gbanggbali,
nyuongbu 'bi-dau ni.
4 Unang chiiha bung jaa bang buona Naangmini, bii bung jaa bang
'puoho Ngming'puohibu, a 'duoho u minga a gaagaa. Bila 'jung ung
'jine Naangmini Ngming'puohi 'de-kpong 'puong a'wo Naangmini, a
'wuno u minga ka u iye Naangmini.
5 Ye ba tieha ka sanga ni mang daang nang 'bi ye seng ni ka n yeliyeng
a yela nga?
6 Pampana ye bangye bung ni ang legiruu ung daang na 'yi gbanggbali u
wagiri 'puong.
7 'Bojung a beu 'gondo ni tuniye tuma pampana. Che unani ang legiruu
ni na legiruung a gara sanga ni Naangmini ang na ti diu 'yi a legibung.
8 A sanga ka a ningbeu ni panaa daang na 'yi gbanggbali. Una ka Daana
'Yesu daang na nyugi ning u nuori vuunhung, a nyuomuu ning u waa
chaangbu ni.
9 A ningbeu ni waa aning Sitaani tuma 'woniye taa, ana ung na tung
aning kpiengkanaama baluu jaa, aning 'sierihi baluu jaa aning yelisiela
baluu jaa ang jaa i 'girii,
10 aning beu'tuubu belingbu jaa banani ang nyuona 'puong. 'Bojung ba ba
die a yeliminga nungbu ni ka ba i 'chihi.
11 Bila 'jung Naangmini na bahiye belingbu kpiengaa ka u waana ba seng
ka ba sagi a 'girii ni.
12 Ka ba jaa 'le saree 'diibu 'puong, banang ba sagi yeliminga che tari
'pu-peli beu'tuubu 'puong ni.

Ahi kpiengaa

13 A iye kparaama 'kuti ka ti 'puoho Naangmini barika wagiri jaa ye 'jung,
ba'biihi Daana ang nung. 'Bojung a 'munpiileeng Naangmini
'lugihiyeng a 'ku 'chihi a 'tuuro a Sie welipegi'yiibu ingang aning a
yeliminga sagibu ingang.
14 Una la ung buongye 'ku a 'tuuro ti 'duohi-sung ingang ni, ka ye nye ti
Daana 'Yesu 'Kristo girima ni.
15 Bila 'jung ba'biihi, ye ahi kpiengaa, a nyogi a dangkaarihi ni ting
'wuliye ni, ka nuori yelihung ting di 'wuliye bii ka ti gbangu ingang la.
16 Ti Daana 'Yesu 'Kristo minga, aning Naangmini ti Ba, unang nungti a
'kuti 'suhu maahuu ang ba tari baahaa aning tamisung a 'tuuro bunye
ingang ni,
17 u maa ye 'sikie, a veng ka ye ahi kpiengaa yelisung jaa 'puong, aning
tungsung jaa 'puong.

Pool ang suhiba ka ba 'puoho 'kuruu

3 A baahaang, ba'biihi, ye 'puoho Naangmini 'kuriti ka Daana yelihung ni
yaari 'wieng 'wieng, a nye nanihung a'wo ang i bila ye seng ni.
2 Ye 'puoho ka Naangmini 'ihiti a 'yi niba ang ba ahi yeliminga soring
aning ningbee 'nuuhing. 'Bojung niba jaa ba tari limaniye.
3 Che Daana iye limanpaalii daana. Unang na veng ka ye ahi kpiengaa,
a kaaye a 'yi beu ingang.
4 Ti sagiye Daana 'di ye yela, ka ye tunang, a na tung yela ni ting 'kuriye
nuori ka ye tuna ni.
5 Daana leuhi ye 'sikie ing Naangmini nungbu 'puong aning 'Kristo
'kanyiri 'puong.

A 'yobeulung ka ti tung tuma

6 Ti Daana 'Yesu 'Kristo 'yuoring, ti yera 'kuriyeng, ba'biihi, ka ye ngmaa
ye miihi a 'yi ba'bie jaa ang ba 'tuuro sori ingang, a ba 'tuuro a
dangkaari ni ming yeng die 'yi ti seng ni.
7 'Bojung ye miihi bangye bila ni yeng i 'wo ka ye 'tuti. 'Bojung ti daang
ba 'be 'berihung nga ang ba 'tu sori ye 'puong.
8 Ti daang ba mang 'di nie jaa siimaa jaala ming. Ti daang mang tuniye
tungkpienhi a 'dire dogee 'yienguu aning ngminaa jaa, ka ti tuora daang

ta dogili ye kanga jaa ingang 'jung.
9 A ba i 'wo ka ti daang ba 'so kpiengu a na tung bila. Ti daang iye 'siri ka ti maali ti miihi a i niba yeng na toonha a 'kuye ka ye toonhiti.
10 'Bojung 'haali sanga ni ting daang 'bi ye seng, ti 'kuyeng a nuori nga, ka ka nie jaang kung tung tuma, ka u ta 'dire ming.
11 'Bojung ti 'wonong ka niba 'mine 'biye ye 'puong a ba 'tuuro sori, ba ba tuna tuni jaa, che i niba ang yo kpiera niba yela.
12 Niba ni ang i bila, ti 'kuriye a ningbani nuori a iriba kawani a 'tuuro ti Daana 'Yesu 'Kristo ingang, ka ba tuna tuma boin, a 'dire ba miihi siimaa.
13 Che yena, ba'biihi, ye ta bana sung tungbu 'puong.
14 Ka nie jaang ba 'tu ti yelihung a gbangu nga 'puong, ye bang a daana yela ka ye niu ta lanna taa, ka 'vii kpeu.
15 Che ye ta jeruu a'wo doma. Ye 'wunuu a'wo ba'bie.

Baahaa 'puohibu

16 A maahuu Daana, u minga 'kuye 'suhu maahuu wagiri jaang sori jaa 'puong. Daana 'bi ye jaa seng.
17 Maang Pooling seura a 'puohibu aning n minga 'nu. Bila iye 'sieree n gbangu jaa 'puong. Ngaang la mang mang seu.
18 Ti Daana 'Yesu 'Kristo bunye 'bi ye jaa seng. Ami.

Fora Tiimoti Gbangu

'Puohibu

1 Pool, 'Kristo 'Yesu 'bi-tunuu, a 'tuuro Naangmini ti Diera aning 'Kristo
'Yesu ti tamaa nuori 'kuubu ingang,
2 seurang 'kuro Tiimoti, n minga 'bi-dau a limaniye 'puong. Bunye, hina
aning 'suhu maahuu 'yi Naangmini a Ba aning ti Daana 'Kristo 'Yesu
ingang a wa i ingang.
3 A'wo sanga ni mang daang gara Masi'dooniya a daang suhii bila ni, 'bi
Eefesus 'puong a mang tuong yeli niba 'mine ka ba ta 'wuno 'wuli-jaani.
4 Bii a cheliha silima aning buurigbee ang ba tari baahibu yelitarihi. A
yela nga waananiye jugihibu, a ba waananing Naangmini tuma ang 'bi
limaniye 'puong.
5 A nuori 'kuubu baahaa la nungbu ang 'yire 'sikiri 'foriforee 'puong,
aning 'suhu sung 'puong, aning limaniye minga 'puong.
6 Niba 'mine leuyeng 'yi a ingang a gaa yeliyagi kpakpalihi 'jie.
7 Ba buorang ka ba i a 'begu karima'mine, che ba ba mang bang bila ni
bang mang yera, bii yeli ni bang mang yera kpiengaa kpiengaa ni.
8 Ti bangyeng ka a 'begu sumang, ka nieng 'tuuruu yeliminga soring.
9 Ti bangyeng ming ka a 'begu ba 'bing 'ku sun'tuuribo, u 'bingyeng 'ku
'begu saaniba aning niba ang ba 'tuuro nuori, aning niba ang ba 'tuuro
Naangmini buobu, aning yelibe-iriba, aning niba ang ba i
ningpegi'yiribe, aning ningdega, aning banani ang kuura ba ba'mine,
aning niba ang kuura ba ma'mine, aning ningkuuriba,
10 aning senseniba, aning daba ang buora taa a'wo dau ning poga, aning
nin'juuribo, aning 'giri-ngmaariba, aning niba ang chiiha ba puobuhi, a
'bing 'ku yeli jaa ang chiiha 'wulibu ni ang 'tu sori ni.
11 Bilang 'tu a Naangmingpegi'yiruu girima 'duohi-sung ni ung di
'kumo ni.

Pool barika 'puohibu

12 N 'puohiye 'Kristo 'Yesu ti Daana barika, unang 'kumo kpiengu.
'Bojung u jerimang mang i limanpaalii daana, ung dima inna a tungbu
'puong.
13 Maang nga ang daang i Naangmini 'yo-saana, aning ningdogiha, aning
nie ang inna niba dangii. Che mang nye hina, 'bojung n da iye bila
'bambugilung soring basagibu 'puong.

14 Ka ti Daana bunye daang i kpong a 'gaali aning limaniye aning nungbu
ang 'bi 'Kristo 'Yesu ingang.
15 Yelihung nga iye limanpaalii yelihung, a sigi niba jaa diebu. Ka 'Kristo
'Yesu wa kpeye dunee ka u wa die yelibe-iriba, mang i yelibe-ira a gaa
ba jaa.
16 Che ngaang 'jung mang nye hina, ka 'Yesu 'Kristo 'wuli 'kanyiri 'gaalii
'suuri 'ihibu 'puong jaa n ingang fora. Ka bila i yeli maahi'bingbu a 'ku
banani ang na saguu paahi, a nye 'nyivori ang ba tari baahibu.
17 A Naa ang ba tari 'piilee, a ba tari baahaa, a ba 'kpiire, a i Naa bang
kung tuong nye, u 'yong ang i Naangmini, unang 'so nanihung aning
girima a gara wagiri jaang. Ami.
18 N 'kuriing a nuori 'kuubu nga, n 'bi-dau Tiimoti, a'wo dangyelibu ni ang
dang yeli i yela ni, ka i 'tu a ingang a jeu a jeusung ni.
19 A tari limaniye aning 'suhu sung. Ana ka niba 'mine a'wo limaniye yela
di loo, a 'le ba limaniye 'puong ni.
20 Haimen'iiyas aning Alexaander 'biye ba 'puong. N dibang 'ku Sitaani
ka ba daanhi a ta degira Naangmini 'yuori.

Naangmini Ngming'puohibu 'wulibu

2 Bila 'jung n iriye kawani ka fora fora, suhibu, Ngming'puohi,
suhi'kuubu, aning Naangmini barika 'puohibu, ka ye iraa a 'kuro niba
jaa.
2 Ye iraa 'kuro na'mine aning banani jaa ang 'bi ningberii kpiengu 'puong.
Ka ti tuong tari 'berihung ang i boin a i maahuu Naangmini buobu
'tuubu jaa 'puong aning 'ningbi-jiilung jaa 'puong.
3 Bila sumang a sigi diebu ti Diera Naangmini 'ningbi-tooring.
4 Unang buora ka niba jaa i 'chihi, a wa yeliminga bangbu seng ni.
5 'Bojung Naangmini bung'yening 'bibe, maana bung'yening ming 'bibe
a maana Naangmini aning ninsaaliba taang. Una la a ninsaalaa 'Kristo
'Yesu.
6 U diye u minga a 'ku, a i nie ang yeura diera ninsaaliba jaa, a i 'sieree
'ku a 'sieree wagiri mingang.
7 Bila 'jung ka Naangmini 'ihime mang i 'duohi-inna aning 'bi-tunuu, a i
niba ni ang ba i 'Juuhi ni karima limaniye 'puong aning yeliminga
'puong. Yeliminga mang yera, n ba ngmaara 'girii.

8 Bila 'jung n buorang ka niba 'puoho Naangmini 'jie jaang, a lagira
'nu-pegi'yirihi saa'jung, ka 'suuri aning 'sige 'sige 'chibe.
9 Bila ning u 'ju mang buora ming ka pogiba mang boo ba miihi aning
bungyerihi ang sigihi, aning sung soring, aning minga bang nyogibu.
A ba i 'wo ka aning 'ju-koonpaanihi, bii salima, bii peelihi, bii
bungyerihi daa ang i too.
10 Che ba boo ba miihi aning tungsuunhi ang sigi a 'ku pogiba ang yera ka
ba 'tuuroye Naangmini.
11 Veng ka poga mang daanhi tangbu 'puong aning minga 'sigihibu jaa.
12 Che n ba 'ku sori ka poga 'wuli bii ka u tari 'suobu kpiengu dau ingang,
che ka u 'bi tangbu 'puong.
13 'Bojung Aadam bang daang maali fora. A 'puoring bang maali 'Iiv.
14 Aadam ming naani bang daang beling. A poga bang daang beling, ung
'bi boribu 'puong.
15 Che anaa jaa pogiba iye 'chihi 'bie dogibu 'puong, ka banang 'bi a
limaniye 'puong, aning nungbu 'puong, aning pegi'yiibu 'puong aning
minga nyogibu a gara.

Yela ang sigihi ning Naangmini tuma kaariba

3 Yelihung nga iye yeliminga, ka nieng buora Naangmini tuma kaara
tuma, u buoriye tungsung.
2 A iye kparaama ka Naangmini tuma kaara ta tari ngmehii. Ka u i
pogi'yeni sira, a i nie ang nyogira u minga, a i nie ang bang u minga.
U na iye nie ang 'tuuro sung, a i nie ang nung saamba yela, a i nie ang
na tuong 'wuli.
3 U na iye nie ang kung 'nyuuro daang yaga, a i nie ang kung ngmira
niba, a i nie ang kung ira 'libie 'niiri. Che i nie ang tari 'kanyiri, a i nie
ang kung i jeubuora, a i nie ang kung i 'ningbiri daana.
4 U na iye nie ang kaara u minga 'deu sung, a veng ka u 'biihi 'sigihe ba
miihi aning 'ningbi-jiilung jaa.
5 'Bojung ka nieng ba bang bila ni ung na kaa u minga 'deu, wala ung na
i kaa Naangmini cheechi?
6 U kung i nie ang 'tu pampana, ka u ta wa 'duohi u minga aning jigihibu
a 'le saree 'diibu 'lee ni 'puong Deevul ang 'le ni.
7 A iye kparaama ming ka u tari 'yo-sung a 'yi banani ang ba 'tu ni seng,

ka u ta wa 'le nyaaba 'puong aning Deevul beraa 'puong.

Yela ang sigihi ning 'dii-kinihi

8 Bila ning u 'ju la, a iye kparaama ka 'dii-kinihi i 'ningbi-jie a tari kahingbu, a kung i no'buyi niba. Ba kung i niba ang 'nyuuro daang yaga, bii niba ang buora tona ang i beu.
9 Ba na tariye a limaniye 'gondo ni 'suhu 'foriforee 'puong.
10 Fora ba na 'pigihibeng. Ka banang ba tari ngmehii, ka ba panaa tuna 'dii-kinihi tuma.
11 Bila ning u 'ju la ang i kparaama ka ba pogiba i 'ningbi-jie, a ta i 'yo-saaniba, a bang ba miihi, a i limanpaalii niba yela jaa 'puong.
12 'Dii-kinihi kanga jaa na mang tariye pogi'yeni, a mang kaara ba 'biihi aning ba 'deri sung.
13 'Bojung banani ang tung 'dii-kinihi tuma sung, ba nyiriye ahi'ji-sung, a mang tari nyeu yaga a limaniye ang i 'Kristo 'Yesu ingang 'puong.

Naangmini buobu 'tuubu 'gondo yela

14 N seuriye a yela nga, che n iriye tamaa ka n wa i seng pampana.
15 Che ka maang wa kauha, ka i bang bila ni ang sigining ka i ira Naangmini 'deu ni 'puong. Una la a Naangming'vori cheechi ni, ang i a yeliminga 'dalugiri aning u 'muni.
16 Nokpieni 'chibe, Naangmini buobu 'tuubu 'gondo iye kpong. Naangmini 'yiye gbanggbali inggbani 'puong. A Sie bu kpeung. Malikihi nyiung. Ba ingye u 'duoho paalihi 'puong. Ba saguung a dunee 'puong. Ba diung gaaning saa'ju girima 'puong.

'Girii 'wulibu yela ang dangyeli

4 A Sie yerang pielaang ka a baahaa wagiring ka niba 'mine na bahiye a limaniye, a che leu cheliha sibennihi yela aning sibee 'wulibu.
2 A 'wuli-bani waanang a 'tuuro niba ang ngmaara 'girihi dawari 'puong ingang. Ba 'suhu 'koyeng a'woning bang di 'kuri-tuluu mari.
3 Bang kara daba aning pogiba ka ba ta digira taa. Bang yera niba ka ba ta 'dire siimihi Naangmini ang naang, ka banani ang sagi a bang yeliminga ni mang die aning barika 'puohibu.
4 'Bojung Naangmini bungnaanuu jaa sumang. Bung 'chibe a i

bungjaanhuu, ka banang dieguu aning barika 'puohibu yeng.
5 'Bojung u mang welipegi'ying a 'tuuro Naangmini yelihung aning Ngming'puohibu ingang.

'Yesu 'Kristo tungtungsung yela

6 Ka inang yeli a yela nga loo a ba'biihi 'ningbi-tooring, i na iye 'Yesu 'Kristo tungtungsung, a nye 'guolibu a 'tuuro a limaniye yeliyaga ni ingang aning a 'wuli-sung ni ingang. Ana la ing 'tu ni.
7 Che i jaanhi silingdega aning poginyaahi silima, a che 'wuno i minga Naangmini buobu 'tuubu soring.
8 'Bojung inggbani deenhibu tariye tona biela. Che Naangmini buobu 'tuubu tariye tona yela jaa 'puong, a tari nuori ingbu a 'ku a pampana 'nyivori nga aning 'nyivori ang waana.
9 Limanpaalii yelihung la nga, a sigi diebu jaa.
10 Ngaang 'jung ting tuna tungkpienhi a moora. 'Bojung ti deliye a Naangming'vori, unang i niba jaa Diera ni. Banani ang sagi ni ung panaa maaling i Diera 'ku.
11 'Ku nuori ka ba 'tuuro a yela nga, ka i 'wun-aa.
12 Ta veng ka nie jaa dii foo ing i 'bi-polii 'jung, che i i a sagiriba ningtoonhuu yeliyaga 'puong, aning 'berihung 'puong, aning nungbu 'puong, aning limaniye 'puong, aning 'foforihung 'puong.
13 Kaara karingbu 'jieng, aning kawani iibu 'jieng, aning 'wulibu 'jieng, a gara sanga ni mang na ti wa.
14 Ta ira a 'kuubu ni ang 'bi i ingang ni yela dache. A 'kuubu ing nye a 'tuuro dangyelibu ingang ni, aning a ningbera 'nuuhi di dogilibu ni.
15 Ngmira a yela nga fasani. Di i minga 'ku-a kpeleng kpeleng, ka i 'ningbi-toori gaabu 'yi gbanggbali a 'ku niba jaa.
16 Kaara i minga 'jieng, aning a 'wulibu 'jieng. 'Bi a 'puong a gara, 'bojung bila iibu 'puong i na dieye i minga aning banani ang 'wono i yeliyaga.

Ti 'yobeu a 'ku taa

5 Ta wa 'miine ningkpong ingang. Iruu kawani a'wo ba, a ira 'bi-pola a'wo ba'biihi.
2 Ira pogibera a'wo ma'mine, a ira pogi'bibilii a'wo yaupogiba aning 'foriforee jaa.

3 Nana dunggala ang i dunggala miihi miihi.
4 Che ka dunggaling tari 'biihi bii yaanhi, ba daanhi fora ka ba 'wuli Naangmini buobu 'tuubu 'deung, a yeu ba ba'mine aning ba ma'mine aning ba nabaali'mine aning ba naa'mine sama, 'bojung bila sumang a sigi diebu Naangmini 'ningbi-tooring.
5 Unani ang i dunggali minga minga, a 'bibe u 'yong, u mang deliye Naangmini, a mang mari suhibu 'puong aning Ngming'puohibu 'puong 'yienguu aning ngminaa jaa.
6 Che dunggali ni ang kpiera ning 'ningbi-peli yela, 'haali sanga ni ung tari 'nyivori ni che u 'kpiyeng.
7 Kpaaha a niba a yela nga 'puong, ka ba ta tari ngmehii.
8 Che ka nie jaang ba buora 'kuro u minga niba, a ba maaling buora yaga jaa a 'kuro u minga 'deu niba, u chiihiye a limaniye, ka nie ang ba sagi sebuu.
9 Ta wa veng ka dunggali ang ba 'kori ta 'yuomo lijaata bii dunggali ang 'kuli siriba gaa siri'yeni paahi a dunggala 'puong.
10 U na tariye 'yo-sung u tungsuunhi yela, ka unang i nie ang 'guoli 'biihi, a nung niba ang ba i u 'deu niba aning saamba, a pegi ningpegi'yiribe gbee, a 'ihi niba ang 'bi tuora 'puong, a di u minga 'ku tungsuunhi jaa tungbu 'ningbi-jieng.
11 Che dunggala ang ba 'kori, ta dieba. 'Bojung sanga ni ba buobuhi ang na 'ihi chiihi 'Kristo, ba na buorang ka ba 'kuli siriba.
12 Ba na tariye 'lee saree 'diibu 'puong, bang di ba fora limaniye loo 'jung.
13 A bila 'puoring ba mang daanhing ka ba leu 'bibe jaala jaala, a mang yo yuora a 'yire 'deu a gara u to. A ba i 'wo ka jaala jaala 'yong bang mang 'bibe. Ba mang iye yelikpala yeliba ming, a kpiera niba yela 'puo, a mang yera yela bang ba sigining ka ba yeli.
14 Bila 'jung n na buorang ka dunggala ang ba 'kori, ka ba 'kuli siriba, a dogi 'biihi, a i ba 'deri kaariba. A ta 'ku a doma 'vuo ka u saang ti 'yuori.
15 'Bojung 'mine leu 'tuye Sitaani pampana.
16 Ka dau jaa ang sagi bii poga jaa ang saging tari dunggala u niba 'puong, u sungba. U ta veng ka ba 'yobeu 'tuo a cheechi, ka a cheechi tuong sung banani ang i dunggala miihi miihi ni.
17 A ningbera ni ang diera ning niba 'yie sung, ba sigiyeng ka ba nye

nanihung kpara. Banani ang 'dire dogee a inna a yelihung 'duoho a 'wuno ni, banang yeng panaa sigi ka ba nye a nanihung kpara.
18 'Bojung a Seupegi'yiruu yerang:
Ta wa 'lere a nadavaraa nuori sanga ni ung neura kuobu bung'bie 'ihe. (Duturoonomi G. 25:4)
Aning:
A tungtuna sigiye u sanyeu. ('Luki G. 10:7)
19 Ta die saangbu bang di saana ningkpong 'see ka 'sieree 'deme ba'yi bii bata 'di bila 'sieree.
20 Banani ang ira yelibee, 'miing ba ingang niba jaa 'ningbi-tooring, ka ba chelee ni jora dabieng.
21 N kpaahiing Naangmini aning Daana 'Yesu 'Kristo aning maliki'lugirihi 'ningbi-tooring, ka i 'tuuro a yela nga ka baalibu ta 'bibe. Ta 'wuno baalibu yeli jaa 'puong.
22 Ta di 'nuuhi dogili nie ingang 'wieng 'wieng, bii a paahi niba 'mine yelibee 'puong. Tari i minga 'foforihung 'puong.
23 Ta 'nyuuro kuong 'yong, mang 'nyu waing biela i 'puo 'jung aning i pahii pahii baalinhi 'jung.
24 Niba 'mine yelibee dang 'yuong, a dangba gara saree 'diibu 'jie. Ka niba 'mine ming yelibee 'tuuribo.
25 Bila ning u 'ju la ka niba 'mine yelisuunhi 'yi gbanggbali. Anani ming ang ba 'yi kung tuong sogili.

6 'Yemihi ni jaa ang 'bi 'yoge 'puong, ba jeri ba daam'mine ka ba sigi nanihung jaa, ka Naangmini 'yuori aning u 'wulibu ta degi.

'Girii 'wulibu
aning yeliminga bundaalung

2 Banani ang tari daam'mine ang i sagiriba, ba ta digiriba foo bang i ba'biihi 'jung. Ba tuniba, 'bojung ba iye limanpaalii niba, a i nunginiba, a i a tona 'diribe. 'Wulibo a yela nga, a iriba kawani.
3 Ka nie jaang 'wuno 'wuli-jaani, a ba sagi a yeli'bi-suunhi ni, ti Daana 'Yesu 'Kristo yeli'bie ni aning a 'wulibu ni aning Naangmini buobu 'tuubu ni ang 'tu taa ni,
4 u iye jigiha. U ba bang yeli jaa. Che u mang buoriye jugihibu aning

yeli'bie nokpieni yaga jaa a 'gaali. Ka bila mang waananing 'nyuuri, aning taa chiihibu, aning 'yo-degi yeliyaga, aning jumihi bee.
5 Bila mang waaniye haakilihi ang degi tachiihibee, banang kong yeliminga, a tieha ka Naangmini buobu 'tuubu la 'libie nyiibu. Ngmaa i minga a 'yi a ningbani seng.
6 Che Naangmini buobu 'tuubu aning 'ningbiri paabu iye tonkpong.
7 'Bojung ti ba waaning bung jaa wa kpening a dunee. A iye pielaang ming ka ti kung tuong di bung jaa 'yining a duneeng.
8 Che ka tinuung tari siimaa aning bungyerihi, ti 'puuhi na peling a yela.
9 Che banani ang buora ka ba i bundaamba, ba 'leriye 'pigihibu 'puong aning beraa 'puong, a 'lere bobee ang i kpakpalii a i dangii 'puong. Anang mang vena ka niba 'linne nyuongbu aning saambu 'puong ni.
10 'Bojung 'libie nungbu iye beu jaa nyaga. Niba 'mine iriye a 'niiri a bora a limaniye soring, a 'chugihi ba miihi 'yi ti giri aning nimiha yaga.

Kawani iibu

11 Che ina, 'oo Naangmini nie, jo 'yi a yela nga 'puong, a che 'tuuro sun'tuubu, aning Naangmini buobu 'tuubu, aning limaniye, aning nungbu, aning 'kanyiri, aning boinlung.
12 Jeura a limaniye jeusung ni. Nyogi 'nyivori ang ba tari baahibu tari, una ka Naangmini buomii 'ku, ing die diesung niba yaga 'ningbi-tooring ni.
13 N kpaahiing Naangmini 'ningbi-tooring. Unang 'kuro buunhu jaa 'nyivori ni, a kpaahii 'Kristo 'Yesu 'ningbi-tooring. Unang daang 'di 'sieree ang i sung Poontiyas Pailat 'ningbi-tooring ni,
14 ka i 'tuuro a nuori 'kuubu nga ka ngmehii ta 'bibe, ka yelibu ming ta 'bibe a gara ti Daana 'Yesu 'Kristo 'yiibu ni ingang.
15 Bila ung na 'wuli u wagiri 'puong. Unang pegi'yi ka una 'yong i kpiengu Daana ni, a na'mine Naa aning daam'mine Daana ni.
16 Una 'yoming ba 'kpiire, a 'bi chaanii 'puong nie ang kung tuong ta. Una ka nie nang ba nye bii a na tuong nye. Unang 'so nanihung aning kpiengu a gara wagiri jaang. Ami.
17 Kpaahi banani ang i bundaamba a dunee nga 'puong ni, ka ba ta i tangkama niba, bii a deli bungdaambuunhu ang ba sigi delibu. Ka che ba deli a Naangming'vori ni, unang 'kuriti buunhu jaa yaga jaa ka ti

'wono noo ni.
18 Kpaahiba ka ba tuna sung, a i bundaamba tungsuunhi 'puong, a mang
i 'siri ka ba 'kuro, a i niba ang tora,
19 a 'binne 'mung-sung a 'kuro ba miihi a 'guro a wagiri ni ang waana ni,
ka ba tuong nyogi a 'nyivori minga.
20 'Oo Tiimoti, kaara a 'kuubu ni Naangmini ang di 'kui ni 'jieng. Bali
yeliyaga ang i dega a i kpala bahi, a bali chiihibu bang ngmaara 'girii
a buonaa ka bangbu ni.
21 Una ka 'mine diera a bori a'wo a limaniye yela ni. Ngming na 'kuye
bunye. Ami.

'Yiilung Tiimoti Gbangu

'Puohibu

1 Pool, 'Yesu 'Kristo 'bi-tunuu a 'tuuro Naangmini buobu ingang, ka bila
aning 'nyivori ni ang 'bi 'Kristo 'Yesu ingang no'binnuu ni 'tu taa.
2 Maang seura 'kuro Tiimoti, n 'bi-daununginaa. Bunye aning hina, aning
'suhu maahuu 'yi Naangmini a Ba ingang aning 'Kristo 'Yesu ti Daana
ingang a 'kui.
3 N 'puohiye Naangmini barika, una mang tuna 'kuro aning 'suhu
'foriforee a 'yi n nabaali'mine ingang ni. N mang tiehaye i yela wagiri
jaang n Ngming'puohibu 'puong 'yienguu aning ngminaa jaa.
4 N mang tiehiye i ningtong yela, a buora yaga jaa ka n nyii a paali aning
nyengka.
5 N tiehiye limaniye ni ming ang 'bi i ingang ni yela. Unang daang 'bi i
naa 'Loowis ingang fora, aning i ma 'Yunasi ingang ni. Mang sagi'di ka
u 'biye i minga ingang.
6 Bila 'jung n tiehiing ka i 'vigi Naangmini 'kuubu ni ka u leu 'buung-jinti.
Unang 'bi i ingang a 'tuuro n 'nuuhi di dogilibu ingang ni.
7 'Bojung Naangmini ba 'kuti dabieng sie. U 'kuting kpiengu aning
nungbu aning haakilisung minga nyogibu sie.
8 Bila 'jung ta jora ti Daana 'sieree ni 'vii, bii a jora maang u pogiraa 'vii.
Che i i nie ang paahi a 'duohi-sung dogee ni 'puong a 'tuuro Naangmini
kpiengu ingang.
9 Naangmining dieti, a buongti aning buongpegi'yiruu. A ba i a'wo ka ti
tuma 'jung la, u buobu aning u bunye 'jung la. A bunye ung 'kuti 'Kristo
'Yesu ingang che ka a dunee 'piili ni.
10 Che u 'yuoyiye gbanggbali pampana a 'tuuro ti Diera 'Yesu 'Kristo
'yiibu ingang. Unang nyuong 'kuung, a che waaning 'nyivori aning
kung tuong 'kpiibu a wa 'yining chaanii a 'tuuro a 'duohi-sung
ingang ni.
11 A 'duohi-sung 'jung ka Naangmini 'ihime mang i 'duohi-inna aning
'bi-tinuu aning karima.
12 Bila 'jung mang 'dire a dogee nga, che 'vii ba kpema, 'bojung n bangye
nie ni mang sagi ni. Mang sagi'di ka u na tuong kaaye bung ni mang di
'kuu ni a gara a 'beu ning.
13 Nyogi yeli'bi-suunhi 'wulibu ni kpiengaa. Ana ing 'wong a 'yi n seng

ni limaniye 'puong aning nungbu 'puong, anang 'bi 'Kristo 'Yesu ingang ni.
14 A bungsung ni Naangmini ang di 'kui ni, kaara u 'jieng a 'tuuro a Sipegi'yiruu ang 'bi ti iinhing.
15 I bangyeng ka banani jaa ang 'bi 'Eesiya 'puong ni bahimang, ka Fijeelus aning Hurimoojeniz paahi ba 'puong.
16 Daana i Onesiiforus 'deu hina, 'bojung u nyagihiye n inga pahii pahii, u ba jo n jorihi ni ming 'vii.
17 Sanga ni ung daang wa 'bi 'Rom 'puong u daang bomang 'ningbi-jieng a nyima.
18 Daana veng ka u nye hina a 'yi Daana ingang a 'beu ning. Yela ni 'puong ung tung 'kumo Eefesus 'puong i bangyeng pielaang.

'Kristo 'Yesu 'soje sung

2 Bila 'jung ina, n 'bi-dau, ing fanga bunye ni ang 'bi 'Kristo 'Yesu ingang ni.
2 Yela ni ing 'wong 'yi n seng 'sieree 'deme yaga 'puong ni, di a ning a 'ju a 'ku limanpaalii niba ang na tuong 'wuli niba 'mine ming.
3 'Dire dogee a'wo 'Yesu 'Kristo 'soje sung.
4 Nie 'chibe a jeura taanhuu, a digira u minga inna niba ang ba i 'soje yelitarihi 'puong, ka u nye peli unani ang 'luguu ka u i 'soje ni 'puo 'jung.
5 Ka nieng moora ka u 'di chaachaa 'puong, u ba mang nye 'diibu 'jupiluu ka unang ba moora a 'tuuro a 'begiri.
6 Kuoraa ni ang kuora yaga jaa, a iye kparaama ka u i fora daana a nye a siimaa.
7 Ngmira bila nga mang yela nga fasani, 'bojung Daana na 'kuing yela 'muni bangbu yela jaa 'puong.
8 Tieha ka 'Yesu 'Kristo, 'Deevid buurii ni 'ihiyeng a 'yi kpiinhi 'puong, bila ka n 'duohi-sung yeli.
9 Bila 'jung mang 'dire dogee, 'haali a 'bi jorihi 'puong a'wo yelibe-ira. Che ba ba 'le Naangmini yelihung ni.
10 Bila 'jung mang 'dire 'kanyiri dogee 'puong yela jaa 'puong a banani Naangmini ang 'lugihi ni 'jung. Ka ba ming nye a 'chihi ni ang 'bi 'Kristo 'Yesu ingang ni aning girima ang ba tari baahibu.

11 Yelihung ang sigi delibu la nga: 'Bojung ka tinuung 'kpi a paahi u ingang, ti daang na tariye 'nyivori ming a paahi u ingang.
12 Ka tinuung 'dire 'kanyiri dogee 'puong, ti daang na 'diye naalung a paahi u ingang. Ka tinuung jaanhuu, u ming na jaanhiting.
13 Ka tinuung ba sagira, che una iye limanpaalii daana a gara. U kung tuong chiihi u minga.

Iibu ang i sung ka ti i

14 Tiehiba a yela nga yela, a kpaahiba Naangmini 'ningbi-tooring ka ba ta ngmira nokpieni yeli'bie yela. Bila ba tari tona, che loora banani ang 'wono ni.
15 I 'ningbi-jie a 'wuli i minga ka i iye nie ang sigining ka Naangmini die i yela. Ka i i tungtuna ang ba hiena ka u 'di 'vii, a mang weliha yeliminga yelihung ni sung jaa.
16 Che i bali yeliyagidega aning yeliyagikpakpalihi bahi, 'bojung ana maaling waananiye Naangmini buobu ba'tuubu yaga a paaha.
17 Ba yelihung na 'direng a'wo natiri ang ba nyaara, Haimen'iiyas aning Fai'liitus paahiye ba 'puong.
18 Banang bori a'wo a yeliminga yela ni, a yela ka a 'kuung 'puo 'ihiyiibu pariyeng gaa, a saana niba 'mine limaniye.
19 Anaa jaa Naangmini 'mung-kpiengaa ni ahiyeng, a tari a 'sieree nga: Daana bangye banani ang i u 'suobu. Unani jaa ang 'dire 'Kristo 'yuori, u leu 'yi yelibee 'puong.
20 Che 'de-kpong 'puong salima aning wari buunhu 'yong naaning mang 'bibe. Daari aning yagu buunhu ming mang 'bibeng. Ka a 'mine mang i nanihung buunhu, ka a 'mine ming i banambu buunhu.
21 Bila 'jung ka nie jaang pegira u minga 'yire a yela ngang, u na iye nanihung bung, a welipegi'yi, a sigi ka Daana di tung ning tuma, a i 'siri a 'ku tungsung jaa.
22 Jo 'yi polihung bobee ni 'puong. Che i 'tuuro sun'tuubu, limaniye, nungbu, noo, a paahi banani ang buona Daana a 'yire 'sikiri 'foriforee 'puong ingang.
23 Che jugihibu nga ang i kpakpalee a i 'bambugi jugihibu, balaa bahi. I bangyeng ka a waananiye tahingtaa.
24 A iye kparaama ka Daana tungtuna ning niba ta tari tahingtaa, che ka

u i minga a 'ku niba jaa, a mang tuong 'wuli niba, a tari 'kanyiri.
25 Banani ang chiihuu, ka u mang 'wunibo boinlung 'puong. A'mineng Naangmini na 'kubong yelibee 'puo leu'yiibu ka ba bang a yeliminga.
26 Ka ba leu bang ba miihi a 'yi a Deevul beraa ni 'puong, unang ngmiba nyogihi u buobu 'puong ni.

Ninsaalaa 'berihung a baahaa 'beri ning

3 Bang ngaang ming, ka wagirikpienhi daang na wang a baahaa 'beri ni 'puong.
2 'Bojung niba daang na iye ba miihi nunginiba, a i 'libi-nunginiba, a i tangkama niba, a i jigihiba, a i 'yo-saaniba. Ba na iye niba ang kung 'tuuro ba ba'mine aning ba ma'mine noe, a i niba ang kung 'puoho barika, a i niba ang kung i ningpegi'yiribe.
3 Ba na iye niba ang kung tari ninsaalihung nungbu 'jogo, a i niba ang kung vena 'kuro niba, a i niba ang saana niba 'yoe. Ba na iye niba ang kung nyogira ba miihi, a i niba ang i 'miihe, a i niba ang haara ningsuunhi aning tungsuunhi.
4 Ba na iye niba ang i ningkuohiba, a i niba ang i 'ju-kpienhi niba, a i niba ang kahina ba miihi, a i niba ang i 'ningbi-peli nunginiba a gaa bang na i Naangminnunginiba.
5 Ba na mang tariye Naangmini buobu 'tuubu 'worihung, a che chiiha a Naangmini 'tuubu kpiengu. Leu 'yi a ningbani nga taa seng.
6 'Bojung a 'irii nga 'puong la ka banani mang 'yi. Banang mang sogili kpe 'deri a leuhi pogikpakpalee haakilihi. Pogikpakpalee ang mang 'tuo yelibee a gura, ka bobee 'irihi mang dieniba 'yie la bila.
7 Ba mang daanhang wagiri jaang, che ba nang ba tuong ta a yeliminga bangbu jaa.
8 A'wo Jaanez aning Jaamibiris ang daang 'ihi 'tuohi 'Moosis bila ni, bila la ka bama ming ahi a chiihi a yeliminga. Ba iye niba haakilihi ang degi, bang 'le a limaniye soring.
9 Che ba kung la gaa 'ningbi-toori, 'bojung ba jolihung na 'yiye gbanggbali a 'ku niba jaa a'wo ba ming jolihung ang daang 'yi bila ni.

Pool baahaa kpaahibu a 'ku Tiimoti

10 Che ina 'tuye n 'wulibu nene, aning n 'berihung, aning n buobu, aning

n limaniye, aning n 'kanyiri 'gaalii 'suuri 'ihibung, aning n nungbu, aning n 'kanyiri.
11 I bangye n dogihibu, aning n dogee, anang pagima Aanitiok 'puong, aning Ai'koniyam 'puong, aning Liisitira 'puong ni. Dogihibu nga mang nye, che ka Daana 'ihime a jaa 'puong.
12 Yeliminga, banani jaa ang na 'be Naangmini buobu 'tuubu 'berihung 'Kristo 'Yesu ingang, ba na nyiye dogihibu.
13 Che ningbee aning benniba naang maaling iriye ningbee a gara, a benna niba, ka ba benniba ming.
14 Che i nang 'bi yeli ni ing daanhi a sagi 'puong a gara, a bang niba seng ing daanhaa.
15 A 'yi i 'biilung ming i bangye a Seupegi'yirihi ni, anang na tuong ii ka i i yengbangina 'chihi soring a 'tuuro limaniye ang 'bi 'Kristo 'Yesu ingang ni.
16 Seupegi'yiruu jaa iye bung Naangmini ang vuunhi, a tari tona a 'ku 'wulibu, a tari tona a 'ku yelibu, a tari tona a 'ku maali ahi soring 'wulibu, a tari tona a 'ku sun'tuubu 'wulibu.
17 Ka a Naangmini nie paali, a i 'siri u jaa a 'ku tungsuunhi jaa.

4 Bila 'jung n kpaahiing Naangmini aning Daana 'Yesu 'Kristo 'ningbi-tooring. Unang daang na 'di 'nyivori 'deme aning kpiinhi saree u 'yiibu aning u naalung sanga ni.
2 Inna a yelihung 'duoho. Kaara 'be wagiri ang sigining 'puong. Kaara 'be wagiri ang ba sigining 'puong. 'Wuno niba ang bora, a 'miine, a ira kawani aning 'kanyiri 'gaalii 'suuri 'ihibung aning 'wulibu.
3 'Bojung a wagiri waanang ka niba kung tari 'kanyiri ka ba 'bi 'wuli-sung 'puong a gara. Ba daang na boye karima'mine yaga a 'ku ba miihi ka ba bobee dingu nye. Ka ba yera yela ba 'toyirihi ang na buora ka a 'wong.
4 Ba daang na leuhiye ba 'tobo a 'yi a yeliminga 'puong, a che leu gaa silima seng.
5 Che ina kaara sung yela jaa 'puong. 'Dire 'kanyiri dogee 'puong. Tuna 'duohi-sung-inna tuma. Tuna i tungbu ni tuma jaa.
6 'Bojung ba buorang ka ba dima 'ihi sarika pampana. N gaabu wagiri pieliyeng.
7 N jeuye jeusung. N baahiye n jo'diibu. N kaaye a limaniye.

8 A 'yi ngaang gara sun'tuubu naalung 'jupiluu 'bingyeng a 'kumo. Una ka Daana, a Saringmaara ang i sun'tuuro ni daang na 'kumo a 'beu ning. N 'yong naani ung na 'ku. U na 'kuye banani ming jaa ang nung u 'yiibu sun'tuubu naalung 'jupini.

U minga 'wulibu

9 I 'ningbi-jie a wa n seng pampana.
10 'Bojung 'Diimas ang nung a pampana dunee nga 'jung, u jaanhimang bahi a che gaa Tesalonaika. Ka Kireeseniz gaa 'Galeetiya, ka Taitus gaa Dali'meesiya.
11 'Luki 'yoming 'bi n seng. Nyogi Maaki a waananing, 'bojung u tariye tona 'kumo a tungbu 'puong.
12 N tungye Tiikikus ung gaa Eefesus.
13 Ka inang wa waana, waananing a kparuu ni mang bahi 'Tiroowaz 'puong Kaaripus seng ni, aning a gbama ni. Gbama ni ang i bungseurihi ni mang panaa maaling buora yaga.
14 Alexaander a yaawa saaba ni imang beu yaga. Daana na yebuung u tuma ni sani.
15 Ming banna u yela, 'bojung u chiihiye ti yeliyaga yaga jaa.
16 N fora yelidie-n-minga 'puong nie jaa ba ahi n 'puoring. Niba jaa jaanhimang bahi. N suhang ka Naangmini ta di bila sani nyogiba.
17 Che Daana daang ahiye n 'puoring a 'kumo kpiengu, ka niba bang a 'duoho ingbu ni a paali a 'tuuro n ingang, ka niba ni ang ba i 'Juuhi ni jaa 'wong. Ka Naangmini 'ihime a 'gbegini nuoring.
18 Daana na 'ihimeng a 'yi yelibeu jaa 'puong, a che 'bingme a tari gara u sagbani naalung ni. Unang 'so girima a gara wagiri jaang. Ami.
19 'Puohi Pirisiila aning Akuwiila, aning Onesiiforus 'deu niba.
20 Eraasitus 'biye Korinti 'puong, ka Tiroofimus biera mang bahuu Mai'liitas 'puong.
21 I 'ningbi-jie ka i wa ka seseu sanga nang ba ta. 'Yu-buulus aning 'Piyudeniz, aning Lainus, aning Kiloodiya, aning a ba'biihi jaa 'puohiing.
22 Daana 'Yesu 'Kristo 'bi i sie seng. Bunye 'bi i seng. Ami.

Taitus Gbangu

'Puohibu

1 Pool, Naangmini tungtuna, aning 'Yesu 'Kristo 'bi-tunuu, Naangmini
'lugihibo limaniye ni 'puong, aning a yeliminga bangbu ni 'puong.
Bilang 'tuuro Naangmini buobu 'tuubu ni.
2 'Nyivori ang ba tari baahibu tamaa ni 'puong la, bila yela ka Naangmini
ang kung tuong ngma 'girii 'bing nuori che ka dunee 'piili ni.
3 Che u 'yuoye u yelihung ni a wagiri 'binnuu 'puong a 'tuuro 'duoho
ingbu bang 'kumo ingang, a 'tuuro Naangmini ti Diera nuori 'kuubu
ingang.
4 N seurang 'kuro Taitus n 'bi-dau minga a 'tuuro ti jaa limaniye ni
'puong. Bunye aning 'suhu maahuu 'yi Naangmini a Ba ingang aning
'Kristo 'Yesu ti Diera ingang a wa i seng.

Taitus tuma 'Kiriiting

5 Yeli ni 'jung mang bahii 'Kiriit 'puong ni la nga. Ka i maali yela ang ba
ahi a bogiring ka a ahi a bogiring. Ka i 'ihi ningbera 'bing 'yiri jaa
'puong a'wo mang 'wulii bila ni.
6 Ka kanga jaang ba tari ngmehii, a i pogi'yeni sira, a i dau ang tari 'biihi
bang sagi Naangmini, a ba i 'biihi bang na saana ba basabasa yela bii
ba kung 'wong 'wulibu yela.
7 'Bojung kparaama la ka Naangmini tuma kaara ta tari ngmehii, ung i
Naangmini tungtuna 'jung. U ta wa buora u minga buobu. U ta wa 'ihe
'suuri 'wieng 'wieng. U ta wa 'nyuuro daang yaga. U ta wa ngmira
niba. U ta wa buora 'libie beu soring.
8 Che u na nungye saamba yela, a nung yela ang suma, a bang u minga,
a i sun'tuuro, a i ningpegi'yiruu, a i nie ang nyogira u minga.
9 U na nyogiye a limanpaalii yelihung ni kpiengaa a'wo bang 'wuluu bila,
ka u tuong mang 'tu 'wuli-sung ingang a i niba kawani, a yeli yela loo
a chiihiba ni.
10 'Bojung taawai dieriba aning yelikpala yeliba aning benniba 'bibeng
yaga. Degiri 'ihibu niba ni 'puong bang maaling 'bibe yaga.
11 A iye kparaama ka ba noe pogi. 'Bojung ba saaniye 'deri 'mine niba jaa
aning bang 'wuno ka ba nye tonbeu 'jung.
12 Ba kanga ang i ba miihi dangyera yeliyeng: 'Kiriit niba, wagiri jaang ba

mang iye 'giri-ngmaariba, a i 'duunhi ang i bee, a i niba ang 'dire yaga
che i 'di-nyagihi.
13 A 'sieree nga iye yeliminga. Bila 'jung 'miing ba ingang kpiengaa, ka
ba nye ahi sung a limaniye 'puong.
14 A ta ngmira 'Juuhi silima fasani aning niba ni ang jaanhi a yeliminga
ni nuori 'kuubuhi fasani.
15 Yela jaa iye 'forifori 'ku niba ni ang i 'forifori. Che banani yeng ang
degi, a ba sagi, yeli 'chibe a i 'forifori 'kubo. Ba haakila aning ba 'suhu
gba degiyeng.
16 Ba mang yeling ka ba bangye Naangmini, che ba tuma ingang ba mang
chiihuung. Ba ba nyenna. Ba ba 'tuuro nuori. Ba ba mang sigining
yelisung jaa iibu.

2 Yeliming'wulibu 'wulibu

Che ina, yera yela ang sigi 'wuli-sung.
2 'Wuli a daubera ka ba bang ba miihi taribu, a i 'ningbi-jie, a i niba ang
nyogira ba miihi, a i sung limaniye 'puong, aning nungbu 'puong, aning
'kanyiri 'puong.
3 'Wuli a pogibera ming ka ba tari kahingbu ba 'berihung 'puong, a ta i
niba ang saana niba 'yoe, a ta i niba ang 'nyuuro daang yaga. Che ka ba
'wuno yelisuunhi.
4 Ka ba tuong 'wuno pogi'bibilii ka ba bang ba miihi taribu. Ka ba mang
nung ba siriba, a nung ba 'biihi.
5 Ba i niba ang nyogira ba miihi, a i 'forifori, a i tungtuniba 'deung, a i
pogisuunhi, a 'tuuro ba siriba noe, ka niba ta degi Naangmini
yelihung ni.
6 'Wuli 'bi-pola bila ning u 'ju ka ba nyogira ba miihi.
7 Yela jaa 'puong mang 'wuli i minga ka i iye nie ang i toonhibu
tungsuunhi 'puong. 'Wulibu 'puong mang 'wuno yeli ang 'tu sori aning
'ningbi-jiilung.
8 Mang yera yelisuunhi bang kung tuong saang, ka unani ang chiiha ni
'di 'vii, a kung mang tari yelibeu na yeli ti yela.
9 Mang 'wuno 'yemihi ka ba 'tuuro ba daam'mine noe yela jaa 'puong, a
mang pena ba 'puuhi, a ta mang 'lienhe ba noeng.
10 Ka ba ta mang 'juuribo, che ka ba mang 'wuli ka ba sigiye delibu yaga

jaa. Bila 'jung ka ba mang i Naangmini ti Diera 'wulibu ni ka u nyenna yela jaa 'puong.
11 'Bojung Naangmini bunye ni ang waananing 'chihi ni 'yiyeng a 'ku niba jaa.
12 A 'wuniti ka ti chiiha Naangmini buobu ba'tuubu aning dunee bo'gaalii, a che kpiera aning ti miihi bangbu 'berihung, aning sun'tuubu 'berihung, aning Naangmini 'tuubu 'berihung, a dunee wagiri nga 'puong.
13 A cheliha a tamaa ni ang pegi ni, aning a Naangminkpong aning ti Diera 'Yesu 'Kristo girima 'yiibu ni.
14 Unang di u minga 'ku ti 'jung ka u yeudieti a 'yi beulung jaa ingang, a pegiti 'ku u minga ka ti i u ningdabaanhi, ka ti iinhi jegira tungsuunhi yela.
15 Yera yela nga. Ira niba kawani, a 'miine aning 'suobu kpiengu jaa. Ta veng ka nie dii foo.

Sagiriba 'berihung

3 Tiehiba ka ba 'sigihi ba miihi a 'ku paalikaariba aning 'suobu kpiengu niba, a i no'tuuribo, a mang i 'siri ka ba tung tungsung jaa.
2 A ta mang saana nie jaa 'yuori, a ta i nokpieng-ngmiriba, a 'buuro niba, a 'wuno boinlung a 'kuro niba jaa.
3 'Bojung wagiri kangang ti ming miihi daang iye jolihi. Ti daang ba 'tuuro nuori, a 'bi belingbu 'puong, a i bobee 'irihi aning 'ningbi-peli 'irihi 'yemihi. Ti daang tariye beulung aning 'nyuuri ti 'berihung 'puong, a i niba bang ha. Ting daang haara taa.
4 Che sanga ni Naangmini ti Diera ni mingilung aning u nungbu ung tari ninsaalaa ingang ang daang wa 'yi, ung iti 'chihi.
5 A ba i 'wo sun'tuubu tuma ting tung 'jung la. Che u hina 'jung ung iti 'chihi a 'tuuro ti dogi'buyi pegibu ingang aning a Sipegi'yiruu la maali ka ti i paalaa ingang.
6 A Sipegi'yiruu ung buo ing ti iinhing yaga jaa a 'tuuro ti Diera 'Yesu 'Kristo ingang ni.
7 Ting i 'soli u bunye ni 'jung ni, ka ti leu chen'diribe a 'tuuro 'nyivori ang ba tari baahibu tamaa ni ingang.
8 Yelihung ang sigi delibu la nga. N buorang ka i yera a yela nga kpiengaa kpiengaa, ka banani ang sagi Naangmini ni kaa'be sung a tuna

tungsuunhi. A yela nga iye sung, a tari tona a 'ku niba.
9 Che jugihikpakpalee, aning buurigbee yela, aning nokpieni, aning goma a'wo a 'begu yela, balaa bahi. 'Bojung a ba tari tona, a i kpali.
10 Nie ang wena, ka inang kpaahuu fora, a kpaahuu 'yiilung, a 'puoring jaanhuu.
11 Bang ka nie ni ang 'wo bila nga to boriyeng Naangmini soring a ira yelibee, a 'le u minga saree 'diibu 'puong.

U minga 'wulibu ung 'wuli

12 Sanga ni mang na wa tung Aaritimas bii Tiikikus i seng, i 'ningbi-jie ka i wa n seng Nikoopolis 'puong, 'bojung n 'leyeng ka n 'bibe seseu sanga.
13 I 'ningbi-jie a sung 'Ziinas a 'begu karima aning Apoolos ba 'cheni 'puong, ka ba ta hiena bung jaa.
14 I ka ti niba daanhi ka ba tuna tungsuunhi, a mang tuong maali yeli ang hiena, a ta 'bibe a kung tari tona.
15 Banani jaa ang 'bi n seng 'puohiing. 'Puohi banani ang nungti a limaniye 'puong ni. Bunye 'bi ye jaa seng. Ami.

'Failiimong Gbangu

'Puohibu

1 Pool, 'Kristo 'Yesu pogira aning ti ba'bie Tiimoting seura 'kuro
'Failiimong, ti nungina aning ti tungtungto.
2 Ti seura 'kuriye ti yaupoga Aafiya ming, aning ti 'soje-to Arikiipas
aning a cheechi ang 'bi i 'deung.
3 Bunye aning 'suhu maahuu 'bi i seng a 'yi ti Ba Naangmini ingang aning
Daana 'Yesu 'Kristo ingang.

'Failiimong nungbu aning u limaniye

4 N mang 'puohiye n Naangmini barika wagiri jaang, a mang 'puoho
'kurii n Ngming'puohi 'puong.
5 N mang 'wongye i nungbu aning i limaniye ing tari Daana 'Yesu ingang
yela, aning i nungbu ing tari a ningpegi'yiribe jaa iinhing yela.
6 N suhiye Naangmini ka i limaniye toribu tuna tuma ka ba nye yelisung
jaa ang 'bi ti iinhing 'Kristo ingang bangbu paalibu 'puong.
7 I nungbu 'kumong nyengka yaga aning ingnyegihi yaga, 'bojung, ba'bie,
i maaye a ningpegi'yiribe 'sikie.
8 Bila 'jung n danang tariye nyeu yaga 'Kristo ingang ka n 'kui nuori ka
i i yeli ang 'tu sori.

Pool nuori ingbu a 'ku Oneesimus

9 Che n suhiing nungbu 'jung, maang Pool, mang i a ningbalaa nga to
'jung, daunyaangaa, mang i 'Yesu 'Kristo pogira ming pampana.
10 N suhiing n 'bi-dau Oneesimus yela, una mang dogi n jorihi 'biibu
'puong ni.
11 Wagiri ang pari 'puong u daang ba tari tona 'kui. Che pampana u tariye
tona a 'ku i nima jaa.
12 N bahuung ka u la leu wa i seng. U iye n minga 'sikiri.
13 N danang buorang ka n veng ka u 'bi n seng, ka u da ahi i bogung a
sunnima a jorihi 'puong mang 'be a 'duohi-sung yela ni.
14 Che n ba buora ka n i yeli jaa i 'puoring, ka i suntung ta i 'woning
firibu, che ka u i i dingu tuma.
15 'Bojung a'mineng bila 'jung ung 'yi i seng biela, ka u leu wa 'bi i seng
a gara wagiri jaang.
16 A ta dieguu a'wo 'yeme pampana, che ka i dieguu a gaa ing na die 'yeme

bila. Ka i dieguu a'wo ba'bi-nunginaa. U iye ba'bi-nunginaa yaga a 'kumo. Che u iye bila a 'ku ina a gaama, u ninsaalihung 'puong aning Daana ingang 'biibu 'puong.
17 Bila 'jung ka inang jerima ka n nii langye yelitarihi, dieguu a'wo ing na die maang minga bila.
18 Ka unang ii beu jaa, bii a 'di i bung jaa sani, di bila sani a sugihima.
19 Maang Pooling seu aning n minga 'nu, n na yeung. Che n ba yera ing 'di n sani aning i minga yeng yela a paaha.
20 Mm, ba'bie, veng ka n tari nyengka a 'yi i seng Daana ingang. Maa n 'sikiri Daana ingang.
21 Sagi'diibu mang tari i nuori 'tuubu ni 'jung, n seura 'kuriing a bang ka i na tuming gba a gaa bila ni mang suha.
22 Wagiri nga ning u 'jung, maali kpe'jie ming a 'kumo. 'Bojung n iriye tamaa ka a 'tuuro ye Ngming'puohi ingang ka ba na dimang a 'kuye.
23 Eepafiras, n pogirito 'Kristo 'Yesu ingang, u 'puohiing.
24 Bila la ka tungtuntaa Maaki, aning Aristaarikus, aning 'Diimas, aning 'Luki, 'puohii.
25 Daana 'Yesu 'Kristo bunye ni 'bi i sie seng. Ami.

'Hiiburihi Gbangu

'Yesung i nanii gaa a dangyeriba

1 Sang'kongkoruu 'puong Naangmini daang yeliye yela 'ku a ba'mine a
'tuuro a dangyeriba iinhing wagirihi yaga 'puong aning soe yaga 'puong.
2 A baahaa 'beri nga 'puong u yeliye yela 'kuti a 'tuuro u 'Bi-dau ingang.
Una ung 'ihi 'bing ung i buunhu jaa chen'dire. U ingang ming la ung 'tu
a maali a dunihi.
3 Unang i Naangmini girima chaanii ni, a i Naangmini 'worihung minga
ni. Unang nyogira buunhu jaa ang aha a 'tuuro u kpiengu yelihung ni
ingang. Sanga ni ung daang pegi ti yelibee bahi baahi, u 'jingye a
Berihung 'nuduring saa'jung.
4 Ung leu seu a malikihi yaga jaa, a'wo ung 'tu chen'diibu ingang a nye
'yuori ang suma yaga jaa gaa a 'yoe bila ni.

A 'Bi-daung i nanii gaa malikihi

5 'Bojung a malikihi 'buo ka Naangmini nang yeli ngaang 'ku jaa?
I iye n 'Bi-dau, a 'beu ngang mang dogii. ('Yieme G. 2:7)
Ung la yeli: N na iye Ba a 'kuu, ka u i 'Bi-dau a 'kumo.
(2 Saamiu-el G. 7:14)
6 A la waana ming, sanga ni ung waananing a 'bi-fora a wa kpiera ning
a dunee, u yeliyeng:
Naangmini malikihi ni jaa 'puohuu Ngming'puohibu.
(Duturoonomi G. 32:43; 'Yieme G. 97:7)
7 A'wo a malikihi yela, u yerang:
Unang maana u malikihi ang ira siihi, a maana u tungtuniba
ang ira 'buung-jinti. ('Yieme G. 104:4)
8 Che ung yera 'kuro a 'Bi-dau:
I na'kogo, 'oo Naangmini, u 'bibeng a gara wagiri la wagiri.
Sun'tuubu dangkpala la i naalung dangkpala ni.
9 I nungye sun'tuubu a che ha yelibee. Bila 'jung ka Naangmini,
i Naangmini ni buo 'pu-peli kpaang ni ing i ingang a gaa i taa.
('Yieme G. 45:6-7)
10 Aning:
Ina, Daana, a 'munpiileeng i daang 'bingye a 'teng-gbani 'muni
ka sagbama i i 'nuuhi tuma.

11 A daang na nyuoming, che ina 'biriye 'be a gara. A jaang na 'kori a'wo tani ang mang 'kori bila.
12 I daang na poraang a'wo kparikpong, ka a leuhi. Che bila ni ing 'be, bila ning u 'ju ing 'be. I 'yuomo ming kung baahi. ('Yieme G. 102:25-27)
13 Che a malikihi 'buo ung nang yeli ngaang 'ku jaa?
'Jing n 'nuduring a gara sanga ni mang na ti veng ka i domihi i i gberi'kogo. ('Yieme G. 110:1)
14 A jaa ba i tungbu siihi, bang tumaa ka a wa tuna 'kuro banani ang daang na i 'chihi chen'diribe nii?

2 Bila 'jung ti iyeng a'wo ka ti maaling cheliha yaga jaa a yela ni ting 'wong ni, ka ti ta wa 'yi a seng a 'daali gaa che bahaa.
2 'Bojung ka a yelihung malikihi ang daang yeli ning ahi kpiengaa, ka boribu aning nuori ba'tuubu jaa da mang nye dogihibu ang 'tu sori ka a nye,
3 wala ting na i 'murihi 'yi, ka tinuung chegira 'chihi kpong balaa nga to yela baha? U yela ka Daana daang 'piili yeli fora ni, ka banani ang daang 'wong u yeliyaga veng ka bila ahi kpiengaa a 'kuti ni.
4 Ka Naangmini ming 'dire 'sieree aning 'sierihi, aning yelisiela, aning kpiengkanaan'irihi, aning a Sipegi'yiruu 'kuubuhi, a 'tuuro u minga buobu ingang.
5 'Bojung u ba 'sigihi a dunee ang waana ni a 'ku malikihi, a dunee yela ni ting yera ni.
6 Che nie kanga 'diye 'sieree 'jie kangang a yeli:
'Bo la ninsaalaa ing tieha u yela? Bii ninsaalaa 'bi-dau ing kaara u 'jieng?
7 I daang 'sigihuung ung i 'bile a gaa malikihi wagiri fiing 'puong. I bobuung aning girima aning nanihung, a di i 'nuuhi tuma a 'bing u luong.
8 I 'sigihiye buunhu jaa u gbee luong. ('Yieme G. 8:4-6)
'Bojung Naangmini ang 'sigihi buunhu jaa u luong ni, bung 'chibe ung ba veng ung 'sigihi u luong.
9 Che ti nyiriye 'Yesu, una ka Naangmini daang 'sigihi ung daang i 'bile a gaa malikihi wagiri fiing 'puong ni, ung boo aning girima aning

nanihung ung 'di 'kuung dogee 'jung, a 'tuuro Naangmini bunye ingang,
ka u leng 'kuung a 'ku nie jaa.
10 'Bojung a 'tuye sori ka Naangmini, unang 'so buunhu jaa ka buunhu jaa
ming 'bibe a 'tuuro u ingang ni, 'biihi yaga girima seng waanibu 'puong,
ka u veng ka ba 'chihi 'munpiine ni paali a 'tuuro dogee 'diibung.
11 'Bojung unani ang welipegira niba bang 'yire, aning banani ang
welipegi'yi ni, ba jaa iye bung'yeni. Bila 'jung u ba jora 'vii ka u
buoniba u ba'biihi.
12 Ung yeli:
N na yeliye i 'yuori yela a 'ku n ba'biihi. N na 'yieng 'pugiing
a cheechi gaalinggang. ('Yieme G. 22:22)
13 Ung la yeli:
N na deluung.
A la yeli:
Ye nye n ning 'biihi ni Naangmini ang 'kumo ni.
(Ai'zeeya G. 8:17-18)
14 Bila 'jung a 'biihi aang tari inggbani aning jiing ni, u ming daang tariye
inggbani aning jiing. Ka u 'tu 'kuung inga a tuong nyuong unani ang
tari 'kuung kpiengu ni, a Deevul la bila.
15 A che 'ihi banani ang daang 'bi 'yemilung 'puong 'kuung joo 'jung ni.
16 'Bojung yeliminga, malikihi naani ung mang sunna, che Aaburaham
buurii ung mang sunna.

'Yesung i Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong

('Hiiburihi G. 4:14-16)

17 Bila 'jung yela jaa 'puong a daang iye kparaama ka u i a'wo u ba'biihi.
Ka u tuong i hina aning limanpaalii Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong
yela ang ahi 'ku Naangmini yela 'puong, a 'ihi sarika a niba yelibee 'jung
a waaning Naangmini aning ninsaaliba taa maalibu.
18 'Bojung u minga daang 'diye dogee, sanga ni ung daang nyira 'pigihibu.
Bila 'jung u na tuong sungye banani ang 'bi 'pigihibu 'puong.

'Yesung i nanii a gaa 'Moosis

3 Bila 'jung n ba'biihi ang pegi'yi, yenang paahi sagbani buongbu 'puong
ni, ye ngmi a sori ni ting sagi 'bi-tunuu ni fasani. Unang i a sori

Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong ni, 'Kristo 'Yesu la bila.
2 U daang iye limanpaalii daana a 'ku Naangmini ang daang 'ihuu tung ni,
a'wo 'Moosis ming ang daang i limanpaalii daana Naangmini 'deu jaa
'puong bila ni.
3 'Bojung ba jeriye a dau nga ung sigining girima yaga jaa a gaa 'Moosis,
a'wo nie ang mang me 'deu ang mang tari nanihung gaa a 'deu bila ni.
4 'Bojung 'deu jaa nie kangang mang meu, che unani ang me buunhu jaa
la Naangmini.
5 'Moosis daang iye limanpaalii daana yeliminga soring Naangmini 'deu
'puo jaang a'wo tungtuna. Ung daang 'dire yela ni ang 'bi 'puoring
waana bang daang na yeli 'sieree.
6 Che 'Kristo iye limanpaalii daana a'wo 'bi-dau ang mang 'wo bila a
kaara u minga 'deu ni. Ti iye u 'deu, ka tinuung nyogi a tamaa
sagi'diibu ni aning a tamaa nyengingbu ni kpiengaa a gara a baahaa.

Peenhibu ang 'ku Naangmini niba

7 Bila 'jung a'wo a Sipegi'yiruu ang yeli bila ni:
'Jine ka yenang na 'wong u kokori,
8 ye ta 'koro ye 'sikie a'wo bila ang daang i a taawai diebu 'puong
ni, 'pigihibu 'beu ning a mo'sogo 'puong.
9 A sanga ka ye ba'mine daang 'pigihime, a ima nye, a daang nye
n tuma 'yuomo lijaa'yi 'puong ni.
10 Bila 'jung ka n 'puo daang saang aning a jemani nga niba ni,
mang daang yeli: Ba mang borang ba 'sikieng wagiri jaang, ba
ba bang n soe.
11 Bila 'jung mang daang po n 'su-kpiengaa 'puong: Ba daang
kung kpe n peenhibu 'puo. ('Yieme G. 95:7-11)
12 Ye banna sung, n ba'biihi, ka basagibu 'sikiri ta wa 'bi ye kanga jaa
ingang a jora 'yire Naangming'vori ni seng.
13 Che ye ira taa kawani 'beu la 'beu jaa, wagiri ni bang mang buong 'Jine
ni. Ka ye kanga jaa 'sikiri ta wa 'ko a 'tuuro yelibee belingbu ingang.
14 'Bojung ti iye niba ang 'dire 'Kristo tona, ka tinuung nyogi ti sagi'diibu
'piilee ni kpiengaa a gara a baahaa yeng wangla.
15 A'wo ang yera bila ni:
'Jine ka yenang na 'wong u kokori, ye ta 'koro ye 'sikie a'wo

bila ang daang i a taawai diebu 'puong ni. ('Yieme G. 95:7)

16 'Bojung ning'bobong daang 'wong a daang die taawai ni? Ma banani jaa 'Moosis ang daang diening 'yie a 'yining 'Iijipiti ni la wa?

17 Che ning'bobo ingang ka u 'suuri daang 'ihi 'yuomo lijaa'yi 'puong ni? Ma banani ang daang i yelibee ka ba inggbama daang 'le a mo'sogo 'puong ni ingang daang la wa?

18 Ning'bobo ming la ung daang po 'ku ka ba kung kpe u peenhibu ni 'puo ka banani ang ba 'tu nuori ni naang?

19 Bila 'jung ti nyiyeng ka ba daang ba tuong kpe a peenhibu 'puo basagibu 'jung.

4 U peenhibu 'puo kpiebu nuori 'bingbu ang nang 'bibe ni, ye veng ka ti jora dabieng ka ye kanga jaa ta wa i nie bang na nye ka u ba tau.

2 'Bojung ba daang ingye a 'duohi-sung 'duoho 'kuti, a'wo bang imuu 'ku ba ming bila ni. Che a yelihung 'duoho bang ing ni daang ba tari tona 'kubo. 'Bojung niba ni ang daang 'wong a 'duoho ni ba tari limaniye a 'duoho ingang.

3 'Bojung ti banani ang sagi, ti kpieriye a peenhibu 'puo, a'wo Naangmini ang yeli bila ni:

A'wo mang po n 'su-kpiengaa 'puong bila ni: Ba daang kung kpe n peenhibu 'puo jaa. ('Yieme G. 95:11)

Anaa jaa ka u tuma daang baahiyeng a 'yi a dunee 'muni 'bingbu sanga.

4 'Bojung u yeliye 'beri ayo'poin daari ni yela 'jie kangang ngaang:

Ka Naangmini daang 'yi u tuma jaa ingang a peenhi a 'beri ayo'poin daari. ('Munpiilee G. 2:2)

5 A 'jie nga ming 'puong ung la yeli:

Ba daang kung kpe n peenhibu 'puo. ('Yieme G. 95:11)

6 Bila 'jung a nuori 'bingbu nang 'bibeng ka niba 'mine na kpeye a peenhibu 'puo. Banani bang daang fora ing a 'duoho 'ku ni daang ba kpe 'be bang daang jaanhi Naangmini nuori 'tuubu 'jung.

7 Ung daang la 'bing 'beu kanga a yeli: 'Jine. Wagiri ang wa kauhi yaga a bila 'puoring ung yeli yela a 'tuuro 'Deevid ingang, a'wo bila ang daang yeli ni:

'Jine ka yenang na 'wong u kokori, ye ta wa 'koro ye 'sikie. ('Yieme G. 95:7-8)

8 'Bojung ka 'Joosuang da 'kubo peenhibu, bila yeng Naangmini kung la yeli 'be-jaala yela bila 'puoring.
9 Bila 'jung peenhibu nang 'bibeng a 'ku Naangmini niba.
10 'Bojung unani ang kpe Naangmini peenhibu 'puo, u daana ming bahiye u minga tuma, a'wo Naangmini ang daang bahi u tuma bila ni.
11 Bila 'jung ye veng ka ti ira 'ningbi-jie ka ti ti kpe a peenhibu 'puo. Ka nie jaa ta wa 'le a 'tuuro Naangmini nuori ba'tuubu ni ning u 'ju toonhibu ingang.
12 'Bojung Naangmini yelihung ni iye 'vori, a tari kpiengu, a 'dire gaa 'takobi noe a'yi jaa, a mang kpe ti ta 'vorihung aning sie 'po-taa 'jie, a kpe ti ta 'kpingee aning kaba kpaang 'po-taa 'jie, a banna 'sikiri tieha aning 'sikiri yelinyogirihi.
13 Bungnaanuu jaa ming 'chibe a ba 'yi gbanggbali Naangmini 'ningbi-tooring. Buunhu jaa iye kpala a ba tari pogiraa, a 'yuohi a 'ku unani ting daang na yeli bila jaa ting tung a 'ku ni 'ninge.
14 Bila 'jung ting ang tari Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong ang i nanii ni, una la 'Yesu, Naangmini 'Bi-dau ni, ye veng ka ti nyogi ti sagibu kpiengaa.
15 'Bojung ti ba tari Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong ang kung tuong jo ti nimboo ti salihung 'jung. U daang nyiye 'pigihibu yela jaa 'puong a'wo ting nyira 'pigihibu bila, che u daang ba i yelibeu.
16 Bila 'jung ye veng ka ti waana bunye na'kogo ni aning nyeu, ka ti tuong nye hina, a nye bunye ang na sungti hiengbu wagiring.

5 'Bojung Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong jaa bang mang 'ihi niba 'puong, ba mang 'bimuung a 'ku niba Naangmini yelitarihi 'puong. Ka u mang di 'kuubuhi aning sarikihi 'ku Naangmini yelibee veng'kuubu yela.
2 U mang iye nie ang na tuong tari nimboo babanginiba ingang, a tuong tari nimboo banani ang bori a 'yi a soring ingang. 'Bojung u ming minga iye nie nga salihung ang na tuong pagi lampega jaang.
3 Bila 'jung ang i kparaama a 'kuu ka u mang 'ihi sarikihi a 'ku Naangmini a niba yelibee veng'kuubu yela, aning u ming minga yelibee veng'kuubu yela.
4 Nie jaa ba digira a nanihung nga 'kuro u minga, 'see unani Naangmini

ang mang buong, a'wo ung daang buong Eerong bila ni.
5 Bila 'jung 'Kristo ming daang ba di a girima 'ku u minga. A girima
bang mang 'bing nie ung i Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong a tari ni.
Che unani ang yeli 'kuu ni:
I iye n 'Bi-dau, 'jine mang dogii, ('Yieme G. 2:7)
unang di a bila girima a 'ku 'Kristo.
6 A'wo ung la yeli 'ji-jaala 'puong bila ni:
I iye Ngming'puohi 'yi-diera a gara wagiri jaang a'woning
Melikiizedek ang daang 'wo bila ni. ('Yieme G. 110:4)
7 'Yesu ang daang 'bi u inggbanihung 'beri ni 'puong, u daang diye
Ngming'puohibu, aning 'ningbi-jie suhibu, aning 'kong-kpiengaa, aning
ningtong a 'ku unani ang daang na tuong dieguu a 'yi 'kuung ingang. Ka
Naangmini daang 'wong u 'puoho 'bojung u daang tariye Naangmini
joo.
8 Haali ung i 'Bi-dau ni, che u daanhiye nuori 'tuubu a 'yi dogee ni ung
daang 'di ni ingang.
9 Ung wa paali ni, ung leu 'chihi-iibu ang ba tari baahibu 'sabogu daana
a 'ku banani jaa ang 'tuuro u nuori.
10 Ka Naangmini 'ihuu 'bing ung i Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong
a'woning Melikiizedek ang daang 'wo bila ni.
11 Ti tariye yela yaga a na yeli u yela, ang i kpiengaa ka ti welihi a
'ningbiri, yeng i maahuu siilung yela 'wongbu 'puong 'jung.
12 'Bojung sanga ni yeng da i a'wo ka ye i karima'mine ni, a sanga yeng
nang hiena ka nie 'wuliye Naangmini yelihung fora yelitarihi ni. Yeng
leu i niba ang hiena bihung, a che ba hiena siing'kogu.
13 'Bojung nie ni jaa ang 'nyuuro bihung 'yong, u daana ba 'miling
sun'tuubu yelihung ni, 'bojung 'bi-lie liu.
14 Che niba ni ang biri, banang 'so siing'kogu, bana la niba a 'tuuro ba
haakilihi di tuna ning tuma pahii pahii 'jung, ba 'wuliye ba miihi ka ba
mang bangye sung ning beu taang.

6 Bila 'jung ye veng ka ti bahi a 'piilee 'wulibu a'wo 'Kristo yela, a che
gara baabu ang biri ingang. Ye ta veng ka ti la 'binne 'kuung tuma 'puo
leu'yiibu aning Naangmini limaniye iibu yela 'muni,
2 Ngminikon'suobu 'wulibu yela, aning 'nuuhi di dogilibu yela, aning

kpiinhi 'kuung 'puo 'ihiyiibu yela, aning saree 'diibu yelitarihi ang ba tari baahibu yela.
3 Ka Naangmining sagi ti na tungye bila.
4 Banani ang daang nye chaanii, a daang leng sagbani 'kuubu ni, ka a Sipegi'yiruu tung tuma ba iinhing ni,
5 bang daang leng Naangmini yelihung sung ni ming, aning a dunee ni ang 'bi 'puoring waana kpiengu ni ming,
6 ka banang 'le, ba kung la tuong veng ka ba la i paani a la leu 'yi yelibee 'puong. 'Bojung ba miihi la kpaahiye Naangmini 'Bi-dau ni dagara 'jung, a innuu nyaaba gbanggbaling.
7 'Bojung a 'teng-gbani ni ang mang 'nyuuro saa ang mang waana u ingang pahii pahii ni, a mang 'yire siimaa ang tari tona a 'kuro niba ang kou ni, u mang nyiriye pegiri a 'yire Naangmini seng.
8 Che unani yeng ang mang 'yire gobera aning go'bilii, ba mang jaanhiye una, ung mang tohi ka u i bungtuuruu. U baahaa la nyugibu.
9 N nunginiba, anaa jaa ka ti yeliye yela ngaang, che ti sagi'diye yela ang seu bila a'wo ye yela, yela ang 'tuuro 'chihilung la bila.
10 'Bojung Naangmini ba i beu'tuuro a na 'yiinhi ye tuma aning ye nungbu yela. Ana yeng 'wuli 'ku u 'yuori ni a 'tuuro yeng tung 'ku a ningpegi'yiribe ingang, a nang tuna 'kuribo.
11 Ti buorang ka ye kanga jaa 'wuno a 'ningbi-jie ning u 'ju a tari tamaa sagi'diibu pielaang a gara a baahaa.
12 Ka ye ta wa i 'di-nyagihi. Che ka ye toonha banani ang 'tu limaniye aning 'kanyiri ingang a 'di a no'binnihi cheng ni.
13 'Bojung sanga ni Naangmini ang daang 'binne nuori a 'kuro Aaburaham, u daang poye u minga. 'Bojung u daang ba tuong nye bung ang i kpong gaaguu ung na po.
14 Ung daang yeli:

> Pielaang pegiri mang na pegii, wahibu ming mang na veng ka i wahi. ('Munpiilee G. 22:16-17)

15 Bila 'jung Aaburaham ang daang chelihi aning 'kanyiri, a 'puoring ung daang nye a no'binnuu.
16 'Bojung ninsaaliba mang puoriye bung ang i kpong gaa ba miihi, ka puobu ming mang veng ka yeli ahi kpiengaa, a mang veng ka nokpieni jaa baahi ba seng.

17 Bila 'puong ka Naangmini daang buora yaga jaa ka u 'wuli a no'binnuu chen'diribe ni u buobu ni ang ba tari leuhibu ni, ung daang veng ka bila ahi kpiengaa a 'tuuro puobu ingang.
18 Ka a 'tuuro yela a'yi ang ba tari leuhibu ingang, a 'puong la ka Naangmini daang kung tuong ngma 'girii ni, ka ka ti tari 'suhu maahuu yaga jaa, ti banani ang jo gaa ka ti ti nyogi tamaa ni Naangmini ang di 'bing ti 'ningbi-tooring ni.
19 Ti tariye a tamaa nga a 'ku a 'vorihung, ka a tamaa 'woning 'gbori kpong 'kuruhuu ang mang nyogi a 'gbori kpong ung ahi 'jiyeni bila ni, a tari sagi'diibu pielaang a ahi kpiengaa. A tamaa kpieriye a 'ji-pegi'yiruu ni ang 'bi a patiisa 'puong ni.
20 'Beng la ka a 'yi-diera ni ang ahi 'kuti ni gaa ti kpe, una la 'Yesu, a leu Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong a gara wagiri jaang a'woning Melikiizedek ang daang 'wo bila ni.

Melikiizedek Ngming'puohi 'yi-dieribuurii

7 A Melikiizedek nga daang iye 'See-lem naa, a i a saa'ju baahaa Naangmini ni Ngming'puohi 'yi-diera. Unang daang 'tuohi Aaburaham sanga ni Aaburaham ang 'yi na'mine kuubu waana ni. Ung daang duhi duhisung 'ku Aaburaham.
2 Buunhu jaa Aaburaham ang daang nye, u mang 'po-ang 'jiihi 'pie a mang di a 'jiyeni 'ku Melikiizedek. Fora, u 'yuori 'muni la sun'tuubu naa. A bila 'puoring u 'yuori kanga la 'See-lem naa. Bila 'muni la maahuu naa.
3 Unang ba tari ba, u ba tari ma, u ba tari buurii, u ba tari 'beri 'piilee bii 'nyivori baahaa. U iyeng a'wo Naangmini 'Bi-dau ni, a i Ngming'puohi 'yi-diera aang gara.
4 Ye nye bila a dau nga ang daang i tiinhuu sing. 'Haali ka a 'yi-daandau Aaburaham daang 'kuu a taanhuu buunhu 'pie 'tuori.
5 Banani ang i 'Liivai 'bi-daba ni, banang diera Ngming'puohi 'yi-dieri tungbu ni, ba tariye nuori 'kuubu ka ba mang die 'pie toe a 'yi a niba seng a 'tuuro a 'begu ingang. Bila la nga, ka ba mang diegaa a 'yi ba ba'biihi seng, anaa jaa ka ba turi mang 'yiye Aaburaham inga.
6 Che unani bang ba jeri u buurii a 'yi ba seng ni daang dieye 'pie toe a 'yi Aaburaham seng, a duhi duhisung 'ku unani ang tari a no'binnihi ni.

Aaburaham la bila.
7 Nokpieni jaa 'chibe ka nie ang i 'bile, ka unang mang die duhisung a 'yi nie ang i kpong gaaguu seng.
8 'Jie ngang niba ang 'kpiire, banang mang diera a 'pie toe. Che 'beng yeng unani ang diera 'pie toe ni, ba 'diye 'sieree u yela ka u tariye 'nyivori.
9 'Haali nie na tuong yeling ka 'Liivai ming, unang diera 'pie toe ni, ka u daang yeuye 'pie toe Aaburaham ingang.
10 'Bojung u daang nang 'biye u ba ingang sanga ni Melikiizedek ang daang 'tuohi u ba Aaburaham.
11 'Bojung ka paalibu 'berihung daang 'bibe a 'tuuro 'Liivai Ngming'puohi 'yi-dieri ni ingang, 'bojung a Ngming'puohi 'yi-dieri luong la ka a niba daang die a 'begu, 'bo hiengbung la 'bibe ka Ngming'puohi 'yi-dierijaala la 'ihi a'woning Melikiizedek ang daang 'wo bila ni, ka ba kung buonuu a'wo Eerong ang daang 'wo bila ni?
12 'Bojung a Ngming'puohi 'yi-dieri leuhibu ang 'bibe ni, a iye kparaama ka a 'begu ming leuhi.
13 'Bojung unani yela a yela nga ang yeli ni iye buurijaala nie. Nie jaa nang ba 'yi a buurii 'puong a tung tuma a sarika 'ihi'jieng.
14 'Bojung a iye pielaang ka ti Daana 'yiye 'Juuda inga. 'Moosis ba yeli yeli jaa a'wo a buurii nga Ngming'puohi 'yi-dieri lampegang yela.
15 Che ang nang maaling i pielaang yaga, 'bojung Ngming'puohi 'yi-dierijaala ang 'woning Melikiizedek 'worihung 'iheng.
16 U daang ba i Ngming'puohi 'yi-diera a 'tuuro 'begu inggbanihung nuori 'kuubu ingang. U daang iye Ngming'puohi 'yi-diera a 'tuuro 'nyivori ang ba tari baahibu kpiengu ingang.
17 'Bojung ba 'diye 'sieree:

> I iye Ngming'puohi 'yi-diera a gara wagiri jaang a'woning Melikiizedek ang daang 'wo bila ni. ('Yieme G. 110:4)

18 Yeliminga, a fora 'begu ni vabahibu 'bibeng, a salihung aning a tona ba 'chiibu ang 'bi u ingang ni 'jung.
19 'Bojung a 'begu daang ba i ka bung jaa paali. Che tamaa ang suma gaaguu wayeng. A 'tuuro a tamaa ingang ting tagira tara Naangmini.
20 U daang ba i Ngming'puohi 'yi-diera ka puobu daang 'chibe.
21 'Bojung a Ngming'puohi 'yi-dieriba ni, niba daang 'ihibeng 'bing bang

i a Ngming'puohi 'yi-dieriba, ka puobu daang 'chibe. Che nga yeng iye Ngming'puohi 'yi-diera aning puobu ang 'yi unani ang daang yeli ngaang 'kuu ni seng:

> Daana poyeng a kung la leuhi, I iye Ngming'puohi 'yi-diera a gara wagiri jaang a'woning Melikiizedek ang daang 'wo bila ni. ('Yieme G. 110:4)

22 A bila nga 'jung 'Yesu iye 'layiri ang seu no'binne.
23 Yeliminga, Ngming'puohi 'yi-dieriba yaga daang 'bibeng, 'bojung 'kuung daang ba mang veng bang 'bibe a gara.
24 Che a dau nga yeng, 'bojung ung 'bibe a gara wagiri jaang ni, u tariye Ngming'puohi 'yi-dieri ang ba tari leuhibu.
25 'Bojung u na tuong dieye kpeleng kpeleng ming banani ang waana Naangmini seng a 'tuuro u ingang. 'Bojung u tariye 'nyivori wagiri jaang ka u suha 'kuribo.
26 'Bojung a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong nga to sigihiyeng a 'kuti. U iye ningpegi'yiruu, a ba tari ngmehii, a ba degi, a weli 'yi yelibe-iriba seng. Ung nye 'duohibu a gaa sagbama.
27 U ba hiena 'beu la 'beu jaa a'wo a Ngming'puohi 'yi-dieribera bera ni, ka u mang 'ihi sarika fora u minga yelibee 'jung, a la 'ihi sarika a niba ming yelibee 'jung. 'Bojung u 'ihiye sarika 'dayeni ka a sarika ahi a 'ku wagiri jaang, sanga ni ung daang di u minga 'ihi sarika ni.
28 'Bojung a 'begu mang vening ka niba ang tari salihung i Ngming'puohi 'yi-dieribera bera. Che a puobu yelihung ni ang 'tu a 'begu 'puoring wa ni, u 'ihiye a 'Bi-dau 'bing, a 'Bi-dau paaliyeng a gara wagiri jaang.

No-ingpaalaa ang buo seu Ngming'puohi 'yi-dierkpong kpong

8 A yela ni ting yeli ni, a yeli'ju la nga: Ti tariye a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong balaa nga to, ung 'jing a Berihung na'kogo 'nuduring sagbama 'puong.
2 Ung i a 'ji-pegi'yiruu aning a yeliminga tent ni tungtuna. A tent ka Daana 'ihi ba ni, ninsaalaa naaning 'ihuu ba.
3 'Bojung ba mang 'bingye Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong jaa ka u digira 'kuubuhi aning sarikihi a 'kuro Naangmini. Bila 'jung ang daang i hiengbu ka a dau nga ming tari bung kanga ka u 'ku Naangmini.

4 'Bojung ka unang da 'bi 'teng-gbaning, u da kung i Ngming'puohi 'yi-diera. 'Bojung Ngming'puohi 'yi-dieriba 'bibeng a digira 'kuubuhi a 'kuro Naangmini a 'tuuro a 'begu ingang.
5 Ba tuniye arijena yela toonhibu ni, a tuna arijena yela 'nyaanyiili ni. A 'jung Naangmini daang kpaahiye 'Moosis sanga ni ung daang buora ka u maali a tent, a yeli:

> Nye, maali buunhu jaa a 'tuuro a maahibu ni bang 'wulii a tangkpong 'jung ni. ('Yiibu G. 25:40)

6 Che pampana 'Yesu nyiye tungbu ang suma yaga jaa gaa bila, ung i nie ang i maalitaa nie 'layiri nga ang seu fora bung ni 'jung.
7 'Bojung ka a fora 'layiri ning daang ba tari ngmehii, bila yeng ba daang kung la bo 'jie a 'ku a 'yiilung 'layiri ni.
8 'Bojung Naangmini ang daang wa nye ngmehii ba seng baahi, ung daang yeli:

> Ye nye, a 'beri waanang, Daanang yera bila, a sanga mang daang na 'bing 'layi-paalaa aning Iisiriel 'deu niba ni, a 'bing a 'layi-paalaa aning 'Juuda 'deu niba ni.

9 N kung 'bimuu a'woning 'layiri ni mang 'bing aning ba ba'mine ni, a 'beu ning mang daang nyogi ba 'nung ka n dieniba 'yie a 'yining 'Iijipiti paaluung ni. 'Bojung ba daang ba 'bi n 'layiri 'puong a gara, mang daang leu 'yi ba seng. Daanang yera bila.
10 A 'layiri mang daang na 'bing aning Isi'reeli 'deu niba a 'beri ni 'puoring la nga. N na diye n 'begiri ing ba haakilihing, a sebaa ba 'sikieng, ka n i Naangmini a 'kubo, ka ba ming i niba a 'kumo.
11 Nie jaa kung la 'wuli u to, nie jaa ming kung la 'wuli u ba'bie, a yera: Bang Daana. 'Bojung ba jaang daang na bangma, a 'yi ba jaa bung'bile ingang a gara ba jaa bungkpong ingang. (Jeremaiya G. 31:31-34)
12 'Bojung n daang na iye hina ba beu'tuubu ni ingang. N kung la tiehi ba yelibee yela.
13 Sanga ni ung yeli, 'Layi-paalaa, u iyeng ka a fora tuori ni 'kori. Bung nga wagiri ang para ung 'kore, a bungbalaa mang iye 'siri ka u yela va bahi.

'Teng-gbani aning sagbani 'ji-pegi'yirihi

9 Bila 'puong, yeliminga, a fora 'layiri ni daang tariye Naangmini
Ngming'puohibu tungbu yeli'binnihi ming, a tari dunee 'ji-pegi'yiruu.
2 'Bojung ba daang maaliye tent. U fora 'deu 'puong fintindaung daang
'bibe, aning a 'teebul, aning paanuu 'lugirihi. Bang buona 'be a
'ji-pegi'yiruu.
3 Ka nieng wa pari a 'yiilung patiisa ni, u mang taye 'jie a tent 'puong
bang buona 'Ji-pegi'yirihi Jaa 'Ji-pegi'yiruu.
4 'Be daang tariye bung'nyuu-noohi sarika 'ihi 'jie bang maali aning
sannii, a tari a 'layiri daga ni bang di sannii nyeli a pogi u jaa wa gaa ni.
Ka a sannii dugu ni ang tari paanuu ni bang buona manna ni daang 'bi
a daga 'puong. Ka Eerong dangkpala ni ming ang daang bohi ni 'bibe,
ka a 'kubo ni Naangmini ang daang seu a 'layiri ing ming daang 'bibe.
5 Ka bungnaanihi ming bang buona girima cheribihi daang 'do 'bi u 'jung
a 'gaali a beu pogibu 'jie. Ti kung tuong yeli a yela jaa kpeleng kpeleng
pampana.
6 Sanga ni a yela nga jaa ang daang wa 'bing ngaang, a Ngming'puohi
'yi-dieriba da mang ti kpeye a tent fora 'deu 'puo, a mang tuna a tuma.
7 Che a 'yiilung 'deu ni 'puo a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong
'yoming da mang kpe 'be 'dayeni 'yuoni jaa. U ba mang kpe 'be ka u ba
tari jiing. A jiing ung mang di 'ku Naangmini u minga 'jung aning a
niba yelibee bang mang i 'bambugulung 'puong 'jung.
8 A Sipegi'yiruu daang 'wunong ka sori nie ang na 'tu a kpe a
'Ji-pegi'yirihi Jaa 'Ji-pegi'yiruu ni daang nang ba 'yuo 'yi gbanggbali
sanga ni a fora tent ni ang daang nang ahi ni.
9 Bila daang iye 'bigihibu a 'ku a pampana wagiri nga. Bila 'puong ba da
mang diye 'kuubuhi aning sarikihi 'ku Naangmini, ka a 'kuubuhi aning
a sarikihi daang ba mang tuong veng ka unani ang da mang tung a tuma
ni paali u 'suhu tieha 'puong.
10 A daang iye siimihi aning bung'nyuurihi aning buunhu pegi 'irii 'irii,
aning inggbanihung yeli'binnihi 'yong. Bang daang dia dogiliba a gara
a maali-ahibu wagiri ni.
11 Che sanga ni 'Kristo ang wa i yelisuunhi ang waana Ngming'puohi
'yi-dierikpong kpong, u daang 'tuye tent nga ang i tiinhuu, a paali gaa
a tent 'koree ni. A tent nga ba i bung 'nuuhi ang maali. U ba i naangbu

nga chelii la bila.
12 Buuhi jiing aning na'bilii jiing naani ung daang di. Una minga jiing ung di kpening a 'Ji-pegi'yirihi Jaa 'Ji-pegi'yiruu 'puo 'dayeni, a nye yeudiebu ang ba tari baahibu a 'kuti.
13 'Bojung nadee jiing aning buuhi jiing aning napolii bang nyugi tampelung, bang da mang di mihi niba ang da mang degi, ang mang weliba pegi'yi a waananing inggbanihung 'foriforee.
14 Wala yaga jaa a gaa bila ka 'Kristo, unang 'tu a Sie ang ba tari 'piilee a ba tari baahaa inga, a daang di u minga ang ba tari ngmehii jaa a 'ihi sarika 'ku Naangmini ni, wala ka u jiing ni panaa na pegi ye 'suhu a 'yi 'kuung tumang sing ka ye ti tuna Naangming'vori?
15 Bila 'jung u iye a 'layi-paalaa maalitaa nie. U 'kpiyeng ka u yeudie niba ni ang i yelibee a daang 'bi a 'layikoree 'puong ni, ka banani bang buong ni, ka ba tuong nye chen'diibu ang ba tari baahibu no'binnuu ni.
16 'Bojung 'jie ni 'layiri ang 'bibe, a 'layibinne 'kuung iye kparaama 'be.
17 'Bojung 'layiri mang tariye kpiengu sanga ni niba ang mang wa 'kpi, ka bila naani u ba mang tari kpiengu fiing jaa sanga ni a 'layibinne ang nang mang tari 'nyivori.
18 Bila 'jung ba daang ba 'bing a fora 'layiri ni ka jiing 'chibe.
19 'Bojung sanga ni 'Moosis ang da mang wa yeli 'begu jaa a 'ku a niba jaa a 'tuuro a nuori 'kuubu ingang, u mang diye napola jiing aning buuhi jiing aning kuong aning pikooni bang muo aning nyihimaa'nyuu da'nuuhi, a mang mihi a gbangu aning a niba jaa.
20 Ung da mang yeli:

> A 'layiri ni Naangmini ang 'kuye nuori ka ye 'tuuro ni jiing la nga. ('Yiibu G. 24:8)

21 A bila 'puoring, bila ning u 'ju ung da mang la di jiing a mihi a tent aning a tungbu buunhu jaa.
22 A 'tuuro a 'begu ingang a hienang ka ba mang pegi a buunhu aning jiing a ti tohi ka ba pegi bung jaa. Ka jiiming ba 'ihi, veng'kuubu 'chibe.

'Kristo sarika ang waaning veng'kuubu

23 Bila 'jung a daang iye kparaama ka a arijena 'puo buunhu 'bigihibu ni pegi'yi aning a sarikihi nga. Che a arijena 'puo buunhu ni yeng miihi, a iye kparaama ka a pegi'yi aning sarikihi ang seu a sarikihi nga.

24 'Bojung 'Kristo daang ba ti kpe a 'Ji-pegi'yiruu ming 'bigihibu ni. U daang ti kpeye arijena minga 'puo, ka u ti 'yi Naangmini 'ningbi-tooring a 'kuti pampana.
25 U daang ba la i 'wo ka u di u minga a 'ihe sarika pahii pahii a'wo a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong ni ang mang kpiera a 'Ji-pegiyirihi Jaa 'Ji-pegi'yiruu 'yuoni jaa aning bungjaani jiing bila ni.
26 Ka bila da la, a danang iye kparaama ka u da 'dire dogee pahii pahii a 'yi a dunee 'munpiileeng. Che pampana, a dunee baahaang, u 'yiyeng 'dayeni ka u pegi yelibee bahi a 'tuuro ung di u minga 'ihi sarika ingang.
27 A'wo ang 'bing 'ku ninsaaliba ka ba mang 'kpi 'dayeni, che a bila 'puoring ka saree 'diibu 'bibe ni.
28 Bila la ka 'Kristo ming daang 'ihi sarika 'dayeni ka u 'tuo niba yaga yelibee. U daang kung la 'yi 'yiilung ka u wa 'tuo yelibee. Che u daang na 'ying ka u waaning 'chihi a wa 'ku banani ang chelihuu.

10 'Bojung a 'begu ang tari yelisuunhi ang waana 'nyaanyiili a che ba tari a yela 'worihung minga minga ni, u kung tuong veng jaa ka banani ang waana 'be paali aning a sarikihi ni bang mang 'ihi 'yuoni jaa a gara ni.
2 Ka unang daang mang tuong veng bang paali, bila yeng a sarikihi 'ihibu kuring veng bi? 'Bojung a Ngming'puohibo ang da na mang pegi'yi ba yelibee 'puong 'dayeni 'jung, ba 'suhu kuring mang la yeliba ka ba 'leyeng ba yelibee 'puong.
3 Che a sarika ni 'puong, ba mang la tiehiye yelibee yela 'yuoni jaa.
4 'Bojung nadee jiing aning buuhi jiing kung tuong pegi yelibee bahi.
5 Bila 'jung sanga ni ung daang wa kpiera dunee, u yeliyeng:
I daang ba buora sarika aning 'kuubu, che i maaliye inggbani a 'kumo.
6 I daang ba tari 'pu-peli sarika nyugirihi aning yelibee sarikihi yela.
7 'Beng la mang yeli: Nye, n wayeng, a gbang'pinnuu ni 'puong n yela seuyeng, ka n wa tung i buobu, 'oo Naangmini.
('Yieme G. 40:6-8)
8 A fora u yeliyeng: I daang ba buora sarikihi aning 'kuubuhi, aning sarika nyugirihi, aning yelibee 'kuubuhi. I daang ba tari 'pu-peli a

ingang ming, ana bang da mang di 'ku a 'tuuro a 'begu ingang ni.
9 'Beng la ung yeli: Nye, n wayeng ka n wa tung i buobu, 'oo Naangmini.
U 'ohiye a fora tuori ni baha, ka u nye 'bing a 'yiilung tuori ni 'jung.
10 A 'tuuro a buobu ingang ti welipegiyeng 'yi a 'tuuro 'Yesu 'Kristo
inggbani ung di 'ihi sarika 'dayeni ingang, ka a sarika 'ihibu ahi a 'ku
wagiri jaa.
11 Ngming'puohi 'yi-diera jaa mang ahing 'beu la 'beu jaa a tuna, a mang
'ihe sarikihi ning a 'ju pahii pahii ang kung tuong pegi yelibee bahi jaa.
12 Che a dau nga yeng, ung daang wa 'ihi sarika bung'yeni yelibee 'jung,
ka bila ahi a gara wagiri jaang baahi, ung daang ti 'jing Naangmini
'nuduring.
13 U chelihang a 'yi bila wagiri ni a gara sanga ni bang na ti veng ka u
domihi ti i u gberi'kogo.
14 'Bojung a 'tuuro sarika 'yeni 'ihibu ingang, u iyeng ka banani ang
welipegi'yi ni paali a gara wagiri jaang.
15 A Sipegi'yiruu ming iye 'sieridire a 'kuti, 'bojung u daang dang yeling:
16 A 'layiri ni mang na 'bing ningba a 'beri ni 'puoring la nga.
Daanang yera bila: N daang na diye n 'begiri ing ba 'sikieng, a
sebaa ba haakilihi 'puong.
17 N daang kung la tieha ba yelibee aning ba boribuhi Naangmini
soring yela. (Jeremaiya G. 31:33-34)
18 'Jie ni a yelibee nga veng'kuubu ang 'be, sarika 'ihibu la 'chirebe yelibee
'jung.
19 Bila 'jung, n ba'biihi, ti tariye nyeu ka ti kpe a 'Ji-pegi'yirihi Jaa
'Ji-pegi'yiruu ni 'puo a 'tuuro 'Yesu jiing ingang,
20 a 'tuuro sori ang i paalaa a i 'vori ingang, una la ung pegi ung 'yi, ung
'yuo a 'kuti a 'tuuro a patiisa ingang ni. Bila la nga, a 'tuuro u inggbani
ingang.
21 Ting tari Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong ming ung kaara
Naangmini 'deu ni 'jung,
22 ye veng ka ti tagi ta aning yeliminga 'sikiri sagi'diibu paalii 'puong, ka
ti 'sikie mihi aning 'Kristo jiing a 'yi 'suhu tiehibeu ingang, ka ti
inggbama ming pegi aning kong'foriforee.
23 Ye veng ka ti nyogi ti limaniye sagibu ni kpiengaa a ta yangka. 'Bojung
unani ang 'bing nuori ni iye limanpaalii daana.

24 Ye veng ka ti jera bila ni ting na mang nyegiha taa iinhi ka ti tara nungbu, a tara tungsuunhi.
25 Ka ti ta mang baha ti miihi taa langbu, a'wo niba 'mine 'berihung ang 'wo bila ni. Che ye veng ka ti mang ira taa kawani, a maaling ira bila yaga jaa a'wo yeng nye a 'beu ang tagira tara ni.
26 'Bojung ka tinuung ira yelibee aning 'ju-kpieni sanga ni ting bang a yeliminga baahi, yelibee sarika 'ihibu la 'chibe.
27 Che dabieng, saree 'diibu aning 'buung-kpiengaa 'jie kaabung 'bibe, unang daang na nyuong a domihi ni.
28 Unani ang daang di 'Moosis 'begu foo, u 'kpiyeng 'sieridiribe ba'yi bii bata 'sieree 'diibu 'puong, ka hina daang 'chibe a 'kuu.
29 Wala dogihi kpiengaa yaga jaa yeng tiehi nie ang sigining, nie ni ang di u gbee a neu Naangmini 'Bi-dau ni 'tengeng, a jeri a 'layiri jiing ni ang weluu pegi'yi ni a'wo bung ang ba i bungpegi'yiruu, a tung a bunye Sie ni 'lolo?
30 'Bojung ti bangye unani ang yeli:

> Maang 'so dogihibu saninaabu. N na naaye sani. Daanang yera bila. (Duturoonomi G. 32:35-36)

A la yeli:

> Daana daang na 'diye u niba saree. ('Yieme G. 135:14)

31 A iye yelidabieng ka nie 'le a Naangming'vori ni 'nuuhing.
32 Che ye mang tieha a fora 'beri ni yela, a 'puong la ka ye 'ningbiri daang wa 'yuo baahi, yeng 'tuohi aning 'kanyiri dogee 'diibuhi moori ang i kpong ni.
33 Lampega kangang ba daang iyeng yeng 'yi gbanggbali a 'tuuro 'yoe saangbu ingang aning dogihibu ingang. Lampega kangang ming yeng daang paahi banani bang i bila 'puong.
34 'Bojung ye daang joye banani ang 'bi jorihi 'puong ni nimboo, a die ye buunhu faabu aning nyengka. 'Bojung ye aang bangyeng ka ye miihi tariye buunhu ang sebaa a 'bibe gara.
35 Bila 'jung ye ta di ye sagi'diibu loo bahi. U tariye sanyeu kpong.
36 'Bojung ye hienang ka ye tari 'kanyiri, ka yenang wa tung Naangmini buobu baahi ka ye nye yeli ni ung 'bing nuori ka u 'kuye ni.
37 'Bojung a kung kauhi, unani ang na wa na wang, a kung naari.
38 Che sun'tuuro na 'cheneng u 'nyivori 'puong a 'tuuro limaniye ingang.

Che ka unang leu gaa 'puori, n 'suhu kung tari 'pu-peli u ingang.
39 Che ti ba i banani ang leura 'puori a gara nyuongbu ingang ni. Ti iye banani ang mang sagi a i 'chihi ni.

Limaniye

11 Limaniye iye yela ting ira tamaa a sagaa 'di, a i yela ting ba nyira che sagi'di ka a 'bibeng.
2 'Bojung a 'tuuro limaniye ingang la ka a ningbera daang nye 'yo-sung.
3 A 'tuuro limaniye ingang la ting bang ka a dunihi daang naangyeng a 'tuuro Naangmini yelihung ingang. Bila 'jung buunhu bang nyira, ba ba maalaa a 'yi buunhu ang 'yi gbanggbali iinhing.
4 A 'tuuro limaniye ingang ka 'Ee-bel daang 'ihi sarika ang suma yaga jaa a gaa 'Keen sarika a 'ku Naangmini. A 'tuuro a sarika ingang ung nye 'sieree ka u iye sun'tuuro, ka Naangmini daang 'dire u 'kuubuhi ni 'sieree. Ung 'kpi che nang yera yela a 'tuuro limaniye ingang.
5 A 'tuuro limaniye ingang ka Naangmini daang 'ihi 'Iinok a 'yi duneeng ka u ta 'kpi 'jung. Bang daang ba nyiu, 'bojung Naangmini daang 'ihuung a 'yi duneeng. 'Bojung u tariye 'sieree ka u daang peliye Naangmini 'puo seni che ka Naangmini 'ihuu a 'yi duneeng.
6 Che ka limaniyeng 'chibe, nie kung tuong peli Naangmini 'puo. 'Bojung unani ang waana Naangmini seng, a iye kparaama ka u sagi ka Naangmini 'bibeng, ka u sagi ming ka Naangmini iye banani ang buoruu 'ningbi-jieng sanyeura.
7 Naangmini ang daang kpaahuu a'wo yela ni bang daang nang ba nye yela, ka 'Noowa, a 'tuuro limaniye ingang daang 'ihi aning dabieng a maali 'gbori-kpong ka u die u 'deu niba. A 'tuuro bila ingang ung daang veng ka a dunee 'le saree 'diibu 'puong, ung daang leu sun'tuubu ang waana a 'tuuro limaniye ingang chen'dire.
8 Sanga ni Naangmini ang daang buong Aaburaham ka u 'yi gaa ti kpe 'jie ung daang na ti die a 'puoring ka u i chengbung, u 'tuye Naangmini nuori a 'tuuro limaniye ingang. Ung daang 'yi, anaa jaa ka u ba bang 'jie ni ung gara.
9 A 'tuuro limaniye ingang ung daang gaa ti 'jing a no'binnuu paaluu ni 'puong a'wo saana ang 'bi paalisaana 'puong. Ung daang kpiera tentihi 'puong, u ning Aizik aning Jeekob, a no'binnuu ning u 'ju chen'diribe a

paahi u ingang.
10 'Bojung u daang buoriye 'yiri ang tari 'demuno. A 'yiri miera aning u maana la Naangmini.
11 A 'tuuro limaniye ingang ming ka 'Seera minga daang nye kpiengu a tari 'puo, a dogi 'bie sanga ni ung daang pari 'bie dogibung. 'Bojung u daang jeriye Naangmini ang 'bing nuori ni ka u iye limanpaalii daana.
12 Bila 'jung ka buura ang 'woning sagbani ngmari'bie ba jemaa 'puong, a'woning 'biihee ang 'bi mani nuoring a ba tari soribu daang 'yi a ning'yeni ingang. Anaa jaa ka u daang iyeng a'wo kpiima.
13 Bama jaa daang 'kpiye limaniye 'puong. Ba daang ba nye a no'binnihi yelitarihi ni. Che ba daang nyiang toori jaa, a daang 'puo-haa. Bang daang die yeli ka ba iye saamba aning foomarihi 'teng-gbaning.
14 'Bojung banani ang mang yera a yela nga taa mang 'wunong ka ba buoriye ba'yiri.
15 Yeliminga ka banang daang tieha a 'yiri ni bang daang 'yi wa ni yela, ba daang na tuong nyiye sori ka ba la leu gaa 'be.
16 Che ba daang buoriye 'yiri ang seu. Una la sagbani 'yiri ni. Bila 'jung Naangmini ba jora 'vii ka ba buonuu ba Naangmini, 'bojung u maaliye 'yiri 'kubo.
17 Sanga ni Naangmini ang daang wa 'pigihi Aaburaham, Aaburaham daang diye Aizik 'ihi sarika a 'tuuro limaniye ingang. Unani ang daang die a no'binnihi ni diye u 'bi-dau dogiruu bung'yeni a 'ihi sarika.
18 U yelang daang yeli ngaang ni:
    Aizik ingang ka i buurii na buong. ('Munpiilee G. 21:12)
19 Ka Aaburaham daang jera ka Naangmini daang na tuong 'ihuung a 'yi kpiinhi 'puong. Yela 'bigihibu 'puong u daang dieguung a 'yi 'beng ming.
20 A 'tuuro limaniye ingang ka Aizik daang duhi duhisung 'ku Jeekob aning 'Ii-so a'wo yelitarihi ang 'bi 'puoring a waana yela.
21 A 'tuuro limaniye ingang, sanga ni Jeekob ang wa 'kpiire u daang duhiye duhisung 'ku 'Joosef 'bi-daba ba'yi ni jaa, a daang 'churi u dangkpala 'jung a 'puohi Naangmini Ngming'puohibu.
22 A 'tuuro limaniye ingang, sanga ni 'Joosef 'kuung wagiri ang wa ta, u daang yeliye Isi'reeli 'biihi ang na 'yi 'Iijipiti 'puong gaa yela, a daang 'ku nuori a'wo u kaba yela.

23 A 'tuuro limaniye ingang, sanga ni bang wa dogi 'Moosis, u ba aning u ma daang sogiluung 'chiuri ata. 'Bojung ba daang nyiung ka u iye 'bie ang suma. Ba daang ba jora a naa nuori ni dabieng.
24 A 'tuuro limaniye ingang, sanga ni 'Moosis ang wa baa, u ba die ka ba buonuu Fee'ro 'bi-poga ni 'bi-dau.
25 Ung daang 'lugi ka u 'di dogee aning Naangmini niba a gaa ka u ti 'di yelibee 'ningbi-peli wagiri fiing 'puong.
26 Ung daang jeri 'Kristo nyaaba ni ka bila i bundaambuunhu ang i tiinha a gaa a bundaambuunhu ang 'bi 'Iijipiti 'puong. 'Bojung u daang kaariye a sanyeu soring.
27 A 'tuuro limaniye ingang ung daang 'yi 'Iijipiti 'puong. U daang ba jora a naa 'suuri ni dabieng. 'Bojung u ahiye kpiengaa a'wo ung nyira unani bang kung tuong nye aning 'ningbiri ni.
28 A 'tuuro limaniye ingang ung daang tung a Paribahi aning a jiing mihibu tuma. Ka unani ang nyuona a fora 'bi-dogirihi ta nyuong Isi'reeli fora 'bi-dogirihi 'jung.
29 A 'tuuro limaniye ingang bang daang 'tu Manjie ti 'yi a'wo bang daang 'cheng 'jikuongeeng. Ka 'Iijipiti niba i anie ka ba i bila, a daang 'ling.
30 A 'tuuro limaniye ingang bang daang 'gili Jeeri'ko daangguoma 'beu jaa a ti ta 'beri ayo'poin daari. Bang daang wa 'gili a 'beri ayo'poin baahi ka a daangguoma 'le 'tengeng.

'Reehab ba nyuong u limaniye 'jung

('Joosua G. 2:1-21, 6:22-25)

31 A 'tuuro limaniye ingang ka 'Reehab, a jentira daang ba nyuong a paahi banani ang daang ba sagi ni ingang. 'Bojung u daang dieye a 'jipigihibe ni aning maahuu.
32 Wala mang na la yeli paahi? 'Bojung n kung tari wagiri ka n yeli Giidiong yelitarihi, bii Baarak yelitarihi, bii Saamisong yelitarihi, bii Jeefita yelitarihi. N kung tari wagiri ka n yeli 'Deevid ming yelitarihi, bii Saamiu-el yelitarihi, aning a dangyeriba yelitarihi.
33 Banang 'tu limaniye inga a tuong naaluhi, a tung tuma ang waaning sun'tuubu yela, a nye no'binnihi, a pogi 'gbegime noe.
34 Banang 'kpiinhi 'buung kpiengung, a i 'chihi a 'yi 'takobi nuoring. Banang tari kpiengu salihung 'puong, a tari kpiengu jeuri 'puong, a

leuhi saamba 'sojehi tan'nuuhi bang jo.
35 Ka pogiba da mang die ba kpiinhi bang 'ihibe bang mang la tari
'nyivori. Ka ba 'mine mang nye dogihibu a ba mang die ka ba 'ihibe, ka
ba daang ti nye 'kuung 'puo 'ihiyiibu ang seu 'jung.
36 Ka 'mine daang nye ilaabu aning fiebibu 'pigihibu, bang daang ing
'mine ming jorihi a pogiba.
37 Bang fooba aning 'kubo, a ngmaahiba a'yi, a 'pigihibo, a kuba aning
'takobi. Bang daang yo yuora a tari pigbama aning bugbama ang i ba
tama bang pogi ba miihi, a daang 'bi hiengbu 'puong, a 'bi dogee 'puong.
Bang dogihiba.
38 A dunee daang ba sigi a 'kubo. Bang yo daara mo'sogo 'puong aning
tangbera 'juring, a da mang ti 'bi 'pi-bogiri 'puuhing aning 'teng-gbani
bogiri 'puuhing.
39 Bama nga jaa daang nyiye 'yo-sung a 'tuuro limaniye ingang. Che ba
daang ba nye a no'binnuu yelitarihi ni,
40 'bojung Naangmini daang 'bingye yeli kanga ang seu 'kuti, ka ba daang
kung nye paalibu ti 'puoring.

Naangmini sori jaanhibu kpaahibu

12 Bila 'jung 'sieridiribe ang i jemaa sing ngaang a ngmaati wa 'gili ni,
ye veng ka ti di bungtiinhuu jaa ang legiriti loo bahi, a di beu ni
ang mang nyogira ariha ariha ni loo bahi. A che ka ye veng ka ti jora
aning 'kanyiri a jo'di ni ang 'bing ti 'ningbi-tooring ni.
2 Ye veng ka ti 'liinhe 'Yesu, unang i ti limaniye 'piine, a i ti limaniye
paana ni. Unang daang 'di a dagara dogee aning 'kanyiri, nyengka ni
ang 'bing u 'ningbi-tooring ni 'jung. Ung daang digira a nyaaba ang ba
i bung jaa. Ung ti 'jing Naangmini na'kogo 'nuduring.
3 'Bojung ye ngmi fasani unani ang daang nye yelibe-iriba chiihibu balaa
nga to u minga ingang aning 'kanyiri, ka ye ta wa bali a 'yie ye haakilihi
'puong.
4 Yeng moora ning beu 'puong, ye nang ba chiihuu a ti ta 'jie nga ye jiing
ang 'yi.
5 Ye 'yiinhiye a kawani ni ang yera yela 'kuriye a'wo nie ang yera yela a
'kuro 'biihi ni:
N 'bi-dau, ta digira Daana 'wuli-kpiengaa foo, bii a ye sanga ni

ung mang 'miing i ingang.

6 'Bojung unani Daana ang nung, u mang 'wunuung 'wuli-kpienhi, a mang fieba 'bi-dau jaa ung diera. (Yeng Yeli'bie G. 3:11-12)

7 Ka yenang 'di 'wuli-kpienhi tuora aning 'kanyiri, Naangmini iriyeng a'wo bang mang ira 'bi-daba bila. 'Bojung 'bi-dau 'buong 'bibe ka u ba ba 'wunuu 'wuli-kpienhi?

8 Che ka yenang ba nyira 'wuli-kpienhi ni 'biihi jaa ang nyira, bila yeng ye iye senseng'biihi, a ba i 'bi-daba miihi.

9 A maaling paahi, ti jaa tariye ti inggbanihung ba'mine, bang 'wuliti sung iibu. Ting 'kubo girima. Ti kuring 'bi minga 'sigihibu 'puong yaga jaa a 'ku siihi Ba ni a gaa ti inggbanihung ba'mine ni a tari 'nyivori?

10 'Bojung dabaawala 'yong bang daang 'wuliti 'wuli-kpienhi ba miihi buobu 'puong. Che Naangmini yeng 'wuniting 'wuli-kpienhi ti tona 'jung, ka ti tari u pegi'yiibu ni.

11 A 'wuli-kpiengaa wagiri ning u ba mang 'woning ung i nyengka yeli. U mang 'woniye ung i 'pu-saang yeli. Anaa jaa che a 'puoring u mang ngmangye sun'tuubu maahuu ngmama a 'ku banani ang nye u 'wulibu.

12 Bila 'jung ye lagihi 'nuuhi ni ang juoli 'tengeng ni, a veng ka 'dungku-baani ni i kpienhi. (Ai'zeeya G. 35:3)

13 Ye maali soe ang 'tori a 'ku ye gbee, ka unani ang i gberii gberi ta 'biri, che ka u nyaa. (Yeng Yeli'bie G. 4:26)

14 Ye ira anie ka ye tari maahuu aning niba jaa, a ira anie ka ye tari pegi'yiibu. Ka nieng ba tari pegi'yiibu u daana kung nye Daana.

15 Ye kaara 'ningbi-jieng ka kanga jaa ta wa kong Naangmini bunye ni, ka too nyaga jaa ta wa baara a danniye, ka niba yaga 'tu bila ingang a degi.

16 Ye kaara ka sensena jaa ta wa 'bibe, bii nindegiri, a'wo 'Ii-so. Unang daang kpeling siing'yeni yela a di u dogibu ningberii ahi'jie kuohi ni.

17 'Bojung ye bangyeng a 'puoring sanga ni ung wa buora ka u die u duhibu cheng, bila ni bang daang jaanhuu. 'Bojung u daang ba nye 'jie ung na la 'tu leuhi, anaa jaa ka u daang boung aning ningtong.

18 'Bojung ye ba wa tangkpong bang na tuong fiinhi, aning tangkpong ang 'di 'buung. Ye ba wa 'ligimeng, aning sagiluu aning sesekpiengaa 'jie.

19 Ye ba wa biengkoni 'kuori 'jie, aning yeliyaga kokori 'jie. A kokori la ka banani ang 'womuu daang suhi ka a yelihung to ta la yeli 'kubo ni.

20 'Bojung ba daang ba tuong na tari nuori 'kuubu ni Naangmini ang yeli 'kubo ni:
> Haali gba ka 'dungong fiinhi a tangkpong, ba na fobuung aning 'kubo, bii a 'chuguu aning kpani. ('Yiibu G. 19:12)

21 Ka a nyiibu daang tari dabieng yaga jaa, ka 'Moosis yeli:
> Dabieng kpemang yaga mang 'miine.
> (Duturoonomi G. 9:19)

22 Che yena waye Zaiyong Tangkpong, a wa a Naangming'vori ni 'yiri. Una la sagbani Jeruuselem ni. Ye waye malikihi ang ba tari soribu langbu 'puo.

23 Ye waye a fora 'bi-dogirihi jemaa jaa langbu ni ang i a cheechi ni. Ba 'yoeng seu arijena 'puong ni. Ye waye Naangmini seng. Unang i buunhu jaa Saringmaara ni, a wa sun'tuuribo siihi ni Naangmini ang veng ang paali ni seng.

24 Ye waye 'Yesu seng, unang i a 'layi-paalaa nie ang maana Naangmini aning ninsaaliba taang ni. Ye waye a mihibu jiing ni seng, a jiiming yera yela ang seu 'Ee-bel jiing ang yera yela bila ni.

25 Ye kaara sung ka ye ta wa jaanhi unani ang yera yela ni. 'Bojung ka banani ang daang jaanhi unani ang daang kpaahiba 'teng-gbaning ning daang ba i 'chihi, tinuung yeng kung pieli 'chihi iibu a gaaba, ka tinuung leu 'puori a 'yi unani ang kpaahiti a 'yi sagbani ni seng.

26 U kokoring daang 'jigihi 'teng-gbani a wagiri ning ni. Che pampana u 'bingye nuori a yeli:
> A 'teng-gbani 'yong naani, n daang na 'jigihiye 'teng-gbani aning sagbani ming 'dayeni a nang paahi. (Haagai G. 2:6)

27 A yelihung nga, 'Dayeni a nang paahi, bila 'wuniye a buunhu ni ang 'jigihi ni vabahibu, a'wo buunhu ni ang maali ni, ka buunhu ni ang kung tuong 'jigihi, ka ana 'bibe gara.

28 Bila 'jung ting diera naalung ang kung tuong 'jigihi ni, ye veng ka ti 'puoho barika. Bila ting na 'tu tung Naangmini ka a tungbu sigi diebu, ka ti tunuu aning kahingbu yaga jaa aning Naangminihung joo.

29 'Bojung ti Naangmini ni iye 'buung ang 'dire yaga jaa.

13 Tuma ang nyenna Naangmini seng

Ye veng ka ba'biilung nungbu 'bibe a gara.

2 Ye ta 'yiinhi ka ye saana saamba. 'Bojung a 'tuuro bila ingang niba
'mine iye malikihi saantu ka ba ba bang ka malikihi bang saang.
3 Ye tieha banani ang 'bi pogiriba 'deung ni yela, ka ye i a'wo bang
pogiye paahi ba ingang. Ye tiehi ming banani bang dogiha haache
yela, ka ye i a'wo ye miihi ming ang 'bi ba dogee ni 'puong.
4 Dau ning poga taa digibu iye yelinanii niba jaa 'puong, ka a bunjie ba
degira. Che jentirihi, aning daba ang di pogiba che sena, aning pogiba
ang 'kuli siriba che sena, Naangmini daang na 'di nibang saree.
5 Ye ta ira 'libie 'niiri ye 'berihung 'puong. Ye 'ningbiri pa aning buunhu
ni yeng tari. 'Bojung Naangmini yeliyeng:
N kung bahii jaa, che bii a dii loo jaa.
(Duturoonomi G. 31:6)
6 Bila 'jung ti na tuong yeling aning nyeu:
Daana la n sunna. N kung jora dabieng bila ni ninsaalaa ang
na ima. ('Yieme G. 56:4, 118:6)
7 Ye tieha banani ang i ye 'yi-dieriba ni yela, banang yeli Naangmini
yelihung 'kuye ni. Ye ngmira fasani yeli ni ba 'berihung ang waaning,
ka ye 'tuuro ba limaniye.
8 'Yesu 'Kristo da iye u ning u 'ju jaamii, a i u ning u 'ju 'jine, a i u ning
u 'ju a gara wagiri jaang.
9 Ye ta veng ka 'wuli-saamba 'irii 'irii leuhiye gaaning. 'Bojung yelisung
la ka 'sikiri ahi kpiengaa aning bunye, a che ta ahi kpiengaa aning
siimihi, siimihi nga ang ba tari tona 'ku banani ang 'bi a 'puong.
10 Ti tariye sarika 'ihijie. Banani ang tuna a tent ni, ba ba 'so sori ka ba 'di
ti sarika 'ihijie ni siimaa.
11 'Bojung a 'duunhi jiing ni a Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong ang
mang di wa kpening a 'Ji-pegi'yiruu yelibee 'jung ni, ba mang diye a
inggbama 'yining kampu daam'puori a ti nyugi.
12 Bila 'jung 'Yesu ming tagi 'yiye a 'yiri 'di-nokpong ning a gaa ti 'di
dogee, ka u welipegi a niba ning u minga jiing.
13 Bila 'jung ye veng ka ti tagi 'yi a 'yiri 'di-nokpong ning a gaa u seng, a
'tuoro u nyaaba ni.
14 'Bojung 'jie ngang ti ba tari 'yiri ang 'bibe gara, ti buoriye kanga ang
waana.
15 Bila 'jung ye veng ka ti 'ihe 'pugibu sarika a 'kuro Naangmini a 'tuuro

'Yesu ingang. Bila la ti nogbama ngmama, anang 'kuro u 'yuori barika ni.

16 Che sung tungbu aning toribu yela ye ta wa 'yiinhe. 'Bojung Naangmini 'puo mang peling sung jaa aning a sarikibani nga taa.

17 Ye 'tuuro banani ang i ye 'yi-dieriba ni noe, a 'sigihi ye miihi a 'kubo. 'Bojung ba kaariye ye 'vorihung 'jieng, a i niba ang i kparaama ka ba daang yeli yela ang 'tu bila a 'ku Naangmini. Ye veng ka ba tuna bila aning nyengka, a ta tuna bila aning 'pu-saang. 'Bojung bila ba tari tona a 'kuye.

18 Ye 'puoho Naangmini 'kuriti, 'bojung ti iye limaniye ka ti tariye 'suhu-sung. Ting mang buora yela jaa 'puong ka ti 'be bila ni ang 'tu sori.

19 N suhiyeng yaga jaa ka ye tuna bila ka ba leuhima 'kuye 'wieng 'wieng 'jung.

20 A maahuu Naangmini ni, unang 'ihi ti Daana 'Yesu 'Kristo, a piihi pichiingkpong ni a 'yi kpiinhi 'puong a waaning ni, a 'tuuro a 'layiri ang ba tari baahibu jiing ni ingang ni.

21 U veng ka ye paali tungsung jaa 'puong a tuna u buobu. Ka u tuna tuma ye iinhing yeli nga ang i 'pu-peli sung jaa u 'ningbi-tooring a 'tuuro 'Yesu 'Kristo ingang. Unang 'so girima a gara wagiri la wagiri. Ami.

22 N suhiyeng, ba'biihi, ye die a kawani nga, 'bojung n seuye gbangu ngang yela awala a 'kuye.

23 Ye bang ka ba bahiye ti ba'bie Tiimoti. Ka unang wa pampana, n niu na wa nyiyeng.

24 Ye 'puohi ye 'yi-dieriba jaa, aning a ningpegi'yiribe jaa. Banani ang 'bi Iitali 'puong 'puohiyeng.

25 Bunye 'bi ye jaa seng. Ami.

'Jeemes Gbangu

'Puohibu

1 'Jeemes, Naangmini aning Daana 'Yesu 'Kristo tungtuna 'puohiye a buura 'pie aning ba'yi ni ang yaari ni.

Limaniye aning bangbu

2 N ba'biihi, ka 'pigihi 'irii jaang wa pagiye, ye mang jeri a jaa ka a i nyengka.
3 Ye bangyeng ka ye limaniye 'pigihibung waananing 'kanyiri.
4 Che ye veng ka 'kanyiri paali u tuma, ka ye nye paali a kung hiena yeli jaa.
5 Ka ye kanga jaang kong yeng, u suhi Naangmini seng, unang 'kuro niba jaa yaga jaa a ba yera niba bila yela ni. Naangmini na 'kuye u daana.
6 Che u suhi ning sagi'diibu, a ta ira yeli jaa 'sige. 'Bojung unani ang ira 'sige 'sige 'woniye mankpong kuong seseu ang daara ang yangka.
7 'Bojung a ningbalaa ta wa tieha ka u na nyiye bung jaa a 'yi Daana seng.
8 Tiehi 'buyi daana ba tari yelinyogiruu u yelitarihi kanga jaa 'puong.

Nandaalung aning bundaalung

9 Ba'bie ni ang i ningbaala, u nyengina u 'duohibu 'puong.
10 Che bundaana nyengina u 'sigihibu 'puong, 'bojung u daang na pari gaang a'wo mopora 'puuri.
11 'Bojung ngminaa mang 'dong aning tuluu, a mang to a moo ang 'ko ka a mopora mang 'le 'tengeng. Ka a vielung mang saang. Bila ka bundaana ming na muuri u soe ni 'puong.

'Pigihibu

12 'Pu-peli daana la nie ni ang tari 'kanyiri 'pigihibu 'puong. Ka a 'pigihibung wa baahi u na nyiye 'nyivori naalung 'jupiluu. U yela ka Daana ing nuori 'ku banani ang numuu ni.
13 Ka 'pigihibung pagi nie, u ta wa yera: Naangmining 'pigihime. 'Bojung beu kung tuong 'pigihi Naangmini, u minga ba 'pigihe nie jaa ming.
14 Che 'pigihibu mang pagiye nie jaa sanga ni u minga bobee ang mang wa taguu a nyoguu.

15 Sanga ni bobee ang mang wa tari 'puo, u mang dogiye beu. Ka beung ming wa jigi, ung dogi 'kuung.
16 N ba'biihi mang nung, ye ta veng ka yeli jaa belingye.
17 'Kuubu jaa ang suma aning 'kuubu jaa ang paali mang 'yiriye saa'ju a 'sigire 'tenge, a 'yire chaanii jaa Ba ni seng. Leuhibu, bii kalin'chiu leuhibu 'chi u seng.
18 U buobu 'puong ung dogiti aning yeliminga yelihung ni, ka ti i fora ngmama baluu u bungnaanihi 'puong.

A yelihung 'wongbu aning u tungbu
('Maatiu G. 7:24)

19 Bila 'jung n ba'biihi mang nung, nie jaa i nyagihuu ka u 'wono yela, a i maahuu ka u yera yela, a i maahuu ka u 'ihi 'su-kpiengaa.
20 'Bojung ninsaalaa 'su-kpiengaa ba waananing Naangmini sun'tuubu.
21 Bila 'jung ye di degiri jaa aning beu 'gaalii jaa bahi. A che die a yelihung ni ang buri ye 'sikieng ni aning boinlung, unang na tuong die ye 'vorihung ni.
22 Ye tuna bila ni a yelihung ang yera a ta i 'wonibo 'yong, a benna ye miihi.
23 'Bojung ka nie jaang i a yelihung 'wono, a che ba tuna bila ni a yelihung ang yera, u daana 'woniye nie ang kaara u 'ningbisogo nyaahaa 'puong.
24 'Bojung u mang nyiye u minga che ti gara, a mang 'yiinhi 'wieng bila ni ung 'wo.
25 Che nie ang kaara laangfie 'begi-paalii ni 'puong a kaaruu a gara, a ba i nie ang 'wong a 'yiinhe, che i a tuma tungtuna, a ningbalaa nga na tariye 'pu-peli u tuma 'puong.
26 Ka nie jaang tieha ka Ngming'puoho liu, che ba nyogira u jinti che benna u minga 'sikiri, u Ngming'puohi iye jaala.
27 Ngming'puohi ang i 'forifori a ba degi Naangmini ang i ti Ba 'ningbi-tooring la nga: Ka nie mang kaara 'bi-kpiibihi aning dunggala 'jieng ba tuora 'puong, a kaara u minga a kung tari degiri a duneeng.

Niba kahingbu yela

2 N ba'biihi, ye ta tari ti Daana 'Yesu 'Kristo, girima Daana limaniye ni aning niba baalibu.

2 A'mineng nie na wa kpeye ye langbu a ing sannii 'nu-finti aning kparivieni. A'mineng nandaana ming na wa kpeng aning u kparikpili ang degi.
3 Ka yenang kahing unani ang yeri kparivieni ni, a yeli 'kuu: Wa 'jing 'ji-sung ngang, a che yeli 'ku a nandaana ni: Ahi 'be. Che bii: 'Jing 'tengeng n gbee sieng.
4 Ye ba baana ye 'puong, a leu sari'diribe ang tari tiehibee?
5 Ye chelihi 'wong, n ba'biihi mang nung. Naangmini ba 'lugihi a nandaamba a dunee ngang ka ba i bundaamba limaniye 'puong a i a naalung ni yela ung ing nuori a 'ku banani ang numuu ni chen'diribe?
6 Che ye diye a nandaana foo. A bundaamba naaning mang dogihiye, a mang tagiye gaaning saree 'diibu 'kogihi 'ningbi-toori ni?
7 Ba naaning mang degira 'yuori ni ang sigi bang 'tu u ingang buongye ni?
8 Ka yenang paana a na'biilung 'begu ni ang 'bi a Seupegi'yiruu 'puong ni:
    Nung i to a'wo ing nung i minga bila ni. ('Liivai G. 19:18)
9 Ye tuniye sung che ka yenang baana niba, ye iriye yelibeu, ka a 'begu 'wuli ka ye iye 'begu saaniba?
10 Ka nie jaang 'tu a 'begiri jaa a che saang bung'yeni ingang, u 'leyeng a jaa saangbu 'puong.
11 'Bojung unani ang yeli:
    Ta wa sena nie poga bii nie sira. ('Yiibu G. 20:14)
    Unang la yeli:
    Ta wa kuura nie. ('Yiibu G. 20:13)
    Ka inang ba seng a che ku nie, i leuye a 'begu saana.
12 Ye mang yeli bila, a mang tung bila, a'wo yeng i niba ni saree bang daang na 'di a 'tuuro a laangfie 'begu ni ingang.
13 'Bojung hina saree 'diibu daang kung 'bibe a 'ku unani ang ba 'wuli hina. Hina nyenginang aning ung tuong saree 'diibu 'jung.

Limaniye aning tuma

('Maatiu G. 25:34-46)

14 N ba'biihi, 'bo tonang 'bibe, ka nieng yeli ka u tariye limaniye, a che ba tuna limaniye tuma? A limanbalaa na tuong dieguu?
15 Ka i ba'bi-dau bii ka i yaupogang yuora aning u 'muni a ba tari

bungyerihi a ba tari 'beu jaa siimaa,
16 ka ye kanga yeli 'kubo: Ngming na gaa niye laangfie, ye ta veng ka oori kpeye. Ye 'di tigi ming. Che ka yenang ba 'kubo buunhu inggbani ang hiena, 'bo tona ka bila tari?
17 Bila ning u 'ju la limaniye, ka tumang 'chibe che ka limaniye 'yong 'bibe, u 'kpiyeng.
18 Nie kanga na yeling: I tariye limaniye, mang ming tari tuma. 'Wulimo i limaniye i tuma bataribu 'puong, ka n ming 'wulii n limaniye n tuma ingang.
19 I sagiyeng ka Naangmini iye bung'yeni. Yeliminga la. Sibee ming sagiye bila a che 'miine aning dabieng.

Limaniye ang ba tari tuma,
u ba tari tona

20 Che i buorang ka i bang, 'oo ningkpali, ka limaniye ang ba tari tuma ba tari tona?
21 Ba daang ba jeri ti nabaali Aaburaham ung i 'soli a 'tuuro tuma ingang sanga ni ung daang di u 'bi-dau Aizik 'ihi sarika a sarika 'ihijieng ni?
22 I nyiye bila ni limaniye ang tung aning Aaburaham tuma, a 'tuuro tuma ingang ka limaniye daang paali?
23 Ka a Seupegi'yiruu daang paali, unang yeli:
> Aaburaham sagiye Naangmini, ka Naangmini di bila jeri ka bila i sun'tuubu a 'kuu. ('Munpiilee G. 15:6)

Bang daang buonuu Naangmini jo.
24 Ye nyiye bila ni nie ang i sun'tuuro a 'tuuro tuma ingang, a ba i sun'tuuro a 'tuuro limaniye 'yong ingang.
25 Bila ning u 'ju la 'Reehab ming, a jentira ni. Ma u daang iye sun'tuuro a 'tuuro tuma ingang sanga ni ung daang die a tungtuniba a bahiba bang 'tu 'ji-jaala gaa ni wa?
26 'Bojung a'wo a inggbani ang ba mang tari sie a 'kpi bila ni, bila la, limaniye ming ang ba tari tuma 'kpiyeng.

Jinti yela

3 N ba'biihi, ye yaga ta i karima'mine. Ye bangyeng ka ti saree 'diibu na iye kpong a gaa niba saree bang na 'di.

2 'Bojung yelijemaa 'puong ti jaa mang boring. Ka nie jaang ba bora nuori yeliyaga 'puong, u daana paaliyeng, a mang tuong nyogi a inggbani jaa a 'yi boribung.
3 Ti mang diye daama ing 'wie noeng ka a 'tu ti buobu, ting mang leuhi a inggbani jaa.
4 Bila la 'gboe ming, 'haali ang i bera bila ni ka sesekpiengaa mang daaraa, che a muna mang diye u sitiye ang i fiing a leuhuu 'jie ni jaa a muna ang buora ka u gaa.
5 Bila la ka jinti i 'jibile, che yera tangkangyeliyaga yelibera yela. Ye nye bila ni 'buung fiing ang mang nyugi kongkori ang i kpong.
6 Jinti iye 'buung, a i beu sing dunee. Bila ka jinti 'wo ti inggbani 'jiihing, a degira a inggbani jaa. U mang veming ka 'berihung jaa nyogi 'buung, ung nyogi 'buung a 'yi jehinamang.
7 'Bojung 'duunhi baluu jaa ning no'bilii baluu jaa, aning bung'vuurihi baluu jaa, aning bunnaanihi baluu jaa ang 'bi mankpoming, a mang iye sogiri, ka ninsaalaa mang veng ang i sogiri.
8 Che nie jaa kung tuong balihi jinti. U iye beu ang ba peenha. U paaliyeng aning 'kuung jelung.
9 Jinti ting mang di 'pugi Daana aning a Ba, una ting mang la di tu niba Naangmini ang maali u 'worihung 'puong.
10 'Pugibu aning tuubu jaa mang 'yiriye no'yeni ning. N ba'biihi, a yela nga da ba i 'wo ka a 'bibe bila.
11 'Bulee mang 'buniye konnoo aning kontoo a 'yire 'jiyening?
12 N ba'biihi, kangkanga dau na tuong ngmang ooliv ngmama, che bii 'girep dau na tuong ngmang kangkanga dau ngmama? Bila la ka 'bulee kung tuong 'buli yaarung kuong aning kuong ang ba tari yaarung a jaa a'yi.

Bangbu ang 'yi sagbani

13 'Buong i yengbangina ye 'puong a tari bangbu ming? U 'wuli u tuma a 'yi 'berihung sung ingang yeng boinlung 'puong.
14 Che ka yenang tari 'nyuuri ang i too aning taa chiihibu ye 'sikieng, ye ta ira tangkama, a ngmaara 'girii 'tuoro yeliminga.
15 A yeng nga ba 'yire sagbani a 'sigire 'tenge. U iye 'teng-gbani yeng, a i inggbanihung buobu yeng, a i sibeulung yeng.

16 'Bojung 'jie ni 'nyuuri aning taa chiihibu ang 'be, jeribu aning tungbeu
jaa mang 'bi 'beng.
17 Che yeng ni ang 'yire saa'ju ni iye 'forifori fora fora. A 'puoring ung i
maahuu, a i yeng ang i boin, a i yeng ang sagira nuori, a i yeng ang pa
aning hina aning ngmangsuunhi, a ba tari baalibu, a ba tari dawari.
18 Banani ang waananing maahuu buriye sun'tuubu ngmama maahuu
'puong.

Dunee daulung

4 'Bong vena ka taanhuu aning jeurihi mang 'bi ye 'puong? A ba 'yire ye
bobee ingang, bobee ang jeura ye inggbama 'jiihi 'puong?
2 Ye buoriye buunhu che ye ba tara. Ye kuurang, a buora ka ye tari, che
ye ba mang tuong nye. Ye mang jeurang a jeura taanhuu, che ye ba
mang nye, 'bojung ye ba mang suhi.
3 Ye mang suhing che ye ba mang nye, 'bojung yeli ni 'jung yeng mang
suhi ni ba mang suma. Ye mang buorang ka ye nye, a di tung ye bobee.
4 Yena senseniba, ye ba bang ka a dunee jori iye Naangmini dong? Bila
'jung nie ni jaa ang na i a dunee jo, u iye Naangmini doma.
5 Ye tiehi ka a Seupegi'yiruu yeliye ngaang jaala: A sie ni ang 'bi ti
iinhing ni mang buorang a gara 'nyuuri iibu?
6 Che u 'kuriting bunye gaa bila. Bila 'jung ka Seupegi'yiruu yera:
Naangmini mang chiihiye jigihiba, a che di bunye 'kuro banani
ang 'sigihi ba miihi. (Yeng Yeli'bie G. 3:34)
7 Bila 'jung ye 'sigihi ye miihi a 'ku Naangmini. Ye chiihi a Deevul, u na
jo 'yiye ye seng.
8 Ye tagi ta Naangmini, u ming na tagi tayeng. Ye pegi ye 'nuuhi, yena
yelibe-iriba, a pegi ye 'sikie, yena tiehi 'buyi niba.
9 Ye veng ka ye 'puuhi saang, ka ye ira nimiha, a 'kono. Ye veng ka ye
laari leu nimiha, a veng ka ye nyengka leu 'pu-saang.
10 Ye 'sigihi ye miihi Daana 'ningbi-tooring, u na 'duohiyeng.

Ba'bie saree 'diibu

11 N ba'biihi, ye ta yera taa yelibee. Unani ang yera u ba'bie yelibeu, bii
a 'dire u saree, a 'begu ung yera yelibeu, a 'direning a 'begu saree. Che
ka inang 'direning a 'begu saree, i ba i a 'begu tuna, i iye u sari'dire.

12 'Begu 'kuro bung'yeni aning saringmaara bung'yening 'bibe. Unang na tuong die a tuong nyuong. Ning'buo la ina nga ang 'direning i to saree?

Jigihibu yela kpaahibu

13 'Hei, ye banani ang yera: 'Jine bii 'beu ti na gaa ti kpeye 'yiri nga baluu 'puo, a 'bi 'be 'yuonggbuli a daara buunhu a kuoha, a nye tona.
14 Che ye ba bang bila ni ang na i 'beu. 'Bo la ye 'nyivori? Ye iye gbangkola ang mang 'le wagiri fiing 'puong che la baahi bila ni.
15 Ye danang mang yeling: Ka Daanang sagi, ti na 'bibeng a tung ngaang aning ngaang.
16 Che ye iriye tangkama ye jigihibu 'puong. A tangkangbalaa nga to jaa iye beu.
17 Bila 'jung, nie ni ang bang ka u tung sung che ba tunuu, u daana iriye yelibeu.

Bundaamba kpaahibu

5 Ye waana pampana yena bundaamba, ye 'kono ningtong, a 'cheehe, ye laa'dimihi ang daang na wa ye iinhing 'jung.
2 Ye bundaambuunhu ni saangyeng, ka yaurii mugi ye bungyerihi.
3 Ye salima aning ye wari seuyeng. A seubu ni daang na 'diye 'sieree a chiihiye, a daang 'di ye inggbama a'wo 'buung. Ye laanhiye bundaambuunhu 'bing a baahaa 'beri ni 'puong.
4 Ye nye, a sanyeu ni yeng ba yeu niba ni ang ko ye yori che di tari ni 'kono inniyeng. Ka niba ni ang ko ye yori ni 'kuori kpe kpiengu jaa Daana 'tobo.
5 Ye 'biye a 'teng-gbaning a 'dire noo, a 'bi buunhu bo'gaalii 'puong, a veng ka ye miihi nuo a korigibu 'beu ni 'puong.
6 Ye yeliyeng ka sun'tuuro 'leyeng saree 'diibu 'puong, a kuu, che u ba die taawai ye ingang.

'Kanyiri aning Ngming'puohibu

7 Bila 'jung ye tari 'kanyiri, n ba'biihi, a gara Daana waa ni sanga. Ye kaa nye, kuoraa mang chelihiye a 'teng-gbani siinnanii ni, a mang tari 'kanyiri yaga jaa a chelihaa a gara sanga ni ung mang ti nye a fora saa aning a 'puori saa.

8 Ye ming tari 'kanyiri, a veng ka ye 'sikie ahi kpiengaa, 'bojung Daana waa tura tarang.
9 Ye ta ngmuuna yela taa iinhing, n ba'biihi, ka ba ta wa 'di niye saree. Ye nye, a saringmaara ahiye 'di-nuoring.
10 N ba'biihi, ye di a dangyeriba ni ang yeli yela Daana 'yuoring ni, ka ba 'berihung i yela ang i toonhibu dogee 'diibu aning 'kanyiri 'puong.
11 Ye nye, ti mang jeriye banani ang mang tari 'kanyiri dogee 'puong bang i 'pu-peli niba. Ye 'wongye 'Joob 'kanyiri yela, a nye bila ni Daana ang i 'kuu a baahaang. Ye nyiyeng ka Daana iye nimbojora yaga jaa, a i hina daana yaga jaa.
12 N ba'biihi, yeli nga gaaye a jaa. Ye ta wa pora, ye ta wa pora sagbani, bii 'teng-gbani, che bii puobu jaa. Ye veng ka ye mm i mm, ka ye aai i aai, ka ye ta wa 'le saree 'diibu 'puong.
13 Ye kanga 'diriye dogee? U daana 'puohi Naangmini. Ye kanga 'puo peliyeng? U daana 'yiene 'yieme a 'pugiro Naangmini.
14 Ye kanga bierang? U daana tung buong a cheechi ningbera ka ba wa 'puohi Naangmini 'kuu, a pura kpaang inna u ingang Daana 'yuoring.
15 A sagi'diibu Ngming'puohi na nyaaye a baala, ka Daana 'ihuu. Ka unang i yelibee, Daana na veng'kuung.
16 Bila 'jung ye diera ye yelibee saangbu taa seng, a 'puoho Naangmini 'kuro taa, ka ye nyaa. Sun'tuuro Ngming'puohi kpiengaa yaga tuniye tuma yaga.
17 'Ilaija daang iye ninsaalaa a'wo ting 'wo bila nga. Ung daang 'puohi Naangmini 'ningbi-jieng ka saa ta wa, ka saa daang ba wa 'teng-gbaning 'yuomo ata aning 'chiuri ayuobi 'puong.
18 Ung daang la 'puohi Naangmini, ka sagbani 'ku saa, ka 'teng-gbani buunhu daang la 'ihi a ngmang ngmama.
19 N ba'biihi, ka ye kanga jaang wa bori a 'yi yeliminga ingang, ka nie kanga leuhi u daana waaning,
20 nie ni ang leuhuu waaning ni bang ka ka nieng leuhi yelibe-ira a 'yi u boribu soring, ka u na dieye 'vorihung a 'yi 'kuung 'puong, a pogi yelibee jemaa.

Fora 'Pii-ter Gbangu

'Puohibu

1 'Pii-ter, 'Yesu 'Kristo 'bi-tunuung seura 'kuro a 'lugihibo ang i saamba
a yaari kpe Poonitus, 'Galeetiya, Kapa'doosiya, 'Eesiya aning Bitiiniya.
2 Naangmini daang 'lugihibong a'wo Naangmini a Ba dangbangbu ang
'wuli bila, a 'tuuro a Sie welipegi'yiibu ingang, ka ba 'tuuro 'Yesu
'Kristo nuori ka u jiing mihiba. Bunye aning 'suhu-maahuu 'bi ye
iinhing yaga jaa.

Tamaa ang 'bibe

3 Pegiri la ti Daana 'Yesu 'Kristo Naangmini aning u Ba ni. Unang dogiti
'buyi a 'tuuro u hinihung kpong ni ingang, a 'kuti tamaa ang i 'vori a
'tuuro 'Yesu 'Kristo kpiinhi 'puo 'ihiyiibu ingang.
4 U dogiting a 'ku ti chengbuunhu ang kung tuong saang, a i
chengbuunhu ang kung tuong degi, a i chengbuunhu ang kung tuong
kpili. Ung 'bim-aa arijenang a 'kuye.
5 Naangmini kpiengu kaariyeng a 'tuuro limaniye ingang a gara a 'chihi
waa sanga. A 'chihing i 'siri ka u 'yuo 'yi gbanggbali a baahaa wagiring
ni.
6 Ye nyengina bila 'puong yaga jaa, haali ka anang hiena pampana ka ye
'bi 'pu-saang 'puong wagiri fiing ingang, a 'tuuro 'pigihi 'irii iinhing.
7 A 'pigihibuhi waanang ka ye limaniye, unang i tiinhuu yaga jaa a gaa
sannii ang mang saang ni, anaa jaa ka 'buung bang mang di maaluu, ka
a limaniye nye i minga, a waaning 'pugibu aning girima aning nanihung
'Yesu 'Kristo gbanggbali 'yiibu sanga 'jung.
8 Yeng daang ba nye 'Yesu 'Kristo, che ye numuung. Haali yeng ba
nyiruu pampana, che ye saguung, a nyengina aning nyengka ang ba tari
yelibu, a i nyengka ang pa aning girima.
9 Yeng diera ye limaniye ni baahaa tona, bila la ye 'vorihung 'chihi-iibu.
10 A dangyeriba ni ang dangyeli a bunye ni ang na wa ye seng ni yela, ba
daang boyeng a piehi a 'chihi nga yela 'ningbi-jieng.
11 Bang daang pieha yela ni, bii wagiri ni 'Kristo Sie ni ang 'bi ba iinhing
ang daang 'bigihi, sanga ni ung dang 'di 'sieree 'Kristo dogee 'diibu yela
aning a girima ni ang na 'tu a dogee 'diibu 'puoring ni.
12 Ang daang 'yuo 'wulibo ka ba miihi naani bang tuna 'kuro. Ka che yena

la bang tuna 'kuro, sanga ni bang daang yera yela ni banani ang ing a 'duohi-sung 'kuye pampana ni ang yeli a 'tuuro a Sipegi'yiruu ingang ni. Una bang tung ung 'yi arijena a 'sigi 'tenge ni. A yela 'puong ka malikihi buora yaga jaa ka a 'leenhi ni.

Iibu ang i sung

13 Bila 'jung ye i 'siri ye haakilihi 'puong. Ye bang ye miihi, ye ira a bunye ni tamaa, una bang daang na waaning a wa 'kuye 'Yesu 'Kristo gbanggbali 'yuobung ni.
14 Ye i a'wo 'biihi ang 'tuuro nuori, a ta di ye miihi aha a fora bobee ni bogung. Ana yeng daang tari sanga ni yeng 'bi 'bambugulung 'puong ni.
15 Che a'wo unani ang buongye ang pegi'yi bila ni, ye ming pegi'yi ye 'berihung jaa 'puong.
16 'Bojung a seuyeng:
Ye i ningpegi'yiribe, 'bojung n iye bungpegi'yiruu.
('Liivai G. 11:44-45)
17 A Ba ang ngmaara nie jaa saree a'wo u daana tuma ang 'wo bila a ba tara niba baalibu ni, ka ye buona a Ba, yeng 'bi ye foomarihung wagiri ni 'puong cheng aning dabieng.
18 Ye bangyeng ka ba daang ba yeudieye aning buunhu ang na tuong saang, a'wo wari aning salima, a 'yi ye 'berihung kpali yeng die a 'yi ye ba'mine seng a 'tuuro dangkaari ingang.
19 Ka che 'Kristo jiinnanee ni ka Naangmini di yeudieye, a'wo pipolii ang ba tari ngmehii, a ba tari gunii.
20 Ba daang dang 'luguung che ka a dunee naang, che ung wa 'yi gbanggbali baahaa wagiri nga 'puong a 'kuye.
21 Yeng sagi Naangmini a 'tuuro u ingang. Naangmini ni ang 'ihuu a 'yi kpiinhi 'puong a 'kuu girima ni la bila, ka ka ye limaniye aning ye tamaa 'bi Naangmini ingang.
22 Yeng pegi ye siihi a yeliminga nuori 'tuubu 'puong a 'tuuro a Sie ingang ka bila waaning a ba'biihi nungbu minga minga ni, ye nung taa yaga jaa aning 'sikiri 'forifori.
23 Ba dogiyeng 'buyi. Ba ba dogiye aning bungbuurii ang na tuong saang. Ba dogiyeng aning bungbuurii ang kung tuong saang, a dogiye a 'tuuro

Naangmini yelihung ingang. U yelihung tari 'nyivori a 'bibe gara wagiri jaang ni.

24 'Bojung,

Inggbani jaa 'woniye moo.
Ka ninsaalaa girima jaa 'woning mopora.
A moo mang 'kong, ka a mopora 'le.

25 Che Daana yelihung ahiyeng a gara wagiri jaang.
(Ai'zeeya G. 40:6-8)

A yelihung la nga, una bang 'tu a 'duohi-sung ingang a ing 'duoho 'kuye ni.

Limaniye aning tuma

2 Bila 'jung ye bahi bielung jaa, aning belung jaa, aning dawarihi, aning 'nyuurihi, aning yelibee yelibu jaa.

2 A'wo 'bi-liihi, ye buora a yelihung bihung sung ni, ka ye 'tu a ingang a baara 'chihi 'puong.

3 Ka yenang leng nye ka Daana sumang yeng wang la.

4 U seng yeng wa, ung i 'kuvori ninsaaliba ang jaanhi, che ka Naangmini 'lugi, ung i nanii.

5 Ye ming 'woniye 'kuvoe, ung diye miera siilung 'deu ka ye i Ngming'puohi 'yie diebu ang pegi'yi, a 'ihe siilung sarikihi ang sigi ka Naangmini die a 'tuuro 'Yesu 'Kristo ingang.

6 'Bojung a 'biye a Seupegi'yiruu 'puong:

Ye nye, n 'binniye kpiiluu 'jukuurii Zaiyong 'puong. U iye 'kulugiruu, a i nanii. Unani ang sagiruu daang kung 'di 'vii.
(Ai'zeeya G. 28:16)

7 Bila 'jung u iye nanii a 'ku ye banani ang sagi ni. Che banani ang ba sagi ni,

A 'kuurii ni a mieriba ang jaanhi ni, u ning u 'jung i a kpiiluu 'jukuurii, ('Yieme G. 118:22)

8 aning:

Ung i gberingmiibu 'kuurii, a i 'ku-kpong niba ang na 'tuuro u ingang a saana, bang ba 'tuuro nuori 'jung. (Ai'zeeya G. 8:14)

Bila ming la ka Naangmini daang 'bing-ba 'ku.

9 Che yena iye buuri'lugiruu, a i naalung Ngming'puohi 'yie diebu, a i

paalipegi'yiruu, a i Naangmini 'suobu, ka ye 'wuli unani ang buongye
'yining sagiluu 'puong a ti ing u sielii chaanii 'puong ni 'pugibu.
10 Wagiri ang pari 'puong ye daang ba i niba ang i bung jaa. Che
pampana ye iye Naangmini niba. Wagiri ang pari 'puong ye ba nye
hina, che pampana ye nyiye hina.

Ti ang tuna a'wo Naangmini tungtuniba

11 N nunginiba, n suhiyeng a'wo yeng i saamba aning foomarihi 'puong,
ye ngmaa ye miihi 'yi inggbani bobeeng, anang jeura ning a
'vorihung ni.
12 Ye 'be 'berihung ang suma a niba ni ang ba i 'Juuhi ni 'puong. 'Haali ka
banang saaniye ka ye iye yelibe-iriba, a'mineng a 'tuuro ye tungsuunhi
bang na nye 'jung ba daang na 'pugiye Naangmini u waa 'beu ning.
13 Ye 'sigihi ye miihi a 'ku ninsaalaa kpiengu 'bingbu jaa Daana 'jung. Ka
naa la, a'wo ung tari kpiengkpong,
14 bii ka paalikaariba la. Bana la ung mang tung ka ba ti dogihi banani
ang tuna beu, a 'pugi banani ming ang tuna sung.
15 'Bojung Naangmini buobu la bila, ka ka ye veng ka jolihi 'bambugulung
i siriti a 'tuuro ye sung tungbung.
16 Ye veng ka ye 'berihung i a'wo niba ang 'bi laangfie 'puong, ka ye ta di
ye laangfiilung leura bielung bungpogiraa, che ye 'be a'wo Naangmini
tungtuniba.
17 Ye nana niba jaa. Ye nung a ba'biilung. Ye jora Naangmini. Ye nana
a naa.

'Kristo dogee 'bigihibu

18 Tungtuniba, ye 'sigihi ye miihi 'ku ye ningbera aning dabieng jaa. A ba
i 'wo ka ye i bila a 'ku banani 'yong ang suma a i boin. Ye i bila a 'ku
banani ming ang ba 'tuuro sung.
19 'Bojung bila sigiye barika 'puohibu, ka nieng 'di tuora ang ba 'tu sori ka
u 'di, u 'suhu ang 'bi Naangmini ingang 'jung.
20 'Bo nanihung 'bibe, ka banang ngmiye ye yelibee yela ka ye die a
ngmiibu aning 'kanyiri? Che ka yenang tuna sung a che 'dire dogee a
sung yela, a che 'dire 'kanyiri, bila iye yeli ang sigi Naangmini diebu.
21 'Bojung a bila nga bang buongye 'ku. 'Bojung 'Kristo ming 'diye dogee

'kuti, a baha toonhibu a 'kuriti, ka ye 'tuuro u gbebogiri.
22 U daang ba tung beu, 'girii ming daang ba 'yi u nuoring.
(Ai'zeeya G. 53:9)
23 Sanga ni bang daang yeli yela a deguu, u ba die a degi nie. Sanga ni ung wa 'di dogee, u daang ba di dong nie ingang. Che u daang diye u minga 'ku unani ang 'dire saree sun'tuubu soring ni.
24 U minga 'tuoye ti yelibee u minga inggbani ingang a dagara 'jung, ka ti 'kpi 'ku yelibee, a che tari 'nyivori a 'ku sun'tuubu. A 'tuuro u fiebibu ingang yeng nyaa.
25 'Bojung ye daang 'woniye piihi a bora gara. Che pampana ye leu waye ye 'vorihung pichiina aning ye 'vorihung kaara ni seng.

Siriba aning pogiba yela

3 Bila ning u 'ju la, yena pogiba, ye 'bi minga 'sigihibu 'puong a 'ku ye miihi siriba. Ka ba 'mineng ba 'tuuro a yelihung nuori, a'mineng ba na leuhing ka ba ba 'wong nuori yeliyaga, a 'tuuro a pogiba 'berihung ingang,
2 sanga ni bang nyira ye 'berihung 'foriforee aning ye dabieng.
3 Ye ta veng ka ye miihi maalibu i gbanggbali 'ju-kooni paangbu, aning salima buunhu boori, che bii tama boori.
4 Che ye veng ka u i a 'sikiri ninsaalisoginuu ni, u ingang ka saangbu 'chibe ni. Bila la sie ang i boin a i siriti minga maalibu ang kung tuong saang, ka bila i tiinhuu yaga Naangmini 'ningbi-tooring.
5 'Bojung ngaang la a sang'kongkoruu ni, ka a pogipegi'yiribe ni, banang deli Naangmini ni da mang maali ba miihi. Ba daang 'biye minga 'sigihibu 'puong a 'ku ba miihi siriba.
6 'Haali a'wo Seera ang daang 'tu Aaburaham nuori bila ni, a buonuu u daana, ye iye u 'bi-pogiba ka yenang tuna sung a gara, a ba jora yeli jaa dabieng.
7 Bila ning u 'ju la, yena siriba, ye kpiera ningba a 'tuuro yeng soring. Ye 'kuro a poga nanihung, a'wo bung ang sali a gaa u sira, aning a'wo yeng lang taa i 'nyivori bunye ni chen'diribe bila ni, ka yeli jaa ta legi ye Ngming'puohibu.

Fora 'Pii-ter Gbangu 3

Dogee 'diibu sun'tuubu 'jung

8 Baahibu 'puong, ye jaa tari haakila bung'yeni. Ye baga 'bi taa 'jieng. Ye tari nungbu a'wo ba'biihi. Ye jora nimboo. Ye 'sigihi ye miihi.
9 Ye ta wa digira beu yeura beu sani, bii a digira 'yuori degibu a yeura 'yuori degibu sani. Che ye mang digira 'yuori pegibu a yeura ning bila sani. 'Bojung bila la bang buongye 'ku, ka ye 'di pegiri cheng.
10 'Bojung,

Unani ang na buora 'nyivori, a buora ka u nye 'be-suunhi, u ngmaa u jinti a 'yi beu yelibung, a pogi u nuori a 'yi 'girii ngmaabung.

11 U leu 'yi beu ingang a che tuna sung. U buora maahuu, a 'tuuruu.

12 'Bojung Daana 'ningbie 'biye sun'tuuribo iinhing, ka u 'tobo 'yuohi a 'ku ba Ngming'puohi. Che Daana 'biriye 'puori a 'ku banani ang tuna beu. ('Yieme G. 34:12-16)

13 Ning'buo la una nga ang na ingye dangii, ka yenang i yeli nga ang suma 'potuuribo?
14 Che ka yenang 'di dogee sun'tuubu 'jung, ye iye 'pu-peli niba. Ye ta jora dabieng ni bang jora ni. Ye ta ira 'karikaruu ming.
15 Che ye 'bing 'Kristo ka u i Daana ye 'sikieng, a mang i 'siri wagiri jaang ka ye dieyeli yela aning boinlung aning Naangmini dabieng joo a 'ku nie jaa ang jugihiye yeli ni 'jung a tamaa ang 'bi ye iinhing.
16 Ye tari 'suhu-sung ka banani ang yeliye yelibee a'wo yeng i yelibe-iriba ni, ka 'vii leu kpe banani ang ngmaara 'girii a saana ye 'berihung sung 'Kristo ingang ni.
17 'Bojung ka Naangmini buobung i bila, a seuyeng ka ye 'di dogee sung tungbu yela, a gaa ka ye 'di dogee beu tungbu yela.
18 'Bojung 'Kristo ming daang 'diye dogee a 'kpi 'dayeni yelibee 'jung, sun'tuuro ang 'di dogee a 'ku banani ang ba i sun'tuuribo, ka u waaniye Naangmini seng 'jung. Ba daang kuung inggbani 'puong, che ka a Sie daang 'kuu 'nyivori.
19 A 'tuuro u ingang ming la ka 'Kristo daang gaa a ti ing 'duoho 'ku siihi ni ang 'bi pogibu 'jieng.
20 Banang daang ba 'tu nuori sanga ni Naangmini 'kanyiri 'gaalii 'suuri 'ihibung ang chelihi 'Noowa 'beri ning, sanga ni bang daang maana a

'gbori. U 'puong la ka ningbawala, niba ba'nii daang i 'chihi a 'yi a kuong ingang ni.
21 Ngminikon'suobu iye bila 'bigihibu. Ngminikon'suobu ang diera ti ming pampana la bila. A ba i 'wo ka bila 'ihiye a inggbani degiri ni baha. Che bila iye 'suhu-sung dieyelibu a 'kuro Naangmini, a 'tuuro 'Yesu 'Kristo 'kuung 'puo 'ihiyiibu ingang.
22 Unang gaa ti kpe arijena 'puo, a 'bi Naangmini 'nuduring ni. Bang 'sigihi malikihi, aning ningberii kpiengu niba, aning kpiengu niba a 'kuu.

Naangmini bunye tungtungsuunhi

4 Bila 'jung 'Kristo ang 'di dogee a inggbani 'puong bila ni, ye ming miihi i 'siri aning a haakila ning u 'ju. 'Bojung unani ang 'di dogee a inggbani 'puong, u bahiye beu.
2 Ka u ta la di u wagiri chelii ni a inggbani 'puong a 'ku ninsaaliba bobee ni. Che ka u di 'ku Naangmini buobu.
3 'Bojung a wagiri ni ang pari ni 'puong a basagiriba buobu ni tungbu sigiyeng bila, a sanga yeng daang 'bi jeni 'puong, aning bobee 'puong, aning dan'nyubugibu 'puong, aning 'chiu 'diibu nyengka 'gaalii 'puong, aning dunee 'di-beu 'puong, aning bagimaali 'puong ni. Bagimaali iye bunghaaruu.
4 A ibang sielii yeng ba paahi ba ingang a jora gara a bun'di-jeni 'gaalii 'jie. Bang yeliye yelibee.
5 Che ba daang na yeliye yela ang 'tu bila a 'ku unani ang i 'siri ka u 'di 'nyivoe 'deme aning kpiinhi saree ni.
6 'Bojung bila yela bang ing a 'duohi-sung 'ku banani ming ang 'kpi ni. Ka ba 'di ba saree a'wo ninsaaliba ang 'bi inggbani 'puong, che ka ba tari 'nyivori a'wo Naangmini a Sie 'puong.
7 Che yela jaa baahaa pieliyeng. Bila 'jung ye bang ye miihi, a kaara Ngming'puohibu 'jieng.
8 Ye tari nungbu kpong ye 'puong a gaa yela jaa, 'bojung nungbu pogiriye yelibee jemaa.
9 Ye nyogira taa saantu nungbu 'puong ka yelingmuung ta 'bibe.
10 A'wo nie jaa ang die 'kuubu bila, u di bila ning u 'ju a tuna 'kuro u taa, a'wo Naangmini bunye ni ang tari lampegiyaga ni tungtuniba ang i

suunhi.
11 Ka nie jaang yera yela, u yera a'wo Naangmini yeliyaga. Ka nie jaang tuna, u tuna a'wo kpiengu ni Naangmini ang 'kuro, ka Naangmini nye 'pugibu yela jaa 'puong a 'tuuro 'Yesu 'Kristo ingang. Unang nye girima aning kpiengu a gara wagiri la wagiri ni. Ami.

Nyengingbu dogee 'diibu 'puong

12 N nunginiba, ye ta veng ka a yeye a'wo 'pigihi kpiengaa ni ang na 'pigihiye ni yela, a'wo yelisaana kanga ang pagiye.
13 Che ye nyengina, a'wo yeng paahi 'Kristo dogee 'diibu ni 'puong. Sanga ni u girima ang daang na 'yuo 'yi gbanggbali, ye ming na nyenginang aning nyengka 'gaalii.
14 Ka banang yeliye yelibee 'Kristo 'yuori 'jung, ye iye 'pu-peli niba, 'bojung a girima Sie, Naangmini Sie ni 'biye ye iinhing. Bana 'jieng ba mang yeluung yelibee, che yena 'jieng u mang nyiye 'pugibu.
15 Amaa ye kanga jaa ta wa 'dire dogee a'wo ningkuura, bii a'wo na'nyige, bii a'wo yelibe-ira, bii a'wo nie ang yo kpiera niba yelitarihi 'puuhi.
16 Che ka nie jaang 'di dogee ung i Kristieng 'jung, 'vii ta kpe u daana, u 'pugiro Naangmini a 'tuuro 'yuori nga ingang.
17 'Bojung a wagiri wayeng ang i kparaama ka saree 'diibu 'piili Naangmini 'deung. Ka a saree 'diibung 'piili ti ingang fora, banani ang ba 'tuuro Naangmini 'duohi-sung nuori ni, ba baahaa na la wala?
18 Ka anang i kpiengaa a 'ku sun'tuuro ka u i 'chihi, 'ye ka nie ang ba 'tuuro Naangmini buobu aning yelibe-ira na ahi? (Yeng Yeli'bie G. 11:31)
19 Bila 'jung banani ang 'dire dogee ka bila 'tu Naangmini buobu ni, ba di ba 'vorihung kaabu a 'ku limanpaalii Naana ni sung tungbu 'puong.

Naangmini piihi

5 N iriye a ningbera ni ang 'bi ye 'puong ni kawani, n ming iye a ningkpong kanga, a i 'Kristo dogee 'diibu ni 'sieridire, a i nie ang daang na paahi a girima ni ang na 'yi gbanggbali ni 'puong.
2 Ye chiina Naangmini pi'sugu ni ang 'bi ye 'puong ni. Ye tuna a'wo kaariba, a ta tuna bila a 'tuuro firibu ingang. Ye tuna bila dingu buobu 'puong a'wo Naangmini ang buora bila, a ta tuna bila 'libie bobeu 'jung. Che ye tuna aning innyegihi.

3 Ye ta i daam'mine ming banani bang di 'kuye ni iinhing. Ye i niba a pi'sugu ang na toonha.
4 Sanga ni a pichiingnaa ang daang na 'yuo 'yi gbanggbali, ye na nyiye girima naalung 'jupiluu ang ba kpina.
5 Bila ning u 'ju la, ye ming 'bi-pola, ye 'sigihi ye miihi 'ku a ningbera. Ye di minga 'sigihibu a 'pili. Ye jaa 'sigihi ye miihi a 'ku taa. 'Bojung Naangmini chiihiye jigihiba, che di bunye 'kuro niba ang 'sigihi ba miihi. (Yeng Yeli'bie G. 3:34)
6 Bila 'jung ye 'sigihi ye miihi Naangmini kpiengu 'nu ni luong, ka u 'duohiye a wagiri minga 'puong.
7 Ye di ye 'karikaruu jaa loo u ingang, 'bojung u kaariye ye 'jieng.
8 Ye bang ye miihi. Ye kaara sung. 'Bojung ye doma a Deevul yo 'cheneng a'wo 'gbegini ang ngmuuna, a buora nie ung na nyuong.
9 Che ye chiihuu kpiengaa kpiengaa a limaniye 'puong. Ye bangyeng ka ye ba'biihi ni ang 'bi a dunee 'puong ni 'diriye a dogee ning a 'ju.
10 Che a bunye jaa Naangmini ni, unang buongti a gaaning girima ang ba tari baahibu 'puo a 'tuuro 'Yesu 'Kristo ingang ni, yeng na 'di dogee wagiri fiing 'puong, u na iyeng ka ye paali. U na veming ka ye ahi kpiengaa, a veng ka ye maaling tari kpiengu, a maaliye ahi sung.
11 Unang 'so girima aning naangkpiengu wagiri la wagiri. Ami.

Baahaa 'puohibu

12 N seuye yela awala, a ira kawani a 'dire 'sieree ka Naangmini yeliminga bunye ni la nga. N seuye bila a 'tuuro Sili'veenas ingang, una mang jera ung i limanpaalii ba'bie a 'kuye ni. Ye ahi kpiengaa a yeliminga bunye 'puong.
13 A cheechi ni ang 'bi Baabilong 'puong, una bang 'lugi lang ye ingang ni, u 'puohiyeng. Ka n 'bi-dau Maaki ming 'puohiye.
14 Ye 'puoho taa aning nungbu mugihibu. Maahuu 'bi ye banani jaa ang 'bi 'Kristo ingang ni seng. Ami.

'Yiilung 'Pii-ter Gbangu

'Puohibu

1 Saimong 'Pii-ter, 'Yesu 'Kristo tungtuna aning u 'bi-tunuung seura 'kuro
banani ang die limaniye nanii ang 'woning ti limaniye ni a 'tuuro
Naangmini aning ti Diera 'Yesu 'Kristo sun'tuubu ni ingang.
2 Ngming na veng ka bunye aning 'suhu maahuu wahi a 'kuye a 'tuuro
Naangmini aning 'Yesu ti Daana bangbu ingang.

Buongbu aning 'lugibu yela

3 A'wo u Naangminihung kpiengu ang 'kuti buunhu jaa ang ahi 'ku
'nyivori aning Naangmini buobu 'tuubu, a 'tu ting bang unani ang
buongti a garaning u girima 'puo aning u suntung 'puo ni ingang.
4 A 'tuuro a ingang la ka Naangmini 'kuti no'binnihi ang i bera a i nanee
'gaali, ka ye 'tu a inga a nye Naangmini 'berihung, a jo 'yi saangbu ni
ang 'bi a dunee 'puong a 'tuuro bobee ingang ni nyogibung.
5 A yeli nga ning u 'ju yela, ye ira 'ningbi-jie jaa ka ye paahi suntung ye
limaniye ingang, a paahi bangbu suntung ingang.
6 Ye paahi minga nyogibu bangbu ingang, a paahi 'kanyiri minga
nyogibu ingang, a paahi Naangmini buobu 'tuubu 'kanyiri ingang.
7 Ye paahi ba'biilung mingilung Naangmini buobu 'tuubu ingang, a paahi
nungbu ba'biilung mingilung ingang.
8 'Bojung ka a yela ngang 'bi ye iinhing a 'do 'ju, a kung veng ka ye 'bibe
jaala, bii a 'bibe a kung tari ngmama ti Daana 'Yesu 'Kristo bangbu
'puong.
9 Che unani ang kong a yela nga, u daana jongyeng, a kung tuong nye
toori jaa. U 'yiinhiyeng ka ba peguung a 'yi u yelibe'koring.
10 Bila 'jung n ba'biihi, ye maaling ira 'ningbi-jie yaga jaa a vena ka ye
buongbu aning ye 'lugibuhi ahi pielaang. 'Bojung ka yenang ira a yela
nga, ye kung 'le jaa.
11 'Bojung bilang la yeng na nye ti Daana aning ti Diera 'Yesu 'Kristo
naalung ni ang ba tari baahibu ni 'puo kpiebu yaga jaa.
12 Bila 'jung n kung i dache ka n tiehiye wagiri jaang a yela nga yela, anaa
jaa ka ye bamaang a ahi kpiengaa a yeliminga 'puong yeng tari
pampana.
13 N tiehi ka a 'tuye sori wagiri ni jaa mang 'bi a inggbani tent nga 'puong,

ka n nyegihi ye iinhi a 'tuuro tiehibu ingang.
14 N bangyeng ka a kung kauhi che ka a i kparaama ka n yaa n inggbani tent ni 'bing, a'wo ti Daana 'Yesu 'Kristo ang 'wulimo bila ni.
15 N na iye 'ningbi-jie ming n gaabu 'puoring ka ye mang tuong tieha a yela nga wagiri jaang.

'Kristo girima aning a yelidangyeruu

16 'Bojung ti daang ba 'tu dawari silima niba ang bo, sanga ting daang veng yeng bang ti Daana 'Yesu 'Kristo kpiengu yela aning u waa yela. Ti daang iye u berihung 'ningbiri 'sieree niba.
17 'Bojung u dieye nanihung aning girima a 'yi Naangmini a Ba seng sanga ni kokori nga to ang daang 'yi a Berihung Girima ni seng a wa u seng, a yeli: N 'Bi-dau nunginaa la nga, n 'puo peliye u yela sung.
18 A kokori nga ang daang 'yi sagbani wa, ti 'womuung sanga ni ting daang 'bi u seng a tangkpong ni ang pegi'yi ni 'jung.
19 Ti tariye dangyelibu yelihung ni ming ang maaling i pielaa yaga. Ye na tungye sung ka yenang chelihaa, a'wo yeng na cheliha chaanii ang chaana 'ji-sagiluung, a gara 'jie ang na ti nyaara, ka a 'beeguu ngmari'biri ni 'puhi 'do ye 'sikieng.
20 Ye bang ngaang fora, ka a Seupegi'yiruu dangyelibu 'chibe a tari u 'yong 'muni yelibu fiing jaa.
21 'Bojung a dangyelibu daang ba wa a sang'kongkoruu 'puong a 'tuuro ninsaalaa buobu ingang. Naangmini niba ang pegi'ying da mang yeli yela sanga ni a Sipegi'yiruu ang mang 'ihibe.

'Girii dangyeriba aning 'giriwunibe

('Juud G. 3-13)

2 Che 'girii dangyeriba ming daang 'biye a niba 'puong, a'wo 'girii karimihi ang daang na 'bi ye 'puong bila. Banang daang na sogili waaning nyuongbu 'wuli-jaani, 'haali a chiiha a Daana ni ang daba ni, a waaning nyuongbu 'wieng 'wieng ba miihi iinhing.
2 Niba yaga daang na 'tuye ba saambu soe ni, ba 'jung ka niba na yera yela a saana yeliminga sori ni.
3 A 'tuuro 'niiri ingang ba daang na diye dawari yeliyaga a diye ira yaagu. A 'yi sang'kongkoruu wagiri ba saree 'diibu ba naara soring, ba

nyuongbu ming ba 'gbihe.
4 'Bojung Naangmini daang ba veng a malikihi ni ang i yelibee ni, che dia loo ing jehinamang, a dia ing sagiluung jorihi 'puong ka a 'bibe a gara saree 'diibu sanga.
5 U daang ba veng a dung'koree, see 'Noowa ung daang kaa, a 'niilung nie ni, unang daang i sun'tuuro 'duohi inna ni, che waaning kontaalii wa ing niba ni ang ba 'tuuro Naangmini buobu dunee ingang ni.
6 Ung daang yeli ka a 'yie nga, Soodom aning Gomoora 'leyeng saree 'diibu 'puong. Ung veng ang leu tampelung a nyuongbu ingang, a veng ka a yela i toonhibu a 'kuro banani ang daang na tari Naangmini ba'tuubu 'berihung a bila 'puoring.
7 Ung daang 'ihi sun'tuuro Loot ang daang 'bi ngmiehibu 'puong a ningbee 'berihung ang daang i degiri 'jung.
8 'Bojung a dausun'tuuro nga ang daang kpiera ba 'puong ni, 'beu la 'beu jaa u mang 'biye dogee 'puong a 'tuuro a yela ni ang daang ba 'tuuro sori ung mang nyira a 'wono ni.
9 Daana bangye bila ni ung na 'ihi niba ni ang 'tuuro Naangmini buobu a 'yi 'pigihibu 'puong, a che pogi beu'tuuribo ni a 'gu saree 'diibu 'beu ning ka ba ti nyira dogihibu.
10 Che niba ngang panaa daang na maaling nye dogee yaga, banang 'tuuro a inggbanihung buobu degiri bobeu 'puong ni, a digira paaluu kaabu foo. Ba iye 'ju-kpieni niba, a i niba ang tuna ba miihi buobu. Ba ba jora dabieng ka ba yeli yelibee saana bungnaanihi ang 'bi sagbaning 'yuori.
11 Che malikihi gba ang tari fanga yaga a tari kpiengu yaga a gaa ninsaaliba, a ba waananing 'yuori saangbu saree 'diibu a iinhing Daana 'ningbi-tooring.
12 Che a niba nga 'woniye 'duunhi ang ba tari yela 'muni bangbu ni. Bang mang ang dogaa ka ba nyogi ku. Ba mang yeliye yelibee yela 'muni bang ba bang yela. Ba daang na nyuoming ba miihi saangbu 'puong.
13 Ba daang na nyiye beu'tuubu sanyeu. Ba iye niba ang jeri ka 'pu-peli la ka ba 'dire noo ang mang i beu ngminaa wagiri. Ba iye saangbu aning ngmehee. Bang mang 'dire ba 'ju ba miihi belingbu 'puong sanga ni ba niye ang mang 'dire siingkpong.
14 Ba mang tariye 'ningbie ang pa aning senseng. Ba ba baha yelibee iibu,

ba mang benniye niba ang ba ahi kpiengaa. Ba daanhiye 'niiri tuma
aning ba 'sikie. Ba iye 'bi-tuurihi.
15 Ba bahiye a sosung a che bori gaa, a ti 'tuuro 'Bii-or 'bi-dau 'Beelam
sori. Unang daang nung beu'tuubu sanyeu ni.
16 Che bang daang 'miing u ingang u boribu ni 'jung, ka bunga ang ba yera
yela daang yeli yela aning ninsaalaa kokori a legi a dangyera
janjaahibu ni.
17 A niba nga iye kolinhi ang ba tari kuong, a i savaala seseu ang mang
'ohi gaa, sagiluu 'bingyeng a 'kubo a gara wagiri jaang.
18 'Bojung ba mang yeliye kpakpalihung tangkangyeliyaga. A 'tuuro
inggbani bobee ingang, a 'tuuro 'niiri 'gaalii ingang ba mang faari
nyogiye niba ni ang mang tohi ka ba faa'yi banani ang 'bi boribu 'puong
ni seng.
19 Bang mang 'binne nuori 'kuribo a'wo 'so-n-minga yela sanga ni bana
miihi ang i saangbu 'yemihi, 'bojung bung jaa ang tuong ninsaalaa, u
'biye 'yemilung 'puong a 'ku a bungbalaa.
20 'Bojung bang faa'yi a dunee saangbuhi ni iinhing a 'tuuro Daana aning
Diera 'Yesu 'Kristo bangbu ingang ni, bila 'puoring ka banang leu kpe
a 'puo, ka a nyogiba a tuongba, a baahaa ning panaa i beu yaga jaa
'kubo a gaa a 'piilee ni.
21 'Bojung ka banang daang ba bang a sun'tuubu sori, bilang da na seu
'kubo a gaa ka ba wa bamuu baahi a la ti leu 'yi a no'ku-pegi'yiruu ni
bang di 'kubo ni ingang.
22 Che bila pagibang a'wo a yeliminga 'lugu ni ang yeli bila ni:
A baa la leu gaaye u minga 'tiiri ingang,
aning:
A pera'kuung nyaangaa ni bang 'so kuong ni la leu gaaye u
bebegiri 'puo 'bilingbu. (Yeng Yeli'bie G. 26:11)

Daana waa nuori ingbu

3 N nunginiba, n 'yiilung gbangu la nga mang seura pampana a 'kuriye.
A jaa a'yi 'puong n nyegihiye ye haakili'foforihi a 'tuuro tiehibu ingang.
2 Ka ye tieha a ta 'yiinhe yela ni a dangyeriba ang pegi'yi ni ang daang
dangyeli, aning Daana aning Diera nuori 'kuubu ni ung 'ku a 'tuuro ye
'bi-tunihi ingang ni.

'Yiilung 'Pii-ter Gbangu 3

3 Ye bang ngaang fora, ka ilaariba daang na wang a baahaa 'beri ning, a
'tuuro ba miihi bobee.
4 Ba na yerang: 'Ye ka u waa ni yela ung ing nuori ni 'biye? 'Bojung a 'yi
a ba'mine ang 'gbihi 'kuung 'puong sanga ni a waana nga, yela jaa nang
'beye bila ni ang daang 'be a 'yi a naangbu 'munpiilee ning.
5 'Bojung ba 'pugi iye 'bambugiri a yeli nga yela, ka a 'tuuro Naangmini
yelihung ingang la ka sagbama daang 'bibe a 'yi sang'kongkoruu wagiri,
ka 'teng-gbani daang 'yi kuong ingang ahi, a maali aning kuong.
6 A 'tuuro a ingang la ka a dunee ni ang daang 'bibe ni taali aning kuong,
a nyuong.
7 Che a sagbama aning a 'teng-gbani ang 'bibe pampana nga, a 'tuuro a
yelihung ning u 'ju ingang a 'bingyeng a 'gu 'buung, a 'bing a 'gu saree
'diibu aning niba ang ba 'tuuro Naangmini buobu nyuongbu 'beu ni.
8 Che n nunginiba, ye ta i 'bambugiri a yeli'yeni nga yela. Ka Daana seng
'bebeyeni iyeng a'wo 'yuomo 'tuhu. Ka 'yuomo 'tuhu i a'wo 'bebeyeni.
9 Daana ba i maahuu a'wo u nuori 'bingbu yela, a'wo niba 'mine ang
mang jera maahuu iibu bila. U 'diriyeng 'kanyiri 'gaalii 'suuri 'ihibung.
U ba buora ka nie jaa nyuong. U buorang ka nie jaa leu 'yi u yelibee
'puong.
10 Che Daana 'beu ni daang na wang a'wo na'nyige ang mang wa bila
'yienguu. U 'puong la ka sagbama daang na va gaa aning gongkpong.
Ka a naangbu buunhu nyeli aning tulikpiengaa. Ka 'teng-gbani ming
aning tuma ni ang 'bibe daang 'di 'buung.
11 A buunhu nga jaa ang daang na muuri nga, ning'bo taa la yeng sigining
ka ye i ye 'berihung pegi'yiruu 'puong aning Naangmini buobu 'tuubu
'puong?
12 A sigiyeng ka ye kaara Naangmini waa 'beu ni soring, a vena ka a 'beu
waa 'lonno, u 'puong la ka sagbama daang na nyogi 'buung a muuri ni,
ka a naangbu buunhu nyeli aning tulikpiengaa ni.
13 Anaa jaa tinuu kaarang a'wo u no'binnuu ang yeli bila ni, ka ti nye
sagbangpaani aning 'teng-gbangpaalaa. 'Beng la ka sun'tuubu kpiera ni.
14 Bila 'jung n nunginiba, yeng ang kaara a yelibani nga soring nga, ye i
'ningbi-jie ka u daang ti nyiye maahuu 'puong ka gunii aning paangbu
kung 'bi ye iinhing.
15 Ye jera ka ti Daana 'kanyiri 'gaalii 'suuri 'ihibung ni iye 'chihi-iibu,

'haali a'wo ti ba'bi-nunginaa Pool ming ang seu 'kuye bila ni a 'tuuro yeng ni Naangmini ang 'kuu ni ingang.

16 A'wo u gbama jaa 'puong ming, u mang yeriye a yela nga yela a 'puong. A yela 'mine mang iye kpienhi ka nie tuong bang a 'muno. Ana la ka banani ang ba daanhi a ba ahi kpiengaa ming mang nyogi leuhi a'wo bang mang ira a Seupegi'yirihi chelee ni ming bila, a waananing ba miihi nyuongbu ni.

17 Bila 'jung n nunginiba, yena ang dang bang a yela nga ni, ye banna ka a ningbee boribu ni ta wa tagi ye ming gaaning, ka ye 'le a 'yi ye miihi ahi 'ji-kpiengaa ingang.

18 Che ye baara ti Daana aning ti Diera 'Yesu 'Kristo bunye 'puong, a baara u bangbu ni 'puong. U 'soye girima pampana aning wagiri jaang. Ami.

Fora Joon Gbangu

'Nyivori yelihung

1 Unani ang daang 'bibe a 'yi a 'munpiileeng, u yeliyaga ting 'wong ni. Unani ting nye aning ti 'ningbie, una ting 'liinhi ka ti 'nuuhi fiinhi ni ming 'nyivori yelihung ni ting yera bila.
2 'Bojung a 'nyivori daang 'yiye gbanggbali, ting nyiu, a 'dire 'sieree, a 'wuniye a 'nyivori ni ang ba tari baahibu ni. Unang 'bi a Ba seng, a 'yi gbanggbali a 'kuti ni.
3 Bila ni ting nye aning bila ni ting 'wong, bila ting yera 'kuriye, ka ye ming tari lang taa yelitarihi aniti. Yeliminga, ti tariye lang taa yelitarihi aning a Ba aning u 'Bi-dau 'Yesu 'Kristo.
4 Ti seuriye a yela nga 'kuriye ka ti niye nyengka paali.

Naangmini la chaanii

5 A 'duoho ting 'wong a 'yi u seng a yera 'kuriye ni la nga, ka Naangmini iye chaanii. Sagiluu 'chi u ingang fiing jaa.
6 Ka tinuung yeli ka ti niu tariye lang taa yelitarihi, che 'chene sagiluu 'puong, ti ngmaariye 'girii, a ba di a yeliminga tuna ning tuma.
7 Che ka tinuung 'chene a chaanii 'puong a'wo ung 'bi a chaanii 'puong bila, ti tariye lang taa yelitarihi taa seng. Ka u 'Bi-dau 'Yesu 'Kristo jiing pegiriti a 'yire yelibeu jaang.
8 Ka tinuung yeli ka ti ba tari beu, ti benniye ti miihi, ka a yeliminga ba 'bi ti iinhing.
9 Ka tinuung die ti yelibee saangbu, u iye limanpaalii daana a i sun'tuuro ka u veng ti yelibee 'kuti a pegiti a 'yi beu'tuubu jaang.
10 Ka tinuung yeli ka ti ba i yelibee, ti buonuung 'giri-ngmaara, ka u yelihung 'chi ti iinhing.

'Kristo ti suhi'kuro

2 N 'bibilii, n seuriye a yela nga 'kuriye ka ye ta ira yelibee 'jung. Ka nie jaang i yelibeu, ti tariye suhi'kuro a Ba seng, una la 'Yesu 'Kristo a sun'tuuro.
2 U iye sarika a 'ku ti yelibee, ti 'yong yelibee naani ung i sarika 'ku. U iye sarika 'ku a dunee jaa ming yelibee.
3 A 'tuuro ngaang ingang la ting mang bang ka ti bamuung, ka tinuung

'tuuro u nuori 'kuubuhi.
4 Unani ang yera: N bamuung. A che ba 'tuuro u nuori 'kuubuhi, u iye 'giri-ngmaara, ka a yeliminga ba 'bi u ingang.
5 Che unani jaa ang 'tuuro u yelihung, u ingang la ka Naangmini nungbu paali yeliminga. A 'tuuro ngaang ingang la ting bang ka ti 'biye u ingang.
6 Unani ang yera ka u 'biye u ingang, a sigiyeng ka u ming minga 'chene bila ni 'Yesu ang daang 'cheng ni.

A 'begu-paalaa

7 Ba'biihi, n ba seura nuori 'kuubu ang i paalaa 'kuriye. N seuriye nuori 'kuubu ang i 'koree 'kuriye. Una yeng tari a 'yi a 'munpiileeng ni. A nuori 'kuubu ang i 'koree la a yelihung yeng 'wong a 'yi a 'munpiileeng ni.
8 Che n la seuriye nuori 'kuubu ang i paalaa a 'kuriye. U iye yeliminga u ingang, aning ye iinhing. 'Bojung a sagiluu para garang, ka a yeliminga chaanii ni chaana pampana.
9 Unani ang yera ka u 'biye u chaanii 'puong a che haara u ba'bie, u 'biye sagiluu 'puong a waana a wagiri ngang.
10 Unani ang nunna u ba'bie, u daana 'biye chaanii 'puong, ka yeli ang na veng ka u saang ba 'bi u ingang.
11 Che unani ang haara u ba'bie, u 'biye sagiluu 'puong, a 'chene sagiluu 'puong, a ba banna 'jie ni ung gara. 'Bojung a sagiluu jongye u 'ningbie.
12 N seura 'kuriyeng, 'bibilii, 'bojung Naangmini vengye ye yelibee 'kuye u 'yuori 'jung.
13 N seura 'kuriyeng, ba'mine, 'bojung ye bangye unani ang 'bibe a 'yi a 'munpiileeng ni. N seura 'kuriyeng, 'bi-pola, 'bojung ye tuongye a bungbeu ni. N seura 'kuriyeng, 'bibilii, 'bojung ye bangye a Ba.
14 N seuyeng a 'kuye, ba'mine, 'bojung ye bangye unani ang 'bibe a 'yi a 'munpiileeng ni. N seuyeng a 'kuye, 'bi-pola, 'bojung ye tariye fanga, ka Naangmini yelihung ni 'bi ye iinhing. Yeng tuong a bungbeu ni.
15 Ye ta nung dunee, bii buunhu ang 'bi a dunee 'puong. Ka nie jaang nung dunee, a Ba nungbu ba 'bi u daana ingang.
16 'Bojung bung jaa ang 'bi dunee 'puong, inggbani bobeu ni, 'ningbie bobeu ni, 'nyivori jigihibu ni, a ba 'yire a Ba seng. A 'yireye dunee

seng.
17 Ka dunee aning u bobeu ni para gara, che unani ang tuna Naangmini buobu 'biriyebe a gara wagiri jaang.

A 'Kristo-chiiha

18 'Bibilii, a baahaa wagiri la nga. A'wo yeng 'wong ka 'Kristo-chiiha daang na wang ni. 'Haali pampana 'Kristo-chiihiba yaga 'ihiyeng. Bilang la ting bang ka a baahaa wagiri la nga.
19 Ba 'yiye ti seng, che ba daang ba i ti chelee. 'Bojung ka banang da i ti chelee, ba danang 'biye ti seng a gara. Che ba 'yiye ti seng ka ba 'wuli pielaang ka ba kanga jaa ba i ti kanga.
20 Che ye tariye a buo-ingbu a 'yi Bungpegi'yiruu ni ingang, yeng bang yela jaa.
21 N ba seu 'kuye yeng ba bang a yeliminga 'jung. N seu 'kuyeng yeng bamuu 'jung, aning 'girii ang ba 'yire yeliminga ingang 'jung.
22 Ning'buo la 'giri-ngmaara? Unani ang chiiha a yera ka 'Yesu naani 'Kristo ni. Una la 'Kristo-chiiha ni ang chiiha a Ba aning a 'Bi-dau.
23 Unani jaa ang chiiha a 'Bi-dau, u daana ning u 'ju ba tari a Ba. Che unani ang sagira a 'Bi-dau, u tariye a Ba ming.
24 Bila 'jung ye veng ka bila ni yeng 'wong a 'yi a 'munpiileeng ni 'bi ye iinhing a gara. Ka bila ni yeng 'wong a 'yi a 'munpiileeng ning 'bi ye iinhing a gara, ye ming na 'biye a 'Bi-dau ingang aning a Ba ingang a gara.
25 A no'binnuu ung 'bing 'kuti ni la nga, una la 'nyivori ang ba tari baahibu ni.
26 N seuye a yela nga 'kuye a'wo banani ang benniye ni yela.
27 Che a buo-ingbu ni yeng die 'yi u seng ni 'biye ye iinhing. Ye ba hiena ka nie jaa 'wuliye. Che a'wo u buo-ingbu ni ang 'wuniye yela jaa, a i yeliminga a ba i 'girii ni, a'wo ung turi 'wuliye bila ni, ye 'bi u ingang bila.
28 Pampana, 'bibilii, ye 'bi u ingang a gara. Sanga ni ung daang na 'yi gbanggbali, ka ti tari nyeu, a ta 'di 'vii u 'ningbi-tooring u waa ingang.
29 Ka yenang bang ka u iye sun'tuuro, ye bangyeng ka nie jaa ang tuna sun'tuubu tuma, unang doguu.

Naangmini 'biihi

3 Ye nye bila ni nungbu a Ba ang 'wuli ti iinhing, ka ba buoniti
Naangmini 'biihi, bila liti. Bila 'jung ka dunee ba bangti, 'bojung u
daang ba bang a Ba.
2 N nunginiba, pampana ti iye Naangmini 'biihi, che a nang ba 'yi
gbanggbali bila ni ting daang na 'be. Che ti bangyeng ka sanga ni ung
na 'yi gbanggbali, ti na 'wonuung. 'Bojung ti daang na nyiung a'wo ung
'wo bila ni.
3 Nie jaa ang tari a tamaa nga u ingang, u daana pegiriye u minga, 'haali
a'wo ung pegi bila ni.
4 Nie jaa ang tuna beu, u saaniye a 'begu ming, 'bojung beu la a 'begu
saangbu.
5 Ye bangyeng ka u daang 'yiye gbanggbali ka u di ti yelibee ti bahi. U
ingang beu 'chibe.
6 Nie ni jaa ang 'bi u ingang, u daana ba ira yelibee. Nie ni jaa ang ira
yelibee, u ba nyiu bii a bamuu.
7 'Bibilii, ye ta veng ka nie belingye. Unani ang tuna sun'tuubu tuma, u
iye sun'tuuro, a'wo ung i sun'tuuro bila ni.
8 Unani ang ira beu, u 'yiye Deevul seng, 'bojung a Deevul iriye yelibee
a 'yi a 'munpiileeng. Bila nga yela la ka Naangmini 'Bi-dau ni daang 'yi
gbanggbali, ka u nyuong a Deevul tuma ni.
9 Unani jaa Naangmini ang dogi, u daana ba ira beu, 'bojung Naangmini
'berihung 'biye u daana ingang a gara. U kung tuong ira beu, 'bojung
Naangmini doguung.
10 A bila nga 'puong la ka Naangmini 'biihi mang 'yi gbanggbali, ka
Deevul ming 'biihi mang 'yi gbanggbali. Nie ni jaa ang ba tuna
sun'tuubu tuma, u ba 'yi Naangmini seng. Unani ming ang ba nunna u
ba'bie, u ba 'yi Naangmini seng.

Ti nung taa

11 A 'duoho yeng 'wong a 'yi a 'munpiileeng la nga, ka ti nung taa.
12 Ti ta 'woning 'Keen, unang daang 'yi a bungbeu ni seng, a daang ku u
yau ni. Wala 'jung ung daang kuu? Una minga tuma ang daang i bee
ka u yau ni tuma i sun'tuubu tuma 'jung la.
13 Ye ta ira nomaa, n ba'biihi, ka duneeng haye.

14 Ti bangyeng ka ti 'yiye 'kuung seng a gaa 'nyivori seng, 'bojung ti nungye a ba'biihi. Unani ang ba nung u ba'bie, u 'biye 'kuung 'puong.
15 Unani jaa ang haara u ba'bie, u daana iye ningkuura. Yeng bang ka ningkuura ba tari 'nyivori ang ba tari baahibu ung 'bira u ingang.
16 A 'tuuro ngaang la ting bang Naangmini nungbu. 'Bojung u diye u 'nyivori a 'bing 'tengeng 'kuti. Ting ming i a'wo ka ti di ti 'nyivoe a 'bing 'tengeng 'ku a ba'biihi.
17 Che ka nie jaang tari dunee nga buunhu, a nyira u ba'bie ang 'bi hiengbu 'puong, che ka u ba jora u nimboo, wala ka Naangmini nungbu na 'bi u ingang.
18 N 'bibilii, ye ta veng ka ti nunna yeliyaga 'puong bii jinti 'puong. Che ye veng ka ti nunna tuma 'puong aning yeliminga 'puong.

'Sige bataribu Naangmini seng

19 A 'tuuro ngaang la ting bang ka ti iye a yeliminga niba, ting daang na veng ka ti 'sikie kung ira 'sige fiing jaa u 'ningbi-tooring.
20 'Bojung ka ti 'sikieng yeli ka ti boriyeng Naangmini soring, Naangmining i kpong gaa ti 'sikie, a bang yela jaa.
21 N nunginiba, ka ti 'sikieng ba yera ka ti boriyeng Naangmini soring, bila yeng ti tariye nyeu Naangmini 'ningbi-tooring.
22 Bung jaa ting suha ti mang nyiriye a bungbalaa a 'yire u seng. 'Bojung ti 'tuuriye u nuori 'kuubu, a ira yela ni ang pena 'puo u 'ningbiring.
23 U nuori 'kuubu la nga, ka ti sagi u 'Bi-dau 'Yesu 'Kristo 'yuori, a nung taa ming a'wo ung 'kuti nuori bila ni.
24 Nie ni ang 'tuuro u nuori 'kuubu, u daana 'biriye u ingang, ung ming 'bira u daana ingang. A 'tuuro ngaang la ting bang ka u 'biye ti iinhing. Ti bangye bila a 'tuuro a Sie ni ung di 'kuti ni ingang.

Naangmini Sie aning 'Kristo-chiiha sie

4 N nunginiba, ye ta sagira sie la sie jaa, ye 'pigihe a siihi a nye ka a 'yiye Naangmini seng bii. 'Bojung 'girii dangyeriba yaga 'yi kpeye dunee.
2 Ngaang yeng na 'tu a bang Naangmini Sie ni. Sie jaa ang sagira ka 'Kristo wayeng inggbani 'puong, a sibalaa 'yiye Naangmini seng.
3 Sie jaa ming ang ba sagira ka 'Yesu 'Kristo wayeng inggbani 'puong, a sibalaa ba 'yi Naangmini seng. 'Kristo-chiiha sie ni la bila. U yela

yeng 'wong ka u waanang ni. 'Haali pampana u 'biye a dunee 'puong.
4 'Bibilii, ye 'yiye Naangmini seng, a tuongba, 'bojung unani ang 'bi ye iinhing ning i kpong gaa unani ang 'bi a dunee 'puong.
5 Ba 'yiye dunee, bila 'jung bang yera dunee yela, ka dunee 'wono ba yeliyaga.
6 Ti 'yiye Naangmini seng. Unani ang bang Naangmini, u 'woniye ti yeliyaga. Unani ang ba 'yi Naangmini seng, u ba 'wono ti yeliyaga. Ngaang ting mang 'tu bang yeliminga sie ni, a bang belingbu sie ni.

Naangmini la nungbu

7 N nunginiba, ye veng ka ti nung taa, 'bojung nungbu 'yiye Naangmini seng. Nie ni jaa ang tari nungbu, Naangmini dogiye u daana, ung ming bang Naangmini.
8 Nie ni ang ba tari nungbu, u ba banna Naangmini, 'bojung Naangmini la nungbu.
9 Ngaang 'puong la ka Naangmini nungbu daang 'yi gbanggbali a 'kuti, 'bojung Naangmini tungye u 'Bi-dau dogiruu bung'yeni a ing a dunee 'puong ka ti tari 'nyivori a 'tuuro u ingang.
10 Nungbu la nga, a ba i 'wo ka tinuung nung Naangmini, unang nungti a tung u 'Bi-dau ka u wa i sarika ti yelibee 'jung.
11 N nunginiba, ka Naangmining nungti bila, ti ming iyeng ka ti nung taa.
12 Nie jaa nang ba nye Naangmini wagiri jaang. Ka tinuung nung taa, Naangmini kpieriye ti iinhing, ka u nungbu paali ti iinhing.
13 Ngaang la ting 'tu bang ka ti kpieriye u ingang, ung ming kpiera ti iinhing, 'bojung u 'kuting u Sie.
14 Ting nye, a 'dire 'sieree, ka a Ba tungye a 'Bi-dau ka u wa i a dunee Diera.
15 Nie ni jaa ang na sagi ka 'Yesu iye Naangmini 'Bi-dau ni, Naangmini kpieriye u daana ingang. Ung ming kpiera Naangmini ingang.
16 Ting bang a sagi a nungbu ni ming Naangmini ang tari ti iinhing ni. Naangmini la nungbu. Unani ang kpiera nungbu 'puong, u kpieriye Naangmini ingang, ka Naangmini ming kpiera u ingang.
17 A ngaang 'puong la ka nungbu paali ti seng, ka ti tari nyeu saree 'diibu 'beu ning. 'Bojung bila ni ung 'wo ni, bila ting ming 'wo a dunee nga 'puong.

18 Dabieng 'chi nungbu 'puong. Nungbu paalii mang 'ihiye dabieng loo bahi, 'bojung dabieng tariye dogihibu. Unani ang jora dabieng, u ba paali nungbu 'puong.
19 Ti numuung, 'bojung unang nungti fora.
20 Ka nieng yeli: N nungye Naangmini, a che haara u ba'bie, u iye 'giri-ngmaara. 'Bojung unani ang ba nunna u ba'bie ung nye, wala ung na tuong nunna Naangmini ung ba nye?
21 Ti nyiye a nuori 'kuubu nga a 'yi u seng, ka unani ang nunna Naangmini, u nunna u ba'bie ming.

Limaniye la kpiengu ang tuong dunee

5 Nie jaa ang sagi ka 'Yesu la a 'Kristo, Naangmini dogiye u daana. Unani ming jaa ang nunna a Ba, u nungye unani ming a Ba ang dogi ni.
2 A 'tuuro ngaang la ting bang ka ti nungye Naangmini 'biihi ni, sanga ni ting mang nung Naangmini a 'tuuro u nuori 'kuubu ni ming.
3 'Bojung Naangmini nungbu la nga, ka ti 'tuuro u nuori 'kuubu. U nuori 'kuubu ba i too.
4 'Bojung bung jaa Naangmini ang dogi, u daana tuongye dunee. A tuongbu ang tuona dunee la nga, ti limaniye.
5 Ning'buo la unani ang tuona dunee, ka unani ang sagira ka 'Yesu la Naangmini 'Bi-dau ni naani?

A 'Bie yela 'sieree 'diibu

6 U iye nie nga ang 'tu kuong inga aning jiing inga a wa, 'Yesu 'Kristo. U ba 'tu kuong 'yong inga a wa, u 'tuye kuong inga aning jiing inga a wa. A Sieng ming 'dire 'sieree, 'bojung a Sie la a yeliminga.
7 'Bojung atang 'dire 'sieree,
8 a Sie, a kuong, aning a jiing. A ata tariye nuori 'yeni.
9 Ka tinuung diera ninsaaliba 'sieree, Naangmini 'sieree ning i tiinhuu gaa ninsaaliba 'sieree. 'Bojung Naangmini 'sieree la nga ung 'di u 'Bi-dau yela.
10 Unani ang sagi Naangmini 'Bi-dau ni, u daana tariye 'sieree u minga ingang. Unani ang ba sagi Naangmini, u daana buomuung 'giri-ngmaara. 'Bojung u ba sagi 'sieree ni Naangmini ang 'ku a'wo u 'Bi-dau yela ni.

11 A 'sieree la nga, ka Naangmini 'kuting 'nyivori ang ba tari baahibu. A 'nyivori nga 'biye u 'Bi-dau ingang.
12 Unani ang tari a 'Bi-dau, u tariye a 'nyivori. Unani ming ang ba tari Naangmini 'Bi-dau ni, u ba tari a 'nyivori.

'Nyivori ang ba tari baahibu

13 N seuye a yela nga 'ku ye banani ang sagi Naangmini 'Bi-dau 'yuori ni, ka ye bang ka ye tariye 'nyivori ang ba tari baahibu.
14 Sagi'diibu ni ting tari u ingang ni la nga, ka ka tinuung suhi yeli jaa ang 'tu u buobu, u 'woniye ti suhibu.
15 Ka tinuung bang ka u 'woniye ti suhibu, yela jaa ting suha, ti bangyeng ka ti mang nyiye suhibu ni ting mang suhi a 'yi u seng ni.
16 Ka nie jaang nye u ba'bie ang ira yelibeu ang ba waananing 'kuung, u na suhiye Naangmini, Naangmini na 'kuung 'nyivori. N yeriye banani ang ba ira yelibee ang waananing 'kuung ni. Beu ang waananing 'kuung 'bi 'beng. N ba yera ka u 'puoho Naangmini una yela.
17 Beu'tuubu jaa iye yelibeu, che ka yelibeu 'bibe a waananing 'kuung.
18 Ti bangyeng ka ka Naangmining dogi nie jaa, u daana ba ira yelibee. Che unani Naangmini ang dogi ni mang kaaraye u minga, ka a bungbeu ni ba mang fiinhuu.
19 Ti bangyeng ka ti iye Naangmini 'suobu, ka a dunee jaa jeng beulung 'puong.
20 Ting bang ka Naangmini 'Bi-dau ni wayeng, a wa 'kuti 'ningbiyuo, ka ti bang unani ang i yeliminga daana. Ting 'bi unani ang i yeliminga daana ingang. U 'Bi-dau 'Yesu 'Kristo ingang ting 'be. Naangmini minga ni la bila, 'nyivori ang ba tari baahibu ming la bila.
21 'Bibilii, ye ngmaa ye miihi a 'yi bagang. Ami.

'Yiilung Joon Gbangu

'Puohibu

1 A ningkpoming seura 'kuro a pogi'lugiruu ang i nanii aning u 'biihi. Bana mang nung a yeliminga 'puong ni. N 'yong naaning nungba, banani ming jaa ang bang a yeliminga ni nungbang.
2 A yeliminga 'jung, unang kpiera ti iinhing, a na 'bi ti seng a gara wagiri jaang ni.
3 Bunye, hina, aning 'suhu maahuu na 'bi ti seng a 'yi Naangmini a Ba ingang aning Daana 'Yesu 'Kristo a Ba 'Bi-dau ni ingang, yeliminga aning nungbu 'puong.

Yeliminga aning nungbu

4 N nyengingye yaga jaa aning mang nye i 'biihi ni 'mine ang 'chene yeliminga 'puong, a'wo ting die nuori 'kuubu a 'yi a Ba seng bila ni.
5 Pampana n suhiing, poginanii, a ba i 'wo ka n seuriye nuori 'kuubu ang i paalaa 'kurii. Unani ting tari a 'yi a 'munpiileeng ni mang seura 'kurii, ka ti nung taa.
6 Nungbu la nga, ka ti 'tuuro u nuori 'kuubuhi. A nuori 'kuubu la nga, a'wo yeng 'wong a 'yi a 'munpiileeng bila ni, ka ye 'chene u 'puong.
7 'Bojung benniba jemaa 'yi kpeye a dunee 'puo. Banang ba sagi ka 'Yesu 'Kristo wayeng inggbani 'puong ni. A benna aning a 'Kristo-chiiha la bila.
8 Ye kaara ye miihi 'jieng, ka ye ta kong yela ni ting tung ni, che ka ye die sanyeu paalii.
9 Nie jaa ang bora, a ba 'bi 'Kristo 'wulibu ni 'puong, u daana ba tari Naangmini. Unani ang 'bi 'Kristo 'wulibu ni 'puong, u daana tariye a Ba aning a 'Bi-dau jaa.
10 Ka nie jaang wa ye seng, a ba waaning a 'wulibu nga, ye ta die u daana a kpening 'deu. Ye ta yeli ka Ngming na gaanuu ming.
11 'Bojung unani ang yeli 'kuu ka Ngming na gaanuu, u daana iye nie ang paahi u tungbee ni 'puong.
12 N tariye yela yaga ka n seu 'kuye. N kung seu aning gbangu aning duba. Che n iriye tamaa ka n na waye ye seng, ka ti 'ningbisogihi wa 'tori taa ka ti yera yela, ka ti nyengka paali.
13 I yaupogi'lugiruu 'biihi ni 'puohiing. Ami.

Taalung Joon Gbangu

'Puohibu

1 A ningkpoming seura 'kuro 'Geeyus, n nungina. Una mang nung yeliminga 'puong ni.
2 N nungina, n suhiye Naangmini ka i yela 'yi 'ningbiri yela jaa 'puong. Ka i inggbani 'bi laangfie 'puong, a'wo i 'vorihung yela ang 'yire 'ningbiri bila ni.
3 'Bojung n daang nyengingyeng yaga jaa sanga ni a ba'biihi ang wa a wa 'di a yeliminga ni ang 'bi i ingang ni 'sieree, a'wo ing 'chene a yeliminga 'puong bila ni.
4 N ba tari nyengka ang i kpong a gaa ka n 'wong ka n 'biihi 'cheniye a yeliminga 'puong.
5 N nungina, yeli jaa ing mang ira 'kuro a ba'biihi, i mang iruung limanpaalii soring. I mang iriye bila a 'kuro saamba ming.
6 Ba 'diye i nungbu 'sieree a cheechi 'ningbi-tooring. Ka inang bahiba ba 'cheni ingang ka bila sigi Naangmini buobu tungbu soring, i na tungye sung.
7 'Bojung u 'yuori 'jung bang 'yi. Ba ba diera bung jaa a niba ni ang ba i 'Juuhi ni seng.
8 Bila 'jung ti iyeng a'wo ka ti diera a ningbani nga taa, ka ti sung tuna 'kuro a yeliminga.
9 N seuyeng 'ku a cheechi, che ka Daiyootirifez, unang buora ka u i fora daana ba 'puong ni ba dieti.
10 Bila 'jung ka maang wa, n na tiehiye u tuma ni ung tuna ni yela. U yeliting yelibee. Ka u 'ningbiri pa aning bila, u minga ming ba die a ba'biihi, a kari banani ang da buora ka ba dieba ni, a kariba cheeching.
11 N nungina, ta 'tuuro yeli ang i beu, che i 'tuuro yeli ang suma. Unani ang tuna sung, u 'yiye Naangmini seng. Che unani ang tuna beu, u ba nye Naangmini.
12 Di'miitiriyas tariye 'yo-sung a 'yi niba jaa seng, a 'yi a yeliminga minga ming seng. Ti ming 'diriye 'sieree, ing bang ka ti 'sieree iye yeliminga.
13 N tariye yela yaga ka n seu, che n kung seu 'kui aning duba aning 'kalambi.
14 Che n iriye tamaa ka n nyii pampana, ka ti 'ningbisogihi 'tori taa ka ti yeli yela. Ngming na 'kui 'suhu maahuu. A jo'mine 'puohiing. 'Puohi a jo'mine kanga jaa aning u 'yuori.

'Juud Gbangu

'Puohibu

1 'Juud, 'Yesu 'Kristo tungtuna aning 'Jeemes yau, unang seura 'kuro banani Naangmini ang buong. Bana ka Naangmini a Ba nung a 'bing 'ku 'Yesu 'Kristo ni.
2 Ngming na veng ka hina, aning 'suhu maahuu, aning nungbu paaha 'kuriye.

'Chihi 'bibeng, ka saree 'diibu ming 'bibe

(2 'Pii-ter G. 2:1-17)

3 N nunginiba, n daang iye 'ningbi-jie yaga jaa ka n seu 'kuye a'wo a 'chihi ni ting jaa nye ni yela. A daang iye hiengbu ka n seu a iye kawani, ka ye moora 'ningbi-jieng a 'kuro a limaniye bang di 'ku a ningpegi'yiribe 'dayeni a gara wagiri jaang ni.
4 'Bojung niba 'mine, ba 'lee saree 'diibung yela bang daang seu sang'kongkoruu jaa ni, a niba nga sogili wa kpeng ka ba ba bang. Ba ba i Naangmini niba. Ba leuhiye ti Naangmini bunye ni ung leura bobeu, bang chiiha ti Ningkpong bung'yeni ni, ti Daana 'Yesu 'Kristo.
5 Anaa jaa ka ye bangye a yela nga jaa, che n buorang ka n tiehiye, ka Daana daang 'ihiye a niba a 'yi 'Iijipiti paaluung. Che a 'puoring ung daang nyuong banani ang ba sagi ni.
6 A malikihi ni ming, anang ba 'bi a 'bijieng che bahi a miihi 'bijie ni, u pogaang sagiluu 'puong, a 'le-a aning jorihi ang ba tari saangbu wagiri jaang a gara a 'Be-kpong saree 'diibu ni daari.
7 A'wo Soodom aning Gomoora aning 'yi-bera ang daang ngmaagaa wa 'gili ang daang di ba miihi a 'ku senseng aning a 'tuuro inggbansaamba bila ni. Bang 'dire 'buung ang ba baaha jaa dogihibu, ka bila i yelimaahi 'binnuu.
8 Bila ning u 'ju la, niba nga ang jeng jaanha nga degiriye ba miihi inggbama, a mang digira ningberii kpiengu foo, a yera yelibee saana bunnaanihi ang 'bi sagbaning 'yuori.
9 Che 'haali a malikinaa, Maikel, sanga ni u ning Deevul ang daang chiiha taa a'wo 'Moosis inggbani ni yela, u daang ba ngmi'ju a 'miing saang u 'yuori. U daang yeliyeng: Daana 'miing i ingang.
10 Che a niba nga mang yeliye yela a saana yela ni bang ba bang. Che

yela ni bang mang bang 'jengjeleng a 'yi ba ma doging daari bangbu a'wo 'duunhi ang ba tari yela 'muni bangbu ni, ba mang saangye ba miihi aning a yela nga.

11 Nimiha la a 'kubo. 'Bojung ba 'tuye 'Keen sori ni. Bang jo gaa 'Beelam boribu ni ingang ka ba nye tona 'jung. Bang nyuong 'Koora taawai diebu 'puong.

12 A niba nga iye saangbu ye nungbu siimihi 'jieng sanga ni ba niye ang mang 'dire. Ba mang 'guoniye ba miihi. Ba ba jora dabieng fiing jaa. Ba iye savaala ang ba tari kuong ka seseu va gaaning. Ba iye 'uong daari ang ba tari ngmama bang 'vigihi. Bang 'kpiire 'kuung 'buyi.

13 Ba iye mankpong yangkikpienhi ni, a mang fugira ba miihi nyaaba baha. Ba iye ngmari'bi-yuorihi, bana la ka sagiluu suobu yaga jaa 'bing 'ku a gara wagiri jaang.

14 'Iinok ming, ayo'poilung daana ni a 'yi Aadam ingang, u daang dangyeliye a niba nga yela:

> Nye, Daana waanang aning u ningpegi'yiribe 'tuhu 'piihi,
> (Duturoonomi G. 33:2)

15 ka u wa 'di niba jaa saree, a veng ka banani ang ba 'tu Naangmini buobu ni sagi'di ba Naangmini buobu ba'tuubu yela ni jaa bang i ba Naangmini buobu ba'tuubu soring ni, a veng ka ba sagi'di a yelikpienhi ni jaa Naangmini buobu ba'tuubu yelibe-iriba ang yeluu.

16 A niba nga iye yelingmuuniba, a i yelikpegihiba. Ba 'tuuriye ba miihi bobee ni. Ba yeriye tangkangyela, a mang 'pugiro niba ka ba miihi nye tona 'jung.

Kpaahibu aning kawani iibu

17 Che n nunginiba, ye tieha yela ni ti Daana 'Yesu 'Kristo 'bi-tunihi ni ang daang yeli ni.

18 Bila ni bang yeliye ka ilaariba daang na 'bibeng a baahaa wagiri ning, a tuna ba miihi Naangmini buobu ba'tuubu bobee ni.

19 Bana la banani ang wena ba miihi, a i dunee niba ang ba bang Naangmini. Ba ba tari a Sie.

20 Che yena, n nunginiba, ye miera ye miihi ye limanpegi'yiruu yaga jaa ni ingang, a 'puoho Naangmini a Sipegi'yiruu ingang.

21 Ye kaara ye miihi 'jieng Naangmini nungbu ni 'puong, a cheliha ti

Daana 'Yesu 'Kristo hina ni a gara 'nyivori ang ba tari baahibu ingang.
22 Ye mang tari nimboo banani ang ira 'sige 'sige ingang.
23 Ye tagira ba 'mine 'ihe a 'buung 'puong a dieba. Ba 'mine ming ye tari nimboo aning dabieng, a mang ha tani ni a inggbanihung ang saang ni gba.

A baahaa 'puohibu

24 Unani ang na tuong kaaye ka ye kung 'le ni, a na tuong ti 'ihiye ka ye kung tari ngmehii u girima 'biibu ni 'ningbi-tooring aning nyengka 'gaalii ni.
25 U 'yoming i Naangmini ni, ti Diera a 'tuuro 'Yesu 'Kristo ti Daana ingang, unang 'so girima aning berihung aning kpiengu, aning berii kpiengu pampana aning a gara wagiri jaang. Ami.

'Yesu 'Kristo Yeli'yuoruu Gbangu

Yeliyaga 'piilee aning 'puohibu

1 'Yesu 'Kristo yeli'yuoruu ni, una ka Naangmini di 'kuu ka u 'wuli u
tungtuniba yela ang na i 'wieng. Ung tung a 'wuluu a 'tuuro u malika
ingang a 'ku u tungtuna Joon.
2 Unang 'di Naangmini yelihung ni 'sieree, a 'di 'Yesu 'Kristo 'sieree ni
'sieree, a 'di yela jaa ung nye 'sieree.
3 Unani ang kanna nyiye 'pu-peli, banani ming ang 'wono a dangyelibu
nga yela a 'tuuro yela ni ang seu 'be ni nyiye 'pu-peli, 'bojung a wagiri
pieliyeng.
4 Joon la a seura 'kuro a cheechihi ayo'poin ni ang 'bi 'Eesiya 'puong ni.
Bunye aning 'suhu-maahuu 'bi ye seng a 'yi unani ang 'bibe, unani ang
daang 'bibe, aning unani ang waana ni ingang, aning a Siihi ayo'poin ni
ang 'bi u na'kogo 'ningbi-tooring ni ingang.
5 A 'yi 'Yesu 'Kristo ingang, unang i limanpaalii 'sieridire ni, a i fora
'bi-dogiruu a 'yi kpiinhi 'puong ni, a i a dunee na'mine ni kaara. Unani
ang nungti, a 'ihiti a 'yi ti yelibeeng a 'tuuro u minga jiing ingang,
6 a veng ting i naalung aning Ngming'puohi 'yi-dieriba a 'ku Naangmini
aning u Ba ni, la bila. U nye girima aning kpiengu a gara wagiri la
wagiri. Ami.
7 Ye nye, u waanang aning savaala, ka 'ningbiri jaa daang na nyiu, aning
banani ming ang daang 'chuguu ni. 'Teng-gbani ning'irii jaa daang na
iye laa'dimii u yela. Mm. Ami.
8 Maang la Aalifa aning 'Omeega, a 'munpiilee aning a baahibu, Daana
Naangmining yera bila. Unang 'bibe ni, unang daang 'bibe ni, unang
daang na wa ni, a Kpiengu Jaa Daana.

'Kristo yeli'yuorihi

9 Maang Joon, maang i ye ba'bie ming ni, a paahi ye ingang 'Yesu 'Kristo
dogee ni 'puong, aning u naalung ni 'puong, aning u 'kanyiri ni 'puong.
N daang 'biye 'jie kanga kuong ang ngmaa wa 'gili bang buona
Paatimos, Naangmini yelihung ni 'jung, aning 'Yesu 'Kristo 'sieree
'jung.
10 Mang daang wa 'bi a Sie 'puong Daana 'beung, a 'wong kokori ang 'yire
yaga jaa n 'puoring a'wo biengkoni.

'Yesu la Aalifa aning 'Omeega

11 Ung yeli: Maang la Aalifa aning 'Omeega, a fora aning a baahaa. Bila
ni ing nyira, seu ing gbangu 'puong, a diu tuoli 'ku a cheechihi ayo'poin
ni ang 'bi 'Eesiya 'puong ni, a diu tuoli 'ku Eefesus, aning Simuurina,
aning Puurgamos, aning Taiyatairus, aning Saaridis, aning
Filadeelifiya, aning 'Leyodisiiya.
12 Mang daang leu ka n nye kokori ni ang yera yela 'kurimo ni. Sanga ni
mang wa leu, mang nye sannii fintindaari ayo'poin.
13 A fintindaari ayo'poin gaalinggang, ka nie kanga daang 'bibe a'wo a
Ninsaalaa 'Bi-dau ni, a yeri kparuu ung 'sigi wa ta u gbechugiri. Ka
sannii dambara 'le u nyeung a wa 'gili. (Daaniel G. 7:13)
14 Ka u 'ju aning u 'ju-kooni peli a'wo pikoonpieni, a peli a'wo si'noo. Ka
u 'ningbie daang 'woning 'buung-jinti.
15 Ka u gbee 'woning yaawa ang nyigiha, a'woning yaawa ang 'di 'buung
'de-kpong 'puong a maali. Ka u kokori 'woning kongyaga dangbu.
16 Ung daang tari ngmari'bie ayo'poin u 'nuduring, ka 'takobi noe a'yi ang
'dire wa 'yi u nuoring. Ka u 'ningbisogo 'woning ngminaa ang chaana
u kpiengu chaangbu jaa.
17 Sanga ni mang daang wa nyiu, mang 'le u gbeeng a'wo mang i kpiima.
Ung di u 'nuduri a jegima, a yeli 'kumo: Ta jora dabieng. Maang la a
fora aning a baahaa.
18 Maang la unani ang tari 'nyivori ni. Maang la unani ang daang 'kpi ni.
Nye, n tariye 'nyivori a gara wagiri jaang, a tari 'Heediz aning 'kuung
'gboribie.
19 Bila 'jung seu a yela ni ing nye ni, aning yela ni ang 'bibe pampana nga,
aning yela ni ang na 'bibe a 'yi ngaang a gara ni.
20 A ngmari'bie ayo'poin ni ing nye mang tari n 'nuduring ni, aning a
sannii fintindaari ayo'poin ni yela 'gondo la nga: A ngmari'bie ayo'poin
ni iye a cheechihi ayo'poin ni malikihi. A fintindaari ayo'poin ni ing
nye ni, ang ming i a cheechihi ayo'poin ni.

'Duoho ang 'ku Eefesus cheechi

2 Seu 'ku Eefesus cheechi malika ni: Unani ang tari a ngmari'bie ayo'poin
u 'nuduring ni. Unang 'chene a sannii fintindaari ayo'poin gaalinggang
ni. Unang yera a yela nga.

2 N bangye i tuma, a bang i tungkpiengaa aning i 'kanyiri yela. N bangye bila ni ing ba vena 'jie a 'kuro ningbee. I 'pigihiye banani ang yera ka ba iye 'bi-tunihi a che ba i 'bi-tunihi ni, a nyiba bang i 'giri-ngmaariba.
3 I ahiyeng ming a gara kpiengaa 'puong, a tari 'kanyiri. N 'yuori 'jung i tungye tungkpienhi, che i ba ye.
4 Anaa jaa che n tariing aning yeli kanga, 'bojung i bahiye i fora nungbu ni.
5 Bila 'jung tiehi 'jie ni ing 'yi 'le ni, a leu 'yi i yelibee 'puong, a tung a fora tuma ni. Ka bila naani n na waye i seng 'wieng a wa 'ihi i fintindau u 'bijie ning, ka inang ba leu 'yi i yelibee 'puong.
6 Che yeli ing tari la nga, i haye Nikolee niba tuma ni, ana mang ming ha ni.
7 Unani ang tari 'toorii, u daana 'wong bila ni a Sie ang yera 'kuro a cheechihi. N na diye a 'nyivori dau ni ang 'bi Naangmini niema gaalinggang ni ngmanii a 'ku unani ang tuona ka u 'di.

'Duoho ang 'ku Simuurina cheechi

8 Seu 'ku a cheechi ni ang 'bi Simuurina 'puong ni ming malika ni: A fora aning a baahaa, unang 'kpi, a la tari 'nyivori ni, unang yera a yela nga:
9 N bangye i dogee aning i nandaalung yela, che i iye bundaana. N bangye ba Naangmini 'yuori degibu ming yela, banang yera ka ba iye 'Juuhi, a che ba i 'Juuhi, a che i Sitaani langbu 'jie ni.
10 Ta jora dogee ni kanga jaa ing na 'di ni dabieng. Nye, a Deevul na diye ye 'mine loo ing pogiriba 'deung, ka ba iye nye, ka ye nye dogee 'beri 'pie. I limanpaalii daana a gara 'kuung, n na 'kuing 'nyivori naalung 'jupiluu.
11 Unani ang tari 'toorii, u daana 'wong bila ni a Sie ang yera 'kuro a cheechihi. Unani ang tuona, a 'yiilung 'kuung ni daang kung imuu dangii.

'Duoho ang 'ku Puurgamos cheechi

12 Seu 'ku a cheechi ni ang 'bi Puurgamos 'puong malika ni: Unani ang tari 'takobi noe a'yi ang 'dire ning yera a yela nga:
13 N bangye 'jie ni ing kpiera, 'be ka Sitaani na'kogo 'be ni. I nyogiye n

'yuori kpiengaa, a ba chiihi n limaniye ni, 'haali a 'beri ni 'puong Aanitipas ang daang i n limanpaalii nie bang ku ni. Una bang daang ku ye 'puong ni. 'Be ka Sitaani kpiera ni.
14 Che n tariing aning yela awala, 'bojung i tariye niba 'mine ang nyogi 'Beelam 'wulibu ni. Unang daang 'wuli 'Beelak ka u di gbengmibung loo Isi'reeli 'biihi 'ningbi-tooring ni, ka ka ba 'di buunhu bang daang di maali baga, aning a seng.
15 Bila la ing tari banani ming ang nyogi Nikolee niba 'wulibu ni, a 'wulibu mang ha ni.
16 Bila 'jung leu 'yi i yelibee 'puong. Ka bila naani n na waye i seng 'wieng 'wieng, a wa jeu ningba aning n nuori 'takobi ni.
17 Unani ang tari 'toorii, u daana 'wong bila ni a Sie ang yera 'kuro a cheechihi. Unani ang tuona, n na 'kuung manna ni ang sogili, a 'kuu 'ku-pielaa, ka 'yo-paalaa seu a 'kuurii ingang. Una ka nie jaa ba banna 'see unani ang dieruu ni 'yong.

'Duoho ang 'ku Taiyatairus cheechi

18 Seu 'ku a cheechi ni ang 'bi Taiyatairus 'puong malika ni: Naangmini 'Bi-dau ni, u 'ningbieng 'woning 'buung-jinti, ka u gbee 'woning yaawa ang nyeliha ni. Unang yera a yela nga:
19 N bangye i tuma, aning i nungbu, aning i tungbu, aning i limaniye, aning i 'kanyiri. Mang bang ming ka i 'puori tuma gaaye i fora tuma.
20 Anaa jaa che n tariing aning yela awala, 'bojung i 'kuye Jeezebel 'vuo, a poga ni. Unang buona u minga dangyera ni. Ung 'wuno a benna n tungtuniba ka ba sena, a 'dire buunhu ming bang di maali baga ni.
21 Mang 'kuu 'vuo ka u leu 'yi u senseng 'puong. Ung jaanhi ka u leu 'yi a senseng 'puong.
22 Nye, n na diung loo bunjieng, aning banani niu ang sena taa ni. N na dibang ing dogee yaga 'puong, ka banang ba leu 'yi ba tuma ni 'puong.
23 N na diye 'kuung ku u 'biihi, ka a cheechihi jaa bang ka maang la unani ang pieha haakilihi aning 'sikie. N na yeuye ye kanga la kanga jaa sani, a'wo ye tuma ang 'wo bila.
24 Che n yera 'kuriye ye chelee ni ang 'bi Taiyatairus 'puong ni. Ye banani ang ba tari a 'wulibu nga, a ba bang Sitaani yeli'julinhi ni, a'wo bang yera bila ni, n kung di 'tuo-tiinhijaala jaa 'tuoye.

25 Che bila ni yeng tari ni yeng, ye nyogi bila kpiengaa a gara sanga ni mang na ti wa.
26 Unani ang tuona, a 'tuuro n tuma a gara a baahaa, n na 'kuung kpiengu a paalihi iinhing.
27 Ka u kaaraa aning 'kuri dangkpala, ka a mang ngmahi 'puro 'puro a'wo bungmiera yagu bungmierihi, 'haali a'wo mang die kpiengu a 'yi n Ba seng bila ni.
28 N na 'kuung a 'beeguu ngmari'biri ni ming.
29 Unani ang tari 'toorii, u daana 'wong bila ni a Sie ang yera 'kuro a cheechihi.

'Duoho ang 'ku Saaridis cheechi

3 Seu 'ku a cheechi ni ming ang 'bi Saaridis 'puong malika ni: Unani ang tari Naangmini siihi ayo'poin ni, a tari a ngmari'bie ayo'poin ning yera a yela nga: N bangye i tuma, ka i tariye 'yuori ka i tariye 'nyivori, che i iye kpiima.
2 Kaara sung, a veng ka a buunhu ni ang kpeling ni ira kpienhi, anang tohi 'kuung. 'Bojung n ba nye i tuma ang paali Naangmini 'ningbi-tooring.
3 Bila 'jung tieha bila ni ing die a 'wong ni, a nyogi kpiengaa, a leu 'yi i yelibee 'puong. Bila 'jung ka inang kung kaara sung, n na waye i ingang a'wo na'nyige. I kung bang wagiri ni mang na wa i ingang.
4 I tariye 'yoe awala ang 'bi Saaridis 'puong ang ba degi ba tama. Ba daang na boong aning tanpieni, ka ba nima 'cheng, 'bojung ba sigiyeng.
5 Unani ang tuona, u ning u 'jung daang na boo aning tanpieni. N daang kung 'du u 'yuori 'ihi bahi a 'nyivori gbangu ni 'puong. N na dieye u 'yuori n Ba 'ningbi-tooring aning u malikihi 'ningbi-tooring.
6 Unani ang tari 'toorii, u daana 'wong bila ni a Sie ang yera 'kuro a cheechihi.

'Duoho ang 'ku Filadeelifiya cheechi

7 Seu 'ku a cheechi ni ang 'bi Filadeelifiya 'puong malika ni: Unani ang pegi'yi ni la. Unani ang i yeliminga daana, a tari 'Deevid 'gboribiri ni la. Unang mang 'yuoro ka nie jaa ba pogira, a pogira ka nie jaa ba 'yuoro ni. Unang yera a yela nga:

8 N bangye i tuma. Nye, n diye 'di-nuori ang 'yuo a 'bing i
'ningbi-tooring. Nie jaa kung tuong poguu. 'Bojung i tariye kpiengu
ang i fiing, che ing 'tu n yelihung a ba chiihi n 'yuori.
9 Nye, banani ang i Sitaani langbu 'jie ni, banang yera ka ba iye 'Juuhi,
a che ba i 'Juuhi, a che ngmaara 'girii ni. Nye, n na vening ka ba wa 'le
i gbeeng a 'puohii Ngming'puohibu, a bang ka n numiing.
10 'Bojung ing 'tu n 'kanyiri yelihung ni, n ming na kaagiing a 'yi a
'pigihibu wagiri ni ingang. Unang na wa a dunee jaa ingang, ka u wa
'pigihi banani ang kpiera 'teng-gbani 'jung ni.
11 Nye, n waanang 'wieng 'wieng. Nyogi bila ni ing tari ni kpiengaa ka
nie ta di i naalung 'jupiluu.
12 Unani ang tuona, n na vening ka u i n Naangmini 'ji-pegi'yiruu ni
da'lugiri. U kung mang la 'yi, ka n seu n Naangmini 'yuori u ingang, a
seu n Naangmini 'yiri ni 'yuori u ingang, a 'yiri la Jeruuselem paalaa ni,
unang 'yi sagbani a 'sigire 'tenge a 'yi n Naangmini seng ni. N na seuye
n 'yo-paalaa ming u ingang.
13 Unani ang tari 'toorii, u daana 'wong bila ni a Sie ang yera 'kuro a
cheechihi.

'Duoho ang 'ku 'Leyodisiiya cheechi

14 Seu 'ku a cheechi ni ang 'bi 'Leyodisiiya 'puong malika ni: A Ami, a
limanpaalii aning yeliminga 'sieridire, Naangmini naangbu 'munpiine
ni, unang yera a yela nga:
15 N bangye i tuma, ka i ba maa bii a tuli. N buorang ka i da maa bii a
tuli.
16 Bila 'jung ing i polapola, a ba maa, a ba tuli ming ni, n na tuuhiing n
nuoring bahi.
17 'Bojung i yerang: N iye bundaana, a tari buunhu paahi, a ba hiena bung
jaa. Che ing ba bang ka i i ningnyuha nyuha, a i ningbonie, a i
nandaana, a i jonga, aning ingkpali daana.
18 N iriing kawani ka i da sannii ang maali 'buung 'puong n seng, ka i nye
i bundaana. Da tanpieni ming n seng, ka i nye boo i minga, ka i
ingkpalihung ni 'vii ta 'yi gbanggbali. A da 'ningbie kpaang n seng a
buo ing i 'ningbieng, ka i tuong nyira.
19 Banani jaa mang nung, n mang 'miingye ba iinhing, a mang 'wulibo

'wuli-kpienhi. Bila 'jung veng ka i inga jegira ka i leu 'yi i yelibee
'puong.
20 Nye, n ahiye 'di-nuoring a kpaaha. Ka nie jaang 'wong n kokori, a 'yuo
a 'di-nuori, n na wa kpeye u seng, a 'di siimaa aniu, ka u ming 'di siimaa
anima.
21 Unani ang tuona, n na 'kuung sori ka u 'jing n na'kogo 'jung a paahi n
ingang, a'wo bila ni mang ming tuong, a 'jing paahi n Ba ingang u
na'kogo 'jung bila ni.
22 Unani ang tari 'toorii, u daana 'wong bila ni a Sie ang yera 'kuro a
cheechihi.

Arijena Ngming'puohibu

4 A yela nga 'puoring mang 'liinhi, ka 'di-nuori 'yuo sagbani 'puong. Ka
a fora kokori mang 'wong ni 'woning biengkoni a yera yela 'kurimo, a
yeli: 'Do wa che. N na 'wuliing yela ang na i a yela nga 'puoring.
2 Mang leu 'bi a Sie 'puong 'dayeni, ka na'kogo 'bing sagbani 'puong. Ka
bung 'jing a na'kogo 'jung.
3 Unani ang 'jing ni, ung 'woning jasiper, a 'woning saading 'kuurii, ka
sa'suo ngmaa a na'kogo wa 'gili a'woning eemiralid.
4 Ka 'kogihi lijeri aning anaahi 'bing a 'gili a na'kogo. Mang nye
ningbera lijeri aning banaahi ang 'jing a 'kogihi 'jung, a boo aning
tanpieni, a tari sannii naalung 'jupini ba 'juring.
5 Ka saa nyigihibu aning kokoe aning saa tahingbu daang 'yi a na'kogong.
Ka fintinihi ayo'poin 'dire a na'kogo 'ningbi-tooring. Ana la Naangmini
Siihi ayo'poin ni.
6 A na'kogo 'ningbi-tooring, nyaahaa mankpong daang 'bibeng a'woning
kirisitil. Ka bungnaang'voe anaahi 'ningbi-toe aning a 'poe ang pa
aning 'ningbie 'bi a gaalinggang a ngmaa a na'kogo wa 'gili.
7 Ka a fora bungnaang'vori 'woning 'gbegini. Ka a 'yiilung
bungnaang'vori daang 'woning na'bile. Ka a taalung bungnaang'vori
daang tari 'ningbisogo a'wo ninsaalaa. Ka a naahung bungnaang'vori
'woning ka'chigu ang egira.
8 Ka a bungnaang'voe anaahi ni kanga jaa mang tari kpangkpama ayuobi,
a mang pa aning 'ningbie wa 'gili. Ka a 'ningbie daang 'bi a 'puuhing
ming. Ang mang yera ngaang ngminaa aning 'yienguu, a ba vena:

Pegi'yiruu, pegi'yiruu, pegi'yiruu, Daana Naangmini, a Kpiengu Jaa Daana. Unang 'bibe ni, a 'bibe pampana ni, a daang na ti wa ni.
9 Wagiri ni jaa a bungnaang'voe ni ang mang di girima, aning nanihung, aning barika 'puohibu a 'kuro unani ang 'jing a na'kogo 'jung ni, unang tari 'nyivori a gara wagiri la wagiri ni,
10 a ningbera lijeri aning banaahi ni mang 'leye 'tengeng unani ang 'jing a na'kogo 'jung ni 'ningbi-tooring, a mang 'puohi Ngming'puohibu 'ku unani ang tari 'nyivori a gara wagiri la wagiri ni, a mang di ba naalung 'jupini loo a na'kogo 'ningbi-tooring, a yera:
11 'Oo ti Daana aning ti Naangmini, i sigiyeng ka i die girima, aning nanihung, aning kpiengu. 'Bojung inang naang buunhu jaa, a 'tuuro i buobu ingang ang 'bibe a daang naang.

A gbangu aning a Pi'bile

5 Mang nye gbang'vinuu unani ang 'jing a na'kogo 'jung ni 'nuduring. Ka a gbangu 'puo aning u 'puori jaa seu. Bang maruu aning bungmarihi ayo'poin.
2 Mang nye malika kpiengaa ang yera aning kokokpiengaa: 'Buong sigi ka u 'yuo a gbang'vinuu, a 'lori u bungmarihi ni?
3 Nie daang 'chibe sagbaning, bii 'teng-gbaning, bii 'teng-gbani luong, a na tuong 'yuo a gbang'vinuu, bii a tuong 'liinhuu.
4 Mang 'kong yaga, 'bojung ba ba nye nie jaa ang sigi ka u 'yuo a gbang'vinuu bii a 'liinhuu.
5 Ka a ningbera ni kanga yeli 'kumo: Ta 'kono. Nye, 'Juuda buurii 'Gbegini ni, 'Deevid Nyagihuu ni, u tuongyeng. U na tuong 'yuoye a gbangu, a 'lori u bungmarihi ayo'poin ni.
6 Mang nye pipolii ang ahi a na'kogo, aning a bungnaang'voe anaahi aning a ningbera gaalinggang. Ung ahi a'woning bang kuu, a tari iila ayo'poin aning 'ningbie ayo'poin. Ana la Naangmini Siihi ayo'poin ni Naangmini ang tung ka a ti kpe 'teng-gbani jaa ni.
7 Ung wa a wa di a gbangu a 'yi unani ang 'jing a na'kogo 'jung ni 'nuduring.
8 Sanga ni ung wa di a gbang'vinuu baahi, ka a bungnaang'voe anaahi ni aning a ningbera lijeri aning banaahi ni 'le 'tengeng a pipolii 'ningbi-tooring. Ka kanga jaa mang tari 'koni aning sannii 'bonsuo ang

pa aning bung'nyuu-noohi, ana la ningpegi'yiribe Ngming'puohibu ni.
9 Bang daang 'yieng 'yieng-paalaa, a yeli: I sigiyeng ka i di a gbang'vinuu
a 'yuo u bungmarihi ni, 'bojung ba daang kuing, ka i jiing yeudie niba
a 'ku Naangmini a 'yi buurii jaa 'puong, aning kokori jaa 'puong, aning
niba jaa 'puong, aning paaluu jaa 'puong.
10 Ing veng bang i naalung aning Ngming'puohi 'yi-dieriba a 'ku ti
Naangmini. Bang daang na 'di naalung a 'teng-gbaning.
11 Mang 'liinhi, a 'wong malikihi yaga, aning a bungnaang'voe, aning a
ningbera ang ngmaa a na'kogo wa 'gili ni kokori. A singbu daang iye
'tuhu 'pie gberi 'tuhu 'pie, aning 'tuhu jemaa.
12 Ang daang yeli aning kokokpiengaa: A Pipolii sigiyeng, una bang ku
ni, ka u die kpiengu, aning bundaalung, aning yeng, aning fanga, aning
nanihung, aning girima, aning 'pugibu.
13 Bungnaanuu jaa ang 'bi sagbani 'puong, aning 'teng-gbani 'jung, aning
'teng-gbani luong, aning bungbani ni ang 'bi mankpong 'puong, aning
buunhu jaa ang 'bi a 'puuhing, mang 'wong ang yeli: 'Pugibu, aning
nanihung, aning girima, aning kpiengu 'bibe a 'ku unani ang 'jing a
na'kogong ni, a 'ku a Pipolii ming a gara wagiri la wagiri.
14 Ka a bungnaang'voe anaahi ni yeli: Ami. Ka a ningbera lijeri aning
banaahi ni 'le 'tengeng a 'puohi unani ang tari 'nyivori a gara wagiri la
wagiri ni Ngming'puohibu.

A maribuhi

6 Mang daang nye sanga ni a Pipolii ang wa 'yuo a bungmarihi ni kanga.
Mang 'wong a bungnaang'voe anaahi ni kanga ang yeli a'wo saa
tahingbu dangini: Wa nye.
2 Mang 'liinhi a nye yohipielaa. Ka unani ang jomuu tari taanhuu. Bang
'kuu naalung 'jupiluu. Ung 'yi a tari tuongbu, a nang gara ka u tuong.
3 Sanga ni ung wa 'yuo a 'yiilung bungmaruu ni, mang 'wong a 'yiilung
bungnaang'vori ang yeli: Wa nye.
4 Ka yohijaala ang i jie daang 'yi. Bang 'ku unani ang daang jomuu ni
kpiengu, ka u 'ihi maahuu a 'yi 'teng-gbaning, ka ba kuura taa. Bang
'kuu 'takobi-kpong.
5 Sanga ni ung wa 'yuo a taalung bungmaruu ni, mang 'wong a taalung
bungnaang'vori ni ang yeli: Wa nye. Mang 'liinhi a nye yohisagilaa, ka

unani ang jomuu ni tari sanee ang tari 'jiihi a'yi ang toonhi taa a 'bi u 'nung.
6 Mang 'wong kokori a bungnaang'voe anaahi ni gaalinggang ang yeli: 'Wiit maahibu bung'yeni iye 'bebeyeni tuma sanyeu. Ka baarili maahibu buta i 'bebeyeni tuma sanyeu. Ta wa saana a kpaang aning a waing.
7 Sanga ni ung wa 'yuo a naahung bungmaruu ni, mang 'wong a naahung bungnaang'vori ni kokori ang yeli: Wa nye.
8 Mang 'liinhi, ka yohihulahula la. Ka unani ang jomuu ni 'yuori i 'Kuung, ka 'Heediz 'tuuruu. Ka Naangmini 'kubo kpiengu 'teng-gbani nyogi 'po 'jiihi anaahi a bila 'jie bung'yeni ingang, ka a ku aning 'takobi, a ku aning kongkpong, a ku aning 'kuung, a ku a 'tuuro dunee mo'duunhi ingang.
9 Sanga ni ung wa 'yuo a 'nuulung bungmaruu ni, mang nye banani bang daang ku ni 'vorihung ang 'bi a sarika 'ihijie luong. Bana bang daang ku Naangmini yelihung ni 'jung, aning a 'sieree bang daang tari 'jung ni.
10 Bang daang tahing aning kokokpiengaa, a yeli: 'Oo, Daana ang i pegi'yiruu, a i yeliminga daana. Wala ang na kauhi sing che ka i 'di banani ang kpiera 'teng-gbaning ni saree, a naa ti jiing sani ba iinhing?
11 Bang daang 'ku kanga jaa kparipielaa. Ka yelihung yeli 'kubo ka ba nang chelihi biela a gara sanga ni ba taa tungtuniba aning ba ba'biihi bang daang na ti ku a'wo bang kuba bila ni, ba nuori singbu ang na ti paali.
12 Mang 'liinhi sanga ni ung daang wa 'yuo a ayuobi bungmaruu ni. Ka 'tenge 'jigihibu kpong daang 'bibe. Ka ngminaa daang leu suo a'wo 'kookoo buora bang di kooni 'woo. Ka 'chiu leu 'woning jiing.
13 Ka sagbani ngmari'bie ni 'le 'tengeng, a'wo kangkanga dau ngmama ang ba biri wagiri ang ba i a wagiri minga 'puong. Ang mang 'le bila sanga ni sesekpong ang mang daa a dau.
14 Ka sagbani daang gaa a'wo 'piluu bang mang 'piluu bila ni. Ka tangkpong jaa aning 'jie jaa kuong ang ngmaa wa 'gili daang 'vigihi a 'yi a 'bijiihing.

Dabieng kpong
(Ai'zeeya G. 2:10; 'Luki G. 23:30)

15 Ka a dunee na'mine ni, aning a ningtiinha, aning a bundaamba, aning
a 'sojehi ningbera bera, aning a kpiengu niba, aning 'yeme jaa, aning nie
jaa ang ba i 'yeme, bang daang sogili ba miihi bogiri 'puuhing aning
tangbera bera 'puuhing.
16 Bang daang yera 'kuro a tangbera aning a 'pi-bera: Ye 'le pogiti, a
sogiliti a 'yi unani ang 'jing a na'kogo 'jung ni 'ningbisogong aning a
Pipolii 'su-kpiengaa ni ingang.
17 'Bojung ba 'su-kpiengaa 'be-kpong ni wayeng. 'Buong na tuong ahi?

A Isi'reeli niba 'tuhu koo
aning 'tuhu lijaa'yi aning 'tuhu anaahi
('Yesu 'Kristo Yeli'yuoruu G. 14:1)

7 A bila nga 'puoring mang nye malikihi anaahi ang ahi a 'teng-gbani
kpiila anaahing, a nyogi a 'teng-gbani seseri anaahi tari. A daang
nyogaang ka seseu daang ta daa 'teng-gbaning, bii a daa mankpoming,
bii a daa dau jaa 'jung.
2 Mang nye malika jaala ang 'yi sa'muni a 'duoro saa'ju, a tari a
Naangming'vori 'sieree bungmaruu ni. Ung yeli aning kokokpiengaa
a 'ku a malikihi anaahi ni bang 'ku kpiengu ka a ing 'teng-gbani aning
mankpong dangii ni:
3 Ye ta ing 'teng-gbani dangii, bii a ing mankpong dangii, bii a ing a daari
dangii, a gara sanga ni ting na ti di 'sieree bungmaruu ing ti Naangmini
tungtuniba ni 'gbering baahi.
4 Mang 'wong banani bang ing 'sieree ni nuori. Niba 'tuhu koo aning
'tuhu lijaa'yi aning 'tuhu anaahi (144,000) bang ing 'sieree a 'yi Isi'reeli
'biihi buura ni jaa 'puong.
5 Niba 'tuhu 'pie ning 'tuhu a'yi bang ing 'sieree 'Juuda buurii 'puong.
Niba 'tuhu 'pie aning 'tuhu a'yi bang ing 'sieree Ruubeng buurii 'puong.
Niba 'tuhu 'pie aning 'tuhu a'yi bang ing 'sieree Gaad buurii 'puong.
6 Niba 'tuhu 'pie aning 'tuhu a'yi bang ing 'sieree Aaser buurii 'puong.
Niba 'tuhu 'pie aning 'tuhu a'yi bang ing 'sieree Naafitalai buurii 'puong.
Niba 'tuhu 'pie aning 'tuhu a'yi bang ing 'sieree Manaase buurii 'puong.
7 Niba 'tuhu 'pie aning 'tuhu a'yi bang ing 'sieree Siimiyung buurii 'puong.

Niba 'tuhu 'pie aning 'tuhu a'yi bang ing 'sieree 'Liivai buurii 'puong.
Niba 'tuhu 'pie aning 'tuhu a'yi bang ing 'sieree Iisakar buurii 'puong.
8 Niba 'tuhu 'pie aning 'tuhu a'yi bang ing 'sieree a 'yi Zeebiyulung buurii 'puong. Niba 'tuhu 'pie aning 'tuhu a'yi bang ing 'sieree 'Joosef buurii 'puong. Niba 'tuhu 'pie aning 'tuhu a'yi bang ing 'sieree Beenjaming buurii 'puong.

Jemaa ang 'yi paalihi jaa

9 A bila 'puoring mang 'liinhi ka niba jemaa yaga nie ang kung tuong sori a bang ba nuori, bang 'yi paalihi jaa 'puo aning buurii jaa 'puo, aning niba jaa 'puo aning kokoe jaa 'puo daang ahi a na'kogo 'ningbi-tooring. Bang daang yeri kparipieni, a tari abe da'nuuhi ba 'nuuhing.
10 Bang tahina aning kokokpiengaa a yera: Ti Naangmini ni ang 'jing a na'kogo 'jung ni, aning a Pipolii, banang 'so 'chihi.
11 Ka a malikihi jaa daang ahi wa 'gili a na'kogo, a wa 'gili a ningbera, aning a bungnaang'voe anaahi ni. Ang daang 'le a na'kogo 'ningbi-tooring a 'pu, a 'puohi Naangmini Ngming'puohibu.
12 A yeli: Ami. 'Pugibu, aning girima, aning yeng, aning barika 'puohibu, aning nanihung, aning kpiengu, aning fanga 'bibe a 'ku ti Naangmini a gara wagiri la wagiri. Ami.
13 Ka a ningkpong kanga die a yeli 'kumo: Ning'bobo la bama nga ang yeri kparipieni nga? 'Ye bang 'yi?
14 Mang yeli 'kuu: N daana, inang bang. Ung yeli 'kumo: Bama nga la banani ang 'yi dogikpong 'puo. Bang pegi ba kpari, a veng ang peli a Pipolii jiing ni 'puong.
15 Bila 'jung la bang 'bi Naangmini na'kogo 'ningbi-tooring, a tunuu ngminaa aning 'yienguu u 'ji-pegi'yiruu 'puong. Ka unani ang 'jing a na'kogo 'jung ni na kpiera ba 'puong.
16 Kong kung la kpeba. Kon'nyuuri ming kung la kpeba. Ngminaa ming kung la toba bii ka tuluu kpeba.
17 'Bojung a Pipolii, unang 'bi a na'kogo gaalinggang ni na iye ba pichiina, a mang dieniba 'yie a gaaning kon'bulihi kuonhi ang i 'voe 'jiihi. Naangmini na bilihiye ba ningtong jaa ming ba 'ningbieng bahi.

A ayo'poinlung bungmaruu

8 Sanga ni ung daang wa 'yuo a ayo'poinlung bungmaruu ni, ka 'jie daang
i siriti sagbani 'puong a'wo hawa tarang 'puong.
2 Mang nye a malikihi ayo'poin, anang daang ahi Naangmini
'ningbi-tooring ni. Bang daang 'ku-a biengkonihi ayo'poin.
3 Ka malika jaala wa, a wa ahi a sarika 'ihijieng a tari sannii 'buung
la'bile. Bang 'kuu iinsens yaga ka u di paahi a ningpegi'yiribe jaa
Ngming'puohi ingang a 'ku Naangmini a sannii sarika 'ihijie ang daang
'bi a na'kogo ni 'ningbi-tooring.
4 Ka a iinsens nyuohi lang a ningpegi'yiribe Ngming'puohi ni ingang a 'yi
a malika 'nung a 'duoro saa'ju Naangmini 'ningbi-tooring.
5 Ka a malika di a 'buung la'bile a paaluu aning a sarika 'ihijie 'buung, a
di loo ing 'teng-gbaning. Ka kokoe, aning saa tahingbuhi, aning saa
nyigihibuhi, aning 'tenge 'jigihibu 'bibe.

A biengkonihi

6 Ka a malikihi ayo'poin ang daang tari a biengkonihi ayo'poin ni i a
miihi 'siri ka a ngmi a biengkonihi.
7 Ka a fora malika daang ngmi u biengkoni, ka sa'kubie aning 'buung ang
jeri jiing 'tu. Bang dia loo 'teng-gbani 'jung. Ka 'teng-gbani nyogi 'po
'jiihi ata ka 'jiyeni 'di 'buung. Ka daari nyogi 'po 'jiihi ata ka 'buung 'di
a 'jiyeni. Ka 'buung daang 'di momaaha jaa.
8 Ka a 'yiilung malika daang ngmi u biengkoni, ka bung kanga 'woning
tangkpong kpong, a 'dire 'buung u jaa. Bang diu loo ing mankpoming
ka a mankpong nyogi 'po 'jiihi ata ka 'jiyeni leu jiing.
9 Ka a bungnaanihi ang 'bi a mani 'puong a tari 'nyivori, a nyogi 'po 'jiihi
ata ka a 'jiyeni 'kpi. Ka a mani 'gboe nyogi 'po 'jiihi ata ka a 'jiyeni
daang saang.
10 Ka a taalung malika daang ngmi u biengkoni, ka ngmari'bi-kpong 'yi
sagbani, a 'dire a'wo fintina. Ung 'le a konboori nyogi 'po 'jiihi ata
'jiyeni ingang, a wa 'le a kon'bulihi iinhing.
11 A ngmari'biri 'yuori la Weemwud. Ka a kuonhi nyogi 'po 'jiihi ata ka
'jiyeni daang leu weemwud. Ka niba yaga daang 'kpi a 'yi a kuonhi
'sabogung. 'Bojung a kuonhi daang leu iye too.
12 Ka a naahung malika daang ngmi u biengkoni, bang ngmi ngminaa

nyogi 'po 'jiihi ata 'jiyeni, a ngmi 'chiu nyogi 'po 'jiihi ata 'jiyeni, a ngmi ngmari'bie nyogi 'po 'jiihi ata 'jiyeni. Bila 'jung ka a nyogi 'po 'jiihi ata ata 'jiyeni 'yeni daang suo. Ka a 'beu nyogi 'po 'jiihi ata 'jiyeni daang ba chaang. Bila ning u 'ju la a 'ji-suorii ming.
13 Mang 'liinhi, a 'wong ka'chigu ang egira sagbani gaalinggang a yera aning kokokpiengaa: Nimiha la, nimiha la, nimiha la a 'ku 'teng-gbani kpieriba, a malikihi ata biengkonihi kokoe ni ang buora ka a 'kong ni 'jung.

9 Ka a 'nuulung malika daang ngmi u biengkoni, mang nye ngmari'biri ang 'yi sagbani a 'le 'teng-gbaning. Bang 'kuu bogu ang ba tari 'mun-baahaa 'gboribiri.
2 Ung 'yuo a bogu ang ba tari 'mun-baahaa ni, ka nyuohi 'yi a bogu 'puong a 'do saa'ju, a'wo 'buung 'de-kpong kpong nyuohi. Ka ngminaa aning sagbani suo a bogu nyuohi 'jung.
3 Ka 'sobo 'yi a nyuohi 'puong a wa 'teng-gbaning. Bang 'ku-a kpiengu a'wo 'teng-gbani naahi ang tari kpiengu bila ni.
4 Bang 'ku-a nuori ka a ta wa inna a 'teng-gbani moo ni dangii, che bii a ing bungporii jaa dangii, che bii a ing dau jaa dangii. Che a inna niba ni ang ba tari Naangmini 'sieree ba 'gbering ni dangii.
5 Ba ba 'ku-a sori ka a kuura a niba, ka che a dogihiba 'chiuri a'nu. Ka ba dogee 'woning nanga baahi, sanga ni ung mang dung nie ni.
6 A 'beri ni 'puong niba na buoriye 'kuung, che ba kung nyiu. Ba na mang buorang ka ba 'kpi, che 'kuung na mang joye ba seng.
7 Ka a 'sobo 'worihung 'woning yohi ang i 'siri ka a gaa taanhuu. Ka buunhu 'mine 'bi a 'juring a'woning sannii naalung 'jupini. Ka a 'ningbisogihi 'woning ninsaaliba 'ningbisogihi.
8 Ang tari 'ju-kooni ang 'woning pogiba 'ju-kooni. Ka a nyina 'woning 'gbegime nyina.
9 Ang tari nyeu boori ang 'woning 'kuru nyeu boori. Ka a kpangkpama dangbu 'woning yohi yaga ang tagira cherietihi, a jora gara taanhuu dangbu.
10 Ang daang tari jue a'wo naahi. Ka 'ji-pupulihi 'bi a jueng, ang tari kpiengu a jueng ka a ing ninsaaliba dangii 'chiuri a'nu.
11 Ang tari a naa. Una la a bogu ang ba tari 'mun-baahaa malika ni.

'Hiiburihi kokoring u 'yuori la Abaadong. Che 'Giriik niba kokoring u 'yuori la Apooliyong.
12 Nimiha bung'yeni pari gaang. Che ye nye, nimihi-a'yi nang waanang.
13 Ka a malika ayuobi daana daang ngmi u biengkoni. Mang 'wong kokori a 'yi a sannii sarika 'ihijie ang 'bi Naangmini 'ningbi-tooring iila anaahing.
14 Ang yeli 'ku a malika ayuobi daana ang tari biengkoni ni: 'Lorihi a malikihi anaahi ni, ana bang 'le 'Yufireetis Mani 'puong ni.
15 Bang 'lorihi a malikihi anaahi, ana bang daang veng ang i 'siri a 'gu hawa aning 'beu aning 'chiu, a 'gu 'yuoni ni, ka a ku ninsaaliba nyogi 'po 'jiihi ata 'jiyeni.
16 Ka a yohijonniba 'sojehi daang i 'tuhu 'tuhu koohi a'yi. Mang 'wong ba singbu.
17 Bilang la mang nye a yohi a nyiibu 'puong aning banani ang jomaa, a tari nyeu boori ang muo a'wo 'buung, a i a'wo 'jeesint, a i a'wo 'jiribi. Ka a yohi 'juri 'woning 'gbegime 'juri. Ka 'buung aning nyuohi, aning 'jiribi mang 'yi a noeng.
18 A 'tuuro a 'baleuhi ata nga iinhing ka a malikihi daang ku ninsaaliba nyogi 'po 'jiihi ata 'jiyeni, a 'tuuro a 'buung ingang, a 'tuuro a nyuohi ingang, aning a 'jiribi ingang. Anang mang 'yi a noeng ni.
19 'Bojung a kpiengu 'biye a noeng, aning a jueng. 'Bojung a jue 'woniye wa'mine, a tari 'juri, ana ang mang di ing dangii.
20 A niba chelee ni a 'baleuhi nga ang ba ku ni, che ba daang nang ba leu 'yi ba 'nuuhi tuma yelibee ni 'puong, a kung la 'puoho deevulihi, aning sannii baga, aning wari baga, aning yaawa baga, aning 'kubo baga, aning daari baga Ngming'puohibu, anang ba nyira, bii a 'wono yela, bii a 'chene ni.
21 Ba daang ba leu 'yi ba niba kuubu ming 'puong, bii ba biribu yelitarihi 'puong, bii ba senseng 'puong, bii ba na'nyigiri 'puong.

A malika aning a gbang'bile

10 Mang nye malika kpiengaa kanga ang 'yi sagbani a 'sigire, a di savaalii ung i u kparuu ung yeri. Ka sa'suo 'gaali u 'jung, ka u 'ningbisogo 'woning ngminaa. Ka u gbee 'woning 'buung da'lugo.
2 Ung tari gbang'bile u 'nu 'puong, ka a gbangu 'yuo. Ung di u gbe'duri

ahi a mankpong 'jung, a di u gbegoo ahi 'teng-gbaning.
3 Ung tahing aning kokokpiengaa a'wo 'gbegini ang mang tahing yela bila ni. Sanga ni ung wa tahing yela, ka saa tahingbuhi ayo'poin kokoe daang yeli yela.
4 Sanga ni a saa tahingbuhi ayo'poin ang wa yeli a kokoe baahi, mang buora ka n seu. 'Beng la mang 'wong kokori ang 'yi sagbani a yeli 'kumo: Pogi a yela ni a saa tahingbuhi ayo'poin ang yeli ni, a ta sebaa.
5 Ka a malika ni mang nye ung ahi a mankpong 'jung aning 'teng-gbani 'jung ni lagi u 'nuduri a tie sagbani.
6 Ung po unani ang tari 'nyivori a gara wagiri la wagiri ni, unang naang sagbani aning buunhu ang 'bi a sagbani 'puong, a naang 'teng-gbani aning buunhu ang 'bi 'teng-gbani 'puong, a naang mankpong aning buunhu ang 'bi a mani 'puong ni ka wagiri la 'chibe.
7 Che a malika ayo'poin daana ni kokori 'beri ni 'puong, sanga ni ung na buora ka u ngmi u biengkoni ni, Naangmini 'gondo ni na baahing, a'wo ung yeli 'ku u tungtuniba ang i a dangyeriba bila ni.
8 Ka a kokori ni mang 'wong 'yi sagbaning ni la yeli yela 'kumo, a yeli: Gaa a ti di a gbang'bile ni, unang 'yuo a 'bi a malika ang ahi mankpong 'jung aning 'teng-gbaning 'nung ni.
9 Mang gaa a malika seng a ti yeli 'kuu: 'Kumo a gbang'bile. Ung yeli 'kumo: Diu a oo. U na iye too i 'puong. Che u na iye noo i nuoring a'wo siu.
10 Mang die a gbang'bile a malika 'nung a diu oo. Ung i noo n nuoring a'wo siu. Che sanga ni mang wa obuu baahi, ka n 'puo i too.
11 Ung yeli 'kumo: I na la dangyeliye yela a'wo niba yaga yela, aning paalihi yaga yela aning kokoe yaga yela, aning na'mine yaga yela.

A 'Sieridiribe ba'yi

11 Bang di maahibu bung 'kumo ung 'woning dangkpala. Bang yeli 'kumo: 'Ihi, a maahi a Ngming'puohi 'de-kpong, aning a sarika 'ihijie, a sori niba ni ang 'puoho Naangmini Ngming'puohibu 'be.
2 Che a Ngming'puohi 'de-kpong 'yenge jaga ni, ngmaa una bahi. Ta wa maaha una, 'bojung ba diung 'ku niba ni ang ba i 'Juuhi ni. Ba na tigiriye a 'yi-pegi'yiruu aning gberi 'chiuri lijaa'yi aning a'yi.
3 N na 'kuye n 'sieridiribe ba'yi kpiengu, ka ba daang dangyeli yela 'beri

'tuhu aning 'beri koohi a'yi aning 'beri lijaata (1,260). Ba daang na yeriye 'kookoo buorihi ka a i ba tama.

4 A 'sieridiribe nga la a ooliv daari a'yi ni, aning a fintindaari a'yi ni ang ahi 'teng-gbani Naangmini ni 'ningbi-tooring ni.

5 Ka nie jaang buora ka u ingba dangii, 'buung mang 'yiye ba nuoring a 'dire ba domihi. Ka nie jaang buora ka u ingba dangii, ngaang la ang i kparaama ka ba ku a daana.

6 A 'sieridiribe nga tariye kpiengu ka ba pogi sagbani ka saa ta wa ba dangyelibu 'beri ni 'puong. Ba na tariye kpiengu kuonhi iinhing ka ba leuhaa ka a i jiing, a tari kpiengu ka ba ngmi 'teng-gbani aning 'baleuhi jaa a'wo bila jaa pahii pahii bang buora.

7 Sanga ni bang na baahi ba 'sieree 'diibu, a 'dungo ang 'yire a bogu ang ba tari 'mun-baahaa a 'duoro ni daang na jeu nibang, a tuongba, a kuba.

8 Ba 'kuung inggbama na jengye a 'yi-kpong karaa sokpong ni 'puong, a 'yiri bang buona Soodom aning 'Iijipiti siilung soring ni. 'Be bang daang kpaahi ba Daana ming dagara 'jung ni.

9 Niba na 'yiye a nibihi 'puo, a 'yi buura 'puo, a 'yi kokoe 'puo, aning paalihi 'puuhi a nye ba 'kuung inggbama 'beri ata aning 'be-chelii. Ba kung sagi ka ba di ba 'kuung inggbama ing bogiri 'puong.

10 Banani ang 'bi 'teng-gbaning ni daang na nyengiming ba ingang, a 'di dunee, a 'kuro taa 'kuubuhi. 'Bojung a dangyeriba ba'yi nga daang dogihiye banani ang kpiera 'teng-gbaning ni.

11 'Beri ata aning 'be-chelii ang wa pari, ka a 'nyivori Sie 'yi Naangmini seng a wa kpeba. Bang 'ihi ahi 'dengdenge. Ka dabieng kpong kpe banani ang daang nyiba ni.

12 Bang daang 'wong kokori ang gong yaga jaa 'yi sagbani a yeli 'kubo: Ye 'do wa che. Bang 'do gaa sagbani savaalii 'puong, ka ba domihi nyiba.

13 A hawa ning u 'ju 'puong ka 'tenge 'jigihibu kpong 'bibe. Ka a 'yiri nyogi 'po 'jiihi 'pie 'jiyeni daang 'le. Ka niba 'tuhu ayo'poin 'kpi a 'tenge 'jigihibu 'puong. Ka dabieng kpe ba chelee ni, bang 'ku a sagbani Naangmini ni girima.

14 A 'yiilung nimiha ni pari gaang. Ye nye, a taalung nimiha waanang 'wieng 'wieng.

A ayo'poinlung biengkoni

('Hiiburihi G. 1:8)

15 Ka a ayo'poinlung malika ni ngmi u biengkoni. Ka kokoe daang gong yaga jaa sagbani 'puong a yeli: A dunee nga naalung ni leuye ti Daana naalung, a leu u 'Kristo naalung. U na 'diye naalung a gara wagiri la wagiri.
16 Ka a ningbera lijeri aning banaahi ni ang daang 'jing ba na'kogihing Naangmini 'ningbi-tooring ni 'le, a 'pu, a 'puohi Naangmini Ngming'puohibu.
17 A yeli: Ti 'puohiing barika, 'oo, Daana Naangmini, a Kpiengu Jaa Daana. I 'bibeng, a daang 'bibe, 'bojung i diye i kpiengkpong ni, a 'di naalung.
18 Ka 'suuri daang kpe a paalihi. Ka i ming 'su-kpiengaa wa. Ka a wagiri ta ka ba 'di a kpiinhi saree, ka i 'ku i tungtuniba, bana la a dangyeriba ni, sanyeu. A 'ku a ningpegi'yiribe sanyeu, aning banani ang jora i 'yuori ni sanyeu, ningbera aning niba ang ba i ningbera jaa, a nyuong banani ang nyuona 'teng-gbani ni.
19 Ka Naangmini Ngming'puohi 'de-kpong ni daang 'yuo sagbani 'puong. Bang nye u 'layiri daga ni u Ngming'puohi 'de-kpong ni 'puong. Ka saa nyigihibu aning kokoe, aning saa tahingbu, aning 'tenge 'jigihibu, aning sa'kubie yaga daang 'bibe.

A poga aning a diraagong

12 Ka 'sieri-kpong 'yi gbanggbali sagbani 'puong, poga ang daang 'pili ngminaa. Ka 'chiu 'bi u gbee luong. Ka ngmari'bie 'pie aning a'yi naalung 'jupiluu 'bi u 'jung.
2 Ung tari 'puo, a 'cheehe dogiri 'puo baahi 'puong, a daang 'di dogee ka u dogi.
3 Ka 'sieri-jaala la 'yi gbanggbali sagbani 'puong, diraagong kpong jie, ang tari 'juri ayo'poin aning iila 'pie. Ka naalung 'jupini ayo'poin 'bi u 'juring.
4 Ka u juuri tagi ngmari'bie nyogi 'po 'jiihi ata 'jiyeni a dia loo 'teng-gbaning. Ka a diraagong ahi a poga ang buora ka u dogi ni 'ningbi-tooring, ka ka a pogang ang wa dogira u 'bie ni baaha, ka u oo a 'bie.

5 Ka a poga dogi 'bi-dau. A 'bieng daang na kaara paalihi jaa aning 'kuri dangkpala. Bang jaa a poga 'bie ni 'do gaaning Naangmini aning u na'kogo seng.
6 Ka a poga jo kpe mo'sogo 'puo a gaa 'jie Naangmini ang maali 'kuu 'be, ka ba 'kuruu siimaa 'be 'beri 'tuhu aning koohi a'yi aning lijaata (1,260).
7 Ka taanhuu daang 'ihi sagbani 'puong. Ka Maikel aning u malikihi daang jeuning a diraagong. Ka a diraagong ming ning u malikihi daang jeuning Maikel aning u malikihi.
8 Che a diraagong ning u malikihi daang ba tuong. 'Jie daang ba la 'bi sagbani 'puong a 'ku a diraagong ning u malikihi.
9 Bang di a diraagong kpong 'yi loo. Una la a wa'koree ni bang buona Deevul aning Sitaani ni. Unang benna dunee jaa ni. Ba daang diung loo ing 'teng-gbaning, a di u malikihi loo paahi u ingang.
10 Mang 'wong kokokpiengaa ang yeli sagbani 'puong: Pampana ti Naangmini 'chihilung, aning ti Naangmini kpiengu, aning ti Naangmini naalung ni, aning u 'Kristo kpiengu ni wayeng. 'Bojung ba diye ti ba'biihi 'yo-saana ni loo 'tengeng. Unang da mang saana ba 'yoe Naangmini 'ningbi-tooring ngminaa aning 'yienguu jaa ni.
11 Bang tuomuu a 'tuuro a Pipolii jiing ni ingang, aning a 'tuuro ba 'sieree yelihung ni ingang. Ba ba nung ba 'nyivoe a jora 'yire 'kuung ingang.
12 Bila 'jung yena sagbama aning ye banani ang 'bi a 'puuhing, ye nyengina. Nimiha la a 'ku 'teng-gbani aning a mankpong. 'Bojung a Deevul 'sigi waye ye ingang ka 'suuri kpeu yaga jaa. 'Bojung u bangyeng ka u wagiri iye fiing.
13 Sanga ni a diraagong ang daang wa nye ka ba diung loo 'teng-gbaning, ung dogihi a poga ni ang daang dogi a 'bi-dau ni.
14 Bang 'ku a poga ka'chigu-kpong kpangkpama a'yi ka u egi 'yi a waahuu 'ningbi-tooring a gaa ti kpe a mo'sogo 'puo, a gaa u 'jie. 'Be bang na 'kuruu siimaa wagiring, aning wagirihing, aning wagiri tarang.
15 Ka a waahuu daang purihi u nuori kuong a'wo kontaalii bahi a poga boong, ka u i ka a kontaalii di a poga gaaning.
16 Ka 'teng-gbani sung a poga, a 'yuo u nuori a voli a kontaalii ni a diraagong ang purihi u nuoring bahi ni.
17 Ka 'suuri kpe a diraagong a poga yela. Ung gaa ka u ti jeuning a poga buurii chelee ni taanhuu. Banang 'tuuro Naangmini 'begiri a tari 'Yesu

'Kristo 'sieree ni.

A 'duunhi a'yi

13 Mang daang ahi a mankpong 'biihee 'jung, a nye 'dungo ang 'yi a mankpong 'duoro, a tari 'juri ayo'poin aning iila 'pie. Ka naalung 'jupini 'pie 'bi a iila 'juring, ka degibu 'yoe 'bi u 'juring.
2 A 'dungo mang nye ni daang 'woniye buomani, ka u gbee 'woning beer gbee. Ka u nuori 'woning 'gbegini nuori. Ka a diraagong 'kuu u kpiengu aning u na'kogo, a 'kuu berii kpiengu yaga jaa.
3 Mang nye u 'juri ni kanga ung 'woning 'kuung dangii ang paguu. Ka u 'kuung dangii ni daang nyaa. Ka dunee jaa daang i nomaa, a 'tu a 'dungo.
4 Bang daang 'puohi a diraagong Ngming'puohibu, unang daang 'ku a 'dungo kpiengu ni. Bang 'puohi a 'dungo ming Ngming'puohibu, a yeli: Ning'buong 'woning a 'dungo? Ning'buong na tuong jeu niu taanhuu?
5 Bang daang 'kuu nuori ang yera yelibera a degira Naangmini 'yuori. Bang daang 'kuu kpiengu ka u tuna u tuma 'chiuri lijaa'yi aning a'yi.
6 Ung daang 'yuo u nuori Naangmini 'yuori degibu 'puong, ka u degi u 'yuori aning u kpe'jie aning banani ang kpiera arijenang.
7 Bang 'kuu kpiengu ka u jeu ning a ningpegi'yiribe taanhuu, a tuongba. Bang 'kuu berii kpiengu buurii jaa iinhing, aning kokoe jaa iinhing, aning paalihi jaa iinhing.
8 Banani jaa ang kpiera 'teng-gbaning na 'puohuung Ngming'puohibu. Ba 'yoeng ba seu a Pipolii bang ku a 'yi a dunee 'munpiileeng 'nyivori gbangu ni 'puong ni.
9 Ka nie jaang tari 'toorii, u daana 'wong.
10 Unani ang diera ning niba 'yie a gara ngminyogibu 'puo, u na gaaye ngminyogibu 'puo. Unani ang kuura niba aning 'takobi, a iye kparaama ka ba kuu aning 'takobi. A ningpegi'yiribe 'kanyiri ni aning ba limaniye ni la nga.
11 Mang daang nye 'dungo kanga ang i 'dung-jaala a 'yi 'teng-gbani a 'duoro. Ung tari iila a'yi a'wo pipolii. Ung yeli yela a'wo diraagong.
12 Ung digira a fora 'dungo berii kpiengu ni jaa a tuna tuma u 'ningbi-tooring. Ung vena ka 'teng-gbani aning banani ang kpiera u 'puong 'puoho a fora 'dungo Ngming'puohibu. U 'kuung dangiing daang

nyaa ni.
13 Ung ira yelisielibera, 'haali ung veng ka 'buung 'yi sagbani 'sigire 'teng-gbani niba 'ningbiring.
14 Ung benna banani ang kpiera 'teng-gbaning ni a 'tuuro a yelisiela ni iinhing ung tari kpiengu ka u tung a 'dungo 'ningbi-tooring ni. Ung yera 'kuro banani ang kpiera a 'teng-gbaning ka ba maali 'worihung 'ku a 'dungo, unang daang nye dangii a 'yi 'takobi ingang a che tari 'nyivori ni.
15 Ung daang tari kpiengu ka u 'ku a 'dungo 'worihung ni 'nyivori, ka a 'dungo 'worihung ni mang yera yela, aning ka u veng ka ba ku banani jaa ang kung 'puohi a 'dungo 'worihung ni Ngming'puohibu.
16 Ung veng ka niba jaa mang die namba ba 'nuduring bii ba 'gbering. Ningbera aning niba ang ba i ningbera, bundaamba aning nandaamba, niba ang ba i 'yemihi aning niba ang i 'yemihi daang la.
17 Ung veng ka nie kung da bung bii a kuohi bung, 'see nie nga ang tari a namba, bii a tari a 'dungo 'yuori ni, bii a tari u 'yuori namba ni.
18 Yeng la nga. Unani ang tari 'ningbiyuo, u jeri a 'dungo namba ni, 'bojung u iye ninsaalaa namba. Ka u namba i koohi ayuobi aning lijaata aning ayuobi (666).

'Yieng-paalaa

14 Mang daang 'liinhi, ka a Pipolii la ahi Zaiyong Tanga 'jung. Ka niba 'tuhu koo aning 'tuhu lijaa'yi aning 'tuhu anaahi (144,000) paahi u ingang. Ka u 'yuori aning u Ba 'yuori seu ba 'gbering.
2 Mang 'wong dangbu a 'yi sagbaning, a'wo kongyaga dangbu, aning saa tahingbu kpong. Ka a dangbu mang 'wong 'woning 'koni ngmiriba ang ngmira ba 'konihi.
3 Bang daang 'yieng 'yieng-paalaa a na'kogo 'ningbi-tooring, aning a bungnaang'voe anaahi 'ningbi-tooring, aning a ningbera 'ningbi-tooring. Nie jaa kung tuong daanhi a 'yienii, 'see a niba 'tuhu koo aning 'tuhu lijaa'yi aning 'tuhu anaahi (144,000) ni 'yong. Bana bang daang yeudie a 'yi 'teng-gbaning ni.
4 Bama nga la banani ang ba degi ba miihi aning pogiba. 'Bojung ba iye daba ang ba bang dau ning poga taa bangbu. Bama nga la banani ang 'tuuro a Pipolii 'jie jaa ung gara. Bama nga bang daang yeudie a 'yi

ninsaaliba 'puong, bang i fora ngmama a 'ku Naangmini aning a Pipolii.
5 'Girii 'chi ba nuoring. Ba ba tari ngmehii Naangmini na'kogo ni 'ningbi-tooring.

Malikihi ata 'duoho

6 Mang nye malika jaala ang egira sagbani gaalinggang, a tari a 'duohi-sung ang ba tari baahibu ni ka u ing 'duoho 'ku banani ang kpiera 'teng-gbaning ni, aning paaluu jaa, aning buurii jaa, aning kokori jaa, aning niba jaa.
7 Ung yeli aning kokori ang gong yaga jaa: Ye jora Naangmini a 'kuruu girima, 'bojung u saree 'diibu wagiri tayeng. Ye 'puoho unani ang maali sagbani, aning 'teng-gbani, aning mankpong, aning kon'bulihi ni Ngming'puohibu.
8 Ka 'yiilung malika 'tu a yeli: Baabilong 'leyeng, u 'leyeng, a 'yi-kpong ni, 'bojung u vengyeng ka paalihi jaa 'nyu u senseng 'suuri waing ni.
9 Ka taalung malika 'tu a 'puoring, a yeli aning kokori ang gong yaga jaa: Ka nie jaang 'puohi a 'dungo aning u 'worihung ni Ngming'puohibu, a die u namba u daana 'gbeung bii u 'nung,
10 u daana ning u 'jung na 'nyu Naangmini 'suuri waing ni. Ana bang 'kiri ing u 'su-kpiengaa 'bonsuo 'puong ka bung jaa ba jeri a ingang ni. Ba na dogihuung aning 'buung aning 'jiribi a malikipegi'yirihi 'ningbi-tooring aning a Pipolii 'ningbi-tooring.
11 Ka ba dogihibu nyuohi 'duoro saa'ju wagiri la wagiri. Ba ba tari peenhibu ngminaa aning 'yienguu, banani ang 'puoho a 'dungo aning u 'worihung ni, aning unani jaa ang diera a 'dungo namba u 'gbeung.
12 A ningpegi'yiribe 'kanyiri 'jie la nga, banang 'tuuro Naangmini nuori 'kuubuhi, a tari 'Yesu limaniye ni.
13 Mang 'wong kokori ang 'yi sagbani a yeli 'kumo: Seu: A 'yi ngaang gara kpiinhi ni ang 'kpiire Daana ingang nyiye 'pu-peli. Mm, a Sieng yera bila, ka ba peenhi a 'yi ba tungkpienhi iinhing, ka ba tuma 'tuuribo.

A dunee chiebu

14 Mang 'liinhi, ka savaalipielaa la. Ka nie kanga 'jing a savaalii 'jung a'wo Ninsaalaa 'Bi-dau ni. Ung tari sannii naalung 'jupiluu u 'jung. Ka 'su-gonga ang 'dire 'bi u 'nung. (Daaniel G. 7:13)

15 Ka malika jaala kanga 'yi a 'ji-pegi'yiruu 'puong, a yera aning kokori ang gona yaga jaa a 'kuro unani ang 'jing a savaalii 'jung ni: Di i 'su-gonga tung buunhu chiebu 'puong, a che buunhu. 'Bojung a wagiri tayeng a 'kui ka i che buunhu. 'Bojung 'teng-gbani buunhu chiebu tayeng.
16 Ka unani ang 'jing a savaalii 'jung ni di u 'su-gonga tung 'teng-gbani, ka 'teng-gbani buunhu daang che.
17 Ka malika jaala kanga 'yi a 'ji-pegi'yiruu ni ang 'bi sagbani 'puong ni. Ung ming daang tari 'su-gonga ang 'dire.
18 Ka malika jaala kanga ming daang la 'yi a sarika 'ihijie. Ung daang tari kpiengu 'buung ingang. Ung yeli aning kokori ang gong yaga jaa a 'ku unani ang tari 'su-gonga ang 'dire ni: Di i 'su-gonga ni ang 'dire ni a laanhi 'teng-gbani 'girep vana 'nuuhi ngmama ang lang taa, 'bojung u 'girepihi biriyeng.
19 Ka a malika daang di u 'su-gonga a tung 'teng-gbani 'puong, a laanhi 'teng-gbani vana ni lang taa, a dia loo ing Naangmini 'su-kpiengaa waing nieri kpong ni 'puong.
20 Bang daang neu nebaa a waing nieri ni 'ji-jaalang a 'yi-kpong daam'puoring. Ka jiing 'yi a waing nieri ning, 'haali a 'do a ti ta yohu daama, a 'puo ta 'jie ang i a'wo maili koohi a'yi.

Banani ang tuong a 'dungo

('Yesu 'Kristo Yeli'yuoruu G. 12:11)

15 Mang nye 'sieri-jaala ang i kpong, a i sielii sagbani 'puong. Malikihi ayo'poin ang tari a baahaa 'baleuhi ayo'poin ni mang nye. 'Bojung Naangmini 'su-kpiengaa daang paaliyeng a ingang.
2 Mang nye bung ang i a'wo nyaahaa mankpong a jeri 'buung. Ka banani ang tuong a 'dungo, a tuong u 'worihung, a tuong u namba, a tuong u 'yuori namba ni daang ahi a nyaahaa mani 'jung, a tari Naangmini 'konihi.
3 Bang 'yiene 'Moosis, Naangmini tungtuna 'yienii ni, aning a Pipolii 'yienii ni a yeli:

> I tuma iye bera a i sielii, Daana Naangmini Kpiengu Jaa Daana. I soe 'tuye sori, a i yeliminga, ina ningpegi'yiribe Naa. (Duturoonomi G. 32:3)

4 Ning'buong kung joi, 'oo Daana, a kung pegi i 'yuori? 'Bojung i 'yoming pegi'yi. 'Bojung paalihi jaa na wang a wa 'puohi Ngming'puohibu i 'ningbi-tooring. 'Bojung i sun'tuubu yeli-irihi 'yiye gbanggbali. ('Yieme G. 86:9)
5 A bila 'puoring mang 'liinhi, ka a 'sieree tent 'ji-pegi'yiruu ni ang 'bi sagbani 'puong ni daang 'yuo.

Baahaa 'baleuhi

6 Ka a malikihi ayo'poin daang 'yi a 'ji-pegi'yiruu 'puo, a tari a 'baleuhi ayo'poin, a yeri masari tama kpari ang i 'forifori, a i pieni. Ka sannii dangbarihi 'le a nyeuring.
7 Ka a bungnaang'voe anaahi ni kanga daang 'ku a malikihi ayo'poin ni 'bonsuuhi ayo'poin ang pa aning Naangmini 'su-kpiengaa ni. Unang tari 'nyivori a gara wagiri la wagiri ni.
8 Ka a 'ji-pegi'yiruu jaa daang paali aning nyuohi ang daang 'yi Naangmini girima ingang, a 'yi u kpiengu ingang. Nie jaa kung tuong kpe a 'ji-pegi'yiruu 'puo a gara sanga ni a malikihi ayo'poin 'baleuhi ayo'poin ni ang ti paali.

Naangmini 'su-kpiengaa 'bonsuuhi

(Joon G. 3:36)

16 Mang daang 'wong kokori ang gong yaga jaa a 'yi a 'ji-pegi'yiruu 'puong, a yeli 'ku a malikihi ayo'poin ni: Ye gaa ti 'kiri Naangmini 'su-kpiengaa 'bonsuuhi ni ing 'teng-gbaning.
2 Ka fora malika daang gaa a ti 'kiri u 'bonsuo ing 'teng-gbaning. Ka natie ang i bee, a biera yaga daang teu a niba ni ang tari a 'dungo namba, a 'puoho u 'worihung Ngming'puohibu ni.
3 Ka 'yiilung malika 'kiri u 'bonsuo ing a mankpong 'jung. Ka a mankpong daang leu jiing a'wo kpiima jiing. Ka bung'vori jaa ang 'bi a mankpong 'puong daang 'kpi.
4 Ka taalung malika 'kiri u 'bonsuo ing a konboori aning a kon'bulihi iinhing, ang daang leu jiing.
5 Mang 'wong a kuonhi malika ni ang yeli: I iye sun'tuuro, 'oo Daana, ina nga ang 'bibe, a daang 'bibe, ina ang i a Pegi'yiruu ni, ing 'di a yela nga saree ngaang 'jung.

6 'Bojung ba 'kiriye ningpegi'yiribe aning dangyeriba jiing, ing 'kubo jiing ka ba 'nyu. 'Bojung ba sigiye bila.
7 Mang 'wong a sarika 'ihijie ang yeli: Mm, Daana Naangmini, a Kpiengu Jaa Daana, i saree 'diibuhi iye yeliminga 'puong, a i sun'tuubu 'puong.
8 Ka naahung malika 'kiri u 'bonsuo ing ngminaa ingang. Bang 'ku ngminaa kpiengu ka u nyugi niba aning 'buung.
9 Ka tuluu kpong daang nyugi niba. Bang degi Naangmini 'yuori, unang tari kpiengu a 'baleuhi nga ingang ni. Ba daang ba leu 'yi ba yelibee 'puong ka ba 'kuu girima.
10 Ka 'nuulung malika 'kiri u 'bonsuo ing a 'dungo na'kogo ingang. Ka u naalung daang pa aning sagiluu. Bang mang dung ba jintihi ba iinhi baahi 'puong,
11 a mang degi sagbani Naangmini ni ba iinhi baahi aning ba natie 'jung. Ba daang ba leu 'yi ba iibu ni 'puong.
12 Ka malika ayuobi daana 'kiri u 'bonsuo ing a 'Yufireetis ingang, a mankpong ni, ka u kuong daang nyuuhi ka a sa'muni na'mine ni sori nye i 'siri 'jung.
13 Mang nye sibee ata ang 'woning loonhi ang 'yi a diraagong nuoring, aning a 'dungo nuoring, aning a 'girii dangyera nuoring.
14 'Bojung a iye sibee siihi, a tuna kpiengkanaama. Anang 'yi gara dunee jaa na'mine seng ka a ti laanhiba gaaning Naangmini a Kpiengu Jaa Daana 'be-kpong taanhuu ni.
15 Ye nye, n waanang a'wo na'nyige. U daana nyiye 'pu-peli, unani ang kaara, a kaara u tama 'jieng, ka u ta wa 'chene aning ingkpali ka ba nye u 'vii.
16 Ang daang laanhiba lang taa a ti kpening 'jie bang buona 'Hiiburu kokoring ka Aramageedong.
17 Ka ayo'poinlung malika 'kiri u 'bonsuo a bahi saa'jung. Ka kokori ang gong yaga jaa daang 'yi a sagbani 'ji-pegi'yiruu 'puong, a 'yi a na'kogong, a yeli: A tungyeng.
18 Ka kokoe, aning saa tahingbuhi, aning saa nyigihibuhi daang 'bibe. Ka 'tenge 'jigihibu kpong daang 'bibe, a 'tenge 'jigihibu to nang ba 'bibe a 'yi wagiri ning ninsaaliba ang 'bi 'teng-gbaning. U daang iye 'tenge 'jigihibu ang i kpong yaga jaa a 'gaali.
19 Ka a 'yi-kpong daang 'po 'jiihi ata. Ka a paalihi 'yie ni 'le. Ka

Naangmini tiehi Baabilong tiinhuu yela, ka u 'kuu u 'su-kpiengaa waing
'bonsuo ni.
20 Ka 'jie jaa kuong ang ngmaa wa 'gili daang jo bori. Ba daang ba nye a
tangbera ming.
21 Ka sa'kubi-bera daang 'yi sagbani a 'le niba iinhing, ka sa'kubiri jaa
tiinhuu mang i a'wo ki'lo-gram lijaa'yi aning a'nu. Ka niba daang degi
Naangmini a sa'kubie 'baleu ni 'jung, 'bojung a 'baleu daang iye kpong
a 'gaali.

17 Ka a malikihi ayo'poin ni ang tari a 'bonsuuhi ayo'poin ni kanga
daang wa, a wa yeli yela 'kumo, a yeli: Wa, n na 'wuliing a
jentirikpong ni ang 'jing kuonhi yaga 'jung ni saree 'diibu.
2 U ning dunee na'mineng seng taa, ka a dunee kpieriba 'bugi aning u
jentirihung waing ni.
3 Ung daang dima gaaning a sie 'puong a ti kpening a mo'sogo 'puo.
Mang nye poga ang jong 'dungo ang i jie. Ka degibu 'yoe pa a 'dungo
inga jaa. Ung tari 'juri ayo'poin aning iila 'pie.
4 Ka a poga boo aning tama ang i 'jimejime, a i jie, a boo aning salima,
aning 'ku-nanee, aning peelihi. Ung tari sannii 'bonsuo u 'nung, ung pa
aning yelihaarihi aning u jentirihung yelidega.
5 Ka 'yuori daang seu u 'gbeung: 'Gondo, Baabilong Tiinhuu Ni, Jentirihi
Ma Ni Aning 'Teng-gbani Yelihaarihi Ma Ni.
6 Mang nye a poga ang daang 'bugi aning ningpegi'yiribe jiing ni, aning
niba bang ku 'Yesu yela jiing. Sanga ni mang nyiu, ka nomaa kpema
yaga jaa.
7 Ka a malika daang yeli 'kumo: Wala 'jung ka nomaa kpei? N na yeliye
a poga 'gondo ni 'kui, a yeli a 'dungo ung jong ni 'gondo 'kui, a 'dungong
tari 'juri ayo'poin aning iila 'pie ni.
8 A 'dungo ni ing nye ni daang 'bibeng, che ba la 'bibe pampana, a che
daang na 'yi bogu ni ang ba tari 'mun-baahaa ni 'puong a 'do gbanggbali,
a gaa ti kpe nyuongbu 'puo. Banani ang kpiera 'teng-gbaning ni daang
na iriye a'be sanga ni bang na nye a 'dungo ni ang daang 'bibe, a 'chibe
pampana, a che daang na wa ni. Ba 'yoeng ba seu 'nyivori gbangu ni
'puong a 'yi a dunee 'muni 'bingbu sanga ni.
9 Haakila ang tari yeng 'jie la nga. A 'juri ayo'poin ni iye tangbera

ayo'poin, a ingang ka a poga 'jing ni.
10 Na'mine bayo'poin 'bibeng. Ba ba'nu 'leyeng, ka bung'yeni 'bibe. Kanga daana nang ba wa. Ka unang wa wa, u na 'bibeng biela.
11 A 'dungo ni ang daang 'bibe, a che ba la 'bibe pampana ni, una minga la a 'niilung naa ni, a i ba bayo'poin ni kanga, u garang ka u ti kpe nyuongbu 'puo.
12 A iila 'pie ni ing nye ni iye na'mine 'pie. Bana nang ba nye naalung, che ba daang na ti nyiye kpiengu a'wo na'mine hawa bung'yeni 'puong a paahi a 'dungo ingang.
13 Ba tariye haakila bung'yeni, a na di ba kpiengu aning ba 'suobu kpiengu 'ku a 'dungo.
14 Ba na jeuniye a Pipolii taanhuu, ka a Pipolii tuongba. 'Bojung u iye daam'mine Daana, a i na'mine Naa. Banani ang na 'bi u seng iye niba ung buong, a i niba ung 'lugihi, a i limanpaalii niba.
15 Ung yeli 'kumo: A kuonhi ni ing nye ni, 'be ka a jentira 'jing ni, a iye nibihi, a i ningjemihi, a i paalihi, a i kokoe.
16 Iila 'pie ni ming ing nye ni, a ning a 'dungo na haye a jentira, a saang u yela, a yaahuu che ka u tari ingkpali. Ba na ooye u inggbani a nyuguu aning 'buung.
17 'Bojung Naangmini diye bila ing ba 'sikieng ka ba paali u buobu, a sagi ka ba di ba naalung kpiengu a 'ku a 'dungo a gara sanga ni Naangmini yeliyaga ang na ti paali.
18 A poga ni ing nye ni iye a 'yi-kpong nanii ni, unang 'di naalung a 'teng-gbani na'mine ingang ni.

Baabilong 'lee

18 A yela nga 'puoring mang nye malika jaala kanga ang 'yi sagbani a 'sigire 'tenge, a tari kpiengkpong. Ka 'teng-gbani chaang u 'chengkeng 'jung.
2 Ung tahing yaga jaa aning kokokpiengaa a yeli: Baabilong tiinhuu ni 'leyeng. U 'leyeng. U leuye sibee kpe'jie, a leu sidegiri jaa pogibu 'jie, a leu no'bile jaa ang i degiri aning no'bile bang ha kpe'jie.
3 'Bojung a paalihi jaa 'nyuye u senseng 'suuri waing ni. Ka a 'teng-gbani na'mine ni niu seng taa. Ka a 'teng-gbani yaagu-iriba leu bundaamba a 'tuuro u bundaambuunhu yaga ingang.

4 Mang daang 'wong kokojaala ang 'yi sagbani a yeli: Ye wa 'yi u 'puong,
n niba. Ka ye ta i niba ang na paahi u yelibee ni 'puong, ka ye ta die u
'baleuhi ni ming.
5 'Bojung u yelibee 'doyeng a ti ta sagbani, ka Naangmini tiehi u tungbee
yela.
6 Ye yeu u sani a'wo bila ni ung yeuye ni. Ye yeu gberi 'buyi a naa u
'dayeni ni sani a'wo u tuma ang 'wo bila. A 'bonsuo ni ung paali ni, ye
paaluu gberi 'buyi a 'kuu.
7 Bila ni yaga ung 'ku u minga girima a 'bi noo 'puong sing, ye 'kuu
dogihibu aning nimiha a sing bila. 'Bojung u yerang u 'sikiring: N
'jingyeng a'wo poginaa. N ba i dunggali, n kung nye nimiha.
8 Bila 'jung 'bebeyeni 'puong ka u 'baleuhi daang na wa, 'kuung, aning
nimiha aning kong. 'Buung daang na 'diye u jaa baahi, 'bojung Daana
Naangmini ni ang 'dire u saree ni tariye fanga.
9 Ka a 'teng-gbani na'mine ni, banang semuu ka ba niu 'bi noo 'puong ni,
ba daang na 'koming a i nimiha u yela, sanga ni bang na nye u 'buung
'diibu nyuohi.
10 Ba daang na ti ahiye toori jaa, bang na jora u dogihibu ni dabieng 'jung,
a yeli: Nimiha, nimiha, a 'yi-tiinhuu Baabilong ingang, a kpiengu
'yi-kpong ni. 'Bojung i saree 'diibu wayeng hawa 'yeni 'puong.
11 A 'teng-gbani yaagu-iriba na 'koming a i nimiha u yela, 'bojung nie jaa
ba la daara ba yaagu buunhu.
12 A salima yaagu buunhu, aning wari yaagu buunhu, aning 'ku-nanee
yaagu buunhu, aning peelihi yaagu buunhu, a masari yaagu tama, a
yaagu tan'jimejime, a yaagu 'danduli 'ngmiihii tama, a yaagu tanjiihi,
aning taing daari yaagu buunhu jaa, aning woo nyina yaagu buunhu ni
baluu jaa, aning dananee yaga jaa yaagu buunhu baluu jaa, aning 'kuri
yaagu buunhu, aning maaribal yaagu buunhu.
13 Aning 'siinamong yaagu buunhu, aning yaagu kpang'nyuu-noohi, aning
yaagu iinsens, aning yaagu waing, aning yaagu kpaang, aning yaagu
jonsuunhi, aning yaagu 'wiit, aning yaagu 'duunhi, aning yaagu piihi,
aning yaagu yohi, aning yaagu cherietihi, aning yaagu 'yemihi, aning
ninsaaliba 'vorihung yaagu.
14 A dangmama ni i 'suhu ang bo yaga jaa ni 'yiye i seng a gaa. Buunhu
jaa ang i bungnoohi, a i bungsuunhi 'yiye i seng a gaa. I daang kung

la nyia jaa.
15 A buunhu nga yaagu-iriba ni, banang i bundaamba a 'tuuro u ingang ni, ba daang na ti ahiye toori jaa bang na jora u dogihibu ni dabieng 'jung, a 'kono, a ira nimiha.
16 A yera: Nimiha, nimiha, a 'yi-tiinhuu ni, unang da mang boo aning masari tansuunhi, aning tan'jimejime, aning tanjiihi ni, a da mang maali u minga aning salima, aning 'ku-nanee, aning peelihi.
17 'Bojung hawa bung'yeni 'puong ka bundaalung ang i kpong ngaang nyuong. Ka 'gboe ang i bera ningbera jaa, aning a niba jaa ang 'bi 'gboe ang i bera 'puong, aning 'gboe ang i bera 'puo tungtuniba, aning banani jaa ang 'tuuro mankpong ingang a ira yaagu, bang daang ti ahi toori jaa.
18 Sanga ni bang nye u 'buung 'diibu nyuohi ni, bang tahing, a yera: 'Yibuong 'woning a 'yi-tiinhuu nga?
19 Bang ong tani ing ba 'juring, a 'cheehi, a 'kono ningtong, a ira nimiha, a yera: Nimiha, nimiha, a 'yi-tiinhuu ni, u 'puong ka banani jaa ang daang tari 'gboe ang i bera a mankpong 'puong daang i bundaamba a 'tuuro u bundaalung ingang ni. 'Bojung hawa bung'yeni 'puong ung nyuong.
20 Nyengina u yela, ina sagbani, aning yena ningpegi'yiribe, aning yena 'bi-tunihi, aning yena dangyeriba. Ye nyengina, 'bojung Naangmini naaye ye sani u ingang.
21 Ka malika kanga ang tari kpiengu daang di 'kuurii ang 'woning nieri 'ku-kpong kpong a diu loo ing a mankpong 'puong, a yeli: Ngaang bang na daa Baabilong a 'yi-tiinhuu ni loo 'tengeng aning kpangkpangkpiengu. Ba daang kung la nyiu jaa.
22 Ba daang kung la 'wong 'koni-ngmiriba kokori, aning 'yiengyienibe kokori, aning 'fuluti-ngmiriba kokori, aning biengkongngmiriba kokori i 'puong jaa. Ba kung la nye yaagu jaa tungtuna i 'puong. Ba kung la 'wong nieri 'ku-kpong dangbu i 'puong jaa.
23 Fintina chaanii daang kung la chaang i 'puong jaa. Ba kung la 'wong pogipaalaa sira aning pogipaalaa kokori i 'puong jaa. 'Bojung i yaagu-iriba la a 'teng-gbani ningbera ni. 'Bojung i biribu belingye paalihi jaa.
24 Ba nyiye dangyeriba jiing, aning ningpegi'yiribe jiing, aning banani jaa bang ku 'teng-gbaning jiing u 'puong.

19 A yela nga 'puoring mang 'wong a'wo jemaa yaga kokokpong sagbani 'puong ang yeli: Ha'lelu-ya. Daana ti Naangmini 'soye 'chihilung aning girima aning nanihung, aning kpiengu.
2 'Bojung u saree 'diibu iye yeliminga 'puong, a i sun'tuubu 'puong, 'bojung u 'diye a jentirikpong ni saree, unang degi 'teng-gbani aning u jentirihung ni. U naaye u tungtuniba jiing ni sani u ingang.
3 Bang la yeli: Ha'lelu-ya. Ka u nyuohi 'ihe 'duoro saa'ju wagiri la wagiri.
4 Ka a ningbera lijeri aning banaahi, aning a bungnaang'voe anaahi daang 'le 'tengeng a 'puohi Ngming'puohibu a 'ku Naangmini ni ang 'jing a na'kogo 'jung ni, a yeli: Ami, Ha'lelu-ya.

Naangmini Pipolii poga digibu

5 Ka kokori daang 'yi a na'kogong, a yeli: Ye 'pugiro ti Naangmini, yena u tungtuniba jaa, aning ye banani ang joruu, ningbera aning niba ang ba i ningbera jaa.
6 Mang 'wong a'wo jemaa yaga kokori, a'wo kuonhi yaga dangbu, a'wo saa tahingbu kpienhi, ang yeli: 'Pugiro Naangmini, 'bojung Daana Naangmini, Kpiengu Jaa Daana 'diye naalung.
7 Ye veng ka ti 'puuhi peli ka ti nyengina, a 'kuruu nanihung, 'bojung a Pipolii poga digibu tayeng. Ka u poga i u minga 'siri.
8 Bang 'ku a poga sori ka u boo aning masari ang viela a ba tari degiri, a che peli. 'Bojung masari ang viela la ningpegi'yiribe sun'tuubu ni.
9 Ung yeli 'kumo: Seu, Banani bang buong gaaning a Pipolii poga digibu ni siimaa 'jie, ba nyiye 'pu-peli. Ung yeli 'kumo: Naangmini yeliminga yeliyaga ni la nga.
10 Mang daang 'le u gbeeng ka n 'puohuu Ngming'puohibu. Ung yeli 'kumo: Nye, ta i bila. N iye i tungtungto aning i ba'biihi ni ang tari 'Yesu 'sieree ni tungtungto. 'Puoho Naangmini Ngming'puohibu. 'Bojung 'Yesu 'sieree la a dangyelibu sie ni.

Unani ang jonna yohipielaa

11 Mang daang nye sagbani ang 'yuo, ka yohipielaa la. Bang buona unani ang jomuu ni Limanpaalii Daana aning Yeliminga Daana, ung 'dire saree a jeura taanhuu sun'tuubu 'puong.

12 Ka u 'ningbie daang 'woning 'buung-jinti. Ka naalung 'jupine yaga daang 'bi u 'jung. Ung daang tari 'yuori ang seu, nie jaa daang ba bang a 'yuori 'see u minga.
13 Ung daang yeri kparuu bang di lohi jiing 'puong. Bang buona u 'yuori Naangmini Yelihung.
14 Ka tan'nuuhi ang 'bi sagbaning daang jong yohipieni a 'tuuruu, a boo aning masari vieni ang peli, a ba tari degiri.
15 Ka 'takobi ang 'dire 'yi u nuoring, ka ka u diu chening a paalihi. U daang na kaaribang aning 'kuri dangkpala, a neura a Kpiengu Jaa Naangmini 'su-kpiengaa aning u 'suuri waing nieri ni. ('Yieme G. 2:9)
16 Ka 'yuori seu u kparuu ingang aning u gbekpoming: Na'mine Naa Aning Daam'mine Daana.
17 Mang daang nye malika ang ahi ngminaa 'puong, a tahing aning kokokpiengaa, a yeli 'ku bungegirihi jaa ang egira saa'ju gaalinggang: Ye wa, a laanhi ye miihi lang taa, a gaa a Naangmingkpong ni siimaa 'jie.
18 Ka ye 'di na'mine inggbama, a 'di 'sojehi ningbera inggbama, a 'di kpiengu niba inggbama, a 'di yohi inggbama, a 'di banani ang jomaa inggbama, a 'di niba jaa inggbama, banani ang ba i 'yemihi aning banani ang i 'yemihi, ningbera aning niba ang ba i ningbera jaa.
19 Mang nye a 'dungo, aning 'teng-gbani na'mine, aning ba tan'nuuhi ang laanhi lang taa ka ba jeuning unani ang daang jong a yohu aning u tan'nu taanhuu.
20 Bang daang nyogi a 'dungo, aning a 'girii dangyera ni ang daang i kpiengkanaama u 'ningbi-tooring ni. Ana ung daang di beling banani ang die a 'dungo namba ni, aning banani ang 'puohi u 'worihung Ngming'puohibu ni. Ba ba'yi nga jaa bang daang di 'voe a loo ing 'buung 'bulee ang 'dire aning 'jiribi 'puong.
21 Bang daang ku ba chelee ni aning 'takobi ni ang daang 'yi unani ang jong a yohu nuoring ni. Ka a bungegirihi jaa 'di ba inggbama tigi.

Sitaani bang 'le a ta 'yuomo 'tuhu

20 Mang nye malika ang 'yi sagbani a 'sigire, a tari a bogu ang ba tari 'mun-baahaa ni 'gboribiri. Ka jorihi ang i kpong 'bi u 'nung.
2 Ung nyogi a diraagong, a sang'kongkoruu waahuu ni. Una la a Deevul

aning Sitaani ni. Ung daang 'leu 'yuomo 'tuhu.
3 Ung diu loo ing a bogu ang ba tari 'mun-baahaa ni 'puong, a laruu bahi
a di bungmaruu a mari u pogi'jie 'jung. Ka u daang ta la beling a
paalihi a gara 'yuomo 'tuhu ang na ti paali. A bila 'puoring ba na
'loruung bahi wagiri fiing 'puong.
4 Mang nye na'kogihi, aning banani ang 'jing a 'jung. Bang 'kubo
kpiengu ka ba 'di saree. Mang daang nye banani 'juri bang ngmaahi
'Yesu 'sieree yela aning Naangmini yelihung ni yela 'vorihung. Banang
ba 'puohi a 'dungo Ngming'puohibu, bii a 'puohi u 'worihung
Ngming'puohibu ni, bii a die u namba ba 'gbering, bii ba 'nuuhing ni.
Bang tari 'nyivori a 'di naalung aning 'Kristo 'yuomo 'tuhu.
5 Che a kpiinhi chelee ni daang ba tari 'nyivori a gara sanga ni a 'yuomo
'tuhu ang ti baahi. A fora 'kuung 'puo 'ihiyiibu ni la bila.
6 Unani ang paahi a fora 'kuung 'puo 'ihiyiibu 'puong, u daana nyiye
'pu-peli, a i nie ang pegi'yi. A 'yiilung 'kuung ba 'so kpiengu ba iinhing.
Ba daang na iye Naangmini aning 'Kristo Ngming'puohi 'yi-dieriba, ka
ba niu 'di naalung 'yuomo 'tuhu.

Sitaani ang 'dire dogee wagiri la wagiri

7 Sanga ni a 'yuomo 'tuhu ang daang na wa baahi, ba na 'yuoye Sitaani ka
u 'yi pogibu 'deu ning 'yi gbanggbali.
8 U na 'yi gaang ka u ti beling a paalihi ang 'bi 'teng-gbani lampegihi
anaahi ni 'puuhing, Goog aning 'Meegog. Ka u ti laanhiba lang taa a
gaaning taanhuu. Ba yaga singbu iyeng a'wo a mankpong 'biihee.
9 Bang daang 'tu a 'teng-gbani yelingu jaa a gaa, a ti ngmaa a
ningpegi'yiribe kampu ni, a 'yi-nunginaa ni a wa 'gili. Ka 'buung 'yi
Naangmini seng sagbaning a 'sigi 'tenge a wa 'di-ba ku.
10 Ka a Deevul ni ang belingba ni, bang diu loo ing 'buung 'bulee aning
'jiribi 'puong. 'Beng ka a 'dungo aning a 'girii dangyera 'be ni. Ba
daang na 'diye dogee ngminaa aning 'yienguu a gara wagiri la wagiri.

Saree 'diibu a na'kogi-pielaang

11 Mang daang nye na'kogi-pielikpong, aning unani ang 'jing u 'jung. U
'ningbisogong la ka 'teng-gbani aning a sagbani daang jo bori, ka 'jie
'chibe a 'ku-a.

12 Mang nye kpiinhi, ningbera aning kpiinhi ang ba i ningbera, bang ahi
Naangmini 'ningbi-tooring. Ka gbama daang 'yuohi. Ka gbangjaala
kanga 'yuo, unang i 'nyivori gbangu ni. Bang daang 'di a kpiinhi saree
a 'yi yela ni ang seu a gbama 'puuhing, a 'tuuro ba tumang.
13 Ka mankpong 'ihi kpiinhi ang 'bi u 'puong. Ka 'kuung aning 'Heediz 'ihi
kpiinhi ang daang 'bi a 'puuhing. Bang 'di nie jaa saree a 'tuuro ba tuma
ingang.
14 Bang daang di 'kuung aning 'Heediz a loo ing a 'buung 'bulee 'puong.
A 'yiilung 'kuung la bila.
15 Nie ni jaa bang ba nye u 'yuori ang seu 'nyivori gbangu ni 'puong, ba
diye u daana loo ing a 'buung 'bulee 'puong.

Sagbangpaalaa aning 'teng-gbangpaalaa

21 Mang daang nye sagbangpaalaa aning 'teng-gbangpaalaa. 'Bojung
a fora sagbani ni aning a fora 'teng-gbani ni daang la 'chibe.
Mankpong ming daang la 'chibe.
2 Ka maang Joon daang nye a 'yi-pegi'yiruu, Jeruuselem paalaa ang 'yi
Naangmini seng, a 'yi sagbani a 'sigire 'tenge, a i 'siri a'wo pogipaalaa
ang boo sung jaa a 'ku u sira.
3 Mang daang 'wong kokori ang gong yaga jaa a 'yi sagbani, a yeli: Nye,
Naangmini kpe'jie 'biye ninsaaliba seng, ung na kpiera aniba. Ba na iye
u niba. Naangmini minga na 'biye ba seng a i ba Naangmini.
4 Naangmini na bilihiye ningtong jaa ba 'ningbieng bahi. 'Kuung daang
kung la 'bibe. Nimiha ming kung la 'bibe, che bii 'kuori. 'Ji-baahi ming
daang kung la 'bibe, 'bojung a yeli'kori ni pari gaang.
5 Ka unani ang 'jing a na'kogo 'jung ni yeli: Nye, n maaniye yela jaa ang
ira yelipaani. Ung daang yeli 'kumo: Seu, 'bojung a yela nga iye
yeliminga, a i limanpaalii yeliyaga.
6 Ung yeli 'kumo: A tungyeng. Maang la a Aalifa aning a 'Omeega, a
'munpiilee aning a baahibu. Unani kon'nyuuri ang kpe, n na 'kuung
kuong jaala a 'yi 'nyivori kon'bulee ning.
7 Unani ang tuona daang na 'diye buunhu jaa cheng, ka n i u Naangmini,
ka u i n 'bi-dau.
8 Che banani ang jora dabieng, aning banani ang ba sagira, aning banani
ang i bunghaarihi, aning ningkuuriba, aning senseniba, aning biribu

niba, aning bagi-maaniba, aning 'giri-ngmaariba jaa daang na tariye ba 'jie a 'bulee ang 'dire 'buung aning 'jiribi ni 'puong. A 'yiilung 'kuung la bila.

Jeruuselem paalaa

9 Ka a malikihi ayo'poin, anang daang tari 'bonsuuhi ayo'poin ang pa aning a baahaa 'baleuhi ayo'poin ni kanga daang wa n seng, a wa yeli yela 'kumo, a yeli: Wa, n na 'wuliing a pogipaalaa, a Pipolii poga ni.
10 Ung daang dima gaaning sie 'puong tangkpong kpong ang 'do yaga a ti 'wulimo a 'yi-tiinhuu ni, a Jeruuselem pegi'yiruu ni. Ung daang 'yi sagbani a 'yi Naangmini seng a 'sigire.
11 Ung daang tari Naangmini girima ni. Ka a chaanii 'woning 'kuurii ang i nanii yaga jaa, 'haali a'woning jasiper 'kuurii, a i 'yileng 'yileng a'wo kirisitil.
12 Ung daang tari daangguoni ming ang i kpong a 'do. Ung tari 'yenge 'di-nobera 'pie aning a'yi, ka malikihi 'pie aning a'yi 'bi a 'yenge 'di-noberang. Ka 'yoe seu a ingang. Ana la Isi'reeli 'biihi buura 'pie aning ba'yi ni 'yoe.
13 A sa'muni seng, 'yenge 'di-nobera atang daang 'bibe. Sa'mung-goo seng ni, ka 'yenge 'di-nobera ata 'bibe. Sa'mungduri seng ni ka 'yenge 'di-nobera ata 'bibe. Ka 'yenge 'di-nobera ata ming 'bi ngminton'liengee seng.
14 Ka a 'yiri daangguoni ni daang tari 'demuno 'pie aning a'yi. Ka a Pipolii 'bi-tunihi 'pie aning ba'yi ni 'yoe 'bi a iinhing.
15 Ka unani ang daang yera nima yela ni tari sannii bungmaahuu ka u maahi a 'yiri, aning u 'yenge 'di-nobera, aning u daangguoni ni.
16 Ka a 'yiri jeng a tari kpiila anaahi. Ka u yogu aning u yelingu sing taa. Ung daang maahi a 'yiri aning a bungmaahuu. Ung i kilomitihi koohi awai aning 'pihita aning a'yi. U yogu, aning u yelingu, aning u 'duobu, a jaang sing taa.
17 Ung daang maahi a 'yiri daangguoni ni. Ung i 'mitihi lijaata aning ayuobi, a 'tuuro ninsaalaa maahibu ingang, a malika maahibu la bila.
18 Bang daang me u daangguoni aning jasiper. Ka a 'yiri daang i sannii ang i 'forifori a i 'yileng 'yileng a'woning nyaahaa.
19 Bang maali a 'yiri daangguoni 'demuno ni aning 'kubo baluu jaa ang i

nanee. A fora 'demuni daang iye jasiper. Ka 'yiilung 'demuni daang i saafair. Ka a taalung 'demuni i chalisidooni. Ka a naahung 'demuni i eemiralid.
20 Ka a 'nuulung 'demuni i saridonikis. Ka a ayuobi 'demuni i saardies. Ka a ayo'poinlung 'demuni i kiriisolait. Ka a 'niilung 'demuni i buuril. Ka a awailung 'demuni i 'to-paz. Ka a 'piilung 'demuni i kirisoopirasi. Ka a 'pie ning 'yenihung 'demuni i jeesint. Ka a 'pie-naa'yiilung 'demuni daang i aamitisit.
21 Ka a 'yenge 'di-nobera 'pie aning a'yi i peelihi 'pie aning a'yi. Ka 'yenge 'di-nokpong bung'yeni jaa mang maali aning peelihi bung'yeni. Ka a 'yiri sokpong i sannii ang i 'forifori a'wo nyaahaa ang i 'yileng 'yileng.
22 N daang ba nye Ngming'puohi 'de-kpong a 'yiri 'puong. 'Bojung Daana Naangmini a Kpiengu Jaa Daana aning a Pipolii la u Ngming'puohi 'de-kpong.
23 A 'yiri daang ba hiena ngminaa, bii 'chiu ka a chaang u 'puong. 'Bojung Naangmini girima ni chaamuung, ka a Pipolii i u chaanii.
24 A paalihi daang na 'chenee u chaanii ni 'puong. Ka 'teng-gbani na'mine ni waananing ba girima aning ba nanihung a wa kpieraning u 'puo.
25 U 'yenge 'di-nobera ni daang kung pogi ngminaa jaa. 'Bojung 'ji-suorii daang kung 'bibe.
26 Ba na waaniye a paalihi girima aning a nanihung a wa ing u 'puong.
27 Bung jaa ang i degiri, bii a tuna yela ang i yelihaarihi, bii a ngmaara 'girii, daang kung kpe u 'puo jaa, 'see banani 'yoe ang seu a Pipolii 'nyivori gbangu ni 'puong.

22 Ung daang 'wulimo 'nyivori kuong konboo ang i 'forifori, a i 'yileng 'yileng a'wo kirisitili, a 'puoro 'yire Naangmini aning a Pipolii na'kogong.
2 Ang 'tuuro a 'yiri sokpong ni gaalingga. A konboo lampega kanga jaang, ka 'nyivori dau ni mang 'bibe, a mang ngmang dangmama gberi 'pie aning a'yi, a ngmana 'dayeni 'chiu jaa. Ka a dau vaari daang 'bibe a 'ku a paalihi nyaabu.
3 Duhibeu daang kung la 'bibe. Naangmini aning a Pipolii na'kogo ni daang na 'biye u 'puong. Ka u tungtuniba tunuu.

4 Ba daang na mang nyiye u 'ningbisogo, ka u 'yuori mang 'bi ba 'gbering.
5 'Ji-suorii daang kung 'bibe. Ba ba hiena fintina chaanii, bii ngminaa chaanii, 'bojung Daana Naangmini 'kuribong chaanii. Ba daang na 'diye naalung a gara wagiri la wagiri.

'Yesu waa

6 Ung daang yeli 'kumo: A yeliyaga nga iye limanpaalii yeliyaga, a i yeliminga. Ka a dangyeriba ang pegi'yi Daana Naangmini ni tung u malika ka u wa 'wuli u tungtuniba yela ni ang na i 'wieng.
7 Nye, n waanang 'wieng. Unani ang 'tuuro a gbangu nga dangyelibu ni yeliyaga ni, u nyiye 'pu-peli.
8 Ka maang Joon nye a yela nga, a 'wo-maa. Sanga ni mang daang wa 'wo-maa a nyia baahi, mang 'le 'tengeng a malika ang 'wulimo a yela nga gbeeng, ka n 'puohi Ngming'puohibu.
9 Ung yeli 'kumo: Nye, ta i bila. N iye i tungtungto, a i i ba'biihi ang i dangyeriba tungtungto, a i banani ang 'tuuro a gbangu nga yeliyaga ni tungtungto. 'Puoho Naangmini Ngming'puohibu.
10 Ung daang yeli 'kumo: Ta pagi a gbangu nga dangyelibu yeliyaga ni, 'bojung a wagiri pieliyeng.
11 Unani ang i beutuna, veng ka u nang i beutuna. Unani ang i degiri, veng ka u nang i degiri. Unani ming ang i sun'tuuro, veng ka u nang i sun'tuuro. Unani ming ang pegi'yi, veng ka u nang pegi'yi.
12 Nye, n waanang 'wieng, ka n sanyeu 'bi n seng. Mang na 'ku nie jaa a'wo u tuma ang na 'wo bila.
13 Maang la a Aalifa aning a 'Omeega, a 'munpiilee aning a baahaa, a fora aning a 'po-baahaa.
14 Banani ang tuna u nuori 'kuubuhi nyiye 'pu-peli, a 'tu a 'yenge 'di-nobera a kpe a 'yiri 'puo, ka ba nye sori a gaa a 'nyivori dau ni ingang.
15 'Bojung baahi, aning biribu niba, aning senseniba, aning ningkuuriba, aning bagimaaniba, aning nie ang nung 'girii a ngmaara 'girii, banang 'bi a 'yiri daam'puoring.
16 Maang 'Yesung tung n malika ka u wa 'di a yela nga 'sieree a 'kuye a cheechihi 'puuhing. Maang la 'Deevid nyagihuu aning u buurii ni, maang la a 'be-ngmaraa ni ming ang chaana ni.

17 Ka a Sie aning a pogipaalaa yera: Waana. Unani ang 'wono, u daana yeli: Waana. Unani kon'nyuuri ang kpe, u daana wa. Ka nie jaang buora, u daana di 'nyivori kuong ni a 'nyu jaala.
18 'Bojung n 'diree 'sieree a 'kuro nie ni jaa ang 'wono a gbangu nga dangyelibu ni yeliyaga. Ka nie jaang paahi yeli jaa a yela nga ingang, Naangmini na paahiye 'baleuhi ni ang seu a gbangu nga 'puong ni 'ku u daana.
19 Ka nie jaang ming 'ihi yela a dangyelibu nga gbangu yela ni 'puong, Naangmini na 'ihiye u tuori 'nyivori dau ni ingang, a 'ihuu a 'yi-pegi'yiruu ming 'puong, a yelang seu a gbangu nga 'puong ni.
20 Unani ang 'dire a yela nga 'sieree yerang: Mm, n waanang 'wieng. Ami. Waana, Daana 'Yesu.
21 Daana 'Yesu 'Kristo bunye ni 'bi ye jaa seng. Ami.

Yeliyaga 'Mine 'Muni

aamitisit (amethyst) 'Yiibu G. 28:19	'Ku-nanii ang i 'jijimii a i dabang dabang la.
aapul, aapulihi (apple) Yeng Yeli'bie G. 25:11	Aapulihi iye dangmama 'mine ang mang numa.
Aasitarot, Aasitarotihi (Astaroth) Duturoonomi G. 1:4	Aasitarotihi daang iye 'Keenan 'deme ngmingpogiba.
aiviri (ivory) 'Yieme G. 45:8	Woo nyina la aiviri nansaariing.
alabaasitur (alabaster) Maatiu G. 26:7	Bung ang mang 'yi 'tenge, a i 'wo 'kuurii bang nieng a'wo jong a 'gbuli 'gbune. U mang peling to a i hulahula 'berihung dabang dabang 'puong.
Ami (Amen) Soribu G. 5:22	Ngming na veng ka bila i, bii, tieha a yelihung nga.
aniis (anise) Maatiu G. 23:23	Nye diil.
baarili (barley) 'Yiibu G. 9:31	Bung'bie ang i duori a i jue baluu la. Ba mang tuong diye a ming jong maali paanuu aning bung'dirihi 'mine.
bangki (bank) Maatiu G. 25:27	'Jie bang me ka niba mang ing ba 'libie 'be.
'Bee-al (Baal) Soribu G. 22:41	Filiisitiya niba baga 'yoe la bila.

beer (bear - animal)
Fora Saamiu-el G. 17:34

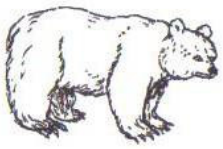

Nachagu kanga ang i dong bung. A 'irii iye yaga, ka a 'worihung aning a singbuhi i dabang dabang. A 'chi ti paaluu ngang.

Beer, Balingbaa'tuo, 'Buringbiihi (star constellation)
'Joob G. 9:9

Ama jaa iye ngmari'bie ang mang langtaa maali buunhu bang 'kua 'yoe. Ngmari'bie 'mine la langtaa a maali bung kanga bang buona beer.

buuril (beryl)
'Yiibu G. 28:20

U iye 'ku-nanii kanga ang i 'wo davaari.

chalisidooni (chalcedony)
'Yesu 'Kristo Yeli'yuoruu G. 21:19

'Ku-nanii kanga ang mang i 'wo davaari la.

chegi (lifted up from the earth)
Joon G. 3:16

Chegi 'wuliye 'Yesu 'kuung a dagara 'jung.

cheeriet, cherietihi (chariot)
'Munpiilee G. 41:33

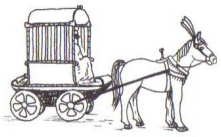

Bungkpieruu ang tari gbee a'yi bii gbee anaahi ang 'woning saakiri gbee taa, a i yohi bungtagiruu. Bang mang kpeu 'ningbi-peli yela, a mang kpeu tuma yela aning taanhuu yela.

cheribihi (cherubim)
'Munpiilee G. 3:24

Bung kanga ang ba i malika la, che u 'biye saa'jung. Ninsaalaa kung tuong nyia aning 'ningbiri, che Naangmini daang 'wulibong ka ba maali a 'worihung aning sannii a 'layiri daga 'jung.

'chihi iilii (horn of salvation)
'Luki G. 1:69

A 'Layikoree 'puong 'iilii daang mang 'bigihiye kpiengu.

denaari, denaarihi (denari, denarius) Maatiu G. 18:28	'Rom paaluu 'libiri la. Wagiri kangang u daang mang iye sannii. Wagiri kangang ming ung daang mang i wari.
'dii-kinihi (deacons) Filiipai G. 1:1	Tungtuniba bang mang 'lugi ka ba tuna cheechi tuma 'mine.
diil (dill)	Bungburuu la bang mang di u 'bie a maana ning siimaa ka u veng ka a siimaa numa. A 'yuori kanga ming la aniis.
diraagong (dragon) 'Niihemaiya G. 2:13	Bungnaanuu ang 'woning eu la, a i kpong, a tari juuri ang tari kpiengu yaga.

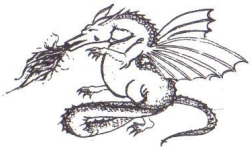

Doorikas (Dorcas) A 'Bi-tunihi Tuma G. 9:36	'Giriik kokori 'puong Doorikas 'wuliyeng ka u iye boin.
eemiralid (emerald) 'Yiibu G. 28:17	'Kuurii baluu kanga ang 'woning davaari la, a i nanii yaga.
Faarisi, Farisiihi (Pharisee, Pharisees) Maatiu G. 23:26	Isi'reeli nie/niba la. A Farisiihi daang mang tariye karing'baani ka ba ba mang saana a 'begu.
filaakitirihi (phylactery) Duturoonomi G. 6:8	Gbangu dagi'bile ang tari kpiila anaahi bang seu seupegi'yirihi u 'puong la. A 'Juuhi mang diye kanga 'le ba 'nu-goohing a mang di kanga 'le ba 'juring Ngming'puohibu sanga. A mang 'woniye seba a che mang i kpong.

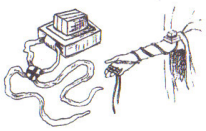

fintina (lamp)
'Yiibu G. 25:6

'Mine iyeng a'wo nga.

fintindau (candlestick)
'Yiibu G. 25:31

'fulut (flute)
'Yesu 'Kristo Yeli'yuoruu G. 18:22

'Yieme bung la bang mang fuuhuu ung 'kono. U 'woniye wiye a che mang i yogu a gaa wiye.

gbaanaa
'Yiilung Korinti G. 11:24

'gbori-kpong (ship)
'Hiiburihi G. 6:19

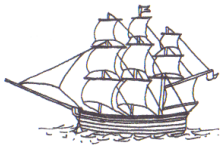

'girep (grape)
'Munpiilee G. 9:20

'girep vana (grape vine)
'Hozeeya G. 10:1

A iye ngmiela ang mang tuong baa a i bera. A buurii kanga mang tieye gbee jeng 'tengeng, bii a mili daari 'do. Ba mang diye a ngmama maana waing.

'girep yoo (vineyard)
'Munpiilee G. 9:20

guohi naalung 'jupiluu
Joon G. 19:1

'Heediz (Hades)
Maatiu G. 11:23

'Jie ni niba ang ba 'tu Naangmini ang mang gaa sanga ni bang mang wa 'kpi. Bang mang ti 'bibeng a gara a saree 'diibu. Ba daang na 'leye a saree 'diibu 'puong ka ba veng ka ba gaa jehinama.

Hosanna
Maatiu G. 21:9

'Hiiburu yelihung la. Bila 'muni la: Waaning 'chihilung, ti suhang. Fora ba daang mang yeliye bila a suhi Naangmini ka u sungba. A bila 'puoring ung leu i 'pugibu yeli a 'ku Naangmini.

iifa
'Yiibu G. 29:40

Iifa maahibu iyeng a'wo 'kookoo laahi a'yi.

iinsens (incense)
'Yiibu G. 25:6

Turaadi kanga bang mang nyugi a iinsens nyugi 'jie aning a 'buung la'bile 'puong.

iinsens nyugi 'jie
'Yiibu G. 30:27

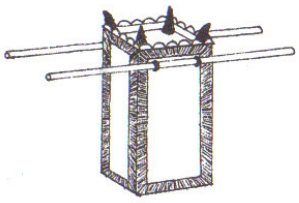

jaga (courtyard)
'Yiibu G. 27:9

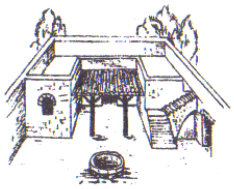

jasiper (jasper)
'Yiibu G. 28:20

'Ku-nanii kanga ang i vielaa yaga jaa la.

'jeesint (jacinth)
'Yesu 'Kristo Yeli'yuoruu G. 9:17

'Ku-nanii kanga ang i buluu, ka kanga ming mang i 'wo davaari.

'kaubiri (grave)

'Yesu 'kaubiri daang 'biye 'pi-kpong 'puong.

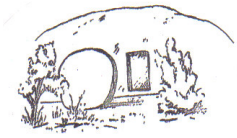

kiriisolait (chrysolyte)
'Yesu 'Kristo Yeli'yuoruu G. 21:20

'Ku-nanii kanga ang i jie la.

kirisoopirasus (chrysoprasus)
'Yesu 'Kristo Yeli'yuoruu G. 21:20

'Ku-nanii kanga ang i 'wo davaari to la.

'kiyubit, 'kiyubitihi (cubit)
'Munpiilee G. 6:15

'Kiyubit singbu iyeng a'wo ningkpong 'nu a 'piili u kpangkpang'goli a ti ta u 'nubi-noe baahaa.

'koni (harp)
'Munpiilee G. 4:21

'Yieme bung la.

koongkiubaing (concubine)
'Munpiilee G. 22:24

Koongkiubaing iye poga dau ang mang di. U ahi'jie ba mang ta poga minga ahi'jie, che u ahi'jie mang la gaa seni ming ahi'jie. U sira mang kaaruung, a kaara u 'biihi ming a'wo u 'yobe-tuma ang 'wuli bila.

kooribang
Maarik G. 7:11

U 'muni la 'kuubu a 'ku Naangmini.

'kuruhuu (anchor)
Soribu G. 31:22

Kuus
'Munpiilee G. 2:13

Kuus daang la 'Itiopiya paaluu sa'mungduri seng.

maaribal (marble)
Fora Tung'kori G. 29:2

'Ku 'iirii kanga daa ang i too yaga la. Ba mang diang maali 'deu buunhu, bii a me 'deri.

manna (manna)
'Munpiilee G. 4:22

Siingsielii Naangmini ang daang mang di 'ku Isi'reeli 'biihi bang oo a gaa ti ta 'yuomo lijaa'yi sanga ni bang daang 'yi 'Iijipiti a gara 'Keenan.

minit (mint)
Maatiu G. 23:23

Bung kanga bang mang ko 'jie a di buri ung mang 'ihi a i 'bile. Bang mang diu maali bun'dirihi.

mee (myrrh)
'Munpiilee G. 37:25

Dau kanga 'sugini bang mang 'ihi a di maali turaadi kanga la, a mang dia maali a di ing kpiima inggbaning ung ba puona. Bang mang dia ming a puo maali buo ingbu kpanpegi'yirihi.

muusitarid (mustard)
Maatiu G. 13:31

U iye dau bang bang yaga Iisiriel paaluung, ka u 'bie mang i 'bilii a'wo 'jue 'bie. Ba mang diung a maali ning siimaa ka a siimaa numa.

namba (number)
'Yiibu G. 29:6

U iye 'sieree ang 'wuno bung bii nie ang i bila.

Ngming'puohi 'de-kpong kpong (temple)
'Yiilung Saamiu-el G. 22:7

Ngming'puohi 'deu (synagogue)
'Yiibu G. 15:17

Ngming'puohi 'yi-diera (priest)
'Yiibu G. 2:16

Ngming'puohi 'yi-dierikpong (chief priest)
'Yiilung Na'mine G. 25:18

Ngming'puohi 'yi-dierikpong kpong (high priest)
'Liivai G. 21:10

nieri 'ku-kpong (millstone)
Maatiu G. 18:6

Nikolee niba
'Yesu 'Kristo Yeli'yuoruu G. 2:6

Niba ang 'tu boribu ngming'puohi aning niba ni ang ngmaa ba miihi a 'yi cheechi ingang, a che 'tuuro a boribu ngming'puohi. A 'bi-tunihi wagiri ni la ka bila daang 'ihi.

nyogima (camel)
'Munpiilee G. 24:64

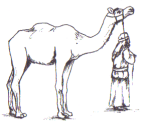

'Dungo kanga la a i kpong, ka niba mang jomuu, bii bang mang 'le 'tuobu u 'puoring, ung na tuong kauhi yaga che la 'nyu kuong.

ooliv (olive)
'Munpiilee G. 8:11

U iye dau ang 'bi Iisiriel paaluung bang mang nye kpaang a 'yi u ngmama ingang. Ba mang buoniye u ngmama ming ooliv. Ba mang diye a kpaang a ing siimaang 'di. Ti ming mang iye bila pampana wagiri.

paasita, paasitihi (pastors)
Eefesus G. 4:11

Naangmini tungtuniba la a mang dieraning cheechi 'yie Naangmini 'puohibu 'puong. Ba 'yuori ni 'muni la pichiiniba.

peeli, peelihi (pearl)
Maatiu G. 7:6

Bungnanii kanga ang i 'bile la, a i hulahula, bang di maana boori buunhu 'mine a'wo kokomarihi aning 'nu-fintihi.

saading (sardine stone)
'Yesu 'Kristo Yeli'yuoruu G. 4:3

'Kuurii baluu kanga la. U mang iye jie. U iye 'ku-nanii.

saafair (sapphire)
'Yiibu G. 24:10

'Kuurii baluu kanga la, a i 'sugini. U iye 'ku-nanii.

Saa'jusihi (Sadducees) Maatiu G. 3:7	Isi'reeli niba 'sugu kanga daang la. Ba da ba sagi ka 'kuung 'puo 'ihiyiibu 'bibe.
'siid-er (cedar) 'Liivai G. 14:4	Davieni 'mine baluu la. A mang bohing a viela sung. A daari ba mang puona 'wieng ka a 'nyuu ming mang numa, a 'jung ba mang diang maana 'deri 'puo buunhuu.
'Siila 'Yieme G. 3:2	A'mineng 'Siila 'muni kanga la ka i peenhi biela a tieha, bii ka i i ka i kokori 'do.
'siinamong (cinnamon) 'Yiibu G. 30:23	Dau kanga la bang mang di u pegiri maana turaadi, a mang ing siimaang ka a numa ming.
'Siol (Sheol) 'Munpiilee G. 37:35	'Siol iye 'Heediz 'Layiri Paalaa 'puong.
spaikinaad (spikenard) Maarik G. 14:3	A iye turaadi kpaang 'mine. Bang mang nyia a 'yi dau kangang.
spais, spaisihi (spices) 'Yiibu G. 30:23	Buunhu 'mine la bang mang inna siimaang ang 'wone a siimaa. A mang tariye turaadi 'nyuu-noo ming.
taalent (talent) 'Yiibu G. 25:39	'Libie maahibu singbu kanga la bila.
taing (thyme) 'Yesu 'Kristo Yeli'yuoruu G. 18:12	Bung kanga la bang mang inna siimaa ang 'wone a siimaa. U 'nyuu mang numang.

tetirak (tetrarch) 'Luki G. 3:1	Kaara la. Ka paaluu ang 'po 'jiihi anaahi a tari paalikaariba banaahi, ka kanga jaa mang kaara 'jiyeni, a paalikaariba kanga jaa 'yuori mang la bila.
vana (vine) 'Joob G. 15:33	U iye bungburuu ang i 'oli a mang mili dau a baa. Kanga ngmama la 'girepihi.
waing (wine) 'Munpiilee G. 14:18	A iye 'girepi kuong bang mang maali ang i a'wo daang. Ka nieng 'nyu yaga u na 'buging.
weemwud (wormwood) Yeng Yeli'bie G. 5:4	Dau kanga la a i too yaga jaa.
'wiiti (wheat) 'Munpiilee G. 30:14	A iye jue baluu. Bang daang kuoraa Isi'reeli paaluung yaga. Ba da mang diye a jong a maali paanuu aning bung'dirihi 'mine.